D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CALITATE - EFICIENȚĂ

obiective fundamentale ale dezvoltării economiei românești

Numărul 1 ● vineri 4 ianuarie 1980

ROMÂNIA
PCR

D646

1980 JAN 15

curier
economic legislativ

comerț exterior

Incaso – modalitate de plată internațională

În situațiile în care nu poate fi promovat ca modalitate de plată creditul documentar, prin contractele comerciale de vînzare internațională se adoptă **încaso documentar.** Factorii care determină acceptarea acestei modalități de plată sînt multipli, printre care încrederea în bonitatea și corectitudinea cumpărătorului se numără pe primul loc. Tot astfel, utilizarea incasoului poate fi impusă și de unele interdicții sau impedimente greu de surmontat, statuate prin dreptul național al partenerului ori, pur și simplu, din considerente desprinse din uzanțele locale de pe piața cumpărătorului.

REGLEMENTĂRI — MECANISM

Incaso documentar este modalitatea de plată internațională prin care creditorul (vînzător, prestator de servicii etc.) transmite băncii sale documentele care atestă îndeplinirea obligațiilor care i-au revenit în baza unui contract comercial, documente pe care banca primitoare le remite spre încasare unei bănci, de regulă, corespondentă din străinătate, care, la rîndul ei, le predă debitorului după ce acesta achită contravaloarea lor.

În antiteză cu creditul documentar, în special sub forma sa de acreditiv irevocabil confirmat și domiciliat la București, incaso documentar este o modalitate de plată care nu prezintă nici o garanție în forma sa clasică, cu privire la faptul că creditorul va încasa prețul prestației efectuate.

a) **Reglementări — participanți — costuri.** Incaso documentar folosit ca modalitate de plată în valută convertibilă, în raporturile comerciale cu parteneri din țări cu economie capitalistă, nu este reglementat decît prin uzanțe bancare ; inițial, aceste uzanțe au fost unificate în anul 1968, prin **Regulile uniforme pentru încasarea hîrtiilor comerciale,** elaborate sub egida Camerei de Comerț Internațional de la Paris ; locul uzanțelor menționate a fost luat, în anul 1979, de **Regulile uniforme privind incasourile,** elaborate de același for și difuzate sub denumirea **Publicația 322.**

Regulile uniforme privind incasourile, la capitolul „Dispoziții generale și definiții", fac următoarele precizări prin care se definesc unele noțiuni legate de această modalitate de plată :

1. (I) — „Incaso" înseamnă tratarea de către bănci, potrivit instrucțiunilor primite, a documentelor așa cum sînt definite la (II) de mai jos, în scopul :

a) — de a obține acceptarea și sau, după caz, plata sau

b) — de a remite documente comerciale contra acceptării și/sau, după caz, contra plată sau

c) — de a remite documente în alte condiții.

(II) — Expresia „Documente" vizează documente financiare și / sau documente comerciale ;

a) — expresia „documente financiare" vizează cambii, bilete la ordin, cecuri, chitanțe de plată sau alte instrumente analoge, utilizate pentru a obține plata sumelor de bani ;

b) — expresia „documente comerciale" vizează facturi, documente maritime, documente de proprietate sau alte documente analoge, sau orice alte documente, oricare ar fi, altele decît documentele financiare.

(III) — Expresia „incaso simplu" vizează incaso de documente financiare neînsoțite de documente comerciale.

(IV) — Expresia „incaso documentar" vizează un incaso de :

a) — documente financiare însoțite de documente comerciale :

b) — documente comerciale neînsoțite de documente financiare.

Din textul redat rezultă că remiterea documentară poate avea două funcții finale, ca modalitate de reglementare a raporturilor financiare născute dintr-un contract comercial internațional :

— **plata** mărfurilor livrate, a prestărilor de lucrări sau de servicii, contra documentelor care atestă efectuarea lor ;

— **acceptarea** titlurilor de credit, de regulă **cambii**, contra remiterii documentelor, în cazul vînzărilor pe credit.

Potrivit Regulilor uniforme privind incasourile (Publicația 322), participanții la un incaso, denumiți în document „părți interesate", sînt în număr de patru și anume :

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 1, 1980

— **ordonatorul**, adică clientul care încredinţează operaţiunea de incaso băncii sale ; în cadrul contractului comercial, acesta este vînzătorul, respectiv prestatorul serviciilor ;

— **banca remitentă**, adică banca căreia ordonatorul îi încredinţează operaţiunea de incaso ;

— **banca însărcinată cu încasarea**, adică orice bancă, alta decît banca remitentă, intervenind în operaţiunea de incaso ; această bancă poartă denumirea de **banca prezentatoare**, dacă este însărcinată cu prezentarea documentelor trasului ;

— **trasul** este acela căruia trebuie să-i fie făcută prezentarea, potrivit ordinului de încasare.

Art. 3 din Regulile uniforme menţionate prevede următoarele cu privire la alegerea băncii însărcinate cu încasarea : „În scopul de a executa instrucţiunile ordonatorului, banca remitentă va utiliza ca bancă însărcinată cu încasarea :

(I) — banca desemnată de către ordonator sau, în absenţa unei astfel de desemnări

(II) — orice bancă, la alegerea sa sau aleasă de către o altă bancă, în ţara unde are loc plata sau acceptarea, după caz.

Documentele şi ordinul de încasare pot fi trimise la banca însărcinată cu încasarea direct sau prin intermediul altei bănci.

Băncile utilizînd serviciile altor bănci, pentru a da urmare instrucţiunilor ordonatorului, o fac pentru contul şi pe riscurile acestuia din urmă.

Ordonatorul îşi va asuma toate obligaţiunile impuse de legile sau uzanţele străine şi va fi obligat să garanteze băncile contra oricărei responsabilităţi ce ar putea să rezulte din aceasta."

Aşadar, în funcţie de prevederile din contractele comerciale încheiate, vînzătorii au dreptul să indice în ordinul de încasare banca din ţara cumpărătorului care urmează să fie însărcinată de către banca remitentă cu încasarea valorii documentelor de livrare.

Natura juridică a incasoului documentar este dată de raportul contractual născut din contractul încheiat de client cu banca remitentă care, la rîndul ei, încheie un contract comercial cu banca încasatoare. Ca urmare, regula este că costurile serviciilor bancare sînt suportate de vînzător (prestator), el fiind cel care solicită aceste servicii. Evident, prin contractul comercial se poate conveni ca aceste costuri să fie suportate de debitor (cumpărător, beneficiarul prestaţiilor etc.). În legătură cu suportarea costurilor, Regulile uniforme, la art. 22, prevăd următoarele : „Dacă ordinul de încasare menţionează că spezele de încasare şi/sau comisioanele vor fi suportate de către tras şi dacă trasul refuză să le plătească, banca prezentatoare poate elibera documentul (le) contra plată sau acceptare, după caz, fără a percepe nici speze de încasare nici comisioane, afară de cazul cînd ordinul de încasare nu indică expres că nu este posibil a renunţa la aceste speze de încasare şi/sau comisioane. În caz de refuz de plata spezelor de încasare şi/sau comisioane, banca prezentatoare trebuie să informeze despre acesta banca care i-a trimis ordinul de încasare.

De fiecare dată cînd se renunţă astfel la spezele de încasare şi/sau comisioane, ele vor fi atunci în sarcina ordonatorului şi vor putea fi deduse din sumele încasate.

Atunci cînd un ordin de încasare interzice renunţarea la spezele de încasare şi/sau comisioane, nici banca remitentă, nici banca însărcinată cu încasarea, nici banca prezentatoare nu vor fi responsabile de întîrzierile şi de spezele ce ar rezulta din această intrdicţi. În continuare, art. 23 din aceleaşi Reguli uniforme, prevede că „în toate cazurile în care, conform termenilor înşişi ai unui ordin de încasare sau în virtutea prezentelor reguli, comisioanele şi/sau spezele de încasare, şi/sau alte speze, vor trebui să fie suportate de către ordonator, banca(le) însărcinată(e) cu încasarea va avea (vor avea) dreptul de încasare rapidă a valorii spezelor şi comisioanelor sale (lor) de la banca ce a expediat ordinul de încasare şi banca remitentă va avea dreptul de a încasa rapid de la ordonator, în afara oricăror sume astfel plătite, propriile sale speze şi comisioane, independent de soarta incasoului".

b) **Mecanismul incasoului documentar.** Iniţiativa derulării plăţii prin incaso documentar aparţine creditorului şi se realizează schematic astfel :

— vînzătorul expediază mărfurile pe adresa cumpărătorului, fără să aibă garanţia că va încasa preţul lor, fapt ce prezintă un prim dezavantaj ;

— factura împreună cu documentele prevăzute în contract sînt remise Băncii Române de Comerţ Exterior, care nu este ţinută să verifice conformitatea lor, ci potrivit Regulilor uniforme privind incasoul, art. 2, îi revine numai obligaţia „să verifice dacă documentele primite apar ca corespunzînd celor enumerate în ordinul de încasare şi trebuie să avizeze imediat partea care le-a adresat ordinul de încasare de orice document lipsă. Obligaţia de examinare a documentelor de către bănci nu depăşeşte această limită" ;

— după încasarea valorii documentelor (prin plată sau creditare în cont), B.R.C.E. decontează vînzătorului suma corespunzătoare în lei ;

— aşa fiind, este evident că plata prin incaso documentar este domiciliată, în toate cazurile, în ţara cumpărătorului, ceea ce reprezintă un al doilea dezavantaj prin întîrzierea încasării valutei, fapt care scade eficienţa exportului respectiv.

Regulile uniforme prvind incasourile prevăd în capitolul „Dispoziţii generale şi defniţii", lit. C, că „orice document trimis la incaso trebuie să fie însoţit de un **ordin de încasare** conţinînd instrucţiuni complete şi precise. Băncile nu sînt autorizate să acţioneze decît potrivit instrucţiunilor date în acest ordin de încasare şi conform prezentelor reguli. Dacă o bancă nu poate, pentru un motiv oarecare, să se conformeze instrucţiunilor date în ordinul de încasare pe care l-a primit, ea trebuie să avizeze imediat despre aceasta, partea care i-a adresat ordinul de incaso".

În cuprinsul ordinului trebuie să se indice o serie de elemente fără de care încasarea nu s-ar putea face în condiţii bune şi anume : elemente de identificare, respectiv număr de ordine, valoarea incasoului, adresa trasului ; instrucţiuni cu privire la condiţiile de eliberare a documentelor (contra plată sau contra acceptare) etc. Regulile uniforme în materie, la art. 7, prevăd că în situaţia în care „adresa este incompletă sau inexactă, banca însărcinată cu încasarea va putea, fără obligaţie sau responsabilitate din partea sa, să caute adresa exactă".

c) **Plata.** Cu privire la plată, Regulile uniforme privind incasourile prevăd că „în cazul documentelor plătibile în valuta țării unde se face plata (moneda locală) banca prezentatoare nu va trebui, în afara instrucțiunilor contrare din ordinul de casare, să remită documentele trasului decît contra plată, de care se va putea dispune imediat, conform instrucțiunilor date în ordinul de încasare" (art. 11). „În cazul documentelor plătibile într-o valută, alta decît aceea a țării unde se face plata (monedă străină) banca prezentatoare va trebui, cu excepția instrucțiunilor contrare din ordinul de încasare, să remită documentele trasului numai contra plată în moneda specifică, de care se va putea dispune imediat conform instrucțiunilor din ordinul de încasare" (art. 12).

Regulile uniforme amintite prevăd, la art. 13, alin. 2 că „plățile parțiale nu pot fi acceptate decît dacă acestea sînt expres autorizate în ordinul de încasare. Totuși, cu excepția instrucțiunilor contrare, banca prezentatoare nu va elibera documentele trasului decît după primirea integrală a plății".

Acordîndu-se importanța cuvenită decontării sumelor încasate de către banca însărcinată cu încasarea, către banca remitentă, Regulile uniforme prevăd că „sumele încasate (după deducerea spezelor, comisionului și/sau spezelor de încasare și/sau altor speze, dacă este cazul) trebuie să fie puse fără întîrziere la dispoziția băncii care a expediat ordinul de încasare, conform instrucțiunilor din ordinul de încasare".

În practica comercială, deseori, în țara cumpărătorului vînzătorul are un reprezentant care acționează pe piața locală ca mandatar al acestuia. Pentru situația în care vînzătorul dă mandat unui astfel de reprezentant cu privire la urmărirea derulării plăților prin incaso, Regulile uniforme, la art. 18, prevăd următoarele : „Dacă ordonatorul desemnează un reprezentant (mandatar) pentru a acționa în caz de neacceptare și/sau de plată, ordinul de încasare trebuie să indice împuternicirile sale de o manieră clară și precisă. În absența unei asemenea indicații, băncile nu vor accepta nici o instrucțiune din partea reprezentantului ordonatorului".

Menționăm că potrivit practicii Băncii Române de Comerț Exterior, circuitul bancar în cazul adoptării prin contract a modalității de plată prin incaso documentar se efectuează : pentru Europa în 35 zile ; pentru Africa de Nord (Algeria, Tunisia, Maroc, Libia, Sudan, Egipt, Etiopia) în 45 de zile ; pentru restul Africii în 50 zile ; pentru Asia, Orientul Apropiat (Siria, Liban, Iordania, Irak, Arabia Saudită, Kuweit), în 40 zile ; pentru restul Asiei, în 50 zile ; pentru America de Nord în 35 zile ; pentru America de Sud în 45 zile ; pentru Australia în 45 zile. Așadar, pe toată perioada de curier între vînzător și cumpărător se creează, implicit, o relație de credit, primul fiind creditorul iar secundul beneficiarul acestui credit, pentru care deși este în postura de debitor, nu plătește dobîndă.

● MODALITĂȚI DE ATENUARE A RISCURILOR DE NEPLATĂ

Cu toate dezavantajele pe care le prezintă modalitatea de plată prin incaso documentar, sînt situații în care întreprinderile noastre de comerț exterior nu pot promova creditul documentar ; de regulă, asemenea situații pot fi : cumpărătorul extern prezintă o bonitate recunoscută pe plan internațional ; marfa care face obiectul exportului este mai puțin solicitată pe piața externă ; legislația din țara cumpărătorului impune, pentru unele mărfuri, utilizarea incasoului ca modalitate de decontare etc. Ca urmare, se impune a fi promovate unele căi de înlăturare, sau cel puțin de atenuare a riscurilor de neplată. Practica dovedește că riscul de neplată care există în cazul folosirii ca modalitate de plată a încasoului poate fi înlăturat, sau cel puțin substanțial atenuat prin combinarea mecanismului primar prezentat mai sus cu unele elemente privind alte modalități de plată, sau pur și simplu prin modificarea mecanismului expus. Printre cele mai frecvente și eficiente căi de evitarea riscului de neplată arătăm : garanția bancară, folosirea cambiei și vinculația.

a) **Scrisoarea de garanție bancară**, pe care am analizat-o pe larg într-un număr precedent, poate consolida substanțial mecanismul incasoului documentar, sub condiția ca în cuprinsul ei să se prevadă expres că banca emitentă a scrisorii se obligă să plătească prețul, renunțînd la beneficiul de diviziune și discuțiune, dacă documentele atestă îndeplinirea întocmai a obligațiilor contractuale ale vînzătorului.

Observăm că încaso documentar dublat de o scrisoare de garanție bancară se apropie ca eficiență de creditul documentar, sub forma scrisorii comerciale de credit. Evident, la promovarea în contractele comerciale internaționale a acestei modalități combinate de plată, comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior pot întîlni opunerea partenerilor străini, motivată pe împrejurarea că prețul mărfii crește cu comisioanele pe care le percep băncile pentru emiterea scrisorilor de garanție.

b) **Cambia** poate fi cu succes folosită la consolidarea încasoului documentar, sub următoarea formă : odată cu remiterea către Banca Română de Comerț Exterior a documentelor de plată, întreprinderea de comerț exterior exportatoare trage o cambie asupra cumpărătorului extern, egală cu valoarea debitului de încasat. Utilizarea cambiei sporește considerabil siguranța în ce privește achitarea contravalorii mărfii de către cumpărător, cunoscut fiind faptul că un refuz de acceptare sau de plată a cambiei declanșează procedura prevăzută în legislația cambială (protest, executare silită etc.), inclusiv efectele psihologice colaterale, pe care orice firmă comercială caută să le evite pentru a nu-și prejudicia reputația.

Subliniem că pentru folosirea cu succes a cambiei în cadrul modalității de plată de care ne ocupăm este imperios necesar ca, în baza cunoașterii temeinice a dreptului cambiei aplicabil raportului comercial respectiv, să se dea instrucțiuni precise băncii în legătură cu o sumă de aspecte hotărîtoare cu privire la întinderea mandatului dat.

Legat de utilizarea cambiei în cadrul incasoului documentar, încă o precizare se impune : inserarea în cadrul contractului comercial internațional a dreptului ce revine vînzătorului de a prezenta cumpărătorului, prin banca corespondentă, odată cu documentele de expediere a mărfii și cambia trasă asupra lui facilitează folosire acestei formule, partenerul extern fiind legat prin raportul fundamental izvorît din contractul comercial internațional de

vînzare-cumpărare şi nu va fi surprins cînd odată cu documentul de livrare i se va prezenta şi titlul de credit.

c) **Vinculaţia** se situează printre cele mai eficiente căi de evitare a riscului de neplată, în cazul incasoului documentar. Este o modalitate combinată de plată care poate fi redată, schematic, astfel :

— expedierea mărfurilor se face pe adresa băncii corespondente a B.R.C.E. cu acordul prealabil al acesteia ; în cazurile în care o anumită bancă nu acceptă asemenea operaţiuni mărfurile se expediază pe adresa unor case de expediţii sau depozite generale indicate de către Romtrans ;

— documentele şi mărfurile se predau cumpărătorului extern de către banca corespondentă numai contra plata preţului ; în ipoteza în care mărfurile se expediază pe adresa unor case de expediţie, exportatorul român transmite prin Romtrans instrucţiuni acestora, potrivit cărora eliberarea mărfurilor nu se va face decît pe baza prezentării dovezii bancare de achitare a preţului.

Cu privire la condiţiile în care pot fi utilizate serviciile unei bănci comerciale în operaţiunea de vinculaţie, Regulile uniforme privind incasourile, la art. 16 prevăd următoarele : „Mărfurile nu trebuie să fie trimise direct la adresa unei bănci, sau plasate sub responsabilitatea sa, fără un acord prealabil din partea acestei bănci. În cazul mărfurilor trimise direct pe adresa unei bănci, sau plasate sub responsabilitatea sa pentru livrare către tras contra plată, acceptare sau în alte condiţii, banca nu va fi în nici un fel obligată, în absenţa unui acord prealabil, să preia livrarea mărfurilor, expeditorul continuînd să-şi asume riscul şi responsabilitatea".

Semnalăm dezavantajele principale ale vinculaţiei : cheltuielile suplimentare privind depozitarea mărfurilor şi riscul de nepreluare a acestora de către cumpărător, în special în situaţia în care mărfurile nu mai prezintă interes comercial pentru el.

dr. Al. DETEŞAN

contract economic

Consecinţele nerespectării obligaţiilor asumate prin contractul de comision

Reglementările speciale în vigoare prevăd realizarea importurilor de produse prin intermediul contractului de comision. Încheind asemenea contracte, unităţilor socialiste le revin obligaţii specifice care au fost înfăţişate prin materialele publicate în aceste coloane.

De astădată, ne-am propus să analizăm unele dintre consecinţele care se produc — pe planul răspunderii patrimoniale — în cazul neîndeplinirii obligaţiilor la care s-a făcut referire. După cum vom vedea, aceste consecinţe nu pot fi în mod just stabilite decît în raport cu substanţa specifică a obligaţiilor respective.

Astfel, practica arbitrală a făcut, în mod constant, cuvenita distincţie între raportul juridic stabilit pe baza contractului de furnizare şi raportul juridic care corespunde contractului de comision. O expresie tipică a acestei orientări ne oferă Decizia primului arbitru de stat nr. 1253/1979 :

„Importul produselor în litigiu s-a realizat în temeiul contractului economic de comerţ exterior pe bază de comision.

La primirea produselor din import, I.S.C.E. a facturat pe de o parte, preţul intern al acestora iar pe de altă parte cota de comision.

Pentru întîrzierea în plata facturilor beneficiara de import este sancţionată distinct şi anume : pentru întîrzierea în plata comisionului datorează penalităţile de întîrziere prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970, întrucît această prestaţie s-a efectuat în temeiul contractului economic pe bază de comision, iar pentru întîrzierea în plata preţului datorează daune echivalente cu dobînzile penalizatoare de 6% pe an aplicate de B.R.C.E. pentru creditele acordate pe o perioadă determinată în vederea plăţii mărfii la extern.

Deci temeiul juridic este diferit, astfel că pentru întîrzierea în plata preţului, I.S.C.E. nefiind furnizoare, întrucît... importurile se efectuează de către acestea în contul unităţilor economice beneficiare — singura sancţiune aplicabilă este plata dobînzii de 6% pe an, prevăzute de art. 1088 Codul civil, coroborat cu art. 1 din Decretul nr. 311/1954..."

Ni se pare că soluţia nu ar trebui să difere astăzi, în urma abrogării H.C.M. nr. 306/1970 prin Legea nr. 3/1979. Astfel, art. 80 din Legea nr. 71/1969 se limitează la prevederea că „întîrzierea în efectuarea plăţii comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale referitoare la neplata preţului".

Cu alte cuvinte, legiuitorul a înţeles să reglementeze în mod deosebit penalitatea aferentă întîrzierii în achitarea comisionului, ceea ce înseamnă că, din acest punct de vedere, a făcut distincţie între comisionul care reprezintă preţul prestaţiei şi valoarea produselor importate care nu reprezintă echivalentul bănesc al prestaţiei pe care întreprinderea de comerţ exterior o îndeplineşte în cadrul contractului de comision.

Este deci, neîndoielnic că în cazul întîrzierii în achitarea comisionului sînt aplicabile penalităţile prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată.

Cu privire la valoarea produselor importate, socotim că — aşa cum s-a reţinut şi prin decizia citată — este aplicabilă, în caz de întîrziere în plată, dobînda legală de 6% pe an.

Această concluzie se sprijină şi pe constatarea că atunci cînd a socotit necesar, legiuitorul a prevăzut, în mod expres, aplicarea unor penalităţi pentru neîndeplinirea unora dintre obligaţiile contractului de comision.

Astfel, la art. 80 lit. e din legea citată se prevede — cu referire la contractul de comision — că pentru refuzul nejustificat de a deconta în termen sumele încasate din vînzarea mărfurilor exportate, întreprinderea de comerţ exterior datorează penalităţi de 0,3% pentru fiecare zi de întîrziere.

Observăm că această penalitate a fost stabilită pentru ipoteza **exporturilor** care se realizează în condiţii de comision, or noi examinăm, în rîndurile de faţă, neîndeplinirea unor obligaţii în cadrul raporturilor de comision avînd ca obiect **importul** produselor.

Pentru neîndeplinirea obligaţiei de a achita în termen valoarea produselor importate în condiţii de comision nu s-au stabilit penalităţi specifice.

Cît priveşte prevederile art. 81 din aceeaşi lege, considerăm că acestea nu ar putea constitui temei pentru aplicarea, în raporturile de comision, a penalităţilor stabilite pentru obligaţiile rezultînd din contractul de furnizare.

Dacă s-ar admite totuşi că în cazul întîrzierii în achitarea valorii produselor importate în condiţii de comision sînt aplicabile penalităţile prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată, ar trebui să se considere că şi în cazul neprimirii la termen a produselor din import, unităţile beneficiare — comitente sînt îndreptăţite să obţină de la întreprinderile de comerţ exterior comisionare penalităţile prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. a din legea amintită. Această consecinţă s-ar impune datorită faptului că asimilarea raportului de comision cu cel de furnizare, admisă într-un caz (acela al întîrzierii în achita-

rea valorii produselor importate), trebuie admisă şi în alte cazuri de neexecutare a aceluiaşi contract şi anume, în situaţia nesosirii la timp a produselor din import.

În ceea ce ne priveşte credem că, aşa cum a stabilit practica arbitrală anterioară Legii nr. 3/1979, nici în acest din urmă caz nu sînt aplicabile penalităţile la care s-a făcut referire. Întreprinderea de comerţ exterior nu are calitatea de unitate furnizoare, ci aceea de unitate comisionară. Îndatorirea ei constă, în cazul nerespectării termenului de livrare de către furnizorul extern, în transmiterea penalităţilor şi daunelor obţinute de la acest furnizor în cota egală care i se cuvine unităţi comitente. Numai în cazul neîndeplinirii acestei obligaţii s-ar pune o problemă de răspundere, dar nu cu penalităţi, ci cu daune.

H. MATEI

Contractarea produselor provenite din import

În capitolul III, consacrat contractelor de comerţ exterior şi de cooperare economică internaţională, Legea nr. 71/1969, modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979, reglementează regimul contractelor externe în mod distinct, de acela al contractelor interne.

Astfel , cu referire la contractarea produselor provenite din import, art. 55 prevede că unităţile de comerţ exterior vor urmări „asigurarea echilibrului între importuri şi exporturi prin analiza comparativă şi negocierea ofertelor partenerilor străini sau prin emiterea de comenzi, ţinînd seama de prospectarea pieţei externe.

Pentru încheierea contractului se va da prioritate, în condiţiile prevăzute de lege, ofertei care asigură satisfacerea optimă a cerinţelor dezvoltării economiei naţionale şi a relaţiilor economice externe".

Mai departe se consacră cerinţa încheierii, cu precădere, a contractelor externe pe termen lung.

În sfîrşit, art. 57 dispune că la anumite produse, în special, maşini, utilaje şi instalaţii complexe, la care asigurarea calităţii produselor, a performanţelor tehnice şi comportarea în exploatare sînt hotărîtoare pentru păstrarea pieţelor externe, unităţile de comerţ exterior vor încheia, concomitent cu contractul extern de livrare, contractul de „service" şi vor lua măsuri corespunzătoare pentru asigurarea acestei activităţi şi a pieselor de schimb necesare.

Dintre clauzele pe care — potrivit dispoziţiilor art. 63 — trebuie să le conţină contractele externe, ne-au reţinut atenţia, în chip special, cele privind răspunderea contractuală a părţilor.

Această prevedere legală obligă unităţile de comerţ exterior, în opinia noastră, să nu accepte încheierea unor contracte externe din care lipsesc clauze corespunzătoare privind răspunderea furnizorului străin pentru nerespectarea obligaţiilor asumate.

Ne referim, în mod deosebit, la situaţia în care acel furnizor nu respectă termenul de executare prevăzut în contractul extern, ceea ce prejudiciază, deseori, interesele economiei naţionale şi ale unităţilor beneficiare ale produselor din import.

Cît priveşte contractele interne, reglementările din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată, privesc, îndeosebi, contractele care se încheie privitor la exportul de produse. Puţine sînt dispoziţiile care reglementează condiţiile în care se contractează şi se realizează importul de produse.

Nu face însă îndoială faptul că şi aceste contracte se încheie în formă scrisă, aşa cum prevede art. 24 din menţionata lege.

Problema care se pune este aceea dacă, în cazul importului de produse, poate fi folosită, în mod valabil, aceea formă simplificată de contractare care este comanda urmată de confirmare.

Primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 1244/1979, a rezolvat această problemă în sens negativ, considerînd că, în acest domeniu, este obligatorie încheierea contractului în forma înscrisului unic.

Deşi soluţia de mai sus s-a dat anterior modificării şi completării Legii nr. 71/1969, considerăm că ea îşi păstrează şi astăzi actualitatea pentru următoarele considerente :

1. Legea contractelor economice prevede, în art. 25 lit. b, obligativitatea confirmării comenzilor în 30 zile, termen pe care întreprinderile de comerţ exterior importatoare, cu rare excepţii, nu-l pot respecta.

2. Confirmările de comandă emise de aceste întreprinderi cuprind, întotdeauna, o serie de elemente în plus faţă de fişa tehnică care este considerată comandă. Or, potrivit practicii arbitrale constante, procedeul comenzii urmate de confirmare se poate utiliza numai în cazul cînd se acceptă comanda astfel cum a fost formulată.

3. Operaţiunile de import implică îndeplinirea unor condiţii speciale legate de verificarea necesităţii şi oportunităţii realizării fiecărui import în parte.

Aceste considerente ne îndeamnă să pledăm pentru folosirea exclusivă a înscrisului unic pentru contractarea produselor care se aprovizionează din import.

În prezent, practica de a se încheia contracte de comision cadru cu unităţile efectiv beneficiare de produse din import în condiţiile în care fişele tehnice sau solicitările concrete se elaborează de către alte organe — în subordinea cărora se află aceste unităţi — dă naştere la o seamă de neajunsuri, mai ales în ceea ce priveşte decontarea valorii utilajelor importate.

I. ICZKOVITS

transporturi

Acţionarea cărăuşului pentru transporturile în trafic internaţional

Pretenţiile derivînd din contractele de transport în trafic internaţional se valorifică în condiţii speciale, derogatorii de la dreptul comun. Aceste condiţii rezultă din convenţiile internaţionale — S.M.G.S. sau C.I.M. — care sînt incidente în cazul transporturilor reclamate.

O primă problemă vizează partea împotriva căreia trebuie valorificate pretenţiile. Astfel, reclamaţiile ca şi acţiunile se formulează faţă de Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor. De asemenea, numai acest minister este îndreptăţit să valorifice drepturile rezultînd din contractele de transport, în trafic internaţional.

Aşa cum s-a reţinut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1570/1979, acţiunile introduse de către regionalele de căi ferate pentru pretenţii derivînd din contracte de transport în trafic internaţional urmează să fie respinse. „Împrejurarea că în speţă — se arată în cuprinsul deciziei — M.T.Tc. a încasat din contul regionalei de căi ferate contravaloarea taxelor de imobilizare, nu justifică acţionarea pîrîtei de către regionala de căi ferate".

Acţiunea ar fi fost valabil introdusă dacă regionala de căi ferate ar fi obţinut în prealabil de la M.T.Tc., cesiunea dreptului la acţiune.

Un alt aspect priveşte termenul de prescripţie al acţiunii îndreptate împotriva căii ferate.

Convenţiile la care s-a făcut referire conţin reglementări proprii privitoare la prescripţia extinctivă, ceea ce determină inaplicabilitatea dispoziţiilor corespunzătoare din Decretul nr. 167/1958.

Astfel, potrivit art. 30, par. 1 din Convenţia S.M.G.S., reclamaţiile şi acţiunile împotriva căii ferate izvorîte din contractul de transport pot fi prezentate în decurs de 9 luni, termen care începe să curgă din ziua eliberării transportului.

Paragraful 3 al aceluiaşi articol prevede că prezentarea reclamaţiei scrise de către calea ferată suspendă curgerea termenului de prescripţie, suspendare care, conform art. 28, par. 8 din convenţia citată, poate fi de maximum 180 zile,

termen în care calea ferată este obligată să rezolve reclamația.

„În speță — se arată în Decizia primului arbitru de stat nr. 1574/1979 — avînd în vedere data eliberării transportului — 30.XI.1977 — acțiunea urma să fie formulată, în raport de termenul de prescripție și de suspendarea sus-citată, pînă la 28 februarie 1979, astfel că sesizarea arbitrajului la 29 aprilie 1979 este tardivă".

În cadrul convenției de mai sus nu este posibilă repunerea în termenul de prescripție, deoarece — așa cum s-a reținut prin aceeași decizie — pentru pretențiile izvorîte dintr-un contract de transport în trafic internațional supus convenției S.M.G.S., nu-și găsește aplicația instituția repunerii în termen.

Într-adevăr, menționata convenție nu conține nici o dispoziție de natură să permită repunerea în termenul de prescripție a unității care, din motive temeinic justificate nu și-a valorificat în termen pretențiile.

Cu privire la acțiunile introduse împotriva M.T.Tc. în condițiile Convenției S.M.G.S., este de subliniat că potrivit art. 29, par. 2 din această convenție, acțiunea poate fi intentată numai după prezentarea reclamației și numai atunci cînd calea ferată nu a respectat termenul de tratarea reclamației prevăzută de art. 28, par. 8 din convenție.

Introducerea acțiunii fără formularea reclamației administrative sau înainte de a se fi împlinit termenul de rezolvare a reclamației determină respingerea acțiunii ca prematură.

Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 325/1979, s-a reținut că reclamația administrației fiind „formulată la 8 iulie 1978, reclamanta era îndreptățită să formuleze acțiunea numai după expirarea termenului de 180 zile prevăzut de art. 28, par. 8 din Convenția S.M.G.S. pentru rezolvarea acesteia, respectiv 8 ianuarie 1979.

Întrucît acțiunea a fost introdusă după 100 zile de la formularea reclamației, respectiv la 20 octombrie 1978, arbitrajul a fost îndreptățit să o respingă ca prematură".

Menționăm, în încheiere, că pentru valorificarea dreptului la despăgubiri față de M.T.Tc., partea care reclamă are obligația să prezinte scrisoarea de trăsură în original, factura care a însoțit transportul și procesul verbal comercial.

Astfel, în conformitate cu art. 16, par. 3 din Convenția S.M.G.S., calea ferată, în situația în care, ca rezultat al verificării mărfii din proprie inițiativă sau la cererea destinatarului va stabili pierderea totală sau parțială ori avarierea mărfii, are obligația să întocmească un proces verbal comercial și să înmîneze o copie destinatarului.

În cazul produselor care se importă, factura care însoțește transportul este factura furnizorului extern. Pentru stabilirea despăgubirilor datorate este nevoie de această factură, iar nu de factura internă, adică factura emisă de întreprinderea de comerț exterior.

Frecvent, ca destinatar în scrisorile de trăsură în trafic internațional apar unitățile beneficiare de import. În această calitate, unitățile menționate valorifică împotriva M.T.Tc. pretențiile derivînd din constatarea unor lipsuri cantitative sau calitative. Facturile externe fiind în posesia exclusivă a întreprinderilor de comerț exterior, acestea au obligația să le pună la dispoziția beneficiarilor de import, sau în cazul unui litigiu angajat — la dispoziția arbitrajului.

I. IVAN

Întrebări și răspunsuri

● **DUMITRU BOGHIȚOIU, Iași** întreabă dacă asociația locatarilor are drept la un sediu separat de locuința unuia din membrii săi și dacă persoanele care au îndeplinit voluntar lucrări de administrare și bună gospodărire au drept la recompensa anuală de maximum 500 lei prevăzute de lege.

Cu privire la sediul asociației, arătăm că acesta poate fi atît separat, cît și în locuința unui membru al asociației, cu consimțămîntul său expres.

În orice caz organele locale ale administrației de stat nu au obligația de a acorda un sediu separat asociației de locatari, care își poate amenaja un spațiu corespunzător în clădirea sau clădirile pe care le administrează.

Recompensa anuală a cărei limită maximă este stabilită prin art. 15 alin. 3 din statut, nu constituie un drept al persoanei care a îndeplinit voluntar unele lucrări de administrare și bună gospodărire, ci o simplă facultate. Ea poate fi acordată de adunarea generală ; acordarea acesteia nu constituie însă o obligație a organului de conducere al asociației.

● **PROFIRA AANEI, Pitești**, întreabă : cum se calculează numărul de membri al unei asociații de locatari, respectiv, dacă ea are în vedere numărul de apartamente, numărul de familii sau numărul total de persoane ce locuiesc în clădire ; care este indemnizația la care are dreptul potrivit legii, administratorul unei asociații a locatarilor.

În conformitate cu art. 3 alin. 1 din statut, sînt membri de drept ai asociației titularii contractelor de închiriere ; persoanele care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală ; în caz de proprietate comună a membrilor unei familii asupra unui apartament, unul dintre coproprietari desemnat de aceștia ; persoanele juridice.

În cazul la care vă referiți, trebuie să considerați ca membri ai asociației pe toți cei ce sînt titulari ai unui contract de închiriere, pe toți proprietarii ce locuiesc în apartamentul propriu (iar dacă proprietatea lor este comună, unul dintre coproprietari), precum și unitățile socialiste care dețin suprafețe locative cu orice titlu în clădire.

Indemnizația fixată de lege pentru administrator este variabilă, în raport de numărul de membri ai asociației și nu în funcție de numărul total al locatarilor.

● **VASILE CÎMPIANU, Săftica-Ilfov**, întreabă dacă se poate imputa persoanei încadrate echipamentul de protecție acordat, în cazul cînd a fost uzat înainte de termenul prevăzut în normative și la ce valoare.

Uzarea înainte de termen a echipamentului de protecție de către persoana ce-l folosește presupune culpa acesteia, fapt care dă naștere la răspunderea sa materială. În cazul cînd cel în cauză, în cadrul litigiului de muncă, va arăta că uzura echipamentului înainte de termen se datorează unor cauze străine de sine (precum condiții sau locuri neprevăzute de normele de tehnica securității muncii sau că distrugerea a fost cauzată de accidente sau calamități) va fi exonerat de plată. În cazul însă cînd uzura se datorează faptei sale, valoarea echipamentului se va calcula la prețul cu care figurează în evidența contabilă a unității, în conformitate cu H.C.M. nr. 304/1975.

ASOCIAȚIILE DE LOCATARI NR. 1 ȘI 2 DIN MICRORAIONUL 3 LUGOJ întreabă, dacă în cazul în care s-au operat unele dezafectări totale sau parțiale la sistemele de încălzit în interiorul apartamentelor de către unii locatari, se poate proceda la reducerea corespunzătoare a cheltuielilor privind energia termică. În continuare sesizează unele nereguli constatate în activitatea E.G.C.L. Lugoj.

La prima întrebare răspunsul este negativ. Nu se pot opera reduceri fără un temei legal, după voința fiecărui deținător de suprafață locativă. Trimitem pentru amănunte la lucrarea „Administrarea imobilelor" (editură de revista noastră), pag. 85.

În ce privește neregulile constatate în activitatea unității deservente (căldură, apă rece și caldă etc.), acestea trebuie aduse la cunoștința conducerii E.G.C.L. Lugoj spre a lua măsurile cuvenite, iar în cazul în care ele se vor repeta sau continua, urmează a sesiza organele de control muncitoresc al activității economice și sociale, în-

trucît faptele relatate de dv. reprezintă încălcări ale legii.

● **MARIN PĂTRAN, Bucureşti,** întreabă : dacă prevederile statutului asociaţiei locatarilor aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, sînt sau nu obligatorii ; dacă pentru întreţinerea şi curăţenia părţilor de folosinţă comună, asociaţia locatarilor poate folosi serviciile unităţilor socialiste specializate şi în caz afirmativ care este suma ce trebuie achitată acestora ; de la ce dată trebuiau utilizate registrele şi formularele aprobate prin Ordinul comun nr. 5/1978 ; dacă se pot considera ca oficiale explicaţiile date în lucrarea „Administrarea imobilelor".

Răspundem la solicitările dv. în ordinea mai sus enumerată :

— desigur că prevederile statutului aprobat printr-un act normativ central sînt obligatorii, ca orice altă normă de drept. Neaplicarea acestora sau încălcarea lor atrage sancţiuni specifice fiecărei fapte, în funcţie de caracterul ei ;

— potrivit prevederilor art. 14, alin. 4 din statut, asociaţia poate recurge la serviciile unităţilor socialiste specializate, plata pentru serviciul prestat făcîndu-se pe baza facturii emise de respectiva unitate. Personalul încadrat la aceste unităţi socialiste prestează activitatea sa în cadrul asociaţiilor de locatari, fiind retribuit în conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1974 şi nu în baza celor ale statutului asociaţiei. Desigur că retribuţia acestora este superioară îndemnizaţiilor stabilite prin statut ;

— registrele şi formularele prevăzute în Ordiinul comun nr. 5/1978 trebuiau utilizate de la data intrării în vigoare a acestui ordin, ele fiind puse la dispoziţia asociaţiilor de locatari de către circumscripţiile financiare ;

— explicaţiile ca şi întreaga lucrare „Administrarea imobilelor" nu au caracter oficial — în afara anexelor — deoarece este semnată de doi autori, persoane fizice care şi-au asumat răspunderea pentru conţinutul acesteia.

În ce priveşte neregulile pe care ni le sesizaţi vă arătăm că Revista economică, fiind un organ de presă, nu poate lua direct măsuri de remediere sau de intrare în legalitate. Vă recomandăm a sesiza Consiliul popular al sectorului 6 Bucureşti, iar pentru faptele cu caracter infracţional, organele de urmărire penală (procuratură, miliţie).

● **ZAHARIA MARIA, Roman,** întreabă dacă în conformitate cu prevederile art. 60 din Legea nr. 5/1973, avea obligaţia a închiria o suprafaţă locativă, arătîndu-ne că deţine în proprietate personală o singură cameră, o bucătărie, o baie şi un mic hol.

În conformitate cu prevederile art. 60 din Legea nr. 5/1973, proprietarul poate închiria o parte din suprafaţa ce o deţine şi la care are dreptul potrivit prevederilor de sub lit. a ; proprietarul este obligat a închiria suprafaţa locativă ce depăşeşte nevoile sale de locuit stabilite conform prevederilor din art. 60, lit. a din lege.

În cazul relatat de dv. deşi nu aveaţi obligaţia a închiria, deoarece spaţiul locativ deţinut de dv. nu depăşeşte limita legală, totuşi dacă organele locale au constatat că aţi încasat chirie, aveaţi obligaţia de a declara acest venit spre a plăti cuvenitul impozit.

● **CLEJAN VASILE, Oradea,** solicită lămuriri cu privire la aplicarea prevederilor din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973 referitoare la consumul de apă. În conformitate cu prevederile ordinului citat, la pct. 2a se stabileşte că în cazul în care baia sau duşul deserveşte mai multe apartamente se ia în considerare integral numărul de persoane care locuiesc în fiecare apartament. Faţă de această prevedere expresă, care lămureşte integral nedumerirea dv. nu credem că mai este cazul a solicita modificarea actului normativ respectiv.

ASOCIAŢIA DE LOCATARI nr. 10, Orşova, întreabă dadcă în calculul cheltuielilor comune pentru încălzire intră şi contravaloarea echipamentului de protecţie şi de uzură pentru muncitorii ce deservesc centralele termice sau numai costul echipamentului cuvenit fochistului. În conformitate cu pct. 5 din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973 se include costul echipamentului de uzură şi de protecţie, „pentru muncitorii ce deservesc centralele termice". Din cele de mai sus rezultă că în costul încălzirii centrale se include şi contravaloarea echipamentului celor ce deservesc centralele termice, cu menţiunea expresă că un asemenea echipament (de uzură şi de protecţie) nu se acordă oricărei persoane ce deserveşte centrala termică, ci numai acelora care, prin activitatea ce o prestează sau meseria ce o exercită, au dreptul potrivit legii (H.C.M. nr. 304/1975).

● **ALMAŞI IOAN şi FODOR IULIANA** ne întreabă dacă, după apariţia Decretului Consiliului de Stat nr. 387/1977, prin care se aprobă statutul asociaţiei locatarilor, pot exista şi alte asociaţii cu acelaşi scop (colaborarea în legătură cu buna funcţionare a părţilor şi instalaţiilor comune, promovarea şi respectarea relaţiilor de convieţuire socialistă între locatari) şi dacă ele pot funcţiona cu încălcarea prevederilor statutului aprobat prin Decretul sus citat.

Răspunsul este negativ. Orice asemenea asociaţii sînt obligate a se conforma prevederilor statutului aprobat printr-un act normativ central. Cu privire la neregulile sesizate, vă recomandăm a reclama cele ce ne-au fost arătate, organelor de urmărire penală (procuratură, miliţie), întrucît faptele prezintă caracter infracţional.

● **CIORNOAVĂ GHEORGHE, Bucureşti,** întreabă dacă pentru persoanele care, deşi fac parte din familie, lipsesc de la domiciliu, fiind încadrate în altă localitate, se scade o cotă parte din cheltuielile comune, şi dacă posesorii de autoturisme sînt obligaţi a achita o sumă în plus pentru consumul sporit de apă.

Toate întrebările dv. îşi găsesc răspunsul în lucrarea „Administrarea imobilelor" editată de Revista economică şi anume la pag. 96, pct. 4, 3 şi la pag. 188, pct. 2, lit. c. Aci vă arătăm următoarele : persoanele care lipsesc din imobil una sau mai multe luni şi dacă au anunţat în scris despre aceasta, comitetul asociaţiei, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcţionării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere şi vidanjării ; posesorii de autovehicule care folosesc pentru uzul acestora apa din conductele de alimentare aferente clădirii, suportă plata consumului de apă şi canal potrivit cu baremul legal stabilit.

● **ASOCIAŢIA DE LOCATARI nr. 1, DRĂGĂŞANI** întreabă ce sumă este obligată asociaţia să o plătească cooperativei din localitate pentru serviciile prestate de către persoanele ce întreţin şi curăţă părţile de folosinţă comună, ce sînt încadrate în respectiva cooperativă.

Decontarea are loc pe bază de factură în care se includ retribuţia personalului, impozitul pe retribuţie, contribuţia de asigurări sociale, alte cheltuieli şi beneficiul cooperativei.

Sumele incluse în factură nu pot reprezenta însă pentru coperativă beneficii ocultе, ci trebuie ca să fie efectiv cheltuite. Din relatarea dv se desprinde însă că sumele de 437 lei şi 218 lei par a fi exagerate. Solicitaţi lămuriri şi justificarea sumelor încasate de la conducerea cooperativei, iar în lipsa unui răspuns adresaţi-vă Uniunii judeţene a cooperativelor meşteşugăreşti.

● **NENIŢESCU ROMULUS, Piatra Neamţ** întreabă care este criteriul după care se suportă cheltuielile privind încălzirea, în situaţia în care, în momentul construirii clădirii, unii proprietari au sporit suprafeţele de radiere a dispozitivelor de încălzire faţă de proiect, prin adăugarea unor elementi sau montare de radiatoare, iar la alţii s-au instalat elementi mai puţini decît se prevede în proiect.

Răspunsul se desprinde din însăşi întrebarea dv. şi din modul în care aceasta a fost formulată.

Cheltuielile pentru încălzire se vor suporta în raport cu suprafaţa efectivă a radiatoarelor, în plus sau în minus faţă de proiect. Orice altă modalitate de calcul reprezintă o daună adusă celor care deşi nu consumă energie termică sînt obligaţi să contribuie la plata acesteia.

În cazul în care la unele apartamente nu s-a instalat numărul de elementi sau de radiatoare prevăzut în proiect, se impune a interveni la constructor pentru respectarea documentaţiei tehnice.

OFERTE • OFERTE • OFERTE •

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE CONSTRUCȚII-MONTAJ TULCEA
Str. Babadag nr. 142 Telefon 12946

INSTALAȚII SANITARE
— Brățări2 1/2" — 3" buc. 150
— Boiler 250 l. buc. 4
— Cot Olandez nr. 2 1" buc. 83
— Baterii încălzire ICMA buc. 1
— Idem nr. 2 1 1/2" buc. 96
— Curbe 61 3/8 buc. 339
— Idem nr. 2 1 1/2" buc. 112
— Idem nr. 2 2" buc. 262
— Cot PVC simplu 16 buc. 158
— Idem 50 buc. 183
— Idem 63 buc. 28
— Cot PVC cu filet 50 buc. 259
— Clapet reținere 50 buc. 16
— Idem 125 buc. 2
— Idem 150 buc. 5
— Cazan presiune 315 l. buc. 1
— Etajeră semicristal 600×500 buc. 106
— Corp încălzire tablă import 5 elemenți buc. 200
— idem 3 elemenți buc. 347
— idem 10 elemenți buc. 91
— idem 12 elemenți buc. 85
— Mufe PVC cu filet 50 buc. 667
— Mufe PVC cu filet 63 buc. 210
— Manșon tip B crepină buc. 940
— Piese Jiboult 125 buc. 64
— idem 400 buc. 37
— Piesă RSM 8-80-90 buc. 4
— idem 125-80-90 buc. 1
— idem 200-100-90 buc. 3
— Piesă MT 80 buc. 38
— idem 400 buc. 1
— idem CM 400 buc. 3
— Piesă îmbinare 1000 buc. 10
— Piuliță crepine buc. 900
— Piesă îmbinare 600 buc. 2
— Pompă AER 50-32 buc. 1
— Robinet trecere ingropat 1/2 buc. 57
— idem FE+Pb 3/4 buc. 74
— Robinet cu pirghie 1 1/4 buc. 5
— idem ventil presiune 25A/80 buc. 2
— Racord olandez nr. 1 1/2 buc. 113
— Racord olandez m 2 1/2 buc. 22
— Reducții PVC tip G 20/16 buc. 1700
— idem 25/16 buc. 460
— idem 63/40 buc. 148
— idem 63/50 buc. 50
— Ramificații PVC tip U 125—5—45 buc. 40
— idem 125—100—45 buc. 33
— Receptor plintă PVC buc. 46
— Registru încălzire buc. 1
— Site crepine buc. 900
— Sifon țeavă nichelat 1 1/4" buc. 17
— Țeavă PVC tip M 210 ml. 252
— Teuri PVC cu filet tip G diametru 50 buc. 240
— Tub fontă presiune 125×4000 buc. 28
— idem 250×4000 buc. 9
— idem 250×500 buc. 23
— idem 400×4000 buc. 2
— Tijă crepine MD2 buc. 900
— Tăvi spălare buc. 8
— Vană cu mufă diam. 250 buc. 2
— Ventil reținere ∅50 buc. 18
— Ventilator centr. ∅8000 H 660, 75 kw buc. 1
— idem Q 6400 H 503 kw buc. 2
— idem axial Q 9000 H 15 buc. 4
— idem VS ALA buc. 15

MATERIALE PENTRU INSTALAȚII ELECTRICE
— Bane siguranță aeriene buc 896
— Capac cutie terminală interior buc. 30
— Cleme derivație tip ∅ 16 buc. 30
— idem tip capac ∅ 25 buc. 282
— idem ∅ 70 buc. 40
— idem ∅ 95 buc. 123
— Cleme leg. 3 buloane ∅ 16 buc. 444
— idem ∅ 25 buc. 199
— idem ∅ 35 buc. 105
— idem ∅ 50 buc. 99
— idem ∅ 95 buc. 159
— idem ∅ 120 buc. 99
— Cleme antigron buc. 540
— Cutii terminale interior ∅ 16/35 buc. 35
— idem ∅ 50/70 buc. 34
— idem ∅ 95/120 buc. 41
— Furcă cu tijă 315 A buc. 372

MATERIALE PENTRU INSTALAȚII ELECTRICE
— Soclu siguranță LS 63 A buc. 490
— Tub bergman ∅ 23 buc. 1956
— Bandă transportoare 650×12×3 kg. 70
— Cîrlige macara buc. 29
— Marmoroc kg. 300
— Nituri kg. 127
— idem 45,500
— idem kg. 84
— Pămînt colorat albastru kg. 100
— idem violet kg. 200
— idem roșu kg. 100
— idem oranj kg. 400
— Porți metalice kg. 102
— Tablă perforată kg. 29,10
— Tablă alamă kg. 66
— Ciocane lipit 0,400 kg. buc. 11
— Clește mops tip A buc. 45
— Clește mops tip B buc. 23
— Cuțite rîndele buc. 530
— Distanțiere pentru poziționat mustăți de armături kg. 4000
— Fir cu plumb buc. 28
— Furci fier buc. 99

ȚIGLINGURI
— Bocanci talpă lemn per. 25
— Căști din oțel buc. 20
— Măști vopsitor buc. 40
— Ochelari tip A per. 150
— Șorțuri doc buc. 75
— idem buc. 68
— Uși metalice kg. 450
— Uși tablă pentru coșuri buc. 342
— Burghie CFR buc. 809
— Rame fontă cu capac 77 kg buc. 2
— idem 210 kg. buc. 5
— Becuri vapori Hg 250 W buc. 36
— Rozete tablă ptr. aerisire buc. 120
— Cărămidă glazurată buc. 2500
— Profile PVC kg. 120
— Plăci travertin mp. 55
— Ventilator VAFT — 630, 1500 buc. 1
— Cuie 2,5×40 mm. kg. 1319
— Dale Nevada buc. 2246
— Combinezoane doc buc. 15
— Șorțuri prelată buc. 10
— Șorțuri doc buc. 20

PIESE SCHIMB
— Manșon cauciuc protector DAC buc. 15
— Pinion cilindric DAC buc. 4
— idem buc. 6
— Pinion mers inapoi DAC buc. 1
— Pinion cilindru DAC buc. 10
— Placă intermediară DAC buc. 2
— Rulment R.NU 218 buc. 4
— idem 318 buc. 1
— idem 32 352 buc. 2
— idem 943/45 buc. 1
— idem 1207 buc. 3
— idem 1605 buc. 1
— idem (208) 51120 buc. 2
— idem 6313 buc. 27
— idem 7307 buc. 8
— idem 2211 buc. 2
— idem 6409 buc. 4
— idem 1211 buc. 1
— idem 22222 buc. 3
— idem 22228 buc. 2
— idem 22326 buc. 2
— idem 50308 buc. 8
— idem 32020 buc. 10
— idem 32201 buc. 3
— idem 51112 buc. 1
— idem 51216 buc. 1
— idem 92208 buc 2
— idem 98206 buc. 6
— idem 3903117 buc. 1
— idem 390609 buc. 4
— idem 530206 buc. 7
— idem 904700 buc. 5
— idem 977904 buc. 1
— idem 1209 buc. 1
— Plutitor carburator buc. 6
— Pinion planetar DACIA buc. 2
— Motor ștergăt. parbriz Dacia buc. 1
— Port far Dacia buc. 4
— Racord cu trei căi DACIA buc
— Sită carburator DACIA buc. 2
— Rezervor benzină Dacia buc. 1
— Telescoape DACIA buc. 2
— Ușă față-spate Dacia buc. 3
— Bare față-spate Dacia buc. 2
— Bobină rotor (MOLOTOV) buc.
— Capotă față spate Dacia buc. 1
— Cutie viteză Dacia buc. 1
— Carburator Molotov buc. 1
— Cărbuni capac Delcou Dacia buc.5
— Culbutori motor Dacia buc. 4
— Electromotor Dacia buc. 1
— Filtru aer Dacia buc. 1
— Dinam Dacia buc. 1
— Fulie arbore motor Dacia buc
— Ghid supapă Dacia buc. 16
— Ax came utilaje buc. 1
— Axă intermediar cu pinion util. buc. 1
— Arbore intermediar esc. 05 buc
— Arc refulare utilaje buc. 3
— Bucșe esc. 03 utilaje buc. 2
— Anticamere utilaje buc. 5
— Arc D 32 utilaje buc. 1
— Butuc sincron utilaje buc. 4
— Braț articulație utilaje buc. 1
— Braț utilaje. 8
— Bielă auxiliar utilaje buc. 2
— Capete bară arc utilaje buc. 3
— Cap butelie utilaj buc. 2
— Carter disp angrenaj utilaj buc

OFERTE • OFERTE • OFERTE •

— Cilindru pneumatic util. buc. 1
— Cuțit mijloc buldoexcv. util. buc. 1
— Cilindru hidraulic utilaje buc. 1
— Camă ambreiaj utilaje buc. 3
— Contact spate utilaje buc. 4
— Cuzineți palier utilaje buc. 2
— idem buc. 1
— Cameră frinare esc. utilaje buc. 2
— Cuzineți 2 buc. utilaje buc. 1
— Cruce cardan utilaje buc. 1
— Bolț piston cilindru compresor buc. 2
— Cuzineți palier utilaje buc. 7
— Cuplă betonieră utilaje buc. 1
— idem pompă utilaje buc. 2
— Chiuloasă multic. utilaje buc. 2
— Carcasă cuplare utilaje buc. 1
— Carcasă satelit esc. utilaje buc. 5
— Cremalieră utilaje buc. 1
— Disc 115 — utilaje buc. 2
— Cap interior automacara util. buc. 4
— Distribuitor automacara — util. buc. 1
— Filtru combustibil buc. 2
— Fulie utilaje buc. 2
— Disc 16/306 buc. 10
— Disc. proiectat-mortar buc. 2
— Garnitură C5 809 utilaje buc. 33
— Furtun frină spate utilaje buc. 245
— Furcă utilaj buc. 1
— Garnitură chiuloasă U 650 buc. 3
— Inel etanșare C5 3004 utilaj buc. 1
— Inel ferodou utilaje buc. 1
— Inel etanșare 11 utilaje buc. 1
— idem C52905 utilaj buc. 2
— Piston etajal utilaje buc. 5
— Pompă ulei UTOS utilaje buc. 2
— Pompă ulei multicar buc. 1
— Papuci șenilă 3650 utilaj buc. 14
— Pinion distribuitor utilaj buc. 1
— Pinion diesel utilaj buc. 1
— Pinion 3II.IV — utilaje buc. 1
— idem vit. I — diesel buc. 1
— Pinion intermed. utilaje buc. 1
— Pinion vit. II — utilaje buc. 1
— Pinion multicar. utilaje buc. 2
— Piston utilaje buc. 1
— Pinion cuplare electromotor buc. 1
— Pistoane mari 1500 utilaje buc. 1
— Pinion 300 30 13 utilaje buc. 4
— Pompă ulei C90 30 20 utilaj buc. 2
— Pompă apă utilaje buc. 1
— Pompă apă utilaje buc. 2
— Pinion aparat zugrăvit utilaje buc. 4
— Pinion utilaje buc. 1
— Plăcuțe duză aparat zugrăv. util. buc. 30
— Pinion 113 207 utilaje buc. 1
— Pinion vit. 1—2 utilaje buc. 1
— idem 3—4 utilaje buc. 1
— Pinion ESC 03 utilaje buc. 2
— Pinion ESC — utilaje buc. 1
— Pinion C5 utilaje buc. 1
— Pompă alimentator-multicar buc. 2
— Supapă 157000 utilaje buc. 2
— Regulator Dilo utilaje buc. 1
— Racord direct U650 utilaje buc. 4
— Roată esc. utilaje buc. 1
— Roată lanț gal utilaje buc. 2
— Roată lanț bet. utilaje buc. 1
— Sabot ansamblat utilaje buc. 8
— Sertar acționare utilaje buc. 2
— Supapă trecere 0,4 utilaje buc. 1
— Supapă motocompresor utilaje buc. 1
— Tambur de presiune utilaje buc. 2
— Tambur CSC 0,5 utilaje buc. 1
— Trompă sprachet utilaje buc. 2
— Scaun supapă utilaje buc. 1
— Bielă motor TATRA buc. 1
— Pinion vit. I sec. TATRA buc. 1
— Pinion vit. II sec. buc. 1
— Piston motor TATRA buc. 1
— Pastile cruce cardanică TATRA buc. 4
— Stator electromotor TATRA buc. 1
— Segment cromat TATRA buc. 22
— idem ungere TATRA buc. 10
— Ax cu came KRAZ buc. 1
— Pinion distrib. KRAZ buc. 1
— idem buc. 2
— idem regulator KRAZ buc. 1
— Semicuplaj pompă injecție KRAZ buc. 1
— Supapă pompă alim. KRAZ buc. 2
— Cuzineți palier KRAZ buc. 2
— idem bielă KRAZ buc. 1
— idem ax compresor KRAZ buc. 2
— Ansamblu regulator KRAZ buc. 1
— Ax tren fix SR 116 buc. 45
— Aripă cabină IMS-SR buc. 1
— Bobină stator dinam SR buc. 13
— Capac pinion mers înapoi buc. 14
— idem C/V tren fix față SR buc. 3
— Corp pompă ulei SR211 buc. 6
— Cilindru servo SR buc. 30
— Cuzineți cu guler SR buc. 9
— Carcasă casetă dir. SR buc. 2
— Culisanta arbore direcție buc. 8
— Capac placă presiune SR buc. 2
— Dinam buc. 2
— Dispozitiv blocare-automacara buc. 2
— Dispozitiv 4 căi automacara buc. 2
— Ecuson SR buc=24
— Flanșe ex direcție SR buc. 4
— idem cu nituri Pinion atac buc. 2
— Ghid tachet SR buc. 114
— Inel cuzineți — palier buc. 8
— Indicator nivel benzină SR buc. 27
— Levier fuzetă buc. 25
— Piston cilindru SR buc. 78
— Pinion ax intermediar — mers înapoi buc. 4
— Pirghie fuzetă TU SR buc. 1
— Set fișe bujii M461—SR buc. 1
— Bucșe culbutor SR buc. 20
— Carcasă pompă inj. DAC buc. 1
— Pinion mers înapoi DAC buc. 10
— Razem arc spate DAC buc. 6
— Suport prt. braț asamblat buc. 4
— Suport ax DAC buc. 5
— Articul. axă plutitoare față U 650 buc. 2
— Ax sec. CV. U650 buc. 2
— Bielă motor U 650 buc. 1
— Corp U 650 — 100 buc. 1
— Cruce cardan U 650 buc. 3
— Carcasă sateliți U650 buc. 2
— idem canică U650 buc. 2
— Cilindru presiune U650 buc. 1
— Furcă cardan direcție U650 buc 2
— Grup conic U650 buc. 2
— Geantă roată U650 buc. 2
— Manșon cuplare U650 buc. 2
— Pinion planetar U650 buc. 4
— Pastile cardan U650 buc. 8
— Reductori U650 buc. 1
— Șurub U650 buc. 13
— Șurub intindere U650 buc. 1
— Semicuzineți cu guler U650 buc. 12
— Ax conductă pompă ulei S80 buc. 1
— Arc supapă S80 — 100 buc. 2
— Opritor ulei S 80—100 buc. 1
— Bloc S 80—100 buc. 1
— Pinion 0335 6880—100 buc. 1
— Pinion 09241 S 80—100 buc. 1
— Segmenți compresor S 100 buc. 12
— Șaibă fulie arbore motor S 80—40 buc. 1
— Siguranță 0411—9 S 80—100 buc. 4
— Ax 12—152 S 80—100 buc. 1
— Ax 01463 S 80—100 buc. 1
— Ax furcă S 80—100 buc. 1
— Taler supapă S 80—100 buc. 4
— Corp rulment 12—442—S 80—100 buc. 1
— Corp rulment S 80—100 buc. 1
— Disc 739 S 80—100 buc. 1
— Disc apărare S 80—100 buc. 1
— Garnitură colector S 80—100 buc. 1
— Garnitură colector S 80—100 buc. 2
— Ambreiaj complet S 1500 buc. 6
— Bazin radiator S 1300—1500 buc. 1
— Capac rolă S 1300—1500 buc. 9
— Coroană dințată S 1300—1500 buc. 1
— Conducte S 1300—1500 buc. 4
— Distribuitor S 1300—1500 buc. 1
— Coroană dif. exn. S 1300—1500 buc. 1
— Foi arc S 1300—1500 buc. 2
— Disc cuplare mic S 1300—1500 buc. 1
— Garnitură dif. S 1300—1500 buc. 12
— Filtru S 1300—1500 buc. 9
— Pompă ulei S 1300—1500 buc. 1
— Rotor PP apă S 1300—1500 buc. 1

IMPRIMATE CU REGIM SPECIAL

— Facturi fără disp. (scurte) carnete 11
— Bon flotant pentru cantină carnete 100
— Foi parcurs autoturisme carnete 127
— idem carnete 4
— Facturi cu talon carnete 7

C.C.M.C. — GRUPUL 4 Sanitare — BUCUREȘTI str. Gh. Cristescu, 20

— Panouri pentru plafon suspendat din elemente de tablă ambutisată (tip fagure) mp 1473
— Tablă perforată de 0,75 mm, 380 foi de 2×1 mp 458
— Arzătoare gaze de 100 mc buc. 2105
— Idem 2000 mc buc. 95
— Chei fixe 27×32 buc. 130
— Idem 30×32 buc. 220
— Idem 30×38 buc. 80
— Masă pliantă zugrav buc. 25
— Masă metalică buc. 8
— Crilorom kg. 3000
— Pislari per 7
— Cisme șold per 12
— Umerare buc. 112
— Genuchere buc. 486

TABLA DE MATERII A „REVISTEI ECONOMICE" — SUPLIMENT, PE ANUL 1979

● *prezentare cronologică, pe rubrici și titluri* ● *indicele alfabetic pe autori*

● **GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE**

Probleme ale noului mecanism economico-financiar/ 1
— Calculul, analiza și raportarea producției nete
— Metodă directă de calcul pentru urmărirea operativă a realizărilor
— Analiza îndeplinirii planului privind volumul producției nete
— Aplicație pe calculator
— O soluție specifică pentru industria navală
— Maximizarea producției nete prin perfecționarea conducerii unităților

Studii și aplicații de ergonomie în industria ușoară 5
— Conceptul sistemic de abordare integratoare a activității de ergonomie

Pregătirea și utilizarea rațională a forței de muncă 9
— Influența progresului tehnic asupra complexității muncii
— Condiții și efecte ale calității muncii
— Acordul global — adaptat la specificul organizării
— Determinarea structurii timpului de lucru
— Fiziologia și normarea muncii
— Monografii profesionale
— Satisfacția și productivitatea la nivelul formațiilor de muncă
— Cadre pentru noile capacități
— Atmosfera intragrupală și stabilitatea muncitorilor la locul de muncă
— Comisii obștești de selecție, orientare și inițiere profesională
— Aptitudini, atitudini, motivații

Descrierea, evaluarea și analiza funcției (postului) 13
— Instrumente eficiente în munca de conducere
— Exemple de fișe aplicate cu rezultate bune în unități

Cibernetica — factor de creștere a eficienței 17
— Cercetarea în sprijinul producției
— Sistem informatic pentru proiectarea tehnologică și construcția navelor
— Aspecte ale programării și urmăririi producției dintr-un combinat metalurgic
— Analiza și proiectarea sistemică a programării și urmăririi producției într-o întreprindere de echipament electrotehnic
— Sistem informatic pentru urmărirea și conducerea operativă a activității de comerț exterior la ISCE ROMCHIM

Maistrul — organizator și conducător al formației de lucru 21
— Priorități în definirea și exercitarea rolului maistrului
— Metode de conducere a formației
— Programarea operativă în producția de serie
— Căi de acțiune pentru mărirea randamentului mașinilor și utilajelor
— Stabilirea cauzelor unui defect de calitate
— Necesitatea unui buget de cheltuieli al maistrului
— Programul „Zero accidente"
— Sarcini în activitatea de integrare socio-profesională a noilor lucrători
— Perfecționarea pregătirii — un proces neîntrerupt

Tehnica de calcul și nevoile unei conduceri eficiente 23
— Biblioteca teritorală ded programare, o formă de valorificare și introducere a sistemelor informatice în unitățile economice
— Sistem informatic pentru conducerea prin costuri
— Maximizarea producției nete printr-o programare superioară a producției
— Urmărirea costurilor și calculul producției nete a întreprinderilor de industrie alimentară
— Exploatarea eficientă a sistemelor informatice
— Calculatoarele electronice în conducerea proceselor tehnologice

Accentuarea laturilor calitative în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial. Județul Sibiu 27
— Creația tehnico-științifică originală — factor de economisire a materiilor prime și energiei, de sporire a eficienței
— Cercetarea producției și producția cercetării
— Studii și acțiuni în sprijinul creșterii eficienței economice
— Opțiuni pentru o agricultură modernă, intensivă
— Finalitatea social-umană a creșterii economice

Soluții moderne de ambalare, manipulare și depozitare a mărfurilor 33
— Reducerea consumurilor de resurse prin utilizarea modelării matematice în alegerea și dimensionarea ambalajelor
— Containere flexibile pentru produse pulverulente
— O tehnologie avansată în sistemul de expediere a îngrășămintelor chimice
— Raft mobil pentru depozitarea materialelor

Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere 37
— O necesitate a dezvoltării economico-sociale
— Un program experimental pentru cadre medii de conducere
— Perfecționare prin autoinstruire

Valorificarea potențialului creator — resursă nelimitată a creșterii economice 41
— Optimizarea corelației nevoi-eforturi-efecte

Autoconducerea muncitorească în acțiune 46
— Un concept original, cu profunde implicații în dezvoltarea democrației noastre socialiste
— Stilul și metodele de muncă : exemple din practică și valoarea lor de principiu
— Modalități eficiente de instruire a președinților C.O.M.

— Climatul relaţiilor la locul de muncă şi influenţa sa asupra comportamentului colectiv

Transportul intern şi depozitarea : tehnică, organizare 50

— Importante rezerve de reducere a cheltuielilor de producţie

● **RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE ŞI COMERCIALE INTERNAŢIONALE**

Ghidul lucrătorului de comerţ exterior

— Codul vamal al R.S.R. 2
— Determinarea eficienţei economice a operaţiunilor comerciale pe credit 4
— Determinarea eficienţei economice a investiţiilor în cooperare 6, 8
— Accesul la resursele financiare necesare dezvoltării 8
— Indicatorii rentabilităţii financiare a proiectelor de investiţii în cooperarea economică internaţională 10
— Balanţa de import-export a întreprinderii 12
— Balanţa de export-import a centralei industriale 14
— Determinarea preţului în valută la export şi importul de maşini şi utilaje 16
— Determinarea preţului în valută la exportul şi importul de maşini şi utilaje 18
— Tendinţe de adaptare la schimbările conjuncturale a contractelor de comerţ internaţional pe termen lung 20
— Rezultate preliminare ale „Rundei Tokio" de negocieri comerciale multilaterale GATT 22
— Posibilităţi de perfecţionare a indicatorilor de calcul a eficienţei exportului 24
— Momentul conjunctural optim 26
— Evaluarea preţurilor de export 31
— Cursurile valutare străine în România 36
— Promovarea exporturilor 38
— Strategia acţiunilor de marketing în operaţiunile de reexport 40
— Programul de export pe produs 42
— Metode de comparare a preţurilor de comerţ exterior ale maşinilor şi utilajelor 48
— Considerente privind metodologia determinării eficienţei exporturilor de instalaţii complexe 49

Drept şi uzanţe internaţionale

— Reclamaţiile privind livrările de mărfuri neconforme calitativ 2
— Căi de rezolvare a reclamaţiilor privind calitatea mărfurilor livrate 4
— Modalităţi de soluţionare a litigiilor 6
— Forţa majoră în contractele comerciale de vînzare internaţională 8
— Practica arbitrală internaţională privind forţa majoră 10
— Noţiunea de clauză „hardship" 10
— Consecinţele neexecutării obligaţiilor—rezilierea contractelor 12
— Prescripţia extinctivă 14
— Dizolvarea societăţilor comerciale prin faliment 16
— Prescripţia în dreptul unor state 18
— Ipoteca în comerţul internaţional 18
— Reglementări privind marca de fabrică, de comerţ şi de servicii 20
— Marca de calitate — marca de fabrică 22
— Tratatele internaţionale — instrumente de promovare a schimburilor economice 24
— Acorduri comerciale internaţionale — clauze fundamentale comune 26
— Finanţarea comerţului internaţional — Băncile comerciale 29
— Convenţia UNCITRAL privitoare la vînzarea comercială internaţională 29
— Contracte speciale de finanţare 31
— Contracte privind operaţiuni comerciale internaţionale complexe pentru aport valutar 34
— Contractul de exporturi complexe. Concept 36
— Contractul de exporturi complexe. Forma globală şi la cheie 38
— Riscul în contractele comerciale internaţionale 40
— Aurul monetar : coordonate istorice ale funcţiilor sale 40, 42
— Riscul privind negocierea neurmată de încheierea contractului 42
— Costurile bancare privind plăţile internaţionale 48
— Noţiunea de schimburi economice şi de plăţi comerciale internaţionale 48
— Valutele în plăţile internaţionale 49

Conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

— Evoluţia cursurilor de schimb — Retrospectivă 1978 4
— Evoluţii ale ratei dobînzii pe pieţele occidentale de capital 6
— Pieţele internaţionale de capital : tendinţe în 1978 şi perspectivele pentru 1979 10
— Noul sistem monetar vest-european 12
— Lichiditatea oficială internaţională 14
— Fenomenul „diversificării" rezervelor 16
— Poziţia pe termen lung a dolarului S.U.A. 18
— Yenul japonez, francul elveţian şi marca vest-germană 20
— Sistemul Monetar European. Mecanismul de credite 26
— Majorarea ratei dobînzilor pe pieţele naţionale şi internaţionale de capital 36
— Utilizarea excedentelor plăţilor curente 38
— Incertitudinile persistă pe pieţele internaţionale de schimb valutar şi de capital 44
— Evoluţii în funcţionarea Sistemului Monetar European 48

Vademecum

— Integrarea funcţiei de marketing 34
— Procurarea informaţiilor de marketing 36
— Lansarea unui produs de marcă (studiu de caz) 40
— Adaptarea la actuala conjunctură prin promovarea leasing-ului 42
— Designul, ca factor de producţie şi export de inteligenţă 44
— Promovarea exportului de inteligenţă NOVEX 48
— Licencia 48

— Proiecte de dezvoltare 48
— Cooperare 48
— Marketingul produselor noi 49

Fişier

— Sistemul de asigurare şi mobilizare a creditelor de export. Republica Federală Germania 2
— Sisteme de asigurare şi mobilizare a creditelor la export 4, 6
— Determinarea eficienţei economice a operaţiunilor comerciale pe credit 6
— Factorii competitivităţii exporturilor japoneze 8
— Regimul operaţiunilor valutare în India 12
— SELA 16
— Prevederi de import şi reglementări valutare 18
— Comisia Trilaterală 20
— Societăţi de comerţ internaţional 20
— Piaţa R. F. Germania 22
— Sistemul japonez de finanţare a exporturilor şi investiţiilor în străinătate pentru asigurarea cu materii prime 24
— Proiectul de dezvoltare „Guiana" 26
— Structuri competitive în exportul de maşini şi utilaje 49
— Rolul camerei de comerţ în diseminarea informaţiilor de piaţă 49

Noţiuni, termeni, operaţiuni

— Clasificări vamale 2
— Sistemul generalizat de preferinţe vamale
— Franchising 6
— Gestiunea societăţilor comerciale 8, 10
— Marketing în cooperare 12
— Finanţarea societăţilor comerciale prin acţiuni şi obligaţiuni 14
— Pragul de rentabilitate 16
— Analiza ciclului de viaţă al produsului 18
— Analiza scalară a pieţei 20
— Indicii preţurilor internaţionale 24
— Economia de scară 26
— Stabilirea preţului la export în valută 29
— Design — Marketing 29
— Operaţiunile de arbitraj de dobîndă 36
— Merchandising 49
— Societăţi mixte în străinătate create de ţări socialiste 49

În actualitate

— Transporturile internaţionale şi problema energiei 2
— Anuarul comerţului internaţional 6
— Bancă de date pentru exportatori 6
— Informaţii de politică comercială 10
— Vînzarea comercială internaţională în discuţia O.N.U. 10
— Eforturi pentru stabilirea pieţei vinului 16
— Premiul de creativitate pentru mobilă 18
— Măsuri pentru îndeplinirea sarcinilor de export 20
— Convenţia UNCITRAL privitoare la vînzarea comercială internaţională 22
— Tîrgul de primăvară — Budapesta 1979 22
— Promovarea serviciilor inginereşti la export 24
— Distanţele geografice nu limitează extinderea exportului de construcţii 24
— Tendinţe ale consumului pe piaţa mobilei 24
— Marketingul şi riscul inovaţiei 26
— Reglementarea relaţiilor financiar-valutare 31
— Reevaluarea calului-putere 34
— Societăţi mixte 36
— Societatea de comerţ internaţional „DAL" 40
— Concursurile de publicitate pentru export 40
— Mach 80 42
— Centralele de comerţ exterior cu autofinanţare 44

● **CURIER ECONOMIC LEGISLATIV**

Autoconducere — autogestiune — organizare

— Tipologia centralelor. Trustul 1
— Noi atribuţii ale organelor de conducere 2
— Răspunderea membrilor comisiilor de recepţie pentru obiective de investiţii 3
— Precizări privind atribuţiile adunărilor generale ale oamenilor muncii 3
— Noi forme organizatorice în economia naţională 6
— Reorganizarea unităţilor socialiste de stat 14
— Delegarea competenţei de emitere a deciziei de imputare 15
— Conceptul de administrare directă 20
— Patrimoniul întreprinderii 23
— Încetarea funcţionării unităţilor economice de stat 26
— Atribuţiile organelor de conducere colectivă a unităţilor economice în domeniul activităţilor de personal 28
— Conducerea colectivă în unităţile economice de stat 31
— Statutul juridic al membrilor organelor de conducere colectivă 32, 42
— Funcţionarea consiliului oamenilor muncii şi biroului executiv 33
— Atribuţiile organelor de conducere colectivă în domentul financiar-contabil 33
— Înfăptuirea regimului special de supraveghere economico-financiară a întreprinderilor deficitare 35
— Calitatea — imperativ al autogestiunii
— Repararea pagubelor produse terenurilor ag[illegible] 48

Contract economic

— Închirierea utilajelor de construcţii 1
— Limitele penalităţilor de întîrziere 2
— Consecinţele livrării unor ambalaje necorespu[illegible]are 2
— Reglementări privind calitatea produselor 3
— Relaţia furnizor-cărăuş-beneficiar. Precizări 3
— Efectele cazului de forţă majoră 4
— Neîndeplinirea obligaţiilor de livrare. Consecinţe 5
— Vicii aparente ale produselor livrate 6
— Probleme privind contractul de transport 7
— Aprecierea unor cauze care determină neexecutarea obligaţiilor contractuale 7
— Obligaţia de remediere 8
— Aspecte din practica arbitrală privind contractele de depozit 9
— Decontarea lucrărilor de proiectare 10
— Livrarea utilajelor destinate investiţiilor 11

— Apropierea exportatorilor de producători — măsuri de întărire a controlului calității produselor destinate exportului 11
— Obligația de predare a documentației tehnice 12
— Livrarea utilajelor cu întîrziere. Precizări 14
— Reglementarea calității în contractele economice de import 15
— Precizări privind încheierea contractelor economice 15
— Răspunderea pentru calitate în contractele de cooperare 16
— Precizarea calității produselor la contractare 16
— Deziderate la Legea contractelor economice 17
— Valorificarea dreptului la penalități 18
— Furnizările în tranzit 19
— Consecințele livrării produselor cu vicii de calitate 20
— Contractele de furnizare a energiei electrice și termice 22
— Consecințele livrării unor produse necorespunzătoare calitativ 24
— Precizări privind comanda urmată de executare 25
— Trăsăturile forței majore 27
— Precizări privind decontările 28
— Precizări privind îndeplinirea obligațiilor de livrare 32
— Livrarea produselor cu întîrziere 33
— Obligațiile întreprinderii de comerț exterior comisionare 34
— Răspunderea privind decontarea valorii produselor din import 34
— Livrarea produselor cu anticipație 37
— Contracte economice, instrumente fundamentale ale autoconducerii și autogestiunii unităților economice 39
— Reclamațiile privind produsele exportate 40
— Consecințele neîndeplinirii obligației de ridicare a produselor 40
— Precizări privind aplicarea penalităților 41
— Refuzul de primire a ambalajelor restituibile 42
— Forța majoră. Caracterizare, efecte, confirmare 43
— Obligația de plată a prețului în contractul de cercetare științifică 43
— Consecințele neomologării produselor 44
— Cazurile de nulitate a contractului de furnizare 45
— Livrarea utilajelor destinate investițiilor 45
— Consecințele lipsei omologării și a prețului 45
— Prescripția daunelor 46
— Reclamarea viciilor ascunse 48
— Precizări privind aplicarea penalităților 49
— Modificarea contractului de antrepriză 50
— Precizări privind regimul ambalajelor 51
— Plata asistenței tehnice în cercetarea științifică 51

Investiții

— Răspunderea unităților de proiectare 16
— Efectele recepției preliminare 41
— Reprogramarea termenelor de predare 49

Transport

— Transporturile feroviare în portul Constanța 8
— Desfășurarea confirmării procesului de transport auto. Sancțiuni 10
— Aplicarea unor penalități în transporturi 10
— Răspunderile expeditorului în relațiile cu calea ferată 10
— Unele aspecte reieșite din practica în materia locațiilor 19
— O nouă reglementare a transportului maritim de mărfuri 20
— Răspunderea pentru integritatea mărfurilor în timpul transportului 22
— Planificarea și executarea transporturilor pe calea ferată 25
— Răspunderea pentru repunerea vagoanelor la dispoziție 26
— Aplicarea prescripției în raporturile cu cărăușul 32
— Unele aspecte ale locațiilor pe calea ferată 44
— Prescripția în contractul de transport 48
— Răspunderea limitată a cărăușului. Consecințe 51

Comerț exterior

— Precizări privind bonificațiile 1
— Reglementări ale condițiilor generale de livrare a mărfurilor privitoare la controlul calitativ al produselor în țara cumpărătorului 2
— Rolul mostrelor în raporturile de comerț exterior 4
— Răspunderea pentru calitatea necorespunzătoare a produselor din import 6
— Unele caracteristici ale vînzării comerciale internaționale pe bază de mostre 8
— Obligația respectării standardelor convenite prin contract la verificarea mărfii în țara cumpărătorului 9
— Obligațiile întreprinderii comisionare importatoare 9
— Transportul internațional al exporturilor complexe 10
— Atribuțiile participanților la transporturile internaționale 12
— Convenția Uncitral privitoare la vînzarea comercială internațională 14
— Derularea transporturilor internaționale de mărfuri 15
— Aplicarea legii pavilionului în contractele de navlosire 19
— Semne distinctive altele decît marca de fabrică 21
— Funcțiile economice ale mărcilor de fabrică 23
— Contractul internațional de reprezentare în materia vînzării de mărfuri 24
— Intermedierea în comerțul internațional — contracte comerciale utilizate 25
— Calitatea produselor destinate exportului 26
— Finanțarea comerțului internațional. Organisme financiar-bancare specializate 28
— Tendințe contradictorii în evoluția economiei mondiale 29
— Modalități de finanțare — creditul bancar 30
— Asigurarea și garantarea creditelor 32
— Contracte de transfer de tehnologie, de consulting-engineering 35
— Dreptul aplicabil contractelor comerciale internaționale 40
— Bonitatea partenerilor comerciali — modalități de verificare 41
— Riscul privind scumpirea materiilor prime și a manoperei 43
— Schimburile economice internaționale ale României 44
— Garantarea investițiilor străine 45
— Riscul privind neexecutarea obligațiilor contractuale 46
— Creditul documentelor — elemente definitorii 50
— Categorii de credite documentare 51
— Obligarea la plata contrastaliilor 51

Financiar

— Plăți provizorii și decontări definitive 5
— Condițiile de validitate a deciziei de imputare 9
— Răspunderea în cazul faptelor penale amnistiate 10
— Răspunderea materială pentru despăgubirile plătite cu ocazia reintegrării 12
— Răspunderea materială pentru calitatea necorespunzătoare 15
— Formele răspunderii materiale în domeniul calității 17
— Condițiile de aplicare a plafonării unor majorări de întîrziere 18
— Acceptarea la plată a instrumentelor de decontare 25
— Formele cointeresării materiale aplicate în domeniul bugetelor locale 28
— Vărsarea la buget a debitelor prescrise 30
— Regimul juridic al fondurilor bănești ale unităților economice socialiste 32
— Rolul bugetului de venituri și cheltuieli 37
— Condițiile stabilirii răspunderii materiale în subsidiar 38
— Fondurile primite de întreprinderi de la societate. Acardate, restituire. 40
— Urgentarea decontării onorariilor cuvenite expertilor contabili 41
— Regimul juridic general al creditării bancare 43
— Calcularea despăgubirilor cuvenite celor reintegrați în funcție 44
— Angajament de plată și învoială de plată 45
— Răspunderea materială pentru nesolicitarea penalităților 46
— Restituirea cheltuielilor de școlarizare 49

Asigurări

— Principalele caracteristici ale asigurării facultative a clădirilor 5
— Principalele caracteristici ale asigurării facultative a autovehiculelor 6
— Asigurarea facultativă a bunurilor, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului terestru 7
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 9
— Sarcinile organizațiilor socialiste privind activitatea de asigurări 15
— Asigurările facultative de bunuri și de răspundere civilă ce se încheie de către organizațiile socialiste de stat de subordonare locală 19
— Sarcinile organizațiilor socialiste deținătoare de autovehicule în legătură cu anunțarea accidentelor produse și stabilirea despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 25
— Recuperarea de la conducătorii auto a despăgubirilor plătite de ADAS 28
— Avantajele încheierii de convenții de mandat pentru acordarea protecției prin asigurările facultative personalului muncitor al organizațiilor socialiste 37
— Asigurările facultative de autovehicule practicate de ADAS 43
— Asigurarea facultativă de răspundere civilă a proprilor conducători auto ai organizațiilor socialiste 45

Raporturi de muncă

— Aspecte de interpretare și aplicare a unor dispoziții legale cu privire la executarea și desfacerea contractului de muncă 1
— Aspecte concrete cu privire la răspunderea materială a gestionarilor 2
— Vinovăția, condiție esențială a răspunderii materiale 4
— Conținutul actului adițional la contractul de muncă 5
— Aplicarea sancțiunilor disciplinare personalului C.T.C 7
— Considerații privind contractul în acord global 11
— Efectele delegării și ale detașării 12
— Legătura faptei ilicite cu munca 14
— Aspecte privind schimbarea funcției 15
— Despăgubirile cuvenite persoanei reintegrate 16
— Promovarea legalității în litigiul de muncă 17
— Termene administrative și procedurale în raporturile de muncă 19
— Aspecte practice privind transferul în interesul serviciului 19
— Termenul de emitere a deciziei de imputare 20
— Sesizarea organelor de jurisdicție a muncii 22
— Suportarea cheltuielilor de școlarizare în cazul transferului în interesul serviciului 25
— Termenele de 3 ani și de un an pentru constatarea pagubelor 25
— Termenul în care se pot recupera sumele plătite cu titlul de pensie necuvenită 27
— Interdicția legală cu privire la desfacerea contractului de muncă 28
— Soluționarea contestațiilor privind acordarea premiilor și participarea la beneficii 30
— Contractul de muncă în perioada stagiului 31
— Condiția „avizului" în contractul de muncă 32
— Modificarea unilaterală a contractului ; redistribuirea personalului 33
— Aspecte privind răspunderea materială a gestionarilor de bunuri 33
— Legalitatea stabilirii abaterii disciplinare și aplicării sancțiunii prevăzute de lege 40
— Consecințele eliberării și îndepărtării din învățămînt asupra contractului de muncă 43
— Aspecte privind reglementarea abaterii disciplinare 44

Practică arbitrală internațională

— Unele consecințe ale defectelor mărunte ale mărfii vîndute 12
— Inadmisibilitatea compensării în cadrul unor raporturi juridice diferite 15
— Determinarea cîștigului nerealizat 16

Practică arbitrală

— Întîrzieri în decontarea prețului. Consecințe 1
— Constatarea lipsurilor cantitative cu participarea cărăușului 3
— Eșalonarea și punerea vagoanelor la dispoziție 4
— Transporturile auto. Precizări 8
— Practica arbitrală privind calitatea 12
— Consecințele reprimirii produselor din import 24
— Răspunderea pentru neefectuarea decontărilor la termen 28
— Cazuri de limitare a răspunderii 29
— Termen de prescripție în contractul de transport 31

— Restituirea şi reintroducerea acţiunilor arbitrale 32
— Stabilirea penalităţilor datorate pentru întîrzierile în livrări 38
— Precizări privind nulitatea contractelor economice 43
— Executarea contractelor economice încheiate cu unităţile CAP 46
— Penalizarea depăşirilor de consum la energia electrică 51

Jurisdicţia muncii

— Litigii de muncă precontractuale 4
— Soluţiile pronunţate de organele de jurisdicţie a muncii 7
— Desfiinţarea hotărîrilor comisiei de judecată 8
— Cuantumul despăgubirilor datorate de unitate faţă de persoanele încadrate 14
— Soluţionarea litigiilor privind recuperarea premiilor acordate necuvenit 40

Recenzii

— O lucrare utilă lucrătorilor din domeniul comerţului exterior 41
— Dreptul muncii vol. II 42
— Asociaţia locatarilor 43

INDICE ALFABETIC PE AUTORI

ALEXANDRU Florin . . . .
ALEXE, C. 2
ANDRONE, N. 2, 45
BĂRBULESCU, N. 5
BERBECARU, IULIAN . . . 37
BILCIU, C. 17
BLAGA, Nicolae 27
BOLDUR, Gheorghe 17
BRÎNDUŞEA, Gheorghe . . . 8, 9, 15,
BUDEANU, Aristide 37
BUSUIOC, D. 33
CAPĂTĂ, Mihai 1
CĂPĂŢÎNĂ, O. 2, 4, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 19, 22, 24, 29, 40
CARAGEA, Niţă. 46
CĂTANĂ, Mircea. 37
CĂTUŢ, Mircea 43
CHIŢU, Radu 23
CIOBANU, Vasile 27
CIUDIN, Aurel 50
CIUMAGEANU, Ana 5
CONDOR, I. 18, 28, 30, 32, 37, 40, 43
CONDREA, Dan 46
CONSTANTIN, Petre 48
CONSTANTINESCU, Adrian . 20
CONSTANTINESCU, Dorin . 1, 5, 9, 13, 17, 21, 23, 27, 33, 37, 41, 46, 50
CARAS, Mircea 2, 4, 6, 22
CORIN, Maria 5
COSTIN, I. 2, 3, 7, 12, 14, 24
CRAVCIUC, Olimpiu . . . 20
CRĂCIUN, Sorin 21
CRISTEA, Gheorghe 8, 10
DANIELOPOLU, Gheorghe . 36
DAVID, Emil 27
DEMETRESCU, Radu 15, 17, 20, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 39, 41, 43, 44
DEŢEŞAN, AL. 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 32, 34, 35, 36, 38 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 51
DEREVICI, Elena 7
DOBRE, I. 17
DOOTZ, Rudolf 27
DUMBRAVĂ, Ionel 1
DUMITRU, Eugenia 45
DUMITRESCU, Traian . . . 21
ECONOMU, Radu 7, 10
FILIP, Ion 33
FLOREA, Ştefan 23
FOCSENEANU, Mihai . . . 33
FOLEA, Ioan 27
FUSARU, D. 17
GAVRIL Constantin 29, 42
GEORGESCU, I. 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 31, 34, 36, 38, 40, 42, 48, 49
GEORGESCU, P. 17
GEORGESCU, Paula 33
GHIBUŢIU, Aurel 22
GIONEA, Vasile 10, 15
GORAN, Ion 37
GRIGOROVICI, V. 17
HERA, G. 17
HORJA, LIVIA 5
HOSU, Alexandru 10, 12, 15
HUBER, Gh. 26
HUTIRA, TAMAŞ 9
ICZKOVITS, I. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 34 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 51
ILIE, Constantin 27
ILIE, E. 25
INDREICA, Maria 27
IONIŢĂ, Cristea 1
IORDĂCHESCU, A. 6, 8, 10
ISAC, Petre 13
ISĂRESCU, M. 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 36, 38, 40, 42, 44
IVAN, I. 32, 51
JOIŢA, PAUL 21
JORNESCU, C. 3, 4, 7, 9, 10, 12 15, 16, 17, 19, 23, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 40, 42, 44, 45, 46, 49
KAHN, Gelu 1
KORKA, M. 12, 14, 24, 31
LADISLAU, Vitican 24
LAZAROVICI, Hari 1
LĂZĂRESCU, V. 17
LESIANU, Vasile 5
MATEI, H. 1, 3, 4, 5, 6, 10, 16, 25, 26, 28, 32, 34, 40, 41, 46, 51
MIHAIL, Mircea 42, 43, 45, 46, 48, 49, 50, 51
MIHĂILESCU, Mircea . . . 22
MIHĂILESCU, Paul 25
MIRCESCU, C. 16, 36, 49
MOISIUC, Constantin . . . 29
MOROIANU, Irina 15
MUREŞAN, G. 7
MUREŞAN, L. 44
NEACŞU, Vasile 33
NEAGU, Florea 37
ALEXANDRU Florin 51
NICOLA, G. 28
NICOLAE, P. 49
NICULESCU Nicolae . . . 37
NISTOR, Gheorghe 48
OANCEA, Traian 23
OLARU, Adrian 9
OLĂNESCU, Grigore 41
OLTEANU, Ion 16, 18, 26
OPREA, Nicolae 13, 37
PASCU, M. 2, 27
PATRUBANI, A. 17
PAVEL, Ştefan 19
PĂTRĂU, Ion 23
POGONARU, Florin 20, 40, 49
POP, Napoleon, ... 4, 6, 8, 10, 24, 49
POPESCU Gheorghe 23
POPESCU, Mircea 9
POROJAN, D. 11, 40, 41, 42, 43, 44, 46
PRUNEA, Petre 9, 46
PUNGULESCU, Eugen . . . 50
PUŞCARCIUC, Alexandru . . 48
PUZDREA, Dumitru 21
RADIVOI, Titus 37
RADU, Vasile 4, 6
RAREŞ, Petru 48
RADULESCU, Petre, A. . . 49
RECE, M. 15
REINDL, Otto 15
RUJAN, O. 12
RUSU, Adrian 46
SCHWARCZ, Alexandru . . 5
SOTIR, Alexandru 23
STANCIU, Sabin 21
SURCEL, Traian 17
STETIU, Graţian 27
TEISANU, Vasile 21
TEODOR, I. 17
THEODORU, Lucian 7, 8, 19, 44, 48
TODOR, Liviu 5
TOFAN, Ştefan 21
TIGĂERU Gheorghe 19
URS, Iosif, R. 1, 2, 4, 5, 11, 14 16, 17, 19, 20, 22, 25, 29, 31 32, 33 38, 40 42, 43, 44
VARLAAM, Lucian 28
VENCU, Mariana 41
VÎRTACI, Ştefan 18
VOICU, Victor 9
VULPESCU, V. 6, 43
ZLĂTESCU, Victor Dan . . . 1, 6, 14, 26, 35

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ TEHNOLOGIC DIN BUZĂU

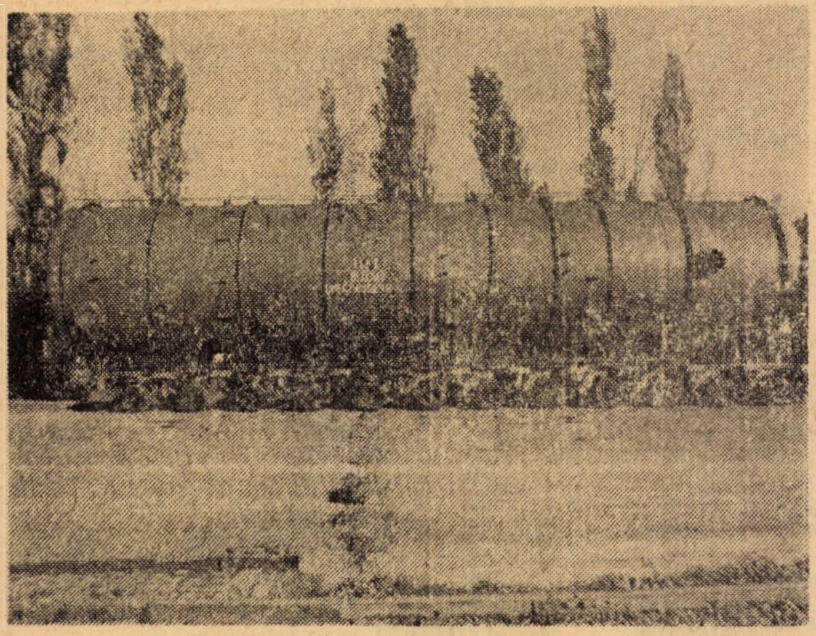

Coloană de distilare pentru combinatele petrochimice

În 1976, municipiul Buzău a aniversat 1600 de ani de atestare documentară. Dar numai în ultimele decenii Buzăul a devenit un puternic centru economic.

Una dintre cele mai prestigioase unități, care nu de mult a sărbătorit 50 de ani de activitate, este Întreprinderea de utilaj tehnologic.

Schimbîndu-și substanțial profilul și structura activității productive, întreprinderea asimilează, începînd cu 1974, utilaje tehnologice și metalurgice complexe, cum sînt:

- **schimbătoare de căldură**
- **coloane reactoare**
- **poduri racloare**
- **cuptoare**
- **mașini de încărcat minereuri**
- **reductoare**
- **filtre de tip cu tambur**
- **valțuri pentru compensatori**
- **dispozitive cu role libere**
- **standuri de încercări cu raze X sau standuri de încercare pneumatică a rezervoarelor**
- **cuptoare de tratament termic pentru detensionarea vaselor și subansamblelor cu mari dimensiuni**
- **prese hidraulice de 900 t forță.**

În momentul de față întreprinderea fabrică produse de înaltă tehnicitate, în premieră pe țară, pentru industria metalurgică, chimică și energetică. Amintim de **vasele cu agitator, răcitoare, coloane cu talere, buncăre, filtre cu saci, cuptoare pentru rafinării, rezervoare subterane, capete de distribuție pentru gaze lichefiate, compensatori pentru montaj și pentru dilatații, reactoare, căi cu role etc.**

Produsele Întreprinderii de utilaj tehnologic din Buzău sînt fabricate în peste 800 de tipodimensiuni și se bucură de o înaltă apreciere în rîndul beneficiarilor interni și externi. La Buzău au fost realizate utilajele complexe de la rafinăria BANIAS — Siria (inaugurată anul acesta), precum și utilajele pentru o nouă rafinărie ce se construiește de specialiști români în Turcia (Anatolia).

La sfîrșitul acestui cincinal I.U.T. — Buzău va făuri cele mai mari combinate de utilaje grele din țară, în 1985 producția de utilaj tehnologic crescînd cu 80%.

Succesele înregistrate de harnicul colectiv de muncă buzoian se datoresc reorganizării fluxurilor tehnologice, debitării centralizate a materialelor, introducerii unor procedee moderne de construcție, extinderii mecanizării muncilor grele cu mare volum de manoperă, dotării secțiilor cu macarale pivotante, mese și dispozitive ergonomice etc.

Ion VASILESCU

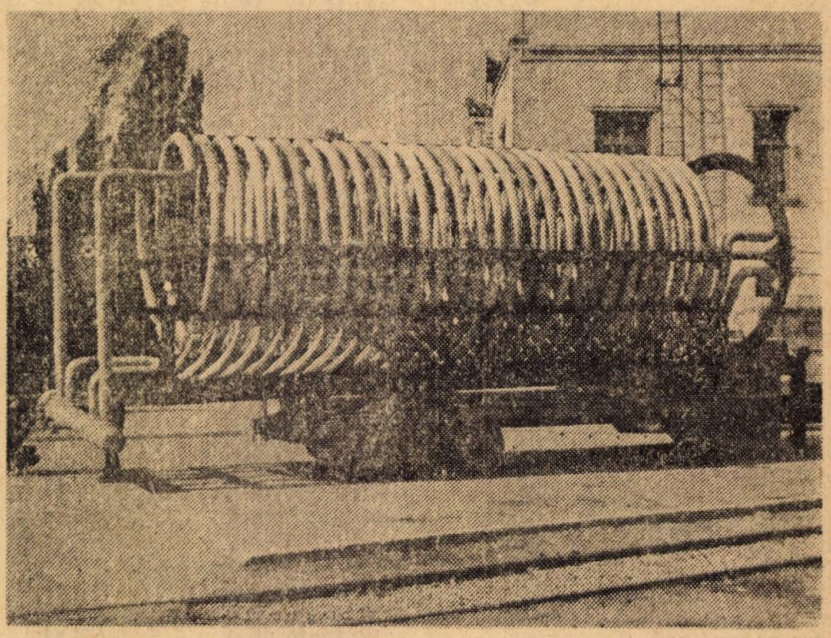

Serpentina cuptorului pentru izomerizare în industria chimică

1980 JAN 15

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor, la posturile de radio şi televiziune, de

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

Dragi tovarăşi şi prieteni,

Cetăţeni ai Republicii Socialiste România,

Anul 1979, pe care îl încheiem peste cîteva minute, a marcat un nou pas înainte în dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a societăţii noastre, în sporirea avuţiei naţionale şi ridicarea nivelului de trai al poporului, în înfăptuirea obiectivelor edificării socialismului şi comunismului pe pămîntul României.

La 23 August am sărbătorit împlinirea a 3 decenii şi jumătate de la victoria revoluţiei de eliberare naţională şi socială, trecînd în revistă victoriile epocale obţinute de clasa noastră muncitoare, de întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist, în înfăptuirea revoluţiei şi construcţiei socialiste, în lichidarea înapoierii ţării şi făurirea unei civilizaţii materiale şi spirituale noi, în afirmarea României ca ţară liberă, prosperă şi independentă.

În acest an a avut loc, de asemenea, Congresul al XII-lea al partidului, care a făcut bilanţul realizărilor dobîndite în actualul cincinal, a analizat stadiul actual al dezvoltării societăţii româneşti şi a stabilit obiectivele şi sarcinile pentru următoarea etapă istorică.

Toate marile înfăptuiri în transformarea revoluţionară a societăţii, în creşterea potenţialului ei material şi spiritual, sînt rezultatul politicii partidului nostru, care aplică neabătut ideile socialismului ştiinţific, adevărurile universal valabile, la condiţiile concrete ale României, al elanului întregului popor care înfăptuieşte programul partidului ce exprimă interesele şi aspiraţiile supreme ale întregii naţiuni. Aceste realizări pun în evidenţă superioritatea orînduirii noastre socialiste care asigură manifestarea plenară a energiei şi capacităţii creatoare a poporului nostru.

Pentru succesele de seamă realizate pe toate planurile în anul 1979, adresez, în aceste momente solemne, cele mai calde felicitări clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregului popor care, sub conducerea gloriosului nostru partid, îşi făureşte, liber şi demn, propriul destin – destinul socialist şi comunist.

Noul an în care intrăm este hotărîtor pentru îndeplinirea cu succes a întregului cincinal. Să ne mobilizăm toate forţele pentru transpunerea cu succes în viaţă a prevederilor planului pe 1980, ridicînd la o calitate nouă, superioară, activitatea din industrie, agricultură, transporturi, construcţii, din ştiinţă şi învăţămînt, din toate domeniile construcţiei socialiste. Să aplicăm ferm noul mecanism economico-financiar, întărind continuu autoconducerea şi autogestiunea economică şi ridicînd eficienţa întregii producţii materiale. Să menţinem mereu viu spiritul revoluţionar în muncă şi creaţie, să militäm neobosit pentru ridicarea nivelului de conştiinţă al maselor şi promovarea în toate sferele de activitate a principiilor eticii şi echităţii socialiste.

Pregătirea şi desfăşurarea alegerilor de deputaţi în Marea Adunare Naţională şi în consiliile populare, ca şi crearea organizaţiilor proprii ale Frontului Unităţii Socialiste vor trebui să determine dezvoltarea şi mai puternică a democraţiei noastre socialiste, participarea tot mai activă a poporului la conducerea societăţii, la făurirea propriei sale istorii.

Realizînd obiectivele de plan în anul care începe peste cîteva clipe, să asigurăm pregătirea temeinică a trecerii la noul cincinal, la înfăptuirea concretă în viaţă a Directivelor Congresului al XII-lea şi a celorlalte programe-directivă adoptate în înaltul forum al partidului.

Strîns uniţi în jurul Partidului Comunist Român – nucleul vital al întregii noastre naţiuni – să nu precupeţim nimic pentru a zidi în România cea mai dreaptă şi mai umană orînduire cunoscută în istorie – orînduirea socialistă şi comunistă.

Dragi tovarăşi şi prieteni,

Congresul al XII-lea, analizînd în spiritul concepţiei materialismului dialectic şi istoric marile schimbări şi mutaţii care au loc pe arena mondială, a pus în evidenţă atît intensificarea tot mai puternică a luptei maselor populare, a forţelor progresiste, a popoarelor pentru o viaţă liberă, independentă şi prosperă, cît şi amplificarea crizei economice, petroliere şi financiare, adîncirea unor contradicţii, agravarea conflictelor existente şi apariţia altora noi, ivirea unor momente de încordare şi accentuarea instabilităţii în viaţa internaţională. Pornind de la aceste realităţi, partidul nostru a apreciat şi apreciază că singura alternativă la agravarea continuă a situaţiei mondiale este renunţarea la politica de forţă şi dictat, la amestecul în treburile interne ale altor state, la politica sferelor de influenţă şi hegemonie şi promovarea unei politici noi de colaborare egală în drepturi şi reciproc avantajoasă între toate statele. În acest spirit, Congresul a definit cu claritate poziţiile internaţionale ale României, liniile directoare ale politicii sale externe în perioada următoare.

În anul pe care-l încheiem, patria noastră a continuat să se afirme pe plan internaţional ca un puternic detaşament revoluţionar în lupta pentru progres social, destindere şi pace.

Vom promova şi în viitor, cu toată hotărîrea, o politică de prietenie şi colaborare cu toate ţările socialiste — de care ne leagă idealurile şi ţelurile comune ale noii orînduiri — de relaţii multilaterale cu popoarele ce păşesc pe calea propăşirii economico-sociale independente, lărgind, totodată, în spiritul coexistenţei paşnice, raporturile cu ţările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Şi în viitor vom situa consecvent, la baza întregii noastre politici externe, principiile egalităţii în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, militînd neabătut pentru generalizarea lor în întreaga viaţă internaţională.

Ca şi pînă acum, ne vom aduce întreaga contribuţie la cauza înfăptuirii securităţii pe continentul nostru. Împreună cu celelalte popoare europene vom participa activ la buna pregătire a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să dea un puternic impuls înfăptuirii unitare a documentelor de la Helsinki, colaborării între toate statele continentului şi, în mod deosebit, trecerii la măsuri concrete şi eficiente de dezangajare militară şi dezarmare, fără de care nu se pot concepe pacea şi securitatea în Europa şi în întreaga lume. Considerăm că este în interesul vital al tuturor popoarelor Europei să împiedice amplasarea de noi rachete şi arme nucleare pe continent, făcîndu-se totul pentru diminuarea înarmărilor, pentru reducerea uriaşelor arsenale militare concentrate în această regiune a lumii.

O importanţă hotărîtoare pentru cauza păcii are renunţarea la forţă şi la ameninţarea cu forţa în relaţiile dintre toate statele, soluţionarea problemelor litigioase dintre ele numai pe cale politică, paşnică, prin tratative între părţile interesate. În acest context, apreciem că trebuie intensificate eforturile pentru realizarea în Orientul Mijlociu a unei păci globale, trainice şi juste care să ducă la retragerea Israelului din teritoriile ocupate şi la asigurarea dreptului la autodeterminare pentru poporul palestinian, inclusiv constituirea unui stat propriu independent.

Imperativul cel mai arzător al timpurilor noastre, dezideratul vital al tuturor popoarelor, este realizarea dezarmării, şi în primul rînd a dezarmării nucleare. Asigurîndu-se un echilibru care să nu pună în pericol securitatea nici unei părţi, trebuie făcut totul pentru reducerea sistematică a cheltuielilor militare, a efectivelor militare şi armamentelor, retragerea trupelor străine în graniţele naţionale, lichidarea bazelor şi a blocurilor militare şi făurirea unei lumi fără arme şi fără războaie. Uriaşele fonduri ce se cheltuiesc astăzi pentru înarmare să fie îndreptate numai spre asigurarea progresului economico-social al popoarelor, spre îmbunătăţirea continuă a vieţii pe planeta noastră.

Se impune, totodată, să se acţioneze mai ferm pentru lichidarea subdezvoltării în care se mai află o mare parte a omenirii, precum şi a oricăror forme de inegalitate şi asuprire a altor popoare, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, bazată pe relaţii echitabile, de deplină egalitate, care să asigure progresul tuturor ţărilor şi, îndeosebi, al celor rămase în urmă, să înlesnească accesul neîngrădit al tuturor naţiunilor la cuceririle civilizaţiei moderne.

Soluţionarea constructivă a marilor probleme ce confruntă omenirea impune, mai mult ca oricînd, participarea activă a tuturor statelor — fără deosebire de mărime sau orînduire socială — la viaţa internaţională, democratizarea largă a relaţiilor interstatale, întărirea rolului Organizaţiei Naţiunilor Unite în promovarea colaborării, păcii şi securităţii mondiale.

Realitatea demonstrează că stă în puterea popoarelor ca, acţionînd unite, cu fermitate şi consecvenţă, să împiedice agravarea climatului internaţional, izbucnirea unui nou război şi să impună un curs nou în politica mondială de destindere şi colaborare, să asigure triumful cauzei libertăţii şi independenţei, pacea şi securitatea pe planeta noastră.

Dragi tovarăşi şi prieteni,

Să facem totul pentru a realiza cu deplin succes planul pe anul 1980 şi pe întregul cincinal, pregătind, totodată, temeinic trecerea la cincinalul viitor, asigurînd transpunerea în viaţă a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, a măreţului Program de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism !

Fie ca noul an să aducă tuturor popoarelor izbînzi tot mai însemnate în realizarea aspiraţiilor lor de progres şi bunăstare, de dezvoltare liberă, de colaborare şi pace !

Cu prilejul Anului nou, vă urez tuturor, dragi tovarăşi şi prieteni, succese, satisfacţii şi bucurii cît mai mari în muncă şi viaţă, realizarea dorinţelor şi aspiraţiilor de mai bine, multă sănătate şi fericire !

În aceste clipe sărbătoreşti, vă adresez, dragi concetăţeni, urarea tradiţională : „LA MULŢI ANI !".

AMPLĂ MOBILIZARE DE EFORTURI ÎN ANUL HOTĂRÎTOR PENTRU ÎNDEPLINIREA CU SUCCES A CINCINALULUI

A ÎNCEPUT, cu o amplă mobilizare de eforturi în toate domeniile vieții economice și sociale, un nou an ce marchează nu numai treapta de la un cincinal la altul, ci și pregătirea temeinică a trecerii la înfăptuirea concretă a profundelor prefaceri calitative prefigurate în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Atmosfera de muncă însuflețită, în care colectivele unităților economice au abordat sarcinile din 1980, a fost puternic stimulată de înflăcărata chemare adresată de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Mesajul de Anul Nou, rostit la posturile noastre de radio și televiziune — chemarea adresată întregului popor, de a menține mereu viu spiritul revoluționar în muncă și creație, pentru a ridica la o calitate nouă, superioară, activitatea din industrie, agricultură, transporturi, construcții, din știință și învățămînt, din toate domeniile construcției socialiste.

Într-o lume în care criza materiilor prime și energiei generează restricții, răstoarnă structuri și pune sub semnul întrebării strategii, în care criza economică determină temute creșteri zero sau negative, în care contradicții vechi și noi țes ceața incertitudinilor, **economia României socialiste** — nescutită de confruntarea cu dificultăți conjuncturale, dar găsind în ea însăși resurse pentru a le controla influența — **își urmează neabătut calea de progres.**

PROGRAMUL '80 trasează un nou segment al curbei viguroasei sale ascensiuni. Creșterea anuală a producției globale urmează să se cifreze la 11,4% în industrie — superioară ritmului mediu pe cincinal ; la 4,7—6% în agricultură — comparativ cu 1979, anul celei mai mari recolte de porumb din istoria țării ; venitul național va spori cu 8,8%.

Ce înseamnă, concret, asemenea ritmuri ? Să luăm ca exemplu industria, ramura cea mai dinamică și mai dinamizatoare a economiei naționale. Producția ei globală va fi, anul acesta, de circa 3,3 ori mai mare decît în urmă cu un deceniu. Creșterile procentuale ce se vor obține la principalele produse, față de anul premergător actualului cincinal, stau dovadă constanței unor opțiuni fundamentale ale politicii economice a partidului : **dezvoltarea resurselor energetice naționale în vederea realizării treptate a independenței din acest punct de vedere** (energie electrică : 34%, cărbune net : 100%), **asigurarea bazei metalurgice** (oțel : 63%), **creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de vîrf** (tractoare : 60%, motoare electrice : 92%, mijloace de automatizare : 104%, mașini, utilaje și instalații tehnologice pentru industrie : 101%, îngrășăminte chimice : 120%, fibre și fire chimice : 60%, cauciuc sintetic : 153%), **acoperirea cerințelor crescinde de consum ale populației** (mașini și aparate electrice de uz casnic : 58%, țesături : 48%, încălțăminte : 40%) etc., în condițiile creării, în toate ramurile, a unor disponibilități pentru export care să înscrie și mai puternic România în circuitul mondial al valorilor materiale. Iar dacă, pe lîngă sporurile cantitative, ținem seama și de faptul că din valoarea producției industriale a acestui an, produsele noi și reproiectate vor reprezenta 44%, incluzînd circa 10 000 de mașini, utilaje și instalații și circa 5 500 de materiale și bunuri de consum introduse în fabricație în cursul actualului cincinal, avem imaginea **unui potențial care ne apropie de momentul trecerii în rîndul țărilor cu o economie cu dezvoltare medie, asigurînd poporului o viață tot mai îmbelșugată.**

AȘA CUM SUBLINIA secretarul general al partidului, **noul an este hotărîtor pentru îndeplinirea cu succes a întregului cincinal.** El începe în condiții de pregătire superioare. În intervalul de după adunările generale extraordinare ale oamenilor muncii din toamnă, s-au rezolvat necorelările din proiectele de plan, s-au adus ultimele retușuri problemelor de resurse, de cooperări ; la solicitarea fundamentată a colectivelor de muncă, pentru o serie de unități au fost îmbunătățiți indicatorii, la nivelul potențialului real ; iar în vederea valorificării depline a acestuia s-a acționat și se acționează în continuare, de către conducerile colective ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor, pentru aplicarea miilor de propuneri valoroase făcute de către participanții la adunări.

Există, deci, **terenul fertil pentru larga desfășurare a întrecerii socialiste, principalul mijloc de mobilizare a tuturor oamenilor muncii și de participare conștientă a acestora la realizarea și depășirea prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1980** în toate domeniile de activitate și la toți indicatorii, inclusiv a angajamentului de a obține pe întregul cincinal o producție suplimentară de 100 miliarde de lei.

Întrecerea — bazată pe obiective precise pentru fiecare ramură, întreprindere, secție, șantier, fermă, loc de muncă — trebuie să asigure punerea deplină în valoare a tuturor resurselor materiale și umane de care dispune fiecare unitate economică, a condițiilor noi create prin perfecționarea mecanismului economico-financiar, prin introducerea autoconducerii și autogestiunii economice, promovarea și generalizarea metodelor avansate de muncă, a inițiativelor valoroase, pentru ridicarea eficienței întregii producții materiale. Desfășurarea întrecerii între comitetele de partid și consiliile populare județene și al municipiului București, între unitățile economice din diferitele ramuri și subramuri ale economiei, între institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică va clădi, prin efortul conjugat al tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, temeiul înfăptuirii luminoaselor obiective stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

ÎNCĂ ÎN ZILELE ce urmează vor fi date publicității primele dintre **chemările la întrecere** ce le vor lansa 24 de unități economice și 3 institute de cerectare, proiectare și inginerie tehnologică ; răspunsurile la aceste chemări, conținînd angajamentele concrete ale fiecărei unități din economie, vor fi aprobate în cadrul apropiatei runde a adunărilor generale ale oamenilor muncii. Îndeplinirea lor cere ca de pe acum, pretutindeni, să se lucreze ritmic, la întreaga capacitate, să se pună cît mai grabnic în aplicare planurile unice de măsuri care să garanteze cel puțin nivelele planificate ale creșterii producției și productivității muncii, ale reducerii cheltuielilor de producție, și în primul rînd a celor materiale.

Fără îndoială că înalta conștiință revoluționară a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii va ridica întrecerea la cotele înaltelor exigențe ale noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Primele zile, primele rezultate confirmă o asemenea unanimă voință.

În cugetul și fapta națiunii pulsează, astăzi, viu ecoul înflăcăratelor cuvinte ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu :**

„Intrăm în anul 1980 cu perspective minunate, cu încrederea deplină că vom îndeplini actualul plan cincinal și vom pune astfel baze trainice realizării hotărîrilor Congresului al XII-lea. Avem, în această privință, drept chezășie realizările, munca minunată a clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, care înfăptuiește neabătut politica comuniștilor, politică ce corespunde năzuințelor vitale ale întregii națiuni."

Dan CONDREA

Grad înalt de utilizare a materiilor prime – costuri reduse pe unitatea de produs (I)

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ și folosirea rațională a resurselor de materii prime și materiale se manifestă, în condițiile societății moderne, ca o necesitatea obiectivă pentru orice țară, indiferent de mărime sau grad de dezvoltare. În acest context, eforturile unităților economice din România sînt îndreptate spre economisirea și utilizarea rațională a materiilor prime și, pe această bază, reducerea cheltuielilor materiale de producție pe unitatea de produs. **Folosirea eficientă a resurselor,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este o problemă esențială pentru dezvoltarea țării, pentru asigurarea materiilor prime și materialelor, pentru desfășurarea în condiții normale a producției.**

După cum se știe, punctul nodal al creșterii eficienței economice îl constituie reducerea cheltuielilor materiale, de aceasta depinzînd direct reducerea costurilor de producție, mărirea acumulărilor, impulsionarea ritmului de creștere a venitului național. Pentru a ilustra importanța valorificării materiilor prime, pentru dezvoltarea economiei românești, este suficient să arătăm că, **la nivelul anului 1980, scăderea cu numai un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un venit național suplimentar de 13—14 miliarde lei.**

Orientarea tot mai accentuată a economiei spre un proces de modernizare structurală, care se realizează pe fondul unui ritm ridicat de dezvoltare, amplifică necesitatea utilizării cît mai depline și valorificării superioare a materiilor prime, deoarece, țara noastră nu dispune de resurse suficiente. La Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Un obiectiv important este sporirea mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor. Pentru viitorul cincinal se prevede sporirea gradului de valorificare a materiilor prime cu cel puțin 34%, precum și obținerea unei producții globale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe valoare neamortizată".**

Diminuarea cheltuielilor materiale de producție (materii prime și materiale, combustibil, energie electrică și termică, apă, amortizări) constituie un element important pentru creșterea produsului social și a venitului național. Astfel, **dacă în 1970 reducerea cu 1% a ponderii acestor cheltuieli în produsul social a reprezentat pe ansamblul economiei un plus de venit național de circa 9 miliarde lei, la nivelul anului 1980 va depăși 30 miliarde lei.** Actualitatea și stringența reducerii cheltuielilor materiale rezidă în plus și din faptul că, comparativ cu țările dezvoltate din punct de vedere industrial, nivelul acestor cheltuieli la unele produse este mai mare în țara noastră.

În dezvoltarea economiei românești un loc cu totul aparte îl va ocupa construcția de mașini care, împreună cu chimia, vor asigura în 1985 circa 50% din întreaga producție industrială. De aceea, în cele ce urmează ne-am propus să analizăm unele procese mai importante de creativitate și valorificare a materiilor prime — în speță a metalului — în industria construcțiilor de mașini.

ROLUL PREPONDERENT al metalului între resursele materiale principale rezultă din faptul că aproape 1/3 din producția industrială se bazează pe prelucrarea în diferite forme a acestuia. Importanța deosebită a acțiunii de economisire și valorificare superioară a metalului rezidă în implicațiile economice favorabile pe care le are pentru fiecare unitate constructoare de mașini în parte și pentru economie în ansamblu :

a) scad cheltuielile la 1000 lei producție marfă, fapt ce se reflectă direct în realizarea de economii și beneficii peste plan, în ridicarea eficienței întregii activități a producției ;

b) fabricîndu-se din aceeași cantitate de metal un volum mai mare de produse, pot fi satisfăcute mai bine nevoile economiei naționale ;

c) degrevează economia de importante eforturi valutare, știut fiind faptul că România, nedispunînd de cantități suficiente de minereu de fier și cocs metalurgic, este nevoită să le importe.

În condițiile industriei construcțiilor de mașini din România, principalele rezerve de reducere a costurilor de producție rezidă din diminuarea consumurilor materiale, întrucît, la o serie de produse ele sînt considerabil mai ridicate decît în alte țări. În perioada 1976—1978, de pildă, coeficientul de utilizare a metalului în întreprinderile constructoare de mașini a crescut cu 5—8%, în timp ce valoarea producției industriale obținută prin prelucrarea unei tone de metal a sporit, pe ansamblul ramurii, cu circa 23%. De asemenea, valoarea producției globale obținută dintr-o tonă de metal prelucrat a fost în 1978 cu 23% mai mare decît în anul 1976 și aceasta, în mod deosebit, datorită perfecționărilor tehnologice (tabelul nr. 1). Un grad de valorificare al metalului superior mediei pe ramură s-au înregistrat în subramurile construcțiilor de mașini-unelte, mcanică fină și scule (151,7) în producția de motoare și materiale electrotehnice (128,8), producția de mașini și aparate electrice (131,3), industria electrotehnicii și tehnicii de calcul (1 186,1) și producția de echipament de telecomunicații și automatizări (404,5).

Cu toate rezultatele bune obți-

Tabelul nr. 1

Gradul de valorificare al metalului în perioada 1976–1979

Indicatorul	U/M	1976 realizat	1977 realizat	1978 realizat	1979 preliminat
Valoarea producției din industria construcțiilor de mașini obținută dintr-o tonă de metal (feros și neferos)	mii lei/tonă	36,142	38,8964	44,909	35,0
Valoarea producției obținută dintr-o tonă de laminate feroase finite pline din oțel	„	57,132	51,765	71,495	72,0

nute, se mai înregistrează încă unele adausuri mari de prelucrare la diferite piese, ceea ce face ca o parte din metal să se transforme în deșeuri ; mai sînt și cazuri cînd producția rebutată sau declasată deține o pondere relativ ridicată sau cînd unele piese sînt supradimensionate chiar și în faza finală etc. Asemenea fenomene sînt mai frecvente în unele întreprinderi producătoare de utilaje energetice, miniere, și chimice, de material rulant, de utilaj special pentru construcții.

Cea mai mare parte de deșeuri (40%) din cantitatea de metal brut intrată în ciclul de producție s-a realizat în sectoarele primare ale industriei constructoare de mașini — turnătorii și forje — unde se consumă anual circa 2—3 milioane tone de metal. De asemenea, importante consumuri suplimentare de metal (mii de tone) în industria construcțiilor de mașini se datoresc ponderii ridicate, peste 30% din total, a pieselor forjate liber, care au adausuri de prelucrare în medie de cîteva ori mai mare decît piesele forjate în matrițe.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri este necesar ca, începînd cu cercetarea și proiectarea tehnologică, al cărui rol este de a acționa pentru reducerea greutății produselor, în special a mașinilor și utilajelor — și pînă la fiecare loc de muncă, unde metalul este transformat în produse, să se facă totul în vederea creșterii gradului de folosire și valorificare a metalului, a reducerii cheltuielilor materiale. În acest scop se impune intensificarea preocupărilor privind reproiectarea, modernizarea și diversificarea produselor, integrarea și extinderea produselor realizate în concepție proprie, generalizarea unor tehnologii superioare de prelucrare, creșterea complexității mașinilor și instalațiilor conjugată cu o diversificare mult superioară etc. Așa, spre exemplu, în anii 1981—1985, prin valorificarea mai înaltă a metalului în fabricația de mașini-unelte se va ajunge la valori majorate cu circa 100% la prețul mediu pe mașini și cu circa 60% la prețul specific pe kg. De asemenea, printr-o valorificare superioară a metalului pe baza unui program etapizat, în domeniul aparaturii de măsură și control, în anii 1980—1985 se vor obține rezultate importante, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Valorificarea superioară a metalului în domeniul aparaturii de măsură și control

lei/kg metal

Denumirea produsului	Unitatea	1980	1985
Termomanometre și manometre	Mecanică fină	1 000	1 200
Termostate și presostate	Mecanică fină	1 200	1 500
Ceasuri mecanice	Mecanică fină	28 000	28 500
Aparate pentru controlul activ	Mecanică fină	5 500	6 000
Ceasuri programatoare	Mecanică fină	2 200	2 500

Tabelul nr. 3

Analiza comparativă pe niveluri de preț/tonă — în procente din total export mașini și utilaje (în anul 1977)

Preț/tonă	România	Franța	Belgia	Olanda	Italia
pînă la 2 000 $/t	39,5	6,2	6,3	8,8	5,9
2 000 – 5 000 $/t	43,5	37,8	36,5	29,5	39,7
5 000 – 10 000 $/t	12,6	32,1	37,6	34,3	34,8
10 0000–20 000 $/t	1,5	10,4	10,1	11,2	9,7
peste 20 000 $/t	1,8	13,5	9,5	16,2	9,8

Sursa : Din datele Institutului de economie mondială.

Din datele tabelului rezultă necesitatea realizării unor produse care să înglobeze cît mai puțin metal, însă de o tehnicitate deosebit de înaltă. În acest cadru are o mare importanță **indicatorul preț/tona de utilaj exportat,** mai ales că în prețul oțelului produs în România, costul importului de minereu de fier, cocs metalurgic, feroaliaje, energie, intervine un procent ridicat. Față de cca. 400$/tonă prețul laminatelor din oțel, prețul produselor elaborate de construcția de mașini, în raport de gradul de prelucrare și de tehnicitate al produsului, merge de la 700$/tonă pînă la peste 100 000 $/tonă.

ÎN PREZENT valoarea acestui indicator la exportul românesc de mașini și utilaje este inferioară celei realizate de unele țări europene industrial dezvoltate cu care s-au făcut analize comparative. În tabelul nr. 3 sînt prezentate comparativ calcule ale procentelor de încadrare a exportului de mașini și utilaje între diferitele limite de nivel de preț/tona obținută. Pentru creșterea gradului de valorificare pe piața externă a metalului exportat sub formă de mașini și instalații este necesară orientarea — așa cum s-a subliniat la Congresul al XII-lea al P.C.R. — în continuare, a eforturilor de producție și export a industriei construcțiilor de mașini spre :

a) realizarea de îmbunătățiri ale nivelului tehnico-calitativ al fiecărei tipodimensiuni de produs în parte în funcție de cerințele specifice ale pieței de destinație ;

b) modificarea structurii nomenclatorului de export în cadrul categoriilor de produse prin creșterea ponderii celor care realizează o valorificare specifică ridicată ;

c) creșterea ponderii categoriei de aparatură de înaltă tehnicitate printr-o valorificare superioară a metalului pentru care se obțin prețuri specifice ridicate.

Toate aceste considerente justifică imprimarea unei dinamici ridicate de creștere, în cincinalul 1981—1985, a exportului unor categorii de produse ale industriei, de mecanică fină, mașini-unelte, electronice, instalații și linii de complexitate tehnologică înaltă.

dr. ing. Barbu PETRESCU
director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică :

VALORIFICAREA UNEI ÎNSEMNATE SURSE DE ECONOMII — REFOLOSIREA PIESELOR ȘI SUBANSAMBLELOR MAȘINILOR SCOASE DIN UZ

REALIZAREA saltului la o nouă calitate în toate sectoarele activității economico-sociale are ca o componentă însemnată, așa cum se arată în Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., sporirea substanțială a volumului producției care se obține la fiecare mie de lei investiți în fonduri fixe și reducerea costului producției obținută pe fiecare mașină și utilaj în procesul de fabricație. În înfăptuirea acestor sarcini, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „...trebuie să acordăm o atenție mai mare recondiționării subansamblelor, mașinilor și utilajelor. Este necesar să stabilim în această privință norme — așa cum s-a făcut și în alte țări — asigurînd recondiționarea pieselor de mai multe ori și refolosirea lor. Practic nu există subansamblu care să nu poată fi recondiționat și refolosit cel puțin o dată, de două ori. Aceasta duce, de asemenea, la o mare economie de materiale, oțeluri speciale, energie, muncă și ușurează soluționarea reală a problemelor aprovizionării".**

Recent, Consiliul de Stat a adoptat Decretul privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, prin care se stabilesc răspunderile și atribuțiile ce revin ministerelor, consiliilor populare, unităților socialiste de stat și cooperatiste pentru recuperarea și utilizarea integrală a tuturor resurselor materiale refolosibile, asigurarea prin plan a recuperării și reintroducerii în circuitul economic a materiilor prime vechi, materialelor și produselor refolosibile, crearea industriei de recondiționare a pieselor, subansamblelor și produselor, organizarea unitară a acestei activități atragerea întregii populații în acțiunea de recuperare și refolosire. Pentru realizarea acestor sarcini de o deosebită însemnătate, pentru a prelungi durata de viață și gradul de utilizare a fondurilor fixe și de a reduce costul dotării și folosirii bazei tehnice a producției, în întreprinderile din întreaga țară se desfășoară acțiuni multiple vizînd **recondiționarea și refolosirea unor subansamble sau piese** ale anumitor mașini, evitarea uzurii premature a utilajelor prin exploatarea și întreținerea lor rațională, creșterea calității reparațiilor efectuate, sporirea gradului de calificare a forței de muncă.

Cerințe ale prelungirii duratei de viață a utilajelor

PRELUNGIREA duratei de funcționare a fondurilor fixe constituie un factor principal al reducerii eforturilor presupuse de asigurarea volumului fondurilor fixe necesare economiei naționale. Și nu numai atît. Trebuie ținut seama și de faptul că, pentru desfășurarea întregii producții în condiții de înaltă eficiență economică, **este necesar ca durata de viață a fondurilor fixe să poată asigura un anumit grad de „stabilitate" a proceselor tehnologice,** care să permită utilizarea lor pe o perioadă mai îndelungată. În acest fel cresc proporțiile seriei de fabricație și se reduc cheltuielile — pe unitatea de produs — cu cercetarea, proiectarea și adaptarea factorului uman la cerințele impuse de specificul tehnologiilor respective. Totodată, se asigură evitarea reprelucrării metalului la intervale relativ scurte de timp și, respectiv, a cheltuielilor pe care le presupune acest proces.

Luarea în considerare a acestor aspecte pune și mai clar în evidență implicațiile favorabile ale prelungirii duratei de viață a fondurilor fixe (și respectiv a produselor care vor juca rol de mijloc fix în unitățile beneficiare), acțiune de natură să contribuie la stabilitatea și chiar la diminuarea în timp a costurilor de producție și a prețurilor pe unitatea de parametru a mașinii, asigurînd o eficiență ridicată a folosirii utilajelor în procesul fabricației. Este de evidențiat, totodată, faptul că **pentru prelungirea duratei de viață se cere acționat nu numai în faza de exploatare propriu-zisă a mijloacelor fixe, ci și, mai ales, încă din faza de concepere și proiectare a lor.**

Desigur, stabilitatea tehnologiilor sau a concepției produselor nu trebuie absolutizată, întrucît exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane presupun totuși modificarea performanțelor tehnice — constructive și funcționale ale utilajelor și mașinilor corespunzător necesităților economiei naționale și evoluției progresului tehnic. Procesul obiectiv necesar de înnoire și diversificare a producției la producător (și respectiv al dotării la beneficiar) se cere însă astfel conceput încît să îmbine judicios noile tehnologii — necesare pentru fabricarea la parametri superiori a reperelor și subansamblelor cu o frecvență mai mare a uzurii fizice — cu cele existente. Înlocuirea în exclusivitate a subansamblelor mobile se impune cu necesitate deoarece este capabilă să asigure funcționarea la parametri normali (sau superiori) a agregatelor, întrucît **părțile fixe — cu pondere ridicată în greutatea mașinilor și utilajelor — prezintă o rezistență și siguranță în exploatare pe o perioadă mult mai mare.**

În general, piesele mobile cunosc un grad mai înalt de uzură, ca urmare a

frecărilor ce au loc în timpul funcționării utilajelor. Spre deosebire de acestea, părțile fixe, mai puțin solicitate în procesul utilizării fondurilor pot participa la un număr de cicluri incomparabil mai mare. Piesele și subansamblele mai puțin active dețin o pondere mare în greutatea totală a fondurilor fixe, iar reproducția lor comportă consumuri ridicate de materii prime și energie. De aceea, gospodărirea cu maximă raționalitate nu numai a bazei tehnico-materiale existente, ci și a resurselor materiale și de muncă face necesară **o strategie complexă**, care are ca elemente :

- **valorificarea mai completă a părților fixe încorporate în mașinile, utilajele și instalațiile din economia noastră națională, extinderea duratei de funcționare a fondurilor fixe prin înlocuirea periodică a pieselor solicitate mai intens în procesul întrebuințării lor, recondiționarea și, respectiv, refolosirea unor subansamble** etc. Importanța acestui factor sporește considerabil în cazul grupelor de utilaje complexe, a căror turnare și prelucrare necesită consumuri specifice mari de materii prime și energie. Se impune ca părțile fixe ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor să fie casate numai după epuizarea tuturor posibilităților de prelungire a funcționării lor eficiente ;
- **perfecționarea sistemului actual de stabilire a duratei normate de funcționare a fondurilor fixe**, prin luarea în considerare într-o măsură mai însemnată a perioadei diferențiate de utilizare a sistemelor și mecanismelor acestora ;
- **soluționarea problemei producerii la nivelul necesar a pieselor de schimb, precum și a recuperării acestora.** În acest cadru se impune nominalizarea prin plan a producției pieselor de schimb și, corespunzător, intensificarea acțiunilor de recuperare și refolosire a acestora ;
- **buna întreținere și exploatare a fondurilor fixe, creșterea calificării cadrelor** care le deservesc în vederea prevenrii premature a uzurii lor fizice, extinderea activității de reparații și sporirea calității acestora.

O contradicție doar aparentă : progres tehnic — prelungirea duratei de utilizare a mașinilor

EVIDENT, după un anumit timp, ca urmare a evoluției științei și tehnicii, prelungirea duratei de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor — determinată, în esență, de rezistența, siguranța în exploatare a părților fixe ale acestora poate intra în contradicție cu unele produse noi cu caracteristici superioare obținute pe plan mondial. În condițiile prelungirii duratei de folosire a părților fixe ale mijloacelor de muncă, **prevenirea acestei contradicții și, respectiv, soluționarea ei, necesită perfecționarea continuă a produselor aflate în exploatare corespunzător exigențelor progresului tehnic.**

În acest context, raționalitatea economică impune ca **părțile fixe** ale utilajelor și instalațiilor — care, prin însuși regimul lor de funcționare, au o durată de folosire mai mare decît cea a produsului în ansamblu — **să fie astfel realizate încît să permită modernizarea rapidă și cu cheltuieli minime a subansamblelor care se uzează mai repede și, respectiv, a întregului fond fix.** Pe această bază, modernizarea fondurilor fixe se poate înfăptui prin perfecționarea unor piese și subansamble active (care amplifică efectul util al întrebuințării mijlocului de muncă), paralel cu menținerea în fabricație sau recondiționarea subansamblelor și reperelor ce nu contribuie substanțial la realizarea performanțelor funcționale ale mașinilor și instalațiilor. Așa de pildă, modernizarea motorului tractorului U-26 și U-27 se poate realiza prin înlocuirea motorului auxiliar cu aprindere prin scînteie cu pornirea automată. Datorită posibilităților de utilizare în continuare a pieselor, subansamblelor cu longevitate mare în exploatare (blocul motor, chiulasa, carcasa, ambreajului și a sistemului de transmisie a mișcării, șasiul etc.), aplicarea unei asemenea soluții conduce la ridicarea nivelului lor tehnic cu cheltuieli minime ; avînd în vedere numărul și calitatea ridicată a tractoarelor care lucrează și vor lucra în agricultura noastră rezultă că pe această cale se diminuează cheltuielile necesare executării mecanizate a lucrărilor.

Ținînd seama de faptul că, în general, părțile fixe au o pondere mare în greutatea mijloacelor de muncă, rezultă în mod evident că stabilirea duratei de viață și de funcționare a mașinilor și utilajelor în funcție de criterii tehnice de durabilitate și siguranță în exploatare a părților fixe asigură, la scara întregii producții materiale, importante economii de metal și energie. Existența unui volum însemnat de mașini, utilaje și instalații, ca și diversificarea și înnoirea produselor în cincinalul 1981—1985 creează premisele recondiționării și refolosirii eficiente a unor cantități impresionante de piese și subansamble. Trebuie subliniat că acest sistem se practică cu eficiență înaltă.

În Franța anumite fabrici s-au profilat pe un gen nou de producție și anume : preiau mașinile-unelte depășite din punct de vedere moral, le modernizează, le adaptează la performanțele la care s-a ajuns în momentul de față ; în felul acesta costurile de producție se reduc cu două treimi.

În țara noastră, la Întreprinderea de reparații auto „Grivița" — București, volumul pieselor de „scurtă folosință" s-a redus substanțial ca urmare a acțiunilor de refolosire a acestora, iar în anul 1980 atelierul special ce se va crea în unitate va realiza din recondiționări o producție de 25 milioane lei. Necesitatea extinderii în toate domeniile a activităților de recondiționare a pieselor — atît prin crearea unor noi unități cît, și prin diversificarea subansamblelor și reperelor cuprinse în această acțiune — este susținută convingător de înalta eficiență economică a acestor procese.

Un exemplu concludent în acest sens îl constituie avantajele deosebite ale recondiționării arborelui cotit pentru diferite mijloace de transport auto comparativ cu reproducerea acestuia : costul recondiționării acestui arbore cotit, respectiv al metalizării porțiunilor uzate, se ridică doar la 5% din valoarea sa totală de fabricație. Rezultă deci că, la circa 100 bucăți de arbore cotit pe care le poate recondiționa anual I.R.A. „Grivița", se obțin economii de materiale și manoperă aproximativ peste 500 000 lei.

Edificator pentru efectele însemnate obținute la o unitate de efort presupusă de recondiționarea unor subansamble este și faptul că, la Întreprinderea mecanică Cîmpulung Muscel, cu cheltuieli de 20 000 lei, în anul 1978 a fost modernizat un strung — amortizat integral — prin recondiționarea și refolosirea unor piese și subansamble, realizîndu-se în acest fel o creștere a productivității muncii de trei ori și economii de manoperă de 115 000 lei.

Integrarea corespunzătoare a subansamblelor și pieselor recondiționate în produsele modernizate presupune ca în procesul fabricării acestora să se țină seama de evoluția de lungă perspectivă a nivelului tehnic constructiv și funcțional al mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Totodată, o deosebită importanță în acest sens prezintă extinderea procesului de tipizare a utilajelor, echipamentelor și dispozitivelor ; această acțiune în acest sens prezintă extinderea producției și utilizarea subansamblelor tipizate la modernizarea produselor existente în fabricație și exploatare.

Marin POPESCU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Ion POPESCU
asistent univ. A.S.E.

Concentrarea forțelor pentru punerea în funcțiune a noilor obiective de investiții

VASTUL PROGRAM de investiții pe anul 1980, a cărui valoare se ridică la 244,5 miliarde lei, ceea ce reprezintă mai mult decît s-a investit în întreg cincinalul 1951—1960, este destinat să asigure punerea în funcțiune a unui număr de 670 noi capacități de producție mai importante, peste 245 000 apartamente și începerea a peste 4 000 noi obiective, din care 500 determinante pentru economie, care să asigure o mai bună legătură cu cincinalul următor.

Îndeplinirea integrală a acestui însemnat volum de lucrări, punerea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție, precum și a construcțiilor de locuințe înscrise în planul pe anul 1980 impune creșterea eficienței muncii desfășurate pe șantiere, trecerea la o nouă calitate a activității tuturor factorilor care răspund de realizarea investițiilor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în investiții creșterea eficienței și, implicit, noua calitate trebuie să se materializeze în scurtarea duratelor de proiectare și de execuție a noilor obiective, în punerea în funcțiune la termen și înainte de termen și atingerea rapidă a parametrilor proiectați la noile capacități de producție și construcțiile de locuințe.

Pentru realizarea integrală în bune condițiuni a investițiilor din acest an și din întregul cincinal actual, pe șantierele din întreaga țară se depun eforturi considerabile pentru recuperarea tuturor restanțelor din 1979, pentru asigurarea continuității lucrărilor în 1980 și pregătirea trecerii la activitatea din viitorul cincinal.

Accelerarea ritmului lucrărilor pe toate șantierele

ANUL 1979 a reprezentat o etapă importantă în realizarea planului de investiții a cincinalului actual. **În 11 luni din anul trecut au fost puse în funcțiune peste 560 de capacități de producție industriale și agrozootehnice importante,** cea mai mare parte dintre ele la beneficiarii din industria construcțiilor de mașini, chimică, ușoară, economia forestieră și metalurgie, precum și în agricultură etc. Ritmuri înalte de execuție, grad înalt de industrializare s-au înregistrat pe numeroase șantiere ale unor obiective de investiții prioritare : dezvoltarea producției de sulf din munții Călimani, laminorul degrosisor și de semifabricate de la C.S. Reșița, laminorul de tablă de la C.S. Galați, secția de țevi de oțeluri aliate de la „Republica" — București, o nouă capacitate la „Tractorul" — Brașov, Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca, Întreprinderea pentru construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu ș.a.

Deși în anul care a trecut s-au realizat investiții și s-au pus în funcțiune fonduri fixe într-un volum superior față de anii anteriori (la 30 noiembrie 1979 investițiile realizate de la începutul anului erau mai mari cu 15 miliarde lei decît realizările din aceeași perioadă a anului 1978) în raport cu sarcinile planificate **s-au manifestat și unele întîrzieri în darea în exploatare a capacităților de producție planificate.** Restanțele la punerea în funcțiune se localizează îndeosebi la unități economice din subordonarea ministerelor : industriei chimice (164 capacități importante — integral sau pentru o parte din capacitate), industriei construcțiilor de mașini (156), agriculturii și industriei alimentare (105), economiei forestiere și materialelor de construcții (104), industriei metalurgice (74) și industriei ușoare (54).

Recuperarea operativă a acestor restanțe — incluse în planul pe anul 1980 — face necesară **accelerarea livrărilor de utilaje tehnologice restante** față de termenele contractuale de către industria constructoare de mașini și de întreprinderile de import. Restanțele cele mai importante se localizau la șantiere aparținînd îndeosebi titularilor de investiții din ministerul metalurgiei și construcțiilor de mașini. Ele provin în cea mai mare parte de la **furnizorii** din cadrul M.I.C.M. : Întreprinderea de mașini grele, cea mecanică de utilaj chimic și „23 August" din București, „Unio" — Satu-Mare, Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier Baia-Mare, Întreprinderea de construcții de mașini Bocșa, Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău ș.a.

La sporirea eforturilor de recuperare din aceste unități se cer adăugate și cele din șantierele pe care, în decursul anului trecut, s-au acumulat importante volume de utilaje nemontate, cum sînt cele de la : Fabrica de ciment și var Medgidia, Unitatea de granule și fibre poliesterice Cîmpulung, Rafinăria Brazi, Întreprinderea de țevi Zalău, „Victoria"-Călan, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatul Siderurgic Galați, Cariera de lignit Jilț ș.a.

Pentru **instalarea și asamblarea mai operativă a utilajului tehnologic se impune o concentrare a tuturor forțelor de pe șantiere,** atît ale montorilor aparținînd organizațiilor de construcții cît și ale celor date în sprijin de către beneficiarii de investiții pentru creșterea ritmului de montare a mașinilor și instalațiilor cu deosebire la capacitățile aflate în stadii avansate de execuție.

Operativitate sporită în asigurarea documentației și a utilajelor tehnologice

O ACTIVITATE MAI OPERATIVĂ, care să răspundă într-o mai mare măsură necesităților puse de îndeplinirea sarcinilor de investiții pe anul 1980 se cere desfășurată în direcția asigurării documentațiilor tehnice de execuție și a utilajelor tehnologice. În acest sens s-a acționat și este necesară în continuare intensificarea preocupărilor în vederea :

● **predării la constructori a detaliilor și devizelor de execuție pentru obiectivele de investiții care continuă din anul 1979 și, pe de altă parte, asigurării documentației tehnico-economice pentru cele peste 4 000 de obiective prevăzute să înceapă în anul 1980.** Acțiunea se cere urgentată, avînd în vedere că la începutul lunii decembrie 1979, din volumul de construcții-montaj ce urma a fi executat în antrepriză în anul 1980, documentația de execuție era predată numai pentru 74%, — stadiu nesatisfăcător dacă se are în vedere că buna organizare de către constructor a activității sale de aprovizionare a șantierelor și concentrarea forței de muncă, a utilajelor de construcții și mijloacelor de transport la obiective de lucru, se poate face numai în prezența întregii documentații aferentă lucrărilor de executat.

Este adevărat că unele ministere și consilii populare au predat documentația de execuție la constructor în proporție de 35—90% și chiar și mai mult. Tot atît de adevărat este însă și faptul că mai există titulari de plan de investiții care n-au acordat suficientă atenție soluționării problemei asigurării din vreme a detaliilor și devizelor de execuție, una din problemele cheie pentru demararea în condiții superioare a investițiilor pe 1980 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ponderea detaliilor și a devizelor de execuție predate la constructori la 1 dec. 1979 în raport cu volumul lucrărilor de construcții-montaj în antrepriză înscris în planul pe anul 1980

%

Titulari de investiții	Grad de asigurare
Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de construcții	40,3
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	56,8
Ministerul Comerțului Interior	59,1
Ministerul Educației și Învățămîntului	59,6
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	60,4
Consiliul popular județean Mureș	18,1
Consiliul popular județean Olt	34,8
Consiliul popular județan Cluj	68,4
Consiliul popular județean Botoșani	70,6
Consiliul popular al Municipiului București	69,8

Eforturi sustinute se cer desfășurate, în această perioadă, de către beneficiari, titulari și proiectanți, pentru **urgentarea ela-**

borării și analizei în comisiile și consiliile tehnico-economice și prezentarea la avizare, aprobare și confirmare a documentațiilor **tehnico-economice** la obiectivele noi din 1980, ale căror stadii sînt în unele cazuri necorelate cu necesitățile începerii lucrărilor (tabelul nr. 2). Accentul se cere pus cu prioritate pe accelerarea elaborării documentațiilor în principal la unitățile

Tabelul nr. 2

Stadiul de pregătire (la 1 dec. 1979) a documentațiilor tehnico-economice (proiecte de execuție) pentru obiectivele prevăzute să înceapă în 1980

(% din total)

Stadiu de elaborare a documentațiilor	Competența la aprobare		
	Decret	Titulari	Întrepr. și centrale
Neîncepută elaborarea proiectului de execuție (PE)	26,0	14,0	28,0
PE în curs de elaborare	41,8	16,9	26,1
PE în analiza comisiilor și consiliilor tehnico-economice	18,1	2,3	4,1
PE aflate la organele de avizare	7,3	4,7	10,6

din cadrul MAIA, M.E.F.M.C., MICM, MICh, MTTc la capacitățile cu termene scadente în semestrul I a.c. și la unele consilii populare ;

● **contractării integrale a necesarului de utilaje pentru investițiile anului 1980 în strictă corelare cu graficele de eșalonare a investițiilor și de livrare a utilajelor** și respectarea — la executarea contractelor — a termenelor și altor condiții de livrare. Acțiunile pe această linie se cer intensificate, deoarece la începutul lunii decembrie 1979, din necesarul de utilaje tehnologice de la furnizorii interni pe anul 1980 se contractase numai circa 80%. Sub această medie se situează : MTTc (care a contractat cu furnizorii din țară numai 15,4% din utilajele tehnologice pe anul 1980), MCInd. (63,7%), Departamentul Industriei Alimentare (73,2%), MIM (77,9%), MEE (78,1%) ș.a. în unitățile cărora se cer de urgență definitivate preocupările în această direcție.

În obiectiv : pregătirea planului de investiții pe cincinalul 1981—1985

ÎN PERIOADA 1981—1985 urmează să se realizeze un volum de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei, superior întregului volum realizat între anii 1951—1975 și de peste 20 de ori mai mare decît cel realizat în cincinalul 1951—1955. Prin modul de amplasare pe teritoriu a noilor obiective industriale și agrozootehnice, în fiecare județ se vor crea condițiile necesare pentru realizarea unei producții globale de cel puțin 70 000 lei/locuitor și o ocupare a forței de muncă de minimum 400 persoane la 1000 locuitori. Realizarea unui program de investiții de o asemenea amploare presupune însemnate creșteri calitative în activitatea tuturor participanților la procesul de investiții prin :

— **fundamentarea mult mai temeinică, de către titularii de plan, a obiectivelor de investiții înscrise în planul cincinal** prin prezentarea unor note de fundamentare bazate în mai mare măsură pe studii mai aprofundate de dezvoltare în perspectivă a ramurii, subramurii sau produsului, pe studii de piață, prognoze, cu tehnologii clarificate, avînd precizați proiectanții, executanții, furnizorii de utilaje ;

— **accentuarea de către beneficiarii și titularii de investiții a activităților de pregătire a realizării planurilor anuale de investiții** prin elaborarea și predarea la constructori a documentațiilor tehnico-economice și de execuție pentru obiectivele înscrise în plan, în termene care să permită buna organizare a șantierelor ;

— **scurtarea substanțială a procesului de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice și a celorlalte avize** și condiții pentru începerea obiectivelor de investiții, atît prin ridicarea nivelului calitativ al proiectelor și a calculului indicatorilor tehnico-economici cît și prin reducerea și simplificarea conținutului documentațiilor ;

— **sondarea pieții, comandarea și contractarea utilajelor tehnologice în perioada anterioară anului de plan,** în strictă corelare cu graficele de eșalonare a investițiilor și de livrare a utilajelor. Întărirea disciplinei contractuale și a controlului de calitate din partea furnizorilor de utilaje și materiale de construcții prin respectarea cu strictețe a termenelor de livrare din contracte și a celorlalte condiții de care depinde darea în exploatare a utilajelor, și îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a organizațiilor de construcții ;

— **sporirea gradului de industrializare** și mecanizare a activității de construcții pe șantiere.

Îndeplinirea ritmică, integrală, a sarcinilor care decurg din programele de investiții prin efortul organizațional și creativ al tuturor factorilor implicați reprezintă o sarcină de înaltă responsabilitate, premiza care asigură înscrierea mai accelerată a întregii țări pe traiectoria progresului.

Gh. RUSCANU
Banca de investiții

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Instalație acționată electric pentru foraje pînă la adîncimi de 4000 metri

PREZENTATĂ în premieră absolută de către întreprinderea „1 Mai" din Ploiești în cadrul Expoziției realizărilor economiei naționale organizată în Capitală în anul 1979, această modernă instalație de foraj acționată electric la curent continuu de la rețea face parte din apreciata familie a instalațiilor F-200, de multiple ori medaliată cu aur peste hotare. Instalația corespunde cerințelor celui mai modern foraj onshore din toate punctele de vedere : al adîncimii maxime (4 000 m, folosindu-se prăjini de 4 1/2, al modului de antrenare (renunțîndu-se la utilizarea motoarelor Diesel, se obține o mare economie de combustibil), al transportului, al comportării indiferent de condițiile climatice, etc.

Puterea instalată de 4 600 CP, troliul de foraj prevăzut cu dispozitiv de avans automat al sapei, frîna electromagnetică cu cuplaj de mers liber, limitatorul de cursă automat al macaralei cîrlig, antrenarea electrică în curent continuu, fiecare ansamblu cu antrenare independentă — iată numai cîteva din caracteristicile constructive și funcționale specifice acestei moderne instalații de foraj. De asemenea, printr-un sistem de montaj mecanizat și mult simplificat (turla instalației se montează la sol și se ridică întreagă cu ajutorul troliului de foraj în numai 8—10 minute), instalația este de o înaltă productivitate.

Asemenea celorlalte instalații F-200 EHC și F-200 DH, instalația de foraj F-200 EC prezintă avantajele că podul sondei aflîndu-se la un nivel ridicat pot fi montate toate combinațiile de echipamente pentru prevenirea erupțiilor ; capacitatea de înmagazinare, preparare și circulare a noroiului este deosebit de mare ; are multiple dispozitive auxiliare de mecanizare a operațiunilor de foraj ; numărul coletelor este redus și se înscriu ca dimensiuni în gabaritul internațional pentru șosele și căi ferate; nu sînt necesare utilaje specifice pentru ridicat, pentru montare sau demontare, iar fundațiile din beton sînt excluse.

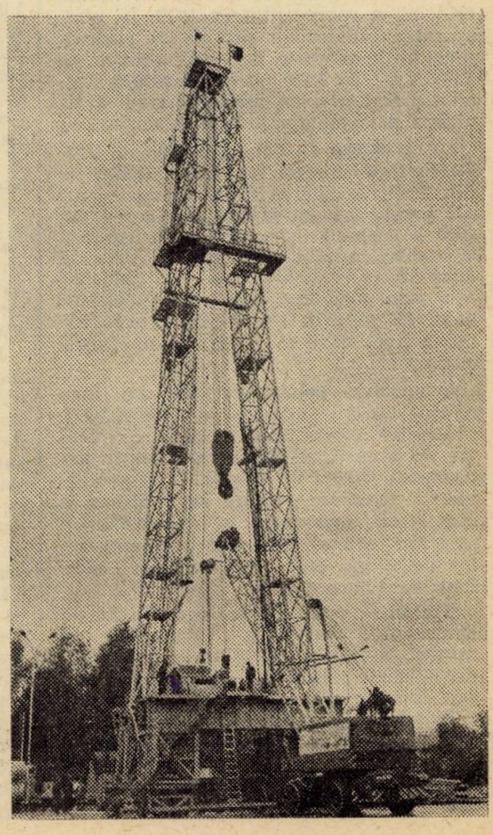

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE

COLECTIVUL întreprinderii **„Automatica"** din București începe noul an de muncă cu hotărîrea fermă de a dezvolta succesele obținute în 1979 și de a ridica întreaga activitate de producție și gospodărire la cota exigențelor înscrisă în documentele Congresului al XII-lea al partidului. În primele 11 luni din 1979, sarcinile de plan la principalii indicatori — producția fizică și producția netă — au fost realizate în proporție de 102,5 și, respectiv, 106,8%. Cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse (pe 10 luni) cu 33 lei, iar cele materiale cu 13,7 lei.

Ceea ce merită relevat însă în mod deosebit este faptul că sarcinile de plan la producția industrială pe primii 4 ani ai cincinalului au fost îndeplinite încă în luna septembrie 1979, iar pînă la sfîrșitul anului s-au mai adăugat în plus, după date preliminate, mai bine de 20 milioane lei. În acest fel, s-a creat o punte solidă de legătură cu sarcinile de plan simțitor sporite din 1980.

Dimensiunile noilor sarcini

DIN SARCINILE planificate pe acest an se desprind cîteva trăsături definitorii pentru trecerea la o calitate nouă, superioară, a activității de producție și gospodărire a întreprinderii.

a) **înnoirea și modernizarea produselor.** În acest an ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă va fi de 93,7% față de numai 63% cît a reprezentat în 1976. În plus, sporește ponderea producției electronice în instalațiile de automatizare cu 23% față de 1979 și va continua, totodată, acțiunea de miniaturizare și tipizare a echipamentelor electronice ;

b) **creșterea cu cel puțin 14% a productivității muncii față de realizările din 1979.** Atingerea unui asemenea nivel presupune nu numai utilizarea din plin a tehnicii și a forței de muncă existente, ci și găsirea de căi care să ducă la valorificarea de noi rezerve, atît prin ridicarea calificării profesionale, cît și prin mecanizarea accentuată a unor faze și operații de fabricație ;

c) **sporirea producției nete.** Pe lîngă o mai bună utilizare a potențialului productiv, respectiv a tehnicii și a forței de muncă, se pune cu acuitate necesitatea găsirii de soluții — în proiectare și execuție — care să faciliteze o mai bună gospodărire și valorificare a materiei prime, înlăturarea fenomenelor de risipă prin promovarea unui înalt simț gospodăresc.

Trebuie spus că, în vederea bunei demarări a activității în noul an de muncă, au fost luate din timp o serie de măsuri importante. Astfel, portofoliul de comenzi a fost asigurat pentru întregul an la producția internă și au fost încheiate contracte ferme cu beneficiarii. Încă din luna octombrie 1979 au fost lansate în fabricație comenzile din trimestrul I, în scopul de a se pregăti cît mai bine producția, respectiv S.D.V.-urile necesare.

Acțiuni în sprijinul valorificării maxime a resurselor

ÎNTRUCÎT în acest an în centrul preocupărilor colectivului vor sta **realizarea producției fizice în sortimentele planificate și a producției nete,** măsurile luate vizează tocmai valorificarea mai bună a potențialului productiv, precum și gospodărirea judicioasă a resurselor materiale și energetice. Numeroase sînt, de pildă, măsurile privind realizarea producției fizice, îndeosebi pe seama sporirii productivității muncii. Astfel, s-a trecut la o mai judicioasă folosire a personalului muncitor care, din diferite considerente — nu întotdeauna bine justificate — nu lucra în profesia de bază. Este vorba, în special, să se mărească, prin redistribuirea din alte secții, numărul lăcătușilor din sectorul de confecții metalice. După unele calcule, se estimează că, numai pe această bază, se va obține o producție suplimentară de 360 tone confecții metalice. Tot în scopul amintit, se vor pune în funcțiune, prin autoutilare, linii automate de galvanizare și eloxare și un cuptor de polimerizare tip staționar automatizat, care vor avea ca efect direct sporirea suprafețelor galvanizate la panourile de automatizare cu 30 000 mp, la eloxare cu 8 000 mp și la construcții metalice polimerizate cu 1 000 tone. De asemenea, va continua acțiunea de tipizare a unei noi serii de dulapuri, panouri, pupitre, cutii etc. și cea de extindere a construcțiilor metalice cu volum redus de sudură. În același timp, se va introduce sudura semiautomată în mediu protector de C.O.2 și înlocui parțial sudarea cu arc cu sudură prin rezistență. Toate acestea vor conduce, pe lîngă obținerea unei productivități mai înalte a muncii, a unei producții suplimentare de construcții metalice de 300 tone și la îmbunătățirea simțitoare a calității acestora, cît și economisirea anuală a circa 22 000 kWh energie electrică.

Importante sînt și măsurile care vizează utilizarea mai bună a resurselor materiale în vederea realizării producției nete. În acest scop, s-a trecut încă din 1979 la **reducerea normelor de consum** prin proiectarea de produse noi sau de reproiectare a celor existente, pe baza unor soluții tehnice și tehnologice noi. De pildă, prin reproiectare, la un dulap pentru produsul automat programabil norma de consum a ajuns la 0,4 t/1 milion lei producție față de 3,5 t/1 milion lei cît este planificat. De asemenea, prin reducerea grosimii unor construcții metalice la panourile de automatizare (pereți laterali, uși etc.), concomitent cu rigidizarea acestora prin nervuri, se obțin economii de circa 60 tone laminate finite pline, din oțel.

Și în domeniul gospodăririi energiei electrice sînt prevăzute numeroase măsuri. Este vorba, între altele, de dotarea transformatoarelor de sudură cu dispozitive de decuplare la mersul în gol (rezultă o economie anuală de 30 000 kWh) și raționalizarea iluminatului în interiorul halelor, magaziilor, depozitelor, precum și sectorizarea mai judicioasă — potrivit necesităților stricte — a suprafețelor de iluminat (calculele arată obținerea unei economii anuale de 60 000 kWh).

Respectarea riguroasă a obligațiilor contractuale

PENTRU ACEST AN au fost luate, de asemenea, măsuri care să asigure realizarea la termenele fixate a tuturor contractelor economice. Aceasta deoarece în 1979, deși întreprinderea și-a realizat și depășit sistematic producția fizică, ea a rămas totuși în urmă cu unele comenzi față de diferiți beneficiari, cum ar fi : platforma industrială Zalău, Combinatul de fibre sintetice Vaslui, Combinatul chimic Turda. Deși o parte din acestea au fost recuperate încă din luna decembrie 1979, au rămas totuși unele restanțe care au fost eșalonate pentru luna ianuarie 1980.

În pregătirea producției pe 1980 întreprinderea s-a confruntat însă cu unele neajunsuri, mai ales în domeniul **asigurării bazei de aprovizionare tehnico-materială.** Trebuie menționat că la începutul lunii decembrie 1979, materialele necesare pentru 1980 au fost contractate abia în proporție de 40,7%, iar cele pentru trimestrul I de 79,4% ; mai grav este faptul că pînă la data menționată nu s-au primit repartiții pentru o serie de materiale (acid sulfuric, sodă calcinată, profile P.V.C., covor de cauciuc, garnituri buretoase, cherestea rășinoase, carton asfaltat ș.a.), care sînt absolut necesare pentru producția planificată a fi realizată în trimestrul I din 1980. Întrucît aceste materiale n-au acoperit nici necesitățile din 1979, nu s-au putut constitui stocurile normate pentru a se asigura producția acestui an. La acestea se mai adaugă și faptul că unii furnizori nu respectă termenele contractuale. (Combinatul siderurgic Galați a rămas în urmă în 1979 cu circa 500 tone tablă de diferite dimensiuni, nu a onorat în întregime formatele de tablă solicitate ; Întreprinderea de șuruburi din Sighetul Marmației nu a livrat în timp util șuruburile de dimensiuni mici, fiind restantă pînă la începutul lunii decembrie cu circa 30% din cantitatea contractată pe 1979 etc.).

ACȚIONÎND ferm în direcția transpunerii în viață a măsurilor preconizate, la care se cere adăugată și îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, întreprinderea „Automatica" va realiza în acest an un salt calitativ în activitatea sa economico-financiară, creîndu-și toate condițiile pentru a trece la înfăptuirea noilor sarcini ce-i revin în cincinalul următor.

I. ȚINTEA

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate – eficiență

UN INDICATOR STIMULATIV PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE ȘI CREȘTEREA PRODUCȚIEI NETE

ÎN ACTUALA etapă, în care trebuie să se pună pe primul plan realizarea producției fizice și nete, considerăm că indicatorul de plan care exprimă producția fizică în **tone**, utilizat în producția multor unități ale industriei constructoare de mașini, inclusiv în unitățile producătoare de armături este un indicator depășit. Exprimarea producției fizice în tone nu numai că nu cointeresează unitățile, colectivele de lucrători în economisirea metalului, în reducerea greutății produselor, în dezvoltarea și profilarea pe produse fine, cu gabarit mic, care valorifică superior metalul, ci dimpotrivă, stimulează menținerea și dezvoltarea produselor grele, cu consum mare de metal.

Menținerea exprimării producției fizice de armături în tone, ca indicator de plan, alături de urmărirea producției pe sortotipodimensiuni în bucăți, necesară în activitatea de contractare și desfacere a producției către consumatori, determină, în **primul rînd**, apariția unor anomalii în aprecierea activității de producție ; deoarece, așa cum au fost nu puține cazuri, pe de-o parte unitatea producătoare se poate prezenta cu sarcinile realizate, la desfacere contractele fiind onorate ca bucăți, pe sortimente și tipodimensiuni, iar pe de altă parte ca tonaj planul nu este realizat, întrucît prin reproiectări de produse s-a micșorat greutatea lor. În aceste condiții, deși acțiunea de reproiectare a produselor se înscrie cu efecte generale favorabile, ea creează dificultăți în realizarea planului fizic exprimat în tone, cu consecințe și repercusiuni nefavorabile pentru personalul muncitor, afectîndu-i nivelul de retribuție.

În al **doilea rînd**, exprimarea producției fizice de armături în tone nu stimulează conducerile colective din unitățile economice în realizarea planului și a contractelor economice încheiate pe sortotipodimensiuni ; în consecință sortotipodimensiunile cu greutate mică, chiar dacă sînt de o tehnicitate ridicată și valorifică superior metalul, sînt neglijate, punîndu-se accent pe sortimentele grele, cu consum mare de metal. Așa, de pildă, chiar în această perioadă, la Intreprinderea de armături industriale din fontă și oțel din Zalău se află în asimilare cîteva sortotipovariante de armături pentru petrochimie care înglobează o mai mare cantitate de muncă vie pe tona de armături decît cele existente în fabricația curentă și care valorifică tona de metal de cîteva ori mai bine decît cele existente ; totuși, sub aspectul exprimării producției în tone nu stimulează deloc urgentarea asimilării și introducerea în fabricația de serie, deoarece aceste armături petrochimice sînt de greutăți mai reduse decît cele existente în fabricație. Ținînd seama de corelația ce trebuie să existe între producția fizică și producția netă, între eforturile depuse pentru reducerea cheltuielilor materiale și creșterea producției nete, este evident că apare o anomalie : acționînd pentru realizarea producției fizice de armături exprimată în tone, se frînează realizarea și depășirea planului la producția netă și, invers, luptînd pentru depășirea producției nete, se frînează realizarea producției fizice exprimată în tone.

Deoarece și în prezent unitățile producătoare de armături urmăresc realizarea producției fizice în bucăți pe fiecare sortotipodimensiune pe cînd nici o unitate consumatoare nu încheie contract și nu cere tone de armături, ci bucăți de armături în tipodimensiuni, așa cum are realmente nevoie,

> **considerăm necesar ca producția fizică de armături să fie exprimată în BUCĂȚI/LEI, înțelegînd prin bucăți totalul bucăților de armături cuprinse în programul de fabricație și în contractele cu beneficiarii pentru livrare, diferențiat pe arămturi din fontă, din oțel și din neferoase, indiferent de tipodimensiunea de armături, iar valoarea producției să fie exprimată la prețul de livrare al produselor, care în cazul producției de armături este identic cu valoarea producției globale industriale.**

Evident, se ridică problema dacă această exprimare în bucăți și lei a producției fizice de armături înlătură deficiențele exprimării în tone, dacă răspunde cerințelor noului mecanism economico-financiar. S-ar părea, la prima vedere, că această exprimare nu stimulează realizarea produselor de armături mai mari și mai complexe, profilîndu-se o tentație spre produsele mai mici și mai ușor de realizat, pentru a face bucăți cît mai multe și a depăși planul la bucăți ; trebuie ținut însă seama de faptul că fiecare unitate producătoare de armături are un profil de fabricație bine determinat, astfel că, de pildă, întreprinderea „Armătura" din Cluj-Napoca, chiar dacă ar vrea nu poate produce, nu poate încheia contracte pentru sortotipodimensiunile din profilul de fabricație al Întreprinderii de armături din Zalău sau al Întreprinderii metalurgice din Bacău ; pe de altă parte, fiecare unitate producătoare de armături are un plan valoric fundamentat pe o anumită structură sortimentală fizică exprimată în bucăți, așa cum este contractată cu beneficiarii și cum este cuprinsă în programul de fabricație. Orice abatere de la structura de fabricație pe care s-au fundamentat indicatorii de plan (valoarea producției globale, valoarea producției nete, beneficiu) determină schimbări și în indicatorii valorici derivați din producția fizică exprimată în bucăți, așa cum a fost contractată și cuprinsă în programul de fabricație. De asemenea, în condițiile noului mecanism economico-financiar, fiecare unitate poate produce numai ceea ce este nevoie, ceea ce se cere, ceea ce se contractează ; producția realizată fără să aibă asigurată desfacerea nu este recunoscută de societate și, ca atare, nu se ia în calcul la eliberarea de către bancă a fondului de retribuție. Deci fiecare unitate trebuie să realizeze producția contractată, pe baza căreia s-a elaborat programul de fabricație și s-a fundamentat întregul sistem al indicatorilor de plan, deoarece numai în acest fel se poate asigura corelația necesară între planul producției fizice exprimat pe de o parte în bucăți, și pe de altă parte în lei la prețul de livrare.

Exprimarea producției de armături în bucăți/lei nu ar **constitui** o frînă, ci un **stimulent în reproiectarea și reducerea gabaritului și greutății nete a produselor, în asimilarea produselor care consumă mai puțin metal, dar îl valorifică superior și în reducerea costurilor de producție în general, a celor materiale în special.**

De fapt, o asemenea situație, cu producție fizică foarte diversificată — ca mărimi, calitate și complexitate — și totuși exprimată în bucăți mai există și în producția de tricotaje, încălțăminte, frigidere, mașini electrice de spălat, aspiratoare de praf, vase emailate din fontă sau tablă de oțel etc.

Desigur, acceptarea și însușirea aplicării acestei soluții de a exprima producția de armături în bucăți/lei ridică și probleme legate de alți indicatori și sarcini de plan, care pînă în prezent s-au exprimat ori s-au referit tot la tone de armături. Este cazul normelor de consum pentru laminate, rest metal, vopsele, piese turnate din fontă, oțel și neferoase etc., care sînt exprimate în tone sau cu referire la tona de armături sau tona de piese turnate. Considerăm că și această problemă se poate rezolva în sensul că normele de consum de laminate, rest metal, vopsele etc. să nu fie stabilite în tone/tona de armături, ci în tone/milionul de lei producție de armături, așa cum este deja stabilit și pentru consumul de energie electrică și consumul de combustibil.

Pentru aceleași considerente (menționate la producția de armături) credem că și **piesele turnate din fontă, oțel și din neferoase în general, dar în speță ne referim la cele utilizate în producția de armături, să nu mai fie exprimate în tone, ci în lei, la prețul de livrare al acestora ; acesta să constituie indicatorul de bază, alături de producția netă, în aprecierea și retribuirea personalului muncitor,** iar tonele să rămînă eventual doar un indicator secundar de urmărire pentru date statistice necesare pe plan național sau internațional.

Aplicînd o asemenea soluție în exprimarea producției fizice de armături considerăm că s-ar face un salt calitativ în modul de a acționa al colectivelor de oameni ai muncii din unitățile producătoare de armături, în modul de organizare și conducere, pentru realizarea și depășirea producției nete, pentru stimularea descoperirii și punerii în valoare a inepuizabilelor rezerve de creștere a producției fizice, reducerea costurilor și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale.

drd. Alexandru COZAC
Zalău

România deceniului 9

TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ȚARĂ SOCIALISTĂ CU DEZVOLTARE ECONOMICĂ MEDIE (II)

DEZVOLTAREA și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății în viitorul plan cincinal, ca factor hotărîtor al creșterii susținute a economiei naționale, al întăririi neîntrerupte a potențialului economic al patriei și al rezolvării sarcinilor complexe legate de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, se sprijină pe realizarea unui vast program de investiții, care reprezintă 1 300—1 350 miliarde lei.

În condițiile înfăptuirii acestui amplu program de investiții, va avea loc o creștere de circa 1,5 ori a valorii fondurilor fixe care funcționează în toate ramurile economiei naționale. Sporul absolut al fondurilor fixe puse în funcțiune, care este de aproape 1 000 de miliarde față de nivelul ultimului an al actualului plan cincinal și care este practic egal cu cel realizat în deceniul 1970—1980, va face ca înzestrarea tehnică a muncii, exprimată prin valoarea fondurilor fixe pe o persoană ocupată, să crească de la aproape 154 mii lei în 1978 la circa 260 mii lei în 1985. Dacă avem în vedere numai partea productivă a acestora, a căror pondere va fi în 1985 de 77%, atunci pe un locuitor ocupat în ramurile productive valoarea fondurilor fixe productive va spori cu 45% față de anul 1980.

Rolul hotărîtor în afirmarea mai puternică a bazei tehnico-materiale a societății, în susținerea dinamismului economiei naționale îl au schimbările calitative. Acestea sînt marcate de creșterea ponderii fondurilor fixe nou intrate în funcțiune, cu o vechime mai mică de un deceniu[1]) de intensificarea dotării cu mașini și utilaje de înaltă performanță și creșterea ponderii acestora în structura generală a fondurilor fixe din ramurile de bază ale economiei naționale (atît prin investițiile în cele peste 1 200 noi capacități de producție, cît mai ales prin modernizarea a circa 1 100 unități industriale importante), precum și de înnoirea unui mare număr de produse tehnologice.

În domeniul mijloacelor de muncă se remarcă creșterea ponderii utilajelor tehnologice complexe, integrarea tot mai largă a mecanicii fine, a electronicii și tehnicii de calcul, extinderea mașinilor-unelte de mare productivitate și intensitate în toate ramurile economiei naționale. În industrie vor fi introduse peste 1 200 de tehnologii noi și modernizate de producție, în cea mai mare parte de concepție românească. Sînt relevante pentru proporția schimbărilor care vor avea loc în direcția creării unei structuri tehnologice moderne, prevederile Directivelor Congresului al XII-lea ca în 1985 circa 60% din producția de oțel, care va ajunge la 850 kg pe locuitor, să fie realizată în convertizoare cu insuflare cu oxigen, iar producția de ciment, care va fi de 840 kg pe locuitor, să fie realizată în proporție de circa 95% prin procedeul uscat — metode mai economice din punct de vedere energetic. În construcția de locuințe va avea loc o creștere sensibilă a gradului de prefabricare, care marchează accentuarea proceselor de industrializare în această ramură, gradul respectiv urmînd să ajungă la 85%.

În concordanță cu cerințele modernizării mijloacelor de muncă și ale aparatului de producție, odată cu creșterea generală a producției, vor avea loc schimbări importante în domeniul obiectelor muncii, al producerii și utilizării materiilor prime și materialelor, prin creșterea ponderii materialelor cu proprietăți superioare, prin dezvoltarea unor noi surse de energie, a producției de înlocuitori și creșterea gradului de prelucrare a acestora. În această ordine de idei sînt edificatoare orientările cu privire la dezvoltarea metalurgiei prin dezvoltarea mai accentuată a producției oțelurilor speciale, aliate și înalt aliate, a oțelurilor inoxidabile și electrice, va crește și se va diversifica producția de produse macromoleculare de bază — cu un nivel în 1978 de 25 kg/locuitor și va ajunge la peste 72 kg/loc. în 1985; va crește producția de fire și fibre sintetice, de la 6 kg pe locuitor la 16 kg, iar cea de cauciuc sintetic de la 7 kg la peste 19 kg. Menționăm că în 1978 unele țări dezvoltate industrial ca Franța și S.U.A. realizau pe locuitor 52 și, respectiv, 55 kg mase plastice, 5 și 16 kg fire și fibre sintetice și 9 și, respectiv, 11,4 kg cauciuc sintetic[2]).

Obținerea unor produse industriale implică, desigur, un consum important de resurse energetice, trebuind acționat prin toate mijloacele în scopul diminuării lui, aceste produse fiind, oricum, necesare economiei. Astfel, diversificarea producției de oțel și mai ales realizarea unor calități superioare este cerută de modernizarea producției în industria construcțiilor de mașini, iar producția de ciment este dimensionată înainte de toate după nevoile realizării programului de investiții. În plus, chiar dacă, de exemplu, pentru o tonă de oțel inoxidabil se consumă o cantitate dublă de resurse energetice în comparație cu consumul mediu pe o tonă de oțel, importul unui asemenea produs costă de șapte ori mai mult.

UNA DIN TRĂSĂTURILE fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a României în viitorul cincinal o reprezintă **amplificarea procesului de realizare a unei structuri moderne, de înaltă eficiență. În acest context, trecerea României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie va fi marcată, pe de o parte, de accentuarea caracterului industrial al economiei naționale și, în același timp, prin modernizarea susținută a bazei tehnico-materiale a agriculturii, iar pe de altă parte prin modernizarea pronunțată a structurii producției industriale.**

Un indicator de bază al structurii generale a economiei, care poate da o imagine asupra profilului acesteia și exprimă, în ultimă instanță, productivitatea muncii sociale, îl reprezintă ponderea principalelor ramuri, în primul rînd a industriei și agriculturii, în produsul social și venitul național, precum și în populația ocupată. Fără îndoială că în acest domeniu își spun cuvîntul mulți factori ai dezvoltării economice, precum și particularitățile economiilor naționale, ale metodologiei de determinare a produsului social și ale sistemului de prețuri. Cu toate acestea, economiile de tip industrial se caracterizează printr-o contribuție mare a industriei la formarea produsului social în raport cu contribuția agriculturii, iar în ceea ce privește populația ocupată se admite, de regulă, ca ponderea populației agricole în totalul populației ocupate reprezintă sub 20% în țările dezvoltate, între 20 și 30% în țările cu dezvoltare economică medie și peste 30% în țările în curs de dezvoltare.

După datele Băncii Mondiale în 1977 raportul dintre ponderea industriei și ponderea agriculturii în produsul interior brut era pe ansamblul țărilor nesocialiste industrializate de 9 la 1, în următoarele țări el avînd următoarea mărime: 5,3 în Italia, 8 în Austria, 7,4 în Franța, 8 în Japonia, 4 în Finlanda, 6 în Australia, 7,7 în Canada[3]) etc. În R.D.G. acest raport era de 5:1 iar în Cehoslovacia 3:1.

Continuarea, pe o treaptă superioară, a politicii de industrializare a României va ridica ponderea industriei în 1985 la 65% în venitul național și la aproape 70% în produsul social. Dacă ținem seama și de ponderea construcțiilor, atunci raportul dintre ponderea industriei și construcțiilor, împreună luate și ponderea agriculturii va ajunge în 1985 la 5,8:1 în cazul venitului național și la 7,2:1 în cazul produsului social. Odată cu această mutație se va accentua ponderea ramurilor neagricole în structura populației ocupate, populația agricolă reducîndu-se în 1985 în aproape 22%, ceea ce va face ca la

[1]) Așa cum s-a arătat la Congresul al XII-lea al partidului, peste 60% din cele circa 1 800 de miliarde lei fonduri fixe existente în prezent în economie au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu, ceea ce constituie o expresie elocventă a gradului ridicat de modernitate al bazei tehnice-materiale. Menționăm că, potrivit revistei „American Machinist" nr. 2 din 1973, ponderea utilajelor cu un termen de funcționare de pînă la 10 ani era la începutul deceniului de 33% în S.U.A., 38% în Canada, 50% în Italia, 41% în Marea Britanie și 63% în R.F.G., iar potrivit revistei franceze „L' Expansion" din noiembrie 1978 proporțiile respective erau de 33% în S.U.A., 34% în Franța, 37% în R.F.G., 39% în Marea Britanie, 42% în Italia și 60% în Japonia.

[2]) În vederea reducerii greutății automobilelor, ceea ce micșorează consumul de benzină, consumul de mase plastice pe un automobil în industria S.U.A. va crește, potrivit unor aprecieri, de la 77 kg în 1976 la 100 kg în 1980 și 135—160 kg în 1985; la aluminiu, consumul pe un automobil va crește de la 40 kg la 90 și respectiv la 260 kg.

[3]) Rapport sur le développement dans le monde, 1979, p. 147.

un lucrător ocupat în agricultură să corespundă la mijlocul deceniului viitor 9,4 locuitori.

Rolul hotărîtor în asigurarea unei economii de tip industrial și mai ales în crearea acelei mari capacități de adaptare și racordare a țării la tendințele imprimate de revoluția tehnico-științifică și la cerințele pieții mondiale aparține structurii interne a producției industriale, pe ramuri și mai ales pe subramuri și pe grupe de produse. O asemenea structură dinamică, de înaltă tehnicitate asigură creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și antrenează un mare volum de muncă de înaltă calificare, permite creșterea capacității de asimilare și propagare a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și creșterea gradului de participare a țării la schimburile economice internaționale contribuind, astfel, în mod decisiv, la sporirea eficienței economice. De aceea, în perioada 1981—1985 creșterea contribuției industriei la susținerea dinamismului economiei românești și la satisfacerea cerințelor societății noastre se sprijină pe accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării industriale prin dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf și ridicarea gradului de tehnicitate al tuturor ramurilor, precum și prin intensificarea procesului de restructurare a industriei ca urmare a dezvoltării mai accentuate a ramurilor mici consumatoare de energie și materii prime.

Pentru a da o expresie mai concretă schimbărilor care vor avea loc în procesul trecerii României în rîndul țărilor mediu dezvoltate, menționăm că, potrivit unor calcule, în 1978 ponderea ramurilor prelucrătoare în producția industrială a țărilor capitaliste dezvoltate era de peste 83% (fără energetică), iar în cadrul acesteia construcțiile de mașini realizau 37% din producția industrială a acestor țări, iar industria chimică și prelucrarea petrolului 14%. [4]).

În țara noastră, construcțiile de mașini, care au rolul hotărîtor în modernizarea bazei tehnice-materiale a țării, vor constitui ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, crescînd în perioada 1981—1985 într-un ritm mediu anual de aproape 12%. Ritmuri superioare vor cunoaște industriile electronică, electrotehnică, producția de mașini-unelte, mecanica fină, aceasta din urmă trebuind să asigure, practic, întregul necesar de echipamente hidraulice și pneumatice, precum și elementele pentru cibernetizarea întregii producții. Se va extinde producția utilajelor tehnologice de mare complexitate, cu grad ridicat de automatizare, ponderea acestora în structura generală a construcțiilor de mașini urmînd să sporească de la 21,7% la 24,7%. Ancorarea mai puternică a construcțiilor de mașini la asigurarea unor obiective majore ale viitorului cincinal — creșterea gradului de mecanizare complexă și automatizare, realizarea independenței în domeniul combustibilului și energiei, accentuarea caracterului industrial al exporturilor etc. — își găsește concretizarea în creșterea de peste 3,4 ori a producției de utilaj minier și de peste 3 ori a celei de utilaj energetic, în organizarea producției de utilaje și echipamente nucleare, în extinderea producției curente de elicoptere, avioane și motoare, precum și în creșterea producției de autoturisme, care va ajunge la 280 mii anual, revenind 118 la 10 000 locuitori, față de 37 în 1978.

De asemenea, în industria chimică se vor accentua ritmurile de creștere a producției produselor și grupelor de produse de înaltă tehnicitate care se realizează cu consumuri energetice reduse și valorifică superior resursele materiale încorporînd o cantitate mare de muncă înalt calificată, cum sînt industria polimerilor, chimia de sinteze fine și de mic tonaj, chimia anorganică.

În acest fel, construcțiile de mașini și chimia devenite ramuri de bază ale industriei românești, aduc o contribuție tot mai mare la susținerea dinamismului industriei și în general al întregii economii naționale, contribuția lor la realizarea creșterii producției industriale ridicîndu-se de la 30% în perioada 1951—1965 la peste 50% în anii 1966—1980 și la 60% în perioada 1981—1985.

Au loc modificări importante în nivelul calității și în structura producției bunurilor de consum, odată cu creșterea în ritm susținut a întregii producții, prin sporirea mai accentuată a producției bunurilor de folosință îndelungată. Structura sortimentală va cuprinde tot mai mult produse cu valoare de întrebuințare ridicată, de calitate superioară.

ACTUALUL STADIU de dezvoltare a țării noastre face posibilă și necesară realizarea unui echilibru superior între diferite ramuri și sectoare ale economiei naționale, de care depinde dezvoltarea armonioasă a întregii economii. În acest spirit, **dezvoltarea și modernizarea agriculturii** se înscrie ca una din cele mai importante priorități ale planului cincinal pe anii 1981—1985, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. La baza orientărilor care trebuie să conducă la înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, vor trebui să stea folosirea rațională a fondului funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor și stabilirea asolamentelor, mecanizarea complexă și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, dezvoltarea puternică a zootehniei, rezolvarea radicală a problemei furajelor. Pe această bază se proiectează o creștere substanțială a randamentelor și a întregii producții agricole, la unele produse România apropiindu-se sensibil de țările dezvoltate în ceea ce privește producția medie la hectar.

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane o componentă de seamă a modului de dezvoltare o constituie **nivelul tehnic și calitativ al producției, intensitatea înnoirii și modernizării producției.** Privind retrospectiv se poate spune că simpla creștere cantitativă a producției industriale n-ar fi adus foarte multe schimbări în condițiile de muncă și de viață ale oamenilor, în realitatea economică, dacă n-ar fi apărut acea mare diversitate de produse pe care o cunoaștem astăzi și dacă nu s-ar fi înnoit mereu nomenclatorul produselor. În perioada postbelică în țările dezvoltate și pe piața internațională au crescut cerințele față de produsele industriale, a sporit competitivitatea promovată prin parametrii produselor, tehnice care nu de multe ori prevalează prin forța lor asupra prețurilor. După statisticile publicate pe plan internațional în industria prelucrătoare ciclul înnoirii producției este de circa 10 ani, iar în ramurile mai puternic aflate sub incidența revoluției tehnico-științifice contemporane, unde ritmul anual al înnoirii este între 15—20%, ciclul înnoirii este de 5—7 ani.

Ținînd seama de cerințele economiei noastre și de aceste tendințe pe plan internațional, Directivele Congresului al XII-lea prevăd ca în 1985 circa 45% din valoarea producției în industria republicană prelucrătoare să fie obținută pe seama produselor ce vor fi puse în fabricație în cincinalul 1981—1985; în construcțiile de mașini proporția produselor noi va fi de peste 70%. Dacă avem în vedere faptul că și în actualul plan cincinal produsele noi și modernizate vor reprezenta circa 44% înseamnă că practic producția industrială se reînnoiește complet în deceniul 1976—1985, iar în construcțiile de mașini în 5—7 ani, durate comparabile cu cele realizate în unele țări dezvoltate din punct de vedere economic.

Rolul hotărîtor în această privință revine dezvoltării cercetării științifice și promovării progresului tehnic. În acest scop fondurile destinate cercetării și dezvoltării tehnologice vor crește cu 50% în comparație cu actualul cincinal ; este semnificativ faptul că ponderea cheltuielilor alocate din venitul național cercetării în viitorul cincinal va fi asemănătoare celor din țări ca Belgia, Franța, Italia, Anglia, R.F. Germania [5]).

IN CONCEPȚIA partidului nostru trecerea României la un nivel mediu de dezvoltare economică are ca trăsătură esențială **realizarea unei eficiențe economice superioare**, mai ales că în acest domeniu sînt de recuperat diferențe mai mari față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. **„Trebuie spus** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea rostită cu prilejul celei de-a 35-a aniversări a declanșării revoluției de eliberare socială și națională — **că, dacă la produsele de bază am atins sau vom atinge în următorii ani niveluri pe locuitor comparabile cu cele din țările cu o economie dezvoltată, la unii indicatori calitativi, de eficiență, decalajele sînt încă relativ mari — și trebuie să facem totul pentru înlăturarea lor într-un termen cît mai scurt".**

Creșterea eficienței economice se sprijină pe ample măsuri și programe speciale consacrate sporirii mai accentuate a gradului de valorificare a materiilor prime, a calității produselor ; utilizării intensive a capacităților de producție și a fondurilor fixe ; reducerii cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție ; gospodăririi rationale a tuturor resurselor. Pe ansamblul economiei ponderea cheltuielilor materiale în produsul social se va reduce de la 57,7% în 1980 la 55,5% în 1985, ceea ce va aduce un spor important de venit național, dacă avem în vedere faptul că valoarea absolută a unui procent de reducere a cheltuielilor materiale în produsul social se ridică de la circa 14 miliarde la sfîrșitul actualului plan cincinal la 19 miliarde lei în 1985. De asemenea, valoarea producției nete la 1 000 lei fonduri fixe productive urmează să crească în 1985 cu circa 80 lei, față de 1980, ceea ce va însemna un spor de 40 miliarde lei la venitul național.

Ca urmare, **se va accentua procesul de îmbunătățire a unor corelații calitative în economie.** Astfel, la 1% creștere a producției globale în industrie va corespunde 1,11% creștere a producției nete, iar pe ansamblul economiei unui procent de creștere a produsului social îi va corespunde 1,12% creștere a venitului național. De asemenea, se schimbă substanțial corela-

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 24)

[4]) M.E.M.O. nr. 8, 1979, Supliment, pag. 16.
[5]) Revista economică nr. 47/1979, p. 9.

OPINII

NOUA CALITATE ÎN DOMENIUL ORGANIZĂRII

CIRCA 80% DIN SPORUL producției industriale în cincinalul viitor va fi realizat pe seama creșterii productivității muncii. Această orientare principială din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., vizînd valorificarea superioară a resurselor umane pentru accentuarea dezvoltării intensive a economiei și creșterea venitului național, pune problema unei rezolvări calitativ noi, pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a definit-o astfel: **„creșterea mai rapidă a productivității sociale, prin organizarea științifică a producției și muncii în toate ramurile economiei".** În Raportul la Congres, secretarul general al partidului a subliniat: **„În acest scop, sînt necesare măsuri organizatorice corespunzătoare în toate unitățile, creșterea răspunderii consiliilor oamenilor muncii, a conducerilor ministerelor, precum și perfecționarea activității Consiliului Organizării Economico-Sociale".**

Corespunzător acestei orientări, se prevede ca între factorii ce vor determina sporul productivității muncii în industrie în perioada 1981—1985, măsurile din domeniul organizării producției și a muncii să dețină, ca efect, o pondere de 38%*, apropiindu-se astfel de nivelul contribuției progresului tehnic.

*) Vezi: P. Frujina, Creșterea productivității muncii — orientare principală a unei calități noi, superioare (II). Revista economică, nr. 51/1979.

Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, prevede ca o sarcină principală a cercetării economice investigarea căilor introducerii mai rapide a progresului tehnic în economia națională, ale organizării pe baze științifice a producției și a muncii, modernizării continue a structurii industriei și celorlalte ramuri economice. Opiniile pe care le publicăm în aceste pagini vin în întîmpinarea definirii unor direcții pentru o asemenea investigație, pornind de la necesitățile resimțite în practica unităților economice, de la cerințele unei noi calități a organizării.

Pledoarie pentru o „cultură organizatorică"

AVEM UN LARG CADRU DEMOCRATIC de participare a fiecărui om al muncii din unitățile productive la rezolvarea problemelor economice și sociale ale acestora, la promovarea unor idei novatoare. Considerăm că acest potențial creator poate fi multiplicat prin **răspîndirea cunoștințelor de bază din domeniul organizării pe baze științifice a producției și a muncii.** O astfel de acțiune ar trebui să vizeze însușirea atît a cunoștințelor teoretice general valabile, cît și a celor practice, metodologice, adaptate la problematica specifică a unor ramuri de activitate.

Din punct de vedere teoretic, de exemplu, o problemă actuală o constituie **cristalizarea și delimitarea strictă a noțiunii de organizare.** Prin definirea ei exactă s-ar putea evita situațiile în care anumite lucrări cu caracter pur tehnic sînt raportate ca fiind rezultate ale organizării. Este bine ca în această delimitare să se pornească de la **principalele elemente ale procesului de muncă:** forța de muncă, mijlocul de muncă și obiectul muncii — și să se clarifice că **organizarea se ocupă de îmbunătățirea nu a elementelor propriu-zise, ci a raporturilor dintre ele, de combinarea lor rațională.** Obiect al organizării nu poate fi mașina-unealtă în sine, ci amplasarea cea mai bună a acesteia în raport cu celelalte elemente ale unui flux tehnologic, sau raționalizarea legăturilor dintre mașină și executant, amplasarea cea mai rațională a semifabricatelor, materiilor prime, materialelor, S.D.V.-urilor, accesoriilor etc. Este important să se insiste și asupra faptului că organizarea — indiferent că este vorba de cea a conducerii, a producției sau a muncii — se ocupă de **desfășurarea proceselor atît în spațiu, cît și în timp.**

O altă problemă a „culturii organizatorice" este **delimitarea noțiunilor de organizare, organizare rațională și organizare științifică sau optimală.** Aspecte organizatorice se regăsesc în orice activitate umană conștientă, dar nu în fiecare caz putem aprecia aceste preocupări ca fiind științifice sau măcar raționale. Este bine ca termenul de „științific" să fie utilizat numai dacă, pe baza cuceririlor cunoscute ale științei și tehnicii, au fost explorate toate căile posibile de soluționare a unei probleme și dintre acestea, cu ajutorul unei reguli precise, a fost aleasă soluția care corespunde cel mai bine scopului urmărit. În cazul cînd căutarea unei soluții explorează doar o parte din posibilități, avem de-a face cu o raționalizare sau îmbunătățire a respectivei activități.

PENTRU A EXTINDE ARIA de rezolvare a problemelor de către organizare și pentru sporirea eficienței acestei activități, preocupările metodologice vor trebui să contribuie la **depășirea limitărilor impuse de așa-numitul „specific",** deseori invocat pentru justificarea unor soluții necorespunzătoare sau a lipsei de preocupare. Centrele departamentale de perfecționare ar trebui să accentueze mai mult posibilitățile de aplicare a metodelor de organizare în cadrul fiecărei ramuri sau subramuri industriale, cu exemplificări concrete pentru fiecare caz în parte. Se observă, de exemplu, că unele abateri de la aplicarea atribuțiilor unitare sau aplicarea uneori formală a normelor unitare de structură, justificate prin acest „specific", ascund încercarea de a menține tradiția repartizării neuniforme a sarcinilor, lucrărilor și atribuțiilor între compartimente și persoane, de a crea posturi și domenii de atribuții pentru persoane și nu pentru a satisface necesitățile concrete ale activității economice și productive.

Cele de mai sus sînt organic legate de o altă problemă de stringentă actualitate, și anume aceea a **educării, a lămuririi personalului din întreprinderi și alte unități privind necesitatea și utilitatea organizării.** În acest context remarcăm că, pe lîngă rezultatele economice indiscutabile obținute în urma unor măsuri de organizare, mai există și păreri după care organizarea este o chestiune de modă, de campanie, un rău necesar sau, pur și simplu, un termen de efect, utilizabil în diverse situații. Acest mod de a considera organizarea dă naștere la soluționarea formală a unor probleme sau sarcini; se caută întocmirea unor dosare aspectuoase cu studii, înscrierea unui număr cît mai mare de măsuri în planuri, indiferent dacă acestea vor fi utile, dacă vor prinde viață vreodată sau nu. Eliminarea unor asemenea atitudini — acolo unde există — nu este doar o problemă de control, ci și de educare, de convingere a oamenilor și chiar de etică profesională.

De ce, la 13 ani după plenara Comitetului Central din decembrie 1966, abordăm asemenea probleme? Pentru că etapa pe care o trăim și etapele viitoare ne pun în față **probleme noi, calitativ superioare față de cele rezolvate pînă în prezent.** Noile probleme reclamă **nu numai cunoștințe noi, dar și o atitudine nouă,** mai multă dăruire și pasiune pentru ca printr-o gîndire mai profundă, o promptitudine sporită în activitate, să atingem o nouă calitate a muncii.

Astfel, în contextul orientării privind dezvoltarea „micii industrii", al amplasării unor unități industriale de dimensiuni

reduse în localități puțin industrializate, se va pune cu multă acuitate problema dobîndirii rapide a experienței necesare unei producții cantitativ și calitativ corespunzătoare. Perioada de dobîndire a acestei experiențe va putea fi sensibil scurtată prin organizarea rațională a acestor unități mici încă din faza de concepție, elaborarea corespunzătoare a capitolelor de proiect în ce privește nu numai procesele productive, dar și cele indirect productive, de servire și de conducere.

În întreprinderile existente se vor manifesta în continuare două procese importante : dezvoltarea dimensională și modernizarea rapidă a producției, care, pe lîngă alte eforturi, implică și un efort organizatoric susținut, concretizat în organizarea activității cu mai multă meticulozitate și rigurozitate, delimitarea concretă și precisă a atribuțiilor pe fiecare persoană încadrată, raționalizarea fluxurilor decizionale, informaționale și administrative, modernizarea metodelor de conducere aplicate. Astfel se pot evita situațiile în care conducerea unor unități controlează insuficient procesele din întreprindere.

Pentru creșterea eficienței prelucrării automate a datelor va trebui să se întărească disciplina în organizarea fluxurilor informaționale, mai ales în domeniul concepției și al producției. Tot legat de aplicarea în ritm rapid a cuceririlor revoluției științifice și tehnice, se va pune un accent sporit pe activitățile de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică ; în acest domeniu se impune ca organizarea activității de concepție din întreprinderi, precum și din institutele de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, să fie astfel gîndită și realizată, încît să sporească aportul acesteia la creșterea eficienței, la scurtarea ciclului de asimilare a noilor produse și tehnologii, de modernizare a celor existente.

În raport cu problematica de mai sus, considerăm că atitudinea celor care se ocupă de organizare trebuie să fie angajată, activă, dinamică. Organizatorul are obligația să prevadă evenimentele, să previnâ eventualele lor efecte negative, să militeze pentru organizarea rațională, științifică, pentru aplicarea unor soluții moderne atît în faza de concepere, cît și în cea de realizare sau funcționare a obiectivelor productive, înlesnind astfel colectivelor de oameni ai muncii îndeplinirea sarcinilor trasate de cel de al XII-lea Congres al partidului.

dr. Traian Pintea
Andrei Boer
Cabinetul județean de organizare economico-socială Cluj

Un amplu domeniu de intervenție

NECESITATEA DE A ABORDA creșterea productivității muncii în producția materială prin măsuri de organizare rezultă analizînd posibilitățile pe care acestea le oferă în cele cinci stadii pe care le parcurg obiectele muncii, în vederea transformării lor în produse finite sau în semifabricate :

— stadiul de transformare (prelucrare, asamblare, montaj) și uneori și cel de control, ca „stadii principale", pot fi îmbunătățite în direcția creșterii cantitative și calitative a producției, deci a creșterii productivității, în principal prin promovarea susținută a tehnologiilor moderne de producție — dar și printr-o organizare adecvată (tehnologie în flux, tehnologie de grup, lucrul la mai multe mașini etc.) ;

— stadiile de manipulare-transport, așteptare și depozitare, ca „stadii secundare" — iar în multe cazuri și stadiul de control — pot fi îmbunătățite **întotdeauna** prin promovarea perfecționării organizării producției și a muncii, ceea ce poate conduce nemijlocit la creșterea productivității muncii. Or, ponderea acestor stadii reprezintă în mod frecvent 80% (iar după unele studii privind procesul de producție din industria constructoare de mașini, 94%) din ciclul de fabricație pentru o producție mecanizată în loturi mici și mijlocii[1]).

Concentrarea atenției asupra **perfecționării stadiilor secundare prin măsuri de organizare** este impusă de faptul că ele — și în mod deosebit stadiul de manipulare-transport — nu contribuie cu nimic la valoarea de întrebuințare a produselor, ci dimpotrivă, uneori o pot diminua (o manipulare prost executată, o așteptare sau depozitare îndelungată duc la deprecieri și degradări, ceea ce solicită apoi costuri suplimentare, de regulă costuri materiale, care se reflectă negativ asupra producției nete realizate și asupra productivității muncii).

Soluțiile din domeniul perfecționării tehnologiilor și produselor, al mecanizării și automatizării sînt specifice fiecărui profil tehnologic, adesea fiecărei întreprinderi, caracterizîndu-se deci printr-o foarte mare diversificare. **Soluțiile din domeniul organizării conducerii, a producției și a muncii, pe lîngă faptul că sînt de regulă puțin costisitoare și cu eficiență imediată, prezintă și avantajul că pot fi extinse la un număr mare de întreprinderi,** de multe ori indiferent de profilul lor tehnologic.

Cu cine rezolvăm problemele de organizare ?

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că progresul tehnic în procesele de fabricație — modernizarea tehnologiilor, creșterea gradului de mecanizare și automatizare, robotizarea etc. — vor continua să dețină rolul principal, condiționînd nu numai economia de muncă vie, dar și de muncă trecută, ridicarea nivelului calitativ al produselor. În această direcție sînt concentrate importante eforturi financiare, materiale și de creație, la nivelul economiei, al ramurilor, centralelor și întreprinderilor. Cît privește organizarea, sîntem mai puțin pregătiți și dispunem de mai puțină experiență pentru îmbunătățiri de substanță, de unde și atenția mai limitată ce se acordă, în multe unități, acestei problematici — dacă nu chiar neînțelegerea, de către factorii de decizie respectivi, a conținutului și implicațiilor ei.

După opinia noastră, la o asemenea abordare pronunțat tehnologică a creșterii productivității muncii în cadrul unităților productive contribuie atît organizarea după criteriul tehnologic a întreprinderilor și centralelor industriale, cît și însăși structura pregătirii profesionale dată de învățămîntul universitar organizat pe profile tehnologice. Avem ingineri buni cunoscători ai tehnologiilor, dar care la venirea în producție nu posedă o pregătire tot atît de solidă și în domeniile organizării și conducerii — domenii ce nu pot fi acoperite doar de absolvenții facultăților economice.

Prima concluzie care se impune ar fi **necesitatea de a se acorda, în facultățile cu profil tehnic, un număr sporit de ore cursurilor de organizare și conducere, ca și unor aplicații practice** — studii de caz, proiecte de organizare a unor locuri de muncă, a unor ateliere și chiar secții, de organizare a muncii etc. **— cu aplicabilitate directă în producție, care să finalizeze cursul respectiv.**

Cunoașterea mai profundă a problemelor de organizare a producției, a muncii, a conducerii de către absolvenții instituțiilor de învățămînt superior tehnic și economic le-ar da posibilitatea ca, în activitatea ce o desfășoară în cadrul întreprinderilor, să aibă un limbaj comun în domeniul organizării, indiferent de specializarea lor — ceea ce ar facilita mult abordarea punctelor critice de această natură, rezolvarea lor pe baze științifice, dar și crearea unei motivații permanente în legătură cu avantajele oferite de organizare în ce privește creșterea eficienței economice în general și a productivității muncii în special.

Pe lîngă instaurarea pe această cale a unei capacități primare, generale de înțelegere și acțiune, întreprinderile (mai ales cele mai complexe) și centralele au însă nevoie și de **specialiști — nu prin funcție, ci prin formație — în problemele de organizare și conducere.** La nivel central, teritorial și departamental se organizează stagii de perfecționare, mai pretențioase sau mai sumare, în orice caz utile, după cum o dovedesc multe exemple furnizate fie de proiectele de absolvire, implementate în producție, fie de activitatea curentă a unor absolvenți. Totuși, majoritatea cadrelor cu pregătire superioară tehnică sau economică participante la aceste forme de perfecționare, la revenirea în unitatea respectivă își reiau posturile clasice existente în structură ; neexistînd un statut al specialiștilor în organizare, care să-i oblige să se ocupe prioritar de asemenea probleme, nefiind antrenați de către conducerile unităților pentru a rezolva situații critice din acest domeniu, potrivit pregătirii primite, cu timpul revin la activități de rutină. Aceasta reprezintă nu numai o pagubă directă, prin faptul că nu se „amortizează" cheltuielile pentru instruirea lor, dar și pagube indirecte cu mult mai mari, prin neabordarea unor probleme ale organizării, în scopul eficientizării producției.

Apreciem că în această etapă de transformare a calității într-o nouă calitate, în vederea folosirii cît mai eficiente a unui volum impresionant de fonduri fixe și circulante precum și a unei forțe de muncă din ce în ce mai calificată, se impune **profesionalizarea preocupărilor privind organizarea** — profesionalizare care ar urma să pornească de la **definirea profilului organizatorului și a locului său în cadrul unităților economice.**

[1]) S. Sîrghi, I. Negoiță, Optimizarea utilizării spațiilor de producție. Colecția „Probleme ale conducerii moderne", I.N.I.D., București, 1979.

O specializare cu profil complex : ingineria industrială

PE PLAN MONDIAL, se acceptă că una din specializările cu profil complex care acoperă domeniile organizării o constituie **„ingineria industrială"**[2]), care se ocupă cu proiectarea, perfecționarea și aplicarea în practică a sistemelor integrate alcătuite din oameni, materiale și echipamente. Ea se bazează pe cunoștințe și experiență de specialitate în științele matematice, fizice și sociale, precum și pe principiile și metodele inginerești de analiză și proiectare, pentru prognozarea, specificarea și evaluarea rezultatelor ce se obțin prin astfel de sisteme. În condițiile economiei noastre putem identifica, printre activitățile de bază ce ar putea fi încredințate unor viitori specialiști în ingineria industrială :

● **în domeniul organizării conducerii :** proiectarea structurilor de organizare ; proiectarea și implementarea sistemului informațional general din cadrul întreprinderii, ca și a celui pentru conducere, a sistemelor de prelucrare automată a datelor ; proiectarea și perfecționarea metodelor de control al costurilor (de pildă, metoda costurilor normate) ; cercetări operaționale, precum și problemele legate de analiza matematică, simulare, programarea liniară și teoria deciziilor ;

● **în domeniul organizării producției :** selecția proceselor tehnologice și a metodelor de asamblare ; dezvoltarea produselor ; proiectarea și implementarea metodelor moderne de manipulare, transport intern și depozitare ; de întreținere preventivă și reparare a fondurilor fixe ; evaluarea siguranței în funcționare și a performanțelor produselor ;

● **în domeniul organizării muncii :** proiectarea criteriilor, modalităților și mijloacelor de măsurare a muncii ; proiectarea și aplicarea metodelor științifice de retribuire a muncii în spiritul legii ; a metodelor perfecționate în munca de birou.

Toate aceste activități se regăsesc în preocupările existente în întreprinderile noastre, numai că sînt dispersate pe compartimente și responsabilități — inclusiv din cauză că prea puține cadre posedă specializarea multiplă necesară. **Pregătirea complexă în acest domeniu ar trebui realizată prin cursuri postuniversitare pentru economiști și ingineri.**

Într-o primă etapă ar trebui asigurați specialiști în inginerie industrială în institutele de proiectare și inginerie tehnologică, în marile întreprinderi, în centrale industriale, dar și în unele centre teritoriale și/sau departamente de „consultanță", accesibile tuturor unităților economice din județ sau ramură. În acest fel s-ar exclude și o eventuală blocare provocată de rutină și de obișnuința inginerilor industriali cu starea de fapt din întreprinderile în care lucrează.

Statut adecvat caracterului de concepție al activității

PRIVITE ÎN COMPLEXITATEA LOR și din unghiul de vedere al nivelului calitativ pe care vrem să-l atingă, **activitățile ce aparțin domeniului organizării au un pronunțat caracter conceptual, de proiectare și, în multe cazuri, chiar de cercetare.** În consecință, compartimentele care le realizează în prezent ar trebui considerate drept **compartimente de concepție** — și nu compartimente funcționale. În această etapă de transformare a cantității într-o nouă calitate, cînd se dă o importanță deosebită organizării la toate nivelurile, în cadrul unităților economice organizarea pretinde un statut de activitate conceptuală (așa cum îl are tehnologia, pentru care în organigramele tip există două compartimente — chiar ateliere : proiectare de produse-prototipuri și proiectare tehnologică-autoutilare).

Încadrarea actualelor compartimente de organizarea producției și a muncii, precum și a oficiului de calcul ca ateliere de proiectare ar permite aplicarea unor norme, normative și responsabilități adecvate, a unor criterii de retribuire legate direct de rezultatele activității proprii, inclusiv de comportarea în exploatare a activităților proiectate.

Desigur, formula optimă ar constitui-o comasarea tuturor activităților de organizare (a conducerii, a producției și a muncii) într-un atelier denumit fie de organizare, fie de inginerie industrială, care să asigure „tehnologiile" necesare activităților de organizare, într-un concept unitar și competent coordonat. Pînă la realizarea acestei etape este însă posibil ca odată cu acordarea statutului de compartimente de proiectare oficiului de calcul și serviciului (biroului) de organizarea producției și a muncii, să se treacă la completarea atribuțiilor lor și chiar la transferarea unor activități, pentru realizarea unui profil bine definit. Propun, în acest sens, ca :

● **oficiul de calcul să fie subordonat directorului întreprinderii și să devină compartimentul conceptual (de proiectare) pentru toate activitățile din domeniul organizării conducerii,** respectiv să poarte responsabilitatea următoarelor activități ale ingineriei industriale : proiectarea structurii de organizare, inclusiv elaborarea regulamentului de organizare și funcționare și a fișei postului ; organizarea sistemului informațional general, precum și a celui necesar conducerii (tablourile de bord) ; proiectarea sistemului informatic (respectiv a aplicațiilor de P.A.D.), abordat la rîndul său ca subsistem al sistemului informațional general al întreprinderii, cu misiunea prioritară a oficiului de calcul de a transforma sistemul informațional într-un sistem informatic ; promovarea unor metode moderne de conducere, adaptate la cerințele noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii ; introducerea, în acest context, a unor metode moderne de control al costurilor, ca instrument de conducere în vederea maximizării producției nete ; aplicarea cercetărilor operaționale, a programării liniare, analizei matematice etc. în stabilirea variantelor optime de plan, în dimensionarea stocurilor etc. ; raționalizarea procesului de luare a deciziilor și aplicarea metodelor moderne ale teoriei deciziilor ; organizarea activității cadrelor de conducere (șef de echipă, maistru, șefi de ateliere, secții, compartimente, conducerea întreprinderii), în vederea creșterii eficienței muncii lor.

Prin realizarea în principal a acestor activități de către oficiul de calcul (care ar trebui denumit **compartiment de organizarea conducerii)** s-ar elimina situația actuală, în care pe de o parte multe probleme ale organizării conducerii nu sînt abordate de nici un compartiment din întreprindere, iar pe de altă parte actualele oficii de calcul sînt rupte de realitatea întreprinderii, întrucît deși sînt chemate să realizeze proiectarea și implementarea de P.A.D., n-au obligații în domeniul raționalizării informațiilor, al sistemului informatic și — ca o finalizare a acestora — în proiectarea structurii de organizare și a regulamentului de organizare și funcționare ;

● **compartimentul de organizarea producției și a muncii — protecția muncii să devină compartimentul conceptual (de proiectare) pentru toate activitățile din domeniul organizării producției și a muncii, fiind subordonat directorului tehnic (inginerului șef)** și purtînd responsabilitatea următoarelor activități ale ingineriei industriale : proiectarea metodelor moderne de manipulare, transport intern și depozitare ; proiectarea metodelor moderne de întreținere preventivă și reparare a fondurilor fixe ; selecția — prin prisma creșterii productivității muncii — a proceselor tehnologice și a metodelor de asamblare-montaj ; proiectarea metodelor moderne de control al fabricației ; evaluarea prin metode moderne a siguranței în funcționare și a performanțelor produselor ; organizarea locurilor de muncă, a atelierelor și a secțiilor de producție ; studiul muncii și normarea muncii ; aplicarea regulilor de ergonomie în procesul de producție ; organizarea muncii de birou, prin introducerea unor metode moderne, perfecționate de muncă ; organizarea protecției și securității muncii.

Realizarea unor asemenea măsuri ar facilita crearea condițiilor ca și în domeniul organizării, la nivelul unităților economice, să se realizeze un real salt calitativ.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

[2]) Definiția ei a fost dată încă în anul 1955. Vezi : R. W. Hammond, Evoluția și stadiul actual în S.U.A. al ingineriei industriale. În : Manual de inginerie industrială, vol. I, Ed. tehnică, București, 1979, p. 18—19.

● **REVISTA ECONOMICĂ** pune, în continuare, coloanele acestei rubrici la dispoziția cititorilor care, preocupați de problematica actuală pe care o ridică „organizarea organizării", vor să contribuie la definirea orientărilor unor perfecționări de substanță în acest domeniu, în concordanță cu orientările date de către partid.

Dorim ca dezbaterea „Noua calitate în domeniul organizării" (inițiată prin articolul „Mutații semnificative, calitativ noi în structurile de organizare și conducere ale economiei", de P. Isac și N. Oprea, din nr. 46/1979 al revistei), integrată cu dezbaterea „Informatica — sarcini calitativ noi", să ofere forurilor competente idei utile pentru îmbunătățirea cadrului de intervenție al organizării conducerii, producției și muncii, în scopul înfăptuirii obiectivelor economico-sociale majore stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. Mai mult ca oricînd, este momentul, avem condițiile și resursele necesare și devine imperativ ca organizarea să devină, în toate compartimentele și unitățile economiei, cu adevărat științifică, dinamică și eficientă, o pîrghie de prim rang a transformării României într-o țară cu economie mediu dezvoltată.

DIRECȚII NOI DE CERCETARE ȘI DE ACTIVITATE ÎN DOMENIUL INFORMATICII (I)

MARELE EVENIMENT din viața poporului nostru, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român a adoptat documentele care trasează direcțiile de acțiune pentru o nouă etapă de dezvoltare a României, bazată pe introducerea celor mai moderne cuceriri ale științei și tehnologiei. Aceste documente constituie și în domeniul informaticii un îndreptar prețios pentru activitatea de viitor, pentru orientarea activităților de cercetare, de proiectare și de muncă în centre de calcul electronic sau în cadrul sistemelor informatice.

Dezvoltarea industriei constructoare de mașini va asigura condiții materiale pentru direcțiile noi de activitate în domeniul informaticii, chemată să contribuie la creșterea productivității generale a muncii și la eficiența conducerii proceselor tehnologice, a conducerii unităților economice și ramurilor economiei naționale.

În detalierea sarcinilor prevăzute în Directivele Congresului al XII-lea referitoare la mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea producției, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** mai arăta : **„Productivitatea în industrie va trebui să crească în cincinalul viitor într-un ritm mediu anual de 7—7,5 la sută, contribuind cu circa 80% la realizarea sporului de producție. Un rol însemnat vor avea în acest scop extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și alte sectoare cu muncă grea, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor. Va trebui acționat pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență și, pe această bază, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc“.** [1])

În privința direcțiilor noi de cercetare în domeniul informaticii, care implică atît cercetări fundamentale cît și aplicative, vom reține următoarele îndrumări din cuvîntul la Congresul al XII-lea al tovarășei academician Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie : „În întreaga activitate de cercetare, odată cu preocuparea pentru dezvoltarea științelor aplicative în vederea soluționării problemelor actuale, va trebui să se acorde permanent o atenție deosebită cercetărilor fundamentale pentru a asigura astfel o largă perspectivă întregii activități... În același timp, cercetarea românească trebuie să participe activ la cunoașterea cosmosului, a mărilor și oceanelor, la studierea legilor naturii, ale mișcării și transformării materiei, ale interdependenței între natură, viață și societate“. [2])

Pornind de la ideile din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea, de la Directivele Congresului care au stabilit jaloanele unui deceniu al științei, tehnologiei, eficienței și calității, de la dezbaterile din cadrul Congresului și ținînd cont de discuțiile științifice care au avut loc înainte de Congres în rîndurile specialiștilor din domeniul informaticii, vom încerca să prezentăm cîteva din direcțiile noi de cercetare și activitate în domeniul informaticii pe care le considerăm semnificative pentru noua etapă în care intrăm. Vom observa că în cazul țării noastre **noul** este impus, pe de o parte, de atingerea unui anumit stadiu de dezvoltare, care implică introducerea în țara noastră a unor tipuri de activități în plină desfășurare pe plan mondial în statele dezvoltate, dar, pe de altă parte, și de stadiul actual al științei și tehnologiilor informatice, deci din necesitatea de a intra în pas, într-o măsură tot mai accentuată, cu desfășurarea acestui domeniu pe plan mondial.

Recunoscîndu-se faptul că informatica poate aduce un aport deosebit la creșterea productivității în toate domeniile, la perfecționarea conducerii, la schimbări profunde în viața economico-socială a țării [3]) este necesar să recunoaștem și faptul că în prezent gradul de dezvoltare al structurilor informatice la noi se găsește în urma dezvoltării industriale. În zilele noastre, gradul de dezvoltare al unei națiuni depinde și de structurile informatice de care dispune. Nu se poate spune, în același timp, că o țară este dezvoltată din punct de vedere industrial și subdezvoltată din punct de vedere informatic. Legăturile dintre informatică și automatizare, dintre automatizare și procesele de producție devin atît de puternice încît subdezvoltarea structurilor informatice ar împiedica progresul industrial precum și progresul tehnic în activitatea de organizare și conducere a societății. De aceea structurile informatice ale țării sînt vitale pentru dezvoltarea ei economico-socială. [4])

Unele date privind stadiul actual al informaticii în țara noastră

ÎN PREZENT este abordată realizarea sistemelor informatice conform sarcinilor și orientărilor din documente de partid și de stat, pe următoarele categorii de sisteme :

1. sisteme pentru conducerea întreprinderilor și centralelor ;
2. sisteme pentru conducerea proceselor tehnologice ;
3. sisteme funcționale generale și pentru conducerea unor sarcini sau a unor activități la nivelul economiei ;
4. sisteme pentru conducerea în profil teritorial.

În realizarea sistemelor informatice mai ales la nivel microeconomic s-au elaborat unele metodologii de proiectare, normative de omologare, produse-program de uz general rezultate dintr-o activitate de tipologizare precum și instrumente informatice care permit utilizarea calculatorului în activitatea de proiectare, cu rezultate favorabile asupra calității proiectelor și creșterii productivității muncii. La sfîrșitul anului 1980 peste 1 000 unități economice reprezentative din toate ramurile economiei vor beneficia de sisteme informatice (complexe sau pentru conducerea unor activități) precum și de cîteva zeci de sisteme pentru conducerea proceselor tehnologice ; vor exista 14 sisteme pentru conducerea unor ramuri și activități la nivelul economiei și vor fi realizate parțial trei sisteme funcționale generale, de asemenea sisteme de conducere în profil teritorial la cinci județe.

La sfîrșitul trim. III 1979 în economie funcționau peste 400 calculatoare electronice (peste 170 de capacitate medie și peste 200 de capacitate mică) și circa 40 minicalculatoare. Există de asemenea peste 7 000 echipamente de pregătire primară a datelor și peste 10 000 mașini de facturat-contabilizat. În acest an a început dotarea economiei cu terminale de diferite tipuri (peste 900 terminale) și se vor livra primele minicalculatoare din producția internă.

În economia națională funcționează peste 1 200 unități de informatică (100 centre, 734 oficii de calcul și 425 stații de calcul), încadrate cu aproape 40 000 lucrători, din care circa 10 000 cu studii superioare. În trimestrul III a.c. în unitățile de informatică s-au elaborat peste 20 000 aplicații, din care circa 15 000 au fost date în exploatare. Cea mai mare parte a aplicațiilor (95%) abordează probleme ale activității întreprinderilor și centralelor, repartizate astfel : planificare tehnico-economică — 11% ; programarea, lansarea și urmărirea producției — 28% ; aprovizionare, desfacere, gestiune stocuri — 28% ; activitatea financiar-contabilă — 16% ; personal-retribuire — 13%.

Activitatea de cercetare în informatică se desfășoară în diferite unități. Institutul central pentru conducere și informatică are peste 40 obiective de cercetare orientate în principal spre rezolvarea unor probleme privind realizarea sistemelor informatice la nivel micro și macroeconomic, elaborarea de produse-program pe bază de proiecte tip, sau de uz general, elaborarea de sisteme de gestiune a bazelor de date, a unor limbaje de programare, a unor metode și tehnici noi privind realizarea sistemelor ierarhizate în timp real, a rețelelor de calculatoare, a sistemelor de conducere a proceselor tehnologice folosind mini și microcalculatoare, etc. În ultimul timp se constată o activitate mai intensă în organizarea unor reuniuni științifice și profesionale de un real folos în realizarea unui larg schimb de experiență și în promovarea celor mai bune rezultate cum au fost simpozioanele recente de la Timișoara și Sibiu specializate pe anumite teme de mare interes. *)

Realizarea sistemelor informatice

REALIZAREA sistemelor informatice este marcată de cîteva direcții impuse de progresele tehnologice actuale :

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Scînteia, Ed. politică, 1979, p. 41.

[2]) Elena Ceaușescu, Cuvînt în cadrul lucrărilor Congresului al XII-lea, Scînteia 21 noiembrie 1979.

[3]) Marius Guran, Informatica — prezent și viitor, Contemporanul, 27 iulie 1979, p. 5.

[4]) Mihai Drăgănescu, Cuvînt în cadrul plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, 27 oct. 1979.

*) Simpozionul „Informatica în pregătirea fabricației, programarea, lansarea și urmărirea producției“, Timișoara 25—27 oct. 1979 ; simpozionul „Aplicații ale informaticii în proiectarea și cercetarea în construcții“, Sibiu, 1—2 noiembrie 1979.

1. **Descentralizarea și / sau ierarhizarea** în realizarea funcțiilor de bază ale unităților economice, cu abordarea prioritară a obiectivelor privind producția și procesele tehnologice, prin **aplicații în timp real.**

2. **Generalizarea utilizării bazelor de date** și sistemelor de gestiune a bazelor de date, **în conceptul de „bază de date distribuită".** Aceasta se realizează pe o structură de tip rețea și presupune diverse niveluri de responsabilitate : conceptual strategic ; conceptual ca structură prin fragmentare și distribuire ; administrarea și utilizarea curentă ; realizarea și implementarea tehnică.

De aici se observă implicarea conducerii la diferite niveluri și necesitatea realizării bazelor de date și produselor program aferente independent de structurile organizatorice pe care le deservesc.

3. **Generalizarea utilizării unor instrumente informatice** care să permită atît un salt calitativ în concepție și realizare cît și o creștere a productivității muncii în constituirea sistemelor informatice, în toate fazele. Aceste instrumente, care vor trebui completate, pot fi de tipul : documentație tehnică : metodologii, norme, standarde ; produse program : limbaje specifice, biblioteci de programe etc.

4. **Tipologizarea aplicațiilor** la nivel de funcțiuni elementare care se pot finaliza cu produse program integrabile în pachete de uz general.

În condițiile asigurării diversificării prevăzute prin plan pentru dotarea economiei cu tehnică de calcul în următorii ani, abordarea acestor direcții este posibilă și necesară în țara noastră, ținînd seama de prioritățile impuse dezvoltării economiei naționale. Profesionalizarea crescîndă în acest domeniu va impune concentrarea responsabilității față de beneficiar în elaborarea soluțiilor tehnice prin furnizarea de „aplicații și sisteme la cheie".

Informatica pentru sistemele de conducere automată

UN DOMENIU de cercetare deosebit de important din punct de vedere practic și teoretic este conducerea automată cu mijloace ale tehnicii de calcul, conducerea cibernetizată a proceselor industriale. Începutul marcat în ultimii ani în țara noastră în realizarea de sisteme de conducere cu calculator a unor procese tehnologice, în elaborarea unor echipamente de calcul de tip mini și microcalculatoare destinate acestor scopuri trebuie susținut atît prin completarea gamei de echipamente de calcul (cuploare de proces, terminale industriale) și a softwar-ului specific, cît și mai ales prin cercetări și elaborări care să conducă la realizarea unor sisteme complexe de conducere optimală, exploatînd în acest scop la un nivel corespunzător, calitativ superior, posibilitățile reale oferite de actualele mijloace ale tehnicii de calcul. În ceea ce privește situația actuală în acest domeniu este suficient să menționăm că există, pe de o parte, o serie de teorii și metode foarte avansate de conducere optimală și adaptivă, iar pe de altă parte, în practică se continuă încă utilizarea pe scară extinsă a mijloacelor tradiționale (regulatoare PID, panouri sinoptice de comandă costisitoare ș.a.) Eliminarea acestei discrepanțe momentane între teorie și practică oferă un cîmp larg de cercetare care are perspectiva sigură de a realiza un remarcabil salt calitativ în eficiența sistemelor de conducere cibernetizată a proceselor industriale, prefigurîndu-se o viitoare „epocă de aur" a ciberneticii industriale.[5])

Cercetările în domeniul realizării sistemelor de conducere automată, cibernetizată, a proceselor industriale sînt influențate de o serie de factori, ce pot fi clasificați ca **factori exogeni** (factori economici, politici și sociali), care reflectă condițiile socio-economice ale societății noastre și **factori endogeni,** proprii domeniului (factori tehnologici, științifici și metodologici). O bună parte a influenței factorilor exogeni ne este cunoscută și sintetizată în documentele programatice adoptate de al XII-lea Congres al P.C.R., prin capitolele referitoare la dezvoltarea bazei materiale a societății noastre, necesitatea creșterii productivității muncii și gospodăririi cu maximă eficiență a resurselor materiale, existînd în acest sens opțiune fermă pentru trecerea pe scară largă la conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice. Revine cercetării sarcina de a elucida în lumina acestor documente influențele unor factori exogeni suplimentari, de tipul concepțiilor noi de organizare a muncii, a delimitării activității de luare a deciziilor (automat sau de către factor uman) ș.a., și mai ales influențele factorilor endogeni, asupra cărora ne vom referi puțin mai pe larg în cele ce urmează.

În ceea ce privește factorii cu caracter științific și metodologic, cercetările se îndreaptă spre fundamentarea unei discipline științifice distincte de sinteză între automatică, informatică și cercetările operaționale, ceea ce presupune contribuția unor echipe pluridisciplinare.

Cercetările se vor referi în special la patru domenii importante :

— conducerea automată optimală și adaptivă a proceselor tehnologice folosind mini și microcalculatoare în structuri distribuite ierarhizate ;
— conducerea multinivel a sistemelor complexe, de mari dimensiuni ;
— conducerea automată integrată a sistemelor de producție ;
— robotica industrială.

Teoriile și tehnicile deja cercetate sau în curs de perfecționare de tipul teoriei jocurilor, teoriei sistemelor (inclusiv abordarea prin teoria sistemelor „vagi"), optimizarea multicriterială etc., își vor găsi o largă aplicativitate în cadrul acestor sisteme.

Cercetările se vor concentra de asemenea asupra a trei aspecte esențiale ale sistemelor de conducere automată și anume :

— modul de integrare a factorului uman în sistemul de conducere automată ;
— flexibilitatea și adaptabilitatea sistemelor de conducere automată ;
— siguranța în funcționare a sistemelor de conducere automată.

Din punctul de vedere al modului de integrare a factorului uman în cadrul sistemelor de conducere automată, cercetările sînt orientate în paralel atît spre sistemele complet automatizate și informatizate, cît și spre sisteme de conducere ce includ decizii umane asistate de calculator. Cele două soluții nu sînt antagoniste și au domenii de aplicabilitate diferențiată.

În cadrul **sistemelor de conducere complet automatizate și informatizate,** cercetările se referă la două probleme importante :

a) sinteza structurilor complexe de conducere multinivel ;
b) satisfacerea condițiilor de siguranță în funcționare.

În ceea ce privește sinteza structurilor de conducere automată, cercetările se referă la determinarea nivelelor de conducere, numărul de unități de comandă pe fiecare nivel, definirea sarcinilor ce revin fiecărei unități de comandă, transferul de informații între nivele ș.a. Soluțiile vor trebui să țină cont de natura proceselor conduse, de metodele de conducere (automată) utilizate și de echipamentele (hardware și software de bază) necesare, inclusiv aspectele de cost, fiabilitate, performanțe tehnice.

În ceea ce privește satisfacerea condițiilor de siguranță în funcționare a unui ansamblu sistem condus — sistem de conducere, problema devine din ce în ce mai importantă, și în unele aplicații chiar determinantă, datorită fie caracteristicilor sistemului condus (de exemplu sistemul energetic național) fie complexității structurii sistemului de conducere automată care face practic imposibilă preluarea de către om a conducerii în caz de producere a unor defecțiuni. Astfel, dacă astăzi, pentru perturbații sau defecțiuni ce conduc la modificări de parametri se dispune de anumite tehnici de compensare de tipul conducerii adaptive sau pe bază de analiză de sensibilitate, pentru perturbații de structură (a sistemului condus sau a celui de conducere) vor trebui de asemenea cercetate și elaborate soluții care să asigure stabilitatea în regim degradat și chiar minimalizarea deteriorării performanțelor.

Într-un număr apreciabil de **aplicații ale informaticii pentru conducere,** în special în cele de gestiune economică a unităților, **nu se vor putea realiza** probabil prea curînd **sisteme complet automatizate,** principala cauză fiind lipsa pentru moment a unor modele matematice și metode adecvate. Soluția în continuare pentru aceste sisteme va fi includerea factorului de decizie uman, în diferite puncte, în cadrul unor structuri ierarhizate, pe mai multe nivele. Sistemele informatice vor asista luarea deciziilor de către acești factori umani, concurînd și la executarea deciziilor. În acest domeniu cercetările se vor orienta în perioada următoare spre o soluție de sistem ce pare a fi de perspectivă și anume : transmiterea fiecărui factor de decizie de pe un anumit nivel a unui ansamblu de soluții posibile, compatibile cu restricțiile locale, soluții elaborate de către un nivel mediat superior pe baza unui model matematic simplificat și unor mărimi de referință date, ansamblu de soluții din care decidentul uman va alege una din variante, pe baza unui model propriu mintal ținînd cont și de perturbațiile momentane. În această abordare, va predomina modelarea matematică cativă, făcînd apel la metode de descriere și analiză a sisteme- „vagi" (fuzzy).

M. DRĂGĂNESCU
M. GURAN
A. DAVIDOVICIU

(Continuare în pag. 29)

5) A. Titli — La commande des procéssus industriels en 1990. Société des Electriciens, Electroniciens et Radioélectriciens, Congr de Grenoble, 20—24 sept. 1977 — „La Communication et les proc sus de commande en 1990".

ŞANTIER EDITORIAL 1980

Economia și politica agrară în România

— Ce semnificație atribuiți editării acestei lucrări ?

— Cu totul deosebită. Fac această afirmație acum, cînd, după un sfert de veac de trudă pe ogorul tot mai fertil al economiei agrare, am depășit numărul de 130 publicații (cărți și articole de specialitate). În primul rînd lucrarea de față este rodul muncii mele de o viață. Începuturile lucrării se identifică cu înseși începuturile activității mele științifice și didactice. Edițiile succesive (pentru uz intern) din 1967, 1969, 1972 și 1974, în care am făcut cunoscute unele idei și probleme ale lucrării, au constituit tot atîtea noi trepte spre îmbunătățirea acesteia, spre ridicarea nivelului ei științific. Iată de ce consider că această lucrare de o viață este în același timp și lucrarea vieții mele de profesor și cercetător.

— Care este viziunea în care ați abordat problemele economiei și politicii agrare românești?

— Agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, în viitorul cincinal ea urmînd să se înscrie drept una din prioritățile dezvoltării economico-sociale a României. De aceea, problemele economiei și politicii agrare sînt analizate în strînsă corelație cu dezvoltarea celorlalte ramuri și, mai ales, a industriei. O tratare integrată a problemelor de economie și politică agrară a devenit absolut obligatorie în condițiile organizării consiliilor unice agro-industriale de stat și cooperatiste, în cadrul cărora producția agricolă se îmbină cu prelucrarea industrială a produselor agricole, cu serviciile și alte domenii de activitate economico-socială. Toate acestea sînt elemente care contribuie la transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

— În ce măsură și cum reușiți să surprindeți în lucrare hotărîrea Congresului al XII-lea al partidului privitoare la înfăptuirea unei „a doua revoluții agrare" ?

— Prin concept și conținut întreaga lucrare militează pentru o nouă calitate în activitatea din agricultură. La baza volumului se află tezele fundamentale ale politicii agrare promovate de partid, îndeosebi după Congresul al IX-lea. Problemele complexe ale înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și în cel al organizării producției, ale accelerării procesului de intensificare, de modernizare a agriculturii, ale cooperării în agricultură, ale noului mecanism economico-financiar în condițiile autogestiunii și autoconducerii în agricultură, precum și programele de dezvoltare a ramurilor și culturilor agricole în condițiile sporirii rentabilității producției ocupă astfel un loc central în structura lucrării.

În investigațiile necesare realizării volumului am urmărit ca atît studenții, cît și economiștii agrari din producție, cadrele din agricultură să găsească răspuns la multe din problemele care preocupă astăzi pe lucrătorii din această ramură, în scopul de a mări contribuția ei la transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică.

(Oprea Parpală, Economie și politică agrară în România, Editura Didactică și Pedagogică)

Echilibrul dinamic al economiei socialiste

— Care este concepția cărții ?

— Lucrarea este consacrată analizei uneia dintre cele mai actuale și discutate probleme ale teoriei economice moderne: echilibrul structural dinamic al economiei socialiste. Expresia sa cea mai sintetică o constituie echilibrul dintre cele două sectoare ale producției sociale. Oglindind legături între componente natural-materiale ale economiei naționale, acest echilibru are un caracter structural. El are și un caracter dinamic întrucît reliefează legături între trecut și prezent, sub forma raportului dintre fondul de înlocuire și venitul național, ca și între prezent și viitor, sub forma raportului dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare. Privit sub acest aspect, echilibrul dintre cele două sectoare ale producției sociale are o sferă mai largă decît echilibrul dintre producție și consum.

Analiza echilibrului dintre cele două sectoare ale producției sociale este realizată în strînsă legătură cu factorii care-l influențează : progresul tehnic, eforturile făcute de România pentru depășirea nivelului de țară în curs de dezvoltare, modificările intervenite în structura nevoii sociale, adîncirea diviziunii sociale a muncii și participarea crescîndă la circuitul economic mondial, fenomenele care se manifestă pe piața mondială. Seriile de date statistice pe perioade îndelungate de timp ca și utilizarea unor metode comparative și prospective au permis atît dezvăluirea modalității de înfăptuire a echilibrului amintit, pînă în prezent, cît și prefigurarea lui în viitor.

— Ce concluzii avansează volumul ?

— Concluziile care se desprind din analiza întreprinsă mi se par extrem de interesante, atît sub aspect teoretic cît și pentru practica social-economică. Astfel, s-a desprins concluzia că asigurarea respectivului echilibru are un caracter legic care, în diferite etape istorice, în funcție de sensul și intensitatea factorilor care-l influențează, se înfăptuiește sub diferite modalități. Dacă în perioada 1951—1970, acesta s-a înfăptuit în țara noastră și în alte țări socialiste prin dezvoltarea mai rapidă a producției mijloacelor de producție, începînd cu deceniul opt al secolului XX, se constată o tendință de apropiere între ritmurile de dezvoltare a celor două sectoare. De asemenea, s-a desprins concluzia că disputele purtate în literatura economică în legătură cu legitatea care guvernează acest echilibru își au izvorul în absolutizarea unei anumite modalități de înfăptuire a legității, specifică unui anumit stadiu de dezvoltare economică, care a fost ridicată în mod greșit la rang de legitate. În sfîrșit, s-a desprins concluzia că absolutizarea acestei modalități de înfăptuire a echilibrului este la fel de dăunătoare pentru economia națională și ridicarea nivelului de trai al poporului, ca și nesocotirea ei atunci cînd rezultanta factorilor de influență o reclamă.

(Gruiță Părăian, Echilibrul dinamic al economiei socialiste, Editura Științifică și Enciclopedică)

Sistemul tehnologiei

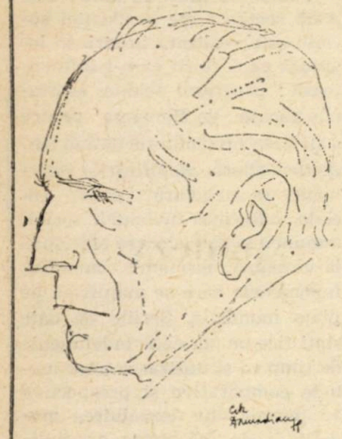

— Ce v-a determinat să vă continuați investigațiile în acest domeniu ?

— Am pornit la elaborarea lucrării de la faptul că cercetarea asupra bazelor proiectării tehnologice, fundamentarea teoretică a ingineriei tehnologice, se limitează pînă azi la studiul — aprofundat desigur — al diferitelor procese utilizate în producție. Pe măsură ce complexitatea tehnicilor de producție crește, se simte însă tot mai mult nevoia unei teorii a tehnologiei care să se refere nu la unul sau altul dintre procesele folosite, ci la modul de asamblare a acestora pentru a obține eficiența maximală. Pare oportun ca elaborarea unei astfel de teorii să pornească de la cerința conceperii integrate a sistemului tehnologic, folosind instrumentul logic al teoriei sistemelor. În legătură cu utilitatea practică a unui asemenea mod de abordare a problemelor de tehnologie, este suficient să ne referim la cerința trecerii la forme superioare de mecanizare și automatizare în industrie, pregnant subliniată în documentele Congresului al XII-lea al partidului ; crearea sistemelor de producție cu grad înalt de optimizare implică un proces complex de optimizare, care poate și trebuie să fie condus pe baze științifice.

— Care sînt elementele de referință pe care considerați că le oferă cartea ?

— Pornind de la conceptul foarte general de sistem tehnologic, lucrarea prezintă schemele logice de selecționare a obiectivelor cercetării și dezvoltării tehnologice, sub aspectul rezolvării dilemei diversificare — unificare. Problemele cunoscute ale tipizării tehnologiilor, tipizării constructive, tipizării componentelor, se înscriu ca etape ale unui proces unitar de gîndire creatoare, menit să stabilească limitele rațională ale diversificării și posibilitățile infinite de diversificare în cadrul unei concepții unificatoare. În carte se prezintă, în acest context, concepția modulară a mașinilor și aparatelor, scoțind în evidență importanța sistemelor modulare și a specializării producției de componente ca factor de creștere a eficienței producției industriale.

În prezentarea unor exemple de sisteme tehnologice moderne — în principal din industria construcțiilor de mașini — sînt evidențiate mijloacele de asigurare a flexibilității acestora, în opoziție cu automatizarea convențională rigidă, insistîndu-se, de asemenea, asupra integrării în tehnologie a calculatorului electronic și a roboților industriali, componente de bază ale sistemelor tehnologice automate flexibile actuale. O abordare a problemei transferului tehnologic și a diferitelor sale itinerarii evidențiază modalitățile de creștere a eficienței progresului tehnic prin asigurarea curgerii fluente de la cercetarea de laborator la aplicarea în industrie.

— Care este publicul căruia acest volum — la primă vedere specializat — i se adresează ?

— Văzută ca o încercare de a determina o înțelegere teoretică a modalităților de rezolvare a problemelor de tehnologie — în primul rînd în construcția de mașini dar și dincolo de limita acestei ramuri, lucrarea tinde să orienteze pe tehnologii copleșiți de varietatea aspectelor concrete ale practicii zilnice, prin labirintul cazurilor particulare și să-i scutească astfel de multe încercări neizbutite. Consider că ideile expuse în volum se dovedesc utile și pentru cadrele din economie care, fără să se ocupe direct de tehnologie, exercită opțiuni de natură tehnologică sau pot influența decizii de acest fel.

(Ion Crișan, Tehnologia ca sistem, Editura Științifică și Enciclopedică)

Decalaje economice

— În ce context ați analizat problema decalajelor ?

— Una din problemele majore ale economiei mondiale contemporane, ale vieții politice internaționale actuale o constituie profundele discrepanțe ce separă astăzi lumea în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Este tot mai evident că evenimentele majore ale următoarelor decenii vor avea ca punct de pornire sau teren de manifestare cîmpul complex și contradictoriu ale relațiilor dintre cele două grupări de țări. Modul în care va fi rezolvată problema concilierii intereselor majore ale acestor două grupuri va decide în mare măsură, după cum arată documentele partidului nostru, destinele nu numai ale economiei mondiale dar și ale păcii pe planeta noastră, viitorul omenirii. Pentru economiști, ca și pentru orice om în genere, problema decalajelor este, după cum se vede, o temă vitală, de acută și maximă importanță.

— Cartea actuală continuă preocupări mai vechi ale autorului ei. Ce aduce la noi față de ceea ce ați publicat pînă acum în acest domeniu ?

— La prima vedere, cartea constituie o sinteză și o continuare, dacă vreți, o aprofundare a unor aspecte abordate încă în cartea „Comerț și dezvoltare", apărută cu un deceniu în urmă, sau în articolele publicate. După părerea mea, nu este însă vorba de o simplă continuare. În ultimii ani s-au conturat mai bine o serie de premise teoretice și practice pentru formularea și înțelegerea mai corectă a locului și esenței decalajelor în viața omenirii contemporane. În cartea actuală decalajele sînt analizate sub aspecte cantitative, dar mai ales calitative. Iar concluzia logică este că lichidarea decalajelor internaționale nu implică numai creșteri cantitative puternice ale producției materiale, ci și transformări profunde în structurile interne ale economiilor naționale și ale sistemelor politice și sociale. Aceste schimbări provoacă remodelări ale diviziunii naționale a muncii în respectivele țări dar și remodelări ale diviziunii mondiale a muncii, cu implicații în sistemul de ansamblu al relațiilor economice și politice în lume.

— Sub ce unghi ați „analizat această relație ?

— Problema atenuării și lichidării decalajelor internaționale este solubilă numai în contextul instaurării unei noi ordini în lume, concept la elaborarea căruia partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu are contribuții de excepțională însemnătate. În acest cadru se impune subliniat că remodelarea structurilor economiei mondiale trebuie să premeargă sau, cel puțin, să meargă mînă în mînă cu instaurarea unui nou sistem de relații între state. În spiritul documentelor partidului nostru, calea de realizare a unor astfel de mutații profunde în economia și politica lumii contemporane poate fi numai negocierea, găsirea punctelor de convergență a intereselor celor două grupuri de țări. Conflictualizarea relațiilor, prin agravarea și lărgirea dimensiunilor cursei înarmărilor, ar avea consecințe imprevizibile și, în orice caz, nefavorabile pentru toate țările, indiferent de nivelul lor de dezvoltare. Iată de ce una din ideile centrale ale cărții este aceea că restructurarea relațiilor internaționale pe baza lichidării decalajelor răspunde celor mai profunde interese și aspirații ale tuturor popoarelor și statelor lumii.

(N. S. Stănescu : Decalaje economice ale lumii capitaliste. Ed. Științifică și Enciclopedică)

Grupaj realizat de
Cristian POPESCU
Desene de
Cik DAMADIAN

DINAMICA IDEILOR

Industrializarea rurală

„În ciuda ratei accelerate a creşterii industriale... ţările în curs de dezvoltare pot întîmpina greutăţi în a absorbi mai mult decît o mică fracţiune din şomajul curent. Migrarea continuă a persoanelor fără ocupaţie sau subocupate din mediul rural în cel urban poate accentua pe mai departe rata şomajului şi a subocupării în mediul urban. Industrializarea rurală este considerată, de aceea, ca unul din cele mai eficiente, mijloace de atenuare a acestor fenomene. Ea va permite realizarea unei structuri economice mai diversificate, va reduce excesiva dependenţă a agriculturii, va da impuls în viitor dezvoltării agricole şi va creşte veniturile şi nivelul de trai în mediul rural.

Industrializarea rurală implică neîndoielnic eforturi viguroase, susţinute şi concertate pe diferite fronturi. Un şir de măsuri — adminstrative, tehnice, financiare şi organizatorice vor trebui iniţiate simultan şi coordonate corespunzător sub o supraveghere eficientă pentru a asigura compararea rezultatelor obţinute cu resursele consumate şi a evita irosirea datorată unor activităţi ineficiente şi neeconomice în mediul rural. Două din măsurile care se dovedesc a avea un efect important asupra industrializării rurale sînt : 1) stabilirea unor complexe rural-industriale şi 2) electrificarea rurală. Un program fundamentat, coordonat şi integrat de electrificare rurală, de dezvoltare şi extindere a creditului şi a pieţei, de cercetare şi asistenţă tehnică, de producţie de maşini şi instalaţii ameliorate, de extindere a posibilităţilor de calificare etc., ar putea ajuta industrializarea în crearea de posibilităţi reale şi fructuoase de utilizare a forţei de muncă".

M. M. MEHTA

Unitatea dintre teorie şi practică

„Marxismul reprezintă un umanism. El nu presupune o idee abstractă despre om din care se vor deduce luptele politice şi transformările sociale. Se are în vedere omul real, care producînd existenţa lui materială, produce propriile raporturi dintre oameni, se produce pe el însuşi. Şi dacă oamenii ajung să înţeleagă procesele în care sînt angajaţi, dacă fac teoria practicii lor, dacă se organizează politic pentru a conduce aceste procese, atunci din agenţi ei devin participanţi. Odată cu cucerirea puterii ce le permite să stăpînească procesele sociale, teoria şi practica sînt reconciliate material şi nu în gîndire sau într-o manieră abstractă. De unde importanţa pentru ei de a dobîndi mijloacele intelectuale (teoria) şi materiale (organizarea politică) pentru a deveni efectiv stăpîni ai propriei lor istorii. Tocmai în lupta pentru a realiza material unitatea dintre teorie şi practică se afirmă umanismul gîndirii marxiste".

Michel BERTRAND

Mecanismul economic

În ultimul deceniu ştiinţa economică revoluţionară s-a îmbogăţit cu o categorie nouă, complexă care-şi dezvoltă necontenit conţinutul — mecanismul economic... El a pătruns în sistemul teoriei şi practicii economice ca o generalizare a experienţei maselor populare în conducerea proceselor economice şi sociale din economia socialistă. În diferite ţări socialiste această categorie a căpătat diverse denumiri... În toate cazurile ea reuneşte într-un sistem mijloacele, metodele, modalităţile de abordare şi formele organizatorice pe care organele conducătoare obşteşti şi de stat le utilizează în vederea orientării planice a dezvoltării dinamice şi eficiente a producţiei sociale...

Una dintre principalele particularităţi ale mecanismului economic al economiei socialiste o constituie caracterul său polifuncţional. El trebuie să asigure : îmbinarea înfăptuirii obiectivelor curente şi a celor strategice care stau în faţa sistemului ; corelarea intereselor proprii ramurilor, colectivelor de producţie şi diferiţilor participanţi la procesul de producţie, cu cele ale societăţii ; realizarea consecventă a principiilor centralismului democratic ; sporirea cointeresării materiale şi morale a colectivelor de producţie, înfăptuirea şi depăşirea sarcinilor de plan, concomitent cu afirmarea principiului autogestiunii în unităţile productive ; utilizarea factorilor intensivi şi extensivi ai producţiei în condiţiile creării cadrului optim pentru aplicarea cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice ; realizarea premiselor economice pentru adîncirea (la nivel de ramură, interramuri şi pe plan teritorial) a procesului de concentrare şi specializare a producţiei şi de participare la diviziunea internaţională a muncii".

Dobri BRADISTILOV

Solidaritate obiectivă

„Echilibrul internaţional este un aspect principal al oricărei noi politici economice naţionale... O ţară nu poate să mai garanteze echilibrul său economic fără o politică activă de participare internaţională... Concepută altădată în termeni de asistenţă, această politică economică internaţională devine de acum o politică de supravieţuire. Criza din 1971—1973 a fost revelatoare pentru acest adevăr, astăzi izbitor, cu alte cuvinte că noi sîntem toţi îmbarcaţi pe aceeaşi navă, arca fragilă a lui Noe, care este, vorbă să fie, dusă la liman printr-o navigare periculoasă. A trecut, timpul în care o ţară putea să progreseze în detrimentul altora ; dimpotrivă, astăzi este timpul unei solidarităţi obiective în căutarea celui mai bun echilibru mondial posibil."

Lionel STOLERU

Informaţii şi echilibru

„S-a considerat întotdeauna în curentele de gîndire economică, deşi frecvent numai implicit, că transmiterea informaţiei detaliate este costisitoare atribuindu-se chiar o anume virtute acelor sisteme în care deciziile sînt luate pe baza informaţiilor deja existente. Dorinţa de descentralizare, trebuie, oricum, să fie reconciliată cu nevoia de echilibru în economia luată ca întreg şi, în special, cu nevoia de a respecta limitele privind disponibilitatea globală de resurse".

Keneth J. ARROW
Leonid HURWICZ

Interdependenţe economice

„Noua ordine economică internaţională înseamnă în fapt instituirea unei noi structuri a diviziunii internaţionale a muncii. Este vorba de un proces complex, ...pe termen lung, care cere eforturi maxime din partea tuturor membrilor comunităţii internaţionale. Aceasta este şi raţiunea pentru care atît ţările în curs de dezvoltare ca şi ţările dezvoltate trebuie să procedeze la schimbări corespunzătoare de structură. Întărirea protecţionismului contemporan indică faptul că la ora actuală ţările dezvoltate refuză să întreprindă o reajustare structurală în sensul unei dezvoltări economice globale. Ca şi în alte cazuri, întîrzierea unui proces semnifică printre altele că această adaptare va trebui plătită mai tîrziu cu un preţ mai ridicat, înţelegîndu-se că eforturile de adaptare nu sînt exclusiv de natură financiară şi monetară.

...În ceea ce priveşte circumstanţele generale care împiedică aplicarea principiilor noii ordini economice internaţionale se poate cita, în afara celor mult discutate, şi înţelegerea insuficientă a actualei interdependenţe fundamentale economice, în primul rînd între ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate. Ceea ce lipseşte într-adevăr este tratarea problemelor reale ale lumii actuale şi ale dezvoltării viitoare a economiei mondiale ca şi a raporturilor economice internaţionale din punctul de vedere al complementarităţii şi nu al confruntării de interese...".

Ljubiša ADAMOVIC

Cercetarea — factor al dezvoltării

„Politicile elaborate pentru dezvoltarea tehnologică, legată de obiectivele economice şi sociale pe termen lung, implică existenţa unor cunoştinţe detaliate asupra procesului inovaţiilor tehnologice şi capacitatea de a selecta procesele cele mai potrivite. Totuşi, experienţa a arătat că, atunci cînd lipsesc cunoştinţe suficiente despre tendinţele ştiinţifice şi tehnologice mondiale, se poate întîmpla cu uşurinţă ca o ţară să facă inovaţii foarte costisitoare privind subiecte depăşite. Abilitatea de a selecta procesele cele mai potrivite ar fi mult sporită prin crearea unor **nomenclatoare de cunoştinţe tehnologice...** Organizaţiile internaţionale de tipul U.N.C.T.A.D. şi O.N.U.D.I. ar trebui să se angajeze mai hotărît în redactarea unor astfel de nomenclatoare.

Cea de-a doua cerinţă importantă este stabilirea unei **capacităţi indigene de cercetare şi dezvoltare.** Aceasta este esenţială pentru propunerile pe termen lung, deoarece, altfel, ţările dependente de tehnologia importată vor rămîne mereu cu cîteva decenii în urma ţărilor active din punctul de vedere al tehnologiei. Dacă o ţară nu este capabilă să ajungă la o cunoaştere a dezvoltărilor importante ale ştiinţei mondiale, este improbabil ca ea să atingă un prag al cunoaşterii tehnice care să-i permită să selecteze şi să negocieze cumpărarea tehnologiei de care au nevoie obiectivele ei economice şi sociale şi asimilarea efectivă a acesteia. Este deci de o mare importanţă ca în ţările lumii a treia să fie înfiinţate şi extinse **institute de cercetări de înaltă calitate,** cu programe de pregătire a cadrelor de un înalt nivel.

Raportul R.I.O.

ENTROPIA ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ (II)

CA UN FIR ROŞU ce străbate lucrarea prof. N. Georgescu-Roegen – aşa cum afirmă însuşi autorul – este „ideea că procesul economic trebuie să fie strins legat de „Legea Entropiei". Relevind-o ca o lege a termodinamicii – al doilea principiu al acesteia – şi analizîndu-i implicaţiile cu privire la economie, N.G.R. evidenţiază, totodată, aplicaţiile acesteia la societate [1]). Naşterea termodinamicii însăşi – consideră reputatul economist – este un rezultat al unor profunde schimbări în concepţia ştiinţifică, schimbări care au avut loc la începutul secolului trecut. Concludent în acest sens este cunoscutul memoriu al lui S. Carnot care arată preocuparea – de natură economică – de a spori randamentul maşinilor cu aburi, căutarea şi stabilirea condiţiilor necesare înfăptuirii acestui obiectiv. Dintr-o cantitate dată de căldură liberă trebuie să se obţină mai mult lucru mecanic.

Închei cu un nou aspect enumerarea unora din caracteristicile sintetice ale ideilor lui N. Georgescu-Roegen, care au un enunţ optimist în lucrarea citată. Mă refer la caracterizarea făcută procesului economic ca fiind un proces al cărui rezultat este „plăcerea de a trăi". N.G.R. consideră însă că „plăcerea de a trăi" implică în primul rînd asigurarea condiţiilor necesare desfăşurării vieţii, duratei acesteia – durată care este dependentă de existenţa resurselor naturale, ca un datum primar, precum şi de autoimpunerea de către om a unor restricţii în exploatarea şi respectiv conservarea lor relativă. Acestea deoarece – aşa cum subliniază profesorul Georgescu-Roegen „orice folosire a rezultatelor naturale pentru satisfacerea unor nevoi nevitale însemnează o cantitate de viaţă mai mică în viitor". Autorul ne sugerează şi o alternativă pentru viaţă şi anume folosirea în tot mai mare măsură a energiei solare. [2]).

N.G.R. reuşeşte să sintetizeze punctele de vedere exprimate în decursul timpului de oamenii de ştiinţă în problemele analizate în lucrarea citată – ridicînd cu competenţă noi aspecte şi sesizînd implicaţiile lor în viitor. El realizează aceasta mai ales concentrîndu-se pînă la unilateralizare – excesivă, îmi permit să afirm – relativ pe un singur factor : „marşul entropic" pe care îl consideră cauză determinantă – un gen de „nervum rerum gerendarum" de care vorbeşte marele nostru Mihai Eminescu în scrisoarea a II-a – pentru totalitatea efectelor manifestate macro- şi micro, sub forma faptelor, fenomenelor şi proceselor ce caracterizează evoluţia naturii vieţii şi procesului economic. Modul de abordare, opiniile sale sînt fără îndoială, puternice îndemnuri pentru orice cititor de a participa şi el la căutările unei minţi creatoare – ca aceea a prof. N. Georgescu-Roegen – la un dialog, la o confruntare de idei. Ca cititor răspund şi eu acestui îndemn, precizînd că reflecţiile ce urmează exprimă puncte de vedere al unui economist.

1) Prima problemă care o relev, – în acest dialog cu autorul – decurgînd în mod firesc din cele de mai sus se referă la gradul de implicare a Legii Entropiei în procesul economic, proces care – avem impresia – că îşi pierde relativa sa autonomie ca domeniu particular, pe care o are cu toate că este o componentă organic integrată a ansamblului vieţii sociale. Economiei, fenomenelor şi proceselor economice nu li se recunoaşte locul şi rolul de sistem şi concomitent şi de subsistem ; se absolutizează predominarea sistemelor asupra subsistemelor – ceea ce dă impresia că, în succesiunea lor, existenţa şi manifestările fenomenelor şi proceselor mai particulare este anihilată de existenţa şi manifestările celor mai generale. Această poziţie este explicabilă şi justificată în parte dacă avem în vedere elementul pasional ce intervine în afirmarea punctului de vedere al omului de ştiinţă în general, şi implicit al prof. N. Georgescu-Roegen. Poziţia respectivă însă vine, de altfel, în contradicţie cu însăşi caracterul Legii Entropiei – care este o lege a probabilităţii [3]). O obiecţie de aceeaşi natură o găsim în cuprinzătorul studiu introductiv la volumul „Entropia şi procesul economic" [4]) cuprinzător dintr-un triplu punct de vedere : al caracterizării lucrării, al prezentării savantului şi al confruntării de idei. Prin fundamentare ştiinţifică şi claritate în formulare, obiecţia menţionată este atît de convingătoare, încît face de prisos – în acest dialog cu

„FIŞE

● *În seria „Probleme globale ale omenirii" a Editurii Academiei care apare sub îngrijirea profesorului* Mircea Malița *a fost publicată recent lucrarea „Energia în următoarele trei decenii" (coordonatorul lucrării,* Călin Mihăileanu). *Volumul reunește o serie de studii semnate de cercetători și specialiști ai domeniului în care sînt investigate numeroase și variate aspecte privind interconditionarea resurse energetice – dezvoltare în perspectiva următorilor treizeci de ani. Analizele întreprinse – fie ele de factură tehnică sau economică – sînt angajate în relevarea de soluții utile pentru economia națională al cărei progres, așa cum se subliniază în documentele de partid, este nemijlocit determinat de asigurarea unei baze energetice proprii.*

Un număr însemnat de studii este consacrat perspectivelor de utilizare a resurselor energetice clasice, aportului potențial al surselor „noi" de energie, condiționărilor tehnologice care se pun în dezvoltarea energeticii, impactului acesteia asupra mediului ambiant etc.; cercetările din secțiunea finală a volumului se referă la aspectele de politică internațională pe care le ridică actuala criză energetică mondială – în ce privește transferul de tehnologii, cooperarea internațională în domeniul energeticii al utilizării resurselor energetice în scopuri pașnice etc.

Structura investițiilor

● *Într-unul din ultimele sale numere pe anul 1979 revista iugoslavă* Tržište ● Novac ● Kapital *publică articolul lui* Petrašin Petrašinović – „Različiti aspekti structure investicija" *(Aspecte ale structurii investițiilor). În materialul amintit autorul își propune să analizeze unele aspecte ale structurii investițiilor ca factor de mare însemnătate în determinarea ritmului, echilibrului și eficienței dezvoltării economice. Pornind de la efectele cunoscute ale investițiilor – volumul, dinamica și structura producției prezente fiind în mare măsură rezultatul unor investiții trecute – P.P. relevă că una dintre cele mai complexe probleme ale dezvoltării economice o constituie opțiunile pentru o anumită structură de investiții. Între factorii de care trebuie să se țină seama în această alegere sînt enumerați : determinarea priorităților de investiție pe ramură și în profil teritorial ; alegerea nivelului tehnologic ; satisfacerea nevoilor sociale generale și individuale ; sincronizarea investițiilor etc.*

Complexitatea actului de alegere a structurii investițiilor – consideră autorul – decurge, totodată, din profundele sale implicații asupra procesului de reproducție, precum și din numărul mare al factorilor economici, dar și neeconomici, cu efecte limitative asupra libertății acestei alegeri. Cercetătorul iugoslav are în vedere în acest sens cu deosebire volumul și structura resurselor naturale, nivelul de dezvoltare economică, nivelul de utilizare a capacităților existente, forța de muncă, ritmul progresului tehnic. Echilibrarea acestor elemente se poate asigura pe baza criteriului general al realizării unui efect social maxim cu minimum de investiții.

Populația activă a Franței

● *Cotidianul „Le Monde" publică în numărul său din 3 no-*

autorul – orice altă insistență. Nu mă pot abține totuși să nu mă întreb și implicit pe autor – dacă și acum are aplicabilitate, posibilitate de manifestare, principiul fundamentat de autor : „apariția noutății prin combinație", prin care acesta explică enigma variabilității ființelor vii [5])

2) În lucrare sînt criticați economiștii neoclasici și continuatorii lor actuali gîndirea acestora fiind caracterizată de prof. N. Georgescu-Rongen ca fiind „standard", acuzîndu-i că sînt adepții și propagatorii unui sistem de gîndire mecanicist – în contradicție, deci, cu esența evolutivă a proceselor social-economice – și abstract – caracterizat prin impunerea unor concepte elaborate deductiv, rupte de și în contradicție cu realitățile, cu viața, cu concretul. Cînd este vorba însă de valoare, N.G.R. operează totuși cu conceptul așa cum l-au definit aceștia, valoarea produselor fiind identificată cu o mărime de ordin subiectiv, conținutul ei fiind dat, în esență, de utilitate.

Nu vedem cum se poate prelua și accepta din ansamblul gîndirii economiștilor neoclasici, criticată pe drept cuvînt, tocmai teoria valorii – care este piatră de hotar în gîndirea lor, atît ca element component al concepției lor, cît și ca deosebire a gîndirii lor de gîndirea economiștilor pentru care valoarea – departe de a fi o variabilă și funcție a utilității finale, marginale, a raretății etc. – este creată de muncă. Aparent, economiștii marginaliști introducînd în economie criterii psihologice, subiective, lasă impresia că s-au abătut de la concepția mecanicistă. Dar în fond este vorba tot de comportamentul lui „homo oeconomicus" pe care marginaliștii nu l-au eliminat, ci i-au pus numai în mînă un cîntar – utilitatea – cu ajutorul căruia să măsoare și să stabilească valoarea. În fapt deci este vorba de o mărime relativă, nu în sine – ceea ce face ca poziția lor să fie aparent veridică.

3) Cel ce ia contact cu ideile prof. N. Georgescu-Roegen cunoaște satisfacția pe care ți-o dă documentarea și mai ales încercarea de înțelegere a unor mari procese ce au loc în natură, viață și societate ; în același timp însă are și senzația că trăiește într-un climat apăsător, amenințător pentru evoluția viitoare. Cred că aceasta provine în principal din faptul că autorul și-a concentrat eforturile în mod preponderent în a identifica legi, legități, regularități ale evoluției naturii, vieții, societății, omului și în relativ mult prea mică măsură în a căuta, găsi și recomanda soluții – aflate în puterea omului – la problemele pe care această evoluție le pune în mod inexorabil, în fața popoarelor în general și a guvernanților și oamenilor de știință în special. De la piedistalul pe care și l-a creat – elaborînd lucrarea de care ne ocupăm – credem că autorul este obligat să întreprindă cercetarea sa științifică în sensul depistării căilor ce pot fi străbătute, a măsurilor ce se vor adopta, a pregătirii comportamentului uman necesar de urmat – pentru ca legile, legitățile și regularitățile analizate de N.G.R. să ajungă a fi cît mai folositoare omului, vieții sale, în imediat și în perspectivă. Cine altii decît cercetătorii – independent de obiect – sînt mai calificați să sugereze – ceea ce obișnuim să numim finalizare și valorificare a cercetării? Autorul este, de altfel, angajat puternic pe acest drum de însăși problema tratată: Legea Entropiei – lege naturală, și implicațiile acesteia în procesul economic, respectiv relațiile sociale care se stabilesc între oameni în procesul de producție, repartiție și schimb a celor necesare existenței lor.

prof. Roman MOLDOVAN

---

[1]) „Termodinamica este în mare măsură o fizică a valorii economice" și „Legile naturale sînt independente de natura omului", iar „termodinamica are un iz antropomorfic" (loc. cit. p. 451)

[2]) „Într-un alt mod decît în trecut, omul va trebui să revină la ideea că viața lui este un dar al soarelui" (loc. cit. p. 77)

[3]) „Entropia nu are o valabilitate universală. Entropia este o lege a probabilității și afirmă că în medie numărul fenomenelor care sînt caracterizate prin creșterea entropiei depășește numărul acelor în care entropia scade". Mai mult, există procese entropice, deci fără creșterea de entropie (Dicționar de Filozofie Ed. Politică, București, 1978, p. 233)

[4]) „Însă, după părerea noastră, legea entropiei este în unele privințe suprasolicitată de către autor și implicată atît de mult în problemele economice și sociale încît se pierd din vedere anumite elemente importante ce țin de specificul societății omenești". (loc. cit. p. 31).

[5]) „Acest principiu acționează peste tot cu un grad de diversitate care este constant de la fizica atomului în domeniul anorganic la formele sociale în domeniul supraorganic". (loc. cit. p. 65).

---

iembrie 1979, un articol consacrat tendințelor manifestate în evoluția populației active din Franța în perspectiva anului 2000 („La population active va continuer d'augmenter fortement jusqu'en 1985"). Potrivit unor prognoze demografice, populația activă ar urma să sporească în perioada 1975–1985 de la 22,2 la 24,5 milioane, ceea ce reprezintă o creștere medie de 1% pe an, un loc deosebit în cadrul acestor evoluții urmînd să-l dețină utilizarea forței de muncă feminine.

Se vădește astfel că, după cinci decenii de reducere accentuată a participării femeilor la activitatea economică, începînd cu anii '60 dobîndește amploare tendința opusă, cea de creștere, proces care a determinat – după cum se subliniază în articol – o sporire a populației active în perioada 1968–1975 cu 110 000 persoane în medie anual. Potrivit aceloraşi calcule, creșterea pe total a populației active va fi mai intensă pînă în 1985 – circa 230 000 persoane suplimentar în fiecare an; în intervalul 1985–2000 sporul respectiv va fi mai mic datorită, pe de o parte, unor procese demografice (creșterea contingentelor care se retrag din activitate, volumul mai mic al generațiilor apte de muncă), iar pe de altă parte stabilizării nivelurilor de ocupare a forței de muncă feminine. În aceste condiții, populația activă a Franței la sfîrșitul secolului va fi de aproximativ 26 milioane de persoane.

● *Sintetizînd experiența a trei decenii de aplicare a sistemului socialist de retribuire a muncii în țara noastră, lucrarea lui* Nicolae Bădilă – „Repartiția după muncă" *apărută recent în* Editura Științifică și Enciclopedică *constituie o amplă trecere în revistă a diverselor aspecte – teoretice, de legislație etc. – pe care le comportă aplicarea acestui sistem în diferite etape de dezvoltare a economiei naționale.*

Lege economică obiectivă a socialismului, repartiția după muncă are o sferă de acțiune specifică, constituindu-se ca un mijloc principal de diferențiere a aportului fiecărui membru al societății la creșterea avuției colective și de înfăptuire a echității socialiste ; pe aceste coordonate se înscriu și principiile de bază ale sistemului socialist de retribuție : retribuția după cantitatea și calitatea muncii, stabilirea unui raport cît mai judicios între venitul net minim și venitul net maxim, etc.

FIŞE

Sporirea continuă a retribuției și a ponderii sale în cadrul diverselor forme de venit ale populației – obiectiv fundamental al politicii partidului de creștere a nivelului de trai și ridicare a calității vieții – are la bază creșterea continuă a venitului național și a productivității muncii sociale. În lucrare se relevă faptul că raporturile amintite dobîndesc noi și însemnate determinări prin perfecționarea mecanismului economico-financiar – măsuri concretizate în îmbunătățirea sistemului de indicatori și a normativelor economice ; în fundamentarea mai riguroasă a planului de muncă și de retribuire, etc. Toate aceste elemente sînt concepute să marcheze un salt calitativ în afirmarea plenară a principiilor socialiste ale repartiției după muncă.

Povara cheltuielilor militare și dezvoltarea

Sam COLE

Institutul Națiunilor Unite pentru pregătire și cercetare (UNITAR)

Profesor la Universitatea din Sussex și cercetător în cadrul Institutului Națiunilor Unite pentru pregătire și cercetare (UNITAR), Sam Cole abordează în cele ce urmează, la rugămintea revistei noastre, unele implicații economice ale cursei înarmărilor.

SISTEMUL MILITAR este o parte integrantă a ordinii economice mondiale, care influențează obiectivele economice și politice atît prin folosirea forței sau prin amenințarea cu ea, cît și prin producția de armament. De aceea, sistemul militar – considerat ca fiind interacțiunile dintre elementele militare, politic și economic, care există în interiorul statelor și între ele – nu poate fi neglijat. Escaladarea în sistemul militar trebuie văzută ca o componentă care facilitează escaladarea în ansamblul sistemului economic global. Cu toate acestea în dezbaterile despre noua ordine economică internațională se manifestă o puternică tendință nu numai de a lăsa de-o parte problemele utilizării războiului însuși ca un instrument de politică în legătură cu comerțul, asistența sau cooperarea tehnică, dar chiar de a omite discutarea rolului important al înarmărilor în sistemul economic mondial.

Rațiunile fundamentale de ordin economic și moral ale diferiților actori din sistemul economic mondial sînt strîns integrate și legate dialectic de percepția de către ei a condițiilor economice și politice de facto și de dorința lor de schimbare. Astfel, adaptarea la perspectivele existente și evoluția noilor perspective sînt văzute ca o parte a unui proces continuu de interacțiune.

În multe privințe, reacția actorilor din sistemul mondial la criza actuală creează mai multe amenințări decît posibilități pentru realizarea unei ordini mondiale juste. Există o strînsă legătură între sistemul militar și creșterea economică. Chiar și țările în curs de dezvoltare care își pot cel mai puțin permite implicarea în cursa înarmărilor sînt antrenate în această escaladare. De fapt, pentru a compensa efectele actualei crize mondiale asupra propriilor lor economii țările industriale transferă, prin intermediul exportului de arme, o mare parte a poverii asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Deoarece piețele țărilor industriale sînt în măsură crescîndă afectate în primul rînd de concurența unor țări industriale foarte competitive, importanța exportului de arme spre țările industriale cel mai puțin competitive sporește și ea. Acest export, care corespunde unei cheltuieli greu de suportat în țările importatoare, este de natură să întărească regimurile represive și inegalitare. Incapabile să-și rezolve propriile lor probleme structurale interne, țările industriale exportă inegalitatea în țările în curs de dezvoltare. Acestea din urmă sînt prinse într-un proces care din punct de vedere economic este aproape în întregime în avantajul țărilor industriale și în mare măsură controlat de acestea. Pe măsură ce țările în curs de dezvoltare relativ mai avansate încep să producă și să exporte arme, această povară este împinsă sistematic în jos asupra categoriilor celor mai puțin bogate ale populației din țările mai sărace.

Țările industriale sînt astfel prinse într-o dinamică a cheltuielilor militare, care așa cum arătam, antrenează acum în măsură crescîndă țările în curs de dezvoltare și care distorsionează în mod sistematic dezvoltarea economică și tehnologică a întregii lumi. Țările industriale au puternice interese economice și politice în a implica țările în curs de dezvoltare în cursa înarmărilor ; în acest mod ele pot utiliza deosebirile politice și de altă natură dintre țările în curs de dezvoltare în propriul lor avantaj, pot împiedica de exemplu stabilirea de legături economice între țări în curs de dezvoltare vecine, asigurîndu-se astfel că acestea vor rămîne orientate către „centru". Această cursă a cheltuielilor militare este legată în condițiile actuale de adîncirea represiunii interne într-o serie de țări în curs de dezvoltare și industriale, servind de regulă pentru menținerea structurilor inegalitare și nedrepte existente.

Pe măsura dezvoltării acestui proces, sporirea complexității tehnologice a armamentului devine tot mai importantă pentru asigurarea monopolului în comerțul cu arme și pentru menținerea superiorității militare. O politică specială de marketing exagerează această necesitate. Diferențierea produselor și inovația devin esențiale pentru producători, dar din cauză că sînt afectate interesele statului riscul economic este suportat de economiile naționale. Cercetarea și dezvoltarea devin puternic orientate în direcția „securității naționale" și progresul tehnic este rapid. Sistemele de arme se învechesc repede. Astfel chiar în absența unei amenințări externe serioase (deși conștiința amenințării este centrală pentru sistem) escaladarea sistemelor de arme are o dinamică proprie.

În perspectivă internațională acest conflict furnizează în parte un motiv pentru intervenție și manipularea sistemelor economice în avantajul grupurilor dominante, care permite menținerea decalajului dintre „Nord" și „Sud".

O ordine economică internațională justă ar trebui să fie orientată spre înlăturarea nedreptăților actuale ca și spre căutarea unei păci globale pe termen lung. Dar este improbabil că actuala injustiție va fi înlăturată prin vreun mijloc superficial. Modificări minore aduse acordurilor comerciale sau ajutorul în cantități reduse este puțin probabil că vor avea un efect semnificativ, iar o nouă ordine economică internațională concepută în acești termeni ar putea doar reproduce o variantă a actualei ordini mondiale. Sistemele actuale de relații servesc la sprijinirea structurii existente a puterii și intereselor țărilor industriale ; ele prezintă un avantaj mult mai marginal pentru masa populației. De aceea argumentele susținătorilor autonomiei colective a țărilor în curs de dezvoltare sînt convingătoare.

Aceasta nu înseamnă însă că comerțul, ajutorul și cooperarea tehnologică în sens larg cu țările industriale nu pot fi avantajoase pentru țările în curs de dezvoltare. În promovarea unei ordini internaționale juste, relațiile economice trebuie concepute ca o componentă a unei strategii de dezvoltare concentrată asupra restructurării interne a economiilor.

În vreme ce eliminarea completă a armelor este, după părerea mea, greu de imaginat, încă, este, în același timp, imperativ ca nivelul înarmărilor să fie redus substanțial, dacă se dorește înlăturarea amenințării unei distrugeri globale a omenirii și o schimbare progresivă în direcția creării unei lumi mai drepte.

ROMÂNIA DECENIULUI 9

(Urmare din pag. 13)

țiile dintre ritmurile de creștere a producției industriale și ritmurile creșterii producției de energie electrică, coeficienții respectivi trecînd de la 0,37% cît erau în deceniul 1961—1970 la 1,3% în deceniul 1971—1980 și la 2—2,57% în viitorul deceniu.

Înfăptuirea acestor prevederi implică, în mod necesar perfecționarea continuă a activității de conducere, organizare și planificare, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii muncitorești, punîndu-se accentul pe realizarea producției nete și a producției fizice ca indicatori fundamentali ai planului economic.

OPERA DE EDIFICARE a socialismului și comunismului se concretizează în îmbunătățirea calitativă a vieții poporului, esența noii orînduiri și scopul fundamental al politicii partidului. De aceea, **transformarea României într-o țară socialistă mediu dezvoltată va însemna, în același timp, schimbări calitative în condițiile de muncă și de viață ale populație, creșterea, în continuare, a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, ridicarea nivelului general al civilizației.** Așa cum s-a subliniat în documentele partidului nostru, deja în prezent la o serie de indicatori ai dezvoltării sociale țara noastră a atins sau s-a apropiat de nivelul pe care-l au astăzi unele țări dezvoltate.

În acest fel, trecerea României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie este concepută ca un proces cuprinzînd ample schimbări pozitive atît în bază tehnică materială și în structura producției, în domeniul venitului național pe locuitor și al eficienței economice, cît și în cel al condițiilor de viață a oamenilor. Prin aceasta creșterea noastră economică are o puternică finalitate social-umană, exprimă umanismul societății noastre și constituie un factor puternic al afirmării noii orînduiri sociale.

Perspectivele economiei occidentale în 1980

TEORIILE „celor trei locomotive" (1977) și ulterior cea a „convoiului" sau a „trenului" (1978), lansate de economiști occidentali în momente cînd redresarea și apoi relansarea economiei țărilor capitaliste dezvoltate după criza din 1974—1975 păreau o certitudine, au căzut în anul recent încheiat în desuetudine.

Retrospectivă 1979

BILANȚUL „performanțelor" economice ale lunii occidentale în anul 1979 se înscrie în final, în limitele inferioare ale obiectivelor care au fost frecvent revizuite în jos pe parcursul anului menționat, reliefînd gravitatea tendințelor, atît de moment, cît mai ales de perspectivă din economia occidentală, și, implicit, din economia mondială. Aceasta ne îndeamnă să evocăm, măcar în trecere, premisele și rezultatele anului 1979, cu atît mai mult cu cît ne aflăm la începutul unui an, care pare lipsit de orice notă de optimism în ceea ce privește conjunctura economică occidentală.

Inițial, pentru debutul anului 1979 premisele erau considerate relativ favorabile, ele atenuînd întrucîtva îngrijorarea autorităților occidentale în privința a cel puțin două dezechilibre : pe plan intern era vorba de inflație, redusă la niveluri considerate acceptabile în condițiile post-criză (de la 11—13% în 1974—1975, la 7—8% în 1978, pe ansamblul țărilor O.C.D.E.) ; pe plan extern era vorba de reducerea dezechilibrelor în balanțele comerciale și de plăți curente după aproape patru ani de „ajustări" ale economiei mondiale la noile costuri majorate ale energiei.

Posibilitatea aplicării unor politici economice moderate expansioniste în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate — în condițiile eliberării parțiale de presiunile inflaționiste și ale balanțelor de plăți — ar fi trebuit să permită realizarea unei creșteri economice, pe ansamblul țărilor O.C.D.E., de circa 4% în 1979. Se aprecia însă că S.U.A., aflate în fruntea relansării economice demarate în 1975 ar fi trebuit să treacă în 1979 printr-o minirecesiune.

Vertiginosul reviriment al inflației, în special în prima jumătate a anului 1979, cînd ritmul anual al acesteia depășea în multe țări 10%, proces flancat atît în premise cît și în efecte și de noile escaladări ale prețului țițeiului (avem în vedere deciziile O.P.E.C. din decembrie 1978, martie, iunie și decembrie 1979 privind fie majorarea prețului țițeiului, fie devansarea etapelor aplicării acestor majorări), a transformat treptat „continuarea creșterii economice" a țărilor capitaliste dezvoltate într-o încetinire a acesteia. Acest lucru este confirmat de primele estimări privind ritmul de creștere economică realizat în 1979, situat pe ansamblul O.C.D.E. la mai puțin de 3%, ca urmare a faptului că accelerarea bruscă a ritmului inflației a declanșat un întreg arsenal antiinflaționist, cu toate consecințele sale pe plan economic, social și politic. În acest context s-au generalizat măsurile de politică monetară restrictivă, traduse prin controlul sever al creșterii maselor monetare, ridicarea simultană și la niveluri fără precedent a ratelor oficiale ale scontului și dobînzilor preferențiale, limitarea creditelor de consum și comerciale etc. Ca urmare observatorii notează că efectele imediate și pe termen mediu asupra economiei occidentale ale noii majorări a prețurilor la țiței decisă de țările O.P.E.C. în decembrie 1979 au un caracter dublu : sînt inflaționiste, dar în același timp „deflaționiste", în sensul că vor contribui la încetinirea creșterii economice. „Nici un efort antiinflaționist, nici o politică susținută de creștere economică și nici un plan de reorganizare a sistemului monetar internațional nu vor putea supraviețui dacă actuala situație energetică va continua", avertiza de curînd Jacques de Larosière, directorul executiv al Fondului Monetar Internațional, referindu-se la instabilitatea crescîndă pe care o generează această situație în economia mondială. Problema economisirii, a reducerii dependenței de petrolul importat și a dezvoltării de noi surse de energie este considerată de aceea mai actuală decît oricînd. O mărturie în acest sens o reprezintă și angajamentul asumat recent de cele 20 de țări membre ale Agenției Internaționale pentru Energie de a-și reduce în 1980 importurile de petrol la 24,5 milioane de barili pe zi.

Sacrificarea creșterii economice

ACESTEA FIIND premisele conjuncturii economice occidentale pentru anul 1980, prognozele instituțiilor specializate occidentale sau cu vocație universală (O.N.U.) converg spre ideea că în anul respectiv performanțele economiei țărilor capitaliste dezvoltate vor fi cele mai slabe de după anul de recesiune 1975. Potrivit ultimei prognoze semestriale a O.C.D.E., creșterea economică pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate se va reduce la aproape de zero în 1980, cu perspectiva chiar a unor ritmuri negative în unele țări (S.U.A. și Anglia). De altfel, economia S.U.A. este deja intrată „de facto" în recesiune cu începere din semestrul IV 1979. Perspectiva propagării efectelor acestor măsuri antiinflaționiste în următoarele luni conduce la prognoza continuării încetinirii creșterii economice, inclusiv în țări ca Japonia și R.F. Germania, care ar fi urmat să compenseze, prin stimularea cererii lor interne, efectele recesiunii prin care trece în prezent economia S.U.A.

Sacrificarea creșterii economice nu va avea însă, cel puțin în prima parte a anului 1980, efectul anticipat în ceea ce privește stăvilirea inflației. Potrivit prognozei citate de O.C.D.E., de la 8% în 1979 ritmul inflației pe ansamblul țărilor membre va spori la circa 10%. De aici și prioritatea acordată în politica economică combaterii inflației, fără de care nu este de așteptat o accelerare a ritmului de creștere economică și o ridicare a gradului de ocupare a forței de muncă. Se poate considera așadar ca fiind aproape cert că viitorul deceniu va consolida modificările prefigurate în perioada de după criza din 1974—1975, respectiv înregistrarea unor performanțe diferite de „standardele" evoluției postbelice (1950—1970), în sensul unor ritmuri mult mai scăzute în domeniul creșterii economice și a unor rate mult mai înalte ale inflației. În acest context, observatorii atrag atenția asupra posibilităților repetării situației de „stagflație", respectiv de stagnare economică însoțită de niveluri ridicate ale inflației, prin care economia occidentală a mai trecut și în 1974—1975. Ceea ce conduce la o asemenea apreciere este tocmai tendința de sincronizare a ciclurilor economice din diferite țări și în special din S.U.A. și restul țărilor capitaliste dezvoltate în condițiile accelerării generale a presiunilor inflaționiste. Așa cum nota recent cotidianul „International Herald Tribune", „în trecut inflația și creșterea mergeau mînă în mînă și la fel mergeau și stagnarea și șomajul. Acum, în bună măsură din cauza costului sporit al energiei, inflația, stagnarea și șomajul apar simultan".

Reflectînd încetinirea ritmului creșterii economice, șomajul se estimează că va cuprinde anul viitor, pe ansamblul țărilor membre, 20 milioane de oameni, față de 16,75 milioane (fără Turcia) în anul recent încheiat.

Recalculate pornind de la ipoteza unui preț mediu de 26 dolari al barilului de petrol, prognozele O.C.D.E. estimează la 50—55 miliarde dolari deficitul cumulat al balanței de plăți curente a țărilor membre, față de 30 miliarde dolari în 1979.

Un an dificil

PENTRU S.U.A. anul 1980 va fi probabil unul din cei mai dificili ai deceniului care se încheie. Se vor face simțite efectele unor măsuri de politică economică luate cu întîrziere (planul energetic, planul antiinflaționist, planul de susținere a dolarului etc.). Gravitatea situației constă în faptul că deși economia S.U.A. va trece printr-o veritabilă stagnare, aceasta va fi însoțită de un nivel ridicat al inflației (circa 10%), iar rata șomajului se va majora la circa 7% (6% în 1979). Avînd în vedere și aprecierea unei creșteri zero în productivitatea muncii, veniturile reale ale populației practic vor scădea. Din acest punct de vedere anul 1980, deși an electoral, va fi probabil dificil și pe planul negocierilor patronat-sindicate. Situația va fi similară pentru Canada ținînd seama de interdependențele economice cu vecinul de la sud și problemele politice și sociale care așteaptă să fie soluționate în această țară în 1980.

Perspectivele unei încetiniri a creșterii economice în 1980 sînt evidente și pentru Europa occidentală. Influența dominantă a factorilor depresivi precum și revirimentul inflației fac dificilă punerea în aplicare, în marea majoritate a țărilor vest-europene, a unor politici economice de stimulare mai ales în domeniul consumului privat. Dimpotrivă, tendința este restrictivă, fiind deja elaborate măsuri concepute să absoarbă co sturile în creștere ale energiei. Ținînd seama și de tendințele de recesiune din alte zone ale lumii, se apreciază că ritmul creșterii economice a țărilor Pieței comune se va diminua în 1980 la 2% (față de circa 3% în 1979), rata șomajului va progresa la 6,2% (5,6% în 1979), iar rata inflației se va situa la nivelul ridicat de 9—10%. Costurile majorate ale energiei vor accentua dezechilibrele în balanțele externe, deficitul plăților curente urmînd să crească de 1,5 ori față de anul 1979.

Pentru țările membre ale A.E.L.S. este de așteptat, de asemenea, o încetinire a creșterii economice, însă de mai mică proporție, avînd în vedere tendințele tradiționale de asincronism ale ciclului economic pentru țările nordice. Ritmul creșterii economice în 1980 va fi probabil de circa 3,25% (față de 3,5—4% în 1979) ; procesul inflaționist se va manifesta în limite extrem de largi, cuprinse între 5% în cazul Elveției și 40—50% în cel al Islandei.

În Japonia, aprecieri făcute pe baza obiectivelor propuse pentru anul fiscal 1980 (care începe la 1 aprilie) relevă aceeași diminuare de ritm al creșterii economice. Pentru anul calendaristic 1980 creșterea economică este posibil să se reducă la 4%, de la 6% în 1979, slăbirea cererii interne ca urmare a celor două programe antiinflaționiste din primăvara și toamna anului 1979 urmînd să fie compensată doar în mică măsură de cererea externă. Evoluția slabă a exporturilor japoneze în condițiile dependenței ridicate de importul de energie și ale deficitului permanent din balanța „invizibilelor" va determina o netă deteriorare a balanțelor externe (comercială și de plăți curente) ale Japoniei în 1980, încheindu-se astfel un deceniu de excedente ajunse la proporții „supărătoare" pentru principalii ei parteneri comerciali (S.U.A. și C.E.E.).

Perspectivele economiilor occidentale în 1980 confirmă astfel aprecierile generale formulate în Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al partidului nostru privind continuarea și amplificarea crizei economice, petroliere și financiare și pe această bază, a crizei politice și sociale a lumii capitaliste. Așa cum se subliniază în Raport, „ca rezultat al inflației are loc o înrăutățire a condițiilor de viață a maselor de oameni ai muncii, crește tot mai mult șomajul, în timp ce veniturile monopolurilor și societăților supranaționale înregistrează o evoluție mereu ascendentă. Este concludent că în discuțiile și pronosticurile despre situația deceniului al nouălea, chiar și cei mai optimiști economiști privesc cu pesimism perspectiva depășirii actualei crize economice".

Napoleon POP
Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

ORIZONTURI ALE „REVOLUȚIEI" BIOINDUSTRIALE

Microorganismele — parteneri industriali

EXAMINÎND posibilitățile de folosire pe scară tot mai largă a microorganismelor în procesele tehnologice, pînă la transformarea lor într-un fel de „parteneri industriali" sui-generis ai omului, revista „L'Usine Nouvelle" scrie, că, actualmente, în industrie asemenea activități se desfășoară pe două direcții principale.

Este folosită, în primul rînd, capacitatea ciupercilor și drojdiilor de a fabrica proteine, plecînd de la mediul lor nutritiv. Produsul finit — biomasa — este destinat alimentației oamenilor și animalelor. În al doilea rînd vin procesele de fermentație, în cadrul cărora bacterii selectate „fabrică" o amplă gamă de produse (alcool, acetonă, glucoză, vitamine, antibiotice etc.).

Cunoștințele obținute în studierea proprietăților utile ale microorganismelor, perfecționarea tehnicilor și tehnologiilor utilizate permit — scrie revista — să se prevadă o **„revoluție" bio-industrială.** Un mare salt va fi realizat prin aplicarea unor descoperiri recente în domeniul geneticii : prin „reprogramarea" patrimoniului genetic al microorganismelor, acestea pot fi determinate să execute „munci" net diferite de rostul lor natural.

Una dintre industriile care vor beneficia intens de serviciile microorganismelor este cea **farmaceutică,** care va trece în curînd sau în perspectivă la fabricarea pe scară industrială a insulinei, a somatostinei (folosită în combaterea nanismului), a interferonului (produs antiviral, cu multiple aplicații), a unor noi antibiotice, vitamine ș.a. — produse care nu pot fi obținute cu tehnologiile actuale sau se obțin în cantități reduse și cu costuri ridicate. La rîndul său, industria chimică va putea produce metaboliți complecși, enzime, molecule aromatice, iar în studiu se află noi tehnologii de fabricare a pielei artificiale, a maselor plastice (biodegradabile), a biofertilizantelor (pentru ameliorarea solului), a biopesticidelor.

Perspectivele sînt deosebit de favorabile în **domeniul agroalimentar,** datorită faptului că se vor putea practica culturi mult mai rentabile decît cele de astăzi. De pildă, o ciupercă filamentoasă, modificată genetic, produce trei tone de proteine din rămășițele agricole strînse de pe un hectar, în timp ce de pe aceeași suprafață se pot obține doar 42 kg de proteine (carne de vită) pe an. Totodată, microorganismele sînt capabile să producă proteine din medii nutritive foarte variate de origine agricolă sau alimentară : lemn, paie, sîngele rezultat în abatoare ș.a. Iar specialiștii sînt captivați de posibilitățile de obținere a unor plante necunoscute în prezent, cu utilitate sporită, cum ar fi, de pildă, hibridul genetic rezultat din cartof și pătlăgică roșie.

Și în **domeniul energeticii,** folosirea microorganismelor deschide perspective încurajatoare. Una dintre ele o constituie posibilitatea economisirii energiei, de exemplu cu ajutorul microorganismelor care trăiesc în simbioză cu plantele leguminoase, făcîndu-le capabile să fixeze azotul din aer. Prin obținerea unor microorganisme care să realizeze același gen de simbioză cu celelalte plante cultivate pe scară largă, ar dispare practic necesitatea fabricării de îngrășăminte pe bază de azot (care necesită 2 milioane barili de petrol, zilnic). Pe de altă parte, capacitatea unor microorganisme de a ataca și transforma anumiți compuși metalici oferă noi orizonturi exploatării rentabile a zăcămintelor minerale cu un conținut redus de metal, asigurînd și economii substanțiale de energie în comparație cu tehnologiile tradiționale.

O altă orientare, potențial și mai eficientă, este reprezentată de **tehnologiile bioenergetice.** Astfel, pe baza lucrărilor efectuate în diferite țări, este practic pusă la punct tehnologia fabricării, în condiții de eficiență, a gazului metan din deșeuri agricole sau resturi menajere, a alcoolului din deșeuri celulozice ș.a.m.d.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Petrol pentru „lumea a treia"

CONSUMUL crescînd de petrol în țările în curs de dezvoltare va fi o caracteristică principală a pieței petroliere în viitor — afirmă ultimul raport al Băncii Mondiale. Iată cîteva cifre privind țările importatoare de petrol din rîndul celor în curs de dezvoltare : producția de petrol a acestora va crește de la 6,5 mil. barili/zi în 1976 la 18,5 mil. în 1990 în timp ce consumul se va majora de la 12,6 la 28,5 mil. barili/zi, ceea ce înseamnă cu aproape 164% mai mult petrol importat în 1990 față de anul de referință. Cu toate acestea, arată Banca Mondială, în timp ce pe locuitor în țările „lumii a treia" se consumă anual 0,5 t echivalent petrol, în țările industrializate cifra este de 4 t iar pentru Statele Unite de 8 t.

Potrivit statisticilor F.M.I., numai scumpirea petrolului decisă la 28 iulie la Geneva a însemnat o notă de plată suplimentară de 12 miliarde dolari pentru țările în curs de dezvoltare importatoare.

Dificultăți pentru lumea occidentală în 1980

PRINCIPALELE institute de prognoză din R.F.G. sînt de acord în a anticipa diminuări ale ritmului de creștere economică a țărilor industrializate pentru anul 1980. Astfel specialiștii apreciază că PNB-ul va înregistra o medie a creșterii de 2% față de 3,2% în 1979, iar rata inflației se pare că va rămîne la nivelul actual de 9%. Pentru Europa apuseană, se așteaptă ca PNB să aibă o medie de creștere de 2% sau chiar 1,5%. În S.U.A. această rată va fi de numai 1%, iar inflația se va situa la 10% în comparație cu 11% în 1979. Produsul național brut al Japoniei este așteptat să aibă o rată de creștere de numai 2,5% în raport cu 4% în 1979, în timp ce inflația va înregistra o rată de 6% comparativ cu 4% actual. Pentru comerțul mondial se așteaptă o creștere reală de 4% față de 6,5% în prezent.

O prognoză oarecum diferită este furnizată de specialiștii de la „Bank of America". Potrivit unui raport recent, prețurile de consum vor crește cu 11,5% iar rata creșterii va fi de 3%. În Europa occidentală creșterea va fi sub 3% iar prețurile vor crește cu 10,4%.

Cu toate diferențele existente, cele două prognoze sînt unanime în a evidenția dificultățile cu care vor fi confruntate economiile țărilor dezvoltate în anul în curs.

Brazilia — priorități energetice

CA URMARE a eforturilor în direcția industrializării, Brazilia a resimțit din plin în ultimul timp efectele crizei petrolului, fapt ce a determinat decizia guvernului de a se orienta către alte surse de energie, capabile să asigure autoaprovizionarea țării la prețuri de cost convenabile. Deși Brazilia posedă multe terenuri petrolifere, totalul rezervelor cunoscute nu depășește 1,5 mrd. barili. În acest sens, a fost lansat un vast program vizînd exploatarea resurselor hidroenergetice, al căror potențial este apreciat la circa 150 000 MW.

În același timp, pentru dezvoltarea programului nuclear guvernul brazilian alocă anual 20—25 mil. dolari în vederea prospecțiunilor de uraniu. Potrivit datelor oficiale, rezervele cunoscute și estimate de minereu de uraniu se ridică în prezent la 142 300 t, ceea ce reprezintă de șase ori nivelul estimărilor făcute la nivelul anului 1976. Creșterea cea mai însemnată se datorează noilor rezerve descoperite în statele Ceará și Bahia.

Rezervele totale de uraniu ale Braziliei sînt suficiente pentru a alimenta 35 reactoare avînd fiecare o capacitate de 1 300 MW, pe timp de 30 ani.

Orientări în dezvoltarea economică

Economia egipteană — bilanț și perspective

ÎN ULTIMII trei ani, ritmul de creștere al economiei naționale a R.A. Egipt a variat între 8 și 9%, prevăzîndu-se ca în următorii 5 ani să înregistreze o medie de 10%.

Procesul de descentralizare adoptat de guvernul de la Cairo a dat — potrivit primelor aprecieri oficiale — rezultatele scontate, avînd un efect considerat drept „favorabil" asupra economiei țării. Ca urmare, în bugetul pe anul 1980 sumele alocate guvernoratelor vor fi substanțial majorate: 215 mil. lire egiptene în 1980 față de 20 anul trecut. În noul buget s-au alocat pentru investiții în total 3 miliarde de lire egiptene, cu 17% mai mult decît în 1979.

Un volum însemnat de investiții este destinat realizării prin cooperare — inclusiv cu credite externe — a unor importante obiective și proiecte economice : centrale electrice la Suez, Ismailia, Heluan, fabrici de ciment, metalurgice, pentru materiale de construcție, sticlărie, produse alimentare etc. Economia egipteană va continua să apeleze și în următorii ani la credite externe pentru finanțarea fondurilor de investiții, numai în 1979 cuantumul acestora ajungînd la 2 mrd. dolari.

Prin coroborarea acestor măsuri se speră să se obțină nu numai creșterea potențialului economic al țării, ci și majorarea exporturilor. Valoarea totală a exporturilor egiptene, de 1,490 miliarde lire, a fost constituită în 1979 în proporție de circa 50% din livrări de petrol ; în noul an, exporturile sînt preconizate să ajungă la 2 mrd. lire, cu pondere majorată la produsele petroliere livrate.

Relațiile româno-egiptene au căpătat un nou impuls în urma întîlnirii din anul trecut a șefilor celor două state, Comunicatul comun reafirmînd hotărîrea lor fermă de a dezvolta și adînci cooperarea economică multilaterală, de a valorifica la un nivel și mai înalt posibilitățile economice ale celor două țări.

Sesiunea din 1979 a Comisiei mixte a hotărît inițierea a noi acțiuni de cooperare privind înnobilarea minereului de fier, fabrici de ciment, precum și alte proiecte în domeniul agriculturii. Recent a fost dată în folosință fabrica de acid sulfuric de la Abu Zaabal construită în cadrul cooperării româno-egiptene, pe baza proiectelor, utilajelor și asistenței tehnice românești.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 24—28 DECEMBRIE 1979 a fost caracterizată printr-un recul general al **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale determinat în principal de recentele majorări de prețuri hotărîte de țările exportatoare de petrol din cadrul O.P.E.C. (prețul barilului depășind la unii furnizori 30 de dolari), cu implicații negative și asupra economiilor țărilor industrializate în cursul anului 1980. Sărbătorile și apropierea închiderii anului financiar și-au pus amprenta asupra acestei perioade caracterizată printr-un volum de tranzacții mai restrîns. În această ultimă perioadă a lui 1979 deprecierea de ansamblu a valutelor occidentale în raport cu aurul și celelate metale prețioase (în primul rînd argintul) s-a accentuat într-un ritm alert, fenomenul respectiv reflectînd din plin lipsa de încredere în perspectiva economiilor occidentale.

Lira sterlină a înregistrat o repreciere de aproape 2% comparativ cu închiderea din 14 decembrie. După ce a depășit la un moment dat cursul de 2,24 dolari, lira s-a situat la închidere la circa 2,2390 dolari. **Francul elvețian** a debutat cu o repreciere moderată la circa 1,5960 franci pentru un dolar pentru a se situa la închiderea de 1,5780 franci / 1 dolar, cu circa 1,5% peste închiderea de referință de 1,6020 franci / 1 dolar. **Marca vest-germană** a înregistrat o repreciere mai moderată — 0,9% la un curs de închidere de 1,7195 mărci pentru un dolar comparativ cu 1,7355 mărci pentru un dolar anterior. **Francul belgian** a recuperat rămînerea în urmă față de partenerii săi din sistemul monetar vest-european înregistrată la începutul intervalului și a închis la circa 27,90 franci / 1 dolar, cu circa 1,1% peste nivelul de 28,21 franci / 1 dolar consemnat anterior. **Francul francez** a avut o evoluție asemănătoare realizînd la închidere o repreciere de circa 1,3% la un curs de 4,02 franci / 1 dolar. **Lira italiană** a marcat o repreciere accentuată în ultima zi a intervalului cînd s-a situat la circa 804,70 lire / 1 dolar față de 812,90 lire / 1 dolar cursul de referință. **Yenul japonez,** cu închiderea de 239,45 yeni / 1 dolar a depășit cursul anterior de 242,90 yeni / 1 dolar cu circa 1,4%.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele la șase luni s-a situat la eurodolari la aproape 15%, la franci elvețieni la circa 6% și la circa 8,8125% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a înregistrat o perioadă foarte activă din punctul de vedere al creșterii prețului — existînd opinia că volumul tranzacțiilor nu a fost prea important — operatorii abținîndu-se mai ales să vîndă. În cursul ultimelor două luni prețul aurului a crescut cu aproape 140 de dolari și practic s-a dublat în ultimele 7 luni.

În acest interval prețul aurului a înregistrat la Londra cel mai ridicat fixing din istorie — 515 dolari / uncie, în timp ce pe piață metalul galben a atins la unele momente nivelul de 520 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

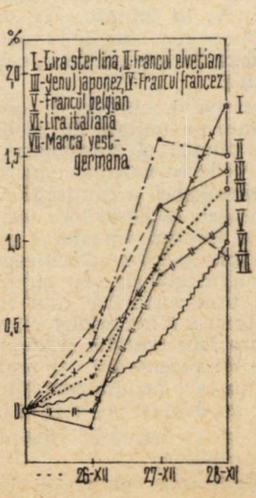

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 24—28.XII., luîndu-se ca bază cursurile din 14.XII. a.c.

Preocupări pentru recuperarea şi reciclarea materiilor prime secundare

ECONOMISIREA materiilor prime se impune astăzi tot mai mult ca o condiţie esenţială a însăşi dezvoltării economice, în special în contextul actualelor dificultăţi generate de diminuarea rapidă a rezervelor aflate la dispoziţia omenirii. În condiţiile unor astfel de perspective îngrijorătoare se amplifică şi se concretizează eforturile destinate repunerii în circuitul industrial a materilor prime, pentru a asigura o valorificare înaltă, superioară a acestora, precum şi a energiei. Preocupări de acest gen — devenite necesităţi ale zilelor noastre — sînt comune multor ţări ale lumii.

Recent, în ţara noastră Consiliul de Stat a adoptat Decretul privind recuperarea şi valorificarea resurselor materiale refolosibile. Prin acest decret se stabilesc răspunderile şi atribuţiile pentru recuperarea şi utilizarea integrală a tuturor resurselor materiale refolosibile, precum şi măsurile ce vor fi luate pentru ca întregul nostru popor, înţelegînd importanţa deosebită pentru economia naţională a reintroducerii în circuitul economic a acestor resurse să aplice reglementările din acest domeniu.

Astfel de preocupări există şi în ţări occidentale industrializate, un caz tipic constituindu-l Italia, principalul importator de deşeuri în cadrul C.E.E. ; în 1977 importul de astfel de produse a totalizat 6,83 milioane tone (6 milioane tone fier vechi, 70 mii tone deşeuri de cupru, 700 mii tone deşeuri hîrtie şi 60 mii tone deşeuri sticlă). Această situaţie a determinat, în mod firesc, preocupări intense pentru găsirea unor căi de utilizare mai raţională, mai economicoasă a materiilor prime şi pentru dezvoltarea resurselor naţionale, preocupări manifestate atît la nivel central cît şi la nivelul întreprinderilor producătoare.

Primele acţiuni centralizate în acest sens au constat în elaborarea unei politici de utilizare raţională a materiilor prime şi energetice, realizarea unor programe de recuperare şi reciclare a materialelor, de protecţie a mediului înconjurător şi de economisire a energiei precum şi pentru orientarea producătorilor industriali spre sisteme şi sectoare de producţie cu consum energetic redus. Pentru aplicarea acestor măsuri a fost înfiinţat Comitetul Interministerial pentru Coordonarea Politicii Industriale (C.I.P.I.).

În vederea elaborării programelor concrete au fost constituite grupe de studii pe principalele teme : studierea aspectelor legate de recuperarea şi reciclarea materialelor, protecţia mediului înconjurător, raţionalizarea utilizării energiei. Dintre propunerile elaborate menţionăm :

a) cercetări în direcţia dezvoltării de tehnologii adecvate pentru utilizare în mai mare măsură a materiilor prime şi materialele disponibile în cantităţi suficiente care, deşi scumpe astăzi, sînt avantajoase în perspectivă cînd cele pe cale de epuizare se vor scumpi ;

b) identificarea de posibilităţi de înlocuire a materialelor nu numai în funcţie de disponibilităţi dar şi de cantitatea de energie necesară producerii şi prelucrării lor, cum ar fi înlocuirea, în industria ambalajelor a metalelor şi materialelor plastice cu sticlă, în măsura în care acest lucru este posibil (s-a calculat că reciclarea unei tone de deşeuri de sticlă are drept rezultat o economie de 700 kg siliciu, 150 kg sodă, 100 kg oxid de calciu şi 60 kg combustibil lichid) ;

c) introducerea încă din faza de proiectare a produsului, a criteriului posibilităţii înlocuirii unor părţi componente, precum şi combinarea materialelor constitutive astfel încît acestea să poată fi separate şi reciclate la sfîrşitul vieţii produsului respectiv ;

d) prelungirea vieţii produsului, în special în domeniul bunurilor de consum, prin utilizarea unor materiale mai rezistente ;

e) intervenirea chiar în procesul de producţie prin instalarea de utilaje cît mai moderne din punct de vedere tehnologic, care să reducă deşeurile şi reziduurile, precum şi de maşini care să efectueze o preselecţie şi o pretratare a deşeurilor în vederea reutilizării lor ;

f) încurajarea valorificării deşeurilor, fie în chiar întreprinderile care le-au produs, prin instituirea unui sistem de stimulare, fie în unităţi care să recicleze deşeurile rezultate de la mai multe întreprinderi (în special de la cele mici şi mijlocii) ;

g) evaluarea deşeurilor şi reziduurilor rezultate pe unitate de produs în diferitele ramuri şi subramuri industriale, în vederea calculării pe zone şi grupe merceologice a cantităţilor totale şi determinării deplasărilor teritoriale pe care le implică transferul acestora spre alte zone pentru valorificare ; pe lîngă o planificare cît mai puţin costisitoare a transporturilor (dat fiind şi valoarea redusă a materialelor), o astfel de evaluare face posibilă şi amplasarea de centre de regenerare şi reutilizare în zonele în care rezultă cantităţile cele mai mari de deşeuri şi reziduuri.

Ca măsuri cu caracter metodologic sînt recomandate :

a) intensificarea activităţii burselor de deşeuri *) şi completarea atribuţiilor lor cu o activitate de informare asupra modului în care pot fi utilizate deşeurile şi reziduurile oferite, colaborînd la aceasta cu centre de cercetare specializate ;

b) elaborarea de normative care să împiedice fabricarea de ambalaje greu reciclabile, ca de exemplu din mai multe metale a căror separare este costisitoare şi din care rezultă un produs impur şi cu valoare redusă ;

c) stimularea valorificării deşeurilor prin orientarea cumpărărilor publice cu prioritate spre produse pornind din această activitate.

Preocupările pentru reutilizarea deşeurilor şi reziduurilor solide nu se opresc însă la aceste linii generale ci coboară spre ramurile industriale, încercînd să individualizeze în cadrul fiecăreia dintre ele cît mai multe posibilităţi de valorificare. Vom expune cîteva din acestea pe scurt.

În industria alimentară : recuperarea, din apele de spălare a fructelor şi legumelor, a cojilor, fragmentelor de pulpă, seminţelor şi folosirea lor în producţia de hrană pentru animale (operaţiune care devine tot mai avantajoasă sub aspectul costului pe măsura scumpirii furajelor) ; recuperarea, prin centrifugarea şi deshidratare, din apele de spălare industrială a cartofilor, a amidonului şi proteinelor ; extragerea, prin procedee similare, din zerul rezultat în producţia de produse lactate, de proteine destinate alimentelor umane şi animale ; recuperarea zahărului conţinut în apele de spălare în industria zahărului şi a produselor zaharoase.

În industria textilelor şi a confecţiilor, posibilităţile de valorificare propuse sînt : recuperarea scamelor şi firelor rămase în apele de tratare, evaluate la 300 mii tone anual şi reutilizarea în industria materialelor de construcţii a celor care, fiind prea scurte nu pot fi reciclate ; extragerea lanolinei din grăsimea rămasă în apele de spălare a lînii şi din rezidurile de scame şi fire de lînă rezultate în procesul prelucrării (se estimează că este posibilă o dublare a cantităţii de 2 500 tone care se recuperează în prezent).

Industria pielăriei, propunerile se referă la : extragerea grăsimilor prin tratarea cu acizi şi comprimare ; producerea de uleiuri, obţinerea de produse proteice şi farmaceutice (pomezi cicatrizante), de uleiuri, apret de colagen solubil, îngrăşăminte, hrană pentru păsări ş.a. Cît despre cele 400 mii tone depuneri (nămoluri ş.a.) din apele de tratare se propune utilizarea lor pentru producerea energiei prin transformare anaerobă cu ajutorul enzimelor.

În industria lemnului, celulozei și hîrtiei, deșeurile și reziduurile solide totalizează 1,5 milioane tone anual. Proiectul programului de reutilizare a acestora prevede : producția din deșeuri și reziduuri, (în special din scoarța copacilor de îngrășăminte organice, dezvoltarea tehnicilor de producție a celulozei papetare din paie și concentrarea acestei producții în zonele mari cultivatoare de cereale păioase ; restructurarea și modernizarea marilor fabrici de celuloză și hîrtie, astfel ca acestea să includă și instalații de prelucrare a deșeurilor ; selecționarea deșeurilor de hîrtie înainte de reintroducerea în ciclul de producție ; elaborarea de norme care să oblige întreprinderile administrative și publice să utilizeze hîrtie cu standarde calitative minime.

Industria metalurgică italiană furnizează 50% din totalul deșeurilor și reziduurilor solide rezultate în întreaga industrie prelucrătoare a țării, iar din acestea 97% sînt recuperabile. Modalitățile avute în vedere de specialiștii italieni pentru recuperare se referă în principal la :

— utilizarea zgurei de furnal — care se ridică la cca. 350 kg la fiecare tonă de oțel — în construcții, în funcție de viteza sa de răcire ;

— recuperarea metalului conținut în pulberile de furnal (care poate ajunge pînă la 3,5% din totalul oțelului turnat) prin epurarea fumului pe cale umedă — procedeu costisitor, dar avantajos prin cantitatea de metal recuperat — sau reducerea conținutului de metal în pulberi prin accelerarea vitezei de reacție a oxigenului la topire.

Industria maselor plastice reciclează anual aproximativ 60 mii tone materiale plastice recuperate, dar se calculează că printr-o intensificare a acțiunii de colectare se poate ajunge la 180 mii tone anual. Metodele de reciclare considerate cele mai interesante sînt : regenerarea sacilor, pungilor, foliilor și prelatelor din polietilenă de joasă densitate și a obiectelor uzate (pahare, farfurii etc.) din polistirol ; adoptarea unor procedee de imprimare în locul aplicării de etichete pe ambalajele de material plastic ca și evitarea utilizării de anexe metalice, ceea ce ar permite granularea lor directă și reintroducerea în procesul de producție. Se consideră necesară și elaborarea unor norme care să interzică fabricarea de produse din mase plastice a căror reciclare este dificilă sau chiar imposibilă cu tehnologia actuală (de ex. amestec de fibre celulozice cu materiale plastice).

În industria cauciucului preocupările sînt îndreptate spre elaborarea de tehnici de recuperare a deșeurilor de cauciuc prin piroliză și depolimerizare.

Un capitol special în preocupările Italiei pentru o utilizare rațională și economisire a materialelor îl constituie utilizarea reziduurilor solide urbane, neincluzînd pe cele industriale. Acestea sînt estimate la 14 milioane tone anual și cuprind hîrtie, sticlă, ambalaje metalice și plastice, resturi de la demolări și construcții, carcase și părți de autovehicule vechi, nămoluri de la epurarea apelor etc. Elaborarea unui proiect de utilizare în scopuri energetice a acestori reziduri a început în 1976, cu o eșalonare pe 5 ani. Dintre concluziile de pînă acum menționăm : simpla ardere a 50% din aceste reziduuri ar produce 1,1% din necesarul de energie al Italiei, dar aceasta nu ar însemna recuperarea maximă, o serie de materiale cu conținut energetic ridicat incluse în aceste reziduuri putînd fi reciclate.

O bună parte a reziduurilor solide urbane o reprezintă autovehiculele vechi. Procedeul de comprimare utilizat pînă acum rezolvă problema transportului spre oțelării, dar prezintă inconvenientul că amestecă toate componentele automobilului și reduce sensibil calitatea materialului, fapt pentru care se caută soluții care să permită separarea componentelor : 1) fragmentarea mecanică într-un gen de mori cu ciocane, care transformă caroseria în bucăți de metal, îndepărtînd totodată aproape toate impuritățile (în Italia există 15 centre de fragmentare mecanică), iar o cernere magnetică ulterioară permite obținerea unui metal aproape pur, foarte apreciat de oțelării ; 2) fragmentarea criogenică în azot lichid la —130°C, care face posibilă recuperarea în mai mare proporție și cu un grad mai ridicat de puritate.

Cercetările în vederea valorificării resurselor secundare continuă și sînt însoțite de experimente directe cu ajutorul unor laboratoare mobile, chestionare, colectări selecționate de reziduuri (inclusiv resturi menajere), prin utilizarea de cutii sau saci de colectare diferit colorați, cercetări aplicative în stații pilot (de exemplu cea de la Reggio Emilia pentru îngrășăminte organice). Aceste experimente au fost precedate de o campanie de sensibilizare a populației prin presă, pliante, broșuri, publicitate etc.

Rodica GHEORGHIȚĂ
Institutul de economie mondială

*) Bursele de deșeuri au apărut în unele țări vest-europene după 1970, mai active fiind cele din R.F.G. Operațiunile pe care le efectuează sînt colectarea ofertelor și cererilor de deșeuri, clasificarea și publicarea lor în buletine speciale. Bursele de deșeuri sînt gestionate de camerele de comerț sau asociațiile de producători.

Direcții noi în domeniul informaticii

(Urmare din pag. 18)

Prin apariția mini și microprocesoarelor, a terminalelor de tip industrial specializate s-a creat posibilitatea realizării fizice de **sisteme integrate de conducere a producției și de automatizare a conducerii proceselor și utilajelor tehnologice.** Se intensifică în acest sens cercetările pentru realizarea de sisteme informatice în timp real, (spre deosebire de regimul „batch"), care să poată rezolva problemele importante de programare, ordonanțare și urmărire a producției, de gestiune a stocurilor și de aprovizionare la nivelul fiecărei secții sau atelier, accesibile direct lucrătorilor productivi din fluxurile de producție, la locurile de muncă, cointeresînd și implicînd astfel pe aceștia într-o mai mare măsură.[6]) Aceasta presupune un însemnat efort de concepție și elaborări atît în domeniul realizării de sisteme informatice în timp real, cît și de programe și echipamente adecvate, în special terminale industriale specializate, folosind microprocesoare.

Factorii tehnologici ce vor influența cercetările în domeniul sistemelor informatice de conducere automată se referă în egală măsură la principalele sisteme ce vor fi conduse, la mijloacele tehnice de prelucrare a informațiilor, precum și la elementele captoare (traductoare) de informații și la elementele de execuție prin care se intervine în desfășurarea proceselor.

Domeniile de aplicare ale sistemelor de conducere automată evoluate se vor extinde de la procesele cu caracter continuu spre procesele de producție cu caracter discret și spre sisteme de tip mediu înconjurător, urbanism, transport, energetică etc., urmînd să aibă o influență crescîndă și asupra populației societății noastre. De remarcat că, grație microprocesoarelor, automatizarea va fi din ce în ce mai puternic integrată în structura ce se dorește optimală a proceselor conduse, sistemele de conducere automată începînd a mai fi „o grefă" aplicată din exterior. Mijloacele de prelucrare a informațiilor de tipul minicalculatoarelor, microcalculatoarelor și mai ales al microprocesoarelor, vor asigura posibilitatea realizării structurilor complexe de sisteme de conducere automată, pe bază de elemente de calcul distribuite, interconectate. Sînt necesare cercetări și elaborări de soluții în domeniul sistemelor distribuite pentru ca asemenea sisteme de conducere automată să devină o realitate. Sînt de asemenea necesare cercetări și dezvoltări în direcția perfecționării mijloacelor de dialog om-mașină, de prezentare adecvată a informațiilor operatorului uman.

În ceea ce privește dispozitivele periferice speciale, specifice sistemelor de conducere automată, există cerințe pentru elaborarea unor traductoare fiabile și de precizie, pentru unele (în special în cazul analizoarelor) impunîndu-se prelucrări numerice locale ale semnalelor, prin utilizarea microprocesoarelor.

Este însă necesar ca ceea ce s-a realizat în această direcție în țara noastră pînă în prezent să fie diversificat și completat. Astfel, într-o primă urgență trebuie elaborate și omologate diferite tipuri de module de cuplare ca proces a microcalculatorului PIC 18 și a minicalculatoarelor CORAL 4 000 și I-100 (suplimentar față de soluția ECAROM), elaborarea și omologarea variantei bi-procesor pentru microcalculatorul MC 18, livrarea la cerere de către Întreprinderea de Calculatoare Electronice a unor module funcționale de microcalculatoare PIC 18 și minicalculator CORAL 4001 pentru „înglobarea" lor în sisteme mai complexe de conducere sau echipamente de automatizare, și fabricarea unor terminale „display" de tip industrial.

Un domeniu nou al automaticii, **robotica industrială,** va necesita utilizarea de traductoare noi și perfecționate : pentru captări de imagine, de sunet, de ultrasunete ș.a., precum și generalizarea unui tip de element de execuție și anume **manipulatorul** ca un periferic special al unui ansamblu complex de automatizare.

[6]) Malcom Pertu-Computers invade the shop floor, în revista International Management, vol. 34, nr. 11, nov. 1979, p. 44—46.

MONDORAMA

Economisirea energiei în producția de furaje

PE PLANUL creșterii eficienței agriculturii — preocupare de seamă în economia R. P. Ungare — un rol important se atribuie dezvoltării producției de furaje în condițiile valorificării superioare a resurselor și economisirii energiei necesare (sectorul zootehnic consumă anual furaje în valoare de aproape 50 miliarde forinți). Într-un studiu publicat în revista **Figyelő** se preconizează realizarea acestor economii pe două căi : a) Valorificarea mai bună a subproduselor culturilor vege-

*) estimații

tale folosite pentru furajarea șeptelului de bovine și ovine (Se apreciază, că pot fi folosite anual 4—4,5 milioane tone de subproduse, de exemplu tulpina porumbului, ceea ce ar permite totodată reducerea însemnată a suprafețelor arabile folosite pentru culturi furajere, în favoarea culturilor cerealiere) și b) realizarea depozitării și stocării furajelor fără uscare, prin păstrarea lor în silozuri ermetice. Pe lîngă reducerea însemnată a consumului de energie (vezi graficul) și a altor cheltuieli aferente operației de uscare (reducerea pînă la 13—14% a conținutului de umezeală la un chintal de porumb necesită cca. 4—5 kg motorină), s-ar evita astfel pierderea — ca urmare a temperaturii de uscare ridicate — a circa 15% din conținutul activ al furajelor.

Albania: diversificare industrială

DUPĂ CUM s-a arătat la recenta Conferință națională asupra problemei edificării socialismului în R.P.S. Albania, în prezent se aplică programul de ansamblu al edificării depline a bazei materiale și tehnice a socialismului în țară, pe calea promovării politicii de industrializare. Trăsătura fundamentală a etapei actuale o constituie concentrarea efortului asupra dezvoltării pe orizontală și pe verticală a industriei grele, a celei prelucrătoare, fără a se neglija nici dezvoltarea industriei ușoare.

Manifestînd o preocupare activă pentru valorificarea propriilor resurse, Albania a reușit nu numai să-și acopere necesarul crescînd de energie din producția internă, dar să realizeze și un excedent, datorită îndeosebi valorificării resurselor hidroenergetice, dezvoltării extracției și prelucrării petrolului. Crearea și consolidarea continuă a construcțiilor de mașini a permis producerea de tractoare, mașini și echipamente industriale, de uzine complete, precum și asigurarea a circa 95% din nevoile țării în piese de schimb. Extinderea și dezvoltarea pe verticală a industriei chimice a asigurat producția de săruri minerale, îngrășăminte pe bază de azot, acid sulfuric, monomeri și polimeri de vinil, în cantități și sortimente care acoperă nevoile pieței interne, rămînînd disponibilități pentru export. În sfîrșit, se apreciază că industria ușoară și cea alimentară satisfac în prezent peste 85% din necesarul intern de consum curent, reducîndu-se progresiv nevoile de import în acest domeniu.

Gaz natural din zăcămînt de cărbune

UN NOU PROCEDEU de obținere a gazului metan se experimentează în prezent în Statele Unite. Este vorba de extragerea metanului conținut în zăcămintele de cărbune fără gazeificarea acestuia, încît cărbunele să poată fi extras ulterior.

O sondă a fost forată în Pennsylvania, la adîncimea de 250 m, pînă la un strat de cărbune gros de opt metri. Prin injectarea, la înaltă presiune, a unui amestec de apă și nisip se creează

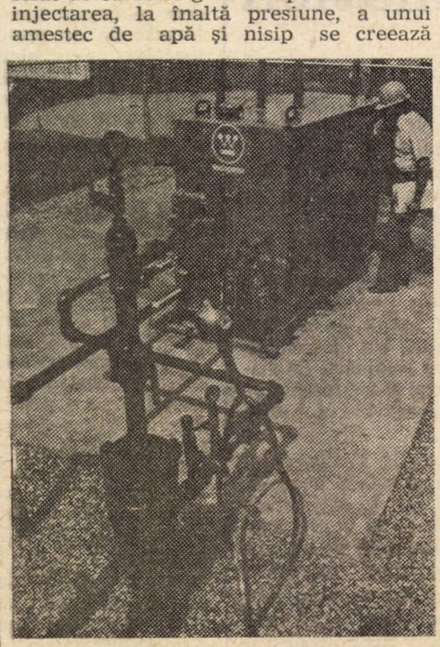

microfisuri în strat, apa fiind apoi pompată afară. Gazul eliberat astfel este extras ulterior cu ajutorul instalației din figura de mai jos (cu un debit mediu zilnic de 840 mc), el conținînd metan într-un procent de pestt 99%.

1980 — an de recesiune?

COMENTÎND acțiunea de majorare a ratei scontului, declanșată la începutul lunii octombrie 1979 de S.U.A. și urmată apoi — ca o reacție în lanț — de R.F.G., Olanda, Elveția, Franța etc., publicația **L'Usine Nouvelle** vorbește de un nou război al dobînzilor în cadrul lumii occidentale.

Interogîndu-se apoi asupra duratei actualei tendințe, publicația opinează că — întrucît rata scontului este utilizată ca instrument de susținere a valutelor naționale (vezi cazul S.U.A.), de combatere a inflației pe piața internă ș.a.m.d. — menținerea fenomenelor de instabilitate a economiei capitaliste nu va permite inversarea tendinței înainte de primăvara acestui an. Se apreciază că dobînzile pe piețele monetare ar putea ajunge la un nivel general de 12,5—13% și chiar mai mult. Totodată, deoarece nivelul ridicat al dobînzilor exercită un efect de frînare a activității economice (în special în sectorul investițiilor), analiștii occidentali nu exclud nici apariția unei recesiuni în economia occidentală în cursul primului semestru a.c.

Multinaționalele în competiție

COMPETIȚIA permanentă în care sînt antrenate — pe plan mondial — societățile multinaționale determină reconsiderări de poziții și influențe, cea mai importantă dintre acestea fiind tendința de slăbire, din a doua jumătate a deceniului trecut, a pozițiilor deținute de companiile din S.U.A. în favoarea concurenților lor din Europa occidentală și Japonia. De pildă, dacă în 1959 monopolurile americane se aflau pe postul de lider în 11 din 13 ramuri de bază ale industriei, în 1978 ele nu mai dețineau aceeași poziție decît în 7 ramuri, fiind devansate în celelalte de trei firme vest-germane, una anglo-olandeză, una engleză și una japoneză.

După cum scria nu demult revista **Problemès économiques**, această evoluție se datorește în principal flexibității mai accentuate, capacității mai înalte de adaptare la cerințele pieței, de care dau dovadă firmele neamericane. Se poate vorbi aici, între altele de creșterea mai rapidă a productivității muncii realizată de firmele neamericane ; de faptul că ele au reușit să-și adapteze mai repede și mai bine producția la cerința economisirii energiei și a materiilor prime ; de politica valutară și de credit mai flexibilă, practicată de ele ; de o mai mare adaptabilitate la condițiile politice, economice și sociale din țările în care își amplasează filialele ; de reducerea decalajului tehnologic față de concurenții americani ; de îmbunătățirea service-ului, a prezentării mărfurilor ș.a.m.d.

CURIER

GLOSAR

Relația cursuri valutare — balanță de plăți [IV]

PE LISTA factorilor care, potrivit teoriei economice curente din țările occidentale, determină modificări ale balanței de plăți și implicit ale cursurilor valutare figurează și dobînda, mai precis **diferențele de nivel ale dobînzilor, precum și variația acestui nivel.** Dobînzile influențează mișcările de capital, deci partea a doua a balanței de plăți și, prin ea, soldul balanței de plăți în ansamblu.

Dacă nivelul dobînzii este mai ridicat în străinătate decît în interiorul țării, capitalurile vor avea tendința să iasă din țară și să fie investite peste granițe. În felul acesta, soldul balanței de plăți este influențat ca urmare a pasivului balanței mișcărilor de capital. Avînd în vedere că exportul de capital presupune o majorare a cererii de valută pe piața națională, nivelul cursurilor valutare va crește sau, altfel exprimat, moneda națională se va deprecia față de celelalte monede.

Invers, în cazul în care nivelul dobînzilor dintr-o țară este superior aceluia din străinătate, capitalul străin va intra în acea țară, ceea ce va provoca o sporire a ofertei de valută și o scădere a cursurilor valutare. Prin urmare, nivelul mai ridicat al dobînzii interne întărește moneda națională. Este — pentru a intra în actualitatea imediată — cazul politicii bancare din S.U.A., unde ascensiunea extraordinară a dobînzilor reprezintă o încercare de frînare a alunecării dolarului pe panta deprecierii.

Existența unui raport între modificarea dobînzii și situația balanței de plăți este folosită de autoritățile din țările capitaliste în vederea realizării unor obiective economice. Este știut că nivelul general al dobînzilor dintr-o țară, ca și modificarea acestui nivel, sînt determinate în mare măsură de băncile centrale prin politica lichidității și a dobînzii. Aceasta înseamnă că politica lichidității și a dobînzilor este în același timp o politică a cursurilor valutare.

Astfel, în ipoteza în care balanța de plăți curente se soldează activ, pe piața valutară se va asista în mod normal la o scădere a cursurilor valutare. Această tendință va dura atît timp cît importul, încurajat de cursurile favorabile, nu va impulsiona tendința de echilibrare a balanței. Iată că intervenția băncii centrale va putea inversa o asemenea evoluție normală a cursurilor valutare. De exemplu, banca va putea hotărî reducerea nivelului general al dobînzilor din țara respectivă. Urmarea imediată a acestei reduceri va fi ieșirea de capital din țară, astfel încît balanța de plăți se va echilibra rapid înainte ca acest lucru să fie o consecință mecanică a creșterii, mai greoaie, a importului. Prin intervenția băncii centrale, cursurile valutare, anterior în scădere, se vor stabiliza sau chiar vor crește.

Deși influența politicii oficiale a dobînzilor asupra cursurilor de schimb este recunoscută unanim ca fiind o realitate, se consideră că această politică reprezintă totuși, în primul rînd, un instrument de modelare a economiei interne și nu de intervenție pe piața valutară. Orice modificare a dobînzii acționează prin intermediul cererii ca stimulent, respectiv ca frînă asupra activității economice din țara capitalistă respectivă. Prin urmare, utilizarea politicii dobînzilor în scopul realizării unei influențe oficiale asupra cursurilor de schimb nu este decît condiționat recomandabilă. De exemplu, scăderea ratei dobînzii în vederea obținerii unei stabilizări relative a cursurilor nu poate fi pusă în aplicare ca măsură de politică economică decît în cazul în care stimularea cererii, efect al dobînzilor avantajoase ,ar fi oportună în faza conjuncturală dată.

C. K.

Conferință mondială

Monica Bacalu, Alba Iulia — 1) Conferința mondială a Deceniului Națiunilor Unite pentru femei (1975—1985) este programată să aibă loc în modernul Palat al congreselor din Copenhaga între 14 și 30 iulie 1980. În pregătirea ei comisiile economice regionale ale O.N.U. au organizat reuniuni la Paris, Caracas, Damasc, Lusaka și New Delhi. Pe ordinea de zi a conferinței mondiale din capitala daneză figurează examinarea și evaluarea progreselor realizate și obstacolelor întîlnite în calea realizării obiectivelor Deceniului Națiunilor Unite pentru femei : egalitate, dezvoltare și pace, pe plan

național, regional și internațional, între 1975 și 1980, conform Planului mondial de acțiune pentru realizarea obiectivelor Anului internațional al femeii, adoptat de Conferința internațională a femeii desfășurată în Mexic în 1975.

Ordinea de zi a conferinței include de asemenea Programul de acțiune pentru a doua jumătate a Deceniului (1981—1985), sub raportul obiectivelor și strategiilor naționale și internaționale pentru integrarea și participarea femeilor la dezvoltarea economică și socială, în special în ce privește asigurarea de locuri de muncă, ocrotirea sănătății și învățămîntul.

Vor fi analizate totodată consecințele apartheidului asupra femeilor din Africa australă și măsurile speciale ce se cer întreprinse în acest domeniu.

2) Secretarul general al Conferinței mondiale a Deceniului Națiunilor Unite pentru femei este doamna Lucille Mair, din Jamaica. Anterior doamna Mair fusese ambasador al țării sale în Cuba și reprezentant permanent adjunct al Jamaicăi la O.N.U.

Roboți industriali

Mihai Marinete, Arad — Domeniu nou de activitate, cu multe aplicații practice în cele mai dificile și de precizie procese de producție, „robotica industrială" figurează, însă, cu mai puțină exactitate în statisticile de specialitate. De aceea și răspunsul la întrebarea dumneavoastră nu poate fi prea precis. Potrivit revistei „Le Nouvel Economiste", în lume ar exista la ora actuală circa 2 600 de roboți industriali, iar numărul operațiilor pe care aceștia le execută crește cu 50% pe an.

Pe primul loc în lumea capitalistă, în privința dotării cu roboți industriali, se situează în mod detașat Japonia cu un număr de circa 1 500 ; în S.U.A. există 800, iar pe ansamblul țărilor vest-europene circa 300 de roboți. De menționat că planurile industriei nipone vizează dublarea producției de roboți pînă în 1987, fără ca această creștere să presupună o majorare a forței de muncă folosite în prezent în acest sector : construcția roboților va fi efectuată de... roboți, fapt care reflectă și el avansul producătorilor japonezi în acest domeniu, deși începutul cercetărilor lor datează numai din 1967. O altă cifră de reper: din cele 500 de fabrici producătoare de roboți existente în lume, 120 sînt japoneze și dintre acestea numai 11 lucrează pe bază de licențe străine.

Alternative energetice

Aftenie Bostan, Tulcea — Ideea utilizării alcoolului etilic drept carburant pentru autovehicule nu este deloc nouă. Ea a fost dealtfel și pusă în practică în timpul celui de al doilea război mondial, apoi abandonată odată cu apariția pe piață a petrolului extrem de ieftin și de abundent din Orientul Mijlociu. Odată cu reducerea ofertei și cu scumpirea petrolului interesul pentru această resursă potențială a crescut din nou, programul cel mai ambițios în direcția valorificării ei fiind în curs de realizare în Brazilia, țară în care petrolul contează cu 40% din valoarea importurilor. Pentru a-și asigura necesarul sporit de trestie de zahăr, cerut de producția alcoolului etilic, Brazilia își propune investiții de peste 1 miliard de dolari pentru crearea a 1,2 mil. ha de noi plantații și construirea de noi fabrici de prelucrare. Acțiuni similare sînt întreprinse și în alte țări nepetroliere în curs de dezvoltare ca Mali, Volta Superioară, Niger și Ciad. Dar cercetări pe această linie sînt în curs și în Europa, unde materia primă cea mai convenabilă este considerată sfecla de zahăr. Astfel, Danemarca produce deja 9 milioane litri de alcool etilic pe an din circa 13 milioane litri de melasă. Totuși, costul producerii unui litru de alcool etilic rămîne încă de trei ori mai ridicat decît al unui litru de benzină, din cauza cantităților ridicate de energie necesitate de cultivarea și prelucrarea sfeclei de zahăr, motiv pentru care se consideră puțin probabilă utilizarea pe scară largă a alcoolului etilic drept carburant în viitorul apropiat. Pe de altă parte experții apreciază că pe lîngă că este nepoluantă, utilizarea alcoolului etilic ar oferi un debușeu excedentului recoltei de sfeclă de zahăr din cadrul Pieței comune.

Cale ferată suspendată

Bogdan Dănuță, Fălticeni — Cunoscuta cale ferată suspendată (Schwebebahn) din orașul Wuppertal, din Ruhr (R.F.G.), la care vă referiți, a fost inaugurată în luna martie 1901, fiind considerată atunci un mijloc de transport revoluționar. Acest precursor al metroului aerian străbate un traseu de 13 km, pe malul rîului Wupper. În cele aproape opt decenii de cînd funcționează, el a transportat aproape un miliard și jumătate de pasageri, în deplină siguranță : în tot acest interval nu s-au produs decît trei accidente, fără a se înregistra vreo victimă.

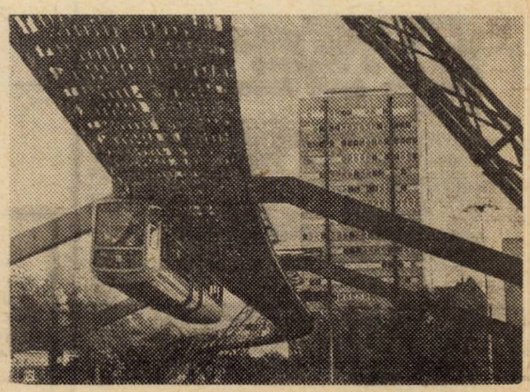

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 4 ianuarie 1980

— **Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU** 1

— Amplă mobilizare de eforturi în anul hotărîtor pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului **(Dan Condrea)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Grad înalt de utilizare a materiilor prime — costuri reduse pe unitatea de produs (I) **(dr. ing. Barbu Petrescu)** 4

— Valorificarea unei însemnate surse de economii : refolosirea pieselor și subansamblelor mașinilor scoase din uz **(Marin Popescu, Ion Popescu)** 6

— Concentrarea forțelor pentru punerea în funcțiune a noilor obiective de investiții **(Gh. Ruscanu)** 8

— Realizarea exemplară a producției fizice și nete **(L. Țintea)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Un indicator stimulativ pentru reducerea cheltuielilor materiale și creșterea producției nete **(drd. Alexandru Cozac)** 11

— România deceniului 9. Transformarea României într-o țară socialistă cu dezvoltare economică medie (II) **prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 12

CONDUCERE, ORGANIZARE

Noua calitate în domeniul organizării

— Pledoarie pentru o „cultură organizatorică" **(dr. Traian Pintea, Andrei Boer)** 14

— Un amplu domeniu de intervenție **(dr. Ionel Dumbravă)** 15

TEORII — IDEI

— Direcții noi de cercetare și de activitate în domeniul informaticii (I) **(M. Drăgănescu, M. Guran, A. Davidoviciu)** 17

— Șantier editorial 1980 19

— Dinamica ideilor 21

— Școli ● curente ● economiști. Entropia și creșterea economică (II) **(prof. Roman Moldovan)** 22

— Povara cheltuielilor militare și dezvoltarea **(Sam Cole)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Perspectivele economiei occidentale în 1980 **(Napoleon Pop, Mugur Isărescu)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Preocupări pentru recuperarea și reciclarea materiilor prime secundare **(Rodica Gheorghiță)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Comrade Nicolae Ceaușescu's radio and TV address to the entire Romanian people, on the occasion of the New Year 1

— Romania's transformation into a socialist country of medium development level (II) **(Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu)** 12

— New directions of research and activity in data processing (I) **(Mihai Drăgănescu, M. Guran. A. Davidoviciu)** 17

— Editorial workshop 1980 19

— Schools — currents — economists. Entropy and economic growth (II) **(Prof. Roman Moldovan)** 22

— The burden of the military expenditures and development **(Sam Cole)** 24

— Outlook of the 1980 Western economy **(Napoleon Pop, Mugur Isărescu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— Le message du camarade Nicolae Ceaușescu au peuple roumain tout entier, diffusé à la radio et à la télévision à l'occasion du Jour de l'An 1

— La transformation de la Roumanie dans un pays socialiste moyennement développé (II) **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 12

— Directions nouvelles de la recherche et de l'activité dans le domaine de l'informatique (I) **(Mihai Drăgănescu, M. Guran. A. Davidoviciu)** 17

— Chantier editorial 1980 19

— Ecoles - courants - économistes. L'entropie et la croissance économique (II) **(prof. Roman Moldovan)** 22

— Le fardeau des dépenses militaires et le développement **(Sam Cole)** 24

— Les perspectives de l'économie occidentale en 1980 **(Napoleon Pop. Mugur Isărescu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новогоднее послание, обращенное по радио и телевидению товарищем **Николае Чаушеску** всему нашему народу 1

— Превращение Румынии в среднеразвитую социалистическую страну (II) **(проф. др. Георге Крецою)** 12

— Новые направления исследования и деятельности в области информатики (I) **(Михай Дрэгэнеску, М. Гуран, А. Давидовичу)** 17

— По издательствам в 1980 г. 19

— Школы ● течения ● экономисты. Энтропия и экономический рост (II) **(проф. Роман Молдован)** 22

— Бремя военных расходов и развитие **(Сэм Кол)** 24

— Перспективы западной экономики в 1980 г. **(Наполеон Поп, Мугур Исэреску)** 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

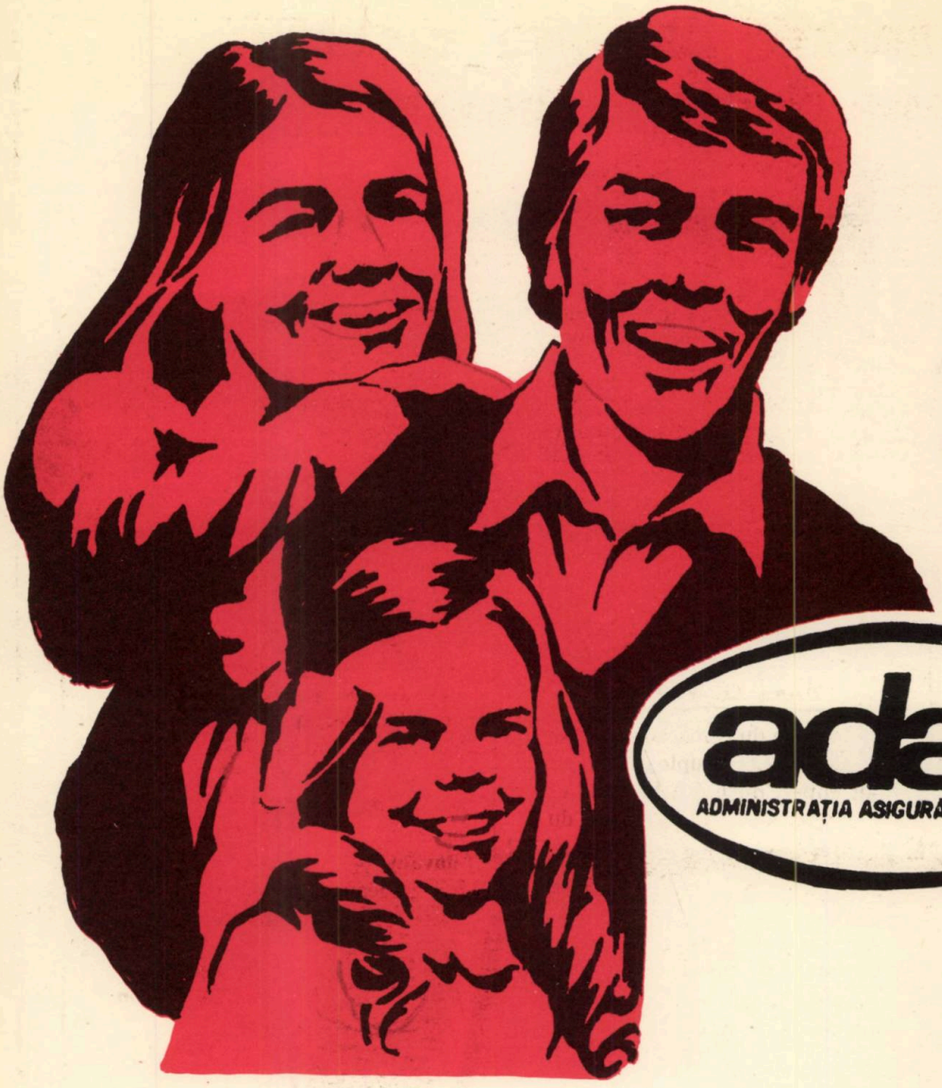

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, totale, de 19 000 lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărirea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite, prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

● Asigurarea familială de accidente cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei și 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale, cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

UNA DINTRE CELE MAI REPREZENTATIVE ŞI RECENTE REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ELECTRONICE ROMÂNEŞTI: TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

1980 JAN 18

Realizate de întreprinderea ELECTRONICA – Bucureşti, noile tipuri de televizoare, oferite de magazinele şi raioanele de specialitate ale COMERŢULUI DE STAT, vă oferă o serie de avantaje, din care am selectat pentru dumneavoastră :

- **Condiţii optime de vizibilitate şi audiţie asigură oricare model din familia de televizoare cu circuite integrate!**
- **Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcţionează normal chiar şi la variaţii mari ale tensiunii de reţea.**
- **Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită.**
- **Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.**
- **Termenul de garanţie pentru buna funcţionare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.**

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preţ	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN PROCES CU MULTIPLE VALENŢE DE ECONOMISIRE A MUNCII SOCIALE

RECICLAREA MATERIALELOR

Numărul 2 ● Vineri 11 ianuarie 1980

DEZVOLTAREA BAZEI DE MATERII PRIME ŞI ENERGIE

„Va trebui să realizăm o intensificare a cercetării rezervelor de substanţe minerale utile de pe întreg teritoriul ţării, inclusiv a minereurilor sărace, extinzînd tehnicile moderne de prospecţiuni şi explorare."

NICOLAE CEAUŞESCU

PRODUCŢIA DE CĂRBUNE NET
- milioane tone -

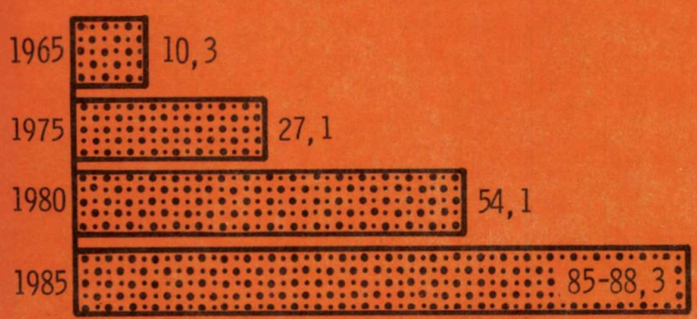

• La nivelul anului 1985, circa 85% din extracţia de cărbune net va fi lignit, ceea ce va reprezenta 72-75 milioane tone, mai mare de aproape 4 ori decît în 1975 şi de peste 13 ori faţă de 1965.

ŢIŢEI EXTRAS
- milioane tone -

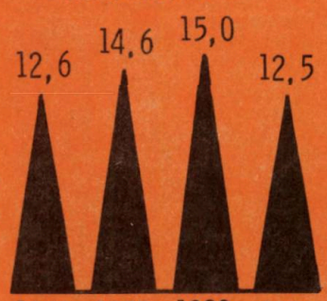

GAZ METAN EXTRAS
- milioane m.c. -

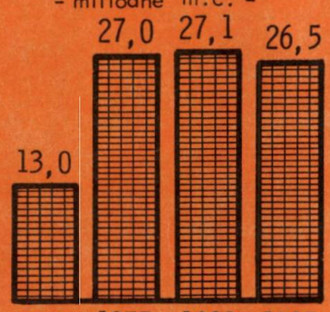

• În cincinalul 1981-1985, la ţiţei şi gaz metan se vor efectua lucrări pentru mărirea debitelor la sondele în exploatare şi vor fi deschise noi zăcăminte.

PRODUCŢIA DE OŢEL
- milioane tone -

• În corelaţie cu necesităţile economiei naţionale, va fi dezvoltată producţia de substanţe nemetalifere.

PRODUCŢIA DE ENERGIE ELECTRICĂ
- miliarde KWh -

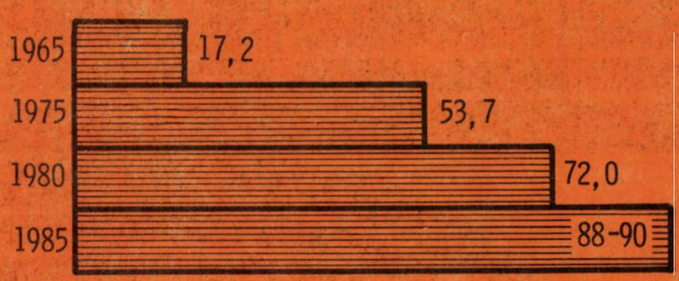

• În anul 1985, aproape 60% din energia produsă va fi realizată în termocentrale pe cărbuni şi şisturi bituminoase, iar 20% în hidrocentrale.

La nivelul anului 1985, prin recuperarea şi refolosirea materiilor prime şi materialelor se vor asigura nevoile interne ale economiei în proporţie de :

- 40% la fier şi plumb
- 41% la cupru
- 44% la anvelope, fibre şi fire textile
- 50% la produse prelucrate din polietilenă
- peste 41% la uleiuri minerale uzate
- 52% la materiale fibrocelulozice şi maculatură
- 60% pentru plăci aglomerate şi fibrolemnoase

• Prin activitatea de recuperare se vor asigura aproape 90% din necesarul de ambalaje din sticlă şi circa 95% la cele din lemn.

D646

relaţii
financiar-valutare
şi comerciale internaţionale

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Escalada preţului aurului

După ce în întreaga perioadă 1950—1970 preţul aurului a fost relativ stabil, în jurul nivelului de 35 dolari pe uncie (preţul oficial al aurului monetar), odată cu suspendarea convertibilităţii aur a dolarului, în august 1971, preţul metalului galben a înregistrat o escaladare aproape continuă. În ianuarie 1975 a fost atins nivelul de 200 dolari pe uncie ; au urmat doi ani de relativă slăbire a cererii şi de scăderi intermitente ale preţului. Începînd cu 1977—1978, creşterea preţului aurului pe piaţa internaţională a cunoscut o cursă tot mai accelerată, culminînd cu majorările de mare amploare din anul 1979: de la cca. 230 dolari pe uncie în ianuarie 1979 la aproape 400 dolari pe uncie în octombrie 1979 şi peste 500 dolari pe uncie în ultimele zile ale lunii decembrie 1979. Se poate aprecia deci că o caracteristică a anului 1979 a fost stabilirea unor recorduri istorice succesive ale preţului aurului. Primele zile ale acestui an au marcat noi recorduri preţului aurului (peste 630 dolari pe uncie la 3 ianuarie 1980).

În ciuda demonetizării aurului conform prevederilor celui de-al doilea amendament al statutului Fondului Monetar Internaţional, metalul galben dovedeşte în practică o deosebită atractivitate, atît pentru particulari, cît şi pentru oficialităţi. Deşi prin prevederile amendamentului amintit băncile centrale ale ţărilor membre ale FMI au primit din nou dreptul de a vinde şi cumpăra aur, puţine ţări par a fi dispuse să-şi reducă rezervele de metal galben (numai oficialităţile monetare ale S.U.A. şi Portugaliei au vîndut aur din rezervele oficiale).

Evaluate la preţul pieţei, rezervele de aur ale băncilor centrale ocupă în prezent mai mult de jumătate din valoarea rezervelor de lichiditate internaţională ale ţărilor. Astfel, la preţul de 500 dolari pe uncie, valoarea rezervelor oficiale de aur monetar este de cca. 500 miliarde dolari, adică 60% din lichiditatea internaţională oficială şi de peste 30 ori mai mult decît rezervele de drepturi speciale de tragere (activul de rezervă al Fondului Monetar Internaţional). Indirect şi neoficial, aurul a recîştigat locul pe care îl avea în deceniul 1960—1970 în cadrul lichidităţii internaţionale.

Avantajele creşterii preţului aurului se concentrează, însă, asupra unui grup restrîns de ţări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada şi ţările vest-europene) care deţin peste 85% din rezervele oficiale mondiale de aur monetar. Acest lucru adînceşte disparităţile în distribuţia pe ţări a lichidităţii internaţionale. În acelaşi timp, valorificarea rezervelor de aur la preţul prezent al pieţei ridică o serie de probleme, deoarece orice lichidare importantă a acestor rezerve ar determina o scădere masivă a preţului.

Definitoriu pentru piaţa şi preţul aurului îl constituie impactul hotărîtor pe care îl are politica oficială a ţărilor faţă de metalul galben. Anual, pe piaţa internaţională a aurului se tranzacţionează, în mod obişnuit, între 1000—1500 tone, din care cca. 900—1200 tone reprezintă aurul nou extras. În schimb, totalul rezervelor de aur monetar ale ţărilor este de 30—35 000 tone ; numai oficialităţile monetare ale S.U.A. deţinînd rezerve de cca. 8000 tone aur monetar, adică de cel puţin 5 ori mai mult decît volumul fizic al pieţei internaţionale. Pe nici o altă piaţă internaţională de mărfuri raportul cerere-ofertă nu depinde, în mod potenţial, atît de mult de politica oficială de stocare sau vindere.

În acest context, se poate înţelege mai bine situaţia cu totul excepţională de pe piaţa internaţională a aurului din ultimele săptămîni. Tendinţa generală şi de durată de creştere a preţului aurului reflectă cererea tot mai mare pentru metalul galben ca urmare a amplificării inflaţiei în economia mondială şi deprecierii puterii de cumpărare a monedelor. Pe această tendinţă generală s-a suprapus, în 1979 şi în special în ultimele săptămîni, cererea suplimentară de aur generată de incertitudinile economice şi politice de pe plan internaţional. Fenomenele de criză din diferite zone ale lumii, majorarea preţului ţiţeiului şi tensiunile de pe pieţele valutare în mod deosebit neîncrederea în dolar, au determinat tot mai mulţi posesori de fonduri lichide să opteze pentru plasamente în aur. Aurul este considerat de investitori „o valoare sigură într-o lume nesigură" şi de aceea este tot mai des avut în vedere în politica de diversificare a rezervelor monetare (înlocuirea unei părţi din rezervele în dolari prin rezerve în mărci vest-germane, franci elveţieni etc.).

În mod deosebit, ţările exportatoare de ţiţei cu surplusuri în balanţele de plăţi se pare că au optat pentru majorarea rezervelor lor de aur, ceea ce explică în mare măsură majorările de preţ din ultimul timp. La preţul de 500 dolari pe uncie, oferta medie anuală de aur de pe piaţa internaţională de 1000—1300 tone poate fi achiziţionată cu 16—20 miliarde dolari. Este însă cunoscut că disponibilităţile în monede străine (în special dolari) ale ţărilor exportatoare de petrol sînt evaluate la peste 150 miliarde dolari. Mai mult, ca urmare a ultimelor majorări ale preţului ţiţeiului, surplusul plăţilor curente ale ţărilor membre OPEC se situează la cca. 70 miliarde dolari pentru semestrul II 1979 şi semestrul I 1980, faţă de 50 miliarde dolari în 1979. Disponibilităţile prezente suplimentare ale acestor ţări, de 20 miliarde dolari, sînt suficiente pentru a achiziţiona oferta anuală tradiţională de aur de pe piaţa internaţională.

Din aceste considerente, piaţa internaţională a aurului este foarte volatilă. Orice majorare substanţială a cererii (aşa cum s-a întîmplat în decembrie 1979), neputînd fi acoperită de oferta tradiţională, determină creşteri substanţiale de preţ. Este semnificativ că majorările de preţ din ultimele zile au avut loc în condiţiile unui volum redus de tranzacţii, oferta de aur fiind foarte limitată ; posesorii de

aur evită vinderea unei părți din rezervele lor pentru a nu determina scăderea prețului. Asemenea majorări ale cererii pot fi acoperite numai prin vinderea unei părți din aurul monetar aflat în rezervele țărilor occidentale, dar, așa cum s-a mai menționat, în prezent puține țări par dispuse să vîndă aur (chiar S.U.A. au suspendat în ultimele luni vînzările periodice de aur monetar). În consecință, cercurile de specialitate apreciază că nu este exclus ca prețul aurului să atingă 800—1000 dolari pe uncie în 1980, dacă se menține actualul dezechilibru între cerere și ofertă. În mod deosebit, perspectiva prețului aurului depinde de cumpărările de aur ale țărilor exportatoare de petrol și a celorlalți posesori de fonduri lichide, precum și de politica față de aur a principalilor posesori de aur monetar (în special S.U.A.).

MUGUR ISĂRESCU
I.E.M.

drept și uzanțe internaționale

Documentele comerciale în vînzarea internațională (I)

Oricare ar fi obiectul unui raport comercial internațional — vînzare-cumpărare, antrepriză de construcții-montaj, transfer de tehnologie, consulting-engineering etc. — pentru încasarea prețului pe care s-a obligat să-l plătească beneficiarul mărfurilor livrate, a lucrărilor efectuate sau a serviciilor prestate, furnizorul trebuie să facă dovada executării întocmai a acestor obligațiuni, cu documente conforme prevederilor din contractul perfectat.

Rezumîndu-ne numai la operațiunile comerciale de vînzare-cumpărare internațională, arătăm că totalitatea documentelor prin care se face dovada livrării unui anumit lot de marfă — în cantitatea, calitatea, la data și în condițiile de transport convenite prin contract —, poartă denumirea generică de **documente comerciale sau de expediție.** Studierea acestor documente prezintă importanță pentru comercialiștii care activează în domeniul comerțului exterior din multiple puncte de vedere, din care două sînt esențiale ; în primul rînd, oricare ar fi modalitatea de plată adoptată prin contractele comerciale internaționale, întocmirea documentelor comerciale în strictă conformitate cu clauzele contractuale constituie o condiție **sine qua non** pentru încasarea prețului ; în al doilea rînd, documentele comerciale sînt actele primare care atestă nemijlocit executarea obligațiilor contractuale — atît cele rezultate din contractele economice interne de livrări pentru export, cît și din contractele comerciale internaționale —, constituind astfel premisa de neînlocuit pentru toate genurile de evidențe — operative, gestionare, contabile și statistice. Așa fiind, orice lacună în întocmirea și controlul întocmirii lor în conformitate cu regulile generale care le reglementează se poate reflecta negativ în activitatea întreprinderilor care concură la realizarea exporturilor și a importurilor și, nu rareori, sînt generatoare de pagube în lei sau în valută.

Am arătat mai sus că prin documente comerciale înțelegem totalitatea actelor care atestă, respectiv prin care se face dovada că un anumit lot de marfă a fost livrat în cantitatea, calitatea, cu mijlocul de transport, la locul și data convenite prin contractul comercial de vînzare internațională.

a) Denumirea de **documente comerciale,** pe care o folosim, este atribuită acestora prin Regulile uniforme privind încasoriile (Publicația 322), care în cadrul „Dispozițiilor generale și Definiții" arată că „expresia **documente comerciale** vizează facturi, documente maritime, documente de proprietate ori alte documente analoge, sau orice alte documente, oricare ar fi, altele decît documentele financiare". Aceleași Reguli uniforme stabilesc sfera de cuprindere a noțiunii de documente financiare și anume : „expresia **documente financiare** vizează cambii, bilete la ordin, cecuri, chitanțe de plată sau alte instrumente analoge, utilizate pentru a obține plata sumelor de bani".

In unele lucrări, pentru categoria documentelor comerciale se utilizează altă denumire ; astfel, „totalitatea documentelor ce se întocmesc în legătură cu o vînzare sau cumpărare de marfă care se transportă înăuntrul unei țări sau în străinătate poartă denumirea colectivă de **documente de expediție"** (1 ; 251). Credem că această denumire este prea îngustă, neputînd să includă în ea și, de exemplu, factura, care este un document comercial tipic, precum nici certificatele de analiză, de origină etc. Într-o altă lucrare de specialitate (2 ; 268) se atribuie acelor de care ne ocupăm denumirea de **documente de plată.** În lucrarea menționată se arată că „documentele de plată, privind vînzările sau prestațiile de servicii internaționale, în accepțiunea generală a acestei noțiuni, sînt actele care atestă expedierea mărfii (prestarea serviciilor), transferul proprietății, calitatea, garantarea și asigurarea mărfurilor respective". Pe bună dreptate se subliniază în continuare în lucrarea citată că oricare ar fi denumirea ce li se atribuie, pentru încasarea prețului privind mărfurile expediate, atît unitatea producătoare — exportatoare, cît și întreprinderea de comerț exterior, au obligația de a întocmi sau de a obține o serie de documente fără de care cumpărătorul nu efectuează plata.

b) Caracteristic documentelor comerciale este faptul că ele nu au o reglementare printr-un act normativ sau o uzanță comercială uniformă proprie lor ; izvoarele de drept aplicabile acestor documente sînt diferite, de la document la document, în funcție de natura lor juridică. Astfel, despre factura comercială, respectiv despre elementele obligatorii pe care trebuie să le conțină, tratează Condițiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/1975, la paragraful 49, în schimb, conosamentul este supus unor reglementări multiple, dintre care amintim Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditele documentare, Regulile de la Haga din 1921, cu modificările ulterioare și altele.

Față de importanța pe care o prezintă documentele de care ne ocupăm în derularea în condiții optime a plăților internaționale privind export-importurile, prin Normele din 8 octombrie 1975 ale Băncii Române de Comerț Exterior sînt prevăzute unele reguli generale, de care trebuie să țină seama întreprinderile de comerț exterior ; la elaborarea acestor norme au fost luate în considerare izvoarele de drept, uzanțele uniforme și practica bancară internațională, fiind astfel o veritabilă sinteză de reguli aplicabile documentelor comerciale folosite în plățile internaționale.

c) Documentele comerciale privite ca documente care se prezintă pentru derularea plăților internaționale, cumulează în totalitatea lor, fiecare în parte sau numai unele din ele, trei funcții principale : funcția probatorie, de decontare și de plată, funcția de titlu de credit.

Prima funcție — **funcția probatorie** — este caracteristică tuturor documentelor comerciale, fiecare document în parte dovedind un anumit aspect al operațiunii complexe de livrare a unor mărfuri determinate prin contract. Astfel, prin factură se stabilește natura, cantitatea, calitatea și valoarea mărfurilor livrate, precum și a cheltuielilor adiacente care urmează să fie suportate de cumpărător ; prin conosament se dovedește că mărfurile au fost încărcate efectiv spre transport pe o anumită navă ; prin certificatul de origine se atestă că marfa este indigenă din țara exportatorului ș.a.m.d

Funcția de decontare se manifestă la acele documente comerciale care sînt emise de diferite organizații specializate în derularea expedițiilor și a transporturilor de mărfuri, de la producător la cumpărătorul extern. Astfel, duplicatul scrisorii de trăsură internațională este un document care probează predarea mărfurilor către cărăușul fe-

roviar, dar în același timp, este și un document de decontare în cazul în care expeditorul — o unitate producătoare — a făcut plata transportului în contul exportatorului român sau în cel al cumpărătorului extern ; documentele comerciale, în totalitatea lor, au și **funcția de declanșarea obligației de plată,** deci sînt documente de plată, în virtutea faptului că prin prezentarea lor cumpărătorului, se face dovada de către vînzător a îndeplinirii obligației de livrare asumate.

Funcția de titlu de credit o au numai anumite documente comerciale, printre care conosamentul și polița de asigurare ; grație acestei funcții, documentele menționate pot fi întocmite la ordin și, ca urmare, proprietatea mărfurilor pe care le reprezintă — avem în vedere conosamentul — poate fi transferată cu multă ușurință, prin gir, potrivit intereselor pe care le are vînzătorul, în cadrul modalității de plată convenită prin contract.

d) Documentele comerciale, privite prin prisma emiterii lor pot fi grupate în : **documente interne,** emise de întreprinderea de comerț exterior exportatoare, printre care se numără factura comercială și, într-o anumită măsură, diverse specificații și avizări ; **documente din afara întreprinderii vînzătoare,** emise de producătorii mărfurilor destinate exportului și de diferite alte organizații socialiste specializate, care participă la operațiunea de livrare (documente de transport, certificate de calitate, buletine de analiză, poliță de asigurare etc.). O cît de sumară trecere în revistă a documentelor comerciale duce la constatarea că marea lor majoritate se întocmesc, respectiv se emit, de către organizații specializate, deci din punctul de vedere al întreprinderilor de comerț exterior exportatoare, sînt externe, ceea ce demonstrează atenția ce trebuie acordată comandării lor la timp și urmărirea primirii și controlul lor, de așa natură încît să se evite întîrzierea încasării prețului în valută.

Grupate din punct de vedere al anturii juridice a operațiunii pe care le atestă, documentele comerciale pot fi clasificate în patru mari categorii și anume :

— **documente comerciale de identificare calitativă, cantitativă și valorică a mărfurilor livrate ;** această categorie — care se emite de vînzător, fiind deci documente interne — cuprinde factura comercială și specificațiile mărfurilor pe fiecare colet, container sau vagon în parte ;

— **documente de transport,** în care includem conosamentul, duplicatul scrisori de trăsură internațională, scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier, scrisoarea de transport aerian, recipisa poștală și adeverința de primire pentru expediere, sînt emise de organizațiile de transport și expediție specializate :

— **documente de asigurare** — polițele și certificatele de asigurare — se emit de către societățile de asigurare sau reprezentanții lor ;

— **documente care atestă calitatea, cantitatea și originea mărfurilor,** reprezintă categoria cea mai numeroasă și diversificată categorie de documente comerciale, dintre care cele mai frecvent întîlnite sînt ' procese-verbale de recepție calitativă și cantitativă, certificate de recepție, certificate de calitate, certificate de garanție, certificate de origine, certificate fito-sanitare și sanitar-veterinare etc. ; sînt emise de producătorii mărfurilor pentru export, precum și de o serie de organizații și instituții specializate în control de diverse tipuri.

dr. Al. DETEȘAN

1. **P. Goreniuc** — Relațiile de plăți cu străinătatea, Editura științifică, 1971.

2. **Al. Deteșan, D. Porojan** — Export, probleme și soluții, editată de „Revista economică", 1977.

vademecum

Ambalajul în strategia produsului

Planul de marketing, care precede lansarea produsului, nu se mai poate mărgini să țină seama numai de produs. El va determina și ambalajul care va da produsului cele mai mari șanse să pătrundă, să se impună și să dureze. De aceea, din planul de marketing nu va lipsi un studiu aprofundat al produsului respectiv, pentru a i se stabili ambalajul care îl va distinge de altele și care va plăcea clienților prin calitățile lui funcționale (protejarea produsului, greutate redusă, mînuire ușoară) și estetice (forma, materialul, culoarea).

Numai după realizarea unor machete, verificate în cadrul unui eșantion socio-profesional de consumatori, se va putea considera că s-a descoperit cea mai bună soluție. Aceasta este însă abia prima etapă.

Foarte adesea, clientela reacționează într-un mod neprevăzut. De aceea, unii producători încep prin a lansa noile ambalaje într-o regiune-test, urmînd ca, în funcție de rezultate, să le modifice înainte de a le utiliza pe întregul teritoriu.

Numărul crescînd al produselor de marcă, apariția ambalajului nerecuperabil și extinderea marilor magazine sînt tot atîtea motive de a se acorda ambalajului o importanță specială. Actul de cumpărare este efectul unui ambalaj studiat și ajutat de acțiunea de publicitate și de planul de marketing.

Există o asemenea diversitate de produse de ambalat, de materiale care pot servi la ambalat și de politici comerciale care influențează domeniul ambalajelor, încît este imposibil să afirmăm că un produs X urmează să fie ambalat cu materialul Y, pentru a corespunde unei politici Z. Cel mult cîteva principii generale pot fi formulate.

Mai înainte de orice, vom analiza produsul, rețeaua de desfacere, concurența. Numai o analiză amănunțită a produsului și a ambianței lui poate constitui o bază de lucru pentru specialiștii în ambalaj. Să nu spunem : „Vreau să-mi ambalez făina în saci de culoare mov, sau să-mi livrez rulmenții cu bile în cutii cu ornamente, pentru că nu a mai procedat nimeni așa". Vom crea o impresie ridicolă.

Un ambalaj trebuie mai întîi să convingă. Ultima scenă a actului de „vînzare" se joacă în jurul ambalajului.

Aspectul grafic este esențial. Înainte de toate se cere sobrietate și claritate. De altminteri, în această optică tind să se generalizeze ambalajele cu fondul alb. Marca de fabrică trebuie scoasă în evidență. Dacă nu avem, vom cere unui specialist să ne inventeze o marcă. În lipsa unei mărci de fabrică, putem utiliza denumirea produsului sau oricare alt nume sub care este cunoscut produsul (denumirea procedeului de fabricație, brevetul etc.). Din punct de vedere grafic, ambalajul urmează să fie prelungirea acțiunii publicitare sau de impulsionare. Se va menționa în mod concis denumirea exactă a produsului sau conținutul ambalajului. Este inutil să se adauge acestei denumiri alte mențiuni sau fraze banale.

Inscripția de pe ambalaj trebuie să poată fi citită repede și înțeleasă fără confuzii. Se vor utiliza caractere simple, ușor descifrabile.

Ambalajul trebuie să aibă o putere de sugestie, ca efect al ansamblului. La calitate și preț sensibil egale, produsul nostru trebuie să fie preferat de către client. Uneori, reacția clientului față de un produs este de a spune „nu pare serios", chiar fără să-l fi încercat vreodată. Prezentarea unui produs are aceeași importanță ca și calitatea lui. Ambalajul trebuie să evoce ceea ce se așteaptă de la el : soliditate, seriozitate, greutate redusă, durabilitate, eficiență în cutare sau cutare împrejurare etc. În urmă cu cîțiva ani, cîteva mari întreprinderi de morărit din S.U.A. au lansat pe piață făina de patiserie în ambalaj de culoare neagră. Insuccesul a fost răsunător, cu toată importanta reclamă de lansare. Ambalajul de culoare neagră era psihologic incompatibil cu făina „albă", produs care simbolizează puritatea.

Motivaţiile eventualului cumpărător sînt foarte complexe, pentru că variază de la un segment la altul şi în mai mare măsură de la o ţară la alta. De aceea, pentru anumite produse de mare şi largă răspîndire este necesar ca studiul ambalajului să fie foarte aprofundat.

Produsul are calităţile lui proprii, pe care ambalajul are sarcina să le înfăţişeze publicului, menţinîndu-se în limitele cadrului juridic şi ale celui tehnic. Avem toată libertatea să facem ca ambalajul să provoace cu rapiditate (în cel mult cîteva zecimi de secundă, dacă este aşezat în stelajul dintr-un mare magazin) şi cu eficienţă (consumatorul potenţial trebuie să perceapă caracteristicile esenţiale ale produsului) dorinţa de a cumpăra a celui care îl vede.

Totuşi, actul vînzării nu este numai un efect al faptului că ambalajul a fost văzut. Publicitatea pe care o desfăşoară întreprinderea, publicitatea la locul de desfacere care însoţeşte produsul şi atrage atenţia pe loc, precum şi acţiunile întreprinse anterior dau produsului o anumită imagine.

Bătălia detergenţilor cu enzime este un exemplu care a demonstrat evoluţia marketing-ului în ultimii ani. Incontestabilul progres tehnic pe care îl reprezintă introducerea enzimelor nu ar fi fost niciodată suficient pentru a transforma în aşa măsură piaţa. A fost nevoie de un marketing excepţional de eficient, din care, firește, a făcut parte şi ambalajul.

Detergentul „Ariel", de exemplu, a cunoscut un succes fulgerător şi durabil, datorită nu numai calităţii, ci şi impresiei produse de ambalajul lui. Pachetul reprezintă, pe un fond alb, nişte elipse concentrice de culoare albastră, iar inscripţia simplă „Ariel" este scrisă foarte citeţ. Acest pachet, realizat în urma a numeroase sondaje, dă gospodinei o impresie de eficacitate şi de tehnicitate. Totuşi această tehnicitate este prezentată subtil, ca să nu o sperie. Ansamblul pachetului atrage privirea, iar conţinutul lui posedă calităţile care se aşteaptă de la detergent.

Mostrele distribuite, publicitatea întreprinsă prin presă, prin mijloacele audiovizuale etc., au explicat în mod sumar gospodinelor principiul enzimelor, pentru a le linişti. În acelaşi timp, ele au fost familiarizate cu ambalajul, denumirea şi marca produsului.

Desigur o campanie publicitară desfăşurată astfel a cerut investiţii pe care numai o mare firmă îşi poate permite să le facă. Totuşi şi o întreprindere mai modestă poate şi trebuie să-şi integreze ambalajele în politica ei comercială, cu mijloacele de care dispune.

Importanţa pe care urmează să o acordăm diverselor funcţii ale ambalajului diferă după produs.

Ambalajul ideal trebuie să protejeze bine produsul, să fie lesne de fabricat şi ieftin; caracteristicile lui tehnice trebuie să uşureze manipulările, transportul şi depozitarea. Prin concepţia lui, el este un instrument eficient al marketing-ului.

Funcţia esenţială a ambalajului este de a proteja. După natura, dimensiunile, greutatea şi numărul de unităţi de ambalat, vom prefera un tip anumit. Posibilităţile tehnicii moderne sînt foarte vaste. Alegerea va fi deci foarte grea.

Între uzină şi consumator intervin depozitarea şi transportul. Desigur, se cere ca produsul să fie protejat, iar ambalajul să fie adaptat manipulărilor defectuoase la care ar putea fi supus. Nu este bine cînd o cutie de carton se strică din cauza ploii, cînd o etichetă este smulsă etc. Cu ocazia studiului întreprins în legătură cu ambalajele, se confecţionează şi „ambalaje de încercare", iar la unele produse se fac experienţe cu diferite mijloace de transport pentru a vedea în ce stare se vor înapoia.

În vederea depozitării, ambalajul trebuie să fie perfect. Dacă ambalajele întreprinderii sînt foarte practice, ele vor contribui în mare măsură la bunul ei renume.

Ambalajul trebuie să permită să se cîştige spaţiu. Cînd va fi depozitat, marca şi tipul produsului trebuie să fie uşor de identificat. Nu trebuie uitată securitatea : rezistenţa la strivire, la coroziune, la căldură etc. Riscurile vor fi semnalate clar pe toate feţele.

Pentru clienţii care cumpără cantităţi importante de produse, ambalajul poate fi individualizat, prin indicarea firmei de desfacere cu ridicata, a importatorului sau printr-o culoare specială.

Ambalajul dă preţ produsului. Toate funcţiile arătate mai sus trebuie să contribuie la aceasta. Să ne întrebăm de asemenea în ce măsură ambalajul nerestituibil va putea fi reutilizat de către client. Aceasta poate să constituie un „ultim" serviciu (şi nu din cele mai neînsemnate) pe care ambalajul îl aduce clientului.

Raportul dintre valoarea produsului şi costul ambalajului nu trebuie să ne facă să uităm de funcţia de apel a ambalajului. Acesta trebuie să fie uşor de recunoscut atunci cînd produsul este expus. O sticlă de apă minerală „îşi strigă marca cu voce tare". Şi o ladă conţinînd maşini-unelte sau piese de schimb trebuie să fie uşor de recunoscut.

Cînd ambalajul este ieftin, cînd uşurează munca intermediarilor şi-l serveşte pe client cît se poate mai bine, cînd este un adevărat îndemn la cumpărare, atunci avem un ambalaj excelent care îşi îndeplineşte toate funcţiile.

Ambalaj nerecuperabil sau recuperabil ? Aceasta este întrebarea care se pune atît pentru produsele de larg consum, cît şi pentru produsele industriale.

De fapt, atît pentru vînzător, cît şi pentru client, totul nu este decît o chestiune de preţ, de uşurinţă a utilizării şi de igienă.

Consumatorul, avid de inovaţii, va asalta noile produse. Desigur, pe el îl costă mutaţia către ambalajul nerecuperabil, dar, această mutaţie accelerîndu-se, se poate presupune că noutatea, uşurinţa utilizării şi mai ales calitatea, merită o mică cheltuială suplimentară.

Pentru distribuitor problema este oarecum diferită. Cele mai raţionale prevederi estimează că marea majoritate a produselor de băcănie se vor desface în sistemul de autoservire. Atunci ambalajul şi standul de prezentare vor fi singurele legături între client şi produs. Mai mult ca oricînd ambalajul va trebui să se adapteze la vînzarea în masă ; el va trebui să promoveze produsul, să permită o depozitare şi o manipulare uşoare şi un raport „cifra de afaceri/spaţiu" cît se poate mai ridicat.

După aspectul rentabilităţii, arta şi creativitatea au un rol foarte important. Pentru consumator, cele mai multe din produsele, al căror raport calitate/preţ este egal, se disting numai prin aspect, design. Şi unde poate interveni mai bine arta decît în domeniul ambalajului ? În mod paradoxal, cu cît o întreprindere dispune de mai puţine mijloace financiare, cu atît are interesul să se arate mai creativă în domeniul ambalajelor, pentru a face ca produsele sale să se deosebească de cele ale concurenţilor.

C. MIRCESCU

ÎN CURÎND !

PLĂŢILE, RISCURILE, EFICIENŢA

documentar

Premisă a schimburilor economice internaționale

Fluxul valutar financiar

Sistemul monetar-financiar internațional este chemat să asigure desfășurarea normală a fluxului valutar-financiar internațional, și prin acesta, totalitatea fluxurilor economice internaționale din cadrul circuitului economic mondial.

CONȚINUT ȘI OBIECTIVE ALE FLUXULUI VALUTAR ȘI FINANCIAR

Abordarea teoretică a fluxului valutar-financiar internațional este definită în raport de doctrina economică a autorilor. Sesizarea lui în litaeratură — mai ales sub forma de investiții directe — este remarcată încă de la începutul secolului XX, tratarea lor teoretică și politică era legată exclusiv de natura capitalismului — în stadiul său imperialist — cînd are loc exportul de capital. Într-adevăr, imperialismul se caracterizează prin exportul de capital, în acele forme prin care are loc acapararea surselor de aprovizionare și a piețelor de desfacere, împărțirea și reîmpărțirea sferelor de influență și dominație etc. Acest conținut al exportului de capital — ca trăsătură a imperialismului — îl întîlnim și astăzi în forme foarte variate, cu deosebire în activitatea societăților transnaționale. Dealtfel, acest conținut caracterizează nu numai relațiile de investiții internaționale, dar și alte relații, începînd de la comerțul de mărfuri și terminînd cu cel mai nou și important flux cum este transferul de tehnologie. Dominația prin tehnologie — în forme și scopuri variate — a căpătat denumirea cunoscută de „imperialism tehnologic".

În același timp, economia mondială a cunoscut importante mutații sociale, naționale, economice etc. În aceste condiții și fluxurile economice internaționale și-au schimbat natura și conținutul în raport de natura partenerilor, modalitățile și condițiile derulării acestor fluxuri sînt foarte variate. Aceasta este valabil și pentru fluxul valutar-financiar internațional. Numai o analiză concretă a conținutului, condițiilor, modalităților și efectelor unui circuit sau altul al fluxului valutar-financiar internațional ne permite să constatăm natura reală a acestui flux.

În analiza conceptuală a fluxului valutar-financiar internațional punctul de plecare îl poate constitui studiul funcțiilor banilor în relațiile internaționale. Criteriul de bază de includere a unor valori în fluxul valutar-financiar internațional este **autovalorificarea** lor, respectiv obținerea unui plus de valoare prin utilizarea lor în schimburile economice internaționale. Aceasta reprezintă deosebirea fundamentală dintre fluxul de mărfuri și fluxul valutar-financiar. În cazul fluxului internațional de mărfuri obiectivul fundamental este shimbarea unei valori cu alta, în procesul căreia se realizează plus produsul creat deja în procesul de producție. Fluxul valutar-financiar urmărește înainte de toate autovalorificarea în utilizarea sa ulterioară, deci sporirea valorii pe care la un moment dat o exprimă fondurile bănești concretizate într-o valută sau alta.

Reținînd acest obiectiv principal al fluxului valutar-financiar internațional ar fi greșit să reducem funcțiile fluxului valutar-financiar doar la această funcție. Rațiunile care determină fluxul valutar-financiar internațional sînt mai multe, deși în ultimă instanță vizează obiectivul principal menționat mai sus. Astfel, în perioade de instabilitate economică, valutară sau politică asigurarea securității (integrității) fondurilor poate deveni un factor important, iar uneori cel mai important factor al mișcării internaționale de fonduri valutar-financiare. De asemenea, interdependența dintre fluxurile economice internaționale condiționează necesitatea mișcării internaționale a fondurilor în scopul declanșat de antrenare a altor fluxuri economice internaționale. Astfel, finanțarea exportului, creditul comercial, creditul financiar pe marfă și chiar creditele bancar-financiare sînt forme ale fluxului valutar-financiar care urmăresc stimularea fluxului internațional de mărfuri. Plata sub formă de redevențe a unor tehnologii exportate urmărește promovarea fluxului tehnologic internațional. Putem spune că mișcarea fondurilor valutar-financiare internaționale este strîns legată de toate celelalte fluxuri economice internaționale, aflîndu-se într-o dinamică interdependență. În fine, mișcarea internațională a fondurilor este determinată de dezechilibrele în balanțele de plăți, de necesitatea echilibrării lor prin antrenarea creditului internațional, plasamentelor internaționale sau a rezervelor valutare ale statelor. Dacă mișcarea internațională a fondurilor valutar-financiare determinată de factorii anteriori menționați constituie **prima etapă** a fluxului valutar-financiar (întrucît va urma etapa a doua de rambursare, repatriere etc.), în cazul mișcărilor internaționale de fonduri care antrenează modificarea rezervelor valutare reprezintă, de regulă, o **etapă ulterioară** a fluxului valutar-financiar internațional, dealtfel și o **etapă finală a tuturor** fluxurilor economice internaționale.

Sintetizînd obiectivele ce se urmăresc în dezvoltarea fluxului valutar-financiar internațional reținem următoarele: a) autovalorificarea disponibilităților valutar-financiare; b) asigurarea integrității și securității fondurilor; c) antrenarea și stimularea fluxurilor comerciale, tehnologice și serviciilor internaționale; d) echilibrarea finală a balanțelor de plăți prin transferul internațional de rezerve valutar-financiare.

În practică primele două obiective acționează concomitent, iar dacă apar și situații în care se pot disocia, respectiv de a alege una din cele două rațiuni (autovalorificare sau securitatea fondurilor), atunci securitatea fondurilor este factorul care primează în decizia privind plasamentele și investițiile internaționale. Sînt însă și situații de mișcare internațională a fondurilor determinate de toți patru factori concomitent.

CIRCUITELE DE BAZĂ ALE FLUXULUI VALUTAR-FINANCIAR INTERNAȚIONAL

O problemă care presupune o clarificare preliminară constă în determinarea **formelor** principale de realizare a fluxului valutar-financiar internatonal. Sistemul bancar-financiar internațional dezvoltat și diversificat, tehnicile moderne și rapide ale tranzacțiilor valutar-financiare internaționale fac aproape imposibilă cuantificarea exactă a volumului fluxului valutar-financiar internațional, întrucît apare o succesiune rapidă a formelor de plasamente internaționale — uneori în cursul aceleiași zile, — astfel încît la nivelul unui an statisticile bancare — în cazul în care s-ar publica în întregime — ar reflecta evidențe duble repetate ale acelorași fonduri. Cel mai adesea cercetările privind clasificarea formelor de plasamente financiare internaționale au ca punct de plecare **durata plasamentelor**, grupîndu-le în plasamente pe termen scurt (pînă la un an), pe termen mijlociu (pînă la cinci ani) și pe termen lung. Desi acest criteriu are o mare importanță pentru echilibrul trezoreriei unei bănci sau balante de plăți externe ale unei țări, această grupare este relativă, întrucît o investiție pe termen lung, să spunem cumpărarea la emisiune a unor euroobligațiuni pe șapte ani, posesorul poate să le negocieze, vînzîndu-le pe piața secundară după cîteva luni, devenind deci practic un plasament pe termen scurt din punct de vedere al creditorului, și invers, cumpărarea unor bonuri de tezaur pe termen scurt — de exemplu la trei luni — deținerea lor poate fi perpetuată (reinvestită) pentru mai mulți ani. În primul caz, statistica evidențiază o investiție pe termen lung, dar în realitate s-a transformat

într-o investiție pe termen scurt. În cazul al doilea, o investiție pe termen scurt se desfășoară în practică ca un plasament pe termen lung. Criteriul duratei plasamentelor internaționale are însă importanța sa, întrucît termenul de plasament determină gradul de lichiditate a fondurilor și costul lor.

Se pare că un criteriu relativ mai expres este **modalitatea** în care se realizează plasamentul internațional al unor fonduri. Avantajul acestui criteriu este că ține seama, sau permite să se evidențieze, atit termenul investiției internaționale, scopul principal și nemijlocit al plasamentului, tehnica financiară de realizare a mișcării internaționale a fondurilor.

Deci, după modalitatea de plasare internațională a fondurilor valutar-financiare distingem următoarele circuite ale fluxurilor valutar-financiare :

1. **Depozite financiare de trezorerie** — reprezintă un plasament internațional la o bancă sau instituție bancară, de fonduri în valută străină temporar disponibile. Sursele acestor fonduri sînt foarte diferite și provin din : rezervele valutare (oficiale sau private) menținute pe conturi curente sau pe un termen foarte scurt, fonduri de rulment ale băncilor sau corporațiilor, încasarea contravalorii unor exporturi de mărfuri și servicii sau alte venituri obținute într-o altă țară etc. Scopul depozitelor financiare de trezorerie constă — în principal — în menținerea unui **grad foarte înalt al lichidității** fondurilor, fără însă a se subaprecia prin aceasta maximizarea veniturilor din depozitele financiare respective. În unele situații — și acestea sînt foarte dese și antrenează uneori valori considerabile — scopul principal al plasamentului este obținerea de venituri maxime ca urmare a unei previzibile evoluții favorabile a dobînzilor sau a cursului de schimb al valutei în care se face depozitul financiar, acestea căpătînd denumirea de capitaluri speculative sau hot money. Deseori însă — în condiții de instabilitate valutară, economică sau politică — prin depozite financiare de trezorerie se urmărește pur și simplu asigurarea integrității valorice a fondurilor.

În același timp, trebuie subliniată marea diversitate a **tehnicilor de depozit**, acestea variind de la clasicul depozit în conturi curente, la depozite cu condiții de depozitare și retrageri foarte variate cum ar fi : depozite la termen de o lună, trei luni, șase luni, nouă luni și 12 luni, sau pe perioade „sparte" ; depozite pe durată nedeterminată, dar cu un preaviz în zile convenit în vederea retragerii ; depozite day to day — în diferitele sale variante (overnight, spot next, tomorow next ; weekend — de vineri pînă luni); depozitele call care reprezintă o creație a sistemului bancar în țările în care depozitele la cont curent ale nerezidenților nu sînt remunerabile — ca în cazul S.U.A. — pentru care băncile americane deschid conturi call în alte centre financiare, ca de exemplu în Bahamas, unde legislația restrictivă americană nu acționează, făcînd astfel ca băncile americane să fie competitive la remunerarea de depozite în cont curent pentru perioade de sub o lună.

Dezvoltarea **pieței eurovalutelor** (eurovalutelor sau asiovalutelor) a creat condiții favorabile diversificării formelor și tehnicilor de depozite sau alte plasamente financiare internaționale.

2. **Creditul internațional** — este unul din componentele importante ale fluxului valutar-financiar internațional, asistînd la o adevărată **piață internațională a creditului.** Formele creditului internațional sînt variate și ele pot fi grupate după diferite criterii. În cazul analizei de față modalitatea de acordare a creditului, scopul nemijlocit urmărit și efectele pe care le antrenează ne pot permite să distingem **două tipuri principale de credite** internaționale : a) Credite financiare : b) Credite comerciale.

În ambele forme are loc o mișcare internațională de valori, însă în primul caz fondurile sînt acordate sub formă **bănească**, iar al doilea sub formă de **mărfuri.** De aici deosebiri esențiale în sursele de mobilizare a fondurilor, nivelul costurilor, schema de acordare și de mobilizare. Cu toate acestea nu în toate tranzacțiile de credit se poate face o distincție clară și o încadrare certă într-unul sau altul dintre tipurile de credite enunțate mai sus.

Astfel, creditul financiar, fiind acordat direct în bani, nu poate fi decît credit bancar. Dar, creditele bancare pot fi pur financiare (de la bancă la bancă) sau linii de credite interurbane în vederea finanțării unor tranzacții comerciale. Fondurile obținute din creditele bancare pe marfă — spre deosebire de creditul de la bancă la bancă — nu pot fi transferate dintr-o țară în alta, sau dintr-o valută în alta, și trebuie utilizate pentru plata importului de mărfuri din țara și în valuta băncii creditoare. O formă nouă de credit financiar internațional și care vizează sume importante sînt creditele bancare consorționale, prin care un grup de bănci — constituite într-un consorțiu sau sindicat — acordă un împrumut unei anume bănci. În același timp, concurența de pe piața internațională a comerțului cu mașini, utilaje și instalații a condus, pe de o parte, la vînzarea-cumpărarea acestor produse pe credit. Creditul poate fi acordat direct de către exportator importatorului pentru o anumită cotă din valoarea mărfurilor (numit și credit furnizor) sau de către o bancă sau instituție financiară din țara exportatorului direct în favoarea importatorului (credit cumpărător). În ambele cazuri intervine statul sau instituții specializate de stat care refinanțează — în ultimă instanță — exporturile pe credit. Deci, observăm o anumită întrepătrundere între cele două tipuri principale de credit (financiar și comercial). Această întrepătrundere se desprinde nu numai în baza acordării creditului, dar și după ce tranzacțiile bancar-comerciale au avut loc. Astfel, un export pe credit comercial acordat de exportator, acesta din urmă apelează la sistemul bancar-financiar pentru refinanțarea prin scontarea tratatelor sau biletelor la ordin înainte de scadența creditului comercial, acesta din urmă intrînd deja în sfera relațiilor financiar-bancare.

Cu toată această întrepătrundere noi vom analiza separat creditele financiare și creditele comerciale în vederea aprofundării principalelor tendințe și particularități ale lor în cadrul fluxului valutar-financiar internațional.

3. **Investiții străine de portofoliu** — constau în plasamente de fonduri în valori mobiliare, cu deosebire în obligațiuni și acțiuni emise de străini într-o anumită țară sau în mai multe țări concomitent, și cumpărate de rezidenți (bănci, instituții financiare, precum și de persoane fizice). Investițiile de portofoliu — cel puțin în momentul efectuării lor — sînt pe termen lung, avînd ca obiectiv principal obținerea unui venit fix sau variabil. Evident că această formă de investiții fiind efectuată pe termen lung are un grad mai redus de lichiditate, dar majoritatea valorilor mobiliare aici în discuție sînt negociabile la bursa de valori, putînd fi vîndute și transformate în orice moment în fonduri lichide. Desigur că decizia de vînzare a titlurilor de portofoliu și momentul efectuării acesteia se bazează pe criteriile asigurării integrității fondurilor și obținerii de venituri maxime (dobîndă, dividend, etc.). În ultimii 15 ani asistăm la o dezvoltare a pieței investițiilor internaționale de portofoliu atît sub aspect cantitativ, cît și al tehnicilor de efectuare (cu deosebire emisiunea de eurobligațiuni, alături de obligațiunile și acțiunile străine).

4. **Investiții directe în străinătate** — reprezintă una din formele cele mai vechi ale fluxului valutar-financiar internațional și care astăzi prezintă controverse atît economice, cît și politice și ideologice. Investițiile directe străine se caracterizează prin plasarea de resurse financiare, materiale, tehnologice etc. prin crearea, dezvoltarea sau achiziționarea unei unități economice (de producție, de comercializare, de asigurare sau bancare) prin care investitorul străin deține o parte sau în totalitate capitalul social, dar în orice caz trebuie să permită **un anumit grad de control** asupra activității unității economice respective. Forma clasică de investiții externe — crearea de către străini de unități sau sucursale ale lor în care dețin controlul total ca urmare a stăpînirii întregului capital — a degenerat în activități de sustragere de sub controlul statului pe teritoriul căruia acționează, devenind — ceea ce astăzi în mod curent se numește — societăți transnaționale. În același timp, însă, au

apărut forme noi de investiții directe prin care investitorul străin realizează controlul asupra activității societății în comun cu un partener local (privat sau public) ca urmare a aportului de resurse la activitatea comună. Acestea constituie **societățile mixte** sau întreprinderile comune (joint ventures). Proporția participării variază în raport de interesele partenerilor în limitele legislației naționale a țării pe teritoriul căruia societatea mixtă funcționează.

5. O componentă importantă a fluxului valutar-financiar internațional o constituie **veniturile rezultate din plasamente financiare și investiții externe.** Acestea sînt venituri generate de mișcarea internațională anterioară de fonduri financiare (sub forma celor enunțate mai sus). Aici nu este vorba de rambursarea sau repatrierea fondurilor financiare propriu-zise investite sau acordate anterior unui partener străin, ci de veniturile pe care acestea le generează pe parcursul existenței lor în străinătate pînă la rambursare sau repatriere. Aceste venituri iau forme diferite în raport de caracterul plasamentelor sau investițiilor internaționale: dobînda (la credite), beneficiul (la investiția directă), dividente (investiția în acțiuni), cupoanele (la obligațiuni).

Veniturile de mai sus intră în fluxul valutar-financiar internațional atît prin repatrierea lor, cît și prin sporirea creanțelor externe ca urmare a reinvestirii lor locale sau într-o terță țară. Deci, veniturile rezultate din plasamentele și investițiile internaționale intră în fluxul valutar-financiar internațional prin următoarele căi: repatriere în țara de origină, reinvestirea veniturilor în economia țării în care au fost create (lărgirea întreprinderilor cu capital străin, crearea de noi întreprinderi, acordarea de noi împrumuturi etc.), reinvestirea lor tot în străinătate, dar într-o terță țară. Această parte a fluxului valutar-financiar internațional care constă din veniturile la plasamentele și investițiile externe face parte din contul „invizibilelor" din balanța de plăți externe, și nu în contul „capital", deși ele provin din mișcarea fondurilor din acest ultim cont.

6. Un element cu o anumită pondere în cazul unor țări sau perioade sînt **transferurile valutar-financiare unilaterale** adică acele fluxuri financiare care nu generează ulterior rambursare, repatriere sau venituri în contrapartidă. În trecut, ponderea principală o dețineau despăgubirile de război, iar în prezent **asistența financiară pentru dezvoltare** în favoarea țărilor subdezvoltate.

Recapitulînd cele de mai sus putem prezenta sintetic principalele elemente componente ale fluxului valutar-financiar internațional:

Fluxul valutar-financiar internațional
- → Contravaloarea bănească a mărfurilor și serviciilor
- → Credite comerciale
- → Depozite financiare și de trezorerie
- → Credite financiare
- → Investiții de portofoliu
- → Investiții directe
- → Venituri din investiții financiare
- → Transferuri financiare unilaterale
- → Transferuri financiare unilaterale

Partea cea mai mare a contravalorii mărfurilor și serviciilor se realizează sub forma plății cash, clearing sau barter, iar o anumită parte se livrează pe credit. De aceea acest circuit monetar internațional, deși teoretic face parte din fluxul valutar-financiar internațional nu prezintă probleme deosebite de analiză economică, ci presupune o analiză a **tehnicilor de plată**, care se referă la modalitățile de plată, instrumente de plată și formele de garantare a plății etc. Deși în sine aceste probleme sînt deosebit de importante ele nu vor forma obiectul analizei prezentei teme. Aspectul valutar-financiar cel mai important al circuitului monetar care reprezintă contravaloarea mărfurilor și serviciilor este problema riscului valutar, dar care nu va fi neglijată pe parcursul cercetării noastre. În schimb, creditele comerciale vor fi analizate separat. În ceea ce privește circuitul veniturilor din investițiile financiare (beneficii, dobînzi, dividente ș.a.) ele vor fi analizate în strînsă legătură cu circuitul investițional care generează asemenea venituri externe.

Deci, analiza fluxului valutar-financiar internațional presupune un studiu aprofundat și complex al următoarelor circuite: depozite financiare și de trezorerie, creditele financiare, investițiile de portofoliu, investiții directe, credite comerciale și asistența financiară pentru dezvoltare. Dar, înainte de a trece la analiza propriu-zisă a acestor circuite, se impune o cercetare preliminară a unor probleme de bază ale evoluției fluxului valutar-financiar.

DIMENSIUNILE CIRCUITELOR FLUXULUI VALUTAR-FINANCIAR INTERNAȚIONAL

Dacă comerțul mondial cu mărfuri reprezintă — din punct de vedere valoric — principalul flux economic internațional (peste 1.300 mld. dolari la nivelul anului 1978) [1], fluxul valutar-financiar internațional este de departe al doilea flux ca mărime valorică (dacă nu luăm în considerație contravaloarea mărfurilor plătite cash, clearing și barter). Însă dacă luăm în considerație **dinamica dezvoltării,** în ultimii ani fluxul valutar-financiar ocupă primul loc în ansamblul circuitului economic mondial.

Din nefericire nu dispunem de toate datele statistice privind tranzacțiile valutar-financiare internaționale. Astfel, nu se publică creditele financiare de la bancă la bancă, creditele comerciale, o serie de depozite financiare pe termen scurt, investiții directe etc.

Datele atestă că fluxul valutar-financiar internațional, fiind al doilea flux ca mărime după fluxul de mărfuri, are însă o dinamică mai ridicată decît cea cunoscută de comerțul internațional. Astfel, în 1978, fluxul net al tranzacțiilor valutar-financiare se ridică aproape la 500 mld. $, ponderea principală deținînd-o tranzacțiile de pe piața eurovalutară, cu deosebire a eurodolarilor. Cu tot efortul pe care îl depune B.R.I. pentru eliminarea unor înregistrări duble, această cifră trebuie privită însă cu anumită rezervă, privind posibilitatea unei anumite supraevaluări. Dar altă posibilitate privind măsurarea tranzacțiilor valutare pe termen scurt (pînă la un an), ca și a creditelor de la bancă la bancă în prezent nu există.

Al doilea circuit principal ca mărime în fluxul valutar-financiar internațional îl reprezintă eurocreditele consorționale sau sindicalizate, care au crescut de la 4,7 mld. dolari în 1970, la 71,6 mld. $, deci de peste 15 ori. O dinamică de asemenea înaltă o deține emisiunea de noi obligațiuni străine care în 1978 depășește ca volum emisiunea de euroobligațiuni, inversîndu-se raportul existent în 1970 cînd volumul euroobligațiunilor era superior celui de obligațiuni străine. În schimb, asistența financiară pentru dezvoltare, deși s-a dublat ca volum, scade ca pondere în fluxul valutar-financiar de la 7,3% în 1970 la 3,6% în 1978.

În ceea ce privește celelalte circuite ale fluxului valutar-financiar internațional pentru care nu dispunem de statistici sigure, putem emite unele evaluări de ordine de mărime. Astfel, creditul comercial reprezintă, de regulă, 10%—20% din valoarea exportului de mașini și utilaje, creditele comerciale pe marfă pot ajunge uneori pînă la 50% (dar valoarea absolută a acestora este mică, întrucît se referă la mărfuri „ordinare", adică materiale, semifabricate, piese de schimb etc).

În același timp, investițiile străine directe pot fi apreciate doar după ieșirile nete de capital pe termen lung efectuate de firme, fără a se putea cuantifica reinvestițiile. Volumul investițiilor directe cunoaște o dinamică inegală, dar ieșirile de investiții directe nete variază între 25 mld. și 35 mld. dolari. [1]) pe an. După cum vedem, ele nu reprezintă valori absolute mari. În comparație cu eurocreditele sau investițiile în obligațiuni, dar sînt materiali-

[1] G.A.T.T. Press Release, Geneva, 1979.

zate în tehnologii, drepturi de proprietate etc., cu efecte economice, politice și sociale deosebit de complexe.

În ceea ce privește veniturile din investițiile externe ele reprezintă circa 30% din totalul invizibilelor, adică circa 101 mld. dolari din totalul de 337 mld. dolari al comerțului invizibil în 1978[2] — o mărime importantă în fluxul valutar-financiar internațional.

Constatăm deci că dimensiunile mari — ca volum și dinamică — ale fluxului valutar-financiar internațional constituie o caracteristică generală a economiei mondiale contemporane.

FACTORII CONTRADICTORII AI EVOLUȚIEI FLUXULUI VALUTAR-FINANCIAR INTERNAȚIONAL

Factorii care stau la baza unei asemenea evoluții sînt foarte variați și contradictorii. Totuși, putem reține **unii factori generali** care determină dimensiunile mari ale fluxului valutar-financiar internațional. Astfel, unii din factorii determinanți cu valoare generală rezidă în diferite crize economice internaționale care domină economia mondială: criza energetică, criza de materii prime, criza sistemului valutar-financiar, recesiunea economică etc. Toate acestea au generat în mod diferit, asimetric și contradictoriu cererea și oferta de fonduri financiare. În esență acești factori generali pot fi sintetizați astfel:

— Trecerea la **convertibilitatea multor valute** a constituit premisa principală și o condiție esențială a dezvoltării accelerate — în anii '60 și '70 — a fluxurilor valutar-financiare internaționale.

— **Încetinirea creșterii economice** în economia mondială de la 5,6% în medie pe an în 1962—1972 la 3,3% în perioada 1973—1978. Aceasta s-a reflectat în lipsa de cerere financiară internă în țările dezvoltate cu valută convertibilă și sporirea ofertei externe de fonduri financiare.

— Bulversarea **pieței mondiale de mărfuri** și ascuțirea concurenței pe această piață au condus la accentuarea intervenției masive a guvernelor în stimularea exporturilor, inclusiv prin crearea de facilități financiare destinate finanțării comerțului exterior.

— Accentuarea **dezechilibrelor balanțelor de plăți externe** — active sau pasive — și, ca urmare, sporirea cererii și ofertei de mijloace de plăți pentru echilibrarea schimburilor economice externe.

— Criza dolarului și apariția pe scena financiară mondială a noi valute financiare (mărci vest-germane, franci elvețieni, ieni, guldeni olandezi, lire sterline ș.a.) au creat posibilități de acces la noi segmente ale **pieței internaționale de capital**, în trecut închise sau greu de abordat (investiții în S.U.A., emisiunea de împrumuturi străine în țările europene, Japonia și altele).

— Dezvoltarea **pieței eurovalutelor** — cu deosebire după 1965 — a creat tehnici noi și fonduri noi de credite și investiții internaționale, sporind în același timp viteza plasamentelor internaționale.

— Creșterea numărului și volumului cifrei de afaceri a **societăților multinaționale** au creat circuite valutar-financiare noi, atît în ceea ce privește mobilizarea, cît și utilizarea fondurilor financiare disponibile.

— Amplificarea **barierelor tarifare și netarifare** din calea schimburilor comerciale și transferurilor valutare s-a reflectat în dezvoltarea unor circuite în cadrul fluxului valutar-financiar internațional capabile să evite parțial asemenea bariere (prin investiții directe, utilizarea de eurovalute etc.).

— Instabilitatea **cursurilor valutare** a sporit preocuparea deținătorilor de fonduri de manevrare a plasamentelor dintr-o valută în alta sau dintr-o țară în alta în vederea asigurării criteriilor de eficiență și securitate a fondurilor.

— **Apariția unor centre financiare noi, care** alături de New York și Londra **se** dezvoltă centre financiare în Europa continentală și Japonia, dar mai ales în așa-numitele „centre offshore" (Singapore, Bahamas etc.).

— Criza energetică a creat o sursă nouă de **fonduri în petrodolari, care** sînt investiți fie în depozite și instrumente pe termen scurt, fie în investiții rezistente la inflație.

— Evoluția inegală a cursurilor de schimb și inflației **a generat o diferențiere în nivelul și sistemele (structurile) dobînzilor** atît în ceea ce privește valutele, cît și tipurile de plasamente financiare.

— Deosebirile marcante în evoluția cursurilor de schimb, dobînzilor și diversificarea valutelor financiare pe piața internațională de capital au condus — în condițiile unor mijloace moderne de comunicații — la **creșterea rolului arbitrajului valutar**, atît pentru buna derulare a fluxului valutar-financiar internațional, cît și a celorlalte fluxuri economice internaționale.

— Folosirea preponderentă în politicile monetare ale statelor a unor pîrghii noi cum sînt **operațiunile de open market**, respectiv de instrumente financiare negociabile și purtătoare de dobînzi care sînt atractive pentru investirea de fonduri internaționale temporar disponibile, asigurînd, totodată, îmbinarea criteriilor de lichiditate și eficiență a plasamentelor în asemenea instrumente.

— Accentuarea tendințelor de **creștere a ponderii surselor împrumutate față de fondurile proprii** în activitatea firmelor și corporațiilor a condus la atragerea de fonduri atît de pe piața națională, cît și de pe piața financiară internațională.

— Adîncirea subdezvoltării economice, a decalajelor economice și necesitatea **finanțării dezvoltării și refinanțării datoriei externe publice** au condus la o prezență activă a țărilor în curs de dezvoltare și organismelor internaționale pe piața financiară internațională.

— Construirea unor obiective economice importante, ca și lărgirea schimburilor economice și destinderea internațională au permis o **prezență activă a noi țări socialiste pe piața financiară internațională**, fie în cadrul acțiunilor de cooperare, fie pe piața internațională de capital.

— Instabilitatea economică și politică în diferite zone ale lumii a accentuat problema **riscurilor internaționale** (de curs valutar, de dobîndă, de preț, de transfer valutar, de solvabilitate, etc.), domenii în care piața financiară este mai avizată, crescînd rolul sistemului bancar internațional în derularea circuitului economic mondial, impulsionînd, în același timp, fluxul valutar-financiar internațional.

Această ultimă problemă ne obligă, de fapt, să observăm atît **factorii stimulativi** ai fluxului valutar-financiar internațional, cît și **factorii restrictivi** ai acestui flux. În fond, mulți dintre factorii enumerați mai sus nu au întotdeauna și pentru toți o valoare stimulativă. Dimpotrivă, instabilitatea cursurilor valutare, de exemplu, este și un factor restrictiv într-o serie de plasamente pe termen lung, întrucît interesele debitorului și creditorului nu coincid în alegerea valutei de creditare și de rambursare. Dar, tot în cadrul fluxului valutar-financiar internațional s-au găsit soluții la aceste divergențe și contradicții prin utilizarea concomitentă a 2—3 valute (coș valutar), practicarea de dobînzi „glisante" (variabile) etc. Desigur că numai o analiză concretă a fiecărui circuit din cadrul fluxului valutar-financiar internațional poate să definească sensul și măsura influenței unui factor sau altuia asupra fluxului valutar-financiar internațional.

Prof. dr. Constantin MOISUC

1. John H. Dunning, International investiment, Penguin Books, Baltimore, 1972. B.R.I. Rapport Annual 1979, World Bank. Anual Report 1979.
2. The economist, mai 1979.

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

autoconducere

Precizări privind alcătuirea consiliului oamenilor muncii la întreprinderi

Prevederea cuprinsă în art. 33 din Legea nr. 5/1978, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat reglementează în amănunt și în mod imperativ modul în care se alcătuiește consiliul oamenilor muncii din întreprinderi.

În viața practică de întreprindere, se întîlnesc însă și situații care nu au fost prevăzute de lege ; în asemenea cazuri rezolvarea trebuie dată în spiritul legii. Astfel, sînt cazuri în care într-o întreprindere contabilul șef, inginerul șef sau, șeful compartimentului controlului tehnic de calitate (persoane care sînt membri de drept ai c.o.m. prin efectul legii, datorită funcției ce o dețin) este secretar al organizației de partid pe întreprindere. Într-o atare situație, potrivit prevederii art. 33 alin. 1 lit. a din Legea nr. 5/1978, contabil șef, inginerul șef sau șeful c.t.c fiind președinte al consiliului oamenilor muncii, este de la sine înțeles că nu va îmbrăca concomitent și calitatea de membru de drept. Prin consecință, organul căreia îi este subordonată întreprinderea va numi ca membri, pe baza propunerilor adunării generale a oamenilor muncii, persoane a căror funcție se situează ierarhic imediat după cel în cauză (eventual adjunctul sau înlocuitorul său legal, dacă o asemenea funcție există). O atare orientare a organului competent să desemneze membrii consiliului oamenilor muncii este în spiritul legii, realizîndu-se finalitatea sa, deoarece compartimentul sau sectorul respectiv de activitate din întreprindere va fi reprezentat printr-o persoană competentă.

De asemenea, cînd inginerul șef sau contabilul șef este secretar al organizației de partid din întreprindere va face parte din biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, potrivit prevederii cuprinsă în art. 36 alin. 2 din Legea nr. 5/1978, în virtutea funcției sale administrative. Într-o asemenea situație nu se poate considera că ne-am afla în fața unei inadvertențe a legii, deoarece însăși art. 36 alin. 3 din Legea nr. 5/1978, prevede că la ședințele biroului executiv participă, de regulă, secretarul organizației de partid. În cazul dat, cel în cauză este membru cu drepturi depline al biroului executiv și cu vot deliberativ în cadrul acestui organ de conducere colectivă. Prin consecință, în baza funcției sale politice și a funcției administrative persoana în cauză face parte din ambele organe colegiale.

J. COSTIN

contract economic

Principiul colaborării

Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979, promovează prin dispozițiile sale colaborarea permanentă, eficientă și dinamică, între unitățile socialiste — părți contractante și, în același timp, verigi integrate în realizarea planului național unic. În acest sens, contractul economic, se prevede în art. 2 din Legea menționată, „trebuie să asigure fundamentarea și înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor planului național unic de dezvoltare economico-socială, în conformitate cu Directivele Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială a țării". Pentru realizarea acestui imperativ al legii, toate acțiunile incluse în desfășurarea contractului economic reprezintă atît îndeplinirea unor obligații contractuale, cît și promovarea, în sfera de activitate a părților, a cerințelor generale ale economiei noastre. Colaborarea, în acest cadru, nu se poate limita la respectarea clauzelor, executarea contractului cu bunăcredință, aspecte inerente oricărui raport obligațional, ci impune părților inițiativă, creativitate și răspundere, convergența acțiunilor lor pentru realizarea optimă a planului. O expunere completă a conținutului principiului colaborării, coincide deci, cu toate obligațiile ce decurg din contract. Se pot reține, totuși, unele obligații prin care se manifestă cu mai multă evidență conținutul și sensul principiului colaborării. Printre acestea sînt :

a) În faza încheierii contractului economic, părțile au obligația să stabilească prin acordul lor clauze contractuale corespunzătoare cerințelor realizării planului. Obligația aceasta impune unității beneficiare să analizeze în ce măsură își poate realiza obiectivele sale cu prestațiunea concretizată de unitatea furnizoare (executantă de lucrări etc.) în proiectul de contract. Simetric, și unitatea furnizoare urmează să-și mobilizeze resursele pentru a accepta și realiza cerințele unității beneficiare exprimate prin obiecțiunile sale.

b) În faza executării contractului, principiul colaborării se manifestă prin inițiativa părților de a asigura realizarea contractului. Astfel, netrimiterea documentației tehnice de către unitatea beneficiară unității executante a unor lucrări, nu o scutește pe aceasta de răspundere pentru nerealizarea contractului, dacă prin profilul său putea găsi soluțiile tehnice necesare (Dec. P.A.S. nr. 589/1978). Exonerarea de răspundere intervine numai dacă unitatea debitoare a inițiat organizarea tuturor acțiunilor posibile pentru îndeplinirea obligațiilor sale contractuale. Pe acest temei, o unitate pentru valorificarea ambalajelor a fost scutită de răspundere pentru întîrziere în livrarea de containere, constatîndu-se că, pentru a satisface cerințele noi determinate de extinderea acestui sistem de transport, furnizoarea s-a adresat subunităților sale și a trecut la repararea ambalajelor în atelierele proprii, adică a manifestat inițiativa și diligența necesară (Decizia P.A.S. nr. 1335/1979).

c) Obligația fiecărei părți de a preveni și limita prejudiciul care l-ar fi produs în patrimoniul său neîndeplinirea obligației celeilalte părți. În temeiul principiului colaborării, fiecare dintre părți trebuie să ia măsuri economice eficiente, în limitele prevederilor legale, pentru evitarea sau diminuarea prejudiciului. Unitatea beneficiară, de pildă, nu poate cere despăgubiri pentru bunurile degradate datorită viciilor ascunse ale unor lucrări ce i-au fost executate, dacă putea să evite prejudiciul prin realizarea obligațiilor de supraveghere și control care-i reveneau. (Decizia P.A.S. nr. 2466/1979). Dacă prin diligența sa, unitatea furnizoare beneficiară a exclus ori a redus prejudiciul, unitatea furnizoare urmează totuși, să plătească penalități pentru neîndeplinirea obligațiilor sale contractuale. De asemenea, unitatea debitoare datorează cu titlu de despăgubiri acele cheltuieli pe care unitatea beneficiară le-a efectuat pentru evitarea prejudiciului.

Practica arbitrală a considerat că obligația de prevenire și diminuare a prejudiciului se impune și fără existența unui raport contractual. S-a decis, de pildă, că unitatea răspunzătoare de avarierea unui vehicul nu datorează unității deținătoare cotele de amortisment plătite pe o perioadă mai îndelungată, întrucît i se impunea obligația de diminuare a prejudiciului, prin executarea de urgență a reparațiilor necesare (Decizia P.A.S. nr. 3629/1976).

d) În Legea contractelor economice s-a prevăzut expres obligația unităților furnizoare și, în general, a oricărei unități debitoare, de a anunța unității beneficiare apariția și încetarea cazului de forță majoră(art. 46). Datorită principiului colaborării obligația de a anunța apariția unor împrejurări noi ce influențează executarea contractului se impune în orice alte situații cum ar fi : modificări ale actelor de planificare, formarea de stocuri supranormative la unitatea beneficiară, schimbarea sediului sau a gării de destinație ș.a. De asemenea, în continuare, în limitele prevederilor legale, părțile au obligația să găsească soluții corespunzătoare pentru situațiile apărute.

Perfecționarea relațiilor contractuale dintre unitățile socialiste implică extinderea principiului colaborării. Realizarea unor produse caracterizate prin complexitate tehnică necesită rolul activ al beneficiarului încă din fazele de proiectare și producție, precum și responsabilități ale furnizorului pentru asigurarea eficienței produsului în sfera de activitate a beneficiarului. Generalizarea contractelor pe lungă durată constituie un alt factor de aprofundare a colaborării. Părțile trebuie să conlucreze în permanență în vederea adaptării și actualizării conținutului contractului potrivit cerințelor progresului tehnic (art. 30 din Legea contractelor economice). Diversificarea sortimentală, înnoirea și modernizarea produselor determină un rol mai activ al beneficiarului. Experiența acestuia în legătură cu evoluția cerințelor consumatorilor, prin organizarea colaborării între părți, exercită o influență utilă asupra orientării producției furnizorului. Toate acestea impun analiza periodică a problematicii executării contractelor economice. Pe această bază se pot aduce perfecționările necesare și, pentru viitor, analiza experienței proprii, concrete, contribuie la stabilirea unor clauze contractuale fundamentate economic, la promovarea continuității livrărilor de produse, executării de lucrări și servicii între unitățile socialiste.

M. PASCU

Refuzul de plată în raporturile de import

În conformitate cu art. 74 alin. ultim din Legea nr. 71/1979, modificată și completată, „dreptul asupra mărfii și riscurile corespunzătoare se transmit direct, în condițiile contractului extern, de la unitatea producătoare pentru export la partenerul străin sau de la acesta la unitatea beneficiară de import, în funcție de natura operației de comerț exterior".

În acest fel, stipulațiile contractului extern produc efecte dintre cele mai substanțiale asupra raportului contractual intern.

Aceste consecințe ale dispozițiilor legale reproduse mai sus nu sînt în discordanță cu principiul relativității actelor juridice.

Într-adevăr, regula stabilită prin art. 74 alin. ultim din legea citată își găsește justificarea și rațiunea în alineatul anterior celui citat : „Încheierea sau modificarea contractului extern, ca și a oricărui alt act, în condiții diferite de cele oferite de către unitatea producătoare, îi sînt opozabile acesteia numai dacă au fost efectuate cu acordul său prealabil sau în măsura în care le-a confirmat".

Prin urmare, obligativitatea stipulațiilor contractului extern privind transmiterea dreptului asupra mărfii și a riscurilor se explică prin faptul că acele stipulații corespund cu ceea ce a oferit sau acceptat unitatea cu care întreprinderea de comerț exterior a încheiat contractul intern. Este vorba deci, de prevederi contractuale în privința cărora unitatea la care s-a făcut referire și-a dat, într-un fel sau altul, acordul.

Dispozițiile legale privind momentul transmiterii dreptului asupra mărfii și a riscurilor își găsesc din plin aplicarea în cazul operațiunilor de import care se realizează prin intermediul contractului economic de comision.

Ca urmare, unitatea beneficiară-comitentă dobîndește de regulă, dreptul real asupra mărfurilor importate — ca și riscurile — într-un moment anterior aceluia în care primește efectiv mărfurile.

Se pune problema dacă, în această situație, unitatea menționată poate exercita — în raporturile cu întreprinderea de comerț exterior comisionară — refuzuri de plată pe motivul că nu a primit, în totalitate sau parțial, mărfurile din import.

S-ar putea susține că un atare drept de refuz nu poate fi recunoscut unității beneficiare-comitente, din moment ce dobîndise anterior dreptul de proprietate sau de administrare directă asupra mărfurilor respective iar riscurile au trecut asupra ei în același moment.

De asemenea, s-ar putea invoca că întreprinderea de comerț exterior, neavînd calitatea de unitate furnizoare, ci aceea de unitate comisionară, nu răspunde pentru eventualele lipsuri, ci are doar îndatorirea de a obține de la partenerul străin, pe căile legale, suma corespunzătoare lipsurilor cantitative. Ca atare, această întreprindere n-ar putea să fie obligată la suportarea valorii mărfurilor care au lipsit.

Argumentele înfățișate nu ar justifica, totuși, admiterea tezei la care ne-am referit.

Într-adevăr, aceste argumente vizează doar momentul transmiterii dreptului asupra mărfurilor importate ca și a riscurilor. Ele nu se referă însă, la momentul cînd obligația de plată a valorii mărfurilor din import devine exigibilă și nici asupra condițiilor în care se pot exercita refuzurile de plată.

Aceste aspecte și-au găsit reglementarea în următoarele dispoziții ale art. 155 din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată :

(1) — Mărfurile sosite din import se livrează beneficiarilor interni de către întreprinderile de comerț exterior importatoare, cu respectarea clauzelor stipulate în contractele interne și externe încheiate cu aprobările date de organele competente.

(2) — Intreprinderile de comerț exterior vor factura beneficiarilor mărfurile sosite din import, pe baza declarațiilor vamale de import, a documentelor de transport pe parcurs extern și în condițiile stabilite prin contractele interne.

(3) — Beneficiarii de mărfuri din import au obligația să accepte sau să refuze plata mărfurilor după primirea și recepționarea lor, în cadrul termenelor legale, pe baza documentelor emise de întreprinderile de comerț exterior.

(4) — În cazul cînd primirea și recepția mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 de zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerț exterior, beneficiarii sînt obligați să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție, în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe."

Prin urmare, plata valorii mărfurilor importate este condiționată de primirea și recepționarea. Obligația de a achita valoarea unor mărfuri înainte de primirea lor din import are caracter excepțional și provizoriu. Într-adevăr, chiar în ipoteza prevăzută de art. 55 alin. 4 din legea citată mai sus, obligația de a achita valoarea mărfurilor înainte de primirea lor este asociată de dreptul de a exercita refuzuri ulterior.

În concluzie, obligația de plată care revine unităților beneficiare de import se îndeplinește, de regulă, abia după primirea și recepționarea mărfurilor. Aceste unități sînt îndreptățite să practice refuzuri de plată pentru neprimirea mărfurilor în totalitate sau în parte, cu condiția ca refuzul să se sprijine pe acte juridice opozabile atît întreprinderii de comerț exterior comisionare, cît și partenerului străin.

I. ICZKOVITZ

financiar

Regimul penalităților plătite de unitățile socialiste

Prin penalități și amenzi se înțeleg sumele plătite de către unitățile socialiste cu orice titlu pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a unor obligații stabilite prin contract sau lege. Cele mai frecvent întîlnite penalități suportate de unitățile economice sînt cele plătite pentru nerespectarea disciplinei contractuale, care se stabilesc de către organele arbitrare. De asemenea, unitățile socialiste sînt penalizate în cazul în care nu respectă disciplina financiară. Pentru încălcarea normelor legale privind decontările, băncile care deservesc unitățile socialiste au competența de a aplica penalități.

În cele ce urmează ne propunem a evidenția și analiza regimul legal aplicabil penalităților și amenzilor plătite de unitățile socialiste. Așa cum s-a arătat, penalitățile pentru încălcarea disciplinei contractuale se stabilesc și se plătesc în baza unor hotărîri ale organelor arbitrale. Acestea sînt cele mai frecvente cazuri. Sînt și situații cînd unitatea care nu a executat sau a executat necorespunzător obligațiile contractuale plătește penalitățile la cererea celeilalte părți din contract, aceasta din urmă nefiind obligată a sesiza organele arbitrale.

De la început subliniem că hotărîrile arbitrale fiind acte juridice emanate de la organe cu o competență legală specifică și după o procedură contradictorie în care ambele părți au poziții egale, sînt considerate de lege ca temeinice și legale. Potrivit principiului res judecata pro veritate habetur, nici una din părți nu are calitatea sau competența de a stabili că o hotărîre arbitrală este netemeinică și nelegală. Cel mult unitatea socialistă, prin personalul de specialitate din compartimentul juridic poate aprecia că o asemenea hotărîre nu este temeinică și legală, situație în care se va face cererea de reexaminare, de rearbitrare sau se va sesiza organul arbitral superior pentru ca acesta în baza competenței sale legale să analizeze hotărîrea arbitrală respectivă.

Așa dar, prima concluzie care se impune : unitatea socialistă în posesia unei hotărîri arbitrale are obligația de a o executa, neavînd calitatea și competența de a stabili că hotărîrea este netemeinică și nelegală — acesta este primul răspuns solicitat de cititorul nostru.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 390/1979, amenzile și penalitățile plătite care nu se datoresc vinovăției unei persoane, rămase neacoperite din cele încasate de unitatea economică se suportă de fiecare unitate economică din beneficiile proprii realizate. Din cele de mai sus rezultă în mod evident faptul că a doua operație care are loc — în situația la care ne referim — este aceea de a constata dacă amenzile și penalitățile au fost plătite sau nu din vinovăția uneia sau a mai multor persoane din unitatea debitoare. Constatarea poate fi făcută atît de personalul propriu al unității (director, împuternicitul său, alt cadru competent și calificat din compartimentul de specialitate, un economist, inginer, revizor contabil etc.), cît și din cadrul unității ierarhic superioare care are competența legală.

Constatarea prejudiciului trebuie să aibă loc în termen de 3 ani de la producerea sa iar decizia de imputare trebuie emisă în 60 de zile de la data cînd conducătorul a cunoscut paguba. În situația la care ne referim, adică în cazul cînd penalitățile au fost plătite în baza unei hotărîri arbitrale, termenul de 60 de zile, curge de la data înregistrării hotărîrii arbitrale. În acest sens a statuat Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 pct. 2. După expirarea acestui termen, suma se impută persoanei din vina căreia termenul a fost depășit.

Așa dar, operația de constatare a vinovăției sau a nevinovăției trebuie efectuată înăuntrul perioadei de 60 de zile de la înregistrarea hotărîrii arbitrale, pentru ca decizia de imputare să poată fi emisă în termen. Unitatea nu poate aștepta rezultatul cererii de rearbitrare pe care eventual a formulat-o, deoarece există posibilitatea ca ea să fie respinsă și deci termenul de 60 de zile de la data cunoașterii pagubei de către director să fi expirat. În acest sens cităm aceeași decizie de îndrumare sus amintită pct. 3.

În ipoteza în care penalitățile au fost plătite din cauza vinovăției unor persoane ele se impută. Dacă dimpotrivă, nu se constată vinovăția personalului unității debitoare, penalitățile se contabilizează într-un cont special iar soldul acestuia fie că este activ sau pasiv afectează beneficiile unității înainte de efectuarea repartizărilor dacă nu li se dă o altă destinație printr-o dispoziție legală specială.

La unitățile economice la care nu se asigură acoperirea amenzilor și penalităților din beneficiile realizate sau cărora li s-a aprobat subvenții, acestea se suportă din rezultatele financiare ale anului respectiv.

La unitățile noi în construcție, amenzile și penalitățile se suportă din resursele prevăzute de lege pentru funcționarea acestora în perioada de construcție sau de către centrală.

În cele de mai sus își va afla răspunsul solicitat Tov. Brassat Victor din Iași.

Dr. C. JORNESCU

Cărți noi

Tabla de materii a Revistei române de drept — 1978

Nevoilor reale de documentare a masei largi de juriști și economiști, ce activează atît pe tărîmul practicii cît și pe cel al cercetărilor teoretice, li s-a răspuns recent prin editarea Suplimentului la Revista română de drept, cuprinzînd tabla de materii comentată, analitică și sistematică a materialelor publicate în revistă pe anul 1978. Ținîndu-se seama de orientările înscrise în documentele de partid privind dezvoltarea economico-socială a României pînă în 1985 și în perspectivă pînă în anul 1990 referitoare la îmbunătățirea activității economico-financiare și creșterea eficienței economice a întregii noastre activități, precum și la necesitatea desfășurării activității de comerț exterior și de cooperare în producție cu alte țări ; în „Supliment" au fost cuprinse două noi rubrici față de cele existente în precedentele Suplimente. Este vorba de foarte utilul Indice alfabetic și analitic, pe probleme de drept economic, dreptul comerțului internațional, practica arbitrală și Tabla cronologică a deciziilor Primului Arbitru de Stat publicate. Prima rubrică din cele două de mai sus, grupează într-un mod sistematic articolele de drept economic și de drept al comerțului internațional, precum și soluții din practica Arbitrajului de Stat Central și a Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S.R., ce au fost publicate în revistă în cursul anului 1978.

Ca urmare, cuprinsul Suplimentului este format, în afara acestor două rubrici, de Indicele alfabetic și analitic de literatură juridică și practică judiciară, Indicele alfabetic pe numele autorilor, Tabla cronologică a hotărîrilor judecătorești publicate, Tabla de materii a activităților Asociației Jurștilor din R. S. România, Tabla de materii a rubricii „Index al actelor normative" și Tabla de materii a recenziilor.

Lucrarea elaborată cu competență și minuțiozitate de Irina Moroianu cuprinde 168 de pagini și credem că reprezintă o reușită în materie determinînd prin plusul de interes pe care îl suscită lărgirea cercului de cititori tradiționali ai revistei cu noi categorii de juriști și economiști ce vor găsi aici sursa unor elemente prețioase de orientare în activitatea de întreprindere, precum și în cea teoretică.

Radu DEMETRESCU

Banca internațională de Cooperare Economică. Banca Internațională de investiții

După cum se știe, activitatea amplă de accelerare a procesului de dezvoltare a țării are la bază concepția potrivit căreia dezvoltarea economico-socială a unei țări se realizează prin munca fiecărui popor aplicată cu eficiență asupra mijloacelor și resurselor proprii, acțiune conjugată, concomitent, cu lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state.

Participarea activă la diviziunea internațională a muncii, adîncirea și dezvoltarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. au relevat importanța deosebită a relațiilor valutar-financiare impunînd cu necesitate crearea a două organizații specializate în domeniul financiar-valutar în cadrul cărora România are calitate de membră : Banca Internațională de Colaborare Economică (B.I.C.E.) și Banca Internațională de Investiții (B.I.I.) — organisme care fac obiectul lucrării recent apărute la Editura politică sub titlul : Banca Internațională de Cooperare Economică (B.I.C.E.). Banca Internațională de Investiții (B.I.I.), autor — **Mariana Negruș**.

Avînd în vedere participarea țării noastre la sistemul de decontări multilaterale și creditarea ca și la alte tipuri de operațiuni efectuate de aceste bănci, utilitatea lucrării semnată de Mariana Negruș, pe care o prezentăm succint, nu mai trebuie subliniată.

Făcînd distincția necesară între scopul final al celor două bănci — B.I.C.E. : sprijinirea activă a comerțului dintre țările membre prin intermedierea, facilitarea, decontărilor și a creditelor pe termen scurt și mijloace acordate — B.I.I. : sprijinirea prin credite pe termen mijlociu și lung a necesităților vizînd proiectarea, construcția și coproducția în interes comun a unor obiective economice — autorul prezintă cele două instituții sistematizînd materia pe următoarele elemente : obiective, membri, structura organizatorică, resurse, funcții etc.

Acest mod de prezentare permite cunoașterea de către cei interesați a activității celor două organisme internaționale cu sarcini complexe, menite să răspundă cerințelor de dezvoltare economică a țărilor membre.

Este relevat faptul că participarea țărilor membre la aceste bănci nu împiedică realizarea și dezvoltarea unor relații financiare sau de afaceri directe între ele, sau cu alte state, sau alte organizații financiar-bancare internaționale.

După arătarea modului de constituire a resurselor și evoluția în timp a volumului mijloacelor proprii, sînt tratate funcțiile celor două bănci, cu explicarea unor elemente ca : modul de funcționare a clearingului multilateral, tehnica de derulare a plăților și unitatea de cont utilizată privind activitatea B.I.C.E. sau acordarea creditelor de către B.I.I. țărilor membre și controlul asupra eficienței economice a investițiilor ce formează obiectul creditării etc.

Lucrarea Marianei Negruș aduce informații utile cunoașterii sistemului de plăți și credit practicat între țările membre ale C.A.E.R., îmbogățind astfel literatura noastră de specialitate.

N. PALEU

Organizarea acțiunilor de relații publice

Recent în colecția „Probleme ale conducerii moderne" editată de către Institutul Național pentru Informare și Documentare I.N.I.D. a apărut lucrarea „Organizarea manifestărilor tehnico-științifice și economice — Tehnici de organizare".

Pornind de la tendințele și preocupările existente pe plan internațional cei doi autori, dr. Liviu Mureșan și dr. Mircea Coraș au prezentat noutățile în ceea ce privește tehnicile de organizare eficientă a manifestărilor tehnico-științifice și economice.

În perspectiva unui „deceniu al științei, tehnologiei, calității și eficienței", lucrarea prezintă un instrumentar util în organizarea cu eficiență sporită a congreselor, conferințelor, simpozioanelor, colocviilor, expozițiilor, saloanelor tehnico-științifice și economice, precum și a tratativelor comerciale. Lucrarea, prin prezentarea unor tehnici moderne de organizare pune la dispoziția organizatorilor un instrument eficient de conducere a manifestărilor tehnico-științifice și economice, iar prin recomandările pe care le cuprinde dă posibilitatea participanților la manifestările menționate să se documenteze asupra problemelor puse în discuție.

Totodată, în lucrare se relevă importanța deosebită a cunoașterii și aplicării în practică a avantajelor oferite de activitatea de relații publice în informarea opiniei publice, a cîștigării atenției și simpatiei diverselor categorii de public pentru manifestările tehnico-științifice și economice cu caracter național sau internațional.

I. GEORGESCU

Întrebări și răspunsuri

● **ZAVA PATRAȘCU, Vaslui** — La art. 30 alin. 1 din Legea nr. 57/1974 se prevede că la retribuția cadrelor care ocupă funcții de conducere a unităților, se adaugă o indemnizație de conducere. Indemnizația — la nivelul minim — poate fi atribuită și celor numiți temporar în asemenea funcții.

● **CASANDRA ISAC, Cîmpulung Moldovenesc** — În primele 30—90 de zile de la încadrarea dv. — în condițiile prevăzute de art. 200 din Legea nr. 57/1974 — trebuia să fiți încadrată la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția de pedagog. După trecerea a 30—90 de zile unitatea vă putea acorda un număr de gradații, astfel ca retribuția funcției pe care o ocupați să fie apropiată sau cel puțin egală cu aceea avută. Atunci cînd starea de invaliditate va înceta și veți dori să vă încadrați cu o normă întreagă, veți solicita Comisiei de expertiză a capacității de muncă județene să revină asupra pensionării dv. de invaliditate.

● **OCTAVIAN I. SPACH, Timișoara** — Funcția de contabil șef al Oficiului județean de reproducție și selecția animalelor nu este echivalentă cu aceea de director adjunct al unui spital. Nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 68 din Legea nr. 12/1971 nu puteți ocupa această funcție.

● **ILIE CIOACĂ, Feteşti** — Pentru absolvenții învățămîntului superior economic, care urmează să ocupe funcția de revizor contabil principal, se cere o vechime minimă în specialitate de 8 ani, ca și în cazul economiștilor principali. Art. 41 din Legea nr. 12/1971, care prevede această condiție, se referă și „la alte funcții echivalente".

● **GHEORGHE POPESCU, București** — Beneficiază de îndemnizații pe linia asigurărilor sociale de stat, în caz de maternitate, femeile încadrate în muncă, indiferent de natura și de durata contractului. Cuantumul îndemnizației este diferit în raport de vechimea neîntreruptă în muncă (peste 12 luni, 6—12 luni, pînă la 6 luni). Potrivit art. 64 din Codul Muncii, încadrarea se realizează prin încheierea unui contract individual de muncă. Acest contract poate fi dovedit, atunci cînd n-a fost respectată cerința încheierii actului scris, cu orice alte dovezi (statul de plată a retribuției, condica de prezență etc.).

● **CAROL KREN, București,** întreabă cine și în ce măsură este obligat **a suporta cheltuielile efectuate** cu vopsitul și zugrăvitul unor părți comune (casa scărilor, etc.).

Întrucît asociația dv. este compusă numai din proprietari de apartamente, neavînd în componența sa persoane titulare ale unor contracte de închiriere, toate cheltuielile se suportă de către membrii asociației, în raport cu suprafața deținută de fiecare proprietar. A se vedea în acest sens amănunte în lucrarea „Administrarea imobilelor" editată de Revista Economică, pag. 185 și 186.

● **ELENA COBZARU, Mărgineni, Neamț** — Pentru a putea fi încadrată în funcția de contabil, retribuită pe bază de contract de muncă, trebuie să aveți o vechime de cel puțin 2 ani (Legea nr. 12/1971). Numai absolvenții liceului economic pot fi încadrați în funcțiile de contabil, planificator etc. fără a li se cere această vechime.

● **VIOREL SCHMIDT, Baia Mare** — Față de prevederile art. 1 ale Decretului nr. 359/1979 cu aplicabilitate de la 1 octombrie 1979, puteți beneficia de alocația de stat pentru copii, încadrîndu-vă în noile plafoane, de la data sus menționată.

● **ION SMEDESCU, Vîlcea** — În măsura în care persoana la care v-ați referit se află în situația prevăzută de art. 11 din H.C.M. nr. 880/1965, are drept la o indemnizație în cuantum de 85% din retribuția tarifară, indiferent de natura contractului și de vechimea neîntreruptă în muncă. De asemenea, la art. 7 se prevede că se acordă indemnizația în cuantum de 85% din retribuția tarifară, în cazul incapacității determinată de o boală profesională, indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă a persoanei în cauză.

● **TITU ROCȘOREANU, Timișoara** — Pct. 1 din anexa 14 la Decretul nr. 100/1979 enumeră drepturile de retribuție care se iau în considerare la stabilirea indemnizației pentru concediul anual de odihnă. În situația cînd în cursul ultimelor 12 luni a intervenit o majorare cu caracter general a retribuției, în calculul drepturilor cuvenite se iau atît retribuțiile lunare nemajorate, cît și retribuțiile tarifare lunare majorate, din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu.

● **MARIETA ELENA POPESCU, Petrești, Dîmbovița** — La data de 1 august 1977 ați fost repartizată în producție, fiind retribuită pentru primul an de activitate. De la data de 15 mai 1979 ați beneficiat de concediu de maternitate. Întrucît perioada cît ați fost în concediu de maternitate se ia în considerare ca vechime în muncă, aveați dreptul să fiți încadrată la nivelul de bază cu începere de la 1 august 1979.

● **FABRICA DE RULMENȚI, Bîrlad** — În situația mamelor care cer încetarea contractului de muncă în vederea creșterii copiilor în vîrstă de pînă la 7 ani, se desface contractul de muncă în temeiul art. 129 din Codul muncii. Obligația unității de a da acordul pentru încetarea contractului de muncă rezultă din prevederile art. 9 lit. k din Legea nr. 1/1971. Dacă, prin imposibil, unitatea nu și-ar da acordul, se aplică prevederile art. 135 din Codul muncii.

Unitatea are obligația să reprimească mama în funcția avută sau într-una echivalentă, la orice dată pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani a copilului. Unitatea n-are însă obligația să mențină postul vacant. În situația cînd nu există posturi libere, se dă negația prevăzută de Legea nr. 1/1971.

● **ION MARTIS, Focșani** — La data de 15 mai 1976, cînd ați fost transferat în interesul serviciului, conducerea unității avea posibilitatea să vă încadreze la gradația avută la unitatea de unde ați fost transferat. Această posibilitate nu constituia însă o obligație. După trei ani de la transferare, nu există posibilitatea să solicitați revenirea asupra încadrării făcute.

● **ION STOENESCU, Turda** — La art. 33 din Legea nr. 57/1974 se prevede că vechimea minimă de 3 ani pentru trecerea de la o gradație la alta se poate reduce cu cel mult 1/3. Reducerea totală a vechimii minime necesare trecerii pînă la ultima gradație în cadrul aceleași funcții nu poate depăși 1/5 — potrivit Legii nr. 12/1971 (art. 64).

● **ATANASE GUȚĂ, Calafat** — Personalul muncitor transferat de la o unitate la care s-a aplicat cea de a doua etapă a majorării retribuției, la o unitate la care nu s-a aplicat această măsură, va beneficia de majorarea retribuției odată cu restul personalului din unitatea unde a fost transferat. În măsura în care retribuția dv. la noul loc de muncă se încadrează în plafonul prevăzut de Decretul nr. 359/1979, art. 1 lit. b puteți beneficia de alocația de stat pentru copii de la 1 octombrie.

● **HITREA IONAȘCU, Bîrlad** — În condițiile prevăzute de art. 4 din Decretul nr. 162/1973, subinginerul poate conduce formații de lucru, fiind retribuit ca subinginer. Cereți unității să verifice dacă în cazul dv. sînt îndeplinite prevederile legale sus menționate.

● **TITI DUMITRESCU, Gheorghieni** — Art. 33 alin. 2 din Legea nr. 57/1974, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978, prevede că „persoanele care beneficiază de creșterea retribuției tarifare, ca urmare a majorării generale a acesteia, nu vor putea fi trecute în gradații superioare timp de 6 luni de la data majorării retribuției".

CURIER

● **CONSTANTIN ŞTEFAN, Ploieşti** Legea nr. 3/1977 nu mai recunoaşte ca vechime în muncă perioadele de concediu fără plată, indiferent de durată sau de cauza pentru care a fost acordat. În cartea de muncă se înscrie perioada concediului fără plată, la capitolul IX, trecîndu-se într-o primă înregistrare data începerii concediului, iar în poziţia următoare data încetării acestuia.

● **NICOLAE PURTAN, Dr. Petru Groza, Bihor** — Personalul muncitor care s-a reîncadrat în termen de 90 de zile de la data cînd i s-a desfăcut contractul de muncă în urma reducerii numărului personalului, îşi păstrează vechimea neîntreruptă în muncă. Atunci cînd reîncadrarea s-a făcut pe o perioadă determinată şi, ulterior, fără nici o întrerupere, contractul de muncă a fost transformat pe o perioadă nedeterminată, persoana în cauză păstrează dreptul de a i se recunoaşte, în continuare, vechimea neîntreruptă în muncă. Astfel, i se acordă concediul anual de odihnă conform prevederilor Legii nr. 6/1967.

● **IOAN TACU, Tecuci** — La promovarea dv. din funcţia de tehnician principal în aceea de şef birou, trebuie să vi se majoreze retribuţia cu o clasă conform art. 33 din Legea nr. 57/1974. Întrucît cererea dv. de anulare a deciziei de numire în funcţia de şef birou ridică şi alte probleme decît aceea a retribuţiei, trecerea dv. în funcţia de tehnician principal se consideră o retrogradare la cerere. Era posibil să vi se menţină însă retribuţia avută înainte de a fi promovat ca şef de birou, respectiv retribuţia avută ca tehnician principal pe care aţi deţinut-o pînă la promovare.

● **VICTOR CIUPERCĂ, Tulcea** — Transferarea dv. în interesul serviciului s-a făcut în cadrul aceleiaşi localităţi, ambele unităţi avînd sediul în oraşul Măcin. În aceste condiţii nu sînt îndeplinite prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974 care se referă la „personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate", astfel că nu puteţi beneficia de drepturile prevăzute de această dispoziţie legală.

● **GHEORGHE IONIŢĂ, Brăila** — Din scrisoarea dv. rezultă că o persoană încadrată în muncă a cerut desfacerea contractului în anul 1965 pentru a-şi urma soţul în altă localitate. În perioada respectivă era în vigoare Codul muncii publicat în Buletinul Oficial nr. 50/1950 care, la art. 133[1], prevedea că se recunoaşte dreptul la vechimea neîntreruptă în muncă şi în cazul în care o persoană cerea desfacerea contractului pentru a-şi urma soţul. La data desfacerii contractului de muncă se aplica, în ce priveşte recunoaşterea vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate, H.C.M. nr. 914/1968, ale cărei prevederi au fost preluate de Legea nr. 1/1970, în vigoare şi în prezent. La art. 9 lit. K din această lege se prevede că se recunoaşte vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate şi pentru soţul care îl urmează pe celălalt care a fost transferat în interesul serviciului sau mutat împreună cu unitatea în altă localitate.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ A AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE — Balş

oferă

rulmenţi 1307 K 48 bucăţi
rulmenţi 3020 KP 51 30 bucăţi
rulmenţi 6304 RS 3400 bucăţi
rulmenţi 22308 7300 bucăţi
rulmenţi 22312 1800 bucăţi
rulmenţi 22307 560 bucăţi
rulmenţi 32308 490 bucăţi
rulmenţi 303824 (924/30) 18000 bucăţi
rulmenţi 51201 43 bucăţi

COMBINATUL APICOL BUCUREŞTI
Bd. Ficusului nr. 42, sect. 1
Telefon 33.20.50/178 sau 33.28.32

PIESE AUTO

— **Segmenţi IMS — set 5**
— **Termostat — buc 5**
— **Pinion planetar IMS — buc 5**
— **Capete bară IMS — buc 30**
— **Cuzineţi Volga paliер — set 4**
— **Cuzineţi Volga lagăr — set 4**
— **Cămăşi cilindru tractor W 4 — buc 6**
— **Placă presiune Carpaţi — buc 1**
— **Pompă apă SR 101 — buc 1**
— **Grup diferenţial complet TV — buc 2**
— **Radiator apă TV — buc 1**
— **Radiator apă IMS — buc 2**
— **Întrerupător semnalizare — buc 20**
— **Filtre ulei Bucegi SR 113 — buc 2**

AGRO-ALIMENTARE

— **Agaragar — kg 54**

DIVERSE MATERIALE

— **Corzi relon ∅ 0,22 — kg 40**
— **Cot sticlă ∅ 100 — buc 16**
— **Cot sticlă ∅ 50 — buc 2**
— **Cianură de sodiu — kg 67**
— **Coturi sticlă ∅ 40 — buc 11**
— **Etichete fragil — buc 200.000**
— **Flacoane sticlă Lady — buc 4.000**
— **Pastă şlefuit verde — kg 118**
— **Pergamoid zefir — mp 1.700**
— **Tub sticlă ∅ 50 — buc 67**
— **Teu sticlă ∅ 100 — buc 4**
— **Teu sticlă ∅ 40 — buc 8**

METALURGICE

— **Tablă perforată diverse grosimi foi — 250**

Materialele disponibile se pot ridica imediat prin comandă fermă şi C.E.C. de la depozitul Combinatului Apicol Bucureşti, Bd. Ficusului nr. 42 sect. 1, telefon 33.20.50/178 sau 33.28.32.

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCŢII DE NAVE şi PIESE TURNATE OLTENIŢA
Str. Portului nr. 45—46

Materiale disponibile ce se află spre vînzare:

— **Pînză bombaj melană m.p. 493**
— **Pînză Cardeş m.p. 395**
— **Atlas m.p. 486**
— **Serj m.p. 455**
— **Bile rulmenţi ∅ 7 mm. buc. 3520**

RULMENŢI

— **seria EL 8 — 608 buc. 1**
— **seria 209 buc. 23**
— **seria 210 buc. 3**
— **NU 214 E buc. 4**
— **Nu 228 buc. 1**
— **NU 311 buc. 1**
— **NU 326 buc. 13**
— **NU 3040 K buc. 1**
— **NA 4908 buc. 9**
— **NA 4908 buc. 20**
— **1210 K buc. 3**
— **1211 K buc. 20**
— **1213 K buc. 2**
— **1309 buc. 22**

— 2202—1502 buc. 24
— 2210 buc. 2
— 2218 buc. 2
— 6014 buc. 12
— 1600—2306 buc. 5
— 2310 buc. 9
— 2314 buc. 10
— 22214 buc. 50
— 22216 buc. 53
— 22217 buc. 39
— 22218 buc. 4
— 22228 buc. 13
— 22316 buc. 8
— 23124 buc. 5
— 6214 buc. 6
— 6224 buc. 1
— 6217 buc. 12
— 6301 buc. 163
— 6311 buc. 18
— 6316 buc. 3
— 6317 buc. 9
— 6318 buc. 20
— 6405 buc. 4
— 6310 buc. 2
— 6411 buc. 25
— 30202 buc. 42
— 32026 buc. 7
— 30207 buc. 8
— 30209 buc. 109
— 30213 buc. 67
— 30215 buc. 42
— 30217 buc. 12
— 30220 buc. 6
— 30306 buc. 64
— 30212 buc. 18
— 30307 buc. 32
— 30308 buc. 23
— 30309 buc. 13
— 30311 buc. 30
— 32218 buc. 7
— 51108 buc. 31
— 51118 buc. 23
— 51136 buc. 18
— 51201 buc. 106
— 51238 buc. 1
— 51317 buc. 8
— 51212 buc. 25
— 51310 buc. 12
— 52309 buc. 7
— 52218 buc. 8
— 52311 buc. 8
— 52312 buc. 20
— 310 buc. 5
— 22216 buc. 5
— NU 318 buc. 20
— 32314 buc. 16
— NU 307 buc. 2
— NU 313 buc. 17
— NA 4904 buc. 51
— 6000 buc. 42
— Garnitură alveolară 15x13x8 kg. 936
— Garnitură alveolară kg. 2200
— Cablu CNI 1x35 mt. 290
— Cablu CNI 3x185 mt. 102
— Cablu CNIE 1x1 mt. 460
— Cablu CNIE 1x1.5 mt. 1296
— Cablu CNIE 1x4 mt. 740
— Cablu CNIE 1x50 mt. 1290
— Cablu CNIA 2x1,5 mt. 1174
— Cablu 12x1,5 mt. 244
— Cablu FMGEC 2x20x0,75 mt. 348
— Cablu RK 75—7—18 mt. 152
— Cablu RK 75—7—16 mt. 3479
— Cablu RK 75—9—12 mt. 1047
— Cablu RK 75—24—15 mt. 1863
— Cablu RK 75—24—15 mt. 498
— Cablu RR 75—24—17 mt. 785
— Cablu RK 150—7—12 mt. 1443
— Cablu RR 150—7—31 mt. 641
— Cablu RD 200—7—11 mt. 632
— Cornier 37—1k 130x130x12 kgr. 4416
— Cornier 37—1k 150x100x10 kgr. 939
— Cornier 37—1k 160x160x18 kgr. 1126
— Oţel lat cu bulb 09G2 140x9 kgr. 19513
— Oţel lat cu bulb D. 180x8 kgr. 7177
— Oţel lat cu bulb DG.32 180x8 kgr. 13511
— Oţel lat cu bulb D. 180x8 kgr. 7379
— Oţel lat cu bulb 09.G2 180x9 kgr. 16278
— Oţel lat cu bulb 09G2 180x11 kgr. 3102
— Oţel lat cu bulb 09G2 200x10 kgr. 18057
— Oţel lat cu bulb 09G2 200x10 kgr. 1322
— Oţel lat cu bulb DH 32 200x11 kgr. 6244
— Oţel lat cu bulb 09G2 200x12 kgr. 17836
— Oţel lat cu bulb DH 32 220x12 kgr. 30952
— Oţel semirotund OL. 37 1K 38x19 kgr. 10926
— Oţel Hexagon H. 14 kgr. 499
— Oţel Hexagon 01 37 kgr. 798
— Tablă cupru 1 mm kgr. 65
— Oţel inox 33 MOC 11 ∅ 42 kgr. 3031
— Oţel inox 33 MOC 11 ∅ 130 kgr. 754
— Hexagon OL. 42 kgr. 928
— Hexagon OL. 37 H 14 kgr. 2604.40
— Hexagon OLC 45 H 14 kgr. 2000
— Oţel pătrat OL. 37—2 k 7,5 kgr. 2525
— Oţel pătrat OL. 37 10 kgr. 385
— Oţel pătrat OL. 37 12 kgr. 610
— Oţel pătrat OL. 37 12 kgr. 542
— Oţel pătrat OL. 37 14 kgr. 1383
— Oţel pătrat OL. 37 16 kgr. 1686
— Oţel pătrat OL. 37 —1N 16 kgr. 2703
— Oţel pătrat OL. 37 —1N 18 kgr. 4300
— Oţel pătrat OLC. 35 25 kgr. 4237
— Cornier INP St 37—22 240 mm. kgr. 4950
— Cornier INP E St 42—2 260 mm. kgr. 5040
— Ţevi constr. OLT. 35 127x4 kgr. 63
— Profil avial F 019 kgr. 28
— Idem F 059 kgr. 25
— Alamă bloc kgr. 1005
— Sîrmă alamă ∅ 0,5 kgr. 15,700
— Sîrmă alamă ∅ 1 kgr. 2,200
— Sîrmă alamă ∅ 4 kgr. 9,950
— Vergele alamă ∅ 4 kgr. 107,00
— Oţel aliat H 12 ∅ 60 kgr. 82,300

AMPERMETRU

— M 9—0—60 buc. 1
— M 9 0—1500 buc. 4
— E 7 0—20/5 buc. 19
— M 11 0—60 buc. 2
— M 52 0—1 buc. 2
— M 52 0—2,5 buc. 4
— M 52 2,5—0—2,5 buc. 3
— M 52 0—250 buc. 1
— M 52 0—400 buc. 1
— M 52 0—600 buc. 1
— M 52 400—0—400 buc. 1
— M 52 1500—0—1500 buc. 2
— M 53 0—100 buc. 10
— M 53 100—0—100 buc. 10
— M 53 150—0—150 buc. 3
— M 53 0—400 buc. 2
— E 54 0—400—5 buc. 8
— E 54 0—15 buc. 2
— E 378—0—15 A buc. 5
— E 541 0—75/5 buc. 10
— Voltmetru M 9—60 V buc. 3
— Voltmetru M—9—0—100 buc. 30
— Voltmetru M 250—0—100 buc. 3
— Voltmetru M 52 250—0—250 buc. 1
— Voltmetru E 6 600—0—600 buc. 2
— Becuri 12 V. 40x45 buc. 308

CONTACTORI

— TCA 6 4003 buc. 4
— TCA 6—53—4004 buc. 36
— TCA 6—44—4004 buc. 36
— TCA 40A 4015 380 V buc. 84
— TCA 125 220 V. buc. 28

UNITATEA DE MECANIZARE, TRANSPORT ŞI CONSTRUCŢII FORESTIERE (U.M.T.C.F.) MIERCUREA CIUC, Str. HARGHITEI Nr. 35

Oferă pe bază de comandă, în anul 1980 :

Două tipuri de dormitoare mobile pentru cazarea muncitorilor pe şantiere, transportabile pe minitrayler de 3 to, MT–3

- Remorcă dormitor pe roţi de 8 persoane RD–8
- Grup social mobil de 12–16 persoane GS 12–16

Informaţii suplimentare la telefon 13 24 8 şi 13 44 5

Vă prezentăm

INTREPRINDEREA DE AUTOTURISME DIN PITEŞTI

Nu departe de Piteşti, între satele Colibaşi şi Mioveni, se află amplasată Întreprinderea de autoturisme. Înfiinţată în anul 1966, întreprinderea a fost înzestrată cu cea mai modernă tehnică în domeniul construcţiilor de maşini. În hala principală monobloc, cu o lungime de 500 m, sînt concentrate toate operaţiile tehnologice. **Un autoturism este montat în 5,59 minute.**

Întreprinderea de autoturisme din Piteşti are 22 de secţii de mare capacitate. Este vorba de secţiile de **prelucrare la cald, tratament termic, turnătorie de fontă, turnătorie de neferoase, pistoane, segmenţi, secţii de prelucrare la rece, cutii de viteză, roţi dinţate, montaj general agregate, hala montaj turisme, vopsitorie, hala monobloc** şi altele.

Profilul de bază al întreprinderii este fabricarea de autoturisme :

Dacia 1 300 — standard,

Dacia 1 300 — lux,

Dacia LS,

Dacia M1,

Dacia 1 301,

Dacia break,

Dacia 1 300 sanitară,

Dacia 1 400,

Dacia 1 302 autocamionetă.

Se mai produc cutii de viteză pentru autocamioanele cu motor pe benzină, pentru autoturismele de teren „Aro", precum şi pentru autoutilitare TV şi autobuze ; agregate pentru motoare cu ardere internă pentru întreaga economie naţională, subansamble pentru tractoare, autoturisme de teren, microbuze şi autobuze.

Eforturile colectivului de muncă piteştean au fost răsplătite de aprecierile şi contractele încheiate la expoziţiile şi tîrgurile internaţionale. În comparaţie cu alte maşini de aceeaşi capacitate, **autoturismul Dacia 1 300 are caracteristici** şi performanţe deosebite. Este vorba de un consum mic de benzină în raport cu viteza optimă de deplasare. Motorul este robust, economic şi turat. Prezentînd o mare elasticitate şi beneficiind de o bună etajare a cutiei de viteze, motorul răspunde excepţional la orice accelerare. El are în permanenţă o rezervă de putere, fiind capabil să răspundă oricînd la solicitările dorite. De aceea, autoturismele Dacia 1 300 sînt foarte solicitate (au fost exportate peste 150 000) în numeroase ţări din Europa, Asia, Africa şi America de Sud.

În următorul cincinal (1981—1985) Întreprinderea de autoturisme din Piteşti urmează să dezvolte fabricaţia la nivelul capacităţii de 150 000 autoturisme pe an. Concomitent cu aceasta, se preconizează fabricarea de noi tipuri de autoturisme economicoase. Va intra în fabricaţie în acest an autoturismul Dacia 1 310. Acest tip nou prezentat şi în fotografia alăturată va fi diversificat în cinci variante, respectiv **standard, lux şi lux special, precum şi break standard şi lux.**

Pentru a se asigura secţiile de **producţie** cu cadrele necesare s-au **înfiinţat** unităţi şcolare la **Ştefăneşti, Colibaşi şi Racoviţă, un Grup** şcolar profesional la Colibaşi, Liceul industrial construcţii de maşini la Ştefăneşti şi Piteşti, precum şi **Facultatea** de autovehicule rutiere.

Piesele şi agregatele auto şi de tractor au constituit în activitatea întreprinderii, încă de la înfiinţare, ponderea principală. Întreprinderea de autoturisme din Piteşti fabrică piese de schimb pentru toate tipurile de autovehicule produse în ţara noastră : **furci, pinioane, axe, arbori, biele, carburatoare, carcase, capace pentru toate tipurile de cutii de viteză şi de distribuţie.**

Autoturismul Dacia 1 310 va avea alt panou frontal, altă dispunere a farurilor, alt fel de scaune, tapiţerie şi volan, cu un evident spor de eleganţă şi confort. Este vorba, de asemenea, de un spor de siguranţă în exploatare, de reducerea gazelor nocive şi a consumului de carburant.

Ion VASILESCU

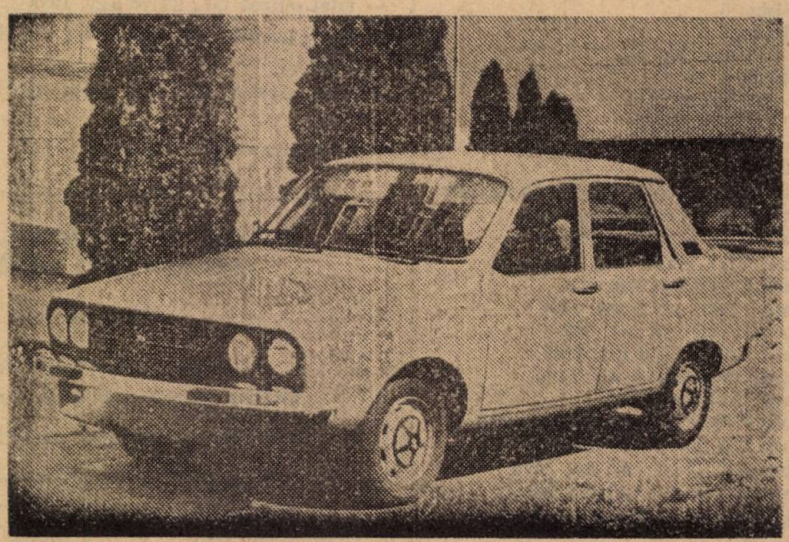

1980 IAN . 9

Congresul Frontului Unității Socialiste

UN PROCES COMPLEX DE ADÎNCIRE CONTINUĂ A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

ÎNTRE PRINCIPALELE PROBLEME abordate în Raportul la cel de al XII-lea Congres al partidului prezentat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, cea a democrației socialiste ocupă un loc de primă însemnătate. Analizînd în profunzime procesele complexe ale amplei opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru pornește de la realitatea că unitatea și lupta contrariilor constituie o lege a dezvoltării sociale, că este necesar să se acționeze sistematic pentru realizarea unei cît mai depline concordanțe între cerințele obiective ale mersului înainte și formele de organizare și conducere a societății. Din complexitatea acestui obiectiv decurge, logic, însemnătatea deosebită pe care o dobîndește, în noul context, democrația socialistă. **„Soluționarea contradicțiilor și dezvoltarea continuă a orînduirii socialiste** — se spune în Raportul prezentat la Congres — **impun amplificarea și perfecționarea conducerii colective, renunțarea la principiul conducerii unipersonale, participarea tot mai largă a maselor de oameni ai muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate**".

Corelația dialectică dintre aprofundarea democrației și dezvoltarea conștiinței socialiste

PRIN ÎNSĂȘI natura sa, orînduirea socialistă este rezultatul inițiativei istorice a maselor largi. Odată instaurat, socialismul înlătură barierele care împiedicau, în orînduirile anterioare, înfăptuirea reală a democrației. Devenind astfel posibilă, democrația se vădește totodată și imperios necesară, deoarece amploarea prefacerilor și obiectivelor noii orînduiri sînt strîns legate de gradul și amploarea inițiativei creatoare a maselor la toate nivelurile și formele activității sociale. Dar, de aici nu rezultă că democrația socialistă se realizează de la sine, de îndată ce oamenii muncii cuceresc puterea politică. Subliniind caracterul conștient al procesului de înfăptuire a democrației în socialism, partidul nostru a conceput și concepe democrația socialistă ca avînd un conținut concret-istoric, corespunzător cerințelor și condițiilor fiecărei etape a construcției socialismului.

Funcționează aici principiul corelației dialectice dintre lărgirea drepturilor tuturor membrilor societății socialiste și ridicarea nivelului conștiinței lor socialiste, a gradului lor de pregătire și cunoaștere. Astfel, încă în Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 5—6 octombrie 1967 se preciza în acest sens, că „ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței socialiste a maselor ca urmare a vastei activități educative desfășurate de partid, determină creșterea simțului de răspundere al fiecărui cetățean pentru îndeplinirea exemplară a îndatoririlor față de societate, pentru întărirea disciplinei în muncă, pentru apărarea și dezvoltarea avuției obștești".

Reflex firesc al aplicării ferme și creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste la complexul de condiții specifice ale țării noastre, accentul pus asupra aspectului calitativ al participării maselor largi la făurirea propriei lor istorii s-a concretizat în practica social-istorică prin conjugarea judicioasă a măsurilor de perfecționare a cadrului organizatoric și instituțional menit să asigure maselor condițiile participării la conducerea, organizarea și planificarea întregii activități economico-sociale, pe de o parte, cu măsuri corespunzătoare de formare a conștiinței socialiste și de ridicare a nivelului de cunoaștere a întregului popor. Semnificativ ni se pare în această ordine de idei, faptul că programul adoptat de Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din noiembrie 1971 în direcția intensificării activității politice educative a precedat măsurile Conferinței Naționale a partidului nostru din 1972 privind lărgirea participării maselor la conducerea societății. Urmărind să înlăture tendințele de centralism excesiv, aceste măsuri au lărgit substanțial autonomia județelor, orașelor și comunelor, efect potențat prin sarcina expresă trasată de către Conferința organelor de partid și consiliilor populare de a organiza în mod sistematic consultarea largă și participarea amplă a maselor la întreaga activitate economico-socială de dezvoltare a tuturor localităților și zonelor patriei noastre. Un rol deosebit a avut, în acest sens, transformarea centralelor industriale în unități principale de organizare și conducere a producției, dar și alte măsuri pentru înființarea consiliilor de conducere din ministere în care au fost incluși conducătorii centralelor sau cooptarea reprezentanților tuturor județelor țării în Consiliul de coordonare a consiliilor populare, în fine, instituționalizarea Comitetului Oamenilor Muncii și a adunărilor generale, toate pe fondul aplicării ferme a principiului muncii colective.

Aceeași riguroasă logică internă a problemelor fundamentale ale adîncirii democrației socialiste a făcut ca procesul ridicării pe o nouă treaptă calitativă a activității instructiv-educative declanșat de Congresul educației politice și culturii socialiste din 1977, să preceadă trecerea la autoconducerea muncitorească, măsură adoptată la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978. În același timp, este evident că principiul corelației dintre democrație și conștiință acționează în dublu sens. Este vorba despre faptul că participarea efectivă a oamenilor muncii la conducere, la adoptarea deciziilor contribuie hotărîtor la ridicarea conștiinței oamenilor muncii, la formarea lor ca buni gospodari, în spiritul mentalității economice de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor activității productive.

Autoconducerea muncitorească, expresie a creșterii rolului maselor în exercitarea conducerii colective

PREGĂTITĂ de realizările obținute în ultimul deceniu, introducerea autoconducerii muncitorești, eveniment de mare însemnătate în viața social-economică a patriei noastre, constituie un pas hotărîtor în lărgirea democrației socialiste, consecințele sale putînd fi grupate în două direcții principale :

a) pe plan național, asistăm la o mobilizare fără precedent a întregului potențial de gîndire și inițiativă a poporului, canalizat spre organizarea și conducerea tot mai eficientă a activității economice ;

b) pe plan local, urmarea nemijlocită este o substanțială creștere a autonomiei unităților economice, iar în mod indirect, această măsură înseamnă — tocmai prin aceasta — o sporire a responsabilității organelor locale.

Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, în Expunerea de la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, principiul autoconducerii **„trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor"**, iar aceasta deoarece acest principiu **„presupune ca fiecare unitate, fiecare colectiv de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile încredințate de societate, parte a proprietății întregului popor"**. Reluînd ideea, Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului sublinia că **„toate organele noastre de stat, centralele, conducerile întreprinderilor, consiliile populare, trebuie să-și bazeze în-**

treaga activitate pe consultarea largă a maselor pornind de la faptul că socialismul se construieşte cu poporul şi pentru popor".

Categorie specifică relaţiilor de producţie socialiste ajunse pe o treaptă relativ înaltă a evoluţiei lor, autoconducerea muncitorească exprimă ansamblul relaţiilor de proprietate, schimb şi repartiţie care se creează între producătorii socialişti uniţi în procesul reproducţiei socialiste lărgite, în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producţie şi producători. Dar, asemenea tuturor categoriilor economice autoconducerea muncitorească poartă în perimetrul realităţilor economice româneşti, amprenta experienţei proprii în edificarea noii orînduiri, avînd astfel o accentuată trăsătură de originalitate. Într-adevăr, ca metodă de conducere colectivă pe baza planului naţional-unic a activităţii unităţilor economice şi administrativ-teritoriale, autoconducerea muncitorească, aşa cum a fost concepută şi realizată în ţara noastră, nu duce la separarea producătorilor socialişti uniţi, nu fărîmiţează proprietatea socialistă, nu absolutizează autonomia unităţilor economice şi administrativ-teritoriale. Ea reprezintă un sistem de organizare şi conducere fundamentat pe principiul centralismului democratic, îmbinînd armonios conducerea centrală cu autonomia organelor locale. Numai împletirea organică a acestor două laturi ale acestui principiu de conducere poate asigura îmbinarea eforturilor întregului popor în înfăptuirea neabătută a programului partidului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat în patria noastră şi înaintare spre comunism, spre noi culmi de civilizaţie şi progres. Aşa cum subliniază Raportul prezentat Congresului al XII-lea, introducerea autoconducerii muncitoreşti, odată cu aceasta, a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor vizează **„punerea într-o concordanţă cît mai deplină a cadrului organizatoric democratic cu mecanismul economico-financiar, astfel ca metodele de planificare şi conducere să deschidă drum larg manifestării neîngrădite, active, a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a iniţiativei maselor de oameni ai muncii".**

În acest context, o substanţială creştere cunoaşte autonomia consiliilor populare, ele fiind chemate să acţioneze ferm şi eficient pentru găsirea soluţiilor optime de perfecţionare şi reorganizare, pe baze noi, a conducerii întregii activităţi economico-financiare. Intrate de pe acum pe acest făgaş, consiliile populare îşi organizează activitatea în aşa fel încît legătura cu oamenii muncii să devină tot mai statornică şi mai organizată, o revitalizare sensibilă cunoscînd, pe acest fond, activitatea consiliilor permanente şi a comitetelor de cetăţeni. Totodată, caracterul reprezentativ democratic al organelor locale ale puterii de stat este corelat cu sporirea continuă a rolului şi funcţiilor organizaţiilor de masă şi obşteşti. În concepţia partidului nostru, aceste organizaţii nu constituie simple verigi de legătură între partid şi masele largi, ci veritabile organizaţii autonome, chemate să joace un rol activ în antrenarea oamenilor muncii la soluţionarea multiplelor probleme ale construcţiei socialiste, atît pe plan local cît şi pe plan naţional. Semnificativ este, în acest sens, faptul că, în prezent, preşedintele sindicatului şi secretarul U.T.C. sînt vicepreşedinţi ai C.O.M.

Sintetizînd experienţa acumulată în acest sens, în intervalul care s-a scurs de la adoptarea primelor forme de conducere colectivă şi îndeosebi rezultatele la care a dus promovarea principiului autoconducerii muncitoreşti, în **Raportul** prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului se arată că am realizat **„un sistem unitar de conducere a ţării de către popor, o democraţie economică şi socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg iniţiativa, experienţa şi capacitatea de creaţie a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Acum, esenţial este să asigurăm buna funcţionare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităţilor pe care el le oferă".** Decurge, aşadar, sarcina ca organismele democraţiei noastre socialiste să capete, în viitor, un conţinut tot mai profund, să acţioneze efectiv şi tot mai ferm ca foruri de dezbatere responsabile şi pentru soluţionarea operativă a tuturor problemelor care se ivesc în activitatea social-economică în procesul traducerii în viaţă a obiectivelor Partidului.

Expresie a creşterii rolului maselor largi în exercitarea conducerii colective şi a iniţiativei acestora în făurirea propriei lor istorii, sporirea autonomiei întreprinderilor şi a organelor locale se îmbină dialectic cu creşterea rolului conducător al partidului în întreaga activitate economico-socială ; faptul că secretarul de partid îndeplineşte şi funcţia de preşedinte al Comitetului oamenilor muncii este doar unul din elementele ce pot fi amintite în acest sens.

Rezultă, deci, din accentuarea corelaţiei dintre aceste laturi o întărire a unităţii şi coeziunii întregului popor în jurul partidului, pe fondul unei intensificări a mobilizării tuturor energiilor creatoare ale maselor largi, concentrate spre transpunerea în fapt a marilor obiective, prezente şi de perspectivă, ale dezvoltării economico-sociale a României pe calea socialismului şi comunismului.

Perfecţionarea activităţii Frontului Unităţii Socialiste, o nouă afirmare a democraţiei socialiste

AMPLOAREA ŞI COMPLEXITATEA obiectivelor specifice noului stadiu al edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră impun, ca pe o condiţie *sine qua non*, o tot mai largă şi mai susţinută participare la viaţa politică, la întreaga activitate de organizare şi conducere a maselor de oameni ai muncii. Pornind de la această necesitate cu caracter obiectiv şi avînd totodată în vedere ridicarea sensibilă, în ultimul deceniu, a nivelului conştiinţei socialiste al maselor largi, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ilustrînd încă odată caracterul creator, original, al gîndirii sale profund revoluţionare, a propus o serie de măsuri de perfecţionare a organizării şi activităţii Frontului Unităţii Socialiste.

Expresie a unităţii şi coeziunii întregului popor, Frontul Unităţii Socialiste a reunit într-un organism politic de cea mai largă reprezentativitate toate organizaţiile sociale, economice, de masă, uniunile de creatori, societăţile ştiinţifice, inclusiv cultele religioase. Cum însă cele mai multe din aceste organizaţii au un caracter preponderent profesional, existau categorii şi grupuri de oameni ai muncii care nu găseau o formă organizată pentru a participa nemijlocit la activitatea politică a ţării. Prin adoptarea de către cel de-al XII-lea Congres al partidului, la propunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a hotărîrii privind crearea de organizaţii proprii ale Frontului Unităţii Socialiste, se înlătură şi acest neajuns. Într-adevăr, prin noua structură, organizaţiile proprii ale Frontului Unităţii Socialiste primesc membri individuali, asigurîndu-se astfel cadrul politic adecvat pentru atragerea tuturor cetăţenilor patriei, ca participanţi activi, la toate nivelurile activităţii politice. Alături de muncitori, ţăranii cooperatori şi intelectualii cuprinşi în propriile lor organizaţii politice sau obşteşti, vor participa direct la viaţa politică — prin crearea organizaţiilor proprii ale Frontului Unităţii Socialiste — şi ţăranii necooperativizaţi, micii meşteşugari, liberii profesionişti, femeile casnice, precum şi pensionarii care continuă să desfăşoare diferite activităţi obşteşti.

Între principalele direcţii noi în care se va face simţită eficacitatea şi oportunitatea măsurilor recente de constituire a organizaţiilor proprii ale Frontului Unităţii Socialiste, se cuvine menţionată, în primul rînd, larga dezbatere cu masele largi populare a tuturor legilor şi hotărîrilor, atît pe plan naţional cît şi pe plan local. În aceeaşi ordine de idei, se impune amintită posibilitatea acestor organizaţii de a propune din rîndul membrilor proprii candidaţi de deputaţi pentru consiliile populare de toate categoriile, ele participînd, totodată, la desemnarea tuturor candidaţilor de deputaţi.

Acest proces lărgeşte considerabil sfera de participare a întregului popor la opera de construire a socialismului şi degajă o diversitate de implicaţii asupra vieţii social-politice, asigurîndu-se un cadru adecvat de participare permanentă a maselor la îmbunătăţirea şi adoptarea deciziilor ce privesc întreaga naţiune.

Se poate aprecia că pe măsură ce urcăm pe noi trepte în construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate apare tot mai mult necesitatea ca la rezolvarea problemelor complexe cu care este confruntată societatea să participe cît mai larg masele de oameni ai muncii. Mobilizînd, pe această cale, întregul potenţial de iniţiativă şi competenţă al naţiunii în activitatea organizatorică şi decizională, implicînd în mod nemijlocit toţi cetăţenii patriei la dezbaterea şi soluţionarea multiplelor probleme care se ivesc în viaţa economică, politică şi socială a ţării, noua structură a Frontului Unităţii Socialiste reprezintă, în esenţă, o etapă calitativ superioară, în procesul complex şi continuu de adîncire a democraţiei socialiste în ţara noastră.

Desfăşurîndu-se la scurt timp după cel de-al XII-lea Congres al partidului, la începutul anului de încheiere al acestui cincinal, Congresul Frontului Unităţii Socialiste constituie un puternic stimulent pentru întregul nostru popor, pentru toţi cetăţenii ţării, fără deosebire de naţionalitate, în munca lor neobosită pentru îndeplinirea integrală şi exemplară a sarcinilor de plan, a unei participări cît mai intense la rezolvarea treburilor obşteşti, pentru înflorirea fiecărei localităţi, a întregii noastre patrii.

asist. univ. Gheorghe PETRESCU
asist. univ. Dorina ZAHARIA

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiei prime și energiei implică

RECICLAREA COMPLEXĂ A RESURSELOR
– orientări și tendințe –

RECUPERAREA ȘI REINTRODUCEREA în circuitul economic a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz din sfera producției materiale și din cea a consumului s-a conturat ca un sector distinct de activitate în ansamblul economiei noastre naționale. La baza organizării activității de reciclare a resurselor au stat o serie de acte normative emise la nivelul guvernamental pentru fiecare tip de resursă în parte, pe măsură ce aceasta ajunge în situația de a prezenta interes din punct de vedere economic. Pe de altă parte, acumulările cantitative realizate în procesul creșterii economice au impus din ce în ce mai mult necesitatea reglementării unitare a activității de reciclare.

În acest cadru considerăm că adoptarea recentului Decret al Consiliului de Stat privind recuperarea și valorificarea resurselor de materiale refolosibile marchează începutul unei etape noi în domeniul reciclării resurselor din țara noastră, caracterizată printr-o abordare **globală** a problemei reciclării la nivelul complexului economic național, atît prin prisma trasferului de resurse reciclate între sectoarele generatoare și cele care pot asigura valorificarea corespunzătoare a acestora, cît și al trecerii la organizarea unei adevărate industrii de recondiționare a pieselor, subansamblelor și produselor. Se poate spune cu deplin temei că **asistăm la o adevărată reconsiderare a locului și rolului activității de reciclare a resurselor în ansamblul economiei românești.**

Într-un asemenea context, pornind de la realizările obținute pînă în prezent, ne propunem să prefigurăm unele orientări și tendințe care se manifestă în acest domeniu de activitate.

O însemnată sursă de alimentare a bazei proprii de materii prime

VALORIFICAREA SUBSTANȚELOR UTILE din bunurile scoase din uz a fost considerată mult timp ca fiind principala formă de reciclare a resurselor. Așa se explică de ce în activitatea de reciclare s-au înregistrat realizări deosebite sub aspectul furnizării de **materii prime**, mai ales în condițiile în care costul procurării pe această cale a devenit competitiv cu cel implicat de extragerea lor din natură. Este ilustrativă în acest sens participarea resurselor reciclate la alimentarea bazei de materii prime necesare producției de oțel, aluminiu, cupru și plumb, pentru care România dispune de rezerve naturale destul de modeste, fiind obligată să-și procure din import cantități în continuă creștere. Ne referim în principal la aceste tipuri de resurse deoarece ele sînt încorporate în cantități însemnate în unele bunuri materiale (mijloace de producție și bunuri de folosință îndelungată) pentru care scoaterea din uz a început să cunoască proporțiile unui fenomen de masă. În plus, potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., efortul investițional din industrie în cincinalul viitor va fi orientat prioritar spre modernizarea și reutilarea unităților existente, ceea ce va contribui la intensificarea procesului de scoatere din uz a unui număr mare de utilaje și instalații. În același sens va acționa și învechirea bunurilor de folosință îndelungată existente în dotarea gospodăriilor populației.

La nivelul anului 1978 cantitatea de fier vechi colectat era de aproape 6,1 milioane tone. **Dacă, prin prisma conținutului de substanțe utile, se consideră că o tonă de fier vechi este echivalentă cu două tone de minereu, rezultă că reciclarea acestei resurse asigură un grad de autonomie economică românești de circa 42% față de mai puțin de 9% cît asigură producția internă de minereu de fier.** Aportul real al reciclării apare și mai evident dacă avem în vedere că prin intermediul fierului vechi nu se economisește numai minereu de fier, ci în egală măsură, cocs metalurgic, energie și muncă.

Prin prisma consumului mediu de fier vechi ce revenea la o tonă de oțel produsă în anul 1975 (pentru care sînt disponibile informațiile publicate în revista La Récupération-Récylage [1]) realizările noastre erau superioare celor dintr-o serie de țări ca U.R.S.S., alte țări socialiste europene (exclusiv Iugoslavia), Franța, R.F. Germania și altele (tabelul nr. 1). Ele erau însă inferioare realizărilor din S.U.A., Suedia, Spania, Italia etc. Evident că o asemenea comparație trebuie făcută sub rezerva diferențelor care există între țări în legătură cu ponderea fiecărui tip de tehnologie utilizată în producția de oțel.

Tabelul nr. 1

Producția de oțel și consumul de fier vechi în anul 1975

Țara	Producția de oțel — mii tone	Consumul de fier vechi — mii tone	Consumul mediu de fier vechi pe o tonă de oțel produsă — kg
România*)	9 549	4 661	488
U.R.S.S.	141 329	47 967	339
Alte țări socialiste europene (exclusiv Iugoslavia)	41 746	12 339	296
Franța	21 530	7 998	371
R.F. Germania	40 415	16 767	415
Japonia	102 313	38 668	378
S.U.A.	105 945	79 977	755
Suedia	5 611	4 085	728
Italia	21 836	15 360	621
Spania	11 098	6 519	587
Anglia	20 198	11 647	577
Canada	12 809	6 612	516

*) Date preluate din anuarele statistice ale R. S. România (pentru producția de oțel) și de la Centrala de colectare și prelucrare a deșeurilor metalice și refractare (pentru cantitatea de fier vechi colectat). Pentru celelalte țări : La Récupération — Récyclage, Paris, no. special. mai 1977.

În anul 1977 în oțelăriile Martin din unitățile Ministerului Industriei Metalurgice se consumau în medie circa 404 kg/tona de oțel produsă, în cele din Franța 933 kg [2]), iar în cele din R.F. Germania 706 [3]). Cu alte cuvinte, chiar dacă pe total realizările noastre erau superioare celor din Franța și R.F. Germania, comparația pe tipuri de tehnologii evidențiază faptul că mai dispunem de rezerve apreciabile pentru valorificarea unor cantități sporite de fier vechi colectat.

În producția autohtonă de aluminiu ponderea resurselor reciclate în cantitatea totală de materii prime consumate este mult mai redusă comparativ cu cea din Franța, R.F. Germania sau S.U.A. (tabelul nr. 2). Or, este cunoscut faptul că producția de aluminiu, care are la bază materii prime tradiționale, implică un consum însemnat de energie.

Tabelul nr. 2

Ponderea resurselor reciclate în consumul total de materii prime pentru producția unor metale neferoase

Țara	Anul	Aluminiu	Cupru	Plumb
România	1978	8,0	38,4	34,2
Franța	1976	30,0	30,0	40,0
R.F. Germania	1977	35,0	40,0	45,0
S.U.A.	1976	48,0	50,0*)	50,0*)

*) La nivelul anului 1974.

Realizările noastre în ceea ce privește reciclarea cuprului sînt superioare celor din Franța, dar inferioare celor din R.F. Germania și S.U.A. Necesitatea intensificării eforturilor în acest domeniu derivă din agravarea continuă a condițiilor de procurare a cuprului de pe piața mondială. Atît în cazul cuprului cît și al plumbului, activitatea de reciclare poate contribui într-o măsură mult mai mare la reducerea eforturilor valutare implicate de procurarea materiilor prime necesare. Trebuie spus însă că în domeniul me-

[1]) La Récupération-Récyclage, no. special, Paris, mai 1977.
[2]) Idem.
[3]) Rohstoff Rundschau, nr. 5/1979.

talurgiei neferoase reciclarea resurselor se realizează în condiții specifice generate de faptul că majoritatea substanțelor utile consumate se regăsesc dispersate într-o gamă variată de produse, ceea ce creează dificultăți în elaborarea și implementarea unor tehnologii eficiente de recuperare și separare. În acest caz dezvoltarea activității de reciclare este condiționată în primul rînd de **crearea unor tehnologii perfecționate, capabile să separe din amestecuri eterogene substanțe utile la costuri comparativ cu cele implicate de obținerea acestora din alte surse.** Reducerea continuă a conținutului util din minereurile neferoase din zăcămintele exploatate justifică din ce în ce mai mult orientarea cercetării științifice spre realizarea unor asemenea tehnologii.

Coordonate noi în domeniul valorificării resurselor reciclate

CONSIDERAREA ACTIVITĂȚII de reciclare a resurselor exclusiv ca mijloc de asigurare a bazei de materii prime este specifică unei anumite etape de evoluție a procesului de industrializare, caracterizată prin preponderența căderilor tehnologice și reziduurilor rezultate din procesele tehnologice în ansamblul materialelor recuperate și reintroduse în circuitul economic. În condițiile în care se intensifică procesul de scoatere din uz a unui volum mare de mijloace de muncă și de bunuri de consum, acestei activități i se conferă atribute noi, în sensul participării directe la maximizarea gradului de satisfacere a unor cerințe sociale (de producție sau de consum) cu eforturi minime. **„Se va intensifica, totodată, preocuparea** — se precizează în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. — **pentru recondiționarea și refolosirea subansamblelor și pieselor de schimb, stabilindu-se normative de recuperare și sarcini concrete pe ministere, centrale și întreprinderi ; pe această cale va trebui să se obțină importante economii de materiale, oțeluri speciale, energie, de muncă, să se asigure soluționarea mai rapidă a problemei aprovizionării cu piese de schimb".** Această cerință este formulată în consens cu evoluția activității de reciclare atît în țara noastră, cît și pe plan mondial și are la bază considerente de ordin economic potrivit cărora, după satisfacerea unei cerințe sociale în orice bun rămîn încorporate importante resurse materiale și de muncă. Este vorba deci de **o valorificare superioară a resurselor naturale și de muncă prin participarea lor la două sau mai multe cicluri de producție și consum.**

Asemenea opțiuni au la bază o serie de analize economice potrivit cărora consumul de energie necesar producerii unor materiale utilizînd resurse reciclate este inferior celui implicat de obținerea aceleiași cantități pornind de la materii prime inițiale (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Consumul de energie necesar realizării unei tone de materiale

— % —

	În condițiile utilizării :	
	materiilor prime clasice	resurselor reciclate
Oțel	100	38
Aluminiu	100	4
Cupru	100	17
Plumb	100	45
Magneziu	100	2
Titan	100	40

Recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a unor materiale contribuie deci și la reducerea presiunii exercitate de creșterea economică asupra resurselor energetice. Evident că eficiența globală a reciclării nu poate fi apreciată decît prin luarea în considerare și a resurselor de muncă încorporate în materialele recuperate, precum și a efortului implicat de combaterea poluării mediului ambiant. În fond, utilizarea fierului vechi în producția de oțel reduce cu 38% energia consumată, dar concomitent contribuie la economisirea de muncă socială și la rezolvarea unor probleme complexe de poluare (reducerea cantității de metal, de zguri și halde deversate în natură). Faptul că Japonia a devenit în ultima vreme un mare cumpărător de automobile vechi din S.U.A. este explicat tocmai prin prisma avantajelor pe multiple planuri pe care le oferă activitatea de reciclare [4]).

În condițiile creșterii gradului de complexitate al mijloacelor de producție, al bunurilor de consum, ca efect al aplicării pe scară largă în producție a cuceririlor științifice și a perfecționărilor tehnologice, se adîncește discrepanța dintre durata de viață a unui bun oarecare și cea a subansamblelor care îl compun. Aceasta înseamnă că o serie de componente nu-și pierd valoarea de întrebuințare odată cu bunul respectiv. Așa se explică de ce în domeniul reciclării resurselor au apărut sectoare noi care vizează recuperarea și comercializarea (cu sau fără recondiționare) a unor componente reutilizabile. Astfel, se apreciază că aproape 60—70% din cifra de afaceri a firmelor franceze care casează autovehicule se realizează prin recuperarea și comercializarea unor componente ca piese de schimb. În cadrul acestor firme se conturează din ce în ce mai

dr. Vasile BOGDAN
Marius COSTEA
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 28)

[4]) La Récupération-Récyclage, nr. 4/1979.

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Al 54-lea tip de tractor UNIVERSAL

EXPORT în 87 de țări atît de tractoare, cît și de linii de montaj tractoare de concepție și fabricație românească. (Statele Unite, Canada, Egipt, Ghana, India, Iran etc.), un program de fabricație diversificat care cuprinde nu mai puțin de 53 de tipuri pe roți și pe șenile, cu puteri cuprinse între 35 CP și 360 CP — iată o carte de vizită cu care se prezintă astăzi industria noastră specializată în producția de mijloace mecanizate pentru agricultură. Pentru menținerea acestui prestigiu întreprinderile specializate din Brașov, Craiova, Codlea, Miercurea Ciuc și Timișoara manifestă o preocupare deosebită înscriind în programele lor de fabricație noi tipuri de tractoare cu performanțe tehnice și funcționale la nivelul celor mai exigente cerințe.

Un exemplu în acest sens îl constituie UNIVERSAL-ul de 53 CP introdus în fabricație la Brașov la începutul anului 1979. Noul tractor — executat, deocamdată, în numai două tipodimensiuni : standard și cu dublă tracțiune — este destinat lucrărilor agricole în agregat cu o multitudine de tipuri de mașini agricole.

Ca noutăți deosebite folosite de constructorii brașoveni în execuția UNIVERSAL-ului 530 evidențiem, în primul rînd, dotarea lui cu un motor diesel D-115 050 în patru timpi, cu trei cilindri, al cărui alezaj este mărit la 120 mm față de cel al tractorului U-445 de la care s-a pornit. Cutia de viteze este și ea alta, dispunînd de patru viteze mers înainte și una mers înapoi și de două reductoare planetare prin intermediul cărora pot fi

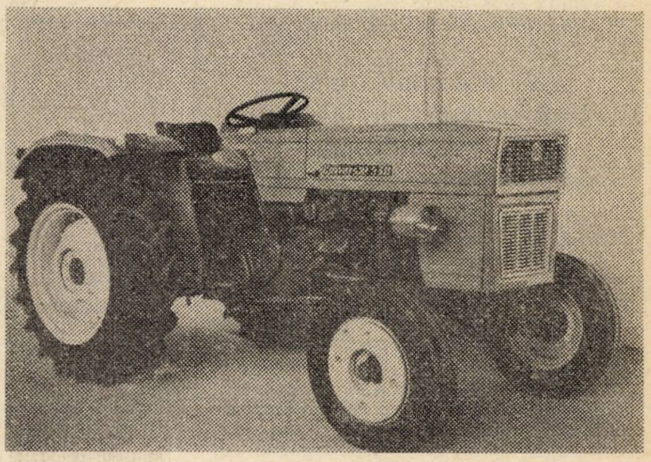

obținute 12+3 viteze. În ceea ce privește ambreiajul, acesta este de tip nou, cu diametrul discului de fricțiune de Ø 11".

Aceste modernizări introduse în construcția UNIVERSAL-ului 530 îi conferă la un consum de metal similar cu cel folosit la tractorul U-445, o putere mult mai mare.

PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC – LA BAZA REALIZĂRII PRODUCȚIEI FIZICE

ÎNFĂPTUIREA programelor de producție, de creștere a eficienței economice la întreprinderea „Tractorul" din Brașov, este strîns legată de preocupările permanente pentru promovarea progresului tehnic. Odată cu introducerea unor noi tehnologii de fabricație, mai perfecționate se întreprind acțiuni pentru îmbunătățirea tehnico-funcțională a produselor, precum și pentru asimilarea de noi tipuri de tractoare. Cîteva date atestă în mod convingător preocupările consecvente ale colectivului întreprinderii pentru promovarea noului în tehnică. **În 1979 au fost fabricate 4 familii de tractoare în peste 50 tipuri și 300 variante.** Între noile variante de tractoare realizate se numără cele cu puteri între 28—35 CP, cele de 180 CP cu încărcător frontal și lamă, precum și tractorul de 360 CP din familia 3 602 cu încărcător frontal și lamă.

Realizarea acestor numeroase tipuri și variante a fost posibilă datorită **gradului înalt de tipizare a producției** cît și utilizării unor **tehnologii de înaltă productivitate și eficiență.** Astfel, în 1979 a fost executate în premieră axele canelate prin deformare plastică în loc de forjare, a fost înlocuită operația de de strunjire la arborii cotiți cu cea de frezare, s-a trecut la executarea sudurii prin secțiune la 10 repere, eliminîndu-se operațiile de forjare, s-a înlocuit încălzirea cu gaze a pieselor pentru forjare prin utilizarea cuptoarelor cu inducție etc. Numai aceste modernizări de tehnologii au permis obținerea unei economii anuale de peste 1,2 mil. lei. Totodată întreprinderea și-a dezvoltat mult capacitățile de producție, îndeosebi sectoarele primare, și-a îmbogățit zestrea tehnică prin **autodotare** cu mașini-unelte și instalații de înaltă performanță.

ÎN ACEST AN urmează să fie realizate peste 65 mii tractoare, 23 mii motoare vandabile și peste 15 mii seturi pentru tipurile de tractoare fabricate în întreprinderile centralei, un însemnat volum de semifabricate turnate și forjate vandabile, piese de schimb de circa 750 milioane lei, aproape 110 milioane lei autoutilări, astfel că volumul producției industriale va depăși 10 miliarde lei.

Realizarea sarcinilor pe 1980 necesită o amplă mobilizare a forțelor în vederea utilizării depline a resurselor, reducerii perioadei de asimilare a noilor tipuri de tractoare, asigurării ritmicității producției și realizării tuturor tipurilor de tractoare planificate, diminuării mai accentuate a consumurilor materiale. Pentru aceasta în programul de muncă al Consiliului oamenilor muncii au fost prevăzute obiective de mare însemnătate, a căror realizare va crea premisele îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan la producția fizică și netă, cît și a angajamentului asumat pe întregul cincinal.

Pornind de la faptul că în 1979 nu au fost onorate la nivelul contractat comenzile pentru motoarele de 70 CP , au fost luate măsuri ca în acest an să fie livrată întreaga cantitate, inclusiv restanțe. În acest scop, s-a trecut la reorganizarea secțiilor specializate și dotarea lor cu linii de execuție de înalt randament. Totodată, pe măsura eliberării forței de muncă din alte sectoare de activitate, prin mecanizări și introducerea unor tehnologii de vîrf, aceasta va fi dirijată spre secțiile primare ale întreprinderii care sînt deficitare la acest capitol.

În vederea **creșterii gradului de utilizare a capacităților de producție** au fost accelerate acțiunile pentru pregătirea din vreme a fabricației noilor tipuri de tractoare, concomitent cu organizarea mai bună a producției la noile capacități intrate în funcțiune în 1979 pentru atingerea în termenul planificat a parametrilor proiectați. Totodată, ținînd seama de unele neajunsuri manifestate în anul trecut în domeniul **aprovizionării** au fost stabilite măsuri, astfel încît **compartimentele de aprovizionare și desfacere să cunoască din timp și în mod concret cererile de materii prime și materiale ale întreprinderii, în funcție de tipurile de tractoare contractate, de fabricarea acestora în loturi optime.** La această acțiune a fost mobilizată și întreprinderea de comerț exterior „Universal Tractor", care să transmită portofoliul de comenzi externe în timp util pentru semestrul I 1980. De asemenea, au fost mobilizate compartimentele de concepție pentru a reproiecta unele repere și subansamble în vederea reducerii consumurilor materiale și îmbunătățirii calității.

Pe de altă parte, compartimentele de proiectări utilaje și instalații, mari consumatoare de energie, au fost mobilizate pentru reproiectarea unor subansamble. Se vor reproiecta constructiv tractoarele aflate în producție de serie în vederea creșterii performanțelor și reducerii consumurilor de materiale și energie, cît și unele tehnologii de croire și debitare a tablelor și laminatelor în vederea încadrării optime în formatele aprovizionate. De asemenea, se are în vedere înlocuirea unor repere turnate sau forjate cu piese sinterizate, precum și trecerea în masă a execuției unor repere de la matrițare la extrudare la cald. De asemenea, tot pentru reducerea consumului de energie se acționează în direcția creșterii ponderii pieselor matrițate pe maxiprese — avînd ca efect reducerea consumului de energie electrică cu 1080 MWh/an; înlocuirea cuptoarelor de inducție prin cuptoare de inducție cu canal la turnătoria veche, ceea ce va determina micșorarea consumului de energie cu 5400 MWh/an; — înlocuirea uscătoarelor tubulare de nisip cu uscătoare în strat fluidizat la turnătoria veche — economie de 2200 MWh/an și altele.

UN LOC ÎNSEMNAT în preocupările colectivului îl ocupă **îmbunătățirea calității și creșterea fiabilității produselor** prin tehnologii stabile, extinderea mijloacelor moderne de măsurare și, mai ales, a controlului activ și multidimensional, întărirea rolului preventiv al controlului tehnic de calitate pe întregul flux de producție.

Importanța deosebită a sarcinii de îmbunătățire a calității rezidă și din faptul că în 1979 s-au mai înregistrat rebuturi și remanieri care au influențat negativ situația economico-financiară a întreprinderii. Pentru cunoașterea mai bună a cauzelor și factorilor care conduc la rebutarea pieselor s-a trecut la detalierea acestora și codificarea lor pe calculator, crescînd în acest fel operativitatea acțiunilor de stabilire a proceselor tehnologice. Totodată, au fost prevăzute măsuri pentru echiparea a încă 26 mașini de rectificare cu aparate de control activ, executarea și punerea în funcțiune a cinci standuri de probă pentru rodaj și recepție transmisii, asigurarea prin școală profesională și liceul industrial a muncitorilor calificați în meserii noi ca: operator de mașini-unelte cu comandă numerică, mecanic de întreținere a masinilor cu comandă numerică, a aparaturii hidraulice, pneumatice și electronice etc. Ținînd seama de marile sarcini ce stau în fața întreprinderii s-a trecut la organizarea a 204 programe de perfecționare, care cuprind întreg personalul muncitor și tehnic.

Colectivul de oameni ai muncii din întreprinderea „Tractorul" este hotărît ca în anul 1980 să ridice pe o treaptă superioară stacheta producției în condiții de asigurare a calității și a eficienței economice. Este însă imperios necesar ca și **unitățile cu care colaborăm** (și acestea depășesc numărul de 100) **să sprijine efortul nostru** în aceiași măsură. Facem apel la furnizorii de materii prime și materiale — combinatele siderurgice de la Galați și Hunedoara pentru laminate și fontă nouă, exploatările de nisipuri pentru turnătorii de la Aghireș și Văleni, întreprinderile de articole tehnice din cauciuc pentru garniturile de etanșare în special, unitățile constructoare de aparataj hidraulic și electrotehnic, furnizorii de vopsele și lubrifianți — să asigure cantitativ, calitativ și ritmic produsele pe care le contractăm, știut fiind faptul că în condițiile cooperării și specializării aceasta constituie o cerință primordială.

CU PRILEJUL ANALIZEI întreprinse pentru pregătirea realizării planului pe 1980 s-au stabilit peste 400 de măsuri tehnico-organizatorice la nivelul de competență al întreprinderii și alte numeroase măsuri la nivelul secțiilor și atelierelor. Traducerea în viață a acestor măsuri dă garanția că sarcinile pe anul 1980 și pe întregul cincinal vor fi îndeplinite, creînd în acest fel baza pentru traducerea în viață a istoricelor hotăriri adoptate de cel de al XII-lea Congres al partidului pentru cincinalul 1981—1985.

Costică TOADER
secretarul Comitetului de partid și președintele Consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea „Tractorul" — Brașov

UTILIZAREA COMPLEXĂ A CURSURILOR DE APĂ — CERINȚĂ ÎNSEMNATĂ PENTRU SATISFACEREA NECESARULUI DE ENERGIE

DEZVOLTAREA impetuoasă a economiei românești, continua sa modernizare și afirmarea tot mai deplină a elementelor de eficiență și competitivitate impun, așa cum s-a subliniat cu deosebită claritate la cel de-al XII-lea Congres al partidului, ridicarea pe un plan superior a procesului de valorificare a resurselor proprii energetice și de materii prime. Asemeni altor componente ale mediului natural — solul, aerul, biosfera etc. — resursele hidraulice, parte importantă a avuției naționale, sînt chemate să susțină pe multiple planuri procesul de dezvoltare economico-socială. Un prim domeniu de utilizare îl constituie folosirea potențialului hidroenergetic al cursurilor de apă situate pe teritoriul național, cale însemnată de asigurare a necesarului de energie electrică în viitorul cincinal și într-o perspectivă mai largă. În același timp, resursele hidrologice sînt tot mai intens solicitate pentru asigurarea cu apă a diverselor unități industriale și a populației, constituind, deopotrivă, un element de bază în activitatea din agricultură.

Evantaiul larg al posibilităților de utilizare a acestui tip de resurse — utilizare limitată însă de condițiile naturale existente —, eforturile însemnate pe plan material, financiar, și uman pe care le necesită realizarea diverselor obiective în acest sector, precum și necesitatea de a evalua just efectele de lungă durată pe care aceste intervenții ale omului le determină asupra geografiei fizice și economice a diferitelor zone, au conturat drept criteriu de bază în conceperea amenajărilor hidrotehnice **asigurarea unei funcționalități multiple în condiții de maximă eficiență economică.** În acest sens, „Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din R.S.R." a prevăzut realizarea de acumulări și alte lucrări complexe necesare pentru amenajarea integrală a apelor țării, corelate cu lucrările specifice ale diferitelor ramuri ale economiei naționale, pe baza unor concepții unitare moderne, prin care să se asigure cerințele folosințelor de apă, valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic, regularizarea debitelor și a cursurilor de apă, apărarea împotriva inundațiilor și combaterea eroziunii solului. Pornind tocmai de la însemnătatea unei concepții unitare privind valorificarea tuturor avantajelor pe care le oferă economiei naționale această generoasă resursă naturală, ne-am propus în studiul de față să evidențiem noi posibilități de creștere a eficienței amenajărilor hidrotehnice prin asigurarea unei funcționalități complexe, prin corelarea acelor proiecte și lucrări pentru care în practică sînt prevăzute adesea numai utilizări parțiale : energetice, de regularizare sau de alimentare.

Potențialul tehnic amenajabil

SÎNT BINE CUNOSCUTE importanța și rolul energiei hidroelectrice în asigurarea resurselor energetice corespunzător ritmului de dezvoltare a economiei naționale. În acest sens, „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000" prevede ca ponderea energiei hidroelectrice în structura producției de energie electrică să sporească de la 17,6 la sută în anul 1980 la 20 la sută în 1985 și la 24 la sută în 1979, în condițiile creșterii continue a gradului de utilizare a potențialului hidroenergetic național: de la circa 30 la sută în 1980 la 45 la sută în anul 1985 și la 65 la sută în 1990. Se prevede, totodată, ca pînă la sfîrșitul secolului să se asigure valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic de care dispune România.

Pentru stabilirea potențialului tehnic amenajabil s-a urmărit cu deosebire realizarea de lucrări complexe pe cursul rîurilor și valorificarea superioară a potențialului hidroenergetic prin amenajarea în zonă montană a fiecărui bazin hidrografic a unor centrale hidroelectrice importante,cu mari lacuri de acumulare, dimensionate ca centrale de vîrf și intervenție. (Pe baza schemelor de amenajare a centralelor respective valoarea potențialului tehnic amenajabil a fost evaluată la circa 38 TWh/an). În zonele de munte, stabilirea potențialului tehnic amenajabil s-a conceput cu deosebire prin înființarea de acumulări mari cu rol complex și prin concentrarea debitelor și a căderilor de apă în centrale hidroelectrice de vîrf — cu puteri între 100 și 500 MW, precum și prin includerea în schemele hidroenergetice a acumulărilor prevăzute în schemele cadru de amenajare complexă. În zonele de deal și de șes s-a urmărit mărirea potențialului tehnic amenajabil prin realizarea, pe rîurile importante, de centrale hidroelectrice în cascadă de joasă cădere în schemele cărora sînt prevăzute baraje cu acumulări importante — pe rîurile Olt, Argeș, Siret, Mureș etc. — în sectoarele în care sînt condiții favorabile regularizării debitelor pentru irigații. De asemenea, a fost prevăzută amenajarea de centrale hidroelectrice pentru utilizarea căderilor de apă care vor fi create de baraje prin construirea unor derivații prevăzute pentru alimentări cu apă.

În ce privește amenajarea complexă a Dunării, studiile de optimizare urmăresc elaborarea unor soluții care să permită utilizarea complexă a fluviului pentru energetică, navigație, ca și a unor bazine în scopul apărării de inundații a terenurilor agricole din luncă, creării de rezerve de apă pentru irigații.

Valoarea potențialului tehnic amenajabil, evaluată — așa cum arătam anterior — la circa 38 TWh/an, corespunde unui număr de 855 centrale hidroelectrice cu puterea totală instalată de circa 13 000 MW și un volum util al acumulărilor de circa 20 miliarde mc (repartizarea pe zone este redată în tabelul nr. 1.)

Tabelul nr. 1

Repartizarea pe zone a unor amenajări

	Nr. de centrale hidroelectrice (CHE)	Putere instalată (MW)	Producția de energie (GWh/an)	Volumul util al lacurilor de acumulare (mil. mc)
Amenajări pe rîuri interioare din care :	850	10 700	26 700	17 500
— CHE din zonele de munte	490	7 300	16 900	9 800
— CHE din zonele de deal și cîmpie	360	3 400	9 800	7 700
Amenajări fluviale pe Dunăre	5	2 300	11 300	2 500

Însemnătatea lucrărilor de amenajare complexă

POSIBILITĂȚI însemnate de sporire a potențialului tehnic amenajabil decurg și din corelarea mai judicioasă a schemelor de amenajare hidroenergetică cu alte lucrări privind diverse folosințe ale cursurilor de apă, precum și cu acțiunile întreprinse în vederea regularizării cursurilor rîurilor prevăzute în „Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice". Se are în vedere în acest sens amenajarea de centrale hidroelectrice pentru folosirea căderilor care vor fi create prin realizarea acumulărilor cu rol complex și care nu au fost incluse în schemele hidroenergetice, extinderea amenajării de centrale hidroelectrice în cascadă pe toate rîurile principale, precum și acolo unde sînt prevăzute lucrări de regularizare, îndiguire sau adîncire a albiilor; amenajarea unor asemenea centrale pentru utilizarea căderilor ce se pot realiza pe derivațiile cu scop complex prevăzute între bazinele excedentare și cele deficitare; amenajarea de microcentrale prin utilizarea construcțiilor hidrotehnice existente și a celor prevăzute pentru diverse folosințe, precum și prin utilizarea potențialului cursurilor de apă din zonele superioare ale bazinelor hidrografice.

Pe ansamblu, cumulîndu-se toate aceste posibilități, se estimează că valoarea potențialului tehnic amenajabil se va putea mări cu circa 4—6 Twh/an iar valoarea totală a potențialului hidroenergetic tehnic amenajabil al țării noastre se va mări de la circa 38 tWh/an la o valoare de ordinul a circa 42—44Twh/an.

Realizarea amenajărilor hidrotehnice complexe este necesară pentru a se asigura acoperirea cerințelor de apă ale diverșilor consumatori, pentru apărarea împotriva inundațiilor cît și pentru a se putea realiza amenajarea și utilizarea integrală a potențialului energetic al cursurilor de apă. În zonele de munte unde rîurile totalizează un stoc de apă într-un an mediu de circa 24 miliarde de mc pentru a căror regularizare ar fi

necesare acumulări avînd la un coeficient de acumulare mediu pe țară *) de circa 0,65 este necesar să se realizeze acumulări cu un volum util total de circa 14—16 miliarde mc, din care circa 4—6 miliarde mc suplimentare față de nivelele prevăzute în schemele de amenajare a centralelor, hidroelectrice, pentru a se putea asigura regularizările debitelor pe toate cursurile de apă din zona de munte.

Pentru corelarea mai bună a lucrărilor hidroenergetice cu amenajările hidrotehnice complexe prevăzute pe cursurile de apă din **zona de munte,** considerăm necesar să se urmărească în principal :

a) valorificarea energetică mai eficientă a acumulărilor de interes complex prin stabilirea mărimii volumului lacului de acumulare în limitele economice permise de condițiile de teren în scopul creării unor rezerve suplimentare pentru necesitățile energetice ;

b) dimensionarea volumelor lacurilor de acumulare prevăzute în schemele de centrale hidroenergetice în limitele necesare regularizării debitelor pentru folosințele complexe și pentru atenuarea viiturilor, ținînd seama de posibilitățile de realizare de captări și aducțiuni secundare pentru mărirea debitelor regularizate ;

c) studierea posibilităților de amenajare a unor centrale hidroelectrice importante în toate bazinele hidrografice care dispun de acumulări mari cu rol complex ;

d) prevederea la toate centralele hidroelectrice la care sînt condiții favorabile de acumulări cu volume corespunzătoare bazinelor de recepție aferente, pentru a contribui la regularizarea debitelor necesare folosințelor complexe din aval și extinderea schemelor de centrale în zonele superioare ale cursurilor de apă, inclusiv în cazul acelora care dispun de un potențial mai mic de 200 kw/km ;

e) elaborarea de scheme privind amenajarea de centrale hidroelectrice legate de acumulările și derivațiile complexe pentru transfer de debite din bazinele hidrografice excedentare în cele deficitare ;

f) folosirea eficientă din punct de vedere energetic a căderilor de la barajele de captare pentru alimentarea cu apă și a căderilor care se pot realiza pe derivații pînă la centrele de consum ;

g) amenajarea de centrale sau de microcentrale pentru folosirea căderilor din cadrul regularizării cursurilor cu apă — baraje de liniștire, praguri, canale de descărcare etc. — a pîraielor și formațiilor torențiale.

În **zonele de deal și de cîmpie,** potențialul hidroenergetic poate fi utilizat în mare măsură prin corelarea unor lucrări cu destinație variată cuprinzînd baraje de acumulare cu rol complex, regularizarea și îndiguirea cursurilor de apă mai importante, amenajarea de căi navigabile și de balastiere, canale de derivație și de aducțiune pentru irigații și alte folosințe. Lacurile de acumulare care sînt prevăzute în aceste zone trebuie să asigure debitele necesare pentru irigații, să contribuie eficient la atenuarea viiturilor care provin de la bazinele din aval a cursurilor de apă care coboară din zona de munte. (Volumul util total al acestor acumulări este estimat la cca. 8—10 miliarde mc și corespunde unui coeficient mediu de acumulare de 0,7—0,6).

În cadrul corelării lucrărilor energetice cu cele pentru folosințele complexe este necesar să se urmărească reactualizarea și extinderea schemelor de amenajare în cascadă de cădere medie și mică (40-6 m) cu baraje de acumulare sau de biefare sau cu canale, pe toate cursurile de apă importante inclusiv pe sectoarele lor inferioare cu potențial sub 200 kw/km ; corelarea realizării centralelor hidroelectrice în cascadă cu lucrările complexe prevăzute pentru regularizarea rîurilor și apărarea împotriva inundațiilor, pentru crearea de șenale navigabile și pentru exploatarea balastului, urmărindu-se și adîncirea albiilor în aval de baraje. Trebuie să subliniem totodată că, realizarea unor acumulări importante în zona de deal și cîmpie poate genera efecte economice defavorabile, care privesc cu deosebire scoaterea din circuitul productiv a unor însemnate suprafețe agricole, strămutări de localități. Pentru a preîntîmpina astfel de urmări se impune reducerea volumelor acumulărilor care implică pagube importante, diferența de volum de apă compensîndu-se prin amenajarea lacurilor de acumulare pe sectoarele în care există condiții favorabile.

Exploatarea complexă a lacurilor de acumulare

UN ASPECT deosebit de însemnat în ce privește realizarea de lucrări hidrotehnice cu utilizare complexă îl prezintă lacurile de acumulare destinate gospodăririi apelor pentru toate folosințele. Este cunoscut faptul că rîurile interioare din țara noastră dispun de un volum de apă relativ redus (stoc mediu anual de 37 miliarde mc), de un regim de scurgere variabil și o distribuție neuniformă în teritoriu. Dimpotrivă, cerințele de apă ale consumatorilor se amplifică pe măsura dezvoltării unor ramuri și sectoare economice, a localităților urbane și rurale ; mai mult chiar, consumul de apă va înregistra însemnate creșteri în viitor. De exemplu, în ce privește alimentarea cu apă a populației, se estimează o creștere a necesarului de la 21 mc/s în 1975 la 100 mc/s în 1990 și la 160 mc/s — cca. 5 miliarde mc — în perspectivă. Alimentarea cu apă a industriei și a complexelor agrozootehnice va determina o sporire a consumurilor de la circa 170 mc/s în 1975, la 400 mc/s în 1990 și la 540 mc/s — circa 17 miliarde mc — în perspectivă, potrivit prevederilor Programului național pentru amenajarea bazinelor hidrografice.

Din volumul de apă necesar, circa 80% (178 miliarde mc/an) va fi derivat din rîurile interioare, iar cealaltă parte din Dunăre. Pe de altă parte, se estimează că volumul de apă necesar pentru irigarea a 5,1 mil. ha în anul 1990 va fi de circa 19 miliarde mc în anul mediu și circa 24 miliarde mc în anii secetoși. Nivelul total al alimentării cu apă, pe an mediu, va cunoaște astfel creșteri importante față de valorile anului 1975 (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

	1975	1990
Cerințele totale de apă (miliarde mc)	14,4	35
— din care consum nerecuperabil	9,7	25,6

În aceste condiții se impun măsuri care să asigure resursele necesare alimentărilor de apă, fiind necesare, în primul rînd reținerea debitelor mari din lunile de primăvară și a viiturilor pentru umplerea lacurilor de acumulare, pentru compensarea debitelor din perioadele secetoase.

Punerea în valoare a potențialului menționat necesită o serie de lucrări privind în special regularizarea debitelor rîurilor conform necesităților energetice și a celorlalte folosințe, astfel ca debitele medii lunare să nu scadă în anii secetoși la mai puțin de circa 50% din debitul mediu multianual, fapt care va permite să se realizeze deopotrivă producția de energie electrică și acoperirea cerințelor de apă ale industriei și populației ; utilizarea unor tranșe din volumele acumulărilor pentru irigații, în limitele acceptabile pentru celelalte folosințe ; realizarea, în special cu ajutorul acumulărilor mari ale centralelor hidroelectrice, a unor regularizări superanuale a debitelor.

În regiunile de deal și de cîmpie, centralele hidroelectrice amenajate în cascadă pe rîurile mari și consumatorii de apă vor utiliza debitele regularizate în amonte, precum și pe cele ale afluenților de pe parcurs. Lacurile de acumulare prevăzute în aceste regiuni, împreună cu cele ale centralelor hidroelectrice în cascadă, al căror volum total va însuma circa 8—10 mil. mc, ar urma să fie exploatate astfel ca prin umplerea lor pînă în luna iunie în fiecare an, să asigure acoperirea cerințelor de apă pentru irigații. Analiza variantelor de utilizare complexă a potențialului hidrologic relevă necesitatea de a lua în calcul cerințele specifice fiecărei folosințe, cerințe care pot fi armonizate dar și contradictorii. De exemplu toate utilizările necesită ca în lacurile de acumulare să se rețină debitele mari din lunile de primăvară precum și viiturile. De asemenea, regimul continuu anual al cerințelor de apă pentru populație și industrie se poate corela cu regimul de utilizare a apei de către centralele hidroelectrice, cerințele mai mari din lunile de iarnă fiind acoperite cu ajutorul lacurilor de acumulare. Pe de altă parte regimul de consum al apei pentru irigații, fiind concentrat mai ales în 2-3 luni din vară, se află în contradicție cu cel necesar pentru celelalte folosințe, cu deosebire în cazul unor ani secetoși, ani în care diferențele vor fi acoperite din Dunăre.

ELEMENTELE ANALIZATE în acest articol au pus, credem, în evidență însemnătatea asigurării multifuncționalității tuturor lucrărilor hidrotehnice atît a celor ce se vor construi în viitor cît și a celor deja existente. Pasul următor îl constituie determinarea, pentru fiecare situație concretă, a soluției optime care să armonizeze diversele utilizări ale debitelor de apă în funcție de criteriul eficienței economice maxime, luîndu-se în considerare efectele de lungă durată pe care astfel de amenajări le produc asupra mediului ambiant, asupra dezvoltării fiecărei zone.

Dumitru SPIRIDON
Silviu BOGDAN
Institutul de Studii și Proiectări Hidrotehnice

*) Prin coeficient de acumulare înțelegem raportul dintre volumul lacului de acumulare și volumul stocului mediu anual de apă pe secțiunea respectivă.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

BENEFICIUL ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

HOTĂRÎREA adoptată de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 25 decembrie 1979, privind aplicarea — începînd de la 1 ianuarie 1980 — a prevederilor Legii beneficiului în cooperativele agricole de producție constituie o măsură economică de cea mai mare însemnătate pentru așezarea întregii activități din aceste unități pe principii economice. După generalizarea, în 1978, a calculării costurilor de producție în cooperativele agricole, ea se înscrie în șirul de perfecționări pe linie economică și organizatorică, stabilite de către conducerea de partid și de stat, privind realizarea unui sistem unitar de evidență și gestiune în unitățile agricole, în vederea conducerii unitare a agriculturii. Între aceste măsuri, o importanță deosebită a avut crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, premisă organizatorică esențială pentru apropierea între cele două sectoare principale din agricultură — de stat și cooperatiste, pentru ridicarea nivelului general al agriculturii.

În Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, a subliniat îndatorirea ce revine consiliilor unice, de a asigura **„folosirea eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, întărirea economică a fiecărei unități componente"**.

Introducerea indicatorului **beneficiu în C.A.P.** va contribui la înfăptuirea în agricultura cooperatistă a imperativului formulat la Congres — aplicarea fermă în toate sectoarele a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii, autogestiunii și participării oamenilor muncii la beneficii.

Constituirea beneficiului

ȘI ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE, beneficiul reprezintă un rezultat financiar al unei activități din care rezultă producție marfă. Beneficiul se constituie în procesul creării venitului net, fiind parte componentă a acestuia : forma de proprietate cooperatistă face ca beneficiul în cooperativele agricole să fie cunoscut și sub denumirea de venit net al C.A.P., în sensul că se creează și este utilizat într-o anumită cooperativă agricolă, de anumiți participanți — proprietari, producători și beneficiari — la procesul de producție. În felul acesta, beneficiul în cooperativele agricole caracterizează eficiența activității cooperativelor, spiritul de răspundere cu care sînt gospodărite averea obștească și creditele acordate de stat. (În cooperativele agricole venitul net nu are un conținut identic cu cel din întreprinderile agricole de stat, fapt ce se explică prin deosebirile care se mențin între cele două forme de proprietate. Unele deosebiri rezultă din caseta de mai jos.)

Componentele venitului net

I.A.S.	C.A.P.
– Beneficiul	– Beneficiul
– Impozitul pe circulația mărfurilor	– Impozite
– Taxa asupra fondurilor de producție	– Taxe
– Adaosul (rabatul) comercial	– Prime de asigurare
– Dobînda	– Venitul net preluat de stat prin intermediul prețurilor
	– Dobînda

Determinarea beneficiului în cooperativele agricole rezultă prin scăderea, din totalul veniturilor, a cheltuielilor cu munca trecută și vie, a altor impozite, contribuții și prime. De mare importanță pentru organele colective de conducere din cooperativele agricole, în exercitarea efectivă a atribuțiilor și răspunderilor ce le revin, este determinarea exactă a beneficiului (sau a pierderii) pe fiecare produs, pe fiecare subunitate de producție.

Realizarea de beneficii în cooperativele agricole, creșterea continuă a nivelului acestora sînt rezultatul unei activități economice eficiente, al bunei gospodăriri a mijloacelor materiale și bănești. Beneficiul reprezintă o categorie economică importantă, care stă la baza întocmirii bugetului de venituri și cheltuieli. Cunoașterea exactă a eficienței cu care se realizează fiecare produs în parte orientează organele colective de conducere în adoptarea unor decizii corespunzătoare privind realizarea de beneficii și creșterea volumului acestora. În acest fel se întărește autogestiunea economico-financiară nu numai la nivelul cooperativei agricole, ci și la nivelul subunităților de producție, al formațiilor și locurilor de muncă. În măsura în care fiecare cooperator cunoaște eficiența muncii depuse, se realizează o participare reală, atît în procesul de producție, cît și în cel de conducere.

Ca element important al valorii nou create în cooperativa agricolă, beneficiul reprezintă unul din elementele componente de bază ale producției nete (vezi caseta din pagina următoare). Întrucît metoda prin care se calculează producția netă în unitățile agricole influențează mărimea acesteia, este posibil ca unele influențe să apară și în ce privește mărimea beneficiului ca element component al producției nete. Evidențiind acest aspect, se impun unele precizări legate de determinarea corectă a producției nete.

Între nivelul și structura producției nete calculată pe baza metodei de producție (indirectă) și a celei de repartiție (directă) pot apare unele diferențe. În principal, acestea se datoresc faptului că, în cazul primei metode — de producție sau indirectă — se iau în considerare elemente de calcul cunoscute în unități reale, care se planifică și se urmăresc statistic și contabil, ca elemente ale producției globale și ale cheltuielilor materiale. Producția netă în cooperativele agricole, determinată prin această metodă, include elemente (ale producției globale și cheltuielilor materiale) în momentul în care acestea au fost create (efectuate), ceea ce face ca producția netă calculată astfel să reflecte momentul **obținerii producției.**

Producția netă determinată prin cea de-a doua metodă — de repartiție sau indirectă — se constituie din elementele componente finale, înregistrate în momentul **realizării producției** (livrării și încasării contravalorii acesteia). Or, cum între cele două momente există, în mod obiectiv, un interval de timp, se creează posibilitatea apariției unor diferențe, însă numai în nivelul și structura producției nete.

Dintre cele două metode, deși în planificarea, evidența contabilă și evidența statistică a producției nete agricole se folosește metoda de producție (indirectă), se recomandă totuși metoda de ramură, de repartiție (directă). Utilizarea curentă a metodei de producție se explică prin faptul că aceasta s-a impus și prin aceea că operează cu elemente de calcul cunoscute, care se planifică și se urmăresc prin sistemul curent de evidență. Astfel, cunoscînd componentele producției globale și elementele de cheltuială materială în momentul efectuării acestora, se poate determina producția netă și în cursul anului (și nu numai după încheierea bilanțului unității, ca în cazul folosirii metodei de repartiție).

Constituirea beneficiului în perioada elaborării propunerilor de plan, a planului producției agricole dintr-o cooperativă și a execuției planului trebuie să se fundamenteze pe producția marfă, să se coreleze cu nivelul acestui indicator. Creșterea producției marfă, pe seama cantităților de produse agricole livrate și a îmbunătățirii calității acestora este sursa principală de creștere a beneficiului. (În cooperativele agricole care nu sînt asociate cu alte unități, de stat sau cooperatiste, producția marfă realizată în cooperativă este singura sursă de obținere a beneficiului). De aici rezultă că între primele măsuri de planificare și realizare a beneficiului trebuie să fie prevăzută și aceea de creștere a ponderii producției marfă în producția globală agricolă.

Acest aspect, al creșterii ponderii producției marfă în producția globală agricolă, este deosebit de important pentru cooperative întrucît, uneori, este avansată ideea că, datorită formei de proprietate, beneficiul în C.A.P. poate fi mai mare sau mai mic decît cel obținut din livrarea producției marfă. (Cei care sprijină această idee susțin că beneficiul se realizează sau există în formă natural-materială și în faze ale procesului de producție : în producția neterminată, în producția depozitată în cooperativă fără a fi livrată etc.).

Rezultă că în cooperativele agricole, ca și în celelalte unități economice, realizarea volumului de beneficii planificat presupune îndeplinirea următoarelor condiții :

— îndeplinirea sarcinilor de producție la nivelul planului, la producția fizică, pe total și pe produse ;

— îndeplinirea sarcinilor de livrare, stabilite prin contracte, pe total și pe produse ;

Elementele componente ale producției nete
(potrivit Legii nr. 29/22 decembrie 1978)

1. Retribuția muncii
2. Contribuții la fondul de pensii și asigurări sociale
3. Impozitul pe terenuri
4. Impozitul pe fondul de retribuire
5. Impozitul pe venituri din activități industriale
6. Primele de asigurare
7. Fondul de ajutorare
8. Cheltuieli cu pregătirea cadrelor
9. Contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc
10. Pierderi neimputabile, neacoperite, din anii precedenți
11. Alte cheltuieli prevăzute de lege
12. BENEFICIUL
13. Contribuția pentru asigurările sociale de stat (C.A.S.) aferentă personalului încadrat pe bază de contract de muncă
14. Indemnizația pentru detașări și transferări
15. Deplasări în interes de serviciu (transport, cazare, masă)
16. Impozit pe clădiri
17. Dobînzile la împrumuturile bancare, curente și speciale
18. Premii pentru economii de materiale, furaje, carburanți
19. Expertize tehnice și contabile
20. Taxe de circulație-parcaj
21. Valoarea manoperei cuvenită elevilor, studenților și militarilor pentru lucrările agricole executate în unitățile agricole cooperatiste, care se virează instituțiilor respective
22. Alte cheltuieli de natura celor de mai sus.

— obținerea și livrarea producției la calitatea prevăzută în plan, pentru a se obține prețurile planificate.

În funcție de cum sînt îndeplinite, depășite sau neîndeplinite aceste condiții, într-o cooperativă agricolă se stabilește nivelul beneficiului, se pot determina consecințele economice sub aspectul rentabilității, al eficienței utilizării fondurilor etc.

Căi de creștere

BENEFICIUL în cooperativele agricole poate spori urmînd atît căile comune de creștere a acestuia în toate unitățile economice, cît și prin utilizarea căilor și pîrghiilor specifice.

Una dintre aceste căi, menționată deja, o constituie **creșterea ponderii producției marfă în producția agricolă**. Rezervele existente din acest punct de vedere în cooperativele agricole sînt, în cele mai multe unități, mari și foarte mari. În unele cooperative ponderea producției marfă în producția globală agricolă este doar de circa 50%, în timp ce în alte cooperative aceasta ajunge la peste 85%.

Creșterea ponderii producției marfă în producția globală agricolă conduce la sporirea beneficiului, în condițiile în care producția marfă se realizează la produse rentabile. În cooperativele în care zootehnia este o activitate bine dezvoltată, se înregistrează o pondere mai ridicată a producției marfă în producția globală. Dar, în aceste cooperative, și în celelalte în care se cresc animale se impun cu prioritate rentabilizarea tuturor produselor zootehnice, creșterea rentabilității în această ramură, pentru a mări ponderea producției globale animale în producția globală agricolă, a ridica ponderea producției marfă în producția globală și, în mod direct, pentru realizarea de beneficii cît mai mari.

Creșterea beneficiului în cooperativele agricole se poate realiza și prin **extinderea retribuției în bani și restrîngerea retribuției în natură**, în condițiile în care cooperatorii și ceilalți lucrători din agricultura cooperatistă și-ar putea asigura necesarul de produse agricole (grîu, porumb etc.) prin cumpărări din comerțul socialist sau direct de la cooperativele în care-și desfășoară activitatea (așa cum se procedează, de altfel, la unele produse). În esență, această cale de obținere și creștere a beneficiilor în cooperativele agricole vizează tot creșterea ponderii producției marfă în producția globală agricolă.

Determinarea beneficiului în cooperativele agricole implică modificări în structura producției globale și a producției marfă, în sensul **creșterii ponderii ramurilor și activităților aducătoare de beneficii,** în condițiile naturale date și ale prețurilor practicate în prezent la produsele agricole.

Întărirea rolului contractelor economice și asigurarea desfacerii producției agricole în acest sistem contribuie, de asemenea, la creșterea beneficiului. Prețurile de contract sînt mai avantajoase în comparație cu cele de achiziție, stimulează în mai mare măsură producerea de produse agricole cu valoare de întrebuințare ridicată. Contractele economice ferme, respectarea acestora pot contribui la evitarea pierderilor de produse agricole, îndeosebi la produsele cu perisabilitate mare : legume, struguri, lapte ș.a. Precizarea mai clară a răspunderilor, prin contract (atît în cazul nerealizării producției contractate, cît și al întîrzierilor la preluare, al valorificării cu întîrziere) este în măsură să contribuie la realizarea de beneficii importante. Introducerea beneficiului în cooperativele agricole, ca indicator economic de bază, impune o reconsiderare a întregii activități de producție și valorificare a produselor agricole, în sensul amplificării rolului contractelor economice.

Raționalizarea consumurilor de orice fel, reducerea continuă a cheltuielilor materiale constituie o pîrghie importantă de creștere a producției nete și a beneficiului în cooperativele agricole. Evidența strictă a consumurilor, raționalizarea acestora după criterii economice sprijină efortul depus în direcția rentabilizării și creșterii eficienței producției agricole. Această măsură, asociată cu sarcina trasată la ședința recentă a Comitetului Politic Executiv, pe linia obținerii de producții tot mai mari, este de natură să asigure rentabilizarea, într-un termen scurt, a tuturor cooperativelor agricole de producție.

Îmbunătățirea calității produselor obținute în cooperativele agricole și alegerea perioadelor de valorificare a acestora în care producătorul este cointeresat direct prin preț urmează să constituie componente de bază ale programelor ce vor fi stabilite pe linia îmbunătățirii activității economice, a creșterii beneficiului în cooperativele agricole de producție. Programele ce vor fi stabilite vor cuprinde creșterea producției agricole, folosirea cu eficiență sporită a pămîntului, extinderea mecanizării lucrărilor, folosirea judicioasă a forței de muncă, diversificarea activității cu caracter industrial, a prestărilor de servicii, a cooperării cu unitățile de stat și cooperatiste, toate acestea reprezentînd căi de rentabilizare și de creștere a eficienței economice a producției agricole.

Repartizarea beneficiului

PLANIFICAREA și dimensionarea beneficiului în cooperativele agricole de producție se realizează prin **bugetele de venituri și cheltuieli.** Prin întreaga sa natură, beneficiul răspunde cerințelor autoconducerii și autogestiunii în cooperativele agricole.

Principalele fonduri care urmează să se constituie în cooperativele agricole din beneficii, potrivit prevederilor legale, sînt:

— fondul de dezvoltare economică (cel puțin 70%) ;
— fondul mijloacelor circulante (pînă la 10%) ;
— fondul social-cultural și sportiv (pînă la 1%) ;
— fondul de rezervă pentru producție și retribuirea muncii (pînă la 2%) ;
— fondul intercooperatist de întrajutorare și consolidare (pînă la 2%) ;
— fondul de participare la beneficii pentru partea socială.
— fondul de participare la beneficii a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii care au lucrat în cooperativă ;

Ultimele două fonduri, împreună, să nu depășească 15% din totalul beneficiului.

Din enumerarea fondurilor care urmează să se constituie din beneficii rezultă rolul important pe care urmează să-l dețină acesta în realizarea autoconducerii și autogestiunii, în cointeresarea cooperatorilor pentru realizarea de beneficii cît mai mari.

La recenta ședință a Comitetului Politic Executiv s-a precizat că introducerea indicatorului beneficiu creează, pentru unitățile agricole cooperatiste, necesitatea de a-și concepe și organiza astfel activitatea, încît să-și acopere cheltuielile din venituri, să obțină beneficii în vederea asigurării resurselor necesare propriei dezvoltări și totodată, să contribuie la constituirea fondurilor centralizate ale statului. În felul acesta, din beneficiu urmează să se constituie toate fondurile proprii ale cooperativei agricole, care sînt înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli, precum și participarea la constituirea fondurilor centralizate ale statului. Realizarea beneficiului planificat, depășirea sau nerealizarea acestuia au consecințe — pozitive sau negative — mărind sau micșorînd fondurile proprii sau pe cele constituite la nivelul societății, ceea ce corespunde (sau nu) cerințelor întăririi autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării în fiecare cooperativă agricolă. În cazul nerealizării beneficiului planificat se solicită și aprobă credite bancare (uneori neincluse inițial în plan) care, datorită dobînzilor, diminuează beneficiul cooperativei în anul (anii) următori.

În vederea înfăptuirii tuturor funcțiilor sale, **beneficiul în cooperativele agricole de producție trebuie să crească odată cu creșterea producției agricole, așa încît, într-un termen scurt, să se asigure rentabilizarea tuturor cooperativelor agricole de producție.**

Ion MANEA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

CREȘTEREA ROLULUI CREDITULUI ÎN REALIZAREA AUTOGESTIUNII ECONOMICE

PROCESUL continuu de dezvoltare și diversificare a economiei românești antrenează, așa cum este firesc, și perfecționarea acțiunii categoriilor economice. În condițiile așezării în tot mai mare măsură a activității economice pe cadrul creat de introducerea principiilor autoconducerii și autogestiunii, apare ca o necesitate de prim ordin folosirea mai din plin a categoriilor valorice cum sînt banii, creditul, prețul și dobînda. Realizarea obiectivului fundamental al dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1985, așa cum a fost aprobat de cel de-al XII-lea Congres al partidului, cere o mobilizare generală a tuturor factorilor de producție, astfel încît să se realizeze o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială.

Creșterea eficienței economice, una din liniile directoare ale dezvoltării economiei noastre, este susținută, printre altele, și de funcționarea în cele mai bune condiții a mecanismului creditului, instrument principal de politică economică. Creditul devine un element de bază al realizării autogestiunii atît la nivel macro-economic, dar și la nivel micro-economic, intervenția și buna lui funcționare jucînd un rol de seamă în mersul echilibrat al activității economice. Mai mult chiar, putem afirma că, dacă planul jalonează dezvoltarea echilibrată a economiei, stabilind sarcinile și obiectivele necesare de realizat într-o anumită etapă, prin credit și bani se urmărește ca echilibrul stabilit prin plan să se respecte în executarea acestuia, iar fenomenele noi care apar și care se vor reflecta în evoluția creditului să fie la timp analizate și, după caz, încurajate sau descurajate prin măsuri adoptate de factorii care participă la activitatea economică și socială.

Ritmurile înalte de dezvoltare a economiei românești pentru perioada 1981—1985 vor amplifica activitatea în domeniul creditului și circulației bănești. În condițiile creșterii susținute a producției industriale și a volumului de investiții, băncile vor fi chemate să sporească volumul creditelor ce le vor acorda unităților economice, creînd pe această cale cantitatea de bani necesari circulației neîntrerupte a bunurilor și serviciilor. Este foarte important ca, asigurînd o organizare exemplară a operațiunilor de creditare, sistemul bancar să urmărească în permanență ca volumul creditelor și cantitatea de bani ce apare prin intermediul acestuia să fie într-o strînsă corelație cu dezvoltarea producției materiale. De o importanță capitală pentru asigurarea unui raport optim în dezvoltarea economică și evoluția creditului și circulației bănești va fi aplicarea în bune condițiuni la toate nivelele din economie a principiilor și măsurilor stabilite de noul mecanism economic și financiar.

IMPORTANȚA ce trebuie acordată creditului pornește de la faptul că, în economia noastră, în condițiile existenței banilor de credit și a producției de mărfuri, creditul este principala formă de emisiune și punere în circulație a banilor. Acordînd credite, banca creează (produce) bani care sînt apoi folosiți de participanții la producția socială pentru desfășurarea activității economice. Odată emiși și puși în circulație, banii creează putere de cumpărare pentru cei care-i dețin, participînd astfel fie la circulația bunurilor realizate, fie la procesul de economisire.

Prin mecanismul de acordare și rambursare a creditelor, se reglează în fapt circulația bănească, asigurîndu-se astfel ca volumul banilor în economie să fie cît mai aproape de nivelul optim dorit.

Creînd bani care la rîndul lor creează putere de cumpărare, **creditul acționează în cadrul autogestiunii ca unul din elementele de bază ale acesteia, ca un barometru care arată în permanență în ce direcție trebuie acționat pentru realizarea sarcinilor de plan**, pentru asigurarea desfășurării echilibrate a activității atît la nivelul fiecărei unități, cît și al întregii economii.

Realizarea echilibrului economic și monetar cer ca emisiunea bănească și creditul să fie strîns legate de desfășurarea proceselor economice, banii puși în circulație prin mecanismul creditării să fie rezultatul unor activități din care să rezulte bunuri și servicii trebuincioase pentru economie și pentru populație. În acest context, concepția cu privire la „acoperirea" banilor este esențială pentru sănătatea unei economii.

Conducerea planificată a economiei și posibilitatea ca, cu ajutorul creditului, să fie sesizate operativ unele aspecte negative din economie, nu exclud însă faptul că, în anumite situații, unele unități să producă bunuri care nu-și găsesc temporar sau deloc utilizare, dînd naștere pe această cale la fenomenul de stocare sau imobilizare. Tot atît de negativ este și faptul că unele unități nu reușesc să-și acopere cu prețul obținut din valorificarea produselor în întregime cheltuielile efectuate, înregistrînd rezultate financiare negative. Acordarea de credite în asemenea cazuri pune banca în situația de a crea monedă a cărei acoperire (garanție) este îndoielnică. Faptul că uneori se mai acordă credite întreprinderilor care prezintă asemenea neajunsuri trebuie privit cu multe rezerve, asemerea cazuri trebuind să fie tratate ca lucruri de nedorit pentru bancă.

Un rol însemnat revine creditului ca urmare a participării lui la finanțarea mijloacelor circulante, în completarea fondurilor proprii ale unităților economice. Faptul că în prezent circa 50% din fondurile necesare desfășurării activității de producție și circulație se asigură pe calea creditului conferă băncilor posibilitatea de a urmări îndeaproape modul în care se realizează sarcinile de plan de către fiecare unitate și de a acționa cu mijloace specifice pentru respectarea disciplinei de plan și financiare și realizarea condițiilor pentru buna funcționare a autogestiunii.

O primă condiție ce trebuie respectată în acordarea de credite pentru finanțarea mijloacelor circulante se referă la **necesitatea ca acestea să se încadreze în limitele planificate.** Această condiție este foarte clar reglementată de Legea finanțelor, care prevede pentru bănci obligativitatea de a se încadra în planul de credite aprobat și în plafoanele aprobate pentru fiecare unitate economică. Problema încadrării creditelor în limitele planificate are o legătură directă cu modul de repartizare și utilizare a venitului național și urmărește asigurarea pe parcursul activității economice a echilibrului stabilit prin plan.

Este cunoscut că o parte din fondul de dezvoltare economico-socială se repartizează și utilizează pentru creșterea mijloacelor circulante necesare realizării producției stabilită prin plan. Fondurile proprii afectate de întreprinderi, cele eventual primite de la buget, precum și creditele trebuie să asigure finanțarea creșterilor planificate de mijloace circulante de la o perioadă la alta. Este de la sine înțeles că orice tendință de majorare a mijloacelor circulante peste nivelul prevăzut cu ocazia repartizării venitului național vine să schimbe structura stabilită prin plan și afectează, după caz, fondul de dezvoltare destinat finanțării investițiilor sau fondul de consum. De aceea, tehnica de acordare a creditului pentru finanțarea mijloacelor circulante trebuie să pornească de la necesitatea ca în fiecare unitate volumul fondurilor și deci volumul creditelor să se încadreze în nivelul stabilit prin plan.

În practică sînt situații în care unele unități economice, datorită unor neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială, a nerespectării timpului de producție stabilit, a realizării unor produse fără desfacere sau a nerecuperării integrale a cheltuielilor efectuate, ajung în situația de a nu mai putea face față obligațiilor curente de plăți către parteneri și ca atare ajung în situația de a solicita credite suplimentare, peste cele stabilite pe baza sarcinilor de plan.

În legătură cu aceasta sînt de menționat unele lucruri care țin de domeniul principiilor. În **primul rînd**, trebuie arătat că noțiunea de autogestiune cere, pe lîngă altele, ca o întreprindere să-și desfășoare activitatea cu un volum de fonduri bine precizat. Aprovizionarea corespunzătoare, asigurarea unui ritm de producție normal și realizarea de produse care au asigurată valorificarea sînt condiții obligatorii pentru realizarea în practică a autogestiunii. Nu numai respectarea nivelului planificat, dar accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ceea ce în final trebuie să însemne reducerea fondurilor din sfera producției și circulației, constituie una din liniile directoare ale programului economic al partidului nostru. Eficiența economică în domeniul utilizării mijloacelor circulante se concretizează în final prin realizarea de producții superioare cu fonduri cît mai mici.

În al **doilea rînd**, consecința directă a încetinirii vitezei de rotație a mijloacelor circulante se reflectă în reducerea capacității de plată, greutăți în efectuarea decontărilor și apariția blocajului în lanț. Acest lucru reprezintă o situație de nedorit și atît banca cît și întreprinderile trebuie să facă eforturi pentru a-l preveni. Odată ce au apărut asemenea situații, **soluția rezolvării trebuie să fie găsită de întreprindere**, care prin ac-

țiuni operative să readucă în stare de echilibru situația sa, să deblocheze fondurile imobilizate și să nu permită atragerea în circuit de fonduri suplimentare pe calea creditului. Faptul că în Legea finanțelor s-a prevăzut posibilitatea ca în anumite cazuri unele întreprinderi să poată primi credite pentru nevoi temporare sau credite pentru refacerea capacității de plată trebuie privit ca situație de excepție și nu ca un drept al întreprinderii față de bancă. Creditele suplimentare, indiferent din ce cauză trebuie acordate și cum sînt ele numite, prezintă dezavantajul că sînt reflectate de cauze care acționează în direcția încetinirii vitezei de rotație a mijloacelor circulante și ca atare trebuie acordate cu grijă. De aceea, în Legea finanțelor motivele pentru care se acordă asemenea credite sînt bine precizate, iar termenul de utilizare a lor este limitat.

Problema încadrării creditelor în nivelul planificat mai prezintă și un alt aspect. Pentru organizatorii procesului de producție trebuie să fie clar că respectarea nivelului planificat sau accelerarea vitezei de rotație a fondurilor au aceeași valoare din punct de vedere al eficienței economice ca și reducerea consumurilor de materii și materiale. Este un deziderat economic ca procesul de economisire să fie însoțit și de reducerea stocurilor ce sînt ținute la dispoziția producției.

NOUL mecanism economico-financiar ce se aplică în economia noastră a introdus bugetul de venituri și cheltuieli ca un instrument de conducere al activității economice în fiecare unitate. Există astfel posibilitatea ca volumul de credite ce sînt necesare să fie stabilit în relații directe cu realitatea din fiecare unitate. Stabilirea de condiții și criterii precise pe baza cărora trebuie să se determine volumul de credite și modul de acordare a acestora constituie unul din factorii de bază ai introducerii unei discipline severe în utilizarea fondurilor destinate finanțării mijloacelor circulante. În acest cadru, un rol de seamă urmează să joace **contractul de credit.**

Introducerea contractului de credit trebuie privită de întreprindere și de bancă ca o posibilitate de analiză, de negociere preventivă a stabilirii volumului creditelor necesare, documentul prin care se stabilesc drepturi și obligații pentru ambele părți.

Pe baza celor arătate cu privire la responsabilitățile pe care le au băncile atunci cînd acordă credite și cînd de fapt creează moneda necesară realizării procesului de producție și de circulație, băncile sînt îndeaproape interesate ca în fiecare întreprindere să se asigure condiții pentru ca activitatea economică să se desfășoare normal și să se realizeze în bune condițiuni circuitul B — M — B. Aceasta deoarece pentru bancă importante sînt nu numai condițiile în care se acordă creditele, dar mai ales asigurarea posibilităților de rambursare a acestora. Dacă acordarea creditelor face să se creeze moneda necesară economiei, rambursarea asigură retragerea din circuit a monedei care și-a îndeplinit misiunea, asigurînd pe această cale un nivel optim al cantității de bani în circulație.

În realizarea relațiilor de creditare și deci în stabilirea clauzelor contractuale, banca este împuternicită de lege de a refuza acordarea creditelor solicitate de unitățile economice în cazul în care produsele ce se execută nu au desfacere asigurată prin contracte la intern sau export. În anumite situații, cînd unele conduceri de întreprinderi nu pot prezenta cu ocazia încheierii contractelor măsuri care să garanteze rambursarea creditelor, se poate solicita ca acestea să fie semnate și de centralele industriale sau ministerele tutelare, însă băncile își păstrează dreptul de a refuza acordarea de credite dacă măsurile prezentate nu sînt de natură să asigure desfășurarea normală a activității și asigurarea rambursării creditelor.

Rezultă de aici rolul deosebit de mare ce este acordat creditului și respectiv băncilor în procesul de finanțare a producției și circulației mărfurilor. Ca urmare, băncile trebuie să aibă un cuvînt însemnat de spus în legătură cu modul în care se aplică principiile autogestiunii în fiecare unitate în parte, sesizînd la timp cazurile în care nu sînt asigurate toate condițiile pentru desfășurarea normală a activității. Se impune însă ca și în activitatea bancară să aibă loc o creștere calitativă, astfel încît fiecare organ bancar să fie în măsură să îndeplinească rolul însemnat ce revine acestei instituții în aplicarea principiilor autogestiunii.

ACTIVITATEA de creditare desfășurată de bănci le pune pe acestea într-o strînsă legătură cu unitățile economice pentru a le asigura pe calea creditului fondurile necesare realizării sarcinilor de plan. Pentru aceasta băncile trebuie să cunoască bine modul cum este organizată și se desfășoară activitatea în fiecare unitate, trebuie deci să efectueze **controlul** acesteia. Sarcina efectuării controlului de către bănci derivă din răspunderea economică și socială pe care acestea și-o iau atunci cînd, acordînd credite, pun în circulație o anumită cantitate de bani cu ajutorul căreia se realizează producția și circulația mărfurilor.

În acest context controlul bancar este o funcție de bază a creditului, iar exercitarea lui, departe de a fi numai o măsură de siguranță din partea băncii, este mai degrabă o necesitate de primă urgență economică.

Banca — și deci operațiunile pe care le efectuează — reprezintă o însemnată pîrghie în mîna statului în lupta pentru realizarea politicii economice. Între activitatea economică în general și activitatea băncilor trebuie să se realizeze o conlucrare și o colaborare în condițiile în care banca nu trebuie să renunțe la principalul ei obiectiv, de a supraveghea și influența modul în care se utilizează banul public. Creditul fiind un important instrument de politică economică, are reguli precise de acțiune. De aceea, acordarea, garantarea și rambursarea lui constituie principii de bază ale activității monetare.

În condițiile aplicării principiilor autoconducerii și autogestiunii, colectivelor de oameni ai muncii le revin sarcini și răspunderi sporite în dubla lor calitate de proprietari și producători de a lua toate măsurile pentru buna utilizare a fondurilor materiale și bănești. Aceasta nu diminuează cu nimic răspunderea băncilor, care, efectuînd creditarea producției și circulației mărfurilor, trebuie să facă și un control amănunțit asupra modului în care își realizează sarcinile de plan fiecare întreprindere. Controlul bancar prin credite trebuie privit ca avînd un caracter constructiv, de sprijinire a întreprinderilor în găsirea de soluții care să ducă permanent la îmbunătățirea muncii în domeniul economic și financiar, la creșterea eficienței în utilizarea fondurilor materiale și bănești încredințate de societate.

Pornind de la atributul pe care îl au băncile în efectuarea controlului în economie, în Legea finanțelor acest lucru s-a formulat cu claritate: „Băncile au obligația să controleze, în numele statului și pentru apărarea intereselor acestuia, modul cum se constituie fondurile bănești și se ține evidența acestora, modul cum sînt folosite mijloacele materiale și bănești de unitățile socialiste și să ia măsuri pentru identificarea de noi posibilități de creștere a veniturilor, încasarea integrală și la termen a drepturilor în lei și valută ale statului, efectuarea cheltuielilor într-un regim sever de economii și în concordanță cu destinația stabilită prin plan, asigurarea restituirii la termen a creditelor acordate".

Controlul prin credite trebuie conceput ca fiind aproape în exclusivitate preventiv. Banca trebuie să se informeze de situația economico-financiară a întreprinderii și să stabilească modul în care aceasta va utiliza și restitui creditul, înainte de acordarea lui. Momentul esențial în procesul de creditare este atunci cînd banca se hotărăște să acorde sau nu creditul solicitat, să creeze pentru întreprindere putere de cumpărare prin banii pe care îi emite atunci cînd creditează. După acordarea creditului, banca mai poate face o supraveghere a modului în care întreprinderea creditată respectă obligațiunile luate, însă ea nu mai poate acționa cu aceeași tărie în cazul în care banii primiți de întreprindere pe calea creditului au fost folosiți în scopuri mai puțin economice. Practica a arătat că acțiunile întreprinse de bancă și chiar de întreprindere, pentru repararea unor situații în care banii au fost folosiți în mod necorespunzător de întreprinderi, cer un anumit timp, perioadă în care atît gestiunea întreprinderii cît și situația generală sînt negativ afectate.

În acest cadru opinăm pentru perfecționarea controlului bancar în sensul **creșterii caracterului de prevenire și de orientare a întreprinderilor în realizarea activității lor economice.** Perfecționarea controlului bancar trebuie să pornească de la obiectivele și sarcinile de perspectivă ale economiei naționale, pentru a fi în stare să mobilizeze toate eforturile și toți factorii la asigurarea condițiilor pentru desfășurarea eficientă a activității economice și financiare. Tendința manifestată uneori ca controlul bancar să facă „de toate" poate duce la orientarea spre aspecte secundare, ceea ce reduce din eficiența lui. La această situație contribuie și faptul că controlul financiar-gestionar ce ar trebui efectuat pe linia ministerelor și centralelor este în ultimul timp insuficient și evită să abordeze mai din plin problemele financiare, de eficiență.

Controlul, ca oricare din laturile activității de conducere, are un scop bine stabilit, scop care se încadrează în politica economică a partidului și statului nostru. El trebuie să contribuie la gospodărirea judicioasă a fondurilor, combaterea oricărei forme de risipă, aplicarea unui regim strict de economii, la realizarea unui volum cît mai mare de producție marfă și a unor beneficii sporite, singura sursă de creștere a avuției naționale, de ridicare a nivelului de trai al populației.

Nicolae PRETORIAN

ANCHETA „R. E."

Lansarea produselor noi

O investigație privind modul cum sînt continuate în magazine eforturile promoționale ale producătorilor pentru a asigura întîlnirea produsului cu beneficiarul său final

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de creștere a nivelului de trai în perioada 1981-1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., subliniind că scopul suprem al întregii politici a Partidului Comunist Român îl constituie asigurarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, sporirea gradului de civilizație și ridicarea continuă a calității vieții, stabilește coordonatele de bază ale satisfacerii nevoilor sociale pentru întreaga populație, în condițiile unei utilizări cît mai judicioase a resurselor materiale și financiare destinate consumului, evitării a tot ce înseamnă risipă și cheltuieli nerationale. Încă în anii actualului cincinal, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a cunoscut însemnate creșteri atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ, diversificarea sortimentală conturîndu-se ca un atribut principal al evoluției vînzărilor de bunuri de consum.

Ținînd seama că **„activitatea comercială este o continuare nemijlocită a activității de producție"**, comerțul trebuie să acționeze hotărît pentru sporirea eficienței procesului circulației mărfurilor, **„astfel ca produsele să ajungă la timp și în bune condiții la cetățeni"** [1].

În cadrul complexului de măsuri menite a îmbunătăți și moderniza continuu procesul de aprovizionare cu mărfuri a populației, un rol important revine informării consumatorilor în pas cu diversificarea ofertei de bunuri de consum, folosirea conștientă și responsabilă a promovării comerciale în orientarea către un model de consum propriu orînduirii noastre, necesităților omului multilateral dezvoltat. În acest context, informarea trebuie să devină pe de o parte o pîrghie importantă în îmbunătățirea structurii consumului populației, iar pe de altă parte, să contribuie la folosirea eficientă a resurselor societății. Așa după cum se sublinia în raportul la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, numărul mare de sortimente care se reînnoiesc continuu, apariția unor produse cu calități și performanțe mereu superioare, a unei game tot mai largi de articole de uz casnic, care satisfac mai repede și mai bine diverse treburi gospodărești, fac să apară la vînzare articole insuficient cunoscute în masa consumatorilor, de unde și necesitatea unei informări sistematice a marelui public. Această sarcină importantă revine atît industriei cît și comerțului, care, folosind tipărituri, publicitatea la locul de vînzare și alte mijloace, inclusiv mass-media, trebuie să contribuie la orientarea și dirijarea consumului în mod rațional.

Cum se înnoiește sortimentul în magazine ?

ÎN SCOPUL de a analiza modul cum se regăsesc în viață aceste preocupări, rezultatele ce se înregistrează în promovarea noilor produse, cu incidență favorabilă asupra îmbunătățirii procesului de aprovizionare a populației, a fost organizată o cercetare de teren în rîndul populației și al personalului operativ din unele unități comerciale ale municipiului București, ce fac produse cosmetice. Printre criteriile avute în vedere în opțiunea pentru produse cosmetice în cadrul cercetării au fost: 1. sectorul produselor cosmetice face parte dintr-o ramură de vîrf — cea a chimiei — care oferă în permanență produse noi, necesare populației, substituind importurile; 2. atît statutul de produs nou, cît și cel de produs destinat întreținerii sănătății populației implică o informare amănunțită a consumatorului asupra dozelor, condițiilor și modului de folosire, pentru a determina adoptarea noului produs, eventual prin modificarea obiceiului de consum; 3 ramura chimiei fiind un mare consumator de energie, iar produsele cosmetice — un mijloc de valorificare superioară a materiilor prime de care dispune țara noastră și a energiei, se impune o grijă deosebită în ce privește modul de alocare a fondurilor în dezvoltarea capacităților de producție, luarea deciziilor pe baza unui dialog continuu cu beneficiarii finali ai produselor.

Cuprinzînd în cercetare unități din întreaga rețea comercială a Capitalei, studiul a scos în evidență o serie de aspecte reprezentative pentru perfecționarea mecanismului de lansare a produselor noi în ansamblu.

Pentru a asigura o imagine cît mai exactă asupra complexului de împrejurări în care are loc prezentarea produselor cosmetice în fața consumatorilor, ancheta a urmărit mai întîi circuitul produselor de la producător la magazin, modul de alcătuire a structurii sortimentale, modul de pătrundere a produselor noi în rețeaua de unități, modul de informare a personalului comercial asupra modificărilor în structura ofertei, asupra noutăților. Aceste aspecte au fost coroborate cu cele privind modul de prezentare a produselor de către întreprinderile producătoare, imaginea de care se bucură acestea în rîndul personalului comercial, gradul de pregătire al vînzătorilor de produse cosmetice și acțiunile ce se întreprind în magazine pentru promovarea produselor la locul vînzărilor.

În ceea ce privește circuitul produselor cosmetice de la întreprinderile producătoare către consumatori, a reieșit că în cadrul unităților cercetate, principala sursă de aprovizionare cu fond de marfă o constituie depozitele întreprinderilor cu ridicata, care dețin o pondere de peste 63% din volumul mărfurilor intrate în unitate, în timp ce volumul produselor venite direct de la întreprinderile producătoare reprezintă circa 23%, restul revenind depozitelor întreprinderilor comerciale cu amănuntul.

Orientarea circulației produselor cosmetice în principal prin intermediul depozitelor cu ridicata contribuie la asigurarea unei circulații raționale, coordonate și echilibrate pe toate unitățile din rețeaua comercială și, respectiv, pe întreg cuprinsul Capitalei. În același timp însă, ponderea prea ridicată a acestei forme de aprovizionare, în special în cazul produselor noi, îndepărtează producătorul de beneficiarul direct; lansarea pe piață a unor noi produse, precum și ritmul în care acestea ajung la consumator sînt mult încetinite. De asemenea, venind în contact în primul rînd cu intermediarul — întreprinderea comercială cu ridicata — producătorul este lipsit de o serie de informații utile cu privire la gradul de acceptare a produsului de către consumatori, cum a fost primit el, cum a fost recepționat ca noutate, aprecieri asupra utilității, posibilități de îmbunătățire, dozarea ambalajelor, sistemul de garanții, evoluția produsului nou în volumul și structura vînzărilor realizate de către unitățile comerciale cu amănuntul etc.

Edificator în sensul celor arătate mai sus ne apare modul în care se alcătuiește structura sortimentală a loturilor de produse cosmetice ce sînt trimise magazinelor cu amănuntul. Interviurile luate personalului comercial din unitățile cercetate, în legătură cu formarea structurii sortimentale, au scos în evidență două aspecte importante:

— un prim aspect se referă la faptul că în cadrul structurii sortimentale a loturilor de produse ce urmează să intre în magazin, 80,6% reprezintă solicitările unității, referindu-se exclusiv la sortimentul preexistent, 16,4 % completări făcute de organizația comercială tutelară și 3% alte influențe;

— un al doilea aspect se referă la însuși modul de pătrundere în rețea a produselor noi, analiza scoțînd în evidență că în pe-

[1] **Nicolae Ceaușescu** : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol 16, Ed. politică, București 1979, pag. 436.

rioada studiată, aceste produse au ajuns în magazine în proporție de 51,4% din inițiativa întreprinderii comerciale tutelare, 38,6% la cererea unităților și doar 0,10% la solicitarea producătorilor.

Corelate, cele două aspecte reflectă, pe de o parte, căile destul de greoaie de penetrare a noutăților în magazinele de desfacere care nu dispun de informații sistematice asupra procesului de înnoire la producători, iar pe de altă parte, slaba preocupare a producătorilor pentru a-și face cunoscute realizările personalului comercial, întreprinderile industriale necolaborînd cu personalul comercial nici la alcătuirea necesarului și nici pe parcurs, la introducerea noilor produse cosmetice în magazine.

În această privință studiul a adus în discuție cîteva întrebări la care nu s-au conturat încă răspunsurile definitive : cum și pe ce bază poate stabili unitatea de desfacere necesarul de produse noi în întreaga sa structură? Cunoaște personalul comercial întreaga gamă de produse noi realizate de către diferitele întreprinderi producătoare? Cum ajung la populație informațiile privind noile produse cosmetice pe care întreprinderile producătoare și-au propus să le realizeze?

Răspunsul la aceste întrebări ne propunem să-l dăm în continuare, urmărind fluxurile informaționale privind produsele noi la nivelul magazinelor.

Rolul vînzătorului în formarea opiniei consumatorilor

PORNIND de la faptul că vînzătorii sînt primii receptori ai noutății în comerț, reprezentînd astfel unul din principalii „lideri de opinie", îndrumători calificați ai consumatorilor, studiul a căutat să contureze modalitățile de informare și instruire a personalului comercial în legătură cu această grupă de produse.

Desigur, sînt în comerțul bucureștean cu produse cosmetice unele realizări demne de evidențiat; există întreprinderi și chiar unități comerciale preocupate de noutate, solicitînd în permanență de la producător produsele nou realizate și informații detaliate cu privire la ceea ce va realiza. Astfel, studiul efectuat a scos în evidență că magazinul universal „Unirea", magazinul „Adam" din cadrul întreprinderii comerciale de stat „Romarta", unele unități pendinte de I.C.S. „Textila" I și „Materna" depun eforturi importante pentru asigurarea în permanență a unor sortimente în care noutatea să se îmbine cu sortimentul clasic, contribuind astfel la îmbunătățirea și modernizarea consumului de produse cosmetice potrivit nevoilor reale ale populației. Aceste aspecte nu sînt întîlnite însă în toate unitățile cercetate, multe produse pătrunzînd doar întîmplător în magazinele respective.

Ancheta a evidențiat că din cele 19 unități comerciale constituente ale eșantionului cercetat, numai în o treime (6) — respectiv Miraj, Eva, Macul Roșu, Unirea, Santal, unitatea din Piața Romană și cea din Piața Universității — se face o informare asupra structurii sortimentale a produselor noi ce urmează a intra în vînzare și aceasta numai cu ocazia primirii mărfii, în restul unităților vînzătorii informîndu-se „în virtutea meseriei". O asemenea situație a făcut ca cercetarea să reliefeze că nu este mare deosebire, în privința cunoașterii produselor noi, între un vînzător de produse cosmetice și un simplu cumpărător; dimpotrivă sînt multe consumatoare care cunosc mai bine produsele respective. Cu privire la modul de informare a lucrătorilor din magazinele cosmetice asupra produselor noi, ancheta a relevat existența următoarelor surse:

De unde știți că articolul primit este un produs nou?

Am fost informați anterior	Nu am mai avut produsul în magazin	Alte surse
28,0%	42,10%	29,83%

Reiese din aceste date că segmentul celor instruiți special nu reprezintă nici măcar o treime din personal, iar cei ce se informează „în virtutea meseriei" din mesajele difuzate de producători către populație — presă, radio, televiziune etc. — este, deasemenea, foarte restrîns. În schimb este foarte ridicată ponderea celor care, neinformați fiind, apreciază ca noutate orice produs venit pentru prima dată în magazin. O asemenea situație explică de ce o serie de produse noi, cu calități merceologice deosebite și foarte utile în întreținerea sănătății populației, ajung foarte greu la beneficiarul final (în unele zone sau cartiere — numai accidental).

Eforturile întreprinderilor producătoare pentru realizarea unor produse cosmetice utile, de un înalt nivel calitativ, precum și grija pe care acestea o acordă modului de prezentare a produselor respective trebuie coroborate — sau, mai bine spus, continuate — cu eforturile pe care personalul operativ din magazinele de cosmetice este chemat să le depună, în vederea asigurării unei cît mai bune informări a masei de consumatori cu privire la sortimentul existent, noile apariții, destinația și utilitatea produselor cosmetice. Studiul efectuat a reliefat eforturile deosebite depuse de personalul operativ din magazinele de produse cosmetice, pentru perfecționarea continuă a activității ce o desfășoară în acest sens. Există însă suficiente rezerve de îmbunătățire a acestei activități. Avem în vedere, în special, creșterea nivelului de calificare, deoarece cercetarea a evidențiat faptul că circa 50% din personalul cuprins în eșantionul studiat — după cum reiese din tabelul nr. 1 — nu are calificare pentru vînzarea de produse cosmetice.

Într-o asemenea situație, organizarea unor cursuri periodice de specializare și instruire în această ramură mai pretențioasă

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Resursele lemnoase secundare — prețioasă materie primă

PREOCUPAREA pentru valorificarea deplină a resurselor de materii prime lemnoase a căpătat o amploare sporită în ultimii ani. Una din resursele importante căreia i se acordă maximum de atenție este lemnul de mici dimensiuni, rezultat de la exploatarea masei lemnoase în sortimentele de bază, la transformarea bușteni lor în placaj, cherestea, furnir, precum și la prelucrarea acestora în mobilă, tîmplărie, ambalaje etc. Este interesant de arătat că asemenea resurse lemnoase secundare reprezintă, la nivelul anului 1980, circa 23% din volumul masei lemnoase destinată exploatării anuale.

În trecut, cea mai mare parte a resurselor lemnoase secundare era utilizată drept combustibil. Odată cu punerea în funcțiune a primelor fabrici de plăci (PAL și PFL) și cu amplificarea producției de celuloză, acest lemn inferior a devenit o materie primă de bază alături de lemnul masiv. Cu toate acestea, la nivelul anului 1970, din totalul resurselor lemnoase secundare, doar o treime a fost destinată unor prelucrări industriale, restul fiind utilizat drept combustibil. Prin dezvoltarea substanțială a producției de plăci (1970 = 100% ; 1975 = 192% ; 1980 = 257%), ponderea resurselor secundare cu destinație industrială a crescut mereu, în 1980 urmînd să reprezinte peste 53% (graficul).

Resursele lemnoase secundare constituie nu numai o materie primă importantă ,dar și un foarte bun combustibil, înlocuitor al combustibililor superiori (gaze, păcură ș.a.). Pornindu-se de la acest considerent, s-au prevăzut sarcini ca unitățile

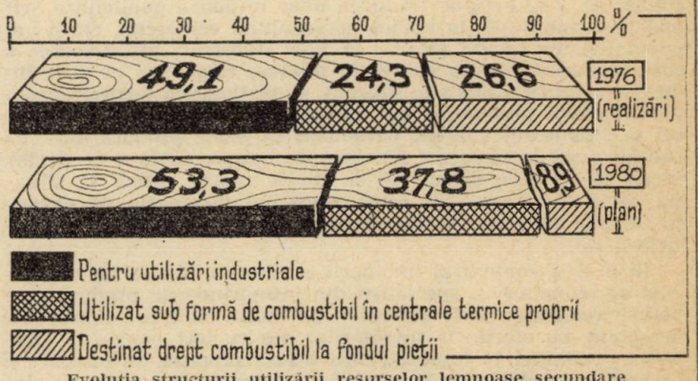

Evoluția structurii utilizării resurselor lemnoase secundare

proprii ale M.E.F.M.C., precum și ale altor ministere — la care rezultă deșeuri și lemn de mici dimensiuni în procesul de prelucrare a lemnului — să le utilizeze pe cele improprii pentru industrializare, drept combustibil în CET-uri la producerea de abur tehnologic. Cantități din ce în ce mai mari de astfel de lemn au îmbunătățit balanța de combustibil, contribuind totodată la creșterea eficienței în întreprinderile respective.

Diminuarea substanțială a ponderii resurselor secundare lemnoase destinate a fi livrate la fondul pieței (utilizate în general drept combustibil) este suplinită, pe de o parte, prin amplificarea programului de termoficare, iar pe de altă parte, prin antrenarea în consumul pentru arderea cărbunilor.

Tabelul nr. 1

Structura pregătirii profesionale a personalului ce se ocupă cu vînzarea produselor cosmetice în unitățile studiate

în %

Școala tehnică de cosmetice	Cursuri de un an	Cursuri de specializare	Școală de calificare	Cursuri de scurtă durată	Cursuri de recalificare	Fără specializare
12,5	5,4	14,3	1,8	1,7	14,8	49,5

a comerțului s-ar impune a se realiza cu o mai mare frecvență și cu o masă mai largă din cadrul lucrătorilor ce desfac produse cosmetice către populație.

Asigurarea unor asemenea instruiri este cu atît mai necesară, dacă se are în vedere profilul pregătirii școlare și de cultură generală, respectiv absolvenți a 7, 8 și 10 clase (32,1%), ai școlii profesionale (21,4%), ai liceelor teoretice (33,3%) — absolvenții liceelor de specialitate reprezentînd doar 12,6%.

Formarea imaginii de produs și marcă

O ALTĂ CALE de informare asupra caracteristicilor noilor produse o reprezintă materialul informativ transmis împreună cu produsul. Ancheta a surprins aspecte interesante și destul de îmbucurătoare în legătură cu modul de prezentare a produselor de către întreprinderile producătoare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Materiale de prezentare a produselor noi (în %)

Cu prezentarea tipărită pe ambalaj	Cu prospecte introduse în ambalaj	Cu pliante publicitare pentru informarea generală	Cu instrucțiuni de folosire tipărite pe ambalaj	Alte materiale publicitare	Fără nici un fel de informare
56,62	13,4	8,69	10,14	—	11,59

Din datele alăturate se poate constata că în general, produsele cosmetice sosesc în unități cu instrucțiuni de folosire și prospecte introduse în ambalaj sau înscrise pe acesta, cazurile cînd nu sînt sub nici o formă prezentate constituind o zecime din produse. În contextul creat de perfecționarea și modernizarea continuă a industriei cosmeticelor, care oferă produse cu caracteristici din ce în ce mai ridicate, apare în mod evident necesitatea de a se extinde folosirea unor mijloace publicitare cît mai penetrante atît în rîndul personalului comercial, cît și al populației. Pe fondul general al unei informări insuficiente a consumatorilor asupra gamei de produse cosmetice pe care industria noastră o oferă în prezent, se distinge cu acuitate problema lansării produselor noi. Lipsa de informații conduce uneori la fenomenul aparent paradoxal că unele produse noi, cu calități certe intră direct din faza de lansare în faza de declin, începînd să formeze stocuri și, în multe cazuri, ajung în situația de a fi retrase din rețea, depășind termenele de garanție, tocmai datorită faptului că produsul nu s-a întîlnit cu beneficiarii săi.

În același context al îmbinării eforturilor depuse de colectivele de muncitori și specialiști din întreprinderile producătoare pentru realizarea unor produse de înaltă calitate și utilitate deosebită, cu eforturile lucrătorilor din comerț pentru a prezenta populației în bune condiții aceste produse, se înscrie și organizarea publicității la locul de vînzare. Și în această privință comerțul nostru socialist are realizări. Au fost, astfel, revăzute condițiile de aranjare a mărfurilor în magazine; s-a trecut la realizarea unor suporturi promoționale specifice fiecărui magazin de produse cosmetice ; treptat se asigură, în unele unități un fond documentar de materiale informaționale destinate consumatorilor etc. Merită scoase în evidență în această privință inițiativele unor unități ca Bucur-Obor, Unirea, Adam și altele, unde, pe lîngă vitrine special amenajate, au fost create rafturi ale noutăților, care intră în directa responsabilitate a șefilor de unități și a specialiștilor din întreprinderile tutelare; în unele unități sînt întîlnite panouri publicitare care informează permanent populația atît cu privire la noile apariții, cît și în deosebi cu privire la destinația acestora și modul de folosire.

Preocuparea continuă și eforturile depuse de către întreprinderile producătoare pentru ridicarea calității produselor realizate — caracteristică esențială a actualei evoluții a industriei românești — trebuie să fie însoțite și de o politică de promovare corespunzătoare, aceasta atît pentru a face cunoscute produsele consumatorilor, cît și în vederea asigurării unei imagini de prestigiu pentru fiecare întreprindere, pentru fiecare produs. Cîteva aspecte legate de notorietatea imaginii de marcă și de întreprindere au fost urmărite și în rîndul vînzătorilor, contribuind la conturarea unei ierarhii privind imaginea construită pe piața internă de fiecare din întreprinderile producătoare, exprimată prin gradul de cunoaștere a fiecărei unități productive de către lucrătorii comerciali specializați. (vezi tabelul nr. 3).

Datele evidențiază că întreprinderea „Miraj" a reușit, atît prin calitatea produselor realizate cît și prin modul lor de prezentare, să-și asigure o poziție fruntașă, vînzătorii din magazinele de cosmetice elogiind modul în care se preocupă această întreprindere de lansarea produselor sale. Aceleași cuvinte elogioase au fost întîlnite și în opiniile exprimate în legătură cu activitatea desfășurată de întreprinderea „Farmec". În legătură cu activitatea și modul de prezentare a produselor realizate de fabrica „Nivea" opiniile au fost mai controversate, desprinzîndu-se totuși concluzia că această unitate ar trebui să se ocupe mai mult de modul de prezentare a produselor sale, cît și de informarea consumatorilor.

Studiul a scos în evidență, de asemenea, că o serie de întreprinderi care s-au afirmat din plin în ultimii ani pe piața produselor cosmetice — Stela, Apollo, Azur, Macul Roșu — prin diversitatea, calitatea și îndeosebi utilitatea sortimentelor realizate nu au o imagine identică și în rețeaua cu amănuntul, ceea cee sugerează că trebuie să depună eforturi mai susținute în ceea ce privește modul de prezentare a produselor și îndeosebi informarea consumatorilor. Nici personalul comercial din magazinele specializate de cosmetice nu are o imagine bine conturată asupra produselor acestor importante întreprinderi producătoare, necunoscînd modificările în programul de fabricație, realizate, destinația produselor, locul și utilitatea lor în realizarea unui consum rațional, echilibrat. O contribuție importantă la consolidarea imaginii de marcă poate aduce și constanța în oferirea unor game complete de produse cosmetice, oferite sub aceeași marcă.

Tabelul nr. 3

Locul atribuit de către personalul comercial întreprinderilor producătoare de produse cosmetice, în funcție de imaginea de marcă

în %

Locul întreprinderii	Miraj	Farmec	Nivea	Stela	Apollo	Azur	Macul Roșu
1	52,5	24,6	14,8	—	3,3	3,3	1,5
2	29,0	34,5	20,0	3,6	—	5,9	7,0
3	22,0	12,2	39,0	12,2	—	9,8	4,8
4	4,5	9,1	13,6	36,4	9,1	22,7	4,6
5	—	40,0	—	20,0	30,0	10,0	—

Cercetarea efectuată în cadrul rețelei comerciale va fi continuată cu investigarea opiniilor consumatorilor privind căile cele mai adecvate și comode de informare asupra noilor produse, iar concluziile rezultate vor servi la realizarea unui dialog „la obiect" cu producătorii. În acest fel ne propunem să antrenăm toți factorii implicați în orientarea producției de bunuri din această grupă către cerințele reale ale consumatorilor, în realizarea unei cît mai lesnicioase întîlniri a produselor cu beneficiarii anvizajați de producător.

Informațiile sistematice pe care le oferă cercetările de acest gen pentru mai buna organizare a conlucrării industrie-comerț pe linia lansării produselor noi le recomandă și chiar le face necesare și pentru alte grupe de produse, pentru alte localități, completînd baza informațională cerută de realizarea aprovizionării populației la nivelul exigențelor actuale.

conf. dr. D. PATRICHE
asist. univ. G. STĂNCIULESCU
asist. univ. V. OLTEANU

Sistemul unitar al transporturilor – contribuție calitativ sporită la satisfacerea cerințelor beneficiarilor

SISTEMUL DE TRANSPORT reprezintă practic un complex de procese cu o finalitate unică și anume satisfacerea cerințelor sociale de transport în condiții superioare de operativitate, regularitate, siguranță, confort și costuri minime. În sistem, caracterul **unitar** este conferit de modul de exercitare a funcțiilor de conducere, plan, dezvoltare și eficiență pentru toate modurile de transport. Caracterul **coordonat** se concretizează în existența unei suficiente elasticități din punct de vedere al repartizării sarcinilor și al asigurării unei eficiențe și rentabilități corespunzătoare atît pe fiecare mod, cît și pe întreg sistemul de transport.

În etapa actuală este caracteristică o dezvoltare proporțională, echilibrată și coordonată între ritmurile dezvoltării social-economice și cele ale dezvoltării transporturilor (tabelul). Totodată, prevederile Programului directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990, aprobat la Congresul al XII-lea al P.C.R., precizează că, în continuare, în acest proces, cercetarea științifică va trebui să aducă o contribuție substanțială sporită, calitativ nouă.

Ponderea diferitelor modalități de transport

Transport de :	Calea ferată	Auto	Aerian	Naval	Conducte
Călători (căl. km)	48,6	46,7	4,4	0,3	x
Marfă (tone km)	48,7	6,3	x	41,2	3,8

Soluții tehnice eficiente

ACTIVITĂȚII de cercetare științifică și inginerie tehnologică în transporturi — integrate în cadrul Institutului de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi — i-au revenit sarcini deosebite în proiectarea sistemului și transpunerea în viață a tehnologiilor și echipamentelor menite să asigure accelerarea introducerii progresului tehnic în acest domeniu de activitate.

Pentru realizările obținute din acest punct de vedere în actualul cincinal sînt relevante soluțiile tehnice și tehnologice elaborate și aplicate privind găsirea celor mai eficiente căi prin care să se realizeze o conlucrare eficientă a mijloacelor de transport în cadrul căreia discontinuitățile ca frecvență și ca durată să fie minime și o participare activă la transportul internațional etc. Ele au permis limitarea la maximum a transbordărilor, utilizarea fără restricții a materialului rulant, ridicarea parametrilor tehnici și de exploatare a infrastructurilor și aplicarea omogenă a prescripțiilor economico-financiare.

Concret, în ambele domenii, cercetarea științifică și ingineria tehnologică au fost în măsură să realizeze **pe baza concepției proprii echipamente și tehnologii competitive pe plan internațional, în unele cazuri avînd chiar caracter de premieră.** Se pot cita pe această linie trenul electric automotor, circuite de cale ferată tranzistorizate, componente pentru automatizarea triajelor feroviare, echipamente de investigare a compunerii trenurilor și vagoanelor cu defectuozități ale încărcăturii, linii tehnologice de recondiționare a subansamblelor la materialul rulant feroviar și auto, echipamente specifice pentru diagnoza tehnică fără demontare, la autovehicule și locomotive, tehnologii și mijloace tehnice pentru raționalizarea transportului uzinal ș.a. Pentru a concretiza gradul de noutate pe care îl prezintă aceste realizări este suficient să amintim cele 4 distincții, printre care și medalia de aur, obținute de asemenea produse la Salonul mondial al invențiilor (Bruxelles, decembrie 1979), precum și cele 7 premii decernate la Salonul național al invențiilor (București, noiembrie 1979).

Ca o trăsătură dominantă a realizărilor din perioada 1977—1979 se relevă atît legătura intimă cu problematica îmbunătățirii siguranței circulației și a securității transporturilor, cît și caracterul de aplicabilitate imediată în procesul de transport.

Intensificarea calitativă a aportului cercetării

PERIOADA următoare constituie pentru transporturi o etapă cu nivele cantitative (fig. nr. 1) și calitative superioare. **Principalul mijloc de trans-**

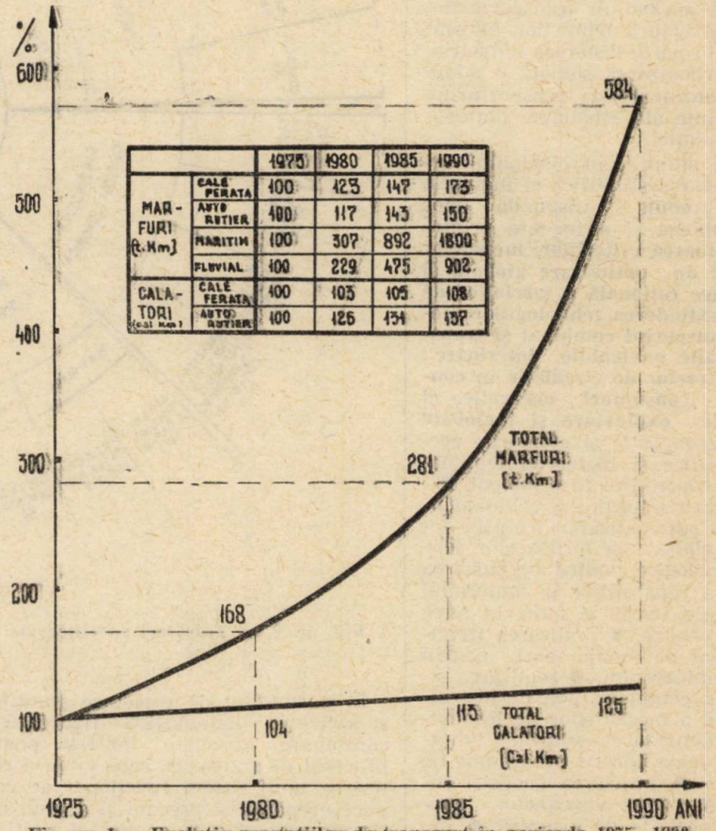

Fig. nr. 1 — Evoluția prestațiilor de transport în perioada 1975—1990

port intern în anii următori va fi tot transportul feroviar, pentru care se prevede o creștere a volumului de mărfuri transportate cu 18—20%. Transportul rutier de mărfuri va crește cu 11—12% în anul 1985 față de anul 1980, iar de călători cu 20—22%. Prin folosirea în mai mare măsură a Dunării și darea în exploatare a Canalului Dunăre — Marea Neagră volumul mărfurilor transportate pe căi fluviale va crește pe cincinal de 2,0—2,2 ori.

Volumul de mărfuri transportate în trafic marin se va majora în anul 1985 față de anul 1980 de 2,2—2,5 ori.

În contextul acestor obiective, sarcini importante revin atît industriei constructoare de mașini de a realiza utilaje de transport de mare capacitate cît și unităților de transport pentru a asigura : dotarea cu locomotive și vagoane de mare capacitate și folosirea mai intensă a parcului în concordanță cu cerințele reale de transport, sporirea capacităților de încărcare-descărcare în marile combinate și complexe portuare, dotarea cu autovehicule de capacitate sporită și îmbunătățirea indicatorilor de exploatare a parcului auto, creșterea capacității flotei maritime, realizarea programelor de introducere a containerizării și extinderea utilizării altor procedee moderne de transport.

Prefigurarea acestor obiective este o consecință a dezvoltării economico-sociale a țării, **saltul calitativ** preconizat fiind posibil și necesar ca urmare a noilor condiții create. **Posibil,** deoarece s-a atins un potențial industrial și de construcții-montaj suficient pentru a realiza prin forțe proprii dezvoltarea infrastructurilor și suprastructurilor diferitelor sisteme de transport în proporțiile dorite. **Necesar,** deoarece pe de o parte, cheltuielile de transport, consumul de energie și productivitatea muncii luate pe ansamblul transporturilor depind de structura tehnicilor folosite, iar pe de altă parte deoarece industrializarea și urbanizarea solicită o adaptare corespunzătoare a transporturilor la noile cerințe ale economiei naționale și ale populației.

În cadrul amintit, în cincinalul următor, cercetarea științifică și ingineria tehnologică trebuie să răspundă unor cerințe complexe și stringente printre care : **reevaluarea criteriilor, metodelor și tehnicilor de optimizare globală și de repartizare rațională a sarcinilor de transport ; extinderea tehnologiilor moderne în transportul combinat și transportul pe căile navigabile interioare ; creșterea vitezelor de circulație în condițiile unor consumuri energetice și materiale de exploatare și înglobate minime.** Preocupările și eforturile cercetării științifice și ingineriei tehnologice se vor concretiza, în principal, în : ● definitivarea soluțiilor și echipamentelor pentru automatizarea triajelor feroviare, ● elaborarea mijloacelor tehnice și tehnologice pentru organizarea industrială a reparațiilor la materialul rulant de cale ferată și auto, la nave și instalații conexe, ● realizarea trenului specializat de tonaje mari pentru transportul minereului, ● realizarea simulatoarelor complexe pentru instruirea integrată a mecanicilor de locomotivă ● fundamentarea soluțiilor tehnice și tehnologice pentru programul de automatizări ● utilizarea energiei solare în climatizarea vagoanelor speciale și la lucrările de drumuri ● introducerea pe scară largă a tehnologiilor cu energie înglobată redusă pentru lucrările de exploatare, întreținere și reparații din sistema mijloacelor de transport, a căii și a drumurilor, pentru recondiționarea și refolosirea tuturor componentelor din mijloacele de transport scoase din uz.

O etapă superioară o constituie, în următorii zece ani, **sistemul unitar și coordonat de transport cu caracter integrat în care se regăsesc, sub o directivare și coordonare unică, toate capacitățile de transport atît din cadrul Ministerului Transporturilor, cît și din întreaga economie.** Funcțiile sistemului perfecționare trebuie să fie apte de a asigura un optim economic global, ceea ce implică reevaluări de structuri organizatorice și tarifare, de dotări și tehnologii adecvate mai ales pentru situații de completare sau substituție la necesitate. Amplificînd preocupările din etapa premergătoare și aliniat fiind la marile deschideri pe care în mod cert le va oferi „deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței", sistemul unitar și coordonat integrat al transporturilor va avea trăsături specifice (fig. nr. 2).

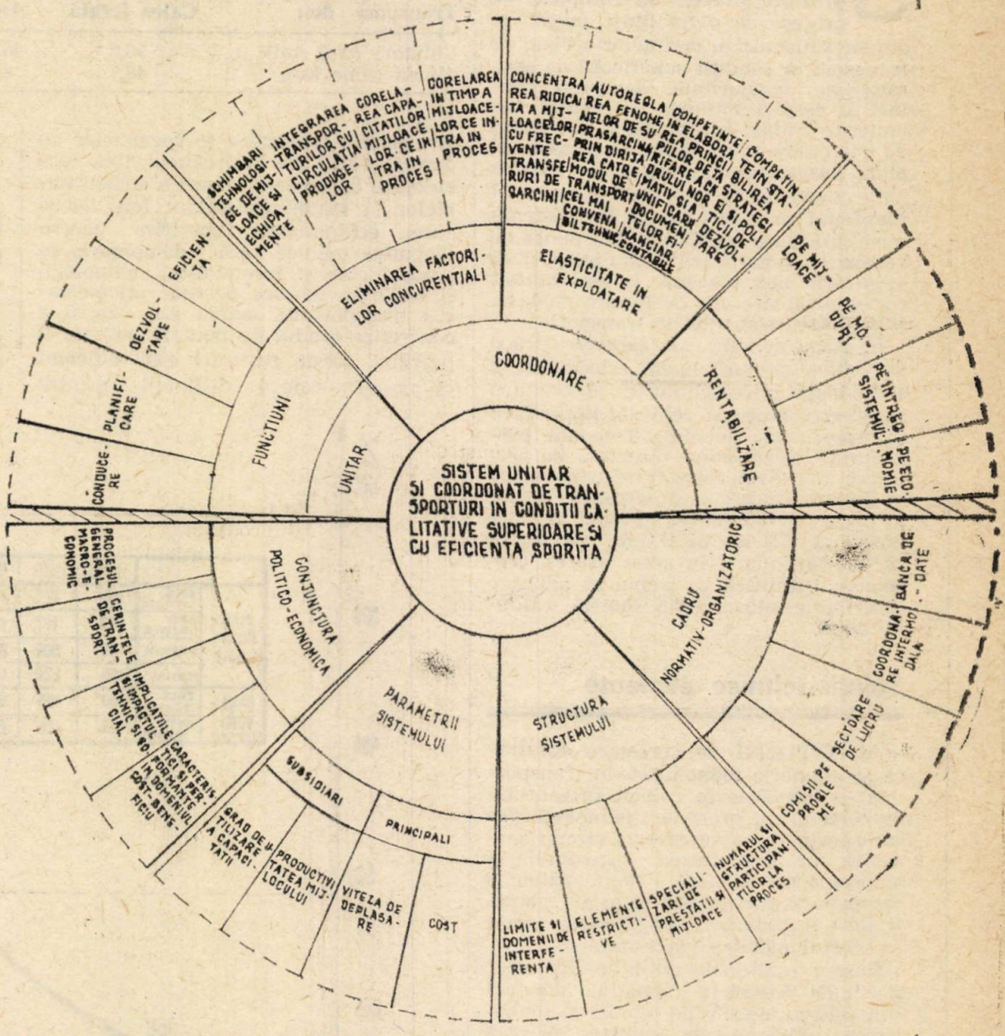

Fig. nr. 2. — Trăsături specifice ale sistemului unitar și coordonat al transporturilor

În portofoliul de cercetare științifică și inginerie tehnologică figurează în continuare obiective majore pentru procesul de transport, care vizează realizarea unui sistem funcțional de conducere operativă precum și a unui nou sistem economic și comercial unificat, optimizarea structurii și capacității întregului parc de transport de mărfuri și călători, în condiții care să satisfacă cerințele sistemului unitar și coordonat de transport, introducerea de noi mijloace tehnice și metode de automatizare integrală a proceselor de transport containerizat, inclusiv în stațiile terminale și complexe portuare. Eforturile vor fi de asemenea orientate spre introducerea unor noi mijloace de transport perfecționate în sistemul clasic pentru obținerea vitezelor mari, vagoane etajate și vagoane cu cutie înclinabilă, vagoane de marfă cu 6—8 osii și mai mult, vagoane cu perete și acoperiș culisant, autocamioane de capacitate mare, autotrenuri, autobuze de mare și medie capacitate cu confort sporit, spre extinderea automatizărilor și folosirea metodelor cibernetice în exploatare (de exemplu, manipularea mărfurilor în stații de cf, porturi, depozite, conducerea automată a trenurilor, rezervarea automată a locurilor), identificarea automată a vagoanelor și a transcontainerelor etc., spre pregătirea trecerii la utilizarea unor sisteme și mijloace neconvenționale ghidate sau neghidate ș.a.

Trebuie precizat din nou că toate opțiunile pentru anumite soluții vor avea în vedere **economisirea în grad înalt și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice,** probleme impuse de protecția mediului, necesitatea limitării suprafețelor ocupate de sistemele de transport.

Emil SPIREA
director
Socrate GĂVALĂ
secretar științific
George MATEI
cercetător
Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru transporturi

ELEMENTE ALE PROCESULUI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CALITĂȚII PRODUSELOR

EXPLOZIA INFORMAȚIONALĂ, care s-a produs și în domeniul calității produselor, a făcut din informație un element aparte, al cărui control cu o înaltă eficiență se realizează prin mijlocirea tehnicilor moderne de prelucrare, bazate pe calculatoarele electronice. Dar, prelucrarea automată a informației necesită exprimarea ei într-o formă accesibilă calculatorului electronic, trecînd succesiv prin cele trei stări caracteristice : model, algoritm și program. Cu alte cuvinte, prin caracterul său exploziv de manifestare, informația despre calitatea produselor a devenit o „materie primă" prelucrabilă cu metode specifice, într-un cadru organizat (sistem) în care un rol hotărîtor revine tehnicii moderne de calcul.

Un sistem complex de prelucrare a informației

CREȘTEREA CONTINUĂ a calității produselor este un proces care se desfășoară în concordanță cu necesitățile practice. În condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane acest proces este deosebit de complex, afectînd întregul ciclu de viață al produselor (proiectare, fabricație și exploatare).

În domeniul conducerii procesului de asigurare și ridicare a calității, pornind de la necesitatea satisfacerii cerințelor beneficiarilor, în condiții date de utilitate și eficiență economică, este necesar să se determine nivelul exigențelor față de performanțele produselor și, pe această bază, să se elaboreze măsurile necesare pentru asigurarea obținerii unui nivel corespunzător acestor cerințe (fig. 1).

Fig. nr. 1

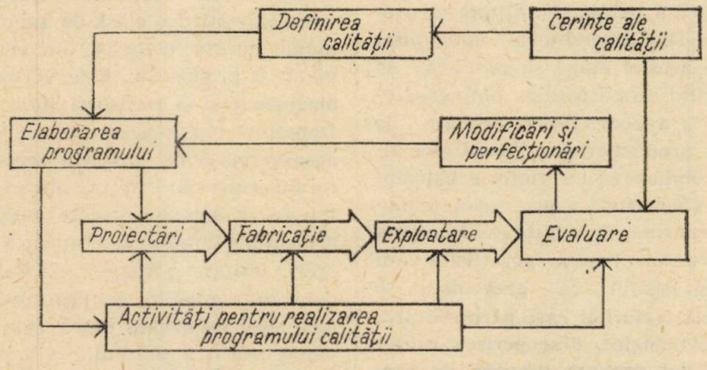

Reprezentarea sistemică a procesului de îmbunătățire a calității produselor

● Experiența dovedește că asigurarea unui astfel de nivel începe în **etapa de concepție și proiectare** prin documentarea largă asupra nivelului tehnic și calitativ al produselor similare realizate pe plan mondial și studierea atentă a comportării în exploatare a produselor proprii. În această etapă, deși despre nivelul tehnic și calitativ al produselor se conturează o primă aproximație, este necesar să se determine prin calcul o previziune despre calitate, să se aleagă varianta optimă de proiectare.

● În **etapa de fabricație** trebuie să se asigure concordanța dintre concepția constructivă, de proiectare și tehnologiile de fabricație, adică dintre calitatea concepției și calitatea fabricației. Una din cerințele de bază ale creșterii nivelului calitativ al produselor, în această etapă, o constituie organizarea corespunzătoare și efectuarea eficientă a controlului tehnic de calitate pe fluxul tehnologic și la recepția produselor finite, folosirea în acest scop a unor metode și mijloace de investigare.

● Ultima etapă din ciclul de viață al produselor — **exploatarea (folosirea) produselor** de către beneficiari constituie scopul final al oricărui program privind calitatea produselor, dar, în același timp, reprezintă și un prilej de formulare a unor noi cerințe de către beneficiari față de calitatea produselor. În această etapă se cere urmărită comportarea produselor la beneficiari, adică se asigură concordanța dintre calitatea fabricației și calitatea utilizării.

Din cele prezentate rezultă că:

— **conducerea procesului de ridicare a calității produselor poate fi considerată** (concepută) **ca un sistem,** deoarece este un ansamblu de elemente (cerințe, prevederi, activități, măsuri etc.), care interacționează în scopul asigurării unui anumit nivel al calității produselor în conformitate cu cerințele (exigențele) beneficiarilor, ale societății;

— **conducerea procesului de ridicare a calității produselor poate fi considerată** (concepută) **și ca un sistem cibernetic,** deoarece este necesară menținerea calității produselor la nivelul cerințelor (exigențelor) beneficiarilor. Realizarea obiectivelor conducerii, adică menținerea în echilibru a sistemului, poate fi realizată prin controlul permanent al nivelului calitativ al produselor, dar și prin conexiune informațională inversă, activități care se realizează împreună. Deci, în cadrul conducerii procesului de ridicare a calității produselor, în sistemul cibernetic **respectiv,** circulă două tipuri de informație: **informația de decizie** (conexiune directă), care este purtătoarea deciziilor, și **informația de stare** (conexiunea inversă), care este purtătoarea de cunoștințe despre evenimentele întîmplate;

— **conducerea procesului de ridicare a calității produselor poate fi considerată și ca un sistem dinamic,** deoarece este necesară adaptarea continuă a nivelului calitativ al produselor (a ieșirii sistemului) pentru a corespunde schimbărilor care se produc în cadrul conducerii sistemului sau modificării nivelului cerințelor beneficiarilor (modificării mediului).

Utilizarea cu eficiență sporită a calculatoarelor electronice în sistemul calității

PRACTIC, conducerea procesului de ridicare a calității produselor este un proces deosebit de complex, care evoluează pe două coordonate bine conturate : timpul și spațiul.

1 **Timpul** este coordonata care impune ritmul de evoluție (desfășurare) al acestui proces în întregul ciclu de viață al produselor. Avînd în vedere particularitățile conducerii procesului

de ridicare a calității produselor, este evident că utilizarea calculatoarelor electronice poate fi abordată, în raport cu timpul, prin **trei** moduri posibile : a) prelucrarea întîrziată a datelor sau în timp întîrziat, b) prelucrarea în timp real a datelor, c) prelucrarea anticipată a datelor sau în timp anticipat.

Primul mod de prelucrare a datelor este specific conducerii procesului de ridicare a calității produselor în condițiile în care controlul se exercită după ce procesul urmărit s-a desfășurat. În aceste condiții, prelucrarea datelor se efectuează în timpul care se scurge după desfășurarea acestui proces, iar datele supuse prelucrării au un caracter „istoric". Informațiile obținute din prelucrarea acestor date se utilizează numai pentru luarea unor decizii privind desfășurarea ulterioară a procesului controlat.

Al doilea mod de prelucrare a datelor este impus de cerințele conducerii procesului de ridicare a calității produselor în condițiile în care controlul se exercită în timpul desfășurării procesului controlat. În consecință, prelucrarea datelor se efectuează în paralel cu desfășurarea procesului controlat, astfel încît informațiile obținute din prelucrarea acestor date se utilizează pentru luarea unor decizii înainte de terminarea desfășurării acestui proces. Deoarece informațiile obținute din prelucrarea datelor provenite de la procesul controlat, efectuată fie după, fie în timpul desfășurării acestui proces, sînt informații de stare, rezultă că luarea deciziilor în procesul conducerii calității produselor are caracter corectiv, adică se bazează pe conexiunea inversă (feed back-ul informațional). Cu alte cuvinte, controlul exercitat nu are decît un rol de constatare a unor eventuale abateri ale procesului controlat de la limitele prestabilite.

Al treilea mod de prelucrare a datelor este specific conducerii procesului de ridicare a calității produselor în condițiile în care controlul se exercită înainte de desfășurarea procesului urmărit. În aceste condiții, prelucrarea datelor se efectuează în timpul premergător desfășurării acestui proces, iar informațiile obținute din prelucrarea acestor date se pot folosi pentru luarea unor decizii, privind anticiparea desfășurării procesului controlat. Deoarece informațiile obținute din prelucrarea datelor provenite de la procesul controlat sînt informații de decizie, rezultă că luarea deciziilor în cadrul conducerii calității produselor are caracter preventiv, adică se bazează pe conexiunea directă (feed-forward-ul informațional). Cu alte cuvinte, controlul are un rol de prevenire a unor eventuale abateri ale procesului controlat de la limitele prestabilite.

Analizînd cele trei moduri de prelucrare electronică a datelor, în raport cu timpul, rezultă că utilizarea calculatoarelor electronice în procesul complex al conducerii procesului de ridicare a calității produselor este dominată de timpul obținerii informațiilor pentru luarea deciziilor, sau, mai pe scurt, de timpul datelor de ieșire, exprimat prin cele trei aspecte carcteristice : frecvență, periodicitate și întîrziere.

2 **Spațiul** este coordonata care dimensionează sfera de evoluție a conducerii procesului de ridicare a calității produselor în cele trei etape : proiectare, fabricație și exploatare. Ținînd seama de diversitatea problemelor care trebuie rezolvate în cadrul acestui proces, este evident că utilizarea eficientă a calculatoarelor electronice trebuie tratată pe clase de aplicații specifice fiecărei etape din ciclul de viață al produselor.

trol deschisă și cu buclă de control închisă. În sistemul de buclă deschisă, conexiunea inversă fiind de tip off-line, corecțiile parametrilor se efectuează de către personalul care supraveghează procesul respectiv pe baza informațiilor furnizate de calculatorul electronic prin intermediul unui terminal special (o consolă sau un alt dispozitiv de afișare). În sistemul de buclă închisă, conexiunea inversă, fiind de tip on-line, corecțiile parametrilor se efectuează de către calculatorul electronic prin intermediul unor dispozitive speciale. În unele aplicații, cele două sisteme de control de proces pot fi regăsite în cadrul unui sistem de control de proces hibrid (combinat — fig. 2.)

Fig. 2

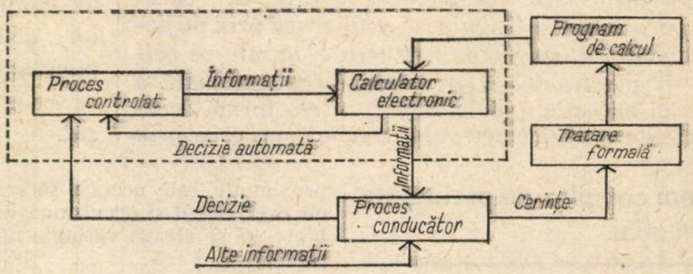

Structura sistemului de control combinat de proces

În etapa de proiectare a produselor, calculatoarele electronice se cer folosite pentru efectuarea unor aplicații deosebit de importante, ca de exemplu : **corelarea valorii calității cu costul respectiv, încercarea produselor noi înainte de a fi asimilate în fabricație, simularea caracteristicilor calitative ale produselor etc.** Pe baza informațiilor obținute din efectuarea acestor aplicații este posibilă fundamentarea deciziilor în legătură cu : alegerea variantei optime de proiectare, anticiparea modului de comportare a produselor noi, satisfacerea cerințelor beneficiarilor etc.

În etapa de fabricație, calculatoarele electronice își găsesc o largă utilizare, deoarece în această etapă se materializează nivelul tehnic și calitativ al produselor. Din diversitatea aplicațiilor specifice acestei etape se remarcă, în primul rînd, următoarele : obținerea operativă a rapoartelor referitoare la calitatea producției și a produselor finite și conducerea cu ajutorul calculatoarelor electronice a proceselor tehnologice. Informațiile conținute în aceste rapoarte permit luarea operativă a unor decizii în legătură cu : **prevenirea și eliminarea factorilor care perturbă procesele tehnologice, descoperirea cauzelor care pot provoca pierderi de producție, produse declasate sau rebutate, obținerea nivelului tehnic și calitativ cerut de beneficiarii produselor.**

Conducerea cu ajutorul calculatoarelor electronice a proceselor tehnologice reprezintă o categorie de aplicații deosebit de importantă și de mare perspectivă. În astfel de aplicații, calculatorul electronic este integrat într-un sistem de control de proces : cu buclă de control deschisă și cu buclă de control închisă. În sistemul de buclă deschisă, conexiunea inversă fiind de tip off-line, corecțiile parametrilor se efectuează de către personalul care supraveghează procesul respectiv pe baza informațiilor furnizate de calculatorul electronic prin intermediul unui terminal special (o consolă sau un alt dispozitiv de afișare). În sistemul de buclă închisă, conexiunea inversă, fiind de tip on-line, corecțiile parametrilor se efectuează de către calculatorul electronic prin intermediul unor dispozitive speciale. În unele aplicații, cele două sisteme de control de proces pot fi regăsite în cadrul unui sistem de control de proces hibrid (combinat — fig. 2.)

În etapa de exploatare a produselor, calculatoarele electronice se pot utiliza pentru efectuarea unor aplicații diverse privind modul lor de comportare în procesul de utilizare și la soluționarea reclamațiilor primite de la beneficiari. Infomațiile obținute din efectuarea acestor aplicații se pot folosi pentru luarea de decizii privind îmbunătățirea în continuare a calității produselor atît în etapa de proiectare, cît și în etapa de fabricație. Cercetările care se efectuează pe baza acestor decizii constituie, prin urmare, acțiuni care închid bucla conexiunii inverse informaționale în domeniul calității produselor.

Pe lîngă aceste aplicații specifice, calculatoarele electronice se mai pot utiliza și pentru o clasă de aplicații comună tuturor etapelor din ciclul de viață al produselor. Este vorba de **înmagazinarea și regăsirea informațiilor.** Denumită mai general „bancă de date", această clasă de aplicații reprezintă o formă superioară de organizare și prelucrare a datelor, care se bazează pe principiul înregistrării unice și prelucrării unitare a datelor. O bancă de date în domeniul calității produselor, conținînd informații dintre cele mai diverse, are o importanță vitală pentru exercitarea unei conduceri eficiente în acest domeniu de activitate.

Toate aceste moduri de a concepe și realiza aplicarea calculatoarelor se constituie ca cerințe majore ale sporirii eficienței prelucrării informației în sistemul calității produselor în unitățile economice.

dr. C. BARON
dr. T. BARON

Instrumente ale unei conduceri orientate spre creşterea eficienţei economice

APROFUNDAREA CUNOAŞTERII COSTURILOR ÎN VEDEREA OPTIMIZĂRII DECIZIILOR

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd că **„în cincinalul 1981—1985 se va pune un accent sporit pe creşterea eficienţei economice în toate ramurile economiei naţionale, pe perfecţionarea funcţionării noului mecanism economico-financiar, introdus şi generalizat în actualul cincinal, pe aprofundarea laturilor calitative ale întregii activităţi economico-sociale, utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societăţii".**

În contextul acestui obiectiv capătă o importanţă aparte, pentru fiecare unitate economică, posibilitatea de **a aprofunda cunoaşterea costurilor, pentru a asigura procesul decizional cu date relevante privind eficienţa activităţilor şi modul de îndeplinire a obiectivelor prin prisma efortului depus şi a efectelor ce rezultă.**

INFORMAŢIA COSTURILOR — ansamblul informaţiilor furnizate de contabilitatea producţiei şi calculaţia costurilor — trebuie astfel organizată încît să permită conducerii, la toate nivelele, cunoaşterea **mărimii şi structurii costului pe locuri generatoare, pe factori determinanţi şi pe purtători de cost,** contribuind astfel la soluţionarea problemelor decizionale privind preţurile produselor, eficienţa economică a locurilor generatoare de costuri, organizarea procesului de fabricaţie, la „măsurarea" activităţilor trecute, prezente şi viitoare, la stabilirea cronologiei vieţii produselor prin prisma costului.

Culegerea şi tratarea datelor privind costurile producţiei implică un volum mare de muncă (într-o întreprindere, pentru a se consemna toate cheltuielile dintr-o lună, se întocmesc peste 10 000 de documente ; în condiţiile prelucrării manuale, evidenţa cheltuielilor efective de producţie şi postcalculul costurilor necesită, în medie, 4 lucrători, care prestează aproximativ 832 om-ore ; recalcularea costurilor normate presupune un efort lunar de 60 om-ore ; emiterea documentelor primare — fişe-limită de consum, bonuri de lucru etc. — solicită 6—7 lucrători etc.), ceea ce relevă **necesitatea executării mecanizate a operaţiilor de evidenţă şi calculaţie** (care măreşte randamentul muncii de 3—4 ori), a **automatizării lor.**

Crearea posibilităţii de prelucrare a datelor privind costurile producţiei cu ajutorul echipamentelor electronice de calcul a dus la apariţia **informaticii costurilor,** care îşi propune să realizeze obiectivele informaţiei costurilor şi să o subordoneze necesităţilor conducerii, oferind, la toate nivelele organizatorice, **un important instrument de reglare, orientare şi optimizare a activităţilor curente şi de viitor ale întreprinderilor.** Aplicarea metodelor evoluate de recalculaţie a costurilor, combinată cu prelucrarea electronică a datelor face posibilă elaborarea de **modele complexe necesare conducerii.**

Pînă în prezent, doar circa 5% din lucrările de contabilitate se efectuează automat (aplicaţiile vizînd gestiunea materialelor, a produselor finite, calculul retribuţiilor, evidenţa mijloacelor fixe şi calculul amortizării, programarea producţiei ş.a.). Această sferă restrînsă se datoreşte şi unor constrîngeri de ordin practic, cum sînt; complexitatea operaţiilor privind informaţia costurilor, dată fiind variabilitatea parametrilor de la o perioadă la alta ; diferenţierile mari în aplicarea metodologiei de calculaţie a costurilor în întreprinderi ; dependenţa informaticii costurilor de celelalte componente informatice — dar şi neglijării importanţei acesteia în contextul sistemului informatic global.

Introducerea pe scară largă a metodei normative (standard) de calculaţie a costurilor şi formalizarea aspectelor procedurale creează un cadru propice extinderii actualei sfere de aplicabilitate.

INFORMATICA COSTURILOR, cuprinzînd aplicaţiile, **contabilitatea producţiei** şi **calculaţia costurilor,** se integrează pe orizontală şi pe verticală în concepţia întregului sistem informatic. Integrarea pe orizontală este condiţionată de conexiunile ei cu celelalte aplicaţii, de la care preia date (necesar de fabricaţie, norme de consum, lansare şi realizare de consumuri, retribuţii etc.) şi cărora le furnizează date necesare finalizării lor (bugete de cheltuieli, modele de urmărire, analiză şi control a cheltuielilor de producţie, modele de defalcare şi de agregare a planului costurilor). Pe verticală, ea asigură corelarea indicatorilor tehnici cu cei economico-financiari. Obiectivele urmărite sînt : furnizarea de date asupra consumurilor normate şi efective, pe locuri de producţie şi pe purtători ; calculul cheltuielilor de producţie după natura lor şi repartizarea celor indirecte după criterii de cauzalitate, pe purtători de cost ; informarea operativă şi oportună a conducerii asupra modului de formare a costului ; soluţionarea optimă a modelului financiar de maximizare a producţiei nete — obiective ce converg către sporirea rentabilităţii tuturor produselor.

În raportul la Congresul al XII-lea, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a subliniat necesitatea de a se acţiona pentru folosirea tehnicii electronice în lucrările de calcul şi evidenţă, pe această bază reducîndu-se la strictul necesar personalul funcţionăresc.

Un exemplu de aplicare a acestei orientări îl oferă aplicaţiile realizate în domeniul informaticii costurilor. Astfel, a fost elaborată aplicaţia **Contabilitatea producţiei.** Punctul de plecare în conceperea ei l-a constituit adoptarea unui sistem adecvat de codificare a datelor, răspunzînd cerinţelor de calcul al indicatorilor analitici şi al celor sintetici (prin cod se asigură recunoaşterea naturii consumurilor, a articolului de calculaţie în care se integrează, a locului de producţie consumator şi a obiectului de calculaţie la care se referă). Documentele primare — raţionalizate ca formă şi conţinut — privind consumurile producţiei sînt lansate cu ajutorul maşinii Ormig, manevrată de un singur operator. Datele se înmagazinează în baza comună de date (fişierele sistemului), în mod diferenţiat : cele privind consumuri directe, din documente cu caracter de masă, sînt perforate pe cartele ; datele din documente de evidenţă, supuse prelucrărilor intermediare pe maşini de facturat şi contabilizat, sînt concretizate concomitent în centralizatoare şi memorate pe bandă perforată ; pentru datele provenind din documente de mare diversitate se întocmesc foi de perforare, care au rolul notelor contabile şi de pregătire a datelor pentru tratare automată. Periodic, datele introduse în prelucrare automată prin cititoarele de cartele şi de bandă perforată sînt redate prin borderoul operaţional — document de control pentru validarea datelor şi care serveşte informării operative a conducerii asupra operaţiilor desfăşurate în cursul perioadei. Fişierele de date operaţionale privind consumurile şi cheltuielile de producţie sînt, în continuare, supuse prelucrării automate, pentru consemnare în evidenţa contabilă şi întocmirea situaţiilor finale de gestiune.

Tratarea automată a datelor de evidenţă trebuie să permită : accesul la orice cont, în momente diferite ale producţiei (prin amplasarea de terminale ale calculatorului în compartimentul contabil, sau prin listarea periodică a situaţiei conturilor) ; furnizarea, la

intervale scurte de timp, a situației privind abaterile consumurilor și ale cheltuielilor de producție de la datele normate ; vizualizarea, la cerere, a conținutului operațiilor consemnate în costuri ; obținerea situațiilor contabile periodice ; arhivarea datelor pe perioade mai mari de timp.

Baza comună de date, constituită și actualizată în fluxul prelucrărilor contabile, oferă majoritatea datelor necesare calculației costurilor pentru perioada de gestiune analizată și pentru perioada de plan. Aplicația calculației costurilor se constituie din proceduri de prelucrare a datelor privind contabilitatea producției și a celor rezultate din alte aplicații implicate în determinarea costurilor producției. Prin conceperea de programe adecvate metodei aplicate, rezultă modele de calculație a costurilor și de urmărire, analiză și control al cheltuielilor de producție.

PRIN UTILIZAREA informaticii costurilor se **înlesnește aplicarea de metode și tehnici de conducere cu caracter științific, care să limiteze empirismul în realizarea funcțiilor conducerii.** Capătă o largă utilitate metodele de calcul matricial — în determinarea necesarului de fabricație, a consumurilor și a cheltuielilor de producție etc. ; metodele de extrapolare a tendinței — în fundamentarea sarcinilor de reducere a costurilor la elaborarea modelelor de plan etc. ; analiza intrări-ieșiri — în calculul producției globale, al costului total, al necesarului de mijloace, în structura bazei de date ; analiza (ingineria) valorii — în îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, creșterea fiabilității și a eficienței produselor finale.

Realizarea informaticii costurilor creează **condiții favorabile aplicării metodei de conducere prin costuri, prin :**

— previziunea costurilor în corelație cu previziunea producției și a celorlalte activități. În elaborarea și defalcarea planului costurilor sînt luate în considerare date de fundamentare științifică, care concură la conceperea modelelor de plan. Consecința firească este alegerea variantei planului tehnic-industrial-financiar care oferă maximizarea producției nete, asigurîndu-se încă din faza de planificare mobilizarea rezervelor interne și eficiența activităților ;

— organizarea evidenței cheltuielilor de producție și a calculației costurilor în concordanță cu organizarea producției și a conducerii. În același timp, codificarea datelor, raționalizarea documentației și a circuitului informațional, elaborarea bugetelor de cheltuieli vor determina mutații pozitive în organizarea întreprinderii ;

— deciziile privind formarea și conținutul producției găsesc o bază reală și complexă de date asupra funcționării sistemului economic și a relațiilor sale cu mediul exterior. Etapele procesului decizional sînt realizate într-un timp scurt, iar criteriile și obiectivele luate în studiu vor face apel, cu necesitate, la consumuri și cheltuieli de producție. Spre exemplu, rezultatele postcalculației costurilor urmează a fi furnizate în zilele de 6—8 ale lunii următoare, servind la luarea de măsuri oportune pentru redresarea unor situații deficitare. De asemenea, modelele decizionale vor primi noi determinări calitative, prin sporirea gradului de obiectivitate în reprezentarea fenomenelor și a proceselor reale ;

— coordonarea și reglarea acțiunilor de îndeplinire a planului sub aspectul eficienței economice. Modelele analitice de cost furnizează, la intervale scurte de timp, informații asupra modului de îndeplinire a obiectivelor pe locuri generatoare de costuri și pe purtători de cost. Situațiile privind abaterile de la costurile normate orientează intervenția oportună și operativă a factorilor de decizie, în scopul corectării traiectoriei sistemului în funcționare și al realizării unei eficiențe sporite pentru toate activitățile curente și de viitor. Informatica costurilor asigură realizarea buclelor de reglaj și autoreglaj în conducerea sistemelor economice ;

— formalizarea aspectelor controlului de gestiune și îmbunătățirea metodologiei de exercitare a controlului. Aspectele formalizate ale controlului sînt programate pe calculator. Controlul de fond implică compararea datelor din situațiile finale cu cele din documente, precum și verificarea programelor de lucru. Prin modelele de urmărire, analiză și control al cheltuielilor de producție se asigură semnalarea consumurilor anormale, evidențierea factorilor ce le determină și orientarea asupra măsurilor care se impun.

Pe baza informaticii costurilor, la nivel strategico-tactic, conducerea prin costuri se integrează în conducerea previzională, prin obiective, prin excepții, prin sisteme integrate (colegială).

Se creează un stimulent pentru lucrători, privind încadrarea în norme și normative, maximizarea producției fizice, obținerea de economii prin reducerea consumurilor specifice și creșterea productivității muncii.

Corolarul integrării metodelor moderne de conducere și de calculație a costurilor este reflectarea, prin informatica costurilor, a factorilor care influențează realizarea și depășirea producției nete.

Studiile teoretice și aplicative întreprinse au demonstrat necesitatea și posibilitățile reale de implementare a informaticii costurilor, în paralel cu îmbunătățirea procesului de organizare a conducerii.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

INFORMATICA COSTURILOR
posibilități largi pentru :

- **elaborarea de modele complexe necesare conducerii**
- **automatizarea calculației costurilor după metoda normativă**
- **aplicarea metodei de conducere prin costuri**
- **evidențierea factorilor care influențează realizarea și depășirea producției nete**

Produse-program pentru minicalculatoare

Pentru a cîștiga un segment de piață important — întreprinderile mici și mijlocii, care doresc să lărgească utilizarea informaticii dincolo de domeniul de acum clasic al gestiunii plăților de salarii, a facturilor și contabilității, producătorii de echipament de calcul și societățile de servicii și consultanță în informatică din Occident au pus la punct, mai de mult, produse-program modulare, fiecare modul fiind adaptat unei anumite funcții : gestiunea nomenclatoarelor, a stocurilor, calculul resurselor necesare, programarea, lansarea și urmărirea producției etc. Modulele pot fi implementate treptat, în funcție de nevoile utilizatorilor și de posibilitățile lor financiare ; totuși, costul global (programe, echipament, pregătirea cadrelor, asistență tehnică) rămînea prohibitiv.

În ultimii ani însă, unii fabricanți de hardware (Digital Equipment, Wang, Olivetti, Hewlett, Packard ș.a.) au dezvoltat sisteme bazate pe minicalculatoare, prin care oferă — împreună cu societăți de servicii și consultanță — echipament și programe la un preț de 24—40 mii de dolari, în funcție de configurația sistemului (capacitatea memoriei, discuri suple sau rigide, număr de terminale, numărul funcțiilor de gestiune etc.).

Produsele-program au evoluat și ele, în sensul că asigură o gestiune mai simplă a informaticii. Unul din cele mai recente, adaptat minicalculatorului Philips P330, cuprinde două module : unul pentru nomenclatoare, costuri și resurse, celălalt pentru gestiunea de atelier (lansarea producției și aprovizionării, urmărirea lor prin cunoașterea în timp real a cantităților fabricate și ținerea automată la zi a evidenței stocurilor). Utilizatorul poate edita o serie de rapoarte — printre care : nomenclatoare multinivele sau cu un singur nivel (pentru un produs ori un subansamblu), situația stocurilor, valoarea stocurilor critice active sau inactive, calculul cheltuielilor materiale, calculul necesarelor pornind de la un program de fabricație.

Direcții noi de cercetare și de activitate în domeniul informaticii (II)

Programele informatice și bazele de date

UN DOMENIU de cea mai mare importanță pentru activitatea de cercetare și dezvoltare în informatică este acela al elaborării programelor pentru calculatoarele electronice. O primă direcție prioritară în acest domeniu este impusă de **necesitatea unei creșteri semnificative a productivității muncii în acest sector,** care este încă relativ scăzută. Se vor intensifica cercetările în domeniile : (a) elaborarea de noi metode de analiză și proiectare tehnică asistată de calculator a sistemelor informatice, (b) noi metode și mijloace de elaborare interactivă a programelor, (atît pentru calculatoarele Felix C-256/512, cît mai ales pentru minicalculatoare și calculatoarele Felix C-8 000), (c) metode și pachete de programe asociate pentru testarea automată a produselor program, (d) programe utilitare destinate gestiunii bazelor de date, regimului de lucru tranzacțional, interconectării între calculatoare și minicalculatoare, compilatoare pentru limbaje de programare dintre cele mai evoluate, specifice prelucrărilor în regim „on-line", în timp real. Asemenea cercetări și dezvoltări se desfășoară în I.C.I. (inclusiv în Centrele teritoriale de calcul electronic) în I.T.C., în I.P.A., în unele institute de învățămînt superior.

În paralel și concomitent cu activitatea de cercetare-dezvoltare în domeniul instrumentării adecvate a activității de elaborare a programelor, este necesar și un efort, atît de concepție cît și organizatoric, de dezvoltare și generalizare a tehnicilor de **inginerie a programării,** de **trecere la o reală activitate industrială** de elaborare a programelor [8]), care să țină seama atît de considerentele minimizării eforturilor de programare pe ansamblul economiei naționale cît și de cerințele de optimizare a satisfacerii beneficiarilor de sisteme informatice. Aceasta presupune nu numai dezvoltarea unor tehnologii de inginerie a programării, dar și un efort de fundamentare tehnico-economică a producției de programe, de planificare a activității, de standardizare, de normare a muncii de programare, de omologare și întreținere a produselor program.

O importanță majoră în cadrul sistemelor informatice evoluate prezintă bazele de date și sistemele de bănci de date. În acest domeniu pe lîngă activitatea de realizare a băncilor de date folosind tehnologia curentă sînt de așteptat evoluții interesante, atît în ceea ce privește organizarea bazelor de date cît și în privința unor structuri hardware, îmbinînd microprocesoare și secțiuni ale unei memorii mari, pînă la realizarea de calculatoare special destinate băncilor de date.

Informatica distribuită și rețele de calculatoare

INFORMATICA distribuită este impusă de integrarea dintre calculatoare și sistemele de comunicație, de progresele mari realizate în aceste domenii și în microelectronică. Această situație va marca începutul unui nou stadiu de utilizare a calculatoarelor, care poate fi caracterizat prin :

- trecerea de la informatica pentru conducere, la informatica pentru societate, deci cu o bază socială mult mai largă ;
- trecerea de la informatica pentru dezvoltare și creștere economică, la informatica orientată spre cerințele omului în cele mai diferite domenii de activitate, inclusiv în viața particulară.

În general, informatica distribuită poate fi definită prin trei elemente : echipamente, date (cu memoria asociată) și controlul impus de utilizarea echipamentelor și vehicularea datelor. Conceptul de informatică distribuită este legat de extinderea și generalizarea teleprelucrării, de realizarea rețelelor de calculatoare.

Pînă în prezent în cadrul Institutului central pentru conducere și informatică și Centrele teritoriale de calcul electronic s-au realizat produse-program și experimentări care se încadrează în această orientare :

- utilizarea terminalelor mod caracter (de tip TTY și teletype-display) ;
- utilizarea terminalelor mod mesaj ;
- utilizarea terminalelor programabile pe linii comutate și închiriate ;
- interconectarea calculatoarelor de tip Felix C-256 local și la distanță, pe linii închiriate ;
- interconectarea minicalculatoarelor cu calculatoare Felix C-256 local și la distanță, precum și interconectarea a două minicalculatoare ;
- este în curs de experimentare interconectarea mai multor minicalculatoare și a calculatoarelor Felix C-256/512, ca primă etapă în realizarea viitoarei rețele naționale de calculatoare.

O imagine de ansamblu privind utilizarea terminalelor de diferite tipuri și a interconectărilor amintite se prezintă în fig.,

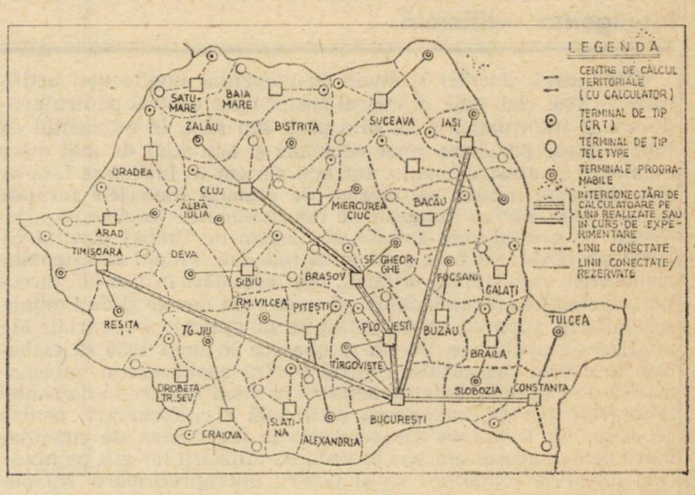

în care sînt cuprinse centrele și oficiile teritoriale și Institutul central pentru conducere și informatică. În prezent este în etapa finală de realizare studiul privind realizarea unei rețele de transmisie a datelor cu mare viteză folosind comutația de pachete.

Viitoarea rețea națională de calculatoare (RENAC) va permite realizarea mai multor obiective :

1. utilizarea capacităților de calcul conectate în rețea de către orice utilizator individual, de la un terminal, plasat în orice loc din țară unde există un post telefonic, dar cu un acces justificat ;

2. utilizarea unor baze de date distribuite geografic, pe diferite calculatoare conectate în rețea, care vor furniza date sistemelor informatice pentru conducere în profil teritorial și la nivel macroeconomic ;

3. utilizarea unor resurse de calcul unificat, conectate în rețea, de către utilizatori plantați la distanță, oriunde în țară ;

4. utilizarea unor baze de date specializate în diferite domenii de activitate (de ex. : informare documentară, medicină, meteorologie, etc.).

Realizarea acestor obiective presupune extinderea activității de cercetare și experimentare, simultan cu elaborarea conceptiei de utilizare a acestor sisteme în diferite domenii, pe baza cerințelor dezvoltării economico-sociale a țării noastre.

Informatica în proiectarea tehnică și tehnologică

ÎN PROIECTARE, informatica se impune din ce în ce mai mult ca un instrument necesar, atît pentru asigurarea creșterii productivității muncii, cît mai ales în conceperea și proiectarea optimală a produselor noi cu consumuri materiale și de energie mai mici, în condițiile asigurării unor performanțe ridicate. Pentru a răspunde acestor cerințe se prevede dezvoltarea următoarelor activități :

- elaborarea de limbaje ușor de asimilat și utilizat de către proiectanții din diferite domenii ;
- elaborarea unor produse program care să permită utilizarea terminalelor și periferiecelor grafice, specifice domeniului proiectării asistate de calculator ;
- elaborarea conceptiei și constituirea de biblioteci de programe și baze de date specifice diferitelor domenii și ramuri.

Aceste activități vor fi favorizate și de **dotarea prioritară în următorii ani cu minicalculatoare și terminale a principale-**

[8]) V. Baltac : Considerații privind o industrie de programe pentru calculatoare electronice, Revista economică, nr. 5, februarie 1979

lor institute de cercetare și proiectare din toate ramurile economiei, a catedrelor tehnologice din instituțiile de învățămînt superior precum și a colectivelor de cercetare, dezvoltare și proiectare de pe lîngă marile întreprinderi și centrale industriale. Pe baza experienței cîștigate în cercetarea și proiectarea pentru construcții în colaborarea institutelor de proiectare cu unele centre teritoriale de calcul electronic, se prevede un rol important pentru aceste centre în satisfacerea cerințelor și pentru alte domenii, asigurînd astfel la nivel de județ o mai eficientă utilizare a unor echipamente speciale, în special a digitizoarelor și ploterelor.

Se creează condiții ca în perioada 1981—1985 să se producă schimbări importante în activitatea de proiectare, informatica contribuind la constituirea unor **sisteme de proiectare,** componente ale unor **sisteme tehnologice** mai cuprinzătoare pentru diversele ramuri ale economiei naționale. **Tehnologia ca sistem** se realizează nu numai local ci și la scară națională [9]), un rol esențial revenind din acest punct de vedere, informaticii și automaticii.

Inteligența artificială

DEȘI unele lucrări și studii în domeniul inteligenței artificiale au fost elaborate în cadrul Institutului central pentru conducere și informatică și în alte părți din țară, în momentul de față se pune problema unor cercetări și activități de mai mare amploare în acest domeniu. Întrucît sîntem în întîrziere față de alte țări este necesar **să alegem de urgență limbajele formale** în care vom elabora programele informatice de inteligență artificială. În primul rînd trebuie să alegem un limbaj general ca LISP sau SAIL, căci nu credem că mai este timpul să așteptăm elaborarea unui limbaj original, deși cercetări în această direcție vor continua. Fără îndoială că vom avea nevoie și de limbaje specializate, adaptate anumitor tipuri de aplicații industriale ale inteligenței artificiale. Ne-am propus ca în anul 1980 să elaborăm în cadrul Institutului central pentru conducere și informatică un studiu în vederea definirii politicii noastre în domeniul limbajelor pentru inteligență artificială și informatică pentru robotică. Va trebui să trecem rapid la elaborarea de compilatoare pentru aceste limbaje în vederea utilizării lor atît pe minicalculatoarele românești cît și pentru microprocesoare. Nu putem exclude nici posibilitatea de a solicita mașini specializate pentru limbajele de utilizare largă.

Cercetările în domeniul **limbajului natural** au un caracter fundamental în domeniile informaticii și inteligenței artificiale. Limbajul natural ca problemă centrală a inteligenței artificiale implică cercetări în colaborare cu matematicieni, lingviști, psihologi, neurobiologi. Știm de la început că limbajul natural, **fiind legat de un** dispozitiv viu, creierul uman, nu va putea fi cuprins în întregime într-un sistem tehnic neviu, dar știm la fel de bine că foarte mult din limbajul natural poate fi trecut în prelucrarea sistemelor informatice. Nu va trebui însă să ajungem în situația de a impune omului limbajul natural acceptat de sistemele informatice, de inteligență artificială, căci am seca creativitatea sa, nu numai literară și poetică ci și științifică, tehnologică, de viață și socială.

Cercetările în domeniul inteligenței artificiale urmează să abordeze alte două mari capitole : a) **reprezentarea realității și rezolvarea de probleme** în raport cu realitatea reprezentată ; b) constituirea bazelor de date și de programe care **formează modelul realității reprezentate** sau **modelul lumii** în terminologia inteligenței artificiale. Există o mare varietate de **metode de rezolvare de probleme** pe care trebuie să le cunoaștem și să le aplicăm. Pe de altă parte, **metodele de reprezentare a realității** sînt mult mai delicate, oferindu-se însă un cîmp larg imaginației și inventivității. Între **reprezentare** și **rezolvare** există o strînsă legătură, iar cercetările în aceste domenii prezintă un interes cu totul deosebit. **Rezolvarea unei probleme devine un program de acțiune în realitatea abordată,** dar rezolvarea mai ușoară, cu un volum mai mic de prelucrări și într-un timp mai scurt, pentru a satisface o anumită sarcină sau a obține un răspuns inteligent și util, depinde în mare măsură de modul de reprezentare.

Problemele **modelului lumii,** adică ale realității reprezentate în vederea rezolvării inteligente de probleme, cuprind și studiul metodelor de **reprezentare a cunoașterii, memorării inteligente, condensării informației** ș.a.

Tot în cadrul cercetărilor privind inteligența artificială dar și al roboticii se includ și problemele **vederii artificiale** și ale **înțelegerii vorbirii.** Problemele se pun diferit pentru vorbirea literă cu literă, cuvînt cu cuvînt, sau vorbirea fluentă, acest din urmă caz fiind legat de inteligența artificială a limbajului natural. În domeniile vederii artificiale, care sînt strîns legate de problemele recunoașterii configurațiilor (formelor) precum și în domeniul înțelegerii vorbirii și sintezei vocii este nevoie de colaborări cu colective de cercetare din învățămînt, din domeniul electronicii, cu centrele de calcul care încep să aibă asemenea preocupări.

Se poate observa amploarea problematicii legate de inteligența artificială încît, dacă ținem cont și de sfera de probleme pe care le ridică informatica pentru robotică, este nevoie de o mai bună organizare a muncii pe plan național la care Institutul central pentru conducere și informatică organizîndu-se el însuși în mod corespunzător prin metoda stimulării și concentrării valorilor care produc rezultate bune, își poate aduce contribuția.

Informatica pentru robotică

PREVEDERILE din Directivele Congresului al XII-lea referitoare la roboții industriali, impun cerințe privind dezvoltarea roboticii industriale la noi în țară, domeniu în care se îmbină inteligența artificială, microelectronica și tehnologia mecanică. Există și roboți fără inteligență artificială dar **informatica pentru robotică** vizează în special :

— utilizarea sistemelor de programe de inteligență artificială pentru roboții de generație superioară ;

— infrastructura informatică a unor celule de producție flexibilă utilizînd roboți și alte utilaje moderne.

În domeniul roboticii industriale în țara noastră s-au început lucrări la Institutul central pentru construcții de mașini, prin unitățile sale de cercetare din domeniul tehnologiei mecanice, al automatizării, tehnicii de calcul și prin catedrele de profil din învățămîntul superior tehnic. Institutul central pentru conducere și informatică dezvoltă colaborări cu aceste unități în scopul de a defini mai întîi obiectivele urmărite, de a stabili diviziunea sarcinilor și rezolvarea lor.

Orientarea către utilizarea roboților în domeniul fabricației de piese metalice este confirmată, dîndu-se indicația, după cum am văzut în prima parte a acestei comunicări, de a se acorda prioritate sectoarelor calde și în general sectoarelor cu muncă grea. În asemenea sectoare este nevoie de roboți de putere ceva mai mare, respectiv de roboți cu comandă hidraulică.

Pentru roboții de putere mică sînt preferate acționările pneumatice sau electrice, ultimele cîștigînd tot mai mult teren. Din punct de vedere istoric acești din urmă roboți au fost dezvoltați pentru manipularea pieselor mecanice mici, pentru a apuca și plasa aceste piese. Acum ei sînt construiți și pentru operațiuni de asamblare, ajungîndu-se la toleranțe de poziționare de 0,1 mm, utilizîndu-se pentru comandă și control, pentru fiecare grad de libertate cîte un microprocesor (spre exemplu 5 microprocesoare pentru 5 grade de libertate) și un **microprocesor** pentru controlul celorlalte microprocesoare dedicate. În acest mod robotul poate funcționa numai pe bază de microprocesoare.

Din punctul de vedere al tehnologiei se știe astăzi că robotul este „inutil dacă nu este integrat într-un mod corespunzător într-un sistem de producție... că robotul este numai o parte a unui sistem mai larg care trebuie să fie integrat cu grijă pentru ca utilizarea robotului să fie eficientă". [10])

De aceea informatica pentru robotică industrială se referă la întregul sistem tehnologic al unei fabricații, avînd implicații la scară națională privind : a) echipamentele de tehnică de calcul și programele informatice care asigură infrastructura electronică și informatică a industriei ; b) codificarea constructivă a pieselor, privind forma lor geometrică, calitatea materialului, calitatea prelucrării etc., deosebită de codificarea economică și care servește la îmbinarea dintre proiectarea asistată de calculator și fabricația automatizată programabilă și flexibilă. Se poate spune deci că informatica pentru robotică are implicații directe asupra unor componente noi și importante ale sistemului informatic național.

Cîteva probleme ale cercetării fundamentale în domeniul informaticii

MAI ÎNAINTE au fost prezentate unele aspecte ale cercetării fundamentale în legătură cu inteligența artificială. Specificul cercetării fundamentale în domeniul informaticii se orientează în jurul noțiunii de **informație,** în sensul ei cel mai larg și la nivelul întregii cunoașteri umane și al unității științei. Informația este legată atît de complexitatea proceselor cu care omul și societatea se confruntă dar și de aspectele profunde ale materiei vii și nevii. **Automatul și naturalul** psihic, cu fenomenologia lui, **formalul și neformalul, semanticul formal, semanticul artificial** și **semanticul natural,** toate aceste rapoarte oferă un teren fertil pentru noi cercetări fundamentale. Nu

[9]) Ion Crișan, Tehnologia ca sistem, București, Editura științifică și enciclopedică, 1980 (în pregătire)

[10]) Roger Allan, Busy robots spur productivity, IEEE Spectrum, vol. 16, 1979, september, p. 34—36.

ne-am propus să realizăm pentru moment, cercetări organizate ale acestor probleme, dar ele fac obiectul unor preocupări suplimentare ale cercetătorilor noștri, derivate din frămîntările generate de problemele pe care le ridică lucrările de plan. Acest lucru se va **extinde cu siguranță** odată cu dezvoltarea lucrărilor în domeniile inteligenței artificiale, informaticii pentru robotică, mulțimilor vagi, modelării, băncilor de date etc.

Faptul că trebuie să satisfacem funcțiuni cerute de societate, într-un nou mod, prin folosirea microelectronicii și informaticii, cum nu era posibilă în trecut, ridică o categorie nouă de probleme fundamentale. Acestea se referă la **arhitectura, funcțiunile, operatorii și structurale** sistemelor tehnice în raport cu societatea, cu omul ca individ și cu mediul înconjurător. Întrucît funcțiunile sistemelor tehnice încep să depindă tot mai mult de tehnica de calcul, de programele informatice care au ca suport structurile microelectronice ale substanței, acest subdomeniu al științelor tehnice determinant pentru realizarea de funcțiuni a fost denumit **electronică funcțională.** Înțelesul și conținutul unei abordări este extrem de larg, de bogat, și depășește cadrul inițial al electronicii funcționale prin care electronica era privită numai în raport cu propriile ei funcțiuni. Este cazul unei totale schimbări a punctului de vedere, propusă la noi în ultimii ani și care se găsește confirmată prin luări de poziție, exprimate recent și de specialiștii din alte țări. Electronica și informatica vor livra **funcții de utilizare,** organizate în anumite arhitecturi, în care dispozitivele microelectronice integrate pe scară largă și foarte largă se vor îmbina sinergetic cu inteligența artificială, aceasta fiind una din tendințele evidente din ultimii ani. [11])

Noi aspecte ale organizării muncii

AUTOMATIZAREA INDUSTRIALĂ și etapele ei noi, automatizarea reprogramabilă și flexibilă, schimbă caracterul muncii. Organizarea clasică a muncii, denumită organizare științifică a muncii este caracterizată „printr-o separare netă între concepția (organizarea) sarcinilor și execuția lor... Un alt element capital al organizării științifice a muncii, totodată cauză și efect, este principiul măsurării, al normelor : se dezvoltă metode cantitative de evidență, stabilirea de timpi elementari pentru a executa munca, care consolidează sistemul și încastrează individul productiv". [12])

Astăzi ne dăm seama că aceste procedee sînt datorite naturii forțelor de producție, în esență mecanice, care și-au spus cuvîntul asupra organizării muncii umane în vederea unei mai ridicate productivități. Organizarea muncii s-a adaptat utilajelor lipsite de mijloace informatice și de automatizare, adaptînd și omul acestor utilaje. Tocmai lucrul opus îl urmărim prin electronică funcțională, acela de a adapta utilajele la funcțiunile firești ale omului cu ajutorul electronicii. Organizarea științifică a muncii în condițiile utilajelor mecanice, neinformatizate și neautomatizate, cuprinde omul într-un sistem mecanic în multe domenii industriale, etapă în curs de depășire odată cu trecerea la noua revoluție industrială determinată de microelectronică și informatică. Problemele organizării muncii în noile condiții vor fi altele decît în epoca utilajelor pur mecanice. Apariția celulelor de fabricație automatizate flexibil duce la constituirea unor echipe de muncitori ale căror activități vor cuprinde : o echipă redusă pentru supravegherea celulei automatizate, o echipă de întreținere a utilajelor, o echipă de reprogramare a fabricației, o echipă de proiectare a produselor noi ș.a.m.d.

Pentru **condițiile de astăzi** care sînt **intermediare** între vechea industrie mecanizată și viitoarea, dar apropiata industrie cibernetizată, un studiu al Biroului internațional al muncii, scoate în evidență un număr de cerințe pentru o nouă formă de organizare a muncii care se bazează pe un model nou al omului în muncă și anume : [13])

— Legături strînse între natura omului și munca sa, cu recomandarea de a se propune muncitorilor o situație de lucru din ce în ce mai complexă.

— Recunoașterea organizării spontane, care garantează o mai bună adaptare între muncă și om. Este de remarcat că acest lucru este posibil numai în cadrul unor celule de fabricație cu echipe de muncitori care asigură și creșterea productivității.

— Recunoașterea personalității globale a muncitorului în fața unei munci fără sarcini artificial decupate, deci în fața unei munci globale care îi angajează inițiativa și respensabilitatea.

— Cunoașterea efectului global al muncii sale, identificarea muncitorului cu întregul produs final.

— Satisfacerea sociabilității naturale a muncitorului, prin munca în grup, fără existența unui cadrul organizatoric prea ierarhizat.

Este evident că în condițiile actuale numai o parte din aceste deziderate ar putea fi realizate fără a produce o scădere a productivității muncii sau în cel mai bun caz o menținere a productivității actuale. De aceea **modificările organizării muncii trebuie să meargă în realitate în concordanță cu introducerea noilor forțe de producție automatizate, informatizate și cibernetizate.** Studiul amintit mai înainte recunoaște că „între tehnologie și noile forme de organizare, legăturile sînt evidente [14]) dar mai remarcă că „ar fi abuziv de a pretinde că tehnologia determină rigid modul de organizare". [15])

Analizînd consecințele noilor utilaje tehnologice și informatice asupra organizării muncii, trebuie să observăm că **începe un proces de obiectivizare a activității de producție** concomitent cu apariția unor roluri noi ale omului în muncă, ceea ce va schimba total datele problemei organizării muncii.

În etapa intermediară, cea mai dificilă, tendința către obiectivizare, mai ales prin utilizarea informaticii poate întîmpina diferite greutăți : neimplicarea conducerii întreprinderii în realizarea sistemului informatic și neantrenarea în masă a oamenilor muncii în utilizarea informaticii.

Rolul conducerii întreprinderii în realizarea sistemelor informatice, pentru corelarea acestor sisteme cu structurile organizatorice, cu organizarea muncii și cu obiectivele unității este esențial. Acest lucru îl știm nu numai prin practica mondială ci și din propria noastră experiență. Din momentul în care vom realiza sisteme informatice complexe în întreprinderi, cu baze de date și terminale, odată asigurată funcționarea tehnică a sistemului, principala răspundere pentru utilitatea și viabilitatea sistemului informatic revine conducerii întreprinderii. Astfel, un sistem informatic, funcționînd izolat de conducere va produce o răsturnare a clasicei piramide decizionale a întreprinderii, care va pivota în jurul centrului sau oficiului de calcul în loc de a porni de la conducerea întreprinderii. [16])

Dealtfel, însăși munca de conducere începe să fie implicată, sub toate aspectele ei, de informatică. Exemplificarea cea mai simplă oferă introducerea terminalului informatic pe masa conducătorului de întreprindere. Un studiu efectuat în S.U.A. arată că managerii utilizează 24% din timpul lor pentru sarcini nemanageriale, de tip funcționăresc. Se apreciază că prin metodele informaticii de birou, ceea ce francezii numesc **biromatică,** acest timp poate fi redus la 6%. [17]) Se mai apreciază că pînă la 90% din deciziile pe care managerii le iau pot fi programate, deci automatizate. [18])

Putem considera **biromatica** una din direcțiile noi de activitate în domeniul informaticii, în special a informaticii distribuite. Institutul central pentru conducere și informatică pregătește în legătură cu rețeaua de calculatoare electronice un prim experiment de poștă electronică și de prelucrare de texte.

Pentru introducerea cu succes a noilor sisteme informatice este nevoie de o pregătire a tuturor celor care trebuie să vină în mod normal în contact cu terminalele informatice : muncitori, maiștri, tehnicieni, ingineri, economiști, alți specialiști.

Începe să fie nevoie de o formare generalizată în domeniul informaticii, o formare minimă care să facă din obiectul informatic un lucru accesibil, cunoscut și acceptat din punct de vedere psihologic. În acest mod vor fi pregătiți toți oamenii muncii pentru etapele viitoare ale cibernetizării producției și vor fi favorizate noile moduri de organizare a muncii. Organizarea produsă de prima revoluție industrială nu a cunoscut transformări esențiale în etapa revoluției științifice și tehnice contemporane, dar acestea se vor produce odată cu cea de a doua revoluție industrială. Acum se ajunge în situația ca informația să devină neutră din punctul de vedere al organizării [19]) deoarece datorită informaticii distribuite a devenit posibil să se adapteze sistemul informatic unei anumite organizări și nu invers ; organizarea însăși devine mai maleabilă, supusă unor cerințe noi.

Considerațiile de mai sus sugerează teme de studiu și cercetare în legătură cu problemele organizării în corelare cu efectele introducerii tehnicilor informatice și ale automatizării, necesitatea desprinderii unor etape privind efectul acestora asupra organizării.

M. DRĂGĂNESCU
M. GURAN
A. DAVIDOVICIU

---

[11]) George H. Heilmeier, IEEE Spectrum, vol. 16, 1979, march, p. 45—47.
[12]) Bureau international du travail (Genève), Les nouvelles formes d'organisation du travail, Bureau international du travail, Genève, p. 178. p. 2.
[13]) op. cit. p. 3—4
[14]) op. cit. pag. 3—4
[15]) ibid, p. 5
[16]) ibid, p. 5
[17]) vezi prezentarea unui raport al companiei de consultanți Booz, Allen și Hamilton Inc., în International management, vol. 34 1979, november, p. 3.
[18]) Gerard Tavernier, The executive's turn to be automated, International management, vol. 34, 1979, september, p. 48—51.
[19]) op. cit., p. 49, după H. L. Morgan, profesor în știința deciziilor la Wharton School.
[19]) Jean-Pierre Brulé, Vers un nouvel horizon technologique, Systèmes d'informatique, 1979, automne, nr. 31, p. 2—9.

TEORII-IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ENTROPIA ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ (III)

SĂ CONTINUĂM discutarea unor probleme, începută în numerele trecute ale revistei. Fiind de acord cu prof. N. Georgescu-Roegen că exagerările „scientiste" trebuie criticate, credem totuşi că autorii acestora merită, în orice caz, şi unele circumstanţe atenuante. În afirmaţiile lor – în conţinutul cărora de multe ori predomină dorinţele faţă de posibilităţile reale – să nu uităm că pasiunea, ardoarea, subiectivismul uman ocupă un loc foarte important, aceste sentimente alimentînd şi întreţinînd viu însuşi efortul de cercetare. Cine poate pretinde că deţine balanţa cu ajutorul căreia poate spune pînă unde un concept, o idee, este ştiinţifică şi de unde este scientistă ? Aceasta mai cu seamă cînd se pune în discuţie chiar balanţa cu care s-ar putea cîntări „adevărul", criteriile în funcţie de care se poate efectua această departajare (experimentele, logica matematică, logica formală, reflectarea realităţii obiective, a cerinţelor practicii sociale, a calităţii vieţii şi fericirii omului etc.) ; numai credincioşii trăiesc certitudinea că deţin adevărul, prescripţiile dogmatice ale credinţei lor fiind – pentru ei – criterii cu valoare absolută.

Avem impresia – s-ar putea să greşim – că există un anumit dezechilibru între argumentarea unor puncte de vedere pornind de la explicaţii literare, afirmaţii de natură teoretică, întemeiate pe fapte istorice, chiar bazate pe logică formală, şi între argumentarea pe bază de logică matematică, predominînd aceasta din urmă. Fenomenele şi procesele la care se referă autorul cer prin însăşi natura lor – fie în susţinere, fie în combaterea lor – ca argumentele din prima categorie să predomine în comparaţie cu cele de logică matematică. Foarte adeseori, puncte de vedere deosebite de ale sale autorul le respinge pe bază de formalizare a conţinutului fenomenelor sau proceselor în discuţie. Mai ales în adîncirea dialogului foloseşte poate prea mult logica matematică, abstractizînd problematica, sărăcindu-i conţinutul de fapte reale localizate în timp şi spaţiu, de veridicitate. Nu are loc în acest fel o apropiere în argumentare de poziţiile mecaniciste, deterministe, formalizarea matematică prin restricţiile inerente ei situîndu-se implicit, pe o atare poziţie ?

Încheiem această parte a prezentării noastre cu următoarea reflecţie : oare în problematica tratată de prof. N. Georgescu-Roegen nu s-ar fi putut include şi un fapt devenit proces în lumea contemporană, care, considerăm că, contribuie în mod hotărîtor la agravarea implicaţiilor chiar Legii Entropiei ? Mă gîndesc la nebunească cursă a înarmărilor care nu numai că măreşte ritmul transformării „entropiei joase" în „entropie înaltă", amplifică „energia legată" şi diminuează relativ „energia liberă", ci reprezintă în sine, prin forţa de distrugere acumulată, un pericol de moarte. Este şi acesta un factor care măreşte şi iuţeşte pasul „marşului entropic" sub puterea dominatoare şi ameninţarea de a fi distruşi prin înrăutăţirea condiţiilor de viaţă, pînă la moartea prin inaniţie, pericole descrise, de altfel, cu luciditate şi în mod convingător, de autor într-un alt context

Importanţa şi amplitudinea tematicii abordată de N.G.R. sugerează şi legătura dintre entropie şi problema unui nou echilibru în lume – chestiune care se analizează în lucrări, în reuniuni internaţionale ale oamenilor de ştiinţă, în întîlniri guvernamentale, în organismele cu vocaţie internaţională sub denumirea de nouă ordine economică şi politică internaţională. Efectele Legii Entropiei, implicaţiile acesteia

FIŞE

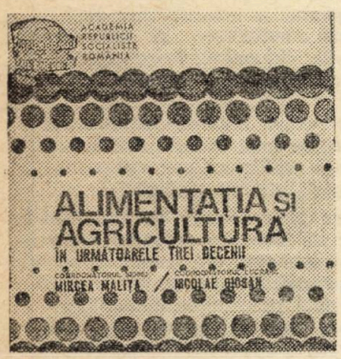

● *O temă de mare actualitate, cu implicaţii profunde asupra perspectivelor de dezvoltare a societăţii omeneşti – producerea şi asigurarea hranei – constituie obiectul volumului „Alimentaţia şi agricultura în următoarele trei decenii" apărut sub coordonarea academicianului Nicolae Giosan în seria „Probleme globale ale omenirii" a Editurii Academiei. – coordonatorul seriei fiind profesorul Mircea Maliţa. Lucrarea înmănunchează o serie de studii – comunicări ştiinţifice la o sesiune desfăşurată în anul 1979 sub egida Academiei R.S.R. – care, investigînd aspecte diverse din domeniul alimentaţiei, agriculturii, economiei, biologiei etc., caută să ofere elemente pentru o mai bună înţelegere a corelaţiei fundamentale populaţie-producţie-alimentaţie, să detaşeze tendinţele de evoluţie a acestor factori în perspectivă.*

În volum sînt analizate probleme privind resursele naturale ale agriculturii – solul, apa, pădurile etc. – precum şi influenţa progresului tehnico-ştiinţific asupra creşterii producţiilor agricole, a sporirii eficienţei în această ramură de bază a economiei naţionale. Un loc deosebit în cadrul lucrării îl ocupă acele studii care argumentează necesitatea fundamentării teoretice şi aplicarea în practică a unor modalităţi perfecţionate de organizare socială a activităţii în agricultură corespunzător noilor coordonate pe care se desfăşoară întreaga activitate economică: restricţiile energetice şi de materii prime, protejarea mediului ambiant. Capitolul final este consacrat evidenţierii însemnătăţii cooperării internaţionale în agricultură, domeniu în care ţara noastră s-a afirmat şi se afirmă tot mai viguros, amplificînd şi pe această cale contribuţia sa la diviziunea mondială a muncii.

Demers pentru înviorarea cercetării economice

● *Cunoscutul economist francez François Perroux semnează în ziarul „Le Monde" – numărul din 9 octombrie 1979 – un articol cu titlul „La lutte pour un «autre»" développement fait progresser la pensée économique" (Lupta pentru o „altă" dezvoltare face să progreseze gîndirea economică). F. P. remarcă faptul că distincţia, în plan conceptual, între creştere şi dezvoltare – în care creşterea economică era considerată echivalentă cu sporirea susţinută a produsului global – a constituit un moment însemnat în gîndirea economică. S-a relevat cu acest prilej, posibilitatea definirii mai cuprinzătoare a noţiunii de dezvoltare care se referă cu deosebire la relaţiile între agenţi şi aparatul economic, între structurile mentale (psiho-sociale) şi structurile producţiei etc.*

Procesul evoluţiei istorice a naţiunilor şi mai ales experienţa ţărilor în curs de dezvoltare a dovedit caracterul multidimensional al conceptului de dezvoltare, oferind gîndirii economice posibilitatea să abordeze fenomene de bază ale realităţii cum sînt : „nevoile fundamentale" şi „dinamizarea unei societăţi prin ea însăşi". Devine tot mai limpede însă, afirmă F.P., că satisfacerea nevoilor fundamentale este condiţionată de puterea de cumpărare : dorinţa de a trăi se opune neputinţei de a cumpăra. În acest context, conceptul de dezvoltare înviorează gîndirea economică prin însăşi sarcinile pe care le pune în faţa acesteia : de a înţelege structurile şi articulaţiile vieţii economico-sociale ; de a determina efectele asimetrice, influenţele factorilor dominanţi deopotrivă cu relevarea şi investigarea mecanismelor lor de reglare etc. Un asemenea demers ştiinţific, afirmă F. P., vădeşte sterilitatea teoriilor echilibrului mecanic, prefabricate, comparativ cu perspectivele unei analize a posibilităţilor echilibrării dezvoltării economico-sociale.

● *În colecţia „Biblioteca de sociologie" a Editurii Ştiinţifice şi Enciclopedice a fost editat volumul „Fluctuaţia forţei de muncă" – coordonator ştiinţific Honorina Cazacu. Lucrarea – abordînd o problematică ce s-a aflat statornic în atenţia sociologilor, dar şi a economiştilor şi*

în procesul economic se manifestă extrem de diferențiat de la popor la popor, de la economie națională la economie națională – foarte dezavantajos pentru unele și mai puțin pentru altele. În acest sens acționează – ca o cauză însemnată – raporturile de putere, dominare și exploatare care – din nefericire – sînt încă prea prezente în lumea contemporană. O atare părere ne-o sugerează chiar autorul atunci cînd se ocupă de problema industrializării țărilor în curs de dezvoltare, problemă extrem de contingentă cu cea a instaurării în lume a unei noi ordini economice și politice internaționale. La ceea ce arată însă N.G.-R., atunci cînd se referă la faptul că prin industrializare se creează „o imensă capacitate industrială care va rămîne în mare măsură neutilizată din cauza resurselor minerale insuficiente", [1]) mai trebuie subliniată – după părerea noastră – necesitatea industrializării în condițiile unei mai echitabile împărțiri între capacitățile de producție industriale în lume, avîndu-se în vedere că menținerea actualei împărțiri în favoarea țărilor dezvoltate determină consecințele sociale și umane dintre cele mai nefaste – permanentizarea și agravarea sărăciei și a lipsurilor pentru unii și acumularea bogăției și continuarea risipei de resurse naturale, pentru alții.

Mi-aș permite în finalul articolului să subliniez un aspect pe care l-am găsit puternic reflectat în lucrare. Din contactele nemijlocite în activitate pe care le-am avut cu prof. N. Georgescu-Roegen am desprins importanța pe care o acordă studiului interdisciplinar – reunind matematicieni, statisticieni, sociologi, economiști etc. De asemenea mi-a rămas vie în memorie seriozitatea și competența sa în tehnica statistică de elaborare a unor indici, prin mijlocirea cărora se urmărea caracterizarea parțială sau globală a evoluției economiei naționale. În elaborarea acestor instrumente de cunoaștere, era deopotrivă de atent la rigurozitatea științifică a procedeului matematic, la capacitatea acestuia de caracterizare precum și la necesitatea ca realitățile să fie cît mai veridic reflectate. În sistemul de indici folosiți în Institutul pentru studierea conjuncturii economice – unde și-a desfășurat o parte din activitatea sa în România – punea accentul pe indici cu cea mai mare capacitate de caracterizare (producția și consumul de ciment care caracteriza indirect activitatea de construcții, producția și consumul de țagle pentru construcția de mașini, cererile de vagoane de marfă, activitatea de transport pe calea ferată etc.). La fel proceda cînd se punea problema elaborării unor indici agregați. În acest fel utilizarea unui număr restrîns de indici selectivi asigura o cunoaștere cuprinzătoare, care întregită cu alte surse de informare și documentare, asigura lărgirea posibilităților pentru caracterizarea cît mai reală a situației prezente și în elaborarea unor previziuni ale evoluției pe perioade mai scurte. Viziunea pluridisciplinară în abordarea fenomenelor, rigurozitatea și puterea de sinteză a statisticianului se regăsesc amplu în paginile cărții.

Pe parcursul articolului am subliniat conținutul deosebit de valoros al lucrării profesorului N. Georgescu-Roegen, marea satisfacție ce are cel ce o studiază. Este neîndoielnic că atît valoarea cît și satisfacția își au izvorul, sînt susținute, nu numai de problematica abordată și de bogăția și logica argumentării, ci și ca urmare a faptului că această lucrare – atît prin conținut cît și prin tratare – se înscrie în tripla viziune – tot mai prezentă în gîndirea și în practica decizională contemporană – sistemică, prospectivă și social-umană. Aceasta explică în plus de ce cititorul – prezent și el în climatul contemporan, în fața unei opere științifice ca cea de față, consimte fără ezitare, să-și încordeze mintea și să-și deschidă inima.

prof. Roman MOLDOVAN

1) loc. cit. p. 476

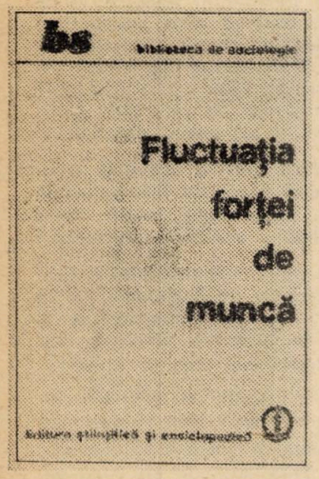

a altor specialiști din economie – caută să sintetizeze rezultatele obținute în investigații de teren în problema fluctuației forței de muncă și să ofere totodată un cadru conceptual și metodologic cît mai riguros care să fundamenteze cercetări ulterioare. Sînt astfel abordate aspecte legate de determinarea ritmului fluctuației forței de muncă, a tipurilor prin care acestea se realizează, evidențierea efectelor fluctuației manifeste asupra structurilor forței de muncă, asupra rezultatelor producției, etc. Autorii volumului au căutat să surprindă atît aspectele psihologice și sociologice ale fenomenului cercetat cît și implicațiile sale în plan economic, la nivelul activității din unitățile productive, în planul pregătirii forței de muncă.

Revoluția tehnico-științifică

● *Dinamizarea procesului de conducere planică a dezvoltării tehnico-științifice solicită desfășurarea unei activități creatoare, calitativ superioare pe toate verigile verticale ale conducerii – afirmă Josef Mervart în articolul* Plánovité řízeni vědecko-technického rozvoje a hlavni problémy jeho propojeni s cili a zàměry ekonomického rozvoje *(Conducerea planică a dezvoltării tehnico-științifice și problemele fundamentale ale corelării sale cu obiectivele și orientările dezvoltării economice), apărut în revista cehoslovacă POLITICKÁ EKONOMIE (nr. 10/1979). Este vorba, arată J.M., de crearea tuturor condițiilor pentru cunoașterea și integrarea efectivă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în desfășurarea activității economice, de respectarea necesității dezvăluirii și sprijinirii la timp a fenomenelor revoluționare care apar în domeniul științei și tehnicii și de depășirea situației în care dezvoltarea tehnico-științifică are loc pe baza a numeroase perfecționări parțiale ale categoriilor de produse și tehnologii, deja cunoscute sau chiar depășite.*

Accentuarea complexității conducerii planice a dezvoltării științei și tehnicii a determinat, pe de o parte, căutarea unor forme adecvate de conducere, iar pe de altă parte lărgirea obiectului însuși al conducerii – se subliniază în studiul citat. Referindu-se la dezvoltarea științei și tehnicii în perioada revoluției tehnico-științifice, J.M. apreciază rolul dominant al științei, aportul ei continuu la descoperiri revoluționare care pătrund în economia națională cu intensitate diferită și pe căi diverse.

Ajutor pentru dezvoltare

● *În numărul 1636 din 1979 revista PROBLÈMES ECONOMIQUES inserează, sub titlul „Les ressources mises à la disposition des pays en voie de développement en 1978 (Resur-*

FIŞE

sele puse la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare în 1978) sinteza unui comunicat de presă al OCDE. În articol se evidențiază că aportul total net de resurse, indiferent de proveniență, primite de țările în curs de dezvoltare a cunoscut o anumită creștere : de la 30 de miliarde de dolari în anul 1973 la 51 de miliarde în 1975 și la 77 de miliarde în anul 1978. (Sursele de finanțare prin care se constituie resurse respective sînt reprezentate de țările – C.A.D. – Comitetul de ajutor pentru dezvoltare –, țările OPEC, țările cu economie planificată, diverse bănci). Sînt evidențiate, totodată, schimbări semnificative care s-au înregistrat în structura – după proveniență – a resurselor amintite în cursul ultimilor două decenii ; elementul dominant remarcat îl constituie creșterea ponderii împrumutului de la sectorul bancar privat – de la o valoare nesemnificativă în anul 1960, aceasta s-a ridicat la 31% din total în anul 1978.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

Eleonora MASINI

secretar general al Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului

CONTRIBUȚIA CONSTRUCTIVĂ A OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ ROMÂNI

– Care sînt cele mai importante preocupări actuale ale Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului ?

– Federația Mondială pentru Studierea Viitorului își dezvoltă programele sale an de an. Tendințele cele mai interesante pe cale de a căpăta amploare se referă la dezbaterea problematicii dezvoltării atît în țări avansate, cît și în țări în curs de dezvoltare. Aceste dezbateri se centrează asupra anumitor aspecte. În acest moment Federația noastră – și aș spune că în genere cercetările asupra viitorului pe plan mondial astăzi – se ocupă în special de aspecte între care aș menționa problema comunicării la nivel global, și în același timp a identității culturale a diverselor țări. Aceasta ni se pare una din problemele cele mai importante care se vor pune în viitor și care trebuie de aceea studiate. Legat de aceasta se pune problema promovării științei și tehnologiei în folosul dezvoltării. Această din urmă problemă a fost dezbătută la ultima conferință mondială a Federației, desfășurată în Berlinul Occidental, în care s-a abordat unul din punctele aflate pe agenda Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie de la Viena din august 1979, și anume : știința, tehnologia, dezvoltarea și viitorul. În acest sens au fost dezbătute aspecte în special privind transferul de știință și tehnologie spre țările în curs de dezvoltare și deci relațiile internaționale, noua ordine economică internațională.

Un alt domeniu abordat în ce privește raporturile dintre știință, tehnologie și dezvoltare este cel al trebuințelor umane. Modalitățile de satisfacere a nevoilor de bază materiale și nemateriale se află și ele în centrul dezbaterilor internaționale.

Pe lîngă aceste preocupări este abordată și tematica învățării, adică a educației înțeleasă ca învățare cu accentul asupra celui care învață. Învățarea a făcut obiectul unui proiect al unei alte echipe de cercetare a viitorului. Este vorba de proiectul „Învățarea", prezentat sub formă de raport Clubului de la Roma la reuniunea acestuia de la Salzburg, din vara anului 1979, în prezența unor personalități din numeroase țări și a reprezentanților unor organizații internaționale. Cu această ocazie, toate temele abordate de Federație – comunicarea, noua ordine economică internațională, știința, tehnologia și dezvoltarea și nevoile umane – au ocupat un loc central.

Dintre cele trei echipe care au elaborat proiectul „Învățarea", echipa românească este cea care, după părerea mea, a adus cel mai mare aport conceptual, teoretic și empiric la această cercetare, care sînt convinsă că va avea un mare impact asupra opțiunilor viitoare ale multor țări. Am avut plăcerea să fiu unul din raportorii din grupurile de discuție de la Salzburg, care au avut misiunea să studieze aprofundat acest raport. De aceea, pot afirma cu convingere că această tematică va avea o importanță extraordinară în dezbaterile viitoare asupra dezvoltării, pe plan internațional.

– Cum apreciați, ca secretar general al Federației, cooperarea dumneavoastră cu oamenii de știință români ?

– Cercetarea viitorului este un domeniu nou al științei, în care asigurarea păcii și cooperării între națiuni ocupă un loc central. În activitatea mea, ca și în colaborarea cu colegii români, am avut ocazia să-mi dau seama de contribuția constructivă a oamenilor de știință români și a României în general în favoarea cauzei păcii și colaborării între țări și popoare. Contribuția României este deosebită atît în dezvoltarea a ceea ce se numește raporturile „Est-Vest", cît și a raporturilor „Nord-Sud".

Vorbind de contribuția României, aș dori să subliniez aici rolul proeminent al președintelui țării dumneavoastră în abordarea problemelor noii ordini economice internaționale. Deoarece am avut privilegiul de a prezenta operele sale în Italia, știu bine ce importanță prezintă modul său de abordare pentru dezbaterile actuale asupra dezvoltării.

– Ați vizitat în mai multe rînduri țara noastră. Ce impresii vi s-au cristalizat în urma acestor vizite ?

– Am vizitat România pentru prima oară în 1972, apoi am revenit cu diferite ocazii. Mi-am putut da seama astfel de transformările economico-sociale petrecute în ultimii ani, ca și de ospitalitatea bine cunoscută a românilor.

Fiind eu însămi profesoară de sociologie la Universitatea din Roma, din cele văzute am putut de asemenea să-mi dau seama că sistemul de învățămînt din România urmărește două obiective fundamentale : unul este asigurarea legăturii dintre învățămînt și munca productivă, în funcție de dezvoltarea economică și socială ; al doilea mi se pare a fi asigurarea accesului la sistemul de învățămînt pentru toți membrii societății. Foarte important mi se pare și obiectivul împrospătării continue a cunoștințelor tuturor celor ce muncesc, specialiști, cadre didactice etc. De aceea, sistemul românesc de învățămînt mi se pare unul din cele mai interesante pe care le-am putut cunoaște.

– De cîțiva ani își desfășoară activitatea la București, sub egida Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului, un Centru internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării. Cum apreciați rolul și activitatea acestui Centru ?

– Centrul care funcționează la București este una din cele mai importante unități ale Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului. Aș vrea să subliniez aportul deosebit adus de acest Centru, atît pe plan metodologic, cît și pe cel al investigațiilor concrete la studierea viitorului pe plan mondial. În acest sens, F.M.S.V. este foarte interesată ca activitatea Centrului să continue și să se îmbogățească, în cele două direcții care apar și în denumirea sa, și anume studierea viitorului și a dezvoltării. Aceasta este dealtfel, după părerea mea, perspectiva generală a studiilor asupra viitorului, legată indisolubil de cea a dezvoltării. Această concepție de viitor a stat și la baza contribuției românești la proiectul „Învățarea", la care m-am referit anterior.

– Știu că desfășurați o activitate științifică și în cadrul Asociației Internaționale de Sociologie. Ce legătură există între această activitate și cercetarea viitorului ?

– La ultima conferință mondială a Asociației Internaționale de Sociologie, de la Uppsala, am fost aleasă copreședinte al Comisiei pentru studierea viitorului, împreună cu cercetătorul sovietic I. Bestujev-Lada. Scopul principal al activității comisiei amintite este de a face să pătrundă în lumea sociologilor această viziune asupra viitorului. Fără îndoială că mulți sociologi s-au ocupat de studierea viitorului – și eu însămi sînt sociolog – dar această proiectare în special pe termen lung, adică pe un termen ce depășește 20 de ani, nu a pătruns încă în măsură suficientă în sociologie. De aceea la ultima conferință am ținut să pregătim un program care, pe scurt, este conceput în acești termeni : probleme globale și răspunsuri naționale, în viitor.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Probleme ale dezvoltării și viitorului în viziunea unor specialiști

SCHIMBĂRI NECESARE ÎN MODELUL DE DEZVOLTARE

Colaborarea internațională — premisă a identificării unor soluții viabile

„OCCIDENTUL și-a imaginat o clipă că omul nu se poate dezvolta decît într-o lume supusă capriciului său. Chiar dacă ar mai vrea acest lucru, el nu ar mai dispune de mijloace. Din toate schimbările care se operează sub ochii noștri, aceasta este cea mai manifestă, cea mai ireversibilă" — spunea, nu de mult un ziarist francez, în ideea că în lume trebuie să se nască o nouă organizare bazată pe alte principii, pe un nou mod de viață din care să dispară iraționalul și disproporțiile în consum, decalajele în dezvoltare, pericolul distrugerii speciei umane datorită cursei înarmărilor, riscul degradării mediului ambiant, precum și multe alte asemenea racile ale unei societăți perimate.

Asistăm, în prezent, la un proces în plină desfășurare în sensul conștientizării omenirii în legătură cu ceea ce se întîmplă pe planeta noastră fenomene care sînt determinate exclusiv de acțiune irresponsabilă a omului îndreptată către ceea ce, mult timp, a fost considerat ca o evoluție normală pe calea și în scopul dezvoltării. Este semnificativ faptul că la aceste eforturi de căutare a unor soluții viabile subscriu în prezent tot mai multe guverne, factori de decizie din tot mai multe țări, indiferent de orînduire, oameni de știință care înțeleg că trebuie trecut la acțiune în direcția unor schimbări efective și radicale în concepția omenirii asupra modului de viață ce va trebui conturat pentru generațiile de mîine.

În acest context se înscriu și seminariile organizate de comisiile economice regionale ale O.N.U., în colaborare cu Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, între care se numără și reuniunea Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, ce a avut loc recent la Ljubljana.

Desfășurat sub deviza „Schimbarea modului de dezvoltare și a stilului de viață", seminarul — care a reunit peste o sută de reprezentanți guvernamentali și experți (ai Federației internaționale a institutelor de studii avansate, ai Clubului de la Roma, ai Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător etc.) din cea mai mare parte a țărilor europene, S.U.A. și Canada — a exprimat voința guvernelor respective de a studia posibilitățile concrete privind instaurarea unui nou mod de viață pe continentul nostru. Esența discuțiilor a fost sintetizată de secretarul executiv al CEE/O.N.U., Janez Stanovnik, care arăta că „dezvoltarea economică nu mai poate fi măsurată în termenii statisticilor de producție ; creșterea în sine nu este decît un substitut minor al îmbunătățirilor reale în calitatea vieții". Este vorba așadar, de a se ajunge la **o nouă calitate a vieții,** obiectiv programatic pentru care militează cu consecvență partidul nostru, exprimat cu claritate în documentele partidului nostru, purtînd pecetea gîndirii creatoare a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Strîns legată de realizarea acestui țel major și de fapt una din premisele de bază este — în viziunea participanților la acest seminar — adaptarea la **o nouă concepție în domeniul energetic,** în condițiile în care regiunea C.E.E. deține 75% din producția mondială de bunuri și servicii, 75% din comerțul mondial, 25% din populația globului și consumă pînă la 80% din resursele energetice mondiale (după cum rezultă și din graficul alăturat). Conservarea este, așadar, o opțiune realistă. Experiența ultimului secol a demonstrat faptul că atitudinea față de utilizarea resurselor, față de activitatea economică trebuie schimbată în sensul deplasării accentului pe **conservare.** Spre exemplu, se arăta la Ljubljana, recunoaștem cu toții că ritmul actual de utilizare a carburanților fosili nu mai poate fi menținut la nesfîrșit. Această concluzie a dus la căutarea de soluții alternative, odată cu modificări în modul de abordare a producției și consumului.

Schimbarea de optică trebuie să aibă, deci, la bază modificări majore în ceea ce privește producția și consumul ; este însă de subliniat faptul că modificările nu mai pot fi lăsate la voia întîmplării, a evenimentelor, ele se impun a fi realizate și controlate prin acțiuni concrete ale guvernelor, ale factorilor de decizie din fiecare țară, precum și pe calea colaborării și cooperării internaționale.

Să luăm, spre exemplu, activitatea productivă. În unele țări capitaliste dezvoltate s-a ajuns — afirmă specialiștii — în situația în care chiar și susținătorii „pieței libere" nu mai pot găsi soluții eficiente pentru a menține echilibrul dintre cerere și ofertă ; s-a ajuns la o saturare a pieței datorită goanei după profit din partea producătorilor, situație generatoare de profunde dezechilibre economice, financiare, monetare și sociale.

Se naște, astfel, întrebarea : cum și în ce condiții trebuie realizată activitatea productivă ? Pe un plan mai larg ajungem la problema reevaluării a însăși concepției de dezvoltare, de ridicare a nivelului de trai.

Alternative și factori ai dezvoltării

REUNIUNEA de la Ljubljana a pus în discuție două scenarii posibile : primul ar consta în realizarea unei evoluții, a unor noi concepte și tipuri de comportament, plecînd de la condițiile existente în prezent — strategie care, după aprecierile specialiștilor pare să aibă puține șanse de a rezolva problemele fundamentale cu care este confruntată omenirea, riscînd, totodată, să adîncească decalajul dintre modelele de dezvoltare pe de o parte și, imperativele legate de mediul înconjurător și resurse pe de altă parte. Cel de-al doilea scenariu ar implica o ruptură netă între actualele modele de dezvoltare și alternativele lor — soluție care se impune indiscutabil în condițiile dezideratelor stringente cu care este confruntată omenirea la ora actuală.

Cum ar trebui concretizată această nouă strategie ? În concepția profesorului polonez Jerzy Wiatr, lumea nu trebuie să se îndrepte către „austeritate", ci mai degrabă către **„modele alternative ale bunăstării"**, modele care ar consta în : reducerea consumului irațional care se manifestă astăzi în cea mai mare parte a lumii ; deplasarea accentului asupra formelor colective de consum, în raport cu consumul individual ; acordarea unui rol prioritar aspectelor calitative, față de cele cantitative, în ce privește nivelul de trai, precum și tratarea într-o nouă perspectivă a problemelor de educație, în vederea dobîndirii unui spor real de civilizație și bunăstare.

Desigur, propunerile de mai sus sînt departe de a fi exhaustive, unice sau imuabile, tocmai de aici derivînd o altă necesitate reliefată de specialiști și anume ca, în tratarea modificărilor structurale, decizia să fie rezultatul unor consultări largi, de natură să permită abordarea problematicilor cunoscute sau care apar pe parcurs, în toată complexitatea lor.

Practic, ce ar trebui făcut ? Revenind din nou la problema energiei, specialiștii se pronunță pentru transformarea socie-

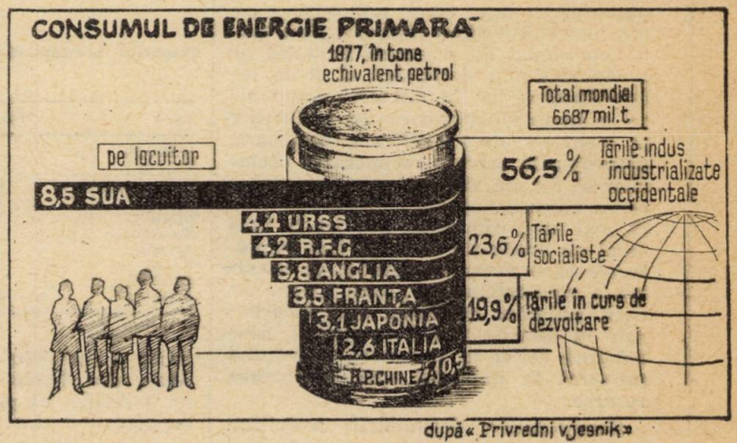

după «Privredni vjesnik»

tății de consum într-o **„societate a economisirii"**. Fără îndoială că nu sîntem confruntați cu riscul lipsei de energie, arăta, nu demult, revista franceză **Le Nouvel Observateur** : petrolului îi va urma cărbunele, avem energia nucleară, există energii reînnoibile — electricitatea de origine hidraulică, solară, geotermică, energia eoliană și altele — dar multe dintre acestea costă încă destul de scump, impunînd astfel o atenție sporită în momentul deciziei de folosire, precum și eforturi sporite de cercetare în scopul rentabilizării lor. Vom ajunge desigur și la folosirea pe scară largă a energiei solare, afirma revista citată, dar pînă atunci vom avea de străbătut încă o anumită perioadă de tranziție, destul de dificilă și greu de precizat ca durată și tocmai de aceea se impun eforturi concertate pentru economisire și găsirea de surse energetice alternative în slujba dezvoltării.

Evident, **industria** rămîne principalul consumator de energie și deci aici vor fi căutate resursele de economisire, dar și **agricultura** va trebui să preocupe mai mult decît pînă în prezent pe specialiști — se aprecia la Ljubljana. Se impune, în acest cadru, identificarea de noi sisteme de alimentare și modele de dezvoltare rurală în condițiile evaluării cît mai exacte a cheltuielilor în raport cu rezultatele, practicarea unei agriculturi intensive, pe bază de mecanizare și utilizare a îngrășămintelor, precum și atenție deosebită pentru a nu se ajunge la degradarea solurilor, la deteriorarea mediului.

Numeroase studii elaborate în ultimii ani au atras în modul cel mai serios atenția omenirii asupra implicațiilor profunde și chiar imprevizibile pe care le poate genera lipsa unor acțiuni la nivel mondial în domeniul ocrotirii mediului înconjurător, implicații vizînd direct creșterea economică și calitatea vieții. Iată numai cîteva din aspectele considerate ca fiind cele mai critice în prezent : degradarea ecosistemelor acvatice, acidizarea precipitațiilor atmosferice, poluarea fotochimică a stratului de ozon din atmosferă, reducerea și utilizarea irațională a terenurilor agricole, creșterea cazurilor de maladii generate de poluarea fonică, distrugerea multor specii din flora și fauna sălbatică de pe urma poluării. Exemplele ar putea continua, dar ceea ce se impune este, încă o dată, schimbarea radicală a modului de viață, ținînd cont de aceste coordonate, modificări în concepția de viață urbană, în înșeși sistemele de valori.

„A existat dintotdeauna o legătură evidentă între modul de viață și **tehnologie"** — arăta directorul executiv al Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, Maurice Strong, referindu-se la un alt factor al dezvoltării. Dar, adăuga el, modificările tehnologice rapide au fost însușite în mod inegal de către omenire, cu efecte nefaste legate de apariția și adîncirea dependenței tehnologice a unor țări față de altele, sau de folosirea realizărilor de vîrf în scopuri distructive. Societatea viitorului nu poate nega ideea de dezvoltare și revoluție tehnico-științifică, la fel cum nu poate concepe omiterea noțiunii de creștere. „Ceea ce trebuie însă realizat — conchidea M. Strong — este o societate dinamică, unde adoptarea unor modele de dezvoltare și concepții noi de viață cu sprijinul celor mai noi și mai valoroase rezultate tehnice să fie concepută ca o acțiune progresistă", pe deplin în interesul dezvoltării echilibrate și echitabile a omenirii.

Folosirea tehnologiilor în scopuri distructive și escaladarea cursei înarmărilor legată de ea reprezintă unul din aspectele cele mai aberante ale zilelor noastre. „În timp ce cheltuielile militare mondiale au ajuns la aproape 450 miliarde dolari în 1979 — se sublinia într-unul din documentele seminarului de la Ljubljana — este practic imposibil ca, referindu-ne la alternativele de dezvoltare, să ignorăm efectele progreselor în direcția înarmării. Astăzi, diseminarea armelor cuprinde rapid și țările în curs de dezvoltare, jumătate din oamenii de știință și inginerii lumii lucrează pentru perfecționarea armelor care pot deja distruge omenirea de mai multe ori...". În aceste condiții — se sublinia la Ljubljana — elaborarea unui mod de viață alternativ presupune **„schimbarea radicală a concepției de „securitate"**: mijloacele de salvgardare a securității naționale și internaționale trebuie să-și atingă scopul în sensul de a asigura supraviețuirea omenirii.

Iată numai cîteva din aspectele cele mai stringente — și acestea prezentate succint — care preocupă și trebuie să preocupe întreaga lume în eforturile pe calea găsirii de soluții la problemele care o confruntă, pentru a asigura o viață mai bună generațiilor de mîine. Premise și condiții prielnice există : ceea ce se impune — se arăta în concluziile seminarului C.E.E./O.N.U. — este ca toate țările să participe la aceste eforturi, prin soluții realiste și progresiste, în interesul întregii omeniri. Regăsim astfel, în problemele tratate la Ljubljana, aspecte ce constituie preocupări consecvente ale partidului și statului nostru, ale președintelui Nicolae Ceaușescu în sensul grijii permanente și neprecupețite pentru dezvoltarea continuă și multilaterală a țării noastre, pentru afirmarea deplină a valorilor umane ale poporului nostru, alături de celelalte popoare ale globului, într-o lume a colaborării și păcii, mai bună și mai dreaptă.

Em. S.

Reciclarea complexă a resurselor

(Urmare din pag. 4)

clar două activități distincte : cea de **casare,** care vizează înainte de toate recuperarea pieselor reutilizabile și cea de **colectare** a materialelor rezultate din casare în vederea reintroducerii lor în circuitul economic în calitate de materie primă.

Tendințele care se manifestă în țara noastră și pe plan mondial în domeniul reciclării resurselor marchează parcurgerea unei etape noi, superioară din punct de vedere calitativ. Este vorba nu numai de creșterea gradului de recuperare a materialelor, ci și de reintroducerea lor în circuitul economic pe o treaptă superioară de prelucrare și, respectiv, de valorificare. Bunăoară, **preocupările privind recuperarea oțelurilor** în Franța **vizează nu numai reducerea consumului de minereu de fier, ci, mai ales, reintroducerea lor în procesul de producție în acele faze tehnologice care permit valorificarea maximă a elementelor de aliere** (crom, nichel, vanadiu, molibden etc.) **încorporate în diferite tipuri de oțeluri, contribuind astfel la reducerea deficitului provocat de importul unor asemenea resurse.**

Corespunzător dezvoltării activității de reciclare a resurselor au apărut și **s-au dezvoltat în ultimii ani schimburile comerciale externe de materiale recuperate care participă la echilibrarea balanțelor de materiale a unor țări sau chiar a celor de piață externe.** Sugestiv în acest sens este faptul că numai din schimburile cu Italia, Franța a realizat în anul 1976 un sold activ de peste 1,4 miliarde franci francezi în condițiile în care peste 92% din valoarea exporturilor sale o dețin fierul vechi și metalele neferoase. Pe de altă parte, din datele prezentate în tabelul nr. 4 rezultă că principalele fluxuri ale exporturilor sînt orientate dinspre țările care dispun de rezerve naturale spre cele mai sărace din acest punct de vedere. În anul 1975 Italia, Spania, Japonia, R.F. Germania și Canada au fost principalele beneficiare ale exporturilor de fier vechi.

Tabelul nr. 4

Importul și exportul de fier vechi în anul 1975

— mii tone —

Țara	Import	Export	Sold
U.R.S.S.	—	1 139	+ 1 139
Franța	277	2 810	+ 2 533
R.F. Germania	1 [illegible]70	2 206	+ 486
Italia	5 413	5	— 5 408
Spania	2 176	1	— 2 175
Suedia	338	11	— 327
Anglia	88	916	+ 828
S.U.A.	277	8 717	+ 8 440
Canada	920	420	— 500
Japonia	3 093	—	— 3 093

Faptul că o serie de țări atrag în cantități mari materiale recuperate în alte țări demonstrează cu claritate că ele și-au adaptat industria la cerințele prelucrării unor asemenea resurse. Cu alte cuvinte, nu este vorba numai de crearea unei industrii de reciclare, ci și de adaptarea ramurilor industriale la cerințele prelucrării materialelor recuperate. Asemenea țări și-au orientat industria spre valorificarea unor resurse devenite disponibile în sfera producției materiale și în cea a consumului, atît pe plan intern, cît și internațional. Deci **crearea unor tehnologii adecvate pentru prelucrarea materialelor recuperate se conturează ca o direcție eficientă de acțiune pentru participarea unei țări la schimbul mondial de valori materiale.**

Din prezentarea succintă a principalelor realizări și tendințe care se manifestă în domeniul recuperării și reintroducerii în circuitul economic a unor bunuri materiale uzate, rezultă că reciclarea complexă a resurselor trebuie interpretată ca un concept care stă la baza organizării unei economii moderne. Este firesc deci ca problemele perfecționării unei asemenea activități să cumuleze din ce în ce mai mult preocupările unui cerc tot mai larg de cercetători din domeniul economiei și al tehnologiei.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Producția de cereale a C.E.E.

ESTIMĂRILE comunitare pentru 1979 au în vedere o producție totală de cereale de 110 milicane t, cifră inferioară celei de 116,2 mil. t din anul 1978.

La grîu, recolta este estimată la 43—44 mil. t față de 47,7 mil. tone 1978, principalul furnizor fiind Franța cu 41,5 mil. t. Pentru orz, se prevede o recoltă de peste 38 mil. t, situată însă, sub nivelul de 39,5 mil. t realizat anterior; recolta de porumb se pare că este superioară celei din 1978 (17—18 mil. t față de 16,4 mil. t).

Și la zahăr brut estimările prevăd rezultate diminuate: 11,51 mil. t față de 12,39 mil. t cît se obținuse în 1978. Pentru sfecla de zahăr prognozele indică creșteri mai însemnate în Italia (+400 mii t) și Belgia (+200 mii t).

Cooperarea Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate

ODATĂ cu schimburile comerciale, care au crescut de 2,2 ori în perioada 1970—1978, se amplifică și colaborarea economică și cooperarea în producție a Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate. Un loc prioritar îl ocupă cooperarea industrială, în special în industria constructoare de mașini, în producția de utilaje și instalații de transport, aceste sectoare acoperind peste 50 la sută din acordurile de cooperare. Electronica și electrotehnica dețin 18 la sută, în continuare situîndu-se chimia și industria alimentară.

În prezent, Bulgaria are încheiate cu aproape toate statele occidentale industrializate acorduri pe termen lung, intergu vernamentale, de colaborare economică, în producție și tehnico-științifică. Pe baza acestora au fost încheiate multe acorduri generale de colaborare economică și în producție cu o serie de firme occidentale, cum sînt: Daimler Benz, Hoechst, Krupp, Thyssen, FIAT, ENI, IRI, Montedison Volvo, General Motors, Siberta, iar mai recent — cu Pepsi Cola, AEG-Telefunken, Gutehoffnungshütte.

În țările vest-europene își desfășoară activitatea cele mai multe întreprinderi mixte cu participare bulgară, respectiv în R.F.G. — 8, în Franța — 2, în Italia — 2 etc.

Italia: perspective pentru 1980

PENTRU ITALIA, anul 1979 s-a scurs într-o conjunctură puțin favorabilă: inflația a depășit 15%, iar numărul șomerilor a ajuns la 1,7 milioane, după cum arată ultimele date oficiale de la Roma. Pentru 1980 se prevede că P.N.B. va crește numai cu 1,5% (4,3% în acest an), inflația va depăși nivelul actual, iar puterea de cumpărare nu va înregistra nici o creștere. În aceste condiții, guvernul și-a anunțat intenția de a lua o serie de măsuri în încercarea de a atenua evoluțiile previzibile. În ce privește sprijinirea industriei, statul își propune să preia o parte din cheltuielile sociale ale întreprinderilor și să stimuleze întreprinderile exportatoare. Pentru creșterea puterii de cumpărare vor fi majorate alocațiile familiale odată cu reducerea unora dintre sarcinile fiscale cele mai ridicate. Se prevede, de asemenea, impulsionarea construirii de locuințe cu subvenții guvernamentale și facilitarea condițiilor de credit pentru populație.

Cu toate acestea, dat fiind că se anticipează un deficit bugetar important pentru 1980, specialiștii italieni apreciază că nu vor putea fi evitate creșteri de tarife (la telefon, electricitate, poștă, transporturi) și de taxe la anumite produse (băuturi, fructe din import, aparate electrice) în vederea majorării încasărilor sectorului public.

Orientări în dezvoltarea economică

Columbia: intensificarea valorificării resurselor

COLUMBIA, importantă producătoare și exportatoare de cafea, și-a propus realizarea unui important program de investiții de stat pînă în 1982, care vizează mai buna valorificare a resurselor naturale, extinderea bazei energetice, creșterea și diversificarea industriei prelucrătoare.

În următorii ani, Columbia va aloca fonduri însemnate pentru exploatarea importantelor zăcăminte de cărbuni și gaze naturale descoperite. Creșterea producției — la 15 milioane tone spre 1990 — va permite comercializarea cărbunilor pe piața internațională, deoarece se intenționează ca, pe termen lung, cărbunele să devină, după cafea, al doilea produs de export al țării. Se intenționează ca în 1985 ponderea cărbunilor în balanța de energie să crească la 54% față de 24% cît este în prezent, iar ponderea țițeiului să scadă de la 31% la 13%.

Pe lîngă extinderea sistemului de termocentrale electrice, se va accentua valorificarea potențialului hidroenergetic — deosebit de ridicat — al țării. Pînă în 1982 se preconizează finalizarea a 10 proiecte energetice care vor însuma o capacitate instalată de 2 288 MW și începerea lucrărilor la încă 13 obiective cu o capacitate instalată totală de 4445 MW.

În cadrul industriei prelucrătoare atrag atenția preocupările pentru creșterea producției siderurgice: producția de oțel urmează să atingă 1,2 milioane tone în 1980 și 2,2 milioane tone în 1985 prin extinderea capacității uzinelor existente și prin construirea de noi unități siderurgice, care vor utiliza procedeul reducerii directe a minereului de fier.

În industria constructoare de mașini se are în vedere continuarea procesului de dezvoltare și diversificare a producției. Un loc important îl va deține industria de autovehicule, inclusiv sporirea producției de piese și componente.

Volumul schimburilor comerciale, dintre România și Columbia a crescut de la 21,3 milioane lei valută în 1975 de 59,2 milioane lei valută în 1978. În exporturile României figurează mai ales produse ale industriei construcțiilor de mașini și ale industriei chimice, iar la importuri — produse tradiționale de export ale Columbiei, printre care cafea. De asemenea, România colaborează cu Columbia în domeniul valorificării, în țara parteneră, a zăcămintelor de cărbuni cocsificabili.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A ANULUI 1980 a debutat pe piețele valutare într-un climat de nervozitate și incertitudine care s-a reflectat în fluctuațiile ample ale cursurilor de schimb ale valutelor occidentale și mai ales în „febra" care a cuprins pe o scară mai amplă piața metalelor prețioase. Perspectiva economică neîncurajatoare a principalelor țări occidentale, continuarea într-un ritm și la cote fără precedent a escaladării prețului petrolului brut (care la unii furnizori a depășit nivelul de 35$ / baril), continuă să fie principale elemente de influență asupra activității piețelor valutare în această săptămînă. Intervalul a fost caracterizat prin intervenții relativ importante și repetate ale băncilor centrale în favoarea dolarului. A continuat să se amplifice procesul de transfer al capitalurilor investite în valute și hîrtii de valoare (acțiuni, titluri, etc.) în metale prețioase, rare și alte valori materiale.

Lira sterlină a avut o evoluție oscilantă, marcată în final de declanșarea grevei oțelarilor. În aceste condiții, lira a atins 2,22 dolari / liră, nivel minim al intervalului (cu aproape 1% sub cursul de referință) după care a revenit atingînd un maxim la circa 2,25 dolari / liră sterlină. **Francul elvețian** a înregistrat o repreciere maximă de circa 1% după care a închis la un curs de circa 1,5825 franci / 1 dolar, cu circa 0,3% sub cursul de referință de 1,5750 franci / 1 dolar. **Marca vest-germană** a avut o permanentă tendință ascendentă față de dolar în raport cu care a atins un maxim de 1,7025 mărci (1% peste cursul anterior) și a închis cu 0,3% peste nivelul de referință, la circa 1,7150 mărci / 1 dolar sub influența intervențiilor băncii centrale. **Francul belgian,** după un recul realizat în primele zile s-a apropiat în final de marca vest-germană cotînd la închidere la 27,85 franci / 1 dolar. **Francul francez** a spart pentru prima dată în ultimele luni plafonul de 4 franci / 1 dolar cotînd la circa 39,45 franci (repreciere de circa 0,6% față de cursul de referință de 4,02 franci la care a cotat practic și la finele acestei săptămîni). **Lira italiană** a coborît la rîndul său sub bariera de 800 lire pentru un dolar, cotînd la un maxim de circa 795,70 lire după care a cedat teren ajungînd în final la circa 802 lire / 1 dolar. **Yenul japonez** a înregistrat o repreciere de circa 1% la un curs de circa 237,45 yeni pentru un dolar S.U.A.

Pe **piața eurodepozitelor** la șase luni dobînzile la eurodolari și euromărcile vest-germane au înregistrat o scădere situîndu-se la circa 14,8125% și respectiv 8,3125% în timp ce francul elvețian a fost cotat la circa 6,25%.

Piața aurului a înregistrat o nouă perioadă de mare efervescență, prețul metalului atingînd cel mai înalt nivel la fixingul din Londra la 634 dolari / uncie, în timp ce pe piață a fost cotat în unele momente la circa 640 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

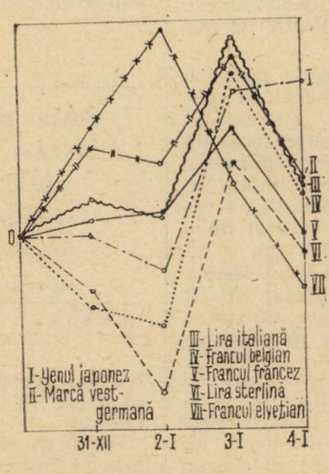

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 31.XII—4.I luîndu-se ca bază cursurile din 28.XII.1979.

FEBRA AURULUI

Pe marginea ultimelor evenimente de pe piața metalului galben

ÎN ZILELE din urmă, prețul aurului pe piețele occidentale a rupt toate barierele psihologice, a sfidat toate prognozele, toate temerile, ajungînd la un nivel care reprezintă aproape de 20 ori mai mult decît vechiul preț oficial de 35 dolari uncia (31,1 g). O singură zi a fost suficientă ca prețul să facă un salt de 100 dolari, în vreme ce prețul de 35 dolari a rămas neschimbat din 1934 pînă în 1971, adică timp de 37 ani ! Unele burse au trebuit chiar să fie închise, deoarece avalanșele de cereri la prețul, imposibil de conceput înainte, de peste 600 dolari uncia n-au mai putut să fie satisfăcute din cauza absenței unei oferte suficiente (la acest preț exorbitant !).

Am asistat fără îndoială la un fenomen ieșit din comun : aurul, altă dată simbol al stabilității, al „dreptei măsuri", devenit victimă a unor mișcări dezarticulate, haotice, lipsite aparent de orice logică economică, financiară sau măcar umană. Aparent, într-adevăr, deoarece la o analiză mai atentă se pot totuși intui măcar unele din resorturile care au împins cu forța unei rachete prețul acestui metal în zone neatinse vreodată, nici chiar de o imaginație înfierbîntată.

O infirmare a legilor pieței

ÎNCEPEM cu o cauză care reprezintă oarecum o infirmare a legilor pieței : pe măsură ce a crescut năvalnic cererea de aur și implicit prețul acestuia, producția de aur din Occident nu numai că nu a crescut corespunzător, ci a scăzut treptat și a rămas în continuare la un nivel inferior aceluia din anii trecuți. Din 1975 încoace, producția nu s-a mai redresat. Astfel, în 1978, au fost extrase numai 967 tone și anume : Africa de Sud 706 tone, alte țări din Africa 37 tone, Canada 53 tone, S.U.A. 30 tone, iar restul țărilor occidentale 141 tone (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Producția de aur (fără U.R.S.S.) (tone)

	1972	1973	1974	1975	1978
Total	1 157,0	1 092,0	1 000,0	940,0	967,0
din care :					
Africa de Sud	909,7	852,2	758,5	703,1	706
Canada	64,7	60,0	53,4	51,0	53
S.U.A.	45,1	36,2	35,0	32,1	30
Rhodesia	15,5	15,5	20,0	20,0	...
Papua-Noua Guinee	12,4	16,5	24,0	19,0	...
Ghana	22,5	22,7	20,0	18,2	...
Filipine	18,8	17,7	16,7	15,8	...
Australia	23,5	17,1	16,3	14,0	...

Unul din motivele pentru care extracția de aur nu reacționează așa cum ne-am fi așteptat la creșterea prețului este natura cererii sporite : această cerere nu se datorește unui consum sporit, ci speculei. De cînd a apărut aurul, adică de acum circa șapte mii de ani, el a fost utilizat mai mult pentru scopuri reprezentative și pentru tezaurizare decît pentru consum. În 1978, de exemplu, balanța cererii și ofertei de aur s-a prezentat așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Dintr-un consum total de 1 813 tone, obiectele de podoabă — ele însele în principal o formă de tezaurizare, deci de speculație — precum și speculația propriu-zisă au reprezentat 1 565 tone. Or, speculația apare în valuri, fiind foarte sensibilă nu numai la factori materiali, ci mai ales la imponderabile, astfel încît nu constituie o bază stabilă pentru decizii privind investiții pe termen lung în exploatări de aur. Aceasta nu înseamnă că evoluția din ultima vreme a prețului aurului nu a dus la o intensificare a căutărilor de noi zăcăminte sau a redeschiderii de vechi mine, uneori închise încă din Evul Mediu. În ultimul caz, ceea ce contează nu este numai prețul ridicat al metalului, ci și tehnologiile moderne, între care utilizarea unor bacterii cu care se reușește o desprindere de aproape 100% a metalului din minereu.

Cu toate acestea, poziția Africii de Sud ca producătoare de aur rămîne dominantă, iar acolo se duce o politică de reducere a producției (față de 1 000 tone produse în 1970, în 1978 nu s-au mai produs, după datele arătate, decît 706 tone). La această evoluție a contribuit faptul că în 1970 se extrăgeau 13,3 grame de metal dintr-o tonă de minereu, iar în 1978 numai 9 grame. Concluzia este că și în viitor trebuie să se conteze pe o discrepanță între cererea și oferta de aur, de natură să sprijine tendința de creștere a prețului.

„Însușiri fiscale"

O ALTĂ CAUZĂ a actualelor fenomene de pe piața aurului o constituie, după unii comentatori, faptul că deținerea de aur este scutită în Occident de impozite și taxe, ceea ce prezintă în multe țări un avantaj remarcabil. Un bancher din Europa declara unui ziarist american : „Aurul are însușiri fiscale. Poți să-l cumperi și să-l deții fără să plătești impozite, poți să-l transmiți copiilor fără să ți se pretindă vreo taxă".

Se mai amintește în Occident extrema ușurință cu care se pot face tranzacții cu aur, avînd în vedere marea lui valoare închisă într-un volum mic. Monezile de aur au în prezent o căutare mai mare decît lingourile. În S.U.A., monezile favorite sînt cele emise în Africa de Sud, Kruegerrands, deoarece fiecare piesă cîntărește exact 31,1 grame, adică o uncie, astfel încît prețul unui Kruegerrand este egal cu prețul de piață al aurului, ceea ce nu este cazul celorlalte monezi. În R.F.G. de exemplu, în septembrie 1979, prețul unui gram de aur dintr-o monedă revenea la 37,07 mărci vest-germane (D.M.) în cazul napoleonului francez (20 fr.), la 28,91 D.M. în cazul dolarului aur („Double Eagle"), la 22,81 D.M. în cazul Sovereign-ului englez etc. Toate monezile care se vînd și se cumpără sînt bătute de pe vremea cînd aurul circula liber, cu excepția Kruegerrand-ului care se bate curent în Africa de Sud.

Toate motivele invocate mai sus pentru a explica marea cerere de aur din prezent sînt corecte, însă nu sînt de natură să justifice actuala situație de pe piețele occidentale. De aceea trebuie căutate și alte explicații.

Erodarea monedelor occidentale

UNA DIN CAUZELE principale ale mișcărilor haotice de pe piețele aurului este deprecierea dolarului S.U.A. Cel care exclamă : „cît de mult s-a scumpit aurul" își dă prea bine seama că acesta este numai un fel de a vorbi, deoarece același fenomen poate fi exprimat și cu alte cuvinte și anume : „cît de mult s-a prăbușit dolarul !" Prețul internațional al aurului, înregistrat la bursele din Occident, a fost exprimat din totdeauna în moneda națională a S.U.A. „Scumpirea" aurului poate fi deci considerată ca fiind una din manifestările deprecierii dolarului față de mărfuri în general și față de marfa aur în special.

Cel care este dispus să plătească multe sute de dolari pe puține grame de aur este probabil conștient că acești dolari și-au pierdut atît de mult din puterea de cumpărare și vor pierde în continuare în lunile care vin, încît schimbul proiectat nu este în defavoarea lui, ci dimpotrivă. Și aceasta, cu toate că aurul nu constituie un activ purtător de dobîndă, cum este dolarul.

Tabelul nr. 2

Balanța cererii și ofertei de aur (tone)

I. PRODUCȚIE	967	I. CONSUM INDUSTRIAL	
		— obiecte de podoabă	1 000
II. VÎNZĂRI		— medicină	87
		— electronică	86
— U.R.S.S. și alte țări		— altele	75
socialiste	432	II. SPECULAȚIE	
— organisme		— monezi	215
		— medalii	45
monetare	414	— tezaurizare	305
Total	1 813		1 813

Erodarea monedei americane ca urmare a inflației se desfășoară într-un ritm accelerat : prețurile bunurilor de consum în S.U.A. au sporit cu 6,5% în 1977, cu 7,5% în 1978, iar pen-

Aurul : o avalanşă de cereri imposibil de satisfăcut

tru 1979 se contează pe un spor de circa 15% (datele aferente nu au fost încă publicate). Prevederile pe 1980 sînt pesimiste din acest punct de vedere, ştiut fiind că în acest an vor avea loc alegeri prezidenţiale şi că, în consecinţă, pentru raţiuni electorale lesne de înţeles, nu sînt de aşteptat măsuri de „austeritate" anti-inflaţionistă, cu toate asigurările date de autorităţi că lupta împotriva inflaţiei reprezintă pentru Administraţia Carter prioritatea priorităţilor.

Deprecierea monedei americane este deci una din cauzele certe ale ascensiunii ameţitoare a preţului aurului. Pe vremea cînd 31,1 grame de aur costau 35 dolari, aceşti dolari aveau cu totul altă valoare şi altă reputaţie decît în prezent. Se putea spune pe atunci, iar oficialităţile din S.U.A. se grăbeau să propage acest slogan în întreaga lume, că „dolarul este tot atît de bun ca aurul" şi nimeni nu zîmbea auzindu-l. Pe cînd acum...

Trebuie să ne punem întrebarea dacă actualul preţ al aurului oglindeşte efectiv gradul de depreciere a dolarului. Răspunsul nu comportă dificultăţi : o simplă comparaţie a creşterii procentuale a preţului aurului din ultima perioadă cu scăderea procentuală a puterii de cumpărare a dolarului în aceeaşi perioadă va fi suficientă. Această comparaţie arată că preţul aurului a crescut într-un ritm mult mai alert decît preţurile bunurilor de consum pe baza cărora se calculează puterea de cumpărare a dolarului. Răspunsul este deci negativ. Prin urmare, mai există şi alte cauze pertinente.

Este un fapt că nu numai dolarul se depreciază, ci toate monedele principale din Occident, deşi în ritmuri diferite, unele mai rapid, altele mai lent decît dolarul. Ultimul raport al O.C.D.E. cu privire la evoluţia preţurilor bunurilor de consum în ţările membre ale acestui organism indică pentru anul 1979 o rată medie a inflaţiei de 11%, comparativ cu 7,9% în 1979.

Inflaţia generalizată din ţările capitaliste sapă nu numai la temelia puterii de cumpărare a banilor, dar şi la temelia încrederii în aceşti bani. Cu cît semnele băneşti se depreciază mai mult, roase de inflaţie, cu atît nostalgia după aur este mai mare.

Ca urmare, deţinătorul de valute străine caută salvarea în „valoarea refugiu" a aurului. Una din publicaţiile cele mai răspîndite din R.F.G., **Die Zeit**, afirma de curînd : „Ori de cîte ori oamenii îşi pierd încrederea în guvern (şi odată cu aceasta în valoarea banilor), ei îşi găsesc refugiul în aur. Căderea dolarului şi ascensiunea ameţitoare a preţului aurului au una şi aceeaşi rădăcină: teama că valoarea banilor de hîrtie se va prăbuşi".

Nu este vorba prin urmare, numai de soarta monedei americane, deşi aceasta este cea mai răspîndită monedă naţională folosită în tranzacţiile internaţionale, moneda celui mai puternic stat capitalist. Este vorba despre carenţa tuturor monedelor occidentale.

Reintrarea aurului în sistemul monetar internaţional?

ÎN FAŢA acestei carenţe, unii comentatori îşi pun întrebarea dacă demonetizarea aurului ,idee de provenienţă americană, nu va trebui abolită, găsindu-se o soluţie pentru reinstaurarea într-un fel sau altul a etalonului aur. În această privinţă, părerile sînt divergente. Iată cîteva spicuiri din diferitele luări de poziţie : „Rolul monetar al metalelor preţioase este un anacronism datînd din timpurile preindustriale" (de Vries). Sau : „Aurul a devenit o marfă speculativă cu o piaţă subţire şi un preţ flexibil, iar de aici, o sursă de tulburări monetare" (Bhatt, V.V.). Sau : „Nu cunosc autor serios care să susţină în prezent că guvernele trebuie să dea ceasul înapoi în această privinţă. Ca atare, eliminarea rolului monetar al aurului este istoriceşte inevitabilă" (Cooper, R.N.). Sau : „Nu ar trebui să se facă nimic în sensul ca aurul să poată deveni din nou un etalon monetar. În timp ce aurul va continua să constituie o parte din rezervele monetare, el va deveni treptat mai puţin potrivit pentru decontările internaţionale, ca urmare a desfiinţării preţului oficial al metalului galben. În viitor, principala funcţie a aurului pentru băncile centrale ar fi aceea de a servi ca garanţie colaterală a creditelor" (Klasen, K.). Există însă şi păreri contrarii, cum este aceea afirmată de reprezentantul Franţei la Fondul Monetar Internaţional : „Cu cît se pretinde negarea utilităţii aurului, cu atît realitatea pieţei se impune. Cu cît pretinzi să izgoneşti aurul din relaţiile internaţionale, cu atît constaţi că el revine, eventual sub o altă formă".

Nu este exclus ca în calculele celor care au împins în ultimele zile preţul aurului la înălţimi astronomice să existe şi perspectiva reintrării aurului în sistemul monetar internaţional.

Cît timp va continua actuala situaţie de pe pieţele aurului ? Un răspuns categoric este hazardat, avînd în vedere că impulsul principal în ascensiunea preţului acestui metal l-a dat speculaţia, iar aceasta este foarte labilă. Preţurile în creştere pe piaţa aurului inspiră pe speculator să cumpere, deoarece o asemenea mişcare tinde să creeze impresia că preţurile vor creşte în continuare. Dimpotrivă, scăderea preţurilor inspiră pe speculator să vîndă, pentru a se pune la adăpost de o scădere în continuare. În felul acesta, mişcarea într-un sens sau altul a preţului aurului se auto-amplifică, provocînd variaţii cu totul excesive, aşa cum au fost cele din ultimul timp.

Exemplele din trecut demonstrează că după o mare ascensiune a preţurilor poate urma o cădere tot atît de mare. Astfel, la începutul deceniului '70, preţul aurului a crescut brusc de la circa 45 dolari uncia la sfîrşitul lui 1971, la aproape 200 dolari la sfîrşitul lui 1974. În august 1976, preţul aurului nu mai era decît de 100 dolari uncia. Nu este exclus ca în viitor să asistăm la o repetare a acestui proces. Din păcate, norii care se strîng atît pe cerul economiei mondiale, cît şi pe acela al politicii mondiale nu par să încurajeze o scădere spectaculoasă a preţului aurului, cu toată actuala lui supraevaluare.

În loc de concluzie

CU ACEASTA am ajuns la una din cele mai evidente şi mai grave cauze ale nervozităţii care a pus stăpînire de cîtva timp pe bursele aurului. Istoria arată că preţul acestui metal descrie o curbă ascendentă de cîte ori apar focare de tensiune în lume. Nu există seismograf mai precis pentru seismele economice şi politice decît aurul. Cursa nebunească a înarmărilor, criza economică, criza energetică, criza valutară, adîncirea în continuare a prăpastiei dintre ţările bogate şi cele sărace, reprezintă tot atîţia factori de agravare a încordării în viaţa internaţională.

Perspectiva deschisă de noul deceniu în care de abia am intrat nu contribuie la calmarea spiritelor. Dimpotrivă. „Problemele cărora va trebui să le facem faţă în cursul anilor '80 — declara un bun cunoscător al vieţii internaţionale, Robert McNamara — vor fi aproape cu certitudine şi mai dificil de rezolvat" decît criza economică a anilor '70.

Pe măsură ce se face din nou auzit zăngănitul armelor războiului rece, pe care oamenii de bună credinţă din lume le credeau pe cale de a prinde rugină, aurul apare tot mai mult ca o posibilă oază a încrederii, în mijlocul unui pustiu al fricii. „Aurul, afirmă revista americană **Business Week**, a dovedit că este o armă eficientă care apără pe individ împotriva incertitudinilor vieţii", împotriva „anxietăţii cu privire la viitorul omenirii". Revista continuă, reflectînd starea de spirit actuală din lumea capitalistă : „Pentru mulţi, aurul constituie un fel de asigurare pe care o contractează pentru a se proteja de capriciile guvernului". Acest metal „poate contribui la apărarea împotriva guvernanţilor care distrug moneda prin inflaţie, împotriva confiscării veniturilor prin impozite, împotriva ameninţării cu moartea prin războaie...".

Ascensiunea din ultima vreme a preţului aurului reprezintă astfel mult mai mult decît o „toană" a burselor şi o manevră a speculatorilor. Ea reflectă criza încrederii în capacitatea guvernanţilor occidentali de a redresa o situaţie care se deteriorează pe zi ce trece.

Haoticul aur ? Nu. În realitate este vorba de haoticul mers al unei societăţi în care echilibrul poate fi găsit tot mai greu.

dr. Costin C. KIRIŢESCU

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul Nr. 2 din 11 ianuarie 1980

— Congresul Frontului Unității Socialiste. Un proces complex de adîncire continuă a democrației socialiste **(asist. univ. Gheorghe Petrescu, asist. univ. Dorina Zaharia)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reciclarea complexă a resurselor — orientări și tendințe **(dr. Vasile Bogdan, Marius Costea)** 3

— Promovarea progresului tehnic — la baza realizării producției fizice **(Costică Toader)** 5

— Utilizarea complexă a cursurilor de apă — cerință însemnată pentru satisfacerea necesarului de energie **(Dumitru Spiridon, Silviu Bogdan)** 6

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate, eficiență.

● Beneficiul în cooperativele agricole de producție **(Ion Manea)** 8

● Creșterea rolului creditului în realizarea autogestiunii economice **(Nicolae Pretorian)** 10

— Ancheta „R.E.". Lansarea produselor noi **(conf. dr. D. Patriche, asist. univ. G. Stănciulescu, asist. univ. V. Olteanu)** 12

— Sistemul unitar al transporturilor — contribuție calitativ sporită la satisfacerea cerințelor beneficiarilor **(Emil Spirea, Socrate Găvală, George Matei)** 15

— Elemente ale procesului de îmbunătățire a calității produselor **(dr. C. Baron, dr. T. Baron)** 17

CONDUCERE ORGANIZARE

— Aprofundarea cunoașterii costurilor în vederea optimizării deciziilor **(Victoria Oprean, Dumitru Oprean)** 19

TEORII — IDEI

— Direcții noi de cercetare și de activitate în domeniul informaticii (II) **(M. Drăgănescu, M. Guran, A. Davidoviciu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Entropia și creșterea economică (III) **(prof. Roman Moldovan)** 24

— Convorbiri economice cu **Eleonora Masini.** Contribuția constructivă a oamenilor de știință români **(Dinu Dragomirescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Probleme ale dezvoltării și viitorului în viziunea unor specialiști. Schimbări necesare în modelul de dezvoltare **(Em. S.)** 27

— Tendințe conjuncturi 29

— Febra aurului **(dr. Costin C. Kiriţescu)** 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

— The Congress of the Socialist Unity Front. A complex process of continuous deepening of the socialist democracy **(Assist. Gheorghe Petrescu, Assist. Dorina Zaharia)** 1

— Directions and trends in full-scale and complex recycling of the resources included in the out-of-use goods **(Dr. Vasile Bogdan, Marius Costea)** 3

— The complex use of river waters — an important need to cover the energy demand **(Dumitru Spiridon, Silviu Bogdan)** 6

— The benefit in the co-operative farms **(Ion Manea)** 8

— New directions in research and activity in data processing (II) **(M. Drăgănescu, M. Guran, A. Davidoviciu)** 21

— Economic talks with **Eleonora Masini** Constructive contribution of the Romanian scientists **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Schools ● trends ● economists. Entropy and economic growth (III) **(Prof. Roman Moldovan)** 24

— Necessary changes in the development model **(Em. S.)** 27

— The gold fever **(Dr. Costin C. Kiriţescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Le Congrès du Front l'Unité Socialiste. Un processus complexe d'approfondissement continu de la démocratie socialiste **(assist. Gheorghe Petrescu, assist. Dorina Zaharia)** 1

— Orientations et tendances dans le recyclage intégral et complexe des ressources incorporées dans les produits hors-usage **(Dr. Vasile Bogdan, Marius Costea)** 3

— L'utilisation complexe des rivières — exigence importante pour couvrir le nécessaire d'énergie **(Dumitru Spiridon, Silviu Bogdan)** 6

— Le bénéfice dans les coopératives agricoles de production **(Ion Manea)** 8

— Directions nouvelles de la recherche et de l'activité dans le domaine de l'informatique (II) **(M. Drăgănescu, M. Guran, A. Davidoviciu)** 21

— Discussions économiques avec **Eleonora Masini.** La contribution constructive des scientifiques roumains **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Écoles ● courants ● économistes. L'entropie et la croissance économique (III) **(prof. Roman Moldovan)** 24

— Changements nécessaires dans le modèle de développement **(Em. S.)** 27

— La fièvre de l'or **(dr. Costin C. Kiriţescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Конгресс Фронта Социалистического Единства. Комплексный процесс постоянного углубления социалистической демократии **(ассистент выс. шк. Георге Петреску, ассистент выс. шк. Дорина Захария)** 1

— Ориентации и тенденции в области полного, комплексного переиспользование ресурсов, заключенных в вышедших из употребления предметов **(др. В. Богдан, Марчус Костя)** 3

— Комплексное использование речной системы — видное требование для обеспечения потребностей в энергии **(Думитру Спиридон, С. Богдан)** 6

— Прибыль в сельскохозяйственных производственных кооперативах **(Ион Мания)** 8

— Новые направления исследования и деятельности в области информатики (II) **(Михай Драгэнеску, М. Гуран, А. Давидовичу)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Энтропия и экономический рост (III) **(проф. Роман Молдован)** 24

— Экономические беседы с **Елеонорой Мазини.** Конструктивный вклад румынских ученых **(Дину Драгомиреску)** 26

— Необходимые изменения в модели развития **(Ем. С.)** 27

— Брожение на рынке золота **(Др. Костин К. Кириеску)** 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal: pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont. I.S.I.A.P. nr. 6451.562.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

RADIORECEPTOARE PORTABILE

● Buletine de ştiri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii şi tineret ● Muzică populară, uşoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toţi vă oferă aparatul de radio. Dar dacă aţi avea un radioreceptor portabil, aţi avea mai mult decît un prieten instruit şi agreabil, aţi avea un prieten nedespărţit.

În magazinele comerţului de stat vă aşteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preţ
● CORA	1	345 lei
● APOLLO	1	345 „
● PESCĂRUŞ	2	450 „
● ALFA	2	500 „
● COSMOS	3	645—740 „
● JUPITER	4	845 „
● MADRIGAL	4	1150 „
● GLORIA	4	1450 „

Radioreceptoarele portabile se vînd şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

VIZITAȚI UNITĂȚILE COOPERAȚIEI DE CONSUM DIN ÎMPREJURIMILE CAPITALEI

1980 JAN 22

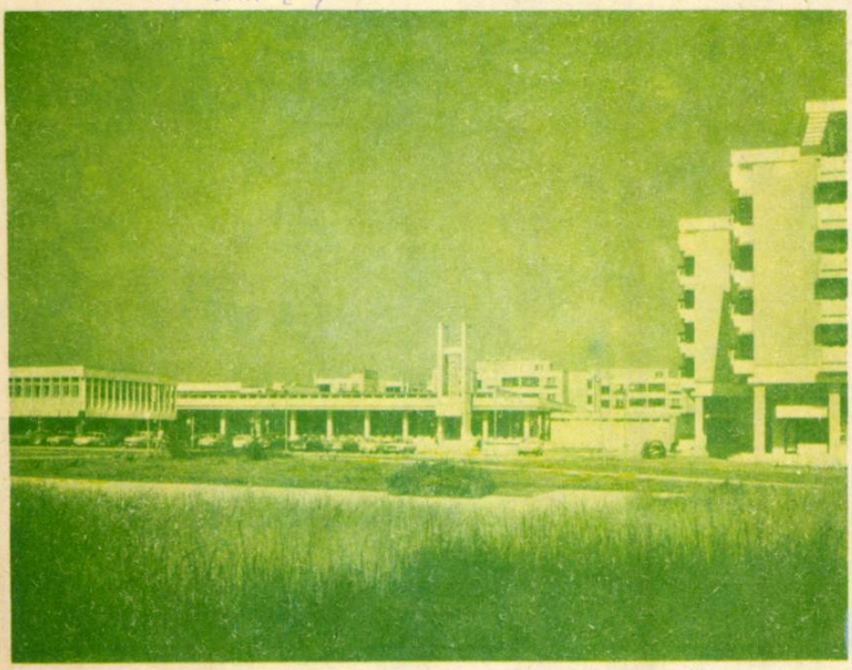

Pentru cei ce doresc să petreacă în mod cît mai plăcut timpul liber, la mică distanță de Capitală, cooperația de consum a dat în folosință cîteva atrăgătoare locuri de popas și recreere.

Pe șoseaua națională București — Alexandria, la km 22, în pădurea de pe malul Argeșului, lîngă localitatea Buda, se află un frumos han turistic construit în stil arhitectonic românesc. Unitatea dispune de 30 de camere cu confort modern și încălzire centrală, un restaurant cu o atmosferă plăcută, care oferă o gamă diversă de specialități culinare și de zahana.

La Măgurele, în imediata apropiere a modernelor edificii de învățămînt și cercetare științifică, cooperația de consum deține un mare complex comercial și hotelier : un elegant hotel cu 200 de locuri în camere elegante cu încălzire centrală și telefon, un restaurant spațios, unde se pot organiza și reuniuni familiale, o cramă și o cofetărie.

Alături se află un modern magazin „Supercoop", în suprafață de peste 1 000 mp, dispunînd de numeroase raioane specializate, bine aprovizionate cu o gamă largă de mărfuri industriale.

Și la Săftica, pe șoseaua națională spre Ploiești, la km 22, turiștii au la dispoziție un atrăgător han cu locuri de cazare în camere confortabile cu încălzire, precum și în căsuțe tip camping pentru sejurul estival.

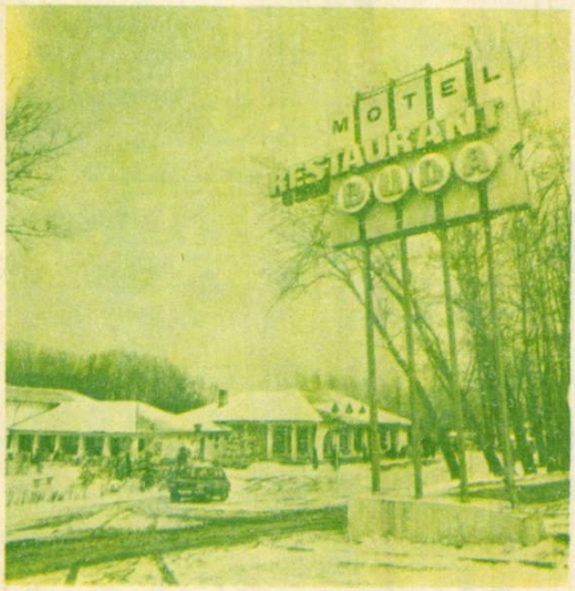

In fotografii: 1) Complexul cooperației de consum din Măgurele
2) Hanul Buda

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

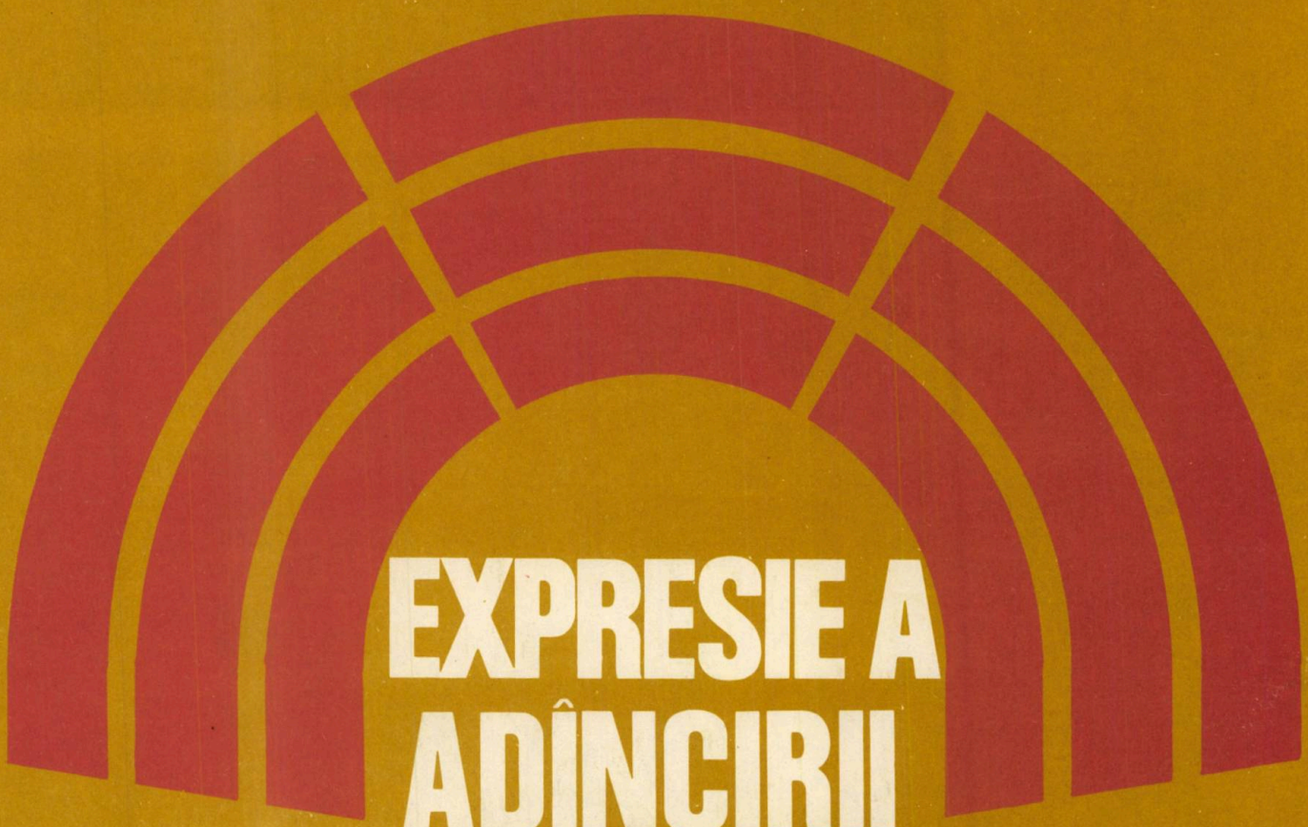

EXPRESIE A ADÎNCIRII DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

Numărul 3 ● Vineri 18 ianuarie 1980

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN MUNICIPIUL BRAŞOV

Întîmpinat cu manifestări de înaltă stimă, de bucurie, cu sentimente de dragoste profundă de către oamenii muncii români, maghiari, germani, secretarul general al partidului a făcut săptămîna trecută o vizită de lucru în municipiul Braşov. Expresie puternică a preocupării constante a tovarăşului Nicolae Ceauşescu pentru dinamizarea procesului de dezvoltare economică a patriei, vizita a prilejuit o analiză aprofundată a problemelor referitoare la realizarea în cele mai bune condiţii a planului pe acest an, precum şi a obiectivelor prevăzute pentru cincinalul 1981—1985, sublinierea principalelor direcţii de dezvoltare în viitor a producţiei de tractoare şi autocamioane. Indicaţiile date cu acest prilej de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu constituie un îmbold pentru oamenii muncii din această parte a ţării de a-şi aduce din plin contribuţia la înfăptuirea istoricelor documente adoptate de cel de al XII-lea Congres al partidului.

Congresul Frontului
Unității Socialiste

1980 JAN 28

DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE — TEMELIA UNITĂȚII DE ACȚIUNE ȘI VOINȚĂ A ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR

CONGRESUL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE se desfășoară sub generoasele auspicii ale încrederii depline și optimismului profund pe care le degajă documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului — strălucită confirmare a justeței politicii P.C.R., a înaltei sale ținute științifice, a realismului și consecvenței sale revoluționare. Tumultul înnoitor al vieții economice și social-politice a țării, dinamismul fără precedent al transformărilor revoluționare înscrise pe traiectoria ascendentă a progresului multilateral al națiunii noastre, sînt indisolubil legate de activitatea laborioasă, sistematică, profund creatoare desfășurată de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu deosebire în perioada care urmează celui de al IX-lea Congres al partidului. Este perioada care, după cum bine se știe, marchează anii cei mai fructuoși în înfăptuiri din întreaga istorie a țării noastre, perioadă în care strălucește mai puternic ca oricînd în lume prestigiul României socialiste.

În arhitectura realizărilor, care conturează profilul distinct al acestei noi etape în desfășurarea operei de edificare a socialismului în România, se exprimă cu puterea faptelor de istorie, saltul calitativ înregistrat în dezvoltarea, pe toate planurile, a sistemului nostru social, virtuțile înalte ale concepției și practicii revoluționare, a capacității de excepție a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fundamenta opțiunile strategiei de dezvoltare a țării, pe cunoașterea atentă și sistematică a legităților sociale și de a promova cu curaj noile cerințe ale progresului multilateral al patriei noastre. În configurația obiectivelor Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a Romîniei spre comunism, ale documentelor și hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, **adîncirea și dezvoltarea democrației socialiste sînt ridicate la nivelul acelor constante valorice care, prin adîncimea semnificațiilor ei, constituie coordonate de importanță majoră pentru prezentul și viitorul poporului nostru.**

În șirul acestor semnificații se impune la loc central asigurarea legăturii strînse, indisolubile, între dezvoltarea democrației și afirmarea pe trepte superioare a unității noi, socialiste, a întregului popor, adevărată forță motrice a propulsării progresului orînduirii noastre socialiste.

Unitatea poporului, realizare fundamentală a socialismului, constituie tărîmul de referință statornică a întregului sistem de conducere democratică a societății care, în viziunea partidului, este menit să se afirme ca o pîrghie puternică în ridicarea pe trepte noi a coeziunii și unității tuturor oamenilor muncii în jurul Partidului Comunist Român — forța vitală a națiunii.

Identificăm aici, în vastele procese care exprimă particularități definitorii ale dialecticii dezvoltării sistemului nostru social, în totalitatea componentelor sale structurale și funcționale, tărîmul de desfășurare, în toată originalitatea sa, a unei opere de vastă anvergură a creației și inovației istorice, a poporului liber și stăpîn pe soarta sa. Spunem creație și inovație istorică întrucît în deplin acord cu realitățile românești contemporane, atît democrația socialistă cît și unitatea poporului poartă amprenta opțiunilor strategiei de dezvoltare a țării, reprezentînd sinteza continuu înnoită a prefacerilor radicale petrecute în societatea românească în anii revoluției și construcției socialiste, în toate domeniile de activitate. Unitatea nouă, socialistă, a poporului ca și caracterul autentic al democrației socialiste își află premisele în același fond comun al naturii orînduirii noastre socialiste. În virtutea acestor premise, care conferă sistemului nostru social, o superioritate structurală și, în același timp, redimensionează esențial finalitatea dezvoltării societății, în sensul precis redat în termeni concreți ai realităților României socialiste de situare a omului în centrul creației materiale și spirituale, al transformării lui din mijloc în scop al întregii dezvoltări, legătura dintre democrație și unitatea poporului dobîndește forța unei adevărate legități a progresului societății noastre. Aidoma tuturor legităților și fenomenul la care ne referim nu se afirmă de la sine, ci, așa cum viața dovedește, implică în mod necesar acțiunea deliberată, conștientă a factorului subiectiv, înainte de toate a partidului, desfășurarea unei activități care să întrunească atributele cunoașterii științifice, ale capacității de a concretiza cerințele promovării progresului în sarcini și obiective adecvate schimbărilor care se produc în fiecare etapă de dezvoltare a societății, și, totodată, de a stabili cele mai potrivite căi de atragere a maselor largi populare la înfăptuirea acestora.

Iată temeiul care a condus la activitatea multilaterală și permanentă desfășurată de partidul nostru, din inițiativa și cu contribuția decisivă a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru crearea și punerea în funcțiune a unui sistem unitar și coerent, la scară națională și locală, al democrației economice și sociale, statale și obștești, directe și reprezentative, conceput în interdependența strînsă a tuturor laturilor sale, un sistem care se distinge nu numai prin marea sa arie de cuprindere, dar și prin deosebitul său dinamism. Acest fapt îi asigură posibilități de adaptare crescîndă a rolului și funcțiilor sale la schimbările rapide intervenite în dinamica forțelor și relațiilor de producție, în configurația claselor și categoriilor sociale, în evoluția profilului moral și spiritual al poporului, în creșterea gradului de conștiință a maselor de oameni ai muncii.

EXPERIENȚA acumulată de țara noastră în acest domeniu vine să confirme pe deplin justețea concepției partidului, potrivit căreia **superioritatea democrației socialiste reclamă în mod necesar asigurarea cadrului instituționalizat al participării nemijlocite a maselor la adoptarea și înfăptuirea deciziilor ce privesc prezentul și viitorul națiunii.** În spiritul și practica ce consacră o atare concepție, rolul instituțiilor democrației, funcțiile acestora nu pot fi în nici un caz înțelese

ca elemente exterioare conținutului care afirmă superioritatea democrației. Natura relațiilor noi, conferă tuturor oamenilor muncii, calitatea de producători și stăpîni ai mijloacelor de producție și prin aceasta de beneficiari ai roadelor întregii dezvoltări. **Instituționalizarea participării la conducere reprezintă în concepția Partidului Comunist Român, tărîmul real al asumării efective de către toți membrii societății noastre, fără deosebire de naționalitate, a prerogativelor puterii și al exercitării acestor prerogative.** În acest cadru, premisele obiective și sociale pe care se întemeiază democrația socialistă, atributele de putere pe care le deține poporul în statul nostru, sînt valorificate în cadrul larg al acțiunii sociale și politice, al manifestării oamenilor muncii ca autentici subiecți ai propriei lor istorii. Și, întrucît instituționalizarea participării la conducere privește toate sectoarele vieții economico-sociale, **democrația se afirmă efectiv ca o pîrghie puternică de întărire pe toate planurile a unității de voință și de acțiune a poporului.**

Iată de ce preocuparea susținută a partidului nostru pentru a asigura funcționarea în cele mai bune condiții a cadrului instituționalizat al democrației socialiste reprezintă o condiție primordială pentru a conferi noi dimensiuni și pentru a crea un cîmp larg de afirmare a unității poporului, pentru a valorifica inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor.

Exigența formulată expres de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului și anume că **„acum, esențial este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care le oferă"**, concretizează tocmai aceste cerințe majore ale asigurării unei eficiențe maxime a sistemului social-politic de conducere a societății. Sînt cerințe care străbat ca un fir roșu ansamblul documentelor, a hotărîrilor și normelor adoptate de partid în ultimii ani. Dacă atari exigențe revin acum cu atîta forță în actualitate, acest fapt trebuie înțeles tocmai ca un indiciu convingător al coerenței liniei politice a partidului nostru, a consecvenței opțiunilor sale și în același timp, ca o dovadă elocventă a acțiunii sale pentru realizarea în practica nemijlocită a participării maselor la conducerea societății. Semnificația orientărilor stabilite de conducerea partidului se dezvăluie în orizonturile de perspectivă ale concepției profund dialectice a partidului nostru potrivit căreia **dezvoltarea democrației socialiste se subordonează unor trepte de evoluție care urmează însăși logica și legitatea succesiunii etapelor de dezvoltare și maturizare a elementelor obiective și subiective ale sistemului economico-social în ansamblul său.**

ACTUALA ETAPĂ de dezvoltare a țării noastre se caracterizează prin realizarea unor obiective de o mare complexitate, menite să asigure îndeplinirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare a României, spre comunism. Iată de ce, **orizonturile în care se situează exigențele de a realiza o nouă eficiență a sistemului social privesc integralitatea componentelor sale** ceea ce revine **la a sublinia necesitatea afirmării nu numai a unui optim economic dar și a unui optim social-politic și uman.** Mai mult, în virtutea interdependențelor multiple și legice dintre factorii obiectivi și subiectivi rezultă limpede că însuși optimul economic este funcție într-o măsură tot mai mare de optimul social și politic. Armonizarea acestor două planuri nu este un lucru ușor, iar eforturile în această direcție nu trebuie confundate în nici un fel cu simple acumulări cantitative. Dimpotrivă, trecerea la o nouă calitate exprimă în termeni specifici pentru sistemul de conducere socială necesitatea intensificării preocupărilor pentru ca prerogativele cu care sînt investiți oamenii muncii în luarea și înfăptuirea deciziilor să fie puternic susținute de un salt calitativ în planul pregătirii temeinice profesionale și politice, în creșterea susținută a nivelului de conștiință politică și civică, toate acestea concretizate în atitudini și aptitudini ale poporului în guvernarea societății. **Eficiența activităților de conducere este formulată clar și precis de partidul nostru în termenii participării în cunoștință de cauză**, ceea ce înseamnă necesitatea evaluării cu toată răspunderea a actului de angajare politică pe care îl implică decizia în orice domeniul de activitate ; de asemenea, că angajarea politică în luarea deciziilor nu se declară ci se asumă în baza capacității de opțiune a oamenilor muncii, opțiune care exprimă în modul cel mai amplu temeinicia cunoștințelor și a experienței practice acumulate de aceștia în conducerea vieții economico-sociale. **Eficiența și saltul la o nouă calitate în acest domeniu se verifică înainte de toate prin efectele cu care se soldează deciziile în planul dezvoltării economico-sociale și totodată, în evoluția ascendentă a proceselor care privesc înfăptuirea celor mai profunde prefaceri din societatea noastră, formarea omului nou, afirmarea plenară a personalității umane libere și demne, în îmbogățirea continuă a profilului său moral și spiritual, cu valorile cele mai înalte ale creației geniului uman, cu cuceririle culturii și științei moderne puse în slujba progresului multilateral al țării.** Înșeși prioritățile formulate de partidul nostru în dezvoltarea mai accentuată a formelor și metodelor democrației directe, nemijlocite, începînd cu consiliile oamenilor muncii, cu adunările generale și continuînd cu organizarea sistematică la nivel național și local, pe diferite ramuri și subramuri de activitate, a congreselor, conferințelor și consfătuirilor de lucru creează condiții tot mai favorabile pentru ca **participarea maselor la conducerea societății să se manifeste ca o adevărată școală cu imense valențe formative și educative la scara întregii societăți.** Valorificarea cît mai deplină a acestor condiții favorabile angajează, concomitent cu creșterea gradului de pregătire a tuturor celor chemați să participe la elaborarea și înfăptuirea deciziilor, realizarea unui adevărat salt calitativ în domeniul perfecționării stilului și metodelor de muncă ale tuturor formelor democratice. Tocmai prin această prismă putem înțelege valoarea sublinierii pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** o face, anume că **„toate organele noastre de stat, centralele, conducerile întreprinderilor, consiliile populare trebuie să-și bazeze întreaga activitate pe consultarea largă a maselor, pornind de la faptul că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor"**.

PROCESELE revoluționare care determină evoluția și configurația structurii sociale a țării, fizionomia claselor și raporturile dintre ele, rezultat al dezvoltării și modernizării susținute a forțelor de producție, al întregii politici a partidului de perfecționare a relațiilor sociale, acționează în sensul întăririi alianței dintre clasa muncitoare și țărănime, al accentuării tendinței legice, obiective, de omogenizare a societății noastre, constituind premise ale afirmării crescînde a unității și coeziunii întregii noastre națiuni. Valorificarea optimă a acestor premise este strîns condiționată de eforturile partidului nostru de a asigura o eficiență tot mai mare sistemului de conducere democratică a societății. În acest context, se cuvine subliniată una din precizările de o excepțională importanță ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, și anume că **„noi concepem clasa muncitoare nu numai ca o masă chemată să realizeze hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conștientă de rolul său istoric... Nu se poate vorbi de socialism dacă nu luăm măsuri ca, clasa muncitoare, în numele căreia se guvernează să-și îndeplinească într-adevăr, rolul conducător și să participe la guvernarea societății"**.

În lumina acestor criterii, pătrunse de profundul realism și de luciditatea propriei concepții politice a secretarului general al partidului nostru, **se cer evaluate mutațiile care au loc în structura socială a țării, în sensul reflectării adecvate a acestora în rolul și funcționalitatea claselor, ale categoriilor sociale, în sistemul de conducere a societății, astfel încît unitatea socialistă a poporului să se manifeste cu adevărat în acțiunea practică nemijlocită.** În această lumină, **se impune deosebita valoare teoretică și practică a propunerilor tovarășului Nicolae Ceaușescu referitoare la îmbunătățirea organizării Frontului Unității Socialiste și la creșterea rolului său în viața politică a țării.** Sensul major al acestor propuneri rezidă tocmai în crearea unor noi posibilități pentru ca unitatea tuturor claselor

conf. dr. Stana BUZATU

(Continuare în pag. 15)

Participarea conștientă, creatoare a maselor la realizarea și depășirea prevederilor planului

Chemările la întrecere — mobilizator îndemn la mai mult și la mai bine

AU FOST DATE publicității, în aceste zile, chemările la întrecere socialistă pe anul 1980, lansate de unitățile reprezentative din fiecare ramură a industriei, din construcții, transporturi feroviare și auto, telecomunicații, agricultura de stat și cea cooperatistă, silvicultură, din sectoarele de servicii, din cercetare, proiectare și inginerie tehnologică.

Hotărîte să transpună neabătut în viață sarcinile ce le revin, în spiritul orientărilor programatice cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al partidului, ținînd seama de indicațiile din Raportul prezentat la Congres de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, colectivele de muncă ale acestor unități dau semnalul marii mobilizări de forțe și voințe din anul decisiv al cincinalului.

Redimensionînd rezervele interne prin multiplicatorul de energii pe care-l constituie conștiința revoluționară, angajamentele asumate de către aceste colective, pentru îndeplinirea și depășirea planului pe 1980 la toți indicatorii, reflectă interpretarea responsabilă, la nivel microeconomic, a marilor comandamente stabilite de Congresul partidului privind calitatea și eficiența întregii activități. Prin cuprinzătoare programe de măsuri ce vizează progresul tehnic, valorificarea mai bună — inclusiv prin reciclare — a resurselor materiale și energetice, folosirea deplină a capacităților, organizarea superioară a producției și a muncii, sînt fundamentate suplimentări la nivelele de producție, productivitate, economii, livrări pentru export, scurtări de termene la înnoirea produselor, la punerea în funcțiune a investițiilor, încheierea și implementarea cercetărilor, elaborarea proiectelor — capabile nu numai să ridice cota realizărilor pe întregul cincinal, ci și să netezească trecerea la ritmurile din cincinalul următor.

Mobilizator îndemn la mai mult și mai bine, chemările sînt, în momentul de față, obiect de studiu temeinic în fiecare unitate economică, în vederea formulării proiectelor propriilor angajamente, ce vor fi supuse aprobării apropiatelor adunări generale ale oamenilor muncii.

Adunările generale — foruri de dezbatere și soluționare a problemelor

SECRETARUL GENERAL al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat la Congres că organele democrației noastre socialiste — printre care un rol important dețin adunările generale — **„trebuie să capete un conținut tot mai profund, să acționeze efectiv ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor"**.

Maturitatea de gîndire și acțiune pe care adunările generale au cîștigat-o în funcționarea lor de pînă acum, creșterea competenței participanților, caracterul tot mai complex al activității, exigențele deosebite ale actualei etape justifică și impun ridicarea rolului și eficienței adunărilor, valorificarea deplină a inițiativei, experienței și capacității de creație a maselor. Caracterul concret de lucru prin care s-au distins îndeobște adunările ce au avut loc în aceste zile la nivel de secții, sectoare, șantiere, uzine, exploatări, ferme și alte subunități trebuie reprodus și accentuat în noua sesiune a forurilor supreme ale conducerii colective din unități, corespunzător importanței deciziilor pe care ele sînt chemate să le adopte.

Adunările generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora se vor desfășura între 21 ianuarie și 15 februarie în unitățile industriale, de construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii, în unitățile agriculturii socialiste, institutele de cercetare și proiectare, iar în a doua jumătate a lunii viitoare — în centrale industriale și unitățile asimilate acestora. Pornind de la analiza exigentă, în spirit critic și autocritic, a activității din anul încheiat — îndeplinirea planului și a angajamentelor, execuția bugetului de venituri și cheltuieli, progresul laturilor calitative ale activității economice, rezultatele obținute în aplicarea autoconducerii, autogestiunii, a noului mecanism economico-financiar — adunările din întreprinderi, pe baza propunerilor oamenilor muncii, a studiilor întreprinse de comisiile pe domenii, a orientărilor de ordin calitativ stabilite pentru ramuri și subramuri de către ministere și centrale, vor completa programele de măsuri adoptate în toamnă, vor îmbunătăți și aproba angajamentele asumate în întrecerea pe 1980. De asemenea, vor fi aprobate noile contracte colective de muncă și programele de reexaminare și îmbunătățire a normelor de muncă.

Iată, deci, un evantai larg de probleme, a căror cuprindere presupune din partea consiliilor oamenilor muncii o pregătire minuțioasă a adunărilor, a materialelor ce vor fi supuse dezbaterii. În măsura în care aspectele singulare, de interes limitat, pur local vor fi fost relevate și rezolvate în adunările pe secții, reprezentanții oamenilor muncii se vor putea concentra asupra chestiunilor de esență din domeniul economic și social, asupra rezervelor și căilor capabile să propulseze unitatea respectivă la și dincolo de cotele planului. Delegaților din partea ministerelor și centralelor le revine, în această perioadă de pregătire, rolul de a contribui efectiv, energic, în mod principial și creator la soluționarea tuturor

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 15)

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

ATRAGEREA LARGĂ ÎN CIRCUITUL ECONOMIC A TUTUROR MATERIALELOR REUTILIZABILE

ÎN SCOPUL MOBILIZĂRII în mai mare măsură a resurselor materiale refolosibile, planul pe 1980 prevede participarea sporită a acestora la acoperirea consumului intern, astfel încît în anul viitor în consumul total aceste materiale vor reprezenta la :

— oțel	43 %
— cupru	41 %
— hîrtii-cartoane	39,3%
— materiale lemnoase	44,3%
— materiale textile	43,4%

Cu toate acestea, în raport cu potențialul existent, cu necesitățile economiei naționale, mai există importante disponibilități care pînă în prezent nu sînt încă complet valorificate. În diferite țări dezvoltate industrial, materialele refolosibile au o participare mai mare decît în România, la asigurarea necesarului pentru producție. Astfel, în producția de oțel a acestor țări, materialele refolosibile dețin o pondere de 50—72%, la aluminiu pînă la 48%, la plumb 40%, la anvelope reșapate 20—25%, la hîrtii-cartoane 40—49%, la uleiuri minerale regenerate 50—66% etc.

Efectele economice ale utilizării pe scară largă a materialelor refolosibile sînt foarte complexe și se reflectă în diminuarea efortului valutar, economisirea muncii vii și materializate, reducerea consumurilor energetice. Se poate arăta, de exemplu, că **FOLOSIREA UNEI TONE DE FIER VECHI PERMITE ECONOMISIREA A CIRCA 2 TONE DE MINEREU, 2 KG DE CUPRU RECUPERAT ECHIVALEAZĂ CU 1 TONĂ DE MINEREU CUPRIFER BRUT, 1 TONĂ DE MACULATURĂ CU 3 m³ DE MASĂ LEMNOASĂ, IAR 1 TONĂ DE ULEI MINERAL REGENERAT CU 3 TONE DE ȚIȚEI.**

Prin refolosirea materialelor se elimină un număr important de faze ale proceselor tehnologice de execuție și de prelucrare, ceea ce înseamnă, practic, diminuarea consumului de manoperă, de materiale, de combustibil și energie.

Deosebit de semnificativă este economia de energie ce se obține prin reciclarea și refolosirea materialelor. De fapt, orice material refolosibil acumulează o anumită cantitate de energie și de combustibil consumată pentru obținerea sa. Acest potențial energetic cumulat se pune în valoare, în cea mai mare măsură, în procesele de refolosire. Comparînd consumurile energetice necesare pentru a obține un anumit material pornind de la extracție, respectiv de la materiile prime noi, cu cele necesare în cazul materialelor refolosibile. rezultă că **SE ECONOMISEȘTE** o mare parte din energia consumată, așa cum se vede din datele pe care le prezentăm :

	economia de energie
● oțel	62%
● aluminiu	96%
● cupru	88%
● zinc	86%
● plumb	55%
● materiale plastice	95%

Dacă, de exemplu, **pentru obținerea aluminiului primar se consumă energie electrică în cantitate de circa 15 000 kWh/tonă, în cazul aluminiului secundar, obținut din recuperare, acest consum se reduce la mai puțin de 700 kWh/t.**

Acțiuni și măsuri organizatorice

ACESTE ASPECTE de eficiență, care reflectă de fapt economia de muncă socială ce se obține prin reutilizarea materiilor prime și materialelor, impun să se acționeze cu toată fermitatea în întreprinderi, centrale industriale, ministere, pentru ca nici o resursă de această natură să nu rămînă nefolosită eficient. În spiritul unei mobilizări totale a potențialului de resurse materiale refolosibile, Decretul Consiliului de Stat recent aprobat, stabilește direcții de acțiune noi, importante pentru toate unitățile din economie.

Astfel, este prevăzută **obligativitatea ca materiile prime refolosibile ce rezultă în procesele de producție să fie selecționate, sortate și reutilizate în cea mai mare măsură ca atare, fără alte reprelucrări, sau prin prelucrări simple.** De exemplu, la metal, în loc de a da la retopit capetele, streifurile, cupoanele de tablă, țevi, profile laminate, acestea se vor sorta pe dimensiuni, pe formate și se vor folosi la executarea de repere mai mici, în industria republicană, în cooperație, în diferite alte unități care fac lucrări de întreținere și reparații. Cît de eficientă este o asemenea soluție rezultă și din aceea că **ÎN TIMP CE METALUL REZULTAT DIN PROCESELE TEHNOLOGICE DE DEBITARE SAU DE PRELUCRARE SE VALORIFICĂ LA FIER VECHI cu 1 000 lei/t** (fiind necesară prelucrarea prin retopire, turnare, laminare și finisare spre a obține materialul laminat finit), **RECUPERAREA CA ATARE, PE LÎNGĂ CĂ ASIGURĂ VALORIFICAREA LA CIRCA 3 500 lei/t, DECI DE 3,5 ORI MAI BUNĂ, ELIMINĂ TOATE FAZELE DE PRELUCRARE, MATERIALUL FIIND GATA PENTRU UTILIZARE. Pentru 1980 este prevăzută recuperarea a peste 250 mii tone capete și șraifuri metalice, care vor permite economisirea unor materiale noi în valoare de peste 800 mil. lei.**

Desigur, valorificarea optimă a acestei categorii de metal impune, așa cum de altfel actul normativ prevede, ca **unitățile metalurgice și constructoare de mașini în care rezultă aceste resurse refolosibile să organizeze, prin amenajări și dotări simple, în spațiile existente, capacități de prelucrare în care să instaleze foarfeci, prese simple etc., astfel încît să poată debita direct repere de mici dimensiuni, sau formate de materiale necesare diferiților consumatori și pe care să le livreze pe bază de repartiții și contracte economice.** Măsuri asemănătoare este necesar să fie luate și în alte ramuri în care rezultă resturi de materiale refolosibile ca atare, fără a mai fi reprelucrate pe întregul flux tehnologic de obținere a materiei prime noi. Ne referim îndeosebi la industriile lemnului, hîrtiei, materialelor de construcții, confecțiilor etc.

Fluxuri cît mai scurte în circulația resurselor

VOLUMUL important de materiale refolosibile care se valorifică în economie — de ordinul a 10 mil. t — im-

Schema nr. 1

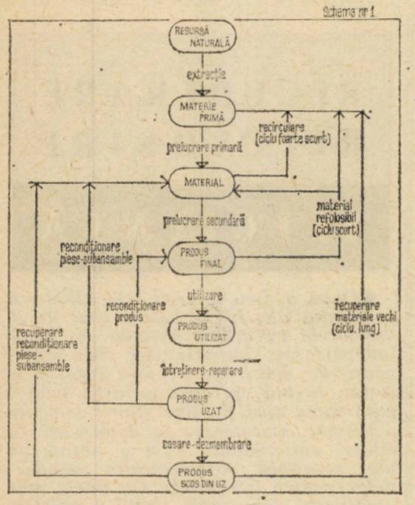

pune să se acorde o atenție specială **fluxurilor de circulație** a acestor resurse. În vederea obținerii unei economii maxime de muncă socială apare pe deplin justificată sarcina ca în primul rînd **să se recupereze și să se valorifice la maximum materialele refolosibile chiar în unitatea în care rezultă sau în unități din imediata vecinătate, spre a evita vehicularea pe distanțe mari a unor mase materiale importante și a se asigura o concepție unitară în tehnologii ca și în ceea ce privește produsele care se realizează.** În schema nr. 1 este reprezentat ansamblul fluxurilor de recuperare și de utilizare a resurselor materiale refolosibile. În cadrul acestor fluxuri prezintă o mare însemnătate faptul ca recirculările și refolosirile notate ca avînd cicluri foarte scurte și scurte să se realizeze cît mai mult cu putință în cadrul aceleiași unități sau platforme industriale, pe **principiul procesului circular activ.** De altfel, prin recentul Decret al Consiliului de Stat se statuează obligația ca la proiectarea noilor capacități de producție proiectanții să stabilească soluțiile și căile de valorificare a resurselor materiale refolosibile, în așa fel încît chiar de la începerea producției să se asigure repunerea acestora în circuitul economic.

Valorificarea materiilor prime și materialelor refolosibile presupune ca, în afara recuperării integrale, să **se asigure și tehnologiile adecvate pentru valorificarea superioară a fiecărui asemenea material.** Cîteva direcții principale reține în mod special atenția.

● **punerea la punct a unor tehnologii de recuperare a diferitelor categorii de metale care se recuperează asociate în ansambluri mecanice sau sub formă de aliaje.** (De exemplu, foarte importantă este recuperarea cositorului de pe tabla cutiilor de conserve, a cuprului din motoarele electrice, a aluminiului din diferite ambalaje ș.a.) ;

● **materialele plastice recuperate sub formă de folii, pungi, ambalaje trebuie să își găsească în cel mai scurt timp posibil soluțiile de prelucrare și de valorificare**, problemă care se pune în același mod și pentru resturile de PVC recuperate de la izolația cablurilor electrice care nu se mai pot refolosi ca atare ;

● **la hîrtie-cartoane este necesar să crească ponderea folosirii maculaturii la fabricarea hîrtiei de calitate, prin definitivarea tehnologiilor corespunzătoare ;**

● **valorificarea anvelopelor uzate constituie o importantă sursă de economisire a unor materii prime de mare importanță,** ceea ce impune soluționarea tuturor problemelor pentru creșterea potențialului de reșapare ;

● **industria textilă trebuie să asigure preluarea și prelucrarea anuală a unor mari cantități de materiale refolosibile și materii prime vechi, prin rezolvarea la nivel corespunzător a tehnologiilor de destrămare, filare și prelucrare în produse de valoare cît mai ridicată ;** probleme similare se pun și în ceea ce privește pielea veche, care în alte țări se valorifică la scara industrială.

Valorificarea reziduurilor menajere

REZIDUURILE MENAJERE reprezintă o importantă resursă de materiale refolosibile, care în prezent este practic nevalorificată. Anual rezultă în întreaga țară cîteva milioane de tone de deșeuri urbane care conțin materii prime și materiale de valoare ridicată și îndeosebi materii organice, metale, hîrtii și cartoane, sticlă, materiale plastice. Calcule efectuate în diferite țări relevă că totalul cantităților cumulate de energie în reziduurile menajere echivalează cu circa 5% din consumul de hidrocarburi în industrie, din care 75% ar putea fi economisite prin reciclare.

Sînt trei direcții principale spre care se orientează valorificarea acestui potențial de resurse materiale :

— depozitarea și colectarea selectivă chiar de la locul producerii, adică în gospodăriile populației ;

— sortarea și prelucrarea reziduurilor menajere brute în instalații cu folosirea de tehnologii adecvate ;

— incinerarea reziduurilor cu utilizarea căldurii și recuperarea elementelor constitutive rămase după ardere. Soluția incinerării conduce la o valorificare scăzută a resursei respective, asigurînd recuperarea a numai circa 30—50% din energia cumulată în reziduuri și, din această cauză, aplicarea nu este recomandabilă, prezentînd de altfel tendințe de restrîngere relativă pe plan mondial.

Pentru marile aglomerații urbane este necesară soluționarea urgentă a tehnologiilor de sortare, utilizînd experiența proprie și realizările din alte țări. În schema nr. 2 este redată soluția de principiu pentru o asemenea instalație, realizată la scară pilot. Bilanțul estimativ al resurselor materiale recuperate prin aplicarea unei asemenea tehnologii, în condițiile unei compoziții medii reprezentative pentru marile orașe a reziduurilor menajere, se prezintă astfel :

— materiale celulozice (hîrtii-cartoane)	18%
— metale	5%
— materiale plastice	3%
— sticlă	5%
— textile	1%
— materiale organice și alte resurse	68%
TOTAL	100%

Eficiența recuperării și refolosirii pieselor din mașinile și utilajele scoase din uz

O PROBLEMĂ de o mare importanță pentru economia națională o reprezintă **recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor, subansamblelor și materialelor rezultate la repararea sau la dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor casate.**

În economia națională se consumă un important volum de piese de schimb pentru menținerea în funcțiune a fondului de mașini, utilaje și instalații, a căror lipsă ar perturba continuitatea producției, gradul de folosire al capacităților, eficiența economică a producției. Ca urmare a măsurilor luate, în ultimii ani s-a trecut la refolosirea unor piese rezultate la efectuarea repa-

Schema nr. 2

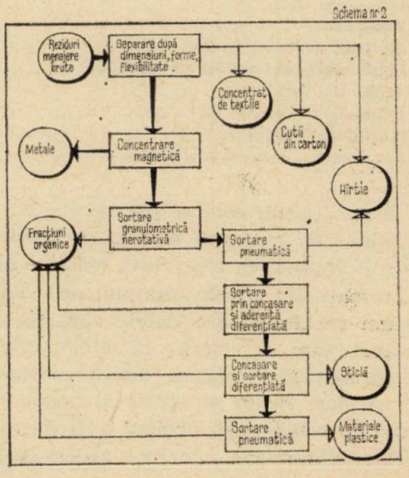

rațiilor de mașini și utilaje, dar încă într-o măsură insuficientă în funcție de posibilitățile existente. Pentru viitorul cincinal, precum și pentru anul 1980, se prevede un ansamblu de măsuri care să conducă la valorificarea pe scară largă a acestui potențial, reprezentînd importante economii de muncă socială. Prin prevederea în plan a obligației de recuperare și recondiționare a pieselor, organizarea unor formații, ateliere, secții specializate în recondiționarea pieselor de schimb cu indicatori de plan stabiliți distinct, urmează ca în acest an o parte însemnată a necesarului de piese de schimb să se asigure prin recuperare și recondiționare, ponderea acestora în totalul necesarului urmînd să reprezinte, pe principalele ramuri, următoarele cote :

— industria energiei electrice	21%
— industria minieră și petrolieră	19%
— industria metalurgică	18%
— industria construcțiilor de mașini	38%
— industria chimică	24%
— industria ușoară	18%
— agricultură și industrie alimentară	24%

Se instituie un regim nou în ceea ce privește casarea utilajelor și în general a fondurilor fixe, în sensul obligativității ca acestea să fie dezmembrate pentru a se recupera piesele, subansamblele și materialele refolosibile, care să fie reintroduse în circuitul economic. Analizele efectuate au relevat tîmplăria și alte materiale lemnoase, tabla zincată, țiglele, cahlele de teracotă și alte materiale ce urmează a fi utilizate la construcții noi sau la activitățile de întreținere și reparații.

Sînt prevăzute o serie de măsuri cu caracter de noutate și în ceea ce privește planificarea și organizarea activităților de recuperare și reutilizare a resurselor materiale. Astfel, **în bilanțele materiale, împreună cu resursele de materii prime, materiale sau produse noi se cuprind și resursele materiale refolosibile de aceeași categorie.**

Este, de asemenea, de subliniat **generalizarea elaborării obligatorii a bilanțurilor materiale pe fiecare întreprindere și pentru fiecare material,** astfel încît să se determine cu exactitate cît din totalul materialelor consumate se regăsește în produsul finit, care sînt cantitățile de materiale refolosibile ca atare și de materii prime care se refolosesc și cît reprezintă pierderile. Aceste bilanțuri vor constitui un important instrument pentru o mai bună evidență și pentru conducerea corespunzătoare a proceselor de recuperare și de refolosire și valorificare a resurselor materiale la toate eșaloanele economiei naționale.

Pentru o cuprindere unitară la scara economiei naționale a activităților de recuperare și de reintroducere în circuitul economic a resurselor materiale refolosibile, este avută în vedere **organizarea unor întreprinderi județene unice de profil, în subordinea unei centrale de asemenea unice pe economie,** prin care se elimină paralelismele între diferitele organisme similare, subordonate diferitelor ministere.

Ponderea valorii reapărute din costul produsului nou (%)

	Piese refolosibile direct sau prin recondiționare	Materiale pentru prelucrarea de piese	Fier vechi	Total
Tractoare	36	1	3	40
Cultivatoare	25	4	7	36
Semănători-prășitori	36	1	2	39
Grape cu disc	74	6	7	87
Buldozere	18	—	2	20
Motoare termice pentru foraj	34	—	1	35
Reductoare de unități de pompare	15	8	2	25
Trolii de foraj	15	5	1	21
Vagoane de marfă cu 4 osii	2	4	8	14
Mașini de cardat	11	1	1	13

că pe această cale se pot recupera și repune în circuitul economic resurse cu o valoare ce reprezintă ponderi importante din costul utilajului nou, după cum rezultă și din datele cuprinse în tabel, care se referă la unele utilaje reprezentative pentru diferite ramuri.

Același regim se aplică și demolărilor de construcții, urmînd a fi recuperate cărămizile, țevile, radiatoarele,

Toate aceste măsuri vor conduce la punerea mai bună în valoare a acestui important rezervor de resurse constituit de materialele refolosibile, la sporirea pe această cale a eficienței economice, la susținerea ritmurilor prevăzute de dezvoltare a economiei naționale.

Vasile PANESCU

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *După o metodă creată la Institutul petrolului din India, uleiul uzat de la motoarele cu ardere internă — după îndepărtarea impurităților în rezervoare de decantare — este încălzit și tratat, în vid, cu acid sulfuric, pentru eliminarea apei și solvenților ; urmează o filtrare, amestecare cu detergenți și aditivi antioxidanți — și se obține un ulei rerafinat, corespunzător standardelor pentru lubrifianți. Cu unele mici modificări, tehnologia poate fi aplicată și pentru recondiționarea uleiurilor de transformator, de compresor și de turbină.*

● *Din resturile de piele de la confecționarea încălțămintei, mărunțite în formă de fibre și amestecate cu un liant special, se obțin foi de talpă de bună calitate, avînd rezistența la abraziune și la pătrunderea apei mai bune decît ale pielii naturale și permițînd totodată — spre deosebire de diferitele tipuri de talpă sintetică — o bună „respirație". Produsul, denumit „Solex", a fost realizat de o firmă belgiană care oferă, de asemenea, echipament și know-how pentru fabricarea lui. Procedeul oferă perspective interesante și pentru valorificarea pielii din încălțămintea uzată, colectată de la populație.*

● *Cu toate că producția de oțel a U.R.S.S. a atins în anul trecut 156 mil. tone (primul loc din lume), dezvoltarea industriei constructoare de mașini începe să fie frînată de deficitul de metal. De aceea, capătă o largă extindere tehnologiile capabile să diminueze consumurile. S-a trecut, de pildă, la înlocuirea radiatoarelor clasice pentru încălzirea centrală a clădirilor (care consumă anual 600 mii tone de fontă) cu convectoare bimetal (oțel + aluminiu). Laminorul special, instalat la uzina metalurgică din Dneprodzerjinsk, realizează anual 350 mii de osii pentru vagoane, economisind 23 mii tone de oțel în comparație cu tehnologia forjării. Consumul de metal se reduce la jumătate în cazul țevilor pentru irigații, prin fabricarea lor cu pereți subțiri, cu protecție anticorosivă prin zincare (la uzina de țevi din Voroșilovgrad). Procesul de corodare a țevilor de 1 420 mm diametru pentru transportul gazelor este stopat prin izolarea lor cu vopseli epoxidice, ceea ce le prelungește considerabil durata de serviciu.*

● *O serie de firme chimice australiene au început să-și rezolve problema valorificării resurselor refolosibile prin schimbul acestora cu cele ale altor întreprinderi, potrivit nevoilor profilului de fabricație. Se realizează, de pildă, importante economii prin folosirea șlamului de la o fabrică de acetilenă, în locul varului necesar la neutralizarea unor subproduse acide ; prin recuperarea solvenților uzați de la fabricarea vopselelor, pentru prepararea unor vopsele pe bază de bitum ; prin reciclarea uleiurilor de motor uzate, la producerea cocsului etc. Pînă în prezent, aceste schimburi cuprind aproape 50 de materiale din care se obțin, printre altele, cartoane, carbonat de sodiu, clorură de polivinil, gelatină farmaceutică ș.a.*

Accelerarea ritmului de lucru

pe șantiere pentru

ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A PROGRAMULUI DE CONSTRUCȚII DE LOCUINȚE

AMPLUL PROGRAM de construcții de locuințe prevede ca, în acest an, să fie construite în județul Brașov un număr de 8 000 apartamente noi. Pregătirile pentru realizarea acestui program au început încă din 1979 prin devansarea termenelor de finalizare la blocurile de locuințe aflate în construcție și organizarea de șantiere pe noile perimetre.

Realizarea la termenele stabilite sau chiar în devans și la o calitate ridicată a volumului însemnat de locuințe din acest an, precum și recuperarea restanțelor din anul trecut, fac necesară sporirea substanțială a eforturilor tuturor factorilor implicați pentru asigurarea condițiilor necesare accelerării ritmului lucrărilor pe șantiere, scurtării duratelor de realizare a locuințelor, sporirii volumelor fizice realizate pe constructor și unitatea de timp, dar și prin obținerea unei înalte eficiențe economice a activității.

Eforturi convergente pentru scurtarea duratelor de execuție

ÎN SCOPUL accelerării ritmului de lucru pe șantierele construcțiilor de locuințe și al scurtării duratelor lor de execuție, eforturile au fost, încă din anul trecut și sînt în continuare orientate spre crearea condițiilor necesare care să asigure elaborarea din timp a documentațiilor de execuție, stabilirea și eliberarea amplasamentelor, contractarea lucrărilor, procurarea utilajelor tehnologice și a dotărilor, creșterea capacității de producție a Trustului de construcții Brașov, precum și atacarea unui front rațional de lucru. Noua calitate a activității desfășurate în acest domeniu are în vedere :

● **creșterea calității soluțiilor tehnologice, constructive, economice și sociale, îmbunătățirea gradului de confort și funcționalitate a locuințelor, a esteticii fațadelor.** În acest sens institutul „Proiect" Brașov a extins gradul de industrializare a lucrărilor, urmărind realizarea prefabricării integrale (inclusiv a finisajelor) prin introducerea elementelor prefabricate spațiale la locuințe, prin înlocuirea finisajelor umede la pardoseli și la pereți și prefabricarea integrală a fațadelor cu finisaje industrializate. În anul 1980 gradul de industrializare al proiectelor elaborate este foarte ridicat : 98% din locuințe sînt executate în tehnologii industrializate, iar școlile, grădinițele și creșele se execută în sisteme prefabricate parțial sau integral. Aceasta permite ca, în următorii ani, locuințele din panouri mari și din elemente spațiale să depășească 75% din totalul locuințelor pe județ (în viitorii ani se vor executa în județul Brașov 3 500 apartamente din panouri mari și 1 000 de apartamente din elemente spațiale). Ca rezultat al gradului superior de industrializare, și gradul de tipizare se prezintă la un nivel ridicat, însumînd 97,2% din locuințe și 38,4% la construcțiile social-culturale. Noile tehnologii vor determina reducerea consumului de manoperă, dar și diminuarea cheltuielilor materiale, prin reducerea proceselor tehnologice desfășurate pe șantiere, în dorința ca acestea să devină numai unități de montaj. La aceasta a contribuit și centralizarea operațiunilor de preparare a betoanelor, a mortarelor, de tăiere a geamurilor, de tăiere și fasonare a fierului, prefabricarea elementelor de instalații, mărirea și diversificarea gradului de prefabricare a elementelor de beton și beton armat ;

● **creșterea în ritm înalt a productivității muncii pe șantiere.** Pentru aceasta în cadrul Trustului de construcții Brașov, un obiectiv central îl constituie utilizarea metodelor moderne de construcții : extinderea execuției locuințelor în sistem de cofraje planuniversale și introducerea unor tehnici de manipulare cît mai simplă a cofrajelor metalice în vederea reducerii manoperei (decofrare articulară) ; executarea blocurilor înalte prin metoda glisării, ceea ce a atras după sine o importantă economie de zidari ; intensificarea mecanizării lucrărilor prin dotarea cu scule și dispozitive de mică mecanizare acționate electric ; livrarea centralizată a oțelului beton în bare drepte, tăiate la dimensiuni pentru seriile mari și fasonarea lor ; prefabricarea izolațiilor termice la construcții și izolații ; extinderea întrebuințării prefabricatelor de beton armat și îndeosebi a celor tipizate.

Evident, măsurile luate pentru creșterea productivității muncii sînt strîns legate de posibilitățile de prefabricare sau de industrializare a lucrărilor de construcții. Cele mai bune rezultate au fost obținute pe șantierele III Brașov și V Făgăraș la secția de prefabricate din beton care a ajuns la o producție lunară de peste 25 550 mc de beton ș.a

Exigențe sporite pentru creșterea gradului de industrializare a lucrărilor

DAR, CU TOATE rezultatele înregistrate, în domeniul proiectării și execuției locuințelor, mai sînt încă **multe rezerve nevalorificate** ; o serie de neajunsuri și greutăți au determinat, în anul care a trecut, înregistrarea **unor restanțe** față de prevederile de plan. Astfel, unele soluții constructive au încă un grad redus de industrializare, se menține încă la un nivel ridicat ponderea activităților cu consum mare de manoperă, se mai utilizează pe unele șantiere tehnologii de lucru cu productivități reduse. În acest context, apare cu claritate că **creșterea în continuare a gradului de industrializare a construcțiilor, constituie o cerință esențială pentru îndeplinirea integrală a prevederilor din planul de investiții, pentru scurtarea duratelor de execuție și creșterea productivității muncii.**

Pentru realizarea cerinței imperioase de creștere a gradului de industrializare a lucrărilor de construcții se depun și se cer depuse în continuare eforturi sporite. Eficacitatea lor ar putea fi sporită prin :

1 **Extinderea largă a unor tehnologii de mare randament, care să permită deplasarea unui volum de muncă tot mai însemnat de pe șantiere în fabrici, unde elementele de construcții pot fi realizate industrial cu o productivitate net superioară, în condiții calitative ridicate și cu eforturi mai reduse** (realizarea parapeților de balcoane și a panourilor de fațadă gata finisate, utilizarea băilor spațiale prefabricate, a corpurilor de ventilație din beton prefabricat la înălțimea unui nivel etc.). Între soluțiile constructive care asigură acest lucru, **avantaje însemnate** comparativ cu sistemul de execuție cu panouri mari, **oferă aplicarea sistemului constructiv integral prefabricat din elemente spațiale:** consumul total de manoperă în fabrică și la șantiere se reduce cu circa 20—25%, durata de execuție pe șantier a construcțiilor cu 4 nivele se reduce cu circa 70%, calitatea lucrărilor de finisaj și instalații este superioară în procedeul cu elemente spațiale, deoarece 80% din volumul total al lucrărilor se execută în cadrul unor adevărate „fabrici de case", unde sînt condiții optime de lucru.

Proiectanții „fabricilor de case" — Întreprinderea de construcții industriale și montaj Brașov (autoarea tehnologiei brevetate ca invenție), Institutul de cercetări și proiectări pentru industria materialelor de construcții și Institutul de proiectări pentru construcții tipizate au realizat linii tehnologice industriale care asigură fabricarea a 1 000 de apartamente pe an și soluții tehnologice de montare a lor cu o singură brigadă, formată din șase constructori, cu o productivitate săptămînală de un bloc cu 4 etaje și 20 de apartamente. Pentru îm-

bunătățirea în continuare a performanțelor noii tehnologii este necesar ca :

— **să se accelereze organizarea combinatelor de case în cadrul cărora să își găsească rezolvarea, într-o concepție unitară, toate problemele privind proiectarea construcțiilor de elemente spațiale,** tehnologia producerii, transportului și montajului lor, pînă la predarea „la cheie" la beneficiar. În acest scop, ar putea fi luată în discuția specialiștilor ideia că ele să dispună de nuclee proprii de cercetare și proiectare de locuințe în sistem integral prefabricate din elemente spațiale ;

— cercetarea — proiectarea să țină seama, că **față de gradul ridicat de industrializare și dotare a elementelor spațiale, celelalte părți ale construcțiilor nu sînt rezolvate la același nivel,** ceea ce conduce la diminuarea avantajelor acestui sistem constructiv. O însemnătate deosebită o capătă studierea unor soluții constructive care să asigure, per total, un grad și mai mare de industrializare (fundații din elemente prefabricate, timpane cu izolare termică din materiale ușoare — montate în fabrică) ;

— **să se elaboreze un program unitar privind extinderea acestui sistem constructiv în strînsă corelație cu asigurarea tuturor mijloacelor de transport și de montaj specifice de mare capacitate** (este vorba, în primul rînd, de necesitatea ca producătorii din cadrul M.I.C.M. să asigure trailerele și macaralele pe pneuri necesare).

2 **Perfecționarea continuă, la celelalte tehnologii utilizate în prezent, a gradului de echipare și finisare din fabrică a elementelor de construcții.** Se impune mai multă operativitate în fabricarea pe scară largă a panourilor de fațadă complet finisate, cu tîmplăria vopsită, cu conducte de instalații înglobate, a băilor spațiale, în eliminarea șapei, a mozaicului, în utilizarea tapetului în locul zugrăvelilor (eventual zugrăvelile să se execute mecanizat în fabrică), în introducerea panourilor ușoare de granulit. Astfel de acțiuni se vor solda cu o reducere a consumului de manoperă pe șantiere de circa 45% — de la circa 23,5 ore/m² arie desfășurată construită la 12,5 ore/m² arie desfășurată construită.

3 **Sporirea volumului producției de prefabricate din beton armat** (panouri mari și panouri folosite pentru structuri mixte) **prin generalizarea liniilor industriale de fabricație de mare productivitate de tip conveier.** Folosirea unor astfel de procedee de fabricație determină diminuarea manoperei pe șantier de 2,25 ori față de zidăria portantă și de 1,5 ori față de tehnologia cu panouri mari, reducerea manoperei totale (fabrică + șantier), de 1,55 ori față de zidăria portantă, și de 1,25 ori față de tehnologia cu panouri mari.

La realizarea unei eficiențe sporite o contribuție mai mare ca pînă în prezent trebuie să o aducă și organizațiile de construcții prin respectarea mai riguroasă a disciplinei tehnologice de montaj a elementelor realizate în fabrică, prin perfecționarea organizării activității pe șantier pentru creșterea productivității activităților de ansamblare și utilizarea în grad substanțial mai ridicat ca pînă în prezent a utilajelor din dotare în această activitate, pentru păstrarea în condițiuni mai bune a prefabricatelor sosite pe șantier pînă la punerea lor în operă.

Nu trebuie neglijat faptul că, pentru o industrializare mai înaltă, este nevoie de efectuarea simultană a operațiunilor de folosire pe scară tot mai largă a unor elemente de construcții cu grad ridicat de finisare în fabrică, de mecanizarea operațiunilor de montaj pe șantiere, de găsirea și utilizarea pe scară largă a unor materiale noi, ușoare, cu parametri superiori de rezistență, ceea ce face necesară participarea activă a tuturor factorilor implicați, de la constructor la proiectant, de la producătorul de materiale de construcții la cercetător.

Gheorghe CUȚITEI
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Brașov

NOTE

Scurtarea distanței de transport, mijloc de economisire a energiei

MINERII DE LA COMBINATUL OLTENIA cel mai mare bazin carbonifer al țării, depun eforturi susținute pentru realizarea planului de producție în condițiile economisirii prin toate mijloacele a energiei.

Una din căile de reducere a consumurilor respective o constituie creșterea indicelui de folosire a mijloacelor de transport, prin alegerea și utilizarea acestora în funcție de capacitatea necesară, starea drumurilor, distanța cea mai scurtă de circulație etc. Din păcate, nu în toate cazurile se acționează așa. Pentru transportul diferitelor materiale în cantități vagonabile (bolțari, lemn de mină, cherestea, ciment, laminate de fier etc.), de care are nevoie Exploatarea minieră Albeni, se utilizează un circuit de transport cu totul neeconomic. Astfel, materialele amintite se aduc pe calea ferată de la furnizori în depozitul Bazei de aprovizionare Fărcășești din cadrul Combinatului minier Oltenia, aflată la o distanță de 56 km de mina Albeni. Autobasculantele care transportă lignit de la Albeni la stația C.F.R. Cărbunești (16 km) se deplasează în gol, din acest punct, pe distanța de 40 km pentru a ajunge la Baza de aprovizionare Fărcășești. Apoi, încărcate cu materiale, se întorc la mina Albeni, parcurgînd o distanță de 56 km, trecînd din nou prin stația C.F.R. Cărbunești, unde au de urcat o pantă de circa 1 km.

Scurtarea actualului circuit de transport (Fărcășești-Albeni), eliminarea mersului în gol (Cărbunești-Fărcășești) și evitarea urcării cu încărcătură (la Cărbunești) sînt posibile prin **deschiderea, pentru mărfuri, a stației C.F.R. Copăcioasa,** care se află la distanța de numai 16 km de Albeni și 11 km de stația C.F.R. Cărbunești (în condițiile unor drumuri modernizate). În acest mod autobasculantele care transportă lignit de la mina Albeni la stația C.F.R. Cărbunești (cu capacitate de trafic limitată) se vor deplasa în gol doar 11 km, pînă la stația C.F.R. Copăcioasa, pentru a încărca materialele și a le aduce apoi la mina Albeni pe distanța de 16 km. La o cantitate de circa 3 000 t/lună materiale de transportat și o încărcătură medie de 7 t/autobasculantă, în condițiile deschiderii pentru trafic de mărfuri a stației C.F.R. Copăcioasa, se pot realiza economii de carburanți-lubrifianți și

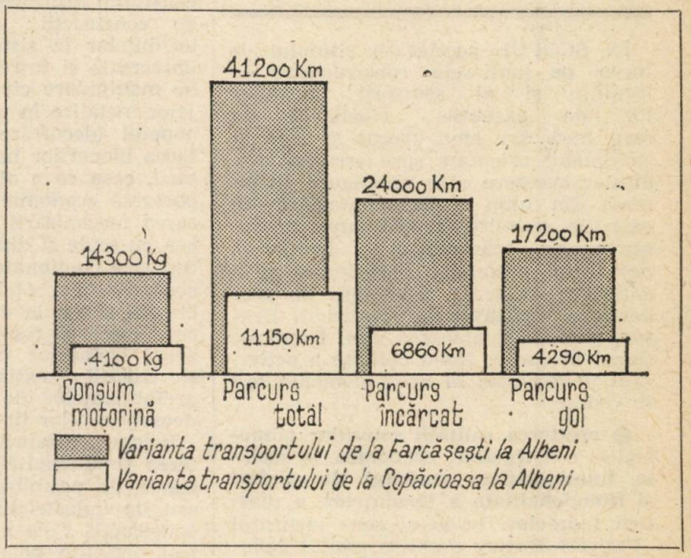

anvelope de circa 73 la sută, respectiv 125 tone/an carburanți, scurtarea distanței totale și de mers în gol, așa cum se vede în graficul alăturat privind activitatea de transport pe timpul unei luni.

Punerea în practică a acestei propuneri, prin colaborarea factorilor principali — Combinatul minier Oltenia și Regionala de căi ferate Craiova — ar conduce la importante economii de carburanți, lubrifianți și anvelope, precum și la îmbunătățirea substanțială a coeficientului de utilizare a parcului auto al Exploatării miniere Albeni.

Constantin NĂSTASE-URSU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

DEZBATERE „R. E."

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI, INSTRUMENT DE CONDUCERE EFICIENTĂ A ACTIVITĂȚII ECONOMICE

AU TRECUT aproape doi ani de la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, care a aprobat un complex de măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar, perioadă în care s-au făcut și continuă să se facă eforturi deosebite pentru întărirea autogestiunii economico-financiare în întreprinderi, lărgirea competențelor organelor colective de conducere în luarea deciziilor, creșterea rolului întreprinderilor și centralelor în planificarea propriei activități.

În scopul cunoașterii modului de funcționare a mecanismului economico-financiar la nivel de întreprindere, redacția a organizat, cu sprijinul **Comisiei teritoriale financiar-bancare** și al **Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale**, o dezbatere, a cărei sinteză o publicăm în continuare.

Participanți la dezbatere: dr. Vasile Lanțoș, președintele Comisiei teritoriale financiar-bancare Mureș; dr. Ioan Oțelea directorul Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale; Bálinth Csaba, contabil șef la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Reghin; Petre Hentes, contabil șef la „Metalotehnica" Tg. Mureș; Andrei Cozoș, contabil șef la Cominatul de îngrășăminte chimice. Tg. Mureș; Gheorghe Popescu, contabil șef la „Im tex"-Tg. Mureș.

Viabilitatea noilor indicatori economici, rolul pozitiv al bugetului de venituri și cheltuieli

ÎN CURSUL anului trecut, bugetele de venituri și cheltuieli au fost folosite de conducerile colective din întreprinderi ca instrumente de planificare și, în primul rînd, ca instrumente de analiză a execuției financiare și a echilibrului financiar, analize care au servit la luarea măsurilor necesare în domeniile în care au apărut rămîneri în urmă în realizarea indicatorilor economici și financiari sau abateri de la disciplina de plan și financiară. Un exemplu este edificator: Combinatul de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș a înregistrat la finele primului trimestru din anul 1979 o depășire a costurilor de producție planificate de circa 15 milioane lei. Analizele făcute cu ajutorul bugetului de venituri și cheltuieli pe secție, ca și măsurile stabilite în cadrul acestor analize, au asigurat recuperarea integrală a depășirilor în următoarele două luni și încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție. Folosirea cu eficiență a bugetelor de venituri și cheltuieli a dus la întărirea rolului pîrghiilor financiare în gospodărirea mai bună a fondurilor, în mobilizarea rezervelor de sporire mai rapidă a eficienței, în executarea unui control riguros asupra modului cum sînt folosite resursele unităților economice.

Practica economică demonstrează că acolo unde s-a urmărit cu atenție și s-a acționat hotărît, rezultatele obținute au răsplătit eforturile, fiind de natură să îndemne la reflecție și conducerile acelor întreprinderi care sînt puse încă în situația de a justifica neîncadrarea în normele de consum și în nivelul cheltuielilor de producție planificat. Rezultatele obținute în anul trecut de către numeroase întreprinderi din județ sînt mult îmbunătățite în comparație cu cele din anii precedenți, ceea ce demonstrează viabilitatea noilor indicatori economici și financiari, rolul pozitiv al bugetului de venituri și cheltuieli în efectuarea analizelor economice la nivel de întreprindere. Menționăm în acest sens faptul că multe întreprinderi din județ au o capacitate de plată bună, imobilizările de fonduri fiind nesemnificative, și-au realizat majoritatea indicatorilor, nu au produse fără desfacere, și-au respectat contractele de desfacere la majoritatea produselor, și-au realizat acumulările etc. Rezultatele obținute la nivelul județului puteau fi mai bune dacă în activitatea unor întreprinderi nu s-ar fi manifestat și unele neajunsuri, îndeosebi în ceea ce privește ritmicitatea producției, a livrărilor și încasării contravalorii produselor, nu s-ar fi lansat în producție și realizat unele produse fără desfacere asigurată, aspecte ce au influențat negativ și rezultatele financiare ale unităților economice respective.

În ceea ce privește întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli s-au manifestat, în unele cazuri, anumite neajunsuri, printre care amintim: o dimensionare necorespunzătoare a fondurilor, nerealizarea integrală a prevederilor atît la surse cît și la unele cheltuieli, necorelări cu celelalte secțiuni de plan, fapt datorat în mare măsură neînsușirii de către toți factorii de răspundere a noilor reglementări privind mecanismul economico-financiar. De asemenea, organele de control au constatat că unele prevederi din bugete nu au fost puse în concordanță cu modificările aduse indicatorilor din planul economic și nu au fost corelate cu celelalte secțiuni de plan; în unele bugete nu au fost cuprinse toate veniturile, îndeosebi cele din „alte activități"; unii indicatori din bugete nu sînt defalcați pe fabrici, secții, ateliere; unele întreprinderi au depășit nivelul planificat al costurilor de producție ș.a.

Rezultatele economico-financiare necorespunzătoare la unele unități cu pondere din economia județului se explică și printr-o serie de **modificări ale principalilor indicatori de plan,** fenomene care au avut consecințe negative directe asupra capacității de plată și asupra formării acumulărilor. După părerea specialiștilor din unități, modificarea indicatorilor de plan s-a făcut de către organele coordonatoare, în unele cazuri, la finele perioadelor, fără ca în cadrul unităților respective să fi intervenit elemente care să le justifice. În aceste condiții, este necesar ca atît conducerile colective ale unităților economice cît și organele lor coordonatoare să ia toate măsurile, încă din faza de planificare, încît să se asigure **stabilitatea** planului pe tot parcursul execuției sale, iar cînd au loc totuși modificări de plan, să se asigure și corelarea necesară a tuturor secțiunilor sale, încît să se prevină necorelările și toate implicațiile care decurg din acestea, asupra situației financiare a unităților economice.

Rolul activ al creditului și accelerarea decontărilor

APLICAREA principiului autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor conduce la acoperirea într-o mai mare măsură a nevoilor de fonduri ale acestora din resurse proprii. Cu toate acestea, o parte din nevoile de fonduri ale întreprinderilor necesare procesului de producție și de dezvoltare vor fi acoperite în continuare din credite.

În condițiile funcționării noului mecanism, Banca Națională a conceput o nouă metodologie de planificare a creditelor, prin care, spre deosebire de trecut, se determină toate categoriile și necesitățile de credite și se mobilizează

toate fondurile proprii și atrase, inclusiv partea din beneficii destinată creșterii fondurilor proprii. Potrivit acestei metodologii, elaborate pentru aplicarea noului mecanism economic, participarea creditului la formarea mijloacelor circulante a căpătat un conținut nou, mai activ, calitativ superior, prin care se dimensionează mai bine și mai corect necesitățile de credite, determinînd în același timp întreprinderile să contribuie la autofinanțarea producției și să-și îmbunătățească : capacitatea de plată.

În domeniul creditării investițiilor se ridică însă unele probleme pe care le supunem spre analiză organelor bancare centrale spre a adopta soluții metodologice, astfel încît să nu se afecteze capacitatea de plată a unităților economice.

Un prim aspect pe care îl menționăm este acela cu privire la piesele de schimb (prima dotare), care nu se mai admit a fi achiziționate din fondurile de investiții, ele trebuind să fie plătite din fondurile de producție. Un asemenea procedeu are efecte negative asupra capacității de plată a unității, deoarece normativul mijloacelor circulante pentru piesele respective se obține numai după punerea în funcțiune a capacității de producție respective. Întotdeauna piesele în cauză — din import sau din țară — sosesc odată cu utilajele și nu la punerea în funcțiune sau după. În aceeași situație se află și materialele de montaj, pe care unitatea constructoare nu le are prevăzute în planul de aprovizionare, respectiv care nu i-au fost comunicate constructorului la întocmirea planului de aprovizionare. Astfel de situații apar frecvent și inevitabil, deoarece proiectele se predau eșalonat, iar specificațiile de materiale nu se pot comunica către constructor în așa fel ca acesta să le poată prevedea în planul de aprovizionare.

Specialiștii prezenți la dezbatere au sesizat, de asemenea, faptul că în prezent se mențin unele reglementări greoaie în astfel de domenii cum sînt cele în privința planificării, utilizării și decontărilor din fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic. **Ne referim la circuitul documentelor de decontare prin cont separat de la întreprindere la centrală ; de fapt decontările ar trebui să se facă prin simpla înregistrare contabilă la întreprindere, bineînțeles în limita prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli.**

În vederea perfecționării relației bancă-întreprindere-centrală, specialiștii au formulat o serie de sugestii cu privire la folosirea creditului și accelerarea decontărilor.

Potrivit pct. 23 din circulara nr. 10/1979, cheltuielile ce se suportă direct din rezultatele financiare, prevăzute în anexa 1 la Legea nr. 29/1978, se decontează din contul „B". Datorită acestui fapt au apărut la bancă foarte multe operațiuni de decontare în plus față de cele efectuate anterior, deoarece, în afara retribuției pentru pregătirea cadrelor, din acest cont se decontează C.A.S., rate, rețineri etc. Se apreciază că se fac în fiecare lună cel puțin 7—8 operații pentru fiecare unitate, ceea ce, la nivelul județului, în decursul unui an, reprezintă mii de operații. **Pentru simplificarea operațiilor la bancă, s-a propus ca sumele ce se decontează în prezent din contul „B"** (reprezentînd cheltuieli ce se suportă direct din beneficii) **să fie virate din contul „B" în contul curent, de unde să se facă apoi toate decontările.** Prin această simplificare se obține reducerea substanțială a operațiilor la bancă, inclusiv a cheltuielilor pentru efectuarea operațiilor respective.

După cum se cunoaște, retribuțiile personalului muncitor din industrie, transporturi etc se eliberează de bancă în cadrul fondului de retribuire calculat în raport cu gradul de realizare a planului valorii producției nete cumulat de la începutul anului. Pentru ultima lună a perioadei cumulate, volumul producției nete realizat se determină prin preliminare, avînd la bază producția globală realizată, la care se aplică ponderea planificată a cheltuielilor materiale. Nu toate unitățile aplică însă o metodologie unitară la determinarea preliminată a realizărilor. Unele întreprinderi aplică la producția globală raportată prin INDAC (se întocmește la 2 a lunii curente pentru luna expirată) ponderea planificată a cheltuielilor materiale, fără să determine producția globală pentru calculul producției nete. Alte unități utilizează producția marfă pentru calculul producției nete. La nici unul din cazuri **nu se ține seama de creșterea sau descreșterea stocurilor de semifabricate sau a producției neterminate,** rezultînd diferențe substanțiale care la un moment dat pot favoriza sau dezavantaja întreprinderile la determinarea nivelului fondului de retribuire calculat.

S-au constatat cazuri în care, din această cauză, diferențele între producția netă efectiv realizată și cea preliminată au ajuns la 5—6 milioane lei, producția netă preliminată fiind mai mare ; astfel, fondul de retribuire calculat pe bază de date preliminate a fost mai mare decît cel solicitat cu sute de mii de lei. Pentru a evita aceste neajunsuri s-a formulat propunerea ca **fondul de retribuire solicitat să se elibereze în cadrul fondului planificat pe trimestrul respectiv.** În cazul în care drepturile solicitate pe ultima lună din trimestru, împreună cu drepturile încasate pe primele 2 luni, sînt mai mari decît fondul de retribuire planificat trimestrial, suma cu care se depășește să afecteze fondul planificat pe trimestrul următor, iar în baza datelor definitive trimestriale să se facă calcularea fondului de retribuire, eventualele depășiri urmînd să fie soluționate potrivit prevederilor Decretului nr. 199/1978 și 148/1979.

Prin aceasta s-ar evita modificarea lună de lună a indicatorilor de muncă și retribuire, a planului valorii producției nete și s-ar angrena toate organele (locale, ierarhice și superioare) în rezolvarea situației în care a ajuns întreprinderea. În cursul trimestrului, organul tutelar ar avea posibilitatea de a interveni pentru realizarea ritmică de către întreprindere a producției nete, reașezarea planurilor de muncă și retribuire în funcție de fundamentarea făcută de întreprindere etc. Lunar, ar fi cazul să se urmărească încadrarea în numărul planificat și realizarea productivității muncii planificate în cazul depășirii numărului planificat.

CONDUCEREA activității economico-financiare pe baza bugetului de venituri și cheltuieli impune instituirea unui sistem organizat de urmărire operativă asupra modului de realizare a prevederilor bugetare. Considerăm că această urmărire nu este suficient să se facă lunar, trimestrial sau anual. Un organ de conducere colectivă nu se poate mulțumi cu atît de puțin ; el **trebuie să ia măsuri pentru a cunoaște „execuția bugetară" la intervale mai mici, unele chiar zilnic, pentru că numai în acest fel se poate interveni la timp** în influențarea realizării prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli.

Urmărirea zilnică a capitolului „Venituri" este posibilă chiar pe componența lor din buget. Această urmărire este posibilă fără nici un fel de dificultate, chiar în condițiile unei contabilități nemecanizate. Este mai greu de a se urmări cheltuielile și rezultatele întreprinderii, dar și acestea, pe baza unor preliminări întocmite judicios, pot fi cunoscute la intervale și mai mici și pot servi fără nici o reținere pentru procesul decizional al întreprinderii.

Bugetul de v ituri și cheltuieli are un rol important în conducerea activității economico-financiare. Pentru ca acest rol să se afirme în practică, **analizele și rezultatele acestora nu trebuie să fie numai un apanaj al compartimentului financiar-contabil ; acestea trebuie să fie cunoscute de organele de conducere colectivă, de toți factorii decizionali și executivi.**

Bugetul de venituri și cheltuieli poate deveni instrument de conducere operativă numai atunci cînd fiecare compartiment din întreprindere cunoaște sarcinile ce-i revin. În aceste situații conducerile compartimentelor pot stabili măsurile pentru îndeplinirea sau încadrarea în prevederile bugetului. Pînă în prezent acest lucru nu s-a înțeles în suficientă măsură și s-au făcut afirmații de genul „este imposibil să se întocmească un buget de venituri și cheltuieli pentru o secție, ateliere sau servicii". În realitate, **fiecare secție trebuie să cunoască pentru producția marfă nivelul cheltuielilor totale și materiale, valoarea producției marfă la preț de livrare și beneficiul pe care trebuie să-l obțină.** Chiar și unele servicii sau birouri trebuie să cunoască o serie de sarcini : serviciul de aprovizionare trebuie să cunoască normativul mijloacelor circulante aprobat pentru sfera aprovizionării, nivelul cheltuielilor de transport-aprovizionare și valoarea materialelor ce trebuie aprovizionate ; serviciul de desfacere trebuie să cunoască volumul vînzărilor, normativul mijloacelor circulante pentru produsele aflate în stoc. etc.

Realizarea unei eficiențe economice ridicate presupune ca fiecare organ colectiv de conducere să adopte asemenea măsuri încît să asigure aplicarea cu consecvență a principiilor autogestiunii și autofinanțării, să realizeze o mai bună gospodărire a fondurilor materiale și bănești, să prevină și să lichideze aspectele negative semnalate mai sus, să aplice un regim strict de economii, utilizînd în acest scop bugetul de venituri și cheltuieli ca un instrument de analiză și control, de conducerea eficientă a întregii activități economice și financiare.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

CONTRIBUȚIA AGRICULTURII LA TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ȚARĂ CU NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

AȘA CUM SE PREVEDE în documentele dezbătute și aprobate de Congresul al XII-lea al P.C.R., viitorul plan cincinal (1981—1985) va antrena profunde mutații în întreaga viață social-economică a țării, ce vor avea drept corolar trecerea României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare în acela al țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Practica mondială (precum și propria noastră experiență) arată că agricultura contemporană joacă un rol de prim rang în modernizarea economică a oricărei țări. Sector tradițional, dar departe de a fi conservator, refractar progresului științifico-tehnic, agricultura se dovedește un sector deosebit de dinamic, propice aplicării celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane. Agricultura se bucură de avantajul că, mai ales pe seama revoluției biologice, își subordonează tot mai mult forțele naturii, pe care le utilizează în folosul omului, pentru progresul și prosperitatea sa. De altfel, revoluția agricolă, desăvîrșită pînă în prezent într-un număr de țări dezvoltate, a determinat nu numai creșterea mai rapidă a înzestrării tehnice a muncii, ci și a productivității muncii agricole în comparație cu industria. Ca urmare, în cîteva țări ale lumii contemporane, nivelul de productivitate al muncii agricole l-a depășit pe cel al muncii industriale, mult discutata problemă a paritații de productivitate aparținînd deja trecutului. Nu întîmplător, cele mai mari puteri economice ale lumii contemporane dispun și de o puternică și modernă agricultură, condiție fără de care nu ar fi fost posibilă atingerea gradului lor actual de dezvoltare economică de ansamblu.

În acest context, să vedem care este contribuția agriculturii la sporirea venitului național pe locuitor în România, care va fi rolul ei în viitor și, mai ales, pe ce căi și cu ce rezerve poate contribui agricultura la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare.

APRECIATĂ, încă din 1965, drept ramură de bază a economiei naționale și considerată ca principală prioritate economică în cincinalul viitor, aflată în plin proces de modernizare într-o țară în care are vechi tradiții, agricultura, cu toată ponderea mereu descrescîndă în venitul național (doar 15,3% în 1978), a adus și aduce o însemnată contribuție la creșterea economică a României socialiste. Este suficient să amintim că, față de 1950, venitul național creat în agricultură în 1978 a fost de peste 2,7 ori mai mare.

Prima și, s-ar părea, cea mai accesibilă cale de creștere a contribuției agriculturii la sporirea venitului național pe locuitor este **creșterea producției globale agricole :** aceasta ca urmare a accelerării procesului de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii, asigurîndu-se creșterea mai rapidă a productivității muncii prin ridicarea gradului ei de înzestrare tehnică, pe fondul general al transformării muncii agricole în variantă a muncii industriale.

Sporirea producției globale agricole cu 24,5-27,5% (ca medie anuală pe perioada de 5 ani), chiar în condițiile în care ponderea cheltuielilor materiale ar rămîne neschimbată, va conduce la creșterea în aceeași măsură a venitului național produs în agricultură. Corelarea acestei creșteri a venitului național produs în agricultură cu creșterea populației arată că pe această cale, raportat la un locuitor, venitul respectiv va crește cu cel puțin 20%.

Însă, înfăptuirea acestui deziderat presupune **creșterea intensivă a productivității muncii în agricultură,** chiar mai rapid decît în industrie. Merită a fi menționat faptul că, în principal datorită reducerii decalajului în înzestrarea cu fonduri fixe pe o persoană ocupată în agricultură și industrie (de la 1 : 5,4 în 1950 la 1 : :3,8 în 1978), decalajul în productivitatea muncii (exprimată prin venitul național produs de o persoană ocupată) s-a redus de la 1 : 8,9 în 1950 la 1 : 3,8 în 1978. Aceste evoluții ale decalajelor scot în evidență două concluzii de mare însemnătate economică : **a)** eficiența economică mult mai ridicată a creșterii înzestrării tehnice a muncii agricole, care determină o creștere mult mai accelerată a productivității acesteia — și **b)** marile rezerve de care dispune agricultura pentru creșterea venitului național prin ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii ; trebuie avut în vedere că în țările dezvoltate, înzestrarea tehnică a muncii agricole este apropiată, ba chiar mai mare (dacă se include și valoarea principalului fond fix al agriculturii — pămîntul) decît a celei industriale. Fără îndoială că transformarea în noi fonduri fixe — de mai mare randament și eficiență, la nivelul tehnicii contemporane — a celor 155 mld. lei prevăzuți pentru investiții în agricultură în cincinalul 1981-1985, în condițiile reducerii absolute și relative a populației ocupate în agricultură, va provoca o creștere mai accelerată a înzestrării tehnice și a productivității muncii agricole și va contribui la creșterea venitului național total și pe locuitor produs în agricultură. De altfel, un prim efect previzibil al acestei evoluții îl constituie însești obiectivele stabilite pentru randamentele la hectar sau pe animal (în anul 1985), prin al căror nivel, țara noastră se va apropia foarte mult de țările cu agricultură avansată.

TRANSPUNEREA în viață a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial, în cadrul căruia agricultura ocupă un loc central, facilitează realizarea obiectivului central al cincinalului 1981—1985 prin **valorificarea integrală, diferențiată a rezervelor de producție agricolă din anumite județe,** rezerve parțial neglijate pînă acum. Față de media pe țară, pentru 12 județe ale țării se prevăd sarcini mult mai mari de sporire a producției agricole (pînă la dublarea acesteia), astfel ca, printr-o mai bună echilibrare teritorială în dezvoltarea agricolă, să se ajungă, în toate județele țării, la o valoare anuală minimă a activității productive din agricultură de 10 000 lei pe locuitor (cu o medie pe țară de 11 500 lei). Ca urmare, față de 23 județe care, în 1980, încă, vor obține mai puțin de 10 000 lei producție agricolă pe locuitor, în 1985, un număr de 9 județe vor obține peste 15 000 lei.

Apare mult mai laborioasă, datorită complexității măsurilor pe care le presupune, valorificarea celei de-a doua rezerve de creștere a venitului național creat în agricultură — și anume **reducerea (ponderii) cheltuielilor materiale.** Importanța problemei este dată de însăși ponderea nejustificat de mare (uneori în creștere temporară) pe care aceste cheltuieli o dețin în produsul social din agricultură (51,9% în 1978). Totodată, în condițiile predominării măsurilor de reducere relativă a cheltuielilor materiale, nu poate fi neglijat rolul reducerii absolute a acestora. O micșorare cu numai 2% a ponderii respective (care să reprezinte deci doar 50% din valoarea producției globale agricole, pondere considerată încă ridicată pe plan mondial) ar însemna o sporire a venitului național cu aproape 2,6 mld. lei anual (la producția globală din anul 1978).

Problema principală — cu caracter dominant chiar, deoarece afectează atît sporirea producției, cît și reducerea cheltuielilor materiale — este crearea de noi plante, cu randament superior de conversiune a energiei solare, activitate prin care agricultura îndeplinește o funcție economico-socială care nu este în puterile niciunei alte ramuri a producției materiale. Este vorba nu numai de proporționarea ramurilor producției

vegetale și în funcție de capacitatea de a acumula energie solară, ci mai mult, de **creare a noi soiuri și hibrizi cu un coeficient mai ridicat de conversiune a energiei solare,** domeniu în care cercetarea științifică agricolă din țara noastră este încă datoare producției. Deosebit de mare importanță ar avea rezolvarea acestei probleme la culturile de bază ale agriculturii românești (porumb, grîu, floarea-soarelui, soia etc.). Este clar că într-o asemenea soluție, la același consum energetic sub formă de mijloace de producție, ar avea loc o mai mare acumulare de energie în producții sporite, ceea ce ar duce la o creștere mai rapidă a productivității muncii agricole și, implicit, a venitului național produs în agricultură.

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, pe bază de noi investiții, duce la creșterea valorii fondurilor fixe care, prin amortisment, se includ în cheltuielile materiale ale agriculturii. De aici, marea însemnătate a **creșterii producției globale și nete la 1 000 lei fonduri fixe,** pentru ca același amortisment să se repartizeze la un volum mai mare al producției globale agricole. Lipsa unor indicatori normativi (la nivelul cincinalului viitor) pentru agricultură în această direcție (pentru industrie sînt stabiliți la 1 800 lei producție globală la mia de lei fonduri fixe) ne obligă la cîteva aprecieri preliminare. Considerăm că pentru agricultură, unde o bună parte din fondurile fixe au o utilizare sezonieră (tractoarele, mașinile, instalațiile de irigat, dar și plantațiile și animalele de reproducție), eficiența economică a utilizării lor poate fi mai redusă (concretizîndu-se într-o producție globală și netă mai mică la 1 000 lei fonduri fixe) față de industrie. De altfel, în anul 1978, acești indicatori au fost de 1 195 lei, în industrie și numai de 729 lei, în agricultură. De aici rezultă acuitatea deosebită a creșterii eficienței utilizării fondurilor fixe din agricultură, atît prin sporirea mai accelerată a ponderii fondurilor fixe active (tractoare, mașini, instalații, plantații, animale de reproducție), adică a acelor care participă nemijlocit la crearea de valoare nouă, cît și prin folosirea mai intensivă a tuturor fondurilor fixe.

Procesul accelerat de intensificare a producției agricole determină și creșterea consumului de îngrășăminte chimice, mai ales în condițiile în care noi sîntem încă departe de consumurile specifice din țările dezvoltate. Or, în condițiile crizei energetice, îngrășămintele chimice devin un factor de producție tot mai rar și mai scump, putîndu-se cu timpul constitui chiar într-un factor limitativ al intensificării agriculturii. De aceea, paralel cu crearea de noi soiuri de plante și elaborarea de noi tehnologii care să valorifice superior consumul de îngrășăminte chimice, trebuie să ne punem în mod foarte serios problema găsirii unor **înlocuitori ai îngrășămintelor chimice.** Subliniind, în treacăt, rolul rotației raționale a culturilor în economisirea consumului de îngrășăminte la hectar, o deosebit de mare însemnătate prezintă — în agricultura unei țări a cărei structură a culturilor provoacă un mare consum de azot — **folosirea pe scară largă a unor noi bacterii fixatoare de azot în sol.** Pînă acum, producția agricolă cunoaște asemenea bacterii numai la plantele leguminoase (de unde și rolul și locul acestora în rotația culturilor). În momentul de față însă, cercetarea științifică pe plan mondial a reușit să pună în evidență bacterii fixatoare de azot în sol și pentru cerealele păioase. Folosirea acestui procedeu pe cele cca. 3,1 mil. ha ocupate de cereale păioase la noi în țară ar avea o eficiență deosebită, apreciată atît prin reducerea cheltuielilor pentru îngrășăminte azotoase, cît și prin sporurile însemnate de producție la culturile care urmează în asolament. Pentru pomicultură și viticultură, amplasate de regulă pe terenuri cu fertilitate redusă, de excepțională însemnătate economică ar fi crearea de noi forme de plante, capabile să fixeze azotul atmosferic.

Cea mai mare pondere în structura cheltuielilor materiale din agricultura românească — chiar în condițiile în care zootehnia n-a devenit sector preponderent — o dețin cheltuielile pentru furaje. Chiar dacă coeficientul de conversiune a energiei de origine vegetală în energie de origine animală este unul dintre cele mai scăzute în lanțul agroalimentar, aceasta nu înseamnă că trebuie diminuat rolul zootehniei într-o economie agricolă modernă (dat fiind rolul capital al proteinei animale în dezvoltarea fizică, psihică și intelectuală a omului), ci găsirea căilor și mijloacelor de **creștere a eficienței consumului de furaje.** Principalul mijloc îl constituie **crearea de noi rase de animale,** cu un coeficient mai ridicat de conversiune a consumului de furaje ; o asemenea orientare este de mare actualitate în zootehnia noastră, caracterizată prin mari consumuri specifice de furaje, consecință a potențialului redus de randament al unor rase de animale de producție. Trebuie subliniat că orientarea respectivă rămîne fără obiect dacă nu se îmbunătățesc, concomitent, condițiile de furajare (mai ales sub raportul echilibrului proteic), ca și cele de îngrijire a animalelor.

Reduceri absolute ale consumurilor energetice din agricultură pot avea loc atît prin perfecționarea tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole, cît și prin înlocuirea energiei fosile cu alte surse de energie, mai ieftină și inepuizabilă, cum sînt energia solară și cea geotermică (pentru sere și uscarea produselor agricole), cea eoliană și biogazul.

Rezervele de creștere a venitului național produs în agricultură pe seama reducerii cheltuielilor materiale sînt notabile, iar valorificarea lor — mult mai complexă, și cu unele tendințe contradictorii, decît cea schițată anterior.

TOTUȘI, ar fi simplist dacă am reduce contribuția agriculturii la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică, doar la aportul său direct în creșterea venitului național. **Prin multiplele funcții pe care le îndeplinește în economia națională, agricultura creează noi posibilități — de ordin cantitativ și calitativ — de modernizare a economiei românești.** Ca furnizoare de materii prime pentru industria prelucrătoare, agricultura are și o contribuție indirectă la creșterea venitului național, deoarece valorificarea superioară a acestor materii prime, prin includerea în procesul productiv a noi contingente de muncitori, se realizează cu un adaos de valoare nou creată. Urmărind circuitul firesc al bunurilor de consum, aceste produse devenite mărfuri adaugă mai departe valoare nouă, prin transport și depozitare. Iată un prim factor ce impune o structură echilibrată a economiei naționale, care să faciliteze modernizarea acesteia la nivelul celor mai avansate economii dezvoltate.

La aceeași concluzie ne conduce și analiza principalei funcții a agriculturii — aceea de furnizoare de hrană pentru populație. Desigur, este importantă mărimea venitului național pe locuitor (indiferent de ramurile din care provine), dar nu mai puțină importanță are și modul în care este utilizat venitul național. Existența unei agriculturi moderne, capabile să satisfacă integral nevoile de consum alimentar ale populației, pe baza unor norme științific fundamentate, este o condiție fundamentală pentru un circuit complet al valorii nou create pe plan național. Sporirea producției agricole în proporții care, în 1985, să asigure îmbunătățirea structurii și ridicarea calitativă a produselor, asigurîndu-se aprovizionarea populației cu produse cu conținut nutritiv ridicat și în sortimente diversificate, nu numai că realizează mari economii la fondurile valutare ale țării, dar, în același timp, pune la adăpost economia națională de fluctuațiile pieței mondiale, în condițiile unei prelungite crize alimentare. Mai mult decît atît, prin exportul de materii prime și produse agroalimentare, agricultura atrage din afară noi și importante resurse de creștere economică, a căror contribuție la modernizarea economiei naționale nu este deloc neglijabilă.

ÎN CONDIȚIILE țării noastre, agricultura este încă nedespărțită de sat. Progresul agriculturii înseamnă implicit înflorirea satului românesc contemporan, ridicarea lui la cote mai înalte de bunăstare și civilizație socialistă, parte integrantă a procesului de atingere a unui nivel mediu de dezvoltare de către țara noastră. Sporirea mai rapidă a veniturilor țărănimii permite îmbunătățirea condițiilor sale de trai, inclusiv prin efectuarea de investiții vizînd transformarea edilitară și social-gospodărească a satelor, dintre care un mare număr dobîndesc tot mai mult înfățișarea de orașe. Ca urmare, în cursul următorului cincinal, se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 de centre comunale, iar în localitățile de reședință ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 de unități productive cu caracter industrial, de interes republican și local. Toate aceste elemente ale unei adînci transformări social-economice a satului vin să completeze tabloul caracteristic unei țări socialiste cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Este meritul istoric al Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul că, pornind de la aceste funcții multiple și deosebit de actuale ale agriculturii în transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică, au proclamat agricultura — alături de energie și baza de materii prime — drept principală prioritate a dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul viitor. Astfel, Congresul al XII-lea al P.C.R. a aprobat o teză importantă pentru gîndirea contemporană a socialismului științific, prin care agricultura este ridicată la rangul cuvenit într-o economie socialistă modernă.

prof. dr. O PARPALĂ
lector univ. E. PARPALĂ
lector univ. D. REDEȘ

ANCHETA „R.E."

CONSULTAREA CONSUMATORILOR ÎN FUNDAMENTAREA DEZVOLTĂRII SERVICIILOR (I)

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român prevăd dezvoltarea serviciilor de reparații și întreținere a bunurilor de folosință îndelungată, a altor servicii menite să ușureze munca în gospodărie și să creeze condiții tot mai bune pentru folosirea plăcută și instructivă a timpului liber.

Transpunerea în viață a acestor direcții mari de dezvoltare a serviciilor la nivelul fiecărei localități trebuie să aibă drept bază de fundamentare cunoașterea stadiului actual, precum și a perspectivelor în domeniul ofertei și al cererii.

După cum s-a subliniat în Hotărîrea Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii „este necesar să se ia măsuri deosebite pentru îmbunătățirea organizării, asigurarea bazei materiale și ridicarea nivelului calitativ al prestațiilor de servicii către populație".

Pentru fundamentarea deciziilor privind planificarea și dimensionarea rețelei actuale și viitoare a prestărilor de servicii, gospodărești și asigurarea satisfacerii în cele mai bune condiții a cerințelor populației pentru servicii, la nivelul Capitalei a fost întreprinsă o cercetare de teren [1]) (1978—1979), a cărei primă parte a fost prezentată în „Revista economică" nr. 22/1979.

Datele statistice arată că în totalul bugetelor de familie, cererea pentru servicii înregistrează un volum din ce în ce mai mare. Avînd aceeași finalitate socială ca și activitatea comercială, de a satisface necesitățile mereu crescînde ale populației și de a ușura munca în gospodărie, această problemă esențială nu poate fi lăsată la liberul arbitru al aparatului comercial ; ea trebuie rezolvată prin consultarea largă și cu participarea directă a maselor de oameni ai muncii.

Volumul și diversitatea cererii populației implică o mare varietate de modalități de satisfacere prin intermediul pieței organizate a serviciilor. Spre exemplificare, arătăm că în domeniul culinar serviciile oferite se pot structura pe următoarele grupe : a) servicii care satisfac cererea în totalitate în exteriorul locuinței (ex. : restaurant-cantină, pensiune) ; (b) servicii care satisfac cererea parțial în exteriorul locuinței (ex. : unități de tip Gospodina) ; (c) servicii pentru pregătirea mesei în locuință (ex. : personal calificat care pregătește masa la domiciliul solicitantului). Dintre tipurile de servicii enumerate, primele două vor căpăta în viitor o dezvoltare însemnată, prin faptul că au menirea de a satisface un volum mare al cererii populației, cu o productivitate a muncii ridicată, economisind energie electrică, combustibil etc.

Determinarea unor indicatori cantitativi și calitativi ai ofertei și cererii în profil teritorial presupune adaptarea metodologiei de studiu după tipul de localitate, după specificul economic și social local.

Studiul cererii potențiale, în profil teritorial, pentru serviciile gospodărești s-a făcut pornind de la următorii indicatori : (a) ponderea poulației care a apelat, în ultimele 3 luni, la serviciile din cele 4 grupe ; (b) frecvența de adresare ; (c) locul de adresare ; (d) durata de execuție (satisfacere) a unei cereri ; (e) aprecierea calității serviciilor, etc.

Grupele și tipurile de servicii cuprinse în studiu sînt următoarele : grupa I-a — servicii alimentare : a) restaurant-cantină-pensiune, b) casă de comenzi, c) patiserie-simigerie ; Grupa a II-a — Nufărul : a) curățătorie, b) spălătorie ; grupa a III-a — servicii pentru copii : a) creșe, b) grădinițe, c) cămin, d) internat-semiinternat, e) consultații-meditații ; grupa a IV-a — colectarea ambalajelor din sticlă (I.C.V.A.) : a) I.C.V.A. la unitate.

În cele ce urmează prezentăm unele concluzii ale anchetei de teren, pentru 24 de tipuri de servicii, din care 11 profile de servicii gospodărești, existente în prezent și 13 tipuri de servicii noi, propuse spre înființare sau slab reprezentate în prezent.

Din a doua categorie fac parte următoarele tipuri de servicii : a) abonament la casa de comenzi ; b) abonament la produse lactate ; c) casă de comenzi la locul de muncă ; d) bucătărie de bloc ; e) rețete alimentare prin telefon ; f) pregătirea mesei la domiciliu ; g) spălat-călcat la domiciliu ; h) curățenia locuinței ; i) amenajarea locuinței ; j) transportul mărfurilor la domiciliu ; l) I.C.V.A. prin telefon ; m) casă de comenzi pentru produse nealimentare ; n) închirieri de piese de mobilier.

Datele referitoare la cele 24 de tipuri de servicii au fost obținute pe baza unei anchete de teren efectuată pe un eșantion reprezentativ teritorial (1 667 gospodării) pentru București [2]). De asemenea s-au realizat intervievări ale responsabililor unor unități prestatoare. (Convorbirile au avut ca tematică : aprovizionarea unităților cu materiale și piese de schimb, programul de funcționare, disciplina lucrătorilor, satisfacerea cererii sub aspect cantitativ și calitativ etc.).

Relația capacitate — organizare

PONDEREA în eșantion a populației care a apelat la serviciile gospodărești cuprinse în cele 4 grupe este redată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Grupa de servicii	Ponderea populației care a apelat la servicii în intervalul studiat (%)
I Servicii de alimentație publică	25,2
II „Nufărul"	51,1
III Servicii pentru copii [1])	3,4
IV I.C.V.A.	78,3

[1]) Ponderea redusă a adresărilor la serviciile pentru copii în raport cu celelalte servicii se explică prin faptul că din totalul eșantionului, pentru aceste profile au fost intervievate familii cu copii pînă la 18 ani.

Volumul mediu al cererii pentru aceste grupe de servicii este dat de adresările la tipurile de servicii componente. Astfel, adresările la serviciile de alimentație publică sînt cuprinse între 4,4% la restaurant, cantină, pensiune și 37,6% la patiserie. Volumul adresărilor la Nufărul este de 33,1% pentru spălătorie și de 69,2% pentru curățătorie. Cererea la serviciile pentru copii se situează între 16% la cămin și 9,2% la grădiniță.

GRAFICUL NR. 1

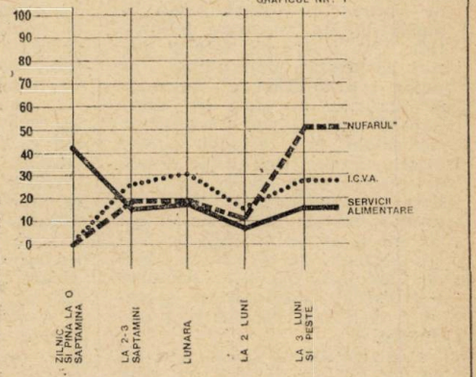

Ierarhizarea serviciilor în funcție de indicatorul volum de adresări, prezintă o importanță mare pentru dimensionarea optimă a rețelei prestărilor de servicii gospodărești și, în unele ca-

[1]) La realizarea cercetării au participat : T. Cernescu, E. Dobrescu, R. Ghețău, M. Ginju, R. Ioanid și V. Stahl. Ancheta de teren a fost făcută de studenții din anul II ai Facultății de comerț din Academia de Studii Economice.

[2]) Prelucrarea s-a făcut la CINOR, unde sînt înmagazinate datele.

[3]) Reprezentările grafice au fost elaborate de arh. Luminița Panciu, de la I.P.B.

zuri, și pentru orientarea măsurilor privind creșterea calității serviciilor.

Printre motivațiile date cu privire la gradul redus de apelare la aceste grupe de servicii, eșantionul investigat a invocat cerințe privind : a) calitate mai bună a serviciului ; b) personal mai amabil ; c) durată de execuție mai scurtă ; d) apropierea serviciului de locuință. În condițiile îmbunătățirii ofertei s-a estimat o cerere potențială mai mare cu 23% la serviciile de alimentație publică, cu 30% la „Nufărul" și cu 5% la I.C.V.A. Acestea sînt estimări minime, întrucît în procentele date nu este cuprins sporul volumului cererii provenit din apelările mai frecvente la unele tipuri de servicii.

În etapa următoare am analizat influența pe care mărimea gospodăriei, dotarea tehnico-edilitară a locuințelor, structura socioprofesională și veniturile populației le au asupra modului de manifestare a cererii.

Spre exemplificare arătăm că, din corelarea proporției adresărilor către Nufărul cu gradul de dotare tehnico-edilitară a apartamentelor, a rezultat că atunci cînd clădirile de locuit au spălătorie și uscătorie comună scade volumul adresărilor la Nufărul. Situația aceasta există chiar și în cazul în care doar aproximativ 40% din familiile care locuiesc în clădiri dotate cu spălătorie și uscătorie comună, utilizează aceste dotări.

Aproximativ 2/3 din familiile care locuiesc în clădiri cu spălătorie și uscătorie comună, dar nu le folosesc, motivează această abținere prin condiții necorespunzătoare, amplasare neconvenabilă, folosirea dotărilor în alte scopuri etc.

Rezolvarea acestor probleme — care nu necesită angajarea de investiții, ci doar o mai bună organizare și administrare a dotărilor amintite, eventual și echiparea lor cu mașini automate, ar influența frecvența externalizării din locuință a activității de spălat.

Dintre consecințele unei organizări adecvate a utilizării dotărilor comune menționăm : (a) reducerea aglomerației la unitățile Nufărul, care la ora actuală nu au capacitatea de a satisface, în mod corespunzător, toate cerințele populației ; (b) scoaterea, în mai mare măsură, în afara apartamentului a unor activități gospodărești mari consumatoare de timp și incomode în funcționalitatea locuinței ; (c) îmbunătățirea aspectului urban al loggiilor, balcoanelor etc.

Frecvența de adresare a populației investigate la grupele de servicii gospodărești analizate are configurația redată în graficul nr. 1 [3]). Tabelul nr. 2

Tabelul nr. 2

Grupa de servicii	Aprecierea calității (% din total)	
	satisfăcătoare	nesatisfăcătoare
Servicii de alimentație publică	81,6	18,4
„Nufărul"	81,5	18,5
Servicii pentru copii	80,4	19,6
I.C.V.A.	41,8	58,2

prezintă aprecierea eșantionului investigat, în ce privește calitatea serviciilor.

Conform acestor date, rețeaua existentă a serviciilor gospodărești înregistrează o serie de disfuncționalități, generatoare de insatisfacții pentru populația care face apel la ele.

Procentul relativ mare (58,2%) al aprecierilor nesatisfăcătoare pentru serviciile I.C.V.A. se referă nu atît la lipsa de unități sau la amplasarea lor în teritoriu, cît mai ales la modul de funcționare al acestora. Din relatări ale persoanelor intervievate a rezultat că sînt cazuri cînd, datorită dificultăților operațiunii de predare la I.C.V.A., se scoate din circuitul material și comercial o anumită cantitate de sticle și borcane, ceea ce înseamnă practic nerecuperarea unor produse reutilizabile, care încorporează materii prime (nisip cuartos, sodă căustică), energie, muncă.

La nivel global, specificul tipurilor de servicii determină, în mare parte, distribuirea adresărilor pe intervale de timp.

Peste 2/5 din volumul total al adresărilor la serviciile de alimentație publică au o frecvență de pînă la o săptămînă, aici intrînd și servicii ca pensiunea și patiseria, în mare parte cu frecvență de adresare zilnică. Adresările la Nufărul se distribuie în proporție de aproximativ 39% în intervalul de pînă la o lună și în proporție de peste 51% în intervalul de 3 luni și peste, în timp ce peste 56% din volumul total al adresărilor la I.C.V.A. se repartizează în intervale de timp de pînă la o lună.

Traila CERNESCU
Șerban POPESCU-CRIVEANU
Radu IOANID

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mașina de frezat longitudinal piese pînă la 64 de tone

ÎNTREPRINDEREA de mașini-unelte din Bacău execută în prezent o variată gamă de mașini-unelte de mare tehnicitate. Una dintre ele este și mașina de frezat longitudinal cu portal FLP-2200.1 A destinată prelucrărilor de piese cu mare gabarit de genul batiurilor, traverselor și al meselor pentru mașini-unelte, boghiurilor pentru locomotive și vagoane etc. Prelucrările uzuale sînt frezările, degroșările și finisările ; dar echiparea ei cu un cap de frezat culisant, de 60 kW cu cursa de 1 000 mm, permite uzinarea suprafețelor interioare ale pieselor de forma cutiilor și a carcaselor.

Prelucrările pe acest nou tip de mașină se fac cu un înalt grad de productivitate, deoarece mașina este dotată cu două mese cuplabile care permit ca în timp ce pe o masă se așchiază o piesă, pe cealaltă să fie prinsă și centrată piesa care urmează a fi prelucrată, după terminarea executării celei dintîi. Un panou centralizat de comandă contribuie la manevrarea ușoară a mașinii, ca și la o mare economie de timp în transmiterea comenzilor.

În construcția mașinii de frezat FLP-2200.1 A sînt de menționat și alte elemente de noutate tehnică care-i conferă o mare precizie la prelucrări, o siguranță sporită în funcționare și o depanare ușoară. Dintre acestea sînt de reținut : antrenarea mișcărilor de avans cu motoare de curent continuu, utilizarea ghidajelor hidrostatice pentru mese și a ghidajelor de rostogolire pentru restul elementelor mobile, mecanizarea tuturor acționărilor, existența echipamentelor cu comandă numerică etc. ; în ansamblu, o dotare la nivelul celor mai perfecționate mașini de acest fel produse, în prezent, în lume.

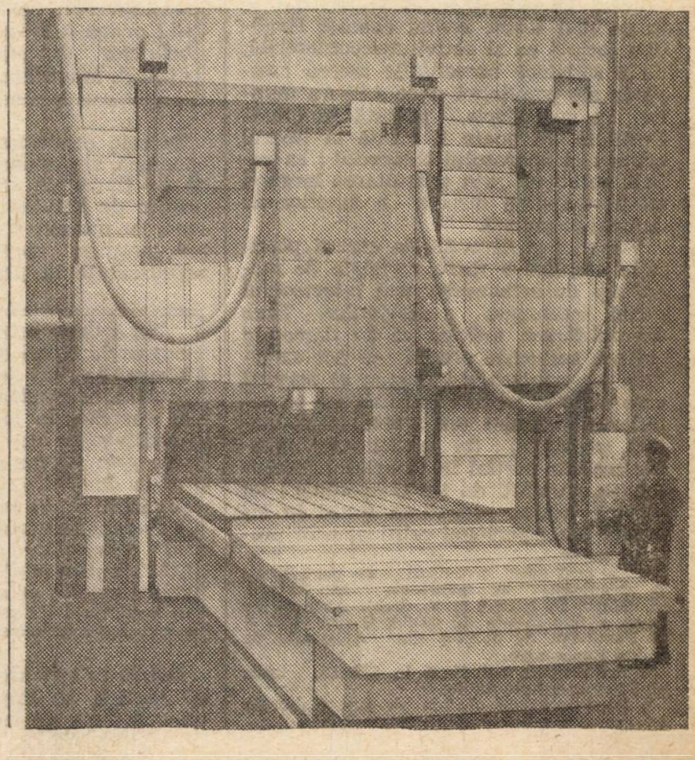

Realizarea și depășirea prevederilor planului

(Urmare din pag. 3)

problemelor în legătură cu care apar încă neclarități; căci angajamentele neîntemeiate strict pe resurse, pe certitudini, angajamentele condiționate nu servesc nimănui.

Mecanismul de autoreglare al democrației muncitorești

CERINȚA, subliniată la Congresul al XII-lea al partidului, de a se asigura buna funcționare a cadrului democratic creat, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă include și întărirea controlului adunărilor generale asupra activității consiliilor oamenilor muncii, asupra modului în care acestea și-au îndeplinit mandatul încredințat. Încă în multe cazuri, atît dările de seamă, cît și dezbaterile ocolesc această latură esențială, nu interpretează calitatea rezultatelor și prin prisma calității conducerii.

În ultimul an s-a îmbunătățit compoziția consiliilor oamenilor muncii, s-a reglementat în detaliu funcționarea acestora corespunzător atribuțiilor însemnate ce le revin; președinții, vicepreședinții, reprezentanții oamenilor muncii au fost instruiți în probleme economice, de conducere și organizare. În mod firesc, crește și exigența față de aceste organe.

În ce măsură s-a afirmat caracterul democratic al actului de conducere, prin antrenarea la dezbaterea, fundamentarea și adoptarea hotărîrilor a unui număr cît mai mare de oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție ? Cum s-au finalizat preocupările conducerilor colective față de problemele majore ale unităților ? Care a fost eficiența măsurilor luate ? Sînt întrebări firești, la care nu se poate răspunde doar prin cifre, prin da sau nu, ci printr-o analiză temeinică a stilului și metodelor de muncă, a climatului de lucru, a gradului de conștiință, mobilizare, disciplină, în realizarea cărora colectivul de conducere trebuie să fie un promotor și un exemplu.

Dezbaterile din adunările generale, întrecerea socialistă sînt negații ale automulțumirii, ale festivismului, expresii ale dorinței și putinței de autodepășire. Îmbinarea democrației muncitorești cu elanul revoluționar al maselor acumulează, declanșează și direcționează energia capabilă să transforme în realitate vie hotărîrile partidului, să asigure dinamismul economiei românești.

Dezvoltarea democrației socialiste — temelia unității de acțiune și voință a întregului nostru popor

(Urmare din pag. 2)

și categoriilor sociale de oameni ai muncii — a cărei expresie organizatorică o consacră cu pregnanță Frontul Unității Socialiste — să se manifeste plenar în conținutul și structurile sistemului democrației socialiste, să stimuleze tendințele obiective de omogenizare a societății noastre. Într-adevăr, constituirea organizațiilor Frontului Unității Socialiste lărgește sensibil cadrul participării active a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la elaborarea și înfăptuirea conștientă a politicii interne și externe a partidului. În acest mod, **atributele de inovație și originalitate pe care procesul de dezvoltare a democrației socialiste le imprimă creației sociale și politice a maselor largi populare, sînt permanent raportate de partidul nostru la gradul de eficiență social-umană cu care se soldează aplicarea în practică a sistemului de conducere.** Eficiența, înțeleasă astfel în toată cuprinderea elementelor de existență a societății și raportată la sarcinile mari pe care le avem de înfăptuit, dobîndește acele rezonanțe pe care le degajă teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind trecerea la o nouă calitate. O exigență care este legitimată de însăși continuitatea proceselor revoluționare în societatea noastră socialistă, de faptul că dialectica contradicțiilor este proprie devenirii orînduirii noastre, iar lupta dintre nou și vechi, depășirea stărilor de conservatorism și inerție solicită în mod necesar unirea energiilor și a entuziasmului revoluționar al maselor, afirmarea voinței lor de muncă și de luptă.

Identificăm ca atare în aceste noi măsuri nu doar o simplă diversificare sub raport numeric a structurilor sistemului de organizare și conducere ci treptele adîncirii democrației socialiste, îmbogățirea sub raport calitativ a conținutului și funcțiilor sistemului de conducere, **accentuarea acelor laturi care să potențeze factorii de motivare social-politică și moral-spirituală a actului de participare a oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului.** Actuala etapă a dezvoltării democrației în țara noastră, a afirmării unității și coeziunii întregului popor, confirmă cu putere faptul că socialismul nu poate fi decît opera creării conștiente de către popor a propriei sale istorii. În aceasta se afirmă în fapt superioritatea netă a democratismului societății noastre față de toate formele de democrație cunoscute de istorie.

Iată de ce vasta activitate ideologică, politică și cultural-educativă, desfășurată de P.C.R., eforturile sistematice pentru a face ca normele și principiile de etică și echitate socialistă să devină componente intrinseci ale modului de viață și de muncă ale tuturor membrilor societății, ca fapte de civilizație și de comportament înaintat, în măsură să definească profilul moral-politic al tuturor membrilor societății, constituie o parte integrantă și de o imensă însemnătate pentru asigurarea eficienței social-umane cu care se soldează în practică virtuțile democrației socialiste. Exercițiul democrației socialiste semnifică exercițiul plenar al drepturilor și îndatoririlor de către toți cetățenii țării fără deosebire de naționalitate, afirmarea nestingherită a libertății fiecărui membru al societății înțeleasă și realizată de societatea noastră în legătura dialectică dintre libertatea individuală, socială și națională.

Fenomen social deosebit de complex, oglindind într-o amplă cuprindere istorică roadele cuceririlor fundamentale ale orînduirii noastre, ale progresului multilateral al țării, **unitatea socialistă se înfățișează în prezent ca unitate economică, ideologică și moral-politică, o unitate clădită pe identitatea intereselor fundamentale, pe comunitatea idealurilor și aspirațiilor ce animă gîndul și fapta întregii națiuni,** hotărîrea nestrămutată a întregului popor de a înălța pe pămîntul României edificiul măreț al civilizației socialiste și comuniste.

Congresul Frontului Unității Socialiste, ale cărui lucrări se desfășoară în aceste zile, constituie o expresie concludentă a forței acestei unități, a maturizării pe toate planurile a proceselor de dezvoltare a societății noastre, și va marca cu certitudine o etapă calitativ superioară în mobilizarea tuturor forțelor națiunii pentru dezvoltarea multilaterală și armonioasă a vieții economico-sociale și politice a țării, o etapă nouă, calitativ superioară, în perfecționarea cadrului de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea democratică a societății.

CONSIDERAȚII ASUPRA UNOR CRITERII DE UTILIZARE A TERENULUI URBAN

ANALIZA MODULUI de utilizare a terenului în localitățile urbane, analiză ce constituie obiectul prezentului studiu, se înscrie pe linia preocupărilor susținute pe care partidul și statul nostru le au în direcția valorificării integrale, cu randamente sporite și eficiență cît mai ridicată a fondului funciar național, componentă de bază a avuției naționale. Nu este însă vorba de a urmări cum se respectă în activitatea curentă de sistematizare dispozițiile stabilite prin diferite acte normative. Obiectivul nostru este de a detașa, pe baza unor studii concrete*), unele căi de optimizare a utilizării terenului urban, ținînd seama de necesitatea armonizării diferitelor componente ale dezvoltării în profil teritorial — activitățile economice, populația, fondul de locuințe, dotările social-culturale etc., ca elemente de referință și prognoză în fundamentarea schițelor de sistematizare.

În analiza modului de utilizare a terenului în localitățile urbane considerăm că intervin două elemente de bază : pe de o parte evaluarea densității populației în funcție de treptele de organizare urbanistică, iar pe de altă parte evidențierea volumului și diversității activităților urbane în raport cu spațiul afectat lor. Ca trepte de organizare, în practica de sistematizare din țara noastră se utilizează **complexul de locuit, cartierul** și **zona de locuit,** criteriul care stă la baza acestei ierarhizări neavînd însă un caracter pur cantitativ. După cum un oraș mare nu reprezintă doar amplificarea activităților unui oraș mic, ci și o diversificare a acestora, o specializare și o creștere în complexitate care determină, în esență, un salt calitativ, tot astfel, la nivelul unui oraș imaginea de ansamblu nu este realizată prin însumarea diverselor sale componente, la fiecare treaptă urbanistică adăugîndu-se funcțiuni noi și activități specifice, mai complexe, care necesită totodată însemnate suprafețe de terenuri urbane.

Această situație este ilustrată convingător de unii indicatori ai densității populației. De exemplu, densitatea rezidențială netă — calculată în raport cu regimul de înălțime al clădirilor și cu coeficientul de ocupare la sol — nu reflectă corespunzător nivelul densității globale pe oraș datorită unor importante suprafețe de teren destinate altor utilizări — dotări urbane, unități industriale și comerciale, depozite, artere de circulație etc., care nu sînt incluse în calcul. (vezi în fig. 1 în care sînt redate relațiile dintre densități calculate la nivelul complexului de locuit, al cartierului, al zonei de locuit și al orașului în limita perimetrului construibil, nivelele obținute fiind mult diferite în funcție de gradul de agregare al relațiilor).

Studii întreprinse în alte țări[1]) — în Anglia acestea s-au realizat după metodologii specifice [2]) — surprind și ele relațiile dintre densitatea netă de locuire (pe complex de locuit, fără a aduna suprafețele ocupate de dotări), densitatea brută (la nivel de cartier) și densitatea globală (pe ansamblul orașului). Pe baza lor se relevă că, la o populație de 1 000 locuitori, se înregistrează o diferență între densitatea netă și cea brută între 2,3 și 2,6 hectare, diferența ce provine de la suprafețele de teren ocupate de dotări de cartier după cum se conturează diferențe substanțiale între densitatea brută și cea globală. Or, toate aceste investigații permit să se formuleze, ca o tendință mai generală, ideea că economia totală de teren urban se diminuează o dată cu creșterea densității populației — fapt aparent paradoxal dar pe deplin explicabil dacă ținem seama că necesarul de teren pentru școli, spații verzi ș.a. este direct proporțional cu numărul populației care locuiește în ansamblul respectiv, volumul populației raportat numai la suprafața de teren ocupată de locuințe nefiind deci îndeajuns de expresiv.

POTRIVIT PREVEDERILOR cuprinse în Legea sistematizării localităților urbane și rurale, densitățile rezidențiale nete sînt stabilite la următoarele valori : 4 000 m² locuibili la hectar pentru ansambluri de locuințe cu regim mediu de înălțime sub 3 niveluri, 4 500—7 000 m² locuibili/ha pentru 3—5 niveluri, 7 000—10 000 m² locuibili/ha pentru 5—9 niveluri și circa 12 000 m² locuibili/ha pentru clădiri de peste 9 niveluri. Dacă la determinarea indicatorului de densitate se iau însă în calcul și suprafețele utilizate pentru diversele dotări social-culturale pe care le presupune, în fapt, orice oraș, valorile obținute raportate la un nivel maxim al densității rezidențiale nete indică o descreștere a densității brute pe treptele de organizare urbană superioare. Astfel, la o densitate maximă netă de peste 12 000 m² locuibili/hectar, corespunzătoare unui regim de înălțime de peste 9 niveluri, dacă se iau în calcul toate dotările necesare complexului de locuit, densitatea pe complex va fi de 580 locuitori/hectar. Adăugînd dotările de cartier, pentru aceeași densitate rezidențială netă se va obține, la nivelul cartierului, o densitate brută de 430 locuitori/hectar și, mai departe, completînd analiza și cu normativul de 9 m²/locuitor, la nivelul zonei de locuit valoarea den-

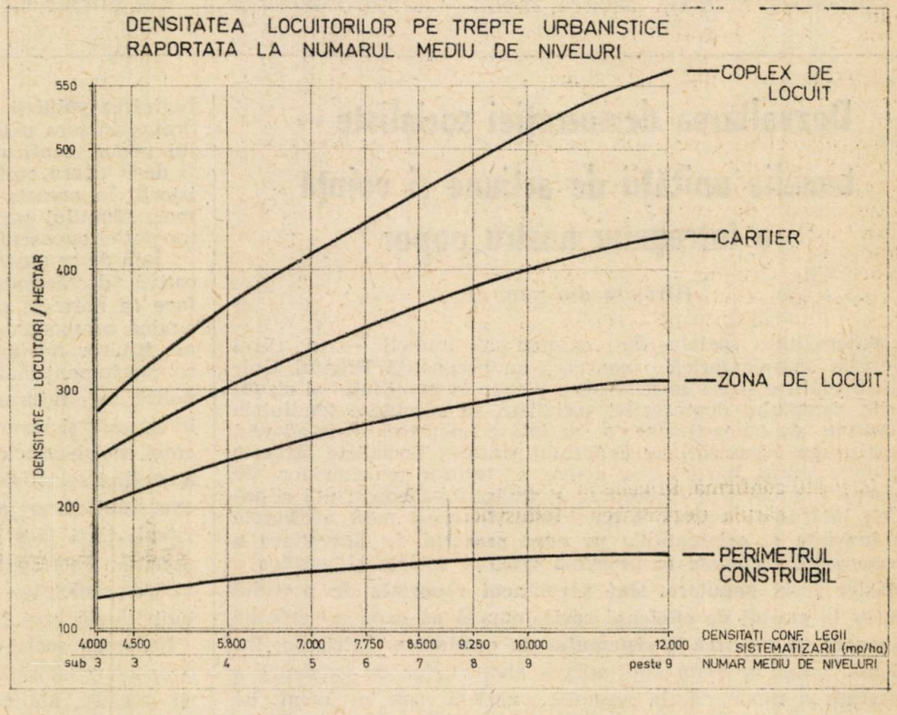

*) În acest material sînt prezentate unele rezultate obținute de-a lungul unei investigații de mai mulți ani desfășurată în cadrul Institutului de arhitectură „Ion Mincu".

[1]) I.A.U.R.P. (Institutul de sistematizare teritorială din Paris), Cahiers vol. 19. „Les densites résidentielles en zones urbaines".

[2]) Best, R.H. „Land for New Towns", Londra, 1964.

sității la acest nivel se va reduce la 310 locuitori/hectar. (Suprafețele de teren necesare și densitățile pe trepte urbanistice — complex de locuit, cartier, zonă de locuit — pentru categoriile de densitate rezidențială netă date prin legea sistematizării sînt cuprinse în tabelul nr. 1). Toate acestea ar putea constitui sfere utile pentru relevarea unor noi normative în această direcție sau perfecționarea celor în vigoare.

Tabelul nr. 1

Nr. mediu de niveluri	Densitate conform legii sistematizării (m² loc./ha)	COMPLEX DE LOCUIT — Suprafața teren pe locuitor (m²) Locuințe	Dotări	Total	Densitate (loc./ha)	CARTIER — Suprafața teren pe locuitor (m²) Dotări	Total	Densitate (loc./ha)	ZONA DE LOCUIT — Suprafața teren pe locuitor (m²) Dotări	Total	Densitate (loc./ha)
Sub 3	4 000	25,00	10,40	35,40	280	6,00	41,40	240	9,00	50,40	200
3	4 500	22,20	10,20	32,40	310	6,00	38,40	260	9,00	47,40	210
4	5 800	17,50	9,80	27,30	365	6,00	33,30	300	9,00	42,30	240
5	7 000	14,30	9,50	23,80	420	6,00	29,80	335	9,00	38,80	260
6	7 750	12,90	9,40	22,30	450	6,00	28,30	355	9,00	37,30	270
7	8 500	11,80	9,30	21,10	475	6,00	27,10	370	9,00	36,10	280
8	9 250	10,80	9,20	20,00	500	6,00	26,00	385	9,00	35,00	288
9	10 000	10,00	9,10	19,10	525	6,00	25,10	400	9,00	34,10	295
Peste 9	12 000	8,30	8,90	17,20	580	6,00	23,20	430	9,00	32,20	310

Pentru a adînci analiza modului de utilizare a suprafețelor de teren la nivelul orașului, se impune totodată evaluarea și a suprafețelor de teren ocupate de industrie în cadrul perimetrului construibil al localităților urbane. În perimetrul respectiv industria, care se grupează fie în zone industriale fie în unități industriale situate izolat în cadrul orașului, deține o anumită pondere dimensionată în funcție de mărimea și profilul economic al orașului. Tocmai pentru a pune în evidență relațiile dintre dezvoltarea industrială și utilizarea spațiului urban, în cadrul Institutului de Studii și Proiectări pentru Locuințe și Gospodărie Comunală a fost introdusă o clasificare — cuprinzînd 6 categorii — a orașelor existente pe teritoriul țării noastre*) (Ponderea suprafeței ocupată de unitățile industriale în perimetrul construibil pentru fiecare categorie de oraș este cuprinsă în tabelul nr. 2).

Valorile calculate pentru fiecare oraș în parte confirmă, în general, principiul potrivit căruia dezvoltarea industriei determină și dezvoltarea orașului, ceea ce presupune atît creșterea populației, cît și creșterea suprafeței de teren utilizate — deși într-o măsură mai mică. Excepție de la acest principiu fac orașele Pitești, Galați, Craiova din categoria I, Rîmnicu Vîlcea, Tîrgoviște și Slobozia din categoria a II-a, Făgăraș, Turnu Măgurele, Cîmpulung-Muscel, Calafat și Urziceni din categoria a III-a, Tîrnăveni din categoria a IV-a, Țăndărei, Făurei și Copșa Mică din categoria a VI-a, în cazul cărora industria ocupă 40—60% din perimetrul construibil și care dețin 100—180 m² teren industrial/locuitor. Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu 85% din perimetru ocupat de industrie și 262 m² teren industrial/locuitor se detașează pe întreaga țară. Situația orașelor amintite se explică prin caracterul exploziv al dezvoltării industriale specific ultimelor două-trei cincinale sau prin utilizarea, în mare măsură, a forței de muncă domiciliată în zonele înconjurătoare (în speță cazul orașului Gheorghe Gheorghiu-Dej).

Se constată, de asemenea, că zece din cele cincisprezece orașe mari, cu peste 100 000 locuitori, au valori sub mediile pe țară — orașul București, de exemplu, 17% din perimetru ocupat de industrie și 18 m²/loc, Cluj-Napoca — 11% din perimetrul ocupat de industrie și 20 m²/loc. Faptul se explică prin caracterul relativ uniform al dezvoltării orașelor respective care au depășit etapa de „salt", caracteristică primelor faze de dezvoltare industrială, stabilindu-se un raport mai favorabil între numărul de locuitori și mărimea zonelor funcționale a industriilor, de locuit, dotări social-culturale și comerciale, spații verzi, sport, artere de circulație etc.

Tabelul nr. 2

Categoria orașului	Ponderea industriei în perimetrul construibil (%)	Suprafața de teren industrial/ pe locuitor (m²/locuitor)
I	23,9	36,9
I (fără București)	26,8	51,4
II	24,9	53,6
III	22,9	52,9
IV	17,1	46,1
V	9,6	28,8
VI	5,5	15,9
Media pe țară	20,6	41,8

UN ALT INDICATOR care permite analiza mai aprofundată a influenței dezvoltărilor economice, cu deosebire cea industrială, asupra utilizării spațiului urban și a densității populației îl constituie raportul dintre volumul personalului muncitor care lucrează în unitățile industriale de pe teritoriul orașului și suprafața de teren afectată unităților respective. Calculat pentru întreaga țară, acest raport are valoarea de 90 persoane ocupate la hectar. Pentru zonele industrializate, indicatorul este de 76 persoane ocupate/hectar, în timp ce unităților industriale situate izolat în cadrul orașului le corespunde o valoare de 145 persoane ocupate/hectar, diferența respectivă se explică în parte prin faptul că, în interiorul zonelor industriale, s-a considerat ca teren ocupat și suprafața din afara incintelor industriale propriu-zise, suprafață ocupată de căi ferate, drumuri, linii electrice și rețele.

Studiile întreprinse de institutul de specialitate — I.S.L.G.C. — vădesc că valoarea indicatorului diferă în mod substanțial în funcție de profilul unităților industriale. Astfel, obiective aparținînd ministerelor energiei electrice, chimiei, metalurgiei ș.a. au densitate relativ scăzută — de circa 34—43 persoane/hectar, în timp ce unități din industria ușoară sau a construcțiilor de mașini au o densitate mult mai ridicată — între 191 și 360 de angajați la hectar.

Cunoașterea și luarea în calcul a acestui indicator la proiectarea dezvoltării în profil teritoril are o însemnătate incontestabilă. Pe de o parte, dezvoltarea orașului și densitatea de locuire vor fi influențate în mod hotărîtor de profilul unităților amplasate în spațiul urban respectiv. (Pentru o mai reală fundamentare a acestei dezvoltări ar prezenta, cu siguranță, interes analiza înseși a tendințelor de evoluție a indicatorului personal ocupat pe hectar în cadrul fiecărei ramuri de activitate, cu deosebire pentru industrie). Pe de altă parte, amplasarea diferitelor unități industriale în teritoriu, luîndu-se în calcul valorilor acestui indicator, ar permite o mai rațională proiectare a mișcărilor de populație din zona rezidențială la locul de muncă. În acest sens apreciem că este mai avantajos ca obiectivele industriale cu densitate mai scăzută să fie amplasate către limita maximă a distanțelor admise între zona industrială și cea de locuit, urmînd ca unitățile cu densități mai mari să fie amplasate la distanțe mai mici.

Așa cum am arătat, relațiile dintre mărimea suprafețelor ocupate de industrie, suprafața localităților, populația lor și repartizarea în teritoriu a obiectivelor economice au o importanță deosebită în activitatea de prognoză pe baza căreia se întocmesc schițele de sistematizare ; totodată, atît valorile medii pe țară cît și valorile medii pe categorii, vor putea fi utilizate ca cifre de control pentru verificarea variantelor, preconizate în schițele de sistematizare, oferind deopotrivă soluții pentru echilibrarea dezvoltării unor orașe fie prin creșterea populației în cadrul aceluiași teritoriu fie prin îmbunătățirea raportului între populație, mărimea și profilul zonelor industriale.

dr. arh. Mircea ENACHE

*) După gradul de complexitate al funcțiilor economico-sociale și nivelul de dotare social-culturală, cele 236 de localități urbane din România au fost cuprinse în șase categorii : categoria a I-a include orașe mari cu funcțiuni complexe economice și sociale de importanță republicană (14 orașe) ; categoria a II-a — orașe mari cu funcțiuni complexe, a căror influență în teritoriu depășește limitele unui județ (20 orașe de interes interjudețean) ; categoria a III-a — orașe cu funcțiuni economice și sociale de importanță județeană (30 de orașe) ; categoria a IV-a — orașele principale centre industriale necuprinse în primele trei categorii (79 de orașe) ; categoria a V-a — orașe cu funcțiuni economico-sociale de importanță locală (55 de orașe) ; categoria a VI-a — orașe cu funcțiuni dominant balneoclimaterice și turistice (38 de orașe).

CITITORII AU CUVÎNTUL

Decontări

IN conformitate cu prevederile normelor metodologice, facturile depuse spre încasare pentru produsele comandate sau contractate de beneficiari se decontează în limita disponibilităților existente în conturile deschise în acest scop. În practică se întîmplă adesea ca beneficiarii să înregistreze un dezechilibru în balanța proprie. Cu alte cuvinte, este vorba de o incapacitate de plată, care întrerupe o decontare normală a facturilor depuse spre încasare. În astfel de situații beneficiarii nu pot realiza la nivelul planificat doi dintre cei mai importanți indicatori economico-financiari : producția marfă vîndută și încasată și beneficiul, indicatori care condiționează formarea surselor de finanțare a investițiilor, a fondului de participare a oamenilor muncii, a fondului pentru acțiuni sociale și creșterea fondului mijloacelor circulante. Consider că este nedrept ca o întreprindere care își desfășoară normal întreaga activitate tehnico-economică să ajungă în ipostaza unei întreprinderi cu nerealizări la doi din indicatorii de bază amintiți, din motive independente de activitatea sa.

Avînd în vedere fie și numai o parte din efectele negative ale actualului sistem de decontare, **propun efectuarea decontării facturilor pentru produsele recepționate de beneficiari și în cazul incapacității de plată al unor unități prin trecerea valorii facturii în cauză la împrumuturi restante, generatoare de dobînzi penalizatoare.**

Petru POPOVICI
contabil șef
la Întreprinderea mecanică-Oradea

Calcul

ACTUALA metodă de calculare a impozitului pe venit a devenit o frînă în calea creșterii eficienței în cooperația meșteșugărească, în condițiile în care diferențele de rentabilitate între cooperative sînt destul de evidente. Metoda practicată în prezent, potrivit căreia pe măsură ce crește eficiența muncii, scade cota ce rămîne la dispoziția cooperativei pentru dezvoltarea ulterioară a unității, nu constituie un factor mobilizator pentru colectivele de oameni ai muncii.

Tocmai de aceea propun să se modifice modul de calcul al impozitului pe venit. După părerea mea ar trebui să se aplice cota de 25% asupra beneficiului de bilanț pînă la rentabilitatea de 15%, iar pentru beneficiile realizate peste acest procent să se aplice cote corespunzătoare.

Ion MURGAN
contabil șef
la U.J.C.M. — Dîmbovița

Amortizare

REGLEMENTĂRILE în vigoare impun ca amortizarea mijloacelor fixe inactive să se includă în costurile de producție. În acest mod se majorează volumul costurilor în mod artificial. Fiind însă inactive, mijloacele fixe în cauză se depreciază din punct de vedere fizic etc. Pentru creșterea interesului de reactivare, propun să se înființeze un cont 755 „Amortizarea mijloacelor fixe inactive", care să colecteze toate amortizările datorate pentru mijloacele fixe care nu funcționează și care sînt declarate disponibile ; la finele fiecărui trimestru să se analizeze în organul colectiv de conducere volumul acestor amortizări, cauzele pentru care nu s-au reactivat mijloacele fixe. Volumul beneficiilor să se diminueze în mod corespunzător cu amortizările colectate în contul 755.

Soluția propusă constituie, după părerea mea, o măsură menită să asigure reactivarea mijloacelor fixe inactive și, mai ales, prevenirea apariției de noi mijloace fixe de acest fel.

Constantin DAVID
economist
la I.F.E.T. — Piatra Neamț

ECOURI

Plan '80

ARTICOLUL *„Pregătirea planului pe anul 1980" apărut în nr. 41/1979 al „R. E." a suscitat un viu interes, fiind studiat cu toată atenția. Referindu-ne la intrarea noilor obiective în circuitul economic la termenele prevăzute în plan, remarcăm faptul că în economie a fost stabilită cu prioritate asigurarea utilajelor pentru asemenea obiective și în primul rînd pentru investițiile din industria metalurgică și industria chimică. Prin graficele de livrare elaborate de comun acord cu producătorii și ministerele beneficiare s-au stabilit termene de livrare corespunzătoare graficelor de montaj. Separat de aceasta, s-a stabilit ca pentru utilajele tehnologice să se asigure prioritar, baza materială în cazul laminatelor. Atît graficele de livrare, cît și livrările de materii prime către producători și de utilaje de la aceștia la beneficiari se urmăresc lunar, luîndu-se măsurile necesare de impulsionare.*

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, a elaborat, în cadrul lucrărilor pentru planul de dezvoltare a economiei pe perioada 1981–1985 „Programul privind colectarea și valorificarea materiilor prime și materialelor recuperabile și refolosibile" în care se prevăd sarcini sporite față de prevederile programului pentru perioada 1976–1980. Astfel, valoarea materiilor prime, materialelor și produselor ce se prevăd a se recupera și valorifica în perioada 1981–1985 va reprezenta o creștere de 47,2% față de anii 1976–1980.

M. GRĂJDAN
director
în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe

★

LA PRODUSELE *chimice cu pondere în economie (sodă caustică, sodă calcinată, clor, cauciuc, PVC, polietilenă etc.), odată cu actualizarea planului pentru 1980 s-au produs unele modificări la indicatorii principali din balanțe (producție, consum intern, export, import), ceea ce reclamă adaptarea repartițiilor anuale pe trimestre.*

Finalizarea contractărilor la produsele respective trebuie să treacă prin toate fazele metodologice. Aceste operații, în majoritatea cazurilor, nu se pot face în cadrul unor „întîlniri de lucru", cum preconizează autorul, deoarece la baza contractului stă repartiția care este extrasă din balanța analitică. Aceasta se întocmește după clarificarea problemelor cu toți beneficiarii și furnizorii și după ce se întocmesc calculele de optimizare sau raionare a transporturilor.

În legătură cu reducerea consumurilor specifice, subliniem că s-au constituit colective de specialiști care analizează periodic modul de realizare a programelor de măsuri stabilite în acest scop. Pentru modernizarea tehnologiilor, în scopul reducerii consumurilor energetice și de materiale, a fost elaborat la nivelul ministerului un program complex pentru perioada 198[illegible] – 1985, pe baza căruia se vor face prevederile corespunzătoare de investiții.

La nivelul ministerului se urmărește și valorificarea subproduselor pe baza unui program în care sînt înscrise cantitativ și valoric suprodusele atît ca resurse, cît și ca valorificare.

Pentru mai multă operativitate în pregătirea bazei materiale a planului de investiții pe anul 1980, s-au făcut analize, beneficiari-furnizori, înainte chiar de a se încheia contractele, privind necesarul de utilaje din țară și posibilitățile de execuție ale acestora. Astfel, pentru asigurarea punerii la timp în funcțiune a noilor capacități s-au încheiat grafice de livrare care cuprind programarea utilajelor corespunzător planului de montaj și punerea în funcțiune la principalele grupe de utilaje în 1980.

ing. E. ISTRĂTESCU
director
în Ministerul Industriei Chimice

★

REFERINDU-NE *la mențiunea din articolul „Pregătirea planului pe anul 1980" în legătură cu fabricația boghiurilor pentru locomotive, arătăm că există o cooperare reciprocă între noi și „Electroputere" Craiova stabilită printr-un program de fabricație și planuri de cooperare eșalonate trimestrial și lunar. Modul de realizare, greutățile ivite și măsurile necesare pentru înlăturarea lor se analizează lunar în Comandamentul de subansamble locomotive la Caransebeș. La acest comandament participă toate întreprinderile colaboratoare principale din Reșița, Arad, București, Balș și Lugoj, precum și reprezentanți din centrale și minister reactualizîndu-se lunar graficele de cooperare pentru produsele ce concură la această fabricație.*

Pentru anul 1980 a fost definitivat programul de boghiuri și motoare electrice de tracțiune, iar la comandamentul din decembrie 1979 a fost analizat și întocmit graficul de cooperare pe trim. I 1980. Vom depune eforturi intense pentru crearea condițiilor necesare realizării sarcinilor de plan din anul 1980.

Sava TACHE
director
la Intreprinderea de construcții de mașini— Caransebeș

Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul eficienței

Modalități de luare a deciziilor economice optime

Folosirea modelelor matematice în „spații vagi" în industria lemnului

MAJORITATEA problemelor de decizie întîlnite în activitatea practică din unitățile de prelucrare a lemnului pot fi reprezentate ca un **sistem**, a cărui evoluție în timp este descrisă de o ecuație de stare, care modelează mișcarea în spațiul economico-social. Astfel, starea unui sistem la un moment dat este definită de un ansamblu de variabile ale căror valori la momentul ales, împreună cu valorile curente ale variabilelor aplicate din exterior sistemului, determină complet comportarea ulterioară a acestuia. Valorile variabilelor de stare pot fi gîndite ca fiind coordonatele unui punct într-un spațiu euclidian n-dimensional, numit **spațiul stărilor** ; fiecare dimensiune are semnificație economică, reprezentînd cîte un indicator sau o caracteristică tehnico-economică.

Modelul dinamic formulat prin ecuația de stare este determinist, starea lui la momentul următor fiind determinată în mod univoc de starea la momentul anterior și de intrări. El poate fi folosit în industria lemnului pentru simulare, prognoză și pentru conducere (determinarea unor algoritmi de decizie cu care să se schimbe starea sistemului prin intermediul variabilelor de intrare). Mișcarea sistemului nu se desfășoară însă oricum, ci este dirijată de o **funcție de performanță**, de atingerea unui **obiectiv final**, de o serie de **restricții.** De asemenea, pe parcurs intervin și **perturbații** care influențează satisfacerea restricțiilor. Dată fiind existența unui conflict permanent între acestea, starea sistemului nu mai poate fi privită ca un punct în spațiu, ci ca **o mulțime de puncte probabile**, posibilitatea atingerii fiind echivalentă cu gradul de apartenență la o mulțime fuzzy (vagă). În aceste condiții, ecuația de stare reprezintă gradul de apartenență la o anumită stare. Tehnicile tradiționale ale analizei sistemelor nu sînt potrivite în cazul sistemelor complexe, deoarece nu surprind impreciziile; analiza acestora este posibilă prin **sisteme matematice fuzzy, care reprezintă precis starea imprecisă de cunoaștere.**

Formularea problemelor de decizie în spații fuzzy se bazează pe un model matematic cu următoarele componente :

- mulțimea variantelor,
- mulțimea restricțiilor,
- unul sau mai multe criterii de performanță (funcție obiectiv) ce asociază fiecărei variante un cîștig sau o pierdere rezultînd din alegerea ei.

PREZENTĂM în continuare un exemplu practic de model matematic la luarea unei decizii optime în spații fuzzy în industria lemnului : **alegerea, pentru achiziționare, a unor tipuri de utilaje de prelucrare a lemnului, avînd drept criterii, caracteristicile tehnice și economice ale acestora.** Considerăm că se cere să se aleagă pentru fabrici de prelucrare a lemnului un anumit tip de ferăstrău circular multiplu de tivit și spintecat cu avans mecanic, ținînd cont de următoarele criterii sau caracteristici tehnice principale. **C1** — lățime de tivire (mm) ; **C2** — înălțime de tăiere (mm) ; **C3** — putere instalată (CP) ; **C4** — greutatea mașinii (kg) ; **C5** — prețul de achiziție (mii lei) ; **C6** — număr de pînze.

Tabelul nr. 1

Tip[x]	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	350	110	25	1500	100	6
M2	300	100	54	2500	85	4
M3	300	140	46	2100	95	8
M4	630	160	30	2100	90	10
M5	450	80	15	2500	105	5
Crit. optim	max.	max.	min.	min.	min.	max.

[x] Tipuri luate în considerație:
M1: CTAMm - România;
M2: T2D5 - U.R.S.S.;
M3: 8H Karhula - Finlanda;
M4: DKN Esterer - R.F. Germania;
M5: ADN-431 Pini-Kay - Austria.

Notăm cu **1** consecința cea mai favorabilă a unui criteriu și cu **0** pe cea mai nefavorabilă. Celelalte consecințe le stabilim prin interpolare. În felul acesta calculăm valorile relative ale indicatorilor, ceea ce ne permite să lucrăm cu aceleași criterii de optimizare — și obținem:

Tabelul nr. 2

Tip	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	0,15	0,38	0,74	1	0,25	0,33
M2	0	0,25	0	0	1	0
M3	0	0,75	0,21	0,4	0,5	0,67
M4	1	1	0,62	0,4	0,75	1
M5	0,45	0	1	0	0	0,17

În cazul variantei optime, obținem :

Tabelul nr. 3

Tip	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	0,85	0,62	0,26	0	0,75	0,67
M2	1	0,75	1	1	0	1
M3	1	0,25	0,79	0,6	0,5	0,33
M4	0	0	0,38	0,6	0,25	0
M5	0,55	1	0	1	1	0,83

Dacă se aleg următoarele valori ale coeficientului **K** de importanță, la cele 6 criterii $C_1 - C_6$; $K_1=3$; $K_2=2,8$; $K_3=2,6$; $K_4=2,4$; $K_5=2,7$; $K_6=2,5$, obținem următoarele grade de apartenență :

Tabelul nr. 4

Tip	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	0,080	0,183	0,509	1	0,135	0,186
M2	0,050	0,122	0,074	0,091	1	0,082
M3	0,050	0,497	0,128	0,537	0,260	0,439
M4	1	1	0,373	0,537	0,510	1
M5	0,193	0,061	1	0,091	0,067	0,125

Aceasta poate fi considerată ca matricea unui joc purtat între doi parteneri : cumpărător și piață. **Strategia optimă** se determină după 4 criterii:

- după **criteriul lui Laplace** — care consideră toate situațiile ca echiprobabile și conduce la alegerea acelei variante pentru care speranța matematică (respectiv gradul mediu de apartenență la valorile optime a fiecărei variante) este maximă — varianta optimă este **M4**, după care ar urma **M1** ;
- după **criteriul lui Neumann** sau **criteriul pesimist al lui Wold**, care reține soluția cea mai sigură, nu se admite nici un fel de risc. Variantele optime sînt tot **M1** și **M4**;
- după **criteriul lui Hurwicz** se alege un coeficient de risc și se caută valorile maxime și minime ale fiecărei variante, formîndu-se următoarele perechi de numere : 1,000 ; 0,080. 1,000 ; 0,050. 0,537 ; 0,050. 1,000 ; 0,373. 1,000 ; 0,061. In continuare se formează, cu ajutorul perechilor de mai sus, mixturi probabilistice. Pentru o mică doză de optimism se obțin ca variante optime **M4** și **M1** ;
- după **criteriul lui Savage (sau criteriul regretelor)** nu se mai pleacă de la matricea gradelor de apartenență, ci se construiește matricea regretelor de a nu aparține la gradul de apartenență, ținîndu-se seama că pentru fiecare ipoteză există o singură variantă optimă, iar toate celelalte pot fi calculate în raport cu ea. Aplicînd acest criteriu, variantele optime devin **M1** și **M4**.

Recapitulăm rezultatele finale :

Tabelul nr. 5

Criteriul	Varianta aleasă	Observații
Laplace	M4	După care M1.
Neumann(Wold)	M1 și M4	-
Hurwicz	M1 și M4	Doză mică de optimism
Savage	M1 și M4	Se preferă M1

Se observă că nu se aleg nicidecum **M2, M3** și **M5.** De cele mai multe ori apar ca variante optime **M1** și **M4.** Cum **M4** — utilaj cu bune caracteristici tehnice — ar trebui procurat din import, **se preferă alegerea variantei M1 — ferăstrăul tip CTAMm, ce se fabrică în țară și are principalele caracteristici tehnice destul de bune.** Eficiența constă în **reducerea efortului valutar cu 20 mii de lei valută pe utilaj** și în **ușurința de procurare.**

Desigur, se pot elabora și alți algoritmi de luare a deciziilor optime în industria lemnului — la lansarea în fabricație a unui nou tip de mobilier, în planificare, investiții, la stabilirea unei formații optime de lucru etc. Astfel, **la lansarea unui tip de mobilier, judicios ales prin metoda spațiilor fuzzy, se asigură reduceri ale consumului de material lemnos de peste 7%.**

Principalele **avantaje ale aplicării teoriei mulțimilor vagi** sînt:

— aparatul matematic este relativ simplu, ceea ce ușurează programarea pe calculator ;

— seriile de date necesare sistemelor de ecuații se stabilesc destul de ușor și precis.

— sistemul de culegere a datelor admite, de regulă, datele așa cum le întîlnim în viața economică practică, iar modul de prelucrare și decizie corespunde cerințelor de conducere cibernetică.

d:d. A. HINESCU
V. BURJA

CARACTERISTICI ALE DINAMICII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

O CARACTERISTICĂ dominantă a economiei țării noastre o reprezintă dezvoltarea în ritmuri înalte, creșterea accelerată înregistrată an de an la majoritatea indicatorilor ce reprezintă parametri în aprecierea nivelului de dezvoltare. Opțiunea ritmurilor înalte este o dimensiune a politicii economice a partidului nostru, privită ca singura cale pentru scurtarea duratei de realizare a obiectivelor strategice ale dezvoltării economico-sociale a țării. Specific întregii perioade a dezvoltării socialiste a țării este continuitatea și stabilitatea în evoluție, dominantă în cadrul căreia pot fi totuși identificate unele subperioade cu trăsături definitorii distincte.

Aceste subperioade nu se suprapun întotdeauna cu perioadele cincinale pe care de regulă se stabilesc obiectivele dezvoltării economiei, aceasta fiind și o reflectare a existenței și funcționării principiului continuității în planificare. Concretizarea acestui principiu în munca de conducere a economiei asigură evitarea dezechilibrelor. Dezvoltarea echilibrată a economiei este însă o dezvoltare într-un echilibru dinamic. Expresie a laturii dialectice a procesului dezvoltării, acest echilibru dinamic include fiecare moment din scara evoluției ca o structură în cadrul ansamblului dezvoltării, nu exclude ci presupune existența unor puncte de discontinuitate, puncte în care se produc reorientările, reajustările, **momentele în care, pe baza unor acumulări cantitative anterioare se produc mutațiile calitative, trecerea la o altă etapă de dezvoltare.**

Important în cadrul acestui proces este păstrarea unui raport favorabil între echilibru și dezechilibru, specific economiei țării noastre fiind starea de echilibru. **Echilibrul reprezintă concretizarea elementului conștient al procesului conducerii**, dezechilibrul fiind imprimat de caracterul dinamic, viu, al sistemului condus, care impune o permanentă adaptare la condițiile și factorii în permanentă schimbare, modificare.

Necesitatea considerării dinamicii sistemului condus s-a impus ca o cerință a muncii de planificare în cunoașterea direcțiilor evoluției viitoare. De pildă, dacă, pînă în 1966 planul se elabora anual, fără o integrare organică în planurile de perspectivă, începînd cu Congresul al IX-lea se elaborează planuri cincinale ce includ ca o componentă planul anual ; de la Congresul al X-lea se elaborează, în paralel cu planurile cincinale, și o schiță a liniilor de dezvoltare pentru o perioadă de încă 5 ani ; de la Congresul al XI-lea se elaborează directivele pentru cincinal și liniile de dezvoltare economico socială pentru un deceniu iar la Congresul al XII-lea pe lîngă acestea, în unele domenii, cum este cercetarea științifică, s-au elaborat programe pînă în anul 2000.

Tendința de a îngloba activitatea curentă în perspectiva dezvoltării, cerință a conducerii moderne, este relevată și în rezoluția Congresului al XII-lea a Partidului Comunist Român, prin stabilirea de sarcini pentru efectuarea de studii și prognoze pe ramuri și domenii de activtiate, astfel încît pînă la Congresul al XIII-lea al partidului să se elaboreze Programul pînă în 2000 sau 2010. Această activitate prospectivă oferă tocmai elementul de continuitate al politicii economice, astfel încît pe acest cadru general să se poată efectua abordarea concretă, adaptată specificului și condițiilor momentului, moment care introduce elementul de discontinuitate, element care datorită cunoașterii și stăpînirii proceselor economice este înglobat „din mers" ca verigă în lanțul dezvoltării continue.

„Trebuie să avem în vedere — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că în cincinalele care au trecut am acumulat, din punct de vedere material, o bază tehnico-economică puternică, am realizat, de asemenea, acumulări însemnate în dezvoltarea clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității. Am realizat, deci în toate domeniile o puternică acumulare de forțe, care impune trecerea obligatorie la o nouă calitate. Să înțelegem această cerință a dialecticii dacă dorim să mergem înainte".*)** Rezultă deci, că subperioadele care pot fi identificate în dezvoltarea economico-socială, sînt nemijlocit legate de etapa, de stadiul de dezvoltare în care se află economia națională, etapă ce poate acoperi un interval ce depășește o perioadă cincinală.

NE PROPUNEM, în cele ce urmează să identificăm în dezvoltarea economiei țării noastre, pe baza analizei principalilor indicatori, aceste subperioade distincte, fapt ce poate constitui un ajutor în explicarea și înțelegerea unor fenomene și procese, la stabilirea fundamentărilor pentru stabilirea tendințelor viitoare. Evident, pentru analiza indicatorilor, indicatori care se constituie în timp, sub forma unor serii de date, se poate utiliza cu bune rezultate instrumentarul statistic adecvat verificării omogenității **). Aplicînd aceste metode pe seriile de ani și grupe cincinale, la majoritatea indicatorilor luați în analiză, a rezultat existența unor diferențe semnificative între perioadele cincinale. Această informație preliminară va fi adîncită prin includerea unor elemente de analiză calitativă și prin extinderea sferei de investigație la o gamă mai largă de indicatori economici, atît ai bazei materiale și potențialului cît și ai rezultatelor, stabilind o primă periodizare caracterizată prin indicatori luați individual și coroborînd aceste rezultate cu periodizarea ce se obține pe baza indicatorilor sintetici și a ansamblului indicatorilor.

Într-o primă etapă vom considera indicatorul **venit național** a cărui mărime și evoluție în timp sintetizează influența tuturor factorilor extensivi și intensivi care au acționat într-o perioadă dată în economie.

Într-o a doua etapă se evidențiază subperioadele în evoluția indicatorilor care exprimă factori ce condiționează evoluția venitului național, urmînd ca în funcție de concluziile desprinse să se aducă corecturi periodizării efectuate pe baza analizei venitului național. Un prim pas îl reprezintă estimarea modelului de evoluție a venitului național. În perioada 1951—1978 evoluția venitului național a fost estimată prin următoarea funcție de ajustare :

$$VN_t = 125{,}84 + 5{,}096\,x + 0{,}118\,x^2 + 0{,}003169\,x^3 + 0{,}000052\,x^4,$$

fapt ce semnifică existența mai multor puncte de discontinuitate în cadrul perioadei.

Pe perioadele cincinale, modificările

---

*) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, București, Ed. politică, 1979.

**) Metodologia statistică de verificare a omogenității este adaptată prelucrării variabilelor aleatoare ; utilizarea ei în tratarea seriilor formate din valori ai indicatorilor economici nu este inadecvată, acești indicatori putînd fi considerați în anumite limite ca variabile pseudoaleatoare, nu prin caracterul conținutului lor, ci prin multitudinea de factori care concură la realizarea valorii lor.

Dintre indicatorii de măsurare a omogenității seriilor de indicatori, pentru a testa omogenitatea perioadei 1951—1978, și a subperioadelor ce o compun ,s-au utilizat : testul Wallis-Moore, care stabilește limite probabilistice pentru punctele de discontinuitate : $[M(h) \pm Z_r \sigma_h]$ pornind de la media acestor puncte M(h) sau de la lungimea segmentelor perioadelor (np), lungimea care nu poate coborî sub o limită, care se verifică printr-un test (Hi — pătrat) —

$$x^2 = \sum_{i=1}^{e} \frac{(np - np^*)^2}{np^*},$$

unde np* este lungimea calculată a fazelor. Cu bune rezultate se poate folosi și „testul diferențelor succesive" care compară abaterile pătratice între momentele succesive și abaterile față de nivelul mediu :

$$r = \frac{\frac{1}{2(n-1)} \sum_{i=1}^{n-1} (x_{i+1} - x_i)^2}{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^{n} (x_i - \bar{x})^2},$$

valoare care prin comparare cu o mărime calculată (YX) oferă informații asupra omogenității, asupra diferențelor ce există între momentele de timp succesive luate în considerare.

Analiza dispersionată este un alt test ce oferă informații privind omogenitatea grupelor unei populații, prin descompunerea sumei abaterilor totale $(\Sigma x_i - x)^2$ pe grupe și compararea în final cu o valoare tabelară F.

Informații suplimentare asupra constituției și utilizării acestor teste în Tratat de statistică matematică — de Gh. Mihoc și Craiu V., Ed. Academiei 1977.

medii (absolute și relative) și coeficientul de variație au următoarele valori (tabelul 1) :

Cel puțin două aspecte pot fi desprinse din interpretarea acestor date, pentru problema care ne interesează : **creșterea absolută a venitului național de la o perioadă cincinală la alta și îndeosebi începînd cu anul 1971, cînd se înregistrează și ritmuri ce depășesc pe cele din perioade anterioare** (cu excepția 1951—1955) ; **creșterea omogenității sporului venitului național pe cincinale**, ceea ce reprezintă expresia intensificării acțiunii factorilor calitativi, factori care au determinat o stabilitate în creșterea venitului național, începînd cu perioada 1966—1970.

Tabelul nr. 1

Creșterea venitului național în perioada 1951—1978

Perioada	Creșterea medie		Coeficientul de variație (%)
	absolută (mld. lei)	relativă (%)	
1951—1955	4,56	13,9	39,33
1956—1960	7,40	6,8	41,95
1961—1965	10,16	9,0	34,38
1966—1970	13,18	7,7	12,79
1971—1975	29,96	11,3	13,31
1976—1978	34,13	9,1	12,52

Notă : Calculat pe baza Anuarului Statistic R.S.R., anii 1971, 1976, 1979.

O caracteristică a evoluției venitului național pînă în 1963 a reprezentat-o variațiile puternice de la un an la altul. Sporul absolut al venitului național în anii fără soț a fost cel puțin de două ori mai mare decît în anii anteriori (excepție face anul 1961 cînd raportul a fost 1,05 și 1956 cînd sporul

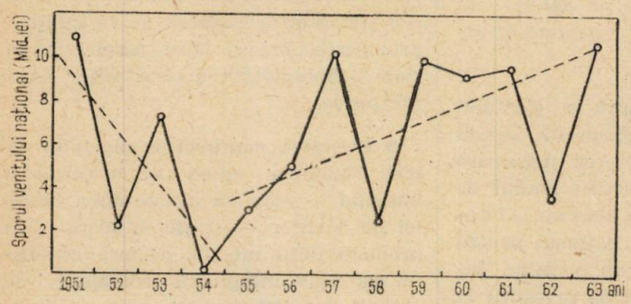

îl depășește pe cel înregistrat în 1955).

Această evoluție oscilantă (figura 1) a fost specifică producției agriculturii în perioada menționată ceea ce înseamnă că una din cauzele care au determinat aceste oscilații este legată de nivelul de dezvoltare al economiei, reflectat prin intermediul contribuției ramurilor la formarea venitului național. Agricultura și silvicultura au deținut în această perioadă o pondere cuprinsă între 40,2% și 28,0% în venitul național, situație în care producția acestei ramuri depindea încă în măsură covîrșitoare de condițiile climaterice. Corelînd faptul că anii fără soț au fost ani agricoli mai buni, cu relativa independență a valorii nou create față de valoarea consumului productiv din această ramură, rezultă că oscilația sporului venitului național a fost determinată în principal de sporul produsului net din agricultură. Tendința de descreștere a sporului venitului național pînă în 1955 și de creștere în intervalul 1956-1963, corelată cu faptul că în primul cincinal, variația sporului este mult mai mare decît în perioada 1956—1963, ne permite să considerăm cele două intervale, perioade distincte în dezvoltarea economiei. Această concluzie este confirmată în mare măsură și de tendința de evoluție a venitului național și a principalilor indicatori sintetici care exprimă resursele folosite în producție. Se poate spune că o perioadă distinctă cuprinde anii în care raportul dintre valorile calculate (Yt)c*) și cele înregistrate (yt) ale indicatorilor este mai mare, respectiv mai mic decît 1.

$$\left(\frac{Y_t}{y_t} > 1;\ \frac{Y_t}{y_t} < 1\right).$$

Astfel, la indicatorii : fonduri fixe, populație ocupată, investiții productive, fondul de dezvoltare și venitul național, acest raport se schimbă în anii 1955 și 1963, ceea ce înseamnă că delimitează două perioade distincte.

SPRE DEOSEBIRE de aceste două perioade, începînd cu 1964 se remarcă atît nivelul creșterii venitului național cît și stabilitatea cu care se realizează. Aceste trăsături sînt specifice creșterii venitului național pentru întreaga perioadă 1964—1980. Ca urmare pentru a vedea în ce măsură acest interval constituie o perioadă distinctă, credem că este necesar să se studieze aspecte ce țin de latura calitativă a dezvoltării economiei.

Datele tabelului 2 evidențiază unele modificări semnificative privind dinamica indicatorilor sintetici ai dezvoltării economiei. Devansarea dinamicii venitului național de către produsul social pînă în 1970 este urmarea creșterii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs social, ceea ce este echivalent cu reducerea eficienței efortului curent. În același timp se remarcă scăderea accentuată a eficienței fondurilor fixe productive între anii 1961—1970. Deci, specific perioadei 1964—1970 a fost scăderea eficienței efortului curent și a celui inițial. Această tendință s-a manifestat, de fapt, în întreaga perioadă de creare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste, perioadă în care au fost neglijate unele ramuri care asigură introducerea progresului tehnico-științific, ramuri de mare eficiență economică.

Intensificarea efortului pentru modernizarea structurii economiei pentru crearea și dezvoltarea ramurilor moderne ale industriei a fost însoțită de creșterea accentuată a fondurilor fixe productive în perioada 1966—1970, care au devansat creșterea produsului social de 1,10 ori, respectiv de 1,16 ori și creșterea venitului național. Deci, judecînd prin prisma dinamicii indicatorilor sintetici ai dezvoltării rezultă că intervalul 1964—1970 constituie o perioadă de sine stătătoare. Cu toate că în perioada 1966—1970 fondurile fixe au înregistrat creșterea cea mai accentuată, respectiv eficiența folosirii lor a fost sub nivelul perioadei precedente, în această perioadă s-au creat condițiile tehnico-materiale pentru sporirea substanțială a eficienței întregii activități productive.

Analizînd dezvoltarea economiei după 1970, prin prisma creșterii venitului național și a contribuției factorilor care au stat la baza acestei creșteri se pot remarca o serie de elemente care semnifică acțiunea factorilor de natură calitativă. După 1970 s-au înregistrat creșterile cele mai ridicate la principalii indicatori sintetici ai dezvoltării economice.

Astfel în perioada 1971—1975 venitul național a crescut de 1,7 ori, produsul social de 1,65 ori, fondurile fixe de 1,66 ori, etc. Relevant pentru dezvoltarea economiei după 1970 este creșterea mai rapidă a venitului național comparativ cu produsul social ceea ce semnifică reducerea cheltuielilor materiale de producție, expresie a creșterii eficienței. La nivelul anului 1975 reducerea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale era echivalentă cu o creștere a

---

*) $Y_F = 216{,}85 + 27t + 0{,}33t^2 + 0{,}007t^3$

$Y_T = 8755 + 12{,}80t - 0{,}46t^2$

$Y_{Iv} = 31{,}42 + 1{,}89t + 0{,}06t^2 + 0{,}0008t^3$

$Y_{FD} = 30{,}43 + 2{,}09 + 0{,}7t^2 + 0{,}0007t^3$

$Y_{VN} = 125{,}84 + 5{,}10t + 0{,}12t^2 + 0{,}008t^3 + 0{,}00005t^4$

Y_F, Y_T, Y_{IV}, Y_{FD}, Y_{UN} sînt ecuațiile prin care s-a obținut cea mai bună ajustare a valorilor observate.

Tabelul nr. 2

Dinamica şi rangul principalilor indicatori sintetici ai dezvoltării economiei naţionale

Perioada	Rangul				
	I	II	III	IV	V
1956—1960	CM(144)	PS(141)	VN(139)	F(131)	T(100)
1961—1965	CM(160)	PS(157)	VN(154)	F(147)	T(99)
1966—1970	F(170)	CM(157)	PS(152)	VN(145)	T(100)
1971—1975	VN(171)	F(166)	PS(161)	CM(161)	T(102)

Sursa : Anuarul Statistic al R.S. România 1971, 1976

Notă : În paranteză se specifică dinamica indicatorilor calculată faţă de ultimul an al perioadei precedente, VN — venitul naţional ; PS — produsul social ; CM — cheltuielile materiale ; F — fonduri fixe productive ; T — populaţia ocupată în producţia materială.

venitului naţional de 8,6 miliarde lei, nivel ce explică considerentele pentru care problema reducerii cheltuielilor materiale de producţie este considerată de partidul nostru ca una din căile principale de sporire a venitului naţional şi eficienţei economice.

Creşterea eficienţei consumului curent din această perioadă a fost însoţită de sporirea eficienţei efortului iniţial, concretizată prin devansarea dinamicii fondurilor fixe productive de către venitul naţional şi de creşterea accentuată a productivităţii muncii sociale. Numai la nivelul industriei, productivitatea muncii a contribuit în perioada 1971—1975 cu 68% la creşterea producţiei industriale, unui procent de creştere revenindu-i un spor de producţie de circa 5 miliarde lei. Aceste caracteristici sînt comune perioadei 1971—1980 ; existînd însă deosebiri semnificative privind intensitatea cu care a acţionat factorul calitativ asupra creşterii economice, îndeosebi în actualul cincinal, ceea ce ne determină să segmentăm intervalul în două subperioade şi anume : înainte şi după 1975.

Creşterea medie anuală cu 10% a venitului naţional comparativ cu 9,4% a produsului social, diminuarea cu 4,7% a cheltuielilor materiale de producţie, sporirea gradului de valorificare al materiilor prime şi materialelor cu 22%, reducerea costurilor totale de producţie cu 7,3% şi creşterea medie cu aproape 9% a productivităţii muncii din industrie, reprezintă niveluri care exprimă principalele rezultate obţinute în domeniul creşterii eficienţei economice în actualul cincinal. De fapt, actualul cincinal poate fi considerat ca un moment de referinţă privind preocuparea pentru creşterea accelerată a eficienţei economice în toate domeniile de activitate.

Cincinalul 1976—1980, al doilea în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi al VI-lea plan cincinal a asigurat îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea şi de Conferinţa Naţională şi a creat condiţii de suplimentare a unora din prevederi, permiţînd accelerarea dezvoltării economice. Tocmai, aceste rezultate au stat la baza înfăptuirii programului de ridicare a nivelului de trai în această perioadă cincinală, ceea ce oferă garanţia înfăptuirii obiectivelor majore ale politicii partidului, privind creşterea calităţii vieţii, scopul final al întregii activităţi.

TRECEREA la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială impune amplificarea acestor rezultate de natură calitativă în perioada 1981—1985. **„Obiectivul fundamental al viitorului cincinal** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea — **îl constituie continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creşterea în ritm susţinut a economiei naţionale, afirmarea cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activităţi economico-sociale".**

În vederea înfăptuiri obiectivelor cuprinse în documentele programatice adoptate de Congresul al XII-lea în perioada 1981—1985 se va acţiona în următoarele direcţii :

● **continuarea susţinută a efortului de dezvoltare economico-socială,** bazată în principal pe repartizarea judicioasă a venitului naţional pentru fondul de dezvoltare şi fondul de consum. Alocarea a 30% din venitul naţional pentru dezvoltarea economică va permite înfăptuirea unui program de investiţii în valoare de 1 300—1 350 miliarde lei, din care circa 85% vor fi îndreptate spre ramurile productive, ceea ce va permite punerea în funcţiune numai în industrie a circa 1 200 capacităţi de producţie şi modernizarea altor 1 100 capacităţi.

● **repartizarea raţională a forţelor de producţie în profil teritorial,** care să asigure o dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor judeţelor şi a unor condiţii egale de muncă şi viaţă tuturor cetăţenilor ţării. Semnificativ în acest sens este faptul că la sfîrşitul cincinalului viitor fiecare judeţ va realiza o producţie globală pe locuitor de 70 000 lei.

● **creşterea eficienţei economice.** Principalele forme de manifestare sînt : creşterea productivităţii muncii care va contribui cu 80% la sporirea venitului naţional ; sporirea eficienţei folosirii fondurilor fixe, care în industrie se va concretiza într-o producţie globală de 1 800 lei, respectiv 600 lei producţie netă la fiecare mie lei fonduri fixe ; ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime (indicele de valorificare va creşte cu 32—34%) în paralel cu reducerea consumurilor de materii prime, materiale şi combustibil.

● **continuarea procesului de industrializare socialistă a ţării.** Aceasta se va înfăptui prin perfecţionarea structurii industriei în sensul dezvoltării cu precădere a ramurilor mici consumatoare de resurse primare şi care asigură propagarea progresului tehnic în economie. Relevante sînt cifrele care indică ritmurile medii de creştere pentru ramurile de vîrf. Astfel, producţia construcţiilor de maşini va creşte în medie cu 10,7—11,7%, chimia cu 9—9,8%.

● **dezvoltarea susţinută a bazei energetice şi de materii prime.** Aceasta se va realiza prin amplificarea cercetărilor geologice pentru identificarea de noi resurse, recuperarea şi refolosirea materiilor prime şi materialelor rezultate din procesul de producţie şi de consum etc. O expresie sintetică a acestei orientări o constituie faptul că ţara noastră va ajunge în 1990 independentă din punct de vedere energetic.

● **accentuarea procesului de modernizare a agriculturii,** una din priorităţile perioadei următoare, se va înfăptui prin perfecţionarea bazei tehnico-materiale şi îmbunătăţirea structurilor organizatorice.

● **creşterea continuă a nivelului de trai.** Creşterea accentuată a venitului naţional — care va atinge circa 35 000 lei pe locuitor — creşterea susţinută a productivităţii muncii, asigură condiţiile materiale înfăptuirii programului de ridicare a calităţii vieţii.

Realizarea obiectivelor stabilite pentru perioada viitoare va determina progresul tuturor compartimentelor vieţii economico-sociale, va asigura ridicarea ţării noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, înaintarea impetuoasă a României, pe calea bunăstării şi progresului.

Prin realizarea acestor obiective, România va ajunge în anul 1985 la stadiul de ţară socialistă mediu dezvoltată, obiectiv strategic al acestei perioade.

lector univ. dr. P. WAGNER
lector univ. dr. Al. Isaie-MANIU

CONVORBIRI ECONOMICE cu

dr. Abdur RAHMAN

Directorul Diviziei de planificare din Consiliul cercetării științifice și industriale din India

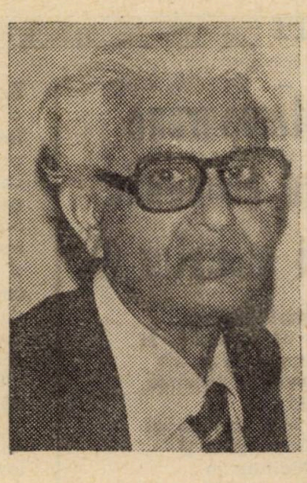

ȘTIINȚA, TEHNOLOGIA, DEZVOLTAREA ȘI VIITORUL

— Știința și tehnologia, ați afirmat Dv. într-o conferință ținută aici la București, sînt o mare resursă în procesul dezvoltării. Într-o perioadă, ca cea actuală, de reducere a disponibilităților din alte resurse, adevărul subliniat de dv. poate reprezenta un motiv de optimism, cu condiția desigur ca toate țările să aibă acces la această importantă resursă.

— Pornind de la teza lui Nehru că viitorul aparține științei și tehnologiei, India, care și-a cucerit independența după al doilea război mondial, a început de atunci să investească în știință și tehnologie, ceea ce a avut ca rezultat ca astăzi India să se situeze pe locul trei în lume din punct de vedere al mărimii personalului său științific. Același lucru l-au făcut și alte țări, dovedindu-se că acele țări care au putut face investiții în știință și tehnologie au reușit să se dezvolte mai rapid decît celelalte.

Cum devin știința și tehnologia o resursă ? Este suficient să luăm ca exemplu dezvoltarea industriei petrochimice, care este o componentă a utilizării științei și tehnologiei, sau să ne referim la inundații, despre care se știe acum că sînt favorizate de despăduriri nerationale, de lipsa unor baraje etc. Dar acest lucru rezultă numai dacă privim sistemul în ansamblul său, ceea ce permite și adoptarea unor măsuri eficiente.

Importanța științei și tehnologiei ca resursă ce trebuie utilizată efectiv în procesul dezvoltării a fost evidențiată însăși de organizarea unei conferințe pe această temă de către O.N.U., la Viena, în august 1979. Organizarea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării a fost rezultatul înțelegerii a două fapte. În primul rînd, că dezvoltarea viitoare a societății — fie ea avansată sau în curs de dezvoltare — nu poate avea loc fără promovarea științei și tehnologiei. În al doilea rînd, că țările mai puțin avansate nu se pot dezvolta în absența unui mare efort de cooperare la nivel internațional în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare.

Unele conferințe internaționale au scopul de a permite un schimb de idei, de informații științifice și tehnice. Conferința de la Viena a fost însă o conferință politică, menită să găsească mijloace și căi de utilizare a științei. Spun de utilizare a științei, pentru că știința înseamnă cunoștințele disponibile, dar capacitatea unei țări de a utiliza aceste cunoștințe depinde de resursele sale umane. În al doilea rînd, se pune problema de a transforma aceste cunoștințe în tehnologie, iar tehnologia în procese industriale, ceea ce de asemenea presupune specialiști. Dar majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nu posedă așa ceva, de unde necesitatea creării infrastucturii care să le permită să utilizeze știința și tehnologia, transferul de tehnologie din țările avansate spre cele în curs de dezvoltare.

— Care ar trebui să fie, în opinia Dv., criteriile de evaluare a unei tehnologii ?

— Criteriile de apreciere depind foarte mult de sistemul politic ; evaluarea unei tehnologii presupune de asemenea luarea în considerare a unui complex de factori.

Conceptul de progres liniar, sau de modernizare, sau cel de dezvoltare trebuie să sufere o schimbare radicală. În trecut, introducerea în producție a oricărei inovații tehnologice, indiferent de impactul său asupra omului, a societății, a mediului înconjurător, de problemele etice pe care le ridica, era considerată un progres, deoarece nu exista un mijloc de a evalua ce înseamnă realmente progres, era apreciat numai aspectul pur tehnologic. Astăzi lucrurile s-au schimbat. Într-o lucrare a mea, intitulată „Știința și viitorul", am definit dezvoltarea din punctul de vedere al sistemului de valori, spunînd că dezvoltarea trebuie să însemne reducerea inegalității dintre oameni și dintre națiuni, ținînd seama de respectarea echilibrului ecologic și luînd în considerare necesitățile viitoare ale societății, pentru a nu lipsi total de resurse generațiile următoare. Acum lumea utilizează într-un ritm exagerat o serie de resurse. Or, nici o civilizație nu poate dura prea mult dacă nu se gîndește la viitor. De aceea am devenit acum foarte conștienți de o serie de aspecte pe care în trecut le-am ignorat. În trecut, principalul mijloc de a evalua dacă un lucru trebuie făcut sau nu era considerat faptul dacă el aduce sau nu un profit bănesc. Dar a devenit limpede că criteriile de evaluare nu pot fi pur tehnologice. Multe societăți continuă să se conducă după idei învechite în ce privește obținerea resurselor. Unele consideră că pot obține resurse prin exploatarea altor popoare, iar pentru a le putea exploata trebuie să aibă o armată puternică. Astăzi, dat fiind că o serie de țări în curs de dezvoltare sînt bogate în resurse, unele țări dezvoltate doresc să le antreneze în conflicte, de pe urma cărora ele să obțină un profit.

— Printre preocupările dv. știu că figurează și istoria științei. Ce concluzie considerați că poate oferi istoria științei pentru viitor ?

— Istoria științei a fost scrisă, din păcate, dintr-un punct de vedere pur european. În plus ea a fost de regulă abordată complet separat de contextul dezvoltării economice și social-culturale, devenind un fel de inventar de invenții și de nume de oameni, în ordine cronologică. Nu s-a analizat suficient originea acestor idei, dezvoltarea teoriilor și impactul lor asupra societății.

Un aspect semnificativ care rezultă după părerea mea din istoria științei este că dezvoltarea științei reprezintă o parte din evoluția de ansamblu a omenirii într-o anumită perioadă și țară. Știința și tehnologia au fost un instrument de exploatare, dar ele pot fi și un instrument de dezvoltare și de înlăturare a inegalităților. Depinde de utilizarea care li se dă. L-aș cita aici pe Robert Lee, care întrebat cum vede viitorul omenirii a spus : „Sarcinile care stau în fața omenirii sînt atît de mari, iar mijloacele la dispoziția sa atît de puține, încît adeseori noi nu vedem decît coama valului care vine și ne putem descuraja. Istoria este cea care ne învață să sperăm". Istoria științei, în multe privințe, este istoria străduaniei oamenilor de a desfășura o activitate mai rațională. Aceasta mi se pare a fi cea mai importantă lecție a istoriei științei.

— Sînteți și directorul Centrului de cercetări privind știința, tehnologia și dezvoltarea, din capitala Indiei. În ce domenii colaborați cu oamenii de știință români, cu cercetătorii din cadrul Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării, de la București, și cum apreciați această colaborare ?

— Orice colaborare se bazează pe interes reciproc ; colaborarea noastră fiind reciproc avantajoasă, dorim ca ea să continue. După părerea mea, colaborarea noastră științifică și tehnică, în forma în care s-a desfășurat pînă acum, a fost bună în ce privește atingerea obiectivelor pe care și le-a propus. Ținînd seama de existența unor domenii de interes comun, dorim să dezvoltăm o cooperare pe termen lung în cadrul căreia să realizăm o serie de programe bine definite, într-un cadru adecvat, acolo unde avem cel mai mult de învățat unii de la alții.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (I)

DETERMINATĂ obiectiv de complicarea condițiilor echilibrului economic ca urmare a inflației contemporane, problema influențelor exercitate de către masa monetară asupra mecanismului de ansamblu al economiei capitaliste ocupă un loc important în cercetarea occidentală. Necesitatea analizei rolului economic al factorului monetar s-a accentuat pe măsura instituirii unor sisteme monetare în care automatismele funcționale rezultate din circulația banilor cu valoare intrinsecă au trecut pe un plan secundar în raport cu reglarea statală a ordinii monetare. În condițiile circulației monetare contemporane, cunoașterea și controlul mecanismelor prin care modificările intervenite în volumul și structura masei monetare se transmit asupra proceselor materiale din economie se vădesc a fi esențiale pentru echilibrul economic general. De aceea, problema amintită este dezbătută intens în literatura occidentală, iar analiza unora dintre metodele de rezolvare și soluțiile propuse oferă exemple cu semnificații mai largi privind anumite realizări și limite ale cunoașterii economice capitaliste contemporane.

Abordînd problema influenței inverse exercitate de către monedă asupra economiei, încă J.M. Keynes precizase unele coordonate principale care, într-un mod sau altul, domină și investigațiile actuale în acest domeniu. În concepția lui Keynes, moneda acționează asupra proceselor materiale prin intermediul ratei dobînzii care determină atît nivelul investițiilor, cît și pe cel al preferinței pentru lichiditate. De asemenea, la Keynes, moneda exercită și o influență directă în sensul că o masă monetară excedentară reduce preferințele pentru lichiditate, stimulînd, astfel, investițiile.

Reacția elastică a dobînzii și, deci, a investițiilor, la variațiile masei monetare continuă să constituie elementul principal prin care autori keynesieni contemporani explică rolul economic activ al monedei. În interpretarea fenomenului respectiv se manifestă, însă, anumite tendințe noi. Una dintre acestea este studiul statistic mult mai analitic al comportării curbelor investițiilor și preferinței pentru lichiditate în condițiile concrete ale diferitelor etape ale ciclului economic și fundamentarea, pe această bază, a prognozelor și programelor de control macro-economic. Cercetarea statistică pe baza modelelor keynesiene se finalizează frecvent prin construcția unor sisteme complexe de indicatori de măsurare a intensității legăturii dintre modificările masei monetare, respectiv ale cheltuielilor bugetare, și variațiile produsului final. [1]) Cunoscuți sub denumirea de „multiplicatori" acești indicatori evidențiază „efectul de multiplicare" al proceselor materiale sub acțiunea masei monetare sau al cheltuielilor bugetare, fiind utilizați pentru selectarea variantelor alternative de acțiune recomandate autorităților monetare și financiare. De exemplu, dacă „multiplicatorii" indică o elasticitate nulă a cererii monetare, ar fi adecvată utilizarea politicii monetare și de credit pentru atingerea unor obiective economice generale, deoarece efectul bugetar este redus. Dimpotrivă, dacă elasticitatea cererii monetare la modificarea ratei dobînzii este ridicată, rezultă că ar fi necesară utilizarea unor politici bugetare, deoarece efectul financiar este maxim, cel monetar fiind neglijabil. În general, se recomandă utilizarea concomitentă gradată sau alternativă a ambelor mecanisme de multiplicare.

Selecția și eșalonarea riguroasă a efectelor de multiplicare ale factorilor monetari și bugetari sînt considerate de numeroși keynesieni contemporani (grupul de la Oxford, grupul de la Harward, etc.) ca fiind elementele principale din care rezultă posibilitatea planificării și controlului global al economiei capitaliste. În realitate legătura dintre dinamica masei monetare și a ratei dobînzii, pe de o parte și comportamentul investițional, pe de alta, este atît de instabilă în anumite situații, încît politica monetară și de credit nu poate fi utilizată ca un stimulator sigur și efectiv al investițiilor, planificarea pe această bază fiind un deziderat incompatibil cu natura economiei capitaliste.

De altfel, utilizarea metodelor statistice pentru investigarea comportării funcției investițiilor îi conduce pe unii keynesieni contemporani la concluzia instabilității regresiilor respective, [2]) sau chiar la constatarea efectului negativ al modificării ratei dobînzii. [3]) În general, autorii keynesieni calculează valori diferite ale coeficienților de elasticitate ai investițiilor și preferinței pentru lichiditate, precum și pentru multiplicatori, ceea ce învederează, făcînd abstracție de diferențierea metodologică, instabilitatea legăturilor respective. În aceste condiții, după cum recunosc înșiși autori keynesieni, explicarea acțiunii creditului, dobînzii și masei monetare asupra dinamicii economice, respectiv utilizarea pragmatică a corelațiilor respective în programele de coordonare macroeconomică, constituie principalele probleme nerezolvate cu care cercetarea monetară keynesiană este confruntată în continuare. [4])

O altă tendință ce se manifestă în analiza keynesiană contemporană a mecanismului influenței monedei asupra activității economice, considerăm că este efortul de sintetizare a rezultatelor parțiale obținute prin studiul statistic al comportării curbelor monetare

FIȘE

„Viitorul electronicii și informaticii" – *o nouă lucrare din seria „Probleme globale ale omenirii" a Editurii Academiei (coordonatorul seriei prof. Mircea Malița, coordonatorul volumului prof. Mihai Drăgănescu) este consacrată unor domenii ale științei și tehnicii cu implicații profunde asupra progresului societății, a civilizației umane în ansamblu : electronica și informatica. Care sînt obiectivele care s-au aflat în atenția autorilor studiilor înmănunchiate în volum ? Pe de o parte să releve evoluția sui generis a informaticii – dezvoltare ce are la bază realizări excepționale în domeniul fizicii semiconductorilor și a microelectronicii – caracterizată printr-o creștere rapidă a capacității de înmagazinare și manipulare a informațiilor raportat la o scădere substanțială a costurilor. Pe de altă parte să evidențieze caracterul revoluționar al utilizării informaticii în toate domeniile vieții sociale și cu deosebire în economie, impactul pe care evoluțiile previzibile ale acestui domeniu de vîrf al gîndirii și creativității umane îl va avea asupra structurilor economice, asupra însuși a modului de viață cotidian. În acest cadru, studiile aprofundează aspecte privind structurile electronice ale informației, arhitectura și limbajele calculatoarelor, teoria informației și modelele matematice, comunicația și bioelectronica, informația și gestiunea, urmărind în mod deosebit să desprindă elementele de perspectivă.*

Politică industrială

Publicația „Abstract of Hungarian economic literature" *inserează în numărul 4/1979 sinteza unui material apărut în „Ipargazdasági Szemle" consacrat unor aspecte ale politicii industriale din această țară. Studiul, elaborat în cadrul* Institutului de Cercetări de Economie Industrială al Academiei Ungare de Științe *pornește de la necesitatea realizării unor schimbări substanțiale în domeniul eficienței economice, al structurilor economiei și capacității sale de adaptare corespunzător evoluțiilor previzibile ale economiei mondiale în perspectivă. În acest context, în studiu se relevă necesitatea reconsiderării unor elemente ale politicii industriale ungare în ce privește separația dintre producție și desfacere, în special în cazul comerțului exterior ; însemnătatea acceptării și studierii deschise a diversității de interese proprii economiei naționale în ansamblu, ale întreprinderilor, ale forței de muncă și categoriilor profesionale, ale unităților productive și a celor din comerț etc. ; cerința aplicării celor mai înaintate cuceriri științifice în condițiile specificului economiei ungare ; ne-*

amintite. Una dintre formele acestei orientări este elaborarea şi a unor analize monetare calitative globale printre cele mai cunoscute fiind „teoria economiei monetare". Această manieră de interpretare îşi are originea în republicarea în 1963 a articolului lui Keynes, „Despre teoria economiei monetare" apărut în 1933 şi estompat de concepţia oarecum diferită, pe care o conţine „Teoria generală...". În termenii acestei doctrine, spre deosebire de fazele premonetare, economia cu monedă se caracterizează prin separarea în timp şi spaţiu a actelor de vînzare-cumpărare, fenomen ce constituie cauza primară a dezechilibrelor economice. Acestea s-ar concretiza, în condiţiile economiei contemporane, în următoarele trăsături specifice : a) indeterminarea viitorului ; b) impactul viitorului asupra prezentului prin aceea că activitatea economică, desfăşurîndu-se în timp, necesită perfectarea actuală a raporturilor băneşti, contractuale şi administrative, privind momentele viitoare, indeterminate şi c) ca urmare, evoluţia economică este o repetare a trecutului, dar şi o mişcare spre un viitor înşelător. [3]) Prin integrarea factorului monetar ca sursă a incertitudinii în modelele generale ale creşterii economice, la keynesieni ca R. Clower, [6]) A. Leinjonhufrud, [7]) etc., elementul specific al economiei monetare devine necesitatea formării prealabile a fondurilor băneşti în vederea actului cumpărării. Se apreciază că întrucît în economia monetară schimbul este scindat, organizarea şi conduita agenţilor economici sînt determinate în primul rînd de factorii aleatori care influenţează formarea fondurilor băneşti ce servesc ca element de legătură între vînzare şi cumpărare. Cererea şi oferta totală depind, astfel, de elementul de probabilitate conţinut în mecanismele de formare a fondurilor băneşti ; cererea, de exemplu, se manifestă ca cerere solvabilă, adică este determinată în primul rînd de masa monetară (fondurile băneşti disponibile) şi numai în secundar de oferta agenţilor respectivi. Se apreciază că, în general, în prezent, între cerere şi ofertă nu mai există o legătură riguroasă de tipul celei afirmate de legile liberei concurenţe — legea Say, legea Walras, etc. — iar dezechilibrele probabile devin reale prin proliferarea unor situaţii de „nerealizare" transmise de la un agent economic la altul prin fenomene de „blocaj în lanţ". În aceste condiţii, economiştii menţionaţi consideră că mijlocul adecvat de eliminare a dezechilibrelor între cerere şi ofertă ar fi controlul preţurilor. Variaţiile preţurilor declanşează reacţiile dorite ale agenţilor economici. De exemplu, majorările controlate de preţuri pot avea un efect stabilizator prin aceea că determină intensificarea operaţiunilor comerciale ale agenţilor economici, fie prin sporirea marjei de profit, fie a incertitudinii ; se reamenajează astfel, proporţiile dintre cerere şi ofertă, activîndu-se factorii care anihilează stocarea de mărfuri la vînzători şi acumularea de lichidităţi la cumpărători. În acest context, în studiile respective preferinţa pentru lichiditate dobîndeşte o explicaţie nouă, în sensul că ar fi rezultatul obţinerii conştiente de la anumite operaţii, ca urmare a prudenţei normale faţă de riscul inversării tendinţei de creştere a preţurilor. Similar sînt reinterpretate reacţia investiţiilor la raportul dintre coeficientul eficienţei marginale a capitalului şi rata dobînzii şi celelalte concepte keynesiene fundamentale.

Ideea flexibilităţii reglatoare a preţurilor poate fi privită ca o inovare metodologică a teoriei economiei monetare în raport cu modelul keynesian iniţial în care, preţurile sînt date şi nu pot nici să scadă, datorită sistemului instituţional, şi nici să crească, ca urmare a abundenţei resurselor neutilizate. Deşi acest aspect este prezentat, frecvent, în termenii optimizării nivelului general al preţurilor, el reprezintă, de fapt acceptarea în corpul doctrinei monetare keynesiene a unei sugestii neoclasice : preluarea şi acceptarea rolului reglator al monedei prin intermediul preţurilor exclusiv în varianta mişcării lor inflaţioniste. De aceea, coordonarea activităţii economice apare în programele de aplicare a concluziilor teoriei economiei monetare în special sub forma majorărilor controlate de preţuri şi prin sisteme de măsuri monetare şi financiare de facilitare a formării fondurilor băneşti ale marilor firme. Dar singurul efect notabil al adoptării programelor respective de către oficialităţile monetare şi financiare îl constituie, după cum observă numeroşi critici, inflaţia actuală. Se invederează, astfel, că teza teoriei monetare după care apariţia monedei constituie cauza dezechilibrelor economice, iar optimizarea majorărilor de preţuri constituie factorul reglator este infirmată de realitatea economiei capitaliste contemporane. Comportamentul acesteia este de aşa natură încît problema optimizării nivelului general al preţurilor şi restricţiile maximizării ocupării resurselor sînt incompatibile.

Silviu CERNA
Timişoara

[1]) Smith W. L., Teigen R.L. (Ed. by), „Readings in Money, National Income and Stabilization Policy", (Homewood, 1965).
[2]) Meyer J.R., Kuh E., „The Investiment Decision", (Cambridge, 1957)
[3]) Eisner R., Strotz R.H., „Determinants of Business Investiments", „Impact of Monetary Policy", (Englewood Cliffs, 1963)
[4]) Jorgenson D., „Anticipation and Investment Behavior", (Chicago Amsterdam, 1965) ; Meyer J.R., Kuh E., „Investment, Liquidity and Monetary Policy" — (Englewood Cliff, 1963) ; Goldfeld S.M., „Comercial Bank Behavior and Econimic Activity", (Amsterdam, 1963).
[5]) Davidson P., „Money and the Real World", (London, 1972).
[6]) Clower R., „A reconsideration of the Microfoundations of Monetary Theory", Western Economic Journal, (mart.-apr., 1967).
[7]) Leijonhufrud A., „On the Keynesian Economics and the Economics of Keynes", (New York, 1968).

---

cesitatea de a crea condiţiile prin care unităţile economice să se confrunte nemijlocit cu climatul aspru al realităţii economice decît să fie copleşite de măsuri protectoare.

Restricţii şi adaptare

În studiul „International variations in energy use" (Variaţii internaţionale în utilizarea energiei) publicat în numărul 4/1979 al revistei „Economic Impact" — autori Joel Darmstadter, Joy Dunkerly şi Jack Alterman — sînt expuse rezultatele unei ample cercetări comparative privind cauza diferenţelor de consum de energie între principalele ţări capitaliste industrializate — S.U.A., Canada, Franţa, R.F.G., Italia, Olanda, Anglia, Suedia şi Japonia. Analiza datelor relevă că în primele două state menţionate consumul de energie, raportat la produsul intern brut, este de aproape două ori mai mare decît în celelalte. Urmărind repartiţia acestui consum pe principalele sectoare ale economiei, autorii subliniază că diferenţele cele mai însemnate se înregistrează în domeniul transporturilor — luînd S.U.A. ca bază, nivelul din Franţa este de 35,8%, din Suedia 37%, din Japonia 32,1% etc. — iar în acest domeniu ponderea principală revine transportului de călători. Un alt element de referinţă pentru analiza întreprinsă îl constituie structura economiilor naţionale ; dezvoltarea mai accentuată a unor ramuri energo-intensive cum sînt industria siderurgică, a hîrtiei, chimică etc. — dezvoltare stimulată într-o măsură de preţul scăzut al combustibilului şi energiei, din unele ţări, înainte de declanşarea crizei — afectează şi va afecta şi în viitor, chiar în condiţiile existenţei unui nivel înalt de dotare tehnică, posibilităţile de adaptarea la restricţiile tot mai severe pe care le impune piaţa mondială de resurse.

Impactul biologiei

Joël de Rosnay *publică în numărul din decembrie 1979 al revistei „L'Expansion" un articol — L'economique et le vivant" — consacrat legăturilor calitativ noi ce prind contur între mediul economic şi mediul specific materiei vii, între economie şi biologie — legături cu efecte dintre cele mai însemnate atît asupra gîndirii ştiinţifice actuale cît şi a rezolvării unor probleme practice stringente ale dezvoltării societăţii. Biologia, afirmă autorul, constituie astăzi un ansamblu de cunoştinţe capabil să contribuie considerabil la dezvoltarea economică, prin inovaţii tehnologice în sectoarele industriale de vîrf. Cu toate acestea, aportul biologiei nu se limitează la realizarea de tehnologii exploatabile, ea promovînd în aceeaşi măsură un nou mod de a gîndi, un mod original de abordare a sistemelor complexe care sînt studiate cu deosebire de ecologie sau economie. În această lumină, afirmă J. R., demersul economic poate fi îmbogăţit, ceea ce nu înseamnă cîtuşi de puţin revenirea la o concepţie biologistă ci promovarea unui mod mai profund de înţelegere, a condiţionărilor reciproce ce iau naştere între economic şi materia vie.*

FIŞE

Mutaţii industriale în economia mondială

INSTABILITATEA economică, acută, dezechilibrele financiar-valutare, inflaţia şi penuria de resurse (mai ales energetice) care caracterizează în prezent economia mondială, au adus pe primul plan al preocupărilor multor guverne, al oamenilor politici, al cercurilor ştiinţifice, al opiniei publice, probleme legate de analiza cauzelor care stau la baza dificultăţilor ce confruntă economiile naţionale, ca şi economia mondială în ansamblu, precum şi încercări de a găsi soluţii în sensul dezvoltării economice. Între aceste soluţii, un loc prioritar sub aspectul importanţei ce i se acordă şi al frecvenţei cu care este evocată îl ocupă aşa-numita restructurare industrială mondială. Antecedentele acestui concept, sensul diferit care i se atribuie de către diferite şcoli de gîndire economică contemporană, precum şi finalitatea scontată în urma unei viitoare transpuneri în viaţă a cerinţelor lui, nu pot fi înţelese şi supuse unei aprecieri fără o examinare, fie şi sumară, a unor caracteristici ale economiei mondiale contemporane.

Modificări în structurile economiei mondiale

La 21 ianuarie va începe la New Delhi cea de a treia Conferinţă generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI—III), în cadrul lucrărilor — care vor dura 19 zile — urmînd a fi dezbătute probleme legate în special de : sprijinirea progresului industrial al ţărilor în curs de dezvoltare, perspectiva elaborării unui program internaţional de ajutorare a ţărilor în curs de dezvoltare în finalizarea proiectelor lor industriale, transferul de tehnologie, definirea unor obiective minimale pînă în anul 2000 pe sectoare industriale prioritare, precum şi a mijloacelor materiale şi umane necesare pentru atingerea lor.

ÎN ULTIMELE două decenii, evoluţia economiei mondiale a fost sinuoasă, deosebit de densă în fenomene şi procese contradictorii. Mutaţiile şi deplasările structurale contradictorii s-au manifestat şi continuă să se manifeste atît în planul relaţiilor social-economice care caracterizează economiile naţionale ale statelor şi relaţiile lor internaţionale reciproce, cît şi în ceea ce priveşte nivelul şi potenţialul dezvoltării economice, ştiinţifice, tehnologice, industriale, agricole ale diferitelor ţări şi regiuni ale lumii, în sistemele fluxurilor comerciale, financiare, monetare, tehnologice, de forţă de muncă etc.

Ordinea economică existentă a făcut ca schimbările structurale din economia mondială, să se repartizeze între naţiuni în aşa fel încît în final rezultatul l-a constituit adîncirea constantă a decalajelor economice dintre ţările dezvoltate economic şi cele în curs de dezvoltare, pînă la uriaşele dimensiuni pe care le-au dobîndit acestea în prezent. În ultimele decenii au avut loc schimbări structurale semnificative în economiile naţionale ale tuturor ţărilor. Ritmurile, dimensiunile şi consecinţele acestor schimbări rămîn, însă, sensibil diferite de la o etapă la alta. În ţările cele mai sărace agricultura continuă să fie ramura cu pondere predominantă în P.N.B. (37 % în 1977). În aceste ţări, 87% din populaţie trăieşte în zonele rurale; ponderea industriei în P.N.B., deşi a evoluat ascendent, rămîne mult în urma celei înregistrate în ţările dezvoltate.

Schimbările survenite în structurile economiilor naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare (cu venit naţional pe locuitor de peste 250 dolari) deşi apreciabile n-au condus, deocamdată, la atingerea unor parametri comparabili cu cei ai ţărilor dezvoltate. Populaţia rurală în aceste ţări deţine în totalul populaţiei lor o pondere de 67% ceea ce reprezintă de circa 2,8 ori mai mult faţă de cifra corespunzătoare ţărilor dezvoltate. Industria, deşi deţine o pondere semnificativă în crearea P.N.B. (36%) rămîne încă în urma ţărilor dezvoltate. În ceea ce priveşte serviciile, ponderea lor relativ ridicată în structura P.N.B. reprezintă de fapt un efect al slabei dezvoltării, a ritmului insuficient de creare a noilor locuri de muncă în industrie, care să ţină pasul cu creşterea rapidă a populaţiei tinere a acestor ţări.

Schimbările structurale din interiorul diferitelor ramuri economice au avut, de asemenea, dimensiuni şi consecinţe diferite de la un grup la altul de state, de la un stat la altul. Datele statistice evidenţiază două aspecte majore ale schimbărilor structurale din industrie: primul se referă la faptul că schimbările survenite pe plan mondial din 1960 pînă în prezent sînt rezultatul mutaţiilor care au avut loc în ambele grupe de state — în cele dezvoltate economic şi în cele în curs de dezvoltare; cel de-al doilea aspect arată că dimensiunile acestor mutaţii au fost de intensitate diferită în cele două grupe de ţări, astfel că în prezent se păstrează încă adînci discrepanţe între ele în ce priveşte repartiţia muncii naţionale în ramurile industriale de productivitate şi eficienţă mai scăzută, de o parte şi în cele cu eficienţă şi productivitate mai ridicată de partea cealaltă. Potrivit celor mai recente date, procesul de dezvoltare industrială a statelor lumii, de prelucrare superioară a materiilor prime, de crearea de valoare nouă crescîndă la un volum dat al cheltuielilor de producţie este evidenţiat pe plan mondial de reducerea relativă a ponderii industriei extractive în totalul producţiei industriale (de la 3,5% în 1960, la 6,5% în prezent), paralel cu sporirea ponderii industriei prelucrătoare (de la 86,8% la 87,4%) şi mai ales a industriei grele (de la 51,5% la 59,1%). Deşi industria extractivă şi-a redus relativ locul în totalul producţiei industriale a ambelor grupe de state, în ţările în curs de dezvoltare ponderea acesteia rămîne încă de aproape cinci ori mai ridicată decît în ţările dezvoltate.

În ce priveşte industria prelucrătoare, creşterea uşoară a ponderii pe care o deţine în totalul producţiei industriale mondiale (de la 86,8% la 87,4%) este determinată în exclusivitate de ţările în curs de dezvoltare, de sporirea ponderii deţinute în producţia industriale a acestora de către industria prelucrătoare. Trebuie însă reţinut ca un fapt deosebit de important că ponderea industriei prelucrătoare în totalul producţiei industriale a ţărilor în curs de dezvoltare este cu aproape 15 puncte procentuale mai redusă faţă de cifra caracteristică ţărilor dezvoltate. Acest dezechilibru apare şi mai conturat dacă avem în vedere datele care caracterizează ponderea industriei grele în producţia industrială a celor două grupe de ţări (59,5% în ţările dezvoltate şi, respectiv 35,4% în ţările în curs de dezvoltare). O extindere a analizei spre ramurile de cea mai înaltă tehnicitate — industria constructoare de maşini, industria electrotehnică, industria electronică, aerospaţială etc. — ar evidenţia şi mai mult decalajul imens dintre cele două grupe de ţări.

Agravarea decalajelor şi a crizei economice mondiale

SCHIMBĂRILE structurale din economia mondială, puse în lumină de analiza de pînă acum reprezintă în ultimă instanţă produsul specific al modului de funcţionare a ordinii economice mondiale existente. Intensitatea schimbărilor structurale survenite în economiile naţionale ale diferitelor state într-un sistem în care predomină legile pieţei este extrem de diferită şi, sub impactul acestor schimbări structurale, în loc să se producă o

egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică are loc o adîncire a decalajelor dintre țările bogate și cele sărace.

Decalajele contribuie la rîndul lor la agravarea în continuare a crizei actualei ordini economice mondiale și la diversificarea formelor sale de manifestare. În țările dezvoltate criza economică, financiară, monetară, criza resurselor de materii prime și energetică se concretizează în prezent în imposibilitatea acestora de a mai controla dezechilibrele economice interne ca și cele din balanțele de plăți, în marile niveluri ale șomajului și inflației, în perspectivele pe termen lung de creștere încetinită etc. În țările în curs de dezvoltare criza se manifestă prin deteriorarea, în continuare, a raportului de schimb dintre prețurile produselor importate și exportate, în noile bariere puse de țările dezvoltate în fața exporturilor lor, îndeosebi a produselor prelucrate, în creșterea uriașă a datoriei externe, în nivelul inadecvat al ajutorului financiar extern, în menținerea sărăciei de masă etc.

Interpretări ale conceptului de restructurare industrială mondială

DEȘI preconizată pe scară amplă, restructurarea industrială mondială are încă accepțiuni diferite în lume.

Evoluția **tehnologiilor** este una din cauzele esențiale ale presiunilor asupra restructurării producției industriale și a comerțului cu produse manufacturate. **Politica de protejare a mediului,** cheltuielile determinate de măsurile antipoluante influențează, de asemenea, substanțial asupra producției, consumului și schimburilor internaționale, provocînd modificări în costurile relative ale diferitelor mărfuri. **Evoluția situației piețelor materiilor prime și energiei** necesită adoptarea cît mai grabnică de măsuri care să ridice pe o treaptă calitativ nou restructurarea industriei mondiale. Prețurile crescînde la unele materii prime și la energie impun renunțarea la produsele mari consumatoare de asemenea factori de producție scumpi, adoptarea, în ansamblul economiilor naționale, a tehnologiilor care includ o componentă energetică mai redusă.

Tendințele pe care le înregistrează în dezvoltarea lor economică țările în curs de dezvoltare sînt un alt factor luat în calculele restructurării industriale în țările dezvoltate. Ecartul între ratele de creștere a populației active în cele două grupe de țări se consideră ca avînd efecte deosebite în direcția sporirii puterii de concurență a țărilor în curs de dezvoltare în acele ramuri ale producției industriale caracterizate printr-o pondere ridicată a mîinii de lucru

Luîndu-se în considerare asemenea elemente, în concepția țărilor capitaliste dezvoltate restructurarea industrială ar însemna capacitatea de a-și deplasa factorii de producție (capital, mîna de lucru, tehnologii) din ramurile în care țările în curs de dezvoltare pot să producă mărfurile respective cu costuri comparativ mai mici, către alte ramuri ale căror produse vor fi cumpărate de către țările în curs de dezvoltare, grație încasărilor lor din exporturi. Regula de bază pe care ar trebui — după unii teoreticieni occidentali — să o urmeze țările dezvoltate în promovarea acestor deplasări structurale ar fi aceea de „a produce bunuri pe care alții nu sînt capabili să le producă în prezent și în viitorul imediat, precum și „de a recurge la inovație pentru a fi mereu în frunte, pentru a nu fi ajuns de firmele și țările concurente". Este totodată larg răspîndită opinia după care restructurarea industrială nu poate fi decît opera adaptării spontane a diverselor economii naționale la noile cerințe, acțiunile ce vor trebui întreprinse urmînd să rămînă prerogativa principală a conducătorilor de întreprinderi.

Problematica restructurării industriale mondiale constituie, în ultimul timp, obiectul unor cercetări și preocupări tot mai asidue în țările în curs de dezvoltare, mai ales în acele organizații internaționale care exprimă interesele și punctele lor de vedere, cum sînt U.N.C.T.A.D. și O.N.U.D.I.. Încă în Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptat la cea de-a șasea sesiune specială a O.N.U. se recomandă ca țările dezvoltate să facă ajustări corespunzătoare în economiile lor, încît să faciliteze lărgirea și diversificarea importurilor din țările în curs de dezvoltare, determinînd prin aceasta un caracter rațional, corect și echitabil al diviziunii internaționale a muncii. La rîndul ei, Declarația și Planul de acțiune de la Lima sublinia necesitatea sporirii ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială de la 7—8% la începutul anilor '70, la 25% pînă în anul 2 000. În acest scop se recomandă „o nouă repartizare a capacităților de producție industriale spre țările în curs de dezvoltare și o mai bună utilizare a resurselor lor naturale și umane".

Restructurarea pe termen lung a industriilor țărilor dezvoltate nu este decît unul din elementele, desigur, foarte importante, ale unui program vast, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale, a unei noi diviziuni internaționale a muncii. Restructurarea trebuie să promoveze transferul de tehnologie industrială spre țările în curs de dezvoltare, să contribuie la transferul de capacități de producție din centru (țările bogate) spre periferie (țările sărace), la utilizarea optimă a resurselor, avînd în vedere satisfacerea cerințelor piețelor interne ale țărilor în curs de dezvoltare și ale utilizării și dezvoltării forței de muncă. Aceasta presupune folosirea de către țările sărace a unei tehnologii adecvate, formarea și folosirea unei forțe de muncă calificate ; obiectivul principal trebuie să-l constituie dobîndirea de către țările în curs de dezvoltare a capacității reale de a prelucra superior resursele lor naturale.

Necesitatea reconcilierii aspirațiilor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare cu problemele și dificultățile economice ale țărilor dezvoltate imprimă acestui concept și acțiunilor practice ce le implică o mare complexitate. Una din premisele esențiale ale realizării sale o constituie accesul nestingherit al produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare la piețele țărilor dezvoltate.

În concepția României — ea însăși țară în curs de dezvoltare — restructurarea industrială mondială în contextul instaurării unei noi ordini economice internaționale trebuie concepută astfel încît să asigure accesul țărilor rămase în urmă la cuceririle științei contemporane, de natură să preîntîmpine adîncirea decalajelor față de țările industrializate — necesitate cu atît mai pregnantă în prezent cînd omenirea traversează o perioadă puternic marcată și indisolubil legată de revoluția tehnico-științifică. Este, de asemenea, necesar să se asigure raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, ca o condiție pentru ca toate țările să se poată dezvolta pe baza accesului echitabil la materii prime și surse de energie.

Restructurarea industrială mondială este, desigur, un proces de durată și de amploare, la care trebuie să se angajeze constructiv toate țările lumii. În raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că „Fără îndoială, un rol important în lichidarea subdezvoltării revine popoarelor respective, precum și întăririi solidarității și colaborării dintre ele. În același timp, România consideră că o însemnată răspundere în sprijinirea țărilor rămase în urmă revine statelor dezvoltate care, după cum se știe, și-au asigurat progresul și pe seama exploatării coloniale a altor popoare". Țara noastră, prin cel mai înalt mesager al său sublinia de la înalta tribună a marelui forum al comuniștilor că „problema subdezvoltării și instaurării noii ordini trebuie să facă obiectul unor tratative la care să participe țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, precum și țările socialiste, care să elaboreze împreună un program concret pentru a fi supus sesiunii speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 1980" — propuneri care constituie dovezi concrete, ale consecvenței și hotărîrii cu care România își aduce aportul la rezolvarea problemelor majore care confruntă omenirea, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

dr. Constantin MECU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

C. E. E. — excedent de produse lactate

COMISIA *Pieței comune devine tot mai neliniștită în legătură cu producția de lactate în continuă creștere în țările comunitare, în timp ce cererea internă scade cu 0,5% în fiecare lună. Dat fiind saturarea pieței interne și dificultățile de export, specialiștii consideră ca necesară o reducere a cheltuielilor comunitare destinate sprijinirii agriculturii — cu excepția celor pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și marketing — dat fiind că acestea absorb în prezent 70% din bugetul comunitar iar produsele lactate singure 42%. Potrivit aprecierilor oficiale se pare că la unt situația este cea mai dificilă în perspectivă: pe piețele țărilor comunitare a fost desfăcută în ultimul trimestru al anului trecut o cantitate de 150 mii t unt, la prețuri artificial reduse pentru a se putea elimina stocurile (în R.F.G. 70 mii t, în Franța — 46,5 mii t, în Italia 19 mii t, în Belgia 14 mii și în Olanda 7,5 mii t).*

Comisia Pieței comune consideră că măsurile — taxe suplimentare — nu vor trebui să afecteze însă pe fermierii particulari întrucît nu ei sînt aceia care au dat naștere „munților de unt" : potrivit revistei Euroforum, care citează sursele menționate, micii fermieri particulari realizează numai 12% din producția de lapte a Pieței comune.

Franța : program energetic

LA PARIS *a fost anunțată recent lansarea unui program de explorări menit să permită o valorificare mai bună a potențialului de hidrocarburi al țării. Programul prevede punerea în valoare a petrolurilor grele și a șisturilor bituminoase, precum și îmbunătățirea tehnicilor de explorare și exploatare a țițeiului și gazelor naturale din zăcămintele submarine. Primele lucrări, atît terestre cît și în zone marine au fost inițiate încă din anul trecut, iar cheltuielile aferente sînt preconizate să ajungă la 1 mrd. fr. în 1980.*

Pentru realizarea acestui program, guvernul are în vedere și alte măsuri, cum sînt sprijinirea financiară a prospecțiunilor, realizarea unor însemnate investiții în industria petrolieră, îmbunătățirea activității industriei constructoare de echipamente de foraj, precum și a activității de service.

Norvegia — noi opțiuni de dezvoltare

DEȘI *numai 5% din zonele potențial petrolifere sînt exploatate în prezent, Norvegia produce în prezent de patru ori mai mult petrol decît necesitățile interne. Potrivit publicației mexicane* Comercio exterior, *Norvegia a decis să-și limiteze producția anuală la 90 mil. t aceasta avînd la bază intenția guvernului de a evita să favorizeze tendințele inflaționiste, sau să prejudicieze alte activități tradiționale (în special pescuitul), precum și pentru protejarea mediului înconjurător.*

Politica guvernamentală adoptată are în vedere ca excedentul de petrol să servească stimulării economiei, dezvoltării capacității tehnologice a țării, precum și ameliorării poziției Norvegiei pe piața financiară internațională. Dezvoltarea economică prevăzută se referă atît la sprijinirea industriilor tradiționale, cît și la asigurarea unei creșteri mai rapide în regiunile rămase în urmă.

În utilizarea rezervelor de hidrocarburi, Norvegia consideră că este absolut necesar să dezvolte în același timp capacitatea tehnologică proprie de extracție și prelucrare, să creeze un personal calificat pentru ca industria petroliferă să devină competitivă pe plan mondial. În același timp, sînt sprijinite preocupările energetice ale țărilor în curs de dezvoltare specialiștii norvegieni acordînd asistență tehnică în domeniul explorării și exploatărilor de petrol într-o serie de țări ca Vietnam, Jamaica, Tanzania, China, Irak.

Orientări în dezvoltarea economică

Belgia: restructurarea producției și a consumului energetic

COMPARATIV cu celelalte țări occidentale, Belgia a înregistrat anul trecut unele rezultate pozitive pe linia creșterii producției industriale, reducerii presiunilor inflaționiste, diminuării deficitului balanței comerciale, dar aceste realizări au fost umbrite de sporirea considerabilă a șomajului, care a atins niveluri lunare postbelice record (7,7% din populația activă a țării).

Accentuarea dificultăților structurale ale aparatului productiv a determinat guvernul belgian să adopte măsuri de politică economică menite să restructureze sectoarele tradiționale ale industriei cum ar fi : siderurgia, industria textilă și confecțiilor, construcțiilor civile, industria sticlei. Aceste măsuri, cu efect pe termen mediu, au în vedere raționalizarea producției, creșterea productivității muncii și sporirea competitivității pe piața externă.

O altă direcție prioritară a politicii economice promovate de guvernul belgian o constituie reducerea dependinței energetice față de exterior, utilizarea rațională a energiei și valorificarea resurselor interne. Pentru reducerea la 50%, în 1985, a dependenței energetice față de exterior (85% în prezent), guvernul belgian își propune : limitarea consumului de energie la 57 mil. t.e.p. în 1985 ; reducerea, pînă la 50% la nivelul anului 1985 a ponderii produselor petroliere în balanța energetică a țării ; elaborarea unui program de cercetare și dezvoltare axate pe îmbunătățirea tehnicilor clasice de combustie.

O atenție deosebită revine eforturilor de promovare a exporturilor — sectorul „cheie" al economiei Belgiei de care depinde evoluția activității productive viitoare. Autoritățile belgiene au inițiat o serie de măsuri vizînd stimularea vînzărilor — în special de bunuri de echipament destinate cu precădere țărilor în curs de dezvoltare — prin acordarea unor condiții de plată avantajoase sau sprijinirea producătorilor interni.

În perioada 1970—1979 volumul total al schimburilor comerciale româno-belgiene a crescut de circa 4 ori, producîndu-se și o diversificare a acestora. În prezent, în structura exporturilor țării noastre pe piața belgiană, predomină produsele chimice, produsele industriei ușoare și alimentare, mobilă, produse siderurgice ; Belgia exportă în țara noastră mașini-unelte, produse siderurgice, materii prime pentru industria chimică, ușoară și alimentară. Acordul pe termen lung de colaborare economică, industrială și tehnică semnat la București la 27 mai 1976 între România și Belgia a deschis posibilități largi de promovare a cooperării economice între cele două țări, fiind inițiate pînă în prezent numeroase acțiuni de cooperare în producție în domeniul construcțiilor de mașini, industriei chimice și alimentare.

Cornel ALBU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 7—11 IANUARIE 1980 a adus un calm relativ pe piețele valutare internaționale ca urmare a intervenției masive a băncilor centrale în favoarea **dolarului S.U.A.** În acest context, oscilațiile cursurilor valutare au fost mai puțin ample în timp ce pe piața aurului și a celorlalte metale prețioase s-au înregistrat mișcări mari.

Lira sterlină a continuat să înregistreze o repreciere relativ importantă (maxim plus 1,3% la un curs de 2,266 dolari/1 liră) atît față de dolar cît și față de majoritatea valutelor occidentale. La închidere lira cota cu 1% peste cursul de referință, la un nivel de 2,26 dolari/1 liră. **Yenul japonez** a fost, la rîndul său, una din puținele valute care au înregistrat mișcări accentuat ascendente în acest interval ; tendința de repreciere a yenului din acest interval este considerată ca o continuare a mișcării începute cu cîteva săptămîni în urmă, dat fiind perspectiva creșterii accentuate a dobînzilor pe piața internă în lunile următoare, precum și cea a îmbunătățirii posibile a balanței comerciale în a doua parte a anului. Yenul a atins cota maximă săptămînală de 233.45 yeni/1 dolar (cu 1,7% peste închiderea precedentă) cotînd în final în ușor regres la circa 236,10 yeni pentru un dolar.

Francul elvețian a avut o tendință ușoară de repreciere în raport cu dolarul S.U.A., situîndu-se la închiderea de 1,5780 franci/1 dolar cu 0,3% peste cursul de referință. **Marca vest-germană** a oscilat ușor de o parte și de alta a închiderii de referință terminînd intervalul la un curs de 1,7175 mărci/1 dolar. **Francul belgian** s-a situat aproape în permanență sub nivelul anterior cotînd cu 0,4% sub acesta la închiderea de 27,85 franci/1 dolar. **Francul francez** a evoluat între 4,0100 și 4,0270 franci/1 dolar. **Lira italiană** a oscilat ușor în jurul nivelului închiderii anterioare terminînd cu 0,2% sub acesta la un curs de 803,70 lire pentru un dolar.

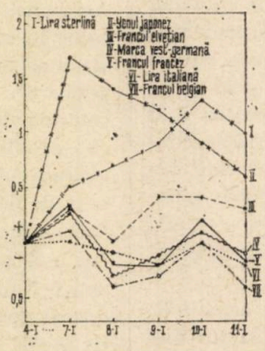

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 7—11.I.1980. Bază : cursurile din 4. I. 1980

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele de 6 luni în eurodolari S.U.A. a continuat să scadă atingînd un nivel de circa 14,3125%, tendință manifestată și de francul elvețian care a fost cotat la circa 5,75%. Euromărcile vest-germane a înregistrat o ușoară creștere a dobînzilor care s-au situat la circa 8,5%.

Piața aurului a continuat să înregistreze mișcări deosebite de cursuri și nivele foarte înalte ale prețurilor. Cel mai înalt fixing la Londra al săptămînii a fost de 634 dolari pentru o uncie, după care prețul a atins un minim de 599,50 dolari pentru o uncie. Ultimul fixing la Londra al săptămînii a fost stabilit la 623 dolari pentru o uncie anticipînd o posibilă creștere accentuată a prețului metalului galben în intervalele următoare.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

IMPLICAȚII ALE CRIZEI DE ENERGIE ÎN TRANSPORTUL AERIAN COMERCIAL

REDUCEREA disponibilităților și majorarea fără precedent a prețurilor la petrol afectează prin implicațiile lor toate sectoarele de activitate economică și socială, fie că este vorba de industrie, agricultură sau transporturi.

Industria aeronautică, în ale cărei produse sînt încorporate cele mai recente creații ale tehnicii, se află într-o serie de țări dezvoltate într-o accentuată criză de comenzi de aeronave, deoarece cumpărătorii ezită să facă achiziții noi pînă cînd nu vor apare semne concludente de ameliorare. Desigur, și în această ramură există căi pentru reducerea consumului de combustibil. Deși se fac studii intense, deocamdată se consideră că singurul combustibil care va alimenta motoarele aeronavelor încă pentru o lungă perioadă de timp va fi cel actual, derivat din petrol. Motorul cu reacție utilizează combustibilul standard pentru aviația comercială denumit JP_4, care se obține prin distilarea petrolului brut prin cel mai lung și mai complex proces de rafinare. Aceasta face ca pentru unele rafinării, care dispun de petrol brut de calitate mai slabă, costul fabricației acestui combustibil să fie foarte apropiat de cel de vînzare, fapt care atrage după sine dezinteresul companiilor petroliere în producerea lui. De altfel, o mare companie petrolieră a și anunțat că nu va mai produce asemenea combustibil din cauza insuficientei rentabilități. Petrolul brut iranian este cel mai ușor de distilat pentru obținerea combustibilului JP_4, de aceea reducerea ofertei lui pe piață a condus la agravarea crizei de combustibil pentru aviația comercială. În aceste condiții, una din preocupările majore ale companiilor petroliere este de a găsi procedee noi de rafinare. În Canada s-a realizat o astfel de instalație care oferă combustibil pentru aviație extras din petrol brut cu calități inferioare.

În căutarea altor combustibili

ÎN CEEA CE privește găsirea altor combustibili pentru aviația comercială, perspectivele și șansele sînt — așa cum arătam — foarte reduse. Energia nucleară este periculoasă și adaptarea ei la propulsarea aeronavelor va necesita o perioadă foarte lungă. Utilizarea altor combustibili echivalenți (cărbuni, șisturi bituminoase etc.) este o problemă asiduu cercetată, însă rezultatele sînt pînă acum neîncurajatoare. În Canada, spre exemplu, s-a pus la punct un procedeu pentru obținerea unui combustibil din șisturi bituminoase, însă costul său este foarte ridicat comparativ cu cel al combustibilului obținut din petrol. Într-o situație similară se află și stadiul cercetărilor pentru obținerea de combustibili echivalenți pe cale sintetică.

Utilizarea hidrogenului, deși cu unele rezultate promițătoare, pune probleme deosebite în ceea ce privește stocarea la sol și încărcarea la bordul avionului. După unele estimări, spre exemplu pentru aeroportul din Chicago, ar fi necesară o investiție la sol de 500 milioane dolari numai pentru asigurarea stocării lui în condiții de siguranță. Hidrogenul lichid este dificil de manipulat și prezintă un risc ridicat de incendiu și explozie în caz de accident. Avînd densitatea mică și fiind criogenic, depozitarea lui la bord implică utilizarea de rezervoare cu pereții mult mai groși în comparație cu cele actuale. Se precizează că în acest caz rezervoarele trebuie realizate cu un raport suprafață supra volum minim, iar forma trebuie să fie similară cu cea a actualelor rezervoare pentru oxigen de la bordul aeronavelor. De asemenea, plasarea rezervoarelor de combustibil nu mai poate fi făcută în aripi, ci în fuselaj, în partea anterioară, posterioară sau inferioară.

Este de remarcat pe de altă parte faptul că hidrogenul poate alimenta motoarele actuale cu mici modificări și este indicat pentru zboruri supersonice, deoarece în concepțiile viitoare de motoare se pot obține produse de gabarite mai mici și la aceeași forță de reacție. Se apreciază că primele motoare cu hidrogen vor putea fi utilizate pentru propulsia aeronavelor la începutul mileniului următor.

Energia solară nu intră în discuție ca sursă pentru propulsia aeronavelor, deoarece instalațiile de captare și transformare nu pot furniza o energie suficientă cel puțin în condițiile tehnologice actuale și previzibile. Singura posibilitate aflată în studiu și experimentare, care oferă promisiuni încurajatoare, este utilizarea energiei solare la aeronavele dirijabile. În condițiile viitoare de previziune meteorologică de mare precizie (cu sateliți, calculatoare perfecționate etc.), dirijabilul va fi utilizat pentru deplasări de sarcini la viteze relativ mici. Avantajul dirijabilului de viitor, care se poate ridica la o altitudine de unde să poată capta energia solară, face ca această soluție să fie în prezent privită cu mare atenție și optimism.

În concluzie, cel puțin pînă la finele acestui mileniu, combustibilul derivat din petrol va rămîne singura sursă de energie ce va acționa motoarele aeronavelor.

Pe plan mondial, parcul de avioane destinate aviației comerciale pentru transport de pasageri și marfă consumă numai 5% din totalul petrolului utilizat în prezent în lume. Prognozele estimează că acest procent va crește la peste 10% după 1985, deși după unele previziuni transportul aerian civil va continua să se dezvolte într-un ritm mai lent decît în perioada anilor '60.

Consumul specific de carburant în transportul aerian este actualmente de 1 kg la 35—45 pasageri-kilometri la avioanele moderne, față de 1 kg la 200—300 pasageri-km la trenurile Diesel sau electrice (în unități echivalente). Cheltuielile pentru cumpărarea combustibilului și uleiului în țările capitaliste contează în prezent în costurile totale unitare într-o proporție de circa 18%. De notat că între 1967 și 1973 această pondere înregistrase o scădere continuă, de la 11,6% la 9,7%, ca o consecință directă a introducerii în exploatare a avioanelor de mare capacitate. După declanșarea crizei petroliere în 1973/74, ponderea acestor cheltuieli s-a apropiat de 21%, pentru ca apoi să manifeste o tendință de ușoară scădere. În condițiile creșterii prețului combustibilului, această proporție se va majora corespunzător, ceea ce va afecta negativ rentabilitatea companiilor aeriene dacă tarifele nu se vor modifica. În perioada 1975—1980 costurile totale de exploatare exprimate în cenți pe t-km oferită au sporit de la 23,6 la 27,7.

Un factor de luat în considerare în orice analiză este și existența unor diferențe între prețul carburantului pe diverse aeroporturi. Astfel, în țări dezvoltate ca Olanda, Canada, Franța, R.F.G., Anglia, dispunînd de instalații de rafinare, prețul combustibilului este mai mic decît în țări producătoare de petrol brut ca Siria, Arabia Saudită, Nigeria și altele nevoite să importe acest combustibil.

O sursă ieftină de energie — economisirea

ÎN FAȚA dificultăților generate de declanșarea crizei energetice, companiile aeriene au înțeles că cea mai ieftină sursă de energie este economisirea și folosirea ei rațională, introducînd o disciplină riguroasă în acest scop. Procedeele aplicate sînt de altfel cît se poate de simple.

Astfel, se știe că un motor cu turbină are consumul specific de combustibil

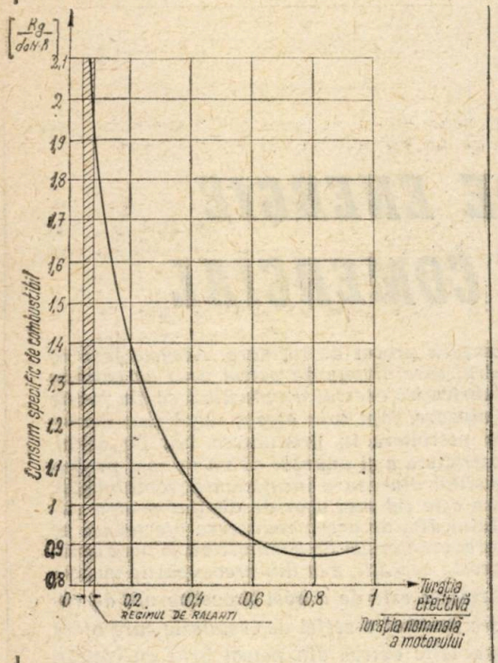

foarte ridicat în regimul de ralanti sau turație redusă (vezi graficul).

Motoarele avioanelor de linie sînt utilizate în aceste regimuri neeconomice în faza de deplasare de la punctul de îmbarcare al pasagerilor pînă la pragul pistei și după aterizare, pînă la platforma de debarcare-staționare. Risipa de combustibil este deci cu atît mai mare cu cît distanța dintre platforma de îmbarcare și pragul pistei este mai mare; pe marile aeroporturi această distanță este uneori de ordinul kilometrilor. Nu trebuie neglijat nici timpul de așteptare la pragul pistei, cînd motorul de asemenea funcționează la turație redusă. Aspectul acesta defavorabil este completat și de poluarea chimică foarte puternică la regimuri de turație redusă și de poluarea fonică.

Pentru diminuarea acestui impediment, cercetările au fost axate în mai multe direcții: a) posibilitatea adaptării unor motoare auxiliare care să antreneze roțile avionului; b) deplasarea avionului pe perne de aer sau cu cabluri împămîntate; c) utilizarea unor vehicule tractante. Primele două variante prezintă dezavantaje ușor de dedus, cum ar fi costuri ridicate, afectarea parametrilor economici ai aeronavelor, complicații de utilizare pe platformele din jurul aerogărilor. Ca avantaje s-a remarcat la prima soluție posibilitatea conducerii unitare a avionului și utilizarea greutății sale la manevrele de frînare. Deși cea de-a doua variantă pare să fie mai ieftină, cea mai viabilă este considerată soluția a treia, considerată cea mai simplă și cea mai eficientă, mai ales că poate rezolva problemele poluării chimice și fonice, realizîndu-se astfel un mediu curat și liniștit pe aeroport și în împrejurimi, în folosul pasagerilor, locuitorilor din jurul aeroportului și al personalului de serviciu.

După estimările făcute de mai multe organisme americane s-a ajuns la concluzia că prin evitarea folosirii motoarelor în regim de turație redusă, pe principalele aeroporturi din S.U.A., s-ar putea economisi pe an o cantitate de 1,1 miliarde de litri de combustibil, ceea ce echivalează cu consumul anual al unei mari companii aeriene. Cu această economie, investițiile necesare pentru achiziționarea de vehicule tractante sînt pe departe acoperite, avîndu-se în vedere că un vehicul tractant are un consum de combustibil ce reprezintă între 10% și 50% din consumul motorului cu reacție în regim de turație redusă.

Impedimentele aparente cum ar fi faptul că în timpul remorcajului există două conduceri, a pilotului și a conducătorului vehiculului tractant, sau viteza relativ redusă de deplasare, pot fi eliminate prin realizarea unui nou tip de tractor sau prin transformarea și adaptarea unor vehicule existente și larg răspîndite. Totodată, se menționează avantajele suplimentare care rezultă din posibilitatea manevrării și parcării avioanelor pe spații betonate mai reduse, evitarea deteriorării acelor părți din aerogară care sînt expuse inerent jetului etc. Un alt mare avantaj este faptul că prin reducerea funcționării motoarelor, ciclul de întreținere și reparații se ameliorează în sensul că pe un interval de resursă se pot efectua mai multe ore de zbor.

Pentru zborul propriu zis a fost pus la punct un calculator de bord care trebuie să permită echipajelor avioanelor de transport civil să facă economie de combustibil. Acest calculator a fost denumit PAS (Performance Advisory System), iar prototipul său a fost încercat pe un avion Boeing 727. Calculatorul comandă opt parametri importanți de zbor, prelucrează informațiile și prezintă echipajului sugestii privind forța de împingere a motoarelor reactoare, viteza indicată și unghiul de incidență optim pentru șapte faze de zbor: decolare, urcare, croazieră, intrare în zonă turbulentă, coborîre, așteptare în zonă și apropiere la aterizare. De asemenea, se pot obține indicații afișate privind limitele forței de împingere recomandate și altitudinea optimă și maximă pentru fiecare regim de zbor. Informațiile afișate se schimbă în funcție de variațiile condițiilor de zbor, inclusiv de variația greutății avionului în timpul zborului.

Ca măsuri organizatorice de exploatare, companiile aeriene au în vedere utilizarea avioanelor pe rute cu un coeficient de umplere a capacității (proporția în procente a pasagerilor față de totalitatea scaunelor oferite) cît mai ridicat, în orice caz nu sub nivelul unui zbor neeconomic.

O altă măsură organizatorică a exploatării este reconsiderarea rutelor aeriene din rețeaua diferitelor companii. Astfel, în cazul unor rute care implică trasee cu zone turbulente, pe care avionul este obligat să le ocolească lungindu-și itinerariul sau în cazul cînd taxele aeroportuare și prețurile combustibilului sînt prea ridicate pe anumite aeroporturi, compania aeriană poate reconsidera continuarea operării acestor rute. Se are în vedere importanța rutei și mărimea traficului și dacă rezultă că este mai indicat să se renunțe, atunci compania poate anula temporar sau definitiv aceste zboruri.

Un inconvenient avut în vedere îl constituie și timpul de așteptare în zonele aglomerate, unde avioanele sînt obligate să consume în aer mult combustibil pînă la aterizare. Aceasta este o problemă care depinde direct de organizarea de la sol și formează obiectul unei dispute permanente dintre companii și administrațiile aeroportuare unde există asemenea zone de mare aglomerare.

În sfîrșit, în efortul de a face față creșterii rapide a prețului combustibilului fără a exercita o presiune prea mare asupra tarifelor în transportul aerian, numeroase companii au îndesit scaunele din avioanele lor de mare capacitate, cîștigînd astfel zeci de locuri, uneori prin desființarea clasei întîi. Astfel, avioanele Boeing-707 ale companiei Pan American dispun acum de 183 de locuri la clasa turist, față de 130 anterior, renunțînd la cele 16 locuri de clasa întîi, iar avioanele Boeing 747 și-au mărit numărul locurilor de la 345 la 375, menținînd cele 30 de locuri din compartimentul de clasa întîi.

Perspective

PERIOADA de criză din ultimii ani a impulsionat o serie de perfecționări ce vor influența pregnant atît activitatea industriilor constructoare cît și cea a companiilor aeriene. Apariția unor probleme netehnice conduce activitatea industrială și de prestații a aviației civile pe căi care cu cîțiva ani în urmă erau încă neglijate. Viitoarele perfecționări pe plan tehnic vor trebui să țină seama de aceste constrîngeri exterioare și neprevăzute pentru a continua progresul în materie de aviație civilă. Dacă în cursul celor peste 50 de ani de existență a transportului civil aerian, preocuparea principală a fost conceperea de noi modele de avioane, sporirea rentabilității prin creșterea vitezei și a capacității de transport, apariția constrîngerilor mai sus menționate va antrena cercetările viitoare și pe făgașul economici de combustibil și de energie în general. În această ordine de idei, după aprecierile NASA, liniile directoare ale construcției aeronavelor viitorului vor fi următoarele:

— ameliorarea finetei arinii prin utilizarea profilelor foarte studiate în vederea obținerii de forțe portante sporite și de rezistențe la înaintare reduse, în vederea micșorării consumului specific de combustibil;

— utilizarea materialelor „composite" în scopul reducerii greutății structurale a aeronavei în favoarea creșterii sarcinii comerciale;

— realizarea de motoare de concepție modernizată pentru a se obține randamente ridicate și consumuri specifice de combustibil reduse;

— reconsiderarea motoarelor turbopropulsoare (care în ultima vreme au fost în mare parte înlocuite de motoare turboreactoare) astfel ca prin realizarea unor elice de concepție nouă randamentul să fie superior motoarelor cu reacție cele mai recente.

Așa cum rezultă din cele de mai sus, în viitorul apropiat studiile și cercetările vor avea mai puțin un caracter de fundamentare și un mai pronunțat caracter de detaliu, de reconsiderare a unor aspecte abandonate, urmînd ca rezultatele lor să fie încorporate într-o mare măsură pe avioanele existente.

ing. Ionică CRISTEA
ing. Ovidiu-Cantemir IONESCU
ing. Virgil STANCIU

MONDORAMA

Ascensiunea cheltuielilor pentru cercetare

EXPRESIE a exigențelor revoluției științifico-tehnice, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ale principalelor zece țări occidentale industrializate aproape s-au dublat în intervalul dintre 1971 și 1978, ajungînd la un total de peste 180 miliarde de mărci vest-germane. Aparent surprinzător — constată săptămînalul **Die Zeit**, după care reproducem graficul alăturat — este faptul că o majorare considerabilă a acestor cheltuieli s-a înregistrat în anul 1975, care a fost un an de recesiune în Occident. Explicația avansată este rolul stimulator pe care îl au pe termen lung pentru creșterea economică cheltuielile de cercetare.

Graficul evidențiază în același timp existența unor decalaje destul de importante între principalele țări dezvoltate din punct de vedere al volumului acestor cheltuieli pe locuitor, ca și nivelul ridicat al cheltuielilor pe locuitor înregistrat într-o țară mică cum este Olanda.

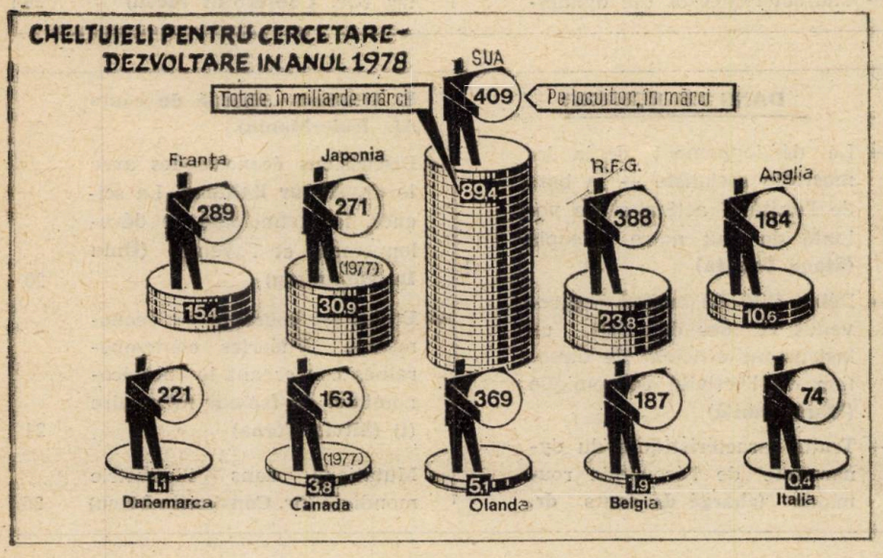

Energetica bulgară

STATISTICILE evidențiază că în perioada 1944—1978 producția de energie electrică a crescut în R. P. Bulgaria de 120 de ori, iar consumul acesteia raportat pe locuitor de 89 de ori. Prin nivelul realizat la acest din urmă indicator (3 990 kWh/an) Bulgaria a depășit țări ca Italia, Polonia, Spania, Ungaria ș.a.

Extinderea producției de energie electrică a avut loc pe baza unei înalte concentrări a capacităților de producție ale ramurii, fiind dictată și de caracterul limitat al resurselor energetice autohtone. Astfel, Bulgaria dispune îndeosebi de hidroenergie și cărbune, în special lignit ; ca urmare, producția de energie electrică s-a axat în primul rînd pe termocentrale pe bază de cărbune și pe hidrocentrale, cărora li s-a adăugat (în 1974) o centrală atomoelectrică de 880 MW. Se apreciază că Bulgaria a acumulat o experiență prețioasă în domeniul utilizării — în termocentrale — a cărbunilor inferiori și cu putere calorică scăzută, ceea ce a condus la crearea în țară, sub egida Comisiei economice O.N.U. pentru energetică, a laboratorului regional de studiere și elaborare a unor noi tehnologii de utilizare a cărbunilor inferiori.

„Foametea de lemn"

CONFORM cercetărilor efectuate de Worldwatch Institute (Washington) suprafețele ocupate de masive de păduri se reduc an de an pe glob, din cauza exploatării neraționale a fondului forestier și a insuficienței acțiunilor de refacere a pădurilor. Această tendință se manifestă îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, ca efect al defrișărilor pentru extinderea suprafețelor agricole, al utilizării excesive a lemnului drept combustibil, al exploatării de jaf de către companiile transnaționale etc., în timp ce în țările dezvoltate resursele forestiere sînt mult mai bine gospodărite, ele acoperindu-și — într-o măsură mai mare sau mai mică — nevoile de lemn industrial prin import din primul grup de țări.

După calculele experților Băncii Mondiale, pentru a face față numai cerințelor crescînde de lemn de foc pînă în anul 2000, actualul volum (anual) al plantărilor forestiere ar trebui amplificat de zece ori, iar în unele regiuni deficitare în lemn, cum este de pildă zona Sahel din Africa — chiar de cincizeci de ori. Deficitul tot mai accentuat de material lemnos a determinat o creștere spectaculoasă a prețurilor în acest domeniu,încît, în Pakistan, de exemplu, o scîndură a ajuns să coste de două ori mai scump decît în S.U.A. Specialiștii în materie trag semnalul de alarmă asupra apariției „foametei de lemn" într-o serie de țări în curs de dezvoltare, ca o nouă formă de manifestare a decalajelor economice existente în lume.

În vizor: pavilioanele de complezență

SECRETARIATUL UNCTAD a elaborat un document în care se propune lichidarea, pînă în 1991, a sistemului „înregistrării libere" a navelor maritime comerciale. Se apreciază că în prezent navele care navighează sub așa-zisul pavilion de complezență reprezintă circa 30% din tonajul global al flotei maritime comerciale a țărilor capitaliste ; aproximativ 80% din întregul tonaj al navelor sub pavilion de complezență aparține de fapt S.U.A., Japoniei, R.F.G., Greciei și Hong Kong-ului.

Lichidarea sistemului pavilioanelor de complezență va permite diferitelor state să exercite un control eficient asupra activității armatorilor, înainte de toate în privința aplicării riguroase a normelor internaționale de exploatare a navelor, ceea ce va determina o sporire a securității navigației. Se consideră, totodată că lichidarea practicii „înregistrării libere" a navelor va mări posibilitatea țărilor în curs de dezvoltare de a controla activitatea societăților transnaționale în domeniul transporturilor maritime, de a extinde ponderea mărfurilor transportate — în cadrul schimburilor lor comerciale externe — cu flota proprie.

Organizare și eficiență în economisirea energiei

ÎN ANGLIA acțiunile de economisire a energiei sînt încurajate, alături de stimulente financiare acordate de către stat, prin propaganda desfășurată cu ajutorul unor broșuri specializate pe domenii (așa numitele „Fuel efficiency booklets"), al revistei lunare **Energy Management** (cu un tiraj de 35 000 de exemplare) care publică ultimele noutăți privind economisirea de energie și materii prime, precum și prin alte mijloace. La nivel național, acțiunile respective sînt coordonate de „Mișcarea responsabililor cu energia", avînd peste patru mii de membri și circa șaizeci de grupe pe plan local.

Economisirea energiei a constituit de asemenea una dintre temele vedetă ale dezbaterilor de specialitate care s-au desfășurat nu demult la Salonul tehnicilor de întreținere în industrie, deschis la Birmingham. Printre ideile avansate cu acest prilej se numără și următoarea clasificare a acțiunilor de economisire care pot fi întreprinse în orice întreprindere, în funcție de eficiența lor scontată :

Acțiunea	Economia rezultată (în %)	Perioada de amortizare
— Îmbunătățirea eficienței funcționării unui cazan	15	sub un an
— Ridicarea cantității vaporilor condensați și reciclați la 90%	7,5	sub doi ani
— Izolarea acoperișului clădirilor în locurile esențiale	5	sub trei ani
— Curățirea suprafețelor de schimb ale schimbătorilor de căldură	10	sub patru ani

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 18 ianuarie 1980

— Dezvoltarea democrației socialiste — temelia unității de acțiune și voință a întregului nostru popor **(conf. dr. Stana Buzatu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Participarea conștientă, creatoare a maselor la realizarea și depășirea prevederilor planului **(Dorin Constantinescu)** 3

— Atragerea largă în circuitul economic a tuturor materialelor reutilizabile **(Vasile Pănescu)** 4

— Înfăptuirea integrală a programului de construcții de locuințe **(Gheorghe Cuțitei)** 7

— Dezbatere „R.E.". Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli, instrument de conducere eficientă a activității economice **(Maria Ioniță)** 9

— Contribuția agriculturii la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică **(prof. dr. O. Parpală, lector univ. E. Parpală, lector univ. D. Redeș)** 11

— Anchetă „R.E.". Consultarea consumatorilor în fundamentarea dezvoltării serviciilor (I) **(Trăilă Cernescu, Șerban Popescu-Criveanu, Radu Ioanid)** 13

— Considerații asupra unor criterii de utilizare a terenului urban **(dr. arh. Mircea Enache)** 16

— Cititorii au cuvîntul 18

CONDUCERE ORGANIZARE

— Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul eficienței. Modalități de luare a deciziilor economice optime **(drd. A Hinescu, V. Burja)** 19

TEORII — IDEI

— Caracteristici ale dinamicii economiei românești **(lector univ. dr. P. Wagner, lector univ. dr. Al. Isaie-Maniu)** 20

— Convorbiri economice cu **dr. Abdur Rahman.** Știința, tehnologia, dezvoltarea și viitorul **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (I) **(Silviu Cerna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Mutații industriale în economia mondială **(dr. Constantin Mecu)** 26

— Implicații ale crizei de energie în transportul aerian comercial **(ing. Ionică Cristea, ing. Ovidiu-Cantemir Ionescu, ing. Virgil Stanciu)** 29

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Stimularea creativității — sursă pentru calitate și eficiență.

IN THIS ISSUE

— The development of socialist democracy — the basis of the unity of action and common will of the entire people. **(Stana Buzatu)** 1

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The budget of expenditures and revenues, an instrument of efficient management of the economic activity **(Maria Ioniță)** 9

— Characteristics of the dynamics of the Romanian economy **(Reader Dr. P. Wagner, Reader Al. Isaie-Maniu)** 20

— Economic talks with **Dr. Abdur Rahman.** Science, technology, development and the future **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Schools ● trends ● economists. Contemporary theories on the economic role of the monetary elements (I) **(Silviu Cerna)** 24

— Mutations in the world industry **(Dr. Constantin Mecu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Le développement de la democratie socialiste — la base de l'unité d' action et de volonté de tout notre peuple **(Stana Buzatu)** 1

— Débat R.E. Le budget des revenus et des dépenses, un instrument efficient de direction de l'activité économique **(Maria Ioniță)** 9

— Traits caractéristiques du dynamisme de l'économie roumaine **(chargé de cours dr. P. Wagner, chargé de cours Al. Isaie-Maniu)** 20

— Discussions économiques avec le **dr. Abdur Rahman.** La science, la technologie, le développement et l'avenir **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Ecoles — courants — économistes. Théories contemporaines concernant le rôle économique du facteur monétaire (I) **(Silviu Cerna)** 24

— Mutations dans l'industrie mondiale **(dr. Constantin Mecu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Развитие социалистической демократии — основа единства действий и воли всего нашего народа **(Стана Бузату)** 1

— Приходно-расходный бюджет, инструмент действенного руководства экономической деятельностью **(Мария Ионицэ)** 9

— Характерные особенности динамики румынской экономики **(преп. выс. шк. др. П. Вагнер, преп. выс. шк. Ал. Исайе-Маниу)** 20

— Экономические беседы с др. **Абдуром Рахманом,** Наука, технология, развитие и будущность **(Дину Драгомиреску)** 23

— Школы ● течения ● экономисты. Современные теории относительно экономической роли денежного фактора (I) **(Сильвиу Черна)** 24

— Сдвиги в мировой промышленности **(др. Константин Меку)** .. 26

În atenția celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic

ÎNCEPÎND cu numărul din 25 ianuarie revista va publica cu regularitate **consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic** — în organizații de partid din industrie, construcții, transporturi, comerț, cooperație, din ministere și alte instituții centrale. Menționăm, de asemenea, că suplimentul numărului din 15 februarie va fi consacrat publicării unor asemenea consultații.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont. I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ÎNTR-UN ANOTIMP FRIGUROS. O ÎMBRĂCĂMINTE CĂLDUROASĂ...

Magazinele și raioanele specializate în articole de îmbrăcăminte și încălțăminte ale comerțului de stat vă pun la dispoziție :

paltoane și scurte îmblănite, pulovere și flanele, fulare și căciuli, rochii din țesături groase și taioare, mănuși și cizmulițe, iar pentru amatorii sporturilor de iarnă:

o bogată gamă de articole vestimentare din care nu lipsesc : hanorace, treninguri, pantaloni pentru ski, pulovere, bocanci, mănuși, rucsacuri, genți, sacoșe și... multe altele, confecționate după ultimele noutăți ale modei.

LITORALUL ROMÂNESC ÎN SEZONUL RECE

LITORALUL ÎŞI AŞTEAPTĂ OASPEŢII

Centrala de turism O.N.T. „Litoral" pune la dispoziţia tuturor celor interesaţi pentru odihnă, cură şi tratament în sezonul rece peste 4 000 de locuri pe serie în staţiunile Eforie Nord şi Mangalia.

Confortabilele hoteluri şi restaurante încălzite din aceste staţiuni şi baza medicală de cură şi tratament vă aşteaptă pentru perioade de 12 şi 18 zile, în intervalul noiembrie—aprilie, la preţuri avantajoase de 65 lei/zi (masă, casă şi tratament). Tratamentul efectuat după metode moderne cuprinde trei proceduri şi este executat de un personal medical cu înaltă calificare.

Multiple posibilităţi de agrement, distracţie, excursii.

LITORALUL VĂ AŞTEAPTĂ !

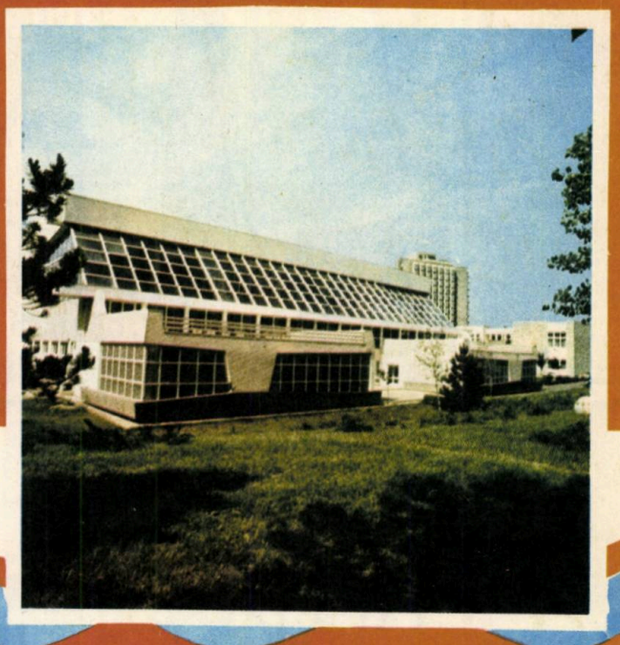

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 4 ● Vineri 25 ianuarie 1980

Unanimă satisfacţie, nemărginită bucurie pentru realegerea TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ca preşedinte al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste

D646

1980 IAN 31

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Probleme ale consolidării valutare moderne

Fenomenul inflaționist general, precum și evoluțiile particulare ale fiecărei valute în parte manifestate în epoca contemporană pe piața internațională, ridică în fața participanților la schimburile economice internaționale complexe probleme în legătură cu asigurarea derulării operațiunilor lor în condiții optime din punctul de vedere al integrității valorice și, implicit, al eficienței economice.

Se vorbește adesea în comerțul nostru exterior despre necesitatea asigurării integrității valorice a creanțelor românești față de străinătate, cu alte cuvinte despre consolidarea valutară, legînd această necesitate în primul rînd de cadrul particular al fiecărei operațiuni de export, în sensul realizării unui echilibru financiar optim între efortul alocat pentru realizarea exportului și rezultatul financiar realizat prin încasarea valutară respectivă. În mod similar se discută în cazul importurilor despre necesitatea menținerii nivelului valoric prestabilit al cheltuielilor externe, în scopul asigurării echilibrului financiar al operațiunii pînă în momentul plății.

Desigur este legitimă această dorință a exportatorului să încaseze pentru marfa sa cel puțin atîta valoare în devize cît a preconizat la încheierea tranzacției, ca și dorința importatorului de a plăti cel mult valoarea luată în calcul, fără ca eventualele fluctuații ale valutei de contract înregistrate între momentele contractării și plății să influențeze negativ structura financiară a operațiunii.

Istoria contemporană a comerțului internațional ne reamintește dispariția succesivă a clauzei aur și clauzei valutare simple, ca metode de consolidare valutară. Aceste clauze și-au pierdut utilitatea, prima în urma suprimării în 1971 a convertibilității dolarului S.U.A. și trecerii majorității țărilor cu valute liber convertibile la sistemul cursurilor fluctuante (începînd cu perioada 1971—1973), renunțîndu-se practic la paritatea aur, iar cea de-a doua odată cu modificările aduse Statutului F.M.I. în 1976, modificări care au abrogat practic orice obligație fermă a țărilor membre de a menține un curs constant al valutei naționale. Ca urmare, a apărut ideea „coșului valutar", care este singura viabilă în prezent. În particular, „coșul" care stă la baza formării valorii DST reprezintă elementul cel mai la îndemînă de utilizat ca instrument de lucru și totodată est sinteza cea mai fidelă a evoluției valutare generale. Cu toate acestea, în cele ce urmează, voi încerca a demonstra că nu mărimea DST este soluția optimă pentru exprimarea valorilor comerciale stabile, și aceasta din două motive :

— DST, a cărui valoare este formată din elemente componente în continuă eroziune (avînd în vedere fenomenul general inflaționist care „atacă", în timp valoarea oricărei valute, oricît de stabilă și solidă), este și ea o valoare ce se depreciază ;

— DST reprezintă o mărime abstractă, pur financiară, care nu se poate lega în nici un mod, direct cu activitatea de comerț exterior, în particular.

Printr-un calcul simplu încercăm să demonstrăm diferențele la care se poate ajunge utilizînd diferitele „coșuri valutare" în calculul valorii în dolari S.U.A. a unei anumite creanțe consolidată. Pentru realizarea exemplificării, am luat în calcul cursurile dolarului S.U.A. la începutul și sfîrșitul unui interval de 6 luni, după cum urmează :

Piața (valuta)	Cursul dolarului S.U.A. la :		Variația cursului dolarului S.U.A. (%)
	29.5.1979	26.11.1979	
DST *)	1,26526	1,29744	— 2,4802
Lira sterlină *)	2,0540	2,1620	— 4,9953
Marca R.F.G.	1,9232	1,7495	— 9,92853
Franc elvețian	1,7415	1,6525	— 5,38577
Gulden olandez	2,1020	1,9560	— 7,46421
Schilling austriac	14,15	12,68	— 11,59305
Franc belgian	30,87	28,60	— 7,93706
Franc francez	4,4470	4,1115	— 8,16003
Lira italiană	858,30	822,75	— 4,32087
Yen japonez	222,50	250,40	+ 11,14218

*) cotație inversă

Din tabelul de mai sus rezultă o scădere a cursului dolarului S.U.A. față de DST cu 2,4302 % în timp față de un „coș valutar" ponderat al valutelor europene din tabel (folosind ponderile acestora în coșul DST) scăderea este de cca 6,80 %. Dacă luăm în considerare și yenul japonez care înregistrează în perioada analizată o scădere de excepție față de mersul general al pieței, observăm că practic yenul „susține" dolarul în scăderea sa față de DST, cu cca. 2% ceea ce demonstrează influența mare a fenomenului accidental asupra întregului sistem bazat pe DST.

Avînd în față o asemenea varietate de alternative și rezultate diferite, lucrătorul de comerț exterior nu poate omite întrebarea : unde se află adevărul ? În această fază, ceea ce se poate constata este deprecierea certă a dolarului S.U.A. care face necesară o consolidare valutară pentru ca exportatorul să nu fie afectat. Presupunînd o creanță de 1.000.000 dolari S.U.A. la data de 20.5.1979 cu scadența 26.11.1979, folosind „coșuri valutare" diferite, putem obține următoarele valori corectate :

Baza de consolidare („coșul valutar")	Suma la scadență în dolari S.U.A.
1. DST	1.021.620
2. Valutele din tabel, coș ponderat conform ponderilor utilizate în formarea DST	1.048.897
3. idem — eliminînd yenul japonez ca excepție	1.068.915

Avînd în vedere diferențele deloc neglijabile, se ridică o nouă întrebare și anume : care este valoarea corectă ? Răspunsul nu este simplu și nu putem pretinde epuizarea lui. Acesta depinde de poziția pe care ne aflăm în raport cu operațiunea comercială, astfel :

— din punct de vedere al importatorului, consolidarea valutară are scopul de a asigura suficiența resurselor planificate în valuta națională pentru a acoperi prin schimb, la scadență, sumele în valută străină necesare plății ; cu alte cuvinte, riscul importatorului este acela al creșterii relative a valutei de contract față de valuta sau valutele în care își are constituite resursele financiare alocate tranzacției ;

— din punct de vedere al exportatorului, consolidarea valutară urmărește evitarea riscului deprecierii relative a valutei de contract care ar duce la diminuarea eficienței economice prin obținerea unei valori inferioare exprimată la cursul de schimb din ziua plății în valuta națională sau în alte valute de care exportatorul ar avea nevoie în viitor.

Desigur că însăși ideea consolidării conține în sine posibilitatea realizării unui cîștig suplimentar sau a unei pierderi în funcție de elementul de referință („coșul valutar") și de evoluția pieței. Din aceasta putem trage concluzia că însuși procedeul consolidării prezintă o siguranță relativă și că eficiența sa depinde în cea mai mare măsură de exactitatea prognozei valutare și de posibilitatea negocierii unui „coș valutar" avantajos.

Pentru a adînci explicația și a da totuși un răspuns concret la întrebările ridicate mai înainte, presupunînd că titularul creanței de 1.000.000 — dolari S.U.A. scadentă la 26.11.1979 avea de acoperit la sfîrșitul lunii respective plăți echivalente la cursurile din 29.5.1979 în structura: 20% dolari S.U.A., 40% mărci R.F.G., 15% franci elvețieni, 10% schillingi austrieci, 10% franci francezi și 5% yeni japonezi, rezultă că singura soluție de consolidare corectă a creanței este „coșul valutar" ponderat cu structură identică.

n exemplul dat mai sus, aplicînd formula de calcul :

În exemplul dat mai sus, aplicînd formula de calcul :

$$S_p = S_o \times \frac{100 - (aV_1 + bV_2 + \ldots\ldots mV_n)}{100}$$

în care

S_p = suma de plată în urma recalculării ;

S_o = suma inițială a creanței ;

a, b, ... m = ponderile asociate fiecărei valute în coșul valutar ;

$V_1, V_2, \ldots\ldots, V_n$ = procentul de variație a cursului valutei de contract față de valutele de referință,

obținem o sumă de plată recalculată de 1.061.974,85 dolari S.U.A., diferența în plus reprezentînd surplusul de dolari necesar exportatorului pentru a cumpăra la cursul zilei scadenței cantitățile de diferite valute necesare acoperirii propriilor obligații de plată.

Ceea ce nu mai era de demonstrat este faptul că consolidarea valutară este o problemă deosebit de complexă și delicată, mijloacele practice de aplicare fiind numeroase atunci cînd consolidarea este privită sub raportul strict financiar al operațiunii de export sau de import în care se utilizează.

Alexandru PUȘCARCIUC

Prețul internațional de acord

Această formă de preț se stabilește în practică în cadrul încheierii unor acorduri internaționale între diferite țări exportatoare și importatoare. În ultimul timp începe să dețină o pondere din ce în ce mai mare în ansamblul formelor de prețuri care se practică pe piața externă.

Apariția prețului de acord este în strînsă legătură cu încheierea primelor aranjamente internaționale pe produse.

Trecerea la utilizarea acestor aranjamente a avut în vedere diminuarea fluctuației prețurilor internaționale la produsele respective, situație care creează dificultăți atît pentru producători și exportatori cît și pentru consumatori. Este cunoscut faptul că mai ales în etapa de după cel de-al II-lea război mondial, prețurile internaționale au înregistrat o nemaiîntîlnită instabilitate și fluctuație atît la produsele industriale cît și la materii prime și materiale.

Inițiativa încheierii acestor acorduri a aparținut fie țărilor producătoare și consumatoare direct interesate, fie unor organe internaționale. Astfel, în ultima perioadă de timp, diferite țări au încheiat un însemnat număr de acorduri internaționale pe produse. Totodată, în anii din urmă, a căpătat o amploare deosebită activitatea de cercetare și studiere a organismelor internaționale, avînd ca scop posibilitățile de reglementare a principalelor piețe de mărfuri și îmbunătățire a fluxurilor comerciale internaționale pe produse.

Se relevă, de asemenea, că prin aceste acorduri internaționale pe mărfuri, se urmărește asigurarea unor condiții de echitate în comercializarea produselor de bază, fapt care să permită o îmbunătățire a situației economice a țărilor în curs de dezvoltare furnizoare de materii prime.

Prin acordurile încheiate, țările eaxportatoare și importatoare se angajează ca în cadrul schimburilor reciproce să aplice prețurile convenite prin aranjamentele respective. În practică, în aceste acorduri și înțelegeri se pot stabili fie prețuri minime și maxime, fie un singur preț care să poată fluctua în sus sau în jos în anumite limite.

Prețurile convenite în acordurile pe produse se exprimă în general în valutele țărilor cu ponderi mari în comerțul mondial. Țările semnatare ale acordurilor pe produse se angajează să utilizeze prețurile convenite pentru cumpărarea și vînzarea cantităților de mărfuri prevăzute în cadrul acestora avîndu-se în vedere totodată zona geografică sau piața repartizată pentru fiecare stat membru.

Prin încheierea acordurilor pe produse și convenirea prețurilor, țările membre au urmărit o creștere a siguranței desfacerii produselor care formează obiectul acestora, precum și aprovizionarea în bune condițiuni a consumatorilor. S-a avut, de asemenea în vedere ca producătorii să-și vîndă mărfurile cu prețuri acoperitoare care le va asigura recuperarea cheltuielilor efectuate astfel, încît să fie în măsură să-și continue în bune condițiuni procesul de producție.

Deși inițial acordurile internaționale pe produse au fost create pentru a contribui la stabilizarea piețelor la produsele respective, nu în toate cazurile acestea au reușit pînă în prezent să-și manifeste integral eficiența. În perioadele critice de pe piața externă, posibilitățile de reglementare și intervenție au fost depășite de acțiunea unor factori specifici raportului cerere-ofertă.

Mijlocul cel mai important utilizat de țările participante la un acord internațional, pentru influențarea raportului cerere-ofertă este stocul tampon care se finanțează de statele membre în marfă sau echivalent, proporțional cu volumul operațiunilor prevăzute să fie realizate de fiecare țară pe piața respectivă. Necesitatea asigurării acestor stocuri limitează într-o oarecare măsură posibilitatea încheierii de acorduri internaționale la mărfuri cu o pondere mare în comerțul internațional, mai ales în cazul în care produsele care fac obiectul aranjamentului aparțin unui număr restrîns de furnizori.

Dintre cele mai importante acorduri și înțelegeri internaționale pe produse care funcționează în prezent, se pot men-

drept şi uzanţe internaţionale

Documente comerciale de plată (III)

Dintre documentele comerciale pe care întreprinderile de comerţ exterior exportatoare le prezintă pentru plata preţului în cadrul contractelor de vînzare internaţională factura şi conosamentul au o importanţă deosebită.

FACTURA COMERCIALĂ

Dicţionarul explicativ al limbii române, 1975, defineşte noţiunea de factură ca fiind un „act justificativ pentru vînzările şi cumpărările de mărfuri, lucrările executate şi serviciile prestate, precum şi mărfurile lăsate în păstrare" ; într-o lucrare de specialitate se arată că factura „este un document ce are ca funcţie transmiterea proprietăţii mărfii — care, prin menţiunile ce le posedă, pot fi individualizate, iar atunci cînd poartă menţiunea achitat (sau una similară cu aceeaşi semnificaţie), fac dovada plăţii".

Definiţiile date pot fi completate şi cu alte atribute ale facturii **(facture, invoce)**, pentru a răspunde funcţiilor economice pentru care a fost creată.

a) Factura este în primul rînd un act intern, de sinteză, pe care îl întocmeşte vînzătorul şi care serveşte la identificarea mărfurilor vîndute — denumirea lor, sortul, calitatea, cantitatea livrată, preţul unitar, valoarea totală a mărfurilor. Factura constituie un act de sinteză pentru că reflectă condiţiile şi stadiul de executare a obligaţiilor de livrare asumate de vînzător, adică ce anume cantităţi a livrat din totalul la care s-a obligat prin contract ; în acelaşi timp, este documentul luat în considerare de toate organele care participă la exportul lotului respectiv de marfă, fiind actul primar în baza căruia se operează în diverse evidenţe, atît de către vînzător, cît şi de către cumpărător (sau alţi participanţi la derularea operaţiunii).

b) În al doilea rînd, factura, prin elementele pe care le conţine este un document comercial de plată, în raport de conţinutul căreia se controlează dacă prevederile contractului comercial — în cazul plăţii prin încaso documentar — au fost respectate, sau ale instrucţiunilor de deschidere-emitere a creditului documentar, dacă plata se efectuează prin această modalitate de plată ; sub acest aspect, valoarea trecută în factură este determinantă, funcţia facturii fiind aceea de a stabili contravaloarea mărfii, respectiv al lotului de documente ce se aplică la credit. Un credit documentar avînd ca obiect o livrare de marfă prevede, ca regulă generală, prezentarea unei facturi. Chiar şi atunci cînd creditul indică generic „documente de expediţie", băncile cer neapărat şi prezentarea unei facturi, fără de care nu se poate stabili valoarea exactă a mărfii.

Dacă, în principal, facturile au ca obiect mărfurile livrate la export, ele pot fi utilizate tot atît de bine şi pentru recuperarea cheltuielilor de transport şi asigurare (atunci cînd nu au fost incluse în factura de livrare a mărfurilor), recuperarea cheltuielilor provocate de eventuala depozitare a mărfurilor în contul cumpărătorului, precum şi pentru unele prestări de servicii privind executarea contractului, care privesc pe cumpărător.

c) Cea de-a treia funcţie a facturii este aceea de a constitui o probă pentru cumpărător cu privire la proveniența mărfurilor şi că a dobîndit proprietatea lor ; în acest scop, facturile conţin în cuprinsul lor denumirea şi sediul comercial al vînzătorului, aşa cum am arătat, detalierea sortimentelor, cantitativă şi valorică a mărfurilor livrate, data emiterii, menţiunea că mărfurile au fost achitate etc.

Funcţia de document care probează transferul proprietăţii de la vînzător la cumpărător nu se realizează în cazurile în care vînzarea mărfurilor a fost făcută pe credit, iar pentru garantarea încasării valorii lor, prin contract s-a convenit rezervarea dreptului de proprietate ; în asemenea situaţii este indicat să se facă pe factură o menţiune despre această rezervă, menţiune care va fi utilă în cazul în care cumpărătorul va fi declarat în stare de faliment înainte de plata integrală a mărfurilor livrate, iar vînzătorul va trebui să-şi valorifice dreptul de proprietate prin scoaterea acestora din activul falitului.

Facturile se emit de către întreprinderile de comerţ exterior exportatoare imediat după expedierea efectivă a mărfurilor, în baza documentelor de transport şi a celorlalte documente de expediţie. Aşadar, acest document este ultimul act comercial, dintr-o serie întreagă de alte acte, pe care îl întocmeşte vînzătorul în vederea încasării contravalorii lotului de marfă livrat cumpărătorului extern, sau în contul acestuia la o altă adresă. Ca urmare, factura se întocmeşte, de regulă, pe numele cumpărătorului (ordonatorul creditului documentar), dacă prin instrucţiunile de deschidere a creditului nu se prevede altfel (astfel, de exemplu, cînd mărfurile sînt expediate unei alte firme, căreia mărfurile i-au fost vîndute între timp).

Uzanţele internaţionale cer ca factura să fie întocmită în limba folosită de creditul documentar, sau aceea stabilită prin contractul comercial, atunci cînd se utilizează alte modalităţi de plată ; în cuprinsul ei, pe lîngă elementele de identificare a mărfurilor calitativ, cantitativ şi valoric, se înscrie şi condiţia de livrare — FOB, C.I.F., franco-frontieră etc. — prevăzută în creditul documentar (sau în contract), precum şi alte menţiuni necesare pentru a se face legătura cu celelalte documente de expediţie, inclusiv de asigurare, după care se semnează de vînzător, respectiv de beneficiarul creditului documentar. Factura se emite în numărul de exemplare prevăzut în creditul documentar, iar dacă o asemenea prevedere nu există, în cel puţin două exemplare, pentru ca fiecare din cele două loturi de documente (primul şi cel de-al doilea curier) să fie însoţite de cîte un exemplar.

Cu privire la factură, Regulile şi uzanţele uniforme privitoare la creditele documentare, la art. 31, sintetizează cele expuse mai sus, sub următoarea redactare: „a) În lipsa unor instrucţiuni contrare în credit, facturile comerciale trebuie să fie emise pe numele ordonatorului ; b) În lipsa unor instrucţiuni contrare în credit, băncile pot refuza facturile comerciale emise pentru o valoare superioară valorii creditului ; c) Descrierea mărfurilor în facturile comerciale trebuie să corespundă cu descrierea din credit. Pe toate celelalte documente mărfurile pot fi descrise în termeni generali care să nu fie incompatibili cu descrierea mărfurilor din credit".

Condiţii generale de livrare C.A.E.R. — 1968/1975, la paragraful 49, prevăd că factura se întocmeşte „în trei exemplare conţinînd următoarele : anul şi denumirea acordului (protocolului) ; numărul contractului şi/sau comenzii cumpărătorului ; poziţia mărfii în acord (protocol) şi alte date prevăzute în contract. În cazul livrării mărfurilor înainte de încheierea acordului (protocolului), în factură se va indica, înlocul anului şi denumirii acordului protocolului, precum şi al poziţiei mărfii din acord (protocol), numai anul în contul contigentelor cărora se efectuează livrarea".

În situaţia în care prin creditul documentar se cere ca factura să fie vizată de Camera de Comerţ şi Industrie a R. S. România, sau la un consulat sau de agenţia economică a ţării cumpărătorului în ţara noastră, întreprinderile de comerţ exterior se vor îngriji să obţină aceste vize înainte de prezentarea documentelor la bancă.

Încheind consideraţiile noastre privind factura comercială, arătăm că, din motive de politică comercială şi vamală, cumpărătorii din unele ţări (R.A. Egipt, Turcia, Argentina ş.a.) solicită ca, pe lîngă factura comercială, să li se emită şi un alt document, cunoscut sub denumirea de factură consulară, care se întocmeşte pe formulare speciale puse la dispoziţie de consulate sau sub forma unor simple vize pe care consulatele respective le pun pe factura comercială. Pentru a se evita întîrzierile în încasarea contravalorii documentelor, întreprinderile de comerţ exterior este indicat să obţină prin contractele externe şi prin creditul documentar o clauză potrivit căreia documentul prevăzut cu viza consulară să fie prezentat după un număr de zile de la data utilizării creditului, sub garanţia sau declaraţia exportatorului că va prezenta documentul respectiv în termenul prevăzut de creditul în cauză.

CONOSAMENTUL

Conosamentul (în engleză **bill of lading** sau prescurtat **B/L**, în germană **Konnossement**, în franceză **connaissement**, în rusă **conosament**, în spaniolă **conocimiento**) este documentul eliberat de comandantul navei pe care se transportă mărfurile, prin care acesta recunoaște că a primit mărfuri pentru transport. El nu are o funcție paralelă cu aceea a contractului de navlosire **charter-party**, ci constituie dovada începutului executării acestui contract. Deoarece orice contract de navlosire charter party presupune și întocmirea conosamentului, completarea acestui document dovedește și existența contractului. În cazul în care transportul mărfurilor se desfășoară fără existența prealabilă a unui contract de navlosire — charter party — în cursele de linie cînd se predau pentru transport mărfuri cu bucata — armatorul eliberează un conosament prin care recunoaște primirea mărfurilor pentru transport; într-un asemenea caz conosamentul constituie însuși contractul de transport.

a) Pentru a se înlătura neajunsurile create de practica unor clauze mult diferite de la un conosament la altul, și în acest domeniu s-a manifestat tendința de unificare a acestora, pe plan internațional. Astfel, prin Regulile de la Haga **(Hague rules)** din 1921, modificate **la Bruxelles**, în 1924 (modificat prin Protocolul semnat la Bruxelles, în 1968), s-a realizat o importantă unificare a normelor care guvernează conosamentele. Este suficient ca într-un conosament să se înscrie clauza **paramount**, pentru ca el să fie supus Regulilor de la Haga. De asemenea, în charter party se poate înscrie o clauză potrivit căreia conosamentul care urmează a fi eliberat va fi guvernat de Regulile de la Haga.

Pe **aceeași** linie amintim Convenția internațională pentru unificarea anumitor reguli în materia de conosament, de la Bruxelles, 25 august 1924, ratificată de România prin D.L. nr. 1008 din 13 martie 1937, publicat în Monitorul Oficial nr. 60 din 13 martie 1937.

În afară de acest important pas spre unificarea normelor aplicabile conosamentelor, în ultimul timp au fost elaborate o serie de tipuri de conosament unificate, dintre care menționăm :

— **Uniform Bill of Lading Clauses, 1946** — care se folosește în transporturile cu nave de linie ;

— **The Baltic and International Maritime Conference Liner Through Bill of Lading — Conlinethroughbill** — care sînt conosamente directe, folosite de navele de linie.

b) Oricare este forma unui conosament, pentru a fi valabil prezentat în vederea efectuării plății, în sensul să își îndeplinească funcția probatorie privind încărcarea mărfii pe navă, el trebuie să cuprindă o serie de elemente, printre care esențiale sînt următoarele : numele și adresa încărcătorului ; denumirea și naționalitatea (pavilionului) navei ; numele căpitanului ; portul de încărcare ; mențiunea **on board** ; portul de destinație ; numele persoanei căreia îi este destinată marfa sau la ordinul căreia va fi eliberată natura, calitatea și cantitatea mărfurilor încărcate; mențiuni cu privire la plata navlului ; diverse mențiuni pe marginea conosamentului (marcajul, numerotajul lăzilor, baloturilor etc.) ; numărul exemplarelor în care a fost emis; data ; semnătura căpitanului sau a societății de navigație.

c) Cu privire la numărul de exemplare ale unui conosament, arătăm că acestea se pot emite în mai multe exemplare negociabile (al căror număr trebuie să figureze în conosament), iar altele nenegociabile. Reamintim că pentru a se indica în condițiile acreditivului sau în corespondență numărul complet al conosamentelor emise pentru un transport de marfă se utilizează noțiunea de **joc complet** sau **serie completă** de conosamente și se exprimă în cifre prin fracțiuni ordinare ca : 2-2 ; 3/3 ; 4/4 ; 5/5 etc. Facem mențiunea că oricare ar fi numărul de exemplare originale ale unui conosament, numai unul din ele poate produce efectul juridic al eliberării mărfii și anume exemplarul care se prezintă primul căpitanului în portul de descărcare, din acel moment toate celelalte exemplare originale, în mîna oricui s-ar afla rămîn nule, respectiv fără nici un efect juridic.

d) Privit din punctul de vedere al modului de efectuare a transportului maritim, conosamentul poate cuprinde un transport direct, în sensul că se efectuează fără transbordare, respectiv pe aceeași navă ; în unele situații, un transport poate fi efectuat cu mai multe nave, respectiv prin transbordare. Evident, cumpărătorii externi preferă transportul fără transbordare, adică cu un vas direct, de la portul de încărcare la portul de destinație ; un asemenea transport este mai rapid și exclude diverse riscuri inerente unei transbordări (spargere, deteriorare, furt, incendiu, lipsă de vas disponibil în care timp prețul mărfii poate să scadă, blocare etc.). Deși toate aceste riscuri se pot asigura, totuși pe cumpărător îl interesează marfa și nu despăgubirea societății de asigurare. Așa fiind, atunci cînd creditul documentar prevede transportul pe vas direct, întrebuințînd pentru aceasta expresia **Without transhipment** (fără transbordare) sau **direct shipment** (transport direct), sau **transhipment not permitted** (transbordarea nu este permisă), sau alte expresii similare, exportatorul se va îngriji să obțină un astfel de conosament, cunoscînd că băncile nu vor primi la plată conosamente care poartă astfel de mențiuni sau alte expresii asemănătoare ; băncile vor refuza conosamentele care vor avea mențiunea **with transhipment** (cu transbordare) sau în care se va indica un port de transbordare.

Determinat de faptul că între portul de încărcare și cel de destinație este o distanță foarte mare sau cînd acele porturi nu sînt deservite de linii regulate de navigație, cumpărătorul este nevoit să accepte prin acreditiv un conosament prevăzînd transbordare în anumite porturi. Porturile de transbordare trebuie neapărat menționate nominal în conosament. Aceste conosamente se numesc cu transbordare **(With transhipment** sau **transhipment permitted ; avec transbordement).** Cunoașterea porturilor de transbordare este absolut necesară pentru contractarea asigurării de către cumpărător (la vînzările F.O.B. sau C&F.) sau de către vînzător (la vînzările C.I.F.) întrucît prima de asigurare diferă de la un port la altul și în funcție de numărul transbordărilor.

e) **Conosament «on bord» — conosament «received for shipment»** reprezintă două categorii distincte de conosamente prin aceea că ele indică faptul important al încărcării sau nu a mărfii pe navă. Așa fiind, mențiunea referitoare la încărcarea efectivă a mărfii pe bordul vasului **(on board B/L** sau **Shipped B/L ; Connaissement á bord)** constituie unul din elementele cele mai importante ale conosamentului, a cărei nerespectare duce în cele mai multe cazuri la neacceptarea sau la refuzul plății de către banca ordonatoare sau cumpărătorul străin.

În practică se ivesc situații, destul de frecvente, în care din diferite motive încărcarea efectivă pe vas a mărfurilor nu este posibilă. În asemenea situații se întocmește un **conosament primit pentru îmbarcare (Received for** shipment **B/L**, sau **Reçu poure ambarquement).** Asemenea conosamente se emit atunci, cînd în unele porturi aglomerate, mărfurile nu pot fi imediat îmbarcate din cauza lipsei de vase disponibile, iar societățile de navigație primesc marfa în antrepozitele lor în vederea încărcării pe prima navă disponibilă (first available ship), emițînd un conosament **primit pentru îmbarcare.** Ultima categorie de conosamente nu este admisă în practica bancară internațională, decît în măsura în care creditele documentare prevăd în mod expres acest lucru.

f) **Clauze care nu afectează conosamentul.** Ca regulă generală, creditele documentare prevăd conosamente **clean (Clean B/L ; Connaissement net),** respectiv conosamente care nu conțin nici o mențiune prin care comandantul și-ar face rezerve în ceea ce privește bunăstarea aparentă a mărfii sau a ambalajului, sau din care ar reieși că destinatarul ar avea de plătit vreo sumă de bani în afară de navlu (la livrări F.O.B.). Constatarea că un conosament este „curat" (clean) se face pe baza cercetării tuturor clauzelor înscrise în acesta (la mașina de scris sau prin aplicarea de ștampilă) și nu numai prin prezența cuvîntului **clean** în corpul conosamentului. Este de menționat că descrierea mărfii, marcajul, destinația, navlul și celelalte elemente obișnuite nu se consideră ca fiind restrictive.

Este o practică curentă ca din motive de prudență, căpitanul navei să înscrie în conosament tot ce i se declară

de către încărcător, iar pentru a-și declina răspunderea asupra conținutului real al ambalajului, acesta precede de regulă semnătura sa cu mențiunea **contents, quantity, quality, measurements, unknown** (conținutul, cantitatea, dimensiunile, necunoscute mie), în special în cazul cînd marfa este ambalată în lăzi, saci, baloturi etc.; asemenea mențiuni nu atribuie conosamentului respectiv atributul de **foul, el** urmărind să fie tratat tot ca un **Clean B/L.**

Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditele documentare prevăd, la art. 17, că „documentele de expediție care poartă o clauză pe fața acestora cum ar fi „conținutul declarat pe spusele expeditorului **(shipper's load and count, said by shipper to contain; déclare contenir au dires du chargeur")** sau cuvinte cu efect similar, vor fi acceptate dacă nu se specifică altfel în credit".

Menționăm că potrivit Publicației 290, de regulă, băncile pretind în cadrul creditelor documentare pe care le deschid, le plătesc sau le negociază conosamente **clean,** chiar dacă creditul respectiv nu prevede în mod expres o asemenea clauză.

g) **Clauze restrictive.** Din această categorie fac parte acele clauze care înlătură caracterul de **clean** al unui conosament, transformîndu-l în **conosament foul (Foul B/L; Connaissement entaché de clauses restrictives);** cu alte cuvinte un conosament este foul dacă conține diferite mențiuni restrictive în ceea ce privește buna stare aparentă a mărfii sau a ambalajului, sau din care rezultă că primitorul mărfurilor are de suportat anumite cheltuieli (exceptîndu-se navlul, la vînzările F.O.B.), cum ar fi contrastaliile. Astfel, de exemplu, ne aflăm în fața unui **Foul B/L** în cazul unei mărfi încărcate în saci, dacă căpitanul menționează în conosament că sacii sînt rupți și marfa (cafea, orez, zahăr etc.) se scurge, sau în cazul unei încărcături în vrac (porumb, grîu, șroturi etc.) dacă face mențiunea că marfa s-a încărcat încinsă sau udă. În asemenea cazuri băncile au obligația să refuze primirea unui astfel de conosament și să ceară instrucțiuni ordonatorului creditului documentar. Evident, în aprecierea caracterului restrictiv al mențiunilor făcute pe conosament trebuie să se aibă în vedere dacă o clauză sau alta lezează sau nu interesele cumpărătorului. Dacă aceste interese sînt lezate, conosamentul nu poate fi considerat **clean** și se respinge, deoarece banca ordonatoare va refuza să recunoască plata efectuată, sau va refuza plata contra unui astfel de conosament.

Pentru se înlătura efectele negative ale exceselor de prudență manifestate de căpitanii de nave și de armatori, în cadrul unei Conferințe ținute la Paris, în 1950, s-a stabilit că un conosament va fi privit drept **clean,** respectiv nu vor fi considerate clauze restrictive acelea prin care comandantul atrage atenția că ambalajul nu este nou (dacă acreditivul nu prevede în mod expres ambalaj nou). La saci și în special la cei de hîrtie, o asemenea mențiune poate constitui o clauză restrictivă deoarece se are în vedere că asemenea saci ar putea da naștere la scurgeri în timpul transportului sau în timpul descărcării. De asemenea, nu se consideră restrictive clauzele prin care comandantul vasului își declină răspunderea în ceea ce privește eventualele stricăciuni ce ar putea surveni în timpul transportului prin însăși natura mărfii sau felul ambalajului. Asemenea mențiuni pot fi formulate astfel: „vasul nu este răspunzător pentru scîndurile sparte sau crăpate", sau „vasul nu răspunde pentru baloanele (damigenele) sparte".

O altă clauză restrictivă o constituie aceea referitoare la încărcarea mărfii pe punte. Practica (uzanțele) arată că un conosament în care se menționează că marfa a fost încărcată pe puncte parțial sau total (shipped on deck; charge sur le pont sau en ponteé) nu se acceptă de către banca însărcinată cu executarea creditului documentar decît în măsura în care aceasta prevede posibilitatea unor astfel de încărcări. Această interdicție este prevăzută de art. 22 din Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditele documentare: „Băncile vor refuza conosamentele indicînd că marfa este încărcată pe puntea vasului, în afară de cazul în care creditul autorizează expres aceasta".

h) **Clauze privind plata navlului.** Cu privire la plata navlului, cele mai frecvente mențiuni pot fi **freight payable at destination** (navlu plătibil la destinație) sau **freight prepaid** ori **freight paid** (navlu plătit anticipat în portul de încărcare). Mențiunea **navlu plătibil la destinație** se întrebuințează la vînzările F.O.B., unde vînzătorul nu este obligat să plătească navlul, urmînd ca acesta să fie plătit la destinație de către cumpărător.

Mențiunea **freight prepaid** sau **freight paid** este folosită la transporturi privind livrări sub condiția de vînzare C & F sau C.I.F., unde vînzătorul este obligat să plătească navlul; ca dovadă că și-a îndeplinit această obligație contractuală, trebuie să existe pe conosament mențiunea **navlu plătit.** Chiar dacă creditul documentar nu ar prevedea, în mod expres, un conosament cu mențiunea **freight prepaid,** dar prevede că vînzarea s-a efectuat în condiția C&F, sau C.I.F., banca plătitoare sau negociatoare cere beneficiarului-exportator prezentarea unui astfel de conosament.

Potrivit Regulilor și uzanțelor uniforme privitoare la credite documentare, art. 16, lit. b, în cazul în care conosamentele poartă mențiuni ca: **freight prepayable (fre payable d'avance)** sau **freight to be prepaid (fret à payer d'avance)** sau **freight collect** nu vor fi considerate ca fiind o dovadă a achitării navlului. Această dovadă va fi făcută numai prin mențiunea **freight prepaye** sau **freight paid (fred payé d'avance** sau **fret payé).**

dr. Al. DEȚEȘAN

Riscul lucrului în vînzarea comercială internațională

Practica arbitrală și-a adus contribuția la definirea, din punct de vedere juridic, a noțiunii de risc al lucrului, îndeosebi în cadrul contractelor de vînzare comercială internațională.

În acest context, Comisia de arbitraj pentru comerțul exterior dela București (C.A.B.) a subliniat în mod exact că „riscul implică existența unor circumstanțe fortuite". În sensul arătat poate fi citată hotărîra nr. 189 din 6 septembrie 1978. Organul arbitral nu a procedat și la indicarea concretă a unor asemenea evenimente. În general însă ele sînt îndeajuns de cunoscute (grindină, incendiu, inundații etc.) și au ca efect distrugerea sau degradarea obiectului vîndut.

În completare, practica arbitrală a reținut deopotrivă trăsăturile care sînt opuse noțiunii de risc. Hotărîrea C.A.B. nr. 189/1978 a arătat în acest sens că riscul implică existența „unor cauze neimputabile vînzătorului, independente de activitatea acestuia". Organul arbitral a folosit astfel tehnica unei definiții *per a contrario,* considerînd — pe drept cuvînt — culpa părții ca incompatibilă cu noțiunea de risc.

Față de cele arătate, putem reține că, în esență, riscul se analizează, potrivit practicii arbitrale, ca un eveniment nesigur și independent de voința părților, care are loc după încheierea contractului. Producerea unui asemenea eveniment este generatoare de pagube, fie cauzînd distrugerea sau degradarea mărfii *(riscul lucrului),* fie împiedicînd executarea unei obligații contractuale, alta decît cea de a preda bunul transmis *(riscul contractual).*

În litigiile soluționate de C.A.B. au fost analizate clauze contractuale extrem de variate, convenite de părți referitor la transferul riscului de la vînzător la cumpărător, îndeosebi în cadrul transporturilor internaționale, care pot ocaziona — dată fiind distanța adesa enormă de parcurs — pierderea sau deteriorarea mărfii din cauze imprevizibile.

Un exemplu interesant în domeniul expedierilor postale *par avion,* legate de o vînzare internațională, îl constituie hotărîrea C.A.B. nr. 124 din 29 aprilie 1978. În acea speță, problema litigioasă s-a născut din pricina transportului poș-

tal, pe calea aerului, a unor timbre filatelice din Cuba în România, efectuat în baza unor contracte de schimburi filatelice, încheiate între o firmă din Havana și o întreprindere de comerț exterior din București. Părțile conveniseră că dreptul de proprietate și riscul eventualelor pierderi sau deteriorări trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării plicurilor cu mărci filatelice la Oficiul poștal al țării vînzătorului, iar ca dată a livrării se consideră data ștampilei poștei.

În fapt, un număr de patru plicuri, expediate recomandat prin Oficiul poștal din Havana și cuprinzînd timbre filatelice, nu au ajuns la aeroportul Otopeni. Intreprinderea română de comerț exterior plătise totuși integral prețul lor. Constatîndu-se definitiv că plicurile cu timbre filatelice nesosite la destinație s-au pierdut și nu mai pot fi regăsite, cumpărătorul din București a cerut să i se restituie de către vînzător valoarea expedierilor poștale respective.

În combaterea acțiunii arbitrale, introdusă de către cumpărătoare, firma pîrîtă din Havana a susținut că nu poate fi obligată la restituirea sumei litigioase, deoarece riscul pierderii timbrelor filatelice trecuse, conform clauzelor contractuale, asupra întreprinderii române de comerț exterior, odată cu depunerea plicurilor la Oficiul poștal din Havana.

Organul arbitral a împărtășit prin hotărîrea nr. 124/1978 punctul de vedere al vînzătorului, ajungînd la concluzia că paguba se localizează în patrimoniul cumpărătorului. În motivarea acestei soluții, C.A.B. a reținut în prealabil că „operațiunile de predare a plicurilor au fost corect îndeplinite", așadar în condițiile stipulate prin clauzele contractuale. În completare, C.A.B. a stabilit că dreptul de proprietate asupra timbrelor filatelice s-a transmis asupra cumpărătorului la data înregistrării plicurilor, care au fost expediate „recomandat", la Oficiul poștal de la Havana. De aici C.A.B. a dedus că „în același timp a trecut asupra cumpărătorului, conform clauzelor contractuale, și riscul pentru eventualele pierderi ale plicurilor cu timbre filatelice". În fine, organul arbitral a precizat că „obligația vînzătorului de a asigura marfa vîndută împotriva tuturor riscurilor ia sfîrșit în momentul în care dreptul de proprietate asupra acesteia a trecut asupra cumpărătorului. Din acest moment, riscul mărfurilor cumpărate trece asupra cumpărătorului, el fiind proprietarul lor".

Ținînd seama de argumentele arătate, C.A.B. a dedus în mod logic concluzia de respingere a acțiunii introduse de către cumpărător.

Observăm că organul arbitral a făcut în speța evocată aplicarea strictă a principiului tradițional **res perit domino**, căruia îi dă expresie art. 971 din codul civil român, în termenii următori : „În contractele ce au de obiect translația proprietății sau unui alt drept real, proprietatea sau dreptul se transmite prin efectul consimțămîntului părților, și lucrul rămîne în rizico-pericolul dobînditorului, chiar cînd nu i s-a făcut tradițiunea lucrului". În litigiul soluționat prin hotărîrea nr. 124/1978, cumpărătorul dobîndise proprietatea asupra plicurilor cu timbre filatelice de la data predării și înregistrării lor ca expediere „recomandată" de către Oficiul poștal de la Havana. Se explică deci faptul că, avînd calitatea de proprietar, cumpărătorul a trebuit să suporte și riscurile aferente transportului mărfii.

În fine, este necesar să precizăm de ce contractele din speță nu au fost supuse de către organul arbitral Condițiilor generale de livrare a mărfurilor, care se aplică în raporturile dintre organizațiile socialiste ale țărilor membre ale C.A.E.R. și prevăd ca moment de transfer al riscurilor de la vînzător la cumpărător, în transporturile aeriene, data predării mărfii către organizația de transport aerian din țara vînzătorului (§3, lit. a). Răspunsul ni-l procură însăși Hotărîrea nr. 124/1978, de care ne-am ocupat în cele de mai sus. Organul arbitral a reținut, în adevăr, că menționatele Condiții generale C.A.E.R. au devenit aplicabile în Republica Cuba abia de la data de 1 ianuarie 1976, așadar ulterior — cu mult — momentului de încheiere a contractelor care au format obiect de discuție în litigiul respectiv.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

informații

Sistem automat de rezervare a locurilor în hotelurile „Robotron"

Dezvoltarea puternică a turismului în zilele noastre și odată cu aceasta a capacităților de cazare, creșterea ponderii turismului de tranzit și de afaceri, grație intensificării relațiilor internaționale, impune o planificare riguroasă a utilizării camerelor pentru a crește eficiența exploatării spațiilor din hoteluri.

Metoda manuală de rezervare a camerelor utilizată pînă recent implică un mare volum de muncă și totuși rezultatele nu sînt dintre cele mai bune. Toate inconvenientele metodei manuale pot fi eliminate prin introducerea unui sistem de rezervare, a locurilor bazat pe un calculator de mică putere de calcul, de genul lui Robotron 4201.

Aplicația elaborată pentru acest sistem de calcul răspunde necesității de preluare discontinuă a cererilor de rezervare, înregistrarea lor, compararea cu capacitatea disponibilă și oferirea răspunsului în minimum de timp. În același timp sistemul prelucrează alte informații necesare administrației hotelului.

Aplicația include mai multe faze. O primă fază privește interogarea directă de către client a sistemului, prin formularea cererii la un terminal al sistemului. Terminalul este prevăzut cu **display video** și îndeplinește următoarele funcțiuni : apelarea programului de lucru a sistemului în timp real ; înregistrarea la terminalul operatorului ; dirijarea cererii către sistemul de rezervare ; confirmarea cererii clientului, sau dacă nu e posibil alternativele disponibile ; nominalizarea camerei și modificările în rezervare ; rapoarte periodice asupra capacității libere a hotelului ; remedierea erorilor ; blocarea și deblocarea hotelului, după situație.

Terminalele pot fi instalate la o distanță de pînă la 15 metri de unitatea centrală fără a utiliza nici un sistem de transmitere auxiliară ; prin utilizarea de medeme terminalele pot fi instalate la orice distanță.

Proiectul este subdivizat pe două domenii : Programare în timp real ; pontabilitate și gestiune.

Capacitatea de lucru a sistemului este pentru 120 de hoteluri, putînd face rezervări pe 183 de zile pentru 6 tipuri de camere.

Numărul de terminale utilizate și distanțele de unitatea centrală la care se instalează se pot alege după necesități între anumite limite. Proiectul se bazează pe un pachet de programe ce se pot adapta cu ușurință unor nevoi diverse.

Principalii utilizatori anvizajați sînt : rețele hoteliere, agenții de voiaj, oficii ale întreprinderilor de turism.

Desigur că aplicația este posibilă și la un singur complex hotelier pentru a ține evidența capacității de paturi libere, permițînd astfel sporirea eficienței exploatării. Personalul de la recepție poate obține un raport actualizat permanent asupra situației existente. Munca de contabilitate și statistică este mult ușurată.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

autoconducere

Perfecționarea mecanismului financiar și a cadrului său juridic

În condițiile actuale ale dezvoltării multilaterale și în ritm susținut a întregii economii naționale, pe baza Programului Partidului Comunist Român[1]), cînd schimbările din societate se succed în mod accelerat, **se impune perfecționarea continuă a conducerii și planificării economice și financiare,** ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței în toate domeniile de activitate. În concepția partidului nostru, formele și metodele de conducere, departe de a fi imuabile, trebuie îmbunătățite și adaptate permanent în pas cu evoluția vieții economice și sociale, cu cerințele obiective ale dezvoltării materiale și spirituale ale societății.

În acord cu acest adevăr și manifestînd o înaltă exigență față de calitatea procesului de conducere și o mare receptivitate față de nou, partidul nostru a acționat și acționează permanent pentru eliminarea a tot ceea ce este depășit și nu mai corespunde sarcinilor impuse de progresul rapid al construcției noastre socialiste, pentru îmbunătățirea continuă a conducerii și planificării întregii vieți economico-sociale. În acest cadru se înscriu, ca momente de importanță hotărîtoare în elaborarea strategiei dezvoltării economico-sociale a țării, măsurile adoptate la Congresul al IX-lea și Conferința Națională din 1967, Congresele X și XI și Conferințele Naționale din 1972 și 1977 pentru perfecționarea conducerii și planificării economico-sociale.

În concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, a întregii noastre societăți, **Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978[2]) a adoptat hotăriri de însemnătate excepțională cu privire la conducerea și planificarea economică și financiară, întărirea autogestiunii economico-financiare,** ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, creșterea rolului și răspunderii fiecărui colectiv de muncă în gospodărirea cu maximă eficiență a părții din avuția națională încredințată spre administrare.

Măsurile adoptate de plenară au în vedere — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului — **creșterea rolului sistemului financiar-bancar,** care, asigurînd mijloacele financiare necesare desfășurării în bune condiții a activității economice, trebuie să acorde o atenție sporită folosirii lor juste pentru impulsionarea creșterii eficienței economice. Totodată, el trebuie să asigure un control financiar sistematic, permanent în toate sectoarele, să intervină operativ pentru soluționarea multiplelor probleme pe care le ridică viața, progresul multilateral al economiei noastre[3]).

În vederea înfăptuirii măsurilor hotărîte de partid, **pentru perfecționarea în continuare a activității financiare și bancare,** întărirea rolului și funcțiilor finanțelor, pentru a crea condiții mai bune de realizare a obiectivelor politicii financiare, monetare și valutare a partidului și statului, a **apărut necesară adaptarea corespunzătoare a cadrului juridic existent.**

Legea finanțelor (nr. 9/1972) intrată în vigoare la 1 ianuarie 1973 **răspundea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea al partidului și de Conferința Națională din iulie 1972,** de a ridica pe o treaptă superioară activitatea de planificare, conducere și organizare a economiei și a asigura, în acest cadru, îmbunătățirea activității economico-financiare. Tratînd în mod coerent problemele finanțelor socialiste la nivel macro- și micro-economic, Legea finanțelor a constituit o adevărată premieră nu numai pe plan național, dar și internațional.

Hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C.R., ale Conferinței Naționale din 1977 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, luate în acord cu cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, impun îmbunătățirea cadrului juridic al relațiilor financiare spre a reflecta măsurile adoptate pentru perfecționarea conducerii și planificării economice și financiare.

În acest scop Marea Adunare Națională a adoptat, la ultima sa sesiune, Legea pentru modificarea și completarea Legii finanțelor. În numerele următoare ale suplimentului ne vom opri asupra unor prevederi noi mai importante introduse în Legea finanțelor.

drd. Ioan CONDOR

---

[1]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Editura politică — București, 1975, p. 110—111.

[2]) A se vedea, **Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare,** în Buletinul Oficial, I, nr. 28 din 7 aprilie 1978.

[3]) **Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român — 23 martie 1978,** Editura politică, București, 1978, p. 10.

contract economic

Precizări privind aplicarea penalităților

Dispozițiile art. 47 din Legea nr. 71/1969 ridică o seamă de probleme legate de aplicarea penalităților stabilite pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contractele economice.

1. În ceea ce privește aplicarea penalităților în coeficient diferit — pe tranșe — în funcție de durata întîrzierii în îndeplinirea acestor obligații, se pune problema dacă depășirea trimestrului în care, potrivit contractului, trebuia să aibă loc executarea, are sau nu implicații în ceea ce privește coeficientul de penalitate.

Astfel, s-a susținut că obligația de livrare fiind scadentă la 20 aprilie 1979, penalitățile urmau să fie calculate potrivit coeficienților diferențiați prevăzuți de art. 47 pct. 1 lit. a din legea citată. Obligația nefiind îndeplinită nici în trimestrul următor — III/1979 — s-a pretins ca de la 1 iulie 1979, la calcularea penalităților în continuare, să se aplice din nou, succesiv, coeficiente de 0,1%, 0,2% și 0,3% pe zi în loc să aplice coeficientul unit de 0,3% pe zi ținînd seama de faptul că la 1 iulie 1979 perioada de întîrziere în îndeplinirea obligației depășise 30 zile.

O atare susținere apare lipsită de temei atîta vreme cît expirarea trimestrului nu are nici o consecință în ceea ce privește durata contractului iar legea nu distinge sub acest aspect cu referire la coeficientul de penalitate aplicabil.

Aceeași concluzie se impune și în cazul unor acțiuni succesive prin care se pretind penalități pentru întîrzierea în executarea acelorași obligații contractuale. Astfel, de pildă, în legătură cu nelivrarea cantității de 50 tone oțel avînd termen la 20 ianuarie 1980, printr-o primă acțiune s-au pretins penalități de 0,1%, 0,2% și 0,3% pe zi de la 21 ianuarie 1980 pînă la 10 aprilie 1980. Obligația de livrare nefiind îndeplinită nici ulterior acestei date, s-a introdus o nouă acțiune, prin care s-au solicitat penalitățile aferente perioadei 11 aprilie — 30 iunie 1980. De această dată, penalitățile se calculează la coeficientul unic de 0,3% pe zi, fiind vorba despre o întîrziere ce depășește 30 zile. Cu alte cuvinte, faptul că aceste penalități au format obiectul unei noi acțiuni nu are nici o semnificație sub aspectul analizat, durata întîrzierii apreciindu-se în funcție de scadența termenului de livrare.

2. În cazul întîrzierii în îndeplinirea obligațiilor contractuale de livrare se pune problema datei pînă la care se datorează penalitățile la care s-a făcut referire mai sus.

Potrivit art. 47 pct. 1 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, sub acest aspect, prezintă relevanță următoarele momente :

a) executarea în natură a prestației prin livrarea produselor contractate ;

b) renunțarea unității beneficiare la produsele care nu au fost livrate în termen ;

c) intervenirea unui caz de forță majoră care determină imposibilitatea executării.

Observăm referitor la această din urmă împrejurare că legiuitorul nu a făcut nici o distincție după cum cazul de forță majoră intervine înainte sau după scadența termenului de livrare. Prin urmare, așa cum a stabilit practica arbitrală, în materie de penalități, forța majoră produce efecte exoneratoare de răspundere chiar dacă se ivește după scadența obligației de livrare.

Textul legal la care s-a făcut referire mai sus cuprinde încă o precizare cu consecințe dintre cele mai importante în cazul contractelor de lungă durată. Astfel, potrivit art. 47 pc. 1 citat, penalitățile se datorează „pentru fiecare zi de întîrziere a executării obligației, **pe durata corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual**" (subl. ns.).

Această dispoziție este corolarul art. 27 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, care obligă unitățile socialiste să adapteze anual contractele economice, prin punerea lor de acord cu îmbunătățirile ce se aduc planurilor anuale.

În virtutea textului legal reprodus, în cazul contractelor încheiate pe mai mulți ani, neîndeplinirea obligației de livrare dintr-un an nu va determina, ipso facto, anagajarea răspunderii cu penalități de întîrziere în livrare și în anii următori, pînă la îndeplinirea obligației de livrare, renunțarea unității beneficiare la primirea produselor sau intervenirea unui caz de forță majoră.

Penalitățile de întîrziere se datorează pînă la sfîrșitul anului de plan în care era stabilit termenul de livrare.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Răspunderea disciplinară în reglementarea legii contractelor economice

Preocuparea constantă a legiuitorului pentru respectarea riguroasă a disciplinei de plan și contractuale, în condițiile întăririi autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, a perfecționării continue a raporturilor contractuale, este evident marcată în noul cadru juridic a contractelor economice, prin reglementarea expresă a răspunderii disciplinare a personalului muncitor pentru abaterile de la disciplina contractuală cuprinsă în Capitolul IV, Secțiunea a II-a din Legea contractelor economice (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979).

În considerarea regimului juridic comun al disciplinei muncii și răspunderii disciplinare stabilit de Codul muncii și Legea nr. 1/1970 și fără derogări de principiu, Legea contractelor economice cuprinde prevederi care **concretizează și descriu latura obiectivă** a principalelor fapte ce constituie abateri de la disciplina contractuală și **precizează totodată sancțiunile** ce pot fi aplicate pentru săvîrșirea faptelor respective.

Din perspectiva **obiectului** (concret) al **abaterii disciplinare**, adică a relațiilor sociale lezate prin săvîrșirea faptei, respectiv încălcarea obligațiilor de serviciu privind încheierea și executarea contractului economic, asemenea practică de legiferare relevă importanța rolului și funcțiilor contractului economic în realizarea planului național unic de dezvoltare economico-socială și în reglementarea raporturilor economico-financiare dintre unitățile socialiste, precum și — cu deosebire — necesitatea acționării ferme la toate nivelurile organizatorice pentru întărirea disciplinei contractuale și sancționarea oricăror fapte prin care se aduce atingere ordinei și disciplinei din această arie a relațiilor sociale de muncă.

Actul normativ pe care îl examinăm, reglementînd „**Atribuțiile și răspunderile personalului unităților economice**", precizează în art. 93 că persoanele vinovate de neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de unitățile socialiste prin contracte — interne sau externe — răspund **material și disciplinar pentru prejudiciile cauzate**, iar dacă fapta constituie infracțiune, penal și civil, potrivit legii. Este o dispoziție de principiu care sancționează faptele omisive sau comisive intervenite ulterior perfectării relațiilor contractuale care au ca urmare „neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor **asumate** de unitățile socialiste". (s.n.)

Textul legii sancționează disciplinar, **potrivit legii**, o diversitate de fapte ilicite, constînd în încălcări ale obligațiilor de muncă în legătură cu neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor economice.

Din redactarea art. 93 și interpretarea sistematică cu prevederile art. 94 din aceeași lege rezultă că **abaterile de la disciplina contractuală** nu se limitează numai la categoria de fapte cu privire la neexecutarea ori executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale generic prevăzute de acest articol, ci cuprind și alte fapte premergătoare ori în legătură cu încheierea și executarea contractelor economice și anume fie **abaterile nominalizate** în art. 94, pct. 1—3, fie **alte abateri** de la **disciplina contractuală** la care face referire alin. 2 din același articol.

Potrivit art. 93 din aceeași lege, persoanele vinovate **răspund material și disciplinar pentru prejudiciile cauzate.** Față de redactarea textului s-ar putea înțelege, odată, că răspunderea disciplinară este condiționată de răspunderea materială, iar a doua oară, că răspunderea disciplinară se declanșează numai în condițiile existenței unui prejudiciu.

Este de principiu că formele răspunderii juridice sînt independente, astfel că nici în acest caz cele două forme ale răspunderii juridice (materială și disciplinară) nu se intercondiționează, dar sigur nici nu se exclud tocmai pentrucă fiecare are o altă finalitate. În același timp este unanim admis de specialiști că rezultatul dăunător (prejudiciul) nu este un element constitutiv al abaterii disciplinare, acesta fiind — ca și raportul de cauzalitate — cuprins în fapta ilicită. Cu alte cuvinte, săvîrșirea abaterii disciplinare, declanșează răspunderea disciplinară fără a fi necesară dovedirea pagubei de către unitate, aceasta fiind prezumată. Numai ca excepție, cînd reglementările în vigoare prevăd abaterea disciplinară sau aplicarea unei sancțiuni pot fi puse în legătură directă cu un anumit efect dăunător, considerat ca un efect calificat, care în toate cazurile trebuie dovedit de către unitate (vezi Sanda Ghimpu, I.T. Ștefănescu, Dreptul muncii, vol. II, București, 1974, p. 136).

Enumerînd exemplificativ faptele ce constituie abateri disciplinare și precizînd sancțiunile aplicabile pentru fiecare faptă, art. 94 din Legea contractelor economice constituie practic o inovație în materia răspunderii disciplinare. Asemănător, în materia regimurilor disciplinare speciale, unele statute cum sînt cele aprobate prin Decretul nr. 202/1974 : Decretul nr. 360/1976 și Decretul nr. 361/1976, prevăd și enumeră acele abateri pentru săvîrșirea cărora persoanei i se poate aplica sancțiunea desfacerii contractului de muncă. De data aceasta însă, legea enumeră și descrie o serie de fapte ce constituie abateri de la disciplina contractuală, grupate după criteriul gravității, precizînd, în ordine sancțiunile aplicabile începînd cu cea mai gravă dintre ele.

Deoarece, legea nu aduce modificări esențiale regimului juridic al răspunderii disciplinare nu ne propunem să ana-

lizăm fiecare abatere sub aspectul elementelor constitutive (obiect, latură obiectivă, subiect, latură subiectivă) şi al procedurii de aplicare a sancţiunii, ci ne vom limita la relevarea unor aspecte specifice fiecărei abateri.

Art. 94, pct. 1 : Desfacerea disciplinară a contractului de muncă se aplică persoanei vinovate de săvîrşirea, în cadrul atribuţiilor de serviciu a următoarelor abateri : a) lansarea în fabricaţie de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte ; b) aprovizionarea cu materiale şi produse pentru realizarea unei producţii fără desfacere asigurată.

Potrivit art. 8, lit. d, alin. 2 din aceeaşi lege, se interzice lansarea în fabricaţie de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme pentru consumul intern sau pe piaţa externă. Faţă de imperativul legii, aplicarea sancţiunii disciplinare maxime pentru săvîrşirea acestor fapte se impune cu necesitate dar nu este suficientă în toate cazurile, motiv pentru care art. 96 din aceeaşi lege stabileşte răspunderea penală a persoanei în cazul în care lansarea în fabricaţie a unor produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau efectuarea aprovizionării pentru producţie cu încălcarea legii creează pagube însemnate avutului obştesc.

Contractarea desfacerii producţiei şi aprovizionarea tehnico-materială revine, potrivit art. 92 lit. b din lege personalului muncitor din unitatea socialistă. În consecinţă subiect al abaterii disciplinare poate fi orice persoană încadrată în unitate. Sigur că sfera subiecţilor se circumstanţiază la acele persoane care au atribuţii în domeniul contractelor economice.

Întrucît legea sancţionează „lansarea" în fabricaţie şi „aprovizionarea" cu materiale se pune problema să ştim dacă **finanţarea şi creditarea lansării în fabricaţie şi aprovizionării** cu materii prime, materiale, combustibili şi energie pentru produsele care nu au asigurată desfacerea prin contracte se sancţionează cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă. deoarece art. 84 din lege **obligă** băncile finanţatoare să **nu admită** asemenea finanţări sau creditări.

Avînd în vedere rigoarea disciplinei financiare precum şi rolul băncilor ca organe de control şi implicit, în speţă, posibilitatea limitării pagubei aduse prin asemenea fapte avutului obştesc, (vezi art. 95 şi art. 96 din lege), apreciem că sancţinea în planul disciplinarului aplicabilă personalului băncii pentru asemenea fapte trebuie să fie cel puţin la nivelul celei aplicate personalului din unitate.

Ar.t 94, pct. 2 : Persoana vinovată se sancţionează cu **retrogradarea** în funcţie sau în categorie, în cadrul aceleiaşi profesii, pe o durată de 1—3 luni pentru : a) neasigurarea prin contracte a executării comenzilor care corespund normativelor de plan aprobate şi repartiţiilor emise sau, după caz. contractelor externe ; b) neluarea măsurilor de organizare a încheierii contractelor economice ; c) neluarea măsurilor de realizare a obligaţiilor contractuale asumate de către părţile contractante ; d) neurmărirea şi neluarea de măsuri pentru încheierea si executarea contractelor de către organele în subordinea cărora se află părţile contractante şi coordonatorii de balanţe.

Fapta descrisă sub lit. a sancţionează practic **necontractarea** comenzilor de către furnizor. Deoarece depăşirea termenului de emitere a proiectului de contract, precum şi refuzul de a contracta sînt prevăzute şi sancţionate distinct (pct. 3 lit. b) ne întrebăm cînd poate fi considerată neasigurarea prin contracte a comenzilor abatere disciplinară şi în consecinţă cînd o asemenea faptă poate fi sancţionată disciplinar.

Faţă de prevederile art. 4, alin. 1 şi alin. 4 din lege potrivit cărora contractele economice interne dintre unităţile socialiste se încheie pe baza sarcinilor stabilite în planul cincinal, înaintea începerii executării acestuia şi se actualizează anual, credem că neasigurarea prin contracte a comenzilor ar trebui considerată abatere disciplinară la începutul executării fiecărei perioade de plan cincinal ari anual.

Fapta de la lit. b se adresează membrilor organelor de conducere colectivă care conform art. 10, alin. 2 au obligaţia să ia toate măsurile în legătură cu încheierea şi executarea contractelor economice şi în special membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii care potrivit art. 91 alin. 1 răspund, potrivit legii, de stabilirea măsurilor necesare pentru încheierea la timp a contractelor economice.

Fapta de sus lit. c, este o concretizare a neexecutării ori executării necorespunzătoare a contractelor economice şi se adresează tuturor persoanelor încadrate care au îndatorirea să contribuie la realizarea obligaţiilor contractuale (art. 91, lit. d).

Prin săvîrşirea faptei de la lit. d nu se sancţionează omisiunea unor organe care nu au urmărit sau nu au luat măsurile prevăzute de lege, ci se sancţionează persoana vinovată de asemenea fapte din cadrul organelor care au în subordine părţi contractante şi coordonatori de balanţe. Observăm că asemenea persoane fac parte din centrale adică din **unităţi economice**, dar şi din ministere, alte organe centrale precum şi din comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, organe care nu sînt „unităţi economice" aşa cum precizează titlul secţiunii a II-a care reglementează răspunderea disciplinară a personalului din unităţi economice.

Art. 94, pct. 3 : se sancţionează cu reducerea retribuţiei şi a indemnizaţiei de conducere pe 1—3 luni cu 5—10%, cu retragerea uneia sau mai multor gradaţii sau trepte de retribuire pe 1—3 luni sau, în cazul celor încadraţi la nivelul de bază, diminuarea acestuia cu 5—10%, pe aceeaşi perioadă, persoană vinovată de săvîrşirea următoarelor abateri : a) nerespectarea termenelor de emitere a comenzilor, a proiectelor de contract, precum şi de restituire de către beneficiar a contractului semnat ; b) încălcarea termenelor de conciliere a obiecţiilor la contract sau de rezolvare a neînţelegerilor ivite cu prilejui încheierii contractelor economice, inclusiv cele privind refuzul de a contracta.

Observăm că la pct. 3 sînt reunite două sancţiuni cu caracter patrimonial prevăzute distinct de Codul muncii în art. 100. Din acest fap nu rebuie să reţinem că unitatea are dreptul să aplice cumulat cele două sancţiuni, ci că unitatea are drept de opţiune între aceste două sancţiuni avînd acces legal la oricare dintre ele în cazul săvîrşirii vreunei abateri din cele prevăzute la lit. a şi b. S-ar putea susţine că în cazul în care abaterea a fost săvîrşită de către o persoană cu funcţie de conducere unitatea ar trebui să aplice prima sancţiune ca fiind specifică acestei categorii de persoane, cu atît mai mult cu cît abaterile respective pot fi lesne săvîrşite atît de persoanele cu funcţii de conducere cît şi de personalul de execuţie.

Criteriul opţiunii între cele două sancţiuni, ca dealtfel şi dozarea sancţiunii în cele două elemente ale sale — timp şi cuantum material — nu pot avea la bază decît criteriile generale ale răspunderii disciplinare preluate expres în alin. 2 al art. 94 din lege.

Datorită faptul că toate abaterile enumerate sub lit. a şi b sînt **„măsurabile în timp"** credem că unităţile se pot orienta în dozarea sancţiunii şi în raport cu numărul de zile prin care au fost depăşite termenele stabilite expres de art. 25 şi 26 din lege.

În legătură cu termenele fixate pe zile în art. 25 şi 26 facem unele precizări. În cadrul termenelor de 10 şi respectiv de 15 zile părţile au obligaţia să concilieze direct sau prin intermediul centralelor, neînţelegerile precontractuale. Aşadar, pentru încălcarea acestor termene pot fi vinovate persoane din cadrul unităţilor, părţi în contract sau din cadrul centralelor. O problemă se pune în legătură cu **refuzul de a contracta.** Simpla depăşire a termenului nu înseamnă încă refuz de a contracta. Refuzul de a contracta se poate deduce din atitudinea părţilor. Faţă de prevederile art. 26, alin. ultim, apreciem că refuzul de a contracta poate fi considerat abatere disciplinară numai cînd organele competente să rezolve neînţelegerile precontractuale au stabilit acest lucru şi au făcut propuneri de sancţionare a persoanelor vinovate.

Aşa cum am văzut fiecare faptă de nerespectare a termenului este sancţionată disciplinar ceea ce cu siguranţă contribuie la întărirea disciplinei contractuale. În art. 25 alin. 1 legiuitorul stabileşte o perioadă de cel mult 90 de

zile pentru încheierea contractului. În timp ce nerespectarea fiecărui termen este sancționată, depășirea perioadei totale nu este sancționată de legiuitor. Perioada de 90 de zile nu se prezintă ca o sumă a termenelor prevăzute de art. 25 și 26 din lege ci ca o perioadă necesară și utilă în care unitățile trebuie să acționeze cu diligență pentru încheierea contractelor. Tocmai de aceea în perioada de 90 de zile sînt cuprinse numai termenele necesare pentru emiterea comenzilor, a proiectului de contract, restituirea contractului de către beneficiar și pentru concilierea eventualelor obiecții și nu sînt cuprinse cele referitoare la rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

Reglementarea răspunderii disciplinare de către art. 94 nu este supusă în privința abaterilor principiului **„nullum crimen sine lege"**, iar în privința sancțiunilor principiului **„nulla poens sine lege"**. Astfel alin. 2 din citatul articol prevede că pentru abaterile de la disciplina contractuală, inclusiv pentru cele de la pct. 1—3, se va putea aplica oricare altă sancțiune disciplinară prevăzută de codul muncii, ceea ce înseamnă că enumerarea abaterilor este exemplificativă, iar sancțiunile numai **recomandate**, unitatea avînd acces legal în funcție de criteriile arătate în lege la oricare altă sancțiune prevăzută de Codul muncii.

Art. 95 din lege înscrie prevederea potrivit căreia, în cazul în care abaterile prevăzute de art. 94 se constată de către organele de control arătate de lege, aplicarea sancțiunii disciplinare se va face la propunerea acestor organe. Considerăm că în activitatea pe care o desfășoară, organele prevăzute în art. 95, **pot și trebuie** să constate toate abaterile la disciplina contractuală și nu numai cele prevăzute de art. 94 din lege de unde concluzia că ele vor face propuneri de sancționare pentru **toate abaterile constatate.** Apreciem de asemenea că actul de constatare al organului de control, cunoscut de cei în cauză, poate suplini cercetarea prealabilă care însă nu este exclusă.

Aplicarea sancțiunii disciplinare fiind un act de dreptul muncii, considerăm că unitatea are un drept de apreciere asupra propunerilor de sancționare făcute de organele de control putînd reține propunerea să o modifice sau să o respingă.

Dr. Iosif R. URS

Precizări privind răspunderea disciplinară

În cele ce urmează grupăm unele răspunsuri în legătură cu răspunderea disciplinară, solicitate de unii cititori.

● Admisibilitatea revizuirii sancțiunilor disciplinare este unanim admisă de literatura de specialitate, deși nici Codul muncii și nici Legea nr. 1/1970 nu reglementează această cale extraordinară de atac.

Sancțiunile disciplinare definitive — adică cele împotriva cărora nu s-a făcut plîngere sau în cazul în care plîngerea a fost respinsă — pot fi revizuite în cazul cînd se descoperă dovezi noi, de natură să stabilească nevinovăția celor în cauză, sau din care să rezulte că vinovăția acestora este mai mică.

Cererea de revizuire se face în termen de 30 de zile de la data cînd persoana sancționată a luat cunoștință de noile dovezi și se soluționează după caz :

— de organul de conducere care a aplicat sancțiunea, dacă aceasta nu a fost contestată ;

— de organul de conducere care a soluționat contestația introdusă împotriva sancțiunii disciplinare. Potrivit prevederilor art. 175 alin. final din Codul muncii organul sesizat va soluționa cererea în termen de cel mult 30 de zile de la primire ;

— de judecătorie sau tribunal în cazul în care a avut loc o desfacere disciplinară a contractului de muncă ce a fost confirmată prin hotărîre judecătorească.

Mai mult, dat fiind că principiul aflării adevărului material este dominant în întreaga noastră legislație, considerăm că în cazul cînd cel care a aplicat sancțiunea disciplinară sau organul ierarhic superior descoperă, în apărarea celui sancționat, dovezi de nevinovăție, sau din care rezultă că vinovăția acestuia este mai redusă, care nu au fost cunoscute la data aplicării sancțiunii, este obligat ca, din oficiu, să anuleze sau să reducă sancțiunea.

● Suspendarea executării sancțiunii disciplinare pînă la soluționarea contestației este o măsură ce poate fi dispusă de organul competent a soluționa respectivul litigiu de muncă. Deși legea nr. 59/1968 privind comisiile de judecată nu conține o dispoziție în acest sens, iar Codul munci în art. 110 se referă numai la cazurile de răspundere materială, și prevede că organul jurisdicțional la cererea persoanei în cauză, poate hotărî suspendarea executării deciziei de imputare sau a angajamentului de plată, pînă la soluționarea litigiului, totuși, nu întrevedem nici un impediment de ordin legal care să nu permită organului jurisdicțional de a dispune suspendarea executării sancțiunii disciplinare pînă la soluționarea plîngerii. Dimpotrivă, prevederea cuprinsă în art. 110 din Codul muncii, se va aplica prin analogie și în domeniul răspunderii disciplinare.

● Contestația împotriva unei sancțiuni disciplinare va fi considerată introdusă în termen chiar dacă este adresată unui organ necompetent. Deși prin Îndrumarul nr. 66427/1973 a Ministerului Muncii și Consiliului Central U.G.S.R. este prevăzută obligația unității de a menționa în ordinul sau decizia de sancționare și organul competent a soluționa plîngerea împotriva sancțiunii aplicate, totuși, în fapt, se mai întîlnesc cazuri cînd cei interesați depun plîngerile (contestațiile) lor la organe necompetente.

În astfel de situații organul sau unitatea care a primit contestația o va înregistra spre a se stabili data introducerii, și o va înainta organului competent să o soluționeze. Contestația introdusă chiar la un organ necompetent întrerupe prescripția potrivit art. 16 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

Dr. C. JORNESCU

practică arbitrală

Efectele introducerii acțiunii arbitrale

Dintre multiplele efecte pe care le produce introducerea acțiunii la arbitraj, ne vom referi, în cele ce urmează, numai la cele legate de prescripția extinctivă.

Așa cum rezultă din prevederile Decretului nr. 167/1958, prescripția afectează dreptul la acțiune, astfel că titularul care nu-și valorifică dreptul patrimonial în cadrul termenului de prescripție, nu poate obține realizarea dreptului său. În acest fel, efectele prescripției se repercutează asupra patrimoniului unităților socialiste, asupra rezultatelor financiare ale acestora.

Prin introducerea acțiunii arbitrale în cadrul termenelor de prescripție se evită asemenea consecințe cu rezultate negative în activitatea unităților socialiste.

Acțiunea arbitrală se consideră introdusă pe data înregistrării ei la organul arbitral. Art. 13 din Regulile procedurii arbitrale prevede însă o excepție : pentru unitățile socialiste avînd sediul în altă localitate decît organul arbitral și care expediază acțiunea prin poștă, se consideră acțiunea introdusă pe data depunerii corespondenței la organul poștal de expediție.

Deci, în raport cu elementele de mai sus, se va aprecia dacă acțiunea a fost introdusă sau nu în cadrul termenului de prescripție.

Tot astfel se va aprecia și cu privire la cererea reconvențională, cererea de chemare în garanție sau cererea prin care unitatea reclamantă solicită introducerea în cauză a unui nou pîrît, pe lîngă cel acționat inițial.

Primind asemenea cereri, organul arbitral este dator să le examineze iar dacă constată că sînt întrunite cerințele legale, dispune introducerea în cauză a unităților socialiste acționate.

Sub raportul prescripției însă, este relevantă data introducerii la arbitraj a cererilor respective, iar nu data cînd s-a dispus introducerea în cauză a unităților chemate în arbitrare.

Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2047/1979, s-a reținut că organul arbitral a aplicat greșit prescripția prevăzută de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, considerînd că pretențiile se prescriu în raport cu data cînd s-a dispus introducerea în cauză a celei de a doua pîrîte, iar nu în raport cu data cînd s-a înregistrat la arbitraj cererea de introducere în cauză a acelei pîrîte.

Deseori, introducerea în cauză a unor unități socialiste nu se face ca urmare cererilor formulate de către părțile litigante, ci din inițiativa arbitrajului. În asemenea situații interesează, sub aspectul prescripției, data cînd s-a luat măsura introducerii în cauză.

Asemenea probleme prezintă interes practic, deoarece oficialitatea în litigiul arbitral nu poate opera decît în limitele prescripției. Altfel spus, arbitrajul își poate exercita rolul activ numai cu respectarea dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă. Organul arbitral nu poate introduce în cauză o unitate socialistă la o dată cînd — față de aceea unitate — termenul de prescripție era împlinit. Verificarea cauzei sub raportul prescripției trebuie să se facă raportat la data cînd se îndeplinește actul procedural al introducerii în cauză. Socotim că data introducerii acțiunii de către unitatea reclamantă nu prezintă relevanță sub acest aspect, întrucît introducerea în cauză din oficiu constituie un act procedural distinct de introducerea acțiunii. A raționa altfel, ar însemna ca arbitrajul să fie îndreptățit să procedeze la introducerea în cauză a unei părți cu efect retroactiv, ceea ce, în opinia noastră, nu este admisibil. Succesiunea fazelor litigiului arbitral, astfel cum sînt ele reglementate prin Regulile procedurii arbitrale ca și îndatoririle care revin organelor arbitrale în diferitele faze ale litigiului, sînt tot atîtea argumente în sprijinul părerii pe care o susținem.

Desigur că — și în cazul introducerii unei părți din oficiu — consecințele împlinirii termenului de prescripție pot fi evitate prin repunerea în termen. Dar această măsură se dispune numai atunci cînd sînt întrunite condițiile prevăzute de art. 19 din Decretul nr. 167/1958 pentru repunerea în termenul de prescripție.

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● **MAGDALENA SIMION, Azuga** — Tariful maxim de cazare în căminele muncitorești pentru tineret este stabilit prin H.C.M. nr. 1028/1974 ; orice modificare a acestuia se poate face numai în baza unui act normativ. Menționăm că organul coordonator pe economie în ceea ce privește legislația locală este Comitetul pentru problemele consiliilor populare.

● **N. VLADU, Craiova** — La art. 8 din H.C.M. nr. 822/1959, republicată, se prevede rambursarea cheltuielilor de transport efectuate de angajații trimiși în delegare, cu tren personal, accelerat sau rapid, după tariful clasei a II-a pe distanța de pînă la 300 km. Ca urmare a acestor prevederi, se decontează și biletul reprezentînd transportul pe clasa a II-a la trenul rapid efectuat în condițiile hotărîrii sus-menționate.

● **C.DIACONU, Drăgășani** — În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1885/1970, art. 13, compensarea lipsurilor constatate la inventariere se aprobă de conducătorul unității economice și se admite de regulă numai pentru aceeași perioadă de gestiune și la același gestionar. Din scrisoarea dv. rezultă că organul de judecată a dispus compensarea plusurilor cu minusurile din perioade de gestiune diferite, creînd astfel întreprinderii un prejudiciu nejustificat, ce nu poate fi acoperit de la buget. În aceste condiții întreprinderea trebuie să acționeze pe toate căile legale pentru recuperarea prejudiciului.

● **LUCIAN GAIDARJI, Sibiu** — Potrivit art. 23 din Legea nr. 1/1977, contribuția persoanelor fără copii încetează începînd cu luna următoare aceleia în care persoanele în cauză au devenit părinți, sau îndeplinesc una din condițiile exceptate de la plată, pe bază de cerere și acte doveditoare.

● **NICU PĂDURARU, Focșani** — Persoana are dreptul să primească numai o singură pensie, fie aceea pentru activitatea proprie, prestată ca membră cooperatoare, fie pensia de urmașă de pe urma soțului.

● **I.F.E.T. REGHIN ; Teodor Chita, Timișoara.** Aveți dreptate. Contractul persoanelor încadrate în muncă, chemate pentru satisfacerea obligațiilor militare, se suspendă. Aceste persoane au obligația să se prezintă la locul de muncă în termen de 15 zile, astfel cum se prevede în Legea nr. 14/1972 și nu în termen de 30 de zile, cum era prevăzut în art. 72 din Codul Muncii. Neprezentarea la unitate, în termenul sus-menționat, poate atrage desfacerea contractului de muncă. În cazul în care, pînă la prezentarea persoanei în cauză, contractul de muncă n-a fost desfăcut, perioada de neprezentare se consideră concediu fără plată.

● **DUMITRU DRUMEN, Cluj-Napoca** — În baza prevederilor art. 23 lit. c și art. 25 alin. 2 și 3 din Decretul nr. 468/1977, parcul auto de folosință proprie se poate organiza și în unități de transport la nivel de atelier, secție sau uzină. Activitatea unităților de transport, indiferent de forma lor organizatorică, se desfășoară pe baza indicatorilor privind volumul de transport, indicele de utilizare a autovehiculelor, veniturile, cheltuielile și acumulările ce urmează a fi obținute, indicatori ce sînt prevăzuți în planul național unic de dezvoltare economico-socială (art. 24 din Decretul nr. 468/1977). Veniturile înscrise în acest plan s-au determinat potrivit tarifului unic republican, avînd în vedere și dispozițiile art. 7 din decret.

În concluzie, potrivit normelor legale, toate unitățile au fost obligate să calculeze indicatorii economici și financiari ținînd seama de aceste prevederi. Dealtfel și normele metodologice privind calculul valorii producției nete, elaborate de C.S.P., M.F. și D.C.S. în vigoare (anexa 2), prevăd că includerea în cheltuielile materiale a serviciilor de transport pentru nevoile producției se face pe bază de tarif.

Întrucît prin normele metodologice privind calculul valorii producției nete s-a precizat că serviciile cu transportul personalului muncitor ce se decontează pe bază de tarif reprezintă cheltuieli materiale, Comitetul de Stat al Planificării a aprobat abateri față de plan în anul 1979 la acele unități care au planificat asemenea cheltuieli în cadrul cheltuielilor cu munca vie. De asemenea, din analiza efectuată a rezultat că indicațiile date de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și de Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei referitoare la stabilirea abaterilor față de plan privind producția netă, ca urmare a faptului că în plan nu au fost cuprinse influențele din decontarea la tarifele unice republicane a transporturilor efectuate cu parcul de autovehicule de folosință proprie, potrivit Decretului nr. 468/1977, conduc la determinarea corectă a acestora.

În concluzie, sesizările nu reprezintă încălcări ale dispozițiilor legale".

● **PAVEL DOBRIA, Timișoara** — Aprobarea investiției la care vă referiți este actul care aprobă documentația tehnico-economică a unui obiectiv de investiții, care trebuie să se facă de către organele în drept conform Legii nr. 72/1969 și H.C.M. nr.

900/1970, modificat prin H.C.M. nr. 567/1973. Încheierea unui contract economic fără a avea dovada aprobării investiției este interzisă prin art. 6 al Legii nr. 72/1969 și sancționată prin nulitatea contractului economic. Dovada existenței aprobării investiției se face de către beneficiari prin indicarea în contract a documentului de aprobare și anexarea acestuia în extras.

Livrarea de utilaje pentru unitățile agriculturii se face numai prin bazele de aprovizionare tehnico-materială pentru agricultură care au un dublu rol : de beneficiari pentru furnizorii producători de utilaje și de furnizori pentru unitățile direct productive ale agriculturii (livrarea utilajelor făcîndu-se îndeosebi în tranzit). În atare situație, deoarece în contractul economic pentru livrarea de utilaje încheiate cu furnizorul producător, baza de aprovizionare are calitatea de beneficiară, are și obligația de aprobare a investiției și de anexare a acestuia în extras. După încheierea contractelor cu furnizorii producători, baza de aprovizionare încheie contracte cu beneficiarii direcți (I.A.S., S.M.A., C.A.P. etc.), corelîndu-se cu contractele susarătate.

Relația dintre furnizorul producător și beneficiarii direcți (I.A.S., S.M.A., C.A.P. etc.) se perfecționează numai după ce baza de aprovizionare, ca furnizor a încheiat contracte cu unitățile I.A.S., S.M.A., C.A.P. etc. în care situație, la încheierea contractului cu furnizorul producător, beneficiară nu este decît baza de aprovizionare care trebuie să facă dovada, așa cum am arătat, a documentului aprobării investiției.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC A — Str. Republicii nr. 10, Sinnicolaul Mare** — învederînd că tarifele pentru încălzire și pentru apa caldă menajeră percepute de E.G.C.L. Sinnicolaul Mare sînt exagerate din cauza depășirilor constante ale consumului normat la centralele termice întreabă : dacă au posibilitatea de a determina unitatea furnizoare ca să respecte consumurile normate și dacă poate avea pretenții — în cadrul termenului de prescripție extinctivă — privind sumele încasate în plus și cum se pot determina acestea.

Întrucît economisirea energiei și combustibililor nu privește numai o unitate sau un grup de persoane, ci constituie o problemă de interes general, unitatea în cauză, poate fi obligată de a respecta consumurile normate sesizînd în scris organele sale de conducere colectivă, forul ierarhic superior și în caz de nerezolvare în cadrul legilor, veți interveni la Consiliul de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale din județul dv.

Desigur că atîta timp cît sînteți în termen puteți formula o acțiune în pretenții împotriva unității care a încasat tarife nelegale și sume în plus.

● **BAZA JUDEȚEANĂ DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ „MUREȘ"** după ce oferă cîteva exemple de modul cum se calculează termenul de prescriere a acțiunii privind plata de penalități ne întreabă dacă procedeul utilizat este legal sau nu.

Răspunsul nostru este afirmativ : Este de făcut o precizare esențială. Legea reglementează prescrierea dreptului la acțiune. Penalitățile — ca atare — nu se prescriu. Drept consecință, aveți dreptul a încasa sumele ce reprezintă penalități calculate pe o perioadă de 6 luni înainte de data introducerii acțiunii arbitrale. Penalitățile anterioare acestei perioade de 6 luni nu pot fi pretinse întrucît dreptul la acțiune s-a stins prin prescripție.

PĂTRĂU MARIN — București solicită lămuriri privitoare la calculul chiriei în raport de venitul realizat.

Din scrisoarea dv. rezultă că vă aflați în litigiu cu ICRSL-Giulești. Explicațiile furnizate de dv. nu sînt însoțite de documente. Vă îndrumăm să vă adresați oficiului juridic al acestei unități care va lua măsuri pentru respectarea legii — dacă asemenea încălcare a avut loc. În situația în care unitatea a încasat cu titlu de chirie sume ce depășesc prevederile legale, puteți solicita restituirea lor sau compensarea cu ceea ce urmează să plătiți în viitor. În cazul refuzului, aveți deschisă calea unei acțiuni în justiție.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI BLOC 18 SPLAIUL 1 DECEMBRIE 1918 Lugoj,** se interesează de modul de calcul al costului apei calde menajere și modul de repartizare a acestor cheltuieli.

În conformitate cu pct. 6 litera „a" din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., costul combustibilului necesar preparării apei calde, pentru clădirile cu destinație de locuință, în anotimpul călduros, cînd aceasta este consumată numai pentru încălzirea apei, se repartizează, pe locatarii principali și proprietari, proporțional cu consumul de apă stabilit pentru fiecare din aceștia.

● **STOICA CONSTANȚA — Grupul de șantiere construcții forestiere și industriale Buzău,** relatează faptul că din eroarea sa a dispus plata prețului unor produse către o altă unitate decît furnizoarea și întreabă :

— dacă aceasta din urmă mai poate solicita penalități pentru decontarea cu întîrziere, după primirea sumei direct de la unitatea care a primit-o din eroare și a determinat-o în mod necuvenit ;

— dacă, la rîndul său, terța unitate, poate fi obligată cu titlu de daune — pentru culpa de a fi deținut suma fără just titlu ;

— dacă penalitățile plătite furnizorului sînt imputabile.

Răspundem pe rînd la întrebările solicitate :

Potrivit prevederilor legale H.C.M. nr. 306/1970 pentru trecut, și art. 47 din Legea nr. 71/1969, după apariția Legii nr. 3/1979, unitatea beneficiară care întîrzie în mod nejustificat plata prețului datorează furnizorului penalități pînă în ziua achitării prețului. Acțiunea poate fi introdusă și după ce prețul a fost plătit, dar numai pentru perioada întîrziată (anterioară achitării).

Unitatea care a deținut suma ce i-a fost plătită din eroare nu poate fi obligată la plata de penalități deoarece între beneficiar și aceasta din urmă nu au existat raporturi contractuale. Ea poate fi obligată — în urma unei acțiuni în daune — la plata dobînzii legale pentru suma pe care a deținut-o fără titlu, proporțional cu perioada respectivă. Nu se poate pretinde integral cu titlu de daune, în cadrul unei eventuale răspunderi delictuale, suma plătită de beneficiar drept penalități furnizorului, deoarece dauna suferită de beneficiar nu este numai rezultatul culpei terțului ci, în egală măsură, și a beneficiarului. Cel mult s-ar putea obține o parte din suma plătită, întrucît organul arbitral va constata și culpa proprie a beneficiarului.

Penalitățile plătite sînt imputabile atît persoanei care a făcut plata eronat, cît și celor care au înregistrat eronat documentele de plată sau nu au efectuat controlul legal.

● **ARDELEAN GHEORGHE, Satu Mare** — întreabă dacă garajul (anexa unui apartament proprietate personală) poate fi vîndut unei persoane care nu locuiește în același bloc de locuințe.

Răspunsul este diferențiat în funcție de faptul dacă apartamentul a fost sau nu achitat integral la CEC.

În situația cînd creditul obținut de la CEC pentru apartament a fost integral restituit, garajul poate face obiectul vînzării. În cazul în care CEC-ul mai are de primit rate pentru achitarea apartamentului, nu va fi de acord cu vînzarea, potrivit instrucțiunilor sale proprii, iar fără acordul unității CEC, Notariatul de Stat nu autentifică actul de vînzare.

● **PRUNEȘ AUREL, I.J.C.M. Olt** — după ce relatează că are de plătit o pensie alimentară către copiii victimei unui accident de muncă întreabă dacă i se pot face rețineri în baza unei decizii de imputare care să depășească 50% din retribuția de încadrare.

Atît în conformitate cu art. 109 din Codului muncii cît și normelor din Codul de procedură civilă, totalul reținerilor nu pot depăși 50% din retribuția lunară. Acesta este un principiu fundamental în dreptul muncii. Protecția juridică a retribuției are drept scop asigurarea unui nivel minim de trai. În cazul în care acest principiu este încălcat sesizați organele sindicale din localitate și eventual procuratura.

C. J.

OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE

ÎNTREPRINDEREA
ACE DE TRICOTAT
BUCUREȘTI
Str. Unității 79—91
Sector 3

PROFILE GRELE

— OLC 35 ∅ 100 mm kg. 200
— OL 37 ∅ 140 mm kg. 300
— UNP 260 mm kg. 183

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

— OL 50 ∅ 60 mm kg. 100
— OL 50 ∅ 70 mm kg. 100
— OL 50 ∅ 85 mm kg. 100
— OLC 45 40×10 mm kg. 50
— A OL 37 70×12 kg. 100
— OL 37 110×14 kg. 100

LAMINATE CUPRU

— Br. Cupru 80×10 kg. 40

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură ∅ 1,20 mm kg. 50
— idem ∅ 3,25 mm kg. 50
— idem OSC 9 ∅ 0,91 mm import kg. 1438

OȚEL ALIAT

— W 2080 ∅ 14 mm kg. 50
— idem ∅ 15 mm kg. 25
— W 2519 ∅ 16 mm kg. 15
— C 120 ∅ 50 mm kg. 50
— idem ∅ 38 mm kg. 25
— idem ∅ 130 mm kg. 237
— W 2080 10×6 mm kg. 25
— idem ∅ 20×10 kg. 100
— idem ∅ 20×12 kg. 30
— H 12 ∅ 25×6 kg. 100
— Bis W 2080 ∅ 25×10 kg. 30
— idem ∅ 25×8 kg. 26
— idem ∅ 40×8 kg. 75
— idem ∅ 60×10 kg. 25
— idem ∅ 60×6 kg. 100
— idem ∅ 60×15 kg. 75
— idem ∅ 80×6 kg. 50
— idem ∅ 80×8 kg. 25
— idem ∅ 100×8 kg. 25
— idem ∅ 100×10 kg. 25
— idem ∅ 110×10 kg. 25

OȚEL CARBON

— OSC 10 ∅ 6 kg. 75
— OSC 10 ∅ 8 kg. 75
— OSC 10 ∅ 9 kg. 25
— OSC ∅ 10 kg. 25
— EZH ∅ 10 kg. 50
— idem ∅ 15 kg. 25
— idem ∅ 8 kg. 75
— OSC 10 ∅ 25 kg. 200
— idem 8 ∅ 30 kg. 25
— OSC 10 ∅ 30 kg. 200
— idem ∅ 35 kg. 100
— idem 8 ∅ 35 kg. 50
— U8A ∅ 40 kg. 75
— OSC 10 ∅ 40 kg. 25
— OSC 10 ∅ 45 kg. 100
— idem ∅ 50 kg. 50
— U 12 A ∅ 50 kg. 100
— U 8 A ∅ 50 kg. 100
— idem ∅ 55 kg. 200
— OSC 10 ∅ 60 kg. 50
— Bis ∅ 8×8 kg. 50
— OSC 8 ∅ 30×30 kg. 100
— OSC 10 ∅ 30×6 kg. 150
— idem 40×8 kg. 175
— idem ∅ 60×10 kg. 75

OȚEL RAPID

— RP 3 ∅ 30 kg. 150
— idem ∅ 35 kg. 25
— idem ∅ 45 kg. 150
— idem ∅ 65 kg. 25
— idem ∅ 70 kg. 75

BENZI OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT

— 23×0,14 mm kg. 75
— 22×0,15 mm kg. 150
— 22×0,16 mm kg. 120
— 22×0,18 mm kg. 75
— 22×0,20 mm kg. 75
— 25×0,20 mm kg. 20
— 22×0,22 mm kg. 100
— 22×0,25 mm kg. 100
— 25×0,25 mm kg. 30
— 25×0,30 mm kg. 100
— 25×0,35 mm kg. 200
— 22×0,40 mm kg. 200

PIETRE DE POLIZOR

— Veral Stas 604/59 Tip. I. 175×18×20 — 16 K buc. 40
— Stas 601 350×35×127 — 25 M buc. 10

RULMENȚI

— NU 311 Na buc. 1
— NU 209 buc. 5
— Nu 305 Na buc. 1
— NF 310 (NU 310) buc. 2
— E 12 (16002) buc. 4
— 1207 K buc. 10
— 1208 K buc. 6
— 1209 buc. 10
— 1209 K buc. 10
— 1215 buc. 2
— 1303 buc. 7
— 1305 buc. 3
— 2203 buc. 4
— 2206 buc. 12
— 2207 K buc. 5
— 2302 buc. 10
— 2305 K buc. 25
— 2307 K buc. 10
— 2310 K buc. 2
— 3200 buc. 5
— 3201 buc. 3
— 3203 buc. 1
— 3306 buc. 2
— 3308 buc. 10
— 6212 buc. 2
— 6214 buc. 2
— 6308 RS buc. 6
— 30202 buc. 15
— 7209 buc. 6
— 30215 buc. 2
— 30217 buc. 3
— 30230 buc. 7
— 30308 buc. 2
— 31305 buc. 6
— 31307 buc. 4
— 32206 buc. 7
— 32210 buc. 3
— 32214 buc. 2
— 32305 buc. 5
— 32308 buc. 2
— 32309 buc. 2
— 51109 buc. 4
— 51115 buc. 3
— 51202 buc. 30
— 51305 buc. 5
— 51306 buc. 3
— 51407 buc. 4
— 52202 buc. 5
— 4902 RNU buc. 6

BUCȘE

— H 207 buc. 20
— H 305 buc. 7
— H 308 buc. 2

APARATAJ ELECTRIC DE JOASĂ TENSIUNE

— Butoni regim greu 2 A cod 551 buc. 20
— Butoni BADD Cod 586 buc. 40
— Bloc releu termic TSA 1 A buc. 15
— idem 32 A 1.8 A buc. 10
— idem 2,4 A buc. 10
— idem 6 A buc. 5

ELECTRICE

— Limitatori Cod. 6102 buc. 20
— Prize cilindrice tractor buc. 8
— Prize C.F. 16 B buc. 1

CONDUCTORI BOBINAJ EMAIL

— ∅ 1,55 mm kg. 28
— ∅ 1,90 mm kg. 13

CURELE TRAPEZOIDALE

— 6×4×650 buc. 40
— 13×8×860 buc. 5
— 13×8×300 buc. 20
— 17×11×850 buc. 4
— 17×11×1320 buc. 25
— 17×11×4500 buc. 2

DIVERSE

— Condensatori ceramici B 3000—200 TGL 68—109 buc. 24
— Tub PVC 22 mm ml. 60
— Tub PVC 24 mm ml. 100
— Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3 NR Z 25 65 buc. 2000
— Remorcă basculantă tip RM 2 de 5 tone prin transfer buc. 2

PILE SEMIROTUNDE

— 100/2 buc. 200

BURGHIE STAS 575 pe con

— ∅ 6,7 buc. 40
— ∅ 7,6 buc. 40
— ∅ 7,7 buc. 90
— ∅ 8,1 buc. 30
— ∅ 8,7 buc. 50
— ∅ 12,7 buc. 20
— ∅ 14,7 buc. 15
— ∅ 20,9 buc. 15

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele nepreväzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19.000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1.000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15.000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15.000 de lei și 40.000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20.000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5.000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

1980 IAN 31

„Să unim tot mai strîns forțele întregului popor, inițiativa și spiritul revoluționar al tuturor oamenilor muncii din patria noastră — muncitori, țărani, intelectuali, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, români, maghiari, germani și de alte naționalități — și, sub conducerea Partidului Comunist Român, forța conducătoare a întregii noastre națiuni, să asigurăm îndeplinirea exemplară în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea, ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea continuă a forței sale materiale și spirituale, a independenței și suveranității, creșterea bunăstării întregului popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la cel de al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste)

Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste

UNITATE DEPLINĂ, ANGAJARE FERMĂ ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

DESFĂȘURAT într-o atmosferă de înflăcărat entuziasm, de puternică activizare politică a întregului nostru popor, de muncă avîntată pentru realizarea și depășirea sarcinilor planului cincinal, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, cel de-al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste se înscrie ca un eveniment de importanță cardinală în viața social-politică a patriei noastre. El a constituit o nouă și fermă manifestare a unității de neclintit a națiunii noastre, a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, ca o chezășie a înfăptuirii neabătute a obiectivelor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a înfloririi și propășirii patriei, a apărării și întăririi independenței și suveranității sale naționale.

Avînd loc la puțin timp după cel de-al XII-lea Congres al partidului, Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste și-a axat în mod firesc dezbaterile asupra hotărîrilor și documentelor adoptate de marele forum al comuniștilor, s-a constituit într-o prelungire logică a acestuia în timp și în spațiu. Spunem aceasta, deoarece, odată adoptate de Partidul Comunist Român, forța politică a societății noastre, aceste hotărîri au fost acum în unanimitate și pe deplin însușite și de acest atotcuprinzător forum național, expresie a unității de gîndire și de acțiune a poporului român, a voinței sale de neclintit de a înfăptui politica internă și externă a Partidului Comunist Român și a statului, de a asigura victoria socialismului și comunismului pe pămîntul străbun al patriei.

Cuvîntarea rostită cu acest prilej istoric de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în spiritul marilor evenimente asemănătoare din viața politică a țării noastre, constituie **o nouă magistrală analiză, profund științifică și realistă, a situației interne și internaționale, un extrem de prețios îndrumar al acțiunilor pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii societății noastre în noua etapă pe care o parcurgem, pentru realizarea cu maximă eficiență a obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.** Evidențiind marile succese obținute în dezvoltarea economico-socială a patriei, în ridicarea mai accentuată a nivelului de trai al întregului popor, în ceea ce privește perfecționarea relațiilor de producție și sociale, ridicarea conștiinței socialiste și afirmarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat în cuvîntarea sa că la toate aceste mari victorii, Frontul Unității Socialiste, care a contribuit la unirea tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, a tuturor eforturilor pentru dezvoltarea țării, a avut un aport deosebit.

Pe baza acestor realizări istorice, documentele programatice ale celui de-al XII-lea Congres deschid noi perspective de muncă și creație, asigură ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a societății noastre, a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului în România. Desigur, realizarea obiectivelor stabilite de Congres, trecerea țării noastre în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare, se pot obține numai printr-o intensă muncă din partea întregului popor, dar, evident, această vastă activitate, eminamente pașnică, nu se poate desfășura decît în condiții de pace, de securitate internațională, de colaborare și prietenie cu toate popoarele lumii. Tocmai de aceea secretarul general al partidului, președintele țării noastre, exprimîndu-și îngrijorarea față de actuala accentuare a încordării situației pe plan internațional, pe care a calificat-o ca „mai încordată ca oricînd după cel de-al doilea război mondial", a adresat și de la tribuna Congresului Democrației și Unității Socialiste, un vibrant apel popoarelor, factorilor politici ai comunității mondiale pentru a opri această evoluție a evenimentelor, care poate deveni nefastă pentru omenire. **„Considerăm că trebuie făcut totul,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, pentru oprirea cursului periculos al încordării, pentru respingerea hotărîtă a tendințelor de revenire la politica „războiului rece", pentru asigurarea continuării politicii de destindere și colaborare, care presupune respectarea neabătută a independenței naționale a fiecărei națiuni și fiecărui popor".**

IN PROCESUL adîncirii și perfecționării democrației socialiste desfășurat după cel de-al IX-lea Congres al partidului, actualul Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste se înscrie ca **un adevărat moment de referință,** ce va fi poate interpretat, în perspectivă, la fel de important ca și instituționalizarea, la timpul său, a muncii și conducerii colective. Pentru că prin crearea **organizațiilor Fron-**

tului Democrației și Unității Socialiste, care numără în prezent aproape 2 500 000 membri a fost completat în mod armonios edificiul instituțiilor democrației în patria noastră, edificiu prin care este asigurată în mod real conducerea țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care permite valorificarea largă a inițiativei, experienței și capacității de creație a maselor în toate domeniile de activitate. Spre deosebire de orice formă a democrației burgheze care, oricît ar afirma egalitatea drepturilor între cetățeni, rămîne o democrație formală, deoarece are la bază tocmai inegalitatea economică ce decurge din separarea producătorilor de proprietatea asupra mijloacelor de producție, democrația noastră își întemeiază puternic realitatea sa pe calitatea comună a tuturor oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari deplini ai muncii lor, pe egalitatea economică efectivă și pe dreptul lor egal de a participa la conducerea societății, care decurg din această calitate.

Constituirea organizațiilor proprii ale Frontului Democrației și Unității Socialiste se înscrie ca un moment logic în procesul adîncirii democratismului orînduirii noastre, determinat de nivelul crescut al conștiinței politice și civice a maselor de oameni ai muncii, de procesul întăririi unității întregului popor, omogenizării continue a societății, de necesitatea participării active, organizate, a tuturor cetățenilor la viața politică a țării. **„Aceasta constituie,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, **o nouă expresie a forței orînduirii noastre socialiste, a unității de nezdruncinat a poporului în jurul partidului, evidențiază caracterul larg și cuprinzător al sistemului de conducere democratică a societății. În același timp, crearea acestor organizații exprimă încrederea manifestată de partidul nostru în masele largi populare, în nivelul lor ridicat de conștiință și înțelegere, prețuirea deosebită pe care partidul o dă activității maselor populare, poporului, făuritorul propriului său destin, a istoriei libere a patriei noastre".**

Este un merit deosebit al secretarului general al partidului nostru de a fi sesizat aceste cerințe ale mersului înainte al societății noastre, de a fi elaborat, și de această dată, soluții adecvate, cutezătoare și originale, pe deplin corespunzătoare etapei în care se află societatea noastră, soluții care evidențiază odată mai mult preocuparea sa neobosită pentru crearea tuturor și celor mai largi și favorabile condiții afirmării depline a personalității umane. Deoarece **odată cu crearea organizațiilor sale proprii, ca organizații politice de masă, revoluționar-patriotice se extinde considerabil, devine practic atotcuprinzătoare, aria de acțiune a Frontului Democrației și Unității Socialiste,** în ceea ce privește activizarea politică a cetățenilor țării, exercitarea mai activă a drepturilor și libertăților lor democratice, participarea lor directă la rezolvarea treburilor obștești, la conducerea societății, la unirea eforturilor întregii națiuni în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. În același spirit, Congresul a instituit organizarea periodică, lunară, a adunărilor publice denumite **„Tribuna Democrației"** în cadrul cărora, cetățenii se vor întîlni sistematic cu reprezentanți ai organelor de partid și de stat, cu deputați, cu factori de răspundere din economie, pentru a dezbate și clarifica orice aspecte principiale sau practice ale politicii interne și externe ale partidului și statului nostru, ale mersului construcției socialiste, ale vieții internaționale. Aceste tribune ale democrației, care vin și ele să îmbogățească sistemul instituțiilor noastre democratice, sînt o nouă expresie a caracterului deschis al politicii partidului nostru, elaborată cu poporul și pentru popor, vor contribui la dinamizarea puternică a vieții noastre social-politice. Prin ele se va realiza, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, participarea directă a tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate la discutarea problemelor de interes general și la rezolvarea treburilor obștești, la dezvoltarea conștiinței politice și a răspunderii civice a tuturor membrilor societății. Pentru că accesul tot mai larg al oamenilor muncii la conducerea societății fiind un rezultat și depinzînd de creșterea conștiinței socialiste a maselor, a responsabilității lor, participarea la conducere este, și în orice caz trebuie să fie, o adevărată școală de educare a maselor. Tocmai de aceea sublinia secretarul general al partidului, Frontul Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg și mai reprezentativ organism al democrației noastre, prin care se realizează unitatea maselor populare în jurul partidului, trebuie să desfășoare și **o intensă activitate politico-educativă,** de lărgire a orizontului de cultură și înțelegere al maselor, de formare a omului nou, înaintat, al societății noastre, de promovare largă în viață a principiilor eticii și echității socialiste, de cultivare a spiritului revoluționar, a patriotismului socialist.

Iată deci că, privind prin prisma tuturor acestor elemente novatoare propunerea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu și însușită de Congres privind noua denumire de **Front al Democrației și Unității Socialiste,** înțelegem că nu este o simplă schimbare de titulatură, ci că ea **exprimă acum un conținut nou,** mult mai bogat, în sensul asigurării cadrului participării tuturor cetățenilor țării, fără nici un fel de deosebire sau de discriminare, la conducerea societății. Odată cu aceasta, afirmîndu-se tot mai mult ca o formă superioară de coordonare și unire a eforturilor întregii națiuni, în opera de făurire a societății socialiste și comuniste, Frontului Democrației și Unității Socialiste îi va reveni, așa cum preciza secretarul general al partidului, la recentul Congres, un rol însemnat în procesul integrării tot mai profunde a partidului în viața societății, împletirii organice a existenței sale cu existența întregului popor.

CONGRESUL Frontului Democrației și Unității Socialiste, adoptînd măsuri novatoare, de deosebită însemnătate pentru manifestarea și mai activă a democratismului orînduirii noastre, a marcat și **începutul campaniei electorale pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare.** Campanie electorală care, desigur, nu are nimic comun cu avalanșele de declarații propagandistice demagogice, caracteristice democrațiilor burgheze. Este din contră o perioadă de puternică dinamizare politică a întregului popor, în care, trecîndu-se în revistă realizările deosebite de pînă acum, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt chemați să își exercite cît mai activ dreptul lor de a participa la conducerea societății, dezbătînd temeinic, cu spirit gospodăresc și înaltă răspundere patriotică, problemele pe care le incumbă perfecționarea continuă a activității în unitățile în care muncesc sau în localitățile în care trăiesc, identificînd noi și noi rezerve și posibilități pentru realizarea optimă a sarcinilor de plan, sporirea producției și a eficienței economice, pentru trecerea la o nouă calitate în toate domeniile activității economice și sociale. Întreaga activitate de pregătire a alegerilor, desfășurîndu-se sub semnul mobilizării largi a forțelor și energiilor întregului popor pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, a planului pe 1980 și pe întregul cincinal, este de natură să stimuleze și mai puternic capacitatea de creație și de muncă a poporului pusă pe deplin în slujba înfloririi și creșterii prosperității patriei noastre, afirmării ei tot mai clare pe plan mondial, ridicării ei, într-o perspectivă apropiată, în rîndul statelor cu o dezvoltare medie. În același timp, pregătirea alegerilor, alegerile propriu-zise, constituie un minunat prilej pentru a demonstra din toate punctele de vedere, unitatea de granit a întregii națiuni, forța democrației socialiste, superioritatea orînduirii noastre, în care poporul este deplin stăpîn pe destinele sale.

ODATĂ mai mult, Congresul al II-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste a **demonstrat coeziunea de nezdruncinat a poporului în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.** Impresionanta unanimitate cu care întreaga noastră națiune a susținut realegerea sa ca președinte al celui mai larg și mai reprezentativ organism politic, satisfacția profundă cu care a fost întîmpinată această realegere, sînt noi expresii ale dragostei nețărmurite, ale stimei și admirației cu care întregul popor îl înconjoară pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, în a cărui conducere înțeleaptă vede chezășia viitorului luminos al patriei socialiste. În mii de scrisori și telegrame sosite din toate colțurile țării, de la orașe și sate, de la colectivele de muncă și organizații obștești, de la muncitori, țărani, intelectuali, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, tovarășului Nicolae Ceaușescu îi sînt exprimate aceste calde sentimente, hotărîrea unanimă de a întări unitatea poporului, unitate care a asigurat obținerea tuturor marilor noastre realizări, de care depinde progresul multilateral și înflorirea țării, apărarea marilor noastre cuceriri revoluționare, independența și suveranitatea patriei, a dreptului poporului nostru de a-și clădi liber, o viață nouă, comunistă așa cum și-o dorește, de a fi stăpîn în propria sa țară. În același timp ele dau glas voinței ferme, angajamentului solemn al oamenilor muncii de a răspunde cu cinste chemării tovarășului Nicolae Ceaușescu, adresată în cuvîntarea sa rostită la încheierea lucrărilor Congresului, de a face totul, fiecare la locul său de muncă, pentru a înfăptui neabătut hotărîrile adoptate, pentru a da viață Programului de dezvoltare a patriei, pentru a asigura astfel poporului român un nivel superior de civilizație și de bunăstare materială și spirituală, locul demn ce i se cuvine, potrivit capacităților și istoriei sale, în comunitatea mondială a popoarelor.

N. IONESCU

CONCEPŢIA CREATOARE A PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU CU PRIVIRE LA CONSTRUIREA SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA

PERIOADA care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului se înscrie în istoria poporului nostru ca cea mai dinamică şi rodnică etapă a dezvoltării social-economice a României. În această perioadă a avut loc o puternică creştere a forţelor de producţie şi, pe această bază, viaţa socială a poporului român a intrat într-un proces de profunde transformări înnoitoare, care au înălţat pe o treaptă superioară întregul sistem al relaţiilor sociale de producţie precum şi al suprastructurii sale politice şi spirituale.

Opera pe care am realizat-o în aceşti ani este indisolubil legată de personalitatea preşedintelui României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de gîndirea sa creatoare şi de neobosita sa activitate practică. Întreaga strategie a dezvoltării economiei noastre naţionale, începînd cu dimensiunile macroeconomice — ritmuri, priorităţi, proporţii, orientări pe termen lung — pînă la economia internă a unităţilor de bază, la viaţa de uzină sau de gospodărie agricolă, poartă pecetea caracterului novator al gîndirii preşedintelui Nicolae Ceauşescu, plină de cutezanţă revoluţionară, puternic ancorată în realităţi, de largă perspectivă în proiectarea viitorului României socialiste.

Imprimînd noi valenţe raportului dialectic dintre obiectiv şi subiectiv în dezvoltare, respingînd deopotrivă dogmatismul mecanicist cît şi voluntarismul arbitrar, gîndirea preşedintelui Nicolae Ceauşescu reprezintă, prin conţinutul şi dimensiunile sale teoretice şi practice, un exemplu magistral de cunoaştere şi folosire a legilor obiective ale dezvoltării sociale, de fundamentare ştiinţifică a politicii de edificare a socialismului. În acest context, prezintă o deosebită semnificaţie viziunea profund ştiinţifică a preşedintelui Nicolae Ceauşescu asupra dialecticii generalului şi particularului în construcţia socialistă, fundamentarea dreptului inalienabil al fiecărui partid al clasei muncitoare de a aplica în mod creator legităţile generale ale dezvoltării sociale la condiţiile concrete din fiecare ţară, la specificul social-istoric al fiecărui popor. **„În revoluţia şi construcţia socialistă noi am pornit şi pornim de la faptul că între general şi particular există o unitate dialectică inseparabilă, generalul se realizează prin particular; pînă la urmă, practica, viaţa sînt acelea care verifică, confirmă sau infirmă valabilitatea adevărurilor generale. Tocmai pornind de la realitatea obiectivă, partidul nostru se pronunţă împotriva aplicării rigide, automate a unor legităţi generale".**[1])

În această perspectivă, de adîncă înţelegere a tendinţelor şi sensului dezvoltării economico-sociale, a profundelor transformări revoluţionare care au avut loc în ţara noastră, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adus magistrale contribuţii la definirea şi delimitarea etapelor construcţiei socialiste pe pămîntul României şi, îndeosebi, la fundamentarea şi proiectarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. În accepţiunea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată are **o viziune sistemică** asupra dezvoltării sociale, adică ia în considerare viaţa socială în totalitatea laturilor ei, ca un sistem foarte complex, al cărui dinamism implică dezvoltarea simultană şi armonioasă a tuturor elementelor sale, nu numai a celor economice. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur şi simplu dezvoltarea socialismului, nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului şi statului; aceasta s-ar fi putut înţelege în sensul că este suficientă realizarea unei puternice dezvoltări economice a ţării, ceea ce cred că nu corespunde pe deplin obiectivului nostru fundamental. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societăţii, înflorirea tuturor laturilor vieţii sociale, atît a economiei, cît şi a ştiinţei şi culturii, perfecţionarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii şi echităţii socialiste. De aceea, considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului — făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate".**[2])

Analizînd nivelul de dezvoltare a ţării noastre în contextul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, secretarul general al partidului a formulat teza, de o deosebită importanţă şi de un mare realism, potrivit căreia, în actuala etapă, România este o ţară socialistă, dar în acelaşi timp se află în curs de dezvoltare. **„Trăim astăzi într-o societate superioară din punct de vedere social şi politic, care asigură oamenilor muncii o viaţă demnă, posibilitatea manifestării plenare în conducerea treburilor ţării, în întreaga viaţă economico-socială. Cu toate succesele uriaşe obţinute în anii de după eliberare în creşterea potenţialului material al ţării, din punct de vedere al dezvoltării economice între România şi ţările avansate ale lumii, inclusiv unele ţări socialiste mai dezvoltate, există încă un decalaj însemnat... de aceea trebuie să spunem deschis că România continuă să fie o ţară în curs de dezvoltare".**[3])

Această caracterizare a constituit un punct de cotitură în orientarea întregii politici de dezvoltare economico-socială a României, ca şi a cercetării ştiinţifice româneşti în domeniul ştiinţelor sociale. Aprecierea, ştiinţific demonstrată, că România este, din punct de vedere al nivelului economic, o ţară în curs de dezvoltare, a contribuit decisiv la fundamentarea pe realităţi a strategiei de dezvoltare social-economică a ţării, la evaluarea realistă a sarcinilor şi obiectivelor pe care trebuie să le realizăm în perioadele următoare, la elaborarea unor planuri de perspectivă şi curente bazate pe indicatori şi proporţii indispensabile pentru viitorul ţării, pentru lichidarea cît mai rapidă a decalajelor care ne mai despart, sub raport economic, de ţările avansate. Aceste orientări au stat şi la baza elaborării Programului P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintate a României spre comunism, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului.

Preşedintele Nicolae Ceauşescu a fundamentat cu deosebită rigoare ştiinţifică necesitatea obiectivă a modernizării structurii întregii economii naţionale, ca factor primordial al progresului economic şi social al României, asigurîndu-se creşterea proporţională a industriei şi agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naţionale şi realizîndu-se un echilibru optim între diferite

---

[1]) **Nicolae Ceauşescu:** „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1970, pag. 784.
[2]) **Nicolae Ceauşescu:** „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1973, pag. 546.
[3]) **Nicolae Ceauşescu:** „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1973, pag. 328.

sectoare. În acest cadru tovarășul Nicolae Ceaușescu a conceput procesul de restructurare a industriei pornind de la cerințele economisirii energiei și ale creșterii prioritare a ramurilor de prelucrare avansată. Construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, în condițiile în care industriile electronică și electrotehnică vor realiza un ritm anual de creștere superior.

Insistînd asupra necesității unei structuri economice echilibrate, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat că un obiectiv esențial al politicii economice în țara noastră este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției. Prin înfăptuirea acestei revoluții se vor valorifica superior condițiile naturale ale țării, astfel încît agricultura să-și sporească contribuția la creșterea venitului național, la ridicarea nivelului de trai al poporului.

În concepția atotcuprinzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu despre modelul creșterii economice românești un loc aparte ocupă necesitatea dezvoltării economico-sociale echilibrate a tuturor județelor țării, în condițiile respectării echilibrului macroeconomic dinamic. Această concepție, dezvoltată în Raportul la Congresul al XII-lea, este transpusă în realitate prin promovarea fermă a unei politici consecvente de dezvoltare economico-socială armonioasă a patriei noastre socialiste, se concretizează în amplasarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării, în valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, în sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale. În acest cadru, pentru a se asigura creșterea echilibrată a potențialului economic din toate județele și zonele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat necesitatea adoptării indicatorului producției globale pe locuitor în calitate de criteriu principal de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a fiecărui județ. Pentru transpunerea în viață a acestei orientări, menită să contribuie la omogenizarea societății noastre socialiste, în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, se prevede ca obiectiv major realizarea în fiecare județ a unei producții globale — din domeniile industrial, agricol, din construcții, transporturi, servicii și alte ramuri — de cel puțin 70 mii lei pe locuitor.

Pornind de la concepția președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, Congresul al XII-lea a adoptat o serie de programe de largă perspectivă, al căror principal conținut este promovarea științei și progresului tehnic, creșterea pe această cale a eficienței, valorificarea cît mai deplină a factorilor calitativi și intensivi ai dezvoltării pe tot cuprinsul țării, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Întreaga operă a președintelui Nicolae Ceaușescu abordează problematica socială în intercondiționarea dialectică a tuturor laturilor vieții sociale, îmbinînd armonios economicul cu socialul și cu politicul. Tocmai de aceea una din contribuțiile cele mai originale ale acestei opere la tezaurul socialismului științific o formează ideile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la îmbinarea armonioasă a democrației politice și democrației economice, la perfecționarea multilaterală a relațiilor sociale din fiecare etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste. Esența acestei democrații se definește prin aceea că, în dubla lor calitate — de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători ai tuturor bunurilor materiale și spirituale — oamenii muncii participă direct, într-un spirit de înaltă răspundere, la conducerea treburilor obștești. Ca urmare, consultarea largă în toate problemele fundamentale ale politicii de stat și asigurarea condițiilor pentru participarea reală a oamenilor muncii la conducerea statului, devine una din formele definitorii de manifestare a democrației socialiste, a esenței sale profund umaniste.

În același timp, perfecționarea continuă a metodelor de conducere și planificare, folosirea criteriilor și procedeelor științifice în luarea oricărei decizii devin unul din factorii importanți ai progresului social și economic... **„legitățile progresului social impun îmbunătățirea continuă a metodelor de conducere și organizare a diferitelor sectoare de activitate. Practica arată că adaptarea sistematică a formelor și metodelor de conducere la cerințele realităților în continuă schimbare este de natură să contribuie la accelerarea întregii dezvoltări sociale".** [4]).

[4]) **Nicolae Ceaușescu :** „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 2, București, Editura politică, 1968, pag 521.

Un moment de semnificație deosebită în procesul de perfecționare a conducerii societății în țara noastră îl constituie noile măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar orientate spre punerea de acord a acestui mecanism cu cadrul organizatoric democratic creat în ultimii ani, cum și spre îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei întreprinderi, cu conducerea unitară a întregii economii. Pe această bază a fost elaborat și cadrul legislativ menit să întărească autogestiunea economico-financiară a unităților de bază, prin lărgirea competențelor lor în luarea deciziilor, să ridice pe un plan superior autoconducerea muncitorească, prin sporirea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea vieții social-economice și să sporească rolul activității de planificare și financiare în realizarea programelor de dezvoltare a țării.

Dialectica raportului dintre cantitate și calitate în construcția economiei socialiste a României și-a găsit o expresie magistrală în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, care a fundamentat necesitatea luptei pentru o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economică, pentru creșterea puternică a productivității muncii și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare.

Introducerea cu consecvență a criteriilor de eficiență în modelul creșterii economice a devenit un principiu de bază în planificarea economiei românești la toate nivelurile, permițînd gospodărirea rațională a resurselor economiei naționale, a tuturor fondurilor materiale și bănești. În condițiile crizei energetice și de materii prime pe plan mondial, valorificarea intensivă, superioară a tuturor resurselor, astfel încît să se obțină pe unitatea de materii prime o valoare economică cît mai ridicată, echivalentă cu performanțele realizate în țările dezvoltate, a devenit o condiție esențială pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare în care se găsește în prezent România ; totodată, ținînd seama de cerința lichidării decalajelor față de țările avansate, în efortul de recuperare și refolosire a tuturor materiilor prime și materialelor, țara noastră își propune să depășească nivelul maxim atins pe plan mondial.

O mai bună armonizare a factorilor intensivi și extensivi în procesul creșterii economice impune o evoluție mai accelerată în dinamica economică a productivității muncii sociale decît a înzestrării tehnice a muncii. Această cerință a reproducției socialiste lărgite de tip intensiv își găsește reflectarea în cuantumul producției obținută pe unitatea de fonduri fixe. De aici, preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a orienta cadrele de conducere din economie în direcția creșterii eficienței fondurilor fixe, pentru folosirea intensivă a capacităților de producție.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine meritul de a fi aplicat în mod creator, în funcție de sarcinile prioritare din fiecare etapă a construcției socialiste, strategia creșterii maxime a eficienței economice, bazată pe o rată înaltă a acumulării ; de pildă, rata acumulării prevăzută pentru cincinalul următor, de 30 la sută, inferioară ratei acumulării din actualul cincinal, se situează la nivelul optim pentru noua etapă, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu ridicarea bunăstării întregului popor, fiind superioară proporției din venitul național alocat acumulării în țările cu un nivel apropiat de dezvoltare economică.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, eficiența economică nu se reduce la o aplicare mecanică a unor calcule de economicitate sau de rentabilitate. Din contră, îmbinarea criteriilor de economicitate cu cele sociale reprezintă o premisă majoră pentru a asigura dezvoltarea eficientă a economiei naționale pe termen lung ; în anumite condiții, poate apare necesitatea să se acorde prioritate considerentelor de ordin social, favorizîndu-se astfel zonele rămase în urmă, a căror dezvoltare accelerată se va repercuta însă în mod pozitiv asupra întregii economii naționale într-o perspectivă mai îndepărtată.

Sintetizînd impactul revoluției tehnico-științifice contemporane asupra dezvoltării economice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat interconexiunile dintre știință și tehnică, pe de o parte, și calitate și eficiență, pe de altă parte, în asigurarea progresului economiei românești în deceniul următor. În acest sens, în Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, se arată că : „Orientarea de bază a programului-directivă o constituie afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății,

legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței".

În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, revoluția tehnico-științifică, materializîndu-se în întreaga activitate economică, trebuie să determine, în același timp, o revoluție în conștiința oamenilor. Socialismul nu poate fi decît creația conștientă a tuturor celor ce muncesc, care sînt totodată și beneficiari ai tuturor cuceririlor științei și tehnicii contemporane, ceea ce stimulează introducerea progresului tehnic în toate celulele producției sociale.

Caracterul profund umanist al concepției președintelui Nicolae Ceaușescu, este evidențiat cu deosebită forță de faptul că țelul suprem al întregii politici a Partidului Comunist Român, însăși esența societății socialiste multilateral dezvoltate, o constituie creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră socialistă este destinat omului, satisfacerii cerințelor de viață ale celor ce muncesc, înfloririi multilaterale a personalității umane. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine marele merit de a fi îmbogățit teoria și practica creșterii bunăstării materiale în România, prin introducerea noțiunii de „calitate a vieții" ca o coordonată fundamentală în determinarea nivelului de trai și obiectiv esențial de politică social-economică.

Din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a președintelui Nicolae Ceaușescu au fost elaborate programe de măsuri de creștere a nivelului de trai a căror aplicare consecventă, an de an, a constituit un instrument puternic de transpunere a ideii în fapt, o expresie strălucită a caracterului real, concret al umanismului socialist. Astfel, în conformitate cu Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții — adoptat la Congresul al XII-lea — veniturile reale ale populației vor spori în anul 1985 cu 23—25 la sută față de anul 1980. Vor avea loc totodată o creștere și o îmbunătățire structurală a consumului populației ca și a condițiilor de locuit, vor spori serviciile furnizate pe seama fondurilor sociale de consum și se va trece la realizarea etapei a doua a programului de reducere a săptămînii de lucru.

Înfăptuirea Programului-directivă de creștere a nivelului de trai va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului.

Sfera relațiilor economice internaționale ocupă un loc central în sistemul teoretic elaborat de tovarășul Nicolae Ceausescu. În condițiile adîncirii interdependențelor din lumea contemporană a apărut necesară o reliefare a principiilor care trebuie să stea la baza cooperării economice pe plan internațional. România socialistă militează cu consecvență pentru promovarea, în domeniul relațiilor economice internaționale, a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Transpunerea în viață a acestor principii își găsește expresia în amplificarea și diversificarea relațiilor economice externe, în accentuarea cooperării cu alte state în domeniul producției, științei și tehnologiei.

Punînd în practică gîndirea cutezătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la îmbinarea factorilor interni cu factorii externi în evoluția economiei naționale, astfel încît să se acorde prioritate descătușării forțelor interne ale creșterii economice, România socialistă a valorificat în mod rațional resursele sale naturale și umane, în condițiile adîncirii participării la diviziunea internațională a muncii. Dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, concomitent cu expansiunea schimburilor sale economice și tehnico-științifice pe plan internațional demonstrează justețea orientărilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în armonizarea factorilor creșterii economice. O mărturie convingătoare a intensificării participării României la diviziunea internațională a muncii este creșterea mai rapidă a volumului comerțului exterior decît a venitului național.

Principiul echilibrului dinamic al economiei naționale, susținut cu consecvență de tovarășul Nicolae Ceaușescu, își găsește aplicarea și în domeniul relațiilor economice externe ale României; astfel, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrată reprezintă o orientare de bază a viitorului plan cincinal, ceea ce înseamnă că ritmul de creștere al exporturilor va fi superior celui al importurilor, asigurînd atît mijloacele necesare pentru plata importurilor cît și rambursarea plăților scadente pentru creditele angajate în trecut. În același sens va acționa și creșterea eficienței exporturilor, care se va realiza prin limitarea și eliminarea exportului de produse cu aport valutar scăzut, precum și prin creșterea ponderii în volumul total al exportului a mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială.

În concepția clarvăzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu se evidențiază necesitatea lărgirii formelor superioare de cooperare economică, cum ar fi construirea, conducerea și exploatarea în comun a unor unități industriale, crearea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective economice pe terțe piețe și altele, fără ca aceasta să afecteze defavorabil preocupările pentru amplificarea volumului schimburilor comerciale. Dimpotrivă, extinderea cooperării cu alte state în domeniul producției, științei și tehnologiei reprezintă o premisă pentru majorarea volumului comerțului nostru exterior. Proiectînd dezvoltarea schimburilor noastre economice pe axa timpului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat necesitatea încheierii unor acorduri și înțelegeri de lungă durată — atît în domeniul aprovizionării materiale cît și al desfacerii producției, astfel încît să se creeze condiții favorabile pentru organizarea activității în întreprinderile noastre într-o perspectivă îndelungată.

Gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu a contribuit la rezolvarea în spirit novator a uneia din problemele fundamentale a contemporaneității, privind evoluția viitoare a economiei mondiale, în ansamblul ei. Criza vechii ordini economice internaționale și-a găsit expresia într-o serie de fenomene de instabilitate, recesiuni și crize, cu urmări negative asupra situației clasei muncitoare din țările capitaliste și care agravează îndeosebi situația economică din țările slab dezvoltate. Schimbările cu caracter progresist din economia mondială din perioada postbelică au generat un proces ireversibil de făurire a unei noi ordini economice internaționale, proces care necesită să fie orientat în mod conștient, pe baze democratice, pentru a pune capăt inegalităților existente în lume între țări și popoare. În acest context se pun o serie de probleme: rezolvarea problemei materiilor prime și energiei, eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor în schimburile internaționale, accesul echitabil al tuturor țărilor la progresul tehnic contemporan, rezolvarea problemei alimentației, folosirea rațională a potențialului uman, realizarea unui nou sistem monetar internațional și altele.

Contribuția președintelui României la fundamentarea trăsăturilor noii ordini economice internaționale, menită să lichideze subdezvoltarea și decalajele dintre state, a găsit o apreciere elogioasă în cercurile progresiste din întreaga lume, fiind în concordanță cu interesele pe termen lung ale tuturor națiunilor și statelor, indiferent de mărime, de nivelul de dezvoltare, de sistemul economic și social. Pe baza acestor principii, România socialistă își va intensifica activitatea de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate.

CONTINUATOR al tradițiilor celor mai revoluționare din gîndirea social-politică progresistă românească, fidel principiilor socialismului științific, tovarășul Nicolae Ceaușescu a sintetizat în mod magistral experiența construcției socialiste din țara noastră, aducînd o contribuție de mare însemnătate la dezvoltarea teoriei și practicii edificării noii societăți în condițiile lumii contemporane.

Concepția economică a președintelui Nicolae Ceaușescu reprezintă o strălucită dezvoltare creatoare a materialismului dialectic și istoric pe plan economic, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, ținîndu-se seama de particularitățile economiei românești și de raportul de forțe în lume în etapa actuală. Această concepție este transpusă în viață în mod consecvent, sub directa sa îndrumare, în procesul construcției economiei românești, chezășuind progresul economic al României socialiste pentru o viață îmbelșugată și fericită a întregului nostru popor.

Institutul de Economie Socialistă

O PREȚIOASĂ CĂLĂUZĂ TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ

Volumul „Finanțe – prețuri – monedă" din seria culegerilor de texte din operele președintelui NICOLAE CEAUȘESCU

CONSTITUIE un adevăr de necontestat că problemele privind finanțele, banii, prețurile, celelalte instrumente valorice au stat, începînd de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, într-o măsură mult sporită în atenția conducerii de partid și de stat. Este înaltul merit al tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al partidului, președintele țării, de a acorda, în contextul conducerii planificate a economiei naționale, atenția cuvenită acestor pîrghii economice, menite să contribuie la dezvoltarea în ritm rapid a economiei naționale, la obținerea unei eficiențe sporite în toate sectoarele, la realizarea echilibrului general economic, la ridicarea sistematică a nivelului de trai material și spiritual al poporului, scopul suprem al politicii partidului, însăși rațiunea edificării societății socialiste.

Preocupările Partidului Comunist Român, ale secretarului său general în domeniul finanțelor, banilor, creditului, prețurilor s-au concretizat într-o serie de legi cadru — legea finanțelor, legea prețurilor și tarifelor, legea beneficiilor și multe alte documente de stat — care au fost elaborate din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și poartă amprenta gîndirii sale economice profund științifice, revoluționare.

O ilustrare a acestei perseverente preocupări teoretice și practice o constituie și apariția în Editura politică a volumului „Finanțe — prețuri — monedă" din seria culegerilor de texte consacrate gîndirii economice a președintelui României. Lucrarea reflectă concepția originală, înnoitoare a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, evidențiază caracterul unitar și de continuitate al acestei concepții. Totodată, în viziunea științifică, dialectică, a secretarului general al partidului, formele, metodele, instrumentele de conducere a societății nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, ci trebuie adaptate continuu la cerințele, la exigențele, fiecărei etape de făurire a socialismului și comunismului. Tocmai de aceea, secretarul general al partidului a inițiat în ultimii cincisprezece ani o serie de măsuri de îmbunătățire a sistemului financiar, a sistemului de prețuri, a altor domenii conexe, iar la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a impulsionat perfecționarea întregului mecanism economico-financiar.

Volumul cuprinde un veritabil tezaur de idei, constituie o excepțional de prețioasă călăuză teoretică și practică în domeniile rolului și funcțiilor finanțelor, asigurării unei înalte eficiențe în întreaga activitate economico-socială, perfecționării pîrghiilor economico-financiare și sporirii rolului lor în conducerea economiei, asigurării unei circulații monetare sănătoase și întăririi monedei naționale, creșterea rolului prețurilor în conducerea economiei, lărgirii și îmbunătățirii relațiilor financiar-valutare internaționale, asigurării echilibrului financiar și monetar — componentă esențială a echilibrului general economic, rolului activ pe care trebuie să-l aibă aparatul financiar-bancar și din domeniul prețurilor în creșterea eficienței economice.

Asigurînd finanțarea tuturor ramurilor economiei naționale, sistemul financiar și de credit are menirea de a participa și influența stabilirea opțiunilor și priorităților de plan, de a exercita o influență activă, puternică asupra proceselor economice, de a le dirija în direcția înfăptuirii neabătute a politicii partidului și guvernului de construire a socialismului. Totodată, finanțele trebuie să contribuie la înfăptuirea în cele mai bune condiții a autogestiunii economico-financiare, a autoconducerii muncitorești, să asigure creșterea continuă a rentabilității, a eficienței economice în general.

„Este un imperativ esențial al mersului nostru înainte — arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — ca toate eforturile materiale și financiare ale economiei să se îndrepte spre acțiunile cu cea mai înaltă eficiență economică, care să corespundă unor nevoi reale ale societății, să contribuie la creșterea continuă a acumulărilor socialiste".

În gîndirea economică a secretarului general al partidului, un loc însemnat îl are sistemul de prețuri care trebuie să-și aducă contribuția la sporirea eficienței economice, la asigurarea introducerii progresului tehnic și să permită măsurarea aportului fiecărei unități economice și ramuri la crearea de valori noi. În condițiile în care pe plan mondial se produc perturbări economice grave, crize, inflație, deteriorări monetare etc., în țara noastră, prin grija președintelui său, nivelul de trai al oamenilor muncii a crescut continuu; în cincinalul pe care-l încheiem retribuțiile oamenilor muncii se majorează cu 32 la sută, față de 18—20 cît era prevăzut inițial.

Printre preocupările de ordin economic ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU se situează și realizarea unei stricte evidențe și unui sever control pe toate nivelurile organizatorice, pentru a se asigura integritatea deplină a avuției naționale, gospodărirea cu înalt simț de răspundere a tuturor fondurilor materiale și bănești pe care fiecare unitate socialistă le-a primit spre administrare de la societate.

Totodată, o preocupare fundamentală a secretarului general al partidului o constituie asigurarea unei circulații monetare echilibrate, întărirea sistematică a puterii de cumpărare a leului. Este semnificativ faptul că în capitolul privind politica financiară și a prețurilor din Programul partidului, primul punct privește întărirea sistematică a puterii de cumpărare a leului atît pe plan intern cît și față de monezile străine, realizarea condițiilor pentru trecerea, în perspectivă, la convertibilitatea monedei noastre naționale.

Ca militant strălucit pentru pace, pentru relații prietenești între popoare, printre preocupările de natură economică ale secretarului general al partidului se situează și lărgirea continuă a participării României la diviziunea internațională a muncii, dezvoltarea comerțului nostru exterior și a celorlalte forme de cooperare și colaborare economică internațională, a relațiilor financiar valutare cu străinătatea, a participării României la organismele financiare internaționale. O contribuție inestimabilă și-o aduce România și la soluționarea complexelor probleme legate de instaurarea unei noi ordini valutare — componentă de bază a noii ordini economice.

Un rol însemnat este atribuit de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, aparatului financiar-bancar. „Ministerul Finanțelor, toate organele financiar-bancare — arăta secretarul general al partidului în Raportul la cel de-al XII-lea Congres — au obligația să asigure buna funcționare a mecanismului economic, creșterea eficienței economice, a beneficiilor și rentabilității, consolidarea echilibrului financiar al economiei, administrarea cu înalt simț de răspundere a banului public, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, instaurarea unui regim strict de economii și a unei discipline financiare desăvîrșite în toate unitățile".

Apariția volumului „Finanțe — prețuri — monedă" cu puțin înaintea sărbătoririi, de către întregul popor, a zilei de naștere a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, constituie încă un act de profund omagiu, un semn de fierbinte dragoste față de cel care pe plan mondial înseamnă România, iar pentru noi reprezintă chezășia sigură a unui viitor luminos.

„Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice — spunea tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în Raportul la cel de al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste — vor asigura ridicarea gradului de civilizație al întregului popor, consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste".

Alexandru ȘESAN
director adjunct științific
Institutul de finanțe,
circulație monetară și prețuri

ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI DE PLAN ÎN DOMENIUL COSTURILOR DE PRODUCȚIE

DEZVOLTAREA actuală și de perspectivă a economiei noastre este guvernată de imperativul sporirii eficienței tuturor activităților productive. Cerința de bază în această etapă este ca fiecare leu avansat de societate să fie astfel gospodărit încît să aducă maximum de venit net, necesar atît reproducției socialiste lărgite, cît și îmbunătățirii calității vieții.

Sporirea eficienței economice în ramurile producției materiale — care se concretizează în devansarea creșterii produsului social total de către venitul național — se bazează în principal pe reducerea substanțială a costurilor, în mod deosebit a celor materiale, pe unitatea de produs. Reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs contribuie la creșterea producției nete în întreprinderi și centrale industriale, iar diminuarea nivelului costurilor totale pe unitatea de referință determină în mod direct creșterea beneficiului. În acest mod, aplicarea în viață a noului mecanism economico-financiar face din reducerea nivelului costurilor de producție axul principal în desfășurarea proceselor tehnico-economice.

Exigențe ale calculației costurilor pe unitatea de produs

EXPERIENȚA anului 1979 arată că, în mai mare măsură decît în trecut, atenția factorilor de decizie din întreprinderi și centrale a fost concentrată mai mult pe reducerea costurilor materiale pe unitatea de produs, relieffindu-se astfel rolul stimulator al producției nete ca indicator de bază al planului național unic. Din volumul de peste 6 miliarde lei economii realizate de întreprinderile din industria republicană în 1979, aproape 5 miliarde lei, respectiv peste 83%, reprezintă economiile materiale.

Caracterul unitar și atotcuprinzător al planului asigură cadrul organizatoric pentru reglarea și dirijarea proceselor complexe ale producției și consumului, contribuind la funcționarea în bune condițiuni a mecanismului economico-social în ansamblul său. Măsurile de consolidare și extindere a autogestiunii unităților productive așează pe baze noi exigențele gospodăririi responsabile, de fiecare colectiv de oameni ai muncii, a resurselor materiale, financiare, umane și valutare de care dispune economia națională. Autofinanțarea întreprinderilor din industrie, construcții, transporturi și agricultură impune accentuarea preocupărilor pentru perfecționarea activităților proprii, ele fiind obligate să asigure acoperirea cheltuielilor pe seama veniturilor și să ramburseze sumele avansate de societate într-un timp cît mai scurt. Iată de ce toate întreprinderile sînt determinate să aplice măsuri energice pentru aplicarea unui regim sever de economii, cheltuirea cu maximum de eficiență a fiecărui leu, desfășurarea de activități rentabile în interesul creșterii veniturilor. În acest cadru **indicatorii costurilor de producție capătă noi valențe, îndeosebi accea de condiție restrictivă în fundamentarea deciziilor și în urmărirea realizării acestora.**

Adaptarea tot mai rapidă a activității productive la cererea socială de consum trebuie realizată în condiții de înaltă eficiență atît la nivel micro cît și macroeconomic. **Calculațiile de costuri de plan și efective pe produs capătă o importanță sporită, avînd totodată un caracter dinamic în procesul de planificare.** Elaborarea lor nu constituie doar o însumare mecanică a elementelor de costuri, **ci rezultatul unui proces de analiză critică de identificare a rezervelor și diminuare a costurilor.** Costurile fiind generate de locurile de muncă din unitățile productive, rezultă că toate compartimentele și sectoarele de producție concură la realizarea nivelului cheltuielilor de producție. Ca atare, problema calculației costurilor nu reprezintă doar o problemă a compartimentelor funcționale, ci un obiectiv al întregii unități economice.

Calculația de costuri pe produse trebuie adaptată și elaborată la specificul tehnologic al unităților, gama sortodimensională mai largă obligînd cel puțin la calculația pe grupe de produse și în nici un caz la abandonarea disciplinei de elaborare și urmărire a costurilor pe produse. O dovadă concretă că astfel de calculații pot fi făcute chiar în condițiile unei game sortodimensionale largi o constituie exemplul întreprinderii „Flamura Roșie"-Sibiu, care întocmește calculația costurilor de producție pe trimestre și cu adaptări lunare, pentru un număr de peste 12 000 produse. De altfel, fără o viziune economică aprofundată temeinic pe produse, nu este de conceput nici activitatea de mobilizare a resurselor ce conduc la creșterea rentabilității produselor sau la eliminarea pierderilor, nu poate fi dusă ca atare nici activitatea de urmărire a evoluției prețurilor și de modernizare și reînnoire a producției.

Un aport însemnat la perfecționarea activității de elaborare și urmărire a costurilor unitare îl aduce **utilizarea pe scară largă a metodelor evoluate de calculație bazate pe sisteme de prelucrare electronică a informațiilor.** Acestea asigură un caracter operativ și analitic, oferind posibilitatea cunoașterii, în cursul desfășurării procesului de producție, a abaterilor față de normele și normativele de consum fizice și valorice avute în vedere la fundamentarea planului costurilor. Exigențele disciplinei costurilor impun actualizarea continuă a calculațiilor, ceea ce devine posibil prin metodele preconizate. În condițiile unor schimbări rapide în structura sortimentală, este util ca fiecare unitate productivă să dispună de o bibliotecă cu calculații unitare care să permită cuantificarea operativă a efectelor asupra eficienței economice.

Eficiența programelor de reducere a costurilor

UN ROL IMPORTANT în procesul conducerii prin costuri a întreprinderilor trebuie să-l dețină **programele de măsuri pentru asigurarea reducerii costurilor de producție.** Concepute ca instrumente de lucru ale conducerilor întreprinderilor, centralelor și ministerelor, programele de măsuri sînt rodul colaborării complexe a specialiștilor din proiectare, elaborarea tehnologiilor, producție și control de calitate. Programul de reducere a costurilor, fiind practic un program de sinteză generală în domeniul economisirii muncii sociale, **realizează jonțiunea și preia efectul economic al celorlalte programe ce se elaborează în unitățile de producție,** cu deosebire programele privind creșterea productivității muncii, introducerea progresului tehnic, reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea calității produselor etc. Subliniem aceasta deoarece în unele întreprinderi și centrale nu se realizează jonțiunea cu celelalte programe ce se elaborează la secțiunile de plan determinate pentru nivelul costurilor de producție. Un control efectuat la întreprinderea „Electrotimiș-Timișoara a arătat, spre exemplu, că se acuza o neîncadrare în costurile de producție, făcîndu-se însă abstracție de efectul creșterii productivității muncii asupra nivelului total al costurilor.

Disciplina costurilor impune o analiză atentă a eficienței economice din celelalte secțiuni ale planului întreprinderilor și centralelor, mobilizarea corespunzătoare a aportului acestor secțiuni și preluarea efectului în programul de reducere a costurilor. O deosebită atenție trebuie acordată măsurilor înscrise în planul tehnic al întreprinderilor, deoarece sarcinile cu care ne confruntăm în domeniul costurilor nu pot fi îndeplinte decît prin **aplicarea unor soluții tehnice și tehnologice noi.** Or în multe întreprinderi și centrale se constată (Combinatul siderurgic Galați, Centrala de tractoare Brașov etc.) că efectul economic al planului tehnic nu este cuantificat și nu se are în vedere în mod deosebit mobilizarea acestui efect economic.

O problemă deosebită legată de eficacitatea programului de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale este cea referitoare la abordarea acestuia într-un concept dinamic, **ceea ce**

presupune actualizarea permanentă a programului și aplicarea unor soluții eficiente în vederea recuperării rămînerilor în urmă și mobilizării cît mai complete a rezervelor care apar pe parcursul executării planului național unic. Adoptarea unor atitudini „funcționărești" în elaborarea și urmărirea modului de îndeplinire a programului de măsuri nu este de natură să servească procesului conducerii activităților productive, de reducere efectivă a costurilor unitare ale produselor, de creștere a eficienței producției materiale pe ansamblul economiei naționale.

Problematica **întăririi disciplinei de plan în domeniul costurilor de producție** rămîne de mare actualitate prin legătura directă și semnificativă pe care o are cu eficiența generală a activității economice și prin faptul că asigură jonctiunea cu metodologia de calcul și analiză a producției nete, cerută de aplicarea noului mecanism economic. În acest cadru se impune evitarea calculațiilor globale și promovarea analizelor temeinice a factorilor ce influențează nivelul costurilor de producție. Disciplina costurilor trebuie concretizată în elaborarea operativă și temeinic fundamentată a calculațiilor de costuri pe produse și programelor de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale care să conducă la descoperirea și mobilizarea tuturor rezervelor din întreprinderi, factor important de creștere a eficienței economice.

Calculațiile de costuri pe unitatea de produs și programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale trebuie să devină instrumente de primă importanță pentru cadrele din întreprinderi, centrale economice, ministere și organe centrale pentru îmbunătățirea eficienței economice, creșterea rentabilității pentru întărirea autogestiunii și autofinanțării unităților din economie.

Disciplina costurilor de producție impune în mod obligatoriu efectuarea unor lucrări de fundamentare a posibilităților privind mobilizarea rezervelor de care dispun întreprinderile. Printre acestea menționăm **evaluarea economiilor din reducerea normelor de consum republicane, departamentale și uzinale,** lucrare pe care nu o găsim în toate cazurile în întreprinderi, cu toate că se vorbește mult despre aceasta.

Nu este de conceput elaborarea unui program judicios de măsuri privind reducerea costurilor fără o evaluare cît mai corectă a economiilor rezultate din reducerea normelor de consum de materii prime și materiale, energie etc., problemă de mare actualitate. De asemenea, ținînd seama de necesitatea mobilizării pe bază cît mai largă **a resurselor refolosibile** se impune ca în calculațiile de costuri și în programele de reducere a acestora să-și găsească loc în mod distinct economiile ce rezultă din această acțiune.

Întărirea gestiunii interne a secțiilor

ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI costurilor de producție poate fi realizată în condiții temeinice prin **întărirea principiului gestiunii economice interne a secțiilor de fabricație și a atelierelor din întreprinderi.** Dacă în unele unități economice preocuparea pentru întărirea acestei gestiuni se ridică la nivelul cerințelor, în altele însă în secțiile de fabricație nu se defalcă încă cheltuielile indirecte ale întreprinderii, nedîndu-se posibilitatea șefilor de secții și maiștrilor să cunoască complet gestiunea ce le este încredințată. **De altfel, întărirea gestiunii interne a secțiilor și a atelierelor este o coordonată esențială a principiului autoconducerii și autogestiunii muncitorești.**

Dificultățile legate de defalcarea cheltuielilor indirecte pe locuri de muncă, invocate uneori de contabili șefi și economiști din întreprinderi pot fi anihilate prin promovarea metodelor evoluate de calculare și evidență a costurilor, care în mod implicit duc și la întărirea gestiunii economice a secțiilor.

În vederea întăririi disciplinei costurilor s-au elaborat . de către organele centrale, încă din anul 1955, „Reguli de bază" pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor de producție, care au fost îmbunătățite în ultimii ani și adaptate la prevederile noii legislații economice apărute în țara noastră. Aceste reguli ar trebui temeinic cunoscute de către aparatul economic și tehnic din întreprinderi. Revine ministerelor și centralelor sarcina de a instrui periodic acest aparat cu prevederile cuprinse în această metodologie cu caracter normativ. În acest context se impune combaterea fluctuației cadrelor din compartimentele de costuri și întărirea acestor compartimente sub aspectul calitativ, cu specialiști ce posedă experiența și competența necesară.

Ținînd seama de sarcinile tot mai mai importante cu care ne confruntăm în anul 1980 și în perspectiva imediată în domeniul reducerii costurilor totale și materiale pe unitatea de produs, întărirea disciplinei costurilor de producție constituie o condiție a aplicării temeinice în viață a noului mecanism economico-financiar.

dr. Gheorghe I. ȘICĂ
director în Comitetul de Stat al Planificării

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În exploatările carbonifere

Eforturi susținute pentru realizarea planului

PLANUL DE PRODUCȚIE la cărbuni pe acest an prevede creșteri însemnate față de 1979, atît pe total, cît și în structură (graficul). Înfăptuirea integrală a sarcinilor pe 1980 cît și pe întregul cincinal impune măsuri organizatorice și tehnice, atît la nivelul fiecărui combinat, cît și la fiecare unitate de exploatare, pentru a asigura industriei cantitățile necesare de resurse energetice.

O atenție deosebită trebuie acordată **punerii în funcțiune, la termenele prevăzute, a noilor capacități de producție,** spre a se evita situația din anul trecut cînd neintrarea în exploatare a unor capacități de producție (la carierele Roșia de Jiu, Rovinari-Est, Lupoaia, precum și la minele Ploștina, Roșiuța — din bazinul carbonifer Oltenia etc.) a influențat în mod hotărîtor nerealizarea planului. În acest scop, direcțiile de specialitate din minister și combinatele miniere Valea Jiului, Oltenia și Ploiești trebuie să sprijine efectiv întreprinderile, miniere pe tot parcursul anului la realizarea lucrărilor de investiții, astfel ca graficele de execuție, precum și termenele de intrare în producție, să fie respectate întocmai.

Industria minieră a fost dotată în anii actualului cincinal cu utilaje de un nivel tehnic ridicat pentru extracția cărbunelui din carieră și din subteran. Această **zestre tehnică** însă nu a fost utilizată întotdeauna în mod corespunzător. Pentru 1980 acțiunea de dotare a minelor cu utilaje și mecanisme de mare randament va continua, creîndu-se condiții pentru trecerea la automatizarea proceselor de producție, cu perspectiva generalizării la toate exploatările. Este necesar însă ca întreaga bază tehnică să fie folosită și întreținută corespunzător, pentru ca indicii de utilizare planificați să fie realizați (75% pentru excavatoarele cu rotor, 78% pentru mașinile de încărcat în subteran, 74% pentru excavatoarele cu cupă de peste 2,5 mc, 81% pentru combinele de înaintare) de către toate unitățile carbonifere. Acțiunea întreprinsă recent, la indicația ministerului, de constituire a unor echipe formate din cei mai buni muncitori, tehnicieni și ingineri, pentru verificarea în cariere și exploatări a stării tehnice a fiecărui utilaj în parte, va da rezultatele scontate numai dacă măsurile ce vor fi stabilite vor fi puse în practică în mod operativ. Este vorba, în special, de ridicarea calității reparațiilor și asigurarea pieselor de schimb — domenii în care există încă serioase rămîneri în urmă.

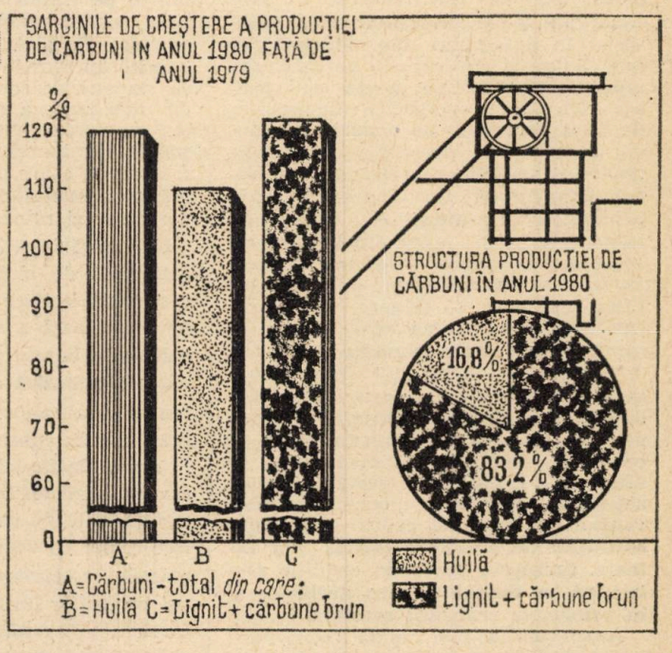

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

RECICLAREA COMPLEXĂ A RESURSELOR ÎNCORPORATE ÎN BUNURILE SCOASE DIN UZ DE CĂTRE POPULAȚIE

Cerințe ale perfecționării metodelor de investigație și analiză economică

INTERPRETATĂ ca o activitate din sfera producției de bunuri materiale prin intermediul căreia se asigură desfășurarea optimă a relațiilor mediu ambiant — producție — circulație — consum (utilizarea) — mediu ambiant, reciclarea resurselor este un proces economic complex a cărui evoluție este rezultatul influenței interdependente a unei multitudini de factori economico-sociali, în ansamblul cărora un rol esențial îl dețin, după părerea noastră cei derivați din:

— corelația dintre cantitatea de substanțe deversate în mediul ambiant și creșterea potențialului productiv al unei națiuni ;

— caracterul specific al procesului de utilizare și de scoatere din uz a mijloacelor de muncă ;

— particularitățile producției, comercializării, consumului (utilizării) și scoaterii din uz a bunurilor materiale destinate satisfacerii cerințelor populației ;

— modul de implicare a populației în procesul de recuperare a bunurilor materiale scoase din uz.

Conducerea optimală a unui asemenea proces este condiționată direct de capacitatea sistemului informațional existent de a reflecta corespunzător laturile sale esențiale, oferind astfel o bază de fundamentare științifică a unor variante de decizii compatibile cu desfășurarea reală a acestuia. Indiferent că este vorba despre resursele care provin din sfera producției materiale sau din cea a consumului, considerăm că pentru orice decizie care vizează perfecționarea activității de reciclare este definitorie cantitatea de resurse încorporate în bunurile materiale scoase din uz. În fond, proiectarea și implementarea oricărui sistem de reciclare se justifică din punct de vedere economic numai prin cantitatea de resurse reciclabile și prin costul recuperării și reintroducerii în circuitul economic a unei unități de resursă.

Trebuie precizat însă că problemele complexe ale perfecționării metodelor de investigație și analiză economică a reciclării resurselor se diferențiază net în raport cu sfera de proveniență a acestora. Cînd se afirmă acest lucru se are în vedere faptul că în sfera producției de bunuri materiale se dispune în prezent de unele elemente informaționale utile, care pot fi asamblate într-un sistem informațional adecvat, aferent activității de reciclare a resurselor. O serie de informații necesare conducerii proceselor de producție pot fi utilizate și pentru fundamentarea deciziilor în conducerea activității de reciclare a resurselor încorporate în mijloace de muncă scoase din uz, sau în deșeurile și reziduurile generate de procesele tehnologice. În definitiv, cantitatea de substanțe utile deversată în mediul ambiant de către o unitate productivă depinde de tehnologiile utilizate și poate fi deci reflectată corespunzător în formele actuale de evidență. Pe de altă parte, scoaterea din uz a unor mijloace de muncă este reglementată prin acte normative, ceea ce facilitează proiectarea și implementarea unui **sistem informațional** necesar elaborării și aplicării unor **metodologii adecvate** de determinare a cantității de resurse reciclabile.

Prin prisma considerentelor prezentate, rezultă că preocupările care vizează perfecționarea organizării și conducerii activității de reciclare a resurselor provenite din sfera producției materiale au de pe acum asigurat un material informațional utilizabil, deoarece este vorba de procese perfect controlabile. **Asemenea preocupări trebuie să fie orientate în principal spre adaptarea sistemului informațional la cerințele inventarierii resurselor reciclabile existente la un moment dat în sistemul producției materiale și ale redistribuirii acestora între unitățile productive care le produc și cele care pot asigura valorificarea lor superioară.**

Particularitățile organizării și conducerii activității de reciclare a resurselor

DEZVOLTAREA activității de reciclare a resurselor încorporate în bunuri materiale destinate satisfacerii cerințelor populației în concordanță cu creșterea nivelului de progres și civilizație al societății românești are asigurate în prezent mult mai puține elemente informaționale. Sistemul informațional statistic actual oferă numai unele date referitoare exclusiv la cantitățile de bunuri produse și distribuite populației, prin intermediul comerțului, precum și unele estimări privind cantitatea de bunuri existente în dotarea populației la un moment dat. Această stare de lucruri se explică prin faptul că, în domeniul bunurilor de consum, sistemul statisticii de stat este structurat exclusiv în raport cu cerințele evidențierii nivelului de trai al populației. În asemenea condiții, **el nu poate oferi decît indirect informațiile necesare estimării cantității de resurse reciclabile încorporate în bunurile scoase din uz de către populație.**

În cele ce urmează nu ne propunem o abordare exhaustivă a problemelor complexe legate de proiectarea și implementarea unui sistem informațional aferent activității de reciclare a resurselor încorporate în toate bunurile scoase din uz de către populație. Ne referim în principal la scoaterea din uz a bunurilor de folosință îndelungată, proces care a început să se manifeste destul de recent ca un fenomen de masă, fiind deci mai puțin abordat în paginile literaturii noastre de specialitate. Aceste preocupări au la bază cercetările întreprinse recent de către Institutul de economie industrială în legătură cu posibilitățile de recuperare și reintroducere în circuitul economic a resurselor încorporate în aparate de ra-

dio, televizoare, frigidere și acumulatoare auto scoase din uz.

Apariția și evoluția rapidă a procesului de scoatere din uz, datorită îmbătrînirii parcului existent la populație, fac deosebit de actuale preocupările privind crearea cadrului metodologic și organizatoric al reciclării resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată scoase din uz de către populație, ca **parte componentă a sistemului național de reciclare.** Utilitatea preocupărilor de ordin metodologic trebuie apreciată, după părerea noastră, din mai multe puncte de vedere, dintre care credem că trebuie luate în considerare următoarele :

a) pînă în prezent, problemele de principiu și practice ale procesului de scoatere din uz a bunurilor de folosință îndelungată au fost abordate în paginile literaturii noastre de specialitate exclusiv prin prisma prognozei cererii de înlocuire, ca parte componentă a cererii totale a populației pentru bunuri de folosință îndelungată. Or, procesul de scoatere din uz nu poate fi echivalat cu cel de înlocuire a bunurilor, întrucît modul lor de desfășurare diferă în raport cu factorii specifici care le influențează ;

b) pentru adaptarea sistemului național de reciclare a resurselor la noile condiții ce le va genera evoluția viitoare a înzestrării gospodăriilor populației cu astfel de bunuri și a scoaterii lor din uz, este necesară cunoașterea din timp a acestora, prin utilizarea unor metode de investigație adecvate. Pînă în prezent nu au fost conturate cu claritate modele de previziune susceptibile să ofere cu suficientă precizie informațiile necesare fundamentării științifice a deciziilor ;

c) chiar dacă procesul de scoatere din uz nu se manifestă intens în prezent, în țara noastră, decît pentru anumite tipuri de bunuri, este de așteptat o intensificare a acestuia datorită îmbătrînirii parcului existent pentru alte tipuri. Or, cercetarea economică are sarcina de a sesiza evoluțiile viitoare ale unor procese și fenomene, astfel încît să se asigure din timp condițiile necesare preîntîmpinării unor efecte nedorite ;

d) intensificarea procesului de scoatere din uz este însoțită, de regulă, de unele fenomene economico-sociale mai puțin cercetate, dar perfect previzibile;

e) cercetarea economică poate și trebuie să ofere din timp instrumentarul metodologic necesar activității practice etc.

Prin natura lor, bunurile de folosință îndelungată sînt acele articole care intră în dotarea gospodăriilor populației în vederea satisfacerii unor anumite cerințe spirituale sau de confort ale omului ajuns la un anumit nivel de progres și civilizație. Asemenea bunuri încorporează un volum destul de mare de muncă socială și sînt achiziționate la un preț relativ ridicat. Scoaterea din folosință are loc mai ales în condițiile în care bunurile respective își pierd valoarea de întrebuințare pentru care au fost create. Acest proces este rezultatul influenței mai multor factori economici și sociali, generali sau specifici condițiilor concrete de producție, comercializare și utilizare a bunurilor respective. Din prima categorie fac parte **evoluția în timp** a cantității de bunuri intrate în dotarea populației și **durata efectivă de utilizare** a unui bun. Tocmai acești factori sînt luați în considerare pentru modelarea economico-matematică a procesului de scoatere din uz. În fond, evoluția gradului de dotare și durata efectivă de utilizare a unui bun reflectă implicit condițiile concrete de piață în care au loc producția, comercializarea și utilizarea bunurilor de folosință îndelungată.

Așadar, evoluția procesului de scoatere din uz este condiționată direct de cea a gradului de dotare a populației, care, la rîndul ei, se realizează în condiții concrete de piață. Or, piața bunurilor de folosință îndelungată se constituie sub influența unei multitudini de factori care acționează interdependent. Natura de cele mai multe ori aleatoare a acestor factori, ca și interdependența dintre ei, conferă, prin intermediul pieței, un caracter stohastic procesului de scoatere din uz.

Al doilea element definitoriu în manifestarea procesului de scoatere din uz, care îi conferă acestuia un caracter stohastic, este durata de utilizare înțeleasă ca o rezultantă a acțiunii conjugate a unei multitudini de factori economici, sociali și tehnici în condițiile penetrării masive în dotarea gospodăriilor populației a bunurilor de folosință îndelungată. Este util de precizat că acțiunea factorilor menționați nu afectează caracterul aleator al duratei de utilizare, ci numai forma, parametrii și dinamica distribuției care o descrie.

Am insistat mai mult asupra acestor aspecte, deoarece numai prin prisma caracterului stohastic al procesului de scoatere din uz pot fi formulate cu claritate cerințele perfecționării metodelor de investigație și analiză economică în acest domeniu de activitate. În primul rînd, se deduce că **abordarea unui asemenea proces nu este posibilă prin metode statistico-economice tradiționale, ci numai prin intermediul modelării economico-matematice.** În al doilea rînd, **cimpul de manifestare a fenomenelor ce se cer analizate îl constituie ansamblul gospodăriilor populației,** o colectivitate statistică numeroasă, eterogenă și răspîndită neuniform din punct de vedere teritorial. În aceste

NOTE

Recuperarea recipienților din polietilenă uzați

POTRIVIT UNOR CALCULE, circa 18—20% din producția de materiale plastice este destinată fabricării ambalajelor. Între acestea, recipienții din polietilenă ocupă un loc important. Anual în cadrul Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și maselor plastice se produc peste 10 000 tone recipienți cu volum util cuprins între 10—200 litri, folosiți în marea lor majoritate pentru ambalarea și transportul produselor chimice (acizi organici și anorganici, solvenți, lacuri, vopsele, săruri minerale etc.), cei mai importanți beneficiari fiind marile combinate și întreprinderi ale Ministerului Industriei Chimice.

Deși aceste ambalaje sînt deosebit de rezistente la acțiunea chimică a materialelor transportate, ca și la manipulările și șocurile din timpul manevrărilor, recipienții devin, în timp, neutilizabili și sînt scoși din circuitul economic. Valorificarea acestora pe scară largă poate aduce o importantă economie de mase plastice. Pentru aceasta se impune însă **colectarea centralizată a tuturor recipienților uzați și nerefolosibili,** sortarea în funcție de natura produselor chimice pe care le-au transportat, curățirea, compactarea și măcinarea lor, iar materialul rezultat să fie utilizat din nou pentru fabricarea ambalajelor necesare transportului produselor chimice.

Desigur, realizarea unor secții specializate, centralizate, pentru recuperarea recipienților din polietilenă uzați și reintroducerea acestora în circuitul economic necesită anumite cheltuieli de investiții ; dar, după părerea noastră, acestea sînt mici dacă luăm în considerare avantajele obținute. Ținînd seama că prețul polietilenei recuperate este de aproximativ jumătate din prețul granulelor din polietilenă, se realizează un beneficiu suplimentar de 20 lei pentru fiecare butoi (de 60 litri) nou fabricat. Numai prin recuperarea a circa 10% din producția anuală de recipienți, deci a aproximativ 1 000 tone, se realizează o economie suplimentară de peste 5 mil. lei/an. În acest mod recuperarea cheltuielilor de investiții, numai din economiile suplimentare obținute, se face în circa 12 luni.

După părerea mea, factorii interesați, respectiv Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și maselor plastice din cadrul Ministerului Industriei Chimice și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ar trebui să studieze această problemă și să hotărască măsurile care se impun.

ing. D. CHETRARU
Iași

condiții nu este posibilă reflectarea continuă și exhaustivă, în sistemul informațional curent a totalității actelor individuale de achiziționare, utilizare și scoatere din uz a bunurilor de folosință îndelungată, asigurarea materialului informațional necesar implicînd recurgerea la metode specifice de investigație.

Mijloace de investigație

DESCRIEREA PROCESULUI DE SCOATERE DIN UZ prin intermediul unor modele economico-matematice și previziunea, pe această cale, a cantității de bunuri scoase din uz într-un anumit orizont de timp implică existența a două categorii de informații :

— **loturile de bunuri intrate în dotarea gospodăriilor populației într-o unitate de timp** (vînzările anuale pentru astfel de bunuri) ;

— **distribuția bunurilor scoase din uz în funcție de durata lor reală de utilizare**, care stă la baza determinării probabilităților de ieșire din dotarea populației a bunurilor respective.

Dacă pentru vînzările anuale de bunuri de folosință îndelungată sistemul statistic actual oferă suficiente elemente informaționale, în cazul probabilităților de scoatere din uz este necesară efectuarea unor cercetări specifice.

În asemenea cazuri se recurge la sondaje care au la bază eșantioane formate prin extragerea aleatoare a unui număr de gospodării din ansamblul populației statistice investigate, astfel determinat încît să ofere estimații ale duratei reale de utilizare în limita unor erori controlabile prin metode statistico-matematice. Or, trebuie precizat că în prezent singura cercetare cu caracter permanent bazată pe teoria sondajelor este cea pentru studierea bugetelor de familie. Dar programul observării utilizat în această cercetare nu cuprinde caracteristici prin intermediul cărora să fie posibilă determinarea duratei reale de utilizare a bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz.

Așa se explică de ce în majoritatea cercetărilor care vizează reciclarea resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată scoase din folosință se recurge la efectuarea unor sondaje care au ca scop atît determinarea probabilităților de scoatere din uz, cît și evidențierea posibilităților de recuperare a bunurilor uzate de la populație. În cazul cercetărilor întreprinse de către Institutul de economie industrială în anul 1979, sfera de cuprindere a sondajelor a fost limitată din punct de vedere teritorial la gospodăriile populației din Capitală (exclusiv comunele suburbane).

În proiectarea sistemului de eșantionaj s-a plecat de la ipoteza că gospodăriile populației Capitalei au efectuat înlocuiri de bunuri de folosință îndelungată în proporție de cel puțin 40%. O asemenea ipoteză s-a conturat din analiza datelor disponibile privind numărul abonamentelor la radio și televiziune. Pe această bază, eșantionul a fost dimensionat la 2 300 gospodării, astfel încît să ofere estimații ale unor proporții afectate de erori de maximum 5%, în limitele unei probabilități de 95%. Dacă în cazul aparatelor de radio exista a priori certitudinea că populația a efectuat înlocuiri în proporție de peste 40%, din rezultatele investigațiilor s-a dedus că ipoteza care a stat la baza proiectării sistemului de eșantionaj s-a verificat în cazul televizoarelor (înlocuite în proporție de 33,4%) și al frigiderelor (36,9%), iar pentru proporția înregistrată la mașinile electrice de spălat rufe (13%) eșantionul utilizat nu putea oferi estimații valide.

Pentru a se determina în ce măsură estimațiile obținute prin intermediul sondajelor sînt afectate de erori, acestea au fost utilizate pentru calculul volumului vînzărilor anuale din perioada 1972—1978 și s-au comparat cu cele reale. Faptul că în cazul tuturor bunurilor cercetate datele calculate nu se abat cu mai mult de 5% de la cele reale oferă suficientă încredere în utilizarea informațiilor culese pentru analiza unor aspecte legate de scoaterea din uz. Pe de altă parte, s-a putut evidenția faptul că sondajul poate fi utilizat în asemenea cercetări, constituind singurul mijloc de culegere a informațiilor necesare. De altfel, acest procedeu este utilizat frecvent în cercetările similare efectuate în alte țări. Astfel, Institutul național de statistică și studii economice din Franța efectuează anual o cercetare prin sondaj referitoare la înzestrarea gospodăriilor populației cu diferite bunuri de folosință îndelungată, în al cărei program de cercetare sînt incluse și caracteristicile prin intermediul cărora este posibilă studierea procesului de reînnoire a parcului existent la populație.

Din prezentarea succintă a principalelor aspecte referitoare la metodele de investigație și analiză economică din domeniul reciclării resurselor se poate deduce că ridicarea nivelului calitativ al organizării și conducerii acestei activități presupune, mai ales în cazul bunurilor uzate de la populație, îmbinarea judicioasă a surselor tradiționale de informații cu cele culese prin sondaje. O asemenea cerință derivă din imposibilitatea realizării în practică a unor cercetări cu caracter exhaustiv privind scoaterea din uz a bunurilor de folosință îndelungată și din necesitatea utilizării unor modele economico-matematice adecvate, care nu au asigurat în prezent materialul informațional necesar. Realizarea acestui deziderat implică însă intensificarea eforturilor specialiștilor îndeosebi în domeniul proiectării și implementării unor sisteme de eșantionaj în rîndul gospodăriilor, capabile să asigure integrarea sondajelor în sistemul informațional aferent activității de reciclare a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz.

dr. Vasile BOGDAN

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Lucrările efectuate de un laborator din Columbus, Ohio (S.U.A.) deschid perspective promițătoare pentru obținerea unui gaz combustibil cu randament ridicat și nepoluant, folosind resurse care se reînnoiesc continuu — energia solară și biomasa. El constă dintr-un amestec de hidrogen și hidrocarburi ușoare. Prin hidratarea microbiologică a biomasei lignocelulozice (deșeuri de trestie de zahăr, de porumb, rumegus de lemn ș.a.) se obțin acizi organici — propionic, butiric ș.a. — care sînt utilizați pentru suprimarea degajărilor de oxigen în procesul de fotoelectroliză a apei cu ajutorul luminii solare. Rezultă hidrogen și (prin oxidarea anodică a ionilor de acizi organici) metan, plus bioxid de carbon (care poate fi ușor separat). Procedeul va putea fi utilizat pe scară industrială, prin integrarea unor unități de tratare a biomasei și de fotoelectroliză.*

● *Acțiunea de folosire eficientă și reciclare a materiilor prime și materialelor include, în R.D. Germană, și un sistem organizat de recuperare a ambalajelor. Organizațiile comerciale pentru produse industriale sînt obligate să restituie producătorilor de televizoare, frigidere, mașini de spălat etc. ambalajele folosite la transport și depozitare ; în decurs de un an au putut fi reutilizate în acest mod circa 300 mii de ambalaje. Sarcinile de recuperare se referă și la cutiile de carton pentru ambalarea colectivă a produselor de consum alimentare, chimice ș.a. ; numai în regiunea Gera, întreprinderile comerțului cu ridicata au restituit industriei, într-un an, circa 3,4 milioane de bucăți.*

● *În ultimii ani, ministerul britanic al energiei a desfășurat o amplă acțiune de informare a întreprinderilor industriale asupra măsurilor tehnologice, gospodărești și de altă natură, capabile să diminueze consumurile de energie. Au fost editate broșuri pe teme ca : utilizarea rațională a aburului, a aerului comprimat, alegerea și întreținerea sistemelor de iluminat, de încălzire etc. ; de asemenea, s-au realizat filme documentare. Un serviciu telefonic gratuit oferă posibilitatea de a consulta direct experți în materie. Întreprinderile pot apela gratuit la concursul unui corp de specialiști, pentru studii-diagnostic cu durata de o zi asupra utilizării raționale a energiei în clădirile de producție și spațiile comerciale ; totodată, li se înlesnește financiar efectuarea de studii mai aprofundate (în cîteva sute de întreprinderi, ele au indicat măsuri care dau posibilitatea realizării unor economii de 10 — 20%). La nivelul național a fost organizată o asociație tehnico-profesională, cu filiale locale, a responsabililor cu energia din întreprinderi, iar pentru documentarea acestora se editează o revistă cuprinzînd cele mai noi informații în legătură cu economisirea energiei și materiilor prime.*

● *La expoziția internațională de mașini textile ce a avut loc în toamna anului trecut la Hannover (R.F.G.) a fost prezentată o linie tehnologică completă pentru țesătorii, care poate folosi ca materii prime numai deșeuri. Această premieră mondială s-a bucurat de interesul deosebit al specialiștilor.*

Puncte de vedere

Relațiile consiliului unic agroindustrial cu unitățile sale componente

AȘA CUM ESTE concepută realizarea în practică a hotărîrii C.C. al P.C.R. din februarie 1979, consiliul unic agroindustrial face parte din orizontul organizațional microeconomic, avînd autonomie gestionară. Consiliul unic agroindustrial se conturează, în viitor, ca o mare unitate agroindustrială autonomă, cu funcții conexe în cadrul mecanismului economic. Problema care se pune este aceea a implementării treptate a trăsăturilor autonomiei gestionare, a funcțiilor și atributelor conducerii, caracteristice unităților autonome.

În prezent există unele elemente și trăsături ale autogestiunii economice, ce se regăsesc în sistemul actual de organizare a consiliului unic agroindustrial. Așa, de pildă, acesta este titular de plan, întocmind deci un plan propriu, unitar pe consiliu, care reprezintă suma planurilor unităților componente. Pe baza indicatorilor de plan primiți de la organul ierarhic superior, a tehnologiilor unitare stabilite pe întregul consiliu pentru principalele culturi și a celorlalte elemente de fundamentare a planului, se definitivează atît planul propriu de producție, cît și bugetul de venituri și cheltuieli. Acestea se supun spre aprobare organelor colective de conducere ale unităților agricole componente, conducerii consiliului unic agroindustrial și organelor agricole județene. Se desprinde ideea că în prezent consiliul are, cu prioritate, trăsăturile unui organ de coordonare și îndrumare a activității unităților economice componente.

Intensificarea și coordonarea acțiunilor de cooperare între diferite forme de întreprinderi agricole și neagricole, amplasarea culturilor pe asolamente și sole indiferent de forma de proprietate, stabilirea tehnologiilor unitare etc., sînt competente ce pot să-i confere consiliului posibilitatea de a deveni un for de decizie în microzona agricolă respectivă. Totodată, creșterea rolului consiliului agroindustrial în procesul de integrare pe orizontală și pe verticală, prin larga dezvoltare a cooperării dintre toate unitățile componente, poate să-i adauge în viitor noi trăsături ce caracterizează autonomia gestionară.

MĂSURILE preconizate au în vedere dezvoltarea consiliului agroindustrial ca o unitate economică titulară de plan, cu personalitate juridică și cont la bancă — toate acestea fiind trăsături ale autogestiunii economice, antrenînd atribuții și drepturi de decizie. Problema care se pune este aceea a realizării lor consecvente în practică. Deocamdată, consiliile unice agroindustriale au posibilități mai reduse de a lua decizii, autonomia lor fiind limitată.

În această etapă, se pun probleme deosebite în ceea ce privește găsirea celor mai potrivite relații economice între consiliul agroindustrial și unitățile agroindustriale autonome (de producție, prelucrare, desfacere) de pe raza sa de activitate. Aceste relații trebuie să asigure condiții pentru funcționarea optimă a tuturor componentelor noului mecanism economico-financiar, precum și cointeresarea materială la toate nivelurile organizatorice. În forma preconizată, consiliul agroindustrial apare ca pol integrator pentru toate activitățile de pe raza sa, inclusiv cele industriale.

Pentru a promova o adevărată dezvoltare agroindustrială este necesar să se creeze diferite industrii de prelucrare a produselor agricole în cadrul consiliului. Relațiile dintre respectivele unități de prelucrare și unitățile agricole producătoare de materii prime trebuie așezate exclusiv pe baze economice. Se impune a fi stabilită o corelare justă între prețurile produselor agricole și costurile acestora — tot așa de imperios ca și corelarea veniturilor realizate de industriile prelucrătoare de materii prime agricole cu cele ale întreprinderilor agricole care le produc.

CE RAPORTURI există între consiliul unic agroindustrial și întreprinderile agricole autonome, între acesta și celelalte unități economice (de producție și servire), unități de cercetare, de învățămînt etc. ? Ce evoluție pot avea aceste raporturi și ce elemente de perfecționare pot să apară în această etapă și în viitor ?

Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii este unitatea economică autonomă, căreia i s-a conferit rolul de principal organizator al producției în cadrul fiecărui consiliu agroindustrial. Prin intermediul S.M.A., consiliul agroindustrial își realizează funcția de coordonator al activităților de mecanizare, chimizare, irigații etc. din întreprinderile agricole de stat, cooperatiste, asociațiile intercooperatiste, asociațiile de stat și cooperatiste etc. De altfel, la nivelul consiliului agroindustrial se elaborează, încă în această etapă, tehnologii unitare pentru fiecare cultură și se întocmește un program unitar de mecanizare, de care răspunde sectorul unic de mecanizare, prin secțiile existente în fiecare unitate agricolă. Pentru folosirea cît mai economică a îngrășămintelor chimice și pesticidelor se vor întocmi, de asemenea, programe unice de fertilizare, de erbicidare a culturilor și de combatere a bolilor și dăunătorilor. Răspunderea principală a exploatării sistemelor de irigații o va avea tot stațiunea de mecanizare a agriculturii, prin formațiile sale specializate pentru irigații, constituite din mecanizatori și udători.

Practic, întregul aparat tehnic esențial al producției agricole, prin care se realizează mecanizarea, chimizarea, irigarea, precum și asigurarea forței de muncă calificate în aceste direcții au trecut în competența stațiunii de mecanizare.

Experiența întreprinderilor agricole de stat a demonstrat că efectuarea în bune condițiuni a lucrărilor mecanice depinde de sistema de mașini cu care acestea sînt dotate și, în egală măsură, de organizarea muncii și a producției. Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, respectiv secția de mecanizare din fiecare unitate agricolă, va putea să realizeze acest lucru numai dacă va avea puteri largi de decizie și răspunderi nemijlocite în unitatea în care lucrează mașinile, tractoarele, mecanizatorii. Chiar dacă retribuirea acestora depinde direct de rezultatele producției realizate, faptul că unii gestionează pămîntul și alții mijloacele tehnice poate crea dificultăți organizatorice sensibile. Prezența mai multor factori de decizie nu poate fi evitată doar prin simpla declarare a S.M.A.-ului ca principal organizator al producției în întreprinderile de stat și cooperatiste. Credem că această funcție poate fi exercitată din plin numai în condițiile găsirii soluțiilor cele mai potrivite pentru asigurarea utilizării unitare a factorilor principali ai producției agricole — pămînt, mijloace tehnice, forță de muncă.

Concentrarea tractoarelor și a principalelor mașini agricole într-un centru unic, are, desigur, nenumărate avantaje economice. Folosirea mai eficientă a mașinilor este unul din scopurile importante care se urmărește prin luarea acestei măsuri, dar pentru a atinge acest scop nu trebuie scăpată din vedere importanța creșterii producției agricole, prin efectuarea la timp și de calitate a tuturor lucrărilor mecanice. Simpla concentrare a tractoarelor și mașinilor agricole într-un centru mecanic unic, fără ca acesta să aibă suficiente posibilități de a decide cu privire la organizarea activității de producție în întreprinderile agricole poate să ducă — în unele cazuri — în condițiile desfășurării activității pe suprafețe de zeci de

mii de hectare și ale dotării existente — la perturbații notabile.

Se întrevăd, desigur, tendințe de organizare a activității după modelul oferit de industrie. Nu trebuie, însă, neglijat specificul producției agricole care, printre altele, constă în faptul că activitatea se desfășoară pe suprafețe mari și că mașinile se deplasează la locul de muncă cu foarte importante consumuri de carburanți și lubrifianți. Optimizarea distanțelor de transport, atît pentru mașini și tractoare cît și pentru mijloacele de transport, constituie, în această epocă a crizei de surse energetice, un factor limitativ de care nu se poate face abstracție în procesul de organizare a activității agricole. Necesitatea luării unor măsuri organizatorice diferențiate este confirmată și de modelele practicate în întreprinderile specializate (de tip industrial) în creșterea porcilor, păsărilor, taurinelor etc.

ELEMENTUL NOU intervenit în relațiile întreprinderilor subordonate consiliului unic agroindustrial îl constituie organizarea pe teritoriu a asolamentelor unice, indiferent de forma de proprietate asupra pămîntului. În aceste condiții sola devine veriga de bază în organizarea teritoriului, în amplasarea culturilor și executarea lucrărilor agricole. Asolamentul unic trebuie să aibă însă nu numai un caracter tehnic, ci și unul organizatoric. Considerăm că noul concept organizatoric reprezintă un pas important spre perfecționarea relațiilor de producție din agricultură. În această ipoteză este necesară o schimbare de optică atît în ceea ce privește cooperarea între unitățile componente, cît și în amplasarea pe teritoriul țării a diferitelor industrii de prelucrare a materiilor prime agricole.

Cooperarea în cadrul consiliului unic agroindustrial are ca scop principal introducerea pe scară largă a tehnicii și tehnologiilor moderne, consolidarea economică și organizatorică a unităților participante la acțiunile de cooperare, folosirea rațională a pămîntului, forței de muncă și a tuturor resurselor, valorificarea superioară a producției agricole în scopul creșterii eficienței economice a acesteia.

Acțiunile de cooperare se organizează pe bază de contract de cooperare, sub conducerea consiliului unic agroindustrial. Un element pozitiv în cadrul măsurilor ce se preconizează a fi luate în etapa a doua de înfăptuire a noului sistem de conducere și organizare a agriculturii îl constituie faptul că în cadrul acțiunilor de cooperare, unitatea coordonatoare este cea care a obținut cele mai bune rezultate în domeniul respectiv de activitate. Păstrarea unei largi autonomii în cadrul acestor acțiuni de cooperare constituie o etapă tranzitorie. Preluarea de către consiliul unic a unor atribuții ce-i permit să hotărască dezvoltarea globală și integrată a unităților agricole și de prelucrare industrială de pe raza sa de activitate va limita în viitor autonomia unităților componente, autonomie ce nu trebuie absolutizată. Desigur, această limitare nu trebuie să aibă un caracter administrativ, ci să se realizeze în condițiile folosirii intense a pîrghiilor economice: sistem de retribuire, prețuri, credite etc., în cadrul creat de noul mecanism economico-financiar.

Transformarea consiliului unic agroindustrial dintr-o unitate economică coordonatoare, într-un for de decizie cu puteri largi, în limitele cerute de interesele generale ale societății ce sînt sintetizate în planul național unic, reprezintă o revoluție nu numai în sistemul de conducere și organizare, ci și în cel al relațiilor de producție din agricultură. În această ipoteză, relațiile dintre consiliul unic și unitățile de producție, prelucrare, desfacere, cercetare științifică, învățămînt etc. îmbracă trăsături noi, asemănătoare cu cele din industrie. Organizarea științifică a întregului lanț agroalimentar, pe baza circuitului materiilor prime agricole, cu prioritate în cadrul consiliului agroindustrial, ar fi o cale importantă de creștere a eficienței economice în agricultură și de valorificare superioară a unor resurse care au rara calitate de a se autoreproduce. Amplasarea întreprinderilor de prelucrare a materiilor prime agricole cît mai aproape de sursa lor de producere a acestora este o necesitate de ordin economic și social (de pildă, costul combustibilului folosit pentru transportul materiilor prime agricole la distanțe mari, pentru a fi prelucrate, duce la creșterea însemnată a cheltuielilor materiale de producție din întreprinderile industriale). Dezvoltarea rurală integrată este azi o importantă cale de reducere a consumurilor materiale și energetice, a cheltuielilor și totodată, factor esențial de progres economico-social al satului.

În orientarea implantării noilor întreprinderi de prelucrare a produselor agricole trebuie avut în vedere și obiectivul stabilizării forței de muncă în zonele agricole consacrate, prin: practicarea sistemului cu timp de lucru parțial în agricultură — sau într-o perioadă a anului în agricultură, iar în alta în industriile de prelucrare a produselor agricole de sezon; dezvoltarea industriilor artizanale în centrele rurale; o largă cooperare a producătorilor individuali și a tuturor locuitorilor satelor cu industriile de prelucrare, cu unitățile agricole sau de valorificare (pentru creșterea porcilor, păsărilor, taurinelor, iepurilor de casă, albinelor, animalelor de blană etc.). Toate aceste posibilități create de noul sistem de conducere unitară a agriculturii ar putea duce la creșterea în mai mare măsură a aportului acestei ramuri la procesul general de dezvoltare economică.

CONSIDERĂM că, dintre măsurile principale ce ar contribui la reușita conceptului și practicii vizînd noua conducere și organizare a agriculturii, fac parte următoarele:

— organizarea științifică a teritoriului agricol al întregii țări;

— realizarea în practică și la parametrii calitativi prevăzuți a tuturor măsurilor stabilite în documentele de partid și de stat, cu privire la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii;

— eforturi eficiente de calificare și stabilizare a forței de muncă în agricultură — pe căi prioritar economice;

— corelarea optimă a prețurilor produselor agricole cu cele ale produselor industriale, în vederea asigurării unui echilibru dinamic între industrie și agricultură, ca ramuri de bază ale economiei naționale;

— acordarea unor atribuții largi consiliilor unice agroindustriale în conducerea și organizarea producției, cu respectarea intereselor societății și ale lucrătorilor din unitățile componente.

Așezarea pe baze economice a întregului sistem de relații dintre consiliul unic agroindustrial și unitățile economice, precum și dintre acestea și lucrătorii săi, prin practicarea unor sisteme unice de retribuire a muncii și îmbunătățirea formelor de cointeresare materială a tuturor producătorilor sînt elemente care, alături de organizarea științifică a producției și muncii, vor asigura creșterea producției agricole, a calității și eficienței tuturor activităților din această importantă ramură a economiei naționale.

conf. Letiția ZAHIU

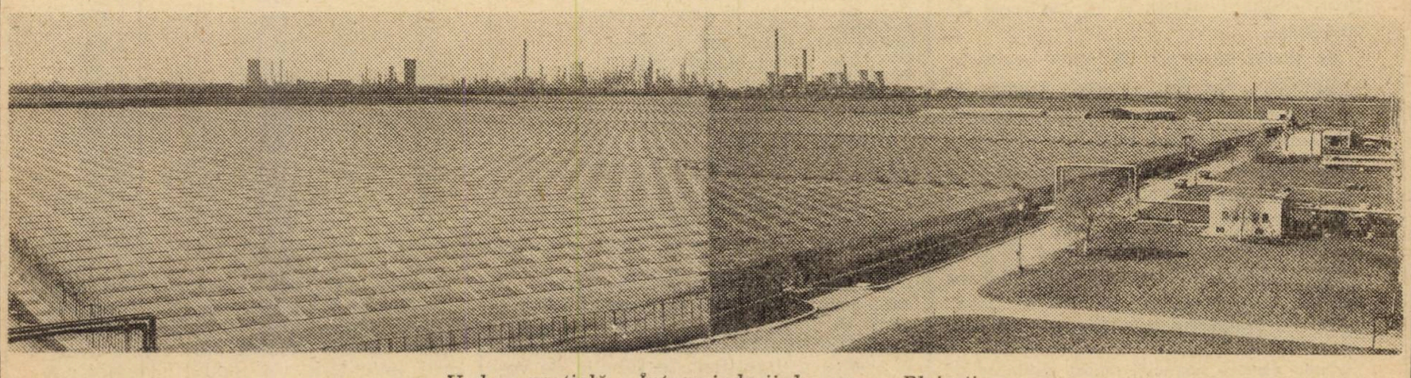

Vedere parțială a Întreprinderii de sere — Ploiești

ANCHETA „R.E."

CONSULTAREA CONSUMATORILOR ÎN FUNDAMENTAREA DEZVOLTĂRII SERVICIILOR (II)

Efectele directe și indirecte ale omogenizării spațiale a rețelei

LOCUL de adresare constituie un indicator important al nivelului organizării în profil teritorial a acestei activități.

Pe baza rezultatelor anchetei de teren a reieșit o distribuție spațială a cererilor pentru serviciile gospodărești redată în graficul nr. 2.

GRAFICUL NR. 2

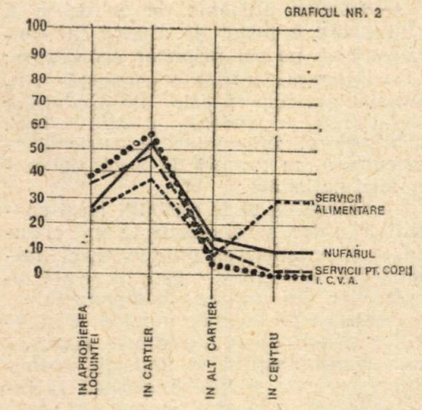

Se poate observa că ponderea adresărilor în apropierea locuinței și în cartier este de circa 62% pentru servicii alimentare, 76% pentru Nufărul, 85% la serviciile pentru copii și 93% pentru serviciile I.C.V.A., ca date medii la nivelul Capitalei. Pe cartiere și zone de rezidență, după cum se poate constata din schema din pag. 15, există însă diferențieri importante în ce privește gradul de satisfacere a cererii de servicii de profil lîngă locuință și în cartierul de rezidență.

Se poate observa că, spre exemplu, populația din două zone situate în cartiere distincte (zona 13 din cartierul Pantelimon și zona 40 din cartierul Giulești) își pot satisface cererea în cartierele respective în proporții diferite. Principala cauză desigur că o constituie nivelul diferit de dotare al celor două cartiere. Dotarea prioritară cu unități prestatoare de servicii a unor zone (de exemplu zona 16) din perimetrul central este o consecință a modului tradițional de aglomerare a dotărilor urbane în zona centrală.

Întrucît serviciile analizate sînt de strictă necesitate pentru populație (unele din ele cu frecvență de utilizare zilnică), va trebui ca în viitor să se acționeze pentru orientarea și satisfacerea cerințelor de acest gen în mai mare măsură în cartierul de rezidență, stabilindu-se la acest nivel un echilibru cantitativ și calitativ între cerere și ofertă.

Un mare potențial pentru servicii de calitate

MODUL în care unitățile prestatoare de servicii gospodărești rezolvă cererea rezultă din răspunsurile date de populație, la întrebarea : „În ce condiții ați apela sau ați utiliza mai frecvent serviciile... ? Modul cum se distribuie răspunsurile populației investigate este indicat în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3
— % —

Grupa de servicii	Condiții enumerate					
	Calitate mai bună	mai aproape de locuință	personal mai amabil	scurtarea duratei de execuție	preț accesibil	executat în gospodărie
Servicii de alimentație publică	24,4	8,2	9,8	9,2	17,7	30,7
Nufărul	37,8	9,8	2,4	16,0	4,2	29,8
Servicii pentru copii	10,1	8,3	10,4	—	—	71,2
I.C.V.A.	35,3	13,7	18,1	32,9	—	—

Efectele unor astfel de măsuri pot fi atît directe : satisfacerea la un nivel calitativ superior a cerințelor populației, reducerea timpului cheltuit pentru apelarea la servicii, scăderea duratei de așteptare pentru satisfacerea cererii etc. — cît și indirecte, pe plan social și economic mai larg : înlăturarea disfuncționalităților de la unele unități datorate cererii mari provenite din alte cartiere ; dezaglomerarea mijloacelor de transport în comun la care recurg cei ce se deplasează dintr-o zonă în alta exclusiv pentru servicii : posibilitatea unei repartizări judicioase în spațiu a unităților, în funcție de volumul cererii etc.

Întrucît printre condițiile de calitate sînt indicate și aspecte cum ar fi : personal mai amabil, precum și scurtarea duratei de execuție, rezultă că alături de problemele de dezvoltare a rețelei, sînt de rezolvat și unele probleme organizatorice și de pregătire a cadrelor.

În condițiile unei oferte corespunzătoare calitativ, pe tipuri de servicii, cererea potențială — în raport cu cererea actuală — s-ar prezenta cu structura apreciată în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4
— % —

Tipul de serviciu	Cereri		Potențial de dezvoltare
	actuale	potențiale	
Casă de comenzi	23,4	36,2	+ 12,8
Restaurant — pensiune	14,4	28,1	+ 13,7
Abonament la produse lactate	6,5	33,5	+ 27,0
Abonament la casă de comenzi	—	24,4	+ 24,0
Casă de comenzi la locul de muncă	2,5	18,6	+ 16,1
Bucătărie de bloc	0,7	6,0	+ 5,3
Rețele alimentare prin telefon	1,1	12,6	+ 11,5
Pregătirea mesei la domiciliu	0,7	5,0	+ 4,3
Spălătorie	33,1	42,2	+ 9,1
Curățătorie	69,2	71,0	+ 1,8
Spălat — călcat la domiciliu	3,1	13,0	+ 9,9
Curățenia locuinței	5,5	21,9	+ 16,4
Amenajarea locuinței	5,5	21,9	+ 16,4
Transportul mărfurilor la domiciliu	14,0	35,2	+ 21,2
I.C.V.A.	78,3	80,7	+ 2,4
I.C.V.A. prin telefon	2,6	34,5	+ 31,9
Casă de comenzi produse nealimentare	1,6	13,8	+ 12,2
Închirieri piese de mobilier	—	0,9	+ 0,9

Conform datelor prezentate, creșterea cererii s-ar situa aproximativ între 1% și 32%. Tipurile de servicii se ordonează, în funcție de mărimea creșterii cererii potențiale, în modul următor : 8 servicii — în intervalul de creștere de

Prima parte a anchetei a fost publicată în nr. 3/1980 al revistei.

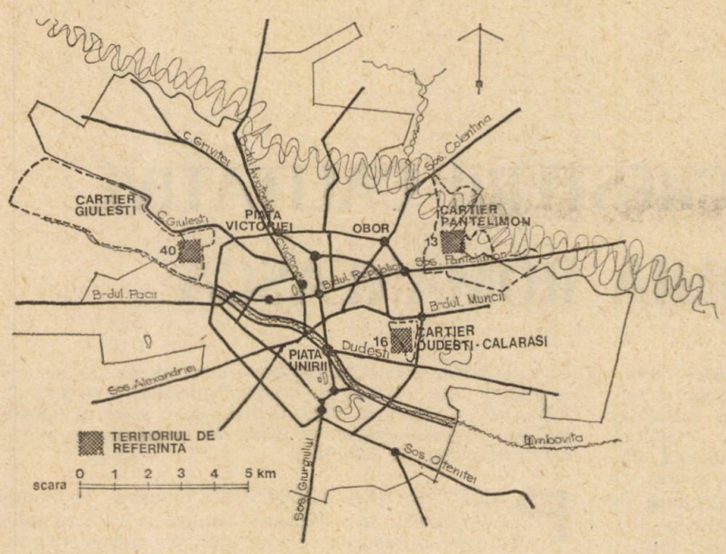

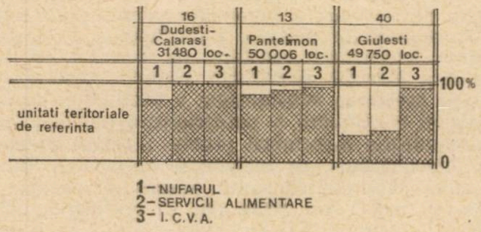

la 1% la 10%; 6 — de la 11% la 20%; 4 — de la 21% la 32%.

Față de cererea actuală, creșterile cele mai mari ale cererii potențiale ar urma să le înregistreze serviciul I.C.V.A. prin telefon (32%), abonamentul la lactate (27%), abonamentul la casa de comenzi (24%), precum și transportul mărfurilor la domiciliu (21%).

Deși datele cercetării arată că serviciile „Nufărul" înregistrează o pondere aproximativ dublă a aprecierilor satisfăcătoare față de I.C.VA., totuși creșterea cererii potențiale față de cererea actuală ar urma să fie, în cazul ambelor servicii, numai de 2%. Explicația constă în aceea că serviciile analizate, fiind de extremă necesitate, sînt utilizate de către populație chiar și în condițiile unei calități mai slabe (I.C.V.A.). Pentru perspectiva anilor '80 se poate afirma că plafonul maxim al cererii s-ar stabili în jurul procentului de 71% pentru curățătorie și 81% pentru I.C.V.A., restul populației urmînd să-și rezolve problemele de acest gen prin alte mijloace.

Unele concluzii și propuneri

1. Întrucît energia și materiile prime trebuie economisite la maximum, este imperios necesară industrializarea serviciilor în general și a serviciilor gospodărești în special. Introducerea pe scară largă a metodelor industriale în organizarea unor activități de servicii ar contribui la mai buna utilizare a capacităților, la creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor de combustibili, energie electrică și materiale. De asemenea, printr-o mai bună distribuire a unităților în teritoriu în funcție de numărul populației care formulează cereri, s-ar realiza o economie de timp individual și social și prin aceasta, implicit, o creștere a calității vieții.

2. Pentru diversificarea prestărilor de servicii gospodărești, propunem să se inițieze — mai întîi cu titlu experimental — noi profile, de genul celor prezentate în tabelul nr. 4, urmînd ca treptat, pe măsura formării cererii, ele să fie dezvoltate.

3. Extinderea acelor servicii existente, față de care cererea potențială a populației este în creștere — eventual utilizînd căi noi de satisfacere a cerințelor : abonamente, instalarea de mașini automate în spălătoriile comune ale blocurilor de locuit etc.

4. Înființarea de unități în zonele puțin dotate. De asemenea, considerăm necesară înființarea experimentală a unor unități provizorii, pentru tipurile de servicii care înregistrează cereri sezoniere mari.

5. Gruparea în aceleași puncte — centre de interes*) — a serviciilor cu caracteristici comune din punctul de vedere al frecvenței de utilizare și al naturii acestora.

6. În scopul fundamentării științifice a serviciilor, sînt necesare extinderea și intensificarea activității de studiere a cererii populației față de acest sector al economiei, informarea curentă a populației privind diversificarea profilelor de servicii, adresa și telefonul dispeceratelor ce vin în întîmpinarea consumatorului.

Traila CERNESCU
Șerban POPESCU-CRIVEANU
Radu IOANID

*) Vezi Arhitectura, nr. 4/1975 : „Unele observații și idei privind centrul Capitalei (II). Circulația pietonală — abordare de ansamblu".

Hotelul balnear „Hebe" din Sîngeorgiu-Băi

REPERE ALE CREȘTERII CALITATIVE ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

ASA CUM nivelele și corelațiile creșterii economiei românești o dovedesc, actualul cincinal continuă procesul revoluționar de trecere pe primul plan al laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale, preocupările pentru accentuarea și aprofundarea procesului de optimizare a creșterii eficienței. Sporirea mai rapidă a venitului național în raport cu cea a produsului social, a producției nete industriale față de producția globală, a volumului comerțului exterior față de producția industrială, accentuarea sporirii productivității muncii în industrie ; creșterea însemnată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, reducerea importantă a costurilor totale de producție, în mod deosebit pe baza diminuării cheltuielilor materiale ; introducerea noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea unităților economice, pe participarea oamenilor muncii la beneficii și folosirea valorii producției nete și fizice ca indicatori de bază ai planului — sînt corelații și premise, expresii și condiții definitorii ce evidențiază accentuarea preocupărilor pentru calitate, eficiență și competitivitate în toate sectoarele de activitate.

După cum este cunoscut, în concordanță cu exigențele mereu sporite ale creșterii nivelului de trai și îmbunătățirii calității vieții întregului popor, Congresul al XII-lea al P.C.R. a dezbătut și adoptat documente de o excepțională importanță pentru înfăptuirea acestui scop suprem al politicii partidului nostru, în condițiile realizării unei dezvoltări dinamice, îndeobște calitative, economico-sociale a României. În cincinalul următor, țara noastră va depăși stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare, parcurgînd o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului, pe drumul spre societatea comunistă. Prin obiectivele propuse, deceniul 1981—1990 va asigura îndeplinirea în linii mari a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, realizîndu-se astfel un progres important în ce privește apropierea de nivelul economic al țărilor dezvoltate.

În scopul înfăptuirii obiectivelor generale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, cincinalul următor va asigura — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XII-lea Congres al partidului — **creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare, în vederea satisfacerii într-o tot mai mare măsură a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.** Ne vom referi în continuare la cîteva elemente calitative de bază ale dezvoltării economico-sociale în perioada următoare.

Se va consolida în continuare rolul industriei de ramură conducătoare în economie. Cerințele optimizării dezvoltării economiei în etapa actuală impun cu necesitate, pe primul plan, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată.

Înfăptuirea acestei priorități presupune intensificarea activității de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte și substanțe naturale, creșterea factorului final de recuperare a țițeiului, utilizarea cărbunilor în producția de energie electrică și termică, valorificarea potențialului hidroenergetic, construcția de centrale nuclearo-electrice, folosirea de noi surse de energie și a energiilor neconvenționale, îmbunătățirea continuă a organizării și exploatării sistemului electroenergetic național, aplicarea unui regim sever de economisire a petrolului și gazelor, a tuturor combustibililor și energiei în condițiile restructurării în această direcție a industriei și întregii economii. Ca urmare a acestor orientări, în anul 1985 se prevede realizarea unei producții de 72—75 milioane tone lignit, de peste 13 ori mai mare față de 1965, creșterea ponderii centralelor pe bază de cărbune și șisturi bituminoase în balanța energetică a țării la cel puțin 55%, față de 40% în 1980, utilizarea în măsură sporită a potențialului hidroenergetic, intrarea în funcțiune a primei centrale atomoelectrice de 660 MW.

PREOCUPAREA SUSȚINUTĂ pentru economisirea combustibilului și a energiei asigură echilibrul balanței energetice, reducerea consumului de energie primară pe unitatea de venit național. De asemenea, organizarea unei veritabile industrii de reciclare a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor permite introducerea în circuitul economic a unor importante cantități de resurse, cu consecințe pozitive asupra întregii dezvoltări economico-sociale a țării. Urmărindu-se creșterea substanțială a producției de cărbuni și valorificarea în continuare a potențialului hidroenergetic, încă în 1980, în condițiile menținerii practic la nivel constant a extracției de hidrocarburi, se realizează acoperirea din resurse proprii a circa 80% din consumul intern de energie primară, înfăptuindu-se astfel un prim pas în realizarea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea al partidului de a asigura, în deceniul viitor, independența energetică a țării.

Ca prioritate a viitorului cincinal, procesul de restructurare a industriei se va realiza prin creșterea mai rapidă a ramurilor de prelucrare superioară, intensivă, avansată — ceea ce va avea ca rezultat obținerea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie, cu o valoare economică ridicată, care înmagazinează muncă de înaltă calificare, creativitate tehnico-științifică. Construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, urmînd să înregistreze un ritm mediu anual de circa 12%. Chimia orientată mai hotărît spre valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, va înregistra un ritm mediu anual de aproape 10%.

Industria materialelor de construcții și prelucrarea lemnului, este orientată spre acoperirea cerințelor programului de investiții și a nevoilor populației iar industria ușoară spre îmbunătățirea structurii sortimentale și a calității produselor, valorificarea superioară a materiilor prime naturale și sintetice din țară ; industria alimentară, are ca trăsătură esențială, asimilarea de noi sortimente, cu un conținut nutritiv ridicat, urmînd să se dezvolte cu peste 8% ritm mediu anual. Toate acestea pun în lumină un dinamism ridicat al dezvoltării ramurilor producției industriale și deopotrivă orientări fundamentale care vizează modernizarea structurii acestor ramuri corespunzător criteriilor de raționalitate economică și tehnico-științifice.

Industriile electronică și electrotehnică se vor dezvolta într-un ritm mediu anual de circa 13%, producția de mașini unelte va crește de 2,2 ori față de 1980, iar mecanica fină va spori de aproape 3 ori, asigurînd practic întregul necesar de echipamente hidraulice și pneumatice, precum și elementele pentru cibernetizarea întregii producții. Concomitent, se va extinde producția de utilaje tehnologice de mare competitivitate, cu grad ridicat de automatizare, se va dezvolta industria aeronautică și de utilaje pentru centrale atomoelectrice, se va trece la reproiectarea întregii game de motoare cu combustie internă pentru reducerea substanțială a consumului de carburanți.

Pregnante procese calitative va cunoaște și industria chimică. Menținînd cantitatea de țiței supusă prelucrării la nivelul anului 1980, actualul cincinal va marca ridicarea substanțială a gradului de chimizare, ceea ce va avea ca rezultat creșterea producției de mase plastice de aproape 1,7 ori, a fibrelor și firelor sintetice de 1,8 ori, a cauciucului sintetic de circa 1,6 ori, iar producția de îngrășăminte chimice va ajunge la 5 milioane tone. Dezvoltarea chimiei de sinteză fină și mic tonaj, a producției de medicamente, coloranți, de pigmenți organici și produse cosmetice, a producției de detergenți ca și a chimiei organice va avea ca rezultat sporirea în însemnată măsură a con-

tribuției acestor sectoare la satisfacerea necesităților economiei naționale și la export.

Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării ramurilor industriale va fi favorizată, în cincinalul următor, de perfecționarea standardelor în concordanță cu exigențele progresului tehnic, înzestrarea unităților cu echipamente de măsură și testare, întărirea controlului tehnic pe toate fazele procesului de producție, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, perfecționarea normării tehnice a consumurilor materiale și energetice și optimizarea cooperării în producție. În acest cadru un accent deosebit se pune pe gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor, ca și pe organizarea recuperării și refolosirii integrale a materiilor prime, astfel încît pe această cale să se acopere cel puțin 40—50% din nevoile interne la fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, evitîndu-se cu desăvîrșire risipa sau cheltuirea lor nerațională.

O prioritate esențială a cincinalului și perioadei următoare este legată de înfăptuirea unei profunde **revoluții agrare**, cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole. Realizarea saltului revoluționar în dezvoltarea acestei ramuri de bază a economiei naționale care — împreună cu industria — asigură în proporție fundamentală echilibrul planului național unic, presupune acțiunea energică în vederea înfăptuirii unor obiective majore cum sînt : folosirea rațională a întregului fond funciar, înfăptuirea integrală a programului de îmbunătățiri funciare ; încheierea procesului de raionare a culturilor și stabilire a asolamentelor, creșterea în continuare a gradului de mecanizare complexă a lucrărilor și chimizare a producției, aplicarea celor mai noi cuceriri ale geneticii și științei agricole ; modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol ; creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale și rezolvarea radicală a problemei furajelor ; conservarea și dezvoltarea fondului forestier, ocrotirea mediului înconjurător și asigurarea echilibrului mediului natural; folosirea integrală, pe tot parcursul anului, a forței de muncă existente la sate; perfecționarea funcționării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, a activității fiecărei unități cooperatiste.

În scopul înfăptuirii acestor sarcini, al îndeplinirii nivelelor însemnate de creștere a producției agricole vegetale și animale, punîndu-se, odată mai mult, în lumină statutul agriculturii de ramură de bază a economiei, Congresul al XII-lea al partidului a aprobat alocarea unui volum însemnat de investiții în agricultură, de 155 miliarde lei. În aceste condiții deceniul 1981—1990 va consemna accentuarea transformării agriculturii într-o variantă a activității industriale, apropierea productivității muncii, respectiv a veniturilor populației din agricultură de nivelele existente în ramurile neagricole și în primul rînd din industrie, ceea ce constituie coordonate principale ale procesului de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare.

ÎNFĂPTUIREA PRIORITĂȚILOR dezvoltării și modernizării puternice a bazei tehnico-materiale, a structurii de ramură și teritoriale a economiei naționale, impune cu necesitate continuarea dezvoltării economico-sociale a țării pe baza **afirmării revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate**, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al societății noastre. Orientat în conformitate cu prioritățile optimizării dezvoltării economico-sociale a României în perspectivă, Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic aprobat de Congresul al XII-lea al partidului prezintă o mare complexitate de probleme abordate ca și un larg orizont de timp în fundamentarea sa. Integrînd cele mai complexe și importante probleme ale modernizării economiei naționale, perfecționării organizării, planificării și conducerii societății acest program îmbină într-o concepție unitară și de largă perspectivă, dezvoltarea creației științifice aplicative cu cercetarea fundamentală, asigurînd atît condițiile progresului multilateral al științei și al societății noastre, cît și accentuarea contribuției românești la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale.

Acționînd în direcția corelării și combinării optime a factorilor, căilor și rezervelor de sporire mai rapidă a productivității muncii sociale, în deceniul 1981—1990 se asigură înfăptuirea unui ritm mediu anual de creștere la acest indicator de 5,8—6,4%, ceea ce reprezintă o majorare cu 76—85% în 1990 față de 1980. În acest cadru, în industrie, în cincinalul 1981—1985, ca urmare a unui ritm mediu anual de creștere de 7—7,5%, productivitatea muncii va contribui cu circa 80% la realizarea sporului de producție. Sporirea mai accentuată a eficienței activității economice presupune deopotrivă ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, mai ales a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor. Ca urmare a modernizării structurii economiei naționale, și, în primul rînd, a industriei, a accelerării procesului de restructurare, prin dezvoltarea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, în cincinalul viitor gradul de valorificare a materiilor prime va spori cu 34%, concomitent cu realizarea unei producții globale industriale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe. În aceeași direcție, prevederile stabilite pentru reducerea cu 7—8% și respectiv cu 5,5—6% a cheltuielilor totale și a celor materiale la 1 000 lei producție marfă industrială vor avea ca rezultat, pe ansamblul economiei, alături de celelalte măsuri de creștere mai substanțială a eficienței activității de producție, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social — de la 57,7%, preliminat pentru 1980, la 55,5% în 1985, ceea ce va însemna o sporire a ponderii venitului național de la 42,5% la 44,5%. Eficiența de ansamblu a acestui proces sintetic poate fi urmărită cu ajutorul datelor din tabel.

Eficiența reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social

Indicatori	1970	1975	1980	1985
Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social (%)	59,5	58,1	57,7	55,5
Venitul național — dinamică, %	100	171,0	280,0	400,0*
Produsul social — dinamică, %	100	165,0	260,0	357,0*
Creșterea venitului național ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor materiale (miliarde lei)	—	12,1	23,9	58,0

*) S-a luat în calcul limita maximă de creștere.

Așa cum se desprinde din datele tabelului, începînd cu cincinalul 1971—1975 se constată tendința de reducere a ponderii cheltuielilor materiale, în produsul social, tocmai ca urmare a creșterii mai rapide a venitului național față de cea a produsului social. Astfel, perioada 1970—1985 se caracterizează prin creșterea de 4 ori a venitului național și de 3,57 ori a produsului social. Ca urmare a acestei tendințe pozitive, va avea loc o reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la 59,5% în 1970 la 55,5% în 1985, deci cu 4,0 puncte.

Diminuarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social a fost de 1,4 puncte în cincinalul 1971—1975, ceea ce a însemnat o creștere a venitului național cu 12,1 mild. lei. În actualul cincinal însă reducerea ponderii cheltuielilor materiale cu 0,4 puncte are ca rezultat sporirea venitului național cu aproximativ 24 mild. lei. Mai departe, în viitorul cincinal se prevede reducerea ponderii cheltuielilor materiale cu 2,2 puncte față de 1980, ceea ce va avea ca rezultat o creștere a venitului național cu 58 mild. lei — punîndu-se astfel în lumină o intensificare majoră a acțiunii factorilor de creștere a venitului național, utilizarea tot mai eficientă a mijloacelor de producție consumate.

În aceste condiții, pe întreaga perioadă de 15 ani, 1970—1985, ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, cu 4,0 puncte, are loc o creștere a venitului național cu 94 miliarde lei, ceea ce echivalează cu aproape mărimea venitului național creat în 1960 ; fiecare punct de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social asigură, în medie, în perioada 1970—1985, un spor de venit național de 23,5 miliarde lei. La nivelul anului 1985, reducerea cu un singur punct a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un spor de 26,4 miliarde lei, față de 8,6 miliarde lei în 1975, reflectîndu-se astfel, odată mai mult, accentuarea elementelor calitative, intensive în procesul dezvoltării economico-sociale a României.

conf. dr. Dumitru CIUCUR
lector univ. Constantin POPESCU

OPINII: Noua calitate în domeniul organizării

REDEFINIREA FUNCȚIEI ȘI A PRINCIPALELOR EI COMPONENTE

ÎNTRE NIVELUL DE DOTARE a întreprinderilor cu mașini și utilaje perfecționate și gradul de organizare a producției și a muncii există încă, în multe cazuri, un decalaj care influențează negativ rezultatele obținute, nu permite valorificarea superioară a potențialului material și uman de care dispun unitățile economice.

În domeniul organizării au fost parcurse, pînă acum, două etape : prima (aproximativ pînă în anul 1973) — de sensibilizare a factorilor interesați, cealaltă — de consolidare a organizării științifice. Considerăm că, **în condițiile deosebitelor exigențe calitative ale perioadei actuale, formulate de documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., este momentul de a se trece la o nouă etapă** — și anume cea **a materializării totale în practică a rezultatelor obținute**, prin **redefinirea organizării și perfecționarea cadrului de desfășurare a activității organizatorilor.**

În conformitate cu normele unitare de structură, în majoritatea unităților industriale există compartimente cu profil de organizare, dar care parțial realizează și activități specifice altor domenii. Sfera atribuțiilor lor (atît în cazul centralelor, cît și al întreprinderilor), stabilită prin Legea nr. 5/1978, este detaliată în „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă" (elaborate de Consiliul Organizării Economico-Sociale, în anul 1977), potrivit cărora compartimentul organizarea producției, muncii, protecția muncii are răspunderi în următoarele domenii :

1. organizarea conducerii,
2. organizarea producției,
3. organizarea și normarea muncii,
4. controlul realizării sarcinilor,
5. protecția muncii.

Analizînd critic aceste grupe de atribuții, se constată că :

— neexistînd un criteriu riguros de delimitare între organizarea conducerii, organizarea producției și organizarea muncii, apar unele suprapuneri și asemănări ale atribuțiilor și sarcinilor din domeniile 1, 2 și 3 și chiar în interiorul aceluiași domeniu;

— grupa 4 de atribuții — „controlul realizării sarcinilor" — este o parte intrinsecă a procesului de conducere, neavînd un caracter strict de organizare, ci mai mult un caracter specific activității de secretariat al organelor de conducere colectivă (problemă asupra căreia vom reveni în cele ce urmează);

— referitor la grupa 5 de atribuții, natura activității de protecția muncii ar justifica trecerea ei în sarcina unui compartiment subordonat nemijlocit directorului tehnic (inginerului șef) la întreprinderile mai mari, respectiv în sarcina compartimentului programarea, pregătirea și urmărirea producției la întreprinderile mai mici. *)

*) **Nota red :** Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat include atribuțiile privind protecția, securitatea și igiena muncii nu în domeniul organizării conducerii, producției și a muncii, ci în domeniul producției (art. 11, punctele k și l).

ȚINÎND CONT de atribuțiile unitare, de sistemul practic de desfășurare a activității de organizare, de legătura compartimentului de profil cu organe exterioare întreprinderii, rezultă următoarea repartizare a atribuțiilor și sarcinilor din domeniul organizării, în grupe de activități cu profil asemănător :

I — organizarea ansamblului activității unității (structura organizatorică a întreprinderii) ;

II — organizarea și raționalizarea sistemului informațional, de gestiune și introducere a mijloacelor de prelucrare automată a datelor ;

III — organizarea producției, a locurilor de muncă și măsurarea muncii;

IV — întocmirea anuală a programului de măsuri pentru fundamentarea creșterii productivității muncii și utilizarea capacităților de producție, ca urmare a aplicării studiilor și proiectelor de perfecționare a organizării conducerii, producției și a muncii ; urmărirea permanentă și raportarea realizării prevederilor ;

V — controlul realizării sarcinilor ;

VI — controlul și răspunderea privind aplicarea și respectarea cu strictețe, la toate locurile de muncă, a normelor privind protecția muncii și tehnica securității.

Dacă se acceptă ideea că activitățile privind controlul realizării sarcinilor și protecția muncii (corespunzătoare grupelor V și VI de atribuții) nu au un caracter strict de organizare, aparținînd altor domenii de activitate, atunci putem delimita, în cadrul întreprinderilor, următoarele 4 domenii, **componente principale ale procesului de organizare:**

I — organizarea sistemului structural și de conducere ;

II — organizarea și raționalizarea sistemului informațional de gestiune și introducerea mijloacelor de prelucrare automată a datelor ;

III — organizarea producției, a locurilor de muncă și măsurarea muncii ;

IV — corelarea indicatorilor economici și organizatorici.

SE POATE AFIRMA că în această etapă, împărțirea în organizarea conducerii, organizarea producției și organizarea muncii nu mai corespunde procesului real de organizare științifică a activității întreprinderilor, deoarece nu se poate face o separare strictă a domeniilor lor de intervenție (ceea ce explică, de altfel, apariția unor suprapuneri și formarea unor noi grupe de atribuții).

După părerea noastră, **organizarea reprezintă un ansamblu de prescripții, metode și tehnici care asigură folosirea cît mai rațională a forței de muncă, a mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii,** urmărindu-se obținerea unui randament maxim cu cheltuieli minime, creșterea continuă a eficienței economice a activității întreprinderii, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale întregului personal muncitor.

Conducerea și organizarea științifică a producției și a muncii impun cunoașterea permanentă a rezultatelor în toate domeniile de activitate. Dar, pentru aprecierea corectă a acestor rezultate, este necesar **să se determine și să se actualizeze periodic nivelul de organizare al întreprinderii,** folosind **coeficienți** (indicatori sintetici) care să reflecte nivelul de intensitate la care se situează fiecare dintre factorii de influență organizatorici luați în considerare, în raport cu rezultatele obținute de întreprinderi model din fiecare ramură.

Corelarea indicatorilor economici cu cei organizatorici — „cuantificarea organizării" — ar evidenția contribuția efectivă a acesteia la progresul economic, valoarea acestei componente a funcției de organizare fiind rezultanta materializării în practică a valorilor celorlalte 3 componente.

Apreciez că trebuie să existe o legătură foarte strînsă între exercitarea componetelor organizării și sistemul de relații în problemele de organizare, la nivel micro și macroeconomic. Această legătură s-ar putea constitui și ar funcționa, cred, eficient dacă:

- cele mai bune cadre ale compartimentelor de organizare, oficiilor de calcul din întreprinderi și centrului teritorial de calcul ar alcătui **un nucleu integrat de specialiști în organizare, normare, organizarea și raționalizarea sistemului informațional și de evidență,** care să fie antrenat în acțiunile programate de **un organ teritorial** permanent — autorizat — **de consultanță, diagnostic, coordonare și control în probleme de organizare** — în speță cabinetul de organizare economico-socială ;
- s-ar înființa, la nivelul întreprinderii, un secretariat permanent al orga-

nelor de conducere colectivă.**), care să răspundă de : coordonarea, întreținerea și dirijarea întregului sistem informațional-decizional al conducerii colective ; urmărirea îndeplinirii, de către diferitele compartimente, a sarcinilor ce le revin din hotărîrile de partid și de stat și din cele adoptate de organele de conducere colectivă ale unității; urmărirea aplicării unor măsuri organizatorice curente ;

● s-ar introduce pentru fiecare întreprindere, alături de sarcinile de plan tehnic, și **indicatori organizatorici** (calculați și verificați permanent de către compartimentul de organizare din centrala coordonatoare împreună cu cabinetul teritorial de organizare), ceea ce ar determina accelerarea elaborării studiilor de organizare și a implementării soluțiilor preconizate ;

● s-ar încredința **cabinetului teritorial** de organizare **avizarea și controlul unor documentații privind organizarea ansamblului activității întreprinderilor**

) **Nota red. : Potrivit Regulamentul-cadru de funcționare a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi (art. 60 și 61), „lucrările de secretariat ale consiliului oamenilor muncii și biroului executiv se țin de șeful compartimentului planificare sau financiar din unitate, sau de o altă persoană din aceste compartimente, desemnată de biroul executiv, care răspunde de consemnarea exactă a discuțiilor purtate în cadrul ședințelor, a opiniilor formulate de participanți, a deciziilor luate, precum și a altor sarcini stabilite și, în termen de 2 zile de la data ședinței, comunică fiecărui membru al C.O.M., respectiv al B.E., un extras cu hotărîrile adoptate, termenele și responsabilitățile stabilite. După cum se observă, în aceste atribuții de secretariat nu este inclus și controlul îndeplinirii sarcinilor (hotărîrilor) ; regulamentul prevede (art. 67) că acest control revine C.O.M. și biroului executiv „în întregul lor" (art. 67), iar în ce privește mecanismul propriu-zis, stabilește că „președintele biroului executiv va organiza un sistem operativ de urmărire pe bază de grafice, fișe sau cu ajutorul mijloacelor automate de prelucrare a datelor" pentru controlul îndeplinirii hotărîrilor C.O.M. și B.E. (art. 65), fără a preciza cărui compartiment îi revin întreținerea acestui sistem și semnalarea abaterilor.

● Reorganizarea cadrului și modului în care își desfășoară activitatea organizatorii procesului de organizare.

● Stabilirea cantitativă și calitativă a nivelului organizării în unitățile economice, cu ajutorul unor coeficienți analitici privind factorii de influență.

● Corelarea, printr-un model matematic, a indicatorilor economici cu coeficienții de organizare.

● Intensificarea acțiunilor-elaborare, de către specialiști autorizați, a unor tehnici și metode moderne necesare în practicarea organizării, specifice sistemului nostru economic, normelor de organizare și funcționare a întreprinderilor.

(de exemplu : organigrama de structură, regulamentul de organizare și funcționare, fișa postului pentru unele activități, calculul de gradare ș.a.), efectuate sub aspectul respectării prevederilor normative valabile pentru toate ramurile economice.

SISTEMUL PROPUS ar putea fi experimentat la nivelul unui județ sau municipiu, prin acordarea atribuțiilor corespunzătoare actualului cabinet de organizare. În activitatea acestuia ar putea fi antrenate cadre existente (în compartimentele de organizare, oficiile de calcul din întreprinderi, centrul de calcul teritorial) și specialiști atestați în organizare, normare și informatică, ce lucrează în prezent în alte domenii de activitate.

Contractul încheiat între cabinetul de organizare și unitățile economîce ar putea cuprinde : elaborarea și implementarea unor studii organizatorice, lucrări de normare, studii de organizare și raționalizare a sistemului informațional și de evidență ; elaborarea unor lucrări de diagnostic privind utilizarea capacităților de producție, a forței de muncă ș.a. ; întocmirea (avizarea) organigramei de structură, a regulamentului de organizare și funcționare, a regulamentului de ordine interioară și a fișei postului pentru activități comune : calculul de gradare pentru întreprinderi, secții și ateliere ; calculul și verificarea permanentă a indicatorilor organizatorici ; acordarea de asistență de specialitate ; instruirea secretariatului organelor de conducere colectivă, îndeosebi în legătură cu organizarea și raționalizarea sistemului informațional-decizional ; desfășurarea, în întreprinderi, a unor programe de perfecționare în probleme de organizare.

Avantajele ce ar rezulta din activitatea în comun a specialiștilor în domeniul organizării dintr-un oraș sau județ — pe planul posibilității de a forma echipe interdisciplinare, pe planul schimbului de informații, idei și experiență, al condițiilor pentru testarea unor soluții în unități diferite ca profil și mărime, al obiectivității în aprecierea diverselor situații — sînt lesne de intuit. (Ar rămîne, desigur, de rezolvat detalii privind rezolvarea în paralel, de către aceste cadre, a sarcinilor din propria unitate și a celor rezultînd din implicarea în activitățile cabinetului teritorial, precum și problema unor stimulente în funcție de eficiența soluțiilor organizatorice propuse și implementate). Totodată, un asemenea nucleu ar putea constitui **un instrument pentru exercitarea pe baze științifice a conducerii activităților economico-sociale în profil teritorial.**

Aurel CRISTEA
Focșani

FUNDAMENTAREA SPORULUI DE PRODUCTIVITATE

FAȚĂ DE NIVELUL realizat în 1979 (care a depășit cu jumătate de procent prevederile), productivitatea muncii pe muncitor — calculată la producția globală — la Trustul de montaj utilaj chimic-București va trebui să fie în acest an cu aproape 28% mai mare; iar faptul că din volumul respectiv, productivitatea calculată la producția netă urmează să reprezinte doar o pătrime evidențiază ce eforturi cu totul deosebite sînt necesare pentru reducerea consumului de muncă la execuția lucrărilor. Cu atît mai mult cu cît, fiind vorba de ultimul an al cincinalului, un număr important de obiective de investiții ajung în faza finală, ceea ce modifică substanțial structura producției de montaje, aglomerînd fazele de reglaje, rodaje, probe, la care randamentul este scăzut.

În prezent, la trust se definitivează proiectul programului unic de măsuri, ce va fi supus spre aprobare apropiatei adunări generale a reprezentanților oamenilor muncii. Fundamentarea sporului de productivitate este orientată prioritar spre introducerea și extinderea progresului tehnic, cu rezolvarea implicațiilor sale pe planul organizării producției și a muncii.

1980 VA MARCA amplificarea, ca volum și sferă de cuprindere, a proceselor de prefabricare ; transferul cît mai multor operații de montaj în ateliere specializate, echipate corespunzător, introducerea elementelor de industrializare — lucru în serie, reducerea influenței condițiilor atmosferice, aplicarea unor tehnologii avansate, specializarea muncitorilor, controlul exigent al calității. T.M.U.Ch. beneficiază, în acest sens, de o capacitate proprie de creație tehnică și de rezolvări care au intuit încă de mai mulți ani direcțiile celei mai eficiente dezvoltări, așa încît problema ce se pune acum este mai mult de ordinul perfecționării și generalizării soluțiilor.

De pildă, tehnologia de prefabricare a rezervoarelor sferice prin asamblarea pe stand, cu sudură automată, a cîte 3 petale — introdusă în trecut pentru capacități de 600 mc — a fost adaptată noilor parametri dimensionali, de 1 000 și 1 800 mc, utilizați în proiectele combinatelor de la Năvodari și Brazi, efectul economic multiplicîndu-se corespunzător gradului de dificultate pe care l-ar fi prezentat metoda tradițională de asamblare pe poziție. La executarea în atelier a coturilor de conducte prin tragere pe dorn (invenție realizată în cadrul trustului, preluată ulterior și în industria de utilaj chimic), gama de diametre se va extinde pînă la 600 mm. O premieră de deosebit interes tehnic și economic o va constitui preasamblarea serpentinelor de la reformerele din fabricile de amoniac — cîntărind de peste 120 de tone ; pînă acum serpentinele fie că se importau ca atare, fie că se asamblau la fața locului, așa că însușirea acestei tehnologii reduce, față de prima soluție, la numai cîteva procente efortul valutar (rămînînd să se importe doar țevile din oțeluri speciale), iar față de a doua, în loc de cîteva mii de suduri la poziție rămîn de executat pe șantier doar racordurile.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, sporul planificat al productivității cere accentuarea unor astfel de preocupări. Intervine însă un anumit blocaj de capacitate. Pe de o parte, cadrele tehnice din execuție sînt solicitate suplimentar fie cu coordonarea și conducerea lucrărilor (în condițiile reducerii numărului de subunități organizatorice — șantiere și loturi), fie cu rezolvarea problemelor de montaj la utilajele noi asimilate de industria noastră și pentru instalarea cărora nu există experiență acumulată ; pe de altă parte, cadrele din compartimentele de concepție își consumă o mare parte din timp cu sarcini ce ar reveni, logic, beneficiarilor și proiectanților — contact permanent cu furnizorii pentru livrarea utilajelor cu un grad cît mai mare de preasamblare din uzină și în ordinea necesară montajului, elaborarea schemelor izometrice în vederea prefabricării conductelor de diametre mici etc. Colaborarea între factorii implicați în procesul de investiții trebuie să însemne, în primul rînd, îndeplinirea de către fiecare dintre ei a obligațiilor specifice care îi revin ; într-o astfel de situație, energia și timpul consumate pentru armonizarea intereselor divergente vor putea fi utilizate mai rodnic pentru căutarea și aflarea în comun a unor soluții convenabile tuturor — și în primul rînd economiei naționale. **(D.C.)**.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

POSIBILITĂȚI ȘI CĂI DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI DE PEȘTE ÎN APELE INTERIOARE

DUPĂ CUM REIESE din documentele celui de al XII-lea Congres al partidului, în vederea satisfacerii în condiții din ce în ce mai bune a cerințelor de consum ale populației în viitorul cincinal se prevede o însemnată creștere a producției de pește, inclusiv din apele interioare. De altfel, chiar în Programul partidului se menționează că „În domeniul pisciculturii se va acționa pentru punerea în producție și modernizarea exploatării acumulărilor de apă, a lacurilor și rîurilor interioare, asigurîndu-se creșterea rapidă a producției de pește". Cincinalul viitor va constitui deci o etapă importantă în vederea realizării acestei sarcini prevăzute expres în Programul partidului.

Intrucît județul Tulcea are datorită specificului său, o pondere substanțială în producția de pește a țării — fie că este vorba de producția totală, fie că este vorba de producția din apele interioare — în cele ce urmează, vom încerca, pe baza experienței acumulate, să conturăm cîteva principale direcții de acțiune concrete în vederea creșterii producției de pește a județului Tulcea și, deci, a întregii țări. Producția de pește a județului Tulcea se realizează în bazinele cu ape dulci (ape interioare, Lunca și Delta Dunării) lacurile litorale, bazinul Mării Negre, precum și în Oceanul Atlantic.) Pînă în anii '60, producția de pește s-a obținut în cea mai mare parte din pescuitul în bălțile naturale din Lunca și Delta Dunării care produceau peste 90 la sută din întreaga cantitate de pește. Restul producției se realiza pe seama pescuitului în lacurile litorale și la Marea Neagră.*

Cantitățile de pește obținute din apele exploatate în regim liber de inundație erau determinate pe de o parte de existența bălților permanente în care se exercita pescuitul și se asigura iernarea peștelui, iar, pe de altă parte, de suprafața terenurilor inundate temporar care constituiau surse naturale de hrană și locuri de refacere a rezervelor de pește. În bălțile din Lunca și Delta Dunării producția de pește era dependentă de condițiile naturale, hidrologice și climatice, în sensul că viiturile mari de primăvară și menținerea apelor pe o perioadă mai îndelungată, respectiv pînă în luna iulie, favorizau reproducerea și creșterea peștelui și, invers, în anii cînd aceste condiții nu se realizau producția de pește scădea simțitor. Astfel, în Delta Dunării și în complexul lagunar Razelm-Sinoe dezvoltarea faunei piscicole, în apele exploatate în regim liber de inundație, a fost și este condiționată de o serie de factori ecologici: condițiile de reproducere; mărimea bazei trofice pentru toate stadiile — alevini, pui, pești maturi; structura populației piscicole care determină intensitatea consumului de hrană, gradul de valorificare a resurselor trofice existente. Deoarece toți acești factori sînt determinați, în mare măsură, de nivelul apei în diferite perioade ale anului, producțiile ce se realizează oscilează de la an la an în funcție de cotele apelor Dunării. Într-un asemenea regim liber de inundație, producția de pește obținută a fost numai 20—40 kg. la hectarul inundabil.

In anii '60, ca urmare a restrîngerii suprafețelor destinate pescuitului în regim liber de inundație prin îndiguirile masive începute în Lunca și Delta Dunării, patrimoniul piscicol al județului a fost diminuat prin scoaterea de sub inundație și secarea unor bălți permanente, ceea ce a redus simțitor aria de pescuit în apele expoatate în regim liber de inundație. Suprimîndu-se zona Luncii Dunării, care constituia o pepinieră piscicolă naturală pentru producerea de material de populare pe cale naturală a Deltei Dunării, s-a trecut la amenajarea de pepiniere pentru a suplini puietul de pește pe care-l producea Lunca Dunării, și crescătorii, în vederea practicării unei piscicolturi dirijate și intensive.

In baza programelor de dezvoltare a producției de pește, în perioada 1960—1979, s-au amenajat în Lunca și Delta Dunării bazine în suprafață de 47405 ha. din care: 5758 ha. pepiniere furajate prevăzute a realiza producții din 1000 —1200 kg/ha. puiet de o vară; 22035 ha. crescătorii furajate prevăzute a realiza producții de 1200—1500 kg/ha. pește de consum și 19611 ha. crescătorii în regim nefurajat la care s-a prevăzut realizarea unei producții de 500 kg/ha. pește de consum.

Pentru creșterea producției de pește în bazinele amenajate au fost introduse unele metode moderne de reproducere a crapului, de hrănire suplimentară a lui prin furajare, s-au importat și aclimatizat 3 specii de pești fitofagi și planctonofagi din apele R.P. Chineze, au fost elaborate tehnologiile de reproducere artificială a acestora, s-a trecut la ameliorarea terenurilor din pepiniere și crescătorii prin aplicarea de îngrășăminte naturale și chimice, precum și la combaterea pe cale chimică și biologică a vegetației dure. Astfel, s-a stabilit tehnologia obținerii în condițiile din Delta Dunării a unor producții de 1500 kg/ha pui de o vară cu administrarea de furaje concentrate și 700 kg/ha. pui de o vară pe bază de hrană naturală obținute prin distribuirea de îngrășăminte organice și minerale. De asemenea, s-a experimentat și verificat în producție procesul de combatere a vegetației dure din bazinele amenajate prin ierbicidarea cu Omnidel și popularea în anul următor cu specii fitofage în vîrstă de 2—4 ani, fapt ce permite asigurarea, în decurs de 3—4 ani, a condițiilor naturale corespunzătoare pentru obținerea de producții sporite pe unitatea de suprafață.

In vederea mecanizării unor lucrări grele și cu volum mare de muncă s-a realizat și s-a trecut la producția de serie a primului agregat complex din țară pentru distribuirea furajelor concentrate și a îngrășămintelor minerale în bazine cu suprafețe mari de 150—200 ha. și este în curs de experimentare în fază semiindustrială sistemul mecanizat de aducere a peștelui de consum spre groapa de pescuit și scoaterea acestuia la masa de sortare cu ajutorul unui sistem hidromecanic.

Ca rezultat al intensificării preocupărilor pentru dezvoltarea activității de pescuit și piscicultură, producția de pește a județului Tulcea din bazinele naturale și amenajate în lunca și Delta Dunării a crescut de la 5200 tone în anul 1960, la 19 100 în anul 1978.

Pînă în anul 1960 producția de pește a înregistrat variații mari de la un an la altul, datorită influențelor viiturilor Dunării și restrîngerii suprafețelor destinate pescuitului în regim liber de inundație. În prima jumătate a anilor '60, cînd încep să intre în funcțiune primele suprafețe amenajate producția de pește crește în anul 1965 de 3,2 ori față de anul 1960. Aceasta deoarece amenajările piscicole, prin caracterul mai constant al producției, au contribuit la atenuarea oscilațiilor producției specifice pescuitului în apele exploatate în regim liber de inundație.

Cu toate progresele înregistrate, volumul total al producției de pește în județul Tulcea, în Lunca și Delta Dunării precum și în complexul lagunar Razelm-Sinoe, este încă redus în comparație cu prevederile de plan, iar o analiză mai detailată scoate în evidență o serie de deficiențe care au influențat asupra rezultatelor obținute.

In apele exploatate în regim liber de inundație, nivelul producției se află încă sub posibilități datorită existenței unor deficiențe în asigurarea materialului pentru popularea apelor

**) Problema pescuitului oceanic a fost tratată pe larg în articolul „Posibilități de creștere a producției și eficienței pescuitului oceanic" publicat în Revista economică nr. 41/1979, pag. 18—19.*

în raport cu necesitățile producției și în valorificarea resurselor naturale de hrană disponibile pentru nutriția peștelui. Influențe nefavorabile asupra producției de pește au avut și calamitățile naturale provocate de inundații, precum și accentuarea gradului de poluare a apelor de alimentare.

În bazinele amenajate din Lunca și Delta Dunării, precum și în complexul lagunar Razelm-Sinoe, nerealizarea prevederilor de plan a fost determinată, pe de o parte, de neexecutarea tuturor pepinierelor și crescătoriilor piscicole prevăzute, iar, pe de altă parte, de neatingerea parametrilor proiectați la cele puse în funcțiune. De exemplu, în perioada 1970—1978 față de prevederile planurilor anuale nu a fost amenajată o suprafață de 5727 ha. fapt ce a condus la nerealizarea unei producții, la nivelul anului 1978, de 2500 tone pește, după cum neatingerea parametrilor proiectați reprezintă un minus de producție de 17 330 tone pește.

Din analiza acestor date rezultă că principala cauză a nerealizării producției de pește în bazinele amenajate o constituie neatingerea parametrilor proiectați. Astfel, în anul 1978 cele 25 amenajări piscicole, din care 16 amenajări piscicole furajate și 9 amenajări piscicole nefurajate nu au realizat parametrii prevăzuți.

Neatingerea parametrilor proiectați, considerăm că a fost determinată, la rîndul ei, de un complex de factori dintre care enumerăm:

— Ca urmare a existenței vegetației dure și a zonelor de plaur plutitor nu a fost integral realizată suprafața productivă proiectată. În Delta Dunării, amenajarea pentru piscicultură a terenurilor mlăștinoase, de plaur plutitor, invadate de vegetație dură sau puternic sărăturate, s-a făcut fără a avea experiența necesară și fără o cercetare prealabilă a metodelor de ameliorare rapidă a terenurilor specifice deltei. În același timp, pepinierele și crescătoriile piscicole au fost executate în majoritatea lor, pe terenuri acoperite total sau parțial cu stufării și plaur plutitor, neasigurîndu-se astfel luciul de apă, condiția fundamentală de dezvoltare a faunei piscicole. Lucrărilor de combatere a vegetației dure și de eliminare a zonelor de plaur plutitor, preconizate a se efectua în condiții de exploatare a amenajărilor, nu au putut fi realizate și deci nu s-a putut asigura luciul de apă, suprafață productivă fiind astfel mai mică, în anul 1978, cu 34,5 la sută față de documentațiile tehnico-economice;

— În pepinierele și crescătoriile piscicole nu s-a putut asigura volumul optim de apă pentru creșterea peștelui. Digurile de contur și compartimentare fiind executate pe terenuri mlăștinoase, din material cu consistență redusă și elemente vegetale în descompunere au generat tasări mari, ceea ce a impus efectuarea unor investiții suplimentare pentru aducerea lor la cota proiectată. Totodată, în unele bazine amenajate canalele drenoare s-au colmatat la scurt timp după executarea lor, ceea ce a avut efecte negative asupra pescuitului de recoltă;

— Calitatea necorespunzătoare a apei de alimentare a unor pepiniere și crescătorii piscicole, deoarece canalele de alimentare cu apă din Dunăre traversînd zone de plaur și turbă, precum și soluri în formare, cu vegetație în descompunere, viciază apa din eleștee, neasigurînd astfel condiții optime pentru creșterea peștelui și nu permite nici administrarea îngrășămintelor chimice necesare dezvoltării hranei naturale, în special în crescătoriile nefurajate, influențînd negativ nivelul producției la hectar ;

— Neasigurarea puietului de pește necesar populării crescătoriilor piscicole, deoarece obținerea alevinilor de crap s-a bazat numai pe reproducerea în stații de incubație, soluție care nu a corespuns condițiilor specifice deltei, înregistrîndu-se variații mari de temperaturi în perioada de reproducere. Alevinii obținuți au fost introduși în eleștee mari de creștere fără o predezvoltare prealabilă în bazine mici, indicele de revenire fiind din această cauză sub 5 la sută față de 20—40 la sută cît s-a prevăzut în documentațiile tehnico-economice. Totodată, nu a existat un raport optim între suprafața de pepiniere și crescătorii, din care cauză crescătoriile au fost populate sub nivelul prevăzut ;

— Lipsa de reproducători în special din speciile fitofage și planctonofage, ceea ce nu a permis respectarea formulelor optime de populare care să asigure valorificarea potențialului de hrană naturală existent în amenajări și să contribuie la distrugerea vegetației dure din eleștee. Producerea de reproducători s-a prevăzut a se realiza la fiecare amenajare în parte, urmărindu-se prin proiecte asigurarea cantitativă, fără a se stabili și măsurile de selecție necesare. Experiența a demonstrat că dispersarea producerii de reproducători a condus la scăderea potențialului lor, la apariția fenomenului de consangvinizare și în final la neasigurarea cantitativă și calitativă a acestora ;

— Deficiențe în asigurarea furajelor necesare, atît cantitativ cît și calitativ, ceea ce a condus la nerespectarea rețetelor de furajare pentru fiecare stadiu de dezvoltare al peștelui și deci la nerealizarea producției la hectar corespunzător nivelului de populare realizat. De pildă, în anul 1978 necesarul de furaje pentru amenajările piscicole a fost acoperit numai în proporție de 52,3 la sută, din care 30,4 la sută la pepinierele piscicole și 69,1 la sută la crescătoriile piscicole ;

— Nerespectarea soluțiilor clasice verificate în piscicultură privind mărimea suprafeței eleșteelor, dimensionarea digurilor, a canalelor și stațiilor de pompare, protecția lucrărilor hidrotehnice, executarea drumurilor de acces, a spațiilor de depozitare a materialelor și de cazare a personalului muncitor, precum și dotarea și mobilarea corespunzătoare a lor ;

— Numărul cadrelor de specialitate nu a fost corelat cu ritmul executării amenajărilor și s-a înregistrat o lipsă de stabilitate a celor repartizați, determinată și de faptul că, condițiile de cazare și retribuție nu țin seama de situația specifică deltei, neexistînd nici o diferență față de amenajările similare din țară. Marea majoritate a amenajărilor piscicole sînt izolate, amplasate la distanțe mari de localitățile deltei sau limitrofe acestora. De exemplu, la un număr de 10 amenajări piscicole localitatea cea mai apropiată se află la o distanță cuprinsă între 10—35 km. ;

— Organizarea necorespunzătoare a activității de pescuit și piscicultură ; prin organigramă Centrala Delta Dunării este grefată pe 3 unități piscicole, fără personalitate juridică, ceea ce nu asigură personalul tehnico-economic pentru coordonarea activității atît de complexă și dispersată din deltă. Mărimea unei ferme piscicole este la unitățile din Delta Dunării de 1 170 ha. unde lucrează în medie 21 persoane din care 1 TESA.

Potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în anul 1990, în anul 1985 va trebui realizată în județul Tulcea o producție de 370—400 mii tone pește, ceea ce reprezintă 67—70 la sută din producția totală de pește a țării, din care 100 mii tone pește din Lunca și Delta Dunării, lacurile litorale și Marea Neagră.

Pentru realizarea acestor sarcini mari și complexe au fost și considerăm că trebuie încă întreprinse o serie de acțiuni, care, finalizate, vor putea duce la creșterea substanțială a producției de pește. În Lunca și Delta Dunării, o atenție deosebită se va acorda creșterii suprafețelor bazinelor amenajate, cu 2 700 ha în anul 1980 și 13 400 ha în cincinalul 1981—1985 din care 4 650 ha. pepiniere piscicole și 8 750 ha. crescătorii piscicole; astfel la sfîrșitul anului 1985 suprafața amenajată va fi de peste 63 500 ha., din care peste 10 400 ha. pepiniere piscicole. În anul viitor va intra în producție baza pentru selecție și ameliorare a reproducătorilor de pește Maliuc, în suprafață de 450 ha., prima amenajare de acest gen din țara noastră, proiectată de Institutul de cercetări și proiectări Delta Dunării Tulcea și executată de Grupul de șantiere Tulcea al T.C.M.A.I.A. București, care, este de așteptat, va aduce o contribuție substanțială la asigurarea într-o perspectivă apropiată, a lotului de reproducători de pești de cultură necesari unităților productive. De asemenea la I.C.P.D.D. au fost terminate lucrările de cercetare privind aclimatizarea a 3 noi specii de pește din U.R.S.S. consumatoare a unor nivele trofice nevalorificate de speciile autohtone, iar în colaborare cu Institutul de cercetări chimico farmaceutice București s-a obținut, în acest an, pentru prima dată în țara noastră extrasul de hormon gonadotrop din hipofiza de crap, care, introdusă în producție, va conduce la o economie de reproducători de 20 la sută pe campanie. În viitorul cincinal se va construi și da în funcțiune stația sturionicolă Partizani — Maliuc, prima stație de acest fel din țara noastră, proiectată de I.C.P.D.D. Tulcea în colaborare cu un institut de specialitate din U.R.S.S. Pentru amenajarea pepinierelor și a crescătoriilor piscicole trebuie ca într-un timp foarte scurt să fie stabilite suprafețele de terenuri neproductive, stufării sau sărăturate, care pot fi valorificate superior prin piscicultură. Amenajarea pepinierelor piscicole trebuie însă să fie făcută pe cele mai bune terenuri, piscicultura fiind în fond zootehnie acvatică, iar suprafețele amenajate să nu fie considerate ca fiind scoase din circuitul agricol, ci din contră, valorificate superior.

Concomitent cu creșterea suprafețelor amenajate, trebuie întreprinse acțiuni pentru atingerea parametrilor proiectați la bazinele existente. În acest sens, se impune ca în timpul cel mai scurt să fie elaborate documentațiile tehnico-economice pentru execuția lucrărilor de completare la toate cele 25 amenajări piscicole existente, care să asigure suprafața productivă proiectată precum și volumul de apă necesar pentru creșterea

Marin NIȚU
Tulcea

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (II)

CA O REACŢIE la insuficienţele analizelor keynesiene privind mecanismele transmiterii impulsului monetar asupra proceselor materiale din economia capitalistă şi a pesimismului generat de urmările implementării în practică a programelor respective, în literatura occidentală s-a conturat şi o orientare clasică. Caracteristica principală a acestui curent o constituie teza independenţei echilibrului, material în raport cu factorii monetari. Unul din reprezentanţii cei mai cunoscuţi este prof. D. Patinkin [1]), care susţine că teoria keynesiană privind rolul economic al monedei este eronată în mai toate elementele sale principale, încercînd o reinterpretare, de pe poziţii clasice, a concluziilor respective.

Deşi Patinkin recunoaşte că o contribuţie metodologică importantă a lui Keynes este critica separării tradiţionale în analiză a proceselor materiale de cele monetare, el afirmă că integrarea lor teoretică este posibilă exclusiv în limitele postulatelor clasice privind libera concurenţă şi ocuparea deplină şi automată a resurselor, care ar fi valabile şi în capitalismul contemporan. D. P. porneşte de la „efectul încasărilor reale" (efectul Pigou), după care modificarea preţurilor, inclusiv a ratei dobînzilor ca preţ al creditului, determină reevaluarea averii indivizilor, incitîndu-i la acte de vînzare-cumpărare, din care rezultă variaţii ale cererii şi ofertei totale. D. Patinkin construieşte un model în care acţiunea economică individuală se desfăşoară încă în condiţiile concurenţei perfecte din care rezultă că cererea şi oferta totală, ca elemente ale echilibrului global, sînt dependente atît de preţuri (relative) cît şi de veniturile agenţilor economici. Patinkin afirmă că în acest mod este eliminată „dihotomia clasică", adică paradoxul logic tradiţional rezultat din separarea amintită în termenii căruia preţul fiecărui bun este determinat de cerere şi ofertă, în timp ce nivelul general al preţurilor este determinat de masa monetară şi viteza sa de circulaţie.

În concepţia economistului menţionat, veniturile, ca factor al cererii şi deci, al echilibrului global, sînt dependente, sub aspectul valorii lor reale (puterii de cumpărare) de procesele materiale din producţie şi de rata dobînzii. Rata dobînzii influenţează deciziile microeconomice din care rezultă cererea şi oferta – deoarece este privită ca un factor egalizator între prezent şi viitor în funcţiile individuale de utilitate ; modificarea sa provine nu din emisiunea monetară, ci din distribuţia ulterioară a monedei suplimentare. Concluzia lui Patinkin este că deoarece actele de vînzare-cumpărare întreprinse potrivit funcţiilor individuale de utilitate sînt perfect realizabile, compunerea lor macroeconomică ca cerere şi ofertă globală are loc printr-un mecanism de liberă concurenţă. Acesta este influenţat de rata dobînzii, dar nu de masa monetară care, de aceea, are un caracter „neutru".

Ideea „neutralităţii" monedei, de tradiţie îndelungată în gîndirea economică clasică, în formularea lui Patinkin, constituie rezultatul asimilării unor teze keynesiene modificate pe fondul unei concepţii economice tradiţionale. Astfel, el recunoaşte rolul activ al ratei dobînzii în economie, dar neagă influenţa directă sau indirectă a masei monetare. Confruntată cu realitatea economiei capitaliste contemporane concluzia „neutralităţii" monedei este infirmată de faptul că expansiunea monetară din majoritatea ţărilor occidentale este însoţită de creşterea ratei dobînzii nu numai pe termen scurt, ci şi pe termen lung, precum şi de modificări, e adevărat în mod frecvent neaşteptate, ale ciclului economic. Se învederează, astfel, caracterul **abstract şi excesiv de simplificator** al ipotezelor lui Patinkin privind perpetuarea liberei concurenţe în capitalismul contemporan din care deduce el „neutralitatea" monedei.

O critică a acestor ipoteze întreprinde prof. J. R. Hicks [2]), ale cărui lucrări se înscriu, totuşi, în acelaşi efort de sintetizare neoclasică a unor teze keynesiene şi de explicare a „neutralităţii" monedei prin **estomparea** rolului său economic activ. Spre deosebire de majoritatea keynesienilor şi de Patinkin, Hicks formulează problema în termenii echilibrului pe termen lung, perspectivă în care descompune economia în două subsisteme independente. Primul este sectorul „real", care determină univoc productivitatea, eficacitatea marginală a capitalului, acumularea, investiţiilor şi alte produse materiale, iar al doilea este sistemul „monetar", care determină numai numele monetar arbitrar (măsura) variabilelor reale. Mărimile monetare sînt considerate expresii nominale ale proceselor materiale, evoluînd cantitativ în corelaţie cu acestea. Rata dobînzii este considerată elementul de legătură dintre planul material şi cel nominal, fiind determinată de acţiunea conjugată a factorilor reali (acumularea, investiţiile etc.) şi a celor monetari (masa monetară, viteza de circulaţie etc.). În compunerea acestor factori, influenţa finală a masei monetare se disipează, încît variaţia sa modifică nivelul preţurilor şi valoarea nominală a veniturilor dar lasă neschimbate procesele ce determină valoarea reală a veniturilor.

Modelul bisectorial al lui Hicks îi serveşte, apoi, pentru reinterpretarea tezelor clasice şi keynesiene privind rolul economic al monedei. Hicks ajunge la concluzia că ambele concepţii sînt valabile, dar fiecare numai într-un anumit caz-limită. Astfel, neutralitatea pură a monedei este considerată valabilă, în fapt, numai într-o economie care se caracterizează printr-o deformare a curbei investiţiilor, în sensul că majorarea ratei dobînzii determină o încetinire a investiţiilor mai puţin accentuată decît cea care ar rezulta din creşterea preferinţei pentru lichiditate, ca urmare a aceleiaşi cauze. Într-o astfel de situaţie, caracteristică concurenţei perfecte, cererea sectorului real indusă de majorarea ratei dobînzii, apare întotdeauna superioară ofertei, iar ocuparea deplină a resurselor apare automată. Aici factorul monetar ar apărea „neutru", în sensul că rolul său constă exclusiv în majorarea prin preţuri a valorii nominale a ofertei pînă la nivelul cererii solvabile existente corespunzător masei monetare în circulaţie.

Într-o economie cu echilibru de „subutilizare" pur, în care majorarea ratei dobînzii determină o încetinire mai accentuată a investiţiilor decît cea care ar corăspunde creşterii preferinţei pentru lichiditate sînt valabile tezele keynesiene, în sensul că activizarea factorilor monetari de paralizare a preferinţei pentru lichidi-

FIŞE

Energie nucleară

● *INSTITUTUL INTERNAŢIONAL DE CERCETĂRI PENTRU PACE DIN STOCKHOLM (S.I.P.R.I.) a publicat de curînd volumul* Nuclear Energy and Nuclear Weapon Proliferation *(Energia nucleară şi proliferarea armelor nucleare). Lucrarea reuneşte o serie de studii privitoare la problemele complexe pe care le ridică utilizarea materialelor fisionabile în scopuri paşnice. Aprofundînd numeroase aspecte de ordin tehnic ce se referă la energia nucleară, studiile analizează, deopotrivă, elementele care compun actualul sistem internaţional de control al utilizării acestei însemnate forme de energie ; sînt, de asemenea, evidenţiate noi posibilităţi şi căi de acţiune care pot contribui, în viziunea institutului amintit, la fundamentarea şi promovarea unei politici nucleare raţionale în toate ţările lumii.*

Sfera neproductivă şi eficienţa economică

● *Eficienţa economică şi cea socială a sferei neproductive se înlănţuie şi se intercondiţionează – se arată în articolul* Opredeleniè narodnohozeaistvennoi effektivnosti neproizvodstvennoi sferi *(Determinarea – la nivelul economiei naţionale – a eficienţei sferei neproductive), publicat în revista sovietică EKONOMICESKIE NAUKI (nr. 10/1979), sub semnătura lui T. Poliakova.*

Relevînd caracterul specific al rezultatelor obţinute şi al cheltuielilor de muncă în sfera neproductivă, autoarea formulează noţiunea de eficienţă socială *în această sferă ca fiind efectul influenţei pe care o exercită lucrătorii respectivi asupra dezvoltării producţiei materiale, asupra creşterii bunăstării membrilor societăţii socialiste şi dezvoltării lor multilaterale. După aprecierea sa, principala influenţă a sferei neproductive (ştiinţă, învăţămînt, sănătate) asupra creşterii eficienţei în economia naţională se manifestă în următoarele direcţii: transpunerea în viaţă a descoperirilor în domeniul ştiinţei, tehnicii. tehnologiei şi organizării producţiei; asimilarea şi acumularea cunoştinţelor de către oamenii muncii şi aplicarea lor în procesul de producţie; îmbunătăţirea stării de sănătate a oamenilor muncii şi diminuarea pierderilor din producţie cauzate de îmbolnăvirea lucrătorilor; dezvoltarea activităţilor care determină sporirea timpului liber al oamenilor muncii şi asigură condiţiile pentru folosirea lui raţională; reducerea fluctuaţiei cadrelor, realizată – între altele – prin dezvoltarea echilibrată a prestărilor de servicii pentru populaţie etc.*

Preţul aurului

● *Articolul* What's behind the flutter in gold *(Ce se ascunde în spatele perturbărilor de pe piaţa aurului) apărut în publicaţia MONTHLY ECONOMIC LETTER (octombrie 1979) editată de Citibank din New York critică teza destul de răspîndită potrivit căreia „creşterea preţului aurului este doar o reflectare a scă-*

tate pot aplatiza curba investițiilor. Care este însă comportamentul economic real al monedei în economia capitalistă contemporană ? Potrivit modelului lui Hicks, care este un compromis între variantele extreme menționate, moneda apare ca o combinație de caracteristici „neutrale" și „non-neutrale", a cărui spectru variază în funcție de timp și loc.

Acceptînd monedei un oarecare rol economic activ cel puțin în anumite situații particulare, Hicks se dovedește mai realist decît mulți alți autori de inspirație clasică. Metoda prin care ajunge la această concluzie este, însă, **discutabilă.** Separînd, în analiză, mișcarea mărfurilor de mișcarea banilor, Hicks reține doar momentele independente, făcînd abstracție forțată de punctele comune. Abstracția este nejustificată deoarece tocmai investigarea reacțiilor reciproce conținute de aceste puncte constituie obiectul cercetării sale. Această deficiență metodologică determină ca implicațiile concluziilor să vină frecvent în contradicție cu unele ipoteze de plecare. Astfel, dacă se acceptă că procesele materiale formează un sistem închis, suficient pentru a determina propriile sale componente și impenetrabil, în mod normal, la influențele de natură monetară, iar masa monetară, viteza sa de circulație, prețurile, veniturile nominale, etc., formează un sistem „monetar" independent, rezultă că pot exista situații de dezechilibru al proceselor materiale în care circulația monetară să fie, totuși, echilibrată, și invers. În primul rînd, această optică contrazice postulatele clasice fundamentale privind libera concurență pe care Hicks le presupune încă valabile – legea Say, legea Walras etc. – care toate implică realizarea automată a echilibrului monetar, dacă echilibrul material este dat. În al doilea rînd, este contrazisă și teza keynesiană, acceptată de Hicks, după care un dezechilibru monetar controlat poate induce un echilibru economic general.

Se învederează, astfel, că deși Hicks încearcă să elimine limitele devenite evidente în condițiile contemporane ale concepției clasice după care procesele materiale sînt absolut primordiale în raport cu cele monetare, precum și cele ale concepției keynesiene ortodoxe după care moneda exercită doar o influență conjuncturală asupra economiei, sinteza sa nu constituie o explicație mai acceptabilă din punct de vedere științific a rolului monedei în echilibrul pe termen lung.

În general, teza „neutralității" monedei – prezentată mai ales în prelucrările neoclasice ale keynesismului efectuate de unii autori în perioade sau țări în care efectele inflației generalizate nu deveniseră încă evidente – provine într-un mod sau altul, din subestimarea rolului economic al monedei în sistemele monetare sau valutare contemporane. Consecințele economice ale comportamentului circulației monetare actuale sînt evidențiate în mod deosebit, de exemplu, în cazul deprecierii inflaționiste a unității monetare, deoarece erodarea valorii sale și redistribuirea veniturilor pune în mișcare forțe „reale", ce provin nu numai din acțiunea economică individuală, ci și din modificarea pozițiilor unor întregi clase și categorii sociale.

Conștienți de realitatea acestei circumstanțieri, numeroși economiști neoclasici, deși pornesc de la același „efect al încasărilor reale", ajung la concluzia opusă privind posibilitatea utilizării pozitive a efectelor monetare, ca mijloace suplimentare de reglare a unei economii capitaliste care, în esența ei, conservă trăsăturile liberei concurențe. În concepția acestora, cum economia capitalistă contemporană este, în structura sa intimă, un sistem concurențial nedeformabil sub influența persistentă a intervenției statale, stabilizatorul principal îl constituie în continuare elasticitatea cvasiautomată a prețurilor și salariilor, ce poate fi armonizat însă, cu un regulator activ, suplimentar.

Analizînd mecanismul transmiterii impulsului monetar în aceste condiții, economistul american G. Haberler [3]), de exemplu, constată că el provine, în principal, din același „efect Pigou". Modificarea prețurilor, ca urmare a abaterii cererii și ofertei de la punctele nominale de echilibru, determină reevaluarea componentelor reale și lichide din activul patrimoniului agenților economici. Ca urmare, se produce un proces microeconomic de reamenajare a compoziției portofoliului de active, din care rezultă acte de vînzare-cumpărare, componente ale cererii și ofertei globale. Amploarea și sensul acestui proces depinde de structura sitemului de rate a dobînzii practicat, deoarece rata dobînzii determină cursul titlurilor și, deci, costul și profitul deținerii fiecărei creanțe. După cum explicitează A. Meltzer [4]), în această concepție, variațiile ratei dobînzii sînt presupuse a fi identice cu cele ale masei monetare care, astfel, influențează ritmul acumulării, investițiilor, cheltuielilor curente etc. Teza non-neutralității monedei rezultată de aici și posibilitatea armonizării regulatorului monetar cu mecanismele de stabilizare automate, este acceptată de numeroși alți autori neoclasici, printre cei mai reprezentativi fiind : C. A. Pigou, Pesek și I. Saving, L. R. Klein), etc.

Adoptarea conceptului „efectul încasărilor reale" ca modalitate teoretică de explicare a efectelor monedei într-o economie considerată încă preponderent liber concurențială, urmărește mai ales demonstrarea posibilității utilizării scăderii salariilor și prețurilor ca mijloace deflaționiste automate de reglare a ocupării resurselor. În opoziție cu keynesienii care au în vedere, după cum s-a arătat, o flexibilitate a majorărilor de prețuri provocate în mod premeditat, neoclasicii subliniază funcția de reglator automat al deflației. După cum învederează însă încercările de asimilare în politica monetară a programelor neoclasice bazate pe „efectul încasărilor reale", pentru majoritatea agenților economici, scăderea prețurilor constituie semnalul înrăutățirii conjuncturii, ceea ce nu-i stimulează să-și sporească producția. De altfel și unii autori occidentali consideră că „efectul încasărilor reale" este atît de redus încît nu poate fi sesizat cu mijloace statistice (C. Schotta), infirmînd și în acest mod nu numai teza „non-neutralității" monedei în economia capitalistă contemporană, ci și posibilitatea armonizării conștiente a regulatorului monetar cu mecanismele automate de echilibru economic.

Silviu CERNA
Timișoara

[1]) Patinkin D. „Money, Interest and Prices". Evanston, Ill., 1956) ; „Financial Intermediaries and the Logic Structure of Monetary Theory", American Econ. Review, 51 (mart., 1961) ; etc.

[2]) Hicks J. R., „Readings in Monetary Theory", (Homewood, Ill., 1951) ; „A Rehabilitation of 'Classical' Economics ?, Econ. Journal, 67 (iun., 1957) ; „Critical Essays in Monetary Theory", (London, 1967).

[3]) Haberler G., „The Pigou Effect Once Again", Journal of Political Economy, 60 (iun., 1952).

[4]) Meltzer A—H., „Mercantile Credit, Monetary Policy and Size of Firm", Review of Economics and Statistics, 42 (nov., 1960).

derii puterii de cumpărare a dolarului". Dacă opțiunea speculatorilor ar fi numai între aur și dolari, arată articolul, ar trebui ca prețul aurului exprimat în alte valute forte, ca de pildă, francul elvețian, să rămînă constant sau chiar să scadă. Or, în anul 1979 prețul aurului exprimat în franci elvețieni a crescut aproape la fel de rapid ca cel în dolari. Autorii explică creșterea masivă a prețului aurului prin perspectiva accelerării inflației, inclusiv în Elveția, perspectivă care determină deplasarea interesului speculatorilor de la active financiare la cele nefinanciare, cum ar fi aurul, dar și terenurile, operele de artă, argintul, diamantele și alte mărfuri, al căror preț a crescut chiar mai rapid decît al aurului. Influența evoluției inflației în determinarea tendinței prețului aurului – se arată în articol – este pusă în evidență de evoluția divergentă a prețurilor aurului exprimate în dolari și în franci elvețieni între mijlocul anului 1977 și începutul anului trecut, cînd prețul în dolari al aurului a crescut, în vreme ce cel în franci elvețieni a scăzut, reflectînd menținerea la un nivel mult mai scăzut a ritmului inflației în Elveția comparativ cu S.U.A., în perioada respectivă.

Simțul informației

● *Ce înseamnă a avea simțul informației ? Înseamnă – arată* Jean-Claude Streicher *în articolul* Information tehnico-économique: les CCI prennent rang *(Informația tehnico-economică: rolul sporit al camerelor de comerț și industrie), publicat în L'USINE NOUVELLE suplimentul pe noiembrie 1979) – a înțelege că pînă și cea mai mărunță informație de ordin tehnic, statistic, financiar sau legislativ poate fi utilă. Se citează în acest sens, indicațiile pe care le primesc specialiștii japonezi, aflați în deplasare în străinătate, de a transmite prin telex cel puțin o informație pe zi, aceasta fiind tratată cu ajutorul calculatorului și transmisă imediat companiei interesate.*

Trecînd în revistă măsurile adoptate în domeniul respectiv în Franța (crearea unor agenții regionale de informare științifică și tehnică, a unor bănci de date, publicarea de anuare asupra băncilor similare din alte țări etc.), J.C.S.relevă că în prezent camerele de comerț și industrie își orientează efortul nu atît către lărgirea continuă a tezaurului de date, cît către găsirea modalităților de a le face accesibile pentru întreprinderile mici și mijlocii. În cazul acestora prioritățile de informare constau, – potrivit opiniei lui J.C.S. –, în a fi la curent asupra inovațiilor tehnologice în specialitatea lor, în a dispune de studii de prognoză asupra segmentului respectiv al pieței și a cunoaște evoluția piețelor externe.

FIȘE

CONSULTAȚII

LĂRGIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A BAZEI ENERGETICE A ȚĂRII

DECENIUL care a trecut a înscris în agenda economică și politică a omenirii — ca una dintre problemele cu care umanitatea are a se confrunta — problema energiei. Condițiile în care energia a dobîndit un loc prioritar în preocupările statelor sînt diverse, începînd de la rolul energiei în dezvoltarea producției și repartizarea resurselor energetice pe globul pămîntesc, pînă la criza energetică.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei mondiale după al doilea război mondial, îndeosebi pe seama creșterii puternice a economiei țărilor socialiste, a creșterii economiei țărilor eliberate de sub jugul colonial și care au pășit pe calea dezvoltării independente, dar și a creșterii economice din țările capitaliste dezvoltate, au ridicat cu acuitate **problema dezvoltării industriei energetice.** Un rol hotărîtor în dezvoltarea energetică și, implicit, în dezvoltarea economiei mondiale l-a avut utilizarea petrolului în calitate de combustibil energetic. Calitățile sale : putere calorică mare, modul relativ simplu de folosire, caracterul său nepoluant și prețul relativ scăzut au stat la baza erei entuziasmului energetic al cărei postulat de bază a fost creșterea energetică cu un pas înaintea dezvoltării economice.

România a fost **prima țară din lume** care a înțeles că resursele energetice — în speță petrolul — trebuie consumate cu economie. Încă de la Congresul al IX-lea tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, evidențiа acest fapt, indicînd ca alternativă folosirea completă și complexă a potențialului hidroenergetic, utilizarea largă în calitate de combustibil a cărbunelui, șisturilor bituminoase etc. Într-un moment în care petrolul era încă ieftin și abundent, partidul nostru, pornind de la analiza profund științifică a dezvoltării economice, de la evaluarea creșterii necesarului de resurse energetice primare, de la repartizarea geografică neuniformă a acestora etc., a atras atenția asupra pericolului pe care îl poate prezenta o dezvoltare nerațională a acestei ramuri cheie în economie și în viața socială și a luat măsurile necesare pentru evitarea unor situații dificile.

Izbucnirea crizei energetice la începutul anilor '70 a înlocuit entuziasmul energetic cu un profund pesimism — energetic și economic. O expresie a acestui pesimism — la nivel teoretic — a constituit-o teza despre creșterea zero. Au început însă să se manifeste tendințe puternice către găsirea mijloacelor de conservare a energiei. Ideea esențială, devenită dominantă, a constituit-o faptul că dezvoltarea economică trebuie să devanseze creșterea consumurilor energetice. Criza energetică a devenit elementul principal de referință în opțiunile și deciziile economice.

Cînd la începutul deceniului 7 al secolului nostru s-a făcut resimțită criza energetică, prima reacție a fost să se demonstreze că originea sa o constituie caracterul nereproductibil al resurselor energetice — în speță a celor de petrol — și prin urmare **epuizarea lor iminentă.** Calculul inițial al lui Meadows în lucrarea „Limitele creșterii" prezentată Clubului de la Roma înfățișa situația în termenii următori: rezervele mondiale de petrol sînt de circa 95 miliarde tone, consumul anual de circa 4 miliarde tone, deci în 22—25 de ani, respectiv către 1990—1995, omenirea rămîne fără petrol, deci fără principala resursă energetică primară.

Semnalul de alarmă a fost tras, oamenii de știință au început să caute soluții, să descopere noi rezerve de petrol, să caute noi surse (neconvenționale) de energie. Analizele inițiale au fost pătrunse de un profund pesimism. Se prevedea de pildă către mijlocul secolului XXI un adevărat hiatus energetic cauzat de dispariția a încă unui purtător important de energie primară — uraniul.

Evoluțiile ulterioare, ca și calcule mai minuțioase efectuate au evidențiat posibilitatea utilizării și a altor resurse, inepuizabile, cum sînt energia eoliană, solară, mareele. Au fost mai precis evaluate și rezervele de țiței și de alți purtători fosili de energie — astăzi de exemplu se consideră că numai rezervele de țiței s-ar cifra la 337 miliarde de tone ceea ce creează o imagine ceva mai optimistă asupra situației energetice.

Problema care se pune însă cu acuitate este **repartizarea geografică neomogenă** a resurselor petroliere. În aceste condiții rezervele cunoscute sînt în posesia unui număr restrîns de țări, în timp ce majoritatea statelor lumii sînt importatoare de țiței ; există de asemenea un consum nerațional de țiței în țări dezvoltate din punct de vedere economic.

Orientări privind asigurarea cu energie a țării noastre.

CRIZA ENERGETICĂ a determinat creșteri spectaculoase ale prețului petrolului și combustibililor — prețuri ce cresc necontenit — solicitînd din partea țării noastre eforturi valutare importante (25% din importul total de producție). În aceste condiții, la stabilirea liniilor directoare ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1981—1985 adoptate de Congresul al XII-lea al partidului s-a avut în vedere **elaborarea căilor și metodelor de asigurare cu energie în perspectivă a căror expresie sintetică o constituie Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000,** document care stabilește sarcini concrete pentru diverse domenii de activitate menite să asigure independența energetică a României în viitorul deceniu.

Potrivit prevederilor înscrise în Program, un rol de mare însemnătate revine **cercetării științifice și tehnologice** care trebuie să asigure soluțiile optime pentru reducerea consumurilor de combustibil și energie prin înlocuirea completă a unor tehnologii energointensive, eliminarea unor produse mari consumatoare de petrol și energie astfel ca într-o perioadă scurtă — de 1—2 ani — toate consumurile să scadă sub nivelul minim atins în prezent pe plan mondial.

O altă direcție de acțiune a cercetării științifice o constituie elaborarea de soluții pentru utilizarea noilor surse și tehnologii energetice. Astfel, în domeniul energiei geotermice se vor perfecționa tehnologiile de exploatare a surselor de ape geotermale, prin care se urmărește extragerea energiei geotermice primare și valorificarea în trepte a căldurii de origine geotermală. Se vor perfecționa, de asemenea, tehnologiile de captare și utilizare a energiei solare, realizarea de sisteme eficiente pentru transformarea la parametri ridicați a energiei solare în căldură inclusiv pentru conversia ei directă în energie electrică, elaborarea de noi soluții în domeniul construcțiilor și arhitecturii solare precum și tipizarea soluțiilor existente. De asemenea, se vor elabora soluții pentru construirea de echipamente de conversie a energiei vîntului, de putere mică, mijlocie și mare, pentru captarea și utilizarea energiei valurilor.

O atenție deosebită se va acorda cercetărilor privind transformarea pe cale biologică a bioxidului de carbon și a biomasei în combustibil. Se are în vedere construirea în fiecare județ a cîte unei instalații de producere a gazului combustibil de fermentație (biogaz) pentru transformarea deșeurilor agricole în gaze combustibile. Se vor perfecționa metodele de utilizare complexă (energetică și ca surse de materii prime) a deșeurilor menajere și vor fi amplificate cercetările pentru elaborarea de soluții tehnice în vederea obținerii hidrogenului din apă, a stocării, transportării și utilizării eficiente a acestuia.

Un rol însemnat în acoperirea necesităților energetice îl va avea **amenajarea potențialului hidroenergetic al țării** prin realizarea cu prioritate a unor sisteme complexe cu aplicații în energetică, irigații, piscicultură, transport, industrie, prevenirea inundațiilor și viiturilor. Prin aceasta, gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic național va spori de la circa 30% în 1980 la 45% în anul 1985, la 65% în anul 1990 și la 100% în anul 2000. Un obiectiv important în acest domeniu îl constituie folosirea completă, pînă în anul 1990, a potențialului Dunării atît prin dezvoltarea colaborării cu țările riverane cît și prin construirea de hidrocentrale în zona românească.

Programul energetic prevede, de asemenea, trecerea pe combustibil solid a centralelor care funcționează în prezent pe hidrocarburi precum și realizarea de noi centrale termoelectrice care vor funcționa pe lignit și șisturi bituminoase. Concomitent se va urmări mărirea coeficientului de extracție a țițeiului din zăcăminte de la 31,5% în 1979 la 37% în 1985 și la circa 40% în perioada 1990—2000, experimentîndu-se în acest scop metode termice de combustie subterană, de injecție cu abur și bioxid de carbon inclusiv procedee chimice și biologice. Se va urmări restrîngerea folosirii petrolului și gazelor în procesele de ardere în vederea sporirii utilizării lor ca materie primă pentru industria chimică.

Vor fi construite și **primele centrale nuclearo-electrice** cu o putere instalată de 660 MWe în anul 1985, 3 960 MWe în anul 1990 și de circa 10 000 MWe în anul 2000. În acest scop se va urmări accelerarea procesului asimilării — într-o măsură tot mai mare pe bază de concepție proprie —, a fabricației echipamentelor, pregătirii combustibilului și producerii apei grele.

Un alt domeniu căruia îi revin sarcini importante pe linia gospodăririi și utilizării raționale a combustibilului și energiei este cel legat de **îmbunătățirea organizării și funcționării sistemului electroenergetic.** Cele mai importante sarcini sînt legate de optimizarea balanței combustibilului necesar funcționării sistemului, urmărindu-se reducerea producției de energie electrică pe hidrocarburi de la circa 40% în prezent la circa 20% în anul 1985 și 4—5% în anul 2000. Acest lucru va fi posibil ca urmare a creșterii potențialului hidroenergetic amenajat, a sporirii producției obținute din surse noi de energie și a intrării în funcțiune a centrelor nuclearo-electrice — aceste resurse urmînd să asigure circa 25% din producția de enegie electrică în 1985 și circa 51—52% în anul 1990.

Un alt element important avut în vedere este legat de îmbunătățirea structurii sistemului energetic, în funcție de localizarea zonelor cu resurse și a zonelor de consum, fapt care va crea noi posibilități de raționalizare a organizării rețelelor electrice de transport, de simplificare a structurii acestora și reducere a distanțelor de trasport. Tot pe această bază se vor crea condiții pentru funcționarea sistemului electroenergetic pe zone autonome. Se va urmări creșterea siguranței în funcționare a sistemului eletroenergetic național prin utilizarea unor instalații și echipamente cu fiabilitate sporită pe întregul flux tehnologic de producere, transport și distribuție al energiei electrice; vor fi de asemenea inițiate măsuri pentru dotarea cu echipamente de protecție și automatizare ceea ce va permite conducerea operativă prin dispecer a sistemului cu ajutorul calculatoarelor de proces.

Conservarea energiei — factor de importanță fundamentală

ÎN ANSAMBLUL de măsuri adoptate la Congresul al XII-lea al partidului un loc important îl ocupă cele legate de utilizarea energiei în diversele ramuri ale economiei naționale și, în mod deosebit, în industrie. Obiectivul de bază îl constituie realizarea unor consumuri specifice de energie pe unitatea de produs reduse, prin reproiectarea produselor și tehnologiilor învechite. În acest scop se vor întocmi bilanțuri energetice pe utilaje, instalații și întreprinderi, asigurîndu-se condițiile necesare pentru utilizarea eficientă a resurselor de energie primară, vor fi elaborate tehnologii integrate care să permită prelucrarea în trepte succesive a resurselor energetice rezultate din diferite faze, în scopul măririi randamentului utilizării energiei.

Au fost concepute, totodată, măsuri specifice pentru fiecare din ramurile mari consumatoare de energie — cum sînt metalurgia, chimia, materialele de construcții. Astfel, în industria **metalurgică** se va urmări cu deosebire creșterea gradului de utilizare a căldurii în toate fazele proceselor tehnologice prin extinderea tehnologiilor de turnare continuă a oțelului, prin creșterea capacității medii a furnalelor și a gradului de utilizare a acestor capacități, prin intensificarea insuflării cu oxigen și asigurarea unei izolații termice sporite a cuptoarelor, prin utilizarea unor materiale termoizolante cu caracteristici de calitate tot mai ridicate. La rîndul său producerea oțelului trebuie orientată către procedeele moderne, care asigură consumuri energetice mai mici. Mari sarcini revin și metalurgiei nefereoase, îndeosebi în producerea aluminiului unde se înregistrează consumuri specifice mai mari decît în metalurgia feroasă. Importanța celor de mai sus rezultă clar dacă avem în vedere că prin procedeul de turnare continuă se obține o reducere a consumurilor specifice cu 80% la combustibili și cu 65% la energie electrică față de procedeul clasic de turnare.

O altă ramură industrială puternic dezvoltată în țara noastră și caracterizată prin consumuri energetice specifice mari pe unitatea de produs este **chimia.** Obținerea acetilenei, amoniacului, carbidului, îngrășămintelor chimice, a fibrelor și firelor sintetice cauciucului și maselor plastice poate avea loc prin diferite procedee dintre care unele antrenează consumuri specifice ridicate. În acest sens sînt edificatoare datele cuprinse în tabelul nr. 1 :

Tabelul nr. 1

Eficiența introducerii unor tehnologii moderne

Denumirea produsului	Tehnologie veche	Tehnologie modernă	Reducerea consumului de combustibil și energie în procedeul modern
Acetilenă	Cracare cu arc electric sau din carbid	Oxidare parțială	25%
Amoniac anhidru	Udhe sau sybetra	Procedeu Kellog	20%
Țiței	Încălzire cu abur	Încălzire cu flacără directă	15%

dacă pentru obținerea amoniacului procedeul de tehnologie modernă ar fi aplicat la Combinatul de îngrășăminte chimice Făgăraș, la Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Mureș, și la Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, aceasta ar conduce la o economie anuală de 125 000 MWh, 100 000 MWh și respectiv 300 000 MWh. Un alt aspect deosebit de important în chimie este acela al existenței unor mari cantități de resurse energetice secundare — care la nivelul anului 1979 au fost de cca. 4,2 milioane t.c.c., cantități estimate a prezenta în viitor o tendință de creștere. Aceasta impune eforturi susținute în vederea recuperării și refolosirii acestor resurse, procese care conduc la însemnate economii de resurse energetice primare. În tabelul nr. 2 sînt prezentate rezultate obținute la cîteva combinate chimice în acest domeniu în anul 1979.

Tabelul nr. 2

Recuperarea energiei secundare

Combinatul	Denumirea resursei secundare	Total recuperări 1979 (t.c.c.)
Teleajen	Căldură gaze reziduale piroliză + căldura de reație a oxizilor de carbon + căldura gazelor arse în cuptoare de furfurol	151 580
Brazi	Gaze faclă + căldură condens cauciuc + gaze reziduale etc.	86 200
Borzești	Gaze faclă + căldură gaze arse + căldură motorină grea și solventare	385 695
Piatra Neamț	Gaze purje sinteză amoniac + fracții de oxizi de carbon	162 194
Slobozia	Căldura reacție amoniac + gaze purje amoniac + fracții de oxizi de carbon	129 574

În scopul utilizării superioare a energiei este necesar să se depună eforturi mai mari pentru producerea în cantități suficiente a echipamentelor corespunzătoare de către întreprinderile **industriei constructoare de mașini.** De alftel, întreprinderile industriei constructoare de mașini au sarcini ridicate atît din punct de vedere al producerii unor mașini și instalații caracterizate prin consumuri specifice mici de energie electrică cît și prin adoptarea unor procedee tehnologice moderne care să ducă la diminuarea consumului de energie electrică legate de însăși obținerea produselor ramurii.

O atenție sporită trebuie acordată creșterii randamentelor proceselor de ardere prin utilizarea la întreaga capacitate a cuptoarelor de încălzire, asimilarea de noi tipuri de cuptoare tehnologice pentru încălziri și tratamente termice.

Extinderea prelucrărilor moderne prin electroeroziune și acoperire electrostatică a suprafețelor, perfecționarea procedeelor de sudură a metalelor, fabricarea turbocompresoarelor, realizarea de blocuri energetice cu generatoare magnetohidrodinamice, a unor cazane, pe cărbune cu randamente și cu siguranță în funcționare sporită, reprezintă căi importante de economisire a energiei. O cale la fel de însemnată o reprezintă construirea și dotarea tuturor întreprinderilor cu limitatoare de sarcină la mersul în gol pentru fiecare utilaj.

Trebuie arătat că o ramură industrială ale cărei produse sînt caracterizate prin consumuri specifice de energie ridicate este cea a **materialelor de construcții și lemnului.** Extinderea tehnologiilor moderne în acest domeniu este foarte importantă dacă se ține seama de ritmul de dezvoltare al construcțiilor care solicită un volum tot mai mare din produsele acestei ramuri. În mod deosebit obținerea cimentului prin procedeul uscat conduce la economii de energie de cca 25%, față de procedeul normal.

*) Acest procedeu, aplicat numai în cazul Combinatului Siderurgic Galați, conduce la o economie anuală (tcc) de șute de mii de tone de combustibil convențional și la o apropiere de nivelul de consum energetic atins de țările avansate (la oțelul produs pe această cale). Introducerea unor tehnologii moderne cum ar fi procedeul de stingere uscată a cocsului la Combinatul Siderurgic Hunedoara și la întreprinderea „Victoria — Călan" pot aduce economii de ordinul a [illegible] tcc pe an, iar utilizarea unor materiale refractare cu caracteristici superioare poate aduce economii estimate la ordinul zecilor de mii de tcc anual.

În ajutorul celor ce studiază în învățământul politico-ideologic

Utilizarea tufurilor vulcanice, a rocilor ușoare, a blocurilor de zidărie din zgură sau cenușe de termocentrale sînt tot atîtea căi de reducere a consumului de energie electrică prin înlocuirea materialelor energointensive. În **transporturi** se impun măsuri pentru organizarea optimă a fluxurilor de transport, folosirea integrală a capacității mijloacelor de transport, introducerea unor procedee moderne ca transportul gravitațional, amenajarea căilor fluviale interne etc. Și în **agricultură** care este caracterizată prin procese tehnologice ce necesită puteri mici, se pot reduce consumurile energetice prin utilizarea eficientă a surselor noi de energie, ca cea solară, eoliană și îndeosebi biogazul, care poate fi produs prin prelucrarea unor reziduuri ale proceselor ce au loc în agricultură. În domeniul **construcțiilor** vor trebui adoptate soluții constructive care să permită utilizarea mai deplină a luminii și căldurii solare, precum și a unor materiale izolante termice cu caracteristici îmbunătățite.

ÎN VEDEREA REALIZĂRII prevederilor Programului-directivă în domeniul energiei, sarcini importante revin atît organelor centrale de sinteză cît și fiecărei întreprinderi în parte, iar în cadrul fiecăreia organizațiilor de partid respective. Așa cum se subliniază în documentele de partid acestea sînt chemate să desfășoare o cuprinzătoare și intensă muncă politică și organizatorică, care să mobilizeze cu deosebire oamenii muncii din industria carboniferă și petrolieră, din ramura energiei electrice precum și din toate celelalte ramuri ale economiei naționale la îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin ; organizațiile de partid, împreună cu colectivele de ingineri și specialiști, au îndatorirea să evidențieze toate posibilitățile concrete existente în fiecare județ, în fiecare întreprindere în vederea obținerii și generalizării unor soluții tot mai economice. Printr-o intensă muncă politico-educativă, analizînd sistematic modul cum sînt înfăptuite planurile de măsuri privind consumurile de combustibil și energie, organizațiile de partid trebuie **să înrădăcineze adînc în conștiința fiecărui om ideea că problema economiei energiei are o importanță vitală pentru îndeplinirea prevederilor Congresului al XII-lea al P.C.R.**, pentru continua propășire a națiunii noastre socialiste.

dr. ing. Emil COSTIN

Posibilități și căi de creștere a producției de pește în apele interioare

(Urmare din pag. 21)

peștelui prin combaterea vegetației dure și a zonelor de plaur plutitor ; în același timp este necesar să se asigure toate celelalte condiții necesare, respectiv puietul, reproducătorii, furajele, precum și cadre, să fie stabilită mărimea optimă a eleșteelor cît și normele unitare de structură pentru unitățile piscicole. Totodată, o importanță deosebită ar avea revizuirea și definitivarea tehnologiilor și a normativelor pentru producerea puietului, iernatul peștelui, transportul în stare vie și proaspătă, creșterea peștelui de consum în diferite sisteme, pe specii și vîrste, furaje, administrarea de îngrășăminte și amendamente. Crearea condițiilor pentru a ajunge cît mai curînd posibil la o populare a eleșteelor de creștere vara II-a cu 8 000 și chiar 10 000 de exemplare la hectar pentru a putea realiza o producție constantă de minimum 2 000 kg. pește la hectar. Pentru realizarea acestui deziderat se poate acționa în vederea adaptării unor tehnologii moderne la condițiile deltei, respectiv : baza producției de puiet de crap să o constituie reproducerea dirijată în bazine de reproducere, reproducerea artificială a acestei specii urmînd să fie efectuată, în paralel, pentru completare și ca „tampon" în situațiile în care intemperiile împiedică desfășurarea normală a reproducerii naturale în bazine ; amplasarea stațiilor de reproducere artificială sau a bazinelor de reproducere la surse de ape convenabile, mai ales din punct de vedere al oxigenului, Ph-ului și salinității și folosirea eleșteelor de predezvoltare cu o suprafață redusă, deoarece în Lunca și Delta Dunării numărul dăunătorilor este foarte mare și se pune acut problema supravegherii puietului, mai ales în primele sale etape de dezvoltare ; efectuarea obligatorie a analizelor chimice — apă, sol, pentru fiecare unitate și bazin în parte, care să decidă asupra utilizării îngrășămintelor, concomitent cu intensificarea cercetărilor privind aplicarea îngrășămintelor în unitățile piscicole ; utilizarea hranei artificiale, hrana proteică — făina de pește și șroturile de soia — care să fie distribuită în cît mai multe puncte ale bazinelor și, desigur, asigurarea și pregătirea cadrelor.

În crescătoriile piscicole trebuie acționat mai intens pentru creșterea aportului hranei naturale în vederea reducerii consumului de furaje, valorificarea principalelor nivele trofice, prin extinderea speciilor fitofage și planctonofage, aclimatizarea unor noi specii de pește cu un ritm mai mare de creștere, în scopul valorificării resurselor de hrană neconsumate de peștii autohtoni. Totodată, trebuie elaborat programul de ameliorare și selecție în piscicultură, pentru toate speciile de cultură pe principalele zone geografice. Creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor cere să se asigure agregatele complexe, necesare distribuirii îngrășămintelor chimice și furajării crapului, la toate eleșteele mai mari de 100 ha. Pentru mecanizarea transportului intern, practic în toate unitățile piscicole poate fi folosit tractorul U 445 pe pneuri de joasă presiune, în curs de asimilare, care poate asigura întreaga gamă de lucrări de la amenajările piscicole — transportul îngrășămintelor chimice și organice, al amendamentelor, furajelor, precum și a producției de pește. Pentru combaterea vegetației dure din amenajările piscicole, pînă la asimilarea în țară, este necesar să se importe anual între 120—150 tone Omnidel.

In scopul protecției fondului piscicol din complexul lagunar Razelm—Sinoe se consideră necesar să se studieze și să se realizeze un sistem de construcții hidrotehnice care să permită ca peștele din Dunăre să migreze în complex și să nu mai poată evada prin cele 3 canale de alimentare în Marea Neagră unde se pierde prin asfixiere în apa sărată a mării. Totodată, ar fi utilă elaborarea unui regulament pentru folosința mixtă — piscicolă și irigații — a apelor complexului, precum și construirea unui sistem tehnic adecvat, astfel ca stațiile de pompare să nu mai absoarbă și să refuleze pe cîmp peștele și celelalte viețuitoare acvatice din complex. Nu sînt de neglijat nici măsurile ce trebuie luate pentru organizarea activității de piscicultură prin transformarea celor 3 unități în întreprinderi cu personalitate juridică, asigurarea personalului tehnico-economic, în special prin stabilirea unui sistem de retribuție diferențiat față de unitățile similare din țară, pentru această categorie de personal, precum și pentru personalul care lucrează la producerea puietului.

In același timp, activitatea de cercetare, în conformitate cu prevederile Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, trebuie intensificată în direcția găsirii metodelor de ameliorare a solului, selecției speciilor autohtone și aclimatizarea de noi specii, utilizarea apei industriale în producerea intensivă a puietului, reducerea consumurilor specifice de furaje, valorificarea hranei naturale în zonele rămase în regim liber de inundație existente în Lunca și Delta Dunării, elaborarea de sisteme intensive și superintensive de acvacultură.

Înlăturarea cauzelor care au condus la nerealizarea parametrilor proiectați în pepinierele și crescătoriile piscicole este condiția hotărîtoare pentru sporirea producției de pește și creșterea eficienței acestei activități în cadrul județului Tulcea, pentru valorificarea investițiilor considerabile efectuate în acest sector. În același timp considerăm că unele deficiențe constatate se întîlnesc și în alte județe ale țării și că experiența acumulată de județul Tulcea le poate fi de asemenea utilă pentru a le înlătura. Se vor crea astfel condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, în care se prevede ca fiecare județ să-și asigure amenajări piscicole pentru aprovizionarea proprie și livrări la fondul central.

---

1. Dumitru Bogatu — Necesitatea adoptării tehnologiilor moderne la condițiile Deltei Dunării pentru sporirea producției de puiet — punctul de plecare esențial în creșterea cantităților de pește de consum în bunurile amenajate. C.J.C.M.A.E.S. Tulcea — 1976, p. 35—39.

2. Octavia Gheracopol — Intervenție la simpozionul științific „Dezvoltarea pescuitului și pisciculturii în Delta Dunării și complexul lagunar Razelm — Sinoe". C.J.C.M.A.E.S. Tulcea — 1976, p. 66—68.

3. Gheorghe Manea — Piscicultura : cerințe stringente ale unei importante ramuri economice. Era Socialistă nr. 18, 1974, p. 38—41.

4. Ion Munteanu — Considerațiuni privind structura pe specii a actualei faune piscicole din bunurile rămase în regim liber de inundație din Delta Dunării. Comunicare prezentată la Sesiunea de rapoarte științifice a Institutului de cercetări și proiectări Delta Dunării Tulcea — 3 mai 1977 — lucrare sub tipar.

5. Marin Nițu — Unele considerațiuni privind dezvoltarea pescuitului și pisciculturii pe plan mondial și în Republica Socialistă România. C.J.C.M.A.E.S. Tulcea — 1976, p. 8—16.

6. Marin Nițu —Pescuitul mondial : niveluri, perspective. Revista economică nr. 47 1976, p. 27—28.

Cea de-a treia conferință generală a O.N.U.D.I.

INDUSTRIALIZAREA — OBIECTIV PRIORITAR AL ZILELOR NOASTRE

CEA de-a treia conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, care și-a început la 21 ianuarie lucrările la Delhi, a fost convocată de Adunarea Generală a O.N.U. în baza Declarației și Planului de acțiune al precedentei conferințe generale, de la Lima, care prevăd consultări periodice la nivel ridicat asupra industrializării țărilor în curs de dezvoltare.

Actuala reuniune din capitala Indiei — prima de după transformarea O.N.U.D.I. în agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite — la care participă peste 3 000 de delegați din 140 de țări ale lumii, inclusiv din România, are ca puncte principale pe ordinea de zi examinarea și evaluarea situației industriei în lume și în principal a industrializării țărilor în curs de dezvoltare, precum și elaborarea strategiei de intensificare a industrializării, ca element esențial al dezvoltării economico-sociale în deceniul care urmează și dincolo de el.

Experiența istorică demonstrează că lichidarea subdezvoltării și accelerarea dezvoltării economice și sociale a țărilor rămase în urmă sînt de neconceput în afara industrializării, astfel încît restructurarea economiei mondiale presupune ca o condiție sine qua non restructurarea industriei mondiale. Alături de strategii naționale ale industrializării adecvate marii diversități de condiții existente în țările în curs de dezvoltare, ca factor prioritar care să mobilizeze în mod eficient toate resursele lor materiale și umane, această restructurare presupune în mod necesar și un amplu efort colectiv în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale, ca premisă a lichidării împărțirii lumii în țări bogate și sărace, în țări producătoare și exportatoare de produse industriale și țări producătoare și exportatoare de materii prime.

După cum relevă un voluminos studiu elaborat recent de O.N.U.D.I. în vederea actualei conferințe generale, înlăturarea — prin acțiunea concertată a tuturor statelor — a mecanismelor care contribuie la perpetuarea pe plan internațional a actualelor relații economice de inechitate și dependență este cu atît mai necesară cu cît, chiar în ipoteza cea mai optimistă, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei prelucrătoare, de circa 9% în prezent, nu ar depăși — în absența unor măsuri speciale — 13% în anul 2000, respectiv puțin peste jumătate din obiectivul de 25% fixat în 1975 în Declarația de la Lima.

În perioada 1960—1975 ritmul mediu anual de creștere a producției industriei prelucrătoare pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a fost de 7,4%, mai redus decît cel înregistrat de țările socialiste (8,6%) dar mai rapid decît cel inregistrat în același interval în țările capitaliste dezvoltate (5,2%). Totuși, ponderea grupului țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei prelucrătoare nu a sporit decît marginal. În plus, această medie maschează ritmul sensibil mai lent de dezvoltare a industriei prelucrătoare înregistrat de țările cele mai sărace, cu un produs național brut pe locuitor de sub 265 dolari, țări în care trăiește peste 56% din populația țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare pentru care O.N.U.D.I. a dispus de date (vezi tabelul nr. 1). Aceleași disparități sînt scoase în evidență și de faptul că 44% din sporul producției industriei prelucrătoare pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare în intervalul 1966—1975 a fost obținut în numai trei țări (Brazilia, Mexic și Argentina).

Această scurtă retrospectivă relevă că o îmbunătățire reală a locului țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială presupune nu numai o expansiune mai susținută a industriei lor prelucrătoare în general, ci și o accelerare substanțială a dezvoltării ramurii amintite în țările astăzi cel mai puțin avansate.

Considerată în studiul citat al O.N.U.D.I. drept ipoteza cea mai pesimistă privind evoluțiile posibile pînă în anul 2000, menținerea neschimbată a ritmului de creștere a producției industriei prelucrătoare înregistrat de ansamblul țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—1975 s-ar traduce printr-o agravare a dezechilibrelor actuale din repartiția geografică a producției industriei mondiale. Ținînd seama și de ritmul mai rapid al creșterii demografice din țările în curs de dezvoltare, decalajele referitoare la producția pe locuitor nu ar face decît să se adîncească (vezi tabelul nr. 2). În mod deosebit reține atenția nivelul mediu foarte scăzut nu numai relativ, dar și absolut, care ar urma să fie obținut pe continentul african.

Realizarea obiectivului fixat la Lima, la precedenta conferință generală a O.N.U.D.I., ar presupune obținerea pînă

Tabelul nr. 1

Creșterea producției industriei prelucrătoare în 85 de țări în curs de dezvoltare, pe grupe de venituri, 1960—1975

Grupa de venituri (P.N.B. pe locuitor, în dolari din 1975)	Ritmul mediu anual de creștere a producției industriei prelucrătoare (în %)	Populația fiecărui grup de țări în 1975 (în %)	Numărul țărilor din fiecare grup
Sub 265	5,2	56,7	26
265—520	7,1	16,4	21
521—1 075	8,6	17,3	21
1 076—2 000	7,3	7,9	10
Peste 2 000	6,3	1,6	7

Sursa : L'industrie dans le monde depuis 1960 : progrès et perspectives. O.N.U.D.I. Doc. ID/Conf. 4/2, 1979, p. 44.

Tabelul nr. 2

Prognoza unor indicatori pe locuitor în anul 2000 în ipoteza menținerii ritmurilor anterioare (A) și în cea presupusă de Declarația de la Lima (B) (în dolari din 1970)

	Produsul intern brut			Producția industriei prelucrătoare		
	1975	2000		1975	2000	
		A	B		A	B
Țări dezvoltate	2 671	8 581	6 773	861	2 919	2 392
Țări în curs de dezvoltare	266	738	1 170	51	196	345
— Africa	133	315	503	24	51	101
— Asia de Sud și de Est	156	549	865	25	124	222
— America Latină	675	1 595	2 540	164	548	944
— Asia de West	509	1 661	2 624	80	341	591

Sursa : O.N.U.D.I. Doc. ID/Conf. 4/2, 1979, p. 63.

în anul 2000, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, a unui ritm mediu anual de creștere de 10,5% în cazul producției industriei prelucrătoare și de 8,8% în cel al produsului intern brut. Pînă acum niciuna din aceste două premise ale realizării obiectivului amintit nu s-a materializat : în cei aproape cinci ani care au trecut de la adoptarea acestui obiectiv, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială a sporit imperceptibil, cu numai 0,4 puncte procentuale, la cauzele mai vechi de ordin economic și social ale ritmurilor lente de dezvoltare adăugîndu-se în ultimii ani și dificultățile legate de criza energetică ce se manifestă pe plan mondial.

Atrăgînd atenția asupra interesului comun al tuturor țărilor — care decurge din interdependențele crescînde din economia mondială — în diminuarea și lichidarea în perspectivă a decalajelor menționate, prin accelerarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare ca o condiție hotărîtoare a progresului economic și social, O.N.U.D.I. a supus dezbaterilor actualei conferințe generale un document intitulat „Industria la orizontul anului 2000 — noi perspective". În acest document se preconizează noi inițiative în direcția intensificării cooperării internaționale ca factor important al instaurării unei noi ordini economice mondiale. Aceste propuneri vizează, între altele, perfecționarea cadrului juridic al cooperării internaționale în domeniul industrial, utilizarea mai largă a acordurilor intergu-vernamentale, sporirea resurselor și îmbunătățirea mecanismelor de finanțare a procesului de industrializare, diversificarea formelor de cooperare inclusiv prin promovarea investițiilor pe termen lung legate de acorduri de troc sau de rambursare în produse ca mijloc de construire a unor capacități de producție industrială în țările în curs de dezvoltare, întărirea potențialului propriu de cercetare-dezvoltare și facilitarea accesului țărilor mai puțin avansate la cuceririle științei și tehnologiei moderne, lărgirea accesului produselor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate.

În lumina propriei sale experiențe România socialistă, ea însăși țară în curs de dezvoltare, consideră industrializarea drept o componentă esențială a unei noi ordini economice internaționale, menită să permită lichidarea subdezvoltării, să asigure stabilitatea economiei mondiale și progresul general al umanității. Așa cum releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, **„În condițiile interdependențelor tot mai strînse ce caracterizează evoluția contemporană, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazate pe egalitate și avantaj reciproc, care să ducă la progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, corespund intereselor tuturor popoarelor, dar corespund, totodată, și dezvoltării generale a economiei, inclusiv a țărilor dezvoltate, cauzei promovării politicii de destindere și colaborare în întreaga lume".**

Încă din primele zile, dezbaterile de la Delhi au pus în evidență aprecierea că țările participante trebuie să manifeste voința politică de a adopta angajamente concrete în vederea accelerării industrializării, ca una din cerințele majore ale contemporaneității.

Dinu DRAGOMIRESCU

DEZBATERI INTERNAȚIONALE PE MARGINEA TEHNOLOGIILOR ADECVATE

CONCEPȚIA României, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la rolul științei și tehnicii în accelerarea dezvoltării, la accesul liber, fără discriminări sau bariere, al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii contemporane și respectiv la transferul de tehnologie ca parte integrantă a noii ordini economice internaționale se înscrie pregnant ca o contribuție teoretică și politică originală, larg apreciată, la dezvoltarea doctrinei relațiilor economice internaționale.

Datorită importanței sale deosebite pentru țările în curs de dezvoltare în procesul lichidării subdezvoltării, transferul internațional de tehnologie a devenit, în ultimul deceniu și jumătate, unul din subiectele cele mai abordate în dezbaterile pe plan internațional, aflîndu-se și pe agenda celei de-a treia Conferințe generale a O.N.U.D.I., care a început luni la Delhi

Un merit important în aducerea pe primul plan al interesului internațional a acestei probleme revine țării noastre care, prin propunerea ei la cea de-a XXV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. din 1970 prezentată de președintele Nicolae Ceaușescu, a dinamizat activitatea întreprinsă de organizația mondială pentru a pune larg știința și tehnica la baza progresului tuturor statelor lumii și în primul rînd al țărilor în curs de dezvoltare. Propunerea românească de atunci, intitulată „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state" a fost urmată de alte inițiative valoroase și apreciate cu ocazia reuniunii regionale europene pentru știință și tehnologie, care s-a ținut la București în 1978 și a reuniunii ministeriale a Grupului celor 77 din 1979, tot de la București, pentru definitivarea poziției țărilor în curs de dezvoltare la Conferința Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării de la Viena, din același an, conferință care reprezintă și ea materializarea unei propuneri și inițiative românești.

Dacă totuși despre transferul de tehnologie se vorbește de aproape două decenii, dezbaterile cu privire la tehnologiile adecvate sînt de dată mult mai recentă. Cu toate acestea asupra tehnologiilor adecvate s-a elaborat deja o întreagă literatură, conceptul făcîndu-și apariția și în revendicările oficiale ale țărilor în curs de dezvoltare, ca și în documente ale O.N.U. și ale instituțiilor sale specializate.

Fără a face un istoric al oficializării unei asemenea cerințe, este necesar să ne oprim la cîteva momente. În Declarația și Programul de acțiune pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, adoptate de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U .din 1974, se menționează că trebuie făcute eforturi pentru a se crea cele mai bune condiții de acces la tehnici moderne, dar adaptate la condițiile economice, sociale și ecologice specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, la stadiile de dezvoltare ale acestora, astfel încît să asigure valorificarea eficientă a resurselor lor materiale și umane.

Raportul celei de-a doua Conferințe generale a O.N.U.D.I. de la Lima din 1975 menționează direct că este necesar „....a se stabili de urgență un program concret și concertat de acțiuni vizînd să promoveze punerea la punct a transferului și întrebuințarea de tehnici industriale adecvate la intențiile țărilor în curs de dezvoltare, răspunzînd înainte de toate nevoilor ramurilor industriale determinate de condițiile sociale..." [1]).

Conferința mondială a muncii din 1976, organizată de Organizația internațională a muncii (O.I.M.), s-a pronunțat de asemenea în favoarea „tehnologiilor adecvate", avînd în vedere rezolvarea problemelor economico-sociale ale țărilor în curs de dezvoltare. La Conferința Națiunilor Unite pentru cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare, organizată de P.N.U.D. la Buenos Aires în vara anului 1978, au fost prezentate cazuri și studii de caz din țări în curs de dezvoltare care au cooperat sau ar putea să coopereze în diferite domenii : industrie, agricultură, energie, valorificarea unor resurse naturale, acțiuni în domeniul social-economic, pe baza unor tehnologii adecvate nevoilor lor.

Programul de la Arusha adoptat în 1979 de țările membre ale Grupului celor 77 , ale cărui idei principale au stat la baza dezbaterilor de la cea de a V-a Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, de la Manila, face de asemenea din tehnologiile adecvate o problemă fundamentală a

[1]) O.N.U.D.I. Raportul celei de-a doua Conferințe generale, I.D./Conf. 3/31, 1975, p. 90

transferului internațional de tehnologie către țările în curs de dezvoltare.

Opțiunea pentru o tehnologie adecvată este rezultatul unor experiențe negative ale țărilor în curs de dezvoltare legate de importul unor tehnologii nepotrivite economiilor lor, unele din ele generînd un adevărat „colonialism tehnologic".

Trecerea la tehnologii adecvate în cadrul transferului internațional de tehnologie nu reprezintă însă, după cum vom vedea, o respingere a tehnologiei înaintate, ci o schimbare de optică, o abordare mai complexă a tehnicii și a transferului de tehnologie. Englezul E.F. Schumacher, în cartea sa devenită celebră „Small is Beautiful", pledează pentru o tehnologie „cu față umană", superioară tehnologiilor primitive, dar totuși simplă, mai puțin scumpă și mai liberă decît supertehnologiile statelor dezvoltate [2]). La rîndul său, primul ministru al Jamaicăi, Michael Manley, subliniază că tendința de a importa tehnologii care necesită foarte mult capital condamnă țările în curs de dezvoltare la cheltuieli foarte mari și în fond prezintă cele mai mari avantaje pentru țările dezvoltate. El apreciază că trebuie realizat un echilibru între echipamentul modern, acolo unde este necesar și utilizarea maximă a forței de muncă ; el subliniază totodată că trebuie găsită acea sinteză tehnologică, care să fie proprie țărilor în curs de dezvoltare [3]).

Analiza tipurilor cele mai potrivite de tehnologii pentru țările în curs de dezvoltare scoate în evidență o serie de carențe ale transferului de tehnologii superavansate din țările capitaliste dezvoltate, care justifică aprecierile anterioare : costuri foarte ridicate în valută, limitări impuse prin clauze contractuale care duc la colonialism tehnologic (restricții la export, cantitative, geografice, o dependență față de furnizor pentru piese etc.), construirea de întreprinderi cu tehnici și tehnologii în conformitate mai curînd cu interesele societăților transnaționale, puternice efecte poluante asupra mediului natural etc.

După cum se observă, problema tehnologiei adecvate se pune în țările în curs de dezvoltare în strînsă legătură cu nevoile lor social-economice. Așa de pildă, în India numeroși experți sînt de părere că pentru țara lor cea mai potrivită tehnică este aceea care creează mai multe locuri de muncă, avînd în vedere că rata creșterii demografice, de 2% pe an, înseamnă o creștere anuală a populației de aproape 13 milioane de oameni. De altfel, India numără în prezent 14 milioane de șomeri, iar numeroase cadre calificate emigrează în căutare de lucru. Un studiu elaborat în India conchide că cu aceeași investiție cu care s-ar construi o singură întreprindere cu o producție de 12 000 t de zahăr anual și care ar folosi 900 de oameni s-ar putea construi 47 mici întreprinderi care să producă 30 000 t zahăr și să ocupe 10 000 persoane. Pentru o țară ca India, afirmă experții citați, tehnologia adecvată este aceea care creează cît mai multe locuri de muncă, reduce importul, folosește resursele naturale ale țării, consumînd în același timp puțină energie.

În privința definirii tehnologiilor adecvate, ca o condiție primordială a identificării lor, în literatură există o diversitate de opinii. În lumina mai multora dintre acestea, criteriile de definire a tehnologiilor adecvate ar fi următoarele : să solicite investiții limitate în funcție de veniturile locale ; să folosească mai multă forță de muncă; să declanșeze variate inițiative locale și în general să valorifice materia primă locală ; să fie compatibile cu tradițiile locale ; să nu solicite o infrastructură complicată; să presupună utilaje ușor de utilizat și de întreținut; să îmbunătățească tehnicile existente pentru a contribui la creșterea productivității muncii; să contribuie la creșterea gradului de calificare a oamenilor de pe plan local etc.

Pe baza criteriilor enumerate s-ar putea defini tehnologiile adecvate ca un ansamblu de tehnici și tehnologii specifice diferitelor țări în curs de dezvoltare, corespunzînd condițiilor lor naturale, economice și social-politice, și care evoluează potrivit etapelor de dezvoltare ale țărilor respective. Trebuie precizat însă că tehnologiile adecvate nu înseamnă tehnici depășite din țările dezvoltate, dar noi pentru țările în curs de dezvoltare ; ele presupun o sinteză între tehnici tradiționale locale și tehnologii noi și care se perfecționează pe măsură ce aceste țări trec de la o etapă la alta de dezvoltare. Opinînd pentru o astfel de înțelegere ni se pare nepotrivit termenul de tehnologii intermediare, cu care uneori se operează în definirea și analiza tehnologiilor necesare țărilor în curs de dezvoltare.

Trecînd peste definiția tehnologiei adecvate, care, desigur, cu timpul, își va găsi formularea cea mai potrivită, interesante sînt căutările pe plan regional și subregional pentru a identifica domeniile și formele concrete ale acestui tip de tehnologie, ca și preocupările unor organisme internaționale, inclusiv din sistemul O.N.U., cum ar fi P.N.U.D., U.N.I.C.E.F. și altele, mai ales pentru domeniul agricol [4]). Dezbaterile internaționale cu privire la „tehnologiile adecvate" scot în evidență că a trecut timpul — nu prea îndepărtat — cînd acest concept era suspectat că ar putea antrena industriile pe o cale secundară.

Natura tehnologiilor adecvate mai impune totodată unele aprecieri :

a) dacă nu poate fi pusă la îndoială necesitatea tehnologiilor adecvate, sînt necesare acțiuni concrete de creare și dezvoltare a cercetării științifice și tehnologice proprii, fiecare țară fiind cea mai în măsură să-și cunoască specificul, să creeze acea sinteză proprie de tehnologii, să adapteze tehnologiile moderne la condițiile concrete ;

b) tehnologiile adecvate nu se substituie tehnicilor de vîrf, ci se aplică sectorial în domenii unde se pretează cel mai bine. Există însă și unele ramuri și subramuri noi sau unele produse care prin natura lor nu pot fi realizate prin „tehnologii adecvate" și care de la bun început se recomandă să se bazeze pe tehnologii de vîrf : siderurgia, căile ferate și telecomunicațiile, informatica, petrochimia, producția unor componente electrotehnice și electronice etc ;

c) din actualele dezbateri internaționale pe tema tehnologiilor adecvate ni se pare că se desprinde și pentru industria noastră sugestia de a proiecta și a realiza și unele tehnologii mai simple, solicitate de țările în curs de dezvoltare, adaptabile specificului diferitelor țări sau grupuri de țări ;

d) de asemenea, societățile mixte de producție create de țara noastră în unele țări în curs de dezvoltare ar putea, pe lîngă scopul principal pentru care au fost create, să efectueze și unele studii privind crearea de tehnologii adecvate pe plan local, informînd industria noastră pentru a le produce și comercializa;

e) tehnologiile adecvate presupun cooperarea între țările în curs de dezvoltare, așa cum o cere Programul de la Arusha (1979) — bizuirea pe forțele colective proprii — în vederea dezvoltării unei industrii proprii constructoare de mașini, necesară pentru crearea de noi tehnologii adecvate, ca și cooperarea în același scop cu țările avansate, pe baze noi, echitabile.

În concluzie, se poate afirma că, deși aspectele lor sînt multiple, iar cercetările sînt încă la început, tehnologiile adecvate pot juca un rol important în modificarea actualei diviziuni mondiale a muncii, pe calea înfăptuirii Programului de acțiune de la Lima privind majorarea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în industria mondială.

lector dr. Virgil GHEORGHIȚĂ
A.S.E.

● Industrializarea țărilor sărace trebuie să țină seama de particularitățile specifice ale fiecăreia dintre ele. India — care a susținut acest concept la actuala conferință generală a O.N.U.D.I. — îl aplică în mod concret în orientarea strategiei sale de dezvoltare. Nivelul înalt atins în diferite domenii ale concepției tehnologice este orientat spre rezolvări corespunzînd posibilităților economice reale. De pildă, a fost pusă la punct o tehnologie simplă ce permite instalarea de mici fabrici de zahăr artizanale la sate. Întrucît tracțiunea animală reprezintă o putere mecanică disponibilă de circa 30 mii MW (față de 26 mii MW putere instalată în producția de energie electrică) se studiază soluții pentru folosirea ei mai eficientă prin noi sisteme de atelaje, folosirea rulmenților cu bile etc. Problema unor tehnologii „alternative", adecvate tradițiilor și condițiilor actuale ale țărilor în curs de dezvoltare, a fost dezbătută insistent și la un forum internațional pe această temă, desfășurat în august 1979 la Viena, din inițiativa unor organizații negu-vernamentale.

[2]) E. F. Schumacher, Small is Beautiful. Economics as if People Mattered. Harper and Row, New York, San Francisco, Evanston, Londra, 1973.

[3]) Michael Manley, The Politics of Change, A Jamaican Testament, Kingston, 1976

[4]) Vezi, de exemplu, „La technologie simple pour familles rurales", apărut în UNICEF News, nr. 90.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna decembrie 1979

OSCILAȚIILE înregistrate în evoluția prețurilor din luna decembrie, reflectînd în special instabilitatea cursurilor valutare și mai puțin tendința cererii care a slăbit pe măsura apropierii sărbătorilor de iarnă, s-au soldat pe ansamblu cu o creștere a prețurilor la majoritatea produselor de bază. Astfel, potrivit indicelui sintetic I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R. S. România au crescut în decembrie 1979 cu 2,2%.

La grupa produse alimentare *(+ 1,4%) această creștere a fost influențată în special de majorarea prețurilor la zahăr și produse tropicale (+ 5,8%), majorare datorată interesului sporit de achiziționare de zahăr manifestat de Iran, Siria și U.R.S.S., iar la cacao, de condițiile meteorologice nefavorabile în zonele de cultură din Brazilia și de absența, în continuare, de pe piață a Republicii Coasta de Fildeș. Creșteri s-au mai semnalat la animale, carne și produse animaliere (+1,5%) și cereale (+ 1,3%). La semințe oleaginoase, produse derivate, prețurile au scăzut (—2,5%) față de luna precedentă, ca urmare a interesului scăzut de cumpărare manifestat de firmele comerciale.*

Creșterea prețurilor la combustibili *(+2,5%) a fost determinată de majorarea prețurilor la țiței (+5%) și la produse petroliere (+2,%), deși la produse petroliere volumul tranzacțiilor efective a fost limitat. Creșterea cu 2,3% a prețurilor la cărbuni și cocs a fost determinată de scăderea cursului dolarului S.U.A.*

La materii prime industriale (+ 2,3%) s-au înregistrat creșteri la toate produsele, mai importante fiind la cauciuc (+2,8%), datorate sporirii achizițiilor efectuate de Japonia și R. P. Chineză, metale (+2,4%), creștere favorizată de recentele majorări de preț la producători și fibre animale și vegetale (+2,4%) sub influența activității tranzacționale susținute la bumbac. Creșteri s-au mai înregistrat la lemn și produse din lemn (+2,1%), piei (+1,9%) și minereuri (+1,4%).

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1977-1979 ȘI IN DECEMBRIE 1979

- 1970-1972=100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Nov.	Dec.
INDICE GENERAL	1977	230,1	227,1	231,0
	1978	247,7 a)	273,1 a)	272,6 a)
	1979	338,4 a)	370,6 a)	378,8 a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	176,5	179,9
	1978	191,8 a)	202,1 a)	202,4 a)
	1979	223,2 a)	239,5 a)	242,9 a)
- cereale	1977	161,6	167,0	166,9
	1978	187,7	203,4	200,1
	1979	231,1	245,4	248,7
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim.și veg.	1977	189,1	167,1	173,3
	1978	201,6 a)	216,8	221,0 a)
	1979	237,0 a)	228,4	222,7 a)
- anim.,carne și produse animaliere	1977	158,7	163,1	171,3
	1978	175,5	181,2 a)	183,1 a)
	1979	200,1 a)	215,9 a)	219,1 a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	240,0	238,1
	1978	228,8	233,9	230,3 a)
	1979	250,0	310,4	328,3 a)
2. Combustibili	1977	398,4	403,1	410,4
	1978	442,0 a)	498,9 a)	491,0 a)
	1979	758,2 a)	880,7 a)	902,6 a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	300,1	312,6
	1978	356,2 a)	375,8 a)	380,4 a)
	1979	403,2 a)	430,2 a)	440,0 a)
- țiței	1977	553,9	557,2	557,2
	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	829,9	1024,9	1076,6
- produse petroliere	1977	439,1	438,7	444,1
	1978	479,6	589,0	567,4
	1979	1049,6	1221,3	1254,1
3. Materii prime industriale	1977	199,2	194,3	197,4
	1978	211,5 a)	233,2 a)	234,5 a)
	1979	258,3 a)	270,1 a)	276,2 a)
- minereuri	1977	149,4	146,1	147,9
	1978	137,1	145,4	145,8 a)
	1979	155,9 a)	165,9 a)	168,2 a)
- metale	1977	192,1	190,1	193,0
	1978	202,8 a)	226,2 a)	228,7 a)
	1979	251,8 a)	260,5 a)	266,9 a)
- cauciuc	1977	231,0	242,7	235,0
	1978	279,2	322,9	305,4
	1979	357,9	370,1	380,3
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	230,3	233,8
	1978	249,9 a)	267,2	269,4 a)
	1979	304,0 a)	335,1 a)	342,2 a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	176,2	180,9
	1978	215,1 a)	235,4	234,6 a)
	1979	232,1 a)	241,3	247,2 a)
- piei	1977	186,6	182,6	191,7
	1978	247,7	303,1	298,8
	1979	389,7	317,6	323,7

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, porcii vii, carne de vită, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răsinoase, celuloză, hîrtie, iută.

Sectorul Conjunctura economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Costa Rica: priorități în dezvoltarea industrială

OBIECTIVUL major al politicii inițiate în ultima perioadă de statul costarican îl reprezintă diversificarea producției și realizarea în țară de produse industriale, urmărindu-se o mai bună aprovizionare a pieței interne și o sporire a exporturilor de produse netradiționale, cu grad înalt de prelucrare.

Astfel, în industria extractivă se acționează în direcția inventarierii riguroase a resurselor existente și a intensificării procesului de valorificare, Costa Rica dispunînd de zăcăminte de aur, argint, precum și de mangan, cărbune, cupru, minereu de fier, sulf, bauxită — aceasta din urmă însă insuficient exploatată. Un important proiect se referă la exploatarea, începînd din anul 1980, a zăcămintelor de bauxită (apreciate la 150 mil. t.) din regiunea SAN ISIDRO DEL GENERAL, construirea unor unități pentru producere de alumină și în final de aluminiu.

În industria prelucrătoare se urmărește diversificarea producției și orientarea în mai mare măsură spre realizarea de mijloace de producție. O dezvoltare susținută înregistrează metalurgia feroasă (produse din oțel inoxidabil), industria chimică (îngrășăminte azotoase și fibre sintetice), industria construcțiilor de mașini (mașini și utilaje pentru prelucrarea metalelor, asamblarea de autoturisme etc.) ; industria materialelor de construcții (fabrici de ciment, sticlă, cărămizi) ; industria hîrtiei și celulozei. Producția este destinată atît consumului intern, cît și exportului, în special în țările Americii Centrale.

Ca urmare, în prezent se constată o importantă creștere a ponderii exporturilor de produse prelucrate în totalul exporturilor țării : de la 3% în 1960, la peste 30% în 1978.

Preocupată de problema diversificării surselor de energie și în acest context a creșterii ponderii hidroenergiei în balanța energetică, Costa Rica și-a propus realizarea, în următorii 12 ani, a unui vast program de investiții în sectorul energetic. Printre proiectele de primă importanță, care vor fi finalizate în următorii ani menționăm : hidrocentralele EL AREMAL (capacitate instalată finală de 300 MW), COROBICI (capacitate instalată 174 MW) și BORUGA (760 MW).

Relațiile economice dintre România și Costa Rica au la bază Acordul comercial și Acordul pe termen lung de cooperare economică industrială și tehnică, încheiate la 4 septembrie 1973.

Schimburile comerciale dintre cele două țări au sporit de peste două ori în perioada 1975—1978, exporturile românești incluzînd rulmenți, material rulant de cale ferată și îngrășăminte azotoase.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a realizat în săptămîna 14—18 ianuarie o repreciere față de majoritatea valutelor occidentale sub influența intervenției concertate a băncilor centrale. Pe ansamblu se apreciază că totuși atenția generală a fost polarizată de evoluția prețului aurului și a celorlalte metale prețioase, fapt care a contribuit la un calm relativ pe piețele valutare.

Lira sterlină este singura valută care a continuat să evolueze pe o curbă ascendentă atît în raport cu dolarul S.U.A. cît și față de restul valutelor occidentale. Această mișcare pare a fi avut la bază creșterea atractivității efectelor guvernamentale la care investitorii străini pot realiza dobînzi mai ridicate decît în alte țări (respectiv valute). Lira sterlină a înregistrat un nivel maxim al intervalului de 2,2360 dolari / 1 liră, indicele de depreciere față de nivelul său din decembrie 1979 înregistrînd un nivel de numai 72%. În ultima parte a intervalului, lira a înregistrat un ușor recul la 2,28 dolari / 1 liră — nivel situat totuși cu 0,9% peste închiderea de referință de 2,26 dolari / 1 liră. **Francul elvețian** a înregistrat un recul relativ accentuat față de săptămîna anterioară atingînd un minim situat cu 1,2% sub închiderea de referință la un curs de 1,5975 franci / 1 dolar după care a revenit ușor la circa 1,5920 franci / 1 dolar. **Marca vest-germană** a avut o evoluție asemănătoare dar cu o mișcare mai puțin amplă (nivel minim cu 0,7% sub cursul de referință la 1,73 mărci pentru un dolar) cotînd la închiderea de 1,7230 mărci pentru un dolar cu numai 0,3% sub cursul anterior. **Francul belgian** a evoluat aproape permanent sub nivelul închiderii de referință situîndu-se la închiderea de 28,02 franci / 1 dolar cu 0,2% sub nivelul respectiv. **Francul francez** după ce a atins un minim de 4,0470 franci / 1 dolar, situat cu 0,5% sub nivelul precedent, a închis în ușoară revenire la circa 4,039 franci / 1 dolar. **Lira italiană** a oscilat ușor în jurul închiderii anterioare terminînd intervalul la circa 805 lire / 1 dolar față de 803,75 lire / 1 dolar anterior. **Yenul japonez** a înregistrat, cel puțin temporar, o inversare de tendință depreciindu-se pînă la un nivel de 240 yeni / 1 dolar (circa 1,7% sub închiderea precedentă) și a terminat intervalul la circa 239,55 yeni / 1 dolar.

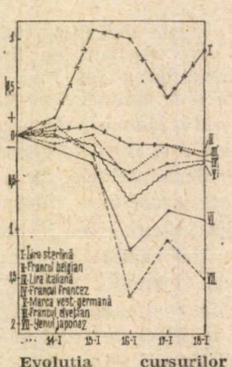

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 14—18 I 1980, (bază cursurile din 11 I 1980).

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele la șase luni s-a menținut la circa 14,5% la eurodolari, 5,75% la eurofranci elvețieni și 8,5% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a polarizat în continuare atenția prin mișcările de prețuri fără precedent. Față de ultimul fixing al săptămînii trecute prețul aurului a crescut la ultimul fixing al acestei săptămîni de 835 dolari pe uncie cu aproape 215 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

CURIER

GLOSAR

Universitatea Națiunilor Unite

UNIVERSITATEA NAȚIUNILOR UNITE (U.N.U.), în ciuda denumirii sale care amintește de o instituție de învățămînt superior, reprezintă de fapt o rețea mondială de unități de cercetare și de perfecționare, întemeiată în 1973, avînd centrul de coordonare la Tokio, care are ca obiectiv : facilitarea înțelegerii problemelor globale complexe care confruntă omenirea și a identificării soluțiilor lor posibile; adîncirea cunoștințelor practice în domenii de interes major pentru omenire (trebuințele umane, energia, mediul înconjurător, resursele alimentare etc.) ; transmiterea mai rapidă și mai eficientă a celor mai noi rezultate ale cercetărilor întreprinse pe plan mondial ; dezvoltarea colaborării internaționale a oamenilor de știință și instituțiilor care abordează probleme identice, evitînd repetarea inutilă a unor experiențe ; întărirea potențialului de cercetare al țărilor în curs de dezvoltare și sporirea eficienței asistenței pentru dezvoltare, acordate de țările industrializate.

Metodele de lucru adoptate în cadrul Universității Națiunilor Unite prevăd cercetarea multidisciplinară în căutarea soluțiilor practice pentru problemele mondiale cercetate în cadrul celor trei programe prioritare pe care și le-a propus : a) Programul mondial contra foametei ; b) Programul de dezvoltare umană și socială ; c) Programul privind utilizarea și gospodărirea resurselor naturale. În cadrul primului dintre programele menționate, Universitatea și-a asociat nouă institute de cercetări din mai multe continente, colaborînd în același timp în mod strîns cu mai multe organisme specializate din sistemul O.N.U. (F.A.O., O.M.S., și altele). Printre manifestările științifice recente în acest domeniu, desfășurate sub egida O.N.U., se numără un seminar în Guatemala pe tema legăturilor dintre alimentație și agricultură. Cel de-al doilea program al U.N.U., cel privind dezvoltarea umană și socială, este organizat în esență în două subprograme („problematica dezvoltării" și „tehnologia în folosul dezvoltării"). Ele își propun să analizeze factorii economici, politici, sociali și culturali care afectează procesul dezvoltării, pe calea intensificării dialogului dintre diferitele concepții și curente de gîndire. Programul privind utilizarea și gospodărirea resurselor naturale este cel mai recent dintre cele trei programe menționate.

Pentru realizarea programelor, Universitatea cooperează în prezent cu oameni de știință din peste 60 de țări ale lumii, inclusiv din România. O serie de activități de cercetare inițiate în ultima vreme sînt comune mai multor programe, ca de pildă cele consacrate resurselor și tehnologiilor tradiționale.

Universitatea editează două periodice, unul trimestrial **(Food and Nutrition Bulletin)** consacrat problemelor agroalimentare, și altul lunar **(ASSET-Abstract of Selected Solar Energy Technology)**. consacrat tehnologiilor de utilizare a energiei solare. Sub egida sa sînt publicate de asemenea concluziile cercetărilor întreprinse în cadrul celor trei programe menționate, cum ar fi de pildă primul raport al Programului mondial contra foametei, consacrat necesarului de proteine în țările în curs de dezvoltare sau studiile privind experiența japoneză în domeniul transferului de tehnologie.

D.D.

Energie nucleară

Vlad Beldescu, București — 1) Conferința anuală — a 23-a la număr — a Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.), desfășurată la începutul lunii decembrie 1979 la Delhi, a înscris printre concluziile sale și pe aceea a necesității sporirii producției de energie prin folosirea energiei nucleare. Recenta majorare a prețurilor petrolului exportat de țările O.P.E.C., este desigur, de natură să întărească această concluzie. Pe de altă parte s-a anunțat că în luna octombrie a.c. va avea loc la Stockholm o conferință internațională asupra securității în utilizarea energiei nucleare, sub egida A.I.E.A.

2) Programul energetic adoptat de curînd de guvernul britanic prevede construirea între 1982 și 1992 a zece centrale nucleare cu o putere instalată totală de 15 000 MW, al căror cost însumează între 10 și 12 miliarde de lire sterline. Prin intrarea lor în funcțiune, ponderea energiei nucleare în totalul producției de energie electrică a țării se va majora de la 12 la 30%.

Bumbacul indian

Marin Sardelea, Caracal — Țara cu cea mai mare suprafață cultivată cu bumbac este India. Recolta sa per acru (142 livre) se situează însă sensibil sub randamentele obținute în alte țări (aproape 800 livre în U.R.S.S., 691 în Siria, 453 în S.U.A. etc) și sub media mondială de 342 livre per acru (1 livră = 0,453 kg, iar 1 acru = 0,40469 ha). În India numai 20% din suprafața cultivată cu bumbac este irigată.

Deși dețin un rol de primă mărime în economia Indiei, ocupînd circa 10% din totalul forței de muncă, industria textilă a acestei țări a furnizat în ultimii ani numai între 0,5 și 0,8% din exportul mondial al ramurii, față de 2,1% în 1951 și 1% în 1965. Una din cauzele acestei pierderi relative de poziții este considerată insuficienta dezvoltare a industriei naționale producătoare de mașini textile. O altă cauză este considerată a fi și scumpirea petrolului, materia primă pentru fabricarea fibrelor sintetice, care au devenit acum de șapte-opt ori mai scumpe decît bumbacul.

Producția totală de bumbac a Indiei depășește 7 milioane de baloturi pe an (1 balot = 181,44 kg), așteptîndu-se sporirea ei substanțială prin extinderea irigațiilor și introducerea de semințe selecționate, în curs de experimentare cu succes.

Forță de muncă

Spiru Arambescu, București — Sfîrșitul anilor '70 a prilejuit analize retrospective în numeroase țări, inclusiv în domeniul forței de muncă, care pare să vă intereseze în mod deosebit. În S.U.A., de pildă, ponderea populației ocupate în totalul populației apte de muncă a sporit pe parcursul deceniului al optulea de la 56% la 59%. În cazul femeilor, ponderea respectivă s-a ridicat substanțial, de la 43% la 51%. În același timp rata șomajului este mai ridicată decît cu un deceniu în urmă (6%, față de 4,9% în 1970, care a fost un an de recesiune), fiind proporțional mai importantă în rîndul femeilor. Paralel, a crescut și productivitatea muncii, chiar dacă mai lent decît în deceniul precedent.

În ce privește structura pe ramuri a forței de muncă, statisticile evidențiază următoarele modificări: industria prelucrătoare și-a redus ponderea de la 25% la 22%, în vreme ce sectorul serviciilor și-a majorat-o de la 20% la 23% din totalul forței de muncă. În comerțul cu ridicata și cu amănuntul lucrează circa 21% din același total (19% în 1970). În agricultură lucrează numai 3% din forța de muncă, față de 4% cu zece ani în urmă. De remarcat este și reducerea ponderii funcționarilor de la 3,4% la 2,8%.

Cooperarea Renault-Volvo

Ioan Alexandru, Ploiești — Acordul de cooperare industrială și tehnică în domeniul autoturismelor încheiat la 19 decembrie 1979 între Regia Renault din Franța și grupul suedez Volvo prevede investiții și producții în comun, furnizarea reciprocă de organe de mașini (motoare, cutii de viteză, transmisii, instalații de aer condiționat etc.) și dezvoltarea de noi tehnologii. Acordul respectiv, care nu afectează independența celor două firme, le va permite mărirea seriilor de fabricație cu 20—30% și reducerea pe această bază a costurilor unitare de producție, avînd drept consecință întărirea poziției lor în concurența pe piața internațională, în special în fața marilor firme constructoare americane și japoneze. Este prevăzută de asemenea obținerea de participări reciproce la capital, în proporții ce nu vor depăși pentru început 10%. Cooperarea nu se extinde și la domeniul comercial, deși vînzările Regiei Renault pe piața scandinavă sînt acum foarte reduse. Volvo este cel mai mare grup industrial suedez; peste două treimi din cifra sa de afaceri sînt realizate în afara Suediei.

Vinul în C.E.E.

I. Ștefănescu, Lipova — Planul de măsuri vizînd restructurarea pieței vinului și reducerea producției — care în prezent este mult superioară consumului comunitar (167 față de 140 mil. hl) — asupra căruia s-a convenit prevede: scoaterea voluntară din comerț a unor importante cantități de struguri care urmau să intre în procesul de vinificare; instituirea controlului Comisiei Pieței comune asupra cantităților de struguri considerate excedentare și care vor putea fi totuși prelucrate în vin; constituirea de stocuri pe termen lung, cu garanții din partea Consiliului ministerial în legătură cu obținerea, ulterior, de prețuri avantajoase de desfacere; instituirea de prețuri minime de comercializare, în cadrul schimburilor comunitare, pentru a frîna o cădere bruscă a prețurilor.

Pe de altă parte, s-a hotărît limitarea efectuării de noi plantări, cel puțin în următorii 6—8 ani, precum și instituirea unor fonduri de sprijinire a viticultorilor în legătură cu pierderile de venituri de pe urma acestor măsuri.

Economia irlandeză

Cosma Albescu, Iași — Cea mai puțin dezvoltată dintre țările membre ale C.E.E. este și rămîne deocamdată Irlanda. Ea a realizat totuși în ultimii ani o dezvoltare economică destul de substanțială, ca urmare, între altele, a majorării ponderii investițiilor în produsul său național brut de la 13,1% în 1960 la 26,9% în 1978 (spre comparație în Anglia ponderea respectivă era de 18,1%, iar în R.F.G. de 21,2%). O expresie a tranziției sale de la stadiul de țară agrară spre cel de țară industrială este reducerea ponderii populației agricole în totalul populației ocupate de la peste 30% în 1965 la sub 20% în 1978, nivel care rămîne totuși mult peste media C.E.E., de 8%. În industria prelucrătoare, paralel cu sporirea numărului salariaților, în ultimii ani s-a înregistrat și o creștere rapidă a productivității muncii (în medie cu 6,3% pe an). Nivelul șomajului rămîne însă ridicat (8%).

Un factor care a favorizat dezvoltarea economică rapidă a Irlandei a fost diversificarea geografică a exporturilor sale, avînd ca rezultat diminuarea ponderii Marii Britanii în exportul irlandez de la 60% la începutul deceniului al optulea la 48% în 1978, în condițiile în care economia britanică a cunoscut o creștere lentă.

Unul din punctele slabe ale economiei irlandeze îl reprezintă dependența sa în proporție de 80% de importul de energie. Valoarea importului său de petrol se ridică la echivalentul a 450 milioane lire sterline pe an.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 4 din 25 ianuarie 1980

— Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Unitate deplină, angajare fermă în înfăptuirea Programului partidului **(N. Ionescu)** 1

— Concepția creatoare a președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU** cu privire la construirea socialismului în România **(Institutul de Economie Socialistă)** 3

— O prețioasă călăuză teoretică și practică. Volumul „Finanțe — prețuri — monedă" din seria culegerilor de texte din operele președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU (Alexandru Șesan)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Întărirea disciplinei de plan în domeniul costurilor de producție **(dr. Gheorghe I. Șică)** 7

— Reciclarea complexă a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz de către populație **(dr. Vasile Bogdan)** 9

— Relațiile consiliului unic agroindustrial cu unitățile sale componente **(conf. dr. Letiția Zahiu)** 12

— Ancheta „R. E.". Consultarea consumatorilor în fundamentarea dezvoltării serviciilor (II) **(Trăilă Cernescu, Șerban Popescu-Criveanu, Radu Ioanid)** 14

— Repere ale creșterii calitative în economia românească **(conf. dr. Dumitru Ciucur, lector univ. Constantin Popescu)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Opinii. Noua calitate în domeniul organizării. Redefinirea funcției și a principalelor ei componente **(Aurel Cristea)** 18

TEORII ● IDEI

— Posibilități și căi de creștere a producției de pește în apele interioare **(Marin Nițu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (II) **(Silviu Cerna)** 22

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Lărgirea și valorificarea superioară a bazei energetice a țării **(dr. ing. Emil Costin)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Industrializarea — obiectiv prioritar al zilelor noastre **(Dinu Dragomirescu)** 27

— Dezbateri internaționale pe marginea tehnologiilor adecvate **(lector dr. Virgil Gheorghiță)** 28

— Tendințe-conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI:

Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

— The Congress of the Front of Democracy and Socialist Unity. Full unity, firm integration in turning into practice the party's programme **(N. Ionescu)** 1

— President Nicolae Ceaușescu's creative conception concerning the building of socialism in Romania **(The Institute of Socialist Economy)** 3

— A precious theoretical and practical guide. The volume „Finances-prices-money" from the selected texts series of the president Nicolae Ceaușescu's works **(Alexandru Șesan)** 6

— Complex recycling of the resources incorporated in the out-of-use home goods **(Dr. Vasile Bogdan)** 9

— A new quality in management. A new definition of its role and main elements **(Aurel Cristea)** 18

— Schools ● trends ● economists. Contemporary theories on the economic role of the monetary elements (II) **(Silviu Cerna)** 22

— International debates on appropriate technologies **(Reader Dr. Virgil Gheorghiță)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le Congrès du Front de la Démocratie et de l'Unité Socialiste. Unité totale, engagement ferme pour accomplir le programme du parti **(N. Ionescu)** 1

— La conception créative du président Nicolae Ceaușescu concernant la construction du socialisme en Roumanie **(L'Institut d'Economie Socialiste)** 3

— Un guide théorique et pratique de grande valeur — le volume „Finances — prix — monnaie" dans la série des extraits de l'oeuvre du président Nicolae Ceaușescu **(Alexandru Șesan)** 6

— Le récyclage complexe des ressources incorporées dans les produits mis hors-usage par la population **(dr. Vasile Bogdan)** 9

— Opinions. La nouvelle qualité dans le domaine de l'organisation. La redéfinition de la fonction et de ses principales composantes **(Aurel Cristea)** 18

— Ecoles — courants — économistes. Théories contemporaines concernant le rôle économique du facteur monétaire (II) **(Silviu Cerna)** 22

— Débats internationaux sur les technologies appropriées **(chargé de cours dr. Virgil Gheorghiță)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Конгресс Фронта Демократии и Социалистического Единства. Полное единство, твердое ангажирование в осуществление программы партии **(Н. Ионеску)** .. 1

— Творческая концепция президента Николае Чаушеску о строительстве социализма в Румынии **(Институт социалистической экономики)** 3

— Ценный теоретический и практический путеводитель — том «Финансы-цены-монета» из серии сборников выдержк из трудов президента Николае Чаушеску **(Александру Шесан)** 6

— Комплексное переиспользование ресурсов, заключенных в предметах изношенных у населения **(др. Василе Богдан)** 9

— Мнения. Новое качество в области организации. Пересмотр определения функции и ее главных составных **(Аурел Кристя)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Современные теории относительно экономической роли денежного фактора (II) **(Сильвиу Черна)** 22

— Международные дебаты относительно адекватных технологий **(преп. выс. шк. Вирджил Георгицэ)** 28

În atenția candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Începînd cu numărul 5 din 1 februarie a.c. revista va publica cu regularitate lecții în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Lecțiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont. I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

CIC

CENTRUL INFORMAȚIONAL ȘI DE CALCUL AL MINISTERULUI AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE

este unitatea de bază a ramurii în sprijinul aplicării metodelor moderne de conducere în unitățile agricole.

Principalele activități desfășurate în scopul amintit sînt :

- Proiectarea și introducerea de sisteme informatice pentru conducerea unităților agricole.
- Prelucrarea automată a datelor cu echipamentele electronice din dotare. Centrul dispune de 2 calculatoare electronice Felix C-256, plus perifericele respective.
- Utilizarea echipamentelor de teletransmisie și teleprelucrare a datelor.
- Cercetarea în domeniul informaticii în colaborare cu Institutul central pentru conducere și informatică, cu institutele de cercetări ale Academiei de Științe Agricole și Silvice, cu direcțiile generale economice ale agriculturii.
- Coordonarea activității de informatică în ramura agriculturii și industriei alimentare.

— Sistemele informatice pentru unitățile agricole pot fi realizate prin intermediul Centrului informațional și de calcul M.A.I.A., pe bază de contract economic, în conformitate cu dispozițiile normative în vigoare.

— Pentru lămuriri suplimentare, legate de introducerea sistemelor informatice pentru conducere, întreprinderile interesate se pot adresa Centrului informațional și de calcul al M.A.I.A., unitate coordonatoare a activității de informatică pe ramură, cu sediul în București, Bd. Expoziției nr. 1, sector 1, telefon 17 38 80, telex : 11391 ; 11392.

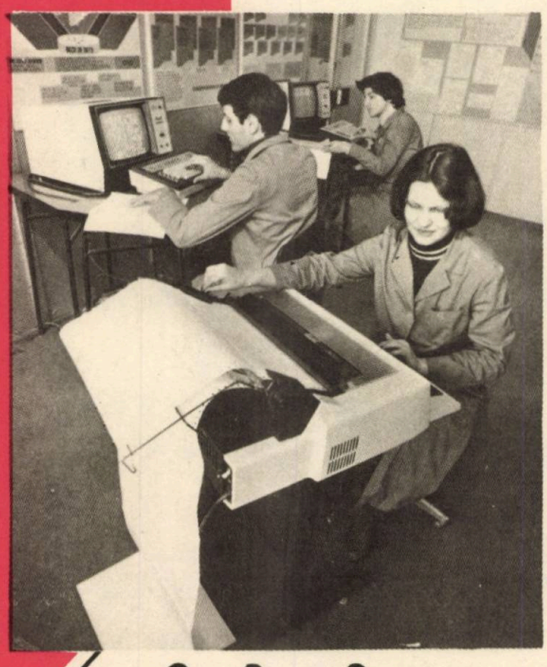

1980 FEB 1

I.A.P.L. SEGARCEA

I.A.P.L. Segarcea— primul loc pe Capitală în ceea ce priveşte rentabilitatea şi ponderea producţiei culinare.

Restaurantul RUCĂR, unitate de categoria I-a, amplasat în noul cartier bucureştean Balta Albă, Complex Baba Novac, se situează în ultimii ani pe primele locuri în ceea ce priveşte realizarea şi depăşirea planului, rentabilitatea şi ponderea produselor culinare.

Program de funcţionare : orele 10—23. Telefon : 47 68 15.

Unitatea dispune de saloane cu capacităţi între 20—40 de locuri, unde se pot organiza mese festive, întîlniri colegiale, diferite aniversări.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

VALORIFICAREA INTEGRALĂ A RESURSELOR ECONOMICE

CERINȚĂ A REALIZĂRII EXEMPLARE A PLANULUI

Numărul 5 ● Vineri 1 februarie 1980

Expresie a stimei şi sentimentelor de dragoste ale întregului popor faţă de conducătorul partidului şi statului nostru

SĂRBĂTORIREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU CU PRILEJUL ANIVERSĂRII ZILEI DE NAŞTERE

„Aş dori să menţionez încă o dată necesitatea de a acţiona cu toată fermitatea, fiecare în domeniul său de activitate, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, de a face totul pentru întărirea partidului, a forţei şi unităţii sale — garanţia înfăptuirii cu succes a tuturor obiectivelor pe care ni le-am propus — de a milita, în spiritul hotărîrilor Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, pentru cimentarea necontenită a unităţii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor în jurul partidului — forţa politică conducătoare a societăţii noastre".

(Din cuvîntarea rostită la sărbătorire de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**)

D 646

1980 FEB 13

curier
economic legislativ

contract economic

Contractul economic de antrepriză

Contractul de antrepriză are ca obiect: executarea de lucrări de investiții (construcții, construcții-montaj) și face parte, așa cum prevede art. 14 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3 din 14 iulie 1979, din categoria contractelor economice.

Părțile între care se încheie contractul sînt, după caz: antreprenorul general și beneficiarul; antreprenorul general și subantreprenorul; antreprenorul de specialitate și beneficiarul.

Contractul de antrepriză se încheie numai după aprobarea de către organele competente a documentației tehnice, care potrivit prevederilor Decretului nr. 420 din 18 decembrie 1976 o formează: notele de comandă și proiectele de execuție.

Notele de comandă se elaborează în scopul începerii proiectării unui obiectiv de investiții și anume: o notă de comandă pentru întocmirea proiectului de inginerie tehnologică și o notă de comandă pentru întocmirea proiectului de construcții și instalații. Elaborarea notelor de comandă revine ministerelor, centralelor industriale și unităților beneficiare de investiții; ele trebuie analizate și dezbătute de către consiliile de conducere și consiliile oamenilor muncii, după care se însușesc și trimit spre aprobare. Competența de aprobare a obiectivelor de investiții este stabilită pe 4 niveluri, în mod diferențiat pe ramurile și subramurile din care fac parte investițiile: Președintele Republicii Socialiste România; ministerele și celelalte organe centrale sau locale; centralele industriale; întreprinderile. Notele de comandă trebue să aibă la baza elaborării lor: notele de fundamentare anuale; studii de dezvoltare în perspectivă a ramurilor, subramurilor și tehnico-economice de înscriere a obiectivelor în planurile cincinale și anuale; studii de amplasament, studii de marketing, oferte pentru utilaje, instalații și inginerie tehnologică, mențiuni privind posibilitatea contractării și obținerii lor.

După aprobarea notelor de comandă se trece la elaborarea proiectului de execuție, de către unitățile de cercetare științifică tehnologică și de proiectare, în termenele și limitele stabilite în notele de comandă. Potrivit art. 10 din decretul amintit pentru elaborarea proiectului de execuție a obiectivelor de investiții, colectivele de ingineri, tehnologi și proiectanți trebuie să încheie angajamente-contract, atît pentru elaborarea proiectului de inginerie tehnologică, cît și pentru elaborarea proiectului de construcții și instalații.

În angajamentul constractat pentru elaborarea proiectului de inginerie tehnologică se înscriu atît obligațiile colectivului de specialiști cît și cele ale conducerii unității în care lucrează. Obligațiile colectivului de specialiști, astfel cum rezultă din angajamentul contract tip din anexa nr. 8 la Decretul nr. 420/1976 sînt: să elaboreze proiectul de inginerie tehnologică pînă la data convenită; să introducă cele mai noi procedee tehnologice, consumuri specifice minime, care să asigure realizarea unei eficiențe ridicate a investiției și a unor produse de calitate superioară, competitive pe piața internă și la export; să stabilească utilajele și instalațiile de producție la nivelul tehnicii mondiale, urmărind, împreună cu furnizorii, realizarea în țară a unui volum cît mai mare din acestea; să stabilească duratele economice necesare pentru efectuarea probelor tehnologice și măsurile care să asigure îndeplinirea în termene cît mai scurte, a parametrilor proiectați; să urmărească respectarea și îmbunătățirea tehnologiilor proiectate, acordînd asistența tehnică necesară în realizarea, în termen, a investiției pentru atingerea parametrilor proiectați, într-o perioadă cît mai scurtă; să stabilească cu exactitate, conform prevederilor legale în vigoare, valoarea de investiție a obiectivului și încadrarea în indicatorii tehnico-economici aprobați prin notele de comandă. Conducerii unității de cercetare științifică și inginerie tehnologică îi revine obligația: să asigure colectivului de specialiști condiții pentru buna desfășurare a activității și pentru acordarea asistenței tehnice necesare realizării investiției și atingerea parametrilor proiectați; să pună la dispoziția colectivului de specialiști datele și informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor ce decurg din angajament; să acorde retribuția cuvenită, ținînd seama de prevederile legale și în funcție de rezultatele obținute în elaborarea proiectului și acordarea asistenței tehnice necesare.

În angajamentul contract pentru elaborarea proiectului de construcții și instalații, anexa nr. 9 la decretul amintit sînt înscrise, de asemenea, obligații pentru colectivul de proiectanți și anume: să asigure prin proiectare organizarea cît mai rațională a spațiilor de producție, în cadrul planului general, grad ridicat de ocupare a terenului și spațiilor construite, traseele cele mai economice pentru rețelele de unități și linii de comunicații, precum și organizarea judicioasă pe verticală a incintei industriale; să asigure utilizarea intensivă a terenului uzinal, reducerea lungimii fluxurilor de fabricație, scurtarea transporturilor și rețelelor de instalații și micșorarea consumului de căldură și combustibil prin comasarea și gruparea halelor, atelierelor, secțiilor și sectoarelor, precum și a funcțiilor de depozitare și anexelor; să introducă cele mai eficiente soluții constructive, folosind materiale de construcții ușoare, cu consumuri specifice minime, care să asigure reducerea costurilor și a volumului de construcții; să stabilească cu exactitate, în condițiile legii, volumul lucrărilor de construcții-montaj și încadrarea în indicatorii tehnico-economici aprobați prin notele de comandă. Conducerii unității de proiectare îi revin obligații asemănătoare cu cele ale unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică.

Angajamentele contract pentru elaborarea proiectului de inginerie tehnologică și cele pentru elaborarea proiectului de construcții și instalații sînt acte adiționale la contractele de muncă; prin angajamentele contract fiecare persoană din colectivul de specialiști sau de proiectanți încheie cu

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 5, 1980

unitatea în care sînt încadrați, reprezentată prin conducerea acestuia, un act juridic bilateral prin care se completează clauzele contractelor de muncă ale membrilor colectivelor, cu privire la drepturile și obligațiile pe care le au în cadrul colectivelor respective pentru elaborarea proiectelor de inginerie tehnologică și pentru elaborarea proiectelor de construcții și instalații. Contractele individuale de muncă ale membrilor colectivelor se completează prin angajamentele contracte la care ne-am referit mai sus și prin care se concretizează obligațiile și drepturile reciproce ale părților pentru realizarea unuia sau mai multor obiective de investiții.

Proiectul de execuție aprobat constituie documentul pe baza căruia se începe execuția lucrărilor (după deschiderea finanțării și încheierea contractului de antrepriză) și se contractează utilajele din țară și din import.

Contractul de antrepriză pentru executarea lucrărilor de investiții se încheie prin acordul părților, pe baza și în executarea sarcinilor ce revin părților contractante din planul național unic de dezvoltare economico-socială. El urmează regulile prevăzute pentru încheierea contractelor economice de art. 22 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979) și trebuie să cuprindă elementele prevăzute în acest text pentru orice contract economic. Totuși pentru contractul de antrepriză sînt înscrise prevederi specifice în H.C.M. nr. 900/1970 și H.C.M. nr. 1002/1964, ceea ce imprimă acestui contract unele particularități. O primă particularitate se referă la posibilitatea executării cu anticipație a contractului și condițiile în care o asemenea executare ar putea avea loc. Potrivit art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, livrarea produselor se poate face cu anticipație numai cu acordul prealabil al unității beneficiare. Se prevede că în cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor destinate obiectivelor de investiții, livrarea anticipată se poate face numai cu acordul băncii finanțatoare prin care se atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiții pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată. În actele normative care reglementează contractarea obiectivelor de investiții nu se regăsesc asemenea prevederi. Unitățile beneficiare de investiții au tot interesul ca recepția obiectivelor contractate să se facă cît mai repede, pentru a putea prelua obiectul un moment mai devreme. La rîndul ei unitatea constructoare este interesată în scurtarea duratei de execuție și în predarea obiectivului mai înainte de termenul stabilit în contract. Posibilitatea predării unui obiectiv de investiții înainte de termen, fără a fi necesar acordul unității beneficiare, se bazează nu numai pe argumente de natură economică, dar și pe argumente de text. Prin H.C.M. nr. 900/1970, anexa 5, pct. 4 se prevede obligația pentru antreprenorul general de a comunica unității beneficiare cu cel puțin 30 zile înainte, data la care urmează să aibă loc terminarea unui obiect sau a unei părți din obiect, în scopul convocării comisiei de recepție ; la rîndul ei, unitatea beneficiară are obligația să comunice această dată președintelui comisiei de recepție cu cel puțin 20 zile înainte. Înscrierea acestei obligații în sarcina antreprenorului general nu ar mai fi fost necesară, dacă recepția nu ar fi posibilă și înaintea termenului contractual. În sfîrșit o altă prevedere în sprijinul celor arătate mai sus este aceea înscrisă în anexa nr. 10 la Decretul nr. 420/1976 potrivit căreia Banca de Investiții sau Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară, după caz, au printre alte obligații, și pe aceea prevăzută la pct. c de a acționa ca realizarea investiției să se efectueze în durate cît mai scurte și să se coreleze execuția lucrărilor de construcții cu termenele de livrare a utilajelor din țară și din import și cu datele stabilite pentru punerea în funcțiune a obiectivului.

O altă particularitate a contractului de antrepriză privește recepția obiectivului contractat. Potrivit prevederilor art. 34 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, părțile contractante pot conveni, ținînd seama de natura produselor, ca livrarea să se facă și prin autorecepție, potrivit modalităților prevăzute în contractul de livrare. Recepția este însă obligatorie, prevede art. 35 din lege, pentru utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnică ridicată. Obiectivele de investiții nu pot fi autorecepționate, predarea lor trebuind să se facă numai pe bază de recepție de către comisia de recepție după procedura și în condițiile pe care le vom arăta cînd vom vorbi despre recepția obiectivelor de investiții.

O altă particularitate a contractului de antrepriză este aceea referitoare la retragerea din contul unității a valorii lucrărilor necorespunzătoare calitativ. Prevederea corespunzătoare se găsește inserată în pct. 12 din anexa 5 la H.C.M. nr. 900/1970, potrivit căreia în cazul în care la recepția preliminară sau finală a lucrărilor de construcții-montaj se constată unele deficiențe care se datoresc antreprenorului, beneficiarul de investiții și antreprenorul au obligația să facă evaluarea lucrărilor necorespunzătoare și să o transmită băncii finanțatoare în cel mult 15 zile de la încheierea procesului verbal de recepție, în vederea retragerii din contul antreprenorului a valorii acestor lucrări. Retragerea valorii lucrărilor calitativ necorespunzătoare este generalizată prin Legea nr. 8/1977, care în art. 65 stabilește ca obligație pentru băncile finanțatoare să refuze decontarea sau să retragă din contul organizațiilor de proiectare, de execuție și beneficiare valoarea lucrărilor calitativ necorespunzătoare, pe baza actelor de control întocmite de organele de control prevăzute de lege.

Suma retrasă va fi restituită antreprenorului, la cererea acestuia, însoțită de confirmarea unității beneficiare de investiții că au fost efectuate remedierile sau refacerile stabilite de comisia de recepție. Remedierile sau refacerile nu pot depăși 90 zile de la data procesului verbal de recepție. Se retrag din contul părților în culpă nu numai valoarea deficiențelor neremediate, ci și articolele de livrări care prezintă deficiențe. În exercitarea dreptului de control Primul Arbitru de Stat a decis (Dec. P.A.S. nr. 1268 din 19 iunie 1969) că unitatea beneficiară este în drept să rețină nu numai contravaloarea articolelor de lucrări care prezentau deficiențe. De asemenea, a decis (Decizia P.A.S. nr. 1597 din 31 mai 1977) că admiterea la recepția preliminară a unei construcții neexecutate integral sau executate necorespunzător nu poate înlătura răspunderea unității de execuție, care este ținută să suporte consecințele omisiunii sale culpabile de a remedia operativ deficiențele și de a completa lucrările lipsă. Este necesară o precizare cu privire la suportul legal al retragerii sumei din contul părții în culpă. Potrivit textelor de lege amintite mai sus retragerea este consecința constatării că unele lucrări sînt necorespunzătoare calitativ. Deci retragerea se efectuează de către bancă în temeiul legii. Retragerea sumei nu este, deci, consecința neexecutării remedierilor prevăzute în procesul verbal de recepție, ci consecința neexecutării lucrărilor de calitatea prevăzută în proiectul de execuție. Dacă părțile nu cad de acord asupra evaluării lucrărilor pentru care urmează să se retragă sumele din cont, evaluarea urmează să se facă în mod unilateral de către unitatea interesată, iar banca are obligația legală de a verifica documentația de evaluare și de a efectua operația de retragere din cont.

Obiectivele de investiții executate se supun, astfel cum am mai arătat, recepției, prin care se atestă de către comisia de recepție că acestea îndeplinesc condițiile de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice, în proiectele de execuție, în caietele de sarcini și în dispozițiile de șantier care au stat la baza executării obiectivelor (art. 57 din Legea nr. 8/1977).

Comisia de recepție pentru un obiectiv de investitii se constituie, potrivit pct. 2 din anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970,din 2—20 membri specialiști, în funcție de importanța obiectivului și complexitatea tehnică a lucrărilor ce compun investiția. Comisia are un președinte, precum și un secretariat care se asigură de beneficiarul de investiții. Persoanele care compun comisia de recepție pot fi din cadrul unității beneficiare sau titulare de investiții, ori din afara acestora, oameni de știință, cadre didactice din învățămîntul superior și alte cadre de specialitate (art. 28 din Legea nr. 72/1969, republicată la 10 septembrie 1973). Comisiile se numesc de către :

— Consiliul de Miniștri, la propunerea titularului de investiții, pentru investițiile ai căror indicatori tehnico-economici au fost aprobați de Consiliul de Miniștri ; se prevede că pentru obiectivele importante de investiții, președintele comisiei va fi un adjunct al ministrului, alte cadre de conducere din minister, organ central sau local ;

— consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale de stat, consiliile oamenilor muncii ale centralelor industriale și întreprinderilor, potrivit competențelor de aprobare a investițiilor, la propunerea beneficiarului de investiții.

Se prevede ca obligație pentru titularii și beneficiarii de investiții să facă din timp propuneri nominale pentru constituirea comisiei de recepție, așa fel încît aceasta să poată fi numită cu cel puțin 45 de zile mai înainte de termenul prevăzut în contract pentru terminarea primului obiectiv care urmează să fie supus recepției.

Comisia de recepție răspunde pentru efectuarea în termen a recepției și de calitatea acesteia. Prin Legea nr. 8/1977 (art. 57) se stabilește în sarcina comisiei de recepție a construcțiilor răspunderea pentru admiterea la recepție numai a lucrărilor care corespund întocmai prescripțiilor de calitate specifice fiecărui gen de lucrări. Obligațiile principale ale comisiei se referă la :

— verificarea cu maximă exigență a calității obiectivelor și lucrărilor supuse recepției ; verificarea trebuie să se facă numai pe bază de constatări directe și de analiză a documentelor legale care atestă calitatea lucrărilor pe faze de execuție ; în același mod se vor verifica și acele părți ale obiectivului care, prin natura execuției, devin părți ascunse ;

— refuzarea recepționării obiectelor care nu au fost complet terminate sau care nu îndeplinesc condițiile legale de calitate ;

— certificarea calității construcțiilor recepționate, prin confirmarea îndeplinirii condițiilor legale de calitate la data admiterii recepției.

Comisia de recepție, în toate etapele recepției, ia hotărîri cu majoritate de voturi. Hotărîrile comisiei se consemnează într-un proces-verbal care poate fi de admitere a recepției, de amînare sau de respingere. În procesul-verbal se înscriu și eventualele opinii separate ale membrilor comisiei. Procesul-verbal se aprobă de organul care a numit comisia de recepție și constituie documentul de atestare a calității lucrării. Deși textul nu precizează, considerăm că majoritatea de voturi cu care se adoptă hotărîrea comisiei de recepție se stabilește din numărul total al membrilor numiți în comisie, iar nu din numărul membrilor prezenți.

Etapele în care se desfășoară recepția obiectivelor de investiții sînt, potrivit anexei nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970 :

a) **Recepția lucrărilor de construcții-montaj ;** această recepție se efectuează pe parcursul executării obiectivului, la terminarea unui obiect sau unor grupe de obiecte ce pot funcționa independent și după expirarea perioadei de garanție. În cadrul acestei prime etape se cuprind două faze : recepția preliminară și recepția finală. **Recepția preliminară** se face pe tot parcursul realizării obiectivului de investiții, pe măsura terminării obiectelor componente sau a unor părți din obiecte, iar atunci cînd este cazul, după efectuarea probelor mecanice și a rodajului mecanic ale instalațiile și utilajelor cuprinse în aceste obiecte. Pentru a se proceda la efectuarea recepției preliminare este necesar ca obiectivele sau părțile din obiective să aibă asigurate toate utilitățile necesare funcționării sau folosirii lor normale. Recepția preliminară a construcțiilor, prevede art. 59 din Legea nr. 8/1977, are loc numai după terminarea integrală a lucrărilor de construcții. Deși prin lege nu se fac detalieri în ceea ce privește terminarea integrală a lucrărilor, totuși, ținînd seama de precizările existente în H.C.M. nr. 900/1970, se poate spune că o construcție este terminată integral și poate fi recepționată preliminar dacă are asigurate apa, căldura și energia necesară, ascensoarele, racordurile la canal și căile de acces, dacă aspectul corespunde și dacă sînt îndeplinite toate condițiile care asigură normala folosire a construcției, după recepție. La recepția preliminară a lucrărilor de construcții-montaj trebuie să se verifice : terminarea lucrărilor și conformitatea lor cu proiectul și prescripțiile tehnice, dacă au fost efectuate probele mecanice și rodajul mecanic al instalațiilor și utilajelor, stabilindu-se lipsurile și deficiențele eventuale în proiectare și execuție, în ceea ce privește comportarea, exploatarea, întreținerea, aspectul și îndeplinirea condițiilor care asigură folosirea și exploatarea normală, după recepție. Recepția preliminară prezintă o importanță deosebită deoarece ea marchează momentul terminării lucrării și trecerea ei în administrarea unității beneficiare, precum și momentul de cînd începe să curgă termenul de garanție. Perioada de garanție este potrivit art. 59 alin. 2 din Legea nr. 8/1977, de : 3 ani pentru construcțiile din sectorul minier, hidroenergetice și baraje ; 2 ani pentru construcțiile termoenergetice, linii și stații electrice ; 1 an și 6 luni pentru construcțiile de locuințe ; 1 an pentru construcțiile industriale și toate celelalte categorii de construcții. În perioada de garanție și pînă la recepția finală, unitatea beneficiară care a primit în administrare investiția recepționată provizoriu răspunde pentru modul în care investiția respectivă este folosită și întreținută. Viciile care eventual apar în perioada de garanție sînt prezumate pînă la proba contrară că provin din culpa antreprenorului ; tot astfel se prezumă pînă la proba contrară că se datoresc unității beneficiare care nu a folosit și întreținut în mod corespunzător obiectivul luat în primire. Constructorul și proiectantul răspund, potrivit art. 90 din Legea nr. 8/1977 pentru viciile ascunse ale construcției, dacă aceste vicii se ivesc într-un interval de 10 ani de la predare, precum și după împlinirea acestui termen, pe toată durata normată, pentru viciile rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat.

Se pot ivi cazuri cînd unitatea beneficiară este interesată să dea în folosință parțială sau să pună în funcțiune ori să înceapă probele tehnologice la un obiectiv sau o parte din lucrările unei investiții neterminate, fără să se efectueze recepția preliminară. În asemenea cazuri, cu caracter exclusiv excepțional, obiectivul sau lucrarea neterminată poate fi luată în primire de către unitatea beneficiară dar numai cu acordul antreprenorului și al ministerului sau organului central în subordinea căruia se află unitatea beneficiară. Preluarea se face, prevede pct. 10 din anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970 pe bază de proces verbal de predare primire, în care se consemnează starea în care se găsește obiectivul sau lucrarea și ce mai este de executat. Se precizează că această preluare nu înlocuiește recepția preliminară care trebuie să fie efectuată după terminarea integrală a lucrărilor dacă preluarea s-a făcut înainte de expirarea termenului contractual, iar lucrările au fost terminate în acest termen ; în oricare altă situație recepția preliminară trebuie să se efectueze în maximum 6 luni de la predare. Se înțelege că efectuarea recepției preliminare după expirarea termenului contractual nu absolvă pe antreprenor de răspunderea ce-i revine pentru nerespectarea termenului. În legătură cu răspunderea antreprenorului pentru nerespectarea termenelor de predare a lucrărilor s-a decis că în cazul nerespectării termenului final de predare, antreprenorul va plăti beneficiarului o penalitate de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere, calculată la valoarea de deviz a obiectivului nepredat, fără ca penalitatea să poată depăși 5% din valoarea de deviz a obiectivului respectiv ; în cazul nerespectării termenelor intermediare de execuție, această penalitate se calculează la valoarea lucrărilor neexecutate la obiectivele respective și se restituie antreprenorului în cazul predării lucrărilor la termenul final prevăzut în contract, dacă prin întîrzierile provenite din nerespectarea termenelor intermediare n-au fost provocate daune beneficiarului ; dacă, însă, beneficiarul încearcă un prejudiciu datorită nerespectării termenelor de predare intermediară, respectarea termenului final de predare rămîne fără consecințe sub raportul răspunderii antreprenorului (Decizia P.A.S. nr. 1495 din 31 mai 1978). Precizăm cu acest prilej că potrivit practicii constante a Arbitrajului de Stat, în cazul nerespectării termenului contractual de predare a lucrărilor, antreprenorul este obligat să plătească penalități și numai în

cazul în care penalitățile nu ar acoperi daunele efective suferite de beneficiar, va fi obligat și la plata de daune în completare (Dec. P.A.S. nr. 3382 din 30 decembrie 1977; Rec. P.A.S. nr. 1406 din 31 mai 1978).

Recepția finală constituie a doua fază și se face pe fiecare obiectiv sau parte de obiectiv la expirarea perioadei de garanție. Prin recepția finală, prevede art. 60 din Legea nr. 8/1977, se verifică și se atestă : comportarea normală în exploatare, în perioada de garanție, a obiectivului recepționat, inclusiv a lucrărilor aferente ; efectuarea remedierii defectelor constatate la recepția preliminară sau apărut în perioada de garanție, precum și calitatea lor. Dacă comisia de recepție a respins recepția preliminară sau finală, organul care a numit-o trebuie să dispună efectuarea unei anchete pentru stabilirea cauzelor, răspunderilor și situației investiției nerecepționate.

b) **Recepția punerii în funcțiune a capacității de producție** ; această recepție se efectuează după terminarea probelor tehnologice ale instalațiilor și utilajelor, verificîndu-se : efectuarea prealabilă a probelor tehnologice, existența condițiilor pentru exploatarea normală la întreaga capacitate a instalațiilor și utilajelor tehnologice în scopul atingerii parametrilor aprobați și asigurării calității produselor, precum și îndeplinirea altor condiții ce sînt prevăzute pentru obiectivul care urmează să fie pus în funcțiune. Dacă obiectivul de investiție care trebuie recepționat este o capacitate de producție industrială, el este recepționat numai după recepția preliminară a lucrărilor de construcții-montaj. Se prevede posibilitatea cumulării într-o singură recepție a recepției preliminare și recepției punerii în funcțiune, dacă lucrările de construcții-montaj sînt terminate dar nu sînt recepționate. În cazul respingerii recepției, comisia înscrie în procesul verbal cauzele și răspunderile, precum și măsurile care trebuie luate pentru intrarea în funcțiune a capacității de producție. În același mod procedează comisia de recepție la recepția definitivă a obiectivului.

c) **Recepția definitivă a obiectivului** ; această recepție reprezintă o sinteză a celorlalte etape de recepție ; ea se efectuează la termenul prevăzut pentru realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați, verificîndu-se modul în care s-au realizat acești indicatori, condițiile de exploatare prevăzute în documentațiile tehnico-economice, modul de comportare al construcțiilor și instalațiilor aferente obiectivului, de la recepția finală pînă la data recepției definitive. Dacă obiectivele ce se recepționează definitiv nu sînt obiective de investiții, se verifică în ansamblu modul de funcționare și de comportare în exploatare a întregului obiectiv, cu toate părțile lui componente. Legea nr. 8/1977 numește recepția definitivă, în ceea ce privește construcțiile, ca recepție finală. Prin recepția finală a construcțiilor se verifică și se atestă : comportarea normală în exploatare, în perioada de garanție, a obiectivului recepționat, inclusiv a lucrărilor aferente ; efectuarea remedierii defectelor constatate la recepția preliminară sau apărute în perioada de garanție, precum și calitatea lor. Remedierea defectelor de calitate apărute în perioada de garanție se efectuează de către unitatea de construcții-montaj care a executat obiectivul recepționat.

Din cele arătate pînă acum credem că rezultă cu evidență importanța pe care o au comisiile de recepție și răspunderea ce revine acestora pentru admiterea la recepție numai a lucrărilor care corespund întocmai documentației tehnico-economice care a stat la baza execuției, iar procesele-verbale de recepție încheiate de comisiile de recepție constituie, potrivit art. 62 din Legea nr. 8/1977, documentul de atestare a calității. Problema care se pune este aceea de a se ști care este natura răspunderii comisiilor de recepție, dacă este ea o răspundere materială sau este o răspundere civilă. Actele normative care reglementează recepția obiectivelor de investiții stabilește răspunderea comisiei de recepție, referindu-se uneori numai la această comisie, iar alteori la răspunderea acestei comisii împreună cu alte organe. Astfel, pct. 24 din anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970 prevede că, comisia de recepție răspunde pentru efectuarea în termen a recepțiilor și de calitatea acestora, prevedere pe care o regăsim și în art. 58 din Legea nr. 8/1977. Alteori, Legea nr. 8/1977 stabilește răspunderea la nivelul tuturor celor care participă la realizarea, controlul sau exploatarea construcțiilor ; în art. 16 se prevede că personalul unităților de proiectare, de construcții-montaj, producătoare de materiale, elemente de construcții și instalații, al unităților beneficiare, precum și membrii comisiilor de recepție și ai organelor de control, răspund, potrivit legii, material, civil, disciplinar, contravențional ori penal, pentru orice defecțiune de calitate produsă din culpa lor, în perioada de garanție și durata de serviciu normată. Iar prin art. 77 se stabilește că prin confirmarea calității construcțiilor de către organele de control tehnic al calității, de către organizațiile beneficiare de investiții sau de către comisiile de recepție nu este înlăturată răspunderea directă pentru calitate a celor care au organizat și condus personal procesul de proiectare și execuție și nici a celor care au proiectat sau executat direct construcții la care ulterior se constată defecțiuni. Se prevede, în continuare, că persoanele însărcinate cu efectuarea controlului răspund de calitatea construcției împreună cu proiectantul, constructorul și beneficiarul, fiecare potrivit atribuțiilor și gradului său de vinovăție. Prin textele de lege amintite este instituită o răspundere conjunctă a membrilor comisiilor de recepție și a membrilor organelor de control cu răspunderea unităților proiectante, constructoare și beneficiare ale obiectivului de investiții. Însă, potrivit principiului din dreptul muncii, spre deosebire de acela din dreptul civil, nu se poate concepe o culpă comună a personalului muncitor și a unității păgubite, deoarece culpa unității ca persoană juridică, este culpa personalului acestei unități și deci răspunderea, într-o asemenea situație revine personalului vinovat, iar unitatea își acoperă paguba de la aceștia, potrivit prevederilor Codului muncii. Pe de altă parte, în componența comisiei de recepție intră persoane care nu sînt încadrate la unitatea beneficiară. Comisia de recepție nu este, deci, organul unității beneficiare, cum este, de exemplu, comisia de recepție a produselor constituită potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969. Comisia de recepție, pentru obiectivele de investiții, fără să fie persoană juridică, este un organ, un colectiv autonom și distinct numit de organele prevăzute de lege, cu drepturi și obligații proprii. Autonomia și independența asigură acestei comisii posibilitatea să hotărască cu privire la certificarea calității obiectelor recepționate, confirmînd îndeplinirea condițiilor legale de calitate sau refuzînd recepționarea obiectivelor care nu îndeplinesc aceste condiții. Datorită acestei poziții specifice pe care o are comisia de recepție față de unitățile persoane juridice care concură la realizarea unui obiectiv de investiții, răspunderea ei este o răspundere civilă care se angajează potrivit prevederilor din Codul civil. În aceste condiții, desigur că membrii comisiei de recepție care nu au semnat procesul-verbal de recepție sau l-au semnat cu opinia lor separată, nu pot fi făcuți răspunzători. Membrii comisiei care au semnat procesul-verbal de recepție pot fi făcuți răspunzători dacă se stabilește în sarcina lor o vinovăție și o legătură între fapta lor culpabilă și prejudiciul produs. Desigur că în cazul în care un obiectiv recepționat de comisia de recepție se dovedește a fi totuși necorespunzător, răspunderea revine unității constructoare sau proiectante, ori chiar unității beneficiare, deoarece cauza directă a producerii prejudiciului prin executarea unui obiectiv de investiții necorespunzător este fapta unității persoană juridică, raportul de cauzalitate stabilindu-se între fapta acestora și prejudiciul produs. Astfel, într-o speță venită spre soluționare în fața Arbitrajului de Stat, s-a decis că admiterea la recepția preliminară a unei construcții neexecutate integral sau executate calitativ necorespunzător nu poate înlătura răspunderea unității de execuție, care este ținută să suporte consecințele omisiunii sale culpabile de a remedia operativ deficiențele și de a completa lucrările lipsă (Decizia P.A.S. nr. 1597 din 31 mai 1977). În cazul, însă, în care se va constata că comisia de recepție putea evita producerea prejudiciului, dacă și-ar fi îndeplinit cu rigurozitate atribuțiile ce-i reveneau și ar fi amînat sau respins recepția, ușurința cu care a lucrat sau neglijența de care a dat

dovadă, deşi nu constituie o faptă directă, ci numai o condiţie, această condiţie constituie o posibilitate, certă şi concretă, care devine o faptă indirectă, în raport cauzal cu prejudiciul suferit de unitatea beneficiară. În ceea ce priveşte dreptul la despăgubire al unităţii păgubite, aceasta se poate îndrepta împotriva întregului colectiv care alcătuieşte comisia de recepţie sau numai împotriva unora dintre membri, fiecare dintre membrii comisiei răspunzînd pentru întreaga pagubă produsă unităţii. Sub aspectul practic al problemei răspunderii, unitatea păgubită va trebui însă să stabilească în ce măsură urmează să răspundă comisia de recepţie şi care este răspunderea ce revine unităţii constructoare sau proiectante, pentru a putea stabili pentru ce valoare urmează să răspundă unitatea sau unităţile persoane juridice şi care este valoarea pagubei pe care trebuie s-o suporte persoanele din componenţa comisiei de recepţie. Sub aspect procedural va fi necesar ca acţiunea împotriva persoanelor juridice culpabile să fie introdusă la Arbitrajul de Stat, iar împotriva membrilor comisiei de recepţie la judecătorie.

drd. Gh. ŢIGĂERU

Aspecte privind contractul de cooperare

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 72/1978 s-a aprobat Statutul cooperării în producţie între întreprinderi industriale de stat şi cooperativele meşteşugăreşti.

Cooperarea în producţie se organizează pe baza acordului de voinţă al întreprinderilor de stat şi al cooperativelor meşteşugăreşti.

Activitatea de cooperare se desfăşoară pe baza contractelor anuale de cooperare încheiate între cooperativele meşteşugăreşti, în calitate de furnizoare şi întreprinderile de stat în calitate de beneficiare (art. 6 alin. 1 din Statut). Contractul de cooperare are — astfel cum se prevede expres în art. 8 — caracterul de contract economic.

La baza contractelor anuale de cooperare stau — în baza art. 7 — protocoalele încheiate între ministerele în subordinea cărora se află întreprinderile care cooperează şi Uniunea Centrală a Cooperativelor Meşteşugăreşti. Protocolul are caracterul de veritabil act de planificare deoarece nominalizează părţile contractante şi volumul de cooperare al fiecărei unităţi de stat şi cooperatiste. Ele sînt obligatorii pentru părţile contractante.

Potrivit art. 4 din Statut, activitatea de cooperare se poate organiza pentru realizarea de către unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti a următoarelor categorii de produse şi lucrări :

— repere, piese de schimb, ansamble, subansamble şi alte asemenea produse, precum şi alte lucrări cu caracter industrial necesare producţiei întreprinderilor industriale de stat ;

— părţi componente sau produse finite, din categoria bunurilor de consum ce se contractează de întreprinderile de stat pentru fondul pieţei sau pentru export.

În contractul de cooperare încheiat între întreprinderile de stat şi cooperativele meşteşugăreşti se vor insera clauze concordante cu conţinutul contractului încheiat de unitatea de stat în calitate de furnizor general — cu beneficiarul potrivit art. 20 alin. 2 şi 3 din Legea nr. 71/1969.

Întrucît obiectul acestor contracte economice este strict delimitat prin art. 4 din Statut, orice contract de cooperare încheiat între unităţile industriale de stat şi cooperativele meşteşugăreşti, avînd un alt obiect este nul.

Cuprinsul acestor contracte va fi cel specificat în art. 22 din Legea nr. 71/1969, care se va completa cu următoarele clauze specifice, cuprinzînd obligaţiile părţilor contractante.

Întreprinderea de stat, participantă la cooperare, în calitate de beneficiară, se obligă în principal, potrivit art. 9 din Statut :

— să asigure cooperativei documentaţiile tehnice, tehnologiile de fabricaţie, normele de consum şi de producţie necesare pentru realizarea produselor, sortimentelor, modelelor şi lucrărilor;

— să pună la dispoziţia cooperativei, din disponibilităţile existente, contra cost sau cu chirie, potrivit legii, utilajele necesare;

— să asigure cooperativei, din repartiţii, stocuri sau din alte disponibilităţi, necesarul de materii prime şi materiale;

— să asigure condiţiile necesare pentru continuitatea producţiei cooperativei ;

— să preia şi să deconteze la termenele contractuale produsele realizate de cooperativă;

— să asigure, la cererea cooperativei, asistenţa şi îndrumarea tehnică necesare asimilării noilor tehnologii de fabricaţie;

— să exercite controlul tehnic de calitate, prin cadre proprii de specialitate şi prin instruirea corespunzătoare a lucrătorilor din cooperativă.

Cooperativa meşteşugărească participantă la cooperare, în calitate de furnizoare, se obligă în principal, potrivit art. 10 din Statut:

— să asigure folosirea tuturor fondurilor fixe aferente unităţii de producţie desemnate prin contract pentru realizarea producţiei şi să se îngrijească de buna lor funcţionare ;

— să realizeze, potrivit planului, lucrările de investiţii necesare şi să pună în funcţiune utilajele şi instalaţiile primite de la întreprinderea beneficiară ;

— să plătească contravaloarea utilajelor şi a instalaţiilor sau chiria aferentă perioadei de utilizare, potrivit legii ;

— să asigure mijloacele financiare şi forţa de muncă necesare îndeplinirii obligaţiilor asumate ;

— să creeze condiţii corespunzătoare pentru introducerea tehnologiilor moderne indicate de beneficiară în care scop va asigura mijloacele necesare din fonduri proprii sau din credite ;

— să asigure exercitarea de către beneficiară a îndrumării controlului asupra organizării producţiei şi a muncii, normării consumurilor şi calităţii produselor ;

— să realizeze producţia fizică şi valorică la termenele şi în condiţiile prevăzute în contract.

În perioada de executare a contractului, cu acordul părţilor, acesta poate fi completat cu noi prevederi adiţionale.

Potrivit art. 8 din Statut, în contractul economic de cooperare se pot înscrie clauze privind condiţiile de modificare, prelungire sau încetare.

Cooperarea va fi organizată — de regulă — între unităţile de stat şi cele cooperatiste din aceeaşi localitate sau judeţ. În unele cazuri — nenominalizate dar admise actul normativ (art. 5) — cooperarea se poate organiza şi între întreprinderi şi cooperative din judeţe diferite.

Unităţile interesate pot încheia contracte — cadru de cooperare pe mai mulţi ani, care vor sta la baza contractelor anuale de cooperare. Aceste contracte cadru se încheie în vederea asigurării, pe perioade mai mari, a bazei materiale, a organizării producţiei şi a muncii şi pentru o utilizare cît mai eficientă a capacităţilor de producţie.

Potrivit art. 6 alin. final din Statut, contractul-cadru de cooperare se aprobă de adunarea generală a oamenilor muncii din întreprindere şi de adunarea generală a membrilor cooperativei meşteşugăreşti.

Specificitatea contractului economic prezentat constă în faptul că :

— se poate încheia numai între unităţi industriale de stat şi cooperative meşteşugăreşti.

— unităţile de stat pot avea numai calitatea de beneficiare iar cooperativele numai aceea de furnizoare ;

— obiectul contractului este complex.

Dr. C. JORNESCU

Limitele folosirii comenzii confirmate în scris

Potrivit art. 24 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, echivalează cu contract încheiat.

În privința sferei de utilizare a acestei forme simplificate de contractare, se impun precizările pe care le vom face în continuare.

Reglementînd în capitolul III, secțiunea 3, contractele interne pentru realizarea operațiunilor de export și import, legea amintită se referă numai la contractul încheiat în forma înscrisului unic, fără să menționeze posibilitatea părților de a recurge la formele simplificate de contractare.

Acest mod de a reglementa încheierea contractelor la care ne referim, este în concordanță cu specificul raporturilor respective, cu îndatoririle care revin părților, în special, cu prilejul stabilirii raporturilor de comision care au ca obiect realizarea operațiunilor de import. Drepturile și obligațiile unității comisionare, ca și a celei comitente, nu ar dobîndi o configurare corespunzătoare prin utilizarea comenzii confirmate în scris.

Este ceea ce, de altfel, a stabilit practica arbitrală înainte de modificarea și completarea Legii contractelor economice prin Legea nr. 3/1979. Ne referim, în acest sens, la Decizia primului arbitru de stat nr. 1244/1979 prin care s-au reținut următoarele :

„Cu hotărîrea sus-menționată, arbitrajul a respins acțiunea, reținînd că pretențiile privind dobînda de 6% pe an încasată de organele bancare, nu pot fi admise, întrucît importul a fost realizat fără respectarea formei scrise a contractului economic de comerț exterior pe bază de comision.

S-a reținut de către arbitraj că fișa tehnică nu suplinește lipsa raporturilor contractuale, astfel că operațiunii în cauză nu i se pot recunoaște decît efectele restrînse stabilite de practica arbitrală în legătură cu prestațiile îndeplinite fără respectarea formei scrise a contractului prevăzută de lege, iar în cadrul acestor efecte restrînse nu se pot include și dobînzile bancare.

Soluția pronunțată urmează să fie menținută, fiind temeinică și legală, iar criticile formulate de petiționară nu pot fi reținute, întrucît... importurile se efectuează de întreprinderile de comerț exterior în contul unităților economice beneficiare pe baza contractelor economice de comerț exterior pe bază de comision.

În speță, între reclamanta importatoare... și pîrîta, beneficiară de import... nu s-a încheiat contract economic de comerț exterior pe bază de comision pentru importul realizat.

Ca urmare, în lipsa raporturilor contractuale, arbitrajul a reținut întemeiat că pretențiile reclamantei privind dobînzi bancare pentru achitarea cu întîrziere a prețului mărfii... sînt neîntemeiate.

Susținerea petiționarei în sensul că raporturile contractuale trebuie considerate încheiate în condițiile art. 3 (astăzi, art. 24) din Legea nr. 71/1969 respective a comenzii — în speță, fișa tehnică întocmită de pîrîta II — urmată de acceptare și executare, nu poate fi reținută.

Aceasta întrucît în speță nu se poate face aplicațiunea dispozițiilor normative din Legea nr. 71/1969, atîta timp cît importurile nu se realizează în condițiile unor contracte de furnizare, ci în condiții de comision...".

O altă limită a utilizării comenzii confirmate în scris se referă la domeniul lucrărilor de constructii-montaj. Valoarea însemnată a acestor lucrări ca și complexitatea drepturilor și obligațiilor care revin părților la realizarea unor investiții de anvergură, impun folosirea, de regulă, a contractului încheiat în forma înscrisului unic.

Iată ce s-a reținut, în această privință, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2038/1979 :

„Potrivit art. 4 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj, unitățile socialiste sînt ținute să încheie contractul de antrepriză în formă scrisă.

În mod excepțional, prevederile pct. 20 din Instrucțiunile C.S.C.A.S. — M.F. nr. 7/1967 admit ca lucrările ale căror valori nu depășesc suma de 50 000 lei pe obiect să fie executate pe bază de comandă date de beneficiar și confirmată în scris de antreprenorul general.

Reglementarea specială a contractului de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj nu prevede ca modalitate de contractare, contractul urmat de executare.

În speță, reclamanta a executat lucrările... pe baza comenzii emise de pîrîtă, adică fără respectarea formei scrise prevăzute de lege.

Așa fiind, în mod corect pîrîta nu a fost sancționată cu penalități pentru întîrzierea în plată...".

Socotim că această soluție evidențiază importanța pe care o prezintă respectarea formei scrise a contractului prevăzută de lege și este de natură să stimuleze părțile în direcția îndeplinirii obligațiilor, care le revin în această privință.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Contracte de comerț exterior (I)

Prin Legea contractelor economice au fost reglementate, în cadrul capitolului III, contractele de comerț exterior. Art. 52 din Legea menționată prevede : „Activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională se desfășoară pe baza următoarelor categorii de contracte :

a) contracte externe încheiate cu partenerii străini ;

b) contracte interne pentru realizarea operațiunilor de export, import și cooperare economică internațională, încheiate între unitățile producătoare pentru export sau beneficiare de importuri și întreprinderile de comerț exterior".

SEMNIFICAȚIA CLASIFICĂRII BIPARTITE A CONTRACTELOR PRIVIND ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR

Realizarea schimburilor economice internaționale și continua intensificare a acestora necesită, în primul rînd, statuarea unor relații economice adecvate la nivel macroeconomic, instrumentele juridice fiind tratatele internaționale bi și multilaterale, care, în acest domeniu, poartă, de regulă, denumirea de acorduri (comerciale și de plăți, de cliring, de cooperare economică și tehnico-științifică), protocoale etc. Asemenea tratate, cum bine este cunoscut, nu generează direct drepturi și obligațiuni privind traducerea în fapt a unor acțiuni concrete de schimburi economice internaționale ; rolul acestora este ca prin conținutul lor să creeze climatul politic-social și economic-juridic menit să faciliteze contactele directe dintre parteneri și care, prin tratativele pe care le desfășoară, finalizează operațiuni concrete, materializate în contracte comerciale internaționale. Așadar, tratatele internaționale — importante izvoare de drepturi și obligațiuni între state — îndeplinesc funcția de catalizator a unor asperități (taxe vamale, tratamente de drept diferite de la țară la țară etc.) născute din regimul economico-social concretizat, în sistemele de drept diferite ale statelor cointeresate în colaborare reciprocă și a căror înlăturare sau ameliorare (ne referim la asperități) creează condiții favorabile realizării în fapt a acțiunilor concrete comerciale. Evident, în toate cazurile, actele care stabilesc raporturile juridice, concrete, de realizare a schimburilor economice sînt contractele comerciale internaționale, al căror conținut și formă sînt determinate de natura, obiectul și modalitățile de realizare a schimburilor respective.

Plecînd de la această realitate, prin art. 52 al Legii pe care o comentăm se face precizarea judiciară că activitatea de comerț exterior se realizează în baza a două categorii de contracte : a) contracte externe încheiate cu parteneri străini și b) contracte interne. Această clasificare bipartită a contractelor care se încheie și în baza cărora se asigură realizarea planului de comerț exterior și de cooperare economică internațională corespunde întrutotul realității și este plină de semnificații, atît pe plan juridic, cît și economic.

În primul rînd, sub aspect juridic, prin clasificarea menționată se face o demarcație netă între prima categorie de contracte, denumite în literatura de specialitate **contracte comerciale internaționale** care, așa cum vom vedea, au o reglementare proprie, cu izvoare de drept complexe, și între cea din a doua categorie, care sînt **contracte economice**, supuse exclusiv dreptului intern.

În al doilea rînd, clasificarea bipartită adoptată de Lege marchează natura juridică a raporturilor pe care le concretizează cele două categorii de contracte, deși sub aspect economic urmăresc aceeași finalitate : realizarea planului de comerț exterior și cooperare economică internațională. Astfel, prin contractele din prima categorie — contracte comerciale internaționale — se stabilesc raporturi comerciale internaționale, unul din parteneri fiind în toate cazurile un străin, pe cîtă vreme, prin cele din a doua categorie raporturile care iau naștere sînt interne, de natură economică, părțile fiind întotdeauna două organizații economice române.

Cu privire la finalitatea comună a celor două categorii de contracte — realizarea planului de comerț exterior — credem că se impune să subliniem că ele contribuie în mod diferit, dar într-o strînsă interdependență, și în mod sincronizat. Astfel, luînd de pildă contractul economic de livrări pentru export, prin el se concretizează mărfurile care urmează a fi expediate direct cumpărătorului extern, a căror condiții externe de vînzare sînt stabilite însă prin contractul comercial de vînzare-cumpărare internațională.

Această strînsă intercondiționare a celor două categorii de contracte, legate între ele prin obiectul lor comun, credem că a determinat pe legiuitor să le trateze în cadrul aceluiași capitol, deși cele din prima grupă, strict juridic, nu fac parte din marea familie a contractelor economice. Evident, neluarea lor în considerare ar fi însemnat să fie înlăturată însăși legătura dialectică care există între cele două categorii de contracte, fiind de necontestat faptul că numai împreună constituie armătura juridică a tuturor operațiunilor comerciale care se derulează și care au ca finalitate realizarea planului de comerț exterior.

CONTRACTELE EXTERNE — TRĂSĂTURI PROPRII — DREPTUL APLICABIL.

Am arătat mai sus că în dreptul comerțului internațional contractele externe — în accepțiunea Legii contractelor economice — poartă denumirea de contracte comerciale internaționale, denumire care tinde să facă o demarcație între aceste contracte și celelalte contracte internaționale care nu au caracter comercial. Este bine știut că însăși Legea nr. 1/1971 privind activitatea de comerț exterior și cooperare economică și tehnico-științifică internațională face această distincție, prin art. 3, alin. final, potrivit căruia „introducerea sau scoaterea din țară, definitivă sau temporară, prin colete sau de către călători, de bunuri destinate uzului sau consumului personal sau familial, conform dispozițiilor legale, nu constituie activitate de comerț exterior".

Așa fiind, se pune problema : Ce elemente esențiale determină ca un anumit contract să fie considerat sau nu contract comercial internațional ? Literatura de specialitate dă următorul răspuns : comercialitatea și internaționalitatea raportului juridic pe care îl concretizează contractul extern supus analizei, sînt cele două elemente definitorii ; în funcție de existența sau inexistența acestor elemente — cumulativ — contractul extern în cauză va fi considerat sau nu drept contract internațional.

a) **Comercialitatea.** În dreptul socialist român caracterul comercial al actelor și faptelor de comerț exterior este definit pe baza naturii obiective a acestora ; astfel, potrivit Legii nr. 1/1971, art. 3, alin. 1, sînt operațiuni comerciale următoarele activități : „vînzarea, cumpărarea sau schimburile de mărfuri, prestările de servicii, transporturile și expedițiile internaționale, proiectarea și executarea de lucrări, asistența sau colaborarea tehnică, vînzarea sau cumpărarea de licență pentru folosirea brevetelor de invenții sau a procedeelor tehnologice, consignația sau depozitul, reprezentarea și comisionul, operațiunile financiar-valutare, asigurările, turismul și, în general, orice acte sau fapte de comerț, precum și prospectările, ofertele, demersurile, tratativele și înțelegerile privind asemenea operațiuni". Din textul citat rezultă că legea menționată nu oferă o definire de sinteză a comercialității, ci o definire enunțiativă, fapt ce rezultă cu evidență din precizarea că sînt operațiuni de comerț exterior „în general, orice acte sau fapte de comerț" ; într-adevăr, prin alte acte normative sfera de cuprindere a acestora a fost lărgită. Mai recent, prin Decretul nr. 276/1979, art. 2, au fost adăugate la lista actelor și faptelor de comerț exterior și operațiunile comerciale pentru aport valutar, operațiuni care urmează să capete o dezvoltare substanțială în activitatea întreprinderilor noastre de comerț exterior.

Față de împrejurarea că în dreptul nostru actele și faptele de comerț nu sînt limitativ stabile prin norme de drept, considerăm că natura comercială a unor astfel de acte și fapte urmează a fi stabilită în funcție de faptul dacă ele reprezintă — în mod cumulativ — activități care stau la baza schimburilor economice internaționale și dacă aceste activități sînt desfășurate de întreprinderi care au ca obiect specializat realizarea lor, în mod curent.

b) **Internaționalitatea.** Prin noțiunea de internaționalitate a unui raport comercial se înțelege acea trăsătură proprie a unui astfel de raport imprimată de existența unor elemente de extraneitate. Cu alte cuvinte, în această accepțiune noțiunea de internaționalitate este sinonimă cu aceea de extraneitate, marcată de prezența numerică sau a mai multor elemente străine, de natură să scoată raportul juridic respectiv de sub incidența exclusivă a dreptului național al unui anumit stat, devenind astfel susceptibil de a fi cîrmuit de sisteme de drept ale mai multor state. Astfel, de exemplu, existența elementelor de extraneitate transformă noțiunea de vînzare internă, într-una internațională cu importante consecințe ; raportul juridic încheiat iese parțial sau total de sub jurisdicția internă a unui anumit stat, jurisdicție care se completează cu uzanțele și normele dreptului comerțului internațional sau cu normele de drept civil și comercial ale unui alt stat. Cu alte cuvinte, pentru ca un raport juridic să poată fi calificat drept raport comercial internațional, el trebuie să conțină, în afară de elemente de comercialitate, elementul de extraneitate, care să-l facă susceptibil de a fi guvernat de sistemul de drept a mai multor state.

Dacă necesitatea existenței elementului de extraneitate pentru ca o vînzare să fie calificată internațională nu mai este pusă în discuție, cu privire la determinarea lui, în literatura de specialitate s-au formulat unele păreri, dacă nu total contradictorii, în orice caz nu univoce. De regulă, într-un raport juridic comercial internațional elemente de extraneitate pot constitui :

— **subiectele** ; în orice contract internațional, unul din subiectele contractului — fie cumpărătorul, fie vînzătorul — este străin (astfel, dacă într-un contract de vînzare la export, vînzătorul este o unitate economică din țara noastră, cumpărătorul este o persoană străină, care, în cazul statelor capitaliste, poate să fie o persoană juridică sau fizică) ;

— **obiectul contractului,** poate să fie străin în cazul în care contractul se încheie în țara noastră, dar mărfurile se află în străinătate ; astfel, în cazul unui contract de import, încheiat cu reprezentantul unei firme străine, aflată în București, vor exista două elemente de extraneitate : unul din subiecte (vînzătorul) și obiectul contractului, respectiv marfa aflată în străinătate ;

— **locul unde urmează să se execute** contractul încheiat constituie element de extraneitate la toate contractele externe în care locul unde urmează să se execute con-

tractul este într-o altă țară ; de asemenea, contractul se execută în străinătate și în cazul cînd plata prestației executate se face la banca clientului.

Am arătat mai sus, că drept consecință a elementelor de extraneitate pe care le conține un raport comercial, respectiv a internaționalității sale, acesta iese de sub jurisdicția unui anumit sistem de drept. Așa fiind, se pune o nouă problemă : care sînt izvoarele sale de drept ? Doctrina este unanimă în sensul că izvoarele raporturilor comerciale internaționale sînt tratatele, uzanțele internaționale și sistemul de drept național adoptat de părțile contractante.

a) **Tratatele internaționale.** Reamintim că potrivit Convenției de la Viena din 1969, cu privire la dreptul tratatelor, art. 2, lit a, „prin expresia tratat, se înțelege un acord internațional încheiat în scris între state și guvernat de dreptul internațional, fie că este consemnat într-un instrument unic, fie în două sau mai multe instrumente conexe, oricare ar fi denumirea sa particulară". Așadar, denumirea generică de tratat internațional este atribuită oricărui document încheiat între două sau mai multe state, sub formă scrisă, indiferent de modul de materializare și de denumirea particulară pe care o poartă, prin care se stabilesc raporturi de drept internațional.

Ca urmare a intensificării relațiilor internaționale a statelor, denumirile tratatelor s-au diversificat considerabil, fiecare dintre acestea definind un anumit gen de raporturi pe care le reglementează sau nivelul la care se încheie. Cele mai frecvente denumiri în care se consemnează înțelegeri între state, întîlnite în practica internațională sînt : acord, act, act de capitulare, aranjament, armistițiu, avenant, cartă, cartel, capitulație, compromis, comunicat comun, convenție, declarație, gentlemeen's agreement, modus vivendi, pact, protocol, schimb de note, statut, tratat. Referindu-ne numai la acele tratate internaționale al căror conținut îl constituie schimburile economice interstatale arătăm că denumirile sub care apar mai frecvent sînt următoarele : acorduri comerciale și de plăți, acorduri de cliring, acorduri de cooperare economică și tehnico-științifică, protocoale etc. Tratatele internaționale, oricare ar fi denumirea lor particulară, privite sub aspectul numărului de participanți la semnarea lor, se grupează în două mari categorii : **tratate multilaterale,** la elaborarea, definitivarea și semnarea cărora participă trei sau mai multe state ; **tratate bilaterale** încheiate numai între două state. Clasificarea prezentată prezintă interes practic, deoarece conținutul și funcțiile lor sînt diferite.

Ca izvoare de drept ale contractelor comerciale internaționale, tratatele, în special cele multilaterale, reglementează o serie de conflicte de drept apropiind sistemele de drept ale statelor. Prin efortul comun al statelor, care acționează de regulă, în cadrul unor organisme internaționale, se elaborează norme de drept uniform consfințite prin convenții internaționale semnate de statele participante și a căror aplicare înlătură conflictele dintre normele de drept național al acestora, sau completează unele prevederi din sistemele respective de drept. Un exemplu luat din domeniul care ne preocupă este concludent. Prin Convenția cuprinzînd Legea uniformă asupra cambiilor și biletelor la ordin adoptată la Geneva în anul 1930 a fost creat un adevărat drept unionist, aplicabil în toate statele semnatare sau care au aderat ulterior la această convenție. Existența acestei Convenții facilitează considerabil emiterea, circulația și plata cambiilor și a biletelor la ordin — instrumente cu un rol covîrșitor în mecanismul comerțului internațional.

Alte acte normative cu valoare de tratate internaționale multilaterale, care stau la baza schimburilor economice între țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc sînt : Convenția privind decontările multilaterale și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, Condițiile Generale de Livrare C.A.E.R., 1968/75, Condițiile Generale de Montaj C.A.E.R. 1973, Condițiile Generale de Deservire Tehnică C.A.E.R. 1973, acordurile comerciale și de plăți aplicabile contractelor de comerț exterior.

Forța juridică a tratatelor internaționale, ca izvoare de drept ale contractelor comerciale este considerabilă dacă avem în vedere că normele de drept cu caracter imperativ sînt obligatorii pentru părțile contractante. Astfel, dacă un acord comercial încheiat de statul nostru cu un alt stat, să spunem Argentina, prevede, pentru promovarea schimburilor economice reciproce plafonarea dobînzilor la livrările de credit la n%, orice clauză care s-ar înscrie într-un contract comercial încheiat între cei doi parteneri din cele două țări prin care s-ar stipula o dobîndă mai mare, violînd **prevederile imperative** ale acordului, sînt privite ca nule. De aici nevoia să se facă o analiză atentă a modului de redactare a textelor acordurilor comerciale, analiză care va permite să se facă o distincție între normele de drept **supletive,** respectiv acelea care au caracter de recomandare și de care părțile țin seama numai în măsura în care răspund intereselor reciproce, și cele **imperative,** de care nu pot să se îndepărteze prin acordul lor de voință, iar dacă o asemenea înțelegere a fost realizată, ea este privită ca nescrisă în contract. Este una din situațiile în care **lex voluntatis** nu operează.

b) **Uzanțele comerciale internaționale.** Alături de convențiile internaționale o importanță deosebită în prefigurarea și definitivarea contractelor comerciale internaționale o au uzanțele comerciale internaționale, care s-au conturat prin folosirea repetată a unor clauze contractuale. Întrucît însă aceste uzanțe comerciale internaționale au dobîndit înțelesuri diferite în cadrul anumitor sisteme juridice naționale, practica comercială internațională a mers mai departe, operînd o anumită standardizare și unificare a acestora, înfăptuită prin metode diferite și anume : adoptarea de condiții uniforme cu caracter general ; elaborarea de contracte model privind categorii speciale de mărfuri ; încluderea într-un anumit contract comercial internațional concret a unor condiții generale de livrare.

Pe această linie, Camera de Comerț Internațională consultîndu-se cu diferitele sale comitete naționale, a împlinit o importantă operă de unificare și standardizare a clauzelor comerciale prin publicarea regulilor **Incoterms** 1953 **(International rules for the interpretations of trade terms),** care constituie o formă îmbunătățită a primei variante din 1936. Regulile **Incoterms** sînt larg folosite în contractele comerciale internaționale încheiate de întreprinderile române de comerț exterior cu persoane fizice sau juridice din statele nesocialiste, precum și în cele încheiate cu organizații economice din alte state socialiste. Corespunzător Regulilor **Incoterms** — 1953, în S.U.A. au o largă aplicare **The Revised American Foreig Trade Definition** — 1941 (prescurtat R.A.F.T. — 1941).

Un rol deosebit de însemnat în standardizarea și unificarea clauzelor comerciale internaționale pentru diferite categorii de mărfuri a fost jucat de către Comisia Economică pentru Europa a Organizațiilor Națiunilor Unite prin întocmirea a o serie de contracte tip (standard contracts) și condiții generale de livrare (general conditions for deliver). În întocmirea acestora, Comisia Economică pentru Europa a O.N.U. pornește de la practica comercială internațională deja existentă, și se preocupă, întotdeauna, de îmbunătățirea lor calitativă. Fruct al cooperării a numeroși experți din țările europene socialiste și nesocialiste, Condițiile generale de livrare și contractele model întocmite de Comisia Economică pentru Europa iau în considerare în mod egal interesele partenerilor la comerțul internațional. Printre aceste uzanțe internaționale o răspîndire deosebită o cunosc Condițiile generale Model 730 pentru exportul de bunuri de consum durabile și de articole de construcții, Model 574 pentru furnituri de materiale și echipamente pentru export etc.

c) **Dreptul intern — alegerea lui de către părți.** Cu toate progresele obținute în statornicirea — prin metode contractuale sau legale — a unui cadru juridic internațional uniform, numeroase probleme ale contractelor comerciale internaționale continuă să fie supuse legislației civile sau comerciale naționale. Pe drept cuvînt se susține în literatura de specialitate că legiuirile civile naționale ale diferitelor state, fără a se deosebi după sistemul socio-economic și juridic cărora aparțin, ori după gradul dezvoltării

lor economice, au constituit și vor constitui încă multă vreme, una din sursele dreptului comerțului internațional. În principiu, însă, normele de drept civil cuprinse în legislațiile civile naționale considerate în ele însele, nu ne răspund la chestiunea de a ști care dintre legislațiile civile potențialmente aplicabile unui raport comercial internațional va cîrmui acest raport. Continuă astfel să se ridice chestiunea de a ști care este legea competentă să cîrmuiască un anumit contract comercial internațional. Corespunzător exigențelor comerțului internațional, normele de drept internațional privat ale majorității statelor recunosc părților dintr-un contract de comerț exterior facultatea de a desemna ele însele legea competentă să reglementeze condițiile de validitate și efectele contractului **(lex contractus)**. Este principiu de drept internațional privat, caracteristic contractelor comerciale internaționale, exprimat prin formula **lex voluntatis.**

Alegerea dreptului național aplicabil, potrivit principiului **lex voluntatis,** se face de către părțile contractante. Așadar, principiul lex voluntatis este norma conflictuală potrivit căreia condițiile de validitate și efectele contractului comercial internațional sînt supuse legii alese de părți; libertatea părților de a desemna legea contractului ține seama cel mai bine de cerințele comerțului internațional; într-adevăr, schimbul de mărfuri între țări și popoare se poate realiza cu mai multă înlesnire, dacă părțile au posibilitatea să adapteze contractul condițiilor juridice atît de variate ale diverselor piețe străine; concesiile reciproce, pe care le implică orice tranzacție comercială, ar întîmpina serioase dificultăți, dacă unul dintre parteneri ar trebui să se conformeze cu strictețe dispozițiilor prestabilite de legislația sa, fără să poată lua în considerare și eventual accepta propunerile, susținute de celălalt contractant, în temeiul unui alt sistem de drept.

Din punct de vedere economic, plecînd de la finalitatea urmărită de alegerea unui sistem de drept adecvat — soluționarea echitabilă și fundamentală pe norme de drept a eventualelor litigii — credem că prin contractele comerciale de vînzare internațională este indicat să fie adoptate acele sisteme de drept care au o legătură cu obiectivul contractului. Consecințele nerespectării acestui deziderat economic le demonstrăm prin următorul exemplu. Într-o speță privitoare la un contract de vînzare de măsline de către o firmă din Grecia către o întreprindere română de comerț exterior, ivindu-se neînțelegeri referitor la calitatea mărfii livrate, s-a pus problema criteriilor de care depinde determinarea proprietăților calitative ale unor asemenea produse și modul de a se efectua calibrajul lor. Contractul era supus, printr-o clauză explicită, legii române, care însă nu prevede absolut nimic referitor la cultura măslinilor. În consecință, Comisia de arbitraj din București a trebuit să înlăture — sub aspectul arătat, deci parțial — incidența legii noastre aplicînd-o pe cea greacă, deoarece cuprindea toate reglementările necesare în vederea soluționării pricinei (Hotărîrea nr. 42/1971). În situația la care ne-am referit, legea desemnată de părți a fost deci parțial substituită printr-o alta, stabilită de organul de jurisdicție. Asemenea intervenții nu sînt însă admise, potrivit dreptului internațional privat român, decît în cazuri de excepție și anume numai atunci cînd opțiunea exercitată de părți se dovedește a fi improprie, ca rezultat al unei erori.

Prin derogare de la acest principiu, contractele comerciale internaționale, încheiate de organizațiile economice române cu organizațiile economice din celelalte state socialiste membre ale C.A.E.R. sînt supuse normelor de drept material uniform adoptate de aceste state prin Condițiile generale de livrare a mărfurilor între organizațiile țărilor membre ale C.A.E.R. 1968/1975, Condițiile generale de montaj C.A.E.R. 1970 și Condițiile generale de deservire tehnică C.A.E.R., 1970. Desigur, aceste norme uniforme, cu toate că ne oferă o reglementare cuprinzătoare a contractelor comerciale la care se referă, nu sînt exhaustive; de aceea, ele se completează cu normele de drept material intern și anume cu normele de drept civil general, prevăzute în legislația țării organizației economice vînzătoare. Este, ceea ce se numește în literatura juridică, principiul **lex contractus.**

Contractele comerciale internaționale, atunci cînd potrivit normelor de drept internațional privat al Republicii Socialiste România sînt supuse legii române **(lex cause)** își au sediul de reglementare în Codul civil și în legislația civilă intrinsecă, precum și în Codul comercial și legislația comercială extrinsecă. Ele nu sînt supuse legislației economice, în înțelesul pe care această noțiune juridică îl are în dreptul nostru. În acest sens se pronunță și Legea contractelor economice cînd prin art. 63, lit. f, se referă la viitorul Cod general al activității de comerț exterior al Republicii Socialiste România.

CONTRACTELE ECONOMICE PENTRU REALIZAREA OPERAȚIUNILOR DE EXPORT ȘI IMPORT — TRĂSĂTURI PROPRII

Legea pe care o comentăm, prin art. 72, consacră două tipuri de contracte economice menite să stabilească raporturi juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior pentru desfășurarea operațiunilor de export și import: a) contracte economice de comision și b) contracte economice de livrare, executări de lucrări sau prestări de servicii.

a) **Contractele economice de comision** se caracterizează, așa cum rezultă din denumire, ca un contract de mandat imperfect, prin care unitatea producătoare — comitentă — împuternicește întreprinderea de comerț exterior — comisionară — să efectueze în nume propriu, dar pe seama comitentului, operațiuni comerciale privind desfășurarea, pe plan extern, a exporturilor sau a importurilor.

Așadar, obiectul acestui tip de contract economic nu-l constituie anumite mărfuri, ci stabilirea obligațiilor și drepturilor care revin părților contractante în cadrul mandatului pe care comitentul îl dă comisionarului privind operațiuni comerciale bine determinate; față de acest obiect al contractului, obligația comitentului cu privire la serviciile de specialitate purtate de comisionar constă din plata unui comision.

În actualul mecanism de comerț exterior, contractul economic de comision are o utilizare generalizată pentru desfășurarea operațiunilor de import; în activitatea de export are o aplicație mai restrînsă, predominînd în aceste operațiuni contractul economic, de livrări pentru export.

b) **Contractul de livrări pentru export,** utilizat pe scară largă în desfășurarea operațiunilor comerciale de export, are structura juridică similară cu contractul privind raporturile interne pentru realizarea aprovizionării tehnico-materiale sau a fondului pieței. Cu toate acestea, datorită funcției sale economice speciale — realizarea planului de export — prezintă unele trăsături proprii care îl individualizează de toate celelalte contracte economice.

În primul rînd, obiectul acestui contract este livrarea de mărfuri destinate cumpărătorului extern, ceea ce face ca să fie într-o strînsă interdependență cu contractul comercial de vînzare internațională încheiat de către întreprinderea de comerț exterior cu cumpărătorul respectiv. Așa fiind, contractul de livrări pentru export se încheie în condițiile contractului extern și numai după ce acesta a fost perfectat; ca urmare, termenul de încheiere a contractului de livrări pentru export este un termen special, stabilit de art. 75 din Lege și este „de 10 zile de la data primirii comenzilor emise de către întreprinderile de comerț exterior".

În al doilea rînd, tot datorită interdependenței care există între cele două categorii de contracte, potrivit art. 65, din Lege „obligațiile de livrare a produselor destinate exportului, prevăzute în contractele economice, rămîn în vigoare pe toată durata de valabilitate a angajamentelor stabilite în raporturile cu partenerii străini și în limitele condițiilor prevăzute în contractele încheiate cu aceștia". Așadar, prin efectul legii durata de executare a contractelor de livrări pentru export nu se aliniază la eventualele termene stabilite prin repartiții sau prin alte acte administrative, ci urmează „durata de valabilitate" a contractelor externe, chiar dacă aceasta depășește anul de plan (31 decembrie).

Spre deosebire de contractele economice privind aprovizionarea tehnico-materială, în contractele de livrări pentru export o trăsătură proprie o prezintă condiția de livrare care, în toate cazurile, este franco frontiera română ; cu privire la aceasta vom reveni în cadrul comentariului de sub art. 75.

În sfîrșit, semnalăm nivelul diferit de penalizări la care sînt supuse abaterile de la disciplina contractuală în acest domeniu ; potrivit art. 81 din Lege acestea sînt duble față de cele prevăzute pentru celelalte contracte economice.

dr. **Al. DETEȘAN**

financiar

Coexistența obligației de restituire cu răspunderea materială

Cele ce urmează sînt sugerate de o decizie legală și temeinică a Tribunalului județean Argeș (nr. 147 din 7 februarie 1979 rezumată în Revista română de drept nr. 7/1979).

Prin citata decizie s-a stabilit că paguba suferită de unitate prin vînzarea către o persoană (încadrată la unitatea respectivă) a unor piese la un preț inferior celui legal, nefiind urmarea unui fapt în legătură cu munca acelei persoane, nu poate fi recuperată prin procedura stabilită de Codul muncii pentru răspunderea materială, ci numai potrivit normelor de fond și procesuale ale dreptului comun.

Soluția susreprodusă aduce în primul rînd în discuție — obligînd a se face distincție necesară — similitudinea de situații prevăzute de art. 992 Cod civil și de art. 106 Codul muncii, iar în al doilea rînd evidențiază posibilitatea unui concurs (nu a unui cumul) de modalități de recuperare : una de natură civilă și una materială.

Art. 992 Cod civil prevede că persoana care din eroare sau cu știință, primește ceea ce nu-i este datorat, este obligată a restitui aceluia de la care a primit, iar potrivit art. 106 din Codul muncii cel care a încasat o sumă nedatorată este obligat să restituie acea sumă ; dacă a primit bunuri ce nu i se datorau și care nu mai pot fi restituite în natură sau i-au fost prestate servicii la care nu era îndreptățit, el este obligat să plătească contravaloarea lor, calculată în condițiile legii.

Raportînd cele două prevederi legale la împrejurările de fapt la care se referă decizia civilă susamintită ; vînzarea unor piese la un preț inferior celui legal către o persoană încadrată în respectiva unitate, apare evidentă, pe de o parte, similitudinea celor două reglementări, situație ce impune însă, pe de altă parte, și necesitatea de a face distincțiile necesare.

Într-adevăr, ambele prevederi reglementează obligația de restituire a ceea ce s-a primit necuvenit. Ele au deci o incidență comună reglementînd o unică situație de fapt.

Deosebirile esențiale dintre cele două reglementări constau în calitatea diferită pe care o are persoana beneficiară în raportul juridic cu unitatea păgubită, și apoi în faptul că prejudiciul nu derivă dintr-un raport de muncă preexistent. Într-adevăr, norma din art. 992 Cod civil se referă la orice persoană, fiindu-i indiferent dacă între părțile raportului juridic de vînzare-cumpărare preexistă un alt raport juridic de muncă. Obligația de restituire rezidă în împrejurarea că persoana beneficiară s-a îmbogățit fără temei legitim — fără justă cauză — în dauna unității. Această prevedere legală nu are în vedere o anumită calitate a beneficiarului, fiind aplicabilă oricărui cetățean. Dimpotrivă, prevederile art. 106 din Codul muncii se aplică numai în cazurile în care beneficiarul este (sau a fost) în raporturi juridice de muncă cu unitatea.

Distincția este nu numai utilă, ci și obligatorie pentru că atunci cînd personalul unităților comerciale sau prestatoare cumpără bunuri de la aceste unități ori contractează prestarea unor servicii, în aceleași condiții ca orice alt cetățean, independent de calitatea de persoană încadrată în muncă la respectiva unitate, eventualele diferențe în minus plătite de cei în cauză se vor recupera potrivit normelor dreptului procesului civil, și nu în conformitate cu prevederile Codului muncii.

A doua deosebire esențială între cele două reglementări (art. 992 Cod civil și art. 106 Codul muncii) constă în împrejurarea că norma civilă are în vedere prejudiciul suferit de o persoană în cadrul respectivului raport juridic în timp ce Codul muncii se referă la pagubele suferite de unitate în cadrul raportului juridic de muncă.

Aceste două deosebiri, care în același timp constituie particularitățile obligației de restituire reglementată de art. 106 din Codul muncii, au fost avute în vedere de Tribunalul județean Argeș cînd a considerat că beneficiarul are a răspunde potrivit normelor civile, recuperarea făcîndu-se în baza prevederilor Codului de procedură civilă.

Decizia suscitată nu a soluționat însă un alt aspect al acestei probleme, deoarece instanța se afla legată numai de litigiul dedus în fața sa, și anume posibilitatea unității ca în mod independent de acțiunea sa civilă împotriva beneficiarului să stabilească răspunderea materială subsidiară a persoanei care a vîndut produsul cu un preț inferior celui legal sau a aceleia care a calculat în mod eronat prețul sau tariful.

Într-adevăr, dreptul unității de a stabili concomitent și nu după trecerea unui an, răspunderea materială subsidiară a celor vinovați de păgubirea ei, este neștirbit, deoarece față de beneficiar nu se aplică prevederile art. 106 din Codul muncii, ci dispoziția cuprinsă în art. 992 Cod civil, întrucît acesta a primit bunul cu un preț inferior în aceleași condiții ca orice alt cetățean, iar prejudiciul nu a fost provocat în cadrul raportului său de muncă cu unitatea.

Sîntem deci nu în prezența unui cumul a obligației de restituire cu răspunderea materială, deoarece debitor nu este una și aceeași persoană, ci în fața unui concurs a două modalități de recuperare a pagubei : obligația de restituire a cărui subiect pasiv este beneficiarul și a stabilirii răspunderii materiale subsidiare a persoanei sau persoanelor care au păgubit unitatea, cu vinovăție, prin fapta lor ilicită.

J. COSTIN

raporturi de muncă

Competența de a aplica sancțiuni pentru abaterile disciplinare săvîrșite în comun

La cererea unor cititori, ne propunem a stabili competența de a aplica sancțiuni disciplinare în cazul abaterilor săvîrșite în comun de două sau mai multe persoane încadrate în muncă.

De la început este de arătat că desfășurarea lucrărilor complexe, a activităților din cadrul marilor uzine, șantiere sau ateliere implică, din ce în ce mai mult, munca în comun. În astfel de situații, se poate întîmpla ca încălcarea îndatoririlor de serviciu prin fapte ilicite să fie săvîrșite în comun de mai multe persoane.

În situația cînd persoanele au funcții egale, ori cînd au fost încadrate în muncă de același organ de conducere, nu există nici un impediment în găsirea răspunsului. Competența aparține, potrivit prevederilor Legii nr. 1/1970, conducătorului de unitate sau organului de conducere colectivă în funcție de organul care a hotărît încadrarea, ex-

cepție făcînd aplicarea mustrării și avertismentului care este de competența maistrului sau șefului de compartiment, potrivit regulamentului de ordine interioară al unității.

Aflarea unei soluții legale apare mai dificilă în cazul cînd autorii abaterii săvîrșite în comun au funcții diferite. În asemenea situații apar două soluții posibile :

— fiecare persoană va fi sancționată de organul cu competență legală, în raport de funcția ce o deține autorul abaterii ;

— organul de conducere competent a sancționa persoana cu funcția cea mai mare, va aplica sancțiunea disciplinară tuturor celor vinovați.

Pentru puternice considerente de ordin pragmatic și de logică juridică, singura soluție ce apare legal posibilă, este ultima amintită mai sus, adică sancțiunea se va aplica de organul competent a sancționa persoana cu funcția cea mai mare.

Admiterea unei alte soluții ar provoca o serie de inconveniente majore începînd de la procedura de cercetare a abaterii și terminînd cu eventualitatea aplicării unor sancțiuni diferite, precum și a unor soluționări neconcordante sau contradictorii a plîngerilor formulate de către cei sancționați. Într-adevăr, dacă s-ar admite posibilitatea aplicării sancțiunilor de către organe diferite se pot ivi unele dificultăți și discordante în gradarea sancțiunilor și în soluțiile date de organele de jurisdicție a muncii. S-ar putea ca persoanele care au comis în comun o abatere de aceeași gravitate să primească sancțiuni sensibil diferite, iar organele chemate a soluționa plîngerile — fiind și ele diferite — să pronunțe hotărîri contradictorii sau neconcordante.

Pentru cele de mai sus optăm pentru soluția înfățișată : organul competent a sancționa persoana cu funcția cea mai mare va aplica sancțiuni disciplinare tuturor coautorilor, indiferent de funcția deținută.

Și mai dificil este răspunsul în cazul cînd persoanele nu au numai funcții diferite, ci aparțin și unor unități diferite. În cazul în care unitățile nu sînt integrate (dacă deci nu fac parte din aceeași întreprindere sau aceeași centrală), este evident că fiecare coautor va fi sancționat de conducătorul unității cu care se află în raporturi de muncă, păzindu-se regulile prevăzute pentru personalul aflat în delegație.

Dacă unitățile sînt integrate în aceeași întreprindere sau în aceeași centrală, considerentele expuse mai sus militează la fel de convingător pentru a admite că sancțiunea se va aplica de un singur organ de conducere (unipersonală sau colectivă) al unității superioare comune. Ca atare, directorul întreprinderii sau directorul general al centralei (sau organul colectiv de conducere) va fi competent a sancționa atît persoana din cadrul întreprinderii sau centralei cît și persoana din cadrul unității componente cu gestiune economică, fără personalitate juridică, coautoare a unor abateri disciplinare. În sprijinul acestei opinii invocăm și un argument de text și anume art. 67 din Decretul Consiliului de Stat nr. 413/1979.

Dr. C. JORNESCU

Investiții

Livrarea utilajelor destinate investițiilor

Potrivit art. 96 (1) din Legea finanțelor, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, „sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice potrivit legii, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli, în afară de cazurile în care prin dispozițiile legale se prevede altfel".

Rezultă deci, că și în lumina noilor reglementări există interdicția de a se contracta și livra utilajele înainte de aprobarea investițiilor cărora le sînt destinate. Prin consecință, așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1907/1979, contractele de furnizare a utilajelor destinate investițiilor sînt nule în lipsa aprobărilor menționate iar aprobarea ulterioară a investiției are ca efect validarea contractului. Validarea nu produce efecte pe trecut, ci numai de la data aprobării investiției.

Admiterea utilajelor la finanțare ori la creditare constituie o operațiune distinctă și ulterioară aprobării investiției a cărei lipsă nu afectează validitatea contractului. De aici rezultă două consecințe.

Unitatea furnizoare este în drept să expedieze utilajele la termenul de livrare prevăzut în contract chiar dacă nu este în posesia dovezilor care atestă admiterea la finanțare sau la creditare.

De asemenea, unitatea beneficiară răspunde pentru întîrzierea în plata prețului determinată de neadmiterea utilajelor la finanțare sau la creditare. Această răspundere este consecința firească a faptului că, în situația dată, nu este afectată validitatea contractului iar admiterea la finanțare sau creditare se realizează la cererea și în functie de strădunța unității beneficiare.

Ca atare, pentru angajarea răspunderii în cazul întîrzierii în plată, este necesar să se stabilească, nu numai data admiterii la finanțare sau creditare, dar și momentul aprobării investiției.

După cum s-a reținut prin decizia sus-citată, în cauză nu s-au administrat probe decît cu privire la data admiterii utilajelor la finanțare, astfel că nu au existat elemente corespunzătoare pentru a se statua în privința datei cînd a fost aprobată investiția. Or, numai în funcție de acest element se putea stabili momentul validării contractului, moment care prezintă relevanță decisivă cu privire la răspunderea unității beneficiare pentru întîrzierea în plata prețului.

De asemenea, trebuie să se facă cuvenita distincție între faptul neaprobării investiției și împrejurarea că — deși investiția a fost aprobată — această împrejurare nu a rezultat din actele transmise unității furnizoare de utilaje. Într-adevăr, numai lipsa aprobării ca atare produce efecte asupra validității contractului.

Cît privește necomunicarea dovezilor privind aprobarea investiției, această împrejurare constituie, uneori, un motiv de apărare formal față de pretențiile derivînd din nelivrarea utilajelor la termenul contractual, așa cum rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 2299/1979 :

„Prin art. 3 alin. 2 din contract, beneficiara a confirmat odată cu semnarea contractului că are investiția aprobată și că se obligă să asigure finantarea sau creditarea pentru plata produselor. De asemenea, beneficiara s-a obligat să comunice furnizorului, în termen de 5 zile, orice modificări privitoare la numărul de cont și la celelalte elemente necesare plății.

Furnizorul nu dovedește fabricarea pompelor în litigiu, respectiv că ar fi solicitat beneficiarei, după perfectarea contractului, anterior expirării anului de plan, dovezi privind aprobarea investiției.

De altfel, din împrejurările speței rezultă că motivul real al neexecutării contractului este imputabil pîrîtei care a invocat, în mod succesiv, o serie de apărări formale pentru a se sustrage de la răspundere".

Desigur că soluția ar fi fost alta dacă, la cererea repetată a unității furnizoare, nu i s-ar fi pus la dispoziție — nici cu ocazia încheierii contractului și nici cu prilejul executării lui — dovezile corespunzătoare privind aprobarea investiției. Întrucît nelivrarea utilajelor s-ar fi datorat, în mod real, acestei cauze, se putea pune problema exonerării de răspundere.

H. MATEI

ALOCAȚIA DE STAT PENTRU COPII

Este cunoscut că, avînd în vedere finalitatea alocației de stat pentru copii, instanțele noastre de judecată obligă în mod constant, chiar dacă din culpa sa nu primește alocația de la unitate, pe părintele titular al alocației de stat, să plătească, cu titlu de daune, cuantumul acesteia, în baza art. 998 Cod civil, celuilalt părinte în a cărui îngrijire se află copilul. În acest fel instanțele judecătorești au sancționat, pe de o parte, comportarea abuzivă sau culpabilă a titularului de alocație, iar pe de alta, au asigurat copilului îngrijirea și creșterea sa corespunzătoare.

În acest context, s-a pus în discuție dacă desfacerea contractului de muncă din inițiativa titularului alocației, poate avea drept consecință obligarea sa la daune, în baza art. 998 Cod civil, față de celălalt părinte, pentru alocația neîncasată timp de 3 luni, precum și diferența dintre alocația redusă la jumătate și cea întreagă, primită în continuare timp de 6 luni, conform art. 7 alin. 3 din Decretul nr. 246/1977. În mod temeinic și legal s-a considerat că cel care denunță contractul de muncă cu unitatea nu se află în culpă și nici nu are o comportare abuzivă, ci își exercită un drept conferit de lege prevăzut expres în art. 135 din Codul muncii,, și prin consecință nu poate fi obligat a plăti cu titlu de daune alocația pe care nu a încasat-o.

În acest sens s-a pronunțat tribunalul județean Caraș-Severin prin decizia civilă nr. 1284/1978.

MODIFICAREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Tribunalul Suprem secția civilă, prin decizia nr. 86/1979, a adus o utilă precizare în materia modificării contractului de muncă. A statuat că pentru a se stabili dacă a intervenit o modificare a contractului de muncă, trebuie să se țină seama de două elemente esențiale ale contractului, anume felul muncii și locul muncii.

Felul muncii este determinat prin funcția pentru care a fost încheiat contractul, în raport cu pregătirea profesională a persoanei încadrate, iar prin loc de muncă trebuie înțeles unitatea în întregul ei, în sensul definit de art. 188 din Codul muncii. Deci, în cazul în care, pentru utilizarea optimă a forței de muncă, unitatea procedează la mișcări de personal în cadrul subunităților sale (secții, ateliere, servicii) din aceeași localitate, nu sîntem în prezența unei modificări a contractului de muncă.

În speța dedusă spre soluționare nu s-a pus în discuție retribuția tarifară de încadrare. Nu mai puțin însă acesta este un element esențial al contractului și deci diminuarea ei constituie o modificare a contractului de muncă. Bine înțeles că nu ne referim la diminuarea retribuției dispusă ca o măsură pentru neîndeplinirea sarcinilor proprii sau ale unității potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974.

DREPTUL INSTANȚEI DE A ÎNLOCUI DESFACEREA DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI DE MUNCĂ CU O SANCȚIUNE MAI PUȚIN GRAVĂ

După cum este cunoscut, în literatura juridică de specialitate a avut loc o îndelungată discuție cu privire la dreptul instanțelor judecătorești de a aplica o altă sancțiune disciplinară în locul desfacerii contractului de muncă dispusă de unitate. Majoritatea autorilor au opiniat și argumentat în sens afirmativ. Instanța noastră supremă a aderat la acest punct de vedere pentru prima dată prin decizia nr. 60/1978 luată în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească. De atunci și alte instanțe au confirmat această soluție. Prin decizia civilă nr. 94/1979 Tribunalul județean Botoșani decide în sensul sus arătat, precizînd că instanța va trebui să țină seama la aplicarea sancțiunii disciplinare de împrejurările concrete în care a fost săvîrșită abaterea, cauzele și gravitatea faptei, gradul de vinovăție, comportarea în muncă și lipsa de antecedente disciplinare.

CULPA, CONDIȚIE ESENȚIALĂ A RĂSPUNDERII MATERIALE

Tribunalul Suprem secția civilă, prin decizia nr. 201/1979 a evidențiat o dată în plus existența culpei ca condiție esențială a răspunderii materiale. Ceea ce are semnificație în decizia citată este faptul că instanța supremă a enunțat criteriile de constatare a culpei. Într-adevăr, este cunoscut că în sistemul nostru juridic pentru angajarea răspunderii materiale nu este suficientă stabilirea culpei in abstracto, ea trebuind a fi constatată și apreciată în mod concret. În acest scop, Tribunalul Suprem a decis că instanța are îndatorirea să stabilească atribuțiile de serviciu pentru a se putea constata apoi dacă, și în ce măsură, paguba s-a datorat nerespectării acestor atribuții, în raport cu care trebuie analizată existența culpei.

LIMITELE DREPTULUI TERȚULUI POPRIT DE A SE OPUNE LA ÎNFIINȚAREA ȘI VALIDAREA UNEI POPRIRI

Art. 452 și urm. din Codul de procedură civilă definește, în cadrul procedurii poprii, drepturile tuturor participanților din proces : creditorul urmăritor, debitorul urmărit și terțul poprit. Tribunalul județean Constanța prin decizia civilă nr. 116/1979 aduce, pentru compartimentele juridice ale unităților socialiste, o utilă precizare a drepturilor terțului poprit, astfel cum sînt stabilite în dispozițiile legale mai sus arătate. Potrivit legii, terțul poprit este obligat să verifice și să comunice instanței de poprire dacă debitorul urmărit are sau nu venituri bănești lichide și exigibile în depozitul său. Terțul poprit — chiar unitate bancară — nu este autorizat să se opună la înființarea și validarea popririi și nici să discute legalitatea și temeinicia hotărîrii puse în executare.

DE CÎND CURGE TERMENUL DE EMITERE AL DECIZIEI DE IMPUTARE

Potrivit prevederilor art. 108 alin. 2 din Codul muncii termenul de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare curge de la data la care conducerea unității a cunoscut paguba. În aplicarea acestei prevederi, Tribunalul județean Ilfov, prin decizia civilă nr. 129/1979, a considerat în mod întemeiat că termenul nu curge de la data cînd s-a retras o sumă din contul bancar al unității, ci din momentul în care conducătorul a cunoscut în fapt această împrejurare. Decizia sus amintită are în vedere complexitatea muncii unui conducător de unitate socialistă și multitudinea de aspecte ale activității unei asemenea unități.

ASCULTAREA PERSOANEI DUPĂ APLICAREA SANCȚIUNII DISCIPLINARE DAR ÎNAINTE DE COMUNICAREA EI

Potrivit art. 13 alin. 3 din Legea nr. 1/1979, sancțiunea disciplinară se aplică numai după cercetarea prealabilă a faptei, ascultarea autorului și verificarea susținerilor făcute de acesta în apărare. Încălcarea acestei dispoziții imperative conduce la nulitatea sancțiunii, astfel cum a statuat Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1973. Sancțiunea disciplinară, inclusiv desfacerea contractului de muncă, își produce efecte nu de la data emiterii deciziei, ci de la comunicarea acesteia (art. 13 alin. final Legea nr. 1/1970 coroborat cu art. 134 alin. 2 din Codul muncii). Deoarece în sistemul nostru juridic principiul admisibilității remedierii actului juridic este dominant și aplicabil în toate ramurile dreptului, socotim că înainte de comunicarea deciziei de desfacere disciplinară a contractului de muncă, și deci înainte de a începe să producă efecte aplicarea sancțiunii, este admisibilă ascultarea autorului abaterii. Tribunalul județean Suceava prin decizia civilă nr. 1326/1978 s-a pronunțat în sens contrar.

VALIDITATEA CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Printre condițiile prevăzute de lege sub sancțiunea nulității unui contract de muncă nu figurează și aceea ca persoana încadrată să-și aibă sau să-și schimbe domiciliul într-o localitate care, potrivit legii, este declarată oraș mare, chiar dacă sediul unității se află într-o astfel de localitate. Prin decizia nr. 310/1979 a secției civile, Tribunalul Suprem, făcînd o legală aplicare a dispozițiilor incidente în materie, dar și a principiilor generale de drept, potrivit cărora nulitățile actelor juridice nu pot fi stabilite prin analogie sau extensiune, s-a pronunțat în sensul mai sus arătat.

CUNOAȘTEREA PREJUDICIULUI DE CĂTRE ÎNLOCUITORUL CONDUCĂTORULUI DE UNITATE. EFECTE.

În aplicarea prevederilor art. 108 din Codul muncii, Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 a statuat că termenul de la care începe să curgă perioada de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare este ziua în care s-a înregistrat la registratura unității actul de constatare a pagubei. Prin consecință, în acest caz, termenul curgînd față de unitate și nu față de o persoană din conducerea unității, este nerelevant faptul că paguba nu a fost cunoscută de conducător, ci de înlocuitorul acestuia, cu atît mai mult cu cît cel în cauză exercită, potrivit legii, atribuțiile conducătorului. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul județean Tulcea prin decizia civilă nr. 38/1979.

CALCULAREA PERISABILITĂȚILOR LA MAGAZIILE DE MINĂ A UNITĂȚILOR COMERCIALE

Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 493/1979, a adus o creatoare și judicioasă aplicare a prevederilor Ordinului nr. 13/1974 al Ministerului Comerțului Interior. Potrivit citatului ordin, perisabilitățile se scad în proporție de jumătate pentru gestionarul de la magaziile de mînă ale unității comerciale, iar restul se aplică la mărfurile gestionate de șeful unității. Deci mărfurilor vîndute la gheretă, primite de la șeful unității li se aplică perisabilități în egală măsură. Dacă vînzătorul de la gheretă a primit însă mărfurile direct de la furnizor și le-a pus în vînzare, el trebuie să beneficieze integral de perisabilitățile dovedite, neavînd nici o rațiune a se acorda scăzăminte și șefului de unitate.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **SERES ADALBERT — București** arătînd că — în urma ordinului conducerii dat verbal — a semnat procesul verbal de primire a unor produse în locul membrului absent din comisia de primire și că, după descoperirea lipsurilor i s-a imputat parțial contravaloarea. Întreabă dacă în aceste condiții răspunde material.

Răspunsul necesită unele lămuriri prealabile. Potrivit Codului muncii răspunderea materială este condiționată și de cerința ca fapta ilicită să fie în legătură cu munca celui în cauză. Dacă fapta care a produs prejudiciul nu este în legătură cu atribuțiile de serviciu, cel în cauză nu va răspunde potrivit Codului muncii, dar nici nu poate fi exonerat de răspundere întrucît, în baza principiului răspunderii bazată pe culpă — el va trebui să acopere prejudiciul produs. Într-o atare situație răspunderea sa este guvernată de normele dreptului civil.

Ordinul verbal primit de la conducere nu poate să constituie o cauză de exonerare, în primul rînd datorită faptului că dispoziția nu a fost vădit nelegală, și apoi pentru considerentul că azi, în baza Legii nr. 5/1978, întregul colectiv de oameni ai muncii dintr-o unitate, poartă răspunderea pentru bunul mers al acesteia.

● **AL. RĂDULESCU — C.M.C. — unitatea Progresul București** relatînd rezumativ desfășurarea unor litigii arbitrale întreabă, în esență, dacă un act adițional poate produce efecte, decalînd termenele de livrare dintr-un an în altul.

Răspunsul este diferențiat în raport de regimul la care sînt supuse produsele ce fac obiectul obligației de furnizare. Așa cum s-a învederat deseori în răspunsurile date cititorilor noștri (vezi și Supliment nr. 26/47/1978), actul adițional este valabil numai dacă există o repartiție emisă (în cazul produselor supuse repartizării), sau un act normativ care să îngăduie sau să oblige ca livrarea unor produse contractate pentru anul expirat să aibă loc în anul următor.

● **BRASSAT VICTOR — Iași** întreabă dacă Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 permite ca la recepția mărfurilor primite de la beneficiar cu deficiențe (cantitative sau calitative) pot participa în comisia de primire ca **„martori"** (persoane încadrate în muncă în aceeași unitate) în lipsa delegatului neutru.

Răspunsul este negativ. Legiuitorul a urmărit a realiza un cît mai mare grad de obiectivitate în constatarea acestor deficiențe, impunînd prezența unei persoane din cadrul unei terțe unități, neinteresate în raportul contractual respectiv. Prezența delegatului neutru este prevăzută imperativ de art. 70 din Regulamentul citat. În art. 71 alin. 3 din același act normativ se prevede totuși că, în cazul în care, datorită unor împrejurări bine stabilite și menționate în procesul verbal de constatare, destinatarul-beneficiar a fost în imposibilitate de a anunța și găsi, în timp util, un delegat neutru pentru constatările ce trebuie făcute chiar la locul de primire a mărfurilor de la cărăuș și înainte de descărcarea lor din mijlocul de transport, constatarea se va putea face numai de către beneficiar prin proces verbal în prezența și cu semnătura unuia sau mai multor martori, cărora li se vor indica numele, prenumele și domiciliul complet chiar în procesul verbal. Martorii pot face parte și din personalul unității beneficiare, dar numai în condițiile de excepție strict prevăzute de norma imperativă suscitată, ce trebuie obligatoriu menționate în procesul verbal. Numai în aceste condiții procesul verbal constituie un început de dovadă ce va putea fi completat prin orice mijloc de dovadă admis de lege.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI str. Albac nr. 2 — Cluj-Napoca** se interesează de posibilitatea legală de a amenda sau penaliza pe acei locatari care nu-și achită obligațiile în termen. Celor în cauză nu li se poate aplica penalizări sau amenzi. Statutul Asociației locatarilor, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977 pune la dispoziția asociației alte mijloace la fel de eficiente pentru obligarea locatarilor de a plăti la termen toate sumele datorate și anume : sesizarea la locul de muncă; obținerea unui titlu executor notarial chiar pentru neplata contribuției într-o singură lună; suportarea numai de către cei în cauză a tuturor majorărilor plătite de asociație din cauza întîrzierilor provocate de aceștia.

● **NAGHY VALENTIN — Sighetu-Marmației** întreabă dacă potrivit prevederilor legale — unitățile plătitoare pot refuza dispozițiile de încasare emise de unitățile care au vîndut mărfuri sau au prestat servicii pe credit personalului încadrat la unitatea ce urmează a face plata. În conformitate cu prevederile pct. 103 din Normele metodologice nr. 2/1977 emise de Banca Națională a R.S. România, pentru încasarea ratelor provenite din mărfuri vîndute sau servicii prestate pe credit, unitățile furnizoare remit direct unităților socialiste unde sînt încadrate persoanele respective, dispo-

ziții de încasare împreună cu două exemplare ale borderoului, cuprinzînd numele cumpărătorilor, în vederea acceptării plății. Unitățile socialiste respective au dreptul să refuze total sau parțial plata dispozițiilor de încasare pentru decontarea ratelor pentru motivul **lipsă de ciștig** a cumpărătorului debitor numai în cazul cînd : cumpărătorul a fost bolnav în perioada pentru care trebuie să se facă reținerea, iar rata de plată, împreună cu alte obligații scadente (care trec înaintea ratelor pentru mărfurile cumpărate), reprezintă mai mult de 1/2 din suma ce i se cuvine pentru zilele lucrate ; cumpărătorul are rețineri de 1/2 (exclusiv chiria și garanția materială), din retribuție care trec înaintea ratelor pentru mărfurile cumpărate ; cumpărătorul este în concediu fără plată și nu i s-a putut face reținerea ratei din retribuția cuvenită pentru zilele lucrate în perioada pentru care trebuia să i se facă reținerea. În cazul în care cumpărătorul are rețineri care împreună cu ratele depășesc 1/2 din retribuție, se poate refuza numai diferența care depășește jumătatea de retribuție. Ordinea de preferință a realizării creanțelor în cazul existenței mai multor datorii este prevăzută de art. 34 din Decretul nr. 221/1969 (modificat și republicat în 1969). În cazul în care se constată că unitățile plătitoare utilizează refuzuri de plată neîntemeiate ele pot fi obligate la plată și sancționate de inspectorii băncii potrivit pct. 131 din Normele metodologice susamintite. Obligarea la plată se poate cere organului arbitral, solicitîndu-se și dobînzile penalizatoare, acțiunea întemeindu-se pe normele de drept civil.

● **DRAGOMIR GH. — Iași** întreabă care sînt criteriile după care se calculează contribuția proprietarilor de apartamente în blocurile de locuințe pentru reparațiile efectuate la părțile și instalațiile comune ale clădirilor (ascensor, conducte de aducțiune și deversare, cazane etc.). Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973 prevede la lit. A toate obligațiile ce revin proprietarilor de locuințe. Costul acestor lucrări — dar numai a acestora— executate la părțile și instalațiile de folosință comună se repartizează proporțional cu cota de proprietate indiviză ce o deține fiecare proprietar de apartament asupra părților de folosință comună. Celelalte cheltuieli de folosire se repartizează și se suportă potrivit normelor prevăzute de Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P.

C. J.

● **T. SAULEA Craiova** solicită unele lămuriri în legătură cu răspunderea unităților socialiste pentru nerestituirea ambalajelor în care s-au livrat produsele contractate. Din scrisoarea dv. am înțeles că ambalajele respective circulă în sistem de restituire, iar nu în sistem de vînzare—cumpărare. În atare situație, unitatea beneficiară are obligația de a restitui în termen, cota minimală de restituire stabilită pe cale normativă. Neîndeplinirea acestei obligații poate îndreptăți emiterea unor pretenții la daune constînd în valoarea ambalajelor respective numai în măsura în care ambalajele nu există în natură. Îndeplinirea obligației de restituire este asigurată prin aplicarea penalităților prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. c din Legea nr. 71/1969, modificată și completată.

● **O CRĂCIUNESCU (București)** se interesează de condițiile în care unitățile furnizoare pot livra, cu întîrziere, produsele contractate. Este exact ceea ce relevați dv. în sensul că, potrivit art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, asemenea livrări se pot efectua numai cu acordul prealabil al unității. Dar acest acord nu poate fi refuzat în mod discreționar, ci numai dacă — datorită întîrzierii — unitatea beneficiară este în imposibilitate de a mai folosi produsele sau dacă s-ar depăși nivelul stocurilor determinate potrivit legii.

● **I. MÓR (Oradea)** întreabă dacă în legătură cu utilajele și instalațiile cuprinse în anexa H.C.M. nr. 306/1970 nu s-ar putea susține că penalitățile de întîrziere se datorează numai după trecerea a 30 zile de la scadența termenului de livrare. O asemenea susținere ar fi lipsită de temei, deoarece hotărîrea menționată a fost abrogată prin Legea nr. 3/1979 iar dispozițiile art. 47 pct. 1 din Legea nr. 71/1969 sînt în sensul că penalitățile de întîrzierea se datorează în raport cu data scadenței obligației contractuale de livrare. În prezent nu sînt în vigoare dispoziții normative potrivit cu care pentru unele utilaje și instalații penalitățile de întîrziere să se calculeze de la alte date.

● **M. CORPANSCHI (Bacău)** solicită lămuriri cu privire la partea care datorează penalitățile aferente întîrzierii în plata prețului în situația în care produsele contractate cu o uniune județeană de cooperative s-au livrat unei cooperative indicate în anexa contractului. Din scrisoarea dv. rezultă că raportul contractual a fost stabilit de către unitatea furnizoare exclusiv cu uniunea județeană de cooperative. Așa fiind, cooperativa către care s-a făcut livrarea nu dobîndește — ipso facto — calitatea de parte contractantă și, din acest motiv, nu datorează unității furnizoare penalități. Această din urmă unitate va obține penalitățile de la uniunea județeană de cooperative care, la rîndul său, le va recupera, în condițiile legii, de la cooperativa în cauză.

● **D. BIRÓ (Mureș)** întreabă dacă fiind livrate produse contractate și pe care unitatea beneficiară nu le-a refuzat la recepție, se datorează sau nu penalități pentru întîrziere în plată în situația în care părțile nu au fost în posesia repartițiilor corespunzătoare. Răspunsul care se impune este negativ. Fiind vorba de produse pentru care se emit repartiții de către coordonatorii de balanță, în lipsa repartițiilor nu se puteau contracta și livra produsele respective. Încălcarea acestei interdicții determină nulitatea operațiunilor săvîrșite de către părți. Ca efect al nulității contractului, nu există temei pentru a se solicita penalități prevăzute de lege pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractele economice. Împrejurarea că unitatea beneficiară a recepționat produsele livrate nu are drept consecință înlăturarea efectelor nulității.

● **R. CIOCAN (Ialomița)** se interesează de condițiile în care se poate propune și decide majorarea prețurilor. Potrivit Legii nr. 19:1971, modificarea prețurilor și tarifelor se poate efectua numai cînd intervin schimbări mai importante în condițiile din economie avute în vedere la stabilirea lor, precum și în nivelul și corelațiile de prețuri pe piața externă. Modificarea prețurilor de producție și de livrare pe ramuri sau subramuri, pe produse și grupe de produse, se face, de regulă, pînă la data de 1 iulie a fiecărui an, cu aplicare de la începutul anului următor, pentru a putea fi avută în vedere la încheierea contractelor economice și la definitivarea planurilor de către unități.

● **P. BOMBEA (Iași)** solicită lămuriri cu privire la imputarea livrărilor efectuate în baza unui contract economic. Practica arbitrală a stabilit că în cazul în care o unitate socialistă furnizoare are, la termene diferite, mai multe obligații de livrare, în cadrul aceluiași contract iar livrarea efectuată la o anumită dată nu este îndestulătoare pentru a acoperi toate obligațiile ajunse la scadență, livrarea se consideră efectuată în contul obligației al cărui termen s-a îndeplinit mai recent. Drept urmare, ceea ce s-a livrat la 10 octombrie 1979 se impută în contul obligațiilor din trimestrul III/1979, întrucît în trimestrul IV/1979, scadența primei obligații de livrare a fost la 30 octombrie 1979.

H. M.

UZINA DE CONSTRUCȚII ȘI REPARAȚII UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB — VATRA DORNEI

RULMENȚI

— 607 Z buc. 7
— 608 buc. 20
— 627 — Z buc. 8
— 6002 — ZZ buc. 2
— 6003 — ZZ buc. 22
— 6004 — RS buc. 12
— 6004 — ZZ buc. 82
— 6005 — Z buc. 163
— 6005 — ZZ buc. 36
— 6006 buc. 1
— 6007 — Z buc. 4
— 6008 buc. 72
— 6009 buc. 17
— 6009 — Z buc. 1
— 6011 buc. 22
— 6012 buc. 20
— 6201 buc. 220
— 6202 buc. 10
— 6202 — RS buc. 2
— 6202 — Z M.S. buc. 5
— 6202 — Z buc. 25
— 6205 — Z buc. 17
— 6203 — 2R.S. buc. 15
— 6209 — ZZ buc. 69
— 6210 buc. 24
— 6210 — ZZ buc. 28
— 6212 buc. 7
— 6213 buc. 474
— 6214 buc. 276
— 6302 ZZ buc. 87
— 6303 buc. 103
— 6304 buc. 98
— 6305 buc. 2
— 6305 — R.S. buc. 13
— 6305 — ZZ buc. 112
— 6310 buc. 46
— 6311 buc. 11
— 6316 buc. 31
— 6403 buc. 300
— 6405 buc. 179
— 6406 buc. 422
— 6407 buc. 21
— 6408 buc. 869
— 3200 buc. 140
— 3526 buc. 2
— 1207 K buc. 1
— 1208 buc. 35
— 1210 K buc. 3
— 1217 K buc. 197
— 2206 buc. 8
— 2208 buc. 1
— 2208 K buc. 4
— 2209 buc. 16
— 2210 buc. 15
— 2211 buc. 79
— 2211 K buc. 1
— 2214 buc. 2
— 2216 buc. 7
— 2218 buc. 6
— 1308 buc. 7
— 1311 buc. 32
— 1311 K buc. 2
— 1313 buc. 22
— 1314 buc. 17
— N.A. 49/32 V.B. buc. 8
— N.N. 3020 K buc. 8
— 30302 buc. 169
— 30203 buc. 55
— 30206 buc. 9
— 30207 buc. 429
— 30208 buc. 313
— 30209 buc. 9
— 30210 buc. 126
— 30212 buc. 13
— 30213 buc. 2
— 30215 buc. 397
— 30217 buc. 6
— 32213 buc. 18
— 32217 buc. 2
— 32224 buc. 52
— 302304 buc. 21
— 303305 buc. 54
— 30308 buc. 7
— 30312 buc. 8
— 32314 buc. 67
— 22233 buc. 4
— 22216 buc. 13
— 22217 buc. 1
— 22232 buc. 14
— 22311 buc. 4
— 21312 buc. 5
— 21313 buc. 6
— 22309 buc. 7
— 22315 K buc. 1
— 51107 buc. 83
— 51108 buc. 8
— 51109 buc. 7
— 51110 buc. 2
— 51202 buc. 200
— 51201 buc. 200
— 51204 buc. 10
— 51207 buc. 11
— 52209 buc. 6
— Bile rulment ∅ 6 buc. 51
— idem ∅ 4 buc. 239
— idem ∅ 63,5 buc. 5
— Lanț gall simplu 3/4 ml. 23
— idem 5/8 ml. 160
— idem 1 1/2 ml. 107
— idem 1 3/4" ml. 60
— idem 2" ml. 10
— idem dublu 3/4" ml. 58
— idem 5/8" ml. 5
— idem 1 3/4" ml. 17
— idem 1" ml. 183
— idem 1 1/4" ml. 126
— idem 1 1/2" buc. 63
— idem 2" ml. 4
— idem triplu 1" ml. 50
— idem 1 1/4" ml. 108
— idem 3/4" ml. 47
— Piulițe uzinale M—22 kg. 850
— M—24 kg. 500
— M—27 kg. 1150
— M—30 kg. 250
— M—36 kg. 150

LAMINATE ALAMĂ

— Tablă 0,5 kg. 250
— idem 1,5 kg. 100

LAMINATE BRONZ

— Bare ∅ 5 kg. 132

LAMINATE CUPRU

— Țeavă 20×2,5 kg. 300
— idem 20×5 kg. 300

FABRICA DE UTILAJ ȘI PIESE SCHIMB TRANSPORTURI
Str. Veseliei nr. 5, sectorul 5
București
Biroul Aprovizionare
Telefon 23.28.10 — 23.13.01

— Curea piele 70 mm kg. 100
— Corpuri pt. ilum. fl. 65 W buc. 26
— Pompă Cerna 0,55 Kw×1500 buc. 2
— Priză tripol. 16 A Siluminiu buc. 30
— Metale dure plăci S 3—14—10 buc. 3471
— idem S 2—10—10 buc. 1000
— Sîrmă bobinaj email 0,75 mm kg. 70
— Robinet cu 2 căi 1/2" buc. 30
— Roți cauciuc cărucior navete ∅ 85×23×30 mm buc. 1500
— Bandă lam. la rece 100×3 mm kg. 250
— idem 50×2 mm kg. 280
— idem 50×2,5 mm kg. 800
— idem 135×2 mm kg. 800
— Motor el. 2,2×750 buc. 2
— idem 4×750 buc. 5
— idem 4×750 buc. 2
— Motoreductor RV 35/25—1,5×1000 buc. 4
— idem 2 LA 10—4×1500 buc. 3
— Motor el. 0,75×1000 buc. 10
— Reductor 2 CH 285—4—28 buc. 9
— idem 3 H 305—45—7 buc. 20
— idem R V 1 1/50 buc. 4
— idem RO 3 1/25 buc. 1
— idem RSO1 1/50 buc. 10
— idem RSO 2 1/15 buc. 3
— Motoreductor RV 35/25—0,75×1500 buc, 5
— idem RV 40/25—0,75×1500 buc. 15
— idem 2 LA 20—3×1500 buc. 10
— idem 2 IA 16—1,5×1500 buc. 6
— idem 2 GA 18—0,75×1500 buc. 13
— idem 2 IA 20—1,1×1500 buc. 10
— idem 2 GA 16—1,1×1500 buc. 3
— idem 2 IA 20—1,5×1500 buc. 6
— idem 2 IA 18—1,1×1500 buc. 5
— Rulmenți seria 51.214 buc. 140
— Rulmenți seria 1307 K buc. 100
— idem 1320 K buc. 30
— Ventilator 473 Q=2000—1,5×1500 poz. mont. 10 buc. 4
— Ventilator 473Q=2000—1,5×1500 poz. mont. 10 buc. 4
— idem 454Q=3550—13×3000 poz. mont. 5 buc. 1
— idem 426 Q=5000—3×1500 poz. mont. 7 buc. 5
— Freze semirot. R 6 buc. 140
— idem R 8 buc. 100
— idem circulare STAS 2215—100/16 buc. 180
— Arzătoare AMAL 200 D buc. 6

Vă prezentăm

INSTITUTUL CENTRAL DE FIZICĂ

La sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea s-au desfășurat primele cercetări românești de fizică. Ele s-au concretizat în cîteva rezultate de mare semnificație, fiind noutăți la acea vreme pe plan mondial. Amintim de măsurarea momentului magnetic al electronului, predilecția existenței mezonilor și construcția electroscopului.

În anul 1949 a fost creat la Măgurele, Institutul de fizică al Academiei, care în 1956 avea să devină Institutul de fizică atomică. Pentru abordarea cercetărilor de fizică nucleară institutul a fost dotat cu un reactor V.V.R.-S de 2 MW, prin care țara noastră a devenit atunci cea de a doua țară posesoare de asemenea instalații. În același timp a intrat în funcțiune ciclotronul U—120 cu energia de 6 MeV pe nucleon. Astfel, fizica nucleară românească începe să se afirme printr-o mare diversitate de realizări în domeniul mecanismelor nucleare, spectroscopia alfa, beta, gamma.

La doi ani de la apariția primului laser, specialiștii români realizează în 1962 laserul cu heliu neon cu infraroșii. În alte etape s-a realizat laserul molecular cu bioxid de carbon, laserul cu sticlă dopată cu neodin și alte tipuri și instalații cu laser.

Prin introducerea unor metode, tehnologii și instalații în stare să asigure perfecționarea proceselor industriale și dezvoltarea unor metode perfecționate în biologie, medicină, geologie, agricultură, chimie etc. specialiștii din acest domeniu au dezvoltat tehnicile și tehnologiile nucleare, reținînd dintre acestea pe cele care permit determinarea unor parametri ca grosime, compoziție, densitate, nivelul și viteza pentru o serie de materiale, piese și instalații.

Anul 1977 coincide cu intrarea în funcțiune a Centrului de producție de radioizotopi, ceea ce face posibil ca 80% din cerințele țării să fie acoperite. Este un moment prielnic pentru înțelegerea și rezolvarea unor procese, fenomene și solicitări dintre cele mai complexe ale economiei naționale ca prospectarea geologică și geofizică, industrie extractivă, metalurgie, agricultură, construcții de mașini, medicină, biologie etc.

În etapa actuală fizica și energia nucleară sînt îndreptate spre unele teme importante pentru economia națională. Amintim de stabilirea conceptului și soluțiilor pentru construcția reactorilor avansați și a combustibilului corespunzător, a cercetărilor științifice și tehnologice pentru definitivarea unor concepții legate de fuziunea termonucleară, a fizicii ionilor grei, elementelor transuraniene cît și a fizicii nucleare relativiste. Furnizarea de noi soluții pentru energetica nucleară, producerea de materiale cu proprietăți speciale prin iradierea cu ioni grei, realizarea de filtre nucleare cu caracteristici deosebite, utilizarea fasciculelor de ioni grei în radioterapie și controale medicale, producerea de biomolecule marcate, noi sortimente de radioizotopi cu aplicații speciale sînt în atenția specialiștilor români.

În același timp în cadrul Institutului central de fizică, cercetările de fizică și energie nucleară dezvoltă unele domenii conexe ca electronica nucleară, fizica și tehnica vidului înalt, tehnologii bazate pe rezonanță magnetică și electrică de spin. Totodată, specialiștii institutului acordă o importanță majoră pregătirii întregii documentații pentru construcția primei centrale nucleare electrice din țara noastră.

Ion VASILESCU

O secție a Institutului de fizică și inginerie nucleară Măgurele s-a specializat, printre altele, în elaborarea de metode și aparatură bazate pe efecte nucleare pentru măsurarea cîmpurilor magnetice slabe. Un prim aparat de acest fel este magnetometrul protonic portabil tip „MPP-78". Este utilizat cu rezultate bune la cartarea anomaliilor geomagnetice slabe; este folosit, de asemenea, în seismologie, vulcanologie, arheologie.

1980 FEB 13

SCRISOAREA

Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Multiubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU,

Animați de profunde sentimente de stimă și respect, de fierbinte afecțiune tovărășească, dorim să vă adresăm, cu prilejul aniversării zilei dumneavoastră de naștere, cele mai calde felicitări și urări de ani mulți și luminoși, de viață îndelungată în deplină sănătate și fericire, spre binele și înălțarea întregului popor, al cauzei edificării socialismului și comunismului pe pămîntul scumpei noastre patrii.

Cu acest prilej ne este deosebit de plăcut să aducem un călduros omagiu proeminentei dumneavoastră personalități de revoluționar și comunist de omenie, de patriot înflăcărat și militant de seamă al mișcării comuniste internaționale, prodigioasă personalitate a politicii mondiale, să dăm glas recunoștinței și prețuirii deosebite pe care comuniștii, toți oamenii muncii din România socialistă vi le poartă pentru tot ceea ce ați făcut și faceți pentru progresul, prosperitatea și demnitatea patriei, pentru înflorirea ei continuă în deplină independență și suveranitate. Împreună cu întreaga noastră națiune dăm o înaltă cinstire vieții și activității dumneavoastră consacrate, din cei mai tineri ani, slujirii cu neînfricare a intereselor vitale ale poporului, măreței epopei a luptei revoluționare împotriva exploatării și asupririi burghezo-moșierești, pentru libertatea și independența țării, pentru triumful marilor idealuri ale socialismului în România. Se bucură de unanimă apreciere în rîndurile tuturor fiilor patriei inestimabila contribuție pe care o aduceți, prin activitatea dumneavoastră neobosită în fruntea partidului și statului, la desfășurarea cu succes a operei istorice de construcție a noii orînduiri în România, la elaborarea și promovarea celor mai corespunzătoare căi și soluții pentru înaintarea tot mai accelerată a țării pe calea socialismului și comunismului și ridicarea ei pe trepte mereu mai înalte de civilizație și progres. Perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — ale cărui hotărîri poartă din plin pecetea gîndirii dumneavoastră novatoare, clădită pe temeiuri profund științifice, a realismului și înaltei răspunderi cu care acționați pentru destinele națiunii noastre — a deschis o epocă nouă în viața social-politică a României, a adus un spirit profund înnoitor în toate sectoarele construcției noastre socialiste, determinînd adînci prefaceri revoluționare în întreaga societate românească. Exprimînd cerințele obiective ale dezvoltării țării, aspirațiile și năzuințele întregului nostru popor, hotărîrile Congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea au mobilizat puternic întregul nostru popor în marea operă de creație socialistă, de propășire multilaterală a patriei. Perioada celor 15 ani, de cînd vă aflați în fruntea gloriosului nostru partid, s-a înscris spre mîndria noastră, drept cea mai rodnică și bogată în împliniri din întreaga istorie a României. Acționînd în strînsă unitate în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general, răspunzînd cu entuziasm însuflețitoarelor îndemnuri ce le adresați țării, exemplului personal ce-l dați în permanență întregii națiuni, poporului nostru — ridicat astăzi la condiția de popor cu adevărat liber, deplin stăpîn pe destinele sale — a dobîndit minunate realizări în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, a economiei naționale, în ridicarea tuturor județelor și localităților patriei, în înflorirea puternică a științei, învățămîntului și culturii, în îmbogățirea continuă a vieții materiale și spirituale, în perfecționarea relațiilor de producție și sociale, a conducerii democratice a societății. Se poate spune că tot ceea ce a înfăptuit poporul nostru în acest deceniu și jumătate este nemijlocit legat de numele dumneavoastră, de fapta și gîndirea dumneavoastră de conducător încercat al întregii națiuni pe calea progresului și bunăstării, a afirmării sale socialiste.

Aplicînd creator adevărurile universal valabile ale materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete din România, ați adus și aduceți o contribuție de inestimabilă valoare la înnoirea și dinamizarea gîndirii și practicii revoluționare din patria noastră, la îmbogățirea cu noi idei, teze și concepte a tezaurului teoriei socialismului științific, a patrimoniului cunoașterii și creației istorice a epocii noastre. Vasta activitate pe care ați desfășurat-o și o desfășurați pe tărîmul gîndirii social-politice are un rol deosebit în înarmarea comuniștilor, a partidului cu orientări principiale de largă perspectivă, în elucidarea multiplelor probleme care apar în procesul transformării revoluționare a societății. Este de mare însemnătate contribuția dumneavoastră la fundamentarea teoretică și elaborarea mărețului Program al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism — carta politică și ideologică a partidului nostru, care unește și impulsionează puternic energiile creatoare și forțele întregului popor în măreața operă de zidire pe pămîntul patriei a celei mai drepte și umane orînduiri din cîte a cunoscut vreodată omenirea.

Prețuim în mod deosebit contribuția dumneavoastră hotărîtoare la întărirea partidului nostru comunist și creșterea rolului său conducător în societate, la perfecționarea continuă a formelor și metodelor sale de activi-

tate și legarea tot mai strînsă, organică, de masele largi ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Legătura permanentă cu poporul, cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale din țara noastră, prezența dumneavoastră nemijlocită în toate județele țării, dialogul viu pe care îl purtați zi de zi cu țara, stilul și metodele de muncă, spiritul nou, de înaltă responsabilitate comunistă, și umanismul revoluționar pe care l-ați introdus în munca organelor și organizațiilor de partid au conferit un înalt prestigiu și autoritate întregului nostru partid, au făcut ca el să devină, cu adevărat, nucleul vital al întregii națiuni angajate plenar în uriașa operă constructivă ce se desfășoară astăzi în patria noastră. Această pregnantă realitate a fost în mod strălucit reflectată și de lucrările recentului Congres al XII-lea al partidului, care a adoptat obiectivele și sarcinile noii etape de înfăptuire a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și care, prin întreaga sa desfășurare, a devenit un adevărat forum al întregului nostru popor, demonstrînd încă o dată puternica unitate a comuniștilor, a partidului, a maselor de oameni ai muncii în jurul dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe secretar general.

Comuniștii, întregul nostru popor văd în dumneavoastră un înalt și însuflețitor exemplu de luptă neobosită și dăruire pentru întărirea statului nostru socialist, pentru înfăptuirea practică a principiilor socialismului, care se construiește prin popor și pentru popor. Prețuim cu toții în mod deosebit contribuția dumneavoastră hotărîtoare la dezvoltarea și perfecționarea continuă a democrației socialiste, la înfăptuirea politicii naționale juste a partidului nostru, la promovarea largă a principiilor autoconducerii muncitorești, la asigurarea tuturor condițiilor ca toți cetățenii patriei — români, maghiari, germani și de alte naționalități — să participe activ și conștient, în deplină egalitate și strînsă unitate în jurul partidului, la conducerea diferitelor sectoare ale vieții economico-sociale, a întregii societăți.

Slujind cu fermitate neabătută interesele supreme ale națiunii noastre, acționînd cu înaltă răspundere pentru soarta întregii omeniri, ați intrat în conștiința lumii contemporane ca un înflăcărat promotor al ideilor nobile ale păcii, colaborării și prieteniei între popoare, ca un luptător neobosit pentru destindere și securitate internațională, pentru cauza libertății și independenței popoarelor, pentru soluționarea constructivă a marilor și complexelor probleme ale timpurilor noastre. Este apreciat de către întregul nostru popor aportul dumneavoastră deosebit la întărirea prieteniei și colaborării României cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială, la elaborarea și înfăptuirea întregii politici externe, de pace și colaborare, a partidului și statului nostru. Întreaga omenire cunoaște și apreciază contribuția activă, de înaltă valoare, pe care o aduceți la promovarea, în raporturile internaționale, a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Se bucură de un larg ecou în rîndul popoarelor inițiativele și acțiunile pe care le desfășurați cu nesecată energie pentru eliminarea forței și amenințării cu folosirea forței din viața internațională, pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a conflictelor și stărilor de încordare dintre state, pentru împiedicarea agravării climatului internațional. Sînt unanim recunoscute marile dumneavoastră eforturi consacrate înfăptuirii securității și păcii în Europa și în întreaga lume, trecerii la măsuri practice, concrete de dezarmare, și îndeosebi de dezarmare nucleară, lichidării subdezvoltării și înfăptuirii noii ordini economice mondiale, creării tuturor condițiilor pentru participarea egală a tuturor statelor, fără nici o discriminare, la viața internațională, la clădirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Întregul nostru partid și popor apreciază activitatea dumneavoastră stăruitoare pentru dezvoltarea colaborării și solidarității cu toate partidele comuniste și muncitorești, pentru întărirea unității și coeziunii lor, pentru depășirea divergențelor dintre unele partide și promovarea unor relații cu adevărat noi, bazate pe deplina egalitate, pe dreptul fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară. Este, de asemenea, larg apreciată atenția deosebită pe care o acordați dezvoltării relațiilor cu celelalte detașamente ale clasei muncitoare, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu forțe democratice, progresiste și antiimperialiste de pretutindeni.

Prezența dumneavoastră activă la dezbaterea și soluționarea tuturor marilor probleme mondiale, pozițiile realiste, profund constructive, adoptate în toate împrejurările, v-au impus ca o personalitate de înaltă autoritate și prestigiu a vieții politice contemporane, stimată și întîmpinată cu bucurie pe toate meridianele planetei, pretutindeni unde duceți — și faceți să fie auzit și ascultat — mesajul profund umanist, de pace și prietenie al poporului nostru, al României socialiste. Prin întreaga dumneavoastră activitate ați făcut ca patria noastră să se afirme ca un detașament activ al luptei pentru pace și progres în întreaga lume, să dobîndească și să se bucure de prietenia sinceră a tuturor popoarelor lumii.

Dorim să vă asigurăm, și cu prilejul acestei aniversări, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, de hotărîrea noastră neabătută de a urma, în toate împrejurările, înaltul exemplu pe care cu neasemuită dăruire îl dați, în permanență, nouă comuniștilor, poporului, țării întregi. Ne legăm cu toții să acționăm cu toate forțele pentru ca, împreună cu întregul nostru partid, strîns uniți în jurul dumneavoastră, să asigurăm înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XII-lea, a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Nu vom precupeți nimic pentru a face să triumfe și să capete împlinire pe pămîntul patriei înaltele idealuri ale socialismului și comunismului, pe care le-ați slujit și le slujiți cu atîta strălucire, și cărora v-ați consacrat întreaga viață.

La această aniversare, dînd glas gîndurilor și simțămintelor întregului nostru popor, vă dorim, cu toată căldura inimilor noastre, multă sănătate și multă putere de muncă pentru ca să încununați cu noi și noi victorii neobosita dumneavoastră activitate dăruită partidului și țării, cauzei bunăstării și fericirii tuturor celor ce muncesc și trăiesc pe meleagurile românești, păcii și colaborării în lumea întreagă. Mereu tînăr, dinamic și plin de energie în fruntea partidului și statului, să conduceți, cu fermitate și înțelepciune, poporul, patria noastră socialistă, spre orizonturi tot mai luminoase de progres, civilizație și bunăstare, spre comunism!

La mulți ani, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu!

București, 26 ianuarie 1980.

FIERBINTE CHEMARE LA UNIREA TUTUROR FORȚELOR PROGRESISTE PENTRU APĂRAREA PĂCII

Volumul „Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni" din seria culegerilor de texte din opera președintelui NICOLAE CEAUȘESCU

RECENT, în Editura politică a apărut un nou volum din ciclul culegerii tematice **„Din gîndirea social-politică a Președintelui României, Nicolae Ceaușescu"**, care înmănunchează texte selectate din vasta operă a președintelui patriei noastre, consacrate unei probleme vitale a contemporaneității — „...unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni", unitate de care depinde de fapt însăși rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea de azi. Reflectînd, deci, o asemenea componentă a concepției realiste, profund științifice, a președintelui României socialiste asupra dialecticii lumii contemporane, lucrarea reflectează spiritul militant, consecvent și profund revoluționar al tovarășului Nicolae Ceaușescu, preocuparea sa neobosită pentru îmbogățirea tezaurului universal al gîndirii revoluționare și acțiunea hotărîtă pe care o desfășoară cu perseverență pentru respectarea și înfăptuirea aspirațiilor de pace, independență și progres ale popoarelor. Analiza lucidă a situației internaționale, a forțelor care se confruntă pe arena mondială, confirmată pe deplin de evoluția evenimentelor, convingerea sa profundă, decurgînd din această analiză, că forțele progresului, acționînd unite, pot să-și impună voința, au un puternic caracter mobilizator, sînt de o covîrșitoare importanță teoretică și practică în lupta pentru crearea unei lumi mai bune si mai drepte, a păcii și dreptății sociale și naționale pe planeta noastră.

De altfel, întreaga operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu este străbătută de convingerea fermă că, în condițiile atît de complexe ale lumii contemporane, ale ascuțirii contradicțiilor internaționale, intensificării luptei pentru zone de influență, accentuării unor manifestări fățișe ale politicii de dominație și dictat pe arena mondială, se impun, mai mult ca oricînd, întărirea unității și solidarității tuturor forțelor revoluționare, democratice și progresiste, conștientizarea și mobilizarea tuturor popoarelor lumii la luptă unită pentru oprirea hotărîtă a cursei înarmărilor și menținerea cursului spre destindere, pentru pace și colaborare între națiuni, pentru socialism și democrație pe planeta noastră.

Necesitatea unității tuturor forțelor democratice, progresiste și revoluționare în lupta pentru o lume a egalității în drepturi, a păcii și colaborării între popoare, împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru eliberare națională și socială, este temeinic fundamentată în lucrările președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și acest principiu este aplicat consecvent în practică prin politica de prietenie, strînsă colaborare și solidaritate cu toate forțele progresiste, democratice și revoluționare din lume, promovată de partidul și statul nostru.

Așa cum reiese din lectura volumului, de o însemnătate covîrșitoare este contribuția originală a președintelui României la definirea factorilor esențiali de care depinde mersul spre progres, factori care sînt capabili să impună transformările politice, sociale și economice din lumea contemporană. În acest sens, un loc important îl ocupă fundamentarea teoretică a rolului hotărîtor al maselor populare în rezolvarea problemelor lumii contemporane în concordanță cu cerințele legităților obiective ale dezvoltării, respectul, considerația și încrederea nestrămutată în capacitatea și forța acestora de a influența cursul evenimentelor, de a determina guvernele statelor să acționeze în consens cu năzuințele popoarelor, ale omenirii, în puterea lor de a judeca clar și în mod just faptele și evenimentele internaționale, de a acționa pentru apărarea dreptului lor sacru la o viață liberă și demnă.

De asemenea, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu forțele progresului din lumea contemporană au un diapazon larg : țările socialiste, care prin succesele obținute în făurirea noii orînduiri sociale, printr-o politică externă de pace și colaborare pot să exercite o influență tot mai puternică asupra întregii evoluții istorice a lumii de azi, mișcările de eliberare națională, cu scopul și năzuințele lor, precum și țările în curs de dezvoltare care au lichidat dominația imperialistă ; clasa muncitoare contemporană, țărănimea, intelectualitatea, masele de femei — al căror rol crește continuu în lupta pentru pace și o viață mai bună. Toate aceste forțe sînt considerate factorul dinamizator în procesul înnoirii lumii, forța hotărîtoare în afirmarea unei politici noi, cu adevărat democratice în viața internațională.

„...În întreaga sa politică externă, arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, Partidul Comunist Român pornește de la adevărul că asigurarea unui curs nou în viața internațională necesită participarea activă a maselor populare, a tuturor popoarelor la viața politică a lumii.**

Este tot mai evident că popoarele reprezintă factorul decisiv în schimbările politice mondiale. Ele dispun de forța necesară pentru a impune o politică nouă, democratică, pentru a asigura pacea omenirii contemporane".

Numeroase pagini și pasaje, îmbogățind gîndirea teoretică, pun în mod strălucit în lumină, varietatea condițiilor istorice, naționale și sociale în care acționează forțele progresiste, democratice și revoluționare contemporane, sarcinile diferite, specifice, de la un continent la altul, de la o zonă geografică la alta, și de la o țară la alta, pe care le au de rezolvat partidele comuniste și muncitorești, numeroasele probleme particulare ce se ridică în fața lor. Din aceasta secretarul general al partidului nostru, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, desprinde și stabilește necesitatea și obligația de a se ține seama de aceste deosebiri, de a se aborda diferențiat sarcinile concrete, de a se acționa ferm și totodată elastic și variat în împrejurări diferite. Ca urmare logică, este subliniat dreptul de necontestat al fiecărui partid de a-și stabili în mod de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară. **„Fiecare revoluție socială** — se spune într-unul din texte — **aduce ceva nou în experiența teoretică și practică a omenirii, îmbogățește cu noi aspecte lupta popoarelor pentru progres și civilizație, diversifică tot mai mult modalitățile și căile de realizare a aspirațiilor supreme de dreptate socială și națională ale tuturor popoarelor. Practica revoluționară demonstrează că nu se pot obține succese în această luptă decît folosind teoria științifică a materialismului dialectic și istoric, principiile marxism-leninismului, nu ca pe o dogmă moartă, ca pe o schemă imuabilă, ci ca pe o metodă de studiere, cunoaștere și înțelegere a problemelor și cerințelor noi ridicate de viață, a imperativelor actuale ale dezvoltării societății, ca pe o călăuză vie în stabilirea căilor de luptă corespunzătoare realităților fiecărei etape istorice".**

Aceste precizări exprimă cu mare claritate modul în care secretarul general al Partidului Comunist Român concepe desfășurarea de către fiecare partid a activității de organizare, mobilizare și conducere a tuturor forțelor revoluționare și progresiste în condițiile specifice ale țării și tradițiilor poporului din care face parte.

Un loc important îl ocupă, în volum, paginile în care sînt concentrate abordările teoretice ale raportului dintre general și particular, dintre național și internațional, unitatea dialectică dintre sarcinile naționale și cele internaționale, ale noțiunii de

solidaritate internațională concepută în legătură organică cu lupta pentru apărarea intereselor clasei muncitoare din fiecare țară, a intereselor naționale ale fiecărui popor, a independenței și suveranității fiecărei națiuni, concept pe care președintele României l-a îmbogățit de-a lungul anilor în strînsă concordanță cu realitatea vie a extinderii ariei frontului forțelor antiimperialiste și democratice. **„Este un adevăr axiomatic că nu poate fi revoluționar și internaționalist adevărat acela care nu luptă pentru apărarea intereselor propriei clase muncitoare, ale propriului său popor. Dealtfel, însăși noțiunea de internaționalism presupune existența statelor naționale, a partidelor și organizațiilor revoluționare și democratice independente. Tocmai pe această bază se stabilesc relații de colaborare și solidaritate în lupta comună".**

Fundamentarea necesității intensificării eforturilor pentru întărirea unității tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, a mobilizării forței și energiei creatoare a popoarelor în lupta împotriva imperialismului, pentru pace, se îmbină organic în opera secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu subliniera importanței întăririi solidarității, unității și colaborării țărilor socialiste pe baza respectării riguroase a principiilor indepedenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc, acesta fiind un factor primordial al afirmării prestigiului socialismului în lume, al creșterii influenței sale asupra cursului evenimentelor și accelerării schimbărilor înnoitoare în viața internațională. În actualele condiții internaționale înfăptuirea reală a acestor cerințe are o deosebită importanță. În conceptul și gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu a face totul pentru a întări unitatea țărilor socialiste constituie o înaltă îndatorire comunistă. **„Popoarele care au scuturat recent jugul imperialist, colonial, popoarele care mai luptă pentru eliberarea de sub dominația colonială, pentru independența națională privesc cu cea mai mare atenție spre țările socialiste. Ele văd și doresc să vadă în relațiile dintre țările socialiste prototipul relațiilor de mîine, al zilei cînd pe întreg pămîntul va triumfa socialismul, adică relații de deplină egalitate în drepturi, de respect al independenței și suveranității naționale, care să permită înflorirea deplină, liberă a fiecărei națiuni de pe globul pămîntesc".**

Din volum reiese cu claritate poziția principială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a arătat, în repetate rînduri, că deși în procesul dezvoltării relațiilor dintre țările socialiste pot și este firesc să apară, datorită condițiilor și intereselor specifice, și abordării diferite a unor probleme ale edificării noii orînduiri sau a unor procese și fenomene din viața internațională, uneori chiar divergente, acestea nu trebuie să devină surse de tensiune sau să împieteze asupra relațiilor de prietenie și colaborare dintre aceste țări. Cu atît mai mult subliniază președintele României socialiste cu cît țărilor socialiste le revine sarcina de mare răspundere de a demonstra pe această cale caracterul nou al relațiilor dintre ele, faptul că ele pot soluționa orice problemă dintre ele pe calea pașnică a tratativelor, fără a se recurge la forță.

În volum este relevat rolul activ ce-l au, în această etapă istorică, partidele comuniste și muncitorești în viața națională și internațională, faptul că ele reprezintă o puternică forță socială mobilizatoare, care își propun transformarea pe o bază nouă, științifică, a societății, că în fața lor stau sarcini mari și au un viitor luminos. Secretarul general al partidului evidențiază în repetate rînduri că noile condiții în care partidele comuniste și muncitorești își desfășoară activitatea deschid largi perspective pentru a se realiza o unitate nouă, pe baza principiilor de egalitate și respect reciproc. Aceasta va reprezenta o formă superioară de colaborare și, totodată, o sursă de noi forțe și energii creatoare care vor avea o influență puternică asupra dezvoltării sociale și va servi clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității tuturor forțelor progresiste, inclusiv politicii de pace.

În același spirit, președintele României cheamă la unirea popoarelor țărilor în curs de dezvoltare în numele și pentru salvgardarea independenței lor naționale, îndeamnă toate forțele care își iubesc patria și poporul și doresc ca acestea să ocupe un loc demn în lume, să se unească într-un singur șuvoi fiind convins că **„nu există în lume forță capabilă să împiedice un popor să-și hotărască destinul său dacă acel popor este hotărît să lupte pentru independență, pentru dreptul de a fi stăpîn la el acasă".** În nenumărate elaborări teoretice, rapoarte, expuneri mesaje și intervenții cu prilejul unor întîlniri cu șefi de state, personalități politice și culturale din unele țări în curs de dezvoltare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la experiența țării noastre, pune un accent deosebit pe marea valoare a unității tuturor forțelor naționale din țările în curs de dezvoltare, în rezolvarea problemelor grele ce le stau în față și a răspunderii ce o poartă în fața istoriei pentru modul cum au acționat în vederea realizării acestei unități.

Militînd cu înflăcărare pentru lichidarea subdezvoltării, a divizării lumii în țări bogate și sărace, și arătînd că, pentru rezolvarea acestei probleme vitale a contemporaneității se impune instaurarea unei noi ordini economice și politice, care să faciliteze și să garanteze dezvoltarea tuturor țărilor, progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare, să asigure fiecărei națiuni posibilitatea de a beneficia de cuceririle științei și culturii, ale civilizației contemporane, președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** subliniază că o condiție esențială în acest sens este în primul rînd întărirea solidarității și colaborării dintre ele, a întrajutorării reciproce. **„...Popoarele care pășesc acum pe drumul făuririi unei vieți noi trebuie să întărească solidaritatea dintre ele, pentru că numai așa vor putea să învingă greutățile cărora trebuie să le facă față".**

Fundamentarea teoretică de către președintele României a necesității întăririi continue a unității și solidarității tuturor forțelor progresiste, democratice și revoluționare își găsește expresia concretă în practică, în relațiile de prietenie, colaborare și solidaritate pe care partidul și țara noastră le întreține cu țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt ale tinerelor state independente, cu toate forțele sociale avansate, democratice, în lupta pentru progres și pace în lume, oglindite și ele în volum.

Din textele selectate în volum se degajă nu numai o uriașă bogăție de idei, ci și o gamă deosebit de largă de acțiuni, forme și metode utile forțelor progresiste, democratice, revoluționare pentru unitatea lor trainică necesară marilor prefaceri, un profund umanism și o înaltă înțelegere pentru varietatea și diversitatea problemelor lumii contemporane, chemarea fierbinte la unire și solidaritate tot mai strînsă a tuturor acelora care se pronunță pentru respectarea libertății popoarelor, pentru făurirea unei lumi a păcii și bunăstării, indiferent de concepțiile lor politice și filozofice.

Realismul și profunzimea concepțiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra proceselor și fenomenelor ce caracterizează lumea contemporană, analiza lor riguroasă și aprecierea științifică a evoluțiilor și tendințelor lor, ies și mai puternic în evidență cu atît mai mult cu cît recentul volum apare într-un moment de mare complexitate a vieții internaționale, cînd asistăm la o accentuare a încordării pe plan internațional datorită tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență și ascuțirii contradicțiilor dintre unele state și grupări de state, ceea ce pune în pericol destinderea, securitatea și pacea, cauza independenței și libertății popoarelor. Este de aceea cu atît mai actuală și pledoaria înflăcărată a președintelui României socialiste, eminent teoretician și om politic cu pătrunzătoare capacitate de previziune și prestigioasă reputație de militant pentru pacea lumii — pentru întărirea unității forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni, din fiecare țară, din întreaga lume, singurele în măsură să impună partidelor, conducătorilor de organizații, guvernelor, șefilor de state, oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmarea generală și în primul rînd nucleară, singurele în stare să spună un NU hotărît politicii de revenire la războiul rece, pentru a asigura omenirii pace și progres social. În acest sens volumul oferă cititorilor concepte teoretice ferme, căi, mijloace și metode practice pentru realizarea năzuințelor nobile ale omenirii. El scoate pregnant în evidență calitățile neegalabile ale iubitului nostru conducător, președintele Nicolae Ceaușescu, de strălucit gînditor și om politic care reînnoiește continuu teoria și practica revoluționară, spiritul socialismului științific, al materialismului istoric, în deplină concordanță cu cerințele vitale ale omenirii, cu condițiile concrete ale lumii în care trăim.

Dumitru TURCUȘ

În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 Martie

ROADELE POLITICII DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A JUDEȚELOR ȚĂRII

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

CA ÎNTOTDEAUNA în anii construcției socialiste și la alegerile de deputați în organele supreme și locale ale puterii de stat din acest an poporul nostru se prezintă cu un bilanț bogat de înfăptuiri în toate domeniile de activitate, în toate județele țării.

Aplicarea politicii de dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor României, promovată cu consecvență de partid, a permis ca județul Mehedinți să se înscrie într-o perioadă relativ scurtă — în mod deosebit în ultimul deceniu și jumătate — pe orbita civilizației și progresului, să aducă o contribuție sporită la dezvoltarea economico-socială a întregii țări. Semnificativ este faptul că din volumul însemnat de investiții alocat în perioada 1951—1980, de 28 de miliarde lei, circa 26 miliarde constituie investiții făcute în numai ultimii 15 ani.

Pe această bază, liniile de forță ale dezvoltării economiei județului și a industriei în special au fost orientate spre dezvoltarea activităților complexe destinate să pună mai bine în valoare potențialul uman și material disponibil. În ultimii 14—15 ani investițiile în industrie au fost orientate cu prioritate spre ramuri purtătoare de progres tehnic : energie electrică 51,6% din total, construcții de mașini 10,1%, celuloză și hîrtie 22% ș.a. Pe această bază economia județului a înregistrat ritmuri înalte de creștere a producției materiale, a industriei în special. **Producția industrială din anul 1980 va fi de peste 10 miliarde lei, cu 64% mai mare față de 1975 ; în anul 1985 producția se va ridica la peste 20 miliarde lei.**

Graficul nr 1

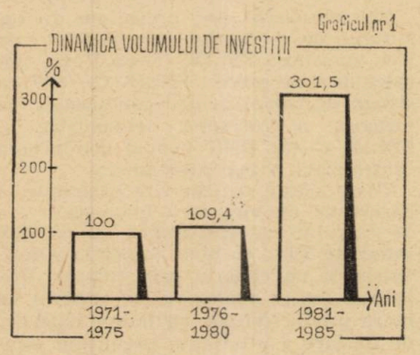

Cu un ritm de creștere a producției industriale de circa 15% înregistrată în ultimii 15 ani, industria județului deținea în 1978 ponderi importante în totalul producției industriei republicane într-o serie de ramuri și subramuri : de 10,3% în totalul producției de energie electrică, 19,5% la vagoane de marfă, 11,5% la plăci fibrolemnoase, 7,0% la placaje din lemn ș.a.

În cele două cincinale precedente în industria județului au apărut noi ramuri : industria energiei electrice și industria celulozei și hîrtiei, care în anul 1978 dețineau 32% din producția industrială a județului. Creșteri importante înregistrează în 1980 față de anul 1950 și alte ramuri ale industriei: energia electrică de 965 ori, construcția de mașini de 29 de ori, extracția minereurilor nemetalifere de 28 de ori, industria ușoară de 20 de ori, industria alimentară de 20 ori.

O contribuție substanțială la toate aceste realizări a avut-o sporirea volumului fondurilor fixe productive față de anul 1965 de peste 10 ori pe total județ, din care, în industrie de 19 ori și în agricultură de 6 ori. Practic volumul fondurilor fixe productive în ultimii 10 ani a crescut de mai bine de 8 ori, iar gradul de înzestrare a muncii de circa 5 ori (graficele nr. 1 și 2).

Graficul nr 2

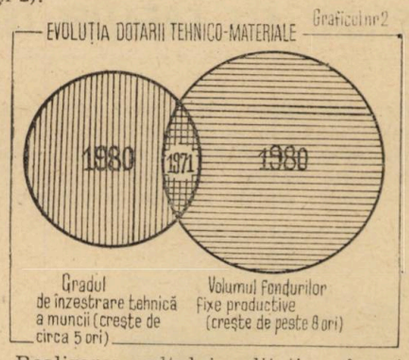

Realizarea saltului calitativ înscris în documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului face necesară o sporire considerabilă a eforturilor pentru mai buna valorificare a resurselor disponibile, utilizarea la cote mai înalte a fondurilor fixe existente, folosirea deplină a timpului de lucru, cerințe esențiale pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Cu actualele capacități de producție, printr-o rațională folosire a mașinilor, prin modernizarea lor, putem obține o producție cu cel puțin 30—40% mai mare decît cea care se realizează, iar în unele întreprinderi putem dubla producția fără a cheltui un leu în plus".**

ÎN LUMINA prevederilor din planul pe acest an, în toate întreprinderile din județ o deosebită însemnătate se acordă antrenării tuturor posibilităților de utilizare deplină a capacităților productive, ca una din cele mai importante rezerve de sporire a producției. Pentru aceasta au fost determinați indicii optimi de utilizare intensivă și extensivă a mașinilor și instalațiilor din dotarea unităților, au fost fundamentate programele de perfecționare tehnică și tehnologică a producției, de utilizare completă a timpului de lucru al muncitorilor, de calificare și perfecționare a forței de muncă și, nu în ultimul rînd, de organizare superioară a producției și a muncii (pe această bază complexă, pe total județ **indicele de utilizare a mașinilor-unelte a sporit de la 73% în anul 1975 la 86% în 1979).** De altfel, toate aceste direcții de acțiune reprezintă în fapt factori esențiali de creștere a productivității muncii, cerință majoră a utilizării în grad înalt, cu o eficiență sporită a fondurilor fixe.

Asigurarea unei creșteri mai rapide a productivității muncii în raport cu creșterea gradului de înzestrare cu fonduri fixe (graficul nr. 3) **a permis, în**

Graficul nr 3

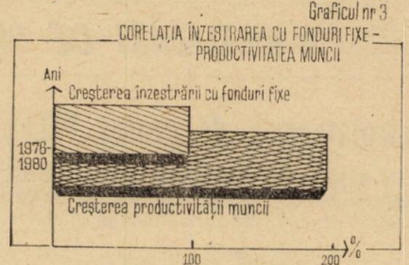

întreprinderile județului sporirea producției realizate pe unitatea de fonduri fixe (cu un ritm de 6,1% în perioada 1976—1980). Pornind de la aceste premise, se poate afirma că obiectivul înscris în Directivele celui de-al XII-lea Congres al partidului, de a se obține la finele cincinalului viitor cel puțin 1 800 lei producție la 1 000 lei fonduri fixe, are în economia județului nostru suficiente elemente de certitudine în finalizare.

Realizările de pînă acum se cer desigur în continuare consolidate, prin mobilizarea mai amplă a întregului potențial productiv, prin atragerea în circuitul productiv a însemnatelor **rezerve** încă nevalorificate. Indicele de utilizare a mașinilor-unelte realizat în anul 1979 a fost — pe total județ —

Utilizarea fondurilor fixe productive

Unitatea	Indicatori: Indici de utilizare a fondurilor fixe (mașini-unelte)		Coeficient de schimburi		Grad de folosire a timpului de lucru	
	1975	1979	1975	1979	1975	1979
Intreprinderea de vagoane	70,4	86,6	1,95	1,56	94,2	93,7
Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin	70,8	86,1	1,18	1,31	95,9	96,0
Combinatul de celuloză și hîrtie	82,0	87,7	2,88	2,84	93,9	95,7
Total județ	73,5	86,0	1,55	1,58	93,2	93,9

de 85,8% în secțiile direct productive și 86,1% în cele indirect productive, superior celui înregistrat în anul 1978. Totuși el nu reflectă limita maximă a posibilităților existente; **unele întreprinderi dispun încă de rezerve însemnate în utilizarea fondului de timp maxim disponibil al mașinilor-unelte, în folosirea intensivă a mașinilor și instalațiilor** (tabelul) și, lucru foarte important, în atingerea parametrilor proiectați la noile instalații puse în funcțiune.

DIN **analiza fondului de timp neutilizat rezultă că schimburilor neprogramate le revin 41%, reparațiilor accidentale — 22%, iar lipsei de forță de muncă — 22% în totalul cauzelor care l-au generat.** Evident, eforturile de valorificare a rezervelor s-au îndreptat cu prioritate spre eliminarea în 1980 a acestor surse de timp nelucrat (graficul nr. 4).

● Acțiunile întreprinse au urmărit activizarea și **redistribuirea utilajelor inactive** (35 de mașini în valoare de peste 8 milioane lei), **îmbunătățirea calității reparațiilor, extinderea gradului de cooperare** în efectuarea unor prelucrări sau prestații pentru alte unități din țară, îndeosebi la întreprinderile din ramura industriei construcțiilor de mașini (Intreprinderea de vagoane, Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin și Intreprinderea de armături industriale din oțel Strehaia), în vederea acoperii celui mai mic disponibil de capacitate de la nivelul secțiilor și atelierelor.

● Ponderea încă ridicată a întreruperilor accidentale a determinat **sporirea preocupărilor pentru îmbunătățirea activității de întreținere, revizii și reparații,** ridicarea nivelului calitativ al acestor lucrări prin repartizarea în compartimentele respective a unor muncitori și cadre de conducere cu pregătire profesională ridicată, prin organizarea cursurilor de scurtă durată pentru perfecționarea pregătirii profesionale, atît a celor care execută lucrări de întreținere și reparații, cît și a celor care exploatează utilajele, prin asigurarea asistenței tehnice în schimburile de noapte și printr-o activitate susținută de asimilare în fabricație a pieselor de schimb pentru mașinile aflate în dotare, de refolosire și recondiționare a lor.

● Preocupări susținute există și pentru **scurtarea duratelor de revizie și reparații** a unor agregate și instalații. Așa, de exemplu, la întreprinderea electrocentrale „Porțile de Fier" printr-o mai bună organizare a activității de reparații și instruirea temeinică a muncitorilor, s-a reușit să se scurteze cu 33 de zile durata normată de oprire pentru reparațiile planificate la hidroagregatele nr. 4 și 6, obținîndu-se pe această cale un plus de 20 milioane kWh energie electrică.

Grafic nr 4

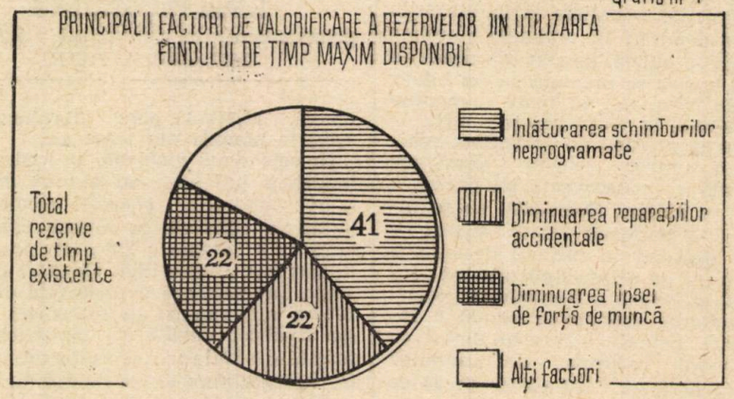

● Fondul de timp de lucru al mașinilor-unelte a fost influențat de asemenea și de **lipsa forței de muncă** cu

(Continuare în pag. 11)

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Calculatoarele de proces FELIX

ÎN ULTIMII ani a crescut numărul combinatelor, întreprinderilor și institutelor de învățămînt superior care au fost dotate cu calculatoare electronice de proces FELIX, de concepție și execuție românească. Intreprinderea de elemente de automatizare (IEA) a livrat asemenea sisteme, în ultimii patru ani, unui număr de 16 unități industriale și științifice. În prezent, beneficiază de serviciile acestor adevărați „creieri" electronici marile combinate petrochimice de la Pitești și Borzești, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București, centralele termoelectrice de la Brăila și Turceni, combinatele de lianți de la Hoghiz și Medgidia, Întreprinderea de mase plastice din Iași, Combinatul de produse sodice Govora, institutele politehnice din București și Timișoara etc.

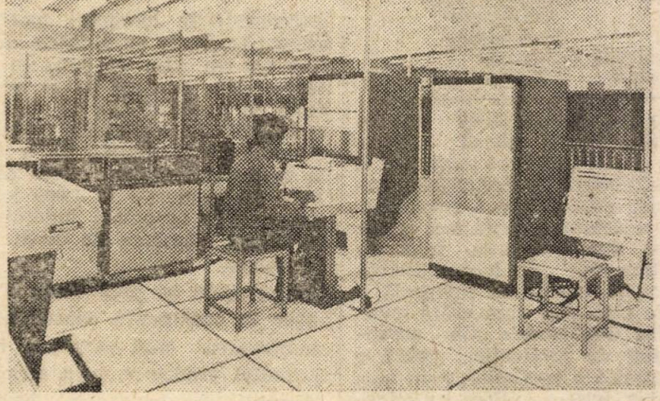

Calculatoarele sînt proiectate de Institutul de proiectări-automatizări în trei variante: FELIX C—32 P ca un calculator de proces, FELIX C—32 T ca sistem de calcul pentru conducerea la distanță a proceselor tehnologice și FELIX C—32 DNC pentru conducerea centralizată a mașinilor-unelte.

Toate aceste sisteme sînt executate la parametri de vîrf, în tehnologia a 3-a de calculatoare electronice cu circuite integrate TTL, cu plăci imprimate multistrat și cu cablaje prin roluire. Utilizarea lor se realizează în condiții de mare productivitate, cu indici superiori de folosire a utilajelor, permițînd atingerea și menținerea unor regimuri tehnologice optime în condițiile unei depline siguranțe în funcționarea utilajelor.

Performanțele de vîrf care caracterizează calculatoarele de proces FELIX au făcut ca acestea să fie solicitate și pe piața externă.

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

ATRAGEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC A RESURSELOR LOCALE ȘI REUTILIZABILE

NECESITĂȚILE impuse de amplasarea forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării și realizarea amplului program de locuințe — componente esențiale ale politicii economico-sociale a partidului — au determinat, în ultimele două decenii, un bogat program de investiții și în domeniul industriei materialelor de construcții. Astăzi, practic, în fiecare județ sînt create condițiile pentru ca prevederile acestui program și nevoile populației să fie satisfăcute pe plan local, acționîndu-se în continuare pentru dezvoltarea și perfecționarea potențialului productiv în acest domeniu.

Privind retrospectiv, devine evidentă valoarea acestei opțiuni de politică economico-socială, atît pentru efectul său deosebit în ridicarea tuturor localităților țării și stabilizarea forței de muncă, cît și prin alte efecte importante, cum este, de exemplu, reducerea efortului de transport. Nu trebuie să uităm că materialele de construcții, necesare în volume mari și cu greutăți considerabile, pot afecta serios sfera transporturilor, mai ales datorită agregatelor de balastieră.

Maximizarea efectului atragerii resurselor locale

REPARTIZAREA unităților producătoare de materiale de construcții pe întreg cuprinsul țării ridică însă o problemă deosebită, aceea a materiilor prime, care nu întotdeauna sînt distribuite în apropierea unităților producătoare și a centrelor de consum și care de multe ori se găsesc în volume ce se epuizează relativ repede. Rezolvarea acestei probleme, în sensul găsirii unor noi resurse ce se pot utiliza la fabricarea materialelor de construcții, se înscrie ca un domeniu important de preocupări ce trebuie însumat cerințelor mai largi privind reducerea cheltuielilor materiale în acest sector de activitate. În acest cadru, considerăm util a sublinia unele direcții care pot interveni semnificativ în conturarea noului profil al producției de materiale și elemente de construcții, ce se pot înscrie în efortul pentru maximizarea efectului obținut ca urmare a activității productive.

Astfel, în spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, se acționează în sensul **diversificării materialelor utilizate pentru satisfacerea necesarului pentru lucrările de investiții, mărindu-se ponderea materialelor existente pe plan local,** în special pentru lucrările cu volume reduse, **folosind materiale care vor fi obținute prin mici unități de exploatare.** În această categorie se înscriu acțiunile de construcții pentru extinderea folosirii în lucrările de construcții a **pietrei,** atît sub formă brută — pentru lucrări de fundații, drumuri etc. — cît și sub formă prelucrată — pentru lucrări de zidării — din blocheți sau moloane obținute din **tufuri și calcare** cu densități reduse, cum sînt cele de Anina, Podeni, Perșani, Borsec, Tioc etc., ca și a diverselor materiale de umplutură de tipul **diatomitelor** sau al altor roci naturale ușoare.

Acțiunea este deosebit de importantă și ea trebuie privită ca o preocupare atotcuprinzătoare pentru **reintroducerea în circuitul economic a unor noi și diversificate resurse pe nedrept uitate,** reintroducere care urmărește micșorarea presiunii exercitate asupra producției industriale de materiale de construcții. În afara acestui aspect, introducerea în circuitul economic a materialelor existente pe plan local intervine cu deosebite avantaje legate de reducerea volumelor de transporturi și constituie un stimulent al preocupărilor de gospodărire și satisfacere pe plan local a necesităților. În plus, utilizarea unor materiale locale, cum sînt tufurile și calcarele moi, creează premise pentru afirmarea unui specific local, antidot verificat împotriva monotoniei în arhitectura localităților noastre.

În valorificarea deplină a acestor resurse, pentru cercetători, proiectanți și constructori se ridică importante sarcini impuse de punerea la punct a unor noi modalități, netradiționale, pentru punerea în operă și asocierea acestora în vederea realizării unor construcții care să răspundă exigențelor privind protecția termică a clădirilor și sarcinilor de creștere a productivității muncii pe șantiere.

Valențele concepției integratoare de valorificare în flux a resurselor

REFERINDU-NE la necesitatea gospodăririi raționale a potențialului de resurse al țării, considerăm că **acțiunea de reconsiderare a resurselor existente pe plan local** trebuie înscrisă în preocupările de ordin mai general privind completa valorificare a potențialului implicat de întreaga activitate economico-socială, de creare a condițiilor pentru introducerea accelerată a progresului tehnic în producție. Se cer găsite mijloacele pentru a transforma în produse utile materiile prime și materialele introduse în procesele de producție. În acest sens, trebuie înțeles că o filieră oarecare de transformare a materiilor prime și materialelor în produse utile permite nu numai obținerea acelor produse ci și a unor „deșeuri" care mai pot fi utilizate.

Este clar că în urma parcurgerii unei filiere, din materia primă a fost extrasă una din substanțele utile ce va fi prelucrată într-o anumită ramură de producție, ceea ce a rămas fiind apt pentru a parcurge o nouă filieră de transformare pînă la epuizarea întregii resurse. În acest sens considerăm că trebuie salutată inițiativa supusă dezbaterii de „Revista economică" privind conceptul „Procesului circular activ" ca modalitate de valorificare integrală a potențialului unor resurse în activități productive organizate într-o succesiune logică, prin iterări succesive pînă la epuizarea acestora din punct de vedere economic.

În industria materialelor de construcții, spre deosebire de alte ramuri (cum este, de exemplu, industria ușoară), problema importantă nu este aceea de a recicla bunuri scoase din uz, ci **continuarea valorificării unor „resurse secundare" rezultate în urma realizării altor produse industriale,** sau **introducerea în sfera producției a unor noi resurse materiale puțin sau deloc utilizate pînă atunci,** cum este cazul pietrei de construcții la lucrări de zidărie. Aceasta nu înseamnă că în construcții nu se pune și problema **reciclării materialelor de construcții scoase din uz, cum sînt de exemplu cărămizile, tîmplăria sau unele materiale de finisaj rezultate din demolări,** ci numai că ponderea acestora este relativ redusă în comparație cu aceea a „resurselor secundare" și că este specifică mai mult preocupărilor de valorificare ce apar la nivelul șantierelor decît a industriei.

Din aceste motive considerăm acțiunea de reciclare în sfera materialelor de construcții ca un mijloc de valorificare a unor noi materii prime, de un anumit specific și cu anume proprietăți, a căror prelucrare trebuie să ne organizăm și să învățăm a o face în condiții din ce în ce mai bune. Aceasta

înseamnă că pentru perioada viitoare se impune necesitatea de a organiza la un nivel corespunzător evidența acestor resurse, de a stabili valoarea lor economică și modalitățile de utilizare cele mai bune. Ridicăm această problemă deoarece resursele ce pot fi valorificate în industria materialelor de construcții (cenușă de termocentrală, zgură de furnale și — în măsura în care nu pot fi valorificate altfel — saci de polietilenă, piele și talpă de la încălțăminte și curelele de transmisie uzate, carcase din materiale plastice rebutate, cojI, sîmburi, așchii și rumeguș de materiale lemnoase, zdrențe din prelucrarea plantelor ca și din folosirea țesăturilor etc.) apar practic în toate ramurile și sectoarele economiei, de la agricultură la unele ramuri de vîrf ale industriei. Din păcate, în prezent, de existența acestora se știe puțin și — mai grav — în foarte puține cazuri există relații între deținătorul resursei și cel care ar putea să o valorifice. Mai mult, în unele cazuri, o depozitare necorespunzătoare sau neglijentă a acestor resurse, face ca de multe ori utilizatorul să trebuiască să se doteze special pentru a o putea valorifica, fiind pus în situația de a face cheltuieli care ar fi putut fi evitate cu puțină grijă.

Eficiența adîncirii colaborării interdepartamentale

PREOCUPĂRI de organizare „în flux" de tipul celei menționate au existat la noi în țară încă de mult timp. În acest mod a fost organizată, de pildă, zona materialelor de construcții de pe platforma industrială Militari din București. În cadrul acestei zone, au fost realizate o serie de fabrici care lucrau în flux, una folosind produsul sau resursa secundară rezultată de la alta, aflată în vecinătate. Astfel, fabrica de beton celular autoclavizat utiliza ca materie primă nisipul rezultat de la turnătoria de băi și radiatoare, iar produsul acesteia era folosit ca material termoizolator în fabrica de panouri mari. În fabrica de prefabricate se organizase o secție de asamblare și semifabricate pentru instalații care asigura echiparea anuală a peste 4 000 de apartamente din panouri mari cu toate cele necesare, fabrica livrînd produsele — panourile mari — gata echipate. În concepția acestei zonări, produsele livrate santierelor erau locuințele din panouri mari complet echipate cu elemente de instalații și finisate și numai în al doilea rînd produsele diverselor fabrici livrate separat. Din păcate, o serie de deficiențe în asigurarea calitativă a nisipului de turnătorie, ca și o serie de schimbări tehnologice și modernizări au depreciat în timp concepția „în flux" avută în vedere inițial. Dar și alte încercări mai recente de concepere în flux a fabricației nu s-au bucurat de succesul estimat de proiectanți, de fiecare dată motive de natură organizatorică și de subordonare fiind considerate precumpănitoare, cum a fost și în cazul Întreprinderii de mase plastice și tîmplărie metalică din Buzău — subordonată M.E.F.M.C. — care trebuia să utilizeze în flux geamurile de la marea uzină amplasată alăturat, dar subordonată M.I.U.

Corectarea acestei situații se impune cu stringență și pentru aceasta este necesară **depășirea mentalității barierelor aparente create de actuala subordonare a întreprinderilor** în avantajul unei bune colaborări interdepartamentale ce are ca scop maximizarea efectelor sociale, indiferent de ramura în care s-a produs efortul. În acest fel, o serie de preocupări și realizări de început, atît în direcția continuării valorificării în sectorul materialelor de construcții a unor resurse secundare apărute în alte sectoare, cît și de utilizare a unor sisteme ce recurg la surse energetice neconvenționale, apărute în sfera producției sau a cercetării pentru materiale de construcții, pot căpăta substanță.

O astfel de preocupare o constituie **producerea de materiale de zidărie — cărămizi — din cenușă de termocentrală, fosfogips, var hidratat** și într-o proporție foarte redusă un expandant chimic, rețeta fiind pusă la punct de Facultatea de construcții din București cu concursul fabricii de produse ceramice „Zorile Noi" din Piatra Neamț. Utilizînd resursele amintite, care în proporție de peste 90 % reprezintă așazise „resurse secundare", se pot obține cărămizi cu densitate mai redusă decît cărămizile clasice din argilă și care nu mai trebuie arse — reducînd în foarte mare măsură consumul energetic de fabricație — pentru întărirea cărămizilor fiind suficientă păstrarea lor cîteva zile în uscătoria fabricii. Vorbind despre acest tip de cărămizi, se apreciază că generalizarea lui pentru întreaga producție a fabricii de la Piatra Neamț ar putea conduce la o economie anuală de peste 20 000 tone combustibil convențional.

Desigur, mai sînt încă o serie de probleme de rezolvat. Cea mai importantă se consideră a fi aceea a transportului cenușii de termocentrală, care ne îndreptățește a crede în viabilitatea asocierii centralelor termice cu fabrici de materiale de construcții care să transforme în produse utile cenușa rezultată în urma arderii cărbunilor, concepînd

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum este asigurată asistența tehnică pe locurile de muncă

ASIGURAREA asistenței tehnice pe schimburile de lucru este o necesitate impusă de buna desfășurare a producției, obținerea unor produse de calitate și atingerea productivității programate. În acest sens, eforturile depuse de întreprinderile și centralele industriale din subordinea Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au dus la o îmbunătățire a situației. Dacă în luna noiembrie 1978, în secțiile direct productive (graficul) în schimbul I lucrau 81,7% din totalul inginerilor, 65,3% din totalul subinginerilor și 63,9% din totalul maiștrilor (față de 61,6% din totalul muncitorilor), în luna noiembrie 1979 inginerii din schimbul I reprezentau 79,7% din total, subinginerii 62% iar maiștrii 63,8% (față de 61,6% muncitori). Este desigur un pas înainte, dar pînă la acoperirea echilibrată a schimburilor cu cadre de specialiști, pînă la o mai proporționată repartiție a acestora în funcție de nevoile producției se cer în continuare depuse eforturi.

Scăderea ponderii cadrelor tehnice în schimbul I se reflectă în îmbunătățirea proporției în schimburile II, III și IV. Astfel, în schimbul III, proporția inginerilor a crescut de la 5,7% la 6%, a subinginerilor de la 11,8% la 12,5%, a tehnicienilor de la 3,3% la 3,8% (proporția maiștrilor are un ușor regres în noiembrie 1979 față de noiembrie 1978). În schimbul II, proporția cadrelor tehnice a crescut de asemenea : la ingineri de la 13,6% la 14,1%, la subingineri de la 21,4% la 21,5%, la maiștri de la 24,5% la 25% (proporția tehnicienilor are o mică reducere în acest interval de timp). Măsurile luate vizînd întărirea asistenței tehnice în schimburile II și III, alături de alte măsuri, au avut o înrîurire pozitivă în activitatea întreprinderilor, lucru confirmat de rezultatele pozitive obținute în îndeplinirea planului pe anul 1979.

O analiză a situației pe centrale și întreprinderi arată faptul că există posibilități de îmbunătățire în mai mare măsură

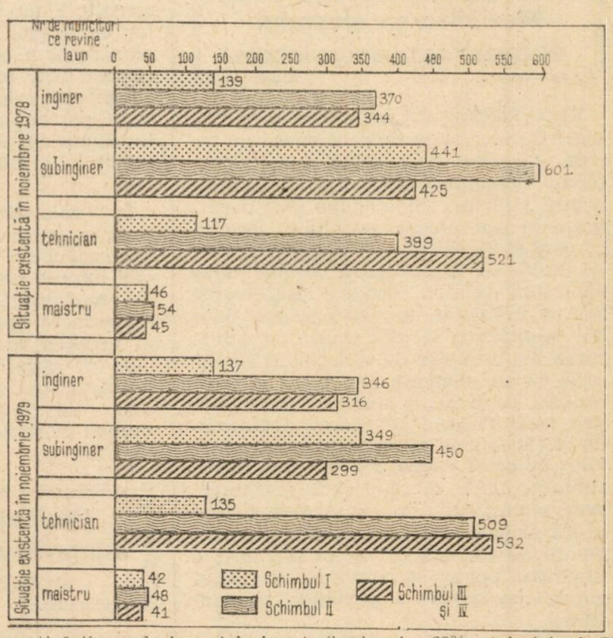

a repartizării cadrelor tehnice pe schimburi, îndeosebi, la întreprinderile din industria materialelor de construcții. Ponderea ridicată a cadrelor tehnice din acest sector în schimbul I (ingineri 69%, tehnicieni 70%, subingineri 60%, maiștri 53%) este disproporționată față de ponderea muncitorilor (52%) și în aceste condiții rămîn neacoperite celelalte două schimburi.

ansamblul industrial ca un tot integrat care nu va mai constitui o problemă ecologică.

Alte idei de valorificare, aflate în prezent în faze avansate de cercetare în Institutul de cercetare și proiectare pentru materiale de construcții și de experimentare a unor tehnologii noi de fabricație se referă la reintroducerea în circuitul economic a unor materiale refolosibile rezultate în urma prelucrării inului și cînepii — a puzderiilor — sau a celor rezultate în cadrul industriei textile și a pielăriei. La expoziția vizitată de conducerea de partid și de stat la începutul lunii decembrie 1979 au fost expuse o serie de astfel de produse — plăci termoizolatoare și fișii sau plăci pentru pereți interiori de compartimentare. Spre deosebire de alte situații, la aceste categorii de elemente pentru construcții, materialelor reutilizabile le sînt încredințate sarcini importante în îndeplinirea rolului funcțional al produselor, în acord cu proprietățile lor intrinseci Astfel, la plăcile izolatoare, caracteristicile termotehnice ale materialelor sînt hotărîtoare în definirea performanțelor privind conductivitatea termică și greutatea plăcilor, iar la fîșiile pentru pereții de compartimentare, concepute de lungimi egale cu înălțimea încăperilor, calitățile resurselor determină în măsură hotărîtoare greutatea și rigiditatea elementelor.

Dar, așa cum s-a mai subliniat, intervenția resurselor refolosibile poate fi notabilă și pe șantiere. În afara utilizării produselor rezultate din demolări, resurse de tipul zgurilor expandate pot intra în alcătuirea termoizolațiilor planșeelor spre pod ale locuințelor, fără ca stratul destul de gros necesar a fi aplicat pentru asigurarea unei protecții termice convenabile — și implicit greutatea destul de mare a acestuia — să influențeze prea mult consumul de materiale principale pentru structura de rezistență. Importantă rămîne acum înțelegerea cerințelor actuale, eforturile convergente pentru depășirea stărilor de lucruri și a mentalităților care ne mai împiedică să acționăm organizat și eficient pentru valorificarea cît mai deplină și la cote de eficiență cît mai ridicată a resurselor ce ne stau la dispoziție.

dr. arh. Gh. POLIZU

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Sticla expandată, sub formă de granule sferice cu pori închiși (asemănătoare granulitului — produs ceramic bine cunoscut), este un nou material termoizolant cu largi utilizări în construcții, în vederea diminuării pierderilor de energie în clădiri. Prima fabrică din lume de sticlă expandată funcționează în localitatea franceză Aniche. Ea utilizează în întregime sticlă recuperată (ambalaje nereutilizabile, cioburi), într-o cantitate de 20 mii tone anual, din care obține (cu un adaos de 2 la sută calcar) o producție de 150 mii mc. Procesul tehnologic, în întregime automatizat, se bazează pe recuperarea energiei în cascadă, în sens contrar procesului de fabricație : pornind de la expandarea granulelor în cuptorul rotativ, la circa 800 grade Celsius, gazele calde sînt utilizate la precoacere și la uscare — precum și, după expandare, la răcirea controlată (temperare) a produsului.*

● *Satul Pattiyatola, din Sri Lanka, este locul unui experiment în premieră : o microcentrală electrică bazată în întregime pe utilizarea surselor neconvenționale de energie. 4 instalații eoliene care funcționează la o viteză de cel puțin 20 km/h a vînturilor (ce bat în tot cursul anului în zonă), o instalație cu celule fotovoltaice (soarele strălucește aici timp de 300 de zile pe an) și o instalație ce produce zilnic peste 500 mc de biogaz sînt utilizate simultan pentru acționarea unor generatoare capabile să asigure, 4—5 ore pe zi, energia electrică necesară luminării caselor satului.*

● *Procedeele uzuale de recuperare a nichelului din băile de galvanizare se bazează pe electrodializă, schimb de ioni și coagulare. Un sistem mai ieftin și care asigură o proporție mai mare de recuperare a nichelului, ca și a altor substanțe din apele uzate, a fost introdus de o firmă japoneză. El utilizează principiul osmozei inverse și un nou polimer — polibenzimidazolon.*

● *Programul de economisire a resurselor în economia Bulgariei prevede introducerea a 150 de noi tehnologii de prelucrare a materiilor prime, de reciclare, precum și de folosire a apei industriale în circuit închis, cu efecte economice și ecologice favorabile. Ele sînt de pe acum aplicate în sute de unități industriale și agricole. Astfel, s-a lărgit gama materialelor de construcții la care se utilizează cenușă de termocentrală ; la combinatul minier-metalurgic „Gheorghi Dimitrov", din gazele evacuate la coșuri sînt separate substanțe necesare obținerii de produse chimice ; resursele secundare de la combinatul chimic din orașul Pleven servesc la producerea de uleiuri și parafină, iar la combinatul petrochimic Burgas se recuperează fenolul din apele uzate.*

● *Răspunzînd apelului guvernului francez privind recuperarea și reciclarea produselor uzate, primăria orașului Neuilly a organizat colectarea selectivă a gunoaielor menajere; prin scrisori, afișe etc., populația a fost solicitată să nu arunce ambalajele din sticlă odată cu gunoiul, ci să le depună în containere pe care întreprinderea comunală de resort le colectează o dată pe lună.*

Roadele politicii de dezvoltare economică

(Urmare din pag. 6)

peste 78 mii ore-om, o pondere mare deținînd-o Întreprinderea de vagoane cu 34 mii ore-om, Intreprinderea mecanică cu 12 mii ore și Combinatul de celuloză și hîrtie cu peste 9 mii ore-om. Dar, o analiză atentă relevă că **acest neajuns putea fi compensat prin reducerea fondului de timp de lucru neutilizat al muncitorilor existenți în aceste unități. Prin creșterea fondului de timp de lucru utilizat al muncitorilor cu numai 3% față de rezultatele obținute pînă în prezent s-ar fi asigurat acoperirea orelor de nefolosire a mașinilor din lipsa forței de muncă** și deci s-ar fi putut realiza un spor de producție de 11 milioane lei. Iată, de ce, în astfel de situații se impune să se acționeze mai energic pentru creșterea coeficientului de schimburi, utilizarea judicioasă a personalului, creșterea calificării cadrelor, a calității reviziilor și reparațiilor la mașini, îmbunătățirea organizării producției și a muncii.

Că există posibilități însemnate de a se obține rezultate importante în acest sens o atestă faptul că, în schimbul II locurile de muncă utilizate sînt, în unele întreprinderi, cu circa 60% mai reduse decît cele din schimbul I, rezultînd un coeficient de schimb de numai 1,61. De aceea **se cere acționat în continuare pentru asigurarea încărcării cu lucrări a mașinilor-unelte și completarea forței de muncă, pentru extinderea preocupărilor ce vizează policalificare cadrelor și trecerea în sfera directă productivă a unui număr cît mai mare de muncitori auxiliari, îndeosebi prin mecanizarea și automatizarea unor procese cu volum mare de muncă fizică.**

În ce privește creșterea intensivă a gradului de utilizare a timpului de lucru al mașinilor trebuie arătat că în această direcție în unitățile noastre sînt semnificative preocupările privind ● extinderea autodotării, ● mecanizarea muncilor grele și a proceselor principale și auxiliare cu un mare volum de muncă existente la șantierele navale Drobeta Turnu-Severin și Orșova, Întreprinderea de vagoane și Combinatul de celuloză și hîrtie ● modernizarea proceselor de producție prin introducerea unor tehnologii noi, mai productive, ● echiparea cu dispozitive care să conducă la creșterea vitezei și preciziei de lucru la Combinatul de prelucrarea lemnului și Intreprinderea mecanică ● specializarea unor agregate în vederea ridicării caracteristicilor tehnice și altele. Toate aceste preocupări au condus la realizarea unei producții suplimentare de peste 120 milioane lei.

Deosebit de importantă în acest sens este însă și atingerea parametrilor proiectați prevăzuți în grafice la toate capacitățile de producție noi, acțiune pentru îndeplinirea căreia au fost luate măsuri capabile să asigure devansarea cu cel puțin un trimestru a termenelor de realizare a volumului și calității produselor ce se obțin (pe mașinile de fabricat carton velin și hîrtie capac din cadrul C.C.H., pentru urgentarea finalizării lucrărilor de dezvoltare a capacității minei de bentonită de la Tufări aparținînd Intreprinderii miniere Orșova și a secției de ambalaje metalice din cadrul Intreprinderii de industrializare a cărnii Drobeta Surnu-Severin ș.a.).

Transpunerea integrală în practică a tuturor măsurilor stabilite, amplificarea eforturilor în toate întreprinderile pentru creșterea gradului de utilizare intensivă și extensivă a capacităților de producție reprezintă cerințe de bază în asigurarea îndeplinirii ritmice integrale, a sarcinilor din planul de producție pe acest an și pe viitorul cincinal, premise ale creșterii aportului județului Mehedinți la dezvoltarea economico-socială a țării.

Dezbateri „R. E." în mari unități industriale

EXTINDEREA POLISERVIRII UTILAJELOR — factor de bază în realizarea sarcinilor de plan

OBȚINEREA unei înalte eficiențe economice, realizarea ritmurilor planificate de creștere a producției, a productivității muncii și satisfacerea mai amplă a cerințelor raționale de consum au, în extinderea poliservirii mașinilor și a instalațiilor productive, o valoroasă resursă internă, a cărei explorare și exploatare se cere, în fiecare întreprindere, puternic intensificată.

Aplicarea și extinderea acestei adevărate „tehnologii de producție", se cere efectuată, în toate cazurile, cu maximum de raționalitate, condiție obligatorie pentru a se atinge simultan nivelurile planificate de productivitate, producție fizică și eficiență. În acest context dezbaterea noastră*) realizată la Întreprinderea de reparații auto „Griviția" din Capitală — cu ocazia schimbului de experiență între întreprinderi constructoare de mașini, organizat de către Comitetul sectorului 1 al municipiului București al P.C.R., a urmărit să releve:

- **cum** se cere acționat pentru extinderea poliservirii;
- **ce** probleme întîrzie aplicarea sau reduc eficiența acestei acțiuni;
- **care** sînt opiniile și propunerile specialiștilor privind înlăturarea neajunsurilor semnalate, pentru lărgirea, cu eficiență ridicată, a ariei de mașini servite de un muncitor?

Dimensiunea și eficiența în aplicare

SCHIMBUL de experiență, între unitățile participante a pus în lumină, de la început, faptul că, în întreprinderile sectorului 1 al Capitalei, acțiunea de aplicare și extinderea poliservirii — în plin proces de desfășurare — a devenit o realitate evidentă a producției. Există, totodată însemnate rezerve, numeroase posibilități de sporire în continuare a amplitudinii și eficienței lucrului concomitent la mai multe mașini, a căror valorificare poate aduce sporuri însemnate de producție.

— **„La Întreprinderea de reparații „Griviția"** poliservirea cuprinde un număr de circa 90 de utilaje, ceea ce a condus la economisirea relativă a unui număr de 160 de muncitori. Indicele de utilizare realizat la mașinile poliservite se ridică la 87,2%, iar gradul de îndeplinire a normelor de producție de 114%. În prezent, în cadrul întreprinderii se întreprind acțiuni pentru extinderea poliservirii utilajelor și la alte grupe de utilaje: strungurile Carusel, mașinile de rectificat caneluri și cele de rectificat plan.

În cadrul acțiunii de extindere a acestui sistem de lucru nu trebuie însă scăpat din vedere că dimensionarea sa rațională și obținerea unei eficiențe înalte în aplicare face absolut necesară **organizarea judicioasă a poliservirii.** Dacă este adevărat că această metodă trebuie aplicată pe scară lărgită, tot atît de adevărat este că ea nu trebuie totuși implementată oricînd și oriunde. Pentru ca eficiența obținută în aplicare să fie maximă și, alături de economia relativă de personal, să se obțină și un volum ridicat de producție **este necesar ca poliservirea să fie gîndită și aplicată ca un sistem complex de organizare și conducere a producției** și nu ca un instrument care poate acționa separat, pentru a cărui aplicare sînt suficiente doar anumite dispoziții de a se lucra la mai multe mașini. Aplicarea eficientă face necesar un efort mult mai amplu, care trebuie să cuprindă în primul rînd **reorganizarea amplasării mașinilor trecîndu-se de la criterii de grupare a lor după tonaj și caracteristici tehnice la o combinare a operațiunilor tehnologice care să permită o ocupare cît mai eficientă și completă a timpului de lucru al muncitorului care le poliservește.** În acest sens, în unitatea noastră, aplicarea poliservirii a fost permanent însoțită de lucrări de inginerie tehnologică, care au determinat noi fluxuri ale producției roților dințate în funcție de noile cerințe: arborii planetari pe o linie, arborii cotiți pe alta, pinioanele separat ș.a.m.d.

Practic, **alegerea mașinilor grupate trebuie făcută luînd în considerare structura timpului operațiilor în așa fel ca lucrările să se deosebească cît mai puțin ca durată, iar amplasarea lor se cere efectuată cît mai dens" (S. Lech).**

— „Pe această bază dealtfel, **se cere asigurată cea mai bună succesiune de executare a fazelor de muncă, care să permită efectuarea de operații omogene pe grupuri servite de un singur lucrător, divizarea operațiilor cu durată mare în lucrări cu durate mici. La întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie"**, în această optică, au fost departajate următoarele grupe de utilaje: mașinile de debitat metale, mașinile de prelucrare roți dințate (avînd în vedere că danturarea unei coroane dințate de tambur durează circa 4—5 zile), mașinile de frezat portale, cele de rectificat plan, de rabotat cu cuțite mobile, de găurit în coordonate și mașinile de rabotat mingi" **(R. Alexandrescu).**

— „Cu totul altfel ca pînă acum se cere pusă și problema alimentării cu piese și scule a grupului de mașini servite de un singur muncitor, deoarece acesta nu mai are posibilitatea de a se autoaproviziona eficient. Acest proces capătă importanță deosebită deoarece acum, dacă nu este bine organizat, există riscul ca în loc să nu lucreze o singură mașină, să stea întreg grupul de mașini. Este adevărat, la I.R.A. „Griviția" s-a realizat aprovizionarea cu ajutorul unor linii de transport în sistem conveier. În această direcție însă, va trebui făcut, în anul 1980, mult mai mult, va trebui mai multă operativitate pentru extinderea acestei tehnologii de aprovizionare" **(S. Lech).**

— „Mai există o problemă care în momentul de față împiedică din acest punct de vedere polideservirea mașinilor-unelte. **Întreprinderea de elemente de automatizare,** datorită specificului de fabricație, trebuie să prelucreze foarte multe oțeluri speciale, în primul rînd oțeluri inox la care așchia este dură, lipicioasă și uzează repede scula așchietoare. De aceea, aceste scule se cer executate din oțel foarte dur, cu o durată de viață îndelungată. Ca urmare, **pentru extinderea polideservirii**

La dezbatere au participat :

Marin VOINEA, secretar cu probleme economice, **Lixandru MIRICĂ,** activist, de la Comitetul sectorului 1 al municipiului București al P.C.R., **Ștefan LECH,** director, **Aurel CRISTACHE,** secretarul comitetului de partid, **Marin MĂTĂCHIȚĂ,** președintele comitetului sindicatului, **Ion ȘERBĂNESCU,** inginer-șef, **Cornel CIAUȘU,** secretarul comitetului U.T.C. de la Întreprinderea de reparații auto „Griviția", **Constantin RAICU,** inginer proiectant la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în telecomunicații, președintele comisiei inginerilor și tehnicienilor din sectorul 1 al Capitalei, **Pompiliu MOLDOVAN,** președintele comisiei economice și pregătirii profesionale, membru în Biroul executiv al Consiliului sindicatelor din sectorul 1, **Gheorghe PÎRVU,** director, **Gheorghe ROZOLEA,** responsabil cu capacitățile de producție la Întreprinderea de elemente de automatizare, **Voicu ALDEA,** director tehnic, **Dan COSMIN,** șef secție cercetare-proiectare la întreprinderea „Automatica", **Dan A. POPESCU,** inginer principal, secretar cu probleme economice al comitetului de partid la întreprinderea mecanică de material rulant „Griviția roșie", **Petre DOBRE,** maistru principal, secretar al comitetului de partid al întreprinderii „Tehnometal", **Radu ALEXANDRESCU,** inginer șef la întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie", **Florin PAȘA,** șef birou la Centrala industrială de reparații auto.

*) Dezbaterea continuă problematica pe această temă prezentată în R.E. nr. 51/1978, 10 și 17/1979

apare necesar ca producătorii (întreprinderea de scule Rîșnov ș.a.) **să asigure mai multe astfel de scule (filiere) din oțel foarte dur și cu o durată de viață îndelungată.** Pentru că altfel, dacă muncitorul este nevoit să schimbe prea des aceste scule, el nu mai are efectiv timpul necesar pentru a și lucra la mai multe mașini" **(Gh. Pîrvu).**

— **„Într-o nouă lumină se cere abordată și problema depanării și întreținerii mașinilor. În sistemul poliservirii nu mai este eficientă metoda de a opri mașina și a aștepta ca cei de la compartimentul mecanoenergetic să vină și să facă depanarea. De aceea, la I.R.A. „Grivița" poliservirea a fost îmbinată cu policalificarea, astfel că fiecare lucrător, înainte de a deveni muncitor calificat în meseria de strungar, rectificator etc. face un stagiu de trei luni de zile la secția de întreținere** pentru a cunoaște intimitatea mașinii, a putea să efectueze singur o serie de depanări curente, unele mici reparații care nu necesită o intervenție mai complicată" **(S. Lech).**

— „În întreprinderile care au în procesul fabricației un număr mare de sortotipodimensiuni de materiale și de repere, **pentru aplicarea eficientă a poliservirii esențială este extinderea tipizării. La „Automatica"**, la sectorul de confecții metalice, lucrul la mai multe mașini și, respectiv, sporirea productivității a fost direct condiționată de profilarea și tipizarea tablei" **(D. Cosmin).**

— „Nu numai atît. Importantă devine și tipizarea tehnologică. La I.U.C. „Grivița roșie", pentru a lărgi poliservirea la mașinile-unelte apare **necesitatea de a se restrînge numărul de operații pentru o piesă,** acțiune pe care am reușit să o realizăm în cadrul unui centru de prelucrare făcut cu forțe proprii, prin prelucrarea unor capete de prelucrare ale producției de la I.M.U.A.B. Aceasta este însă numai un început. **Deoarece în unitate nu există specialiștii necesari pentru extinderea poliservirii, se impune acordarea unui sprijin sporit în această direcție de către institutul de cercetări și producătorul specializat de mașini-unelte pentru crearea de noi centre de producție" (R. Alexandrescu).**

— „Este într-adevăr un efort suplimentar, dar merită făcut pentru că rezultatele sînt într-adevăr spectaculoase. La I.E.A., restrîngînd fluxul de fabricație în procesul tehnologic de fabricație a unui circuit imprimat, linia tehnologică pentru a cărei servire erau prevăzuți inițial, 100—120 de oameni, este poliservită în momentul de față de numai cu 12 oameni pe schimb" **(Gh. Pîrvu).**

Eforturi și preocupări încă din faza de cercetare-proiectare

— „DUPĂ cum am avut ocazia să constatăm, **aplicarea poliservirii în faza de execuție a produselor necesită depunerea unor eforturi organizatorice însemnate. Ele pot fi însă mult reduse, de multe ori eliminate, dacă servirea mai multor mașini de către un singur om este gîndită și aplicată — încă din faza de cercetare-proiectare.** Pentru aceasta este necesară **o înnoire în primul rînd în concepția produsului, pentru că el trebuie să fie proiectat special pentru a putea fi poliservită o secție sau un grup de mașini-unelte** de un număr cît mai mic de muncitori. Acest lucru poate fi realizat **prin adîncirea problemelor de tipizare,** a celor de proiectare și de codificare a pieselor care, în acest an va cuprinde, la I.E.A., toate produsele noi fabricate" **(Gh. Pîrvu).**

— „Tot **din fază de concepție** consider că trebuie acționat mai energic și **pentru profilarea mai accentuată a fabricației.** Întreprinderea **„Tehnometal"**, de pildă, are o producție foarte eterogenă, zeci de mii de comenzi mici în timpul unui an care numără 20 de piese, 30 de piese etc. Pentru că, după părerea mea, **fără a avea unele repere care se repetă în cantități mai mari, polideservirea are eficiență redusă sau nu se poate aplica.** O astfel de profilare ar trebui să cuprindă atît utilajele fabricate, cît și piesele de schimb care se execută.

Este adevărat că, în prezent, la întreprinderea „Tehnometal" poliservirea se aplică la un număr total de 44 utilaje (mașini de debitat metal, strunguri semiautomate cu mai multe axe, mașini de prelucrat roți dințate, mașini de rectificat, șepinguri, cuptoare de tratament termic, cuptoare rotative, mașini de prelucrat prin electroeroziune etc.), la care indicele de utilizare realizat este situat între 87,65—99,43% și că în acest fel s-a realizat o economie relativă de 53 muncitori care au fost folosiți la alte activități sau pentru mărirea zonei de servire. Profilarea ar aduce însă o amplificare considerabilă a dimensiunii și eficienței poliservirii" **(P. Dobre).**

— **„Concepția trebuie schimbată și în ce privește utilajele cu care este dotată întreprinderea și fluxul tehnologic.** Pînă acum doi ani de zile exista convingerea că o întreprindere care are un specific de serie mică sau de unicate nu poate fi utilată decît cu utilaje universale pe care să se poată executa tot felul de repere, avînd în primul rînd asigurată calificarea muncitorilor; în al doilea rînd, creînd sculele necesare. Studiind însă mai îndeaproape unele fluxuri tehnologice se ajunge la concluzia că, pentru extinderea poliservirii, trebuie și pot fi aplicate mașinile cu comandă, încît transformînd pe lucrători din strungari, frezori, rabotori în operatori de mașini unelte-agregate cu programe (și bineînțeles formînd în cadrul întreprinderii specialiști care să analizeze procese tehnologice de așa natură încît să poată realiza programe foarte economice) un singur muncitor poate lucra concomitent la 4—5 mașini.

Un exemplu edificator: la I.E.A. pentru eliminarea unor locuri înguste trebuiau să se aducă circa 25 de strunguri de precizie din import care, în trei schimburi, solicitau 75 de oameni și, bineînțeles, spațiu pentru montare. Reanalizarea proiectului de execuție a condus însă la concluzia că numai patru strunguri cu comandă numerică permiteau eliminarea celor 25 de strunguri și folosirea a numai 4 strunguri în loc de 75.

În ce privește dotarea cu mașini-unelte cu comandă numerică trebuie ținut seama că, în prezent, astfel de mașini se realizează în special pentru piese mari: pentru boghiuri și pentru roți, pentru piese de o tonă sau mai mari, **însă nu există în momentul de față, după părerea mea, preocupări suficiente pentru realizarea unor mașini-unelte cu comandă numerică sau program pentru piese mici și chiar foarte mici în unele cazuri.** Eforturile nu trebuie, desigur, să aparțină numai producătorului. Pentru că există posibilitatea ca, la unele mașini-unelte de construcție veche întreprinderile care le dețin să le sporească productivitatea, să le facă a putea fi poliservite prin aplicarea unor afișaje numerice care se execută în momentul de față în țară și care ușurează activitatea de control, de verificare din partea muncitorului. În unitatea noastră s-a și făcut transformarea unor mașini vechi în mașini cu comandă numerică, cu forțe proprii și cu ajutorul întreprinderii „Automatica", care face o serie de panouri ce adaptează o mașină la posibilitatea de a lucra cu comandă numerică.

Toate aceste acțiuni au făcut ca la I.E.A. numărul total de mașini unde se aplică poliservirea să fie de 48, indicele de utilizare realizat pe aceste utilaje de 86,7%, numărul de muncitori economisiți în urma acțiunii de poliservire 71, iar producția realizată suplimentar de 11,5 mil. lei" **(Gh. Pîrvu).**

— **„Încă din faza de concepție, de pregătire a producției se cere abordată și problema policalificării cadrelor** care să faciliteze poliservirea. Pentru că, totuși, calificarea unui lăcătuș montator în meseria de strungar se poate face destul de greu în procesul muncii, cînd trebuie ca acesta, în timp ce face montajul sau alte operații, să și învețe. De aceea apare necesar ca încă din fază de elaborare a programelor de învățămînt, în strînsă legătură cu cerințele producției, să se prevadă și să se implementeze necesitățile de policalificare a cadrelor cerute de poliservirea anumitor utilaje" **(R. Alexandrescu).**

Dezbatere consemnată de
Bogdan PĂDURE

● În numerele viitoare ale revistei, vor fi prezentate în dezbatere probleme ale corelației poliservire-automatizare-normare-tipizare.

ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA SECTOARELOR UNICE DE CHIMIZARE A AGRICULTURII

AȘA CUM se subliniază în Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al P.C.R., agricultura noastră se găsește în fața unei noi revoluții, ce vizează atît baza sa tehnico-materială, cît și organizarea producției. Pe această linie se înscrie și prevederea din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, de a se trece la o îmbunătățire radicală a activității de fertilizare și protecție a plantelor, înființîndu-se în acest scop **sectoarele unice de chimizare,** în cadrul consiliilor unice agroindustriale și în subordinea stațiunilor de mecanizare.

În scopul elucidării principalelor aspecte (organizatorice, funcționale și economice) privind economia și organizarea sectoarelor de chimizare a agriculturii, s-a studiat problematica activității de chimizare la consiliile agroindustriale Girov (jud. Neamț) și Turnu Măgurele (jud. Teleorman), la întreprinderile agricole de stat Lehliu (jud. Ialomița) și Girov (jud. Neamț), ca și la nivelul de ansamblu al județului Neamț.

Sectoarele unice de chimizare se organizează și funcționează ca subunități de producție ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Ele urmează să-și desfășoare activitatea pe principiul gestiunii economice proprii, avînd plan propriu de producție și buget de venituri și cheltuieli, care se constituie ca părți integrante ale planului — respectiv bugetului — stațiunii pentru mecanizarea agriculturii.

Pentru a realiza organizarea și conducerea unitară a procesului de chimizare, se preconizează ca sectoarele unice să aibă următoarele funcții principale:

- întocmirea programelor de fertilizare, amendare și protecția plantelor, pe unități agricole și culturi;
- aprovizionarea, depozitarea și gestionarea produselor chimice, a mijloacelor tehnice și a spațiilor de depozitare;
- efectuarea lucrărilor de chimizare.

Funcțiile respective se exercită de către sectoarele unice de chimizare și în cadrul relațiilor lor cu alte instituții și întreprinderi: stațiunile de mecanizare a agriculturii, oficiile județene pentru pedologie și agrochimie, inspectoratele județene de protecția plantelor, direcțiile județene pentru agricultură și industria alimentară.

Una din problemele esențiale ale organizării activității de chimizare în cadrul consiliului agroindustrial o constituie **organizarea formațiilor de lucru.**

În procesul de organizare a execuției lucrărilor de chimizare se pune problema fundamentării soluției optime de **organizare a formațiilor de lucru** în cadrul următoarelor variante posibile: la nivelul sectorului de chimizare; la secțiile de mecanizare de la unitățile agricole; pe grupe de unități agricole; pe asolamentele unitare constituite în cadrul consiliului.

În scopul efectuării operative a lucrărilor, dar și în condiții de calitate superioară a acestora, pentru a se evita atît centralizarea excesivă a activității la sediul sectorului unic (ceea ce ar conduce la efectuarea cu întîrziere a lucrărilor și la creșterea costului acestora), cît și dispersarea activității de chimizare și al mijloacelor aferente (determinînd o folosire incompletă a fondului de timp a mecanizatorilor și a mijloacelor tehnice, în cazul în care activitatea s-ar desfășura la nivelul unităților agricole), s-a trecut în prezent la înființarea, pe teritoriul consiliilor agroindustriale, a unor **formații de lucru.**

Este evident că, în condițiile în care se vor aplica în practică asolamentele unitare pe teritoriul consiliilor agroindustriale, formațiile de lucru ale sectorului de chimizare vor trebui să-și orienteze activitatea pe cuprinsul unui asolament dat.

Profilul formațiilor de lucru

ÎN ACEST CADRU al problemei se pun următoarele alternative: specializarea formațiilor de lucru pe diferitele activități de chimizare, sau organizarea lor pe un profil complex, vizîndu-se efectuarea întregului ansamblu al lucrărilor de chimizare de către aceeași formație, în zona sa de activitate. În scopul elucidării acestei probleme s-a analizat structura activității sectoarelor de chimizare de la I.A.S. Lehliu și I.A.S. Girov și modul de utilizare a fondului de timp al mecanizatorilor din cadrul acestor sectoare în anul 1978. Din analiză a reieșit că în I.A.S. Lehliu, peste 53% din activitatea sectorului este reprezentată de alte lucrări decît cele de chimizare. Analizînd foarte amănunțit lucrările efectuate de sectorul de chimizare al I.A.S. Girov, am ajuns la concluzia că lucrările efective de chimizare reprezintă numai 29% din totalul activității sectorului, 71% fiind o serie de lucrări comune ale întreprinderii și lucrări la terți. În ceea ce privește lucrările propriu-zise de chimizare, fiecare dintre acestea — lucrările de administrat îngrășăminte chimice, respectiv îngrășăminte organice, amendarea, erbicidarea, combaterea bolilor și a dăunătorilor — reprezintă o pondere redusă, variind între 1,50 și 11,16% din volumul total de lucrări efectuate (vezi tabelul).

Deci, este evident că organizarea formațiilor de lucru cu profil specializat, îngust la nivelul diferitelor acțiuni de chimizare nu permite folosirea deplină a fondului de timp al mecanizatorilor și a mijloacelor tehnice aferente, rezultînd **necesitatea organizării unor formații specializate** privind ansamblul procesului de chimizare, care să efectueze în plus și alte lucrări la terți, îndeosebi transporturi.

Se preconizează ca în perioadele de fertilizare produsele chimice să se transporte direct la cîmp. În condițiile în care nu există un depozit central de produse chimice și acestea nu pot fi transportate direct în cîmp, urmează să se creeze puncte-tampon de depozitare.

Amplasarea și dimensionarea spațiilor de depozitare a produselor chimice

ÎN PREZENT — dată fiind necesitatea de a economisi un volum mare de investiții — se are în vedere depozitarea substanțelor chimice destinate agriculturii în spațiile existente în unitățile agricole. Numai că, în acest fel, datorită caracterului improvizat al magaziilor, nu se pot elimina risipa și degradarea acestor produse. Totodată, nu sînt organizate condiții pentru gestionarea produselor respective de către sectorul de chimizare, pentru prepararea în bune condiții a amestecurilor și soluțiilor, lipsind utilajele specializate.

Volumul diferitelor lucrări de chimizare și al altor lucrări executate de sectorul chimizare al I.A.S. Gîrov în anul 1978 (ha. a. n.)

Activități	Lunile												Total anual	%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
Activități comune	107	110	286	599	576	304	288	555	195	344	250	133	3 347	12,77
Administr. îngr. chimice	258	—	263	444	19	35	15	64	128	245	146	14	1 631	5,56
Administr. îngr. naturale	—	227	345	212	124	—	39	689	223	255	1 067	93	3 274	11,16
Amendare	—	—	357	—	—	—	—	46	16	231	65	—	715	2,44
Erbicidare	—	—	—	165	275	—	—	—	—	—	—	—	439	1,50
Tratamente	—	—	—	—	—	669	194	85	2	—	—	—	950	3,24
Defolieri	—	—	—	—	—	—	—	91	15	—	—	—	106	0,36
Lucrări îmbun. funciare	—	—	—	—	—	—	—	17	156	73	706	438	1 410	4,81
Total lucrări specializ.	258	227	965	821	417	704	248	992	540	804	1 984	565	8 525	29,06
Lucrări la terți	1 533	1 363	772	1 297	1 337	1 892	2 131	1 598	2 062	1 944	790	341	17 060	58,17
Total general :	1 898	1 700	2 023	2 717	2 330	2 900	2 667	3 145	2 797	3 092	3 024	1 039	29 332	100

S-a început însă construirea unor depozite moderne, de înaltă tehnicitate, acțiune ce va continua. Se pune deci, problema amplasării și dimensionării optime a depozitelor pentru produse chimice. Zona de optimizare a amplasării și mărimii acestor depozite se situează în intervalul înscris de cei doi parametri economici — investițiile și cheltuielile de transport și manipulare. Un studiu*) întreprins în această problemă, în județul Neamț, evidențiază necesitatea de a se fundamenta frecvența și mărimea depozitelor la nivelul de ansamblu al județului, cu amplasarea acestora la stațiile de cale ferată, astfel încît să satisfacă și nevoile consiliilor vecine care nu dispun de căi de comunicație feroviară.

Organizarea economico-financiară

UNITĂȚILE AGRICOLE din cadrul consiliului **primesc repartițiile** de produse chimice de la direcția generală județeană pentru agricultură și industria alimentară. Ele transmit aceste repartiții la sectorul unic de chimizare, însoțite de confirmarea organului județean al Băncii pentru agricultură și industrie alimentară, privind asigurarea fondurilor pentru plata produselor chimice repartizate.

Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii **centralizează** cantitățile din repartiții și le comandă la baza județeană de aprovizionare tehnico-materială, care încheie **contractele de livrare** cu combinatul chimic, indicînd ca beneficiar stațiunea de mecanizare (sectorul unic de chimizare).

Produsele chimice livrate urmează să fie achitate de stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, din creditele acordate în acest scop de către sucursala Băncii pentru agricultură și industrie alimentară. Decontarea efectivă a cantităților de substanțe chimice primite se face din creditele puse la dispoziție de bancă, pe baza facturilor talon și a confirmării de primire a acestora de către sectorul unic de chimizare.

În scopul rambursării creditelor bancare, stațiunea pentru mecanizarea agriculturii va recupera de la unitățile agricole beneficiare următoarele sume : contravaloarea în bani a îngrășămintelor chimice, pesticidelor și amendamentelor administrate ; cheltuielile cu transportul acestora de la furnizor la depozitul centrului de chimizare și de la depozit la locul de administrare ; cheltuielile efectuate cu manipularea, depozitarea și pregătirea lor ; regia centrelor de chimizare. (Nivelul cheltuielilor de regie s-ar putea determina prin aplicarea cotei de 10% asupra valorii substanțelor chimice utilizate).

Plățile respective se efectuează în bani, imediat după terminarea lucrărilor de chimizare, din conturile beneficiarilor, pe baza recepțiilor încheiate între unitățile agricole și sectorul unic de chimizare.

Separat de sumele amintite anterior, se varsă către S.M.A. plata în natură sau în bani a lucrărilor de administrare a substanțelor chimice, efectuate de sectoarele unice de chimizare, conform tarifelor în vigoare și a prevederilor din contract.

Urmează ca S.M.A. și trustul S.M.A. să verifice ca în planurile anuale de cheltuieli ale întreprinderilor agricole să se prevadă fondurile de plată a îngrășămintelor chimice, a pesticidelor și a amendamentelor repartizate și a cheltuielilor ce se fac de către sectoarele unice de chimizare, cu transportul, manipularea, depozitarea și administrarea acestora.

Relațiile centrului de chimizare cu diferite instituții și întreprinderi

ACTIVITATEA de producție a sectoarelor unice de chimizare se desfășoară pe baza contractelor încheiate între stațiunea de mecanizare și unitățile agricole. Executarea lucrărilor de chimizare are loc pe baza comenzilor-program săptămînale, în conformitate cu planurile de fertilizare întocmite pe temeiul studiilor de cartare agrochimică, graficul de lucrări fiind stabilit de către sectorul unic de chimizare împreună cu întreprinderile agricole.

Pentru realizarea prevederilor din graficul de lucrări, se preconizează, pentru unitățile agricole, următoarele obligații : asigurarea permanentă a asistenței tehnice și a controlului privind executarea lucrărilor ; asigurarea personalului pentru prepararea soluțiilor de pesticide ; recepția lucrărilor la nivelul fiecărei lucrări, sau cel mai tîrziu la finele decadei.

Relațiile sectorului unic de chimizare cu oficiile județene de studii pedologice și agrochimice și cu inspectoratele județene pentru protecția plantelor se referă la următoarele activități comune :

● pe baza studiilor de cartare agrochimică a solului și a rezultatelor institutelor și stațiunilor de cercetări agricole, sectorul unic de chimizare împreună cu Oficiul județean de studii pedologice și agrochimice și cu unitățile agricole, întocmesc programul anual de fertilizare și amendare ; în funcție de acest program și de producțiile planificate se stabilește necesarul de îngrășăminte chimice și de amendamente pe unități agricole, sole și culturi.

● pornindu-se de la cartarea buruienilor și prognoza bolilor și a dăunătorilor și ținîndu-se seama de recomandările institutelor și stațiunilor de cercetare agricolă, sectorul unic de chimizare împreună cu Inspectoratul județean pentru protecția plantelor și cu unitățile agricole elaborează programul de erbicidare și combatere a bolilor și dăunătorilor.

dr. N. BRAȘOVEANU

*) Revista economică nr. 51/1979

CREATIVITATEA — factor al dezvoltării economico-sociale

COMPONENTĂ însemnată a procesului de evoluție a civilizației umane, creativitatea este implicată tot mai profund în dezvoltarea societății moderne : în planul conducerii și organizării vieții sociale, al proceselor de producție, pe plan artistic, educativ etc. Acest fapt este ilustrat convingător de rolul tot mai mare pe care domenii de activitate ce prin tradiție au încorporat și au stimulat creativitatea, cum sînt știința și tehnica, îl au în procesul dezvoltării. Transformarea științei în forță de producție nemijlocită se datorește atît capacității sale de a deschide noi și luminoase orizonturi cunoașterii și practicii sociale, cît și unor mutații radicale ce se desfășoară la nivelul economiei. Promovarea elementelor de noutate — produs al creativității — în planul ideilor sau concretizate în bunuri materiale, în servicii etc. constituie un modus vivendi al oricărei economii moderne, resursa fundamentală — și inepuizabilă — a competitivității sale pe arena mondială, a utilizării superioare a potențialului material și uman de care dispune.

Valorificarea integrală a creativității încorporată în știință și tehnică în procesul dezvoltării sociale este evident condiționată de natura relațiilor sociale. Înlăturînd îngrădirile specifice orînduirii capitaliste, socialismul creează cadrul optim de stimulare și materializare a potențialului creativ al maselor de oameni ai muncii, cu efecte dintre cele mai însemnate asupra progresului și bunăstării generale. Pornind de la aceste realități partidul nostru a încorporat știința și tehnologia ca factori de bază ai strategiei dezvoltării economico-sociale, concepție ce a dobîndit noi determinări calitative prin adoptarea, la cel de al XII-lea Congres al partidului, a Programului-directivă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000. Crearea condițiilor de ridicare la cote tot mai înalte a energiilor creatoare ale poporului nu semnifică însă și materializarea lor deplină în economie ; sporirea aportului creativității la dezvoltare necesită, deopotrivă, eforturi persistente pentru realizarea în practică a prevederilor și obiectivelor respective. Dar, care este mecanismul de dezvoltare a științei și tehnicii, cum a fost și este el folosit în economie, care sînt unele direcții în care se poate acționa pentru îmbunătățirea rezultatelor — iată cadrul în care articolul de față își cantonează demersul.

Dezvoltarea științei — similară cu cea a unui organism viu

DACĂ din punct de vedere psihologic creativitatea poate fi definită drept capacitatea de a produce și materializa idei noi, forma concretă în care apar noutățile este în mare măsură dependentă de domeniul în care acestea sînt realizate. În același sens opinează sociologul Christian Marbach cînd afirmă că „...spiritul creator pare să prezinte caracteristici care îi sînt proprii nu numai în funcție de obiectul asupra căruia se aplică demersul său dar și potrivit domeniului în care el creează" [1]). Din această perspectivă se relevă că noutățile care sînt create în știință, pe de o parte, și în tehnică, pe de altă parte — distincție cu caracter metodologic și care nu contrapune cele două domenii a căror interdependență se adîncește continuu în procesul real al dezvoltării — prezintă anumite elemente de diferențiere.

Există un caracter sui-generis al dezvoltării științei, dezvoltare similară, după cum consideră N. Georgescu-Roegen în lucrarea sa „Legea entropiei și procesul economic" cu cea a unui organism viu, văzînd „o geneză și o evoluție în sensul în care acești termeni sînt folosiți în biologie" [2]). În general se apreciază că logica demersului științific individualizează trei etape mai importante: adunarea faptelor, experimentul și teoria, acest din urmă element dovedind o importanță deosebită pentru progresul cunoașterii. Deși demersul cercetării are un caracter orientat, există posibilitatea, întîlnită frecvent, ca descoperirile științifice să nu fie dirijate în procesul constituirii lor, ci să reprezinte rodul unor observații spontane, aleatorii [3]).

Este drept însă că un număr mare de invenții și descoperiri din știință se înscriu într-un orizont previzibil. Avem în vedere, în speță, noutățile obținute în cadrul cercetărilor prin care se caută fie îmbogățirea cunoștințelor empirice, fie adecvarea unor elemente ale observației la ipotezele avansate de teoria în cauză. Acest tip de noutate este obținut, potrivit terminologiei cercetătorului american Thomas Kuhn, în cadrul „științei normale", prin aceasta înțelegîndu-se „cercetarea bazată ferm pe una sau mai multe realizări științifice trecute, realizări pe care o anumită comunitate științifică le recunoaște, pentru o vreme, drept bază a practicii ei" [4]). Potrivit a numeroase opinii, mecanismul psihologic și euristic care stă la baza acestui tip de invenții și descoperiri este **combinarea** care permite obținerea de noutăți pe baza asocierii unor serii de cunoștințe date. Tot principiul combinării este considerat drept cel care caracterizează producerea de noutăți în domeniul tehnicii [5]). Element de bază al evoluției sistemului tehnologic combinația deschide un cîmp teoretic nelimitat dezvoltării tehnicii „prin sine", fiind posibil să se realizeze un număr uriaș de combinații validate de practică într-un registru extrem de bogat.

Amplificarea contribuției factorului creativ

AM ÎNFĂȚIȘAT cîteva repere de funcționare ale mecanismului propriu-zis de dezvoltare a științei și tehnicii tocmai în scopul de a releva utilizarea superioară pentru dezvoltarea economiei românești a posibilităților largi de progres oferite de știință și tehnică. Aplicarea în producție, în întreaga viață economico-socială a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, afirmarea pe scară largă a creativității naționale constituie, în optica partidului nostru, un factor de bază al creșterii și modernizării forțelor de producție, al progresului multilateral al economiei naționale. Știința și tehnica constituie elemente profund implicate în opera de edificare a socialismului, ridicînd pe o treaptă mai înaltă valoroasele tradiții ale gîndirii științifice românești.

În proiectarea dezvoltării științei și tehnicii — proces complex și de amplă perspectivă care a dobîndit consistență pe fundamentul solid al planificării întregii dezvoltării economico-sociale — partidul a ținut seama de necesitatea accentuării caracterului prospectiv și anticipativ al acestor domenii de activitate socială. Au fost realizate condițiile pentru angajarea plenară a cadrelor de cercetare în rezolvarea problemelor vitale pe care le ridică opera de edificare a societății socialiste :

---

[1]) Cristian Marbach, L'Innovation au pouvoir, Fayard 1973, p. 17

[2]) N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei și procesul economic, Ed. politică, București, 1979, p. 78.

[3]) Un caz tipic în acest sens îl constituie descoperirea razelor X de către fizicianul Roentgen. Menționăm în sprijinul aceleeași idei dificultatea pe care o întîmpină frecvent cercetătorii istoriei științei în a stabili paternitatea unor mari descoperiri ca și în determinarea cu precizie a momentului în care acestea au fost realizate. Așa stau, de exemplu, lucrurile cu descoperirea oxigenului, a cărui întîietate și-o revendică — se pare legitim — trei oameni de știință : Scheele, Priestley și Lavoisier, în timp ce momentul descoperirii se încadrează într-un interval de cîțiva ani — 1774 și 1777.

[4]) Thomas Kuhn, Structura revoluțiilor științifice, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1976, p. 53.

[5]) Ihor Lemnij, de pildă, remarcă : „dacă ne gîndim la istoria tehnicii putem constata fără un efort prea mare că, de fapt, invențiile de principiu (mari, radicale etc.) sînt relativ rare în comparație cu combinarea și recombinarea unor elemente ale sistemului tehnologic..." (I. L., Fenomenul tehnic, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1976, p. 26).

Tabel

Dinamica comparată a personalului și investițiilor în cercetare și venitului național

	Personal în cercetare 1950 = 100	Investiții în cercetare 1950 = 100	Venit național 1950 = 100	Coeficienți de creștere col. 3 / col. 1	Coeficienți de creștere col. 3 / col. 2
	1	2	3	4	5
1955	142	1,471	192	1,352	1,306
1960	184	3,023	268	1,456	0,881
1965	271	1,867	413	1,523	2,208
1970	267	4,132	599	2,170	1,450
1975	387	8,518	10 ori	2,583	1,175
1976	413	9,047	11 ori	2,663	1,216
1977	441	10,962	12 ori	2,721	1,094
1978	4 72	11,320	13 ori	2,754	1,150

SURSA : Anuarul statistic — 1979, p. 94, 113, 374.

valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării, un rol deosebit în această direcție urmînd să-l dețină elaborarea de noi tehnologii în vederea conservării, recuperării și refolosirii materiilor prime, materialelor și utilajelor ; ridicarea calității produselor; accelerarea procesului de înnoire a producției ; sporirea competitivității economiei românești în cadrul schimburilor internaționale etc.

Afirmarea tot mai viguroasă a științei și tehnicii în societatea noastră are la bază dezvoltarea susținută a bazei materiale a activității de cercetare, perfecționarea continuă a procesului de pregătire a cadrelor de specialiști. Dacă în anul 1950 investițiile pentru știință și deservirea științei se cifrau la 106 milioane lei, în anul 1978 ele erau de circa 11 ori mai mari, respectiv de 1200 milioane lei; o evoluție semnificativă se prevede în perspectivă — în cincinalul 1981—1985 fondurile pentru finanțarea activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic vor fi cu 50 la sută mai mari decît cele alocate în cincinalul actual.

Numărul și nivelul de pregătire al cadrelor din cercetare au cunoscut, la rîndul lor, sporuri substanțiale. Comparativ cu anul 1938 — an de referință pentru dezvoltarea economico-socială a României în perioada antebelică — cînd se înregistrau 5 000 de persoane încadrate în munca de cercetare, în anul 1970 numărul acestora era de 37 000 de persoane, pentru ca un deceniu mai tîrziu, în anul 1980, numărul persoanelor din cercetare să se ridice la 200 de mii ; la sfîrșitul cincinalului următor se estimează o sporire a acestui potențial cu încă 45 000 de persoane. Mai trebuie arătat că mutații de o amploare similară au fost înregistrate și în ce privește numărul unităților de cercetare: de la 51 în 1938, la 264 în anul 1965 și la 303 în 1970, în ultimul deceniu amplificîndu-se procesul de concentrare a potențialului de cercetare în unități puternice, profilate.

Roadele politicii științifice promovate de partid în domeniul științei și tehnicii și-au găsit deplină concretizare în plan economic. Un exemplu concludent : în primii trei ani și jumătate ai actualului cincinal efectele introducerii progresului tehnic la nivelul economiei unui județ cu nivel ridicat de industrializare — județul Sibiu — s-au materializat în asimilarea a circa 500 de noi mașini și utilaje, peste 200 bunuri de larg consum, introducerea în fabricație a 169 de tehnologii de înaltă productivitate, cu eficiență economică postcalculată de peste 300 milioane de lei. În acest fel ponderea produselor noi și reproiectate, indicator de bază al comensurării progresului tehnic, reprezintă circa 55,3% din totalul producției marfă pe anul 1979 la nivelul județului. Lărgind cadrul analizei pe ansamblul economiei naționale, trebuie subliniat că ponderea produselor noi și reproiectate în fabricație în actualul cincinal va reprezenta, în 1980, circa 44 la sută din valoarea producției industriale. Pe bază de cercetare științifică și tehnologică proprie, în perioada 1976—1980 au fost deja și vor fi asimilate pînă la sfîrșitul actualului cincinal circa 5 000 de mașini, utilaje și instalații noi sau reproiectate, 3 900 de tehnologii moderne, 3 300 noi materiale și bunuri de consum ; cercetarea științifică proprie va deține o pondere de 90% în realizarea tehnologiilor noi.

Într-un plan sintetic, eforturile depuse în vederea creării unei baze tehnico-materiale moderne, a creșterii și pregătirii la un nivel cît mai ridicat a personalului din cercetare s-au concretizat în sporirea aportului științei și tehnicii la dezvoltarea economico-socială, la creșterea venitului național și avuției sociale. Datele cuprinse în tabel pun în lumină corelațiile amintite. Dinamica mai înaltă a venitului național în perioada 1951—1978 — o creștere de circa 13 ori — poate fi considerată și ca un efect al eficienței în continuă amplificare a activității desfășurate în cercetare, sector cu dimensiuni considerabil lărgite — o creștere a personalului și respectiv a investițiilor în acest domeniu de peste 4,5 ori și respectiv 11,3 ori, mai mică deci decît cea a venitului național[6]).

Un domeniu însemnat de afirmare a contribuției creației tehnico-științifice românești la dezvoltarea economico-socială a țării îl constituie invențiile și inovațiile. Continuînd o serie de realizări notabile ale gîndirii tehnice românești — potrivit datelor înscrise în Anuarul statistic al României pentru anii 1939 și 1940, de exemplu, numărul invențiilor brevetate între anii 1931—1938 era de 3 034 — activitatea de invenții și inovații a cunoscut în anii construcției socialiste o autentică înflorire. Cîteva cifre sînt grăitoare în acest sens : în ultimii zece ani au fost brevetate peste 12 000 de invenții, eficiența lor economică postcalculată ridicîndu-se la circa 12 miliarde lei. Factorii stimulativi care au contribuit la amplificarea fenomenului inovațional privesc, în primul rînd, creșterea nivelului general de cultură al poporului, cu deosebire cultura tehnică, asimilarea unei părți însemnate a populației active în sectoare cu specific industrial deopotrivă cu așezarea fermă a învățămîntului pe principiile integrării sale cu cercetarea și producția, ale policalificării și politehnizării ; crearea unui climat social favorabil creației etc.

SÎNT EVIDENTE realizările în procesul de valorificare la un nivel tot mai ridicat a resurselor naționale de creativitate. În acest domeniu există însă și unele rezerve însemnate[7]). Vom căuta în continuare să detașăm cîteva direcții în care s-ar putea acționa pentru introducerea rapidă și eficientă a cuceririlor progresului tehnic în economie.

Un domeniu prioritar în perspectiva amintită îl constituie **perfecționarea în continuare a procesului de planificare,** pornind tocmai de la rolul deosebit de amplu al instrumentelor de planificare în proiectarea, conducerea și materializarea procesului de dezvoltare economico-socială, ca și de la realizările importante relevate pe această linie ; avem astfel în vedere stimularea în mai mare măsură prin plan a introducerii progresului tehnic în economie, în condițiile adoptării unui **criteriu unitar și judicios** de apreciere a gradului de noutate al produselor în raport cu perioada de plan respectivă; evaluarea caracterului de noutate al produselor în raport cu **momentul** lansării efective pe piață, proces care necesită studii aprofundate asupra evoluției cererilor și a progresului în tehnologie ; analiza înnoirii producției la nivelul cel mai concludent — al **grupelor** de produse[8]). Este, totodată, de remarcat că, în cazul invențiilor, încadrarea creațiilor originale la indicatorul tehnică nouă, în condițiile regimului respectiv de finanțare și desfășurare a activității, poate contribui la valorificarea mai eficientă a invențiilor în economie.

Sporirea rolului și responsabilităților ce revin unităților economice în stabilirea și realizarea sarcinilor de producție — elemente de bază promovate prin generalizarea noului mecanism economico-financiar — atribuie un rol tot mai mare pîrghiilor economice și financiare în promovarea progresului tehnic. Tocmai în acest cadru trebuie avută în vedere **stabilirea corespunzătoare a sursei de finanțare a cheltuielilor de asimilare a produselor noi,** ținînd seama de dificultățile, vădite adesea, într-o astfel de producție ; este necesară, de asemenea, o repartizare potrivit unor criterii mai riguroase a beneficiilor între producătorul și utilizatorul noului produs, astfel încît să se asigure cointeresarea ambelor unități față de noua producție ; ca o direcție de îmbunătățire a rezultatelor în promovarea progresului tehnic se relevă și **stabilirea unor prețuri stimulative la produsele noi** etc.

Toate aceste căi de stimulare a introducerii progresului tehnic au drept obiectiv principal sporirea continuă a eficienței activității desfășurate pe ansamblul economiei, asigurarea unui nivel înalt de competitivitate. Se răspunde astfel imperativului potrivit căruia creativitatea, ca element funciar al dezvoltării științei și tehnicii, trebuie amplu și complex integrată în procesul economic, contribuind tot mai mult la dezvoltarea forțelor de producție, la progresul general al societății.

Cristian POPESCU

[6]) Faptul că, începînd cu anul 1965, raportul dintre investiții și venit național este descrescător are la bază, între alte cauze, politica fermă de sporire a bazei tehnico-materiale a cercetării, orientare ale cărei efecte însemnate se vor reflecta în planul economiei în perspectivă.

[7]) Amintim în acest cadru, de exemplu, că, potrivit unor calcule, ponderea invenț iilor care se aplică în economie din totalul invențiilor brevetate este de numai 47 %.

[8]) Vezi și A. Bîrsan, „Stimularea prin plan a introducerii progresului tehnic", Revista economică nr. 50/1979.

De la 1 februarie a.c.

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor

PRIN APLICAREA, de la 1 februarie, a celei de a II-a etape de majorare a retribuțiilor pentru **ramura industriei sticlei, porțelanului și faianței,** un nou eșalon al clasei noastre muncitoare (de peste 35 000 lucrători) se bucură de binefacerile politicii economice promovate de Partidul Comunist Român.

Această ramură a industriei românești este deosebit de dinamică : producția globală a sporit de peste 64 ori între 1938 și 1978, iar productivitatea muncii între 1975 și 1978 a crescut cu un ritm mediu anual de peste 8,2 la sută. Dezvoltarea rapidă a acestei ramuri este riguros corelată cu creșterea accentuată a nivelului retribuțiilor lucrătorilor săi. Astfel, numai în actualul cincinal, retribuțiile personalului din industria sticlei, porțelanului și faianței au sporit cu 22,6 la sută în etapa I-a și se vor mări cu 14,1 la sută în urma etapei a II-a.

Este de precizat că încă din 1978, după încheierea primei etape de majorare a retribuțiilor, s-a realizat nivelul de majorare stabilit la cel de-al XI-lea Congres al partidului, fapt ce demonstrează pe deplin că politica partidului nu cunoaște un țel mai înalt decît creșterea bunăstării celor ce muncesc.

Potrivit principiilor socialiste de repartiție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse, și în cadrul acestei ramuri procentele de majorare sînt diferențiate, urmărindu-se creșterea mai rapidă a retribuțiilor mai mici. Concret, cuantumul majorării prevăzute pentru etapa a II-a la diferite meserii specifice acestor activități se prezintă în tabelul nr. 1.

Față de datele prezentate, trebuie să mai subliniem că **începînd cu 1 februarie, muncitorii sticlari prelucrători manuali de topitură la țeavă vor fi retribuiți cu retribuțiile prevăzute la rețeaua mine suprafață A ;** pînă în prezent această meserie era încadrată la rețeaua tarifară **sticlă.**

Acest aspect reflectă grija pentru o cît mai echitabilă stabilire a retribuțiilor la categoriile de lucrători cu condiții mai grele de muncă. Faptul nu este lipsit de semnificație, deoarece sporul de retribuție prin încadrarea în altă rețea este și mai substanțial. Astfel, dacă muncitorul sticlar ar fi rămas în aceeași rețea de retribuire, cuantumul retribuției majorate ar fi fost de 2468 lei și nu de 2601 lei cît va primi de la 1 februarie (un spor suplimentar de 133 lei).

Concomitent cu majorarea retribuției tarifare, lucrătorii vor beneficia corespunzător și de creșterea sporului de acord (pentru cei ce lucrează în acord global) și a sporului pentru vechimea neîntreruptă în muncă. Evident că de la 1 februarie se vor majora și retribuțiile personalului T.E.S.A. Cuantumul lunar al sporului de retribuție crește corespunzător și pentru maiștrii ce lucrează în acord global.

Tabelul nr. 2

Efectul cumulat al majorării retribuțiilor în cincinalul 1976—1980

Meseria	Categoria și treapta	Retribuție înainte de etapa a I-a	Retribuție după etapa a II-a	Procent de creștere (%)	Spor lunar (etapa I + II în urma majorărilor)	Majorare lunară datorată vechimii neîntrerupte (5—10%)	Majorare lunară a sporului de acord (5%)	Total majorări lunare	Valoarea anuală a sporului de retribuție
Topitor sticlă	6/I	1 656	2 407	45,4	751	75	37	863	10 356
Discuitor de produse ceramice	3/B	1 429	1 948	36,3	519	26	26	571	6 852

Tabelul nr. 1

Creșterea retribuțiilor pentru diferite meserii specifice industriei sticlei, porțelanului și faianței

Meseria	Categoria, treapta, Gradația	Retribuția actuală	Retribuția încasată după etapa a II-a	Procent de majorare (%)	Spor lunar de retribuție	Diferență în plus la sporul de acord (5%)	Diferență în plus la sporul de vechime (5—10%)	Venit lunar suplimentar total	Total venit suplimentar în 1980 (11 luni)
Sticlar prelucrător topitură la țeavă	6/II	2 050	2 601	26,9	551	27	38	616	6 776
Pictor pe sticlă sau ceramică	4/I	1 785	2 101	17,7	316	16	16	348	3 828
Modelor ceramică	7/II	2 234	2 672	19,6	438	22	44	504	5 544
Topitor de sticlă	6/II	2 009	2 407	19,8	398	20	40	458	5 038
Maistru sticlar sau ceramist cl. 22 grad. IV		2 415	2 670	10,6	255	—	25	280	3 080
Maistru principal (sticlă, ceramică) cl. 23 grad. a III-a		2 520	2 780	10,3	260	—	26	286	3 146

Aplicarea etapei a II-a de majorare a retribuțiilor va permite obținerea unor importante venituri anuale suplimentare. Numai pe 11 luni ale acestui an, veniturile suplimentare obținute se ridică la sume substanțiale, între 3 000—6 700 lei pentru participanții la procesul de producție din această ramură (tabelul nr. 1). Nu putem să încheiem fără să amintim efectul cumulat al celor două etape de majorare a retribuțiilor pentru oamenii muncii sticlari, ceramiști etc., efect pe care l-au resimțit toți în acest cincinal (tabelul nr. 2).

Datele relevă sume însemnate, creșterile fiind fără egal în toată istoria construcției socialiste. La toate acestea, se adaugă și efectele favorabile ale majorărilor succesive ale alocației pentru copii, ale creșterii retribuției din fondurile sociale de consum etc.

Aceste măsuri justifică pe deplin necesitatea creșterii continue a productivității muncii, mai ales dacă avem în vedere faptul că în anul 1978, de pildă, în costul efectiv al producției marfă, retribuțiile dețineau peste 37 la sută în această ramură, fiind elementul de cheltuieli cu ponderea cea mai mare.

Garanția creșterii permanente a nivelului de trai al oamenilor muncii este ca întreaga activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență, asigurînd creșterea continuă a bogăției naționale.

Constantin CIUTACU
Institutul de Economie Socialistă

PRODUCŢIA DE SERIE MICĂ ŞI UNICATE — LA NIVELUL DE EFICIENŢĂ AL SERIILOR MARI

O schimbare de structură

intervine şi se accentuează în industria noastră constructoare de maşini. Creşterea producţiei de utilaj tehnologic, diversificarea sortimentelor de unelte mecanice şi aparate de uz casnic, dezvoltarea autoutilării, a activităţii de confecţionare a pieselor de schimb, rolul rezervat „micii industrii" în perioada ce urmează sînt tot atîţia factori ce determină **o sporire a ponderii seriilor de fabricaţie scurte şi foarte scurte.** În logica unei organizări convenţionale a concepţiei şi execuţiei, mărimea seriei este invers proporţională cu efortul pentru realizarea ei. Deci : executarea prelucrărilor mecanice în loturi mici înseamnă multă muncă de concepţie, proastă folosire a maşinilor-unelte, productivitate scăzută, consumuri majorate la materiale şi la energia electrică. O ecuaţie din termenii căreia se poate ieşi, disecînd concepţia organizatorică a producţiei de serie mare, selectînd din ea elemente pe care le adaptăm şi le recompunem **într-un model adecvat seriei mici.**

Ţări cu o industrie puternică dezvoltată fac, în acest sens, apel la o rezolvare veche ca vîrstă, un timp considerată învechită ca valoare, dar care, restructurată potrivit condiţiilor producţiei moderne, ale automatizării şi informatizării, se integrează în cerinţele economiei de resurse şi timp.

Această rezolvare se cheamă **TEHNOLOGIA DE GRUP** (pe care în cele ce urmează o vom nota cu **TG).** Mai poartă şi numele de **grupare analogică.** Ambele formulări exprimă foarte clar conţinutul unei (mai precis — unor) metode care anulează în mare parte antagonismul serie mică — eficienţă ridicată.

O definiţie

sumară ar fi : **tehnologia de grup constituie o modalitate de a utiliza optim capacitatea de concepţie şi de execuţie a pieselor, exploatînd judicios posibilităţile pe care le oferă similitudinile dintre ele sub raport morfodimensional şi al gamei operaţiilor de uzinare.**

Diversitatea pieselor nu poate fi niciodată atît de mare încît să nu ne permită să le grupăm în **familii,** după o serie de criterii, cum ar fi : forme, dimensiuni, toleranţe, materialul din care sînt confecţionate, modul în care se prezintă semifabricatul (turnat, bară rotundă, tablă etc.), operaţiile de prelucrare. Această grupare se face luînd ca suport documentaţiile produselor dintr-o perioadă de cîţiva ani în urmă — şi anume, documentaţiile pieselor „viabile", care revin periodic în fabricaţie ori au caracteristicile necesare pentru a fi reutilizate în produse noi.

Fiecare familie primeşte un număr de cod ; fiecare piesă din cadrul ei, următoarele cifre ale codului. (Bineînţeles, operaţia este cu atît mai laborioasă, cu cît vrem s-o adîncim, adăugînd mai multe criterii de clasificare şi identificare ; într-unul din sistemele **TG,** codul cuprinde 30 de cifre.) Datele sînt introduse în memoria unui calculator, care, la cerere, furnizează în regim conversaţional (calculatorul punînd o serie de întrebări, la care este suficient să se răspundă cu da sau nu) fie componenţa familiilor astfel stabilite, fie grupări după un subcriteriu (de exemplu : piese din bandă de oţel de 2 mm grosime, realizate prin operaţii de ştanţare şi găurire).

Pentru proiectare

aceasta constituie o importantă bază de tipizare. La elaborarea documentaţiei unui produs se stabileşte, pentru fiecare piesă, o **fişă orientativă** ce permite „regăsirea" familiei preconstituite, în care se caută, prin intermediul codului de caracteristici, corespondentul deja proiectat. În multe cazuri acesta

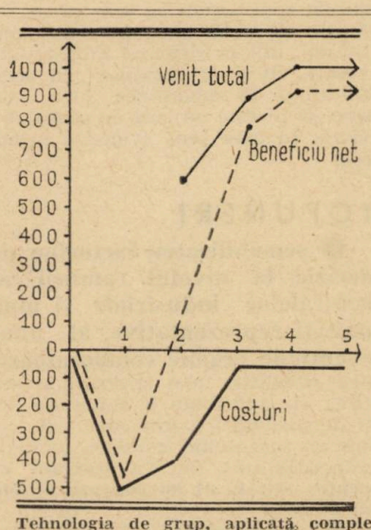

Tehnologia de grup, aplicată complet, este o operaţie de lungă durată şi costisitoare. După cum arată graficul de mai sus (reprodus din revista franceză L'usine nouvelle"), **ea începe abia după 1—2 ani să dea beneficii, dar apoi acestea cresc foarte rapid.**

fie că se încadrează perfect în ceea ce se cere, fie că e foarte apropiat, astfel încît proiectantul nu are de adus decît mici modificări; cînd este nevoie, procedează la redimensionare pentru înlăturarea exagerărilor, la schimbarea materialului potrivit condiţiilor rezultate din contractele de aprovizionare, din necesităţile legate de utilizarea înlocuitorilor, a resurselor secundare, la adaptări de tehnologie în funcţie de dotare — iar noile soluţii sînt codificate ca atare, în vederea unei viitoare „reciclări" a lor.

Proiectantul tehnolog procedează, pînă la un punct, în mod similar. El stabileşte, pe baza listei de componente (cu caracteristicile lor) ale ansamblului ce se produce, fişe de fabricaţie pentru fiecare piesă în parte, indicînd toate operaţiile în ordinea lor reală, după care dă un număr de identificare fiecărei piese şi fiecăreia din maşinile pe care se face prelucrarea. Baza de date poate fi exploatată pe calculator, cu ajutorul unor programe relative la familiile de piese, identificarea maşinilor necesare fabricării lor, optimizarea încărcării etc.

Pentru execuţie

începe, de aici, o reorientare la început dificil de realizat, dar apoi stabilă, a fluxului de fabricaţie. Pornind de la codificarea amintită, de la datele privind timpii de reglaj şi de prelucrare, mărimea şi frecvenţa loturilor, caracteristicile maşinilor-unelte, tehnologul procedează, prin aproximări succesive, la clasificarea maşinilor, a pieselor şi a materialelor în cîteva grupe mari, care se studiază separat, în vederea **reorganizării parcului de maşini.** Aceasta din urmă se face prin gruparea lor în **„celule de prelucrare"** de maximum 15 maşini-unelte, conduse de un număr mic de muncitori (aplicîndu-se poliservirea) însărcinaţi cu execuţia unor piese ce au multe analogii între ele în ce priveşte gama de fabricaţie.

După cum se poate lesne intui, gruparea diferitelor maşini pentru operaţiile corespunzătoare unei familii de piese măreşte gradul lor de încărcare, evită gîtuirile, simplifică reglajele, reduce considerabil transportul interoperaţii. Muncitorii au răspunderea colectivă pentru piesa finită, pe care o pot urmări pe tot parcursul fabricaţiei, ceea ce le accentuează motivaţia, îi determină să efectueze ei înşişi controlul de calitate interoperaţii, îi îndeamnă la policalificare.

În sumara prezentare de mai sus am făcut în mod intenţionat o mixtură a diferitelor sisteme de **TG,** în intenţia de a semnala variatele lor posibilităţi. De altfel, o caracteristică a tehnologiei de grup este că poate fi aplicată şi parţial (codificarea rezumată la piesele fabricate într-o perioadă recentă ; elaborarea gamelor de fabricaţie chiar dacă piesele încă nu sînt codificate, rezervînd pentru o etapă ulterioară introducerea grupărilor analogice ; posibilitatea de a nu proceda imediat — sau chiar deloc — la reamplasarea maşinilor, identificîndu-le însă prin semne distincte pe cele ce fac parte din diferite grupe, ca şi de a aloca o maşină mai multor grupe, pentru încărcarea ei la capacitate). Efectele economice sînt şi ele fracţionate în astfel de cazuri, fără a rămîne însă de neglijat.

AVANTAJELE

— exemplificate în caseta din p. 18 — se mulează perfect pe o serie de obiective principale, de ordin calitativ, ale con-

● Tehnologia de grup *a fost concepută și aplicată pentru prima dată în U.R.S.S. Adoptată în anii '60 în Europa occidentală, iar în ultima vreme și în S.U.A., ea a cunoscut succesive modificări de principiu și perfecționări metodologice, care i-au lărgit cîmpul de acțiune și i-au accentuat eficiența economică, mai ales datorită posibilităților deschise prin informatizare. S-a demonstrat practic că prin integrarea cu tehnologia de grup, activitatea de concepție asistată de calculator și cibernetizarea proceselor de producție pot acoperi cu o rentabilitate convenabilă și domeniul fabricației de serie mică și de unicate.*

● *Diferitele sisteme de TG — cum ar fi Cétim (Centrul tehnic al industriilor mecanice — Franța), Brisch Burn (Marea Britanie), MDSI (Manufacturing Data System Inc. — S.U.A.) — au în vedere prioritar fie interesele proiectării, fie ale uzinării, pornind deci fie de la caracteristicile morfodimensionale ale pieselor, fie de la caracteristicile uzinării lor. Sistemul olandez Miclass îmbină elemente ale ambelor orientări, ceea ce explică preferința de care se bucură în prezent, de pildă în Statele Unite — unde firma de consultanță O.I.R. (Organizația pentru cercetare industrială) i-a adus și substanțiale îmbunătățiri.*

● *Circa 500 de firme constructoare de mașini din S.U.A. — printre care giganți ca Boeing, International Harvester, General Electric, Union Carbide, Bendix — au apelat la* tehnologia de grup ; *se apreciază că alte aproape 5 000 de întreprinderi dispun de mijloacele materiale și competența tehnică necesare pentru introducerea metodei. Interesul manifestat de industria din această țară se explică prin posibilitățile pe care* TG *le oferă pentru rezolvarea a două probleme care creează dificultăți serioase : scăderea productivității muncii și — ca una din cauzele acesteia — tendința (sub presiunea pieței) de a mări numărul de tipuri și modele de produse, ceea ce are ca efect micșorarea și diversificarea loturilor de fabricație. (În prezent, din totalul pieselor produse în industria mecanică a Statelor Unite 25% sînt în loturi de sub 50 de bucăți — proporție care, potrivit estimărilor, va crește într-un deceniu la 75%). Recunoscută de către organisme oficiale ca una dintre tehnicile care trebuie promovate pentru creșterea productivității muncii, TG constituie obiectul unei intense propagande prin comunicări în cadrul a diverse seminarii și colocvii, articole în publicații de specialitate.*

● *Se apreciază că prin posibilitatea de a regăsi documentațiile unor piese identice sau similare fabricate anterior (ceea ce evită reproiectarea), ca și prin inspirarea din acestea, costul muncii de concepție se reduce cu cel puțin o treime. La o fabrică de mașini-unelte din S.U.A., proporția de „recuperare" a proiectelor anterioare atinge 33% pentru piese identice și 25% pentru piese similare. O eficiență economică remarcabilă a fost obținută și în producție. Astfel, la o fabrică de echipamente pentru foraj petrolier, armonizarea reglării mașinilor grupate în celule pentru piesele din aceeași familie a redus timpul de reglaj în medie cu 60%, iar prin extinderea utilizării comenzilor numerice la loturi foarte mici gradul de ocupare a mașinilor-unelte a crescut, global, cu circa 46% ; s-a simplificat circuitul pieselor în cadrul atelierului (înainte de aplicarea TG, 745 tipuri de piese erau fabricate pe 45 subgrupe de mașini și parcurgeau 184 de circuite interfaze diferite — pe cînd acum ele se prelucrează într-o singură „celulă", cu 6 mașini și 10 circuite) ; pe această cale, ca și prin micșorarea timpului de uzinare, durata totală a ciclurilor de fabricație s-a redus cu 50—55%, volumul producției neterminate cu 20%, iar productivitatea muncii a înregistrat creșteri de pînă la 75%.*

● *Citeva exemple din Marea Britanie confirmă că astfel de rezultate nu reprezintă o excepție. La o întreprindere din orașul Botton s-au diminuat cu 30% proporția comenzilor în curs de execuție, cu 60% termenele de fabricație, cu 10% pierderile de material. O fabrică din Edinburgh, după repartizarea celor 220 de mașini-unelte în 13 grupe, a înregistrat constant diminuarea cu 60% a duratei de uzinare a pieselor și reducerea la jumătate a volumului rebuturilor.*

strucției noastre de mașini în etapa actuală :

● scurtarea ciclului de înnoire și modernizare a produselor,

● un instrument valoros care înlesnește tipizarea începînd de la piesele componente,

● micșorarea efortului de proiectare,

● utilizarea mai completă a materialelor și reducerea consumului de energie pe unitatea de produs,

● încărcarea optimă a capacității mașinilor,

● reducerea importantă a duratei ciclului de fabricație,

● creșterea productivității muncii —

toate avînd drept factor comun **RIDICAREA PRODUCȚIEI DE SERIE MICĂ, SUB RAPORTUL EFICIENȚEI ECONOMICE, LA UN NIVEL APROPIAT DE CEL AL SERIEI MARI.**

Experiența noastră

în domeniu se rezumă, în mare parte, la încercări făcute cu ani în urmă, din care nu s-a putut desprinde o experiență concludentă, dată fiind sărăcia bazelor metodologice. Mai recent, la întreprinderea „Tehnometal" din Capitală problema a fost reluată (vezi Revista economică, nr. 7/1977) ; pînă în prezent, s-a rezolvat, ca să spunem așa, software-ul grupării analogice a tehnologiilor pentru S.D.V.-istica necesară unei producții de serie mică și de unicate. Au fost stabilite 7 familii de tehnologii, s-a elaborat fișa-cadru pentru fiecare dintre ele, iar o dată cu intrarea în funcțiune a investițiilor în curs, pentru dezvoltarea, modernizarea și sistematizarea producției, fabricația de scule și dispozitive va fi organizată după tehnologia de grup.

Date fiind momentul cerințelor, posibilitățile, date fiind rezultatele edificatoare obținute în țări cu industrie avansată, considerăm că este cazul ca producția de serie mică în construcția de mașini, atît în sistemul ministerului de resort, cît și la unitățile cu acest profil aflate în subordinea altor ministere, să profite pe larg de șansa ce i se oferă. În care sens avansăm următoarele

PROPUNERI

● sensibilizarea factorilor de decizie la nivelul ramurii, al centralelor industriale și unor unități reprezentative, al unor eventuale organe colaboratoare,

pentru stabilirea unei strategii și investirea cu autoritate a suitei de acțiuni de pregătire și implementare, ordonate ca succesiune, corelări, termene și responsabilități într-un **program cu concepție unitară al introducerii tehnologiei de grup;**

● elaborarea unei metodologii adecvate obiectivelor și condițiilor industriei noastre,

care să țină seama de facilitățile și restricțiile specifice : să se integreze cu acțiunile de tipizare a produselor, de recuperare și refolosire a componentelor unor bunuri scoase din uz, de poliservire a mașinilor ; să se coreleze cu sistemul existent de codificare a produselor și cu tehnica de calcul de care dispunem acum și în perspectivă. Metodologia ar trebui să fie suficient de elastică (de pildă, printr-o construcție modulară adecvată introducerii succesive sau cuplate a diverselor elemente) pentru a permite adaptarea ei la nevoile variate ale utilizatorilor din domeniul concepției și din cel al producției ;

● testarea acestei metodologii în unități-pilot și perfecționarea ei consecutivă,

pentru a se ajunge la o formă simplă, clară, reproductibilă și, mai cu seamă, aptă să pună optim în valoare, într-un termen scurt, resursele de eficiență. Experiența pe care ar acumula-o aceste unități-pilot (înțelegînd ateliere de proiectare pentru produse noi și tehnologii și ateliere de prelucrări mecanice) ar putea fi ea însăși tipizată, pentru ca alte institute și întreprinderi să o poată prelua fără consum de eforturi cu tatonări proprii ;

● asigurarea însușirii metodologiei de către un nucleu de cadre din unitățile vizate,

prin cursuri de scurtă durată organizate la centrul de perfecționare al ramurii și/sau de către acesta în institute și întreprinderi, precum și prin editarea unor materiale cu caracter documentar, organizarea de schimburi de experiență ;

● precizarea răspunderilor

și a relațiilor specifice între compartimentele funcționale și cele de execuție implicate, în cadrul unităților, în aplicarea metodei ;

● GENERALIZAREA TREPTATĂ

a tehnologiei de grup în unitățile al căror profil se pretează la aceasta, pe baza unei programări obligatorii și asistată de cadre, de specialiști. Cu acest prilej s-ar putea organiza și utilizarea uneia și aceleiași codificări de către mai multe întreprinderi cu producție similară.

Solicităm, așteptăm cu interes și vom aduce la cunoștința cititorilor opinia M.I.C.M., a altor ministere care au și activitate de construcții de mașini, a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în legătură cu oportunitatea introducerii tehnologiei de grup și cu măsurile care, eventual, urmează a fi luate în acest sens.

Dorin CONSTANTINESCU

Principii teoretice şi metodologice referitoare la analiza dezvoltării în profil teritorial a economiei naţionale (I)

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 aprobat de cel de-al XII-lea Congres al Partidului este o nouă expresie a aplicării cu consecvenţă a politicii partidului de repartizare echilibrată a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării ; **„Planul cincinal 1981—1985** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Congresul al XII-lea — **prevede continuarea politicii de amplasare a forţelor de producţie pe teritoriu, asigurîndu-se dezvoltarea echilibrată în perspectivă a tuturor zonelor, apropierea judeţelor în ce priveşte nivelul producţiei globale pe locuitor şi folosirea resurselor de muncă, sistematizarea şi modernizarea reţelei de localităţi urbane şi rurale, ridicarea gradului general de civilizaţie al tuturor regiunilor ţării".**

Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 pune în faţa statisticii sarcina asigurării informaţiilor necesare cunoaşterii şi analizei înfăptuirii obiectivelor cuprinse în acest document adoptat de Congres, sarcina elaborării unui sistem de indicatori care să permită caracterizarea dezvoltării judeţelor ţării, elaborarea planurilor în profil teritorial, măsurarea decalajelor existente în dezvoltarea economică şi socială a judeţelor ţării.

Alcătuirea unui sistem de indicatori care să răspundă acestor cerinţe, să asigure informaţiile necesare adoptării deciziilor — la nivel naţional şi local — privind dezvoltarea teritorială trebuie să se bazeze pe o serie de principii teoretice şi metodologice.

Un prim principiu se referă la încadrarea sistemului de indicatori în profil teritorial în sistemul general al indicatorilor dezvoltării economiei naţionale. Aceasta înseamnă că la elaborarea lui trebuie să se pornească de la sistemul de indicatori ai dezvoltării economiei naţionale. Ca urmare considerăm că în sistemul de indicatori ai dezvoltării teritoriale ar trebui să se includă următoarele grupe mari de indicatori :

a) **Indicatorii bazei materiale.** În cadrul acestui grup se cuprind indicatori care caracterizează potenţialul tehnico-productiv al judeţului ; fondurile fixe productive existente (total şi pe ramuri) din care puse în funcţiune în ultimul an: investiţii (total şi pe ramuri) ; indicatori ce caracterizează baza materială a reţelei prestatoare de servicii populaţiei (fonduri fixe existente în unităţile de învăţămînt, sănătate, cultură etc.) ; investiţii făcute pentru construcţia de locuinţe şi unităţi social culturale.

b) **Indicatorii potenţialului uman,** care trebuie să asigure informaţii pentru cunoaşterea populaţiei judeţului şi repartizarea ei pe mediul urban şi rural ; populaţia aptă de muncă ; populaţia ocupată şi repartizarea ei pe principalele sectoare de activităţi.

c) **Indicatorii rezultatelor obţinute** în activitatea economică. Pornim de la faptul că indicatorul care exprimă cel mai sintetic rezultatele obţinute la nivelul economiei judeţului este **producţia netă, respectiv contribuţia judeţului la formarea venitului naţional.** Cu toată valoarea ridicată de cunoaştere a acestui indicator este necesară calcularea şi a altor indicatori care exprimă dezvoltarea industrială, dezvoltarea şi modernizarea agriculturii, dezvoltarea reţelei de servicii, etc. Avem astfel în vedere cuprinderea în sistem a indicatorilor care exprimă producţia globală şi netă obţinută în domeniul industrial, agricol, din construcţii şi transporturi ; valoarea brută şi netă realizată din servicii. Caracterizarea riguroasă a dezvoltării în profil teritorial impune **completarea indicatorilor valorici cu indicatori fizici** ca : producţia industrială şi agricolă pe principalele obiective date în folosinţă (numărul locurilor de muncă din unităţile productive ; numărul apartamentelor construite ; numărul sălilor de clasă date în folosinţă ; numărul paturilor din spitalele construite etc.) ; principalele servicii prestate populaţiei.

d) **Indicatorii nivelului de trai** al populaţiei judeţelor. Caracterizarea nivelului de trai al populaţiei impune folosirea unui subsistem de indicatori din care nu pot lipsi indicatori ca: consumul populaţiei — total şi pe principalele produse, veniturile reale şi retribuţia reală, cheltuielile social-culturale ; condiţii de locuit, odihnă şi altele.

Întregul sistem de indicatori specifici dezvoltării în profil teritorial are o mare putere de cunoaştere, deoarece permite analiza unor legităţi de formare şi dezvoltare a fenomenelor sub influenţa repartiţiei teritoriale a muncii, a dezvoltării forţelor de producţie în profil teritorial, a factorilor demografici, a condiţiilor naturale şi altor factori care joacă un rol hotărîtor în diferenţierea teritorială a productivităţii muncii sociale, a eficienţei folosirii fondurilor fixe, a eficienţei investiţiilor etc. Informaţiile furnizate prin sistemul de indicatori specifici dezvoltării în profil teritorial permit o analiză realistă a legăturilor şi proporţiilor economiei naţionale.

Indicatorii cuprinşi în sistem trebuie să asigure **posibilitatea caracterizării eficienţei folosirii potenţialului uman şi material.** În acest sens sistemul trebuie să cuprindă indicatori ca : productivitatea muncii — pe judeţ şi principalele ramuri ; producţia netă şi globală la 1 000 lei fonduri fixe — pe judeţ şi principalele ramuri ; beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe ; cheltuieli la 1 000 lei producţie, etc.

Luarea în considerare a **dimensiunii teritoriale şi a potenţialului uman al judeţelor reprezintă un alt principiu fundamental în construirea sistemului de indicatori teritoriali.** Faptul că judeţele ţării diferă atît din punct de vedere al suprafeţei cît şi al numărului populaţiei impune calcularea indicatorilor — pe locuitor (producţia globală şi netă industrială, agricolă, construcţii, pe locuitor ; investiţii pe locuitor ; valoarea brută şi netă a serviciilor pe locuitor etc.) ; pe persoană ocupată (fonduri fixe pe persoană ocupată ; producţia globală şi netă pe persoană ocupată, etc.) şi pe unitate de suprafaţă în vederea asigurării comparabilităţii indicatorilor în profil teritorial.

Analiza **economiei naţionale ca un sistem teritorial complex constituie un al treilea principiu important al analizei teritoriale.** Acest principiu de mare însemnătate se poate aplica prin următoarele direcţii de analiză :

a) Analiza întregii economii sub forma unui ansamblu de unităţi teritoriale, în care judeţele ţării sînt privite din punct de vedere economic. Aşadar, judeţul este privit ca un organism economic, format în cadrul unor limite bine determinate, care îndeplineşte anumite funcţii ale economiei naţionale, conform repartiţiei teritoriale a forţelor de producţie. Pe această cale, indicatorii bazei materiale, ai potenţialului uman, ai rezultatelor economice şi ai nivelului de trai, analizaţi în profil teritorial, sînt corelaţi cu aceiaşi indicatori utilizaţi în sistemul general al indicatorilor dezvoltării economiei naţionale în ansamblul său.

b) Corelarea analizei statistice în profil teritorial cu principiul analizei de ramură. Un sistem teritorial de ramură se prezintă ca o asociere de întreprinderi de acelaşi tip în ceea ce priveşte caracterul procesului de producţie. Cînd analizăm sub aspect teritorial indicatorii bazei materiale, ai potenţialului uman şi ai rezultatelor obţinute, avem în vedere structura acestora pe unităţi teritoriale, concomitent cu structura pe ramuri a economiei naţionale. Această analiză ne dă posibilitatea să cunoaştem care este gradul de reprezentare al unei ramuri sau alteia în cadrul judeţului, sau cum se distribuie diferitele activităţi din ramurile economice în cadrul unităţilor teritoriale.

c) O altă direcţie de a studia economia naţională ca un sistem teritorial porneşte de la aspectul economico-geografic, adică avem în vedere corelaţia care se stabileşte în procesul de producţie, între condiţiile naturale (geografice) specifice şi forţele de producţie locale. De aici ideea de **zone economice,** care sînt unităţi teritoriale unite prin comunitatea condiţiilor naturale a resurselor şi a modului de specializare a economiei. Zo-

prof. dr. I. CAPANU
lect. univ. dr. P. WAGNER
lect. univ. dr. D. POROJAN

(Continuare în pag. 23)

Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (III)

O ALTĂ ORIENTARE doctrinală în investigarea influenţelor exercitate de monedă în cadrul sistemului economic capitalist este cea a grupului de cercetători de la Universitatea din Chicago, inspiraţi de prof. M. Friedman. În concepţia acestora, ca şi în cea neoclasică, economia capitalistă contemporană formează un sistem stabil, a cărui evoluţie este, în principiu, echilibrată. Potrivit părerilor lui Friedman însă, spre deosebire de neoclasici, fenomenele de dezechilibru ce pot fi observate în mod frecvent în economia capitalistă contemporană provin din creşterea arbitrară a masei monetare ca urmare a subordonării eronate a politicii monetare faţă de obiectivele şi mijloacele manipulării financiare, în manieră keynesiană, a cererii şi ofertei. Friedman susţine caracterul exogen al masei monetare în cadrul sistemului economic, de unde deduce, apoi, rolul esenţial al variaţiilor masei monetare în modificarea ciclului economic. De aici provine şi denumirea de „monetarism" a concepţiei, rolul pe care şi-l asumă de a construi o alternativă teoretică şi pragmatică a keynesismului.

Modelul cu ajutorul căruia Friedman îşi fundamentează concepţia porneşte de la investigarea masei monetare necesare economiei capitaliste. În acest scop, piaţa monetară este divizată în funcţie de cererea a două segmente : populaţia şi agenţii economici. În primul caz, cererea monetară este determinată de regulile generale care guvernează formarea cererii de consum, factori principali fiind consideraţi : mărimea şi regularitatea veniturilor monetare, averea acumulată în formă materială, ritmul modificării preţurilor, sarcinile financiare suportate, gusturi şi preferinţe etc. Consumul individual tinde în mod obiectiv la maximizarea veniturilor neconsumate, dar nu prin reducerea consumului, ci prin optimizarea formelor alternative de plasament a fondurilor.

Funcţia de consum individual, care conţine ca argument mărimea veniturilor monetare, este adaptată apoi şi pentru cazul agenţilor economici, fiind extinsă la nivel macroeconomic. Printr-o prelucrare matematică adecvată, funcţia globală de consum devine şi o expresie a masei monetare necesare pentru realizarea consumului respectiv.[1]) În acest model, masa monetară necesară în economie apare ca cerere monetară reală, adică este rezultatul adaptării comportamentului agenţilor economici şi populaţiei la situaţiile economice descrise de diferite combinaţii ale parametrilor respectivi.

Testarea statistică a modelului a condus pe economist la introducerea unei noi variabile – veniturile permanente.[2]) Noua formulă a modelului învederează că masa necesară este exponenţială în raport cu creşterea în termeni reali a venitului net pe cap de locuitor. Elasticitatea sa este supraunitară ($\delta > 1$) în raport cu venitul net real, şi subunitară ($\gamma < 1$) în raport cu venitul net nominal, şi deci cu nivelul general al preţurilor. De aici, Friedman deduce ca moneda este identică cu averea, cu capitalul real, deoarece şi cererea de monedă şi cea de bunuri, creşte mai rapid ca veniturile.

Modelul transformat este utilizat apoi, într-o lucrare erudită, elaborată, împreună cu A. Schwartz[3]), pentru a verifica comportamentul masei monetare necesare şi cel al masei monetare aflate efectiv în circulaţie, într-un orizont de timp de aproape un secol, pe cazul economiei S.U.A. Concluziile rezultate din testul respectiv sintetizează concepţia monetaristă şi pot fi rezumate astfel : a) variaţiile veniturilor monetare sînt asociate cu modificări ale activităţii economice, preţurilor şi produsului final real ; b) legăturile dintre variaţiile masei monetare şi cele ale principalelor agregate macroeconomice sînt mai stabile decît alte corelaţii unanim recunoscute ; c) impulsul monetar rezultat din excedentul masei monetare afective faţă de necesar se transmite asupra sistemului economic cu un anumit decalaj, variabil în funcţie de condiţii de timp şi loc ; d) instabilitatea monetară este astfel asociată cu instabilitatea economică încît prima poate fi considerată cauza ultimei şi nu invers ; e) gradul de instabilitate economică este un multiplu al gradului de instabilitate monetară.

În aceste condiţii, atenţia analiştilor la Chicago s-a îndreptat asupra mecanismului prin care se multiplică forţa impulsului monetar. După părerea acestora, impactul monetar produce modificarea proporţiei masei monetare utilizate pentru tranzacţii în masa monetară totală, ca urmare a reacţiei agenţilor economici şi populaţiei la posibilităţile de plată suplimentare. Modificarea parametrilor funcţiei de consum global determină ajustarea acestuia la masa monetară existentă şi, după un anumit timp, sporirea investiţiilor şi cheltuielilor de producţie, capabile să înviorează conjunctura. Deşi o emisiune monetară intensă amplifică activitatea economică, peste o anumită limită însă, greu de precizat, efectele pozitive trec în opusul lor, în sensul că inflaţia apărută dezorganizează economia. Această limită a fost demult depăşită, învederează monetariştii, prin aplicarea programelor keynesiene astfel încît efectul exclusiv este inflaţia şi nu creşterea economică. Dată fiind imposibilitatea precizării teoretice a limitei inversării efectului economic al activizării factorului monetar, este preferabilă – se remarcă în doctrina amintită – adoptarea unei reguli mecanice de emisiune care să asigure înscrierea creşterii masei monetare în tendinţa pe termen lung.

Întîrzierea de pînă la un sfert de ciclu cu care se produce reacţia economiei la impactul monetar este explicată de monetarişti prin combinarea mai multor tipuri de efecte. Astfel, în prima fază – se intensifică operaţiunile speculative cu titluri, ale căror cursuri vor creşte, concomitent cu reducerea ratei dobînzii şi dividendelor aferente. În faza a doua, scăderea ratei dobînzii va favoriza acumularea şi investiţiile, intensificînd producţia. Ca urmare cererea de capital se va majora, iar dobînda va reveni la nivelul normal. În faza a treia se va produce o redistribuire a veniturilor, cu efecte suplimentare complexe asupra ratei acumulării şi ritmului investiţiilor. Efectul de redistribuire provine din aceia că rata dobînzii are o componentă „reală", determinată de raportul dintre cererea şi oferta de capital, şi o componentă „premială", determinată de corectitudinea estimării modificărilor viitoare de preţuri. Ea poate amplifica sau stopa ritmurile proceselor materiale.

Concepţia monetaristă privind rolul economic al factorului monetar poate fi privită ca reprezentînd o sinteză de metode

FIŞE

O CALDĂ pledoarie pentru reconsiderarea importanţei agriculturii în sistemul de valori al omului contemporan – sistem dominat de elemente specifice modului de viaţă urban – realizează Teodor Marian *în cartea sa „Glasul pămîntului" apărută recent la* Editura Albatros. *Care sînt implicaţiile, prezente şi de perspectivă, pe care progresul agriculturii le are asupra dezvoltării societăţii ? Agricultura, subliniază autorul, este chemată să asigure resursele de hrană pe care le necesită eradicarea foametei şi a malnutriţiei în toate ţările lumii, sarcină cu atît mai complexă cu cît populaţia globală se află în continuă creştere. Încorporînd, în tot mai mare măsură, realizări de vîrf din ştiinţă şi tehnologie, acest domeniu de activitate socială care prin tradiţie era considerat nereceptiv la noutate, cu un pas în urma dezvoltării de ansamblu a societăţii, vădeşte însemnate resurse de progres. O expresie elocventă a acestei deveniri o constituie însuşi destinul agriculturii româneşti care are la bază concepţia ştiinţifică a partidului nostru privind dezvoltarea acestei ramuri a economiei, problemă căreia autorul îi consacră un spaţiu amplu în volum. Sînt analizate în acest context aspecte ale practicării agriculturii pe teritoriul ţării noastre din cele mai vechi timpuri, elemente referitoare la evoluţia învăţămîntului agricol românesc precum şi implicaţiile pe care saltul calitativ înregistrat în acest domeniu în anii construcţiei socialiste le are asupra creşterii nivelului de trai al ţărănimii, asupra dezvoltării localităţilor rurale, şi progresul întregii economii.*

Din lucrările economice propuse să apară în 1980 (extrase din planurile editoriale)

În Editura Politică :

● *Tudorel Postolache „Interogaţii economice"* ● *Academia „Ştefan Gheorghiu". Colectiv. „Planificarea şi programarea dezvoltării economico-sociale în România"* ● *Colectiv, coordonator Ioan V. Totu. „Coordonatele calitative ale dezvoltării economiei româneşti"* ● *Gheorghe Răboacă „Cointeresarea materială şi creşterea economică în*

și idei clasice și keynesiene. Astfel, ca la școala austriacă sau la I. Fisher, mijloacele de plată sînt considerate ca avînd valoare intrinsecă, fiind capabile să devină capital în sine. Prin această concluzie analiștii de la Chicago sînt însă în contradicție evidentă cu faptele.

Semnificativ pentru modul în care Friedman însuși se raportează la principalele tradiții ale teoriei monetare nemarxiste este un articol apărut în 1970 [4]). În cadrul acestuia, Friedman reanalizează problema modului de orientare a agenților economici în funcție de modificările masei monetare, aducînd o serie de precizări suplimentare. După părerea sa, caracteristica modelelor keynesiene ortodoxe este teza că sub acțiunea monedei elementele producției se modifică numai sub aspect fizic sau „real". În concepția sa reformulată, reacția agenților economici depinde nu pur și simplu de masa monetară în circulație, ci de puterea sa de cumpărare.[5])

Prin prisma acestui model general Friedman reinterpretează teoriile cantitativă și keynesiană tradiționale, subliniind deosebirile dintre acestea și concepția sa.

În teoria cantitativă tradițională indeterminarea conținută de sistemul general este eliminată, arată Friedman, prin introducerea implicită a unei relații suplimentare $Y/P = y_0$, unde y_0 este mărimea fizică a venitului net. Caracteristic concepției clasice, subliniază Friedman, este că presupune pe y_0 ca fiind o mărime exogenă dată, și anume, egală automat cu valoarea maximă posibilă în condițiile utilizării depline a resurselor. În aceste condiții, un eventual dezechilibru monetar de tipul $Ms > Md$ nu poate influența echilibrul proceselor materiale. Efectul dezechilibrului se va localiza exclusiv în sfera monetară, determinînd o creștere a nivelului general al prețurilor după relația : $P = (M. V + M' V') / Q$, unde M, M' reprezintă masa monetară în circulație sub formă de numerar și respectiv de disponibil în conturi, V, V' sînt vitezele de circulație aferente, iar Q este volumul total al tranzacțiilor. În acest mod, Friedman regăsește cunoscuta ecuație a schimbului a lui I. Fischer.

La keynesieni, arată Friedman, mărimea exogenă prin care se elimină indeterminarea sistemului general este introdusă prin relația $P = P_0$, adică prin ipoteza fixității prețurilor. Dacă se admite aceasta relațiile 1)–3) (vezi trimiterea 5) pot determina univoc corelația dintre rata dobînzii și creșterea veniturilor nominale, iar rezolvarea întregului sistem permite calculul creșterii venitului net real în funcție de rata dobînzii. Rezultă că un eventual dezechilibru de tipul $Ms > Md$ poate fi considerat ca o cauză a creșterii în termeni fizici a venitului net.

Problema teoretică fundamentală este însă, arată Friedman, a cunoaște proporția în care creșterea venitului net este produsă de influența masei monetare asupra mărimii sale fizice și de influența acesteia asupra prețurilor în care este exprimată. În legătură cu aceasta, Friedman subliniază că cele două variante teoretice analizate nu oferă nici un indiciu. Pentru a rezolva problema Friedman, introduce două relații suplimentare în model : prima potrivit căreia masa monetară necesară este pusă în funcție de venitul net real și nu nominal și, respectiv, rata dobînzii, iar a doua relevînd că rata dobînzii în fiecare moment este determinată de nivelul său anterior și evoluția în timp a venitului net real. Cu ajutorul noului model Friedman cuantifică efectul variației masei monetare asupra creșterii produsului final exercitat prin stimularea proceselor materiale și respectiv, prin modificarea prețurilor.

Deși însuși Friedman se îndoiește că noul model este suficient de sigur pentru a opera descompunerea canalului de transmitere a impulsului monetar în cele două circuite amintite ca și de exactitatea expresiilor cantitative ale influențelor respective asupra produsului final, această variantă conține sintetic elementele caracteristice ale doctrinei monetariste despre ciclul economic.

Situată în perimetrul unor poziții ideologice care nu ating în nici un caz profunzimea conferită de aplicarea tezelor materialismului dialectic și istoric în cercetarea monetară, contribuția monetariștilor la soluționarea problemei efectelor economice ale monedei contemporane este contradictorie. Pe de o parte, între concepția lor economică generală sintetizată în postulatele și teoretizările privind capacitatea autoregulatoare automată și importanța absolută a monedei ca valoare capitalizată în mecanismul economiei capitaliste contemporane și realitate există un **dezacord evident.** Pe de altă parte, din punct de vedere al cercetării de specialitate, aparatul de investigație pus la punct de către monetariști este deosebit de riguros și sensibil, fiind o metodologie capabilă să descrie ansamblul legăturilor dintre moneda contemporană și economie, indiferent de modul de producție. Cînd acest aparat este utilizat însă pe fondul economiei capitaliste contemporane, toate sau aproape toate aspectele specifice capitaliste ale mecanismului economic în care este integrată moneda sînt evitate. Ca urmare, modele monetariste nu pot fi utilizate nici pentru explicarea riguroasă a funcționării monedei în economia capitalistă nici pentru descrierea mecanismului măsurilor de politică monetară recomandate, fapt observat nu numai de keynesieni, ci și de critici ca J. Tobin și K. Brunner ,aflați în anturajul lui Friedman însuși.

Silviu CERNA
Timișoara

[1]) Modelul său general este $M/P = f(r_b\ r_e\ ; 1/P.\ dP/dt\ ;\ w\ ;\ Y/P\ ;\ u\ :)$ — unde variabilele în ordinea lor, au următoarea semnificație : masa monetară necesară, rata dobînzii la obligații, rata veniturilor nominale la acțiuni, ritmul modificării prețurilor, averea deținută în formă materială, venitul net real și ansamblul factorilor care determină gusturile.

[2]) Prin prelucrări și ajustări empirice modelul menționat devine : $M/N.\ P = \gamma\ (Y/N.\ P)^{\delta-2}$, în care γ și δ sînt parametrii estimabili stitistic, iar variabilele, în ordinea lor, au următoarea semnificație : masa monetară pe cap de locuitor necesară, numărul populației, nivelul general al prețurilor și venitul net pe cap de locuitor, în termeni reali.

[3]) Friedman M., Schwartz A., „A Monetary History of the United States, 1867—1960", (Princeton, 1963).

[4]) Friedman M., „A Theoretical Framework for Monetary Analysis", Journal of Political Economy (mart., apr., 1970)

[5]) În aceste condiții, mecanismul acțiunii monetare constă într-o combinație de factori „reali" și „nominali", sintetizați în următorul model : 1) $C/P = f(Y/P,\ r)$; 2) $I/P = g(r)$; 3) $Y/P = C/P + I/P$ sau $S/P = (Y - C)/P = I/P$; 4) $Md = P \cdot l(Y/P,\ r)$; 5) $Ms = h(r)$; 6) $Md = Ms$.

Relațiile 1)—3) descriu echilibrul economic general. Relația 1) învederează că mărimea fizică a consumului este dependentă de mărimea fizică a venitului net și de rata dobînzii ; în relația 2) mărimea fizică a investițiilor este dependentă de rata dobînzii, iar relația 3) conține condiția de echilibru a proceselor materiale. Relațiile 4)—6) descriu subsistemul monetar. După relația 4), masa monetară necesară este determinată de nivelul general al prețurilor, mărimea fizică a venitului net și rata dobînzii. Relația 5) exprimă regula adoptată în emisiunea monetară faptică, iar relația 6) exprimă condiția de echilibru monetar ca egalitate între masa monetară în circulație și cea necesară.

socialism ● *Colectiv. Institutul de economie socialistă. „Evoluția structurilor economice ale României în condițiile revoluției tehnico-științifice"* ● *Ion Cămășoiu — „Investițiile și factorul timp. Preocupări și experiențe românești"* ● *Nicolae Belli, „Valorificarea resurselor naturale în concordanță cu cerințele creșterii economice în România"* ● *Colectiv, coordonatori : Barbu Petrescu și Ludovic Tövissi — „Probleme ale accelerării creșterii productivității muncii"* ● *Colectiv. Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri. Coordonatori : Decebal Urdea și Alexandru Șesan „Instrumentele valorice în economia planificată a României"* ● *Academia „Ștefan Gheorghiu", P. Ștefănescu „Brain-Drain-exodul creierelor"* ● *Gheorghe Tănăsescu și Gheorghe Petér. „Renta funciară diferențială și politica agrară în R. S. România"* ● *Nită Dobrotă. „Reproducția în țările capitaliste"* ● *Paul Tănase Ghiță „Situația economică și social-politică a oamenilor muncii din țările capitaliste dezvoltate"* ● *Institutul de economie socialistă. „Căi și modalități de creștere a eficienței economice a investițiilor"* ● *Dumitru Tudorache. „Mecanismul finanțării și creditării unităților agricole socialiste"* ● *Mircea Boța — „Bazele echitabile și stimulative ale repartiției socialiste"* ● *Academia „Ștefan Gheorghiu". Al. Sobaru „Strategia dezvoltării și mecanismul conducerii planificate în R. S. România"* ● *V. Ticovscki, V. Mitea, I. Dănescu „Transferul internațional de tehnologie și dezvoltarea economică"* ● *Ioan Georgescu, L. Lachs „Planificarea și dezvoltarea produselor noi".*

În Editura Academiei :

● *V. Anghelescu, Al. Deteșan, E. Hutira „Contracte comerciale în ternaționale* ● *C. M. Drăgan „Calculația costurilor"* ● *Institutul de economie socialistă. „Economia mondială : Orizont 2000"* ● *Dimitrie Toma. „Plățile fără numerar în România"* ● *Constantin Băiloiu „Evoluția economică și creșterea demografică"* ● *Aurel Iancu (sub redacția) „Resursele și structura industriei — elemente metodologice și de analiză economică".*

FIȘE

În Editura Științifică și Enciclopedică :

● *Paul Bran. „Decizia financiară în unitatea economică socialistă"* ● *Eugen Dijmărescu. „Preferințe vamale în comerțul internațional"* ● *Ion Dodescu „Modelarea sistemelor de operare"* ● *Gheorghe Mașala și Șerban Raicu „Transportul feroviar. Funcționare, dezvoltare, eficiență"* ● *Ionel Dumbravă. „Producția netă și conducerea unităților economice"* ● *Aurel Vijoli „Din prefacerile sistemului bănesc și de credit. Participant și observator".*

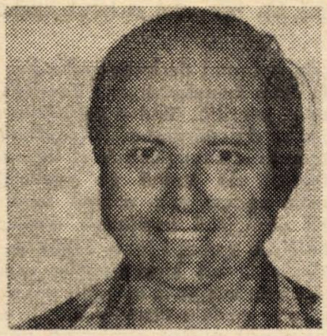

CONVORBIRI ECONOMICE cu

Hayward ALKER

profesor la Institutul de tehnologie din Massachussetts (S.U.A.)

Perspectivele modelelor globale

— În ce constă utilitatea aplicării metodelor matematice în studierea relațiilor internaționale?

— *În primul rînd aș vrea să fac o distincție între metodele matematice cu ajutorul cărora se studiază laturile cantitative și cele cu ajutorul cărora se studiază laturile calitative ale fenomenelor. În domeniul statisticii relațiilor internaționale există o activitate considerabilă consacrată măsurării și analizării cauzelor și consecințelor unor fenomene cum sînt gradul de cooperare, gradul de conflict, relațiile dintre variabilele economice și cele politice, caracteristicile socio-economice ale populației etc. Există cîteva studii statistice cantitative valoroase privind relațiile internaționale, în care abordarea statistică a fost foarte utilă prin aceea că este mai sistematică în raport cu evidența empirică și corelațiile sale. Cel de al doilea domeniu de studiu matematic este cel legat de aspectele calitative. În acest domeniu există o bogată activitate de cercetare în ce privește, de exemplu, teoria jocurilor sau unele modele globale care explorează aplicarea unor metode calitativ-deductive asociate de regulă cu calculul. În acest domeniu cercetarea n-a avut întotdeauna o fundamentare suficientă pe fapte, dar a fost utilă pentru explorarea implicațiilor anumitor idei, fenomene sau tendințe, ca de exemplu cursa înarmărilor. Este vorba, de exemplu, de studierea interacțiunii dintre națiuni din punct de vedere al comportamentului de răspuns la o amenințare, reală sau închipuită, din partea altora.*

— Ce impresii aveți de pe urma colaborării cu oamenii de știință români ?

— *Am redactat împreună cu profesorul Mircea Malița o carte privind abordarea matematică a organizațiilor internaționale, participînd și eu cu o comunicare la acest volum. Oamenii de știință români fac parte din comitetele de lucru ale Asociației internaționale de științe politice, în special din comitetul de cercetare a metodelor cantitative și matematice, al cărui președinte sînt în momentul de față. Există o bogată participare reciprocă cu comunicări la diverse lucrări, ca și la manifestări științifice. Sper să avem o asemenea reuniune în acest an în România pe tema cercetării matematice a evitării războaielor, învățînd mai eficient din experiența trecută. Un stimulent în această direcție a venit din partea proiectului „Învățarea" de sub egida Clubului de la Roma, la elaborarea căruia a participat activ și o echipă românească. Propunînd organizarea reuniunii amintite am ținut seama de o serie de idei din acel raport. Sperăm de asemenea să organizăm aici o masă rotundă pe tema cercetărilor asupra păcii, sub egida Asociației internaționale de științe politice. În cadrul acestei Asociații oamenii de știință români — dintre care aș menționa pe profesorul Ioan Ceterchi — au fost foarte activi și se bucură de o bună apreciere.*

Există de asemenea o legătură intelectuală între Institutul de tehnologie din Massachussetts (M.I.T.) la care predau eu, și școala românească de lingvistică și poetică matematică. Apreciem foarte mult, de exemplu, activitatea profesorului Solomon Marcus de aplicare a unor formalizări de tip Chomsky, activitate care mi se pare extrem de promițătoare pentru cercetările viitoare asupra posibilităților și limitelor sistemelor politice. Schimbul de experiență în acest domeniu mi se pare de aceea foarte viabil. Aș dori să menționez de asemenea contribuția cercetătorilor grupați în jurul Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării de la București. Acest centru a organizat o serie de conferințe interesante care au reunit la București personalități științifice de prim rang, elaborînd totodată o serie de lucrări larg răspîndite în lume între oamenii de știință — destul de numeroși — interesați în abordarea matematică a relațiilor internaționale și a problemelor globale.

— În ultimii ani modelele globale s-au bucurat de o atenție susținută pe plan internațional. Care considerați că sînt performanțele și limitele lor ?

— *Ar trebui mai întîi să fiu loial față de un alt profesor de la M.I.T., și anume Jay Forrester, părintele primelor modele globale, sau mondiale cum le numește el, modele care cel mai adesea sînt atribuite lui Dennis Meadows și echipei sale. Forrester a scris cartea sa „World Dynamics" — în care a prevăzut principalele idei din studiul lui Meadows — cu un an sau doi înainte de a apare „Limitele creșterii". Cred că modelele mondiale elaborate la M.I.T. au avut un rol important prin aceea că au atras atenția asupra problemelor ecologice, a limitelor ținînd de mediul înconjurător, care sînt globale, ca și asupra posibilității epuizării unor resurse. Ele au catalizat dezvoltarea conștiinței pe care o avem acum cu toții asupra problemelor și limitelor resurselor energetice, asupra caracterului finit al resurselor Pămîntului, asupra interdependenței sistemelor sale ecologice.*

Făcînd aceste aprecieri favorabile asupra lucrărilor lui Forrester și Meadows, trebuie să subliniez și unele limite ale modelelor mondiale. Dar apariția lor, grație și unei eficiente campanii de promovare, a reprezentat un eveniment care a cristalizat conștiința omenirii asupra unor probleme reale.

Tradiția modelelor globale este însă mai largă decît cea a abordărilor din modelele mondiale de tipul celor ale lui Forrester și Meadows. Critica la adresa modelelor acestora din urmă, făcută de Hopkins, Sam Cole și alți cercetători asociați cu „grupul Sussex", a adus într-un sens la suprafață diferențele ideologice dintre autorii modelelor globale, caracterizați de un pesimism malthusian, și teoreticienii marxiști și liberali ai economiei politice, potrivit cărora putem fi relativ optimiști privind capacitatea activităților umane de a modifica, adapta, elabora noi tehnologii pentru a soluționa noi probleme, a descoperi noi resurse, a utiliza mai eficient resursele existente, pentru a soluționa problemele demografice, fără a recurge la soluții malthusianiste.

Existau deci argumente puternice în favoarea unor noi strădanii de a determina care din cele două abordări conține mai mult adevăr privind capacitatea sistemelor social-umane de a soluționa problemele rezultate care se ridică, fără consecințe dezastruoase. Criticii citați au arătat — și într-un sens Forrester și Meadows au anticipat aceasta — că pot fi elaborate alte modele care să fie plauzibile și care să se bazeze pe o atitudine mai optimistă privind posibilitățile tehnologiei. Mai mult decît atît, ei au îmbunătățit estimația empirică a parametrilor acestor modele, ceea ce a fost foarte dificil. Studiul lui Meadows a fost o lucrare științifică serioasă, după părerea mea, în tradiția lor de analiză. Ei au încercat să se bazeze mai mult pe fapte, totuși circa 90% din parametrii-cheie nu sînt estimați foarte adecvat iar relațiile în toate modelele globale sînt foarte complexe. În aceste cazuri nu avem estimații bune de tip econometric ale parametrilor din model, nu știm exact care este structura acestor modele. De aceea — deși cercetători ca cei din „grupul Sussex" au realizat o critică foarte atentă sub raportul informației economice disponibile, iar oameni ca Mesarović și Pestel au reușit să fundamenteze mai bine din punct de vedere economic eforturile lor de modelare globală, așa cum au făcut dealtfel și cercetătorii japonezi este încă de parcurs un drum lung pînă la obținerea unor previziuni sau măcar proiecții foarte adecvate.

Există și o altă linie de dezvoltare care merge mai departe și este optimistă din punct de vedere tehnologic. Într-o asemenea orientare se încadrează grupul Bariloche care a elaborat un model global latino-american. El este axat mai ales în direcția unei planificări normative și a arătat teoretic posibilitatea unei orientări în direcția satisfacerii trebuințelor umane de bază, ca o prioritate a dezvoltării globale. Acest model cred că a adus o contribuție de preț la lărgirea discuției științifice privind diferitele căi posibile de dezvoltare. Ei au încercat să facă estimații economice corecte, dar ei știu — și din acest punct de vedere au fost mai modești cel puțin decît Forrester și Meadows — că prin utilizarea unor modele complexe nu se pot obține predicții foarte bune a ceea ce urmează să se întîmple peste 50, sau 100 de ani. Este nevoie de serii istorice pe sute de ani și noi nu dispunem de asemenea date. Ei au fost mai modești în previziunile lor, n-au încercat să includă totul în modelul lor, așa cum pretindeau că au făcut Forrester și Meadows. Ei au oferit o viziune mult mai optimistă asupra posibilităților (cel puțin teoretice) de dezvoltare orientată spre satisfacerea trebuințelor umane de bază în următorii 20 sau 30 de ani.

Cred însă că trebuie înțeles — chiar dacă modele de tip Bariloche arată că este posibil din punct de vedere teoretic să fie realocate munca și capitalul, în diferite societăți, spre satisfacerea trebuințelor umane de bază și prevenirea dezastrelor prezise de Forrester și Meadows — că aceste modele cu orientare economică au lăsat deoparte factorii politici. Un asemenea factor politic îl reprezintă cursa înarmărilor, miliardele de dolari cheltuite anual în lume în scopuri militare. Aceasta reprezintă o cauză esențială pentru care politica nu este orientată spre dezvoltare.

Problema reală care se pune acum în modelarea globală ca un instrument de prognoză care să clarifice posibilitățile viitoare este integrarea unor factori politici semnificativi cum sînt cheltuielile militare într-un tip de modele orientate spre planificare economică. Pentru a fi bine realizată aceasta va trebui să se bazeze pe o evaluare realistă a dificultăților politice interne și a interrelației dintre cheltuielile militare sporite și prioritățile interne. Există uneori o tendință de a cheltui mai mult în scopuri militare și de a justifica aceasta printr-o amenințare internațională nereală. Astfel există citeodată o interacțiune între considerente politice interne și problemele internaționale. De aceea avem încă un drum lung de parcurs pentru a înțelege procesele economico-politice complexe în interacțiunea lor reciprocă.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Analiza dezvoltării în profil teritorial a economiei naţionale

(Urmare din pag. 19)

nele, în general, nu au limite administrative şi pot cuprinde teritoriul mai multor judeţe, în funcţie de condiţiile economico-geografice. O zonă economică este în foarte multe cazuri influenţată de condiţiile geografice, cum sînt de exemplu cazurile cînd se delimitează zonele care au în vedere dezvoltarea turismului. În cazul cînd în zona economică predomină producţia cu o localizare impusă de condiţiile naturale (de exemplu în zonele unde predomină industria extractivă, producţia globală sau activitatea turistică), această legătură va atinge un grad mai însemnat, spre deosebire de alte zone unde legătura este mult mai redusă.

Deci, analiza dezvoltării teritoriale a economiei, deşi porneşte de pe poziţiile economiei naţionale în ansamblul ei şi ale structurii pe ramură, trebuie neapărat să ţină cont de influenţa factorilor naturali.

Indiferent de calea prin care analizăm complexul economiei naţionale ca sistem al unităţilor teritoriale de producţie, sarcina acestei analize este, în ultimă instanţă, de a depista legităţile tipice de dezvoltare ale întregului sistem. Unităţile teritoriale (judeţele) se deosebesc între ele prin particularităţile condiţiilor lor naturale, prin specializarea producţiei şi altele. Dar un judeţ nu poate fi privit ca un organism economic de sine stătător. În cadrul lui nu există o legătură cantitativă nemijlocită între podusul nou creat, acumulare şi consum, deoarece, echilibrul şi corelaţiile dintre aceşti indicatori nu pot fi stabilite decît la scara întregii economii naţionale. De asemenea, ritmurile dezvoltării economice a judeţelor depind atît de factorii teritoriali cît şi de factorii ce acţionează le nivelul economiei naţionale. Cu alte cuvinte, cînd analizăm un judeţ nu trebuie să-l privim ca o unitate economică independentă, ci trebuie să insistăm asupra locului acestuia în cadrul distribuirii teritoriale a forţelor de producţie asupra gradului în care legăturile economice interjudeţene participă la optimizarea proporţiilor reproducţiei socialiste, asupra contribuţiei fiecărui judeţ la formarea indicatorilor prin care se analizează economia naţională în ansamblul ei.

Economia naţională privită ca **un sistem teritorial complex, impune ca indicatorii calculaţi în profil teritorial să satisfacă cerinţele agregării în indicatori macroeconomici.** Acest principiu presupune elaborarea indicatorilor după o concepţie şi metodologie unitară la toate trepte activităţii economico-sociale şi posibilitatea calculării indicatorilor macroeconomici nu numai prin agregare pe verticală ci şi pe orizontală.

Analiza sistemică a economiei naţionale în profil teritorial porneşte de la ideea centrală că structura este baza de construire a oricărui sistem. Pentru aceasta este necesar, în cadrul analizei, să sesizăm structurile interne profunde ale sistemului, esenţa relaţiilor, adică a legăturilor de reciprocitate care se formează între diferitele elemente componente ale sistemului.

Una din sarcinile importante ale analizei sistemice a economiei naţionale în profil teritorial, este de a găsi o metodologie de cercetare corespunzătoare, cu ajutorul căreia să descoperim tendinţe de funcţionare a sistemelor teritoriale prin metode statistice de modelare şi analiză a factorilor. De la început precizăm că instrumentul cel mai eficace de analiză îl constituie alcătuirea unor **balanţe interjudeţene** cu ajutorul cărora putem face o analiză a întregului sistem teritorial. În lipsa acestora, considerăm că aparatul metodologic, de analiză în profil teritorial trebuie orientat spre indicatorii care studiază diferitele laturi ale sistemului teritorial al economiei, cum ar fi : **indicatori de analiză ai statisticii comparate ; indicatori ce măsoară locul ocupat de judeţe în cadrul sistemului teritorial al economiei naţionale ; indicatori de analiză structurală ; indicatori ce măsoară dependenţa şi independenţa dintre factori şi indicatori ce analizează eficienţa elementelor componente ale sistemului.**

Indicatorii cuprinşi în sistem trebuie să ofere posibilitatea ierarhizării judeţelor după nivelul dezvoltării economico-sociale. Conform acestui principiu înseamnă că pentru stabilirea locului pe care-l ocupă fiecare judeţ în dezvoltarea economico-socială generală a ţării, este necesar ca din sistemul de indicatori ai judeţului să se aleagă cei mai semnificativi, cu o mare putere de cunoaştere ; pe baza lor se poate analiza raportul dintre dezvoltarea fiecărui judeţ şi dezvoltarea de ansamblu a economiei, precum şi tendinţele şi modificările intervenite în decursul unei perioade. Pentru a satisface aceste cerinţe considerăm că trebuie să selectăm şi să comparăm în principal nivelul următorilor indicatori : producţia netă (venitul naţional) pe locuitor ; producţia netă pe persoană ocupată în activitatea productivă ; fonduri fixe productive pe locuitor şi pe persoană ocupată în activitatea productivă ; proporţia producţiei industriale a judeţului în producţia industrială a ţării ; producţia globală pe locuitor provenit din industrie, agricultură, construcţii, transporturi, servicii şi alte ramuri ; producţia industrială pe locuitor şi persoană ocupată în industrie; producţia agricolă pe un locuitor şi pe o persoană ocupată în agricultură; numărul cadrelor didactice şi al elevilor la 1 000 locuitori; numărul cadrelor medico-sanitare la 1 000 locuitori; numărul locurilor sălilor de spectacole la 1 000 locuitori ; suprafaţa locativă pe locuitor din mediul urban ; numărul abonamentelor radio şi televiziune la 1 000 familii ; lungimea căilor ferate şi drumurilor la 100 km^2 etc.

Compararea acestor indicatori cu media pe ţară, pe de o parte şi cu nivelurile de dezvoltare în fiecare judeţ, pe de altă parte, pune în evidenţă aspecte importante ale nivelului de dezvoltare a judeţelor, apropierea sau decalajele dintre acestea, dintre acestea şi nivelul general al dezvoltării ţării.

În scopul realizării unei aprecieri a dezvoltării unui judeţ, a locului său în cadrul economiei, concentrînd elementele variate ale sistemului de indicatori ca şi ale unei astfel de comparaţii, considerăm că se impune folosirea **unui indicator general care să se determine pe baza principalilor indicatori medii menţionaţi mai sus şi în funcţie de care să se ierarhizeze judeţele ţării după nivelul de dezvoltare economico-socială.** Cel mai frecvent în studiile privind determinarea locului ocupat de un judeţ în sistemul teritorial al economiei naţionale, sînt utilizate rangurile care sînt mărimi de ordine ce nu ţin seama de conţinutul şi forma de exprimare a indicatorilor. Deoarece pentru ierarhizarea reală a judeţelor trebuie să analizăm un mare număr de indicatori şi implicit să calculăm ranguri pentru fiecare indicator, se impune folosirea unui indicator general care poate fi rangul mediu ($\bar{r}j$) sau suma rangurilor (Σrig) calculate pe baza indicatorilor în funcţie de care se analizează dezvoltarea judeţelor. Odată calculat, rangul mediu sau suma rangurilor, judeţele se pot ierarhiza cu un mai mare grad de realism după nivelul de dezvoltare economico-socială. Pe baza rangurilor medii calculate pentru fiecare an din perioada analizată se pot desprinde modificările intervenite în dezvoltarea judeţelor, apropierea nivelurilor de dezvoltare, respectiv decalajele dintre judeţele ţării.

Concluziile desprinse din analiza ierarhizării judeţelor pe baza rangurilor sînt în mare măsură condiţionate pe de o parte de stabilirea corectă a indicatorilor utilizaţi, iar pe de altă parte de alegerea judicioasă a indicatorilor care stau la baza determinării rangului mediu. La stabilirea rangului mediu nu pot fi folosiţi toţi indicatorii menţionaţi, ci este necesar să se ia în calcul indicatorii cei mai reprezentativi. Din cadrul acestora, în nici un caz nu pot lipsi principalii indicatori care pun în evidenţă potenţialul economic, venitul naţional, producţia industrială şi agricolă pe locuitor, productivitatea muncii, veniturile de transport, telecomunicaţii, învăţămînt, cultură şi sănătate.

Cînd analizăm economia naţională în contextul diviziunii teritoriale a muncii, apare necesitatea studierii ei sub influenţa factorului structural, care la rîndul lui este condiţionat atît de particularităţile teritoriale — rezultat al diviziunii teritoriale a muncii — cît şi de particularităţile economiei naţionale în ansamblul ei — rezultat al diviziunii sociale a muncii. Factorul structural, deşi nu este un factor de producţie, constituie o cauză a diferenţelor care apar între judeţe cu privire la productivitatea muncii şi la alţi indicatori ai eficienţei producţiei sociale. Structura teritorială, economică şi de ramură, joacă un rol important în analiza fenomenelor şi proceselor social-economice la nivelul macroeconomic, dar pentru a surprinde această influenţă trebuie găsită o metodologie adecvată, care să nu se limiteze la aplicarea unor metode elementare de analiză comparativă, impunîndu-se tratarea sistemică a economiei naţionale, pe elementele ei structurale. Pentru aceasta, factorul structural trebuie privit ca o combinare liniară a factorilor de producţie (forţa de muncă, mijloacele de producţie şi condiţiile naturale).

Aplicarea principiilor menţionate în calculele şi analizele teritoriale asigură obţinerea informaţiilor necesare cunoaşterii şi analizei dezvoltării economice a judeţelor ţării, alcătuirea planurilor de dezvoltare în profil teritorial şi implicit cunoaşterea modului cum se înfăptuiesc obiectivele şi sarcinile care decurg din Programul directivă privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial.

PROGRAMUL P.C.R. DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN ETAPA FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Cu acest număr reluăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

ÎN DECURSUL EXISTENȚEI SALE, societatea omenească a cunoscut un lung proces de dezvoltare de la inferior la superior. În cadrul acestui proces, trecerea de la capitalism la socialism reprezintă o necesitate obiectivă, determinată de **agravarea contradicției fundamentale a capitalismului,** contradicția dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor muncii. Pe fundalul acestei contradicții, relațiile de producție capitaliste încetează să mai corespundă caracterului și nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, devin tot mai mult o frînă a dezvoltării lor.

Rezolvarea contradicției dintre relațiile de producție burgheze, perimate, și caracterul social al forțelor de producție determină necesitatea obiectivă a înlocuirii relațiilor de producție capitaliste cu relații de producție socialiste, noi, care să deschidă cîmp liber de dezvoltare forțelor de producție. Această înlocuire nu se înfăptuiește spontan, de la sine, ci prin revoluția socialistă, ale cărei forțe materiale și spirituale sînt create de însăși orînduirea capitalistă. **Prin revoluție socialistă se înțelege procesul prin care clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, sub conducerea partidului ei revoluționar, cucerește puterea politică și înfăptuiește transformări radicale în toate domeniile vieții social-economice, lichidează vechile relații de producție capitaliste, exploatarea omului de către om și crează noi relații de producție, socialiste.** Căile și formele revoluției socialiste depind întotdeauna de condițiile concret istorice ale fiecărei țări.

Relațiile de producție socialiste se caracterizează prin aceea că sînt **relații de colaborare și întrajutorare tovărășească bazate pe un nou tip de proprietate, proprietatea obștească, socialistă asupra mijloacelor de producție** sub cele două forme ale sale, a întregului popor (de stat) și de grup (cooperatistă). Ambele exclud orice formă a exploatării omului de către om și fac ca forța de muncă să nu mai fie o marfă. În socialism, noua calitate a membrilor societății, de proprietari socialiști uniți, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii lor, asigură garantarea materială a dreptului la muncă pentru toți cetățenii și, totodată, îndatorirea pentru toți cetățenii apți de muncă să contribuie prin activitatea lor la progresul general al țării. Pe baza proprietății socialiste, **economia națională capătă un caracter unitar și este condusă planificat** în scopul ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Repartiția bunurilor și serviciilor de consum se face după un criteriu unic — cantitatea și calitatea muncii personale, prestată în producția socială.

Prin natura sa, **proprietatea socialistă** asupra mijloacelor de producție face ca inițiativa economică să aparțină oamenilor muncii, iar trăsătura fundamentală a organizării vieții social-economice să o reprezinte democratismul economic socialist.

Relațiile de producție socialiste favorizează aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, impulsionează progresul rapid al întregii economii naționale, ridicarea nivelului de cultură și conștiință al tuturor oamenilor muncii, constituie premisa materială a asigurării deplinei eliberări sociale și naționale a fiecărui popor. Drept urmare, asigură **superioritatea socialismului** asupra capitalismului în toate domeniile vieții social-economice.

În condițiile actuale, prin victoriile obținute de țările socialiste în toate domeniile de activitate, sporește neîncetat prestigiul și influența acestora pe arena mondială, demonstrînd tot mai profund virtuțile acestei orînduiri, caracterul ei liber de exploatare, umanitar.

Făurirea economiei socialiste unitare în România

ÎN ȚARA NOASTRĂ, revoluția socialistă a fost determinată în esență de contradicțiile acumulate în perioada dezvoltării capitalismului. Partidul Comunist Român, analizînd condițiile interne și externe favorabile procesului revoluționar, create în anii premergători celui de al II-lea război mondial și accentuate la extrem în perioada dictaturii militaro-fasciste, a declanșat și înfăptuit la 23 august 1944 revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. În perioada următoare insurecției, clasa muncitoare, întărind unitatea rîndurilor sale, unind în jurul ei celelalte forțe democratice, sub conducerea P.C.R., a desfășurat cu succes bătăliile revoluționare pe calea democratizării țării, a progresului economic și social. A fost instaurat la 6 martie 1945 primul guvern revoluționar democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc. S-au înfăptuit ample reforme economice și sociale ; a avut loc reforma agrară din martie 1945, etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit etc. O importanță deosebită, pentru transformările revoluționare din această etapă, a avut-o **Conferința Națională a Partidului din octombrie 1945,** care a elaborat programul transformărilor democratice, trasînd ca obiectiv principal pentru refacerea economică și progresul general al societății **trecerea la industrializarea țării.**

Pe fundalul cuceririlor revoluționar-democratice înfăptuite după 23 August 1944 s-au creat condițiile pentru trecerea la **revoluția socialistă. Desăvîrșirea cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu celelalte pături de oameni ai muncii la 30 decembrie 1947, și înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție au marcat victoria revoluției socialiste în țara noastră, intrarea într-o epocă istorică nouă, epoca construcției socialiste în România.**

În anii care au trecut de la cucerirea puterii politice, societatea noastră a parcurs în dezvoltarea sa mai multe etape istorice. **În perioada 1948—1965 a fost realizată economia socialistă unitară, generalizarea relațiilor de producție noi în întreaga economie.** În această perioadă, sub conducerea Partidului Comunist Român, au fost lichidate treptat relațiile de producție bazate pe proprietatea privată și înlocuite cu relații de producție socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării forțelor de producție.

În cadrul măsurilor P.C.R. de construire a socialismului **locul central l-a ocupat politica de industrializare a țării,** de creare a bazei tehnico-materiale a socialismului. Prin prevederile lor, planurile de dezvoltare planificată a României în perioada 1951—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.

Înfăptuirea politicii științifice a Partidului Comunist Român de făurire a economiei socialiste unitare a avut drept rezultat **victoria deplină și definitivă a socialismului pe pămîntul României.** Aceasta s-a înfăptuit **în cursul cincinalului 1961—1965** odată cu încheierea cooperativizării agriculturii. Prin victoria deplină a socialismului, economia României a devenit o **economie socialistă unitară, relațiile de producție socialiste generalizîndu-se în întreaga economie, principiile socialiste afirmîndu-se în toate domeniile vieții sociale.** Structura socială a țării cuprinde clase și categorii sociale cu interese fundamentale comune. Baza politică a societății o formează puterea poporului exercitată prin intermediul statului socialist. **Forța politică conducătoare o reprezintă Partidul Comunist Român.**

Anii 1966—1970 reprezintă etapa consolidării construcției socialiste și a bazei tehnico-materiale a țării. În această perioadă partidul a pus un accent deosebit pe dezvoltarea ramurilor industriei moderne, pe dezvoltarea activității de cercetare

și pe introducerea în întreaga economie a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, pe amplasarea armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial, pe perfecționarea pe baze științifice a organizării și conducerii vieții economico-sociale pentru dezvoltarea și perfecționarea relațiilor noi de producție și lărgirea democrației socialiste.

Realizarea cu succes a obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R. a creat premisele trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a țării, **etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în România.**

Principalele direcții de dezvoltare și progres economic în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 1990

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă **o etapă superioară de maturizare a orînduirii socialiste** din țara noastră. Ea are un conținut economic și social distinct față de etapele anterioare. Se bazează pe realizările etapelor anterioare, fără să fie o simplă prelungire a acestora; acum socialismul se maturizează pe propria lui bază economică, **accentul fiind pus pe latura calitativă a perfecționării forțelor și relațiilor de producție, a suprastructurii socialiste.** Caracterizînd această etapă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., sublinia că în cadrul ei se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă și unitară a forțelor de producție, a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, se realizează o concordanță tot mai deplină între relațiile de producție și forțele de producție.

Elementele esențiale care definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate sînt : **dezvoltarea și perfecționarea în ritm rapid a forțelor de producție prin promovarea largă și consecventă a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, repartizarea teritorială, rațională a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale de producție, a organizării planificării și conducerii economiei naționale, ridicarea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, adîncirea democrației socialiste, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste, dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii, formarea unei înalte conștiințe socialiste a tuturor membrilor societății noastre.**

Edificarea societății socialiste **multilateral dezvoltate în România a început odată cu trecerea la realizarea sarcinilor cincinalului 1971—1975** și va dura cîteva cincinale. Prin făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră se vor crea premisele **trecerii României la comunism.**

Congresul al XI-lea al partidului a elaborat, în toată complexitatea lor, direcțiile în care trebuie acționat pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceste direcții sînt expuse în **„Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism"**, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În conformitate cu prevederile Programului Partidului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se va acționa în următoarele **direcții :**

1. Dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei agriculturii și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane, repartizarea lor judicioasă pe întregul teritoriu al țării, astfel încît să se creeze o economie avansată modernă, de înalt nivel tehnic și de mare productivitate și eficiență.

2. Progresul susținut al științei și instrucției publice, impulsionarea activității de cercetare în toate sectoarele, știința devenind într-o măsură tot mai însemnată o forță nemijlocită de producție.

3. Creșterea într-un ritm susținut a întregii economii pe baza unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) astfel încît să se asigure atît progresul multilateral al societății, cît și creșterea nivelului de trai, a civilizației întregului popor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

4. Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile sociale de producție.

5. Vor avea loc mutații în structura socială a țării care vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, la o mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor.

6. Intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative, de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

7. Dezvoltarea democrației socialiste, care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest sens, se va lărgi și perfecționa cadrul organizatoric de participare activă și eficientă a tuturor oamenilor muncii și îndeosebi a celor care lucrează nemijlocit în producție la conducerea societății. Va crește aportul direct al clasei muncitoare la conducere.

8. Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de nivelul țărilor industriale dezvoltate.

9. Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Se va intensifica participarea României la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană.

Toate aceste direcții dau **orientarea calitativă a dezvoltării,** stabilesc liniile generale ale strategiei dezvoltării pe o perioadă lungă de timp. În procesul realizării lor, prin planurile cincinale se detaliază, sarcinile fiecărei perioade, modul concret de conturare a direcțiilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Remarcabilele realizări ale cincinalului 1976—1980 reprezintă prima etapă a transpunerii în viață a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Ele sînt totodată, premisa consolidării mai puternice a modului de producție socialist în țara noastră. Congresul al XII-lea al partidului, prin documentele programatice adoptate, a stabilit obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990. **Obiectivul fundamental al viitorului cincinal** îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Prin înfăptuirea prevederilor noului cincinal se va accelera dezvoltarea țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și al organizării societății, asigurîndu-se creșterea venitului național pe locuitor, ridicarea calității vieții, a gradului general de civilizație al poporului. **România va depăși, în acest cincinal, stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă mediu dezvoltată.**

În concordanță cu obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985, **Congresul al XII-lea a stabilit noile aspecte calitative ale principalelor direcții de acțiune în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.** În acest sens accente deosebite cad pe lărgirea bazei proprii de materii prime și energie; accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de pelucrare avansată și mici consumatoare de energie ; creșterea rolului științei, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței ; perfecționarea conducerii unitare pe baza planului național unic, concomitent cu întărirea autoconducerii și autogestiunii economice ; creșterea continuă a bunăstării întregului popor și crearea unei noi calități a vieții.

Pentru a asigura în continuare perspectiva clară a dezvoltării economico-sociale a țării, Congresul al XII-lea a hotărît ca în cursul cincinalului 1981—1985 să se elaboreze Programul partidului pînă în anul 2000 sau 2010. Noul Program, pornind de la faptul că **în deceniul următor țara noastră va realiza în linii mari sarcinile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.,** va trebui să traseze căile și direcțiile consolidării societății socialiste multilateral dezvoltate și ale trecerii treptate la construcția comunismului în România.

Complexitatea sarcinilor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate fac obiectiv necesară cunoașterea profundă a realităților, coordonarea tuturor eforturilor pentru atingerea țelurilor propuse. În acest sens, **un rol deosebit revine creșterii rolului partidului și al clasei muncitoare ca forță politică conducătoare a întregii activități economico-sociale.** Și în viitor Partidul Comunist Român va constitui **centrul vital** al națiunii noastre socialiste ; el va asigura atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României, cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism.

conf. dr. Viorica NICOLAU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin revoluție socialistă ?
2. Prin ce se caracterizează relațiile de producție socialiste ?
3. Care sînt etapele istorice parcurse de țara noastră în anii care au trecut de la cucerirea puterii politice ?
4. Care sînt elementele fundamentale ce definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?
5. Care sînt principalele direcții în care acționează partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate?
6. Care este obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985 ?

Pe marginea celei de-a treia Conferințe generale a O.N.U.D.I.

INTERDEPENDENȚA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ ȘI IMPERATIVUL COOPERĂRII [I]

PROCESUL dezvoltării economico-sociale la scară mondială evidențiază în perioada actuală două tendințe fundamentale, aflate într-o indisolubilă unitate : pe de o parte, consolidarea complexelor economice naționale, afirmarea independenței și suveranității națiunilor, creșterea continuă a rolului statelor pe arena internațională ; pe de altă parte, accentuarea relațiilor economice, politice, culturale între țările lumii, multiplicarea fluxurilor materiale și informaționale și adîncirea interdependențelor între entitățile naționale.

Dezvoltarea puternică și multilaterală a economiei naționale și transformarea sa în celulă de bază a sistemului economic mondial — consecință necesară a progresului istoric — reprezintă în zilele noastre un factor hotărîtor al impulsionării procesului global al dezvoltării. După cum se arată în Programul partidului, evenimentele, viața contemporană, confirmă că pe toate continentele formarea națiunilor și a statelor naționale independente reprezintă o necesitate obiectivă, un factor determinant al progresului economico-social rapid al popoarelor.

În același timp, tendința creșterii legăturilor economice internaționale, a internaționalizării unor fenomene și procese economice are profunde determinări obiective, exprimă cerințele actuale ale dezvoltării forțelor de producție, imperativul universal al economisirii muncii sociale. În perioada postbelică sub impactul determinant al revoluției științifico-tehnice, acest proces intră într-o etapă nouă, superioară, caracterizată prin intensificarea fără precedent a mișcării circuitului economic mondial, adîncirea diviziunii internaționale a muncii și dezvoltarea economiei mondiale ca un mondosistem, întemeiat pe un complex de interdependențe.

ÎNTR-ADEVĂR, în ultimele trei decenii fluxurile economice internaționale au cunoscut o dinamică deosebit de înaltă, superioară în raport cu toate etapele istorice anterioare ; ritmul comerțului mondial (peste 10% în medie anuală în intervalul 1950—1978) devansează de circa două ori creșterea comerțului internațional în perioada de apogeu a liberului schimb (1860—1870) și de aproape trei ori creșterea din perioada „liberală" a imperialismului (1900—1910).

Datele din tabelul nr. 1 arată că această tendință are un caracter global, regăsindu-se, cu unele diferențieri, atît în cazul țărilor socialiste, cît și al celor nesocialiste, atît la țările dezvoltate, cît și la cele în curs de dezvoltare.

Ritmul înalt al comerțului internațional postbelic cunoaște o remarcabilă constanță : cu cîteva excepții (între care scăderile mici din 1952 și 1958 și reducerea mai însemnată din 1975) creșterea anuală a volumului fizic se situează la cote ridicate, iar ritmul volumului valoric are un net caracter progresiv. Accelerarea fluxurilor comerciale internaționale — reflectată de datele tabelului nr. 1 — se realizează în condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii, ale tendinței tot mai manifeste de restructurare a circuitului economic mondial. În perioada postbelică are loc o transformare radicală în structura pe mărfuri a comerțului internațional, raportul produse manufacturate/produse primare inversîndu-se față de perioada antebelică (de la 61% produse primare în 1928 la 60% produse manufacturate în 1978, conform cifrelor GATT).

În contextul creșterii exporturilor de produse manufacturate, se remarcă o tot mai netă deplasare către mărfurile caracterizate printr-o înaltă concentrare tehnologică și de muncă vie. Astfel, ponderea produselor industriei constructoare de mașini în exporturile mondiale a ajuns în prezent la 33—34% (în cadrul acestei grupe mașinile și utilajele, autovehiculele și echipamentul pentru transport deținînd majoritatea tranzacțiilor), au sporit exporturile de produse chimice (7—8%), electrotehnice și electronice etc. În acest fel, se accentuează interconexiunile dintre economiile naționale, puse tot mai mult în legătură prin elemente care constituie factori hotărîtori ai procesului reproducției lărgite.

Pe de altă parte, în relațiile dintre state, și în primul rînd în relațiile dintre țările dezvoltate, se afirmă tot mai mult un nou tip de diviziune a muncii și anume specializarea industrie-industrie, care duce la adîncirea complementarităților tehnice și economice pe plan regional și global. În aceste condiții fluxurile economice internaționale nu mai pot fi întîmplătoare, sporadice, ci se constituie într-un sistem dinamic și stabil, interdependențele economice internaționale au tot mai mult un caracter **ireversibil.**

În același timp, asimetria structurală a economiei mondiale, decalajele „Nord-Sud" — consecință a vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste — își pun puternic amprenta asupra dezvoltării și orientării fluxurilor economice dintre state, limitînd vocația globală a procesului internaționalizării.

După cum rezultă din tabelul nr. 2, repartizarea geografică a comerțului internațional cu produse manufacturate reflectă o accentuată concentrare în jurul țărilor capitaliste dezvoltate, celelalte grupe de țări, cu excepția țărilor socialiste, depinzînd în proporție covîrșitoare de aprovizionarea cu produse prelucrate din această regiune.

Țările capitaliste dezvoltate au un grad ridicat de autosatisfacere regională, depinzînd doar în mică măsură de importuri din alte regiuni (în special produse ale industriei ușoare provenite din țările în curs de dezvoltare). Țările socialiste, care își satisfac reciproc circa 60% din importurile de produse manufacturate, procură din țările dezvoltate o parte însemnată a necesarului lor de tehnologie modernă.

Tabelul nr. 1

Ritmul mediu anual al creșterii comerțului internațional în perioada 1950—1978, pe grupe de țări

	Țările capitaliste dezvoltate			Țările în curs de dezvoltare			Țările socialiste din Europa			Țările socialiste din Asia
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	
Export	6,9	9,6	17,4	2,9	6,9	23,9	10,3	8,4	17,3	
		(10,4)			(9,3)			(10,8)		(7,3)
Import	6,3	9,7	17,8	4,2	6,2	22,5	11,3	7,8	18,3	
		(10,5)			(8,7)			(11,2)		(7,5) *

Explicații : A = 1950—1960, B = 1960—1970, C = 1970—1978
*) — în paranteză ritmul pentru perioada 1950—1978.
Sursa : Handbook of International Trade and Development Statistics, 1972, 1979.

3

Tabelul nr. 2

Importurile mondiale de produse manufacturate pe grupe de țări în anul 1978
— în % din totalul importuri —

	Țările capitaliste dezvoltate	Țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	Celelalte țări în curs de dezvoltare	Țările socialiste	Ponderea în importul mondial
Țările capitaliste dezvoltate	88,2	85,1	80,1	39,0	81,5
Țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	0,2	1,3	0,4	0,07	0,37
Celelalte țări în curs de dezvoltare	8,3	7,97	12,05	1,4	8,1
Țările socialiste	2,5	5,2	6,0	59,5	9,3
TOTAL IMPORT	100	100	100	100	100

NOTĂ : Diferența dintre total și suma procentelor pe coloană se datorește neincluderii unor țări și unor categorii de produse în cifrele pe grupele de țări prezentate de GATT.

SURSA : Le Commerce international en 1978/1979, GATT, Genève, 1979.

PENTRU a evidenția rolul de prim ordin jucat de exporturile de produse manufacturate în procesul industrializării țărilor în curs de dezvoltare, un studiu al O.N.U.D.I. elaborat în vederea actualei conferințe generale de la Delhi relevă că între 1966 și 1976 volumul exporturilor de asemenea produse ale țărilor amintite a sporit, în prețuri constante, într-un ritm mediu anual de 15,3%, reprezentînd mai mult decît dublul ritmului creșterii producției industriale prelucrătoare a acestor țări în intervalul respectiv. [1])

În același timp însă trebuie ținut seama că, din cele 73 de țări în curs de dezvoltare pentru care O.N.U.D.I. a dispus de date, zece țări furnizau 72% din exporturile de produse manufacturate ale grupului amintit. În cazul acestor 10 țări produsele manufacturate reprezentau în medie 49% din totalul exporturilor, față de sub 40% în cazul altor 22 țări în curs de dezvoltare și 26% pe ansamblul grupului.

Evoluțiile pe diferitele zone geografice sînt și ele departe de a fi omogene. Ca urmare, ponderea țărilor africane în exporturile mondiale de produse manufacturate a scăzut, în vreme ce acelea ale Americii Latine și Asiei au crescut întrucîtva.

În ce privește structura exporturilor țărilor în curs de dezvoltare din punct de vedere al utilizării finale, se remarcă transformarea acestui grup de țări, în deceniul al optulea, în exportator net de bunuri de consum, paralel cu creșterea ponderii bunurilor de echipament de la 0,8 la 2,3% în exportul total. La această ultimă categorie de produse gradul de concentrare a exporturilor este încă mai ridicat decît în cazul oricărei altei categorii de exporturi, cu excepția combustibililor și lubrifianților : 65% din exportul total de bunuri de echipament al celor 73 de țări în curs de dezvoltare este realizat de numai cinci țări.

Pornind de la necesitatea modificării radicale a acestei situații de fapt, România s-a pronunțat în cadrul actualei Conferințe generale a O.N.U.D.I. pentru adoptarea de măsuri practice și hotărîte în vederea edificării pe baze noi, echitabile, a relațiilor economice internaționale, astfel încît ele să permită lichidarea subdezvoltării și asigurarea progresului economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă. România a subliniat în acest cadru contribuția pe care poate și trebuie să o aducă la accelerarea industrializării cooperarea dintre toate statele, necesitatea unui sprijin substanțial organizat, acordat țărilor rămase în urmă de către comunitatea internațională, în primul rînd de către statele industrializate și organizațiile internaționale. Acest sprijin ar trebui să se concretizeze, între altele, în adoptarea de urgență de măsuri de către țările dezvoltate pentru liberalizarea piețelor lor, pentru garantarea accesului neîngrădit pe aceste piețe al produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, delegația țării noastre a arătat că împărtășește pe deplin propunerea ca țările dezvoltate să stabilească programe concrete de eliminare a măsurilor protecționiste, măsuri care continuă să aibă efecte deosebit de negative asupra dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare. În acest fel s-ar permite creșterea treptată a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial cu produse industrializate de la circa 9% în prezent la cel puțin 30% în anul 2000. Studii elaborate de O.N.U.D.I. relevă că în absența unor angajamente ferme din partea statelor dezvoltate, continuarea tendințelor din ultimele două decenii nu ar face posibilă realizarea unei ponderi mai mari de 13,5% la sfîrșitul secolului.

1) O.N.U.D.I., L'industrie dans le monde depuis 1960 : progrès et perspectives, Doc. I. D./Conf. 4/2, p. 160.

DACĂ tabelul nr. 2 arată poziția privilegiată pe care o dețin țările dezvoltate în comerțul internațional cu produse prelucrate, caracterul global al interdependențelor economice internaționale iese și mai pregnant în evidență din analiza repartiției importurilor mondiale de produse primare (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Importurile mondiale de produse primare pe grupe de țări
— în % din totalul importurilor —

	Țările capitaliste dezvoltate	Țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	Celelalte țări în curs de dezvoltare	Țările socialiste	% în importul mondial
Țările capitaliste dezvoltate	42,1	56,7	29,7	22,3	38,9
Țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	30,0	3,2	39,7	6,7	28,9
Celelate țări în curs de dezvoltare	18,3	27,6	20,1	21,1	19,1
Țările socialiste	5,9	6,4	6,1	47,2	9,3
Total import	100	100	100	100	100

SURSA : Idem.

Distribuția mult mai omogenă a fluxurilor în cadrul și între regiunile prezentate este expresia gradului ridicat de interdependență din economia mondială în ceea ce privește aprovizionarea cu produse de bază. Aceasta ilustrează o cunoscută afirmație din Raportul RIO : interdependențele planetare sînt generate în prezent, pe de o parte de nevoia de alimente, și, pe de altă parte, de nevoia de energie și minerale.

Țările capitaliste dezvoltate depind pentru aproape jumătate din importurile lor de aprovizionarea din țările în curs de dezvoltare; de fapt, țările exportatoare de petrol (pentru combustibil) și celelalte țări în curs de dezvoltare (pentru minereuri) joacă un rol important în asigurarea necesarului de produse de bază ale majorității țărilor lumii. Deși își asigură o mare parte din importuri prin schimburi reciproce, țările socialiste depind, la rîndul lor, de importul unor factori primari de producție din țările în curs de dezvoltare și din cele capitaliste dezvoltate.

Procesul de internaționalizare a vieții economice se exprimă în perioada actuală și prin tendința de diversificare și perfecționare a fluxurilor economice internaționale, de trecere de la fluxurile comerciale la fluxurile de factori de producție, de la schimbul de activități în sfera circulației la conlucrarea directă în sectorul producției.

În domeniul comerțului internațional această tendință se manifestă prin orientarea de la fluxurile de produse simple inspre cele de produse complexe (echipamente, utilaje, instalații), de la exportul de bunuri materiale la exportul de inteligență (licențe, know-how), de la operațiuni clasice de export-import la operațiuni moderne de comerț exterior (leasing, consulting-engineering, livrări la cheie).

Ioan POPA

ENERGIA: PRIORITĂŢI ŞI EXIGENŢE ÎN FAŢA ŢĂRILOR OCCIDENTALE

„A NE GÎNDI la raţionalizare nu înseamnă, în conjunctura actuală, nici fatalitate nici psihoză. Criza nu este iremediabilă, dar nici artificială. De-ocamdată sîntem chemaţi să ne privăm de inutil. Să o facem de teama că într-o zi s-ar putea să fim constrînşi să ne privăm de necesar". Iată cîteva aprecieri ale presei occidentale în care se înmulţesc pledoariile pentru folosirea raţională a energiei, pentru evitarea risipei. Aşadar, pretutindeni se pune din ce în ce mai serios problema necesităţii controlului asupra consumului energetic. Este lesne de înţeles că aceste preocupări vizează sau trebuie să vizeze în mod special ţările capitaliste dezvoltate, dacă se ia în considerare faptul că **acestora, cu o producţie de 20% din totalul mondial de petrol, le revin două treimi din consumul mondial şi 80% din importurile totale în lume.**

În contextul noilor majorări de preţuri la ţiţei, preocupările încă sporadice pentru găsirea de noi surse de energie, consumul iraţional şi risipa constituie elemente potenţial generatoare de noi fenomene de stagnare şi recesiune economică, de sporire a şomajului şi adîncire a proceselor inflaţioniste.

Necesitatea unor eforturi sporite şi concertate

ESTE EVIDENT că problemele energetice, creşterea preţurilor şi perspectiva dispariţiei petrolului afectează în primul rînd şi cel mai grav ţările în curs de dezvoltare şi în special pe cele neproducătoare de ţiţei. În acelaşi timp, însă, realitatea zilelor noastre şi chiar declaraţii oficiale provenite din ţările dezvoltate demonstrează că aceste ţări devin tot mai conştiente că le revin obligaţii mult mai mari decît ceea ce au făcut pînă acum în direcţia economisirii, marea lor majoritatea fiind de acord în a defini problema energetică drept o preocupare prioritară ce impune soluţii urgente. Pe termen scurt, aceste ţări se pronunţă pentru cooperare şi conservare ; pe termen lung, se apreciază că este vorba de dezvoltarea unei activităţi de largă amploare, şi desigur costisitoare, de producere a energiei atomice, de gazeificare a cărbunelui şi de fabricare a altor combustibili sintetici. Există un acord cvasigeneral în legătură cu definirea problemei şi cu obiectivul soluţionării ei dar nu şi asupra mijloacelor de realizare a acestui obiectiv. Pentru prima dată occidentul acceptă ideea că în actuala situaţie a economiei mondiale nici o ţară nu mai poate rezolva de una singură aceste probleme, dar nu s-a ajuns încă la un acord în legătură cu o politică comună pentru depăşirea dificultăţilor.

Aceasta este, de fapt şi concluzia unui recent **raport al Agenţiei Internaţionale pentru Energie** care, semnalînd un anumit progres înregistrat în ultimul an subliniază că, pe ansamblu, măsurile de politică în domeniul energetic sînt încă sub nivelul aşteptărilor şi exigenţelor. Se menţine, astfel, perspectiva unei diferenţe negative între cererea mondială de petrol şi producţia ţărilor O.P.E.C. — diferenţă de 2 mil. barili pe zi în 1985 şi peste 10 mil. barili în 1990. Importurile din regiunea O.P.E.C. ale ţărilor industrializate sînt prevăzute să crească în continuare, urmînd să ajungă la 27 mil. barili în 1985 şi 32 mil. barili pe zi în 1990. Cea mai importantă caracteristică a proiecţiilor referitor la piaţa petrolului este faptul că „ţările A.I.E. — afirma directorul agenţiei, U.L.F. Lantzke — sînt confruntate cu probleme serioase şi dacă nu se vor adopta măsuri corespunzătoare ne putem aştepta la diminuări importante în disponibilul de petrol la nivelul anului 1985 şi cu atît mai mult pînă în 1990".

Practic, ce s-a făcut ? Există, desigur, pe de o parte, **preocupări în direcţia conştientizării populaţiei şi a consumatorilor industriali** asupra imperativului pe care îl reprezintă limitarea voluntară a consumului — pentru a nu da naştere unei „pieţe negre" a petrolului, ca urmare a unor măsuri forţate — a „foamei" de resurse energetice. Cheltuielile publicitare şi de informare în acest scop, în dolari pe locuitor sînt însă, extrem de inegale — de la 0,01 în S.U.A., 0,02 în Italia şi Irlanda pînă la 0,28 în Canada — ceea ce poate demonstra că interesul manifestat de guverne este diferit de la o ţară la alta, fără a fi încă de natură să aducă ameliorări substanţiale în direcţia economisirii.

În ceea ce priveşte **consumul industrial** (care reprezintă 40% din consumul total în ţările industrializate) măsurile şi programele preconizate — pentru a contracara previziunile de majorare a cererii — sînt, de asemenea, extrem de diferite (vezi grafic): acordarea de **subvenţii** pentru finanţarea activităţii de consultanţă destinată întreprinderilor mici şi mijlocii sau pentru dotarea cu echipamente neenergofage ; Canada, S.U.A., Irlanda, Japonia şi Suedia subvenţio-

MĂSURI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

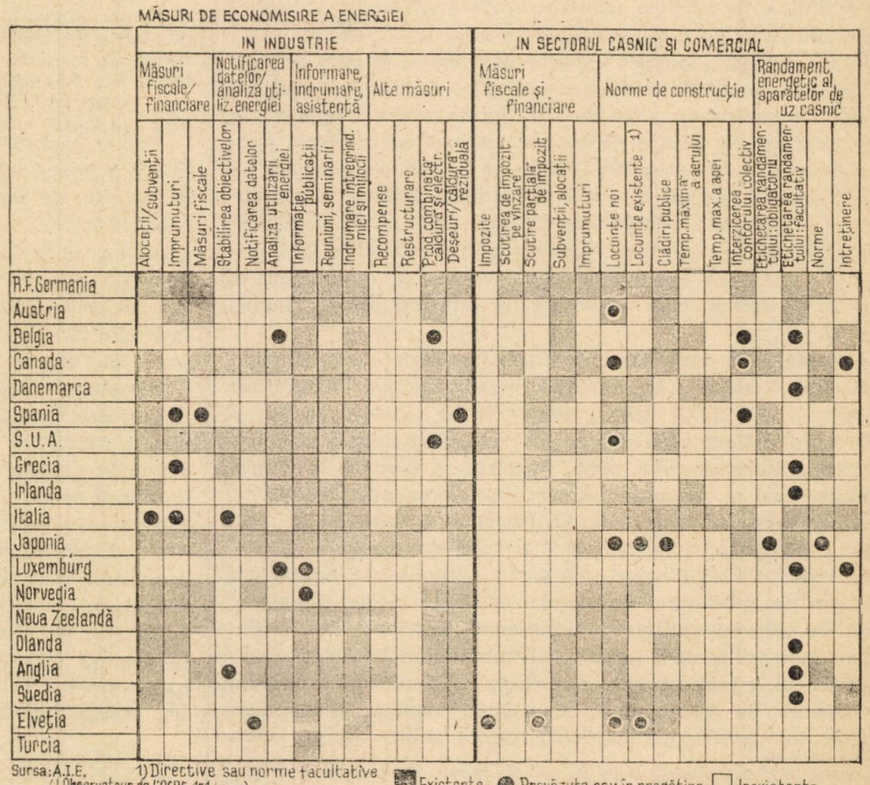

Sursa: A.I.E. (L'Observateur de l'OCDE, 101/1979)

1) Directive sau norme facultative

Existente, Prevăzute sau în pregătire, Inexistente

Elasticitatea consumului total de energie primară / o unitate de P.I.B. *)

	1960—73	1977—85	1985—90
R. F. Germania	1,04	0,82	0,54
Austria	1,02	1,26	0,85
Belgia	0,95	0,76	0,58
Canada	0,93	0,83	0,69
Danemarca	1,39	0,05	0,72
Spania	1,13	1,06	0,99
S.U.A.	1,05	0,76	0,90
Grecia	1,57	2,04	1,20
Irlanda	1,08	1,36	0,89
Italia	1,51	1,05	0,90
Japonia	1,00	1,05	0,76
Luxemburg	0,68	0,84	0,50
Norvegia	1,26	1,09	0,81
Noua Zeelandă	1,09	1,73	1,04
Olanda	1,61	1,29	0,60
Anglia	0,71	0,49	0,62
Suedia	1,08	0,52	0,59
Elveția	1,28	0,60	0,88
Turcia	1,33	1,24	0,68

*) Obiectivul acceptat în 1978 : 0,80 pînă în 1985.
Sursa : A.I.E., după l'Observateur de l'O.C.D.E. nr. 101/1979.

nează în proporție de 50% cercetările efectuate de întreprinderi pe linia conservării energiei ; C.E.E. își propune să stimuleze proiectele cu caracter demonstrativ. Dificultăți decizionale apar și în ce privește **sistemul de prețuri și taxe**, specialiștii occidentali pronunțîndu-se pentru folosirea acestei pîrghii în special pe termen scurt — în vederea determinării consumatorilor de a economisi și de a se orienta către echipamente mai economicoase — și mai puțin pe termen lung, datorită riscului ca taxele și impozitele crescînde să ducă la reducerea competitivității economiilor naționale. Mai multe țări se pronunță pentru **controlul asupra utilizării energiei:** spre exemplu, în Spania au fost instituite chestionare de control în întreprinderi cu consum de peste 2 000 tone echivalent petrol pe an ; în Canada, echipe de specialiști se deplasează la întreprinderi pentru a controla, cu ajutorul calculatoarelor, consumul și pentru a da indicații privind căile de economisire ; în Anglia instituții specializate stabilesc criterii de utilizare judicioasă a echipamentelor consumatoare de energie.

Norme de randament au fost stabilite și în **domeniul transportului :** limitarea consumului la 667 kcal/km în S.U.A., pentru automobilele fabricate după 1977; reducerea, pînă în 1985, cu 10% a consumului de carburant în R.F.G. ; instituirea unui sistem-obligatoriu în Suedia, S.U.A. și Anglia — dar aleatoriu în Canada și Japonia — de etichetare asupra randamentului energetic al mașinilor noi în condiții normale de deplasare. De la țară la țară sau chiar pentru mai multe țări au mai fost adoptate măsuri privind extinderea transportului în comun, prelevarea de taxe progresive în funcție de puterea motorului, promovarea motoarelor diesel sau limitarea vitezei de deplasare.

Desigur, eficacitatea acestor măsuri și programe precum și a celor în sectorul comercial și economic rămîne încă de dovedit într-o perioadă mai îndelungată, aplicarea lor fiind de dată prea recentă pentru a se putea analiza rezultatele. Specific este, însă, faptul că ele au în cele mai multe cazuri caracter de recomandări, fără a fi generalizate la toate țările industrializate.

Speranțe mai mari sînt puse în **utilizarea energiilor regenerabile,** în care scop au fost sau se preconizează inițierea de proiecte de cercetare, dezvoltare și aplicare. În Statele Unite, spre exemplu, se acordă un important sprijin financiar (creditarea a 25—30% din cheltuieli) programelor de utilizare a energiei solare pentru încălzirea locuințelor și a instituțiilor ; acțiuni similare, vizînd inclusiv utilizarea pompelor de căldură au fost inițiate în R.F. Germania ; în Noua Zeelandă și Suedia se acordă împrumuturi fără dobîndă utilizabile pentru reamenajarea locuințelor în vederea dotării acestora cu sisteme de încălzire a apei cu ajutorul energiei solare ; în Canada, se aplică exonerarea de impozite a cheltuielilor destinate realizării programelor de utilizare a energiei solare și a pompelor de căldură. Se acordă, de asemenea, atenție crescîndă producției combinate de căldură și electricitate pentru încălzirea în mediul urban, care permite înlocuirea petrolului cu un alt combustibil : cărbune, deșeuri menajere sau industriale, căldură sau gaze remanente de la procese industriale. Cele mai mari realizări obținute pînă în prezent sînt de notat în Anglia, Suedia, R.F.G., Danemarca și Olanda, în alte țări lipsa unor astfel de preocupări fiind pusă pe seama disponibilităților încă relativ ridicate de petrol și gaze naturale sau pe seama condițiilor climatice.

Evaluarea rezultatelor și preocupări de viitor

SPECIALIȘTII din țările O.C.D.E. apreciază că raportul „consum total de energie primară / P.I.B.", deși des folosit ca indicator de randament și al gradului de eficiență energetică a unei economii nu constituie totuși, o măsură fidelă a posibilităților de a realiza economii de energie deoarece el nu permite stabilirea unei distincții între consumul diferitelor sectoare de activitate și randamentul consumului de energie. La fel se întîmplă, și cu consumul total de energie primară pe locuitor : o cifră redusă poate însemna că o țară folosește eficient energia sau, din contră, că este slab dezvoltată economic.

Ceea ce s-ar impune, susțin economiștii, este trecerea la **analize mai detaliate în funcție de datele specifice privind consumul de energie la principalii utilizatori,** prin aceasta obținîndu-se astfel o imagine mai exactă a posibilităților de economisire. Elasticitatea raportului „consum total de energie primară/P.I.B.", prezentată în tabelul alăturat a permis, totuși o primă imagine asupra situației existente în diverse țări, precum și o evaluare ipotetică a sarcinilor asumate pînă în 1990. Rezultatele sînt destul de diferite, la fel și prognozele în funcție de gradul de preocupare, de posibilitățile practice și de interesul manifestat de țările în cauză față de eforturile generale în direcția economisirii.

De fapt, însăși noțiunea de economisire constituie obiectul unor abordări diferite în prezent. Viitorul trebuie să dea o nouă dimensiune „economisirii" — se subliniază în raportul A.I.E. — în sensul **realizării și aplicării unei întregi game de tehnici noi.** Direcțiile de utilizare sînt dintre cele mai diverse iar rezultatele primelor acțiuni sînt deja vizibile în unele țări.

Iată, astfel, în ce privește **stocarea căldurii** în R.F.G. se află în curs de realizare un experiment constînd în înmagazinarea într-un lac artificial, izolat termic, a căldurii reziduale de la o centrală electrică, a cărui apă va fi folosită pentru încălzirea locuințelor în timpul iernii; alte proiecte (studiate în prezent în Suedia, Danemarca și de către Comisia C.E.E.) vizează stocarea căldurii provenite din energia solară sau termală.

Într-o serie de țări este impulsionată utilizarea pompelor de căldură, atît pentru creșterea randamentului termic al instalațiilor de încălzit cît și pentru răcirea frigiderelor, utilizîndu-se inclusiv sisteme de stocare termică. Instalații-pilot au fost deja realizate în R.F.G. (unde energia termică extrasă din apa rîurilor cu ajutorul pompei de căldură poate asigura încălzirea și apa caldă necesare pentru trei blocuri de mare înălțime), Irlanda (stocarea căldurii din aer și utilizarea acesteia, cu ajutorul pompelor de căldură, pentru apă caldă și încălzirea locuințelor) etc. Proiecte există, de asemenea, în legătură cu reciclarea căldurii reziduale de la întreprinderi, reducerea pierderilor energetice în diferite domenii industriale (siderurgie, industria cimentului, a hîrtiei, în sectorul agroalimentar) mari consumatoare de energie.

Așadar, preocupări există — dar în general caracterizate prin măsuri minime. Rămîne de văzut în ce măsură ele vor concura la atingerea obiectivului stabilit de țările industrializate (în cadrul reuniunii din decembrie 1979 a A.I.E.), respectiv reducerea de la 26 la 24,6 mil. barili pe zi în 1985 a importurilor de petrol și modificarea balanței energetice a țărilor din O.C.D.E. pînă în anul 2000 (cărbune 37%, energie nucleară 34% — față de 8% în prezent — petrol 10%, energie hidraulică 15%, gaze naturale 4%), iar pe termen lung — în ce măsură aceste țări vor trece la acțiuni concrete în domenii noi de activitate pentru a contribui la depășirea actualei crize energetice mondiale.

Em. STANCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Suedia: substituirea petrolului

SPECIALIȘTII însărcinați cu substituirea petrolului ca sursă energetică afirmă că, chiar în cazul ipotetic ca Suedia nu ar mai folosi energia nucleară, aceasta ar putea fi înlocuită prin darea în folosință, pînă în 1990, a șapte centrale pe bază de cărbune.

Un raport dat recent publicității în legătură cu această variantă a mai stabilit că centralele, cu o capacitate totală de 4 200 MW, ar presupune un consum de cărbune însumînd 9 milioane t, cărbune ce ar urma să fie importat din Australia, Canada, Columbia, S.U.A. și din țări socialiste. De asemenea, aproape 20% din cheltuieli ar urma să fie destinate dotării centralelor cu echipamente antipoluante.

Pe de altă parte, se urmărește creșterea cu o treime față de potențialul actual, a capacității centralelor hidroenergetice, în prezent consumul de electricitate fiind realizat în proporție de 62% din surse hidro, 23% din surse nucleare, iar restul din termocentrale.

Agricultura „lumii a treia"

ȚĂRILE în curs de dezvoltare și-ar putea spori, pînă în 1985, exporturile de produse agricole, în condițiile unor facilități sporite de pătrundere pe piețele dezvoltate — apreciază un recent studiu F.A.O. care relevă totodată că ponderea țărilor „lumii a treia" în comerțul mondial cu produse agricole s-a redus la 30% față de 35% cît reprezenta cu 15 ani în urmă. Condiția eliminării obstacolelor din calea exporturilor este cu atît mai necesară cu cît comerțul mondial cu produse agricole va crește mai încet în perioada 1975—1985 decît în deceniul anterior.

Pe de altă parte, studiul F.A.O. apreciază că va crește cererea de produse agricole pe piețele țărilor în curs de dezvoltare, în special sub influența creșterii demografice și mai puțin determinat de creșterea veniturilor populației în aceste țări. În ce privește necesitățile de import ale țărilor „lumii a treia" se pare că vor crește — față de anul agricol 1973—1974 cu 80% la cereale și zahăr, cu 115% la produse lactate, cu 170% la carne și 200% la oleaginoase. În 1973—1974, țările în curs de dezvoltare importaseră în total 52 mil. t de cereale, iar în 1977-1978 ele au atins 74 mil. t. Dacă aceste țări și-ar putea realiza obiectivele de producție alimentară, importurile s-ar putea menține constante — apreciază F.A.O.; dacă, însă, tendințele actuale se mențin, necesitățile de import ar putea atinge 94 mil. t. în 1985.

Mai puțin oțel în Piața comună

POTRIVIT Comisiei C.E.E., țările comunitare vor înregistra, în primul trimestru al acestui an, o producție de oțel de 34,5 mil. t, față de 35,6 mil. t cît s-a obținut în trim. IV 1979. Și consumul de oțel se pare că se va diminua în această perioadă, urmînd să scadă de la 30,2 la 29,5 mil. tone. Aceste reduceri sînt determinate de perspectiva încetinirii creșterii economice în țările C.E.E. în 1980, cu influențe în primul rînd asupra sectoarelor mari consumatoare de oțel: automobile, mijloace de producție, locuințe.

În ce privește comerțul, importurile de produse siderurgice ar urma să se mențină în primul trimestru al acestui an la nivelul ultimelor trei luni din 1979, respectiv 2,5 mil. t. Exporturile, în schimb, se pare că se vor reduce la 7,5 de la 7,9 mil. t.

Pe ansamblul țărilor occidentale industrializate, producția de oțel a anului 1979 a fost de 442 mil. t (din 745,3 mil. t producție mondială), cu 5,1% peste cea din 1978; totuși — apreciază Institutul Internațional al Fierului și Oțelului — în principalele țări producătoare ale C.E.E., în S.U.A. și Japonia producția a rămas încă inferioară rezultatelor record ale anului 1974.

Orientări în dezvoltarea economică

Portugalia: restructurarea industriei

NIVELUL P.I.B. pe locuitor (1 850 dolari în 1977) și structura economiei situează Portugalia în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Agricultura ocupă 30% din populația activă dar produce numai 15% din P.I.B. Industria, care absoarbe 35% din populația activă, are o participare de 43% la P.I.B., dar aproape jumătate din producția globală este furnizată de numai două ramuri: alimentară și textilă.

Una din primele măsuri luate după revoluția din 1974 a fost extinderea controlului statului asupra economiei. A fost creat, totodată, sectorul cooperatist, care cuprinde aproximativ 2 000 de cooperative în toate ramurile de activitate, cu preponderență în agricultură.

În industrie, programele economice urmăresc restructurarea și diversificarea producției prin dezvoltarea ramurilor rămase în urmă. O atenție prioritară revine industriei extractive, pentru valorificarea rezervelor aflate în subsolul țării (minereu de fier 530 milioane tone, pirite 235 milioane tone, wolfram 64 milioane tone, uraniu 7 milioane tone s.a.), metalurgiei, petrochimiei și producției de energie electrică. Dintre proiectele pe cale de realizare în sectoarele menționate se evidențiază: extinderea și modernizarea exploatărilor de minereu de fier de la Moncorvo, unde se află localizate 95% din rezervele cunoscute, a exploatărilor de wolfram, cositor, mangan, plumb, cupru, uraniu, precum și intensificarea prospectărilor petrolifere (Portugalia importă în prezent întregul necesar de țiței de 6,5 milioane tone anual); lărgirea capacității de producție a combinatului siderurgic de la Seixal; construirea unui centru petrochimic, inclusiv infrastructura, la Sines, care începe să producă într-o primă fază — atît pentru nevoile interne cît și pentru export — etilenă, propilenă și polietilenă; dublarea puterii instalate a centralelor electrice la 7 000 mii kWh pînă în 1985 prin construirea de noi hidrocentrale pe rîurile Douro, Mondego și Guadiana și instalarea primului grup nuclear producător de energie electrică; stimularea prin măsuri speciale (avantaje fiscale, contracte încheiate cu statul, etc.) a dezvoltării exploatării energiei geotermice.

Relațiile economice ale României cu Portugalia se realizează atît pe calea schimburilor de mărfuri, care în 1978 s-au cifrat la peste 12 milioane dolari, cît și printr-o fructuoasă cooperare în domeniul construcțiilor de mașini. În Portugalia sînt montate autoturisme de teren, iar în România Portugalia participă cu utilaj și asistență tehnică la construirea și montarea de echipament portuar. Există interes pentru noi domenii de cooperare (rafinarea petrolului, agricultura și zootehnia), atît în cele două țări, cît și în țări terțe.

Rodica GHEORGHIȚĂ

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a continuat și în săptămîna 21—25 ianuarie a.c. să înregistreze o revenire față de ansamblul valutelor occidentale. Majorarea prețului petrolului brut, concretizată în creșterea cererii de dolari pentru efectuarea plăților majorate, pare a fi jucat în această perioadă o influență „à la hausse" asupra valutei americane.

Lira sterlină a înregistrat un recul mai marcat spre finele intervalului, cînd a cotat la circa 2,2790 dolari/1 liră, cu 0,5% sub închiderea precedentă de 2,28 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a continuat să cedeze teren în fața dolarului dar și față de alte valute (continentale și a yenului japonez). Dupăun nivel minim al intervalului cu 1,1% sub nivelul de referință (la circa 1,6 franci/1 dolar), francul a revenit ușor situîndu-se la închiderea de 1,6055 franci/1 dolar cu circa 0,8% sub închiderea precedentă. **Marca vest-germană,** a beneficiat parțial în acest interval de publicarea indicelui de creștere a prețurilor de consum în R.F.G. pe anul 1979 de circa 5,3%. Marca a înregistrat un minim săptămînal de 1,7360 mărci/1 dolar și a închis cu circa 0,4% sub nivelul anterior la un curs de 1,7300 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a avut o evoluție de mai mică amplitudine și a cotat în final la circa 28,12 franci/1 dolar. **Francul francez** a oscilat în limite cuprinse între 4,04—4,07 franci pentru un dolar cotînd în final la circa 4.5450 franci pentru un dolar (circa 0,4% peste nivelul anterior) **Lira italiană** s-a menținut ușor sub nivelul închiderii precedente, situîndu-se la 25 ianuarie la circa 806 lire/1 dolar. După ce în prima parte a intervalului a continuat să cedeze teren dolarului cotînd la circa 241 yeni/1 dolar, **yenul japonez** a înregistrat o revenire maximă pînă la circa 237,40 yeni/1 dolar, valuta japoneză păstrînd la sfîrșitul intervalului doar 0,1% din terenul recuperat față de dolar.

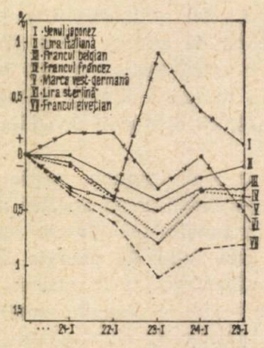

Evoluția principalelor valute față de dolarul S.U.A. în săptămîna 21—25 ianuarie a.c. Bază: cursurile din 18 ianuarie 1980

Pe piața **euro-depozitelor** la șase luni s-a resimțit o creștere la eurodolari S.U.A. și euromărcile vest-germane, cotate la circa 14,6875% și respectiv la 8,5625%. Dobînzile la eurofrancii elvețieni au înregistrat un recul temporar revenind în final la circa 5,75%.

Piața aurului și a celorlalte metale prețioase și rare a continuat să se situeze în centrul atenției. Săptămîna prezentată a înregistrat primul mare val de „profit taking" din ultimele perioade, ceea ce a determinat un recul vertiginos al prețului arului care, la fixingul de la Londra, a atins un minim de 650 dolari pe uncie după un maxim istoric de 850 dolari pe uncie înregistrat la 21 ianuarie 1980. Ulterior, factori noi, între care precizările potrivit cărora Trezoreria S.U.A. va continua să organizeze licitațiile de aur, au contribuit la menținerea unei tendințe pasagere de scădere a prețului metalului galben.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Iugoslavia: creșterea economică și consumul

UN STUDIU publicat de revista **Ekonomja proizvodnje hrane** (nr. 4/1979) asupra evoluției comparative, pe o perioadă mai lungă, a venitului național pe locuitor, a consumului personal și a consumului de alimente în Iugoslavia relevă dinamica diferențiată a celor trei indicatori, fapt care a determinat pe de o parte — o anumită sporire a ponderii consumului personal în venitul național, iar pe de altă parte — reducerea sensibilă a ponderii cheltuielilor pentru alimentație în cadrul consumului personal. Se constată că, în ceea ce privește nivelul ultimilor doi indicatori, Iugoslavia se apropie sensibil de o serie de țări cu dezvoltare medie sau înaltă (vezi tabelul), iar în privința consumului zilnic de calorii a și depășit multe dintre ele.

Țara	Venitul național pe locuitor (dolari)		Ponderea consumului personal în ven. nat. utilizat (%)		Ponderea cheltuielilor alimentare în consumul personal (%)	
	1960	1975	1960	1975	1960	1975
Portugalia	226	898	73,0	69,1	39,9	34,0
Iugoslavia	427	930	54,4	58,9	44,8	38,3
Grecia	402	1 408	66,7	60,2	39,3	31,2
Italia	644	2 191	65,3	65,0	39,9	33,8
Finlanda	1 001	3 034	59,3	53,1	36,1	28,5
Belgia	1 126	3 780	68,5	61,3	27,5	22,0
R.F.G.	1 188	4 997	60,2	55,6	37,9	25,7
Elveția	1 425	4 903	64,9	60,2	...	...
Suedia	1 693	5 685	62,3	55,0	24,6	21,0
Japonia	421	3 325	59,3	55,3	...	...
S.U.A.	2 559	5 944	64,8	61,5	18,4	16,0

Masele plastice rămîn competitive

ÎN CERCURILE de specialitate din Occident se consideră că consumul de mase plastice în țările nesocialiste, care a atins nivelul de 30 mil. tone în 1979, va cunoaște în continuare o creștere susținută, putînd ajunge la 70 mil. tone în 1987. Aceasta, pentru că — în pofida majorării continue a prețurilor la petrol și gaze naturale (care constituie materia primă de bază pentru producția de mase plastice) — ele rămîn competitive în numeroase domenii de aplicare, comparativ cu alte materiale cum sînt metalele, sticla, hîrtia ș.a.

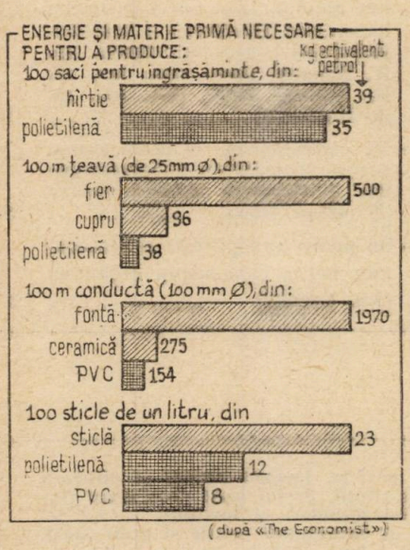

(după «The Economist»)

Graficul alăturat ilustrează afirmația de mai sus, cu aplicație în producția de ambalaje, țevi și conducte, unde folosirea maselor plastice permite realizarea de economii (pe întreaga filieră — de la fabricarea materiei prime pînă la cea a produsului finit) variind între 10% și peste 90%, față de alternativa utilizării metalelor, sticlei sau a hîrtiei.

Decalajul medicamentelor

PRINTRE documentele prezentate la recenta Conferință mondială a sănătății (Manila, noiembrie 1979) a figurat și raportul elaborat de experți ai O.N.U. cu privire la situația din sectorul medicamentelor, existentă în țările în curs de dezvoltare. Se apreciază că, din cele circa 48 miliarde dolari, la cîte s-a ridicat valoarea producției de medicamente din lumea nesocialistă, producția țărilor în curs de dezvoltare a reprezentat doar 1/9, fiind furnizată în proporție de mai mult de jumătate de către trei țări — Brazilia, India și Mexic. În raport se subliniază, de asemenea, că doar șapte țări în curs de dezvoltare dispun de o bază tehnică pentru industria farmaceutică, dar și în acestea producția de medicamente se află în esență sub controlul unor firme transnaționale. În 45 de țări producția de medicamente este inexistentă, iar în 43 a fost organizată doar dozarea și preambalarea medicamentelor importate, în vederea desfacerii. Ca urmare, cheltuielile țărilor în curs de dezvoltare au sporit considerabil în acest domeniu — se arată în raport — datorită creșterii susținute a prețurilor de import atît la medicamente, cît și la utilajele și tehnologiile privind producerea lor.

Perspectivele energetice ale biomasei

DUPĂ opinia experților utilizarea biomasei în scopuri energetice are perspective favorabile în condițiile majorării continue a prețurilor la petrol și la alți purtători fosili de energie, deoarece ea depinde în mai mare măsură de nivelul prețurilor respective decît de progresul realizat în domeniul tehnologiilor de utilizare a biomasei. În cadrul țărilor Pieței comune vest-europene alocațiile pentru înfăptuirea programului de utilizare a biomasei pe perioada 1979—1983 însumează 35 milioane de franci francezi, apreciindu-se că peste cîțiva ani pe această cale ar putea fi acoperite circa 5% din necesarul de energie al țărilor în cauză.

Pe această linie în Franța, de pildă, se proiectează ca în anul 2000 din biomasă să se producă echivalentul energetic a 12 mil. tone de petrol, prin utilizarea a 13 mil. mc. de deșeuri rezultate în industria de prelucrare a lemnului, 30 mil. mc de resturi lemnoase furnizate de exploatările forestiere, a produselor secundare din agricultură (paie, gunoi etc.), precum și a plantelor cu creștere rapidă, special cultivate în scopul amintit. Deocamdată, au fost experimentate cu succes folosirea paielor (sub formă de brichete) la încălzirea serelor, utilizarea deșeurilor de in în instalațiile energetice ale întreprinderilor de prelucrare a tulpinelor de in, diferite instalații pentru producerea de gaze combustibile prin fermentarea gunoiului ș.a.

Bursă a mașinilor și utilajelor

PROBLEMA reintroducerii în circuitul industrial a mașinilor și utilajelor uzate moral și-a găsit o rezolvare originală și eficientă în Elveția. Pornindu-se de la aprecierea că mașinile și utilajele pe care unele întreprinderi le scot din producție pot fi utile altor industriași, s-a ajuns la ideea organizării unei burse a mașinilor. Realizată, această acțiune s-a dovedit a fi primită cu mare interes atît de ofertanți cît și de solicitatori. Aflată în prezent la a doua sa ediție, bursa de mașini și utilaje — organizată în apropiere de Zürich — se bucură de succes, inclusiv în rîndul industriașilor din străinătate, fapt demonstrat de cererea ridicată pentru mașinile elvețiene de ocazie care sînt oferite în stare de perfectă conservare.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 1 februarie 1980

— Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. 1

— Fierbinte chemare la unirea tuturor forțelor progresiste pentru apărarea păcii **(Dumitru Turcuș)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie. Roadele politicii de dezvoltare economică a județelor țării **(Iulian Ploștinaru)** 5

— Atragerea în circuitul economic a resurselor locale și reutilizabile **(dr. arh. Gh. Polizu)** 7

— Dezbatere „R.E." în mari unități industriale. Extinderea poliservirii utilajelor — factor de bază în realizarea sarcinilor de plan **(Bogdan Pădure)** 10

— Organizarea și funcționarea sectoarelor unice de chimizare a agriculturii **(dr. N. Brașoveanu)** 12

— Creativitatea, factor al dezvoltării economico-sociale **(Cristian Popescu)** 14

— De la 1 februarie a.c. Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor **(Constantin Ciutacu)** 16

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Producția de serie mică și unicate — la nivelul de eficiență al seriilor mari **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Principii teoretice și metodologice referitoare la analiza dezvoltării în profil teritorial a economiei naționale (I) **(prof. dr. I. Capanu, lector univ. dr. P. Wagner, lector univ. dr. D. Porojan)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (III) **(Silviu Cerna)** 20

— Convorbiri economice cu **Hayward Alker** Perspectivele modelelor globale 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Programul P.C.R. de dezvoltare a economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate **(conf. dr. Viorica Nicolau)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe marginea celei de a treia Conferințe generale a O.N.U.D.I. Interdependența economică internațională și imperativul cooperării (I) **(Ioan Popa)** 26

Energia: priorități și exigențe în fața țărilor occidentale **(Em. Stancu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— The letter of the Executive Political Committee of the C.C. of the R.C.P. 1

— Warm appeal to the unity of all progressive forces to safeguard the peace **(Dumitru Turcuș)** 3

— Unique sectors for agricultural chemistry, their organization and activity **(Dr. N. Brașoveanu)** 12

— Creativity, a basic development element **(Cristian Popescu)** 14

— Starting february 1st. New categories of workers benefit of increased wages **(Constantin Ciutacu)** 16

— Theoretical and methodological principles on the analysis of the national economy's territorial development (I) **(Prof. Dr. I. Capanu, Reader Dr. P. Wagner, Reader Dr. D. Porojan)** 19

— International economic interdependencies and the imperative of cooperation (I) **(Ioan Popa)** 26

— Energy : priorities and requirements facing the occidental countries **(Em. Stancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La lettre du Comité Politique Executif du C.C. du P.C.R. 1

— Ardent appel à l'union de toutes les forces progressistes pour défendre la paix **(Dumitru Turcuș)** 3

— L'organisation et le fonctionnement des secteurs uniques pour chimification de l'agriculture **(dr. N. Brașoveanu)** 12

— La créativité, facteur du développement économique et social **(Cristian Popescu)** 14

— A partir du ler fevrier. De nouvelles catégories de travailleurs bénéficient de l'augmentation des rétributions **(Constantin Ciutacu)** 16

— Principes théoriques et méthodologiques concernant l'analyse du développement en profil territorial de l'économie nationale (I) **(prof. dr. I. Capanu, chargé de cours dr. P. Wagner, chargé de cours dr. D. Porojan)** 19

— L'interdépendence économique internationale et l'impératif de la coopération (I) **(Ioan Popa)** 26

— L'énergie : priorités et exigences devant les pays occidentaux **(Em. Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Письмо Политического Исполнительного Комитета Ц.К.Р.К.П. 1

— Горячее воззвание к единству всех прогрессивных сил для защиты мира **(Думитру Туркуш)** 3

— Организация и функционирование единых отделов химизации сельского хозяйства **(др. Н. Брашовяну)** 12

— Созидательство, фактор экономического и социального развития **(Кристиан Попеску)** 14

— С первого февраля. Новые категории трудящихся пользуются увеличением зарплаты **(Константин Чутаку)** 16

— Теоретические и методологические принципы анализа развития народного хозяйства в территориальном разрезе (I) **(проф. др. И. Капану, преп. выс. шк. др. П. Вагнер, преп. выс. шк. др. Д. Порожан)** 19

— Международная экономическая взаимозависимость и повелительное требование сотрудничества (I) **(Иоан Попа)** 26

— Энергия: приоритеты и требования перед западными странами **(Ем. Станку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal: pentru întreprinderi și instituții — 266 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont. I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ÎNTR-UN ANOTIMP FRIGUROS, O ÎMBRĂCĂMINTE CĂLDUROASĂ...

Magazinele și raioanele specializate în articole de îmbrăcăminte și încălțăminte ale comerțului de stat vă pun la dispoziție :

paltoane și scurte îmblănite, pulovere și flanele, fulare și căciuli, rochii din țesături groase și taioare, mănuși și cizmulițe, iar pentru amatorii sporturilor de iarnă:

o bogată gamă de articole vestimentare din care nu lipsesc : hanorace, treninguri, pantaloni pentru ski, pulovere, bocanci, mănuși, rucsacuri, genți, sacoșe și... multe altele, confecționate după ultimele noutăți ale modei.

IAPL „ALUNIŞ“ vă invită să petreceţi o seară plăcută, într-o ambianţă agreabilă, la restaurantul „RĂZOARE“.

Amplasată pe bd. Constantin Brîncoveanu nr. 45 (Cartierul Berceni), moderna şi renumita unitate a I.A.P.L. „Aluniş“ oferă în fiecare zi, între orele 10—23, în saloanele sale, un excelent şi variat sortiment de preparate culinare (peste 35), dintre care nu lipsesc: escalopul cu ciuperci (specialitatea casei) sau tochitura moldovenească (specialitatea bucătarului şef).

Servirea unei mese la restarantul „RĂZOARE“ rămîne o amintire plăcută.

MENIU BOGAT! MOD DE SERVIRE IREPROŞABIL! MUZICĂ PENTRU TOATE VÎRSTELE!

1980 FEB 15

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

RITMICITATEA PLANULUI

Numărul 6 ● Vineri 8 februarie 1980

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI ÎN RAMURI DE VÎRF ALE PROGRESULUI TEHNIC

" Dispunem astăzi de o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament."

NICOLAE CEAUȘESCU

DINAMICA INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI
- în procente -

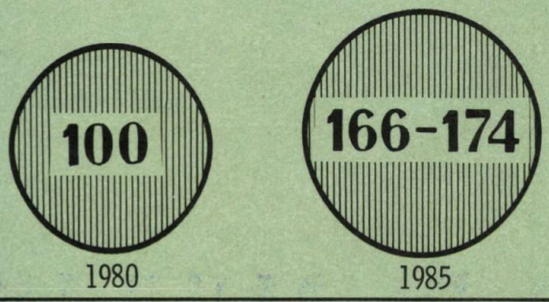

• Industria construcțiilor de mașini se va dezvolta, în cincinalul 1981-1985, într-un ritm mediu anual de aproape 12%, asigurînd circa 80% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții, precum și o creștere de peste 1,8 ori a exportului.

PONDEREA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI ȘI CHIMIEI ÎN VOLUMUL PRODUCȚIEI INDUSTRIALE
- în procente -

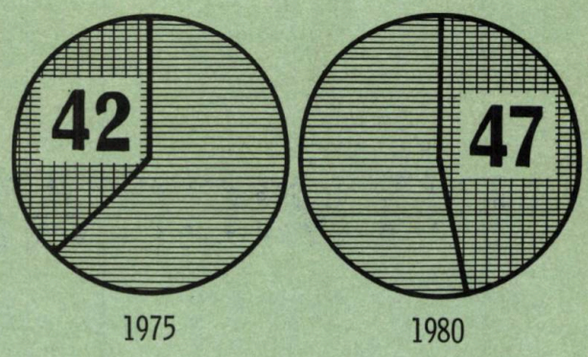

DINAMICA INDUSTRIEI ELECTRONICE
- în procente -

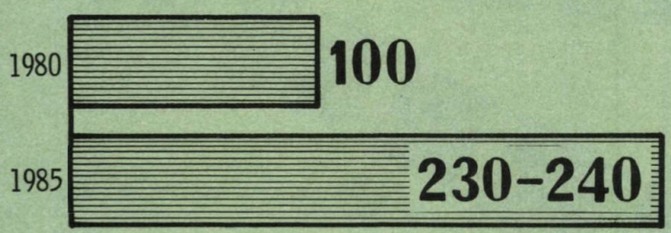

• Industria electronică va fi orientată cu precădere spre dezvoltarea producției mijloacelor de automatizare și a tehnicii de calcul, a microprocesoarelor, echipamentelor de electronică industrială și componentelor electronice.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI DE MECANICĂ FINĂ
- în procente -

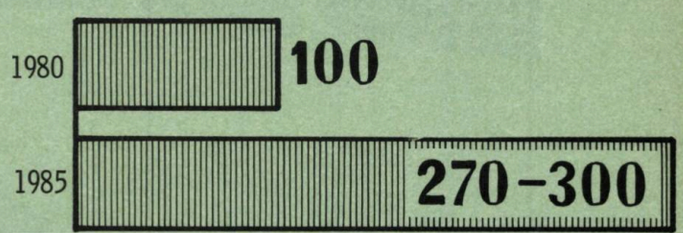

• Se va asigura, practic, întregul necesar de echipamente hidraulice și pneumatice, precum și elementele pentru cibernetizarea întregii producții.

PRODUCȚIA DE MAȘINI-UNELTE AȘCHIETOARE
- în procente -

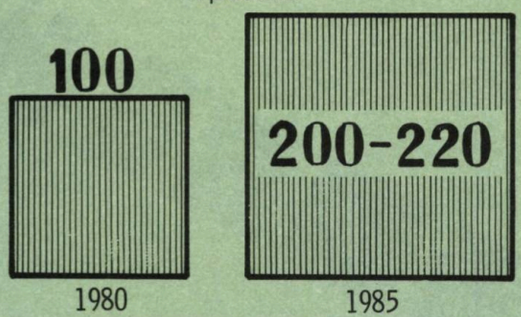

• Se va acorda prioritate fabricației mașinilor grele și agregat multifuncționale, mașinilor-unelte de prelucrat metale prin electroeroziune, electrochimie și alte procedee moderne, mașinilor-unelte cu comandă-program.

PRODUCȚIA DE UTILAJ TEHNOLOGIC
- în procente -

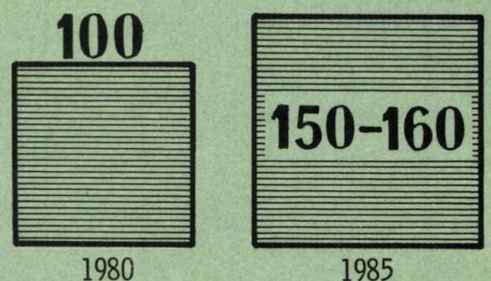

• În cincinalul 1981-1985, producția de utilaj tehnologic va fi orientată mai hotărît spre realizarea de linii de înaltă complexitate.

D 646

1980 FEB 13

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IDEILE OAMENILOR MUNCII – TRANSFORMATE ÎN SOLUȚII UTILE

Stimularea, dezvoltarea și valorificarea potențialului creativ – trăsătură a unui stil de conducere modern, eficient

PRINCIPIUL FUNDAMENTAL — aplicat cu consecvență de partidul nostru în întreaga construcție economică și socială — de **a lărgi continuu participarea oamenilor muncii la soluționarea problemelor din ce în ce mai complexe ale activității** corespunde nu numai procesului de adîncire continuă a democrației socialiste, ci și cerințelor unei eficiențe înalte. Educarea și formarea omului nou, creșterea conștiinței socialiste a maselor, îmbinate cu ridicarea calității profesionale a cadrelor de toate categoriile dau naștere unui **uriaș potențial creativ**, care în fiecare institut, în fiecare întreprindere trebuie folosit din plin și în activitatea de concepție, astfel încît în înnoirea produselor și tehnologiilor, în perfecționarea organizării, în îmbunătățirea utilizării capacităților de producție, în reducerea consumurilor de materii prime și energie etc. să fie implicate nu numai compartimentele specializate, ci toți cei care prin experiența lor practică, prin idei, pot aduce o contribuție la elaborarea și aplicarea de soluții valoroase.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia în acest sens :

„Să înțelegem bine că la nivelul actual cerințele științei nu se mai pot soluționa de un om, de un institut izolat. Există o interdependență strînsă între diferite discipline științifice, între forțele din institute și din învățămînt, o interdependență strînsă între cercetători și masele de oameni ai muncii, clasa muncitoare, făuritorii de bunuri materiale. Numai prin unirea tuturor forțelor și participarea activă a clasei muncitoare, alături de cercetători, la întreaga activitate se vor putea soluționa mai rapid, în mod corespunzător, problemele complexe ale cercetării, vom face ca știința noastră să dea soluții bune de perspectivă în toate domeniile".

Consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi, consiliilor științifice din institute, conducătorilor la diverse nivele ierarhice din structura unităților le revine îndatorirea de a acționa în mod organizat pe această linie, de a stimula **gîndirea colectivă** bazată pe însumarea, selectarea și armonizarea contribuțiilor individuale, potrivit scopului urmărit.

LA NIVELUL conducerii unei organizații economice trebuie să se înțeleagă și să se ia în considerare că :

— fiecare persoană din cadrul organizației are idei în legătură cu modul cum pot fi îmbunătățite propria sa activitate, produsele organizației și organizația în general ;

— procesul de creație nu trebuie să se limiteze la laboratoare și compartimente tehnice ; fiecărui grup profesional sau funcțional îi revin obligații proprii în procesul de înnoire ;

— o singură abordare structurată a creativității nu este folositoare pentru toate aspectele în legătură cu care se cere creativitate.

Luarea deciziilor de conducere necesită atît elaborarea de idei noi și valoroase, cît și dorința de a căuta noi metode sau moduri de abordare a problemelor. Practic **fiecare aspect al conducerii implică gîndire creatoare.** Ea este esențială în abordarea unor probleme cum sînt : cercetarea și dezvoltarea, calitatea produselor, diversificarea producției, creșterea beneficiului, ca și în activitatea de personal — selectare, instruire, relații umane, motivare etc.

Conducătorului i se pun, în acest sens, două probleme :

— ce **acțiuni** trebuie să întreprindă în vederea folosirii metodelor creative pentru impulsionarea creativității ?

— ce fel de **climat organizațional** este necesar pentru a se putea trage foloase de pe urma utilizării acestor metode ?

Pe lîngă evaluarea utilității diferitelor metode de rezolvare a problemelor, conducătorul trebuie, de asemenea, să evalueze, înainte de implementare, natura diferențelor individuale. Unii oameni lucrează mai bine în situații de grup ; alții lucrează mai bine singuri. Fiecare trebuie să aleagă și fiecare trebuie să învețe cum să lucreze în si-

Cu acest număr al suplimentului încheiem **ciclul de prezentare a unor metode de stimulare a creativității,** publicat la propunerea unor președinți de consilii ale oamenilor muncii din unități economice – propunere formulată în cadrul unei anchete organizate de redacție.

Ciclul a mai cuprins grupajele :

- **Valorificarea potențialului creator – resursă nelimitată a creșterii economice** (Suplimentul R.E. nr. 41, 1979) ;
- **Stimularea creativității – sursă pentru calitate și eficiență** (Suplimentul R.E. nr. 3, 1980).

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 6, 1980

tuații de grup și individuale. Pe de altă parte, pe unii critica îi inhibă, pe alții îi îndeamnă să dovedească valoarea ideilor lor.

ACȚIONÎND pentru aplicarea metodelor de rezolvare colectivă a problemelor, conducătorul trebuie :
— să asigure material documentar despre aceste metode ; să fie interesat în experimentarea lor ;
— să afle ce cunosc deja membrii organizației despre aceste metode; să selecteze membri ai organizației, cu aptitudini, care să fie instruiți în mai multe metode; să fie pregătit să-i asculte pe membrii organizației în descrierea experienței lor și să-i ajute să-și folosească aptitudinile în organizație; să mențină un nivel suficient de cunoaștere a metodelor, pentru a produce întrebări care să stimuleze apariția de noi idei.
Succesul acțiunii va depinde de capacitatea conducerii de a crea un climat în care **ideile produse** prin aplicarea acestor metode **să poată fi valorificate.** Un asemenea climat implică:
— o **speranță confirmată** că ideile noi sînt dorite și vor fi folosite;
— o **afirmare** — că se așteaptă idei noi de la toate persoanele din organizație și nu numai de la specialiștii în problemă;
— el implică, de asemenea, folosirea sistemului de **stimulare morală și materială** pentru acei oameni care contribuie cu idei ce își dovedesc, în final, valoarea.

AȘA CUM EXISTĂ o varietate de stiluri de conducere, există și o gamă de diferențe între indivizi în ce privește stilul de lucru, răspunsul la stimulente și nevoia de informare. **Stilurile de conducere trebuie aplicate conform cerințelor situației sau persoanelor implicate,** căci foarte rar unul și același stil este cel mai bun pentru toate ocaziile. În mod corespunzător, se cere cuprinderea **întregii game de metode de rezolvare a problemelor,** analitice și creative, fără a da constant prioritate nici uneia dintre ele.
O importanță deosebită au, de asemenea :
— dirijarea proceselor de comunicare în organizație — sus, jos și lateral — astfel încît să existe **o acțiune coordonată** pentru înțelegerea scopurilor comune și a căilor, pentru recepționarea, experimentarea și implementarea ideilor ;
— dirijarea procesului de feed-back, astfel încît generatorii de idei și cei ce contribuie la elaborarea planurilor și deciziilor să afle despre **utilitatea** eforturilor lor.
Ocazia de a participa la luarea deciziilor și la planificarea proceselor organizatorice este una din cele mai bune căi de a realiza implicarea personală a oamenilor muncii, conducînd la producerea de idei noi și valoroase.
Căutînd și acceptînd ideile creative ale oamenilor, conducătorii sînt, totodată, obligați să nu alunece în munca lor, fără să-și dea seama, la practici care distrug ideile și să nu tolereze asemenea practici la eșaloanele în subordine. Se cer o atenție constantă și o perspicacitate deosebită pentru a transforma bunele intenții în practică curentă.

Necesitatea formării liderilor pentru conducerea grupurilor creative

GRUPUL CREATIV, care trebuie să producă idei noi în vederea rezolvării unor probleme, este cu atît mai productiv cu cît conducerea acestuia este realizată de un **lider competent.**
În vederea creșterii competenței liderilor este necesară o formație științifică orientată în acest scop, pentru îndeplinirea acestui rol la un înalt nivel performant.
Considerînd dezvoltarea societății la un moment dat, cu necesitățile sociale existente, am putea imagina o legătură de genul celei prezentate în schemă :

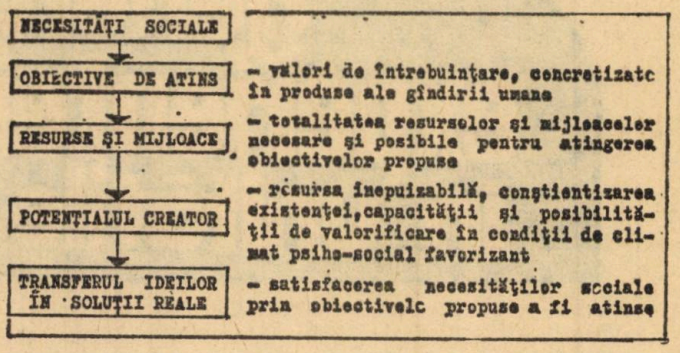

Necesitatea formării de lideri competenți în conducerea grupurilor creative apare cu mai mare pregnanță azi, cînd obiectivele ce stau în fața creației tehnico-științifice românești sînt determinante pentru progresul multilateral și dinamic al țării noastre.
SARCINILE pe care trebuie să le îndeplinească un lider într-un grup creativ sînt deosebit de complexe, ceea ce solicită o **formație multilaterală.** Totodată i se cer **calități personale** deosebite :
— să fie omul-conștiință socială, cu nivel politic ridicat, să fie obiectiv, sensibil la necesitățile sociale și cunoscător al fenomenelor sociale ;
— să cunoască suficiente proceduri de stimulare a creativității de grup și să fie convins de utilitatea socială a utilizării acestor metode ;
— să facă dovadă de entuziasm și să aibă capacitatea de a entuziasma grupul pe care-l conduce ;
— să fie inteligent și abil în a valorifica inteligența și capacitatea creatoare a membrilor grupului ;
— să dispună de suficiente cunoștințe din domeniul căruia îi aparține problema, pentru a putea conduce grupul spre un obiectiv concret de atins ;
— să fie purtător de informație bogată, de mare diversitate, cu preocupări în domenii tehnice, economice și umaniste (psihologice, sociologice) ;
— să dispună de capacitate de efort susținut ;
— să manifeste perseverență în atingerea obiectivelor propuse ;
— să aibă tact, răbdare, o adîncă înțelegere pentru natura umană ;
— să manifeste interes pentru tot ceea ce pot oferi membrii grupului ;
— să aibă capacitatea de a crea o ambianță favorabilă desfășurării ședințelor creative într-un climat de adîncă democrație, care să dea posibilitatea manifestării libere a punctelor de vedere ale fiecărui membru al grupului.

ÎN VEDEREA atingerii unui astfel de obiectiv posibil — **practica creativității de grup** — ca o metodă de lucru generalizată în toate domeniile de creație ale activității umane, considerăm că, pe lîngă formarea conducătorilor grupurilor creative, sînt necesare :

● **introducerea ca disciplină de studiu, în programele de învățămînt, a tehnologiei creativității;**

● **specializarea și perfecționarea în tehnologia creativității a cadrelor din domeniul concepției (cercetare-proiectare);**

● **sprijinirea, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, a formării și perfecționării persoanelor potențial creative, prin :**
— informație (proceduri de creativitate, brevete de invenție, publicații de specialitate — cu șanse de dialog privind experiența și rezultatele obținute) ;
— metodolog în practica creativității;
— instituirea unui cadru organizat de perfecționare în tehnologia creativității ;
— eventual, organizarea unei unități specializate în realizarea prototipurilor pentru cele mai valoroase invenții brevetate ;
— însărcinarea unui organism specializat cu rolul de metodolog, bancă de date și instrument de vehiculare a informațiilor de specialitate.

Metoda BRAINSTORMING

METODĂ de gîndire creatoare, **brainstorming-ul** *) urmărește **căutarea în colectiv a soluțiilor de rezolvare a problemelor,** cu aplicabilitatea cea mai largă.

Prin aplicarea metodei pot fi atinse obiective ca :

— atitudinea de încredere a colectivului în capacitatea proprie de creație deliberată ;
— motivația puternică de a utiliza propriul potențial creator ;
— receptivitate la ideile altora :
— manifestarea unui interes deosebit față de nou, o mai bună cunoaștere și rezolvare a dificultăților, capacitatea de a înfrunta neprevăzutul ;
— conștiința importanței vitale a efortului creator în toate domeniile de activitate ;
— sensibilitate sporită față de problemele ce apar, atitudine de nemulțumire constructivă față de situațiile existente, dorința constantă de a îmbunătăți ;
— creșterea posibilităților legate de creație, în special capacitatea de a produce idei originale și de calitate superioară, care să ducă la rezolvarea diverselor probleme puse.

Metodologie

Procesul creator ce se desfășoară într-o ședință de brainstorming parcurge trei faze :

Faza I — găsirea faptului ;
Faza a II-a — producerea ideilor ;
Faza a III-a — obținerea soluțiilor noi.

● **Faza I : GĂSIREA FAPTULUI** — reprezintă alegerea unei probleme și realizarea unei înțelegeri inițiale a acesteia, parcurgîndu-se următoarele momente :

1) enunțarea problemei,
2) reformularea problemei,
3) selectarea unui mod de reformulare a problemei.

1) Enunțarea problemei

Conducătorul ședinței (liderul) enunță problema și o explică participanților. El trebuie să desfășoare o muncă pregătitoare pentru a obține toate datele problemei. Acestea sînt discutate pe scurt, pentru a se asigura ca toți participanții să aibă o imagine clară a problemei.

2) Reformularea problemei

Problema este reformulată de către participanți în mai multe feluri. Fiecare reformulare începe cu cuvintele : „cum să se... ? Însuși liderul, care inițial a enunțat problema, este obligat să o privească dintr-un alt unghi și să ofere grupului propria sa reformulare. Reformularea problemei poate sugera ea însăși soluții acceptabile, fără a mai fi necesară continuarea ședinței de brainstorming. În momentul în care participanții oferă grupului diversele moduri de reformulare, se caută ca eventualele soluții propuse să fie excluse, fiind necesar numai ca problema să fie privită din diferite unghiuri. Mulți participanți vor propune, probabil, reformulări foarte apropiate de enunțarea inițială; există însă multe șanse ca alții să prezinte problema într-o lumină complet nouă.

3) Selectarea unui mod de reformulare a problemei

Cînd au fost propuse cel puțin șase reformulări, una sau două dintre ele sînt selectate de către lider, care va îndrepta atenția grupului numai asupra acestora. Reformularea selectată va începe cu expresia : „în cîte feluri este posibil să realizăm... ? Această expresie cere să se emită idei și soluții, într-un mod simplu și concis.

● **Faza a II-a : PRODUCEREA IDEILOR** — este partea principală a ședinței, în care se stimulează un flux liber de idei, avînd, deocamdată, ca scop principal cantitatea, și nu calitatea ideilor emise.

Parcurgerea acestei faze presupune trecerea prin următoarele momente :

4) prezentarea regulilor clasice ale gîndirii creatoare,
5) ședința de „amorsare",
6) emiterea de idei (brainstorming-ul propriu-zis),
7) corelarea,
8) concentrarea atenției grupului către o idee sugerată anterior,
9) stimularea producerii unei cantități suplimentare de idei.

4) Prezentarea regulilor clasice ale gîndirii creatoare

Liderul prezintă cele patru reguli ale gîndirii creatoare : **amînarea judecării ideilor ; căutarea în voie a ideilor ; cantitatea mare de idei ; schimbul fertil de idei.**

Acestea sînt accentuate de către lider, în special dacă participanții sînt tentați să critice propriile lor idei sau pe cele ale altora.

Fără îndoială că în cursul ședinței de brainstorming vor fi emise multe idei originale, unele fără sens sau stranii, tendință ce trebuie încurajată. Participanții trebuie să simtă că sînt liberi să se alăture, să se alieze cu persoana care sugerează o idee stranie, dar în nici un caz nu trebuie să o ironizeze.

5) Ședința de „amorsare"

Un element important în conducerea unei ședințe de brainstorming este a-i stimula pe participanți să se lase în voia gîndurilor. Acest lucru se poate realiza organizînd, cu puțin timp înainte, o ședință de „amorsare", în cadrul căreia liderul prezintă o problemă de actualitate și solicită idei din partea tuturor, fără a le consemna. Ședința durează doar cîteva minute, avînd scopul exclusiv de a scoate participanții din ambianța lor anterioară și a-i face să se lase în voia gîndurilor.

6) Emiterea de idei (brainstorming-ul propriu-zis).

Liderul întreabă grupul : „în cîte feluri este posibil să realizăm...?, punînd în discuție modul de reformulare a problemei selectat și solicitînd tuturor participanților să ofere idei (el însuși trebuie să răspundă acestei cerințe).

Toate ideile emise în cursul ședinței de brainstorming trebuie să fie înregistrate și comunicate tuturor participanților, în așa fel încît ei să le înțeleagă.

7) Corelarea

Cînd izvorul de idei începe să secе, liderul oprește ședința și solicită un minut de „corelare", în tăcere deplină, timp în care nu se admite emiterea de idei noi — participanții recitind ideile înregistrate. De obicei, se constată că după această întrerupere, ideile curg din nou liber.

8) Concentrarea atenției grupului către o idee sugerată anterior

Cînd, din nou, izvorul de idei începe să se epuizeze, liderul încearcă să concentreze atenția tuturor către o idee sugerată anterior, pe care o enunță folosind expresia : „în cîte feluri poate fi înfăptuită această idee ?" — și invită grupul să producă idei noi. Liderul trebuie să încurajeze acumularea unei cantități de idei, să „țină în mînă" ședința și, mai ales, să nu admită criticarea ideilor emise, cerînd amînarea judecării lor.

În anumite momente ale ședinței se poate întîmpla ca unii participanți să se simtă frustrați — ceea ce este foarte bine, întrucît apariția unui astfel de sentiment precede, de obicei, o perioadă extrem de rodnică în emiterea de idei.

9) Stimularea producerii unei cantități suplimentare de idei

Diverse proceduri utilizate în timpul desfășurării unei ședințe de brainstorming pot conduce la o stimulare, favorizantă producerii unei noi cantități de idei.

În acest scop pot fi utilizate :

9.1. **Întrebări detectoare de idei** : o listă de verificare generalizată, care cuprinde o serie de întrebări de tipul:

*) Inițiatorul metodei — cercetătorul american Alex F. Osborn, precursor al răspîndirii utilizării metodelor de creație — a formulat această denumire prin compunerea cuvintelor din limba engleză „brain" (creier) și „to storm" (a lua cu asalt). O traducere curentă, dar neomologată are în vedere alt sens al cuvîntului „storm" (anume : furtună), propunînd ca echivalent în limba română „furtuna creierilor".

micșorare ? mărire ? substituire ? rearanjare ? inversare? combinări? destinat altor utilizări? adaptare ? modificare ? se schimbă elementul timp ? etc. Aceste întrebări solicită răspunsuri care reprezintă, de fapt, noi idei;

9.2. **Metoda corelațiilor forțate :** liderul alege obiecte sau idei și pune grupului următoarea întrebare : „dacă s-ar asocia acestea, ce obiect sau ce idee nouă ar rezulta?" Forțarea legăturilor între obiecte și materiale se face pentru a „sparge" asociațiile uzuale, neproductive;

9.3. **Metoda celei mai stranii idei:** un instrument suplimentar și eficace, pe care liderul îl utilizează la încheierea principalei ședințe de brainstorming. În timpul ședinței ideile stranii, fără legătură cu problema și — aparent — fără sens, sînt încurajate și acceptate, fără a fi criticate sau evaluate. Liderul selectează una sau două din ele și încearcă, împreună cu grupul, să le transforme în idei utile. În acest mod apar idei suplimentare, care nu au fost emise în ședința de brainstorming propriu-zis.

● **Faza a III-a: OBȚINEREA SOLUȚIILOR NOI.** Majoritatea ședințelor de brainstorming dau la iveală un mare număr de idei (100—300). Acum ele trebuie evaluate, în vederea selectării celor cîteva utile, care urmează a fi transpuse în practică. Pentru a se ajunge la selectare este necesară parcurgerea următoarelor momente :

10) stabilirea criteriilor de selectare a ideilor,
11) gruparea ideilor în loturi mai mici,
12) evaluarea ideilor,
13) grupa celor mai bune idei,
14) identificarea celor mai bune idei,
15) examinarea critică a ideilor admise.

10) Stabilirea criteriilor de selectare a ideilor

Înainte ca evaluarea să poată avea loc, trebuie stabilite criteriile pe baza cărora urmează să fie selectate ideile. Se utilizează cel puțin șase criterii, fiecare cu ponderea lui, în funcție de importanță. Anumite criterii — de pildă : costul aplicării ideilor, acceptabilitatea lor, durata transpunerii lor în practică, legalitatea lor — au un caracter general și vor apare la toate evaluările din ședințele de brainstorming. Alte criterii au caracter specific, diferind în funcție de tipul problemei.

11) Gruparea ideilor în loturi mai mici

Este dificil ca ideile emise să fie evaluate într-un singur lot mare. Gruparea lor în loturi mai mici, de 20—40 de idei, va înlesni evaluarea. Fiecare idee este repartizată în una sau mai multe dintre aceste grupe.

12) Evaluarea ideilor

Fiecare grupă de idei este evaluată, folosindu-se criteriile stabilite anterior.

13) Grupa celor mai bune idei

Din fiecare grupă de idei sînt identificate cîte una sau două, ca fiind cele mai bune ; ele sînt adunate și formează „grupa celor mai bune idei".

14) Identificarea celor mai bune idei

Ideilor din această grupă li se aplică din nou criteriile stabilite inițial. În acest fel sînt identificate cele mai bune dintre ele, iar ideile nepractice sînt eliminate.

15) Examinarea critică a ideilor admise

Ideile cele mai bune — puține la număr — sînt apoi examinate în mod critic, prin metoda „brainstorming de anulare", punîndu-se întrebarea : „în cîte feluri poate da greș această idee ?".

Scopul principal al ședinței de brainstorming este producerea de idei noi, care altfel cu greu ar fi putut să apară — ceea ce este valabil îndeosebi atunci cînd sînt emise idei stranii, deoarece acestea pot stimula emiterea de idei utile.

Mariana VENCU
expert instructor
Academia „Ștefan Gheorghiu"

O ședință de brainstorming

ȘEDINȚA s-a desfășurat cu prilejul unui curs la Academia „Ștefan Gheorghiu" — Centrul de perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat — în cadrul modulului specific de analiza valorii; a fost pus în discuție **sistemul informațional utilizat pentru urmărirea comenzilor de produse** la întreprinderea „Tricodava" din București.

Desfășurarea ședinței a cuprins numai primele două faze din cele prezentate mai sus în expunerea metodei, rămînînd ca faza a III-a să fie utilizată de către cadrele de conducere interesate în rezolvarea problemei, ținînd cont de condițiile și cerințele concrete ale unităților economice respective.

Faza I : GĂSIREA FAPTULUI

Liderul : **„Cum să prevenim apariția abaterilor în execuția comenzilor de produse contractate ?"**

2) Reformularea problemei

Liderul solicită grupului exemple de reformulări ale problemei enunțate, folosind expresia : „cum să rezolvăm... ?"

Participanții oferă exemple de reformulări ale problemei, astfel : cum să proiectăm sistemul informațional pentru a corela mai bine activitatea de execuție cu cea de planificare și desfacere ? cum să realizăm un control permanent al execuției comezilor ? cum să respectăm executarea sortimentelor contractate ? cum să realizăm o evidență clară a lansării comenzilor? cum să asigurăm operativitatea în satisfacerea comenzilor? cum să proiectăm un sistem de evidență a execuției, care să poată fi mecanizat și automatizat? cum să asigurăm un control eficient al execuției comenzilor? cum să intervenim cu promptitudine pentru a corecta abaterile apărute în execuția comenzilor ? cum să asigurăm un control eficient pe fluxul de producție ? cum să organizăm producția, pentru a produce conform necesităților de livrare? cum să organizăm evidența pe fluxul tehnologic, pentru a preveni abaterile? cum să asigurăm o programare corectă a execuției comenzilor? cum să fabricăm numai ceea ce trebuie pentru realizarea contractelor? cum să urmărim și să stopăm ceea ce aduce abateri în fabricație? cum să evităm fabricarea unor produse fără acoperire în contracte ? cum să proiectăm un sistem informațional care să ne asigure urmărirea zilnică a realizării comenzilor de produse? cum să realizăm încadrarea în termenele contractuale? cum să proiectăm un sistem informațional care să permită eliminarea rapidă a necorelărilor dintre producție și desfacere ? cum să realizăm corelarea între ceea ce trebuie și ceea ce putem realiza efectiv ? cum să proiectăm sistemul informațional pentru a identifica rapid momentul apariției abaterii ?

3) Selectarea unui mod de reformulare a problemei

Liderul a selectat următorul mod de reformulare a problemei : **„cum să realizăm un control permanent al execuției comenzilor ?"** — punînd grupului întrebarea : „În cîte feluri putem realiza un control permanent al execuției comenzilor ?" și solicitîndu-i să ofere idei pentru rezolvare.

Faza a II-a: PRODUCEREA IDEILOR

4) Prezentarea regulilor clasice ale gîndirii creatoare.

Liderul scoate în evidență faptul că ședința de brainstorming trebuie să se desfășoare într-un climat care să asigure respectarea regulilor prezentate la punctul **4)** din expunerea metodologică de mai sus.

5) Ședința de „amorsare"

Liderul pune întrebarea: „ce probleme s-ar ivi dacă anul ar fi alcătuit din șase luni de lumină și șase luni de întuneric, neîntrerupte?"

Participanții răspund : schimbări ale structurii naturii ; schimbări ale ciclurilor de viață în natură ; ar dispărea mare parte din vegetație ; ar fi necesar un mare consum de energie; n-ar mai fi suficiente posibilități de agrement; oamenii ar acumula o mai mică experiență practică și mai multe cu-

noștințe teoretice; modificări de comportament; dereglarea ritmului vital; dezechilibru în alimentație; necesitatea adaptării activităților umane; ar fi necesare noi investiții în domeniul producției de energie electrică; ar fi necesară o reeducare a oamenilor; s-ar schimba climatul psiho-social; s-ar produce perturbări fiziologice; s-ar schimba climatul de viață și de muncă; s-ar putea închega mai multe relații între oameni; cunoașterea mai amplă în timp și spațiu; control mai eficient al muncii individuale și colective; am obosi mai mult muncind în întuneric; s-ar produce deconectarea din insomnie; ar stagna dezvoltarea vegetației; ar apărea probleme de sănătate.

6) **Emiterea de idei**

Liderul: revine cu întrebarea: „în cîte feluri putem realiza un control permanent al execuției comenzilor?"

Participanții oferă următoarele idei: control permanent pe fluxul tehnologic; control pe schimburi; urmărirea zilnică pe schimburi, pe bază de grafic; prelucrarea automată a datelor, pe fiecare schimb; semnal optic sau acustic, ori de cîte ori se execută un produs în mod inutil; codificarea comenzilor; oprirea automată a mașinilor la terminarea lotului programat; introducerea unui sistem de cointeresare în respectarea programării; întărirea activității de control al producției; stabilirea abaterilor maxime admise; introducerea programării producției pe calculator; introducerea fișelor limită pe produs; creșterea gradului de conștiință al oamenilor muncii, însușirea și aplicarea imperativului de a produce numai ceea ce trebuie; cooperarea și colaborarea producției cu planificarea și desfacerea; controlul eficient al tuturor fazelor de fabricație; controlul orar al mașinii; controlul zilnic, săptămînal, decadal, lunar; controlul periodic cu ajutorul fișelor de evidență; controlul tehnic statistic, organoleptic; urmărirea respectării sarcinilor pe individ și termene; contactul direct al conducerii cu producția; întîlniri între lucrătorii din compartimentele plan — producție — desfacere; urmărirea zilnică a realizării planului pe sortimente; controlul permanent, cu ajutorul mijloacelor mecanizate sau automatizate, al situației livrărilor; analiza decadală, cu toți factorii de răspundere, a situației producției și livrărilor; informări verbale de jos în sus; sistem de informare zilnic și lunar; control zilnic în depozitele de produse finite; colaborare între compartimentele care concură la activitățile de control, planificare și execuție; ridicarea permanentă a pregătirii profesionale; perfecționarea sistemului informațional; controlul înainte și după expirarea termenului de livrare a produselor; folosirea unui personal competent în problemele de control al execuției; controlul calității informațiilor vehiculate; controlul realizării cantității și calității produselor programate; introducerea unor evidențe primare pentru produsele lansate; controlul zilnic al cantităților de materii prime utilizate, cunoscîndu-se consumurile pentru fiecare articol.

7) **Corelarea**

Liderul solicită grupului păstrarea unui minut de tăcere, fără a emite idei noi.

8) **Concentrarea atenției grupului către o idee sugerată anterior**

Liderul propune pentru acest moment următoarea idee: „semnal optic sau acustic, ori de cîte ori se execută un produs în mod inutil", apoi invită grupul să emită idei pentru realizarea ei practică.

Participanții oferă următoarele idei: instalație optică pe un tablou vizibil; tablou de bord la șeful de secție, cu urmărirea sub formă codificată a fiecărei comenzi; tablou optic la un pupitru din secție; atașarea unei „pastile" colorate din hîrtie pentru fiecare comandă în parte; sistem electronic cu celule fotoelectrice sensibile la culori, nuanțe, desene; echiparea cu un ceas-contor; controlor de calitate; introducerea sistemului de evidență a execuției pe calculator, care să semnalizeze producția neplanificată; marcarea cu izotopi radioactivi a producției planificate a se executa; introducerea unui sistem de marcare a documentelor de lansare cu semnul „contractat"; automatizarea opririi mașinilor la realizarea lotului contractat.

9) **Stimularea producerii unei cantități suplimentare de idei**

Liderul propune grupului utilizarea procedurii **9.1:** întrebări detectoare de idei (tip Osborn) și repetă întrebarea: „în cîte feluri putem realiza un control permanent al execuției comenzilor?", utilizînd, din lista de întrebări, următoarele întrebări adecvate subiectului:

● **substituire?**

a) **cine altcineva în loc?**

Participanții răspund: compartimentul de lansare a producției; C.T.C.; aprovizionarea; magazia; informări sau semnale; sistemul informațional; calculatorul; evidența clară; oameni însărcinați cu evidența; sistemul de prelucrare automată;

b) **ce altceva în loc?**

Participanții răspund: cartele perforate; automatizarea opririi mașinilor la numărul de piese programat; mecanizarea și automatizarea evidenței; panouri de comandă-dispecer; robot; contor; disciplină; semnalizare cu ajutorul calculatorului; televiziune în circuit închis; semnalizare optică;

c) **alt loc?**

Participanții răspund: control la lansare; control la locul de producție; în camera de comandă; control pe utilaje; magazia de materii prime; la plan-producție; la plan-desfacere; pe fluxul de fabricație;

d) **alt timp?**

Participanții răspund: înainte de execuție; la introducerea în fabricație; permanent, în timpul execuției; preventiv; pe schimburi; decadal, preventiv.

● **„adaptare?"**

a) **ce altceva seamănă cu aceasta?**

Participanții răspund: autocontrol; grafic; controlul în unitățile militare; controlul în reglarea în instalații automatizate.

Faza a III- a: OBȚINEREA SOLUȚIILOR NOI urmează a fi desfășurată în cadrul unităților economice interesate, de către grupuri de cadre competente în problema supusă rezolvării.

Evaluarea critică a funcțiilor produsului și cercetarea soluțiilor în analiza valorii

ROLUL ANALIZEI VALORII ca instrument de reducere a costurilor, aplicat încă în faza de concepție sau reconcepție a produselor și serviciilor, este astăzi bine cunoscut. Eficiența acestui instrument a fost probată și în țara noastră, prin numeroase studii a căror aplicare a condus la rezultate, uneori spectaculoase, concretizate prin importante reduceri ale consumului de materiale și manoperă, ale costurilor de producție, adesea chiar în condițiile îmbunătățirii calității produselor care au format obiectul analizei.

În același timp s-a putut constata că pentru a se ajunge la rezultatele scontate, analiza valorii reclamă o abordare corectă și exigentă în toate fazele sale, începînd de la colectarea informațiilor și definirea funcțiilor, pînă la cercetarea și aplicarea soluțiilor.

Un moment esențial în studiile de analiza valorii, moment care se situează la granița dintre etapa de analiză funcțională și etapa de cercetare a soluțiilor în vederea reconcepției produsului, îl constituie **evaluarea critică a funcțiilor.**

După stabilirea nomenclatorului de funcții, dimensionarea tehnică a funcțiilor, determinarea costurilor de realizare a funcțiilor, precum și a importanței relative a acestora în ansamblul valorii de întrebuințare a produsului — toate acestea fiind operațiuni constitutive ale analizei funcționale — se pune problema determinării domeniilor concrete de reducere a costurilor și eventual de îmbunătățire func-

țională a produsului, deci a **domeniilor spre care va fi orientată cercetarea soluțiilor.**

Rezolvarea acestei probleme se obține prin **evaluarea critică a funcțiilor,** care se bazează pe toate datele furnizate de fazele anterioare ale studiului, în mod special de analiza funcțională.

O evaluare critică efectuată corect va conduce la identificarea a ceea ce putem numi **funcții deficitare** ale produsului analizat, adică acele funcții despre care se poate presupune că înglobează într-o proporție importantă elemente de cost inutile, generate de diferite cauze: configurații geometrice prea complicate ale unor subansamble sau repere, consumuri exagerate de material sau utilizarea de materiale prea scumpe, soluții tehnologice nerationale etc.

Desigur, odată identificate „funcțiile deficitare" și cunoscîndu-se din fazele anterioare ale analizei toate componentele de cost (subansamble, repere, materiale, operații tehnologice) aferente acestor funcții, domeniile de cercetare a soluțiilor se vor contura cu claritate. Mai întîi însă trebuie găsit un răspuns satisfăcător la întrebarea: care sînt criteriile și căile cele mai concludente de evaluare critică în vederea identificării funcțiilor „deficitare" ?

Principalul criteriu este cel **economic,** potrivit căruia funcțiile se evaluează în raport cu costurile de realizare, deci cu dimensiunile lor economice.

MODALITATEA cea mai simplă de aplicare a acestui criteriu constă în **evidențierea funcțiilor produsului analizat în ordinea costurilor,** cel mai sugestiv printr-o histogramă care relevă de obicei o distribuție de tip Pareto: 20—30% din numărul total de funcții înglobează 70—80% din totalul costurilor însumate ale funcțiilor.

Pe această bază se prezumă că funcțiile cele mai scumpe (20—30% din numărul total) sînt „deficitare", urmînd ca cercetarea soluțiilor să se concentreze cu prioritate asupra subansamblelor, reperelor, materialelor și operațiilor tehnologice care contribuie, în cadrul structurii de ansamblu a produsului, la realizarea acestor funcții.

O reprezentare sugestivă a componentelor fizice aferente funcțiilor „deficitare" se poate realiza — dacă produsul nu este prea complex — în cadrul unei scheme-bloc de relații „repere-funcții".

Pentru ilustrarea acestei modalități de evaluare critică a funcțiilor și cercetare a soluțiilor, credem că este edificator exemplul de mai jos, extras și prelucrat dintr-un studiu de analiza valorii, elaborat recent la o întreprindere constructoare de mașini din țara noastră.

Produsul analizat este o **cuplă automată** destinată remorcilor de tractor. El are următoarele funcții: **A** — asigură cuplarea automată; **B** — împiedică decuplarea accidentală; **C** — permite decuplarea manuală; **D** — asigură remorcarea (preia efortul); **E** — este protejat la lovituri din exterior; **F** — amortizează șocurile; **G** — asigură rotirea în jurul axei longitudinale; **H** — asigură rotirea în jurul axei transversale; **I** — are aspect exterior îngrijit; **J** — poartă informații.

Schema-bloc de legături între principalele repere și funcțiile stabilite este prezentată în fig. 1.

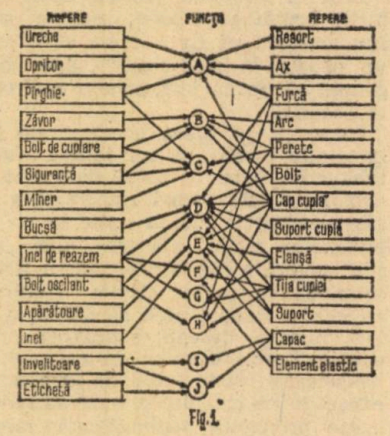

Fig. 1

Costurile funcțiilor (dimensiunile economice), stabilite cu ajutorul cunoscutei matrice funcții-costuri, se reprezintă în ordinea măririi printr-o histogramă: — fig. 2, din analiza căreia rezultă că 3 din cele 10 funcții **(D, E, A)** înglobează 71% din totalul costurilor, fiind, deci, deficitare sub aspect economic.

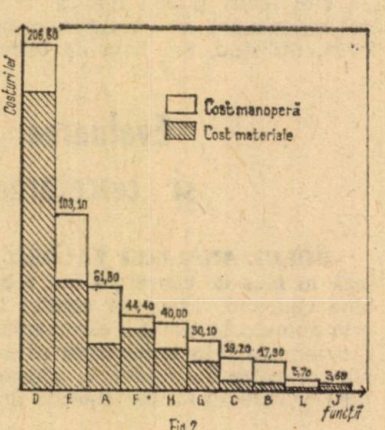

Fig. 2

În consecință, cercetarea soluțiilor se orientează asupra principalelor repere care contribuie la realizarea funcțiilor **D, E, A** și care pot fi identificate cu ușurință din schema-bloc prezentată, rezultînd matricea de repere-funcții deficitare redată în tabelul nr. 1.

(Reperele din matrice cu numărul curent încercuit formează un subansamblu distinct în structura constructivă a produsului).

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Repere		Funcții deficitare		
	Denumire	Cost (lei)	D	E	A
①	Suport cuplă	117,50	X		
2.	Furcă	71,60	X		X
③	Flanșă	39,80	X	X	
④	Tija cuplei	29,80	X		
5	Apărătoare	25,40		X	
⑥	Cap cuplă	16,30	X	X	X
⑦	Suport	14,20	X		
⑧	Bolț oscilant	9,50	X		
⑨	Opritor	8,90			X
⑩	Bucșă	8,30	X		
⑪	Inel	5,60		X	

Soluțiile propuse s-au axat pe simplificarea constructivă a acestui subansamblu, constînd în principal din: eliminarea reperelor „flanșă" și „suport"; conceperea reperului „suport cuplă" dintr-o construcție sudată, în loc de semifabricat turnat; modificarea configurației geometrice și reducerea dimensiunilor la reperele „bucșă", „bolț de oscilație" și „tija cuplei".

Prin aplicarea acestor soluții, costurile funcțiilor deficitare, precum și ale altor funcții se micșorează (de exemplu, funcția D de la 206 la 127 lei, funcția E de la 103 la 70 lei etc.), **costurile totale pe produs se reduc cu circa 23% și se anticipează economii de peste 2 milioane lei/an.**

O ALTĂ modalitate de evaluare critică a funcțiilor după criteriul economic constă în **compararea, pe cale grafoanalitică, a costurilor pe funcții cu contribuția relativă pe care o aduce fiecare funcție la valoarea de întrebuințare a produsului analizat** Din această comparație rezultă, de regulă, că unele funcții costă prea scump în raport cu contribuția lor la valoarea de întrebuințare a produsului, sînt deci supradimensionate economic, cercetarea soluțiilor urmînd să fie orientată în direcția reducerii costurilor de realizare a acestor funcții.

Interesantă și revelatoare, această modalitate de evaluare critică prezintă totuși dezavantajul că stabilirea nivelurilor de contribuție a funcțiilor la valoarea de întrebuințare a produsului — utilizîndu-se un anumit sistem de punctaj — este în esență o operațiune subiectivă, care nu poate preveni unele erori de apreciere.

Există, de asemenea, și alte modalități — recomandate de literatura de specialitate, dar cu posibilități mai mult sau mai puțin limitate de aplicare — pentru evaluarea critică a funcțiilor sub aspectul dimensiunilor economice. Dintre ele pot fi menționate: compararea costurilor de

realizare a funcțiilor produsului cu costurile de realizare a aceloraşi funcții de la produse similare (necesită informații corespunzătoare); evaluarea teoretică a costurilor unor funcții pe bază de calcule inginereşti (cînd funcțiile respective sînt determinate de repere distincte, care nu participă şi la alte funcții) etc.

ÎN AFARA CRITERIULUI economic, pentru evaluarea critică a funcțiilor ca „bază de plecare" în cercetarea soluțiilor se poate avea în vedere şi un **criteriu de natură tehnică,** din păcate mai puțin utilizat sau chiar ignorat în studiile de analiza valorii, însă nu mai puțin important.

Potrivit acestui criteriu, **funcțiile produsului analizat se evaluează sub aspectul dimensiunilor tehnice,** adică al acelor performanțe şi caracteristici funcționale sau constructive — exprimate prin unități de măsură specifice (kw, kg, rot./min. etc.) — care semnifică nivelul de realizare tehnică a funcțiilor respective. Odată determinate (măsurate), dimensiunile tehnice se raportează fie la necesitățile reale ale utilizatorilor (în cazul funcțiilor de bază ca elemente componente ale valorii de întrebuințare), fie la necesitățile de funcționalitate ale produsului (în cazul funcțiilor auxiliare, impuse de concepția constructivă actuală şi condiționînd realizarea funcțiilor de bază). Ca urmare este posibilă identificarea unor funcții **supradimensionate tehnic,** care conferă produsului o supracalitate nejustificată de cerințe reale, generînd în schimb — din punct de vedere constructiv-tehnologic — costuri (în plus) inutile.

Exemplul următor ilustrează cazul real al unui studiu de analiza valorii elaborat în țara noastră, în cadrul căruia cercetarea soluțiilor este orientată printr-o evaluare critică a funcțiilor atît sub aspectul dimensiunilor economice, cît şi al dimensiunilor tehnice.

Produsul analizat — **încărcător de acumulatori pentru radiotelefoane** — are următoarele funcții (între paranteze sînt indicate dimensiunile tehnice corespunzătoare):

— Funcții de bază:

A — încarcă acumulatori de tip 1,2 V (tensiunea maximă a curentului la o casetă: 9,6 V);

B — se racordează la rețeaua de alimentare (tensiunea şi frecvența curentului din rețea: 220 V/50 Hz);

C — semnalizează funcționarea (încărcarea) (tensiunea şi intensitatea curentului din bec: 6 V/40 mA);

D — permite accesul pentru întreținere şi reparații (nr. de şuruburi de fixare a carcasei la placa de bază: 4);

E — este protejat electric (rezistența de izolație: 50 M ohmi);

F — permite fixarea la aparat a mai multor acumulatori pentru încărcare (nr. de casete şi acumulatori care se fixează la aparat; 2 casete / 8 acumulatori);

G — Are aspect estetic (—);

H — poartă informații (4 informații: tipul aparatului, seria, tensiunea la rețea, întreprinderea producătoare);

— Funcții auxiliare:

I/A — generează un curent constant (intensitatea curentului generat: 1,5 A);

I/A,C — asigură tensiunea redresată necesară (capacitatea de redresare: 24 V/100 mA).

Dimensiunile economice calculate ale funcțiilor sînt redate în histograma din fig. 3, din care rezultă că 30% din funcții **(A, I, J)** înglobează 76% din costuri.

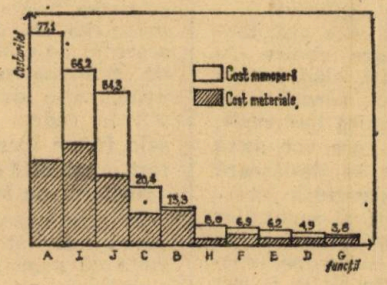

Evaluarea critică a funcțiilor sub aspectul dimensiunilor tehnice şi economice a dus la concluziile:

— funcțiile **C, I** şi **J** sînt supradimensionate tehnic (valoarea efectivă şi cea necesară ale dimensiunii tehnice sînt, respectiv, următoarele: **C** — 6 V/40 mA, 6 V/22 mA; **I** — 1500 mA, 22±5 mA; **J** — 24 V/100 mA, 24 V/40 mA);

— funcțiile **A, I** şi **J** sînt foarte scumpe în raport cu celelalte funcții.

Se alcătuieşte matricea repere-funcții deficitare, conform tabelului nr. 2.

Tabelul nr 2

Denumirea reperului	Cost (lei)	Funcții deficitare A	C	I	J
Tranzistor BD 135 (2 buc.)	25,30			x	
Transformator	19,70	x		x	x
Carcasă	9,00	x		x	x
Bec de semnalizare	8,80		x		
Potențiometru de 100 ohmi (2 buc.)	5,20	x		x	
Suport bec	2,40		x		

Cercetarea soluțiilor, pe baza concluziilor evaluării critice a funcțiilor şi datelor din matricea „repere-funcții deficitare", a permis formularea următoarelor propuneri de reducere a costurilor: înlocuirea tranzistoarelor BD 135 (1500 mA) cu tranzistoare BC 107 (100 mA), mai ieftine; înlocuirea potențiometrelor cu rezistențe fixe, a căror mărime se stabileşte la reglaj, fără creşterea manoperei; simplificarea constructivă a suportului de bec; înlocuirea becului de semnalizare de 6V/40 mA cu un bec de 6V/24 mA; înlocuirea transformatorului de rețea cu altul de capacitate mai mică.

Primele trei soluții, aplicabile imediat, asigură **reducerea costurilor cu 9,2% pe produs** (se reduc costurile funcțiilor I — de la 62,20 la 39,30 lei, C — de la 20,40 la 17,00 lei şi A — de la 77,10 la 75,80 lei) **şi realizarea unei economii anuale de peste 140 000 de lei.**

UTILITATEA FUNCȚIILOR poate fi privită ca un al treilea criteriu de evaluare critică, de luat în considerație încă în primele faze ale unui studiu de analiza valorii. Astfel, este posibil — desigur în cazuri destul de rare — ca în urma examinării atente a nomenclatorului de funcții ale produsului analizat, o anumită funcție să apară ca inutilă, generînd în consecință costuri inutile; fie pentru că nu este realmente necesară utilizatorului, fie pentru că nu contribuie cu nimic la funcționalitatea produsului respectiv (dacă este vorba de o funcție auxiliară) în concepția sa actuală. În cadrul unui studiu exigent de analiza valorii, o asemenea eventualitate nu trebuie exclusă a priori; uneori se pot produce surprize.

Un exemplu ilustrativ în acest sens îl constituie cazul fişei de curent, a cărei concepție constructivă actuală (corp dintr-o singură bucată) elimină funcția de „montare-demontare", considerată inutilă, existentă la varianta veche (corp din două bucăți asamblate prin şuruburi). Este, de asemenea, elocvent cazul oferit de un studiu de analiza valorii elaborat în țara noastră, în care funcția de „reglare a repartiției fluxului luminos" a unui corp de iluminat s-a constatat că este inutilă, produsul respectiv fiind destinat iluminatului general, cu o repartiție simetrică a fluxului luminos — deci fără cerința reglării într-o anumită direcție.

În concluzie, pentru evaluarea critică a funcțiilor în vederea cercetării soluțiilor de reducere a costurilor unui produs existent, în condițiile conservării sau chiar îmbunătățirii valorii sale de întrebuințare, este de considerat o schemă de abordare în care, pornind de la nomenclatorul de funcții, dimensiunile tehnice şi cele economice (costuri) ale funcțiilor, se determină funcțiile inutile, cele supradimensionate tehnic şi cele foarte scumpe (supradimensionate economic), se stabilesc domeniile de reducere a costurilor (subansamble, repere, operații; funcții deficitare) şi se orientează în consecință cercetarea soluțiilor.

Desigur, pot fi eficiente şi alte moduri de abordare, analiza valorii fiind o metodă încă perfectibilă.

Mihai BERINDE

expert principal la Centrul de perfecționare a lucrărilor din industria construcțiilor de mașini

DIN LITERATURA DE SPECIALITATE DE PESTE HOTARE

● Organizare elastică a muncii de concepție

Firma japoneză constructoare de automobile și motociclete Honda își produce singură mașinile-unelte și utilajele speciale (inclusiv roboți polivalenți), într-una din unitățile sale, cu sortiment de fabricație bogat și în permanentă schimbare — în general de serie mică și chiar unicate. În mod firesc, într-o asemenea unitate activitatea de concepție are un rol deosebit de important. Modul în care aceasta este organizată aici lasă cîmp liber inițiativei.

Lista proiectelor ce urmează a fi lansate este discutată și aprobată în ședințe cu cele mai bune cadre tehnice. Cu acest prilej se numesc (sau se oferă ei înșiși, cînd temele corespund preocupărilor lor) șefii de proiect, cărora li se explică tema, caietele de sarcini, li se comunică termenele, fondurile alocate și numărul de persoane care vor lucra la proiectul respectiv. Munca de concepție se desfășoară în echipe pluridisciplinare (adesea fără o structură ierarhică formalizată), alcătuite din reprezentanți ai serviciilor de proiectare, ai serviciilor tehnice pe specialități și ai serviciilor tehnologice. Ei se constituie în subgrupe omogene, care își asumă sarcina rezolvării cîte unui aspect specific al proiectului. Participanții hotărăsc ei înșiși în ce mod să abordeze studiul, ceea ce elimină riscul ca ideile lor să nu fie înțelese de către direcție. Aceste idei sînt însă discutate în colectiv, hotărîrea adoptată fiind obligatorie pentru toți.

În cadrul unor ședințe periodice cu conducerea tehnică, se analizează mersul lucrărilor și rezultatele obținute în comparație cu obiectivul propus.

Pentru cele mai importante teme de cercetare, două sau trei echipe sînt însărcinate să elaboreze în paralel soluții diferite (considerîndu-se că echipele mici sînt mai prolifice în idei decît cele numeroase); după cîtva timp, cînd directorii coordonatori apreciază că s-au explorat toate posibilitățile, au loc ședințe de evaluare, după care aceste echipe fuzionează, pentru a realiza laolaltă cea mai bună idee, sau chiar pentru a relansa munca pe baze noi.

Încă de la lansare, proiectele sînt clasificate în funcție de „riscurile" pe care le comportă. În cazul unei modernizări de produs, de pildă, riscurile sînt minore, ceea ce interesează fiind performanțele noi și termenele; temele care implică și cercetare, prezentînd un risc mult mai mare, se bucură însă de o atenție deosebită. Dintre ele ajung să fie rezolvate corespunzător doar circa 30%, dar cu rezultate care suprabalansează eșecul celorlalte; în domeniul preselor, de pildă, Honda Engineering a redus durata de fabricație la jumătate din cea realizată de constructorii din Europa occidentală.

● Analiza valorii : aplicare de masă

Industria ușoară din Polonia a inclus încă din 1971 — printr-o decizie la nivel departamental — analiza valorii printre căile asupra cărora se concentrează atenția întreprinderilor în vederea reducerii consumurilor de materii prime (în mare parte procurate prin import) și îmbunătățirii caracteristicilor funcționale ale produselor (inclusiv pentru a le mări competitivitatea pe piața externă). În prezent, metoda este generalizată în toate subramurile acestei industrii; în urma școlarizării a circa 6 000 de cadre, din care jumătate ca analiști, s-au putut constitui în întreprinderi nuclee de tehnologi, proiectanți, economiști și alți specialiști. Preocupările acestor colective de creație și-au lărgit treptat domeniul, alături de proiectarea mai rațională a produselor și de folosirea înlocuitorilor urmărindu-se și introducerea unor tehnologii mai ieftine, îmbunătățirea organizării producției și a conducerii. Interesul larg pentru AV este menținut prin organizarea de seminarii, concursuri, prin realizarea de filme documentare, ca și prin popularizarea celor mai bune experiențe într-un buletin informativ editat de către „Ekorno" — Centrul de economie și organizare al industriei ușoare, din orașul Lodz.

În decurs de 5 ani, în unitățile industriei ușoare au fost elaborate 1 029 studii de analiza valorii; 643 dintre ele au fost implementate, rezultînd o eficiență economică de 774,5 milioane de zloți.

● Coordonarea activităților de creație

În prezent, pentru a găsi o nouă substanță activă în producția de medicamente, trebuie sintetizați și testați mii de compuși; între primele experimentări și folosirea acestor substanțe pot trece chiar și zece ani. Pe de altă parte, creșterea prețurilor la petrol și alte materii prime impune industriei chimice, pentru a rămîne competitivă, să pună accentul pe obținerea unor produse mai sofisticate. Pornind de la aceste considerente, firma Bayer AG, din R.F. Germania, și-a dezvoltat un puternic potențial de cercetare, atît în cadrul unei baze centralizate, cît și la diferitele sale filiale (pentru produsele din profilul lor); totodată, a fost organizată cooperarea între aceste filiale, în ce privește transferul de know-how.

În aceste condiții a căpătat o importanță aparte coordonarea activităților de creație. În fiecare an au loc conferințe cu principalele cadre de specialiști, pentru stabilirea obiectivelor prioritare ale cercetării și dezvoltării pe anul următor. Comisia pentru cercetare și cea pentru inginerie tehnologică, conduse de cîte un membru al direcțiunii și compuse din cadre de conducere la nivel mediu din aceste domenii de activitate, elaborează propuneri concrete pentru realizarea obiectivelor. În cadrul aparatului central al firmei, un serviciu specializat răspunde de bugetele de cercetare, de urmărirea și evaluarea studiilor în curs și de evitarea paralelismelor.

● „Indicele de inovație"

Creșterea de la 10% la 50% a numărului studiilor reușite din domeniul înnoirii produselor și tehnologiilor, reducerea duratei cercetărilor, un ritm rapid de diversificare a gamei de fabricație constituie rezultatele obținute de firma Dexter, din S.U.A., prin utilizarea unui „indice de inovație", cu ajutorul căruia se poate aprecia din timp dacă un studiu va reuși — iar dacă nu, în ce constă greșeala. Indicele a fost construit pe baza analizei unui mare număr de studii anterioare, prin care s-au identificat cauzele comune — de ordin nu atît tehnic, cît organizatoric — ale succeselor și eșecurilor.

S-au stabilit astfel 8 factori de influență și valorile lor relative maxime: competența tehnică și științifică — dovedită în ocazii anterioare — a cercetătorilor ce lucrează la temă (20 puncte); cooperarea și înțelegerea reciprocă între membrii de diferite specialități ai colectivului (15 p.); sprijinul din partea unui cadru de conducere care să ajute la învingerea dificultăților (15 p.); măsura în care studiul corespunde unei cerințe reale a pieței (15 p.); existența unei posibilități reale de înnoire (10 p.); gradul în care firma este interesată în studiul respectiv și îi alocă resursele necesare (10 p.); competiția cu alte firme care lucrează la proiecte similare (10 p.); presiunea timpului (5 p.). La intervale regulate în cursul elaborării unui studiu, acesta este evaluat prin prisma celor 8 factori; dacă punctajul totalizează peste 70, este aproape sigur că lucrarea va reuși, iar dacă cifra este mult mai mică, fie că se abandonează proiectul, fie că se iau măsuri de remediere a situației.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

autogestiune

Condițiile de finanțare și creditare a mijloacelor circulante

Legea finanțelor, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, în acord cu măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, cuprinde prevederi de natură a contribui la îmbunătățirea finanțării și creditării mijloacelor circulante.

1. **Determinarea necesarului total de mijloace circulante** reprezintă o problemă importantă a fiecărei întreprinderi în contextul noii reglementări. Se prevede, de la început, că este vorba de necesarul „total" de mijloace circulante, ceea ce prezumă stabilirea fondului respectiv în mod exact în acord cu nevoile reale ale fiecărei întreprinderi în parte, renunțîndu-se la „normativul minim" al mijloacelor circulante. De aceea, necesarul total de mijloace circulante se stabilește prin bugetul de venituri și cheltuieli al unității care reflectă într-adevăr nevoile concrete, imediate și de perspectivă, de mijloace circulante.

La determinarea necesarului de mijloace circulante se au în vedere stocurile și alte cheltuieli de natura mijloacelor circulante, dimensionate în funcție de sarcinile de plan, normele de stoc și normativele de mijloace circulante. Legea permite unităților economice să-și constituie, temporar, stocuri sezoniere, stocuri rezervă de plan, potrivit balanțelor materiale, și alte stocuri, stabilite prin dispoziții legale.

Metodologia determinării normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante este stabilită prin H.C.M. nr. 32/1978.

Obligația dimensionării optime a necesarului de mijloace circulante și folosirea rațională a fondurilor materiale și bănești a devenit, în concepția noii reglementări, o sarcină importantă nu numai a unităților economice, dar și a ministerelor, celorlalte organe centrale și locale de care aparțin. Modul de stabilire a nivelului maxim de valori materiale și a cheltuielilor de natura mijloacelor circulante, precum și a resurselor de acoperire a acestora, constituie, potrivit legii, și un obiectiv de control financiar din partea Ministerului Finanțelor și a băncilor cu ocazia elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli al unităților economice.

2. **Resursele de acoperire a mijloacelor circulante** sînt stabilite ținînd seama de aplicarea principiului autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor. Ca atare :

— necesarul de mijloace circulante ale unităților economice de stat noi, în primul an de activitate, se acoperă de la bugetul de stat, urmînd a fi restituite apoi din veniturile proprii ale unității căreia i-au fost avansate sumele respective ;

— mijloacele circulante ale unităților economice socialiste în funcțiune se asigură din fondurile mijloacelor circulante ale acestora, constituite potrivit legii (a se vedea Revista economică — Supliment nr. 32 din 10 august 1979, p. 2 și urm.) și din alte surse aflate temporar la dispoziția lor ;

— în completarea fondurilor proprii, întreprinderile pot primi credite bancare.

Din modul de reglementare a resurselor de acoperire a mijloacelor circulante, rezultă că legiuitorul a acordat prioritate fondurilor proprii ale unităților economice, creditele bancare intervenind numai în completarea surselor proprii.

3. Creditarea mijloacelor circulante se realizează în cadrul formei de **creditare bancară pe termen scurt.**

Creditul se acordă — în principiu — pe **termene de pînă la 12 luni.** În mod excepțional, termenele pot fi mai mari, dar numai în caz de credite pentru produse cu ciclu de producție mai mare de un an, pentru cheltuieli de organizare de șantier și în alte cazuri prevăzute de lege.

Termenele de rambursare se fixează în raport de mișcarea valorilor materiale, de recuperarea cheltuielilor și de prevederile din bugetul de venituri și cheltuieli, în limita termenelor stabilite de lege.

Băncile pot aproba **prelungirea teremenelor de rambursare** a creditelor curente, dar numai o singură dată pe an pentru fiecare credit și în cadrul termenului prevăzut de lege pentru categoria respectivă de credit. Prelungirea se poate aproba numai în cazuri justificate economic si pe baza unor analize prealabile temeinice. Pe perioada de prelungire a termenului se aplică dobîndă majorată.

4. În limitele prevederilor din planul de credit pe termen scurt și a bugetului de venituri și cheltuieli, unitățile economice de stat și cooperatiste pot primi pentru **creditarea industriei, construcțiilor, transporturilor, telecomunicațiilor,** a altor prestări de servicii, circulației mărfurilor, precum și a activității de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, credite bancare pentru următoarele **destinații :**

— efectuarea aprovizionării pentru producția contractată la intern sau la export și a cheltuielilor necesare îndeplinirii sarcinilor de plan ;

— stocurile și cheltuielile sezoniere, formate ca urmare a achiziționării, contractării și prelucrării materiilor prime agricole și a altor produse ;

— reîntregirea fondurilor încorporate în produsele livrate, lucrări executate și servicii prestate, aflate în curs de încasare ;

— acoperirea cheltuielilor planificate care depășesc în unele trimestre veniturile, inclusiv pentru introducerea tehnicii noi ;

— stocurile de produse, mărfuri, ambalaje și alte active, la unitățile producătoare, de desfacere a mărfurilor, turism și de aprovizionare tehnico-materială ;

— efectuarea de vînzări de mărfuri, executări de lucrări și prestări de servicii cu plata în rate, pe termenele fixate de lege ;

— activitatea de „service", mărfurile trimise la probe, încercări, depozite sau consignație în străinătate și exponatele la tîrguri sau expoziții internaționale, pe o perioadă de maximum 12 luni ;

— alte destinații stabilite de lege.

5. Unitățile care au greutăți financiare temporare din cauze obiective pot beneficia de **credite pentru nevoi temporare** cu dobîndă curentă.

Creditele se acordă pe perioada necesară înlăturării cauzelor care au determinat nevoile respective de fonduri, fără a se depăși 90 zile. Astfel de credite se pot acorda pentru aprovizionarea tehnico-materială în vederea îndeplinirii contractelor economice, pentru producția în curs de fabricație, produse finite și mărfuri. Limitele și condițiile de acordare a acestor credite se stabilesc de Ministerul Finanțelor și centralelor băncilor.

6. Legea finanțelor prevede și posibilitatea acordării, într-o sferă mai largă de cazuri, **de credite pentru refacerea capacității de plată.** Se acordă pentru perioadele în care unitățile economice nu pot asigura efectuarea plăților scadente din fondurile proprii, din încasări și din credite curente aprobate. Creditele se acordă cu dobîndă majorată pentru plata aprovizionărilor, lucrărilor executate și a serviciilor prestate de terți, efectuate în condiții corespunzătoare și potrivit planului și contractelor economice.

Acordarea creditelor este condiționată de analiza prealabilă făcută de unitățile economice împreună cu organele bancare.

Termenul pentru care se poate acorda creditul este de 6 luni, iar, în cazuri justificate, cu aprobarea centralei băncii, termenul poate fi de pînă la 12 luni. **Termenele**

de rambursare sînt stabilite în raport de măsurile la care se obligă unitatea economică pentru înlăturarea cauzelor şi restabilirea echilibrului între încasări şi plăţi.

7. **Creditarea unităţilor agricole de stat** se realizează prin intermediul Băncii pentru Agricultură şi Industrie Alimentară, care poate acorda :

— întreprinderilor agricole de stat, asociaţiilor economice dintre unităţile de stat şi cele cooperatiste şi staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii, în completarea fondurilor proprii, **credite pentru constituirea stocurilor de semînţe**, furaje, îngrăşăminte, combustibili, materii şi materiale, piese de schimb şi alte stocuri, constituirea efectivelor de animale, precum şi pentru cheltuieli necesare producţiei, în conformitate cu prevederile din bugetul de venituri şi cheltuieli şi din planul de producţie al fiecărei unităţi economice ;

— întreprinderilor agricole de stat şi asociaţiilor economice dintre unităţile de stat şi cele cooperatiste, care iau măsuri potrivit regulilor agrozootehnice pentru reducerea pierderilor, **credite pentru cheltuieli privind reînsămînţarea suprafeţelor calamitate**, fertilizarea suplimentară a culturilor, lichidarea bălăriilor şi alte acţiuni pentru înlăturarea efectelor negative provocate de factorii naturali ;

— staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii credite cu dobîndă curentă pentru **acoperirea cheltuielilor de producţie** aferente lucrărilor executate, în cazul neîncasării veniturilor datorită nerealizării producţiei la unităţile agricole ca urmare a calamităţilor naturale.

8. **Creditarea activităţii de producţie a unităţilor agricole cooperatiste.** Cooperativele agricole de producţie îşi asigură mijloacele financiare necesare desfăşurării activităţii de producţie din fonduri proprii şi din veniturile băneşti realizate din valorificarea producţiei.

În completarea fondurilor proprii, **se pot acorda, prin** intermediul B.A.I.A., credite pentru :

a) acoperirea de către cooperativele de producţie **agricolă a cheltuielilor materiale de producţie, retribuirea muncii,** plata contribuţiei la fondul de pensii şi asigurări sociale, prelevări la fondul de dezvoltare economică ;

b) **alte obligaţii ce decurg din legi şi contracte** încheiate de cooperativele agricole de producţie, prevăzute în bugetul de venituri şi cheltuieli.

B.A.I.A. poate acorda C.A.P.-urilor credite pentru cheltuieli materiale care privesc producţia anului următor chiar înainte de definitivarea bugetului de venituri şi cheltuieli ;

c) aprovizionări cu materii prime şi materiale necesare executării de către cooperativele agricole de producţie a unor produse rentabile, şi cu desfacere asigurată, **în vederea realizării unor activităţi cu caracter industrial,** de prelucrare a produselor agricole, de construcţii şi prestări de servicii (conform prevederilor Legii nr. 7/1971, republicată) ;

d) **efective de animale, stocuri de furaje, materii şi materiale,** îngrăşăminte chimice, produse şi mărfuri, precum şi pentru alte cheltuieli de producţie prevăzute în planurile de producţie şi în bugetul de venituri şi cheltuieli al asociaţiilor economice intercooperatiste şi unităţilor economice ale organizaţiilor obşteşti ;

e) **refacerea capacităţii de plată,** cu dobîndă majorată, pentru plata aprovizionărilor şi celorlalte obligaţii de plată către terţi în condiţiile arătate mai sus (pct. 6). Aceste credite se acordă asociaţiilor economice intercooperatiste care, în unele perioade, nu îşi pot efectua plăţile din fonduri proprii, încasări şi din creditele aprobate.

De asemenea, B.A.I.A. poate acorda credite în baza unor aprobări speciale, care să permită executarea lucrărilor de întreţinere, recoltare, transport şi depozitare în sectorul vegetal şi de furaje a animalelor. Creditele se acordă cooperativelor agricole de producţie la care creditele stabilite pentru producţia contractată şi veniturile posibile de realizat nu asigură sumele de care au nevoie pentru acoperirea cheltuielilor de producţie strict necesare. Astfel de credite se pot acorda şi cooperativelor agricole de producţie care, ca urmare a unor calamităţi naturale, nu realizează producţiile şi veniturile necesare asigurării retribuirii cooperatorilor pentru munca prestată ,dar cu condiţia de a lua măsuri potrivit regulilor agrozootehnice pentru refacerea pierderilor. Propunerea de acordare a unor astfel de credite se analizează şi se prezintă spre aprobare de M.A.I.A. şi U.N.C.A.P., odată cu planul de credite pe termen scurt.

Legea finanţelor mai prevede condiţiile acordării unor credite pentru producţie membrilor cooperativelor agricole de producţie şi producătorilor cu gospodărie individuală.

9. Regimul juridic al finanţării şi creditării mijloacelor circulante instituit prin noile prevederi din Legea finanţelor asigură o mai bună dimensionare a necesarului de mijloace circulante şi o **folosire judicioasă a resurselor materiale şi băneşti ale unităţilor economice.** Resursa de bază a finanţării mijloacelor circulante fiind beneficiile proprii ale unităţilor economice, se creează premisa sporirii reale a gradului de autofinanţare a acestora.

Creditul bancar deţine însă, în continuare, un rol important deoarece asigură completarea resurselor proprii, potrivit necesităţilor concrete ale producţiei şi activităţii desfăşurate de unităţile economice. Categoriile de credite şi condiţiile speciale de creditare au fost mult îmbunătăţite astfel încît creditarea mijloacelor circulante să se efectueze în forma cea mai adecvată specificului necesităţilor de mijloace băneşti.

În consecinţă, reglementările legale adoptate în aplicarea mecanismului economico-financiar perfecţionat au creat, şi în acest domeniu, cadrul juridic necesar pentru organele de conducere ale unităţilor economice pentru adoptarea de măsuri care să permită întărirea autogospodăririi lor.

Drd. Ioan CONDOR

contract economic

Consecinţe ale atitudinii părţilor în cadrul executării

Deşi drepturile şi obligaţiile părţilor sînt stabilite în cuprinsul contractelor economice încheiate, atitudinea pe care acestea o adoptă în cursul executării nu rămîne fără consecinţe în ceea ce priveşte răspunderea pentru neîndeplinirea obligaţiilor asumate.

Astfel, cu privire la penalităţile ce i s-au pretins pentru refuzul de a prelua produsele contractate, unitatea beneficiară s-a apărat, susţinînd că, potrivit contractului, unitatea furnizoare putea să expedieze produsele la termenele stabilite şi — dacă ar fi procedat astfel — nu s-ar fi ajuns la neexecutarea contractului ca urmare a cererilor repetate şi insistente ale unităţii beneficiare de a nu i se livra produsele.

„Analizînd modul de îndeplinire a obligaţiilor contractuale — se arată în Decizia primului arbitru de stat nr. 1248/1979 — arbitrajul a reţinut în mod întemeiat, în raport de actele dosarului, că efectuarea livrărilor a fost împiedicată de beneficiara pîrîtă prin refuzul primirii produselor. Astfel, cu telexul nr...., beneficiara cere să nu se efectueze livrările sau refuză şi returnează livrările efectuate.

Faţă de această atitudine culpabilă a beneficiarei, de a nu primi un produs repartizat şi contractat, arbitrajul a antrenat întemeiat răspunderea acesteia conform art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970.

Susţinerea petiţionarei în sensul că ţinînd seama de posibilitatea efectuării livrărilor prin expedierea mărfii de către furnizoare nu se poate susţine o împiedicare la livrare, nu poate fi reţinută, întrucît faţă de telexurile de refuz a primirii mărfii, furnizoarea se expunea la producerea de daune prin returnarea produselor".

Iată deci, că atitudinea manifestată de unitatea beneficiară a avut o repercusiune nu numai asupra răspunderii sale patrimoniale, dar și asupra executării contractului.

Soluția adoptată se justifică, în condițiile speței ținînd seama și de însușirile produsului contractat — bere — care se puteau altera în mașina în care unitatea furnizoare ar fi efectuat livrări în pofida cererilor stăruitoare ale unității beneficiare de a nu se livra berea.

Într-o altă speță, s-a reținut că, potrivit contractului livrarea produselor urma să se facă prin ridicarea lor de către delegatul unității beneficiare de la depozitul unității furnizoare. În același timp, părțile au prevăzut posibilitatea ca expedierea produselor să se facă de către unitatea furnizoare.

Contractul rămînînd neexecutat, la stabilirea părții vinovate s-a reținut, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1586/1979, că părțile fiind din aceeași localitate, unitatea beneficiară „s-a prezentat pentru ridicarea mărfii, iar livrarea s-a făcut pe măsura comenzilor și solicitării beneficiarei, nefăcîndu-se dovada că pentru contractul în litigiu, deși s-a prezentat, marfa nu a existat în depozitul furnizorului.

Ca urmare, față de obligația expresă a beneficiarului de a ridica produsele și ținînd seama de faptul că livrările se efectuează între două părți cu sediul în aceeași localitate, arbitrajul a reținut întemeiat că neexaminarea contractului prin neridicarea produselor este imputabilă beneficiarei, astfel că justificat a fost respinsă acțiunea acesteia pentru obligarea furnizoarei pîrîte la plata penalităților de întîrziere în livrare".

Apare, deci, că ridicarea de către delegatul unității beneficiare numai a produselor solicitate, unită cu împrejurarea că produsele contractate au existat în depozitul unității furnizoare, a putut să determine concluzia că această din urmă unitate nu se face vinovată în privința neexecutării contractului.

I. ICZKOVITS

drept și uzanțe internaționale

Contracte de comerț exterior (II)

Oferta internă și externă de export

Legea contractelor economice consacrînd capitolul III „Contractelor de comerț exterior și de cooperare economică internațională" stabilește, prin art. 53—55 norme de drept privind ofertele interne și externe de mărfuri pentru export, a căror aplicare revine atît întreprinderilor de comerț exterior, cît și unităților producătoare de mărfuri pentru export. Redăm textele de lege menționate :

FUNCȚIILE OFERTEI

În raporturile comerciale internaționale un loc important ocupă activitățile precontractuale; este bine cunoscut că orice tranzacție internațională este precedată de o suită de acțiuni întreprinse atît de ofertant cît și de cumpărătorul potențial, sub multiple forme, toate avînd însă același scop: cunoașterea condițiilor concrete și cît mai detaliate de livrare a mărfurilor ce urmează să constituie obiectul viitorului contract. Aceste dialoguri precontractuale se desfășoară sub forme variate, cum ar fi :

— convorbiri telefonice sau schimb de telegrame dintre vînzător și cumpărător, cu referire directă la obiectul viitoarei tranzacții ;

— informări indirecte, prin intermediul reprezentanțelor noastre comerciale în străinătate, prin Camera de Comerț și Industrie sau prin agenți comerciali ;

— contacte directe între reprezentanți ai firmei străine sosiți în țară sau al exportatorilor români deplasați în străinătate ;

— **participarea la tîrguri și expoziții internaționale**, mijloc important de informare reciprocă între firmele exportatoare și cele importatoare.

Instrumentele comerciale mai curente, în care se materializează aceste dialoguri, directe sau indirecte, sînt și ele multiple: cererea de ofertă, oferta, comanda etc., instrumente care, de regulă, conduc la formarea contractelor comerciale internaționale.

Dintre instrumentele comerciale enumerate, fără îndoială, un loc preponderent îl deține **oferta**, privită în toată complexitatea pe care o reprezintă, avînd funcții economice multiple, printre care două sînt esențiale : promovarea vînzărilor, prin încunoștințarea beneficiarilor potențiali a calităților și condițiilor de vînzare a mărfurilor oferite; facilitarea încheierii contractelor comerciale internaționale prin manifestarea de către ofertant a acordului de-a vinde mărfurile ofertate în condițiile înscrise în ofertă.

Prima funcție se realizează prin **oferta publicitară**, denumită și oferta fără angajament, care nu este altceva decît o comunicare emisă de către o întreprindere vînzătoare către persoane nedeterminate (public sau firme cu un anumit profil de activitate) fără să fie însă individualizate. Acest tip de ofertă devine publică prin diferite moduri : publicarea în reviste străine de specialitate sau reviste românești editate pentru străinătate; prin remiterea beneficiarilor prezumtivi a unor cataloage, prospecte, oferte-circulari, facturi pro forma ; prin expuneri la tîrguri și expoziții internaționale ; prin filme documentare, conferințe de presă etc. Privite din punct de vedere al dreptului național al majorității statelor, ofertele fără angajament și, în special, cele adresate unor persoane nedeterminate, nu constituie decît simple invitații pentru viitoare negocieri.

Cea de a doua funcție se realizează prin intermediul **ofertelor ferme**, prin care se înțelege comunicarea ce se adresează unei persoane fizice sau juridice determinate. Această categorie de ofertă se deosebește de oferta publicitară (oferta fără angajament) prin aceea că prin ea ofertantul adresează o propunere unei persoane individualizate, în legătură cu încheierea fermă a unui contract.

Constituind manifestarea de voință a ofertantului de a încheia ferm contractul privind obiectul ofertat, consecința principală a unei astfel de oferte este fundamentală: dacă este acceptată întrutotul de către destinatarul ei înseamnă contract încheiat ; cu alte cuvinte, odată manifestat prin acceptare și acordul de voință al destinatarului cele două documente comerciale — oferta și confirmarea — valorează, potrivit tuturor sistemelor de drept național, contractul perfectat în mod legal.

CONVENȚIA INTERNĂ DE EXPORT

În activitatea de ofertare la extern, întreprinderile de comerț exterior, potrivit art. 53, alin. 1, din Legea contractelor economice sînt obligate să aibă în vedere comandamentul major al economiei naționale : „promovarea produselor, lucrărilor și serviciilor care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale utilizate, au un nivel calitativ ridicat și sînt competitive pe piața externă", urmărindu-se, în același timp, „extinderea exporturilor care valorifică concepția proprie, sub formă de licențe documentații tehnice și livrări complexe".

Potrivit normelor de drept și a practicii actuale, oferta internă de mărfuri pentru export se concretizează prin **convenții de export** care au anexate, ca părți componente, **fișe tehnice de export** sau, în funcție de natura produselor, **caiete de sarcini**. Actul normativ în materie prevede că Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale încheie cu fiecare organ central economic convenții pe perioada planului cincinal, pe care le detaliază, pe baza planului de export aprobat pe ani și trimestre ; la aceste convenții se anexează fișele tehnice sau caietele de sarcini, cuprinzînd toate condițiile care trebuie avute în vedere la producția mărfurilor destinate exportului și sistemului de lucru dintre unitățile de producție și cele de comerț exterior. Așadar, prin convențiile anuale se urmărește, pe lîngă stabilirea fondului de marfă, anual și pe

trimestre, să se dea soluții concrete sarcinilor de plan de export privind direcții fundamentale, — **calitatea mărfurilor destinată exporturilor** — care se soluționează la nivelul organelor centrale prin includerea în convențiile anuale, ca anexe, a fișelor tehnice și a caietelor de sarcini ; la stabilirea parametrilor tehnici, prin aceste documente nu se pleacă de la normele interne de producție ci se ține seama, imperativ, de cerințele pieților externe, condiție esențială pentru ca mărfurilor oferite să fie competitive. Conținînd criterii unitare privind calitatea produselor și mecanismului de lucru în activitatea de export, acestea sînt obligatorii pentru părțile direct contractante — unități producătoare și întreprinderi de comerț exterior — deoarece sînt elaborate și adoptate de forurile administrative centrale și coordonatoare ale acestora. Față de împrejurarea că aceste convenții conțin norme stabilite de forurile superioare, obligatorii pentru întreprinderile chemate să le aplice, conchidem că aceste norme sînt de natură administrativă, avînd caracter imperativ. Așa fiind, orice clauze înscrise de părți în contractele economice de furnizare pentru export, care sînt contrare convențiilor anuale se înlocuiesc de drept cu prevederile convențiilor respective.

OFERTA EXTERNĂ

În practica comercială internațională următoarele aspecte privind ofertele ferme prezintă importanță : forma ofertei, conținutul, revocabilitatea sau irevocabilitatea ei, modalitățile de acceptare.

a) **Forma ofertei.** Principiul general este că forma ofertei urmează calea normelor de drept privind contractele. În unele țări (printre care toate țările socialiste), forma scrisă este obligatorie prin lege **(ad validitatem)**, iar în altele, așa cum este cazul în dreptul S.U.A., forma scrisă este necesară numai pentru dovedirea existenței contractului în fața instanțelor **(ad probationem)** (art. 2—201 Codul de comerț uniform al S.U.A.). Din analiza unora din Condițiile generale de livrare C.E.E./O.N.U. rezultă că, în concepția acestor reglementări, nu există o anumită formă a ofertei. Ceea ce trebuie să existe este manifestarea de voință a ofertantului ; este de presupus însă că în condițiile moderne de realizare a schimburilor comerciale, internaționale, în complexitatea lor crescîndă, necesitatea formei scrise se impune.

Potrivit principiului **locus regit actum**, legea locului unde a fost făcută cîrmuiește atît condițiile cerute pentru valabilitatea ofertei, cît și acelea cerute numai pentru proba ei. O primă problemă care se pune în legătură cu aplicarea acestei reguli este aceea a ofertelor făcute de o firmă comercială străină unei întreprinderi române de comerț exterior pentru încheierea unui contract extern. Potrivit principiului cu caracter de normă imperativă expres formulat în legislația noastră, forma scrisă este obligatorie pentru contractele de comerț exterior indiferent de locul încheierii lor. Acest principiu constituie o excepție adusă regulii locus regit actum. Pentru identitate de rațiuni (precizarea condițiilor contractului, evitarea unor neînțelegeri ulterioare asupra întinderii obligațiilor asumate de părți), oferta trebuie să aibă și ea formă scrisă, în sensul că o întreprindere română de comerț exterior nu poate fi considerată angajată decît printr-o asemenea ofertă.

b) **Cuprinsul.** Ca urmare a faptului că o ofertă fermă prin confirmarea ei de către destinatar devine contract comercial internațional, aceasta trebuie să cuprindă toate elementele necesare pentru valabilitatea unui contract ; în cazul contractelor de vînzare-cumpărare, oferta trebuie să conțină : marfa oferită, prețul, modalitatea de decontare, condițiile de livrare etc. Potrivit art. 53, alin. final, din Lege o ofertă emisă de către o întreprindere română de comerț exterior trebuie să conțină **„și termenul în care poate să fie acceptată"**.

Înscrierea în ofertă a termenului de menținere a ei prezintă importanță practică deosebită ; destinatarul este informat astfel că se găsește în fața unei oferte ferme, asupra căreia are timpul necesar să se pronunțe pînă la expirarea termenului acordat de ofertant.

c) **Revocabilitatea sau irevocabilitatea ofertei.** Problema de a ști care este puterea obligatorie a ofertei — cu alte cuvinte, dacă ea poate sau nu să fie revocată de ofertant în timpul perioadei precontractuale, adică după ce destinatarul a luat cunoștință de ea, este expres soluționată de legislațiile naționale, care pot fi grupate — din acest punct de vedere — în două mari categorii : unele care admit sistemul revocabilității ofertei, iar altele care — în condițiile ce vom arăta — împărtășesc concepția irevocabilității. Astfel :

— revocabilitatea ofertei este admisă în dreptul multor țări (România, Italia, Anglia, țările din Commonwelth etc.), iar în America Latină, Argentina, Venezuela, Chile, Uruguay etc., revocabilitatea operează : dacă revocarea ofertei este primită de destinatarul ei înainte sau concomitent cu oferta, o anulează pe aceasta, indiferent de sistemele de drept ale statelor în care își au sediul destinatarii, revocarea producîndu-și din plin efectul, motivat de faptul că cei cărora le-a fost destinată nu au putut să-și formeze o convingere, sau cel puțin o speranță, în perfectarea viitorului contract, ale cărui elemente sînt concretizate în ofertă ; dacă revocarea este emisă și ajunsă la destinatar în interiorul termenului stabilit de ofertant, dar după primirea ofertei ea poate produce efecte juridice în funcție de prevederile dreptului național (admiterea sau nu a revocabilității) și de condițiile expres prevăzute în conținutul ei ;

— irevocabilitatea ofertei este legiferată de dreptul altor state (Austria, R.F.G., Elveția, S.U.A., Japonia, Portugalia, Mexic etc.) și corespunde necesității ca actele de comerț să prezinte un grad de certitudine cît mai mare ; potrivit sistemelor de drept din aceste state, o ofertă nu poate fi revocată înainte de expirarea termenului stabilit de ofertant sau înainte de un termen rezonabil (fapt ce corespunde, dealtfel, intenției manifestate de către acesta prin oferta emisă).

Privită sub aspecte comerciale, revocabilitatea ofertei nu poate fi admisă ; este de presupus, de exemplu, că destinatarul ei luînd cunoștință de conținutul ei efectuează unele cheltuieli cu sondarea pieței locale, cu tratative etc., înainte de a o accepta, cunoscînd termenul care i-a fost acordat. Or, revocarea ofertei înainte de expirarea acestui termen, pe lîngă faptul că poate duce la despăgubiri (ofertantul fiind în culpă civilă), dar, ceea ce este și mai grav, face ca bunele relații comerciale să se deterioreze, asemenea ofertanți fiind priviți în viitor cu rezerve. Așa se explică faptul că practica internațională consideră că revocarea nu produce efecte dacă nu este făcută cu bună credință, sau în conformitate cu loialitatea comercială.

În legislațiile care admit concepția irevocabilității ofertei, puterea ei obligatorie este întemeiată pe însești exigențele circuitului comercial, pentru care asigurarea securității tranzacțiilor constituie o necesitate de prim ordin. Regula irevocabilității ofertei este clar definită în Codul comercial uniform al S.U.A. art. 2—205 (care se îndepărtează astfel substanțial de dreptul englez) : „oferta de a cumpăra ori de a vinde, făcută de către un comerciant printr-un înscris semnat și ai cărui termeni afirmă că ea va fi menținută nu poate fi revocată pentru lipsa de contraprestație (consideration) pe durata termenului fixat sau dacă nu a fost fixat nici un termen, pe durata unui termen rezonabil".

În raporturile contractuale de livrări de mărfuri între organizațiile țărilor socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, principiul irevocabilității ofertei este consacrat în termeni expreși prin C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75. În adevăr, paragraful 1, pct. 3 din „Condițiile Generale" prevede — cu titlu de regulă generală în materie — că oferta este obligatorie pentru ofertantul care a făcut-o. De la această regulă generală cu caracter de normă imperativă sînt admise numai două excepții, limitativ enumerate prin sus-zisul text și anume : dacă neobligativitatea ofertei a fost prevăzută expres de către ofertant, în chiar cuprinsul ei ; dacă comunicarea de revocare nu a ajuns la destinatar înainte de primirea ofertei ori odată cu aceasta.

d) **Acceptarea ofertei.** Ca regulă generală, oferta trebuie menținută o perioadă de timp pentru a putea fi acceptată și pentru a-și produce efectul, adică să conducă la încheierea raportului de comerț internațional. De regulă, acceptarea trebuie să se materializeze în așa mod încît echivocul să fie exclus. Ea poate fi făcută în scris, prin telex, telegraf sau pur și simplu printr-un act care să constituie începutul de executare a contractului (bunăoară, remiterea prețului).

Cu privire la termenul în care se face acceptarea pentru ca aceasta să fie valabilă, principiul este că ea trebuie făcută în interiorul perioadei acordată de ofertant.

În cazul în care, prin ofertă, nu s-a stipulat un termen, unele sisteme de drept și practica internațională consideră că acceptarea trebuie făcută într-un termen rezonabil (sau în termenele stabilite prin normele de drept, în funcție de distanță și alte criterii).

În cazul în care acceptarea este tardiv emisă, soluțiile date de sistemele de drept național sînt diferite :

— legislațiile Angliei, S.U.A., Canadei, Mexicului, privesc acceptarea emisă după împlinirea termenului, ca fiind fără efect juridic ;

— potrivit Codului civil italian, acceptarea tardivă duce la încheierea contractului dacă ofertantul dorește aceasta și sub condiția de a-l încunoștiința de îndată pe acceptant;

— un grup de sisteme de drept (brazilian, chilian, columbian) stabilește principiul potrivit căruia ofertantul dacă nu înștiințează pe acceptant despre întîrzierea acceptării, poate fi făcut răspunzător pentru pagubele pricinuite.

Pe planul dreptului comerțului internațional, soluțiile în această problemă tind să salveze formarea contractului în cazul unor acceptări tardive. În acest sens, art. 1, pct. 2, din Condițiile generale de livrare a mărfurilor — C.A.E.R. 1968/75 prevăd : „dacă din comunicarea privind acceptarea ofertei primite, cu întîrziere, rezultă că ea a fost expediată înaintea expirării termenului indicat în ofertă sau în subpunctul b al pct. 1 din prezentul paragraf (adică în 30 zile), aceasta se consideră întîrziată numai în cazul în care partea care a făcut oferta înștiințează imediat cealaltă parte de primirea cu întîrziere a comunicării". Art. 9, alin. 1 din Legea uniformă privind formarea contractului de vînzare internațională prevede, de asemenea : „Dacă acceptarea este tardivă, autorul ofertei poate totuși să considere că ea a fost făcută în termen cu condiția ca el să informeze despre aceasta pe acceptant într-un termen scurt, verbal, sau prin expedierea unei înștiințări".

Conținutul acceptării ofertei trebuie să corespundă în totul propunerilor din ofertă. Numai în acest mod se poate spune că există o concordanță între ofertă și acceptare și deci un acord deplin al partenerilor cu privire la încheierea contractului. În cazul în care acceptarea nu corespunde ofertei, în sensul că prin ea se manifestă anumite rezerve sau se fac unele propuneri de modificare, acceptarea nu poate produce efecte juridice, adică acordul de voință nu se poate realiza. O acceptare cu rezerve sau cu contrapropuneri poate valora ca o contraofertă, ceea ce practic, va conduce la noi negocieri precontractuale. În ceea ce privește forma acceptării, în majoritatea condițiilor generale de livrare și a contractelor tip, se manifestă preferința pentru forma scrisă (scrisoare, telegramă, telex). În orice caz, practica în relațiile comerciale internaționale este în sensul folosirii aceluiași mijloc folosit și pentru ofertă sau un mijloc și mai rapid. Este indicat însă ca atunci cînd acceptarea se face verbal (prin telefon etc.) ea să fie confirmată imediat prin scrisoare recomandată sau telegramă. Cu titlu de exemplu, arătăm că, Condițiile generale pentru livrarea de citrice, elaborate de C.E.E./O.N.U., prevăd că acceptarea trebuie să fie dată printr-o scrisoare recomandată, sau dacă una din părți o dorește, prin telegramă, telefon, telex sau verbal.

Dr. Al. DETEȘANU

financiar

Răspunderea materială în cazul soldării de mărfuri

Răspunderea materială ca instituție juridică prezintă caractere unitare, condițiile esențiale pentru existența sa fiind aceleași. Se pot constata totuși cazuri și situații cînd aplicarea prevederilor Codului muncii îmbracă unele aspecte particulare, specifice, cum ar fi de pildă în domeniul calității produselor, a gestionării bunurilor, a soldărilor de mărfuri în comerț, etc. Răspunderea materială pentru încălcarea normelor privind calitatea produselor, serviciilor și construcțiilor, a fost prezentat detaliat în volumul „Calitatea — reglementări interne și internaționale". Revista economică, București 1979 p. 392 și urm., iar aceea derivată din gestionarea bunurilor este tratată în „Raporturi de muncă" vol. 3 Revista economică, București 1979, p. 65 și urm., lucrări la care facem trimitere.

În cele ce urmează analizăm unele aspecte specifice pe care le prezintă răspunderea materială pentru prejudiciile provenind din soldările de mărfuri în comerț.

Decretul Consiliului de stat nr. 98/1975, republicat în B. Of. nr. 35 din 4 aprilie 1979, stabilește categoriile de mărfuri ce pot fi soldate, reducerile de prețuri aferente, coeficienții maximi de soldare, etc. Art. 6 alin, 1 din amintitul act normativ, prevede că pagubele provenite din nerespectarea limitelor și coeficienților de reducere a prețurilor și de soldare prevăzute n art. 4 și 5 din decret, vor fi recuperate de la cei vinovați de producerea lor.

Deși normele citate nu se referă la modalitățile de recuperare a pagubelor astfel create, se subînțelege însă că sînt aplicabile prevederile Codului muncii, dacă fapta nu constituie infracțiune. De asemenea, deși normele legale fac referire numai la anumite cazuri de producere a pagubelor (nerespectarea limitelor și coeficienților de reducere a prețurilor), este sigur că și pagubele provocate din alte cauze, în legătură cu soldarea de mărfuri, vor atrage răspunderea materială a celor vinovați. Astfel, de pildă art. 8 din Decret prevede că pe litoral și în stațiuni balneoclimatice cu aflux mare de turiști, nu se desfac mărfuri soldate. În ipoteza în care totuși o asemenea soldare are loc, încălcîndu-se interdicția legii, aparent unitatea nu suferă pagube deoarece mărfurile se vînd cu prețurile reduse în limitele și coeficienții stabiliți de lege. Totuși, în realitate, unitatea este păgubită dat fiind că prin acest procedeu, au fost diminuate veniturile sale și prin consecință — cei vinovați vor răspunde potrivit Codului muncii.

Aspectele cele mai interesante și care prezintă suficientă frecvență sînt cele legate de soldarea unor mărfuri sau a reducerii de prețuri cauzate de neglijența personalului care are sarcina de a conserva, întreține ori gestiona bunurile respective. În cazurile în care necesitatea soldării, recondiționării ori transformării unor mărfuri este determinată de neglijența gestionarilor se va stabili răspunderea materială a celor vinovați, chiar dacă pagubele nu depășesc limitele și coeficienții stabiliți prin decret.

În ipoteza în care pagubele provocate unității sînt mai mici decît cele ce provin din soldarea mărfurilor ele se vor imputa totuși celor vinovați de neglijență. Aceasta deoarece legea nu permite ca soldarea mărfurilor să fie efectul unor fapte culpabile și ilicite a personalului, ci a unor împrejurări obiective enumerate de art. 3 din Decret. O asemenea rezolvare este conformă și prevederilor Codului muncii potrivit cărora, orice pagubă provocată unității printr-o faptă culpabilă și ilicită trebuie acoperită, indiferent de cuantumul acesteia.

Dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **I. BIAȘ — economist, Periam** întreabă dacă tarifele pentru energia termică prevăzute de art. 13 partea II pct. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 283/1979 se aplică în toată țara sau numai în marile orașe unde sursa de încălzire o constituie gazul metan. Prevederea legală la care vă referiți nu face distincție între sursele de încălzire, stabilind expres că ea se aplică numai pentru energia termică produsă în centralele termice din administrarea consiliilor populare județene și al municipiului București, indiferent de sursa de încălzire (cu gaz metan sau altfel). Deci numai tariful pentru energia termică produsă în centralele termice aflate în administrarea altor unități socialiste, se va calcula potrivit normelor prevăzute în Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR str. Bastionului nr. 5 Mediaș** întreabă dacă dispozițiile Legii nr. 19/1971 (republicată în 1977) cu privire la regimul prețurilor și tarifelor au modificat sau nu prevederile Hotărîrii nr. 2/1973 a C.C.P. Răspunsul este afirmativ. Într-adevăr, art. 66 din Legea nr. 19/1971 prevede că tarifele se stabilesc pe baza următoarelor elemente legale: costurile, exclusiv valoarea materialelor care sînt supuse prelucrării și a pieselor de schimb ce se montează; beneficiul și, după caz, impozitul pe circulația mărfurilor sau alte prelevări la bugetul de stat. În conformitate cu textul art. 66 alin. 1 din Legea citată, aceste elemente se determină potrivit prevederilor respectivului act normativ. Or, art. 5 din lege stabilește elementele costurilor în care este cuprins și amortismentul fondurilor fixe. Deci tariful calculat de E.G.C.L. este legal.

● **DAN IOAN — expert contabil, Satu Mare** întreabă dacă expertul poate declara recurs în cauzele civile împotriva încheierii sau sentinței prin care s-a stabilit onorariul. Întrebarea este determinată de faptul că în timp ce în Codul de procedură penală se precizează că, în cauzele penale, expertul are dreptul la recurs atunci cînd se consideră neîndreptățit de onorariul stabilit de instanță, în Codul de procedură civilă lipsește o prevedere corespunzătoare. Mai sîntem întrebați dacă în cauzele civile este posibil a se invoca prin analogie prevederile art. 362 din Codul de procedură penală. Încheierea prin care se stabilește plata cuvenită expertului este supusă recursului. Drept consecință, expertul ce se consideră nemulțumit poate recura încheierea. Aceeași situație și în cazul cînd onorariul definitiv a fost stabilit prin sentință. Ea fiind supusă recursului, expertul are posibilitatea de a-și exercita acest drept. În cazul în care expertul nu a făcut recurs, nu poate să ceară întregirea onorariului pe calea unei acțiuni separate, deoarece admiterea ei ar duce la modificarea, pe cale ocolită, a unei hotărîri definitive, încălcîndu-se puterea lucrului judecat. În acest sens prevederile art. 202, 213 alin. 2 și art. 336 Cod procedură civilă. Nu este admisă aplicarea prin analogie a normelor procesuale care sînt de strictă aplicare. Menționăm în sensul răspunsului nostru decizia nr. 765 din 23 iulie 1965 a colegiului civil a Tribunalului Suprem.

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE Tulcea** întreabă ce act normativ reglementează evaluarea pagubelor provocate prin depășirea consumurilor normate. După cum este cunoscut, persoanele încadrate în muncă în baza unui contract de muncă răspund material pentru pagubele produse unității prin fapte ilicite și culpabile în legătură cu munca lor. Prin consecință, și persoanele care depășesc consumurile normate de materii prime, materiale, combustibili etc., în cursul procesului de fabricație, vor fi obligate a acoperi pagubele provocate unității dacă fapta ilicită lor este săvîrșită cu vinovăție. În cazul în care consumurile normate au fost depășite, dar nu se poate reține culpa celor în cauză nu poate fi atrasă răspunderea acestora (art. 14 din Legea nr. 14/1971). În cazul în care se stabilește vinovăția autorului faptei ilicite prin care au fost provocate daune unității, se va emite decizie de imputare sau se va obține un angajament de plată. Evaluarea pagubei produsă avutului obștesc, respectiv patrimoniului unității se va face potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 208/1976 care se referă la prejudiciul adus prin lipsuri sau degradări de bunuri. Legea se referă nu numai la lipsa bunurilor ce se află în păstrarea unui gestionar, ci la orice fel de lipsuri cum ar fi perisabilitățile peste normă, depășirea consumurilor specifice și bine înțeles și la lipsurile din depozit sau magazii etc.

● **ARDELEAN RADU, Sibiu** — încadrat la o unitate socialistă de gradul V, în funcția de economist cu o gradație clasa de retribuire 20, fiind transferat în interesul serviciului în aceeași funcție la o unitate de gradul III, clasa de retribuire 21, este încadrat la bază, pierzînd astfel o gradație. Întreabă dacă retragerea acestei gradații este sau nu legală. Deși scrisoarea dv. nu conține un element necesar răspunsului pe care-l așteptați — grupa de ramuri din care face parte fiecare unitate — totuși, din împrejurarea care o relatați se poate deduce însă că unitatea la care ați fost transferat face parte dintr-o grupă de ramuri superioară. După cum este cunoscut, retribuția tarifară de încadrare a funcțiilor de execuție în unitățile economice (deci inclusiv funcția de economist), nu este afectată de gradul de încadrare al unității, ci de grupa de ramuri din care face parte respectiva unitate. În cazul dv., prin transferul în interesul serviciului vi s-a acordat o clasă de retribuire superioară de la 20 la 21. Nu se putea păstra și gradația avută căci, dat fiind că la noua unitate retribuțiile sînt superioare, urma să primiți mai multe clase de retribuire, ceea ce nu este îngăduit. În cazul dv. au fost aplicate prevederile art. 194 din Legea nr. 57/1974. Retribuția tarifară de încadrare stabilită pe gradații constituie un drept cîștigat, atît timp cît personalul este încadrat în această funcție, în aceeași unitate sau, prin transfer în interesul serviciului, în altă unitate, unde, la funcția respectivă se aplică același nivel de retribuire. Întrucît la noua unitate nu se aplică același nivel de retribuire, ci unul superior retragerea gradației și acordarea unei clase de retribuire reprezintă un procedeu legal.

● **ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE GOSPODĂRIRE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ DÎMBOVIȚA** relatează că a încheiat cu diverse persoane contracte pentru efectuarea unor lucrări de construcții și reparații, fie cu plata integrală anticipată, fie cu plata în rate și că nu a putut executa obligațiile asumate din diferite cauze obiective (lipsă materiale, lipsă forță de muncă) deși a primit de la beneficiari sumele stabilite prin contract, integral sau prin plata ratelor. Întrebată dacă după trecerea termenului de prescripție de 3 ani prevăzut de Decretul nr. 167/1958 persoanele creditoare care nu au beneficiat de lucrările contractate mai au dreptul de a solicita restituirea sumelor achitate, în contracte nefiind stabilite, termene de execuție. În cazul relatat de dv. se aplică prevederile art. 8, alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, întrucît prin nerestituirea sumelor unitatea dv. s-ar îmbogăți fără just temei în dauna unor cetățeni, ceea ce nu este îngăduit în legislația noastră socialistă, cu atît mai mult cu cît în sarcina unității se reține și fapte care pot avea caracter ilicit, nefiind îngăduit a încheia contracte de executare de lucrări fără a avea baza materială asigurată. Persoanele creditoare sînt în drept a pretinde sumele achitate în termen de 3 ani de la data cînd au cunoscut paguba, adică imposibilitatea dv. de a procura materialele sau forța de muncă necesare executării lucrărilor.

● **ÎNTREPRINDEREA LEGUME-FRUCTE ARAD** întreabă cine suportă pagubele cauzate de sosirea cu întîrziere a unui vagon încărcat cu pomi de iarnă și care unitate — expeditorul sau destinatarul — poate acționa calea ferată, cunoscînd că livrarea a fost efectuată în termenul contractual. Din scrisoarea dv. rezultă că furnizorul expeditor și-a executat obligația de livrare la termen și că deci în sarcina acestuia nu se poate reține nici o faptă ilicită și culpabilă. Vinovată de întîrzierea mărfii este calea ferată. Pentru a o putea acționa, calea ferată, dv. în calitate de beneficiară în contractul de furnizare și destinatară în contractul de transport, trebuie să solicitați și să obțineți de la furnizor cesiunea dreptului său de acțiune împotriva cărăușului, întrucît I.L.F. Arad nu este parte în contractul de transport.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, BD. ION ȘULEA 30 BUCUREȘTI,** întreabă dacă proprietarii de la subsol, parter și etajul I — care nu folosesc ascensorul — sînt obligați a suporta cheltuielile privind întreținerea și repararea ascensorului.

La clădirile cu mai multe apartamente ascensorul face parte din părțile și instalațiile comune împreună cu terenul, podul, scările etc. Persoanele care sînt proprietari de apartament au și o cotă indiviză de proprietate asupra acestor părți și instalații comune. Ei sînt obligați — în raport de cota de proprietate indiviză ce o dețin asupra acestora — să contribuie la întreținerea și repararea ascensorului ca și la a celorlalte părți și instalații comune, chiar dacă nu le folosesc. Obligația lor se naște și este corelativă dreptului de proprietate, ea nu este determinată de folosirea acestor părți și instalații comune.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 1 COM. PODU TURCULUI, JUD. BACĂU** întreabă cum trebuie să procedeze pentru a încasa cu regularitate de la locatari cotele de cheltuieli comune. Statutul asociației de locatari aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977 prevede posibilitatea urmăririi sumelor datorate de membri prin obținerea unui titlu executor notarial. În acest scop veți sesiza în scris membrul debitor arătîndu-i suma datorată și termenul de plată. Sesizarea se va face prin scrisoare recomandată cu răspuns plătit. După restituirea confirmării de primire se va face cerere pentru obținerea titlului executor la Notariatul de stat în raza căruia se află comuna dv. la care se va anexa o copie de pe lista de plată și confirmarea de primire semnată de debitor. Amănunte în lucrarea Administrarea imobilelor pag. 137—140.

● **ONU GHEORGHE, Bîrlad,** întreabă dacă o unitate socialistă datorează penalități de întîrziere a plății prețului în cazul în care nu are disponibilități în contul de finanțare. Practica arbitrală a fost, în principiu, în sens afirmativ, socotind că lipsa de disponibilități în contul unei unități socialiste este urmarea unei (sau unor) fapte culpabile. Numai în cazul în care lipsa de disponibil este determinată de un caz de forță majoră unitatea debitoare este exonerată de plata penalităților. Sumele plătite cu titlu de penalități pentru lipsa de disponibil în cont sînt, în principiu, imputabile, urmînd a fi recuperate de la persoanele vinovate. Dar deoarece lipsa de disponibil nu este de regulă consecința unui singur fapt, ci a unui complex de factori, este dificil și uneori chiar imposibil de stabilit culpa unei (sau unor) persoane.

● **MIHAI MOȘNEAG, Zimnicea.** — Încadrarea dv. cu două clase de retribuire în plus la promovarea în funcția de maistru se situează pe prevederile art. 23 alin. 4 din Legea nr. 57/1974, neavînd legătură cu drepturile cuvenite personalului transferat privind acoperirea cheltuielilor determinate de mutarea gospodăriei și a familiei de la o localitate la alta. Soția dv., nefiind promovată în funcție, n-are drept la majorarea retribuției, ca urmare a transferării. Din cele relatate de dv. rezultă că sînteți îndreptățiți să beneficiați de alocație și în luna în care a avut loc transferul. Alocația se plătește de unitatea la care v-ați transferat.

În ce privește drepturile cuvenite personalului transferat în interesul serviciului, vă rugăm să citiți răspunsul comunicat tov. Ion Ionescu din București.

● **ION IONESCU, București.** — Art. 75 din Legea nr. 57/1974 prevede, pentru personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate, dreptul la rambursarea costului transportului pentru el și pentru membrii familiei sale, precum și pentru gospodăria sa ; plata unei îndemnizații egale cu retribuția sa medie lunară, precum și a unei îndemnizații egale cu 1/4 din retribuția sa medie lunară pentru fiecare membru de familie ; în sfîrșit, au dreptul la un concediu plătit de 5 zile lucrătoare, în vederea mutării efective, acordat la cererea persoanei în cauză.

● **DUMITRU FRUNZĂ, Pitești** — Legea nr. 14/1973 prevede că termenul înlăuntrul căruia persoana încadrată în muncă are obligația să se prezinte la locul de muncă după satisfacerea serviciului militar este de 15 zile. Termenul de 30 de zile prevăzut de art. 72 din Codul Muncii a fost modificat în mod corespunzător. Potrivit unei indicații transmise de Ministerul Muncii, după intrarea în vigoare a Legii nr. 3/1977, pensionarii pentru limită de vîrstă, în vîrstă de pînă la 70 de ani, pot fi încadrați acolo unde interesele unității o pretind, fie cu contract de muncă pe durată determinată, fie pe perioadă nedeterminată, în care caz plata pensiei se suspendă.

● **VASILICA GEABOC, Panciu, Vrancea** — Condițiile de vechime în muncă de specialitate și de studii pentru ocuparea funcției de șef centru de reproducție și selecție a animalelor sînt absolvirea învățămîntului superior de specialitate și cel puțin 8 ani în funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare. Perioada de 9 ani cît ați ocupat funcții tehnice medii se ia în considerare pe jumătate. Conform art. 63 din Legea nr. 12/1971 este posibil ca vechimea minimă de 8 ani să fie redusă cu doi ani, în condițiile expres prevăzute de dispoziția sus-menționată.

● **M. HĂRMĂNESCU, Gh. Gheorghiu-Dej** — La retribuția tarifară de încadrare luată în considerare pentru stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii se adaugă și sumele primite pentru orele predate în afara programului normal de lucru, în calitate de lector la cursurile de școlarizare.

● **I.P.L. REGHIN** — În cazul pensionarilor de gradul III de invaliditate, încadrați în muncă, la stabilirea veniturilor care se iau în considerare la stabilirea dreptului de alocație se include retribuirea cuvenită pentru jumătate din normă, precum și pensia de invaliditate integral sau o parte din aceasta, în limitele prevăzute de art. 25 (alin 5) din Legea nr. 3/1977.

● **IOAN MUREȘAN, Beclean** — În toate cazurile cînd femeile sînt necăsătorite și îndeplinesc condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977 privind alocația de stat pentru copii, ele sînt beneficiare ale acestui drept, chiar și în cazul copiilor recunoscuți, indiferent dacă locuiesc sau nu împreună cu tații copiilor.

● **CĂLIN AVASILOAIE, Bocșa** — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a reanalizat fundamentarea prețului prezentată de întreprinderea furnizoare și, ținînd seama de îmbunătățirile tehnico-funcționale ale produsului „Cutia de aparataj MT 110 tf 380/50 Hz" proiect T 747, fabricat de „Electrocontact"-Botoșani, a aprobat, prin ordinul nr. 5594/1979, prețul de 50 000 lei per bucată. Începînd cu acest număr revista noastră va publica cu regularitate lecții în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior.

● **ION SIMION, Drobeta Tr. Severin.** — La deplasare se decontează și cheltuielile efectuate cu transportul de la gară la întreprindere și retur.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

În anul 1923 un grup de ingineri au înființat Societatea pentru exploatări tehnice — S.E.T. — cu un fond social inițial modest, avînd ca scop organizarea fabricației de avioane. Fabrica creată și-a dezvoltat producția, asimilînd după licențe avioane de școală și transmisiuni.

Ca urmare a inițiativelor muncitorilor din S.E.T., membri ai Partidului Comunist — după cel de-al doilea război mondial, fabrica și-a schimbat profilul de producție, trecînd la fabricarea de piese schimb pentru material rulant, instrumente medicale și elemente pentru linii telefonice, înscriindu-se astfel în programul general de reconstrucție a țării.

Anul 1948 a constituit un eveniment deosebit pentru colectivul de muncă din acea vreme, întrucît în luna iunie a avut loc actul revoluționar de naționalizare a fabricii. În continuare întreprinderea a contribuit la înzestrarea agriculturii, fabricînd utilaje complexe.

Începînd cu anul 1953, Întreprinderea de mecanică fină își definește noul profil de fabricație, asimilînd pentru început, într-o gamă restrînsă, instrumente de măsură în domeniul lungimilor — șublere, micrometre, comparatoare cu cadran ș.a. Ulterior s-au asimilat noi tipuri de aparate de măsurat lungimi, de precizie mai ridicată, trecîndu-se totodată și la fabricația aparatelor de măsurat presiuni.

Încadrîndu-se în dezvoltarea impetuoasă a industriei, în special a construcțiilor de mașini, Întreprinderea de mecanică fină București produce astăzi o gamă foarte largă de familii și grupe de produse, cum sînt :

— aparate de măsură și control dimensional, cu precizia de măsurare de 1 și 2 micrometri ;

— aparate de control activ pentru mașinile de rectificat și aparate de control pasiv, cu precizia de măsurare de 1 micrometru și sub 1 micrometru ;

— aparate de măsurat presiuni, de înaltă precizie, presostate și termostate ;

— aparate și produse de orologerie industrială ;

— ceasuri electronice de mînă ;

— dispozitive, matrițe și accesorii pentru mașini-unelte ;

— produse din carburi metalice sinterizate ;

— scule diamantate.

Aceste produse se execută la un nivel tehnic și calitativ, ce satisface exigențele beneficiarilor interni și externi, întrucît parametrii tehnici realizați sînt similari cu cei obținuți de firmele cu tradiție pe plan mondial. Iată de ce Intreprinderea de mecanică fină exportă în prezent o gamă variată din produsele sale în țări din Europa, Asia, Africa și America de Sud.

Experiența dobîndită de Întreprinderea de mecanică fină în fabricația aparatelor de măsură și control și a altor produse a permis dezvoltarea producției de mecanică fină și în alte noi întreprinderi din țară, în concordanță cu programul de dezvoltare a industriei constructoare de mașini.

În viitoarea etapă, 1981—1985, se prevede un ritm înalt de dezvoltare a subramurii de mecanică fină, ceea ce dovedește atenția deosebită ce o acordă partidul și statul nostru acestei producții de primă importanță pentru introducerea și promovarea progresului tehnic.

I. VASILESCU

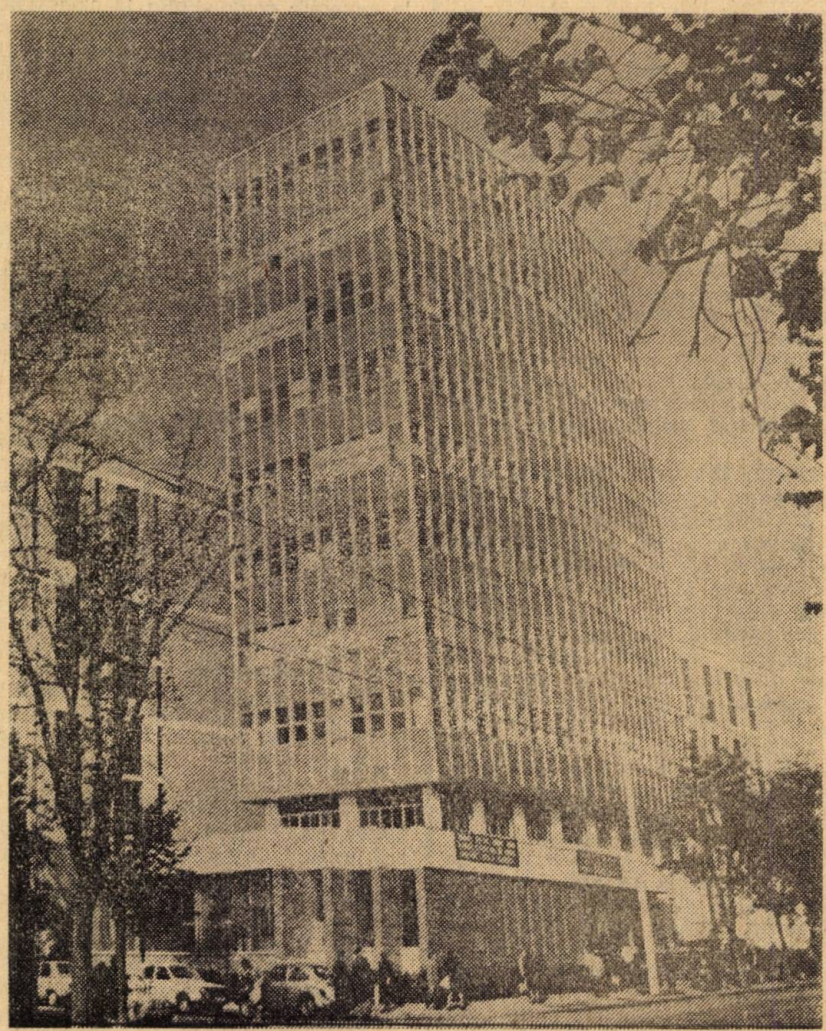

Întreprinderea de mecanică fină București, str. Popa Lazăr nr. 9.
Telefoane : 35.46.30 ; 35.01.90 ; 23.28.80. Telex: 01.15.83.

Democrație și învățămînt

ÎNSTRUIREA ȘI EDUCAREA tinerei generații, într-un cadru și spirit larg democratic, constituie o problemă de cea mai mare însemnătate pentru viitorul fiecărei națiuni, pentru însuși destinul lumii de mîine. În România socialistă pregătirea tinerei generații reprezintă o coordonată fundamentală a politicii partidului și statului, o preocupare de prim ordin a întregii noastre societăți. Așa cum se arată și în Programul partidului, „dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării impune măsuri hotărîte pentru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pentru pregătirea forței de muncă, creșterea calificării și organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate. De realizarea acestor măsuri depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism".

În spiritul umanismului socialist ce caracterizează întreaga politică a partidului și statului nostru, care situează în centrul operei de făurire a noii societăți omul, satisfacerea tot mai deplină a nevoilor sale materiale și spirituale, școala — ca principal factor de cultură și civilizație — este concepută să asigure educarea socialistă a oamenilor muncii, pregătirea tinerei generații pentru muncă și viață, cultivarea în rîndurile acesteia a pasiunii pentru ceea ce este nou în știință și tehnică, a datoriei de a-și consacra energia și capacitățile creatoare edificării societății socialiste și comuniste, înfloririi multilaterale a patriei.

Învățămîntul nostru are în același timp misiunea nobilă de a forma pe viitorii cetățeni ai țării, de a pregăti tineretul pentru viața politică și obștească. Constituind un factor de bază al pregătirii forței de muncă, a cadrelor necesare dezvoltării societății socialiste, învățămîntul românesc influențează pozitiv nu numai producția bunurilor materiale, progresul civilizației și culturii, științei și tehnicii, ci și gradul participării oamenilor muncii la viața publică, la conducerea conștientă a întregii activități economico-sociale, la înfăptuirea politicii partidului în toate domeniile, constituie un cadru de înfăptuire și învățare a democratismului socialist.

NIVELUL instrucției și educației influențează în același timp amploarea și calitatea participării democratice, idealul și aspirațiile de libertate și fericire ale maselor. Învățămîntul acționează în țara noastră pe plan democratic mai ales în sfera realizării egalității șanselor, a accesului echitabil al tuturor cetățenilor la valorile culturii și civilizației, fără de care nu există democrație autentică, deplină.

Profunzimea democratismului unei orînduiri sau regim politic depinde însă și de măsura în care a fost democratizat învățămîntul însuși, cultura în genere. Caracterul formal al democrației burgheze, al drepturilor cetățenești se evidențiază cu prisosință în domeniul învățămîntului, care rămîne în societatea capitalistă contemporană profund discriminatoriu pe criterii de clasă, oricît ar perora propaganda burgheză despre lumea „liberă" a drepturilor și libertăților omului pe care aceasta ar reprezenta-o. În țările capitaliste școala contribuie mai degrabă la reproducerea deosebirilor sociale și a șanselor inegale decît la diminuarea și egalizarea acestora. Și această situație va rămîne astfel atîta timp cît nu va fi asigurat caracterul gratuit al instrucției, plata taxelor mari nefiind la îndemîna oricărei familii în condițiile în care posibilitățile materiale și veniturile oamenilor cunosc puternice discrepanțe între cei bogați și cei săraci.

Profundul democratism al învățămîntului din societatea noastră socialistă se exprimă în primul rînd în **asigurarea gratuității lui,** deschizîndu-și larg porțile tuturor fiilor oamenilor muncii fără nici un fel de discriminare. Statul nostru socialist asigură condiții materiale pentru exercitarea dreptului la învățătură și accesul neîngrădit al cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie la învățămîntul de toate gradele, corespunzător cerințelor dezvoltării economice și sociale neîntrerupte a țării, precum și dorințelor și aptitudinilor fiecăruia. În acest scop se alocă, prin buget, importante mijloace financiare pentru garantarea exercitării acestui drept uman fundamental. Taxele școlare au devenit pentru țara noastră o amintire a unor vremi apuse. Statul suportă toate cheltuielile cerute de asigurarea personalului didactic și a bazei tehnico-materiale necesare desfășurării unui învățămînt modern, de cea mai înaltă calitate. Elevii din învățămîntul primar, gimnazial, liceal și profesional primesc în mod gratuit manualele școlare. O mare parte a elevilor și studenților beneficiază de burse și alte forme de sprijin material.

Desființînd orice discriminare în ceea ce privește accesul la toate formele de învățămînt, socialismul a imprimat școlii un caracter consecvent democratic și echitabil. Acest lucru se oglindește în compoziția socială și națională a populației școlare care reflectă în linii generale structura socială și națională a țării noastre. Pentru a ilustra consecvența democratică a politicii în domeniul învățămîntului în România socialistă menționăm că în 1978—1979 existau 3 292 unități și secții la învățămîntul de zi, cuprinzînd 319 611 elevi aparținînd naționalităților conlocuitoare și 11 417 de studenți, fapt ce demonstrează cu prisosință dreptul și accesul nestingherit al tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la toate treptele învățămîntului.

O EXPRESIE a caracterului democratic al învățămîntului în România socialistă este și caracterul său **deschis,** absolvenții oricărei forme de învățămînt avînd posibilitatea să continue studiile în forme superioare. Se poate afirma deci că școala românească de toate gradele constituie o pîrghie fundamentală de promovare a egalității și echității în relațiile dintre oameni, exercită funcția unei instanțe de distribuire echitabilă atît a fondurilor sociale alocate învățămîntului cît și a șanselor, de contracarare a unor inegalități care se mai mențin pe planul veniturilor și posibilităților materiale între indivizi, face posibilă dezvoltarea optimă a tuturor membrilor societății, în raport cu nevoile sociale și cu capacitățile specifice fiecăruia.

Dar ceea ce dă o și mai deplină realitate democratismului orînduirii noastre este faptul că dreptul nelimitat la învățătură se împletește cu **garantarea dreptului la muncă,** cu asigurarea pentru toți absolvenții diverselor trepte de învățămînt, potrivit pregătirii profesionale obținute, a locurilor de muncă, care să le permită profesarea meseriei și manifestarea în activitate a capacităților lor creatoare și, pe această bază, realizarea unor condiții de viață tot mai bune.

Exercitarea funcției de distribuire cît mai echitabilă a șanselor indivizilor depinde însă în mod hotărîtor de asigurarea unei pregătiri temeinice în toate școlile din toate mediile și zonele, de realizarea legăturii strînse a procesului de învățămînt cu producția și practica socială și a unei orientări și pregătiri profesionale corespunzătoare nevoilor de muncă ale societății și posibilităților și aptitudinilor tinerilor. Această funcție a școlii românești este asigurată prin așezarea la temelia ei a **principiului politehnizării, a îmbinării strînse a învățămîntului cu munca și cercetarea.**

Prin ampla cuprindere a tineretului, începînd cu învățămîntul preșcolar și pînă la cel universitar, prin generalizarea școlii la 10 ani, prin gratuitatea sa, prin concepția științifică și revoluționară privind conținutul învățămîntului și integrarea acestuia cu cercetarea și producția, prin șansele egale acordate și garantate tuturor

tinerilor, precum și prin crearea condițiilor ca naționalitățile conlocuitoare să-și desfășoare un învățămînt în limba maternă, România se situează între țările cele mai avansate în acest domeniu, oferind atît o experiență originală, cît și un exemplu de modul în care orînduirea socialistă rezolvă una din problemele vitale ale progresului societății, pregătirea temeinică a tinerei generații și asigură un învățămînt pe deplin democratic.

Perfecționarea continuă a democrației socialiste și lărgirea cadrului participării maselor la conducerea societății, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului din 1965, a fost determinată atît de progresul general al societății noastre, cît și de ridicarea nivelului de instrucție, calificare și pregătire profesională a maselor de dezvoltare a conștiinței socialiste a acestora. Referindu-se la nivelul participării, la discuțiile purtate în marele forum democratic pe care l-a reprezentat al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, ținut în luna ianuarie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** remarca faptul că **„ar fi greu să spunem că ele se deosebesc din punct de vedere al nivelului politic, teoretic și ideologic al competenței"**, aceasta demonstrînd atît **„creșterea uriașă a conștiinței socialiste a întregului nostru popor, faptul că și muncitorii și țăranii și intelectualii stăpînesc pe deplin problemele actuale ale României, știu să judece cu răspundere și competență"**, cît și progresele obținute pe plan democratic în actul exercitării efective a puterii politice și economice de către poporul însuși.

RELAȚIA dintre democrație și învățămînt este însă reciprocă, interdependentă, în dezvoltarea societății noastre. Democrația ca act, ca praxis, exercită asupra individului atît o funcție de **integrare** și **socializare,** de identificare a acestuia cu interesele și aspirațiile colectivității, de racordare și valorificare în sens social a capacităților sale creatoare, cît și de **diferențiere** și **individualizare,** de remarcare, stimulare și realizare efectivă, pentru ceilalți, a calităților individuale. Manifestarea activă a individului în colectivitate, armonizarea proiectelor și acțiunilor sale cu ale colectivului și participarea sa în cunoștință de cauză la actul democratic de conducere a treburilor obștești fructifică și amplifică nemăsurat calitățile și capacitățile creatoare ale omului.

Practica democrației socialiste constituie în manifestarea ei cotidiană una din pîrghiile de rezolvare, pe planul dezvoltării conștiinței și educației comuniste, a contradicției permanente dintre vechi și nou, cadrul de manifestare activă a criticii și autocriticii, de înlăturare a moravurilor și mentalităților înapoiate și de promovare a comportamentelor și modelelor înaintate, a noului în întreaga noastră viață social-politică.

Tocmai de aceea, în viziunea partidului nostru, școala trebuie să pună — în cea mai mare măsură — accentul pe participarea activă a elevilor și studenților la procesul de învățămînt, pe stimularea activității independente sub îndrumarea profesorilor, prin practică și cercetare, care să dezvolte aptitudinile de învățare, muncă, inovare și gîndirea proprie. Aceste cerințe puse în fața școlii noastre, a tehnologiilor didactice urmăresc îmbunătățirea metodelor participative, sporirea contribuției sale la pregătirea tînărului pentru activa și responsabila sa prezență în viața democratică a țării.

PORNIND de la concluzia că integrarea socială activă a omului și participarea sa, în cunoștință de cauză, la viața colectivității și conducerea societății sînt în legătură dialectică cu gradul de pregătire profesională, de cultură generală și politico-ideologică și apreciind că dezvoltarea democrației socialiste reprezintă o direcție fundamentală de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, Programul Partidului Comunist Român evidențiază faptul că aceasta se va amplifica și adînci în viitor „pe măsura ridicării gradului de pregătire și competență a oamenilor muncii, lărgirii orizontului de cunoaștere și nivelului lor ideologic și politic". În conceperea strategiei dezvoltării societății socialiste partidul nostru pleacă astfel de la **o corelație dialectică dintre procesul democratic și nivelul instrucției și educației maselor.** Participarea oamenilor muncii la activitatea de conducere a vieții de stat, economice și sociale implică însușirea și cunoașterea temeinică a politicii partidului, a obiectivelor și sarcinilor construcției socialiste în fiecare etapă, cu deosebire a sarcinilor concrete ce decurg din prevederile generale pentru domeniul în care fiecare colectiv și cetățean acționează.

Sistemul de învățămînt din țara noastră, mai ales pe treptele sale superioare, inclusiv formele de perfecționare a întregului personal muncitor, urmăresc, totodată, **formarea unor deprinderi democratice de participare a maselor la conducerea proceselor economico-sociale,** însușirea unor metode și tehnici moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și a muncii, a societății în ansamblul ei. Un rol deosebit acordă partidul nostru în realizarea acestei sarcini **studiului științelor sociale** în întregul învățămînt, care are menirea să asigure însușirea de către tinerele generații a ideologiei și politicii partidului, să contribuie la cultivarea în rîndurile acestora a trăsăturilor conștiinței socialiste, a idealurilor și convingerilor comuniste, la formarea lor ca militanți activi pentru progresul și prosperitatea patriei, pentru pace și dreptate socială și națională în lume. Ele-și sporesc valoarea educativ-politică pe plan democratic prin introducerea autoconducerii și autogestiunii economice în întreprinderi, care reprezintă o etapă nouă, superioară în dezvoltarea democrației socialiste în țara noastră.

În armonie cu dezvoltarea generală a democrației socialiste, în țara noastră a fost pusă totodată pe baze democratice însăși conducerea întregului învățămînt, a tuturor verigilor sale. Afirmarea pe scară largă în viața școlii a principiilor democrației socialiste a contribuit la accelerarea procesului de perfecționare a învățămîntului pe diferitele sale trepte, la legarea sa mai strînsă de viață, de activitatea productivă, de cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării, ale științei și culturii. Sintetizînd realizările în participarea maselor la conducerea treburilor școlii, Legea educației și învățămîntului reglementează în mod unitar conducerea tuturor instituțiilor de învățămînt pe baza principiului muncii și conducerii colective, participarea largă a personalului didactic, elevilor și studenților, a organizațiilor de copii și tineret, a reprezentanților oamenilor muncii din fabrici și uzine, din alte unități socialiste și a comitetelor cetățenești de părinți.

ÎN ACEST COMPLEX de forme democratice organizatorice, instituirea **Congresului educației și învățămîntului,** ca cel mai larg for democratic în acest domeniu, constituie expresia participării slujitorilor școlii, a celor ce muncesc, a elevilor și studenților, la conducerea activității în învățămînt. Congresul are înalta misiune să analizeze și să soluționeze problemele fundamentale ale dezvoltării și perfecționării învățămîntului de toate gradele, să stabilească căile și mijloacele de înfăptuire a sarcinilor ce revin școlii, din Programul partidului, din hotărîrile de partid, să dezbată planurile și programele de învățămînt, problemele perfecționării pregătirii cadrelor didactice, ale dezvoltării bazei materiale, constituind totodată o înaltă tribună a schimbului de experiență dobîndită în munca de pregătire și formare a tinerei generații. Primul Congres al educației și învățămîntului ce urmează să se desfășoare în curînd constituie un eveniment de seamă în viața politică și democratică a României socialiste, aducînd un nou impuls procesului de perfecționare a structurilor conducerii democratice a învățămîntului, de îmbunătățire a conținutului și modalităților sale de angrenare în viață, în concordanță cu cerințele progresului culturii și civilizației socialiste.

Este de remarcat faptul că acest sector important al activității sociale, dispune la toate nivelurile și verigile sale de un adevărat sistem de organisme și forme democratice de conducere și îndrumare a instrucției și educației din componența cărora fac parte nu numai cadre de conducere din acest domeniu, ci, în primul rînd, acei oameni de bază ai școlii — cadre didactice (2/3 din totalul organelor colective de conducere existente în institutele de învățămînt) —, precum și acei care, într-o viziune pedagogică învechită, erau considerați doar simplu obiect pasiv al procesului de învățămînt — elevii și studenții — care sînt reprezentați în proporție de 6—10%, respectiv 12—15% în aceste organisme colective ale conducerii democratice în acest sector. Dacă adăugăm acestui cadru democratic, activitatea organizațiilor de copii și tineret, înscrisă în principiile generale ale democrației socialiste, putem afirma că **întregul nostru învățămînt se afirmă totodată ca o școală puternică a exercitării și învățării actului democratic al conducerii și autoconducerii socialiste și comuniste.**

În dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului este interesat întregul nostru popor, de calitatea pregătirii și educației tinerei generații depinzînd progresul și viitorul patriei, realizarea obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea țării noastre în perspectivă la comunism. Este de aceea firesc ca în conducerea învățămîntului să fie antrenați, alături de slujitorii școlii, reprezentanți ai tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Aceasta întărește caracterul realist al învățămîntului, legătura sa strînsă cu viața practică, cu cerințele progresului multilateral al societății românești, ale formării omului nou, a omului bogat din punct de vedere moral-politic și spiritual, capabil de împlinire în creație, demnitate și libertate. Democrația și libertatea se învață și se deprind ca orice operă umană, aceasta fiind nobila misiune a învățămîntului într-o societate în care asemenea ideaturi au devenit, din aspirație, însuși mod de existență, ax al comportamentului și firii unui întreg popor, ale tuturor fiilor săi.

prof. dr. I. FLOREA

În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie

Dezvoltarea producției ramurilor de vîrf ale tehnicii

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea perfecționării continue a mașinilor, instalațiilor și utilajelor, a tehnologiilor de fabricație, ca unul din obiectivele esențiale ale creșterii continue a competitivității și eficienței economice a acestora. Această orientare este determinată de faptul că în economia contemporană cuceririle științei și tehnicii constituie elementele cele mai active în creșterea productivității muncii sociale.

Nivelul tehnic al mașinilor și utilajelor, al proceselor tehnologice determină în esență eficiența investițiilor, costurile de exploatare, calitatea produselor și competitivitatea lor. De aceea, este evident că soluțiile tehnice ale dezvoltării industriei condiționează în măsură hotărîtoare eficiența economică, iar alegerea lor implică o mare răspundere. Opțiunile în acest domeniu cer nu numai cunoașterea temeinică a tot ceea ce este nou în prezent pe plan mondial, ci și a tendințelor în perspectivă. **„Construcția de mașini** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al P.C.R. — **va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, crescînd într-un ritm de aproape 12% anual. Industriile electronică și electrotehnică vor cunoaște o creștere de 13% anual, iar producția de mașini-unelte va spori pe cincinal, de 2,2 ori".**

Privită din acest punct de vedere **industria constructoare de mașini-unelte** joacă un rol deosebit de important, deoarece de nivelul realizărilor ei depinde gradul de înzestrare tehnică al majorității ramurilor și subramurilor economiei naționale. În cele ce urmează ne propunem să analizăm stadiul actual al dezvoltării acestei industrii, încotro se cer îndreptate eforturile pentru a ține pasul cu progresele pe plan mondial, pentru a satisface în condiții de eficiență ridicată atît nevoile economiei naționale cît și exportul.

ANALIZELE EFECTUATE atestă faptul că industria constructoare de mașini-unelte din țara noastră cunoaște una dintre cele mai spectaculoase dezvoltări. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1. **producția de mașini-unelte în actualul cincinal este de 3,48 ori mai mare decît cea realizată în perioada 1971—1975.** După volumul producției de mașini-unelte, **țara noastră se situa pe locul 11 în lume, urmînd ca prin realizarea obiectivelor cincinalului următor să se situeze pe locurile 6—8;** în 1985 România se va situa, din acest punct de vedere, înaintea unor țări cu tradiție în domeniul respectiv, între care Franța, R.D.G., Cehoslovacia, Polonia. **Numărul de tipodimensiuni existente în fabricație în 1980 este de peste 400, adică de circa 2 ori mai mare decît în 1975.** Numai în actualul cincinal se asimilează circa 290 de tipodimensiuni de produse noi între care: strunguri frontale cu comandă numerică, strunguri paralele grele cu diametrul maxim de prelucrare 1250 mm cu comandă numerică, strunguri de copiat, strunguri Carusel grele cu diametru de 8,10 și 16 m. cu comandă numerică, mașini orizontale de alezat și frezat grele (180—200 mm), cu afișaj de cote și cu comandă numerică, mașini de frezat longitudinal cu lățimea mesei de 2200—3100 mm, centre de prelucrare, mașini de prelucrat uc capete multiple etc.

Diversificarea și creșterea complexității producției de mașini-unelte determină îmbunătățirea valorificării metalului inclus. **Dacă în 1965 valoarea specifică a mașinilor-unelte era de 26,1 lei/kg, în anul 1978 a ajuns la 67,20 lei/kg, urmînd ca în 1985 să fie de 112,30 lei/kg.**

În cincinalul 1981—1985 industria constructoare de mașini-unelte va cunoaște o nouă dezvoltare. **Producția de mașini-unelte și accesorii va fi în 1985 de circa 2 ori și jumătate mai mare față de producția planificată la nivelul anului 1980** (tabelul nr. 2). Un alt element interesant se cere relevat, și anume că **la sfîrșitul cincinalului următor gradul de asigurare din țară a necesarului de mașini-unelte va crește la aproape 86% față de 58% în 1980.**

În privința diversificării și creșterii complexității mașinilor-unelte, a lărgirii gamei de produse și a valorificării metalului inclus, exprimată prin prețuri specifice, se va ajunge în 1985 la valori majorate cu circa 100% la prețul mediu pe mașină și cu aproape 60% la prețul specific pe kg față de anul 1980.

Tabelul nr. 1

Dezvoltarea producției de mașini-unelte în perioada 1970—1980

	U/M	1970	1975	1980	Total 1971—1975	Total 1976—1980	Creștere 1976—1980 / 1971—1975
Volumul producției de mașini-unelte	mil lei	940	3 580	11 959	10 124	36 749	3,48 ori
din care: Mașini-unelte așchietoare	mil lei	816	3 018	10 109	8 718	30 424	3,49 ori
Mașini de presare și forjare	mil lei	92	234	978	706	2 970	4,20 ori
Accesorii	mil lei	32	328	863	700	3 355	4,76 ori

Tabelul nr. 2

Creșterea producției de mașini-unelte în perioada 1980—1985

		1980	1985	1985/1980
PRODUCȚIE				
Total (m.u.a.)	mil. lei	10 488	25 750	2,45 ori
Mașini-unelte	mil. lei	9 838	24 050	2,45 ori
Acesorii	mil. lei	650	1 700	2,61 ori
Grad de asigurare din țară	%	58	85,9	1,48

Programul de asimilare pentru cincinalul viitor prevede punerea în fabricație a unui mare număr de mașini-unelte noi și agregate cu grad înalt de complexitate și automatizare, dotate cu tehnică nouă. Dintre acestea sînt de menționat mașinile de găurit în coordonate, mașinile de rectificat dantura roților dințate, mașinile de rectificat găuri în coordonate, strungurile automate multiax, mașinile de rectificat speciale, roboți mecanici cu comandă numerică, sisteme elastice de mașini, utilaje și instalațiile de prelucrare prin procedee neconvenționale.

Dotarea economiei naționale cu aceste noi tipuri de mașini-unelte va conduce la introducerea și extinderea celor mai moderne tehnologii în industria construcțiilor de mașini. Dintre aceste procedee tehnologice sînt de menționat prelucrarea pe mașini-unelte cu comandă numerică de conturare, prelucrarea pe mașini automate cu mai multe posturi de lucru, prelucrarea pe sisteme elastice de mașini cu utilizarea calculatoarele de proces și a roboților, prelucrarea prin electroeroziune, prelucrarea prin ultrasunete, prelucrarea prin deformarea cu viteze mari etc. În vederea traducerii în fapt a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. de valorificarea superioară a materiilor prime, programul de asimilare și fabricație pentru mașini-unelte de deformare plastică prevede că la nivelul anului 1985 să se afle în fabricație un număr de 220 tipodimensiuni.

Tabelul nr. 3

Indicii de utilizare a metalului la piese și ansambli de mașini-unelte 1978—1979

la strungurile:	SNB—400	SNA—500	DRT 32—40
— axe principale	0,39	0,43	0,39
— inele și bucșe distanțiere	0,35	0,30	0,30
— roți dințate cu butuci	0,43	0,41	0,40
— batiuri pentru strunguri	0,69	0,72	0,65

Dintr-o scurtă analiză a acestor procedee rezultă că ele reprezintă în principal calea spre o creștere importantă a productivității muncii, precum și

spre o reducere substanțială a consumurilor de materiale și de energie. Cu toate acestea se impun măsuri care să contribuie mai rapid la îmbunătățirea structurii producției prin diversificarea mașinilor-unelte grele și prin creșterea ponderii mașinilor complexe și cu preț ridicat, astfel încît să se ajungă în 1985 la o medie de 7—8 mii$/t față de 3—4 mii$/t în 1979. Trebuie asigurată creșterea ponderii mașinilor de rectificat,

Tabelul nr. 4

Indici de utilizare a metalului la unele tipuri de mașini-unelte

Produsul	Materialul	Coeficientul de utilizare în 1979	
		Planificat	Realizat
Strunguri normale cu diametrul pînă la 600 mm	laminate	0,8475	0,8597
Strunguri normale cu diametrul peste 600 mm	”	0,7150	0,7246
Strunguri carusel	”	0,7216	0,7423
Mașini de roluit și bordurat tablă	”	0,6064	0,7500
Mașini pentru prelucrarea lemnului	”	0,7477	0,7601

lepuit, honuit ,superfinisat și ascuțit în totalul fabricației de mașini-unelte așchietoare, în variante de mare productivitate, cu prețuri ridicate și greutate specifică mică. De asemenea, se cer introduse mai repede în fabricație mașinile de prelucrat prin procedee neconvenționale (mașini de prelucrat prin electroeroziune, cu fascicol de electroni, cu ultrasunete, cu laser etc.), care au prețuri specifice mult mai ridicate decît mașinile-unelte existente (1 000—2 000 lei/kg față de 60—120 lei/kg).

Tabelul nr. 5

Evoluția gradului de valorificare a metalului
(în prețuri medii și specifice)

		1965	1970	1975	1980	1985
Preț mediu mii lei/mașină	Total mașini-unelte	43,4	56,2	130,0	252,2	485,8
	mașini de așchiere	44,1	57,4	130,9	253,3	494,1
	mașini de presare și forjare	36,3	53,3	121,2	242,5	484,1
Preț specific lei/kg	Total mașini-unelte	26,7	31,3	41,3	70,2	112,3
	mașini de așchiere	28,3	34,2	43,6	74,1	118,8
	mașini de presare și forjare	15,2	19,2	25,7	43,7	74,3
Preț specific $/kg	Total mașini-unelte	1,47	1,74	2,3	3,9	

Sursa : Fabricația de mașini-unelte în perioada 1981—1985, Studiu ICSIT-Titan, 1979.

DIN ANALIZA COEFICIENȚILOR DE UTILIZARE A METALULUI, realizați la execuția unor piese sau tipuri de mașini-unelte (tabelele 3 și 4) rezultă că mai sînt încă unele cazuri cînd acești coeficienți au valori scăzute sub nivelul celor medii planificați, ca efect direct al utilizării unor tehnologii învechite. Aceste tehnologii conduc la execuția unor piese turnate și forjate, cu adaosuri de prelucrare mai mari decît sînt necesare și prevăzute în standarde,

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

(Continuare în pag. 8)

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Echipamente NUMEROM de foarte mare precizie și complexitate

ESTE cunoscut faptul că mașinile-unelte execută fidel orice operație de mare complexitate și rafinament. Dar ele nu pot lucra singure ; au nevoie să fie conduse, în permanență, de un „cap“ bine organizat, atent și prompt în luarea deciziilor. O rezolvare în acest sens a adus și Institutul de proiectări-automatizări din București, care a pus la punct două serii de echipamente NUMEROM (300 și 400) de afișare a cotei și de comandă numerică de conturare la mașinile-unelte așchietoare și pentru procesele neconvenționale. Aceste echipamente se caracterizează prin asigurarea unor performanțe de virf în cadrul unei tehnologii moderne, bazată pe utilizarea circuitelor integrate M.S.I., I.S.I. și V.I.S.I. tip microprocesor, a circuitelor integrate logice T.T.L., ca și a circuitelor integrate liniare.

Echipamentele NUMEROM din generația a treia, seriile 300 și 400, au fost concepute și realizate ca ansamble coerente, unitare, de complexitate funcțională diferită de la afișajele simple de cotă (NUMEROM-303) și pînă la cele de cotă pe 2 axe și 2 1/2 axe (NUMEROM-460), la mașinile-unelte complexe, strunguri și centre de prelucrare.

Varietatea funcțiilor pe care le asigură, precizia corespunzătoare unei rezoluții de 0,001 mm, înalta fiabilitate rezultată dintr-o tehnologie modernă conferă membrilor acestei generații prestigiul unei realizări de virf în cadrul industriei de automatizări. Datorită folosirii circuitelor integrate, gabaritul acestor echipamente este mult mai mic, iar costul mai redus decît al acelora din generația a doua bazată pe o tehnologie mai puțin evoluată, cea a componentelor electronice discrete. Dispunînd de sisteme integrate de măsură, echipamentele NUMEROM din generația a 3-a asigură un caracter obiectiv măsurărilor, eliminînd erorile operatorului și grăbind realizarea operațiilor prin excluderea controalelor interfazice.

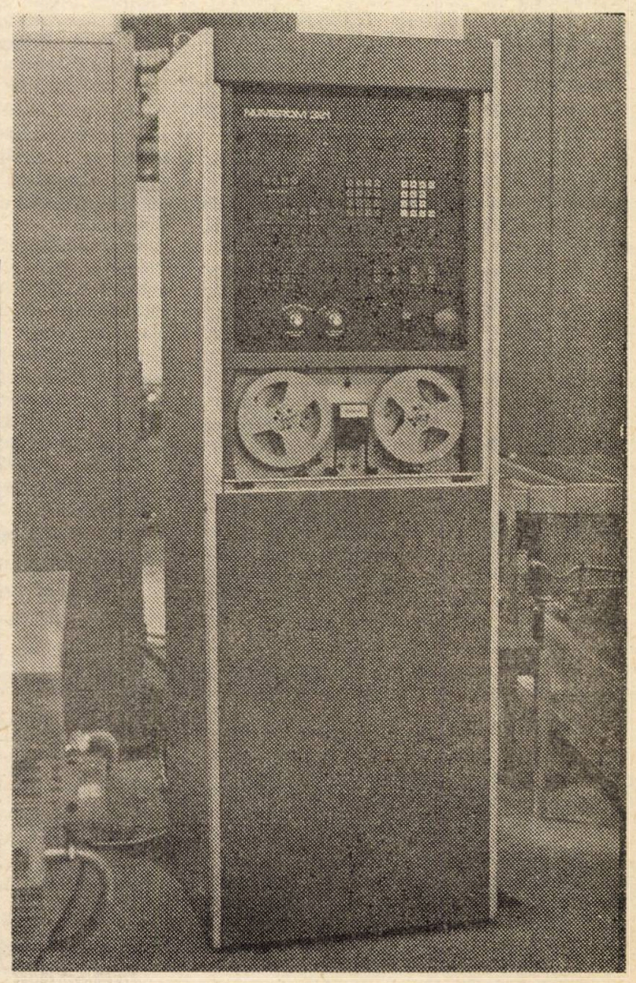

„R. E." în sprijinul scurtării duratei de execuție pe mari șantiere de construcții

O NOUĂ OPTICĂ ÎN REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII

REALIZAREA integrală la termen a importantului program de investiții din acest an, a obiectivelor întrecerii socialiste care se desfășoară în întreaga țară, face necesară intensificarea eforturilor pentru accelerarea ritmului de lucru pe toate șantierele de construcții. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Un program de construcții de asemenea amploare presupune aplicarea pe scară largă a unor soluții constructive superioare, pregătirea temeinică a lucrărilor, mecanizarea și industrializarea într-o proporție mult mai mare a construcțiilor-montaj, folosirea mai eficientă a utilajelor și mijloacelor de transport, a forței de muncă".**

În lumina acestor sarcini de mare însemnătate, în cadrul **Trustului de construcții industriale și agrozootehnice** (T.C.I.Az.) București se desfășoară în acest an acțiuni complexe pe multiple planuri pentru mai buna pregătire a lucrărilor, promovarea de tehnologii moderne de organizare și de construcții-montaj, creșterea calificării personalului muncitor.

Ele urmăresc să asigure : ● creșterea cu circa 30% față de realizările anului 1979 a volumului de construcții-montaj ; ● sporirea productivității muncii cu aproape 34% calculată la producția netă ; ● punerea în funcțiune a peste 100 noi capacități de producție printre care : platforma chimică Giurgiu I, Întreprinderea de mașini și utilaj greu Giurgiu, dezvoltarea capacității de producție la Întreprinderea de țevi „Republica" București, complexul frigorific Buftea-Ilfov ș.a.

Componenta-pregătire în domeniul investițional

ANALIZA activității de realizare a investițiilor pune în evidență faptul că, **pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități esențial este modul în care a fost și este realizată pregătirea investițiilor.** Așa cum s-a stabilit la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 5 februarie a.c., **nu va trebui să se mai aprobe deschiderea de șantiere și, respectiv, începerea lucrărilor, decît în condițiile asigurării tuturor mijloacelor necesare, a utilajelor, a materiei prime și forței de muncă, astfel încît să se scurteze la maximum perioada de punere în funcțiune.** Pentru că dacă nu se respectă aceste cerințe, apar probleme care diminuează eficiența tuturor încercărilor ulterioare de scurtare a duratei de execuție și de creștere a productivității muncii.

● O primă cerință este ca **la toate lucrările cuprinse în plan să fie asigurate integral condițiile pentru ca execuția să poată începe și să se desfășoare operativ și ritmic în conformitate cu datele cuprinse în grafice.** Este o condiție a cărei importanță deosebită este unanim recunoscută de către toți factorii implicați. Și totuși pînă acum, unii beneficiari (dezvoltarea de capacitate la întreprinderile de țevi „Republica", Suveica" etc.) au insistat și au obținut introducerea în planul de construcții a unor lucrări care nu îndeplineau toate condițiile de pregătire a execuției ; cu toate că necesitatea asigurării acestor condiții este clar prevăzută în actele normative în vigoare.

Este evident că **beneficiarii care au rămas în urmă cu asigurarea condițiilor de pregătire a unor lucrări noi au presat cu toate forțele pe toate căile pentru a le introduce totuși în planul de construcții-montaj.** Pentru că este mai ușoară o transferare a răspunderii pe seama constructorului și „fabricarea" unor justificări ulterioare în cazul — destul de probabil în astfel de situații — a nerealizării și, mai ales, al nepunerii la termen în funcțiune a capacităților de producție prinse în plan.

Mai greu de înțeles este însă ușurința, uneori pasivitatea, cu care constructorul acceptă lucrări nepregătite — în dauna propriilor interese și ale economiei naționale. Și totuși explicații există. Uneori „a cedat" mai ușor organul ierarhic superior al trustului constructor și a admis introducerea în plan a lucrărilor nepregătite deoarece nu cunoștea stadiul concret al pregătirii tuturor lucrărilor, iar alteori motivul l-a constituit goana după un volum de lucrări cît mai mare. Tot atît de adevărat este că și unitățile de construcții atacă lucrări care nu au întrunit toate condițiile necesare, pentru a forța deschiderea finanțării lucrărilor și de a-și crea — chiar dacă temporar — numeroase fronturi de lucru.

Apariția unor astfel de situații poate fi evitată și prin prezența în mai mare măsură și mai activă a reprezentanților trusturilor de construcții la discutarea la nivelul titularilor de investiții a sarcinilor de plan, prin refuzarea lucră-

rilor care nu îndeplinesc condițiile legale. Tot în acest scop ar putea sta, în atenția specialiștilor faptul că, alături de numeroase efecte pozitive, aprecierea activității de investiții prin indicatorul volum de investiții realizat de beneficiari îi determină, uneori, pe aceștia să forțeze cheltuirea fondurilor alocate chiar dacă acest lucru se realizează fără o pregătire adecvată a lucrărilor fără șanse certe de materializare a lor în stadii fizice la termenele programate și, deci, cu o eficiență scăzută. **În acest context, se impune a se acorda o mai mare atenție în aprecierea eficienței activității de investiții, prin completarea indicatorului volum valoric al investițiilor cu indicatori fizici ca durata de materializare a investițiilor în fonduri fixe, fonduri fixe noi puse în funcțiune ș.a.**

Eficiența — între dispersarea și mobilizarea forțelor

CONCENTRAREA **potențialului de lucru existent pe obiectivele principale** este o cerință cu atît mai necesară cu cît, în prezent, numărul lucrărilor relativ mărunte se menține destul de ridicat. De ce se dispersează forțele constructorului ? Pentru că uneori beneficiarii (Combinatul de articole din cauciuc Jilava, I.P.R.S. Băneasa de exemplu) insistă ca multe lucrări relativ mărunte de dezvoltare de capacități să le execute unitățile specializate de construcții, deși ele prezintă caracteristici care le situează în mod categoric în registrul lucrărilor ce ar putea fi executate în regie proprie de către însăși unitățile cărora le aparțin noile capacități de producție.

De ce ? Din comoditate, din lipsă de inițiativă și de organizare uneori, alteori pur și simplu din obișnuința de a lăsa orice fel de lucrări de construcții-montaj pe seama unităților specializate. Grad redus de asumare a unor responsabilități în înfăptuirea unor sarcini se întîlnesc însă și la unii dintre conducătorii șantierelor trustului care în loc să caute rezolvarea problemelor dificile prin forțe proprii și cu sprijinul beneficiarilor le trimit spre rezolvare la nivelul grupurilor de șantiere sau al trustului.

Astfel de situații, a căror complexitate nu depășește competența și atribuțile beneficiarilor sau ale șantierelor, se cer abordate cu mai mult curaj și rezolvate chiar de către aceștia printr-un efort organizatoric și creativ sporit fără a se aștepta ajutor din afară.

La fundamentarea și urmărirea mai eficientă a măsurilor din cadrul programului de creștere a productivității muncii s-a trecut la perfecționarea, deplasarea și generalizarea serviciilor sistemului informațional SICOP *(subsistemul* Prometeu) *la toate grupurile de șantiere. Aceasta are ca finalitate nu numai o mai bună pregătire tehnologică a lucrărilor, a programării, lansării și urmăririi operative a executării producției ci și ridicarea gradului de utilizare a fondului de timp de lucru prin diminuarea unor trepte intermediare și creșterea gradului de calificare, de perfecționare a întregului personal.*

Gh. DRĂGHICI
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 19)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Maculatura — importantă materie primă

O RESURSĂ ce poate fi pusă mai larg în valoare este cea a maculaturii (deșeuri de hîrtii și cartoane) care înlocuiește cu succes lemnul în producția anumitor sortimente de hîrtie și cartoane. Pe plan internațional, preocuparea pentru reciclarea hîrtiei s-a intensificat în urma deficitelor din ce în ce mai accentuate ale lemnului, ale hîrtiei. Astfel, în țările membre ale Pieței comune, deșeurile de hîrtie și carton au acoperit în ultimii ani circa 42% din necesarul de materie primă al industriei hîrtiei, și se preconizează să se ajungă la 58% în primii ani ai deceniului următor. Avantajele „reciclării" hîrtiei sînt evidente : **1 tonă de maculatură economisește 3-4 mc lemn, 800 kWh energie electrică 250 kg combustibil convențional.**

Rezultatele obținute în țara noastră în reciclarea hîrtiei, deși meritorii, sînt posibile de a fi imbunătățite mai ales în sectorul unităților socialiste. Realizările din 1979 arată faptul că planul de colectare, pe total, a fost îndeplinit doar în proporție de 73%, înregistrîndu-se o restanță de peste 50 mii tone maculatură, echivalentul unei cantități de circa 200 mii mc material lemnos. Cele mai mari nerealizări se localizează la : Ministerul Industriei Ușoare (peste 6 mii tone), Ministerul Comerțului Interior (peste 5 mii tone), Centrocoop (3,5 mii tone), Consiliul Culturii și al Educației Socialiste (peste 1,3 mii tone), Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (peste 1,2 mii tone), UCECOM (peste 700 tone), Ministerul Industriei Construcției de Mașini (peste 500 tone) ș.a.

La neîndeplinirea cantitativă a planului de predare s-a adăugat și nerealizarea proporției de maculatură din clasele de calități superioare (cl. I și II) cu depășirea proporției la clasele inferioare. Cauza principală a acestei stări de lucruri rezidă din lipsa de preocupare pentru colectarea cu grijă și simț de răspundere a acestei importante materii prime și predarea ei la organele de achiziție. Se constată uneori cazuri în care maculaturii i se dă foc, sau este dată la gunoi, sau este arhivată, în mod inutil, sau pur și simplu este abandonată și uitată cu anii prin dulapuri. Se înțelege că fără eliminarea unor asemenea practici, sarcinile de predare a maculaturii pe 1980 nu vor putea fi îndeplinite.

O altă mare resursă de maculatură, este cea aflată la populație. Pe anul 1979, sarcina de achiziții nu a fost îndeplinită.

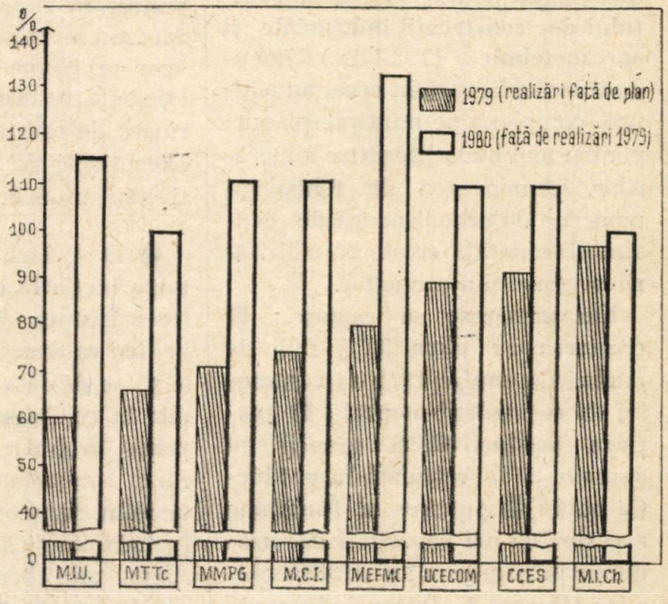

Gradul de realizare a planului de colectare a deșeurilor de hîrtie pe anul 1979 și sarcina de plan pe 1980, la principalii consumatori

O intensificare a colectării maculaturii de la populație este posibilă și necesară. Pentru aceasta, organele de colectare vor trebui să ia unele măsuri printre care menționăm : creșterea numărului de centre volante, permanentizarea propagandei în rîndurile populației, angrenarea în mai mare măsură a elevilor și a comitetelor de blocuri în această acțiune cît și alte asemenea acțiuni.

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

RECONDIȚIONAREA ȘI REUTILIZAREA PIESELOR ȘI SUBANSAMBLELOR UZATE

UNA DIN NUMEROASELE căi care face posibilă economisirea unor însemnate cantități de materii prime, energie și manoperă o constituie reutilizarea pieselor și subansamblelor scoase din uz — prin recondiționare. Procedeul, deși nu este nou, a căpătat extindere mai ales în ultimii ani. Prin aducerea la parametrii prescriși a pieselor uzate — prin încărcarea lor cu sudură sau prelucrare mecanică și chimizare pentru a fi aduse la cote mai mici pentru alte utilități — se ajunge să se realizeze economii importante cu efecte pozitive asupra reducerii consumurilor de materii prime, energie și a costului reparațiilor.

Din experiența unităților noastre rezultă că nu există piesă sau reper care să nu poată fi recondiționate. Firește se cer studii, experimente pentru ca soluțiile de recondiționare alese să asigure, din punct de vedere tehnic și economic, toate cerințele. În unitățile Centralei mecanice de material rulant activitatea de refolosire a pieselor și subansamblelor uzate prin recondiționare a căpătat dimensiuni largi. Au fost organizate în întreprinderi colective de ingineri, tehnicieni și muncitori care să abordeze studiul diverselor teme de recondiționare, iar la nivelul centralei s-au nominalizat serviciile și sarcinile ce le revin pentru coordonarea și dezvoltarea acestei activități. În același context au fost determinate și modalitățile de acționare în alegerea soluțiilor de recondiționare pentru diferitele grupe de piese și subansamble, pentru selectarea acelora ce urmează a fi folosite fără nici o prelucrare etc. Se are în vedere **extinderea tehnologiilor clasice de recondiționare** (în special sudură) la un număr și volum, tot mai mari de repere luîndu-se în studiu absolut toate piesele ce se pretează la aecastă operație ; **introducerea unor tehnologii noi,** cunoscute în țară sau în străinătate, aplicate în alte domenii, cu valabilitate și la piesele de material rulant sau, în unele cazuri, cercetate și determinate de institutele noastre de cercetări și inginerie tehnologică ; în fine, extinderea cercetării și studiului unor posibilități de **refolosire a subansamblelor și pieselor uzate, fără intervenția unor prelucrări mecanice, chimice, fizice sau termice,** ci numai prin simpla reconsiderare a lanțului de dimensiuni și toleranțe în condiții de siguranță și anduranță la fel de bune cu cele noi.

Prin aplicarea acestor acțiuni și soluții, dinamica numărului și a valorii de piese și subansamble recondiționate pe perioada 1977—1981 în cadrul întreprinderilor centralei noastre a căpătat o largă extindere așa cum reiese de altfel și din tabelul ce-l prezetăm.

Dinamica recondiționărilor

Obiectul \ Anii	Realizări			Prevederi	
	1977	1978	1979	1980	1981
Numărul de repere la care s-au stabilit tehnologii de recondiționare	80	110	147	200	250
Valoarea pieselor de schimb recondiționate în I.M.M.R.-uri (milioane lei)	85	147	207	398	450

O opțiune de mare eficiență : unități specializate pe grupe de repere și subansamble

DE O DEOSEBITĂ importanță în activitatea de readucere la o nouă viață a pieselor și subansamblelor uzate este, după părerea noastră, soluția și tehnologia aleasă. Nu în toate cazurile una și aceeași soluție și tehnologie poate da rezultatele scontate. **Din practica unităților noastre a rezultat clar necesitatea specializării lor în activitatea de recondiționare în funcție de tehnologiile stabilite pe diferite grupe de repere și subansamble.** Astfel, datorită eforturilor conjugate ale specialiștilor din întreprinderi cît și din institute de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi s-a reușit să se realizeze **recondiționarea inelelor de rulmenți,** reper care prin uzura sa la interior face inutilizabil rulmentul de osie. Prin aplicarea **tehnologiei de cromare dură** urmată de o prelucrare și control de mare precizie, **la I.M.M.R. „Griviția Roșie", se recondiționează în prezent, centralizat, toți rulmenții de osie. În 1980 numărul acestora se ridică la cel puțin 10 mii bucăți.**

Dar această tehnologie rezolvă numai parțial recondiționarea rulmenților. Pentru o altă mare parte de repere componente cum sînt rolele, cămășile, căile de rulare etc, cu uzuri mari se impuneau găsite tehnologii adecvate de recondiționare. Pentru această s-a apelat la specialiști din cadrul Academiei Militare, care au acumulat în decursul vremii o experiență în domeniul respectiv. Cu ajutorul lor s-a reușit să se elaboreze o **tehnologie de dezmembrare, reimperechere și reasamblare a tuturor elementelor ce compun rulmentul,** astfel ca jocurile obținute să se încadreze în toleranțele prescrise de norme. În baza noii tehnologii s-a organizat la I.M.M.R. Roșiori de Vede un sector centralizat de recondiționare a rulmenților, dotat cu aparatură modernă, la nivelul unităților constructoare de mașini. Dacă avem în vedere că **în 1980 se vor recondiționa aici peste 8 000 bucăți rulmenți, economiile ce vor rezulta se ridica la circa 5 200 000 lei.**

O altă tehnologie de recondiționare cu o mare eficiență ce se aplică în prezent — avînd ca efect reducerea considerabilă a consumului de metal, energie și manoperă — este cea a **metalizării pieselor și subansamblelor uzate,** respectiv **pulverizarea unor metale incandescente pe suprafețele metalice în prealabil pregătite,** în scopul revenirii la dimensiunile și calitatea inițială. Rod al cercetării unui grup de specialiști din Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi, tehnologia respectivă se aplică la o gamă tot mai mare de repere de la locomotivele Diesel și de la vagoane. De menționat că atît tehnologia, cît și utilajele au fost concepute și realizate de acest colectiv de cercetare. Ca o exemplificare a eficienței aplicării acestei tehnologii, este metalizarea fuselor osiilor de vagon. Acest ax, în greutate

de circa 350 kg, pînă nu de mult era expediat la fier vechi în cazurile în care uzurile apărute la fus (în capete), conjugate cu uzurile rulmentului, nu mai asigurau serajul prescris de tehnologie. Prin organizarea la I.M.M.R. „Grivița Roșie" a unui sector centralizat de metalizare a fusurilor, s-a reușit ca acestea să fie redate în circuitul exploatării, economisindu-se însemnate cantități de metal, carburanți și ore manoperă. **Numai în acest an prin procedeul respectiv se vor recondiționa peste 1 000 osii, economisindu-se 350 tone metal, iar costurile de producție se vor reduce prin utilizarea lor în locul altora noi, cu circa 3 000 000 lei.**

Trecînd în domeniul recondiționării pieselor de locomotive trebuie arătat că centrala și întreprinderile sale au fost confruntate cu o serie de probleme deosebit de grele, dat fiind complexitatea pieselor utilizate, cîmpurile de toleranțe strînse în exploatare, aliajele speciale folosite etc. Lipsa unor piese noi, în special pentru motoarele termice de mare putere, a condus la

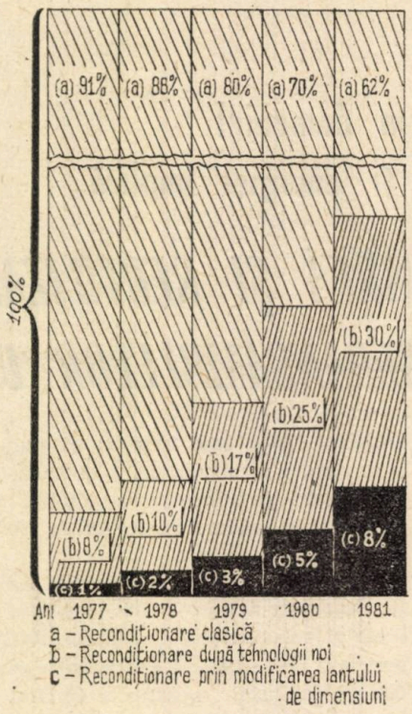

Ponderea principalelor grupe de tehnologii în total recondiționări

accelerarea ritmului de recondiționare, de multe ori studiul sau cercetarea făcîndu-se direct pe piesele introduse în motoarele reparate și date în exploatare. Au fost definitivate în asemenea condiții o serie de tehnologii în premieră pe țară, cu efecte economice de o deosebită însemnătate. Astfel, prin **încărcarea suprafețelor pieselor uzate cu pulberi metalice sau electrozi prin procedeul „CASTOLIN"** s-a reușit recondiționarea și redarea lor în exploatare. Din aceste piese enumerăm : axele cu came, supapele, bolțurile, pistoanele, carterele, chiulasele etc. Economia totală obținută astfel la costurile de producție pe centrală la nivelul unui an se ridică la peste 4 milioane lei, iar reducerea consumului de metal exprimată numai prin folosirea unor piese recondiționate prin această metodă se ridică la 53 tone metale feroase și 8 tone metale neferoase.

Tehnologia respectivă, poate fi aplicată și la alte repere ce intră în componența unor ansamble ca transmisia hidraulică, reductor inversor etc., dar pentru aceasta se cer unele măsuri speciale.

Multe căutări au fost efectuate și în cazurile unor piese mai complicate pentru a li se determina soluția sau teh-

Dezvoltarea producției ramurilor de vîrf ale tehnicii

(Urmare din pag. 4)

la pierderea unor importante cantități de metal prin așchierea unor porțiuni din piese, lucru ce poate fi evitat prin utilizarea unor procedee tehnologice ca matrițarea sau deformarea plastică etc. Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 5 va trebui ca în continuare să se acorde mai mare atenție gradului de valorificare a metalului.

Pe de altă parte, se mai produc mașini-unelte care au greutăți mai mari decît ale unor produse similare realizate în alte țări (tabelul nr. 6). De asemenea mai sînt menținute în fabricație unele tipuri de mașini-unelte cu nivel tehnic scăzut, cu prețuri mici de vînzare și deci cu o slabă valorificare a metalului inclus. Dintre aceste mașini se pot menționa șepingurile (SH—425 și SH—700) și mașinile de găurit cu coloană (GCO—25 și GCO—40), care mai sînt vîndute chiar și la export, cu prețuri mici (1,47—3,04 $/kg).

Tabelul nr. 6

Greutatea netă o unor tipuri de mașini-unelte în comparație cu produsele similare realizate în alte țări (1977—1979)

Caracteristicile principale	U/M	Produs România	R.S.C. SN 50 B	U.R.S.S. 1 A 625	R.D.G. OLZ—500 IVL	R.F.G. WEIPERT WP 500	Franța CAZENEUVE HB 500
Strung normal SNA 500×1 500							
Diametrul de trecere peste batiu	mm	500	500	500	500	535	500
Puterea motorului principal kW	kW	7,5(10)	5,5	10	5,5(7,5)	5,5(14,7)	8,8(5,2)
Greutatea totală a mașinii	kg	3020	1715	2625	2650	2940	1950

Caracteristicile principale	U/M	Produs România	R.D.G. DAR 46	R.S.C. A 40 B	U.R.S.S. 1 b 140	R.F.G. INDEX B 42	Anglia HERBERT BSA 138L
Strung revolver SARO 42							
Diametrul maxim al barei de prelucrat	mm	42	46	42(50)	40	42	41
Puterea motorului principal	kW	5,5	7,5	5,5	7,5	5,5	5,5
Greutatea netă a a mașinii	kg	2500	2500	2100	2300	2200	2130

Caracteristicile principale	U/M	Produs România	R.P.P. KUB 160	U.R.S.S. 1 516	R.S.C. SK 16	R.F.G. FRORIEP VE 14
Strung carusel SC 17 (SC (1 600)						
Diametrul maxim de prelucrare	mm	1 700	1 600	1 600	1 700	1 600
Puterea motorului principal	kW	45	55	30	37	38,2
Greutatea netă a mașinii	kg	21 450	20 000	19 200	18 500	16 800

Iată, de ce, se **impune ca pe viitor să se țină seama de necesitatea reproiectării unor mașini, precum și a introducerii și aplicării mai rapide de tehnologii moderne pentru reducerea consumului de metal,** cum sînt forjarea de precizie, forjarea și laminarea în trepte a arborilor, trecerea la construcția sudată a unor piese cu forme complexe, execuția unor piese de forma bucșelor și inelelor distanțiere din bronz sinterizat, extrudarea la rece a unor piese cu pereți subțiri, înlocuirea unor piese metalice cu piese din mase plastice, asimilarea unor tipuri de mașini-unelte complexe și automatizate cu o valoare specifică superioară ș.a.

Pentru valorificarea la un nivel superior a materiilor prime și a materialelor și realizarea unor indici ridicați tehnico-funcționali ai mașinilor-unelte, este imperios necesar să se aibă în vedere cîteva direcții de acțiune:

- **dezvoltarea accelerată a producției de subansamble hidraulice, domenii în care există încă unele rămîneri în urmă;**
- **trecerea mai rapidă la fabricația de mașini-unelte specializate și automatizate;**
- **aplicarea celor mai moderne soluții constructive cum sînt : ghidajele hidrostatice, acționarea cu motoare de curent continuu, utilizarea de mese paletabile, folosirea simultană a mai multor capete de lucru;**
- **realizarea într-un ritm mai rapid a centrelor de prelucrare, a sistemelor elastice de mașini și a robotizării deservirii mașinilor-unelte;**
- **fabricarea unor mașini-unelte de prelucrare prin procedee neconvenționale cu un grad superior de folosire a metalului;**
- **tipizarea tuturor elementelor componente și subansamblelor mașinilor-unelte cu efecte asupra folosirii judicioase a metalului și a creșterii productivității muncii.**

nologia cea mai adecvată în procesul de recondiționare. Îmbinîndu-se experiența acumulată, cu o serie de tehnologii moderne practicate pe plan mondial, s-a ajuns ca **o serie de cuzineți pentru motoare să poată fi recondiționați și utilizați în bune condițiuni în exploatare.** Pe baza experimentelor efectuate urmează ca pînă în 1981 la I.M.M.R. Craiova să se organizeze o linie tehnologică specială de recondiționare a peste 25 mii bucăți cuzineți anual. Totodată se are în vedere ca noua tehnologie să fie extinsă la toată gama de cuzineți folosiți la calea ferată. **Economiile estimate :** reduceri de consumuri de metal, energie, manoperă, în valoare de **peste 15 milioane lei anual.**

Acțiunile și măsurile întreprinse permit ca numai în acest an volumul pieselor recondiționate în întreprinderile centralei noastre să ajungă la circa 30% din totalul pieselor și subansamblelor necesare pentru repararea materialului rulant. Grăitoare este și tendința de ascensiune continuă a ponderii tehnologiilor moderne de recondiționare din grupele b și c în detrimentul celor clasice de la 9% în 1977 la 38% în 1981 (graficul). Această pondere ar putea fi și mai mare dacă unor metode și tehnologii noi le-ar fi pregătite toate condițiile pentru introducerea și extinderea lor operativă în producție.

Și cazuri de „nerezolvat" pot fi totuși rezolvate prin promovarea cu curaj a noului

NU DE PUȚINE ORI în activitatea desfășurată pentru readucerea la a doua viață, în special a unor repere de mare valoare, au fost întîmpinate și unele greutăți. În asemenea împrejurări unii specialiști renunță adesea ușor la abordarea problemelor. Un caz tipic, dar care nu a fost lăsat la o parte și s-au depus maximum de strădanii pentru rezolvarea lui, l-a prezentat **determinarea tehnologiei de recondiționare a arborelui cotit de la motoarele Diesel.** Dificultatea procurării arborilor noi, preocupările pentru reducerea consumurilor de metal, de energie și manoperă, au făcut ca să experimentăm diferite soluții. În final s-a ajuns la preluarea metodei de recondiționare SANAB reușită de un colectiv de la Șantierele Navale Brăila. În prezent la calea ferată funcționează, în condiții bune, două motoare cu arbori recondiționați prin această metodă. De ce totuși această valoroasă tehnologie nu se generalizează în toate sectoarele interesate ?

Considerăm că sprijinul acordat de organele competente (avem în vedere M.I.C.M., M.T.T.c., C.N.S.T., Comitetul de stat pentru invenții și mărci) pentru aplicarea tehnologiei respective este insuficient. În ce privește centrala noastră, considerăm că, cu spațiile existente, cu dotarea actuală la I.M.M..R Cluj-Napoca sau I.M.M.R. Brașov, se poate trece la realizarea recondiționării tuturor arborilor cotiți uzați de la materialul rulant. În prezent 20 de arbori de motoare Maybach și Ganz sînt în așteptare pentru recondiționare, economia estimată cifrîndu-se la peste 800 mii lei. Părerea noastră, spre deosebire de alte opinii exprimate pînă în prezent, este că nu trebuie așteptată realizarea unor centre naționale care necesită timp și investiții ci trebuie folosite din plin condițiile existente care să fie mult îmbunătățite în viitor.

O altă cale urmată în acțiunea vastă de recondiționare și reutilizare a pieselor și subansamblelor, în scopul reducerii eforturilor materiale, energetice și de muncă este cea a **reîmperecherii diferitelor piese și subansamble la alte cote și toleranțe astfel că, pe ansamblu, funcționalitatea să nu sufere** Specialiști din centrală, împreună cu cei din întreprinderile componente experimentează, în prezent, reîmperecherea cămășii de cilindru, piston, segmente cu uzuri sau cote majorate, urmînd a se realiza un nou ansamblu cu cote și toleranțe reieșite fiecare în parte din cele prescrise, dar cu o funcționalitate la nivelul subansamblelor noi. Este însă necesar a avea mai multă încredere pentru continuarea acestui gen de recondiționare (cu o eficiență economică deosebită, dat fiind consumurile de material foarte mici la recondiționare) în special din partea beneficiarului — Direcția tracțiune și vagoane din M.T.Tc. și un sprijin permanent din partea Institutului de cercetări și proiectări în transporturi.

PENTRU cincinalul viitor, pe ansamblul centralei s-au determinat suprafețele de producție afectate sectoarelor de piese de schimb, înscriindu-se în investiții hale de producție și utilaje la nivelul cel mai ridicat, recondiționarea avînd în acest cadru un loc conceptual și organizatoric bine stabilit. În aceste hale (la I.M.M.R. Brașov și I.M.M.R. Cluj-Napoca) se vor organiza și dota linii tehnologice de recondiționare. În celelalte întreprinderi se vor moderniza și crea atelierele de recondiționări existente la nivel corespunzător, alocîndu-se și acestora zeci de milioane lei investiții. Toate acestea vor fi realizate prin conjugarea efortului tuturor celor ce lucrează în acest domeniu al reparațiilor de material rulant, răspunzînd cerințelor privind aplicarea în practică a măsurilor de reducere a efortului țării noastre în domeniul procurării materiilor prime și reducerii consumului de energie și manoperă.

Mihai JURJ
director tehnic
Centrala mecanică de material rulant

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Criza petrolului determină dificultăți și în aprovizionarea cu asfalt, a cărui economisire a devenit cea mai importantă problemă economică legată de refacerea îmbrăcăminților rutiere uzate. Au fost create și testate cu succes noi formule pentru agenți de recuperare (solvenți) care înlesnesc reciclarea mixturii asfaltice vechi, ceea ce reduce considerabil și consumul de energie la preparare (specialiștii americani apreciază că dacă refolosirea asfaltului s-ar aplica la numai jumătate din șoselele țării, s-ar economisi 1—1,5% din totalul energiei consumate în S.U.A.). Perspective interesante oferă și un înlocuitor al asfaltului : noul material, cu calități satisfăcătoare, se compune din sulf (pînă la 80%) și adaosuri nepetroliere, care pot fi obținute din biomase agricole.*

● *Agenția franceză pentru recuperarea și eliminarea deșeurilor a finanțat realizarea unei instalații de prelucrare a gunoaielor și altor reziduuri, bazată pe principiul „separării fazelor". Reziduurile sînt comprimate pentru omogenizare, mărunțite și transformate într-o pastă din care, prin presare, se separă materiile moi (resturi vegetale și alimentare, hîrtie ș.a.), ce pot fi utilizate ca îngrășămînt ori furaj, și cele dure (materiale plastice, textile etc.), sub formă de brichete combustibile. Este una din soluțiile de valorificare propuse în Franța, unde acumularea unei cantități anuale de gunoaie și reziduuri de 13 mil. tone, a căror eliminare costă peste un miliard de franci, constituie o problemă economică și ecologică dificilă.*

● *Recuperarea materiilor utile din reziduurile industriale preocupă colectivele institutelor de cercetări în domeniul chimiei din Polonia. Printre realizările recente se numără un procedeu prin care din cenușile reziduale de la uzinele petrochimice, în amestec cu săruri de potasiu, se obțin săruri de vanadiu, utilizate la catalizatori pentru oxidarea bioxidului de sulf, a anhidridei ftalice etc. ; reziduul rezultat conține compuși ai nichelului, care de asemenea pot fi separați. A fost testată industrial producerea, din reziduuri de la fabricarea fluorurii de hidrogen și a superfosfaților, a unui ipsos de bună calitate care, în amestec cu nisip, șisturi și zgură de furnal măcinate, dă un beton cu o bună rezistență la compresiune (300 kg/cmp), la apă și la îngheț, pentru pereți despărțitori, pardoseli etc., precum și un mortar pentru tencuieli interioare și exterioare. La combinatul Huta Stalowa Wola, efluenții acizi de la secția de galvanoplastie sînt epurați printr-un nou procedeu, pus la punct de institutul de chimie al universității din Lublin ; se recuperează aproape total compușii de crom hexavalent și se reciclează apa, economiile obținute astfel depășind cheltuielile de amortizare și funcționare a instalației.*

PUNCTE DE VEDERE

Organizarea unitară a aprovizionării tehnico-materiale în cadrul consiliilor unice agroindustriale

S-A ÎMPLINIT un an de la Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la constituirea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, formă superioară de organizare a activității în agricultura socialistă, concepută și introdusă din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest interval, consiliile unice și-au dovedit viabilitatea, prin eficiența acțiunilor întreprinse pentru mai buna utilizare a resurselor umane, tehnice și materiale din agricultură ; ele au acumulat un valoros început de experiență, care le permite să abordeze sarcinile deosebit de importante ce le revin din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. — de a asigura concentrarea și specializarea producției, folosirea eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, întărirea economică a fiecărei unități componente.

Între problemele vizînd structurarea activității consiliilor unice agroindustriale, un loc distinct și important revine organizării unitare a aprovizionării tehnico-materiale a tuturor unităților economice ce fac parte din consiliul unic.

Cadrul nou creat prin înființarea consiliilor poate contribui substanțial la **realizarea unui proces de aprovizionare a unităților agricole calitativ superior,** care să conducă la o mai mare operativitate, la optimizarea stocurilor, a transporturilor de aprovizionare, la reducerea cheltuielilor materiale (în special cele cu combustibilii) și, în final, la sporirea notabilă a eficienței economice în unitățile agricole.

Determinarea necesarului de aprovizionat

DIN ACEST punct de vedere, între unitățile agricole de stat și cooperativele agricole de producție există deosebiri esențiale, determinate de factori cum sînt gradul diferit de asigurare cu mijloace de producție, randamentele medii la hectar sau pe animal, consumurile specifice pe unitatea de produs, costurile unitare și rentabilitatea producției.

Dacă în cazul unităților agricole de stat, necesarul de aprovizionat se stabilește pornind de la verigile inferioare (ferme, sectoare, secții) și se centralizează pe întreprindere, la cooperativele agricole acest necesar se stabilește mai întîi la nivelul cooperativei și apoi se defalcă pe subdiviziunile organizatorice ; aceasta conduce atît la unele necorelări interne, cît și la slăbirea inițiativei și răspunderii la nivelul fermelor, brigăzilor și sectoarelor în ce privește asigurarea corespunzătoare cu mijloacele de producție necesare și utilizarea lor rațională. Mai mult, pentru unele mijloace de producție necesarul de aprovizionat al C.A.P.-urilor se stabilește centralizat, la nivelul direcțiilor generale județene pentru agricultură și industrie alimentară (D.G.A.I.A.) și al bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială pentru agricultură (B.A.T.M.A.) — din această categorie făcînd parte materialele care încă nu pot fi asigurate întotdeauna în cantități satisfăcătoare (îngrășăminte chimice, nutreturi combinate, carburanți ș.a.), ca și materialele pentru care se consideră că determinarea necesarului la nivelul fiecărei cooperative s-ar face cu multă aproximație, (de exemplu piesele de schimb cu valoare individuală mică, dar cu un număr mare de poziții în nomenclatorul de aprovizionare).

Dacă această rezolvare a corespuns perioadei de început a dezvoltării cooperativelor agricole, cînd acestea erau slab încadrate cu specialiști, mai puțin consolidate, considerăm că în condițiile perioadei actuale **trebuie creată și aplicată o metodă mai adecvată, uniformă pentru unitățile agricole de stat și cooperatiste.**

Pe de altă parte, dacă pentru sectorul agricol de stat centralizatorul necesarului de aprovizionat este analizat și modificat numai în măsura în care se constată unele exagerări în stabilirea consumului sau a stocurilor de producție, pentru sectorul cooperatist modificările vizează și posibilitățile de plată, planul de aprovizionare tehnico-materială definitivîndu-se și în funcție de resursele financiare și posibilitățile de acoperire cu mijloace bănești, proprii sau împrumutate.

Din punctul de vedere al formelor de aprovizionare tehnico-materială, cooperativele agricole de producție întîmpină două tipuri de dificultăți structurale.

În primul rînd, din cauza nivelului mai redus de concentrare și specializare a producției în C.A.P., multe din materialele la care aprovizionarea pentru sectorul de stat se realizează prin sistemul de **tranzit în cantități vagonabile,** sectorul cooperatist le obține prin sistemul de depozit, ce implică cheltuieli de aprovizionare mult mai mari.

În al doilea rînd, ca urmare a situației financiare dificile a unor cooperative agricole, precum și din cauza formei specifice de proprietate, diferită de a întreprinderilor industriale producătoare de mijloace de producție pentru agricultură, cooperativele agricole au acces numai la forma de aprovizionare prin tranzit achitat — nu și la cea prin **tranzit organizat,** mult mai avantajoasă din punctul de vedere al cheltuielilor de aprovizionare și al creșterii productivității.

Normarea științifică a consumurilor materiale

ACTUALMENTE, problema normării, evidenței consumurilor, analiza acestora și a măsurilor necesare pentru reducerea lor este tratată diferit pe cele două forme de întreprinderi agricole. Ca o consecință, consumurile specifice sînt sensibil mai mari pe ansamblul cooperativelor agricole decît cele înregistrate în unitățile agricole de stat, cu urmări negative asupra costurilor unitare și eficienței economice din cooperative.

În principiu, fiecare unitate agricolă ar trebui să-și stabilească norme de consum proprii, prin adaptarea normelor legale de consum în vigoare la condițiile economice și naturale concrete în care se desfășoară procesul de producție și mai ales ținînd cont de : tehnologia folosită, caracteristicile mașinilor, utilajelor, materiilor prime și materialelor utilizate, particularitățile solului și climei.

Una din cauzele menținerii deosebirilor privind rezolvarea problemei normelor de consum o constituie gradul diferit de încadrare cu specialiști a celor două tipuri de unități agricole. Avînd în vedere că din punctul de vedere al condițiilor naturale, între unitățile aceluiași consiliu agroindustrial nu sînt diferențe prea mari, se pune problema **rezolvării unitare a modului de normare a consumurilor,** de către specialiști cu experiență în domeniul respectiv. Cunoscînd condițiile medii de lucru pe microzonele din cadrul consiliului, specialiștii în normarea consumurilor vor trebui să-și spună părerea asupra normelor de consum curente, operative și de perspectivă la diferitele materiale, să urmărească modul cum se respectă acestea, să analizeze cauzele care au determinat depășirea consumurilor normate și ce măsuri tehnico-organizatorice trebuie luate pentru reducerea continuă a consumurilor efective.

Contractele economice de aprovizionare

ESTE CUNOSCUT rolul deosebit de important al contractelor economice în aprovizionarea tehnico-materială, ca și în valorificarea producției. Din anul 1971, sistemul repartițiilor de mijloace de producție a fost completat cu încheierea de contracte directe între întreprinderi, iar planul de producție are la bază contractele dintre întreprinderile producătoare și întreprinderile consumatoare de mijloace de producție.

În Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare din martie 1978 se precizează : „În activitatea de planificare se va accentua rolul contractelor economice, luîndu-se măsuri pentru încheierea acestora concomitent cu elaborarea lucrărilor de plan. Este necesar ca, în momentul aprobării, planurile să aibă la bază contracte ferme practic integral pentru consumul intern ; de asemenea, producția de export și importurile necesare trebuie să fie fundamentate pe contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenții care să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii". În acest fel, nevoia socială, cerințele de consum productiv sînt mai bine cunoscute, planul de producție este mai bine fundamentat și nici un produs nu mai poate fi pus în fabricație dacă pentru el nu este încheiat în prealabil un contract economic de livrare, sau dacă nu sînt asigurate mijloacele de producție necesare, pe bază de contracte economice.

În etapa actuală, întreprinderile agricole sînt tratate diferit în ceea ce privește încheierea contractelor economice :

- unitățile agricole de stat încheie un număr relativ mare de contracte economice de aprovizionare (în cele mai multe cazuri, circa 100 contracte de către fiecare întreprindere) ;
- cooperativele agricole de producție încheie puține contracte, aprovizionarea acestora făcîndu-se în multe cazuri pe baza unor decizii luate la nivelul județului (mijloace tehnice, îngrășăminte chimice, nutreturi combinate etc.) ;
- la nivelul B.A.T.M.A. se încheie un număr mare de contracte economice, atît cu marii furnizori — întreprinderile industriale producătoare de mijloace de producție pentru agricultură, cît și cu beneficiarii — consumatori direcți ai mijloacelor de producție (I.A.S., C.A.P. S.M.A., unități ale industriei alimentare etc.) ; de exemplu, B.A.T.M.A. Ilfov a încheiat în anul 1978 cca. 10 000 de contracte economice.

În vederea asigurării în condiții mai bune a mijloacelor de producție necesare cooperativelor agricole, credem că pot fi avute în vedere cîteva căi principale, între care :

a) cooperativele agricole, la fel ca și unitățile agricole de stat, să beneficieze de **confirmarea juridică a planului de aprovizionare, pe baza contractelor economice** încheiate cu furnizorii sau cu B.A.T.M.A. ;

b) numărul contractelor economice încheiate de B.A.T.M.A. poate fi substanțial redus, prin **preluarea de către consiliul agroindustrial a dreptului de a contracta el însuși,** în mod centralizat, pentru toate unitățile agricole, industriale etc. care îl compun, necesarul de aprovizionat.

În acest fel s-ar putea ajunge la o tratare evasiegală a tuturor unităților economice care compun consiliul, s-ar reduce numărul contractelor economice, ar crește operativitatea în definitivarea planului de aprovizionare tehnico-materială, ca și în realizarea acestuia.

Optimizarea stocurilor și a amplasării depozitelor de materiale

PRINCIPALELE categorii de stocuri de producție ce se constituie în întreprinderile agricole (curente, sezoniere, de siguranță, în pregătire) au menirea să asigure continuitatea desfășurării procesului de producție, efectuarea la timp și în bune condiții a lucrărilor agricole, realizarea unei bune utilizări a fondurilor fixe și a altor resurse materiale, creșterea productivității muncii și a eficienței economice.

O importanță deosebită pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, ca și pentru realizarea unei eficiențe economice sporite a producției o au **buna normare a stocurilor** de materiale și **asigurarea depozitării lor judicioase.**

Consiliul unic agroindustrial creează cadrul necesar pentru o necesară reașezare a modului de formare și depozitare a stocurilor de producție, diferențiat pe categorii de întreprinderi, în modul următor :

a) stocurile curente pentru materialele care se consumă ritmic (furaje, carburanți și lubrifianți) să se formeze la toate întreprinderile din cadrul consiliului unic agroindustrial ;

b) stocurile pentru materialele care nu se consumă continuu, dar au un volum mare, să se formeze de asemenea la nivelul fiecărei întreprinderi (așa cum este cazul îngrășămintelor chimice), iar depozitarea acestora să se facă la ferme, sectoare sau locuri de muncă ;

c) pentru materialele cu valoare individuală mică, dar cu număr mare de poziții în nomenclatorul de aprovizionare tehnico-materială, stocul ar trebui să se formeze la nivelul consiliului agroindustrial, la S.M.A., fie la una din întreprinderile care consumă cantitatea cea mai mare din materialul respectiv, sau la sectoarele create în cadrul consiliului. Este cazul majorității pieselor de schimb pentru tractoare, mașini, instalații, al materialelor din pînză, cauciuc, polietilenă, al pesticidelor etc.

În acest fel s-ar crea condiții mai bune pentru recepție, depozitare, conservare s-ar reduce spațiul necesar depozitării, s-ar simplifica evidența și analiza stocurilor ; întreprinderile ar fi mai operativ și mai bine aprovizionate cu materialele necesare, s-ar crea condiții pentru eliminarea stocurilor supranormative.

La aplicarea în practică a unei asemenea propuneri va apărea problema decontărilor, respectiv a prețurilor de decontări între S.M.A. și celelate întreprinderi ale consiliului. Considerăm că, avînd în vedere rolul, sarcinile și cointeresarea materială a S.M.A. (consiliului unic) în organizarea producției din unitățile componente ale consiliului, decontările ar trebui făcute la prețurile de achiziție ale mijloacelor de producție, inclusiv cheltuielile de aprovizionare, fără alte adaosuri.

În plus, o astfel de formă de aprovizionare la materialele la care stocurile s-ar forma la nivel de consiliu unic ar crea condițiile necesare reducerii numărului de comenzi și contracte, diminuîndu-se totodată și numărul de verigi care contribuie la aprovizionare. Pentru multe din materialele la care stocurile s-ar forma la nivelul consiliului unic, relațiile de aprovizionare ar putea fi directe între consiliu și marii furnizori. (fabricile producătoare) prin sistemul de aprovizionare în tranzit organizat.

Perfecționarea relațiilor furnizor—consumator

RELAȚIILE dintre producătorii și consumatorii de mijloace de producție pot fi mult îmbunătățite și simplificate, pe măsura conturării organismelor de lucru din cadrul consiliilor agroindustriale, însărcinate cu realizarea sarcinilor multiple care le revin acestora în consolidarea economico-organizatorică a unităților agricole, în intensificarea și modernizarea producției.

Deosebirile de formă de proprietate dintre unitățile agricole de stat și cele cooperatiste fac posibile unele diferențieri în formele de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii, ca și în ce privește modul de organizare a producției, rezultatele de producție și cele financiare. O influență sensibilă asupra eficienței economice a producției și asupra posibilităților de autofinanțare o exercită sistemul de prețuri pentru producția agricolă, întrucît în prezent se mențin unele neconcordanțe pe ramuri și culturi agricole, în ceea ce privește raportul dintre costuri și prețurile de producție. Sistemul de retribuire în cooperativele agricole face posibilă apariția unor diferențieri mari de la o unitate la alta, ceea ce afectează cointeresarea materială, productivitatea și participarea la muncă a membrilor cooperatori. Toate acestea se reflectă în deosebirile privind gradul de consolidare economică, între unitățile agricole de stat și cele cooperatiste, cît și între diferitele cooperative.

În etapa actuală, de rezolvare a unor detalii privind organizarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, se pot aduce îmbunătățiri parțiale sistemului și rețelei de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii.

- Consiliile ar putea trece la **determinarea unitară a necesarului de aprovizionat, stabilirea și urmărirea unitară a normelor de consum și de stoc, contractarea unitară cu B.A.T.M.A. a mijloacelor de producție de** care au nevoie unitățile componente, **organizarea unitară a depozitării și utilizării mijloacelor de producție.** Consiliul unic agroindustrial, avînd personalitate juridică, fiind titular de plan de producție și de plan de investiții, va putea prelua sarcinile privind aprovizionarea tehnico-materială a unităților care îl compun, pentru mijloacele tehnice și unele obiecte ale muncii la care s-a propus constituirea de stocuri de producție și pentru depozitarea lor unitară.
- Într-o etapă de perspectivă — care presupune modificări organizatorice și economice substanțiale, adîncirea perfecționării mecanismului economico-financiar pe baza concluziilor desprinse din aplicarea acestuia, — **consiliul unic agroindustrial ar putea prelua întreaga sarcină de planificare și organizare a aprovizionării tehnico-materiale** pentru toate unitățile economice de stat și cooperatiste din componența sa.

În perspectivă se poate avea în vedere și varianta desființării B.A.T.M.A., sarcinile acesteia privind aprovizionarea prin tranzit urmînd a fi preluate de un serviciu în cadrul D.C.A.I.A., iar cele privind aprovizionarea prin depozit — de către B.J.A.T.M. În această situație, D.G.A.I.A. ar putea contracta cu marii furnizori, pentru toate unitățile agricole și de industrie alimentară din județ — sau contractarea s-ar putea face între consiliile unice agroindustriale și furnizori.

În acest fel, în cadrul unei aprovizionări unitare a agriculturii de pe raza unui consiliu agroindustrial, s-ar realiza o fundamentare științifică a necesarului de mijloace de producție, ar crește mult operativitatea planificării și realizării aprovizionării, s-ar reduce mult stocurile de producție, resursele materiale ar putea fi mai eficient utilizate, iar procesul de producție mai bine asigurat cu mijloacele materiale necesare, cu toate urmările pozitive ce ar rezulta în ce privește creșterea producției și a eficienței economice.

lector univ. dr. N. DAVID

CĂI DE CREȘTERE A VENITURILOR DIN COMERȚUL INVIZIBIL (II)

CEA DE-A DOUA grupă mare a operațiunilor de comerț invizibil, pe care ne propunem să o analizăm sub raportul potențialului de dezvoltare, este cea a **prestărilor de servicii,** *) incluzînd aici și serviciile financiare. Avem în vedere așadar încasările din transportul internațional de mărfuri și pasageri, poștă și telecomunicații, drepturi de autor și vînzări de licențe, execuția de lucrări de construcții și prestări de servicii inginerești în afara țării, beneficiile din operațiuni de comerț exterior, din operațiuni de bursă, încasările din servicii prestate în zone libere și pentru reprezentanțele din România ale unor firme străine, operațiunile de arbitraj, servicii bancare, operațiuni speciale de comerț exterior (compensații, switch, intermediere etc.), navlosiri, asigurări etc.

Tratarea unitară a capitolelor de încasări și plăți comerciale, atît din balanța serviciilor cît și din balanța fluxurilor financiare, oferă o imagine mai cuprinzătoare asupra multiplelor resurse ce pot fi mobilizate în expansiunea exportului invizibil.

Procesul de formare a unei structuri moderne a economiei pe ramuri ale producției materiale trebuie însoțit de realizarea unei infrastructuri instituționale performante, care să pună în valoare corespunzător rezultatele producției materiale. Dacă ar fi să luăm numai exemplul Marii Britanii, care în 1978 a înregistrat un excendent de peste 1 000 milioane £ în balanța plăților curente, deși balanța comercială înregistra un deficit de 1 175 milioane £, vedem că el s-a datorat tocmai încasărilor din exportul invizibil. În 1978, numai încasările din străinătate ale instituțiilor financiare britanice s-au ridicat la un excendent de 2 307 milioane £. Desigur că exemplificarea cu cazul Marii Britanii, care ocupă locul 2 pe plan mondial, după S.U.A., în privința excendentului comerțului invizibil, **) poate apare oarecum extremă.

Pentru a desprinde concluzii cît mai realiste din asemenea comparații internaționale, în alegerea țărilor cu care ne putem compara în privința dezvoltării exportului invizibil am apelat la criteriile de tipologie a economiilor naționale[1]), respectiv am selectat pentru comparație, în tabelul nr. 1, țări care după potențialul economic se încadrează în aceași grupă cu România — grupa III, sau chiar cu un potențial economic mai mic — grupa IV.

Realizările importante în domeniul turismului internațional ale Austriei, Danemarcei, Elveției, Norvegiei, Spaniei, Greciei și Portugaliei se datoresc în bună măsură tradiției, dar și calității ofertei. România care și-a putut crea tradiție în domeniul dezvoltării industriale, cu atît mai mult își poate organiza într-un timp relativ scurt infrastructura serviciilor, inclusiv personalul calificat pentru turism, transporturi și expediții internaționale servicii financiare, etc.

Transporturile internaționale

TRANSPORTUL internațional de mărfuri va crește cu circa 120% pînă în 1980 față de 1975, iar pînă în 1990 se va dubla. În țara noastră dezvoltarea celor 4 sisteme de transport (feroviar, rutier, fluvial și maritim) a înregistrat realizări însemnate, satisfăcînd în bună măsură cerințele economiei naționale. Industria noastră constructoare de mașini asigură azi necesarul de mijloace de transport din cele mai variate, începînd cu autocamioanele de 2—50 t și pînă la nave maritime de mare tonaj, iar în viitorul apropiat avioane. În același timp, s-au fabricat în țară o largă gamă de instalații fixe pentru toate sistemele de transporturi.

In aceste condiții a fost posibilă creșterea participării țării noastre la traficul internațional de mărfuri, care se realizează în proporție de peste 50% maritim, circa 40% feroviar, restul fiind fluvial, rutier sau aerian. Pentru cincinalul viitor se prevede o creștere la mai mult decît dublu a transportului fluvial și maritim de mărfuri, prin înzestrarea flotei fluviale și maritime cu nave moderne, de tonaj optim. În 1985 capacitatea flotei noastre maritime va ajunge la 7 milioane tdw, ceea ce va permite acoperirea în proporție de 85% a necesităților proprii de transport. Încă la nivelul anului 1980, flota noastră comercială maritimă, cu o capacitate de 3,6 mil. tdw, va situa România printre primele 15 țări ale lumii în ceea ce privește capacitatea de transport maritim de mărfuri.

Deschiderea pentru trafic de mărfuri a Canalului Dunărea—Marea Neagră în viitorul cincinal va scurta cu 400 km calea navigabilă Cernavodă—Constanța, oferind astfel o legătură economică între Marea Neagră și Marea Nordului, prin Canalul Rin—Main—Dunăre. Totodată, dezvoltarea porturilor fluviale (Mahmudia, Zimnicea, Corabia, Calafat, Orșova, Giurgiu, Călărași), darea în funcțiune a două noi poduri peste Dunăre încă în 1981 va intensifica substanțial traficul de mărfuri în această zonă.

Pentru a răspunde mai bine caracteristicii de transport multimodal al mărfurilor în traficul internațional, se preconizează extinderea tehnologiilor moderne de paletizare și containerizare, care scurtează timpul de manipulare, încărcare și descărcare a mărfurilor. În acest fel se pot micșora atît timpul de staționare a vagoanelor la descărcare, cît și timpul de operare a navelor în port, crescînd eficiența utilizării parcului în fiecare din sistemele de transport antrenate.

Amenajarea celor două noi porturi maritime Constanța Sud—Agigea și Mangalia, înzestrate cu utilaje moderne, va conduce la dublarea capacității de trafic maritim de mărfuri. Dezvoltarea dinamică a transporturilor, paralel cu dezvoltarea generală a economiei, se reflectă pozitiv în balanța de plăți, prin diminuarea plăților efectuate de țara noastră pentru transporturile ce deservesc activitatea de comerț exterior.

După cum se vede din tabel țări ca Grecia, Norvegia, Suedia realizează cea mai mare parte a încasărilor din comerț invizibil din navlul plătit de parteneri.

Poziția geografică a țării noastre, ca și dezvoltarea dinamică a tuturor sistemelor de transport deschid largi perspective de dezvoltare și serviciilor de tranzit de mărfuri pe teritoriul țării noastre. Țări ca Cehoslovacia, Elveția, Ungaria, realizează importante încasări valutare din acest gen de prestații.

%

Tabelul nr. 1

Țara	Grupa de țări	Ponderea încasărilor din servicii în contul curent	Încasări din turism internațional	Încasări transport internațional	Încasări din investiții externe	Încasări din alte servicii
Austria	III	36,0	66,0	7,2	13,3	13,5
Belgia	III	26,0	8,8	20,3	35,7	35,2
Danemarca	III	30,9	21,0	38,8	8,0	32,2
Republica Elenă	IV	50,5	38,0	43,7	3,0	15,3
Elveția	III	31,2	30,7	2,8	35,2	32,3
Finlanda	III	17,9	22,3	30,7	5,6	41,4
Norvegia	III	37,3	8,6	64,0	5,3	22,1
Olanda	III	24,2	8,6	31,8	30,2	29 4
Portugalia	III	30,9	45,3	26,5	4,8	23,4
Spania	III	40,2	55,9	20 6	9,7	13 8
Suedia	III	14,5	13,7	46,9	13,1	26,3

*) Partea I-a a acestui articol privind încasările din turism, s-a publicat în „Revista economică" nr. 40/1979.

**) I — S.U.A. (20%) ; II — Anglia (9,2%) ; III — R.F.G. (8,6%) ; IV — Franța (7,5%) ; V — Japonia — (5,5%) ; VI — Italia (4,9%) ; VII — Olanda (4,6%) ; VIII — Belgia/Luxemburg (3,9%) IX — Elveția (2,6%) ; Spania (2,5%).

1) Cornel Burtică (coordonator), Tipologia economiilor naționale, Ed. politică, București, 1977, p. 32—33.

Un puternic impuls va da activității de tranzit și deschiderea portului liber Sulina. În afară de operațiunile curente de depozitare, sortare, condiționare, prelucrare și reexpediere a unor mărfuri aparținînd unor state străine, în cadrul portului liber se desfășoară diverse prestații portuare și expediții internaționale de mărfuri, servicii de agenturare și aprovizionare a navelor și echipajelor străine, operațiuni de comerț exterior și de cooperare economică internațională, influențînd favorabil exportul invizibil.

Dezvoltarea tranzitului internațional de mărfuri poate fi impulsionată în continuare prin acțiuni de cooperare cu întreprinderi de transport și case de expediție din diferite țări, în achiziționarea de utilaje și mijloace de transport (macarale plutitoare, trailere, autocamioane frigorifice, tancuri fluviale speciale etc.), cu plata eșalonată prin prestații de servicii efectuate în contul partenerilor externi ; construirea în țară, cu credite în valută puse la dispoziție de partenerii externi, de magazii și depozite dotate cu utilaje specifice pentru tranzitarea de mărfuri cum ar fi îngrășăminte chimice, produse chimice și petroliere lichide etc., cu rambursarea eșalonată pe un număr de ani, din încasările în valută realizate de obiectivele respective ; înființarea de societăți mixte, avînd ca obiect construirea în țara noastră, amenajarea și exploatarea de stații de depozitare și transbordare de mărfuri, finanțate de partenerul extern sau de ambele părți, restituirea creditelor făcîndu-se, de asemenea, din încasările în valută realizate din prestații de servicii ; înființarea în străinătate — în special în principalele porturi — de birouri sau agenții de reprezentanță ale întreprinderilor românești de transporturi și expediții internaționale, pentru urmărirea și asigurarea derulării în bune condițiuni a transporturilor la export și import, agenturarea sau navlosirea vaselor românești, crearea de depozite de mărfuri de export în consignație ; înființarea în străinătate de societăți mixte sau de asociații în participație cu firme din domeniul transporturilor și expedițiilor internaționale. [2])

Pe această cale se poate forma o tradiție, se poate cîștiga experiența necesară participării largi la transportul și tranzitul internațional de mărfuri, cu efecte pozitive asupra balanței de plăți a serviciilor.

De ce sînt eficiente serviciile financiare ?

COMPLEMENTAR prestațiilor din transporturi internaționale este sectorul asigurărilor internaționale. O imagine asupra amplorii tranzacțiilor în acest sector oferă City-ul londonez. Circa jumătate din veniturile City-ului, termen devenit sinonim cu încasările din servicii financiare ale Angliei, provin din activitatea celor peste 700 de companii de asigurări ce-și desfășoară activitatea la Londra și filialelor lor din străinătate. Spre exemplu, în 1977, din totalul de 1,3 miliarde £ încasări din tranzacții financiare (City), circa jumătate erau din asigurări. Tranzacțiile de asigurare nu privesc numai transportul internațional de mărfuri, ci o diversitate de riscuri care pot apare în cazul operațiunilor de export pe credit, în cursul derulării contractelor de leasing ș. a. m. d.

Operațiunile de asigurare a creditelor au devenit parte integrantă a procesului de finanțare a exportului, fiind de regulă desfășurate prin organisme naționale specializate, reunite în Uniunea Internațională a Asigurărilor de Credite, cu sediul la Berna (de exemplu : în S.U.A. — Export—Import Bank ; Marea Britanie — Export Credit Guaranty Department ; Franța — Compagnie Française d'Assurance pour le Crédit a l'Exportation ; RFG — Hermes A. G. ; Belgia — Office National du Ducroire ; Italia — Instituto Nazionale delle Assigurazioni.) Aceste organizații, pe lîngă veniturile importante pe care le realizează, au și un însemnat rol în promovarea exportului. Dezvoltarea pe care o cunoaște în prezent activitatea de comerț exterior în țara noastră ar justifica desprinderea din cadrul ADAS a acestor operațiuni de asigurare, prin crearea unei instituții specializate. Din grupa serviciilor financiare mai amintim serviciile bancare, care și în țara noastră s-au dezvoltat concomitent puternic în ultimele decenii, ca urmare a creșterii volumului comerțului internațional, diversificării formelor de comerț și cooperare, creșterii volumului operațiunilor cu plată pe credit — inclusiv prin apariția unei instituții specializate pentru serviciile bancare necesare comerțului exterior.

Exemplul Băncii Române de Comerț Exterior, care în cei 10 ani de funcționare și-a sporit de 20 de ori veniturile în valută, demonstrează elocvent existența unui cîmp vast de acțiune pentru marketingul financiar, ce contribuie la fundamentarea deciziilor în acest sector***).

Circumscriind sfera marketingului financiar la aspecte cum sînt : alegerea instrumentelor de decontări internaționale, găsirea celor mai adecvate modalități de finanțare și creditare a operațiunilor de comerț exterior și cooperare, a modalităților de contracarare a influențelor ale fluctuațiilor de curs ale valutelor în special la operațiunile pe termen lung, calculul actualizat al fluxului încasărilor curente pe toată durata de recuperare a investițiilor în cooperare ș.a.m.d., putem constata cu ușurință aportul său decisiv în obținerea unei eficiențe sporite în cadrul operațiunilor de comerț exterior. Vom exemplifica cu un caz relativ minor, cum este cel al costurilor bancare în cadrul decontărilor internaționale. Este știut faptul că în cazul livrărilor complexe sau al execuției de lucrări în străinătate, cheltuielile pentru servicii bancare pot atinge peste 5% din valoarea contractului. Tratarea superficială a acestor aspecte la încheierea contractului extern poate conduce la suportarea de partenerul român a unei părți relativ mari din aceste cheltuieli sau la solicitarea unor servicii (plătite în valută) ce nu-i sînt absolut necesare (modificările de clauze, prelungiri de termene, etc.).

Din analiza decontărilor externe privind activitatea întreprinderilor române de comerț exterior a rezultat faptul că adeseori sumele plătite băncilor străine, sub formă de comisioane și speze bancare, se ridică la valori nejustificat de mari în raport cu structura pe modalități de decontare și față de uzanța bancară, partea română acceptînd cu prea mare ușurință să preia costuri bancare care în mod normal trebuie să fie suportate de partenerii externi. [3]) Pornind de la cunoașterea particularităților fiecărui instrument de decontare și a uzanțelor în domeniul comisioanelor, la întocmirea contractelor externe trebuie prevăzute clauze care să stipuleze suportarea de către ambii parteneri a costurilor bancare.

O atenție sporită trebuie acordată și în angajarea operațiunilor de credit, avînd în vedere, spre exemplu, condițiile mult mai avantajoase oferite de creditele bancare pe termene lungi față de creditele comerciale.

În activitatea de comerț exterior, funcționarea instituției creditelor externe se caracterizează în prezent prin trecerea de la procedura de mobilizare a creditelor comerciale în condițiile pieței, prin bănci comerciale sau institute de credit, respectiv cu un nivel al dobînzii în funcție de : durata creditului, valuta de exprimare, modalitatea de garantarea și asigurare, de condițiile în care furnizorul își acoperea prin prețul contractului riscul majorării dobînzilor pe piață, la sistemele de asigurare și mobilizare a creditelor la export, ca instrument de promovare la nivel național a exporturilor.

Sistemele de asigurare și mobilizare a creditelor la export, realizate prin institutele amintite mai înainte, creează posibilitatea exportatorilor din țara proprie de a emite oferte la prețuri mai reduse (competitive) prin preluarea de către stat a diferenței de dobîndă pînă la nivelul pieței, intervenție ce se menține pe toată durata creditului, indiferent de evoluția ulterioară a dobînzii pe piață. Cunoașterea modului de funcționare a sistemelor de asigurare și mobilizare a creditelor din fiecare țară dă posibilitatea importatorilor să negocieze contracte privind livrările pe credit de mașini, utilaje și instalații la nivelul dobînzii oficiale în țara exportatoare pentru durata respectivă, fără adăugarea la preț de rezerve pentru riscul creșterii dobînzilor pe piață. Desigur că asemenea negocieri impun mult profesionalism din partea comercialiștilor, o informare sistematică asupra funcționării sistemelor de asigurare și mobilizare a creditelor la export din fiecare țară, importanța economică a unor asemenea tranzacții justificînd existența chiar a unei instituții financiar-bancare specializate pe acest profil. Eficiența economică a funcționării unei asemenea instituții, inclusiv influența favorabilă asupra comerțului este atît de evidentă încît nu insistăm de această dată asupra ei.

Un alt domeniu al activității financiar-valutare în care se resimte necesitatea lărgirii preocupărilor este cel al arbitrajului bancar. Paralel cu extinderea ca volum și diversificarea pe zone a comerțului nostru exterior s-au dezvoltat intens și operațiunile valutare desfășurate în sistemul nostru de comerț exterior.

În confruntarea zilnică cu instabilitatea accentuată a piețelor valutare arbitrajul valutar și de dobîndă se distinge ca una din principalele modalități de contractare a riscului fluctuațiilor de curs ale valutelor atît pentru operațiunile în curs cît și pentru administrarea disponibilităților în valută. Ignorarea sau pasivitatea față de evoluția extrem de dinamică a pieților valutar este sancționată drastic prin pierderi însemnate în fiecare oră în fiecare minut.

dr. Ioan GEORGESCU

2) Al. Albu „Cooperarea economică internațională a Republicii Socialiste România" în „Relații economice internaționale" — A.S.E., Buc., 1978, p. 344—345.

3) A. Puscarciuc „Costurile bancare privind plățile internaționale", Revista economic — supliment nr. 48/1979.

***) Asociația europeană de marketing financiar grupează peste 60 de instituții financiare din diferite țări europene.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

AUTOFINANȚAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

AUTOFINANȚAREA județelor, municipiilor, orașelor sau comunelor este privită, de regulă, prin prisma bugetelor locale ale acestor unități administrativ-teritoriale, ca o cerință a asigurării acoperirii tuturor cheltuielilor pe seama veniturilor proprii ale acestor bugete. Se are în vedere că prin bugetele locale se concentrează și se utilizează principalele fonduri de care dispun organele locale ale puterii și administrației de stat pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin. În sensul său larg problema autofinanțării localităților și a județelor în ansamblul lor trebuie, însă, considerată în contextul general al aplicării principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare pentru toate unitățile din teritoriu, al asigurării utilizării cu eficiență sporită nu numai a fondurilor înscrise în bugetele locale, ci și a celorlalte fonduri care se administrează de organele locale în afara acestor bugete.

Reflectînd dezvoltarea continuă a economiei locale și creșterea atribuțiilor și răspunderilor ce revin comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare în conducerea activității economice și sociale din teritoriu, bugetele locale au sporit continuu în cursul actualului cincinal, volumul lor aprobat pentru anul 1980 însumînd peste 57,4 miliarde lei, cu 42,8 la sută mai mult față de anul 1975. Veniturile proprii prevăzute în bugetele locale pe anul 1980 provin în proporție de peste 82 la sută de la unitățile socialiste de stat și cooperatiste (în principal, sub forma vărsămintelor din beneficii, impozitului pe circulația mărfurilor, impozitului pe fondul total de retribuție, impozitului pe veniturile organizațiilor cooperatiste, impozitul agricol de la C.A.P.) și de 11,1 la sută din impozite și taxe de la populație.

Aproape jumătate din cheltuielile aprobate prin bugetele locale pe acest an sînt destinate finanțării economiei locale, ponderea deținînd-o investițiile în obiective economice, social-culturale și îndeosebi construcții de locuințe, pentru care este dirijată mai mult de o treime din fondurile totale prevăzute în aceste bugete. Cheltuielile cu caracter social-cultural reprezintă 46,4 la sută din totalul cheltuielilor bugetelor locale pe anul 1980. Importanța sarcinilor pe care le au consiliile populare în domeniul social-cultural reiese și din faptul că din totalul cheltuielilor prevăzute în bugetul de stat pentru finanțarea acestor acțiuni, prin bugetele locale se finanțează 89 la sută din cheltuielile pentru ocrotirea sănătății, 64 la sută din cheltuielile pentru învățămînt, 74 la sută din cheltuielile pentru cultură și artă. Potrivit Legii finanțelor, acoperirea cheltuielilor prevăzute în bugetele locale se face prin veniturile proprii ale acestor bugete, prin sume defalcate din unele venituri ale bugetului republican provenite de la unitățile de subordonare republicană cu sediul în teritoriul județelor respective (mai exact din impozitul pe fondul total de retribuire și impozitul pe circulația mărfurilor datorate de astfel de unități), iar acolo unde aceste venituri nu sînt suficiente, prin subvenții din bugetul unității administrativ-teritoriale ierarhic superioare, respectiv din bugetul republican.

În condițiile anului 1980, veniturile proprii planificate în bugetele locale asigură acoperirea a circa 45 la sută din totalul cheltuielilor. Dacă la acestea se adaugă sumele defalcate din veniturile bugetului republican, proporția de acoperire a cheltuielilor se ridică la circa 92 la sută, diferența de 8 procente fiind asigurată prin subvenții din bugetul republican. Majoritatea județelor își acoperă cheltuielile prin venituri proprii și sume defalcate, în acest an fiind prevăzute cu subvenții numai 14 județe, față de 17 județe în anul 1979.

Se pune problema dacă gradul de autofinanțare trebuie apreciat limitat la veniturile proprii sau este just să fie luate în considerare și sumele defalcate din impozite cu caracter republican. Fără îndoială că asigurarea reală a autofinanțării trebuie obținută prin venituri proprii. Ținînd însă seama, pe de o parte, de sarcinile pe care le au consiliile populare, iar pe de altă parte, de caracteristicile pe care le au sumele defalcate, considerăm că în această etapă, în asigurarea autofinanțării trebuie avute în vedere, alături de veniturile proprii, și aceste sume.

ORGANELE locale au, prin lege, atribuții și răspunderi care privesc întreaga activitate economică și socială care se desfășoară în teritoriu, indiferent de subordonarea unităților prin care se realizează această activitate. Prin atribuirea de venituri de la întreprinderile republicane din teritoriu, consiliile populare sînt cointeresate în realizarea de către aceste unități a indicatorilor economici și financiari planificați și implicit în efectuarea vărsămintelor datorate bugetului, din care o parte ia calea bugetului local. Se poate afirma în același timp că aceste plăți către bugetele locale își au drept contrapartidă avantajele de care beneficiază unitățile republicane și personalul muncitor din aceste unități, rezultate din acțiuni și obiective ce se finanțează prin bugetele locale (servicii de gospodărie comunală, lucrări edilitare, construcții de locuințe ș.a.). Pe baza acelorași argumente s-a emis, și nu fără temei, opinia că sumele defalcate sau alte venituri bugetare de la întreprinderile republicane din teritoriu ar putea fi trecute, printr-o reglementare corespunzătoare, în categoria veniturilor proprii sau atribuite bugetelor locale.

Problema autofinanțării nu se pune numai la nivelul județelor, ci trebuie rezolvată, în cadrul județului, la nivelul fiecărei localități, municipiu, oraș sau comună. Pentru a se oglindi în mod corect gradul de autofinanțare a fiecărei localități, de o importanță deosebită este aplicarea riguroasă a criteriilor stabilite de Legea finanțelor, referitoare la repartizarea veniturilor și cheltuielilor între bugetul propriu al județului și bugetele municipale, orășenești sau comunale. Înscrierea veniturilor sau a cheltuielilor într-un buget local sau în altul, în cadrul aceluiași județ, trebuie făcută ținînd seama, după caz, de subordonarea unităților care efectuează vărsăminte la buget sau prin care se realizează acțiunile finanțate de la buget, de criteriul teritorialității judecat în funcție de sediul unității, domiciliul plătitorului sau locul unde se află bunul ori se exercită activitatea supusă impunerii sau taxării, de atribuțiile și sarcinile pe care le au organele locale.

Se impune, totodată, folosirea în mai mare măsură a sumelor defalcate din veniturile bugetului republican pentru echilibrarea bugetelor localităților, deoarece în unele județe s-a manifestat în anii anteriori tendința de a opri aceste sume la nivelul bugetului propriu al județului și a echilibra bugetele

componente prin subvenții. Bineînțeles, atribuirea de sume defalcate pentru municipii, orașe și comune nu se poate face decît în limita veniturilor prevăzute a se realiza de la unitățile republicane de pe teritoriul localității respective, cu respectarea pe ansamblul județului a plafonului aprobat prin lege. Această defalcare trebuie să se bazeze pe o fundamentare temeinică privind nivelul veniturilor de la întreprinderile republicane la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale.

Din totalul de aproape 3 000 bugete locale (comunale, orășenești, municipale și județene) au fost echilibrate, în anul 1978, prin venituri proprii și sume defalcate, aproape 700 bugete, iar în anul 1979 numărul acestora s-a dublat. Au fost echilibrate pe această cale toate municipiile, peste 85 la sută din orașe și peste 40 la sută din numărul comunelor. Se estimează ca în anul 1980, prin repartizarea mai judicioasă, potrivit criteriilor prevăzute de lege, a veniturilor proprii și a cheltuielilor, ca și prin folosirea mai largă a posibilităților de atribuire pe localități a sumelor defalcate, numărul bugetelor locale echilibrate în acest fel să crească și mai mult.

SARCINA principală ce revine în prezent comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare și organelor lor de specialitate pe linia autofinanțării, a echilibrării bugetelor locale, constă în reducerea și eliminarea, într-o perioadă de timp cît mai scurtă, a subvențiilor, pe baza unor programe de măsuri special întocmite în acest scop. Sarcini concrete în această direcție sînt stabilite atît prin Legea de adoptare a Bugetului de Stat pe anul 1980, cît și în Hotărîrea Camerei Legislative a Consiliilor Populare referitoare la aprobarea bugetelor locale pe acest an. Programe de măsuri urmează a se întocmi la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale (comună, oraș, sau județ) al cărei buget este prevăzut, în acest an, cu subvenții și trebuie să cuprindă acțiuni concrete menite să conducă la majorarea veniturilor sau la reducerea cheltuielilor, evaluarea efectului financiar al fiecărei acțiuni, proporția în care se prevede reducerea în fiecare an a subvențiilor pînă la completa lor lichidare.

Sporirea veniturilor proprii ale bugetelor locale și asigurarea, pe această bază, a autofinanțării unităților administrativ-teritoriale este strîns legată și trebuie să se bazeze în primul rînd pe întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare în întreprinderile și celelalte unități economice din subordinea consiliilor populare.

Potrivit principiilor de bază ale autogestiunii, unitățile economice locale, ca de altfel toate categoriile de unități economice, trebuie să-și desfășoare activitatea în condițiile unei eficiențe sporite, să gospodărească mijloacele materiale și bănești de care dispun astfel încît că-și acopere cheltuielile din venituri proprii, să asigure restituirea fondurilor primite de la societate, să-și constituie fondurile proprii pentru dezvoltare și pentru cointeresarea colectivelor de oameni ai muncii și să contribuie în măsură cît mai mare la constituirea fondurilor ce se concentrează în bugetul local.

LĂRGIREA autogestiunii întreprinderilor, în condițiile specifice ale economiei locale a dus la început la o reducere destul de sensibilă a veniturilor ce se încasează de la aceste unități la buget : pentru anul 1980 din beneficiile unităților economice din subordinea consiliilor populare se prevede a se vărsa la bugetele locale numai circa 35 la sută, restul de 65 la sută fiind reținut de întreprinderi pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare și de stimulare. De menționat că pentru sectorul republican, în ansamblul său, datorită volumului mai mare al beneficiului și rentabilității mai ridicate din ramurile industriei republicane, proporțiile sînt aproape inversate, vărsămintele la buget reprezentînd peste 62 la sută din totalul beneficiilor. Dezvoltarea activității, aplicarea de măsuri de reducere continuă a costurilor, rentabilizarea unităților și activităților la care se înregistrează pierderi vor trebui, însă, să conducă la creșterea continuă a beneficiilor, la sporirea vărsămintelor la bugetul local.

Totodată, trebuie sporită preocuparea pentru înființarea, îndeosebi în comune și orașe, de noi unități de mică producție, de artizanat sau de prestări de servicii, bazate pe valorificarea materiilor prime locale și a forței de muncă disponibile și care, concomitent cu asigurarea satisfacerii în mai bune condiții a cerințelor populației, să constituie surse suplimentare de venituri pentru organele locale.

O importanță deosebită pentru sporirea veniturilor proprii ale bugetelor locale o au și dezvoltarea activității, creșterea rentabilității unităților cooperatiste meșteșugărești și de consum, care să ducă la un aport sporit al acestora la bugetul local pe calea impozitului pe venit. Se impun, de asemenea, măsuri pentru consolidarea cooperativelor agricole de producție, sporirea producției nete și a beneficiilor ce se realizează de acestea, realizarea integrală a obligațiilor privind impozitul agricol datorat bugetului, impozit care deține, îndeosebi la comune, o pondere mare în totalul veniturilor proprii ale bugetului local.

Așa după cum am afirmat la început, preocuparea pentru asigurarea autofinanțării localităților nu trebuie să fie desprinsă de atenția ce trebuie acordată realizării echilibrului între încasări și plăți, gospodăririi cu grijă și într-un regim sever de economii a tuturor fondurilor pe care organele locale le constituie și le pot utiliza în afara bugetului local.

Potrivit legii, instituțiile de stat locale au dreptul să rețină și să utilizeze direct o serie de venituri, soldul rezultat la finele anului între veniturile încasate și cheltuielile efectuate fiind raportat pentru a fi folosit în anul următor, în unele cazuri în întregime, iar în alte cazuri după vărsarea la bugetul local a unei părți din acest sold. Este vorba despre ceea ce legea numește activități autofinanțate ale instituțiilor de stat, în care se includ, de exemplu, atelierele școală de pe lîngă unitățile de învățămînt, căminele culturale, administrația piețelor, tîrgurilor și oboarelor și alte activități din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii sau chiar activității economice și de prestări de servicii, care, fiind desfășurate în unități mici și dispersate, nu pot fi organizate pe principiul autogestiunii economico-financiare. Importanța fondurilor ce se administrează prin astfel de unități — veniturile lor pe anul 1980 din activitatea curentă și din soldul reportat fiind prevăzute la peste 2,7 miliarde lei — impune din partea organelor care le folosesc măsuri ferme pentru încadrarea strictă în nivelurile de cheltuieli aprobate, respectarea riguroasă a disciplinei financiare în efectuarea plăților, asigurarea integrală a vărsămintelor ce se fac la bugetul local.

TOTODATĂ, avînd în vedere surplusurile importante de venituri ce apar peste nivelul cheltuielilor planificate la unele din astfel de activități, consider **că apare necesară îmbunătățirea reglementărilor în vigoare, urmărindu-se fie sporirea vărsămintelor care se fac la buget, prin introducerea unor forme de prelevare legate direct de volumul veniturilor realizate, fie suportarea din aceste venituri a unor cheltuieli finanțate în prezent de la bugetul local** — cum ar putea fi, de exemplu, acoperirea unor cheltuieli ale unităților de învățămînt din veniturile obținute de atelierele școală organizate pe lîngă ele.

Tot în afara bugetului local se administrează de consiliile populare municipale, orășenești și comunale unele fonduri cu destinație specială, cum sînt cele din contribuția bănească a populației pentru realizarea unor lucrări de interes obștesc, fondul silvic comunal, fondul pentru electrificări rurale ș.a., al căror volum total pentru anul 1980 se ridică la peste 2 miliarde lei. Utilizarea cu eficiență a acestor fonduri constituie o componentă importantă în ansamblul măsurilor pentru asigurarea autofinanțării. Îndeosebi încasarea integrală a contribuției bănești a populației pentru obiective de interes obștesc, folosirea cu simț gospodăresc a fondurilor acumulate, concomitent cu antrenarea pe scară largă a cetățenilor la acțiuni obștești vor contribui la realizarea lucrărilor necesare pentru desfășurarea în condiții normale a activității și continua înfrumusețare a orașelor și satelor țării, permițînd totodată degrevarea bugetelor locale de o parte din cheltuielile de gospodărie comunală sau de altă natură ce se suportă din aceste bugete.

Sarcina de a se asigura într-o perioadă de timp cît mai scurtă autofinanțarea tuturor localităților reclamă ca organele locale, aparatul financiar local, cu sprijinul ministerelor de resort, al organelor centrale de sinteză, cu deosebire al Ministerului Finanțelor și al Comitetului, pentru Problemele Consiliilor Populare să acționeze ferm pentru realizarea bugetelor de venituri și cheltuieli ale tuturor unităților locale, pentru identificarea și aplicarea de măsuri care să asigure majorarea veniturilor și reducerea cheltuielilor.

Mihai PÂRVU
Ministerul Finanțelor

Dezbatere „R. E.": INFORMATICA — sarcini calitativ noi

Opinii privind sistemul informatic în domeniul aprovizionării tehnico-materiale

APRECIIND ca deosebit de binevenite dezbaterile inițiate de „Revista economică" privind **noua calitate în domeniul organizării și al informaticii**, dorim să relevăm unele aspecte specifice din domeniul aprovizionării tehnico-materiale, cu implicații în desfășurarea activității unităților economice.

În prezent, o mare cantitate de muncă se consumă încă în activități de birou pentru planificarea și urmărirea aprovizionării, desfacerii și transportului. La aceasta contribuie într-o măsură însemnată și faptul că încă nu avem un sistem informatic unitar pe economia națională, corelat pînă în amănunt cu structura organizatorică, cu actele normative în vigoare și cu relațiile ce apar în procesul asigurării resurselor tehnico-materiale, de la întreprindere pînă la cel mai înalt nivel de sinteză — Comitetul de Stat al Planificării.

Pînă acum, întreprinderile, centralele, ministerele au introdus prelucrarea automată a datelor pentru unele din propriile activități, în general după criteriul reducerii volumului muncii de birou, sau sub influența unor factori externi. Așa, de exemplu, cînd Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a trecut la verificarea cu calculatorul electronic a programelor lunare de transport — acțiune ce a impus înscrierea pe formular a unor serii de coduri — întreprinderile cu un număr mare de beneficiari de mărfuri s-au găsit în situația de a nu mai putea cuprinde, cu personalul prevăzut în schemă, întocmirea proiectelor unor astfel de programe. Ca urmare, ele s-au văzut obligate să-și elaboreze instrucțiuni pentru întocmirea acestora pe calculator.

STABILIND direcțiile principale ale accelerării trecerii la o nouă calitate, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. au prevăzut și sarcina de a se realiza **un sistem informatic unitar și atotcuprinzător pe economie**, care să răspundă deopotrivă cerințelor întreprinderilor, centralelor, ministerelor, organelor centrale de sinteză și ale organelor teritoriale, în prezent și în perspectivă.

Sistemul informatic unitar presupune atît **respectarea metodologiei unice de prelucrare automată a datelor**, cît și **rezolvarea cerințelor fiecărui destinatar**, indiferent la ce nivel se situează acesta. Soluționarea problemei prin prelucrarea automată a datelor implică, după opinia noastră :

— folosirea unor **sisteme unice de codificare** a datelor ;
— crearea și întreținerea unor **baze de date construite pe o structură comună** ;
— utilizarea unor **programe compatibile** la toate nivelurile de prelucrare ;
— asigurarea **transmiterii datelor** prin sistemul de teletransmitere ;
— **standardizarea formularelor** purtătoare de informații.

Activități ce ar trebui rezolvate prin sistemul informatic unitar

ȚINÎND seama de îmbunătățirile aduse cadrului legislativ cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată, de actuala metodologie de elaborare și aprobare a planurilor anuale și cincinale — inclusiv planificarea aprovizionării tehnico-materiale, precum și de experiența acumulată, apreciem că **activitățile din domeniul aprovizionării tehnico-materiale care**, în mod logic, **trebuie reflectate în sistemul informatic unitar** sînt următoarele :

• ÎN PERIOADA DE PLANIFICARE A APROVIZIONĂRII, DESFACERII ȘI TRANSPORTULUI :

— determinarea stocurilor normate și a normativelor mijloacelor circulante, pe baza instrucțiunilor în vigoare ; centralizarea lor succesivă la nivel de centrală (pe sortimente, produse și unități), minister (pe sortimente, produse și centrale), M.A.G.F. și C.S.P. (pe produse și ministere) ;

— fundamentarea necesarului de aprovizionat al întreprinderii, pe baza planului de producție, normelor de consum, stocurilor normate și celor preliminate ; determinarea volumului de produse ce urmează a se desface și, pornind de la acesta, stabilirea „necesarului de transport" pentru anul de plan, pe baza căruia să se încheie contractul de prestație de transport ;

— verificarea, la nivelul centralei — respectiv al ministerului, pentru unitățile cu statut de centrală — a fundamentării făcute de unități în ce privește planul de producție, normele de consum și stocurile normate ;

— centralizarea necesarului de aprovizionat — fundamentat de către unități — la nivelul centralei (respectiv al ministerului), pe sortimente, produse și unități, obținîndu-se totalul pe centrală și avînd anexate fundamentările din care a rezultat necesarul. Cu alte cuvinte, la centrală ar trebui să apară un document din care să rezulte, pentru fiecare sortiment de aprovizionat, următoarele date : cine îl utilizează ; la ce îl utilizează ; norma de consum ; eventuale priorități pe care le-ar acorda centrala, în situația cînd materia primă nu se poate asigura integral ;

— centralizarea, la nivelul ministerului, a necesarului de aprovizionat întocmit de centrale (vezi punctul anterior), verificarea respectării normelor de consum, a stocurilor normate și a cifrelor planului de producție, în final ajungîndu-se la un document din care să rezulte, pentru fiecare sortiment și produs, datele menționate mai sus ;

— transmiterea necesarului de aprovizionat (însușit de conducerea ministerului) la M.A.G.F., C.S.P. și coordonatorii de balanță ;

— elaborarea proiectelor balanțelor sintetice la nivelul coordonatorilor de balanță ;

— analiza balanțelor sintetice la nivel central (M.A.G.F și C.S.P.), corelarea resurselor cu destinațiile (în diverse variante, inclusiv problemele legate de import, export, financiar, transport etc., adică determinarea eficienței maxime), apoi aprobarea acestor balanțe. În situația cînd nu se poate aloca integral cantitatea solicitată la un produs, ar urma să se indice la care anume parte din producția pentru care s-a făcut fundamentarea să se renunțe, ca fiind mai puțin eficientă ;

— transmiterea la ministerele interesate a cotelor și a planurilor de producție aprobate, făcîndu-se defalcarea pe centrale ;

— întocmirea, de către centrale și unități asimilate acestora, a desfășurătoarelor cu specificații, în limita cotelor aprobate, și înaintarea lor la coordonatorii de balanță. De asemenea, coordonatorul de balanță ar urma să primească balanța sintetică aprobată, precum și nivelele de producție pe sortimente — încadrate în cifra de plan — de la toți furnizorii din economie, indiferent de subordonare ;

— verificarea desfășurătoarelor cu specificații — la nivelul coordonatorului de balanță — precum și a nivelelor de producție, apoi elaborarea balanței analitice (inclusiv stabilirea programelor de fabricație și optimizarea transporturilor), emiterea repartițiilor și a extraselor de balanță analitică ;

— emiterea comenzilor de către beneficiari, a proiectelor de contracte de către furnizori și încheierea contractelor de livrare de produse ;

— încheierea contractelor de prestație de transport ;

— întocmirea situațiilor decadale și lunare privind mersul contractărilor ;

— efectuarea actualizărilor ce rezultă ca necesare în urma definitivării și aprobării planului de stat cu toate schimbările sale.

• ÎN PERIOADA DE REALIZARE A APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE :

— urmărirea livrărilor în conformitate cu contractele încheiate sau cu dispoziții date în mod expres, precum și realizarea exportului și importului ;
— controlul respectării normelor de consum ;
— rezolvarea operativă a abaterilor ce survin pe parcurs, inclusiv utilizarea rezervei de plan, redistribuirea stocurilor supranormative sau distribuirea stocurilor de intervenție, după caz ; elaborarea de balanțe semianalitice trimestriale, lunare sau pe perioade mai scurte, după cum reclamă situația ;
— întocmirea și centralizarea dărilor de seamă statistice prevăzute de reglementările în vigoare și a situației stocurilor supranormative ;
— elaborarea altor situații necesare forurilor de sinteză, pentru analiză (realizarea exportului, realizarea importului, disponibilul rezultat ca urmare a unor abateri de la producția planificată, stadiul livrării unui produs la o anumită unitate sau centrală etc.) ;
— elaborarea și urmărirea executării programelor lunare de transport ;
— actualizarea optimizării transporturilor, impusă de abaterile ce survin în aprovizionare.

Unele probleme metodologice

ÎNAINTE de a se trece la proiectarea unui asemenea sistem, ar trebui clarificate o serie de probleme de ordin metodologic, implicînd și îmbunătățirea unor reglementări. Astfel, întrucît în prezent există mai multe sisteme de codificare (CUPS, TLM, cel din balanțe), apare necesară **codificarea unitară a sortimentelor și produselor,** care să fie utilizată în toate sectoarele.

Se cer rezolvate necorelările dintre prevederile referitoare la optimizarea transporturilor și cele privind aprovizionarea.

În cazul produselor pentru care cotele se alocă pe titulari de plan, iar specificarea, contractarea și livrarea se fac prin bazele de aprovizionare județene sau specializate, coordonatorii de balanță întîmpină mari dificultăți la elaborarea balanțelor analitice — mai ales la optimizarea transporturilor — din cauza neclarității reglementărilor existente, astfel că se simte nevoia unei **metodologii clare,** unei **delimitări precise a răspunderilor** pentru asigurarea acestor produse.

Nu trebuie trecut cu vederea faptul că sistemul este de neconceput fără stabilirea unor **formulare obligatorii, ca structură, la toate nivelele.**

PROBLEMATICA unui sistem informatic complex al aprovizionării tehnico-materiale — corelat cu celelalte sisteme — fiind foarte vastă, se pune întrebarea : **cu cine s-o rezolvăm ?** Părerile sînt împărțite ; dar, în practica de pînă acum, această sarcină a fost dată, aproape exclusiv, în seama centrelor sau oficiilor de calcul. Or, acestea — neavînd și neputînd avea o viziune integrată a mecanismului economic la nivel național — nu pot da soluția unui sistem unitar și atotcuprinzător.

Experiența și colaborarea noastră ne-au dus la concluzia că problema trebuie rezolvată altfel. **Concepția generală a lucrării,** deci stabilirea mecanismului economic care să fie reflectat în aplicații P.A.D. nu poate fi lăsată numai în sarcina centrelor de calcul, ci se cere elaborată, în cele mai mici amănunte, de către C.S.P., împreună cu M.A.G.F., Institutul central pentru conducere și informatică și cu ministerele, de către personal de specialitate care lucrează nemijlocit în sectoarele de activitate practică și răspunde de rezolvarea problemelor economice. În acest sens propunem să se înființeze un colectiv, din reprezentanți ai forurilor menționate, care să elaboreze concepția sistemului. În această fază, centrele de calcul ar urma să aibă rol de consultanți, iar după elaborare, să treacă la stabilirea **structurii** sistemului informatic, a algoritmelor de prelucrare a datelor, a intrărilor și a ieșirilor pentru P.A.D., după care vor putea fi elaborate **programele,** sub **o dirijare unică pe economie,** spre a se evita lucrul în paralel la aceeași problemă.

Analiza foarte temeinică a sistemului informatic ce trebuie proiectat cere **o consultare largă cu oameni cu experiență** în rezolvarea problemelor la nivel de întreprindere, centrală, minister, coordonator de balanță — înainte de implicarea în acțiune a centrelor de calcul. Altfel, se va lucra necoordonat, cu eficiență redusă — chiar cu o serie de cheltuieli inutile. După cum se știe bine, pentru o serie de activități există deja programe P.A.D., dar acestea nu pot fi aplicate integral din cauza incompatibilității totale a sistemului la nivel național și lipsei legăturilor care să permită transmiterea automată a datelor de la un centru de calcul la altul.

Cornel SUCIU
Ministerul Industriei Chimice
Liliana MARINESCU
Centrul de calcul al M.I.Ch.

Centru de învățămînt în domeniul informaticii

CREAT în urmă cu două decenii, pentru perfecționarea personalului de exploatare și întreținere a tehnicii de calcul, Centrul de învățămînt din Leipzig al combinatului Robotron a devenit cea mai importantă instituție de pregătire a cadrelor în domeniul informaticii din R.D. Germană. Anual se desfășoară aici 130 de categorii de cursuri, concepute ca sisteme modulare pentru instruirea organizatorilor, progrmatorilor, operatorilor, tehnicienilor de întreținere și cadrelor de conducere ; opțiunea pentru un curs sau altul se face individual, în funcție de cunoștințele anterioare ale persoanei respective și de activitatea pe care urmează să o desfășoare după absolvire.

Centrul dispune de 190 de instructori, grupați în 2 echipe pentru pregătirea teoretică și 4 echipe pentru pregătirea practică. Organizarea, planificarea și facturarea cursurilor sînt rezolvate prin folosirea unui program informatic special, ceea ce a permis reducerea cheltuielilor de timp și de resurse financiare și a contribuit la includerea centrului, încă din 1969, în sistemul unitar de contabilitate al economiei naționale. Comitetul consultativ științific al centrului organizează colaborarea acestuia cu Școala superioară de economie din Berlin, cu instituții de învățămînt tehnic din Dresda și Görlitz, cu principalii utilizatori ai informaticii.

Între cei pînă la 16 mii de cursanți ce participă anual la programele centrului se numără și cadre din țările în care combinatul Robotron exportă produsele sale din domeniul tehnicii de calcul.

Începînd din acest an, procesul de învățămînt este axat pe următoarele discipline : instalații informatice electronice, sisteme cu mai multe calculatoare, tehnica teleinformaticii, lanțuri de aparate pentru teletransferul datelor, tehnica de calcul de proces.

Spre un „supracalculator" ?

LA NUMAI cîteva luni după lansarea cu succes a familiei de calculatoare 4300 (vezi „Revista economică" nr. 44/1979), firma americană I.B.M. (International Business Machines) anunță că se află într-un stadiu destul de avansat al cercetărilor pentru o nouă generație, al cărei prototip ar urma să fie gata în 1984.

Cel mai rapid calculator I.B.M. la ora actuală, modelul 3033, poate prelucra 5 milioane de instrucțiuni pe secundă (5 mips). Cu totul insuficient pentru rezolvarea unor probleme de mare complexitate și care cer o viteză cu totul deosebită în tratarea unei cantități uriașe de date. Ar trebuie, pentru aceasta, un calculator cu puterea de 250 mips, care ar necesita un miliard de microprocesoare — iar acestea să poată încape într-o cutie cu laturile de circa 8 centimetri, deoarece altfel, timpul pe care semnalul l-ar parcurge între cele mai îndepărtate microprocesoare ar fi prea lung. Totodată, întrucît un asemenea calculator ar urma să consume circa 20 kW de energie electrică, la punerea lui în funcțiune s-ar produce o căldură care ar topi instantaneu contactele.

Rezolvarea o oferă joncțiunile realizate după principiul fizicianului britanic Brian Josephson. Ele lucrează de mii de ori mai repede decît actualele microprocesoare de siliciu, necesită o cantitate mică de energie și funcționează la temperaturi foarte scăzute — apropiate de zero absolut. Prin aplicarea unei tehnologii originale, izolația între electrozi (care, la asemenea temperaturi, își pierd rezistența electrică) se realizează prin depunerea unei pelicule dintr-un oxid, în grosime de numai cîțiva atomi.

Calculatorul urmează să fie păstrat într-o baie de heliu lichid, la o temperatură de —269°C. Modelul la care se lucrează acum ar urma să cîntărească doar 1,5 kg și să aibă o capacitate de 70 mips ; realizarea lui ar deschide, în a doua jumătate a deceniului, calea spre o nouă performanță — calculatorul de 250 mips.

Productivitatea muncii — factor hotărîtor al progresului economico-social (I)

MUTAȚIILE importante care, așa cum se prevede în documentele Congresului al XII-lea vor avea loc în societatea românească în perioada următoare, ridicarea pe o treaptă superioară de civilizație pot fi realizate numai printr-o adevărată revoluționare atît a concepției, cît și a practicii dezvoltării economico-sociale a țării. În această optică, pe primul plan se situează elementele sporirii eficienței economice, înțelese nu secvențial, privind numai anumite aspecte ale activității, ci multidimensional, ca fiind omniprezente în toate momentele activității economico-sociale. Expresie sintetică a sporirii eficienței economice, productivitatea muncii reprezintă, în același timp, factorul determinant al înfăptuirii saltului calitativ în care este angajată România contemporană.

Este unanim recunoscut că sporirea productivității muncii reprezintă o cale, practic inepuizabilă, de creștere economică, care conduce în ultimă instanță la ridicarea continuă a nivelului general de viață, de cultură și civilizație al populației. Pentru România socialistă, care nu a depășit încă stadiul de țară în curs de dezvoltare, dar care se află în plin proces de dezvoltare intensivă, creșterea accelerată a productivității muncii constituie și o cale importantă de lichidare, într-un termen cît mai scurt, a decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate.

Obiectivele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a României reflectă atît preocupările pentru încadrarea acesteia în tendințele generale manifestate pe plan internațional, cît și particularitățile strategiei românești, derivate din condițiile concrete economice, politice, sociale, naturale, istorice ale țării. În acest sens, schimbările calitative importante preconizate pentru actuala etapă presupun o serie de modificări în compoziția factorilor creșterii economice și în cei ai productivității muncii și populația ocupată pe principalele ramuri economice am determinat modul în care a evoluat și cum va evolua pînă în anul 1980 eficiența relativă a muncii în industrie, construcții, agricultură, comparativ cu eficiența socială a muncii considerată egală cu unu. Pentru a reliefa mai bine modul în care țara noastră, înscriindu-se în tendințele generale manifestate pe plan mondial, își păstrează totuși elementele de originalitate, de creativitate, derivate din condițiile concrete existente, am extins analiza noastră și asupra unui număr de țări socialiste și capitaliste, state cu un nivel de creștere comparabil cu al României sau mai dezvoltate.

O primă concluzie care se desprinde în ceea ce privește țara noastră este nivelul relativ mai înalt al eficienței muncii în industrie și construcții, comparativ cu celelalte ramuri economice, confirmîndu-se și pe această cale justețea politicii partidului nostru de industrializare socialistă a țării. Dealtfel, industria reprezintă pentru România ramura care a ridicat și va ridica nivelul eficienței întregii economii naționale. Reducerea în timp a nivelului raportului calculat pentru industrie atestă creșterea în proporții din ce în ce mai mari și a eficienței din celelalte ramuri creatoare de venit național, concomitent cu sporirea necontenită a productivității muncii în industrie.

Saltul calitativ ce se va realiza prin intensificarea procesului de creștere a eficienței în domeniile de activitate va determina, la nivelul anului 1990, o diminuare relativă a coeficientului amintit, în cazul industriei și al construcțiilor (însumate), conform estimărilor noastre, la aproximativ 1,65 — aceste ramuri continuînd deci să realizeze o eficiență a muncii peste media socială a țării.

Datele din tabelul nr. 1 permit, astfel, evidențierea faptului

Tabelul nr. 1

Evoluția eficienței relative a muncii pe ramuri în raport cu eficiența muncii sociale în unele țări socialiste și capitaliste, în anii 1960—1980

Nr. crt.	Țara	Industrie			Construcții			Agricultură și silvicultură			Transporturi și telecomunicații			Comerț și aprovizionare tehnico-materială			Alte ramuri		
		1960	1970	1980*)	1960	1970	1980*)	1960	1970	1980*)	1960	1970	1980*)	1960	1970	1980*)	1960	1970	1980*)
1.	R. S. România	2,92	2,52	1,90	1,84	1,33	0,78	0,50	0,38	0,41	1,36	1,39	0,77	1,82	0,98	—	0,48	0,26	0,39
2.	R. P. Bulgaria	2,02	1,62	1,66	1,37	1,04	0,86	0,58	0,63	1,22	1,02	1,15	0,91	2,18	1,62	0,81	9,24	0,21	0,46
3.	R. S. Cehoslovacă	1,70	1,63	1,80	1,29	1,30	1,27	0,59	0,56	0,55	0,50	0,56	0,20	0,89	1,26	0,82	0,05	0,05	0,04
4.	R. D. Germană	1,49	1,37	1,48	0,83	1,12	0,99	0,71	0,98	0,95	0,62	0,73	0,63	1,16	1,18	1,28	0,14	0,15	0,10
5.	R. P. Polonă	1,81	1,80	2,03	1,49	1,34	1,46	0,59	0,50	0,42	0,96	1,08	0,82	1,72	1,43	0,92	0,17	0,12	0,10
6.	R. P. Ungară	1,29	1,22	1,47	2,07	1,53	1,42	0,79	0,67	0,69	0,90	0,86	0,70	2,13	1,22	1,78	0,09	0,74	0,37
7.	U. R. S. S.	2,11	1,74	1,90	1,32	1,21	1,23	0,53	0,87	0,80	0,75	0,68	0,70	1,19	0,86	0,78	0,32	0,22	0,13
8.	Franța	1,30	1,04	—	0,96	0,82	—	0,40	0,42	—	0,89	0,92	—	0,89	0,88	—	1,34	1,44	—
9.	Italia	1,22	1,02	—	0,79	0,76	—	0,40	0,46	—	1,50	1,13	—	1,27	0,48	—	1,64	—	—
10.	Suedia	—	1,04	—	—	0,94	—	—	0,49	—	—	0,87	—	—	0,69	—	—	1,27	—
11.	Spania	—	1,13	—	—	0,84	—	—	0,41	—	—	1,05	—	—	1,23	—	—	1,52	—

*) Estimări

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1977, D.C.S. ; Statisticeskii ejegodnic stran-cilenov SEV, 1977, Moskva ; Legile privind adoptarea planurilor de dezvoltare economico-socială ale țărilor socialiste pe perioada 1976—1980 ; Yearbook of National Accounts Statistics, 1976, vol. I, II ; Yearbook of Labour Statistics, 1977.

sociale. Aceste modificări se referă nu atît la elementele cantitative — cu toate că pentru România, după cum se știe, acești factori vor contribui și în viitor la creșterea economică, și cu toate că înșiși factorii cantitativi înglobează elemente de calitate — cît mai ales la aspectele de structură internă, determinate de cerința obținerii unei eficiențe mai mari în utilizarea resurselor (umane, materiale, financiare, științifico-tehnologice, organizatorice etc.) și de asigurare a unei creșteri armonioase, proporționale. Sub acest aspect, accentul este pus tot mai mult pe inovația tehnologică, pe economisirea mîinii de lucru și a mijloacelor financiare, pe valorificarea superioară a resurselor naturale, și pe un nou mecanism economico-financiar.

În acest context, investigarea evoluției eficienței muncii pe principalele ramuri economice conduce la unele concluzii semnificative. Calculînd raportul dintre ponderile venitului național că prin opțiunile sale de dezvoltare economico-socială România se înscrie în tendințele generale pe plan mondial, tendințe constînd, odată cu ridicarea nivelului de dezvoltare a unei țări, în apropierea eficiențelor relative ale muncii din toate ramurile creatoare ale producției materiale, de media socială a fiecărei țări. Acest proces se manifestă, conform calculelor noastre, printr-o nivelare relativă a mărimilor coeficienților amintiți (apropierea de 1). Constatăm, de asemenea, că în pofida metodologiilor naționale foarte diferite de stabilire a indicatorilor luați în calcul, totuși, cu ajutorul coeficientului calculat de noi se evidențiază și un alt proces unanim cunoscut dealtfel — și anume, că în țările avansate ramurile producției nemateriale, (știință, învățămînt, cultură etc.) realizează o eficiență a muncii peste media socială — „terțiarul" fiind sectorul în care un număr relativ redus de forță de muncă creează o parte mult mai mare din

Tabelul nr. 2

Contribuția populației ocupate (r) și a productivității muncii sociale (W) la creșterea venitului național exprimat în prețuri comparabile în anii 1960—1980

— în % —

Nr. crt.	ȚARA	1961—1965		1966—1970		1971—1975		1976—1980*)	
		T	W	T	W	T	W	T	W
1.	R. S. România	1,1	101,1	1,3	93,7	2,7	97,3	2,7— 3,2	91,8— 97,3
2.	R. P. Bulgaria	6,0	106,0	5,7	94,3	1,3	98,7	0	100
3.	R. S. Cehoslovacă	26,3	73,7	17,4	82,6	20,0	80,0	7 — 9	91 — 93
4.	R. D. Germană	14,7	114,7	3,8	95,2	1,9	98,1	0 — 9	91 —100
5.	R. P. Polonă	30,6	69,4	35,0	65,0	22,4	77,6	13 — 16	84 — 87
6.	R. P. Ungară	17,1	117,1	22,9	78,9	1,6	98,4	(—2)—(—7)	102 —107

*) Estimări
Sursa : Calculat pe baza aceloraşi surse ca la tabelul nr. 1

produsul intern brut, proces a cărui intensitate se accentuează aproximativ proporțional cu ridicarea nivelului de dezvoltare economică al unei țări.

Considerăm interesant să menționăm și faptul că agricultura și silvicultura au, în general, o eficiență relativă a muncii sub media națională în toate țările analizate, chiar și în cele cu un nivel superior de dezvoltare economică — situație decurgînd din specificul acestor activități, în principal dependența lor, în proporții mult mai mari de factorii pedoclimatici. Din această cauză, chiar în condițiile folosirii tehnologiilor contemporane cele mai avansate de către țările „superindustrializate", agricultura și silvicultura realizează o productivitate a muncii de 3—4 ori sub nivelul aceleia din industrie. În completarea tendințelor generale, tendințe mai mult sau mai puțin omogene, datele tabelului nr. 1 ilustrează cu pregnanță și particularitățile naționale ale fiecărui stat analizat, faptul că asupra fiecăruia din indicatorii folosiți sau calculați își pune amprenta diversitatea mare a condițiilor economice, politice, sociale, naturale etc. existente în fiecare țară. Pentru aprofundarea analizei am calculat aportul factorilor cantitativi și calitativi asupra creșterii economice totale și pe ramuri prin intermediul forței de muncă și al productivității muncii sociale, evidențiind astfel orientarea preponderent calitativă în modelul dezvoltării economico-sociale a României.

Pornind de la formula care stabilește legătura de bază dintre producție, forța de muncă și productivitatea muncii:

$$Q = T \cdot W$$

unde : Q — venitul național (respectiv produsul intern brut), T — populația ocupată și W — productivitatea muncii, și calculînd ritmurile acestor trei indicatori :

$$r\,(Q) = r\,(T) + r\,(W)$$

am putut determina cu cît au contribuit la creșterea economică a țărilor analizate populația ocupată și productivitatea muncii. În cazul exprimării a venitului național și a produsului intern brut în prețuri comparabile s-au obținut rezultatele redate în tabelul nr. 2

Se remarcă aportul substanțial al productivității muncii la creșterea economică a României, ca de altfel, și în celelalte țări studiate, sporirii numărului populației ocupate revenindu-i doar o mică parte din această creștere. Mai mult, în unele țări, în diferite perioade, reducerea numărului populației ocupate în sfera producției materiale ar fi putut determina chiar o încetinire a creșterii venitului național, dar ritmurile mai rapide ale productivității muncii au acoperit aceste deficite și, în plus, au creat un spor de venit național (ex. : România, Bulgaria, R. D. Germană, Ungaria în anii 1961—1965 și, conform estimărilor noastre, Ungaria în actualul cincinal).

Este important de subliniat faptul că în timp ce reducerea relativă a contribuției productivității muncii sociale la creșterea economică a unor țări ca România (1971—1975), R. D. Germană și Ungaria (1966—1970) se explică prin mărirea ritmurilor sporirii populației ocupate în condițiile creșterii necontenite a productivității sociale a muncii, în alte cazuri (Bulgaria, Polonia în 1966—1970 comparativ cu perioada cincinală precedentă și Cehoslovacia în anii 1971—1975 față de 1966—1970) reducerea contribuției respective s-a produs ca urmare a micșorării a însăși ritmurilor productivității sociale a muncii — aspecte care subliniază odată în plus deosebirile existente în condițiile naționale de dezvoltare economico-socială.

Sanda ARSENE

O nouă optică în realizarea planului de investiții

(Urmare din pag. 6)

SARCINILE sporite în domeniul productivității muncii din acest an și creșterile însemnate prevăzute pentru cincinalul următor fac necesare, alături de preocupările existente, și unele perfecționări de fond capabile să asigure o mobilizare în grad mult mai înalt a potențialului tehnic și uman disponibil.

● **Perfecționarea structurii organizatorice** pe trust, subunități și șantiere reprezintă — așa cum arătau constructorii — o necesitate impusă de dinamismul obiectivelor și sarcinilor de plan, de trecerea la o nouă calitate, de acumulare a unei experiențe bogate în muncă. În acest sens se cer ca noile regulamente de organizare și funcționare introduse în acest an să fie implementate la toate nivelurile organizatorice cu maximum de operativitate și eficiență. Atribuțiile pe compartimente și funcții vor trebui să fie cunoscute, însușite și realizate integral.

● **Întocmirea unor programe de creștere a productivității muncii într-o concepție diferită de cea utilizată pînă acum.** Lipsa unui sistem unitar și analitic de urmărire, calculare și raportare a realizărilor a făcut ca adesea, deși erau elaborate programe, nu se obțineau în practică rezultatele scontate. În acest scop, în cadrul trustului a fost elaborată o metodologie perfecționată prin care se poate calcula, în mod unitar, eficiența măsurilor prevăzute și se poate urmări mai exact stadiul realizării acțiunilor cuprinse în program la nivelul lotului, șantierului grupului de șantiere și a trustului.

REZULTATUL acțiunilor întreprinse în cadrul trustului pentru creșterea productivității muncii l-a constituit **realizarea, în luna ianuarie, a nivelului planificat la indicatorul productivitatea muncii în proporție de 100,14%.** În continuare, în acest cadru organizatoric perfecționat, se impune o amplificare a eforturilor constructorilor și beneficiarilor, ale tuturor factorilor implicați, pentru transformarea în fapte a măsurilor prevăzute astfel ca prin creșterea productivității să se aducă un aport sporit la realizarea în bune condițiuni a planului pe acest an.

2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat şi independent

O MULTIMILENARĂ CULTURĂ MATERIALĂ ŞI SPIRITUALĂ PE TERITORIUL ROMÂNIEI*)

Paul Mac Kendrick şi-a făcut studiile la universităţile Harvard şi Oxford, obţinînd în 1938 titlul de doctor în filologie clasică. Este autorul unor prestigioase studii de specialitate şi al unor originale sinteze care reconstituie, pe baza mărturiilor arheologice, viaţa şi evoluţia unor civilizaţii străvechi, serie în care se încadrează şi lucrarea „Pietrele dacilor vorbesc". După cum arăta autorul „Cu ajutorul arheologiei vom depăna povestea dezvoltării geto-dacilor, drumul străbătut de ei de la cultura tribală a unor aşezări izolate pînă la închegarea statului unitar, care a perceput tribut cetăţilor greceşti de la Marea Neagră şi a ţinut piept romanilor aproape două sute de ani, pînă în momentul cînd, în cele din urmă, Traian i-a învins în anul 106 î.e.n. Dar şi după această dată, populaţia geto-dacă a continuat să trăiască, dovedind o forţă neobişnuită de adaptare la influenţele din afară, fără a-şi pierde individualitatea, care caracterizează România pînă în zilele noastre"...

ADEVĂRATA istorie a României începe în epoca neolitică pe la aproximativ 3000 î.e.n. În Europa cultura neolitică a avut pretutindeni un caracter revoluţionar, întrucît a marcat trecerea de la viaţa de jaf la o existenţă sedentară, de la ceea ce un observator cu prejudecăţi ar numi sălbăticie la civilizaţie. Este momentul cînd omul începe să aprecieze şi să creeze frumosul. Sculptura şi ceramica din România au acea neasemuită frumuseţe pe care nu o mai întîlnim decît la produsele din bazinul Mării Egee. De fapt, putem afirma fără riscuri că în cultura autohtonă se înregistrează două momente de vîrf : unul în epoca neolitică, celălalt în timpul statului dac independent, cu trei milenii mai tîrziu. „Gînditorul" şi soţia lui descoperite la Cernavodă, lîngă Dunăre, în Dobrogea şi care sînt expuse acum în noul Muzeu de Istorie al Republicii Socialiste România din Bucureşti, reprezintă una din cele mai rafinate perechi ilustrative pentru sculptura neolitică din România. Statuetele, lucrate din teracotă neagră, lucioasă, n-au nici treisprezece centimetri înălţime, dar sînt înzestrate cu o mare forţă expresivă. Lăsînd deoparte realismul arhaic şi simplitatea liniei demnă de invidia oricărui sculptor modern — un Henry Moore, de exemplu — descoperim şi o dimensiune spirituală neîntîlnită în arta de pînă atunci şi rareori atinsă după aceea.

...Înflorirea neolitică a României nu s-a produs brusc. Evoluţia sa treptată, începînd de la 3000—2700 î.e.n., se poate urmări satisfăcător în satul Izvoarele, la aproximativ 8 km est de Piatra Neamţ. Colibele sale rectangulare, construite din lemn şi crengi, conţineau vetre şi gropi de depozitare. S-au găsit oale frumoase, decorate cu vîrtejuri, spirale sau meandre galbene, pictate pe un fond cafeniu ; figurine steatopyge de femei tatuate ; unelte din piatră şi os ; modele de lut reprezentînd tauri, vase, scaune şi altare ; mărgele, greutăţi pentru războaiele de ţesut, vîrfuri de săgeţi şi de suliţă, topoare şi rîşniţe din piatră ; dălţi, cîrlige, spatule şi ciocane din os sau din corn. Arama era tratată ca metal preţios : arheologii au descoperit doar cîteva spirale, inele şi brăţări. Izvoare a fost un sat prosper, cu apă suficientă (vezi numele) înzestrat cu sol fertil şi lemn din belşug. Izvoare a fost vatra unui singur trib, a unei comunităţi de familie, închisă, mică şi sedentară, ai cărei membri erau înzestraţi cu o puternică originalitate şi un rafinat simţ artistic.

Arheologii şi antropologii denumesc culturile după aşezările cu descoperiri bogate şi care s-au dovedit a fi tipice. În România cea mai impresionantă aşezare neolitică din toată Moldova (măsoară 80 X 100 m şi acoperă 3,6 acri) este Cucuteni, la 58 km. nord-vest de Iaşi, situată la 346 m altitudine pe un pinten stîncos de promontoriu, cu pante abrupte pe trei laturi. A fost descoperită întîmplător, în 1884, în timpul unor lucrări rutiere. Raportul prezentat în 1889 de pionierul arheologiei româneşti Alexandru Odobescu la un congres internaţional de antropologie şi arheologie preistorică de la Paris a produs senzaţie. Ca urmare, în 1909—1910, germanii Hubert Schmidt şi Gerhardt Bersu au întreprins săpături. Hubert Schmidt folosea metode neştiinţifice, dar a pictat excelente reproduceri în acuarelă ale vaselor ; iar Gerhardt Bersu, care ulterior a fost director al Comisiei româno-germane de la Frankfurt, a reuşit să stabilească, printr-o examinare atentă a nivelurilor în care s-au descoperit obiectele, o serie de faze (Cucuteni, A, A—B, B, 2 700—2 000 î.e.n.) valabile şi astăzi.

...Rezultatul a fost descoperirea a treizeci de colibe rectangulare cu podele de lut ars sau lespezi de piatră şi vetre în formă de potcoavă pe fundaţii de prundiş. Pereţii erau confecţionaţi din crengi împletite şi lipite cu lut. Printre obiectele găsite se numără unelte din silex, os, corn, teracotă şi aramă (întrucît Cucuteni a existat pînă în perioada chalcolitică) ; lame de cuţit, ferăstraie, răzuitoare, perforatoare sau sule, dălţi şi topoare, lucrate în localitate sau aduse din bazinul Mării Egee, Asia Mică şi din nord. Greutăţile pentru războaiele de ţesut şi fusaiolele din teracotă arată că femeile din Cucuteni ţeseau la război. Băştinaşii aveau arme puţine (cîteva vîrfuri de săgeată sau lance din silex). Aşezarea nu era înconjurată cu zid şi totuşi un nivel ars de deasupra fazei Cucuteni B atestă că satul acesta paşnic a pierit prin foc cîndva între anii 2000 şi 1800 î.e.n. Sătenii şi-au pus probabil nădejdile în povîrnişurile care-i apărau din trei părţi, iar gîtul promontoriului l-au blocat cu două şanţuri.

...Dar faima aşezării de la Cucuteni este ceramica sa pictată, minunată, copleşitoare, expusă în noul muzeu din Bucureşti. Selecţia pune în evidenţă varietatea formelor şi inteligenţa cu care pictorul a adaptat desenul — dispus adesea în zone contrastante — la forma vasului. Spiralele, uneori întrerupte, alteori înlănţuite, în multe cazuri oblice sau verticale predomină. Artiştii erau stăpîniţi de un horror vacui : aveau oroare de spaţiile libere. Astfel, între spirale sînt pictate ovale, cercuri, zigzaguri, triunghiuri. Mai mult, sînt pictate chiar interioarele vaselor. Printr-o coincidenţă plăcută, efectul de ansamblu anticipează l'art nouveau de la începutul secolului al XX-lea. Lotul este foarte pur. Vasele sînt arse la temperatură înaltă astfel încît sună cînd le loveşti. Pictura se făcea înainte de arderea în cuptor. Uneori artistul, înainte de a ornamenta oala, o cufunda într-o baie de lut colorat. Un motiv înrudit cu spirala unghiulară apare pe gîtul unui vas din cultura Cucuteni, provenind din satul Traian (judeţul Neamţ) — la sud-vest de aşezarea prototip.

...Întreg ansamblul de produse al culturii Cucuteni atestă precizie, eleganţă şi simţ înnăscut al liniei şi volumelor şi alegerea sigură a celor mai fericite proporţii, calităţi prin care aceşti pictori anonimi se dovedesc *egalii celor mai rafinaţi artişti din lumea veche, inclusiv ai celor din Atica epocii arhaice.*

Dintre satele neolitice din România — Hăbăşeşti (între Iaşi şi Traian) este cel mai complet explorat. Măsoară 122 X 129 m, adică se întinde pe o suprafaţă de aproape şase acri. Satul numără patruzeci şi patru de case, ceea ce presupune o populaţie de 300—350 locuitori, din care cam 200 constituiau forţa de muncă. Aceştia din urmă au săpat două şanţuri de apărare.

*) *Sub acest titlu sînt publicate fragmente din traducerea românească a lucrării „The Dacian Stones Speak" de Paul MacKendrick, apărută în 1975 în editura The University of North Carolina Press. Versiunea românească a lucrării a apărut în anul 1978 în Editura ştiinţifică şi enciclopedică, sub titlul „Pietrele dacilor vorbesc". Sublinierile aparţin redacţiei.*

Pentru realizarea uneia dintre tranşee s-au evacuat 2 400 mc de pămînt ; pentru cealaltă 970 mc. Se pare că spaţiul dintre ele a servit pentru păscutul vitelor. Locuinţele se grupează în jurul a două case mai spaţioase, dispunere care sugerează o structură de clasă aristocratică. Spaţiile deschise din jurul caselor mari, ale şefilor, vor fi fost utilizate pentru întruniri : dansuri, sărbătorirea unui nou-născut, nuntă, înmormîntare, întoarcerea de la vînătoare sau din război, sacrificarea unui animal, probabil taur. (În unele aşezări din bazinul Dunării s-au găsit coarne pentru ofrandă, asemenea celor din Creta minoiană).

Locuinţele, ca şi cele de la Cucuteni, aveau podele de lut (oamenii dormeau pe jos) şi pereţi din paiantă, cu stîlpi foarte puternici din trunchiuri de brad (groşi de 15 cm). Mărimea medie a caselor de rînd, cu una sau două camere, era de 4 X 7 m. Platforma de pămînt a casei era aşezată pe fundaţii din lemn ; apoi, deasupra se făcea focul, pentru a întări lutul prin ardere. Acoperişurile în două ape permiteau scurgerea ploii şi a zăpezii ; ele erau făcute din paie aşezate pe un cadru de lemn. Vetrele interioare aveau un metru pătrat, dar se gătea şi afară. Rîşniţele pentru măcinat grînele erau instalate în rame de lut ars. Plăcile perforate din argilă (s-au păstrat zeci de mii de cioburi) erau patrate cu latura de 30,5 pînă la 51 cm şi serveau drept cuptoare de casă pentru arderea ceramicii. Formele şi decorul sînt ca la Cucuteni. Oalele sînt pictate în trei culori — roşu, alb şi cafeniu-închis — uneori cu motive albe pe fond roşu, alteori invers. Motivele includ spirale înlănţuite, cercuri, tangente la cercuri, ovale, spirale angulare, semi-meandre, zigzaguri, romburi, triunghiuri şi forme asemănătoare notelor muzicale moderne.

Arheologii au descoperit unelte şi arme din silex, os, argilă şi aramă (deoarece şi Hăbăşeşti a supravieţuit pînă în perioada chalcolitică). Din cele peste opt sute de vîrfuri de săgeată, unele au fost găsite împreună cu aşchii din silex, ceea ce probează că erau lucrate pe loc. Există şi unele confecţionate din bazalt sau jasp, materiale care nu existau în ţinut, ci trebuie să fi fost aduse din Transilvania. S-au scos la suprafaţă lame de cuţit, răzuitoare pentru piele, topoare şlefuite, dălţi, ciocane (utilizate de mineri sau de lucrătorii de la carierele de piatră), cazmale, săpăligi, fuse şi greutăţi pentru războaiele de ţesut. În perioada tranziţiei de la epoca pietrei la aceea a aramei, cuprul a fost socotit metal preţios : femeile din Hăbăşeşti îl foloseau pentru brăţări, mărgele şi pandantive. Sătenii erau agricultori. Îşi arau ogorul cu brăzdare din os şi cultivau cereale (s-au găsit resturi carbonizate, întrucît Hăbăşeşti, ca şi Cucuteni, a fost distrus de foc). Ei domesticeau boi, oi, porci şi cîini, pe care îi ţineau în ţarcuri, lîngă casă. Pescuiau şi vînau cerbi, capre sălbatice şi mistreţi. Locuitorii de la Hăbăşeşti duceau o viaţă grea, expusă agresiunii animalelor (lupi, urşi) şi oamenilor. Întrucît nu s-au găsit schelete, este de presupus că locuitorii au avut răgazul să-şi părăsească satul înainte de ultimul incendiu. După un răstimp îndelungat, aşezarea s-a repopulat în două rînduri : în epoca fierului (aproximativ 500 î.e.n.) şi, din nou, în secolul al XI-lea al erei noastre. Locul este acum părăsit, dar gustul şi rafinamentul locuitorilor neolitici, puse în evidenţă de arheologii moderni, îl fac nemuritor.

Epoca de bronz în România (1800—1200 î.e.n.) denotă un regres faţă de neolitic — cel puţin în tehnica olăritului — însă *cîteva tezaure îngropate, formate din piese de aur şi de bronz, sînt dovezi ale avuţiei societăţii, ale priceperii meşteşugarilor şi ale nesiguranţei existenţei lor.* Un exemplu convingător îl reprezintă tezaurul de la Perşinari. Acesta este compus din unsprezece pumnale de aur, obţinute prin turnare în tipare. Pumnalele au dimensiuni şi greutăţi diferite ceea ce a condus la ipoteza ingenioasă că ele ar fi reprezentat categorii variate ale unui substitut al banilor în timpurile cînd nu se inventase încă baterea monedei (1800—1500 î.e.n.).

...Tiparele utilizate pentru turnarea toporului — din perioada mijlocie a epocii bronzului găsite la Sărata Monteoru (la 121 km est-nord-est de Perşinari) demonstrează că meseriaşii locali cunoşteau prelucrarea metalelor şi, deci, unele obiecte nu erau importate. Monteoru, aşezare tip pentru cultura epocii timpurii şi de mijloc a bronzului din Muntenia (aproximativ 1700—1300 î.e.n.), era un sat format din colibe rectangulare, amplasate pe un platou terasat. În apropiere s-a găsit un cimitir mare cu sute de morminte. Ceramica tipică se compune din enorme vase rituale în formă de pară. Vasele aveau gîtul ca o pîlnie şi conţineau grîu, coarne de cerb şi oase de cal. Oalele au fost descoperite într-o zonă elipsoidală rezervată pentru sacrificii. Zona era pavată cu piatră şi avea cîte un altar de pămînt la fiecare extremitate. Grîul, orzul, meiul şi secerile de piatră scoase la suprafaţă arată că locuitorii practicau agricultura, iar vîrfurile de săgeţi, că erau vînători. În cimitir, cele mai multe cadavre au fost îngropate în poziţie chircită, dar cîteva schelete arse sugerează sacrificiile omeneşti. Inele de buclă, din aur, avînd formă de coş îşi găsesc echivalentul la Troia, în vreme ce mărgele de faianţă (pastă de sticlă) şi chihlimbar ne fac să presupunem existenţa legăturilor comerciale cu Egiptul şi Europa de nord. Inele de os ale zăbalelor poartă ornamentaţie miceniană.

Una dintre cele mai importante necropole din perioada mijlocie a epocii bronzului în regiunea Dunării este Cîrna, situată într-un ţinut de lacuri şi bălţi. Au fost descoperite 116 morminte de incineraţie. De obicei, cenuşa era depusă într-o urnă acoperită cu o strachină răsturnată. În interior sau îndesate sub capac se găseau alte vase şi statuete de zeiţe (13—25 cm înălţime), care aveau partea de sus a corpului turtită, iar partea inferioară în formă de clopot. S-au scos peste cinci sute de vase, dar nu sînt două la fel. Decoraţia lor este alcătuită din spirale incizate, meandre, motive tăiate cu o roată dinţată şi modele romboidale. Neîndoios, mormintele trădează deosebiri de clasă socială ; mai mult de jumătate sînt specifice clasei de mijloc, 15% sînt ale bogaţilor şi 5% ale celor foarte bogaţi.

În Transilvania, cultura din perioada mijlocie şi tîrzie a bronzului poartă numele de Wietenberg (cca 1300 î.e.n.) după aşezarea tip explorată. Deosebit de interesantă este o vatră decorată cu spirale, descoperită la Sighişoara şi aflată acum în muzeul din Bucureşti. Motivul ornamental al vetrei îşi găseşte corespondentul în palatul lui Nestor de la Pylos, în Grecia, care aparţine perioadei tîrzii a epocii bronzului. *Pe scurt, România epocii de bronz a ajuns la fel de bogată ca aşezarea neolitică de la Cucuteni, meşteşugarii celor două culturi dovedind o mare competenţă profesională.*

Depozitul de bronzuri de la Uioara de Sus, în Transilvania centrală, aparţine chalcoliticului, perioada de tranziţie (1250—1125 î.e.n.) de la epoca bronzului la aceea a fierului — care corespunde perioadei sus-miceniene din Grecia. S-au găsit 5 800 de obiecte, cîntărind peste 1 100 kg ; săbii de bronz, pumnale, seceri, fibule, pandantive, fragmente de vase şi zăbale de bronz.

Perioada timpurie a epocii fierului în România este marcată de dezvoltarea ameţitoare a forţelor de producţie. Pe promontorii au prosperat aşezări tribale fortificate, avînd latura cea mai expusă protejată de un şanţ. Este perioada pe care arheologii europeni o denumesc Hallstatt (1200—500 î.e.n.), după aşezarea tip de lîngă Salzburg în Austria. În România ea anticipează cultura dacă autohtonă, care a înflorit mai ales în cetăţile Transilvaniei, pînă cînd a fost distrusă, după cît se pare, de romani, la începutul secolului al II-lea al erei noastre. Necropola de la Ferigile din sec. VI—IV î.e.n. s-a dovedit foarte bogată. Au fost săpate aproape două sute de morminte de incineraţie, care conţineau arme din fier, curbate după rit (săbii cu tăişul lat, pumnale curbate şi topoare) ; fibule caracteristice şi catarame pentru centură, precum şi piese de harnaşament, fiindcă în România ca şi în toată Europa, oamenii din epoca fierului erau călăreţi. La Poiana, în Moldova de Jos pe un platou situat la aproximativ 200 m altitudine, s-au descoperit urme ale unei aşezări hallstattiene din secolele al VII-lea şi al VI-lea î.e.n. Platoul are pantele povîrnite şi se află la marginea sudică a pădurii, de unde începe stepa. Aşezarea hallstattiană s-a suprapus uneia din epoca bronzului, care fusese părăsită aproape un mileniu. Aici se va constitui Piroboridava, centrul tribal daco-getic, important pentru implicaţiile sale strategice, politice, religioase şi economice...

În concepţia noastră perioada timpurie a epocii fierului în România este importantă mai ales ca vestitor al înfloririi culturii dace în perioada La Thène (a doua jumătate a primului mileniu î.e.n.).

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ECONOMIA POLITICĂ A AFRICII ÎN CRIZA CONTEMPORANĂ

ATUNCI cînd cu douăzeci de ani în urmă majoritatea ţărilor africane au dobîndit independenţa, opinia predominantă, chiar africană, atribuia subdezvoltarea continentului african unei întîrzieri istorice care ar fi trebuit „înlăturată" pur şi simplu, accelerînd mişcarea într-o anumită direcţie determinată şi cunoscută în prealabil. Ceea ce mişcarea de eliberare naţională, aşa cum se prezenta atunci, reproşa colonizatorilor, era tocmai faptul că aceştia nu au fost la înălţimea sarcinii.

„Dreapta" şi „stînga" africană erau convinse că independenţa constituia garanţia sigură, condiţia suficientă pentru accelerarea ritmurilor „modernizării". Teza liberală considera că menţinerea unei largi deschideri spre exterior prin participarea la diviziunea internaţională a muncii şi apelul la „factorul rar" – capitalul străin – nu erau incompatibile cu accelerarea creşterii, ci dimpotrivă. Rolul statului consta tocmai în a crea condiţii mai favorabile susceptibile să deschidă capitalurilor debuşee noi, accelerînd şcolarizarea şi acea formare profesională de care colonizatorii se temeau şi de aceea nu modernizau infrastructura şi administraţia. Teza socialistă a epocii, manifestînd rezerve faţă de capitalul străin, afirma necesitatea ca statul să prevină şi să elimine lipsa de capital, tocmai în scopul de a accelera realmente procesul de modernizare. Altfel spus, teza socialistă nu înlătura nici perspectiva „modernizării", nici pe cea a participării la diviziunea internaţională a muncii.

Şi una şi cealaltă din teze împărtăşeau aceleaşi vederi fundamentale în ce priveşte „neutralitatea tehnicii"; ele afirmau că direcţia modernizării putea fi cunoscută şi era cunoscută : era suficient să fie amintită situaţia societăţilor occidentale avanasate, pentru a se forma convingerea similitudinii a numeroase obiecte – de consumaţie – şi mijloace de organizare a producţiei, administraţie, educaţie. Fără îndoială că socialiştii erau cu mult mai sensibili în ce priveşte problema independenţei naţionale şi, din acest motiv, se relevau rezervele lor în direcţia apelului la capitalul străin. Fără îndoială, de asemenea, că ei erau mai sensibili în ce priveşte problemele de repartiţie a veniturilor şi prioritatea serviciilor colective. Dar „liberalii" le contrapuneau faptul că şi capitalismul va rezolva aceste probleme şi, mai mult, că va conduce, progresiv, la o democratizare a vieţii sociale şi politice.

Protestele, sînt numai 15 ani de atunci, au fost rare şi rău primite. Utopii rudimentare, naţionalisme culturaliste. Şi este adevărat că în absenţa unei susţineri suficient de largi, protestatarii cedau adeseori în faţa acestor obstacole. Dar de ce tocmai Africa a trebuit să se singularizeze prin aceste fantezii ?

Istoria reală a ultimelor două decenii a dat astfel de rezultate încît a dat naştere unor îndoieli sistematice. Această „decepţie istorică" este cea care a dat tezei dezvoltării inegale toată forţa pe care ea este în curs s-o dobîndească.

Teza dezvoltării inegale începea prin a afirma că subdezvoltarea, departe de a fi o „întîrziere", constituia consecinţa integrării ţărilor respective în sistemul capitalist mondial ca periferie exploatată şi dominată, îndeplinind funcţiuni specifice pentru acumulare în centrul sistemului. O integrare care, contrar unei opinii superficiale, nu se refera la împărţirea colonială de la sfîrşitul secolului XIX ci la originile însăşi ale mercantilismului în secolul XVI, atunci cînd Africa era „specializată" în traficul de negri, în furnizarea

FIŞE

ACCENTUAREA elementelor preponderent calitative ale proceselor de producţie – componentă de bază, a strategiei dezvoltării economico-sociale elaborată de partid –, deschide noi şi însemnate posibilităţi de aplicare a metodelor statistice pentru controlul calităţii produselor. Circumscrisă acestor orientări de perspectivă lucrarea semnată de Tudor Baron – „Metode statistice pentru analiza şi controlul calităţii producţiei", *apărută recent la* Editura Didactică şi Pedagogică, *prezintă principalele contribuţii pe care acest tip particular de analiză le poate aduce în procesul conducerii activităţii din întreprinderile industriale – în direcţia rentabilizării producţiei, a creşterii competitivităţii produselor şi a sporirii gradului lor de fiabilitate etc. Volumul cuprinde, deopotrivă cu problematica consacrată a analizei şi controlului calităţii produselor şi unele elemente de noutate care privesc legislaţia calităţii, calitatea şi competitivitatea produselor, utilizarea calculatoarelor electronice în asigurarea şi controlul calităţii produselor ş.a.*

Optimism energetic

ÎN MOD *paradoxal – afirmă* Françoise Harrois Monin *în articolul său* „Et s'il n'y avait pas de crise de l'énergie *publicat de revista* SCIENCE ET VIE, *numărul din ianuarie a.c. – pe măsură ce formele primare de energie devin tot mai rare şi mai scumpe, creşte preocuparea pentru luarea în considerare a unei game tot mai ample de resurse energetice aflată la dispoziţia umanităţii. Ce argumente ar îndreptăţi, în viziunea autoarei, o asemenea, apreciere ? În primul rînd, valorile stabilite pentru rezervele de combustibil convenţional sînt frecvent reconsiderate datorită unor noi descoperiri (o atitudine optimistă ar fi justificată în această perspectivă de însuşi faptul că numai o jumătate din suprafaţa planetei a fost explorată prin foraje). În acelaşi timp, subliniază F.H.M., gama resurselor energetice neconvenţionale devine tot mai bogată. Astfel, alături de energia solară, eoliană, geotermică etc., figurează, în momentul de faţă şi resurse noi cum sînt : uleiurile grele – un tip de petrol brut a cărui vîscozitate nu permite extragerea su prin mijloace tradiţionale – din care există rezerve importante (numai în Venezuela aceste rezerve sînt evaluate la 2 000 – 3 000 miliarde de barili din care 500 exploatabili) ; şisturile bituminoase ; metanul conţinut în zăcămintele de cărbuni ; gazul reţinut în unele formaţiuni geologice ; gazul solubilizat în rezervoare geologice conţinînd apă caldă sub presiune. Importanţa acestor surse se vădeşte tot mai mult pe măsură ce preţul petrolului sporeşte continuu.*

REVISTA *Comisiei Naţionale române pentru UNESCO dedică ultimul său număr aniversării a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat şi independent. O suită de articole şi comunicări ştiinţifice abordează în manieră pluridisciplinară acest eveniment de o deosebită importanţă şi cu profunde semnificaţii pentru istoria poporului român. Unul din aspectele analizate priveşte dezvoltarea economică în perioada respectivă caracterizată, aşa cum se subliniază în vo-*

de forță de muncă care, exploatată în America, a accelerat procesul de acumulare al capitalului în Europa atlantică. O „specializare" spoliatoare pentru Africa, o specializare care, în afara ororilor sale propriu-zise, a făcut să regreseze ritmul de producție local ca și organizarea statală, și, chiar mai mult decît atît, a imprimat ideologiei societăților implicate în acest comerț rușinos trăsături care au persistat timp îndelungat.

Teza dezvoltării inegale a urmărit să analizeze mecanismul prin care capitalul, dominant la scară mondială, și-a subordonat, deformîndu-le, modurile de producție precapitaliste. În timp ce curentul etnologic continua demersul de cercetare asupra singularităților societăților africane, încercînd să le izoleze conceptual, teza dezvoltării inegale plasa accentul asupra integrări societăților rurale de aparență „tradițională" în procesul de acumulare a capitalului. Tocmai pe această bază în prima jumătate a anilor '60 , s-au degajat trăsăturile esențiale ale modurilor de dominație capitalistă asupra lumii rurale africane. În aceste condiții s-a relevat cum în „economia de trafic", sistemele „tehnice" și „comerciale „deposedau pe producătorii rurali de stăpînirea reală asupra mijloacelor de producție — asupra cărora rămîneau formal proprietari, pentru a dobîndi o supramuncă transformată prin canalul schimburilor de mărfuri în profit capitalist al monopolurilor dominante. S-a vădit și felul în care stabilirea forțată a țărănimii în rezervații, a avut ca rezultat în Africa de sud și Zimbabwe, furnizarea de forță de muncă în condiții avantajoase, pentru industrie și mine.

Ulterior a fost deschisă calea pentru a gîndi mai bine toate problemele dezvoltării : orientările de industrializare, problemele statului și ale națiunii etc... Vocația industriei în această perspectivă este să susțină revoluția socială și tehnică în mediul rural. Această răsturnare a priorităților a implicat, de asemenea, prin forța lucrurilor, modificări esențiale în planul reflecției, asupra modelelor de consum, articularea unor industrii mari și mici, a tehnicilor moderne și a tehnicilor tradiționale și artizanale, etc... Un conținut pozitiv putea fi dat unei strategii de de „deconexiune" ceea ce inseamnă refuzul unor imperative ale diviziunii internaționale a muncii, considerate pînă atunci necesități ineluctabile.

Grăuntele a fost semănat. Dar nu va germina decît dacă va cădea pe un teren fertil. Căci ideile devin realitate numai cînd sînt purtate de forțe sociale efective.

Criza actuală a sistemului imperialist accentuează vizibil toate contradicțiile în discuție. Ieșirile oferite de către sistemul acestei crize — realizarea unor industrii care să permită capitalului monopolurilor să obțină din exploatarea muncitorilor din Lumea a Treia supraprofiturile necesare pentru redemarajul centrului — nu răspund problemelor puse. Nu există o alternativă pentru o strategie de reconstrucție națională și populară autocentrată și deconectată de un sistem mondial subordonator.

Or, această soluție este cea care croiește calea de urmat. Nu fără dificultăți. Vechea mișcare de eliberare națională nu și-a atins obiectivele pentru anumite țări ale continentului african, care întîrziau, în 1974, nu și le-a atins în Zimbabwe, Namibia, în Africa de Sud. Deci, vechea ideologie a „căii necapitaliste" care a corespuns tendinței sale radicale în trecut, conservă încă din rădăcinile sale.

Atîta vreme cît etapa populistă, care se profilează, nu va angaja o nouă mișcare de eliberare bazată pe alianța muncitoresc-țărănească, Africa va rămîne ceea ce este : veriga slabă a sistemului. În mod inexorabil se va face apel la puteri pentru a purta pe terenul ei lupte care le opun și ale căror obiective strategice sînt cu totul străine intereselor popoarelor și națiunilor africane. Pe termen scurt o reîmpărțire a Africii nu este exclusă. Atîta timp cît forțele populare ale continentului nu-și vor impune autonomia, ele vor rămîne, ca și adversarii lor dealtfel, pioni ai strategiei puterilor.

Samir AMIN
Institutul African de dezvoltare economică și de planificare
Dakar

FIŞE

lum, prin creșterea accentuată a forțelor de producție, prin înflorirea comerțului, întărirea rolului monedei etc., dezvoltare ca a fost favorizată de realizarea statului centralizat. Studiile incluse în revistă, susținute de un amplu fond documentar și de un material ilustrativ corespunzător, pun în evidență elementele de continuitate ce caracterizează diferitele momente ale istoriei naționale, pledează pentru considerarea, la nivelul importanței sale, a rolului pe care l-a avut constituirea primului stat dac centralizat și independent atît pentru destinele poporului nostru cît și pentru dezvoltarea celorlalte comunități din acest spațiu geografic.

Tipărită în limbile română, franceză și engleză revista mai cuprinde o serie de informații referitoare la manifestări și acțiuni organizate în cadrul UNESCO, precum și o selecție adnotată de noutăți editoriale ce apar sub îngrijirea aceluiași forum internațional.

Eficiența turismului

IN ULTIMII ani,în R.P. Bulgaria s-au produs schimbări calitative și cantitative în domeniul turismului, menționează Țvetan Toncev *în articolul* Kriterii i pokazateli za opredeliane na ikonomiceskata i sotialnata efektivnost na turizma *(Criterii și indicatori pentru determinarea eficienței economice și sociale a turismului), apărut în revista IKONOMICESKA MISĂL, nr. 7/1979. Considerînd că principalele elemente care circumscriu conceptul de eficiență în domeniul turismului privesc satisfacerea cît mai deplină a nevoilor și intereselor tot mai diverse ale participanților la diferite forme de turism — în condițiile unui nivel de servire corespunzător și ale unui consum cît mai scăzut de muncă vie și materializată, autorul opinează pentru încorporarea acestor criterii în planul concret al alcătuirii programelor turistice. Pornind de la aceste considerente și ținînd seama, deopotrivă, de necesitatea ca respectivele criterii să aibă un caracter operațional și să poată fi exprimate cantitativ, Ț. T. propune drept indicator al eficienței economice a turismului producția netă în turism (respectiv creșterea acesteia). Totodată economistul bulgar arată că este necesar să se acorde preferință indicatorului venit mediu pe o zi-turist în leva-valută sau leva interne — acest indicator prezentînd avantajul că este influențat direct nu de cantitate (numărul turiștilor, al paturilor, al locurilor de masă), ci în primul rînd de calitatea și diversitatea serviciilor turistice.*

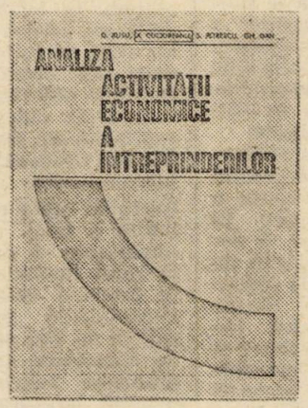

„ANALIZA activității economice a întreprinderii" *publicată de* Editura Didactică și Pedagogică *— autori* Dumitru Rusu, Silvia Petrescu, Aurel Cuciureanu și Gheorghe Dan — *este o lucrare ce se adresează cu prioritate studenților economiști dar care, prin problematica pe care o abordează poate prezenta interes și pentru cadrele din economie, cercetători, specialiști din diferite sectoare de activitate. Domeniu de tradiție în gîndirea și practica economică românească, în care și-au adus contribuții gînditori cum sînt Ion Ionescu de la Brad, Nicolae Iorga, Victor Slăvescu, Virgil Madgearu, analiza activității economice — se subliniază în volum — dobîndește noi implicații în condițiile conducerii planificate a economiei, și cu deosebire prin aplicarea noului mecanism economico-financiar care sporește responsabilitatea fiecărei unități în utilizarea mijloacelor materiale, financiare și umane de care dispune.*

În primele capitole ale volumului autorii expun fundamentul teoretic al analizei activității economice ; pe această bază se realizează în continuare investigații de profunzime în domeniul industriei, agriculturii, comerțului, în construcții-montaj și transporturi. Sînt puse astfel în lumină elementele specifice domeniilor menționate din perspectiva analizei planului de producție, al factorilor de producție, al gestiunii costurilor, al rentabilității și situației financiare.

Contribuţii la investigarea căilor şi strategiilor de lichidare a subdezvoltării

APARIŢIA recentă în **Editura Politică** a lucrării **„Căi şi strategii de lichidare a subdezvoltării"** (coordonator dr. **Sorica Sava**)*) reprezintă o contribuţie relevantă la îmbogăţirea literaturii de specialitate pe tema noii ordini economice internaţionale. Este cunoscut că acest imperativ major al epocii contemporane se află permanent în centrul atenţiei opiniei publice din marea majoritate a ţărilor lumii, regăsindu-se sub diferitele sale aspecte pe agenda de lucru a reuniunilor mondiale mai importante, ca şi în documente cu vocaţie universală.

Congresul al XII-lea al P.C.R., eveniment politic de importanţă istorică în viaţa partidului şi întregului nostru popor, a dat o înaltă apreciere orientării ferme a României Socialiste în direcţia luptei pentru eradicarea subdezvoltării şi pentru instaurarea noii ordini mondiale, orientare al cărei eminent inspirator şi promotor neobosit este tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Scoţînd pregnant în relief contribuţia deosebită a Partidului Comunist Român, a secretarului său general la elucidarea fenomenului subdezvoltării şi promovarea strategiei de instaurare a noii ordini economice mondiale, lucrarea amintită se concentrează asupra semnificaţiei şi cerinţelor lichidării subdezvoltării, creşterii în ritm înalt a economiei ţărilor subdezvoltate şi în curs de dezvoltare, precum şi a înfăptuirii restructurării producţiei lor.

Într-un cadru distinct în lucrare se examinează rolul industrializării pentru asigurarea progresului economic şi social al ţărilor în curs de dezvoltare, pentru eliminarea decalajelor şi a subdezvoltării — condiţie indispensabilă a instaurării noii ordini. Evaluarea decalajelor după o concepţie ce are în vedere atît caracterul lor absolut, cît şi pe cel relativ, şi pe baza căreia se subliniază căile specifice de înlăturare a acestor decalaje, a permis prezentarea în volum a unor cuantificări originale în legătură cu proporţiile subdezvoltării, ale decalajelor dintre ţările în curs de dezvoltare şi cele industrializate.

Demersul ştiinţific întreprins evidenţiază perspectiva realizării procesului de industrializare şi modernizare a structurilor economice ale statelor în curs de dezvoltare încît acestea să deţină în anul 2000 ponderea dorită de cel puţin un sfert din producţia industrială mondială. Extrapolînd datele privitoare la structura economică internă a ţărilor în curs de dezvoltare şi la ponderea lor în diviziunea mondială a muncii din anul 1970 în proiecţii determinate de obiectivul de la Lima din 1975 şi de prevederile Deceniului al II-lea O.N.U. pentru dezvoltare, în studiul consacrat acestei probleme se prezintă un scenariu potrivit căruia condiţia economică a grupului respectiv de ţări este previzibil a se îmbunătăţi considerabil atît pe plan intern, cît şi în configuraţia internaţională.

Experienţa României socialiste — ca şi a altor ţări — care într-o perioadă scurtă de timp a parcurs o întreagă epocă istorică, învederează necesitatea asigurării unor ritmuri înalte de creştere economică în ţările rămase în urmă ca o cerinţă primordială pentru lichidarea subdezvoltării. Pornind de la această realitate, de la principiile acceptate pe arena internaţională cu privire la eliminarea decalajelor, în volum se realizează o analiză critică a modelelor cunoscute pînă în prezent. Prin calcule originale, pe baza unui scenariu propriu, şi estimîndu-se suplimentarea creşterii produsului naţional brut în ţările în curs de dezvoltare cu 1% faţă de cea prevăzută de Deceniul al doilea O.N.U. pentru dezvoltare, se argumentează posibilitatea dispariţiei înainte de sfîrşitul acestui secol a categoriei de ţări cu PNB pe locuitor sub 200 de dolari, iar pînă în anul 2025 a categoriei de ţări cu PNB pe locuitor mai mic de 1 500 de dolari.

Unul din elementele de referinţă ale cărţii constă în dezvăluirea căilor prin care state industrializate îşi însuşesc fără echivalent o parte considerabilă din avuţia naţională a ţărilor în curs de dezvoltare, subminîndu-le eforturile de lichidare a rămînerii lor în urmă sub raport economic şi contribuind la perpetuarea actualelor decalaje economice dintre ţările bogate şi cele sărace ; aceste căi constau, între altele, în însuşirea unor beneficii exagerate de către companiile transnaţionale, constituirea unei dobînzi ridicate la credite şi mai cu seamă, în degradarea continuă a raporturilor de schimb. În lucrare, se formulează sugestii cu privire la lichidarea actualelor stări de lucruri inechitabile şi făurirea noii ordini în concordanţă cu cerinţele obiective ale dezvoltării, cu iniţiativele cutezătoare şi propunerile cuprinzătoare avansate de preşedintele Nicolae Ceauşescu O.N.U. şi altor foruri internaţionale.

Lucrarea oferă cititorului o tratare izbutită a unei probleme deosebit de importante şi actuale, cea cu privire la rolul însemnat al statului naţional în procesul dezvoltării contemporane. Generalizînd experienţa unui număr ridicat de ţări subdezvoltate şi în curs de dezvoltare, studiul dedicat acestei probleme reliefează cu claritate şi nuanţat legătura strînsă dintre stat, strategia naţională a dezvoltării şi mobilizarea eforturilor proprii ale popoarelor din ţările respective pentru ajungerea din urmă a statelor avansate.

Una dintre problemele amplu tratată în volum o constituie cea a necesităţii îmbinării juste a eforturilor proprii din fiecare ţară rămasă în urmă cu colaborarea internaţională pentru eliminarea subdezvoltării, în condiţiile făuririi noii ordini economice mondiale. Se examinează căile de înfăptuire a unui cadru internaţional favorabil dezvoltării mai accentuate a ţărilor rămase în urmă şi de sprijinire a înaintării lor pe calea progresului economic şi social de către statele avansate şi instituţiile specializate ale O.N.U. În volum se insistă argumentat şi convingător asupra necesităţii lărgirii şi diversificării schimburilor comerciale şi a cooperării economice în forme specifice, în primul rînd între ţările în curs de dezvoltare. Pledînd în favoarea extinderii relaţiilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare cu statele socialiste, în carte se prezintă pe larg politica promovată de România socialistă îndeosebi în ultimul deceniu şi jumătate şi rezultatele remarcabile obţinute în sprijinirea multilaterală a ţărilor rămase în urmă.

Cîteva studii din volum sînt dedicate unor aspecte financiare de mare importaţă pentru ţările în curs de dezvoltare — echilibrarea balanţelor de plăţi, asistenţa financiară externă respectiv sprijinul financiar acordat prin instituţii şi organisme ale O.N.U. Analiza întreprinsă în lucrare ce priveşte balanţele de plăţi ale ţărilor în curs de dezvoltare, pune în evidenţă deficitele cronice ale balanţelor comerciale, fapt ce se reflectă finalmente în deficitele generale ale plăţilor curente. Căile şi strategiile preconizate pentru îmbunătăţirea radicală a acestei situaţii privesc atît schimbarea actualului mecanism al comerţului şi formării preţurilor, cît şi tratarea diferenţiată a ţărilor în cauză ; în carte se subliniază necesitatea însăşi a anulării necondiţionate a datoriei externe a statelor subdezvoltate cu cea mai grea situaţie.

Semnalînd insuficienţa cantitativă a asistenţei financiare acordată de statele avansate ţărilor rămase în urmă, reducerea continuă în ultima vreme şi caracterul său arbitrar, discriminatoriu, în lucrare se relevă preocuparea ţărilor beneficiare de a multiplica eforturile pentru asigurarea permanentă a asistenţei respective, concomitent cu stabilirea de către donatori a unor măsuri de atenuare a datoriei externe a ţărilor lumii a treia. Problema centrală în acest domeniu este considerată, pe bună dreptate, intensificarea cooperării internaţionale pentru mobilizarea tuturor resurselor de finanţare şi sporire a eficienţei utilizării lor de către ţările în curs de dezvoltare în conformitate cu nevoi şi priorităţi stabilite în mod suveran.

Tratarea unitară a unei teme atît de vaste şi complexe cum este cea a lucrării de faţă, este asigurată de faptul că ea are în permanenţă ca puncte de referinţă documentele partidului şi statului nostru, în primul rînd opera şi concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu. La reuşita acestei lucrări de un real şi larg interes au contribuit viziunea şi competenţa autorilor ei, precum şi capacitatea cordonatoarei de a selecta cu exigenţă şi corect aspectele esenţiale ale temei.

conf. dr. Ion AVRAM

*) „Căi şi strategii de lichidare a subdezvoltării" sub egida Institutului de Economie Socialistă din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice, coordonator dr. Sorica Sava, autori : dr. Sorica Sava, Ştefan Mihai, Eufrosina Ionescu, Marcel Duhăneanu, Marina Rudăreanu, Sanda Arsene, Ioan Resteman, Mariana Stancu. Ed. politică, Bucureşti 1979.

2 PROPRIETATEA SOCIALISTĂ ASUPRA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE

Cu acest număr reluăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROPRIETATEA **reprezintă relația social-economică, istorește determinată, care ia naștere în legătură cu apropriera*) de către oameni a mijloacelor de producție și a rezultatelor procesului de producție.** Ea exprimă :

a) o relație între oameni cu privire la apropriera mijloacelor de producție și a rezultatelor de producție și nu o relație dintre oameni și bunuri ;

b) relația de proprietate arată în ce mîini se află, în special, mijloacele de producție, cine beneficiază de mișcarea acestora, de rezultatele procesului de producție ;

c) este o relație obiectivă deoarece procesul de reproducție nu poate avea loc în afara relațiilor dintre oameni, independent de apropriera într-o formă sau alta, în primul rînd a mijloacelor de producție ;

d) are caracter istoric. Deși este o categorie economică generală, ea se constituie diferit de la o orînduire la alta și suferă unele modificări chiar în cadrul aceleiași orînduiri. În istoria omenirii s-au cunoscut două tipuri și mai multe forme de proprietate.

e) este o relație esențială, care generează și se manifestă în toate celelalte relații social-economice.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și formele ei

PROPRIETATEA **socialistă reprezintă relația ce se stabilește între membrii societății în legătură cu apropriera în comun a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției, de către întreaga societate sau de grupurile de cooperatori.** Formarea proprietății socialiste este o **necesitate obiectivă.** Ea apare ca negare a proprietății private, devenită frînă a progresului economico-social. **Posibilitatea** nașterii ei se realizează în condițiile revoluției socialiste, după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare și cu celelalte categorii de oameni ai muncii.

În dependență de gradul diferit de concentrare, de socializare a producției, de formele concrete ale proprietății private care urmau să fie înlocuite, au fost folosite două căi de apariție a proprietății socialiste și ca urmare au luat naștere două forme ale acesteia, proprietatea întregului popor (de stat) și proprietatea de grup (cooperatistă).

Proprietatea socialistă de stat reprezintă relația socialistă de apropriere în comun de către întreaga societate a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției. Ea ia naștere în urma actului revoluționar de naționalizare socialistă, în urma exproprierii claselor exploatatoare de mijloacele de producție, care trec în mîinile întregului popor. Proprietatea de stat realizează socializarea la nivelul întregului popor, ceea ce crează drepturi și îndatoriri fundamentale egale pentru toți membrii societății. Pe acest fond se crează necesitatea și posibilitatea repartiției după principii socialiste a produsului social și a venitului național, a schimburilor socialiste de activități, a unui consum după criterii noi, echitabile, a conducerii planificate a economiei naționale, a dreptului și obligației pentru toți membrii societății de a participa la activitatea de conducere. Proprietatea socialistă de stat constituie esența întregului complex economico-social, a suveranității și independenței naționale, a autonomiei în relațiile externe ; ea este unică și indivizibilă ; calitatea de proprietar se exercită în ansamblu, de către întregul popor, asupra întregii mase de bunuri-obiect al proprietății de stat. Cuprinde bogățiile de orice natură ale subsolului, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile, uzinele, minele, băncile, întreprinderile agricole de stat cele pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicații, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat, obiecte de artă, brevete, licențe etc. Obiectul proprietății de stat este organizat în unități economice și instituții care-l gestionează relativ autonom. În țara noastră **proprietatea de stat are rol conducător în ansamblul economiei,** rol rezultat în primul rînd din gradul înalt de socializare.

Proprietatea socialistă cooperatistă, reprezintă relația de apropriere în comun și după principii socialiste de către colectivul de cooperatori a mijloacelor de producție și îndeosebi a pămîntului, precum și a rezultatelor procesului de reproducție. Ia naștere prin procesul de cooperativizare socialistă a mijloacelor de producție deținute de micii producătorii — țărani și meșteșugari. Obiectul proprietății cooperativelor agricole de producție este constituit din pămînt, unelte, mașini, animale de muncă și de producție, construcții, plantații, mijloace de transport, irigații, lotul atribuit în folosință, ca și producția obținută și valorile de întrebuințare acumulate de-a lungul existenței cooperativei respective.

Proprietatea cooperatistă se caracterizează prin socializarea mijloacelor de producție și a rezultatelor procesului de reproducție la nivelul grupului respectiv de cooperatori. Relația de proprietate în cazul cooperatorilor este mai complexă, deoarece aceștia pe lîngă faptul că sînt proprietarii valorilor de întrebuințare ale cooperativei sînt și proprietari socialiști uniți la nivelul întregii societăți. În acest context cooperatorii au drepturi și obligații care decurg atît din calitatea de coproprietari în ansamblul proprietății de stat, cît și din cea cooperatistă. Proprietatea cooperatistă predomină în agricultură.

Între cele două forme de proprietate există totodată, deosebiri rezultate din gradul deosebit de socializare ; prin ramurile în care predomină, prin ponderea pe care o deține în ansamblul avuției naționale, a produsului social, a venitului național, prin sferă, prin particularitățile concrete ale relațiilor pe care le generează, prin modalitățile specifice de manifestare a legilor, categoriilor, proceselor și fenomenelor economice. Astfel unirea forței de muncă cu mijloacele de producție, repartiția, schimbul de activități, conducerea, organizarea muncii și a producției, planificarea etc., deși sînt de aceeași natură, capătă manifestări diferite în sectorul de stat și cooperatist.

Între cele două forme de proprietate există o strînsă întrepătrundere în toate sferele reproducției sociale. Modalitățile specifice întrepătrunderii diferă de la o etapă la alta. În perioada făuririi societății socialiste unitare, au predominat relațiile din sfera schimbului de activități. În perioada actuală au căpătat un rol tot mai mare relațiile din sfera producției. Pe lîngă rolul tot mai eficient al întreprinderilor de mecanizare a agriculturii asupra producției obținute, în cooperativele agricole de producție au luat naștere forme noi de întrepătrundere directă a celor două forme de proprietate în sfera producției, prin organizarea Consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. În cadrul Consiliilor nu are loc o contopire a celor două forme de proprietate, unitățile participante rămînînd autonome. Ele constituie însă o formă superioară de conlucrare, contribuind la folosirea mai eficientă a fondului funciar, la creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, la întărirea fiecărei unități componente.

În socialism se păstrează și se dezvoltă **proprietatea personală** care reprezintă relații ce se stabilesc între oameni în legătură cu apropriera valorilor de întrebuințare de consum indi-

* Apropriere, noțiune complexă care semnifică posibilitatea stăpînirii, însușirii, folosirii și dispoziției de către oameni a anumitor valori de întrebuințare.

vidual. Are drept sursă veniturile și economiile din munca lipsită de exploatare, materializate în bani, locuințe, bunuri de uz gospodăresc și confort familial. Îndeosebi la sate, cuprinde și unele mijloace de producție (unelte, unele mașini, animale de muncă și de reproducție), numai pentru uzul și folosința familială.

Proprietatea socialistă și proprietatea personală, interesele sociale și cele individuale se condiționează reciproc, se constituie într-o unitate indisolubilă. Această interacțiune nu este lipsită de contradicții. Rezolvarea lor este un proces complex, dependent de dezvoltarea forțelor de producție, de perfecționarea relațiilor de producție, de înțelegerea dependenței organice a dezvoltării proprietății individuale numai pe baza apărării, a întăririi și dezvoltării proprietății obștești.

În țara noastră se menține și **mica proprietate.** Ea este o formă a proprietății privat individuale a micilor producători, meseriași și țărani necooperativizați, asupra unor mijloace de producție. Mica proprietate, mai răspîndită în agricultura zonelor de deal și de munte, cuprinde : pămînt, vite de muncă și de producție, inventar agricol, producția creată etc. Congresul Consiliilor de conducere a unităților agricole socialiste a întregii țărănimi, din aprilie 1977, a subliniat necesitatea producerii uneltelor și a mașinilor de muncă pentru zonele respective, care să fie vîndute sau închiriate micilor producători. Micii producători necooperativizați, sînt totodată, ajutați și îndrumați să se constituie în asociații și cooperative ale pomicultorilor, ale crescătorilor de animale etc.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție este superioară tuturor formelor de proprietate anterior existente deoarece :

a) cunoaște cel mai înalt grad de socializare, adică unește producătorii la scara întregii economii naționale sau la nivelul grupului de cooperatori ;

b) oamenii au o poziție egală față de mijloacele de producție și își însușesc după principii egale rezultatele procesului de producție ;

c) generează relații de colaborare și ajutor reciproc, legi, categorii, procese și fenomene superioare celor ce decurg din dominația proprietății private ;

d) în contextul proprietății socialiste, proprietarii sînt și producători, beneficiari și conducători ai activității social-economice ; este exclusă exploatarea omului de către om, posibilitatea de a trăi fără muncă, pe seama altor oameni ;

e) proprietatea socialistă crează necesitatea și posibilitatea unui real democratism social-economic, stă la baza umanismului socialist.

Calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători, beneficiari și conducători ai proceselor social-economice

PENTRU A AVEA LOC procesul de producție sînt necesare mijloace de producție și forță de muncă. În capitalism proprietarii sînt separați de producători. Unirea forței de muncă cu mijloacele de producție se face sub comanda, controlul și în favoarea proprietarilor. În țara noastră azi, întregul popor în cadrul proprietății de stat, colectivul de cooperatori în sistemul cooperatist, întrunește atît calitatea de proprietar, producător, beneficiar cît și pe aceea de conducător și organizator. Unirea mijloacelor de producție cu forța de muncă se face în condițiile relațiilor de colaborare și ajutor reciproc, sub conducerea și controlul proprietarilor, care sînt în același timp producători și beneficiari. Calitatea membrilor societății socialiste de proprietari, producători, beneficiari și conducători, reprezintă nu numai unitatea unor funcții economice, ci și sinteza unor drepturi și răspunderi, principial egale pentru toți. Dreptul și îndatorirea de a munci sînt cele mai importante ; ele decurg nemijlocit din esența proprietății socialiste. Ca proprietari, membrii societății sînt interesați în perfecționarea relației de proprietate, dar aceasta nu se poate realiza decît prin exercitarea celeilalte calități, printr-o muncă de înaltă eficiență. Întregul popor este interesat și răspunzător de felul cum este gospodărită avuția națională, de folosirea eficientă a fondurilor materiale, financiare și a forței de muncă. Participarea tuturor membrilor societății la conducerea proceselor social-economice, este un atribut esențial ce decurge din relația de proprietate și prin buna lui exercitare contribuie la perfecționarea ei. **„Dezvoltarea continuă a democrației socialiste** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XII-lea — **întărirea autoconducerii muncitorești și autogestinuii economice vor deschide un cîmp larg de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacității creatoare a întregului popor, de afirmare plenară a personalității umane, a afirmării principiilor comuniste în toate domeniile"** [1]).

Dezvoltarea proprietății socialiste în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎN PROCESUL evoluției societății socialiste, are loc o dezvoltare accelerată a forțelor de producție. Aceasta impune perfecționarea relațiilor de producție, îndeosebi a relației de proprietate. Dezvoltarea proprietății socialiste constituie o problemă primordială a progresului necontenit al societății.

Direcțiile principale de dezvoltare a relației de proprietate în țara noastră în perioada actuală sînt :

a) **dezvoltarea obiectului relației de proprietate** prin continuarea pe o treaptă superioară a industrializării, prin înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole, prin dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale. În anii socialismului s-au obținut însemnate succese în creșterea, modernizarea, îmbunătățirea calitativă și de structură a obiectului proprietății socialiste. Astfel, față de 1950, în 1978 produsul social a crescut de 13 ori ajungînd la 1 132,5 miliarde de lei. Fondurile fixe dețin o pondere tot mai însemnată în cadrul avuției naționale, reprezentînd la sfîrșitul aceluiași an (valoare completă de inventar), 1 581,1 miliarde lei lei. Numai în actualul cincinal s-au investit sume aproape echivalente cu cele din ultimele trei cincinale ;

b) dezvoltarea tot mai accelerată a forțelor de producție, adîncirea diviziunii sociale a muncii determină accentuarea caracterului social al muncii și al producției, contribuie la **intensificarea legăturilor între cele două forme de proprietate ;** se dezvoltă procesele de concentrare specializare și cooperare ;

c) **se intensifică procesul de formare a omului nou,** capabil să valorifice tot mai bine egalitatea generată de proprietatea socialistă. Oamenii înțeleg și acționează conștient în calitatea lor de proprietari, de producători, de beneficiari și conducători ai activității social-economice.

Perfecționarea relației de proprietate generează îmbunătățirea întregului sistem al relațiilor de producție. Se îmbunătățesc raporturile cantitative și calitative de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție, pe măsura sporirii răspunderii oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor și gospodărirea judicioasă a fondurilor. Se perfecționează în continuare relațiile de repartiție prin îmbunătățirea raportului dintre veniturile directe, repartizate după muncă și cele din fondul de consum social. Se vor afirma tot mai puternic principiile eticii și echității socialiste în procesul retribuirii oamenilor după cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii. În cadrul schimbului de activități se dezvoltă relațiile dintre unitățile economice din cadrul aceleiași forme de proprietate, precum și dintre cele două forme, prin punerea la baza circulației mărfurilor a contractelor economice.

Se perfecționează relațiile politico-economice de conducere, organizare, control, prin adîncirea democratismului social-economic, prin îmbunătățirea mecanismului economico-financiar. **„Am realizat — se poate spune — un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în toate domeniile de activitate"** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste [2]).

Se produc, de asemenea, mutații în structura socială a țării. Crește rolul clasei muncitoare în întreaga viață socială, are loc o mai mare apropiere între clasele sociale, se întărește coeziunea între ele, se accentuează omogenizarea socială, unitatea întregului popor. Se apropie treptat condițiile de muncă și de viață ale țărănimii de cele ale clasei muncitoare, munca din agricultură devine tot mai mult o variantă a activității industriale. Ponderea țărănimii în ansamblul populației, va scădea la 12—15 la sută în 1990, ceea ce va conferi economiei naționale, în contextul și al altor schimbări, aspectul unei structuri economice moderne.

conf. dr. Maria CURTEANU

ÎNTREBĂRI :

1) Ce se înțelege prin relația de proprietate ?

2) Care sînt formele proprietății socialiste și care sînt asemănările, deosebirile și interdependențele dintre ele ?

3) De ce relația de proprietate constituie esența celorlalte relații de producție ?

4) În ce constă superioritatea relației de proprietate socialistă față de celelalte forme de proprietate care au existat pînă la ea ?

5) Care sînt principalele direcții de perfecționare a relației de proprietate socialistă în perioada actuală în țara noastră ?

[1]) **Nicolae Ceaușescu** „Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R.. Ed. Politică, București, 1979, p. 55.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** „Cuvîntare la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste" în „Scînteia" nr. 11 634 din 18 ianuarie 1980.

În preajma noii reuniuni a comitetului de pregătire a viitoarei strategii internaţionale a dezvoltării

Pentru un deceniu de acţiune şi progres în instaurarea noii ordini economice internaţionale

CÎND, în urmă cu două decenii, Naţiunile Unite adoptau prima strategie internaţională a dezvoltării, ineditul experienţei a marcat începutul unei etape calitativ noi în colaborarea interstatală pe plan economic şi social. Configuraţia politică a lumii, radical schimbată în perioada postbelică adăugase şi problematicii dezvoltării dimensiunii cu totul deosebite, mai ales odată cu apariţia noilor state independente. Totodată, avîntul economiei în partea dezvoltată a planetei a alimentat un oarecare dinamism în abordarea decalajelor economice şi tehnologice recunoscute, ca şi disponibilitatea de a contribui la reducerea lor, la favorizarea progresului economic şi social al tuturor popoarelor — aşa cum se stipulează în preambulul Cartei O.N.U.

Este un fapt însă că reuşita strategiilor elaborate pentru cele două decenii O.N.U. ale dezvoltării a fost cu mult sub nivelul aşteptărilor, a obiectivelor convenite cu acordul tuturor statelor membre. Motivelor ştiute li se adaugă, mai evident în cazul strategiei pentru deceniul 1971—1980, premisele prea optimiste, ca şi o serie de limite conceptuale cu care s-a pornit în redactarea textelor ; aceste limite au fost recunoscute ca atare în cercurile politice şi ştiinţifice, în special în urma impactului crizei de la mijlocul anilor '70. Nu s-a verificat astfel teza transmiterii automate a creşterii economice din ţările dezvoltate spre cele de la periferia lumii, după cum nu s-au luat în considerare, printre altele, nici amploarea şi efectele operaţiunilor societăţilor transnaţionale.

În diverse cercuri, eşecul actualei strategii este pus cu precădere pe seama crizei economice izbucnite în urmă cu şase ani ; o asemenea explicaţie eludează însă — după părerea noastră — cauzele reale, care ţin de faptul că făuritorii actualului sistem internaţional continuă să se cramponeze de privilegiile decurgînd din funcţionarea sa. Aşa cum se subliniază, pe bună dreptate, în Programul de la Arusha — adoptat cu un an în urmă de reuniunea ministerială a Grupului celor 77 — criza economiei mondiale se datorează schimbărilor foarte profunde de structură petrecute în lume, care afectează dezvoltarea forţelor de producţie, ca şi relaţiile internaţionale. Exacerbarea contradicţiilor economice, a fenomenelor destabilizatoare din producţia, comerţul şi finanţele mondiale dovedesc incapacitatea actualului sistem de a da rezolvări durabile marilor probleme acute, mai ales celor pe care le implică procesul dezvoltării. Izvorul acestei inaptitudini rezidă de fapt în inechitatea sistemului, determinantul inegalităţilor crescînde pe care le-a indus în lume de-a lungul dezvoltării sale istorice.

ÎN ACEST CONTEXT conceptul noii ordini economice adus în dezbaterea internaţională de către ţările în curs de dezvoltare şi consacrat în documentele sesiunilor speciale de pînă acum ale Adunării generale a O.N.U. dedicate problemelor economice, reflectă corespunzător direcţiile şi dimensiunea procesului de restructurare a economiei mondiale şi a raporturilor stabilite pe acest plan. După ani de îndelungate convorbiri şi negocieri internaţionale, în special în sistemul Naţiunilor Unite, fondul problemelor puse în discuţie a rămas acelaşi : asistăm la o adîncire a decalajelor economice şi tehnologice, la prelungirea recesiunii şi accelerarea proceselor inflaţioniste, la încercări de ieşire din criză prin intermediul măsurilor unilaterale sau adoptate în cadru restrîns. În acest răstimp omenirea resimte cu tot mai multă acuitate necesitatea reglementării viabile şi echitabile a unor probleme globale cum ar fi cea a materiilor prime, a resurselor energetice şi a structurării unei noi diviziuni internaţionale a muncii axată pe interdependenţe dinamice. Perspectivele puţin încurajatoare ale conjuncturii economice internaţionale pe termen scurt nu trebuie, de aceea, să devină obstacol în calea dialogului ci, dimpotrivă, să accelereze convenirea de măsuri eficace în scopul asigurării unei dezvoltări economice susţinute pe plan mondial şi restructurării relaţiilor interstatale în acest domeniu.

În sensul aceleiaşi atitudini se înscrie şi concluzia degajată din studiul „Viitorul economiei mondiale", întocmit de un grup de savanţi sub îndrumarea lui Wassily Leontief, şi anume că „principalele stavile în calea unei creşteri economice susţinute şi a unei dezvoltări accelerate sînt nu atît de natură fizică, cît de natură politică, socială şi instituţională. În secolul XX nu există nici un fel de limite fizice insurmontabile în calea dezvoltării accelerate a regiunilor în curs de dezvoltare" (versiunea română, Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, 1977, pag. 43). Tocmai de aceea, stăpînirea crizei, interpretarea şi acţiunea asupra unei realităţi în efervescenţă nu trebuie redusă la abordări exclusiviste pentru prezervarea unor prerogative proprii ci presupune eforturi energice şi conjugate, cu participarea tuturor statelor sau grupelor de state.

Pentru prima oară în istorie, ţările în curs de dezvoltare participă şi acţionează pentru a fi recunoscute ca parteneri egali la definirea unor structuri noi în economia lumii, care să ţină seama de interesele legitime şi de potenţialul lor imens, încă nevalorificat. În cazul ţărilor industrializate, acceptarea ideii netăiniciei actualului sistem şi inaptitudinii sale de a împlini propriile obiective de progres trebuie să se materializeze în forme concrete de angajare politică şi materială pentru modificări de structură în economia şi relaţiile internaţionale. Parte indisolubilă a procesului mondial de transformări sociale progresiste, înfăptuirea noii ordini economice reprezintă o cale de activizare a factorilor propulsori ai progresului, de subminare a bazelor exploatării şi dominaţiei, în condiţiile existenţei statelor cu sisteme social-politice diferite, de aşezare fermă la baza relaţiilor internaţionale a principiilor deplinei egalităţi în drepturi, respec-

tului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Chiar dacă țările în curs de dezvoltare și statele socialiste nu sînt răspunzătoare în fața istoriei pentru actuala situație, aceasta nu exclude obligația lor de a participa la acțiuni directe pentru înlăturarea inegalităților afectînd interesele lor vitale actuale și de perspectivă.

Conlucrarea generală pentru adaptarea factorilor, mecanismelor și instituțiilor producției la realitățile lumii de astăzi constituie totodată o premisă esențială a înțelegerii internaționale și păcii, a promovării neabătute a procesului de destindere pe toate meridianele globului. Un asemenea obiectiv este în deplin consens cu aspirațiile firești ale fiecărui popor, mai ales ale celor care au ajuns de curînd la o viață independentă, pentru prefacerea structurilor proprii și asigurarea unui cadru extern propice propășirii lor pe calea progresului și civilizației. Aceste coordonate stau la baza concepției României, după care clădirea unor raporturi internaționale noi impune înscrierea tuturor acțiunilor pe traiectorii ce încorporează năzuințele legitime ale popoarelor, cerințele propășirii civilizației umane.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la cel de-al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, țara noastră acordă **„o atenție deosebită problemelor legate de lichidarea subdezvoltării — rezultat al vechii politici de dominație și asuprire imperialistă și colonialistă. Este evident pentru oricine că nu se poate vorbi de stabilitate economică și politică, de pace și progres dacă această problemă nu-și va găsi soluționarea corespunzătoare, care să ducă la un progres mai rapid al tuturor statelor slab dezvoltate. În condițiile interdependențelor tot mai strînse ce caracterizează evoluția contemporană, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazate pe egalitate și avantaj reciproc, care să ducă la progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, corespund intereselor tuturor popoarelor, dar corespund totodată, și dezvoltării generale a economiei, inclusiv a țărilor dezvoltate, cauzei promovării politicii de destindere și colaborare în întreaga lume“.**

Sîntem conștienți că o nouă abordare strategică, cu parametri și categorii originale, a problemelor creșterii universale și echilibrate, în condițiile interdependențelor economice și politice existente, constituie în sine o sarcină dificilă. Este o încercare fără precedent în istoria omenirii de a realiza conștient — cu eforturile comune ale tuturor statelor, pe baza avantajului reciproc și a angajării unor răspunderi determinate — prefaceri profunde, prin intermediul unor politici coerente, în diferite domenii de activitate economică, înlocuindu-se astfel acțiunea oarbă exclusivă a legilor pieței.

UN PAS spre atingerea obiectivelor finale ale dezvoltării îl constituie fără îndoială noua strategie internațională pentru deceniul al nouălea, în curs de elaborare la Națiunile Unite. Consensul realizat la sesiunea a 33-a a Adunării generale asupra cadrului acestui document, ca și asupra modalităților de elaborare a sa, a reliefat puncte de vedere comune în unele probleme de fond și aspecte instituționale, fiind o bază solidă pentru abordarea pregătirii adecvate. Acordul degajat ca noua strategie să fie consacrată promovării progresului mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare, să fie formulată în contextul noii ordini economice internaționale și îndreptată spre înfăptuirea obiectivelor astfel formulate desemnează caracterul programatic al acțiunilor ce se vor conveni la nivel național și internațional. În acest context viitoarea strategie va trebui să conducă la transformări substanțiale în structura producției mondiale, în special prin accelerarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare, creșterea și diversificarea producției agro-alimentare în lume, îmbunătățirea cadrului juridic și a termenilor comerțului internațional, sporirea considerabilă a fluxului de resurse financiare, cunoștințe științifice și tehnologii în folosul dezvoltării.

Elementele acestui program în perspectiva noului deceniu trebuie să reliefeze, în concepția României și a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rolul primordial al inițiativelor și acțiunii statelor. Dezvoltarea fiind un proces complex și dinamic cu aspecte specifice naționale, obiectivele strategiei proprii se cer stabilite de sine stătător, în baza unei abordări multidimensionale, în cadrul căreia rolul hotărîtor să revină producției și serviciilor materiale. Ținînd seama de factorii propulsori ca și de contradicțiile inerente producției de mărfuri, politicile naționale de dezvoltare au menirea să evite aspectele aparent divergente pe care le implică tratarea problemelor creșterii economice și respectiv ale echității și participării sociale. Întrunirea celor două criterii este condiționată de dezvoltarea susținută și autonomă pe plan național, după cum creează totodată temelii solide înfăptuirii de continue modificări calitative și structurale în producție și în calitatea vieții. Este tot mai larg acceptat că orice încercare de a impune din afară strategii orientate exclusiv spre împlinirea anumitor obiective sociale limitate, cum ar fi de exemplu eliminarea foametei și malnutriției ar putea conduce de fapt la blocarea progresului, fie și numai pentru că eliminarea unor rînduieli vetuste din viața națiunilor este pusă drept condiție a acțiunilor internaționale în folosul dezvoltării. Aceasta deoarece, așa cum comandamentele noii ordini economice internaționale exclud înăbușirea din afară a aspirațiilor de progres ale popoarelor, tot ele nu admit impunerea pe aceeași cale a modalităților de promovare a acestuia.

Dimpotrivă, noua strategie este chemată să asigure un cadru adecvat coordonării acțiunilor internaționale pentru sprijinirea politicilor naționale, minimizarea constrîngerilor și influențelor negative din exterior, precum și tratarea globală a problemelor acute care afectează statele și economia mondială în ansamblul său. Setul de obiective și politici asupra căruia urmează să se convină este inseparabil legat de identificarea măsurilor pentru aplicarea lor în toate sectoarele activității economice, în comerțul și finanțele internaționale. Pe lîngă semnificația economică și politică a întăririi cooperării și întrajutorării țărilor în curs de dezvoltare, un rol important revine în acest context sprijinirii eforturilor lor de către țările dezvoltate. La răspunderea morală și materială a acestora, decurgînd din beneficiile pentru propria prosperitate pe care le-au realizat, de-a lungul unei întregi epoci istorice, ca urmare a exploatării altor popoare, se adaugă în prezent responsabilitățile țărilor dezvoltate în angajarea marilor lor capacități economice și financiare pe făgașul definirii unor structuri echitabile în producție și comerț, al sprijinirii progresului țărilor rămase în urmă.

ESTE EVIDENT că viabilitatea și succesul viitoarei strategii internaționale a dezvoltării va depinde direct de voința politică a statelor de a acționa pentru înfăptuirea obiectivelor acesteia, obiective ce trebuie convenite cu concursul tuturor statelor și prin luarea în considerare a intereselor lor. Un act esențial de manifestare a acestei voințe îl va reprezenta însuși procesul elaborării strategiei și adoptarea ei cu prilejul sesiunii speciale a Adunării generale a O.N.U. din luna august a acestui an, consacrată noii ordini economice internaționale. Este de aceea de așteptat ca lucrările comitetului însărcinat cu redactarea documentului, care se reiau în zilele următoare la New York, să înregistreze progrese mult mai semnificative decît la precedentele sale reuniuni.

Ansamblul închegat de măsuri care va rezulta din aceste negocieri eminamente politice va reprezenta, de fapt, baza viitoarelor acțiuni concrete de întreprins la diferite nivele pentru promovarea creșterii susținute a economiei lumii, în condițiile eliminării distorsiunilor derivînd din mecanismele perimate ale actualului sistem internațional. Ca și în cazul acțiunilor similare anterioare, România participă activ la procesul definirii noii strategii, aportul său susținut avînd la bază rezultatele propriei experiențe în lichidarea înapoierii economice, precum și o concepție originală asupra căilor de remodelare a raporturilor internaționale actuale.

Marian CHIRILĂ

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Alimentația — problemă a viitorului

DISPONIBILITĂȚILE mondiale de produse agricole vor acoperi cererea în deceniul 9 dar nu și în ultimul deceniu al acestui secol, apreciază analiști în probleme de agricultură ai OCDE. Studiile efectuate ajung la concluzia că perspectivele următorilor 10-15 ani nu sînt deloc îmbucurătoare deoarece sporurile de productivitate au început deja să se înscrie pe o linie descendentă. Explicația ar consta în aceea că tehnologia folosită în prezent în agricultură — și care a permis rezultate bune pînă acum — nu mai corespunde cerințelor cantitative ale perioadei viitoare analizate. Ceea ce ce impune este, așadar — subliniază specialiștii OCDE — introducerea de noi tehnologii capabile să asigure sporuri de producție superioare în următorii 10-15 ani.

Este totodată necesar ca guvernele occidentale să adopte o nouă concepție referitoare la agricultură, care să fie privită ca parte a unui sistem larg înglobînd produsele chimice ,îngrășămintele, semințele, utilajele, prelucrarea și distribuirea produselor rezultate.

O altă sarcină ce nu mai poate fi neglijată este sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în următoarele direcții : lărgirea accesului produselor lor agricole pe piețele țărilor dezvoltate ; creșterea producției agricole în unele țări sărace care nu-și acoperă în prezent cererea internă de produse alimentare ; facilitarea importurilor de produse agricole ale țărilor „lumii a treia" care exportă produse manufacturate pentru a putea obține în schimb mărfuri agricole.

Perspectivele pieței gazelor naturale

DUPĂ CUM s-a arătat la conferința internațională de la Houston — S.U.A. (noiembrie 1979) consacrată problemelor comerțului cu gaze naturale, inclusiv cele ale evoluției pieței gazelor lichefiate, în anul 1978 volumul comerțului respectiv (pe plan internațional) a reprezentat 158 6 miliarde mc, gazele lichefiate reprezentînd circa 15% din total. Cifră relativ scăzută, dacă se compară cu volumul mondial al extracției de gaze în 1979 — 1,78 mii miliarde mc, sau cu cel al rezervelor sigure — 63,7 mii miliarde mc. Ponderea gazelor naturale în balanța energetică mondială a sporit de la 10% în 1950 la 20% anul trecut, apreciindu-se că — dacă această ponderare se va menține și în viitor — consumul mondial de gaze naturale va ajunge în 1990 la aproape 2,3 mii miliarde mc.

În ceea ce privește perspectiva extinderii comerțului cu gaze lichefiate, aceasta depinde de o serie de factori cum sînt nivelul prețurilor de vînzare a gazelor respective înfăptuirea proiectelor de construcție a unor uzine de lichefiere în țările exportatoare sau potențial exportatoare ș.a. Se estimează că, în condiții favorabile, volumul exporturilor de gaze lichefiate ar putea să se dubleze pînă în 1985 și să se tripleze pînă în 1990.

Sprijin financiar „lumii a treia"

POTRIVIT unui sondaj al principalelor organizații bancare occidentale, transferul de resurse din țările consumatoare de petrol către producători se va ridica în acest an — datorită ultimelor majorări de prețuri la țiței — la 60-80 mrd. dolari față de 52 mrd. în 1978 și numai 12 mrd. dolari în 1977. În aceste condiții s-ar impune — apreciază studiul citat — o creștere a rolului F.M.I. și al guvernelor în direcția reciclării veniturilor țărilor petroliere pentru a se veni în sprijinul statelor cele mai afectate de criza energetică. Această concluzie este susținută și de aprecierea că băncile comerciale nu vor mai putea face față cererilor de împrumuturi majorate din partea țărilor sărace sau acordarea de împrumuturi se va realiza în condiții de dobîndă mai ridicată și cu perioade de scadență mult mai scurte decît pînă în prezent. Potrivit aceluiași studiu, în perioada 1974 — 1979 împrumuturile s-au dublat, ajungînd la circa 250 mrd. dolari, fără a mai exista perspectiva unor noi creșteri în viitor. Această situație va implica, astfel, posibilități diminuate pentru țările „lumii a treia" de a-și majora exporturile, în special la produse manufacturate. De aceea — se subliniază în concluzia sondajului — F.M.I. trebuie să-și sporească rolul în acordarea de asistență și garanții țărilor sărace, atît pentru reducerea datoriilor cît și pentru dezvoltarea propriilor lor economii.

Orientări în dezvoltarea economică

Ghana: relansare economică

O SARCINĂ dificilă care revine noului guvern al președintelui HILLA LIMANN constă în relansarea economiei țării. Strategia de ansamblu adoptată de noul guvern se orientează către înfăptuirea unui număr de proiecte îndreptate cu prioritate către agricultură, transporturi și telecomunicații, educație și sănătate, construcții de locuințe.

Măsurile ce vor fi luate în agricultură au drept scop creșterea randamentului la principala cultură a țării, cea de cacao, a cărei producție a scăzut de la 500 000 tone în 1968 la 250 000 tone în 1978. Un accent deosebit se pune pe utilizarea cu eficiență maximă a capacităților industriale existente, ca o cale de a degreva bugetul de cheltuielile suplimentare destinate importurilor. Atrage atenția în acest sens faptul că majoritatea uzinelor țării — în afara celor din sectorul energetic — și-au redus capacitatea de producție cu 20%, ca urmare a lipsei pieselor de schimb.

Autoritățile ghaneze își orientează eforturile către industrializarea țării, pornind de la materiile prime existente : lemn, diamante, aur, bauxită și — într-o mai mică măsură — petrol. Astfel, în septembrie 1979 guvernul ghanez a decis inițierea exploatărilor în zona HALF HASSINI, din apropierea cîmpurilor petrolifere ale Coastei de Fildeș. Se speră ca această zonă să devină exploatabilă, alături de zăcămintele de la SALTPOND (la sud-vest de Accra), a căror producție se ridică la 100 000 barili pe zi.

Pentru relansarea economiei se are în vedere crearea de obiective siderurgice, petrochimice, material rulant, construcții de mașini, unități pentru prelucrarea zăcămintelor aurifere, valorificarea potențialului hidroenergetic, amenajări portuare etc.

Relațiile Ghanei cu R.S. România au cunoscut în decursul timpului un curs ascendent. Între cele două țări au fost identificate noi posibilități pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, precum și în vederea adîncirii și diversificării cooperării, în special în domeniile construcțiilor de mașini, economiei forestiere și agriculturii.

Narcis CRAIU

EVOLUȚII MONETARE

MENȚINEREA DIFERENȚEI DE DOBÎNZI între valutele occidentale și nivelul de pe piața internă a S.U.A. a reprezentat și în intervalul 28 ianuarie — 1 februarie a.c. un element care a contribuit la continuarea mișcării ascendente a dolarului pe piețele de schimb valutar.

Lira sterlină a atins un minim al intervalului cu 1,3% sub nivelul anterior (la circa 2,2490 dolari) și a închis ușor sub cursul de referință la circa 2,2735 dolari/1 liră. **Francul elvețian** continuă să se afle într-o situație neobișnuită, aceea de a fi evitat de investitori și tezaurizatori, situație pe care numai randamentul mai scăzut al fructificării în depozite la dobînzi mai mici decît la alte valute nu o poate explica decît parțial. El a continuat să înregistreze un recul constant atît față de dolarul S.U.A. în raport cu care s-a situat la închiderea de 1,6380 franci/1 dolar cu 2% sub nivelul anterior, cît și față de restul valutelor occidentale. **Marca vest-germană** a continuat să cedeze teren dolarului față de care a cotat la închiderea de 1,75 mărci/1 dolar, cu circa 1,2% sub nivelul de referință. Observatorii notează însă reluarea tendinței de repreciere a mărcii comparativ cu francul elvețian. **Francul belgian** a înregistrat o depreciere relativ mai puțin amplă — numai 0,8% sub cursul precedent la un nivel de circa 28,3550 franci/1 dolar. **Francul francez**, s-a înscris în mișcarea de ansamblu, față de dolarul S.U.A., cotînd la închidere la nivelul minim săptămînal de 4,0890 franci, cu circa 0,9% sub cursul de referință. **Lira italiană** a continuat să evolueze ușor sub închiderea de referință, situîndu-se în ultima perioadă a intervalului pe o poziție conducătoare în cadrul sistemului vest-european. Față de dolar, lira a cotat la închidere la circa 809,15 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a fluctuat de o parte și de alta a închiderii de referință pînă la un maxim de 238,65 yeni/1 dolar și în final la un curs de 240,60 yeni care a reprezentat și minimul perioadei.

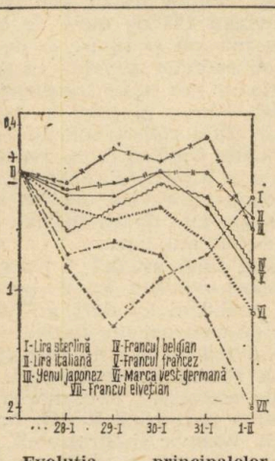

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28.I.—1.II., luîndu-se ca bază cursurile din 25.I. a.c.

Pe piața eurodepozitelor la șase luni dobînzile s-au situat la circa 4,4375% pentru eurodolari, 5,9375% pentru eurofrancii elvețieni și la circa 8,625% pentru euromărcile vest-germane.

Pe **piața aurului** tendința anunțată de stabilizare a prețului la un nivel relativ mai scăzut pare a se confirma, oscilațiile mari și o creștere bruscă nefiind însă excluse nici în viitor. În acest interval, la fixingul de la Londra prețul aurului a înregistrat un minim de 624 dolari pe uncie, urmat de un maxim de 703,50 dolari pe uncie, pentru a se situa în final la 676,50 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Exportul: ritmuri devansatoare

ÎNTRE anii 1958 și 1978 exporturile de bunuri și servicii ale țărilor capitaliste industrializate au crescut într-un ritm mai rapid decît cel înregistrat de produsul lor social brut : în medie cu 7,3% față de circa 5%, evidențiază specialiștii Institutului de cercetări economice din R.F.G. Tendința s-a menținut și în perioada recesiunii economice, fapt care a determinat sporirea continuă a participării țărilor respective la circuitul mondial de bunuri și servicii. în condițiile persistenței decalajului considerabil în ceea ce privește importanța exporturilor pentru economia uneia sau alteia dintre țările capitaliste (vezi graficul).

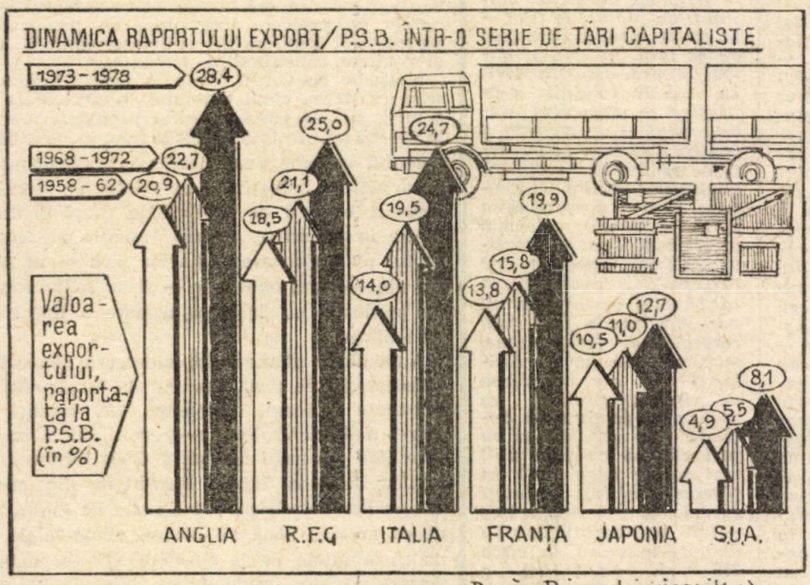

(După «Privredni vjesnik»)

Dirijarea traficului maritim prin sateliți

ÎN IULIE anul trecut a luat ființă Organizația internațională de comunicații maritime prin sateliți „Inmarsat", avînd ca membri 27 de țări, printre care S.U.A. (cu o cotă de participare la finanțarea activității organizației de 23,5%), U.R.S.S. (de 14,2%), Anglia (9,5%) ș.a. Una dintre principalele sarcini ale organizației o constituie crearea unui sistem de sateliți, care să asigure comunicațiile dintre navele aflate în cursă și țărm, în zonele cu un trafic maritim deosebit de intens, precum și transmiterea diferitelor date și informații, inclusiv a celor privind accidentele sau avariile.

Se preconizează ca în cadrul sistemului să fie utilizați trei sateliți de telecomunicații „Intelsat" și alți trei lansați sau care urmează a fi lansați de Agenția europeană pentru problemele cosmice. Sistemul de comunicații va fi accesibil navelor tuturor țărilor, numai că în cazul țărilor nemembre ale „Inmarsat" se vor percepe taxe sporite pentru utilizarea serviciilor sale. Se estimează că, în timp ce în 1979 circa două sute de nave maritime comerciale din țările occidentale dispuneau de instalații de telecomunicații prin intermediul sistemului american de sateliți, pe la mijlocul ultimului deceniu al secolului numărul navelor avînd instalații conectate la sistemul „Inmarsat" va ajunge la cel puțin două mii.

R.D. Germană: dezvoltarea flotei comerciale

ÎN CURSUL ultimelor decenii R.D. Germană și-a creat o flotă maritimă comercială reprezentativă ; la sfîrșitul anului trecut sub pavilionul său navigau 195 de nave de cele mai diferite mărimi și tipuri — de la cargouri cu caracter general, cargouri refrigeratoare sau nave transportoare de material lemnos și pînă la petroliere, nave de tipul roll-on/roll-off etc. Deplasamentul total al flotei maritime comerciale a R.D.G. se ridică la aproape 2 milioane t.d.w., iar tonajul mărfurilor transportate de ea însuma în anul 1978 peste 12 mil. tone.

Această flotă asigură o mare parte din import-exportul R.D.G. pe căi maritime, realizînd totodată un important număr de comenzi din partea clienților străini (circa 75 mii de închirieri pe an). La realizările menționate contribuie, de asemenea, dezvoltarea și modernizarea porturilor R.D.G. (îndeosebi Rostock, Wismar și Stralsund), adaptate pentru condițiile traficului maritim modern, inclusiv cel efectuat cu ajutorul containerelor. În același timp, întreprinderile de specialitate din R.D.G. au executat sau execută lucrări de amenajări portuare într-o serie de țări, ca Bulgaria, Algeria, Maroc, Angola, Finlanda, Polonia, Danemarca. R.F.G. ș.a.

Automobile mai ușoare

UNA DIN principalele căi de micșorare a consumului specific de carburanți al autovehiculelor o constituie reducerea gabaritelor acestora, micșorarea greutății lor. O asemenea tendință se manifestă mai intens în sectorul de proiectare-construcție al marilor firme americane producătoare de automobile rămase, din acest punct de vedere, în urma concurenților lor vest-europeni sau japonezi.

În cercurile de specialitate din S.U.A. se apreciază că prin înlocuirea treptată a materialelor tradiționale în construcția de automobile — în primul rînd a fontei și oțelului — cu materiale

Ponderea diferitelor materiale de construcții într-un autoturism american de clasă medie
(în % din greutatea totală)

Materialul	1975	1980 (evaluări)	1990 (evaluări)
Oțel	61	57	54
Fontă	16	14	8
Aluminiu	3	6	12
Mase plastice	4	7	9
Alte materiale	16	16	17

Sursa : B.I.K.I., nr. 153/1979.

mai ușoare, cum sînt aluminiul și masele plastice (vezi tabelul de mai sus), vor putea fi realizate importante economii în domeniul menționat. Se estimează, astfel, ca pe această cale greutatea unui autoturism american de clasă medie va putea fi redusă cu aproximativ 500 kg pînă în 1985, ceea ce va asigura o economie anuală de carburanți de peste 470 litri per automobil.

„Ușurarea" hîrtiei de ziar

PRESA de specialitate din Occident relevă o serie de tendințe actuale în domeniul fabricării și utilizării hîrtiei de ziar. Astfel, între altele, sub impulsul necesității economisirii materiei prime se întărește tendința către utilizarea în tipărirea ziarelor a unei hîrtii mai ușoare (cîntărind 45 g/m² în loc de 49 sau 52 g/m²). Stimulată de extinderea tiparului ofset, care — în comparație cu tiparul înalt — reduce sensibil riscul penetrației cernelei tipografice de pe o față a hîrtiei pe cealaltă, utilizarea hîrtiei subțiri pentru ziare a căpătat o amploare mai mare în țările Americii de Nord decît în Europa occidentală. Folosirea hîrtiei subțiri permite reducerea unor costuri în procesele poligrafice, fiind totodată avantajoasă în tipărirea publicațiilor expediate în străinătate prin poșta aeriană.

Pe de altă parte, a fost pusă la punct tehnologia industrială de fabricare a hîrtiei de ziar pe baza masei lemnoase obținute din salcie și plop (cu un adaos de 20% celuloză cu fibră lungă), o serie de fabrici de hîrtie funcționînd deja conform acestei tehnologii în diferite țări, ceea ce deschide perspectiva lărgirii bazei de materii prime pentru producția hîrtiei de ziar.

CURIER

GLOSAR

Infrastructură

TERMENUL de infrastructură provine de la latinescul **infra**, care înseamnă sub, jos și **structura** — construcție, edificiu. Acest termen a fost utilizat mai întîi în domeniul construcțiilor, însemnînd temelie, fundație. În sens figurat, a început apoi să desemneze ansamblul de construcții exterioare în raport cu producția sau ramura examinată.

Începînd din anii '50 acest termen este larg utilizat și în literatura economică. Prin infrastructură a început să se înțeleagă ansamblul de ramuri și de activități care servesc atît sfera productivă, cît și sfera neproductivă din economie, în scopul creării bazei pentru o activitate normală a principalelor ramuri ale producției materiale și pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării. Cu toate acestea, conținutul concret al noțiunii de infrastructură rămîne destul de vag și controversat. Mulți economiști din diferite țări clasifică infrastructura în : **materială**, din care fac parte obiecte materiale ca de pildă, drumurile, podurile, canalele, porturile, rețelele energetice, sistemele de telecomunicații, locuințele ; **instituțională**, care include sistemul bancar, de credit și financiar, instituții de cercetări științifice etc. ; **personală**, alcătuită din învățămînt, ocrotirea sănătății, prestările de servicii către populație, serviciile culturale etc. Problema dezvoltării infrastructurii a început să-i preocupe pe oamenii de știință și pe oamenii politici imediat după primul război mondial, cînd cheltuielile pentru crearea ei au început să crească vertiginos ca urmare a creșterii complexității producției și a economiei, determinînd implicit și necesitatea unor mari investiții în domeniul științei, în amenajarea teritoriului pentru ca acesta să devină apt pentru o activitate economică nemijlocită, în formarea de cadre de muncitori calificați. Deși fără dezvoltarea infrastructurii nu se poate desfășura nici activitatea întreprinderilor particulare, unele particularități ale ramurilor ei — rentabilitatea lor scăzută, investițiile specifice foarte mari și durata lungă a termenelor de recuperare a investițiilor — fac ca în țările capitaliste cheltuielile pentru crearea infrastructurii în cea mai mare parte a lor, să fie suportate de stat.

Într-o societate bazată pe proprietatea socială, dezvoltarea și finanțarea infrastructurii constituie o parte a planului general de stat al economiei naționale și se asigură de către stat. O problemă tehnico-economică importantă o constituie stabilirea unor proporții corespunzătoare între ramurile infrastructurii și ramurile de bază ale producției materiale, întrucît pot exista situații în care, de pildă, ca urmare a lipsei de drumuri, să sufere pierderi șantierele de construcții și producția, sau în care insuficiența locuințelor sau organizarea necorespunzătoare a gospodăriei comunale să atragă după sine fluctuația forței de muncă și frînarea creșterii productivității muncii. De aceea, dezvoltarea infrastructurii constituie o condiție necesară pentru eficiența activității propriu zise de producție.

R. D.

Argint

Stoica Lucescu, Videle — Cele mai mari creșteri de prețuri în categoria metalelor neferoase s-au înregistrat în ultimul an pe piața argintului : prețul unciei de argint (31,1 g) a sporit în 1979 de peste 6 ori, ajungînd la Londra la 39 dolari. Printre cauzele acestei ascensiuni vertiginoase a prețului se numără decalajul dintre volumul extracției și cel al consumului (extracția nu acoperă decît 60% din consumul mondial, restul ofertei provenind din recuperare și stocuri), ca și importanța deosebită a utilizărilor sale industriale. Principalul domeniu de întrebuințare a argintului îl reprezintă industria fotografică, dat fiind că bromurii de argint din vremea începuturilor fotografiei nu i s-a putut găsi încă un înlocuitor. Alte sectoare mari consumatoare sînt industria electrotehnică și electronică, în care argintul este greu de înlocuit din cauza conductibilității sale ridicate. Urmează bijuteriile și monezile, acestea din urmă în mult mai mică măsură decît în epoca cînd circulau încă monezi de argint. Desigur însă că actuala efervescență de pe piața argintului, mai mare chiar decît cea de pe piața aurului, este strîns legată de numeroasele achiziții speculative de argint din ultima vreme.

Anul internațional al copilului

Manase Goriță, Azuga — Anul internațional al copilului a luat sfîrșit, dar multe din problemele economico-sociale care au determinat organizarea lui rămîn la fel de acute ca la inițierea lui. Un raport dat publicității de UNICEF la sfîrșitul anului trecut relevă între altele că în țările lumii a treia circa 200 milioane de copii suferă încă de malnutriție și că 80% din maladiile infecțioase ar putea fi evitate dacă fa-

miliile respective ar avea acces la o sursă de apă salubră. În prezent se apreciază că circa 1,2 miliarde de locuitori ai planetei noastre nu au acces la o asemenea sursă. Acesta este și motivul pentru care UNICEF și-a dublat în cursul anului trecut angajamentele financiare în scopul asanării mediului.

O situație deosebit de precară o au copiii refugiați, care reprezintă jumătate din totalul celor 10 milioane de refugiați cît se înregistrează în prezent în lume ca rezultat al diferitelor conflicte și stări de tensiune acumulate. Ei sînt lipsiți nu numai de bunurile materiale cele mai elementare, ci și de o familie și adesea chiar și de identitate.

Pentru lichidarea acestei stări de fapt, conchide raportul, este necesară o strategie globală a dezvoltării bazată pe o nouă ordine economică internațională, vizînd în primul rînd satisfacerea trebuințelor de bază ale maselor celor mai sărace, între care copiii formează o grupă extrem de numeroasă.

Cooperarea în Sahel

Iorgu Bălășescu, Bacău — Problema coordonării eforturilor și stabilirii obiectivelor prioritare pentru combaterea secetelor frecvente din zona Sahel și regiunile învecinate, pentru împiedicarea extinderii deșertului și crearea unor condiții favorabile dezvoltării agriculturii în această parte a Africii, bîntuită de o foamete endemică, a constituit în a doua jumătate a anului trecut obiectul unor preocupări multiple. Astfel, la începutul lunii septembrie 1979 la Dakar (Senegal) s-a desfășurat o sesiune extraordinară a consiliului miniștrilor Organizației pentru valorificarea bazinului fluviului Senegal. Între altele, a fost adoptată hotărîrea Mauritaniei, Republicii Mali și Senegalului de a începe construirea prin eforturi comune a două baraje pe acest fluviu. La sfîrșitul aceleiași luni la Bamako (Mali) s-au încheiat lucrările primei sesiuni a consiliului consultativ al Institutului pentru Sahel, care a avut pe ordinea de zi dezbaterea problemelor tehnice ale înfăptuirii programelor pe termen lung privind dezvoltarea țărilor din zona respectivă (Capul Verde, Ciad, Gambia, Mali, Mauritania, Niger, Senegal, Volta Superioară).

Populația U.R.S.S.

Dorel Ioncică, Întorsura Buzăului — Datele definitive în urma prelucrării materialelor recensămîntului populației U.R.S.S. arată că la 17 ianuarie 1979, Uniunea Sovietică avea o populație de 262 436 000 locuitori, cu 20,7 milioane mai mult decît la recensămîntul din anul 1970. Creșterea populației între cele două recensăminte a fost de 0,92% în medie pe an.

Populația urbană a înregistrat o creștere de la 136 milioane persoane în anul 1970 la 164 milioane în 1979, ea reprezentînd acum 62% din totalul populației țării, față de 56% la recensămîntul anterior. Concomitent, populația rurală a scăzut cu 6,9 puncte procentuale ca urmare a trecerii unei părți a acesteia la orașe și a procesului de urbanizare a unor localități rurale.

Rezultatele recensămîntului oferă date interesante și cu privire la creșterea nivelului de pregătire școlară a populației : numărul persoanelor avînd o pregătire superioară și medie (completă sau incompletă) a fost de 139,1 milioane, cu 46% mai mare decît în 1970.

Recensămîntul din anul 1979 a evidențiat faptul că în U.R.S.S. există 66,3 milioane de familii, din care 29,7% se compun din 2 persoane, 28,9% — din 3 persoane, 23% din 4 persoane și 18,4% din 5 sau mai multe persoane. Mărimea medie a unei familii este de 3,5 persoane (3,3 persoane în mediul urban și 3,8 în mediul rural).

Autor

Sorin Șerbănescu, București — Autorul raportului către Clubul de la Roma „Energia : numărătoarea inversă", în care se subliniază necesitatea dezvoltării cooperării internaționale pentru facilitarea tranziției spre utilizarea noilor surse de energie, este Thierry de Montbrial, director al Institutului francez de relații internaționale de la crearea lui, în februarie 1979. Anterior el a fost directorul Centrului de analiză și previziune al Ministerului Afacerilor Externe. În vîrstă de 36 de ani, autorul raportului citat, este absolvent al Școlii Politehnice din capitala Franței, la care a devenit ulterior profesor. El este autorul unui manual de economie politică („Eseuri de economie paretiană") și al lucrării „Dezordinea economică mondială".

Organizații neguvernamentale

Ilie Cobîrzan, Arad — Numărul organizațiilor internaționale neguvernamentale a depășit în prezent 3000, față de 70 cu un secol în urmă și 5 în 1830. Ritmul de creștere a numărului acestor organizații este cu mult mai rapid decît cel al organizațiilor guvernamentale. Participarea țărilor lumii la organizațiile neguvernamentale era în 1977 de circa 8 ori mai numeroasă decît la cele guvernamentale. Țările în curs de dezvoltare sînt mult mai puțin reprezentate în organizațiile neguvernamentale : în timp ce unele țări dezvoltate ca Franța sau Marea Britanie sînt membre în peste 1500 organizații neguvernamentale, altele, ca Volta Superioară, Malawi sau Arabia Saudită participă la activitatea a mai puțin de 100 asemenea organizații.

Recunoașterea rolului pe care îl pot juca organizațiile neguvernamentale în dezvoltarea cooperării internaționale în cele mai variate domenii este de așteptat că va conduce atît la sporirea în continuare a numărului acestor organizații, cît și mai ales la o creștere a gradului de participare a țărilor la activitatea lor.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 6 din 8 februarie 1980

— Democrație și învățămînt **(prof. dr. I. Florea)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie.
● Dezvoltarea producției ramurilor de vîrf ale tehnicii **(dr. ing. Barbu Gh. Petrescu)** 3
● Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești 4

— O nouă optică în realizarea planului de investiții **(Gh. Drăghici, B. Pădure)** 5

— Recondiționarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor uzate **(Mihai Jurj)** 7

— Organizarea unitară a aprovizionării tehnico-materiale în cadrul consiliilor unice agroindustriale **(lector univ. dr. N. David)** 10

— Căi de creștere a veniturilor din comerțul invizibil (II) **(dr. Ioan Georgescu)** 12

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale **(Mihai Pârvu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Opinii privind sistemul informatic în domeniul aprovizionării tehnico-materiale **(Cornel Suciu, Liliana Marinescu)** 16

TEORII ● IDEI

— Productivitatea muncii — factor hotărîtor al progresului economico-social (I) **(Sanda Arsene** 18

— 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent. O multimilenară cultură materială și spirituală pe teritoriul României 20

— Școli ● curente ● economiști. Economia politică a Africii în criza contemporană **(Samir Amin)** 22

— Contribuții la investigarea căilor și strategiilor de lichidare a subdezvoltării **(conf. dr. Ion Avram)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **(conf. dr. Maria Curteanu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru un deceniu de acțiune și progres în instaurarea noii ordini economice internaționale **(Marian Chirilă)** 27

— Tendințe-conjunctură 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Ideile oamenilor muncii — transformate în soluții utile.

IN THIS ISSUE

— Democracy and education **(Prof. Dr. I. Florea)** 1

— High technical branches' production development **(Dr. Eng. Barbu Gh. Petrescu)** 3

— Reconditioning and reemployment of out-of-use machine parts **(Mihai Jurj)** 7

— Self-financing for the territorial-administrative units **(Mihai Pârvu)** 14

— Labour productivity — a decisive factor of the economic and social progress (I) **(Sanda Arsene)** 18

— 2050 years since the creation of the first centralised and independent state în Dacia. A multimillenary material and spiritual culture on Romania's territory 20

— Schools — trends — economists. The African political economy in the contemporary crisis **(Samir Amin)** 22

— For a decade of action and progress towards a new international economic order **(Marian Chirilă)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Démocratie et enseignement **(dr. I. Florea)** 1

— Le développement de la production dans les branches de pointe de la technique **(dr. ing. Barbu Gh. Petrescu)** 3

— La remise en bon état el la reutilisation des pièces et des sous-ensembles **(Mihai Jurj)** 7

— L'autofinancement des unités administrative — territoriales **(Mihaj Pârvu)** 14

— La productivité du travail — facteur décisif du progrès économique et social (I) **(Sanda Arsene)** 18

— 2050 ans depuis la création du premier Etat dace centralisé. et indépendent. Une multimillenaire culture matérielle et spirituelle sur le territoire de la Roumanie 20

— Ecoles — courants — economistes. L'économie politique de l'Afrique dans la crise contemporaine **(Samir Amin)** 22

— Pour une décénie d'action et de progrès dans l'instauration du nouvel ordre economique international **(Marian Chirilă)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Демократия и образование **(Проф. др. И. Флоря)** 1

— Развитие производства в отраслях носителях передовой техники **(др. инж. Барбу Г. Петреску)**.. 3

— Восстановление и повторное использование изношенных деталей и узлов **(Михай Журж)** 7

— Самофинансирование административно-территориальных единиц **(Михаи Пырву)** 14

— Производительность труда — решающий фактор экономико-социального прогресса (I) **(Санда Арсене)** 18

— Две тысячи пятьдесят лет от создания первого централизованного и независимого государства даков. Многотысячелетняя материальная и духовная культура на территории Румынии 20

— Школы ● течения ● экономисты ● Африканская политическая экономия и современный кризис **(Самир Амин)** 22

— За десятилетие действий и прогресса в деле создания нового международного экономического порядка **(Марин Кирилэ)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea complexă a gospodăriei dumneavoastră

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

• ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

• ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

• ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct oricărei unități ADAS.

TCMAIA

TRUSTUL DE CONSTRUCŢII MONTAJ PENTRU AGRICULTURĂ ŞI INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Bulevardul Mărăşti nr. 61, sector 1, telefon 18 43 75; 18 13 31 telex 10175

are ca sarcină executarea unor importante obiective cu caracter agrozootehnic, social-culturale, amenajări piscicole, sere şi solarii, obiective industriale pentru industria alimentară.

In execuţie se folosesc atît proiectele institutelor specializate din cadrul M.A.I.A., cît şi adaptări prin atelierul propriu de proiectare, folosind cu precădere tehnologii moderne de construcţii.

Obiectivele prezentate în imagini :

1—2. Sala de sport polivalentă cu 1 000 locuri din incinta L a Institutului Agronomic.

3. Sediu producţie I.S.P.I.F., şos Olteniţei nr. 37

sînt executate de şantierul Bucureşti din cadrul trustului nostru.

1

3

2

FEB 19

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONCEPȚIE REVOLUȚIONARĂ ÎN DEZVOLTAREA ŞI PERFECȚIONAREA SOCIETĂȚII ROMÂNEŞTI

PREGĂTIREA CADRELOR FACTOR AL PROGRESULUI ECONOMICO - SOCIAL

Numărul 7 ● Vineri 15 februarie 1980

În prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,
într-o atmosferă de puternică însuflețire,
de profundă responsabilitate pentru dezvoltarea social-culturală
a patriei, a avut loc

CONGRESUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

„Să facem totul, dragi tovarăși, încît lucrările Congresului educației și învățămîntului să constituie o puternică manifestare a hotărîrii cadrelor didactice, a studenților și elevilor de a înfăptui neabătut hotărîrile partidului și statului în domeniul învățămîntului — ca dealtfel în toate domeniile —, să asigure unirea și mai puternică a marilor forțe pe care le avem în domeniul învățămîntului pentru sporirea contribuției acestui important sector al societății noastre la înfăptuirea mărețului Program al partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, de ridicare a bunăstării și fericirii întregii noastre națiuni".

NICOLAE CEAUȘESCU

1980 FEB 13

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN REPUBLICA POPULARĂ BULGARIA

O nouă expresie a tradiționalelor legături de prietenie și colaborare româno-bulgare

„Strîns uniți în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înainte cu forțe noi, sporite, spre o Românie mai înfloritoare și mai prosperă, așa cum i-a fost cu strălucire conturat viitorul de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, spre făurirea visului de aur al poporului nostru — comunismul !"

(Din Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

MANIFESTARE A UNITĂȚII INDESTRUCTIBILE A POPORULUI ÎN JURUL PARTIDULUI, AL SECRETARULUI SĂU GENERAL

ÎNTR-O DEPLINĂ și puternică unitate în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul nostru, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — întîmpină alegerile de la 9 martie cu hotărîrea fermă de a face totul pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor ultimului an al actualului plan cincinal și crearea condițiilor în vederea valorificării superioare a tuturor resurselor economice în cursul noului plan cincinal 1981—1985, ale cărui obiective prefigurează chipul nou, înfloritor al României de mîine.

În această atmosferă de puternică angajare civică, **Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste,** document de un fierbinte patriotism, reprezentînd o sinteză impresionantă a marilor împliniri în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și în același timp o oglindă cuprinzătoare a perspectivelor luminoase ale României, a fost primit cu vie satisfacție și justificată mîndrie de către toți cetățenii țării.

Așa cum se subliniază în Manifest, marile realizări obținute în perioada care a trecut de la alegerile precedente în asigurarea progresului armonios al patriei, în așezarea pe baze moderne a economiei naționale, în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, în perfecționarea relațiilor de producție și a organizării vieții sociale, în lărgirea democrației socialiste și întărirea autoconducerii muncitorești, în ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor sînt rodul muncii energice, avîntate, pline de răspundere a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, pentru înfăptuirea politicii profund științifice a partidului de ridicare a României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație. Ele sînt un rezultat elocvent al unității indestructibile a întregului nostru popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a voinței și hotărîrii sale de a acționa neabătut pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a politicii de pace, destindere și prietenie cu toate națiunile lumii, promovată cu consecvență de țara noastră.

DESCHIZÎND o perioadă de profunde transformări revoluționare în viața întregii noastre societăți, cel de al IX-lea Congres al partidului a imprimat energiilor creatoare un spirit nou, dinamizator în toate domeniile de activitate, a deschis epoca cea mai rodnică în realizări din întreaga noastră istorie. Pentru fiecare cetățean al patriei noastre este limpede că aceste măreție realizări sînt nemijlocit legate de activitatea neobosită desfășurată cu exemplară pasiune revoluționară și profundă răspundere comunistă, cu pilduitoare dăruire față de patrie, partid și popor, de cel mai de seamă și iubit fiu al României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Țara întreagă cunoaște astăzi, ca urmare a înfăptuirii consecvente a politicii științifice a partidului nostru, a inițiativelor de istorică însemnătate ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, un amplu proces de adîncire a democrației socialiste, un climat de sporire a participării maselor la dezbaterea problemelor construcției socialiste și la adoptarea hotărîrilor privind mersul nostru înainte.

Din inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc un amplu proces de perfecționare a formelor și metodelor de organizare și conducere științifică a societății, asigurînd cadrul organizatoric corespunzător pentru manifestarea plenară a drepturilor și libertăților tuturor cetățenilor, un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație politică, economică și socială de tip nou, care permite valorificarea largă a inițiativei, experienței și capacității de creație ale maselor, participarea nemijlocită a acestora la întreaga activitate de conducere a societății, înfăptuindu-se o democrație reală, superioară oricăror forme de democrație capitalistă.

CANDIDAȚII Frontului Democrației și Unității Socialiste se prezintă în fața alegătorilor avînd ca platformă politică îndeplinirea măreților hotărîri adoptate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, chezășia dezvoltării ascendente a țării spre culmi tot mai înalte de progres și civilizație. Știind că tot ceea ce se înfăptuiește în România se înfăptuiește pentru om, pentru binele și demnitatea sa, pentru propășirea, independența și suveranitatea patriei socialiste, pentru ridicarea ei pe un loc superior în rîndul națiunilor lumii, întregul nostru popor acționează cu fermitate pentru realizarea acestor hotărîri, mai strîns unit ca oricînd sub steagul partidului comunist, al secretarului său general, cel mai iubit și mai respectat fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cu bucurie și satisfacție, cu înaltă mîndrie patriotică

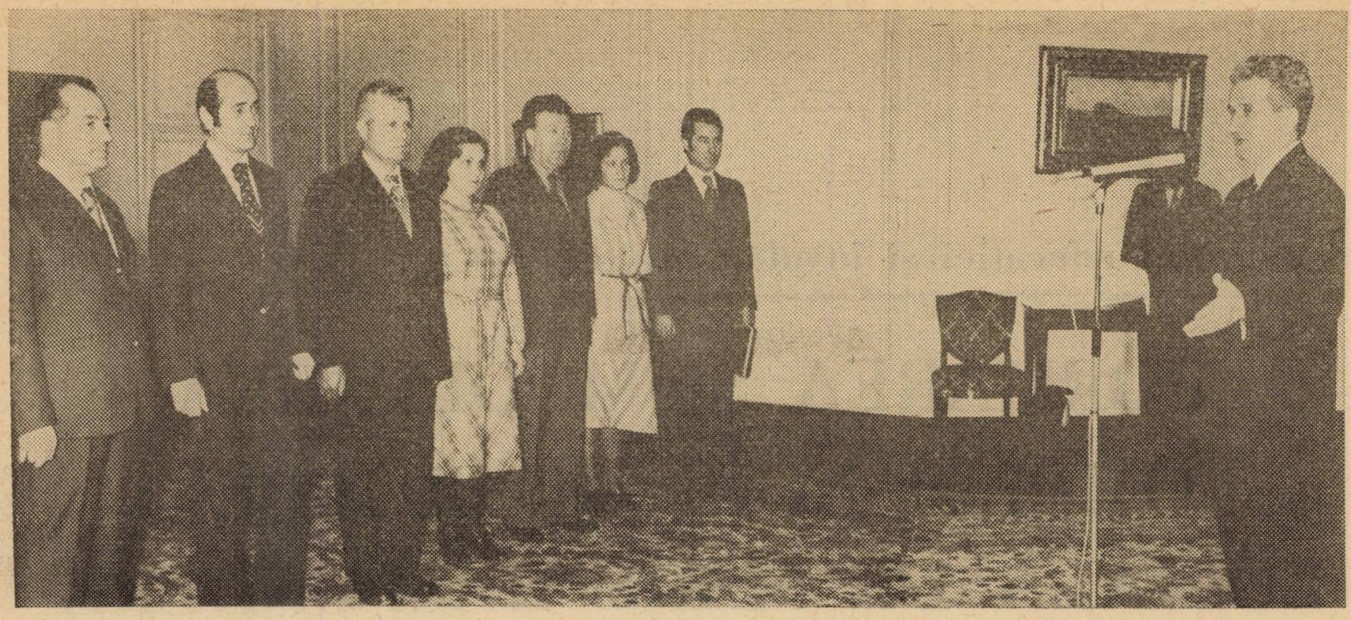

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit delegația adunării cetățenilor din circumscripția electorală nr. 1 „23 August" care l-au propus candidat pentru alegerile de deputați din Marea Adunare Națională

a primit întregul nostru popor hotărîrea unanimă a miilor de participanți la adunarea cetățenească de la întreprinderea „23 August" din Capitală de a propune pe tovarășul Nicolae Ceaușescu drept candidat în circumscripția electorală nr. 1 „23 August" a municipiului București pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională.

Hotărîrea adoptată de cetățenii din această zonă a Capitalei, cu vechi și puternice tradiții muncitorești militante, expresie a voinței naționale, a constituit un nou prilej de manifestare entuziastă a sentimentelor de fierbinte dragoste și profundă recunoștință pe care întreaga noastră națiune le nutrește față de cel care s-a identificat pe deplin cu aspirațiile sale, patriot înflăcărat, strălucit revoluționar, militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a cărui gîndire creatoare și activitate prodigioasă sînt puse în slujba împlinirii celor mai nobile și îndreptățite aspirații ale poporului nostru și ale tuturor popoarelor lumii — pace, libertate, independență și suveranitate națională, progres și bunăstare.

Opera teoretică și practică de mare profunzime a secretarului general al partidului, întemeiată pe cunoașterea profundă a realităților românești, pe aplicarea creatoare a legităților generale la condițiile concrete ale țării noastre, a impulsionat și a ridicat pe trepte calitativ superioare întregul proces de făurire a noii orînduiri, contribuind astfel la îmbogățirea substanțială a patrimoniului socialismului științific. Dedicîndu-și întreaga viață și activitate revoluționară cauzei socialismului, independenței patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu militează cu remarcabilă consecvență și răspundere, cu umanismul ce îi caracterizează întreaga activitate pentru triumful noilor relații democratice pe arena internațională, pentru renunțarea la folosirea forței și a amenințării cu forța în raporturile dintre state, pentru dezarmare și securitate, pentru edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale, pentru dreptul sacru al fiecărui popor de a-și hotărî soarta de sine stătător, fără nici o ingerință din afară.

Întruchipînd cele mai alese virtuți ale fiilor acestui pămînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin voința supremă a întregului nostru popor, a fost nu demult reales în unanimitate, la Congresul al XII-lea, ca secretar general al partidului, iar la Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, ca președinte al acestei largi și reprezentative organizații politice. Prin întreaga sa desfășurare, actuala campanie electorală constituie un nou prilej de exprimare, în modul cel mai convingător, a unității de nezdruncinat a întregii națiuni române în jurul partidului, al secretarului său general, a hotărîrii comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, de a asigura o calitate nouă, superioară în întreaga activitate consacrată înfloririi multilaterale și creșterii prestigiului României socialiste.

Acceptînd propunerea de a candida în alegerile de la 9 martie, o expresie a încrederii întregului popor în politica partidului, în Frontul Democrației și Unității Socialiste, precum și a înaltei aprecieri pe care oamenii muncii o dau activității sale neobosite consacrată înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a asumat cu răspundere comunistă, în fața întregului popor, angajamentul de a face totul și în viitor pentru a servi cauza partidului, a socialismului, cauza națiunii noastre socialiste, a independenței și suveranității patriei, a ridicării ei pe noi culmi de progres și civilizație. În același timp, secretarul general al partidului a adresat tuturor cetățenilor chemarea înflăcărată de a face în așa fel încît alegerile să constituie o puternică manifestare a voinței neabătute a oamenilor muncii, a întregului nostru popor de a contribui la realizarea cu succes a planului pe acest an, hotărîtor pentru înfăptuirea în bune condiții a întregului cincinal, la pregătirea temeinică a viitorului plan cincinal, ca și la realizarea politicii României socialiste de pace, prietenie și colaborare între popoare.

Convinși din propria lor experiență că tot ce se înfăptuiește în țara noastră este destinat omului, bunăstării sale, creșterii permanente a nivelului de trai și ridicării calității vieții, cetățenii patriei noastre — răspunzînd chemării secretarului general al partidului — acționează cu și mai multă răspundere pentru a spori eficiența și calitatea muncii în toate domeniile, condiție a dezvoltării generale a civilizației materiale și spirituale a poporului și afirmării plenare a personalității umane — esența societății socialiste multilateral dezvoltate care se edifică cu succes în România.

Dinu DRAGOMIRESCU

Congresul educației și învățămîntului

FORMAREA ȘI MODELAREA OMULUI NOU, ÎNDATORIRE SOCIALĂ DE MARE RĂSPUNDERE

RECENTUL Congres al educației și învățămîntului, expresie concretă a democratismului profund și real al orînduirii noastre, a amplei activități desfășurată de partid pentru perfecționarea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, a dezbătut și adoptat măsuri de mare însemnătate pentru creșterea eficienței școlii românești, principalul factor al formării profesionale și educării comuniste a tinerei generații.

In cuvîntarea rostită cu acest prilej, document de lucru de o inestimabilă valoare pentru toți slujitorii școlii, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a definit principalele orientări pentru perfecționarea în continuare a învățămîntului românesc, în deplin consens cu cerințele superioare ale etapei de dezvoltare pe care o parcurgem, ale înfăptuirii sarcinilor stabilite de către cel de al XII-lea Congres al partidului, în acest domeniu vital pentru progresul economico-social. Pentru că, într-adevăr, experiența istorică demonstrează rolul hotărîtor pe care îl are învățămîntul, formarea cadrelor necesare, de diferite specialități și nivele, în procesul dezvoltării economice. Mai ales în ultimele decenii a apărut cu deosebită claritate faptul că eforturile multor țări în curs de dezvoltare pentru depășirea acestei stări, pentru înfăptuirea aspirațiilor lor de progres și independență economică, au fost blocate de penuria mîinii de lucru calificate. Blocaje care au condus, alături de dependențele tehnologice și la dependențe, poate mai greu sesizabile, dar nu mai puțin reale, față de mîna de lucru specializată, singura capabilă să utilizeze eficient noile tehnologii. Mai mult, chiar progresul ca atare este condiționat de existența unor generații receptive la nou, devotate înfăptuirii acestui progres. Iar dacă acest lucru se poate spune că este universal valabil, pentru socialism, care este creația conștientă a maselor largi de oameni ai muncii și care implică formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, capabil să stăpînească cuceririle cunoașterii umane, el este cu atît mai stringent necesar.

Apare, prin această prismă, covîrșitoarea valoare strategică a preocupării și acțiunii ferme a partidului nostru pentru asigurarea în devans a cadrelor necesare dezvoltării economiei noastre naționale în ritmuri înalte și pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne, dezvoltare care de fapt era condiționată și de acest factor.

Un adevărat moment de cotitură în viața școlii românești, ca și în viața întregii țări, l-a constituit cel de al IX-lea Congres al partidului. In noul climat, dinamic, stimulator de căutări originale, învățămîntul românesc, îndrumat în permanență de către secretarul general al partidului, a trecut printr-un amplu proces de perfecționare, a înregistrat un progres fără precedent, corespunzător pe deplin necesităților reale de dezvoltare economică și socială, realizărilor și cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane.

În prezent, învățămîntul dispune de 131 000 de săli de clasă și amfiteatre, 18 000 de laboratoare și aproape 16 000 de ateliere ale unităților de învățămînt, s-a perfecționat profilul rețelei școlare și universitare, s-a unit strîns învățămîntul cu producția și cercetarea, ceea ce a făcut să crească și mai mult rolul și eficiența învățămîntului, a cărei expresie o constituie nivelul tot mai ridicat de pregătire a noilor generații, contribuția sa la dezvoltarea generală a societății.

Dînd glas satisfacției pentru aceste realizări, participanții la Congres au exprimat tovarășului Nicolae Ceaușescu recunoștința fierbinte pentru grija fără preget ce o poartă școlii românești, pentru clarviziunea cu care orientează perfecționarea învățămîntului, pentru condițiile minunate în care tinerii, fără deosebire de naționalitate, urcă cele mai înalte trepte ale cunoașterii. Sînt toate acestea o luminoasă expresie a umanismului profund imprimat politicii partidului nostru de către secretarul său general, a grijii sale pentru dezvoltarea și afirmarea multilaterală a personalității umane. Pentru că învățămîntul nostru este nu numai un teren de afirmare a democrației, dreptul la învățătură fiind o elocventă realitate, neîngrădită de nici o discriminare și asigurînd șanse egale tuturor cetățenilor patriei, dar și un puternic factor de adîncire a democrației. Democrația reală, exercitarea dreptului de proprietar pe care socialismul îl conferă oamenilor muncii, participarea la conducere, impun cunoaștere și conștiință și tocmai la formarea și consolidarea acestor înalte atribute umane, mai ales în rîndul tinerei generații, aportul școlii este hotărîtor și de neînlocuit. **„Se poate spune,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Congres, **că nu există misiune mai nobilă, îndatorire socială de mai mare răspundere decît aceea de a forma și modela omul nou al societății noastre, de a pregăti tînăra generație de constructori ai socialismului și comunismului în România, viitorul patriei noastre".**

DESFĂȘURÎNDU-ȘI lucrările în condițiile unei puternice efervescențe politice, primului Congres al educației și învățămîntului i-a revenit sarcina de răspundere de a stabili principalele măsuri pentru ca învățămîntul românesc să își intensifice contribuția la înfăptuirea obiectivelor stabilite de cel de al XII-lea Congres al partidului, la formarea omului nou al societății noastre socialiste și comuniste, la pregătirea forței de muncă necesară realizării obiectivelor economice ale cincinalelor următoare, a cadrelor de înaltă calificare pentru domeniile de viitor ale tehnicii, impuse de tendințele pe plan mondial și de progresul economiei românești. Relevant, este faptul că numai în cursul actualului deceniu va trebui asigurată pregătirea a peste 6 milioane de cadre, din care peste 5 milioane muncitori calificați, 500 000 cadre cu studii medii și 500 000 cu studii superioare, în condițiile în care se va realiza și o continuă perfecționare, — în concordanță cu exigențele noii etape, ale afirmării unei calități noi și în acest domeniu — a conținutului învățămîntului românesc.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Congresul educației și învățămîntului, în centrul preocupărilor trebuie să stea ridicarea nivelului general al învățămîntului de toate gradele, școala făcînd totul pentru a oferi tinerilor tot ce este mai nou și mai important în cunoașterea umană. Odată cu aceasta trebuie pus cu toată consecvența în practică principiul politehnizării. Este știut astăzi că progresul tehnic extrem de intens dar și acțiunea unor factori exogeni, pot să impună în anumite situații modificări ra-

pide în structura producției industriale. Iată de ce avînd un larg orizont profesional, tehnic și științific, o calificare complexă, multilaterală, tinerii vor putea să treacă cu succes de la o activitate la alta, în raport cu cerințele societății, cu schimbările rapide ce au loc într-o economie modernă. Un alt aspect al aceleași probleme este și acela ca specialiștii să poată veni în sprijinul producției și printr-o contribuție activă la buna întreținere și reparare a utilajelor tehnologice din unitățile în care își desfășoară activitatea și chiar, printr-o muncă de cercetare, desfășurată la fața locului, în producție, asupra acelorași utilaje care să le permită găsirea unor soluții pentru perfecționarea acestora, pentru ridicarea parametrilor lor și pentru realizarea unor produse cu calități tehnice superioare. Evident și aceasta solicită diversificarea și lărgirea cunoștințelor specialiștilor.

În același timp, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu este necesar să se asigure legarea tot mai strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția, integrarea complexă și profundă a studiului cu activitatea practică de construcție socialistă. Orientare care și-a arătat pe deplin justețea, potențialitățile formative și educative, dar care în viitor va trebui intensificată cel puțin din două motive. În primul rînd pentru că tinerii absolvenți din toate gradele de învățămînt să se poată încadra rapid, cu bune rezultate, în activitatea unităților economice și sociale și, în al doilea rînd, pentru ca valorosul corp profesoral de care dispune școala românească să își pună cît mai activ potențialul de cercetare în slujba soluționării diferitelor probleme legate de promovarea progresului tehnic și științific în întreaga economie și viață socială, atrăgînd, desigur, și educînd în acest spirit și tînăra generație. Cu atît mai mult cu cît documentele Congresului al XII-lea oferă o arie extrem de vastă de acțiune creatoare, de colaborare fructuoasă între învățămînt, cercetare și producție pentru punerea în valoare a noi surse de energie, crearea de noi materii prime și materiale, realizarea de utilaje cu performanțe superioare, de noi soiuri de plante și animale etc.

Deosebit de prețioasă este, în această ordine de idei, indicația dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** că toate acestea sînt valabile și pentru disciplinele cu caracter social, **„unde practica și cercetarea trebuie orientate spre îndeplinirea obiectivelor majore ce stau în fața acestor importante sectoare de activitate, în spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului".**

ASTFEL, în lumina Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, în condițiile creșterii gradului de complexitate a producției, ale extinderii mecanizării și automatizării, învățămîntul va trebui să asigure o asemenea pregătire a forței de muncă, încît aceasta să fie pe deplin capabilă să pună în valoare tehnica și tehnologia modernă, să contribuie la continua lor perfecționare și la creșterea eficienței întregii activități economico-sociale. Odată cu aceasta, se vor produce mutații și în ceea ce privește rețeaua școlară, atît din punct de vedere teritorial, în concordanță cu Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial și al programului de sistematizare al localităților, cît și din punct de vedere al tipurilor de școli. În treapta I de liceu vor fi cuprinși toți absolvenții clasei a VIII-a, 90% dintre elevii acestei trepte urmînd să studieze în licee industriale și agroindustriale, iar gradul de cuprindere în treapta a II-a va crește la circa 70%, creîndu-se condiții pentru pregătirea generalizării învățămîntului liceal. În ceea ce privește învățămîntul superior, acesta se va dezvolta în continuare, în strînsă legătură cu necesitățile economiei noastre, accentul urmînd să se pună pe învățămîntul tehnic și pe pregătirea temeinică, în profil larg, a viitorilor specialiști.

Dar, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, îmbogățirea și actualizarea cunoștințelor în pas cu noile progrese înregistrate a devenit o cerință a mersului înainte și tot școlii îi revine misiunea de a desfășura această largă acțiune care numai în perioada următoare va cuprinde peste 2 milioane de persoane. Evident, programele de perfecționare și de înnoire a cunoștințelor tuturor categoriilor de oameni ai muncii vor trebui să fie axate tocmai pe aspecte prioritare ale dezvoltării noastre economice și sociale, cum sînt perfecționarea organizării și a muncii, valorificarea superioară a resurselor economice, economisirea materiilor prime, materialelor și energiei, creșterea productivității muncii și reducerea costului de producție, realizarea unei calități și a unei eficiențe superioare, chezășii ale trecerii României în stadiul de țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare, vor trebui să fie adaptate cît mai direct la noile condiții ale producției, la modificările ce intervin în structura acesteia și în tehnologiile de fabricație.

DAR, sublinia odată mai mult, secretarul general al partidului, **„O datorie de onoare a școlii este aceea de a forma nu numai buni muncitori, specialiști, ci și cetățeni conștienți, cu o concepție înaintată despre lume și viață, profund devotați, cauzei socialismului, luptători înflăcărați pentru înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație. Învățămîntului de toate gradele îi revine nobila misiune de a sădi în conștiința tineretului dragostea fierbinte față de patria socialistă, față de partid, hotărîrea de a sluji cu abnegație cauza bunăstării și fericirii poporului, de a apăra cu orice preț cuceririle socialismului și comunismului, libertatea, suveranitatea și independența Republicii Socialiste România".**

În același timp s-a arătat în cuvîntare, școlii îi revin înalte responsabilități în combaterea unor mentalități înapoiate, în cultivarea în rîndurile tinerelor generații a sentimentelor umanismului revoluționar, de solidaritate și întrajutorare între oameni și între popoare, a conștiinței nobilei îndatoriri de a face totul pentru instaurarea păcii în lume, pentru crearea unei lumi mai bune, mai drepte, mai echitabile pe planeta noastră, în care fiecare popor să fie deplin liber să își hotărască soarta, fără nici un amestec din afară.

La temelia întregii opere de educare a tinerei generații trebuie așezată concepția științifică a materialismului dialectic și istoric, singura care ne oferă cheia cunoașterii și înțelegerii legităților obiective ale dezvoltării sociale, a proceselor și fenomenelor din lumea contemporană. În acest scop sarcini însemnate revin științelor sociale care trebuie să își modernizeze predarea, să integreze tot mai organic spiritul creator al documentelor partidului nostru, să se debaraseze de orice manifestare de dogmatism, asimilînd rapid și transmițînd tinerilor orientările politicii partidului nostru, contribuțiile sale creatoare, originale, la perfecționarea vieții economice și sociale, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluției socialiste.

Un rol formativ și educativ de o deosebită însemnătate revine învățămîntului economic, predării disciplinelor economice în toate celelalte forme și categorii de învățămînt. Atunci cînd vorbim de învățămîntul economic de profil, atît superior cît și mediu, avem în vedere că pentru a răspunde necesităților actuale și de perspectivă, complexității crescînde a economiei, acesta trebuie să îi înarmeze pe viitorii specialiști cu instrumentarul economic modern — atît în ceea ce privește sistemul informațional cît și cel adecvat analizei pentru a le permite să pătrundă în esența fenomenelor, să cunoască tendințele lor de evoluție și să găsească operativ soluțiile de adaptare a producției la noile situații. Mai ales în condițiile contemporane, caracterizate prin schimbări rapide și uneori greu controlabile, adaptabilitatea elastică la nou este necesar să fie formată încă din școală ca o calitate necesară a economiștilor, și nu numai a lor, ca o adevărată componentă a gîndirii lor economice. Pe de altă parte, în condițiile adîncirii democrației socialiste, toți oamenii muncii, indiferent de profesiune, sînt chemați să contribuie cu competență, inițiativă și spirit de răspundere la adoptarea unor decizii care, în marea lor majoritate, au un caracter economic. Iată de ce este necesar ca fiecare om al muncii, pe lîngă calificarea sa profesională, să posede un bagaj de cunoștințe economice și capacitatea de a gîndi economic, acestea fiind condiții absolut necesare ale exercitării calității de proprietar socialist. Și tocmai prin prisma asigurării pregătirii tinerei generații sub acest aspect se relevă rolul predării disciplinelor economice în școli, necesitatea eforturilor pentru modernizarea și adaptarea continuă a predării acestor discipline, ca și atunci cînd este vorba de învățămîntul economic de profil, la cerințele, în continuă schimbare, ale impetuosului progres al economiei noastre, bazat pe aplicarea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane.

Unanima adeziune manifestată de participanții la Congres față de orientările prețioase cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu exprimată în telegrama adresată secretarului general al partidului și în Chemarea Congresului educației și învățămîntului către toate cadrele didactice, angajamentele asumate în aceste documente și în celelalte documente adoptate de Congres, confirmă hotărîrea neabătută a tuturor slujitorilor învățămîntului românesc, cu vechi și strălucite tradiții, ca, aplicînd în viață politica partidului, să facă totul pentru a asigura ridicarea nivelului științific și politic al întregului învățămînt, corespunzător înaltelor exigențe ale actualei etape, să facă din școala românească o pîrghie tot mai puternică în vasta operă a edificării în patria noastră a unei civilizații noi, superioare, a civilizației socialiste și comuniste.

N. IONESCU

În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie

OPȚIUNI ȘI REALIZĂRI ÎN CREȘTEREA CALITATIVĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

ÎNTR-UN PRIM ARTICOL pe această problemă *) ne-am referit la modificările structurale din economie care au determinat creșterea eficienței și a calității activității, o dinamică susținută a venitului național. Ne vom opri în continuare asupra unor alte aspecte care pun în lumină accentuarea laturilor calitative în procesul creșterii economice. Această accentuare iese pregnant în evidență și din analiza intensității și eficienței efortului de creștere economică (vezi tabelul).

mld. lei în 1985. Comparînd cincinalul viitor cu perioadele anterioare constatăm că intensitatea efortului materiai de dezvoltare crește, fapt demonstrat de atingerea unui volum de investiții în medie pe an de 260—270 miliarde lei, ceea ce reprezintă un nivel de peste 10 ori mai mare față de media anuală a primilor 15 ani analizați (1951—1965) și de peste 2 ori mai mare în raport cu media realizată în anii 1966—1980.

Dacă în perioada 1950—1965, pentru a susține un punct din ritmul mediu anual de creștere a venitului național au fost necesare 1,95 puncte ale ratei fondului de dezvoltare, în următorii 15 ani (1966—1980) coeficientul efortului de dezvoltare este de 3,28 puncte, deci de 1,6 ori mai mare. În viitorul cincinal, indicele respectiv se ridică la peste 4 puncte, ceea ce înseamnă că pentru a susține același punct de creștere din ritmul venitului național, economia națională trebuie să utilizeze mai multe puncte din rata fondului de dezvoltare. Acest fenomen relevă dimensiunile tot mai complexe de dezvoltare a economiei, marile eforturi ce se desfășoară pentru a permite creșterea economiei susținută de o bază din ce în ce mai mare ; eforturile amintite sînt îndreptate spre amplificarea gradului de dotare tehnică, de modernizare în continuare a bazei tehnice a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri, de amplificare a gradului de mecanizare și automatizare a producției urmărindu-se crearea unor condiții superioare pentru creșterea productivității.

Pe acest temei venitul național cunoaște o dinamică susținută, un procent din acest indicator sintetic are dimensiuni din ce în ce mai mari. În condițiile amintite, care oferă deopotrivă dovada participării în tot mai mare măsură a factorilor intensivi la procesul creșterii economice cît și pe cea a rezervelor existente, a premiselor superioare create pentru îmbunătățirea tot mai mult a rezultatelor, s-au putut realiza o creștere continuă a sporului mediu anual al venitului național — de la 7,4 miliarde lei în perioada 1951—1965, la aproape 30 miliarde de lei în 1966—1980 și la peste 51 miliarde lei în cincinalul 1981—1985, creșterea continuă a sporului mediu anual al venitului național ce revine la un punct din rata medie anuală a fondului de dezvoltare (vezi și tabelul) ; coeficientul amintit a fost de 0,38 miliarde lei în 1951—1965, pentru ca în etapa următoare (1966—1980) să fie de 0,93 miliarde lei, iar în viitorul cincinal să atingă valoarea de 1,70 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere de peste 4,4 ori față de primii 15 ani de construcție socialistă și de 1,8 ori în raport cu perioada 1966—1980. O asemenea evoluție scoate mai bine în evidență faptul că în viitorul cincinal acțiunea factorilor intensivi de creștere a venitului național este

Dinamica unor indicatori și a unor indici ai dezvoltării calitative a economiei

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985	1950—1965	1966—1980
Rata medie anuală a fondului de dezvoltare %	17,6	16,0	24,3	28,8	34,1	33,5	30,0	19,3	32,1
Investițiile în economia-(total)	62	100,2	199,7	330,8	549	970	1300—1350	362	1850
națională — miliarde lei-(medie anuală)	12,4	20,0	40,0	66,2	109,8	194	260—270	24,1	123,3
Ritmul mediu anual de creștere a venitului național — %	13,6	6,9	9,1	7,7	11,3	10,4	7,4	9,9	9,8
Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum — %	13,9	4,3	6,1	6,3	7,6	circa 8,0	8,5	8,1	7,3
Sporul mediu anual al venitului național — miliarde lei	6,52	5,38	10,26	13,18	29,96	46,32	51,04	7,38	29,82
Sporul mediu anual al venitului național la un punct din rata fondului de dezvoltare — miliarde lei	0,37	0,34	0,42	0,46	0,88	1,38	1,70	0,38	0,93
Sporul mediu anual al venitului național la un punct din ritmul său mediu anual de creștere — miliarde lei	0,48	0,78	1,13	1,71	2,65	4,45	6,89	0,74	3,04
Sporul mediu anual al fondului de consum — miliarde lei	5,34	4,08	6,64	7,66	17,06	32,32	39,88	5,35	19,01
Sporul mediu anual al fondului de consum la un punct din rata fondului de dezvoltare — miliarde lei	0,30	0,26	0,27	0,26	0,50	0,96	1,33	0,28	0,59
Sporul mediu anual al fondului de consum la un punct din ritmul său mediu anual de creștere — miliarde lei	0,38	0,95	1,09	1,22	2,24	4,04	4,69	0,66	2,60

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1979, p.. 87 ; 91 ; 97 ; 374 ; 375 și alte documente oficiale

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabel, cu deosebire după anul 1965, ca urmare a unei politici susținute de acumulare, s-a realizat o rată medie a fondului de dezvoltare pe o perioadă de 15 ani (1966—1980) cu 12,8 puncte mai mare decît cea din anii 1951—1965. Deși rata medie anuală a fondului de dezvoltare cunoaște o diminuare de 3—4 puncte în cincinalul viitor, stabilindu-se la 30%, ea rămîne o rată înaltă prin nivelul său, prin dimensiunile considerabile ale programului de investiții — de circa 1 350 miliarde lei — constituit pe această bază, respectiv prin creșterea însemnată a volumului de fonduri fixe în economie, de la 2 000 mld. lei în 1980 la circa 3 000

*) Vezi „Repere ale creșterii calitative a economiei", Revista economică nr. 4/1980.

mult mai puternică decît cea din întreaga perioadă de pînă acum de construcție a socialismului.

Creșterea susținută a economiei în perioada cincinalului următor, prin trecerea pe primul plan a laturilor calitative, a acțiunii factorilor de eficiență și competitivitate, este demonstrată, în același timp, de creșterea continuă a valorii unui punct din ritmul mediu anual de creștere a venitului național, care va înregistra în acest cincinal valoarea de 6,9 miliarde lei față de 3,04 miliarde lei în perioada 1966—1980 și 0,74 miliarde lei în primii 15 ani de construcție a socialismului. Faptul că, în cincinalul 1981—1985, un punct din ritmul mediu anual de creștere a venitului național este de aproape 2,3 ori mai mare decît în perioada 1966—1980 și de 9,3 ori mai mare față de 1951—1965 constituie o expresie elocventă a semnificațiilor economico-sociale ale ritmului ridicat de creștere a venitului național în viitorul cincinal.

ESTE DE REMARCAT că tocmai accentuarea laturilor calitative în procesul dezvoltării economico-sociale a țării, condițiile create pentru creșterea productivității muncii sociale, a competitivității în economie au asigurat și asigură participarea tot mai activă și eficientă a țării la diviziunea internațională a muncii, premise tot mai puternice pentru realizarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea operațiilor valutare ale țării. Creșterea volumului comerțului exterior în perioada cincinalului viitor cu 50—57%, într-un ritm mediu anual de 8,5—9,5%, nivel superior celui al creșterii produsului social și venitului național, sporirea mai accentuată a exporturilor în vederea asigurării mijloacelor necesare importurilor și rambursării plăților scadente pentru creditele angajate constituie, deopotrivă, expresie și condiție a participării active și eficiente a României la diviziunea internațională a muncii. Limitarea și eliminarea exportului produselor cu aport valutar scăzut, sporirea mai accentuată a ponderii mărfurilor ce valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, îndeosebi din ramurile construcțiilor de mașini, metalurgiei, chimiei, prelucrării lemnului și industriei ușoare, reprezintă, alături de alte măsuri, priorități fundamentale ale viitorului cincinal, de a căror înfăptuire depind creșterea mai substanțială a eficienței exporturilor românești, asigurarea fondurilor valutare pentru achiziționarea materiilor prime, de bază, în vederea realizării unei aprovizionări sigure a economiei, a unui comerț exterior echilibrat și echitabil. Totodată, viitorul cincinal pune un mare accent pe extinderea cooperării economice și tehnico-științifice atît pentru asigurarea pe termen lung și în condiții reciproc avantajoase a necesarului de materii prime al economiei cît și pentru dezvoltarea și modernizarea construcțiilor de mașini, a celorlalte ramuri prelucrătoare în cadrul unor schimburi echivalente.

În unitatea lor, asemenea măsuri care caracterizează strategic și tactic participarea României la circuitul economic mondial, însoțite de intensificarea conlucrării și colaborării între state în vederea introducerii unei noi ordini economice internaționale urmăresc dezvoltarea în tot mai mare măsură a comerțului exterior și a cooperării economice și tehnico-științifice ca un factor al progresului rapid și multilateral al economiei, în condiții de reciprocitate și pe baze echitabile cu toate statele lumii.

TENDINȚE POZITIVE — similare celor prezentate în corelațiile dintre creșterea venitului național și evoluția fondului de dezvoltare — se vădesc în ce privește coeficienții calculați pe seama sporului mediu anual a fondului de consum la un punct din rata medie a fondului de dezvoltare sau la un punct din ritmul său mediu anual de creștere (vezi tabelul). Așa cum se evidențiază din cifrele prezentate, sporul mediu anual al fondului de consum la un punct din rata fondului de dezvoltare a crescut de la 0,23 mld. lei în perioada 1950—1965, la 0,50 mld. lei în perioada 1971—1975, la 0,96 mld. lei în cincinalul în curs, urmînd să ajungă la 1,33 mld. lei în cincinalul următor ; aceasta în condițiile în care sporul mediu anual al fondului de consum a crescut de peste 6 ori în cincinalul în curs față de perioada 1950—1965, urmînd să sporească de aproape 8 ori — față de aceeași bază — în perspectiva cincinalului viitor.

Sînt evoluții care pun în relief intensificarea pregnantă a acțiunii factorilor calitativi în creșterea venitului național ; este de remarcat că accentuarea factorilor calitativi, vizînd creșterea eficienței și a competitivității pentru întreaga economie, este favorizată în cincinalul următor de aplicarea noului mecanism economico-financiar care pune bază pe realizarea producției nete și producției fizice — ca indicatori fundamentali ai planului economic — pe întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare, creșterea rolului pîrghiilor economice în stimularea și armonizarea intereselor oamenilor muncii, ale unităților economice și ale societății în ansamblu. Tocmai pe această bază, a dezvoltării intense și calitative a economiei se asigură — și cifrele, realitățile noastre o dovedesc limpede — finalizarea mai puternică a rezultatelor din economie în sporirea tot mai susținută a nivelului de trai al celor ce muncesc.

conf. dr. Dumitru CIUCUR
lector univ. Constantin POPESCU

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

O nouă familie de autoturisme: Dacia-1310

ÎNCEPÎND din acest an Întreprinderea de autoturisme din Pitești va fabrica, alături de binecunoscuta „Dacia-1300", o nouă familie de autoturisme de oraș, „Dacia-1310", în variantele berlină standard, lux (L), lux-super (LS) și tip break standard și lux. Păstrînd calitățile tradiționale ale „Daciei-1300" — dinamicitate, o ținută bună de drum și o soluționare remarcabilă a spațiilor interioare — noile modele oferă în plus atribute suplimentare, de eleganță, confort și, mai ales, **economicitate.** Îmbunătățirea economicității motorului a fost realizată, prin ridicarea raportului de comprimare de la 8,5 la 9, prin montarea unui economizor pe circuitul de aer al sistemului de alimentare prin utilizarea unui motoventilator electric în sistemul de răcire și a unui filtru cu priză de aer cald.

Economizorul, soluție concepută și brevetată de către specialiștii Centrului de cercetare și inginerie tehnologică al Întreprinderii de autoturisme din Pitești, diminuează consumul de combustibil și elimină diluarea peliculei de ulei de pe oglinda cilindrului.

Motoventilatorul electric, și el de fabricație românească, înlocuiește clasicul ventilator acționat prin curea de arborele cotit al motorului, rezolvind un vechi deziderat al constructorilor de motoare, și anume o răcire controlată cu pierderi minime de energie care permite obținerea rapidă a regimului termic optim de funcționare a motorului.

Îmbunătățirile respective au condus la mărirea puterii efective a motorului la 56 C.P. (DIN), cu 2 CP mai mult față de modelul „Dacia-1300", concomitent cu diminuarea consumului de carburanți cu 10%—12%. Un alt avantaj extrem de important pentru cartea de vizită a acestui nou model este îndeplinirea rigorilor testului european de poluare CEE-15. Modificările aduse motorului și micșorarea coeficientului aerodinamic al automobilului prin adoptarea spoilerului la partea inferioară frontală a caroseriei permit autoturismului „Dacia-1310" diminuarea spectaculoasă a consumului de combustibil pe suta de km : 5,3 litri la viteza de 60 km/oră, 8,7 litri în regim urban de funcționare și 6,3 litri în regim de croazieră de 80 km/oră, cu aproape 2 litri mai puțin decît modelul „Dacia-1 300".

Economia românească în 1979

REALIZĂRI REMARCABILE, DAR ȘI REZERVE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII

IN ANUL 1979, așa cum s-a apreciat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. care a dezbătut Raportul și Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului pe anul 1979, poporul român, strins unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a obținut succese remarcabile în toate domeniile vieții economice și sociale, în înfăptuirea cincinalului actual, a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Comunicatul dat publicității relevă pregnant și pentru anul 1979 menținerea trăsăturilor definitorii ale economiei românești relevate cu deosebire în ultimele două cincinale — dezvoltarea în ritmuri înalte, accelerarea procesului de modernizare a producției materiale, accentuarea laturilor calitative ale activității, intensificarea procesului de dezvoltare armonioasă, echilibrată a județelor țării, lărgirea și diversificarea relațiilor economice externe și de cooperare în producție și tehnico-științifică cu alte state.

In comunicat se subliniază, de asemenea, că prin aplicarea în continuare a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, referitoare la perfecționarea mecanismului economico-financiar, au sporit eforturile întreprinderilor pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru creșterea eficienței economice, pentru administrarea cu răspundere a fondurilor și mijloacelor de care dispun. Pe această bază, a dezvoltării dinamice și calitative a economiei, în anul 1979 a avut loc în continuare creșterea susținută a nivelului de trai material și cultural al întregului popor. În cele ce urmează ne vom referi la cîteva coordonate principale ale dezvoltării economico-sociale a țării în anul trecut.

COMPARATIV cu anul precedent și cu anul 1975, în anul trecut s-au înregistrat creșteri însemnate la principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale (tabelul nr. 1). Rezultatele obținute pun în lumină imaginea unei economii viguroase, a cărei dezvoltare se accentuează tot mai mult prin accentuarea factorilor intensivi.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale

	Realizări 1979 în % față de :	
	1978	1975
Producția globală industrială	108,0	147,6
Producția netă industrială	109,1	149,4
Producția globală agricolă	105,0	127,6
Investiții totale în economia națională	105,1	147,7
Volumul total al comerțului exterior	119,1	173,8
Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist	105,8	137,2
Venitul național	106,2	138,0

În spiritul critic, promovat cu consecvență de partidul nostru, în Comunicat se relevă, totodată, existența unor deficiențe și neajunsuri care au determinat întîrzieri și rămîneri în urmă într-o serie de sectoare de activitate : nu s-au realizat integral prevederile — care au cuprins și sarcinile suplimentare — la producția industrială, agricolă și investiții, fenomenele negative legate de amplificarea crizei petroliere, financiare ce se manifestă pe plan mondial avînd o serie de implicații asupra producției din unele ramuri ale economiei, precum și în ce privește realizarea prevederilor de comerț exterior. Desigur, măsurile care se vor lua pentru prevenirea și eliminarea neajunsurilor vor contribui la punerea în valoare a unor posibilități de creștere a economiei românești.

Analizînd evoluția principalelor sectoare ale economiei în anul trecut, se remarcă dezvoltarea susținută a **industriei**, modernizarea accelerată și înnoirea producției prin pătrunderea largă a cuceririlor tehnico-științifice, concomitent cu folosirea mai judicioasă a energiei, materiilor prime și materialelor ; odată cu creșterea în ritm înalt a producției industriale s-a asigurat diversificarea și îmbunătățirea calității produselor. Datele în acest sens sînt edificatoare : numai sporul de producție globală industrială realizat față de 1975 depășește de 1,5 ori întreaga producție obținută în anul 1965 ; în același timp, continuarea fermă a aplicării cuceririlor revoluției tehnico-științifice în industrie este ilustrată, între altele, prin asimilarea în producție, în cursul anului 1979, a circa 2 000 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații cu performanțe superioare, realizate aproape integral pe bază de concepție proprie, prin aplicarea și extinderea a 291 tehnologii noi și perfecționate, de importanță deosebită pentru economia națională, precum și asimilarea a 1 000 materiale și bunuri de consum. Valoarea produselor noi și reproiectate introduse în fabricație de la începutul acestui cincinal a reprezentat 37,8 la sută din valoarea producție marfă a industriei republicane prelucrătoare realizată în 1979, față de 34 la sută prevăzut.

În acest cadru, o latură dominantă a anului 1979 a constituit-o continuarea procesului de dezvoltare prioritară a ramurilor și subramurilor industriei cu rol hotărîtor în înzestrarea economiei și promovarea progresului tehnic, în primul rînd a **industriei construcțiilor de mașini**. Deosebit de concludente sînt astfel ritmurile înalte de creștere înregistrate față de anul 1978 la unele produse de complexitate ridicată, care încorporează un volum sporit de muncă și inteligență : mijloace de automatizare electrotehnice și electronice — 32,3 la sută, mijloace ale tehnicii de calcul electronice — 27,8 la sută, produse ale industriei de mecanică fină și optică — 18,5 la sută, mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere și deformare plastică — 27,7 la sută, mașini și utilaje tehnologice pentru industrie — 18,0 la sută. Sînt date care evidențiază efecte însemnate ale unei angajări energice — pe toate planurile — a creativității naționale în procesul dezvoltării economiei. În aceste condiții construcțiile de mașini împreună cu chimia au deținut în anul 1979 o pondere de 42,7 la sută în totalul industriei, comparativ cu 39,1 la sută în 1975.

Pentru creșterea eficienței economice în industrie este semnificativ faptul că pe seama sporirii productivității muncii în anul 1979 s-a asigurat peste 85 la sută din întregul spor al producției globale față de anul 1978, iar nivelul cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă în industria republicană în anul 1979 a fost mai mic cu 8,2 lei față de anul precedent, realizîndu-se la întreaga producție o economie de 5,7 miliarde lei.

Alături de succesele obținute în dezvoltarea industriei în anul 1979, în Comunicat sînt relevate deficiențe în modul de îndeplinirea planului producției industriale. Astfel, ca urmare a unor întreruperi nejustificate în funcționarea instalațiilor și mașinilor, precum și neintrării la timp în funcțiune a unor capacități noi, nu a fost realizat planul producției fizice la o serie de produse importante. Iată de ce este necesar ca în scopul îndeplinirii obiectivelor stabilite pentru anul 1980, ultimul an al actualului cincinal, să se depună o activitate intensă, energică din partea tuturor oamenilor muncii pentru eliminarea rămînerilor în urmă și realizarea ritmică, integrală a producției fizice și a producției nete în fiecare unitate. Măsurile care se impun privesc cu deosebire utilizarea integrală a capacităților existente și perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor și cadrelor tehnice, folosirea cu spirit gospodăresc și economisirea materiilor prime și energiei, recuperarea și valorificarea tuturor resurselor materiale refolosibile, perfecționarea organizării producției și a muncii și întărirea disciplinei, ridicarea mai accentuată a productivității muncii, reducerea costurilor și sporirea beneficiilor și a rentabilității.

Realizări însemnate au fost obținute în dezvoltarea și modernizarea **agriculturii**. Unitățile agricole socialiste au fost dotate cu noi tractoare și mașini agricole perfecționate, la sfîrșitul anului trecut agricultura românească dispunînd de circa 140 mii tractoare fizice, 34,4 mii combine autopropulsate pentru recoltat cereale etc. ; cantitatea de îngrășăminte chimice livrate agriculturii s-a ridicat anul trecut la peste 1,4 milioane tone ; lucrările de amenajări pentru irigat au cuprins o suprafață de 198 mii hectare, cele de desecări 45,2 mii hectare, de combatere a eroziunii solului 186,6 mii hectare. Toate acestea au creat premise pentru a obține recolte sporite în agricultură.

În anul 1979 recolta de cereale boabe a înregistrat aproape

19,3 milioane tone, fiind cu 306 mii tone mai mare decît cea obținută în 1978 și cu 4,5 milioane tone decît media anuală realizată în perioada 1971—1975. În zootehnie au sporit efectivele de animale (tabelul nr. 2) și producția animală, a crescut ponderea producției animale în producția agricolă.

Tabelul nr. 2

Efectivele de animale

— mii capete —

	Existent la 3.I.1980	Creșteri față de efectivul existent la :	
		3.I.1979	3.I.1976
Bovine-total	6 513,4	2,8	387,3
din care :			
vaci și juninci	3 188,4	2,0	160,1
Porcine-total	10 899,3	562,7	2 086,0
din care :			
scroafe	991,3	37,1	170,0
Ovine și caprine-total	16 194,7	169,9	1 884,4

Realizările din agricultură nu s-au ridicat însă la nivelul prevederilor de plan pe anul 1979, ca urmare a unor deficiențe în organizarea producției și a muncii, în folosirea suprafețelor agricole, a tractoarelor și a mașinilor agricole, precum și datorită unor neajunsuri în asigurarea bazei furajere. Ca urmare a acestei situații se impune ca consiliile unice agroindustriale, toate unitățile din agricultură să-și intensifice preocupările pentru a aplica tehnologii și metode avansate de organizare a muncii, pentru a introduce un riguros spirit de ordine și disciplină în vederea executării la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole, asigurîndu-se astfel producții superioare, ridicarea activității din această ramură de bază a economiei naționale la nivelul condițiilor tehnico-materiale create, al cerințelor pe care le ridică dezvoltarea complexă a economiei și creșterea calității vieții.

ÎN ANUL 1979 a continuat, la scară lărgită, realizarea amplului program de **investiții** prevăzut pentru acest cincinal. Investițiile totale din economie au însumat 206,2 miliarde lei, nivel cu 5,1 la sută mai mare decît în anul 1978. Comunicatul relevă faptul că în 4 ani ai cincinalului actual s-au realizat investiții în valoare de peste 723 miilarde lei, ceea ce reprezintă un volum de investiții mai mare decît cel înfăptuit în primele 4 cincinale luate împreună. Eforturile principale de investiții au fost orientate spre ramurile productive, urmărindu-se extinderea bazei proprii de materii prime și energetice, realizarea unor însemnate obiective și capacități în industrie, agricultură, transporturi, în celelalte ramuri de producție materială, concomitent cu dezvoltarea și perfecționarea bazei materiale a activităților social-culturale. Comunicatul consemnează astfel punerea în funcțiune în anul 1979 a 761 capacități principale de producție industriale și agrozootehnice. Harta economică a țării noastre s-a îmbogățit prin punerea în funcțiune a centralelor hidroelectrice Motru și Strejești, a Fabricii de ciment Tașca, a Întreprinderii de armături industriale din oțel Strehaia, Întreprinderii de mașini unelte Marghita, Fabricii de vase emailate Focșani, Filaturii de fire tip bumbac cardate Tîrgu Lăpuș, Țesătoriei de mătase Tîrgu Mureș, Întreprinderii de tricotaje Cîmpeni, Fabricii de faianță Baia Mare etc.

Trebuie ținut seama însă că în domeniul investițiilor s-au manifestat deficiențe în pregătirea și execuția acestora, în asigurarea cu utilaje și materiale, în organizarea și desfășurarea lucrărilor de construcții pe șantiere. Aceasta impune din partea tuturor factorilor responsabili acțiuni mai bine corelate și măsuri energice în direcția urmăririi atente a pregătirii și efectuării în bune condițiuni a fiecărui obiectiv de investiții, asigurîndu-se ca toate obiectivele să intre în producție la termenele stabilite și să funcționeze la parametrii proiectați.

Pe fondul înfăptuirii acestui amplu program de investiții, aplicarea fermă a politicii de **amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu,** de ridicare a județelor și localităților mai puțin dezvoltate, au condus la realizarea în anul 1979 comparativ cu 1978 a unor ritmuri superioare de creștere a investițiilor în județele : Covasna, Bistrița-Năsăud, Vaslui, Sălaj, Mehedinți, Tulcea, Vrancea, Ialomița și altele. De asemenea, ritmuri de creștere superioare mediei pe țară au fost realizate în perioada 1976—1979 la producția globală industrială de unele județe mai puțin dezvoltate, îndeosebi : Bistrița-Năsăud (19,6 la sută), Sălaj (18 la sută), Buzău (17 la sută), Tulcea (16,9 la sută), Vîlcea (16,7 la sută), Botoșani (16,5 la sută), Covasna (15,7 la sută), Vaslui (15,5 la sută). Ca urmare a acestor însemnate orientări, dacă în anul 1975 numai 21 de județe realizau fiecare o producție globală de peste 10 miliarde lei, în anul 1979 numărul lor se ridica la 30, realizîndu-se noi și însemnați pași înainte pe drumul omogenizării dezvoltării teritoriale a economiei.

Pornind de la orientările și sarcinile stabilite de partid, în cursul anului 1979 s-a acționat ferm pentru **aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economico-sociale,** pentru creșterea rolului științei în promovarea progresului tehnic în economie. Eforturile în acest domeniu — de menționat că în anul 1979 s-au încheiat lucrările la un număr de 631 obiective de cercetare și dezvoltare tehnologică prevăzute în planul național unic — au fost orientate spre valorificarea superioară a materiilor prime, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, realizarea unor produse superioare calitativ, perfecționarea structurii producției și a tehnologiilor, analiza dezvoltării și creșterii întregii economii punînd în lumină o participare din ce în ce mai puternică a științei.

Pe temelia progresului economiei naționale s-au lărgit și diversificat **relațiile economice ale țării noastre cu alte state.** Datele Comunicatului indică o creștere a volumului comerțului exterior în anul 1979 față de 1978 de 19,1 la sută. S-a dezvoltat pe multiple planuri colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate țările socialiste ; s-au intensificat relațiile de cooperare cu țările membre ale C.A.E.R. pe baza programelor speciale de colaborare pe termen lung ; s-au dezvoltat și diversificat relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare și s-au amplificat schimburile comerciale și cooperarea tehnico-științifică cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

PROGRESUL multilateral al economiei, dezvoltarea producției de bunuri materiale, ridicarea randamentului muncii sociale în condițiile politicii de repartizare judicioasă a venitului național pentru dezvoltare și consum, a asigurat creșterea avuției naționale și, pe această bază, **îndeplinirea cu succes a programului de creștere a nivelului de trai** (tabelul nr. 3). Un prim element în această direcție îl constituie alocarea unor fonduri sporite pentru construirea de noi capacități de producție și, în acest fel, crearea de noi locuri de muncă, continuîndu-se procesul de transfer în ramurile neagricole a unei părți însemnate din forța de muncă din agricultură ; în aceste condiții la sfîrșitul anului 1979 populația ocupată în industrie și în celelalte ramuri neagricole a ajuns la 69 la sută, față de 62 la sută în anul 1975, dinamică ce se reflectă nu numai în obținerea de venituri sporite de către populație, ci în însuși procesul de dezvoltare și modernizare al economiei românești.

Tabelul nr. 3

Indicatori ai creșterii nivelului de trai ai populației în anul 1979

	Realizări 1979	Creșteri în anul 1979 în % față de :	
		1978	1975
Numărul mediu al personalului muncitor — mii	7 183	3,3	14,0
Retribuția medie lunară a personalului muncitor — lei	2 108	4,8	32,2
Dinamica retribuției reale a personalului muncitor		2,1	24,5
Dinamica veniturilor reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, pe o persoană activă		3,1	28,7
Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat — miliarde lei	64,9	3,7	27,4
Dinamica veniturilor totale reale ale populației		3,1	29,2
Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist — miliarde lei	198,0	5,8	37,2
Prestările de servicii pentru populație — miliarde lei	39,0	4,6	23,8

Și în anul 1979 un accent deosebit s-a pus pe creșterea ve-

Marin STĂNICĂ
director, Direcția Centrală de Statistică

(Continuare în pag. 22)

Plan ● Angajamente

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ, EXEMPLARĂ A PLANULUI LA PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI NETĂ

ÎN MAREA ÎNTRECERE ce se desfășoară în întreaga țară pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an și a cincinalului în ansamblu, atenția colectivelor de muncă din întreprinderile industriale este polarizată spre realizarea ritmică a producției fizice și micșorarea substanțială a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, îndeosebi a celor materiale — obiectiv de mare însemnătate pentru sporirea producției nete, pentru ridicarea eficienței economice.

Există în această privință o experiență bogată, exprimată în rezultate deosebite în numeroase întreprinderi. În articolul de față ne propunem să prezentăm activitatea **întreprinderii „Steaua roșie"-București** privită sub multiplele aspecte ale preocupărilor pentru realizarea ritmică a producției nete și fizice.

De la început, este de subliniat că această unitate, continuîndu-și tradiția obținerii de rezultate bune în îndeplinirea planului, în actualul cincinal și în 1980 pe prima lună din an, a înscris realizări notabile : **planul producției nete a fost îndeplinit în proporție de 102,5%, producția fizică la aparatura hidraulică 101,4%, iar la utilajele de construcții 100,1%. Depășirea producției fizice pe luna ianuarie a permis livrarea mai multor produse la export, depășindu-se planul cu 2,1%.**

Prin îmbunătățirea structurii producției — eficiență sporită

PENTRU REALIZAREA producției nete (care cunoaște în acest an o creștere de 18,7% față de 1979), pentru obținerea unei valori nou create cît mai mari, măsurile luate de colectivul unității sînt orientate, cu precădere, spre diminuarea accentuată a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă și, îndeosebi, a celor materiale. De menționat că aceste cheltuieli vor trebui să cunoască în 1980 o scădere de 14,3 și, respectiv, 41,8 lei față de anul trecut.

În acest context, o direcție de acționare o constituie **promovarea produselor care valorifică mai complet, mai eficient materia primă și care corespund pe deplin cerințelor economiei naționale.** Pentru aceasta, în întreprindere continuă să ia amploare acțiunea începută anul trecut de restructurare a producției și de asimilare de produse noi și de modernizare a celor existente în fabricație. Graficul arată cum a evoluat, în anii actualului cincinal, ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției marfă.

Este foarte important că, **în acest an, întreprinderea va produce mai bine de trei sferturi produse noi sau modernizate** ; dar mai semnificativ este faptul că în timp ce producția de utilaje de construcții (betoniere), mari consumatoare de metal, se reduce de la 60,4% în 1979 la 39% în 1980, produsele de aparatură hidraulică (produse de înaltă tehnicitate și cu un grad ridicat de prelucrare a metalului) vor reprezenta, în aceeași perioadă, în totalul producției marfă 57,7% în loc de 11%. Lărgirea volumului producției de aparatură hidraulică și restrîngerea celui de betoniere au o importanță economică deosebită :

● **se reduce consumul de metal.** Dacă, la grupa de utilaje de construcții, de pildă, consumul de laminate este de 43,1 tone/1 milion lei producție, la cea de aparatură hidraulică consumul este de numai 5,3 tone/1 milion lei producție ;

● **sporește valoarea materialului prelucrat în întreprindere.** În comparație cu perioadele anterioare, cînd ponderea în producție o dețineau utilajele de construcții și cînd valoarea metalului prelucrat era de circa 45 lei/kg, în prezent, la producția de aparatură hidraulică, valoarea metalului este de peste 300 lei/kg ;

● **crește gradul de utilizare a suprafețelor de producție.** Prin restrîngerea produselor cu gabarit mare (betonierele) și introducerea în fabricație a produselor cu gabarite mici (aparatură hidraulică), producția realizată pe 1 mp de suprafață productivă este cu circa 2,5% mai mare. Acest fapt are o deosebită însemnătate ținînd seama că producția-marfă în acest an este mai mare cu 6,7% față de 1979, iar productivitatea muncii (calculată la producția netă) cunoaște o creștere de 17,9%.

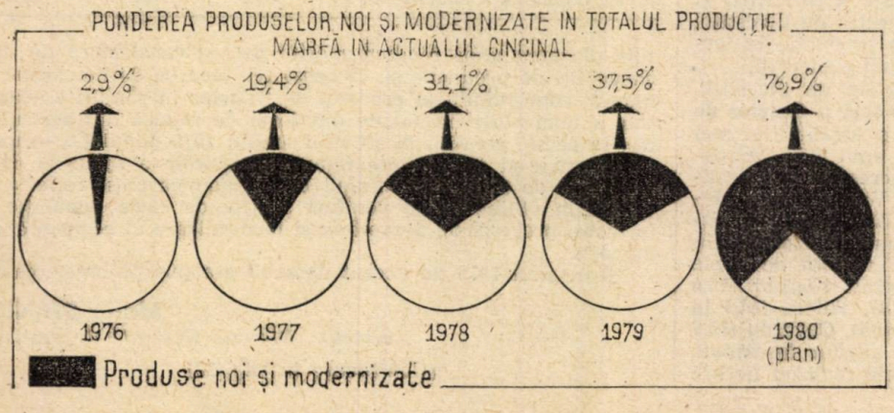

Dezvoltarea inițiativei creatoare pe întreaga filieră a producției

ÎN FUNDAMENTAREA măsurilor preconizate pentru reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă și, îndeosebi, a celor materiale, și în direcționarea, în general, a efortului colectivului pentru realizarea exemplară a indicatorilor de plan pe acest an, s-a ținut seama că în toate compartimentele de activitate — concepție, execuție, gospodărire a întreprinderii — există nenumărate căi și rezerve care nu cer decît creșterea inițiativei și responsabilității fiecăruia în parte pentru a fi valorificate în scest scop. Iată cîteva din ele :

1 ÎN FAZA DE CONCEPȚIE. Ținîndu-se seama de structura producției, a reieșit că o rezervă din cele mai importante, hotărîtoare pentru valorificarea într-un grad mai înalt a materiei prime, o constituie **modernizarea produselor.** A fost studiat în acest scop fiecare produs în parte (atît sub raportul randamentului, cît și sub cel al greutății specifice și apoi s-au stabilit soluții tehnice sau constructive care să le confere caracteristici tehnico-funcționale mai înalte, dar, concomitent, în condițiile reducerii gabaritului. Prin reproiectarea motorului hidraulic de la universalul hidraulic 215, se economisesc 15 kg metal pe bucată, față de vechea so-

luție constructivă (în loc de 25 kg cît cîntărea înainte, el are în prezent o greutate de numai 10 kg). Tot prin reproiectare, greutatea grupurilor de pompare de la același produs a fost redusă cu 20 kg. pe bucată.

2 ÎN FAZA DE EXECUȚIE. Se știe că în sectoarele de fabricație există nenumărate căi de valorificare mai bună a materiilor prime. În acest an — pe baza experienței acumulate — vor continua să se aplice **planurile de croire combinată a tablei** — planuri care determină evitarea risipei de metal și reintroducerea în circuitul productiv a importante cantități de resurse refolosibile, care altădată luau calea retopirii. Totodată, pe întregul flux de fabricație va fi întărit controlul tehnic de calitate, astfel încît să se înregistreze cît mai puține piese necorespunzătoare. Dealtfel, în 1979, pe baza acțiunii de modernizare a produselor, prin reproiectarea unor piese, subansamble sau produse, aplicarea planurilor de croire combinată utilizarea unor capete de metal pentru executarea unor piese mărunte etc., a fost economisită — față de normele de consum — o cantitate de 47 tone de metal.

3 ÎN DOMENIUL GOSPODĂRIRII ÎNTREPRINDERII. Desigur, reducerea costurilor și creșterea producției nete se hotărăsc, în principal, în sectoarele de concepție și de execuție. Dar de modul în care este gospodărită întreprinderea, de felul în care respectă ea disciplina de plan și cea financiară, normele de consumuri etc. depind înlăturarea sau micșorarea **cheltuielilor neeconomicoase** — cheltuieli care încarcă în mod nejustificat costurile, diminuînd volumul economiilor și beneficiilor.

Anul trecut, „Steaua roșie" a plătit penalizări pentru neonorarea în termen sau pentru executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale față de beneficiarii produselor, de 523 000 lei. Este drept că, la rîndul ei, a încasat de la furnizori, pentru aceleași motive, penalizări în valoare de 1 402 000 lei. Făcînd însă abstracție de acest lucru, trebuie remarcat că cei peste 500 000 lei plătiți drept penalizări puteau să se adauge la economiile obținute ; dar, în plus, nerespectarea la termen a obligațiilor contractuale, nelivrarea produselor la scadențele contractuale, au avut repercusiuni negative la beneficiarii respectivi, care nu și-au putut desfășura activitatea în mod normal.

Pentru a se curma repetarea în acest an a unei atari situații, au fost întocmite **grafice de lansare în fabricație a produselor**, numai în funcție de termenele de livrare a acestora. Totodată, s-au luat măsuri pe întreg fluxul fabricației, pentru a se asigura **desfășurarea ritmică a producției pe decade, luni și trimestre.**

Pare paradoxal faptul că deși anul trecut întreprinderea a înregistrat o economie de 140 MWh energie electrică și de 445 000 mc. gaze, a plătit totuși penalizări pentru depășirea cotelor alocate în anumite perioade de 198 000 lei. Și în acest domeniu au fost luate măsuri ca, nu numai pe global, ci **în fiecare lună**, printr-o judicioasă gospodărire a energiei electrice și a combustibilului, întreprinderea nu numai să se înscrie în cotele alocate, dar să și realizeze economii pe acest an. Urmărirea riguroasă, decadală a modului cum sînt respectate normele de consum este obligatorie. Măsuri eficiente au mai fost luate pentru evitarea de dobînzi la credite nerambursate în termen — capitol la care întreprinderea nu a stat prea bine anul trecut.

Probleme care așteaptă o grabnică rezolvare

ÎN URMA ACTIVITĂȚII fructuoase desfășurate, întreprinderea a realizat în 1979 la cheltuielile la 1 000 lei producție marfă o economie de 7,1 lei, iar la cele materiale de 17 lei. În acest an, sarcinile în domeniul reducerii costurilor fiind mai mari, este nevoie nu numai de o mai activă mobilizare și valorificare a rezervelor interne, dar și de un sprijin mai larg din partea furnizorilor și colaboratorilor, întrucît întreprinderea se confruntă cu unele greutăți, care afectează tocmai costurile de producție. Despre ce este vorba în esență ?

Am amintit că, în întreprindere, se aplică planuri de croire a tablei prin care se reușește folosirea mai completă a acesteia, înlăturîndu-se șraifurile neutilizabile. Dar B.A.T.M.M.B., filiala Cătănoaia, nu livrează tabla de 3, 4 și

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 15)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economii de combustibil prin izolarea termică a clădirilor

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea ca, în următorul deceniu, țara noastră să ajungă în situația de a-și putea satisface din resurse proprii întregul necesar de combustibili și energie, asigurîndu-și astfel o independență deplină din punct de vedere energetic. Pentru realizarea acestui obiectiv, o importanță hotărîtoare o are raționalizarea consumurilor de combustibili și energie în toate domeniile de utilizare, atît cele industriale cît și cele social-culturale. Una din principalele destinații pe care o capătă combustibilii este cea a încălzirii clădirilor de locuit și social-culturale. Dintr-un studiu întocmit de institutele de cercetări și proiectări de specialitate, reiese că există posibilitatea reducerii substanțiale a consumului de combustibili utilizați la încălzirea acestor construcții pe calea îmbunătățirii protecției termice. Principalele căi de acționare sînt cele care au în vedere :

● **sporirea rezistenței termice a elementelor de închidere a clădirilor** (utilizarea de materiale izolatoare cu o rezistență termică ridicată : zgură expandată, cenușă de termocentrale, vată minerală, blocuri ceramice cu goluri ș.a.) ; etanșeitatea mai bună a ferestrelor, inclusiv introducerea ferestrelor cu 3 rînduri de geamuri ;

● **îmbunătățiri în concepția de ansamblu a dimensiunilor clădirilor** (suprafețe exterioare cît mai reduse) ;

● **perfecționări ale instalațiilor de încălzit** (automatizarea centralelor și punctelor termice, contorizarea și reglarea prestabilită a debitelor agentului de încălzire) etc.

Din calculele estimative, reiese că în cazul aplicării măsurilor preconizate, s-ar putea obține în următorii 5 ani o economie însumînd peste 1 400 mii tone combustibil convențional, iar în următorii 10 ani, o economie totală de 5 350 mii tone. Pentru aceasta este necesar ca industria materialelor de construcții să realizeze întreaga gamă de materiale de izolații cu un grad ridicat de izolare termică, care să poată fi utilizate la toate elementele de închideri ale construcțiilor. În același timp, este necesar ca institutele de proiectări să promoveze în construcții noile soluții privind izolarea termică a clădirilor, astfel, ca economiile de combustibili să fie cît mai substanțiale.

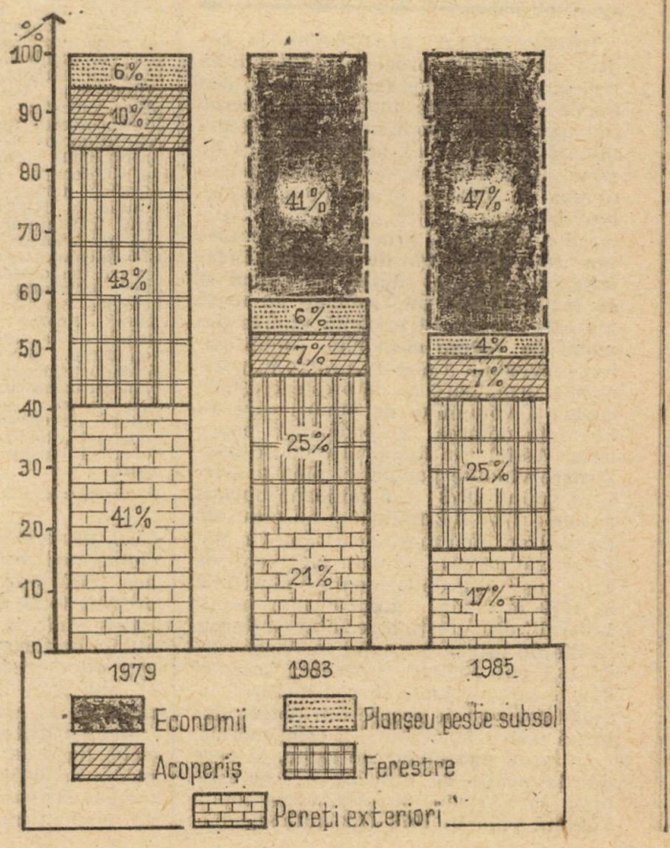

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile

— Dezbatere organizată de „Revista economică" în colaborare cu Institutul de economie industrială —

UNA DIN LATURILE creșterii calitative a activității economice o reprezintă și gospodărirea cu maximum de eficiență a materiilor prime și materialelor, atragerea în circuitul economic a materiilor prime vechi, materialelor refolosibile, pieselor și subansamblelor provenite din dezmembrarea fondurilor fixe, bunurilor de folosință îndelungată și de uz personal uzate. Folosirea pe deplin a tuturor resurselor materiale permite economisirea unor însemnate cantități de materii prime, reducerea consumurilor energetice, diminuarea efortului valutar al țării și creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate, asigurîndu-se prin aceasta lărgirea bazei de materii prime a țării și condițiile necesare dezvoltării în ritmuri înalte a economiei naționale.

Pornind de la aceste elemente calitative în dezvoltarea activității economice, printr-un recent Decret al Consiliului de Stat au fost stabilite măsurile necesare care asigură, începînd din acest an, valorificarea intensivă a resurselor materiale, asigurarea prin plan a recuperării și introducerii în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile, utilizarea și circulația eficientă a ambalajelor, întărirea răspunderilor ce revin în acest domeniu ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor industriale, întreprinderilor, tuturor colectivelor de oameni ai muncii, fiecărui cetățean.

Urmărind traducerea în viață a măsurilor înscrise în acest Decret, „Revista economică" a publicat la rubrica **„Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei"** o suită de materiale în care au fost redate diferitele aspecte ale acțiunii, experiența acumulată, necesitatea participării largi a tuturor categoriilor de oameni ai muncii — cercetători, proiectanți, specialiști, economiști, ingineri, tehnicieni, maiștri și muncitori — la găsirea de soluții și tehnologii eficiente, pentru ca întreaga gamă de resurse materiale refolosibile să poată fi valorificată cît mai repede și economic. Recent „Revista economică", în colaborare cu Institutul de economie industrială, a organizat o „masă rotundă" cu participarea unor specialiști din principalele instituții și unități economice implicate în procesul de reciclare a resurselor avînd ca temă a dezbaterii : **„Acțiuni și măsuri ce se impun pentru valorificarea complexă a resurselor materiale, îndeosebi din bunurile de folosință îndelungată scoase din uz".** În cele ce urmează prezentăm , în sinteză, problemele dezbătute, cît și unele acțiuni și măsuri ce se impun — în scopul înfăptuirii exemplare a măsurilor stabilite în Decretul Consiliul de Stat *).

Un domeniu mai puțin explorat : valorificarea bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz

PRIORITATEA ACORDATĂ în cadrul dezbaterilor problemelor legate de reciclarea resurselor încorporate în bunurile de folosință îndelungată scoase din uz de către populație a fost determinată de faptul că acest domeniu de activitate a stat într-o mai mică măsură pînă în prezent, în atenția specialiștilor din țara noastră. Așa cum a rezultat din dezbateri, **procesul de scoatere din uz a bunurilor de folosință îndelungată a început destul de recent să se manifeste ca un fenomen de masă ale cărui proporții prezintă interes din punct de vedere economic.** Amplificarea previzibilă a acestui proces în perioadele următoare se datorește creșterii rapide a volumului de bunuri care au intrat în dotarea gospodăriilor populației. Astfel, din numărul total de **televizoare** vîndute populației pînă la sfîrșitul anului 1978 (4,6 milioane bucăți) aproape 27% (1,2 milioane) au o durată de utilizare mai mare de 11 ani. Or, din investigațiile prin sondaj efectuate de către Institutul de economie industrială în 1979 în rîndul gospodăriilor populației din București, a rezultat că durata medie de utilizare a unui televizor este de 13,1 ani. Pentru stabilirea acestei durate au fost luate în considerare numai televizoarele scoase din dotare datorită uzurii fizice nu și a celei morale.

În cazul **aparatelor de radio,** la care durata medie de utilizare a fost estimată la 12,7 ani, din cantitatea totală vîndută pînă în 1978 (7,2 milioane bucăți), peste 48% (3,5 milioane) au o vechime mai mare de 11 ani. De asemenea, dacă s-ar menține în funcțiune în prezent toate **frigiderele** vîndute populației pînă la sfîrșitul anului 1978, atunci ar însemna că circa 800 mii bucăți au depășit durata de utilizare de 11 ani, față de o durată medie estimată de 14 ani.

Pentru toate cele trei bunuri menționate, dacă se ia în considerare durata medie de utilizare estimată prin intermediul sondajelor efectuate, ar rezulta că, pînă în anul 1985, vor ieși aproape complet din uz cel puțin cele vîndute pînă în 1970, adică : **1,7 milioane televizoare, 4 milioane aparate de radio și circa 1,1 milioane frigidere.** Trebuie subliniat însă că o asemenea estimare nu ține seama de bunurile care ies din uz după o perioadă de utilizare mai mică decît durata medie estimată. Pe de altă parte, din dotarea gospodăriilor populației vor ieși din uz, treptat, noi tipuri de bunuri (mașini electrice de spălat rufe, mașini de gătit de diferite tipuri, magnetofoane, casetofoane, piese și subansamble din autoturisme, mobilă etc.). Volumul de piese și materiale reutilizabile cuprinse în aceste produse este foarte mare. Din unele calcule estimative rezultă că **în cincinalul 1981—1985 numai prin valorificarea unor resurse refolosibile din bunurile scoase din uz de populație** (televizoare, aparate de radio, difuzoare, frigidere, acumulatoare, mașini de gătit electrice, mașini de spălat etc.) **s-ar recupera mii de tone de fier vechi, plumb, mase plastice, sute de tone de staniu, cupru, aluminiu, sute de kilograme de argint etc.** Alături de aceste materii prime **se mai pot recupera pentru refolosire directă cîteva milioane de potențiometre, rezistențe ajustabile, difuzoare etc.**

Au participat la dezbatere : **Mircea Pîrjol,** director în M.A.T.M.C.G.F.F. ; **Constantin Vicol,** Centrala industriei lînii ; **Herbert Riesenberg,** Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul ; **Silvia Năstase,** Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii ; **Maria Dănciulescu,** Centrala industriei sticlei și ceramicii fine ; **Benerela Schiopea,** Centrala industriei confecțiilor ; **Petre Drăgan,** Centrala de prelucrare a lemnului ; **Victor Greavu,** Centrala industriei bumbacului ; **Ladislau Frumosu,** director întreprinderea „Neferal" ; **Paul Adrian,** întreprinderea „Electronica" ; **Cornel Moldovân,** director întreprinderea pentru întreținerea și repararea utilajelor de calcul și de electronică profesională ; **Stelian Stoica,** întreprinderea de cinescoape București ; **Ion Simionescu,** director tehnic și **Cornel Neațu,** director adjunct în UCECOM ; **Dumitru Popa,** directorul Institutului de cercetări pentru industria pielăriei și încălțămintei ; **Alexandru Lăpușneanu,** Institutul de cercetări și proiectări tehnologice sticlă și ceramică fină ; **Maria Dărăbanț,** Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară ; **Hilda-Klifer, Nicolae Zimboianu** și **Luminița Scurei** de la Institutul de cercetări textile ; **Ion Bucșan** și **Virgil Țicu** de la Centrala de preindustrializare și achiziții M.I.U. ; **Ecaterina Deaconescu, dr. Silvia Marinescu, Marius Costea** și **dr. Vasilie Bogdan** de la Institutul de economie industrială. Din partea redacției „Revistei economice" au luat parte tovarășii **Vasile Boescu** și **Gheorghe Drăghici.**

**) În numărul viitor al revistei : organizarea activității de recuperare a materiilor prime și pieselor refolosibile din bunurile scoase din uz, necesitatea urgentării tehnologiilor de valorificare.*

Colectarea — un proces complex de înaltă responsabilitate

RELEVÎNDU-SE ca deosebit de importante măsurile luate prin Decretul Consiliului de Stat, participanții la dezbatere au pus, între altele, un accent deosebit pe **necesitatea perfecționării întregului sistem de colectare, prelucrare și valorificare a materialelor refolosibile.** Dacă pentru industrie activitatea respectivă este mai bine organizată, existînd și aici, firește, posibilități multiple de a se perfecționa, în ceea ce privește reciclarea complexă a resurselor de la populație aflate, îndeosebi, în bunurile de folosință îndelungată scoase din uz ea se află abia la început. Participanții la dezbatere au evidențiat faptul că aceste bunuri conțin însemnate valori materiale care pot și trebuie să fie reintroduse cît mai repede în circuitul economic prin mai multe căi și anume :

— recondiționarea și comercializarea bunurilor uzate, ceea ce nu înseamnă decît o prelungire a duratei de utilizare a acestora, și, deci, constituie o soluție parțială ;

— recuperarea și reutilizarea (ca atare sau prin recondiționare) **a unor piese, subansamble sau ansamble care au o durată de utilizare mai mare decît cea a bunurilor din care provin** (difuzoare, rezistențe, bobine etc,) ;

— recuperarea unor materiale (tablă, lemn, sticlă, etc.), și reutilizarea lor pentru producerea altor bunuri decît cele din care provin ;

— recuperarea unor substanțe utilizabile ca materii prime de bază (metale feroase și neferoase, mase plastice, sticlă etc.).

S-a subliniat însă în discuții că, în raport cu cantitățile de bunuri scoase din uz de către populație, **nu dispunem în prezent de un sistem capabil să recupereze și să valorifice resursele încorporate în ele.** În cadrul cooperației meșteșugărești s-a conturat un sector distinct de activitate privind recondiționarea și comercializarea unor bunuri uzate. Pînă în prezent, în sfera de cuprindere a acestei activități au fost incluse numai bunurile recondiționabile, neputînd fi achiziționate bunuri în vederea dezmembrării și recuperării, pe această cale, a unor componente reutilizabile. În raport cu realizările de pînă acum (notabile, îndeosebi, în cazul recondiționării mobilei și a îmbrăcămintei din blană), trebuie spus că prin intermediul cooperației meșteșugărești se asigură reciclarea unor cantități foarte mici de resurse provenite din bunurile scoase din uz de către populație. Aceasta se explică, în primul rînd, prin faptul că puține bunuri scoase din uz pot fi recondiționate. În al doilea rînd, rețeaua de unități ale cooperației meșteșugărești, care achiziționează și recondiționează televizoare, aparate de radio, frigidere, mașini de spălat etc. a început să se constituie destul de recent (practic după 1 ianuarie 1978) și este cunoscută de populație într-o măsură redusă.

Totodată, în dezvoltarea activității de achiziție și recondiționare a bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz cooperația meșteșugărească întîmpină o serie de dificultăți. În dezbatere au fost subliniate, între altele :

— avizarea dificilă a regulamentelor elaborate de UCECOM pentru achiziționarea, recondiționarea și comercializarea bunurilor și componentelor durează uneori mai mult de un an ;

— prețul de achiziție nu este în toate cazurile stimulativ pentru populație, în condițiile în care prin utilizarea bunurilor recondiționate se asigură o rentabilitate exagerată pentru cooperația meșteșugărească ;

— restricțiile de uzură impuse la achiziționare, cît și clauzele privind achiziția unui bun numai în condițiile în care poate fi asigurată comercializarea lui în cel mult 12 luni, îi determină pe lucrătorii din cooperația meșteșugărească să manifeste o prudență exagerată la preluarea de la populație a bunurilor scoase din uz. După unele investigații făcute de specialiști din cadrul Institutului de economie industrială, a rezultat că din această cauză din numărul total de bunuri oferite în 30 de zile de către populație unei unități a cooperației meșteșugărești din Sibiu au fost preluate efectiv mai puțin de 50% ;

Vasile BOESCU
dr. Vasilie BOGDAN

(Continuare în pag. 19)

Sugestii • Propuneri

• să se studieze posibilitățile de implicare a rețelei comerciale în procesul de colectare. Ar putea fi luată în considerare practica din alte țări în care bunul uzat este achiziționat de unitatea comercială, valoarea lui constituind avansul pentru achiziționarea în rate a unui produs nou. Prin aceasta sînt cointeresați cetățenii să valorifice aparatele uzate, iar economia poate valorifica diferite componente în condiții de eficiență ;

• să se prevadă încă din faza de proiectare a unor ansamble de blocuri de locuințe și spații destinate colectării și depozitării deșeurilor de hîrtii, textile sau metale vechi. Aceasta va conduce la o mai rapidă colectare pe sortimente a diferitelor produse refolosibile ;

• să se revadă prețurile de achiziție a unor produse refolosibile (hîrtie, metal, textile, piele etc.) pentru a fi așezate de așa natură încît să stimuleze cetățenii în a le preda selecționat pe sortimente centrelor de colectare și în cantități cît mai mari ;

• să se instituie un sistem de preluare de la populație a diferitelor materiale uzate (fier vechi, țesături, sticlărie, lemn etc.) de către unități specializate, cu mijloace ușoare de transport, prin programări periodice pe ansamble de blocuri, străzi sau cartiere. În acest mod ar putea fi colectate în totalitate și separat pe sortimente diferitele materiale refolosibile ;

• să se stabilească un nomenclator precis, în funcție de posibilitățile de valorificare, pentru colectarea diferitelor materiale refolosibile. Odată cu crearea de noi tehnologii — acest nomenclator să fie în permanență lărgit. Se va ajunge astfel la o mai bună gospodărire a fondurilor de achiziții, la înlăturarea situației existente cînd s-au achiziționat timp de ani de zile diferite materiale vechi ocupînd suprafețe mari de teren pentru depozitare, dar care neavînd încă pusă la punct o tehnologie adecvată, nu sînt valorificate.

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

• *Un amplu program de cercetare pentru carburanți neconvenționali a fost inițiat de o firmă constructoare de motoare din Italia. Se urmărește găsirea unor posibilități, corespunzătoare sub raportul eficienței tehnice și economice, de a alimenta motoare Diesel (modificate corespunzător) cu combustibili pe bază de cărbune, șisturi bituminoase sau gaz metan.*

• *Reduceri ale consumului de energie de pînă la 30% vor putea fi obținute în funcționarea motoarelor electrice de 1—20 CP, prin utilizarea unui tip perfecționat de inversor pentru curent alternativ, care adaptează puterea furnizată de rețea la sarcina efectivă a motorului. Cînd această sarcină este mică, inversorul, comandat de un microcalculator, reduce în mod automat intensitatea curentului, iar motorul funcționează cu viteză scăzută. Producătorul, o firmă din S.U.A., anunță pentru sfîrșitul acestui an lansarea unor modele adaptate pentru motoare de pînă la 50 CP.*

• *Avînd o capacitate orară de tratare de 1400 mc efluenți, cea mai mare stație de epurare din lume ocupă o suprafață de numai 1400 mp și nu cuprinde obișnuitele bazine anaerobe (care ar fi necesitat circa 75 de hectare). Ea a fost construită la abatorul din localitatea Mataura, în Noua Zeelandă (unde se prelucrează zilnic 12 mii de miei și 600 de vite), fiind dotată cu echipament complet automatizat, după un procedeu pus la punct în Danemarca. Proteinele din apele uzate sînt precipitate și floculate prin mijloace chimico-mecanice, după care precipitatul este tratat în bazine de flotare. Solidele, pompate într-o instalație de separare a apei, sînt apoi uscate și ambalate, rezultînd 1—2 t/oră de furaje bogate în proteine. Sistemul are o deosebită eficiență economică în comparație cu alte metode de tratare secundară a efluenților.*

• *„Metoda duplex" este folosită în R.D. Germană ca unul din mijloacele pentru a preveni coroziunea care duce la pierderea unor însemnate cantități de metal în industrie, construcții, transporturi. Cu ajutorul unui pistol, pe suprafața metalului se aplică un strat de aluminiu topit, a cărui temperatură ridicată asigură o bună aderență. Procedeul mărește de pînă la zece ori rezistența la coroziune a construcțiilor metalice ; el poate fi utilizat și în construcția de mașini.*

• *Capsule de oțel moale se umplu cu pulberi de oțel inoxidabil, recuperat din spărturi de turnătorie, topite și pulverizate cu ajutorul unui gaz inert. După etanșarea prin sudare, capsulele sînt presate la rece, încălzite la 1 200°C și extrudate, rezultînd țevi inox fără sudură. Noua aplicație a metalurgiei pulberilor, experimentată în Suedia, reduce cu o treime durata de fabricație și cu 50% consumul de energie.*

• *O fabrică de ciment din Tokio utilizează lunar 45—50 mii de anvelope auto uzate, nereșapabile, care, tăiate în bucăți, sînt introduse în cuptorul rotativ și arse împreună cu calcarul, la o temperatură de circa 1 500°C. În acest fel, componenții carbonici din cauciuc servesc drept combustibil pentru obținerea clincherului, iar celelalte substanțe intră în compoziția materiei prime pentru ciment.*

La ordinea zilei în agricultură

PREGĂTIREA ȘI DESFĂȘURAREA EXEMPLARĂ A LUCRĂRILOR ÎN CAMPANIA DE PRIMĂVARĂ

UN OBIECTIV esențial al noii etape de dezvoltare economico-socială a României constă în înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției. În această teză, enunțată în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R. de tovarășul Nicolae Ceaușescu, este sintetizat un întreg program de acțiune pentru a situa agricultura românească la nivelul uriașelor posibilități pe care le oferă pămîntul țării, dotarea tehnico-materială actuală și cea de perspectivă, organizarea pe principii industriale a producției agricole și, mai presus de orice, hărnicia și priceperea țăranimii, ca și existența unui număr tot mai mare de specialiști.

Valorificarea superioară a acestor posibilități reclamă folosirea rațională a întregului fond funciar, încheierea procesului de zonare a culturilor și de stabilire a asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a problemei furajelor.

Pentru a accelera extinderea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, congresul a adoptat propunerea secretarului general al partidului, de a se majora cu 22 miliarde de lei investițiile inițial prevăzute în proiectul de Directive, astfel încît suma lor totală va ajunge în viitorul cincinal la circa 155 miliarde lei. Se apreciază că dotarea corespunzătoare cu tractoare, combine și alte mașini agricole va permite realizarea lucrărilor de însămînțat în 15 zile, de recoltare a grîului în 8 zile și a porumbului în cel mult 25 de zile, executarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, pomicultură, viticultură, a strîngerii furajelor. Este de așteptat ca în acest fel, în viitor să se pună capăt întîrzierilor în executarea lucrărilor, fapt care în anii trecuți a influențat negativ atît cantitatea, cît și calitatea producției agricole.

PRIN PREVEDERILE sale și în concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1980, ca și bugetul de stat canalizează eforturile spre îndeplinirea sarcinilor din actualul cincinal, spre accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice.

În condițiile unui an agricol normal, în 1980 producția globală agricolă urmează să crească cu 4,7%—6% față de 1979, iar producția de cereale să atingă 26 milioane tone, concomitent cu îmbunătățirea structurii culturilor, sporirea producției de plante tehnice, legume și fructe, creșterea efectivelor de animale și a randamentelor în zootehnie. Oamenii muncii din agricultură sînt conștienți că anul 1980, prin nivelul realizărilor sale trebuie să constituie un an de legătură cu cincinalul 1981—1985, și, totodată, să contribuie la recuperarea unor nerealizări din perioada 1976—1979.

FIIND PRIMA din an, campania agricolă de primăvară este deosebit de importantă, de felul cum se acționează în cadrul său, depinzînd rezultatele campaniilor viitoare, de strîngere a recoltei.

Pentru ca imediat ce timpul va permite să putem acționa în cîmp, încă de la finele anului trecut și începutul lui 1980 am întreprins o serie de acțiuni pregătitoare. Astfel, una din cele mai importante dintre acestea a vizat **revizuirea și repararea tractoarelor și mașinilor agricole** care vor lucra în campania agricolă de primăvară, acțiune ce se va încheia pînă la 20 februarie în toate stațiunile de mecanizare a agriculturii.

Concomitent, s-au asigurat și condiționat semințele necesare atît pentru culturile din epoca I, cît și pentru culturile din epoca a II-a.

În toate unitățile au fost transportate importante cantități de îngrășăminte naturale în cîmp și s-au executat împrăștieri, acolo unde situația impunea fertilizarea suplimentară a grîului de toamnă.

În cadrul programului de instruire a lucrătorilor din agricultură, au continuat cursurile învățămîntului agricol profesional pe teritoriu, iar la nivel central, prin Centrul de perfecționare a cadrelor din agricultură (de la Crevedia) au fost instruiți directorii cu producția vegetală de la direcțiile agricole județene și toți inginerii șefi ai consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Aceștia din urmă, întorși în județe și împreună cu directorii S.M.A., vor instrui — la nivelul consiliului unic, pe toți inginerii șefi, șefii de fermă și mecanizatorii ce vor lucra în campania agricolă de primăvară.

Împreună cu Academia de Științe Agricole și Silvice, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, a adoptat și editat **tehnologii-cadru** la principalele culturi agricole pentru toate zonele țării, ce s-au difuzat la toți specialiștii din agricultură. Corespunzînd cerințelor etapei actuale, aceste tehnologii vor duce la diminuarea consumului de combustibil prin executarea minimului de lucrări, dar la momentul optim, calitatea lucrării fiind condiția principală pentru recepționare.

DE MARE IMPORTANȚĂ este îmbunătățirea activității sectorului unic de mecanizare, prin organizarea temeinică a secțiilor și formațiilor de mecanizare, conform normelor stabilite, asigurarea dotării lor corespunzător sarcinilor din planurile de producție, pentru efectuarea tuturor lucrărilor la un nivel calitativ superior și în cadrul epocilor optime. Anul acesta va trebui să îmbunătățim indicele de folosire al tractoarelor, ajungînd la 2 000—2 200 ore pe tractor, față de 1 700—1 800, cît s-a realizat pînă în prezent.

Organizarea activității mijloacelor mecanice pe formații specializate constituie o verigă de bază a sistemului industrial de aplicare a tehnologiilor moderne, făcînd parte din conceptul general de concentrare și specializare a producției agricole.

Prin constituirea formațiilor de lucru specializate, se are în vedere gruparea tractoarelor și mașinilor agricole pentru executarea lucrărilor în perioadele optime și de calitate superioară, folosind utilajele la capacitatea lor maximă. Această grupare va permite și asigurarea unei asistențe tehnologice și mecanice mai eficiente, funcționarea agregatelor în condiții mai bune, respectarea programelor de lucru. În prezent, în unitățile agricole se lucrează la stabilirea acestor formații specializate, acțiune ce se va încheia pînă la 20 februarie.

În noua concepție de organizare a muncii, inginerii mecanici răspund de buna funcționare în cîmp a utilajelor, iar inginerii șefi sau șefii de fermă, de organizarea, executarea și calitatea lucrărilor.

Aceleași principii au stat și la baza creării „sectorului unic de chimizare", în atribuțiile căruia intră întocmirea și executarea programului unic de chimizare (fertilizarea, amendarea solurilor, erbicidarea, combaterea bolilor și dăunătorilor) pentru toate unitățile agricole componente ale consiliului unic agroindustrial. Această nouă formă organizatorică va permite folosirea mai rațională a îngrășămintelor în funcție de nevoile reale de fertilizare pe fiecare solă și cultură, precum și a pesticidelor, astfel încît chimizarea să devină o pîrghie puternică în sporirea recoltelor.

N ÎNTREAGA ȚARĂ a fost declanșată, încă de anul trecut, o amplă acțiune de organizare a teritoriului pe sole mari, care să fie cultivate în cadrul unor asolamente specializate, constituite la nivelul consiliilor agroindustriale.

Organizarea teritoriului în mod unitar, pe consilii unice, face parte dintr-un vast complex de măsuri, inițiat de conducerea partidului și statului, pentru perfecționarea întregii activități din agricultură. Un prim efect al acestei acțiuni îl constituie crearea condițiilor pentru utilizarea rațională a fondului funciar, cît și o amplasare mai judicioasă a culturilor în funcție de gradul de favorabilitate.

Prin organizarea teritoriului pe sole mari, se asigură condiții pentru folosirea cu randamente sporite a tractoarelor și mașinilor agricole, concomitent cu reducerea consumului de carburanți, introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne etc.

În cadrul noilor asolamente se vor realiza o amplasare mai judicioasă a culturilor, aplicarea în mod unitar a tehnologiilor de producție, al căror efect va fi simțit, în primul rînd, de unitățile agricole care pînă acum obțineau producții mici.

Realizarea măsurilor preconizate pentru organizarea unitară a terenului agricol necesită o perioadă de 1—2 ani. În toamna trecută s-a stabilit pentru fiecare consiliu agroindustrial un astfel de program de trecere, prevăzîndu-se măsurile tehnico-organizatorice pentru recoltarea culturilor premergătoare și amplasarea culturilor în cadrul noii organizări a teritoriului.

Cu toate măsurile luate, realizările din toamna anului 1979 nu au fost peste tot cele dorite, în ce privește atît amplasarea grîului și orzului, cît și tehnologiile aplicate. Alături de unele cauze obiective — fărîmițarea excesivă pe care au avut-o pînă acum culturile în majoritatea unităților, existența unor plantații viticole și pomicole pe unele sole, care întrerup lucrările, precum și a unor suprafețe ce trebuie evitate, din cauza efectului remanent al erbicidelor — au existat și deficiențe în activitatea unor unități de producție, care de exemplu, nu au recoltat cu prioritate culturile de pe solele prevăzute a fi semănate cu cereale păioase de toamnă.

Se impune ca în continuare, conducerile consiliilor unice și ale unităților, cu sprijinul organelor județene, să treacă la aplicarea programului de asolamente pentru 1980 și în special la amplasarea culturilor de primăvară, în așa fel încît în toamnă să se realizeze trecerea la aplicarea asolamentelor în toate consiliile unice.

O sarcină de importanță majoră constă în încadrarea obligatorie a lucrărilor de semănat în perioada optimă în toate unitățile agricole, folosindu-se din plin timpul favorabil din ferestrele de iarnă.

PENTRU BUNUL MERS al lucrărilor din campania agricolă de primăvară, M.A.I.A și U.N.C.A.P. au întocmit un program comun privind pregătirea și executarea lucrărilor agricole din primăvara anului 1980, cu termene și responsabilități precise. De asemenea, fiecare direcție agricolă, consiliu unic agroindustrial și unitate agricolă își vor desfășura activitatea din această campanie pe bază de programe concrete de acțiuni.

Specialiștii agricoli din minister și din direcțiile generale agricole, pe toată durata campaniei, își vor desfășura activitatea nemijlocit în producție, fiind totodată răspunzători de realizarea sarcinilor de plan într-un consiliu unic agroindustrial, pe toată durata anului agricol.

Întrucît lucrările agricole din campania de primăvară se desfășoară într-un interval scurt de timp, s-au luat măsuri ca toate unitățile agricole să fie aprovizionate cu carburanți, lubrifianți, piese de schimb și alte materiale, pentru desfășurarea fără întrerupere a programului stabilit și încadrarea în epoca optimă a fiecărei lucrări. S.M.A.-urile vor amenaja autoateliere, dotate corespunzător, pentru a putea acorda în mod operativ, asistență tehnică, în timpul campaniei.

Pentru obținerea unor culturi uniforme, cu densități corespunzătoare, la pregătirea terenului se va lucra cu acele utilaje care asigură pregătirea unui pat germinativ bun, cu un număr redus de treceri și consum redus de carburanți. La lucrările de pregătire a patului germinativ, trebuie avut în vedere ca pierderile de apă din sol să fie minime; pregătirea patului germinativ se va face pînă la adîncimea de încorporare a semințelor.

Pe terenurile situate în pantă, dar mecanizabile, lucrările se vor executa numai pe curbele de nivel, iar suprafețele nemecanizabile vor fi lucrate cu atelaje cu tracțiune animală.

La lucrările de erbicidare se va avea în vedere ca viteza de înaintare a tractorului să fie uniformă; se va interzice staționarea tractorului cu instalația de erbicidat în funcțiune în perimetrul solelor, pentru a se evita administrarea în acele porțiuni a unor doze foarte mari de erbicide, cu repercusiuni grave asupra culturii.

În această perioadă se vor pregăti sistemele de irigații pentru campaniile anului 1980, prin despotmolirea canalelor, repararea și revizia stațiilor de pompare, conductelor îngropate, vanelor, hidranților, reparații de peree. O atenție deosebită se va acorda asigurării udătorilor și organizării formațiilor de lucru în sistemele locale, angajîndu-se întreaga suprafață în acord global.

La nivel central, precum și în fiecare județ, vor fi construite colective care vor urmări și rezolva operativ toate problemele ce le va ridica producția. Săptămînal și ori de cîte ori va fi nevoie, aceste colective vor analiza mersul lucrărilor agricole din campania de primăvară și vor lua măsurile corespunzătoare.

Prin conjugarea activității Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunii Naționale a C.A.P., și cu sprijinul comandamentelor județene și comunale, trebuie să fie mobilizați la lucrările agricole de primăvară toți locuitorii satelor, pentru ca sarcinile de plan și angajamentele asumate să se realizeze conform graficelor stabilite.

Marin CONSTANTIN
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

Îndeplinirea planului

(Urmare din pag. 11)

5 mm. la dimensiunile cerute, deoarece, la rîndul ei, o primește așa de la Combinatul siderurgic Galați. Din această cauză, la croirea tablei se înregistrează pierderi serioase, ceea ce afectează negativ coeficientul de utilizare a metalului.

Un alt neajuns este acela că întreprinderea „Unirea" Satu Mare, care furnizează unele piese turnate, nu a găsit soluția de a le executa în conformitate cu tehnologia stabilită de proiectant. Ea toarnă o serie de piese compacte, în loc să le execute cu golurile respective stabilite. În această situație se nasc două impedimente serioase pentru reducerea costurilor de producție: a) „Steaua roșie" este obligată să plătească piesele respective mai scump, deoarece în ele este înglobată mai multă materie primă; b) pentru ca piesele să fie aduse în stare normală (respectiv cu golurile prevăzute) se consumă în plus manoperă, se uzează scule etc., într-un cuvînt cheltuieli care — în cazul unor piese normale — ar fi evitate.

O altă greutate o constituie faptul — așa cum afirmă specialiștii întreprinderii — că nu există prețuri unificate la unele tipuri de motoare electrice. De exemplu, un motor de 5,5 kW cu 1 500 rot. pe minut costă la „Electroprecizia" — Săcele 2 510 lei bucata; același tip costă însă la Întreprinderea de motoare electrice Pitești numai 1 940 lei bucata; și la motorul de 4 kW cu 1 500 rot. pe minut prețurile diferă. Pe cînd la prima întreprindere furnizoare prețul pe bucată este 1 780 lei, la cea de-a doua costă numai 1 570 lei. De subliniat că este vorba de un necesar anual de sute de astfel de motoare și că „Steaua roșie" nu are posibilități să se aprovizioneze cu acestea decît potrivit repartițiilor primite. Așa prezentîndu-se situația, specialiștii de aici solicită din partea organelor în drept să studieze posibilitatea **unificării prețurilor acestor motoare** pentru a se evita încărcarea produselor cu cheltuieli inutile.

Colectivul întreprinderii este hotărît să-și amplifice eforturile pentru ca să încheie acest an și întregul cincinal cu realizări cît mai deosebite, pentru a crea premise favorabile începerii cincinalului 1981—1985 potrivit istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului.

Adunări generale ale oamenilor muncii

Autogestiunea începe de la locul de muncă

ANALIZA rezultatelor activității din 1979 și a măsurilor pentru fundamentarea indicatorilor planului din acest an i-a implicat pe participanții la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea bucureșteană **„Mătasea populară"** într-o demonstrație pe viu a interacțiunii pîrghiilor noului mecanism economico-financiar. Darea de seamă prezentată de către organul colectiv de conducere și raportul privind execuția bugetului de venituri și cheltuieli au oferit un bogat material faptic, uneori cu valori și semnificații aparent contradictorii ; ordonat într-o schemă de conexiuni, acesta ar putea servi drept ilustrare principiului că **într-un mecanism complex, cum este o unitate economică, relația cauză-efect își pierde caracteristica de linearitate, intervenind cumul de cauze, distorsiuni și retroacțiuni ce trebuie intuite, stăpînite, dirijate.**

Față de nivelele planificate, anul trecut producția marfă vîndută și încasată a fost mai mare cu 2,4%, iar cea fizică — cu 0,9%. Dar o serie de contracte de livrare n-au fost onorate la termen, ceea ce a atras penalități care au diminuat fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii ; dacă acesta se constituie, totuși, în limitele sumei prevăzute, este rezultatul depășirii de 2,4% la beneficii și de 6,9% la producția pentru export. Fără dereglările în onorarea comenzilor — provocate și de o adaptare a sortimentației la materiile prime disponibile într-o perioadă sau alta, dar și de strangulări pe fluxul de producție — lucrătorii întreprinderii și-ar fi mărit cu un procentaj deloc neglijabil cîștigul suplimentar.

Concluzia : **trebuie produs ceea ce se cere și atunci cînd se cere** de către beneficiari, dar pentru aceasta **trebuie asigurat tot ceea ce este necesar și** atunci cînd **e** necesar.

ADÎNCIREA analizei a completat aceste învățăminte cu aspecte și mai direct legate de munca oamenilor. Cît timp au lucrat, războaiele de țesut au fost bine folosite, peste indicele de utilizare intensivă stabilit prin plan. Dar ele n-au lucrat tot timpul, de unde strangulările amintite ; absențele nejustificate (5% din totalul orelor de întreruperi), dereglările provocate de întreținerea neglijentă a mașinilor au concurat la întîrzierea executării unor comenzi.

Sau : în 1979 întreprinderea a înregistrat, la o serie de materiale principale, economii situate între 0,3% și 8% față de consumurile specifice, îndeosebi ca efect al măsurilor luate încă în fazele de proiectare a produselor noi și de pregătire a fabricației. Funcționarea în regim economic a dispozitivelor de termoreglare, izolarea instalațiilor termice, folosirea optimă a turațiilor la războaiele de țesut, luarea în considerație a consumurilor energetice la conceperea noilor produse și tehnologii au adus, față de consumurile admise, economii de 150 MWh energie electrică și 110 tcc energie termică. Dacă am corobora această situație cu faptul că producția de calitatea I-a a întrecut nivelul planificat, ar rezulta că resursele materiale și energetice au fost valorificate superior (de altfel, planul producției nete a fost depășit într-o proporție mai mare decît cel al producției globale, tocmai prin diminuarea cheltuielilor materiale cu 6,40 lei la mia de lei producție). Intervine însă, cu un corectiv care trebuie să dea de gîndit, faptul că o parte din producția neîncadrată în prima clasă de calitate a fost necorespunzătoare, fiind livrată cu defecte care au antrenat reduceri de preț, acordarea de bonificații și, deci, diminuarea veniturilor. Pînă la urmă, **a consuma un material bun pentru a obține un produs de o clasă inferioară înseamnă și risipă de resurse, și insatisfacție la consumator,** deci încălcarea și a intereselor sociale, și a celor individuale.

AM RELEVAT aceste inadvertențe, nu pentru că ele ar fi predominant caracteristice activității din anul trecut a unității — dimpotrivă, parametrii esențiali ai acestei activități au fost pozitivi, — ci pentru că ele sugerează că **autogestiunea, ca mod de concepție, ca domeniu de decizie, ca direcție de acțiune și criteriu de autocontrol, trebuie asimilată în întregul mecanism al autoconducerii, de la C.O.M. pînă la fiecare muncitor.** Este de regretat că dezbaterile din adunarea generală de la „Mătasea populară" — deși au pornit de la o dare de seamă destul de analitică, bine dozată sub raportul criticii și autocriticii — au lăsat prea puțin să se întrevadă o asemenea înțelegere și interpretare a problemelor. De altfel, a lipsit total o analiză de fond a modului în care a acționat consiliul oamenilor muncii — lipsă explicabilă și prin faptul că dintre și așa puținii participanți la discuții, majoritatea au fost membri (mai vechi sau nou aleși) ai C.O.M. Iar reprezentantul Centralei industriei mătăsii, inului și cînepii, în cuvîntul său, s-a rezumat la felicitări și îndemnuri, fără aportul așteptat de soluții concrete, sau măcar de explicații și angajamente în ce privește rezolvarea unor condiții care depind de centrală (de pildă, asigurarea aprovizionării cu unele sortimente de materii prime și auxiliare).

În mod firesc și obligat însă, **înaintea** adunării generale ar fi trebuit ca specialiștii delegați de către minister și centrală să ajute întreprinderea în **rezolvarea problemelor în suspensie,** legate de parametrii planului pe 1980. O astfel de rezolvare încă nu s-a găsit pentru încadrarea pe deplin în cheltuielile materiale și totale planificate ; iar cele cîteva propuneri marginale, formulate de participanți în cadrul adunării, nu au reușit să adauge elemente de esență capitolului respectiv din programul unic de măsuri.

PROGRAM care nu aduce nimic revoluționar, ci mizează pe posibilități aflate la îndemînă, cunoscute și insuficient exploatate pînă acum. Înnoirea produselor (angajament : 23 de articole, 156 desene pentru imprimeuri, 90 de modele jacquard) este orientată deopotrivă spre îmbunătățirea calității și spre micșorarea consumului de materii prime — cifra avansată pentru acest obiectiv fiind 6% ; la articolele din fire poliesterice, de pildă, diminuarea greutății cu 10 procente va îmbina avantajul economic cu cel de a satisface mai bine preferințele cumpărătorilor. 12 măsuri vizînd calitatea și care urmăresc în principal reducerea defectelor la imprimeuri și țesături (cu 50 de procente ; de ce nu cu 60 sau 70 ?) — sînt evaluate, în termeni de eficiență economică, la 300 mii de lei. Încadrarea optimă la croit urmează să diminueze consumurile de țesături, cu 2 000 m la baticuri și cu o cantitate similară la cravate. Se va pune în funcțiune, în secția de finisaj, o mașină de cusut cap la cap, care stătea nefolosită și care acum va contribui la valorificarea capetelor, fișiilor, cu-

D 646

1980 FEB 13

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

CONSULTAȚII

INVESTIȚIILE, FOLOSIREA LOR EFICIENTĂ — SUPORT MATERIAL AL DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A ȚĂRII

În strategia creșterii și dezvoltării economico-sociale elaborată și promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, investițiile constituie suportul material al progresului multilateral și în ritm susținut al societății noastre, al apropierii de țările avansate din punct de vedere economic. **„Pentru țara noastră care are de recuperat un important decalaj față de alte state** — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — înfăptuirea consecventă a unui amplu program de investiții (...) constituie condiția hotărîtoare de care depinde posibilitatea de a ține pasul cu competiția ce se desfășoară pe plan mondial în domeniul dezvoltării economice și sociale, de a asigura ridicarea gradului de civilizație a societății, satisfacerea în tot mai bune condiții a nevoilor materiale și spirituale ale maselor, construirea socialismului și comunismului“**[1]).

Ca totalitate a cheltuielilor bănești ce se fac într-o anumită perioadă pentru crearea și achiziționarea de noi fonduri fixe — productive și neproductive — pentru reconstrucția, lărgirea și modernizarea celor existente, investițiile reprezintă mijlocul principal de realizare a reproducției socialiste lărgite, de creștere economică rapidă, de dezvoltare complexă și echilibrată a tuturor ramurilor economice, deopotrivă cu asigurarea progresului fiecărei zone și localități. Practic, pe baza lor se asigură, pe de o parte, creșterea continuă a potențialului productiv al țării prin construirea de noi capacități de producție, extinderea și reutilarea tehnică a celor în funcție, iar pe de altă parte, dezvoltarea bazei materiale a activităților neproductive prin construirea de obiective social-culturale și de locuit. În acest cadru, sporirea volumului investițiilor, precum și a eficienței acestora vădește o însemnătate deosebită în accelerarea progresului economico-social, în dezvoltarea echilibrată, armonioasă a teritoriului național.

AMPLOAREA ȘI SEMNIFICAȚIILE PROFUNDE ALE PROGRAMELOR INVESTIȚIONALE

Volumul investițiilor poate să crească însă numai în cadrul anumitor limite condiționate atît de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială și, în ultimă instanță, de mărimea absolută a venitului național, cît și de rata din venitul național destinată acumulării, de eficiența cu care se utilizează aceasta. Dacă, într-o anumită perioadă de timp, partea din venitul național destinată acumulării este ridicată se creează posibilitatea ca — în condițiile constituirii unui amplu program de investiții și ale folosirii lui eficiente — ritmul creșterii economice să fie mai înalt, procesul dezvoltării economico-sociale să fie reluat pe o treaptă superioară.

În ultimele decenii pe plan mondial cota din venitul național destinată dezvoltării a cunoscut o tendință de creștere, țările avansate ale lumii realizînd o rată înaltă de acumulare care, în condițiile actuale, datorită exigențelor revoluției tehnico-științifice contemporane, ritmului său rapid de desfășurare, devine și mai importantă pentru asigurarea progresului economic și social. Referindu-ne la țara noastră, alocarea sistematică a unei părți sporite din venitul național — circa o treime — pentru dezvoltare a constituit și constituie un imperativ vital. El izvorăște pe de o parte din necesitatea asigurării unor ritmuri înalte de creștere, superioare țărilor dezvoltate, pentru ca România, aflată încă în stadiul de țară în curs de dezvoltare, să poată înlătura decalajele existente și să se înscrie în rîndul statelor avansate ale lumii, iar pe de altă parte din necesitatea — dealtfel strîns interferată cu primul aspect — de creare a unei puternice baze tehnico-materiale, încorporînd realizări de vîrf ale științei și tehnicii moderne, în măsură să asigure edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

[1]) Nicolae Ceaușescu, **România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste**, vol. 2, București, Editura politică, 1968, p. 573.

Sursele de finanțare a investițiilor în economia noastră se concentrează în bugetul de stat, pe baza acestora urmînd să se execute toate lucrările prevăzute în planul național unic de dezvoltare. Aceste lucrări se desfășoară planificat în deplină concordanță cu necesitățile obiective de dezvoltare a economiei și posibilitățile sale reale, potrivit condițiilor concrete ale fiecărei etape a construcției socialiste. Volumul și structura investițiilor, repartizarea lor pe ramuri și în profil teritorial, construcția obiectivelor economice și social-culturale de importanță deosebită, hotărîtoare pentru destinele țării, sînt stabilite de forurile supreme ale partidului și statului, ca exponente ale întregii națiuni.

Pentru a asigura crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale în proporții optime, ritmurile înalte ale reproducției lărgite, pentru a asigura propășirea economică și socială a țării, participarea sa activă la schimbul de valori materiale pe plan mondial etc., statul nostru a înfăptuit și înfăptuiește un vast program de investiții, al căror volum a crescut continuu. Astfel, în perioada 1951—1979 au fost investite în economia națională 1964,9 miliarde lei. Semnificativ pentru amploarea în creștere a programelor de investiții este însuși faptul că numai în anii actualului cincinal se realizează lucrări de investiții în valoare de circa 970 miliarde lei, egale cu volumul total al investițiilor din cele trei cincinale precedente. Repartizarea întregului volum de investiții pe cincinale pune pregnant în evidență rolul și importanța perioadei de după 1966 pentru realizarea programului investițional, pentru făurirea unei economii moderne, competitive (vezi tabelul).

TABEL

Investițiile realizate în economia națională în perioada 1951—1980*)

Perioada	Volumul investițiilor (mld. lei)	Ponderea cincinalelor în volumul total (în %)	Creșterea față de perioada precedentă (în %)	Ritm mediu anual de creștere (în %)
1951—1955	61,9	3	100	18,2
1956—1960	100,2	5	161	10,1
1961—1965	199,7	9	199	14,8
1966—1970	330,8	15	166	10,7
1971—1975	549,0	25	166	10,7
1976—1980	930,0	43	176	12,0
1950—1980	2171,6	100	—	—

*) Calculat pe baza datelor din „Anuarul statistic al R.S.R.", 1979, p. 374—375.

Așa cum se desprinde din tabel, în mod deosebit în anii de după 1965 au fost realizate programe de investiții de o amploare din ce în ce mai mare, comparativ atît cu perioada anterioară, cît și de la cincinal la cincinal. Cea mai mare parte a fondurilor de investiții au fost destinate ramurilor producției materiale. În anii cincinalului 1976—1980, de exemplu, cea mai mare parte a fondurilor de investiții — circa 90 la sută — a fost orientată spre construirea de obiective productive în vederea creșterii potențialului economic al țării, dezvoltării ramurilor producției materiale. De mărimea și repartizarea pe ramuri a fondurilor destinate lărgirii producției și de eficiența folosirii lor depind, în măsură hotărîtoare, amploarea și intensitatea modernizării structurii economiei naționale, ritmul creșterii economice, nivelul produsului social și al venitului național, bunăstarea celor ce muncesc. Din volumul investițiilor productive două treimi au fost destinate industriei, îndeosebi celei prelucrătoare; fonduri importante de investiții au fost alocate agriculturii, altor sectoare ale economiei etc.

Ca urmare a înfăptuirii programului de investiții, în anii industrializării socialiste au fost construite și au început să producă în toate ramurile producției materiale mii de întreprinderi și secții noi, înzestrate cu utilaje de înaltă tehnicitate. Numai în ultimii 8 ani au fost puse în funcțiune peste 3 200 noi capacități de producție în industrie, iar un număr important de fabrici și uzine au fost dezvoltate și modernizate.

În aceste condiții, la sfîrșitul anului 1978 valoarea fondurilor fixe ale economiei naționale era de peste 7 ori mai mare în comparație cu anul 1950, a fondurilor fixe din industrie de 17 ori, iar a celor din agricultură — de 4,3 ori. Din valoarea fondurilor fixe totale de circa 1 800 miliarde lei în 1979, peste 60 la sută au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu, ceea ce demonstrează procesul rapid de înnoire a bazei tehnico-materiale, caracterul modern al aparatului de producție de care dispune economia noastră națională. Din sporul de peste 700 miliarde lei al fondurilor fixe, în cincinalul actual aproximativ $^2/_3$ revin industriei și agriculturii. Valoarea fondurilor fixe totale se va ridica la sfîrșitul acestui an la circa 2 000 miliarde lei.

În cincinalul 1981—1985 va fi alocat un însemnat volum de investiții, de 1 300—1 350 miliarde lei — superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975 și de peste 20 de ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951—1955. Este un nivel care demonstrează elocvent atît vigoarea economiei românești, cît și efortul însemnat pe care întregul nostru popor îl face pentru dezvoltarea și prosperitatea țării. Circa 85 la sută din totalul acestor investiții vor fi orientate cu prioritate spre dezvoltarea ramurilor productive. Se prevede, astfel, să fie construite peste 1 200 noi capacități și modernizate circa 1 100 unități industriale importante, construite peste 375 noi capacități în agricultură, precum și numeroase alte obiective economice, științifice, sociale și culturale. Ca urmare a înfăptuirii acestui amplu program de investiții, fondurile fixe totale vor ajunge în 1985 la 3 000 miliarde lei, din care 77 la sută productive.

Un element definitoriu al politicii de investiții promovată de partid îl constituie asigurarea unei dezvoltări armonioase a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, cu efecte dintre cele mai însemnate pe plan economic și social. Potrivit acestei orientări, în scopul ridicării județelor mai puțin dezvoltate la o viață economică și social-culturală nouă, accelerării ritmului de creștere a producției industriale, agricole etc., acestora li s-a alocat și urmează să li se aloce însemnate fonduri de investiții, cu mult peste nivelul mediu pe țară. În cincinalul 1981—1985 se prevede să se realizeze o nouă și importantă etapă în dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor țării; criteriul principal de apropiere a acestora va fi nivelul producției globale pe locuitor.

OBȚINEREA UNEI EFICIENȚE SPORITE DE LA FIECARE LEU INVESTIT

Un obiectiv fundamental al politicii partidului în domeniul investițiilor îl constituie obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate în acest domeniu de activitate. **Cu cît cheltuielile de investiții, făcute într-o anumită perioadă de timp, vor fi folosite mai eficient, cu atît rezultatele obținute în economia națională vor fi mai mari.** Tocmai de aceea se impune compararea riguroasă a cheltuielilor efectuate cu rezultatele obținute și determinarea modalităților concrete de acțiune vizînd sporirea continuă a eficienței economice a investițiilor. **„Trebuie să urmărim permanent eficiența economică a investițiilor** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — una din cerințele esențiale pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru creșterea avuției întregului popor"[2]).**

[2]) **Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român**, Editura politică, București, 1979, p. 39.

Investițiile mobilizează pe întreaga lor durată de execuție mari resurse materiale și de muncă ale căror efecte utile se fac resimțite în plan economic și social după terminarea lucrărilor și intrarea în funcțiune a obiectivului respectiv. În aceste condiții, societății noastre socialiste nu-i poate fi deloc indiferent modul cum se stabilesc opțiunile în materie de investiții, pe ce termen se alocă resursele, cum sînt ele cheltuite și, mai ales, ce rezultate se vor obține și după cît timp. Raportat la acești factori, deciziile privind realizarea de noi capacități de producție sau dezvoltarea celor existente, trebuie să se fundamenteze pe analiza riguroasă a capacităților ce se află în funcțiune, în sensul utilizării lor depline și cu maximum de eficiență, al folosirii integrale a spațiilor de producție, a evidențierii rezervelor încă nevalorificate; astfel crearea de noi capacități se justifică din punct de vedere economic **numai dacă suprafețele construite și capacitățile existente sînt utilizate corespunzător prin folosirea integrală a mașinilor și utilajelor, a timpului de lucru.**

Creșterea eficienței economice a investițiilor este condiționată de **calitatea activității de realizare a fiecărei investiții în parte.** Din această perspectivă pot fi desprinse unele căi concrete de sporire a eficienței care privesc însăși etapele de realizare a investițiilor : — perioada de **pregătire,** de **execuție** și de **atingere a parametrilor proiectați** după intrarea în funcțiune a obiectivelor și capacităților de producție.

În perioada de **pregătire,** creșterea eficienței economice a investițiilor este determinată nemijlocit de calitatea activității participanților la realizarea lucrărilor de investiții. **Se are în vedere ca noile obiective să fie incluse în planurile de dezvoltare economico-socială numai pe baza unor studii preliminare, cu caracter tehnic și economic, care să fundamenteze temeinic necesitatea, oportunitatea și eficiența lor economică ; de asemenea, documentația tehnică și proiectele de execuție trebuie pregătite din timp — cu cel puțin un an înainte de începerea lucrărilor, urmărindu-se deopotrivă găsirea soluțiilor celor mai bune constructive și tehnologice pentru a se putea obține efecte economice superioare de pe urma fondurilor investite.**

Ca urmare a sarcinilor trasate de conducerea de partid și de stat privind reducerea consumurilor de materiale este necesar ca, în perioada de pregătire, titularii de investiții să acționeze în direcția promovării de către institutele de proiectare a celor mai eficiente soluții constructive, bazate pe folosirea de materiale ieftine și ușoare, dar care să confere trăinicie și durabilitate construcțiilor, comportare ireproșabilă în exploatare ; în același timp, ele trebuie să asigure încadrarea în plafoanele de resurse aprobate la nivel central. În legătură cu aceasta, măsurile practice întreprinse deja pe linia înlocuirii soluțiilor constructive ce duceau la consumuri ridicate de materiale și la scumpirea lucrărilor, au contribuit, în cei patru ani ai cincinalului actual, la reducerea costurilor investițiilor cu peste 100 miliarde lei, fonduri care au fost orientate, apoi, spre construirea altor obiective cu caracter productiv și social-cultural.

Studiile tehnico-economice și proiectele de execuție vor putea asigura realmente creșterea eficienței economice a investițiilor **numai promovînd tehnica și tehnologia modernă,** stabilind cu judiciozitate capacitatea optimă de producție a obiectivului economic, amplasarea sa corespunzătoare pe teritoriul țării, eșalonarea echilibrată a lucrărilor pentru darea lui rapidă și succesivă în funcțiune, reducerea ponderii cheltuielilor pentru construcții-montaj etc. **„Trăgînd toate învățămintele din lipsurile manifestate în acest cincinal** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului — **este necesar să fie luate toate măsurile pentru pregătirea temeinică a lucrărilor de investiții, astfel ca nici o lucrare să nu mai înceapă, decît după aprobarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție“**[3]).

[3]) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1979, p. 39.

COLABORARE SUSȚINUTĂ ÎNTRE TOȚI FACTORII RĂSPUNZĂTORI

În perioada de desfășurare a lucrărilor și de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați, creșterea eficienței economice a investițiilor depinde, în măsură însemnată, de calitatea muncii factorilor investiționali — constructorul, furnizorul de utilaje și beneficiarul — în ce privește realizarea la timp și în condiții calitative corespunzătoare a tuturor investițiilor, intrarea în producție la termenele stabilite a noilor capacități și funcționarea lor la parametrii proiectați constituie sarcina primordială a acestor factori. Tocmai în această perspectivă se cer depuse eforturi stăruitoare pentru **accelerarea activității pe toate șantierele de construcții-montaj, pentru recuperarea rapidă a restanțelor, constituindu-se astfel premisele pentru înfăptuirea ireproșabilă a programului de investiții în anul sau perioada următoare. „O atenție deosebită** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie acordată realizării la timp și de calitate corespunzătoare a tuturor investițiilor, intrării în producție la termenele stabilite a noilor obiective și funcționării lor la parametrii proiectați“.** Printre direcțiile practice de acțiune pentru transpunerea în viață a acestor cerințe relevăm : concentrarea mijloacelor materiale, financiare și de forță de muncă pe un număr relativ restrîns de obiective ; adoptarea în mod sistematic de soluții tehnice și constructive noi, moderne și economice ; industrializarea, mecanizarea lucrărilor de construcții, organizarea și dotarea tot mai bună a șantierelor de construcții ; aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale ; livrarea instalațiilor tehnologice necesare în ordinea cerută de montaj ; respectarea strictă a numărului de lucrători stabilit în proiect ș.a.

Este necesar, de asemenea, ca fondurile de investiții planificate să fie orientate cu precădere spre **obiectivele în curs de execuție și care au condiții de punere rapidă în funcțiune.** În același timp, o atenție deosebită trebuie să se acorde finalizării obiectivelor de investiții din cadrul tuturor județelor, pentru ca acestea să poată să dispună de potențialul de producție prevăzut. Mai trebuie amintit și faptul că materializarea la timp, și chiar mai devreme, a noilor obiective prevăzute va contribui la **pregătirea corespunzătoare a obiectivelor cincinalului următor.** Iată de ce, acest ultim an al cincinalului actual trebuie să fie considerat, pe toate șantierele de investiții, ca **an hotărîtor,** iar darea rapidă în exploatare a tuturor noilor obiective și capacități — **ca sarcină primordială de mare răspundere profesională și politică.** Dacă constructorii, beneficiarii de investiții, furnizorii de utilaje și producătorii de materiale de construcții vor **conlucra strîns** pe întreaga perioadă de execuție și vor acționa energic în direcția soluționării operative și eficiente a tuturor problemelor cu care ei se confruntă, atunci obiectivele economice prevăzute vor fi realizate la termen, ritmic și la un nivel calitativ corespunzător. Un rol de cea mai mare însemnătate în această direcție revine organelor și organizațiilor de partid ale unităților antrenate în activitatea de investiții — factori de bază în mobilizarea întregului potențial material și uman pentru materializarea obiectivelor programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

prof. dr. Marin MEHEDINȚIU

ÎNTREBĂRI

1. Care este rolul investițiilor în procesul dezvoltării economico-sociale a țării ?

2. Ce acțiuni pot fi întreprinse pentru a crește eficiența fiecărui leu investit ?

3. Care sînt căile unei bune colaborări între factorii investiționali ? Ce posibilități concrete vedeți pentru a veni în întîmpinarea acestei cerințe ?

SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE – OBIECTIV DE BAZĂ ÎN TOATE RAMURILE ECONOMIEI NAȚIONALE

În deplină concordanță cu cerințele Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. acordă o importanță primordială creșterii mai accentuate a eficienței economice, ca o condiție esențială a progresului economico-social al țării și a ridicării nivelului de trai, material și spiritual al poporului. „În cincinalul 1981—1985 — se prevede în Directivele Congresului al XII-lea — se va pune un accent sporit pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale, pe perfecționarea funcționării noului mecanism economico-financiar, introdus și generalizat în actualul cincinal, pe aprofundarea laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale, utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății".

Însemnătatea cu totul deosebită a creșterii mai accentuate a eficienței economice în perioada actuală decurge, înainte de toate, din esența și cerințele etapei pe care o parcurge construcția socialistă în țara noastră și ale asigurării în continuare a dinamismului economiei românești, gospodărirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor reprezentînd, în concepția partidului nostru, o trăsătură de bază a economiei socialiste. **„Efortul pentru sporirea eficienței producției materiale, pentru ridicarea calitativă a întregii noastre activități economice** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — reprezintă o problemă fundamentală a construcției socialismului în etapa actuală. Realizarea acestui obiectiv va asigura o dezvoltare tot mai dinamică a economiei pe calea progresului și bunăstării, va accelera mersul nostru înainte pe drumul civilizației socialiste".**

AMPLIFICAREA CONTRIBUȚIEI FACTORILOR CALITATIVI

Creșterea în continuare a producției de bunuri materiale și servicii și sporirea în ritmuri susținute a venitului național necesită, după cum este știut, creșterea resurselor de muncă, materiale și financiare atrase și utilizate în procesul reproducției sociale. În acest sens, documentele Congresului al XII-lea prevăd măsuri ample pentru lărgirea bazei de materii prime și energetice, sporirea volumului investițiilor și a fondurilor fixe, ca și a celor circulante folosite în producție, pentru lărgirea suprafeței arabile în agricultură, precum și pentru creșterea populației ocupate în economia națională. Posibilitățile realizării reproducției socialiste lărgite pe seama acestor factori sînt, însă, limitate, pe de o parte, de faptul că populația țării și resursele de muncă nu vor spori decît în limitele a un procent-un procent și jumătate, iar pe de altă parte pentru că resursele noastre naturale sînt relativ limitate, creșterea volumului acestora necesitînd cheltuieli tot mai mari.

Un factor important care acționează în aceeași direcție și de care ține seama partidul nostru în conceperea și conducerea procesului de dezvoltare economico-socială îl reprezintă și fenomenele noi apărute în economia mondială, îndeosebi **implicațiile prelungirii crizei economice mondiale, agravată de criza energetică și de materii prime, de creșterea exagerată a prețurilor petrolului și a altor materii prime de bază, concomitent cu amplificarea crizei valutar-financiare, factori ce determină ca sporirea suplimentară a resurselor prin import să atragă după sine o creștere a cheltuielilor valutare.** Susținerea dinamismului economic în perioada următoare trebuie, ca urmare, să se bazeze pe **creșterea contribuției factorilor calitativi, intensivi** ai dezvoltării, sporirea mai accentuată a eficienței cu care sînt folosite resursele ocupînd în acest context un loc central. Orientarea amintită este cu atît mai justificată cu cît la unii indicatori de eficiență decalajele care mai despart România de țările dezvoltate sînt încă relativ mari (2—4 ori la productivitatea muncii, 2—3 ori la consumul de energie pe o unitate de venit național etc.), iar accentuarea laturilor calitative ale activității economice și sociale, ca orientare care străbate întreaga concepție de dezvoltare a țării în perioada 1981—1985 și transformarea României într-o țară socialistă mediu dezvoltată implică, în mod necesar, asigurarea de parametri tehnico-economici ai produselor la nivel mondial, productivitate înaltă, costuri reduse și o rentabilitate ridicată.

Ca urmare a orientării activității tuturor ramurilor și întreprinderilor spre creșterea eficienței economice, promovată cu consecvență de partidul nostru, în ultimul deceniu și jumătate s-au realizat importante economii de muncă vie și materializată și au crescut indicii de folosire a fondurilor de producție. Este edificator faptul că în actualul plan cincinal productivitatea muncii în industria socialistă crește într-un ritm mediu anual de 8,8%, costurile totale la 1 000 lei producție marfă industrială vor fi cu peste 7% mai mici, iar ritmul mediu anual de creștere a venitului național — 10,4% — devansează ritmul mediu anual de creștere a produsului social — 9,5%.

Cu toate acestea, așa cum s-a arătat la Congres, și cum se menționează și în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1979, în unele întreprinderi și ramuri s-au manifestat neajunsuri și rămîneri în urmă mai ales în realizarea producției fizice și a investițiilor, neacordîndu-se suficientă atenție problemelor eficienței economice, reducerii consumurilor de materiale și combustibil, folosirii depline a capacităților de producție. Toate acestea sporesc răspunderea organelor colective de conducere din unitățile economice și ministere, a organelor și organizațiilor de partid pentru utilizarea cu spirit gospodăresc a materiilor prime și energiei, a tuturor resurselor pe care le folosesc în activitatea economică. **„Este necesar** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congres — **ca toți oamenii muncii, toate organizațiile de partid să facă totul pentru ca întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență, asigurînd creșterea continuă a bogăției naționale, baza sigură — și singura bază — pentru dezvoltarea continuă a patriei, ridicarea bunăstării poporului".**

În concepția partidului nostru, pentru ca eficiența economică să constituie un factor de bază al creșterii economice, preocuparea pentru ridicarea ei trebuie să pătrundă **toate sferele procesului reproducției socialiste, toate momentele deciziei economice și ale activității de conducere,** începînd cu elaborarea și fundamentarea planului de la nivelul economiei naționale și al ramurilor acesteia și pînă la fiecare sector și loc de muncă. Îmbinarea organică a criteriilor economice cu cele sociale, a optimului macroeconomic cu optimul microeconomic și subordonarea creșterii eficienței economice țelului fundamental al politicii de făurire a noii orînduiri — creșterea bunăstării întregului popor — și nevoilor reale ale societății reprezintă o expresie elocventă a

abordării multidimensionale, de pe poziţiile economicului, dar şi ale umanismului socialist, a cerinţelor îmbunătăţirii continue a raportului dintre eforturi şi rezultatele activităţii economice.

TABEL

Repere privind creşterea eficienţei economice în cincinalul 1981—1985

— în procente —

	Prevederi 1985 faţă de plan 1980
Produs social	133,5—137,5
Venit naţional	138,0—143,0
Coeficient de devansare a creşterii produsului social de către cea a venitului naţional	1,03—1,04
Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social	2,2
Creşterea venitului naţional ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social (miliarde lei)	peste 40
Productivitatea muncii sociale	150
Productivitatea muncii în industrie (calculată pe baza producţiei nete)	140,0—143,5
Productivitatea muncii în construcţii (cal. pe baza producţiei nete)	130,0—135,0
Creşterea indicelui de valorificare a materiilor prime de bază şi energiei	32—34
Reducerea indicelui de consum de energie primară în industrie	21—23
Reducerea cheltuielilor totale la 1000 lei producţiei marfă în industrie	7—8
Reducerea cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie marfă în industrie	5,5—6,0

ACŢIUNI HOTĂRÎTE ÎN FIECARE UNITATE PENTRU MATERIALIZAREA CORELAŢIILOR DE ANSAMBLU

Viitorul plan cincinal conţine unele schimbări importante în ce priveşte corelaţiile şi indicatorii de bază ai dezvoltării economico-sociale, care într-o formă sintetică reflectă creşterea mai accentuată a eficienţei economice. Semnificative pentru această optică sînt: continuarea procesului de creştere mai accentuată a venitului naţional faţă de produsul social ; creşterea mai accentuată a venitului naţional faţă de creşterea volumului investiţiilor ; sporirea mai rapidă a producţiei industriale nete faţă de creşterea producţiei globale — indice de devansare 1,11% ; devansarea creşterii producţiei de energie electrică de către producţia industrială etc.

Însemnătatea economică şi socială a realizării acestor corelaţii este mai bine evidenţiată dacă se are în vedere conţinutul lor economic. Astfel, referindu-ne la cea mai sintetică dintre ele, este evident că venitul naţional, care reprezintă sursa acumulării şi consumului, creşte mai repede faţă de produsul social în condiţiile în care consumurile productive de materiale şi energie, cheltuielile materiale se reduc sau cresc într-un ritm mai mic în comparaţie cu venitul naţional. Calculele arată, de exemplu, că dacă venitul naţional pentru care Directivele Congresului al XII-lea al partidului prevăd un ritm mediu anual de creştere de 6,7—7,4%, ar creşte în medie anuală cu numai 6,0—6,6% — cît s-a prevăzut pentru produsul social — la nivelul anului 1985 ar fi necesare importante resurse materiale suplimentare faţă de prevederile din Directive. Ca urmare, venitul naţional ar fi mai mic cu o valoare care numai la nivelul ultimului an al cincinalului viitor ar echivala cu investiţiile necesare pentru construcţia a circa 300 mii de apartamente.

Realizarea corelaţiei mai sus analizate, dintre venitul naţional şi produsul social, cere ca pentru fiecare unitate de valoare nou creată să se consume o cantitate mai mică de mijloace de producţie, iar la nivelul fiecărei întreprinderi, ca şi al întregii industrii, valoarea producţiei nete să crească mai repede decît producţia globală.

Factorul hotărîtor al sporirii producţiei materiale, a venitului naţional, şi a eficienţei economice îl reprezintă **creşterea mai accentuată a productivităţii sociale a muncii** care va trebui să ajungă în 1985 la circa 84 mii lei faţă de 35 mii lei cît era în 1965. Însemnătatea folosirii depline a tuturor posibilităţilor existente în acest sens în fiecare întreprindere este dată şi de faptul că pe întreaga industrie la nivelul anului 1985 creşterea productivităţii muncii numai cu un singur procent va echivala cu un spor de producţie de 14,7 miliarde lei, faţă de 9,3 miliarde lei în anul 1980.

O contribuţie hotărîtoare la sporirea mai accentuată a eficienţei economice o au **ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor şi energiei, gospodărirea acestora cu înalt simţ de răspundere.** Pentru viitorul plan cincinal se prevede, aşa cum rezultă din tabelul alăturat, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime cu cel puţin 34%, iar indicele de consum de energie primară în industrie să se reducă cu cel puţin 21—23%.

Rolul hotărîtor în realizarea acestui obiectiv îl au dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf ale industriei şi **ridicarea gradului de tehnicitate al tuturor ramurilor industriale,** intensificarea procesului de restructurare a industriei, prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor mici consumatoare de energie şi materii prime, folosirea unor noi surse de energie, dezvoltarea puternică a cercetării ştiinţifice şi a ingineriei tehnologice, perfecţionarea tehnicii şi tehnologiilor de fabricaţie. Este semnificativ în această privinţă faptul că în industria construcţiilor de maşini la un milion de lei producţie se consumă de 4,3 ori mai puţin combustibil decît în metalurgie şi de 10 ori mai puţin faţă de industria materialelor de construcţii. În aceste condiţii, această ramură va cunoaşte cel mai ridicat ritm de creştere — 10,7—11,7% — iar în cadrul ei, vor spori mai rapid producţia mijloacelor de automatizare şi de tehnică de calcul, industria de mecanică fină, optică, echipamente şi elemente hidraulice şi pneumatice şi cea de maşini-unelte pentru aşchierea metalelor. Evoluţii similare au loc şi în alte ramuri industriale. În industria chimică se acordă prioritate produselor de sinteză, iar industria lemnului se va dezvolta în principal pe seama sporirii gradului de valorificare a masei lemnoase, în 1985 utilizîndu-se aceeaşi cantitate de lemn-materie primă ca în 1980. Directivele Congresului al XII-lea al partidului subliniază că dezvoltarea în continuare a ţării noastre depinde într-o măsu-

ră tot mai mare de resursele de care dispunem, fiind imperios necesar ca să obținem pe tona de materii prime o valoare economică echivalentă cu cea realizată în țările dezvoltate, ca o **condiție esențială pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare în care se găsește România.**

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE ȘI ENERGETICE

O contribuție deosebită la ridicarea eficienței economice — pe fondul celor arătate — urmează să o aibă reducerea consumurilor materiale și energetice și astfel a costurilor — îndeosebi a cheltuielilor materiale — și creșterea rentabilității, a beneficiilor. Directivele Congresului prevăd o reducere a cheltuielilor totale la 1 000 lei producție-marfă industrială cu 7—8% față de 1980, iar la cheltuielile materiale cu 5,5—6,0%. Volumul de economii ce urmează a fi realizat prin reducerea costurilor în perioada 1981—1985, se ridică în industrie la peste 190 miliarde lei, din care mai mult de 65% urmează să fie obținute pe seama reducerii cheltuielilor materiale. Este important de menționat — mai ales pentru ceea ce poate reprezenta contribuția fiecărui om al muncii din întreprinderi — faptul că dacă în industria republicană la nivelul anului 1985, costurile de producție s-ar reduce cu un leu peste prevederi, s-ar putea realiza un spor suplimentar al venitului național de peste 1,2 miliarde lei.

Cele mai importante direcții de acțiune de reducere a cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție privesc ridicarea nivelului tehnic al produselor prin asimilarea de produse noi cu caracteristici tehnico-economice superioare, reproiectarea și modernizarea celor aflate în fabricația curentă ; reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, de combustibil și energie ; perfecționarea tehnologiilor de producție ; gospodărirea cu înalt simț de răspundere a tuturor materiilor prime, materialelor și energiei ; accentuarea preocupărilor pentru recuperarea și refolosirea materiilor prime, materialelor și ambalajelor; recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor ; creșterea productivității muncii ; eliminarea unor cheltuieli neproductive ; reducerea cheltuielilor generale ale întreprinderii.

Ca urmare a celor arătate, pe ansamblul economiei naționale, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social urmează să se reducă, așa cum s-a subliniat la Congres, de la 57,7% în 1980 la 55,5 în 1985. Pe această bază urmează să se obțină o parte importantă din sporul prevăzut al venitului național, dacă avem în vedere că la nivelul anului 1985 un singur procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un venit național suplimentar de 19 miliarde lei.

O cale importantă de ridicare a eficienței economice o reprezintă funcționarea mai bună a acestui mare potențial tehnic, constituit de fondurile fixe în valoare de 3 000 mld. lei la sfîrșitul anului 1985, ridicarea gradului de folosire a fondurilor fixe. Pentru aceasta Directivele Congresului al XII-lea prevăd ca în 1985 la 1 000 lei fonduri fixe, valoarea neamortizată, să se obțină o producție globală de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei ; pe seama ridicării creșterii gradului de utilizare al fondurilor fixe în industrie urmează să se asigure în 1985 față de 1980 peste o cincime din întregul spor prevăzut al venitului național.

O importanță deosebită în această privință au următoarele căi de urmat : utilizarea deplină a capacităților de producție existente ; scurtarea termenelor de realizare a investițiilor și atingerea în termen a parametrilor tehnico-economici proiectați — calculele de specialitate arată de exemplu, că prin intrarea în funcțiune în medie cu o lună în avans a capacităților noi de producție în cincinalul 1981—1985 s-ar obține un spor de circa 15 miliarde lei producție globală și respectiv 5 miliarde lei producție netă; modernizarea mașinilor și utilajelor, utilizarea integrală a fondului disponibil al mijloacelor tehnice ; întreținerea, repararea și exploatarea rațională a mașinilor și utilajelor ; organizarea științifică a procesului de producție.

O contribuție însemnată la creșterea eficienței economice trebuie să o aducă și mărirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, accelerarea cu o singură zi a acesteia putînd să elibereze în industrie fonduri pentru finanțarea unei producții de circa 14 miliarde lei la nivelul anului 1985. De asemenea, **ridicarea eficienței economice a investițiilor, precum și a comerțului exterior, îmbunătățirea calității producției în toate ramurile economiei naționale, reprezintă componente importante ale procesului complex și amplu de creștere a eficienței întregii activități economice.**

Realizarea sarcinilor puse de documentele Congresului al XII-lea în aceste domenii este legată, înainte de toate, de afirmarea consecventă a revoluției tehnico-științifice contemporane, de dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice.

Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare creează premise superioare pentru creșterea eficienței. Acestea decurg, în primul rînd, din competențele și răspunderile sporite care revin organelor colective de conducere, tuturor oamenilor muncii din unitățile economice în elaborarea și fundamentarea prevederilor de plan și în adoptarea tuturor deciziilor care privesc gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor. În al doilea rînd, posibilități largi de optimizare a deciziilor economice creează perfecționarea sistemului de indicatori, introducerea unor indicatori de plan ai activității care pun în evidență în mai mare măsură laturile calitative și creșterea rolului indicatorilor de eficiență. În fine, trebuie remarcate și formele noi de repartizare a beneficiului și de formare a fondurilor destinate reproducției lărgite, satisfacerii unor nevoi sociale și stimularea materială a oamenilor muncii, care se află în legătură directă cu modul în care sînt gospodărite resursele materiale, de muncă și financiare și se realizează indicatorii de eficiență. În acest fel se asigură o armonizare mai bună a intereselor generale, cu cele colective și individuale, cu ample efecte pozitive asupra producției sociale.

Prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt factorii care fac necesară creșterea mai accentuată a eficienței economice în actuala etapă ?

3. Ce loc ocupă reducerea consumurilor de energie și materiale în ansamblul procesului de sporire a eficienței ?

3. Analizați căile concrete de sporire a eficienței și semnificațiile lor economice. Care sînt principalele corelații din economie ce reprezintă eficiența activității de producție ?

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII – ELEMENT HOTĂRÎTOR AL PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL

În condițiile în care omenirea contemporană este profund confruntată cu fenomene de criză economică, documentele Congresului al XII-lea al partidului, bazîndu-se pe realizările remarcabile obținute în cincinalele anterioare prevăd ritmuri înalte de dezvoltare economică menite să asigure intrarea țării noastre într-o fază nouă, calitativ superioară a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, în deplină concordanță cu obiectivele stabilite în Programul partidului, cu interesele fundamentale ale națiunii noastre. O caracteristică esențială a dezvoltării economiei noastre în următorii ani este intensificarea factorilor calitativi în toate sectoarele de activitate și, înainte de toate, creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale care, în condițiile micșorării relative a resurselor materiale în general și în mod deosebit a resurselor energetice, reprezintă un factor decisiv al menținerii dinamismului creșterii economice.

INDICATORI DE EXPRIMARE

Aprecierea și determinarea productivității muncii se face pe baza unor anumite criterii și indicatori. **Un prim criteriu îl reprezintă cheltuiala de muncă vie pe unitate de produs.** Deși are o mare importanță practică, cheltuiala de muncă vie pe unitatea de produs nu reflectă însă pe deplin nivelul și dinamica productivității muncii, ci doar parțial, datorită faptului că în procesul de producție se consumă atît muncă vie, nemijlocită cît și muncă trecută, materializată în mijloacele de producție utilizate. De aici necesitatea de a aprecia și determina productivitatea muncii în funcție de **cheltuiala totală de muncă pe unitatea de produs.** Diminuarea acestei cantități totale de muncă pe unitatea de produs reprezintă criteriul fundamental al creșterii productivității muncii.

Pe baza primului criteriu se determină productivitatea muncii vii nemijlocite. Pornind de la celălalt criteriu, se determină productivitatea întregii munci sociale. Un indicator care a căpătat o largă circulație pentru exprimarea productivității întregii munci sociale îl reprezintă venitul național raportat la numărul de persoane ocupate în sfera productivă la nivelul economiei naționale, iar la nivelul ramurii sau întreprinderii — producția netă raportată la numărul de persoane ocupate în ramura sau întreprinderea respectivă.

Pe baza documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 privitoare la perfecționarea mecanismului economico-financiar, exprimarea în unități valorice a productivității muncii se face cu ajutorul producției nete, indicator care arată sintetic ceea ce s-a creat nou în decursul unei perioade de timp prin utilizarea resurselor materiale și de muncă. **Generalizarea utilizării producției nete la calcularea productivității muncii urmărește să stimuleze întreprinderile în economisirea materiilor prime și materialelor, combustibilului și energiei, în folosirea mai bună a masinilor, utilajelor, instalațiilor, în valorificarea cu eficiență sporită a resurselor naturale, precum și a celor umane.** În unități fizice, productivitatea muncii se calculează prin raportarea manoperei totale stabilite în om-ore la producția aferentă acesteia, exprimată în unități naturale sau convențional-naturale.

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII — CERINȚĂ ESENȚIALĂ A DEZVOLTĂRII

Importanța creșterii productivității muncii sociale pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate rezultă din implicațiile acesteia asupra producției valorilor de întrebuințare, asupra valorii produselor, competitivității exportului, nivelului de trai, în ultimă instanță, asupra creșterii economice și progresului general al societății noastre. Pentru creșterea producției valorilor de întrebuințare, însemnătatea productivității muncii este relevată de faptul că cea mai mare parte a sporului volumului fizic al venitului național este rezultatul sporirii productivității muncii sociale. Totodată, creșterea productivității muncii determină modificări în mărimea valorii pe unitatea de produs. Sporirea productivității muncii înseamnă economie de muncă socială — vie și materializată — care reprezintă substanța valorii produselor.

În același timp, creșterea productivității muncii determină modificări în structura valorii produselor, iar pe ansamblul economiei naționale în structura produsului social. În condițiile actuale ale țării noastre, odată cu diversificarea producției, cu valorificarea superioară a resurselor de materii prime — care datorită prelucrărilor succesive ce intervin determină înglobarea unei cantități mai mari de muncă vie în aceeași cantitate de materiale, odată cu creșterea rolului factorilor intensivi sporește ponderea valorii nou create și scade — trebuie să scadă tot mai mult — ponderea cheltuielilor materiale. Această modificare în structura internă a produsului social face parte integrantă din strategia dezvoltării economiei noastre stabilită prin Programul Partidului Comunist Român.

Importanța creșterii productivității muncii sociale este puternic subliniată și de implicațiile pe care le are asupra **duratei săptămînii de lucru.** Pe măsură ce cantitatea bunurilor obținute cu o anumită cheltuială de muncă socială sporește, se creează posibilitatea reducerii săptămînii de lucru. Tocmai pe creșterea susținută a productivității muncii se sprijină măsurile luate de partidul și statul nostru cu privire la reducerea săptămînii de lucru. Dacă n-ar fi corelate cu creșterea productivității muncii, măsurile de reducere a săptămînii de lucru ar îngusta posibilitățile dezvoltării economiei naționale și creșterii bunăstării sociale. Constituind factorul hotărîtor de sporire a venitului național, creșterea productivității muncii influențează decisiv, deci, atît ritmul creșterii economice, cît și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, îmbunătățirea calității vieții.

În același timp creșterea rapidă a productivității muncii sociale reprezintă un factor esențial pentru **înlăturarea decalajelor ce ne despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic.** În această ordine de idei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Noi spunem teoretic — și nu o dată — că socialismul trebuie să se afirme printr-o productivitate a muncii mai înaltă decît cea obținută în capitalism. Or, trebuie să recunoaștem deschis că la noi productivitatea muncii este de cîteva ori mai mică... Fără a realiza o productivitate a muncii la nivelul țărilor dezvoltate nu vom putea spune că am depășit stadiul de țară în curs de dezvoltare. Productivitatea muncii nu este o problemă de cursuri, de economie politică generală predată la catedră, ci o problemă de viață — aș spune — o cerință vitală a însăși afirmării superiorității socialismului, a victoriei comunismului în lume“.**

Prin contribuția pe care o aduce la sporirea producției și la reducerea consumului total de muncă pe unitatea de produs, la reducerea ponderii cheltuielilor materiale și ridicarea ponderii venitului național în produsul social, creșterea productivității muncii **„...constituie în ultimă instanță** — așa cum arăta secretarul general al partidului — **factorul hotărîtor al progresului general al societății, al ridicării bunăstării poporului“**[1].

1. **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României**, Ed. politică, București, 1975, p. 29.

Odată cu instaurarea relațiilor de producție socialiste și cu aplicarea unei politici ferme de dezvoltare rapidă și multilaterală a forțelor de producție s-au creat condiții pentru sporirea continuă și în ritmuri ridicate atît a productivității muncii vii, nemijlocite, cît și a productivității muncii sociale.

În legătură cu creșterea productivității muncii în unități naturale sînt semnificative datele din tabelul nr. 1.

Tabel nr. 1

Dinamica productivității muncii la unele produse industriale

1960 = 100

Indicatori (în unități naturale)	1965	1970	1975	1978
Producția de energie electrică pe un muncitor[1]	195	372	482	520
Producția de fontă pe un muncitor din secțiile furnale	160	353	482	626
Producția de oțel pe un muncitor din secțiile de cuptoare Siemens Martin[2]	170	243	291	367
Producția de cărbune pe un muncitor ocupat în ramura cărbune	133	233	281	284
Producția de țiței pe un muncitor ocupat în extracție	97	123	121	106
Producția de ciment pe un muncitor din fabricile de ciment	158	235	241	290

1. Din centralele Ministerului Energiei Electrice

2. Calculat fără muncitorii de la depozitele de fier vechi ale oțelăriilor.

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1979, p. 217.

Realizările obținute în creșterea productivității muncii sociale sînt relevate de venitul național pe o persoană ocupată în sfera productivă (tabelul nr. 2). În actualul cincinal, productivitatea muncii în industrie va spori cu 8,8% față de 1975, depășindu-se prevederile Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R.

Pornind de la faptul că progresul întregii noastre societăți se află într-o legătură indisolubilă cu volumul muncii sociale destinate activității productive și cu sporirea eficienței acesteia și ținînd seama de condițiile tehnico-materiale și economico-sociale create și care se află în continuă perfecționare, Congresul al XII-lea al partidului a subliniat necesitatea realizării într-un termen cît mai scurt a unui înalt nivel al productivității muncii sociale. Potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. peste 80% din sporul de venit național estimat a se realiza în perioada 1981—1985 trebuie să se obțină pe seama creșterii productivității muncii sociale ; în aceeași perioadă, productivitatea muncii în industrie calculată pe baza producției nete urmează să crească cu 40—43%, iar în construcții-montaj cu 30—35%. Importanța realizării sarcinilor stabilite de Congres rezultă și din faptul că **un procent de creștere a productivității muncii reprezintă la nivelul anului 1985, un spor de producție de 14,7 miliarde lei față de 9,3 miliarde lei în 1980.**

Realizarea ritmurilor înalte stabilite de partid impune intensificarea tuturor factorilor de creștere a productivității muncii, valorificarea superioară a potențialului material și uman de care dispune țara noastră și limitarea severă a consumurilor materiale în general și a celor energetice în special, utilizarea celor mai operative și eficiente căi și metode în aceste direcții.

FRUCTIFICAREA TUTUROR POSIBILITĂȚILOR

Dat fiind caracterul său complex, productivitatea muncii este influențată de factori foarte variați de natură tehnico-economică, socială, organizatorică, politică etc. În acest cadru **progresul tehnic** poate fi considerat ca factorul hotărîtor de creștere a productivității muncii. El asigură economisirea muncii vii și materializate, valorificarea superioară a resurselor materiale, ridicarea calității produselor. În conformitate cu cerințele majore ale dezvoltării economiei naționale partidul nostru promovează o politică fermă de ridicare a nivelului tehnic al producției în toate ramurile economiei, pe calea construirii de întreprinderi cu caracteristici tehnice superioare, prin dotarea și reutilarea lor cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, prin perfecționarea neîntreruptă a tehnicii și tehnologiilor de producție, prin introducerea pe scară largă a mecanizării complexe și automatizării proceselor de producție, a aparaturii de reglare și control automat etc. Realizarea obiectivelor stabilite de partid impune creșterea continuă a rolului științei în promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, în înnoirea și modernizarea producției, a proceselor tehnologice.

În perioada următoare pe baza Programului-directivă de dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile. O atenție deosebită se va acorda asimilării de noi produse cu caracteristici superioare, extinderii mecanizării și automatizării, realizării de linii complet automatizate, folosirii mașinilor agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor, în-

Dinamica productivității muncii sociale

Tabel nr. 2

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1978
Venit național (calculat în prețuri comparabile)	100	192	268	413	599	10 ori	13 ori
Populația ocupată în ramurile productive*	100	112	112	112	112	113	114
Indicele productivității muncii sociale (1950 = 100)	100	171	239	369	535	885	11,4 ori
Indicele productivității muncii sociale (în lanț)	100	171	140	154	145	165	128

*) Cuprinde ramurile: industrie, construcții, agricultură, silvicultură, transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor.

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, D.C.S., 1979, p. 87; 111.

troducerii de tehnologii avansate în toate ramurile producției care să permită, odată cu micșorarea cantității de muncă vie necesară la fabricarea produselor, reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice, recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor și, pe această bază, creșterea productivității muncii sociale. Faptul că în 1985 din sporul productivității muncii, 51% în industrie și 56% în construcții se vor realiza pe seama progresului tehnic subliniază rolul pe care progresul tehnic îl are în creșterea productivității muncii și, totodată, necesitatea concentrării eforturilor spre realizarea întocmai a sarcinilor stabilite de Congres în această direcție.

Nivelul și ritmul creșterii productivității muncii depind într-o măsură considerabilă de **calitatea resurselor de muncă și de utilizarea lor rațională.** Influența ridicării calificării asupra productivității muncii se exercită prin participarea nemijlocită la activitatea de creație științifică și tehnică, la producerea mijloacelor tehnice și a celorlalte bunuri materiale, la conducerea întregii vieți economice și sociale.

Ținînd seama de cerințele economiei naționale, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit un complex de acțiuni și măsuri referitoare la ridicarea gradului de calificare a tuturor oamenilor muncii : dezvoltarea și modernizarea învățămîntului de toate gradele, crearea condițiilor pentru generalizarea învățămîntului liceal ; o atenție deosebită se va acorda învățămîntului profesional în vederea pregătirii de muncitori calificați în meseriile de bază pentru construcția de mașini, industria metalurgică, minieră, petrolieră, chimică, materiale de construcții, construcții-montaj, precum și în meseriile specifice agriculturii ; se va extinde în continuare învățămîntul superior, îndeosebi învățămîntul tehnic ; se va asigura reciclarea tuturor categoriilor de cadre la toate nivelurile.

La nivelul **întreprinderilor,** o atenție deosebită se cere acordată creșterii numărului lucrătorilor ocupați direct în producerea bunurilor materiale, pentru limitarea la strictul necesar a personalului din activitățile auxiliare, precum și a personalului tehnico-administrativ ; recrutării, calificării și perfecționării forței de muncă pe principalele meserii și specialități, corespunzător sarcinilor din programele de pregătire și perfecționare a personalului muncitor ; utilizării rationale a fondului de timp de muncă la toate categoriile de personal, prin îmbunătățirea continuă a normelor și normativelor de muncă și personal ; policalificării muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și inginerilor, în vederea folosirii cu eficiență maximă a utilajelor și valorificării în cele mai bune condiții a dotării tehnice.

Punerea în valoare a importantelor rezerve de care dispun întreprinderile noastre în valorificarea potențialului tehnic, material și uman și, implicit, în creșterea productivității muncii sociale este condiționată în mare măsură de **organizarea științifică a producției și a muncii** care a devenit, în condițiile actuale, un imperativ al progresului, o necesitate general recunoscută. În această privință o importanță deosebită prezintă dezvoltarea concentrării, combinării, specializării și cooperării între unitățile economice ; tipizarea, unificarea și standardizarea pieselor, subansamblelor și produselor ; perfecționarea pregătirii tehnice, a programării, lansării, urmăririi și executării în flux a producției, reducerea duratei ciclurilor de fabricație ; creșterea coeficientului de schimburi ; ridicarea indicelui de utilizare a parcului de mașini și utilaje și a suprafețelor de producție ; îmbunătățirea activității de repartiții și întreținere a utilajelor ; îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale. În aceeași direcție acționează realizarea unor corelații optime între capacitățile de producție, pe de o parte, și numărul, structura și calitatea lucrătorilor, pe de altă parte ; perfecționarea organizării locurilor de muncă, avîndu-se în vedere regulile ergonomice, raționalizarea metodelor de muncă, elaborarea și aplicarea de norme de muncă fundamentate științific etc.

Asigurarea condițiilor necesare ridicării productivității muncii este indisolubil legată de **caracterul și tendințele structurii economiei naționale.** Diviziunea socială a muncii face ca rodnicia muncii depuse în diferite ramuri, subramuri sau întreprinderi să fie puternic influențată de interdependența generală dintre compartimentele economiei, distribuirea muncii sociale transformîndu-se într-o condiție esențială a productivității ei. Dezvoltarea rapidă a industriei noastre și creșterea ponderii sale în cadrul economiei naționale, intensificarea procesului de restructurare a industriei, punîndu-se accentul pe sectoarele mici consumatoare de energie și materii prime, exercită o puternică influență asupra eficienței muncii sociale.

Eficiența muncii sociale este influențată pozitiv și de îmbinarea rațională a industriei cu agricultura, ramură de bază a economiei naționale, care se află în fața unei profunde revoluții, menite să asigure accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a producției, și pe această bază să contribuie în măsură crescîndă la valorificarea unei însemnate părți a avuției noastre naționale și a potențialului uman, la sporirea eficienței muncii sociale.

Pe de altă parte, **creșterea productivității muncii este condiționată de repartizarea forțelor de producție, a ramurilor economiei naționale pe teritoriul țării.** Stabilirea producției globale pe locuitor în calitate de criteriu principal de apreciere a nivelului de dezvoltare a fiecărui județ, orientarea realizării noilor capacități de producție care se vor construi în județele, zonele și localitățile rămase în urmă în unități economice mai mici care să permită amplasarea mai judicioasă a locurilor de muncă pe întregul teritoriu, valorificarea resurselor locale de materii prime și materiale, folosirea mai bună a forței de muncă vor asigura concomitent cu atragerea în circuitul economic a resurselor naturale și a forței de muncă din toate județele, o valorificare mai deplină a acestora și, implicit, o sporire a eficienței muncii sociale.

Mai trebuie amintit un fapt : o serie de împrejurări duc la concluzia că sporirea productivității muncii va întîmpina obstacole tot mai mari din cauza condițiilor naturale : presiunea crescîndă asupra agriculturii impune luarea în cultură a unor terenuri cu fertilitate mai redusă etc. ; penuria crescîndă de materii prime face necesară trecerea la exploatarea unor zăcăminte cu conținuturi reduse în substanțe utile sau situate în condiții grele de extracție etc. Or, în contracararea influențelor negative ale condițiilor naturale un rol decisiv îl are cercetarea științifică și gradul în care organizarea socială poate converti cuceririle științei și tehnicii în măsuri practice, în acțiune socială. Societatea noastră socialistă oferă condiții optime atît pentru dezvoltarea științei, cît și pentru aplicarea pe scară largă a cuceririlor ei în producție.

Creșterea productivității muncii sociale depinde într-o măsură sporită și de o serie de factori ca : integrarea personalului în muncă și siguranța locului de muncă, sporirea gradului de participare a oamenilor muncii la procesul conducerii și lărgirea democratismului economic, realizarea unui climat de muncă cît mai favorabil manifestării plenare a capacității de creație a fiecărui lucrător și a inițiativelor personale, formarea și menținerea unei atitudini corecte față de colectivul de muncă și de conducere, asigurarea unor relații normale, principiale, între conducători și subordonați, făurirea unor relații interpersonale pe baza principiilor socialiste, creșterea satisfacției personale etc. Influența acestor factori asupra productivității muncii este cu atît mai mare cu cît sporește gradul de concentrare a producției și se multiplică legăturile de producție între colectivele de producători.

Prof. dr. Marin POPESCU

ÎNTREBĂRI

1) Ce indicatori sînt folosiți pentru exprimarea productivității muncii sociale și ce avantaje prezintă aceștia ?

2) În ce domenii se înscriu principalele rezerve de sporire a productivității ?

3) Ce posibilități concrete de creștere a randamentului în activitate există la locul dv. de muncă ?

RIDICAREA CONTINUĂ A CALITĂȚII ȘI COMPETITIVITĂȚII PRODUSELOR — COORDONATĂ FUNDAMENTALĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale etapei de dezvoltare economico-socială a României, 1981—1985, urmează să se realizeze, potrivit orientărilor programatice adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, prin creșterea accelerată a forțelor de producție, prin afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, prin amplificarea deosebită a procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale un rol deosebit revenind în acest cadru factorilor intensivi ai dezvoltării. Ca urmare, în cincinalul următor realizarea unei eficiențe economice tot mai ridicate, creșterea puternică a productivității muncii necesită sporirea susținută a calității produselor și serviciilor în toate ramurile, înnoirea în ritm rapid a întregii producții, trecerea în toate unitățile la o producție de înaltă tehnicitate, cu performanțe superioare. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres că **„O problemă centrală a întregii industrii este înfăptuirea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice"** [1]). Ținîndu-se seama de deosebita actualitate și însemnătate a creșterii continue a calității și înnoirii produselor, a sporirii competitivității acestora pentru creșterea avuției naționale, pentru satisfacerea în condiții superioare a cerințelor materiale și spirituale ale poporului, conducerea partidului a ridicat problema calității la rang de politică de stat, considerată în mod permanent drept una din problemele centrale ale activității tuturor întreprinderilor, a tuturor oamenilor muncii, a organizațiilor de partid și obștești.

RIDICAREA CALITĂȚII — CERINȚĂ IMPERIOASĂ A ACTUALEI ETAPE

Reprezentînd măsura în care ansamblul proprietăților unui produs, care-i conferă acestuia însăși valoarea de întrebuințare, contribuie la satisfacerea necesităților beneficiarilor în domeniul consumului productiv sau neproductiv, potrivit destinației și folosinței produsului respectiv, calitatea este expresia sintetică a unei game largi de caracteristici de natură tehnico-funcțională și economico-socială. Din punct de vedere tehnic, calitatea se concretizează într-o serie de performanțe și parametri de ordin funcțional a căror valoare se cere raportată la cele mai noi realizări și tendințe ale progresului tehnico-științific înregistrate pe plan mondial. Sub aspect economic, sînt de calitate acele produse care, analizate în contextul unui ansamblu de indicatori de eficiență, asigură economisirea muncii sociale, a resurselor materiale deopotrivă cu satisfacerea în mai bune condițiuni a diverselor necesități. În această perspectivă sporul de calitate trebuie să-și găsească corespondentul tocmai în micșorarea volumului de muncă socială cheltuită pentru producerea, utilizarea sau funcționarea bunului respectiv, subaprecierea acestei coordonate fiind la fel de dăunătoare ca și fabricarea de produse cu performante tehnice și funcționale inferioare. Alte determinări ale calității privesc latura socială și estetică a produselor cum ar fi linia constructivă, forma și culoarea, prevenirea poluării mediului, înlăturarea și prevenirea accidentelor, usurarea muncii.

În condițiile mutațiilor rapide și profunde ce au loc pe plan mondial, cu deosebire la nivelul forțelor de producție, pe lîngă fizionomia sa complexă calitatea dobîndește și un caracter deosebit de **dinamic**. A produce potrivit cerințelor de calitate înseamnă a fabrica în conformitate cu cele mai noi realizări în domeniul tehnico-științific, parametrii funcționali respectivi trebuind să se reflecte cu necesitate și într-o eficiență economică și socială înaltă.

O componentă de bază în efortul pentru sporirea calității o constituie astfel **procesul înnoirii permanente a produselor**, modernizarea și ridicarea continuă a competitivității acestora, adaptarea lor la noile cerințe. Impactul revoluției tehnico-științifice asupra calității se vădește prin ritmul rapid pe care îl imprimă scoaterii din fabricație a unor produse și, în același timp, înlocuirii lor cu altele, cu parametri superiori. Totodată, sporirea continuă a calității materializată în efecte superioare pe plan economico-social, determină nemijlocit nivelul de **competitivitate** al fiecărui produs.

În condițiile ritmurilor înalte de creștere a exporturilor, dar și a limitării și eliminării produselor cu aport valutar scăzut, sporirii mai accentuate a ponderii mărfurilor care valorifică superior materia primă, energia și munca socială, a necesității realizării unei balanțe de plăți echilibrate și consolidării rezervelor valutare ale țării, producția de calitate superioară este una din premisele esențiale ale realizării acestor sarcini de importanță majoră privind creșterea gradului de eficiență a produselor românești pe piața internațională, a participării tot mai eficiente a economiei țării la circuitul economic mondial.

Ca urmare a aplicării ansamblului de măsuri inițiate de conducerea partidului și statului nostru, a cursului hotărît spre eficiență și competitivitate imprimat producției sociale după Congresul al IX-lea al P.C.R. calitatea a devenit o **realitatea evidentă** a economiei românești. Realizări importante dobîndite pe linia îmbunătățirii performanțelor tehnico-funcționale, a modernizării produselor, a înnoirii gamei sortimentale atît la produsele destinate pentru piața internă cît și pentru export, sînt pregnant evidențiate de ritmul de înnoire a producției : de exemplu, în actualul cincinal au fost introduse în fabricație cca. 10000 de mașini, utilaje și instalații, precum și 5500 noi materiale și bunuri de consum, ceea ce reprezintă 44% din valoarea producției industriale a anului 1980. Cercetarea națională asigură, pe cincinal, cca. 90% din materialele noi puse în fabricație, precum și peste 90% din tehnologiile noi după cum în cadrul exportului nostru ponderea produselor superior prelucrate a ajuns la mai mult de jumătate.

CALITATE — EFICIENȚĂ — PROGRES

Realizarea obiectivelor privind înnoirea și calitatea produselor, mai ales în ramurile furnizoare de tehnică și tehnologie modernă, va avea urmări hotărîtoare asupra dinamicii progresului tehnic în economie, asupra a însăși introducerii în fabricație de produse și tehnologii cu înaltă performanță. În producția modernă devine tot mai strînsă relația de dependență dintre calitate și eficiență. A milita pentru sporirea mai puternică a eficienței economice, înseamnă a promova un salt în domeniul calității producției.

[1]) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. Politică București, 1979, p. 31.

Totodată orice produs conceput şi realizat la parametrii de calitate superiori determină — trebuie să determine — implicit un grad mai ridicat al valorificării materiilor prime şi materialelor, micşorarea cantităţii de energie înglobată, folosirea mai eficientă a forţei de muncă, condiţii de economicitate sporite atît la producător cît şi la beneficiar, posibilitatea satisfacerii cu un randament mai bun şi un timp mai îndelungat a trebuinţelor sociale, cu alte cuvinte sporirea eficienţei şi a competitivităţii acestui produs.

Îmbunătăţirea continuă a performanţelor produselor la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial constituie unul din elementele fundamentale ce vor permite înscrierea viguroasă a economiei româneşti pe coordonatele progresului, a depăşirii stadiului de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi transformarea sa, spre sfîrşitul cincinalului 1981—1985, într-o ţară socialistă mediu dezvoltată. Este cunoscut că **un parametru de bază al nivelului dezvoltării economice al unei ţări îl constituie tocmai capacitatea de adaptare a tuturor ramurilor la schimbările din domeniul tehnic şi tehnologic reflectate, într-o măsură, în performanţele de calitate a tot ceea ce se produce.**

Ridicarea României la nivelul ţărilor cu dezvoltare medie şi trecerea sa în rîndul statelor dezvoltate, lichidarea decalajelor economice care despart încă ţara noastră de statele cu economie avansată, presupune un **salt important** nu numai în privinţa volumului producţiei ci, mai ales, în domeniul calităţii. Calitatea superioară a producţiei exercită, alături de volumul şi structura acesteia, o influenţă puternică asupra ridicării pe o treaptă superioară a nivelului de civilizaţie materială şi spirituală a întregului nostru popor.

ACŢIUNI ŞI MĂSURI SUSŢINUTE — REALIZĂRI EFECTIVE

Înfăptuirea prevederilor privind ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al întregii producţii materiale, orientare de bază a planului cincinal 1981—1985, este determinată de un complex de factori care se manifestă la nivelul fiecărei întreprinderi, centrale industriale, precum şi pe întreaga economie naţională. Un factor hotărîtor al ridicării întregii producţii îl reprezintă continuarea procesului de **restructurare** a industriei, dezvoltarea intensivă a ramurilor prelucrătoare, prin creşterea prioritară, în ritmuri înalte, a ramurilor de prelucrare avansată, a ramurilor de vîrf ale industriei şi ridicarea gradului de tehnicitate în toate sectoarele industriei, punîndu-se accentul pe domeniile mici consumatoare de energie şi materii prime.

În acest cadru trebuie subliniat că în cincinalul următor în industria metalurgiei feroase urmează să se dezvolte mai accentuat producţia oţelurilor aliate şi înalt aliate, realizîndu-se noi mărci de oţel, profile şi ţevi din oţeluri speciale şi aliate. În construcţia de maşini, hotărîtoare în actuala etapă sînt îmbunătăţirea structurilor de producţie în concordanţă cu structurile actuale şi de perspectivă ale progresului tehnic, dezvoltarea cu prioritate a electrotehnicii, mecanicii fine, maşinilor-unelte, utilajelor tehnologice complexe. Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea industriei aeronautice şi de utilaje pentru centrale atomoelectrice. Producţia bunurilor de consum de folosinţă îndelungată se va realiza şi ea într-o structură sortimentală modernă. În industria chimică se va acorda prioritate dezvoltării chimiei de sinteză fină şi de mic tonaj, producţiei de medicamente, coloranţi, pigmenţi organici, produse cosmetice şi detergenţi. Industria uşoară va fi orientată spre îmbunătăţirea substanţială a structurii sortimentale şi calităţii produselor, valorificarea la un nivel superior a resurselor de materii prime naturale şi sintetice din ţară. În cadrul ramurilor producătoare de alimente de bază, odată cu sporirea volumului producţiei, se va asigura extinderea gamei sortimentale cu noi mărfuri calitativ superioare, cu un conţinut nutritiv ridicat.

O însemnătate deosebită în cadrul procesului complex de afirmare a calităţii în toate domeniile vieţii sociale revine **cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi introducerii progresului tehnic** — factori care se manifestă deopotrivă atît în faza de concepţie cît şi de execuţie a fiecărui produs şi care trebuie să se concretizeze în realizarea accelerată, la nivelul cel mai înalt de calitate a fiecărui reper, piesă, subansambluri sau produse finite. **„Trebuie înţeles,** subliniu secretarul general al partidului, **că afirmarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice nu este o noţiune abstractă, o lozincă ; ea trebuie să se materializeze în activitatea de zi cu zi, în felul în care se realizează producţia şi se introduce noul în toate domeniile de activitate"** [2]). Prevederile Programului-directivă adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. asigură o bază trainică pentru dezvoltarea ştiinţei, tehnicii şi tehnologiei corespunzător necesităţilor economiei naţionale, pentru ca tot ce se va realiza în etapa următoare în ramurile economiei naţionale să se întemeieze pe cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, pentru ca România să se situeze cît mai rapid, în acest domeniu, la nivelul ţărilor avansate economic. Sporirea aportului inteligenţei tehnice româneşti la înnoirea şi modernizarea producţiei în pas cu tehnica şi tehnologia modernă, trebuie să conducă la scurtarea la maximum a ciclului cercetare-producţie, la deplasarea tot mai mult a cercetării din laborator în unităţile de producţie, antrenarea largă, cu răspunderi precise, alături de personalul din unităţile de concepţie, a personalului tehnico-ingineresc, a muncitorilor în rezolvarea problemelor, acţiunea unitară a tuturor celor care, într-un mod sau altul, contribuie la realizarea unui produs.

Eforturile îndreptate în direcţia asigurării unei înalte calităţi a produselor, în toate întreprinderile, aduc în prim plan necesitatea respectării riguroase a disciplinei tehnologice, înlăturarea şi prevenirea oricărei manifestări de superficialitate şi provizorat, interzicerea derogărilor de la documentaţia aprobată, de la normele tehnice etc. Rezerve importante de ridicarea calităţii produselor pot fi evidenţiate şi prin organizarea mai bună a producţiei şi a muncii în unităţile producătoare, acolo unde se concretizează roadele activităţii de concepţie şi proiectare.

O altă problemă însemnată priveşte **întărirea controlului asupra gospodăririi fondurilor fixe, a instaurării unei ordini şi discipline desăvîrşite în buna întreţinere şi repararе a maşinilor şi utilajelor,** în menţinerea acestora în perfectă stare de funcţionare. În acest cadru se impune subliniată necesitatea asigurării asistenţei tehnice corespunzătoare în toate schimburile, pentru a se realiza indicatorii de calitate la nivelul cel mai înalt în toate etapele, ca şi dotarea corespunzătoare a întreprinderilor cu standuri de probă, cu aparatură de măsură şi control. **Temeinica pregătire profesională a forţei de muncă** este o coordonată esenţială în realizarea unei cotituri la nivelul calităţii produselor.

În soluţionarea problemelor complexe ale ridicării calităţii produselor în fiecare unitate, un rol deosebit revine **aplicării ferme a măsurilor pentru afirmarea plenară a noului mecanism economico-financiar,** pentru consolidarea continuă a autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare. Practica evidenţiază strînsa corelaţie ce se stabileşte între costurile de producţie şi calitatea produselor, şi implicit, între calitatea producţiei şi echilibrul financiar al întreprinderii. În această perspectivă un accent deosebit se pune pe întărirea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale pentru felul cum sînt gospodărite mijloacele încredinţate, pentru realizarea unei producţii de înaltă tehnicitate şi calitate cu cheltuieli minime, cu eficienţă economică ridicată, pentru înfăptuirea unui sever regim de economii.

Perfecţionarea activităţii de control al calităţii produselor, întărirea acestuia pe întregul flux al fabricaţiei şi pe fiecare etapă în parte, de la recepţia materiilor prime şi altor mijloace de producţie, pînă la produsele finite livrate, reprezintă o altă cale de întărire a răspunderii întregului personal pentru asigurarea unui nivel calitativ corespunzător tuturor produselor realizate. Aplicarea cu stricteţe de către fiecare unitate a prevederilor Legii calităţii pro-

[2]) **Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R.** din 5—7 septembrie 1979, Edit. politică, Bucureşti, 1979, p. 14.

duselor și serviciilor, inclusiv a celor privind **autocontrolul**, reprezintă un mijloc pentru prevenirea oricăror abateri de la normele de calitate. După cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al partidului, în toate ramurile se vor îmbunătăți standardele și normele interne, urmărindu-se punerea lor de acord cu noile cerințe de calitate ale pieței interne și externe. Se va asigura totodată dotarea întreprinderilor cu standuri de probă, cu aparatură de măsură și control, asigurîndu-se întărirea controlului tehnic pe toate fazele producției.

Realizarea de produse de înaltă calitate la nivelul exigențelor este în aceeași măsură și o problemă majoră de **etică și responsabilitate socială, de mîndrie patriotică a fiecărui specialist, a fiecărui om al muncii**, pe toată filiera, de la concepererea produsului respectiv și pînă la urmărirea comportării acestuia la beneficiar. Este important ca membrii fiecărui colectiv de muncă să înțeleagă, în profunzime, imperativele ridicării continue a calității, modalitățile de acțiune și de înfăptuire a lor practică. În acest cadru, sarcini deosebite revin organelor și organizațiilor de partid : combaterea oricăror manifestări de atitudine înapoiată și de automulțumire față de calitatea producției trebuie îmbinată cu stimularea inițiativelor valoroase, cu extinderea și generalizarea experienței pozitive, cu exigența deosebită față de lucrul bine făcut. Totodată, realizarea în fiecare întreprindere a sarcinilor stabilite de partid privind ridicarea calității produselor trebuie să se fundamenteze pe **programe complexe de măsuri**, în care să se prevadă termene precise de realizare, atît la nivelul ministerelor, centralelor cît și la nivelul întreprinderilor. La elaborarea și îndeplinirea prevederilor acestor programe, ca și la soluționarea tuturor problemelor, un aport însemnat trebuie să-l aducă și **comisiile pentru calitatea producției din unitățile economice.**

Creșterea calității și a competitivității producției — iată o sarcină ce revine fiecărui om al muncii, o condiție vitală a progresului susținut al țării, al înscrierii sale ferme pe coordonatele progresului și civilizației comuniste.

Conf. dr. Lazăr COSTINEL

ÎNTREBĂRI :

1. În ce constă necesitatea ridicării calității și competitivității producției în actuala etapă de dezvoltare a țării ?
2. Care sînt factorii care definesc calitatea și pe ce căi principale se poate acționa în direcția îmbunătățirii acesteia ?
3. Ce rezerve concrete există în unitatea unde lucrați pentru ridicarea calității producției ?

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE ANUL 1980

Abonamentul la „Revista economică“ pe anul 1980 vă asigură primirea cu regularitate a revistei și a Suplimentului economico-legislativ.

REVISTA ECONOMICĂ publică în anul de învățămînt politico-ideologic 1979—1980 consultații cuprinzînd date noi, actualizate, precum și un mic dicționar de noțiuni și categorii economice, scheme, grafice.

Pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic în anul universitar 1980—1981 REVISTA ECONOMICĂ publică lecții de economie politică pe temele din programa examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Costul unui abonament anual pentru instituții — 260 lei ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi și studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni.

Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat poștal pe adresa :

Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.)

Piața Scînteii nr. 1, București
Cont nr. 645150228 B.N.R.S.R.,
Filiala sectorului 1

comerț exterior

Problema riscurilor și a proprietății în activitatea de comerț exterior

În zilele noastre, pe arena internațională se observă o intensificare crescîndă a schimburilor economice internaționale. De aici rezultă faptul că și unitățile economice românești trebuie să își sporească gradul de participare la aceste schimburi și să își intensifice activitățile de comerț exterior și cooperare economică internațională.

La început, participarea la schimburile economice internaționale nu era strict reglementată, dar astăzi situația s-a schimbat radical. În cadrul comerțului internațional participarea, drepturile și obligațiile părților fiind stipulate în contracte, acestea din urmă constituind instrumente juridice.

Contractele sînt adecvate formelor de cooperare economică internațională forme ce se diversifică de la un an la altul făcînd ca și forma contractelor să se modifice în funcție de particularitățile apărute, de condițiile nou create.

Cu toate aceste diversificări, contractul de referință în comerțul internațional, este cel de vînzare-cumpărare, întrucît activitățile predominante în sfera relațiilor economice internaționale, sînt tot cele de vînzare-cumpărare, aceasta datorîndu-se faptului că un popor nu poate produce singur toate mărfurile de care are nevoie, iar autarhia este o idee ce nu mai poate avea adepți în zilele noastre.

De o excepțională importanță sînt efectele contractului de vînzare comercială internațională, efecte ce trebuie cunoscute și stăpînite cu precizie de lucrătorii din comerțul exterior, întrucît de respectarea acestora depind foarte multe lucruri, printre care în primul rînd renumele țării noastre.

Dintre obligațiile ce le revin părților contractante, suscită încă un viu interes și o susținută dispută cele legate de trecerea proprietății și a riscurilor.

Se poate spune fără a greși că transmiterea proprietății asupra lucrului vîndut este principala obligație a vînzătorului, obligație stipulată de altfel și în „Legea uniformă a vînzării internaționale".

Problema este foarte disputată întrucît nici legea amintită nu analizează pe larg această clauză contractuală.

În literatura de specialitate, se vehiculează ideea că lipsa unor astfel de dispoziții referitoare la transmiterea proprietății prin contractul de vînzare comercială internațională, se explică prin faptul că părțile contractante inserează acest lucru în contractul pe care îl încheie între ele.

Totuși, anumite reglementări referitoare la trecerea proprietății se întîlnesc și în „Condițiile generale de livrare C.A.E.R.", unde la fiecare modalitate de livrare a mărfii se prevede și momentul transmiterii proprietății.

Altă problemă la fel de importantă și de controversată ca și cea a transmiterii proprietății este problema transmiterii riscurilor. Este bine de menționat, că cele două nu sînt în mod necesar legate.

Transmiterea riscurilor este reglementată în mod concret de părți, în raport de specificul contractului încheiat.

În contract, părțile nu precizează momentul trecerii riscului, iar dacă acesta nu este expres menționat se înțelege că riscurile contractuale se supun legii care cîrmuiește contractul.

Legea uniformă asupra vînzării internaționale menționează că riscurile trec în momentul predării mărfii.

În momentul trecerii proprietății și al riscurilor se poate pune întrebarea legitimă dacă marfa este sau nu conformă cu cea stipulată în contract. Dacă da, din momentul respectiv se poate spune că riscul cade în sarcina cumpărătorului. Dacă nu, problema este mai spinoasă și ea poate fi rezumată astfel :

— dacă cumpărătorul nu observă nonconcordanța lucrului, riscul se transferă din momentul trecerii proprietății, fără să se țină seama de nonconformitate, dacă cumpărătorul nu declară contractul ca fiind reziliat și nici nu cere înlocuirea mărfii cu una conformă.

— dacă predarea lucrului se face cu întîrziere (aceasta fiind o încălcare esențială a clauzelor contractuale, termenul fiind un element definitoriu al contractului) riscurile trec la cumpărător, în momentul ultimei date cînd predarea lucrului ar fi fost conformă cu cele înserate în contract.

Pentru ca toate aceste probleme să dispară, s-a încercat elaborarea unor reguli, care să stabilească momentul trecerii riscurilor și al proprietății, acest grupaj de reguli fiind denumit generic „Intoterms".

În contractele internaționale, obligațiile părților sînt dozate diferit și în raport de aceste dozări se pot deosebi mai multe forme de contracte de tipul celui de vînzare comercială internațională toate grupate generic sub numele de „Incoterms".

Regulile „Incoterms" iau ca punct de plecare în ceea ce privește predarea mărfii, sediul vînzătorului, mergînd apoi spre sediul cumpărătorului. De exemplu marfa se poate preda la uzina producătoare, la copastia navei sau la sediul cumpărătorului.

Un element specific al uzanțelor comerciale „Incoterms" este faptul că problema transmiterii proprietății este privită ca fiind fără prea mare importanță, dar în schimb cea a trecerii riscului este reglementată cu foarte mare precizie, întrucît această problemă a dat loc la foarte multe neînțelegeri între părți.

Din succinta enumerare a acestor probleme reiese necesitatea unei bune cunoașteri a uzanțelor și regulilor internaționale, cunoaștere de care trebuie să dea dovadă toți lucrătorii din sistemul comerțului exterior și cooperării economice internaționale.

La fel de importantă este această problemă la nivelul centralei sau al întreprinderii producătoare, căci nu se poate livra o marfă cu defecte, necorespunzătoare calitativ, cantitativ, toate acestea constituind abateri aspru sancționate de lege.

Centrala, ca intermediar, între întreprinderea producătoare și întreprinderea de comerț exterior trebuie să verifice toate acestea și să lupte pentru lichidarea nonconcordanțelor.

Sînt recomandate discuțiile trimestriale între centrală, unitatea producătoare și întreprinderea de comerț exterior.

Acționînd în contul producătorilor, atît compartimentele de export-import, cît și întreprinderile specializate, de comerț exterior, trebuie să consulte întreprinderile producătoare căci livrarea la termen a unei mărfi calitative, face să crească reputația unei țări pe piața internațională, duce la obținerea de prețuri avantajoase, poate elimina stocările de mărfuri și imobilizările de fonduri valutare.

Cristina SCHEAUA

raporturi de muncă

Aspecte cu privire la termenele de 3 ani și de 60 de zile pentru stabilirea răspunderii materiale

Potrivit art. 108 din Codul muncii, unitatea socialistă are dreptul la acțiune pentru valorificarea creanțelor de la persoanele vinovate de săvîrșirea unei pagube în patrimoniul unității, în cazurile în care paguba a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei (alin. 1), iar decizia de imputare a fost emisă în cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei (alin. 2).

Neobservarea termenului de 3 ani are drept consecință pierderea dreptului de a obține un titlu executor împotriva persoanei vinovate de producerea pagubei și implicit deschiderea vocației spre răspunderea materială subsidiară. În expresia legii, termenul de 3 ani curge de la data producerii pagubei. Așadar, interesează data producerii pagubei și nu data la care a avut loc fapta păgubitoare. Adică, ceea ce trebuie constatat și dovedit este data la care efectele faptei ilicite sau repercutat în patrimoniul unității, aceasta fiind **data producerii pagubei** și implicit momentul la care începe să curgă termenul de 3 ani de mai sus.

În practică sînt deseori întîlnite cazuri în care între faptă și efectul păgubitor se interpune o perioadă de timp care este exterioară termenului de 3 ani dar care uneori, prin eroare incluzîndu-se în acesta, poate conduce la soluții nelegale. Așa sînt, prin ipoteză, toate cazurile în care răspunderea materială este consecința neintroducerii acțiunii în termen legal, la organele de arbitraj pentru obținerea despăgubirilor de la partenerul contractual. Este aspectul pe care îl dezvoltăm în continuare.

Unitatea socialistă (centrală) emite decizii de imputare împotriva conducătorului și contabilului șef unei unități din sistemul său pentru că **nu au luat măsuri** de recuperare a prejudiciului suferit de unitate, neintroducînd acțiunea la arbitrajul de stat împotriva cărăușului care nu a respectat clauzele contractuale.

Persoanele în cauză, contestînd măsura luată împotriva lor invocă excepția de tardivitate, arătînd că paguba s-a produs la data de 7 august 1974, iar decizia de imputare a fost emisă la data de 7 decembrie 1977, deci după împlinirea termenului de 3 ani prevăzut de lege pentru stabilirea răspunderii materiale.

Din cercetarea cazului reiese că în urma efectuării unui transport cu un vagon c.f.r. necorespunzător, beneficiarul-destinatar constată la data de 7 august 1974 existența unor pierderi din greutatea mărfii transportate. Prin procesul verbal încheiat, în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 941/1959, se învederează că pierderea se datorează cărăușului care a pus la dispoziția furnizorului-expeditor un vagon neetanșat.

Potrivit art. 4 lit. e, din Decretul nr. 167/1968, în raporturile dintre organizațiile socialiste, dreptul la acțiune izvorît dintr-un contract de transport se prescrie în timp de 6 luni. În aceste condiții, beneficiarul avea deschisă calea legală pentru a se îndrepta, în termen, cu acțiune la arbitrajul de stat în vederea recuperării prejudiciului suferit, de la cărăuș. Neacționînd astfel urmează a se stabili răspunderea materială față de persoanele vinovate de această omisiune, ceea ce s-a și petrecut, după cum am arătat.

În considerarea expunerii de mai sus și pentru a cunoaște dacă răspunderea materială este ori nu la adăpostul legii se pune problema să stabilim cînd a fost păgubită unitatea, la data de 7 august 1974 sau la data de 7 februarie 1975, cînd a expirat termenul de prescripție de 6 luni izvorît din contractul de transport. Cu alte cuvinte urmează să răspundem la întrebarea : care este **data producerii prejudiciului** de la care se calculează termenul de 3 ani în care unitatea are dreptul la stabilirea răspunderii materiale față de persoanele vinovate ?

În respectul principiului legalității, față de imperativul legii, **data producerii prejudiciului** este **data împlinirii termenului** de prescripție de 6 luni. La împlinirea acestuia se naște **dreptul la despăgubire** al unității. Așadar, termenul de 3 ani începe să curgă în ziua imediat următoare împlinirii termenului de prescripție, în speță la **data de 8 februarie 1975** și se împlinește în ziua corespunzătoare anului de plecare, respectiv **la data de 8 februarie 1978.**

Întrucît decizia de imputare a fost emisă la data de 8 decembrie 1977, urmează să reținem că a fost respectat termenul de 3 ani, de la producerea pagubei.

Așa cum arătam la început, art. 108 alin. 2 din Codul muncii statuează și termenul de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare. Excepția de tardivitate este invocată și sub acest aspect arătîndu-se că paguba a fost cunoscută la data de 29 ianuarie 1977.

Într-adevăr la data de 29 ianuarie 1977, organele de control ale băncii au încheiat un proces-verbal de constatare a pagubei. Această dată însă nu este relevantă în cauză, deoarece legea prevede expres că termenul se calculează de la data cînd **cel în drept să emită decizia a luat cunoștință** de producerea pagubei.

În speță **„cel în drept"** este organul ierarhic superior, ori s-a stabilit fără echivoc că acesta a **luat cunoștință** de producerea pagubei la data de 30 noiembrie 1977 dată la care a fost înregistrat procesul verbal întocmit de organele de control ale băncii. (T.S. decizia Secției civile nr. 414/1979, nepublicată).

Față de prevederile art. 108, alin. 2 și art. 107, alin. 1 din Codul muncii, precizăm că „cel în drept" a emite decizia de imputare este conducătorul unității chiar dacă este vorba de organul ierarhic superior, competență care desigur poate fi delegată (art. 51 din Legea nr. 5/1978)

Din interpretarea celor două texte din Codul muncii se poate concluziona că între „cel în drept" a emite decizia de imputare și „conducătorul unității" există o suprapunere perfectă. Afirmația este valabilă dar numai cu privire la **unitățile socialiste de stat.** În cazul unei cooperative agricole de producție „cel în drept", a emite decizia de imputare nu este președintele cooperativei, ci consiliul de conducere. Potrivit art. 14 din statutul C.A.P. obligarea la plata despăgubirilor se face prin hotărîri ale consiliului de conducere. Această prevedere legală nu rămîne fără consecințe pe planul răspunderii materiale a membrilor cooperatori. Astfel, este irelevantă sub acest aspect, data la care președintele cooperativei a luat cunoștință despre producerea pagubei, deoarece termenul de 60 de zile, care face aplicare în materie, curge de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei, or în cazul de față „cel în drept" este consiliul de conducere și nu președintele cooperativei.

În concluzie o decizie de imputare emisă împotriva unui membru cooperator nu poate fi anulată ca tardivă sub motivul că au trecut 60 de zile de cînd președintele a luat cunoștință de producerea pagubei, deoarece, termenul se analizează în raport cu data la care consiliul de conducere a luat cunoștință de producerea pagubei (T.S. decizia Secției civile, nr. 422/1979, nepublicată).

Dr. **Iosif R. URS**

Unele precizări privind răspunderea disciplinară

În cele ce urmează facem unele precizări cerute de cititori privind modul de sancționare în cazul încălcării mai multor îndatoriri de servicii prin săvîrșirea unei singure fapte ilicite.

În practica unităților socialiste, datorită dublei calități a oamenilor muncii de producători și proprietari, a nivelului

atins de conştiinţa socialistă a personalului muncitor precum şi rolului, din ce în ce mai însemnat, a stimulentelor materiale şi morale, se constată o scădere sensibilă a încălcărilor disciplinei muncii. Şi mai puţin frecvente sînt situaţiile cînd o persoană încadrată în muncă săvîrşeşte o faptă prin care au fost încălcate mai multe îndatoriri de serviciu. De pildă, o persoană lipseşte de la serviciu nemotivat ziua în care avea obligaţia să supravegheze desfăşurarea unor analize de laborator şi să consemneze rezultatul lor, sau nu comunică organului ierarhic superior, unele date necesare.

Într-o astfel de situaţie se naşte în mod firesc întrebarea dacă persoanei vinovate i se va aplica o singură sancţiune sau dimpotrivă, va fi sancţionată separat pentru încălcarea fiecărei obligaţii în parte. Astfel spus, problema este de a şti dacă pluralitatea de încălcări a îndatoririlor de serviciu atrage sau nu o pluralitate de sancţiuni disciplinare.

Avînd în vedere modul în care se stabileşte şi efectele pe care le produce sancţiunea disciplinară trebuie admis că — în situaţia dată — se va aplica o singură sancţiune şi anume aceea corespunzătoare celei mai grave dintre abaterile săvîrşite.

Dacă se raţionează în alt mod şi se admite cumulul de sancţiuni disciplinare pentru cumulul de abateri săvîrşite printr-o faptă unică, ar trebui acceptate unele consecinţe care — practic şi teoretic — sînt inadmisibile. Astfel, ar trebui să admitem că, cel puţin din punct de vedere teoretic, se pot aplica pentru cele două abateri disciplinare două sancţiuni egale în grad, adică două mustrări, ori două avertismente, ori două retrogradări în funcţie, posibilitate pe care cea mai elementară logică juridică o respinge de plano, întrucît constituie un non sens. Dacă dimpotrivă, se aplică două sancţiuni diferite este evident că ele îşi produc consecinţele începînd din acelaşi moment şi deci pe durata lor efectele se suprapun, cele generate de sancţiunea mai gravă absorbind efectele sancţiunii mai uşoare. Într-adevăr, dacă se admite posibilitatea aplicării a două sancţiuni disciplinare simultane, care-şi produc efectele concomitent, ar însemna de pildă, ca pe o perioadă de 1—3 luni persoana sancţionată să primească şi o retribuţie inferioară şi să fie şi retrogradată în funcţie, ceea ce pare inadmisibil.

Pentru aceste considerente de logică juridică şi pentru puternice argumente de ordin pragmatic trebuie admis, ca unică posibilitate, în situaţia la care ne referim, aplicarea unei singure sancţiuni.

Desigur că la aplicarea sancţiunii se va avea în vedere — ca circumstanţă agravantă — faptul că au fost încălcate două îndatoriri de serviciu.

dr. **C. JORNESCU**

contract economic

Precizări privind obligaţia de garanţie

Reglementînd durata şi efectele obligaţiei de garanţie, Legea nr. 7/1977 urmăreşte, alături de asigurarea calităţii produselor, crearea cadrului juridic corespunzător pentru ca unitatea beneficiară să-şi poată valorifica în mod eficient pretenţiile întemeiate pe constatarea unor vicii de calitate în cadrul perioadei de garanţie.

Un element esenţial al obligaţiei la care ne referim este termenul.

Într-adevăr, nu este de conceput, din punct de vedere juridic, şi nici admisibil — din punct de vedere economic — ca obligaţia de garanţie să fiinţeze la nesfîrşit. Afectarea obligaţiei de garanţie de un termen este o necesitate care nu trebuie demonstrată.

Dacă obligaţia de garanţie a unităţii furnizoare trebuie să fie limitată în timp, nu mai puţin trebuie să i se asigure unităţii beneficiare folosinţa efectivă a perioadei ce corespunde duratei obligaţiei de garanţie.

Aşa cum am subliniat cu alt prilej, această îndreptăţire a unităţii beneficiare îi permite să recurgă la măsura extremă — refuzul de a primi produsele — atunci cînd constată că, la data primirii lor efective este expirată cea mai mare parte a perioadei de garanţie. Ne referim, desigur, la situaţiile în care termenul de garanţie începe să curgă de la data fabricării produselor, iar nu la cele în care momentul începerii curgerii acestui termen coincide cu data preluării lor efective de către unitatea beneficiară.

Învederăm că există dispoziţii normative care consacră în mod expres acest drept de refuz.

Astfel, potrivit art. 17 din Legea nr. 42/1975, livrarea produselor alimentare de către unităţile producătoare se poate face numai înainte de împlinirea unei treimi din termenul de garanţie.

Articolul următor al aceleiaşi legi consacră dreptul unităţilor beneficiare de a refuza bunurile alimentare livrate după împlinirea unei treimi din termenul de garanţie.

După cum s-a reţinut, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3120/1977, în cazul în care există neconcordanţă între data fabricaţiei ştanţată pe produse şi data înscrisă pe ambalaj, beneficiarul este îndreptăţit să ia în considerare data ştanţată. Această precizare a fost necesară întrucît în materie de produse alimentare, termenul de garanţie începe să curgă de la data fabricării, iar momentul incipient al curgerii termenului nu poate fi decît unul singur care trebuie cunoscut fără echivoc de către unitatea beneficiară.

Aceeaşi decizie se referă la posibilitatea pe care o au părţile de a stabili — în privinţa folosirii efective a termenului de garanţie — condiţii mai severe decît cele cuprinse în legea amintită: „Dacă în contractul încheiat între părţi se prevede ca livrarea să se facă într-un termen de la fabricaţie mai scurt de o treime din termenul de garanţie al bunurilor, furnizorul este ţinut să respecte această dată.

De asemenea, dacă în standardele de stat ale produselor sînt prevăzute alte condiţii — respectiv ca loturile să fie constituite din produse cu aceeaşi dată de fabricaţie — furnizorul este obligat să facă livrarea în acest mod".

Uneori unitatea beneficiară este lipsită de folosinţa perioadei de garanţie din vina cărăuşului feroviar care îi eliberează cu mare întîrziere, prin staţia de destinaţie, produsele încredinţate spre transport de către unitatea furnizoare.

Problema care s-a pus a fost aceea dacă, în astfel de situaţii, sînt incidente acele dispoziţii ale Regulamentului de transport C.F.R. potrivit cărora pentru întîrzierea în executarea contractului de transport răspunderea cărăuşului este limitată la plata cu titlu de despăgubiri a unor cote din taxele de transport încasate.

Răspunsul care s-a dat, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1400/1979, este negativ:

„Cît priveşte depăşirea termenului de garanţie al mărfii determinat de predarea cu mare întîrziere a transportului, organul arbitral a fost îndreptăţit să antreneze răspunderea cărăuşului în temeiul art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 şi art. 77 din Regulamentul de transport C.F.R. din 1929, reclamanta neaflîndu-se în situaţia reglementată la art. 86 din acelaşi Regulament de transport, întrucît pretenţia sa priveşte avaria mărfii şi nu despăgubirl pentru depăşirea termenului de eliberare cînd calea ferată este ţinută la plata unei părţi din preţul transportului".

Soluţia adoptată dă expresie legăturii necesare care există între calitatea produselor şi folosinţa efectivă a perioadei de garanţie. Astfel, unitatea beneficiară fiind lipsită, din culpa cărăuşului, de folosinţa perioadei de garanţie, această situaţie a fost asimilată cu avarierea produselor şi, totodată, s-au tras consecinţele corespunzătoare în ceea ce priveşte răspunderea cărăuşului.

I. ICZKOVITS

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE ȘI AGREGATE BUCUREȘTI

Cel mai mare strung din țara noastră a fost realizat la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București. Este vorba de strungul carusel de 16 metri, înalt cît un bloc cu 5 etaje și cu o greutate egală cu 85 de vagoane. O adevărată uzină care poate realiza „piese" pînă la 400 tone, rivalizînd cu cele mai perfecționate mașini-unelte din lume.

Una din cele mai mari întreprinderi din țară specializată în construcția de mașini-unelte și roți dințate, în mașini de rectificat, de strunguri carusel grele, de unelte grele și altele este **Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București care a luat ființă în anul 1962. În primii ani de existență au fost executate strunguri carusel, unelte și mașini portale. Dezvoltată în 4 etape consecutive, unitatea dispune astăzi de un colectiv de muncă cu o înaltă specializare, de laboratoare moderne. Aici se execută în fabricație de serie următoarele familii de mașini :**

– strunguri carusel cu diametrul de prelucrare de la 1 000 la 16 000 mm,

– mașini orizontale de alezat și frezat în arborele de alezare de la 80 la 200 mm,

– freze longitudinale cu portal în lățimea masei între 630–2 000 mm,

– mașini de rectificat universale,

– mașini-unelte și agregate pentru industria de automobile, autocamioane și tractoare etc.

Aceste produse fabricate într-o gamă diversificată la un nivel superior calitativ, se bucură de multe aprecieri. 35% din producția întreprinderii se livrează la export în 30 de țări. Dintre acestea amintim : U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.D.G., S.U.A., Anglia, Franța, Japonia, Italia etc.

În viitorul apropiat vor fi asimilate și strunguri carusel grele mașini de găurit, mașini de rectificat ghidaje, mașini de rectificat roți dințate și multe altele.

Realizările înregistrate de vrednicul colectiv de muncă de la I.M.U.A.-București au fost răsplătite de conducerea partidului și statului nostru cu Ordinul Muncii cl. I. În prezent deține drapelul de întreprindere fruntașă pe ramură.

Ion VASILESCU

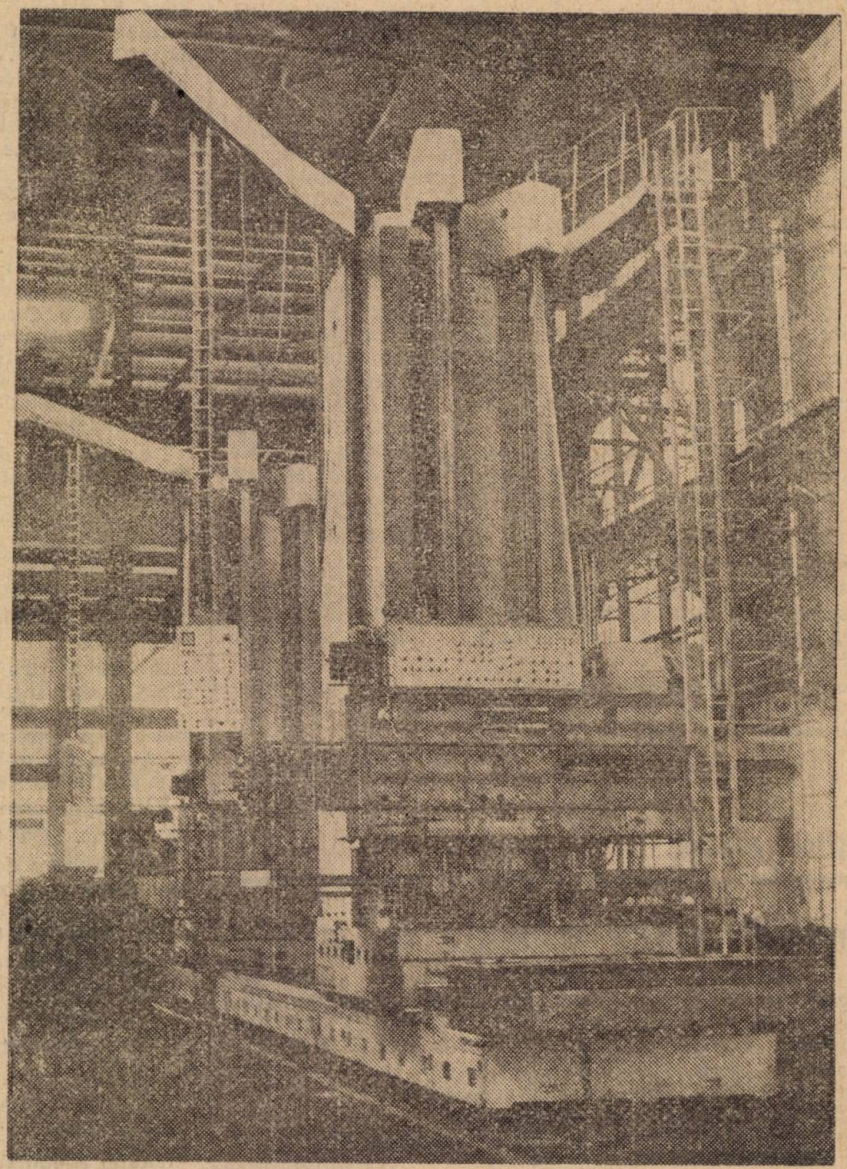

Mașina orizontală de alezat și frezat tip AFB—180

— *Dispozitivul axului port-sculă — 180 mm,*
— *Cursa longitudinală a arborelui de alezare — 1900 mm,*
— *Cursa verticală a păpușii — 4 000 mm,*
— *Cursa transversală a montantului — 10 500 mm,*
Dimensiuni de gabarit :
— *Lungimea 16 000 mm.*
— *Lățimea 4 metri*
— *Înălțimea 8 metri*

poanelor. Se prevede o creștere a exigenței la recepția calitativă a firelor, ca o cale de reducere a defectelor.

În sfîrșit, se are în vedere atacarea, încă timidă, a unei probleme pînă acum ocolită : evidența mai strictă a consumurilor acolo unde acestea au loc — recurgîndu-se la fișe-limită pentru materialele cu pondere mare, la normarea consumurilor de coloranți și alte chimicale, la determinarea pierderilor tehnologice prin cîntărire pe faze de fabricație, om și mașină, ca și la măsura cuprinsă în contractul colectiv de muncă : decontarea lunară a consumurilor de materii prime, pe secții, legînd de rezultatele obținute retribuirea în acord global.

CÎT PRIVEȘTE un aspect de cea mai mare actualitate al problemei — **valorificarea resurselor materiale refolosibile,** el este complet omis din program. La secția „9 Mai", din capete de diverse fire se confecționează șnur multicolor pentru ambalarea mărfurilor în magazine. Dar în cazul țesăturilor ? Și la croit, sau în alte faze apar mici resturi de material, care nu-și pot găsi utilizare în întreprindere. Cu ani în urmă, cele de mătase naturală erau achiziționate de fabrica de stofe din Prejmer, care le folosea ca materie primă în amestec cu lîna. S-au găsit apoi, ocazional, alți beneficiari — o cooperativă meșteșugărească (pentru umpluturi de plăpumi și perne), chiar un client străin. Toate acestea sînt însă paleative, cîtă vreme centrala industrială de resort nu inițiază o cercetare vizînd o valorificare superioară.

Asemenea intervenții sînt necesare pentru rezolvarea și a altor condiții ce pot determina încadrarea la nivelul planificat al cheltuielilor: aprovizionarea cu fire sintetice subțiri, mărirea concentrației coloranților indigeni (ceea ce ar diminua consumurile unitare), elaborarea unei metodologii simple care să permită aplicarea costurilor standard în situația unui număr redus al personalului de birou ș.a.

În ce privește consiliul oamenilor muncii, în noua sa componență (însuși președintele are o vechime de numai cîteva luni), acesta are datoria să continue — antrenînd toți membrii săi, comisiile pe domenii, specialiștii din întreprindere — **investigarea și valorificarea tuturor rezervelor de reducere a cheltuielilor,** desfășurînd totodată o intensă muncă politică și organizatorică pentru generalizarea experienței celor mai bune muncitoare, pentru consolidarea unui climat de ordine, disciplină, responsabilitate la fiecare loc de muncă, pentru afirmarea deplină a autoconducerii și autogestiunii.

Dan CONDREA

Traiectoria inovației: între succes și eșec

Ce anume condiționează succesul sau eșecul final al promovării unei invenții sau inovații ? De ce natură sînt factorii care influențează pozitiv sau negativ „cariera" sa, în ce anume momente sau faze — începînd de la elaborarea proiectului și pînă la lansarea produsului finit pe piață — acționează un factor sau altul stimulator al succesului, ori generator al eșecului?

Un răspuns complex la aceste întrebări încearcă să furnizeze revista britanică de specialitate *„Planning Inovations"* (nr. 4/1979), publicînd în paginile sale un studiu de sinteză a rezultatelor și concluziilor unui număr de nouă cercetări efectuate în cursul anilor trecuți în diferite ramuri industriale. Chiar dacă abordările și formulările reproduse mai jos reflectă condițiile de activitate dintr-o economie bazată pe așa-zisa „piață liberă", ele cuprind — în esență — un interesant material de reflecție.

Factori de succes

1. Rolul conducerii întreprinderii, respectiv sprijinul moral, organizatoric și financiar, deosebit de necesar pentru depășirea dificultăților inerente în diferitele faze ale elaborării sau aplicării invenției. Este vorba aici, înainte de toate, de stilul, de calitatea muncii conducerii, care trebuie să aibă un orizont larg de gîndire, orientat către stimularea noului, către instaurarea unui climat de creativitate. Totodată, conducerii îi revine sarcina de a asigura coordonarea dintre diversele compartimente incluse în procesul inovațional, cooperarea lor rodnică.

2. Existența uneia sau mai multor *persoane „cheie", direct interesate în realizarea invenției sau inovației* respective ; un asemenea personaj de bază poate avea o contribuție permanentă la procesul de realizare, poate „împinge" invenția prin toate locurile înguste, de la nașterea ideii și pînă la lansarea produsului pe piață, cu condiția de a fi investit cu prerogativele și responsabilitățile corespunzătoare.

3. Marketingul și cercetarea nevoilor consumatorilor, cunoscut fiind faptul că cele mai mari șanse de reușită există atunci cînd proiectul de realizare în practică a unei idei novatoare constituie, concomitent, o replică la anumite cerințe ale consumatorilor, ale pieței, o reflectare a acestora într-un nou produs sau proces tehnologic.

4. Munca eficientă în stadiul cercetărilor și elaborării modelului, înaintea lansării invenției în producție și pe piață, știut fiind că deficiențele care se manifestă în funcționarea primelor modele compromit succesul de piață.

5. Buna organizare a service-ului și a instruirii beneficiarului, factor care capătă o importanță deosebită în cazul lansării unor mașini sau instalații noi și complicate.

6. Existența unei politici active și fundamentate în domeniul inovării, integrată în strategia generală a întreprinderii. Totodată, un rol important joacă elaborarea unei metodologii bine gîndite pentru controlul cheltuielilor legate de înfăptuirea proiectului, pentru planificarea producției, pentru elaborarea prognozelor tehnico-științifice și economice.

7. Organizarea eficientă a informării și colaborării, atît în cadrul întreprinderii, cît și cu exteriorul (cu centre tehnico-științifice, cu beneficiarii potențiali ș.a.).

Factori de eșec

1. Factori organizatorici

a) de eșec în *fază de proiect :* proiectul n-a fost privit cu seriozitatea necesară de către conducerea întreprinderii ; proiectul n-a fost inclus în strategia și planurile întreprinderii; caracterul nesatisfăcător al aprecierii sau dirijării proiectului ; incapacitatea de a stabili legătura cu persoane din afara întreprinderii, interesate în proiect ; inventatorul este prea tînăr, fără experiență sau chiar lipsește ; existența unui „protector" influent, dar neinteresat, al proiectului ; deficiențe în circulația internă ; a informațiilor ;

b) de frînă în *înfăptuirea proiectului :* valoarea potențială a proiectului n-a fost pe deplin apreciată de conducerea întreprinderii ; menținerea excesivă a secretului de către inventator ; un control financiar nesatisfăcător asupra desfășurării proiectului ; lipsa de experiență într-un domeniu nou ; necointeresarea inventatorului ; existența unui „protector" neexperimentat sau fără influență ; nerezolvarea problemelor organizării cooperării (cu beneficiari, cu experți tehnici etc.).

2. Factori tehnici

a) de eșec în *faza de proiect :* elaborarea nesatisfăcătoare sau nefinisată a proiectului ; puternica dependență de sursele tehnologice externe (de pildă, insuficienta competență a specialiștilor proprii) ; nealocarea resurselor necesare pentru realizarea proiectului ; neașteptata superioritate a tehnologiei concurente ; caracterul deficient al contactelor dintre compartimentul de cercetare științifică și cele de producție ; dificultățile în domeniul exploatării și al deservirii tehnice ; concepția constructivă insuficient gîndită, nepractică ;

b) de frînă în *înfăptuirea proiectului :* insuficiența resurselor tehnice alocate pentru dezvoltarea constructivă a proiectului ; elaborarea superficială a construcției, excesiva ei complicare sau realizarea unei construcții extrem de ambițioase ; existența unor patente importante la firmele concurente ; problemele ridicate de aplicarea unor noi metode de producție.

3. Factori de piață

a) de eșec în *faza de proiect :* neefectuarea unei anchete în rîndurile consumatorilor sau efectuarea ei în mod superficial ; neglijarea sau interpretarea eronată a rezultatelor unei asemenea anchete, neverificarea lor pe teren ; neefectuarea unei analize multilaterale a pieței sau ignorarea rezultatelor acesteia ; alocarea de fonduri insuficiente pentru reclamă sau pentru activitatea de marketing ; desconsiderarea problemelor legate de instruirea consumatorilor ; apariția unor schimbări neprevăzute pe piață (scăderea prețurilor, modificarea cererii, lansarea unor produse analoage ieftine ș.a.) ;

b) de frînă în *înfăptuirea proiectului :* inexistența necesității, a pieței de desfacere ; caracterul incomplet al informării asupra producției altor firme ; incapacitatea de a stabili colaborarea cu beneficiarii.

N.P.

Productivitatea muncii — factor hotărîtor al progresului economico-social (II)

PENTRU România, țară care depune eforturi deosebite pentru accentuarea tuturor laturilor calitative, dar care în condițiile contemporane dispune încă și trebuie să valorifice și elementele cantitative, problema asigurării unor ritmuri de creștere înalte presupune utilizarea atît a factorilor intensivi, cît și a celor extensivi, în cazul de față factori complementari și substituibili numai în anumite proporții.

Această opțiune de o importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială a României, o regăsim și în orientările de perspectivă pînă în anul 1990, creșterea productivității muncii continuînd să furnizeze cea mai mare parte din sporul de venit național. În același timp, populația ocupată prin mărirea numărului ei la 11,8—12,0 milioane va contribui și ea, într-o anumită proporție, la acest spor de venit național.

Concluzii foarte interesante se obțin prin stabilirea contribuției celor doi factori amintiți (productivitatea muncii și populația ocupată) la creșterea economică a principalelor ramuri economice. În acest scop, am făcut calculele pentru anii 1970—1975, în vederea asigurării comparabilității, recalculînd pentru țările socialiste valorile exprimate în valută națională, în dolari S.U.A., pe baza cursurilor comerciale din anul 1975. Am putut determina astfel valoarea productivității muncii, respectiv venit național (P.I.B.) creat de o persoană ocupată în sfera producției materiale, exprimată în aceeași unitate valorică (dolari S.U.A.) atît pentru țările socialiste, cît și pentru cele capitaliste. În cazul țărilor capitaliste am folosit nivelul indicatorilor exprimat în prețuri curente, considerînd că în condițiile actuale acesta este modul de reflectare mai reală a evoluțiilor de pe piața capitalistă.

schimbări structurale, subliniem că menținerea la nivelul anului 1985 a structurii populației ocupate estimate pentru anul 1980 s-ar reflecta la nivelul economiei naționale printr-o reducere față de prevederi a productivității muncii sociale și prin aceasta la un spor mai mic al venitului național (cu aproximativ 50 de miliarde lei). Sub acest aspect, rezultă deci că pentru România faptul că la creșterea venitului național din industrie a contribuit în proporții sensibil apropate atît productivitatea muncii, cît și populația ocupată, a constituit o necesitate obiectivă impusă de ritmul rapid de industrializare a țării, de alocare a resurselor umane și materiale cu prioritate spre activitatea cea mai productivă în acel moment. Totodată, saltul calitativ în această ramură se va finaliza în creșterea mult mai accelerată a productivității muncii, pe această cale obținîndu-se aproape 80% din sporul producției nete industriale.

În același timp, trebuie avut în vedere că — așa cum a subliniat în nenumărate ocazii secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — dacă la o serie de produse de bază am atins sau vom atinge în curînd niveluri pe locuitor comparabile cu cele din țările avansate economic, la alți indicatori, calitativi, de eficiență, sîntem însă rămași în urmă, decalajul care ne desparte fiind relativ mare. Este cunoscut, de exemplu, că pe ansamblu, productivitatea muncii sociale din România este de trei-patru ori mai redusă decît în țările dezvoltate din punct de vedere economic, situație care influențează asupra locului deținut de țara noastră în economia mondială, asupra modului de participare la diviziunea internațională a muncii.

Tabelul nr.3

Contribuția populației ocupate (T) și a productivității muncii (W) la creșterea venitului național (V.N.) (respectiv T.I.B.) total și pe principalele ramuri, în anii 1970-1975

- în % -

Țara	R.M.A.1971-1975 V.N. (PIB)	Pop. ocup.	W	Contribuții la creșterea venitului național TOTAL T	TOTAL W	Industrie T	Industrie W	Construcții T	Construcții W	Agricultură și silvic. T	Agricultură și silvic. W	Transport și comunic. T	Transport și comunic. W	Comerț T	Comerț W	Alte ramuri T	Alte ramuri W
România	11,3	0,3	11,0	2,7	97,3	59,6	40,4	20,9	79,1	- 58,4	158,4	39,8	60,2	-	-	-	-
Bulgaria	7,8	0,1	7,7	1,3	98,7	31,4	68,6	- 2,4	102,4	- 60,3	160,3	18,1	81,9	196,6	- 96,6	377,8	-277,8
Cehoslovacia	5,5	1,1	4,4	20,0	80,0	26,5	73,5	35,0	65,0	-152,9	252,9	600,0	-700,0	525,0	-425,0	69,1	30,9
RD.Germană	5,4	0,1	5,3	1,9	98,1	10,2	89,8	7,4	92,6	- 84,0	184,0	18,9	81,1	-1,2	101,2	217,4	-117,4
Polonia	9,8	2,2	7,6	22,9	77,1	24,6	75,4	52,0	48,0	- 1,5	101,5	27,0	73,0	-	-	42,4	57,6
Ungaria	6,1	0,1	6,0	1,6	98,4	4,3	95,7	39,2	60,8	- 93,3	193,3	25,0	75,0	-	-	-	-
U.R.S.S.	5,7	1,2	4,5	21,1	78,9	23,8	76,2	42,1	57,9	-466,7	566,7	49,4	50,6	50,7	49,3	46,9	53,1
Franța	18,9	0,4	18,5	2,1	97,9	1,1	98,9	-10,8	110,8	- 33,1	133,1	5,6	94,4	11,8	88,2	13,9	86,1
Italia	13,2	0,4	12,8	3,0	97,0	8,0	92,0	- 9,8	109,8	- 34,1	134,1	11,4	88,6	-	-	17,5	82,5
Suedia	16,0	1,2	14,8	7,5	92,5	9,1	90,9	-75,7	175,7	- 27,5	127,5	4,2	95,8	8,1	91,9	21,0	79,0
Spania	22,4	-0,2	22,6	-0,9	100,9	10,3	89,7	3,2	96,8	- 28,4	128,4	-9,4	109,4	7,1	92,9	3,6	96,4

Sursa: Calcule efectuate pe baza datelor statistice din sursele menționate.

Pe baza acestor calcule constatăm că la creșterea economică a României din diferite ramuri ale producției materiale au contribuit atît elementele intensive, cît și cele extensive, singura excepție constituind-o agricultura, unde micșorarea numărului populației ocupate a determinat o influență negativă a acestui factor la creșterea venitului național. În același timp, însă productivitatea muncii din această ramură a crescut de aproape două ori, asigurînd astfel per total o creștere a venitului național creat în agricultură.

Remarcăm, de asemenea, mutațiile importante produse în utilizarea potențialului uman al țării, orientarea lor cu prioritate spre ramurile cele mai productive (în special industrie). Acest proces va fi continuat și în deceniul viitor, în 1985 — de exemplu — circa 78% din populația ocupată va lucra în ramurile neagricole, pentru ca în 1990 această pondere să ajungă la 85%. Pentru a înțelege mai bine semnificația majoră a acestor

Cu rezervele de rigoare impuse de metodologiile diferite de determinare a indicatorilor, cum și de simplificările rezultate prin folosirea anumitor formule statistice, considerăm totuși că aceste comparații internaționale furnizează o serie de elemente de reflecție. Constatăm astfel, că și în țările puternic dezvoltate populația ocupată a contribuit la sporul de produs național din industrie, comerț și transporturi, în timp ce, fără nici o excepție, în agricultura tuturor statelor analizate a continuat să se reducă personalul lucrător. Intensitatea cu care s-au produs mutațiile structurale ale populației ocupate, modul în care aceste modificări au determinat o creștere mai accelerată sau mai puțin accelerată a productivității muncii sociale și implicit a venitului național (respectiv P.I.B.), ca și alți factori care au influențat dezvoltarea economică au fost foarte diferiți de la o țară la alta.

Tabelul nr. 4

Determinarea contribuției factorilor interni ai producției și a schimbărilor structurale asupra creșterii productivității sociale a muncii în unele țări socialiste și capitaliste în anii 1970—1975

Țara	I^{W}_{q}	I^{W}_{w}	I^{T}_{w}	Contribuții la creșterea productivității muncii sociale — în % — Factorii interni ai producției	Schimbările structurale
R. S. România	168,7	141,0	119,6	66,4	33,6
R. P. Bulgaria	145,3	134,7	108,0	80,5	19,5
R. S. Cehoslovacă	124,0	120,6	102,8	88,6	11,4
R. D. Germană	129,2	126,9	101,8	92,5	7,5
R. P. Polonă	144,2	138,0	103,3	90,8	9,2
R. P. Ungară	134,0	137,0	97,6	108,3	—8,3
U.R.S.S.	124,6	122,6	101,3	93,3	6,7
Franța	233,2	227,1	102,7	96,8	3,2
Italia	182,7	176,5	103,5	94,5	5 5
Suedia	199,2	195,0	102,2	96,6	3,4
Spania	277,4	267,1	103,9	96,5	3,5

Surse : Calculat pe baza aceloraşi surse.

Metodele statistice permit comensurarea contribuției doar a doi factori asupra creșterii productivității muncii sociale exprimată în venitul național creat (respectiv P.I.B.) de o persoană ocupată în sfera producției materiale și anume :

a) **factori interni ai producției** care condiționează dinamica productivității muncii (ridicarea gradului de calificare a muncitorilor, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, îmbunătățirea gradului de folosire a utilajelor, etc.) și

b) **factori ai schimbărilor structurale,** care influențează modificarea productivității muncii ca urmare a unei alte combinări sociale a proceselor de producție, a redistribuirii între ramuri a forței de muncă, etc.

Din formula indicelui natural al productivității muncii cu structură variabilă :

$$I^{W}_{q} = \frac{q_1}{T_1} : \frac{q_0}{T_0} \cdot 100 = I^{W}_{w} \cdot I^{T}_{w}$$

unde I^{W}_{q} — indicele venitului național, obținut pe seama variației productivității muncii ;

calculăm indicele cu structură fixă, indice agregat tipic cu ajutorul căruia determinăm creșterea productivității muncii sociale datorită factorilor interni ai producției :

$$I^{W}_{w} = \frac{\Sigma T_1 \; W_1}{\Sigma T_1} : \frac{\Sigma T_1 \; W_0}{\Sigma T_1} \cdot 100 = \frac{\Sigma T_1 \; W_1}{\Sigma T_1 \; W_0} \cdot 100$$

și calculăm, de asemenea, indicele schimbărilor structurale :

$$I^{T}_{w} = \frac{\Sigma T_1 \; W_0}{\Sigma T_0 \; W_0} : \frac{\Sigma T_1}{\Sigma T_0} \cdot 100$$

Pe baza valorilor absolute ale productivității muncii am determinat cît din sporul ei s-a datorat factorilor interni ai producției și cît modificărilor între sectoare, în sensul imprimării unui dinamism mai înalt ramurilor cunoscute apriori ca mai productive.

Constatăm că la creșterea productivității muncii sociale au contribuit atît factorii interni ai producției, cît și modificările combinării sociale a principalelor ramuri economice, ponderea cea mai mare revenind factorului intensiv, calitativ, cum ar fi ridicarea gradului de calificare a forței de muncă, înzestrarea tehnică superioară a muncii, îmbunătățirea indicelui de folosire a utilajelor etc., și în măsură mult mai mică schimbările în structura economică și socială, atestînd astfel și pe această cale eforturile de modernizare orientate spre creșterea eficienței întregii economii naționale.

Observăm o singură excepție, Ungaria, unde schimbările în structura economică și socială din anii 1970—1975 au influențat negativ asupra productivității muncii sociale, astfel încît numai elementele calitative au determinat creșterea ei cu 34 de procente. Dealtfel, analiza evoluției coeficientului modificărilor structurale ale venitului național ne-a evidențiat importante schimbări de ponderi interramuri produse în economia Ungariei tocmai în anii 1970—1975, în această țară înregistrîndu-se și cea mai mare valoare a acestui coeficient (12,89). Iar deplasările în structura pe ramuri a populației ocupate, deși mai puțin intense decît cele din structura economică, s-au făcut în favoarea ramurilor mai puțin productive. [1]

În țările cu o economie mai avansată, modificările structurale au avut o importanță mai mică, peste 94% din creșterea productivității muncii revenind strict factorilor calitativi.

Țara noastră se remarcă printr-un indice înalt de creștere a productivității muncii sociale, cel mai dinamic dintre țările socialiste analizate și, ceea ce este mai important, și prin cel mai înalt indice care indică îmbunătățiri ale factorilor interni ai producției, factori calitativi, care condiționează dealtfel, dinamica întregii productivități a muncii. În același timp, însă și modificările structurale, în special în structura socială — România avînd în anii 1970—1975 cel mai mare coeficient al schimbărilor structurale ale producției ocupate (13,68), comparativ cu celelalte țări analizate [2] — s-au făcut net în favoarea creșterii productivității sociale a muncii, contribuția acestor factori structurali fiind mai mare de 33%.

Rezultă, deci, și din analiza factorilor de creștere a productivității muncii sociale că în România — spre deosebire de țările industriale dezvoltate — rolul factorului structural în creșterea nivelului acestui indicator calitativ este încă mare, reflectînd valorificarea an de an a rezervelor pe care le avem încă pentru modernizarea structurilor productive.

În viitor, pe măsură ce ne vom apropia de țările dezvoltate sub raportul modernizării structurilor, rolul acestui factor va scade și este de așteptat ca în condițiile în care în România va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile de activitate, va avea loc o creștere substanțială a contribuției factorilor calitativi, a eficienței economice și a productivității muncii la creșterea economică a țării.

Sanda ARSENE

[1] Vezi Sanda Arsene „General și particular în procesul modernizării structurii economice în unele țări socialiste", Revista economică nr. 13/1979.

[2] Idem.

Reciclarea complexă

(Urmare din pag. 13)

— comercializarea bunurilor recondiționate nu se poate face prin vînzări în rate, cu toate că bunurile respective în stare nouă se vînd în acest mod. Pe de altă parte, nu există încă un sistem de soldare a bunurilor recondiționate devenite greu vandabile ;

— o serie de materiale rămase după repararea unor bunuri în cadrul cooperației meșteșugărești nu au asigurate în prezent mijloace de valorificare. De regulă piesele uzate înlocuite sînt restituite clientului și se deteriorează la domiciliul acestuia sau sînt pur și simplu aruncate ;

— cooperația meșteșugărească nu poate să-și procure în prezent o serie de materiale necesare producerii altor bunuri decît cele din care provin, cu toate că recuperarea bunurilor uzate de la populație poate constitui o sursă importantă de aprovizionare cu diferite materiale (tablă, sîrmă, material lemnos etc.).

Participanții la dezbateri au relevat, totodată, faptul că, exceptînd cooperația meșteșugărească, nu dispunem de un sistem de colectare a bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz de către populație. Această apreciere rezultă din aceea că unitățile care colectează metale vechi sau întreprinderile de salubritate nu pot asigura o valorificare corespunzătoare. Pe de altă parte, întreprinderile producătoare de astfel de bunuri nu sînt implicate în procesul de colectare. Într-o situație similară se află și rețeaua comercială specializată în desfacerea unor bunuri de folosință îndelungată. Cu alte cuvinte, cetățeanul care dorește să predea un bun de folosință îndelungată scos din uz nu știe cui trebuie să se adreseze.

Rezultă, așadar, că **pe circuitul utilizator — producător colectarea bunurilor uzate, ca verigă de bază în procesul de reciclare, implică intensificarea eforturilor pentru crearea unei rețele de unități de colectare și prelucrare primară în vederea valorificării.** În organizarea rețelei de colectare trebuie să se ia în considerare dispersia teritorială a gospodăriilor populației, precum și particularitățile bunurilor care fac obiectul acestei activități, adică :

— eterogenitatea bunurilor care ies din dotarea gospodăriilor ;

— dificultatea aprecierii corecte a valorii fiecărui bun scos din uz ;

— posibilitățile reduse de care dispune populația în ce privește asigurarea transportării bunurilor uzate cu o greutate mai mare ;

— asigurarea unor prețuri de achiziție stimulative, cît mai apropiate de valoarea reală rămasă a fiecărui bun uzat.

Firește, problema colectării resurselor materiale vechi sau scoase din uz de la populație necesită multiple măsuri, între care organizarea cît mai bună a activității trebuie să ocupe un loc de frunte.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economie, umanism şi iluzia „gratuităţii"

IDEEA opoziţiei pe care Oswald Spengler o stabilea între cultură şi civilizaţie este reluată persistent în ideologia burgheză contemporană, îmbrăcînd forme noi de manifestare, fiind aplicată la interpretarea problemelor care confruntă în prezent omenirea. Conceptul de civilizaţie, după cum se ştie, avea la Spengler un conţinut negativ în raport cu cel pozitiv de cultură. Civilizaţia reprezenta în viziunea autorului cărţii „Declinul Occidentului", apusul culturii, epoca în care în locul culturii organice, vii şi inconştiente, pătrunsă de mituri şi religiozitate începe să domine spiritul ştiinţific, practic, în care totul devine conştient, voit, reflectat, raţional, organizat.

Ideea opoziţiei dintre cultură şi civilizaţie reapare în gîndirea contemporană sub forma presupusei opoziţii între umanism şi concepţia materialistă, între umanism şi spiritul raţionalizator, insuflat de dezvoltarea şi aplicarea ştiinţei în genere, a celei economice în speţă. Semnificativă din acest punct de vedere, dar şi pentru modul simplist, metafizic şi idealist de gîndire promovat este lucrarea lui Philipp Bouhours : **Demain quelle société ? Fin des Economistes. Avènement de la Gratuité** (Paris 1978) care încearcă să pună sub acuzare economia atît ca ştiinţă, cît şi ca practică, tocmai pentru că se opune credinţei în Dumnezeu, împărtăşirea spiritului acesteia fiind socotită vinovată de relele şi crizele societăţii actuale *).

Philipp Bouhours se referă la cauzele impasurilor pe care capitalismul le-a generat în domeniul gîndirii economice — care „la începuturile revoluţiei industriale venea să bareze drumul concilierii frăţeşti şi să deschidă calea rivalităţilor purtătoare de moarte..." [1]) Dar din analiza lui Bouhours dispare total examinarea contradicţiilor structurale ale societăţii capitaliste. Autorul menţionat are însă în vedere că, pasămite, ştiinţa economică, împreună cu celelalte ştiinţe, a detronat pe Dumnezeul atotputernic în explicarea societăţii ducînd la abandonarea oricărei transcendenţe. Ştiinţa economică este incriminată mai ales prin determinismul său, care raportînd societatea şi oamenii la legile sale ar „restrînge libertatea lor". Concepînd domeniul umanului şi al societăţii ca un cîmp al liberului arbitru, al contingentului absolut, rupt de orice determinare obiectivă, Bouhours consideră că acceptarea oricărui determinism ştiinţific, ca şi a „schimbării omului cu ajutorul omului", fără graţia lui Dumnezeu, ar duce la mutilarea, la pierderea acestuia. De aceea, pentru a salva, zice-se, omul, el neagă orice necesitate economică, orice legi sociale. Punînd pe acelaşi plan gîndirea economică liberală (burgheză n.n.) cu cea marxistă, Ph. B. respinge teoria economică întemeiată de Marx mai ales pentru că „proclamă omul ca singurul stăpîn pe destinul său".

Philippe Saint Marc, autorul cărţii amintite, pune şi el sub acuzare scientismul, cultul ştiinţei tocmai pentru că acesta „a abolit pe Dumnezeu şi finalitatea supranaturală a omului, care timp de cincisprezece secole a fost cheia speranţei universale". [2]) Adeziunea autorului este declarată deschis de partea spiritualismului religios, respingînd şi el marxismul pentru că „proclamă atotputernicia omului, cultul ştiinţei, al forţelor de producţie".

De fapt, proclamarea neputinţei omului şi transpunerea lui într-o stare de aşteptare a graţiei divine — iar nu materialismul şi ateismul ştiinţific care explică şi promovează dezvoltarea omului şi a societăţii prin ele însele, fără presupoziţii supranaturale mistice — înstrăinează profund fiinţa umană de sine şi de forţele sale, de năzuinţele şi de interesele sale, de semenii săi şi de societate. De altfel, din această viziune neştiinţifică Bouhours consideră că omul îşi poate realiza viitorul „prin gratuitate", printr-o ruptură cu „teoriile partizane", prin promovarea „principiilor de gratuitate în comportament". In concepţia lui Ph B. un asemenea comportament uman „de gratuitate" nu este numai lipsit de orice legătură cu interesele materiale, ci şi lipsit de orice motivaţie obiectivă, socială, de clasă. Aceasta îl face pe autor, ce rezervă omului şi societăţii un viitor care să renunţe la cuceririle ştiinţei, tehnicii şi civilizaţiei şi să se întoarcă la îmbrăţişarea „gratuităţii religioase", să nege orice evidenţă în analiza istoriei societăţii, ajungînd să susţintă inepţii ca aceea că motorul istoriei „nu este lupta dintre cei care posedă şi cei care nu posedă, ci fluxul şi refluxul gratuităţii la nivel individual şi global" [3]) şi să propovăduiască împăcarea lor, renunţarea la orice interes propriu din partea celor asupriţi.

Philippe Saint Marc împărtăşeşte la rîndul său iluzia pe care burghezia monopolistă urmăreşte să o sădească în conştiinţa oamenilor muncii — şi anume că raporturile dintre patroni şi muncitori suferă o mutaţie profundă, evoluînd de la opresiune la cooperare. S-ar putea adresa autorilor amintiţi întrebarea : Oare formele de revoltă ale muncitorilor şi şomajul ca un fenomen pe care burghezia nu este în stare să-l soluţioneze astăzi reprezintă manifestări ale cooperării muncitorilor cu patronii sau ale exploatării muncitorilor ? Ceea ce vor să extirpe Philipp Bouhours şi Philippe Saint Marc din conştiinţa omului contemporan şi a popoarelor supuse dominaţiei sau subdezvoltării — ca să ne referim numai la aceşti apologeţi ai doctrinelor paseiste — este credinţa „într-o bunăstare materială", sau faptul că stă în puterea lor s-o obţină. Cu ce oare altceva poate echivala această deplîngere de către Bouhours a faptului că popoarele „civilizaţiilor nontehnice" sînt atrase pe căile structurilor „productive", datorită cărora, crede autorul, ele şi-ar pierde „sufletul propriu" în favoarea logicii „ de proprietar sau revoluţionar", decît cu încercarea de a convinge ţările subdezvoltate de a renunţa la aspiraţia progresului material, tehnico-

FIŞE

MIRCEA BIJI ELENA BIJI

STATISTICA TEORETICA

● *SUB semnătura profesorii:* Mircea Biji şi Elena Biji, *din cadrul Acamediei de Studii Economice din Bucureşti, de curînd a fost publicat la* Editura Didactică şi Pedagogică *volumul* „Statistică teoretică". *Sintetizînd roadele unei îndelungate experienţe de catedră, strîns îngemănată cu o prodigioasă activitate de cercetare, lucrarea expune principalele aspecte pe care le ridică utilizarea metodologiei statisticii social-economice în investigarea şi soluţionarea diverselor probleme ale dezvoltării economice româneşti. Autorii au optat pentru o tratare selectivă a metodologiei statistice, pentru o prezentare nuanţată a etapelor şi procedeelor de culegere, prelucrare şi analiză a informaţiilor statistice necesare elaborării sistemului informaţional al economiei naţionale şi analizei complexe a fenomenelor economice şi sociale. Destinat cu prioritate studenţilor din învăţămîntul economic superior, cursul de statistică-teoretică constituie, deopotrivă, un instrument util pentru cercetători, pentru toate cadrele din economie.*

Repere economice iugoslave

● NEBOJSA SAVIĆ *publică în numărul din decembrie 1979 al revistei* Tržište ● Novac ● Kapital *articolul* „Perspektive razvoja u narednoj i sledećim godinama" *consacrat principalelor aspecte ale dezvoltării economiei iugoslave în anul 1980, ca şi într-o perspectivă mai largă. Evidenţiind progresele realizate în economie, considerată de autor a se situa actualmente într-o etapă de dezvoltare medie reflectată în principal în nivelul venitului naţional pe locuitor, — rata de creştere a produsului naţional brut de 5–6% pe ansamblul economiei, 6–7% în industrie şi 3% în agricultură — în articol este relevată deopotrivă existenţa unor însemnate rezerve în procesul dezvoltării. Acestea se referă, potrivit opiniei lui N.S., la crearea unui număr corespunzător de noi locuri de muncă, la o mai bună echilibrare a importurilor şi exporturilor, ţinînd seama de resursele limitate materiale ale ţării, la creşterea mai accentuată a productivităţii muncii.*

Strategie industrială

● *PUBLICAŢIA* „Science et vie" *inserează în numărul său din ianuarie a.c. un material consacrat principalelor probleme care se pun în faţa industriei franceze în perspectiva următorilor ani; titlul articolului:* „Le messianisme strategique d'Andre Giraud". *Apreciindu-se drept corespunzător nivelul actual de dezvoltare al industriei din această ţară — un grad ridicat de diversificare, competitivitate, distribuţie echilibrată în teritoriu, ponderi ridicată — de 80% — a produselor industriale în cadrul exporturilor etc. — în articol se subliniază importanţa elaborării unei strategii capabile să ofere industriei franceze vigoare şi putere de adaptare şi în viitor. Care sînt elementele în măsură să asigure suplete dezvoltării industriei într-o perioadă caracterizată prin schimbări rapide în plan economic şi prin amplificarea şi adîncirea restricţiilor impuse economiilor naţionale? Un prim element, se opinează în articol, îl constituie dezvoltarea acelor activităţi care necesită un nivel înalt de calificare şi a căror arie nu se limitează la industriile de vîrf. Alte*

ştiinţific, la o viaţă mai bună, decît cu apărarea statu-quo-ului de clasă pe plan intern şi internaţional ?

Prin societăţi „productiviste" sau „materialiste" cei doi critici amintiţi ai civilizaţiei contemporane înţeleg atît capitalismul, cît şi socialismul, care ar fi stăpînite de aceeaşi logică „materialistă". Concepînd omul doar ca fiinţă spirituală şi nu practică — sau nu în primul rînd practică care trebuie să producă pentru a exista şi a se putea realiza şi pe plan spiritual, — aceştia în mod greşit consideră echivalentă promovarea spiritului economic, a progresului material, indiferent de orînduirea socială, cu tendinţa spre acumulare şi distrugere, spre violenţă şi stăpînire, spre alienarea omului, uitînd datul fundamental al istoriei societăţii, că fără progres material nu poate exista nici progres pe plan spiritual.

Să ne referim mai pe larg asupra a ceea ce este fals în teoriile ideologilor amintiţi. Iată, de exemplu, problema creşterii economice, a cărei necesitate este negată atît de Ph. B cît şi de Ph. S. M. Este bine cunoscut că în literatura economică contemporană, în cele mai multe cazuri, problema creşterii economice nu este privită în mod abstract. M. Mesarovič şi E. Pestel, de exemplu, autorii celui de al doilea Raport către Clubul de la Roma, combăteau pe bună dreptate falsitatea unei atitudini „pro" sau „contra" creşterii neluîndu-se în seamă condiţiile specifice în care se desfăşoară aceasta : a propovădui în mod abstract, indiferent de împrejurări stoparea creşterii economice pentru ţările subdezvoltate, în care nu se asigură nevoi vitale ale omului — afirmau aceştia — este un fapt tot atît de absurd ca şi cel al promovării risipei materiilor prime printr-o dezvoltare galopantă în zonele industrializate dezvoltate. Este evident că în regiunile „mai puţin dezvoltate, arătau Masarovič şi Pestel, trebuie să aibă loc o creştere substanţială în utilizarea anumitor articole esenţiale, fie pentru producţia alimentară, fie pentru cea industrială. Însăşi existenţa populaţiei din aceste regiuni depinde de o asemenea creştere... a creşte sau a nu creşte economia nu constituie o problemă bine definită sau relevantă atîta timp cît nu s-au definit amplasarea, sensul şi obiectul creşterii, ca şi însuşi procesul de creştere". [4])

Mai departe, tendinţa lui Ph. B. şi Ph. S. M. de a pune pe acelaşi plan socialismul şi capitalismul din acest punct de vedere, seamănă cel puţin cu un reducţionism simplificator, care nu ţine seama de natura total diferită a celor două orînduiri, de esenţa relaţiilor sociale şi de clasă radical deosebite, de sistemul de valori moral-politice şi spirituale specifice. Socialismul, desigur, nu poate fi făurit în afara progresului material-economic — fundament al progresului pe toate planurile. El este pătruns în toate domeniile şi acţiunile sale de o finalitate umanistă, servind înfloririi şi dezvoltării multilaterale a omului şi personalităţii. Dezvoltarea producţiei bunurilor materiale nu este în societatea socialistă un scop în sine, cum se încrimineză în lucrările citate, ci scopul şi motivaţia finală a acesteia rămîn permanent omul şi realizarea sa multilaterală. Societatea socialistă urmărind eliberarea deplină a omului de orice formă de exploatare şi asuprire socială, naţională şi umană, de ameninţarea sărăciei şi a foametei, înfăptuieşte umanismul real. În mizerie, măcinat de lipsuri materiale şi de foamete, omul, colectivitatea nu se pot simţi libere, fericite. În aceste condiţii umanismul real intră evident în contradicţie cu materialismul burghez atît pe plan teoretic cît şi ca ideal de viaţă, tocmai pentru că acesta din urmă implică acceptarea inegalităţii sociale şi a exploatării unei clase de către alta.

Deşi materialistă ca filozofie, în explicarea lumii şi a societăţii — gîndirea revoluţionară nu are nimic comun cu reducerea unilaterală a fericirii şi bunăstării „la acumularea îndefinită de bunuri materiale", ca o sporire continuă a consumului. Omul societăţii socialiste nu este mînat numai de cîştig, fără nici un ideal, aşa cum consideră Philippe Saint Marc în cartea sa — identificînd sensul filozofic al termenului materialist cu concepţia burgheziei despre viaţă şi fericire. Săvîrşind un asemenea sofism şi contrapunînd astfel umanismul materialismului, Philippe Saint Marc ajunge să afirme că „înfruntarea decisivă nu se duce astăzi între capitalism şi marxism" (în sens de socialism, n.n.), ci „între materialism şi umanism" [5])

Denaturînd, deci, esenţa socialismului pe care o asimilează cu cea a orînduirii capitaliste, cei doi autori, împărtăşesc totodată iluzia convergenţei celor două sisteme social-politice. Spre deosebire însă de alţi adepţi ai teoriei convergenţei care caută să înfrumuseţeze perspectivele capitalismului, ideologii amintiţi urmăresc să denigreze prezentul şi viitorul socialismului ,să descurajeze în eforturilor lor popoarele ce au optat pentru o asemenea cale de dezvoltare. În pofida unor asemenea interpretări reacţionare, realitatea, experienţa istorică a secolului nostru demonstrează limpede că socialismul s-a dovedit singura orînduire în stare să soluţioneze probleme fundamentale ale maselor muncitoare, în interesul acestora, să asigure lichidarea exploatării şi asupririi, înfăptuirea aspiraţiilor de libertate şi bunăstare, de dreptate socială şi naţională creînd condiţiile unei politici cu adevărat umaniste.

prof. dr. Ion FLOREA

*) Convergenţă cu concluziile de bază ale acesteia este şi cartea lui Philippe Saint Marc : Progrès ou déclin de l'homme ? (Editions Stock, 1974)

1) Phillip Bouhours, op. cit. p. 16.
2) Philippe Saint Marc, op. cit. p. 173.
3) Philipp Bouhours, op. cit. p. 58.
4) M. Mesarović, E. Pestel, Omenirea la răspîntie, Ed. politică Buc. 1975, p. 13.
5) Ph. Saint Marc, op. cit. p. 39.

---

aspecte privesc stimularea şi sprijinirea întreprinderilor care au perspective de progres, accentuarea rolului unităţilor industriale mici — caracterizate printr-o mai mare mobilitate, precum şi importanţa primordială a dezvoltării spiritului de inovaţie în cadrul fiecărei întreprinderi.

Impactul factorului energetic

● *ECONOMIA JAPONEZĂ caracterizată, după cum este cunoscut, prin ritmuri înalte de dezvoltare va înregistra în următorii ani, potrivit datelor prezentate de* Jean Esmein *în articolul* „Conjoncture de l'économie japonaise" *publicat în numărul 21 al revistei* Chroniques d'actualité de la S.E.D.E.I.S., *evoluţii diferite: o rată de creştere a venitului naţional de 3,1% în anul 1980 şi de 4% în 1981. Un factor cu influenţă puternică asupra reducerilor menţionate la ritmul de creştere îl constituie dependenţa accentuată a Japoniei de petrol — care în cazul acestei ţări este procurat din import — combustibil ce asigură, în momentul de faţă, 80% din necesităţile energetice naţionale. Pentru a reduce această dependenţă la 65% în anul 1985 şi respectiv la 49% în 1990 au fost iniţiate măsuri care vizează în principal, după cum afirmă J.E., creşterea producţiei de energie în hidrocentrale, sporirea aportului energiei nucleare precum şi economisirea — prin utilizarea de carburanţi de sinteză şi a energiei geotermice — a unei cantităţi echivalente de 75 milioane mc de carburanţi lichizi pentru anul 1995. Aceste opţiuni de perspectivă s-au reflectat şi în planul investiţiilor, unde o parte însemnată din investiţiile private au fost orientate spre elaborare de tehnologii şi produse destinate economiei de energie.*

— Pe fondul tendinţei generale de sporire a ponderii maşinilor în cadrul exportului şi de diminuare a produselor primare, a fost consemnată o reducere a volumului produselor siderurgice şi a celor chimice comparativ cu creşterea mai substanţială a aparatelor electrice de uz casnic şi a materialelor de birou — producţia de automobile situîndu-se, ca şi pînă acum, pe primul loc.

DICŢIONAR DE MATEMATICĂ ŞI CIBERNETICĂ ÎN ECONOMIE

● *VERSIUNEA ROMÂNEASCĂ a* „Dicţionarului de matematică şi cibernetică în economie" *(în limba rusă,* MATEMATICA I. KIBERNETICA V EKONOMIKE, ŞLOVARI — SPRAVOCINIK) *publicat recent de* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică *pune la dispoziţia specialiştilor în cibernetica economică de la noi din ţară un util instrument de lucru. Beneficiind de aportul unor cercetători de valoare în domeniul ciberneticii economice din Uniunea Sovietică — N. P. Fedorenko, L. V. Kantorovici, laureat al Premiului Nobel, V.I. Danilov-Danilian, A.A. Konüs, E.Z. Maiminaş, I.N. Ceremnih, I.I. Cerneak — dicţionarul se înscrie în seria deosebit de bogată a lucrărilor elaborate în această ţară care aprofundează posibilităţile de aplicare a matematicii şi ciberneticii în ştiinţa şi practica economică. Articolele cuprinse în volum — care după cirteriul tematic pot fi clasificate în mai multe secţiuni: matematică, cibernetică şi teoria generală a sistemelor, probleme generale şi planificare, modelare economico-matematică, sisteme informaţionale şi de conducere automatizate, calculatoare electronice şi programare, statistică — definesc şi explică cele mai importante noţiuni economice, cibernetice şi matematice.*

FIŞE

Economia românească în 1979

(Urmare din pag. 9)

niturilor directe din muncă. Retribuția medie lunară a celor 7,2 milioane personal muncitor a crescut de la 1 595 lei în anul 1975 la 2 108 lei în 1979, ceea ce reprezintă un spor de 513 lei. Pe de altă parte, creșterea retribuției nominale și evoluția controlată a prețurilor au asigurat creșterea retribuției reale a personalului muncitor cu 2,1 la sută față de anul 1978 și cu 24,5 la sută, comparativ cu anul 1975. Veniturile bănești ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din vînzarea produselor agricole către unitățile socialiste au fost mai mari cu 26,9 la sută în 1979 față de 1975. În același timp veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole și din gospodăriile personale — calculate pe o persoană activă — au fost mai mari în anul 1979 cu 3,1 la sută față de anul 1978 și cu 28,7 la sută comparativ cu anul 1975.

Concomitent cu sporirea veniturilor directe din muncă, s-au majorat într-o proporție însemnată fondurile sociale de consum. Cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat în anul 1979 au însumat astfel aproape 65 miliarde lei, revenind în medie pe locuitor 2 943 lei, comparativ cu 2 397 lei în 1975. Evoluția veniturilor din muncă și din fondurile sociale de consum este exprimată sintetic prin creșterea veniturilor totale reale ale populației — care în anul 1979 au înregistrat o creștere de 3,1% față de anul 1979 și de 29,2% față de anul 1975.

Sporirea veniturilor reale, creșterea producției industriale și agricole, îmbunătățirea structurii fondului de marfă, și în general aprovizionarea populației — care s-a desfășurat pe baza Programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980 — au contribuit la modificări cantitative și calitative în consumul de bunuri și servicii ale populației. Datele cu privire la desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist reflectă în mod evident îmbunătățirea consumului alimentar al populației prin sporirea vînzărilor în anul 1979 față de anul 1975, la produsele cu valoare calorică și nutritivă ridicată : carne și produse din carne (47,4 la sută), lapte și produse lactate (34,9 la sută), brînzeturi (31,6 la sută), unt (32,9 la sută), ouă (24,5 la sută), fapt ce a contribuit la asigurarea unui raport tot mai echilibrat între produsele de origine animală și cele de origine vegetală. Concomitent a sporit gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată ; de exemplu, la frigidere s-a înregistrat o creștere a desfacerilor în anul 1979 față de 1975 de 48,6 la sută, la mașini de spălat rufe o creștere de 68,8 la sută, la autoturisme de 54,8 la sută, la aspiratoare de praf de 74,4 la sută, la mobilă de 53,2 la sută — ceea ce asigură sporirea gradului de confort.

În anul precedent realizări însemnate în domeniul îmbunătățirii condițiilor de viață s-au înregistrat și în ce privește prestările de servicii pentru populație, concretizate prin extinderea și diversificarea serviciilor, asigurîndu-se o mai bună acoperire a localităților cu astfel de unități, îndeosebi în centrele muncitorești și localitățile rurale. Volumul prestărilor de servicii realizat de unitățile sectorului socialist a înregistrat o creștere de 4,6 la sută față de 1978 și de 23,8 la sută față de 1975. Dezvoltarea construcțiilor de locuințe și îmbunătățirea condițiilor de locuit se înscriu, de asemenea, ca aspecte esențiale ale creșterii nivelului de trai al celor ce muncesc. În anul 1979 fondul locativ al țării s-a îmbogățit cu încă 191,1 mii locuințe, precum și cu peste 23 mii locuri în cămine pentru nefamiliști.

Calitatea superioară a vieții este pusă în evidență de realizările în domeniul învățămîntului, culturii, artei și ocrotirii sănătății. În ce privește învățămîntul, de exemplu, este de menționat că în anul trecut baza materială s-a dezvoltat prin darea în folosință a 1 521 săli de clasă, 40 săli de gimnastică și 9 075 locuri în internate pentru învățămîntul primar, gimnazial, liceal și profesional, precum și prin crearea de noi spații în învățămîntul superior, cu o suprafață de aproape 20 mii m.p. și 2 929 locuri în cămine. În anul școlar 1979—1980 în învățămîntul preșcolar sînt cuprinși 912 mii copii, în învățămîntul primar și gimnazial 3 289 mii elevi, în învățămîntul liceal 1 030 mii elevi, în învățămîntul profesional și de maiștri — 169 mii, numărul studenților este de 193 mii, ceea ce oferă, chiar dacă nu complet, o imagine a marilor eforturi pe care le face statul nostru pentru a asigura, și în ceea ce privește pregătirea forței de muncă, premisele trecerii la o nouă calitate.

Rezultatele însemnate obținute în dezvoltarea economico-socială în anul trecut, ca și rezervele încă existente și care se impun grabnic materializate oferă o bază puternică de pornire pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1980, ultimul an al cincinalului actual. Înfăptuirea exemplară a prevederilor pe cincinal asigură o temelie trainică pentru realizarea cu succes a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, a mărețului program de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și înaintare a României spre comunism.

TÎRGUL DE LA LEIPZIG

Republica Democrată Germană

9. 3. – 15. 3. 1980

Contacte la nivel mondial pentru un comerț eficient și o colaborare economică vă oferă Tîrgul de la Leipzig. De asemenea, vă oferă cele mai bune condiții pentru schimbul de experiență și compararea realizărilor în special în domeniul metalurgiei, construcției de mașini și instalațiilor electrice și electronice, în construcțiile civile și în domeniul produselor de larg consum.

Tîrgul de la Leipzig constituie o stimulare multiplă pentru adîncirea colaborării economice între țările membre CAER. Vizitarea tîrgului de către grupuri de specialiști din producție, tehnicieni sau economiști va fi deosebit de eficientă. Serviciul de informații tehnice din cadrul tîrgului vă stă la dispoziție cu informații utile. Vă așteptăm la Leipzig !

Informații privind călătoria și legitimațiile de acces la tîrg la O.N.T. – Carpați sau Secția comercială a Ambasadei Republicii Democrate Germane în R.S. România, strada Dumbrava Roșie 4 București.

O.N.T. Carpați organizează călătorii pentru grupuri de specialiști cu participare gratuită la vizitarea tîrgului și conferințe de specialitate.

PUBLICOM

3 DEZVOLTAREA PLANICĂ, PROPORȚIONALĂ — LEGE ECONOMICĂ A SOCIALISMULUI

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

NECESITATEA obiectivă și posibilitățile conducerii planificate a economiei socialiste decurg din acțiunea legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale. Corespunzător acțiunii acestei legi, se impune : 1) repartizarea muncii sociale pe ramuri și subramuri de activitate, în concordanță cu nevoia socială în dinamica și structura acesteia ; 2) stabilirea conștientă a proporțiilor în dezvoltarea economică și 3) conducerea economiei pe baza planului național unic.

Referindu-ne la prima dintre aceste cerințe trebuie arătat că nevoia socială se concretizează într-o gamă variată de produse și servicii necesare societății. În condițiile în care volumul muncii sociale este dat, înseamnă că pentru satisfacerea unei anumite nevoi sociale nu se poate folosi decît o anumită parte a muncii sociale. Mărimea acestei părți depinde de dimensiunile, importanța și urgența nevoii sociale respective. Asigurarea corelației necesare între munca socială și nevoia socială se realizează prin intermediul proporțiilor economice. **Proporțiile economice reprezintă raporturile care se stabilesc în legătură cu modul în care sînt repartizate resursele între diferitele sfere de activitate, ramuri, subramuri, unități economice etc. corespunzător nevoii sociale.**

În procesul reproducției sociale, sfera acesteia (producția, repartiția, circulația și consumul) se află într-o strînsă legătură. În fiecare sferă se formează numeroase corelații între ramurile și subramurile economiei naționale. De asemenea, în cadrul acestora, în procesul reproducției socialiste se creează legături economice și între diferitele județe și localități ale țării, adică în profil teritorial. În sfîrșit, în cadrul fiecărei unități economice (combinat, întreprindere etc.) în funcție de diviziunea internă a muncii se stabilesc corelații între diferitele sectoare, secții, ateliere care participă la obținerea produsului.

Rezultă că în cadrul economiei naționale, la toate nivelele, trebuie să existe anumite proporții (corelații) care să asigure desfășurarea în cele mai bune condiții a procesului reproducției socialiste. Proporțiile economice au un **caracter dinamic** ; ele se schimbă sub influența a numeroși factori care modifică repartiția muncii sociale. Proporțiile se formează în fiecare etapă, în funcție de nivelul pe care l-au atins forțele de producție în diferite ramuri, de resursele existente și nevoile economiei naționale, de condițiile interne și internaționale, de obiectivele politicii economice pentru perioada de plan.

Instrumentul cu ajutorul căruia se asigură satisfacerea cerințelor legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale este **planul național unic de dezvoltare economico-socială.**

Dezvoltarea proporțională, planificată a economiei naționale constituie o importantă condiție pentru creșterea rapidă a producției sociale, folosirea rațională a resurselor umane, materiale și bănești pentru satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale poporului.

În socialism, reglarea socială, conștientă a producției se întemeiază, în primul rînd, pe cunoașterea și utilizarea acțiunii legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale dar și pe a celorlalte legi economice, cum sînt legea economică fundamentală a socialismului, legea creșterii necontenite a productivității muncii, legea valorii etc., cu care se află într-o strînsă legătură.

Planul național unic și rolul lui în conducerea economiei naționale

ÎN CONCEPȚIA și practica partidului nostru planul național unic asigură concentrarea tuturor forțelor materiale și umane ale societății în vederea dezvoltării rapide a industriei, agriculturii, științei și culturii și, pe această bază, ridicarea nivelului de viață al întregului popor.

Astfel, **planul național unic reprezintă principalul instrument prin care partidul comunist și statul socialist înfăptuiesc organizarea și conducerea conștientă a procesului reproducției socialiste și realizarea eficienței economice maxime.** El se prezintă, concret, ca un sistem complex de sarcini corelate, în care sînt precizate direcțiile și obiectivele principale ale activității economice într-o anumită perioadă. Planul național unic al dezvoltării economico-sociale trebuie să îmbine în mod armonios interesele prezente cu cele de perspectivă ale națiunii. El este **unitar și indivizibil,** asigurînd conducerea planificată a tuturor laturilor vieții economice și sociale. Pe baza prevederilor înscrise în planul unic se înfăptuiește repartiția resurselor materiale, financiare și de muncă ale țării, precum și modul în care acestea vor fi utilizate pentru realizarea obiectivelor stabilite.

Obiectivele și sarcinile cuprinse în plan sînt exprimate cu ajutorul unui **sistem complex de indicatori** în expresie valorică și fizică, norme și normative, care se referă la : sporirea produsului social și a venitului național ; repartizarea venitului național în fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) ; volumul total al investițiilor și repartizarea acestuia între diferitele ramuri și sectoare ale economiei naționale ; valoarea producției globale industriale și agricole ; producția netă și producția fizică (la principalele produse) pe ramurile producției materiale ; creșterea retribuției nominale și a veniturilor reale ; volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul ; suprafața locuibilă ce se va da în folosință ; măsurile pentru îmbunătățirea asistenței sociale și ocrotirea sănătății ; sarcinile privind pregătirea cadrelor pentru nevoile economice și social-culturale ; dezvoltarea cercetării științifice în toate domeniile etc. De asemenea, el asigură corelarea dintre veniturile bănești și cheltuielile pentru dezvoltarea economico-socială, între încasările și plățile în valută, o circulație bănească sănătoasă etc.

Rezultă, așadar, că în planul național unic sînt cuprinse principalele proporții economice necesare dezvoltării continue și armonioase a economiei naționale, ele căpătînd forma unor obiective și sarcini ale planului.

Activitatea care are drept scop elaborarea planului național unic — și care se numește planificare are o fundamentare științifică. Aceasta se realizează prin cunoașterea acțiunii legilor economice și folosirea corectă a sistemului informațional economico-social, care oferă continuu date exacte asupra situației existente în întreaga economie. În același scop dar și pentru a asigura continuitatea în planificare, îmbinarea cît mai realistă a sarcinilor prezente cu cele viitoare se elaborează prognozele. Acestea reprezintă anticiparea evoluției principalelor fenomene și procese din economie, tehnologie, știință etc. Prognozele prefigurează, deci, dezvoltarea economico-socială pentru un viitor mai îndepărtat : ele se întocmesc pe o perioadă de 15—20 ani. Pe baza prognozelor sînt întocmite liniile directoare ale dezvoltării viitoare ale activității economice.

Sarcina de a elabora în mod științific liniile directoare de dezvoltare a activității economico-sociale, fundamentarea planurilor curente și de perspectivă, perfecționarea continuă a activității de planificare a economiei noastre naționale revine Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare în stat. În acest sens, cel mai recent exemplu ni-l oferă Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român din noiembrie 1979 care a dezbătut și adoptat :

1. Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 ;

2. Programul-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 ;

3. Programul-Directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000 ;

4. Programul-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 ;

5. Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții.

Desfășurarea nemijlocită a activității de planificare fundamentată științific, elaborarea planului unic, constituie una din funcțiile principale ale statului socialist, realizată pe baza principiului centralismului democratic după care este organizată și condusă întreaga viață economică și socială în conformitate cu linia politică trasată de partid.

Procesul concret de elaborare a planului național unic decurge astfel : unitățile economice de bază (întreprinderi, cooperative etc) și cele social-culturale întocmesc proiecte de plan care cuprind propunerile acestora. Proiectele respective sînt înaintate organelor ierarhic superioare, care le centralizează și le îmbunătățesc avînd o viziune de ansamblu asupra tuturor unităților din subordine. Proiectele de plan astfel îmbunătățite sînt prezentate Comitetului de Stat al Planificării — organul central de stat care asigură înfăptuirea unitară a politicii partidului și statului în domeniul planificării economiei naționale, C.S.P., în colaborare cu ministerele și celelalte organe centrale (UCECOM, CENTROCOOP, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetele executive ale Consiliilor populare județene etc.) asigură proporțiile necesare între diferitele ramuri și subramuri ale economiei, precum și echilibrul material, financiar, valutar și monetar al planului național unic, întocmind un proiect corespunzător. Acesta este înaintat Consiliului de Miniștri care-l analizează și avizează. Proiectul planului național unic este trimis apoi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, organ permanent de partid și de stat al cărui președinte este tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România. În cadrul acestui Consiliu, proiectul planului național unic este examinat pentru a se asigura concordanța sa cu liniile directoare, cu obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării stabilite de partid. În final, planul național unic este supus dezbaterii și aprobării Marii Adunări Naționale. După aprobarea sa de către M.A.N. planul național unic capătă putere de lege de stat, prevederile sale reprezentînd directivele obligatorii pentru toate organele de stat, unitățile și organizațiile economice.

Îndeplinirea, în cele mai bune condiții a sarcinilor ce le revin din cadrul planului național unic, constituie o obligație fundamentală și o îndatorire de onoare pentru toate unitățile economice și toți lucrătorii acestora.

Programul P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii planificate a societății noastre

PROCESUL conducerii planificate a economiei trebuie să reflecte dinamismul și complexitatea proceselor economico-sociale care au loc în socialism. El trebuie continuu perfecționat și adaptat noilor cerințe care caracterizează societatea socialistă. Deci, perfecționarea continuă a conducerii planificate a economiei constituie un proces dialectic, neîntrerupt, parte componentă a operei de făurire a noii societăți. Așa cum se arată în Programul partidului, una din direcțiile în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate este „continuarea activității de îmbunătățire a organizării, conducerii și planificării unitare a întregii vieți economico-sociale". Aceasta înseamnă că asigurarea unei conduceri și planificări fundamentate științific, la nivelul cerințelor, se poate realiza numai pe baza cunoașterii temeinice a legităților sociale, universal valabile, a legilor economice și sociale proprii orînduirii noastre sociale, precum și prin aplicarea lor justă la condițiile concrete ale României în concordanță cu Programul partidului.

Perfecționarea conducerii planificate a societății noastre presupune — așa cum subliniază Programul partidului nostru — întărirea continuă a rolului planului național unic pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate economico-socială, concomitent cu deplasarea — în același ritm — a centrului de greutate în fundamentarea sarcinilor de plan spre întreprinderi și centrale, județe și celelalte unități administrativ-teritoriale. În acest fel se asigură împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, în vederea conjugării mai eficiente a eforturilor și a dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale. De asemenea, se va acționa pentru extinderea continuă a autonomiei unităților economico-sociale, a inițiativei de jos, în paralel cu întărirea principiului conducerii centrale unitare, pe baza planului unic.

În acest sens trebuie menționate instituționalizarea a noi foruri naționale, constituirea de noi organisme democratice cu caracter permanent. Astfel, în 1976 a avut loc Congresul consiliilor populare și s-a constituit Camera legislativă a consiliilor populare; în 1977 a avut loc Congresul agriculturii și s-a constituit Consiliul Național al Agriculturii etc. Aceste congrese, care se întrunesc o dată la cinci ani, asigură participarea pe plan național a maselor de oameni ai muncii la elaborarea și adoptarea celor mai importante hotărîri privind dezvoltarea economico-socială a țării.

Pe aceleași coordonate se înscrie și adoptarea de către Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a : Programului privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, Programului de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980, ca și a orientărilor generale cu privire la întocmirea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 ș.a., măsuri care reflectă preocuparea permanentă a partidului de perfecționare a conducerii planificate a economiei noastre în scopul dezvoltării unitare și echilibrate a economiei naționale, a corelării planurilor cincinale și anuale cu programele pe termen lung.

O importanță deosebită în procesul de perfecționare continuă a conducerii planificate a societății noastre o au lucrările Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. Potrivit Hotărîrilor adoptate în cadrul acestei plenare s-a stabilit : 1) participarea directă a tuturor oamenilor muncii și a organelor de conducere colectivă și la activitatea de elaborare a planului ; 2) creșterea rolului contractelor economice în întocmirea planului — acestea urmînd a fi încheiate odată cu elaborarea planului ; 3) extinderea autonomiei unităților economico-sociale pentru toate sectoarele de activitate concomitent cu înlăturarea centralismului excesiv ; 4) creșterea eficienței economice a însăși activității de planificare prin deplasarea centrului de greutate în cadrul acesteia de la aspectele cantitative la laturile calitative ale proceselor și fenomenelor, precum și 5) perfecționarea mecanismului economico-financiar prin trecerea la autoconducere și autogestiunea unităților economice.

Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, prin documentele de importanță istorică pe care le-a adoptat, a reprezentat un moment de maximă însemnătate în procesul de perfecționare a activității statului nostru întrucît — așa cum se arată în Raportul prezentat de secretarul general al partidului : **„În spiritul Legii planificării este necesar să fie întărită și perfecționată continuu conducerea unitară, pe baza planului național unic, a dezvoltării economico-sociale și totodată, corespunzător lărgirii atribuțiilor unităților economice, să sporească rolul și răspunderea centralelor, județelor și întreprinderilor în elaborarea și înfăptuirea tuturor prevederilor de plan, în întărirea autoconducerii și autogestiunii economice. Va trebui, de asemenea, să se ridice la un nivel superior activitatea consiliilor populare, cărora le revin atribuții noi, de cea mai mare importanță, în elaborarea planurilor dezvoltării economico-sociale în profil teritorial."**

În perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism — se arată în Program — partidul va continua să constituie forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale, el asigurînd elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României și perfecționarea cadrului atragerii efective și eficiente a maselor la opera de înfăptuire planificată a progresului economic și social al țării.

lector univ. dr. Dan NIȚESCU

ÎNTREBĂRI

1. **Din ce derivă necesitatea obiectivă și posibilitatea planificării economiei în socialism ?**
2. **Care sînt cerințele legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ?**
3. **Cum definiți proporțiile economice ? Ce semnifică caracterul dinamic al acestora ?**
4. **Ce reprezintă planul național unic și care sînt principalele obiective și sarcini înscrise în acesta ?**
5. **Care este metodologia de elaborare a planului național unic ?**
6. **Ce sînt prognozele și pe ce bază se elaborează acestea ?**
7. **Care sînt principalele orientări ce stau la baza perfecționării conducerii planificate a societății noastre ?**
8. **Care sînt Documentele-program adoptate de cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român ?**

INTERDEPENDENȚA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ ȘI IMPERATIVUL COOPERĂRII (II)

ÎN ULTIMELE două decenii s-a conturat o secțiune nouă în cadrul circuitului economic mondial — **cooperarea industrială** (numită în literatură și cooperare economică în sens restrîns). Dacă schimburile comerciale tradiționale presupun relații între state pe linia aprovizionării-desfacerii de mărfuri, domeniul principal al acțiunilor de cooperare este sfera producției materiale, implicînd interdependența directă a proceselor naționale de producție. Totodată, colaborarea îndelungată a partenerilor, complexitatea tehnico-economică a obiectivelor urmărite, precum și legătura organică cu celelalte forme de raporturi economice internaționale (operații de export-import, operațiuni speciale de comerț exterior, relații financiar-valutare etc.) conferă interacțiunilor dintre părți un caracter accentuat și durabil.

Cooperarea industrială se deosebește de exportul clasic de capital prin cadrul socio-economic și politic nou în care se dezvoltă, prin adoptarea și promovarea consecventă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi și avantajului reciproc. Este semnificativ în acest sens faptul că obiectivele economice realizate prin cooperare — cu participare bilaterală sau multilaterală — devin de regulă proprietatea statului pe teritoriul căruia au fost construite.

Prin rolul pe care îl are în dezvoltarea relațiilor economice dintre țările cu sisteme sociale diferite, în promovarea pe baze noi a raporturilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, cooperarea industrială se dovedește a fi o modalitate eficientă de depășire a obstacolelor pe care contradicțiile structurale ale economiei mondiale le pun în fața procesului de globalizare a interdependențelor economice internaționale. Tocmai datorită acestor avantaje o dezvoltare deosebită cunoaște cooperarea în producție în relațiile dintre țări cu sisteme sociale și economice diferite. Astfel, în conformitate cu evaluările CEE/ONU numărul contractelor de cooperare industrială încheiate pînă în prezent între țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate din Europa și America de Nord depășește cifra de 1500. În cadrul acestora locul principal îl dețin acțiunile avînd ca obiect transferul internațional de tehnologie și îndeosebi furnizarea de tehnică de vîrf. Analiza unui eșantion de contracte de cooperare încheiate în prima jumătate a anilor '70 (ale cărei rezultate sînt publicate în documentul TRADE/AC. 3/R8) arată că acțiunile respective sînt concentrate în cea mai mare parte în construcții de mașini (49%), industria chimică (17,5%), electrotehnică și electronică (11%), metalurgie (7,4%).

În acest fel cooperarea în producție contribuie la adîncirea și extinderea diviziunii internaționale a muncii de tip industrie-industrie, la dezvoltarea interdependențelor bazate pe simetrie economică și complementaritate tehnică : industrie prelucrătoare — industrie prelucrătoare, construcții de mașini — construcții de mașini, echipamente — echipamente.

ORIENTAREA spre cooperare industrială este expresia noilor cerințe ale desfășurării procesului reproducției lărgite în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane. Astfel, formele de cooperare care presupun specializarea partenerilor (subproducția și mai ales **coproducția în întreprinderi separate**) asigură mai buna valorificare a potențialului tehnico-economic al țărilor respective, concentrarea fiecărei părți pe acel segment productiv în care deține un avantaj comparativ (tehnologie avansată, experiență în producție, mînă de lucru calificată etc). Desigur, specializarea organologică (pe piese, subansamble, componente etc.) trebuie subsumată obiectivelor strategiei de dezvoltare la nivel macroeconomic, pentru a nu duce — mai ales în cazul cînd este foarte detaliată — la dezmembrarea structurilor de producție și compromiterea procesului dezvoltării autocentrate și autoîntreținute la nivel național. Un bun exemplu de coproducție în întreprinderi separate îl constituie contractul încheiat anul trecut de CNIAR-București cu firma britanică BAC pentru construirea de avioane de pasageri și comercializarea acestora pe piața mondială și în țară.

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 5 din 1 februarie 1980 al revistei noastre

Formele de cooperare caracterizate printr-un mecanism de compensare a prestațiilor reciproce, cum este cunoscuta **„formulă românească"**, permit soluționarea unor probleme legate de decontarea tranzacțiilor internaționale, în condițiile acumulării în ultimii ani a unor deficite însemnate în balanțele comerciale și de plăți ale unor țări în raporturile cu țările dezvoltate.

După cum rezultă din ultimul studiu anual al CEE/ONU (Economic Bulletin of Europe, vol. 31, nr. 1), proiectele de investiții bazate pe livrarea de echipamente și utilaje cu credit rambursabil în produse au devenit o formă preferată de cooperare între țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate din Europa. Din cele circa 220 de contracte negociate pînă în prezent — majoritatea fiind semnate în a doua jumătate a deceniului trecut — cea mai mare parte se referă la construirea de obiective economice în țările socialiste în domeniul construcțiilor de mașini, chimiei, explorării și exploatării unor resurse naturale. Țara noastră are o bună experiență în acest domeniu atît ca beneficiar (amenajarea de sisteme de irigație, lucrări hidrotehnice, construirea unor obiective industriale și turistice), cît și ca furnizor de echipamente, utilaje și lucrări de construcții-montaj în cadrul unor obiective realizate în țări socialiste, capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare.

Intensificarea cooperării industriale este și consecința condițiilor favorabile și măsurilor promoționale adoptate de către statele partenere, a creării unui cadru instituțional adecvat într-o serie de țări socialiste. O expresie a acestor preocupări este dezvoltarea cooperării prin **societăți mixte de producție** sau investiții străine în economia socialistă, forme de cooperare care beneficiază de un cadru legal special constituit în R.S.F. Iugoslavia, R. S. România, R. P. Ungară, R. P. Polonă și, de curînd, R. P. Chineză.

ÎN ȚARA NOASTRĂ funcționează în prezent mai multe societăți mixte în domenii productive de înaltă concentrare tehnologică și o societate mixtă în domeniul transporturilor internaționale (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Societăți mixte cu sediul în R. S. România

Denumirea și anul constituirii	Parteneri	Obiectul de activitate
ROM CONTROL DATA — București 1973	CIETC-București, Control Data Corp. S.U.A.	Producerea și comercializarea de elemente periferice pentru tehnica de calcul
REȘIȚA RENK — Reșița 1973	CIUEMMR București Renk Augsburg R.F.G.	Reductoare de viteză navale
RIFIL — Săvinești 1973	CIFS Săvinești Romalfa Italia	Fire acrilice
RONIPRO — Curtea de Argeș 1974	CIMCCL București Dainnipon Corp. Japonia	Drojdie furajeră bogată în proteine
ROMELITE — Sibiu 1975	CIUEMMR București Elite — Austria	Lanțuri articulate
OLTCIT — Craiova 1977	CIAT Pitești AutoDacia — Pitești CITROËN — Franța	Autoturisme
ROLISHIP — Constanța 1976	IEPN Navrom Soc. Naț. Libiană pentru transporturi maritime	Transport maritim de mărfuri

Constituirea de societăți mixte de producție în țările socialiste este subordonată cerințelor perfecționării structurilor economice, în sensul adaptării rapide și eficiente la cerințele progresului tehnic, al introducerii metodelor moderne de conducere și organizare a întreprinderilor, al promovării mai incisive a exporturilor de produse manufacturate.

Un rol tot mai însemnat revine cooperării industriale în relațiile dintre țările socialiste și cele în curs de dezvoltare. În 1979 erau în vigoare peste 4 000 de contracte privind realizarea prin cooperare a unor obiective economice, din care 2 900 au fost date în funcțiune (doc. TD/B/754). În ultimii ani (1977—1978) s-au perfectat contracte pentru executarea de lucrări de prospecțiuni geologice (R. S. România — țări din Africa), construirea de com-

plexe hidroenergetice (U.R.S.S. — Columbia), termoenergetice (R. S. Cehoslovacă — Peru), a unor obiective agro-industriale (R. P. Ungară — Tunisia), amenajări social-culturale (R. D. Germană — Bolivia) etc.

Prin acțiunile de cooperare industrială țările socialiste își pot aduce o contribuție importantă la realizarea programelor naționale de dezvoltare economico-socială a țărilor gazdă, la punerea tot mai deplină în valoare — în interesul popoarelor respective — a resurselor materiale, umane și financiare de care acestea dispun, la afirmarea unui model nou de relații între țări cu nivele de dezvoltare economică diferită.

DE DATĂ FOARTE RECENTĂ, dar beneficiind de o intensă promovare pe plan național și în cadrul O.N.U., **cooperarea industrială tripartită** devine tot mai mult o cale preferată a transferului internațional de tehnologie către țările slab dezvoltate, o alternativă avantajoasă la exportul de capital. Amploarea progresului tehnic contemporan impune mobilizarea unor însemnate fonduri de investiții pentru realizarea de obiective economice optime, care nu pot fi întotdeauna procurate prin eforturi singulare de către o firmă sau chiar de mai multe firme naționale. Conjugarea activităților unor parteneri din țări diferite — de regulă dintr-o țară socialistă și una capitalistă dezvoltată — în vederea realizării unui obiectiv industrial într-o țară terță, de regulă în curs de dezvoltare, asigură prestații de ridicat nivel tehnic și calitativ, în condiții favorabile pentru țara beneficiară. Totodată, cooperarea tripartită permite depășirea unei contradicții frecvent evocate în literatura de specialitate : interesul țărilor în curs de dezvoltare pentru achiziționarea unei tehnologii avansate, care să le permită situarea într-un termen cît mai scurt la nivelul standardelor internaționale și inexistența sau caracterul inadecvat al amenajărilor de infrastructură, al condițiilor tehnico-economice și de calificare a forței de muncă pentru exploatarea eficientă a acestei tehnologii. Firmele cofurnizoare, pe lîngă lucrările necesare pentru realizarea programului de investiții, oferă beneficiarului documentații și cunoștințe tehnice necesare punerii în funcțiune și exploatării obiectivului construit, asigură instruirea personalului de deservire și, în anumite cazuri, desfacerea unei părți din producția realizată. Atunci cînd rambursarea creditului se face în termenii „ formulei românești de cooperare", acțiunea nu exercită o influență negativă asupra situației balanței de plăți a țărilor beneficiare, depășindu-se astfel o altă restricție a participării mai intense a țărilor în curs de dezvoltare la circuitul economic mondial.

Conform datelor UNCTAD acțiunile de cooperare tripartită încheiate în ultimii ani sînt orientate în domeniile minier (R. D. Germană și Austria în Camerun), energetic (U.R.S.S. și R. F. Germania în mai multe țări din Africa, Asia și America Latină), industria constructoare de mașini (R.D.G. și R.F.G. în Mexic), chimie (Polonia și Belgia în Irak), electrotehnică (Ungaria și Japonia împreună cu alte țări occidentale în Irak) ș.a.

România ca țară socialistă în curs de dezvoltare se arată interesată în dezvoltarea cooperării tripartite atît în calitate de beneficiar, cît și ca participant, alături de parteneri din țări dezvoltate — socialiste și nesocialiste — la realizarea unor obiective în țări în curs de dezvoltare.

Potențialul ridicat de cooperare al țării noastre în domenii cum sînt : explorări și exploatări miniere și petroliere, amenajări de infrastructură, construirea unor obiective industriale, exploatări forestiere și agricole etc. este evidențiat de bunele rezultate obținute de partenerii români în cele 27 de societăți mixte de producție cu sediul în străinătate care funcționează în prezent.

PARALEL cu promovarea largă a cooperării industriale, în perioada actuală se manifestă tendința de înfăptuire pe calea colaborării a diferitelor secțiuni ale circuitului economic mondial, de dezvoltare, în strînsă legătură cu cooperarea în producție, a cooperării în domeniul tehnico-științific, financiar-bancar, al comercializării și serviciilor **(cooperarea economică internațională în sens larg)** [1]. Difuziunea relațiilor de cooperare în canalele circuitului economic mondial are semnificația afirmării unei concepții noi în viața internațională — de egalitate și echitate între state, reflectă accentuarea convergenței de interese în raporturile dintre parteneri, tendința de restructurare a sistemului economiei mondiale. Baza obiectivă a acestui proces înnoitor o reprezintă profundele transformări economico-sociale pe care le implică revoluția tehnico-științifică contemporană.

Progresul tehnic duce la amplificarea fără precedent a proceselor individuale și naționale de reproducție, la dinamizarea sistemului național și antrenarea lui pe curba unei creșteri economice accelerate. Aceasta se realizează pe de o parte prin creșterea dimensiunilor producției, atragerea masivă de mijloace materiale și umane în procesul de reproducție, creșterea însemnată a necesităților de resurse economico-financiare. Pentru a satisface cerințele acestui nou nivel de efort economic, căruia îi corespund exigențe superioare de eficiență, economiile naționale se integrează tot mai mult în acțiuni de cooperare internațională, care determină intensificarea și globalizarea interdependențelor în spațiul mondial. Pe de altă parte, revoluția științifico-tehnică determină sporirea fără precedent a utilizării resurselor naturale, includerea directă a naturii în sistemul producției materiale, ducînd astfel la creșterea dependenței generale față de factorii naturali, inegal distribuiți. În condițiile caracterului limitat al resurselor primare și ale perspectivei epuizării diferențiate a acestora, singura alternativă pentru asigurarea desfășurării normale a proceselor de reproducție este colaborarea internațională în vederea conservării și utilizării raționale a factorilor de producție neînlocuibili.

Lumea contemporană a devenit tot mai conștientă de restricțiile creșterii economice, de necesitatea schimbării vechii concepții, de tip capitalist, cu privire la activitatea și eficiența economică, și imperativul trecerii în strategia dezvoltării, de la perspectiva individuală, pe termen scurt, la o perspectivă sistemică, de lungă durată.

Totodată revoluția științifico-tehnică produce o transformare majoră în structura procesului de producție, incluzînd, ca un element endogen al acestuia, cercetarea științifică. Tocmai acest element este cel care determină în prezent, în modul cel mai direct, înclinația spre conlucrare a economiilor naționale. Obținerea de performanțe științifice înalte este în opoziție directă cu limitarea circulației informației științifice și a rezultatelor cercetării ; valorile științifice au prin excelență un caracter universal, care impune atît în premise cît și în realizarea și apoi în valorificarea tehnică și economică a cercetării științifice perspectiva globală.

Sub impulsul transformărilor tehnologice și socio-economice revoluționare ale ultimelor decenii, anumite fenomene și procese economice și extra-economice capătă tot mai mult o dimensiune mondială, polarizînd interesele tuturor țărilor lumii. Astfel de probleme cum sînt : lichidarea decalajelor economice internaționale, reglementarea activității corporațiilor multinaționale, echilibrul ecologic au devenit obiectul unei intense cooperări internaționale. În același timp, progresele însemnate realizate în cunoașterea și transformarea mediului înconjurător, deschiderea unor noi spații de activitate economică (explorarea și exploatarea oceanului planetar, valorificarea economică a zonelor nelocuite ale planetei, cucerirea spațiului cosmic) care reprezintă rezultatul, direct sau indirect, al eforturilor întregii omeniri, nu mai justifică anexarea individuală a resurselor și valorilor descoperite, ele trebuind să intre în patrimoniul comun al popoarelor, printr-o reglementare internațională întemeiată pe echitate și cooperare.

DIMENSIUNILE ȘI INTENSITATEA interdependențelor economice internaționale și imperativul cooperării economice internaționale au fost aduse în mod dramatic în actualitate în ultimul deceniu de o serie de **perturbări și crize** de o excepțională gravitate cu un profund impact negativ asupra vieții economice internaționale, asupra întregului sistem mondial.

În condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii, dereglările și crizele specifice economiei capitaliste (recesiune economică, inflație, dezechilibre valutare) au o directă și mult mai puternică rezonanță internațională, afectează într-o formă sau alta, prin multiplele canale ale circuitului economic mondial, marea majoritate a țărilor lumii. Totodată, în perioada actuală au apărut în economia mondială o serie de perturbări de tip nou, cu caracter global, care angajează nemijlocit pe toți agenții vieții economice internaționale : criza alimentară, criza energiei, criza materiilor prime, criza financiar-valutară etc.

În acest context asistăm în ultimul timp la resuscitarea fenomenelor de protecționism în țările capitaliste dezvoltate, la accentuarea unor măsuri discriminatorii care afectează atît exporturile țărilor socialiste și ale celor în curs de dezvoltare, cît

Ioan POPA

(Continuare în pag. 29)

[1]) Vezi A.D. Albu, Cooperarea economică internațională a R.S. România, 1979.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Petrol: tranzacții interguvernamentale

*MAJORAREA prețului petrolului pe piața internațională a fost însoțită de o tendință de creștere a ponderii acordurilor intergu*vernamentale între țările producătoare de petrol și cele importatoare, ca urmare a dorinței primelor de a-și însuși beneficiile care pînă acum reveneau unor intermediari, și a celor din urmă de a spori gradul de certitudine al aprovizionării la prețuri stabile. În consecință, dacă în urmă cu șase ani circa 80% din petrolul comercializat pe piața internațională era livrat prin intermediul celor șapte mari companii multinaționale cunoscute sub numele de „cele șapte surori" (Exxon, Mobil, Standard Oil of California, Texaco, Gulf, Royal Dutch Shell și British Petroleum), în acest an ponderea respectivă urmează să scadă la circa 43%. Astfel, recent guvernul venezuelean și-a anunțat intenția de a reduce vînzările de petrol brut către principalele companii petroliere occidentale pentru a-l putea comercializa direct, iar compania suedeză de stat „Svenska Petroleum" a anunțat că a încheiat un acord cu compania „National Iranian Oil" privind achiziționarea în următoarele nouă luni a 3,3 milioane barili de petrol brut din Iran la prețul de 30 dolari barilul. Uneori este vorba de tranzacții de barter, țările importatoare de petrol urmînd să livreze în schimb anumite produse, cum ar fi de pildă uraniu îmbogățit.

În felul acesta piața liberă va fi solicitată să livreze petrol numai în măsura apariției unor defecțiuni în executarea contractelor amintite.

Piața produselor microelectronice

PIAȚA microprocesoarelor în țările nesocialiste (a căror producție crește cu 20 la sută pe an în ultimul timp), este deținută în proporție de două treimi de către S.U.A., restul aparținînd Japoniei — 16 la sută și Europei occidentale — 10 la sută. Producătorii vest-europeni fac în prezent eforturi sporite pentru a depăși rămînerea în urmă față de concurenții lor. În Franța, R.F.G., Anglia, Olanda și Italia statul acordă deja asistență firmelor industriale pentru a-și pune la punct tehnologia adecvată de prelucrare; Comisia Pieței comune a propus coordonarea eforturilor și a ajutoarelor financiare, astfel încît industria vest-europeană de microprocesoare să ajungă pînă în 1990 să dețină 30 la sută din piața mondială.

Principala caracteristică a pieței — și care se va accentua în viitor — o constituie integrarea pe verticală: în prezent 52 la sută din producția mondială este dată de 16 firme producătoare de aparatură electronică, acestea realizînd microprocesoare adaptate propriilor lor aparate.

Franța: program energetic

RECENT, a fost dat publicității un raport asupra priorităților energetice ale Franței, orientări aprobate de guvern și care vizează în principal, următoarele:

— economisirea energiei: *35 mil. t.e.p. în 1985 față de 18 mil. în 1979; reducerea ponderii petrolului în balanța energetică (37% în 1979 față de 67% în 1973); vor fi ridicate cu aproape 50% plafoanele de prime asupra investițiilor destinate conservării energiei în sectorul industrial;*

— utilizarea cărbunelui: *consumul industrial și casnic — se va ridica la 10 mil. t. în 1985 și la 20 mil. t în 1990 (față de 3 mil. t. în prezent); guvernul va sprijini financiar activitatea de reconversiune și cercetare; vor fi inițiate noi explorări, precum și construirea de noi centrale electrice pe cărbune (investiții totale 2,5 mrd franci);*

— energia solară *va fi utilizată, pînă la sfîrșitul acestui an, în proporție dublă față de 1979 (vor fi create 40 000 instalații de încălzire a apei cu ajutorul energiei solare), în industrie și locuințe, cu sprijin financiar în vederea impulsionării cercetărilor.*

— sursele alternative *(lemn, paie, alcool) de energie vor fi utilizate pe scară largă încă din acest an; agricultura va participa astfel, cu 6 mil. t.e.p. în 1985 și 15 mil. t.e.p. în 1990 la îmbunătățirea balanței energetice a țării.*

Orientări în dezvoltarea economică

Maroc: valorificarea resurselor de materii prime și energetice

ȚARĂ în curs de dezvoltare, predominant agrară, cu PNB pe locuitor de 570 dolari în 1979, Marocul își concentrează eforturile în direcția dezvoltării echilibrate a economiei cu accent pe ramurile industriale. De realizarea acestui obiectiv prioritar este legat interesul pentru valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispune subsolul țării: fosfați, petrol, gaze naturale, fier, cupru, zinc, uraniu. Procesul de industrializare este marcat de realizarea unor importante obiective pentru economia națională, printre care: combinate siderurgice (între acestea fiind de menționat cel de la Nador ce va avea o producție de 1 mil. t oțel pe an), unități petrochimice destinate prelucrării petrolului și producției de mase plastice, fabrici de ciment (noile obiective ce urmează a fi construite la Oujda și la sud de Casablanca vor face ca Marocul să poată ajunge la satisfacerea integrală prin posibilități proprii a cererii interne de ciment).

În acest cadru se înscriu și marile complexe Maroc Phosfore I și II (producătoare de acid fosforic și derivați) cărora li se vor adăuga alte patru în următorul deceniu, capabile să realizeze astfel, prin forțe proprii exploatarea și prelucrarea principalei bogății a țării — fosfații.

O preocupare de seamă o constituie valorificarea resurselor energetice: identificarea de noi rezerve de hidrocarburi, utilizarea pe scară a potențialului hidroenergetic, exploatarea șisturilor bituminoase, a uraniului, precum și utilizarea unor surse regenerabile (energia solară și geotermică).

Agricultura (care ocupă 42,5% din populația activă și participă cu 25% la încasările din exporturi), va cunoaște transformări în sensul extinderii irigațiilor, creșterii producției de cereale și plante tehnice prin culturi intensive. Încă în actualul plan de dezvoltare economică (1978—1980) vor fi puse bazele industriei agro-alimentare ale cărei produse sînt destinate atît pieței interne cît și exportului.

Relațiile economice româno-marocane cunosc în ultimul timp o dezvoltare semnificativă în special în ce privește cooperarea în realizarea unor importante obiective în Maroc: construirea complexului siderurgic Nador, a portului din apropiere — dat în folosință săptămîna trecută —, valorificarea unor zăcăminte de cupru, dezvoltarea agriculturii. Recent au fost inițiate lucrările la șantierul portului Ras Kebdana — obiectiv ce va fi realizat de întreprinderea românească de comerț exterior „Contransimex".

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 4—8.II.1980 a fost caracterizată printr-o slăbire cvasi-generală a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Noile creșteri de prețuri la țiței efectuate de către marile țări exportatoare au influențat negativ situația **dolarului** pe piețele valutare, în ciuda publicării cifrelor balanței comerciale a S.U.A. pe anul 1979, care arată o reducere a deficitului la 29,13 miliarde dolari, față de 33,73 miliarde dolari în 1978. De asemenea, manifestarea unei tendințe de scădere a dobînzilor la depozitele în dolari a determinat o tensiune „a la baisse" asupra monedei nord-americane.

Lira sterlină a înregistrat reprecierea cea mai accentuată față de dolar (1,2% pe ansamblul perioadei), respectiv 2,30 dolari/1 liră pe 8.II., determinat de: creșterea rezervelor valutare cu 967 mil. dolari în luna ianuarie a.c. (suma lor totală cifrîndu-se la 23,7 mrd. dolari); creșterea masei monetare în circulație cu un procent peste cel planificat, ceea ce ar putea duce la măsuri de restrîngere a creditului și implicit la creșterea dobînzilor la depozitele în lire; posibilitatea creșterii prețului țițeiului extras din Marea Nordului. **Francul elvețian** a polarizat atenția mai ales ca urmare a conversiei unor sume importante de „bani fierbinți" (hot money"), în căutarea unor plasamente mai sigure, astfel că nivelul de la sfîrșitul săptămînii de 1,62 franci/1 dolar se situa cu peste 1% față de închiderea din 1.II.1980 de 1,6380 franci/1 dolar. Dintre monedele partenere la sistemul valutar vest-european, **marca vest-germană** a înregistrat reprecierea cea mai accentuată (1,74 mărci/1 dolar pe 8.II, comparativ cu 1,74 mărci/1 dolar nivelul de referință), după ce datele privind balanța de plăți curente pe luna decembrie 1979 arată o scădere la 468 mil. mărci a deficitului de 693 mil. mărci din noiembrie 1979. **Francul** francez era tranzacționat la 4,0750 franci/1 dolar la sfîrșitul intervalului, față de 4,0890 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (reprecierea cu 0,3%), în timp ce **francul belgian** și **lira italiană** s-au repreciat cu un procent apropiat (0,2%), respectiv la 28,30 franci belgieni/1 dolar (28,35 franci/1 dolar pe 1.II.) și 807,75 lire italiene/1 dolar (809,15 lire/1 dolar pe 1.II.). **Yenul japonez**, sub influența noilor creșteri ale prețului țițeiului, dar și a publicării creșterii prețurilor de consum cu 8% în ianuarie a.c., față de 6,4% previziunile guvernamentale, termină săptămîna la 241 yeni/1 dolar, cu circa 0,2% sub nivelul de 240,60 yeni/1 dolar din 1.II.1980.

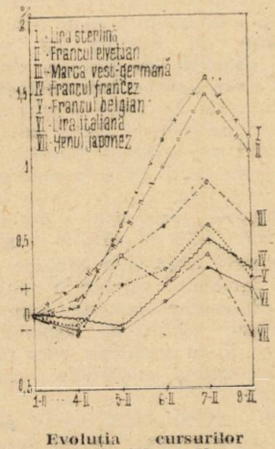

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 14,50% la cele în eurodolari, 8,5% la cele în euromărci vest-germane și 5,75% la cele în eurofranci elvețieni.

Alocarea celor 444 000 uncii aur la licitația lunară a F.M.I. la un preț mediu de 712,12 dolari/uncie (cererile situîndu-se la circa 2 milioane uncii), a influențat și prețul pieței libere, la Londra ai doilea fixing din ziua de 8.II fiind de 692 dolari/uncie comparativ cu 676,50 dolari/uncie fixingul corespunzător din 1.II.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale dezvoltării și ale viitorului
în viziunea unor specialiști

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI NECESARUL DE ENERGIE

Bruno FRITSCH

profesor de economie la Institutul federal elvețian de tehnologie, directorul Centrului de cercetări economice din Zürich

Limitele resurselor fosile

IN DEZBATERILE NOASTRE este necesar să avem în vedere că din punct de vedere fizic resursele disponibile de energie sînt aproape nelimitate. Sistemul „pămînt-atmosferă" primește de la soare o cantitate totală de 175 000 TW (1 tera Watt = 10^9 kW). Comparativ cu acest aport, necesarul de energie al omenirii era în 1977 mai mic de 8 TW, ceea ce reprezintă circa 1/22 000 din aportul total de energie al soarelui.

În afară de energia solară, mai sînt disponibile în prezent și următoarele principale surse de energie :

– fisiune (în reactori rapizi)	5.10^6 Q
– fuziune	10.10^6 Q
– cărbune	200 Q
– petrol	16 Q

(1 Q = $2{,}52.10^{17}$ kcal)

Dacă astăzi energia apare ca fiind insuficientă, acest lucru se întîmplă nu pentru că sursele de energie sînt rare, ci pentru că s-a creat un dezechilibru între acele investiții care transformă sursele potențiale de energie în ofertă reală de energie (cu ajutorul unor sisteme precum baraje pentru hidroenergie, reactori nucleari, centrale solare etc.) și investițiile care determină creșterea economică consumatoare de energie. Acest dezechilibru a apărut ca rezultat al unei alocări necorespunzătoare a energiei datorită prețului său care a fost menținut mult sub nivelul eficienței în timpul ultimilor 30 de ani.

Creșterea economică nu numai că necesită mai multă energie, ca **input**, ci și furnizează mai multă energie prin instalarea unor sisteme generatoare de energie cum sînt centralele nucleare, centralele hidroelectrice etc. Pentru fiecare tehnologie dată, există o relație mai mult sau mai puțin precisă între ritmul creșterii economice și ritmul în care asemenea sisteme generatoare de energie pot fi instalate. Cu alte cuvinte, sectorul energetic al economiei poate să nu depășească sectoarele neenergetice.

Puterea (exprimată în Wați) necesară pe unitatea de producție și pe unitatea de timp (exprimată în dolari constanți pe an) variază între 0,3 și 2,5 W. Media mondială era în 1977 de 1,3 Wați/dolar.

Presupunînd că populația mondială în anul 2020 va fi de 8 miliarde de oameni și că venitul mediu pe locuitor va fi de 3 200 dolari (la prețurile de astăzi), atunci în anul 2020 produsul mondial brut va fi de $25{,}6 \cdot 10^{12}$ dolari. Admițînd că intensitatea energetică medie a producției ar fi de 0,6 Wați/dolar (ceea ce implică o economisire mai intensă a energiei și/sau o creștere a eficienței utilizării energiei cu peste 50% față de situația actuală), atunci cererea mondială de energie în anul 2020 ar atinge 15,3 TW.

Chiar dacă asemenea surse vor fi încă disponibile (ceea ce s-ar putea să se întîmple în cazul cărbunelui) o asemenea cantitate de energie nu ar mai putea fi furnizată de sursele fosile. În cazul surselor fosile de energie, limitele nu sînt stabilite de cantitatea absolută disponibilă, ci – înainte de epuizarea lor – de emisiunile de bioxid de carbon și, în cazul cărbunelui, de bioxid de sulf și – din nou în cazul cărbunelui – de limitele apei și capacităților de transport disponibile.

Crearea inevitabilă a unor noi sisteme generatoare de energie ca reactorii nucleari, sistemele de fuziune, centralele solare și noile sisteme hidroenergetice (în special barajele din țările în curs de dezvoltare) va necesita probabil atît o rată mai ridicată a investițiilor (investiții brute/produs intern brut) cît și orientarea unei proporții mai ridicate din aceste investiții către sistemele energetice – probabil că pînă la 50%, față de 30% în prezent.

Din această observație decurge că potențialul dezvoltării viitoare a țărilor în curs de dezvoltare depinde, între altele, în mai mare măsură de disponibilitatea la timp ca și de stabilirea unor proporții corecte în cadrul sistemului resurselor energetice.

Aceasta implică două decizii politice : întîi o decizie privind ce fel de dependență este de preferat – dependența de petrol și/sau cea de uraniu sau dependența de sursele interne, cu condiția ca ele să fie disponibile în cantități suficiente. În al doilea rînd, se cere o decizie privind ce căi de dezvoltare economică se preferă, în special cu privire la ponderea industriei grele consumatoare de energie.

Consecințele acestor opțiuni, în special legate de ultimul punct, sînt prezentate în cele se urmează. Dacă majoritatea țărilor în curs de dezvoltare decide să urmeze calea conducînd de la preponderența producției agricole (sectorul primar) printr-o expansiune rapidă a industriei grele (sectorul secundar) la o pondere relativ mică a serviciilor (sectorul terțiar), atunci cererea totală de energie a lumii a treia va crește. Această creștere va fi accelerată și mai mult de necesitatea satisfacerii trebuințelor de bază urgente ale unei populații tot mai numeroase. Natura acestor trebuințe necesită mari investiții în special de ordin material, în domenii cu consum mare de energie precum locuințele, sisteme de transport, gospodărirea resurselor de apă etc.

Dacă, pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare decid să urmeze o cale de dezvoltare care nu necesită atîta energie, consecințele economice și politice ale unei asemenea decizii vor fi de asemenea de lungă perspectivă : dependența mai redusă de capitalul străin și/sau de energie ar putea fi atunci mai mult decît compensată de dependența de țări care au un raport mai înalt materie/energie și în consecință pot produce mai multe bunuri.

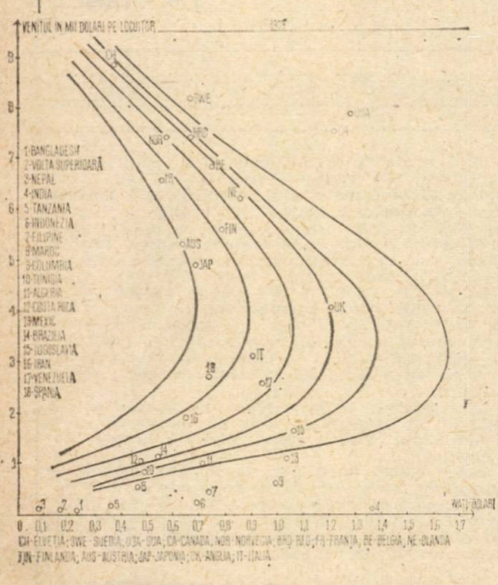

Relația dintre venitul național pe locuitor și necesarul de energie pe unitatea de venit național

Către o eră a substituibilității

PROBLEMA ENERGIEI este strîns legată de cea a resurselor. După ce am ieșit din era mineritului în care am trăit pînă acum pe baza concentrațiilor de minereuri oferite gratuit de natură vom intra în era substituibilității (de care vorbeau H.E. Goeller și Alvin M. Weinberg în revista **Science,** vol. 191, p. 683–689, februarie 1976, articol retipărit în **American Economic Review,** vol. 68, nr. 6, decembrie 1978).

În drumul nostru spre această eră, vom învăța că resursele nu sînt anihilate din punct de vedere fizic prin utilizarea lor în procesul economic. Deoarece legea conservării materiei rămîne valabilă, materia din care constă o resursă nu poate să dispară. Dacă despre o resursă se spune că s-a epuizat, în fapt ea nu a dispărut, ci numai și-a schimbat disponibilitatea modificîndu-și compoziția materială și fiind dispersată în numeroase locuri (ceea ce este echivalent cu un grad mai ridicat de entropie). Este adevărat că, în urma utilizării, o resursă adesea își schimbă proprietățile chimice și compoziția fizică. Dacă, la o tehnologie dată, componentele formînd o resursă nu pot fi restructurate cu o balanță favorabilă a resurse-

Structura și distribuția regională a consumului de energie primară în % și în TW, în 1973 și 1976

		Țările capitaliste dezvoltate						Țările socialiste		Țările în curs de dezvoltare						Total	
		America de Nord		Europa occidentală		Japonia				Total		OPEC		Celelalte țări			
		TW	%	TW	%	TW	%	TW	%	TW	%	TW	%	TW	%	TW	%
Combustibili solizi	1973	0,495	19,1	0,379	25,4	0,078	19,0	1,222	56,8	0,126	18,4	0,002	1,6	0,124	22,3	2,393	31,9
	1976	0,550	21,0	0,380	25,0	0,076	19,0	1,335	53,8	0,151	18,3	0,002	1,1	0,149	23,3	2,603	32,4
Combustibili lichizi	1973	1,184	45,7	0,878	58,8	0,316	76,9	0,57	26,5	0,438	63,9	0,072	56,2	0,366	65,7	3,449	46,0
	1976	1,201	45,8	0,838	55,2	0,296	73,8	0,684	27,6	0,516	63,2	0,108	61,1	0,408	63,6	3,605	44,9
Gaze naturale	1973	0,845	32,6	0,186	12,4	0,007	1,7	0,337	15,6	0,098	14,4	0,052	40,6	0,046	8,2	1,479	19,7
	1976	0,786	30,0	0,242	15,9	0,014	3,5	0,435	17,5	0,119	14,6	0,065	36,7	0,054	8,4	1,605	20,0
Hidroenergie și energie nucleară	1973	0,068	2,6	0,052	3,4	0,010	2,4	0,023	1,1	0,023	3,3	0,002	1,6	0,021	3,8	0,179	2,4
	1976	0,084	3,2	0,058	3,9	0,015	3,7	0,028	1,1	0,032	3,9	0,002	1,1	0,030	4,7	0,220	2,7
Total	1973	2,591	34,6	1,494	19,9	0,411	5,5	2,150	28,7	0,687	9,1	0,128	1,7	0,559	7,4	7,5	100
	1976	2,623	32,7	1,519	18,9	0,401	5,0	2,482	30,9	0,817	10,2	0,177	2,2	0,640	8,0	8,032	100

Raportul producție/consum (%)									
Total	1973	91	39	9	108	393	1974	163	109
	1976	85	43	9	110	342	1370	158	107
Petrol	1973	74	3	0	125	555	3462	195	119
	1976	64	8	0	131	477	2231	190	121

Sursa: Calculat după World Energy Supplies 1972–1976, UN Statistical Papers, "Production, Trade, and Consumption of Commercial Energy", Table 1,2/p.2-35

lor și energiei (adică dacă trebuie să utilizăm mai mult din alte resurse pentru a obține — să spunem prin reciclare — o resursă pe cale de epuizare), atunci o asemenea resursă va trebui să fie considerată ca pierdută sau ca folosită total. Totuși, această pierdere trebuie pusă întotdeauna în relație cu tehnologia disponibilă. Dat fiind că tehnologiile se îmbunătățesc, pierderea ar putea să nu fie definitivă. Ceea ce nu poate fi reciclat va fi înlocuit prin combinații ale materialelor existente în altele noi, îndeplinind parțial funcția unei resurse noi, artificiale.

În era substituibilității și materialelor noi, vom avea nevoie, probabil în secolul XXI, de mai multă energie pe unitatea de produs decît am avut nevoie în trecut. Este de asemenea de presupus că necesarul de capital al producției va spori, cu alte cuvinte că progresul tehnologic va necesita mult capital. Costul resurselor necesare pe unitatea de producție finală probabil va crește, dacă nu va fi compensat de un progres tehnologic propriu-zis și de o creștere a productivității. De asemenea, va continua să crească și costul explorării de noi zăcăminte de minereuri și surse fosile, ca de altfel și importanța (și costul) cercetării de noi materiale.

Din cele de mai sus putem trage concluzia că :

a) Nu putem acoperi necesarul viitor de energie de 15 pînă la 20 TW numai pe baza surselor fosile. Energia nucleară, ca și cea solară, reprezintă o verigă indispensabilă în întregul lanț al surselor de energie.

b) Este imposibilă trecerea bruscă de la o sursă de energie la alta, datorită duratei lungi (15–20 de ani) a efectuării investițiilor în sisteme energetice.

c) Anticiparea erei substituibilității și noilor materiale și o dezvoltare la timpul oportun a unui sistem energetic optim, împreună cu asigurarea la timp a disponibilităților de capital sînt de o mare importanță.

d) Îndreptîndu-ne în direcția unui echilibru dinamic al creșterii economice și disponibilității resurselor, necesarul de capital și de energie trebuie puse în legătură cu structura sistemului economic. Dat fiind decalajul mare de timp pînă la intrarea în funcțiune a sistemelor generatoare de energie, calea spre un asemenea echilibru dinamic depinde de alocarea la momentul potrivit a investițiilor în cele două sectoare principale ale economiei cel producător de energie și cel neproducător, respectiv consumator de energie.

Interdependența economică internațională

(Urmare din pag. 26)

și dezvoltarea cooperării economice internaționale. Interdependențele strînse care s-au dezvoltat între parteneri, implicarea directă a relațiilor comerciale și de cooperare în procesul creșterii economice din toate țările lumii, socialiste și nesocialiste, dezvoltate și în curs de dezvoltare, impun combaterea tendințelor de revenire la politica protecționismului agresiv, liberalizarea relațiilor comerciale și de cooperare dintre state și așezarea lor pe baze noi.

CU DEPLIN TEMEI s-a subliniat la recenta Conferință generală a O.N.U.D.I. de la Delhi necesitatea luării de măsuri pentru asigurarea accesului liber al țărilor rămase în urmă la tehnologiile industriale moderne, pentru promovarea exporturilor de produse manufacturate pe piețele țărilor dezvoltate, în scopul transformării comerțului exterior și cooperării economice internaționale într-un autentic factor de progres economic și social, de lichidare a subdezvoltării. Un rol de prim ordin revine în acest sens cooperării în producție, cale importantă de accelerare a procesului industrializării, de creare a unor structuri economice complexe și avansate în aceste țări. După cum s-a subliniat la Conferință, este necesar să se pună bazele unui cadru internațional adecvat în acest scop, prin contribuția directă a tuturor statelor — îndeosebi a țărilor dezvoltate, a organizațiilor regionale și mondiale, a tutúror membrilor comunității internaționale, egal interesați în eliminarea surselor de perturbări si crize din economia mondială, a dezechilibrelor structurale ale sistemului mondial.

Ca urmare a adîncirii interconexiunilor dintre state, popoarele au devenit tot mai conștiente de destinul lor comun. Acest proces de formare a unei „conștiințe planetare", de afirmare și dezvoltare a valorilor universale, care favorizează apropierea și conlucrarea dintre state, trebuie să se reflecte în mod corespunzător în formele instituționale ale relațiilor economice, în principiile care guvernează viața internațională. Se impune tot mai mult cerința de reglementare rațională a interdependențelor economice internaționale, de intervenție conștientă a centrelor naționale de decizie pentru organizarea relațiilor dintre state pe baza unui model nou, superior, care să depășească structurile de tip capitalist și mecanismele spontane de echilibrare a vieții economice. Acestui imperativ al lumii contemporane îi poate oferi un răspuns conceptul noii ordini economice internaționale, expresie a luptei popoarelor pentru o lume mai bună și mai dreaptă, pentru trecerea de la confruntare la cooperare în toate domeniile vieții internaționale, pentru accelerarea dezvoltării la scara națională și globală, prin amplificarea și potențarea efortului propriu, în condițiile unei vaste cooperări interstatale.

R. P. Bulgaria: priorități în dezvoltarea industriei

DATORITĂ priorității acordate industriei în cadrul politicii de investiții din R.P. Bulgaria, producția industrială a sporit de circa zece ori în perioada 1957—1978. Din fondurile investite în industrie din 1961 și pînă în 1978 (însumînd peste 26 miliarde leva), peste 80% au fost destinate sectoarelor furnizoare de mijloace de producție, în special ramurilor-pilot, ceea ce a determinat ca mașinile, instalațiile și celelalte echipamente cu care este dotată industria să reprezinte mai mult de jumătate din valoarea globală a acestor fonduri fixe pe întreaga economie.

A sporit continuu ponderea mașinilor și instalațiilor în ansamblul fondurilor fixe ale industriei, iar ponderea alocațiilor pentru modernizarea și restructurarea „zestrei" sale tehnice a reprezentat în 1978 aproximativ 43% din totalul investițiilor în această ramură a economiei naționale. O asemenea orientare a avut drept efect creșterea neîncetată a ponderii unor ramuri de vîrf — ca energetica, siderurgia, construcțiile de mașini și chimia — în producția industrială, respectiv de la 19,1% în 1956 la 45,5% în 1978 (industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor furnizînd, ea singură, peste 28% din total). Dezvoltarea susținută a acestor ramuri s-a reflectat și în structura exportului bulgar, ponderea mărfurilor industriale de proveniență neagricolă majorîndu-se de la 25,5% în 1960 la 73,1% în 1978.

Uraniul: evaluări și perspective

UTILIZAREA pe scară tot mai largă a uraniului în energetică depinde, între altele, de amploarea zăcămintelor certe de minereu de uraniu. După aprecierea specialiștilor zăcămintele certe de oxid de uraniu din țările nesocialiste au crescut întrucîtva în ultimii ani, procentul sporului variind în funcție de baza de calcul — pentru o exploatare rentabilă — respectiv de prețul minereului. Conform estimației Ministerului energeticii din S.U.A. zăcămintele respective se repartizau anul trecut astfel (în mii tone U_3O_8) :

	La prețul de 30 dolari livra *)	La prețul de 50 dolari livra *)
Total	2 166,0	3 022,3
S.U.A.	626,0	834,6
Australia	344,7	353,3
R.S.A.	290,3	460,9
Canada	254,0	276,7
Nigeria	190,5	190,5
Namibia	137,9	156,9
Brazilia	87,1	87,1
Franța	46,3	65,3
Suedia	0,9	353,8
Alte țări	188,3	242,7

*) O livră americană = 453,4 g.
Sursa : „Nuclear fuel", 10.XII.1979.

În ceea ce privește producția de uraniu în țările capitaliste, aceasta a cunoscut o tendință oscilantă : după ce a crescut rapid în cursul deceniului al șaselea (33,4 mii tone în 1959), a înregistrat apoi un regres în deceniul următor (15 mii tone în 1967) și o nouă extindere după aceea (28,6 mii tone în 1977), cu perspectiva unei evoluții dinamice în continuare. Se apreciază că în 1990 S.U.A. se vor situa pe primul loc printre producătorii de uraniu din țările nesocialiste (cu 42,7% din total), în timp ce în domeniul consumului acestui metal în frunte vor fi țările Europei occidentale (cu peste 40% din total).

R. P. Polonă: progresul industriei cuprului

INDUSTRIA CUPRULUI, a cărei dezvoltare susținută se datorește descoperirii în anul 1957 a unor bogate zăcăminte de minereu de cupru (de fapt, minereu polimetalic, întrucît conține argint, aur, nichel, plumb, zinc, cobalt, vanadiu ș.a.), este pe cale de a deveni una dintre ramurile cheie ale economiei poloneze. Pe baza acestor resurse de minereu, situate în partea de sud-vest a țării, al căror volum este apreciat ca fiind al cincilea din lume și primul din Europa, au luat ființă o serie de mine de mare capacitate (cea mai modernă dintre ele — mina Sieroszowice, în curs de construcție, va avea o capacitate finală de extracție de 15 mil. tone minereu pe an), topitorii de cupru, întreprinderi de prelucrare a cuprului, uzină constructoare de mașini și utilaje pentru extracția și prelucrarea cuprului, instituții specializate de cercetare și proiectare etc. O asemenea abordare complexă a permis, pe de o parte, sporirea crescîndă a contribuției originale poloneze la realizarea tehnicii și a tehnologiilor moderne pentru industria cuprului, iar pe de altă parte — ridicarea treptată a gradului de prelucrare a cuprului, lucru important pentru asigurarea unei balanțe export-import tot mai favorabile în acest domeniu.

În 1978 producția de cupru electrolitic s-a ridicat la peste 332 mii tone, plasînd Polonia printre primii zece producători din lume, iar pentru anul 1985 este proiectat să se producă o jumătate de milion de tone. În ceea ce privește exporturile de cupru brut, de articole finite sau semifinite din cupru, acestea reprezintă circa 50% din producție, printre importatori figurînd firme din Anglia, Franța, Suedia, R.F.G., S.U.A. și alte țări.

C. E. E. — dependența de importul de energie

ȚĂRILE Pieței comune vest-europene care reprezintă una dintre principalele zone consumatoare de energie din lume sînt, în același timp, și unul dintre cei mai de seamă importatori de energie. Se apreciază că — la nivelul anului 1978 — mai mult de jumătate (circa 57%) din necesarul lor global de energie era acoperit din import. După cum se vede din graficul alăturat, cu excepția Olandei și Angliei, importul

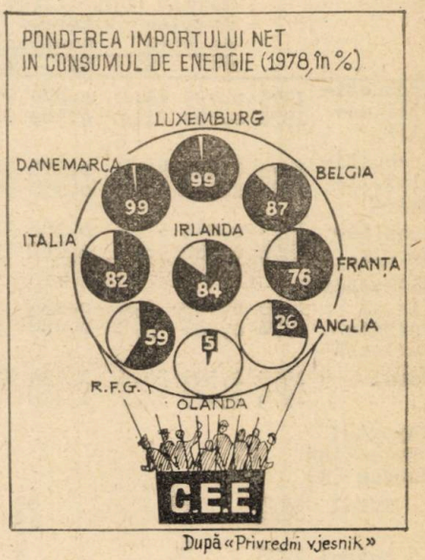

După «Privredni vjesnik»

net de energie deține o pondere ridicată în cadrul consumului energetic intern, ajungînd pînă la aproape sută la sută în cazul Danemarcei sau al Luxemburgului.

În acest context o importanță deosebită capătă aplicarea unui complex de măsuri de economisire a energiei, specialiștii considerînd că volumul potențial al economiilor realizabile fără o reducere a calității vieții populației însumează 300 mil. tone de petrol sau 450 mil. tone de cărbune.

Penetrația fibrelor de sticlă

DEPĂȘIND faza experimentelor și tatonărilor privind utilizările posibile, fibrele de sticlă se afirmă tot mai mult ca un mijloc eficient de transmitere optică a informației la mari distanțe. O largă perspectivă li se deschide în domeniul telecomunicațiilor, unde ele concurează cu succes cablurile tradiționale (de cupru), astfel încît — după aprecierea specialiștilor — în decursul următorului deceniu ele vor cuceri între 30 și 50% din piața (respectiv din volumul vînzărilor anuale) ale cablurilor de telecomunicații și accesoriilor lor în țările occidentale. Printre alte domenii de utilizare a fibrelor optice figurează — la mare distanță față de telecomunicații — sectorul informaticii, producția de bunuri electronice de consum ș.a.

În ceea ce privește Statele Unite, care dețin în domeniul fabricării și utilizării fibrelor optice un avans apreciabil față de celelalte țări capitaliste dezvoltate, se consideră că volumul vînzărilor de materiale din fibre optice va spori de la 11, 7 milioane de dolari în 1978 la 245 mil. în 1984 și la 833 mil. dolari în 1990.

GLOSAR

Probleme lexicale

VOCABULARUL pe care îl folosim în economie s-a format în cursul deceniilor, dacă nu al secolelor. În tot acest timp, fiecare generație a preluat de la cele precedente un bagaj de termeni pe care rareori i-a supus unui examen critic.

Unul din termenii corectați în urma unui asemenea examen este balanță de plăți, care în prezent poartă denumirea de „balanță de plăți externe". Am arătat cu altă ocazie că adaosul este inutil, deoarece nu există concomitent și o balanță de plăți interne, cu care prima să se confunde. Prin urmare, dacă am reveni la vechiul termen nu s-ar întîmpla nimic, în afară de economisirea unui cuvînt.

Dar de ce balanța de plăți ? Ce caută această particulă moștenită, lipsită de sens în românește ? De-a lungul vremii, particula — imprumutată probabil de la francezi — a dispărut dintr-o serie de termeni. Azi nu se mai spune Ministerul **de** Finanțe (fr .Ministère des Finances), ci Ministerul Finanțelor. Ministerul **de** Externe a devenit Ministerul Afacerilor Externe. În materie de balanțe se vorbește și se scrie curent despre balanța legăturilor dintre ramuri, balanța venitului național, balanța veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației. Nici un **de**. Capitolele balanței de plăți — balanța comercială, balanța serviciilor, balanța fluxurilor financiare, balanța mișcărilor de capitaluri, balanța creditelor — nu poartă nici ele particula **de**, rămășiță din alte timpuri. Deci : balanța plăților, eventual balanța plăților externe.

Acesta este un amănunt fără mare importanță. Însă balanța plăților mai dă loc și la o greșală de fond. Noi scriem și vorbim despre echilibrul sau dezechilibrul balanței de plăți, despre o balanță de plăți activă sau pasivă, despre excedentul sau deficitul balanței de plăți. În documente oficiale se arată că România urmărește ca obiectiv „echilibrarea balanței de plăți". Într-o lucrare recentă consacrată exclusiv balanței plăților se afirmă : „Modul particular în care fiecare țară își proiectează dezvoltarea economică poate conduce pentru o anumită perioadă de timp la un dezechilibru al balanței sale de plăți, respectiv la apariția unor excedente sau deficite". Într-un dicționar răspîndit se citește : „balanța de plăți poate fi **activă** (excedentară) cînd încasările sînt mai mari decît plățile, **pasivă** (deficitară)" etc.

Avem de-a face cu o exprimare fundamental greșită. Balanța plăților este întocmită după principiul contabilității în partidă dublă, astfel încît ea este în mod necesar echilibrată, activul fiind egal cu pasivul. Expresia „balanță de plăți dezechilibrată" a apărut datorită confuziei care se face între balanța plăților în ansamblu, care nu poate fi decît echilibrată, și un capitol sau altul al balanței care în mod obișnuit este dezechilibrat. Balanța plăților cuprinde două mari capitole : balanța plăților curente și balanța mișcărilor de capital. Primul capitol este dezechilibrat, deoarece niciunul din elementele componente (balanța comercială, balanța serviciilor etc.) nu poate fi practic echilibrat. Al doilea mare capitol este și el dezechilibrat, dar în sens invers : dacă balanța plăților curente prezintă un sold pasiv, balanța mișcărilor de capital va prezenta neapărat un sold activ (un import de capital, de exemplu) care va compensa soldul balanței plăților curente, făcînd ca balanța plăților să fie în ansamblu echilibrată.

Ar fi timpul să adoptăm terminologia corectă, utilizată oriunde se pune preț pe exactitatea vocabularului. Să vorbim deci despre „dezechilibrul plăților curente", despre „activul balanței plăților curente", despre „pasivul balanței plăților curente", știind că balanța plăților, în ansamblu, este **întotdeauna** echilibrată.

C. K.

Comerț internațional

Ion Vornicu, București — Majoritatea acordurilor multilaterale la care s-a ajuns în cadrul așa numitei „Runde de la Tokio", cum au fost denumite negocierile comerciale multilaterale purtate în perioada 1973—1979 în cadrul G.A.T.T. au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1980. Este vorba de trei acorduri care reduc sau reglementează obstacole cu caracter netarifar afectînd comerțul (subvenții, bariere tehnice etc.), de două acorduri referitoare la comerțul cu unele produse agricole (carne de bovine și produse lactate), de un acord privind comerțul cu avioane civile și piese pentru asemenea avioane și de unul pentru revizuirea codului antidumping al G.A.T.T., datînd din 1967.

Tot la 1 ianuarie majoritatea celor aproape 50 de state care au convenit să-și reducă tarifele vamale au efectuat reducerile din prima tranșă anuală, din seria celor opt prevăzute a avea loc pînă la 1 ianuarie 1987. Cînd toate reducerile prevăzute vor fi efectuate, tarifele vamale medii impuse asupra produselor manufacturate vor fi mai scăzute cu circa o treime, reduceri semnificative urmînd a fi efectuate și în cazul produselor agricole.

Țările semnatare ale Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) efectuează peste patru cincimi din comerțul mondial.

Africa 2000

I. Vlad, Tîrgoviște — Autorul lucrării „Africa și viitorul său" la care vă referiți este Michel Doo Kingué, directorul Biroului regional pentru Africa al Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Cartea sa urmează să apară în vara acestui an, dar autorul și-a făcut cunoscute unele din ideile cuprinse în lucrare cu ocazia colocviului desfășurat anul trecut la Monrovia și intitulat „Ce fel de Africă în anul 2000".

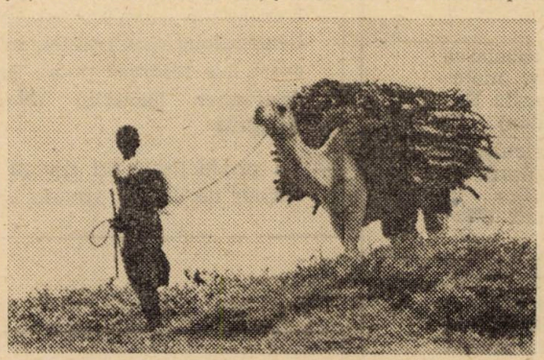

O prioritate a continentului african : combaterea extinderii deșerturilor. În fiecare an circa 60 000 kmp de teren fertil se transformă acum în deșert. În zonele deșertice ale Africii trăiesc circa 60 milioane de oameni.

Autorul este de părere, între altele, că dacă ar putea obține randamentele din țările dezvoltate, continentul african ar fi în măsură să hrănească o populație de zece ori mai mare decît cea actuală. În prezent el nu este în măsură să-și acopere integral necesarul de alimente. Această situație nu se datorește unei reduceri a suprafeței arabile pe locuitor, cum este cazul în alte zone în curs de dezvoltare ale lumii, ci randamentelor extrem de scăzute la hectar. Potrivit statisticilor F.A.O., în Africa reveneau în 1976 circa 0,44 ha de teren arabil pe locuitor, față de 0,26 ha în Europa occidentală. În schimb, Africa dispunea de numai 0,005 ha irigate pe locuitor, față de 0,03 ha irigate în Europa apuseană, 0,07 ha în America de Nord și 0,08 ha în țările socialiste europene. Din acest motiv, utilizarea rîurilor și lacurilor pentru dezvoltarea agriculturii reprezintă obiectul unuia din cele mai importante programe regionale sprijinite de P.N.U.D. în Africa.

Altă temă abordată în lucrarea amintită este necesitatea asigurării participării echitabile a populației la eforturile pentru dezvoltare și la repartizarea beneficiilor ei, proces denumit de autor „democratizarea dezvoltării naționale". Referindu-se la educație și învățămînt ca factori ai dezvoltării autorul este de părere că nu există un conflict între educația pentru dezvoltare și menținerea identității culturale a popoarelor. El consideră dimpotrivă că o slăbiciune a unora din actualele politici de dezvoltare o reprezintă neglijarea unor caracteristici de bază ale societăților africane tradiționale

Revistă

Vasile Cânepă, Galați — Revista de studii „Third World Quarterly", de care vă interesați, a început să apară în ianuarie 1979, fiind publicată de „Fundația de cercetări economice și sociale a lumii a treia", cu sediul la Londra. Încă din primul număr, editorii revistei trimestriale menționate au precizat că aceasta nu se va preocupa de probleme abstracte sau teoretice, ci „își va concentra atenția asupra unor probleme concrete și va propune soluții specifice într-o abordare interdisciplinară", ținînd seama că „pînă acum problemele lumii a treia au fost evaluate mai ales din punctul de vedere al țărilor industrializate". Astfel, primul număr aborda teme precum noua ordine economică internațională și surplusurile unor țări în curs de dezvoltare (Samir Amin), țările în curs de dezvoltare și cursurile valutare fixe (Sir Arthur Lewis), perspectivele relațiilor Nord-Sud (J. Amuzegar), dezvoltarea și mediul înconjurător (A. Kneese), învățămîntul din perspectiva lumii a treia (Ali Mazrui) etc. O rubrică permanentă a revistei, publicată chiar în deschidere, poartă titlul „Dialog Nord-Sud" și constă din interviuri cu personalități științifice sau politice din diverse țări, implicate în dezbaterile purtate actualmente pe plan internațional. Printre cei solicitați la această rubrică s-au aflat Shridath S. Ramphal, secretarul general al Commonwealth-ului, Lee Kuan Yew, primul ministru din Singapore, Willy Brandt, președintele Comisiei independente privind problemele dezvoltării internaționale.

Concorde

Dănilă Căbulea, Cîmpina — Coeficientul mediu de utilizare a capacității celor pentru avioane supersonice Concorde ale companiei Air France a crescut de la 53,5% în 1977 la 57,6% în 1978 și 60,9% în 1979. Pe ruta Paris-New York el a fost anul trecut de peste 71%. Deși exploatarea acestui avion — apreciat din punct de vedere tehnic ca un succes — continuă să se soldeze cu un deficit, pe care scumpirea combustibilului nu a făcut decît să-l accentueze, compania Air France a anunțat că nu îl va retrage din exploatare. Dimpotrivă, ea va fi dotată cu încă două avioane de acest tip, care pînă la urmă nu și-au găsit un cumpărător extern.

La rîndul său, compania British Airways a procedat la reducerea pentru două luni a tarifului pe ruta Londra-Washington, cu 100 lire sterline, noul tarif situîndu-se astfel la nivelul celui de clasa întîia pe avioanele cu reacție obișnuite.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 15 februarie 1980

— Manifestare a unității indestructibile a poporului în jurul partidului, al secretarului său general **(Dinu Dragomirescu)** 2

— Formarea și modelarea omului nou, îndatorire socială de mare răspundere **(N. Ionescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie. Opțiuni și realizări în creșterea calitativă a economiei românești **(conf. dr. Dumitru Ciucur, lector univ. Constantin Popescu)** 6

— Economia românească în 1979. Realizări remarcabile, dar și rezerve pentru îmbunătățirea activității **(Marin Stănică)** 8

— Plan ● angajamente. Îndeplinirea ritmică, exemplară a planului la producția fizică și netă **(L. Țintea)** 10

— Dezbatere „R.E." Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile **(Vasile Boescu dr. Vasilie Bogdan)** 12

— La ordinea zilei în agricultură. Pregătirea și desfășurarea exemplară a lucrărilor în campania de primăvară **(Marin Constantin)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adunări generale ale oamenilor muncii. Autogestiunea începe de la locul de muncă **(Dan Condrea)** 16

— Traiectoria inovației : între succes și eșec 17

TEORII ● IDEI

— Productivitatea muncii — factor hotărîtor al progresului economico-social (II) **(Sanda Arsene)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Economie, umanism și iluzia „gratuității" **(prof. dr. Ion Florea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Dezvoltarea planică, proporțională — lege economică a socialismului **(lector univ. dr. Dan Nițescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Interdependența economică internațională și imperativul cooperării (II) **(Ioan Popa)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Creșterea economică și necesarul de energie **(Bruno Fritsch)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

IN THIS ISSUE

— Options and achievements in qualitative growth of the Romanian economy **(Lecturer Dr. Dumitru Ciucur, Reader Constantic Popescu)** 6

— The Romanian economy in 1979. Significant achievements as well as resources for improvement **(Marin Stănică)** 8

— Labour productivity — a decisive factor of the socio-economic progress (II) **(Sanda Arsene)** 18

— Schools ● trends ● economists. Economy, humanism and the illusion of „gratuitousness" **(Prof. Dr. Ion Florea)** 20

— International economic interdependence and the imperative of cooperation (II) **(Ioan Popa)** 25

— Economic growth and energy needs **(Bruno Fritsch)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Options et réalisations dans la croissance qualitative de l'économie roumaine **(maître de conférences Dumitru Ciucur, chargé de cours Constantin Popescu)** 6

— L'économie roumaine en 1979. Réalisations remarcables, mais aussi des réserves pour perfectionner l'activité **(Marin Stănică)** 8

— La productivité du travail — facteur décisif du progrès économique et social (II) **(Sanda Arsene)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. L'économie, l'humanisme et l'ilusion de „gratuités" **(prof. dr. Ion Florea)** 20

— L'interdépendence économique internationale et l'impératif de la coopération (II) **(Ioan Popa)** 25

— La croissance économique et le nécessaire d'énergie **(Bruno Fritsch)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Оптации и достижения в области качественного развития румынской экономики **(ст. преп. выс. шк. др. Думитру Чукур, преп. выс. шк. Константин Попеску)** 6

— Румынская экономика в 1979г. Выдающиеся достижения, но и резервы для улучшения деятельности **(Марин Стэникэ)** 8

— Производительность труда — решающий фактор экономико-социального прогресса (II) **(Санда Арсене)** 18

— Школы ● течения ● экономисты Экономика, гуманизм и иллюзия «бесполезности» **(проф. др. Ион Флоря)** 20

— Международная экономическая взаимозависимость и повелительное требование сотрудничества (II) **(Иоан Попа)** 25

— Экономический рост и потребность в энергии **(Бруно Фрич)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

28 II • 8 III

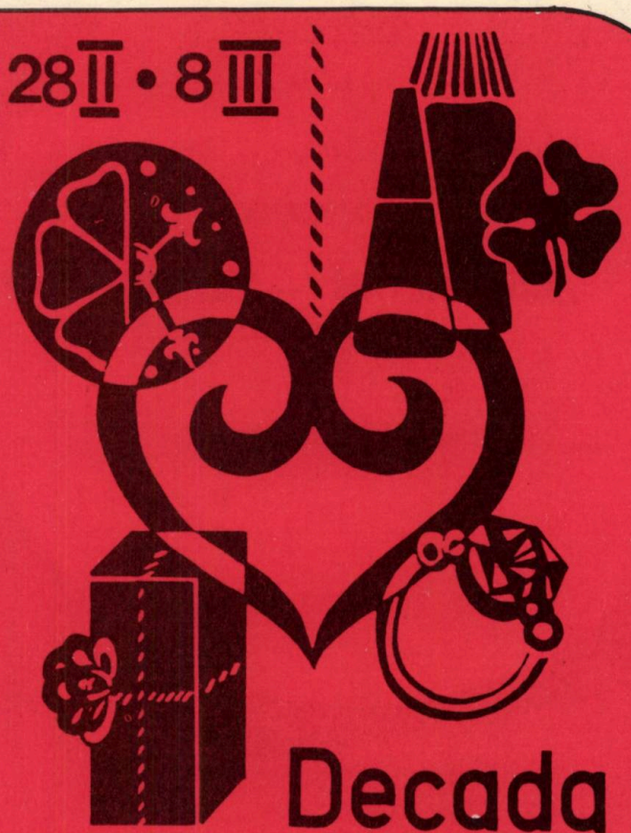

Decada Mărțișorului

Magazinele cooperativelor de consum vă stau la dispoziție cu o gamă variată de produse cosmetice și de parfumerie, obiecte de podoabă, ceasuri, tricotaje, galanterie și marochinărie, confecții de sezon, stofe, imprimeuri, precum și alte articole de îmbrăcăminte sau de uz gospodăresc ce pot constitui, după preferințe, cadouri plăcute și utile, care să însoțească tradiționalul mărțișor.

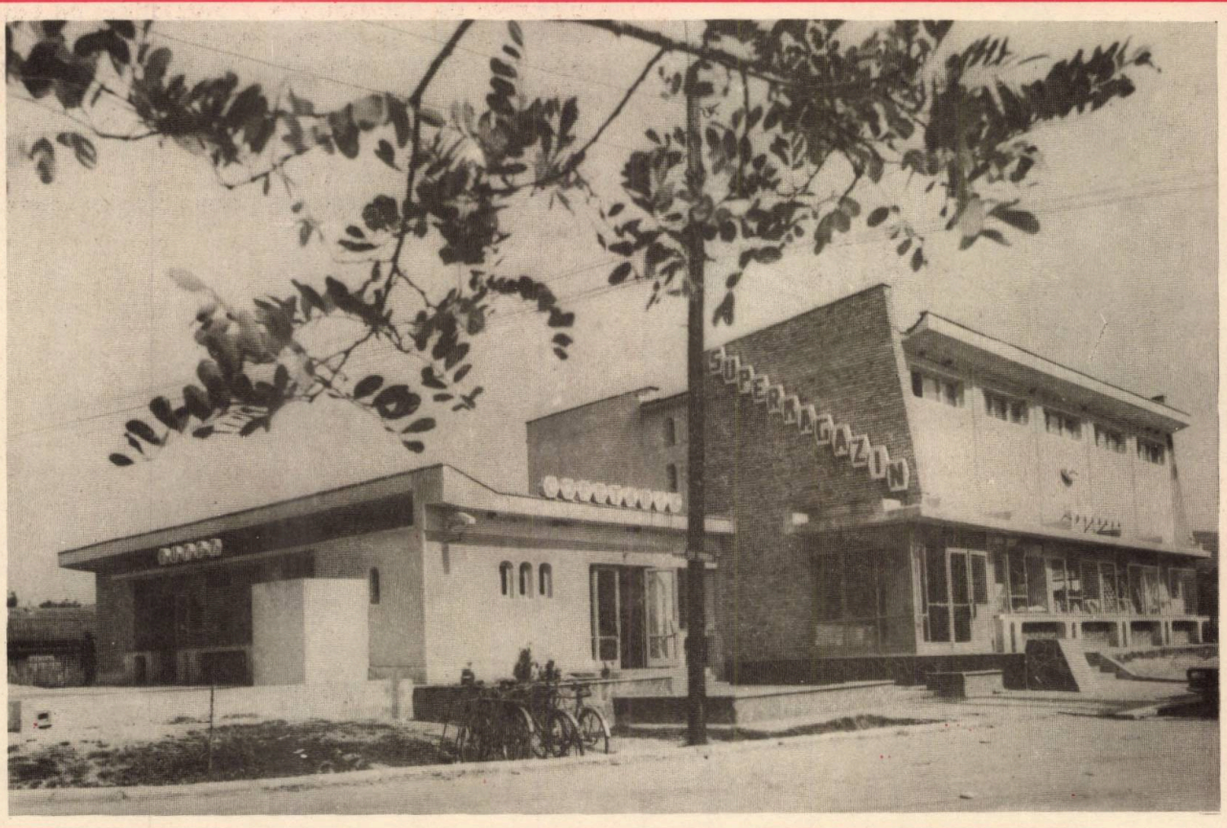

Supermagazinul „Coop" — Scăeni jud. Prahova

VIZITAȚI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM!

COOb

UZINA MECANICĂ

„GAZ METAN" – MEDIAŞ

produce şi livrează :

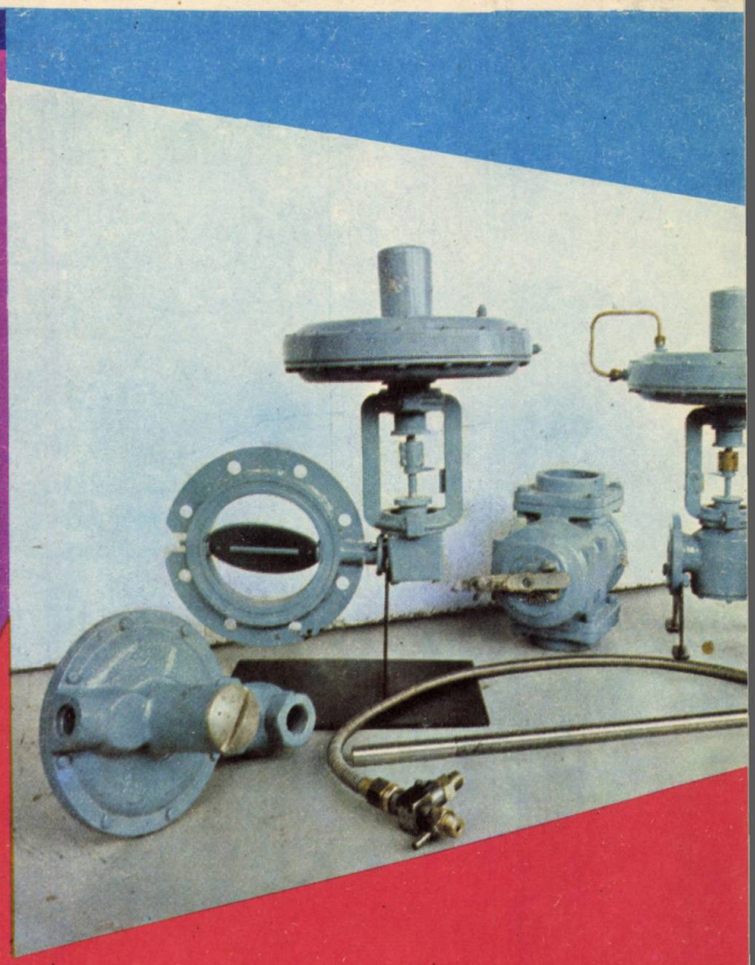

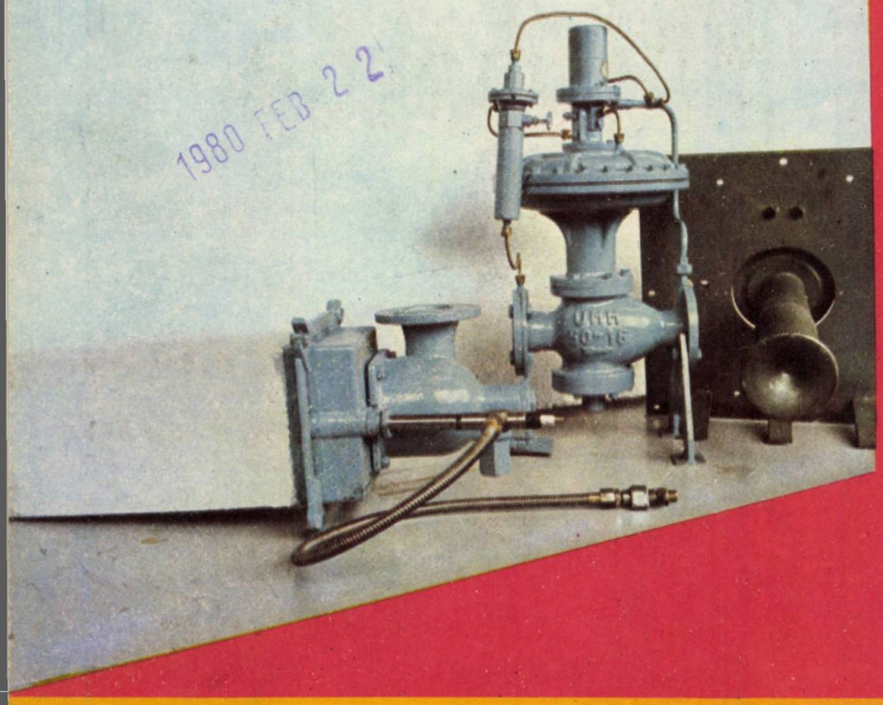

1980 FEB 22

- **arzătoare industriale şi de uz casnic pentru gaze naturale ;**
- **elemente de automatizare a instalaţiilor de ardere (arzătoare de aprindere, regulator de raport, clapete de reglare debit aer-gaz, dispozitive de siguranţă) ;**
- **regulatoare industriale cu acţionare directă şi indirectă ;**
- **pompe hidraulice de 1 000 bar ;**
- **elemente de automatizare a cîmpurilor de sonde de gaze naturale.**

Produsele livrate de UZINA MECANICĂ „GAZ METAN"-MEDIAŞ pentru diverse cuptoare şi agregate termice din industrie realizează performanţe ridicate, asigurînd o ardere economică a gazelor naturale.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

RECICLAREA COMPLEXĂ A RESURSELOR

Numărul 8 ● Vineri 22 februarie 1980

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ŞI MODERNIZĂRII AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

"Un obiectiv esenţial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît şi organizarea producţiei. In acest scop se vor asigura folosirea raţională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor şi stabilire a asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor şi chimizarea producţiei, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creşterea în continuare a efectivelor şi ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a problemei furajelor."

NICOLAE CEAUŞESCU

PRODUCŢIA GLOBALĂ AGRICOLĂ
- în procente -

• În anul 1980 - în condiţiile unui an agricol normal - se prevede a se realiza o producţie globală de 148,3 - 163,8 miliarde lei, în creştere faţă de anul 1979 cu 4,7 - 6,0%.

• În perioada 1981-1985, producţia agricolă va spori cu 24,5 - 27,5% faţă de cincinalul 1976-1980.

VOLUMUL DE INVESTIŢII ALOCAT AGRICULTURII DIN FONDURILE STATULUI ŞI ALE COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCŢIE ÎN CINCINALUL 1981-1985 VA ÎNSUMA CIRCA **155** MILIARDE LEI.

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A AGRICULTURII

TRACTOARE AGRICOLE FIZICE
- mii tractoare -

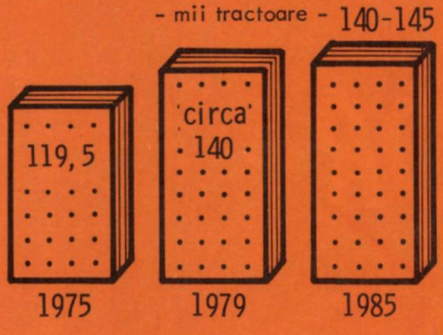

COMBINE AUTOPROPULSATE PENTRU RECOLTAT CEREALE
- mii combine -

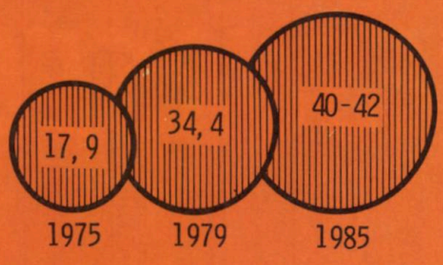

15 zile a lucrărilor de însămînţat

8 zile a recoltării grîului

25-30 de zile a recoltării porumbului

CANTITATEA DE INGRĂŞĂMINTE CHIMICE FOLOSITE ÎN AGRICULTURA
-kg. substanţă activă pe un hectar de teren arabil, vii şi livezi -

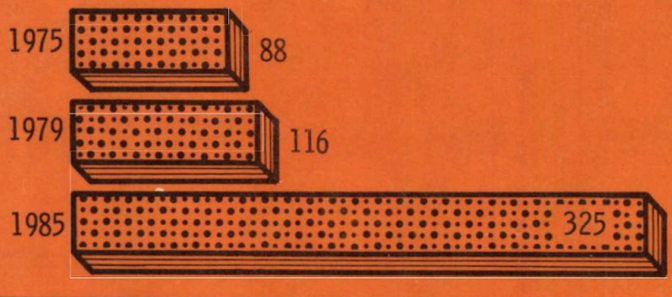

SUPRAFAŢA AMENAJATA PENTRU IRIGAŢII
- mii hectare -

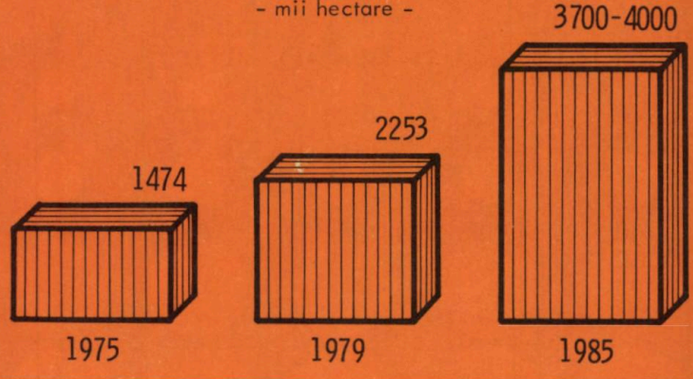

CREŞTEREA PRODUCŢIEI DE CEREALE BOABE
- mii tone -

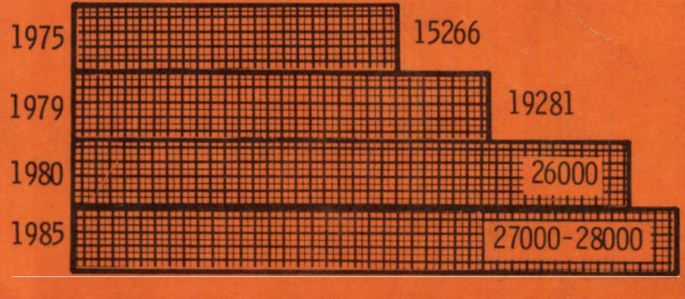

PONDEREA ZOOTEHNIEI ÎN TOTALUL PRODUCŢIEI AGRICOLE
- în procente -

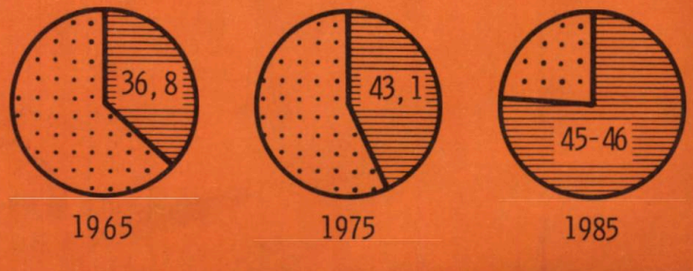

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Instabilitatea pieței financiare internaționale

Modalități de contracarare sau atenuare a influențelor negative asupra operațiunilor de comerț exterior

Economia mondială contemporană se confruntă cu puternice dereglări în funcționarea mecanismelor economice internaționale ca urmare a crizei ordinei economice, adîncirii decalajelor economice, crizelor economice structurale etc., crize ale căror efecte negative sînt amplificate de ascuțirea luptei pentru reîmpărțirea sferelor de influență, diversificării formelor de dominație, asuprire și dictat în lume[1]. În aceste condiții, participarea statelor la circuitul economic mondial se lovește de impactul proceselor enunțate mai sus, căruia țările trebuie să le facă față prin metode specifice diferitelor fluxuri economice internaționale.

Piața financiară internațională este barometrul cel mai sensibil la dezordinile din circuitul economic mondial, domeniul în care se reflectă în mod concentrat, iar uneori amplificat, efectele crizelor mecanismelor tuturor fluxurilor economice internaționale, iar la rîndul ei constituie pîrghia principală de propagare a efectelor negative asupra schimburilor economice ale statelor, cu deosebire a celor mai mici sau în curs de dezvoltare.

Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României pentru deceniul viitor au în vedere, printre altele, „fenomenele noi apărute în economia mondială"[2], printre care problemele valutar-financiare ale schimburilor economice externe cunosc o dimensiune specială. „Actuala criză economică și financiară din lumea capitalistă — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — are implicații adînci. Fără îndoială că, într-o formă sau alta, dacă nu vom lua măsurile necesare, ea se poate reflecta negativ și în activitatea noastră. Oricum, ea are anumite influențe pentru că nu trăim izolați, participăm la schimburile economice, la cooperarea internațională"[3]. Directivele pentru perioada 1981—1985 prevăd pentru comerțul exterior un ritm de creștere superior celor prevăzute pentru alți indicatori macroeconomici. Ponderea producției naționale realizate în condițiile schimburilor economice cu străinătatea va crește, ceea ce ne obligă să studiem tendințele noi din economia mondială, influențele lor asupra economiei românești și măsurile ce pot fi luate de întreprinderi, centrale, ministere pentru contracararea sau atenuarea efectelor negative.

Evoluțiilor de pe piața financiară internațională trebuie să le acordăm o importanță deosebită, întrucît eficiența economică scontată din comerțul exterior și cooperarea economică internațională poate fi diminuată dacă nu luăm măsuri pentru a le cunoaște, stăpîni și contracara atît pe termen scurt, cît și pe termen lung. În plus, România participă la fluxul valutar-financiar internațional prin forme noi cum sînt utilizarea pieței eurocreditului și eurooblgațiilor, prezența activă pe piața eurovalutelor, realizarea de investiții directe sub forma societăților mixte de producție și de comercializare, exporturi complexe cu durată lungă de rambursare, participarea la cooperarea valutar-financiară internațională atît în cadrul organismelor financiare internaționale, cît și prin formațiuni bancare mixte etc. Toate aceste forme noi ne obligă și ne permit să cunoaștem conjunctura economică internațională și să acționăm în consecință.

Printre tendințele de pe piața financiară internațională dorim să ne oprim în prezentul articol asupra efectelor potențiale, iar uneori efectiv negative, pe care le au (1) **inflația generalizată**, (2) **flotarea cursurilor de schimb valutar** și (3) **evoluția contradictorie a dobînzilor** la creditele acordate și primite. Sînt trei procese fundamentale care au atît o strînsă legătură reciprocă, cît și influențe conjugate sau divergente asupra schimburilor economice externe ale țării noastre.

I. **Inflația** în lume este prea cunoscută pentru a fi necesară o tratare mai largă. Menționăm doar că în perioada 1971—1979 ritmul mediu anual de creștere a prețurilor internaționale pentru țările membre ale F.M.I. a fost de peste 13%[4], ceea ce a condus la o rată medie anuală de erodare a puterii de cumpărare a francului elvețian cu 4,4% pe an, a mărcii vest-germane cu 4,8% pe an, guldenul olandez cu 7% pe an, dolarul S.U.A. cu 7,1% pe an, lira sterlină cu 13% pe an, iar lira italiană cu 13% pe an. Deci toate valutele utilizate în comerțul și plățile internaționale — puterea lor de cumpărare în timp scade, astfel că **orice decalaj în timp dintre momentul stabilirii prețului de contract și plata mărfii — decalaj care variază între 1—2 luni** și **7—8 ani**, echivalează cu **pierderi de substanță economică efectivă.** Această pierdere are loc **chiar și în cazul monedelor care cunosc reprecieri valutare** (DM, SF, gulden etc.), întrucît rata eroziunii monetare este superioară ratei reprecierii valutare.

a) Efectele eroziunii monetare asupra relațiilor economice externe **depind** de :

1. **poziția** întreprinderii noastre de **exportator** sau **importator**, inflația avantajînd importatorul și dezavantajînd exportatorul ;

2. de **durata** dintre încheierea tranzacției comerciale și plata efectivă (cu cît acest decalaj la export este mai mic,

[1] *Analiza dezvoltată a proceselor enunțate a fost mai recent efectuată de autor în studiile „Forme și mecanisme economice ale politicii de dominație" (Era socialistă nr. 11/1979, pag. 45) și „Tendințe contradictorii în evoluția economiei mondiale" (Revista economică nr. 29/1979, Supliment).*

[2] *Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. Editura politică, 1979, pag. 15.*

[3] *Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, Editura politică, 1974, p. 32—33.*

[4] *Calculat după International Financial Statistics, F.M.I., iunie 1979.*

iar la import este mai mare, cu atît avantajele financiare sînt mai importante. Dezavantajele au loc în situația inversă) ;

3. natura **soldului balanței creditelor externe, inflația** avantajînd — la un nivel de dobîndă dat — pe **debitor** ;

4. de natura **(calitatea)** mărfii și **capacitatea negociatorului** român de a include **elemente asiguratorii** (nivel de preț, clauze de escaladare și de revizuire a prețurilor, nivelul dobînzii etc.).

În ciuda efectelor distorsionare ale inflației, **practica internațională** și **propria noastră experiență** arată că dezavantajele nu sînt fatale, că există soluții de contracarare sau atenuare a efectelor negative ale inflației și eroziunii monetare. Printre acestea reținem :

1. alegerea judicioasă a **monedei** de contract la export cu rata de eroziune monetară mai redusă, iar la import cu rata de eroziune monetară mai mare ;

2. introducerea în contractele de **export** de **clauze de escaladare și de revizuire a prețului** de contract și evitarea pe cît posibil a unor asemenea clauze la contractele de import ;

3. eliminarea importului pe **credit furnizor** (credit comercial) care cuprinde elemente obscure în ceea ce privește nivelul dobînzii și alte elemente de preț, și trecerea la importul pe **credit cumpărător** (bancar) cu plata cash ;

4. includerea în prețul de ofertă la export a unor **rezerve** în vederea compensării inflației, pe baza unui calcul fundamentat de **actualizare a contravalorii** ce se va încasa în viitor ;

5. utilizarea de **instrumente de credit negociabile** (trate, bilete la ordin) prin **scontarea titlurilor** de credit supuse eroziunii monetare ca urmare a inflației ;

6. asigurarea — în unele cazuri — la institutele specializate împotriva riscului de preț.

Eficiența acțiunilor de **contracarare** sau diminuare a efectelor negative **rezultate din eroziunea puterii** de cumpărare a valutelor de contract determinate de inflație depinde de **următorii factori** : calitatea fondului de marfă la export, determinarea științifică a prognozei prețurilor și conjuncturii economice, cunoașterea și însușirea de către lucrătorii din comerțul exterior a noilor **tehnici asiguratorii** în contracte, stăpînirea și efectuarea de operațiuni asiguratorii postcontractuale.

b) Măsurarea efectivelor evoluției prețurilor asupra comerțului nostru exterior se poate realiza prin mai multe metode. Una dintre acestea este **indicele raportului de schimb** (Terms of trade). În perioada 1971—1978 au crescut atît prețurile la export, cît și prețurile la import. Însă situația este diferită pe ani și grupe de mărfuri. Astfel, în perioada 1970—1978 indicele raportului de schimb în comerțul nostru exterior a fost — pe ansamblul perioadei și ansamblul comerțului — relativ echilibrat, chiar ușor pozitiv, respectiv de circa +9%. Totuși au fost ani (cu deosebire în 1974 și 1975), cînd indicele raportului de schimb a fost negativ. La aceasta a contribuit, printre altele, raportul de schimb puternic negativ la exportul de produse petroliere și importul de țiței. Pe întreaga perioadă 1971—1978 indicele raportului de schimb la comerțul cu aceste produse a fost de circa 0,80 adică — 20%. Creșterea **prețurilor la țiței a devansat creșterea prețurilor la produsele petroliere în perioada analizată.** Totuși, în 1979 situația s-a ameliorat : deși prețul la țiței în 1979 față de 1978 a crescut cu circa 35%, prețurile la produsele petroliere au crescut de peste 2 ori.

II. În afară de inflația mondială, o altă caracteristică a pieței financiare internaționale constă în **flotarea dezorganizată a cursurilor de schimb al valutelor** utilizate în tranzacțiile internaționale. În perioada 1971—1979 cele 5—6 valute convertibile care asigură peste 92% din plățile și încasările pe relația vest au cunoscut cursuri de schimb divergente :

a) **repreciere valutară** au cunoscut marca vest-germană, francul elvețian, yenul japonez, guldenul olandez ș.a.

b) **depreciere valutară** au cunoscut dolarul S.U.A., dolarul canadian, lira sterlină, lira italiană ș.a.

c) **evolutie sinuoasă**, instabilă, fără o evoluție certă au cunoscut francul francez, coroanele nordice ș.a.

Cînd toate celelalte condiții sînt date, **reprecierea valutară avantajează — pe exportator și creditor,** iar **deprecierea valutară avantajează pe importator și debitor.** Întrucît țara noastră apare pe piața internațională în toate cele patru ipostaze de mai sus, se pune problema de a determina condițiile și soluțiile de acțiune pentru a contracara sau atenua efectele negative ale modificărilor de curs de schimb.

Sînt factori multipli care influențează evoluția cursului de schimb, unii cu acțiune contradictorie, creînd o mare incertitudine în prognozarea cursului atît pe termen scurt (pînă la 1 an), cît mai ales pe termen lung (peste 5 ani). Exporturile complexe, acțiunile de cooperare, tranzacțiile financiare externe vizează perioade de peste 5 ani. **Modelele de cuantificare a prognozei evoluției cursului valutar** au o arie redusă de aplicabilitate întrucît alături de **factori economici obiectivi și comensurabili** acționează **factori extraeconomici** cum sînt factorii politici, factori psihologici, factori de politică economică etc.

a) Efectele evoluției cursului valutar asupra schimburilor externe ale țării noastre depind de o serie de condiții, printre care reținem atenția la următoarele :

1. moneda de contract și **tendința evoluției cursului de schimb al valutei de contract ;**

2. **poziția** întreprinderilor noastre de **încasatori** sau **plătitori ;**

3. factorul timp, la nivel microeconomic, respectiv decalajul în timp dintre convenirea creanțelor și obligațiilor din contracte și momentul onorării lor efective ;

4. factorul timp **la nivel macroeconomic,** respectiv decalajul dintre momentele din ciclul import-producție-export, sau ciclul export-import-producție-export, cu toate efectele propagate pe care le presupun aceste cicluri ;

5. modalitatea de plată convenită între parteneri.

Efectele evoluției cursului de schimb pot fi localizate fie la nivelul unei tranzacții, fie la nivel macroeconomic.

b) Soluțiile posibile de acțiune pentru contracararea sau diminuarea efectelor negative nu sînt universal valabile, ci trebuie găsite și formulate în raport de tranzacție, de fluxul economic, de perioadă, de partener, de marfă etc.

Și în privința riscului valutar — ca și al celui de preț — practica internațională și experiența țării noastre oferă mai multe modalități de evitare a riscului valutar în comerțul exterior, ca și în alte fluxuri economice externe :

1. **Selectarea corectă a valutei de contract.** Teoretic moneda de contract trebuie să fie la **exporturi o monedă în repreciere valutară,** iar la **importuri o monedă cu tendință sau perspectivă** de depreciere valutară. Aceasta depinde în mod esențial de **poziția de exportator sau importator** (știut fiind că în prezent în majoritatea cazurilor funcționează principiul pieței cumpărătorului, care își impune condițiile), precum și de calitatea fondului de marfă la export.

2. Asigurarea unei **structuri compensatorie** pe valute atît la nivelul întreprinderilor cît și la nivelul economiei naționale, beneficiind de caracterul planificat al comerțului nostru exterior și monopolul valutar. La nivelul economiei naționale în ultimii 8 ani a **crescut ponderea dolarului atît la încasări, cît și la plăți,** totuși la **încasări a crescut mai mult** decît la plăți, astfel că deprecierea dolarului a avut **efecte nefavorabile** asupra eficienței scontate a comerțului exterior. În același timp, aceste efecte au fost parțial diminuate prin **scăderea mai puternică a ponderii valutelor în depreciere** (lira sterlină și lira italiană) la încasări, decît la plăți, conducînd la un efect pozitiv. În schimb, ponderea valutelor în repreciere (DM și SF) a scăzut atît la încasări, cît și la plăți, dar întrucît la încasări scăderea a fost mai accentuată decît la plăți, asistăm la un **anumit efect nefavorabil.** Per ansamblu se poate aprecia o anumită compensare reciprocă, **dar efectul negativ are un anumit ascendent ca urmare a preponderenței dolarului S.U.A. în încasări** față de plățile externe, fără ca întreprinderile de comerț exterior să poată întotdeauna să mențină în contracte elementele asiguratorii din punct de vedere valutar. Calitatea unor mărfuri a restrîns de-

seori marja de manevrare a unor întreprinderi de comerț exterior, ca și unele considerente de balanță.

3. Introducerea la **contractele de export** exprimate în valute în depreciere a **clauzei de consolidare valutară** se dovedește o soluție asiguratorie împotriva riscului valutar. Practica oferă o mare **diversitate de formule ale clauzelor de consolidare valutară**, diversitate care reflectă posibilitățile variate de care pot dispune întreprinderile noastre de comerț exterior, dar și lipsa de certitudine și de remediu universal oferit de o formulă sau alta a clauzei de consolidare valutară.

4. Tot prin contract se poate utiliza **manevrarea termenului de plată sau încasare.** În condițiile de **importator prelungirea duratei de finalizare a plății în cazul unei valute de contract slabe** și **scurtarea** acestui termen în cazul unei valute forte (și vice-versa în condițiile de exportator) sînt soluții care pot da efecte pozitive.

5. Utilizarea de **titluri de credit negociabile** prin **forfetarea tratatelor** în valute în **depreciere** și prin **păstrarea** lor în condițiile unei valute în repreciere. Desigur că decizia pentru asemenea operațiuni depinde și de evoluția **dobînzilor** pe piața financiară, a scontului etc.

6. Efectuarea de operațiuni la termen de tipul **swap** (schimb de valute) care dacă nu asigură un cîștig din schimbarea cursului valutar, permite cert evitarea oricărei pierderi.

7. Extinderea operațiunilor de **acoperire la termen** (hadging) care, în condițiile unei înalte competențe profesionale, poate nu numai evita pierderile din modificarea cursului valutar dar să asigure avantaje certe la volumul mare al comerțului nostru exterior.

8. Întrucît dispunem de o serie de **creanțe în străinătate** — cu deosebire **capitalul social** din societățile mixte, exprimat în cea mai mare parte **în dolari S.U.A.** sau valute **locale depreciate,** apare necesitatea **reevaluării fondurilor fixe ale unor societăți mixte** din străinătate, cu atît mai mult cu cît aceasta este favorizată de legislația din diverse țări și de practica internațională.

9. Prezintă o necesitate stringentă includerea în prețul de ofertă — atunci cînd legislația dintr-o țară sau alta sau condițiile concrete nu permit înscrierea de clauze de consolidare valutară — a unei **rezerve care trebuie determinată și fundamentată economic pe baza formulelor de actualizare a valorii de încasat în condițiile deprecierii cursului valutar** al monedei de contract.

10. Asigurarea împotriva riscului de schimb valutar la instituții specializate.

Măsurile recente adoptate de conducerea statului privind intensificarea și diversificarea **operațiunilor comerciale cu aport valutar,** ca și **arbitrajului valutar** ne îndeamnă să privim înainte în vederea **reglementării și dezvoltării și a altor operațiuni valutare asiguratorii cum sînt forfetarea, hadgingul** și altele.

II. O altă tendință de pe piața financiară internațională constă în **creșterea dobînzilor la creditele internaționale** în ciuda unui **exces de lichiditate internațională** deținut de țările capitaliste dezvoltate și unele țări membre ale OPEC. Excesul de lichiditate îl explicăm prin stagnarea sau **chiar recesiunea economică din unele țări capitaliste dezvoltate,** îngrădirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la sursele financiare pentru dezvoltare și alte cauze.

Creșterea **dobînzilor** este marcantă, mai ales pe europiețe. Această creștere este determinată de mai mulți factori printre care reținem : inflația, deprecierea cursului de schimb al unor valute, cu deosebire a dolarului, riscurile mari de solvabilitate a împrumutaților etc.

Renunțarea la **creditele comerciale la import și trecerea** la plăți **cash prin mobilizarea de fonduri bancare** de pe piața financiară s-a dovedit o soluție eficientă pentru reducerea impactului dobînzilor înalte asupra comerțului nostru exterior. !

prof. dr. Constantin MOISUC

drept și uzanțe internaționale

Contracte de comerț exterior (III)

CATEGORII—FORMARE

Legea contractelor economice, prin art. 56—64 reglementează unele aspecte importante privind contractele de comerț exterior pe care le încheie întreprinderile române specializate, cu parteneri din alte țări ; după ce în cadrul art. 56—58 se stabilesc principiile privind contractele de cooperare și, în special, cele care au ca obiect exporturi complexe, prin art. 61 Legea face o clasificare a contractelor externe după natura obiectului ; în continuare, art. 62 stabilește forma scrisă a contractelor, iar prin art. 63 se arată elementele esențiale pe care trebuie să le conțină contractele comerciale internaționale.

CATEGORII DE CONTRACTE

Plecînd de la actele și faptele de comerț care pot constitui obiectul de activitate a întreprinderilor de comerț exterior, prin art. 61 din Lege se enumeră enunțiativ tipurile de contracte comerciale internaționale care pot fi încheiate în desfășurarea activității de comerț exterior. Evident, un tablou complet care să cuprindă toate tipurile de contracte comerciale internaționale este greu de întocmit și nici nu ar avea o importanță practică deosebită, aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere faptul că în funcție de obiectul concret a fiecărei tranzacții în parte contractul ce se perfectează poate include elemente proprii ale altor tipuri de contracte. Astfel, bunăoară, un contract de vînzare a unui anumit utilaj poate să cuprindă și elementele contractului de licență a brevetului de invenție după care se va fabrica produsul în cauză cu utilajul cumpărat. Cu toate acestea, plecînd de la practica comercială internațională și ținînd seama de prevederile art. 61 din Lege o grupare a principalelor tipuri de contracte comerciale internaționale poate fi făcută (cu tot riscul de subiectivism care poate să se manifeste, datorat punctului de vedere de la care se pleacă).

a) Contracte comerciale internaționale care au ca obiect transferul proprietății bunurilor. Din această categorie de contracte — care predomină comerțul internațional — fac parte contractele clasice de vînzare-cumpărare de bunuri fungibile și nefungibile, precum și cele denumite în dreptul și practica noastră comercială contracte de exporturi complexe.

Prin art. 58 din Lege contractele privind exporturile complexe sînt calificate contracte de cooperare, fapt care se explică prin complexitatea obiectului pe care îl au asemenea contracte — instalații și obiecte executate în străinătate —, valoarea lor mare, care implică aranjamente speciale privind plata și creditarea lor, durata îndelungată în care se derulează și pe parcursul căreia părțile contractante colaborează activ pentru realizarea obiectului contractat.

Pentru realizarea în bune condiții a contractelor de exporturi complexe sarcina de furnizor general revine desigur centralelor industriale, așa cum prevede art. 58 din Lege. În ce privește contractele externe, acestea se încheie de către întreprinderile de comerț exterior, potrivit criteriilor stabilite prin art. 3 din Decretul nr. 276/1979 și anume : „Exporturile complexe, inclusiv părțile componente și piesele de schimb pentru prima dotare, precum și exporturile necesare pentru executarea de construcții și de lucrări de construcții-montaj în străinătate, vor fi efectuate de întreprinderile și compartimentele de comerț exterior în obiectul cărora sînt prevăzute astfel de exporturi sau lucrări, **în calitate de furnizor general extern,** chiar dacă părțile componente, piesele de schimb și materialele respective fac parte din obiectul de activitate al altor între-

prinderi de comerț exterior și cooperare economică internațională".

b) **Contracte comerciale internaționale privind transferul propriu-zis de tehnologie și activități adiacente.** Includem în această grupă :

— contractul de cesiune de brevete de invenție, care se caracterizează prin trecerea dreptului de proprietate asupra invenției de la cedent la cesionar, contra unui preț ;

— contractul de licențiere de brevete de invenție, care are ca obiect acordarea de către, licențiator, licențiatului a dreptului de folosință a invenției, prețul fiind, de regulă, o sumă fixă inițială și o redevență calculată periodic în raport cu volumul produselor fabricate sau comercializate sub licența respectivă ;

— contractul de transfer de khow-how prin care deținătorul cunoștințelor nebrevetate necesare fabricării unui produs le cedează beneficiarului, prețul fiind constituit fie dintr-o sumă fixă, fie dintr-o redevență care se calculează periodic potrivit regulilor stabilite de părțile contractante ;

— contractul de consulting-engineering — are ca obiect prestarea unor servicii de specialitate constînd din studiu de fundamentare, proiectare și de coordonare a unor lucrări privind realizarea de obiective industriale sau civile, modalitățile de plată fiind multiple : o sumă forfetară, în funcție de timpul utilizat, prin procentaj asupra valorii lucrării etc.

Caracteristica contractelor din această grupă o constituie faptul că pot fi încheiate separat fiecare, sau pot fi incluse în contractele de exporturi complexe.

c) **Contracte de finanțare a comerțului internațional.** Această grupă cuprinde, la rîndul ei, un număr însemnat de tipuri de contracte, dintre care semnalăm :

— contractele de împrumuturi bancare a căror particularități proprii sînt determinate de natura creditelor acordate, durata lor, formele de garanție etc.

— contractul de leasing — specific de finanțare pe termen lung — prin care finanțatorul pune la dispoziția beneficiarului mijloace de producție determinate, pe care le-a achiziționat în acest scop, uneori, cu concursul tehnic al beneficiarului ; plata dreptului de folosință a acestor mijloace de producție se face prin rate periodice, fiecare rată incluzînd cota de amortisment, plus beneficiul finanțatorului ;

— contractul de forfaiting — modalitate de mobilizare a creditelor pe termen scurt și mediu — are ca obiect scontarea de titluri de credit, în special, sub formă de cambii emise în baza unor operațiuni comerciale de export-import ;

— contractul de factoring — modalitate de mobilizare a creditelor numai pe termen scurt — are ca obiect cesiunea dreptului de creanță rezultat din facturi comerciale de către întreprinderea industrială furnizoare, către o instituție financiară specializată în încasarea lor de la clienți, contra unui comision (rabat scăzut din valoarea facturilor).

d) **Contracte comerciale internaționale de prestări de servicii.** Din această grupă fac parte un număr mare de tipuri de contracte, determinate de natura diversificată a genurilor de servicii care se prestează pe plan internațional și care prin finalitatea urmărită au caracter comercial. Sînt cuprinse în această grupă : contractul de turism ; contractele bancare privind prestarea unor servicii specifice, printre care cele legate de plățile internaționale dețin o pondere importantă ; contractele de transporturi, expediții și asigurări internaționale ; contractul de depozit de mărfuri: contracte de asistență tehnică etc.

Cunoscute în literatura de specialitate sub denumirea generică de comerț invizibil, în unele țări aceste activități comerciale constituie o sursă importantă de valută, contribuind la îmbunătățirea balanței de plăți externe.

e) **Contractele comerciale internaționale de intermediere.** La baza diverselor forme de intermediere în activitatea comercială internațională stau, de regulă, următoarele tipuri de contracte :

— contractul de mandat comercial prin care mandantul împuternicește pe mandatar să efectueze, în schimbul unui comision, unul sau mai multe acte de comerț în numele și în contul mandantului ;

— contractul de comision prin care comitentul împuternicește pe comisionar să îndeplinească, în schimbul unui comision, unul sau mai multe acte de comerț în nume propriu, dar în contul comitentului ;

— contractul de **agency,** specific dreptului anglo-american corespunde celor două tipuri de contracte de intermediere continental europene arătate mai sus ; caracterul de contract de mandat sau de comision îl hotărăsc părțile potrivit intereselor pe care le au.

În practica comercială, alături de contractul de comision, sau în locul acestuia, se utilizează și contractul de consignație, care apare în cazul în care comitentul, devenit consignant, predă comisionarului, devenit consignatar, unele mărfuri pe care acesta din urmă le valorifică în nume propriu, dar în contul primului, respectiv a consignantului.

f) **Contractele de cooperare economică și tehnico-științifică internațională.** Cooperarea economică internațională se desfășoară atît în baza unor contracte specifice, cît și prin intermediul unor alte contracte comerciale, dintre cele enumerate mai sus, care sînt adaptate, căpătînd un profil propriu, în funcție de natura acțiunii de cooperare în realizarea căreia se încheie.

Printre contractele comerciale internaționale specifice acțiunilor de cooperare economică se numără, cu precădere, contractele de înființare de societăți mixte în țară și în străinătate; de asemenea, au un pronunțat caracter de cooperare contractele încheiate în domeniul cercetării științifice.

ÎNTREPRINDERI COMPETENTE SĂ ÎNCHEIE CONTRACTE COMERCIALE INTERNAȚIONALE

Monopolul de stat privind activitatea de comerț exterior se exercită prin intermediul unui număr limitat de întreprinderi și compartimente specializate în această activitate și care, așa cum prevede art. 60 din Legea contractelor economice, sînt „autorizate, potrivit legii, să efectueze direct operații comerciale pe piața externă".

Potrivit structurii organizatorice stabilită prin Decretul nr. 276/1979, în prezent sînt competente să desfășoare activități de comerț exterior un număr de 47 întreprinderi de comerț exterior și 3 compartimente fără personalitate juridică, coordonate de următoarele ministere și organe centrale :

— Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, 12 întreprinderi de comerț exterior și anume : Agroexport, Terra, Romconsult, Mineralimportexport, Petrolexport, Tehnoimportexport, Romtrans, Navlomar, Ilexim, Administrația portului liber Sulina, Mercur, Metalimportexport ;

— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, 13 întreprinderi de comerț exterior — Auto-Dacia, Autoexportimport, Universal-tractor, Industrialexportimport, Mecanoexportimport, Mașiniexportimport, Uzinexportimport, „C.N.G." — Centrala navală Galați, Electronum, Electroexportimport, Romenergo, „C.M.T." — Centrala de mașini textile, „C.N.A." — Centrul național aeronautic ;

— Ministerul Industriei Chimice, 2 întreprinderi de comerț exterior — Danubiana, Chimimportexport ;

— Ministerul Industriei Ușoare, 4 întreprinderi de comerț exterior — Arpimex, Confex, Românoexport, Romsit ;

— Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, 4 întreprinderi de comerț exterior — Prodexport, Fructexport, Vinexport, Romagrimex ;

— Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, 2 întreprinderi de cooperare economică cu străinătatea în domeniul industriei și geologiei — Geomin, Rompetrol ;

— Ministerul Economiei Forestiere și Materiale de Construcții, 4 întreprinderi de comerț exterior — Tehnoforestexport, Exportlemn, Vitrocim, Forexim ;

— Ministerul Energiei Electrice, o întreprindere de comerț exterior — Romelectro ;

— Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, o întreprindere de comerț exterior — Contransimex ;
— Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, 3 întreprinderi de comerț exterior — Oficiul de control al mărfurilor, Agenția de publicitate pentru comerțul exterior „Publicom", Întreprinderea de tîrguri și expoziții ;
— Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești, o întreprindere de comerț exterior — Icecoop ;
— Consiliul Culturii și Educației Socialiste, compartiment de export-import — Româniafilm ;
— Ministerul Apărării Naționale, compartiment de export-import — Romtehnica ;
— Radioteleviziunea Română, compartiment de export-import ;
— Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum, compartiment de export-import — Eximcoop.

Evoluția mereu ascendentă a comerțului nostru exterior și îmbunătățirea structurii exporturilor, în sensul creșterii ponderii mărfurilor industrializate, și, în special, a construcțiilor de mașini rezultă și din obiectul de activitate al întreprinderilor noastre de comerț exterior; în prezent, zece întreprinderi de comerț exterior au calitatea de furnizor general extern și cea mai mare parte dintre ele, în cadrul obiectului lor de activitate, au și exportul de licențe, know-how, engineering, asistență tehnică etc.

MODALITĂȚILE FORMEI SCRISE A CONTRACTELOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE

În sistemul de drept român, Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnică-științifică (art. 28) formulează principiul potrivit căruia raporturile contractuale ale întreprinderilor noastre de comerț exterior cu partenerii străini se constată în formă scrisă; art. 28 din sus-zisa lege are caracter de normă imperativă aplicîndu-se indiferent de locul încheierii contractelor internaționale, în țară sau în străinătate. Din însuși cuprinsul expres al textului rezultă clar că pe lîngă condițiile pentru validitatea convențiilor contractul comercial internațional trebuie să întrunească și o condiție de formă, acordul de voință al părților urmînd să fie manifestat în formă scrisă. Un contract comercial internațional este lipsit, prin urmare, de validitate dacă manifestarea consimțămîntului părților nu îmbracă forma scrisă prevăzută la Legea nr. 1/1971. Aceleași principii sînt reiterate și prin art. 62, reprodus mai sus.

Forma scrisă a contractului, fiind o necesitate necontestată de practica comerțului internațional, a fost instituită și pe calea uzanțelor și a contractelor tip. Astfel, Condițiile generale de vînzare, elaborate sub egida Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite deși nu impun în mod expres o anumită formă, totuși, în cazul unor condiții generale de vînzare a unor anumite mărfuri se prevede posibilitatea încheierii contractului în formă scrisă, cazuri în care părțile nu sînt legate decît atunci cînd amîndouă semnăturile lor au fost puse pe înscris.

Necesitatea formei scrise a contractelor comerciale internaționale fiind clară, în cele ce urmează considerăm util să arătăm modalitățile sub care se poate concretiza, în scris, un asemenea contract:

— regula generală este forma clasică, a înscrisului unic, elaborat de ofertantul-furnizor, ale cărui elemente și clauze capătă forme definitive pe parcursul negocierilor și, în final, prin semnarea de către părți ;
— în practică este destul de frecventă modalitatea de încheiere a contractelor prin confirmarea scrisă a ofertei de către destinatarul-beneficiar, evident, fără modificarea elementelor prevăzute de către ofertant ;
— o mai mare sferă de aplicare constatăm, ca modalitate de contractare, confirmarea de către furnizori a comenzilor emise de beneficiari.

În practica operațiilor de comerț exterior, ca și în practica Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, noțiunea de formă scrisă a contractului este înțeleasă în sens larg ; cerința formei scrise este considerată ca fiind îndeplinită și atunci cînd elementele contractului rezultă dintr-o comandă și o confirmare de comandă, scrise, precum și dintr-o ofertă acceptată, de asemenea, în formă scrisă. În literatura de specialitate se subliniază faptul că acceptarea ofertei de către destinatar poate fi expresă, precum și prin manifestarea voinței de a contracta pe alte căi, cum ar fi începutul de executare a contractului respectiv în condițiile elementelor cuprinse în ofertă (expedierea în avans a prețului etc.).

Legea contractelor economice, prin art. 61, alin. 2, consacră practica internațională cu privire la modalitățile formei scrise a contractelor comerciale internaționale ; textul menționat relevă formele multiple sub care se poate prezenta un asemenea contract : condiții generale de livrare, contracte tip, contracte cadru etc., care se adaptează naturii specifice și concrete a tranzacției ce urmează a fi perfectată.

CONȚINUTUL CONTRACTULUI COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

Art. 63 din Legea contractelor economice referindu-se la cuprinsul „contractelor externe" prefigurează în fapt conținutul contractului comercial de vînzare-cumpărare internațională.

Evident, cuprinsul unui contract comercial de vînzare internațională diferă în funcție de natura obiectului, de frecvența relațiilor comerciale dintre părțile contractante, de condițiile de livrare etc. Astfel, unul va fi conținutul în cazul unui contract care are ca obiect un bun fungibil, o marfă standardizată internațional, și cu totul altul în cazul în care obiectul vînzării îl constituie un utilaj complex, cînd numai pentru determinarea parametrilor funcționali ai acestuia sînt necesare cîteva dosare cu anexe. Tot astfel, vînzarea cash a unei mărfi consumabile ridică foarte puține probleme sub aspectul redactării contractului, față de vînzarea unei linii de fabricație pe credit, însoțită de transfer de know-how, școlarizare, garanții de funcționare etc.

Cu toată diversitatea sub care se poate prezenta un contract comercial internațional, unele elemente — care nu pot lipsi fără să pună sub semnul întrebării însuși existența lui, sau fără de care executarea nu poate avea loc — pot fi generalizate, așa cum o face și art. 63 din Lege : a) părțile și nominalizarea reprezentanților legali ; b) obiectul, respectiv arătarea clară a prestației la care se obligă fiecare dintre părți — marfa și prețul ; c) modalitatea de executare, înțelegînd atît modul de îndeplinire a obligațiilor care revin vînzătorului, prestatorului etc., cît și acelea de plată a prețului de către cumpărătorul mărfurilor, beneficiarul serviciilor etc.

Dintre elementele obligatorii ale oricărui contract comercial internațional arătate mai sus și deci și ale contractului comercial de vînzare internațională obiectul, respectiv marfa pe care se obligă vînzătorul să o livreze cumpărătorului extern, este același cu cel din contractul economic de livrare pentru export, care se încheie cu unitatea producătoare internă. Acesta este punctul de legătură dintre cele două contracte — contractul comercial, extern, de vînzare internațională și contractul economic, intern, de livrări pentru export ; între aceste două contracte, așa cum vom vedea într-o secțiune viitoare, trebuie să fie o perfectă sincronizare cu privire la obiect și la condițiile de livrare, fără de care executarea corespunzătoare a celui extern este de neconceput.

FORMAREA CONTRACTULUI COMERCIAL INTERNAȚIONAL

Legat de formarea contractului, de încheierea lui, două aspecte prezintă importanță : numărul și locul formării.

a) **momentul formării contractului.** Evident, în cazul contractelor care se formează între prezenți problema determinării momentului formării lor nu prezintă nici o difi-

cultate, acesta fiind data semnării actului constatator al acordului de voință al celor două părți. În situația în care părțile nu sînt prezente pentru a perfecta contractul prin semnătura lor simultană, momentul formării realizîndu-se **inter absentes** urmează unele reguli diferite. În doctrina de specialitate, bazată pe sistemele de drept național, s-au formulat patru teorii cu privire la momentul formării contractului : teoria emisiunii sau declarației, teoria expedierii, teoria recepției, teoria informării. Dintre aceste teorii două prezintă importanță practică, respectiv teoria expedierii și aceea a recepției.

Potrivit teoriei **expedierii,** contractul este considerat format în momentul în care destinatarul ofertei a expediat ofertantului acceptarea sa. De data aceasta, spre deosebire de teoria declarației (emisiunii), ne găsim în sfera unei voințe clare a destinatarului, manifestată prin expediere. Această teorie o găsim în sistemul **Common Law** și S.U.A., precum și în legislațiile unor țări ca : Argentina, Brazilia, Chile, Columbia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Japonia, Liban, Peru, Siria.

Potrivit acestei teorii, în sistemul englez **common law** se consideră că acceptarea ofertei este definitivă de îndată ce scrisoarea de acceptare a fost depusă la poștă, valabil francată și cu adresa destinatarului (autorul ofertei), corect completată, fiind irelevant faptul dacă ajunge sau nu la acesta. Contractul se consideră totuși încheiat la data depunerii ei, chiar dacă autorul ofertei ar ignora acest fapt. În sprijinul acestei teorii se invocă certitudinea cu privire la momentul formării contractului, proba expedierii acceptării fiind mai ușor de făcut decît recepțiunea acesteia ; este evident că ea este în favoarea destinatarului ofertei, care din momentul expedierii acceptării poate, de exemplu, să revîndă marfa astfel cumpărată. Ea însă creează o incertitudine cu privire la contractele încheiate, fiind posibil ca scrisoarea de acceptare să nu ajungă la ofertant.

Potrivit teoriei **recepției** contractul este considerat format nu în momentul în care destinatarul a expediat ofertantului acceptarea sa, ci în acela în care acceptarea destinatarului a ajuns la ofertant. După această teorie, ofertantul (destinatarul acceptării) este obligat să ia cunoștință de acceptare în momentul în care a primit-o Această teorie a fost susținută îndeosebi de juriștii germani și a fost adoptată de legislația germană, potrivit căreia contractul ia naștere cînd și unde acceptarea a ajuns la ofertant. De asemenea, potrivit prevederilor Codului comerțului internațional al Republicii Socialiste Cehoslovace, contractul se formează în momentul în care acceptarea ofertei ajunge la persoana care a propus-o (art. 115). Codul civil R.S.F.S.R. adoptă de asemenea teoria recepției. Codul civil polonez din 1964 cuprinde o reglementare mai complexă. Potrivit § 1 al art. 70 din codul menționat, se consideră în principiu că orice contract s-a perfectat în momentul cînd autorul ofertei a primit declarația că aceasta a fost acceptată. Totuși Codul civil al R.P.P. consacră, în continuare, o soluție distinctă de teoria recepției, prevăzînd că în cazurile în care nu este necesar ca declarația de acceptare să parvină la autorul ofertei, contractul se consideră încheiat în momentul cînd cealaltă parte începe să-l execute.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, adoptînd teoria recepțiunii prevăd că, contractul se consideră încheiat între cei absenți în momentul primirii de către ofertant a comunicării cu privire la acceptarea fără obiecțiuni a ofertei în limitele termenului indicat în ofertă, iar dacă în ofertă nu este prevăzut un astfel de termen, în decurs de 30 zile din ziua expedierii ofertei.

Dacă ofertantul primește exprimarea de acceptare a ofertei cu obiecțiuni sau după expirarea acestor termene, o atare comunicare este considerată o nouă ofertă. Dacă se constată însă că acceptarea a fost totuși expediată în termenul sus-amintit, comunicarea acceptării se consideră întîrziată numai în cazul în care ofertantul înștiințează imediat pe destinatar despre primirea ei tardivă.

Condițiile generale C.E.E./O.N.U. au adoptat, în majoritatea lor teoria recepției, contractul considerîndu-se încheiat în momentul recepției de către ofertant a acceptării ofertei de către cealaltă parte, fiind necesar însă ca această acceptare să sosească în termenul în care oferta este obligatorie. O asemenea prevedere o găsim în Condiții generale pentru livrarea și montajul de materiale de echipament pentru import și export nr. 574 A, Geneva, 1957. Condițiile generale pentru exportul și importul de rășinoase, Geneva, 1956, prevăd că, în cazul unei oferte ferme, cu termen pentru acceptare, contractul este considerat încheiat la primirea de către vînzător a acceptării ofertei de către cumpărător, în termenul fixat de vînzător, fie prin scrisoare recomandată sau telegramă, fie prin telefon sau telex confirmat imediat prin scrisoare recomandată. Tot astfel, Condițiile generale pentru vînzarea internațională de citrice, Geneva, 1958, arată că, în caz de ofertă fermă de cumpărare sau vînzare, contractul este considerat încheiat în momentul recepției de către ofertant a acceptării date de cealaltă parte.

b) **Locul formării contractului.** Determinarea locului formării contractului prezintă importanță în cazurile în care părțile nu au ales printr-o clauză expresă **lex contractus**, iar contractul s-a format **inter absentes.** În adevăr, în asemenea situații norma conflictuală **lex loci actus** nu poate fi folosită, mai înainte ca punctul geografic unde s-au întîlnit consimțămintele să fie identificat, deoarece teoretic el poate coincide atît cu domiciliul (sediul) ofertantului, cît și cu cel al acceptantului ; ca urmare, o alegere prealabilă între aceste puncte de legătură se impune.

Așadar, nefiind definit precis locul încheierii contractului, norma conflictuală **lex loci actus** devine aptă să indice sistemul de drept care ne interesează numai după precizarea acestui loc. Legislația română, fără să reglementeze nemijlocit locul încheierii contractului între persoane aflate în țări diferite, ne oferă indirect soluția căutată, prin dispozițiile pe care le consacră momentului formării acordului de voință. Există, în adevăr, o strînsă corelație între cele două elemente indicate, cel spațial și cel temporal. Momentul cînd contractul s-a perfectat, îl și localizează pe un anumit teritoriu. Cît privește momentul încheierii contractului, așa cum am mai arătat, potrivit dreptului român acesta corespunde cu momentul în care ofertantul a luat cunoștință de acceptare. Ținînd seama de interdependența dintre momentul și locul încheierii contractului, rezultă că în principiu contractul dintre absenți se consideră format la sediul ofertantului. Sistemul de drept în vigoare pe acest teritoriu va guverna deci contractul, cu titlul de **lex loci actus.** Regula menționată comportă însă o însemnată excepție. În adevăr, momentul perfectării acordului de voință coincide cu acel al începerii executării, dacă potrivit naturii contractului și raporturilor dintre părți, se impune aducerea la îndeplinire de îndată de către destinatarul ofertei a obligațiilor ce-i incumbă, iar un răspuns prealabil de acceptare din partea acestuia nu este necesar (art. 36 Cod comercial). Corespunzător momentului astfel fixat, se deduce că locul încheierii contractului dintre absenți se află, în cazul obligațiilor contractuale care trebuie executate imediat, la sediul acceptantului.

Pentru comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior cunoașterea criteriilor de stabilire a locului unde se formează contractul prezintă importanță sub un dublu aspect : făcînd aplicarea art. 35 din Codul comercial, în cazul ofertelor de export acceptate de destinatar fără rezerve, contractului astfel încheiat urmează să i se aplice dreptul țării ofertantului, deci dreptul român ; în cazul ofertelor externe privind importuri, pe care le acceptă, fără precizarea dreptului aplicabil, lex contractus va deveni dreptul național al partenerului extern — vînzător.

dr. Al. DETEȘAN

noțiuni, termeni, operațiuni

Operațiuni comerciale legate și operațiuni de aport valutar fără export de substanță

Îndeplinirea sarcinilor tot mai mari care stau în fața comerțului nostru exterior, în special pe linia dezvoltării schimburilor cu țările capitaliste dezvoltate, impune — în condițiile puternicei concurențe de pe piața mondială și a existenței unor obstacole din cele mai variate, după aprecierea G.A.T.T., peste 2 000 de tipuri — practicarea unor forme variate de schimb, care să conducă și să faciliteze lărgirea exporturilor noastre.

Între aceste forme un rol deosebit îl au operațiunile comerciale legate sau conexate. Marea varietate a acestora nu face posibilă și nici foarte utilă o definire a lor, reunirea sub o aceeași denumire fiind dată de caracteristica comună de a corela și asigura finanțarea totală sau parțială a unei operațiuni de import printr-o operațiune de export. Fie și numai această trăsătură și permite a se discerne imediat o serie de avantaje economice între care sînt de enumerat:

— crearea premiselor pentru o balanță comercială stabilă prin asigurarea unui echilibru în dinamică între exporturi și importuri ;

— introducerea și promovarea pe piața externă a unor produse naționale paralel cu crearea unor fluxuri noi de exporturi, în special de mașini și utilaje ;

— creșterea volumului schimburilor comerciale cu o serie de țări în curs de dezvoltare și asigurarea unor mijloace de finanțare reciproc avantajoase ;

— reducerea riscului comercial prin crearea unor legături stabile și de durată etc.

În același timp, trebuie subliniat faptul că prin ele însele aceste operațiuni constituie baza angajării unor operațiuni de aport valutar, fără export de substanță. Realizate numai prin investiție de inteligență comercială, aceste noi operațiuni au ca suport fonduri de marfă disponibilizate ca urmare a unor acorduri de cooperare comercială în care părțile au convenit să-și acorde reciproc dreptul de revînzare a produselor supuse schimburilor.

Prin aceasta se înlătură de la început posibilitatea ca vreuna din părțile dintr-o operațiune legată să primească mărfuri care să nu-i fie utile, prin redirijarea lor.

CLASIFICAREA OPERAȚIUNILOR COMERCIALE LEGATE

Avînd în vedere faptul că adesea noțiunile de compensație, contrapartidă, afaceri paralele se folosesc impropriu denumind operațiuni comerciale, pentru care există denumiri proprii, bine definite, este necesar să se precizeze criteriile de delimitare a diverselor forme de operațiuni legate.

Între aceste criterii ni se par esențiale următoarele :

1. Nivelul și forma înțelegerii pe baza căreia se realizează schimburile.
2. Dacă se face sau dacă nu se face facturarea în valută.
3. Natura mijloacelor de plată efectivă sau de înregistrare a nivelului schimburilor.
4. Natura mărfii ce se schimbă și corelarea momentelor de livrare.
5. Tipul de operațiune de aport valutar posibilă.

Avînd în vedere aceste criterii, principalele tipuri de operațiuni legate pot fi prezentate în mod sintetic conform tabelului de mai jos.

Alături de aceste tipuri coexistă o multitudine de forme variate care fac din ce în ce mai dificilă separarea pe genuri de operațiuni legate.

EXEMPLE DIN DOMENIUL „AFACERILOR LEGATE" :

Amploarea pe care au luat-o aceste forme de comercializare pare a fi cel mai bine reflectată de unele estimări privitoare la ponderea operațiunilor legate în volumul comerțului mondial. Astfel, unii specialiști apreciază că afacerile legate sub diversele lor forme ar reprezenta cca. 40% din comerțul mondial.

Rentabilitatea acestui domeniu de activitate a dus la crearea unor firme specializate între care citâm în Europa : Alcon Compensation Trade-Ltd.-Anglia, Audré and Cie S.A. și WIR-Wirtschaftsring în Elveția, AWT Allgemaine Finanz und Waren-Treuhand în Austria, Kieling and Co în R.F.G.,Focomin SA în Spania etc. În Statele Unite amploarea unor astfel de operațiuni a dus la crearea unei adevărate „industrii a operațiunilor legate".

Pentru ilustrarea complexității și dimensiunilor pe care le-au atins astfel de operațiuni, este interesant de citat cazul firmei specializate Deerfield Communications Corporation, cu un profit anual de cca. 10 milioane dolari S.U.A.

Acționînd spre exemplu, în afacerile legate în domeniul serviciilor firma cumpără mijloace de publicitate pe care le oferă unor loturi de hoteluri contra spații de cazare. Volumul mare al operațiunilor permite obținerea unor reduceri de preț atît la achiziționarea mijloacelor de publicitate cît și a spațiilor de cazare. Acestea din urmă sînt oferite cu plată integrală unor producători deținînd mărfuri în stoc. Mărfurile sînt revîndute la detailiști, sub prețul de achiziționare, obținîndu-se profituri la nivel de 20—30% din investiția făcută inițial în mijloacele de publicitate.

În țările socialiste au fost constituite, de asemenea, o serie de întreprinderi avînd departamente specializate în operațiuni speciale, între ele se numără : DAL — în R. P.

DENUMIREA OPERAȚIUNII	CRITERIUL I	CRITERIUL II	CRITERIUL III	CRITERIUL IV	CRITERIUL V
Barter	Convenție sau contract la nivel de organizații economice	Nu se face	Nu apar mijloace de plată	Mărfuri diferite livrări apropiate	Vînzare de marfă terță contra marfă stoc.
Compensații	Un singur contract	Se facturează într-o valută convenită	Se plătește cel mult parțial	— „ —	Reexport cu comision de intermediere
Contrapartide	Două contracte	— „ —	Se plătește separat în mod efectiv	Marfă diferită Livrări nesincronizate	— „ —
Afaceri iunctimate	— „ —	— „ —	— „ —	— „ —	Obținerea parțială de penalizări pentru contrapartidă
Convenții de cooperare comercială	Convenție între două organizații economice	— „ —	Se înreg. ca valută de cont	— „ —	SWITCH ALLER-RETOUR
Formula românească	Convenție implicînd mai multe contracte	— „ —	— „ —	— „ —	— „ —

Polonă, Transacta în R.S. Cehoslovacă, Intercomerce în R. P. Bulgaria, IBERMS în R.D. Germană etc.

Necesitatea existenței unei legături cu piața externă mai strînse decît în alte domenii a făcut ca aceasta să fie și în întreprinderile coordonatoare ale societății mixte din țara respectivă, sau avînd cel mai mare număr de societăți mixte (D.A.L. spre exemplu, fiind prezentă ca acționară în peste 40 societăți mixte din străinătate și coordonînd reprezentarea tuturor firmelor străine în R. P. Polonă).

FLORIN POGONARU

vademecum

Promovarea cooperării economice internaționale în domeniul investițiilor

Societatea Germană de Cooperare Economică pentru Dezvoltare a fost înființată în 1962, cu sediul la Köln. Deutsche Enwicklungs gesellschaft (DEG) are ca obiectiv principal al activității să contribuie la creșterea economică în țările în curs de dezvoltare prin promovarea cooperării între firmele vest-germane și firme din țări în curs de dezvoltare prin realizarea de acțiuni în comun, pe baze comerciale.

Ca instituție financiară de promovare a investițiilor vest-germane în țări în curs de dezvoltare, DEG are ca atribuții:

— efectuarea de investiții în comun sau acordarea de credite în scopul investițiilor unor firme din țări în curs de dezvoltare ;

— servicii de consultanță pentru planificarea și execuția de proiecte economice în țări în curs de dezvoltare ;

— facilitarea contactelor între investitori din țări în curs de dezvoltare și investitori din R.F. Germania ;

— asistență în atragerea de fonduri suplimentare de la agenții de dezvoltare naționale și internaționale ;

— transmiterea de informații sistematice asupra investițiilor din o serie de țări în curs de dezvoltare.

D.E.G. acționează ca societate privată, ce-și acoperă din încasări cheltuielile. Investițiile efectuate de Societatea de cooperare în cadrul unui proiect nu sînt definitive, ci pe o perioadă limitată de timp. Cînd pachetul său de acțiuni este vîndut sau creditul restituit, fondurile D.E.G. devin disponibile pentru reinvestire în alt proiect. Capitalul pe acțiuni al societății este de 1 miliard D.M., deținător exclusiv al capitalului fiind statul vest-german. Angajamentele actuale ale D.E.G. se ridică la 551 milioane D.M. din care 45,8% participare la investiții, 54,5% credite și 0,1% garanții.

Structura pe sectoare economice a angajamentelor D.E.G. în țări în curs de dezvoltare este următoarea : 32% bănci de finanțare a dezvoltării ; 20,7% produse de bază ; 15,0% mijloace de producție ; 14,7% bunuri de consum ; 7,6% alimente, băuturi, tutun ; 6,9% alte servicii ; 31% agricultură. În 1978 D.E.G. participa la 185 de proiecte, din 62 de țări, respectiv 40 de firme în America Centrală și America de Sud, 74 în Africa, 47 în Asia și 24 în Europa.

Sectorul cel mai dezvoltat de afaceri — cel bancar, include 38 de bănci de dezvoltare, din care 4 sînt bănci regionale pentru operațiuni de investiții, în Africa, Asia și America Latină, iar 34 sînt bănci locale de dezvoltare cu sediul în 31 de țări în curs de dezvoltare.

Antrenînd această importantă rețea bancară în operațiunile sale, D.E.G. poate oferi o gamă largă de servicii și informații întreprinzătorilor vest-germani.

Pentru multe din proiectele D.E.G. băncile locale de dezvoltare sînt un partener local, asigurînd finanțări paralele și suplimentare față de creditul acordat de centrală sau participînd la capital. Coordonarea de centrală a activității băncilor locale face să existe o informare permanentă asupra orientărilor de dezvoltare a investițiilor pe pieţele respective.

I. GEORGESCU

Cooperarea în domeniul turismului internațional

Cooperarea, eficientă în dezvoltarea multilaterală a relațiilor economice, este practicată de toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială.

În domeniul turismului, cooperarea internațională are drept scop, printre altele, asigurarea unor fluxuri turistice externe sporite spre țara noastră, prin realizarea și exploatarea în comun a unor obiective turistice. Această cooperare oferă, partenerilor avantaje economice, cum ar fi: economisirea de fonduri valutare ; accelerarea progresului tehnic prin introducerea de utilaje, instalații și echipamente moderne din import ; perfecționarea și diversificarea serviciilor turistice, ca urmare a asistenței tehnice asigurate de partenerii externi în formarea personalului ; sporirea fluxurilor de turiști străini ; reducerea cheltuielilor de exploatare ; coparticiparea la pierderi și beneficii a partenerilor etc.

Principalele forme de cooperare în turism, ce apar ca oportune în etapa următoare, sînt :

— **Construirea unor obiective turistice sau modernizarea celor existente în ce privește gradul de confort, rambursarea creditelor făcîndu-se eșalonat, în rate, din încasările în valută obținute.** În ultimul timp, tot mai multe țări au recurs la această formă de cooperare. Astfel, Club Mediteranée va construi în stațiunea montană Borovet (R. P. Bulgaria) un hotel cu 600 de locuri, alte firme franceze asigurînd dotarea stațiunii respective cu mijloace de agrement necesare practicării sporturilor de iarnă ;

— Societatea australiană Great Sincere Pty construiește, în R. P. Chineză, un lanț de 8 moteluri, valoarea investiției fiind de 20,6 mil. dolari ;

— Firme finlandeze și americane Tower International — construiesc un hotel de 1 000 de locuri la Leningrad etc.

— **Achiziționarea de instalații și echipament turistic, mijloace de agrement** ș.a.

— **Acordarea de asistență tehnică în construirea de obiective turistice, amenajarea turistică a unor zone geografice, pentru valorificarea resurselor turistice din aceste țări.** Un exemplu în acest sens ar fi prevederea din acordul turistic încheiat anul acesta cu Pakistanul prin care țara noastră se oferă să acorde asistență tehnică pentru executarea în această țară a proiectului stațiunii turistice maritime Gadani.

— **Cooperarea cu firme străine pentru realizarea în comun a unor obiective turistice în terțe țări,** în care partea română poate avea calitatea de furnizor principal, subfurnizor sau cofurnizor.

— Cooperarea în domeniul **creării de societăți mixte,** fie în țară, fie în străinătate, avînd ca scop atît construirea unor unități de bază materială în țară, cît mai ales organizarea și exploatarea unor unități de alimentație publică, de obicei cu specific românesc, în țări străine, de preferință emițătoare de turiști pentru România.

— Participarea, împreună cu alte țări, la **elaborarea unor programe comune de cercetare științifică,** privind direcțiile viitoare ale dezvoltării turismului, dezvoltarea și modernizarea bazei materiale, perfecționarea și diversificarea serviciilor turistice, transportul turistic, agrementul etc., pe baza unor convenții care să reglementeze obligațiile partenerului asupra tematicii, forțelor de cercetare, ciclurilor de cercetare, precum și asupra valorificării rezultatelor. Un început bun în această direcție s-a făcut prin elaborarea, în comun, de către cercetători științifici din institute de cercetare din țările danubiene riverane a unui studiu privind valorificarea Dunării în turismul internațional.

I. ISTRATE

Studiu de caz

Lansarea unui nou produs pe piaţa internaţională

„Ambush" — este denumirea comercială a unui nou insecticid comercializat în prezent de firma engleză I.C.I. Caracteristicile distinctive ale acestui produs care şi-a cîştigat rapid o piaţă externă de 200 milioane lire sterline este că distruge insectele fără a fi dăunător animalelor, putînd fi utilizat şi la culturile exterioare, spre deosebire de produsul natural care este extras dintr-o specie de crysanthemum şi care este eficace numai la culturi de seră. Produsul sintetic descoperit de dr. M. Elliott şi dr. N. Janes de la Rothamsted Experimental Research Station-Anglia a fost realizat pe linie pilot şi licenţiat de National Research Development Co-Anglia, instituţie guvernamentală ce finanţează activitatea de cercetare-dezvoltare.

Preluînd în 1973 această nouă licenţă, compartimentul de achiziţii de produse şi licenţe al I.C.I. a început cursa competitivă cu celelalte firme care produceau insecticide similare cu pyrethrum. În circa o săptămînă a fost obţinută o primă cantitate de probă. La începutul anului 1974 s-au încheiat testele preliminare de către I.C.I. şi s-a adoptat marca comercială „Ambush".

Specialistul din compartimentul de achiziţii de produse şi licenţe care a recomandat preluarea licenţei a devenit coordonatorul proiectului „Ambush". În această calitate el a introdus spre testare produsul în laboratoare şi pe culturi utilizînd în acest scop întreaga reţea internaţională de staţiuni experimentale a I.C.I. Noul piretroid sintetic s-a dovedit superior produsului natural, ceea ce a determinat firma I.C.I. — Americas să achiziţioneze licenţă pentru a vinde produsul în America. Rezultatul unor programe de marketing desfăşurate în sudul S.U.A. a fost convingerea scepticilor cultivatori de bumbac din sud, care au auzit mii de poveşti despre insecticide miraculoase, să cumpere noul produs. Astfel, prin numirea unor distribuitori pe zone s-a reuşit să se introducă produsul la circa 50% din „centura bumbacului" din S.U.A., căpătînd tratament preferenţial din partea guvernului american ca produs pentru combaterea calamităţilor naturale.

Un alt partener comercial interesant l-au constituit cultivatorii olandezi care au preferat să utilizeze insecticidul artificial, economisindu-l pe cel natural pentru sere. Vînzările începute la sfîrşitul lui 1976 au atins în 1977 valoarea de cîteva milioane de lire sterline. În 1978 vînzările s-au triplat, „Ambush" fiind utilizat numai în S.U.A. pe milioane de acri de culturi, iar în 1978 cererea a crescut în continuare.

Atît pentru beneficiarul final — fermierii care obţin recolte sporite, cît şi sub aspectul protecţiei mediului ambiant, produsul s-a dovedit superior. Cu atît mai utilă s-a dovedit a fi însă pentru producători, sub aspectul încasărilor, poziţia de vînzător exclusiv al unui produs nou cu debuşeu nesperat.

C. MIRCESCU

informaţii

Organizarea şi conducerea tratativelor comerciale

Una din condiţiile cele mai importante pentru a reuşi în afaceri de comerţ exterior, în general, este garanţia că negocierile sînt efectuate de specialişti de înaltă competenţă, pregătiţi special pentru genul de tranzacţii pe care-l negociază.

Responsabilitatea ce incumbă lucrătorilor din economie chemaţi să valorifice pe piaţa externă, circa o treime din produsul social total al ţării, este subliniată foarte convingător de noua lucrare pe tema tratativelor comerciale, apărută sub egida Academiei „Ştefan Gheorghiu" *.

Experienţa bogată a autorilor în domeniul comerţului exterior îşi pune amprenta asupra modului de abordare şi structurii lucrării. Un important merit al cărţii este acela că contribuie la evitarea erorilor regretabile care se mai fac între tehnica negocierilor la nivel macroeconomic şi microeconomic, atenţia autorilor concentrîndu-se în mod direct asupra pregătirii, desfăşurării şi fructificării rezultatelor tratativelor comerciale în cadrul întreprinderilor cu activitate de comerţ exterior. Lucrarea demonstrează că participarea la tratative este momentul final al unei munci sistematice, bine organizate, de informare şi chiar de concepţie strategică, ele avînd deseori importanţă decisivă pentru finalizarea unei tranzacţii comerciale.

Fiind printre primele lucrări elaborate pe această temă, desigur că îşi va găsi o audienţă largă în sistemul de comerţ exterior şi învăţămîntul de specialitate.

I. GEORGESCU

* T. Georgescu, M. Coraş, L. Mureşan, „Organizarea şi conducerea tratativelor comerciale" — Acad. Şt. Gheorghiu, Buc., 1980.

Specialistul în omologare

Numeroase firme occidentale care produc pentru export recurg la serviciile unui „specialist în omologare" — de obicei, inginer — căruia îi revine sarcina de a studia diversele norme tehnice naţionale din ţările în care urmează a se efectua exportul şi de a controla dacă produsele ce vor fi oferite corespund acestor norme.

Rolul acestei funcţii este ilustrat de două exemple din practica unei firme franceze de aparate de măsură şi echipament pentru informatică. Specialistul în omologare a oprit la timp confecţionarea tiparului prototip al carcasei unui aparat ce urma să fie fabricat pentru S.U.A., aflînd că în acea ţară normele de electrosecuritate cer ca pentru intrarea cablului de alimentare să se prevadă un compartiment special. În alt caz, proiectului schemei unui aparat i s-au adus modificări succesive potrivit exigenţelor din normele americane, vest-germane ş.a., constatîndu-se pînă la urmă că circuitul rezultat nu putea funcţiona şi, deci, a trebuit să fie reconceput.

Consultantul în norme şi omologări îşi obţine informaţiile prin abonamente la colecţiile de standarde ale diferitelor ţări, prin contactul cu organismele naţionale de omologare, prin colaborarea cu colegii care se ocupă cu prospectarea pieţei şi cu tratativele precontractuale.

Un amănunt care sugerează perspectivele noii funcții : în Statele Unite se studiază o reglementare care ar urma să pretindă fabricanților produselor ce se importă, să aibă un serviciu organizat, însărcinat cu controlul respectării normelor americane de securitate a produselor.

● Columbia a redus taxele de import, în medie cu 5%, pentru 2600 de produse. Totodată, o serie de mărfuri — printre care unele materii prime, fructe, făină, băuturi, țigări, produse farmaceutice, articole foto, îngrășăminte — au fost trecute din categoria celor ce necesită autorizație prealabilă, în categoria „libere la import".

● Noi măsuri au fost adoptate în Spania pentru o mai bună aliniere a producției destinate exportului, la cerințele pieței mondiale. Au fost suspendate licențele de export în toate cazurile în care politica comercială și aranjamentele comerciale cu alte țări nu garantau controlul preliminar al mărfurilor exportate. S-a stabilit un nou sistem de control al încasărilor din export. Reglementările de credit privind investițiile de capital străin într-o serie de ramuri ale economiei spaniole au fost modificate, în sensul alinierii la acordurile internaționale de export. De asemenea, au fost îmbunătățite reglementările de prefinanțare a exportului pentru produse primare și intermediare. Pe de altă parte, pentru îmbunătățirea balanței de plăți și asigurarea afluxului de tehnologii și know-how necesar modernizării economiei, a fost stimulată participarea capitalului străin la investiții în 200 din principalele 500 de firme spaniole.

Livrări complexe „la cheie"

Printre cele mai recente contracte de livrări complexe „la cheie" încheiate de întreprinderea poloneză de comerț exterior Polimex-Cekop se numără cel pentru construcția în Irak al 3 fabrici de beton celular autoclavizat, cu capacitatea de 1000 mc/zi fiecare, în localitățile Bagdad, Karbala și Basra ; valoarea totală este de 90 mil. dolari. Licențe și know-how achiziționate de Polonia de la grupul industrial american Beloit vor servi la construcția utilajului modern pentru echiparea unei fabrici de carton (50 mii t/an) la Santa Cruz del Norte, în Cuba — fabrică ce va intra în funcțiune în 1984, valorificînd mari cantități de bagasă (reziduu de la prelucrarea trestiei de zahăr). La Beremend, în Ungaria, întreprinderea poloneză va pune în funcțiune, în primul trimestru al anului viitor, o fabrică de var, avînd capacitatea anuală de 140 mii tone.

Proiecte de dezvoltare

NIGERIA : Societatea pe acțiuni Nigerian Textile Mills Limited (N.T.M.) își va spori capacitatea sa de producție textilă cu aproape 70%, investind 28 de milioane de dolari pentru sporirea și modernizarea echipamentelor productive; finanțarea programului este asigurată de surse nigeriene și străine ca și de Societatea Financiară Internațională (SFI).

Proiectul de investiții prevede instalarea unor noi echipamente de filatură, de țesătorie și pentru operațiuni anexe, materiale de apret (scrobire), un sistem de climatizare și generatoare electrice mai puternice. Noile investiții vor face să crească capacitatea de producție a lui NTM de la 17,2 milioane la 28,8 milioane metri de țesături pe an și-i vor permite să vîndă și 500 de tone de fire anual.

ZAMBIA : Unul dintre cei mai mari producători mondiali de cupru, Nchanga Consolidated Copper Mines Ltd. (NCCM) din Zambia, intenționează să-și sporească foarte mult producția sa de cobalt. Valoarea investiției se ridică la 155 milioane de dolari, finanțarea fiind asigurată de surse zambiene și străine și de Societatea Financiară Internațională (SFI), o filială a Băncii Mondiale.

Elementul central al investiției îl constituie construirea unei noi uzine (ce va utiliza procedeul Roast-Leach-Electrowin) destinată să tripleze, din 1982, producția anuală actuală (1200 tone) de cobalt a societății NCCM.

Uzina va fi construită la Rokana, la 300 km nord de Lusaka, în centrul regiunii cuprifere a Zambiei septentrionale.

Cea mai mare parte a producției de cobalt se utilizează pentru aliaje ce rezistă la temperaturi mari și pentru întărirea altor metale. Se estimează că aliajele speciale utilizate în construcția motoarelor de avioane cu reacție, reprezintă un sfert din piața cobaltului.

IORDANIA va primi un împrumut de la Banca Mondială în valoare de 19 milioane de dolari pentru susținerea celui de-al treilea proiect educațional al său, care vizează creșterea calității formării forței de muncă și extinderea instalațiilor necesare învățămîntului școlar, tehnic și cel destinat adulților.

PAKISTAN : Water and Power Development Authority (WAPDA), organism specializat pentru dezvoltarea în domeniul energiei electrice și al resurselor de apă în Pakistan va utiliza un credit total de 80 milioane dolari (45 milioane acordate de IDA și 35 milioane de către Fondul de acțiune specială al Comunității Economice Europene) pentru finanțarea celui de-al doilea program al său de dezvoltare a rețelei secundare de transport al curentului electric.

CONGO a primit un credit de 5 milioane de dolari din partea IDA (Asociația internațională de dezvoltare) ce va fi utilizat pentru asistența tehnică necesară în vederea ameliorării gestiunii sectorului petrolier național.

NICARAGUA va utiliza un împrumut de 30 milioane dolari (20 milioane primiți de la Banca Mondială și 10 milioane de la IDA) pentru un proiect de reconstrucție a industriei și agriculturii în vederea atingerii stadiului avut înainte de război.

Un alt credit acordat de IDA, valorînd 22 milioane de dolari, va fi destinat unui proiect de reconstrucție urbană și pentru refacerea sectorului micilor întreprinderi comerciale și industriale în orașele afectate de război.

FILIPINE vor primi un împrumut de 27 milioane dolari de la Banca Mondială pentru a intensifica dezvoltarea insulei Samar, una din regiunile cele mai sărace ale țării. Proiectul cuprinde refacerea căilor rutiere și a porturilor, construirea unui sistem de irigații, crearea de instalații pentru aducțiunea apei etc.

Un alt împrumut, de 30 milioane dolari, va fi destinat creării unui organism național de formație pentru pescari, întăririi cercetării de specialitate și ameliorării cunostințelor profesionale ale pescarilor.

INDIA. S-a creat o nouă societate, Deepak Fertilizers and Petrochemicals Corporation Limited, pentru a construi în apropiere de Bombay o uzină de amoniac ce va produce 90.000 tone amoniac lichid pe an. Costul investiției se ridică la 51,2 milioane dolari și va fi finanțat de instituții indiene și de Societatea Financiară Internațională (7,5 milioane dolari). Amoniacul produs va fi vîndut utilizatorilor industriali și agricoli din partea de vest a Indiei. Uzina va fi situată la 36 km NE de Bombay, și va utiliza gaze din zăcămintele de la Bombay High și Bassein.

Se estimează că realizarea proiectului va antrena o economie anuală de devize cifrată la 9.3 milioane dolari

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

Întrebări și răspunsuri

● **GHEORGHE COZMA, Mediaș** — Conform Decretului nr. 246/1977 sumele primite pentru orele predate ca lector la cursurile de calificare, se includ în suma veniturilor în temeiul căreia se acordă alocația de stat pentru copii. Această reglementare corespunde și normativelor anterioare Decretului nr. 246/1977.

● **VOICU I. COȘOI, Potcoava, Olt** — La pensionarea dv. de invaliditate de gradul II, contractul de muncă a fost desfăcut. La reîncadrarea dv. în muncă, pe baza unui nou contract veți putea ocupa **numai** funcțiile pentru care sînt prevăzute condițiile de studii pe care le îndepliniți.

● **OLGA CARGOL, Midia — Năvodari** — Nelucrînd în compensație pentru ziua de 19 august 1979 pentru care ați primit indemnizația corespunzătoare pe linia asigurărilor sociale de stat, unitatea a procedat legal, reținîndu-vă retribuția pentru ziua respectivă.

● **MARIA ALICE FERRI, Gheorghe Gheorghiu-Dej** — Ocuparea, chiar temporară, a unei funcții, nu se poate face decît cu respectarea condițiilor de studii și vechime minimă în specialitate. Dacă, trecîndu-se peste această reglementare, ați primit delegarea **scrisă** de a ocupa temporar funcția de **șef contabil** (în care perioadă ați îndeplinit efectiv atribuțiunile și ați avut răspunderea corespunzătoare acestei funcții), sînteți îndreptățită să solicitați — prin comisia de judecată a unității — aplicarea prevederilor art. 74 din Legea nr. 57/1974.

● **ION VIDU, Radu Vodă, Ialomița** — Perioadele în care ați lucrat la C.A.P. „Radu Vodă", fiind retribuit cu norme de muncă nu se includ în vechimea pe baza căreia se stabilește durata concediului de odihnă. Din scrisoarea dv. rezultă că aveți o vechime neîntreruptă în aceeași unitate de peste 10 ani, astfel că aveți dreptul la un spor la retribuție de 5%. Perioada stagiului militar nu se include în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, dar nici nu întrerupe această vechime.

● **VALENTINA CARCADIA București** — Conform prevederilor art. 9 alin. 1 din Legea nr. 27/1967 pentru personalul care a beneficiat de concedii fără plată a căror durată însumată depășește 30 zile, concediul de odihnă se reduce proporțional cu timpul care depășește această durată. La această reducere se iau în considerare numai perioadele de cîte 30 de zile. Perioada de concediu medical mai mică de 12 luni se ia în considerare ca și cum personalul ar fi fost prezent la servici. La calcularea indemnizației cuvenite se aplică prevederile art. 17(3) din legea sus-menționată.

● **SILVIA VÎRLAN, Timișoara** — La pct. 1 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 se prevede că funcțiile pentru care se cer studii de o anumită specialitate vor putea fi ocupate și de cadrele care au studii la nivelul celor prevăzute pentru funcția respectivă, dar într-o specialitate înrudită. Lista specialităților înrudite este stabilită de ministerele care coordonează unitatea. Adresați-vă, deci, organului central de resort.

● **MARIA SZECKELY, Dej** — Fiind încadrată la 1 octombrie 1974 ați împlinit 5 ani de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. În consecință, de la această dată, aveți dreptul la sporul de 3% la retribuție și — în cazul concediului medical — la o indemnizație echivalentă cu 75% din retribuția lunară.

● **TRAIAN BĂDESCU, Constanța** — În prezent ocupați funcția de șef de secție și ar urma să fiți trecut ca inginer în cadrul aceleiași unități. Dacă această trecere este determinată de motive independente de activitatea dv., deci din motive ce nu vă sînt imputabile, la stabilirea retribuirii dv. se va putea lua în considerare retribuția avută în funcția de șef atelier, întrucît în funcția de șef de secție aveți o vechime mai mică de trei ani.

● **GHEORGHE PERI, Lipova** — Fiind încadrat într-o funcție pentru care la ultima gradație se prevede o retribuire corespunzătoare clasei a 22-a, nu este posibil să fiți trecut la clasa 24.

● **V. SANDU, Ploiești** — Potrivit Regulamentului-cadru de funcționare a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi (art. 60 și 61) „lucrările de secretariat ale COM și biroului executiv se țin de șeful compartimentului planificare sau financiar din unitate, sau de o altă persoană din aceste compartimente, desemnată de biroul executiv" care răspunde de consemnarea exactă a discuțiilor purtate în cadrul ședințelor, a opiniilor formulate de participanți, a deciziilor luate, precum și a altor sarcini stabilite.

● **VASILE SĂRARU, București** — La data de 1 iulie 1972 ați fost trecut din funcția de șef serv. contabilitate în aceea de economist principal, cu derogare de la condițiile de studii. O asemenea aprobare putea fi dată numai cu acordul conducerii ministerului. În prezent nu se mai pot da derogări similare cu aceea de care ați beneficiat dv.

● **CECILIA PĂTRU, București** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți încadrată în muncă de la 1 octombrie 1974 în funcții economice medii și că sînteți studentă în ultimul an, la cursurile fără frecvență ale A.S.E. Atunci cînd veți absolvi învățămîntul superior cu examen de diplomă, veți fi încadrată conform art. 35 lit. c din Legea nr. 12/1971, la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția de economist, sau la o retribuție tarifară care să vă asigure o clasă în plus față de cea avută la categoria sau funcția avută anterior absolvirii. Pentru cadrele care absolvă învățămîntul superior fără frecvență sau la cursul seral, nu se pune problema repartizării în producție de către Comisia guvernamentală și nici a stagiului de trei ani.

● **KATALIN FORNVALD, Oradea** — Pregătirea pe care o aveți — absolventă a Institutului pedagogic — vă asigură ocuparea unor posturi în învățămînt sau prin excepție — în unele funcții prevăzute limitativ de reglementările în vigoare, între care nu figurează și funcția de tehnician. Absolventul liceului de cultură generală poate ocupa funcția de laborant într-o unitate chimică.

● **ELENA C. STANA, Cîmpulung Muscel** — Fiind plecat prin demisie soțul dv. a pierdut dreptul la alocația de stat pentru copii pentru următoarele trei luni de la reîncadrarea cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată. În acest timp, îndeplinind condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977, dv. sînteți îndreptățită să beneficiați de alocația de stat. După trei luni soțul redevine titular al dreptului la alocație (în primele 6 luni va primi numai 50% din acest drept). Adresați-vă comisiei de judecată din întreprinderea unde lucrați și solicitați recunoașterea dreptului la alocație.

● **GEORGE I. DELEANU, Rădăuți** — Activitatea comitetelor cetățenești de părinți este reglementată prin Decretul Consiliului de Stat nr. 362/2 noiembrie 1976. La art. 19 din decret se arată că „fondurile bănești ale comitetelor cetățenești de părinți se gestionează cu respectarea normelor legale".

În conformitate cu prevederile art. 149 și 150 din Legea finanțelor nr. 9/1972 modificată prin Legea nr. 2/1972, plățile între titularii de conturi se fac prin decontări fără numerar, astfel încît eliberarea în numerar a sumei de 16 850 din contul unei organizații pentru a efectua plăți către unitățile comerciale nu este legală.

● **ANASTASIA VĂCĂRESCU, Orșova.** — Pentru personalul care se deplasează în interes de serviciu, în altă localitate, decontarea cheltuielilor de cazare se face în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959 — re-

publicată — în limita tarifelor prevăzute pentru hotelurile de categorie de confort I—III, neputîndu-se depăși suma de 45 lei pe noapte. În situația în care cazarea se asigură la alte hoteluri decît cele prevăzute în Decretul nr. 246/1977, se aplică, în continuare, tarifele practicate înainte de 1 octombrie 1977, ce au fost aprobate prin HCM nr. 228/1965, cu modificările aduse de HCM nr. 937/1967.

În prezent, este în curs de apariție un proiect de decret în problema deplasărilor în interesul serviciului.

● **NICOLAE NEAGU, Piatra Neamț** — Noțiunea de „ultim act de executare" are accepțiuni diferite, după cum creanța în cauză se află în curs de executare sau a fost trecută în evidența specială. Astfel, în cursul executării, ultim act de executare poate fi ultima sumă încasată pe baza unei popriri, punerea în vînzare a unor bunuri mobile ori imobile și eliberarea sau distribuirea prețului, predarea bunului (art. 44 din Decret nr. 221/1960, republicat), procesul verbal de constatare al insolvabilității și, în final, dispoziția de trecere în evidența separată, acesta din urmă calificat ca atare prin art. 71, alineatul ultim din H.C.M. nr. 792/1960, republicată în 1969.

Abordînd această problemă Tribunalul Suprem, prin Decizia nr. 880 din 31 mai 1978, consideră că după trecerea în evidența separată prescripția se întrerupe, printre altele și prin cererile de executare adresate organelor de executare, chiar dacă organul în cauză nu a procedat la executare și a întocmit numai procese verbale de constatare a stării de insolvabilitate.

● **SEVER VASILE SĂNDULESCU, București.** — La pct. 10 din cap. III al Ordinului nr. 5/1978 publicat în Buletinul Oficial nr. 23/21 martie 1978 se prevede că sumele datorate de membrii asociațiilor locatarilor se încasează — cînd plata se face cu numerar — și se depun în cont de asociația locatarilor. Casa de Economii și Consemnațiuni nu încasează cotele de întreținere de la fiecare locatar în parte, ci de la administratorul asociației.

● **AUREL SASU, Turda.** — Potrivit prevederilor art. 22 din Decretul nr. 424/2.11.1972 pentru constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte în Republica Socialistă România, „Societățile mixte se aprovizionează cu materii prime, materiale și alte mărfuri, în condiții de competitivitate. Aprovizionarea se poate face din țară, în valuta convenită, sau din import". Pentru efectuarea operațiunilor în valută, sînt autorizate numai întreprinderile de comerț exterior. În această situație, cumpărările societăților mixte de la furnizorii interni nu se pot efectua decît prin intermediul întreprinderilor de comerț exterior, specializate în exportul acestor produse.

În art. 1 din Decretul nr. 318/28.08. 1979 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea aprovizionării și desfacerii producției societăților mixte de producție din Republica Socialistă România, se prevede: „Aprovizionarea societăților mixte va fi realizată cu începere de la 1 iulie 1979 din fondul de marfă pentru export, în care scop vînzările și prestările de servicii efectuate către acestea, inclusiv executarea de lucrări de construcții-montaj, se includ în planul de export al ministerelor furnizoare, pe relația de plăți în care s-a aprobat să lucreze societatea". În anexele XII/1 și XII/1 a la Decretul de aprobare a planului pe anul 1980 și 1981 se precizează că livrările către societățile mixte se realizează în condițiile livrărilor pentru export. În această situație, furnizorul intern va încheia contractul de livrare către societatea mixtă numai prin intermediul întreprinderii de comerț exterior în al cărei obiect de activitate intră exportul produsului în cauză, respectiv ISCE-Chimimportexport.

ISCE-TERRA are în obiectul de activitate aprobat prin Decretul nr. 276/21.07.1979 și colaborări în cadrul societăților mixte și poate încheia contracte cu furnizorii interni pentru produse care nu intră în obiectul altor întreprinderi sau din obiectul de activitate al altor ISCE-uri specializate, numai cu acordul prealabil al acestora pentru a nu le afecta planul de export prin aceste contracte. Inițial, societatea mixtă RONIPROT a convenit cu ISCE-TERRA să realizeze toate cumpărările din țară prin intermediul acestei întreprinderi. Ulterior, deoarece ISCE-urile care aveau în obiect o serie de produse nu au fost de acord să renunțe la aceste operațiuni, nu s-a putut trece la încheierea contractelor.

Referitor la relațiile contractuale ce intervin între unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior la Decretul nr. 23/1.02.1977 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității de comerț exterior la art. 6 se prevede: „În baza contractelor externe încheiate, unitățile producătoare sînt obligate să încheie cu întreprinderile de comerț exterior contracte economice pentru livrarea de mărfuri la export, în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor transmise de întreprinderile de comerț exterior.

Prevederile Legii contractelor economice nr. 71/1969 se aplică în mod corespunzător contractelor economice pentru livrarea de mărfuri la export, în funcție de specificul activității de comerț exterior". Avînd în vedere aceste prevederi legale și situația menționată în scrisoarea dv. rezultă că ISCE-Chimimportexport va încheia contractul de vînzare în valută a hidroxidului de potasiu cu societatea mixtă RONIPROT, iar în baza acestuia ISCE-Chimimportexport va transmite comanda la unitatea producătoare care este obligată ca în termen de 10 zile să încheie contractul economic intern de livrare de mărfuri cu ISCE-Chimimportexport.

● **ILIE CIOACĂ, Fetești** — Conservele de legume, fructe și carne, bombate, indiferent de locul de depozitare (depozite de produse finite sau depozite speciale de bombaje), atît timp cît figurează într-o gestiune și nu au fost înlăturate din incinta unității, sînt bunuri care au prețuri cu amănuntul legal stabilite. În aceste condiții și în spiritul prevenirii oricăror abuzuri sau fraude, pentru lipsurile constatate în gestiuni de astfel de bunuri, evaluarea pagubei și recuperarea ei se face luîndu-se ca bază prețul de desfacere cu amănuntul și nu prețul cu care sînt înregistrate (preț de cost efectiv sau preț posibil de valorificare stabilit de unitate).

● **R. CIURUMELESCU (Prahova)** întreabă dacă arbitrajul nu este obligat, în virtutea rolului său activ, să sesizeze, atunci cînd este cazul, organele prevăzute de art. 46 din Legea nr. 71/1969, în vederea confirmării cazului de forță majoră.

Sesizarea la care vă referiți nu face parte din atribuțiile arbitrajului. Ea trebuie făcută de unitatea socialistă prin intermediul organului său central tutelar.

● **C. IONESCU (București)** întreabă dacă poate pretinde penalități de neexecutare a obligațiilor contractuale unitatea socialistă beneficiară care nu s-a prezentat pentru ridicarea produselor, deși potrivit contractului îi revenea această obligație.

Socotim că, în condițiile expuse, penalitățile nu se pot pretinde, cu atît mai mult cu cît, așa cum învederați, în perioada cînd trebuia să aibă loc executarea, unitatea furnizoare a fabricat și a dispus în stoc de cantitățile de produse necesare îndeplinirii obligațiilor contractuale.

● **H. MIREUȚĂ (Vaslui)** solicită lămuriri cu privire la condițiile în care C.F.R. poate obține de la unitățile expeditoare penalități pentru declararea inexactă a felului mărfii încredințate spre transport.

Asemenea penalități se datorează în caz de indicații inexacte, incomplete, prescurtate sau neprecise care au avut ca efect acceptarea la transport a mărfurilor excluse de la transport sau nerespectarea măsurilor de siguranță ori acceptarea la transport a unor mărfuri pentru care sînt stabilite condiții speciale prin dispoziții legale, administrative, economice, sanitare etc. iar mărfurile au fost expediate fără îndeplinirea acestor condiții.

Calea ferată își poate valorifica dreptul la penalități în cadrul termenului de prescripție de 6 luni.

COMBINATUL DE PRODUSE SODICE — GOVORA
Telefon 10501 ; 10602 — int. 595, 570, 300.

MATERIALE ELECTRICE

— Conductor R 1 95 ml. 65
— Contact TCA 6 A buc. 610
— Contact TCA 63 A buc. 650
— Contact TCA 250 A buc. 12
— Contact mobil TCA G A buc. 536
— Contact fix DITA 25 A buc. 49
— Contact mobil DITA 25 A buc. 293
— Contactori MC 150 A 20 V buc. 1
— Comutator automat cu releu 200 A 300 V buc. 3
— Culegători electrici 100 A buc. 16
— Capac cutie R.F.200387 buc. 20
— Carcasă RP 13518 A buc. 20
— Dispozitiv acţionare AMI 5 buc. 27
— Garnituri cauciuc ∅ 90 × 7 buc. 2740
— Lămpi radio 6 N 9 S buc. 406
— Lămpi radio 5 T 3 S buc. 20
— Lămpi radio 5 T 45 buc. 18
— Lămpi tiratrone Z × 1052 buc. 2
— Mica bandă asbă buc. 484
— Prăjină scurtcircuit 110 kW buc. 2
— Prăjină scurtcircuit 10 kW buc. 5
— Plăci plane din azbociment 1250 × 1000×4 buc. 66
— Socluri siguranţă I.S. 63 A buc. 44
— Ampermetru E 7 0—150/1 A buc. 1
— Ampermetru 741.00.42. buc. 4
— Adaptor ELT 162 AF 754.0—100 buc. 7
— Aparat semnalizare FBP buc. 4
— Aparat diferenţial de tensiune buc. 1
— Autotransformator de pornire cu sig. TPS 2500/6 buc. 4
— Detector W 44 0—80° C buc. 1
— Dispozitiv de desfundat ∅ 250 × 1000 buc. 1
— Dispozitiv de ∅ 250 × 1500 buc. 19
— Electromotor cu 4 viteze 4—12, Kw 480—1460 to/m buc. 3
— Electromotor 55 kW 800 to/m buc. 2
— Electromotor ASI kW 725 to/m buc. 2
— Electromotor ASI 65 KW 725 to/m buc. 1
— Electromotor 400 kW 1050 to/m rebobinat buc. 1
— Filtru reductor buc. 11
— Înregistrator continuu FRB buc. 2
— Integrator FLI 103 buc. 1
— Integrator FLI 103 buc. 2
— Manometru cu tub buroon—0—4 buc. 5
— Manometru diferenţial înregistrator cu staţie N=400 mm buc. 1
— Poziţioner pneumatic tip. W.O. buc. 7
— Regulator presiune RPLPI buc. 2
— Racord pliant pt. înregistrat buc. 3
— Releu fotoelectric RFI buc. 10
— Releu IKCP buc. 6
— Robineţi RC 4 buc. 40
— Separatori STE 6 kV 400 A buc. 1
— Separatori STIN 10 kV, 630 A buc. 1
— Semnalizator presiune cu cheie 0—600 m^3/h buc. 5
— Semnalizator de curgere „AMPLO" sc. ex. buc. 2
— Servomotor pneumatic cu piston buc. 7
— Ampermetru E 7 0—150/1 A buc. 1
— Ampermetru 741.00.42 buc. 4
— Adaptor FLT 162 AF 754.0—100 buc. 7
— Aparat de semnalizare FBP buc. 4
— Aparat diferenţial de tensiune UR 1 buc. 1
— Autotransformator de pornire cu siguranţă PTS 2500/6 buc. 4
— Aprinzător pentru calcinatoare buc. 2
— Blocuri N 52 buc. 10
— Blocuri N 55 buc. 2
— Blocuri N 71 buc. 10
— Blocuri N 73 buc. 5
— Blocuri N 311 buc. 2
— Blocuri H 511 buc. 4
— Burduf pt. AT, 36.400.001 buc. 9
— idem AT.36.600.001 buc. 9
— Carcasă pt. înregistrator simplă buc. 25
— idem triplă buc. 1
— idem FTB 04 buc. 2
— idem FTB 05 buc. 1
— Contor trifazat de energie reactivă C.R. 32 S 15 A buc. 2
— Cameră de nivel pentru AT 50 buc. 2
— Cameră de măsură de 3" buc. 2
— idem 8" buc. 2
— Cutie de contacte TIP CI 22.125 A buc. 1
— Convertor tensiune buc. 1
— Contactori de impuls tip RG buc. 5
— Diafragmă cu cameră tip ZPA buc. 2
— Détector W 16 94—98% buc. 1

PIESE SCHIMB

— Axul rolei buc. 8
— Axul rolei de cuplare buc. 2
— Bucşa interioară a raclei sup. buc. 2
— Bielă buc. 3
— Cilindru pistonaş buc. 2
— Pinion dublu buc. 1
— Placă şenilă buc. 77
— Robinet benzină buc. 1
— Rolă simplă buc. 16
— Rolă dublă buc. 21

PIESE SCHIMB UTILAJ CONSTRUCŢII

— Arbore mijloc buc. 1
— Arbore vertical buc. 1
— Ax canelat buc. 1
— Bolţ şenilă buc. 60
— Cap distribuitor buc. 1
— Cilindru hidraulic ∅ 40×50 buc. 3
— idem ∅ 40×75 buc. 4
— idem ∅ 120×15 buc. 1
— Cîrlig buc. 1
— Colector distribuitor buc. 1
— Cupă excavator compusă din corpul lingurii buc. 1
— fundul lingurii buc. 1
— tambur buc. 1
— Rolă direcfoare buc. 1
— Marfă cuplare buc. 1
— Roată dinţată 712/17 buc. 1
— idem Z 12/24 buc. 1
— idem Z 12/30 buc. 1
— idem de presiune t=78,1 Z=13 buc. 1
— Roată lanţ 19,05, Z=96 buc. 1
— Roată sprijin pentru 2 pinteni buc. 1
— Role buc. 10
— Role buc. 18
— Sector comandă buc. 2
— Sector deschidere buc. 1
— Resort buc. 2
— Tambur buc. 1
— Tjiă buc. 1
— Tije buc. 2
— Ax canelat buc. 2
— Ax canelat senilă cu 2 pinteni buc. 28

PENTRU MOTOR D 110

— Arbore cotit buc. 1
— Ax cu came buc. 1
— Bucşa cilindrului buc. 1
— Suport ventilator buc. 1
— Supapă evacuare buc. 4
— Piston buc. 2
— Tije tachet buc. 2

RULMENŢI

— 625 buc. 10
— 629—2 RS buc. 2
— 16011 buc. 6
— 6006—2 RSA buc. 10
— 16028 BM buc. 18
— 6018—118 buc. 5
— 619 buc. 1
— 6022—122 buc. 7
— 6036 buc. 4
— 6011—111 buc. 5
— 6203—2 RS buc. 2
— 6204 X—60204 buc. 5
— 6211 N—50211 buc. 5
— 6213 N—50213 buc. 3
— 6215 N—50215 buc. 5
— 6215 P6 buc. 6
— 6218 N—50218 buc. 1
— 6219—219 buc. 15
— 6221—221 buc. 19
— 6226—226 buc. 21
— 6236—MA buc. 2
— 6226 C4 buc. 2
— 6228—228 buc. 94
— 6230—230 buc. 6
— 60222—80302 buc. 8
— 6311 N—50311 buc. 4
— 6317 N—50317 buc. 9
— 6320—320 buc. 55
— 6319 MA buc. 5
— 6321 buc. 2
— 6405—405 buc. 91

OFERTE

— 6409 N buc. 5
— 6411—411 buc. 3
— 6411—N buc. 2
— 6013—E13 buc. 4
— FA 17 PT E17—6703 buc. 3
— 7201—36201 buc. 18
— 7203—36203 buc. 10
— 7204—36204 buc. 17
— 7204 SP—NT—P4 buc. 6
— 7207—36207 buc. 2
— 7207—ATB P4 buc. 1
— 7215—36215 buc. 6
— 7302—46302 buc. 12
— 7306—36306 buc. 1
— 7307—36307 buc. 13
— 3203—3056203 buc. 2
— 3211—3056211 buc. 2
— 5 NT 9 buc. 61
— 108—13303 buc. 6
— 1201 buc. 40
— 1205 K buc. 10
— 1210 buc. 7
— 1211 K buc. 1
— 1212 K buc. 15
— 1212 K buc. 3
— 1214 buc. 28
— 1215 buc. 1
— 1215 buc. 2
— 1210 buc. 21
— 1216 K buc. 9
— 1216 K buc. 2
— 2208 buc. 8
— 2224K N 224 buc. 7
— 2332 KM 32 buc. 2
— 1309 K H 309 buc. 2
— 1310 buc. 12
— 1310 K buc. 40
— 1311 K buc. 124
— 1312 buc. 21
— 1318 buc. 1
— 2224 buc. 2
— 1614—2314 buc. 7
— 2312 buc. 27
— 2313 buc. 2
— 2313 K buc. 12
— 2316 K buc. 4
— NU 204—32204 buc. 6
— NUP 206—92206 buc. 1
— NJ 207—42207 buc. 20
— NU 210 NA buc. 22
— NUP 210—92210 buc. 3
— NUP 213—92213 buc. 2
— NJ 214—42214 buc. 10
— NJ 215 NA buc. 75
— NUP 215—92215 buc. 10
— NUP 216—92216 buc. 18
— NJ 218—42218 buc. 51
— NU 222.32222 buc. 14
— NU 228—32228 buc. 20
— MUP 305 buc. 20
— MUP 305 buc. 20
— NUP 307—92307 buc. 40
— NJ 308—42308 buc. 95
— NJ 309—42309 buc. 40
— NUP 309—92309 buc. 17
— NU 318—32318 buc. 12
— NJ 318—42318 buc. 31
— NUP 2305—92605 buc. 14
— NJ 2306 buc. 51
— NJ 2311 NA buc. 18
— NU 2322.32622 buc. 8
— NU 414 32414 buc. 20
— NJ 414 NA buc. 16
— NU 419—32419 A buc. 24
— 30214—7214 buc. 26
— 30222.7222 buc. 82
— 30226—7226 buc. 49
— 30228—7228 buc. 2
— 32211—7511 buc. 13
— 32215—7515 buc. 34
— 30313—7313 buc. 40
— 30319—7319 buc. 43
— 32312—7612 buc. 30
— 32317—7617 buc. 20
— 23136 buc. 11
— 22230—3530 buc. 13
— 22232 K buc. 6
— 22322 K buc. 60
— 22330 K buc. 12
— 22338—3638 buc. 13
— 51—102—8102 buc. 10
— 51105—8105 buc. 38
— 51106—8106 buc. 16
— 51118—8118 buc. 25
— 51120—8120 buc. 15
— 51201—8201 buc. 12
— 51208 8208 buc. 18
— 51214—8214 buc. 20
— 51215 buc. 10
— 51216—8216 buc. 16
— 513707—8307 buc. 13
— 51315—8315 buc. 41
— 51320—8320 buc. 10
— 51405—8405 buc. 13
— 64805 buc. 12
— 704702 buc. 5
— 704904 buc. 13
— 804701 buc. 22
— 804705 buc. 29
— 807813 buc. 24
— 977909 buc. 10
— 109906 buc. 34
— 390110 buc. 11
— Q209 buc. 26
— Q211 buc. 28
— Q226 buc. 12
— Q310 buc. 37
— Q311 buc. 34
— Q312 buc. 16
— Q314 buc. 12
— Q318 buc. 30
— 4905 buc. 14

SCULE

— Alezoare STAS 590 ∅ 6,5 mm buc. 10
— idem ∅ 7,5 mm buc. 18
— idem ∅ 14,0 mm buc. 15
— idem ∅ 17,0 mm buc. 20
— idem ∅ 21,0 mm buc. 15
— idem ∅ 25,0 mm buc. 45
— idem ∅ 26.0 mm buc. 21
— idem STAS 1265 ∅ 21 buc. 87
— idem ∅ 24.0 buc. 97
— idem ∅ 32,0 buc. 29
— idem STAS 1266 ∅ 15,0 buc. 330
— idem ∅ 16.0 buc. 55
— idem ∅ 17,0 buc. 25
— idem ∅ 21,0 buc. 25
— idem ∅ 22.0 buc. 50
— idem ∅ 23 buc. 30
— idem ∅ 24 buc. 30
— idem ∅ 26 buc. 20
— idem ∅ 27 buc. 7
— idem ∅ 28 buc. 30
— idem ∅ 30 buc. 10
— idem ∅ 38 buc. 5
— idem ∅ 40 buc. 2
— idem ∅ 45 buc. 2
— idem ∅ 50 buc. 3
— idem STAS 2646 ∅ 10 buc. 9
— idem ∅ 50 buc. 2
— idem STAS 3456 ∅ 25 buc. 20
— Vîrf rotative CM 6 buc. 6
— Tampon filet M 10 buc. 1
— idem M 20 buc. 4
— idem M 30 buc. 2
— Cleşte sudură mecanic buc. 50
— Fir cu plumb buc. 15
— Cutie rindea de 40 buc. 10
— idem duble 42 buc. 10
— idem 45 buc. 10
— idem 48 buc. 10
— idem 50 buc. 10
— idem 55 buc. 90
— Freze STAS 2763 Md 2,5 buc. 48
— idem 3 buc. 45
— idem 5,5 buc. 24
— idem STAS 3092 MD 1,5 buc. 10
— idem 3 buc. 10
— idem 3,5 buc. 11
— idem 4,5 buc. 10
— idem 5 buc. 10
— Freze STAS 3092 5,5 buc. 15
— idem 8 buc. 10
— idem 9 buc. 10
— Tarozi STAS 1112 M 415 buc. 30
— idem buc. 270
— idem M 28×1,5 buc. 14
— Burghie STAS 573 ∅ 10,7 buc. 80
— idem ∅ 11 buc. 130
— idem ∅ 11,5 buc. 61
— idem ∅ 13,5 buc. 25
— idem ∅ 14,5 buc. 2
— idem ∅ 15 buc. 33
— idem ∅ 15,5 buc. 15
— idem 16,5 buc. 55
— idem ∅ 17 buc. 25
— idem ∅ 17,5 buc. 13
— idem ∅ 18,0 buc. 26
— idem ∅ 18,5 buc. 25
— idem ∅ 19,0 buc. 24
— idem ∅ 19,5 buc. 24
— idem ∅ 21,5 buc. 27
— Burghie STAS 573 ∅ 22,5 buc. 22
— idem ∅ 25,5 buc. 22
— idem ∅ 30,0 buc. 9
— idem STAS 574 ∅ 7,7 buc. 140
— idem ∅ 7,8 buc. 93
— idem ∅ 9,2 buc. 100
— idem ∅ 10,2 buc. 100
— idem STAS 8157 ∅ 8,4 buc. 185

ÎNTREPRINDEREA SERE ARAD
Calea Zimandului nr. 3
Telefon : 11150—11151—11152
Telex : 46232

PIESE MULTICAR M. 21

— Axe planetare buc. 34
— Idem M. buc. 23
— Ax 43634 buc. 5
— Ax cu came buc. 12
— Ax cu filet fără sf buc. 9
— Ax pinioane buc. 3
— Ax culbutor pedale buc. 12
— Aparat control buc. 8
— Bolţ piston buc. 100
— Bolţuri fuzetă buc. 40
— Butuc buc. 3
— Butuc roată buc. 6
— Biele motor buc. 16
— Bucşe buc. 16
— Idem buc. 3
— Idem buc. 15
— Idem buc. 12
— Idem buc. 41
— Idem buc. 12

- Idem buc. 52
- Idem buc. 18
- Idem buc. 20
- Idem buc. 9
- Idem buc. 31
- Cutie de viteză buc. 1
- Capac buc. 1
- Capac (broască) buc. 1
- Capac buc. 5
- Carcasă cilindri buc. 9
- Culbutor buc. 49
- Chiuloasă asambl. buc. 2
- 23600 Cardan buc. 20
- Chivete resort buc. 12
- Cablu fr. multic. buc. 17
- Cămaşă cilindri mult. buc. 57
- Element cilindru fr. buc. 32
- Discuri buc. 20
- Disc multicar buc. 13
- Elemenţi filtru mot. buc. 39
- Garnituri filtru mot. buc. 19
- Idem multicar buc. 25
- Idem buc. 40
- Furcă buc. 4
- Furcă buc. 8
- Fulie buc. 2
- Elemenţi reglare buc. 2
- Idem filtru buc. 30
- Grup diferenţial buc. 11
- Leveier buc. 12
- Idem buc. 62
- Piston multicar buc. 101
- Idem buc. 19
- Idem buc. 5
- Pinioane buc. 1
- Idem buc. 1
- Idem buc. 9
- Idem buc. 50
- Idem buc. 22
- Pompe motorină buc. 22
- Pompe injecţie buc. 21
- Pompă UT 94 buc. 1
- Pompă ulei buc. 2
- Pompă hidraulică buc. 7
- Pompă combustibil buc. 3
- Priză anală buc. 3
- Pivoţi fuzetă buc. 47
- Pinion buc. 8
- Roţi melcate buc. 4
- Roţi compuşi buc. 16
- Starter demaror buc. 7
- Suport diuze buc. 4
- Suport bucşă culbut. buc. 17
- Ştifturi buc. 30
- Idem buc. 45
- Idem buc. 40
- Supape adm. evac. buc. 215
- Tren fix buc. 4
- Tobă eşapament buc. 2
- Garnituri buc. 7
- Idem buc. 28
- Arbore cotit buc. 4
- Fuzete multicar buc. 54
- Maieu roată multic. buc. 4

TRACTOR EICHER

- Ax primar buc. 13
- Ax camelat buc. 4
- Ax camelat buc. 9
- Axă cu came buc. 4
- Axă cu came buc. 1
- Arbore cotit buc. 2
- Idem buc. 1
- Axă cu role buc. 7
- Ax buc. 4
- Ax pinion buc. 3
- Ax buc. 4
- Ax pinion buc. 2
- Axă fără sfîrşit buc. 5
- Ax buc. 2
- Capac buc. 4
- Capac buc. 4
- Capac (carcasă) buc. 1
- Capac buc. 2
- Conducte buc. 24
- Cămăşi cilindru buc. 18
- Chiuloasă buc. 6
- Distribuitor buc. 13
- Discuri cuplare buc. 2
- Idem buc. 2
- Elemenţi (sită) filtru buc. 4
- Sită filtru buc. 1
- Element filtru buc. 38
- Garnituri buc. 15
- Idem buc. 21
- Pompă ulei buc. 8
- Pinion buc. 2
- Pinion (roată) buc. 4
- Idem buc. 2
- Pinion buc. 1
- Idem buc. 4
- Idem buc. 1
- Idem buc. 6
- Idem buc. 4
- Idem buc. 3
- Idem buc. 3
- Idem buc. 13
- Idem buc. 4
- Idem buc. 2
- Idem buc. 9
- Idem buc. 9
- Idem buc. 18
- Idem buc. 9
- Idem buc. 25
- Idem buc. 3
- Idem buc. 7
- Supape ventil buc. 130
- Pinion buc. 2
- Priză antrenare buc. 6
- Ventilatoare buc. 2
- Ventil buc. 2
- Fuzete buc. 15
- Pîrghii buc. 2
- Plăci distanţiere buc. 30
- Plăci cutie viteză buc. 4
- Capac grup conic buc. 4
- Tirant buc. 2
- Pîrghie direcţie buc. 34
- Lacăt frînă buc. 2
- Fuzete buc. 14
- Pîrghie ambreiaj buc. 27
- Culbutori buc. 31
- Pîrghie buc. 3
- Bară direcţie buc. 1
- Pîrghie tirant buc. 5
- Pivot fuzetă buc. 37
- Placă pres. ambreiaj buc. 4
- Placă filtru motorină buc. 5
- Capac filtru mot. buc. 2
- Prezoane roată buc. 10
- Supapă distr. hidr. buc. 10
- Carcasă reductor buc. 3
- Carcasă grup unic buc. 2
- Cuplaj cardanic buc. 2
- Flanşe cardan buc. 1
- Furcă reductor buc. 2
- Flanşe distrib. hidrant. buc. 4
- Carcasă distr. hidr. buc. 2
- Placă pres. reduct. buc. 2
- Capac reductor plan buc. 1
- Siguranţă axă buc. 6
- Capac rulment buc. 6
- Fulii buc. 2
- Pompă motorină buc. 1
- Chiuloasă compresor buc. 2
- Chiuloasă motorină pompă buc. 6
- Capac intermediar buc. 1
- Traversă faţă buc. 1
- Cameră arc buc. 1
- Bară direcţie buc. 18
- Capac cuplaj direcţie buc. 20
- Dulon buc. 24
- Buşon buc. 1
- Distrib. servo. direcţ. buc. 5
- Filtru ulei buc. 10
- Ax remorcă buc. 5
- Suport arc buc. 4
- Curele trapezoidale buc. 15
- Idem buc. 19
- Cilindri buc. 1
- Chiulasă buc. 4
- Furtun buc. 1
- Pompă injecţie buc. 1
- Filtru Bobket buc. 1
- Filtre Bobket buc. 16
- Elemenţi filtru Bobket buc. 4
- Carul arzătorului buc. 7
- Electrod buc. 10
- Reflector flacără buc. 4
- Piese schimb buc. 3
- Dispozitiv flacără buc. 3
- Cameră combustie buc. 3
- Cuplaj buc. 6
- Conductă electrod buc. 6
- Magnetou buc. 1
- Articulaţii buc. 3
- Disc ambreiaj buc. 1
- Furtun buc. 6
- Piston buc. 1
- Cardană buc. 1
- Supape buc. 2
- Pinioane buc. 2
- Vibrochen buc. 1
- Cuţite freză buc. 20

CENTRUL DE INFORMATICĂ ŞI ORGANIZARE

Str. Luterană nr. 11, sector I, Bucureşti

Telefon : 13.84.86

oferă prin transfer următoarele :

- **şase maşini Ascota 170 cu T.M. 20**
- **un sorter Soemtron S-434**
- **1 interclasor SAM**
- **500 kg. hîrtie de tabulator**

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA CHIMICĂ „VICTORIA“ DIN TÎRGOVIŞTE

Unitatea tîrgovişteană are un program bogat de producţie. În acest an nomenclatorul cuprinde peste 30 de produse fabricate la nivelul exigenţelor industriei şi populaţiei. Acestea sînt: **vopsele pe bază de ulei, nitroemailuri, chituri pe bază de ulei, grunduri pe bază de ulei, grunduri alchidice anticorosive, firnis artificial, brunolină, lac expres, diluanţi pentru lacuri şi emailuri pe bază de derivaţi celulozici, lac de polizat, inhibitori de coroziune, produse din sticlă, produse prelucrate din polietilenă, pigmenţi anorganici, albastru ultramarin, anvelope şi camere pentru biciclete, piese de schimb auto şi articole tehnice din cauciuc, răşini dure, factis brun, anhidridă cromică, creolină, esenţe şi arome alimentare, insecticide lichide, săpun de rufe 60%, aurolac, lac pentru bronz, aracetin, luminări, raticide, apret pentru textile, frigodor şi molitox.**

Prezentăm cîteva din aceste produse:

MOLITOX

Produs obţinut din naftalină de calitatea I cu adaos de parfum şi coloranţi. Se prezintă sub formă de tablete dreptunghiulare în ambalaje de carton sau polietilenă. Se foloseşte în gospodării pentru conservarea obiectelor textile din lînă, covoarelor, blănurilor, precum şi pentru odorarea aerului din încăperile închise.

FRIGODOR

Se realizează din cărbune activ de calitatea I şi se oferă în carcase sferice sau dreptunghiulare din polietilenă. Este folosit cu mult succes la purificarea aerului şi absorbţia mirosurilor specifice din frigider.

APRET PENTRU TEXTILE

Realizat în două sortimente, respectiv „Apret rezistent“ şi „Apret parfumat Delia“ din poliacetat de vinil în amestec cu glicerina şi o compoziţie de parfumare. Se întrebuinţează pentru apretarea la rece a ţesăturilor din bumbac, in şi cînepă, asigurînd ţesăturilor o rezistenţă bună la fierbere şi spălare.

RATICIDE

Fabricate în două variante, respectiv „Rozitox“ pe bază de warfarină (oxicumarină) 0,5% şi deratan pe bază de antan (alfanaftiltiouree) 40% se foloseşte pentru combaterea rozătoarelor.

ARACETIN

Produsul „Aracetin“ este o dispersie de acetat de polivinil plastifiat cu dibutilftalat, cu conţinut ridicat de acetat polivinilic şi cu adaos de ingrediente pentru conservare. Aracetinul are o largă întrebuinţare în domeniul construcţiilor ca adeziv aproape universal. Se foloseşte la lipirea produselor din piele, textile, carton, hîrtie, piatră, marmură, linoleum pe suport textil. Lipirea se poate face şi pe beton, cărămidă, gresie, metal, sticlă, pînză, plăci fibrolemnoase, mobilă etc.

AUROLAC

Aurolacul este un lac de bronz neutru din punct de vedere chimic şi pigmentat cu bronz auriu. Se foloseşte în scopuri decorative pe obiecte din lemn, metal, hîrtie şi ţesături. Puterea de acoperire este de două straturi, iar timpul de uscare nu depăşeşte o oră.

SĂPUN DE RUFE 60%

Prezentat în stare solidă, săpunul de rufe realizat la Întreprinderea chimică „Victoria“ din Tîrgovişte se obţine prin saponificarea grăsimilor animale sau vegetale cu hidroxid de sodiu. Este realizat în condiţiile tehnice prevăzute de STAS-189/1969.

INSECTICIDE LICHIDE

Sînt soluţii formate dintr-o substanţă activă şi diluanţi şi se realizează într-o gamă variată de sortimente. Acestea sînt: „Deparatox“, „Plotox“, „Volotox“, „Hortofor“, „Detox“, „Anofug“, „Pedimor“. Toate aceste insecticide lichide sînt folosite la combaterea dăunătorilor din horticultură, la distrugerea ţînţarilor, gîndacilor etc.

ESENŢE ŞI AROME ALIMENTARE

Utilizate în industria produselor zaharoase şi la fabricarea băuturilor alcoolice şi nealcoolice, esenţele şi aromele alimentare sînt soluţii hidroalcoolice cu mirosuri şi gusturi caracteristice. Se realizează într-o gamă sortimentală foarte variată: vanilie, portocale, rom, lămîie, trandafir, vişine, căpşuni, migdale amare, mentă, zmeură, cafea, cacao, caise, fistic etc.

Z. EMIL

Pentru informaţii suplimentare cei interesaţi se pot adresa la:

Întreprinderea chimică „Victoria“-Tîrgovişte

Telefon: 1.50.80; 1.33.95; 1.37.62; 1.52.51; 3.45.32; 3.45.33; 3.45.34; 3.45.35.

Telex: 17264.

La invitația președintelui Nicolae Ceaușescu

VIZITA MAIESTĂȚII SALE REGELE HUSSEIN IBN TALAL AL REGATULUI HAȘEMIT AL IORDANIEI

Expresie a relațiilor de prietenie dintre România și Iordania, a solidarității țării noastre cu aspirațiile de pace și dezvoltare liberă ale popoarelor arabe

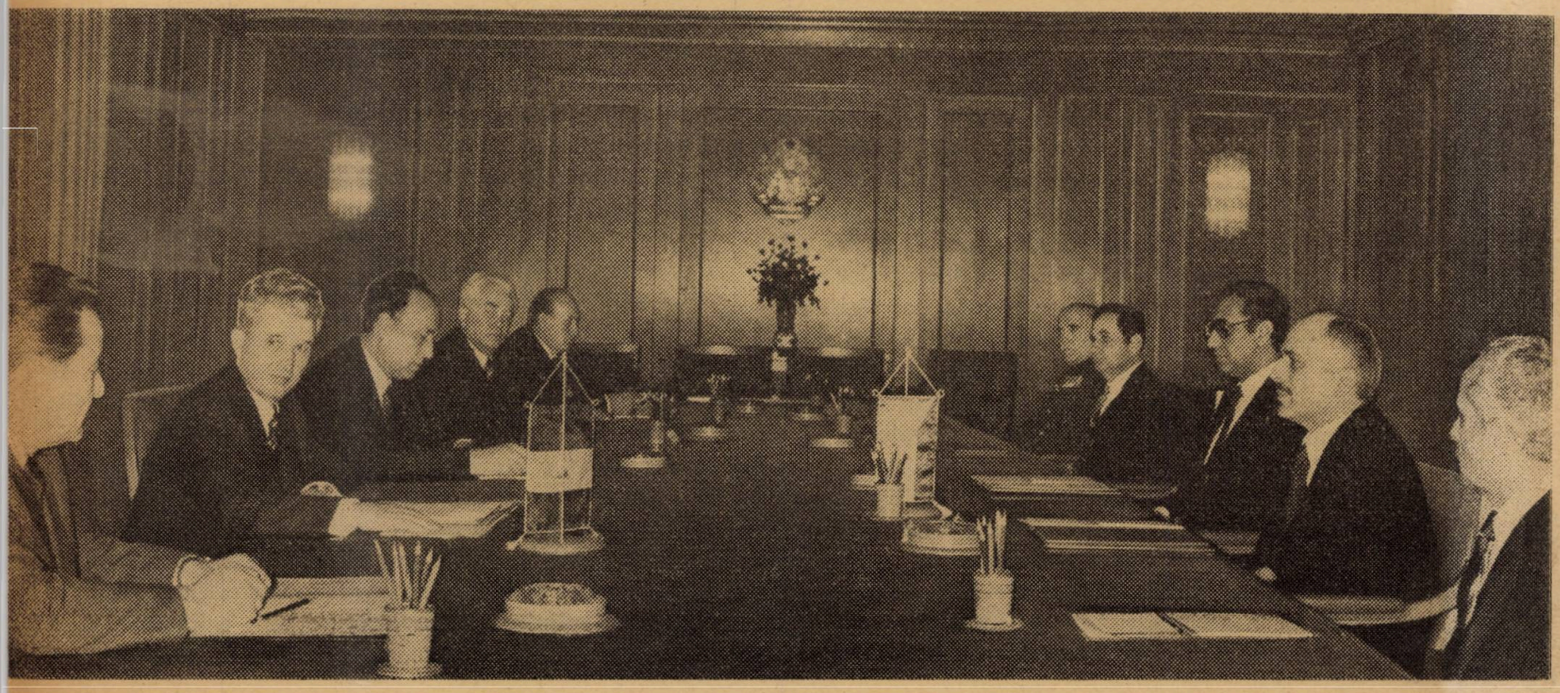

În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie

RESPONSABILITATEA FAȚĂ DE PROGRESUL ȚĂRII — TRĂSĂTURĂ DEFINITORIE A OMULUI SOCIETĂȚII NOASTRE

TRANSFORMĂRILE revoluționare profunde ce caracterizează desfășurarea operei ample și complexe de edificare a socialismului pe teritoriul patriei noastre, ilustrate grăitor de progresul fără precedent al forțelor de producție, de înflorirea tuturor județelor și localităților și ridicarea continuă a calității vieții au determinat mutații semnificative în poziția oamenilor muncii față de valorile materiale și spirituale ale societății. Dobîndind, odată cu instaurarea noilor relații sociale, calitatea de proprietar colectiv al mijloacelor de producție, al întregii avuții naționale, aceștia sînt chemați să desfășoare sub conducerea partidului o vastă activitate menită să asigure o calitate înaltă dezvoltării economico-sociale, să materializeze în rezultate practice imensele posibilități de progres pe care le oferă orînduirea socialistă. Proprietari, producători și beneficiari a tot ce se creează în societate oamenii muncii devin, ei înșiși, conducătorii proceselor de producție, făuritorii propriului lor destin. În acest orizont înnoitor procesul istoric al construirii socialismului detașează tot mai clar din ansamblul trăsăturilor omului nou, constructor al comunismului, un element definitoriu : responsabilitatea.

Într-o exprimare sintetică, elementele ce caracterizează responsabilitatea oamenilor muncii în socialism privesc atitudinea înaintată față de muncă și față de valorile materiale și spirituale ale societății, o disciplină liber consimțită, înaltă conștiință profesională și un nivel de pregătire politico-ideologic avansat, promovarea noului și afirmarea cu consecvență a principiilor comuniste, de etică și echitate, respectarea legilor țării, preocuparea pentru lărgirea continuă a orizontului de cunoaștere etc. Necesitatea afirmării unei atitudini responsabile se impune în aceeași măsură pentru toți oamenii muncii, în toate structurile organizatorice și ramurile de activitate. În această perspectivă, de mare însemnătate este conceperea responsabilității ca element înglobat în sistemica muncii sociale. Societatea socialistă nu promovează responsabilitatea ca un fenomen izolat și trecător, ci ca o caracteristică fundamentală, permanentă, a activității tuturor oamenilor muncii, pe fondul intercondiționării tot mai accentuate dintre ramurile și subramurile economiei naționale. Rezultatele obținute în economie la nivelul țării reprezintă produsul gîndirii și acțiunii colective, al responsabilității comune a tuturor participanților la procesul de producție față de rezultatele finale ale activității lor.

Deși cerință obiectivă, legică, izvorîtă din însăși esența orînduirii socialismului, responsabilitatea nu se afirmă de la sine, transformarea sa din posibilitate în realitate constituind **efectul unor acțiuni dirijate de factorii politicii — Partidul Comunist Român și statul nostru socialist, celelalte organizații politice și obștești.** Totodată trebuie arătat că elementele noi nu sînt acceptate și asimilate în același timp de toți membrii colectivului ; simțul responsabilității, rezultat al unui proces educativ complex, se manifestă diferențiat în funcție de nivelul de conștiință și de pregătire al fiecărui om. Viața dovedește adesea că, alături de masa covîrșitoare a celor ce muncesc, animați de un spirit de înaltă responsabilitate față de rezultatele activității lor pot fi întîlniți și oameni care nu lucrează pe măsura capacităților de care dispun, dorind însă să primească de la societate tot mai mult, care nu manifestă interes în apărarea și dezvoltarea avutului obștesc. În acest cadru trebuie subliniată poziția fermă promovată de partidul nostru pentru combaterea și eliminarea totală din peisajul vieții sociale a manifestărilor negative, cu deosebire prin amplificarea muncii desfășurate în vederea ridicării nivelului conștiinței oamenilor muncii.

Caracter activ, angajat

IZVORÎND nemijlocit din poziția fundamental nouă pe care masele largi populare au dobîndit-o, în condițiile socialismului, față de mijloacele de producție, față de rezultatele activității lor și de modul de repartizare a acestor rezultate, responsabilitatea dobîndește semnificații noi și un conținut tot mai bogat, pe măsura dezvoltării societății noastre evidențiind, clipă de clipă, reperele unei dinamici proprii. Domeniul prioritar de afirmare a simțului de răspundere îl constituie, în mod firesc, **îndeplinirea exemplară, pe plan calitativ și cantitativ, a sarcinilor de producție, la fiecare loc de muncă.**

Această cerință decurge din însuși specificul economiei socialiste — caracterul său planificat. Înfăptuirea obiectivelor înscrise în planul național unic, în celelalte programe de dezvoltare este condiționată de realizarea în fiecare sector al activității economico-sociale și pe fiecare nivel de organizare a sarcinilor prevăzute.

Îmbogățirea și nuanțarea continuă a noțiunii de responsabilitate — efect nemijlocit al adîncirii complexității operei de edificare a societății socialiste —, accentuarea cu deosebire a responsabilității în planul conducerii activității economico-sociale, sînt evidențiate pregnant de orizonturile noi și sarcinile ample ce se pun în noua etapă de dezvoltare a țării în cincinalul 1981—1985, cuprinse în documentele adoptate la recentul Congres al partidului. Elementul de bază ce caracterizează dezvoltarea economiei naționale în perspectivă este **calitatea**, mobilizarea largă a factorilor intensivi fiind în măsură să asigure un înalt nivel competitiv produselor românești, iar structurilor productive capacitate de adaptare corespunzătoare. În acest cadru **responsabilitatea dobîndește în și mai mare măsură un caracter activ și angajat.**

Îndeplinirea exemplară a sarcinilor vădește profunde semnificații dacă ținem seama de faptul că realizarea unei calități superioare în activitatea economico-socială, creșterea puternică a productivității muncii și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și bănești au loc în condițiile afirmării revoluției tehnico-științifice în toate domeniile. În acest sens în cuvîntarea rostită la cel de al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială impune ca în toate ramurile producției materiale să acționăm susținut pentru ridicarea mai rapidă a productivității muncii, pentru promovarea tot mai intensă a noilor cuceriri ale revoluției tehnico-științifice moderne".**

Înfăptuirea acestor obiective necesită o serie de măsuri și acțiuni practice care să conducă la creșterea aportului științei la modernizarea economiei naționale, la găsirea și folosirea de noi resurse de materii prime și materiale, la utilizarea superioară a forței de muncă. Asigurarea unui nivel calitativ corespunzător în îndeplinirea sarcinilor de producție are la bază sporirea **aportului oamenilor muncii la gospodărirea judicioasă a avutului obștesc, la întărirea disciplinei și ordinii, la eliminarea oricăror forme de risipă**, toate acestea concretizîndu-se în creșterea eficienței muncii în fiecare ramură a economiei. Rolul hotărîtor în mobilizarea și unirea eforturilor milioanelor de oameni ai muncii, a întregului popor, în opera de transpunere în practică a obiectivelor și sarcinilor dezvoltării îl îndeplinește Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste.

O expresie vie a mobilizării voinței și forței maselor de a participa conștient, creator la realizarea și depășirea prevederilor planului pe anul 1980, în spiritul orientărilor programatice cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, și în celelalte documente ale Congresului al XII-lea, o constituie **chemările la întrecerea socialistă**, lansate de unități reprezentative din fiecare ramură a industriei. Programele de măsuri adoptate cu acest prilej cuprind sarcini concrete, stimulative, privind promovarea progresului tehnic, valorificarea mai bună a resurselor materiale și energetice, folosirea completă și eficientă a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și suprafețelor de producție, perfecționarea organizării producției și a muncii, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor etc., toate acestea constituind direcții principale în ridicarea pe o treaptă superioară a economiei românești.

Competență și maturitate politică — atribute ale responsabilității

FIZIONOMIA PREZENTĂ a societății și economiei românești, dar mai cu seamă conturul său de viitor relevă o îmbinare tot mai profundă a responsabilității individuale cu responsabilitatea colectivă. Prin aplicarea generalizată a noului mecanism economico-financiar această trăsătură a devenit proprie tuturor colectivelor de oameni ai muncii care poartă, în comun, răspunderea pentru buna gestionare și îmbogățirea continuă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată de societate. Simțul de responsabilitate se vădește astfel idestructibil legat de calitatea de proprietar, producător și beneficiar.

Asigurarea unei concordanțe dinamice a responsabilității sociale cu schimbările survenite la nivelul forțelor de producție, în planul conducerii societății nu se realizează însă de la sine ci constituie rodul acțiunii a numeroși factori de natură educațională. **Școala, ca principal agent educativ** are înalta misiune de a insufla fiecărui tînăr dorința de a contribui cu toate forțele la progresul țării, de a cimenta modele de conduită avansată în care responsabilitatea deține un loc central. O importanță hotărîtoare în acest proces de mare complexitate de modelare a omului nou, constructor al socialismului și comunismului, o are munca politico-ideologică, calitatea acestei activități ce se desfășoară la nivelul fiecărei organizații de partid, a celorlalte organizații profesionale și obștești.

Elementul calitativ nou ce conferă educării spiritului de răspundere pregnanță și vigoare îl constituie însă **ansamblul instituțiilor democratice create în România soicalistă** — la a cărei continuă perfecționare secretarul general al partidului își aduce un aport neprecupețit, crearea unui cadru favorabil afirmării practice a responsabilității și a îmbogățirii sale permanente. Cadrul organizatoric larg al democrației socialiste din țara noastră dezvoltat prin instituirea a numeroase forme de manifestare cum sînt congresele, conferințele, dezbaterea publică a unor probleme de interes național, întărirea rolului adunărilor generale și a consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice și sociale, înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste oferă posibilitatea reală a valorificării potențialului de gîndire colectivă, în vederea adoptării celei mai bune decizii în actul conducerii economico-sociale.

În cadrul sistemului complex și nuanțat de exercitare a democrației socialiste, un rol deosebit revine **Frontu-**

prof. dr. Constantin ENACHE

(Continuare în pag. 22)

Modificarea configurației agriculturii românești prin realizarea unei profunde revoluții

CONGRESUL AL XII-LEA al Partidului Comunist Român, pornind de la sarcina continuării procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, a subliniat necesitatea ca în cincinalul viitor, 1981—1985, economia românească să intre într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale, în care să se afirme cu putere revoluția tehnico-științifică contemporană și să se accelereze trecerea la o nouă calitate a întregii activități economice, pe baza acumulărilor cantitative anterioare. La acest efort uriaș, o contribuție esențială va aduce agricultura, care va trebui să satisfacă la nivelul optim cerințele de consum agroalimentar ale populației, necesitățile industriei prelucrătoare și alte nevoi ale economiei naționale.

Agricultura — domeniu prioritar de dezvoltare

AGRICULTURA — ramură de bază a economiei naționale — este chemată să producă bunurile necesare asigurării unui consum alimentar fiziologic normal al populației, atît cantitativ, în raport cu numărul și cerințele populației, cît și calitativ, vizînd aportul proteinelor, în special de origine animală. Potrivit prognozelor, populația noastră va crește de la 22,1 milioane persoane cît este în prezent, la 23,4—23,7 milioane în 1985, iar consumul pe locuitor va ajunge la 68—72 kg carne și produse din carne, 230—240 litri lapte și produse din lapte (exclusiv unt), 20,5—21,5 kg grăsimi (total), 33—35 kg zahăr și produse din zahăr, 190—200 kg legume și produse din legume, 75—85 kg fructe și produse din fructe. În deceniul 1975—1985 va spori consumul de carne cu 49—57%, de lapte cu 73—81%, de legume cu 69—78% și de fructe cu 76—100%.

Înfăptuirea funcției sale alimentare, de producere a energiei indispensabile oricărui proces de activitate fizică și intelectuală, ca și asigurarea unor cantități tot mai mari de materii prime necesare industriilor prelucrătoare și a unui disponibil pentru export, determină orientarea fundamentală către dezvoltarea intensivă și modernă a agriculturii.

În condițiile actualei crize energetice și de materii prime epuizabile, agricultura are avantajul cert de a produce bunuri de primă și largă necesitate, ce se reînnoiesc permanent, fiind practic inepuizabile.

Ampla și profunda analiză a dezvoltării economiei în cincinalul 1981—1985, făcută la Congresul al XII-lea al partidului a evidențiat foarte net importanța agriculturii, ea fiind situată în rîndul ramurilor prioritare, producătoare de materii prime, care trebuie să fie sprijinită, pentru a-și făuri o puternică bază materială. Accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii, una din cele mai importante priorități ale viitorului plan cincinal, impune să se acorde o mai mare atenție studierii și optimizării factorilor de producție, deoarece recolta este rezultatul acțiunii complexe a unei multitudini de factori care se află într-o strînsă legătură și condiționare reciprocă.

Caracteristica definitorie a întregii strategii a dezvoltării agriculturii în cincinalul viitor o constituie **înfăptuirea unei profunde revoluții agrare**, cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției, continuarea pe o treaptă superioară a politicii actuale de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să folosească intens și pe scară largă cele mai noi cuceriri ale științei. Realizarea unei profunde revoluții agrare — orientare care întruchipează gîndirea revoluționară, profund științifică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este pe deplin posibilă în etapa următoare, avînd în vedere acumulările cantitative din ultimii ani, capacitatea și condițiile create acestei ramuri de bază de a realiza un adevărat salt calitativ, atît ca tehnicitate, nivel de organizare, randamente, cît și ca eficiență.

Agricultura, ca sursă permanentă a creșterii economice, în viitorul cincinal își va concentra eforturile pentru valorificarea multilaterală a principalului mijloc de producție — pămîntul — folosind progresul tehnic contemporan indus de mecanizarea complexă, creșterea capacității productive a pămîntului prin lucrări de îmbunătățiri funciare, pătrunderea multilaterală a chimiei, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol și trecerea la forme intensive cu flux tehnologic industrial în creșterea animalelor, aplicarea în producție a cuceririlor științelor biologice, în special a nutriției și geneticii. Corespunzător modificărilor în baza materială, înfăptuirea revoluției agrare necesită și o organizare și conducere științifică prospectivă, care să constituie o pîrghie puternică de accelerare a introducerii progresului științific și tehnic.

Pornind de la principiul că formele și metodele de conducere nu sînt imuabile, ci depind de nivelul, dinamica și calitatea forțelor de producție, în ultimul timp s-au luat măsuri de asigurare a unei planificări și conduceri unitare a agriculturii, pentru a o pune de acord cu nivelul atins în dezvoltarea bazei sale tehnico-materiale. Organizarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, creație originală și soluție rațională de folosire unitară și deplină a mijloacelor mecanice și a forței de muncă din toate sectoarele, are menirea să elimine fărîmițarea de forțe ce se constata în cadrul vechii organizări și să canalizeze totalitatea eforturilor spre sporirea producției agricole și a eficienței economice.

Totodată, se așteaptă cu îndreptățire ca noul tip de organizare să deschidă cîmp larg de afirmare inițiativei creatoare a specialiștilor și a tuturor oamenilor muncii din agricultură. Revoluția agrară cere un nou salt calitativ și în ce privește eficiența producției, aplicarea și perfecționarea noului mecanism economic, astfel încît fiecare unitate agricolă să-și desfășoare activitatea în condiții de rentabilitate, să-și acopere integral cheltuielile din veniturile proprii și să obțină beneficii tot mai mari.

Amplu program de investiții

CREAREA și dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale care să permită înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, are la bază un amplu program de investiții. În viitorul cincinal, se vor efectua investiții din fondurile statului și ale cooperativelor agricole de producție de 155 miliarde lei, ceea ce reprezintă cca. 12% din investițiile ce vor fi efectuate în întreaga economie națională. Pentru a avea o imagine sugestivă a ceea ce înseamnă acest efort, subliniem că în primul cincinal al României (1951—1955) s-au investit în întreaga economie doar 50 miliarde lei. Efortul material și financiar al statului pentru modernizarea agriculturii este considerabil, dacă avem în vedere și investițiile ce se vor face pentru creșterea producției de tractoare și mașini agricole, îngrășăminte chimice, materiale de construcții etc.

Investițiile alocate sînt orientate în direcțiile prioritare ale modernizării agriculturii : asigurarea parcului de tractoare cu întregul set de mașini agricole, într-o gamă diversificată și cu un grad ridicat de universalitate ; construirea de complexe zootehnice cu flux tehnologic industrial ; înfăptuirea vastului program de îmbunătățiri funciare ; dezvoltarea și modernizarea patrimoniului viti-pomicol și construirea de noi solarii și sere ; alte acțiuni care, în ansamblul lor, vor contribui la crearea bazei materiale de care agricultura are nevoie pentru realizarea sarcinilor prevăzute în cincinalul viitor. În perioada 1981—1985 se prevede punerea în funcțiune a 375 noi capacități agrozootehnice de producție, construindu-se noi ferme de vaci de lapte cu o capacitate totală de 400 mii locuri pentru vaci, juninci și viței, îngrășătorii de bovine cu o capacitate de 100 mii locuri, complexe de porci cu o capacitate de peste 230 mii tone carne în viu, pe an, saivane și îngrășătorii de miei cu o capacitate de 900 mii miei ; se vor introduce și înlocui 5 800 linii baterii în complexele de păsări pentru ouă și se vor construi noi complexe pentru carne de păsare și ouă ; se vor ameliora pajiștile pe o suprafață de peste 850 mii ha.

Fructificarea însemnatului volum de fonduri de care va dispune agricultura impune o exigență deosebită în folosirea cît mai eficientă a acestora. Trecerea la o nouă calitate va trebui să se concretizeze în obținerea unei producții maxime la fiecare leu investit, prin adoptarea celor mai moderne și eficiente tehnologii, dimensionarea optimă a capacităților de producție, reducerea investiției specifice, darea în funcțiune la termen și atingerea la scurt timp a parametrilor proiectați etc.

Mecanizarea complexă — factor de bază al modernizării agriculturii

MECANIZAREA completă a lucrărilor agricole, inclusiv a celor din zootehnie, constituie o orientare principală în dezvoltarea și revoluționarea bazei tehnice a agriculturii. Importanța deosebită a mecanizării în procesul de modernizare a agriculturii rezultă din faptul că prin extinderea și generalizarea sa se asigură introducerea tehnologiilor noi în producția vegetală și animală, efectuarea lucrărilor agricole de bună calitate și în limitele perioadelor agrotehnice optime, se creează condiții pentru creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție.

În viitorul cincinal agricultura va fi dotată cu peste 55 mii tractoare și 12,5 mii combine autopropulsate, ceea ce va face ca în 1985 agricultura să dispună de 140—150 mii tractoare de diferite tipuri și cu puteri unitare sporite și de 40—42 mii combine autopropulsate. Puterea parcului de tractoare și combine autopropulsate ce revine la 100 ha teren arabil, vii și livezi va fi de peste 150 CP, iar puterea medie a parcului va ajunge la 80 CP pe tractor, ceea ce va permite mecanizarea lucrărilor agricole în limitele perioadelor agrotehnice optime, aplicînd tehnologii tot mai perfecționate. Structura parcului de tractoare va fi mult diversificată prin extinderea fabricării tractoarelor grele de 80 CP cu 2 și 4 roți motrice și pe șenile pentru terenul în pantă, precum și a celor grele de 180 CP și 240 CP, care vor reprezenta 34,5% din întregul parc. O pondere însemnată — circa 21% — o vor deține tractoarele specializate de 45 CP (destinate exclusiv pentru lucrările specifice din legumicultură, pomicultură, viticultură și zootehnie), care vor ajunge la 30 mii, cu 21% mai multe decît în prezent.

Corespunzător modificărilor care se prevăd în structura parcului de tractoare și în scopul realizării unui coeficient mai mare de utilizare a puterii acestora, există preocupări pentru creșterea gradului de universalitate a mașinilor agricole, prin echiparea lor cu organe active diferite, precum și pentru introducerea în fabricație a unor mașini care să lucreze cu viteze sporite, de tipul purtat sau semipurtat, cu posibilități de conducere a ansamblului tractor-mașină de un singur om, de realizare a reglajelor prin comenzi hidraulice de la postul de conducere a tractorului.

Sarcina prioritară constă în modernizarea mașinilor aflate în fabricația de serie, în sensul sporirii productivității și reducerii consumului de combustibil, concomitent cu asimilarea de noi mașini și generalizarea acelora, care execută simultan semănatul, fertilizarea, erbicidarea și insecticidarea. Lățimea de lucru, ca și numărul lucrărilor care se execută concomitent se pot rezolva prin agregarea mașinilor modulate, în funcție de teren și cultură. Programul de asimilare prevede și realizarea de mașini pentru recoltarea tomatelor, a verzii, ardeiului etc., a strugurilor pentru vinificație, a fructelor destinate industrializării, care vor spori substanțial gradul de mecanizare în horticultură. Caracteristică pentru viitorul parc de mașini este și extinderea utilizării combinelor autopropulsate de mare productivitate, echipate cu dispozitive care să realizeze strîngerea recoltei cu pierderi minime la un mare număr de culturi, reducîndu-se și volumul de muncă în perioadele de vîrf de lucrări. Dotarea crescîndă cu tractoare, combine, și alte mașini agricole va permite executarea lucrărilor de însămînțat în 15 zile, recoltatul grîului în 8 zile și al porumbului în cel mult 25—30 zile, executarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, pomicultură și a strîngerii furajelor.

În complexele zootehnice de tip industrial, atenția se îndreaptă în principal spre mecanizarea și automatizarea unor verigi din tehnologiile de creștere și îngrășare a animalelor, îndeosebi a furajării și a porționării hranei. În același timp va crește gradul de mecanizare și la fermele zootehnice de tip gospodăresc ; de exemplu, la taurine se va generaliza mecanizarea la operațiunea de muls, ca și la evacuarea dejecțiilor, distribuirea hranei și adăpatul, lucrări care consumă cel mai mare volum de muncă manuală. În aceste ferme se urmărește atingerea unui nivel al productivității muncii de 50 capete vaci „complexe" pe muncitor în sistemul de exploatare legat și 100 vaci „complexe" în sistemul de stabulație liberă.

Îmbunătățirile funciare — hotărîtoare în folosirea eficientă a pămîntului

UN PROCES de mare anvergură în realizarea revoluției agrare, a unei agriculturi moderne, intensive și de mare productivitate îl constituie extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, care asigură conservarea și ameliorarea fondului funciar al țării, creșterea suprafeței agricole, îndeosebi a celei arabile, ridicarea continuă a capacității de producție a pămîntului, creîndu-se condiții atît pentru creșterea producției agricole, cît și pentru asigurarea stabilității acesteia, an de an, la un nivel ridicat, independent de factorii climatici.

Amenajările pentru irigații se situează pe prim plan în cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, influența lor fiind hotărîtoare în asigurarea unor producții ridicate și stabile în zonele cu precipitații reduse. În cincinalul 1981—1985 se va amenaja pentru irigații o suprafață de 700—1 000 mii ha, astfel încît la sfîrșitul anului 1985 suprafața totală amenajată pentru irigații să ajungă la aproape 4 milioane hectare (4/5 din suprafața irigabilă a țării).

Marea majoritate a amenajărilor se fac în sisteme mari, ceea ce dă posibilitatea să se adopte soluții tehnice moderne de construcție și exploatare. Sistemele de irigații se vor situa în bazinele hidrografice ale rîurilor Olt, Buzău, Prut, Argeș, Ialomița, Dîmbovița, Timiș, Siret și Crișul Repede folosindu-se ca sursă de apă atît acumulările existente, cît și cele care se vor realiza pe rîurile interioare, urmărindu-se rezolvarea complexă a nevoilor de apă pentru toate folosințele, iar acolo unde este posibil și producerea de energie electrică.

În vederea reducerii consumului de energie electrică la exploatarea amenajărilor de irigații, se prevede ca aducțiunea apei să se facă gravitațional sau cu pompaj la înălțimi cît mai mici (față de 66 m în prezent, înălțimea de pompaj la sistemele noi va fi de numai 38 m). De asemenea, se va generaliza tipul de amenajare cu rețea rară de canale și rețea de distribuție prin conducte îngropate, soluție care reduce la minimum suprafața terenurilor ocupate de lucrări, precum și pierderile de apă în exploatarea amenajărilor. Peste tot unde este posibil se va trece la generalizarea amenajărilor de irigare pe brazdă, prevăzîndu-se posibilitatea irigării și prin aspersiune (în cazul unor culturi semănate în rînduri dese, care nu pot fi udate prin brazde).

Combaterea excesului de umiditate constituie o altă acțiune importantă de ridicare a potențialului productiv al solului, care prin lucrări de îndiguire și desecare, completate în unele zone cu lucrări de drenaj, prin aplicarea unor măsuri agroameliorative în cadrul lucrărilor agricole, pentru cele cu exces slab sau moderat de apă, dau posibilitatea reintroducerii în circuitul agricol a mari suprafețe de teren. În acest cincinal se vor efectua lucrări de desecări pe o suprafață de 800—850 mii ha, marea majoritate în sisteme mari și parțial în amenajări locale, astfel încît la finele anului 1985 să se ajungă la o suprafață ameliorată prin lucrări de desecare de 3 750 mii ha, adică aproape 60% din totalul celor 6,4 milioane ha care necesită astfel de lucrări. Un accent deosebit se va pune pe valorificarea terenurilor din Delta Dunării, unde, pe lîngă desecarea unor importante suprafețe și executarea unor lucrări de maturare a solurilor desecate, se vor efectua amenajări piscicole, plantări de perdele de protecție și diverse dotări pentru organizarea producției agricole și exploatarea amenajărilor. Totodată, se vor efectua lucrări de completări și reînnoiri la sistemele de desecare existente, pe o suprafață de 250 mii ha — situate în județele din vestul țării — echipate cu sisteme de desecare vechi, precum și în incintele unor amenajări de irigații care necesită astfel de lucrări. Cu mijloacele proprii ale cooperativelor agricole se vor efectua lucrări de evacuarea apei pe o suprafață de 300 mii ha, la care se vor aplica soluții constructive îmbunătățite, urmărindu-se de exemplu combinarea evacuării prin pompare cu desecarea gravitațională, folosirea deșeurilor industriale ca material filtrant și adoptarea unor scheme de trasare a rețelei de canale corelată cu condițiile orografice din fiecare zonă, și cu cerințele de organizare a teritoriului.

Combaterea eroziunii solului este o acțiune de mare importanță, destinată atît recuperării pentru agricultură a unor terenuri degradate, cît și ridicării capacității de producție a unor terenuri în curs de degradare. Se prevede, în viitorul cincinal, efectuarea de lucrări de combatere a eroziunii solului, pe o suprafață de 950—1 000 mii ha, amplasate în special în Podișul Transilvaniei, Moldova, bazinul superior al Argeșului, sectorul mijlociu și inferior al Oltului, ca și în alte bazine hidrografice în care se execută acumulări de apă cu folosință complexă, urmărindu-se protecția acestora împotriva colmatării accelerate. Pînă la finele anului 1985, suprafața ameliorată prin lucrări de combatere a eroziunii solului va fi de aproape 3 milioane ha (57% din totalul de 5,3 milioane ha care necesită astfel de lucrări). Amenajări de ravene și torenți s-au prevăzut pe o lungime de 1 000 km, ponderea prin-

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 9)

Plan ● Angajamente

CERINȚE ALE REALIZĂRII EXEMPLARE A PLANULUI ȘI ALE RECUPERĂRII RESTANȚELOR LA PRODUCȚIA FIZICĂ

● Cum poate fi obținut un spor anual de peste 30 mil. mp. țesături ? ● Principalele căi de acțiune : realizarea noilor capacități, atingerea parametrilor proiectați, ritmicitate în aprovizionarea tehnico-materială.

O CONDIȚIE PRINCIPALĂ a asigurării economiei cu cantitățile de produse prevăzute prin planul național unic de stat este realizarea ritmică, integrală a producției fizice de către fiecare întreprindere și centrală industrială. Recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului pe 1979 — apreciind ritmurile înalte de creștere și succesele remarcabile obținute în toate domeniile vieții economice și sociale în înfăptuirea obiectivelor cincinalului actual — au relevat concomitent și existența în unele sectoare a unor deficiențe serioase în modul de îndeplinire a planului în anul trecut.

Printre produsele care nu au fost integral realizate se numără țesăturile de bumbac, al căror nivel se situează nu numai sub sarcina stabilită pentru anul anterior, ci chiar sub nivelul realizărilor din 1978. Este lesne de înțeles că, nelivrarea către beneficiari de către unitățile Centralei industriei bumbacului a întregii cantități de țesături de bumbac prevăzută, a creat dificultăți în aprovizionarea industriei de confecții, a cooperativelor de profil, a comerțului și populației.

Ritmicitatea producției necesită eliminarea golurilor în aprovizionare

ÎN ACTIVITATEA PRODUCTIVĂ a centralei s-au înregistrat serioase rămîneri în urmă în realizarea principalului sortiment finit fabricat de întreprinderile de profil (țesături de bumbac) : 91,1% față de planul pe 1979 și 98,4% față de realizările din 1978 (tabelul nr. 1.). În luna ianuarie a acestui an, deși se observă o îmbunătățire în raport cu rezultatele obținute în anul precedent, planul nu a fost totuși îndeplinit integral (99,4%). Una din cauzele acestei stări de lucruri o reprezintă **insuficienta aprovizionare cantitativă și calitativă cu unele materii prime.**

Tabelul nr. 1

Producția fizică la sortimentul țesături de bumbac

%

Întreprinderea	Realizări			
	1979 față de realizat 1978	1979 față de plan	Plan 1980 față de realizat 1979	Realizat față de plan ianuarie 1980
„Bucegi" – Pucioasa	101,2	96,2	102,4	100,0
„Textila" – Galați	102,8	96,9	104,0	100,0
„Țesătura" – Iași	99,9	93,0	102,8	100,5
„Ardeleana" – Satu Mare	37,5	30,5	1 281,3	40,4
„Textila" – Bîrlad	–	6,1	4 051,7	29,1
Total Centrala industriei bumbacului	98,4	91,1	111,5	99,4

Dereglările apărute în domeniul aprovizionării materiale a întreprinderilor au fost determinate de nelivrarea ritmică de către unii furnizori, îndeosebi Întreprinderea de fibre sintetice din Iași — a fibrelor poliesterice. Aceasta a generat, pe parcursul anului trecut, o restanță de peste 900 de tone de fibre necesare în amestecul de bumbac. De aici, întreruperi temporare ale procesului de producție la filaturi din București, Baia Mare, Oltenița, Carei, Lugoj și, concomitent, neasigurarea firelor în amestec pentru țesătoriile din Pitești, Slatina, Năsăud și altele.

Intervențiile și acțiunile de redistribuire a acestor fibre, existente în cantități sub normativ și în alte țesătorii din cadrul centralei, au făcut ca aprovizionarea neritmică să diminueze realizările cu circa 2 mil. mp țesături (tabelul nr. 2.). Dar această deficiență pericliteză realizarea producției și pe primele luni din 1980. **Sînt necesare măsuri urgente, acțiuni hotărîte din partea centralei, a întreprinderii furnizoare, a Ministerului Industriei Chimice, pentru livrarea cantităților de fibre poliesterice contractate, în vederea acoperirii necesarului minim și apoi a întregirii stocului normat de materii prime la filaturi și la țesătorii.**

Se cere totodată, ca, pe lîngă continuarea acțiunii de redistribuire operativă a disponibilităților temporare la unele întreprinderi, **unitățile să intensifice acțiunea de depistare, de recuperare și refolosire a oricăror resurse de asemenea materiale, de respectare strictă a normelor și de reducere a consumurilor materiale.**

O altă cauză a stagnării unor capacități a constituit-o **oprirea temporară** — din cauza întreruperilor accidentale sau a scăderii presiunii pe rețea — **a livrării de gaze naturale și energie electrică.** Aceste evenimente au afectat în trimestrul I 1979 țesătoriile „Dacia",

Tabelul nr. 2

Cuantificarea principalelor influente (+ sau –) asupra nivelului producției de țesături de bumbac

(UM = mii m p.)

Cauze	Perioada	
	1979	ian. 1980
Derularea neritmică a aprovizionării tehnico-materiale	– 3 100	
Întîrzieri în intrarea în funcțiune a noilor capacități	– 8 870	– 490
Creșterea gradului de utilizare a mașinilor (1979/1978)	+ 3 270	
Neatingerea parametrilor proiectați la utilaje noi	– 20 000	
Lipsă de forță de muncă	– 13 370	
Diminuarea utilizării timpului disponibil al forței de muncă (învoiri și absențe nemotivate)	– 660	
Productivitatea fizică a muncii	+ 10 300	

Industria bumbacului și „Suveica" din București, „Textila"-Timișoara, U. T. Arad ș.a., înregistrîndu-se un minus de 1,1 mil. mp țesături, în timp ce pe total centrală s-au economisit, în cursul aceluiași an, 1 200 tcc și 12,1 MWh energie electrică. Este îmbucurător că, pînă în prezent, acest neajuns nu s-a mai repetat și, deci, n-a mai produs greutăți în-

treprinderilor, ceea ce nu înseamnă că, acestea nu vor trebui să se încadreze în normele admise și să se înscrie cu economii însemnate la aceste consumuri.

Un traseu : capacități—parametri—producție pe care efectele se cer maximizate

UNUL DIN FACTORII importanți care îngreunează realizarea indicatorului producției fizice este **neintrarea la timp în funcțiune a noilor capacități prinse în plan,** determinată de rămînerile în urmă în îndeplinirea programului de investiții prevăzut. Este motivul care a condus la nerealizarea, în 1979, a aproape 9 mil. mp produse textile, în principal la întreprinderile „Ardeleana" din Satu Mare (realizat 30,5% din prevederi) și „Textila"-Bîrlad (6,1%). Deși în prima lună din 1980 (tabelul nr. 1) gradul de realizare a planului la aceste întreprinderi a crescut, totuși rămîn încă serioase capacități și cantități de producție în restanță (tabelul al doilea).

La **Întreprinderea textilă din Bîrlad,** de pildă, rămînerile în urmă în execuția construcțiilor de către Trustul de construcții montaj Iași, ca și întîrzierea livrării a 30 mașini de canetat, au făcut ca **secția de țesătorie** să fie **pusă în funcțiune numai parțial,** în etape, și **cu întîrziere de cîteva luni. Secția de finisaj** de aici se **află încă în construcție,** dar se lucrează în paralel pentru accelerarea eforturilor de către constructor și beneficiar, la montarea utilajelor existente. În consecință se **impun acțiuni radicale, o mai mare eficientizare a măsurilor luate în ședințele de lucru ale comandamentelor mixte care se întrunesc periodic, în vederea respectării riguroase a tuturor obligațiilor contractate de beneficiar, constructor, furnizori de utilaje sau utilități secundare, fără de care producția nu poate fi obținută în cantitățile și la termenele planificate.**

O altă problemă importantă este **nefolosirea tuturor mașinilor și instalațiilor la parametrii proiectați.** Deficiențe multiple au condus din acest motiv, în anul trecut, la consemnarea unui minus de circa 20 milioane mp de țesături de bumbac în întreprinderile textile.

Urmărirea, de către specialiștii din centrală, pe parcursul a 5 ani a acestei situații a determinat două **constatări.**

Prima a evidențiat că este de natură exterioară întreprinderilor și se manifestă în **imposibilitatea exploatării unor mașini — fără riscul dezmembrării acestora — pînă la atingerea parametrilor prevăzuți de proiectanți.** Pentru că parametri respectivi nu sînt în concordanță cu cei omologați de furnizorul de utilaje pe prototipuri și cu atît mai puțin cu cei maxim posibil de atins în exploatare. Se apreciază că, din această cauză, unele întreprinderi recent dotate cu asemenea mașini (din Calafat și Slatina, de exemplu, dar și altele) înregistrează pe parcursul unui an circa 10 mil. mp țesături mai puțin decît sarcina stabilită prin estimarea făcută după parametrii proiectați ai mașinilor respective. Ar trebui, în aceste cazuri, ca proiectantul, executantul, beneficiarul cît și C.S.P.-ul să ia în considerație acest aspect, deloc neglijabil, în **determinarea mai corectă a capacităților respective și a producției posibile de realizat.**

A doua constatare privește exclusiv **modul și gradul de utilizare a mașinilor,** deficitar în numeroase întreprinderi (Calafat, Slatina, Salonta, Năsăud, Tg. Mureș ș.a.), din care motiv se pierd anual alte 10 mil. mp țesături.

Deși în 1979 s-a obținut, față de 1978, pe seama creșterii gradului de utilizare a mașinilor, un spor de producție de peste 3,2 mil. mp țesături, rezervele sînt mult mai mari. În această situație, remediul se află la îndemîna unităților respective și el se poate concretiza în măsuri tehnico-organizatorice adecvate care să conducă la eliminarea staționărilor neprogramate ale utilajelor, la mai buna asistență tehnică de întreținere, exploatare și reparare, ridicarea calificării profesionale, ritmica aprovizionare cu materii prime și materiale etc. În acest scop **este necesar ca întreprinderile relativ noi puse în funcțiune să beneficieze în cea mai mare măsură de ajutorul specialiștilor detașați din centrală și întreprinderile de profil și să întărească, totodată, asistența tehnică în schimburile II și III.**

Creșterea productivității muncii

O CONTRIBUȚIE însemnată la realizarea producției fizice o poate aduce sporirea accentuată a productivității muncii. Desigur, aceasta presupune îndeplinirea unor cerințe de ordin cantitativ cît și calitativ. Din datele tabelului nr. 2 se poate vedea că realizările la acest indicator, exprimat în unități fizice, s-au situat peste prevederi cu circa 10 mil. mp. Un fapt pozitiv, dar numai la prima vedere. Pentru că, în realitate, timpul de muncă disponibil

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 9)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Reducerea normelor de consum — o acțiune permanentă

ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au obținut în cursul anului 1979 economii de cîteva zeci de mii mc de materiale lemnoase prin reducerea normelor de consum. În aceste condiții, **valoarea produselor obținute dintr-un mc de masă lemnoasă a fost mai mare în 1979 față de prevederi cu 3,1%, respectiv cu 72 lei/mc.**

Alături de aceste rezultate bune, au fost înregistrate și unele depășiri de norme de consum, cu utilizarea peste plan a unor importante cantități de materiale lemnoase: peste 11 mii mc lemn de rășinoase la producția de celuloză și pastă, 28 mii mc bușteni de rășinoase la producția de cherestea, peste 11 mii mc lemn rotund și despicat la producția de P.A.L., aproape 1000 mc bușteni de stejar la producția de cherestea ș.a. **La producția de celuloză și pastă, depășirile de consumuri ar fi putut fi evitate dacă Centrala industrială de celuloză și hîrtie și unitățile sale din subordine ar fi luat măsuri pentru mai buna gospodărire a lemnului încă de la depozitarea lui și, apoi, în procesul de producție în toate fazele de transformare a sa în celuloză și pastă. La producția de cherestea rășinoase, consumul efectiv ar fi putut fi încadrat în nivelele planificate, dacă cele două centrale producătoare** (Centrala de exploatare a lemnului și Centrala de prelucrare a lemnului) **ar fi promovat mai ferm tehnologiile moderne de debitare** (debitarea nordică, debitarea cu cojirea prealabilă a bușteni lor ș.a.).

În planul pe 1980 nivelele prevăzute ale consumurilor specifice sînt mai mici decît în anul trecut. În această situație se află, de exemplu, normele de consum de bușteni de fag la cherestea, cherestea de fag la lăzi din lemn masiv, bușteni de fag la placaj, bușteni diverse specii la cherestea, ș.a. Această situație este urmarea efectelor măsurilor tehnico-organizatorice aplicate în anul anterior în unele subramuri, a modernizării tehnologiilor de fabricație în altele etc. Realizarea normelor planificate pe 1980 va conduce la economisirea unor însemnate cantități de materiale (circa 45 mii mc bușteni de fag, 4 mii mc cherestea de rășinoase, 4,5 mii mc cherestea de fag, 18 mii mc bușteni de fag, 0,8 mii mc bușteni diverse specii etc.). Pentru realizarea noilor norme **este necesar ca în toate unitățile să se continue acțiunea de transpunere în practică a măsurilor tehnico-organizatorice preconizate, să se extindă experiența înaintată, să se promoveze cu curaj noi tehnologii, să se acționcze pe fronturi mai largi în direcția modernizării utilajelor și ridicării calificării profesionale.**

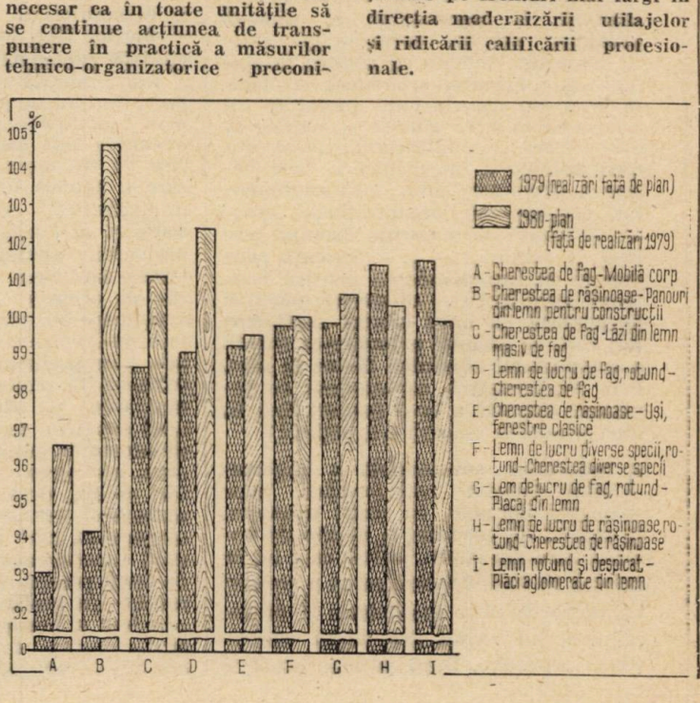

REPARAREA ȘI MODERNIZAREA UTILAJELOR ÎNTR-O CONCEPȚIE UNITARĂ

● O ecuație a eficienței : reparații plus modernizare = reducerea importurilor, creșterea productivității, amplificarea funcționalității utilajelor ● Cum se realizează simultanul : creșterea duratei de viață — — sporirea valorii fondurilor fixe ● Pentru o eficiență sporită în efectuarea modernizărilor concomitent cu reparațiile sînt necesare eforturi sporite încă din faza de concepție a mijloacelor de producție.

CERINȚELE producției moderne, exigențele sporirii performanțelor mașinilor și utilajelor, ale creșterii gradului lor de utilizare impun ca — **concomitent cu repararea fondurilor fixe să se realizeze și modernizarea acestora.** Acțiunea este de maximă importanță, reprezentînd o sarcină majoră pentru fiecare întreprindere, deoarece pe această cale se asigură nu numai prelungirea duratei de viață a respectivelor utilaje și creșterea valorii lor, ci și diminuarea uzurii morale, reducerea importurilor, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității producției, mărirea gradului de siguranță de funcționare ș.a.

Eforturile însemnate care se depun în această direcție vizează, la **Întreprinderea de mașini electrice** din București, montarea unor mecanisme și dispozitive la mașinile care se repară, care să permită transformarea unor utilaje mai vechi în altele modernizate, cu altă destinație, creșterea preciziei în execuție, a numărului de operații efectuat cu o mașină-unealtă modernizată, sporirea producției realizate.

Corelația eforturi-efecte, argument în extinderea simultanului reparații—modernizări

ESTE EVIDENT că realizarea simultană a reparațiilor și înnoirii utilajelor are un cortegiu de efecte favorabile soldate cu sporuri însemnate ale eficienței economice. Totodată, însă, nu trebuie omis faptul că un asemenea mod de gîndire și acțiune în prezervarea și amplificarea valorii dotării tehnice a întreprinderii face necesară depunerea unui efort suplimentar, conceptional, organizațional, creativ, și uneori de investiții. Esențial este însă de subliniat — și experiența acumulată în întreprinderea noastră confirmă acest lucru — că **efectele pozitive devansează cu mult efortul suplimentar, ceea ce permite amortizarea rapidă a eventualelor cheltuieli făcute în plus.** Prin modernizarea concomitent cu repararea capitală a unor fonduri fixe, în întreprinderea noastră s-a obținut :

1 **reducerea substanțială a importurilor**, datorită transformării unor strunguri paralele, cu uzuri avansate, în mașini de bandajat și mașini de bobinat bare din cupru, utilaje care nu se fabrică în țară. Modernizarea a constat în anexarea unor mecanisme și dispozitive ce au permis executarea operațiilor respective. După părerea noastră, în acest caz este evident că efortul creativ suplimentar cerut este compensat de economia de valută obținută. Totodată, schimbarea izolației termice vechi — adusă în majoritate din import — cu una nouă din beton refractar fabricat în țară — determină la cuptoarele electrice de topire și menținere în stare lichidă a alamei de turnare sub presiune realizarea unor importante economii valutare, creșterea duratei de viață a izolației cu 5 luni și implicit reducerea cheltuielilor de reparații cu 66%.

2 **creșterea productivității muncii** la prelucrarea carcaselor pentru motoarele antiexplozive cu 60%, prin modernizarea a trei strunguri paralele datorită anexării la fiecare mașină-unealtă a cîte 2 capete de forță pentru strunjire bilaterală, precum și a unui dorn extensibil cu acționare hidraulică pentru fixarea pieselor ce trebuie prelucrate. Această perfecționare a mărit productivitatea muncii, a sporit precizia de execuție deoarece sistemul de fixare a eliminat eroarea posibilă a muncitorului și a redus efortul fizic cu cel puțin 50% față de sistemul vechi de prelucrare. Se cere menționat de asemenea că schimbarea sistemului de acționare manuală în pneumatică la masele de alimentare a preselor hidraulice de tip CBJ pentru împachetarea și presarea miezurilor magnetice, a condus la creșterea productivității cu 40% și la reducerea efortului fizic.

3 **diversificarea funcționalității fondurilor fixe, creșterea numărului de operații executate cu utilajele existente** a fost obținută prin modernizarea a patru mașini de găurit de tip monoax, prin modificarea cutiei de viteze și anexarea unui cap de forță pentru găurire de tip multiax. Această modernizare a condus totodată la o mărire a productivității muncii cu cel puțin 300% și la creșterea calității pieselor prelucrate (scuturi și căpăcele pentru mașini electrice). Continuînd preocupările de această natură pe operațiile următoare ale procesului tehnologic, au fost modernizate două strunguri paralele care prelucrau căpăcelele pentru rulmenți la motoarele ASI 280, prin montarea pe căruciorul utilajului a unui capăt de forță pentru prelucrarea simultană a tuturor operațiilor. Evident, obținerea acestor rezultate n-a fost ușoară, deoarece pentru realizarea sistemului menționat a fost necesară conceperea unui program care să permită funcționarea necesară a capului de forță pentru efectuarea tuturor operațiilor de prelucrare dintr-o singură prindere a presei în universal. Dar modernizarea a condus totodată la creșterea productivității muncii cu 100%, la mărirea preciziei în prelucrare și reducerea efortului fizic, la amortizarea în scurt timp a investiției de inteligență (mari) și financiare (reduse) efectuată.

4 **amplificarea capacității de prelucrare la anumite operații, care înainte constituiau „locuri înguste"**, a fost obținută prin modificarea construcției a două cuptoare pentru detensionarea carcaselor sudate de mașini electrice. Modificarea constructivă a constat în schimbarea arzătoarelor, dublarea canalelor pentru gazele arse și schimbarea vetrei fixe în sistem mobil și a mărit capacitatea cuptorului de la 400 kg/h la 1250 kg/h iar randamentul de la 0,2 la 0,4. În fine, se cere arătat că modernizarea instalației de impregnare și uscare a subansamblelor bobinate pentru mașini electrice de la secția II-a de producție — care a constat în dublarea izolației termice, mărirea vitezei de circulație și automatizarea deplasării conveierului în funcție de temperatura de uscare — a determinat dublarea capacității de lucru, sporirea calității pieselor impregnate, creșterea siguranței în funcționare.

Preocupări mai intense din faza de concepție—organizare

EXEMPLELE prezentate arată că modernizarea utilajelor concomitent cu executarea reparațiilor are o eficiență ridicată. După părerea noastră, modernizarea ar putea fi în continuare extinsă cu rezultate considerabil îmbunătățite **dacă :**

● **ar exista un colectiv de ingineri și tehnicieni care să proiecteze și să întocmească documentații de execuție, colectiv care să funcționeze în cadrul compartimentului de autoutilare sau în cadrul secției mecano-energetice.** De fapt, și pînă în prezent modernizările s-au executat prin colaborarea dintre sectorul de autoutilare al întreprinderii și secția mecano-energetică. Dar, organizarea unui grup de lucru de genul celui amintit, cu sarcini și atribuții precise, care să aibă înnoirea utilajelor ca sarcină principală — și nu auxiliară, printre alte sarcini de serviciu, așa cum se mai întîmplă uneori — ar conduce la amplificarea rezultatelor obținute ;

● **s-ar asigura aprovizionarea cu piese de schimb, materiale și dispozitive necesare pentru modernizare înainte**

Tiberiu ȘERBĂNESCU
Întreprinderea de mașini electrice București

→

Configurația agriculturii românești

(Urmare din pag. 5)

cipală deținînd-o județele Vrancea, Argeș, Prahova, Vîlcea și Bacău.

Se va asigura realizarea în complex, pe bazine hidrografice și unități naturale, a tuturor categoriilor de lucrări și măsuri pentru combaterea eroziunii de suprafață a solului, a eroziunii de adîncime și a alunecărilor de terenuri agricole, pentru conservarea și ameliorarea fertilității terenurilor în pantă. Totodată, pentru reducerea consumului de materiale și creșterea eficienței lucrărilor se are în vedere aplicarea unor soluții constructive și tehnologice noi, ca de exemplu : utilizarea barajelor din pămînt, pămînt armat și a celor din pămînt cu corp central din beton, nivelarea sau modelarea terenurilor cu șiroiri și alunecări, umplerea cu pămînt a unor ogașe și ravene pentru a crea condiții corespunzătoare efectuării lucrărilor agricole ș.a.

Chimizarea, factorul cel mai activ al sporirii producțiilor vegetale

FACTORUL material ce influențează cel mai direct și notabil sporirea producției agricole vegetale îl constituie îngrășămintele chimice, în ultimii ani aportul lor cifrîndu-se la 40—45%, din sporul de producție, amplificînd totodată și efectul celorlalți factori. Importanța și rolul său verificat va face ca și în viitor chimizarea agriculturii să reprezinte una din direcțiile centrale de intensificare și dinamizare a producției agricole. În cincinalul 1981—1985, agricultura va primi peste 16 milioane tone de îngrășăminte chimice substanță activă, ceea ce va reprezenta, la nivelul anului 1985, o cantitate de 320 kg substanță activă la un hectar teren arabil, vii și livezi (cu un raport mediu între elementele de nutriție NPK de 1:0,6:0,29, corespunzător nevoilor de fertilizare a solului), apropiind România de nivelul consumului de îngrășăminte chimice atins de țările cu agricultură avansată.

Chimizarea agriculturii se va caracteriza nu numai printr-un salt cantitativ, ci și printr-unul calitativ, prevăzîndu-se folosirea produselor chimice cu efecte multiple, sub diverse forme, cu concentrații ridicate și cu raportul NPK adecvat cerințelor plantelor. Principalele direcții noi în producerea îngrășămintelor chimice se referă la : trecerea într-un ritm mai ridicat la producerea de îngrășăminte cît mai concentrate ; livrarea numai sub formă granulată și cu adausuri hidrofobe ; granularea uniformă a îngrășămintelor livrate în vrac ; creșterea cotei de fosfor și potasiu în îngrășămintele complexe binare sau ternare pînă la 75% și respectiv 80%, cu limitarea ponderii azotului în îngrășămintele complexe la 40%. Se va trece la utilizarea amoniacului anhidru în apele de irigații, pe o distanță de pînă la 25 km de sursa de producție și a fosforitelor activate cu acid sulfuric pe solurile cu reacție acidă, sărace în forme mobile de fosfați. Industria va pune la dispoziție agriculturii — în afară de sortimentele clasice — și îngrășăminte foliere și cristaline specifice producției de legume de seră, solarii și cîmp, ceea ce va constitui un nou element de dinamizare a rodniciei solului. Toate acestea urmăresc reducerea într-o măsură mai mare a cheltuielilor de păstrare, transport, pregătire și încorporare, concomitent cu creșterea eficacității folosirii lor.

Chimizarea agriculturii, ca un factor al revoluției tehnico-științifice în această ramură de bază a economiei naționale, va fi abordată ca un proces complex, care are în vedere sporirea producției nu numai pe seama fertilizării (prin folosirea îngrășămintelor chimice) și a corectării acidității solului (prin amendamente), ci și prin înlăturarea pierderilor pe care le cauzează agriculturii dăunătorii de toate categoriile, pierderi estimate pe plan mondial, la aproape 35% din recolta inițială. Utilizarea pesticidelor este, pînă în prezent, cea mai eficace metodă de combatere a buruienilor, bolilor și dăunătorilor și, adeseori, singura posibilă și economică — deși nu este lipsită de unele neajunsuri, cauzate de apariția fenomenului de rezistență a agenților dăunători față de pesticide, toxicitatea acestora față de om, de flora și fauna utilă, poluarea mediului ambiant etc. Experiența mondială, ca și cea a agriculturii noastre arată că pentru o combatere eficientă sînt necesare realizarea și aplicarea unui sistem integrat de prevenire și combatere, însușindu-se mijloacele chimice cu cele biologice, precum și cu crearea și cultivarea de soiuri și hibrizi rezistenți, folosirea metodelor fizico-mecanice și aplicarea unor măsuri agrofitotehnice adecvate. Este de subliniat că industria noastră chimică va asimila o gamă variată de produse chimice, cu eficiență ridicată și cu o remanență mai redusă, la nivelul anului 1985 fiind în măsură să asigure 75 mii tone pesticide substanță activă.

Ponderea însemnată a terenurilor acide face ca ameliorarea însușirilor lor fizice și chimice să constituie și pentru perspectivă o importantă rezervă de creștere a producției agricole, mai ales prin aplicarea unor însemnate cantități de amendamente calcaroase, astfel încît în întreg cincinalul să se realizeze o suprafață amendată de 1 250 mii ha.

Partea a doua a articolului va apare într-un număr viitor

Realizarea planului

(Urmare din pag. 7)

planificat al forței de muncă a fost diminuat cu absențe nemotivate și învoiri care au totalizat un minus de 660 mii mp țesături, în timp ce în aceeași perioadă s-au efectuat, pentru recuperarea și creșterea producției, zeci de mii de ore de lucru suplimentare. În acest fel, întreprinderile au încercat să acopere, pe cît posibil, rămînerile în urmă la producția fizică determinate de cauzele expuse mai sus, cît și deficitul efectiv de forță de muncă, care înglobează, exprimat în cifre, peste 13 mil. mp produse. Însumat, cuantumul neajunsurilor semnalate la acest capitol a condus, totuși, la un minus de aproape 4 mil. mp, ceea ce înseamnă că orele suplimentare nu au reușit să înlocuiască în totalitate alte lipsuri. O măsură care acoperă în bună parte golurile existente este **creșterea efectivă a numărului mașinilor deservite concomitent.** Dacă în anul precedent această acțiune a adus o economie efectivă de 313 muncitori, ea urmează ca, în acest an, în măsura în care se va desfășura și acțiunea de modernizare a producției, să mai aducă o economie de circa 300 muncitori.

Unul din cele mai serioase neajunsuri îl constituie **nerealizarea în timpul stabilit a unor prevederi cuprinse în planul de măsuri tehnico-organizatorice** pe care s-au fundamentat creșterile de productivitate. Mai exact, este vorba de realocarea de către Ministerul Industriei Ușoare a fondurilor necesare centralei, în vederea executării lucrărilor prevăzute **de mecanizare și automatizare a unor procese de producție.** Se preconiza că numai prin înlocuirea a 30 mii de fuse clasice de bobinat cu alte 20 mii de fuse pe mașini automate s-ar fi putut aduce o economie anuală de 4 200 oameni. Pentru aceasta ar fi trebuit ca întreprinderile specializate din M.I.C.M. să fi asimilat, fabricat și livrat, în acești ani, mașina respectivă. Dar ea nu se află în prezent nici măcar în stadiul de prototip, situație care va menține încă unele dificultăți în sectoarele de filatură și țesătorii în ce privește încadrarea în numărul admis de personalul muncitor și sarcina de creștere a productivității muncii. **Se impune ca realizarea mașinii automate respective să fie reconsiderată și reprogramată,** în interesul realizării programului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, a creșterii productivității.

——→

de perioada de imobilizare prevăzută pentru executarea reparației planificate. Pentru aceasta ar fi oportun să se întocmească, pe o perioadă de un an, un program de modernizări care să stea la baza activității colectivului de proiectanți cît și a personalului de execuție a reparațiilor și modernizărilor ;

● s-ar avea în vedere că **esențial rămîne ca, încă din faza de cercetare-proiectare, noile utilaje să fie special concepute pentru ca, după un anumit timp, odată cu instalarea uzurii fizice și morale, să poată fi modernizate în timpul efectuării reparațiilor capitale.** Un asemenea mod de a înțelege și organiza prelungirea duratei de viață și creșterea valorii fondurilor fixe încă din fazele inițiale ale ciclului de viață ale unui utilaj — și nu doar în faza de reparare, așa cum se procedează uneori și în prezent — ar putea aduce o contribuție substanțială la realizarea unor producții sporite la capacitățile existente, la îndeplinirea în condiții de eficiență sporită a sarcinilor de plan.

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile

Dezbatere organizată de „Revista economică" în colaborare cu Institutul de economie industrială

CONTINUĂM prezentarea problemelor abordate în cadrul dezbaterii organizate pe problematica reciclării complexe a resurselor refolosibile. *)

Organizarea sistemelor de reciclare a resurselor

ÎN ȚARA NOASTRĂ preocupările pentru recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a unor resurse înglobate în bunuri uzate au existat de foarte multă vreme și au generat o serie întreagă de forme organizatorice. Ele însă nu au avut darul de a acoperi decît în parte ansamblul problemelor, impunîndu-se necesitatea adoptării unor măsuri organizatorice care să permită rezolvarea unitară a cerințelor activității de reciclare și anume :

— redistribuirea resurselor reciclabile între producători și utilizatori și echilibrarea raportului cerere-ofertă ;

— asigurarea preluării integrale de la populație a cantităților de resurse reciclabile, în continuă creștere ca urmare firească a evoluției consumului individual prin îmbunătățirea structurii și ariei de cuprindere a rețelei teritoriale ;

— asigurarea tehnologiilor necesare recuperării substanțelor utile încorporate în bunurile superior prelucrate, scoase din uz atît în sfera producției de bunuri materiale, cît și în cea a consumului ;

— îmbunătățirea organizării sistemului informațional aferent acestei activități.

Recentul Decret al Consiliului de Stat privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, stabilește în mod concret răspunderile și atribuțiile ce revin ministerelor, consiliilor populare, întreprinderilor, centralelor, unităților socialiste de stat și cooperatiste pentru recuperarea și utilizarea integrală a tuturor resurselor materiale refolosibile. Astfel, **Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe răspunde, în calitate de organ central coordonator pe economie, pentru buna desfășurare a activităților de recuperare și de valorificare a resurselor materiale refolosibile, este titular de plan în acest domeniu,** exercitînd controlul activităților de recuperare și valorificare la nivelul întregii economii. De asemenea, se prevede că **întreaga activitate de cercetare și aplicare de noi tehnologii pentru valorificarea superioară a resurselor materiale refolosibile va fi coordonată de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.**

În spiritul aceleiași orientări care au ca obiectiv îmbunătățirea organizării activității de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile recent a fost adoptat de către Consiliul de Stat și Decretul privind **înființarea și organizarea Centralei și întreprinderilor județene și a municipiului București pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.** Aceste unități, noi, realizate prin preluarea activității Centralei pentru prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare și a Centralei de preindustrializare și achiziții precum și a unităților din subordinea lor, vor desfășura direct activitatea de preluare și readucere în circuitul economic a tuturor resurselor materiale rezultate din producție și din consum. Iată, așadar, o rezolvare de ansamblu a problemei reciclării resurselor, constituirii și funcționării în bune condiții a marii industrii a reciclării materialelor, o uriașă „mină" de materii prime pentru economia națională.

Referindu-se la situația existentă pe plan mondial, în cadrul dezbaterii a fost relevat faptul că există o gamă largă de forme de organizare a reciclării resurselor. Astfel, **în țările dezvoltate din punct de vedere industrial s-au constituit organisme unice cu atribuții referitoare exclusiv la reciclarea resurselor.** În U.R.S.S., în subordinea Comitetului de Stat al Aprovizionării Tehnico-Materiale își desfășoară activitatea o Uniune centrală a resurselor secundare ; în R.D. Germană există în cadrul Ministerului Economiei Materialelor un sector de materiale secundare și deșeuri (inclusiv o centrală de materii prime vechi). Trebuie, de asemenea, semnalat faptul că în alte țări activitatea de reciclare a resurselor se desfășoară în paralel și sub egida organizațiilor de protecția mediului înconjurător (în S.U.A. organismul coordonator este Agenția pentru Protecția mediului înconjurător (E.P.A.) ; în Franța, Agenția națională pentru recuperarea și eliminarea deșeurilor — A.N.R.E.D. ; în Japonia, Agenția pentru mediul înconjurător, iar în Anglia, Comitetul de administrare a deșeurilor). Existența unor asemenea organisme unice (guvernamentale sau departamentale) are implicații multiple :

a) asigură integrarea activității de reciclare în mecanismul de funcționare a economiei, nu numai ca sursă de materii prime, ci și ca mijloc de satisfacere a unor cerințe sociale ;

b) prin intermediul lor se poate asigura simultan atît inventarierea resurselor reciclabile existente într-o anumită perioadă de timp, cît și stabilirea destinațiilor posibile, în unitățile sau sectoarele care le generează sau în afara acestora. Se creează astfel condiții pentru valorificareá superioară a resurselor recuperate, în sensul că devine posibil transferul acestora dintr-un sector în altul al economiei, în funcție de cerințe și de posibilitățile de prelucrare superioară ;

c) fiind strict specializate, asemenea organisme pot contribui la perfecționarea tehnologiilor de recuperare și reintroducere în circuitul economic a resurselor precum și la transferul acestora între sectoare ale economiei.

În strînsă interdependență cu această primă tendință trebuie remarcat faptul că în domeniul de activitate respectiv un rol important a început să-l aibă **cercetarea științifică, desfășurată în cadrul unor institute de specialitate cu profil complex — tehnic și economic.** Dacă în cazul țărilor capitaliste organismele guvernamentale specializate amintite au și atribuții în domeniul cercetării, în alte țări au apărut institute de cercetare specializate așa cum este cazul Institutului de economia materialelor secundare și a deșeurilor din R.D. Germană sau a Institutului unional pentru resurse secundare din U.R.S.S. Indiferent însă de modul lor de organizare, aceste organisme se preocupă de cercetarea științifică, proiectarea tehnologică și introducerea progresului tehnic în acest domeniu de activitate.

Paralel cu conturarea activității de reciclare ca un sector important al economiei, se manifestă tendința de dezvoltare a conlucrării internaționale în acest domeniu. Ca urmare, încă din anul 1948 la Paris s-a constituit Biroul Internațional al Recuperării din inițiativa a patru țări europene : Belgia, Marea Britanie, Olanda și Franța. Numărul membrilor acestui organism a sporit continuu — ajungînd să numere azi 24 membri permanenți (printre care Cuba, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia) și 10 membri corespondenți (printre care și U.R.S.S.). Țara noastră încă nu face parte din acest organism, deși au existat preocupări în această direcție. Prezența activă a Biroului se face simțită prin cele 2 congrese ținute anual la care participă numeroși specialiști din domeniul reciclării resurselor.

Prezentarea sistemelor de organizare a activității de reciclare a materialelor refolosibile permite reliefarea faptului că **în majoritatea țărilor se încearcă o abordare globală a problemei, a multitudinii de aspecte pe care le subsumează, urmărindu-se însă aceleași obiective : lărgirea și diversificarea bazei de**

*) Prima parte a dezbaterii, în care s-a publicat și lista participanților a apărut în „Revista economică" nr. 7 din 15 februarie a.c.

materii prime, economisirea unor materii prime și materiale deficitare, economisirea surselor clasice de energie, reducerea eforturilor valutare și echilibrarea balanțelor externe, economisirea de muncă socială.

Urgentarea elaborării tehnologiilor de valorificare

UN LOC APARTE în cadrul dezbaterii au ocupat problemele legate de **modalitățile de valorificare a resurselor materiale refolosibile în vederea realizării unor produse cu valori de întrebuințare ridicate.** Pentru aceasta, un mare efort se cere depus, îndeosebi de către cercetători și specialiști, pentru **elaborarea unor tehnologii noi.** În acest context a fost relevat faptul că prin eforturile conjugate ale cercetării și execuției, s-au stabilit, în ultimii ani, o serie de tehnologii, care permit o valorificare eficientă a unor materiale refolosibile. Astfel, recent, la **Întreprinderea de cinescoape — București** s-a reușit, în urma finalizării unor studii, să se creeze și implementeze **o tehnologie de valorificare a tuburilor cinescoape care se defectează, din diferite cauze, pe fluxul de fabricație.** Gîtul tubului cinescop, de pildă, care nu prezintă defecțiuni, se recuperează prin tăiere și se utilizează pentru fabricația altor tuburi. De asemenea, sticla care formează balonul cinescopic este valorificată prin măcinare pentru realizarea unor baloane noi. Prin recuperarea acestei sticle se economisește nisip, sodă, potasiu. Aceeași tehnologie poate fi utilizată — așa cum au subliniat unii vorbitori — și în cazul recuperării tuburilor de la televizoarele scoase din uz de către populație. Firește, cantitățile de materiale, îndeosebi sticla, ce vor depăși cerințele Întreprinderii de cinescoape, pot fi tot atît de bine valorificate în cadrul unităților din industria sticlei. S-ar economisi, numai pe această cale, la nivelul economiei naționale, materii prime estimate la cîteva zeci de milioane lei anual.

Și un alt exemplu. La **Întreprinderea textilă „Oltul" din Sfîntu Gheorghe,** printr-o nouă tehnologie de filare pusă la punct de specialiștii de aici, **se valorifică integral bumbacul, inclusiv așazisele materiale secundare ce derivă din procesul de producție.** Avînd în vedere că aproximativ 5% din producția întreprinderii o reprezentau aceste materiale, care erau vîndute la alte unități cu 0,50—3 lei/kg pentru diverse utilizări — în loc de 20 lei cît revine pe un kg de bumbac achiziționat — rezultă că prin noua tehnologie de filare ele devin fire de calitate bună ce intră în componența țesăturilor de bumbac. Se cîștigă astfel, anual, circa 1,5 milioane lei. Extinderea noii tehnologii, care așteaptă să fie brevetată, în întreaga industrie a bumbacului poate contribui de asemenea la obținerea de economii de zeci de milioane de lei anual.

Și asemenea exemple mai pot fi date. Este util de subliniat că **astăzi din cele peste 800 de resurse refolosibile identificate, abia pentru 200 au fost determinate tehnologii adecvate,** care permit o valorificare eficientă. În țara noastră se aplică doar un număr mic de astfel de tehnologii. Din această cauză, numeroase resurse materiale refolosibile nu sînt valorificate, iar altele destul de multe la număr, nici nu se colectează. Așa este cazul celor peste 2,2 milioane de anvelope de cauciuc cu uzuri mari sau avînd inserție metalică, ce nu pot fi reșapate ; și ca atare nu se valorifică în nici un fel ; a miilor de tone de fire de bumbac sau lînă combinate cu fire chimice cît și a resturilor de țesături produse cu astfel de fire, care de asemenea nu se valorifică decît prin vînzare la prețuri derizorii unor firme din Italia și Austria ; a miilor de tone de folii și articole de ambalaj din mase plastice uzate, la care pentru fabricarea unei tone se consumă 3—4 tone de țiței, resurse care în prezent nu se colectează și nu se valorifică, poluînd în schimb mari suprafețe de terenuri și rîuri ; a cantităților mari de maculatură, care se utilizează în prezent doar pentru producerea mucavalei (carton de calitate inferioară) și care prin găsirea de tehnologii adecvate ar putea fi folosită — așa cum se întîmplă în alte țări — la obținerea de hîrtie de calitate superioară ; a unor cantități destul de mari de talpă și piele din încălțămintea uzată care nici măcar nu se colectează ; a celor mai bine de cîteva zeci de vagoane de casete din lemn de la televizoarele și aparatele de radio uzate care, de asemenea, nu se colectează și nu se valorifică etc.

Această stare de lucruri se explică în primul rînd prin faptul că cercetarea și proiectarea tehnologică a acordat prioritate reciclării resurselor rezultate din procesele de producție, disponibile în cantități mult mai mari comparativ cu cele care au provenit din sfera consumului. În plus, resursele reciclabile din sfera producției materiale, prezintă avantajul că sînt mult mai omogene din punctul de vedere al compoziției. În al doilea rînd, cantitățile de bunuri de folosință îndelungată ieșite din uz au început să justifice asemenea preocupări de abia în ultimii ani. Un al treilea factor se referă la faptul că bunurile de folosință îndelungată sînt, de regulă, produse ale unor subramuri de vîrf ale industriei, care asigură un grad înalt de prelucrare a materiilor prime, separarea substanțelor utile fiind mult mai dificilă etc.

În dezbatere s-a subliniat, de asemenea, faptul că recuperarea bunurilor uzate de la populație, indiferent prin intermediul cărui sistem, concomitent cu dezmembrarea acestora în vederea valorificării componentelor și a substanțelor utile, riscă în prezent să conducă la crearea unor stocuri mari de materiale care nu au asigurată încă o destinație precisă. Așa, de exemplu, dacă unitățile cooperației meșteșugărești ar prelua toate bunurile uzate de la populație și le-ar dezmembra pentru procurarea de piese, ar risca să creeze mari stocuri de materiale pentru care nu dispun de mijloace de valorificare. Cu alte cuvinte, proiectarea, implementarea și funcționarea unor sisteme de colectare trebuie să fie precedată de asigurarea tehnologiilor de valorificare. Participanții la dezbaterea au conturat și unele direcții de orientare în vederea creării mai repede a acestor tehnologii, printre care :

● **studierea atentă a tehnologiilor practicate de întreprinderile producătoare, care asigură în prezent valorificarea pieselor rebutate sau defectate în perioada de garanție, pentru ca acestea** →

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Fabrica de celuloză din localitatea finlandeză Aăneskoski este dotată cu o instalație care recuperează reziduurile din apele uzate, transformîndu-le în drojdie furajeră. Prin prelucrarea conținutului de zaharuri, acizi organici și alcool se obține, fără vreun alt tratament biologic, un furaj care conține circa 50% proteine. O altă unitate industrială din Finlanda produce anual 10 mii tone de hîrtie kraft, pe baza celulozei recuperate din resturi ale aceluiași produs, colectate de la diverse întreprinderi — metodă care reduce la jumătate consumul de energie, în comparație cu obținerea celulozei direct din lemn.*

● *Subsolul R.P. Ungare este bogat în ape termale. Pe lîngă utilizarea lor în scopuri terapeutice, ele și-au găsit un rol important și în agricultură — de pildă, în fermele zootehnice — precum și în gospodăria comunală, la încălzirea locuințelor. În cîteva raioane ale Budapestei apele termale alimentează caloriferele din circa 5 000 de apartamente, iar în orașul Szeged — din o mie de locuințe.*

● *Calcule făcute în S.U.A. cu privire la costurile comparative ale diferitelor tehnologii neconvenționale (nebazate pe petrol) de obținere a energiei electrice și combustibilului — ținînd seama de cheltuielile estimate pentru construcția și echiparea instalațiilor respective în perioada cînd soluțiile tehnice vor fi fost rezolvate la nivelul necesar unei aplicări largi — arată un avantaj net al energiei obținute în centrale atomoelectrice, în ce privește investiția specifică și costul pe kWh. Urmează, în ordinea descrescîndă a eficienței economice : termocentralele pe cărbune, energia geotermică, apoi tehnologiile anilor 1985—2000 : patul fluidizat la presiune atmosferică și ridicată, reactoarele cu regenerare a combustibilului nuclear, energia magnetohidrodinamică, cea eoliană, gazeificarea cărbunelui, celulele combustibile, biomasa, conversiunea energiei termice a mărilor, energia solară utilizată fotovoltaic și termal pentru obținerea electricității. Aceasta din urmă este estimată ca fiind cea mai scumpă : la nivelul anului 2000, deci cînd — datorită soluțiilor îmbunătățite — investiția specifică va fi cu 1/4 mai mică decît în 1990, cheltuielile pentru producerea unui kWh (din care circa jumătate revenind amortizării investiției) vor fi de 3 ori mai mari decît costul actual al energiei electrice obținute în centrale nucleare.*

● *Azeotropismul — proprietatea unor amestecuri lichide de a da, prin fierbere, vapori de compoziție egală cu a lichidului din care provin, fără separarea componenților amestecului prin distilare — stă la baza unei noi tehnologii de recuperare a solvenților utilizați în industria petrochimică. Solventul contaminat este introdus într-o cameră de distilare, injectîndu-se abur viu la presiune joasă. Evaporarea solventului are loc repede, întrucît punctul de fierbere al amestecului este mai scăzut decît al componentelor sale : vaporii sînt condensați într-un schimbător de căldură, după care condensatul este pompat printr-un separator prin coalescență, unde apa condensată este îndepărtată, iar solventul curățat este evacuat pentru depozitare. La o uzină chimică din Canada, prin acest procedeu se recuperează zilnic aproape 12 mii litri de alcooli, solvenți aromatici, hidrocarburi clorurate ș.a., la un cost sub 10 dolari pentru 1 000 l.*

să fie utilizate și în condițiile reciclării pieselor sau ansamblelor din bunurile materiale uzate de către unitățile cooperației meșteșugărești ;

● studierea de către unitățile care reciclează resursele refolosibile a experienței și tehnologiile folosite de întreprinderile producătoare care valorifică materialele rezultate din piese rebutate, utilizîndu-le pentru producția altor bunuri decît cele pentru care au fost destinate inițial ;

● preluarea de către noile unități teritoriale de recuperare a materialelor refolosibile înființate recent a experienței acumulate de cooperația meșteșugărească care recondiționează o gamă variată de bunuri ;

● dat fiind că numeroase piese și repere încorporate în bunuri de folosință îndelungată scoase din uz pentru a fi valorificate implică unele tehnologii similare cu cele utilizate pentru producerea lor se cere studierea și preluarea acestora de către unitățile ce sînt implicate în procesul reciclării. Așa este cazul reciclării resurselor din televizoare, aparate de radio, magnetofoane, casetofoane care implică existența unor tehnologii similare cu cele necesare valorificării resurselor din aparatura de automatizare scoasă din uz sau din mijloacele de calcul.

La crearea de noi tehnologii care să servească corespunzător procesele de reciclare a resurselor refolosibile un aport deosebit este chemată să-l aducă **cercetarea științifică.** Aceasta va trebui să aibă în vedere condițiile specifice în care se desfășoară în țara noastră procesul de reciclare a resurselor, dificultățile pe care le întîmpină diferitele unități în realizarea unor produse din materiale reciclabile etc. Institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică de ramură, cît și centrele de cercetări din centralele industriale și întreprinderi — au subliniat participanții la dezbatere — ar fi bine să introducă încă în acest an în planurile lor de activitate și rezolvarea de probleme ale reciclării produselor. Dat fiind însă că o serie de resurse provenite din diferite produse sau procese tehnologice implică o cercetare multidisciplinară pentru determinarea unor tehnologii de recuperare și refolosire, s-a dat sugestia de **a se crea și în țara noastră un institut de cercetări avînd ca profil reciclarea resurselor refolosibile** — aparținînd de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe. Organizarea unui asemenea institut de profil va da posibilitatea abordării directe a celor mai arzătoare probleme și promovarea unei colaborări cu alte institute din țară în vederea creării de noi tehnologii.

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Marius COSTEA

Sugestii • Propuneri

● Să se organizeze magazine specializate, cum dealtfel există în diferite țări (Uniunea Sovietică, Franța) pentru desfacerea pieselor și subansamblelor rezultate din desmembrarea aparatelor de radio și televizoarelor uzate, pentru radioamatori și alți beneficiari. Aceasta va permite, nu numai o valorificare avantajoasă pentru cei ce predau aparatele de radio și televizioarele uzate ci și pentru cine caută diferite piese și subansamble, realizîndu-se astfel însemnate economii, atît pentru populație cît și pentru economia națională..

● Să se organizeze unități de valorificare numai pentru acele materiale refolosibile care ies din profilul marilor întreprinderi industriale. Fiecare întreprindere industrială poate și trebuie să găsească soluții pentru ca, din propriile produse ce au fost date în consum, să poată valorifica eficient multe din piesele și subansamblele aflate în cele uzate.

● Să se stabilească indicatori de plan speciali pentru activitățile de reciclare a resurselor refolosibile în funcție de condițiile ce determină activitatea de colectare-valorificare, astfel încît să constituie un stimulent pentru amplificarea activității și creșterea eficienței economice.

● Să fie încadrate în acțiunea de valorificare a materialelor refolosibile și unitățile din rețeaua locală a consiliilor populare județene, orășenești sau comunale, precum și cele ale cooperativelor agricole de producție.

● Pentru a impulsiona elaborarea de tehnologii adecvate valorificării materialelor refolosibile ar fi utilă înființarea la nivelul economiei a unui institut de profil. Acesta, în strînsă colaborare cu celelalte institute de ramură, să cerceteze și să determine, pe grupe de materiale, tehnologiile cele mai eficiente — tehnologii care să fie apoi transmise întreprinderilor, pentru a le utiliza în activitatea lor.

● Să se organizeze în tot sistemul școlar cursuri speciale pentru valorificarea produselor refolosibile, concomitent cu lărgirea sferei educaționale asupra necesității reciclării produselor.

● Să fie extinsă activitatea U.C.E.C.O.M. nu numai în ce privește recondiționarea unor produse, ci și în direcția dezmembrării diferitelor produse, pentru ca piesele bune să fie utilizate la recondiționarea altor bunuri.

NOTE

Un indicator cu utilitate practică

Îndeplinirea uniformă a planului pe sortimente

REALIZAREA RITMICĂ ȘI UNIFORMĂ a producției nu numai în timp, dar și pe sortimente, prezintă o mare însemnătate. Această condiție este deosebit de importantă mai ales în cazul cînd unele întreprinderi cooperează pentru obținerea unor produse complexe. Pentru că, se știe, nelivrarea la timp a unor ansamble de către o întreprindere (pentru care acestea au mică importanță în realizarea producției nete proprii) va determina neîndeplinirea în lanț a producției în întreprinderi, legate între ele prin obligații de livrare reciprocă de produse sau ansambluri.

Este suficient să menționăm cazul întreprinderii „Independența" din Sibiu, care deși a îndeplinit planul de producție „în general" (pe primul semestru al anului trecut), nu a livrat la timp pentru „Steaua Roșie" din București utilaj de tratament termic. Din această cauză întreprinderea bucureșteană nu a putut livra la datele fixate multor altor întreprinderi aparatura hidraulică, reacția producîndu-se în lanț. De asemenea, întreprinderea „Grivița Roșie" din București, deși a depășit planul său de producție (pe același interval), nu a livrat condensatoare întreprinderilor din Arad, Slobozia și Bacău, ceea ce a întîrziat obținerea unor produse chimice etc.

Or, legea stabilește obligația fiecărei întreprinderi de a respecta prevederile planului și de a realiza și livra beneficiarilor, la termen, toate produsele la sortimentele stabilite. De la această obligație nimeni nu are dreptul să se abată, din foarte numeroase motive. Desigur, principalul este fără îndoială cel de ordin economic ; dar nici implicațiile sociale și etice nu sînt mai puțin importante.

Eliminarea, sau cel puțin atenuarea acestei situații de nedorit, poate fi obținută prin **obligarea întreprinderilor de a prezenta trimestrial, odată cu indicatorul realizării planului de producție netă, și a indicatorului îndeplinirii planului pe sortimente, calculat ca diferență între următoarele două valori :**

— % de îndeplinire a planului la sortimentul cu realizare maximă față de plan ;

— % de îndeplinire a planului la sortimentul cu realizare minimă față de plan, cu indicarea denumirii sortimentelor respective (pentru o eventuală verificare a situației raportate).

După cum se vede, indicatorul propus se obține foarte simplu și nu necesită nici un calcul suplimentar. În schimb, diferența respectivă va prezenta o imagine clară asupra felului în care fiecare întreprindere înțelege să-și realizeze planul, să asigure o bună cooperare cu alte unități și să contribuie la îndeplinirea planului de stat pe economia națională. Valoarea acestui indicator poate fi legată de aceea a producției nete pentru caracterizarea globală a activității întreprinderii din perioada respectivă.

Folosirea indicatorului propus (și luarea măsurilor disciplinare în consecință) va contribui, fără îndoială, la eliminarea dificultăților de genul celor amintite mai înainte și la asigurarea realizării armonioase a planului de stat de către toate întreprinderile și la toți indicatorii.

R. CRESIN

ADAPTAREA LA DINAMICA PIEȚEI INTERNAȚIONALE ȘI EFICIENȚA COMERȚULUI EXTERIOR

SCĂDEREA RELATIVĂ a cererii pentru unele produse de bază intensificarea măsurilor protecționiste luate de țările capitaliste dezvoltate, pentru a-și proteja industriile prelucrătoare față de noii exportatori din țările în curs de dezvoltare, nu a făcut decît să adîncească declinul cererii pe piața mondială, dată fiind înrăutățirea situației balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare, prin scăderea veniturilor acestora din exporturi. Rezultanta acestor fenomene o constituie scăderea ritmului mediu anual de creștere a comerțului fizic mondial la circa 5% — 7% în ultimii ani, spre deosebire de anii 1970—1974, cînd s-a înregistrat un ritm mediu anual de 8,5%.

Dintre caracteristicile esențiale ale comerțului internațional în etapa actuală trebuie evidențiate următoarele : tendința de diminuare a ecartului dintre ritmul de creștere a exportului mondial (fizic) și cel al producției mondiale (extractivă, prelucrătoare și agricolă), indicînd scăderea forței de expansiune a comerțului și implicit, o scădere a dependenței exportului de volumul investițiilor sub raport cantitativ ; tendința de părăsire a structurilor de producție bazate pe un mare consum de energie și materii prime, în unele cazuri prin aprovizionare aproape exclusivă din import (ex. Japonia, R.F. Germania) și orientarea spre produse ce adaugă la valoarea materiei prime o mare cantitate de muncă potențată (muncă de calificare superioară, muncă de cercetare-dezvoltare, design, marketing), concomitent cu expatrierea a o serie de industrii energofage.

Presiunea energiei asupra economiei ridică cu deosebită pregnanță problema ingineriei tehnologice, chemată să depășească „criza" tehnologiilor energofage. Dacă în ultimii ani, țările capitaliste dezvoltate au reușit, în ciuda încetinirii creșterii economice proprii, să dezvolte exporturile în ritmuri superioare ritmului mediu mondial și să transfere deficitele din procurarea materiilor prime și energiei în balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare, în special ale celor neexportatoare de petrol, aceasta s-a datorat în primul rînd deosebirilor structurale dintre economii, accentuării decalajelor de dotare tehnologică, de infrastructură și situației care domnește pe piața tehnologiilor, unde prețurile sînt dictate de deținătorii de tehnologie. Asistăm, în cadrul diviziunii internaționale a muncii, la o amplă mișcare de translație — în sensul că pe măsură ce țările în curs de dezvoltare avansează spre industrii netradiționale, țările capitaliste dezvoltate înaintează spre sectoare de tot mai înaltă concentrație tehnologică.

Confruntarea în comerțul internațional are loc astăzi între structurile economiilor naționale, în ce privește viteza de adaptare a acestor structuri la condițiile restrictive ale prezentului : criză de materii prime și energie, criză monetar-financiară, adîncirea interdependențelor, concomitent cu adîncirea protecționismului.

Cea de-a treia dimensiune : informația

ÎNCERCÎND o generalizare a elementelor ce condiționează capacitatea de adaptare la dinamica mediului economic internațional, apare utilă disocierea celor 3 dimensiuni fundamentale ale oricărei creații umane : materie, energie și informație.

Dacă avantajele comparative pe care unele state și le-au creat în domeniul aprovizionării cu materii prime și energie pot fi mai mult sau mai puțin depășite printr-o anumită structură a alocării resurselor naționale, terenul confruntării decisive rămîne domeniul informației, văzută în sensul cel mai larg, începînd cu cantitatea și calitatea informațiilor profesionale deținute de populația activă, cantitatea și calitatea informațiilor furnizate de activitatea de cercetare-dezvoltare, cuprinsă în noile produse și tehnologii, cantitatea și calitatea informațiilor deținute privind evoluția mediului economic înconjurător și, în speță, a pieței internaționale de profil, din care exportatorul dorește să-și asigure un fragment.

Evaluarea cea mai sintetică a reușitei în adaptarea structurală la restricțiile mediului economic pentru activitatea de comerț exterior își găsește expresia în balanța comercială a țării, ca una din formele de exprimare a eficienței activității de comerț exterior.

Și în cazul țării noastre, pentru creșterea capacității de adaptare a celei ¼ din produsul social oferit la export este hotărîtoare creșterea cantității și calității informațiilor, valorificate în producția materială și în comercializare, aceasta cu atît mai mult cu cît la unele produse nivelurile consumurilor materiale și energetice sînt încă prea ridicate.

În 1978 au fost asimilate în țara noastră 2 300 de tipuri de mașini, utilaje, instalații și aparate cu performanțe superioare, în marea lor majoritate (95%) pe bază de concepție proprie, iar valoarea produselor noi și reproiectate a reprezentat 27,5% din valoarea producției marfă realizată în industria prelucrătoare republicană. Iată un potențial economic extraordinar, care, apreciat prin prisma sarcinii de orientare cu prioritate a producției spre cerințele de export, ar fi asigurat o capacitate de înnoire în proporție de circa 80% a ofertei de export. Transformarea acestei posibilități în realitate este condiționată însă de calitatea și cantitatea informațiilor disponibile în momentul conceperii, execuției și lansării comerciale a noilor produse și anume :

1. Normele și standardele tehnice existente pe piața internațională a fiecărui produs, respectiv cît la sută din piața mondială a produsului o reprezintă segmentul produselor cu caracteristici comparabile cu noul produs conceput de propria întreprindere. Calitatea informațiilor disponibile în activitatea de cercetare-dezvoltare depinde în prezent de așa-numita „masă critică" a investițiilor în cercetare-dezvoltare. Acceptînd faptul că în prezent complexitatea producției, a tehnicii fac ca, de regulă, „străpungerile" tehnico-științifice să nu mai fie rezultatul eforturilor unor persoane izolate, ci ale unor colective de cercetători avînd la dispoziție o aparatură de cercetare, de măsură și control tot mai sofisticată, rezultă că finanțarea cercetării-dezvoltării la nivelul necesar pentru a realiza priorități mondiale este foarte costisitoare. De aceea o mare importanță pentru menținerea unui nivel competitiv al producției, a unui ritm de înnoire competitiv are stabilirea unor opțiuni judicioase privind domeniile de cercetare-dezvoltare pe care să le finanțăm pînă la atingerea „masei critice", capabile să declanșeze priorități tehnice mondiale. Asemenea priorități mondiale pot, apoi, sprijini economic achiziția informațiilor de calitate pentru celelalte sectoare, prin cooperare industrială sau cumpărare de licențe, engineering. (Balanța tehnologică deficitară a unor țări ca R.F. Germania, Japonia este foarte semnificativă în acest sens).

În ceea ce privește invențiile românești, în condițiile în care s-au înregistrat numai în 1979 un număr de 2 751 de cereri de brevete, se cere o mai mare operativitate în luarea deciziilor privind aplicarea în țară sau comercializarea la export, dat fiind faptul că multe firme așteaptă cu nerăbdare scurgerea termenului de protejare a proprietății intelectuale prin brevet pentru ca apoi să poată utiliza gratuit invenția respectivă. Și din păcate, funcționează în lume multe echipamente executate după invenții românești, neplătite de către cei ce le utilizează.

În același timp, pentru ca o parte cît mai mare din cele 2 751 de cereri de brevete să se transforme în aport-valutar, ar trebui să se dea curs propunerii privind crearea pe lîngă O.S.I.M. a unei unități tehnico-științifice destinată testării și dezvoltării invențiilor de mare valoare. Exemple în acest sens oferă firmele Novex din Ungaria, National Research Co. din Anglia ș.a., care preiau de pe umerii inventatorilor problemele obținerii protecției proprietății intelectuale, ale integrării invențiilor în producție și valorificării lor în economia proprie sau la export.

2. Un alt aspect ce trebuie avut în vedere este măsura în care prin înnoire sau reproiectare s-a înregistrat sau se va înregistra o creștere a competitivității produsului. Cu cît a crescut aportul net valutar al exportului în urma cheltuielilor de înnoire ? Cu ce consumuri specifice de energie se realizează produsele respective de către principalii producători mondiali, iar în cazul mașinilor și utilajelor — cu ce consumuri de energie funcționează echipamentele oferite pe piața internațională de alte țări ? Cum se aliniază la aceste nivele parametrii produsului propriu ?

Desigur că datele de post calcul sînt tardive și nu ajută decît la cîștigarea de experiență. Importante sînt însă, pentru asigurarea competitivității, calitatea prognozei desfacerilor pe piața internă și externă, prin care s-a fundamentat nota de comandă a investițiilor, calitatea ajustărilor ulterioare ale proiectului în raport cu evoluția pieței internaționale (avînd în vedere că o prognoză conjuncturală realistă nu se poate face pe mai mult de 6 luni).

3. Calitatea programului de export pe produs, elaborat de producător împreună cu întreprinderea specializată de comerț exterior, concomitent cu încheierea convenției de ofertare la export între ministerul producător și ministerul comerțului exterior. Acest program cuprinde : strategia de adaptare a produsului — ca finisaj, condiționare, prezentare — la diferitele piețe anvizajate ; canalele de distribuție identificate ca optime pentru diferite piețe ; strategia de preț și de plăți internaționale ; căile de promovare și mijloacele utilizate în acest scop, reunite în programul de lansare a noului produs. Acesta din urmă trebuie să prevadă, pe fiecare țară, modul de lansare : trimiterea de cataloage, prospecte însoțite de oferte prin poștă, participări cu noul produs, la tîrguri și expoziții pe piețele potențiale, trimiterea de mostre la reprezentanții întreprinderii de comerț exterior pe piața respectivă, organizarea — în cazul utilajelor complexe — a unor simpozioane tehnice pe piețele de interes, invitarea unor specialiști ai firmelor interesate pentru a asista la demonstrații de funcționare a echipamentelor, publicitate prin mass-media, (în special în cazul bunurilor de consum). Enumerarea acestor detalii are semnificație mai mult sub aspectul identificării abaterilor de la aceste norme de promovare. Ultimul element, dar nu cel din urmă ca importanță, este stabilirea mărcii de produs. Constatăm cu surprindere că, în condițiile atracției tot mai mari pe care o exercită pe piața mondială, în materie de mărci, denumirile de rezonanță latină *), ca element de prestigiu și elevație, multe întreprinderi românești se cramponează în înregistrarea unor mărci iscate din alăturarea unor consoane, greu de pronunțat (U.F.S., U.M.M., U.P.T., U.M.B. „B", „V", „R", „M" — și lista poate fi continuată, din păcate, pe pagini întregi).

*) Severin, Agros, Investa, Demusa Ars Polcna, Alfa-Laval, Alpine.

Există o disciplină a adaptării ?

O PROBLEMĂ ce apare tot mai frecvent în documentele de partid și de stat este imperativul accelerării adaptării producției de export la cerințele pieței externe. Dispunem azi de condiții calitativ superioare pentru înfăptuirea acestui obiectiv. Dacă în etapele precedente, obiectivul fundamental era dezvoltarea bazei tehnico-materiale pentru industria românească (produse metalurgice, mașini-unelte, produse chimice de bază), din care o parte erau oferite și la export, în prezent aceste acumulări cantitative permit realizarea unei producții specializate pentru export. Unitățile industriale desemnate ca furnizori specializați pentru export vor trebui să dispună și de o strategie a producției pentru export, fondată pe informații de prognoză tehnologică și prognoză de marketing, strategie în permanentă ajustare la evoluția conjuncturii internaționale.

În fapt, problematica cu care sîntem confruntați nu este nouă. Dovadă : desprinderea, din grupul mare de subramuri al științei conducerii, a unei discipline ce își propune să studieze adaptarea cu suplețe a întreprinderii la mediul său economic, prin optimizarea fluxului de intrări și ieșiri, respectiv a relațiilor de aprovizionare și desfacere pe piața internă și externă. Fără a putea fi considerat ca un panaceu universal, ci numai ca un mod de organizare pentru a obține informații de calitate, marketingul s-a dovedit a fi un ajutor de nădejde pentru promovarea produselor și pentru economia întreprinderii în general. „Marile firme — spunea un autor — fac marketing nu pentru că sînt bogate, ci sînt bogate pentru că fac marketing".

Am realizat în anul 1979 peste 2 000 de tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații cu performanțe superioare, de concepție proprie, 291 de tehnologii noi și perfecționate ; a început aplicarea în economie a 900 de invenții românești. Este firesc să ne întrebăm : în ce stadiu se află programele de marketing pentru oferirea și lansarea acestor noi produse la export ?

Față de realizările din anii 1971—1975, cînd funcționa activ Asociația Română de Marketing cînd se constituiau nuclee de marketing în întreprinderi și centrale industriale, filiale județene ale asociației, se elaborau programe de promovare a exportului pentru o serie de produse și grupe de produse importante, se realiza un activ schimb de experiență prin simpozioane naționale și congrese internaționale, în prezent activitatea asociației este în regres. Considerăm necesară revitalizarea acestei asociații, a preocupărilor de marketing în întreprinderi. Nu de dragul de a face artă pentru artă, ci pentru că aceasta constituie un mod de a răspunde sarcinilor pe care partidul le pune în fața activității de comerț exterior.

Desigur că pentru aceasta se cer profesionalism, însușirea metodelor și tehnicilor de marketing — domeniu în care activitatea de reciclare, în special în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", are merite importante. Dar dacă a fost recunoscută necesitatea marketingului în activitatea cadrelor cu formație profesională ceva mai veche, cu atît mai de neînțeles apare lipsa acestor preocupări în instruirea noilor generații de economiști în cadrul Academiei de studii economice. Există în prezent discipline de marketing financiar, marketing industrial, marketing agrar, studiul conjuncturii economice pentru fundamentarea deciziilor de planificare, și cu toate acestea facultățile de profil din A.S.E. nu le acordă, întotdeauna, atenția necesară. Dacă în Programul de perfecționare a învățămîntului superior economic a fost trecută, printre realizări, introducerea marketingului în învățămîntul economic, la numai 2 ani după aprobarea programului marketingul a fost în bună măsură abandonat. Este, după părerea noastră, o evoluție care contravine intereselor vitale ale economiei naționale, pentru că problema competitivității produselor, a competitivității economiei noastre este o problemă a fiecărui om al muncii, este problema creșterii calității în toate domeniile de activitate.

Fiecare întreprindere cu sarcini de livrare de mărfuri la export poate să-și ordoneze, în funcție de criterii de eficiență, prioritățile în oferta sa de export, să participe activ la investigarea pieței externe și la desfășurarea activității de promovare.

dr. Ioan GEORGESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicator

APLICÎND prevederile Decretului nr. 277/1979, întreprinderea noastră a revizuit traseele transportului în comun cu autobuzele, eliminîndu-se cele paralele cu ale tramvaielor, ocolirile etc., măsură menită să asigure folosirea rațională a mijloacelor de transport, precum și economisirea carburanților. Toate acestea au dus însă la efectuarea unui parcurs „util" mai mic decît cel prevăzut inițial în planul de prestații. Aceste rezultate, pe care noi le apreciem ca bune, nu sînt însă considerate ca tare, în toate ocaziile.

Despre ce este vorba? Unitatea noastră a fost programată să beneficieze de săptămîna redusă de lucru începînd cu luna octombrie 1979. Printre condițiile fixate de organele tutelare ce trebuiau îndeplinite în acest scop este și aceea a realizării indicatorului „parcursul util" al mijloacelor de transport la nivelul inițial prevăzut în planul de prestații. Avînd în vedere că prin astfel de măsuri se realizează o importantă economie de carburanți, propun să fie revizuit indicatorul menționat, să fie bine dimensionat și stimulativ pentru efectuarea transportului în comun în mod rațional și eficient, iar lucrătorii din această ramură să poată beneficia de săptămîna redusă de lucru.

H. CUPERMAN
economist
Întreprinderea de transport-Iași

Recuperare

ÎN LEGĂTURĂ cu posibilitatea refolosirii materialelor din carton și lemn, în urmă cu un an îmi exprimam, tot la această rubrică, nemulțumirea pentru faptul că unii responsabili de complexe comerciale dau indicații subalternilor de a arunca la crematoriu cantități foarte mari de carton.

A fost o vreme cînd focul a mistuit mai puțină hîrtie, carton sau mai puțin lemn. De cîtva timp însă „fochiștii" Complexului comercial din Drumul Taberii nr. 30 sînt neînduplecați. Dimineața și seara, uneori chiar zile întregi, se prefac în scrum cantități importante de materiale.

Locatarii blocurilor de lîngă sus-numitul complex își exprimă speranța că reprezentanții comerțului bucureștean vor lua măsuri și pentru recuperarea integrală a ambalajelor predate complexelor comerciale.

Dan NUCU
economist — București

Plafon

H.C.M. NR. 460/1961 stabilește plafoane pentru cumpărări de la fondul pieței, care nu mai corespund etapei actuale de dezvoltare. De la apariția hotăririi au trecut aproape 20 de ani perioadă în care volumul activității unităților a crescut (în cazul unității noastre de peste 10 ori), prețurile au suferit unele modificări și, ca atare plafoanele stabilite nu mai sînt suficiente, unitățile întîmpinînd greutăți în aprovizionarea cu unele produse de la fondul pieței. Trebuie să mai arătăm că aprovizionarea magazinelor de mic gros nu satisface nici pe departe nevoile unităților noastre. În această situație, contabilul șef este pus în situația de a viza cumpărări de la fondul pieței peste plafonul stabilit, fapt ce contravine legii.

Pentru a se remedia această stare de lucruri propun reactualizarea normativelor în vigoare cu plafoane corespunzătoare nevoilor actuale ale unităților economice.

I. LUCA
contabil șef
Cooperativa „Unirea" din Baia Mare

ECOURI

Plan '80

PENTRU realizarea obiectivelor menționate în articolul „Pregătirea planului pe anul 1980" — „R.E. nr. 44/1979 — întreprinderea noastră a livrat o parte din panourile de automatizare necesare unităților din Zalău, Vaslui și Giurgiu. Cealaltă parte urmează să fie furnizată în acest trimestru.

Menționăm că și în acest an avem o supraîncărcare cu comenzi, ca urmare a neritmicității punerii în funcțiune a unor noi obiective. Sînt unii beneficiari de investiții aparținînd de ministerele industriei chimiei, metalurgiei, energiei electrice, construcțiilor de mașini, minelor, petrolului și geologiei care solicită furnizarea de panouri de automatizare în timpul cel mai scurt posibil de la emiterea comenzilor ferme. Acordîndu-se prioritate unor beneficiari, rămînem în restanță față de alții, datorită lipsei de capacitate de producție pentru a satisface cererile simultane de panouri de automatizare, la un moment dat.

Am luat însă măsuri ca panourile de automatizare care trebuie livrate obiectivelor importante, de interes republican, să fie urmărite în fabricație, finalizate și expediate conform graficelor și înțelegerilor stabilite în comandamentele superioare.

L. BEGHEGEANU
director general adjunct
la I.I.S. Automatica — București

★

CA URMARE a definitivării cu întîrziere a balanțelor materiale pe anul 1980, programarea producției pe semestrul I s-a finalizat abia la data de 15.XI.1979. Concomitent cu lucrările de programare, s-au emis repartițiile către furnizorii și beneficiarii de plan.

Pentru reducerea consumurilor de combustibili și energie, se acționează în primul rînd prin promovarea procedeelor de elaborare a metalului cu eficiență ridicată, prin sporirea ponderii oțelului elaborat în convertizoare cu oxigen și în cuptoare electrice în dauna celui obținut în cuptoare Martin etc. În paralel sînt în curs de elaborare proiecte pentru executarea unor instalații pentru recuperarea căldurii fizice a aglomeratului feros, preîncălzirea aerului de combustie și a combustibilului la cauperele furnalelor, recuperarea căldurii din zgura de furnal etc.

Pentru creșterea scoaterii de metal, în urma analizelor efectuate pe întreg fluxul metalurgic s-au stabilit programe complexe de măsuri, care împreună cu extinderea accentuată a turnării continue, vor contribui la reducerea pierderilor de metal la laminare. Prin măsurile luate și în curs de aplicare se apreciază că în acest an coeficientul de scoatere a metalului va atinge 85%.

Pentru asigurarea realizării producției fizice planificate sînt prevăzute a fi puse în funcțiune eșalonat în trim I 1980 oțelăria cu convertizoare cu oxigen nr. 3 de la Galați, un nou cuptor electric la Tîrgoviște, precum și alte obiective.

Tr. TECU
director adjunct
în Ministerul Industriei Metalurgice

★

APRECIEM că publicarea articolului „Pregătirea planului pe anul 1980" a fost utilă, răspunzînd unei problematici de actualitate.

Volumul producției de construcții-montaj și cotele principalelor materiale de construcții pe anul 1980 — cu defalcarea pe titulari de investiții și constructori — au fost aprobate prin Decretul nr. 240/1978, pentru toate ministerele economice și consiliile populare județene. În lunile octombrie-noiembrie 1979, C.S.P. și Ministerul aprovizionării au transmis constructorilor cote actualizate pentru principalele materiale de construcții. Planul actualizat al producției de construcții-montaj, ca urmare a introducerii în planul de investiții a indicațiilor primite, a fost definitivat de C.S.P. împreună cu beneficiarii și constructorii în perioada 18–22 octombrie 1979 cînd s-au stabilit și volumele pe lucrări.

Planul de producție de construcții-montaj, împreună cu balanțele principalelor materiale de construcții ce conțin și defalcarea pe trimestre, s-a aprobat prin Legea planului pe anul 1980.

Direcția investiții, construcții și materiale de construcții din C.S.P.

Cotă echitabilă

CELE RELATATE în nota intitulată „Calcul" apărută în „R.E." nr. 3 sînt rodul unei temeinice analize și reflectă realitatea. În urma unei analize făcute recent, a rezultat existența unor cazuri cînd cooperativelor cu beneficii mai mari le rămîn la dispoziție pentru constituirea fondurilor proprii și stimularea personalului muncitor sume mai mici decît cooperativelor care au realizat beneficii mai mici, datorită cotei progresive de impozit pe venit. Aceasta poate duce la scăderea cointeresării cooperativelor de a lua permanent măsuri pentru reducerea costurilor și realizarea de beneficii peste plan.

Situația este o urmare a faptului că impozitarea este reglementată anterior introducerii noului mecanism economico-financiar și se poate spune că este chiar în contradicție cu acesta.

După părerea noastră s-ar impune revizuirea modului de impozitare a cooperativelor meșteșugărești, în sensul ca în paralel cu asigurarea contribuției la dezvoltarea generală a economiei naționale, să se asigure și fondurile necesare autofinanțării și cointeresării membrilor cooperatori pentru dezvoltarea spiritului de economie și creșterea eficienței activității.

N. DRIJMAN
director în UCECOM

Potențialul uman al fiecărei întreprinderi — utilizat cît mai eficient

Disciplină și răspundere în elaborarea și aplicarea normelor de muncă

Organizarea : rol sporit în creșterea productivității

MAI MULT DE 85% din întregul spor al producției globale industriale în anul trecut a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii cu 6,4%. Menținerea unui ritm înalt al acestui indicator (1979/1975 = 135,3%) reprezintă o caracteristică esențială a dinamismului economiei românești — după cum este caracteristic, pentru aspectele calitative ale acestei dinamici, faptul că ridicarea nivelului productivității se bazează nu pe intensificarea muncii, pe conținutul ei de efort, ci pe o înzestrare tehnică superioară, pe progresul tehnologic, îmbogățirea cunoștințelor profesionale, organizarea rațională a activității productive.

Cîștigînd în importanță în cadrul acestui complex de factori cu care se află în strînsă interdependență, **organizarea producției și a muncii se afirmă ca o condiție a dezvoltării intensive, ca o expresie a unei modernizări de esență,** ce vizează relațiile dintre om, tehnica de producție și obiectul muncii.

Au fost elaborate anul trecut și au început să fie aplicate peste două mii de studii — creații colective cu valoarea unei adevărate mișcări de masă — pentru **valorificarea cît mai armonioasă, mai eficientă a potențialului tehnico-material și uman al unităților economice** prin mai buna organizare a transportului intern și depozitării, a fluxurilor de fabricație, a locurilor de muncă ș.a. Raportul economic efort/efect, deosebit de favorabil, al multora dintre aceste studii semnifică nu numai concentrarea atenției asupra unor probleme prioritare, nu numai accentuarea specializării cadrelor de organizatori, însușirea și exersarea unor metode și tehnici din bogatul arsenal specific contemporan, ci și afirmarea unei optici cu grad ridicat de discernămînt, care, facilitată de indicatorii calitativi exigenți ai planului, identifică rezerve și conturează posibilități noi.

Rezerve și posibilități care au fost avute în vedere și cu prilejul realizării planului de elaborare și îmbunătățire a normelor și normativelor de muncă unificate din industrie, construcții-montaj, proiectare de construcții și inginerie tehnologică. Fundamentate științific, conform timpului (volumului) de muncă realmente necesar în condiții tehnice normale și organizatorice raționale, obiectivele realizate din acest plan în 1979 asigură — îndeosebi în ramurile mine-petrol-geologie, construcții de mașini, agricultură și industria alimentară, economie forestieră și materiale de construcții — economisirea unei cantități de manoperă echivalentă cu munca a circa o mie de oameni. De remarcat că din totalul acestor norme și normative, 74% au aplicabilitate pe economie, 10% pe minister și 16% pe grup de întreprinderi, structură în concordanță cu cerințele unei **reproduceri cît mai largi a eficienței,** cu principiile echității, cu necesitatea de a stimula progresul tehnic și organizatoric al tuturor întreprinderilor spre cotele atinse de cele mai bune unități.

Referindu-ne la rezultatele acestor acțiuni, ni se pare un exemplu deosebit de revelator faptul că la un număr important de produse principale, consumul unitar de muncă a scăzut sensibil — de pildă cu 7% la autocamioane Diesel de 8 t/135 CP, cu 8—11% la huilă brută, oțel Siemens-Martin, tractoare universale pe roți de 55 CP, lacuri și vopsele, țesături crude tip bumbac, cu peste 17% la furnire estetice ș.a. Am menționat produse în obținerea cărora nu au intervenit, în anul trecut, îmbunătățiri esențiale ale tehnicii și tehnologiilor, sporul de productivitate fizică datorîndu-se cu precădere unor măsuri de organizare, reducerii la strictul necesar a muncitorilor indirect productivi și de deservire generală, aplicării corecte a normelor de muncă.

Abateri și denaturări în aplicarea normelor

ÎN ATRIBUȚIILE compartimentelor de organizare din unități, activităților cu caracter de concepție li se alătură activități de rutină, în sensul frecvenței, al sferei de cuprindere și al nivelului la care se exercită. A asigura permanenta corespondență a normelor cu conținutul lor ce evoluează pe direcții determinate de introducerea progresului tehnic, de perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor și de intervențiile cu caracter organizatoric ; a aplica în mod corect aceste norme ; a desprinde, din nivelul îndeplinirii lor, din analiza dispersiei rezultatelor pe secții, ateliere, locuri de muncă, concluzii în vederea eventualelor îmbunătățiri — toate aceste responsabilități ce revin personalului de organizare (și, în cadrul colaborării specifice, celui de retribuire) în sensul obiectivului global : utilizarea rațională a forței de muncă în secții și ateliere, implică **multă și atentă muncă de teren, desfășurată cu obiectivitate, tact și principialitate.**

Analize și controale efectuate de specialiști din Ministerul Muncii, din ministere și organe centrale economice au scos în evidență, într-o serie de unități, inconsecvențe, orientare greșită și chiar abateri în îndeplinirea unor asemenea obligații, în aplicarea hotărîrilor de partid și a prevederilor legale din domeniul organizării și normării muncii. Pe fondul acțiunilor și rezultatelor pozitive menționate mai sus, astfel de abateri — uneori tolerate, dacă nu chiar încurajate de conducerile întreprinderilor respective — echivalează cu frîne ale creșterii productivității, alterînd efectele unor măsuri pe care s-a mizat în fundamentarea indicatorilor de plan.

Iată cîteva situații constatate, unele remediate între timp la fața locului, dar asupra cărora atragem atenția întrucît ar putea să apară și în alte unități.

● **Întreprinderea de rețele electrice Iași :** indicele de îndeplinire a normelor de muncă este sensibil deformat, deoarece calculul lui nu se face potrivit reglementărilor în vigoare.

● **Întreprinderea de reparații auto Cluj-Napoca :** unii vopsitori își depășesc normele cu prea mare ușurință. De fapt, li se admite să se abată de la tehnologia prevăzută de normele de muncă, pe seama calității lucrărilor.

● **Întreprinderea de panouri și tablouri electrice Alexandria :** la unele operații, pentru care există normative și norme de muncă unificate, se aplică totuși norme locale, mai largi decît timpul real necesar.

● **Întreprinderea textilă „Griviția" București :** unele norme locale nu au o fundamentare științifică, sînt stabilite în funcție de condițiile unor procese de muncă insuficient de bine organizate.

● **Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen-Ploiești :** la diverse lucrări de turnătorie, forjare, șamotare, prelucrări pe mașini și utilaje speciale se aplică o selecție de norme „comode", care, în condițiile unor deficiențe în organizarea producției și a muncii, să ofere totuși muncitorilor un „stimulent".

● **Întreprinderea de reparații utilaj electric Cîmpina :** deși s-au introdus mașini de prelucrare cu randament superior, care au îmbunătățit și condițiile de muncă, s-au păstrat vechile norme.

● **Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vîlcea :** față de consumul de muncă necesar în condițiile de lucru existente sau care pot fi lesne asigurate, normele la unele operații de prelucrări mecanice și forjare sînt mai largi cu cel puțin 10%, deoarece au fost întocmite pe baza unor documentații tehnologice sau fișe de calcul necorespunzătoare, fără precizarea condițiilor tehnico-organizatorice avute în vedere la elaborarea lor.

● **Întreprinderea de stofe „Dorobanțul" Ploiești :** la mașinile de țesut și de dublat fire lucrează un număr de muncitori nejustificat de mare, menținut datorită aplicării necorecte a normelor unificate.

● **Întreprinderea de piese de schimb și utilaje pentru industria chimică Satu Mare :** documentațiile normelor de muncă operative stabilite pentru diverse lucrări executate la turnătorie, la mașina de rabotat, la unele produse nu precizează normativele de regim ale utilajelor sau dimensiunile de prelucrare, lăsînd „toleranțe" de timp nejustificate.

O importantă rezervă : reducerea personalului auxiliar

UNUL SAU ALTUL dintre fenomenele exemplificate se regăsesc și în unități cărora vechimea, sau gradul înalt de reglare a proceselor tehnologice, sau nivelul de organizare ar trebui să le confere o precizie ridicată în funcționarea mecanismului de stabilire și aplicare a normelor : Întreprinderea de mașini grele, Întreprinderea de elemente de automatizare și întreprinderea „Vulcan" din București, Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, Întreprinderea de construcții și montaje siderurgice Galați ș.a.

Vădind aspecte nedorite ale colaborării între maiștri și normatori, o necorelare între programele de studii în domeniul organizării producției și a muncii și programele de reexaminare a normelor de muncă, un slab control din partea conducerilor colective, astfel de abateri de la disciplina de normare constituie o încălcare directă a principiului socialist al retribuției după cantitatea și calitatea muncii efectiv prestate. Irosirea pe această cale a unei părți din fondul de timp de lucru, decalajul ce se creează între fondul de retribuire consumat și productivitatea fizică diminuează valoarea nouă creată, diminuează în consecință venitul național și posibilitatea majorării veniturilor oamenilor muncii.

Încă mai sînt cazuri — într-o serie de unități din construcții-montaj, dar și din industrie — cînd se recurge cu bună știință la artificii de normare, pentru a „atrage" muncitori din meseriile așa-zis deficitare. Astfel de „soluții" nu soluționează nimic. Mai important decît a stinge incendiul este a-l preveni. În problema noastră, a preveni înseamnă o politică sănătoasă, previzională de recrutare, pregătire și stabilizare a forței de muncă, policalificare, programarea judicioasă a producției, organizarea rațională a acesteia și a muncii. Plus precizarea tehnologiilor de execuție. Este de-a dreptul aberant faptul că și în zilele noastre, la nivelul de mecanizare pe care l-au atins șantierele de construcții, încă se mai includ în unele norme, chiar și în unele documentații de execuție, transporturi cu roaba sau prin purtare directă, săpături masive manuale. Bineînțeles că de cele mai multe ori nu se lucrează așa, dar așa se decontează aceste lucrări, încărcînd în mod artificial manopera plătită.

Rămîne încă de rezolvat o problemă în privința căreia s-au dat — și nu de azi, de ieri — indicații și sarcini precise : reducerea la strictul necesar a efectivelor de muncitori din activitățile indirect productive și de servire generală. Într-o serie de unități acest necesar este dimensionat prin apreciere, iar aprecierea — ca și în cazul aprovizionării supranormative — este supusă tendinței de supraacoperire. Tentația rămîne și se manifestă acolo unde și cîtă vreme muncitorilor retribuiți în regie, din activitățile indirect productive, nu li se stabilesc sarcini concrete și normative de muncă. Așa s-a ajuns la aglomerarea unor întreprinderi ale Centralei industriei lînii cu manipulanți și primitori-distribuitori, la o diminuare a productivității muncii — față de nivelul ce putea fi obținut — cu pînă la 4% în unitățile trusturilor petrolului din Ploiești și Moinești, datorită depășirii numărului aprobat de muncitori indirect productivi. La întreprinderile din Ghioroc, Tîrgoviște, Bragadiru, Tulcea ale Centralei de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții (M.E.F.M.C.), fiecare al patrulea muncitor este plătit în regie — situație ce favorizează dezorganizarea, lipsa de disciplină, irosirea potențialului.

Fiindcă ne-am referit tangențial la centralele industriale, să insistăm puțin asupra rolului lor, mai precis asupra acelor elemente ale acestui rol, pe care unele dintre ele le rezolvă incomplet, formal sau deloc. În unele subramuri ale construcției de mașini, planurile de normare a muncii cuprind într-o proporție nesatisfăcătoare sarcini privind elaborarea și aplicarea de studii specifice organizării producției și a muncii, generalizarea unor soluții din studii întocmite și, deci, reproducerea rezultatelor bune obținute — ceea ce face ca în mecanizarea lucrărilor din turnătorii, a încărcărilor-descărcărilor, în organizarea depozitelor de materiale să se mențină diferențe sensibile între unitățile aceleiași centrale. O mai unitară și eficientă coordonare a elaborării și aplicării studiilor, privind îndeosebi creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, tipizarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea organizării unor lucrări ar fi permis Centralei industriale pentru metale neferoase (M.I.M.) să dispună de elemente valoroase pentru întocmirea de norme unificate pe grup de întreprinderi, la operațiile de trefilare a țevilor și barelor, tăiere și îndreptare a tablei, laminare a foliilor ș.a. Centrala industrială de rețele electrice (M.E.E.), Direcția generală autonomă a petrolului și gazelor (M.M.P.G.) au întîrziat aprobarea și transmiterea normelor unificate îmbunătățite în cadrul planului de normare pe 1978 ; ca urmare, în unitățile componente s-au aplicat în continuare o bună parte din anul trecut, la operațiile respective, vechile norme, corespunzătoare unor condiții de mult depășite.

Iată chestiuni care n-ar trebui omise în analiza ce o fac, în această perioadă, adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii din centralele industriale și unitățile asimilate acestora — și care, oricum, trebuie să determine intervenția conducerilor centralelor, pentru a pune ordine în acest cîmp de responsabilități.

Propuneri pentru îmbunătățirea activității de normare

POTRIVIT PLANULUI național unic, **în acest an productivitatea muncii în industrie urmează să înregistreze față de 1979 o creștere de 8,7% raportată la valoarea producției nete, respectiv de 8,5% pe baza valorii producției globale,** urmînd ca pe această cale să se obțină 79% din sporul producției nete. În activitatea de construcții-montaj, productivitatea muncii (calculată pe baza valorii producției nete) va crește cu 8,4%. Ca una din principalele căi de asigurare a realizării acestui indicator calitativ deosebit de exigent, este prevăzută sarcina ca ministerele să acționeze pentru utilizarea rațională a fondului de timp de muncă la toate categoriile de personal, prin **îmbunătățirea continuă a normelor și normativelor de muncă și de personal,** în condițiile realizării la termenele stabilite a măsurilor din planurile de creștere a productivității muncii, privind introducerea de noi tehnologii de fabricație și perfecționarea celor existente, sporirea gradului de mecanizare și automatizare a producției, îmbunătățirea organizării producției și a muncii.

O deosebită utilitate în îndeplinirea acestui obiectiv prezintă aplicarea propunerilor făcute de către Ministerul Muncii, în urma controalelor menționate. Le sintetizăm aici, întrucît ele sînt de interes pentru toate unitățile economice, în orientarea propriei activități de elaborare-îmbunătățire și aplicare a normelor și normativelor de muncă :

- în cadrul activității de teren, cadrele de specialitate din ministere, centrale și din institutele (atelierele) de proiectare să acorde întreprinderilor **asistență tehnică în elaborarea și aplicarea de studii de organizare a producției și a muncii, întocmirea corespunzătoare a documentațiilor tehnologice, elaborarea normativelor de muncă unificate ;**
- ministerele coordonatoare de ramură să-și exercite din plin atribuțiile ce le revin în această calitate, și din punctul de vedere al normării muncii, prin **generalizarea în toate unitățile de profil** — indiferent de subordonarea lor — **a soluțiilor de organizare eficiente, a tehnologiilor moderne, a normativelor și normelor de muncă unificate ;**
- unitățile în care nu sînt asigurate condițiile tehnico-organizatorice avute în vedere la elaborarea normativelor și normelor unificate să fie **obligate și ajutate** pentru a realiza, într-un anumit termen, astfel de condiții ; în intervalul respectiv ele să poată aplica normative și norme de muncă locale mai largi decît cele unificate, dar cu o justificare verificată și cu aprobarea organului ierarhic superior ;
- organele care au elaborat normative și norme de muncă unificate **să le aducă îmbunătățiri,** pe baza experienței unităților la care s-au creat condiții tehnico-organizatorice superioare celor avute în vedere la întocmirea acestora și care aplică norme de muncă locale de calitate corespunzătoare ;
- în documentațiile noilor obiective industriale de investiții, **unitățile de proiectare să indice sau să elaboreze normele sau normativele de muncă pentru fabricarea produselor din profilul unităților respective,** astfel încît la intrarea în funcțiune să se asigure o productivitate a muncii la nivelul atins în cele mai bune unități similare. (De altfel, într-un studiu întocmit recent de către Institutul central pentru conducere și informatică, referitor la o metodologie de elaborare a părții de organizare din documentațiile de investiții, se are în vedere ca în cadrul proiectării sistemului de organizare și conducere a întreprinderii să se stabilească bazele de normare a muncii pentru toate categoriile de personal, să se elaboreze normative sau norme de muncă locale, specifice condițiilor tehnico-organizatorice ale întreprinderii, precum și norme de muncă operative pentru producția sau activitatea curentă, pe baza normativelor de muncă unificate sau locale.)

Punerea în aplicare a acestor propuneri va îmbunătăți cadrul general de organizare a activității de normare. Dar **îndrumarea și controlul** desfășurării de zi cu zi a acesteia rămîn atributul consiliilor oamenilor muncii și birourilor executive de la centrale și întreprinderi, constituind **un domeniu important pentru o susținută muncă organizatorică și politică.**

Adrian RUSU

GÎNDIREA ECONOMICĂ CONTEMPORANĂ REFERITOARE LA EFICIENȚA PROGRESULUI TEHNIC [I]

DESCHIZÎND perspective noi dezvoltării viitoare a științei și tehnicii în țara noastră, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 subliniază că : „Progresul tehnic va trebui să asigure modernizarea continuă a economiei naționale, ridicarea calității produselor, accelerarea procesului de înnoire a producției, sporirea competitivității economiei românești în cadrul schimburilor internaționale“ [1]). Referindu-se la necesitatea unei promovări și mai susținute în viitor a progresului tehnic în economia națională, la ridicarea pe un plan superior a calității și eficienței acestuia, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al P.C.R., arăta că, **„trebuie făcut totul, pentru ca în domeniul calității, al ridicării nivelului tehnic al industriei, să obținem progrese mai rapide și mai însemnate. Este necesar să înțelegem că afirmarea calității noi în toate sectoarele, revoluția tehnico-științifică trebuie să se materializeze în fiecare întreprindere, în fiecare secție, în felul în care se reușește să se obțină o producție de o mai bună calitate, de tehnicitate mai înaltă, produse competitive cu cele similare pe plan mondial“.** [2])

Definirea categoriei economice – progres tehnic

ÎN GÎNDIREA contemporană, progresul tehnic este identificat cu progresul tehnico-științific, fiind definit ca o categorie complexă care include perfecționarea mijloacelor de muncă, a obiectelor muncii, a tehnologiei și organizării producției pe baza aplicării cunoștințelor științifice și care asigură satisfacerea nevoilor societății și a membrilor săi cu cele mai mici cheltuieli de muncă. Avînd o sferă de cuprindere extrem de largă, progresul tehnico-științific include știința și învățămîntul, elaborarea, producerea și aplicarea tehnicii noi, utilizarea ei în sfera neproductivă, în consumul final. Această noțiune este strîns legată de progresul social și se reflectă în mod nemijlocit în indicatori de eficiență ai creșterii economice, în procesul tot mai pregnant de transformare a științei în forță nemijlocită de producție.

Pentru socialism, progresul tehnic constituie o componentă a dezvoltării economiei naționale și, ca subsistem al acesteia, are o structură internă cu elemente componente reciproc legate între ele. Elementele și verigile progresului tehnic pot fi delimitate pe etape de desfășurare, fiecare etapă avînd o finalitate relativă, (în ceea ce privește rezultatele), realizările unei etape servind drept bază de pornire pentru desfășurarea etapei următoare. Consecvența verigilor progresului tehnic, alternarea lor presupun o autonomie relativă a fiecăreia dintre ele care se dezvoltă după legi interne proprii și care se caracterizează prin efecte și eforturi economice distincte.

Frecvent, categoria de progres tehnic se identifică cu noțiunile de progres tehnologic sau schimbare tehnologică, existînd desigur și autori care încearcă să facă delimitări pornind de la noțiunile de „tehnologie“ și „tehnică“. Dacă tehnica este o noțiune cu caracter static care cuprinde totalitatea metodelor utilizate la un moment dat în producție [3]), descoperirea de noi metode de producție mai eficiente, aplicarea în practică a acestora, metamorfozează nivelul tehnicii și se concretizează printr-un progres al acesteia, adică într-un progres tehnic al cărui caracter dinamic este imanent și cuprinde cele mai vaste domenii ale activității economico-sociale.

Pînă nu de mult timp, gîndirea economică considera progresul tehnic ca o variabilă independentă sau exogenă. Funcția clasică de producție Cobb-Douglas — în care venitul național este pus în dependență numai de capital și muncă — a sintetizat o concepție care a dominat încă de la geneza economiei politice. Un economist american a caracterizat în mod sugestiv această situație : „Cu puține excepții, generații de economiști au considerat schimbarea tehnologică, în analiza economică, ca o variabilă exogenă... Cu trecerea timpului totuși, economiștii au început să creadă într-adevăr că, în mod primar, schimbarea tehnologică este un fenomen non-economic; cu alte cuvinte, cauzele sale rezidă în alte domenii ale comportării umane și, de aceea, ea trebuie să fie tratată, în principiu, în același mod ca și cutremurele de pămînt“ [4]). Pătrunderea tîrzie a noțiunii de progres tehnic în gîndirea economică este demonstrată și de faptul că în cunoscuta „History of Economic Analysis“ de Joseph Schumpeter — apărută în prima ediție în 1954 — această noțiune este tratată numai în treacăt folosindu-se noțiunile „tehnological change“ ca și „technological advance“ (pag. 679) [5]). În acest context se poate menționa că J. Schumpeter recunoaște prioritatea marxismului în această problemă afirmînd că, după opinia lui Marx, schimbarea tehnologică este „motorul dezvoltării economice“ (p. 573).

Analizînd concepția lui K. Marx în ceea ce privește implicațiile progresului tehnic asupra creșterii economice, A. Heertjie arată că „Marx a fost primul economist care a înțeles pe deplin semnificația schimbării tehnice pentru știința economică și societate. Îndeosebi el a înțeles semnificația invenției și a aplicării noilor mașini pentru diviziunea muncii, producția în serie mare, crearea de noi produse și fenomenele concentrării“ [5a]).

Perfecționarea sistemului de date statistice, însoțită de dezvoltarea metodelor econometrice a permis elaborarea în ultimul sfert de veac, a unor studii cu caracter empiric cu privire la resursele și tendințele dezvoltării economiei, din care a rezultat că, nu este posibil să se explice creșterea economică numai prin contribuția celor doi factori de producție tradiționali, fondurile de producție și forța de muncă. Noul factor din ecuația creșterii economice capătă diverse denumiri : indice de eficiență, factor total de productivitate, schimbare în eficiența productivă, schimbare tehnică, „măsură a ignoranței noastre“ sau, pur și simplu „rezidual“.

Reprezentarea factorului „rezidual“ prin introducerea noilor tehnologii în procesul de producție a devenit dominantă în modelarea creșterii economice începînd cu studiul lui Robert Solow consacrat „schimbării tehnice și funcției agregate de producție“. Se pare însă că lui Evsey Domar (1961) îi revine prioritatea echivalării progresului tehnic cu un factor rezidual ; potrivit acestei concepții, orice sporire a productivității muncii care nu poate fi explicată prin creșterea capitalului pe muncitor (sau persoană ocupată) trebuie pusă pe seama progresului tehnic. Această explicație nu pretinde descoperirea unui mecanism cauzal, ci doar trasarea unor indicații utile în vederea cuantificării progresului tehnic.

Și concepția lui Robert Solow este tot atît de globală : „eu folosesc expresia „schimbare tehnică“ ca o expresie stenografică pentru orice fel de schimbare în funcția de producție. Astfel, orice încetinire sau accelerare în creșterea productivității muncii, orice îmbunătățire în educarea forței de muncă,

---

[1]) Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a programului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000. Ed. politică, București, 1979, p. 32.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Oradea, Scînteia 18 sept. 1979, p. 3.

[3]) E. Mansfield : The Economics of Technological Change. New York, 1968, p. 11. Citat de Lioba Jutner Kramy „Zür Bedeuntug der Unternehmensgrossen für den Technischen Fortschritt“. C.H. Verlag Köln, 1970, p. 5.

[4]) Jacob Schmockler, „Technological Change and Economic Theory, The American Economic Review, Papers and Proceedings, May 1965, p. 335.

[5]) Joseph A. Schumpeter, History of Economic Analysis, George Allen & Unwin Ltd., London, Second printing, 1955.

[5a]) A. Heertjie Economics & Technical Change, Weidenfeld and Nicolson, London 1977, p. 61.

precum și multe alte procese, vor apare ca o „schimbare tehnică"[6]). Pornind de la o asemenea optică în cuantificarea progresului tehnic, nu este surprinzător că rezultatele numerice sînt controversate ; în consecință, nu este lipsită de temei observația lui Lester Lane că „Solow ar fi putut să adauge la factorii care afectează „schimbarea tehnică" și veniturile non-constante la scara producției, schimbarea tehnică non-neutră, schimbările inter-ramuri ale resurselor, interferențele determinate de agregare, precum și mulți alți factori"[7]). Deci, limitele aplicării teoriei funcției de producție la măsurarea eficienței progresului tehnic se întrevăd încă în faza conceptuală.

În contextul teoriei funcțiilor de producție, progresul tehnic este definit în mod vag : se obține progres tehnic atunci cînd funcția de producție se modifică și producția poate fi sporită prin utilizarea cantităților date din factorii producției. O asemenea definiție nu permite decît o abordare globală a cuantificării contribuției progresului tehnic la creșterea economică. Pentru a aprofunda studiul semnificației progresului tehnic în funcția de producție, Biroul Național de Cercetare Economică din Statele Unite a propus o definiție mai analitică a acestei noțiuni, identificînd progresul tehnic cu „orice modificare a raportului dintre producție și cantitatea factorilor utilizați, care nu provine nici din schimbarea prețului acestor factori, nici din variațiile în ritmul sau scara producției întreprinderii respective"[8]).

Pornind de la aceleași considerente Murray Brown introduce în conținutul noțiunii „progres tehnologic" o serie de elemente care urmează să fie cuantificate pentru a se obține prin însumarea lor, ceea ce el numește „progresul tehnologic total" (total technological advance). Eliminînd contribuția forței de muncă și a „serviciilor capitalului" la creșterea economică, M. Brown include toate celelalte forțe cuantificabile care contribuie la creșterea venitului național în noțiunea de „progres tehnologic total" ; acestea sînt : sporurile de productivitate datorate creșterii calificării forței de muncă și atingerii unui anumit grad de îndemînare, îmbunătățirii stării de sănătate, inovațiilor în proiectarea și fabricarea produselor ca urmare a cercetării științifice, economiilor generate de scara producției, perfecționărilor în organizarea pieței, cum sînt îndepărtarea restricțiilor privind mobilitatea și eficacitatea economică a resurselor precum și eficienței conducerii întreprinderilor[9]).

Aceste încercări de a „dezagrega" progresul tehnic nu înseamnă abandonarea concepției lui Solow. Din punct de vedere conceptual, P.A. Samuelson utilizează expresiile „technical advance" și „technical progress" simultan cu „technical change" și „technological change", în sensul de perfecționare a tehnologiei cu efecte favorabile asupra ratei profitului. Fără a studia progresul tehnic ca o categorie economică specială, P.A. Samuelson își însușește opiniile și rezultatele obținute de Solow în ceea ce privește contribuția progresului tehnic la creșterea economică. Atunci cînd își pune problema de a explicita conținutul noțiunii „schimbare tehnică" el o detaliază astfel : „Mai mult decît jumătate din creșterea productivității este un „rezidual" care poate să fie atribuit schimbării tehnice — progresului științific și ingineresc, îmbunătățirilor din industrie și know-how-ului" metodelor de management și ridicării calificării forței de muncă"[10] .

M. HOROVITZ,
Gh. ZAMAN,
St. SANDU,
M. CIUMARA,
I. RESTEMAN
M. POP
Institutul de economie socialistă

6) Robert Solow, Technical, change and the agregate production function, Review of Economics and Statistics, August, 1957. Republicat în „The Economics of technological change" (editat de Nathan Rosenberg) Penguin Books, England, 1971, p. 345.

7) Lester Lane, Technological Change : Its Conception and Measurement, Prentice-Hall, Inc. Englwood Cliffs, N.J., 1966, p. 5.

8) Vezi Jacques Lesourne „Economic Analysis and Industrial Management Prentice-Hall. Inc. Englwood Cliffs, N.J. 1963, p. 289—290.

9) Murray Brown, On The Theory and Measurement of Technological Change. Cambridge the University Press, 1968, p. 2.

10) P.A. Samuelson, Economics, Ninth Edition Mc. Grow-Hill Book Company, New York, 1974, p. 748.

Responsabilitatea — trăsătură definitorie a omului societății noastre

(Urmare din pag. 3)

lui Democrației și Unității Socialiste ca formă superioară de unire și coordonare a eforturilor întregii națiuni, de manifestare a voinței și hotărîrii întregului popor de a milita cu fermitate pentru înfăptuirea programului de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei noastre.

Accentuarea, în actuala etapă de dezvoltare a societății românești, a elementelor calitative ale muncii în toate domeniile de activitate aduce în prim plan necesitatea ridicării nivelului calitativ al însuși actului de conducere. În acest cadru, întărirea autogestiunii economico-financiare, ca formă superioară a autoconducerii muncitorești, poate contribui și contribuie efectiv la creșterea inițiativei colectivelor de oameni ai muncii și la fructificarea, pentru progresul economiei, a potențialului lor de gîndire, iar pe de altă parte, asigură sporirea răspunderii ce revine tuturor colectivelor din unitățile economice, a fiecărui om al muncii față de destinele societății noastre.

Democrația socialistă, prin posibilitățile de afirmare liberă, neîngrădită a voinței și forței constructive a oamenilor muncii accentuează, odată cu perfecționarea sa continuă, și necesitatea ridicării la cote tot mai înalte, a simțului de răspundere. Un rol tot mai însemnat, ce decurge din însuși modul de exercitare a libertăților democratice — directă și reprezentativă — revine astfel responsabilității de a alege în funcții de conducere, de partid și de stat, ca reprezentanți ai națiunii pe cei mai buni dintre cei mai buni, pe acei oameni capabili, pregătiți corespunzător pe plan politic și profesional, dăruindu-se cu trup și suflet cauzei edificării societății socialiste.

Un exemplu cu rezonanțe istorice îl constituie în întreagă această perspectivă realegerea, la Congresul al XII-lea al partidului, a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în înalta funcție de secretar general al partidului și, mai recent, ca președinte al Frontului Democrației și Unității Socialiste — expresie a încrederii nețărmuite a întregului popor în capacitatea sa excepțională de a conduce destinele țării, de a asigura poporului român un viitor luminos. Urmînd acest strălucit exemplu de alegere responsabilă pe care națiunea a făcut-o în persoana președintelui sau, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, apropiatele alegeri de deputați de la 9 martie constituie un fericit prilej de afirmare a competenței, maturității politice și încrederii poporului în el însuși, în cei ce vor fi desemnați să reprezinte în Marea Adunare Națională, în Consiliile Populare municipale, orășănești și comunale aspirațiile de progres și civilizație ale unei națiuni care s-a dorit, din vechimea milenară a trecutului său, liberă și demnă.

PUNCTE DE VEDERE

Stimulentele şi pîrghiile economice, ca elemente ale mecanismului economico-financiar

PROBLEMELE stimulentelor şi pîrghiilor economice ocupă un loc central în concepţia politicii economice a partidului nostru, fiind importante elemente ale mecanismului economic. Prin măsurile adoptate în vederea perfecţionării mecanismului economico-financiar s-a dovedit — din nou — receptivitatea partidului şi statului nostru la nou. Aşa cum era şi necesar, măsurile pentru realizarea unei creşteri economice de tip intensiv, prin concentrarea atenţiei în domeniile eficienţei şi calităţii întregii activităţi economice au fost însoţite de măsuri pentru perfecţionarea mecanismului economic şi adaptarea instrumentarului economic, potrivit cerinţelor prezentului şi viitorului economico-social al ţării. Actualul mecanism economico-financiar perfecţionat, se bazează pe armonizarea intereselor individuale cu cele generale ale societăţii, pe creşterea spiritului de răspundere al tuturor şi al fiecăruia în parte, aceştia fiind factori esenţiali care îi asigură o funcţionalitate superioară. În acest context, vom încerca, prin opiniile pe care le vom exprima, să aducem o contribuţie la dezbaterea unora dintre problemele pe care le-a ridicat trecerea la noul mecanism. Facem precizarea că acest studiu, constituie o încercare de a sintetiza opiniile care reprezintă o regîndire a categoriilor economice şi stimulentelor, în mod concret în legătură cu valoarea, preţul şi costul, venitul net şi beneficiul, retribuţia şi stimulentele economice — ca elemente ale noului mecanism economic, deci nu îşi propune o tratare exhaustivă a problemelor respective, după cum unele dintre ideile pe care le expunem sînt încă discutabile. Dar facem această încercare deoarece considerăm că regîndirea conţinutului nou al stimulentelor şi pîrghiilor economice, ar trebui să ocupe un loc important, impus de înseşi necesităţile vieţii economico-sociale.

Cu atît mai mult cu cît, preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** **„...ştiinţele economice trebuie să abordeze într-un fel nou problemele legităţilor generale ale dezvoltării societăţii, fenomenele noi care apar pe plan mondial, cît şi în ţara noastră, să contribuie la elaborarea căilor de soluţionare a problemelor complexe ale dezvoltării armonioase a tuturor sectoarelor de activitate, contribuind la progresul continuu al orînduirii noastre socialiste“**[1]).

Cadrul general al tratării problemelor pîrghiilor economice la care ne vom referi, îl constituie desigur, faptul că toate acestea sînt categorii economice care se manifestă nemijlocit în cadrul procesului producţiei materiale, iar tratarea tuturor problemelor se întemeiază pe caracterul unitar al organizării şi conducerii planificate a economiei româneşti şi respectiv pe faptul că nu pot fi contrapuse categoriile valorice caracterului planificat al economiei naţionale.

VALOAREA, preţul şi costul de producţie sînt categoriile economice prin a căror interdependenţă poate fi înţeleasă şi stabilită pe baze ştiinţifice interdependenţa dintre nevoile sociale şi procesul de producţie al bunurilor materiale, modul în care trebuie să se acţioneze, în deplin acord cu sistemul nevoilor sociale, pentru folosirea stimulentelor economice în conformitate cu acţiunea legilor economice obiective ale socialismului.

Mărimea valorii, şi respectiv aspectele teoretice atît de controversate legate de această categorie economică, implică neapărat soluţionarea aspectelor teoretice esenţiale cu privire la determinarea timpului de muncă socialmente necesar pentru producerea produselor, avînd în vedere factorii care influenţează asupra acestuia şi respectiv elasticitatea nevoilor sociale.

Or, noi considerăm că au fost create premisele necesare pentru o soluţionare corespunzătoare a problemelor respective. În acest scop, vom sublinia faptul că, în condiţiile epocii actuale şi ţinînd seama de tendinţele care se manifestă în perspectiva dezvoltării economico-sociale, deci în condiţiile revoluţiei ştiinţifice — tehnice actuale, care a produs şi produce schimbări radicale în tehnică şi tehnologie, s-au creat şi se creează — prin mecanizarea şi automatizarea producţiei — condiţiile materiale obiective pentru realizarea unui salt calitativ atît în domeniul progresului tehnic şi al productivităţii muncii, cît şi în domeniul procesului real de formare a valorii şi preţurilor.

Dintre problemele teoriei valorii, vom reţine două aspecte esenţiale şi, de altfel, unanim recunoscute de gîndirea noastră economică, respectiv teza potrivit căreia nivelul valorii mărfurilor este determinat de cantitatea muncii cheltuite, respectiv de cheltuielile sociale de producţie şi teza potrivit căreia relaţia dintre valoare şi productivitate este o relaţie fundamentală. Această relaţie demonstrează că cheltuielile sociale de producţie se pot micşora în ritmul indicat de reducerea valorii. Pentru aceasta, însă, trebuie să fie asigurate acele condiţii în care cheltuielile sociale de producţie sînt egale cu valoarea, evoluţia acestora trebuind să fie tot identică.

De asemenea, deoarece teoria şi practica economică nu sînt încă în măsură să fundamenteze metodele pentru o determinare şi măsurare directă a elementelor componente ale valorii mărfii, singura posibilitate de măsură a valorii rămîne aceea cu ajutorul preţurilor. Pentru aceasta, apare necesar să reţinem şi teza potrivit căreia preţul coincide cu valoarea.

Pornind de la realitatea economică, care demonstrează că unica sursă a valorii mărfii este munca socialmente necesară pentru producerea ei precum şi că unica posibilitate de măsurare a mărimii valorii este aceea prin intermediul preţului şi avînd în vedere că în ştiinţa economică relaţia dintre productivitatea muncii şi valoare este o relaţie fundamentală, întemeiată pe acţiunea legii valorii, apare clară necesitatea de a considera că preţul coincide cu valoarea, fiind o normă obiectivă de măsurare a muncii sociale consumate în procesul producerii bunurilor materiale. Din aceasta rezultă şi necesitatea ca preţul produselor, metodologia lui de calcul, să fie astfel fundamentată încît el să reflecte cheltuielile sociale de producţie.

Preţul este conceput în condiţiile economiei noastre, ca o normă obiectivă de măsurare a muncii sociale, respectiv a muncii recunoscută de societate ca fiind necesară, pentru a cărui determinare se ţine seama de costul de producţie mediu antecalculat şi de cota de venit net corespunzătoare plusprodusului.

În practica economică se porneşte de la elementele cele mai concrete ce pot fi comensurate, respectiv de la cheltuielile materiale de producţie şi cheltuielile pentru retribuirea muncii. La aceste două elemente care formează împreună costul de producţie, se mai adaugă cel de al treilea element, venitul net (beneficiul) corespunzător plusprodusului şi se determină astfel preţul produselor. Evident, preţurile tuturor produselor astfel determinate, trebuie să fie în măsură să oglindească cheltuielile sociale de producţie, asigurînd tuturor întreprinderilor, atît acoperirea cheltuielilor de producţie, cît şi obţinerea unor beneficii (venituri) pentru o rentabilitate optimă, în vederea realizării reproducţiei lărgite, dezvoltarea multilaterală a ţării şi ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor. Prin urmare, determinarea prin preţurile produselor a nivelurilor reale ale beneficiilor (veniturilor) tuturor unităţilor, constituie o cerinţă obiectivă pentru crearea unor noi proporţii economice, financiare şi sociale.

În practica economică este necesar să se ţină seama de acţiunea stimulatorie pe care o exercită legea valorii asupra productivităţii muncii şi respectiv asupra reducerii cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs. Stabilirea preţurilor după cheltuielile individuale, mai mari decît media naţională a cheltuielilor de muncă necesară pentru producerea mărfurilor, ar duce la anularea acţiunii stimulatorii a legii valorii. De asemenea,

[1]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10 Bucureşti Ed. politică 1974, p. 941.

în procesul de stabilire a prețurilor, o importanță deosebită prezintă analiza influenței pe care o are creșterea productivității muncii asupra raportului dintre munca vie și munca materializată în fiecare unitate de produs. Or, elaborarea soluțiilor optime care se impun pentru ca prețurile să exprime valoarea, a devenit astăzi de o stringentă actualitate, odată cu introducerea indicatorului „producția netă", pentru măsurarea mai exactă a eforturilor întreprinderilor. Rezultă deci că este necesar să fie folosită pîrghia economică a prețurilor, în așa fel încît să-și aducă o contribuție substanțială, la crearea stimulentelor economice care să asigure o funcționalitate cît mai ridicată a noului mecanism economico-financiar.

Este desigur evident că, pentru ca fiecare unitate economică în parte să se poată încadra în rigorile mecanismului complex al economiei noastre socialiste, este nevoie ca prețurile produselor lor să fie cît mai corect stabilite. Aceasta însă, presupune soluționarea în primul rînd — atît în teoria cît și în practica economică — a unora dintre cele mai importante probleme ale prețurilor, respectiv a acelora privind determinarea proporțiilor în care se împarte produsul nou creat, în produs pentru sine și produs pentru societate.

În condițiile actuale cînd industria a făcut trecerea de la omogenitatea tradițională a ramurilor la eterogenitatea producției, cînd practica economică demonstrează cît de improprie este încadrarea unei întreprinderi — spre exemplu — în ramura constructoare de mașini, în timp ce ea produce cu precădere, dacă nu chiar în totalitate bunuri de consum (electrotehnice, automobile etc.), socotim că și în problemele prețurilor este necesar să se facă un salt calitativ, renunțîndu-se la prețurile cu două nivele, trecîndu-se la un sistem unic al prețurilor. Evident, întrucît practica economică a renunțat deja la clasificarea ramurilor economiei naționale, prin gruparea și încadrarea unei întreprinderi într-o ramură sau alta, este necesar ca și în domeniul prețurilor să se renunțe la sistemul actual de diferențiere a cotelor de venit net din prețuri pe ramuri. Nu vom susține nici o nivelare a cotelor de venit net în prețuri, întrucît aceasta nu este din punct de vedere economic o soluție acceptabilă, însă apreciem că o diferențiere a cotelor de venit net în prețuri — pe produse — **în raport de interesul unităților față de progresul tehnic și față de creșterea productivității muncii, ar fi corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă.** Noi credem că numai un sistem unic al prețurilor poate corespunde atît caracterului unitar al organizării și conducerii planificate a economiei noastre, cît și politicii unitare și coordonate a partidului și statului, iar diferențierea cotelor de venit net în prețuri — pe produse — în raport de progresul tehnic și creșterea productivității muncii este riguros științifică întrucît ține cont de acțiunea legilor economice obiective.

Întrucît **costul de producție,** constituie baza de formare a prețului este necesar ca și el să fie o normă obiectivă de comensurare a cheltuielilor de producție recunoscute ca atare de către societate. De aceea, determinarea conținutului real al costului de producție, a constituit una dintre problemele de seamă care au stat în centrul preocupărilor partidului și statului nostru, fapt pentru care a fost înscrisă în însăși programul partidului. Or, pînă în prezent, nu s-a reușit să se elaboreze soluțiile cele mai corespunzătoare cu privire la conținutul economic al costului de producție.

După opinia noastră, este necesar ca ideea centrală în legătură cu structura costurilor de producție să o constituie faptul că din costurile de producție nu pot face parte decît cheltuielile recunoscute ca realmente necesare din punct de vedere social. De aceea, prin metodologia de calcul trebuie să se determine conținutul economic al costului de producție în **limita cheltuielilor sociale de producție.** Credem că numai o asemenea determinare a conținutului costului de producție va asigura condițiunile necesare pentru ca acesta să poată constitui o autentică pîrghie economică de creare a stimulentelor economice pentru cointeresarea individuală și colectivă, în vederea obținerii rentabilității maxime.

Costul de producție, constituind partea cea mai importantă a cheltuielilor sociale de producție, are un rol determinant asupra nivelului și structurii prețului. Iată de ce, în vederea obținerii unei rentabilități maxime, toate unitățile economice au și trebuie să aibă în permanență în centrul atenției lor reducerea cheltuielilor sociale de producție, eliminarea consumurilor materiale și în general de muncă socială, exagerate, realizarea unei creșteri mai rapide a productivității muncii comparativ cu creșterea retribuției nominale. De altfel, în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, reducerea cheltuielilor sociale de producție constituie un obiectiv economic principal, pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică și reducerea decalajului care desparte România de țările industriale avansate.

*) Explicații mai ample cu privire la necesitatea eliminării lor din costul de producție, am dat în „Revista Economică" nr. 16 din 21 aprilie 1978, pag. 26.

În acest scop, credem că clarificarea și soluționarea problemelor influenței creșterii productivității muncii asupra evoluției raportului dintre munca vie și munca materializată cuprinsă în fiecare unitate de produs, va avea o importanță economică deosebită. Evident, întrucît criteriul pentru aprecierea modificării ponderii cheltuielilor materiale constă în micșorarea absolută a acestora pe unitatea de produs, creșterea ponderii cheltuielilor materiale poate fi apreciată ca pozitivă — în procesul creșterii productivității muncii — numai dacă este însoțită de reducerea absolută a consumului de materii și materiale pe unitatea de produs, concomitent cu reducerea cheltuielilor totale de producție pe fiecare produs realizat. În al doilea rînd, este necesar să fie soluționate în mod corespunzător, problemele perfecționării metodologiei de determinare a costurilor de producție, în cadrul unei metodologii globale de stabilire a prețurilor produselor. În mod concret, întrucît în prezent, costurile de producție mai sînt grevate de unele cheltuieli care prin natura lor economică sînt de categoria venitului net (beneficiului)*), ceea ce conduce la denaturarea nivelului acestuia și ca atare la denaturarea nivelului prețurilor produselor, cu implicații directe asupra rentabilității și stimulentelor economice, este necesar ca acestea să fie eliminate din conținutul costului de producție. Numai astfel, prețurile produselor, avînd o bază reală vor putea reflecta în mod obiectiv valoarea mărfurilor realizate și își vor putea exercita complexele sale funcții, ca element esențial al mecanismului economic perfecționat.

ÎN ACTUALELE CONDIȚII ale progresului tehnic neîntrerupt, ale ritmului susținut de creștere a productivității muncii, ale sporirii permanente a gradului de complexitate a muncii productive, activitatea de fundamentare și elaborare a metodologiei de determinare a conținutului economic real al pîrghiilor economice, inclusiv a metodologiei de determinare a prețului produselor, a devenit și ea mai complexă.

De asemenea, în condițiile noului mecanism economic perfecționat și prețul produselor, această pîrghie economică ce acționează ca instrument de măsurare și normare socială a muncii, precum și de armonizare a intereselor individuale cu cele generale ale societății, capătă valențe noi, superioare. Ca urmare a relațiilor noi de proprietate, schimb și repartiție create în procesul reproducției socialiste lărgite, între producătorii socialiști uniți, în condițiile dublei calități a oamenilor muncii — aceea de producători și proprietari — cît și pentru așezarea pe o bază mai temeinică a autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, **valențele noi, ale prețurilor ar urma să se concretizeze în măsurarea eficienței economice a fiecărui produs.** Pentru aceasta este necesar ca, ținînd cont de influența progresului tehnic și a creșterii productivității muncii, să se determine efortul propriu al fiecărui lucrător, atelier, secție și întreprindere, la realizarea produsului respectiv, iar, ca urmare, la determinarea a însăși valorii producției nete, ca parte a valorii fiecărui produs. Noi considerăm că, întrucît în condițiile noului mecanism economic perfecționat problemele asigurării introducerii rapide în producție a tehnicii și tehnologiei moderne, cele privind creșterea corespunzătoare a calificării personalului muncitor, gospodărirea eficientă a patrimoniului social încredințat, asigurarea creșterii în ritm susținut a productivității muncii și a realizării ritmice a valorii producției nete, au devenit atribute esențiale ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii este posibil și trebuie să se treacă la punerea în aplicare a acestor noi valențe ale prețurilor.

Pentru aceasta noi credem că, metodologia de determinare a prețului produselor, trebuie să se întemeieze pe **analiza critică** a tuturor elementelor componente ale acestuia, efectuată pe fiecare produs, începînd de la fiecare lucrător în parte și continuînd astfel din treaptă în treaptă, atelier, secție, fabrică, întreprindere, centrală industrială, pînă la nivelul economiei naționale. Noi considerăm că — în actualele condițiuni — numai pe baza unor asemenea analize critice, a tuturor elementelor componente ale prețului fiecărui produs ce urmează a se fabrica, pot fi fundamentate normele și normativele științifice de muncă, de consum de materii și materiale, iar ca urmare întreaga metodologie de determinare a prețului. Totodată, pe aceasta cale va putea fi pus în aplicare principiul ca oamenii muncii, în calitate de producători și proprietari, să poarte întreaga răspundere pentru buna desfășurare a activității economico-sociale și să poată fi cointeresați cît mai strîns în realizarea și depășirea producției nete, în creșterea susținută a eficienței economice și în realizarea reproducției socialiste lărgite, ceea ce va avea efecte deosebit de importante pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Nicolae FLORESCU

Partea a doua a articolului va apărea într-un număr viitor al revistei.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

IDEALUL de independenţă şi suveranitate naţională a caracterizat şi animat dintotdeauna gîndirea social-economică şi politică a poporului român, la baza realizării acestuia fiind aşezată ideea unităţii de stat a tuturor provinciilor româneşti. Izvorîtă năvalnic din adîncul istoriei noastre, din meteorica Unire realizată la 1600 de Mihai Viteazul, din concepţia progresistă a lui Dimitrie Cantemir, privind necesitatea imperioasă a cuceririi deplinei independenţe politice şi economice a ţării, din programele avintate ale revoluţiei de la 1848 şi din şirul nesfîrşit de bătălii desfăşurate în toate ţările române împotriva împilării străine, ideea celor trei revoluţii – socială, de unitate statală şi independenţă naţională – căreia marele Bălcescu i-a dat atita strălucire ştiinţifică, această idee-magnet a avut un caracter peren în gîndirea social-economică din ţara noastră.

Odată cu închegarea şi afirmarea ei în viaţa politică, mişcarea muncitorească şi socialistă s-a manifestat tot mai pregnant ca forţa socială capabilă să preia în mîinile ei steagul luptei pentru libertate naţională şi socială, pentru dezvoltarea liberă a forţelor de producţie, pentru progresul economico-social. Încă în 1883, revista cu nume semnificativ „Dacia viitoare" exprima hotărîrea socialiştilor români că „nu vom avea o zi, un ceas de odihnă pe cît timp un frate de-al nostru va geme în lanţurile sclaviei şi vom lupta necurmat, aşteptînd cu nerăbdare şi credinţă în viitor fericita zi cînd, mînă în mînă, vom putea striga liber şi împreună : Trăiască România" [1]).

Acest înălţător manifest programatic a călăuzit tot timpul mişcarea muncitorească din România, pentru deplina eliberare naţională şi socială a ţării. În concepţia socialiştilor români, rezolvarea problemelor majore ale economiei naţionale – precum reforma agrară, industrializarea şi propăşirea economico-socială a ţării – depindea în chip precumănitor de formarea statului naţional unitar român. Această legătură era determinată de înţelegerea rolului hotărîtor al naţiunii şi al statului naţional unitar în dezvoltarea rapidă a societăţii, şi, deopotrivă, de înţelegerea importanţei unificării, pe scară naţională, a întregii mişcări muncitoreşti, asigurînd sporirea capacităţii organizatorice a acesteia, a capacităţii ei de luptă pentru viitorul socialist al României.

Analizele întreprinse de gînditorii mişcării noastre muncitoreşti asupra situaţiei social-economice a provinciilor româneşti au evidenţiat cu claritate că România continua să fie o ţară înapoiată din punct de vedere economic, cu o industrie restrînsă, slab dezvoltată, cu o economie pronunţat agrară, atît datorită menţinerii unor puternice rămăşiţe feudale, cît şi politicii monarhiei şi claselor dominante de aservire a bogăţiilor ţării faţă de capitalul străin şi marile puteri şi imperii. În mai multe studii şi lucrări elaborate de pe poziţiile clasei muncitoare se arăta, de asemenea, că teritoriile româneşti cotropite nu-şi puteau valorifica întregul potenţial economic, se dezvoltau unilateral, ca bază de materii prime pentru industria regiunilor centrale ale imperiilor cărora le erau aservite.

În literatura marxistă din România a fost perenă ideea că, în cadrul conglomeratelor multinaţionale ale diferitelor imperii în care au fost înglobate, provinciile româneşti au fost, întotdeauna, victime economice şi politice ale acestora, şi, de fapt, creditoare ale lor dar că, pentru tot ce li s-a luat, românii n-au dat nimănui certificat de proprietate. Există în gîndirea economică a clasei muncitoare din România o glorioasă tradiţie în a considera că naţiunea constituie singurul cadru propice pentru progresul rapid şi multilateral al popoarelor şi că aceasta nu contrazice, în nici un fel, principiul colaborării internaţionale, ci dimpotrivă. În această lumină au fost puternic infirmate născocirile ideologilor burghezi, cum că, pasămite, marxiştii ignoră naţiunea. Minciuna aceasta – scria Lascăr Şaraga într-un serial de zece articole publicate pe această temă în ziarul „Socialismul" – a fost întotdeauna artileria grea cu care clasele stăpînitoare şi mercenarii vînduţi acestora au bombardat poziţiile avangărzii proletare în lupta pentru o lume nouă [2]).

Înţelegînd că subdezvoltarea ţării se datora politicii imperialiste, de anexiune şi dictat, gînditorii clasei muncitoare au considerat, în mod just, că strategia dezvoltării economice şi sociale a ţării este echivalentă cu realizarea statului naţional unitar – condiţie primordială a mersului înainte a ţării noastre. Mihail Gheorghiu-Bujor spunea astfel în 1916 : „Patriile – sînt cadre naţionale şi istorice de dezvoltare a

FIŞE

L. CISTELECAN · A. NICOLAE · I. DIMITRIU · V. BUNEA

EFICIENŢA ŞI FINANŢAREA INVESTIŢIILOR

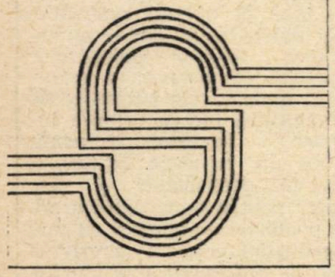

● „Eficienţa şi finanţarea investiţiilor", *volum publicat recent de* Editura Didactică şi Pedagogică – *autori* Lazăr Cistelecan, Iordachi Dumitriu, Anghel Nicolae, Vladimir Bunea – *supune atenţiei cititorilor o problemă de însemnătate primordială pentru progresul economic şi social al ţării – investiţiile. Asigurarea unei eficienţe ridicate fondurilor destinate dezvoltării, element însemnat al politicii partidului nostru, este condiţionată nemijlocit, consideră autorii volumului, de competenţa profesională a cadrelor din economie care lucrează în acest domeniu. Tocmai de aceea, pregătirea de specialitate trebuie să asigure aprofundarea unor elemente privind politica partidului şi statului nostru de orientare şi realizare a investiţiilor, cunoaşterea cît mai riguroasă a posibilităţilor de fundamentare economică a deciziilor în domeniul respectiv. Pentru a veni în întîmpinarea acestor cerinţe autorii au considerat oportun să abordeze în lucrare trei grupe principale de probleme : politica de investiţii şi rolul acesteia în dezvoltarea economico-socială a ţării; eficienţa economică a investiţiilor, cu un accent deosebit pe semnificaţia, indicatorii, caracteristicile şi modalităţile de exprimare şi utilizare a acestora în procesul decizional ; organizarea şi realizarea investiţiilor. O atenţie specială a fost acordată utilizării aparatului matematic pe care îl necesită înţelegerea şi aplicarea corespunzătoare a acestor cunoştinţe în activitatea curentă de investiţii.*

Agricultură

● Michel Herblay *comentează în articolul său* „Les marchés de 1985" *publicat în numărul din 22 noiembrie al revistei* „L'EXPANSION" *unele concluzii ale raportului întocmit de Biroul de informaţii şi previziuni economice privitoare la perspectivele dezvoltării economiei şi în mod deosebit a agriculturii franceze în orizontul anului 1985. Potrivit aprecierilor respective, economia din această ţară va fi confruntată cu o serie de dificultăţi. În agricultură – sector ce a cunoscut timp de cîteva decenii o dezvoltare accentuată – se conturează semnele unei reduceri a ritmului de creştere, situaţie determinată, pe de o parte de costul ridicat al energiei, iar pe de altă parte, de noua conjunctură de pe piaţa mondială a produselor agricole. Revigorarea agriculturii franceze se poate realiza, opinează M.H., numai prin reformarea radicală a însăşi modului său de creştere. Avîndu-se în vedere preţul în creştere la îngrăşămintele chimice, fenomenele biologice care conduc la o stagnare a randamentelor la unele culturi, cum ar fi grîul, după o anume perioadă etc. Potrivit opiniei autorului o atenţie mai mare se impune acordată dezvoltării industriei agroalimentare care, din 1974 dispune de o piaţă stabilă, factor de natură să stimuleze investiţiile în această ramură, cu efecte importante asupra modernizării şi concentrării aparatului productiv.*

Dezvoltare competitivă

● *Politica economică internaţională deopotrivă cu strategia economică externă ale fiecărui stat dobîndesc o însemnătate tot mai mare în contextul afirmării unei noi conjuncturi mondiale a cărei caracteristică principală o constituie – după cum opinează* Mihály Simai *în studiul său* „Nouvelle étape du développement de l'économie mondiale et l'économie hongroise" *publicat în numărul 29 al revistei* „TENDENCES DANS L'ÉCONOMIE MONDIALE" *– efortul tuturor statelor în direcţia ameliorării poziţiei lor în economia mondială. Acest efort, subliniază M.S., se vădeşte şi în cazul economiei ungare. Cu toate progresele însemnate înregistrate în anii construcţiei socialiste, la mijlocul deceniului '60 au apărut fenomene*

popoarelor. În aceste cadre s-a întemeiat pentru fiecare națiune o existență proprie, cu tradițiile ei, cu civilizația ei, element prețios și indispensabil în concertul civilizației generale. În acest înțeles — sublinia el — patriile sînt necesare căci numai înăuntrul acestor cadre popoarele și-ar putea dezvolta în voie și pe deplin toată originalitatea și toată puterea lor de creațiune. Acesta e unul — evident, nu singurul — din motivele pentru care social-democrația se ridică împotriva ciuntirii țărilor constituite, împotriva fringerii popoarelor în bucăți, împotriva suprimării vieții naționale a popoarelor[3]).

La rîndul său Iosif Jumanca, respingînd calomniile unor cercuri reacționare potrivit cărora reprezentanții clasei muncitoare „n-au patrie" și că „n-au luptat pentru unire" arăta, în cuvîntul rostit în numele a 60 000 de muncitori din cei peste 100 000 de participanți la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1918 că : „Astăzi venim și noi aci, adevărații reprezentanți ai muncitorimii românești din Transilvania și Banat, venim să declarăm în fața dv., că vrem unirea tuturor românilor. Social-democrația nu-i identică cu lipsa simțului național, noi nu zicem „ubi bene, ibi patria", ci zicem că «acolo unde ți-e patria, acolo să-ți creezi fericirea vieții tale"... poporul unitar român... a rupt acum cătușele unei robii seculare".

Toate acestea sînt cuvinte care exprimă același adevăr pe care îl rostiseră primii socialiști români în 1883 : „Voim Dacia așa cum ea fu, fiindcă istoria și dreptul..., trecutul și prezentul ne dau dreptul a aspira la o Dacie română. Acest pămînt, udat cu sîngele și sudoarea strămoșilor noștri, înmulțit cu țărîna lor de douăzeci de ori seculară, e al nostru"[4]). Se pune astfel în lumină o evidentă linie de continuitate în mișcarea socialistă și muncitorească din România.

Văzînd în dezvoltarea armonioasă a economiei naționale condiția indispensabilă de care depinde înscrierea poporului român pe orbita progresului, doctrinarii clasei muncitoare au dezvoltat ideia caracterului profund dăunător al dominației străine asupra teritoriilor românești. „Neamul românesc — se sublinia astfel la Congresul de la Sibiu, din 1919, al organizațiilor social-democratice din Transilvania — fiind o națiune ruptă în bucăți, era condamnat a nu-și putea dezvolta în deplină libertate toate bunurile ce posedă : materiale, intelectuale, sufletești. Împărțiți în mai multe părți, dezvoltarea sa devine anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad"[5]). Se arată însă că Unirea de la 1918 a creat premisele dezvoltării mai intense a forțelor de producție. Reputatul sociolog marxist Ion Clopoțel aprecia, pe bună dreptate, că acest act istoric a pus bazele unui complex economic național armonios, că „suprafața provinciilor românești unite constituie o unitate economică dintre cele mai perfecte"[6]).

Continuator direct al mișcării socialiste, revoluționare, Partidul Comunist a preluat aceste concepții ridicînd pe un plan superior, în noul cadru de dezvoltare a țării, lupta de eliberare socială și națională a poporului nostru. Intrat în arena vieții politice și spirituale a României pe poarta din față a istoriei, el își va spune de acum cu autoritate cuvîntul în toate problemele importante ale dezvoltării economice, sociale și politice ale țării. În ciuda vicisitudinilor epocii, gîndirea și acțiunea comunistă în conformitate cu noua problematică a vieții social-economice, au luat o amploare și o intensitate fără precedent. În cadrul unui intens — și uneori sinuos — proces de autoclarificare ideologică, cugetătorii clasei muncitoare — comuniști, socialiști și social-democrați — au formulat idei și teze economice de însemnătate principială deosebită pentru prezentul și viitorul națiunii noastre.

În cele peste 520 de ziare și reviste muncitorești care au funcționat în perioada interbelică, în discursuri publice, dar și în lucrări științifice cu tematică economică, în contextul analizei problemelor genezei, a caracterului structurii și perspectivelor economiei românești, reprezentanții clasei muncitoare au subliniat rolul hotărîtor al națiunii și al făuririi complexului economic național în progresul multilateral al țării, au militat pentru idealuri pentru a căror înfăptuire își unește eforturile întregul nostru popor sub conducerea partidului comunist, în vederea lichidării rapide a înapoierii economice a României, pentru industrializarea și modernizarea generală a acesteia, pentru dobîndirea deplinei independențe economice și politice, a obținerii unui loc demn în diviziunea mondială a muncii.

conf. dr. Gheorghe CIULBEA

---

[1]) Presa muncitorească și socialistă, vol. I. 1865—1900, partea I, Ed. politică 1964, p. 189—190.

[2]) „Socialismul" nr. 1, 17 ian. 1921.

[3]) „Calendarul muncii", 1916, p. 55.

[4]) „Dacia viitoare", nr. 1, 16 febr. 1883.

[5]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921, Ed. politică, 1966, p. 156.

[6]) Ion Clopoțel, Sociografie românească, Cluj, 1923 p. 52.

---

care puneau în evidență insuficienta forță de adaptare a economiei acestei țări la schimbările survenite pe plan mondial. Depășirea dificultăților respective, determinate în principal de structura economică existentă și de nivelul scăzut de tehnicitate al producției, a constituit obiectul unei reforme a gestiunii economice elaborate în anul 1968. Printre opțiunile cele mai însemnate, subliniază autorul, figurează în continuare dezvoltarea selectivă a industriei și asigurarea, cu prioritate la nivelul întreprinderii, a puterii de decizie în ce privește schimbările structurale ; orientarea producției agricole spre realizarea de produse speciale ; selectarea partenerilor externi potrivit cerințelor și resurselor economiei acestei țări.

Tendințe în cercetarea științifică americană

● *În articolul publicat în numărul din 9 ianuarie 1980 al ziarului „Le MONDE" sub titlul „La relance de la recherche aux États-Unis sous le signe de la* productivité et de l'innovation" *Xavier Weeger prezintă opiniile unor personalități marcante ale vieții științifice americane, ale unor factori de decizie privind evoluția cercetării științifice din această țară. Anii de început ai deceniului '70, consemnează X.W., au marcat o scădere a încrederii americanilor în propriul lor potențial științifico-tehnic ca urmare a sporirii, în putere și productivitate, a activității științifice desfășurate în alte țări, cu prioritate țările europene și Japonia : față de trei pătrimi cît reprezenta ponderea S.U.A. în potențialul științific mondial în anul 1955, actualmente această pondere a scăzut la o treime. Cele mai importante probleme cu care se confruntă cercetarea științifică americană, se subliniază în articol, sînt de natură financiară ; din anul 1969, „puterea de cumpărare" a cercetării în această țară a scăzut, în termeni reali, cu 20%, numărul personalului științific, în aceeași perioadă, înregistrînd o dublare în timp ce costul cercetării a crescut continuu. Alți factori care concură la această stare de fapt privesc — potrivit opiniei specialiștilor — aportul mai scăzut al universităților în susținе programe de cercetare de anvergură, tendința ca, în domeniile de vîrf, tinerii absolvenți să prefere locurile de muncă din industrie celor din cercetare, precum și diminuarea creditelor pentru cercetarea fundamentală în sectorul industriei (față de 7% cît reprezentau creditele afectate în industrie acestui tip de cercetări în anul 1963, procentul respectiv a scăzut la 3,7% în 1975)*

● *Lărgirea rapidă a sferei de aplicare a informaticii în activitățile economice și sociale implică însușirea principiilor acesteia, în mod diferențiat, de către un număr cît mai mare de utilizatori potențiali, precum și pregătirea de specialitate a cadrelor care operează cu tehnica de calcul.*

FIŞE

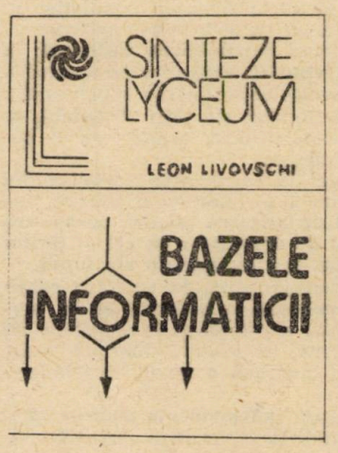

Apariția lucrării „Bazele informaticii", de prof. dr. Leon Livovschi, de la Universitatea București (colecția „Sinteze Lyceum", Ed. Albatros, București, 1979, 471 p.) completează în mod util literatura de specialitate existentă în domeniu. Un substanțial capitol introductiv cuprinde expunerea unor cunoștințe fundamentale din domeniul informaticii : codificarea informației, limbajele formale, algebra booleană și utilizarea ei în studiul circuitelor unui calculator — precum și procesele de calcul, iterația și recursia, relațiile dintre calculator și limbajul de programare folosit. Următoarele capitole — avînd ca teme : structura și funcționarea calculatoarelor numerice ; algoritmi, scheme logice și programe ; limbajul FORTRAN ; întocmirea și rularea unui program — oferă instrucțiuni detaliate pentru realizarea proceselor de calcul cu ajutorul tehnicii electronice.

4 POLITICA INDUSTRIALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, ținînd seama de rolul hotărîtor al forțelor de producție în asigurarea progresului economic și social, de particularitățile construcției socialiste în țara noastră a acordat și acordă o importanță primordială creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, proces a cărui **verigă principală este industrializarea socialistă.**

Industrializarea socialistă reprezintă procesul de creare și dezvoltare planificată pe baza proprietății socialiste și a tehnicii celei mai înalte, a marii industrii moderne și, în primul rînd, a industriei grele cu subramurile ei principale, capabile să reorganizeze întreaga economie pe baza marii producții mecanizate și a tehnicii avansate, în vederea asigurării progresului economic rapid, al ridicării nivelului de trai al poporului, protejînd, totodată, în mod corespunzător mediul natural.

Necesitatea industrializării socialiste

1. NECESITATEA INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE pentru țările care au moștenit o economie slab dezvoltată, decurge în primul rînd, din **scopul fundamental al producției socialiste, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale crescînde ale poporului eliberat de exploatare.**

Realizarea acestui scop este posibilă numai în condițiile înzestrării tuturor ramurilor economiei naționale cu tehnica modernă creată de industrie, de ramurile ei principale — construcții de mașini, chimie, siderurgie, energetică — care produc cele necesare mecanizării, automatizării, electrificării și chimizării întregii economii.

2. Industrializarea socialistă **asigură baza tehnico-materială necesară transformării socialiste a agriculturii,** prin crearea și furnizarea de mașini-unelte pentru lucrarea pămîntului, îngrășăminte chimice și alte produse industriale care permit modernizarea agriculturii și sporirea continuă a producției agricole. Prin aceasta industria determină transformări fundamentale în condițiile economice și de viață ale țărănimii, contribuie la creșterea aportului agriculturii la aprovizionarea populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime agricole.

3. Prin industrializare se asigură **repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial,** ridicarea economică a județelor și zonelor rămase în urmă, valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale și de muncă ale țării. Totodată, ea permite cetățenilor din toate zonele țării să beneficieze de cuceririle științei și tehnicii contemporane.

4. Pentru țările care au trecut la construirea socialismului de la un nivel scăzut al dezvoltării forțelor de producție, așa cum a fost și țara noastră, **industrializarea asigură apropierea și egalizarea treptată a nivelului de dezvoltare cu cel al țărilor socialiste avansate și al celorlalte țări industriale ale lumii.**

5. Un rol deosebit îl are industrializarea **în sporirea cantitativă și calitativă a clasei muncitoare,** a ponderii ei în ansamblul populației și, prin aceasta, a rolului ei în societate. Ea duce la creșterea populației urbane, la apariția unor noi orașe și centre industriale, la ridcarea continuă a nivelului tehnic și de cultură generală a populației.

6. Prin industrializare se asigură **independența economică și politică a țării,** întărirea capacității de apărare a țării, dezvoltarea relațiilor economice externe.

Industrializarea socialistă se deosebește în **esență** de cea capitalistă, datorită condițiilor economice și social-politice noi în cadrul cărora se realizează. Astfel :

— este un proces care se desfășoară planificat, condus de partid și subordonat țelului suprem al politicii partidului de ridicare sistematică a nivelului de trai al populației ;

— fondurile necesare procesului de industrializare, de construire de noi obiective economice au ca sursă **munca proprie a poporului respectiv, acumulările socialiste.** Odată cu creșterea potențialului economic al țării cresc posibilitățile de alocare a unor fonduri tot mai mari pentru dezvoltarea continuă a economiei și creșterea nivelului de trai ;

— industrializarea socialistă, cunoaște **un ritm rapid** de creștere a producției. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție face posibilă folosirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor materiale și anume, promovarea largă în întreaga economie națională a științei și tehnicii.

Rolul industrializării în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ, **este formată din totalitatea elementelor materiale ale forțelor de producție.** Ea cuprinde atît mijloacele de muncă și obiectele muncii cît și elementele materiale ale științei folosite în producție, formînd **aparatul de producție al societății** pe o anumită treaptă a dezvoltării sale. Fiecare orînduire socială își creează o bază tehnico-materială proprie, superioară vechii orînduiri, plecînd de la nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție în orînduirea anterioară.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă, întemeiată pe tehnica modernă, dominantă în toate ramurile economiei naționale în cadrul cărora rolul conducător revine industriei. Ea reprezintă o treaptă superioară în dezvoltarea marii producții mașiniste, corespunzătoare celui mai înalt nivel al științei și tehnicii contemporane. **Caracteristicile principale ale bazei tehnico-materiale a socialismului constau în :**

— gradul înalt de concentrare a producției ;

— nivelul tehnic ridicat al producției determinat de gradul înalt de mecanizare, automatizare, chimizare și cibernetizare a producției ;

— gradul ridicat de specializare și cooperare în producție ;

— valorificarea superioară a resurselor naturale ;

— repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial și protejarea mediului înconjurător.

Sarcinile în domeniul făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului sînt diferite de la o țară la alta în funcție de nivelul și structura forțelor de producție moștenite, gradul de concentrare al producției, de resursele naturale și condițiile istorice concrete ale dezvoltării. Pentru țările care au moștenit o economie slab dezvoltată cum a fost România, industrializarea socialistă constituie calea principală de creare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului.

Partidul Comunist Român, aplicînd creator la condițiile României legitățile generale ale construcției socialiste și valorificînd, pe un plan superior, experiența poporului nostru, a făcut din **industrializarea socialistă a țării obiectivul central al politicii sale economice și a adus, totodată, o contribuție proprie originală la dezvoltarea teoriei industrializării.**

Pe baza orientărilor stabilite de Congresele IX, X și XI, precum și ale Conferințelor Naționale, strategia industrializării rapide a țării a fost axată pe crearea, într-o perioadă istorică relativ scurtă, a unei economii avansate, competitive pe plan internațional, prin alocarea unui volum tot mai mare de investiții industriei, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, introducerea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în producție, dezvoltarea mutilaterală și echilibrată a ramurilor și subramurilor, acordînd atenție prioritară acelor

ramuri care sînt nemijlocit legate de progresul tehnic, prin repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție și asigurarea creșterii permanente a eficienței economice. Linia generală a industrializării socialiste și-a găsit concretizarea în obiectivele planurilor de dezvoltare economico-socială a căror realizare a **asigurat crearea, consolidarea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.**

O caracteristică esențială a procesului de industrializare socialistă a țării noastre a fost **ritmul înalt de creștere a producției industriale în toată perioada construcției socialiste.** Producția industrială a crescut în perioada 1950—1978 cu un ritm mediu anual de 12,7 la sută, menținîndu-se o creștere mai rapidă a grupei A cu un ritm de 14,1 la sută față de 10,4 a grupei B. În actualul cincinal 1976—1980, cel de-al doilea cincinal al etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, producția industrială va crește cu circa 70 la sută față de 1975, cu un ritm mediu anual de 11 la sută, superior prevederilor inițiale (9—10 la sută), asigurîndu-se astfel o producție suplimentară de circa 100 miliarde lei. Un ritm mai dinamic a înregistrat industria construcțiilor de mașini de peste 13 la sută și industria chimică de circa 14%, ceea ce face ca la nivelul anului 1980 ponderea acestor două ramuri în ansamblul producției industriale să ajungă la 47 la sută față de 42 la sută în 1975. O intensificare deosebită a cunoscut procesul de înnoire și modernizare a producției industriale, astfel că în acest an ponderea produselor noi și reproiectate introduse în fabricație în 1976—1980 va reprezenta 44 la sută din valoarea producției industriale.

Prin industrializare s-a asigurat o puternică bază tehnico-materială care cuprinde în prezent fonduri fixe în valoare de circa 1 800 miliarde lei, din care peste 60 la sută au o vechime de pînă la 10 ani.

Concomitent cu dezvoltarea producției de mijloace de producție a crescut și s-a diversificat producția bunurilor de consum, care numai, în actualul cincinal au crescut cu circa 60 la sută, s-a îmbunătățit repartizarea forțelor de producție în profil teritorial, asigurîndu-se o ridicare generală a nivelului de trai și de civilizație a întregului popor.

Ca urmare a fost creată în România, o puternică industrie a cărei producție va fi în acest an de 53 de ori mai mare decît cea obținută în 1938. Industria — ramură conducătoare a economiei — participă în prezent cu 60 la sută la crearea venitului național și cu peste 75 la sută la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei, cuprinde circa 35 la sută din totalul populației ocupate, manifestîndu-se ca factor hotărîtor al progresului economic și social. **„Dispunem astăzi** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al partidului — **de o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament"** [1]).

Obiectivele și sarcinile de bază ale dezvoltării industriei în perioada cincinalului 1981—1985

OBIECTIVUL fundamental al cincinalului 1981—1985, după cum se arată în Documentele Congresului al XII-lea — **„îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale"** [2]). Plecînd de la acest obiectiv Congresul al XII-lea stabilește pentru procesul de industrializare ca sarcină de bază **dezvoltarea în continuare în ritm susținut a industriei, modernizarea structurii acesteia prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară și cu consumuri energetice mai reduse, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie.**

Ca și în celelalte domenii, în procesul de industrializare a României în perioada 1981—1985 și în perspectivă se prevăd obiective și sarcini care implică **trecerea, pe baza acumulărilor cantitative de pînă acum, la o nouă calitate a activității.** Aceasta va determina modificări și transformări mai profunde în structura industriei, în aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în producție, în valorificarea, pe un plan superior a resurselor naturale și de forță de muncă, în intensificarea dezvoltării ramurilor de vîrf ale industriei, în creșterea eficienței economice și pe această bază a nivelului de trai material și spiritual al poporului român.

În acest cincinal, industria va continua să se dezvolte în ritmuri susținute, de 9—10 la sută la valoarea producției nete industriale și de 8—9 la sută la valoarea producției globale, ceea ce va face ca pe întregul cincinal numai sporul de producție să fie egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea realizată în 1965. Unele ramuri vor înregistra creșteri mai mari : construcțiile de mașini cu un ritm de 10,7—11,7 la sută, industria chimică cu 9—9,8 la sută. Pe baza acestor ritmuri, ramurile prelucrătoare de bază metalurgia, construcțiile de mașini, chimia și industria bunurilor de consum — vor avea la sfîrșitul cincinalului o pondere de peste 90 la sută în producția industrială.

În înfăptuirea acestor prevederi se va acorda prioritate **lărgirii bazei proprii de materii prime și energie, accelerării procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată.** Pentru aceasta se prevede intensificarea activității geologice, de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, accentuarea dezvoltării industriei extractive, care va crește cu un ritm mediu anual de 4,5—4,9 la sută. Cele mai mari creșteri sînt prevăzute la producția de cărbune, de șisturi bituminoase, de minereuri feroase și neferoase, ca și la substanțele nemetalifere. O sursă deosebit de însemnată de acoperire a necesităților economiei naționale va fi **recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum.** Se prevede ca în 1985 să se asigure pe această cale acoperirea nevoilor interne în proporție de 40 la sută la fier, 41 la sută la cupru, 40 la sută la plumb, 40 la sută la fibre și fire, 44 la sută la anvelope și peste 90 la sută la ambalaje de sticlă și lemn.

O sarcină prioritară în viitorul cincinal determinată și de criza energetică și petrolieră este **dezvoltarea susținută a bazei energetice, urmărindu-se utilizarea cărbunilor și a șisturilor bituminoase în producția de energie electrică și termică, valorificarea potențialului hidroenergetic, construcția de centrale nucleare, folosirea unor noi surse de energie, aplicarea unui regim sever de economisire a tuturor combustibililor și energiei electrice.** Căile de realizare a obiectivului stabilit de Congres — realizarea în deceniul următor a **independenței energetice a țării** — sînt amplu dezvoltate în „Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei în perioada 1981—1985 și orientările principale pînă în anul 2000" aprobat de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R.

Una din căile importante de realizare a acestui obiectiv constă în **restructurarea industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie,** cum sînt: industria electronică și electrotehnică, producția de mașini unelte, de mecanică fină, etc, dacă ne referim la construcțiile de mașini. Totodată se vor dezvolta mai rapid industria ușoară și alimentară, îndeosebi producțiile care folosesc materii prime și materiale din agricultură. Toate aceste exemple reflectă orientarea fermă spre realizarea în următorul cincinal a unor schimbări mai profunde în structura industriei ținînd seama de deficitul de resurse energetice cît și de necesitatea modernizării continue a industriei, determinată de progresul tehnico-științific contemporan.

O caracteristică importantă a dezvoltării industriei în cincinalul 1981—1985 este și **asigurarea înfăptuirii progresului tehnico-științific** pe baza afirmării cu putere în întreaga economie a revoluției tehnico-științifice, a creșterii rolului științei în întreaga viață economică și socială. În conformitate cu obiectivele și sarcinile cuprinse în „Programul directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" urmează ca începînd cu acest cincinal să se realizeze în industria noastră un proces amplu și susținut de introducere a tehnicii și tehnologiei avansate de sporire a capacității de absorbție și generalizarea rapidă a noului din știință și tehnică, de creșterea gradului de adaptabilitate a producției industriale la noile cerințe impuse de dezvoltarea științei. În industrie, cercetarea științifică trebuie să asigure dezvoltarea mai rapidă a bazei proprii de materii prime, materiale și energie, asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare, generalizarea mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, introducerea de noi tehnologii avansate, reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice.

prof. dr. Dumitru PUGNA

ÎNTREBĂRI

1. Ce este industrializarea socialistă ?

2. În ce constă necesitatea industrializării socialiste ?

3. Definiți baza tehnico-materială a socialismului și arătați principalele ei caracteristici ?

4. Care sînt principalele obiective și orientări prioritare în dezvoltarea industriei în perioada 1981—1985 ?

[1]) **Nicolae Ceaușescu** „Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Buc., Ed. politică, 1979, p. 10.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** „Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român", Buc., Ed. politică, 1979, p. 24

Noua ordine economică și sistemul monetar internațional

ATUNCI cînd se vorbește de o nouă ordine economică se are în vedere un ansamblu de principii și măsuri de aplicare în practică a acestora în scopul rezolvării treptate a problemelor economice grave ce frămîntă omenirea și creării condițiilor pentru o evoluție echilibrată și echitabilă a economiei mondiale.

Conceptul noii ordini economice a fost dezvoltat în repetate ocazii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. El s-a materializat într-o serie de propuneri de măsuri, care au culminat în anul 1979 cu inițiativa susținută și de alte state ale Grupului celor 77, de a se propune la O.N.U. o rezoluție — care a și fost adoptată — cu privire la convocarea între 25 august și 5 septembrie 1980 a unei sesiuni speciale a Adunării Generale consacrată problemelor edificării noii ordini economice.

Între aceste probleme se înscrie și restructurarea relațiilor financiar-valutare internaționale, care să contribuie la întărirea monedelor naționale, să asigure premisele unei mai mari stabilități a cursurilor valutare, să perfecționeze sistemul de credite și să dea în general mai multă certitudine raporturilor economice interstatale.

Este cunoscut faptul că sistemul monetar internațional — creat la Bretton Woods în 1944 s-a destrămat treptat, rămînînd din el doar organismul său, Fondul Monetar Internațional, a cărui activitate, oricît de utilă este, nu poate suplini lipsa unui sistem. Încercările de reformă reală a Acordului de la Bretton Woods au eșuat. Amendamentele adoptate au tins mai mult la adaptarea Fondului Monetar ca organizație la condițiile concrete create de criză, decît la restabilirea ansamblului de principii și mecanisme pe care le reprezintă un sistem monetar și care să fie capabil să înfrunte fenomenele crizei monetare.

Discuțiile purtate în cadrul F.M.I., pe aceste teme sînt încorsetate de reglementările și practicile existente precum și de faptul că, deși Fondul Monetar Internațional este o agenție specializată a O.N.U., încă nu toți membrii O.N.U. sînt membri ai F.M.I. Sesiunea specială din acest an a Adunării Generale a O.N.U. oferă un bun prilej ca toate țările membre să participe la dezbateri și să abordeze problemele monetare în lumina cerințelor noii ordini economice, a cărei edificare nu poate fi concepută fără componenta sa monetară.

Experiența trecutului și cerințele prezentului arată că la baza sistemului monetar internațional este bine să stea o cartă de principii, mecanisme și tehnici, convenită prin consens de toate statele lumii, separată de statutul de organizare și funcționare a organismului său, Fondul Monetar Internațional. Acceptarea cartei sistemului și cooperarea între state pentru aplicarea principiilor în scopul realizării stabilității monetare nu ar trebui legată de adeziunea la Fondul Monetar. Stabilitatea monetară, fiind în interesul tuturor statelor, ar trebui privită ca o contribuție la crearea condițiilor lichidării subdezvoltării. În acest mod s-ar evidenția faptul că sistemul monetar internațional este în realitate un subsistem al sistemului noii ordini economice și la rîndul său include, ca principal factor al stabilității monetare, un subsistem al cursurilor valutare. De aceea, sistemul monetar internațional trebuie să fie rezultatul și să funcționeze pe baza unei largi cooperări între toate statele, egale în drepturi. El va trebui să se conducă după principiile generale ale raporturilor dintre state, de respect reciproc, neamestec în treburile interne, în interesul general al tuturor popoarelor și nu al unor cercuri restrînse din una sau mai multe țări. Evident că în carta sistemului monetar ar urma să fie enunțate odată cu principiile specifice și mijloacele de asigurare a cooperării monetare pentru combaterea inflației, a speculațiilor monetare, a dezechilibrelor de balanță de plăți. Astfel, asigurarea stabilității monetare, după părerea noastră presupune cursuri fixe care să exprime raporturi echitabile între monedele naționale, a căror valoare să fie exprimată într-un etalon multimarfă.

Desigur, acceptarea și menționarea în carta sistemului a creării unei unități de cont bazată pe etalonul multi-marfă — un drept special de tragere (D.S.T.) perfecționat să spunem — a cărui valoare să fie exprimată printr-un coș de mărfuri, respectiv etalonul multi-marfă agreat, ar transforma această unitate de cont în numerar al sistemului și monedele naționale ar putea să-și raporteze valoarea la ea.

Stabilirea, prin consens, a unui etalon monetar este, poate problema cea mai grea și cel mai mult disputată. De la etalonul aur sau argint, etalonul bimetalist (aur și argint), etalonul aur-valute (aur, lira sterlină, dolarul S.U.A.), s-a ajuns în prezent la inexistența vreunui etalon monetar. Cursurile se stabilesc pe piață — pe baza legii cererii și a ofertei — influențată puternic de speculații și de dorința autorităților naționale de a interveni prin vînzări sau cumpărări de monedă națională — pentru a-i scădea sau urca cursul. Eforturile de menținere, totuși, a unor raporturi suportabile între monede au dus la crearea unui „coș de valute" în care să se exprime valoarea D.S.T., practică adoptată și de o serie de state.

După statistica Fondului Monetar Internațional, la 1 septembrie 1979 țările membre — în număr de 137 la acea dată — își exprimau valoarea monedei lor în raport de :

dolarul S.U.A.	42 țări,
francul francez	14 țări,
lira sterlină	3 țări,
randul sud-african	2 țări,
dolarul australian	1 țară,
drepturile speciale de tragere (D.S.T.)	13 țări,
alte coșuri de valute decît cel al D.S.T.	18 țări,
flotare independentă pe piață sau adaptate după alte criterii	44 țări.

Monedele legate de dolarul S.U.A., de francul francez, de lira sterlină, de rand și de dolarul australian mențin un curs fix față de moneda de care sînt legate și fluctuează față de celelalte monede odată cu aceasta. În grupul monedelor cu flotare independentă sau adaptate după alte criterii sînt incluse și francul belgian, coroana daneză, francul francez, marca vest-germană, lira irlandeză, lira italiană, francul luxemburghez și guldenul olandez. Aceste monede, grupate în așa-numitul sistem monetar european, fluctuează în comun, păstrînd între ele cursuri centrale cu limite de fluctuare de 2,25% (pentru lira italiană limitele sînt de 6%).

În aceste condiții, monedele continuă să joace rolurile de mijlocitor al schimbului și de mijloc de plată, dar din ce în ce mai puțin pe acelea de măsură a valorii și de mijloc de tezaurizare. De aici, aprecieri subiective ale devalorizării, ale ritmului inflației, ceea ce înseamnă creșterea continuă a prețurilor. În cazurile cînd există condiții de monopol, prețurile cresc continuu fără vreo rațiune economică, ceea ce generează inflație în lanț. În ce privește tezaurizarea, deținătorii de valută, din cauza neîncrederii, pentru a nu avea pierderi, dar și tentați de cîștiguri rapide, îndreaptă sume tot mai mari spre speculații. Investițiile în titluri și obligații se fac numai cu dobînzi mari sau foarte mari ; sînt căutate pentru tezaurizare, obiecte de artă, metale rare (aur, argint, platină), bijuterii, pietre prețioase etc.

Aceste procese haotice nu pot dura și echilibrarea, stabilizarea situației impune refacerea unui sistem monetar internațional, avînd la bază un etalon monetar real, o valoare materială în care să se exprime valoarea monedelor. Pe o astfel de bază s-ar putea construi subsistemul cursurilor valutare fixe cu un mecanism de ajustare.

Unii economiști văd soluția în revenirea la etalonul aur, considerînd că depășirea prețului de 600 dolari pentru o uncie de aur fin este un indiciu că s-ar putea fixa un preț suficient de ridicat, care să fie menținut și acceptat de toate statele. Obiecțiile la adresa acestui punct de vedere sînt numeroase. Menționăm doar că un astfel de preț nu ar avea nimic comun cu valoarea reală a mărfii-aur și deci exprimarea valorii altor mărfuri într-un astfel de echivalent general nu ar fi posibilă. Aceasta ar însemna un drum deschis inflației sau, printr-un curs forțat al monedelor care ar deveni rare, o deflație ca urmare a scăderii bruște și foarte mari a consumului. Și într-un caz și în altul, cei care ar suferi cel mai mult vor fi popoarele sărace și masele populare din toate țările. Decalajul între statele în curs de dezvol-

dr. Dorel OPRESCU

→

Documentar

AURUL: evoluţia utilizărilor

ASCENSIUNEA preţului aurului pe piaţa mondială capitalistă, corelată cu instabilitatea cursurilor valutare, a determinat — între altele — înviorarea controversei mai mult sau mai puţin animate din ultimele decenii asupra rolului aurului în cadrul sistemului monetar internaţional. Se confruntă aici poziţii net opuse, ca — de pildă — cea a Republicii Sud-Africane, principalul producător de aur din lumea capitalistă, care opinează pentru recunoaşterea oficială a rolului important al aurului în sistemul monetar internaţional în vederea normalizării acestuia, şi poziţia S.U.A., care apreciază că aurul reprezintă un activ prea instabil pentru a putea juca un rol esenţial în cadrul sistemului amintit.

Vînzările de aur pe piaţa capitalistă
(în tone)

Domeniul de utilizare	1970	1975	1978
Total	1709	1106	1733
din care :			
Pentru tezaurizare	337	138	189
Pentru prelucrare (total)	1372	968	1544
— producţia de bijuterii	1062	516	996
— industria electronică şi electrotehnică	89	66	84
— în stomatologie	59	61	86
— executarea de medalii, medalioane, copii după semne monetare	54	21	46
— baterea de monede oficiale din aur	46	244	259
Alte utilizări	62	60	73

Sursa : B.I.K.I., nr. 134—135/1979, p. 9.

După părerea unei serii de economişti occidentali aurul îşi va spori, în perspectivă, importanţa în constituirea rezervelor oficiale de aur şi devize ale ţărilor capitaliste. Totodată, are loc un proces continuu de redistribuire a rezervelor de aur pe plan mondial. Astfel, după cum indică graficul alăturat, în ultimele două decenii s-au redus sensibil discrepanţele dintre principalele ţări occidentale deţinătoare de rezerve de aur ; de la un raport de peste 70 de ori între nivelurile extreme (ale S.U.A. şi Japoniei) în 1960, s-a ajuns în vara anului trecut la un raport cu ceva sub 15 (între S.U.A. şi Anglia). Dar scăderea considerabilă a rezervelor oficiale de aur ale S.U.A. şi Angliei, precum şi reducerea lor uşoară în Canada n-au fost „compensate" decît într-o proporţie de mai puţin de 30% de creşterea acestor rezerve în celelalte ţări menţionate (îndeosebi în Franţa, Elveţia şi Japonia). Se apreciază, între altele, că o bună parte din aurul scurs din rezervele oficiale ale ţărilor amintite mai sus, precum şi din cel pus în vînzare la licitaţie de F.M.I., a trecut în posesia unor ţări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, care manifestă o reticenţă crescîndă faţă de dolar şi alte valute în acumularea rezervelor lor valutare ţinînd seama de devalorizarea continuă a acestuia.

ÎN ACELAŞI timp, specialiştii în materie urmăresc cu interes evoluţia dinamicii şi structurii consumului de aur sub efectul atît al recesiunii economice prelungite cît şi al creşterii preţurilor la aur.

În acest cadru pe primul loc se situează utilizările industriale ale aurului, ştiut fiind că din cele 1 733 tone de aur, la cît era evaluat volumul vînzărilor de metal galben efectuate în 1978 pe piaţa capitalistă, circa 1 544 tone au fost destinate prelucrării, restul fiind tezaurizat. După ce au cunoscut o reducere în perioada recesiunii economice din 1974—1975 volumul vînzărilor de aur şi cel al utilizărilor sale industriale au sporit treptat în ultimii ani, reuşind să depăşească nivelul atins în 1970 (vezi tabelul).

Analiza utilizărilor aurului evidenţiază reducerea — în actualul deceniu — a cantităţilor folosite pentru executarea bijuteriilor, a medaliilor şi medalioanelor şi chiar a utilizării sale în industria electronicii şi electrotehnicii.

Întrucît într-o serie de utilizări aurul a devenit prea scump ca materie primă (după aprecieri din surse occidentale, numai în cursul primelor 11 luni ale anului trecut ponderea aurului în costul unor articole electronice a sporit de la 10—15% la 20—25%), se încearcă extinderea utilizării unor înlocuitori (de pildă a paladiului) sau a unor aliaje conţinînd aur. Totodată, se remarcă sporirea cantităţilor de aur folosite în stomatologie şi mai ales pentru baterea de monede oficiale din aur, care se bucură de o cerere crescîndă din

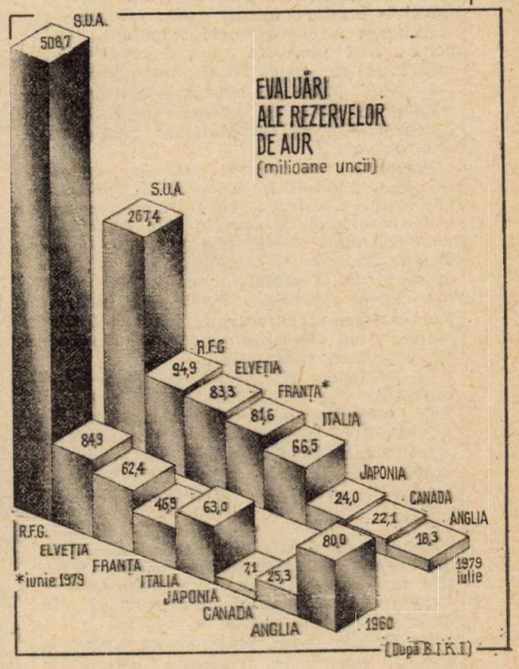

partea numismaţilor şi a tezaurizatorilor, fiind considerate ca un refugiu relativ mai sigur pentru deţinătorii de lichidităţi băneşti, în condiţiile inflaţiei susţinute şi ale devalorizării unor valute. În cercurile de specialitate se apreciază, totuşi, că în perspectivă cantităţile de aur folosite în scopuri tehnice, industriale, vor spori, mai ales sub impulsul modificării structurii utilizărilor, unele dintre ele, aferente aparatelor sau instalaţiilor care determină economii la consumul de energie în diferite domenii de activitate, permiţînd amortizarea pe această cale a creşterii preţurilor la aurul încorporat în produsele respective.

N. P.

→

tare şi cele industrializate s-ar lărgi, problemele omenirii s-ar agrava.

Există şi opinii potrivit cărora propunerea de realizare a unui etalon multi-marfă este utopică, avînd în vedere eşecul bimetalismului. Aceste opinii nu ţin însă suficient seama de condiţiile specifice noi şi de faptul că nu se are în vedere o confruntare pe piaţa liberă a mărfurilor din „coş", ci stabilirea unor preţuri corelate pe bază de indexare cantitativă între mărfurile din coş, preţuri ce ar urma să fie menţinute prin cooperarea tuturor statelor semnatare ale cartei sistemului monetar internaţional.

Realizarea etalonului multi-marfă, prin tratative care să stabilească mărfurile din coş, raportul de indexare, preţul şi procentul de fluctuare acceptabil dintre preţul corelat în coş şi preţul de piaţă, poate fi de mai lungă durată, dar recunoaşterea sa ca obiectiv şi trecerea la acţiune pentru introducerea eventuală a unor măsuri treptate ar putea fi — în opinia noastră — de un real folos imediat. Aceasta ar putea contribui atît la stabilizare, la lupta contra inflaţiei, cît şi la asigurarea unui raport just între preţurile materiilor prime, ale produselor industriale şi ale produselor agroalimentare.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna ianuarie 1980

PREȚURILE internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut în luna ianuarie 1980, potrivit indicelui agregat I.E.M., cu 1%.

În primul rînd, prețurile au crescut la materii prime industriale *(+2,5%) și în special la cauciuc natural (+12,8%), sub influența următorilor factori: intensificarea achizițiilor din partea principalelor țări importatoare; diminuarea sezonieră a ofertelor.*

Creșteri mai pronunțate au fost înregistrate de asemenea, la fibre animale și vegetale (+6,5%), precum și la minereuri (+5,4%). Creșterea prețurilor la fibrele textile a fost determinată de activitatea tranzacțională susținută, atît pentru lînă (datorită sporirii consumului în sezonul de iarnă) cît și pentru bumbac.

La piei brute de bovine prețurile au crescut cu 3,5%, în special sub influența perspectivelor nefavorabile, în continuare ale ofertei.

Prețurile au crescut ușor la metale (+1,9%), precum și la lemn și produse din lemn. Creșterea relativ redusă pe ansamblul grupei de metale este rezultatul unei mai mari stabilități a prețurilor la laminate din oțel și feroaliaje. În schimb, la majoritatea metalelor neferoase (cositor, cupru, aluminiu, nichel) s-au înregistrat creșteri accentuate de prețuri, aceste metale fiind supuse unor intense tranzacții în scopuri speculative.

La produsele alimentare, cu toate că pe ansamblu s-a înregistrat o creștere de 0,8%, prețurile au prezentat o evoluție diferențiată de la o grupă de produse la alte și chiar între produsele care fac parte din aceea grupă. La zahăr și produse tropicale, creșterea prețurilor cu 3,3% reflectă tendința ascendentă a prețurilor la zahăr, sub influența estimărilor privind deficitul producției mondiale în sezonul 1979/1980. De asemenea, prețurile au crescut la carne și produse animaliere (+3,1%) datorită menținerii și în acest an a unui deficit al ofertei.

Pe de altă parte, prețurile au scăzut la semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (—1,1%) ca rezultat al interesului mai redus pentru cumpărare. Scăderea prețurilor la cereale (—2,6%), reflectă evoluția descendentă a prețurilor la porumb, ca rezultat al estimărilor privind creșterea cu 13% a producției mondiale de cereale furajere. În schimb, prețurile la grîu au crescut lent, dar constant.

La produsele petroliere prețurile au scăzut (—4,6%), reflectînd lipsa interesului de cumpărare, atît din partea consumatorilor cît și a comercianților, datorită achizițiilor importante efectuate în avans la sfîrșitul anului precedent.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1978—1979 ȘI ÎN IANUARIE 1980

1970=1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	ian.	dec.
INDICE GENERAL	1978	247,7	224,7	272,6
	1979	338,6[a]	285,1	382,0[a]
	1980		385,9[a]	
1. Produse alimentare	1978	191,8	180,1	202,4
	1979	223,2[a]	203,5	242,9[a]
	1980		244,9[a]	
- cereale	1978	187,7	169,4	200,1
	1979	231,1	201,4	248,7
	1980		242,3	
- semințe oleag., prod. deriv., grăs.anim.șiveg.	1978	201,6	171,0	221,0
	1979	237,0	220,3	222,6
	1980		220,1[a]	
- animale, carne și produse animaliere	1978	175,5	171,9	183,1
	1979	200,1[a]	189,4	219,3[a]
	1980		226,2[a]	
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	236,2	230,3
	1979	250,0[a]	220,1	328,3[a]
	1980		339,2[a]	
2. Combustibili	1978	442,0	416,0	491,0
	1979	759,7[a]	546,3	920,1[a]
	1980		916,2[a]	
- cărbuni și cocs	1978	356,2	338,0	380,4
	1979	403,2[a]	393,9	440,0[a]
	1980		442,0[a]	
- țiței	1978	548,0	551,1	547,0
	1979	839,3	576,4	1188,0
	1980		1292,6	
- produse petroliere	1978	479,6	436,7	567,4
	1979	1049,6	668,2	1254,1
	1980		1196,6	
3. Materii prime industriale	1978	211,5	185,5	234,5
	1979	258,3[a]	238,8	276,3[a]
	1980		283,1[a]	
- minereuri	1978	137,1	132,5	145,8
	1979	155,9[a]	145,9	168,2[a]
	1980		177,3[a]	
- metale	1978	202,8	170,4	228,7
	1979	251,8[a]	234,9	266,9[a]
	1980		272,1[a]	
- cauciuc	1978	279,2	240,1	305,4
	1979	357,9	301,9	380,3
	1980		428,8	
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	232,1	269,4
	1979	304,0[a]	275,0	342,2[a]
	1980		343,1[a]	
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	193,0	234,6
	1979	232,1[a]	228,5	247,2[a]
	1980		263,3[a]	
- piei	1978	247,7	208,8	298,8
	1979	309,7	318,4	323,7
	1980		334,9	

a) Date provizorii pentru uleiuri de ricin, porci vii, carne de vită, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminat de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie, iută.

Orientări în dezvoltarea economică

Iordania: valorificarea bogățiilor naționale

Angajată într-un intens proces de dezvoltare, Iordania își îndreaptă în prezent eforturile către creșterea economică echilibrată a tuturor regiunilor țării pe calea industrializării și a unei mai eficiente utilizări a materiilor prime, precum și în direcția ameliorării situației financiare a țării și reducerii deficitului balanței comerciale externe. Obiectivele centrale vizează dezvoltarea cu prioritate a industriilor extractivă și prelucrătoare (iar în cadrul acestora a producțiilor de potasă și fosfați), și dezvoltarea activității de construcții economice și social-culturale. De remarcat, că potrivit planului economic 1976—1980, industriile extractivă și prelucrătoare beneficiază de un volum al fondurilor de investiții de 229 mil. dinari, iar sectorul transporturilor de aproape 120 mil. dinari.

Prin folosirea mai eficientă a minelor existente și prin darea în exploatare a unor noi zăcăminte de fosfați, producția va ajunge în acest an la aproape 5,5 mil. t. fosfat. Se urmărește prelucrarea superioară a acestei resurse, urmînd să fie realizată o fabrică de îngrășăminte minerale cu capacitate de prelucrare de 1,5 mil. t. anual. Tot în 1980 se prevede ca exporturile de fosfat, care reprezintă în prezent jumătate din exportul Iordaniei, să aducă țării 100 mil. dinari.

Proiecte importante au fost, de asemenea, lansate în agricultură și în infrastructură: construirea barajului Magarem, irigarea zonei Kafrein Zuzbun, lucrări de electrificare, extinderea rețelei pentru transportul energiei electrice în orașul Aman, electrificarea Văii Iordanului, construirea aeroportului „Queen Alia" etc.

În acoperirea necesarului energetic se preconizează exploatarea șisturilor bituminoase de la Quatrana pentru a se obține combustibilul necesar centralelor electrice ce vor fi construite în jurul capitalei și care, pînă în anul 2000, vor acoperi necesarul de energie electrică al țării. În ultimii ani Iordania a pus un accent deosebit pe înființarea de societăți mixte pentru producții industriale aparținînd ramurilor de vîrf ale tehnicii actuale.

Colaborarea economică dintre R. S. România și Iordania se desfășoară în baza acordului comercial de lungă durată semnat în 1963 — și a acordului de cooperare economică și tehnico-științifică din aprilie 1975. România livrează în această țară echipamente complete pentru prospecțiuni geologice și industria chimică, autovehicule, echipamente electrotehnice, produse chimice, țesături etc. și importă, în principal, cantități însemnate de fosfați.

Emilia PUIANU

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. a manifestat o evoluție contradictorie în săptămîna 11—15.II.1980. Trendul de ușoară depreciere din prima parte a intervalului s-a schimbat brusc la sfîrșitul săptămînii, odată cu publicarea situației prețurilor cu ridicata în S.U.A. pentru luna ianuarie a.c., care, cu o creștere de 1,6% (față de 0,9% în decembrie 1979) înregistrează procentul lunar cel mai ridicat din ultimii 5 ani. Imediat, însă, Sistemul Federal de Rezervă anunță creșterea taxei oficiale a scontului (de la 12 la 13% p.a.), în scopul limitării expansiunii creditului și a determinării unei restrîngeri a masei monetare în circulație, mișcare urmată și de alte categorii de dobînzi. La sfîrșitul perioadei, cursul dolarului se situa în repreciere față de majoritatea valutelor occidentale.

Yenul japonez a „polarizat" atenția operatorilor de devize, mai ales după ce au fost publicate cifrele balanței comerciale nipone pe luna ianuarie a.c., care arată un deficit de 3,14 miliarde dolari, comparativ cu numai 0,266 miliarde dolari în decembrie 1979, astfel că deprecierea yenului a atins 1% pe 14.II (243,50 yeni/1 dolar), față de închiderea săptămînii trecute. În ciuda intervențiilor Băncii Centrale a Japoniei pe piață, yenul a terminat intervalul la 243 yeni/1 dolar, cu 0,8% sub nivelul din 8.II. de 241,50 yeni/1 dolar. **Francul elvețian** a evoluat sub influența publicării deficitului balanței comerciale pe luna ianuarie a.c. (920,2 milioane franci, față de 416,8 milioane franci în decembrie 1979), a publicării indicelui prețurilor cu ridicata (creștere de 0,7%) și a scăderii dobînzilor la termen de către principalele bănci elvețiene. Pe 15.II. cotația de 1,6250 franci/1 dolar se situa la 0,3% sub cea din 8.II.1980. **Francul belgian** se situa la sfîrșitul perioadei analizate la un nivel de 28,35 franci/1 dolar, respectiv cu 0,2% sub închiderea de referință de 28,30 franci/1 dolar, în timp ce **marca vest-germană** cu o cotație de 1,7425 mărci/1 dolar era cu 0,1% sub nivelul din 8.02.80 de 1,74 mărci/1 dolar. **Francul francez** și **lira italiană** erau tranzacționate la sfîrșitul săptămînii în ușoară depreciere (de sub 0,1%), respectiv 4,0775 franci/1 dolar (4,0750 franci/1 dolar închiderea de referință) și 808,50 lire/1 dolar (807,75 lire/1 dolar închiderea la 8.II.1980). **Lira sterlină** a fluctuat între 2,30 dolari/1 liră și 2,31 dolari/1 liră, publicarea datelor privind deficitul balanței comerciale pe luna ianuarie a.c. determinînd o scădere a cursului lirei pînă la 2,3025 dolari/1 liră pe 15.II., nivel totuși cu 0,1% peste cel din 8.II., de 2,30 lire/1 dolar.

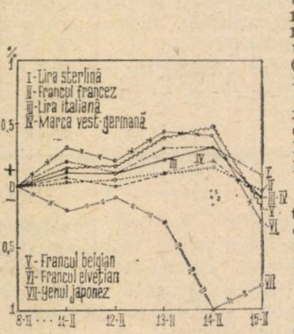

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15 II, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 8 II a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție diferită: creșterea la eurodolari (cu 0,375%, situîndu-se la 14,875%) și euromărcile vest-germane (cu 0,125%, la 8,625%), în timp ce la eurofrancii elvețieni au scăzut destul de accentuat (cu 0,75%, cu cotații la sfîrșitul săptămînii de 5%).

Prețul aurului la Londra, după o creștere de pînă la 703,75 dolari/uncie (primul fixing din 12.II), a scăzut apoi continuu, mai ales sub influența unor factori tehnici de închidere a unor poziții speculative, astfel că cel de-al doilea fixing din 15.II de 667 dolari/uncie era cu 25 dolari/uncie față de cel corespunzător din 8.II.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

ÎN ACEASTĂ RUBRICĂ, INIȚIATĂ ÎN URMĂ CU UN AN, ne-am propus să aducem în fața cititorilor probleme esențiale care privesc dezvoltarea și viitorul omenirii, îndeosebi problematica complexă a edificării unei noi ordini economice și politice internaționale, unul din cele mai stringente deziderate ale lumii contemporane. Ne-am propus să prezentăm în acest scop opinii provenind de la specialiști de renume internațional, institute de cercetări și instituții specializate în probleme ale dezvoltării și viitorului pentru a sublinia preocuparea crescîndă a omenirii față de necesitatea unor schimbări profunde în raporturile economice, politice și sociale mondiale. Continuînd să prezentăm asemenea studii, rapoarte, proiecte propuneri și orientări în diverse probleme cu care este confruntată epoca noastră avem convingerea că mesajul lor va servi la clarificarea unor aspecte conceptuale și direcții de acțiune pentru restructurarea actualei ordini internaționale, pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

ROLUL HOTĂRÎTOR AL EFORTULUI PROPRIU ÎN ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

ALBERT TEVOEDJRE, director al Institutului internațional de studii sociale, secretar general al Asociației mondiale de prospectivă socială, reprezentant de seamă al unei autentice culturi africane – cum îl caracterizează Jan Tinbergen – militant pentru emanciparea popoarelor Africii și ale tuturor țărilor în curs de dezvoltare, își îndreaptă cercetările în direcția identificării celor mai adecvate căi și mijloace de eradicare a sărăciei și a subdezvoltării, pornind de la necesitatea conștientizării omenirii asupra tarelor societății de tip occidental și de aici – imperativul transformării ei prin mobilizarea în primul rînd a forțelor interne ale fiecărei țări, precum și în cadrul unei solidarități active, pozitive, cu celelalte țări ale lumii. Cunoscător profund al problemelor economice și sociale care confruntă omenirea, A. Tévoédjrè, este conștient că alternativa unei dezvoltări echilibrate a tuturor țărilor nu se poate realiza de la sine într-o lume puternic marcată de decalaje, antagonisme, de goana pentru înarmare și extindere a zonelor de influență, într-o lume în care sărăcia există alături de societățile de consum. Această sărăcie, „bogăție a națiunilor" – cum o denumește printr-un paradox A. Tévoédjrè (deoarece ea ar constitui astăzi un avantaj prin posibilitatea ce o oferă de a evita repetarea distorsiunilor comise în dezvoltarea de către societățile de consum) – deci condițiile reale existente trebuie să constituie punctul de plecare, cadrul condițiilor interne date și imposibil de neglijat, pentru definirea și dimensionarea obiectivelor autodezvoltării fiecărei țări, conform potențialului economic-material și uman și al necesităților esențiale imediate pe plan economic și social. În cele ce urmează prezentăm, sintetic unele din ideile lui Albert Tévoédjrè cuprinse în lucrarea sa „Sărăcia, bogăția națiunilor".

Tarele civilizației moderne

REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ, creatoare a nenumărate bunuri datorită dezvoltării rapide a științei, a energeticii și a mașinilor, a creat impresia — arată Tévoédjrè — că îmbogățirea fără margini ar fi fost posibilă pentru toți, într-un timp mai lung sau mai scurt ; credința în înavuțire ca sursă a progresului a ascuns contradicțiile sociale generate de capitalism în faza sa ascendentă. Fără a mai face referire la cele mai evidente racile — pauperismul, condiții inumane de viață și muncă — sînt de menționat caracteristici ale căror acțiuni și influențe se amplifică alarmant în zilele noastre. Tratînd chiar și numai progresul științei și tehnicii este vizibil astăzi că promotorilor „societății industriale" le-a luat mult pînă să facă distincția între puterea fantastică eliberată de cercetarea științifică și puterea de distrugere acumulată în ceea ce s-a realizat. Distrugere — inclusiv în sensul iraționalității societății de consum demonstrată prin eforturile materiale de multe ori nejustificate, prin diversificarea uneori fără finalitate a producției. În aceeași ordine de idei, a capacității distructive este inclusă poluarea în legătură cu care A. Tévoédjrè citează afirmația lui Georgescu-Roegen că „orice sistem de producție este și un sistem de producere a deșeurilor". Deșeuri care, necontrolate pot genera distrugeri de nebănuit în echilibrul ecologic.

Dar, într-un sens mai larg, este subliniată în mod deosebit cursa înarmărilor, favorizată de o evoluție absurd dirijată, de către unele forțe, a progresului tehnico-științific, spre crearea de noi mijloace de distrugere, fenomen aberant, în plină desfășurare în zilele noastre, caracterizat de autor drept o formă a luptei împotriva celor care reclamă o altă distribuție a valorilor, egalitate, participare, libertate.

Dezvoltarea — conchide A. Tévoédjrè — nu trebuie să însemne preferință pentru necesitățile imediate ale unui cerc de privilegiați, ci opțiunea pentru rezolvarea, pe termen mediu, a cerințelor esențiale ale tuturor membrilor societății.

Priorități și obiective fundamentale ale dezvoltării

ÎNAINTE de a răspunde la întrebarea „ce trebuie făcut", autorul consideră că țările aflate în curs de dezvoltare au de învins tendința către „mimetism", mirajul copierii căilor de dezvoltare ale lumii industrializate de care însă diferă esențialmente, prin ceea ce dețin ca punct de pornire și prin obiectivele autodezvoltării. Referindu-se în acest sens din nou la progresul tehnic, Tévoédjrè apreciază că însăși noțiunea de „transfer tehnologic", ascunde în spatele ei riscul perpetuării dominației din partea țărilor occidentale avansate, atît timp cît acest „transfer" nu se face în condițiile valorificării eficiente a experienței naționale, acumulată anterior în însăși țările în curs de dezvoltare. Importul de asistență tehnică, ar trebui, astfel, înlocuit cu formarea de cadre naționale, familiarizate cu problemele economiilor rămase în urmă ; cooperarea internațională, se consideră, nu poate justifica importul de mașini și utilaje numai pentru a asigura debușee lumii industrializate. Mai ales în procesul industrializării — obiectiv central al oricărei țări rămase în urmă — trebuie ținut seama de tendința societăților transnaționale de a decide în ce privește diviziunea internațională a muncii, de a transfera către „periferie" industriile care reclamă forță de muncă abundentă, mai puțin calificată și mai ieftină, păstrîndu-se astfel diferențe considerabile de nivel de trai față de situația din „metropole", de a oferi industrii cu grad ridicat de poluare a mediului, a unor industrii care reclamă menținerea asistenței tehnice în condiții de aservire economică a beneficiarilor. Iată, așadar, tot atîtea rațiuni, împotriva șablonismului față de modelul oferit de lumea industrializată occidentală țărilor rămase în urmă și care conduce de fapt la nivel de trai scăzut, menținerea decalajelor, imposibilitatea adaptării în timp optim la viața urbană a populației, datorită lipsei infrastructurii necesare, creșterea șomajului, a criminalității, invadarea pieței cu produse de lux care privează aprovizionarea marii majorități a maselor cu bunuri de primă necesitate.

Țările în curs de dezvoltare nu au nevoie de o economie a opulenței, ci de o societate care să poată asigura bunăstarea tuturor membrilor comunității, o economie care să asigure valorile de întrebuințare esențiale, serviciile de primă importanță în vederea dezvoltării : locuințe, igienă și asistență sanitară, infrastructură de comunicații, sistem informațional, educație generalizată. Albert Tévoédjrè se pronunță pentru o **dezvoltare de tip endogen** în care :

- **structura producției interne** să fie stabilită ca funcție a selecției priorităților economice și de politică socială ;
- **comerțul exterior** să devină un factor de dezvoltare preponderent față de ajutoarele sau investițiile externe, în condițiile exploatării și utilizării mai eficiente, în interes național a resurselor naturale, în contextul unor schimburi comerciale bazate pe principii de echitate : repartizarea actuală a exporturilor mondiale (vezi grafic) este revelatoare ; în anul 1978, țările occidentale industrializate furnizau 38% din exporturile mondiale de materii prime, (inclusiv combustibili), produse care reprezentau numai numai 24% din valoarea totală a exporturilor lor în timp ce produsele manufacturate — 75% ; pentru țările în curs de dezvoltare nesocialiste 83% din exporturi erau

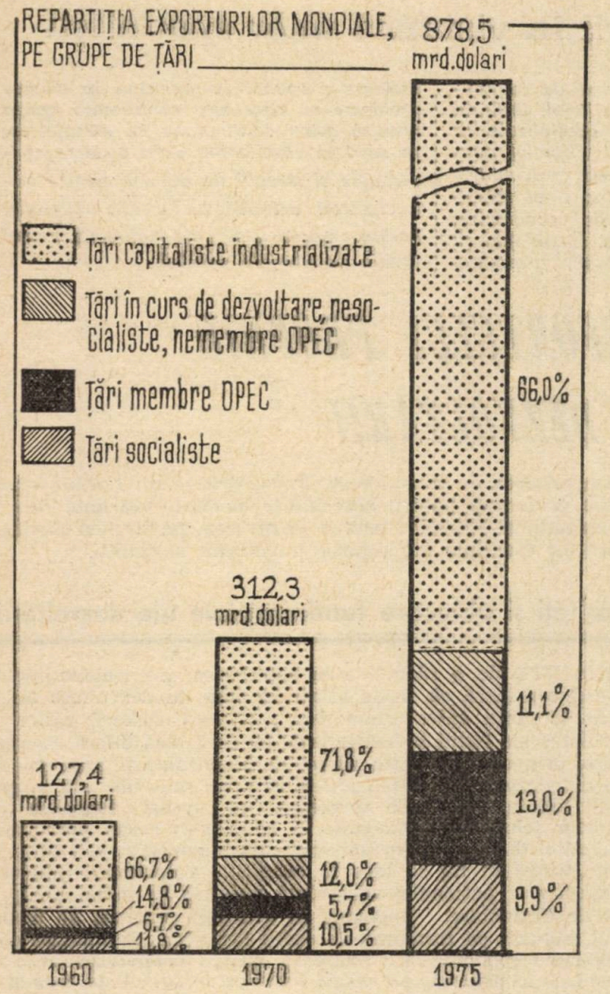

Sursa : Tévoédjrè, date culese din U.N. Monthly Bulletin of Statistics.

formate din materii prime, articolele prelucrate reprezentînd cea mai mare parte a importurilor ;

● **problemele sociale** trebuie privite plecînd de la aspecte comensurabile (nivel biologic, educațional, cultural, civic) pentru a se putea controla structura profesională, încadrarea forței de muncă, structura în pături și clase sociale, nivelul veniturilor, migrația forței de muncă în interior și peste granițele țării ;

● **eforturile de dezvoltare** să le înlocuiască pe cele destinate înarmării ceea ce ar permite inclus reorientarea materiilor prime de care sînt private țările în curs de dezvoltare atrase în această escaladă a cursei înarmărilor.

Realizarea acestor deziderate, concepute de A. Tévoédjrè ca o „administrare socială a cerințelor" ar trebui să conducă la **schimbarea tipului de creștere,** prin :

— investiții importante în producția de bunuri și servicii, paralel cu încadrarea la un nivel ridicat a forței de muncă ;

— introducerea tehnologiilor adecvate pentru creșterea productivității în toate sectoarele de activitate ;

— utilizarea crescîndă, eficientă a resurselor naturale naționale ;

— asigurarea calificării profesionale adecvate a unei părți cît mai mari a populației ;

— efectuarea reformei agrare, în interes național, în condițiile în care dezvoltarea agriculturii, în interdependența sa cu industria, constituie un factor deosebit de important pentru dezvoltarea unei industrii puse realmente în slujba creșterii economice și a ridicării nivelului de trai, al populației.

Conceptul de autodezvoltare pentru care se pronunță A. Tévoedjrè al cărui scop îl constituie asigurarea bunăstării oamenilor nu ar putea fi atins decît pe calea autogestiunii activității economice, ca o condiție a afirmării plenare a voinței maselor de a-și exprima decizia în funcție de necesitățile și prioritățile asumate. De aceea, apreciază A. Tévoédjrè, se impune ca participarea la decizie să fie realizată prin asigurarea factorilor **„cunoaștere"** și **„conștientizare"**, elemente de natură să transforme capacitatea de administrare într-un bun al tuturor. Desigur, la aceasta se adaugă și alte componente apreciate la fel de indispensabile unor relații cu adevărat democratice, și anume **informarea populației,** în măsura necesară pentru ca ea să-și poată exercita pe deplin controlul asupra gestiunii și să aducă corecturi în funcție de rezultatele obținute pe parcursul aplicării deciziilor. În acest context este astfel implicat direct **obiectivul ridicării nivelului educațional,** ca o pîrghie fundamentală a democrației și dezvoltării, instruirii acordîndu-i-se deci rolul productiv de a asigura creșterea capacității generale a membrilor societății, de a crea premisele dezvoltării generale, politice și profesionale a fiecărui individ. Context în care nu este neglijat sau, mai bine zis, mai mult decît oricînd se cere să se **asigure un rol important femeilor** în întreaga activitate socio-economică, în conducerea acestei activități, ca un factor real de progres, sau — cum subliniază A. Tévoédjrè — ca „o dovadă a maturității politice a societății respective".

Participare internațională la eforturile de dezvoltare

DIN OPINIILE exprimate în lucrare se desprinde cu claritate mesajul autorului privind necesitatea unei angajări ferme, plenare și consecvente pentru instituirea unor noi raporturi atît pe plan economic, cît și sub raport social, pe fondul valorificării cît mai depline a resurselor interne și eforturilor creatoare endogene în slujba dezvoltării, într-o societate concepută să asigure afirmarea, emanciparea tuturor membrilor săi. Acordînd un rol primordial acestor principii A. Tévoédjrè subliniază că eforturile de dezvoltare nu pot fi concepute izolat, în actualul context internațional marcat de interese contradictorii, în care există sisteme sociale diferite și unde se mențin tendințe de dominare și aservire din ce în ce mai sofisticate. Colaborarea țărilor afectate de sărăcie și amenințate cu noi forme de dominație din partea lumii industrializate, participarea tuturor țărilor la eforturile de dezvoltare trebuie să constituie unul din principiile care să stea la baza unei noi ordini internaționale. O ordine nouă, guvernată de **principiul dialogului,** o ordine din care să dispară privilegiile ce au permis pînă acum unei minorități să dicteze celor mulți legile și normele de comportament, o ordine în care goana după profit și putere să cedeze locul principiilor de justiție și echitate. Devine imperios necesar ca în această lume nouă să apară un alt tip de dezvoltare și **un alt tip de echilibru,** care să nu aibă nimic din vechiul echilibru al forței. Este necesar să fie, astfel, reformulate modelele de dezvoltare pentru a le face să țină seama de factorii și fenomenele sociale, în virtutea orientării către satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor.

Desigur, sînt obiective greu de atins dat fiind amploarea lor și răsturnările radicale pe care le presupun ; ele sînt însă perfect posibile și trebuie realizate pe calea tratativelor, a negocierilor, fără încordări și tensiuni, fără rețineri de moment sau conjuncturale, de natură să îndrepte decizia în direcții nedorite. **„Ne trebuie** — arăta Tévoédjrè — **o prospectivă și aceasta trebuie să fie o prospectivă socială.** Ajungerea la o nouă ordine internațională echitabilă presupune adoptarea — și acceptarea de către toți membrii comunității internaționale — a unor principii care să facă într-adevăr legitimă această ordine nouă, iar principiile trebuie definite împreună cu popoarele lumii a treia".

Participarea internațională este, astfel, concepută să contribuie la rezolvarea problemelor de dezvoltare ale fiecărei țări, prin sprijin eficient și concret din partea celorlalte țări în curs de dezvoltare, al organizațiilor internaționale, precum și din partea statelor industrializate cu condiția eliminării oricăror forme de amestec politic sau economic. Autorul se pronunță în același timp și pentru dreptul fiecărei țări de a participa la luarea deciziilor care privesc economia mondială, cooperarea economică internațională, indiferent de diferențele de ordin politic, economic sau social care le despart. În acest context se impune — subliniază Tévoédjrè — ca pe lîngă instrumentele existente (Declarația și Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor), organizațiile internaționale, în special Organizația Națiunilor Unite, să joace un rol mai activ pentru impulsionarea dezvoltării economice și sociale a statelor rămase în urmă, pentru facilitarea intrării în vigoare a programelor de dezvoltare asumate de acestea, pentru instituirea reală și grabnică a unor raporturi noi, bazate pe dreptate și echitate.

Em. STANCU

MONDORAMA

Siderurgia: creşterea productivităţii

ÎN ULTIMELE DECENII industria siderurgică din ţările capitaliste a înregistrat sporuri sensibile de competitivitate, înainte de toate pe calea modernizării continue a tehnologiilor utilizate. Exprimată prin indicatorul „consum de timp de muncă per tona de oţel" (vezi tabelul de mai jos), productivitatea muncii a crescut sensibil, dar diferenţiat în principalele ţări capitaliste producătoare de oţel. Astfel, siderurgia americană care deţinea un avans apreciabil, ca nivel al productivităţii, faţă de principalele sale concurente din Europa occidentală şi, mai ales, din Japonia, a trecut pe locul doi, fiind devansată chiar de siderurgia japoneză. În general, se constată o reducere a ecartului între valorile extreme ale productivităţii muncii în siderurgia ţărilor menţionate, care poate fi determinată şi de o tendinţă de epuizare a rezervelor încă nevalorificate.

Consumul de timp de muncă pentru producerea unei tone de oţel (în om-ore)

Ţara	1958	1977
Japonia	69	9
S.U.A.	14	11
R.F.G.	36	13
Franţa	35	15
Anglia	35	22

Sursa : E.K.O., nr. 7/1979.

U.R.S.S.: experimentarea carburanţilor de alternativă

CERCETĂRILE care se efectuează în Uniunea Sovietică în legătura cu folosirea unor carburanţi de alternativă (la produsele petroliere) pentru mijloacele de transport urmăresc concomitent şi prevenirea poluării atmosferei sau depoluarea acesteia, în cadrul concentrărilor urbane. Un asemenea experiment se desfăşoară, de pildă, în oraşul Alma-Ata, capitala R.S.S. Kazahe.

Este vorba de trecerea de la consumul de benzină la cel de gaze lichefiate (propan-butan) în transportul urban. Deocamdată funcţionează o primă staţie de alimentare cu gaze lichefiate, care poate furniza 61 tone de gaze în 24 de ore, respectiv poate încărca rezervoarele speciale pentru propan-butan (montate în locul celor de benzină) de pe circa 600 de automobile. Se află, în construcţie o a doua staţie, mai puternică, care va permite trecerea şi a autoturismelor la acest sistem de aprovizionare.

Prin extinderea utilizării gazelor lichefiate va scădea considerabil gradul de poluare a atmosferei în zona oraşului Alma-Ata, întrucît motoarele acţionate cu acest combustibil poluează aerul de 40—10 ori mai puţin (în funcţie de turaţia motorului) decît cele care folosesc drept carburant benzină. În ceea ce priveşte efectele economice nemijlocite, gazele lichefiate revin cu 40—50% mai ieftin decît benzina, iar durata funcţionării autovehiculului între două reparaţii capitale se poate prelungi pînă la de 2,5 ori.

Politica energetică şi şomajul

PROGRAMUL DE MĂSURI vizînd reducerea consumului de energie în Statele Unite, restructurarea balanţei sale energetice în sensul sporirii ponderii surselor reînnoibile de energie, vizează — între altele — ca în 1990 economia naţională să consume aceeaşi cantitate de petrol ca în anul 1977. Una dintre reticenţele manifestate în faţa aplicării măsurilor de economisire s-a datorat temerii că prin aceasta s-ar restrînge o serie de activităţi şi s-ar crea — implicit — condiţii favorabile agravării şomajului.

Or, un studiu publicat anul trecut de subcomitetul pentru energie al Comitetului economic comun al Congresului S.U.A. demonstrează tocmai contrariul. Se apreciază, astfel, că reorientarea parţială a investiţiilor din domeniul energeticii va determina o reducere a locurilor de muncă în industria petrolului şi a energiei electrice, dar va duce în acelaşi timp la sporirea lor în ramurile care vor beneficia de transferul de investiţii. Pe de altă parte, un important număr de locuri de muncă ar urma să fie creat prin dezvoltarea producţiilor legate de conservarea energiei şi de utilizarea crescîndă a energiei solare, soldul final net de noi locuri de muncă fiind evaluat, la nivelul anului 1990 la 2,9 milioane. Printre activităţile care se consideră că se vor dezvolta figurează cele avînd ca profil : izolarea termică a locuinţelor şi instalarea sistemelor de captare a energiei solare ; fabricarea şi instalarea unor sisteme mai eficiente de încălzire şi răcire ; îmbunătăţirea bilanţului energetic al localurilor comerciale ; realizarea şi funcţionarea unor noi sisteme de transport în comun ; reciclarea materialelor ; unele operaţii de prelucrare a metalelor ; anumite meserii în domeniul construcţiilor ş.a.

Servicii comerciale

FĂCÎNDU-SE ecoul metamorfozelor prin care trec — în vederea actualizării şi eficientizării funcţiilor şi atribuţiilor lor — serviciile comerciale din cadrul diferitelor societăţi industriale occidentale, revista **L'Usine Nouvelle** creionează principalele tendinţe şi orientări în acest domeniu.

În contextul adîncirii diviziunii muncii, ale modernizării — inclusiv electronizării — continue a proceselor de producţie, sporeşte rolul serviciilor comerciale în privinţa asigurării procurării tuturor componentelor producţiei respective în condiţii care să permită menţinerea şi chiar întărirea competitivităţii întreprinderii respective. Ceea ce a determinat sporirea rolului acestui serviciu în adoptarea unor decizii de către conducerea întreprinderilor, iar, pe de altă parte, a generat exigenţe sporite faţă de pregătirea şi stilul de lucru ale personalului în cauză. Este vorba aici de variate formule organizatorice şi de lucru, ca — de pildă —gruparea sub o singură autoritate a serviciului de achiziţii şi a celui de subcontractare, sau utilizarea — în relaţiile cu furnizorii — a binomului tehnician-achizitor. O componentă nu mai puţin importantă a stilului nou de lucru o constituie trecerea treptată în relaţiile cu furnizorii — de pe poziţiile de cumpărător-vînzător, cu interese uneori antagonice, la un spirit de colaborare, de cunoaştere reciprocă a proiectelor de dezvoltare.

Către un deficit de metale neferoase?

PRESA DE SPECIALITATE semnalează apariţia de tensiuni în aprovizionarea cu unele metale neferoase, ca titanul, molibdenul ş.a. Se apreciază că principalele cauze ale neconcordanţei dintre cerere şi ofertă pe piaţa mondială le constituie extinderea utilizării metalelor respective şi rămînerea în urmă a investiţiilor în domeniul extracţiei acestora.

În cazul molibdenului, de pildă, sporeşte continuu utilizarea sa în domenii cum sînt : siderurgia (pentru îmbunătăţirea proprietăţilor oţelurilor aliate), construcţiile de maşini şi prelucrarea metalelor, industria chimică etc. Pînă la extinderea în perspectivă a capacităţilor de producere a metalelor neferoase deficitare (o parte din molibden, de pildă, se obţine, ca metal asociat, în industria cuprului), într-o serie de ţări occidentale se mizează pe economisirea metalelor de aliere, pe substituiri posibile ale oţelurilor aliate prin mase plastice, precum şi pe promovarea recuperării lor din produsele uzate. Se aplică, între altele, procedee de recuperare a molibdenului din fier vechi conţinînd aliaje, a molibdenului şi cobaltului din catalizatori uzaţi (proveniţi din industria petrolului), a tungstenului şi altor metale.

Cea mai ieftină energie este energia economisită

UNA DINTRE MĂSURILE vizînd economisirea energiei în R.F.G. o constituie îmbunătăţirea sistemului de încălzire a locuinţelor ; este vorba aici în primul rînd de locuinţele încălzite cu păcură, urmărindu-se fie modernizarea instalaţiilor respective, fie modificarea lor în vederea înlocuirii păcurii cu cărbune, gaze etc. Aceasta, ţinîndu-se seama de faptul că „factura" pentru importul de petrol în R.F.G. a sporit de la 14 miliarde mărci în 1978 la peste 60 de miliarde mărci în prezent.

A fost pus în aplicare un program pe perioada 1978—1982, numai în acest an prevăzîndu-se în bugetul federal şi în cele ale landurilor o sumă globală de un miliard de mărci pentru stimularea acţiunilor de modificare a sistemului de încălzire. Se apreciază că în intervalul menţionat va putea fi îmbunătăţită încălzirea a peste un milion de locuinţe, cu perspectiva continuării acţiunii şi după 1982. Ea constituie componenta unui complex de măsuri în curs de aplicare, sub lozinca în vogă că „cea mai ieftină energie este energia economisită".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 22 februarie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie ● Responsabilitatea față de progresul țării — trăsătură definitorie a omului societății noastre **(prof. dr. Constantin Enache)** 2 ● Modificarea configurației agriculturii românești prin realizarea unei profunde revoluții **(Ovidiu Popescu)** 4

— Plan ● angajamente. Cerințe ale realizării exemplare a planului și ale recuperării restanțelor la producția fizică **(Gh. Drăghici)** 6

— Repararea și modernizarea utilajelor într-o concepție unitară **(Tiberiu Șerbănescu)** 8

— Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile **(V. Boescu, Marius Costea)** 10

— Note. Un indicator cu utilitate practică : îndeplinirea uniformă a planului pe sortimente **(R. Cresin)** 12

— Adaptarea la dinamica pieței internaționale și eficiența comerțului exterior **(dr. Ioan Georgescu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Disciplină și răspundere în elaborarea și aplicarea normelor de muncă **(Adrian Rusu)** 16

TEORII ● IDEI

— Gîndirea economică contemporană referitoare la eficiența progresului tehnic (I) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 18

— Puncte de vedere. Stimulentele și pîrghiile economice, ca elemente ale mecanismului economico-financiar **(Nicolae Florescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(conf. dr. Gheorghe Ciulbea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(prof. dr. Dumitru Pugna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Noua ordine economică și sistemul monetar internațional **(dr. Dorel Oprescu)** 26

— Documentar. Aurul : evoluția utilizărilor 27

— Tendințe — conjuncturi 28

— Rolul hotărîtor al efortului propriu în accelerarea dezvoltării **(Em. Stancu)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Responsibility for the progress of the country — a characteristic of the people of our society **(Prof. Dr. Constantin Enache)** 2

— Modifying the configuration of the Romanian agriculture through a deep revolution **(Ovidiu Popescu)** 4

— Economic incentives and levers as factors of the economic and financial mechanism **(Nicolae Florescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought **(Lecturer Dr. Gheorghe Ciulbea)** 22

— The new economic order and the international monetary system **(Dr. Dorel Oprescu)** 26

— Accelerating the development through decisive domestic efforts **(Em. Stancu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Responsabilité envers le progrès du pays — trait caractéristique de l'homme de notre société **(prof. dr. Constantin Enache)** 2

— Modifier la configuration de l'agriculture roumaine par une profunde révolution **(Ovidiu Popescu)** 4

— Les stimulants et les leviers économiques comme élément du mécanisme économique et financier **(Nicolae Florescu)** 20

— Ecoles — courrants — economistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(maître de conférences dr. Gheorghe Ciulbea)** 22

— Le nouvel ordre économique international et le système monétaire international **(dr. Dorel Oprescu)** 26

— Le rôle décisif de l'effort propre dans l'accélération du développement **(Em. Stancu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ответственность за прогресс страны — определительная черта человека нашего общества **(проф. др. Константин Енаке)** 2

— Изменение конфигурации сельского хозяйства Румынии путем осуществления глубокой революции (I) **(Овидиу Попеску)** 4

— Поощрительные меры и экономические рычаги, как элемент экономико-финансового механизма **(Николае Флореску)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления **(ст. преп. выс. шк. Георге Чулба)** 22

— Новый экономический порядок и международная валютная система **(др. Дорел Опреску)** 26

— Решающая роль собственных усилий в ускорении развития **(Ем. Станку)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viaţă constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viaţă dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viaţă cu indemnizaţie pentru urmaşi garantează urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plăteşte : o jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare şi speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se la ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care, în urma unui accident, s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite. În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

ADAS

adas

ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Litoralul Mării Negre
are un singur sezon
„SEZONUL SĂNĂTĂȚII"

1980 MAR 18

Stațiunile de pe litoral sînt renumite și în extrasezon datorită condițiilor favorabile existente pentru tratamentul balnear de prevenire și recuperare medicală.

În sanatoriul balnear din Mangalia se asigură tratamente adecvate pentru afecțiunile reumatismale, ale aparatului respirator, căilor biliare, aparatului renal, sistemului nervos periferic, precum și în tulburările de metabolism și maladiile alergice.

Eforie Nord dispune de două baze de tratament, de secție de electroterapie, ultrasunete, aerosoli, săli de gimnastică medicală, masaje, saună, împachetări cu nămol cald, băi de plante.

Locurile pentru tratament și odihnă cu tarife reduse se pot obține de la toate oficiile județene de turism din țară.

UN CONCEDIU PE LITORAL ÎN EXTRASEZON ESTE BINEVENIT

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

REALIZAREA PLANULUI — OBIECTIV CENTRAL

Numărul 9 ● Vineri 29 februarie 1980

„Tot ce se înfăptuieşte în ţara noastră este destinat omului, bunăstării sale, creşterii permanente a nivelului de trai şi ridicării calităţii vieţii"

Din Manifestul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste

VENITURILE TOTALE REALE ALE POPULAŢIEI
-în procente-

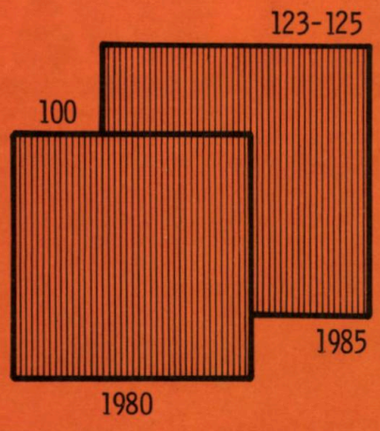

RETRIBUŢIA MEDIE REALĂ
-în procente-

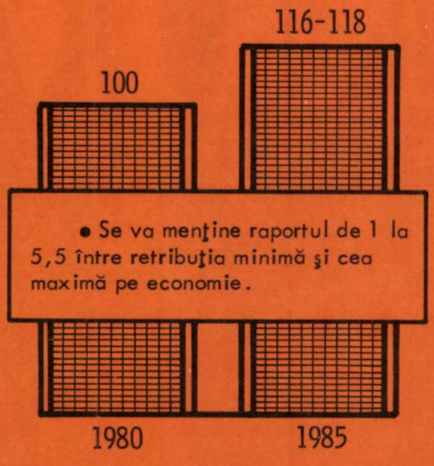

• Se va menţine raportul de 1 la 5,5 între retribuţia minimă şi cea maximă pe economie.

VENITURILE REALE ALE ŢĂRĂNIMII
-în procente-

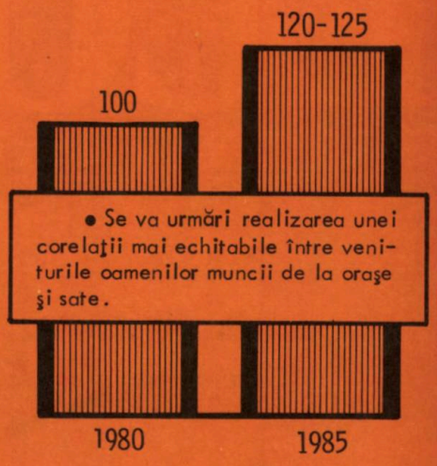

• Se va urmări realizarea unei corelaţii mai echitabile între veniturile oamenilor muncii de la oraşe şi sate.

CREŞTEREA RETRIBUŢIEI MINIME
-lei lunar-

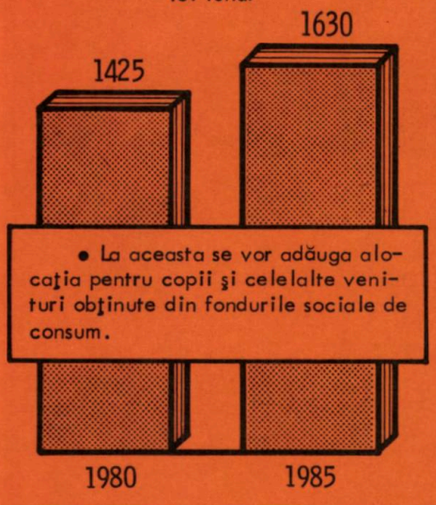

• La aceasta se vor adăuga alocaţia pentru copii şi celelalte venituri obţinute din fondurile sociale de consum.

PENSIA NOMINALĂ DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT
-în procente-

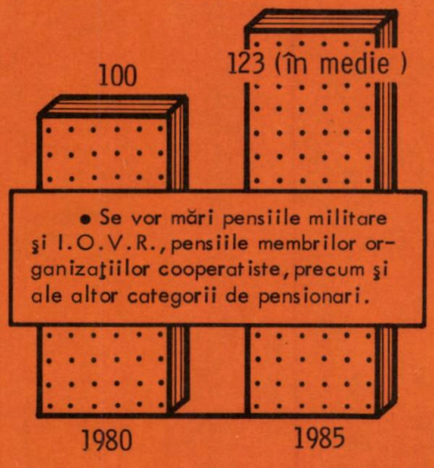

• Se vor mări pensiile militare şi I.O.V.R., pensiile membrilor organizaţiilor cooperatiste, precum şi ale altor categorii de pensionari.

ALOCAŢIA DE STAT PENTRU COPII
-în procente-

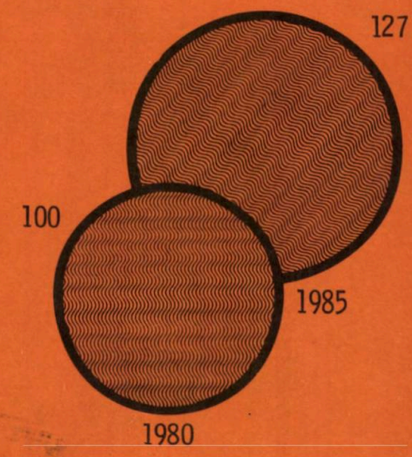

ÎN CINCINALUL 1981 - 1985 SE VOR CONSTRUI ŞI DA ÎN FOLOSINŢĂ:

- 1 100 000 apartamente din fondurile de investiţii ale statului
- 50 000 locuri în cămine pentru nefamilişti
- circa 100 000 locuri în grădiniţe
- Noi săli de clasă, ateliere, laboratoare, internate.
- 15 000 paturi de spital
- Noi cinematografe, case de cultură şi cluburi.
- Noi baze sportive.

VOLUMUL DESFACERILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERŢUL SOCIALIST
-în procente-

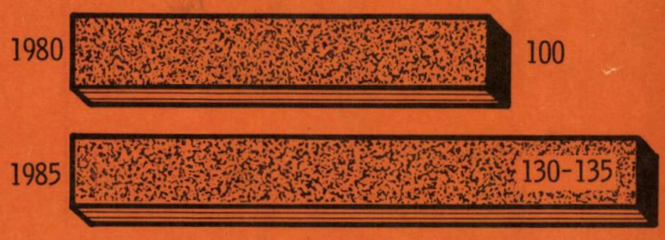

VOLUMUL PRESTĂRILOR DE SERVICII CĂTRE POPULAŢIE
-în procente-

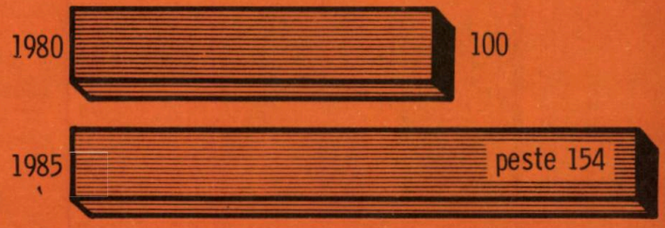

• Pînă în 1985 se va generaliza săptămîna de lucru de 44 ore.

D 646

curier
economic legislativ

Reglementări noi

Recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor

În Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului la Congresul al XII-lea, cu privire la lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, se precizează :

„O deosebită atenție se va acorda îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale a producției, asigurîndu-se normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, extinderea tipizării produselor, desfășurarea ritmică a cooperării în producție, dimensionarea corespunzătoare a stocurilor, **gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor, organizarea recuperării și refolosirii integrale a acestora. Prin recuperare trebuie să se acopere cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase și fire textile, uleiuri minerale și altele, punîndu-se capăt cu desăvîrșire oricărei risipe**".

În asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a producției, recuperarea și utilizarea integrală a resurselor materiale refolosibile rezultate din procesele de producție și de consum, recondiționarea și refolosirea pieselor, a subansamblelor și produselor, utilizarea rațională și circulația optimizată a ambalajelor, constituie resurse importante, menite a contribui la economisirea resurselor materiale noi, la diminuarea eforturilor valutare ale țării, la creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate.

Îndeplinirea sarcinii rezultate din Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului, face necesară, pe lîngă valorificarea intensivă a resurselor materiale, asigurarea prin plan a recuperării și introducerii în circuitul economic a tuturor materiilor prime vechi, a ambalajelor, materialelor și produselor refolosibile, recondiționarea pieselor, subansamblelor și produselor scoase din uz, organizarea unitară pe baze economice a acestor activități și atragerea întregii populații în acțiunea de recuperare a materiilor prime vechi și materialelor refolosibile.

Astfel, reglementarea unitară pe economie, a tuturor acestor activități s-a concretizat în Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979, privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, publicat în Buletinul Oficial al R.S.R. nr. 1 din 3 ianuarie 1980.

1. Prin decretul Consiliului de Stat, pornindu-se de la importanța pe care o reprezintă pentru economia noastră, în etapa actuală, lărgirea continuă a bazei interne de materii prime, sînt reglementate principiile, obligațiile și modalitățile de realizare a activităților de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile, precum și cele privind utilizarea și circulația ambalajelor.

Unităților socialiste le revine în primul rînd obligația de a asigura utilizarea rațională și eficientă a tuturor materiilor prime și materialelor alocate prin plan, în scopul obținerii unui înalt grad de utilizare a acestora și reducerii maxime a pierderilor, rebuturilor și materialelor care nu se mai pot utiliza în procesele de producție proprii. Totodată, unitățile socialiste au obligația recuperării integrale și valorificării tuturor materiilor prime vechi, materialelor, a pieselor și subansamblelor recondiționabile și a celorlalte resurse refolosibile.

De asemenea, o importantă îndatorire ce revine tuturor cetățenilor constă în a preda spre achiziție sau colectare, orice materiale refolosibile, bunuri uzate de folosință îndelungată și bunuri de uz personal pe care nu le mai utilizează.

Prin decret se stabilește că resursele materiale ce trebuie recuperate și valorificate sînt :

— materiile prime vechi și unele resurse materiale primare ;

— materialele refolosibile care se utilizează ca atare sau prin prelucrări simple ;

— piesele și subansamblele rezultate în urma dezmembrării mașinilor, utilajelor, instalațiilor, altor fonduri fixe și a bunurilor de folosință îndelungată de la populație, refolosibile ca atare sau prin recondiționare, precum și orice alte produse care pot fi recondiționate ;

— bunurile de folosință îndelungată și cele de uz personal uzate, care după folosire se valorifică prin reparare sau recondiționare ;

— apele industriale uzate, pulberile, haldele, zgurile, iazurile miniere, resturile menajere și stradale și alte materiale refolosibile.

În mod deosebit trebuie reținut că, pe lîngă obligația ce revine unităților socialiste cu privire la asigurarea unei evidențe stricte a materiilor prime, materialelor și produselor refolosibile vechi, le este interzisă distrugerea sau degradarea produselor refolosibile, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

O deosebită importanță o prezintă reglementarea conform căreia livrarea materiilor prime, materialelor, pieselor și produselor noi, în baza contractelor încheiate, se va face numai pe măsura îndeplinirii de către beneficiar a obligației de recuperare a resurselor materiale refolosibile, rezultată din plan sau din normele și normativele de recuperare și recondiționare stabilite de M.A.C.F.

Activitatea de gospodărire și valorificare a resurselor materiale refolosibile, de predare, preluare și sortare a acestora trebuie să respecte următoarele reguli de bază :

— unitățile în care rezultă resurse materiale refolosibile sînt obligate să asigure utilizarea într-o proporție cît mai mare a acestora, în cadrul propriei activități, prin introducerea și dezvoltarea unor tehnologii adecvate, în scopul satisfacerii nevoilor proprii, economisirii forței de muncă, reducerii consumurilor energetice ;

— cantitățile ce nu pot fi reutilizate în unitatea în care rezultă vor fi livrate, potrivit prevederilor de plan, direct unităților cărora le-au fost repartizate spre valorificare și consum ;

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 9, 1980

— resursele materiale refolosibile, recuperate de la populație, instituții, organizații cooperatiste și obștești, precum și cele ce rezultă în cantități nevagonabile din unitățile economice productive, vor fi predate întreprinderilor județene de recuperare și valorificare.

2. Unitățile socialiste își vor asigura și desfășura întreaga activitate de colectare, recuperare, pregătire, recondiționare, reutilizare și valorificare a materiilor prime vechi, a celorlalte materiale, piese, subansamble și produse refolosibile, pe baza principiului autogestiunii economico-financiare, în care scop sînt obligate :

— să folosească în cît mai mare măsură resursele materiale recuperabile, rezultate din procesele de fabricație, în propria unitate ;

— să asigure valorificarea în cît mai mare măsură, direct sau cu prelucrări simple, a resurselor materiale refolosibile, eliminîndu-se astfel cheltuielile legate de reintroducerea lor în circuitul economic prin operații tehnologice primare ;

— să livreze direct către consumatori cantitățile prevăzute a fi predate, cu respectarea întocmai a relațiilor de transport optimizate ;

— să utilizeze în activitatea de prelucrare și preparare a materiilor prime vechi, a materialelor refolosibile, precum și la recondiționarea pieselor, subansamblelor și altor produse, procedee tennologice cu randamente ridicate și care conduc la cheltuieli minime ;

— să introducă tehnologii noi de prelucrare, care să asigure extragerea maximă a substanțelor utile din materiile prime vechi, materialele și produsele refolosibile, precum și valorificarea superioară a acestor resurse ;

— să ia măsuri de raționalizare a numărului de personal încadrat în activitățile de strîngere, predare, prelucrare, sortare, pregătire, gospodărire și valorificare a resurselor materiale refolosibile, prin organizarea corespunzătoare a proceselor tehnologice și a muncii.

Prețurile resurselor materiale refolosibile se vor forma, în condițiile prevăzute de lege, cu respectarea următoarelor principii :

— prețul de livrare a resursei materiale refolosibile trebuie să fie mai mic decît cel al materiei prime, materialului sau produsului nou corespunzător ;

— diferențierea prețurilor de livrare a resurselor materiale refolosibile, în funcție de calitatea și valoarea de întrebuințare a acestora, ținîndu-se seama de norma de refolosire sau de recondiționare ;

— acoperirea costurilor normate ale unităților care predau, colectează și valorifică resursele materiale refolosibile și asigurarea unui beneficiu corespunzător.

3. Constituirea resurselor de materii prime, materiale și produse refolosibile, rezultate din procesele de producție și de consum, precum și modul de valorificare a acestora se vor prevedea în planul unic de dezvoltare economico-socială.

În balanțele materiale se vor include distinct, ca resurse, cantitățile de materii prime, materiale și produse recuperabile, utilizabile ca atare sau prin prelucrare ori recondiționare, precum și repartizarea acestora pentru valorificare și consum.

În consecință, livrarea resurselor materiale refolosibile sau consumul acestora se fac numai pe bază de repartiții, emise de coordonatorii de balanțe, în conformitate cu balanțele materiale aprobate și prevederile de plan.

Vor fi planificate și repartizate toate resursele materiale care :

a. — se utilizează de către unitățile în care rezultă ;

b. — se livrează spre refolosire direct altor unități economice ;

c. — se colectează și se livrează prin unitățile specializate de recuperare și valorificare.

Pentru resursele materiale refolosibile prevăzute la lit. b) și c) livrarea se efectuează prin contracte economice, încheiate potrivit legii.

Folosirea cu randament maxim a mijloacelor materiale de care dispun unitățile socialiste se vor evidenția în bilanțurile materiale.

Bilanțurile materiale se elaborează anual, concomitent cu elaborarea lucrărilor de fundamentare a planului și trebuie să cuprindă cantitățile de materii prime și materiale ce urmează să fie introduse în procesele de fabricație, cele ce se vor regăsi în produsele fabricate, precum și cantitățile și structura resurselor materiale recuperabile.

4. Pentru clarificarea conținutului noțiunilor de materii prime vechi, materiale refolosibile, pieselor, subansamblelor, repere, prin decret se precizează :

— materiile prime vechi, rezultate din procesele de consum industriale, agricole, din activități de construcții, transporturi, prestări de servicii și alte domenii de activitate, precum și cele din consumul populației, cuprind în principal :

— materiale metalice și nemetalice rezultate din dezmembrări de utilaje și care nu pot fi refolosite ca atare, urmînd a fi supuse reprelucrării ;

— materiile prime rezultate din destrămarea, tocarea, mărunțirea de materiale textile, din pielărie, rămășițe de lemn și altele asemenea, care nu mai pot fi refolosite ca atare ;

— cioburile de sticlă, porțelan, faianță și altele rezultate din producție și consum ;

— masele plastice și obiectele din cauciuc uzate, anvelopele nereșapabile, hîrtia și cartoanele utilizate, uleiul mineral uzat ;

— cantitățile rămase în urma proceselor tehnologice aplicate și care nu mai pot fi folosite decît ca materie primă ;

— materiile prime vechi recuperate din sortarea reziduurilor menajere și stradale și cele colectate de la populație.

Unitățile la care rezultă, cele care colectează ori valorifică materii prime vechi, sînt obligate să asigure sortarea acestora pe tipuri și calități, pregătirea lor corespunzătoare pentru refolosire, prin compactare, balotare, spălare si dezinfectare.

Materialele refolosibile sînt cele care se pot utiliza ca atare sau prin prelucrări simple, cum sînt :

— șraifuri, capete metalice, resturi de profile metalice, tablă, țevi, cherestea de mici dimensiuni, solduri textile și altele rezultate din procesele de debitare, croire, prelucrare sau alte procedee de fabricație ;

— conductori și cabluri electrice, aparataj, tablă și alte materiale rezultate din dezmembrarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor, bunurilor de folosință îndelungată ;

— materiale de zidărie, tîmplărie, materiale lemnoase, țevi, radiatoare, cabluri electrice, sobe, țigle, tablă zincată și altele asemenea, rezultate din demolarea, potrivit legii, a construcțiilor și care vor fi prevăzute în documentațiile privind demolarea.

Aprovizionarea tehnico-materială a unităților cooperației meșteșugărești, a industriei mici și a altor unități care consumă materiale pentru întreținere și reparații va fi asigurată cu prioritate din resursele de materiale refolosibile, în cadrul cotelor stabilite prin plan.

Mașinile, utilajele, instalațiile care se casează, potrivit legii, vor fi dezmembrate, asigurîndu-se recuperarea și reutilizarea reperelor, pieselor, subansamblelor și materialelor componente recondiționabile, cum sînt în principal :

— piese mobile și fixe, pompe, motoare, aparataj, armături industriale, tablă, profile, țevi și altele asemenea din utilajele și instalațiile tehnologice de toate categoriile ;

— țevi, tablă, arzătoare, injectoare, grătare, aparate de măsură și control și automatizare și alte componente de cazane și instalații de ardere ;

— reductoare, motoare, axe, pinioane, batiuri, capete de acționare, panouri electrice și alte componente ale mașinilor-unelte de toate categoriile ;

— motoare sau părți de motor, cutii de viteză, punți, radiatoare de apă, demaroare și generatoare de curent, transmisii, jenți, boghiuri, elice, elemente de șasiu și de caroserie, conductori electrici, aparataj de bord și altele, rezultate din dezmembrarea tuturor categoriilor de mijloace de transport ;

— subansamble, elemente de acționare și de transmisie, piese și repere, obținute de la mașini agricole și tractoare.

Ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele și întreprinderile sînt obligate să organizeze, potrivit legii, activitățile necesare pentru recuperarea și recondiționarea, în unitățile deținătoare ale fondurilor fixe supuse casării și dezmembrării sau, după caz, în unități industriale specializate de reparații și de recondiționare.

Bunurile de folosință îndelungată defecte și cele de uz personal uzate, ce se vor achiziționa de la populație și care sînt recondiționabile, se vor repara de către unitățile cooperatiste, specializate pe profil, astfel :

— receptoare de radio, televizoare, magnetofoane, casetofoane, picupuri ; alte aparate electrice de uz casnic ; mobilier ; îmbrăcăminte ; încălțăminte ; alte bunuri de uz personal sau de folosință îndelungată.

După recondiționare, bunurile reparate vor fi reintroduse în circuitul comercial, potrivit legii.

Valorificarea reziduurilor menajere și stradale se va face prin :

— colectarea acestora de către unitățile de gospodărie comunală din fiecare localitate urbană ;

— sortarea reziduurilor prin tehnologii adecvate, în scopul recuperării metalelor, maselor plastice, hîrtiilor și cartoanelor, cioburilor de sticlă, resturilor de lemn și textile, substanțelor organice și altele ;

— predarea materialelor sortate în scopul valorificării complexe a acestora.

5. Cît privește utilizarea și circulația ambalajelor, prin noua reglementare se stabilește în principiu că ambalarea mărfurilor se face în funcție de specificul fiecărei categorii de marfă, care să permită aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, precum și că introducerea în circuitul economic a oricăror categorii de ambalaje se poate face numai cu respectarea normelor de tipizare aprobate potrivit legii.

Ambalajele pentru circulația mărfurilor — lăzi, navete, butoaie, sticle, borcane și altele asemenea, care se întrebuințează repetat, constituie, potrivit legii, mijloace de transport și sînt supuse regulilor de utilizare și circulație stabilite prin normele și normativele prevăzute de lege.

În cadrul duratei normate de serviciu — ce se va stabili pentru fiecare tip de ambalaj de transport — unităților socialiste le revine obligația să asigure relația cît mai rapidă a ambalajelor cu respectarea normativului privind numărul minim de cicluri ce trebuie efectuat de fiecare tip de ambalaj. Normativele privind duratele de serviciu și numărul minim de cicluri de utilizare a ambalajelor se elaborează de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și se aprobă potrivit legii.

Trebuie reținută reglementarea conform căreia legea interzice scoaterea din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea duratei de serviciu și a ciclurilor de utilizare normate.

Asigurarea cu ambalaje a unităților producătoare și de desfacere se face pe bază de repartiții și contracte încheiate potrivit legii. Stocurile de ambalaje la aceste unități vor fi dimensionate la strictul necesar, ținîndu-se seama de rulajul și natura mărfurilor, precum și de duratele de serviciu și ciclurile de utilizare stabilite.

Dotarea cu ambalaje noi a unităților socialiste se face numai după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate a ambalajelor aflate în folosință.

Buna gospodărire, întreținerea și repararea ambalajelor este o sarcină a unităților socialiste deținătoare.

Unitățile socialiste sînt obligate ca, după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate ale ambalajelor, să ia următoarele măsuri :

— să utilizeze în continuare ambalajele care sînt în stare de funcționalitate ; economiile obținute prin depășirea duratei de serviciu normate a ambalajelor vor constitui unul din criteriile de premiere a personalului muncitor care a contribuit la obținerea acestora ;

— să repare, în vederea refolosirii, ambalajele deteriorate care, după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate, pot fi folosite în continuare ;

— să valorifice, ca materii prime vechi, în condițiile prezentului decret, ambalajele deteriorate cu durata totală de serviciu îndeplinită și care nu mai pot fi reparate.

Regulile de bază stabilite de lege, privind circulația ambalajelor, trebuie să asigure eliminarea verigilor intermediare astfel :

— mărfurile destinate fondului pieței, ambalate de producător, circulă direct de la unitatea producătoare la magazinul de desfacere cu amănuntul, iar restituirea ambalajelor se face către unitatea producătoare cu mijloace de transport utilizate pentru aducerea mărfurilor ;

— mărfurile livrate în vrac, containere, cisterne, butoaie, lăzi, vagoane și alte asemenea mijloace circulă direct de la producător la magazinele de desfacere sau la depozitele din centrele de consum. Depozitele sînt obligate să asigure sortarea, împărțirea în loturi, îmbutelierea, preambalarea și celelalte operațiuni prealabile livrării către beneficiar.

Ambalajele de transport se restituie producătorului de către depozit și respectiv depozitului de către beneficiar, cu mijloacele de transport cu care a fost adusă marfa ;

— pentru mărfurile ambalate care se livrează între unități producătoare, ambalajele se restituie de către unitatea beneficiară direct unității furnizoare.

Unitățile beneficiare sînt obligate să livreze în termen ambalajele către unitățile furnizoare de marfă, iar acestea sînt obligate să primească integral ambalajele de la unitățile beneficiare, în conformitate cu repartițiile emise și contractele încheiate potrivit legii.

Pentru recuperarea ambalajelor de la cumpărători se stabilește că cetățenii care cumpără din unitățile de desfacere cu amănuntul mărfuri ambalate în sticle și borcane vor plăti numai contravaloarea mărfii, dacă predau unității ambalaje de înlocuire.

În cazul în care cumpărătorul nu predă ambalajul de înlocuire, va plăti contravaloarea acestuia, stabilită potrivit legii, care se consideră garanție. La predarea ambalajului fără a se cumpăra mărfuri, garanția se restituie de către orice unitate comercială de profil.

Unitățile comerciale — și legea nu face nici o excepție — vor asigura condițiile necesare primirii și expedierii operative a tuturor ambalajelor primite de la populație.

6. Cu privire la activitatea de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile și de utilizare a ambalajelor, legea stabilește în sarcina unităților socialiste următoarele obligații principale :

— identifică și inventariază toate resursele materiale recuperabile, în cadrul activității de elaborare a bilanțurilor materiale ;

— asigură recuperarea și valorificarea integrală a resurselor materiale refolosibile, potrivit sarcinilor de plan ;

— asigură, pe sortimente, strîngerea, pregătirea, depozitarea și operațiunile de evidență a resurselor materiale recuperabile, cu respectarea standardelor de stat sau normelor tehnice în vigoare ;

— iau măsuri de pregătire corespunzătoare spre predare a resurselor metalice refolosibile prin presare, balotare, brichetare, astfel încît să se asigure economisirea operațiilor de transport și condițiile optime de utilizare a acestora ;

— asigură mecanizarea operațiilor de colectare, transport în incintă, presare și balotare a resurselor metalice rezultate din prelucrarea prin așchiere sau presare ;

— stabilesc modul de valorificare a fiecărui reper, ansamblu sau material rezultat la casarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor sau a altor produse, prin folosirea ca atare sau prin recondiționare ;

— elaborează programe proprii privind valorificarea resurselor recuperabile și asigură realizarea integrală și în termen a prevederilor din acestea ;

— aplică în producție rezultatele cercetărilor privind valorificarea superioară a resurselor materiale recuperabile și iau măsuri pentru realizarea în termen a noilor obiective și tehnologii sau dezvoltarea capacităților existente,

prevăzute în acest scop, precum şi pentru funcţionarea acestora la parametrii proiectaţi.

Centralele, întreprinderile şi celelalte unităţi socialiste răspund de primirea, întreţinerea şi circulaţia ambalajelor, inclusiv a celor din import care pot fi folosite ca atare, în condiţiile respectării stricte a duratelor de serviciu şi a cicluriior de utilizare normate.

In mod corespunzător, pentru desfăşurarea în bune condiţii a activităţii de recuperare şi valorificare a resurselor materiale refolosibile şi de utilizare a ambalajelor, obligaţii concrete revin ministerelor, Comitetului de Stat al Planificării şi Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie.

Considerăm necesar a evidenţia însă obligaţiile ce revin Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în calitate de organ coordonator pe economie a acestei activităţi, precum şi Centralei pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile, înfiinţată prin Decretul nr. 10/1980, care este titular de plan în acest domeniu.

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe exercită, în întreaga economie, controlul activităţilor de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile, precum şi cu privire la utilizarea şi circulaţia ambalajelor, în care scop :

— asigură, prin unităţile subordonate, colectarea, gospodărirea, prelucrarea şi livrarea materiilor prime vechi, materialelor şi produselor refolosibile din profilul de activitate al acestora ;

— răspunde de evidenţa unitară pe plan naţional a resurselor materiale refolosibile de toate categoriile, în vederea stabilirii măsurilor şi soluţiilor de atragere a acestora într-o mai mare măsură în circuitul economic ;

— întocmeşte şi prezintă, împreună cu celelalte ministere şi organe centrale, programe anuale, cincinale şi de perspectivă privind colectarea şi valorificarea superioară a resurselor materiale refolosibile ;

— răspunde de elaborarea programelor optimizate de transport şi de raionarea aprovizionării pentru resursele materiale refolosibile ;

— urmăreşte ca la avizarea documentaţiilor tehnico-economice pentru obiectivele noi şi dezvoltările de capacităţi să fie asigurate condiţiile pentru valorificarea completă a surselor materiale refolosibile rezultate din procesele tehnologice ;

— elaborează, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, titularii de plan şi coordonatorii de balanţe, lucrările de plan în domeniul colectării şi valorificării resurselor materiale refolosibile ;

— propune în proiectele de plan, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării şi titularii de plan, capacităţile noi şi dezvoltările de capacităţi, inclusiv spaţiile de depozitare, precum şi celelalte mijloace necesare realizării sarcinilor în domeniul colectării şi valorificării resurselor materiale refolosibile :

— aplică sau, după caz, propune măsuri privind perfecţionarea continuă a sistemului şi cadrului organizatoric de desfăşurare a activităţii de colectare şi valorificare a materialelor refolosibile ;

— controlează în unităţile socialiste îndeplinirea obligaţiilor privitoare la elaborarea bilanţurilor materiale, recuperarea integrală a resurselor materiale refolosibile, sortarea, pregătirea, gospodărirea, respectarea destinaţiilor şi a utilizării acestora, introducerea tehnologiilor şi asigurarea dotărilor şi a mijloacelor prevăzute pentru desfăşurarea acestor activităţi, respectarea sarcinilor privind recuperarea, recondiţionarea şi utilizarea pieselor, subansamblelor şi materialelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe şi din demolarea construcţiilor :

— emite norme tehnice de specialitate şi exercită orice alte atribuţii în domeniul colectării şi valorificării resurselor materiale refolosibile, potrivit legii ;

— elaborează normele şi normativele privind durata de serviciu şi numărul minim de cicluri de folosire, pentru toate tipurile de ambalaje, şi emite norme tehnice de specialitate în acest domeniu ;

— exercită controlul în întreaga economie cu privire la folosirea, gospodărirea şi circulaţia ambalajelor şi ia măsuri operative pentru creşterea eficienţei şi îmbunătăţirea permanentă a acestei activităţi ;

— răspunde de elaborarea, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării şi titularii de plan, a balanţelor materiale şi indicatorilor de plan privind ambalajele şi optimizarea fluxurilor de transport al acestora.

Repartizarea de ambalaje noi unităţilor socialiste se face numai în condiţiile îndeplinirii normelor şi normativelor de utilizare şi circulaţie stabilite ;

— răspunde de elaborarea programelor anuale, cincinale şi de perspectivă în domeniul ambalajelor.

Centrala pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile şi întreprinderile din subordinea acesteia, în afara atribuţiilor prevăzute de lege pentru unităţile economice, au şi următoarele atribuţii specifice :

— asigură colectarea, sortarea, pregătirea şi depozitarea corespunzătoare a resurselor materiale refolosibile ;

— fundamentează sarcinile de plan privind recuperarea şi valorificarea resurselor materiale refolosibile pe titulari de plan şi pe materiale ;

— încheie contracte economice cu unităţile socialiste pentru preluarea de la acestea în depozite proprii sau livrarea directă către unităţile consumatoare, după caz, a resurselor materiale refolosibile, la nivelul sarcinilor de predare stabilite prin repartiţii ;

— asigură livrarea resurselor materiale refolosibile către unităţile beneficiare, în conformitate cu contractele încheiate ;

— organizează activitatea proprie de preluare şi valorificare a unor resurse materiale refolosibile ;

— efectuează dezmembrarea unor bunuri de folosinţă îndelungată colectate de la populaţie şi asigură valorificarea pieselor şi materialelor refolosibile ;

— colectează sau achiziţionează piei brute, lînă, păr şi alte asemenea resurse materiale primare, de la populaţie şi unităţile socialiste ;

— asigură pregătirea, conservarea şi livrarea către beneficiari a resurselor materiale primare prevăzute mai sus, pe baza graficelor operative de livrare, stabilite cu organele în subordinea cărora funcţionează beneficiarii.

Comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare răspund de buna desfăşurare a activităţii de colectare, recuperare şi valorificare a resurselor materiale refolosibile în unitatea administrativ-teritorială în care funcţionează, în care scop :

— organizează acţiuni de mobilizare a populaţiei pentru intensificarea colectării de fier vechi, obiecte de uz casnic şi personal uzate, ambalaje şi alte produse şi materiale refolosibile ;

— asigură mijloacele şi spaţiile necesare pentru sortarea, pregătirea, depozitarea şi predarea reziduurilor menajere şi stradale ;

— stabilesc locurile de depozitare de către persoanele fizice a reziduurilor menajere, materialelor şi obiectelor uzate ;

— iau măsuri pentru asigurarea spaţiilor necesare unităţilor de colectare, recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile.

Uniunea centrală şi uniunile judeţene ale cooperaţiei meşteşugăreşti vor organiza, în localităţile urbane, achiziţionarea de la populaţie şi recondiţionarea de bunuri de folosinţă îndelungată, obiecte de uz personal şi alte asemenea produse, care pot fi refolosite.

În localităţile rurale, uniunea centrală şi uniunile judeţene ale cooperaţiei de consum vor asigura colectarea materialelor şi produselor recuperabile de la populaţie, ca mandatare ale întreprinderilor de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile, şi răspund de sortarea şi predarea acestora, potrivit legii.

Unităţile cooperaţiei agricole de producţie vor preda direct unităţilor specializate resursele materiale recuperabile, rezultate din activitatea proprie.

7. Încălcarea obligaţiilor stabilite de lege cu privire la organizarea şi desfăşurarea activităţii de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile, utilizarea şi circulaţia ambalajelor sînt sancţionate contravenţional cu amenzi stabilite între 1000 lei şi 7000 lei — stabilindu-se

totodată organele competente să constate și să aplice sancțiunile.

În principal, faptele ce constituie contravenții în acest domeniu constau în următoarele :

— încălcarea obligațiilor privind sortarea, pregătirea și depozitarea resurselor materiale recuperabile, conform standardelor de stat și normelor tehnice în vigoare ;

— neexecutarea sarcinilor de recondiționare, predare sau preluare, după caz, a pieselor, subansamblelor sau materialelor recuperabile provenite din casări sau demolări ;

— distrugerea sau degradarea resurselor materiale recuperabile, în afara cazurilor prevăzute de lege ;

— refuzul preluării de la populație a resurselor materiale recuperabile de către unitatea care are obligația să le preia ;

— nerespectarea destinației și utilizării resurselor materiale recuperabile cuprinse în balanță, potrivit repartițiilor ;

— neîntocmirea sau ținerea incompletă a evidenței contabil-gestionare a resurselor materiale recuperabile ;

— neîntocmirea bilanțurilor materiale în condițiile prevăzute de lege ;

— neluarea măsurilor de sistare a livrărilor de materii prime, materiale și produse, în condițiile prevăzute de art. 7 alin. 3 ;

— încălcarea obligațiilor ce revin unităților socialiste cu privire la predarea sau preluarea ambalajelor goale. precum și cu privire la conservarea și buna gospodărire a ambalajelor din producția internă sau a celor provenite din import ;

— depozitarea reziduurilor menajere, a materialelor și obiectelor uztte, de către persoanele fizice, în alte locuri decît cele stabilite de organele competente.

8. Prezentarea, sub unele aspecte, sumară, a noii reglementări a recuperării și valorificării materialelor refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, urmărește informarea unităților socialiste, a personalului muncitor, a tuturor cetățenilor cu ceea ce reprezintă nou în desfășurarea acestei activități, avînd convingerea că în respectarea sarcinilor rezultînd din lucrările Congresului al XII-lea al partidului și din lege, vor organiza și desfășura aceste activități la nivelul exigențelor etapei actuale, contribuind și pe această cale, în mai mare măsură decît în trecut, la lărgirea bazei de materii prime și materiale necesare economiei, în condiții de eficiență sporită.

C. CĂTUȚ

comerț exterior

Contracte de comerț exterior (IV)

EXECUTAREA CONTRACTELOR EXTERNE

Legea contractelor economice, prin art. 65—68, stabilește norme de drept privind executarea contractelor și răspunderile ce revin unităților producătoare, întreprinderilor de comerț exterior, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, precum și Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, referitoare la controlul calității produselor care urmează să fie exportate.

PROGRAMUL DE COLABORARE PE CONTRACTE

Fără îndoială că efortul principal în executarea obligațiilor asumate prin contractele comerciale internaționale revine unităților producătoare de mărfuri destinate exportului. De regulă, partenerul după ce și-a îndeplinit obligațiile de a asigura plata (deschiderea acreditivului, scrisoare de garanție) și în unele cazuri și altele, are o atitudine de expectativă, activitatea sa rezumîndu-se în general la a urmări executarea întocmai a contractului încheiat. Așa fiind, în cazul contractelor comerciale de vînzare internațională, sfera noțiunii de executare are o anumită dimensiune pentru vînzător și alta pentru cumpărător, fiind neîndoios faptul că livrarea unei mărfi conforme imprimă acestuia caracteristicile sale cele mai importante. Dar nu numai atît. Pentru ca obligațiile asumate față de cumpărătorul extern să fie considerate realizate urmează ca executarea să se facă : în natură, prin livrarea efectivă a mărfurilor ; la termenul stipulat în contract ; la nivelul calitativ convenit ; la locul convenit ; în modalitățile determinate prin contract.

Toate aceste exigențe nu pot fi îndeplinite fără o strînsă colaborare între exportator — întreprinderea de comerț exterior care a semnat contractul extern — și unitatea internă, furnizoarea mărfurilor care urmează să fie livrate cumpărătorului extern. Pentru ca această colaborare să fie perfect sincronizată, Legea contractelor economice, prin art. 67, prevede că „întreprinderile de comerț exterior, împreună cu unitățile producătoare, vor stabili **programe pentru fiecare contract,** care vor cuprinde măsuri privind realizarea produselor, organizarea cooperării între întreprinderi, a „service"-ului și asistenței tehnice". Din conținutul textului citat rezultă, fără echivoc, faptul că asemenea programe urmează să fie întocmite ori de cîte ori complexitarea obiectului pe care îl are contractul comercial de vînzare internațională o impun; dacă însă contractul extern privește mărfuri generale a căror condiție de executare sînt în întregime stabilite prin contractele economice de livrări pentru export, credem că dedublarea acestuia printr-un program de colaborare ar fi o operațiune superfluă. Această concluzie o întemeiem și pe prevederile textului citat care indică elementele pe care trebuie să le conțină un asemenea program — organizarea cooperării între întreprinderi, a asistenței tehnice etc. — elemente care sînt specifice vînzărilor de mașini și utilaje și, în general, exporturilor complexe.

Referindu-ne la cuprinsul programului de colaborare pe contracte, credem că din cuprinsul lui — în afară de elementele prevăzute în art. 67 din lege — nu trebuie să lipsească acele prevederi care să dea soluții concrete unor probleme esențiale privind executarea obligațiilor contractuale asumate, cum sînt :

— condițiile și termenele în care urmează să fie puse la dispoziție unității producătoare a documentației tehnice și a eventualelor materiale sau subansamble ce urmează să fie furnizate de cumpărătorul extern ;

— modalitățile de efectuare a controlului de calitate : pe faze, final, participanți, termene, locul controlului etc. ;

— aspecte privind livrarea : ambalarea și marcarea coletelor (cînd nu s-a stabilit prin contract), comunicarea condițiilor și termenelor de livrare și punerea la dispoziția unității producătoare a frahtelor internaționale, avizarea expedierii etc.

Natura juridică a programelor de colaborare și efectele ei s-ar putea să apară în discuția părților. În ce ne privește, considerăm că are valoarea unei convenții, conținutul ei fiind obligatoriu pentru părțile semnatare. În practică, prin convențiile de colaborare pot fi uneori adîncite, detaliate, unele prevederi sintetice din contractele economice, iar alteori părțile pot să-și ia obligații noi, care vin să întregească conținutul contractului. Astfel, bunăoară, înscrierea în programul de colaborare a termenului de avizare a proiectului de execuție elaborat și prezentat de producător obligă întreprinderea de comerț exterior să respecte acest termen ; în ipoteza în care avizarea se va da cu întîrziere, evident, se diminuează corespunzător și răspunderea unității producătoare pentru nerespectarea termenului de livrare.

Programul de colaborare fiind, în accepțiunea arătată, o convenție scrisă nu este opozabilă decît părților semnatare, chiar dacă unele prevederi se referă la obligațiile unor terțe întreprinderi chemate să coopereze la realizarea obiectului respectiv de export.

CONTROLUL DE CALITATE

Punctul de interferență a preocupărilor celor trei părți interesate în derularea în bune condițiuni a exporturilor — unitatea producătoare, întreprinderea exportatoare și cumpărătorul extern — îl constituie calitatea mărfurilor livrate. Condiție esențială a competitivității, calitatea mărfurilor destinate exporturilor constituie o preocupare centrală a conducerii de partid și de stat, exigențele care trebuie manifestate, condițiile și formele de control fiind statuate cu o deosebită claritate prin normele de drept în vigoare. În lumina acestor norme de drept stabilite prin Legea nr. 7/1977 și prin Legea nr. 71/1969, și ținînd seama de practica comercială internațională, vom expune, pe scurt, atribuțiilor de control ale celor trei părți interesate, menționate mai sus.

a) **Controlul de calitate efectuat de producător.** Oricare ar fi obiectul unui contract comercial de vînzare-cumpărare internațională, în condițiile noastre organizatorice fabricarea mărfurilor destinate exporturilor revine, ca obligație principală unității economice producătoare-furnizoare.

La lansarea în producție este riguros necesar să se țină seama de prevederile contractului extern, de documentația tehnică sau de mostrele de referință avizate de cumpărător. Respectarea condițiilor de calitate prevăzute în contract este premisa fundamentală a derulării în bune condițiuni a contractelor de export, a menținerii competitivității și de a pătrunde pe noi piețe cu produsele românești. Ca urmare, prin normele de drept instituite de legiuitorul din țara noastră sînt stabilite obligații clare de control, începînd din faza de fabricație și pînă în momentul livrării loturilor de marfă destinate exportului. Trebuie avut continuu în vedere că finalitatea urmărită de orice cumpărător, parte într-un contract de vînzare internațională, este primirea unor mărfuri apte de a fi utilizate potrivit destinației lor ; pentru realizarea acestui scop apare totdeauna necesar controlul calității mărfurilor.

Controlul unui produs începe de regulă din faza de elaborare a documentației tehnice de fabricație și ia sfîrșit după verificarea comportării produsului în exploatare. Controlul calității se desfășoară deci în cadrul unui ciclu întreg care are însă un singur punct de plecare și sosire : cumpărătorul. Așadar, independent de controlul pe care îl exercită beneficiarul-exportator și clientul extern, revine ca obligație proprie a furnizorului intern să efecuteze controlul calității mărfurilor pe toate fazele producției și pînă la expedierea lor la destinația externă. Această obligație nu este numai de natură contractuală, ci ea izvorăște din dreptul nostru economic. Astfel, Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor stabilește la art. 35 că „Unitățile producătoare și unitățile de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale".

b) **Controlul de calitate efectuat de exportator.** Intreprinderile de comerț exterior exportatoare au, de asemenea, obligații de control calitativ decurgînd atît din lege cît și din contractele semnate. Legea nr. 7/1977 prevede expres la art. 35, alin. 3 că „Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate. Întreprinderile de comerț exterior poartă întreaga răspundere, potrivit prevederilor legii, pentru preluarea de la producător și livrarea către clienții externi a unor măsuri care nu corespund condițiilor contractuale".

Cu privire la obligațiile contractuale de control trebuie să remarcăm că acestea au un dublu izvor :

— contractul economic de livrări pentru export, în care este **beneficiar intern,** în care funcție este obligat să controleze calitatea mărfurilor care urmează să fie livrate de către furnizorul intern cumpărătorului extern ;

— contractul comercial de vînzare internațională, în care este **vînzător,** funcție în care are obligația să asigure livrarea către cumpărătorul extern de mărfuri conforme cu prevederile contractuale, orice abatere calitativă atrăgîndu-i direct răspunderea față de acesta.

Controlul calitativ poate fi efectuat de întreprinderile de comerț exterior exportatoare prin personal propriu sau prin mandatari — unități specializate în controlul calității mărfurilor —, cu care încheie contracte de prestări servicii de specialitate. Această modalitate de control este expres prevăzută și de Legea nr. 7/1977, la art. 48, alin. 4: „Pentru produsele destinate exportului, întreprinderile de comerț exterior vor efectua controlul calității cu organe specializate de control, pe bază de contract, conform legii".

Printre unitățile specializate în controlul calității mărfurilor se numără și Oficiul de control al mărfurilor de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie care, potrivit art. 70 din Legea contractelor economice își desfășoară activitatea „pe baza mandatului partenerilor străini sau, după caz, **al întreprinderii românești".**

c) **Controlul de calitate efectuat de cumpărătorul extern.** În funcție de natura mărfurilor care fac obiectul contractului comercial de vînzare internațională cumpărătorul își rezervă dreptul de a efectua controlul calitativ și cantitativ al acestora, operație care poate fi făcută fie la locul de fabricație — expediere, fie la locul de destinație. Cînd controlul are loc la producător, vînzătorul are obligația să anunțe cumpărătorul că mărfurile sînt la dispoziția sa și că le poate examina personal sau prin reprezentanți anume împuterniciți în acest scop ; concomitent, vînzătorul trebuie să comunice cumpărătorului că neprezentarea la recepție va avea ca efect juridic faptul că marfa va fi considerată ca fiind recepționată, cumpărătorul nemaiavînd dreptul să reclame lipsa de calitate a mărfurilor.

În practica internațională se întîmplă destul de rar ca reprezentanți ai clienților să se deplaseze în țara vînzătorului pentru efectuarea operațiilor de control ; asemenea deplasări presupun mari cheltuieli, iar, în unele cazuri, controlul nici nu s-ar putea efectua din lipsa unor anumite aparate. Ca urmare, și această activitate a fost specializată, prin înființarea unor întreprinderi — case de control — la care apelează importatorii, evident, în funcție de prestigiul de care se bucură. La noi, această funcție o îndeplinește Oficiul de control al mărfurilor, din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a R.S.R. Controlul efectuat de O.C.M. este de natură contractuală, calitatea lui fiind de mandatar care își desfășoară activitatea în numele și contul cumpărătorului extern. Așa fiind, toate actele încheiate pentru mandatar — cumpărătorul din contractul comercial de vînzare internațională — sînt opozabile acestuia.

Dacă vînzătorul a convenit cu cumpărătorul ca acesta să participe la controlul calității în țara vînzătorului, se naște pentru producător obligația de a concura la executarea calitativă a contractului. Desigur că dreptul stabilit în favoarea cumpărătorului nu trebuie să însemne amestecul cumpărătorului în luarea de către vînzător a măsurilor tehnico-organizatorice, pentru realizarea unor produse de calitate. Cumpărătorul are dreptul să verifice modul cum vînzătorul își îndeplinește obligațiile cu privire la calitatea produsului care va rezulta din fabricație. În practică, acordul dintre vînzător și cumpărător se stabilește în cazul în care obiectul contractului îl formează instalații complexe, mașini și utilaje sau materiale de echipament ; în asemenea cazuri cumpărătorul verifică calitatea materialelor utilizate în procesul de fabricație.

În mod frecvent, cumpărătorul își rezervă dreptul de a efectua controlul calitativ și cantitativ la locul de destinație prevăzut în contract ; în asemenea situații, cumpărătorului îi revine obligația să procure acte de control a calității care să fundamenteze eventuala sa reclamație ; asemenea acte pot fi : actele atestate de reprezentanții agenției economice a R.S.R. din țara cumpărătorului, actele întocmite la destinație de reprezentanții vînzătorului, actele unor organe neutre de specialitate desemnate de comun acord, expertize, buletine de analiză ale laboratoarelor autorizate, certificatele eliberate de casele de control (exemplu : Société Générale de Surveillance, diferite asociații profesionale autorizate etc.).

În unele contracte părțile convin, în cazul în care controlul se face de organe specializate, ca acest control să fie considerat definitiv. Astfel, de pildă, într-un contract româno-italian s-a convenit ca umiditatea reală determinată

de către Société Générale de Surveillance din Geneva în portul Constanța să fie definitivă pentru părți. S-a convenit, de asemenea, ca unele analize să fie efectuate separat de vînzător și cumpărător, iar rezultatele obținute să fie schimbate prin poștă, după care dacă diferența obținută la analize nu va depăși 1% să se ia ca bună media aritmetică a rezultatelor, iar dacă diferența va depăși 1% și nu se va conveni asupra mediei aritmetice, mostra păstrată va fi trimisă unui laborator neutru, rezultatul analizei urmînd să fie considerat definitiv de părți.

d) **Controlul de calitate efectuat de I.G.S.C.C.P.** Fiind organ central specializat al administrației de stat,, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor are ca atribuții organizarea activității de control calitativ și, prin organele sale teritoriale, efectuarea directă în întreprinderi producătoare a controlului calității mărfurilor destinate atît pieței interne, cît și celei externe.

Prin Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor acestui organ central îi este consacrată Secțiunea a III-a (din Capitolul IV) intitulată „Atribuțiile și răspunderile Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor", din care redăm două texte (ale art. 53) legate direct de efectuarea controlului :

b) controlează activitatea de asigurare a calității produselor, **efectuează operații de control** (sublinierea noastră) cu personalul propriu, inițiază acțiuni pentru ridicarea calificării profesionale a personalului din controlul tehnic al calității din unități ;

e) interzice livrarea produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ și stabilește măsuri pentru eliminarea deficiențelor de calitate și pentru recuperarea pagubelor de la persoanele vinovate, sesizînd despre aceasta organele bancare".

În controlul efectuat, organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor intră în raporturi juridice administrative și nu contractuale cu întreprinderile unde își desfășoară activitatea de control. Ca urmare, între acestea și întreprinderile în cauză nu operează răspunderea contractuală, ci numai o răspundere politico-administrativă. Ca organ specializat al administrației de stat, potrivit art. 53, alin. 1, din Legea nr. 7/1977 „Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor înfăptuiește, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale și locale, politica partidului și statului în domeniul calității și al controlului tehnic al calității produselor...".

LIVRAREA MĂRFURILOR

Prima parte a executării unui contract comercial de vînzare internațională o constituie livrarea mărfurilor, operațiune complexă la care participă nu numai exportatorul — întreprindere de comerț exterior — ci, importante sarcini revin și altor unități economice, printre care pe primul loc se situează unitatea producătoare — furnizoare de mărfuri pentru export. De asemenea, în faza propriu zisă a expedierii intervin întreprinderile specializate în navlosire, transport și expediții internaționale, fără aportul cărora greu se poate imagina realizarea executării contractelor externe.

a) **Data și locul livrării.** Legea uniformă prevede că în situația în care data livrării a fost fixată de către părți sau rezultă din uzanțe, vînzătorul „este obligat să livreze lucrul la acea dată fără să fie nevoie de vreo formalitate, cu condiția ca data astfel fixată să fie legată de un eveniment sigur a cărui zi de realizare să poată fi cunoscută exact de părți" (art. 21). În continuare se arată că atunci „cînd rezultă din convenția părților sau din uzanțe că livrarea va trebui efectuată în cursul unei perioade sigure (luna x, anul y), vînzătorul este obligat să fixeze data exactă a livrării, în caz că nu rezultă din împrejurări că această fixare este rezervată cumpărătorului".

Regulile Incoterms se limitează, cu privire la data livrării în a anunța obligația vînzătorului de a livra marfa conform clauzelor din contractul de vînzare. În schimb, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/75 consacră capitolul III „Termenelor de livrare". La paragraful 11 (pct. 1) se stabilește principiul potrivit căruia „Dacă prin contract nu s-a convenit altfel, la livrările masive de mărfuri în partizi separate, expedierea partizilor separate trebuie să se efectueze în limitele termenelor stabilite prin contract și pe cît posibil în mod uniform".

Regula de mai sus nu se aplică la livrările de instalații complexe, iar în situația în care în contractul pentru mașini și utilaje nu s-au stabilit termene precise de livrare a părților componente drept dată a livrării se consideră ziua livrării ultimei părți a mașinii sau utilajului, fără de care nu poate fi pusă în funcțiune. În cazul cînd obiectul contractului de vînzare internațională îl constituie mărfuri agricole perisabile și produse cerealiere cu caracter sezonier, evident, data livrării este în funcție de periodicitatea convenită de părți.

În principiu, livrarea mărfurilor poate fi efectuată și înainte de termenul prevăzut în contract în avans total sau parțial, situație în care este însă necesar acordul cumpărătorului. Convenirea asupra livrării anticipate poate avea loc fie pe parcursul executării contractului, fie cu prilejul perfectării lui, prin înscrierea în contract a unei clauze cu privire la posibilitatea livrării în avans. Acordul cu privire la livrările în avans poate fi dat de cumpărător printr-un schimb de scrisori, printr-un telefon, telex, telegramă confirmată ; acordul poate să rezulte, de asemenea, din orice împrejurare din care s-ar putea constata că acesta a avut loc (mărfurile au fost recepționate, primite și descărcate la destinație, au fost plătite de beneficiar înainte de termen sau au fost utilizate de către acesta anterior îndeplinirii termenului de livrare prevăzut în contract). O livrare în avans urmează să fie efectuată în condițiile stabilite în contract, numai dacă cumpărătorul, dîndu-și acordul, nu prevede unele condiții suplimentare.

Ca regulă generală, vînzătorul are obligația să livreze mărfurile la locul prevăzut în contract care, în cazul adoptării Regulilor Incoterms este diferit, în funcție de condiția de livrare aleasă : locul de depozitare, în cazul ex Works ; portul de încărcare, în cazul FOB ; portul de destinație, în cazul CIF etc. Importanța respectării locului livrării rezultă atît din Legea uniformă cît și din C.G.L.— C.A.E.R. 1968/75. Într-adevăr, Legea uniformă prevede, la art. 32, că nerespectarea locului livrării poate duce fie la rezilierea contractului, fie la plata de despăgubiri. Pe de altă parte, cînd locul de livrare este menționat în acreditiv, iar în documentul de expediere nu este înscris întocmai, plata este refuzată de bancă.

Calitatea mărfurilor livrate trebuie să fie conformă cu cea convenită prin contract, iar mărfurile livrate urmează să fie apte a fi folosite potrivit intenției partenerilor. Elementul fundamental, de care este necesar să se țină seama cu prilejul analizării conformității mărfurilor sosite la destinație cu cele contractate, este satisfacerea la nivelul acceptat de cumpărător prin contractul de vînzare. De aici, sarcina vînzătorului, ca ,pe lîngă respectarea normelor tehnice, să respecte cerințele cumpărătorului care preferă mărfurile oferite de el, față de altele similare.

b) **Obligațiile cumpărătorului extern.** Practica comercială a consacrat uzanța ca în contractele de vînzare internațională părțile să înscrie clauze distincte cu privire la obligația cumpărătorului de a remite instrucțiuni de expediere a mărfurilor, precizîndu-se, de regulă, numărul de zile înainte de termenul de livrare în care acestea trebuie remise. Consecința nerespectării acestei obligații este decalarea corespunzătoare a termenelor de livrare și eventual, plata de penalități de către cumpărător. Față de utilitatea acestora, majoritatea condițiilor generale de livrare prevăd asemenea clauze, care facilitează expedierea mărfurilor de către vînzător potrivit voinței cumpărătorului, stipulată în contract.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 stabilesc în sarcina cumpărătorului obligația de a trimite vînzătorului instrucțiuni de expediere cu cel puțin 30 zile înaintea termenului de livrare stabilit în contract ; dreptul referitor la emiterea de instrucțiuni îl găsim înserat și în alte clauze tip. O instrucțiune de expediere trebuie să cuprindă în principal : declarația tarifară, punctul de frontieră de trecere a mărfii din țara vînzătorului, desti-

natarul și stația de destinație, termenul de încărcare, portul de destinație și orice alte elemente necesare vînzătorului în vederea expedierii mărfii. Portul de destinație a mărfii trebuie comunicat vînzătorului care angajează și tonajul — prevăd condițiile generale de livrare C.A.E.R. — cu 55 zile înainte de termenul de livrare. În cazul în care cumpărătorul nu transmite la timp instrucțiunile sale, vînzătorul este în drept să predea mărfurile spre păstrare în contul și pe riscul cumpărătorului, care va suporta toate cheltuielile și riscurile ce pot apărea după expirarea termenului de livrare. Așadar, dacă prin contractul de vînzare cumpărătorul și-a rezervat dreptul de preluare a mărfii într-un anumit termen sau dreptul de alegere a locului de livrare și nu dă instrucțiuni în timp util vînzătorului, riscă să suporte spezele suplimentare pricinuite precum și toate riscurile mărfii, de la data expirării termenului convenit, cu condiția ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate executării contractului, adică puse deoparte sau individualizate în orice mod ca făcînd obiectul contractului.

Prevederi în acest sens găsim în majoritatea condițiilor de livrare — Incoterms 1953 — și anume în clauzele Ex Works, F.O.R., F.O.T., F.A.S., F.O.B., C. & F., C.I.F., Freight on carriage paid to. Iată cum este formulată o asemenea clauză în cadrul condiției de livrare F.O.B. (pct. 4), potrivit căreia dacă cumpărătorul „nu va indica din timp nava ori dacă și-a rezervat un termen înăuntrul căruia să preia mărfurile și/sau dreptul de alegere a portului de încărcare și nu dă din timp instrucțiuni detaliate, să suporte orice cheltuieli suplimentare decurgînd din nerespectarea acestor obligații, precum și toate riscurile mărfurilor de la data expirării termenului convenit pentru livrare, însă cu condiția ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate contractului, adică puse deoparte sau individualizate în orice alt mod ca făcînd obiectul acelui contract".

După livrarea mărfurilor de către vînzător, preluarea lor revine ca o obligație esențială a cumpărătorului, prevăzută de toate normele de drept și de uzanțele internaționale. Astfel, Legea uniformă consacră acestei obligații capitolul IV, iar Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 prevăd în mod detaliat, momentul în care se consideră preluată marfa. De asemenea, Regulile Incoterms stabilesc că o obligație fundamentală a cumpărătorului este să preia marfa și să plătească prețul.

În situația în care cumpărătorul extern nu îndeplinește obligațiile privind preluarea mărfurilor, din care cauză acestea nu au putut fi expediate, vînzătorul are calea individualizării mărfurilor și a **executării coactive**, cu toate consecințele care decurg.

c) **Obligațiile întreprinderii de comerț exterior exportatoare.** În vederea livrării mărfurilor potrivit prevederilor contractuale, întreprinderilor române de comerț exterior exportatoare le revin importante obligații, atît în raport cu cumpărătorul extern, cît mai ales cu furnizorul intern, pentru asigurarea mijloacelor de transport, precum și a documentelor necesare expedierii efective. Aceste documente sînt:

— în situațiile în care asigurarea mijloacelor de transport revine, prin contract, vînzătorului, pe cheltuiala acestuia sau pe aceea a cumpărătorului, îi revine ca o primă obligație să întocmească **cererea de tonaj**; acest document trebuie să conțină toate datele din formularul tip, fără rezerve, astfel ca **Navlomar** sau **Romtrans** (în cazurile de transport combinat) să aibă posibilitatea de a încheia contractul de navlosire în mod definitiv;

— **cererea de asigurare**, formular tip denumit **Aviz de asigurare**, se întocmește de vînzător sau în numele cumpărătorului, în raport de condiția de livrare a mărfii și se remite la ADAS prin intermediul Romtrans sau Navlomar — în funcție de trafic — imediat după terminarea operațiunilor de încărcare a mărfurilor în mijlocul de transport;

— **nota de comandă pentru conosament** se remite întreprinderii de exploatare portuară cu cel puțin 3 zile înainte de sosirea vasului: acest document trebuie să corespundă clauzelor din contract și acreditiv (se completează în limba engleză); după angajarea spațiului naval solicitat prin cererea de tonaj, „Navlomar" întocmește și remite documentul numit **aviz de navlosire**, care cuprinde ca elemente principale: numele, capacitatea și poziția navei, portul de încărcare și descărcare, navlul, demurrage, dispatch etc. În cazul cînd se angajează o navă completă (full cargo) avizul de angajament va fi însoțit și de o copie după Charter Party (contractul de navlosire);

— **cereri pentru transportul** cu alte mijloace se adresează întreprinderii Romtrans: pentru transportul feroviar se obțin pe această cale scrisori de trăsură tip S.M.G.S. sau C.I.M., potrivit destinațiilor pe care le au mărfurile; pentru transportul aerian cererea are drept scop rezervarea spațiului, în care scop se indică o serie de date privind: data expedierii, localitate, natura mărfii etc.;

— **dispoziția de transport și vămuire — declarația vamală.** Se emite de întreprinderea română vînzătoare, în baza autorizației de export, se depune la „Romtrans" sau întreprinderilor de exploatări portuare, după caz, și servește la vămuirea acestora pe baza ei întocmindu-se declarația vamală; acest document cuprinde toate datele necesare organizațiilor specializate în expediții și transport internațional pentru identificarea, vămuirea și expedierea mărfurilor.

În baza clauzelor înscrise în contractul comercial de vînzare internațională, întreprinderii de comerț exterior exportatoare îi revine obligația să avizeze cumpărătorul extern despre expedierea lotului de marfă livrat. Această obligație o găsim inserată în marea majoritate a condițiilor generale de livrare și a clauzelor uzuale și are scopul de determinare a sincronizării măsurilor ce urmează a fi luate de cei doi parteneri pe linia predării și primirii mărfii. În unele situații sînt indicate și anumite termene de comunicare. Astfel în contractul tip elaborat de întreprinderea Industrialexport se prevede în sarcina vînzătorului ca avizarea de expediere să se facă în termen de 48 de ore telegrafic. Ceea ce trebuie însă să reținem este obligația de comunicare în sine, care desigur că trebuie făcută într-un termen util pentru cumpărător. Astfel, în cazul livrării mărfurilor F.O.R., clauză folosită frecvent în expedierile terestre și rutiere, vînzătorului îi revine obligația de a înștiința pe cumpărător, fără întîrziere (deci imediat, fără termen), că mărfurile au fost încărcate ori luate în primire de calea ferată sau de transportorul rutier. Tot astfel, în cazul livrării unor mărfuri conform clauzei F.O.B. (folosită curent ca și clauza C.I.F. pentru livrările pe mare), cumpărătorul trebuie avizat de vînzător că marfa este gata de a fi expediată în port, cu scopul primirii de la cumpărător a înștiințării datei la care marfa urmează să fie adusă în portul de expediere. În practică, în cazul acestei clauze, avizarea cumpărătorului se efectuează, în majoritatea cazurilor, înlăuntrul portului maritim, ca urmare a unei strînse colaborări între cei doi parteneri; la rîndul său cumpărătorul are îndatorirea să comunice vînzătorului data la care acesta trebuie să aducă mărfurile în portul de expediere; astfel condițiile generale de livrare C.A.E.R., prevăd pentru cumpărător un termen de 7 zile, cu consecința pentru el — în cazul în care vasul nu ajunge la timp în port — să suporte cheltuielile de păstrare în portul de expediere.

Este necesar să remarcăm că obligația avizării există în sarcina vînzătorului și în cazurile cînd mărfurile au fost efectiv expediate. Astfel în cazul livrărilor Freight on carriage paid to... avizarea trebuie să se facă fără întîrziere în sensul că mărfurile au fost predate primului cărăuș, iar în cazul livrărilor Ex Ship, avizarea se face tot fără întîrziere, indicîndu-se data la care este așteptat să sosească vasul în portul de destinație.

O avizare trebuie să cuprindă toate elementele utile cumpărătorului pentru pregătirea primirii mărfurilor. Astfel în contractul tip elaborat de I.C.E. Industrialexport se prevăd următoarele elemente: data expedierii; numărul vagonului sau numele vasului; numărul scrisorii de trăsură, a conosamentului sau a frachtului aerian; numărul total de colete; greutatea totală brutto-neto și volumul; valoarea totală a mărfurilor expediate. Dacă expedierea a fost efectuată (în cazul transporturilor pe apă) avizarea

trebuie să cuprindă : denumirea vasului, data plecării acestuia, portul de destinație, denumirea mărfii, numărul contractului, numărul conosamentului, numărul coletelor, greutatea brutto, cantitatea în unități de măsură specifică mărfii. În majoritatea cazurilor avizarea se face telegrafic sau prin telex.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 prevăd că la livrările feroviare, cu mijloace auto, sau cu avionul „vînzătorul este obligat să trimită avizul cumpărătorului într-un astfel de termen și mod încît cumpărătorul să-l primească înainte de sosirea mărfii la frontiera țării cumpărătorului" (§ 43). Iar cu privire la expedierea via mare, aceleași Condiții de livrare prevăd obligația pentru vînzător sau expeditorul său „să avizeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător de expedierea mărfii, imediat după plecarea navei, însă nu mai tîrziu de 2 ore după plecarea acesteia, dacă durata transportului mărfii din portul de expediere pînă la portul de destinație nu depășește 72 de ore sau în cel mult 24 de ore de la plecarea navei, dacă durata transportului depășește 72 de ore" (§ 44).

Consecința pentru cumpărător, în cazul în care nu dă urmare avizării, este aceea că vînzătorul este în drept să predea mărfurile spre păstrare, în contul și pe riscul cumpărătorului. În scopul evitării oricăror discuții în problema avizării, partenerii convin prin contract cu privire la termenele în care urmează să se desfășoare avizarea, răspunsul, predarea mărfurilor spre păstrare etc., iar dacă în contract n-au fost inserate asemenea termene, condițiile generale de livrare și clauzele uzuale prevăd astfel de termene.

d) **Obligațiile întreprinderii producătoare — furnizoarea mărfurilor ce se exportă.** Luînd ca punct de plecare conținutul contractului economic de livrări pentru export — ca izvor al tuturor obligațiilor ce revin furnizorului intern —, pe lîngă fabricarea mărfurilor, acestuia îi revine și sarcina ambalării și expedierii mărfurilor, avansînd în contul beneficiarului-exportator toate cheltuielile privind transportul pînă la frontiera română, înțelegînd prin aceasta și stația de cale ferată din portul de încărcare pe bordul navei.

Ambalarea mărfurilor revine ca sarcină principală unităților producătoare ; acestea trebuie să se conformeze prevederilor din contractul comercial de vînzare internațională, care deseori, prevede ca ambalarea să se facă în ambalaje uzuale, care implică pentru producători respectarea unor condiții esențiale : efectuarea ambalării după procedeele prevăzute în standardele de stat, caietele de sarcini sau potrivit clauzei din contract ; folosirea unor ambalaje în bună stare, deci nedeteriorate sau lipsite de rezistența necesară transportării mărfurilor ; etichetarea și marcarea lor.

Convențiile internaționale privind transportul de mărfuri impun, la rîndul lor, obligația pentru predător de a prezenta mărfurile în ambalaje corespunzătoare. Potrivit convenției S.M.G.S. un ambalaj este corespunzător dacă : ferește mărfurile de pierderi și avarii ; previne cauzele care pot provoca deteriorarea mijloacelor de transport sau a altor mărfuri ; previne vătămarea persoanelor care vin în contact cu el.

În cazul ambalării unei mărfi într-un ambalaj necorespunzător (defectuos sau care nu corespunde proprietății mărfii sau care nu asigură transbordarea dintr-un vagon în altul) producătorul riscă să i se refuze primirea mărfii. Sub acest aspect convenția S.M.G.S. obligă calea ferată primitoare să facă examinarea exterioară a ambalajului și să refuze primirea mărfii, dacă prin examinare exterioară se poate stabili că ambalajul nu garantează securitatea transportului mărfii sau că ambalajul este defectuos. Aceleași prevederi le regăsim, în alți termeni, și în convenția C.I.M. Ceea ce este esențial de reținut la aceste convenții este faptul că ambele prevăd clauza potrivit căreia producătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, fiind obligat să repare prejudiciul pe care calea ferată l-a suferit din această cauză. Proba lipsei sau a stării defectuoase a ambalajului cade în sarcina căii ferate.

Facem precizarea că ambalarea mărfurilor periculoase se efectuează în anumite condiții prevăzute de convențiile internaționale privind transportul de mărfuri, care trebuie respectate întocmai.

Unele mărfuri sînt transportate ambalate în containere, care constituie ambalaje practice și economicoase. Containerele pot aparține vînzătorului, căii ferate sau oricărei alte persoane, cu condiția să fie admise de calea ferată. Convenția C.I.M. reglementează transporturile de mărfuri în containere prin Regulamentul internațional cu privire la transportul de containere (RI Co), care formează anexa VII la convenție.

Marcarea și etichetarea. Una din sarcinile producătorului, în cadrul obligației de expediere a mărfurilor este aceea cu privire la marcare și etichetare. Operația de marcare privește atît mărfurile cît și ambalajele respective. Dacă părțile convin ca marcarea mărfurilor să se efectueze într-un anumit mod, vînzătorul are obligația să solicite producătorului efectuarea marcării în modul convenit cu partenerul extern.

Marcarea ambalajelor cu mărfuri se efectuează prin înscrierea pe ambalaje a elementelor de identificare a expeditorului și a destinatarului, precum și a unor elemente de natură să atragă atenția cu privire la modul de manipulare, de transport etc. În vederea expedierii lor, ambalajele trebuie să cuprindă : indicații aplicate pe partea exterioară a coletelor din care să rezulte numele și adresa destinatarului și ale expeditorului ; indicațiile cu privire la greutatea (brutto-netto), la dimensiuni, gara de expediere și cea de destinație, asigurarea mărfurilor etc. ; indicații privind conținutul coletelor, calitatea mărfurilor și unele formule comerciale ; indicații privind modul de manipulare în vederea asigurării securității mărfurilor.

Nu trebuie nici un moment să se uite de către vînzător că și o marcare defectuoasă poate provoca prejudicii importante constînd din : erori în identificarea coletelor ; manipulări neadecvate mărfurilor respective ; marcări suplimentare și deci cheltuieli suplimentare ; întîrzieri în efectuarea transportului, care pot determina cumpărătorul să rezilieze contractul.

Convențiile internaționale prevăd obligația aplicării pe coletele cu mărfuri a unor etichete în scopul unei manipulări atente. Astfel, convenția privind traficul feroviar internațional de mărfuri (S.M.G.S.) impune predătorului — în cazul mărfurilor pentru care, din cauza naturii lor, se cer măsuri speciale de precauție sau îngrijire — aplicarea pe fiecare colet a unor inscripții sau etichete pentru manipularea cu atenție a mărfurilor, ca de exemplu „Atenție", „Sus" etc. Grija pentru o cît mai corectă etichetare a ambalajelor a determinat semnatarii convenției amintite să înscrie în anexa nr. 8 la convenție, descrierea etichetelor care urmează să fie aplicate pe colete și pe vagoane. De asemenea, convenția internațională cu privire la transportul de mărfuri pe căile ferate (C.I.M.) dă o atenție deosebită felului de marcare a ambalajului, înscriind clauza potrivit căreia predătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, inclusiv a modului de etichetare. Ceea ce se urmărește este evitarea oricărei confuzii și asigurarea unei perfecte concordanțe a indicațiilor de pe colete cu mențiunile înscrise în scrisoarea de trăsură. Pentru coletele conținînd plăci, filme și hîrtii care sînt îmbibate cu o emulsie sensibilă la radiații luminoase, radioactive sau alte radiații (de exemplu plăcile sau hîrtiile fotografice, filmele cinematografice sau fotografice, filmele pentru radiofotografii etc.) este necesară inscripția „Filme", cu litere în mărime de cel puțin 5 cm.

Marcarea se face — potrivit convenției S.M.G.S. — în limba țării de predare, cu o traducere în limba rusă sau germană, cu excepția mărfurilor expediate către Republica Socialistă Vietnam, Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană și Republica Populară Mongolă a căror marcare se face în limba țării de predare, cu o traducere numai în limba rusă. În ceea ce privește marcarea mărfurilor expediate în condițiile convenției C.I.M., aceasta trebuie să se efectueze în limba în care se redactează partea scrisorii de trăsură care se

completează de predător, adică în limba țării de predare, cu o traducere în limba franceză, germană sau italiană.

Dacă predătorul nu se conformează cu privire la ambalarea mărfurilor, dispozițiilor prevăzute de tarifele și regulamentele căii ferate de predare, inclusiv prevederilor cu privire la marcarea coletelor, se poate vedea în situația să i se refuze expediția ; în cazul în care totuși mărfurile îi sînt primite pentru expediere, predătorul rămîne răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului.

Expedierea cu vagonul sau cu coletăria. Principiul înscris în convențiile internaționale de transport — C.I.M. și S.M.G.S. — este acela că primirea și expedierea mărfurilor se efectuează după normele interne valabile la căile ferate ale țării de predare a mărfii. În cazul în care mărfurile se expediază cu vagonul — expediție de vagon —, mărfurile urmează să fie predate spre transport cu o singură scrisoare de trăsură și se transportă cu vagon separat. Dacă mărfurile nu depășesc 5000 kg și nu este necesar pentru transportul lor un vagon separat, convențiile internaționale prevăd că expediția se face cu coletărie (art. 6 din Convenția C.I.M. și art. 7 din Convenția S.M.G.S.).

Completarea scrisorii de trăsură (unicatul și duplicatul se face în limba țării de predare a mărfii cu o traducere în limba rusă sau germană (potrivit convenției S.M.G.S.) și în limba franceză, germană sau italiană (potrivit convenției C.I.M.).

Predătorul mărfii trebuie să indice, cu prilejul completării scrisorii de trăsură, stațiile de frontieră prin care urmează să treacă mărfurile ; se recomandă să se indice acele stații de frontieră prin care distanța de transport, de la stația de predare pînă la stația de destinație este cea mai scurtă. Convenția internațională S.M.G.S. stabilește, totodată, în sarcina predătorului — atunci cînd mărfurile urmează să circule în tranzit pe căile ferate ale uneia sau mai multor țări — să indice și stațiile de frontieră de intrare și de ieșire ale căilor ferate de tranzit care figurează în tariful unic de tranzit.

Predarea mărfurilor pentru transportul pe calea ferată se poate face fie în trafic direct simplu, caz în care transportul se execută de mai multe căi ferate situate în două sau mai multe țări, fie în trafic direct combinat, caz în care în lista căilor ferate care urmează să efectueze transportul se înscriu și alte feluri de mijloace de transport (auto sau de navigație care completează parcursul de cale ferată). În raporturile de comerț exterior, uneori în scrisoarea de trăsură nu se indică stația de destinație, ci o stație internațională de pe ruta respectivă, de unde transportul se execută pe baza unei noi scrisori de trăsură ; aceasta se întîmplă în situația cînd între țările cărora aparțin stația de predare și cea de destinație nu există un acord care să reglementeze traficul feroviar și este necesară o repredare.

Mărfurile se primesc pentru transport numai dacă se prezintă împreună cu ele scrisoarea de trăsură prevăzută de convenția internațională potrivit dispozițiilor căreia se efectuează transportul. Predătorul are a alege între transportul mărfurilor cu mare viteză și cel cu mică viteză, pentru fiecare asemenea fel de transport existînd formulare de scrisori de trăsură tipărite distinct.

La o scrisoare de trăsură este necesar să se anexeze documentele mărfurilor și anume : documentele vamale, certificatele veterinare sau fitosanitare, buletinele de analiză, listele specificative (dacă denumirea mărfurilor n-a fost înscrisă pe însăși scrisoarea de trăsură) ; predătorul poate anexa și alte documente care sînt în interesul său sau al cumpărătorului destinatar, cum ar fi, de pildă, unele documente referitoare la conținutul coletelor.

În situația în care predătorul consideră necesară însoțirea unor mărfuri, el trebuie să solicite în mod expres aceasta căii ferate de predare. Convențiile internaționale amintite prevăd obligativitatea însoțirii unor mărfuri, cum ar fi expedițiile de animale vii, cu excepția animalelor mici și a păsărilor transportate în trafic fără transbordare, cu expediții de coletărie, în cuști, lăzi, coșuri etc., bine închise. De asemenea, se prevede necesitatea însoțirii acelor mărfuri care, prin natura lor, circulă pe roți proprii, cum sînt de pildă locomotivele, tenderele, automotoarele, macaralele etc.

Cu privire la plata taxelor în legătură cu expedierea mărfurilor, partenerii trebuie să aleagă, de comun acord, modalitatea de francare. Pentru unele mărfuri cu caracteristici speciale, cum sînt mărfurile supuse unei stricăciuni rapide sau cele care din cauza valorii lor neînsemnate nu le garantează suficient plata taxelor, francarea este obligatorie pînă la destinație.

Convenția S.M.G.S. cuprinde prevederi mai precise cu privire la francare în sensul că taxele de transport și cele accesorii se percep astfel : de la predătorul mărfurilor pentru transportul pe căile ferate ale țării de predare, în stația de predare ; de la destinatarul mărfurilor pentru transportul pe căile ferate ale țării de destinație, în stația de destinație ; de la predătorul mărfurilor în stația de predare sau de la destinatar, în stația de destinație pentru transportul pe căile ferate de tranzit.

Specific traficului internațional de mărfuri desfășurat pe baza convenției C.I.M. este sistemul ramburselor. Rambursul este suma cu care predătorul unor mărfuri grevează un transport, sumă pe care calea ferată are obligația s-o încaseze de la destinatar mai înainte de eliberarea mărfurilor și s-o remită predătorului ; dacă mărfurile au fost eliberate fără să se încaseze rambursul, calea ferată trebuie să plătească predătorului valoarea pagubei pînă la concurența sumei rambursului.

Expedierea pe cale rutieră. Expedierea mărfurilor pe șosele se face în condițiile prevăzute de convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele — C.M.R. — încheiată la Geneva în 1956, la care țara noastră a aderat prin Decretul nr. 455 din 6 decembrie 1972. Problemele vamale precum și cele administrative în legătură cu transporturile internaționale de mărfuri cu vehicule rutiere sînt reglementate în mod uniform prin convenția vamală referitoare la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R., încheiată tot la Geneva în 1959, la care țara noastră a aderat prin Decretul nr. 429 din 12 septembrie 1963. Între țări există încheiate totodată convenții bilaterale privind transporturile rutiere, iar țara noastră a încheiat astfel de convenții cu peste 12 țări.

Transportul mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R. impune îndeplinirea următoarelor condiții :

— transportul să se efectueze pe șosele (autostrade, magistrale, șosele auto) ; convenția se aplică și în cazul cînd mărfurile se găsesc într-un vehicul care este transportat pe o parte a parcursului pe mare, pe calea ferată, pe cale navigabilă sau aeriană, fără ca mărfurile să fie descărcate din vehicul ;

— transportul să se efectueze cu vehicule (automobile, vehicule articulate, remorci, semiremorci etc.) ;

— transportul să se efectueze pe o rută internațională situată între locul primirii mărfurilor și locul eliberării lor, cu condiția ca unul dintre aceste locuri să fie situat într-o țară care participă la convenție.

Dovada încheierii contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier.

Predătorul mărfurilor are obligația să anexeze la scrisoarea de trăsură documentele necesare identificării mărfurilor, el rămînînd răspunzător față de transportator pentru orice daune ar rezulta din lipsa, insuficiența sau din neregularitatea acestora.

Subliniem că predătorul este în drept — putem spune că are îndatorirea — să solicite înlocuirea oricărui vehicul pus la dispoziție de transportator, însă găsit necorespunzător cu prilejul verificării lui (nu este în bună stare tehnică, nu este curat, nu este corespunzător cu natura

mărfurilor ce urmează a fi transportate). În cazul refuzului transportatorului de a înlocui vehiculul sau de a-l pune în stare normală de încărcare cu mărfuri, predătorul trebuie să solicite încheierea unui proces verbal de constatare din care să rezulte condițiile pe care le întrunește autovehiculul în momentul punerii lui la încărcare.

Transportul mărfurilor poate avea loc și în condițiile convenției T.I.R. ; convenția este aplicabilă în cazul mărfurilor care se transportă fără a fi descărcate și reîncărcate, peste una sau mai multe frontiere, pe o distanță de la vama de plecare pînă la cea de destinație ; mărfurile circulă sub acoperirea unui carnet, denumit „carnet T.I.R." și nu sînt supuse plății taxelor la vămile prin care se efectuează trecerea lor.

Predătorul trebuie să dea o deosebită atenție completării carnetului T.I.R. cu toate datele necesare, pentru a nu se strecura erori, care ar putea da naștere la suspiciuni ; de regulă, transporturile de mărfuri care circulă sub acoperirea carnetului T.I.R. nu se controlează la frontieră.

Romtrans ca organizație afiliată la I.R.U. — Uniunea internațională a transporturilor auto, cu sediul la Geneva are dreptul să elibereze carnete T.I.R. pentru mărfurile românești care se exportă cu autovehiculele române sau străine ; carnetul este imprimat în limba franceză și poate fi tradus în limba țării de expediție.

În vederea efectuării transportului mărfurilor pe cale rutieră, este necesar ca vehiculul să fie însoțit de o autorizație. Autorizația este valabilă pentru o singură călătorie dus-întors ; se pot elibera însă și autorizații pentru un număr nelimitat de călătorii, numite autorizații în timp. Autorizațiile se eliberează în conformitate cu reglementările interne ale fiecăreia dintre părțile contractante.

Expedierea pe calea aerului. Expedierile aeriene de mărfuri capătă din ce în ce o mare dezvoltare, dat fiind rapiditatea cu care mărfurile ajung la destinație. Predătorul mărfurilor trebuie să alăture scrisorii de trăsură, documentele cerute de întreprinderea de transport aerian, care sînt necesare pentru îndeplinirea formalităților vamale.

Livrarea mărfurilor pe calea aerului se face în următoarele condiții :

— franco aeroport de destinație nevămuit, ceea ce înseamnă că predătorul mărfurilor suportă plata taxelor de transport pînă la aeroportul de destinație ;

— franco aeroport de destinație vămuit, ceea ce înseamnă că predătorul mărfurilor suportă plata taxelor de transport, pînă la aeroportul de destinație, inclusiv pentru vamă ;

— franco domiciliu destinatarului nevămuit, ceea ce înseamnă că predătorul suportă taxele de transport pînă la aeroportul de destinație inclusiv taxele de la acest aeroport pînă la domiciliul destinatarului.

Remiterea documentelor de livrare beneficiarului. Ultima obligație a furnizorului intern este remiterea în termen cît mai scurt întreprinderii de comerț exterior beneficiare a documentelor de livrare, care, de regulă sînt următoarele : factura internă, duplicatul scrisorii de trăsură, documentul de recepție calitativă, certificatul de garanție, specificații etc.

Scurtarea la maximum a termenului de remitere a acestor documente prezintă importanță pentru întreprinderea de comerț exterior exportatoare sub un dublu aspect ;

— este în măsură să factureze cumpărătorului extern lotul de marfă livrat și prin formarea setului de documente cerut de modalitatea de plată prevăzută în contractul comercial de vînzare internațională să încaseze prețul în valută într-un termen cît mai scurt, ceea ce ridică eficiența operațiunii respective ;

— încasarea prețului extern în aceste condiții, scurtează perioada de creditare în lei a plăților făcute furnizorului intern și a altor cheltuieli legate de derularea contractului extern.

dr. Al. DETEȘAN

financiar

Reglementarea finanțării și creditării investițiilor

Răspunzînd necesităților economico-sociale deosebit de importante și în acord cu principiile juridice promovate în actuala etapă de dezvoltare a României, Legea finanțelor nr. 9/1972, astfel cum a fost substanțial modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, cuprinde prevederi generale și specifice de natură a contribui la îmbunătățirea cadrului juridic al finanțării și creditării investițiilor.

PRINCIPII GENERALE

1. **Legea sintetizează și completează caracteristicile generale ale investițiilor** prevăzînd că ele se realizează în conformitate cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, dar în limita fondurilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli și pe baza documentațiilor tehnico-economice. De asemenea, se cere ca investițiile să se materializeze, cu prioritate, în obiective productive, să fie temeinic pregătite și realizate prin adoptarea celor mai noi și perfecționate soluții tehnologice și constructive, cu costuri reduse, într-un termen cît mai scurt, să aibă la bază fundamentarea asigurării desfacerii pe piața internă și externă a producției, obținerea unui aport valutar corespunzător și indicatori economici și financiari îmbunătățiți față de cei care se realizează la capacitățile de producție existente similare, ținînd seama și de evoluția tehnico-economică în perspectivă.

În acord cu hotărîrile cuprinse în documentele de partid adoptate după intrarea în vigoare a Legii finanțelor (1 ianuarie 1973) și îndeosebi a celor ale Congresului al XI-lea al P.C.R., Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1977 și Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 [1] față de reglementarea anterioară, Legea finanțelor, modificată în 1979, completează caracteristicile generale ale investițiilor cu elemente noi din care reținem : investițiile să se materializeze „cu prioritate, în obiective productive", să fie realizate „cu costuri reduse" și să aibă la bază fundamentarea „asigurării desfacerii pe piața internă și la export a producției, obținerii unui aport valutar corespunzător și indicatori economici și financiari îmbunătățiți față de cei care se realizează la capacitățile de producție existente similare, ținînd seama și de evoluția tehnico-economică în perspectivă". Prin aceste noi prevederi se învederează noua orientare a legiuitorului, urmărindu-se finanțarea și creditarea investițiilor cu prioritate materializate în obiective productive, care se efectuează cu costuri cît mai reduse, iar producția ce se preconizează a se realiza să aibă asigurată desfacerea pe piața internă sau externă, dar cu aport valutar cît mai bun. Totodată, se insistă ca indicatorii economici și financiari ai noilor obiective să fie superiori celor ce se realizează la capacitățile de producție existente la data respectivă și, în plus, să se aibă în vedere și progresul tehnico-economic previzibil pentru o perioadă viitoare. În acest fel, adică ținînd seama de caracteristicile îmbunătățite și completate ale investițiilor, există cadrul legal asigurat pentru a se finanța și credita numai acele obiective care garantează o eficiență cît mai ridicată, în acord cu progresul tehnico-economic de perspectivă.

2. **Finanțarea investițiilor are,** în contextul Legii finanțelor, modificată și completată, **ca sursă principală fondurile proprii ale unităților economice socialiste.** Principiul acesta este valabil atît pentru investițiile unităților economice de stat (întreprinderi și centrale art. 51, alin. 3 din Legea finanțelor) cît și pentru investițiile organizațiilor cooperației meșteșugărești de consum și agricole cooperatiste, precum și a celorlalte organizații obștești (art. 105 și 108 din lege).

În acest fel se realizează aplicarea practică a principiului autogestiunii economico-financiare a unităților socialiste, fiecare unitate devenind interesată în desfășurarea unei activități în condițiile unei înalte eficiențe economice, să asigure folosirea integrală și cu randament sporit a mijloacelor materiale și bănești, înfăptuirea ordinii și disciplinei în utilizarea acestora, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea valorii producției nete, promovarea progresului tehnic, sporirea productivității muncii, utilizarea judicioasă a fondurilor destinate investițiilor, sporirea eficienței exportului și a acțiunilor de cooperare economică și tehnico-științifică internațională, cu un aport valutar corespunzător.

În consecință, numai în condițiile unor venituri sporite obținute, din activitatea lor specifică, unitățile socialiste au posibilitatea să realizeze finanțarea investițiilor ce le necesită dezvoltarea lor și progresul tehnico-științific care se află într-un continuu avînt.

3. **Creditarea investițiilor unităților socialiste intervine numai în completarea fondurilor proprii.** În cazul în care nevoile de resurse financiare ale unităților economice socialiste pentru realizarea investițiilor depășesc fondurile constituite pentru finanțarea lor, legea permite băncilor să acorde credite în completare. Acest principiu este comun pentru toate unitățile economice socialiste, atît cele de stat (art. 51, alin. 4) cît și organizațiile cooperatiste și unitățile economice ale celorlalte organizații obștești (art. 106 și art. 108 alin. 2).

De asemenea, Legea finanțelor, modificată și completată, prevede un rol sporit pentru bănci în acordarea și utilizarea creditelor. Aceste credite se acordă numai în limita planului de credite. (A se vedea, I. Condor — Rolul bugetului de venituri și cheltuieli, în Revista economică — Supliment, nr. 37/14 septembrie 1979, p. 9—10). Peste volumul aprobat se pot acorda credite bancare numai pentru sarcini noi de plan și depășiri de plan, în condițiile legii. Creditele se aprobă de bănci numai pe baza analizei efectuate în prealabil asupra situației economico-financiare a unității creditate și a asigurării destinației și condițiilor din contractele de credit, băncile au dreptul să înceteze creditarea, sesizînd organul ierarhic superior al beneficiarilor de credit în vederea luării măsurilor pentru intrarea în legalitate și sancționarea celor vinovați. Băncile sînt obligate să controleze la unitățile economice folosirea creditelor potrivit destinației, existența garanțiilor materiale, respectarea condițiilor stabilite în contractele de credite, precum și modul în care unitățile economice acționează pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și respectarea disciplinei financiare. Iată doar cîteva din atribuțiile sporite stabilite pentru bănci în materia creditării unităților economice.

Pentru a asigura o aplicare unitară a Legii finanțelor, s-a prevăzut termenul general maxim pentru creditarea investițiilor unităților socialiste care a fost stabilit pînă la 15 ani. De la această regulă, ținînd seama de multiplele particularități ale agriculturii, față de alte ramuri și de importanța creditului socialist în agricultură, cu multitudinea lui de forme metodologice de planificare, acordare, rambursare, și garanție, s-a stabilit o excepție și anume termenul poate fi de pînă la 25 ani în agricultură (art. 51 alin. 6). Față de stabilirea prin însăși Legea finanțelor a limitelor maxime a termenelor pentru creditarea unităților socialiste este necesară o atentă aplicare a reglementărilor din alte acte normative care se referă la astfel de termene.

Respectarea riguroasă și concomitentă a tuturor caracteristicilor legale ale investițiilor și a principiilor de bază în finanțarea și creditarea investițiilor se asigură realizarea de investiții în condiții optime, cu resurse financiare și de credit cît mai reduse.

FINANȚAREA ȘI CREDITAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE

1. Resursele bănești de finanțare și creditare. Legea finanțelor prevede un regim juridic distinct în cazul investițiilor unităților economice de stat în raport cu cele ale ministerelor, celelalte organe centrale de stat și comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare și instituțiilor de stat, în ce privește sursa de finanțare a investițiilor acestora.

În ce privește investițiile unităților economice de stat, Legea finanțelor instituie regula ca, în măsura în care sînt cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială, ele se finanțează conform prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli, din fondurile proprii ale întreprinderilor (fondul de dezvoltare economică — art. 20 și fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social — art. 22) și centralelor (fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor la unitățile noi cu personalitate juridică, inclusiv pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social pentru aceste unități, precum și pentru finanțarea dezvoltărilor importante ale întreprinderilor subordonate, care sînt în funcțiune, stabilite distinct în planul național unic (art. 23 și Anexa nr. 1 a legii), după caz. (A se vedea, I. Condor, Regimul juridic al fondurilor bănești ale unităților economice socialiste în „Revista economică — Supliment", nr. 32 din 11 august 1979, p. 2—4).

Întreprinderile de stat în funcțiune la care nevoile de resurse financiare pentru finanțarea investițiilor depășesc fondurile proprii (de dezvoltare economică și pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social) constituite în acest scop conform art. 20 și 22 din Legea finanțelor, pot beneficia de **credite bancare.** Creditele se acordă de către bănci numai în completarea fondurilor proprii și trebuie rambursate cu prioritate față de celelalte destinații din fondurile proprii ce se constituie în perioadele următoare la întreprinderile beneficiare.

În aplicarea măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, Legea finanțelor interzice acordarea de credite bancare pentru investiții constînd în construirea și dotarea cluburilor, bazelor sportive, sălilor de festivități și alte asemenea obiective, a căror finanțare este permisă numai din fondurile proprii ale întreprinderilor.

Pentru finanțarea investițiilor la unități noi cu personalitate juridică și a dezvoltărilor importante la întreprinderi subordonate care sînt în funcțiune (nominalizate în Anexa nr. 1 a legii), cînd fondul propriu al centralei constituit în acest scop (art. 23 din lege) nu acoperă cheltuielile de investiții prevăzute a se finanța din fondul respectiv, diferența se acoperă, prin redistribuire, din prisosul fondului propriu pentru finanțarea investițiilor al altor centrale din cadrul aceluiași minister, organ central sau local al administrației de stat, precum și din fondul pentru finanțarea investițiilor constituit la nivelul ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat. Dacă nici aceste fonduri nu sînt suficiente, diferența se acoperă din fondul central sau local de dezvoltare economico-socială, după caz.

Reflectînd aplicarea **principiului autofinanțării activității fiecărei unități economice,** ca o componentă a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare în contextul noilor reglementări din Legea finanțelor, finanțarea investițiilor unităților economice de stat se asigură cu prioritate din sursele proprii, provenite, în principal, din beneficiile întreprinderilor și din fondul centralelor sau al ministerelor, al celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, în funcție de subordonare, constituit în acest scop în condițiile arătate într-un articol anterior (Revista economică — Supliment, nr. 23 din 10 august 1979) ; în completarea acestor fonduri fiind admisă contractarea de credite bancare.

Cît privește investițiile **ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat** (denumite în lege cu formula generală de „instituțiile de stat"), dacă sînt prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială se finanțează în funcție de subordonarea beneficiarului investiției, după caz, din :

— fondul central de dezvoltare economico-socială, cuprinse în bugetul republican, sau din

— fondurile locale de dezvoltare economico-sociale, cuprinse în bugetele locale.

În spiritul hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, Conferința pe țară a președinților consiliilor populare (29—31 martie 1978) a subliniat necesitatea ca organele

locale ale puterii și administrației de stat să întărească autoconducerea și autofinanțarea — condiții esențiale pentru progresul multilateral al tuturor localităților patriei noastre. Pentru sporirea gradului de **autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale** și asigurarea unor bugete echilibrate trebuie să se treacă la o judicioasă și intensivă folosire a resurselor locale și reducerea la strictul necesar a cheltuielilor prin utilizarea fondurilor cu eficiență maximă economică și socială, precum și la sporirea răspunderii și competenței consiliilor populare în coordonarea vieții economice și social-culturale pe teritoriul respectiv și mai buna folosire a veniturilor și cheltuielilor bugetului propriu, ca pîrghii financiare pentru îndeplinirea sarcinilor pe plan local [2].

2. Deschiderea finanțării, începerea lucrărilor și efectuarea finanțării depind de îndeplinirea unor condiții specifice.

Unitățile de stat, în vederea deschiderii finanțării investițiilor sînt obligate să depună la banca finanțatoare următoarele acte :

— proiectele de execuție aprobate potrivit dispozițiilor legale ;

— graficele de eșalonare a investiției, de livrare a utilajelor și de asigurare a personalului muncitor, corelate cu termenele de punere în funcțiune ;

— autorizația de construcție ;

— alte documente prevăzute de lege.

Pentru cheltuielile cu investițiile la care legea nu prevede elaborarea de proiecte de execuție este suficient să se depună documentația aprobată conform normelor legale.

În vederea începerii lucrărilor și pe parcursul executării acestora beneficiarii de investiții și unitățile executante sînt obligate să prezinte, la solicitarea băncilor, devizele la proiectele de execuție, pentru verificare.

Băncile sînt autorizate să finanțeze investițiile numai dacă au fost îndeplinite **condițiile prevăzute de lege** și anume :

— capacitățile de producție existente sînt folosite potrivit dispozițiilor legale ;

— desfacerea producției este asigurată, conform documentației aprobate ;

— obiectivele, capacitățile, cheltuielile de investiții și termenele de dare în exploatare se încadrează în prevederile de plan ;

— începerea lucrărilor au la bază documentații tehnico-economice elaborate potrivit normelor și normativelor legale, precum și aprobărilor legale pentru folosirea terenului pe care investițiile în cauză se amplasează ;

— mijloacele financiare necesare executării lucrărilor sînt asigurate în cadrul prevederilor anuale din plan ;

— lucrările și cheltuielile ce se efectuează sînt prevăzute în documentațiile tehnico-economice admise la finanțare ;

— realizarea obiectivelor, rambursarea creditelor și recuperarea cheltuielilor de investiții sînt asigurate conform documentației aprobate.

Condițiile specifice descrise constituie în realitate obligații minime ale unităților de stat beneficiare de investiții. Stabilirea condițiilor de mai sus s-a realizat în corelare cu alte legi, mai ales Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, modificată și completată prin Legea nr. 1/1979, care cuprinde prevederi importante referitoare la planificarea activității de investiții-construcții. Este de remarcat, din această lege, dispoziția care instituie interdicția includerii în plan a obiectivelor care :

— nu au asigurată desfacerea producției ;

— nu au tehnologii clarificate ;

— deschiderea șantierelor pentru lucrări de investiții la care nu sînt create condiții de desfășurare ritmică a lucrărilor și de intrare în funcțiune a capacităților proiectate la termenele legale.

Legea finanțelor prevede dreptul băncii finanțatoare de **a refuza deschiderea finanțării** în cazurile în care nu sînt respectate :

a) condițiile pe baza cărora băncile sînt autorizate să finanțeze investițiile (art. 94 al. 1) ;

b) dispozițiile legale cu privire la începerea lucrărilor, a căror verificare le revine ca sarcină.

Titularii de plan care nu acceptă refuzurile băncilor finanțatoare se pot adresa Consiliului de Miniștri care este competent a rezolva sesizarea, cu avizul prealabil al Ministerului Finanțelor și Comitetului de Stat al Planificării pe baza propunerilor organelor de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale sau locale ale administrației de stat.

Potrivit legii, băncile au obligația de a verifica legalitatea prețurilor și tarifelor, precum și economicitatea cheltuielilor prevăzute în documentații și să se pronunțe asupra acestora în termen de 20 de zile de la primirea documentațiilor însușite de către organizațiile executante. Reducerile făcute de bănci la care nu s-au depus obiecții în termen de 20 de zile de la comunicarea lor, rămîn definitive. Cu aceste reduceri rămase definitive se diminuează corespunzător valoarea devizelor de execuție și a devizului general. Divergențele dintre băncile finanțatoare și unitățile socialiste de stat sau organele în subordinea cărora se află acestea se rezolvă de către organele ierarhic superioare.

Legea finanțelor interzice angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări ptntru investiții, înaintate de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice potrivit legii, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra acestor cheltuieli.

Interdicția de angajare a cheltuielilor, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții „înainte de includerea lor în planul național unic" a fost introdusă în Legea finanțelor prin Legea nr. 2/1979 pentru a invedera și mai mult importanța includerii cheltuielilor pentru investiții în plan.

De asemenea, reținem ca reglementări noi cuprinse în Legea finanțelor, prevederile care condiționează livrarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor tehnologice, înainte de termenele contractuale, de acordul scris, al unității beneficiare de investiții dat cu încuviințarea băncii finanțatoare, care atestă că **achiziționarea în devans** a utilajelor este justificată economic fiind asigurate condiții pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată. Dacă totuși furnizorul livrează anticipat utilajele, mașinile și instalațiile fără acordul prealabil al unității beneficiare, aceasta este obligată să refuze plata, pînă la termenul prevăzut în contract. Măsura aceasta este deosebit de importantă pentru a se evita imobilizări de fonduri bănești importante și a impune respectarea disciplinei contractuale și financiare.

3. — **Decontarea investițiilor** se realizează pe măsura executării lor. Valoarea investițiilor fiind mare decontarea lucrărilor numai la terminarea acestora ar însemna imobilizarea unor importante mijloace circulante ale constructorului, ceea ce ar întîrzia considerabil reîntregirea acestor mijloace, îngreunîndu-i serios activitatea și însuși controlul bancar asupra activității întreprinderii de construcții. Ca atare, legea prevede decontarea periodică, în funcție de volumul lucrărilor executate, ceea ce asigură reîntregirea treptată a mijloacelor bănești utilizate în producție de către întreprinderea constructoare și accelerarea vitezei lor de rotație [3].

Decontarea trebuie să se efectueze cu respectarea prevederilor planului anual de investiții și ale bugetului de venituri și cheltuieli ale beneficiarului investiției, în limita devizului general legal aprobat.

Legea finanțelor **interzice decontarea de sume mai mari decît valoarea documentelor tehnico-economice aprobate** pentru investiția respectivă.

Pentru a facilita decontarea unor cheltuieli de investiții, Legea finanțelor a fost completată cu **două noi prevederi** și anume :

Materialele pentru investiții ce se aprovizionează de beneficiar, în condițiile legii, probele tehnologice, piesele de schimb și obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată, care constituie prima dotare la întreprinderi noi în construcție, precum și utilajele și instalațiile tehno-

logice, se finanțează pe măsura achiziționării sau efectuării lor, în cadrul fondurilor prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli al beneficiarilor investiției.

Băncile pot acorda credite pe termen scurt pentru decontarea cheltuielilor privind probele tehnologice, recuperabile din valorificarea produselor obținute.

S-a menținut în Legea finanțelor prevederea care stabilea **obligația beneficiarilor de a justifica băncilor cheltuirea fondurilor eliberate,** atît în cursul executării lucrărilor de investiții, cît și la terminarea acestora. În plus, la terminarea lucrărilor beneficiarii au datoria de a efectua recepția acestora și să prezinte băncii finanțatoare spre justificare și procesul-verbal de punere în funcțiune aprobat de organul competent.

Cînd organizațiile de construcții-montaj, de prestări de servicii și de proiectare, precum și beneficiarii de investiții pentru lucrările în regie, au încasat **sume necuvenite,** băncile au dreptul, dacă în termen de 30 de zile de la constatare partea în cauză nu restituie sumele respective, să emită, în vederea recuperării lor, **documente de plată care se decontează fără acceptarea plătitorului.**

Odată cu punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții **încetează decontarea** între părțile contractului respectiv. Băncile vor deconta, după punerea în funcțiune a obiectivelor, numai acele lucrări și cheltuieli care, conform dispozițiilor legale se pot efectua și după darea în exploatare dacă sînt consemnate în procesul-verbal de recepție, însă în limita devizului general al obiectivului.

4. — **Creditarea investițiilor** în noua concepție a Legii finanțelor (determinată de hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978), are loc numai **în completarea resurselor băneşti** necesare realizării investițiilor, atunci cînd aceste resurse nu sînt acoperite de fondurile proprii constituite în acest scop, iar nevoile de credit ale fiecărei întreprinderi se planifică în bugetul de venituri și cheltuieli al acesteia.

Acordarea creditelor pentru investiții în completarea fondului de dezvoltare economică și al fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social are loc dacă sînt îndeplinite condițiile specifice prevăzute de Legea finanțelor (art. 9 alin. 1) pentru finanțarea investițiilor și, în plus, dacă se asigură rambursarea în termenele stabilite de lege.

În vederea realizării investițiilor prevăzute în planul național unic, pe parcursul execuției lucrărilor, băncile sînt autorizate să acorde credite și în următoarele situații:

— dacă există un decalaj planificat pe trimestre, între cheltuielile pentru investiții și constituirea fondurilor proprii destinate finanțării acelor lucrări;

— cînd se depășește planul trimestrial de investiții, prin execuția în devans a lucrărilor la unele obiective și a unor acțiuni de investiții, sau se achiziționează utilaje, mașini și instalații tehnologice înainte de termenele contractuale (cu acordul scris al beneficiarului de investiții și cel al băncii finanțatoare, în condițiile art. 97 alin. 1), în cadrul prevederilor din planul anual, iar aceasta se justifică din punct de vedere economic existînd condiții materiale asigurate. Această a doua situație este mai clar și complet definită în relatarea nouă a art. 101 lit. b, în raport de textul anterior al Legii finanțelor, art. 100 lit. c, precizîndu-se că depășirea de plan să se efectueze „prin execuția în devans a lucrărilor", iar sfera creditării avută în vedere s-a extins și la „acțiuni de investiții, sau se achiziționează utilaje, mașini și instalații tehnologice..." în condițiile arătate mai sus.

Pentru cazul că în cursul anului nu se realizează resursele pentru finanțarea investițiilor la nivelul prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli, la solicitarea titularilor de plan sau a unităților economice, după caz, băncile au dreptul de a acorda **credite cu dobîndă majorată** numai dacă din analiza documentației prezentate și a măsurilor ce se propun a fi luate se creează garanția rambursării lor pînă la finele anului de plan. Legea finanțelor a fost completată în 1979 și cu prevederea care permite băncilor acordarea de astfel de credite și atunci cînd condițiile de rambursare nu sînt asigurate dar numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri.

Totodată a fost îmbunătățită și reglementarea privind situația creditelor nerambursate pînă la sfîrșitul anului, prevăzîndu-se că ele se rambursează în anul următor, cu prioritate, din fondul propriu de dezvoltare economică sau din fondul pentru construcții și alte investiții cu caracter social sau fondul din care se finanțează investiția respectivă.

Rambursarea creditelor se face în ratele și la termenele stabilite prin contractul de credit. Beneficiarele de credit pot face rambursarea în avans a ratelor scadente.

Cînd rambursarea ratelor exigibile pentru investițiile din fondurile proprii de dezvoltare ale întreprinderilor întîrzie, consecutiv, timp de 2 ani, restituirea lor se planifică a se face din fondurile pentru finanțarea investițiilor constituite la centrale sau ministere, celelalte organe centrale și locale ale administrației de stat, din amortizarea vărsată de unitățile în subordine.

În cazul investițiilor nepuse în funcțiune la termenele planificate, băncile, ținînd seama de măsurile luate pentru recuperarea întîrzierilor, vor putea aproba continuarea creditării pînă la terminarea și punerea în funcțiune a investițiilor însă numai în limita sumelor prevăzute în contractul de credit. Băncile percep dobînzi majorate pentru creditele acordate pe perioada de întîrziere, calculate pînă la data punerii în funcțiune a investițiilor în cauză.

În esență, creditele bancare în completarea fondurilor proprii destinate finanțării investițiilor se aprobă de către băncile finanțatoare cu respectarea normelor generale de creditare (vezi: I. Condor, Regimul general al creditării bancare, în „Revista economică — Supliment", nr. 43 din 26 octombrie 1979, pag. 6—7) și a celor cu privire la deschiderea finanțării și decontarea investițiilor precum și cele specifice descrise mai sus.

Noul regim de finanțare și creditare a investițiilor are în vedere **creșterea gradului de autofinanțare** la întreprinderi, în domeniul investițiilor, întărirea autogestiunii economico-financiare și a controlului asupra eficienței utilizării fondurilor.[4].

5. — Organizațiile cooperatiste meșteșugărești și de consum, precum și unitățile economice ale celorlalte organizații obștești realizează investițiile necesare înfăptuirii obiectivelor economico-sociale prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială și în bugetul lor de venituri și cheltuieli **din fondurile de dezvoltare economică** constituite pe seama veniturilor obținute din activitatea lor.

În completarea fondurilor proprii, băncile finanțatoare pot să acorde acestor organizații și unități credite pentru realizarea de acțiuni și obiective noi de investiții, pentru extinderea și modernizarea capacităților existente, care să asigure creșterea producției, prestărilor de servicii, îmbunătățirea aprovizionării și desfacerii și obținerii de venituri suplimentare.

Întrucît este vorba de unități economice socialiste cu profil de activitate în general asemănător cu cel al unităților economice de stat, Legea finanțelor prevede că finanțarea și creditarea investițiilor organizațiilor cooperatiste (meșteșugărești și de consum) și unităților economice ale celorlalte organizații obștești se fac potrivit normelor legale ce s-au stabilit pentru unitățile economice de stat.

Drd. **Ioan CONDOR**

---

[1] *Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, publicată în Buletinul Oficial, partea I-a, nr. 56 din 12 iulie 1978.*

[2] *I. Condor, L. Varlam, Formele cointeresării materiale aplicate în domeniul bugetelor locale, în „Revista economică-Supliment" nr. 28 din 13 iulie 1979, p. 11.*

[3] *Gh. Bistriceanu, E. Gr. Negrea, L. Pătrășcoiu, Finanțe și credit, în industrie, construcții și transporturi, Edit. Didactică și pedagogică, București 1977, p. 101.*

[4] *Gh. Boulescu, Creșterea rolului instrumentelor financiare, în „Revista economică", nr. 28 din 13 iulie 1979, p. 12.*

contract economic

Transmiterea sarcinilor de plan

Una din măsurile pe care o pot iniția, în aplicarea art. 43, alin. 2 din Legea contractelor economice, ministerele, centralele sau alte organe cărora le este subordonată partea contractantă în imposibilitate de a executa contractul este transmiterea sarcinii de plan către altă unitate. În temeiul principiului unității dintre plan și contract, executarea contractului, precum și răspunderea contractuală față de beneficiar trebuie să revină titularului sarcinii de plan, adică unității desemnate a realiza, în continuare, livrarea. Ori, după decizia de transmitere a sarcinii de plan nu se mai poate ca titulara acesteia să fie noua furnizoare, iar parte contractantă să rămînă, în continuare, furnizoarea inițială. (Decizia P.A.S. nr. 1784/1979). Decizia de transmisie a sarcinii de plan are un efect stingător pentru obligațiile ce urmau să fie executate de către furnizoarea inițială.

În urma transmiterii sarcinii de plan, unitatea furnizoare desemnată are obligații contractuale față de unitatea beneficiară. De aceea, nu se poate considera că între părți nu există raporturi contractuale, ceea ce le-ar scuti de plata penalităților pentru nerealizarea obligațiilor asumate. Dimpotrivă, urmînd să livreze în locul celeilalte unități, furnizoarea are obligații contractuale. Același caracter îl au și obligațiile unității beneficiare față de unitatea care, în continuare, îi livrează produsele. În consecință, pentru întîrziere în plata prețului produselor sau pentru neîndeplinirea altor obligații și beneficiarului urmează să i se aplice penalitățile corespunzătoare (Decizia P.A.S. nr. 2304/1979).

Datorită cerinței de perfectare a raporturilor contractuale dintre unitatea desemnată a livra și unitatea beneficiară, în prezența unei obligații de a contracta rezultată dintr-un act de planificare, în practica arbitrală s-a considerat constant că neîncheierea unui nou contract **are semnificația preluării tacite a contractului inițial de către noua furnizoare.** Această acceptare tacită operează în toate situațiile în care nu s-a ajuns la stabilirea unui nou contract. La primirea deciziei de transfer, de pildă, printr-o minută intervenită între noua furnizoare și beneficiară s-a stabilit că unele elemente vor fi concretizate printr-o anexă la contract. Unitatea furnizoare nu s-a mai preocupat de perfectarea acestei anexe, ceea ce echivalează cu renunțarea la reformularea unor clauze și cu o acceptare tacită a obligațiilor unității furnizoare inițiale (Decizia P.A.S. nr. 1364/1979).

Încheierea unui nou contract urmează să se realizeze prin aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 25 și 26 din Legea contractelor economice. În aceste situații, procedura încheierii contractului începe cu întocmirea proiectului de contract de către unitatea furnizoare, în termen de 30 de zile de la primirea deciziei de transfer. Unitatea beneficiară necunoscînd dacă au intervenit elemente noi referitoare la livrare nu poate avea inițiativa încheierii contractului prin emiterea comenzii potrivit art. 25 lit. a din lege. Mai trebuie reținut că, în cazul unei neînțelegeri precontractuale, dacă se constată că unitatea furnizoare desemnată a refuzat nejustificat preluarea contractului, obiecțiunile sale fiind apreciate neîntemeiate — își asumă răspunderea pentru neexecutarea clauzelor din contractul inițial încheiat.

Preluînd contractul inițial încheiat, unitatea furnizoare are o răspundere proprie pentru ceea ce putea și trebuia să livreze. Transmițîndu-i-se sarcina de plan la sfîrșitul trim. I, unitatea furnizoare nu poate răspunde pentru livrările nerealizate în această perioadă, pentru întîrzierea intervenită între termenul contractual și data transmiterii. Totuși, după preluarea executării, urmează să se răspundă și pentru cantitățile ce n-au fost livrate în trim. I întrucît obligația executării în natură nu încetează prin sfîrșitul trimestrului. (Decizia P.A.S. nr. 2922/1979). Obligațiile contractuale preluate rămîn deci reglementate de aceleași principii și prevederi legale. În temeiul obligativității executării în natură, pe toată durata sarcinii de plan, indiferent de termenele stabilite de părți, noua furnizoare are îndatorirea de a organiza recuperarea restanțelor anterioare preluării contractului. Imposibilitatea recuperării livrărilor restante determinate de furnizoarea inițială, precum și orice alte dificultăți de executare nu pot fi invocate decît în momentul transmiterii sarcinii de plan prin inițiativa unității furnizoare de a încheia un nou contract sau de a da o altă configurare unor clauze din contractul existent.

Uneori, în practică se ridică și problema răspunderii dintre cele două unități furnizoare. În principiu, raporturile dintre furnizoarea efectivă și cea inițială nu influențează raportul contractual dintre furnizoarea desemnată a livra și beneficiară. Este de reținut că, executarea contractului se realizează în nume propriu, fără să constituie o executare pentru altul (Decizia P.A.S. nr. 1364/1979). De aceea, în raporturile contractuale dintre furnizoarea efectivă și beneficiară nu se pot invoca deficiențele și întîrzierile furnizoarei inițiale. Răspunderea proprie funcționează chiar în situații în care furnizoarea inițială, în urma transmiterii executării, rămăsese obligată să predea materia primă necesară confecționării produsului (Decizia P.A.S. nr. 1783/1979). Soluția se justifică, în primul rînd, pe considerentul că, nelivrarea materiei prime de unitatea furnizoare inițială către noua unitate furnizoare nu creează în mod automat și întotdeauna imposibilitatea de executare. Urmează să se aprecieze în ce măsură, prin inițiativa sa, furnizoarea și-a mobilizat resursele proprii în vederea realizării produselor. În al doilea rînd, nu se poate spune că prin transmitere, obligația de a livra a devenit condiționată de predarea materiei prime; condițiile succesive de executare nu sînt admise în contractele economice. Răspunderea dintre cele două furnizoare urmează să se analizeze distinct, în concret. Această răspundere poate să decurgă dintr-o convenție încheiată între unitatea de la care s-a transmis sarcina de plan și unitatea desemnată a executa livrarea. În lipsa unei asemenea convenții furnizoarea inițială nu poate răspunde pentru nepredarea unor materii prime, matrițe, modele etc. necesare realizării produselor către executanta livrării. Aceasta decurge din principiul că actul de planificare nu creează între părți obligații de predare (livrare), ci numai obligația de a încheia un contract. Cu atît mai mult acest principiu se impune între unități cărora nu le revin obligații dintr-un act de planificare, ci predarea materiilor prime sau a altor materiale constituie o consecință indirectă rezultată din transmiterea sarcinii de plan.

M. PASCU

Întrebări și răspunsuri

● **A. VASILIU (București)** se interesează de termenul de prescripție aplicabil acțiunii prin care unitatea beneficiară pretinde restituirea prețului pe care unitatea furnizoare i l-a încasat fără să expedieze produsele prin calea ferată, așa cum avea obligația potrivit contractului.

În cazul încasării prețului unor produse care nu au fost deloc expediate prin cărăuș, se aplică termenul de prescripție de 18 luni, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

● **E. CIONTESCU (Argeș)** solicită lămuriri în privința criteriilor de stabilire a unității care urmează să suporte consecințele nevalorificării față de calea ferată — în cadrul termenului de prescripție — a pretențiilor derivînd din constatarea unor lipsuri cantitative la produsele importate.

Obligația de a valorifica, față de calea ferată, dreptul la daunele aferente lipsurilor cantitative constatate revine unității care figurează ca parte

în contractul de transport în trafic internațional.

Prejudiciul încercat ca urmarea nevalorificării acestui drept se suportă de partea care, deși a avut calitatea, nu a reclamat, în cadrul termenului de prescripție, la organul de cale ferată competent lipsurile cantitative produse în timpul transportului.

● **I. PÎRVUȚOIU (Olt)** se interesează în privința perioadei pentru care — în raport cu termenul de prescripție — se pot pretinde penalități pentru nerestituirea în termen a ambalajelor.

În cazul nerestituirii în termen a ambalajelor se datorează penalități specifice prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. c din Legea nr. 71/1969, pentru fiecare zi de întîrziere. Aceste penalități reprezintă, în înțelesul art. 12 din Decretul nr. 167/1958, prestații succesive, motiv pentru care dreptul la acțiune privind penalitățile aferente fiecărei zi de întîrziere se stinge printr-o prescripție deosebită.

Drept consecință, penalitățile nu se prescriu în totalitate după trecerea termenului de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din același decret, de la data cînd obligația de restituire a devenit scadentă. Penalitățile curg pînă la data cînd obligația de restituire este îndeplinită ori survine o imposibilitate de îndeplinire a acestei obligații, termenul de prescripție aplicîndu-se în mod corespunzător.

● **M. GAGIU (Timiș)** întreabă dacă unitatea expeditoare este obligată să completeze, pentru fiecare vagon expediat în aceiași zi, cîte o scrisoare de trăsură.

Răspunsul este afirmativ.

În mod excepțional — dacă condițiile de exploatare permit — se poate utiliza o singură scrisoare de trăsură pentru două sau mai multe vagoane care au același predător, același destinatar și aceeași stație de predare și de destinație.

● **R. SCHIEBER (Sibiu)** se interesează de condițiile în care unitățile socialiste pot obține, cu titlu de închiriere, suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință.

Repartizarea suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință se face de către organele prevăzute de art. 39 din Legea nr. 5/1973.

Deținerea respectivelor suprafețe este posibilă numai în condițiile art. 45 din legea menționată, adică pe bază de contract de închiriere în formă scrisă, încheiat în temeiul ordinului de repartizare emis potrivit legii.

● **G. TOCIK (Arad)** solicită lămuriri cu privire la condițiile în care se poate obține restituirea taxei de timbru achitată pentru acțiunea arbitrală care a fost revocată.

Restituirea taxei de timbru se avizează numai atunci cînd revocarea acțiunii a intervenit în faza de examinare prealabilă, adică înainte de a se fi început pregătirea rezolvării litigiului, respectiv cel mai tîrziu a doua zi după ce acțiunea a fost repartizată de primul arbitru de stat sau de arbitrul de stat șef pentru soluționare.

● **A. MUNTEANU (Alba)** solicită clarificări în privința unității de cale ferată care urmează să fie acționată în cazul unui transport avariat primit pe baza unei scrisori de trăsură locale în care figurează mențiunea că transportul a fost repredat direct la frontieră.

Din explicațiile dv. rezultă că ne aflăm în fața unui transport în trafic internațional. Schimbarea scrisorii de trăsură în condițiile repredării efectuate în stația de frontieră nu schimbă caracterul internațional al contractului de transport.

Prin urmare, acțiunea derivînd din avarierea mărfurilor în timpul transportului trebuie valorificată față de M.T.Tc.

H. M.

● **IULIU WALLER, Gherla** — Perioada cît ați urmat cursurile școlii de ofițeri de rezervă nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în muncă, deoarece înainte de efectuarea serviciului militar nu ați fost încadrat în muncă. Perioada cît ați fost concentrat și ați primit solda corespunzătoare gradului de sublocotenent se ia în calculul vechimii în muncă.

● **EUGENIA BUCUR, Cluj-Napoca** La data transferării dv. (1969) ați primit drepturile cuvenite, inclusiv concediul de odihnă la care aveați dreptul pentru acel an. Trebuia să primiți compensarea în bani a concediului neefectuat în anul 1967 de la unitatea de unde ați fost transferată. Fiind depășit termenul de trei ani prevăzut de art. 176 din Codul muncii, nu aveți posibilitatea să revendicați, în prezent, această sumă.

● **LUCIAN GAIDARFI, Sibiu** — Funcția pe care o dețineți ca șef de depozit, respectiv șef unitate, aparținînd de Direcția Generală a Rezervelor de Stat, se consideră ca funcție economică și se ia în considerare, ca atare, la stabilirea vechimii în specialitate.

● **COOPERATIVA „BĂNĂȚEANUL", Sînnicolaul Mare, Timiș.** Tatăl firesc, recunoscut ca atare prin hotărîre judecătorească, este beneficiar al alocației de stat pentru copii. Mama copilului, nefiind încadrată în muncă, primește alocația de stat de la cooperativă pe perioada cît soțul satisface stagiul militar.

● **FELICIA MUNTEANU, Brașov** — Funcția de impiegat se consideră funcție operativă, nefiind luată în considerare la stabilirea vechimii în funcții economice medii.

Potrivit reglementării în vigoare, absolvenții liceelor de specialitate pot fi încadrați ca muncitori sau ca personal operativ.

● **VASILE OPREA, Focșani** — Retribuția primită pentru orele suplimentare prestate în cursul ultimelor 12 luni anterioare plecării în concediu, adaosul la retribuție și premiile ocazionale primite în aceeași perioadă se includ în calculul indemnizației cuvenite în perioada concediului anual de odihnă. Suma primită drept premiu anual (gratificația) nu se ia în considerare la stabilirea acestei indemnizații.

● **„TURBOMECANICA", București** — Noua rețea tarifară înființată pentru muncitorii din unitățile industriei aeronautice (rețeaua de construcții de aeronave și motoare de aeronave) cuprinde sporul la retribuție de 14%.

● **ELENA POPESCU, Brașov** — Pentru ocuparea funcției de programator este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior de 5 ani — de specialitate. Neîndeplinind această condiție nu puteți ocupa funcția respectivă.

● **MARIA BĂȘESCU, Ștefănești, Argeș** — Conform art. 7 din H.C.M. nr. 880/1965, astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968, cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă provocată de un accident de muncă, de un accident în legătură cu munca, de o boală profesională sau de tuberculoză este de 85% din retribuția tarifară, indiferent de natura contractului și de vechime. In mod eronat s-a scris că procentul ar fi de 94%.

● **ANDREI PATAKI, Baia Mare** — În Legea nr. 1/1971 — la art. 9 alin. 2 se prevede că beneficiază de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate mama care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a-și crește un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani, cu condiția ca reîncadrarea în muncă să se facă în termen de cel mult trei luni de la împlinirea vîrstei de 7 ani ai copilului. In același text al legii se prevede necesitatea ca persoana în cauză — în ipoteza că se reîncadrează în altă unitate — să prezinte negația unității unde a lucrat anterior încetării activității.

Din cele de mai sus rezultă obligația pentru această persoană de a se prezenta la unitatea de unde a provenit și, dacă nu este necesară unității sau aceasta nu are posibilitatea s-o reîncadreze, să obțină confirmarea acestei situații. În acest sens trebuie înțeles și răspunsul la care vă referiți.

Expresie a aprecierii deosebite de care se bucură aportul României la cauza păcii şi colaborării, la progresul ştiinţei în slujba dezvoltării tuturor popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte

TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ŞI TOVARĂŞEI ELENA CEAUŞESCU

le-au fost conferite Medaliile de aur ale Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale

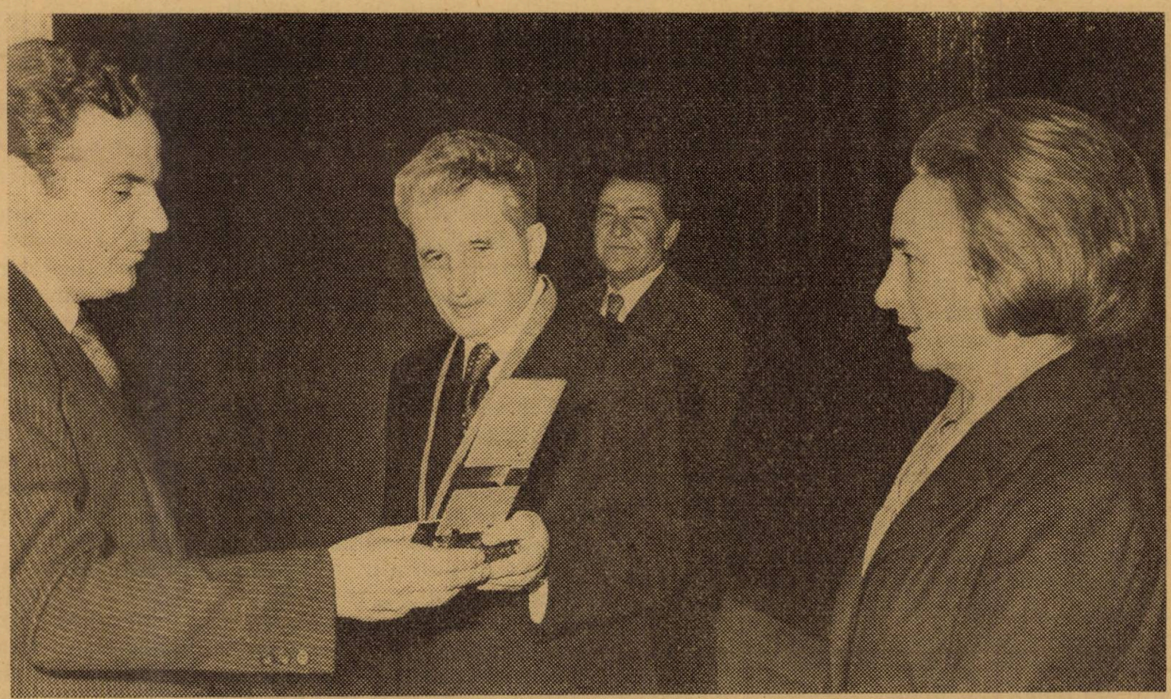

UN AMPLU ŞI MOBILIZATOR PROGRAM DE ACŢIUNE PENTRU REALIZAREA PLANULUI

ESTE O TRĂSĂTURĂ caracteristică definitorie a partidului nostru preocuparea constantă pentru perfecţionarea procesului construcţiei socialiste, pentru stimularea căutărilor creatoare, pentru încurajarea iniţiativei şi inventivităţii tuturor oamenilor muncii în scopul valorificării superioare a potenţialului material şi uman de care dispunem, al dezvoltării eficiente a economiei româneşti. Această preocupare şi-a găsit o nouă reflectare în cadrul Consfătuirii de lucru care a avut loc la începutul acestei săptămîni la Comitetul Central al partidului, eveniment de primă însemnătate în cronica activităţii interne. Înscriindu-se în practica profund democratică a conducerii partidului, a secretarului său general, de a se întîlni în mod sistematic cu făuritorii bunurilor materiale şi spirituale, cu cadrele din diverse domenii, consfătuirea a prilejuit o analiză temeinică, multilaterală a activităţii organelor de partid şi de stat pentru perfecţionarea continuă a muncii în agricultură, precum şi pentru realizarea exemplară a planului în industrie şi investiţii, deschizînd în acelaşi timp noi orizonturi pentru îmbunătăţirea permanentă a activităţii economico-sociale.

Orientările de ansamblu şi indicaţiile concrete cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului rostită cu acest prilej — rod al cunoaşterii aprofundate a realităţilor noastre economice, al unei concepţii avansate despre dezvoltarea unei economii moderne — definesc cu precizie obiectivele prioritare, pîrghiile principale şi măsurile practice menite să contribuie la soluţionarea unor probleme pe care le ridică mersul înainte al societăţii noastre, la mobilizarea tuturor energiilor creatoare ale poporului pentru îndeplinirea riguroasă a obiectivelor planului,pentru saltul la o nouă calitate, pentru perfecţionarea în continuare a procesului de conducere a societăţii.

Recenta consfătuire s-a desfăşurat într-o perioadă de puternică efervescenţă creatoare determinată de apropierea unui moment politic de importanţă majoră prin semnificaţiile sale — alegerile de deputaţi în Marea Adunare Naţională şi în organele locale ale puterii de stat de la 9 martie. Prin întreaga sa desfăşurare campania electorală prilejuieşte o largă dezbatere a problemelor politicii interne şi externe a statului nostru, afirmarea puternică a unităţii, voinţei şi hotărîrii ferme a naţiunii noastre de a înfăptui neabătut hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea, programul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism. Însufleţirea cu care toţi cei ce muncesc în uzine şi pe ogoare, pe marile şantiere de construcţii participă la întrecerea socialistă pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate în toate unităţile economice, în toate judeţele ţării, este expresia convingerii nestrămutate a oamenilor muncii că tot ceea ce creează urmînd neabătut politica partidului contribuie la înflorirea patriei, la creşterea avuţiei naţionale, la prosperitatea fiecărui cetăţean.

Sînt demne de remarcat în acest context realizările remarcabile obţinute în ultima perioadă în dezvoltarea economiei, ca şi transformările înnoitoare care au avut loc în întreaga viaţă economico-socială a patriei. Noua calitate pe care ne-am propus să o realizăm în toate domeniile de activitate necesită acum intensificarea participării fiecărui om al muncii la vasta operă pe care o făurim, afirmarea mai puternică a conştiinţei revoluţionare, a responsabilităţii comuniste ; aceasta cu atît mai mult cu cît atît în industrie cît şi în agricultură s-au manifestat o serie de deficienţe şi lipsuri care au făcut ca sarcinile pe anul trecut la o serie de indicatori să nu fie îndeplinite.

ÎN SPIRITUL indicaţiilor formulate în cadrul consfătuirii **obiectivul fundamental al acestei perioade îl constituie mobilizarea tuturor forţelor pentru îndeplinirea în cele mai bune condiţii a planului** în industrie şi agricultură, în investiţii şi la export, în toate sectoarele de activitate. Realizarea planului reprezintă de altfel criteriul principal de apreciere a muncii organelor şi organizaţiilor de partid, a colectivelor din întreprinderi, a fiecărui comunist. În faţa tuturor cadrelor de partid şi de stat stă sarcina de a asigura un caracter mai bine organizat, mai eficient întregii activităţi, cerinţa întăririi ordinii şi disciplinei, a răspunderii pentru traducerea în viaţă a măsurilor adoptate. În acest scop partidul militează pentru introducerea unui stil de muncă comunist, revoluţionar, de înaltă exigenţă. **„Trebuie să punem capăt cu desăvîrşire, spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tendinţelor de a îneca munca vie în hîrtii şi vorbărie, concentrînd activitatea în cadrul unităţilor productive. Cel puţin două treimi din munca fiecăruia să se desfăşoare jos — în întreprinderi, în unităţile agricole, de cercetare şi din alte sectoare, acolo unde se hotărăşte realizarea planului“.** Să nu uităm că în condiţiile aplicării noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii muncitoreşti şi ale autogestiunii organele de conducere colectivă din întreprinderile industriale şi agricole au posibilitatea şi datoria să adopte toate măsurile necesare pentru realizarea sarcinilor de plan. Este deosebit de important ca în fiecare unitate economică şi judeţ, pe ansamblul economiei rezultatele să se situeze la nivelul maxim al condiţiilor tehnice şi organizatorice existente, la nivelul înaltelor exigenţe ale unei economii moderne.

Un loc deosebit de important au ocupat în cadrul consfătuirii problemele dezvoltării **agriculturii**, ale realizării integrale a producţiei vegetale şi animale planificate, asigurării livrărilor la fondul central de stat, utilizării eficiente a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale şi a forţei de muncă de la sate. După cum se ştie societatea noastră face eforturi considerabile în această ramură de bază a economiei româneşti pentru extinderea mecanizării, chimizării şi irigaţiilor, lărgirea plantaţiilor pomicole şi viticole, construirea unor complexe zootehnice moderne, de tip industrial, în aşa fel încît să se asigure făurirea unei agriculturi intensive, de înaltă

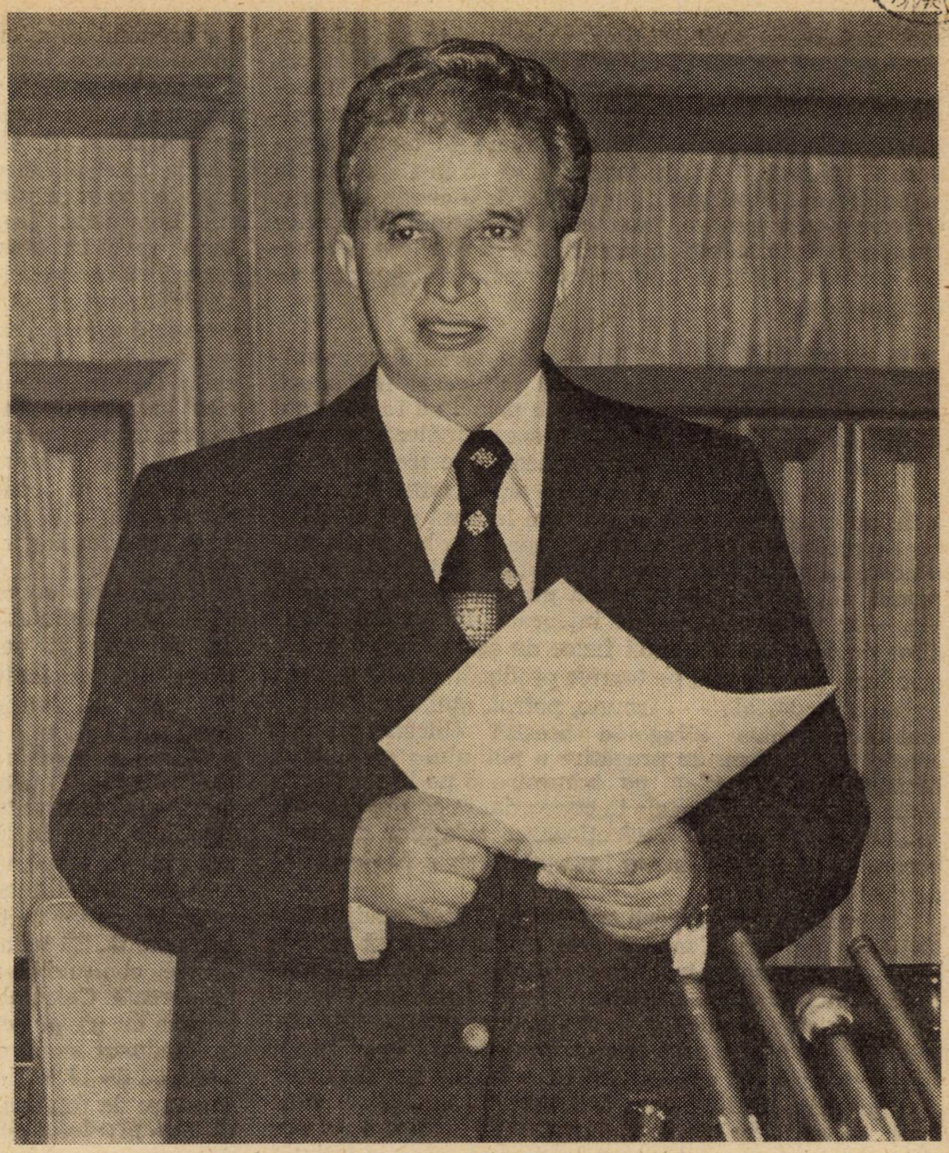

„Activitatea organizatorică și politico-educativă trebuie să pună pe primul plan unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, a Programului partidului, a politicii interne și externe a României, asigurînd mersul neabătut înainte al patriei noastre pe calea progresului și civilizației".

NICOLAE CEAUȘESCU

productivitate, obținerea unor producții vegetale și animale ridicate, stabile. Cu toate acestea rezultatele obținute de unitățile agricole nu sînt pe măsura condițiilor create, a bazei tehnice-materiale existente, a experienței acumulate de oamenii muncii din agricultură, a cerințelor economiei. Și aceasta întrucît se mențin încă o serie de deficiențe în organizarea producției și a muncii, în respectarea tehnologiilor stabilite, în stilul și metodele de muncă ale organelor agricole centrale și județene, ale conducerilor unităților.

Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă atît baza tehnico-materială cît și organizarea producției, și care să determine sporirea substanțială a producțiilor agricole, creșterea contribuției agriculturii la ridicarea nivelului de trai al populației, la dezvoltarea economico-socială a patriei presupune o preocupare susținută a lucrătorilor din agricultură pentru mai buna folosire a suprafețelor agricole, a tractoarelor și mașinilor, pentru realizarea tuturor lucrărilor în limitele perioadelor agrotehnice optime. Acestea sînt pîrghii esențiale prin a căror folosire unitățile agricole își pot rentabiliza activitatea, obținînd un volum sporit de beneficii.

În mod pregnant a ieșit în evidență importanța asigurării ordinei și disciplinei în efectuarea lucrărilor agricole. Pornindu-se de la aceasta s-a subliniat necesitatea ca în fiecare județ, consiliul popular, sub conducerea comitetului de partid, să stabilească — împreună cu organele agricole — termene pe comună obligatorii pentru întreprinderile de stat, cooperative și particulari, termene care să corespundă condițiilor din fiecare unitate agricolă. În același scop, trebuie acordată o atenție deosebită folosirii corespunzătoare a bazei tehnice a stațiunilor de mașini agricole, ceea ce impune un control și o îndrumare riguroasă a formațiilor de lucru.

Agricultura dispune în prezent de un fond de cadre valoros pentru fiecare specialitate, care poate asigura o muncă de calitate pentru toate lucrările. Este necesară însă o schimbare de mentalitate : inginerii și alți specialiști nu sînt supraveghetori, sfătuitori, ci muncitori agricoli de specialitate, care au datoria să participe la efectuarea lucrărilor — începînd cu aratul, semănatul, cu lucrările de întreținere și terminînd cu strînsul și depozitatul recoltei. În legătură cu aceasta s-a subliniat și necesitatea îmbunătățirii activității consiliilor unice agro-industriale, a alegerii în conducerea acestora a unor cadre care cunosc bine problemele producției agricole, le place agricultura și pot să asigure o conducere competentă a acestor unități. Pe prim plan trebuie să se situeze creșterea răspunderii organelor și organizațiilor de partid, a cadrelor de conducere și a specialiștilor din agricultură, deplasarea centrului de greutate al întregii activități din birouri în unitățile agricole, pentru rezolvarea concretă, la fața locului, a tuturor problemelor legate de dezvoltarea producției agricole.

Este cunoscut rolul important pe care îl au zonele necooperativizate ca și terenurile în proprietate personală sau date în folosință cooperatorilor pentru constituirea fondului de produse agricole. Pornindu-se de la aceasta s-a insistat asupra necesității de a se acorda o mai mare

atenție folosirii posibilităților existente, în așa fel încît toți locuitorii satelor să crească animale și să lucreze pămîntul ; organele de specialitate urmează să întocmească un program pentru fiecare județ, pentru dezvoltarea producției agricole și animaliere în toate gospodăriile. În același timp, urmează să se introducă și în orașe dreptul și obligația populației de a crește animale. O asemenea orientare, întemeiată pe rațiuni economice temeinice, este menită să contribuie la sporirea producției agricole, la o mai bună acoperire a cerințelor de produse agricole.

PERFECȚIONĂRILE aduse mecanismului economico-financiar în ultimii ani situează indicatorii **fizici** ai producției pe un loc principal în sistemul nostru de planificare. Pentru ca acești indicatori să-și exercite pe deplin rolul lor în economie trebuie să se adopte toate măsurile necesare — organizarea riguroasă a fluxului tehnologic, folosirea mai intensă a capacităților de producție, întreținerea și repararea la timp a utilajelor, aprovizionarea tehnico-materială în volumul și ritmul impuse de desfășurarea procesului de producție etc. — în vederea realizării integrale, la nivelul sarcinilor de plan, a producției fizice de către fiecare întreprindere, începînd cu sectoarele producătoare de materii prime și materiale — cărbune, petrol, oțel etc. Condiții mai bune pentru atingerea acestui obiectiv au fost create încă în faza de pregătire a planului : eșalonarea echilibrată a sarcinilor pe trimestre și pe luni ; asigurarea resurselor materiale în concordanță cu nivelul sarcinilor de producție ; perfecționarea relațiilor de colaborare și cooperare dintre întreprinderi, a contractelor de desfacere.

În vederea valorificării optime a acestor condiții hotărîtoare sînt acum modul cum este organizată munca și cum se acționează în fiecare unitate economică, urmărirea atentă, zi de zi, a desfășurării producției, intervenția operativă a factorilor de răspundere pentru eliminarea oricăror neajunsuri, conlucrarea strînsă între beneficiari și furnizori pentru găsirea soluțiilor practice cele mai potrivite de finalizare a fabricației anumitor produse, onoarea de comenzi urgente etc. Fără a se neglija nici o latură a activității productive, atenția trebuie concentrată asupra produselor sau subansamblelor de care depinde recuperarea neîntîrziată a restanțelor — acolo unde acestea s-au produs — în primul rînd la produsele de importanță deosebită pentru economie.

Esențială pentru realizarea producției fizice, în general a indicatorilor de plan este îndeplinirea riguroasă a planului de **investiții.** Prin alocarea în acest an a peste 244 miliarde lei urmează să fie puse în funcțiune 670 capacități de producție mai importante și să înceapă construcția altor 4000 obiective, din care o bună parte de însemnătate majoră pentru producția anilor viitori. Economia națională contează pe producția ce urmează să fie obținută în noile obiective, aceasta avînd o destinație precisă ; iată pentru ce trebuie luate toate măsurile în vederea micșorării duratelor de proiectare și execuție, punerii la termen în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la toate noile capacități de producție. Specialiștii din ministerele titulare de investiții, din centrale și întreprinderi furnizoare și beneficiare este necesar să-și unească eforturile pentru a realiza cu prioritate investițiile prevăzute să intre în producție în acest an. Pentru ca eforturile să se concentreze asupra obiectivelor aflate în construcție, s-a prevăzut o restrîngere a începerii unor noi investiții ; în vederea micșorării duratei de construcție, în viitor nu se va mai admite începerea de noi obiective, pînă nu vor fi asigurate toate condițiile necesare — proiecte, contractarea utilajelor, a materiilor prime și materialelor.

Creșterea continuă a producției materiale contribuie la asigurarea în condiții din ce în ce mai bune a cerințelor economiei naționale, ale consumului populației, da în același timp și la crearea unor importante disponibilități pentru **export.** Pe această bază participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii s-a lărgit în mod constant. Condițiile de pe piața internațională sînt însă astăzi extrem de dure. Menținerea pozițiilor pe care le avem în prezent, ca și cîștigarea unor noi piețe sînt nemijlocit legate de realizarea unor produse de înalt nivel calitativ, cu parametri tehnico-funcționali superiori, competitive cu produse similare fabricate în străinătate și din punct de vedere al costurilor. O cerință esențială este și livrarea promptă, în conformitate cu prevederile contractuale, a produselor destinate exportului. Pornindu-se de la faptul că în 1979 a crescut deficitul balanței de plăți, se impune o grijă permanentă din partea întreprinderilor producătoare și a celor exportatoare pentru asigurarea la timp a producției destinate exportului, în condiții de calitate ireproșabilă, în vederea realizării integrale a planului de export, a valorificării produselor la nivelul prețurilor de pe piața mondială.

Cuvîntarea secretarului general al partidului la consfătuire a subliniat necesitatea ridicării nivelului calitativ al întregii activități economice, sporirii considerabile a **eficienței** producției materiale și pe această bază a avuției naționale. Creșterea eficienței, considerată ca una din condițiile esențiale ale depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare, presupune o acțiune conjugată pentru ridicarea productivității muncii, mărirea randamentului fondurilor fixe, micșorarea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, recuperarea și reintroducerea în producție a resurselor refolosibile, recondiționarea pieselor scoase din uz etc. Contribuția acestor factori, diferită ca amploare, este foarte importantă. Să luăm, de pildă, îmbunătățirea raportului dintre cheltuielile materiale de producție și valoarea nou creată. Calculele arată că la nivelul acestui an diminuarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un spor al venitului național de 14 miliarde lei, creîndu-se astfel surse suplimentare de fonduri pentru dezvoltarea economiei și ridicarea nivelului de trai. Apreciind că România dispune de puține surse de materii prime și energie și că în domeniul consumurilor specifice există încă rezerve importante, partidul cere tuturor unităților economice să ia toate măsurile necesare pentru valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, pentru a obține din fiecare tonă de materii prime o valoare maximă în producție prelucrată, îndeosebi pentru export.

ÎN CADRUL procesului amplu al dezvoltării multilaterale a economiei românești, anul 1980 are o importanță aparte, reprezentînd anul în care se finalizează eforturile întregului popor consacrate îndeplinirii integrale a sarcinilor actualului cincinal și, în același timp, o bază solidă de pe care se va trece la realizarea obiectivului fundamental al cincinalului viitor — continuarea de pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economice și sociale. Conștienți că țelul final și rațiunea supremă a activității partidului nostru constau în ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării desfășoară o intensă activitate creatoare pentru realizarea planului pe acest an, a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea de dezvoltare în ritm înalt a economiei, pentru transpunerea în viață a întregii politici interne și externe a partidului, pentru progresul și prosperitatea României socialiste.

Stere GIOGA

Intensificarea activității pentru înfăptuirea unui nou salt în dezvoltarea agriculturii

POLITICA AGRARĂ a Partidului Comunist Român, elaborată cu contribuția esențială și sub îndrumarea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, situează agricultura printre ramurile de bază, prioritare, de ale cărei rezultate depinde într-o bună măsură și dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale și, implicit, ridicarea standardului de viață al tuturor oamenilor muncii. Îndeplinirea importantelor sarcini ce revin agriculturii în acest an impune mobilizarea plenară a tuturor forțelor pentru folosirea deplină și rațională a fondului funciar, utilizarea eficientă a bazei materiale și a forței de muncă, intensificarea aplicării în producție a rezultatelor cercetării științifice, extinderea acțiunilor de cooperare și asociere între unitățile agricole de pe raza fiecărui consiliu unic agroindustrial. Pornind de la **necesitatea îmbunătățirii radicale a activității tuturor unităților din agricultură**, a îndeplinirii exemplare a sarcinilor ce revin acestei ramuri, recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. și plenara Consiliului Național al Agriculturii au analizat temeinic, cu răspundere rezultatele din anul trecut, au evidențiat deficiențele care trebuie înlăturate cu hotărîre din întreaga activitate agricolă, au stabilit măsuri și acțiuni concrete pentru punerea mai deplină în valoare a marilor rezerve de care dispune agricultura, pentru sporirea producției și eficienței economice.

Agricultura — un domeniu cu însemnate rezerve

ÎN 1979, deși condițiile climatice nu au fost dintre cele mai favorabile, s-a obținut o producție globală cu 5% mai mare, decît în anul precedent, înregistrîndu-se sporuri la majoritatea culturilor. Producția de cereale a depășit 19 milioane tone, cea de sfeclă de zahăr peste 6 milioane tone, cartofi de toamnă 4,1 milioane tone, legume 3,5 milioane tone, struguri și fructe 3,2 milioane tone. Rezultate bune s-au obținut și în creșterea animalelor, atît în ceea ce privește efectivele, cît și producția acestora. Potrivit recensămîntului, de la începutul acestui an, efectivele de animale au crescut la toate speciile, fiind de 6,5 milioane bovine, 10,9 milioane porcine și 16,2 milioane ovine și caprine. Cu toate acestea, **producția vegetală și animală nu s-a ridicat la nivelul prevederilor de plan, datorită unor deficiențe în organizarea producției și a muncii, în folosirea suprafețelor agricole, a terenurilor irigate, în aplicarea tehnologiilor, în recoltarea la timp și fără pierderi a producției, în utilizarea tractoarelor și mașinilor agricole, precum și în asigurarea bazei furajere pentru zootehnie**; cu toate că nevoile de consum au fost acoperite, nerealizările din producția agricolă au avut influențe considerabile asupra nivelului realizărilor din industria alimentară și ușoară, precum și a gradului de îndeplinire a planului de export al produselor agroalimentare. S-au produs abateri de la disciplina tehnologică și au fost dispersate unele culturi, în special inul de fibră. Lucrările de bază ale solului, deși s-au executat din toamnă pe întreaga suprafață prevăzută, au fost în multe zone de calitate necorespunzătoare, cu resturi vegetale și neîngropate, care au îngreunat pregătirea terenurilor înainte de însămînțare și au solicitat un consum mai mare de energie. La acestea se adaugă depășirea perioadei optime de semănat și mai ales realizarea unor densități mici la hectar. Rezultatele nesatisfăcătoare obținute în zootehnie s-au datorat în principal nerealizării indicilor de natalitate, unor pierderi prea mari prin mortalitate sau sacrificări de necesitate, nerealizării sporului în greutate și menținerii unor greutăți mici la livrarea animalelor. Totodată, nivelurile producțiilor la toate culturile furajere au fost necorespunzătoare atît în ogor propriu, cît mai ales în cultură dublă; la fel și pe pajiștile naturale. Nu a existat o preocupare suficientă pentru recoltarea, depozitarea și utilizarea subproduselor agricole furajere, înregistrîndu-se cazuri cînd acestea au fost utilizate ca îngrășăminte naturale sau lăsate pe cîmp, expuse degradării, nemaiputînd fi utilizate cu eficiență în furajare.

Unitățile agricole care au aplicat cu consecvență indicațiile cu privire la concentrarea și specializarea producției, ca și cele privind o mai bună folosire a pămîntului și a bazei materiale, perfecționarea tehnologiilor care au organizat bine producția, au întărit ordinea, disciplina și răspunderea în muncă, au obținut recolte mari la hectar, mult superioare mediei pe țară, ceea ce dovedește că agricultura dispune încă de mari rezerve, a căror punere deplină în valoare va permite îndeplinirea integrală a programelor stabilite.

1980 — an de cotitură radicală

PE ANSAMBLUL AGRICULTURII, planul pe 1980 prevede ca, în condițiile unui an agricol normal, să se obțină o producție globală de 148,3—163,8 miliarde lei, cu 10,4—22,0% mai mult decît cea obținută anul trecut. Producția totală de cereale va ajunge la 26 milioane tone, sfeclă de zahăr 9,4 milioane tone, oleaginoase 2 milioane tone, plante textile 650 mii tone, cartofi de toamnă 5,1 milioane tone, legume de cîmp 5,2 milioane tone, struguri și fructe 4,4 milioane tone. Efectivele de animale vor trebui să atingă la sfîrșitul anului peste 7,6 milioane bovine, 13 milioane porcine, peste 19,5 milioane ovine și caprine și peste 58 milioane păsări ouătoare. Corespunzător efectivelor și randamentelor sporite, se prevede ca producția totală de carne în viu să ajungă la aproape 3,1 milioane tone, lapte 71 milioane hl, lînă 54 mii tone și 7,2 miliarde ouă.

Îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială cere în mod imperios îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan din agricultură, a programelor de sporire a producției vegetale și animale; aceasta a antrenat încă din toamna anului trecut măsuri complexe care, completate cu cele din acest an, să garanteze îndeplinirea sarcinii esențiale constînd în realizarea randamentelor prevăzute. Așa, de exemplu, în toamnă s-a realizat integral programul de însămînțări la păioase; continuă aplicarea fazială a îngrășămintelor chimice pe suprafețele nefertilizate în toamnă, asigurînd un echilibru optim între elementele fertilizante; s-au asigurat semințele necesare pe structura de culturi stabilită în plan.

În prezent, în consiliile unice se acționează în vederea organizării formațiilor mari de tractoare și mașini agricole, conduse direct de specialiști, cu răspunderi precise pentru realizarea productivității pe fiecare agregat și încadrarea în perioadele optime de execuție a lucrărilor. În același timp, s-a stabilit și a început aplicarea programului pentru actuala campanie, urmărindu-se cu precădere executarea lucrărilor în perioadele optime și asigurarea densităților prevăzute în tehnologii.

Un element nou îl constituie sistemul de îndrumare și control, pe faze de vegetație ale fiecărei culturi în parte, corelat și cu sistemul de finanțare care va permite încasarea contravalorii producției livrate și echilibrarea veniturilor cu cheltuielile la toate unitățile agricole, inclusiv la cele care au în prezent unele greutăți financiare. Realizarea unui efort sporit pentru organizarea riguroasă a producției și a muncii în agricultură după criterii de organizare industrială, va permite cu siguranță realizarea unui salt revoluționar, cu consecințe deosebit de importante în creșterea eficienței economice a întregii activități.

Fondul funciar — folosit eficient

ÎNDEPLINIREA exemplară a planului pe anul în curs, ultimul din actualul cincinal, impune luarea în continuare a unui complex de măsuri care să canalizeze eforturile și competența spre problemele cardinale, o mai mare mobilitate în adoptarea unor noi metode de organizare a producției și a muncii, capabile să mobilizeze rezervele de care dispune agricultura.

Aplicînd cu consecvență indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, potrivit cărora pămîntul reprezintă o mare avuție națională care trebuie apărată cu fermitate, iar creșterea potențialului de producție a fondului funciar constituie

un factor prioritar în dezvoltarea agriculturii, Consiliul Național al Agriculturii a recomandat limitarea la minimum a scoaterilor din circuitul agricol și luarea de măsuri pentru a se reda agriculturii toate suprafețele scoase temporar din acest circuit. Organele agricole sînt chemate să întreprindă acțiuni concertate pentru sporirea capacității de producție a pămîntului, să aplice măsuri de îmbunătățire a exploatării lucrărilor hidroameliorative, îndeosebi a celor de irigații. Organizarea, în cadrul consiliilor, a sectoarelor unice de hidroameliorații, va trebui să asigure administrarea și întreținerea în bune condiții a tuturor sistemelor, cultivarea în regim irigat a întregii suprafețe amenajate, respectîndu-se structura culturilor irigate și tehnologiilor specifice acestor condiții, precum și alocarea corespunzătoare a factorilor de creștere a producției. Sînt în curs acțiuni concrete care să asigure executarea integrală a programului de lucrări pentru combaterea excesului de umiditate și a eroziunii. S-a întreprins repartizarea teritorială judicioasă a culturilor, ținîndu-se seama de favorabilitate, de condițiile pedoclimatice și posibilitățile de irigare specifice fiecărei zone și microzone, acordîndu-se o atenție deosebită și zonelor colinare și submontane.

Optimizarea factorilor de producție

SPORIREA producției impune și asigurarea la nivel optim, a factorilor de producție. Asigurarea unor semințe de calitate constituie o problemă prioritară de care răspund stațiunile de cercetări și unitățile specializate în producerea lor, consiliilor unice agroindustriale revenindu-le sarcina să urmărească modul în care sînt folosite acestea (aplicînd tehnologiile stabilite pentru zona respectivă) și comportarea în producție a soiurilor și hibrizilor repartizați.

Sectoarele unice de chimizare au un rol deosebit în întocmirea și aplicarea integrală a programelor de fertilizare a culturilor, utilizarea erbicidelor și efectuarea tratamentelor de combatere a bolilor și dăunătorilor.

Mecanizarea într-o mai mare proporție a lucrărilor este în răspunderea directă a stațiunilor de mecanizare, care vor angaja executarea lucrărilor agricole prin secțiile de mecanizare, pe bază de contracte de cooperare, în condiții de răspundere economică pentru realizarea producțiilor planificate. Executarea lucrărilor ar trebui să se facă cu formații mari de lucru, dotate corespunzător nevoilor și conduse direct de specialiștii din unități, care răspund atît de realizarea producțiilor prevăzute, cît și de utilizarea eficientă a utilajelor agricole.

Disciplina tehnologică — element hotărîtor

TRAGÎND ÎNVĂȚĂMINTE din neajunsurile care au existat în multe unități, consiliile unice agroindustriale trebuie să stabilească și să urmărească, împreună cu conducerea unităților agricole, respectarea densității optime a plantelor pe fiecare cultură și solă, însămînțarea întregii suprafețe prevăzute în epoca optimă, mai devreme decît în mod obișnuit, pentru a asigura perioada necesară vegetației și ajungerea la maturitate cît mai devreme în toamnă.

O acțiune prioritară în acest an o constituie asigurarea necesarului de materii prime al industriei alimentare și ușoare; măsuri deosebite sînt prevăzute pentru concentrarea sfeclei de zahăr în zonele de favorabilitate ridicată și în unitățile cu posibilități depline de întreținere și recoltare, amplasarea cu prioritate pe terenuri irigate, asigurîndu-se o fertilizare corespunzătoare și o densitate de cel puțin 80—90 mii plante recoltabile la hectar.

Noile forme de organizare a activității horticole, în cadrul consiliilor unice — așa cum s-a subliniat și la recenta ședință — vor permite să se realizeze amplasarea mai bună a legumelor pe terenuri irigate, luînd măsuri de aplicare strictă a normelor tehnologice pentru fiecare cultură, în așa fel încît să se poată realiza întreaga producție de legume timpurii și de vară pînă în luna august. Consiliile vor acționa în continuare pentru realizarea de noi plantații intensive, în masive, de pomi și vii, prin asocierea unităților agricole și promovarea de noi acțiuni de cooperare care să ducă la creșterea producției.

O nouă calitate în zootehnie

CREȘTEREA animalelor, unul din sectoarele de bază ale agriculturii, va rămîne în continuare o orientare prioritară în strategia intensificării agriculturii. Înfăptuirea marilor sarcini de plan ce revin acestui sector pe anul în curs solicită îmbunătățirea radicală a activității de reproducție a animalelor, luîndu-se toate măsurile pentru realizarea programului de montă și fătări, obținerea unor indici de natalitate superiori, asigurarea respectării regulilor de zooigienă, ca și îmbunătățirea asistenței sanitar-veterinare, vizînd reducerea pierderilor prin mortalități și a tăierilor de necesitate.

Lichidarea deficiențelor care se mențin de mai mulți ani în creșterea bovinelor impune măsuri hotărîte de exploatare eficientă a efectivelor matcă, de asigurare a unei furajări echilibrate, de cazare și îngrijire corespunzătoare pentru a se menține vacile în producție cel puțin 8 ani, de organizare a fermelor specializate pentru creșterea tineretului femel, cu preluarea întregului disponibil de viței, astfel încît cel puțin 75—80% din cele născute cu doi ani în urmă să intre în efectivul matcă. Pentru îmbunătățirea indicatorilor de reproducție se va trece la gruparea vacilor pe stări fiziologice, recuperarea prin tratament a celor infecunde, instruirea personalului care lucrează la montarea artificială și plata întregului personal muncitor în funcție de realizarea planului la viței.

Sporirea efectivului și a producției de carne de porc va avea la bază ameliorarea în special a activității de producție din complexele de tip industrial, prin creșterea potențialului genetic al mătcii și reținerea pentru prăsilă a scrofițelor care provin din mame cu o bună capacitate de alăptare, selecționate încă de la fătare și crescute special pentru reproducție. Realizarea programului de carne de porc se va baza și pe darea în exploatare a unor noi complexe, intensificarea modernizării capacităților existente, paralel cu concretizarea cooperării în producție, între complexe și fermele din sectorul gospodăresc sau crescătorii individuali. Pentru a îndeplini planul de carne cu un efectiv mai mic este necesară creșterea greutății medii de livrare la minimum 110 kg.

La ovine se urmărește îmbunătățirea natalității, prin folosirea mai intensă la reproducție a efectivelor de oi și mioare, eșalonarea fătărilor în cea mai bună perioadă a anului (pentru a realiza cel puțin 100 de miei de la 100 de oi), executarea unui program suplimentar de montă timpurie în martie—iunie, reducerea pierderilor prin mortalități și tăieri de necesitate.

Una din problemele deosebite care condiționează realizarea planului producției animale o constituie asigurarea integrală și de calitate corespunzătoare a întregului necesar de furaje concentrate și de volum, într-un sortiment adecvat cerințelor unei furajări raționale pentru fiecare specie și categorie de animale.

În această direcție, s-a instituit un program prioritar de creșterea producțiilor medii și optimizarea structurii plantelor de nutreț, vizînd realizarea a cel puțin 8 000 U.N./ha. În același timp, se vor strînge toate produsele vegetale secundare, care vor fi păstrate în bune condiții și preparate corespunzător pentru îmbunătățirea conținutului asimilabil, folosind integral și produsele secundare și subprodusele din industria alimentară.

Punerea în valoare mai deplină a pajiștilor naturale va contribui de asemenea, la augmentarea bazei furajere, cu o contribuție esențială mai ales în creșterea bovinelor și ovinelor.

Eficiență economică ridicată

ANUL ACESTA trebuie să constituie un an de cotitură și în ceea ce privește eficiența economică în activitatea din agricultură, întreprinzînd în acest scop un complex de măsuri vizînd scăderea ponderii cheltuielilor materiale, sporirea productivității muncii și a eficienței fondurilor de producție, ridicarea rentabilității fiecărei culturi, specii și categorii de animale. O preocupare susținută pe multiple planuri trebuie să urmărească îmbunătățirea situației economico-financiare a cooperativelor mai slab dezvoltate, pentru rentabilizarea activității acestor unități în următorii 2—3 ani.

Oamenii muncii din agricultură, însuflețiți de îndemnurile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, vor depune eforturi capabile de a transforma anul agricol 1980 într-o etapă de maximă și responsabilă angajare a forțelor umane și materiale în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor importante ce revin agriculturii din programul de înflorire a României socialiste, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii din patria noastră.

Ilie O. POPESCU

Plan • Angajamente

PRODUCȚIA FIZICĂ — LA NIVELUL SARCINILOR DE PLAN

UNUL DIN obiectivele principale spre care sînt concentrate energiile oamenilor muncii din unitățile **Centralei industriale de mașini și utilaje pentru industria ușoară** (C.I.M.U.I.U.) este îndeplinirea integrală a indicatorului producției fizice la toate grupele de produse, inclusiv recuperarea restanțelor înregistrate în 1979 la unele grupe de utilaje tehnologice, la mașini-unelte și piese de schimb (tabelul), datorită cărora unități ale centralei nu și-au onorat integral obligațiile contractuale. Este cazul mașinilor de filat la care pe total centrală au rămas restante peste 100 bucăți și mașini de țesut unde s-a înregistrat un minus de circa 170 de asemenea utilaje.

Principalele **cauze** care au condus în 1979 la nerealizarea sarcinilor planificate la producția fizică, implicit a producției marfă și nete, constau în :

1 **Întîrzierea în execuția la termen a unor obiective de investiții.** Cel mai semnificativ exemplu în această privință îl constituie capacitatea de producție de 4 000 t/h utilaje (mașini de filat) prevăzută a fi racordată circuitului productiv în sem. I 1979 la întreprinderea „Unirea" din Cluj-Napoca. Dar, datorită faptului că Trustul de construcții industriale Cluj nu a creat la timp fronturi de lucru la montaj, conform graficului (lucrări care revin beneficiarului), intrarea în funcțiune s-a realizat parțial și cu întîrziere.

O situație asemănătoare o prezintă și realizarea obiectivelor de investiții de la întreprinderea „Tehnometal" din București. Și aici, lucrările de construcții-montaj executate de T.C.I.Az. sînt foarte mult rămase în urmă, încît termenele de punere în funcțiune prevăzute inițial vor fi simțitor întîrziate. Toate acestea s-au repercutat negativ în activitatea întreprinderilor, care nu au avut la dispoziție capacitățile necesare pentru realizarea unei părți din producția fizică.

Desigur, întreprinderile în cauză erau datoare să acorde mai multă atenție utilizării la un nivel cît mai ridicat a capacităților existente pentru a suplini întîrzierile în punerea în funcțiune a noilor obiective. În anul trecut, însă, indicele de utilizare al mașinilor și utilajelor a fost în ansamblu pe centrală cu 1,3 puncte sub prevederi. Dacă unele întreprinderi ca „Metalotehnica" și „Imatex" din Tg. Mureș, „Nicovala" — Sighișoara s-au situat cu 2,5% pînă la 0,8% peste prevederi, la altele — I.U.P.S. Botoșani (—15%), I.U.P.S. Lugoj (—3,6%) și „Amit" — București (—1%) indicele de utilizare s-a situat sub prevederi.

2 **Neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială și în derularea cooperărilor interuzinale.** Datorită neprimirii în termenele contractuale a unor subansamble (batiuri, montante, sănii și mese) de la I.M. Alba Iulia, a peste 21 000 cilindri de tratare pentru mașinile de filat vîscoză de la I.P.A.U.S. București, a circa 5 500 fuse pentru mașinile de dublă torsiune etc., întreprniderea „Unirea" — Cluj-Napoca a înregistrat în 1979 un minus de producție de aproape 190 mil. lei. La această situație a contribuit și neprimirea unor importuri de completare, care au afectat realizarea și livrarea unor mașini de rectificat și altele.

3 **Schimbarea structurii producției ca și neomologarea în timp util a unor noi tipuri de mașini.** În prima situație s-a aflat întreprinderea „Imatex" — Tg. Mureș care, preluînd de la „Unirea" — Cluj-Napoca executarea mașinilor de țesut mătase i-a trebuit mult timp ca să-și însușească documentația și să pregătească SDV-urile și execuția în serie a acestora. Dificultatea decurge însă și din întîrzierea înregistrată la întreprinderea „Unirea" pentru realizarea noilor capacități la care ne-am referit mai înainte, motiv pentru care aceasta nu s-a grăbit să renunțe mai din vreme la utilajele care urmau a fi transferate la „Imatex".

Cît privește întîrzierea omologării noilor produse și avizărea intrărilor în fabricația de serie, cauzele sînt diferite : lipsa condițiilor de efectuare a probelor tehnologice, de experimentare, decalarea (întîrzierea) unor investiții la beneficiar, insuficienta colaborare și promptitudine între proiectant, executant și beneficiar. Din astfel de motive s-a întîrziat omologarea și apoi a fost sistată fabricarea și livrarea de către „Unirea" — Cluj-Napoca a circa 240 bucăți de mașini pentru filat vîscoza necesare întreprinderilor de profil din ramura chimiei.

4 **Decalarea unor investiții și a fondurilor necesare achiziționării utilajelor contractate de unii beneficiari** creează o altă categorie de greutăți întreprinderilor producătoare. Din acest motiv la sfîrșitul anului trecut în întreprinderile din centrală se acumulase un stoc de utilaje nelivrate și neachitate de peste 200 milioane lei.

TRĂGÎND învățămintele necesare din cele petrecute în anul trecut, centrala și unitățile sale au trecut din timp la luarea măsurilor necesare pentru ca în anul 1980 ele să nu se mai repete, pentru a realiza ritmic atît prevederile de plan, cît și livrările către beneficiari. În principal, direcțiile de acțiune preconizate se referă la îmbunătățirea procesului de asimilare și modernizare a produselor, la efectuarea în termene mai scurte a noilor obiective de investiții. Cum se derulează de fapt aceste acțiuni ?

• **Urmărirea și analizarea lunară și în unele cazuri săptămînală în birourile executive ale întreprinderilor și centralei a realizării producției fizice stabilite în graficele directoare.** Se are în vedere, în primul rînd, utilizarea deplină a capacităților de producție existente. Au fost prevăzuți indici de utilizare a fondului de timp al mașinilor unelte cît și a altor utilaje de așa natură încît să asigure un randament sporit, corespunzător

Realizarea unor indicatori de plan în 1979 și nivelul lor planificat în 1980 (%)

	1979	1980
Producția netă	98,3	116,7
Producția marfă	97,2	116,9
Producția fizică :		
– utilaje tehnologice	104,4	116,6
– piese de schimb	96,6	–
– mașini-unelte	67,2	–
Productivitatea muncii	97,0	114,8
Investiții	100,8	–
din care C + M	65,6	–

sarcinilor de plan pe 1980 — la care se adaugă și restanțele din 1979. În sprijinul acestei acțiuni, s-a introdus și se extinde programarea și urmărirea producției pe calculator la „Unirea" — Cluj-Napoca, „Imatex" — Tg. Mureș și „Tehnometal" — București. Măsura respectivă conduce la întocmirea mai corectă a specificațiilor de aprovizionare, asigură o ritmicitate a producției și un decalaj minim între sectoarele de prelucrare și cele ce finalizează producția. Totodată, s-au îmbunătățit programele din întreprinderi privind extinderea deservirii mai multor mașini unelte de către un muncitor.

• **Constituirea la întreprinderile producătoare a unor colective mixte de cercetători, ingineri tehnologi și specialiști din producție pentru acordarea de asistență tehnologică și luarea de măsuri operative pentru realizarea noilor mașini și utilaje.** Măsura este binevenită și va impulsiona procesul de modernizare a producției. De asemenea, proiectarea va trebui să-și îmbunătățească substanțial documentarea și graficele de realizare în avans a unor proiecte, astfel încît termenele de fabricație să fie cît mai scurte. Eforturile acesteia se vor îndrepta spre obținerea unor familii de utilaje prin folosirea de elemente tipizate și unificate cu consumuri reduse de materiale, energie, manoperă și parametri competitivi.

• **Intrarea în funcțiune la termenele reprogramate și programate a noilor capacități.** După ample analize între factorii implicați, au fost stabilite termene noi pentru intrarea în funcțiune a capacităților restante cît și măsurile necesare pentru realizarea întocmai a investițiilor programate pe 1980. **Socotim necesară pentru înfăptuirea măsurilor preconizate o colaborare mai strînsă între beneficiari, constructori, cercetători și proiectanți pentru realizarea operativă a tuturor neajunsurilor ce mai pot avea loc în procesul investițional.**

EVIDENT, sînt prevăzute și alte măsuri menite să asigure realizarea planului pe 1980, cît și pe actualul cincinal. Merită relevat faptul că, în luna ianuarie din acest an, planul la producția fizică (utilaje tehnologice) la nivel de centrală a fost îndeplinit în proporție de 102,4%, recuperîndu-se astfel și o restanță de peste 100 milioane lei. din anul anterior. Continuînd pe acest drum și punînd în practică indicațiile recentei consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R., atît centrala cît și unitățile vor reuși să încheie actualul cincinal cu prevederile realizate, creîndu-și o bază bună pentru trecerea la înfăptuirea noilor sarcini din perioada 1981—1985.

Gh. DRĂGHICI

PLANUL DE INVESTIȚII

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

INVESTIȚIILE realizate în 1979 au marcat sporuri importante față de 1978 (de peste 5%), contribuind la înzestrarea economiei cu peste 760 noi capacități de producție principale și 191 mii noi locuințe. Comparativ însă cu sarcinile planificate, în realizarea investițiilor pe anul trecut s-au manifestat anumite rămîneri în urmă atît în realizarea volumului de investiții planificat (12,7% nerealizări la total și 18,1% la construcții-montaj), cît și în punerea în funcțiune a unor capacități de producție și obiective social-culturale. Una dintre cauzele principale ale restanțelor *a constituit-o* dispersarea simultană a potențialului *organizațiilor de construcții, proiectanților și furnizorilor de utilaje și materiale de construcții pe un număr mare de obiective de investiții cu valori mici.*

Care este în 1980 față de anii trecuți gradul de concentrare a eforturilor în investiții? Ce obstacole apar în calea concentrării fronturilor de lucru și cum pot fi ele înlăturate? — sînt întrebări la care își propune să răspundă acest articol din serialul de materiale) consacrat de „Revista Economică" problematicii majore a polarizării activității de investiții asupra obiectivelor principale.*

Dimensiunile concentrării — cauze și influențe

ANALIZÎND obiectivele prevăzute în planul de investiții pe anul 1980 în comparație cu cele înscrise în planul pe 1979 se constată **că o serie de titulari de investiții au depus eforturi serioase pentru concentrarea** mijloacelor din investiții pe un număr mai mic de lucrări și anume pe obiectivele principale (tabelul nr. 1)

Alături de un asemenea mod eficient de a gîndi și a acționa, au existat însă alți titulari de investiții care, în loc să restrîngă numărul de obiective atacate simultan și să-și concentreze potențialul la acele lucrări care au condiții asigurate pentru realizarea lor ritmică, își **dispersează și mai mult — prin planul pe 1980 — mijloacele disponibile, forța de muncă** și fondurile bănești afectate, **în comparație cu anul 1979** (tabelul nr. 2). Este de remarcat că cele mai multe capacități de producție care n-au fost puse în funcțiune la termenul planificat în anul trecut se localizează tocmai la titulari care nu acționează în sensul concentrării forțelor disponibile în investiții.

CUM se ajunge la proliferarea obiectivelor atacate concomitent, ce împiedică restrîngerea mai operativă a numărului de obiective aflate în execuție prin punerea lor mai operativă în funcțiune?

Tabelul nr. 1

Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale la unii titulari de investiții în acest an

— în % —

Titulari de investiții	Scăderea numărului de obiective de investiții în 1980 față de 1979	Creșterea valorii medii de plan pe obiectiv la structura construcții-montaj în 1980 față de 1979
Consiliul popular al județului Mehedinți	7,5	15,0
Centrala industrială siderurgică Galați	6,1	15,6
Consiliul popular al județului Timiș	4,4	14,1
Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor	1,9	24,1

Tabelul nr. 2

Sporirea numărului de obiective atacate simultan în acest an la unii titulari de investiții

— în % —

Titulari de investiții	Creșterea numărului de obiective în execuție simultană în 1980 față de 1979	Scăderea valorii de plan pe obiectiv la structura construcții-montaj în 1980 față de 1979
● Ministerul Industriei Chimice	55,3	54,4
din care :		
— Centrala industrială de rafinării și petrochimie	83,9	52,8
— Centrala industrială de îngrășăminte chimice	84,7	60,0
● Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	33,1	18,5
● Ministerul Comerțului Interior	32,7	33,3
● Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	28,8	54,2
● Ministerul Industriei Metalurgice	26,7	13,6
din care :		
— Centrala industrială de prelucrări metalurgice	48,1	39,7
● Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	22,6	12,1
● Consiliul popular județean Galați	17,4	19,5
● Consiliul popular județean Maramureș	15,5	4,5

1 Prima problemă o constituie **înscrierea în plan a unor obiective la care nici nu s-a început proiectarea.** Deși prevederile normative în vigoare specifică că „în planurile anuale, investițiile se cuprind pe bază de documentații tehnico-economice aprobate", unele centrale industriale și ministere continuă să mărească numărul obiectivelor înscrise în plan cu o serie de capacități pentru care nici nu s-a început proiectarea acestora. Un exemplu edificator îl reprezintă Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant din M.I.C.M., care a înscris în planul de investiții pe anul 1980 cu termen de începere a execuției în trimestrul I, **obiectivul „Extinderea centralei termice de zonă" de la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila,** cînd pentru acest obiectiv nici nu s-a început elaborarea notelor de comandă și cu atît mai puțin a proiectelor de execuție. Consecința este blocarea inutilă a alocațiilor de plan de multe milioane de lei și crearea unei surse de nerealizări atît la beneficiar cît și la constructor.

De asemenea, **obiectivul „Instalație de negru de fum", din cadrul Combinatului petrochimic Borzești** a fost înscris în plan de către Centrala industrială de rafinării și petrochimie din Ploiești cu termen de începere în trim. II 1980, cu toate că nota de comandă este abia în analiza Consiliului tehnico-economic al Ministerului Industriei Chimice. Ea urmează să mai parcurgă o cale lungă pînă la aprobare pentru ca numai după aceea să înceapă elaborarea proiectului de execuție — fapt ce va îngreuna luarea, în timp util, a celorlalte măsuri necesare pentru atacarea lucrării la termenul planificat. Dar, astfel de obiective de investiții înscrise în plan de către întreprinderi, centrale și ministere (cu toate că acestea ar fi putut să le elimine avînd condiții să cunoască dacă au documentații aprobate sau nu) se constată — din păcate — și la alte centrale industriale. Această situație produce, pe lîngă blocarea unor mijloace și fonduri de investiții la obiective nepregătite să în-

Gh. RUSCANU

(Continuare în pag. 10)

*) Materialele din cadrul acțiunii „Concentrarea eforturilor în investiții pe obiectivele principale" au fost publicate în „R.E." nr. 21, 23, 27, 30, 37 din 1979.

Construcțiile de mașini — o contribuție importantă la realizarea planului de export

IMPLICATĂ profund în realizarea obiectivelor prevăzute de directivele Congresului al XII-lea al partidului, industria construcțiilor de mașini are azi o pondere de 34% în totalul industriei țării, aducînd un aport însemnat în procesul industrializării echilibrate și dinamice a economiei naționale. În prezent, industria constructoare de mașini este capabilă să asigure în proporție de peste 75% dotarea tehnologică a obiectivelor de investiții. Realizăm astăzi în numai două zile întreaga producție a construcțiilor de mașini din România anului 1938.

Anul 1979 s-a caracterizat prin menținerea unui ritm rapid de dezvoltare a industriei construcțiilor de mașini — 13,5%, ritm generat de volumul important de investiții alocate — peste 25 miliarde de lei, materializate în punerea în funcțiune a circa 200 noi capacități de producție. În același timp au depășit prevederile inițiale pentru primii 4 ani ai cincinalului cu peste 20 miliarde lei producție industrială, spor obținut în proporție de 80% pe seama creșterii productivității muncii în acest sector.

Un export dinamic cu exigențe crescînde

DEZVOLTAREA și diversificarea producției, orientarea ei mai pregnantă spre cerințele pieței externe, asimilarea de produse noi, cu performanțe sporite au permis reducerea importurilor pentru investiții și producție, iar exportul a crescut de 2,5 ori față de perioada similară din cincinalul anterior. În structura exportului nostru, în prezent au ponderi importante produse cu un grad mai mare de prelucrare — mașini-unelte, mijloace de transport auto, material rulant, tractoare și mașini agricole, produse electrotehnice și electronice. În acest cincinal exportul de instalații complexe a crescut de 3 ori ; vom realiza în străinătate circa 40 de obiective industriale cu echipament produs în România. A crescut totodată eficiența economică a exportului, s-au dezvoltat cooperarea și specializare în producție ; prin aceste acțiuni, în 1979 s-au realizat 29% din schimburile comerciale cu țările socialiste.

Cu toate acestea, nivelul de dezvoltare a construcției de mașini, dotarea modernă de care dispune nu se reflectă încă pe măsura posibilităților, în volumul și eficiența comerțului exterior, în nivelul tehnic și, deci, în competitivitatea produselor ce se oferă pe piața mondială. Sînt încă cazuri cînd nu răspundem destul de operativ la unele oferte și dăm uneori termene lungi de livrare, susținem insuficient licitațiile, în special la obiectivele industriale „la cheie", adaptarea la cerințele pieței este încă greoaie, iar activitatea de service și de asigurare cu piese de schimb are încă posibilități de îmbunătățire.

În perioada parcursă din acest cincinal, planul nostru de export nu a fost realizat integral. Pe unele zone — în special Africa și Asia de Sud-Est, în America de Sud — trebuie să dovedim mai multă preocupare pentru extinderea schimburilor comerciale, punînd în valoare cadrul de cooperare realizat.

Această situație impune ca în perioada care ne-a rămas din acest cincinal, să ne concentrăm eforturile pentru îmbunătățirea în continuare a activității de comerț exterior, iar odată cu realizarea planului pe anul 1980 să pregătim temeinic activitatea de viitor.

Să valorificăm superior potențialul nostru industrial

INTEGRÎNDU-SE în ritmul înalt de creștere a întregii producții industriale în 1980, de circa 14,8%, industria constructoare de mașini își va spori capacitățile de producție prin punerea în funcțiune a peste 300 de noi obiective. La fel ca și în ceilalți ani ai cincinalului, peste patru cincimi din sporul de producție va fi obținut pe seama creșterii productivității muncii. Ceea ce se urmărește însă cu prioritate este ca acest nivel de producție să fie obținut în condiții de eficiență superioară. Avem datoria să folosim mai bine materiile prime și materialele de care dispunem, sporind indicele de valorificare a metalului. Dacă în 1979 tona de produse valora 74 000 lei, în acest an ea va trebui să se ridice la 76 000 lei. Iată de ce obiective de primă însemnătate le vor constitui buna gospodărire a resurselor, modificările calitative în structura producției, dezvoltînd în special acele domenii în care materialele sînt superior valorificate, prin incorporarea lor în produse de înaltă tehnicitate și complexitate. În 1980, față de anul trecut, mecanica fină și optică vor înregistra o creștere de 36%, mașinile-unelte de 47%, electronica industrială de peste 27%. Concomitent va spori producția de utilaje tehnologice — cu cca. 40% față de realizările din 1979 — și se va dubla producția de utilaj minier.

Corespunzător ponderii sale în producția industrială a țării, industriei constructoare de mașini îi revin sarcini importante în domeniul comerțului exterior, în asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate. Planul de export pe 1980 prevede o creștere de peste 40% față de volumul realizat în anul 1979. Problema centrală ce ne preocupă este de a exporta în condiții cît mai avantajoase, de a vinde produsele noastre la prețuri corespunzătoare, de a obține un curs de revenire cît mai bun. Sîntem conștienți că aceste cerințe implică o sporire a preocupărilor pentru asimilarea de noi produse, moderne, cu parametri ridicați, de înaltă complexitate, realizate pe baza unei concepții tehnice înaintate, originale. Măsurile luate ne îndreptățesc să afirmăm că obiectivul stabilit, de a realiza la tona de utilaj exportat un preț superior cu peste 20 de procente față de 1979, este pe deplin realizabil.

Calculele arată că printr-o structură îmbunătățită a exportului, prin renunțarea la fabricarea unor produse depășite sau care necesită importuri de completare mari, aportul valutar net poate fi cu 45% mai mare în 1980 decît în 1979.

Echilibrarea balanței de plăți externe obligă însă și la eforturi susținute pentru raționalizarea importurilor. Avem capacitatea — dovedită concludent de-a lungul anilor — de a fabrica în țară o serie întreagă de produse, subansamble, piese care se mai aduc încă din import. Volumul importurilor prevăzute pentru anul 1980 este cu circa 22% mai mic față de prevederile inițiale ale cincinalului, dar considerăm că există resurse pentru a diminua în continuare sumele destinate importurilor. Ne revine datoria de a acționa cu toată hotărîrea pentru punerea în valoare a tuturor mijloacelor existente, de a ne spori preocupările pentru refolosirea pieselor, asimilarea unor utilaje și echipamente ce le importăm, renunțarea la unele importuri prin înlocuirea, cu produse realizate în țară sau prin găsirea altor soluții tehnice. În felul acesta vom contribui la degrevarea balanței de plăți de sumele necesare importării pieselor sau a materiilor prime necesare fabricării lor.

Ce înseamnă a da 40% din producție la export

ÎN VIITORUL CINCINAL construcțiile de mașini vor constitui ramura industrială cu ritmul cel mai înalt de dezvoltare. Pentru a realiza unele restructurări impuse de actualele condiții și pentru a spori mai accelerat creșterea eficienței economice se va acorda atenție dezvoltării, în primul rînd, a unor industrii care implică tehnici de vîrf cum sînt : electronica, producția de echipamente nucleare și industria aeronautică, va fi dezvoltată producția de utilaj tehnologic — care în 1985 va ajunge la aproape 900 mii tone, față de circa 450 mii tone, cît am realizat în 1979.

Pe fundalul unei astfel de dezvoltări și corespunzător nivelului tehnic și diversificării producției, volumul exportului va crește de peste 2 ori față de actualul cincinal, cu un ritm anual de 12%. Produsele industriei construcțiilor de mașini destinate exportului vor reprezenta aproape 40% din volumul total al producției marfă ; în acest mod producția de export devine o componentă de bază, prioritară pentru întreaga noastră activitate și determinantă pentru utilizarea rațională a bazei tehnice a forței de muncă și a capacității de creație de care dispune construcția de mașini.

Formele noi, moderne de comerț exterior se vor amplifica în cincinalul următor. Volumul exportului prin acțiunile de cooperare și specializare va ocupa o pondere de circa 30% din volumul total, iar în cadrul schimburilor economice cu țările

socialiste, în 1985 se va ajunge la peste 50%. Produsele prevăzute la export în cincinalul viitor se caracterizează printr-un grad mai mare de încorporare a concepției tehnice originale de un nivel ridicat, prin valorificarea superioară a resurselor naturale și energiei, vor corespunde mai bine tendințelor și cerințelor de pe piața mondială. Se are în vedere exportul în principal de utilaje tehnologice, mașini și utilaje pentru industria extractivă și energetică, linii complete de fabricație pentru industria prelucrătoare, mașini-unelte de performanță, tehnică de calcul, material rulant și vase maritime de mare tonaj, platforme de foraj marin, produse electrotehnice și bunuri de consum.

Realizarea volumului de export la nivelul prevăzut în Directivele Congresului al XII-lea cu produse de înaltă competitivitate, cu eficiență economică ridicată, cere din partea conducerii ministerului nostru, a centralelor și întreprinderilor industriale și de comerț exterior o îmbunătățire substanțială a întregii activități de producție și export, cunoașterea temeinică a pieței mondiale, promovarea cu curaj a formelor noi de schimburi economice, legarea mai strînsă a importului de export, buna organizare a activității pe piața externă pentru a cunoaște la timp conjunctura și a fi permanent în ofensivă, respectarea cu strictețe a contractelor încheiate, a termenelor de livrare, promptitudine în rezolvarea cerințelor exprimate de beneficiarii externi.

Atenția noastră se îndreaptă însă în primul rînd spre activitatea de producție, de care depinde în fapt respectarea termenelor de livrare și în special calitatea și costul produselor ce se oferă la export. Am în vedere toate unitățile constructoare de mașini, dar în special pe cele producătoare de mijloace de transport auto, material rulant, mașini-unelte și produse electrotehnice.

Trebuie să întărim răspunderea conducerii centralelor și colectivelor din unitățile industriale pentru producția destinată exportului, să realizăm o legătură directă a acestora cu beneficiarii externi, să folosim mai bine actualele formule de stimulare a exportului, dar să găsim și alte pîrghii economice de stimulare a unităților și lucrătorilor, mai corespunzătoare nivelului și exigențelor la care trebuie să se desfășoare în prezent activitatea de comerț exterior.

Gh. PETRESCU
ministru secretar de stat la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

PLANUL DE INVESTIȚII

(Urmare din pag. 8)

ceapă, și dispersarea eforturilor în detrimentul finalizării unor lucrări.

2 O altă problemă care vizează în principal lucrările în curs de execuție cu termene de punere în funcțiune în acest an, o constituie **necontractarea în întregime sau contractarea cu termene de livrare necorelate cu necesitățile de montaj a utilajelor tehnologice, precum și nerespectarea de către unii furnizori a termenelor de livrare din contracte** sau a calității și fiabilității utilajelor livrate. Nepunerea în funcțiune pînă în prezent a două linii de zincare la Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri Galați (cu termen inițial în luna iunie din 1978 și reprogramat pentru luna iunie din 1979) a fost cauzată atît de nelivrarea a 3 mașini de trefilat în emulsie pe care furnizorul „Electrotimiș" s-a angajat să le livreze abia în tr. II, 1980, cît și a 2 mașini de trefilat de la Combinatul industrial de construcții de mașini Bistrița.

La sfîrșitul anului 1979 restanțele furnizorilor de utilaje tehnologice din țară față de termenele din contracte se ridicau la peste 90 mii tone utilaje. În bună măsură această restanță a constituit cauza principală a nedării în exploatare la termen a unor noi capacități de producție importante pentru economie din metalurgie, chimie, construcția de mașini, economia forestieră și a materialelor de construcții. **Restanțele** cele mai importante (85,6 mii tone din care 38,6 mii tone pentru punerile în funcțiune pe 1979) în livrarea utilajelor se localizează la furnizorii din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini : Combinatul industrial pentru construcții de mașini Bistrița, întreprinderile de utilaj tehnologic Buzău și Moreni, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București.

Dar, restrîngerea frontului de lucru aflat în execuție simultană prin accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor aflate în lucru a fost și mai este uneori întîrziată deoarece, concomitent cu lipsa unor utilaje, și în multe cazuri din acest motiv, precum și din cauza lucrărilor de construcții nerealizate, **pe o serie de șantiere utilajele tehnologice stau nemontate.** La 1 februarie a.c. asemenea stocuri se localizau în special la Combinatul siderurgic Galați, Centrala termoelectrică pe șisturi bituminoase Anina, centrala termoelectrică Turceni, Întreprinderea de lianți și ciment Medgidia, Combinatul de utilaj greu Iași, Combinatul petrochimic Midia-Năvodari ș.a.

3 „Contribuția" constructorilor la menținerea unui front de lucru prea larg este pe unele șantiere sporită de **utilizarea cu mult sub posibilități a parcului de utilaje și mijloace de transport din dotarea unor organizații de construcții-montaj** și a întreprinderilor de utilaj greu (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Utilizarea parcului de mijloace de construcții

— % —

Categorii de utilaje	Timp efectiv lucrat din fondul de timp total disponibil al utilajelor în exploatare	
	în anul 1978	în anul 1979
Excavatoare	39,9	40,1
Screpere și autoscrepere	18,7	22,6
Buldozere	43,4	41,8
Încărcătoare	40,1	39,7
Centrale de beton	52,6	50,1
Macarale turn	52,3	48,6
Automacarale și macarale mobile	41,1	42,5

Posibilități de înlăturare a dispersării

REALIZAREA **principalului indicator al planului de investiții — de punere în funcțiune a capacităților planificate în 1980** și a celor restante din 1979 — **impune concentrarea tuturor forțelor din economie care au contingență cu investițiile** și construcțiile pentru conectarea — rapidă și eficientă — a tuturor obiectivelor de investiții cu termene în acest an la circuitul economiei naționale. În acest scop, problemele anterior menționate demonstrează că se cere acționat cu prioritate în vederea :

- **activizării resoartelor de concepție și proiectare din cadrul întreprinderilor și centralelor pentru elaborarea, avizarea și aprobarea într-un termen scurt a documentațiilor tehnico-economice potrivit programelor aprobate, blocarea —** în planul de investiții cu ocazia lucrărilor de reprogramare în 1980 a investițiilor și punerilor în funcțiune nerealizate în 1979 — **a obiectivelor de investiții care nu vor avea documentația aprobată,** iar fondurile respective să se afecteze lucrărilor la care sînt condiții asigurate pentru scurtarea duratei de punere în funcțiune a capacităților planificate și reprogramate ;
- asigurării unei atitudini ferme pentru ca, așa cum se sublinia în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 5 februarie a.c. — **să nu se mai deschidă nici un șantier la care nu s-au asigurat mijloacele necesare** (utilaje, materiale, materii prime, forță de muncă), pentru scurtarea la maximum a perioadelor de punere în funcțiune ;
- sporirii eforturilor pentru ca **industria constructoare de mașini să acționeze cu toată răspunderea pentru livrarea utilajelor restante și a celor din planul pe 1980,** în condiții de calitate corespunzătoare, în concordanță cu necesitățile de montaj de pe șantierele obiectivelor de investiții ;
- **organizării unor formații speciale de montaj** (alcătuite din montori ai organizațiilor de constructori și personal de la beneficiarii de investiții) **pe șantierele pe care se găsesc mari stocuri de utilaje pentru urgentarea montării și dării în exploatare a acestor importante mijloace tehnico-materiale aduse pe șantiere.**

Reducerea efortului țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

FOLOSIREA RAȚIONALĂ A AMBALAJELOR

DOCUMENTELE celui de al XII-lea Congres al partidului prevăd un ansamblu de măsuri care vizează utilizarea cu înaltă eficiență a tuturor resurselor materiale, inclusiv **folosirea rațională, judicioasă a ambalajelor și a materialelor pentru ambalare.** Dimensiunile problemei, respectiv volumul consumului de ambalaje și de materiale pentru ambalare, care reprezintă în expresie valorică multe miliarde de lei anual, justifică pe deplin măsurile stabilite în vederea unei mai bune gospodăriri a acestora. După cum se știe, în acest sens, Decretul privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, statuează cadrul legislativ unitar și în domeniul folosirii și al fluxurilor de transport a diferitelor categorii de ambalaje din economie.

De la început este important să fie precizate cîteva principii și orientări fundamentale care sînt stabilite prin noul act normativ în ceea ce privește producția și utilizarea ambalajelor :

a) **fiecare categorie de ambalaj trebuie să fie adaptată cu stricteță specificului mărfii ce urmează a fi transportată,** astfel încît, asigurînd păstrarea calității, integrității precum și conservarea produsului, ambalajul să fie realizat cu un consum minim de materiale, să se elimine utilizarea resurselor deficitare și din import și să permită aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, reducerea cheltuielilor de circulație ;

b) **la introducerea în circuitul economic a oricărui tip de ambalaj nou este obligatoriu să se respecte normele de tipizare adoptate, să se asigure o eficiență economică sporită în comparație cu soluțiile anterioare,** ceea ce trebuie să se reflecte în reducerea cheltuielilor de producție și de circulație ;

c) **ambalajele care se întrebuințează repetat,** cum sînt de exemplu lăzile, navetele, butoaiele, sticlele, borcanele și altele, **vor fi tratate în regimul stabilit pentru mijloacele de transport,** fiind supuse unor reglementări riguroase de utilizare și de circulație, stabilite prin norme și normative.

În mod deosebit trebuie subliniată **noua reglementare referitoare la stabilirea obligatorie pentru fiecare tip de ambalaj a duratei normate de serviciu și a numărului minim de cicluri ce trebuie realizat pe timpul duratei de folosire.** În prezent sînt frecvente cazurile în care, de exemplu, **lăzile-navetă** pentru transportul lichidelor îmbuteliate se degradează în decurs de 10—15 luni, datorită manipulării și depozitării neglijente, interval în care nu realizează mai mult de 6—7 circuite, datorită neurmăririi sistematice a modului de folosire. Ca urmare a noii reglementări, pentru o asemenea categorie de ambalaje de transport, normativele vor prevedea realizarea a minimum 80 de cicluri de folosire și o durată normată de serviciu de 36—40 luni, ceea ce înseamnă, din punct de vedere economic, că în loc de 5—6 lăzi-navetă care se casau în intervalul de timp, amintit, pe viitor va fi casată o singură ladă. În plus, față de aceasta, este stabilită obligația de a prelungi durata de folosire, prin asigurarea de către beneficiari a întreținerii și reparării sistematice a ambalajelor cu folosire repetată. Unitățile economice productive cît și cele comerciale au datoria ca după ce ambalajul a îndeplinit durata și numărul de cicluri normate să :

- **folosească în continuare ambalajele care îndeplinesc condițiile de funcționalitate ;**
- **organizeze și să asigure repararea ambalajelor deteriorate, reintroducîndu-le în circuitul economic ;**
- **valorifice ca materii prime vechi acele ambalaje care au îndeplinit durata și numărul de cicluri normate,** care sînt deteriorate și care nu mai pot fi reparate în condiții de eficiență economică.

În spiritul acestor prevederi se impune de urgență ca unitățile economice care primesc mărfuri în ambalaje refolosibile să organizeze echipe de lucru pe care să le doteze cu mijloace simple și puțin costisitoare pentru întreținerea și repararea acestor mijloace, să asigure pe toate căile prelungirea duratei de funcționare a acestora. Pe această cale **se pot economisi anual ambalaje noi în valoare de 200—300 mil. lei.**

Este de la sine înțeles că traducerea în practică a prevederilor amintite implică **organizarea unei evidențe simple dar precise care să asigure exercitarea controlului riguros atît a ciclurilor efectuate de fiecare lot de ambalaje de transport, cît și a duratei totale de utilizare.** Aceasta face necesar, între altele, și un sistem simplu și ușor identificabil de marcaj a ambalajelor de transport utilizabil atît de furnizorul de mărfuri, cît și de către beneficiarul acestora.

O altă măsură menită să contribuie la economisirea unor importante fonduri bănești și materiale este **repunerea în circuit a unor importante stocuri de ambalaje fără mișcare sau cu mișcare lentă,** îndeosebi din lemn, existente în depozitele I.C.V.A. din fiecare județ, și care imobilizează în mod nejustificat o mare cantitate de materiale lemnoase, dar mai ales de mijloace de recirculare a sticlelor și borcanelor. Aceasta cu atît mai mult cu cît anual se produc ambalaje noi din aceeași categorie, în valoare de cîteva sute de milioane de lei.

SE IMPUNE, de asemenea, scoase în evidență reglementările care stabilesc cu claritate **regimul de utilizare și de circulație a ambalajelor din sticlă destinate mărfurilor de consum. Importanța economică a recirculării intensive a acestei categorii de ambalaje rezultă din faptul că peste 75% din necesar se asigură pe această cale, iar valoarea ambalajelor noi economisite este de aproape 2 mild. lei anual.**

Sistemul instituit stabilește **regula circulației directe a mărfii ambalate și respectiv a ambalajului gol în relația producător — magazin de desfacere cu amănuntul.** În acest fel se elimină pe de o parte verigile intermediare care conduceau la creșterea duratei de stocare atît a mărfurilor cît și a ambalajelor goale și pe de altă parte se asigură o încărcare rațională a mijloacelor de transport care, aducînd marfa la magazine, au obligația de a prelua și returna întreprinderilor ambalajele goale colectate de unitățile comerciale.

În cazul **mărfurilor care se livrează în mari containere, cisterne, butoaie, vagoane și alte asemenea mijloace ele pot fi expediate fie direct magazinelor care au condiții de a asigura îmbutelierea reambalarea sau, după caz, împărțirea în loturi,** fie depozitelor din centrele comerciale, care sînt obligate să efectueze operațiile respective. Este de subliniat că și în acest caz ambalajele parcurg un circuit scurt, cu condiția de a efectua un mare număr de cicluri, întrucît se elimină transportul ambalajelor pe distanțe mari, cu costuri ridicate și eficiență redusă. Pentru derularea corespunzătoare a acestui sistem de lucru este necesar ca în fiecare întreprindere comercială cu ridicata pentru mărfuri alimentare, colectivele organizate pentru problemele de transporturi să asigure întocmirea și urmărirea

→

REFLECȚII

ROBOȚII INDUSTRIALI, O NOUĂ TEHNOLOGIE (I)

AUTOMATIZAREA proceselor de muncă este considerată una din tendințele fundamentale ale tehnologiei contemporane. De fapt noutatea nu constă în automatizarea în sine, ci în pătrunderea ei progresivă în zone în care munca umană părea de neînlocuit. Primele automate au apărut de mult în industrie, preluînd la început comanda mașinilor, apoi unele operații de deservire. Factorul comun al tuturor acestor automate era **rigiditatea :** construite pentru a efectua o anumită operație, cu o anumită piesă, ele nu erau capabile decît să repete la infinit aceleași mișcări. Automatizarea rigidă nu putea părăsi zona producției de serie mare.

În ultimul deceniu s-au conturat soluțiile automatizării **flexibile,** bazată pe echipamente care pot fi adoptate ușor de la un program de lucru la altul. Mașinile unelte cu comandă numerică sînt de fapt automate flexibile de prelucrare prin așchiere, la care trecerea de la o piesă la alta se face prin simpla **schimbare a programului,** înregistrat într-o **memorie.** Mai greu de rezolvat părea problema automatizării diferitelor manipulări și a altor operații efectuate manual pentru deservirea mașinilor sau pentru montaj. Roboții industriali reprezintă soluția căutată.

Pentru ca roboții să părăsească literatura de știință-ficțiune și să devină un utilaj tehnologic curent a fost nevoie să se abandoneze imaginea robotului humanoid. În realitate e vorba de o mînă mecanică care poate efectua o succesiune oarecare de mișcări elementare — translații și rotații — conform unui **program** dirijat de sistemul electronic de comandă. Spre deosebire de un manipulator oarecare, cu funcționalitate rigidă, robotul industrial are următoarele calități suplimentare :

— este programabil ;

— poate executa o mare varietate de mișcări, datorită mai multor „grade de libertate" (5–7) ;

— poate executa programe cu număr mare de pași.

În industria mondială lucrează astăzi 6 000–7 000 de roboți industriali, efectuînd fiecare munca a 1–3 oameni pe schimb, dar vremea roboților industriali este abia la început, iar tehnica lor în plin avînt.

Ca orice inovație de răsunet, roboții au determinat reacții contradictorii. Pe de-o parte, un entuziasm fără limite, în ideea că robotul poate înlocui pe om în toate formele de muncă fizică și că e de ajuns să pui un robot lîngă o mașină ca treaba să se facă automat. Pe de altă parte, atitudinea negativă a celor obsedați de supermecanism și de perspectiva sumbră a dezumanizării. Evident că poziția realistă se situează departe de aceste extreme, fiind necesar să se determine pe baze științifice locul roboților în sistemele tehnologice. Este necesar în primul rînd să știm **ce știe și ce nu știe să facă un robot.**

Astfel, din punct de vedere a mișcărilor de lucru, robotul e capabil să poarte, pe trasee complicate, greutăți relativ mari, fără semne de oboseală și fără pauze. În schimb generația actuală de roboți folosiți în industrie nu își poate adapta programul atunci cînd apar perturbații și nu poate ocoli obstacole neprevăzute.

În ce privește procedeele de lucru, putem încredința unui robot orice operații care necesită aducerea unei scule oarecare (de exemplu, un clește de sudare sau o mașină de înșurubat) în dreptul unei piese, dar e destul de dificil să-l facem să schimbe scula în funcție de cerințele procesului. Robotului îi lipsește în special acea capacitate de **coordonare ochi-mînă** care la om se desfășoară de cele mai multe ori în mod reflex sau semiconștient. De aceea problemele orientării corecte a unei piese în raport cu alta, în vederea asamblării, sau ale alegerii unei anumite piese dintr-o grămadă de piese diferite sînt greu accesibile pentru „inteligența" actuală a roboților. Iar o operație foarte ușoară pentru om, ca introducerea unui arbore într-un alezaj relativ strîns, face mari greutăți chiar unui robot evoluat.

Există două căi de a rezolva aceste dificultăți. Prima, de a spori „inteligența" roboților. A doua, de a adapta sistemele tehnologice la posibilitățile acestora. Ambele căi sînt urmate. Se desfășoară cercetări intensive pentru dezvoltarea senzorilor tactili și vizuali care ar permite de exemplu alegerea și orientarea pieselor în funcție de forma lor. Se creează sisteme de comandă cu caracter adaptiv, respectiv cu schimbare automată a programului în funcție de factori exteriori. Dar toate aceste sporuri de „inteligență" duc la creșterea costului și complexității roboților.

A doua cale implică proiectarea sistemelor automate cu roboți pornind de la cerința folosirii unor roboți cît mai simpli și mai ieftini, atît din punct de vedere al structurii mecanice, respectiv a numărului de „grade de libertate", cît și al sistemului electronic de comandă. În acest caz anumite dispozitive simple de poziționare, orientare, control etc. sînt interconectate în sistem, ajutînd robotul să-și facă datoria. Astfel de soluții dau bune rezultate în practică și oferă mari posibilități de extindere a utilizării roboților la cele mai variate procese.

Pentru integrarea eficientă a roboților industriali în tehnologie este necesară deci o amănunțită studiere a procesului și o reproiectare a sistemului tehnologic pe baza unei juste diviziuni a sarcinilor între om, robot industrial și celelalte elemente din sistem. Tehnologia cu roboți necesită de fapt un **mod nou de gîndire,** atît sub aspect tehnic cît și din punct de vedere economic.

I. CRIȘAN

→

graficelor de transport a mărfurilor și ambalajelor, să se programeze pe furnizori și magazine mijloacele de transport, atît pentru unitățile comerțului de stat cît și pentru cele ale cooperației de consum. O deosebită grijă trebuie acordată stabilirii circuitelor de transport în cazurile în care cu același autocamion se aprovizionează într-un singur transport mai multe magazine, evitîndu-se rutele încrucișate.

În ceea ce privește **relațiile cu populația** trebuie precizat că s-a instituit **obligativitatea ca toate unitățile comerciale de profil alimentar să primească de la populație ambalajele goale din sticlă, să asigure reintroducerea lor în circuitul economic.** În cazurile în care cetățenii cumpără marfă ambalată și predau ambalajele de înlocuire, nu plătesc decît contravaloarea mărfii ; dacă cumpărătorul nu aduce ambalajul de înlocuire, va plăti o garanție pentru ambalajul primit, garanție care i se restituie de către oricare magazin de profil, la predarea ambalajului gol.

Este important de știut că munca prestată de personalul din magazine pentru preluarea și livrarea ambalajelor se va lua în considerare la stabilirea și respectiv la calculul îndeplinirii normelor de muncă ale acestui personal, cu alte cuvinte această activitate este retribuită. Refuzul de a prelua ambalaje goale constituie contravenție și se sancționează, potrivit prevederilor legii, cu amendă de la 2 000 lei la 4 000 lei. Eliminarea unităților intermediare I.C.V.A., care se ocupau numai de ambalaje și care frecvent nu primeau sticle și borcane goale de la populație invocînd lipsa de numerar sau navete, este de natură să sporească sensibil operativitatea și eficiența economică a procesului de recirculare a mărfurilor.

Un fenomen frecvent întîlnit îl constituie suprastructura unor anumite categorii de ambalaje, îndeosebi lăzi din lemn pentru borcane și sticle, la care stocurile existente și în mare parte fără mișcare ating cîteva milioane de bucăți. Pentru a elimina asemenea neajunsuri noile reglementări prevăd **obligativitatea stabilirii de norme de stoc pentru ambalaje, determinarea prin plan și prin repartiții a cantităților de ambalaje ce se asigură din recirculări,** alocarea de ambalaje noi putîndu-se face numai dacă cele în folosință și-au îndeplinit numărul de cicluri și durata normată.

PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI folosirii ambalajelor și materialelor de ambalare este necesar ca, în conformitate cu prevederile Decretului, ministerele, centralele, întreprinderile să concretizeze în programe speciale de măsuri, soluțiile și mijloacele pentru extinderea tipurilor eficiente de ambalaje, realizarea de noi tipuri de ambalaje cu consumuri specifice reduse de materiale, utilizarea de tehnologii de înalt randament pentru ambalare, manipulare și transport.

Vasile PĂNESCU

În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie

Urbanizarea — componentă însemnată a îmbunătățirii calității vieții

EPOCA DEZVOLTĂRII industriale actuale este însoțită de fenomenul concentrării urbane, al dezvoltării explozive a unor orașe, de crearea unei accentuate ierarhii urbane în rețeaua de așezări, mergînd pînă la marile formațiuni metropolitane a căror influență depășește nu o dată granițele unei țări. Expansiunea urbană, așa cum s-a produs ea în lumea contemporană, are însă drept caracteristică, alături de numeroase, reale și incontestabile avantaje, dezvoltarea și repartizarea inegală a rețelei de așezări pe teritoriul statelor, diferențieri accentuate ale modului de viață sub raport teritorial. S-au accentuat contradicțiile în sfera modului de organizare și echipare respectivă, se vădesc în acest sens deosebiri accentuate între condițiile de muncă, de locuit, de viață în general de la oraș și cele de la sat, între condițiile de muncă și viață din diferite orașe și dinăuntrul orașelor.

Îndeosebi în ultimele decenii lumea industrializată se confruntă deopotrivă cu problemele supraaglomerării urbane și depopulării satelor, fenomene ce au implicații din ce în ce mai vizibile asupra condițiilor de viață ; în același timp în țările cu nivel scăzut de industrializare productivitatea agricolă este afectată de posibilitățile limitate de introducerea tehnologiilor noi, iar alcătuirea rețelei de așezări preponderent rurală nu asigură condiții satisfăcătoare pentru ridicarea spre nivelul de civilizație la care se aspiră. În mod deosebit tot acest proces degajă una din manifestările cele mai caracteristice orînduirii capitaliste.

Oricum însă tendințele actuale mondiale vizează un proces marcant și ireversibil de urbanizare, în formularea deciziilor respective primînd avantajele certe ale urbanizării cît și optimismul privind înlăturarea neajunsurilor pe care le-a generat. Alături, sau mai bine spus în cadrul opțiunilor de creștere a economiilor, politicile de repartizare teritorială a forțelor de producție concentrează preocupări dintre cele mai însemnate. Ele constituie un factor determinant în modelarea rețelelor naționale de localități, operație de durată, care necesită o viziune de ansamblu, de largă perspectivă. Să urmărim în cele ce urmează care sînt parametrii care definesc realizările pe plan urbanistic și strategia actuală a urbanizării în România, proces ridicat de partid la rangul unei componente esențiale a creșterii calității vieții.

REȚEAUA DE LOCALITĂȚI a țării este relativ densă, îndeosebi în zonele deluroase și de șes ; ea constituie rezultanta actuală a prezenței milenare a poporului nostru pe pămîntul său strămoșesc, majoritatea așezărilor purtînd puternic imprimată pecetea îndelungatei lor existențe de-a lungul istoriei, bazată pe activitățile agricole, meșteșugărești și schimb de mărfuri. Tîrgurile tradiționale — în majoritate orașele de azi — au fost distribuite relativ uniform pe teritoriu și au îndeplinit în decursul timpului funcții de producție și schimb de mărfuri, de servicii meșteșugărești, de centre de instruire și activități, ca și funcții administrative pentru așezările rurale înconjurătoare.

Așa cum se știe, economia țării a fost întîrziată în dezvoltarea ei, și în mod deosebit în dezvoltarea ei industrială într-o perioadă în care aceasta s-a impus în ritm rapid în majoritatea celorlalte țări europene ceea ce a generat un substanțial decalaj economic față de acestea. Slaba dezvoltare a forțelor de producție în industrie explică faptul că 79% din populație locuia la sate în anul 1930 și 77% în 1948.

Anii construcției socialiste, perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, marcată cu strălucire de cele mai mari succese din întreaga istorie a României, au constituit o cotitură radicală pe calea dezvoltării și modernizării tuturor structurilor vieții sociale și economice românești. Cum era și firesc dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei în acești ani a produs mutații structurale pregnante în peisajul urbanizării. Pe ansamblu, populația urbană a crescut în ritm accentuat, preluînd numeric întregul spor al populației din perioada de după 23 August și determinînd, mai ales în ultimii ani, o reducere a populației rurale (tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 1

Structura populației pe mediile urban și rural

	1948	1960	1970	1980 (prelimi-nări)
Populație – milioane locuitori	15,9	18,4	20,3	22,4
din care :				
– urbană	3,7	5,9	8,3	11,7
– rurală	12,2	12,5	12,0	10,7

În acest cadru și ca o consecință a modificărilor intervenite în raportul de ocupare a forței de muncă prin dezvoltarea ramurilor neagricole și a creșterii numărului personalului muncitor al unităților socialiste, ponderea populației urbane în populația totală a țării a evoluat de la 23,4% în 1948, la 41% în 1970, pentru 1980 preliminîndu-se un nivel de 52%.

Trebuie să remarcăm că în anii socialismului fenomenul urbanizării s-a desfășurat atît intensiv, cît și extensiv. În creșterea totală a populației urbane creșterea numerică a populației din orașele existente cuprinde ponderea cea mai mare ; ea s-a localizat cu precădere în marile centre industriale, care au continuat să se dezvolte, atît prin sporul natural — circa o pătrime — cît și prin absorbția populației din localități rurale — circa trei pătrimi. Pe de altă parte, din același spor total al populației urbane pe ultimele 3 decenii, aproape 2 milioane de locuitori alcătuiesc populația localităților transformate în acest interval în așezări urbane, numărul orașelor mărindu-se de la 152 la 236.

Raportat la suprafața țării, celor 236 orașe mari sau mici le revin în medie, fiecăruia, circa 1 000 km p., ceea ce indică un nivel mediu al densității orașelor destul de echilibrat. În aceeași direcție trebuie subliniat că, dacă în general, distanța medie dintre orașe în linie aeriană este de 30—40 km, chiar și în zonele mai puțin dense ea nu depășește 50—60 km (vezi și tabelul nr. 2). Din punct de vedere geografic repartizarea ora-

Tabelul nr. 2

Repartizarea orașelor în cadrul marilor formații geografice ale țării

Zonă geografică	Număr de orașe	Număr de localități rurale	Zona medie de influență a unui oraș	
			Teritoriu în km²	Număr de localități rurale
Total	236	15 855	circa 1 000	67
din care :				
Banat	14	751	1 230	54
Crișana	20	1 197	950	60
Maramureș	11	571	965	52
Ardeal	67	3 464	790	52
Oltenia	27	2 333	1 010	87
Muntenia	44	3 579	1 110	81
Dobrogea	13	421	1 190	32
Moldova	40	3 539	1 150	88

șelor existente prezintă condiții favorabile pentru exercitarea funcțiilor lor în teritoriu, întrunind în măsură deosebit de însemnată condițiile pentru realizarea legăturii cu mediul rural înconjurător. De altfel, așa cum se știe, prin implantarea de activități industriale și din alte ramuri neagricole într-un număr de așezări rurale care prezintă condiții de dezvoltare pentru a deveni în viitor centre urbane, se are în vedere ca în urmă-

Tabelul nr. 3

Repere privind extinderea urbanizării în județele țării

Ponderea populației urbane în totalul populației	Recensăminte			Preliminări	
	1930	1948	1966	1980	1985
Sub 15% — număr județe	18	17	3	—	—
Între 15 și 25% — „	14	13	9	1	—
Între 25—35% — „	6	8	14	8	5
Între 35—50% — „	1	1	8	17	17
Între 50—75% — „	—	—	5	12	15
Peste 75% — „	—	—	—	1	2
Media pe țară — %	21,4	23,4	38,2	52,2	54,5
Raportul dintre județul cu nivel maxim și nivel minim de urbanizare —	7,1	5,6	4,7	3	2,7
Ponderea Capitalei în totalul populației urbane a țării — %	20,9	28,0	19,6	17,1	16,3

toarele decenii numărul așezărilor urbane să crească de peste 2 ori față de cel actual.

Sînt realități care evidențiază că procesul transformărilor economico-sociale pe calea urbanizării se desfășoară în mod echilibrat, pe întregul teritoriu, că acest proces se desfășoară treptat, fără să oblige la migrații mari, la strămutări masive ale populației din mediul rural în cel urban.

EVOLUȚIA PROCESULUI de urbanizare din anii construcției socialiste, pe fondul dezvoltării industriale și a economiei în general, evidențiază îmbunătățirea calității vieții în mai multe direcții. Avem astfel în vedere creșterea accentuată a ponderii populației urbane în toate județele țării (tabelul nr. 3), proces ce are ca efecte — ca urmare a unei pregnante dezvoltări industriale — amplificarea considerabilă a posibilităților ocupării unui loc de muncă în activități de prelucrare complexă, respectiv realizarea de venituri tot mai mari, atît pe plan individual, cît și pe cel al familiei în ansamblu. Trebuie remarcat totodată că din locuințele existente azi, peste 70% sînt construcții noi realizate după 1945, dotate cu echipamentul corespunzător unor condiții civilizate de locuire, o mare parte din acestea fiind înscrise în perimetrul urban. În mediul urban — dar și în cel rural — s-a dezvoltat puternic baza materială a învățămîntului, a ocrotirii sănătății, a culturii. Trebuie, desigur, amintit că distribuția tehnico-edilitară în teritoriu, cu o vădită tendință de echilibrare a nivelului în județele țării, a cuprins cu precădere dotarea orașelor, dar ea a contribuit și la ridicarea nivelului de înzestrare a comunelor, toate cele arătate avînd ca efect final îmbunătățirea generală a condițiilor de viață și creșterea nivelului de civilizație pe întreg cuprinsul patriei.

Potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, ca și Programului-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, pînă la finele cincinalului următor în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, ceea ce exprimă realizarea unui însemnat progres în direcția repartizării echilibrate a acestora pe întregul teritoriu al țării ; în același cadru va avea loc o intensificare a legăturilor dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare pe o rază de 15—20 km.

Corelat cu programele de dezvoltare a economiei naționale în profil teritorial, inclusiv cu creșterea gradului de urbanizare a localităților țării și extinderea caracteristicilor de confort și civilizație ale orașului în mediul rural, vor interveni schimbări importante în utilizarea resurselor de muncă, asigurîndu-se în fiecare județ un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori în condițiile sporirii în viitorul cincinal a populației ocupate cu 9,6%. Creșteri superioare mediei se vor realiza în județele Bihor, Brăila, Bacău, Neamț, Argeș, Botoșani, Hunedoara, Vaslui, Iași, Galați, Satu Mare, Covasna, Bistrița-Năsăud, Mehedinți, Harghita, Dîmbovița, Tulcea, Vîlcea, Ialomița și Sălaj în vederea accelerării procesului continuu de înlăturare a diferențierilor respective. Totodată, în toate județele se va asigura creșterea numărului personalului muncitor ; structura ocupării forței de muncă se va caracteriza prin creșterea la 78% din totalul forței de muncă ocupate a persoanelor ce vor lucra în sectoarele neagricole. În perioada 1981—1985 statul va construi încă 1 100 000 locuințe pe lîngă cele ce se vor realiza de către populație în regie proprie, cu precădere în județele și localitățile cu situație locativă mai grea și cu dezvoltare mai accentuată, astfel, ca în nici un județ suprafața locuibilă să nu fie sub 9 mp pe locuitor.

Se va extinde în mod corespunzător echiparea tehnico-edilitară a localităților, va continua completarea bazei materiale a învățămîntului îndeosebi în ansamblurile de locuințe, se va încheia acțiunea de înzestrare cu spitale generale a tuturor orașelor reședință de județ și va continua construirea de spitale mici și în alte orașe ; în domeniul culturii se vor construi 40 000 locuri noi în cinematografe, case de cultură și cluburi într-un mare număr de centre industriale mici și mijlocii. Toate acestea se constituie ca puternice manifestări ale urbanizării — sferă ce va cuprinde la finele cincinalului următor 54,5% din populația totală a țării.

CELE ARĂTATE conturează coordonatele generale pe care se desfășoară procesul urbanizării în țara noastră, înscris ca o componentă însemnată a creșterii calității vieții. Pornind de la datele prezentului și prin prisma obiectivelor de îndeplinit să analizăm mai în detaliu unele din acestea. Din cele 236 orașe ale țării, un număr, relativ restrîns, de 25 municipii — avînd fiecare peste 70 000 locuitori — ca și dotări urbane variate, ocupă în prezent aproape 60% din totalul personalului economiei naționale care lucrează în industrie ; în zona lor teritorială, pe o rază de 20—25 km, se grupează însă mai puțin de 15% din populația rurală a țării. În același timp, circa 150 de orașe mici — sub 20 000 locuitori — ocupă circa 20% din personalul muncitor industrial dar dispun în zona lor teritorială imediată de peste 60% din populația rurală, care constituie încă un important rezervor de forță de muncă. Tocmai din acest motiv, în politica partidului nostru se are în vedere ca folosirea în viitor a potențialului uman din zonele rurale în activități neagricole să se înfăptuiască prin accentuarea amplasării noilor locuri de muncă din sectoarele neagricole ale economiei în orașele mici, ca și prin completarea cu prioritate a dotării acestor orașe în domeniul serviciilor, instituțiilor sanitare și cultural-educative, pentru ca ele să poată constitui centre de absorbție a forței de muncă și de satisfacere a cerințelor populației rurale apropiate. Iată, prin urmare, o viziune politică strategică de o deosebită însemnătate. Procesul de urbanizare nu implică necesarmente strămutarea la oraș și depopularea satelor, fenomen care ar putea avea drept consecință, între altele, limitarea valorificării intense a resurselor din agricultură, ci urbanizarea este privită în mod complex, ca mod de viață, care poate răspunde — și răspunde efectiv — aspirațiilor societății. În concepția partidului nostru urbanizarea este menită să faciliteze accesul cît mai larg la ceea ce oferă orașul sub raport material și spiritual. Deopotrivă, păstrîndu-se nealterat specificul național al satului românesc, și în mod deosebit sub raportul unor direcții înscrise în planul etnografic, se urmărește înzestrarea satelor cu cele necesare existenței și confortului citadin, modificarea, sub acest aspect, a însăși condiției satului ca atare, ridicarea în tot mai mare măsură a acestuia la nivelul de confort și civilizație urbană. Realizările de mare anvergură pe planul învățămîntului, culturii, locuințelor, al însăși dezvoltării edilitare din satul de astăzi constituie o mărturie vie în această direcție.

Dar iată imaginea concretă a acestor orientări complexe. În prezent, în afara capitalei, un număr de 6—7 orașe mari — a căror amplasare și complexitate s-a realizat cu deosebire în anii socialismului — exercită o influență accentuată în teritoriu pe arii largi, prin instituțiile specializate economice și social-culturale de care dispun. Orașe cum sînt Cluj-Napoca, Brașov și chiar Tg. Mureș în Ardeal, Timișoara pentru vestul țării, București și Craiova pentru teritoriile dintre Carpați și Dunăre pînă la Marea Neagră și Iași pentru Moldova ș.a. deservesc populația și unitățile din teritoriile respective, prin instituțiile lor de învățămînt superior, instituțiile medical-sanitare de înaltă specialitate, studiouri zonale de radio-televiziune, institute și laboratoare de proiectare și cercetare tehnologică etc.

Extinderea în perspectivă în aceste orașe dar și în alte cîteva din teritoriu (cum ar fi, de exemplu, Constanța, Galați ș.a.) a instituțiilor de anvergură în domeniul economic cît și în celelalte sectoare ale vieții științifice, culturale, de comunicație etc. pe măsura dezvoltării generale economico-sociale, este de natură să favorizeze apropierea de teritoriu și lărgirea unor funcții însemnate ale orașelor mari, urmărindu-se să se evite concentrarea și hipertrofierea capitalei. Totodată, în marile centre industriale, situate în zona în care s-au epuizat de pe acum resursele de forță de muncă, se pune problema selectării noilor investiții din sectorul industrial în direcția profilării în domenii specializate de înaltă tehnicitate, exclusiv pe seama creșterii productivității fără atragerea de forță de muncă din alte zone. Tocmai în acest cadru accentul pe dezvoltarea orașelor mici ur-

Adrian LEUCUȚIA
director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 23)

O NOUĂ ȘI IMPORTANTĂ ETAPĂ ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

ÎN LEGĂTURĂ CU noțiunea sau conceptul de creștere economică în socialism, trebuie avut în vedere scopul producției — ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a membrilor societății. Practica socială arată însă că bunăstarea celor ce muncesc este în strînsă conexiune cu potențialul economic, reflectat în cel mai înalt grad de venitul național, unica sursă de creștere a nivelului de trai, de lărgire și de perfecționare neîntreruptă a producției sociale. Pe plan intern, venitul național exprimă laturile multiple și complexe ale economiei, iar pe plan internațional, oferă posibilitatea comparabilității nivelurilor de dezvoltare economică. De aceea, datorită multiplelor sale valențe, creșterea venitului național reprezintă însuși conținutul creșterii economice. În socialism, bunăstarea materială trebuie să se realizeze însă, în mod continuu și nu ca medie generală ci pentru fiecare membru al societății, ceea ce face ca măsura reală a bunăstării să fie sporirea neîntreruptă, continuă a venitului național pe locuitor.

Prin definiție creșterea economică presupune mai ales, aspecte cantitative ale fenomenelor și proceselor economice. Dar, deoarece aportul produsului social și al venitului național este cu atît mai mare cu cît economia este mai modernă, iar ramurile de vîrf cu rol propulsor mai dezvoltate, creșterea reflectă și laturile calitative ale economiei, îndeosebi modernizarea ei. Sporul produsului social și al venitului național determină, la rîndul său, creșterea fondului de consum și al celui de dezvoltare, drept suport material al reproducției proprietății socialiste (baza întregului sistem al relațiilor de producție), iar mărimea consumului depinde de modul cum se înfăptuiește repartiția și relațiile cărora le dă naștere. De aceea, creșterea economică în socialism reflectă într-o anumită măsură și baza economică a orînduirii.

Suprastructura socială, mai ales, concepțiile și mentalitățile membrilor societății, atitudinea față de muncă și disciplina socialistă sau înțelegerea și manifestarea în fapt a dublei calități a oamenilor muncii de producători și proprietari, exercită o influență activă asupra sporului venitului național, ceea ce necesită raportarea creșterii economice atît la nivelul bazei economice cît și a suprastructurii sociale, respectiv, a întregii formațiuni social-economice.

Creșterea economică presupune o multitudine de procese și fenomene economice (unele dintre ele comune și altor concepte) ceea ce explică larga utilizare a acestui concept, locul lui prioritar în sistemul categoriilor economice. Acest lucru nu trebuie să ducă însă la substituirea sau confundarea noțiunii de creștere economică, cu altele tangente cum sînt cele de dezvoltare economică, progres, evoluție, expansiune economică, situație întîlnită uneori în literatura de specialitate.

Pe de altă parte, conceptul de creștere economică nu trebuie redus (așa cum uneori se întîmplă) nici la simpla sporire a venitului național, a capacităților de producție sau a potențialului economic respectiv, la indicatorii care evidențiază rezultatele producției într-o perioadă de timp, dar care, deși reflectă nivelul economiei, nu exprimă întregul conținut al creșterii economice.

TOCMAI pornind de la caracterul complex al creșterii economice, de la mobilitatea acestui concept, Programul Partidului Comunist Român a stabilit obiectivele strategice și tactice ale creșterii și dezvoltării țării noastre pe termen lung (pînă la sfîrșitul acestui secol) dînd prin aceasta o perspectivă clară înaintării României pe calea progresului și civilizației socialiste. „În cadrul strategiei generale — se apreciază în Programul P.C.R. — partidul va pune pe prim plan creșterea în ritm înalt a venitului național". Obiectivele cincinalului 1981—1985 au în vedere în mod organic prevederile Programului partidului ca și fenomenele noi apărute în economia mondială, implicațiile crizei economice, cu deosebire energetice, interdependența crescîndă dintre economiile naționale. El reprezintă cel de al treilea cincinal al etapei strategice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Esențialul pentru strategia creșterii economice în cincinalul următor, subliniat în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. îl reprezintă **accentuarea laturilor de ordin calitativ** ale activității economice, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente. **„Obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat celui de al XII-lea Congres al partidului, **îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale".** Astfel, următorul plan cincinal dobîndește o importanță hotărîtoare pentru mersul construcției socialiste și înflorirea economico-socială a patriei noastre.

LATURILE calitative ale strategiei creșterii și dezvoltării economice se manifestă cu pregnanță în domeniile : tehnic, economic, social și politic. Din punct de vedere tehnic, pornindu-se de la necesitatea stringentă a asimilării cu rapiditate a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, de la obiectivul fundamental subliniat în documentele Congresului, **obiectivul strategic îl constituie afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate,** creșterea rolului științei în modernizarea economiei, în asigurarea progresului nostru multilateral. În acest scop știința, în strînsă unire cu învățămîntul și producția, trebuie să-și îndeplinească în condiții tot mai bune sarcinile de răspundere ce-i revin, sporindu-și contribuția la aplicarea fermă în toate domeniile a celor mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice mondiale, la asigurarea progresului tot mai dinamic al României, la îmbogățirea cunoașterii științifice universale, astfel încît, așa cum sublinia secretarul general al partidului, Raportul prezentat Congresului al XII-lea **„deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței".**

Programele-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, precum și de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei adoptate de Congres dau expresie tocmai concepției românești privind situarea fermă la baza întregii opere a construcției socialiste a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, transformarea acestora în factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale. Programele-directivă vizează creșterea aportului științei la progresul economic general, în domeniul energiei cu precădere, al fizicii și energiei nucleare, al creării unor noi produse și tehnologii cu consum energetic redus, astfel ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere energetic.

Din punct de vedere economic obiectivul strategic principal de ordin calitativ al creșterii economice îl constituie **modernizarea structurii economiei** astfel încît să acopere mai deplin necesitățile de consum productiv și individual, să contribuie în condiții avantajoase la schimburile internaționale și să determine sporirea neîntreruptă a venitului național. Pe fondul creării unei structuri echilibrate, se va urmări creșterea cu prioritate a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate din metalurgie, construcțiile de mașini și chimie, concomitent cu limitarea producției la strictul necesar și, poate, uneori chiar renunțarea la unele produse energointensive, realizarea astfel, a unui echilibru optim între diferitele ramuri și sectoare de activitate în vederea satisfacerii într-o tot mai mare măsură a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Semnificativ este că odată cu aceste schimbări se accentuează rolul industriei ca ramură conducătoare, astfel că pînă în 1985 industria va contribui cu circa 65% la formarea venitului național.

Totodată va fi modernizată și structura agriculturii potrivit orientării privind **o nouă revoluție în agricultură,** cuprinzînd atît baza tehnico-materială cît și organizarea producției, în vederea realizării unei cotituri radicale în producția globală agricolă, prevăzută să crească pe întregul cincinal 1981—1985 cu 124,5—127,5%. În documentele Congresului al XII-lea se prevede : „Accelerarea procesului de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii... aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei agrozootehnice, care să asigure producții tot mai mari în vederea satisfacerii nevoilor de materii prime ale economiei, aprovizionării corespunzătoare a populației, precum și disponibilități pentru export". De o deosebită importanță pentru moder-

ECONOMIE NAȚIONALĂ

nizarea agriculturii este și crearea consiliilor unice agroindustriale, organizarea unitară a acestei ramuri. Transformări calitative importante vor cunoaște și celelalte ramuri ale economiei, îndeosebi transporturile, construcțiile și telecomunicațiile etc.

Socialismul presupune însă crearea condițiilor necesare participării cît mai egale a membrilor societății atît la înfăptuirea cît și la rezultatele progresului economic general. Așa se explică orientarea partidului privind dezvoltarea echitabilă, armonioasă și echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, în măsură să asigure realizarea în fiecare județ a unei producții globale pe locuitor din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri de cel puțin 70 mii lei anual, cu un grad de ocupare a forței de muncă de minimum 400 persoane la 1 000 de locuitori. În acest scop, creșteri mai accentuate de cît media pe țară se vor realiza în județele mai puțin dezvoltate ca : Botoșani, Gorj, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vîlcea, Vrancea.

Preocuparea pentru sporirea producției și optimizarea ei structurală și teritorială se îmbină organic cu aceea pentru **creșterea mai puternică a eficienței economice în toate sectoarele de activitate,** economisirea muncii sociale prin gospodărirea mai judicioasă a fondurilor fixe, astfel ca pînă în 1985 să se realizeze la 1 000 lei fonduri fixe valoare neamortizată o producție globală de 1 800 lei și netă de peste 600 lei ; reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, în industria republicană la 1 000 lei producție marfă cu 7—8%, iar a celor materiale cu 5,5—6%, ceea ce va face ca pînă în 1985 la o creștere de 45—50% a produsului social să se realizeze un spor de 51—58% a venitului național.

Factorul primordial al dezvoltării noastre economice în următoriii ani și deci, un obiectiv principal al creșterii economice subliniat în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. îl reprezintă **creșterea mai accentuată a productivității muncii** calculată, pentru prima dată, pe baza producției nete (în industrie cu 40—43,5%, iar în construcții-montaj cu 30—35%) pe seama trecerii rapide la mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, aplicarea fermă a programelor de calificare profesională, evidenței și autogestiunii unităților economice, organizării mai științifice a producției și muncii. **„Fără a realiza o productivitate a muncii la nivelul țărilor dezvoltate** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu vom putea spune că am depășit stadiul de țară în curs de dezvoltare. Productivitatea muncii nu este o problemă de cursuri, de economie politică generală predată la catedră, ci o problemă de viață... o cerință vitală a însăși afirmării superiorității socialismului, a victoriei comunismului în lume".** Măsurile de impulsionare a creșterii productivității muncii stabilite dau garanția obținerii pe această cale a circa 80% din sporul producției industriale prevăzut în cincinalul următor.

În realizarea obiectivelor strategice ale creșterii economice o atenție deosebită va fi acordată, în continuare, participării tot mai active și eficiente a României la diviziunea internațională a muncii. Pe această bază volumul comerțului exterior va spori în cincinalul următor cu 50—57,5% în cadrul căruia, exportul cu 60—71% în paralel cu îmbunătățirea structurii întregului comerț exterior, creșterea eficienței acestuia, ceea ce va determina ameliorarea substanțială a cursurilor de revenire la export, sporirea aportului valutar pentru fiecare produs livrat pe piața externă, o balanță de plăți echilibrată, consolidarea rezervelor valutare ale țării.

CREȘTEREA și dezvoltarea economică presupun nu numai prefaceri de ordin tehnico-economic ci și **profunde transformări sociale,** asigurarea unor condiții de muncă și viață egală pentru toți cetățenii patriei. Aceasta deoarece configurația economico-socială a țării, formată în cadrul istoricește determinat al diviziunii sociale a muncii, mai poartă încă pecetea vechilor relații de producție. Revoluția tehnico-științifică contemporană determină însă, un nou tip de diviziune și organizare a muncii, cu deosebire în industrie, în sensul sporirii numerice a clasei muncitoare, ridicării ei calitative, restrîngerii și eliminării treptate a muncii grele, iar în agricultură înlocuirea cunoștințelor dobîndite pe calea empirică cu cele de specialitate, însușite în procesul calificării profesionale. Pe fondul înnoirilor generale se va accentua, totodată, atragerea puternică a populației din agricultură spre ramurile neagricole, transformarea agriculturii într-o variantă a muncii industriale și, corespunzător, apropierea condițiilor de muncă și viață ale lucrătorilor din cele două ramuri de bază ale economiei. Tehnica modernă determină, implicit, ridicarea gradului de cultură generală, schimbarea conținutului muncii fizice prin creșterea ponderii cunoștințelor științifice ei și a celei intelectuale în sensul diversificării acesteia.

Așadar, din punct de vedere social, realizîndu-se pe baza și în cadrul marilor prefaceri generate de progresul tehnic, creșterea și dezvoltarea economică presupun realizarea unor obiective strategice care vin în întîmpinarea tendințelor viitoare ale progresului și dau conținut omogenizării sociale. Semnificativă în acest sens este, aprecierea din Raportul prezentat de secretarul general al partidului celui de al XII-lea Congres că se **„va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială"**, ceea ce **„va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor".** Apropierea treptată a caracteristicilor muncii, și în genere a condițiilor de viață respectiv, omogenizarea nivelului de trai. „În concordanță cu dezvoltarea economiei și sporirea venitului național — se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. — se va asigura creșterea continuă a nivelului de trai al maselor, realizarea unei calități noi a vieții materiale și spirituale a întregului popor." Astfel, veniturile totale reale ale populației vor spori cu 123—125%, iar fondul total de retribuire cu 141—143%, veniturile reale ale țărănimii pe o persoană

dr. Angelica M. VRABIE
Galați

(Continuare în pag. 27)

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mașini moderne de încărcat pentru industria minieră

EXPLOATĂRILE MINIERE — în cadrul cărora mecanizării și automatizării lucrărilor în subteran și la suprafață li se acordă o atenție deosebită — au fost dotate în ultima vreme cu noi și moderne utilaje de performanță, rod al concepției și execuției colectivului întreprinderii „UNIO" din Satu Mare. Amintim, în primul rînd, mașinile de încărcat cărbunele și sterilul cu capacitatea cupei de 0,4 m³ (MIL-1P, în fotografie) și de 0,6 m³ (MIL-2P), care reușesc să asigure, împreună cu transportoarele blindate cu racleți, o înaltă productivitate (25—40 m³/oră și, respectiv, 35—50 m³/oră) în condiții de mare economicitate (consumul de aer comprimat fiind numai 15 m³/min. și, respectiv, 20 m³/oră. Aceste mașini perfecționate asigură totodată personalului de deservire un grad înalt de securitate.

Întreprinderile de extracție a minereurilor primesc în continuare mașini ale căror posibilități de încărcare pe oră variază între 10 m³ și 150 m³ în raport de tipul utilajului. În cazul utilizării acestor mașini în locurile strîmte sau la lucrările în care există pericolul surpării tavanului ele sînt echipate cu comandă de la distanță. În minele cu grinzi mașinile sînt telecomandate.

Ca atribute generale pentru toate aceste mașini notăm mobilitatea lor foarte mare, utilizarea în terenurile cu pantă și contrapantă accentuate și distanțele de transport mari.

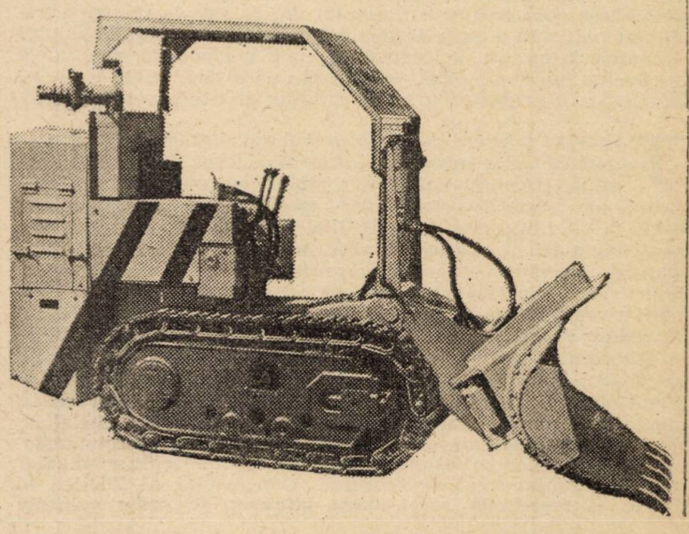

De la 1 martie 1980

NOI BENEFICIARI AI MAJORĂRII RETRIBUȚIILOR

PE LINIA consecvenței cu care sînt întotdeauna traduse în viață hotărîrile partidului, se înscrie și aplicarea „Hotărîrii Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980" ; în conformitate cu această hotărîre, de la 1 august 1979 a început cea de-a doua etapă de majorare a retribuțiilor. În această etapă, care se va încheia la 1 decembrie anul acesta, media majorării pe economie este de 13,6%, numărul celor ce beneficiază de majorări fiind în anul 1980 de aproape 7,5 milioane persoane.

Reamintim că prima etapă a majorării retribuțiilor tarifare a început la 1 iulie 1977, media pe economie fiind atunci 17%. Pe întregul cincinal, creșterea retribuțiilor oamenilor muncii din toate domeniile de activitate se va ridica la 32%, cea mai mare majorare din întreaga perioadă a construcției socialiste în țara noastră.

Ținîndu-se seama în continuare de criteriul ierarhiei ramurilor, în succesiune firească, de la 1 martie a.c. va beneficia de majorări personalul muncitor din ramura industriei pielăriei, blănăriei și încălțămintei.

Majorarea retribuțiilor este, și de această dată, urmarea firească atît a rezultatelor pe care țara noastră le-a obținut în acest cincinal în dezvoltarea sa economică, cît și a contribuției deosebite pe care muncitorii, inginerii și tehnicienii, întregul personal din ramura pielărie, blănărie, încălțăminte au adus-o la sporirea volumului și eficienței producției, la ridicarea calității acesteia, la sporirea producției nete și fizice. Integrată organic în strategia dezvoltării industriale a României, industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei este o ramură dinamică, cu o contribuție sporită la satisfacerea cerințelor de produse industriale ale populației. În acest sens, cîteva cifre sînt semnificative : în perioada 1938—1978 producția globală a crescut de 66 de ori ; merită reținut faptul că în segmentul 1975—1978 al acestei perioade ritmul mediu anual de creștere a producției, în raport cu perioadele anterioare, s-a accelerat ajungînd la 9,4% față de 9,2% în perioada 1971—1975 ; productivitatea muncii pe o persoană ocupată în 1978 a sporit cu 57% față de 1970 și cu 22% față de 1975, cu un ritm mediu anual de 5,8% între 1971—1978 și 6,7% între 1975—1978. Ca urmare a dinamicii accelerate a producției de încălțăminte a fost posibil ca în medie pe locuitor aceasta să sporească de la 1 pereche în 1955 la 5 perechi în 1978.

Numărul lucrătorilor din ramura pielărie, blănărie, încălțăminte care va beneficia de majorarea retribuției în etapa a II-a se cifrează la 120 000 de oameni. Prin aplicarea majorării retribuțiilor la acest nou eșalon de oameni ai muncii, numărul celor care beneficiază de retribuții majorate în această etapă pînă în prezent depășește 2,5 milioane persoane.

Retribuțiile oamenilor muncii din industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei urmează să crească începînd de la 1 martie 1980, cu 13,3%. Ca urmare, veniturile suplimentare realizate de personalul muncitor din această ramură la nivelul anului 1980 vor depăși 300 milioane lei.

În contextul grijii permanente a partidului nostru de realizare a unor raporturi echitabile de retribuții între personalul muncitor din diferite ramuri ale economiei, merită subliniat faptul că, pe întreg cincinalul, oamenii muncii din ramura pielărie, blănărie, încălțăminte vor beneficia de o sporire de 32,9%, superioară mediei pe economie.

Analiza datelor din tabel ne permite să remarcăm două fenomene pe care le considerăm importante : 1) creșterea mai însemnată a retribuțiilor mici ; 2) cuantumul mare al diferenței anuale care rezultă în urma majorărilor pentru diferite categorii de personal și care permite fiecărui om al muncii din ramura respectivă, cumpărarea anuală a mai multor bunuri suplimentare de folosință îndelungată. Dacă ar fi să luăm ca exemplu doar cele mai noi și mai moderne produse ale industriei noastre electronice, muncitorul tăbăcar din exemplul nostru își va putea cumpăra, din diferența anuală rezultată în urma majorării retribuției, un televizor cu jocuri electronice și un aparat de radio cu ceas electronic, fără a cheltui cu acestea întreaga sumă.

În acest context nu putem omite că în creșterea veniturilor oamenilor muncii, inclusiv ale personalului din această ramură, o contribuție importantă o au și măsurile luate de majorare — începînd cu 1 octombrie 1979 — a alocațiilor de stat pentru copii, cu 30% față de 1975.

Majorarea importantă de care beneficiază acum întregul personal muncitor din ramura pielărie, blănărie, încălțăminte reprezintă un puternic stimulent pentru realizarea obiectivelor planului cincinal actual, pentru crearea tuturor premiselor necesare ridicării pe trepte superioare a eficienței și calității producției în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă.

Aplicarea prevederilor Programului de creștere a nivelului de trai, care în această lună se concretizează și prin majorarea retribuțiilor personalului muncitor din industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei demonstrează odată în plus grija permanentă a partidului și statului nostru pentru asigurarea unei legături strînse între rezultatele muncii și creșterea retribuției, subordonarea directă a întregii dezvoltări economice ridicării bunăstării maselor muncitoare, întregului popor.

Lili ȘUSTER
Institutul de economie socialistă

Meseria	Categoria, treapta, grupa, clasa, gradația	Retribuția actuală (lei)	Retribuția după 1.03 1980 (lei)	Diferență (lei)	Diferență la spor de vechime (lei)	Diferență la spor de acord (lei)	Total diferență lunară (lei)	Total diferență anuală (lei)
A	1	2	3	4	5	6	7	8
— Tăbăcar (cu 7% spor vechime și 5% spor de acord)	cat. 5, treapta II	2081	2458	+377	+26	+19	+422	+5064
— Finisator încălțăminte (5% spor vechime și 5% spor acord)	cat. 4, treapta I	1805	2122	+317	+16	+16	+349	+4188
— Finisator argăsitor (blănărie) (3% spor vechime și 5% spor acord)	cat. 3, treapta II	1765	2101	+336	+10	+17	+363	+4356
— Maistru principal la tăbăcărie-prelucrare cauciuc (7% spor vechime)	gradația 4, clasa 24	2640	2910	+270	+19	—	+289	+3468
— Inginer principal tăbăcărie (10% spor vechime)	grupa V de ramură, gradația 5, clasa 27	3030	3350	+320	+32	—	+352	+4224
— Inginer specialitatea încălțăminte (3% spor de vechime)	grupa VI de ramură, clasa 22, gradația 2	2415	2670	+255	+ 8	—	+263	+3156
— Tehnician principal la blănărie, tăbăcărie-prelucrare cauciuc (10% spor vechime)	grupa V de ramură, clasa 21, gradația 5	2310	2560	+250	+25	—	+275	+3300

ASPECTE ORGANIZATORICE ALE PROBLEMATICII ENERGETICII INDUSTRIALE

Elaborarea de studii, bilanțuri energetice, măsuri de reducere a consumurilor constituie o activitate de concepție, specializată, care necesită o organizare adecvată, dezvoltarea cercetării de profil și o filieră directă de implementare în producție a rezultatelor acesteia.

ÎN ÎNFĂPTUIREA obiectivelor și orientărilor cardinale în domeniul asigurării și gospodăririi resurselor energetice de toate formele, desprinse din documentele celui de al XII-lea Congres al P.C.R. — aplicarea unui regim sever de economisire a combustibililor și energiei, creșterea gradului de întrebuințare și valorificare a resurselor secundare, asigurarea independenței energetice a țării pînă la sfîrșitul viitorului deceniu — un rol hotărîtor revine energeticii industriale ; cadrul de aplicare a acesteia se identifică cu domeniile ramurilor economiei, în care resursele de energie se folosesc și se consumă cu preponderență în procesele industriale, în transporturi, pentru producerea de energie electrică și a agenților termici necesari încălzirilor tehnologice și spațiale.

Cea mai ieftină resursă : economisirea

ÎN GÎNDIREA economică actuală devine un postulat că **economisirea este cea mai la îndemînă, mai certă și ieftină resursă posibilă.** Printre componentele ei se numără în primul rînd : (a) **modernizările de instalații și tehnologii**, (b) **introducerea tehnicilor moderne de valorificare avansată a resurselor energetice secundare** (R.E.S.) generate de procesele industriale, (c) **reglarea și optimizarea tehnologiilor consumatoare de resurse** etc.

Este cunoscut că în acest sens, încă din 1973, au fost puse bazele unui cadru normativ în conformitate cu care organele centrale de sinteză (M.A.C.F., C.S.P., C.N.S.T.) împreună cu ministerele economice au elaborat programe-cadru minimale de măsuri și acțiuni vizînd reducerea mai accentuată a consumurilor de resurse de energie. Conținutul bogat de idei și propuneri al acestor programe, concret definite și localizate, a dus, prin aplicare, la economii importante.

Ceea ce ne propunem aici nu este de a confrunta prevederile acestor programe și ale actelor normative existente cu rezultatele de bilanț obținute, ci de a reflecta unele aspecte privind gradul de corespondență între anumite măsuri bine inspirate ale acestor reglementări și condițiile de ordin organizatoric pentru materializarea prevederilor lor.

Reținem, în această ordine de idei, în primul rînd faptul că activitatea de îmbogățire a programelor „deschise" de măsuri și acțiuni pentru economisirea resurselor de energie în întreprinderi constituie o **activitate de concepție, de profil și specializare**, care presupune elaborarea prealabilă de analize tehnice, bazate pe măsurători, efectuări de bilanțuri pe agregate și instalații, studii de soluții tehnice, de stabilire a eficienței economice a măsurilor care se propun etc.

Considerăm că în marea majoritate a întreprinderilor, actuala structură organizatorică a compartimentelor mecano-energetice nu răspunde acestor cerințe și activități. De pildă, numai aproximativ 20% din întreprinderile din zona în care îmi desfășor activitatea*) își elaborează prin eforturi proprii bilanțurile energetice ; alte 40% își asigură efectuarea bilanțurilor necesare, a studiilor de soluții pentru valorificarea resurselor energetice secundare etc., prin catedrele de profil energetic din institutele de învățămînt tehnic superior, precum și prin institutele de studii, cercetări și proiectări — departamentale și filiale locale. Restul de 40% din totalul întreprinderilor (marea majoritate fiind în subordinea ministerelor minelor, petrolului și geologiei, economiei forestiere și materialelor de construcții, agriculturii și industriei alimentare și a consiliilor populare) întîrzie întocmirea și actualizarea bilanțurilor energetice, datorită în principal faptului că nu dispun de personal competent și specializat pentru desfășurarea activităților cu profil de concepție din acest domeniu. Menționez că pe plan local, capacitatea institutelor de studii, cercetări și proiectări, precum și a catedrelor de profil din institutele tehnice de învățămînt superior este complet acoperită cu comenzi pentru elaborarea și actualizarea bilanțurilor.

Consider că intensificarea acțiunilor de economisire a resurselor de energie, respectiv de stabilire a noi măsuri pe baza analizei bilanțurilor de consum al resurselor pe agregate, instalații și procese ar fi posibilă prin **cooptarea în această acțiune și a cabinetelor teritoriale de organizare economico-socială**, care în trecut — cînd dispuneau de aprobarea pentru contractarea de studii și bilanțuri energetice — au efectuat (în zonă) bilanțurile energetice cele mai bune și la tarifele cele mai reduse (aproximativ 1/4—1/5 din cele percepute de catedrele de specialitate din învățămîntul superior, respectiv 1/2—1/3 din cele prevăzute în contractele încheiate cu institutele de cercetări și proiectări).

Gospodărirea exigentă începe de la încadrarea în normele de consum

ÎN MAREA MAJORITATE a întreprinderilor (cu excepția combinatelor și întreprinderilor mari), activitățile complexe și multiple în profil energetic industrial — unele corespunzătoare cerințelor permanente ale regimurilor de exploatare și întreținere a agregatelor și instalațiilor consumatoare de resurse (cazane, cuptoare, stații de compresoare, de pompe etc.), altele cu caracter intermitent, de exemplu urmărirea decadală și zilnică a încadrării în normele de consum și în cotele repartizate de resurse, urmărirea aplicării programelor de măsuri de economisire, modernizările de agregate și instalații, reglările și optimizările de procese — sînt, de asemenea, insuficient încadrate. Nu rareori, în întreprinderile mici ele cad în sarcina unui maistru, iar în cele mijlocii sînt rezolvate de către un singur tehnician sau inginer, subordonat funcțional mecanicului șef.

Dependența funcțională a responsabilului energetic și a unității energetice de mecanicul șef diluează conținutul sarcinilor, al răspunderilor și afectează operativitatea reclamată de soluționarea problemelor majore — de exemplu elaborarea soluțiilor pentru valorificarea RES, aplicarea măsurilor înscrise în programe pentru încadrarea în norme, cote și, în unele situații, a normativelor de restricții reclamate de furnizorii de resurse.

În contextul importanței care se atribuie, pe plan general, problemei gospodăririi cu exigență a energiei, conjugat cu necesitatea unei soluționări competente și eficiente a valorificării integrale a resurselor secundare, apreciez ca necesară reconsiderarea, în schema de organizare a întreprinderii, a locului și poziției „responsabilului energetic" sau a „unității energetice" ; anume, ar fi de dorit ca **activitatea energetică**, în ansamblul ei, **să fie subordonată direct conducerii tehnice a întreprinderii.**

Reorganizarea activității energetice

RECONSIDERAREA organizării activității energetice din întreprinderi, impusă în principal de necesitatea de a acoperi cadrul conceptiv de elaborare a bilanțurilor și a soluțiilor pentru modernizarea instalațiilor și agregatelor consumatoare de resurse, pentru creșterea randamentelor acestora, pentru valorificarea avansată a resurselor energetice secundare, considerăm că trebuie soluționată și la nivelul economiei, prin înființarea — sau prin dezvoltarea pe profilul unui institut existent, de exemplu ICEMENERG — a unei **unități specializate în problematica energeticii industriale.**

Dintre temele pe care această problematică ar trebui să le cuprindă și soluționeze cu prioritate exemplificăm :

● **actualizarea și completarea prescripțiilor tehnice** care formează zes-

*) **Nota red.** : Ing. T. Berinde, apreciat specialist în domeniu, autorul volumului „Energetica industrială", este inspector șef adjunct al Inspectoratului teritorial Cluj al M.A.C.F., în a cărui rază de activitate intră județele Cluj, Bistrița și Sălaj.

trea documentară a domeniului energeticii industriale — cum ar fi îndrumătoare sau metodologii pentru : alegerea variantei optime în alimentarea cu resurse de energie a consumatorilor industriali, pe baza stabilirii eficienței economice a soluțiilor examinate ; normarea consumurilor specifice energetice ; întocmirea și analiza bilanțurilor energetice și optimizarea consumurilor de resurse pe tipuri de instalații, agregate și procese etc.

O astfel de îmbunătățire a documentației tehnice normative în domeniu este reclamată, în primul rînd, de lipsa aproape totală a acesteia în întreprinderi (exemplarele normativelor mai vechi sînt degradate sau epuizate, dacă nu și uzate moral prin soluțiile depășite pe care le prevăd), de necesitatea de a elabora calculele de eficiență ale soluțiilor tehnice care fundamentează propunerile de măsuri de modernizări și economisire, în concordanță cu prețurile actuale ale combustibililor, și, mai ales, în concordanță cu formulele criteriale actuale de stabilire a eficienței economice (cele practicate în prezent de majoritatea întreprinderilor și chiar a institutelor de proiectare au o vechime de 10 ani, nemaifiind corespunzătoare) ;

● **studierea de soluții pentru implementarea, în gospodărirea energetică a întreprinderilor, a tehnicilor moderne de valorificare avansată a resurselor energetice secundare** — de exemplu pompele de căldură, cuptoarele cu recuperare interioară (cu pereți interiori din cărămizi refractare poroase), recuperatoarele cu tuburi calorice, recuperatoarele rotative ș.a.

Din cîte cunosc, în prezent, cu excepția a 2 pompe de căldură (prototipuri instalate în stațiuni balneare) și a 2 cuptoare cu pereți poroși (la unități de mecanizare a agriculturii), astfel de echipamente moderne lipsesc nu numai în întreprinderi, dar — în urmă cu cîteva luni — chiar și pe standurile de încercare ale institutelor de profil (ICEMENERG, INCERC ș.a.), în cadrul cărora ele trebuiau să fie concepute și experimentate ;

● **elaborarea de studii cu soluții pentru valorificarea în grad avansat a resurselor energetice secundare, generate pe tipuri de agregate, linii și procese tehnologice.**

Desigur, acest deziderat este de mult timp enunțat. Creșterea gradului de valorificare a RES în zonă apreciem însă că este cel puțin lentă și, în orice caz, sub nivelul sarcinilor și exigențelor. De pildă, în cuprinsul județului Cluj, cu toate că numai în anul trecut au fost instalate 70 de recuperatoare la diverse cuptoare industriale, totuși gradul de valorificare a RES a cunoscut un salt de numai 8%, respectiv de la 55% în 1978 la 63% în 1979. Greutățile ce se întîmpină în acest domeniu sînt, după părerea noastră, determinate de : inerția manifestată de unele institute departamentale de proiectare pentru soluționarea valorificării RES (la Combinatul de lianți și materiale refractare și „Electroceramica" Turda ș.a.) ; inexistența, în industria noastră, a unei întreprinderi profilate pe producția — variată și în cantități satisfăcătoare — de echipamente pentru valorificarea RES ; lipsa unui sistem organizat de relații, pe baza căruia efortul de concepție al energeticienilor din întreprinderi pentru soluționarea recuperării RES să se bucure de sprijinul, superior calificat, al institutelor de proiectare specializate (situație ce o putem identifica drept una din cauzele faptului că recuperatoarele realizate nu asigură valorificarea în grad avansat a RES generate) ;

● **normarea științifică a consumurilor energetice.**

Practica anului 1979 a evidențiat că în zona menționată, 20—30% din normele de consum energetice, stabilite și transmise întreprinderilor, sînt depășite, iar la 70—80% se realizează economii.

Într-o viziune științifică de abordare a problemei normării, metodele statistice aplicate pînă acum vor trebui să cedeze locul **metodelor analitice și experimentale,** care incumbă o activitate de investigare profundă a proceselor și tehnologiilor.

Întrucît la marea majoritate a produselor industriale, pe lîngă consumurile de resurse energetice care intră în contul unui anumit proces tehnologic sau de fabricație se folosesc materii prime, auxiliare, materiale reciclate, care la rîndul lor înglobează și ele consumuri de resurse (pentru extracție, prelucrări, transport etc.), considerăm actual și util ca pentru produsele de bază ale economiei, produsele energointensive și cele care se obțin cu tehnologii folosind resurse energetice diferite (combustibili, energie electrică), să se studieze și stabilească **norme de consum energetic integrate pentru produsul obținut și pentru procesul folosit** (și care să exprime, în tcc/unitate de produs, consumul total integrat de resurse de toate formele : combustibili, energie electrică, termică, aer comprimat etc.).

În viziunea unei atare abordări a problemei normării, vor putea fi mai bine fundamentate, din punctul de vedere al conținutului energetic, opțiunile pentru fabricarea și prelucrarea anumitor produse cu anumite tehnologii (de exemplu : produse abrazive, ciment, produse nemetalifere, sodă ș.a.).

Ridicarea competenței profesionale

REVENIND la una din propunerile de mai sus : desigur că dezvoltarea activității de concepție în domeniul vast al problematicii energeticii industriale, fie prin înființarea unui institut propriu de profil, fie prin amplificarea acestor activități în cadrul institutelor existente, presupune — sub raportul eficienței și al specializării pe genuri de teme și probleme — o descentralizare în **filiale și nuclee de cercetare, pe centre industriale și platforme de ramură.**

S-ar putea exemplifica această idee prin propunerea de înființare a unui astfel de **nucleu pentru implementarea pompelor de căldură de mare capacitate** (cu funcționare pe butan) **pe una din platformele petrochimice existente, în scopul valorificării RES** (căldura apelor uzinale). Platforma petrochimică întrunește condiții optime de materializare a unei astfel de idei, întrucît dispune în același timp de RES generate în cantități importante, de posibilități de utilizare a lor, valorificate în procesele proprii și, ceea ce este mai important și esențial, dispune de practică și experiență proprie acumulată în deservirea echipamentelor-cheie ale pompei de căldură — respectiv a compresoarelor cu funcționare pe gaze petroliere (butan).

Probleme pentru rezolvarea cărora se cer intervenții imediate : producția de echipamente pentru recuperarea resurselor energetice secundare, aparataj pentru reglarea și optimizarea proceselor consumatoare de energie, ridicarea competenței profesionale a personalului.

Necesitatea soluționării problemelor cardinale ale energeticii industriale apare nu numai în profil conceptiv, ci și în alte direcții și domenii, cum sînt cel al **aprovizionării,** precum și cel al **ridicării nivelului de competență profesională a personalului** care deservește instalații și agregate consumatoare de resurse, la toate nivelele.

Să exemplificăm. În domeniul reglării și optimizării proceselor de ardere în agregatele cu flacără directă (cazane și cuptoare), din lipsa aparatelor analizoare de gaze (de exemplu aparatul Orsat, al cărui preț este de cca. 2 000 de lei), se produc pierderi, dereglări în procesele de ardere și o funcționare la regimuri îndepărtate de cele optimizate. În zonă, dotarea cu aparate Orsat acoperă necesitățile doar în proporție de 1/3. Se impune, deci, fabricarea în cantități acoperitoare a analizoarelor „Orsat", care să nu lipsească din nici o unitate industrială sau centrală termică.

Organizarea exigentă a perfecționării profesionale, la toate nivelele și treptele, a personalului care proiectează, montează și exploatează instalații și agregate consumatoare de resurse este, de asemenea, justificată de o serie de realități nedorite. De pildă, cazanele de apă caldă și fierbinte de tip C5D (de 3 și 5 Gcal/h), cu funcționare pe combustibil lichid, deși se produc de peste 10 ani, încă nu au ajuns să funcționeze la parametrii proiectați și omologați. Desigur, cauzele sînt multiple, datorîndu-se deopotrivă concepției de proiectare și soluțiilor de montaj, dar și unei exploatări incompetente. În materie de reglaj și optimizare, competența profesională își lasă vizibil amprenta în domeniul economiei energetice, cunoscut fiind faptul că variația cu 1° de temperatură în sens nedorit (în instalații de frig, de încălzire etc.) afectează un consum suplimentar de resurse primare de 3—4%. Pentru evitarea unor astfel de abateri, adeseori nu este nevoie decît de pricepere — și, bineînțeles, de... termometre.

Evident, găsirea unor soluții de stimulare morală și de cointeresare personală directă va introduce și ea pîrghii mobilizatoare de natură a imprima mari salturi calitative în economisirea resurselor de energie.

Relevarea acestor aspecte a avut menirea de a oglindi unele realități și opțiuni cu care se confruntă energetica industrială, care, de la declanșarea crizei energetice în lume, și-a cîștigat — în toate țările cu economie avansată — un loc și o poziție reconsiderate.

Titus BERINDE
Cluj-Napoca

6 Martie 1945

ÎNCUNUNARE A LUPTELOR REVOLUȚIONAR-DEMOCRATE ALE MASELOR POPULARE

LUPTA SOCIAL-POLITICĂ din România a cunoscut în perioada imediat următoare începutului revoluției de eliberare socială și națională, marcată de victoria insurecției din august 1944, proporții revoluționare fără precedent, care au culminat cu instaurarea acum 35 de ani a guvernului revoluționar-democrat cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc. **„Victoria de la 6 martie 1945** — aprecia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — reprezintă încununarea luptelor revoluționar-democrate desfășurate de marele populare, sub conducerea Partidului Comunist Român".**

Răsturnarea la 23 August 1944 a dictaturii militare fasciste a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare, democratice în societatea românească, a cuceririi puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și masele largi populare. În contextul acestui amplu proces de transformări revoluționare Partidul Comunist își reorganizează activitatea corespunzător noilor condiții, adoptîndu-se o nouă structură organizatorică. Sub conducerea sa se reorganizează și clasa muncitoare sub aspect profesional și activitatea organizațiilor revoluționare ale țărănimii, femeilor, intelectualilor, tineretului. În fruntea conducerii Uniunii Tineretului Comunist, ca secretar general al Comitetului Central s-a aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În domeniul economic Partidul Comunist Român și-a îndreptat atenția spre asigurarea unui minimum de bunuri strict necesare existenței întregii populații a țării și spre ameliorarea situației economice grele a maselor muncitoare. Un obiectiv de mare importanță era sprijinirea frontului antihitlerist și îndeplinirea obligațiilor ce decurgeau din Convenția de armistițiu, în condițiile unei economii secătuite și dezorganizate de pe urma a peste trei ani de război, care redusese venitul național la jumătate. Un accent deosebit s-a pus pe asigurarea procesului de producție în întreprinderile ce produceau pentru aprovizionarea frontului, pe asigurarea transporturilor spre front, cît și a celor necesare desfășurării normale a producției industriale și aprovizionării populației. Trebuie ținut seama că rețeaua feroviară suferise distrugeri care se cifrau la 1 337 km. de linii, sute de poduri și podețe, depouri, clădiri, ateliere. Erau scoase din funcțiune triajele București, Brașov, Ploiești etc. În august 1944 din parcul total de 3 543 de locomotive, 1 171 erau defecte. Cu toate acestea căile ferate au asigurat întregul transport de trupe, armament, muniții, subzistențe, evacuarea răniților, precum și legăturile cu spatele zonei de operații din sud-estul Europei, atît pentru trupele române cît și pentru cele sovietice, fiind puse aproape în întregime la dispoziția frontului. Din numărul total al trenurilor care au circulat în perioada 12 septembrie 1944 — 23 februarie 1945 și care se cifrează la 53 819 trenuri, 50 526 au fost trenuri militare. Transporturile erau însă solicitate să facă față și unor sarcini mari privind aprovizionarea cu materii prime, transportul produselor finite ale întreprinderilor, readucerea și reinstalarea fabricilor din zonele unde fuseseră dispersate, a instituțiilor și persoanelor evacuate. Refacerea transporturilor lor constituia o condiție indispensabilă pentru susținerea cu toate forțele a războiului anthitlerist, pentru asigurarea circulației normale a produselor și aprovizionarea populației cu cele necesare. De aceea, o preocupare constantă tot mai susținută a guvernului și a forțelor democratice a fost repunerea sau menținerea în funcțiune a parcului de locomotive și vagoane, a triajelor, a instalațiilor și telecomunicațiilor feroviare, a podurilor, tunelelor, a atelierelor de reparat material rulant. Pînă în martie 1945, datorită eforturilor remarcabile depuse de muncitori și țărani, se restabiliseră 639 km. de linii ferate, atelierele C.F.R. erau refăcute în proporție de circa 45 la sută, depourile 75 la sută, construcțiile 42 la sută, rezervoarele pentru produse petroliere circa 70 la sută, telecomunicațiile în proporție de 40—60 la sută.

În industria petrolieră, în ciuda numeroaselor distrugeri, datorită eforturilor remarcabile ale muncitorilor petroliști, au fost repuse în scurt timp în funcțiune rafinăriile avariate, astfel că în perioada septembrie-decembrie 1944, cantitatea de țiței prelucrat a crescut substanțial față de lunile iulie și august ale aceluiași an, ajungînd în ultima lună a anului la 400 000 de tone.

Industria alimentară funcționa cu mult sub capacitatea sa de producție datorită lipsei materiilor prime. Industria zahărului, din cauza insuficienței mijloacelor de transport, prelucrase pînă în februarie 1945 numai jumătate din recolta de sfeclă de zahăr. Situația cea mai grea în cadrul industriei alimentare o aveau fabricile de ulei, care, lucrînd cu 15 la sută din capacitatea de producție, puteau produce maximum 1 500 de vagoane de untdelemn, cantitate insuficientă chiar și pentru nevoile armatei. Fabricile de paste făinoase, conserve și mezeluri care lucrau în cea mai mare parte sau în exclusivitate pentru nevoi militare, sufereau, de asemenea, datorită lipsei materiilor prime. Materialele de construcție, de care se simțea multă nevoie, nu puteau fi transportate în regiunile sinistrate ceea ce, desigur, îngreuia înlăturarea urmărilor războiului.

Spre sfîrșitul anului 1944 se face tot mai mult simțită lipsa materiilor prime și a semifabricatelor din import necesare industriei. Rezervele întreprinderilor erau epuizate sau în curs de epuizare. Lipsa cocsului metalurgic și a minereului de fier, a bumbacului, a tananților sau a altor materii prime și auxiliare afectau serios producția.

Secătuirea resurselor materiale după trei ani de război, schimburile comerciale oneroase cu Germania, distrugerile datorate bombardamentelor, jaful trupelor inamice în retragere, ducerea războiului pe o parte a teritoriului patriei, precum și efortul economic pentru continuarea războiului au redus substanțial posibilitățile participării României la schimbul comercial internațional. La aceasta s-a adăugat blocarea devizelor în clearing, care se cifrau la sfîrșitul lunii august 1944 la peste 56 de miliarde de lei. La 31 decembrie 1944, soldul activ în favoarea României al clearingului româno-german era de 52,606 miliarde de lei, căruia i se adăugau 5,347 miliarde de lei reprezentînd soldul în favoarea noastră al clearingului pe baza căruia se efectuaseră schimburile dintre România și țările ocupate de trupele germane. În aceste împrejurări situația materială a maselor muncitoare devenea tot mai grea. Lipsa mărfurilor sau insuficiența aprovizionării cu articole de strictă necesitate, specula, micșorarea gravă a puterii de cumpărare a salariilor erau fenomene frecvente.

SITUAȚIA în care se găsea țara impunea cu necesitate întărirea pozițiilor forțelor muncitorești-țărănești în guvern, în ansamblul vieții politice și de stat a țării. În fața amplorii pe care o lua procesul revoluționar, forțele reacționare și-au intensificat opoziția față de forțele de stînga, democratice muncitorești-țărănești, grupîndu-se tot mai mult în jurul monarhiei. În aceste condiții, în sînul Blocului Național Democrat, precum și în cadrul guvernului, colaborarea dintre partidele național-țărănesc, național-liberal și forțele democrat-revoluționare devenise tot mai greu de menținut. Ca urmare, Partidul Comunist a inițiat numeroase acțiuni politice pentru lărgirea Blocului Național Democrat prin cuprinderea în rîndurile sale a tuturor forțelor naționale antifasciste, democratice și re-

voluționare și prin transformarea acestuia într-un organism politic larg reprezentativ, dinamic, capabil să înfăptuiască pînă la capăt obiectivele democrat-antifasciste stipulate în acordul B.N.D. din iunie 1944, precum și a altor prefaceri economico-sociale în care masele largi populare erau arzător interesate. Dar cercurile conducătoare ale celor două partide (P.N.Ț. și P.N.L.) s-au împotrivit, urmărind menținerea acestui organism politic în limitele programatice vechi și în structura sa organizatorică inițială, care nu cuprindea toate forțele realmente democratice, capabile și interesate în asigurarea dezvoltării țării pe coordonatele noi deschise de victoria insurecției din august. Din a doua jumătate a lunii septembrie 1944 devenise tot mai evident că guvernul instaurat la 23 August 1944, dominat de reprezentanți ai monarhiei și marii burghezii, precum și Blocul Național Democrat nu mai corespundeau raportului de forțe în continuă schimbare și nu erau capabile să satisfacă noile cerințe puse de lupta maselor populare în plin avînt revoluționar.

În aceste împrejurări Partidul Comunist se orientează spre realizarea unei formațiuni politice noi care să coalizeze toate forțele democratice, antifasciste, revoluționare, interesate în dezvoltarea accelerată a țării pe calea progresului, a democrației. Pornind de la aceste cerințe majore C.C. al P.C.R. elaborează **Proiectul de platformă al Frontului Național Democrat din România** și îl publică la 25 septembrie 1944.

În ziua de 10 octombrie 1944, s-a constituit Consiliul Național al Frontului Național Democrat, grupare de forțe larg reprezentative — muncitori, țărani, intelectuali, pături mic-burgheze, mici meseriași, negustori etc. — expresie a hotărîrii covîrșitoarei majorități a poporului român de a imprima dezvoltării României un curs nou.

Odată cu alcătuirea F.N.D., Blocul Național Democratic încetează de a mai ființa. Pentru a determina formarea unui nou guvern, la 16 octombrie 1944, din inițiativa P.C.R. au fost rechemați din guvern cei doi miniștri de stat care reprezentau P.C.R. și P.S.D. Guvernul Sănătescu nu mai putea, astfel, să se considere ca fiind mandatarul partidelor din B.N.D.

În noul guvern prezidat tot de generalul Constantin Sănătescu, P.C.R. și P.S.D. dețineau împreună cu celelalte organizații din F.N.D. vicepreședința, șase ministere și trei subsecretariate de stat. În cea de a doua jumătate a lunii noiembrie 1944 F.N.D. a organizat numeroase acțiuni de masă împotriva reacțiunii, pentru obținerea cererilor ce vizau schimbarea raportului de forțe din guvern în favoarea democrației, fără a formula lozinca înlăturării întregului guvern. Dar cercurile reacționare urmărind înlăturarea reprezentanților forțelor democrate din guvern și împiedicarea accesului maselor spre organele locale ale puterii de stat, au sfătuit pe C. Sănătescu să prezinte demisia întregului guvern, sperînd că astfel vor putea realiza un guvern, omogen reacționar. Spre sfîrșitul lunii noiembrie, Sănătescu prezintă demisia guvernului și astfel începe o nouă criză de guvern, la numai o lună de zile de la instaurarea acestui cabinet. La 6 decembrie, regele a însărcinat cu formarea noului guvern pe generalul Nicolae Rădescu, pînă atunci șef al Marelui Stat Major.

CREȘTEREA și lărgirea mișcării revoluționare au adîncit deruta în rîndurile claselor dominante, provocînd noi disensiuni și sciziuni în cadrul grupărilor lor politice. P.C.R. publică, la 29 ianuarie 1945, Programul de guvernare al F.N.D., document menit a da un nou impuls revoluției, aflată în plin avînt. Încă de la începutul lunii februarie și mai cu seamă după 10 februarie 1945 încep, în întreaga țară, marile bătălii, pentru exproprierea moșierimii în limita criteriilor stabilite de Programul de guvernare al F.N.D. Lupta forțelor democrate împotriva reacțiunii a atins o tensiune maximă la 24 februarie 1945, cînd în Capitală și în numeroase alte localități din țară au avut loc mitinguri de masă de o amploare necunoscută încă în istoria României. Astfel, la București au participat peste 600 000 de demonstranți, la Ploiești aproape 70 000, la Timișoara — circa 30 000, la Craiova — 20 000, la Brașov — 35 000 etc.

În Capitală, din ordinul majorității reacționare din guvern, forțele jandarmerești au deschis focul asupra demonstranților. Și în alte centre din țară autoritățile reacționare, sprijinite de bande de legionari, au atacat pe demonstranți, încercînd să-i intimideze. În aceste împrejurări de mare avînt revoluționar al maselor populare, la 26 februarie 1945, Rădescu este obligat să-și prezinte demisia. Voința maselor largi populare triumfa : **la 6 martie 1945 a fost instaurat, pentru prima dată în istoria modernă a României, un guvern cu adevărat democratic.**

Vestea numirii guvernului democrat a provocat un nestăvilit entuziasm în rîndurile maselor largi populare din întreaga țară. Pentru prima dată în istoria poporului român masele muncitoare își aveau un guvern al lor, în care precumpăneau reprezentanții clasei muncitoare și ai țărănimii. Noul guvern prezidat de eminentul fiu al poporului, dr. Petru Groza, se înscrie în istoria patriei noastre ca primul guvern democratic — guvern revoluționar-democratic — cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, expresie a colaborării largi a forțelor ce se pronunțau pentru adîncirea transformării revoluționare, sociale și politice. Participarea la guvern a reprezentanților reacțiunii nu a afectat conținutul revoluționar al acestuia și nici înfăptuirea transformărilor revoluționare preconizate de F.N.D., tocmai datorită faptului că rolul precumpănitor l-au avut reprezentanții maselor muncitoare, ai clasei muncitoare și țărănimii, partidele și organizațiile muncitorești-țărănești deținînd poziții majoritare și hotărîtoare. Principalul partid de guvernămînt devine Partidul Comunist Român alături de care un rol important l-a avut Partidul Social-Democrat, ceea ce a determinat ca Frontul Unic Muncitoresc să constituie nucleul politic de bază al guvernului care a imprimat acestuia pecetea voinței și intereselor clasei muncitoare, ale țărănimii și altor categorii de oameni ai muncii.

Prin instaurarea acestui guvern, **procesul revoluționar din România a intrat într-o nouă etapă, al cărei obiectiv era încheierea procesului de desăvîrșire a revoluției burghezo-democratice și pregătirea trecerii la revoluția socialistă.**

Subliniind importanța istorică a victoriei de la 6 Martie 1945 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că aceasta este **„rodul luptei eroice a clasei noastre muncitoare, aliată cu țărănimea, cu intelectualitatea și celelalte categorii sociale muncitoare, rezultatul luptei unite a oamenilor muncii români, maghiari, germani și de altă naționalitate, desfășurată sub conducerea Partidului Comunist Român. În această luptă s-au afirmat din plin capacitatea revoluționară a clasei muncitoare din țara noastră, rolul și misiunea ei istorică de forță conducătoare a întregii națiuni, rol care s-a manifestat strălucit de-a lungul anilor în măreața operă de făurire a orînduirii socialiste".**

ÎN ÎNTREAGA PERIOADĂ ce a urmat au avut loc profunde transformări sociale. S-a desfășurat o intensă activitate pentru refacerea economiei naționale, legiferarea reformei agrare și a altor reforme structurale cu caracter democratic revoluționar, s-a acționat pentru creșterea rolului clasei muncitoare și participarea ei directă la conducerea activității întreprinderilor. Ca urmare a acestor transformări s-a consolidat frăția oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități, s-a schimbat raportul de forțe în țară, crescînd rolul maselor populare în întreaga viață politică. O expresie elocventă a noilor raporturi social-politice este victoria obținută de forțele democratice ale țării în alegerile parlamentare din noiembrie 1946. În toate aceste mari bătălii de clasă, Partidul Comunist Român s-a afirmat ca cea mai puternică forță politică din România.

Cucerirea la 30 decembrie 1947, ca urmare a abolirii monarhiei și proclamării republicii, a întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii marchează trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste. Naționalizarea industriei, băncilor, transporturilor și comerțului au dus la lichidarea în scurt timp a proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție. Concomitent s-a trecut la planificarea dezvoltării economiei naționale. A avut loc procesul complex al cooperativizării agriculturii și organizării ei pe baze socialiste. Planurile anuale și cincinale ale perioadei 1949—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Ca urmare a generalizării relațiilor noi de producție în agricultură, s-a realizat economia socialistă unitară, ceea ce a marcat victoria deplină a socialismului în toate sectoarele de activitate, abolirea exploatării omului de către om, afirmarea principiilor socialiste în viața socială.

O dată cu Congresul al IX-lea al Partidului (iulie 1965) și alegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu adoptarea noii Constituții și proclamarea Republicii Socialiste România (august 1965), s-a deschis o perioadă nouă în dezvoltarea socialistă a țării, în activitatea partidului. Sînt profund elocvente ideile valoroase puse în lumină de Congresul al IX-lea deschizător de etapă nouă în viața partidului, a poporului nostru, tezele de mare însemnătate teoretică ale celui de-al X-lea Congres din august 1969, în rîndul cărora se înscriu cele privind societatea socialistă multilateral dezvoltată, strălucita Cartă a viitorului României — programul științific elaborat și adoptat de cel de-al XI-lea Congres, din noiembrie 1974.

conf. dr. Ion ARDELEANU

(Continuare în pag. 23)

GÎNDIREA ECONOMICĂ CONTEMPORANĂ REFERITOARE LA EFICIENȚA PROGRESULUI TEHNIC [III]

Eficiența economică a progresului tehnic. Precizări noționale

EFICIENȚA progresului tehnic este concepută ca un raport între efectele însumate pe toate fazele procesului cercetare-producție și cheltuielile respective implicate. Diferitelor denumiri ale acestei categorii economice : „eficiența integrală", sau „eficiența totală" le este comună concepția potrivit căreia, eficiența progresului tehnic trebuie să reflecte complexitatea fenomenului respectiv, a sistemului de interdependențe dintre creatorii și utilizatorii de progres tehnic.

În analiza diferitelor categorii de efecte ale progresului tehnic întîlnim frecvent utilizați termenii „efectul integral social-economic" sau „economic"[1]). Unii autori consideră că se pot distinge trei categorii de eicientă a progresului tehnic: **individuală,** care compară un singur fel de efect cu un singur fel de cheltuieli, **generalizată,** care compară cîteva feluri de rezultate cu cîteva feluri de cheltuieli și **integrală,** care este o eficiență completă, comparînd suma efectelor cu suma cheltuielilor[2]).

Eficiența integrală a progresului tehnic este adesea asociată noțiunii de eficiență macroeconomică, întrucît există concepția necesității determinării eficienței progresului tehnic la diferite nivele ierarhice, fapt ce impune existența unui sistem de indicatori de măsurare, format atît din indicatori generealizatori cît și din indicatori specifici[3]).

Eficiența economică a progresului tehnic trebuie să se judece în toate stadiile de realizare a acestuia, după rezultatele finale, după efectul obținut ca urmare a introducerii sale în producția materială, adică în sfera consumului său. Elaborarea unor metode de repartizare a efectului economic între verigile progresului tehnic este o problemă de stringentă actualitate și, după părerea specialiștilor, exceptîndu-se cercetările fundamentale, aceasta trebuie să se bazeze pe principiile autogestiunii, ale recuperării tuturor cheltuielilor ocazionate de introducerea progresului tehnic. Într-adevăr, avînd în vedere cerințele mecanismului economic și financiar, ale autogestiunii, efectul economic al tehnicii noi trebuie să se realizeze în toate verigile economiei naționale, fie că este vorba de cele care aplică tehnica nouă, fie că se au în vedere cele care o pregătesc.

Una din premisele metodologice importante ale determinării eficienței economice a progresului tehnic o constituie unitatea principiilor de evaluare a acesteia. Aceste principii trebuie să fie compatibile cu interesele economice ale tuturor verigilor progresului tehnic, astfel încît să nu apară contradicții între interesele economiei naționale în ansamblu și interesele întreprinderilor, centralelor și ramurilor.

Într-o măsură din ce în ce mai mare capătă susținători concepția conform căreia aportul tehnicii noi în ridicarea eficienței economice a producției la toate nivelele de activitate economică se determină prin influența sa asupra economiei cheltuielilor de muncă socială necesare pentru producția produsului net al societății. Diferența dintre cheltuielile pentru introducerea tehnicii noi și asimilarea producției și cheltuielile de muncă pentru producerea unei producții analoage, în condiții neschimbate ale tehnicii, reflectă tocmai această influență.

În condițiile mecanismului economic al socialismului criteriul unic de evaluare a eficienței (economia cheltuielilor de muncă socială) economice a tehnicii noi suferă anumite modificări în ceea ce privește indicatorii propriu-ziși ai eficienței, în funcție de specificul și interesele economice ale fiecărei ramuri ; la nivelul întregii economii naționale, economia cheltuielilor totale de muncă socială ocazionate de producția obținută cu ajutorul tehnicii noi se realizează prin sporul de venit național ; la nivel de ramură, centrală sau întreprindere contribuția progresului tehnic la eficiența economică se exprimă în sporul de producție netă și beneficiu, ca rezultat al economiei la cheltuielile de muncă socială.

Masa efectului economic al progresului tehnic crește pe măsură ce tehnica nouă cuprinde toate sferele posibile ale aplicării eficiente, pînă ce se vor satisface deplin nevoile sociale pentru o astfel de tehnică. Ca urmare și efectul economic trebuie să fie astfel calculat încît să cuprindă toate sferele de aplicare a tehnicii noi.

O problemă metodologică importantă a determinării efortului economic al tehnicii noi o constituie perioada de timp în cursul căruia această tehnică este eficientă pentru întreaga economie națională. De regulă termenul de funcționare eficientă a unui anume tip de tehnică, pînă la apariția uzurii sale morale, este mai mare decît termenul de funcționare a unui exemplar din tehnica dată, întrucît în primul caz acționează numai uzura morală, iar în al doilea se adaugă și acțiunea uzurii fizice. Nu sînt excluse, desigur și situații contrare celei amintite. Și într-un caz și în celălalt termenul în care o tehnică se uzează moral reprezintă perioada de calcul a efectului total al acesteia.

În literatura de specialitate există și punctul de vedere care adoptă, ca termen de determinare a efectului global al unui tip de tehnică, perioada de timp în cursul căreia are loc saturarea cu tehnica dată a tuturor sferelor folosirii ei eficiente. După o perioadă de saturare ar urma să se renunțe la calcularea efectelor tehnicii respective. Este greu însă de susținut un astfel de punct de vedere în situația în care se forțează procesul de introducere a tehnicii noi și se saturează economia cu o astfel de tehnică ale cărei efecte economice se fac resimțite pînă în momentul înlocuirii ei cu alta mai eficientă.

Întrucît ca efect al introducerii tehnicii noi se consideră economia la cheltuielile de muncă socială, care duce la sporul de venit și beneficiu, o problemă importantă este baza de calcul a acestei economii.

Pentru toate stadiile creării și folosirii tehnicii noi problema se rezolvă în mod asemănător, în sensul că indicatorii economici ai folosirii tehnicii noi sînt comparați cu indicatorii similari ai tehnicii înlocuite sau răspîndite. Unii specialiști însă consideră că adoptarea unei baze unice pentru compararea tuturor stadiilor creării, producerii și introducerii tehnicii noi este incorectă și poate încetini ritmul introducerii progresului tehnic în producție. De aceea în stadiul cercetare-dezvoltare sau de lucrări de construcții experimentale, la aprecierea eficienței economice a progresului tehnic, baza de comparare trebuie să fie tehnica cea mai avansată care a fost elaborată, asimilată sau în curs de asimilare și introdusă. Aplicarea unei astfel de baze permite continuitatea, consecvența și impulsionarea progresului tehnico-științific. În stadiul elaborării planului de producție și de introducere a tehnicii noi, unde se planifică pregătirea și introducerea progresului tehnic — la toate nivelele activității economice — problema se rezolvă altfel. Introducerea în producție a unei tehnici noi, efectul rezultat ca urmare a folosirii acesteia capătă forma unor indicatori reali de calcul după care se apreciază activitatea economică a acestor verigi. În acest caz, fiind vorba de un efect economic real care se planifică și trebuie să se realizeze în toate verigile economiei, ca bază de comparație poate fi luată numai tehnica învechită care este înlocuită în mod concret cu un alt tip.

Principalele categorii de efecte și de cheltuieli care se includ în modelele „cheltuieli-rezultate" ale progresului tehnic diferă în funcție de nivelul ierarhic de referință. Astfel, la nivelul economiei naționale, sînt considerate faze ale procesului cercetare-producție : cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă, lucrări de dezvoltare, asimilarea rezultatelor cercetării, utilizarea lor în producție, etape în cadrul cărora se fac diverse cheltuieli materiale și umane în vederea obținerii unor rezultate care pot fi : informaționale, material-naturale și economice.

Din punct de vedere al comensurării eficienței, se impune detalierea ultimei

[1]) L.M. Gatovski : „Naucino-tehnicieskii progress i ekonomika razvitogo sotialisma", Izd. Nauka, Moskva, 1974, p. 10.

[2]) M.B. Grinceli : Izmerenie effektivnosti naucino-tehniceskogo progressa, Izd. Ekonomika, Moskva, 1974, p. 30.

[3]) T. Haciaturov : „Criterii și indicatori ai eficienței lucrărilor de cercetare-științifică" în „Voprosi Ekonomiki", 11/1976, p. 132.

categorii de rezultate, concretizate în : creşterea productivităţii muncii sociale, creşterea beneficiului, creşterea exportului de produse finite, care toate se reflectă, în ultimă instanţă, în creşterea venitului naţional.

Adoptarea economiei de muncă socială drept criteriu al introducerii progresului tehnic presupune luarea în consideraţie a următoarelor două aspecte :

a) Economisirea de muncă socială presupune economia de muncă vie cît şi materializată. Luate separat, economiile de muncă vie şi muncă materializată, în cazul tehnicii noi, pot constitui numai indicatori parţiali ai eficienţei progresului tehnic. Necesitatea de a adopta un criteriu global al eficienţei tehnicii noi (economia de muncă socială) este determinată şi de faptul că, de regulă, indicatorii parţiali ai acesteia pot manifesta tendinţe diferite. Astfel introducerea unor tehnici care sporesc productivitatea muncii poate să ducă la scăderea eficienţei fondurilor. Acelaşi lucru se poate întîmpla şi în cazul în care se introduce o tehnică nouă care poate economisi materii prime, materiale, combustibil. În concluzie se poate afirma că indicatorii parţiali ai eficienţei economice a progresului tehnic pot fi utilizaţi ca o completare la criteriul general, mai ales în acele condiţii în care direcţiile opuse ale evoluţiei acestor indicatori se neutralizează.

b) Cheltuielile totale de muncă socială au o natură economică diferită, unele efectuîndu-se în cursul unui singur ciclu al procesului de producţie (cheltuielile curente), altele, spre deosebire de primele, participînd în cadrul mai multor cicluri ale procesului de producţie (investiţiile). Din punct de vedere teoretic însumarea unor cheltuieli cu caracter eterogen nu se poate justifica. Pe de altă parte, deşi eterogene, aceste cheltuieli trebuie însumate căci numai în acest fel putem avea o determinare corectă a eficienţei progresului tehnic. Ieşirea din această situaţie se poate face prin tehnica actualizării cheltuielilor cu investiţiile, aducîndu-se la aceeaşi dimensiune de timp toate felurile de cheltuieli ocazionate de crearea şi introducerea în practică a progresului tehnico-ştiinţific. Actualizarea cheltuielilor în unele ţări se face cu ajutorul coeficientului normativ de eficienţă (En) care reprezintă mărimea inversă a termenului de recuperare ; aşadar criteriul eficienţei economice a progresului tehnic se poate reduce la minimizarea cheltuielilor actualizate. Considerăm că cheltuielile actualizate nu sînt doar o mărime de calcul ; ele reprezintă o categorie economică reală, deşi unii economişti apreciază că economisirea de cheltuieli actualizate ar constitui doar o „metodă de calcul“[4]).

M. HOROVITZ,
Gh. ZAMAN,
St. SANDU,
M. CIUMARA,
I. RESTEMAN,
M. POP
Institutul de economie socialistă

4) ...„Eficienţa economică a producţiei sociale în perioada socialismului dezvoltat“, Probleme metodologice, Edit. „Nauka“ Moscova, 1977, Institutul de economie al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S.

6 Martie 1946

(Urmare din pag. 21)

Congresul al XII-lea al Partidului din noiembrie 1979, a arătat că partidul comuniştilor români este, pe drept cuvînt, arhitectul României socialiste, aşa cum, în primăvara anului 1945 a fost deschizătorul viitorului acestui popor. În condiţiile noii orînduiri sociale şi-au găsit împlinire înaltele idealuri de dreptate socială şi naţională pentru care au luptat şi s-au jertfit nenumărate generaţii de înaintaşi.

În atmosfera entuziastă generată de hotărîrile istorice ale celui de al XII-lea Congres al Partidului, care deschid perspective însufleţitoare înfloririi multilaterale a patriei, oamenii muncii, întregul popor, muncesc cu abnegaţie pentru ca prin activitatea lor neobosită să propulseze România în rîndul ţărilor avansate economic în perspectiva primei jumătăţi a deceniului 9. În acelaşi timp întregul nostru popor este strîns unit într-o profundă angajare patriotică şi civică izvorîtă din perfecţionarea activităţii Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, din preocuparea constantă a secretarului general al Partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu pentru participarea tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea politicii interne şi externe a statului nostru. Expresia concludentă a continuei perfecţionări a democraţiei noastre socialiste este însăşi desfăşurarea amplei campanii electorale şi alegerile de la 9 martie, iar succesele obţinute de poporul român în cei 35 de ani care au trecut de la victoria maselor populare încununată de instaurarea guvernului revoluţionar democrat prefigurează cu claritate făurirea pe pămîntul României, sub conducerea Partidului Comunist, a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului.

Urbanizarea

(Urmare din pag. 14)

măreşte să evite crearea unor decalaje pronunţate între oraşe, care ar rezulta din concentrarea excesivă a populaţiei în centrele mari şi care adeseori se manifestă ca o tendinţă atît în activitatea unor ministere cît şi din partea unei părţi a tineretului din mediul rural (între altele trebuie spus că materializarea unei asemenea tendinţe ar depăşi posibilităţile locale în ceea ce priveşte construcţia de locuinţe, precum şi realizarea celorlalte dotări urbane tehnico-edilitare şi sociale).

Iată acum şi elemente ale proiecţiei unei probleme de o deosebită însemnătate. Pentru contracararea consecinţelor crizei energetice mondiale care afectează şi ţara noastră, rezolvarea problemei încălzirii urbane constituie o cerinţă esenţială ; în acest cadru trebuie avută în vedere folosirea resurselor de energie primară pe care le deţinem, îndeosebi a cărbunelui, prin soluţii de producere centralizată a energiei termice în centrale unice — de randament ridicat şi comune pentru industrie şi oraş. Totodată, se are în vedere valorificarea tuturor surselor termice refolosibile şi a unor noi resurse energetice neconvenţionale — inclusiv cea solară, geotermică, biogaz.

Se urmăreşte, de asemenea, adaptarea corespunzătoare a planurilor de sistematizare şi amplasamentelor pentru noile obiective urbane în direcţia grupării lor în cadrul localităţii pentru rezolvarea cu efort minim a producerii şi transportului energiei, precum şi pentru realizarea noilor construcţii astfel ca să conserve la maxim energia termică în interiorul lor. Mai este stabilit ca regimul de înălţime al noilor locuinţe, limitat la maximum 5 nivele, să asigure reducerea efortului de construcţii, economisirea materialelor energofage — ciment, metal — şi folosirea mai largă a unor materiale locale tradiţionale de construcţie.

Aşa cum se subliniază în documentele de partid, raţiunea şi spiritul gospodăresc în folosirea fiecărui leu investit, a fiecărui material de construcţie trebuie să constituie preocuparea majoră a tuturor edililor şi întregii populaţii, numai astfel fiind posibilă realizarea de maximum de efecte din resursele de care dispune economia, inclusiv prin recuperarea a tot ceea ce se poate valorifica din demolările de construcţii vechi — şi acestea sînt concepute să fie limitate, prin păstrarea a tot ce mai poate fi utilizat şi totodată prin amenajări şi modernizări. În condiţiile actuale, un proiect de sistematizare urbană este considerat utilizabil numai dacă ţine seama de păstrarea valorilor construite existente pe întreaga perioadă cît acestea mai pot fi utilizate. În acest cadru, renunţarea la unele tendinţe care şi-au făcut loc în ultimul timp în concepţia unor urbanişti, de a construi noul prin nejustificate şi abuzive dezafectări de clădiri şi instalaţii în stare de funcţionare, provocînd pierderi în avuţia naţională, se înscrie ca o necesitate raţională, gospodărească.

AŞA CUM sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, amplasarea raţională a forţelor de producţie pe teritoriu, dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor, apropierea judeţelor în ce priveşte nivelul producţiei globale pe locuitor şi folosirea resurselor de muncă, sistematizarea şi modernizarea reţelei de localităţi urbane şi rurale, ridicarea gradului general de civilizaţie al tuturor regiunilor ţării asigură accelerarea procesului dispariţiei deosebirilor esenţiale dintre sat şi oraş, dintre activitatea agricolă şi industrială, omogenizarea crescîndă a societăţii noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalităţi între toţi cetăţenii patriei, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale şi spirituale, a gradului general de civilizaţie a întregului nostru popor. Sînt cuvinte care definesc cu strălucire scopul final al întregii politici a partidului nostru, ca şi al componentelor ei fundamentale, între care se înscrie urbanizarea.

IPOSTAZE ALE INFLAŢIEI ÎN GÎNDIREA OCCIDENTALĂ (I)

ADÎNCIREA proceselor inflaţioniste din ţările occidentale este un fenomen pe care nici inventivitatea statistică şi nici verva descriptivistă a apologeticii burgheze nu-l mai pot contesta. [1]) Virulenţa proceselor inflaţioniste din Occident şi mai ales persistenţa lor, chiar şi în condiţii de reducere a volumului de investiţii şi de cvasistagnare economică, au generat noi particularităţi ale inflaţiei, respectiv o nouă terminologie în literatura de specialitate – de pildă „stagflaţie", care indică creşteri de preţuri în condiţii de stagnare economică sau „slumpflaţie", adică inflaţie în condiţii de depresiune etc. În faţa unor astfel de realităţi implacabile ideologia burgheză nu mai poate acţiona pîrghiile cunoscute, tripticul „inflaţie-şomaj-recesiune" manifestîndu-se ca un tăvălug necruţător asupra desfăşurării vieţii economice şi sociale. Ideologii burghezi sînt astfel nevoiţi să recunoască realităţile, să le „explice" cauzele şi eventual să consoleze populaţia şi s-o îndemne la resemnare.

Dar ce este inflaţia în optica teoreticienilor occidentali contemporani ? Care sînt cauzele ei ? Ce efecte economico-sociale are ? În articolul intitulat : „Inflaţia, un cuvînt rău definit", al lui André Nivollet, din „Cahiers Français" Nr. 185 din 1978 se menţionează că noţiunea de inflaţie era utilizată şi în antichitate de Cicero şi Pliniu cel tînăr, dar în accepţiunea modernă cuvîntul s-a răspîndit în timpul războiului de secesiune — atunci inflaţia a apărut pentru a indica creşterea masei de dolari cu spatele verde (green backs), semne monetare a căror mare abundenţă a fost reclamată de finanţarea războiului dintre nordişti şi sudişti. Este, deci, semnificativă legarea genezei inflaţiei de cheltuielile militare. Pornind de la circumstanţele în care cuvîntul inflaţie a căpătat o mare circulaţie, André Nivollet consideră că ea este „...semnul unei dereglări, al unei deformări de un anumit fel, în orice caz, al unei anomalii". În acest sens se citează şi din lucrarea „Note asupra viitorului războiu", al lui Ernst Hemingway, care arăta : „Primul panaceu al unei naţiuni rău guvernate este inflaţia ; cel de al doilea — războiul. Amîndouă aduc o ruină totală. Dar ambele sînt refugiul unor acute neajunsuri politice şi economice".

Explicaţia lui Friedman sugerează, la rîndul ei, că responsabili de inflaţie sînt factorii care fac politicile economice şi politicile monetare de expansiune, pe care le utilizează pentru a stimula producţia. S-ar subînţelege, aşadar, că inflaţia are drept cauză o defectuoasă conducere la nivel macroeconomic, şi că această conducere odată înlocuită, ieşirea din inflaţie ar fi o chestiune relativ lejeră. Realitatea infirmă însă această ideie, publicistica occidentală avînd recunoaşteri fără echivoc : „inflaţia este o boală capitalistă incurabilă" apreciază, de pildă, săptămînalul american „Time".

Dacă resorturile inflaţiei nu trebuie căutate în defectuoasa guvernare, înseamnă, desigur că nvestigaţiile se cuvin a fi îndreptate spre tărîmuri structurale. Şi un astfel de tărîm găseşte englezul R. Harrod, „creatorul" **teoriei spiralei inflaţioniste.** În esenţă, respectiva teorie se reduce la următoarele : creşterea salariilor duce la creşterea costurilor de producţie a mărfurilor şi serviciilor şi, prin urmare, a preţurilor. Creşterea preţurilor mărfurilor provoacă tendinţa muncitorilor de a dobîndi noi sporuri de salarii. Nivelul mai ridicat al salariilor scumpeşte producţia şi determină ridicarea în continuare a preţurilor pe piaţă ş.a.m.d. Statul, pentru a face faţă cerinţelor sporite de bani, emite şi pune circulaţie noi cantităţi de semne monetare. Procesul de creştere a preţurilor şi de depreciere a banilor capătă deci caracterul unui cerc vicios : salarii-cheltuieli de producţie-preţuri-salarii. Dat fiind că salariul ar fi alfa şi omega acestui cerc, respectiva teorie a fost denumită şi **teoria inflaţiei salariale.** Conform acesteia, după cum se vede, creşterea salariilor nominale nu este apreciată ca fiind numai impulsul iniţial al inflaţiei, ci însăşi forţa care o accelerează.

Caracterul neştiinţific al „teoriei" lui Harrod poate fi demonstrat cel puţin cu următoarele argumente : a) în viziunea respectivă abordarea metodologică a raportului dintre salarii şi preţuri este greşită. Creşterea salariului este, de regulă, nu cauza, ci efectul sporirii preţurilor. Practica monopolistă de ridicare a preţurilor pentru obţinerea de supraprofituri duce la reducerea veniturilor reale ale oamenilor muncii, ceea ce determină tendinţa firească a acestora de a compensa reducerea salariului real prin creşterea salariului nominal. b) în perioadele de şomaj acut, cînd şi salariul nominal individual şi suma generală a salariilor sînt cel puţin stagnante, dacă nu în reducere, de ce inflaţia continuă să se menţină la un nivel ridicat şi chiar să înregistreze creşteri sensibile? [2])

Este clar, deci, că teoria inflaţiei salariale urmăreşte cel puţin două scopuri bine determinate : pe de o parte să releve res-

FIŞE

Dicţionar cronologic al ştiinţei şi tehnicii universale

Editura ştiinţifică şi enciclopedică

● *Operă de pionierat în peisajul literaturii ştiinţifice din ţara noastră* „Dicţionarul cronologic al ştiinţei şi tehnicii universale", *apărut recent la* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică *constituie — după cum apreciază academicianul Emil Condurachi — o lucrare de certă valoare ştiinţifică. În cele două secţiuni ale sale — cronologia ştiinţei şi tehnicii universale şi cronologia tematică a ştiinţei şi tehnicii universale — dicţionarul cuprinde o serie largă de date fundamentale privind descoperiri, invenţii şi tehnologii de lucru realizate din cele mai vechi timpuri şi pînă astăzi în principalele domenii ale cunoaşterii tehnico-ştiinţifice: matematică, astronomie, fizică, mecanică, chimie, geologie, geografie, biologie, ştiinţe agricole, construcţii de maşini, telecomunicaţii, industrie extractivă ,arhitectură etc. Un spaţiu amplu este acordat în volum evoluţiei ştiinţei în ţara noastră, contribuţiei oamenilor de ştiinţă români la dezvoltarea ştiinţei universale. Prin bogăţia conţinutului său, ca şi prin modul de prezentare Dicţionarul constituie, deopotrivă cu deschiderea sa enciclopedică, o sinteză a istoriei ştiinţei şi tehnicii mondiale.*

Interacţiune obiectiv-subiectiv

● *În articolul-dezbatere* Vzaimodeistvie obiektivnogo i subiektivnogo v ekonomike *(Interacţiunea obiectivului şi subiectivului în economie), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI *(nr. 12/ 1979),* I. Ciunkov *contestă opinia exprimată de unii economişti, potrivit căreia activitatea productivă a oamenilor trebuie raportată, îndeobşte, la factorul subiectiv. Autorul menţionează că activitatea oamenilor în domeniul producţiei, repartiţiei şi schimbului de bunuri materiale nu este numai subiectivă, ci şi obiectivă, întrucît este predeterminată de dezvoltarea anterioară a societăţii. Potrivit părerii lui I. C., această predeterminare trebuie privită nu numai ca o repetare de către oamenii muncii a condiţiilor de producţie existente, ci şi ca o acţiune conştientă sub influenţa acestora.*

Condiţiile existente în mod obiectiv în economie în afara subiectului, arată autorul, se includ în activitatea lui conştientă, se transformă activ în acest cadru. Mecanismul respectiv ar fi următorul: în afara activităţii şi anterior acesteia, condiţiile economice obiective se manifestă doar ca premise ale unei forţe active; realizarea şi reproducerea lor se desfăşoară prin integrarea în conţinutul activităţii subiective. Ca urmare, menţionează I. C., oamenii muncii din societatea socialistă devin creatori conştienţi atunci cînd îşi însuşesc experienţă productivă, cunoştinţe, tradiţii acumulate de societate în anii anteriori.

„Produsul potenţial" şi relevanţele sale

● *Un element important în evaluarea situaţiei economice a unei ţări deopotrivă cu determinarea gradului de adecvare a politicii sale în domeniul economic îl constituie — potrivit opiniilor exprimate de* Jacques R. Artus *în studiul* „Produit potentiel et produit réel dans les pays industriels" *publicat în revista* Finance et Développement *şi reprodus în* PROBLEMES ECONOMIQUES, *numărul 1641 — determinarea produsului potenţial, I. A. menţionează că — în ciuda dificultăţilor metodologice pe care le ridică definirea şi cuantificarea acestei categorii — produsul potenţial al unei economii îl constituie acel produs care ar fi obţinut dacă populaţia activă ar fi în întregime folosită şi dacă forţa de muncă şi capitalul ar fi utilizate cu o intensitate normală —, raportarea sa la produsul real permite evidenţierea rezervelor care există în economia fiecărei ţări.*

Sînt relevate ca semnificative în acest sens rezultatele unui studiu în care s-a utilizat metoda

ponsabilitatea salariilor (citeşte a salariaţilor) în explicarea procesului inflaţionist, iar pe de altă parte să antameze ideia potrivit căreia inflaţia este de neînlăturat atît timp cît există sistemul retribuirii muncii.

Accente particulare prezintă **teoria liberalistă a inflaţiei :** ea porneşte de la critica actualei structuri a economiei capitaliste, în care sectorul de stat deţine o pondere apreciabilă. Această teorie are o tentă antikeynesistă vizibilă. „Se consideră – sublinia, de exemplu, Bernard Hugonnier – că recesiunea economică antrenată de insuficienţa cererii private poate fi combătută prin creşterea cheltuielilor guvernamentale“ [3]) Dar pentru a creea o cerere mare statul trebuie să sporească în fiecare an nivelul mijloacelor sale financiare cu scopul de a face faţă cheltuielilor în creştere continuă. Pentru aceasta – continuă B.H. – el ar dispune de două soluţii : imprimarea şi emisiunea de noi cantităţi de monedă, ceea ce duce la inflaţie, sau sporirea impozitelor, proces care are acelaşi efect, deoarece „...singurul mijloc de care dispune statul pentru ridicarea impozitelor este de a permite inflaţiei să crească“. Concluzionînd această analiză, menţionăm că sîntem de acord cu ideea lui Hugonnier potrivit căreia sistemul capitalismului de stat nu reprezintă o soluţie pentru eradicarea inflaţiei. Nu putem accepta însă soluţia dată de acesta. „În scopul reducerii acestei curse a inflaţiei – conchide autorul menţionat – trebuie să se convină reducerea rolului statului şi revenirea la un sistem de liberă concurenţă“. Cum omenirea nu cunoaşte reveniri de la stadii superioare la stadii situate pe scara progresului istoric la un nivel inferior, soluţia respectivă apare, deopotrivă, ca romantică şi retrogradă. De ce oare nu propune Hugonnier trecerea la un stadiu superior – acela al orînduirii socialiste ? Este lesne de înţeles că poziţia lui de clasă nu-i permite.

Lui John Kenneth Galbraith soluţiile de felul celor avansate de B.H. i se par utopice – şi pe bună dreptate – aşa încît economistul american elaborează propria sa teorie, **teoria dirijistă.** Potrivit acesteia, în economia modernă se pot distinge două grupe de întreprinderi : pe de o parte multitudinea micilor întreprinderi particulare, care formează „sistemul de piaţă“, şi care se străduie să-şi maximizeze beneficiile ţinînd seama de cerere, de costuri, de preţuri şi de tehnologie, asupra cărora nu au însă nici o putere ; iar, pe de altă parte categoria marilor întreprinderi, al căror scop nu este numai maximizarea profiturilor ci şi creşterea; în general se constată că cu cît talia unităţii este mai mare cu atît controlul pe care îl poate exercita asupra costurilor, preţurilor şi tehnologiei este mai ridicat.

O asemenea structură, afirmă S.K.G. este inflaţionistă ; cele 12 milioane de întreprinderi individuale (din S.U.A.), care formează sistemul de piaţă, nu pot să fixeze salariile şi preţul de vînzare, pe care le stabilesc cele o mie de mari întreprinderi, la un nivel la care le convine şi după un plan ferm. Totodată, guvernul nu poate să lupte prin metodele obişnuite împotriva inflaţiei avînd în vedere însuşi sistemul de planificare din marile întreprinderi. În consecinţă economistul american propune „blocarea preţurilor şi a salariilor în sectorul marilor întreprinderi, şi nu temporar ci de o manieră definitivă“. Galbraith face însă şi o rezervă : „Bineînţeles – scrie el – pentru a evita distorsiunile, preţurile şi salariile nu vor fi în mod real blocate, ci creşterea lor va fi controlată de stat după consultarea părţilor interesate (sindicatele şi marile companii) în vederea partajului „cîştigurilor de productivitate“.

După cum se vede la J.K.G. imensul consum de stat, sistemul de acoperire a cheltuielilor de administraţie şi a celor militare, care alimentează cu precădere inflaţia din S.U.A., se ignoră cu desăvîrşire. În ceea ce priveşte soluţia dată de economist, raţională la prima vedere, ea îşi dezvăluie inconsistenţa la o examinare mai atentă. Preţurile şi salariile nu urmează să devină imuabile, ci să crească dirijat şi proporţional unele faţă de altele. Deci spirala inflaţionistă îşi păstrează baza generatoare, numai că ea va evolua dirijat. Aşadar, Galbraith este de acord cu inflaţia, dar nu cu o inflaţie care să scape de sub controlul statului, ci cu o inflaţie dirijată. Oricum însă nici aceasta nu poate înlătura marile neajunsuri pe care procesul inflaţionist le provoacă în economia capitalistă.

prof. dr. Alexandru D. ALBU

[1]) Într-un singur an — iunie 1978—iulie 1979 rata medie a inflaţiei pe ansamblul ţărilor membre ale Comunităţii Economice Europene a fost de 10,4% (în Anglia de 15,6%, în Italia de 13,8%, în Franţa de 10,3% etc.) iar în S.U.A. a atins cel mai ridicat nivel — un record al ultimelor trei decenii : 13,2%. Cu atît mai mult fenomenul nu poate fi ignorat în cazul unor ţări mai mici sau mai puţin dezvoltate, care se află în orbita sistemului capitalist şi în care inflaţia, fie ea importată, fie generată de condiţii specifice proprii, a atins în anul 1978 proporţii catastrofale : în Turcia — 63,4%, în Islanda — 46,9%, în Portugalia — 25,2%, în Spania — 16%. Perspectiva ? Într-un studiu prospectiv al experţilor OCDE prezentat în sesiunea acestei organizaţii care a avut loc în anul trecut la Paris, se preconizează pentru 1980 o rată medie de creştere a inflaţiei de minimum 9,5%.

[2]) Vezi R. Bernard şi R. S. Thorn : „Teorii actuale asupra inflaţiei şi insuficienţele lor“, în „Problemes economiques“, din 13.X.1976.

[3]) Vezi : „Les causes structurelles de l'inflation“ de Bernard Hugonnier, în „Cahiers Francais“ nr. 186 din 1978.

factorilor de producţie şi în care s-a urmărit evoluţia estimată a ratei de creştere a producţiei manufacturiere în şapte state capitaliste industrializate – Canada, S.U.A., Japonia, Franţa, R.F. Germania, Italia şi Anglia – în perioada 1956–1980 (la determinarea produsului potenţial au fost luate în calcul capitalul, forţa de muncă, preţul petrolului şi progresul tehnic). I. A. mai arată că într-un interval mai restrîns, respectiv deceniul '70, rata de creştere a produsului potenţial în industria manufacturieră a scăzut substanţial, cu deosebire în Japonia. La nivelul unui an, 1978, în ţările studiate, se constată un însemnat ecart între produsul potenţial şi cel real.

● *La* Editura Tehnică *a apărut de curînd lucrarea semnată de arhitectul* Mircea Enache – „Urbanismul britanic contemporan“. *Volumul pune la dispoziţia specialiştilor un bogat material informativ privind realizările obţinute de urbanistii din Marea Britanie, ţară cu prestigioase tradiţii în domeniu. Semnificativ în acest sens este însuşi faptul că numeroase rezol-*

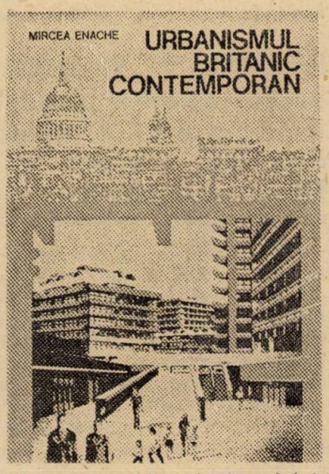

vări propuse de urbanismul britanic de-alungul celor peste o sută de ani de existenţă au fost adaptate şi aplicate în diferite ţări ale lumii, constituind, potrivit opiniei autorului, o sursă de idei valoroase şi pentru urbaniştii români. Urmărind să ofere o imagine cît mai cuprinzătoare a concepţiei britanice în domeniul urbanismului, volumul descrie procesul istoric al urbanizării Angliei deopotrivă cu evoluţia urbanizării de la dimensiunile unei mişcări sociale la cele de politică socială. În lucrare sînt prezentate conceptele de bază, elementele tehnice, politice şi legislative ale procesului de urbanizare din această ţară precum şi unele aspecte fundamentale ale sistematizării.

Productivitatea cercetării agricole

● Robert Evenson, Paul Waggoner şi Vernon Ruttan *îşi propun să analizeze – în studiul* „Economic benefits form research: au exemple form agriculture“ *(Avantajele economice ale cercetării: o exemplificare pentru agricultură) publicat în revista SCIENCE volumul 205, editată de* Economic Growth Center *– unele aspecte privind în productivitatea muncii din agricultură, rata de revenire a investiţiilor efectuate în domeniul cercetărilor agricole precum şi modul în care acest indicator este influenţat de tipul de organizare a cercetării. Efectele considerabile pe care cercetarea ştiinţifică agricolă le-a avut şi le are în continuare asupra pro-*

FIŞE

ductivităţii muncii pot fi comensurate, consideră autorii, prin utilizarea indicatorului productivitate totală, calculat prin împărţirea autputurilor la imputuri.

Potrivit studiului menţionat elementele ce caracterizează cercetarea ştiinţifică agricolă americană privesc, pe de o parte, o organizare care, într-un sistem articulat, reuneşte oamenii de ştiinţă, tehnologi şi producători agricoli la nivelul aceleiaşi localităţi, iar pe de altă parte, îmbinarea cercetărilor de factură ştiinţifică cu cele de factură tehnologică. Un alt aspect însemnat pentru creşterea aportului cercetării în dezvoltarea agriculturii îl constituie investiţiile, al căror nivel vădeşte în momentul de faţă un caracter static. Acest lucru s-ar explica prin imposibilitatea de a asigura investitorului folosinţa exclusivă a unei anumite inovaţii agricole ca şi prin modul de distribuire a beneficiilor între producători şi consumatori.

5 POLITICA P.C.R. DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Locul și importanța agriculturii în economia noastră națională

ÎN ȚARA noastră, agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, avînd un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. Prin funcțiile ce-i revin, agricultura are o contribuție de maximă importanță la progresul economic și social al țării. Ea asigură aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime, producînd, totodată și unele disponibilități pentru export. Aportul agriculturii la producerea venitului național și a produsului social a fost în anul 1978 de 15,3% și respectiv 13,4%.

În perioada dominației burgheziei și moșierimii agricultura României se caracteriza prin înapoiere tehnică și fărămițare excesivă a terenului, prin lipsa inventarului agricol în milioanele de gospodării ale țăranilor săraci. Productivitatea muncii redusă și nivelul scăzut al recoltelor constituiau trăsătura dominantă a agriculturii românești, înrăutățind situația economică a țărănimii muncitoare. Cu toate că mai bine de trei pătrimi din populația activă a țării lucra în agricultură, contribuția ei la venitul național nu depășea 33%, în condițiile cînd acesta era de 13 ori mai mic decît în prezent.

Ținînd seama de aceste realități, pentru sporirea producției agricole în concordanță cu nevoile țării și ridicarea nivelului de viață a țărănimii, P.C.R. a organizat trecerea pe baze socialiste a agriculturii, cooperativizarea gospodăriilor țărănești. În acest scop, la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a fost elaborat Programul transformării socialiste a agriculturii. Trecerea la înfăptuirea lui a marcat începutul unei etape de profunde transformări revoluționare în viața satului, la etapa revoluției agrare socialiste, a făuririi raporturilor socialiste în agricultură.

Procesul transformării socialiste a agriculturii a durat aproape 14 ani, timp în care s-au produs prefaceri revoluționare adînci în viața țărănimii și a satelor, s-au făurit relațiile socialiste în agricultură, iar în locul milioanelor de gospodării mici și mijlocii slab productive, au luat ființă mari unități agricole, care dispun de o bază tehnică modernă, iar producția desfășurată în colectiv înregistrează o creștere permanentă. Caracteristic procesului de cooperativizare a gospodăriilor țărănești a fost înaintarea lui treptată, pe măsura dotării tehnico-materiale a agriculturii și pregătirii cadrelor necesare, o dată cu convingerea țărănimii că perspectiva ridicării nivelului ei de viață este nemijlocit legată de trecerea la gospodăria obștească. Pe întreaga durată a procesului de transformare socialistă a agriculturii producția agricolă a sporit continuu, asigurîndu-se condiții materiale pentru ridicarea nivelului de viață al țărănimii.

Încheierea cooperativizării agriculturii în anul 1962 a marcat victoria unui proces revoluționar de maximă importanță — organizarea celei mai numeroase mase de oameni ai muncii pe baze socialiste —, triumful relațiilor socialiste în întreaga economie. Cooperativizarea a deschis calea trecerii la o nouă etapă, superioară, a dezvoltării agriculturii, etapa înfăptuirii revoluției tehnico-științifice și în această ramură a economiei naționale.

Baza tehnico-materială a agriculturii

STRATEGIA agrară a partidului nostru are ca obiectiv esențial făurirea unei agriculturi intensive, moderne, de mare productivitate. Făurirea relațiilor socialiste la sate, constituie doar punctul de plecare în realizarea acestui obiectiv. Elementul decisiv este crearea unei puternice baze tehnico-materiale și modernizarea ei continuă, organizarea pe baze științifice a producției agricole. În acest scop, P.C.R. a acordat o atenție deosebită dezvoltării ramurilor industriale care să asigure dotarea agriculturii cu tractoare, mașini agricole, îngrășăminte și alte substanțe chimice. În vederea modernizării agriculturii s-au executat pe mari suprafețe lucrări de îmbunătățiri funciare, îndeosebi de irigații, s-a dezvoltat activitatea unităților care asigură servirea tehnico-științifică a agriculturii.

Programul de creare și modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii a fost susținut de un important volum de investiții care, în ultimii 13 ani, se ridică la peste 203 miliarde lei. Acestea au fost folosite pentru extinderea și diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole, amenajări funciare, sporirea producției de îngrășăminte chimice și pesticide, dezvoltarea și ameliorarea șeptelului. La sfîrșitul anului 1978, agricultura dispunea de cca. 139 000 tractoare fizice, peste 31 000 combine autopropulsate și alte zeci de mii de mașini agricole moderne. În același an, reveneau în medie 105 kg de îngrășăminte chimice substanță activă la un hectar arabil, vii și pomi, iar suprafața amenajată pentru irigat era de peste 1,8 milioane hectare. Procesul de modernizare a agriculturii se caracterizează prin promovarea tehnologiilor avansate de tip industrial, care schimbă radical caracterul muncii industriale. Ele și-au găsit aplicarea, cu deosebire, în complexele agro-industriale pentru creșterea și îngrășarea păsărilor și animalelor, marile complexe de sere, fabricile de nutreturi combinate, spațiile de depozitare și prelucrare primară.

Ca urmare a dezvoltării și perfecționării bazei tehnico-materiale s-a asigurat și sporirea producției agricole, în pas cu nevoile economiei naționale. În 1978, producția globală agricolă depășea de 3,4 ori nivelul anului 1950. Concomitent, s-a îmbunătățit și structura ei, zootehnia reprezentînd 44,3% din totalul producției globale agricole. Creșterea producției agricole s-a realizat, în principal, pe seama ridicării productivității muncii, fapt care a determinat reducerea necesarului de forță de muncă și orientarea excedentului către ramurile neagricole. La sfîrșitul anului 1978, în agricultură lucra 32,5% din populația activă a țării, față de 74,1% în 1950.

Programul P.C.R. despre principalele obiective ale politicii agrare a partidului. Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii. Necesitatea înfăptuirii unei profunde revoluții agrare

PORNIND de la rolul agriculturii în economia națională, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism prevede printre obiectivele strategice **„realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate care să constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți".**

Directivele Congresului al XII-lea al partidului prevăd accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii, ca una din principalele priorități ale cincinalului 1981—1985, de care depinde dezvoltarea economiei românești. Planul cincinal 1981—1985, stabilește ca obiectiv esențial **înfăptuirea unei profunde revoluții agrare** care cuprinde baza tehnico-materială, ca și organizarea producției.

Pentru realizarea acestui obiectiv se va acționa în următoarele direcții :

a) **Utilizarea rațională a întregului fond funciar.** La baza politicii sale agrare, partidul nostru așează concepția că pămîntul —, indiferent de forma de proprietate asupra lui — este un bun național de care depinde creșterea avuției poporului și bunăstarea întregii populații. Conservarea, valorificarea și mărirea fertilității solului constituie calea principală de sporire a producției agricole. În anii 1981—1985, suprafața arabilă

urmează să crească cu 154 000 hectare pe seama recuperării unor noi terenuri. În aceeași perioadă, se prevede realizarea integrală și a programului de îmbunătățiri funciare, executarea într-o concepție unitară a întregului complex de lucrări, suprafața irigată să ajungă la aproape 4 milioane de hectare, precum și alte amenajări funciare pe mari suprafețe de teren.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole.** În concordanță cu directivele Congresului al XII-lea al partidului, pe baza celor 155 miliarde lei investiții, agricultura va deține în 1985, un număr de 140—145 mii tractoare de puteri diverse, 40—42 mii combine autopropulsate și o gamă diferențiată de mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate. Cu o asemenea dotare tehnică se va putea realiza mecanizarea complexă a lucrărilor în cîmp și în zootehnie — paralel cu scurtarea perioadei de executare a lucrărilor de însămînțat și recoltat.

c) **Chimizarea producției agricole** prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice. În cincinalul viitor, pe baza dezvoltării industriei chimice agricultura va dispune de cantități suficiente pentru a administra în medie 320 kg. substanță activă de îngrășăminte chimice la hectarul de teren arabil, vii și livezi.

d) **Asigurarea agriculturii cu semințe și material biologic cu valoare ridicată.** Expresie a afirmării și promovării revoluției tehnico-științifice în agricultură, ameliorarea plantelor și raselor și introducerea în producție presupune o intensă activitate de cercetare științifică, asimilarea noilor realizări în domeniile geneticii și biologiei, pentru a asigura unitățile agricole cu noi rase de animale și noi soiuri de plante rezistente, cu randament ridicat și adaptate condițiilor din fiecare zonă.

e) **Perfecționarea metodelor de conducere și organizare a unităților.** Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinde organizarea pe principii moderne a producției agricole, trecerea la realizarea principiului autoconducerii și autogestiunii economico-financiare în toate unitățile, participarea democratică a tuturor membrilor cooperatori la conducerea unității. Un rol de seamă în perfecționarea organizării producției agricole, corespunzător noii etape, îl au consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste care asigură concentrarea și specializarea producției, organizarea și folosirea unitară a fondului funciar și a celorlalte mijloace tehnice, ca și a forței de muncă. Prin constituirea consiliilor unice agroindustriale se asigură conducera și organizarea pe principii unitare atît a agriculturii de stat, cît și a celei cooperatiste și se deschide perspectiva înlăturării treptate a deosebirilor dintre ele în privința gradului de dotare tehnică, organizare și conducere a activității și corespunzător a eficienței economice a acesteia.

f) **Pregătirea cadrelor și ridicarea calificării forței de muncă** constituie condiția principală a înfăptuirii unei profunde revoluții în agricultură, a trecerii la o nouă calitate, superioară, în toate sectoarele activității agricole. Pregătirea cadrelor presupune, totodată, și ridicarea conștiinței țărănimii, afirmarea unei noi atitudini față de muncă.

În ceea ce privește dezvoltarea producției agricole, locul principal în producția vegetală va reveni în continuare cerealelor. În 1985 se va ajunge la o producție de cereale de 28—29 milioane tone, adică 1100—1200 kg. pe locuitor. Va spori de asemenea producția plantelor tehnice (floarea soarelui, sfeclă de zahăr, soia, in, cînepă) de legume, fructe și struguri, asigurînd pe deplin nevoile de consum ale populației și de prelucrare industrială. Menținîndu-se locul principal al producției de cereale va spori ponderea sectorului zootehnic în totalul producției agricole, urmînd ca în 1985 acesta să ajungă la 45—46%. Se vor crea astfel condiții ca producția pe locuitor la o serie de produse de bază : cereale, legume, carne, ulei, zahăr, ouă, lapte, să ajungă în 1985 la nivelul țărilor avansate economic. Prin aceasta agricultura va contribui la realizarea programului de trecere a țării noastre în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie.

Un obiectiv important în modernizarea agriculturii este ridicarea eficienței economice. Orientarea întregii activități în așa fel încît de pe urma fiecărei sume cheltuite să se obțină un spor de producție, este o condiție hotărîtoare a progresului agriculturii noastre. În acest sens se impune aplicarea în toate unitățile agricole a principiilor noului mecanism economico-financiar, gospodărirea judicioasă și creșterea răspunderii cu care sînt folosite fondul funciar, baza tehnică și potențialul uman de care dispune fiecare unitate. În conformitate cu Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, începînd cu anul 1980 se va introduce și în activitatea cooperativelor agricole indicatorul beneficiu.

Preocuparea partidului nostru pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și modernizarea ei are drept urmare și crearea condițiilor pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii. Realizările obținute în producția agricolă au asigurat premise pentru ca, în cadrul programului general de ridicare a nivelului de trai al poporului să se prevadă creșteri importante și ale veniturilor țărănimii. Astfel, veniturile reale ale cooperatorilor urmează să creadă în 1980 față de 1975 cu 30%. În perioada 1981—1985 veniturile reale ale țărănimii vor crește cu încă 20—23% concomitent cu majorarea veniturilor garantate la toate categoriile de cooperatori. Pe aceiași linie se înscrie și instituirea unui nou sistem de pensionare a țărănimii cooperatiste, precum și realizarea, pentru prima oară, a sistemului de pensionare a agricultorilor din zonele necooperativizate. De asemenea, membrii C.A.P. vor putea să participe la beneficiile obținute de cooperativele agricole de producție în funcție de mărimea fondului social, constituit din depunerile lor bănești, în condițiile prevăzute de legea beneficiilor. Aceste măsuri demonstrează caracterul profund umanist al politicii P.C.R., care subordonează întreaga sa activitate ridicării gradului de civilizație și bunăstare a întregului popor.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

ÎNTREBĂRI :

1. **Care este locul și rolul agriculturii în economia națională ?**
2. **Ce se înțelege prin intensificarea producției agricole și care sînt căile de realizare ?**
3. **Ce prevăd Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., pentru perioada 1981—1985 în domeniul agriculturii ?**

O nouă etapă

(Urmare din pag. 16)

activă cu 120—123%, în paralel cu îmbunătățirea condițiilor de locuit, sporirea echipării tehnico-edilitare a localităților, dezvoltarea bazei materiale a sectorului social-cultural și de ocrotire a sănătății, protecția mediului înconjurător etc.

ÎN DOMENIUL POLITIC trebuie precizat că strategia creșterii și dezvoltării economice se realizează **pe fondul superiorității relațiilor de producție socialiste, al unității intereselor și țelurilor fundamentale ale tuturor membrilor societății, unitate a cărei înaltă expresie o reprezintă conducerea unitară a economiei de către Partidul Comunist Român — exponent al intereselor vitale ale celor ce muncesc.** Partidul, stabilind strategia generală a creșterii economice, a plasat permanent în centrul politicii sale industrializarea țării, industria modernă fiind singura în măsură să valorifice superior potențialul uman și material, să extindă proporțiile reproducției, să satisfacă tot mai deplin necesitățile de consum și să dezvolte schimburile economice externe. Angajarea fermă pe drumul industrializării necesită însă, alocarea unor serioase resurse financiare, o rată înaltă a acumulării (dezvoltării) ceea ce situează ca obiectiv prioritar al strategiei creșterii și dezvoltării economice asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și cel de dezvoltare, în vederea sporirii continue a venitului național și a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit, ca și în viitor, circa 30% din venitul național să fie alocat pentru fondul de dezvoltare economică-socială, ceea ce va permite realizarea a circa 1 300—1 350 mld. lei investiții, mijloace care vor fi îndreptate cu precădere spre dezvoltarea fondurilor productive (circa 85%) și în special pentru ramurile de vîrf ale economiei. Drept rezultat, vor fi date în funcțiune peste 1 200 capacități noi și vor fi modernizate 1 100 unități existente în industrie și create 375 noi capacități în agricultură.

Din punct de vedere al organizării sociale, generalizarea noului mecanism economico-financiar, ca și adoptarea de către recentul Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste a propunerilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind perfecționarea acestui larg și reprezentativ organism politic, determină participarea mai activă a oamenilor muncii, a întregului popor, la elaborarea și adoptarea tuturor hotărîrilor, perfecționarea continuă a democrației muncitorești. Așadar, pe plan politic strategia creșterii economice se bazează pe unirea tuturor forțelor pentru continuarea creșterii în ritm înalt a produsului social și a venitului național — condiție esențială pentru ridicarea bunăstării poporului, a gradului de civilizație al întregii țări. Pe această bază România va depăși starea de țară în curs de dezvoltare în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară socialistă cu o dezvoltare medie.

Concepută în Programul partidului pe o perioadă îndelungată de timp — pînă la sfîrșitul secolului, perfecționată și îmbogățită necontenit, la Conferința Națională a P.C.R. din 1977, la Plenarele care au urmat și constatuirile pe probleme, potrivit prețioaselor indicații ale secretarului general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și la cel de-al XII-lea Congres, în concordanță cu condițiile și tendințele noi și în strînsă dependență cu necesitățile și posibilitățile proprii patriei noastre, strategia creșterii și dezvoltării noastre economice își dovedește caracterul ei unitar, dinamic, realist și umanist, constituind o contribuție de preț la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii revoluționare.

ŢĂRI SOCIALISTE

PROGRESE CONTINUE ÎN DEZVOLTAREA ŞI MODERNIZAREA ECONOMIEI (1979 – 1980)

IN CONDIŢIILE unei evoluţii complexe a economiei mondiale în anul 1979, în cursul căruia s-a manifestat în mod accentuat acţiunea unor factori de frînare a creşterii, ţările socialiste au oferit, o dată în plus, imaginea avantajelor pe care le oferă orînduirea bazată pe proprietate socialistă asupra mijloacelor de producţie, conducerea de către stat a ansamblului proceselor din economia naţională. Într-o perioadă în care se realizează sau se prevăd tot mai frecvent „creşteri" negative în economia unor ţări capitaliste, în care agravarea şomajului peste orice fel de praguri aşa-zise rezonabile devine de neînlăturat, cînd curba falimentelor din ţările industrializate atinge cote înalte, cînd creşterile de preţuri la sursele de energie şi la unele materii prime răstoarnă chiar şi prognozele vădit pesimiste, iar perturbaţiile de pe piaţa internaţională a aurului constituie manifestarea neîncrederii deţinătorilor de capitaluri în ziua de mîine, progresul continuu realizat în dezvoltarea economică şi socială a ţărilor socialiste apare ca expresie a promovării unor politici proprii, bazate pe abordarea problemelor macro şi micro-economice în raport cu condiţiile concrete ale fiecărei economii naţionale. Această notă de stabilitate este cu atît mai remarcabilă cu cît factorii economici negativi au acţionat încă de mai mulţi ani*) şi se prevede că îşi vor prelungi efectul în cursul anului 1980.

În contextul menţionat ritmurile de creştere economică realizate de ţările socialiste în 1979 sau cele proiectate pentru acest an evidenţiază menţinerea liniei către lichidarea treptată a decalajelor existente între ele, rata creşterii venitului naţional, de pildă, fiind — în general — mai înaltă în ţări cu un nivel mai scăzut de dezvoltare. (vezi tabelul 1).

REZULTATE sau prevederi mobilizatoare oferă **dezvoltarea industriei** ţărilor socialiste. În unele dintre ele, ca R.P. Mongolă (+11,3% în 1980), Albania (+10,2%) ş.a., sporurile producţiei industriale, superioare celor ale venitului naţional reflectă necesitatea sporirii în continuare a ponderii industriei în cadrul economiei naţionale, transformarea ei în pivotul întregii dezvoltări economico-sociale; în altele ca România (+11,4% în 1980), Bulgaria (+6,3%), Polonia (cca. 4%) etc. ele se corelează de asemenea cu imperativul modernizării industriei, înnoirii producţiei şi sporirii competitivităţii sale. De altfel, în aceşti ani, ridicarea eficienţei întregii economii naţionale, promovarea pe scară largă a progresului tehnico-ştiinţific, îndeosebi în domeniul valorificării cît mai raţionale, superioare a resurselor de energie, de materii prime şi materiale, axarea tot mai hotărîtă pe factorii intensivi ai dezvoltării constituie trăsătura pregnantă a tuturor compartimentelor activităţii economice din marea majoritate a ţărilor socialiste. Un rol important revine aici **ridicării productivităţii muncii sociale** şi în primul rînd în industrie; mărturie stau creşterile proiectate pe anul în curs, superioare — în general — celor obţinute în 1979, ştiut fiind că pe această cale se realizează sau urmează să se realizeze, în majoritatea ţărilor socialiste, cea mai mare parte a sporului producţiei industriale.

Tendinţa menţionată se oglindeşte şi în **politica investiţiilor.** Alături de încetinirea ritmului de creştere a acestora sau chiar reducerea absolută a volumului lor (vezi cazul R.D. Germane, al Poloniei sau al Ungariei), asistăm la o redistribuire a investiţiilor, în sensul concentrării prioritare asupra obiectivelor hotărîtoare pentru mersul înainte al economiei, îndreptarea lor mai accentuată către ramurile de vîrf ale industriei, către activităţile care asigură îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale populaţiei sau promovarea exporturilor. Această politică se integrează în orientarea mai largă de modernizare a structurii industriei, a celei a economiei, prin renunţarea treptată la o serie de activităţi şi întreprinderi nerentabile, neeficiente conform criteriilor internaţionale, sau prin reprofilarea lor.

Cu un bilanţ mai puţin satisfăcător s-a prezentat în 1979 **agricultura,** afectată — uneori al doilea an consecutiv — într-o serie de ţări socialiste (U.R.S.S., Cuba, R.D. Germană, Polonia, Ungaria, Vietnam ş.a.) de calamităţi naturale, care s-au repercutat în special asupra culturilor agricole şi mai puţin asupra sectorului zootehnic, exercitînd unele influenţe şi asupra prevederilor de plan pe 1980 în această ramură a economiei. Tocmai de aceea orientarea investiţiilor în agricultură urmăreşte, în bună măsură, reducerea dependenţei recoltelor de condiţiile climatice, precum şi dezvoltarea prioritară a zootehniei.

*) Vezi „Revista economică", nr. 15/1979, p. 25.

Tabelul nr. 1

Ţara	Venitul naţional		Producţia industrială globală		Producţia agricolă		Total investiţii în economia naţională		Productivitatea muncii în industrie	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Bulgaria	106,5	105,7	106,6	106,3	110,1 [1]	103,7	* * *	111,8	* * *	105,4 [2]
Cehoslovacia	102,6-102,8	103,7	103,7	104,0	96,1	107,2	101,6	cca. 92,0	102,9	* * *
R.D. Germană	104,0	104,8	104,8 [3]	104,7	* * *	100,5	104,0 [4]	100,0	104,4	104,5
Iugoslavia	106–107,0 [5]	105,0 [5]	108,0	106,0	104-105,0	103,0	* * *	106,0	102,5 [2]	102,5 [2]
R.P. Mongolă	* * *	109,0	* * *	111,3	* * *	* * *	* * *	117,8 [6]	* * *	105,7
Polonia	100-101,0	101,4-101,8	102,8	103-104,2	98,6	105,8	91,7	92,0	103,3 [2]	104,4
România	106,2	108,8	108,0	111,4	105,0	104,7-106,0	105,1	104,9	106,4	108,5
Ungaria	101-101,5	103-103,5	102,8	103,5-104,0	cca. 100,0	105-105,5	cca. 100	95-96,0	* * *	* * *
U.R.S.S.	102,0	104,0	103,4	104,5	96,0	108,8	101,0	102,7 [7]	102,4	103,8
Vietnam	* * *	* * *	* * *	104,7	108,0 [8]	111,3	85,0 [9]	102,2	* * *	* * *

Notă: 1979 — realizări; 1980 — plan.
1) Producţia de cereale. 2) Productivitatea muncii în economie. 3) Producţia industrială marfă. 4) Total investiţii în industrie. 5) Produsul social brut. 6) Volumul lucrărilor de construcţii-montaj. 7) Investiţiile din bugetul statului. 8) Recolta la culturile alimentare. 9) Procentul de realizare a planului pe 1979.
Sursa: Comunicatele organelor centrale de statistică din ţările respective privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naţionale pe anul 1979; planurile de dezvoltare a economiei naţionale a ţărilor respective pe anul 1980.

ECONOMIE MONDIALĂ

Tabelul nr. 2

Țara	Volumul transportului intern de mărfuri		Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist		Volumul total al comerțului exterior		Venitul real pe locuitor		Locuințe date în folosința populației (mii)	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Bulgaria	***	103,8	***	104,6	111,4	107,5	102,0	103,0	71,0	79,5
Cehoslovacia	101,1	102,1	103,6	103,4	110,8	cca. 107,0 [1])	103,6 [2])	105,3 [3])	105,3 [2])	111 [3])
R. D. Germană	***	105,0 [4])	103,2	104,0	112,0	112,0	103,4	104,0 [2])	162,7 [5])	163,0 [5])
Iugoslavia	103,0 [6])	105,0	***	***	115,0 [7])	106,0 [8])	100,0	***	***	***
R. P. Mongolă	***	105,1	***	107,5	***	109,9	***	105,6 [2])	***	***
Polonia	***	***	108,3	105,2	108,9	109,1	102,0	101 - 101,3	cca. 320	346
România	103,7	103,7	105,8	109,3	119,1	114,8	105,7 [2])	109,6 [9])	191,1	250,0
Ungaria	101,6	peste 100,0	101,7	***	113,0 [7])	105 - 106,0 [1])	100,0	100,0	88,3	82,0
U.R.S.S.	101,0	105,3	104,2	105,1	114,0	104,7	103,0	102,9	102,5 [10])	109,4 [10])
Vietnam	***	120,0 [11])	***	114,5	***	123,0 [1])	***	***	***	***

Notă : 1979 — realizări ; 1980 — plan.
1) Volumul comerțului cu țările socialiste. 2) Veniturile bănești ale populației. 3) În procente, față de realizările anului precedent. 4) Exclusiv transportul maritim. 5) Inclusiv locuințele modernizate. 6) Date provizorii. 7) Volumul exporturilor. 8) Exporturile, în prețuri constante. 9) Fondul de retribuire a personalului muncitor. 10) Milioane mp. 11) Volumul transporturilor feroviare de mărfuri.
Sursa : Aceeași ca la tabelul nr. 1.

Un domeniu în expansiune neîntreruptă, reclamată de nevoile obiective crescînde ale economiei naționale a țărilor socialiste, este cel al **transporturilor de mărfuri și persoane.** În acest sens prevederile de plan pe anul în curs depășesc, de regulă (ca ritm de creștere), realizările anului 1979, înregistrînd cele mai înalte amplitudini în cazul Vietnamului (+20% în transportul feroviar de mărfuri și +13% în cel fluvial), unde reconstrucția și extinderea rețelei transporturilor după unificarea țării constituie una din prioritățile economiei naționale.

Într-o măsură mai mare sau mai mică, diferitele laturi ale politicilor actuale de dezvoltare a economiei naționale a țărilor socialiste vizează — direct sau indirect — intensificarea participării acestora la diviziunea internațională a muncii (prin diversificarea potențialului lor economic și mărirea competitivității produselor pe piețele externe), extinderea relațiilor de colaborare și cooperare economică, tehnică și industrială, îmbunătățirea echilibrului balanței comerciale externe. Datele din tabelul 2 ilustrează dinamicitatea activității în domeniul **comerțului exterior** (chiar în condițiile eliminării influenței exercitate de creșterea alertă a prețurilor pe piața mondială la o serie de produse), cea mai remarcabilă realizare în acest sens — un spor de 29,2% a valorii schimburilor comerciale în 1979 față de 1978 — fiind înregistrată de R. P. Chineză. Prevederile pe anul în curs urmăresc reducerea sensibilă a decalajului înregistrat în numeroase cazuri între nivelul importurilor și cel al exporturilor, fapt care explică nivelul de regulă mai scăzut al sporurilor prevăzute (comparativ cu cele înregistrate în 1979), în condițiile unui climat puțin favorabil pentru extinderea exporturilor țărilor socialiste către alte grupuri de țări.

PERENITATEA orientării fundamentale și a țelului final al politicii economice promovate de factorii de răspundere din țările socialiste — **ridicarea continuă a nivelului de trai al populației, îmbunătățirea condițiilor sale de viață și de muncă** — își găsește oglindirea, alături de dinamica indicatorilor corespunzători incluși în tabel, și în evoluția cantitativ și calitativ ascendentă a unor componente de natură social-culturală, ca accesul la învățămînt și educație, ocrotirea sănătății, condițiile de odihnă și recreere etc.

În ceea ce privește datele din tabelul 2 acestea reliefează abordarea și soluționarea complexă a acestei probleme — prin progresia cvasigenerală a veniturilor reale ale oamenilor muncii, printr-o anumită accelerare a creșterii volumului desfacerilor de mărfuri către populație în 1980 față de 1979, precum și prin preocuparea față de îmbunătățirea condițiilor de locuit ale oamenilor muncii, concretizată în realizarea an de an a unui spațiu locativ tot mai amplu.

TRECÎND în revistă evoluția economiei naționale a țărilor socialiste în anii 1979—1980 nu putem omite prezentarea unor trăsături sau accente diferențiate în politica lor economico-socială, legate îndeosebi de condițiile specifice și de stadiul de dezvoltare atins de fiecare dintre ele.

Astfel, de pildă, în țările socialiste mai sărace în resurse de energie și de materii prime, în consecință puternic tributare importului acestora (în primul rînd Cehoslovacia, R.D. Germană, Ungaria, Bulgaria, Cuba, dar și R.P.D. Coreeană, Polonia, România și Iugoslavia), problema unor restructurări în economie, aplicarea riguroasă a unui regim de economii, mobilizarea și valorificarea tuturor resurselor existente au căpătat în acești ani o prioritate absolută.

Totodată, în țările care au atins un anumit nivel de dezvoltare, pe primul plan se situează sarcina trecerii accentului de la factorii și indicatorii cantitativi ai creșterii la cei calitativi, ca principala cale de sporire a eficienței producției sociale. În acest sens, în majoritatea țărilor socialiste au fost puse în aplicare programe complexe de măsuri sau chiar mecanisme economice noi, care urmăresc să pună în centrul atenției activității productive sporirea aportului de creativitate, folosirea optimă a tuturor resurselor și posibilităților de ridicare a eficienței acestei activități, de satisfacere la un nivel cît mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și externi.

În Uniunea Sovietică, concomitent cu concentrarea atenției asupra creșterii productivității muncii în economie, asupra intensificării producției pe baza progresului tehnico-științific, asupra perfecționării planificării și conducerii economiei naționale, în acești ani — pe baza unui amplu efort investițional și de muncă — se realizează o deplasare fără precedent a repartiției teritoriale a industriei, îndeosebi a celei grele, spre Est, în special în Siberia și Extremul Orient ; se urmărește astfel atît valorificarea economică complexă a unor vaste zone bogate în resurse naturale, cît și asigurarea dezvoltării mai armonioase, mai raționale a industriei pe ansamblul teritoriului țării.

Poate nu atît de complexe, dar nu mai puțin laborioase sînt și problemele prioritare care se află în prezent pe ordinea de zi în țările socialiste cu un nivel mai scăzut de dezvoltare economică. În Albania, de pildă, accentul este pus pe dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, prin punerea succesivă în valoare a resurselor minerale existente, prin diversificarea structurală a industriei și prin ridicarea nivelului agrotehnicii în agricultură. Probleme similare, legate totodată de obiectivul unei specializări eficiente în viitor pe plan internațional, preocupă și factorii de răspundere din Republica Cuba, confruntată în prezent cu sechelele orientării de altădată către monocultură (respectiv cu dublul impact al apariției unor maladii ale trestiei de zahăr și al prețurilor mult scăzute la zahăr pe piața mondială). R.S. Vietnam, antrenată într-un amplu efort de reconstrucție și dezvoltare a economiei naționale unificate, și-a propus ca obiective prioritare pe anul 1980 extinderea producției de bunuri necesare satisfacerii cerințelor cotidiene ale populației, precum și continuarea procesului de edificare a bazei tehnico-materiale a socialismului. În ceea ce privește Laosul, în 1980 — ultimul an al planului trienal de refacere și dezvoltare a economiei sale naționale — orientarea principală o constituie întărirea relațiilor socialiste de producție în ramura net predominantă — agricultura, un sfert din familiile țărănești fiind deja cuprinse la începutul anului în cooperativele agricole. S-a trecut de asemenea la edificarea bazei necesare pentru dezvoltarea unor ramuri industriale ca energetica, prelucrarea lemnului și mineritul.

În marea majoritate a țărilor socialiste 1980 este ultimul an al planurilor pe termen mediu (de regulă, cincinale) de dezvoltare a economiei naționale. De aceea, după cum se subliniază frecvent în presa acestor țări, înfăptuirea cu succes a sarcinilor pe anul în curs va însemna, pe de o parte, realizarea unor obiective majore pe termen lung, iar pe de altă parte — asigurarea premiselor favorabile abordării dinamice, cu eficiență crescîndă, cu rezonanțe tot mai largi pe planul condiției umane, a unei noi etape în construcția societății socialiste și comuniste în țările respective.

Nicolae POPOV

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Prognoză agricolă pentru 1980

PREVIZIUNILE Departamentului Agriculturii al S.U.A. situează recolta cerealieră a anului agricol 1979-1980 la 1,519 mrd. t, cu 3,6 la sută sub rezultatele din anul trecut. Deși diminuată pe ansamblu, recolta va înregistra creșteri la unele cereale — afirmă sursa citată. Astfel se așteaptă creșteri însemnate la producția de porumb (+ 5 mil. t) care va atinge 741,9 mil. t în total, creștere pusă în special pe seama majorărilor din S.U.A. și Europa occidentală. Recolte majorate — cu circa 2 mil. t — sînt așteptate și la grîu, aceasta urmînd să însumeze 405 mil. t. În ceea ce privește țările nesocialiste, creșteri mai importante sînt așteptate să se înregistreze în S.U.A., în țările vest-europene și Australia. Recolta mondială de orez este estimată la 372 milioane tone. La soia și alte oleaginoase totalul producției este prevăzut să ajungă la 180 mil. t cu recolte mai bune față de anul trecut în S.U.A. și Brazilia.

Estimări majorate sînt avute în vedere și la producția mondială de bumbac — în special în S.U.A., China și Pakistan care ar urma să ajungă la cifra record de 65,1 milioane baloturi.

Polonia—relații cu țări în curs de dezvoltare

POLONIA întreține relații economice cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare. În cadrul schimburilor comerciale, un loc important îl dețin instalațiile complete, numărul obiectivelor livrate de Polonia pînă în prezent depășind 200.

Un domeniu important de colaborare îl constituie cooperarea în producție, printre acțiunile prioritare înscriindu-se cele cu Algeria — construcția de traulere; Egipt — asamblarea de autoturisme și autofurgonete, televizoare, producerea de excavatoare; Brazilia — fabrici de aglomerare a cărbunelui; cu Columbia, Thailanda și Indonezia — asamblarea de autoturisme. Polonia participă, de asemenea, la acțiuni de valorificare a resurselor naturale, prin cercetările geologice, construirea de mine și întreprinderi de prelucrare, acordarea de asistență și documentații tehnice. Noi posibilități sînt avute în vedere în industria minieră, chimică, construcții industriale, de mijloace de transport — posibilități incluse de guvernul polonez într-un program special, pe 10 ani, de dezvoltare a relațiilor cu aceste țări.

În prezent, Polonia are 22 societăți mixte comerciale, de producție și consultanță cu parteneri din țări în curs de dezvoltare, printre care se numără Brazilia, Venezuela, Ghana, Indonezia, Kenya, Liban, Nigeria, Peru, Singapore, Turcia, Sri Lanka.

Creștere de prețuri la îngrășăminte

LUÎND ca bază anul 1970, indicele mediu al prețurilor la îngrășăminte pentru țările membre ale C.E.E. a atins nivelul de 277 în 1979. Perioada celor mai masive creșteri de prețuri (39 la sută) este apreciată ca fiind în anii 1974—1975, pe fondul creșterii bruște a prețurilor la petrol.

Pe de altă parte, și în ce privește aprovizionarea cu materii prime destinate fabricării îngrășămintelor au început să apară dificultăți. Astfel, încă din 1977 gradul de autoaprovizionare cu fosfați atingea nivelul de numai 11,5 la sută din necesități. În schimb, se pare că Piața comună dispune de cantități suficiente de îngrășăminte potasice, cantitățile produse de Franța și R.F.G., fiind în măsură să compenseze deficitul celorlalte țări membre ale C.E.E. În ce privește producția de îngrășăminte azotoase, se scontează pe producții ridicate în Belgia, Olanda, Luxemburg.

Orientări în dezvoltarea economică

Jamaica: independență economică prin industrializare

ÎN EVOLUȚIA economică a Jamaicăi se fac remarcate eforturile constante întreprinse în ultimii ani pentru valorificarea resurselor naturale ale țării, în scopul dezvoltării și diversificării economiei și al consolidării pe această cale a independenței naționale. Potrivit programului guvernamental de investiții, pe perioada 1978—1982, principalele sectoare beneficiare urmează a fi industriile extractivă, prelucrătoare și agricultura.

În condițiile în care bauxita reprezintă principala bogăție minieră a țării (rezerve de 1 520 mil. tone, aproximativ 10% din totalul rezervelor mondiale), prioritățile sînt orientate cu precădere spre sporirea producției și spre dezvoltarea capacităților interne de prelucrare în alumină a bauxitei. În acest sens, principalul proiect se referă la construirea în provincia South Manchester a unei uzine de alumină, cu o capacitate de 544 200 tone pe an, care va fi integral controlată de stat.

Industria prelucrătoare (exclusiv industria de prelucrare a bauxitei) participă, în prezent, cu 17% la formarea produsului intern brut al țării, tendința care se manifestă în ultimii ani fiind de orientare spre producția de produse intermediare și produse finite cu destinație productivă. Potrivit Programului național de dezvoltare a producției industriale, se urmărește: crearea, pînă în 1983 a 40 000 locuri noi de muncă; reactivarea investițiilor în industria prelucrătoare, accentul punîndu-se pe întreprinderile care produc pentru export și care vor beneficia de o serie de stimulente; creșterea în final, în perioada 1978—1932, a volumului producției industriale cu 10%, ceea ce va permite sporirea cu 30% pe an a exporturilor de produse prelucrate.

Și în sectorul agricol (care concentrează peste 35% din forța de muncă a țării și participă într-o proporție de 7% la formarea produsului intern brut), o preocupare curentă o constituie modernizarea activității în vederea creșterii nivelului producției atît la culturile de bază destinate consumului intern, cît și la cele de export.

În ce privește exportul, un accent deosebit se pune în ultimii ani pe oferirea de produse netradiționale. Ca urmare, încă din 1978 ponderea produselor prelucrate în totalul exporturilor țării depășea 22%.

Între România și Jamaica au fost stabilite, în 1979, relații diplomatice, cu această ocazie cele două țări exprimîndu-și convingerea asupra existenței posibilităților și interesului reciproc de a dezvolta colaborarea și conlucrarea pe plan economic, tehnico-științific și cultural.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

În săptămîna 18—22 februarie, dolarul S.U.A. a continuat să înregistreze o repreciere în ritm alert față de restul valutelor occidentale, evoluție datorată în principal continuării creșterii în ritm accentuat a dobînzilor pe piața internă din S.U.A. Un alt element caracteristic acestui interval a fost dat de accentuarea presiunilor centrifuge în cadrul sistemului monetar vest-european care, au determinat intervenții importante din partea băncilor centrale ale țărilor membre pentru menținerea monedelor lor în cadrul marjelor de fluctuare stabilite.

Lira sterlină a înregistrat un recul continuu, pînă la închiderea de 2,2690 dolari /1 liră situată cu 1,5% sub cursul de referință și care a reprezentat totodată și nivelul minim al săptămînii. **Francul elvețian** a fost susținut prin intervenții și alte măsuri între care bonificarea dobînzilor creditoare la depunerile în franci elvețieni ale nerezidenților, fără a se putea stopa însă tendința sa descendentă în raport cu restul valutelor occidentale. Francul elvețian a înregistrat la închiderea de 1,6615 franci/1 dolar o depreciere de circa 2,2% față de închiderea de referință. **Marca vest-germană** a înregistrat, la închidere mai ales, un recul mai accentuat situîndu-se la cursul de 1,7590 mărci/1 dolar cu circa 0,9% sub nivelul anterior, dar a continuat să ocupe o poziție confortabilă în cadrul sistemului monetar vest-european. **Francul belgian** cu toate că s-a situat la închiderea de 28,60 franci pentru un dolar cu circa 0,9% sub nivelul de referință a fost supus permanent unor presiuni „a la baisse" care au necesitat intervenții repetate în favoarea sa. **Francul francez** a înregistrat în majoritatea intervalului o depreciere moderată față de dolarul S.U.A. care s-a accentuat brusc vineri, după publicarea deficitului de 4,6 miliarde franci al balanței comerciale. Moneda franceză a atins un nivel de 4,12 franci/1 dolar situat cu peste 1% sub cursul de referință. **Lira italiană** a continuat să se afle pe o poziție conducătoare și, după ce s-a situat majoritatea intervalului peste nivelul de referință a înregistrat în final o depreciere de numai 0,5% la un curs de 812 lire/1 dolar. Majorarea cu 1% a taxei scontului în Japonia fixată la 7,25% pare a nu fi fost suficientă pentru a determina o creștere a dobînzilor interne care să contribuie la frînarea deprecierii yenului. La închiderea de 247 yeni/1 dolar moneda japoneză a fost cu circa 1,6% sub cursul de referință.

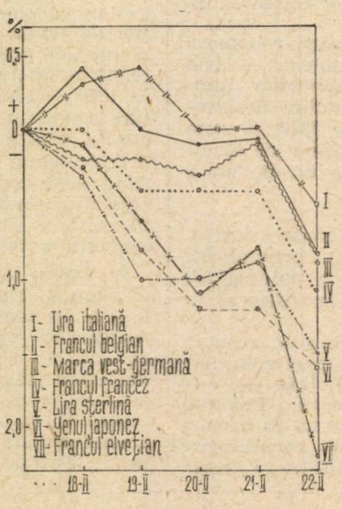

Dobînzile la eurodepozitele pe perioade de șase luni au înregistrat o creștere în eurodolarii S.U.A. situîndu-se la circa 16,4875% și au fost de circa 5,4375% la eurofrancii elvețieni și 9,125% la euromărcile vest-germane.

După maximele înregistrate în săptămîna precedentă, **prețul aurului** a înregistrat o scădere continuă, ultimul fixing al intervalului fiind stabilit la 630,00 dolari uncia de aur fin.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 II, luîndu-se ca bază cursurile din 15 II a.c.

MONDORAMA

Mutații în domeniul decontărilor internaționale

CRIZA ECONOMICĂ și cea energetică, amplele creșteri de prețuri înregistrate pe piața mondială (înainte de toate la petrol și alți purtători de energie) au determinat mutații considerabile în structura regională a decontărilor internaționale, influențînd în mod diferențiat balanțele comerciale și cele de plăți curente.

Datele tabelului de mai sus evidențiază că, deși au fost afectate atît în 1974 cît și în 1978 (iar în 1979 au trebuit să facă față unei noi creșteri sensibile a prețurilor la petrol și produsele petroliere), țările capitaliste dezvoltate au reușit să reechilibreze într-un timp relativ scurt balanțele lor comerciale și de plăți curente. În perioada examinată țările membre ale O.P.E.C. au cunoscut o creștere spectaculoasă a soldului activ al ambelor balanțe, imediat după fiecare majorare însemnată a prețurilor la petrol, excedentele respective manifestînd apoi tendința de epuizare treptată.

Celelalte țări nesocialiste în curs de dezvoltare înregistrează însă un deficit permanent, care — deși oscilează de la an la an în sumă globală — se accentuează totuși în cazul ambelor balanțe, ducînd la agravarea situației financiare, și așa precare, a țărilor respective, la creșterea continuă a datoriei lor externe.

(miliarde dolari)

Anul	Țările membre ale O.C.D.E.		Țările membre ale O.P.E.C.		Celelalte țări în curs de dezvoltare	
	soldul balanței comerciale	soldul balanței de plăți externe	soldul balanței comerciale	soldul balanței de plăți externe	soldul balanței comerciale	soldul balanței de plăți externe
1973	+8,2	+9,5	+21,5	+ 0,8	- 7,5	- 7,0
1974	-26,2	-27,2	+77,0	+59,2	-23,5	-24,5
1975	+5,5	+0,2	+49,5	+27,2	-38,5	-38,5
1976	-17,2	-18,7	+65,0	+37,0	-25,0	-26,0
1977	-23,2	-27,5	+61,5	+31,5	-23,5	-24,0
1978	+3,7	- 0,7	+45,5	+11,0	-34,0	-34,0

Sursa : „Cahiers français", nr. 191/1979

Bulgaria: ridicarea agriculturii pe o treaptă superioară

AGRICULTURA joacă un rol important în cadrul economiei bulgare :contribuția producției agricole (în stare brută sau transformată) la formarea venitului național este de 25%, la fondul global de mărfuri de 45%, iar la exporturi — de 30%. De-a lungul anilor, producția agrară a cunoscut un continuu proces de intensificare, ceea ce a condus la creșterea de circa 7 ori a productivității muncii comparativ cu nivelul antebelic, iar volumul producției furnizate de acest sector al economiei a crescut de 2,8 ori.

Un aport însemnat la ridicarea permanentă a agriculturii l-a adus crearea Complexului național agroindustrial, care cuprinde în prezent 274 de complexe agroindustriale, 10 complexe industrial-agrare și 8 complexe științifico-productive. Noul sistem de organizare și de conducere a agriculturii bulgare asigură premisele pentru extinderea concentrării și specializării producției, aplicarea pe scară tot mai largă a tehnologiilor industriale, realizarea unei interdependențe mai strînse între cercetarea științifică și practică. Este vorba de un nou tip de complex economic, edificat pe baza regrupării benevole a unor organizații cooperatiste și de stat cu caracter economic, de cercetare și implantare a rezultatelor acesteia, de aprovizionare, de achiziții, comerciale etc.

Modern și „clasic" în captarea energiei solare

CERCETAREA în domeniul captării și transformării energiei solare realizează progrese rapide, astfel încît tehnologii considerate pînă nu demult ca fiind cele mai avansate, devin — fără voia lor — „clasice". Aceasta este, de pildă, evoluția celulelor fotovoltaice pe bază de siliciu, care permit convertirea energiei solare în electricitate, cu un randament de 24%, și care și-au demonstrat calitățile, între altele, în alimentarea cu energie a sateliților artificiali.

După opinia cercetătorilor de la Institutul Fraunhofer pentru fizica corpurilor solide (din R.F.G.), ele vor fi concurate cu succes în perspectivă de instalații bazate pe plăcuțe de plexiglas colorate în infraroșu, oranj și galben. De proporții mai reduse decît cele cu celule fotovoltaice pe bază de siliciu, aceste instalații, cu un randament de convertire pînă la 30%, folosesc energia solară și pe vreme cu cer înnorat. Se apreciază că o instalație solară de acest gen, destinată satisfacerii nevoilor casnice de energie, ar putea furniza dublul producției de energie a unei instalații „clasice". Rămîne de rezolvat un factor important — costul instalației. cercetătorii sperînd să reducă nivelul acestuia la o marcă vest-germană per watt de putere instalată.

Microelectronica și ridicarea eficienței producției

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor, introducerea pe scară largă în procesele industriale a microaparatelor electronice (îndeosebi a microprocesoarelor), a sistemelor electronice compacte, care necesită investiții relativ reduse, permite reducerea apreciabilă a cheltuielilor de muncă manuală și ridicarea eficienței economice a producției. Ținînd seama de acest lucru, precum și de necesitatea acută de sporire a competitivității industriei engleze, guvernul britanic a elaborat și a pus în aplicare un program de ajutorare (sub formă de subsidii și credite rambursabile) de către stat a inițiativelor în domeniul respectiv, în special a celor provenind de la întreprinderile mici și mijlocii.

Se consideră că cerința obiectivă a conducerii și controlului complex al proceselor din industria prelucrătoare poate fi realizată în practică cu ajutorul sistemelor bazate pe microprocesoare și al trecerii de la controlul vizual de către operator la cel efectuat de mașinile electronice. Scopul final al ansamblului măsurilor care pot face obiectul finanțării de către stat (cum sînt elaborarea unor sisteme bazate pe microprocesoare, aplicarea acestora în industrie, pregătirea cadrelor tehnice necesare ș.a.) îl constituie îmbunătățirea calității producției finite a industriei engleze.

S.U.A.: creșterea nominală și scăderea reală a salariilor

UNUL DINTRE STUDIILE efectuate de Ministerul muncii din S.U.A. asupra evoluției nivelului salariilor oamenilor muncii din această țară, ale cărui concluzii au fost publicate în revista **Monthly Labour Review** (nr. 9/1979), relevă — între altele — dinamici diferențiate ale acestora pe diferite ramuri de activitate sau profesii, precum și erodarea tot mai puternică a salariilor nominale sub efectul intensificării creșterii inflaționiste a prețurilor la bunuri și servicii.

Astfel, salariul orar nominal s-a majorat în 1978, față de nivelul său din 1977, cu 8,3% în rețeaua comercială și în industria prelucrătoare, cu 8,3% în transporturi, cu 7,8% în construcții și cu 6,7% în sectorul prestărilor de servicii. Cele mai mari sporuri de salarii a înregistrat personalul de deservire (+8,7%), urmat de persoanele care depun mai ales o muncă fizică (+8,2%) și de angajații care prestează munci intelectuale + 7,2%). Dacă însă, se ține cont de creșterea prețurilor, de sporirea contribuției oamenilor muncii la constituirea fondului de stat pentru asigurări sociale și de majorarea ratelor impozitului pe venit, rezultă — apreciază specialiștii — că salariul mediu săptămînal real a scăzut de fapt cu 3% în 1978, comparativ cu anul precedent.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 29 februarie 1980

— Un amplu și mobilizator program de acțiune pentru realizarea planului **(Stere Gioga)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Intensificarea activității pentru înfăptuirea unui nou salt în dezvoltarea agriculturii **(Ilie O. Popescu)** 5

— Producția fizică — la nivelul sarcinilor de plan **(Gh. Drăghici)** 7

— Planul de investiții. Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale **(Gh. Ruscanu)** 8

— Construcțiile de mașini — o contribuție importantă la realizarea planului de export **(Gh. Petrescu)** 9

— Folosirea rațională a ambalajelor **(Vasile Pănescu)** 11

— Reflecții. Roboții industriali, o nouă tehnlogie (I) **(I. Crișan)** 12

— În întîmpinarea alegerilor de deputați de la 9 martie
- Urbanizarea — componentă însemnată a îmbunătățirii calității vieții **(Adrian Lcucuția)** 13
- O nouă și importantă etapă în procesul creșterii economice **(dr. Angelica M. Vrabie)** 15

— Noi beneficiari ai majorării retribuțiilor **(Lili Schuster)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Aspecte organizatorice ale problematicii energeticii industriale **(Titus Berinde)** 18

TEORII ● IDEI

— 6 martie 1945. Încununare a luptelor revoluționar-democrate ale maselor populare **(conf. dr. Ion Ardeleanu)** 20

— Gîndirea economică contemporană referitoare la eficiența progresului tehnic (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Ipostaze ale inflației în gîndirea occidentală (I) **(prof. dr. A. D. Albu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii **(conf. dr. Ileana Stănescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țări socialiste. Progrese continue în dezvoltarea și modernizarea economiei (1979—1980) **(Nicolae Popov)** 28

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— An ample and mobilizing programme of action for fulfiling the plan **(Stere Gioga)** 2

— A new and important stage in the process of economic growth **(Dr. Angelica M. Vrabie)** 15

— Organizing aspects of the industrial energetic problem **(Titus Berinde)** 18

— 1945. March 6. Crowning-piece of the revolutionnary-democratic fighting of the popular masses **(Reader dr. Ion Ardeleanu)** 20

— Contemporary economic thought on the efficiency of the technical progress (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 22

— Schools ● trends ● economists. Hypostasis of the inflation in the Western thought (I) **(Prof. Dr. A. D. Albu)** 24

— Socialist countries. Steady progress in developing and modernizing the economy 1979—1980) **(Nicolae Popov)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Un programme d'action ample et stimulatif pour accomplir le plán **(Stere Gioga)** 2

— Une nouvelle et importante étape dans le processus de la croissance économique **(dr. Angelica M. Vrabie)** 15

— Aspects d'organisation de la problématique énergétique industrielle **(Titus Berinde)** 18

— Le 6 mars 1945. Couronnement des luttes révolutionnaires démocratiques des masses populaires **(maître de conférences dr. Ion Ardeleanu)** 20

— Le pensée économique contemporaine au sujet de l'efficacnce du progrès technique (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 22

— Ecoles - courants-économistes. Hypostases de l'inflation dans pensée occidentale (I) **(prof. dr. A. D. Albu)** 24

— Les pays socialistes. Progrès continu dans le développement et la modernisation de l'économie (1979—1980) **(Nicolae Popov)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Обширная и мобилизующая программа действий для выполнения плана **(Стере Джога)** 2

— Новый и важный этап в процессе экономического роста **(др. Анджелика М. Врабие)** 15

— Организационные аспекты проблематики присущей промышленной энергетике **(Титус Беринде)** 18

— 6 марта 1945 г. Увенчание революционно-демократической борьбы народных масс **(ст. преп. выс. шк. др. Ион Арделяну)** 20

— Современное экономическое мышление касательно эффективности технического прогресса (II) **(М. Хоровиц, Г. Заман, Шт. Санду, М. Чумара, И. Рестеман, М. Поп)** 22

— Школы ● течения ● экономисты ● Представления об инфляции в мышлении на Западе (I) **(проф. др. А. Д. Албу)** 24

— Социалистические страны. Постоянный прогресс в развитии и модернизации экономики (1979—1980) **(Николае Попов)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

UN PRODUS MARCAT „PRODCOMPLEX" —
TG. MUREŞ, UN PRODUS PENTRU FIECARE CASĂ!

„PRODCOMPLEX" — Tg. Mureş,
str. Gh. Doja nr. 177,
tel. 30107 — telex 65242

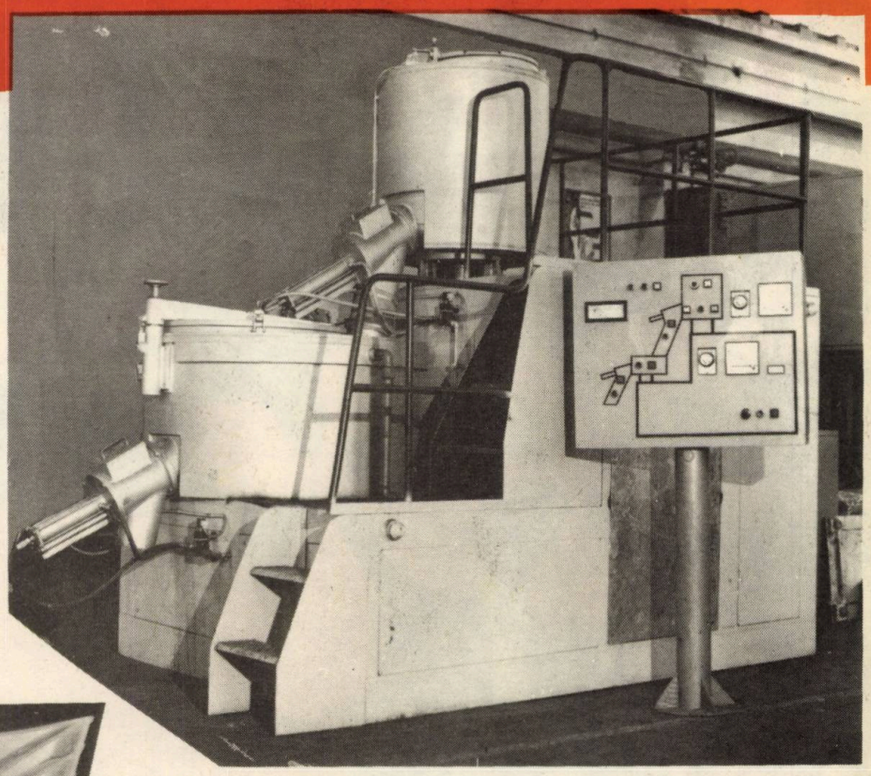

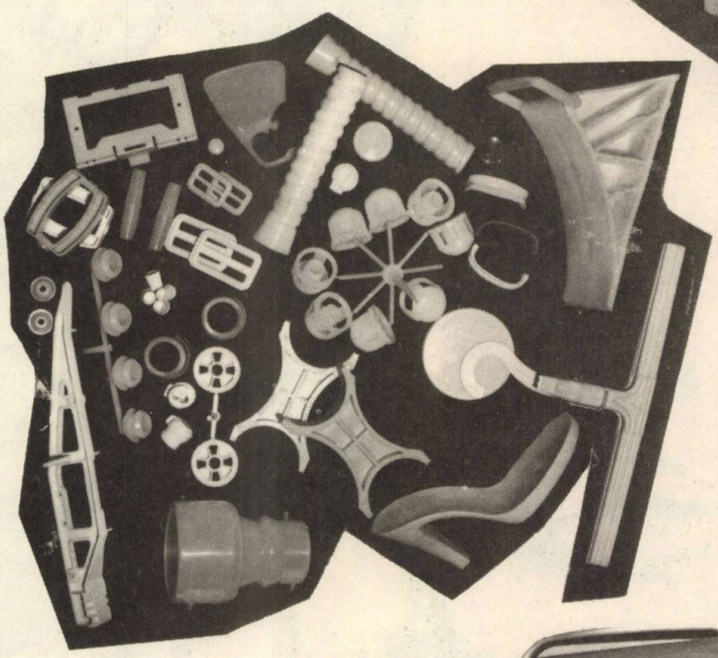

produce o bogată şi variată gamă de produse destinate diverselor ramuri :

- **— maşini de sudat saci din material plastic**
- **— prese pentru vulcanizat**
- **— malaxoare**
- **— diverşi recipienţi sub presiune**

● Produse pentru industria electrotehnică şi telecomunicaţii

- **— cordoane pentru aparate telefonice**
- **— cordoane pentru aparate de radio şi televizoare**
- **— cordoane pentru diverse aparate electrocasnice**
- **— conducte flexibile pentru conexiuni în execuţie plată, pentru producţia de radio şi TV, panouri de comandă ş.a.**

● Produse prelucrate din polietilenă, polistiren, PVC şi produse armate cu fibre de sticlă

- **— dibluri CFR**
- **— cutii farmaceutice**
- **— dopuri pentru industria alimentară şi farmaceutică**
- **— bănci şi scaune pentru mijloacele de transport în comun**
- **— apărătoare noroi**
- **— uşi**
- **— ansamble, subansamble şi părţi de caroserii pentru industria de transporturi**

● Produse din cauciuc

- **— benzi transportoare**
- **— garnituri tehnice**
- **— tălpi pentru industria de încălţăminte**
- **— covoraşe auto**

● Diverse alte produse destinate industriei bunurilor de larg consum.

- **— sticlărie pentru ambalaj**
- **— sticlărie artizanală**
- **— flacoane din sticlă pentru industria de cosmetică**
- **— covoare lucrate manual**
- **— ţesături din bumbac pentru feţe de masă, şervetele şi rucsacuri**

1980 MAR 18

MĂRȚIȘOR '80

1 martie, alături de tradiționalul mărțișor, oferiți celor dragi cadouri utile și atrăgătoare !

Magazinele și punctele de desfacere ale comerțului de stat vă oferă un bogat și variat sortiment de articole ce pot constitui tot atâtea daruri : broșe, inele, brățări și cercei din metal cizelat, simplu sau ornat cu strasuri, colier de diferite forme și culori, mărgele tip „roquailles", poșete din atlas cu garnituri de mărgele și paiete sau din antilopă cu garnituri de strasuri, produse cosmetice din gama BELLATRIX, MARGARETA, APRIL, DERMIN, colonie EVA 1 002, EVA Sublim, EVA Perfect, parfumuri Miraj 25, 50, 75, 100, esarfe, baticuri, rochii din jerse tricotat, umbrele rabatabile sau rabatabile cu deschidere automată, taioare din stofe, în carouri, bluze tricotate unii sau imprimate.

VĂ AȘTEPTĂM !

Vizitați din timp magazinele comerțului de stat unde veți găsi și alte numeroase oferte, la fel de utile și atrăgătoare.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 10 ● Vineri 7 martie 1980

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI ECONOMICE DIN CAPITALĂ

Secretarul general al partidului a analizat, împreună cu muncitorii, cu cadrele de conducere, cu activiștii de partid de la marile uzine bucureștene I.M.U.A.B., „23 August", „Republica", Întreprinderea de lînă pieptănată, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, întreprinderea „Vulcan", Întreprinderea de mașini grele, „Danubiana", modul cum se îndeplinește planul pe acest an, măsurile în vederea înfăptuirii obiectivelor trasate de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

Pretutindeni tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu sentimente de adîncă dragoste și recunoștință față de activitatea sa neobosită pentru asigurarea viitorului luminos al patriei socialiste.

Printre creatorii de motoare de la „23 August"

Primire entuziastă la Filatura de lînă pieptănată

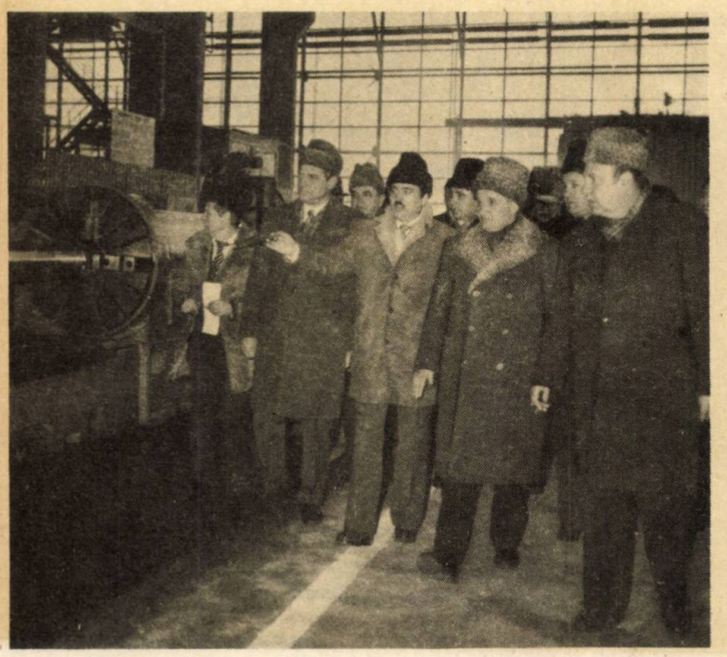

La Întreprinderea de mașini grele

Într-una din secțiile întreprinderii „Danubiana"

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Rolul cursului comercial unic în evaluarea eficienței comerțului exterior

Este cunoscut faptul că, începînd cu Conferința Națională a P.C.R. din 1967, în țara noastră au fost întreprinse o serie de măsuri prin care s-a conturat cadrul organizatoric specific economiei românești (gruparea întreprinderilor în centrale, subordonate ministerelor coordonatoare de ramură) și s-au format structurile administrativ-teritoriale (comună, oraș, municipiu, județ). Aceste măsuri au fost perfecționate pe parcurs, inclusiv în direcția democratizării cadrului organizatoric al economiei, prin lărgirea continuă a participării oamenilor muncii, a colectivelor, la luarea deciziilor și la realizarea acestora. Instituționalizarea conducerii colective pe toate treptele organizatorice ale economiei, pe de o parte și imperativele pe care le ridică sporirea continuă a eficienței economice, pe de altă parte, au făcut necesară trecerea hotărîtă la autogestiunea și autofinanțarea unităților economice, prin asigurarea unor condiții corespunzătoare de funcționarea pîrghiilor economico-financiare.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar, ca urmare a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, trebuie înțeleasă în acest context, al preocupărilor pentru întărirea bazei financiare proprii a unităților, a autogestiunii și autoconducerii, singura direcție care poate asigura rezolvarea problemelor de o deosebită complexitate care apar în prezent, în economia românească. Cerința nouă pusă în fața unităților economice de noul mecanism — evidența bugetului de venituri și cheltuieli, în care veniturile realizate ca urmare a activității de producție și prestări de servicii să acopere vărsămintele la bugetul de stat, cheltuielile pentru dezvoltarea economică și mijloacele circulante, investițiile pentru construcția de locuințe și alte lucrări social-culturale, fondul pentru acțiunile sociale și fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii — implică schimbări corespunzătoare în activitatea de planificare, în întreaga optică a întreprinderii[1]).

În domeniul activității de comerț exterior, perfecționarea mecanismului economico-financiar înseamnă, de asemenea, așezarea relațiilor valutare ale întreprinderii pe principiul autogestiunii și autofinanțării, ceea ce presupune ca fiecare întreprindere să producă astfel încît să poată acoperi toate cheltuielile, atît în lei cît și în valută și în același timp să contribuie cu o cotă cît mai însemnată la acoperirea necesităților de dezvoltare a economiei naționale. Pentru atingerea acestor obiective, noul mecanism economic și financiar prevede instituirea unor pîrghii noi, specifice activității de comerț exterior și anume : introducerea la nivelul întreprinderilor producătoare, a balanței comerciale de export-import ; stimularea întreprinderilor producătoare și a personalului muncitor al acestora în depășirea planului de export ; trecerea la un curs comercial efectiv și unic, prin care să se exprime direct în lei activitatea de comerț exterior[2]).

În acest context larg, al pîrghiilor noi care vor jalona activitatea economică a întreprinderilor, inclusiv activitatea de comerț exterior, cursului comercial unic al leului îi revin funcțiuni multiple. În primul rînd, la nivel microeconomic, cursul comercial unic reprezintă un instrument central al autogestiunii și autofinanțării în activitatea de comerț exterior : pentru a recupera cheltuielile în valută din venituri în valută, toate întreprinderile angajate în exportul și importul de mărfuri și servicii trebuie să aibă același numitor în compararea mărimilor valorice interne cu mărimile valorice externe. În al doilea rînd, la nivel macroeconomic, cursul comercial unic permite realizarea unei legături directe între prețurile și tarifele interne și cele practicate pe piața internațională, respectiv între cheltuielile de producție și circulație interne și cele recunoscute pe piața internațională. În al treilea rînd, existența cursului comercial unic permite simplificarea lucrărilor de planificare atît la nivelul întreprinderilor, cît și la nivel central, ușurînd procesul de urmărire și raportare a planului de comerț exterior, precum și a evidențelor ce se țin la întreprinderi, centrale, bănci și ministere (în prezent operațiunile de comerț exterior sînt evidențiate atît în lei interni, cît și în lei valută).

Sintetizînd aceste funcțiuni, se poate spune că existența cursului comercial unic este o pîrghie importantă în politica de creștere continuă a eficienței activității de export-import. Avînd posibilitatea de a compara direct cheltuielile lor de producție cu cele recunoscute de piața internațională prin prețul extern obținut și fiind în situația de a suporta nemijlocit rezultatele activității lor externe, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sînt nevoite să ia măsurile necesare pentru reducerea cheltuielilor de producție, să intensifice eforturile pentru creșterea prețurilor externe, să elimine sau să limiteze la export produsele nerentabile, care aduc pierderi, și să dezvolte cu prioritate producția și exportul de produse cu eficiență ridicată. Exprimînd raportul economic real dintre leu și celelalte monede utilizate în comerțul nostru exterior, cursul comercial unic permite o apreciere globală a puterii de cumpărare a leului, a tendinței generale pe care o are eficiența și competitivitatea externă a economiei românești, constituind un prim pas în procesul de trecere, în perspectivă, la convertibilitatea leului.

În ceea ce privește conținutul lui, se acceptă, în general, ideea că — în esență — cursul comercial a leului va exprima raportul mediu dintre prețurile și tarifele interne și cele practicate pe piața internațională, luîndu-se ca monedă de referință dolarul S.U.A. Pentru celelalte valute în care se încheie contractele de comerț exterior, cursul comercial unic se stabilește în funcție de raporturile curente de curs care există pe piețe valutare internaționale (în condițiile cursurilor de schimb flotante) sau în funcție de cursurile centrale (acolo unde se practică anumite forme de cursuri fixe). Prin adoptarea cursului comercial unic se renunță la noțiunea de leu valută, în care se exprimă

în prezent planul de comerț exterior și cooperare economică internațională[3]).

Menținînd acest conținut, de esență, al cursului comercial unic, ca raport între prețurile interne și prețurile internaționale, avansăm ideea ca un al doilea criteriu care să stea la baza stabilirii cursului leului să fie criteriul balanței comerciale. În acest sens, cursul unic al leului va trebui să fie, pe termen lung, punctul de echilibru al balanței comerciale; manevrarea cursului de schimb devine, în consecință, un instrument suplimentar și efectiv în politica de comerț exterior. De asemenea, stabilirea nivelului concret al cursului leului va avea în vedere situația concretă a balanței comerciale, el trebuind să stimuleze exporturile în situația unor deficite evidente de balanță și invers. De fapt, între cele două criterii există un grad ridicat de compatibilitate deoarece, pe termen lung, cursul derivat din raportul preț intern-preț-extern acționează, de regulă, în direcția echilibrării balanței comerciale în condiții de eficiență economică.

Desigur, atît stabilirea, cît și funcționarea cursului comercial unic al leului va trebui să aibă în vedere particularitățile economiei socialiste a României. Principiile autogestiunii și autofinanțării cer ca fiecare întreprindere producătoare de mărfuri pentru export să se încadreze în cursul comercial unic, astfel încît prin prețul extern să se acopere integral cheltuielile de producție și de circulație și să se asigure un beneficiu. Aplicarea acestor principii trebuie însă să aibă în vedere caracteristicile economiei planificate. Astfel, dat fiind faptul că prețurile interne din țara noastră sînt stabile pe o perioadă lungă de timp, în timp ce pe piețele externe prețurile prezintă variații mari de la o perioadă la alta, vor apare inevitabil produse de export care nu se vor încadra, într-o anumită perioadă, în cursul comercial unic. De asemenea, unicitatea cursului nu va putea răspunde la diversitatea de situații concrete în ceea ce privește raporturile intern-extern în nivelurile productivității muncii, costurilor de producție etc. În aceste cazuri, problema opțiunii pentru efectuarea sau nu a exporturilor, precum și a stabilirii rentabilității și eficienței anumitor grupe de produse exportate, vor implica apelarea la mai mulți indicatori. Conform opiniilor unor specialiști în domeniu, unitățile economice vor putea înscrie în planul de export produsele care nu se încadrează în cursul comercial unic după efectuarea unor analize temeinice din care să rezulte că produsele respective prezintă, totuși, o eficiență corespunzătoare[4]).

Înțelegerea modului în care va funcționa mecanismul cursului comercial unic al leului presupune luarea în considerare a celorlalte prevederi ale noului mecanism economico-financiar și în special a măsurilor care vizează în mod direct activitatea de comerț exterior. Astfel, funcția cursului comercial unic ca instrument al autogestiunii și autofinanțării se îmbină, completează și potențează cu prevederea privind introducerea balanței comerciale de export-import la întreprinderile producătoare. Soldul balanței comerciale de export-import va constitui principalul indicator al activității de comerț exterior a întreprinderilor producătoare, în timp ce cursul comercial unic va constitui etalonul unic, comun și echitabil prin intermediul căruia se va realiza activitatea de comerț exterior a tuturor întreprinderilor și se va comensura eficiența acestei activități. Pe de altă parte, funcția cursului comercial unic de promovare a unui comerț exterior eficient se îmbină și potențează cu măsurile privind stimularea întreprinderilor și a personalului muncitor pentru realizarea și depășirea sarcinilor de export (reținerea, de către întreprinderile producătoare, a unei cote de pînă la 25% din valuta obținută peste plan ca urmare a depășirii exportului în condițiile încadrării acestuia în indicatorii de eficiență planificați; constituirea fondului de participare la beneficii dintr-o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut, proporțional cu depășirea planului de export). export).

Introducerea cursului comercial unic al leului, utilizarea, la nivelul întreprinderilor producătoare, a balanței comerciale de import-export, stimularea întreprinderilor și a personalului muncitor al acestora în depășirea planului de export, măsuri care vor fi luate în contextul intrării treptate în funcțiune a noului mecanism economic și financiar, creează cadrul concret favorabil ridicării pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior, sporirii în continuare a eficienței participării României la circuitul economic mondial.

M. ISĂRESCU

[1]) *C. Caloianu: Coordonate ale îmbunătățirii elaborării planurilor, Revista economică nr. 14, 1978.*
[2]) *Stelian Marin: Cadru economico-financiar favorabil ridicării pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior, Rev. economică nr. 14, 1978.*
[3]) *Ibid.*
[4]) *Ibid.*

drept și uzanțe internaționale

Consecințele nedeterminării calitative a mărfurilor exportate

Printre elementele esențiale ale unui contract comercial de vînzare internațională obiectul prestației la care se obligă părțile — marfa vîndută și prețul — constituie preocuparea fundamentală a partenerilor contractuali; modul în care se formulează clauzele privind aceste elemente determină, în ultimă instanță, buna derulare a contractului, fapt demonstrat și de speța pe care o expunem în cele ce urmează.

Întreprinderea de comerț exterior specializată a încheiat un contract comercial de vînzare-cumpărare cu un partener din Elveția, care avea ca obiect exportul unei cantități de caşcaval. Clauza privind obiectul contractului cuprindea, laconic, denumirea mărfii — **caşcaval mixt** —, fără determinarea parametrilor calitativi, respectiv limitele maxime și minime admisibile a substanțelor componente; ca urmare, exportatorul a livrat marfa la calitatea obișnuită a produsului în cauză.

Cumpărătorul, prin acțiunea sa adresată Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.) a solicitat ca vînzătorul să fie obligat la plata unei sume în dolari S.U.A., cu titlu de daune, motivînd astfel cererea formulată:

— marfa sosită la punctul vamal elvețian nu a fost admisă la import deoarece conținea un procent ridicat dintr-o anumită substanță, care depășea plafonul maxim admisibil potrivit legii interne a țării sale;

— ca urmare, a fost nevoit să reexporte lotul respectiv de caşcaval în Austria, operațiune care i-a provocat cheltuieli suplimentare, echivalente cu daunele solicitate prin acțiunea sa.

În apărare, pîrîta a susținut că față de faptul că prin contract nu s-a stabilit conținutul maxim admisibil din substanța în cauză, marfa a fost livrată la calitatea obișnuită; conținutul superior în substanța respectivă nu influențează calitatea produsului, dovadă fiind faptul că el a putut fi revîndut pe piața Austriei, care este de asemenea exigentă la importul de produse alimentare.

Înlăturînd apărarea reclamantei, prin hotărîrea dată de C.A.B. se reține: „Asupra cauzei Comisia de arbitraj constată că pe speță este vorba de o culpă comună, că, chiar dacă în contract nu s-a determinat calitatea mărfii, aceasta trebuia să întrunească parametrii calitativi ceruți pe piața respectivă, cunoscuți de părți sau pe care trebuia să-i cunoască și să-i stipuleze contractual, această clauză fiind de ordine publică". Ca urmare, C.A.B. a admis în parte acțiunea introdusă de reclamantă — firma elvețiană cumpărătoare — și în consecință a obligat întreprinderea exportatoare pîrîtă să plătească jumătate din daunele dovedite, plus cheltuielile de arbitraj corespunzătoare.

Cazul prezentat mai sus permite unele reflecții. În primul rînd, este evident că la perfectarea contractului determinarea calității mărfii nu a constituit o suficientă preocupare pentru părți ; este bine cunoscut că potrivit practicii comerciale internaționale calitatea mărfii se determină pe una din următoarele căi : prin documentații tehnice sau caiete de sarcini, prin mostre, **prin indicarea tipului de marfă,** prin clauze uzuale înscrise în contract (văzut-plăcut, după încercare, tel quel sau tale quale etc.). Se pune problema dacă precizarea din contract „caşcaval mixt" este suficientă **pentru a indica un anumit tip de marfă cunoscut de cumpărător,** sau dacă această denumire trebuia completată cu arătarea detaliată a parametrilor calitativi. În speță, dată fiind natura mărfii vîndute, credem că se impuneau unele precizări suplimentare care ar fi preîntîmpinat litigiul. Cum parametrii calitativi interesau în primul rînd pe cumpărător — singurul care cunoștea destinația exactă a mărfii și legislația aplicabilă în funcție de această destinație —, credem că el era cel interesat să solicite să fie înscrişi în contract. Sub acest aspect, apărarea pîrîtului care a arătat că în situația în care i s-ar fi solicitat ca substanța în cauză să nu depășească un anumit procent, cererea ar fi fost respectată de producător, apare ca întemeiată.

În al doilea rînd, speța în cauză ridică problema legii potrivit căreia urmează să se facă controlul de calitate al mărfii vîndute. Cum părțile au convenit, prin convenția compromisorie, ca litigiul să fie supus spre soluționare Comisiei de arbitraj de la București, iar dreptul aplicabil să fie cel român, credem că și controlul calității mărfii vîndute trebuia făcut cu luarea în considerare a normelor de drept care guvernează calitatea produsului în cauză. Or, sub acest aspect, marfa livrată îndeplinea cerințele calitative prevăzute pentru caşcavalul mixt, prevăzute în tehnologia producătorului român. Faptul că cumpărătoarea este o firmă elvețiană nu are relevanță, cunoscut fiind faptul că în comerțul internațional operațiunile comerciale de import-reexport constituie o practică curentă.

În sfîrșit, o ultimă observație se impune. Este bine cunoscut că între contractul comercial de vînzare internațională și contractul economic de livrări pentru export este o strînsă sincronizare, iar ca urmare, în cazurile în care cumpărătorii externi formulează reclamații întemeiate privind calitatea produselor livrate, daunele suportate de întreprinderea de comerț exterior exportatoare se localizează, pe cale de regres, în gestiunea economică a unităților producătoare. În speță, dauna suportată de întreprinderea de comerț exterior nu mai poate fi trecută în contul unității producătoare, care nu are nici o culpă cu privire la modul de formulare a clauzei privind obiectul contractului extern. Așa fiind, prejudiciul se localizează în gestiunea întreprinderii exportatoare, în sarcina căreia C.A.B. a reținut culpa cu privire la modul cum a formulat clauza privind calitatea mărfii livrate cumpărătorului străin-reclamant în cazul prezentat.

dr. Al. DETEȘAN

Semnificația conosamentului clean

1. În transporturile maritime, conosamentul îndeplinește o funcție probatorie cu multiple finalități. Acest document atestă înainte de toate faptul că marfa pe care o menționează în cuprinsul său a fost primită pe navă, în vederea transportării ei la destinație.

Funcția probatorie a conosamentului nu se limitează însă numai la atît, ci adevereşte deopotrivă **starea mărfurilor** îmbarcate, inclusiv **cantitatea** lor. Dacă acestea se prezintă normal — cel puțin la prima vedere — comandantul navei eliberează un conosament fără nici o mențiune sau rezervă referitoare la calitatea sau cantitatea caricului. Este un conosament așa-numit **clean** (curat). Prin definiție, acesta dă expresie deplină clauzei „încărcat în stare și în condiții bune", care este imprimată pe document.

Conosamentul trebuie în orice caz să exprime fidel realitatea. Ca atare, dacă mărfurile îmbarcate prezintă defecte aparente sau lipsuri cantitative, comandantul navei va înscrie mențiuni corespunzătoare în conosament. Altfel se expune să-și angajeze răspunderea pentru executarea defectuoasă a transportului, prezumîndu-se că încărcătura a fost în stare normală în portul de expediere. Un conosament care cuprinde indicații adiționale sau rezerve de felul celor arătate nu mai poate fi considerat **clean.** Este un conosament **dirty** sau **foul** (cu mențiuni).

2. În legătură cu funcția doveditoare a conosamentului **clean** s-a pus în practica arbitrală de comerț exterior problema dacă atestările pe care le cuprinde se limitează numai la starea mărfurilor încărcate sau și a ambalajelor acestora.

Prin hotărîrea nr. 219 din 7 noiembrie 1978, pronunțată de Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.), s-a decis că un conosament **clean** confirmă și calitatea aparent corespunzătoare a ambalajelor.

În speța la care ne referim, o întreprindere din București a vîndut anumite produse unui cumpărător din Bruxelles, în baza contractului încheiat la 4 martie 1976. Marfa a fost expediată **via mare,** într-un ambalaj special și anume în pungi de polietilenă transparentă, de cîte 50 kg. Fiecare pungă a fost introdusă, la rîndul ei, într-un sac de iută. Îmbarcarea a avut loc în portul Galați, cu destinația Anvers.

Cumpărătorul belgian a refuzat să plătească o parte din preț — sumă cerută prin acțiunea arbitrală de către vînzătorul român — pentru considerațiunea că o fracțiune din marfă se deteriorase din cauza ambalajului defect.

Organul arbitral a admis acțiunea vînzătorului din București și a obligat pe cumpărătorul belgian să achite diferența de preț restantă, reținînd în fapt că ambalajul era corespunzător din punct de vedere calitativ la data îmbarcării și că pretinsele defecte ale mărfii au survenit ulterior momentului cînd riscurile obiectului vîndut au trecut asupra cumpărătorului, în condițiile clauzei F.O.B. stivuit.

Soluția organului arbitral a avut în vedere existența unui conosament **clean on bord,** eliberat ca atare în portul de încărcare Galați. Potrivit hotărîrii nr. 219/1978, un asemenea document produce „consecințe juridice privind modul de încărcare a mărfii și starea acesteia". Noțiunea de „stare a mărfii" a fost înțeleasă în accepțiunea ei cea mai largă, incluzînd și ambalajul. Potrivit raționamentului făcut de C.A.B., din moment ce în cuprinsul conosamentului lipseau orice fel de mențiuni sau de rezerve referitoare la starea pungilor de polietilenă și a sacilor de iută, de aici se poate deduce că ambalajul era — cel puțin aparent — pe deplin corespunzător.

Sub aspectul arătat, conosamentul constituie o **probă directă** a unei situații de fapt — buna stare aparentă a mărfii și ambalajului — care poate și trebuie să fie constatată de către comandantul navei, la data încărcării.

Este însă interesant de semnalat că hotărîrea arbitrală în discuție a atribuit conosamentului **clean** și o funcție suplimentară, de **probă indirectă,** în sensul că modul de încărcare practicat în portul de expediere a fost propriu mărfii livrate. O asemenea deducție ni se pare rațională. În adevăr, din moment ce marfa și ambalajul prezintă o bună stare aparentă la depunerea pe puntea navei și cu ocazia stivuirii în cale, înseamnă că a și fost reglementar manipulată, operația tehnică de încărcare desfășurîndu-se normal. Dacă aducerea coletelor ori sacilor pe navă decurge în condiții defectuoase, marfa și ambalajul pot desigur suferi degradări.

3. Organul arbitral nu s-a mărginit la proba întemeiată pe cuprinsul conosamentului, care redă numai o **situație aparentă,** ci a înțeles să o completeze cu dovezi adiționale și anume o expertiză tehnică precum și declarații de martori referitoare la modul cum s-a efectuat încărcarea mărfii în portul Galați și descărcarea ei la destinație.

Admiterea acestor mijloace de probă denotă că, în concepția C.A.B., clauzele conosamentului referitoare la starea mărfii și ambalajului sînt opozabile atît expeditorului, cît și destinatarului, însă numai pînă la dovada contrară.

Deşi constituie un **titlu probator,** conosamentul nu poate fi aşadar tratat ca o probă de neînlăturat, irefragabilă, în ce priveşte atestările în discuţie.

În speţa ce ne preocupă, organul arbitral a reţinut din probele administrate că sacii de iută erau noi şi că, la încărcarea în portul Galaţi, au fost manipulaţi cu ajutorul unor palete de lemn, protejate cu hîrtie, neavînd nici un cîrlig sau alt obiect metalic care să-i poată avaria.

Dimpotrivă, în portul de descărcare sacii au fost manipulaţi cu ajutorul unor **patents grips,** adică mici planşe prevăzute cu cîrlige. Comandantul navei care a efectuat transportul litigios a adresat o notă de protest împotriva folosirii unor asemenea utilaje, dar lucrătorii portuari au continuat să utilizeze cîrligele.

În situaţia arătată, organul arbitral a reţinut că probele administrative converg cu atestările din conosamentul **clean** şi îl confirmă întru totul. În consecinţă, C.A.B. a apreciat, pe drept cuvînt, că „nu-şi poate forma convingerea că rupturile (găurile) constatate la saci în portul de destinaţie provin de la furnizor şi că nu s-au produs după ce acesta şi-a executat obligaţia de livrare şi a transmis cumpărătorului riscurile în baza clauzei F.O.B. — cu alte cuvinte pe timpul transportului sau cu ocazia manipulărilor de la descărcare".

Interpretarea dată astfel de organul arbitral, în speţa examinată, conosamentului **clean,** atît sub aspectul **obiectului** la care se referă (marfă şi ambalaj), cît şi din punctul de vedere al **puterii sale doveditoare** ni se pare corectă.

Dr. **O. CAPAŢINA**

Clauze de rezervă de proprietate în dreptul R. F. G.

Foarte adesea, potrivit legislaţiei în vigoare în R.F.G., în condiţiile generale de vînzare din contractele de export-import figurează clauza de rezervă de proprietate, care oferă asigurarea plăţii. Există, de fapt, două categorii de clauze de proprietate :

● simple — potrivit cărora vînzătorul rămîne proprietar al mărfii pînă la achitarea preţului acesteia, dar care nu au efecte decît atîta timp cît cumpărătorul rămîne în posesia mărfii ;

● prelungite — cu diferite combinaţii posibile, oferind următoarele alternative :

— cumpărătorul se angajează să nu revîndă marfa decît păstrînd dreptul de proprietate rezervat vînzătorului, printr-o nouă clauză în contractul de revînzare ;

— cumpărătorul se angajează să nu revîndă marfa decît stipulînd o nouă clauză în avantajul său ;

— părţile convin să reporteze rezerva de proprietate asupra preţului datorat, pe care cumpărătorul îl va obţine prin revînzarea mărfii, sau asupra produsului finit pe care-l va obţine prin transformarea acesteia ;

— vînzătorul păstrează proprietatea asupra mărfii, atît timp cît n-a primit plata nu numai a preţului de vînzare respectiv, ci şi a altor creanţe pe care le are asupra cumpărătorului.

În cazul cînd debitorul nu efectuează plata, vînzătorul are două posibilităţi de acţiune :

— fie să se retragă din contract, invocînd rezilierea de drept, fără a fi obligat să-l pună în întîrziere pe debitor ;

— fie să-l pună în întîrziere pe debitor şi, la expirarea termenului, să ceară daune-interese pentru nerespectarea contractului.

Vînzătorului i se va restitui marfa după rezilierea contractului, sau va cere restituirea ei în acelaşi timp cu plata de daune-interese, în care caz suma acestora va fi diminuată.

Clauzele de rezervă a proprietăţii, în cazul cînd cumpărătorul dă faliment, sînt opozabile masei creditorilor acestuia .

Trebuie menţionat că aceste clauze pot intra în conflict cu alte garanţii reale acordate de către debitor, îndeosebi băncii sale. O astfel de garanţie este cesiunea cu titlu de asigurare, care este un fel de gaj fără deposedare, referitor la mărfurile existente sau care intră în magazia debitorului. De asemenea, face parte din această categorie cesiunea globală, consimţită faţă de o bancă şi care se referă la toate creanţele viitoare ale celui ce împrumută, inclusiv cele de care unul din furnizorii acestuia ar trebui să beneficieze prin efectul unei clauze de rezervă a proprietăţii.

Or, aceste garanţii nefiind supuse nici unei condiţii de publicitate, mai mulţi beneficiari diferiţi se pot trezi că drepturile lor se referă la acelaşi obiect. Se aplică, în această situaţie, regula potrivit căreia garanţia constituită prima are prioritate asupra celorlalte. Totuşi, tribunalele vest-germane se orientează tot mai frecvent spre acordarea preferinţei beneficiarului de proprietate rezervată, în detrimentul băncii cumpărătorului — şi aceasta, prin referinţă la principiile bunei credinţe.

C. D.

noţiuni, termeni, operaţiuni

PREŢUL INTERNAŢIONAL de listă, de catalog, afişat şi indexat

Procesul de diversificare a nomenclatorului de export sub aspectul produselor, tipurilor şi dimensiunilor şi perfecţionarea metodelor de informare şi documentare asupra cererii şi ofertei şi mai ales în ce priveşte prognozarea evoluţiei preţurilor, au stimulat marile companii şi grupuri de producători să treacă la practicarea de preţuri internaţionale de liste şi de catalog.

Această formă de preţ internaţional se foloseşte din ce în ce mai mult pentru produsele care se comercializează într-o gamă largă de sortimente şi tipodimensiuni ca de exemplu, laminate, profile, ţevi, rulmenţi, motoare electrice etc. În ultimul timp practica acestor preţuri s-a extins şi la alte produse ca de exemplu, tractoare, turisme, camioane, maşini, unelte etc. În cazul rulmenţilor sau profilelor, preţurile internaţionale de catalog se stabilesc pentru aşa zisele calităţi de bază în funcţie de care preţurile se determină şi la celelalte tipodimensiuni.

La prima vedere aceste preţuri internaţionale ar părea că se stabilesc într-un mod asemănător preţului de monopol, aceasta avîndu-se în vedere faptul că preţul se determină de exportatori fără o negociere prealabilă cu importatorii.

Cum însă aceleaşi mărfuri sînt oferite de numeroase firme concurente pentru a atrage importatorii, se impune ca preţul să se determine cu luarea în consideraţie a acestei situaţii de fapt, urmărindu-se în acelaşi timp includerea în preţul de listă de către exportatori, a unor procente de beneficii caracteristice pieţei.

Odată stabilite, preţurile de listă şi de catalog nu rămîn la acelaşi nivel, ci se adaptează permanent în funcţie de raportul dintre cerere şi ofertă. În etapele cînd cererea pe piaţa externă se intensifică, exportatorii solicită preţuri majorate peste nivelul celor din cataloage sau liste. Dimpotrivă, în perioadele de dezechilibru între cerere şi ofertă în favoarea ofertei, firmele exportatoare practică un sistem larg de bonificaţii şi scăzăminte. Faţă de preţurile de contract sau de acord, preţurile de listă şi de catalog au o mai mare stabilitate, acestea datorită faptului că înscrierea lor în cataloage tipărite şi difuzate face mai dificilă modificarea acestora la intervale scurte de timp ; în acelaşi timp ea se datoreşte şi fundamentării tot mai temeinice, a cheltuielilor curente şi a evoluţiei acestora în perspectivă.

Prețurile de listă și de catalog se aseamănă mai mult din punct de vedere al formării lor cu prețurile de licitație. Exportatorii pornesc la stabilirea lor într-o mai mare măsură de la cheltuielile proprii de producție, ele stînd și la baza calculului prețurilor interne. În măsura în care antecalculațiile care au stat la baza prețurilor interne au fost bine întocmite și prețurile internaționale formate pe baza lor, răspund într-o proporție mai mare sau mai mică cerințelor legate de fundamentarea acestora. Nu se poate spune însă că prețul internațional de listă nu ține seama de prețurile practicate de concurență. De aceea, prețurile naționale sînt supuse unui complex proces de corecturi, astfel încît ele să asigure promovarea și desfacerea produselor pe piață externă.

Faptul că prețul de catalog se aplică pe o perioadă mai mare de timp, necesită o fundamentare mult mai completă decît în cazul prețurilor internaționale de tranzacție sau licitație. În cazul acestora din urmă, fundamentarea se referă într-o mare măsură la eforturile curente, la nivelul acestora în momentul cînd se întocmește oferta sau mai precis atunci cînd acesta urmează să se adjudece. În procesul de fundamentare al nivelului prețurilor de listă și de catalog, prognozarea în perspectivă a cheltuielilor și a raportului cerere-ofertă, are un rol mult mai mare. Aceasta, din cauza caracterului mai stabil a prețurilor de catalog și de listă.

Un alt aspect se referă la faptul că în general, prețul de listă și de catalog se determină în condiția de livrare franco frontiera țării exportatoare. Aceasta deoarece este greu să se cunoască care vor fi cumpărătorii și ce condiție de livrare preferă.

O formă de preț internațional care se aseamănă din cîteva puncte de vedere cu prețul de catalog sau listă, este prețul internațional „indexat", practicat pentru țiței.

Indexarea prețului țițeiului s-a pus pentru prima dată în 1969, în rezoluția a IV-a a țărilor membre OPEC, care prevede ca prețurile informative și cele de decontare pentru țițeiul extras în țările membre să se determine obligatoriu de către guvernele statelor producătoare concesionare. Pînă în 1970 stabilirea acestor prețuri care stăteau la baza calculului redevențelor depindea într-o mare măsură de voința marilor monopoluri. După tratative îndelungate cu companiile petroliere, la 14 februarie 1971, s-a semnat la Teheran, acordul pentru prețurile țițeiului în țările Golfului Persic. Cu o lună mai tîrziu, la 20 martie în același an țările OPEC au semnat acordul pentru stabilirea prețurilor la țițeiul livrat prin porturile Mării Mediterane.

La stabilirea prețurilor pentru țiței, țările producătoare OPEC au avut în vedere :

— prețurile la produsele și serviciile importate de aceste state ;

— prețurile la care se comercializează produsele petroliere în țările consumatoare ;

— modificarea cursului de schimb al monedei folosite în cadrul decontărilor, respectiv al dolarului S.U.A.

Această legare a prețului țițeiului de prețul bunurilor importate, de prețul produselor petroliere și de fluctuația cursului de schimb a fost denumită „indexare".

Evoluția evenimentelor a demonstrat că indexarea prețului țițeiului s-a dovedit o practică de durată.

PREȚUL INTERNAȚIONAL

În 1975 la conferința de la Alger s-au stabilit noi elemente funcție de care să se determine prețul țițeiului, dintre care se menționează :

— costul resurselor alternative de energie ;

— costul transferului de tehnologie modernă către țările membre OPEC ;

— costul dezvoltării economice viitoare a țărilor producătoare de țiței ;

— prima de despăgubire pentru compensarea epuizării și rărirrii resurselor petroliere ;

— parametrii calitativi și zonali ;

— parametrii de ordin economic general.

În legătură cu parametrii calitativi și zonali se menționează că țițeiurile sînt de calități diferite și extrase din zone mai apropiate sau mai îndepărtate de principalele țări consumatoare, fapt ce necesită stabilirea unor prețuri echitabile și convenabile între producători. Această indexare încearcă să atenueze și eventual să elimine contradicțiile care există între producătorii de țiței la stabilirea prețului pentru fiecare tip în parte. În această direcție discuțiile se duc între producătorii de țițeiuri ușoare cu conținut scăzut de sulf și producătorii de țițeiuri grele cu conținut ridicat de sulf, între producătorii mai depărtați de principalele zone consumatoare și cei mai apropiați de aceste regiuni. Pentru soluționarea acestei probleme s-a adoptat de către țările OPEC un tip de țiței de referință „marker code", țiței arabian ușor, față de care se stabilise prețurile celorlalte tipuri de țițeiuri prin indexare la parametrii calitativi și zonali. Această indexare a dat naștere la multe discuții. Algeria a încercat să soluționeze deosebirile de vederi prezentînd o nouă variantă de indexare care cuprindea următoarele propuneri :

— majorarea sau diminuarea prețului cu 3 cenți/bbl. pentru fiecare 1° API, diferit de markerul de 34° API ;

— 3 cenți/bbl. pentru fiecare 0,1% sulf sub nivelul de referință de 1,7% sulf și 1 cent/bbl. pentru fiecare 0,1% sulf peste acest nivel ;

— 1 cent/bbl. penalizare pentru țițeiurile de calitate inferioară celei a țițeiului de referință ;

— ajustări mai mici pentru diferența de distanță în interiorul Golfului Persic.

A doua categorie de factori prevăzuți la indexarea țițeiului, se referă la parametrii de ordin economic general. Pornind de la ideea că fenomenele economice sînt într-o tot mai dinamică schimbare, parametrii de ordin economic general prezintă o deosebită importanță pentru indexarea prețului țițeiului. În prezent, acești parametrii luați în considerație pentru indexarea prețului sînt următorii: 1. **Fluctuația monetară** — Pentru eliminarea efectelor negative ale acesteia, s-a propus ca prețul țițeiului să fie indexat funcție de DST sau să se creeze o monedă petrolieră. Astfel, conferința OPEC din iulie 1975 a marcat preferință pentru DST, ca sistem provizoriu de indexare la fluctuațiile monetare și a sugerat ideea creării unei monede petroliere ; 2. **Inflația în schimburile comerciale** — Această propunere se referă la faptul că țările industrializate, încearcă să exporte inflația în țările consumatoare de produse manufacturate și alimentare, prin practicarea unor prețuri inflaționiste. S-a constatat că indicii publicați de țările membre OCDE subestimează inflația exportată. Pentru a se apăra împotriva acestui fenomen, s-a alcătuit un indice OPEC al prețului de import, cu ajutorul căruia să se poată măsura dimensiunea reală a transferului de inflație. S-a constatat pe baza acestui indice, că sporirea prețurilor importurilor țărilor OPEC, este de cîteva ori mai mare decît cea înregistrată prin utilizarea indicelui OCDE al prețului de export ; 3. **Costul transferului de tehnologie modernă** către țările OPEC — servicii, consulting, know-how etc., constituie o preocupare constantă a țărilor membre OPEC în eforturile lor de dezvoltare. În efectuarea acestui schimb, se manifestă o tendință de frînare din partea țărilor industrializate datorită poziției de monopol deținute de acestea, ceea ce le permite să ceară și prețuri de monopol.

Exportatorii de tehnologie au tendința de a păstra dependența în ceea ce privește forța de muncă calificată, piesele de schimb, tehnologiile de prelucrare și cercetare.

Greutăți se întîmpină și în domeniul comercializării produselor realizate în obiectivele nou construite. Costul transferului de tehnologie se consideră mult prea ridicat în raport cu rezultatele obținute și că un proces inflaționist are loc și în acest sector. Se impune deci găsirea unor soluții care să permită evaluarea inflației și în domeniul transferului de tehnologie și adoptarea unor măsuri de apărare corespunzătoare.

Prețul resurselor alternative de energie este un alt element de luat în calculul prețului indexat. Deși cunoașterea costului surselor alternative de energie a progresat mult față de trecut totuși cuantificarea influenței lor este greu de realizat, fapt pentru care indexarea prețului țițeiului la acești parametrii întîmpină dificultăți.

Cu ajutorul acestor fenomene economice și bazate pe concluziile rezultate din analiza lor, țările OPEC doresc

să demonstreze că actualul preţ al ţiţeiului precum şi creşterea lui în continuare este justificată.

Privită în această manieră, indexarea se caracterizează insuficient de realistă şi echitabilă, deoarece ea ţine seama numai de interesele exportatorilor de ţiţei şi nu şi de ale ţărilor importatoare.

Pentru abordarea obiectivă şi imparţială a problemei, la indexarea preţului ţiţeiului, se consideră să se aibă în vedere şi unii parametri în favoarea ţărilor importatoare. Astfel, se releva efectul negativ pe care îl are majorarea preţului ţiţeiului asupra ţărilor în curs de dezvoltare care nu dispun de această preţioasă materie primă, indispensabilă ieşirii lor din stadiul de înapoiere economică, precum şi de rolul dinamic pe care îl are şi-l va mai avea această sursă de energie în dezvoltarea economiei mondiale în ansamblul ei. Se scoate în acest sens în evidenţă existenţa unor capitaluri imense în mîna cîtorva ţări exportatoare de ţiţei şi imposibilitatea reciclării normale a acestora pe plan internaţional.

Dat fiind faptul că indexarea preţului ţiţeiului la parametrii enumeraţi mai sus se dovedeşte dificil de aplicat în practică, se pare că a cîştigat teren şi se aplică în prezent în practică, metoda indexării preţului ţiţeiului în funcţie de preţul produselor petroliere de pe pieţele spot unde acţionează legea cererii şi a ofertei.

Adoptarea acestei metode de indexare de către ţările OPEC se datoreşte faptului că ea este mult mai operativă, mai uşor de aplicat şi de justificat. Indexarea preţului ţiţeiului la preţul produselor petroliere, încearcă să limiteze beneficiile realizate de ţările consumatoare prin prelucrarea acestuia la o marjă de beneficiu rezonabilă şi justificată.

Această metodă de indexare pare să fie în general acceptată de ţările consumatoare, singurul punct rămas în divergenţă fiind mărimea ratei de beneficiu.

dr. Ion OLTEANU

vademecum

Evaluarea potenţialului de export

În scopul creşterii eficienţei în activitatea de export la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare se poate realiza o analiză multicriterială a produselor alternative ce pot fi oferite la export. În cele de mai jos prezentăm o metodologie simplă de perfecţionare a nomenclatorului de export şi de identificare a priorităţilor în diversificarea exportului.

Etapele principale de aplicare a acestei metodologii sînt următoarele :

1. Se întocmeşte lista produselor cu grad de prelucrare corespunzător, ce fac în prezent obiectul exportului, şi a produselor neexportate, dar care se apreciază că dispun de debuşee externe.

2. Se întocmeşte o grilă (vezi schema alăturată) incluzînd criteriile de evaluare a potenţialului de export pe fiecare produs, detaliată pe factorii ce determină criteriul-obiectiv.

3. Se face evaluarea poziţiei fiecărui produs din listă faţă de factorii indicaţi în grilă, acordîndu-se note între 1 şi 5, în funcţie de oportunităţile prezentate de produs.

4. Pe baza punctajului obţinut de fiecare produs se poate realiza o ordonare a produselor din nomenclatorul de export în funcţie de eficienţa economică a exportului şi debuşeului potenţial al produsului pe pieţele externe.

O analiză mai adîncită poate fi făcută prin întocmirea unei grile pe fiecare ţară de export a unui produs.

De asemenea, pot fi multiplicaţi factorii de influenţă sau numărul de criterii, cu condiţia ca suma coeficienţilor de importanţă să fie întotdeauna 100%.

Criteriul I	Posibilitatea asigurării livrărilor la export	Coeficient de importanţă 30%
Factori :	1. Disponibil de maşini, echipament şi resurse naturale.	5
	2. Posibilitatea aprovizionării cu materii prime şi materiale de ambalat.	3
	3. Know-how tehnic.	2
	4. Capacitatea de a asigura mărfuri la nivelul standardelor internaţionale.	4
	5. Eficienţa transportului.	2
	6. Perspectivele exportului în contextul dezvoltării economice de ansamblu.	4
	Punctaj total :	20
	Ponderat cu coeficientul de importanţă (20x0,30) =	6

Criteriul II	Posibilitatea asigurării livrărilor la export	Coeficient de importanţă 10%
Factori :	1. Conţinutul de muncă de calificare superioară.	4
	2. Ponderea materiilor prime şi materialelor de ambalaj indigene.	5
	3. Avantajele comparative din facilităţi de politică comercială.	2
	Punctaj total :	11
	Ponderat cu coeficientul de importanţă (11x0,10) =	1,1

Criteriul III	Oportunităţi de introducere pe piaţă	Coeficient de importanţă 30%
Factori :	1. Gradul de penetrare pe pieţele anvizajate a exportatorilor de produse cu performanţe superioare.	2
	2. Ritmul de creştere a importului prezent şi în perspectivă pe piaţă.	4
	3. Poziţia produsului faţă de concurenţa actuală şi potenţială.	3
	4. Ţări sau regiuni ale unei ţări care pot asigura o bună introducere.	1
	5. Stadiul introducerii cu alte produse pe piaţa respectivă — relaţiile dezvoltate cu firmele locale.	5
	Punctaj total :	15
	Ponderat cu coeficient de importanţă (15x0,30) =	4,5

Criteriul IV	Beneficii înregistrate	Coeficient de importanță 30%
Factori :	1. Aportul net valutar.	3
	2. Valorifică superior materiile prime și materialele de ambalaj încorporate.	1
	3. Antrenează noi resurse în valorificare.	1
	4. Concentrația tehnologică a producției.	2
	5. Crește gradul de utilizare a capacităților de producție existente.	1
	6. Contribuție la formarea de personal cu calificare superioară.	2
	Punctaj total :	10
	Ponderat cu coeficient de importanță (15x0,30) =	3
	Total punctaj produsul „X" = 6+1, 1+4, 5+3 =	14,6

După cum se poate constata cu ușurință evaluarea punctajului acordat fiecărui factor presupune existența unui sistem informațional de marketing bine organizat. În fapt calitatea rezultatului economic obținut prin ordonarea produselor în funcție de potențialul de export depinde de calitatea informațiilor deținute de întreprindere.

Astfel definirea „avantajelor comparative" presupune cunoașterea caracteristicilor producției principalilor producători mondiali pentru respectivul produs „x", introdus în grilă, a reglementărilor comerciale și politicii comerciale pe fiecare piață anvizajată. La fel aprecierile privind „oportunitățile de export" presupun cunoașterea gradului de introducere pe piață a principalilor concurenți, dinamica pieței — ritmul de creștere, comportamentul de cumpărare, motivația cumpărătorilor și argumentele deținute de concurență, instrumentele de promovare utilizate etc. Cel mai bine ar putea fi implementată această grilă în activitatea compartimentului de export al întreprinderii producătoare unde există eventual un nucleu de marketing. Desigur că în aprecierile date pe factori poate fi cerut și concursul întreprinderilor de comerț exterior specializate, însă nu se poate cere acestora din urmă să implementeze metoda pentru fiecare produs din nomenclatorul propriu de export întrucît depășește capacitatea compartimentului de marketing ca arie de informații și timp de muncă disponibil.

În același timp factorii prevăzuți în grilă privesc optimizarea ofertei de export prin selecția dintre produsele unei anume structuri de producție pornind de la oportunitățile producției, în ceea ce privește consumurile materiale, de energie, de productivitate a muncii și care în același timp să aibă asigurată piața externă.

I. GEORGESCU

informații

Preocupări pentru promovarea schimburilor

Festivalul internațional al filmelor publicitare de comerț exterior

Cel de-al 4-lea Festival internațional al filmelor de publicitate pentru comerț exterior desfășurat anul trecut în stațiunea Nisipurile de aur — Bulgaria a fost organizat de agenția de publicitate „Bulgarreklama" — Sofia, reunind întreprinderi de specialitate dintr-o serie de țări socialiste.

Cei 150 de specialiști în publicitate pentru comerț exterior prezenți la festival au avut posibilitatea să realizeze un util schimb de experiență prin vizionarea celor mai izbutite creații pe profil, prin organizarea de dezbateri pe teme cum ar fi : Rolul creației în realizarea tehnică a filmului publicitar pentru comerț exterior. În cadrul festivalului au fost acordate premii și diplome, celor mai bune creații pe categorii de filme. Cel de al 5-lea festival internațional al filmelor publicitare de comerț exterior va avea loc în 1981.

Simpozionul Camerelor de Comerț

Peste 100 de reprezentanți ai camerelor naționale de comerț din țări în curs de dezvoltare și dezvoltate s-au reunit în cadrul simpozionului pe tema cooperării tehnice dintre camere naționale de comerț, desfășurat în noiembrie trecut la New Delhi.

Simpozionul a fost organizat de Centrul de comerț internațional UNCTAD/GATT din Geneva împreună cu Camera Internațională de Comerț de camere de comerț din țări socialiste.

Organizatorul local a fost Federația Camerelor de comerț și industrie indiene. Au trimis observatori la simpozion o serie de organisme ONU ca : Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Comisia economică și socială ONU pentru Asia și Pacific, UNCTAD.

Simpozionul și-a propus să dezbată componentele principale ale programului de cooperare tehnică între camerele de comerț naționale pe care Centrul de comerț internațional îl lansează anul acesta, sub finanțarea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a altor donatori ca : R.F. Germania, Suedia etc. Noul program vizează intensificarea activității promoționale a camerelor de comerț, pe calea dezvoltării cooperării internaționale între aceste organisme specializate.

Lucrările simpozionului au fost axate pe următoarele 4 arii problematice mari :

1. Structurile organizaționale necesare camerelor de comerț naționale pentru a desfășura activități de promovare, inclusiv aranjamente financiare.
2. Serviciile de promovare a comerțului exterior efectuate de camere, în special în domeniul informării și documentării, organizarea de tîrguri și expoziții, raționalizarea uzanțelor și documentelor comerciale.
3. Instruirea prin intermediul camerei a propriului personal ca și a altor cadre.
4. Rolul grupărilor regionale ale camerelor de comerț în promovarea exporturilor.

Au fost prezentate referate în cadrul simpozionului de reprezentanți ai Centrului de Comerț Internațional, Camerei Internaționale de Comerț, ai Biroului Internațional al Camerelor de Comerț, UNCTAD, Camerei de Comerț și Industriei a U.R.S.S., Camerei de Comerț Ungare, Asociației Camerelor Suedeze de Comerț și Industrie, Conferinței Permanente a Societăților Consulare Africane-Franceze, Comitetul de Simplificare a Procedurilor de Comerț Internațional și Comitetului Filipinez de Facilități Comerciale. Simpozionul a fost precedat de o întrunire a experților la Geneva.

Zonele libere

Academia „Ștefan Gheorghiu" a editat recent o nouă lucrare „Zonele libere — promovarea exportului românesc prin cunoașterea și utilizarea acestora" (București, octombrie 1979), elaborată de dr. Toma Georgescu, Gheorghe Caraiani și Iancu Ursu. Lucrarea este menită să contribuie la efortul depus de această prestigioasă instituție pentru ridicarea nivelului de calificare profesională și politică a lucrătorilor ce muncesc în activitatea de comerț exterior. Totodată, prin lărgirea bagajului de informații în materie, experiența practică, de zi cu zi, capătă noi dimensiuni în profunzime.

O mențiune inițială marchează rolul hotărîtor ce revine producției, în special industriei în realizarea unei politici de perspectivă în domeniul relațiilor noastre economice externe, subliniindu-se necesitatea imperioasă a introducerii în fabricație a produselor prin care se realizează valorificarea superioară a materiilor prime, la un nivel tehnic ridicat, competitive pe piețele externe.

După definirea în prealabil a conceptului de zone libere — istorie, importanță economică, calificare operațiuni specifice și rentabilitatea acestor operațiuni (prelucrare activă prin înobilare, prelucrare pasivă și reexport de mărfuri) — sînt tratate succesiv zonele libere ca atare. Trebuie remarcată ideea programatică a autorilor de a pune la dispoziția celor care sînt angajați în activitatea complexă a operațiilor de export și de import, metode moderne, în concordanță cu evoluția și uzanțele cu caracter internațional, vizînd ridicarea calității și sporirea eficienței acestor operațiuni. În concretizarea acestei idei, tratarea zonelor libere din punct de vedere practic este precumpănitoare.

Organizarea expunerii acestor puncte de interferență economică situate în spații diverse, la nivel planetar, este realizată prin segmentarea vastului tablou în zone libere din Europa, din Asia, din Africa, din America de Sud, Centrală și de Nord și, în sfîrșit, în zonele și porturile libere din România.

În tratarea fiecarei zone libere din secțiunile menționate, sînt furnizate date utile — loc de amplasare, suprafață amenajări privind operațiuni de încărcare, descărcare a vapoarelor, trenurilor, autocamioanelor, taxe de antrepozit, aspecte vamale, mijloace de transport etc.

În secțiunea destinată zonelor și porturilor libere din România sînt expuse date diverse privind existența istorică, sub diferite forme, a unor zone libere în porturile românești, Brăila, Galați, Tulcea, Constanța și Sulina.

Este marcată oportunitatea reînființării portului liber Sulina, hotărîtă prin Decretul nr. 294/1978, reliefîndu-se importanța acestui port liber sub multiple raporturi.

Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.C.E.

Proiecte de dezvoltare

Iordania a primit un împrumut de 15 milioane dolari de la Banca Mondială pentru a face față creșterii cererii interne de energie electrică. Proiectul vizează electrificarea a 33 de sate din centrul țării, cu o populație totală de 46 000 de locuitori.

Nigeria. Sectorul agricol al acestei țări va beneficia de punerea în lucru a unui proiect ce vizează crearea unui institut de formație agricolă și de gestiune rurală; institutul va fi amplasat la Ilorin, localitate ce se află la nord de Ibadan, capitala țării. Proiectul se va sprijini și pe un împrumut acordat de Banca Mondială, în valoare de 9 milioane dolari.

Kenya va primi de la Banca Mondială un împrumut de 90 milioane dolari pentru finanțarea unui proiect rutier care prevede atît întărirea și reconstrucția drumurilor bituminate cît și modernizarea drumurilor de pămînt și a celor pietruite existente.

Siria beneficiază de un împrumut de 30 de milioane dolari acordat de Banca Mondială pentru un proiect de drenaj vizînd frînarea salinizării apelor și creșterea producției agricole în bazinul inferior al Eufratului. Proiectul vine în sprijinul a 23 000 familii de agricultori.

Coasta de Fildeș a obținut de la Banca Mondială un împrumut de 14,2 milioane dolari pentru a sprijini finanțarea unui proiect în valoare totală de 63,6 milioane dolari care cuprinde: construirea de hoteluri, ameliorarea rezervației naționale de la Azagny și asistență tehnică pentru organisme din sectorul turistic.

În afara Băncii Mondiale, proiectul va mai fi finanțat de către statul Coasta de Fildeș (1,5 milioane dolari), de către financiari intermediari (26,9 milioane dolari) și de către investitori particulari (21 milioane dolari). Pentru cei 14,2 milioane dolari împrumutați de la Banca Mondială se va plăti o dobîndă de 7,9% pe an.

Mexicul a obținut un împrumut de 80 milioane dolari de la Banca Mondială pentru realizarea celui de-al doilea proiect al său pentru fabricarea de îngrășăminte chimice. Prin realizarea acestui proiect Mexicul va dispune de o capacitate de producție a îngrășămintelor chimice capabilă să răspundă creșterii prevăzute a cererii interne de îngrășăminte fosfatice și azotoase pînă în anul 1985.

Marocul a beneficiat de un împrumut de 25 milioane dolari de la Banca Mondială pentru finanțarea primului său program integrat de dezvoltare a micii industrii. Proiectul are în vedere crearea a 200 mici întreprinderi cu cel puțin 5000 de noi locuri de muncă.

Portugalia a primit de la Banca Mondială și filiala sa, Asociația Internațională pentru Dezvoltare (I.D.A.), un împrumut de 85 milioane de dolari pentru următoarele două proiecte: primul proiect vizează susținerea creșterii economice în întreprinderile mici și mijlocii și va primi 40 milioane de dolari; cel de al doilea (45 milioane dolari) proiect are în vedere dezvoltarea rețelei rutiere.

Egiptul a primit un credit I.D.A. în valoare de 32,5 milioane dolari destinat expansiunii și ameliorării instalațiilor turistice, de servicii publice, de transport și de comunicații la Luxor și Abu Simbel pentru promovarea mai intensă a turismului în aceste locuri. În cadrul aceleiași acțiuni va fi renovat și Muzeul Egiptean din Cairo, care va primi și asistență tehnică pentru dezvoltarea sa.

Senegalul va beneficia de un credit de 22 milioane dolari acordat de I.D.A. în scopul susținerii unui proiect pentru educație vizînd creșterea numărului de tehnicieni și cadre superioare necesare sectoarelor moderne ale agriculturii și industriei.

Creditul este rambursabil în 50 de ani și nu comportă dobîndă ci numai un comision de 0,75% pe an pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Aspecte privind răspunderea în contractul de executare a pazei

1. În concordanță cu cerința unei apărări ferme a proprietății socialiste, prin Decretul nr. 231/1974 s-a reglementat paza bunurilor aflate fie în administrarea directă a unităților socialiste și a instituțiilor, fie în proprietatea organizațiilor cooperatiste și altor organizații obștești. Paza bunurilor proprietate socialistă are drept scop să asigure apărarea întregii avuții naționale împotriva sustragerilor, incendiilor, exploziilor și oricăror acte de distrugere sau degradare.

În virtutea art. 1 din Decretul nr. 231/1954, paza bunurilor proprietate socialistă se organizează și se execută în raport de importanță și specificul acestora, prin pază militară, pază militarizată, pază proprie a unităților socialiste de stat și obștești și pază obștească. Paza bunurilor, la obiectivele stabilite, se prestează în temeiul contractului de pază, care se încheie, în prezența, unor premise în planul de pază și cu titlu oneros, între unitatea socialistă prestatoare — păzitor — și unitatea socialistă beneficiară a prestațiilor de pază.

Răspunderea pentru pagubele ce s-au cauzat ca urmare a neexecutării obligațiilor contractuale de către corpul de pază militarizată, reglementată în art. 19 din Decretul nr. 231/1974, se întemeiază pe o prezumție legală de cauzalitate. Într-adevăr, este evident că între conduita păzitorului și paguba produsă prin sustragerea unor bunuri proprietate socialistă nu există raport de cauzalitate. Dar unitatea prestatoare răspunde nu pentru că activitatea sa omisivă ar fi cauzat în mod direct și nemijlocit prejudiciul, ci datorită faptului că, în temeiul contractului de pază încheiat cu unitatea beneficiară, și-a asumat obligația de a împiedica producerea unor fapte păgubitoare.

Altfel zis, unitatea prestatoare răspunde pentru faptul că personalul său de pază militarizată nu și-a îndeplinit în mod corespunzător și eficient atribuțiile ce-i reveneau potrivit legii, producînd posibilitatea săvîrșirii unor sustrageri din avutul obștesc.

2. În legătură cu răspunderea pentru neexecutarea contractului de pază, s-a ridicat întrebarea dacă unitatea păgubită este în drept să acționeze corpul de pază militarizată, după ce în prealabil se constituise parte civilă în procesul penal pornit împotriva autorului sustragerii. Altfel zis, dacă unitatea păgubită este în drept să cumuleze răspunderea delictuală a autorului pagubei, cu răspunderea contractuală a unității prestatoare de pază.

Astfel, într-un litigiu, organul arbitral a respins pretențiile de obligare a corpului de pază militarizată — pîrît la plata de despăgubiri pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractul de pază, cu motivarea că beneficiarul-reclamant se constituie anterior parte civilă în procesul penal pornit împotriva autorului sustragerii. Alegerea o dată făcută, partea păgubită nu mai poate reveni asupra ei, potrivit principiului electa una via secunda non permitur.

Hotărîrea pronunțată a fost desființată prin Decizia P.A.S. nr. 1911 din 21 august 1979. În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că prin acțiunea arbitrală reclamantul valorifică pretenții la plata de despăgubiri decurgînd din contractul de pază încheiat cu unitatea prestatoare, în timp ce în procesul penal, pornit împotriva autorului furtului, s-au valorificat pretenții la plata de daune derivînd din comiterea unei fapte ilicite, unei infracțiuni.

Pretențiile unității păgubite avînd, în cele două procese, temeiuri juridice deosebite, nu se poate considera că, alegerea fiind făcută, se aplică principiul electa una via secunda non permitur. De altfel, instanța penală nu are căderea să judece acțiuni civile izvorîte din alte temeiuri decît cele cauzate prin infracțiune ; pretențiile întemeiate pe un raport contractual intervenit între două unități socialiste pot fi soluționate doar de către Arbitrajul de Stat.

Totodată, s-a reținut că admisibilitatea cumulului celor două răspunderi nu îndreptățește unitatea păgubită să cumuleze și două reparații : de la infractor, care a produs direct paguba și de la unitatea prestatoare, care, prin faptul că nu și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile asumate prin contractul de pază, nu a împiedicat producerea acestei pagube. În măsura în care unitatea păgubită va fi desdăunată în temeiul contractului de pază, păzitorul este îndreptățit ca, potrivit art. 19 alin. 3 din Decretul nr. 231/1974, să se subroge în toate drepturile acestei unități împotriva autorului pagubei.

3. S-a mai ridicat problema dacă prevederile art. 50 din Decretul nr. 221/1960 nu constituie un impediment pentru acționarea corpului de pază militarizată de către unitatea beneficiară.

Potrivit art. 50 din Decretul nr. 221/1960 : „Pentru repararea pagubelor produse organizațiilor socialiste prin infracțiuni, vor fi urmărite mai întîi bunurile persoanelor fizice, vinovate — în cazul cînd sînt solvabile — și numai după aceea bunurile organizațiilor socialiste răspunzătoare civilmente".

Prin Decizia P.A.S. nr. 3164 din 29 decembrie 1979, s-a statuat că nu poate fi reținută apărarea corpului de pază militarizată că exercitarea acțiunii beneficiarului împotriva sa este condiționată de dovada solvabilității sau insolvabilității infractorului, care a fost obligat în prealabil la despăgubiri prin hotărîrea penală.

Într-adevăr, art. 50 din Decretul nr. 221/1960 stabilește o anumită ordine în executarea silită a creanțelor unităților socialiste, urmărindu-se ca, ori de cîte ori este posibil, pagubele cauzate avutului obștesc prin infracțiuni să fie acoperite mai întîi din bunurile persoanei fizice și numai după aceea, în măsura în care creanța unității păgubite creditoare nu a fost integral acoperită, executarea silită să aibă loc asupra disponibilităților bănești ale unității comitente debitoare. Dar aceste prevederi se aplică în faza executării silite a hotărîrii penale, prin care s-a soluționat latura civilă a cauzei.

Ca atare, nu se poate considera că, prin incidență art. 50 din Decretul nr. 221/1960, a fost limitat însuși dreptul beneficiarului de a acționa pe păzitor pentru modul necorespunzător în care a executat contractul de pază. Fondul dreptului beneficiarului de a invoca încălcarea art. 19 din Decretul nr. 231/1974, care declară răspunzător pe păzitor de pagubele cauzate ca urmare a neexecutării obligațiilor contractuale asumate, nu suferă nici o atingere.

Desigur, la executarea hotărîrii arbitrale prin care păzitorul a fost obligat la plata de despăgubiri, aceasta este în drept să solicite organului de executare, în temeiul art. 50 din Decretul nr. 221/1960, să fie discutate, adică urmărite, mai întîi bunurile autorului furtului, în măsura în care este solvabil, adică are bunuri prezente urmăribile și valorificabile și numai după aceea să se efectueze decontarea bancară executorie asupra disponibilităților sale bănești.

Rezolvările la care s-a oprit primul arbitru de stat în cele două decizii analizate sînt de natură să asigure creșterea răspunderii în asigurarea unei paze eficiente a bunurilor proprietate socialistă.

Dr. **Mircea MIHAIL**

Răspunderea pentru depășirea consumului de energie electrică

Necesitatea încadrării consumului de energie electrică în cotele alocate, ca și utilizarea judicioasă a acestei importante surse de energie, a determinat adoptarea rezolvărilor la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. Unul dintre parametrii consumului de energie electrică este puterea maximă stabilită pentru orele de vîrf. Nerespectarea acestei puteri determină aplicarea unei majorări tarifare de 200%, conform art. 327 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968.

Uneori, în legătură cu aceste puteri maxime stabilite de către organele competente din cadrul întreprinderilor de rețele electrice, se ridică obiecțiuni de către întreprinderile beneficiare consumatoare. Obiecțiunile vizează limitele puterii, respectivele întreprinderi solicitînd puteri maxime superioare celor stabilite.

Asemenea obiecțiuni se rezolvă de către Ministerul Energiei Electrice care trebuie sesizat neîntîrziat în acest scop. Inițiativa sesizării revine întreprinderii consumatoare.

Care este consumul admis pentru orele de vîrf pînă la data rezolvării obiecțiunilor ?

După cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 663/1979, pînă la data rezolvării, consumul trebuie încadrat în puterea stabilită.

Facem precizarea că problema se pune numai atunci cînd, prin obiecțiuni, se tinde la majorarea puterilor maxime stabilite pentru orele de vîrf. Pînă la rezolvarea obiecțiunilor întreprinderea consumatoare trebuie să se încadreze în limitele puterilor maxime comunicate. Contrar, este pasibilă de aplicarea majorării tarifare.

2. O soluție similară se impune în cazul semnării contractului de furnizare cu obiecțiuni referitoare la cantitatea de energie electrică care urmează să fie livrată.

Energia electrică se planifică prin repartiții emise de către coordonatorul de balanță.

În măsura în care obiecțiunile nu se întemeiază pe prevederile repartiției — respectiv, se solicită o cantitate de energie electrică superioară aceleia repartizate — întreprinderea consumatoare nu este îndreptățită să absoarbă din sistem decît o cantitate de energie electrică echivalentă cu cea prevăzută în proiectul de contract și care este identică cu cantitatea specificată în repartiție.

Această soluție se întemeiază și pe împrejurarea că neînțelegerea precontractuală nu se poate rezolva cu nesocotirea elementelor cuprinse în repartiție. Cu alte cuvinte, atîta timp cît repartiția nu este majorată la nivelul solicitării întreprinderii beneficiare, nu se poate obține perfectarea contractului la nivelul cantității de energie electrică cerută prin obiecțiuni.

3. Dat fiind caracterul strict planificat al consumului de energie electrică, insuficiența cantității repartizate nu poate constitui temei pentru exonerarea de plata penalităților aferent consumului realizat în depășire.

Adoptarea soluției contrare — prin care s-ar exonera unitățile consumatoare, pe acest motiv, de plata penalităților — ar însemna ca organele arbitrale să se substituie organului investit de lege cu planificarea consumului de energie electrică și stabilirea cotei care revine fiecărei unități consumatoare.

Prin urmare, în asemenea situații, unitățile consumatoare trebuie să stăruie în cererea lor privind suplimentarea repartiției, aceasta fiind unica cale pentru a nu fi obligate să plătească penalitățile pretinse de către întreprinderile furnizoare de energie electrică.

4. În ceea ce privește termenul de prescripție aplicabil — fiind vorba de penalități — sînt incidente dispozițiile art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. Ca atare întreprinderile furnizoare de energie electrică sînt obligate să-și valorifice dreptul la penalități în cadrul termenului de 6 luni.

În ipoteza în care unitatea obligată la plata penalităților are posibilitatea să le recupereze, în totalitate sau parțial, de la o terță unitate din culpa căreia a ajuns în situația de a plăti penalități pentru depășirea consumului de energie electrică, termenul de prescripție aplicabil este cel de 18 luni prevăzut de art. 3 al aceluiași decret.

Într-adevăr, în situația dată, unitatea reclamantă, neavînd un drept propriu la penalități, pretinde cu titlu de daune suma care a fost obligată drept penalități față de întreprinderea furnizoare de energie electrică. Or, unor pretenții la daune nu le sînt aplicabile dispozițiile legale care stabilesc termenul de prescripție în materie de penalități.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Răspunderea materială pentru penalizările nesolicitate

În literatura juridică s-au exprimat opinii diferite în legătură cu eventuala răspundere materială pentru penalizările nesolicitate de unitățile economice — părți ale unor contracte economice — pentru nerealizarea unor obligații contractuale sau realizarea acestora cu întîrziere. Se susține, astfel, într-o opinie, că penalizările nesolicitate în termenele legale de prescripție urmează a se imputa personalului muncitor vinovat de neacționarea în termen (vezi, în acest sens C. Jornescu, în „Activitatea financiară. Controlul economic", editată de „Revista economică" — București, 1974, pag. 462 ; Dr. C. Jornescu, „Răspunderea materială pentru nesolicitarea penalităților", în Supliment la Revista economică, nr. 46/1979, pag. 13—14). Autorul acestei susțineri se bazează, în esență, pe motivarea că prin nesolicitarea unor penalizări datorate în temeiul unui contract economic unitatea creditoare își vede diminuat fondul propriu de participare la beneficii a oamenilor muncii.

Într-o a doua interpretare, se susține că aceste penalizări sînt imputabile personalului muncitor culpabil, însă numai dacă și în măsura în care se dovedește că a existat un prejudiciu care ar fi putut fi acoperit prin obținerea penalizărilor solicitate. Ln baza acestei a doua soluții stau prevederile Legii nr. 71/1969, potrivit cu care unitatea socialistă debitoare datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa, în măsura în care acesta nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract. (Vezi, în acest sens : „Sanda Ghimpu, Ian Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu. „Dreptul muncii", Tratat, volumul II, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, pag. 88).

Odată expuse aceste două poziții diferite, se pune în discuție care dintre aceste puncte de vedere este cel legal și care, deci trebuie adoptat întrucît nu este în discuție o problemă cu caracter pur teoretic, ci una mai ales cu un pronunțat caracter practic, care confruntă activitatea compartimentelor de muncă ale unităților socialiste, cît și organele de jurisdicție a muncii.

Este adevărat că, potrivit art. 44 al. 2 din Legea nr. 71/1969, — modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 — „despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract și privește atît paguba suferită cît și beneficiul nerealizat".

Împrejurarea că prin solicitarea penalităților nu se urmărește repararea unui prejudiciu în patrimoniul creditoarei solicitantă a penalităților, nu echivalează cu lipsa unui **prejudiciu final** în patrimoniul acesteia. Și iată de ce. Prin Legea nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, în strînsă concordanță cu măsurile adoptate pe plan politic pentru întărirea autogestiunii economico-financiare și a autoconducerii muncitorești au fost instituite fondurile proprii ale unităților economice de stat (vezi

Secțiunea a II-a din Lege, art. 15—27 inclusiv), iar între aceste fonduri proprii figurează și **fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii"** (art. 17 litera „a").

Or, diminuarea acestui fond, deja constituit, la sfîrșitul fiecărui an, constituie, fără nici un dubiu, un prejudiciu cert și actual în patrimoniul unității creditoare, apt a fi imputat personalului muncitor vinovat de nesolicitarea penalităților.

Soluția la care aderăm, aceea a imputabilității contravalorii penalităților nesolicitate din culpa lucrătorilor culpabili ai unităților economice de stat, poate fi fundamentată și cu prevederile Legii nr. 29/1978, cît și cu prevederile Decretului nr. 390/1977. Astfel, art. 56 din legea nr. 29/1978 prevede că „amenzile și penalitățile care nu se datoresc vinovăției unei persoane, în măsura în care nu se acoperă din cele încasate cu același titlu, se suportă, în condițiile legii, din beneficiile lăsate la dispoziția unităților economice, precum și din alte resurse". De asemenea, potrivit art. 1 din Decretul nr. 390/1979, „amenzile și penalitățile care nu se datoresc vinovăției unei persoane, rămase neacoperite din cele încasate de unitatea economică în măsura în care acestea nu au altă destinație stabilită prin lege, se suportă de fiecare unitate economică din beneficiile proprii realizate, înainte de efectuarea repartizărilor prevăzute de reglementările în vigoare" (al. 1), iar „la unitățile economice la care nu se asigură acoperirea amenzilor și penalităților din beneficiile realizate sau cărora li s-au aprobat, în mod excepțional, subvenții, acestea se suportă din rezultatele financiare ale anului respectiv" (al. 2).

Așadar, orice penalitate solicitată și obținută influențează în mod favorabil fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, deoarece cu cît cuantumul penalităților obținute este mai mare cu atît mai favorabil este soldul rezultat din compensarea penalităților obținute cu cele plătite altor unități și, deci, în aceeași măsură se va diminua mai puțin fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii.

Acestei motivări i s-ar putea obiecta cu prevederile art. 103 din Codul muncii, potrivit cu care „în stabilirea răspunderii materiale, paguba ce trebuie reparată nu cuprinde foloasele nerealizate de unitate ca urmare a faptei săvîrșite de cel încadrat în muncă". Obiecția nu poate fi însă acceptată, întrucît nu este vorba despre nerealizarea unor beneficii, ci despre diminuarea unui fond propriu, cel de participare a oamenilor muncii la beneficii, fond deja realizat la sfîrșitul fiecărui an de plan, dar care, tot anual, se diminuează cu contravaloarea penalităților nesolicitate din culpa unor categorii de personal muncitor.

Astfel privind problema în discuție, singura concluzie care se impune — credem, — cu necesitate, este aceea a antrenării răspunderii materiale a personalului culpabil de neacționarea în termen. De altfel, soluția se armonizează și cu economia și finalitatea Legii nr. 71/1969 (art. 47) din care rezultă cu claritate că solicitarea penalizărilor în caz de neexecutare ori de executare cu întîrziere a contractelor economice, este obligatorie, această chestiune nefiind lăsată de legiutor la aprecierea părților contractante.

Nu mai puțin, a admite ideea contrară, ar însemna a exonera de răspundere materială pe cei culpabili de neacționarea în termen și a trece efectele cu caracter patrimonial ale acestei inacțiuni culpabile asupra altor membri ai colectivului de oameni ai muncii care nu numai că nu au nici o culpă în legătură cu neacționarea în termen, dar poate și-au realizat sarcinile și angajamentele de sporire a beneficiului unității, ori poate chiar și-au depășit aceste sarcini, ceea ce considerăm că este cu totul inadmisibil și în totală contradicție cu principiile autoconducerii muncitorești și ale autogestiunii economico-financiare în concordanță cu care fiecare membru al unui colectiv de oameni ai muncii trebuie să acționeze cu maximum de diligență în administrarea fondurilor materiale și bănești puse de stat la dispoziția acelui colectiv și să obțină maximum de eficiență.

Nu mai puțin, este însă posibil ca unitatea socialistă creditoare să solicite aceste penalități, dar, din anumite motive exoneratoare de răspundere contractuală economică, să nu le obțină. Raportat la aceasta, se pune în discuție dacă, odată pierdute termenele de acționare a partenerilor contractuali culpabili de neexecutarea ori executarea cu întîrziere a contractelor economice, cuantumul penalizărilor nesolicitate este automat imputabil personalului presupus vinovat. Răspunsul este negativ. Este de principiu că pentru antrenarea răspunderii materiale, pe lîngă prejudiciul cauzat unității, mai trebuie îndeplinite, cumulativ, și alte condiții : calitatea de persoană încadrată în muncă, fapta ilicită a persoanei încadrate, în legătură cu munca ei, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și, în sfîrșit, vinovăția persoanei încadrate. Cu ocazia analizării necesității și oportunității emiterii deciziei de imputare pentru cuantumul penalizărilor nesolicitate, urmează a fi analizate toate aceste condiții și numai dacă acestea sînt întrunite cumulativ, se va trece la emiterea deciziei de imputare.

Fiind confruntat cu o speță în care s-a pus problema răspunderii jurisconsultului pentru neintroducerea unei acțiuni, iată ce a decis Tribunalul județean — Constanța, recent : „instanța, sesizează în cadrul unei contestații împotriva deciziei de imputație emisă în sarcina jurisconsultului considerat vinovat a nu fi introdus o acțiune **este îndreptățită să examineze existența dreptului care urma să fie valorificat prin acea acțiune.** Dacă se constată nelegalitatea ori netemeinicia pretențiilor unității (ce ar fi trebuit să formeze obiectul acțiunii, a cărei neintroducere a generat imputația în litigiu), instanța, urmează să exonereze pe jurisconsult de răspundere" (Decizia civilă nr. 522 din 10 mai 1978, în R.R.D. nr. 2/1979, pag. 63).

Gheorghe S. BRÂNDUȘEA

Prevederi de drept al muncii în legislația economică

Unitatea dreptului socialist ca expresie a concordanței depline a intereselor generale cu cele personale în orînduirea socialistă se vădește nu numai în faptul că el este constituit într-un sistem coerent, așa cum s-a arătat în mod consecvent în literatura juridică de specialitate (citățm numai I. Ceterchi și colectiv, Teoria generală a statului și dreptului, Editura didactică și pedagogică București 1969, p. 432), ci și în faptul că unele prevederi care prin conținut și incidență aparțin unei ramuri a dreptului se regăsesc în reglementări proprii aplicabile altor sectoare de activitate social-economică. Ne limităm a da exemplu faptul că numeroase prevederi cu caracter administrativ sînt integrate în acte normative cu conținut financiar sau dispoziții de drept al muncii în legislația economică ori în acea administrativă.

În numeroase numere din Suplimentul revistei au fost evidențiate norme de drept al muncii integrate în acte normative aparținînd dreptului economic. S-au analizat astfel modalitățile și aspectele răspunderii disciplinare și ale răspunderii materiale în domeniul calității produselor, serviciilor și construcțiilor (adică în Legile nr. 7/1977 și nr. 8/1977 acte normative aparținînd dreptului economic), încheierea, modificarea și încetarea contractului de muncă a personalului din cadrul compartimentelor de control tehnic al calității, reglementarea răspunderii disciplinare a personalului în cadrul Legii nr. 71/1969 etc.

În cele ce urmează ne propunem a prezenta și analiza unele prevederi de drept al muncii inserate într-un recent act normativ (Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 în B. Of. I. nr. 1/1980) aparținînd Legislației economice.

● Potrivit art. 30 alin. 2 lit. a din actul normativ citat, economiile obținute prin depășirea duratei de serviciu normate a ambalajelor constituie unul dintre criteriile de premiere a personalului muncitor care a contribuit la obținerea acestora.

Prin dispoziția legală la care ne referim se adaugă la criteriile pentru acordarea premiilor prevăzute de Legea nr. 57/1974, (modificată prin Legea nr. 4/1978) și realizarea de economii la ambalaje prin depășirea duratei lor de serviciu normate. Organele de conducere colectivă din unitățile economice vor trebui să aibă în vedere și acest nou criteriu legal atunci cînd procedează la acordarea premiilor. De asemenea, în cazul în care s-au formulat contestații în privința modului în care au fost acordate premiile, organul cu competență legală va trebui să constate dacă ele sînt sau nu întemeiate avînd în vedere și acest nou criteriu.

● Potrivit art. 34 din Decret, sarcinile ce revin personalului din unitățile de desfacere privind recuperarea, refolosirea și gospodărirea ambalajelor constituie obligații de serviciu și se iau în calcul la stabilirea normelor de muncă pentru acest personal.

Prevederea citată are drept efect direct și imediat faptul că în conținutul normei de muncă a personalului din unitățile de desfacere se vor include și activitățile legate de recuperarea, refolosirea și gospodărirea ambalajelor. Dar dispoziția legală la care ne referim, stabilind că aceste activități constituie sarcini de serviciu ale personalului, are și un efect indirect și anume : depășirea sau nerealizarea lor poate reprezenta unul dintre criteriile pentru diminuarea sau majorarea retribuției tarifare a celor în cauză, aplicîndu-se în mod corespunzător prevederile Legii nr. 57/1974 (modificată).

● Este, de asemenea, de evidențiat și norma cuprinsă în art. 49 din Decretul nr. 465/1979 în sensul că încălcarea dispozițiilor sale poate atrage răspunderea disciplinară, ceea ce înseamnă că prevederile sale reprezintă sarcini de serviciu ale persoanelor încadrate la unități în care se desfășoară activități în legătură cu recuperarea și valorificarea resurselor materiale nefolosibile, precum și cu utilizarea și circulația ambalajelor.

Dr. **C. JORNESCU**

financiar

Răspunderea materială în cazul delegărilor nelegale

În literatura juridică de specialitate a fost analizată răspunderea juridică (civilă, penală, materială, administrativă), în cazul încadrărilor, precum și a desemnărilor sau delegărilor de atribuții. S-a plecat de la premisele că atît operațiunea juridică este legală cît și persoana ce dispune numirea, desemnarea sau delegarea precum și cel încadrat, desemnat sau delegat, îndeplinesc condițiile legale cu privire la competența juridică, capacitate etc.

În atari condiții, cînd prevederile legii sînt respectate, răspunderea juridică pentru faptele ilicite și păgubitoare aparține autorului, adică persoanei încadrate, desemnate sau delegate. În acest sens s-a pronunțat în mod majoritar literatura de specialitate (citățm numai Teofil Pop, Răspunderea juridică în cazul delegării de autoritate, Revista Română de drept nr. 6/1976 p. 30 și urm.). Practica judiciară a fost constant și unanimă în acest sens.

Nu a fost însă analizată răspunderea materială pentru faptele ilicite și păgubitoare ale celui delegat (desemnat), în situația cînd delegarea sau desemnarea s-a dispus de o persoană fără competență legală, autorul pagubei îndeplinind condițiile de fond și de formă pentru a fi gestionar (are studii, nu are antecedente penale etc.).

Punem anume în discuție o împrejurare relatată de cititorii noștri și anume, dacă are răspundere materială contabilul șef pentru pagubele pricinuite de o persoană pe care a desemnat-o de a face plăți privind retribuțiile și alte drepturi de retribuire într-o întreprindere cu subunități dispersate teritorial, cînd cel în cauză îndeplinea condițiile de a fi gestionar.

Revizia contabilă a dispus stabilirea răspunderii materiale în mod conjunct a casierului plătitor și a contabilului șef care l-a desemnat, pentru pagubele pricinuite de primul, motivînd că, potrivit art. 25 alin. 2 din Regulamentul operațiilor de casă aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 209/1976, desemnarea este de atributul exclusiv al conducătorului de unitate.

Concluzia la care a ajuns revizia contabilă este potrivnică principiilor care domină răspunderea materială, încălcînd însă și unele prevederi legale.

Este adevărat că desemnarea ce a avut loc în acest caz ca și orice altă încadrare în funcție dispusă de persoană fără competență este nulă. Astfel, numirea în funcție ori delegarea de atribuții dispuse de o altă persoană sau organ, decît cele prevăzute de Legea nr. 5/1978 sînt nule. Această nulitate însă, fiind proprie dreptului muncii, produce efecte limitate și numai asupra contractului de muncă sau a operațiunii de desemnare ori delegare (după caz), și în nici o situație asupra răspunderii celui ce a luat măsura respectivă (A se vedea cu privire la efectele nulității „Dreptul muncii", tratat, vol. I. p. 276—280 de Sanda Ghimpu, Șerban Beligrădeanu, Ion Traian Ștefănescu, Gheorghe Mohanu, Editura științifică și enciclopedică, București 1978).

Răspunderea materială a celui ce a dispus o delegare sau o încadrare fără a avea competența legală nu poate fi atrasă pentru următoarele considerente :

— răspunderea materială este, prin esență, personală, fiecare avînd a răspunde pentru fapta sa păgubitoare ;

— între numirea sau delegarea (fără competență) și prejudiciu nu există legătura de la cauză la rezultat, lipsind raportul cauzal dintre faptă și prejudiciu, element fundamental al oricărei răspunderi.

În sfîrșit, ca un argument de logică juridică și de etică, arătăm că prin faptul că o persoană a fost încadrată nelegal nu are loc o diminuare a răspunderii sale. Nulitatea încadrării sau a desemnării nu funcționează ca un caz de restrîngere sau de diminuare ori de anulare a răspunderii autorului prejudiciului.

În cele de mai sus am răspuns tov. Popescu Gheorghe, contabil șef — Ploiești.

J. COSTIN

transporturi

Răspunderea pentru folosirea mijloacelor de transport

Una dintre condițiile care asigură integritatea mărfurilor în timpul transportului pe calea ferată este folosirea unor vagoane corespunzătoare.

Desigur că asigurarea unor asemenea vagoane face parte din îndatoririle C.F.R. Nu mai puțin însă, unitatea socialistă expeditoare are obligația de a verifica vagoanele puse la dispoziție și de a le încărca numai după ce constată că ele asigură integritatea mărfurilor în timpul transportului. Această obligație este reglementată prin următorii termeni în art. 5 (4) din Tariful local de mărfuri — partea 1 : „Predătorul trebuie să verifice dacă vagonul pus la dispoziția sa pentru încărcare corespunde efectuării transportului în bune condiții, spre a se evita alterarea, degradarea, sustragerea, scurgerea sau pierderea mărfii. Dacă aceste condiții nu sînt întrunite, predătorul va anunța calea ferată pentru a i se pune la dispoziție un alt vagon corespunzător. În caz de nesatisfacerea acestei cereri, calea ferată este obligată să menționeze în scrisoarea de trăsură obiecțiunile predătorului privind vagonul pus la dispoziție pentru încărcare.

Dacă se pun la dispoziția predătorului vagoane necorespunzătoare dimensiunilor sau caracteristicilor mărfii, predătorul poate refuza vagoanele fără plata penalităților numai dacă marfa nu poate fi încărcată în vagonul pus la dispoziție.

Încărcarea de către predător a vagonului pus la dispoziție, fără obiecțiuni, echivalează cu consimțămîntul său de a utiliza vagonul respectiv".

Acceptarea vagoanelor fără obiecțiuni are repercusiuni și asupra răspunderii unității expeditoare atunci cînd, datorită necorespunderii vagoanelor, se produc pagube.

În acest sens, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2401/1977, a reținut că, în speță, s-a acceptat un vagon care era necorespunzător pentru transportul de grîu. În consecință, s-au stabilit în sarcina unității expeditoare lipsurile cantitative produse datorită neetanșeizării vagonului. Așa cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 2397/1978, asemenea soluții sînt de natură să stimuleze unitățile expeditoare în direcția verificării atente a vagoanelor care li se pun la dispoziție pentrù ca aceastea să fie corespunzătoare transportării mărfurilor în bune condiții.

Dacă însă, pierderea sau alterarea mărfurilor în timpul transportului se datorează unor vicii ascunse ale mijlocului de transport, răspunderea cărăușului este angajată. Ne referim, de această dată, la asemenea vicii ale vagonului care nu puteau fi observate de organele unității expeditoare nici la o examinare atentă. Este firesc ca în astfel de situații, fiind absentă culpa unității amintite, răspunderea să revină cărăușului vinovat de punerea la dispoziție a unui mijloc de transport necorespunzător.

Dar, pentru a se ajunge la acest sfîrșit — angajarea răspunderii cărăușului — este necesar să se încheie acte de constatare potrivit legii din care să rezulte atît viciul ascuns al mijlocului de transport, cît și întinderea prejudiciului pe care l-a cauzat.

Asemenea acte trebuie încheiate de către cărăuș ori cu participarea unui delegat al cărăușului. Actele de constatare încheiate cu delegați neutri sînt opozabile cărăușului numai în situația în care acesta, deși a fost invitat, nu a trimis delegat competent care să participe la constatare. Este un aspect care trebuie să fie în atenția unităților socialiste beneficiare — destinatare ale transporturilor — pentru a nu zădărnici recuperarea de la cărăuș a daunelor cauzate prin punerea la dispoziție a unor mijloace de transport cu vicii ascunse.

H. MATEI

Transportul mărfurilor pe calea ferată în containere

Transportul mărfurilor în containere se face fie în containerele care aparțin căii ferate, fie în containerele clientelei.

Împrejurarea că titularul dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra containerelor este calea ferată ori o altă unitate socialistă interesează, în special, sub aspectele la care ne vom referi în continuare.

În primul rînd, așa cum prevede par. 9 din capitolul III a Tarifului local de mărfuri, partea I-a, greutatea proprie a containerelor care aparțin căii ferate nu se ia în considerare la stabilirea tarifului datorat pentru executarea transportului. În schimb, pentru expedițiile de mărfuri în asemenea containere se percepe, în afara tarifului menționat, tariful de utilizare care, potrivit Tarifului local de mărfuri, partea III B, variază în funcție de distanța de transport.

La expedițiile de mărfuri transportate în containere care nu aparțin căii ferate, tariful se aplică la greutatea brută a expediției, deci inclusiv greutatea containerului.

Cu privire la containerele aparținînd căii ferate, există obligația de restituire a containerelor în termenele tarifare.

Nerespectarea acestor termene atrage plata tarifelor de imobilizare potrivit Tarifului local de mărfuri, partea III B, cod 21.02 : „Pentru timpul de imobilizare a containerelor care aparțin căilor ferate, la domiciliul predătorilor sau destinatarilor, din vina acestora, se percepe de fiecare container și 24 ore chiar începute, următorul tarif" :

Alături de plata tarifelor de imobilizare, calea ferată este în drept să pretindă, pe cale de acțiune, reconstituirea în natură a containerelor ce-i aparțin și numai dacă restituirea în natură este imposibilă — despăgubiri echivalente cu valoarea containerelor respective.

Dar, asemenea despăgubiri se pot acorda numai în măsura în care dreptul la acțiune este valorificat în cadrul termenului de prescripție.

Iată ce s-a reținut, în această privință, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2361/1976 :

La data de 3 martie și 4 iunie 1973, regionala de căi ferate reclamantă a pus la dispoziția pîrîtei, pentru descărcare, trei containere conținînd mărfuri expediate pe adresa sa.

Pe considerentul că pîrîta nu a restituit aceste containere, reclamanta a solicitat obligarea ei la plata despăgubirilor.

„Este necontestat — se arată în cuprinsul deciziei — că termenele tarifare de descărcare a containerelor ca și timpul de reținere la domiciliul clientului a fost depășit".

În această situație, reclamanta și-a valorificat drepturile în temeiul raporturilor contractuale de transport potrivit cărora, față de dispozițiile normative aplicabile, era în drept a pretinde restituirea în natură a containerelor din momentul expirării termenului de descărcare, precum și la plata taxelor de întîrziere pentru reținerea containerelor peste termenele libere de descărcare.

În considerarea dreptului său de a pretinde predarea în natură a containerelor, aceasta nu este în drept a solicita contravaloarea decît în momentul în care se constată că nu mai există".

Cu alte cuvinte, s-a făcut aplicarea principiului îndeplinirii în natură a obligațiilor, socotindu-se că executarea prin echivalent, adică, prin plata de daune, este admisibilă numai în condițiile în care executarea în natură a devenit imposibilă. Reclamanta nu avea, deci, posibilitatea de a opta pentru o executare sau alta. Ea putea pretinde numai executarea în natură prin restituirea containerelor, iar nu executarea prin plata de despăgubiri. Numai din momentul în care se constata inexistența fizică a containerelor se putea pune problema despăgubirilor egale cu valoarea containerelor nerestituite.

Această rezolvare se justifică, pe deplin, și din punct de vedere economic întrucît numai prin obținerea restituirii containerelor, prin repunerea lor în circuit, sînt satisfăcute interesele căii ferate.

Pentru atingerea acestui scop însă, calea ferată trebuia să-și valorifice pretențiile în cadrul termenului de prescripție. Este ceea ce decizia la care ne referim a reținut în următoarele considerente : „Termenul în care reclamanta era în drept a cere predarea în natură a containerelor, precum și a taxelor de întîrziere pe care le poate pretinde pe perioada cît are dreptul să ceară restituirea în natură este de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958. Acest termen s-a născut în momentul expirării termenelor de descărcare.

În speță, containerele fiind predate în cursul lunilor martie și iunie 1973, față de termenul de descărcare care este de maximum 14 ore, potrivit dispozițiilor menționate, sesizarea arbitrajului la data de 20 ianuarie 1976 este făcută după expirarea termenului de 18 luni.

Că așa fiind, stabilindu-se că reclamanta nu a solicitat în termen predarea în natură a containerelor, față de cele relevate dreptul de a pretinde contravaloarea containerelor este de asemenea prescris".

Rezultă, în concluzie, că datorită depășirii substanțiale a termenului de prescripție, calea ferată a pierdut atît dreptul de a obține restituirea în natură a containerelor, cît și dreptul de a obține despăgubiri.

I. IVAN

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE MIHAI, Tg. Jiu** — În ipoteza promovării ca tehnician principal, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971 — o persoană poate fi încadrată la nivelul de bază prevăzut pentru această funcție sau la o categorie care să-i asigure o clasă de retribuire în plus, față de retribuirea tarifară pe care o avea la data promovării în funcție (art. 33 din Legea nr. 57/1974).

● **DAN FIROIU, Drobeta-Tr. Severin** — Răspunsul publicat în Suplimentul la revistă (nr. 51/1979) preciza că termenul de la care se socotește perioada necesară acordării gradației este luna februarie 1977 și nu luna ianuarie 1979, cînd — fiind transferat — vi s-a acordat o gradație pentru a vi se asigura retribuția avută. În art. 33 din Legea nr. 57/1974 se precizează că de la nivelul de bază la gradația I-a este necesară o perioadă de doi ani, iar de la gradația I-a la gradația a II-a de trei ani.

● **DUMITRU DRĂGUȘANU, Bucureșști** — Înainte de efectuarea serviciului militar ați fost încadrat în muncă. În timpul efectuării serviciului militar ați primit alocația de stat, în continuare, de la unitatea unde ați lucrat anterior plecării pentru efectuarea serviciului militar. În această perioadă contractul dv. de muncă a fost menținut, fiind numai suspendat. În perioada de 15 zile pînă la prezentarea la post, contractul de muncă, față de prevederile Decretului nr. 246/1977, a fost, în continuare, suspendat. În consecință aveți drept la alocația de stat pentru copii atît în luna octombrie, cînd ați încetat serviciul militar, cît și în luna noiembrie, cînd, după trecerea celor 15 zile, v-ați prezentat la unitate.

● **PETRE FUIOREA, Luduș** — În situația relatată de dv. — trecut în anul 1973 din funcția de șef serviciu plan producție organizare în aceea de șef birou (funcția de șef serviciu fiind desființată conform Decretului nr. 162/1973) — retribuția cuvenită este aceea corespunzătoare funcției de șef birou plan producție, diminuată cu două clase de retribuire față de aceea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare. În prezent, întreprinderea fiind de gr. IV, postul de șef de birou economic poate fi ocupat și de cadrele cu pregătire medie.

● **ALEXANDRU, TOROCZKAY, Tg. Secuiesc** — La data plecării în concediul anual de odihnă, efectuat anterior plecării pentru efectuarea serviciului militar, ați primit indemnizația de concediu pentru 15 zile lucrătoare, efectuînd numai parțial acest concediu. În anul reîntoarcerii la unitate, după îndeplinirea serviciului militar, aveți dreptul la concediul de odihnă, cu durata corespunzătoare vechimii dv. în muncă. Ținînd seama de faptul că anterior plecării pentru efectuarea serviciului militar n-ați efectuat în întregime concediul (pentru care ați primit indemnizația integrală), unitatea vă poate acorda un concediu fără plată, corespunzător zilelor de concediu neefectuate.

● **MIHALACHE CHIRIȚĂ, Focșani** — După 17.II.1968 (data intrării în vigoare a prevederilor H.C.M. nr. 766/1968) diurnele fixe și indemnizațiile ce se acordă personalului trimis în delegare sau detașare în interesul serviciului sînt cele prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959 (art. 1, 2 și 3). Diurnele fixe și indemnizațiile prevăzute pentru acțiuni realizate în cadrul raionului nu se mai utilizează ca urmare a desființării acestora.

● **GHEORGHE CONDURACHE, Bîrlad** — Potrivit prevederilor art. 27 și 30 din Legea nr. 1/1977 în fondul total de retribuire asupra căruia se calculează impozitul, nu se includ drepturile de autor sau de colaborator extern, retribuțiile pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile, ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate ca atare prin legislația muncii. Veniturile obținute din muncă, altele decît cele asupra cărora se calculează impozitul pe fondul total de retribuire, se impun în continuare potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data apariției Legii nr. 1/1977. Ca atare, retribuțiile realizate din expertize, întrucît sînt venituri din colaborări la baza cărora stau contracte civile și nu de muncă în sensul Codului muncii, sînt supuse în continuare impozitării cu cotele și în condițiile prevederilor art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970. De altfel, retribuțiile pentru expertize nu au fost modificate cu ocazia apariției Decretului nr. 196/1977 și deci ele cuprind și impozitul de plată.

● **IOAN FRASIN, Sighetul Marmației** — Contul analitic în care se înregistrează uzura, întreținerea și repararea obiectelor de cazarmament a fost stabilit pentru „industrie" — ramură în care se încadrează și activitatea întreprinderilor forestiere pentru exploatare și transport — prin Buletinul financiar-contabil, editat de Ministerul Finanțelor publicat în „Revista de contabilitate" din anul 1979. Buletinul financiar-contabil este intitulat astfel : „Planul de conturi sintetice și analitice pentru industrie. Planul de conturi sintetice și analitice pentru construcții. Modificări intervenite în planurile de conturi, în instrucțiunile de aplicare ale acestora și în normele de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor".

Prin acest buletin, la paginile 9 și 10 sînt stabilite analiticele contului 520 „Cheltuieli comune ale secției", printre care figurează și contul analitic : 520.21.15" Uzura, întreținerea și repararea obiectelor de mică valoare sau scurtă durată cu caracter administrativ-gospodăresc". În acest cont se înregistrează uzura, întreținerea și reparația tuturor obiectelor de inventar aflate în folosința secțiilor de producție (sectoarelor de exploatări forestiere).

● **ANDREI VÂLVOIU, Moreni** — Din informațiile primite rezultă că operația la care vă referiți a fost corect efectuată de bancă, a avut la bază o hotărîre a Arbitrajului de Stat cu nr. 1172/21.V.1979, referitoare la dosarul 742/1979, atașată la dispoziția de încasare nr. 35/27.VI.1979 emisă de I.T.A. Oradea și acceptată la plată de către întreprinderea Automecanica Moreni.

● **GHEORGHE IONIȚĂ, Brăila** — În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1319/1972, pot beneficia de mărfuri și servicii cu plata în rate salariații permanenți, membrii cooperativelor meșteșugărești, precum și categoriile de pensionari prevăzuți la art. 2 din H.C.M. nr. 1042/1968, ale căror salarii tarifare lunare nete sau pensii nu depășesc 3600 lei.

Prețurile pentru meniurile fixe servite fără abonament în cantinele-restaurant se formează din : costul alimentelor calculat pe baza prețurilor de procurare, cheltuielile totale de regie și un anumit beneficiu care se stabilește de comitetul de conducere al cantinei-restaurant. În cazul în care angajații unei alte întreprinderi decît cea pe lîngă care funcționează cantina, servesc masa pe bază de abonament, cheltuielile de regie prevăzute a fi suportate potrivit art. 20 din Legea nr. 9/1971 ce trebuie recuperate de la întreprinderea unde sînt angajați abonații, se calculează pe baza cheltuielilor efective.

● **MATEI NEACȘU, Buzău** — Personalul care ocupă funcții de șef atelier, șef birou, respectiv funcții de conducere superioare (șef secție, sef serviciu etc.) beneficiază de prevederile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1974. Retribuirea personalului care nu îndeplinește condițiile de studii și care este încadrat — cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971 și a altor reglementări — în funcții pentru care este prevăzută condiția studiilor superioare, se face potrivit prevederilor Decretului nr. 100/1979. Reglementarea în vigoare nu cuprinde o limită de timp pentru aplicarea prevederilor pct. 13 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979 astfel că persoana care a fost trecută din motive independente de activitatea sa într-o altă funcție și revine — după 3 ani — la funcția deținută anterior sau la una echivalentă, poate fi încadrată la clasa de retribuire avută. În asemenea situații nu sînt aplicabile prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

— ASI B3 0,37 KW×1000 t/m buc. 5
— ASI B3 0,75 KW×1500 t/m buc. 5
— ASI B3 0,5 KW×1000 t/m buc. 10
— ASI B3 1,5 KW×1500 t/m buc. 4
— ASI B3 7,5 KW×1000 t/m buc. 4
— ASI B3 7,5 kw×1500 t/m buc. 5
— ASI B3 10 k3×1500 t/m buc. 2

Motor electric cu flanșă

— ASI B5 1,1 KW×1000 t/m buc. 7
— ASI B5 1,1 KW×1500 t/m buc. 3
— ASI B5 1,5 KW× 750 t/m buc. 2
— ASI B5 1,5 KW×1000 t/m buc. 4
— ASI B5 2,2 KW×1000 t/m buc. 4
— ASI B5 7,5 KW×1500 t/m buc. 7
— ASI B5 15 KW×1000 t/m buc. 3
— ASI B5 15 KW×1500 t/m buc. 3
— ASI B5 18,5 KW×1500 t/m buc. 3
— ASA B5 0,55 KW×1500 t/m buc. 10
— ASA B5 0,75 KW×1000 t/m buc. 3
— ASA B5 1,1 KW×1500 t/m buc. 3
— ASA B5 1,5 KW×1000 t/m buc. 5
— ASA B5 1,5 KW×1500 t/m buc. 2
— ASA B5 2,2 KW×1000 t/m buc. 4
— ASA B5 4 KW×1500 t/m buc. 6

MOTOREDUCTOARE și reductoare

— 2 LA 16×4/1500 — V05 buc. 3
— 3 LA 45×1,5/1500 — V05 buc. 3
— 3 RA 50×7,5/1500 — V05 buc. 2

Oțel aliat de scule

— patrat 250 C 120 kg. 2000
— ∅ 250 idem kg. 3000
— ∅ 280 idem kg. 1000
— ∅ 300 idem kg. 4000
— ∅ 360 idem kg. 1000
— ∅ 370 idem kg. 1000
— patrat 300 idem kg. 500

Țevi din cupru

— ∅ 6×1 kg. 300
— ∅ 55×3,5 kg 7006

ÎNTREPRINDEREA „ELECTRONICA" BUCUREȘTI

Laminate alamă

— tablă alamă 63/27 dim. 2,5 STAS 289/75 kg. 1100
— idem 63/2T dim. 3×500×2000 STAS idem kg. 15000
— idem 5 kg. 103
— Bare alamă 63 dim. 2 STAS 173 kg. 173
— idem 58/2T dim. 8,5 idem kg 99
— idem 58/2T dim. 8,5 idem kg. 99
— idem 58T dim. 11 idem kg. 102
— idem 58 dim. 42 idem kg. 34
— idem 58/2T dim. 42 idem kg. 478
— Plăci alamă 63T dim. 8×500 STAS 2430/60 kg. 463
— idem 90T dim. 8×500 idem kg. 416
— idem 90T dim. 10×500 idem kg. 490
— idem 63T dim. 12×500 idem kg. 218
— idem 63T dim. 14×500 idem kg. 254
— idem 63T dim. 16×500 idem kg. 140
— idem 63T dim. 20 idem kg. 304
— idem 63T dim. 25 idem kg. 40
— idem 63T dim. 30 kg. 562
— Benzi alamă 90 ft dim. 0,15×500 STAS 291/71 kg. 284
— idem 90 ft dim. 0,15×280 kg. 127
— idem 63T dim. 0,2×14 idem kg. 252
— idem 63T dim. 0,2×25 idem kg. 231
— idem 58ft dim. 0,2×30 idem kg. 695
— idem 63ft dim. 0,2×300 idem kg. 586
— idem 63/2T dim. 0,2×32 idem kg. 83
— idem 70T dim. 0,2×250 idem kg. 156
— idem 63T dim. 0,2×500 idem kg. 194
— idem 63/2T dim. 0,25×300 kg. 455
— idem HV160 dim. 0,25×600 kg 425
— idem 63/2T dim. 0,3×12 kg. 166
— idem 63T dim. 0,3×12 kg. 125
— idem 63/2T dim. 0,3×16 kg. 187
— idem 63/2T dim. 0,3×25 kg. 38
— Benzi alamă 60T dim. 0,3×18 STAS 291/70 kg. 253
— idem 58T dim. 0,35×18 kg. 380
— idem 63T dim. 0,40×14 kg. 1000
— idem 63T dim. 0,4×20 kg. 507
— idem 70T dim. 0,4×25 kg. 522
— idem 63/2T dim. 0,4×28 kg. 174
— idem 50/2T dim. 0,4×28 kg. 403
— idem 63T dim. 0,4×32 kg. 123
— idem 70T dim. 0,4×65 kg. 146
— idem 63T dim. 0,4×90 kg. 97
— idem 63/2T dim. 0,45×16 kg. 2141
— idem dim. 0,5×28 kg. 100
— idem 63T dim. 0,5×30 kg. 494
— idem 90ft dim. 0,5×30 kg. 1755
— idem 50/2T dim. 0,5×500 kg. 1959
— idem 63T dim. 0,7×40 kg. 2900
— idem 63T dim. 0,7×50 kg. 65
— idem 63/2T dim. 0,8×20 kg. 465
— idem 58ft dim. 0,8×25 kg. 510
— idem F38 dim. 0,8×20 kg. 349
— idem 63T dim. 1×70 kg. 81
— idem 63/2T dim. 1,5×25 kg. 20
— Țevi alamă 63/2T dim. 13×1,5 kg. 91

Trefilate alamă

— Sîrmă alamă 63/2T dim. 4,4 kg. 117
— idem 58T dim. 5 kg. 65

Laminate aluminiu

— Tablă aluminiu dim. 0,3 kg. 184
— idem moale dim. 0,5 kg. 979
— idem dim. 4 kg. 412
— idem dim. 4,5 kg. 4084
— idem D16 dim. 8 kg. 77
— idem moale dim. 10 kg. 107
— idem Cu Mg dim. 25 kg. 392
— Bare aluminiu 1/2T dim. 12 kg 100
— idem exag. dim. 30 kg. 32
— Bandă alamă (Folie) dim. 0,005×250 kg. 63
— Bandă alamă folie dim. 0,4×110 kg. 783
— idem dim. 0,5×14 kg. 684
— idem dim. 0,5×50 kg. 153
— idem 1/2T dim. 0,5×56 kg. 2000
— idem T dim. 0,5×57 kg. 338
— idem 1:2T dim. 0.5×63 kg. 199
— idem 1/2T dim. 0.6×36 kg. 219
— idem P14 dim. 0,6×38 kg. 179
— idem 1/2T dim. 0,6×100 kg. 82
— idem 1/2 dim. 0,8×80 kg. 201
— idem dim. 0,8×140 kg. 133
— idem 1/2T dim. 0,5×63 kg. 199 kg. 462

Laminate Bronz

— Tablă Bz ft 0,15×250 kg. 28
— idem RV 160- dim. 0,3×300×2000 kg. 119
— Benzi Cu Beriliu 0,5×75 kg. 23
— idem dim. 0,4 kg. 58
— idem Bz (folie) 0,05×26 kg. 455
— idem 0,05×25 kg. 12
— idem ft 0,1×250 kg. 41
— idem t 0.25×25 kg. 99
— idem 1/2T 0,25×150 kg. 50
— idem ft 0,3×14 kg. 129
— idem 1/2t 0,4×28 kg. 1205

Laminate cupru

— Bare cupru Cu 9 1/2t 10×30 kg. 47
— idem 23 kg. 1
— idem crom dim. 10 kg. 15
— idem dim. 15 kg. 149
— idem dim. 20 kg. 33
— idem dim. 40 kg. 34
— idem dim. 50 kg. 23
— Țevi cupru dim. 40×3 kg. 127
— idem 40×5 kg. 515

OFERTE

Trefilate cupru

— Sîrmă Cu 0,15 kg. 132
— idem t dim. 1 kg. 205
— idem 1,15 kg. 72
— idem 1,9 kg. 46
— idem 1/2t 3 kg. 17
— idem 1/2T 4 kg. 220
— Conductor CU ET ∅ 2,5 STAS 8516/73 buc. 50
— idem 3-BT ∅ 0,60 buc. 208
— idem direct sodabil ∅ 0,035 import buc. 304
— idem ∅ 0,16 import buc. 110

Conductori de bobinaj cu izolație textilă

— Conduct. bob. cu izolație ∅ 3,15×5 STAS 541/75 buc. 115
— idem ∅ 1 buc. 161
— idem ∅ 1,1 idem buc. 44
— idem ∅ 1,2 idem buc. 54

Conductori pentru telecomunicații cu cond. din cupru

— Conductori MYYN ∅ 3×0,05 STAS 7350/72 buc. 32415
— Conductori AFY ∅ 10 STAS 6865/63 buc. 3173
— idem F 750 ∅ 0,75 STAS 526/67 buc. 100
— idem F 750 ∅ 6 idem buc. 275
— idem F 750 ∅ 16 idem buc. 208
— Pertinax plăci ∅ 10 STAS 7144/70 buc. 275
— Șurub c.i. 4Y30 STAS 2571 buc. 600
— Amidon de porumb kg. 80
— Clorură de bariu kg. 350
— idem de calciu crist. kg. 10
— Sulfat de magneziu kg. 1400
— Acetat de potasiu c.p. kg. 47
— idem de sodiu kg. 567
— Sare de călire kg. 50
— Azotat de sodiu kg. 340
— Ceară de parchet kg. 80
— Latex kg. 400
— Chit de stropit kg. 270
— Cerneală negru albăstrui kg. 100
— idem intens kg. 10
— Bachelită cu cauciuc kg. 1650

Rulmenți :

— idem 6100 buc. 2
— idem 6300 buc. 50
— idem 6311 buc. 5
— idem 6314 buc. 10
— idem 6403 buc. 100
— idem 6404 buc. 30
— idem 6406 buc. 50
— idem NU 3006 K buc. 5
— idem NU 3007 K buc. 5
— idem FN 3005 K buc. 10
— idem FN 3012 K buc. 10
— idem N 310 buc. 2
— idem NU 211 KA buc. 5
— idem NU 220 buc. 2
— idem NU 307 NA buc. 5
— idem NU 310 NA buc. 5
— idem NJ 220 buc. 12
— idem NJ 316 NA buc. 6
— idem MHR 5-17 buc. 10
— idem 6100 L buc. 2
— idem 1200 K buc. 6
— idem 1209 K buc. 5
— idem 1210 K buc. 4
— idem 1211 K buc. 5
— idem 1307 buc. 6
— idem 2214-1514 buc. 8
— idem 2307-1607 buc. 8
— idem 13302-1007 buc. 4
— idem 22212-1512 buc. 30
— idem 4207-LJ 35 buc. 1
— idem 30214 buc. 2
— idem 30302 buc. 42
— idem 30306 buc. 50
— idem 30309 buc. 5
— idem 31308 buc. 4
— idem 32207 buc. 20
— idem 32209 buc. 3
— idem 32211 buc. 5
— idem 32212 buc. 3
— idem 32213 buc. 1
— idem 32218 buc. 5
— idem 7201 buc. 26
— idem 7202 buc. 18
— idem 7210 buc. 8
— idem 7213 buc. 1
— idem 7303 buc. 12
— idem 7305 buc. 10
— idem 7306 buc. 1
— idem 7306 buc. 4
— idem 7205 Sp buc. 30
— idem 7200 Sp buc. 20
— idem 7208 Sp buc. 30
— idem 7303 Sp buc. 23
— idem M 2907-7218 Sp buc. 4
— idem G.15 buc. 15
— idem 51108 buc. 20
— idem 51113 buc. 5
— idem 51114 buc. 14
— idem 51115 buc. 4
— idem 51200 buc. 13
— idem 51201 buc. 26
— idem 51209 buc. 4
— idem 51210 buc. 15
— idem 51305 buc. 4
— idem 52210 buc. 5
— idem 495506 buc. 3
— idem 588711 buc. 15
— idem 588911 buc. 1
— idem 577807 K buc. 4
— idem PR-102605 buc. 2

COMBINATUL APICOL BUCUREȘTI
B-dul Ficusului nr. 42, sect. I
Telefon 33.20.50
Telex APIROM : 011-205

PIESE AUTO

— Segmenți IMS —	set	5
— Termostat —	buc.	5
— Pinion planetar IMS —	buc.	5
— Capete bară IMS —	buc.	30
— Cuzineți Volga palier —	set	4
— Cuzineți Volga lagăr —	set	4
— Cămăși cilindru tractor M-4	buc.	6
— Placă presiune Carpați —	buc.	1
— Pompă apă SR 101 —	buc.	1
— grup diferențial complet TV —	buc.	2
— Radiator apă T.V. —	buc.	1
— Radiator apă IMS —	buc.	2
— Întrerupător semnalizare —	buc.	20
— Filtre ulei Bucegi SR-113 —	buc.	2

AGRO-ALIMENTARE

— Agaragar —	kg.	54

DIVERSE MATERIALE

— Corzi relon ∅ 22 —	kg.	40
— Cot sticlă ∅ 100 —	buc.	16
— Cot sticlă ∅ 50 —	buc.	2
— Cianură de sodiu —	kg.	67
— Coturi sticlă 440 —	buc.	11
— Etichete fragil —	buc.	200.000
— Flacoane sticlă Lady —	buc.	4.000
— Pastă șlefuit verde —	kg.	118
— Pergamoid zefir —	mp.	1.700
— Tub sticlă ∅ 50 —	buc.	67
— Teu sticlă ∅ 100 —	buc.	4
— Teu sticlă ∅ 40 —	buc.	8
— Tablă perforată diverse grosimi —	foi	250

Materialele disponibile se pot ridica imediat prin comandă fermă și CEC, de la depozitul Combinatului Apicol București, Bd. Ficusului nr. 42, sector 1, tel. 33.20.50/178 sau 33.28.32.

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI MONTAJE — BRAȘOV
strada Carpaților nr. 9, telefon 2.26.00 sau 3.03.57,

---

vinde din stoc următoarele :

— Tapet lavabil m^2. 15.000
— Motoare electrice ASI-St. tr. MB2 380/660 V (315-S-80-8) 90 KV×750 ture buc. 1
— Idem 75 KW×750 ture buc. 2
— Idem ASI-St. tr. (E.M-2-216) 380/660 V 60 KW/976 ture buc. 2
— Funduri bombate din tablă neagră OL. 37-2 K ∅ 159×8 mm buc. 24
— Idem 273× 6 buc. 30
— Idem 480×5—6 buc. 6
— Idem 600×6 buc. 28
— Idem 700×6 buc. 2
— Idem 800×6—8 buc. 19
— Idem 1000×10 buc. 4
— Idem 1100×6—12 buc. 38
— Idem 1200×5—12 buc. 55
— Idem 1290×12 buc. 2
— Idem 1300×8—10 buc. 7
— Idem 1400×10—12 buc. 8
— Robinet reglare servomotor Dn. 100/40 Atm. buc. 2
— Idem Dn. 32 buc. 2
— Șurub cu ventil Dn. 80 buc. 36
— Supape respirație Dn. 80 buc. 44
— Idem hidraulice Dn. 80 buc. 21
— Robinet dublu reglaj 1 1/4 buc. 180
— Compensatori dilatație LSF Dn. 250 buc. 3
— Robinet reglare electrică RAE ∅ 80 buc. 1
— Compensatori LSF Dn. 150 mm buc. 4
— Ungător prin pulverizare tip UP-1 buc. 26
— Mire indicatoare nivel H = 3000 ml buc. 12
— Anemostate cu ecran buc. 25
— Dispozitiv siguranță gaz Dn. 50 mm buc. 6
— Termocuple TLC, UPP buc. 15
— Termorezistențe cameră buc. 22
— Termorezistențe 123, 242, 281/400 buc. 20
— Nivostate capacitative cu tije buc. 10
— Cablu NAYYBY 3×120+70 ml. 190
— Cablu ACYABY 3×120—6 KV ml. 710
— Cablu ACYABY 3×6 ml. 1465

ALEGERILE DE DEPUTAŢI – MANIFESTARE ELOCVENTĂ A DEMOCRATISMULUI ORÎNDUIRII NOASTRE

DESFĂŞURATE sub semnul unei profunde angajări politice, alegerile de deputaţi în Marea Adunare Naţională şi în consiliile populare constituie o elocventă mărturie a faptului că evoluţia noastră este, în esenţă, rezultatul dinamismului participării, al conştiinţei, libertăţii şi democraţiei reale — dimensiuni esenţiale ale fizionomiei sociale a României contemporane, o reflectare a autenticului democratism al societăţii româneşti, a angajării conştiente a întregii naţiuni la înfăptuirea obiectivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. **„Alegerile de la 9 martie — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — să constituie o înaltă expresie a profundului democratism al societăţii noastre, a participării active a maselor la conducerea societăţii, a legăturilor tot mai strinse dintre partid şi oamenii muncii, dintre cetăţeni şi organele puterii de stat".**

Intensificarea procesului de adîncire a democraţiei socialiste, pe fondul coincidenţei intereselor fundamentale ale oamenilor muncii, întărirea continuă a unităţii şi coeziunii întregii naţiuni sub conducerea partidului constituie o puternică garanţie a reprezentării autentice a poporului de către aleşii lui. Modalităţile specifice sistemului nostru electoral, fundamentate pe particularităţile concret istorice, sociale şi naţionale, oferă temeiul exercitării unor largi drepturi şi libertăţi democratice. Întrucît participarea cetăţenilor la campania electorală, la desemnarea candidaţilor a constituit un dialog amplu şi constructiv desfăşurat la scară naţională, între alegători şi cei ce devin reprezentanţii lor în organele puterii de stat, se poate afirma că pregătirea alegerilor a reprezentat un bun prilej pentru dezbaterea principalelor probleme ale dezvoltării noastre economico-sociale. Aşa cum cerea secretarul general al partidului înscrîntarea sa la Congresul F.D.U.S., pregătirea alegerilor de deputaţi marchează o şi mai puternică afirmare a înaltei răspunderi patriotice a fiecărui cetăţean în munca şi lupta pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, pentru progresul şi înflorirea României socialiste.

Adîncirea şi dezvoltarea democraţiei socialiste, trăsătură definitorie a construcţiei noii societăţi, constituie şi una din laturile trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. Acest proces, consecinţă a caracterului ştiinţific, umanist şi profund revoluţionar al politicii Partidului Comunist Român, şi-a găsit o elocventă expresie în efervescenţa politică deosebită ce a caracterizat întreaga perioadă premergătoare alegerilor de la 9 martie.

Edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, trecerea la o nouă calitate, superioară, sînt indisolubil legate de întărirea rolului conducător al partidului, factorul politic determinant în mobilizarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii, în atragerea tuturor membrilor societăţii la conducerea activităţii economico-sociale. În acest context, trebuie subliniat că sporirea rolului şi perfecţionarea activităţii F.D.U.S. — ca urmare a propunerilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu — formă organizatorică superioară de realizare a democratismului profund şi real al societăţii noastre — asigură intensificarea participării nemijlocite a întregului popor la viaţa social-politică a ţării, unirea tuturor energiilor sale creatoare şi orientarea lor, într-un şuvoi unic, spre înfăptuirea obiectivelor complexe ale construcţiei socialiste. Noua structură organizatorică a F.D.U.S., crearea organizaţiilor democraţiei şi unităţii socialiste, atît în profil teritorial cît şi la nivelul unităţilor economico-sociale, este de natură să amplifice participarea conştientă şi pe deplin responsabilă a oamenilor muncii la întreaga viaţă social-politică a ţării.

Democraţie şi conştiinţă

AMPLIFICAREA dimensiunii democratice a societăţii noastre reprezintă o realitate incontestabilă a actualei etape de dezvoltare economico-socială a ţării noastre, strălucit configurată în documentele Congresului al XII-lea al partidului. Realizările istorice obţinute de poporul nostru în opera de făurire a noii orînduiri demonstrează legătura indisolubilă dintre socialism şi democraţie, evidenţiind că dialectica socialismului este, în fapt, dialectica democraţiei. Realităţile evidenţiază totodată faptul că evoluţia dimensiunii democratice a noii societăţi este condiţionată de un complex de factori de natură economică şi social-politică. Dialectica democraţiei socialiste, dialectică a participării conştiente şi pe deplin responsabile la conducerea societăţii este condiţionată, între altele, de convergenţa dintre cadrul instituţional organizatoric şi nivelul conştiinţei sociale.

Revoluţia socialistă a dus la apariţia unei societăţi de tip nou, ale cărei paliere social-istorice se concretizează nu numai în modificarea radicală a elementelor esenţiale ale existenţei sociale, ci şi în schimbări profunde în evoluţia conştiinţei sociale. Trecerea la etape superioare de dezvoltare a economiei noastre naţionale implică atît modificări în raportul existent anterior între forţele de producţie şi relaţiile de producţie, cît şi transformări adînci în domeniul suprastructurii sociale, evoluţia profilului spiritual al membrilor societăţii. Făurirea de către popor a propriei istorii, producerea deliberată a condiţiilor sale noi de viaţă nu sînt realizabile fără ca omul însuşi să se schimbe prin autoformarea propriei subiectivităţi, lucru posibil doar prin integrarea conştientă în activitatea social-economică.

Se poate aprecia că, în ţara noastră, participarea la luarea deciziilor economice şi a transpunerii lor în viaţă are deja un larg caracter de masă ; este rezultatul firesc al intensei activităţi de creare a cadrului organizatoric corespunzător şi, în acelaşi timp, de ridicare a nivelului conştiinţei maselor.

Practica construcţiei socialiste din ţara noastră evidenţiază convingător faptul că prin efectele pozitive asupra gîndirii, sensibilităţii şi comportamentului oamenilor, conştiinţa socială acţionează ca o adevărată forţă materială transformatoare. Pornind tocmai de la această realitate, în documentele partidului nostru se subliniază că în procesul perfecţionării întregii activităţi sociale, adîncirea democraţiei socialiste este legată în mod hotărîtor de dezvoltarea conştiinţei tuturor membrilor societăţii, de formarea trăsăturilor ce definesc umanismul revoluţionar. Desăvîrşirea personalităţii umane implică, în primul rînd, crearea conditiilor necesare afirmării plenare a membrilor societăţii socialiste în cadrul producţiei de bunuri materiale şi spirituale ; munca — dimensiune esenţială a existenţei umane şi criteriul fundamental al valorii individuale şi colective —, participarea la producţia valorilor materiale şi spirituale creează premisele obiective ale afirmării şi exercitării celor mai largi drepturi şi libertăţi cetăţeneşti.

Pornind de la faptul că munca este elementul definitoriu al existenţei umane, partidul nostru s-a preocupat şi se preocupă sistematic de crearea unor asemenea condiţii încît fiecare să-şi poată pune în valoare capacitatea, personalitatea şi talentul şi să se poată bucura din plin de rezultatele muncii sale. În acest sens trebuie subliniat că preocupările partidului nostru pe linia dezvoltării forţelor de producţie şi a repartizării lor raţionale pe teritoriul ţării, dezvoltarea susţinută a învăţămîn-

tului, ştiinţei şi culturii, lărgirea permanentă a orizontului politico-ideologic şi de cunoaştere al tuturor membrilor societăţii, perfecţionarea organizării timpului liber şi a prestaţiilor de servicii reprezintă direcţii esenţiale ale amplificării cadrului economic, social-politic şi cultural de afirmare plenară a oamenilor muncii, liberi şi stăpîni, în tot mai mare măsură, pe propriul lor destin. Asemenea mijloace oferă condiţii atît pentru manifestarea şi împlinirea personalităţii umane în cadrul procesului de muncă, cît şi pentru desăvîrşirea acesteia, prin participarea fundamental nouă a membrilor societăţii la viaţa economică, social-politică şi culturală.

Cadrul eficient al democraţiei socialiste

SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI sublinia, în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., faptul că în ţara noastră s-au realizat un sistem unitar de conducere a ţării de către popor, o democraţie economică şi socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg iniţiativa, experienţa şi capacitatea de creaţie a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism, esenţial fiind să asigurăm buna funcţionare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităţilor pe care el le oferă.

Se poate aprecia că evoluţia eficienţei procesului de valorificare a cadrului organizatoric-instituţional al democraţiei socialiste este nemijlocit legată de calitatea factorului subiectiv, de nivelul conştiinţei socialiste a membrilor societăţii. Proces complex şi de durată, apariţia conştiinţei socialiste, dezvoltarea şi perfecţionarea ei reprezintă o consecinţă a dezvoltării social-economice, dar, în acelaşi timp, o „cauză" a succeselor deosebite obţinute de poporul nostru în făurirea societăţii socialiste, în înaintarea spre comunism. Programul P.C.R. subliniază rolul deosebit de important al conştiinţei socialiste. „Numai pe calea ridicării conştiinţei fiecărui membru al societăţii, a perfecţionării participării şi întăririi răspunderii personale faţă de interesele generale ale colectivităţii se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste de conducere a societăţii de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunzător propriei sale voinţe". Atragerea şi acţiunea conştientă a maselor, în sensul cerinţelor obiective ale dezvoltării istorice, sînt legate direct de creşterea nivelului de competenţă profesională, economică şi politică, de gradul participării efective şi afective la conducerea proceselor social-economice. Este evident că numai în condiţiile unui nivel înalt al pregătirii politice şi profesionale în sens larg, fiecare membru al societăţii are posibilitatea ca, prin cunoaşterea multilaterală şi profundă a mediului economic în care activează să acţioneze de asemenea manieră, de pe poziţia ce o ocupă în procesul diviziunii sociale a muncii, încît să realizeze o eficienţă economică şi socială maximă.

Democratismul socialist are o finalitate profund umană ca mijloc esenţial al emancipării omului, al dezvoltării libere, multilaterale a personalităţii sale. Faptul că atît hotărîrile de importanţă naţională, ce privesc interesele generale ale societăţii, cît şi cele ce privesc fiecare unitate economică sînt rodul gîndirii şi acţiunii colective constituie o veritabilă şcoală politică, contribuind la sporirea răspunderii fiecărui cetăţean faţă de destinele ţării, la maturizarea trăsăturilor conştiinţei socialiste. Participarea largă a oamenilor muncii la pregătirea, dezbaterea, adoptarea şi realizarea deciziilor contribuie totodată la dezvoltarea sentimentului dublei lor calităţi de producători şi proprietari, la formarea unor deprinderi şi modalităţi de acţiune democratice, asigurînd, astfel, premise pentru valorificarea superioară atît a resurselor societăţii cît şi a cadrului democraţiei economice şi sociale de tip nou.

Odată cu făurirea economiei socialiste unitare, odată cu victoria deplină şi definitivă a socialismului, acţiunea şi ataşamentul maselor la realizarea obiectivelor economico-sociale sînt substanţial condiţionate de conştientizarea la nivel superior (ideologic) a calităţii de proprietar. Cu alte cuvinte, odată încheiat procesul formării bazei economice a socialismului, noua realitate economică apare condiţionată în dezvoltarea ei viitoare de realizarea integrală pe planul conştiinţei a dublei calităţi a oamenilor muncii. Omul de tip nou trebuie să dobîndească conştiinţa că în dubla sa calitate el este direct implicat şi pe deplin răspunzător de tot ceea ce întreprinde, avuţia societăţii şi deci propria-i bunăstare fiind rezultatul activităţii sale creatoare.

„Făurirea socialismului şi comunismului presupune — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Congresul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste — **lărgirea continuă a orizontului politic şi ideologic al oamenilor muncii, înţelegerea tot mai aprofundată de către aceştia a legităţilor obiective ale dezvoltării sociale, astfel ca fiecare cetăţean să se poată manifesta plenar ca un factor activ, pe deplin conştient în realizarea ţelurilor şi idealurilor noii societăţi".** Soluţionarea cu maximă eficienţă pentru individ şi societate în ansamblu, a contradicţiilor dezvoltării şi, în general, a problemelor din diversele domenii ale vieţii economico-sociale presupune deci şi cunoaşterea temeinică de către proprietarii socialişti uniţi a vieţii economico-sociale, a legilor economice obiective, înţelegerea corectă a mecanismului general de funcţionare a economiei naţionale, a sistemicii eficienţei economice, a multiplelor interdependenţe obiective ce conduc la ridicarea nivelului de trai etc.

Existenţa însă a unor deosebiri între indivizi în ceea ce priveşte nivelul de cultură şi conştiinţă face ca şi intensitatea şi calitatea participării fiecărui membru al societăţii la conducerea economică să fie diferită şi ca atare să nu se valorifice pe deplin şi în toate cazurile virtuţile cadrului democratic creat. Această neconcordanţă îşi găseşte rezolvarea în procesul învingerii contradicţiilor dialectice ale dezvoltării, una dintre modalităţile concrete constînd în creşterea conţinutului ştiinţific al conştiinţei sociale. De asemenea, rezolvarea contradicţiilor în procesul dezvoltării continue a orînduirii socialiste impune perfecţionarea cadrului organizatoric al conducerii colective, care să asigure participarea tot mai amplă şi mai efectivă a membrilor societăţii la conducerea activităţii economico-sociale.

Concepţia ştiinţifică a partidului nostru privind participarea plenară şi eficientă a oamenilor muncii la actul de conducere a societăţii porneşte de la faptul esenţial că înfăptuirea democraţiei economice reprezintă actul central, elementul fundamental al evoluţiei democraţiei reale. Abordarea sistemică a procesului făuririi societăţii socialiste în condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice ridică şi problema raportului dintre conducerea ştiinţifică a societăţii şi conducerea economică. Este o realitate faptul că în condiţiile actuale eficienţa conducerii societăţii în ansamblu impune creşterea rolului şi eficienţei conducerii ştiinţifice a economiei.

În acest sens, o importanţă excepţională prezintă aşezarea întregii activităţi de conducere pe principii economice, afirmarea puternică a autoconducerii şi autogestiunii economice — forme concrete ale politicii partidului nostru de adîncire a democraţiei socialiste.

Expresii directe ale esenţei democratismului orînduirii noastre sînt însăşi ampla participare a maselor la dezbaterile desfăşurate în perioada de pregătire a alegerilor, numeroasele chemări la întrecere socialistă, amplele iniţiative ale oamenilor muncii în vederea înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a planului pe 1980, pe întregul cincinal.

Experienţa de pînă acum ne îndreptăţeşte să afirmăm că sporirea în continuare a rolului Marii Adunări Naţionale, a consiliilor populare în rezolvarea problemelor pe plan local vor contribui şi în viitor, concomitent cu îmbunătăţirea calităţii activităţii celorlalte instituţii democratice, la valorificarea energiilor creatoare, a iniţiativei maselor de oameni ai muncii în înfăptuirea Programului partidului. Mecanismul sistemului nostru electoral, votul universal egal, direct şi secret, bază a formării organelor reprezentative ale puterii de stat, reflectarea corespunzătoare în cadrul lor a structurii sociale a ţării constituie elemente ce vor contribui la manifestarea deplină a democratismului nostru socialist. Premise solide pentru creşterea eficienţei participării maselor la conducerea socială oferă de asemenea organizarea şi supravegherea alegerilor de către alegători, răspunderea directă ce revine deputatului ales pentru activitatea desfăşurată, examenul susţinut de deputat în faţa maselor pe care le reprezintă. În acelaşi timp, baza democratică a organelor reprezentative ale puterii de stat oferă cadrul necesar efectuării de către mase a unui control intens şi eficient asupra organelor executive.

Avînd ca platformă electorală înfăptuirea hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al partidului, Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste se prezintă în faţa alegătorilor cu un program unitar, de perspectivă, a cărui realizare va conduce la o semnificativă ridicare a calităţii vieţii întregului nostru popor, votul acordat candidaţilor F.D.U.S. fiind un vot pentru mersul înainte al României socialiste. Alegerile de la 9 martie constituie astfel o nouă expresie a unităţii moral-politice a poporului, a întăririi continue a prieteniei frăţeşti dintre oamenii muncii români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi, angajaţi plenar într-o muncă însufleţită pentru dezvoltarea multilaterală a patriei.

Ion POPESCU
Valeriu BĂLAŞA
Academia de studii economice

Dinamismul dezvoltării — caracteristică a economiei României socialiste

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, o constantă a politicii partidului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de creare a unei economii moderne o constituie fundamentarea pe baze științifice a problemei ritmurilor de creștere economică. Continua ridicare a României pe noi trepte de civilizație și prosperitate este organic legată de realizarea de-a lungul anilor construcției socialiste a unor ritmuri înalte de creștere economică — adevărat barometru al vitalității și hărniciei poporului nostru. După cum se știe, în acest an producția industriei va fi de 53 ori mai mare decît în 1938, iar în ultimii treizeci de ani am cunoscut o rată medie anuală de creștere a producției industriale de aproape 13 la sută, ceea ce, din punct de vedere economic, constituie unul din cele mai înalte ritmuri realizate pe plan mondial.

Literatura economică s-a oprit adesea asupra problemelor legate de ritmurile creșterii economice sau, după caz, ale dezvoltării economice, în funcție de aspectele pe care le-a urmărit cu prioritate. Oricum l-am privi, **ritmul economic constituie o expresie a intensității cu care se modifică în timp indicatorii cantitativi și calitativi cei mai reprezentativi,** o expresie sintetică a gradului de dezvoltare a forțelor de producție, o rezultantă firească a modalităților de combinare micro și macroeconomică a factorilor creșterii, o imagine indirectă a procesului de adîncire a diviziunii socialiste a muncii, a gradului în care miile de unități productive sînt unite între ele prin fluxuri dinamice în profil sectorial și teritorial. Ritmul creșterii economice ne apare ca una din funcțiile cele mai complexe care depinde, nemijlocit, de o serie întreagă de factori tehnici, economici și, nu de puține ori, chiar sociali. Natura legăturilor dintre ritm și condițiile care-l determină se realizează, pînă la urmă, prin intermediul a două grupe de factori fundamentali: **modificarea volumului factorilor de producție,** pe de o parte, și **progresul calitativ al acestora,** reflectat, de regulă, în eficiența utilizării lor, pe de altă parte. Cum, însă, de fiecare dată, interpretarea ritmurilor înseamnă a face comparații între diferite perioade sau etape istorice, luarea în considerare a factorului timp este inevitabilă.

Pentru România, necesitatea realizării unor ritmuri înalte de creștere a producției materiale, în primul rînd industriale, decurgea în mod obiectiv din cerințele lichidării stărilor economice anacronice moștenite și ale apropierii treptate de nivelurile țărilor cu o industrie avansată. Drept urmare, **industrializarea se impunea ca unică soluție în vederea depășirii stării de înapoiere economică** amintită și creării condițiilor asigurării unui nivel de trai ridicat. Pentru aceasta, industria trebuia să-și ocupe locul ei firesc de ramură conducătoare a economiei, capabilă să asigure reînnoirea și revoluționarea întregii baze tehnico-materiale, trebuiau atrase în circuitul economic și valorificate superior resursele naturale de care dispuneam, trebuia ridicat gradul de folosire a forței de muncă. De asemenea, se impunea trecerea agriculturii pe bazele marii producții mecanizate, extinderea și diversificarea comerțului exterior, etc.

PENTRU A DA CURS tuturor acestor cerințe, procesul industrializării socialiste a țării a fost conceput nu ca o simplă creștere a producției industriale și nici ca o ajustare a vechilor structuri moștenite. Încă de la început s-a urmărit crearea premiselor asigurării, în scurt timp, a posibilității afirmării și creșterii în ritmuri rapide a ramurilor producătoare de mijloace de producție și, în mod deosebit, a acelora care erau chemate să susțină acțiunea de modernizare a forțelor de producție. În aceste condiții, atributul de ritm înalt realizat de economia noastră este pus, în primul rînd, pe faptul că el **s-a situat constant peste media mondială de-a lungul întregii perioade postbelice.** Factorul hotărîtor s-a dovedit a fi, fără îndoială, **existența relațiilor de producție socialiste** care au permis concentrarea mijloacelor materiale, financiare și umane în direcția unei dezvoltări rapide economice și sociale.

Se poate spune că rolul decisiv în elaborarea adevăratei strategii a dezvoltării dinamice și pe coordonate moderne a economiei noastre l-a avut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, încă din anul 1965, făcînd o sinteză a experienței naționale dobîndită de-a lungul a aproape două decenii, luînd în considerare experiența și a altor țări, precum și principalele tendințe manifestate pe plan mondial și pornind de la necesitățile și posibilitățile noastre, a elaborat o concepție unitară și de lungă perspectivă cu privire la dezvoltarea în ritmuri înalte a forțelor de producție. Perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului nostru a însemnat, din toate punctele de vedere, o etapă nouă, caracterizată prin **preocuparea pentru optimizarea proporțiilor economice,** în cadrul unui program vast de structurare modernă a forțelor productive. Opțiunile partidului nostru pentru dezvoltarea proporțională a întregii vieți economice au pornit de la unitatea care există între producție și consum ca fază inițială și finală a procesului reproducției lărgite, de la necesitatea corelării dezvoltării industriei cu cea a agriculturii, a ramurilor extractive cu cele prelucrătoare, de la necesitatea îmbinării într-un tot armonios a industriei producătoare de mijloace de producție cu cea creatoare de bunuri de consum. Totodată, pentru menținerea unui ritm înalt de creștere s-a dovedit a fi determinantă orientarea cu privire la împărțirea venitului național în fond de dezvoltare și de consum, completată de o eficiență sporită a acumulării. În sfîrșit, ritmurile înalte de dezvoltare realizate nu pot fi explicate fără a lua în seamă preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru introducerea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii înaintate și realizarea unei largi colaborări economice internaționale, cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială.

Drept urmare, modelul global al dezvoltării economice a țării după anul 1965 a confirmat încă o dată justețea politicii partidului nostru, bazată pe aplicarea creatoare la realitățile și condițiile concrete ale României a legităților și adevărurilor universal valabile ale construirii socialismului. Ritmurile înalte de dezvoltare sînt, astfel, nemijlocit legate de eforturile poporului român, de faptul că el este deplin stăpîn pe destinele sale și pe bogățiile naționale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului : **„Nimic nu am primit din afară în mod gratuit, nimic nu a căzut din cer! Stadiul la care am ajuns este expresia muncii eroice a poporului nostru, a hotărîrii și încrederii cu care toți oamenii muncii urmează și înfăptuiesc neabătut politica partidului, a țării și forței socialismului, a capacității noii orînduiri de a asigura întregii națiuni un înalt nivel de civilizație materială și spirituală".**

PRIMUL și poate cel mai important factor care a schimbat din temelii imaginea producției materiale și care a influențat în mod hotărîtor dinamica proceselor reproducției lărgite și eficiența utilizării resurselor materiale a fost **modernizarea structurii economiei naționale.** După cum se știe, în atingerea acestui obiectiv partidul nostru a pornit de la faptul că economia noastră nu-și propune copierea structurilor altor țări fie chiar și dezvoltate, ci trebuie creată o structură proprie care să exprime necesitățile și posibilitățile noastre. În consecință, prin continuarea fermă a industrializării în ultimii cincisprezece ani s-a acentuat tot mai mult caracterul industrial al țării, materializat în ponderea din ce în ce mai mare a industriei în totalul producției materiale, în modificarea continuă a conținutului muncii în toate celelalte ramuri ale economiei. Pe întreg intervalul 1966—1979 industria a deținut o pondere mai mare în sporul venitului național decît în volumul investițiilor alocate sferei producției materiale.

Eforturile de modelare a structurii economiei naționale au condus pe parcursul ultimelor trei cincinale la formarea unor proporții noi, favorabile în primul rînd ramurilor de bază, așa-zise industrializante, iar, în cadrul acestora, subramurilor de vîrf (electronica, electrotehnica, petrochimia, automatica, optica ș.a.), situate în avangarda progresului tehnic și pe trepte mai avansate de prelucrare a materiilor prime. Dezvoltarea industriei constructoare de mașini și a chimiei în ritmuri cu mult peste media generală a industriei, saltul deosebit înregistrat de unele subramuri de vîrf au reprezentat elementul hotărîtor al dinamizării ansamblului forțelor de producție. Aceste ramuri s-au constituit în adevărați suporți materiali ai unei creșteri mai rapide a producției bunurilor de

consum. Alte subramuri industriale, în întregime noi, au devenit centre ale progresului tehnic, condiționînd ritmul reînnoirii bazei tehnice a tuturor celorlalte sectoare.

Vorbind de rolul pozitiv al dezvoltării prioritare a unor ramuri și subramuri de vîrf industriale asupra celorlalte sectoare ale activității productive, se cuvine a fi amintite locul și rolul agriculturii în cadrul economiei naționale. Devansarea ritmului de creștere a producției agricole de către cel al producției industriale pe întregul interval de timp analizat nu a însemnat că ele au reprezentat două obiective între care s-a făcut o alegere, ci două sectoare complementare care s-au întregit, tot timpul, reciproc. De altfel, experiența arată că atunci cînd dezvoltarea agriculturii nu ține pasul cu dezvoltarea industriei, întregul ansamblu al economiei suferă. Stabilind contribuția agriculturii socialiste la crearea venitului național, partidul nostru a fixat principalii parametri ai dezvoltării ei nu numai în funcție de fondul funciar și calitatea acestuia, ci și în legătură cu nivelul atins de industrie ca factor principal al modernizării forțelor de producție.

Analiza relațiilor mecanismului de interferare a industriei cu agricultura în ultimii ani scoate în evidență **necesitatea apropierii ritmului productivității muncii agricole de nivelurile obținute în industrie.** Deocamdată, decalajele se mai mențin, dar ele au tendința de a se atenua în timp, pe măsură ce baza tehnică de care va dispune agricultura se va ridica la cotele științei înaintate.

UNA DIN TRĂSĂTURILE definitorii ale ritmurilor înalte realizate în anii construcției socialiste, așa cum arătam, s-a dovedit a fi **determinarea riguros științifică a părții din venitul național destinată dezvoltării.** Individualizarea surselor reproducției lărgite sub impulsul nevoilor unor ritmuri înalte și ale revoluției științifice și tehnice contemporane, precum și direcționarea lor în strînsă corespondență cu interesele majore ale națiunii, au ocupat un loc de cea mai mare importanță în problematica creșterii și fundamentarea ritmurilor ei. Partidul nostru a privit întotdeauna fondul de acumulare și fondul de consum ca laturi ale unuia și aceluiași proces economic, a cărui unitate și dinamică sînt date tocmai de condiționarea lor reciprocă. Acțiunea de reducere necontrolată a fondului de dezvoltare nu numai că diminuează posibilitățile de creștere a avuției naționale, dar pune sub semnul întrebării însești ritmurile fondului de consum. În această privință, nu sînt necesare calcule prea pretențioase pentru a dovedi că o rată descrescătoare a acumulării conduce treptat la diminuarea consumului neproductiv, deoarece îngustează baza de creștere a venitului național. De aceea, pe parcursul ultimilor douăzeci de ani partidul nostru a optat pentru o rată mai înaltă a acumulării, singura în măsură să asigure ritmuri susținute de creștere și fondului de consum. De pildă, unei rate a acumulării de 34 la sută în perioada 1971—1975 i-a corespuns un ritm mediu anual de creștere a fondului de consum de 7,4 la sută, pentru ca, în actualul cincinal, la o rată de aproape 34 la sută să înregistrăm un ritm mediu de peste 8 la sută. Experiența dobîndită de țara noastră în cei 30 de ani de construcție socialistă a dovedit că ritmurile înalte de creștere economică au contribuit la diminuarea substanțială a decalajelor relative și absolute care mai despart încă România de alte state puternic dezvoltate sub raport economic.

După cum se știe, ritmurile creșterii economice sînt condiționate nu numai de factorii cantitativi, de ordin extensiv ci de la un anumit nivel de dezvoltare, de **factorii calitativi, de ordin intensiv**. Oricît de abundenți ar fi, factorii extensivi au limite cantitative peste care nu se poate trece. Din această cauză, eficiența acumulării productive, amploarea și eficiența utilizării resurselor materiale și de muncă, mutațiile calitative intervenite în structura economiei, nivelul și ritmul productivității muncii sociale, calitatea produselor, gradul de valorificare a resurselor naturale, capătă o importanță din ce în ce mai mare, devenind factorii hotărîtori ai dinamismului nostru economic.

Transformarea cantității într-o nouă calitate în etapa actuală de dezvoltare a patriei — teză elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 și dezvoltată pe larg în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului — are pentru teoria și practica economică o însemnătate capitală. Este cunoscut faptul că, în evoluția sa, dezvoltarea economică din țara noastră s-a bazat pe acțiunea conjugată atît a factorilor extensivi, cît și a celor intensivi. Dacă în perioadele precedente ritmurile creșterii au fost influențate mai mult de latura extensivă, în prezent, afirmarea factorilor calitativi reprezintă o cerință primordială de care depinde însuși dinamismul economiei noastre.

Trecerea la o nouă calitate decurge în mod obiectiv din înfăptuirile de pînă acum, din realizările remarcabile obținute mai ales în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Forțele de producție ale țării au atins un asemenea nivel încît sînt capabile să asigure înfăptuirea unor prefaceri calitative profunde. Pe aliniamentul anului 1980 valoarea fondurilor fixe din economie se va ridica la 2 000 de miliarde lei, iar aproape 70% din aceste fonduri fixe nu au o vechime mai mare de 10 ani ; s-a accentuat caracterul unitar al forțelor de producție în profil teritorial, a crescut considerabil gradul de calificare și s-a lărgit orizontul de cunoaștere al clasei muncitoare. Direcțiile de dezvoltare a economiei noastre, stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, reflectă întru totul această cerință. Practic, dimensionarea tuturor ritmurilor și proporțiilor economice ale viitorului deceniu s-a făcut pornindu-se de la necesitatea afirmării cu

conf. dr. Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 17)

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mașină-unealtă de mare performanță pentru danturarea roților – F.D.-3600

PRINTRE PREOCUPĂRILE majore ale colectivului Întreprinderii de utilaj greu din Craiova figurează și asimilarea în fabricația de serie a unor mașini-unelte de mare precizie și productivitate, care să ducă la diminuarea importurilor unor asemenea mașini și, implicit, la micșorarea efortului valutar. Un exemplu în acest sens îl constituie introducerea în producție a acestei mașini speciale destinată frezării de roți dințate cilindrice cu cele mai diferite profile (danturi cilindrice interioare, roți melcate, exterioare sub formă de butoiașe etc.) Piesele pot avea greutăți pînă la 25 000 kg și diametrul pînă la 3,5 metri. Precizia de prelucrare a acestor piese este deosebit de mare (clasa 6 DIN 3 962) datorită soluției originale de blocare pe ghidaje a coloanei capului de frezat printr-un sistem preumohidraulic. În vederea realizării unor producții de mare serie, mașina FD-3 600 este proiectată pentru a i se monta diferite dispozitive de alimentare automate. Interesant de subliniat, de asemenea, că descărcarea ghidajelor mesei acestei mașini cu acționarea principală în curent continuu se realizează hidrostatic.

În vederea ușurării muncii la o asemenea mașină de mare gabarit (8 230 x 3 000 x 3 650 mm), în greutate de 37 000 kg, comenzile de acționare sînt date fie de la un tablou fixat pe montant, fie de la un pupitru de comandă suspendat.

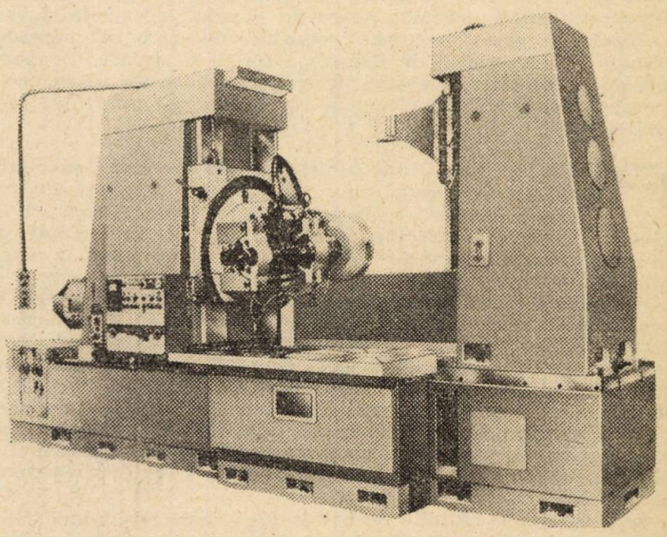

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI – ȚELUL SUPREM AL ÎNTREGII POLITICI A PARTIDULUI

POTRIVIT scopului suprem al politicii partidului nostru, întreaga producție socială a țării este pusă în slujba creșterii bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, dezvoltării și manifestării depline a aptitudinilor lor fizice și intelectuale, înfloririi personalității umane.

Ce coordonate definesc acest amplu și dinamic proces de sporire a bunăstării celor ce muncesc, ridicarea condiției acestora pe culmi înalte de progres și civilizație, culmi pe care poporul exploatat din vechiul regim nici măcar nu și le putea imagina ? Această retrospectivă a marilor realizări obținute de poporul nostru în îmbunătățirea vieții, a perspectivelor tot mai luminoase care ni se deschid, este cu atît mai semnificativă în aceste momente de mare încărcătură politică, în care cetățenii țării își dau votul lor pentru alegerea în organele puterii de stat, a celor mai buni fii ai țării, exprimîndu-și deopotrivă satisfacția pentru mărețele înfăptuiri, hotărîrea de a munci mai bine pentru realizarea obiectivelor propuse, optimismul robust și încrederea în viitorul de aur al României socialiste.

Dezvoltarea economiei – premisa fundamentală a bunăstării

SITUÎND în centrul întregii sale politici economice primatul producției, dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție — temelia progresului general al societății — partidul a acționat cu fermitate pentru industrializarea socialistă a țării, pentru dezvoltarea agriculturii, pentru modernizarea întregii economii în pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice, ale valorificării superioare a potențialului și sporirii eficienței, în scopul creșterii venitului național și, pe această bază, al satisfacerii în cît mai bune condiții a cerințelor de consum, științific fundamentale, ale membrilor societății. Pornind de la condițiile noastre concret-istorice, strategia creșterii și dezvoltării economice, adoptată de partid și înfăptuită sub conducerea sa, a transformat România într-un răstimp istoric relativ scurt, dintr-o țară cu o industrie slab dezvoltată, cu caracter predominant agrar — așa cum se înfățișa în regimul burghezo-moșieresc, într-o țară industrial-agrară, în plin progres, cu un nivel de civilizație materială și spirituală tot mai ridicat, care și-a propus ca pînă în 1985 să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare, înscriindu-se în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie.

Dinamismul economiei românești este reflectat în mod elocvent de sporirea venitului național pe locuitor, în perioada 1950—1978, de aproape 10 ori. Prin ritmul mediu anual de 9,7% înregistrat de creșterea venitului național în anii construcției socialiste, România se situează pe unul din primele locuri în lume în privința dinamicii creșterii economice.

În sporirea sistematică a nivelului de trai un rol de primă importanță îl are repartiția judicioasă, corespunzătoare a venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum. Experiența țării noastre demonstrează că alocarea an de an din venitul național a unei cote corespunzătoare pentru dezvoltarea economică, pentru desfășurarea reproducției lărgite, a asigurat, concomitent, ritmuri susținute, atît ale creșterii venitului național, cît și ale sporirii continue a fondului de consum destinat satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale populației. Corelația dintre rata dezvoltării, creșterea venitului național și a fondului de consum, în perioada 1956—1980, după cum rezultă din tabelul nr. 1, reflectă în mod pregnant justețea liniei politice a partidului nostru de stabilire în mod științific a unui raport optim între acumulare și consum, avînd drept criteriu creșterea neîntreruptă a bunăstării celor ce muncesc.

Tabelul nr. 1

Corelația dintre dezvoltarea economică și fondul de consum în perioada 1956—1980

Cincinalul	Rata fondului de dezvoltare %	Ritmul mediu anual de creștere a venitului național %	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum %
1956—1960	16,0	6,9	4,3
1961—1965	24,3	9,0	6,1
1966—1970	28,8	7,7	6,3
1971—1975	34,1	11,3	7,6
1976—1980 (plan)	33—34	11,0	8.0

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, și Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, Ed. politică, București, 1979.

Sporirea substanțială a veniturilor populației

ÎN ACESTE condiții, ca rezultat al dezvoltării impetuoase a producției sociale, s-au creat premisele pentru sporirea fondului de consum și mărirea, pe această bază, a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît a celor directe, provenite din muncă, cît și a celor din fondul social de consum (vezi tabelul nr. 2). Proporționarea justă între partea din fondul de consum repartizată ca retribuție după muncă (fond de consum personal), și cea pentru satisfacerea unor nevoi social-culturale, în mod gratuit de către stat (fondul de consum social), precum și corelația de 1 la 5,5 dintre retribuția minimă și cea maximă, din etapa actuală, reflectă aplicarea eticii și echității socialiste în politica de ridicare sistematică a veniturilor.

Tabelul nr. 2

Creșterea veniturilor populației în perioada 1950—1978

	1950	1965	1975	1978
Retribuția medie nominală netă — lei	337	1 028	1 595	2 011
Retribuția reală a personalului muncitor — %	100	226	325	395
Veniturile reale ale țărănimii obținute din C.A.P. și din gospodăriile personale (pe o persoană activă) — %	100	189,1	337,0	423,3
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum (pe o persoană) %	100	521	11 ori	14 ori
Veniturile reale pe locuitor — %	100	214	366	444

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1979, și „Revista economică" nr. 28/1979.

Pe baza majorărilor periodice a tuturor retribuțiilor, dintre care cea mai substanțială este cea din cincinalul 1976—1980, retribuția medie netă a personalului muncitor a crescut de la 337 lei în anul 1950, la 2 011 în 1979, urmînd să atingă, la sfîrșitul anului în curs, 2 267 lei (de 6,7 ori mai mare față de 1950). După cum este prevăzut, la finele acestui cincinal retribuția medie reală a personalului muncitor — indicator principal al nivelului de trai — va fi cu 30—32% mai mare de cît era în 1975, față de o creștere de circa 20% cît se prevăzuse inițial. De asemenea, au crescut veniturile țărănimii obținute din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale, de la 167 lei, în medie lunar pe o persoană activă, în 1950, la 1 380 lei în 1980 (de peste 8 ori, față de 1950).

Concomitent cu mărirea veniturilor populației provenite din muncă, au sporit și **veniturile provenite din fondurile de consum social**, fie sub forma unor venituri bănești, fie sub aceea a unor servicii gratuite, totalul acestora ridicîndu-se în acest an la aproximativ 12 000 lei în medie pe o familie. Avem în vedere în această direcție pensiile de asigurări sociale de stat, al căror nivel mediu a crescut cu 23%, alocațiile de stat pentru copii majorate în medie cu 30%, ajutoarele pentru mamele cu mulți copii, bursele pentru elevi și studenți, precum și toate celelalte acțiuni finanțate de la bugetul de stat pentru învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport.

România se poate mîndri, pe bună dreptate, că în privința unor realizări social-culturale se află la nivelul unor țări dintre cele mai avansate din lume. În țara noastră a fost generalizat învățămîntul de 10 ani ; în prezent, proporția populației școlare, în totalul populației țării, reprezintă circa 26%, față de

14,2% în 1950. De asemenea, în domeniul ocrotirii sănătății, față de 1950, cînd la un medic reveneau 1 047 locuitori, avem astăzi un medic la circa 600 de locuitori, ceea ce ne face comparabili cu țări ca Suedia, Elveția, Franța, S.U.A., Belgia. Măsurile adoptate în domeniul sanitar au condus la scăderea mortalității, îndeosebi, a celei infantile, proces care a determinat ca durata medie a vieții în România să fie de 70 ani. Grija față de om se vădește, totodată, în trecerea începînd din 1978 la reducerea treptată a săptămînii de lucru, astfel ca aceasta să aibă pentru întregul personal, la sfîrșitul acestui an, o durată de 46 de ore.

O mare atenție s-a acordat și se acordă îmbunătățirii condițiilor de locuit ale populației — componentă însemnată a creșterii nivelului de viață. Remarcăm în această direcție faptul că numai în acest cincinal se prelimină a fi date în folosință 900 mii de apartamente, 240 mii de locuri în cămine muncitorești, 32,4 mii locuri în cămine de copii și creșe, 121 mii locuri în internate școlare etc.

Evoluții și tendințe moderne în sfera consumului

ÎN RETROSPECTIVA deceniilor construirii socialismului în patria noastră și, îndeosebi, a ultimului deceniu și jumătate, consumul populației a evoluat pe o curbă ascendentă, în cadrul lui intervenind importante mutații cantitative, dar, mai ales, calitative — mutații ce atestă gradul tot mai înalt de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale poporului nostru (vezi și tabelul nr. 3). În 1980, corespunzător veniturilor sporite ale populației desfacerile de mărfuri vor fi cu 52 la sută mai mari decît în 1975, asigurîndu-se populației țării o tot mai bună aprovizionare cu produse alimentare și industriale.

Concret, sporirea și diversificarea nevoilor sociale odată cu dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție, cu mărirea veniturilor populației au generat, după cum se vede din tabelul nr. 3, schimbări înnoitoare în domeniul consumului, dintre care

Tabelul nr. 3

Dinamica și structura vînzărilor de mărfuri cu amănuntul în perioada 1959—1978

(în %; 1950 = 100)

	1965	1978
Volumul total al desfacerilor	459	14 ori
— mărfuri alimentare	467	13 ori
— mărfuri nealimentare	431	14 ori
— alimentație publică	588	16 ori
Vînzările totale de mărfuri pe locuitor	393	10 ori

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979.

una din cele mai semnificative ni se pare cea care atestă faptul că în 1978, fiecare cetățean al țării a cumpărat de 10 ori mai multe bunuri și servicii decît în 1950.

Consumul populației de produse alimentare cu valoare nutritivă ridicată s-a îmbunătățit substanțial, crescînd din 1950 pînă în 1980, pe locuitor : de peste 3,7 ori la carne și produse din carne, de peste 2 ori la lapte și produse din lapte, de pește 4,5 ori la ouă, de 4,3 ori la zahăr și produse din zahăr, de 1,4 ori la cereale (în echivalent făină), de 1,9 ori la cartofi, de 2,2 ori la legume și produse din legume. Este de remarcat că, în prezent, consumul alimentar pe locuitor din țara noastră este de 3 240 calorii/zi, ceea ce ne situează, din acest punct de vedere, printre primele țări ale lumii.

În condițiile unei puternice dezvoltări și modernizări a industriei a fost îmbunătățită continuu aprovizionarea populației cu bunuri nealimentare și de folosință îndelungată (vezi și tabelul nr. 4). De exemplu, cu consumurile medii anuale pe locuitor de 29 mp. țesături (inclusiv confecții) și 4 perechi încălță-

Tabelul nr. 4

Înzestrarea populației cu obiecte de folosință îndelungată, la 1 000 locuitori, în perioada 1965—1980

	1965	1975	1980 (plan)
Aparate de radio (bucăți)	123,9	206,6	247
dinamica %	100	167	200
Televizoare (bucăți)	28	144,9	203
dinamica %	100	503	725
Frigidere (bucăți)	21,3	95,5	157
dinamica %	100	448	747
Mașini de spălat rufe (bucăți)	22,9	67,9	100
dinamica %	100	297	436
Autoturisme (bucăți)	1,2	13	28
dinamica %	100	11 ori	23 ori

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979 și Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, Ed. politică, București, 1979.

minte, țara noastră se situează la nivelul unor țări avansate. De asemenea, trebuie remarcat că modificările apărute în structura social-economică și spirituală a societății românești din epoca socialistă, sistematizarea localităților urbane și rurale, construirea pînă în prezent a peste 4 milioane de locuințe noi au dus la orientarea populației spre achiziționarea de obiecte destinate echipării gospodăriei personale și ușurării muncilor casnice ; de exemplu creșterea vertiginoasă a producției de mobilă din țara noastră, precum și faptul că peste 15 milioane de locuitori trăiesc în case noi, au condus la o dinamică dintre cele mai înalte a cumpărărilor de mobilă, plasînd din acest punct de vedere țara noastră printre primele state ale lumii.

La atingerea nivelelor ridicate de dotare cu bunuri de folosință îndelungată, în afara creării și dezvoltării producției interne de astfel de produse, un rol de seamă l-au jucat și îl joacă realizările pe planul culturii, vasta activitate educațională de ridicare a conștiinței socialiste, de adîncire a procesului de cunoaștere, de făurire a omului nou, dornic de a se informa, de a-și petrece cît mai plăcut și util timpul liber. Este un fapt de necontestat că omul contemporan al țării noastre, sub influența factorilor economico-sociali proprii noii orînduiri, preocupat de ridicarea instruirii și educației sale, manifestă tendințe tot mai accentuate privind îmbunătățirea confortului locuinței, igiena, sănătatea, ceea ce determină creșteri substanțiale la vînzarea de bunuri de uz casnic, a produselor de toaletă, medicamente, precum și a unor produse ce satisfac trebuințe de ordin cultural.

În afara consumului de bunuri, un rol însemnat în satisfacerea trebuințelor sociale îl au serviciile, al căror consum con-

conf. dr. Gavril HORJA

(Continuare în pag. 24)

Fiecare al cincilea locuitor al țării trăiește azi în apartament sau casă clădite în perioada de după 1951, din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și din fondurile proprii ale populației.

DIMENSIUNI ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE POLITICII DE REPARTIZARE RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIU

O COMPONENTĂ DE BAZĂ a politicii partidului nostru de construire a noii orînduiri o constituie repartiția teritorială armonioasă a forțelor de producție. Referindu-se la acest fapt secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că făurirea socialismului presupune dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriu într-o concepție unitară, de largă perspectivă, urmărindu-se ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrării populației spre orașele mari, modificarea armonioasă a întregii structuri a vieții sociale, făurirea deplinei egalități în privința condițiilor de muncă și de viață ale tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate.

Acest concept științific, profund echitabil privind repartizarea forțelor de producție pe teritoriu urmărește să răspundă intereselor fundamentale, de moment și de perspectivă, ale întregului popor, reunind în mod organic considerente de economicitate, de eficiență economică, cu altele de ordin social, cu ridicarea nivelului de civilizație a tuturor zonelor țării. Analizîndu-le, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că îmbinarea lor trebuie să se realizeze în mod corespunzător, acordînd, în funcție de situația concretă, prioritate uneia sau alteia dintre categoriile de criterii amintite : **„Desigur — sublinia secretarul general — se poate ca la un moment dat un calcul economic să ne demonstreze că este mai eficient să construim o întreprindere sau alta într-un centru existent ; dar dacă ținem seama și de forța de muncă și de necesitatea de a asigura rămînerea în zonele și în județele respective a populației, vom constata că trebuie să acordăm cîte odată prioritate considerentelor de ordin social".**

Se înțelege că repartiția teritorială echilibrată a forțelor de producție nu presupune o uniformizare a potențialului productiv al județelor și nici transpunerea, la nivelul lor, a structurii de ansamblu a economiei naționale. Ea implică, însă, asigurarea unei puternice baze de producție în fiecare zonă, echiparea modernă a întregului teritoriu al țării, astfel încît să se realizeze o valorificare superioară a resurselor materiale și de muncă existente, ridicarea concomitentă a condițiilor de viață ale tuturor cetățenilor țării. Ca urmare, în concepția partidului nostru este necesar ca la nivelul fiecărui județ să existe o industrie puternică, industria dovedindu-se a avea cel mai mare efect de antrenare asupra dezvoltării economico-sociale de ansamblu.

Problema repartiției teritoriale raționale a forțelor de producție a cunoscut dimensiuni noi, o dinamică mai accentuată și o mai vastă cuprindere în timp și spațiu, începînd cu Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. O contribuție deosebită la elaborarea strategiei științifice de realizare a unei noi repartiții teritoriale a forțelor de producție, la determinarea conținutului, criteriilor și mijloacelor de realizare a acestei politici, ca și la transpunerea ei în viață a avut și are tovarășul Nicolae Ceaușescu.

O pîrghie însemnată a politicii de echilibrare teritorială a potențialului productiv, de punere în valoare a resurselor materiale și de muncă de promovare a progresului general o constituie investițiile. Ele au fost dirijate astfel încît au înregistrat sporuri mai mari în județele mai puțin dezvoltate. În actualul cincinal, de exemplu, dacă pe ansamblul economiei naționale investițiile sporesc de 1,8 ori, creșterea lor este mai accentuată în județe ca Bistrița-Năsăud și Sălaj — de peste 3 ori —, Botoșani, Covasna, Gorj, Ialomița, Tulcea, Vaslui — de peste două ori. Ca urmare, se dau în funcțiune aproximativ 1 400 de obiective în 180 de platforme industriale, majoritatea în județele cu un potențial productiv mai scăzut. Efortul investițional și-a găsit reflectarea în creșterea corespunzător mai intensă a producției în aceste județe. În deceniul anilor '70 dacă producția industrială globală pe total economie a sporit de 2,7 ori, cifrele respective au fost mai mari pentru Bistrița-Năsăud (4,1 ori), Sălaj (5,1 ori), Covasna (3,7 ori), Vaslui (3,9 ori), Buzău (4,7 ori), Vrancea (3,8 ori). În primii 4 ani ai actualului cincinal producția globală industrială a cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 10,2%, dar, în 26 de județe el a fost superior mediei pe țară. Anul trecut un număr de 30 de județe au obținut fiecare o producție industrială globală de peste 10 miliarde lei — față de 21 de județe în 1975 și 4 în 1965. Aceste realizări garantează înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea, ca în acest an toate județele să aibă o producție industrială minimă de 10 miliarde lei.

Continuîndu-se procesul de optimizare a profilului economic al județelor și zonelor țării, s-au produs mutații calitative și în amplasarea pe județe a ramurilor și subramurilor industriale. În județele mai puțin dezvoltate s-au înființat întreprinderi aparținînd acelor ramuri care să permită o creștere a nivelului tehnic al activității economice în unitățile teritoriale respective : construcția de mașini și chimia. Întreprinderi constructoare de mașini, de exemplu, au fost amplasate în județele Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Harghita, Sălaj, Suceava, Teleorman, Vîlcea, Vrancea, iar întreprinderi chimice în Buzău, Teleorman, Vîlcea, Vrancea. Cu toate că politica de echilibrare în teritoriu a forțelor de producție s-a accentuat mult în ultimele trei cincinale, în special în cel actual și cu toate că în acest an toate județele țării vor avea o producție industrială minimă de 10 miliarde, continuă să existe diferențe accentuate între județe privind potențialul lor economic, mai ales datorită gravelor discrepanțe moștenite. O comparare a ponderii județelor în populația țării cu cea în producția industrială globală și cu puterea instalată la 100 muncitori ne permite să constatăm că pentru județele Bistrița-Năsăud și Botoșani ponderea în producția industrială este de peste 3 ori mai mică față de cea în populație, pentru Sălaj, Vaslui, Vrancea de peste 2 ori mai mică, iar pentru Teleorman și Tulcea de 2 ori. De asemenea, pentru județele menționate, cu excepția ultimelor două, puterea instalată la 100 muncitori este inferioară mediei pe țară. Aceeași situație au și județele Buzău, Covasna, Harghita, Maramureș.

PENTRU A STIMULA mai puternic creșterea economică armonioasă a tuturor județelor, ținînd seama de diferențele mari care există între ele în privința numărului de locuitori, dar și de specificul condițiilor, Congresul al XII-lea a stabilit un indicator nou, mai complex și mai concludent pentru exprimarea nivelului de dezvoltare a județelor : producția globală pe locuitor. La sfîrșitul cincinalului 1981—1985 trebuie să se obțină o producție pe locuitor provenită din industrie, agricultură, comerț, transporturi și alte activități, de cel puțin 70 000 de lei. Marea majoritate a județelor — 24 — vor obține peste 80 000. Compararea mărimii acestui indicator cu cea a valorii producției globale medii pe locuitor pe ansamblul țării este deosebit de semnificativă. Pe de o parte, ea reflectă creșterea forței economice de ansamblu a țării și a fiecărui județ. Astfel, în medie pe țară producția globală pe locui-

tor va fi în 1985 de 90 959 lei, adică mai mare cu 40% față de 1980, de peste 2 ori față de 1975, de 3,4 ori față de 1970 și de 5 ori față de 1965. În cazul județelor, producția minimă pe locuitor crește în decurs de două decenii de peste 8 ori, de la 8 657 lei în 1965 la 70 000 lei în 1985, astfel că producția globală minimă pe locuitor la nivel de județ din 1985 va fi mai mare decît maxima înregistrată la începutul actualului deceniu. Pe de altă parte, comparația de mai sus reflectă accelerarea procesului de apropiere a potențialului economic al județelor, reducerea diferențelor dintre producția minimă pe locuitor a județelor și media pe țară. Dacă în 1965 decalajul acesta era de 2,1 ori, în 1985 va fi de numai 23%. Același lucru rezultă și din faptul că între județele extreme ca producție medie pe locuitor distanțele se reduc de la 6,3 ori în 1965 la 2,4 ori în 1965. Pentru realizarea sarcinilor prevăzute pentru 1985, în timp ce producția globală pe locuitor crește în medie cu 39,2% față de 1980, în județele mai puțin dezvoltate creșterea va fi mai mare față de media pe țară : de 2 ori în Botoșani, Teleorman și Vaslui, de 1,8 ori în Ialomița și Suceava, de 1,7 ori în Vîlcea, de 1,4 ori în Maramureș, de 1,3 ori în Vrancea.

Mutațiile menționate vor avea loc în special sub impulsul dezvoltării industriale. O mare însemnătate capătă creșterea industrială a județelor rămase în urmă, dar care dispun de forță de muncă : Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureș. Dacă în 1980 un număr de 21 de județe au o producție industrială pe locuitor de 40 000 — media pe țară fiind de 45 036 lei —, în 1985, cu excepția a 4 județe în care valoarea acestui indicator va fi cuprinsă între 40 000—50 000 lei, toate celelalte județe se vor situa peste valoarea de 50 000 lei.

În cadrul industriei de o atenție sporită se va bucura industria mică și artizanală, a cărei producție va înregistra cel puțin o dublare, față de creșterea producției industriale globale cu 47—54%. O asemenea orientare are o semnificație deosebită, economică dar și socială. Noile capacități de producție realizate în unități economice mai mici și în orășele mai mici, în comune sau în unitățile satelit din apropierea marilor centre industriale vor permite sporirea producției cu investiții mai reduse, valorificarea pe o treaptă superioară a resurselor locale și a celor secundare, diversificarea producției, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, contribuind la îmbunătățirea eficienței economice. Totodată, privind în spațiu, dacă pînă acum forța de muncă se deplasa spre industrie, acum se petrece procesul invers de aducere a industriei în zonele ce dispun de forță de muncă, reducîndu-se considerabil fenomenul de navetism și migrarea forței de muncă spre marile centre industriale, contribuind la stabilizarea acesteia, înlăturarea procesului de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă rurale, ridicarea nivelului de trai al populației sătești, precum și la creșterea gradului de acoperire a cerințelor de consum ale întregii populații.

MERGÎND pe linia optimizării profilului economic al județelor și localităților, Programul de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 prevede și sarcini calitativ noi pentru agricultură, dezvoltarea sa mai intensă în toate zonele, creșterea mai substanțială a producției agricole pe baza folosirii cu eficiență maximă a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă. Ca urmare, volumul de activitate calculat pe locuitor și pe ansamblul agriculturii se va mări cu peste o treime, iar pe hectar agricol cu peste două cincimi. Producția agricolă minimă a fiecărui județ va trebui să fie în 1985 de cel puțin 10 000 lei pe locuitor. Dacă în anul curent 23 de județe au un volum de activitate în agricultură pe locuitor pînă la această cifră, în 1985 aproape jumătate din județele țării (18) vor avea peste 12 000 lei. De altfel, pentru evoluția agriculturii este expresiv faptul că valoarea minimă a acestui indicator în 1985 va depăși cu 17% valoarea lui medie pe țară la nivelul anului în curs. Realizarea cifrelor de mai sus impune mutații atît în structura activităților agricole, cît și în repartiția lor pe teritoriu, respectiv o mai bună zonare a producției agricole.

Pentru obținerea volumului minim de producție agricolă pe locuitor de 10 000 lei pe județ, evoluții mai accelerate decît media pe țară se vor înregistra în 12 județe, printre care și unele cu un accentuat profil industrial, ca Brașov, Prahova, Cluj, Sibiu. Este vorba deci, nu numai de accentuarea activităților industriale ale județelor în care agricultura este dominantă, ci și de un proces invers, de asigurare a unei structuri complexe, industrial-agrare, a fiecărui județ.

În echilibrarea teritorială mai puternică a forțelor de producție, pe lîngă cele două ramuri de bază ale producției materiale, evoluții cantitative și calitative vor înregistra deopotrivă și construcțiile, transporturile, serviciile etc.

AMPLIFICAREA activității economice pe teritoriu antrenează creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, astfel încît în 1985 în toate județele să fie minimum 400 persoane ocupate la 1 000 de locuitori. Totodată, gradul de ocupare sporește prin atragerea în mai mare măsură în producție a femeilor, în care scop, în localitățile unde prin natura activităților este ocupată în special forța de muncă bărbătească (localități cu profil minier, siderurgic), se vor amplasa obiective cu locuri de muncă pentru femei. O atare orientare începută încă în cincinalul actual se va intensifica în anii 1981—1985.

O analiză atentă arată că și în ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă, pe prim plan ca însemnătate stau mutațiile calitative. Sporirea gradului de ocupare nu are loc în primul rînd prin creșterea numerică a populației, ci prin folosirea mai bună a forței de muncă pe tot parcursul anului, prin trecerea unei părți însemnate a populației ocupate din agricultură spre industrie și alte ramuri neagricole. Astfel, în 14 județe sporul indicatorului în discuție se cifrează la sub 10 persoane, adică cu 39,4% mai puțin față de media pe țară.

Apropierea teritorială a potențialului productiv al țării este bazată pe o astfel de repartizare a investițiilor, încît să se asigure și în viitor sporuri mai însemnate ale volumului de investiții în județele cu un potențial economic mai redus, ca : Alba, Botoșani, Buzău, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Satu-Mare, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vîlcea. Odată cu îmbunătățirea în continuare a repartiției teritoriale a forțelor de producție se va contura mai precis profilul economic al tuturor județelor țării pe baza condițiilor existente și cerințelor optimului economic și social, extinzîndu-se, pe baza diviziunii muncii sociale cooperarea între industria mare și mică, între localitățile unui județ, și între județe.

Este un adevăr axiomatic faptul că dezvoltarea forțelor de producție constituie baza pentru creșterea nivelului de trai, a calității vieții. Repartizarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu asigură populației de pe întreg cuprinsul țării condiții de muncă și de viață apropiate. În afară de măsurile cu caracter general care favorizează în egală măsură pe toți cetățenii patriei noastre — cum ar fi gradul de creștere a diferitelor categorii de venituri nominale și reale, reducerea săptămînii de lucru — ridicarea mai rapidă a județelor și localităților rămase în urmă contribuie, prin sporirea gradului de ocupare a populației, la mărirea volumului total al cîștigurilor, la intensificarea desfacerilor de mărfuri, prestărilor de servicii, construcțiilor de locuințe și la apropierea condițiilor materiale ale sectorului social-cultural. Pînă în 1985, de exemplu, 32 de județe ale țării se vor situa în jurul mediei pe țară în privința nivelului pe locuitor al desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii ; de asemenea, în privința construcțiilor de locuințe, accentul se va pune pe județele cu un fond locativ mai redus și pe localitățile care vor avea o dezvoltare economico-socială mai accelerată, micșorîndu-se, astfel, și în această privință decalajul existent între județe. Faptul că pînă în 1985 toate orașele și comunele țării vor dispune de unități industriale, că se va sistematiza și moderniza rețeaua de localități urbane și rurale, că 140 de centre comunale se vor transforma în orașe agro-industriale, că se vor intensifica legăturile dintre orașe și sate va contribui la ridicarea pe ansamblu a gradului de civilizație.

Se poate conchide că îmbunătățirea repartiției forțelor de producție pe teritoriu intensifică participarea tuturor județelor la înfăptuirea progresului economico-social general. **„Realizarea acestor prevederi** — remarca la Congresul al XII-lea secretarul general al partidului, referindu-se la conținutul politicii de amplasare rațională pe teritoriu a forțelor de producție, — **va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor.“**

dr. Georgeta MACARIE
Iași

Afirmarea plenară și egală a femeii în societatea noastră socialistă

ÎMPREJURAREA fericită de a sărbători în acest an Ziua internațională a femeii în preajma marelui eveniment politic din viața țării — alegerile de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare, îndeamnă la reflecții asupra condiției calitativ superioare a femeii în România socialistă. Sînt reflecții pe care le impun cu putere înseși faptele de istorie înscrise în cronica anilor de revoluție și construcție socialistă, în termenii precișI ai afirmării reale a egalității femeii cu bărbatul în toate domeniile vieții economice, sociale și politice a țării, a unei egalități parafată de litera legii supreme a țării, oglindită deopotrivă în procesele vieții practice.

În acest context trebuie subliniată valoarea deosebită teoretico-metodologică și practic revoluționară a demersului întreprins de partidul nostru, de secretarul său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui vastă operă politică și ideologică ca și prodigioasa activitate pe tărîmul practicii sociale înscrie în mod constant afirmarea plenară a egalității femeii cu bărbatul în viața societății printre problemele majore ale edificării orînduirii noastre, ale progresului multilateral al țării. **„Putem spune cu mîndrie că orînduirea noastră socialistă a asigurat descătușarea și afirmarea tot mai puternică a energiilor creatoare ale femeilor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ceea ce demonstrează cu putere că numai în condițiile cînd poporul devine stăpîn pe destinele sale, cînd este lichidată orînduirea împărțită în clase antagoniste, se creează condiții pentru adevărata egalitate în drepturi a femeii cu bărbatul, pentru participarea activă a femeilor la conducerea întregii societăți".**

În condițiile societății românești contemporane premisele obiective ale egalității femeii cu bărbatul în toate domeniile vieții sociale rezidă în mod esențial în însăși opera de edificare a noii orînduiri. Succesele dobîndite în opera de industrializare socialistă, în cooperativizarea agriculturii, în dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii, în prefacerile adînci care au avut loc în macro și microstructurile sociale ca și ale dezvoltării moral-spirituale, se regăsesc în statutul femeii în societate și familie, în dinamica lui actuală ca și în tendințele dezvoltării viitoare. Una din notele caracteristice statutului femeii este dată de însuși faptul că **pentru România promovarea unei condiții de egalitate a femeii cu bărbatul nu reprezintă nici un element conjunctural și nici un deziderat abstract. Creșterea rolului femeii în ansamblul vieții sociale, vine să dea expresie idealurilor de echitate și dreptate socială, constituind o componentă intrinsecă a întregii strategii de dezvoltare economico-socială, de înflorire a personalității umane,** corespunzător țelurilor orînduirii noastre, mijloacelor pe care le pune în funcțiune sistemul social-politic socialist. Cu alte cuvinte aflăm aici acea particularitate distinctă pe care o conferă caracterul conștient, deliberat al politicii statului, întruchiparea drepturilor fundamentale ale omului în cadrul cărora se situează în mod statornic problematica condiției femeii. În ansamblul acelor note care redau caracterul original, profundul spirit revoluționar, militant al concepției promovate de totalitatea documentelor strategice adoptate de către partidul nostru în ultimul deceniu și jumătate — documente ce poartă pregnant amprenta gîndirii profund creatoare a președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu — distingem **concepția multilaterală, istorică și dialectică, conform căreia egalitatea deplină a femeii cu bărbatul nu decurge în mod automat din relațiile sociale noi, ci este un proces social complex și de lungă durată care se realizează treptat, pe măsura maturizării bazei economice și sociale a orînduirii socialiste.** La acest proces concură într-o strînsă interdependență factori multipli de ordin politic-ideologic, social, economic, juridic, cultural-educativ etc. Iată de ce preocupările în acest domeniu, îndeosebi în perioada care urmează celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, au un caracter permanent și sistematic, permițînd astfel o valorificare continuă a progreselor înregistrate în fiecare etapă parcursă, formularea clară a opțiunilor viitoare.

În acest sens, **condiția socială a femeii constituie însăși sinteza dinamică și continuu înnoită, prin evoluția societății noastre, dintre realitățile obiective și valorile supreme de libertate care ghidează întreaga operă de construcție a socialismului. Demersul privește marea masă a femeilor de la orașe și sate și în prezent se concretizează într-o seamă de fenomene extrem de complexe care redau dialectica integrării ascendente a femeii în toate sectoarele de activitate.** Repudierea oricăror atitudini încărcate de prejudecăți sau de conformism se află strîns corelată cu **elaborarea sistematică a unui complex de măsuri în plan economic, juridic, politic, educativ în care partidul nostru vede modalitatea proprie de a înscrie în mod coerent și conștient problematica afirmării unei noi condiții a femeii în strategia sa generală de valorificare plenară a potențialului economic al națiunii noastre, afirmarea multilaterală a personalității tuturor membrilor societății — bărbați și femei.** Insistența asupra acestui fapt este menită să pună în lumină concepția profund realistă a partidului nostru, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu corespunzător căreia o evaluare științifică a progresului condiției femeii în noua orînduire socială implică o raportare strictă a conținutului reglementărilor juridice la stările de fapt.

În acest sens **pe prim plan se situează democratismul dreptului la muncă, recunoașterea și deosebita apreciere de care se bucură aportul femeilor la producția socială, consacrarea prestigiului și demnității pe care munca eliberată de exploatare le conferă milioanelor de femei de la orașe și sate în împlinirea și afirmarea personalității lor umane. „La toate marile victorii dobîndite de poporul nostru — în dezvoltarea și modernizarea economiei, în înflorirea științei și culturii, în creșterea nivelului de trai material și spiritual** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o contribuție de cea mai mare însemnătate o aduc masele de femei din țara noastră, care, prin hărnicia, devotamentul și priceperea lor, au un rol de însemnătate deosebită în tot ceea ce înfăptuim".**

Corespunzător dinamicii accentuate a dezvoltării și modernizării economiei, ponderea femeilor în populația ocupată se apropie de cea a structurii populației țării; în industrie — sector de bază al economiei naționale — femeile dețin astăzi aproape 40 la sută din forța de muncă, iar în numeroase ramuri industriale, cum este, de pildă, cazul industriei ușoare, ele ocupă o pondere de circa 80 la sută.

Prin diversificarea și modernizarea ramurilor și subramurilor economiei naționale, rod al opțiunilor științific fundamentate de dezvoltare economico-socială a țării, a crescut an de an și numărul de femei care lucrează în ramurile de înaltă tehnicitate (chimia, construcția de mașini, electronica, electrotehnica și altele). Această dinamică ascendentă a integrării este puternic influențată și stimulată de **politica de dezvoltare și modernizare a învățămîntului, care asigură accesul nestingherit la formarea și calificarea profesională a tuturor tinerilor, potrivit aptitudinilor și înclinațiilor proprii,** de legarea strînsă a acestuia cu practica productivă și cu cercetarea științifică, de vasta activitate privind orientarea, calificarea și ridicarea calificării forței de muncă, corespunzător lărgirii evantaiului și conținutului profesiilor sub impactul exercitat de revoluția ști-

intifică și tehnică. În învățămîntul liceal fetele dețin 46 la sută, în cel de specializare postliceală procentul lor este de peste 67 la sută, din totalul celor cuprinși în acest sistem de pregătire profesională, iar în învățămîntul superior ponderea studentelor depășește 44 la sută.

Roadele profundului democratism al sistemului nostru de învățămînt sînt evidente în însăși **ponderea crescîndă pe care o dețin femeile în ansamblul forței de muncă calificată, al cadrelor cu pregătire medie și superioară.** Astăzi, peste jumătate din numărul cadrelor ce posedă studii medii și peste o treime din numărul celor cu studii superioare sînt femei ; peste 20 la sută din totalul inginerilor sînt femei ; în învățămîntul superior ele reprezintă peste 30 la sută din numărul cadrelor didactice, iar din totalul de 13 130 doctori și doctori în științe peste 3 000 sînt femei. Un număr important sînt membre ale Academiei R.S.R., ale Academiei de Științe Sociale și Politice, ca și a altor prestigioase foruri de învățămînt, știință și cultură din țară și de peste hotare. Indiscutabil, **gradul de integrare al femeilor în producția socială, materială și spirituală ca și calitatea acestei integrări reprezintă o condiție a egalității lor în drepturi și totodată o expresie a capacității sistemului nostru social-politic de a pune în valoare imensul potențial de progres pe care îl dețin femeile în societatea noastră.**

Mutațiile calitative care au loc în sfera activității profesionale a femeii dețin un loc extrem de important în dialectica proceselor cu caracter formativ, instructiv și educativ pe care le implică noul său statut în societate. **Pe acest tărîm se situează complexele fenomene ale afirmării condiției sale de independență, nu numai sub raport strict economic, fapt deloc neglijabil, dar mai cu seamă sub raportul evoluției profilului personalității sale, a afirmării ca autentic subiect al creației sociale.**

Tot aici își au originea numeroasele și dificilele transformări în sfera comportamentelor sociale chemate să înfrîngă stereotipia judecăților sau mai bine-zis a prejudecăților față de pretinsa incapacitate a femeii de a se consacra unor activități sociale considerate multă vreme ca fiind prin excelență de vocație masculină. Odată în plus, se dovedește că **asemenea fenomene sociale nu-și croiesc drum decît în condițiile în care dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării determină restructurări calitative în caracteristicile tehnice și tehnologice ale infrastructurilor producției sociale.** Realizările țării noastre în această direcție concretizează orientările fundamentale ale strategiei de dezvoltare economico-socială, înțelegînd prin aceasta armonizarea strînsă a acestor două dimensiuni ale progresului societății socialiste. **O rezonanță deosebită dobîndește în această privință politica promovată de stat pentru a conferi maternității întreaga recunoaștere a valorii sale sociale,** în funcție de care evoluează însești procesele de integrare superioară a femeii în viața societății. **Aspectele multiple subsumate acestui domeniu constituie obiectul politicii de partid și de stat față de familie** fapt ilustrat nu numai de vastul evantai al reglementărilor legislative, dar, deopotrivă, de investițiile masive și sistematice alocate de statul nostru pentru **creșterea și educarea tinerei generații,** pentru **protecția socială a mamei și copilului.** Creșterea an de an a numărului de locuri în creșe și grădinițe, sporirea considerabilă a alocațiilor de stat pentru copii, lărgirea și diversificarea serviciilor destinate ușurării muncii casnice sînt tot atîtea pîrghii economico-sociale pentru a asigura o participare crescîndă a femeilor la viața societății, pentru ca această participare să se soldeze cu maximum de rezultate pentru progresul general al țării și pentru dezvoltarea plenară a personalității femeii. Vom consemna în acest context de pildă, faptul că astăzi 98,2 la sută din copiii țării văd lumina zilei într-o unitate sanitară, că peste 4,5 milioane copii primesc alocații, că numai în perioada 1950—1978 numărul copiilor în grădinițe față de totalul copiilor de vîrstă preșcolară a crescut de la 18,6 la sută la 75,4 la sută, că, în aceeași perioadă numărul locurilor în creșe a crescut de peste 17 ori.

Corolar, și rezultantă de mare anvergură istorică a mutațiilor calitative care au loc în statutul social al femeii, participarea sa la viața politică, statală și obștească, la conducerea democratică a societății constituie unul din tărîmurile revelatoare pentru noua condiție a femeii din țara noastră.

Egalitatea în drepturi înseamnă și egalitatea în participarea la conducerea societății, aceasta reprezentînd o cerință a consecvenței democratismului orînduirii noastre socialiste. **„Avem obligația să facem totul pentru a asigura ca femeile, care reprezintă mai mult de jumătate din națiunea noastră și care au un rol de seamă în întreaga activitate a națiunii, să participe activ nu numai la activitatea de producție și socială, ci și la conducerea sectoarelor de activitate, a întregii noastre societăți corespunzător capacității și forței lor. Sînt convins** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că asigurînd aceste condiții, creăm tot ce este necesar pentru ca, alături de bărbați, masele largi de femei să nu fie cu nimic mai prejos în lupta pentru înfăptuirea programului elaborat de Congresul al XI-lea".**

Rămîne un adevăr că ritmul și proporțiile pe care le cunoaște fenomenul social al promovării femeii în perioada de după 1973 sînt remarcabile. Ca urmare a orientărilor conducerii de partid — în contextul cărora un rol de importanță deosebită l-au avut analiza întreprinsă, ca și hotărîrea adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din 1973 — sarcinile stabilite în documentele programatice ale P.C.R. și cu deosebire, a activității neobosite desfășurată personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimii ani, numărul femeilor promovate în funcții de conducere a fost mult mai mare. **În prezent, 28 la sută din totalul membrilor de partid sînt femei. Pentru prima oară în anii socialismului un număr de femei au fost promovate primi-secretari și secretari ai comitetelor județene, a crescut simțitor numărul femeilor secretari ai comitetelor municipale și orășenești, secretari ai centrelor comunale de partid, ori secretari ai comitetelor de partid din mari unități economico-sociale, culturale, științifice** etc. În anul 1979, cu prilejul adunărilor și conferințelor organizațiilor de partid peste 168 000 de femei au fost alese în organele de partid de la toate nivelurile de conducere ceea ce înseamnă că 32% din totalul celor aleși sînt femei. Totodată, importante funcții de conducere pe linie de stat — directori generali, miniștri adjuncți, miniștri etc. sînt îndeplinite de femei. De asemenea, în procesul de afirmare a femeii în conducerea societății, Congresul al XII-lea al partidului înscrie o nouă etapă.

Exemplificările referitoare la dinamica pe care o cunoaște în prezent promovarea femeii la conducerea vieții sociale ar putea continua. Dincolo de datele concrete, sau poate pornind de la acestea, se impun însă subliniate o seamă de coordonate valorice pe care le consacră practica noastră social-politică în contextul mai vast al adîncirii democrației socialiste, al promovării consecvente în practica socială a normelor și principiilor echității socialiste. Vom releva astfel **poziția profund principială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, corespunzător căreia nu poate fi acceptată nici ca idee și nici ca practică vreo discriminare în acordarea funcțiilor de conducere pe criterii de sex. Singura condiție pentru toți cei ce sînt investiți cu răspunderi, este capacitatea politică, profesională și morală de a îndeplini corespunzător cerințelor aceste răspunderi.** Este de la sine înțeles că înfăptuirea acestui imperativ al vieții noastre social-politice implică necesitatea de a imprima întregii munci politice, ideologice și educative un caracter profund militant, revoluționar, pe temeiul căreia orientările și sarcinile stabilite de strategia P.C.R. privind promovarea femeii în conducerea societății, să fie reflectate cît mai adecvat în practica socială nemijlocită.

Referindu-se la cauzele unor decalaje și discrepanțe care persistă între aportul femeilor în anumite ramuri de activitate socială și locul pe care îl dețin în conducerea respectivelor sectoare de activitate, secretarul general al partidului sublinia : **„Se impune să fie combătute cu cea mai mare energie și lichidate cu desăvîrșire orice tendință sau manifestări retrograde de subapreciere a femeilor, a capacității lor de a conduce și organiza, de a îndeplini cele mai mari răspunderi în viața noastră socială".** În spiritul hotărîrilor adoptate de partidul nostru este necesar să sporească preocuparea generală pentru promovarea femeilor în munci de conducere, încredințîndu-li-se răspunderi tot mai însemnate în toate domeniile de activitate. Să nu uităm nici un moment că femeile reprezintă mai mult de jumătate din populația țării și că, deci, participarea lor la întreaga activitate economico-socială constituie o necesitate.

Procesele pe care le angajează dialectica statutului social al femeii sînt parte componentă a direcțiilor și căilor de omogenizare a societății noastre, de înfăptuire plenară a principiilor socialismului și comunismului, a căror exemplară cristalizare și concretizare o întruchipează obiectivele și direcțiile strategiei elaborate de partidul nostru pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

conf. dr. Stana BUZATU

O POLITICĂ EXTERNĂ CONSTRUCTIVĂ, ÎN CONCORDANȚĂ CU INTERESELE POPORULUI ROMÂN, ALE PĂCII ȘI COLABORĂRII INTERNAȚIONALE

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE se prezintă în fața alegătorilor cu programul de politică externă al Partidului Comunist Român și al statului nostru, program ce corespunde în cel mai înalt grad intereselor fundamentale ale poporului român, ale socialismului, păcii, securității, destinderii și colaborării echitabile între națiuni, progresului tuturor popoarelor.

Programul are la bază vasta activitate desfășurată pe planul relațiilor externe de secretarul general al partidului și președintele țării, amplul dialog cu conducători de state și guverne, cu șefi de partide și reprezentanți ai celor mai diferite forțe politice de pe toate meridianele, profunda cunoaștere a evenimentelor și fenomenelor internaționale, a realităților din diverse zone geografice, o deosebită forță de pătrundere în esența acestora.

Inspirată de rezultatele analizei riguros științifice a realităților vieții internaționale, a tendințelor majore și direcțiilor ei posibile de dezvoltare, analiză cuprinsă în magistralul raport prezentat Congresului al XII-lea al P.C.R. de tovarășul Nicolae Ceaușescu, platforma politică a Frontului Democrației și Unității Socialiste conturează coordonatele de bază ale promovării cu și mai multă energie a politicii noastre externe, caracterizată prin clarviziune și optimism revoluționar, prin încrederea în capacitatea popoarelor de a-și impune voința de pace și independență, de colaborare în interesul progresului general și al civilizației.

Pornind de la analiza materialist-dialectică și istorică a dezvoltării sociale contemporane, partidul nostru evidențiază existența a două tendințe diametral opuse în viața internațională — tendința spre menținerea sferelor de influență și dominație, spre o nouă reîmpărțire a acestora, folosindu-se atît calea economică, cît și cea militară, deosebit de periculoasă, și tendința de a se pune capăt politicii imperialiste de forță și dictat, de a se asigura afirmarea independentă a tuturor națiunilor lumii, destinderea și pacea.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia primirii Medaliei de aur a Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, **„Ne aflăm într-un moment deosebit de important în viața internațională, în primul rînd prin faptul că s-au produs asemenea evenimente care au dus la accentuarea puternică a încordării, la concentrări de forțe militare în diferite zone ale lumii — ceea ce creează o primejdie deosebit de mare nu numai pentru politica de destindere, dar pentru însăși pacea și independența popoarelor, creînd pericolul unei confruntări militare.**

Iată de ce România socialistă consideră că trebuie făcut totul pentru a se opri cursul încordării internaționale, pentru soluționarea problemelor existente pe calea tratativelor pașnice, asigurîndu-se independența și suveranitatea tuturor popoarelor, lichidîndu-se recurgerea la forță sau la amenințarea cu forța. Este în interesul tuturor popoarelor de a se relua și dezvolta politica de destindere, de a se acționa cu toată răspunderea pentru a nu se mai admite acțiuni care pun în primejdie pacea, atît de necesară și atît de mult dorită de fiecare popor".

Această apreciere decurgînd din analiza vieții internaționale actuale cuprinde în sine o chemare mobilizatoare la acțiune, la unitatea tuturor forțelor progresiste pentru a determina impunerea tendințelor pozitive în viața internațională, realizarea unor pași efectivi pe calea păcii și progresului.

„Nu se poate concepe o politică de destindere — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — fără respectarea independenței fiecărei națiuni. De aceea trebuie să militățm neabătut pentru a se asigura în întreaga lume, de către toate statele, respectarea neabătută, a independenței națiunilor, a dreptului fiecărui popor de a-și alege liber, așa cum dorește, calea dezvoltării sale, fără nici un amestec din afară".**

ANGAJÎNDU-SE să militeze cu toată energia, împreună cu celelalte forțe iubitoare de pace, pentru soluționarea constructivă a problemelor care confruntă omenirea contemporană, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, România socialistă oferă, din nou, lumii un exemplu demn de stimă și respect.

Recenta conferire a Medaliilor de aur ale Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu reprezintă o nouă expresie a aprecierii deosebite de care se bucură aportul României la cauza păcii și colaborării, la progresul științei în slujba dezvoltării tuturor popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

În anii care au trecut de la alegerile precedente, România socialistă a desfășurat o activitate deosebit de intensă, fără precedent pe planul relațiilor internaționale. Din 1975 pînă în prezent țara noastră a stabilit relații diplomatice cu încă 16 state, numărul statelor cu care întreține asemenea relații ajungînd la 135, al celor cu care dezvoltă schimburi comerciale și raporturi de cooperare la peste 140, iar relații culturale la 125.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut în ultimii cinci ani peste 100 întîlniri și convorbiri cu șefi de state din Europa, Asia, America de Nord și America de Sud sau cu ocazia unor reuniuni internaționale. Cu prilejul convorbirilor la nivel înalt au fost încheiate circa 120 de documente de amplă semnificație : tratate, declarații solemne, comunicate comune, acorduri de colaborare pe termen lung. România participă la activitatea a circa 80 de organizații internaționale guvernamentale și a peste 700 de organizații internaționale negu-vernamentale.

Exprimînd hotărîrea fermă a întregii noastre națiuni, Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste relevă că România va milita și în viitor pentru democratizarea relațiilor dintre state, pentru așezarea lor pe temelia solidă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității depline in drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, ale soluționării exclusiv pe cale pașnică a oricăror probleme litigioase.

Așa cum se arată în Manifest, România va așeza și în viitor în centrul activității sale externe, adîncirea și lărgirea colaborării rodnice, tovărășești cu toate țările socialiste, cu convingerea că aceasta servește atît intereselor reciproce, cît și intereselor generale ale cauzei socialismului și păcii în lume.

În ultimii cinci ani comerțul exterior al României cu țările socialiste a crescut cu peste 70%, el reprezentînd aproape jumătate din totalul schimburilor noastre economice. Se extinde continuu cadrul juridic al relațiilor României cu țările socialiste, se dezvoltă cooperarea în producție, în construirea în comun a unor importante obiective industriale, se adîncește colaborarea tehnică și științifică, culturală, în domeniile învățămîntului, mijloacelor de informare de masă, ocrotirii sănătății, turismului. Se amplifică schimbul de experiență în toate sectoarele construcției socialiste.

Conform orientărilor de bază ale politicii sale externe, România întărește continuu colaborarea și solidaritatea cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate — care alcătuiesc majoritatea covîrșitoare a statelor lumii — văzînd în aceasta o parte componentă a luptei generale împotriva vechii politici de dominație, expansiune și dictat, pentru depășirea politicii de blocuri și a zonelor de influență, o contribuție de seamă la lupta pentru dezvoltarea economică și socială independentă, pentru dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale, de a-și făuri viitorul așa cum și-l dorește.

În cadrul conlucrării cu țările respective, România pune un accent deosebit pe promovarea formelor moderne de colaborare economică reciproc avantajoasă, pe construirea în comun a unor obiective industriale, agrare sau de infrastructură, constituirea de societăți mixte, acordarea de asistență tehnică, sprijinirea formării de cadre naționale ș.a. În ultimii cinci ani, schimburile economice ale României cu țările în curs de dezvoltare s-au

dublat, reprezentînd circa 20% din comerțul nostru exterior, cu perspectiva de a ajunge la 25% în 1985. 15 000 de specialiști români acordă asistență tehnică în circa 60 de țări în curs de dezvoltare. În același timp, România găzduiește peste 15 000 tineri, precum și cadre din cele mai variate domenii de activitate din circa 70 de țări în curs de dezvoltare, care urmează studii sau cursuri de specializare.

Ca membră a Grupului celor 77 al țărilor în curs de dezvoltare și participantă activă, cu statut de observator, la mișcarea nealiniaților, România dezvoltă o amplă colaborare cu țările în curs de dezvoltare, promovînd importante inițiative și sprijinind întărirea solidarității dintre toate statele în curs de dezvoltare.

De asemenea, în spiritul coexistenței pașnice, țara noastră acționează pentru lărgirea participării la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale, pentru lărgirea raporturilor economice, tehnice, științifice și culturale cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Comerțul exterior al României cu țările capitaliste dezvoltate a crescut în ultimii cinci ani cu circa 20%. Au fost perfectate cu firme și organizații economice din aceste țări circa 100 de acțiuni de cooperare, îndeosebi în domeniul unor tehnologii de vîrf.

ÎN DEPLINĂ concordanță cu orientările programatice ale partidului și statului nostru, Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste prezintă cu toată claritatea direcțiile de acțiune în continuare pentru a se contribui la înfăptuirea marilor deziderate de pace, securitate și destindere ale popoarelor lumii.

Unul din obiectivele importante și de mare actualitate ale politicii externe a României îl constituie edificarea securității și păcii în Europa. Ținînd seama că în cursul acestui an urmează să aibă loc o nouă reuniune a semnatarilor Actului final al Conferinței general-europene de la Helsinki, țara noastră subliniază în mod deosebit necesitatea unei bune pregătiri a acestei reuniuni, care trebuie să dea un nou impuls procesului de făurire a securității și colaborării pe continent. Avînd în vedere influența puternică pe care ar exercita-o asupra politicii generale de înfăptuire a unei securități trainice pe continentul nostru adoptarea unor măsuri concrete de dezangajare militară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat propunerile cu puternică semnificație politică privind organizarea unei conferințe speciale de dezarmare în Europa și încheierea unui pact general de renunțare la forță și la amenințarea cu forța, de nefolosire a armelor nucleare și clasice, înghețarea și reducerea treptată a cheltuielilor militare, efectivelor armate și armamentelor, care au continuat să sporească neîncetat în anii după semnarea Actului Final de la Helsinki. Deosebit de prețioase sînt propunerile de permanentizare a contactelor între statele europene, precum și în ceea ce privește desfășurarea reuniunii de la Madrid la nivelul miniștrilor de externe și organizarea pînă în 1984 a unei noi conferințe pentru securitate europeană la nivelul șefilor de state și guverne.

În același cadru larg al preocupărilor pentru îndeplinirea marilor deziderate de pace, securitate și destindere ale tuturor popoarelor, mai ales în condițiile în care cheltuielile militare, care au atins suma record de 480 miliarde dolari, constituie o povară tot mai grea pentru toate popoarele lumii, valențe deosebite capătă apelul convingător ale României socialiste care cheamă parlamentele, guvernele, statele, partidele politice, forțele democratice de pretutindeni, opinia publică mondială la acțiuni ferme și neobosite pentru trecerea la înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. România, care militează cu perseverență în această direcție și care oferă un exemplu de angajare fermă pe calea reducerii cheltuielilor militare, a avansat un ansamblu de propuneri realiste și constructive, cum sînt cele privind reducerea cheltuielilor militare cu cel puțin 10% pînă în anul 1985 și alocarea a 50% din sumele economisite pe această cale pentru satisfacerea nevoilor sociale din fiecare țară, iar 50% pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, adoptarea unor măsuri parțiale, cum ar fi lichidarea bazelor militare străine, retragerea în interiorul frontierelor naționale a tuturor trupelor și armamentelor, reducerea treptată a armatelor naționale, desființarea blocurilor militare ș.a., măsuri care ar duce la întărirea încrederii între state și ar permite trecerea reală la dezarmare generală și totală. Semnificativă pentru activitatea rodnică desfășurată de România pe planul înfăptuirii dezarmării este adoptarea de către cea de-a 34-a sesiune a Adunării generale a O.N.U. a rezoluției inițiate de țara noastră cu privire la înghețarea și reducerea bugetelor militare, rezoluție care cere Comisiei Națiunilor Unite pentru dezarmare să examineze și să identifice în cursul anului 1980 căi și modalități pentru a se ajunge la acorduri de înghețare, reducere sau alte forme de restrîngere a cheltuielilor militare, făcînd totodată apel la toate statele și, în special, la statele cele mai puternic înarmate ca, pînă la încheierea de acorduri privind reducerea cheltuielilor militare, să manifeste reținere în ce privește cheltuielile lor militare. În același timp, apare necesară angajarea Comitetului pentru dezarmare de la Geneva — care și-a reluat recent lucrările — pe calea unor negocieri autentice. O atenție specială trebuie acordată elaborării programului global de dezarmare, sarcină direct legată de necesitatea presantă de a se formula în termeni concreți și angajanți, o strategie și o politică în domeniul negocierilor de dezarmare.

În situația internațională de azi, deosebit de complexă, cînd orice conflict nu poate duce decît la încordarea atmosferei politice generale, România consideră că trebuie făcut totul pentru soluționarea oricărui conflict numai pe calea tratativelor, pentru evitarea izbucnirii altora noi, pentru normalizarea relațiilor dintre toate statele. În acest scop, este necesar să fie respectate normele de drept internațional unanim recunoscute, să se dea dovadă de reținere și moderație în soluționarea diferitelor probleme, să nu se recurgă la nici un fel de acțiuni care pot să ducă la încordare, la înrăutățirea vieții internaționale. Extrem de importantă este aplicarea a două rezoluții inițiate de România și adoptate la ultima sesiune a Adunării generale a O.N.U. — una referitoare la reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state, iar alta cu privire la consolidarea bunei vecinătăți între state. Documentele respective fac apel la toate statele să-și rezolve prin mijloace exclusiv pașnice diferendele dintre ele, să promoveze buna vecinătate în relațiile lor cu celelalte state, să participe activ la elaborarea unei Declarații a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la reglementarea diferendelor internaționale numai prin mijloace pașnice.

În ceea ce privește lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și sărace, edificarea unei noi ordini economice internaționale, care să permită fiecărui popor accesul liber la comorile științei și civilizației, participarea neîngrădită la schimbul de valori materiale și spirituale cu celelalte popoare, Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste reafirmă hotărîrea României de a sprijini și pe viitor eforturile îndreptate spre înfăptuirea acestor obiective, de care depind evoluția normală a vieții internaționale, aplanarea, stingerea și evitarea stărilor de tensiune, a fenomenelor de instabilitate și criză economică, accelerarea progresului fiecărei țări, în primul rînd al celor rămase în urmă. Alături de eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, de colaborarea dintre ele, de sprijinul țărilor dezvoltate, un rol deosebit revine în această complexă acțiune de edificare a unei noi ordini economice internaționale Organizației Națiunilor Unite. Tocmai de aceea, România acordă o mare importanță pregătirii temeinice a sesiunii speciale din acest an a Adunării generale a O.N.U. consacrată problematicii noii ordini economice internaționale, sesiune care trebuie să marcheze realmente o cotitură în direcția lichidării subdezvoltării și instaurării unor relații economice internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate. Angajamentul statelor trebuie să se refere, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la un ansamblu coerent de măsuri concrete și eficiente, legate între ele, în toate sectoarele și domeniile de dezvoltare, care să servească drept cadru pentru eforturile naționale și internaționale de dezvoltare economică și socială.

Pentru activitatea partidului și statului nostru pe plan internațional deosebit de important este sprijinul pe care Frontul Democrației și Unității Socialiste îl acordă promovării active a politicii constant orientată spre democratizarea relațiilor dintre state, perfecționarea și creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în viața internațională, participarea largă, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor, fără deosebire de mărime, putere economică și militară sau orînduire socială, la soluționarea marilor probleme ale vieții mondiale actuale.

Programul de acțiune pe plan internațional al partidului și statului nostru, cu care se prezintă în fața alegătorilor Frontul Democrației și Unității Socialiste, răspunde intereselor vitale ale națiunii noastre socialiste, corespunde în același timp cerințelor primordiale ale vremurilor noastre, aspirațiilor celor mai fierbinți de pace, colaborare și progres ale tuturor popoarelor.

dr. George MARIN

Dimensiuni ale întreprinderilor model

Extinderea poliservirii utilajelor — factor de bază în realizarea planului

ÎNTREPRINDEREA — ca unitate de bază a economiei, locul unde se realizează producția materială, cu un rol hotărîtor în dimensionarea **eficienței** economice — constituie un univers tehnic, de producție, economic, social-uman extrem de dinamic, ce trebuie să-și restructureze și adapteze permanent activitățile pe care le desfășoară în planuri multiple noilor restricții și cerințe. Astăzi poate mai mult ca oricînd, cînd procesele economice sînt confruntate cu numeroase noi exigențe ce decurg din necesitatea reducerii drastice a consumurilor materiale și energetice, utilizării mult mai eficiente a tuturor factorilor de producție — utilaje, forță de muncă etc. se resimte acut necesitatea unui efort susținut de creație, de inovare, de restructurare, de modernizare, de promovare fermă a celor mai noi metode, tehnici și instrumente de organizare și conducere, care să permită ridicarea activității întreprinderilor pe noi coordonate calitative. Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„sarcina centrală... este ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității economico-sociale, realizarea unei calități noi, superioare, în întreaga operă de construcție socialistă. Aceasta impune să valorificăm tot mai eficient potențialul material și uman de care dispunem, să promovăm cu fermitate cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice în toate domeniile"**.

Într-un asemenea context un rol deosebit revine generalizării dinamice a experienței înaintate, creării unor întreprinderi care prin ansamblul parametrilor caracteristici — economici și tehnici, cantitativi și calitativi, de creativitate, randament etc. — să se constituie în adevărate **unități model.** Acest amplu și complex proces de metamorfozare profundă a unor întreprinderi pentru a ajunge unități model, unități etalon, de referință presupune realizarea unor transformări în toate planurile de activitate. Nici una din activitățile pe care le implică viața complexă a organismului unei întreprinderi nu trebuie exclusă sau neglijată din **dimensiunile** multiple ale unităților model. Acestea implică schimbări în toate planurile : tehnic, economic și organizatoric, de la tehnica și tehnologiile de fabricație, la modul de combinare și utilizare a tuturor factorilor de producție, de la sistemele de conducere și organizare pînă la amplificarea potențialului de creativitate și la elementele care-i asigură întreprinderii o mare mobilitate și dinamism.

În acest cadru de preocupări este necesar să se aibă în vedere că procesul de constituire a unor întreprinderi model presupune în mod implicit asimilarea tuturor elementelor pe care le generează experiența înaintată în cele mai diferite planuri și domenii. Totodată, la rîndul lor, unitățile model se constituie în adevărate „generatoare" de experiență înaintată care este necesar să fie cît mai rapid și mai larg difuzată și integrată în toate întreprinderile.

Preocupîndu-se de înfățișarea experienței înaintate din unitățile economice, ca și de dezbaterea diferitelor aspecte pe care le comportă promovarea unor noi concepte, metode de conducere și organizare, a unor noi tehnologii de prelucrare etc. *Revista economică* își propune să acționeze în sprijinul ridicării continue a activității întreprinderilor pe noi coordonate calitative.

ÎN ÎNTREPRINDERILE din întreaga țară se desfășoară în aceste zile acțiuni complexe pentru mobilizarea mai amplă și utilizarea intensivă a tuturor factorilor de producție capabili să contribuie la creșterea producției fizice, la atragerea mai largă în circuitul productiv a rezervelor disponibile. Pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor din planul pe acest an și pe întregul cincinal se cer intensificate eforturile — așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — pentru folosirea în grad înalt a capacităților de producție, reducerea personalului din sfera activităților auxiliare, micșorarea cheltuielilor de producție.

De o deosebită însemnătate în realizarea acestor sarcini majore este organizarea rațională a utilizării complexe, intensive, a fondurilor fixe : **„avem astăzi un nivel ridicat al mijloacelor de producție** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Buna lor funcționare, repararea lor la timp sînt esențiale pentru desfășurarea normală a activității de producție. Aș putea spune că această activitate devine mai importantă decît înșeși investițiile, pentru că, dacă întîrzie o investiție, ea poate fi compensată dacă întreprinderile existente funcționează în mod corespunzător. Iată ce însemnătate economică deosebită are buna funcționare a tuturor instalațiilor".**

În cadrul preocupărilor fiecărei unități economice de folosire superioară a zestrei tehnice din dotare cu o eficiență sporită, o deosebită atenție se acordă extinderii poliservirii utilajelor, ca sursă eficientă de sporire a producției fizice, de utilizare productivă, rațională, a personalului muncitor, de utilizare mai completă a timpului de lucru și de creștere pe această cale a productivității muncii. În continuarea dezbaterii *) realizate la Întreprinderea de reparații auto „Grivița" din Capitală — cu ocazia schimbului de experiență între întreprinderi constructoare de mașini, organizat de către Comitetul sectorului I al municipiului București al P.C.R. — discuțiile au pus în evidență corelația poliservire-automatizare, insistînd în special asupra următoarelor aspecte :

- **cum și cît poate fi sporită producția fizică prin extinderea poliservirii la operațiile de scurtă durată ;**
- **utilizarea productivă, mai completă, a personalului muncitor prin lucrul simultan la mai multe mașini ;**
- **exigențele și influențele robotizării fabricației ;**
- **raportul efort propriu-sprijin al unităților specializate în realizarea automatizării.**

CORELAREA PROGRAMELOR DE ASIMILARE A AUTOMATIZĂRII CU CERINȚELE POLISERVIRII

Așa cum a reieșit din discuțiile desfășurate pînă acum, în implementarea și extinderea largă, cu o eficiență ridicată a poliservirii, în întreprinderile din sectorul 1 al Capitalei, alături de rezultatele obținute, există eforturi și posibilități de sporire în continuare a dimensiunii lucrului concomitent la mai multe mașini prin apelul la **automatizare.** Sporul de productivitate obținut pe această cale este rezultatul posibilităților noi create de a spori substanțial producția fizică concomitent cu utilizarea productivă, rațională, a personalului productiv.

— „La **Întreprinderea de reparații auto „Grivița"**, pînă în prezent, eforturile de asigurare a condițiilor pentru extinderea poliservirii au fost

*) Dezbaterea continuă problematica pe această temă prezentată în „R.E." nr. 51/1978, 10 și 17/1979 și 5/1980

orientate în principal către gruparea utilajelor existente, către reorganizarea amplasării lor pe criterii noi, luînd în considerare structura timpului operațiilor în așa fel ca lucrările să se deosebească cît mai puțin ca durată și să permită o ocupare cît mai eficientă și completă a timpului de lucru. Dar, această resursă are totuși o capacitate limitată. Pentru că **dacă se urmărește introducerea poliservirii la strungurile universale obișnuite, de exemplu, organizarea singură nu ajunge.** În aceste condiții este nevoie de un sistem mecanic — automatizat, care să ia piesa de prelucrat din container, să o pună pe mașină, iar omul să aibă timpul necesar pentru a se concentra asupra sporirii producției fizice.

Desigur, partea mecanică poate fi rezolvată prin autodotare, așa cum de altfel am rezolvat problemele legate de transport, de a aduce piesele pe containere, pe conveiere. Acest lucru, însă, nu este valabil decît pentru anumite tipuri de piese de prelucrat și de aceea **în cazul mașinilor-unelte complexe consider necesar să intervină automatizarea.** Pentru aceasta esențial este ca în întreprinderile specializate producătoare de aparatură de automatizare, sau chiar în unitățile beneficiare cu puternice sectoare de concepție, **programul de asimilare să fie mai bine corelat cu cerințele extinderii poliservirii". (S. LECH).**

— „Necesitatea introducerii automatizării ca sursă mai puțin valorificată în extinderea poliservirii a apărut și la **Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie".** La realizările obținute în anul trecut (în special prin organizare și policalificare : poliservirea a 26 de mașini și utilaje și economisirea pe această cale a unui număr de 32 de muncitori care au putut fi repartizați la alte locuri de muncă din întreprindere) se vor adăuga, prin automatizare, în lunile ce urmează din 1980, poliservirea mașinilor de debitat metale, de prelucrat roți dințate, de frezat portale, la mașinile de filetat țevi cu aripioare, precum și la mașinile de rectificat plan din scularie.

Pentru realizarea acestor sarcini, și a celor impuse de realizarea tipizării tehnologice — și ea condiție esențială a extinderii poliservirii și, în ultimă instanță, a introducerii automatizării — în întreprindere se depun **eforturi deosebite pentru valorificarea mai amplă a potențialului creativ al specialiștilor noștri, pentru trecerea unei părți a personalului tehnic-ingineresc din servicii funcționale în sprijinul rezolvării acestor probleme" (RADU ALEXANDRESCU).**

MAI MULTĂ ATENȚIE MECANIZĂRII OPERAȚIILOR DE SCURTĂ DURATĂ

— „La început, în cadrul **Întreprinderii de elemente de automatizare** acțiunea de poliservire a mașinilor a fost privită cu foarte multă rezervă. De ce? Pentru că în unitatea noastră, care are ca specific mecanica fină, majoritatea operațiilor durează în jur de un minut-un minut și jumătate, ceea ce îngreunează deservirea mai multor utilaje de către același muncitor. E adevărat, am reușit să extindem poliservirea la un număr de 42 de utilaje, dar este vorba de operațiile — relativ puține — la care durata de lucru era ceva mai mare. Am realizat cu forțe proprii o serie de dispozitive care să permită poliservirea unor operații cu durată mai mare. Este vorba de dispozitive pentru freze în care se pot pune simultan cîte 10 piese, iar în timpul — mai lung — în care mașina-unealtă le prelucrează, muncitorul poate realiza un plus de producție fizică la o a doua mașină. Totuși, pentru extinderea acțiunii și la alte mașini, unde timpul de lucru propriu-zis este mult mai mic, dar timpul de pregătire este mare, apreciez necesar ca întreprinderile specializate din construcția de mașini care produc mașini-unelte **să acționeze mai operativ pentru realizarea dispozitivelor cu strîngere rapidă a pieselor** în utilajul care le prelucrează. În momentul de față se realizează în țară astfel de dispozitive pentru piese mari, însă **nu există, după părerea mea, suficiente preocupări și pentru dispozitive de fixare a pieselor mai mărunte.** Este vorba nu numai de dispozitive hidraulice sau pneumatice în cantitate mai mare, ci și de cele cu autocentrare care creează un timp disponibil de lucru mai mare care poate fi utilizat pentru realizarea unor producții fizice suplimentare pe alte mașini". **(Gh. PÎRVU).**

— „Este desigur necesar să se producă mai multe asemenea elemente de prindere. Dar, după părerea mea, cel puțin tot atît de important este ca întreprinderile interesate să poată cunoaște mai bine realizările furnizorilor lor. Pentru că dispozitivele solicitate de I.E.A. se fabrică totuși în țară, sînt în catalogul produselor realizate de construcția de mașini. Ceea ce nu scrie însă în acest catalog — și nu se știe ca atare — cel puțin la I.E.A. și „Automatica" — este cine le fabrică, în ce cantități ? Și aceasta deoarece, **după părerea mea, sistemul informațional între unele întreprinderi din industria constructoare de mașini funcționează defectuos sau nu funcționează.** În acest fel se explică, cred, și faptul că I.R.A. Griviția nu cunoaște încă, că Întreprinderea „Automatica", produce tocmai liniile de prelucrat axe și roți dințate cu sistemele automatizate de manipulare de care ea are atîta nevoie și cu strungul flotoare care reprezintă sistema de automatizare care — și pe plan mondial — este cea mai adaptată la condițiile fabricației de piese de schimb.

Pentru înlăturarea unor asemenea neajunsuri, ca o contribuție utilă la extinderea poliservirii, **consider necesar ca, în toate întreprinderile — sub directa îndrumare a centralelor industriale — să se acorde mai multă atenție editării de cataloage de produse, și mai ales difuzării lor la beneficiarii potențiali.** Poate că ar fi utilă și editarea unui catalog cu tehnici concrete de extindere a poliservirii, sau prezentarea lor grupată în cadrul interesantului schimb de experiență realizat prin intermediul unor suplimente ale Revistei economice.

La cerințele subliniate pînă în prezent trebuie răspuns că, în cadrul întreprinderii **„Automatica"** a fost introdus recent în fabricație și un echipament nou de automatizare foarte util pentru extinderea poliservirii în celelalte întreprinderi beneficiare. Este vorba de un **echipament programabil, foarte adaptabil la toate schemele de automatizare și care deservește un strung revolver,** executat de întreprinderea „Strungul"-Arad în cooperare cu unități similare din R.D. Germană. Vom ajunge să avem mai multe strunguri de acest tip, plus echipamente de rezervă (adică suportul port-sculă și tamburii suportului limitatorului) și, ceea ce nu trebuie uitat, este că ele se pot foarte ușor adapta și la condițiile de serie mică sau operațiuni de scurtă durată.

Testînd și utilizînd în propria noastră unitate aceste echipamente trebuie spus că s-a adus un aport considerabil la poliservirea unui număr de 14 mașini-unelte. **Economia de forță de muncă realizată este de 22 de lucrători, producția fizică suplimentară este considerabilă, indicele de îndeplinire a normelor 110—115%, iar indicele de utilizare a mașinilor-unelte poliservite de 89%". (D. COSMIN).**

ROBOȚII ȘI EXIGENȚELE UTILIZĂRII LOR

— „Eforturile serioase care se depun pentru introducerea robotizării vin în sprijinul poliservirii. Există un studiu-anchetă care se face de către Institutul de proiectare pentru automatizări împreună cu Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte pentru aplicarea roboților industriali în realizarea diverselor piese, și care se prevede să fie în curînd realizați. Bineînțeles, mașinile-unelte poliservite de ei se cer așezate în flux tehnologic pe subansamble de executat. Robotul industrial poate, concomitent cu poliservirea, să elimine o serie de operații, să sporească precizia și siguranța în funcționarea mașinilor, să diminueze efortul fizic al omului conco-

Dezbatere consemnată de
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 24)

Într-un număr viitor al revistei vor fi prezentate și dezbătute probleme ale corelației : poliservire-normare-tipizare.

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT :

Marin VOINEA, secretar cu probleme economice, **Lixandru MIRICĂ,** activist, al Comitetului sectorului 1 al Municipiului București al P.C.R., **Ștefan LECH,** director, **Aurel CRISTACHE,** secretarul comitetului de partid, **Marin MĂTĂCHIȚĂ,** președintele comitetului sindicatului, **Ion ȘERBĂNESCU,** inginer-șef, **Cornel CIAUȘU,** secretarul Comitetului U.T.C., de la Întreprinderea de reparații auto „Griviția" ; **Constantin RAICU,** inginer proiectant în Institutul de cercetare și proiectări tehnologice în telecomunicații, președintele comisiei inginerilor și tehnicienilor din sectorul 1 al Capitalei ; **Pompiliu MOLDOVAN,** președintele comisiei economice și pregătirii profesionale, membru în Biroul executiv al Consiliului sindicatelor din sectorul 1 ; **Gheorghe PÎRVU,** director, **Gheorghe ROZOLEA,** responsabil cu capacitățile de producție la Întreprinderea de elemente de automatizare ; **Voicu ALDEA,** director tehnic, **Dan COSMIN,** șef de secție cercetare proiectare la întreprinderea „Automatica" ; **Radu ALEXANDRESCU,** inginer-șef la Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie" ; **Dan A. POPESCU,** inginer principal, secretar cu problemele economice al comitetului de partid la întreprinderea mecanică de material rulant „Griviția roșie" ; **Petre DOBRE,** maistru principal, secretar al comitetului de partid al întreprinderii „Tehnometal" ; **Florin PAȘA,** șef birou la Centrala industrială de reparații auto.

Modificarea configurației agriculturii românești prin realizarea unei profunde revoluții

ÎNCĂ DIN ACEST AN agricultura românească trebuie să facă un serios pas înainte pe linia afirmării unei noi calități, superioară, în întreaga sa activitate. Aceasta este concluzia firească, puternic subliniată — mergîndu-se pînă la detaliu — de recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., unde, așa cum se arăta în cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, au fost puse **„pe primul plan problemele din agricultură pornind de la faptul că, pentru România, agricultura reprezintă un sector foarte important care trebuie să asigure buna aprovizionare a populației și industriei, să aibă un rol mai însemnat în întreaga dezvoltare economico-socială a țării"**.

Secretarul general al partidului a făcut o analiză de înaltă rigoare științifică mersului agriculturii noastre în anul ce a trecut, arătînd atît rezultatele bune obținute, dar și o serie de grave neajunsuri, evidențiind cu claritate cauzele acestora și drumul pe care trebuie mers pentru ameliorarea radicală a situației. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații prețioase și a trasat sarcini precise pentru toate sectoarele producției agricole, toate tipurile de unități agricole și organe agricole, vizînd transpunerea imediată și integrală în practică a orientărilor și hotărîrilor politicii agrare a partidului.

Avem de-a face cu un adevărat **program concret de acțiune** pentru ramura agriculturii a cărui îndeplinire cere în mod imperios — sublinia secretarul general al partidului — ca de sus și pînă jos să se introducă un stil de muncă comunist, revoluționar, de înaltă responsabilitate și exigență, de ordine și disciplină. Acestea sînt condiții absolut necesare progresului agriculturii noastre nu numai în anul curent, ci și în viitorul plan cincinal cînd, conform hotărîrilor Congresului al XII-lea, va trebui să înfăptuim o profundă revoluție agrară ce se va concretiza în producții mult sporite la toate culturile și speciile de animale, și eficiență economică superioară în întreaga activitate.

Zootehnia — prioritate centrală

UNA DIN PRINCIPALELE DIRECȚII ale dezvoltării agricole o constituie modernizarea și intensificarea producției zootehnice, sector a cărui pondere în producția agricolă va ajunge la 45—46% în 1985 și la 50% în 1990. Zootehnia se va dezvolta pe baza principiului concentrării și specializării producției, a trecerii la forme intensive, industriale de producție, atît prin executarea de construcții noi, cît și prin modernizarea fermelor gospodărești existente. Noile capacități de tip industrial pentru **bovine** vor avea dimensiuni între 700 și 1 400 de locuri pentru vacî de lapte și 4 000—10 000 de locuri în îngrășătorii. Îngrășarea bovinelor se va realiza prin generalizarea tehnologiilor intensive, cu preluarea timpurie a viteilor de la fermele de vaci și îngrășarea lor pînă la o greutate medie de peste 400 kg la sacrificare ; viteii pentru îngrășare vor proveni din sectorul socialist sau de la gospodăriile populației dintr-o anumită zonă, îngrășătoriile avînd relații de cooperare și acordînd sprijin la îngrășare, asistență tehnică, ca și în utilizarea mai judicioasă a spațiului, a forței de muncă și a resurselor de furaje. Întreaga producție de **carne de porc** se va realiza pe seama complexelor de tip industrial, care vor intra în relații de asociere și cooperare cu fermele din sistemul gospodăresc și cu gospodăriile populației. Complexele vor furniza acestora grăsuni, furaje combinate, asistență tehnică și vor presta servicii pentru modernizarea adăposturilor, preluînd porcii finisați pentru sacrificare. În acest sistem, pe lîngă faptul că întreaga producție de carne de porc se va realiza sub directa conducere a complexelor, se va putea îmbunătăți și procesul de reproducție, prin utilizarea mai intensivă a scroafelor și scrofițelor, asigurîndu-se un potențial genetic ridicat, prin lucrări dirijate de selecție.

Pentru **creșterea ovinelor** de reproducție, se vor organiza ferme specializate cu efective de 3 000—5 000 capete matcă, unde se vor aplica tehnologii moderne de creștere și exploatare, iar tineretul femel de prăsilă va fi crescut și el în unități specializate. Se va generaliza îngrășarea mieilor în unități de tip industrial, care vor cuprinde întregul efectiv de ovine din sectorul socialist și gospodăriile populației. De asemenea, se va generaliza **creșterea tuturor păsărilor** în baterii, adoptîndu-se tipuri de baterii moderne, cu eficiență economică ridicată, atît la fermele de păsări pentru ouă, cît și la cele pentru carne. În sectorul avicol se preconizează ample acțiuni de cooperare între unitățile agricole socialiste și gospodăriile populației ; unitățile avicole vor aproviziona gospodăriile populației cu pui, furaje și le vor acorda asistența tehnică, sprijinindu-le și în industrializarea puilor la abatoarele de stat.

Construirea de noi unități cu flux tehnologic industrial, de dimensiuni optime și extinderea acțiunilor de cooperare cu gospodăriile populației va da posibilitatea obținerii de producții mai mari și mai ieftine, va avea efecte pozitive asupra calității producției și asupra ritmului de livrare, va crea condiții pentru realizarea unor indicatori tehnici și economici comparabili cu cei ai țărilor cu zootehnie dezvoltată.

Realizarea întregului program impune ca o sarcină prioritară luarea unor măsuri energice pentru **sporirea producției de furaje**, acționîndu-se în continuare pentru extinderea culturilor și soiurilor cu potențial de producție ridicat ca de exemplu lucernă, sfeclă furajeră, a extinderii sistemului, dovedit eficient, cu două culturi anual pe terenuri irigate, diversificarea sortimentului de culturi succesive de vară, precum și pentru perfecționarea tehnologiilor de recoltare, conservare și preparare. Toate furajele grosiere vor fi administrate în hrana taurinelor și ovinelor numai după o prealabilă preparare, fără a se renunța la adausurile de melasă și uree. Contribuția pajiștilor naturale în balanța nutreturilor de volum va ajunge la 45% în 1985 prin creșterea producțiilor medii (de peste 20 tone) ce se prevăd a se realiza ca urmare a lucrărilor de îmbunătățire și fertilizare a pajiștilor.

La recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., pe baza unei profunde analize, s-au evidențiat o serie de lipsuri care există în zootehnie, insistîndu-se asupra necesității realizării unor indici de natalitate superiori, reducerea mortalităților și tăierilor de necesitate, precum și asigurarea unei baze furajere cantitativ și calitativ îndestulătoare. Pornind de la faptul că avem orientări clare în dezvoltarea zootehniei, iar unele I.A.S. și C.A.P. pot fi model pentru restul unităților, s-a subliniat că prin generalizarea experienței înaintate, într-un an sau doi, zootehnia — ca de altfel întreaga agricultură — va putea fi transformată într-o ramură de vîrf.

Cercetarea științifică implicată profund în modernizarea agriculturii

REVOLUȚIONAREA producției agricole în acest cincinal este puternic legată de progresul cercetărilor științifice, de aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Așa cum prevede Programul-directivă de cercetare științifică, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., folosindu-se mai intens metodele biologiei moderne se vor intensifica eforturile pentru crearea și generalizarea în producție a unor noi soiuri și hibrizi de cereale, plante tehnice, legume, plante de nutreț, material săditor vitipomicol, de mare productivitate — mai timpurii, rezistenți la dăunători și care să valorifice din plin condițiile create prin extinderea irigațiilor, erbicidării și mecanizării. Se urmărește ca **potențialul de producție la hectar** să ajungă la : 9—11 tone

Prima parte a articolului a apărut în numărul 8 a.c. al revistei.

grîu în cultură neirigată și 11—12 tone la grîul irigat ; 8—10 tone la hibrizii de porumb în cultură neirigată și 15—18 tone la porumbul irigat ; 3,5—4,5 tone la hibrizii de floarea-soarelui în condiții de neirigare și 4—6 tone la irigat (cu un conținut de ulei de peste 53,5%); 70—80 tone la sfecla de zahăr neirigată și 100—120 tone la cea irigată (cu un conținut de zahăr de 13%). Noile soiuri de plante se vor caracteriza și prin însușiri superioare în ce privește rezistența la boli și dăunători. Ele vor putea valorifica la maximum condițiile variate de climă și sol din țara noastră, ca și factorii de intensificare a producției.

În ce privește zootehnia, cercetarea științifică va asigura introducerea în producție a unor rase, linii și hibrizi de animale cu înaltă valoare biologică. La bovine se vor crea linii specializate de potențial ridicat pentru producția de lapte, tipuri și hibrizi noi cu pronunțate aptitudini pentru producția de carne, capabili de sporuri medii zilnice mari (1 500—1 600 g) și cu un consum specific redus pe kilogramul de spor în greutate (5—5,2 UN/kg). În creșterea porcilor se urmărește crearea de noi hibrizi, cu un spor mediu zilnic de 750 g, un consum specific de 2,8 UN/kg spor și 70% carne în carcasă. La ovine, noile tipuri ce se vor elabora, împreună cu îmbunătățirea tehnologiilor de creștere, reproducție, alimentație și exploatare, trebuie să conducă la obținerea unei producții de lînă de 10 kg/cap la merinos, 4,5 kg/cap la țigaie, 4 kg/cap la țurcană ; de asemenea, sporul mediu zilnic în greutate va fi de 320 g la rasa merinos, 260 g la țigaie și 220 g la țurcană. În creșterea păsărilor, eforturile amelioratorilor vor fi îndreptate în direcția creării de noi hibrizi pentru ouă și carne (cu producții medii ridicate, cu viteză mare de creștere și un consum redus de hrană pe kg de spor). De exemplu, se vor introduce tehnologii îmbunătățite de creștere în baterii a puilor broyler, care vor ridica producția în spațiile existente la 300 kg carne în viu pe mp/an, față de 90 kg în prezent, economisind astfel și energia.

Cercetarea științifică va avea un rol însemnat în elaborarea și introducerea în producție de tehnologii cu un minim de lucrări mecanizate, prin perfecționarea continuă a elementelor tehnologice diferențiate pe zone, care să asigure valorificarea mai deplină a potențialului de producție al noilor soiuri și culturi, obținîndu-se în același timp însemnate economii de combustibil.

Perfecționarea activității consiliilor unice agroindustriale

PARTIDUL NOSTRU, SECRETARUL SĂU GENERAL, au elaborat o strategie unitară a revoluției agrare, în care efortul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale se îmbină cu crearea și perfecționarea noului cadru organizatoric al agriculturii — consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste — care asigură planificarea și conducerea unitară a tuturor sectoarelor, vizînd mobilizarea plenară a resurselor materiale și umane pentru dinamizarea producției agricole. Chiar dacă cu unele neajunsuri, experiența deja căpătată de cele peste 700 de consilii unice agroindustriale dovedește pe deplin marile posibilități pe care le au în folosirea mai rațională și unitară a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă, ca și în accentuarea procesului de concentrare, specializare și integrare a producției agricole, de aplicare a autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile agricole de stat și cooperatiste.

Organizarea unitară a teritoriului, realizarea unor amplasamente raționale și amplasarea mai bună a cuiturilor, care să pună în valoare deplină potențialul productiv al tuturor terenurilor agricole, indiferent de forma de proprietate, fac parte integrantă din vastul complex de măsuri privind perfecționarea întregii activități din agricultură. Prin noua organizare a teritoriului, ca urmare a comasărilor făcute, s-a redus numărul de parcele de la circa 150 000 la circa 22 000, cu dimensiuni mari, variind în funcție de zonă, între 600—1 000 ha în cîmpie și 100—300 ha în zona colinară. Asolamentele organizate la nivelul consiliilor au o mărime medie de 4 000—6 000 ha în zona de cîmpie și 800—2 000 ha în zona colinară. Organizarea teritoriului pe sole mari, cu forme regulate, are avantaje economice incontestabile, permițînd o folosire mai rațională a parcului de mașini și tractoare, utilizarea unitară a tehnologiilor moderne potrivit condițiilor concrete de producție, realizîndu-se în final o economie de consumuri (inclusiv la energie) și de cheltuieli la unitatea de produs, ceea ce antrenează o creștere substanțială a productivității muncii și a eficienței. În plus, în cadrul noilor asolamente unitare constituite la nivelul consiliului, se au în vedere și efecte directe asupra creșterii randamentelor la hectar și a eficienței culturilor.

Pentru utilizarea cît mai eficientă a tractoarelor, mașinilor agricole și utilajelor de pe raza fiecărui consiliu unic, s-a trecut la organizarea **sectoarelor unice de mecanizare,** care cuprind parcul de mașini al stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii și al unităților agricole de stat, avînd ca subunități secții de mecanizare pentru fiecare unitate de producție agricolă. Secția de mecanizare constituie unitatea organizatorică de bază a activității de executare mecanizată a lucrărilor (cu plan de venituri și cheltuieli proprii) dispunînd de dotările necesare pentru executarea mecanizată a lucrărilor agricole și pentru întreținere și reparații simple. Secția angajează, prin contract de cooperare, executarea lucrărilor agricole și răspunde de realizarea producțiilor prevăzute. Pentru folosirea cu randament sporit a utilajelor agricole, în cadrul sectoarelor unice de mecanizare s-a trecut la organizarea unor formații de lucru mari și complexe, care grupează un număr important de mijloace capabile să execute rapid lucrările necesare pe sole mari. Se organizează, de exemplu, formații pentru executarea lucrărilor agricole la culturile de cîmp constituite din tractoarele și mașinile agricole necesare executării lucrărilor de pregătire a terenului, semănat, întreținere etc., formații complexe organizate special pentru executarea lucrărilor de recoltat (constituite din mai multe module de combine în compunerea cărora intră și mijloacele de transport), formații specializate care vor executa mecanizat toate lucrările în legumicultură și pomicultură. Pentru marile unități zootehnice, vor fi organizate formații permanente pentru producerea, recoltarea și depozitarea furajelor, ca și pentru deservirea interioară a proceselor de producție din cadrul acestora. Prin constituirea formațiilor de lucru permanente, se urmărește gruparea adecvată a tractoarelor și mașinilor agricole pentru executarea lucrărilor în perioada optimă și de calitate superioară, folosindu-se utilajele la capacitatea maximă. Această grupare va permite asigurarea unei asistențe tehnologice și mecanice mai eficiente, funcționarea agregatelor în condiții mai bune, respectarea strictă a programelor de lucru. În noua concepție de organizare a muncii, inginerii mecanici răspund, în primul rînd de buna funcționare în cîmp a utilajelor, iar inginerii șefi sau șefii de fermă, de organizarea și calitatea lucrărilor. Formațiile mecanice permanente constituie o verigă de bază a sistemului industrial de aplicare a tehnologiilor moderne, integrîndu-se în conceptul general de concentrare și specializare a producției agricole. Executarea lucrărilor în acord global de către mecanizatori și plata acestor lucrări cu tarife pe tona de produs obținut, reprezintă una din pîrghiile hotărîtoare ale îmbunătățirii rezultatelor de producție și economice atît în C.A.P., cît și în S.M.A.

Statuarea **sectorului unic de chimizare** ca organ de specialitate al consiliului pentru problemele de fertilizare, erbicidare și de combatere (el purtînd răspunderea întocmirii și executării în condiții tehnice corespunzătoare, la timp și cu eficiență ridicată a programului unic de chimizare pentru toate unitățile agricole componente) va permite folosirea mult mai rațională a îngrășămintelor și pesticidelor, astfel încît chimizarea să devină cu adevărat una din pîrghiile cele mai importante în creșterea accelerată a recoltelor. În același timp, sectorul unic de chimizare (unitate cu gestiune economică proprie, fără personalitate juridică, cu plan propriu de producție, venituri și cheltuieli) va contribui și la sporirea eficienței economice a chimizării, deoarece formațiile de lucru specializate ale sale vor efectua mecanizat (pe o suprafață de 3—4 mii ha) toate lucrările de administrare a îngrășămintelor chimice, organice, a amendamentelor, combatere a bolilor și dăunătorilor.

De asemenea, crearea **sectorului unic de hidroameliorații** asigură organizarea unitară, în cadrul fiecărui consiliu, a activității de exploatare a amenajărilor pentru irigații creîndu-se condiții superioare pentru folosirea eficientă a acestor amenajări și realizarea tuturor indicatorilor tehnico-economici proiectați. Răspunderea pentru activitatea de irigații revine tot stațiunii pentru mecanizarea agriculturii care, cu utilajele din dotare și cele preluate de la unitățile de stat și cooperatiste, va întreprinde exploatarea unitară a tuturor lucrărilor de îmbunătățiri funciare, menținerea în stare de funcționare a echipamentului mobil de udare și aplicarea udărilor la timp și conform tehnologiilor stabilite ; distribuirea apei realizîndu-se sub controlul dispeceratului de la sistem, pe baza programelor de aplicare a udărilor, se asigură irigarea la timp, cu cantitățile necesare de apă și cu consumuri de energie minime.

Prin organizarea acțiunilor de cooperare, unitățile agricole din cadrul consiliului participă la **sectorul unic de ameliorare și exploatare a pășunilor și fînețelor naturale,** care răspund de

executarea, în comun, de către unitățile agricole deținătoare de pajiști și fînețe naturale, a lucrărilor de ameliorare a acestora, pe baza unor proiecte unice întocmite pe întreaga suprafață (indiferent de deținător), vizînd creșterea producției de masă verde și fîn pe hectare, prin lucrări de ameliorare, fertilizare cu îngrășăminte chimice și aplicarea amendamentelor pe suprafețele respective.

Înființarea **sectorului unic horticol**, constituit prin asocierea sau cooperarea tuturor unităților producătoare de legume, cartofi, struguri și fructe de pe raza unui consiliu sau prin înființarea de asociații economice intercooperatiste horticole, va contribui la folosirea superioară a bazei tehnico-materiale, creșterea producției și eficienței economice, prin aplicarea unor tehnologii îmbunătățite, a mecanizării și chimizării totale, cu un consum de muncă și combustibili cît mai redus. Pentru sectorul unic horticol (specializat sau mixt) se vor organiza, în funcție de suprafețe, una sau mai multe secții sau formații de mecanizare specializate, dimensionate astfel încît să execute în timpul optim întregul volum de lucrări.

Amplasarea suprafețelor de legume de pe care se asigură fondul de stat în cadrul consiliilor se va face în sole concentrate și specializate, pe terenurile cele mai fertile, amenajate pentru irigat, indiferent de forma de proprietate. În județele din sud, în asolamentele legumicole vor intra și suprafețele de cartofi și leguminoase alimentare. Suprafețele de pomi și vie din zonele consacrate, vor alcătui sectoare unice specializate, iar în consiliile cu suprafețe mai mici se vor organiza sectoare mixte, împreună cu legume și cartofi.

În acțiunea de asociere și cooperare vor fi cuprinse plantații pomicole amplasate în masiv ale tuturor unităților (500—1 500 ha pe o rază de 10—15 km), pentru a se putea aplica tehnologiile recomandate, iar în viticultură se vor concentra atît producția cît și plantațiile noi, modernizările și alte activități.

În cadrul consiliului se vor dezvolta și **activități de industrializare** și semiindustrializare a producției agricole din unitățile componente, prin crearea unor capacități dimensionate corespunzător necesităților, folosindu-se forță de muncă locală în perioadele mai puțin solicitate pentru muncile agricole. În același mod se va acționa pentru producerea furajelor combinate, pentru morărit și alte activități de prelucrare în vederea punerii în valoare a resurselor existente, potrivit cu specificul zonei respective. Va spori substanțial producția de artizanat, de materiale de construcții, etc.

Un stil de muncă dinamic, responsabil

PROFUNDA revoluție agrară care se prefigurează în cincinalul viitor necesită ca încă din acest an să aibă loc o îmbunătățire radicală a activității tuturor lucrătorilor, specialiștilor și cadrelor de conducere din agricultură.

Procesul de mecanizare complexă și completă a lucrărilor agricole, introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne, cer ridicarea permanentă a calificării profesionale a tuturor agricultorilor, policalificarea lor, pentru a poseda cunoștințele tehnice și economice necesare unei agriculturi moderne, de mare productivitate. Agricultorul viitorului foarte apropiat, pe lîngă o pregătire multilaterală de cultură generală va poseda și cunoștințele agronomice absolut necesare și îndemînarea necesară conducerii tractorului cu întregul set de mașini. Numai în aceste condiții muncii din agricultură i se va imprima continuitate, ritmicitate, calitate și productivitate ridicată, care să ducă la scăderea populației active din agricultură de la 29,8% în 1980, la 24% în 1985.

Revoluția agrară trebuie să marcheze în conștiința agricultorilor interesul permanent și responsabilitatea promovării și aplicării a tot ceea ce este avansat în știința și tehnologia agricolă, preluarea și generalizarea experienței unităților fruntașe și introducerea unui stil de muncă revoluționar, de înaltă responsabilitate și exigență. În același timp, așa cum s-a subliniat și la recenta întîlnire de lucru și plenara Consiliului Național al agriculturii, organele agricole vor trebui să desfășoare o activitate vie, practică, puternic ancorată în viața unităților de producție și cu finalitate precisă — asigurarea dinamismului producției. Centrul de greutate al activității tuturor specialiștilor din agricultură se va deplasa din birouri în miezul activității practice, pentru a se acționa operativ și eficient în organizarea exemplară a producției și a muncii, pentru întărirea ordinii și disciplinei, pentru soluționarea concretă, la fața locului, a tuturor problemelor legate de creșterea producției agricole.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Dinamismul dezvoltării

(Urmare din pag. 4)

putere a tuturor factorilor calitativi, de ordin intensiv, de la luarea în considerare a aportului sporit al științei și tehnicii la modernizarea întregii producții materiale.

În ritmurile și proporțiile viitorului cincinal se regăsește preocuparea constantă pentru diminuarea necesarului relativ de fonduri fixe necesare creării unei unități de venit național, pentru asigurarea unor rezultate economice superioare în ce privește producția netă, producția marfă, volumul beneficiilor aduse de fiecare leu cheltuit, pentru punerea în evidență a unor rezerve mari de sporire a avuției naționale prin devansarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție, lărgirea bazei de materii prime proprii și valorificarea ei superioară, în sfîrșit, se regăsește grija pentru gospodărirea rațională a combustibililor și energiei, pentru accelerarea procesului de asimilare și execuție a unor produse valoroase, cu parametri funcționali, de eficiență și de mediu ambiant ridicați.

IN GRADUL CEL MAI ÎNALT această viziune dinamică, modernă asupra dezvoltării economice se reflectă în ritmurile prevăzute de Congresul al XII-lea pentru creșterea productivității muncii. Pentru țara noastră, în condițiile în care ne-am propus ca pînă la sfîrșitul cincinalului viitor, respectiv anul 1985, să depășim stadiul de țară în curs de dezvoltare și să trecem în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie, **creșterea productivității muncii se conturează ca principala forță capabilă să propulseze economia noastră pe calea progresului.** Ea va trebui să înregistreze un ritm mediu anual de 7—7,5% contribuind cu circa 80% la realizarea sporului de producție. Prin efectele ei, creșterea productivității muncii constituie baza sigură a ridicării calității vieții — țelul suprem al întregii politici a partidului și statului nostru. În definitiv, fiecare parametru al eficienței economice este influențat, într-un fel sau altul, de productivitatea muncii. De aceea, ritmul de creștere a productivității muncii stabilit la Congresul al XII-lea este considerat ca o sarcină minimală. Aceasta cu atît mai mult cu cît creșterea cu un singur procent a productivității muncii reprezintă în acest an un spor de venit național de 9,3 miliarde lei, iar în 1985 de 14,7 miliarde lei.

Ritmurile medii anuale de creștere stabilite de către Congresul al XII-lea al partidului pentru perioada 1981—1985 la producția industrială netă și globală, de 10% și respectiv 9%, sînt pe deplin corelate cu sarcinile de sporire a productivității muncii în acest sector conducător al economiei. Ele nu marchează nicidecum o așa-zisă tendință de încetinire a ritmurilor de dezvoltare ale României. În primul rînd, ritmurile de creștere industrială continuă să fie printre cele mai înalte din lume în condițiile în care multe state dezvoltate se așteaptă să realizeze rate apropiate de zero. În al doilea rînd, nu trebuie omis faptul că aceste ritmuri reflectă o calitate superioară, materializată în înnoirea substanțială a produselor, în reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor. În al treilea rînd, dat fiind nivelul actual al forțelor de producție, gradul de maturitate la care a ajuns economia noastră, fiecare procent de creștere înseamnă acum un spor absolut cu mult mai mare decît în perioadele precedente. De pildă, ritmurile amintite mai sus vor permite ca pe întregul cincinal viitor să se obțină un spor egal cu întreaga producție industrială a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea a anului 1965. În sfîrșit, rata acumulării prevăzută pentru cincinalul următor, de 30 la sută, mai mică decît în anii precedenți, se situează la nivelul optim pentru această etapă, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu un ritm înalt de creștere a bunăstării întregului popor.

În cele trei decenii și jumătate care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, România a parcurs mai multe etape istorice marcate de transformări fundamentale în toate domeniile de activitate. Dînd dovadă de un înalt devotament față de cauza socialismului, învingînd greutăți de tot felul, oamenii muncii au înfăptuit, sub conducerea Partidului Comunist Român, o uriașă operă istorică de lichidare a stării de subdezvoltare moștenite și de ridicare a României în rîndul statelor industrializate.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Autogestiunea — instrument de ridicare a nivelului calitativ al activității economice

Direcții de acțiune bazate pe experiența acumulată în practică

MODALITATEA în care întreprinderile și centralele se adaptează la cerințele autogestiunii economico-financiare trebuie să constituie un obiect continuu de analiză din partea ministerelor, organelor centrale de sinteză și a institutelor de cercetări. Această necesitate decurge din mai multe cauze. Astfel, autogestiunea, ca latură centrală a noului mecanism economico-financiar, este menită să contribuie în mod direct la ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-financiare, la punerea în valoare a rezervelor de creștere a eficienței economico-financiare, potrivit cu posibilitățile și cerințele etapei pe care o parcurgem ; ca urmare, rezultatele obținute trebuie evaluate critic, în scopul dezvoltării și generalizării proceselor pozitive, al frînării și eliminării acelora negative. Apoi, autogestiunea a înlocuit un anumit tip de gestiune economică, care se sprijinea pe o concepție economică depășită și care a generat o anumită practică, de unde și posibilitatea ca unele unități economice să tindă o anumită perioadă să lucreze ca în trecut, să folosească mai mult formele noului mecanism economico-financiar, fără să treacă la modificări de conținut ; în consecință, se impun anumite măsuri corective, astfel încît obiectivele urmărite prin noul mecanism să fie integral atinse.

Iată de ce și consider ca fiind deosebit de folositor schimbul de opinii organizat de **Revista economică** asupra problemelor care se ridică în legătură cu funcționalitatea mecanismului economico-financiar.

Necesitatea fundamentării temeinice a planului

ESTE CERT că, prin introducerea noului mecanism economico-financiar și, în primul rînd, prin trecerea întreprinderilor la autogestiune, a fost reorientată întreaga activitate a unităților economice, întregul lor comportament. După „șocul" inițial față de cerințele noului mecanism, întreprinderile au început să se adapteze la indicatorii și la relațiile financiare și de credit generate prin funcționalitatea acestui mecanism, dînd cu totul altă importanță laturilor calitative ale activității economico-financiare. Indicatori față de care întreprinderile nu erau deosebit de sensibile în trecut, cum ar fi producția netă și fizică, cheltuielile de producție, stau astăzi în centrul preocupărilor întreprinderilor. Relația creată între gradul de îndeplinire a planului producției nete și nivelul fondului de retribuire admisibil și-a dovedit pe deplin justețea, întreprinderile reacționînd în mod pozitiv asupra tuturor factorilor care influențează producția netă. În această privință, rezultatele economico-financiare pe anul 1979 sînt și ele concludente : cele mai multe unități economice au îndeplinit și depășit planul producției nete, au realizat sarcinile de reducere a costurilor de producție, au îndeplinit beneficiile și indicatorii de eficiență ; chiar și atunci cînd unele întreprinderi nu au realizat integral sarcinile de plan, proporția nerealizărilor (în special în cazul producției nete și cheltuielilor de producție) este mai mică decît în trecut.

Funcționalitatea autogestionării economico-financiare este strîns legată de fundamentarea sarcinilor de plan pe fiecare întreprindere, pe fiecare unitate și subunitate economică, deoarece pe sarcinile de plan sînt axate toate pîrghiile și mecanismele specifice autogestiunii. Aceasta mai înseamnă că nu se poate ajunge la o **dezvoltare corespunzătoare a autogestiunii fără ca sarcinile de plan să fie cît mai bine așezate pe întreprinderi.** Evident, în măsura în care sarcinile de plan (de producție netă, de cheltuieli de producție ș.a.m.d.) se dovedesc a fi subevaluate, colectivele din întreprinderi nu mai sînt mobilizate în suficientă măsură în identificarea și punerea în valoare a rezervelor de îmbunătățire a activității economico-financiare ; invers, în măsura în care sarcinile ar fi supraevaluate, întreprinderile nu mai au premise pentru a acționa eficient în vederea realizării planului, iar situația lor economico-financiară se va înrăutăți treptat.

În cele mai multe întreprinderi activitatea de planificare, luată în sensul ei larg, s-a întărit, unitățile economice angajîndu-se în procesul dinamismului economic, al reînnoirii producției și al promovării progresului tehnic. Tot așa de important este de sesizat faptul că propunerile de plan ale acestor întreprinderi au fost temeinic fundamentate, iar ca urmare sarcinile definitive au corespuns cu acelea inițiale (sau au prezentat diferențe minime). Sînt și unele întreprinderi care continuă să se manifeste în procesul planificării economico-financiare la fel ca înainte de introducerea noului mecanism economico-financiar, în sensul că își axează propunerile pe aceeași producție și pe aceleași tehnologii, așteptînd „impulsuri" exterioare pentru a trece la modernizarea producției, la introducerea de noi tehnologii, și astfel la ridicarea nivelului calitativ al întregii activități. În asemenea condiții, evident, se vor putea ivi nepotriviri mai mari între propunerile întreprinderilor și sarcinile aprobate, care uneori se vor răsfrînge și în execuție prin diferite greutăți apărute în îndeplinirea unor indicatori planificați.

De fapt, problema pusă în discuție are rădăcini mai adînci. Autogestiunea economico-financiară implică în mod necesar ca fiecare întreprindere, din proprie inițiativă, **să studieze și să se adapteze cu rapiditate la cerințele pieței interne și externe, să-și creeze în mod continuu un „stoc" tehnic și tehnologic propriu cu privire la reînnoirea producției și la ridicarea parametrilor calitativi ai produselor aflate în fabricație, la reducerea costurilor de producție** (în primul rînd a acelora materiale). Or, tocmai asemenea laturi ale activității unor întreprinderi nu sînt încă suficient dezvoltate, de unde și o serie de consecințe negative și de greutăți atît în faza de pregătire a planului, cît și în cea de execuție : întîrzieri în pregătirea fabricației unor produse, în raport cu sarcinile de plan ; neîncadrarea în sarcinile de reducere a costurilor de producție (ceea ce atestă și insuficienta fundamentare a programelor de reducere a costurilor) ș.a.

Una din direcțiile principale către care trebuie îndreptată atenția este aceea a mai bunei folosiri a aparatului inginerese și tehnic din unitățile economice, astfel încît întreg acest aparat să se poată ocupa cu prioritate de găsirea și aplicarea soluțiilor tehnice în vederea perfecționării activității productive. Aceasta cu atît mai mult cu cît în unele întreprinderi o parte din acest aparat este utilizat în lucrări de birou (inclusiv pentru formularea de explicații referitoare la neîncadrarea în sarcinile de plan, pentru justificarea unor nerealizări de plan).

Analiza datelor dintr-o serie de întreprinderi (din industria constructoare de mașini, ca și din alte subramuri industriale) scoate la iveală că **îmbunătățirea pregătirii și organizării producției,** în concordanță cu cerințele actuale ale progresului tehnic, cu necesitatea reducerii consumurilor materiale și energetice, constituie mijlocul principal prin care se poate acționa în vederea creșterii eficienței producției, și astfel pentru asigurarea unei bune funcționalități a autogestiunii unităților în cauză. În unele întreprinderi, deși există prototipuri superioare față de produsele aflate în fabricație, lansarea lor în producția curentă se face după perioade îndelungate de timp, din cauza unor deficiențe tehnico-economice ; în alte unități, cu toate că sînt cunoscute noi procedee tehnologice, mai economicoase, și s-au făcut încercări cu privire la promovarea lor, generalizarea aces-

tor procedee se lasă multă vreme așteptată. Desprindem astfel concluzia că trebuie **întărită capacitatea tehnico-economică a întreprinderilor,** în folosul extinderii și generalizării rapide a progresului tehnic.

Bugetele de venituri și cheltuieli — instrumente de analiză și conducere

ÎN CADRUL autogestiunii economico-financiare, bugetele de venituri și cheltuieli au fost concepute ca instrumente directe ale procesului de conducere. Experiența dovedește că în cele mai multe unități economice ele au început să îndeplinească acest important rol. Prin puterea de sinteză și de concentrare a indicatorilor economico-financiari, prin simplitatea construcției, bugetele de venituri și cheltuieli conferă colectivelor de oameni ai muncii posibilitatea cunoașterii principalelor probleme care se ridică în legătură cu situația financiară a întreprinderii, dovedindu-se a avea și un important rol mobilizator și stimulator în îmbunătățirea activității economico-financiare.

Cu toate acestea, în unele întreprinderi bugetele de venituri și cheltuieli nu au dobîndit încă o semnificație cu mult superioară față de planurile financiare folosite anterior. Anumite explicații au fost date în paginile acestei reviste, ele fiind reale. Astfel, dacă bugetele de venituri și cheltuieli nu reflectă întregul potențial economic al întreprinderii, dacă nu sînt corelate cu celelalte secțiuni de plan, ele își pierd din importanța pe care ar trebui să o aibă. Sau, dacă se efectuează frecvente modificări de plan și dacă aceste modificări de plan se operează cu mari întîrzieri în bugetele de venituri și cheltuieli, inevitabil bugetele respective nu mai pot fi utilizate în procesul conducerii operative. Ceea ce vrem să subliniem este că asemenea abateri nu sînt legate cauzal de mecanismul economico-financiar și nici de structura ca atare a bugetelor de venituri și cheltuieli, ci exprimă mai mult deficiențele care se întîlnesc în procesul planificării economico-financiare și în execuția planului. Pentru înlăturarea lor, trebuie ca însăși întreprinderile, prin perfecționarea activității aparatului economico-financiar, să adîncească toate laturile planificării. Totodată, se impune ca centralele să asigure stabilitatea sarcinilor de plan pe întreprinderi, evitînd modificarea unor indicatori, mai ales înainte de încheierea perioadelor planificate.

Pe lîngă cauzele menționate, există și altele care, după părerea noastră, îngustează în prezent posibilitățile ca bugetele de venituri și cheltuieli să devină instrumente reale ale activității de conducere. În această privință nu se poate omite că bugetele de venituri și cheltuieli cuprind indicatorii pe ansamblul activității întreprinderilor și că ele în mod necesar trebuie însoțite de repartizarea sarcinilor de plan care susțin principalii indicatori financiari pe secții, ateliere și celelalte locuri de muncă, de elaborarea bugetelor de cheltuieli pe subunități. Însă, o asemenea repartizare interioară a sarcinilor de plan nu s-a făcut în toate întreprinderile ori această repartizare a fost incompletă Consecințele sînt cunoscute : nu au putut fi individualizate în toate cazurile, în raport cu sarcinile din bugetele de venituri și cheltuieli, obiectivele de plan legate de producția netă, de cheltuieli ș.a., nu au putut fi concretizate răspunderile în unele domenii importante ale activității, **deși autogestiunea reclamă ca în fiecare întreprindere să fie cît mai analitic stabilite sarcinile și răspunderile legate de îndeplinirea planului.**

Autogestiunea economico-financiară este legată și de **perfecționarea sistemului informațional și a sistemului de evidență,** cu tehnicile specifice. Nu se poate acționa în modul cel mai eficient pentru realizarea bugetelor de venituri și cheltuieli, atîta vreme cît factorii de decizie din întreprinderi nu cunosc zilnic (sau la intervale scurte de timp) modul în care se realizează sarcinile de plan și ce abateri există față de cheltuielile planificate. Numai prin modernizarea sistemului informațional și a sistemului de evidență se va putea ajunge ca în fiecare întreprindere producția netă realizată să fie cunoscută imediat după încheierea lunii și a trimestrului, iar recalcularea fondului de retribuire să fie așezată numai pe date efective. Din datele de care dispunem rezultă că într-un număr relativ mic de unități economice s-a trecut efectiv la restructurarea sistemului informațional și la promovarea tehnicilor moderne de evidență a costurilor (între care cea normativă). Iată de ce problema perfecționării sistemului informațional propriu al întreprinderilor, instrumentelor și tehnicilor specifice activității lor se află în plină actualitate și condiționează însăși adîncirea autogestiunii unităților economice.

Unele conduceri de întreprinderi continuă să privească bugetele de venituri și cheltuieli mai mult ca instrumente de tehnică financiară, care ar intra în competența exclusivă a compartimentelor financiar-contabile. Fără îndoială, compartimentele financiar-contabile din întreprinderi au un rol deosebit de important în elaborarea și urmărirea execuției bugetelor de venituri și cheltuieli ; însă, bugetele de venituri și cheltuieli sintetizează, în limbajul indicatorilor financiari, întreaga activitate a colectivului de oameni ai muncii și exprimă un anumit nivel al conducerii și organizării tehnico-economice. De aici și concluzia că bugetele de venituri și cheltuieli vizează activitatea tuturor compartimentelor unității economice.

Realizarea fondurilor proprii ale întreprinderilor și centralelor condiție a afirmării depline a autogestiunii

FONDURILE formate în întreprinderi au asigurat autofinanțarea propriei lor dezvoltări, înfăptuirea unor importante acțiuni cu caracter social și cointeresarea colectivelor de oameni ai muncii. De asemenea, fondurile proprii de dezvoltare ale centralelor au permis realizarea programelor de investiții referitoare la crearea de întreprinderi noi în cadrul subramurilor și la realizarea dezvoltărilor mai importante din cadrul întreprinderilor existente. Schimbările intervenite în repartiția resurselor au produs o puternică înrîurire asupra întreprinderilor și centralelor, căci ele au fost puse în situația de a crea veniturile necesare pentru constituirea propriilor fonduri de dezvoltare și cointeresare, de a suporta anumite consecințe în cazul nerealizării acestor fonduri, de a răspunde de modul în care fondurile respective sînt utilizate. În aceste condiții, se remarcă o intensificare a acțiunii pîrghiilor financiare și de credit.

Sînt și unele întreprinderi care nu și-au putut constitui integral fondurile proprii de dezvoltare, ca urmare a neîndeplinirii beneficiilor planificate și a amortizării prevăzute. În asemenea cazuri, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, întreprinderile au putut primi credite suplimentare, pentru care vor plăti dobînzi. Desigur, nerealizarea fondurilor proprii a provocat unităților în cauză unele dificultăți financiare temporare, care în viitor vor putea fi evitate numai prin îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan. În cursul anului trecut au apărut și anumite tendințe negative, ca de exemplu efectuarea de către întreprinderi cu prioritate a prelevărilor din veniturile realizate la propriile lor fonduri și neîndeplinirea la timp a obligațiilor către centrale și buget. Deși pînă la finele anului toate fondurile au fost regularizate potrivit legii, pe parcurs s-au ivit la nivelul centralelor unele greutăți financiare, care ar fi putut să fie evitate.

Cele de mai sus scot în evidență și un alt aspect deosebit de important : odată cu aplicarea noului mecanism economico-financiar, echilibrul financiar, conceput la nivelul economiei socialiste, este individualizat pe mai multe fonduri, iar consecințele nu mai sînt preluate în mod mecanic de fondul de resurse bugetare. Pentru deteriorarea capacității de plată a unor întreprinderi, răspunderile vor trebui și ele individualizate, iar acțiunile ce se întreprind în astfel de situații nu mai pot fi limitate la simple regularizări cu caracter financiar și de credit, ci ele trebuie să vizeze înlăturarea cauzelor determinante ale dezechilibrelor înregistrate.

Răspunderi deosebite revin organelor financiar-bancare. Ele trebuie să verifice, în primul rînd, respectarea de către întreprinderi și centrale a normelor legate cu privire la constituirea și folosirea fondurilor, asigurîndu-se astfel că în procesul repartiției resurselor interesele întreprinderilor și centralelor nu au fost satisfăcute în dauna acelora generale. De asemenea, prin intermediul procesului de creditare, băncile trebuie să acționeze în direcția prevenirii formării de stocuri peste necesar și accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante. O anumită intensificare a activității este necesară și în domeniul urmăririi veniturilor statului, ținînd seama de poziția importantă pe care o are în continuare bugetul, ca principal fond centralizat creat în economia socialistă.

PREZENTAREA succintă a celor cîteva aspecte privitoare la autogestiunea unităților economice nu epuizează întreaga problematică a noului mecanism economico-financiar. Ceea ce mi se pare că se poate afirma cu deplină siguranță este că experiența anului 1979 confirmă pe deplin superioritatea acestui mecanism, justețea politicii partidului adoptată în acest domeniu. Autogestiunea unităților economice creează cadrul pentru ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-financiare și, în același timp, prin ridicarea nivelului calitativ al întregii activități se asigură premise pntru ca autogestiunea să se afirme tot mai deplin.

dr. Alexandru BABE
Curtea Superioară de Control Financiar

Tehnici, metode și instrumente moderne în sprijinul creșterii eficienței economice

Diagnosticul „stării de productivitate" din întreprindere

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE în toate domeniile de activitate obligă, printre altele, și la perfecționarea formelor și metodelor de analiză economică existente, concomitent cu sporirea eforturilor pentru găsirea unor noi forme și metode de analiză și organizare, corespunzătoare etapei economico-sociale pe care o parcurgem.

În Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat : **„Este necesar să acționăm cu toată hotărirea pentru aplicarea noului mecanism economic pentru realizarea producției nete, pentru buna aprovizionare tehnico-materială, pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și, pe această bază, pentru creșterea corespunzătoare a productivității muncii... Să facem totul ca fiecare cetățean să desfășoare o activitate productivă utilă, cu maximum de randament în sectorul său de specialitate".**

După cum este cunoscut, introducerea în practica muncii de planificare a indicatorilor de producție netă și producție fizică și creșterea rolului lor în aprecierea activității întreprinderilor s-au efectuat în directă legătură cu indicatorii calitativi, în rîndul cărora un rol deosebit l-a avut și îl va avea și în viitor **productivitatea muncii calculată pe baza producției nete.** Cu aceasta, domeniul productivității muncii și-a întregit „bateria de indicatori" care pot evidenția **„starea de productivitate"** a întreprinderilor pe parcursul anului de plan sau în perspectivă.

Cunoașterea stării de productivitate înseamnă, de fapt, cunoașterea felului în care se aplică **politica de productivitate a întreprinderii,** ca parte integrantă din politica generală economică a partidului și statului nostru, respectiv care sînt **strategia și tactica de creștere a productivității muncii** urmate de întreprinderea analizată. Atît strategia, cît și tactica de creștere a productivității pot fi definitive, în general, pe baza unor analize dialectice complexe în cadrul cărora se iau în considerare aspecte de natură economică, tehnică, socială etc. Gradul de detaliere pe care îl urmăresc asemenea analize, implică de multe ori acțiuni de durată, cu ocuparea unui număr important de specialiști. De regulă, rezultatele obținute compensează de departe efortul ; necesitatea de a multiplica în cît mai multe unități astfel de analize forțează însă la găsirea unor noi forme, mai operative și cu rezultate deopotrivă satisfăcătoare. Printre aceste metode apreciem că poate fi folosită **analiza diagnostic,** al cărei specific se adaptează fără mari dificultăți și la problematica productivității muncii.

În cele ce urmează prezentăm diagnosticul de productivitate ca metodă operativă de definire a stării de productivitate din întreprindere. La documentarea necesară am adăugat experiența dobîndită în mai multe unități economice, cu prilejul unor analize de domeniu. Practica ne-a arătat că elementele prezentate constituie o bază de lucru suficient de bună, dar, desigur, susceptibilă la îmbunătățiri.

Ce este diagnosticul de productivitate ?

ÎN ESENȚĂ, **diagnosticul de productivitate** este o analiză complexă operativă de ansamblu, care urmărește să evidențieze starea de productivitate a întreprinderii, caracterizată prin realizări (în dinamică, față de plan și față de terți) și aspecte critice, să releve cauzele acestora din urmă, să sugereze măsuri și acțiuni de remediere, respectiv rezerve de creștere în continuare a productivității muncii.

Prin natura sa, diagnosticul de productivitate are un aspect mai mult sintetic decît analitic. Efectuarea lui necesită, de regulă, un timp destul de scurt. Dată fiind complexitatea domeniului, este recomandabil ca diagnosticul să fie realizat de către mai mulți specialiști (economiști, ingineri, tehnicieni, sociologi, psihologi etc.), reuniți într-o echipă de lucru care inițial poate avea o componență restrînsă, completîndu-se pe parcurs după caz, în funcție de problematica ce apare. Acești specialiști trebuie să aibă însă multă experiență în probleme ale productivității muncii, capacitate de analiză și de sinteză. Experiența a arătat că folosirea, în cadrul echipei de diagnostic, a unor cadre insuficient pregătite a creat ulterior dificultăți sau a dus chiar la compromiterea acțiunii. Ca orice colectiv de lucru, și echipa de diagnostic trebuie să aibă un coordonator — de regulă, un specialist cu suficientă experiență în munca de conducere și analiză și, dacă este posibil, investit cu putere de decizie în legătură cu acțiunile ce se întreprind.

Diagnosticul se poate efectua la un moment dat, ca urmare a unor „semnale de alarmă" (nerealizarea nivelului planificat al productivității muncii, a eficienței prevăzute în programele de măsuri, influența puternic negativă a unor factori etc.) sau periodic, în vederea menținerii continue a unei corelații corespunzătoare între productivitatea muncii și ceilalți indicatori de plan.

În oricare din aceste situații, pentru realizarea lui cu succes sînt necesare, din partea conducerii întreprinderii, încrederea în forțele și posibilitățile echipei de diagnostic și sprijin deplin. Conducerea trebuie să accepte faptul că acțiunea diagnostic generează, în cadrul întreprinderii, unele interacțiuni între compartimente, secții, ateliere etc. Este posibil, de exemplu, ca o acțiune sau o soluție convenabilă în sectorul A să necesite o ordonare prealabilă a problemelor privind productivitatea muncii din sectorul B. La rîndul său, echipa de diagnostic trebuie să se orienteze și să înțeleagă cît mai bine intențiile și acțiunile prezente și viitoare ale conducerii întreprinderii, pentru a putea realiza mai bine scopul care a determinat acțiunea de diagnosticare.

Cine îl efectuează ?

ÎN FUNCȚIE de instituția care inițiază acțiunea se alcătuiește și echipa de lucru. Dacă inițiativa aparține centralei, ministerului sau altor organisme cu responsabilități și drept de control pe linia productivității muncii (Ministerul Muncii, Comitetul de Stat al Planificării, direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale etc.), echipa de diagnostic are, de regulă, o structură mixtă, respectiv în componența sa intră specialiști atît din afara întreprinderii, cît și din întreprindere, conducerea ei fiind încredințată unui specialist din partea organismului inițiator. Dacă inițiativa aparține întreprinderii (respectiv se efectuează un „autodiagnostic"), în structura echipei vor intra numai cadre din rîndurile personalului acesteia, în principal **comisia pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii,** de pe lîngă C.O.M., iar conducerea va fi încredințată unui membru al biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, altui cadru de conducere sau specialist, cunoscător al problemelor de productivitate și de conducere.

Principalele etape de lucru

INTERVENȚIA unei echipe de diagnostic pentru productivitate în cadrul întreprinderii comportă, de regulă, mai multe etape de lucru, al căror conținut îl prezentăm în continuare.

● Etapa I : **CONTACTUL ECHIPEI DE DIAGNOSTIC CU CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII**

Contactul echipei de diagnostic cu conducerea întreprinderii reprezintă, de fapt, „punerea ei în temă" cu problematica de productivitate din punctul de vedere al conducerii. Mai întîi, președintele consiliului oamenilor muncii sau directorul întreprinderii argumentează necesitatea întocmirii diagnosticului, ținînd seama de situația concretă și de cea la care se dorește să se ajungă. Asupra punctelor critice se insistă în mod deosebit, arătîndu-se, pe cît posibil, toate implicațiile pe care le generează în activitatea întreprinderii. Echipa reușește ca din contactul cu conducerea să-și contureze un prim punct de vedere și să rețină punctele critice care se cer analizate spre rezolvare.

● Etapa a II-a : **DEFINIREA DOMENIULUI ȘI OBIECTIVELOR DIAGNOSTICULUI DE PRODUCTIVITATE**

— **Studierea documentației legate de domeniul productivității muncii** constituie o primă acțiune în cadrul acestei etape. Sînt analizate documente privind : producția globală și netă, numărul de personal, îndeplinirea normelor de muncă, consumul de muncă pe produs, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete și pe baza producției globale, productivitatea muncii în unități fizice, nivelul cheltuielilor materiale etc. Analiza

tuturor acestor indicatori se face în dinamică față de anul de bază și de perioadele corespunzătoare din anul de bază, precum și față de nivelele de plan din anul curent. De asemenea, se fac comparații cu unități similare din țară și de peste hotare.

— **Studierea aspectelor concrete din teren** urmează firesc studierii documentației de domeniu, pentru constatarea „pe viu" a rezultatelor economice și a acțiunilor sintetizate în cifre la nivelul întreprinderii. Astfel sînt incluse în analiză și se culeg date din secții, ateliere și locuri de muncă.

— Pe baza discuțiilor avute în prima fază cu conducerea întreprinderii, a studierii documentației de domeniu și a cunoașterii aspectelor din teren, echipa de diagnostic **stabilește obiectivele diagnosticului și își întocmește programul de lucru.**

Programul se stabilește sub forma unui grafic Gantt, urmărindu-se o încărcare echilibrată a echipei și o folosire cît mai judicioasă a timpului. În cadrul graficului se menționează în stînga obiectivele, iar către dreapta sînt reprezentate, prin benzi, perioadele acordate pentru analiză sau rezolvare, notîndu-se responsabilitățile și eventualele colaborări pentru realizare.

În urma stabilirii obiectivelor și a întocmirii programului de lucru, în unele situații poate apare necesitatea completării echipei de diagnostic și cu alți specialiști.

● Etapa a III-a : **APROBAREA PROGRAMULUI DE LUCRU ȘI A COMPONENȚEI ECHIPEI**

Programul de lucru și componența definitivă a echipei de lucru sînt prezentate, de către conducătorul acesteia, conducerii întreprinderii, spre aprobare. Conducerea poate, desigur, să aibă unele obiecțiuni, să aducă anumite completări la program. Orice modificare în cadrul programului aprobat trebuie adusă imediat la cunoștința conducerii întreprinderii

● Etapa a IV-a : **DIAGNOSTICUL PROPRIU-ZIS (realizarea obiectivelor conform programului aprobat)**

— Diagnosticul de productivitate propriu-zis, respectiv realizarea obiectivelor din programul de lucru aprobat începe printr-o **verificare a fondului primar de date colectate în etapele I-a și a II-a și completarea lui cu date de detaliu** din documente analitice, sau cu ajutorul interviurilor și chestionarelor de opinii. Aceste chestionare au avantajul că se adresează unui grup mai mare de cadre de conducere, specialiști, maiștri și muncitori, bărbați și femei, tineri și virstnici, ale căror opinii referitoare la domeniul creșterii productivității muncii sînt deosebit de prețioase. Dacă sînt bine alcătuite, chestionarele de opinii pot evidenția elemente de strategie și tactică, sub forma factorilor de influență asupra productivității muncii a căror acțiune se cere stimulată sau, după caz, atenuată ori chiar anihilată.

— Odată completat fondul de date, se trece la **prelucrarea și analiza critică a datelor culese.** Prelucrarea datelor se referă atît la calcularea unor indici, a unor corelații etc., de sinteză sau de detaliu, cît și la sistematizarea datelor sub formă de tabele sau reprezentări grafice, pentru a se putea compara rezultate sau fenomene tehnice, economice, sociale etc., legate direct de productivitatea muncii. În cazul chestionarelor, prelucrarea datelor se referă la gruparea răspunsurilor după frecvență sau alte criterii reprezentative. Analiza critică a datelor culese are la bază metoda interogativă (cunoscută din domeniul organizării ergonomice a muncii) și urmărește evidențierea unor fenomene și rezultate de natură cantitativă și calitativă, atît static, cît mai ales în dinamică.

Prelucrarea și analiza datelor vor ține seama de abordarea sistemică, considerînd întreprinderea, pe de o parte, ca un subsistem în cadrul ramurii sau al economiei naționale, atunci cînd se analizează fenomene macro (pe total întreprindere), iar pe de altă parte, ca un sistem bine închegat, atunci cînd se analizează fenomene micro (în cadrul întreprinderii, între secții, ateliere, locuri de muncă etc.). Cercetarea cibernetică a fenomenelor legate direct sau indirect de productivitatea muncii oferă multiple avantaje de natură calitativă și asigură cuprinderea integrală a acestor fenomene, în interconditionarea lor.

Este necesar ca la analiza critică a datelor culese să se evidențieze clar următoarele aspecte : a) **componentele, factorii și cauzele** fenomenelor sau faptelor analizate ; b) **interdependența** dintre componente, factori, cauze, fenomene, fapte ; c) **cuantificarea unor influențe,** cu ajutorul indicatorilor specifici domeniului productivității muncii (volum de producție pe o persoană, economie relativă de personal, creștere de productivitate, economie de timp de muncă etc.) ; d) **caracterizarea** sintetică a rezultatelor analizei critice ; e) **măsurile** sau **deciziile** ce se impun în vederea creșterii productivității muncii.

— În același spirit va fi **analizat critic și programul de măsuri pentru creșterea productivității muncii.** Analiza va aborda următoarele aspecte : a) gradul de asigurare, prin eficiența măsurilor din program, a sarcinii planificate de creștere a productivității muncii **(gradul de acoperire) ;** b) **cauze ale neacoperirii** integrale a sarcinii planificate ; **c) ponderea eficienței** măsurilor (factorilor) din program față de eficiența totală a programului. Această pondere se stabilește pe grupe de măsuri (factori), sintetizîndu-se în final pe **cinci** grupe (1) introducerea progresului tehnic, 2) perfecționarea organizării conducerii, producției și muncii; 3) calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților ; 4) factori naturali ; 5) schimbarea structurii producției și a cooperării între întreprinderi) ; d) **numărul de măsuri** concrete din program ; e) **repartizarea** aplicării măsurilor în concordanță cu sarcinile trimestriale ; **f) gradul de cuprindere** a compartimentelor, conducătorilor și specialiștilor la acțiunile și măsurile de creștere a productivității muncii ; g) **gradul de corelare** a celorlalte programe de măsuri din întreprindere (privind asimilarea de produse noi, reducerea costurilor de producție, asigurarea și pregătirea forței de muncă etc.) cu programul de măsuri pentru creșterea productivității muncii ; h) **activitatea comisiei** pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii, în legătură cu întocmirea și urmărirea realizării programului ; i) **modul de realizare a programului :** număr de măsuri realizate (și eficiența lor) comparativ cu numărul de măsuri (și eficiența acestora) ce aveau termen de realizare pînă la data diagnosticului ; cauze ale eventualelor nerealizări sau realizări ; șansele de îndeplinire a măsurilor nerealizate.

— După analiza critică a datelor și a programului de măsuri, întreaga echipă de diagnostic va desfășura o amplă **acțiune de interviuri și discuții cu membrii comisiei pentru productivitatea muncii, cu alți specialiști și muncitori din întreprindere,** pentru evidențierea unor noi posibilități de creștere a productivității muncii.

Această acțiune, care antrenează un cerc larg de oameni ai muncii din întreprindere, este deosebit de importantă pentru diagnostic și trebuie pregătită cu multă atenție. Atît la interviuri, cît și în cadrul discuțiilor de grup este necesar să se țină seama de : locul și rolul persoanelor respective în cadrul întreprinderii ; pregătirea lor teoretică și practică în meserie ; vechimea în întreprindere și virsta ; dorința lor de a participa la unele acțiuni vizînd creșterea productivității etc.

Desfășurarea strict la obiect a interviurilor și discuțiilor va economisi un timp prețios atît pentru inițiatori, cît și pentru participanți. Vor fi notate absolut toate ideile și propunerile participanților, urmînd ca trierea lor să se facă la sfîrșit. Eficacitatea discuțiilor de grup depinde de folosirea tehnicilor de lucru cele mai adecvate (braistorming, Philips 66 ș.a.) ; inițierea și conducerea lor vor fi încredințate unor membri ai echipei de diagnostic, cu o bună pregătire profesională și cu un orizont larg în probleme de productivitate a muncii și de analiză a activității întreprinderilor.

La selecționarea ideilor și a propunerilor făcute în cadrul interviurilor și al discuțiilor de grup participă întreaga echipă de diagnostic.

Acțiunea se încheie cu întocmirea unei liste de propuneri și măsuri pentru creșterea productivității muncii în perioada imediat următoare și în perspectivă.

● Etapa a V-a : **DEFINIREA STĂRII DE PRODUCTIVITATE EXISTENTE ÎN ÎNTREPRINDERE**

Aceasta este etapa de ordonare și sinteză a datelor culese, pentru a defini situația în care se află întreprinderea din punctul de vedere al productivității muncii — respectiv care este **„starea de productivitate"** a acesteia. S-a arătat la început că a cunoaște starea de productivitate a întreprinderii înseamnă, de fapt, a cunoaște felul în care se aplică **„politica de productivitate a întreprinderii"** și rezultatele obținute. Pentru o mai bună înțelegere a noțiunii de politică de productivitate, vom preciza în continuare definiția și caracteristicile sale de bază.

> Politica de productivitate constă din **selecționarea pe baze analitice a unor factori și măsuri de creștere a productivității muncii, ordonarea și ponderarea lor după eficiență, în concordanță cu posibilitățile și obiectivele imediate și de perspectivă ale întreprinderii.** Ea constituie expresia concretă a politicii generale economice a partidului și statului nostru în domeniul productivității muncii și are un caracter dinamic.

În cadrul politicii de productivitate se precizează **„strategia"** și **tactica"** de creștere a productivității muncii, respectiv modalitatea de trecere de la situația existentă la o situație îmbunătățită în concordanță cu obiectivele întreprinderii. Selecționarea, ordonarea și ponderarea, respectiv optimizarea pe baze analitice a principalilor factori și măsuri de creștere a productivității muncii în concordanță cu obiectivele de perspectivă ale întreprinderii constituie strategia de creștere a productivității muncii. De regulă, aceasta se stabilește pentru o perioadă de plan mai mare (de exemplu un cincinal), dar se poate vorbi și de o strategie pe perioade mai scurte sau pe obiective.

Elaborarea strategiei optime presupune examinarea tuturor strategiilor posibile — respectiv se compară și se evaluează diferiții factori de creștere a productivității muncii, se stabilesc obiectivele intermediare mai importante pentru a se atinge obiectivele finale. Detalierea, ordonarea și ponderarea, respectiv optimizarea pe baze analitice a principalilor factori și măsuri de creștere a productivității muncii în concordanță cu obiectivele imediate ale întreprinderii constituie tactica de creștere a productivității muncii. Tactica se referă, de regulă, la perioade mai scurte (de exemplu, un an) și reprezintă modalitatea optimă de realizare operativă a strategiei.

● Etapa a VI-a : **STABILIREA POLITICII DE PRODUCTIVITATE A ÎNTREPRINDERII PENTRU PERIOADA URMĂTOARE**

Este vorba, de fapt, de o etapă de corecție a stării de productivitate existente și de definire a unei stări îmbunătățite ca efect al acțiunii de diagnostic, care să asigure creșterea planificată sau superioară a acestui indicator. Ca atare, politica de productivitate pentru perioada următoare va conține elemente noi, concretizate sub forma unor măsuri noi de creștere a productivității muncii.

dr. Emil I. NICOLAU

(Continuare în pag. 24)

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

REMARCATE în presa epocii, în diferite alte lucrări, ideile gînditorilor clasei muncitoare asupra problematicii dezvoltării economiei naţionale gravitează în jurul unor însemnate coordonate : necesitatea dezvoltării complexe a economiei naţionale ale cărei ramuri şi sectoare se constituie într-un tot unitar — dezvoltare motivată prin argumente istorice, filozofice, economice, politice. Posibilitatea practică a înfăptuirii acestei cerinţe era demonstrată concomitent cu combaterea unor confuzii şi erori ale lui Gherea, cu demascarea limitelor şi inconsecvenţelor ţărăniste, a demagogiei şi suficienţei liberale, cu demascarea ideilor fasciste ce promovau înfeudarea economică a ţării de către Germania hitleristă, a teoriilor autarhiste ca şi a celor neocolonialiste.

La baza concepţiilor lor, gînditorii revoluţionari din ţara noastră au aşezat statornic conceptul de naţiune, subliniind atît misiunea istorică definitorie a acesteia în accelerarea progresului economic şi social, cît şi viitorul ei în socialism. „În înţelesul onest al cuvîntului — arăta Ilie Cristea — România nu poate fi decît a românilor. Trăim pe ideea de stat naţional. Deci orice discuţie (care contestă asemenea realităţi, n.n.) este absurdă" [1]). Numai că statul capitalist român, condus de o burghezie inconsecventă şi slabă — se aprecia în mai multe lucrări ale gînditorilor revoluţionari — nu valorifica întreaga capacitate de progres a ţării şi poporului ci, atît ţărăniştii, prin politica „porţilor deschise", cît şi liberalii, dar mai ales măsurile de orientare fascistă au lezat grav interesele economice ale ţării cît şi suveranitatea ei. Gînditorii şi militanţii clasei muncitoare promovau ideea unui stat naţional democratic, care să acţioneze energic pentru dezvoltarea complexă şi modernizarea economiei naţionale. „În locul statului răstignit, anihilat, imobilizat — scria Ion Clapoţel — vrem să vedem statul activ, dinamic, propulsiv, desfăşurîndu-şi activităţile în slujba întregii ţări" [2]).

Statul naţional — susţineau gînditorii clasei muncitoare — trebuie să ducă o politică de investiţii şi de industrializare a tuturor regiunilor ţării, pentru sudarea şi propăşirea complexului economic naţional. Astfel, industriile din Ardeal şi Banat — scria Andrei Şerbulescu —, amenajate uneori pentru nevoile pieţei ungare, trebuiau îndreptate în direcţia lor firească, de progres, integrate în procesul de satisfacere a nevoilor ţării ; agricultura vechiului regat, dezvoltată sub influenţa şi pentru nevoile pieţei occidentale, nu putea fi rentabilă fără trecerea de la cultura extensivă la cultura intensivă [3]). Practic în concepţia reprezentanţilor clasei muncitoare întreaga viaţă economică a ţării trebuie astfel dirijată încît să asigure progresul neîntrerupt al României. Sînt bine cunoscute, în legătură cu aceasta, concepţiile reprezentanţilor clasei muncitoare privind necesitatea şi modalitatea practică a industrializării ţării, poziţia combativă împotriva adepţilor prăfuitei devize conservatoare şi reacţionare, „România — ţară eminamente agricolă". Gînditorii clasei muncitoare au văzut în industrializarea României condiţia hotărîtoare a realizării şi progresului complexului economic naţional şi a asigurării suveranităţii naţionale, considerînd, cum afirma Petre Pandrea, că „o ţară care introduce sistemul capitalist şi instituţiile adiacente lui, dacă nu poate deveni independentă economic în acel sistem, o aşteaptă o soartă tristă" [4]).

În studii şi lucrări din epocă se evidenţiază faptul că industrializarea României se înscrie ca un imperativ de care depindea independenţa şi suveranitatea ei naţională. Erau respinse cu autoritate ştiinţifică de necontestat concepţiile colonialiste şi neocolonialiste ale „constelaţiilor economice", ale nostalgiei după imperiile prăbuşite,

---

Prima parte a articolului a apărut în „Revista economică" nr. 8/22 februarie 1930.

FIŞE

● *Sub egida* Institutului Central de Cercetări Economice, *în* Editura Academiei *a fost publicat recent volumul* „ECONOMIA MONDIALĂ: ORIZONT 2000" — *coordonatori* Mihail Florescu, Mircea Maliţa, Marcu Horovitz. *După cum reiese şi din titlu, lucrarea, care înmănunchează o serie de studii elaborate de cercetători economişti, dar şi din alte domenii, îşi propune să evidenţieze, în manieră prospectivă, tendinţele principale de evoluţie ale unor domenii şi probleme ale economiei de cea mai mare însemnătate. Sînt elaborate în acest context prognoze privind resursele energetice, clasice şi neconvenţionale, ce vor fi atrase în circuitul economic deopotrivă cu estimarea evoluţiei consumurilor energetice şi a schimbărilor în structura acestuia; consideraţii privind locul producţiei de oţel în economia mondială, avîndu-se în vedere, cu prioritate, importanţa sa în dezvoltarea economiilor naţionale precum şi caracterul energointensiv; unele aspecte ale evoluţiilor viitoare în construcţia de maşini sub semnul strategiei dezvoltării şi transferului tehnologic; perspectivele pentru dezvoltarea industriei chimice în perioada 1980–2000; posibilele soluţii ale ecuaţiei fundamentale populaţie-alimentaţie; perspectivele dezvoltării comerţului mondial pînă în anul 2000.*

În volum se analizează, de asemenea, probleme ale prognozelor macroeconomice şi demografice; se pune în lumină statutul activităţii de prognoză, concepută ca instrument ştiinţific de fundamentare a opţiunilor şi deciziilor politice. Explorarea viitorului, se subliniază în lucrare, deşi constituită de puţină vreme ca disciplină ştiinţifică autonomă, a cunoscut şi cunoaşte profunde şi semnificative mutaţii în plan metodologic: de la simpla extrapolare a unor tendinţe trecute sau care se manifestă în prezent, la conturarea profilului societăţii viitoare potrivit dezideratului fiecărei naţiuni, al fiecărui popor şi la determinarea căilor de acţiune în vederea realizării acestei societăţi.

Comerţul cu licenţe

● *Revista cehoslovacă* „POLITICKA EKONOMIE", *numărul 12 1979, inserează un articol —* „Ekonomicke aspekty mezinarodniho obchodu licenemi" — *semnat de* Luděk Urban *în care sînt abordate unele aspecte economice ale comerţului internaţional de licenţe. Autorul subliniază că în cadrul diviziunii sociale a muncii, în ultimele decenii, alături de activităţile de producţie, cele de cercetare ştiinţifică capătă un rol tot mai însemnat, accelerînd schimburile de cunoştinţe din domeniul ştiinţei şi tehnologiei.*

Cea mai răspîndită formă a schimburilor ştiinţifice şi tehnologice, se opinează în articol, o constituie comerţul cu licenţe, care deşi reprezintă numai un procent din volumul circulaţiei bunurilor materiale pe plan mondial vădeşte un caracter dinamic şi o creştere accentuată. Dar, arată L.U., fiind intim legat de nivelul de dezvoltare tehnologică al fiecărei ţări, schimbul de cunoştinţe ştiinţifice şi tehnologice sub formă de licenţe are în momentul de faţă un caracter oarecum limitat, cuprinzînd cel mai adesea un grup relativ restrîns de state capitaliste dezvoltate. Se apreciază că achiziţionarea unei licenţe constituie în numeroase cazuri un mijloc frecvent utilizat cu scopul de a economisi timp şi resurse; în general, însă, judecăţile asupra achiziţionării de licenţe trebuie fundamentate pe luarea în calcul şi a altor factori decît cei ai eficienţei economice privită în mod strict şi pe termen scurt.

Strategii ale creşterii

● *Evoluţiile recente ale economiei mondiale au pus sub semnul întrebării — apreciază* Daniel Soulié *în studiul* „La structure du systeme productif français" *publicat în* CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S. *nr. 3/1980 — validitatea modelelor de creştere adoptate de ţările industrializate în perioada postbelică. Reacţiile de adaptare, deşi diverse, evidenţiază un element comun ;*

concepții care susțineau că „atomizarea" acestora în state naționale independente ar provoca dezechilibre economice între zonele industrializate și cele agrare ale lumii, constituind un factor de regres. Se acredita ideea potrivit căreia dezvoltarea economiilor naționale constituie un proces obiectiv necesar, cu un profund caracter progresist, de o mare însemnătate nu numai pentru economiile naționale dar și pentru progresul economiei mondiale în general. Se promova necesitatea stringentă a rezolvării la scară europeană a contradicției dintre o țărănime pauperizată versus industriași, a cărei manifestare la scară europeană devenea „Europa agrară versus Europa industrială" [5]).

Reprezentanții clasei muncitoare au înfruntat cu argumente raționale variantele „eminamenței agrare a României", inclusiv concepția „complementarismului economic" pe care s-a bazat „tratatul economic" cu Germania din 1939 și „Confederația Mittel-Europa", ai căror susținători afirmau cu insolență că în faza de atunci „a evoluției economiei românești, exportul de produse agricole constituie principalul element de progres", [6]) sau că „în Balcani nu este... posibil să se construiască instalații industriale prin mijloace proprii" și, ca urmare, această zonă trebuia să-și integreze economia în „marele spațiu german" pe baza „complementarității confederative". [7]) Subliniindu-se pericolul încercărilor de integrare a diferitelor economii naționale în confederații internaționale, replica reprezentanților clasei muncitoare a fost promptă și demnă. Se releva că cea mai rațională, mai justă și mai avantajoasă modalitate a încadrării țărilor în circuitul economic mondial o reprezintă dezvoltarea economiilor naționale, în mod complex, temeinic, unitar, industrializarea acestora, asigurînd condiții pentru realizarea unor schimburi echitabile. Gînditorii clasei muncitoare acreditau ferm ideea potrivit căreia realizarea industrializării și dezvoltării economiei țării chiar în condițiile capitalismului nu putea fi asigurată de liberul arbitru al pieții ci depindea de intervenția energică a statului burghez în economie, de fructificarea virtuților complexului economic național. „Afirmarea și menținerea pe piața internă a marii industrii – scrie astfel L. Pătrășcanu – nu depindea de forța și organizarea ei proprie, ci în primul rînd de stat. Numai dacă statul urma o anumită politică economică, dirija într-un anumit fel comerțul exterior și impunea o anumită politică fiscală, industria autohtonă putea să trăiască și să se dezvolte". [8])

Așa cum se știe, în stadiul de insuficientă clarificare ideologică a problemelor genezei, caracterului și structurii economiei românești, generat și de unele influențe ideologice din afară, în gîndirea clasei muncitoare s-au manifestat și unele confuzii, concepții greșite. În parte, acestea izvorau din exagerarea factorilor exogeni ai genezei și dezvoltării economiei românești moderne, iar altele din absolutizarea mișcării de eliberare socială mondială. Asemenea greșeli, corectate pe parcursul maturizării politice a forțelor revoluționare nu au estompat valoarea analizelor teoretice și aprecierilor realiste ale gînditorilor clasei muncitoare asupra unor probleme economice cardinale. Subliniera permanentă, încă de la început, de către gînditorii clasei noastre muncitoare, a rolului progresist al națiunii, a rolului vital pe care îl are dezvoltarea economiei naționale pentru progresul țării, constituie o dovadă de înțelepciune și principialitate statornică, o dovadă a faptului că gînditorii români revoluționari au ridicat înfăptuirea intereselor propășirii țării, a progresului în lume la rangul celor mai înalte obiective ale luptei lor pentru dreptate, pace și progres.

conf. dr. Gh. CIULBEA

---

[1]) „Cuvîntul liber" nr. 12, 27 ian. 1934, p. 3
[2]) „Cuvîntul liber" nr. 35, 6 iul. 1935, p. 5
[3]) Andrei Șerbulescu, Tendințe fundamentale în economia românească. În: „Era nouă" nr. 1, 1936, p. 56
[4]) Petre Pandrea, România și situația internațională, în Viața românească nr. 5—8, 1932, p. 92
[5]) Titus Cristureanu, Europa agrară și Europa industrială Buc. 1935 p. 15
[6]) „Adevărul", 4 ian. 1929, p. 2
7) „Independența economică", nr. 1—3, 1941, p. 55
[8]) L. D. Pătrășcanu, Sub trei dictaturi, Ed. politică 1970, p. 28

---

preocuparea pentru a amplifica unele activități existente, a dezvolta activități noi – care dobîndesc astfel o poziție prioritară în economie – și diminuarea progresivă a altora în funcție de nivelul lor de eficiență. În perspectiva elaborării unei strategii de dezvoltare, opinează autorul, aspectul cel mai însemnat este însuși modul de determinare a acestor activități și a produselor care le caracterizează.

O posibilă cale de rezolvare, afirmă D. S., este aceea de a detașa, la nivelul economiei naționale, grupa produselor strategice. Potrivit opiniei autorului, analiza economiei franceze pe perioada 1960–1978 a pus în evidență existența a zece grupe de astfel de produse și activități: industria energiei electrice, produsele petroliere rafinate, prelucrarea metalelor, bunurile de echipament, produsele electrice, chimia minerală și organică, hîrtia, construcțiile și lucrările publice, transporturi terestre, grupa serviciilor prestate către întreprinderi, către particulari, servicii mecanice. Evoluția acestora în perioada amintită a relevat că, în cazul serviciilor, creșterea a fost mai rapidă decît pe ansamblul economiei în timp ce ponderea însemnată a participării lor la schimburile externe a creat economiei franceze – cel puțin pînă în prezent – o situație favorabilă pe plan internațional.

„Cercul care se închide"

● *Publicarea în prestigioasa serie a Editurii Politice, „Idei contemporane" a lucrării cercetătorului american Barry Commoner „CERCUL CARE SE ÎNCHIDE" oferă cititorului din țara noastră posibilitatea să cunoască o operă reprezentativă pentru ampla dezbatere de idei ce se desfășoară actualmente în ce privește corelația complexă, cu implicații planetare, dintre om și mediul ambiant. Autorul își propune să demonstreze că elementele care au generat actuala criză ecologică, în mod deosebit în cazul S.U.A., nu sînt de natură demografică, după cum acestea nu se referă nici la creșterile de productivitate ca atare. În concepția lui B.C. ele se identifică cu realizarea și aplicarea de tehnologii a căror orientare unilaterală – maximizarea profiturilor – a creat o opoziție reală între activitățile oamenilor și echilibrul naturii, deteriorînd adesea acest echilibru, cu efecte negative de lungă durată, uneori imprevizibile. Pentru a supraviețui, se afirmă în lucrare ființa umană trebuie să închidă cercul vital ale cărui verigi sînt natura-omul-tehnica; trebuie să învețe cum să restituie naturii bogăția împrumutată de la ea. Soluția depășirii crizei ecologice nu constă, potrivit opiniei autorului, în renunțarea la avantajele civilizației industriale sau în reducerea numărului populației, ci în reorganizarea economiei conform cerințelor protecției mediului ambiant.*

Utilizarea energiei geotermale

● *Rezervele estimate de energie geotermală, potențialul lor energetic precum și nivelul tehnologic atins în momentul de față în valorificarea economică a acestor rezerve constituie principalele probleme abordate în articolul „Hot stuff" (Materia fierbinte) publicat în numărul din 19 ianuarie al revistei „THE ECONOMIST". În articol se subliniază unele opinii optimiste, potrivit cărora numai la nivelul S.U.A. – țară care deține ponderea cea mai însemnată din cei circa 1 000 de MW ce se obțin pe întreaga planetă prin utilizarea acestei forme de energie – s-ar putea produce, pînă la sfîrșitul acestui an, ca urmare a folosirii energiei geotermale circa 100 000MW ; articolul respectiv relevă de asemenea, o serie de calcule recente potrivit cărora dezvoltarea unui rezervor de apă fierbinte ca sursă de putere constituie încă o acțiune de lungă durată – 8-10 ani, o acțiune care poate necesita costuri ridicate. Principalele dificultăți în acest proces se văd esc a fi de ordin tehnologic : absența unor instrumente care să permită măsurarea nivelului de temperatură, ale presiuni și volumului; lipsa unor unelte perfecționate de foraj. Soluțiile cele mai noi în acest domeniu, realizate de cercetători americani, se referă pe de o parte la înlocuirea procedeelor clasice de săpare a puțurilor de foraj – roca nu mai este sfărîmată ci tăiată, procedeu asemănător prelucrării metalelor prin așchiere – ceea ce permite obținerea unei productivități de patru ori mai mari ; pe de altă parte au fost concepuți tranzistori speciali care pot rezista pînă la temperatura de 275°C. În articol se arată însă că tehnologiile amintite nu au depășit stadiul de prototip.*

FIȘE

Creşterea nivelului de trai

(Urmare din pag. 6)

stituie unul din elementele de seamă ale îmbunătăţirii calităţii vieţii. De aceea, creşterea, în 1980, a volumului serviciilor prestate către populaţie cu 63% faţă de 1975 exprimă şi în acest domeniu faptul că în centrul politicii partidului şi statului nostru se află omul cu nevoile sale.

Remarcabilele realizări obţinute de poporul nostru, sub conducerea partidului, pe linia ridicării nivelului său de trai demonstrează cu putere, după cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** de la tribuna celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., că **„orînduirea noastră, politica partidului de construcţie socialistă nu cunosc ţel mai înalt decît bunăstarea şi fericirea poporului, că tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creşterii nivelului general de civilizaţie al întregii noastre naţiuni socialiste"**.

Perspective remarcabile în ridicarea bunăstării

POTRIVIT orientărilor cuprinse în Programul-directivă de creştere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 şi de ridicare continuă a calităţii vieţii, elaborat din iniţiativa şi sub îndrumarea secretarului general al partidului, prin majorarea veniturilor tuturor categoriilor populaţiei şi în mod deosebit a celor provenite din retribuţia muncii, retribuţia reală va spori, faţă de 1980, cu 16—18%. Veniturile reale ale ţărănimii din munca în C.A.P. şi gospodăriile personale vor creşte, pe o persoană activă, cu 20—25%, pensiile nominale de asigurări sociale de stat vor fi sporite, în medie, cu 23%, iar alocaţia de stat pentru copii cu 27%. Cheltuielile social-culturale vor creşte pînă în 1985 cu 37%, ajungînd să reprezinte în medie pe o familie, 14 200 lei. În condiţiile menţinerii indicelui de creştere a preţurilor cu amănuntul în limitele planificate de 5—6% pe întregul cincinal, se vor asigura şi în perioada următoare stabilitatea monetară şi puterea de cumpărare a populaţiei potrivit prevederilor.

În aceste condiţii, volumul desfacerilor de mărfuri către populaţie va spori în cincinalul viitor într-un ritm mediu anual de 5,4—6,4%, iar volumul prestărilor de servicii va creşte cu peste 54% faţă de 1980. Urmează să crească mai rapid serviciile pentru reparaţii, turism, agrement, precum şi cele care uşurează muncile gospodăreşti. O atenţie deosebită se va acorda serviciilor publice de alimentare cu apă, distribuirii energiei electrice şi termice, transportului în comun, precum şi altor servicii de gospodărie comunală caracteristice unei vieţi civilizate.

În cincinalul 1981—1985, în consumul populaţiei accentul se va pune, în principal, pe ridicarea calităţii şi diversificarea sortimentală a produselor. În consumul alimentar, cele mai importante creşteri se vor înregistra la fructe şi produse din fructe, legume şi produse din legume şi într-o anumită măsură la carne, lapte şi produse din lapte. La produsele nealimentare consumul va spori substanţial la bunurile de folosinţă îndelungată.

În anii viitorului cincinal se vor construi 1 100 000 apartamente din fondurile statului ; suprafaţa medie locuibilă pe locuitor va ajunge, în mediul urban, la 10,6 mp. Pînă în 1985, în Capitală va fi rezolvată, în linii generale, problema locuinţelor. Transpunerea în practică a politicii demografice a partidului va asigura întărirea sănătăţii poporului, stimularea natalităţii prin ocrotirea mamei şi a copilului, întărirea familiei, creşterea viguroasă fizic şi intelectual a noilor generaţii.

Toate aceste remarcabile orientări şi realizări, pun în lumină, odată mai mult, faptul că politica partidului de ridicare continuă a nivelului de trai şi de îmbunătăţire a calităţii vieţii asigură satisfacerea tot mai deplină a necesităţilor de consum ale oamenilor, stabilite în mod raţional, creşterea gradului de civilizaţie a întregii naţiuni.

Poliservirea utilajelor

(Urmare din pag. 14)

mitent cu dublări şi chiar triplări ale productivităţii muncii, cu creşteri substanţiale ale calităţii de conformitate a produselor. Prin avantajele totale care se obţin se reuşeşte amortizarea lor într-un timp foarte scurt, situat, după părerea mea, între un an şi un an şi jumătate" **(Gh. PÎRVU)**.

— „Într-adevăr, la „Automatica" producţia se va profila pe fabricaţia de roboţi industriali şi acel studiu de care se amintea mai înainte are ca obiect final tocmai viitorul producţiei întreprinderii noastre. În perspectiva dotării viitoare avem intenţia să utilizăm mai mult aceşti roboţi şi pentru procesele noastre tehnologice : în vopsitorie şi sudură.

Aş dori însă să subliniez că **esenţial pentru extinderea eficientă a poliservirii nu este numai producţia sau dotarea cu echipamente de înaltă automatizare şi cu roboţi.** Avînd în vedere că ei reprezintă un utilaj complex, cu performanţe deosebite, **tot atît de importantă este adaptarea din vreme a calificării cadrelor pentru utilizarea lor cu randamente superioare.** Pentru aceasta consider că ar trebui ca centrele de perfecţionare a cadrelor de pe lîngă Ministerul Industriei Construcţiei de Maşini, şi altele, să acorde mai multă atenţie acţiunii de instruire concretă a tehnologilor de toate nivelele, de ridicare a pregătirii lor la noile cerinţe impuse de automatizare şi robotizare. Unii fac în facultate un curs destul de scurt, însă elementele de exploatare raţională şi întreţinere a acestor maşini automate sînt, după părerea mea, prea puţin prezente în procesul instruirii muncitorilor, maiştrilor şi tuturor celor care trebuie să le servească.

Diagnosticul „stării de productivitate"

(Urmare din pag. 21)

● Etapa a VII-a : **COMPLETAREA PROGRAMULUI DE MĂSURI PENTRU CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ŞI CORELAREA LUI CU ALTE PROGRAME**

Ca rezultat al îmbunătăţirii politicii de productivitate din întreprindere, programul de creştere a productivităţii muncii este completat cu noi măsuri concrete. Se refac apoi calculele de eficienţă, stabilindu-se cuantificat **efectul întregii acţiuni diagnostic**, ca diferenţă între eficienţa iniţială a programului şi eficienţa programului îmbunătăţit, respectiv între creşterea de productivitate asigurată iniţial prin program şi cea asigurată prin completarea programului cu noi măsuri.

● Etapa a VIII-a : **ÎNTOCMIREA RAPORTULUI DE DIAGNOSTIC PRIVIND PRODUCTIVITATEA MUNCII**

Raportul de diagnostic privind productivitatea muncii este o lucrare de sinteză prin care se prezintă pe scurt : a) **scopul şi problematica** acţiunii (obiectivele), modul de lucru, mijloacele folosite ; (b) principalele **aspecte critice** şi **starea de productivitate** iniţială; (c) **măsurile propuse** şi noua politică de productivitate ; (d) **programul de productivitate** îmbunătăţit şi eficienţa acţiunii; (e) **concluzii** şi **propuneri** organizatorice.

Raportul de diagnostic poate să conţină şi alte aspecte care se consideră necesar a fi evidenţiate. Uneori el poate fi destul de voluminos, în care caz este bine să fie precedat de un rezumat de cîteva pagini (sinteză de gradul II).

● Etapa a IX-a : **SUSŢINEREA RAPORTULUI DE DIAGNOSTIC ÎN FAŢA CONDUCERII ÎNTREPRINDERII**

Ultima fază a acţiunii o constituie susţinerea raportului de diagnostic în faţa consiliului oamenilor muncii. La susţinere vor participa, de asemenea, comisia pentru productivitatea muncii, precum şi responsabilii cu realizarea măsurilor din programul de creştere a productivităţii. Cu acest prilej se precizează şi unele măsuri organizatorice pentru uşurarea realizării programului îmbunătăţit ca efect al acţiunii diagnostic.

Înfăptuirea măsurilor propuse

Acţiunea de diagnostic din întreprindere implică unele costuri şi, desigur, ocupă o perioadă de timp specialişti bine pregătiţi şi bine plătiţi. Aceste eforturi sînt compensate parţial prin rezultatele acţiunii, dar rămîn ineficiente dacă după terminarea diagnosticului, conducerea întreprinderii nu manifestă în continuare grijă pentru realizarea propunerilor făcute, respectiv pentru realizarea integrală a programului de măsuri. Această grijă trebuie însoţită de acţiuni pentru asigurarea unor condiţii materiale şi tehnico-organizatorice care să garanteze îndeplinirea măsurilor din program.

De bună seamă că, uneori, diagnosticul constituie preludiul unor acţiuni mai ample care urmăresc rezolvări de detaliu şi, eventual, reconsiderarea întregii politici de productivitate. Practica arată însă că de cele mai multe ori, o acţiune cu caracter de diagnostic este suficientă pentru îndreptarea unor stări de productivitate necorespunzătoare şi obţinerea unei eficienţe ridicate.

6 PRODUCȚIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Condițiile existenței producției de mărfuri și trăsăturile ei în socialism

VREME ÎNDELUNGATĂ, pînă spre epoca descompunerii comunei primitive, oamenii își produceau fiecare, în propria lor gospodărie, aproape toate obiectele necesare existenței. **Acest mod de organizare a economiei, în care toate nevoile se satisfac din producția proprie a gospodăriilor, se numește economie naturală.**

Cu timpul, pe măsura dezvoltării forțelor de producție și izvorînd din necesitatea creșterii productivității muncii, producătorii **se specializează,** întîi la nivelul marilor colectivități, apoi în adîncime, adică încep să producă fiecare o gamă restrînsă de bunuri, sau chiar un singur fel de obiecte, dar în cantități care depășesc nevoile proprii ; s-a dezvoltat astfel **diviziunea socială a muncii.** Aceasta implică nevoia ca partea de producție ce depășește necesitățile proprii dintr-un anumit fel de bunuri să fie schimbată contra altor feluri de obiecte, a căror producție este „specialitatea" altor producători.

Concomitent, pe baza evoluției caracterului proprietății asupra mijloacelor de producție, apare treptat și **autonomia producătorilor,** adică posibilitatea lor de a hotărî în mod independent obiectul, cantitatea și destinația producției. În măsura în care se întrunesc simultan aceste două condiții, adică diviziunea socială a muncii și autonomia producătorilor, economia naturală se destramă și lasă locul unui nou mod de organizare a economiei : producția de mărfuri. **Prin producție de mărfuri se înțelege, deci, acea organizare a economiei sociale în care producătorii autonomi sînt specializați în fabricarea cîte unui anumit bun, astfel încît, pentru satisfacerea nevoilor, este necesară vînzarea-cumpărarea de produse pe piață.**

În economia socialistă cele două condiții generale ale producției de mărfuri se mențin în forme specifice numai acestei orînduiri. Astfel, **diviziunea socială a muncii** se adîncește continuu ca o necesitate a creșterii continue a productivității muncii, influențată puternic de revoluția tehnico-științifică contemporană. Drept urmare, se lărgește și se intensifică cooperarea dintre unitățile economice, subramurile și ramurile economiei naționale. Specializarea în producție și cooperarea în muncă sînt cuprinse în planul unic al dezvoltării economiei naționale.

Cea de-a doua condiție a existenței producției de mărfuri, **autonomia producătorilor,** se prezintă în mai multe ipostaze : 1) proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție îi grupează pe producători în două mari categorii : unitățile economice de stat și unitățile cooperatiste ; fiind vorba de proprietari diferiți, între unitățile economice de stat — pe de o parte — și cele cooperatiste — pe de altă parte, precum și între cooperative, schimburile de activități (cooperarea în muncă) trebuie să fie, în principiu, schimburi echivalente. Aceasta implică nevoia de a se recurge la instrumentele vînzării-cumpărării, deci la categoriile producției de mărfuri ; 2) între unitățile economice de stat, cu toate că ele aparțin aceluiași proprietar, schimburile se efectuează tot între producători independenți, din cauza autonomiei conferite unităților organizate și conduse prin metoda **gestiunii economice socialiste,** metodă care, la rîndul ei, este impusă de principiul utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale și de muncă ; 3) în această fază de dezvoltare a socialismului mai există și proprietatea individuală a micilor producători necooperativizați ; între aceștia, precum și în relațiile lor cu celelalte categorii de producători, schimburile de bunuri se fac tot prin vînzare-cumpărare ; 4) repartiția după muncă și procurarea bunurilor de consum se înfăptuiesc tot cu ajutorul instrumentelor valorice, care permit măsurarea muncii fiecărui membru al societății și stabilirea părții care îi revine fiecăruia din rezultatele producției sociale.

Formele specifice în care se prezintă cele două condiții ale existenței producției de mărfuri și, mai ales, natura proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, determină ca producția de mărfuri socialistă să aibă următoarele caracteristici :

1. producția de mărfuri în socialism este **o producție planificată,** ea fiind subordonată intereselor tuturor membrilor societății ;

2. producția socialistă de mărfuri **nu mai este atotcuprinzătoare,** în sensul că nu mai sînt mărfuri forța de muncă, pămîntul, bogățiile subsolului, apele, pădurile etc. ;

3. unele dintre categoriile economice care reflectau esența producției capitaliste de mărfuri ca profitul, capitalul, salariul etc., **dispar** în societatea socialistă ; altele, cum ar fi valoarea, banii, prețul se mențin, dar capătă alte sensuri și noi implicații Ele, împreună cu **noile categorii apărute** (gestiunea economică, venitul net etc.), reflectă relații de producție socialiste și devin pîrghii și instrumente de organizare și conducere planificată a producției sociale.

Valoarea de întrebuințare și valoarea mărfii în socialism

PRIN MARFĂ **se înțelege un bun creat de munca omenească destinat schimbului pe piață.** Pentru ca un bun să fie marfă, el trebuie să aibă simultan valoare de întrebuințare și valoare.

Valoarea de întrebuințare constă din capacitatea mărfii de a fi utilă societății, adică de a satisface o anumită necesitate a omului. Ea rezultă din însușirile fizice, materiale ale obiectului și, în ultimă instanță, **din modul specific în care s-a cheltuit forța de muncă** a omului, pentru a crea marfa, potrivit cu specializarea producătorului ; de aceea, spunem că din punct de vedere al capacității sale de a crea o anumită valoare de întrebuințare **munca are un caracter concret.**

În socialism, valoarea de întrebuințare ocupă locul hotărîtor în organizarea producției de mărfuri, în sensul că obiectivul nemijlocit al producției sociale este obținerea unei mase cît mai mari și mai variate de bunuri, pentru satisfacerea cît mai deplină a necesităților unei existențe civilizate ale tuturor membrilor societății. Drept urmare, în cadrul planificării proporțiilor și structurii producției sociale, în planurile de producție ale unităților economice se prevăd nominal principalele sortimente de bunuri pe care acestea sînt obligate să le producă. De asemenea, ridicarea calității produselor a devenit o componentă importantă a politicii noastre economice, o înaltă îndatorire a organelor de stat și a fiecărei unități economice, a tuturor oamenilor muncii. **Prin calitate se înțelege măsura în care un produs satisface necesitățile societății, gradul în care corespunde el nevoii pentru care a fost creat.** Creșterea calității mărfurilor este o cale de creștere a eficienței economice, a ridicării nivelului de trai și a participării cu mai bune rezultate la schimburile economice internaționale. De aceea, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea nivelului lor tehnic este un obiectiv hotărîtor al cincinalului 1981—1985, aprobat de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român.

Valoarea de întrebuințare, singură, nu face din obiecte mărfuri. Pentru a deveni marfă, un obiect trebuie să poată fi schimbat contra altuia, iar în acest scop orice marfă trebuie să conțină un element comun cu celelalte mărfuri, un element pe baza căruia valorile de întrebuințare să poată fi comparate, oricît de diferite ar fi ele. Elementul comun tuturor mărfurilor este munca cheltuită pentru a le produce. Aceasta dă mărfurilor valoare. Așadar, **prin valoare se înțelege munca omenească materializată în mărfuri.** Din acest punct de vedere, munca are un **caracter abstract, adică este privită ca o simplă cheltuire de energie fizică și intelectuală a omului.**

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Valoarea are un rol important în economia socialistă. Cerințele producției socialiste nu se reduc la obținerea în orice fel a valorilor de întrebuințare, ci includ necesitatea ca bunurile să fie produse cu o cît mai redusă cheltuială de muncă socială, deci la o valoare cît mai mică. De aceea, **valoarea mărfii în societatea socialistă este, înainte de toate, un instrument prețios pentru organizarea și conducerea producției,** a vieții economice. În acest scop, însă, valoarea trebuie să fie măsurată. Măsura valorii mărfii este dată de timpul de muncă cheltuit pentru a o produce. Cu cît acest timp este mai lung, cu atît valoarea mărfii este mai mare și invers. Dar una și aceeași specie de marfă poate fi produsă de mai mulți producători, de mai multe unități economice. Fiecare are condiții de producție specifice, proprii : lucrători mai calificați sau mai puțin calificați, mașini mai moderne sau mai învechite etc. Deci, fiecărui producător îi trebuie un timp de producție diferit de cel al altora ; acest timp se numește **timp de muncă individual** și prin el se exprimă **valoarea individuală** a mărfurilor. Pe piață, însă, mărfurile nu se schimbă la valorile lor individuale, deoarece, în acest caz, cu cît condițiile de producție ale unui producător ar fi mai rudimentare, cu atît el ar fi mai favorizat, ceea ce ar contrazice interesele de ansamblu ale consumatorilor. Mărfurile se schimbă pe piață conform **valorii lor sociale,** care este dată de timpul de muncă socialmente necesar. **Prin timp de muncă socialmente necesar se înțelege timpul de muncă cerut pentru a produce o valoare de întrebuințare oarecare în condițiile de producție predominante, normale din punct de vedere social și cu gradul social mediu de îndeminare și intensitate a muncii.**

Banii și funcțiile lor în socialism

ÎN MOD PRACTIC, valoarea mărfurilor nu se calculează în unități de timp de muncă. Aceasta ar fi o operație extrem de dificilă. Printr-o îndelungată practică social-istorică, în rolul de intermediar în schimbul de mărfuri s-au consacrat **banii.** Ei sînt **o marfă care s-a impus în rolul de a exprima valoarea tuturor celorlalte mărfuri, adică de a îndeplini în circulația mărfurilor rolul de echivalent general.**

Conținutul banilor îl constituie metalele prețioase, mai ales aurul. El are capacitatea de a măsura și a exprima valoarea altor mărfuri și pentru motivul că el însuși are valoare, dar și din cauza unor însușiri speciale: valoare mare concentrată în volum mic, divizibilitate perfectă, omogenitate, inalterabilitate etc. **Exprimarea valorii mărfurilor în bani poartă denumirea de preț.**

În economia socialistă, banii au un caracter nou datorită naturii relațiilor de producție socialiste. Ei nu mai sînt o expresie absolută a bogăției și nu se mai pot transforma în capital ; ei doar măsoară, în mod relativ, bogăția socială, rezultatele producției, fiind utilizați ca instrument de organizare a producției și circulației mărfurilor, în procesul conducerii planificate a economiei naționale. În acest proces, ei îndeplinesc mai multe funcții.

1. Cea mai importantă funcție a banilor este aceea de **măsură a valorii mărfurilor ;** ei îndeplinesc această funcție cu ajutorul **etalonului prețurilor.** Cînd spunem, de exemplu, că un caiet se cumpără cu un leu, înțelegem că pentru obținerea caietului se cheltuiește tot atîta muncă socială cît este necesară pentru producerea cantității de aur pe care o reprezintă leul ; implicit, amintim că leul este, în țara noastră, etalonul prețurilor, adică o unitate de măsură convențională a valorii aurului. Într-adevăr, prin lege, leul este considerat echivalentul cantității de 0,148 gr aur fin.

În organizarea și conducerea economiei naționale socialiste, funcția banilor de măsură a valorii este utilizată pentru evaluarea și alocarea resurselor de muncă socială, pentru măsurarea rezultatelor producției, pentru cumpărarea cheltuielilor cu rezultatele etc.

2. Altă funcție a banilor este aceea de **mijloc de circulație ;** în această funcție banii mijlocesc trecerea mărfurilor de la producători la consumatori, printr-o succesiune de mișcări de forma generală : x marfă A —⟩ Q bani —⟩ y marfă B.

3. Funcția de **mijloc de plată** este exercitată de bani într-o serie de situații speciale, între altele cu prilejul plății retribuțiilor, restituirii creditelor, plății chiriilor și altor servicii etc.

4. În funcția **de mijloc de acumulare socialistă și economisire,** banii mijlocesc mecanismul de constituire a fondurilor ce se vor utiliza la dezvoltarea ulterioară a economiei naționale; de asemenea, banii servesc ca formă de păstrare a economiilor oamenilor muncii, la C.E.C.

5. În sfîrșit, banii mai îndeplinesc și importanta funcție de **mijlocitor al schimburilor economice internaționale ;** în relațiile economice cu alte state, aurul apare direct în calitatea lui de echivalent general al valorii mărfurilor. Aceasta nu înseamnă, însă, că ar fi necesar să se opereze totdeauna cu „metalul galben" ; așa cum pe piața internă exercitarea funcțiilor banilor nu cere prezența efectivă a aurului, pe piața internațională s-a răspîndit tot mai mult utilizarea diferitelor semne ale valorii : banii de hîrtie, cecurile, titlurile de credit etc. În toate aceste cazuri, aurul rămîne doar un punct de referință pentru evaluarea raporturilor de schimb.

În economia socialistă, datorită planificării întregii vieți economice, banii se caracterizează printr-o mare stabilitate, prin menținerea puterii lor de cumpărare. În această privință, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate prevede să se acționeze consecvent pentru ca pe măsura creșterii producției de bunuri materiale și întăririi cursului leului pe plan național și internațional, să se poată trece la convertibilitatea leului în raport cu alte monezi.

Acțiunea legii valorii în economia socialistă

PRODUCȚIA DE MĂRFURI, în orice orînduire socială, are loc sub acțiunea legii valorii. **Legea valorii este legea economică potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obținerea lor.**

Spre deosebire de orînduirile precedente, în economia socialistă legea valorii nu mai acționează spontan, anarhic, ci acțiunea ei este utilizată conștient, sistematic, de către societate în conducera vieții economice. Prin intermediul categoriilor și instrumentelor valorice cum sînt banii, costurile, prețurile, rentabilitatea, creditul etc., societatea efectuează calcule de alocare a resurselor pe ramuri, subramuri și unități economice, ține evidența cheltuielilor de producție, urmărește eficiența activității economice, înfăptuiește repartiția după muncă, elaborează planurile economice și controlează înfăptuirea lor etc.

Mecanismul cel mai important de acțiune a legii valorii este cel al prețurilor. Aspectul cel mai concret al utilizării conștiente de către societate a legii valorii îl constituie faptul că prețurile, în socialism, sînt stabilite coordonat și centralizat de către organele de stat, pe baza cheltuielilor sociale de producție, spre deosebire de modul stihinic, necontrolat și imprevizibil în care se formează, cel mai adesea, prețurile de pe piața capitalistă.

Prin intermediul unor prețuri științific fundamentate, acțiunea legii valorii declanșează un vast sistem de pîrghii și stimulente controlate și dirijate de societate în direcția dezvoltării forțelor de producție și ridicării nivelului de trai al maselor. În centrul acestui sistem stă faptul că unitățile economice care produc mărfuri în timpi de muncă individuali mai mici decît cel socialmente necesar obțin beneficii mai mari decît cele al căror timpi individuali se ridică peste cel socialmente necesar. Aceasta generează preocupări ale unităților economice, ale oamenilor muncii, de a perfecționa tehnica și tehnologiile de producție, de a organiza mai bine procesele de producție, de a-și perfecționa calificarea profesională etc., în vederea scăderii valorii mărfurilor, pe baza micșorării costurilor. Pe aceasta se întemeiază posibilitățile de reducere a prețurilor lor, cît și de creștere a veniturilor oamenilor muncii. **„Trebuie asigurate** — se subliniază în raportul tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al P.C.R. — **o circulație monetară sănătoasă, întărirea puterii de cumpărare a monedei naționale, îmbunătățirea raportului dintre leu și alte valute. Este necesar să se asigure în continuare stabilitatea prețurilor..., pe baza reducerii costurilor de producție și circulație. În același timp, va trebui să se asigure o mai bună fundamentare a corelațiilor dintre prețurile produselor de bază și ale mărfurilor finite, pornind de la cheltuielile socialmente necesare și prețurile pieței mondiale, de la necesitatea valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și energiei".**

lector univ. P. IOSUB

ÎNTREBĂRI :

1. Cum se concretizează în socialism condițiile existenței producției de mărfuri ?
2. Ce particularități are producția de mărfuri în socialism ?
3. Ce este marfa ?
4. Ce se înțelege prin valoarea de întrebuințare și ce loc ocupă în organizarea și desfășurarea producției în socialism ?
5. Ce este valoarea mărfii și cum se măsoară ea ?
6. Ce sînt banii ?Ce funcții îndeplinesc în economia socialistă ?
7. Care este mecanismul principal de acțiune a legii valorii ?
8. Ce sarcini s-au trasat la Congresul al XII-lea al P.C.R., în legătură cu mai buna folosire a acțiunii legii valorii?

Probleme ale dezvoltării şi viitorului în viziunea unor specialişti

ÎNVĂŢAREA – RESURSĂ INEPUIZABILĂ

Raport către Clubul de la Roma*) realizat de James Botkin, Mahdi Elmandjra, Mircea Maliţa

SE AFIRMĂ în prezent, de către unii oameni de ştiinţă că nu există probleme în sine. Există doar o realitate extrem de complexă din care oamenii decupează şi formulează probleme, în încercarea de a o înţelege. Mergînd pe această linie de raţionament, putem spune că problemele globale au apărut atunci cînd s-a făcut efortul de a se conştientiza apartenenţa la acelaşi tot, la spaţiul planetar, cînd s-au realizat numeroasele interdependenţe care impun restricţii dar oferă şi noi oportunităţi acţiunilor comune. Explozia comunicaţiilor şi informaţiilor a uşurat acest proces. Fenomene noi şi acumulări cantitative deosebite în unele domenii l-au grăbit.

Cazul energiei

● **Istoria dezvoltării sistemelor energetice reprezintă un caz clar de învăţare prin adaptare, care în linii mari nu s-a realizat ca un proces conştient.**

● **Situaţia energetică contemporană nu poate fi redusă la o singură problemă, cea a creării de cantităţi cît mai mari de energie ieftină. Energia este în interconexiune cu problemele securităţii, înarmării, poluării, producţiei de hrană, agriculturii etc.**

● **Preţurile mărite şi reducerea iminentă a disponibilităţilor surselor clasice de energie sînt primele semnale de alarmă impuse de învăţarea prin şoc.**

● **În prezent predomină tendinţa învăţării de menţinere reprezentată, de exemplu, de eforturile privind conservarea energiei. Aceasta reprezintă o activitate necesară, dar insuficientă pentru generarea unor opţiuni energetice viabile pe termen lung.**

● **Învăţarea inovativă implică angajarea publicului, reorientarea sectoarelor de cercetare către sursele energetice neconvenţionale.**

Problemele globale şi soluţiile lor au devenit brusc subiect dezbătut în conferinţe internaţionale guvernamentale sau neguvernamentale, temă tratată pe larg, sub multiplele aspecte în studii aparţinînd unor personalităţi marcante din lumea întreagă.

Clubul de la Roma a fost deosebit de activ în stimularea acestor dezbateri, sprijinind lansarea unor proiecte de cercetare publicate sub formă de rapoarte, care au cunoscut o largă circulaţie, unele fiind traduse şi în limba română.

Rapoartele **Limitele creşterii,** prezentat în 1972, **Omenirea la răspîntie** şi **Restructurarea ordinii internaţionale** prezentate respectiv în 1974 şi 1976 s-au ocupat cu precădere de problemele vitale legate de restricţiile materiale, de factorii economici şi politici.

Următorul studiu, **Obiective pentru omenire** a introdus sisteme de valori în ecuaţia ce cuprindea deja energia, resursele, hrana, populaţia etc.

Învăţarea şi educaţia – factori ai dezvoltării

CEL MAI RECENT RAPORT (James Botkin, Mahdi Elmandjra, Mircea Malitza : No Limits to Learning — Bridging the Human Gap — **Învăţarea nu are limite — Depăşirea decalajului uman.** Pergamon Press, 1970) şi care urmează să fie tradus în curînd în limba română realizează o deplasare a discuţiei de la suporturile fizice limitate ale globului la potenţialul uman, nelimitat şi decisiv pentru viitorul omenirii. Capacitatea oamenilor de a face faţă situaţiilor complexe prin dezvoltarea unor procese de învăţare adecvate determină caracterul optimist al lucrării, de încredere şi speranţă în posibilitatea de depăşire a decalajului uman, definit prin distanţa dintre complexitatea crescîndă a realităţii şi posibilitatea de a o stăpîni.

Învăţarea, în accepţiunea studiului, este înţeleasă într-un sens mai larg decît cel folosit în mod curent în sfera educaţiei şi sistemului şcolar, cuprinzînd procesul prin care se creează, dobîndesc şi exersează metode, abilităţi, atitudini şi valori noi, necesare existenţei într-o lume în continuă schimbare.

În acest proces larg, sînt angajaţi atît indivizii, cît şi societăţile în ansamblul lor. Învăţarea societală care înseamnă mai mult decît simpla sumă a învăţărilor individuale este cea care asigură creşterea competenţelor de acţiune în situaţii noi.

Dezvoltarea însăşi apare ca un vast proces de învăţare, ea presupunînd creşterea capacităţii de a da răspunsuri la cele mai diferite situaţii de natură economică, politică, socială şi culturală.

Educaţia a fost identificată de mult ca resort esenţial al dezvoltării. S-a remarcat de asemenea că o educaţie neadecvată poate reprezenta un obstacol esenţial în calea dezvoltării [1]).

În Raportul către Clubul de la Roma se arată că o astfel de situaţie poate fi depăşită dacă pe lîngă învăţarea tradiţională de menţinere, caracterizată de dobîndirea de metode, reguli şi atitudini utile în situaţii cunoscute, recurente, se dezvoltă şi **învăţarea inovativă,** axată pe inventarea de probleme şi dezvoltarea capacităţilor de a face faţă unor situaţii noi. Un aport conceptual cu extrem de importante consecinţe este identificarea de către autori a două trăsături de bază ale învăţării inovative : **anticiparea** şi **participarea.** Spre deosebire de adaptare care implică reacţia la fenomene ce au avut loc, anticiparea implică considerarea alternativelor viitorului. Aceasta permite evitarea învăţării prin şocuri brutale, costisitoare, şi traumatice, determinate de apariţia unor schimbări neprevăzute.

Inegalităţi flagrante în educaţie

● **60% din populaţia globului beneficiază doar de 6% din cheltuielile mondiale privind educaţia şcolară.**

● **S.U.A., U.R.S.S. şi Japonia beneficiază împreună de acelaşi procent (în termenii cheltuielilor, ai absolvenţilor şi profesorilor) privind învăţămîntul superior ca şi tot restul lumii luat la un loc.**

● **În jumătate din ţările lumii, 50% din copiii de vîrstă şcolară nu termină şcoala primară. În 1980 există încă 240 milioane de copii între 5 şi 14 ani care nu merg la şcoală.**

● **37 de ţări, cuprinzînd 30% din populaţia globului, deţin 91% din numărul total al oamenilor de ştiinţă, inginerilor şi tehnicienilor, în timp ce 115 ţări, în care trăieşte 2/3 din populaţia globului, dispun doar de 9% din acest personal calificat.**

Participarea necesită implicarea în procesele de decizie, asumarea de roluri şi responsabilităţi, identificarea cu interesele colective.

Ea se opune pasivităţii, izolării, fiind un proces activ ce necesită efort şi muncă. Prin muncă — arată raportul —

*) Versiunea românească a lucrării urmează să apară la Editura Politică, Bucureşti.

1) Kinhide Musakoji, Education and Training for Development, Education and Training as an Obstacle to Development (Educaţia şi instruirea pentru dezvoltare, educaţia şi instruirea ca obstacole în calea dezvoltării) lucrare prezentată la Forumul Organizaţiilor Neguvernamentale, U.N.C.S.T., august, 1979.

se exersează toate elementele ce mediază învățarea : uneltele, relațiile umane, valorile, imaginile și limbajul.

Angajarea în învățarea inovativă conduce la realizarea autonomiei și a capacității de integrare. Ambele au o importanță deosebită, atît pentru indivizi, cît și pentru societăți : „Pentru societăți, autonomia implică identitatea culturală, pentru indivizi ea este un element cheie în vederea autorealizării. Pentru societăți, integrarea implică interdependența ; pentru indivizi ea este un element esențial al relațiilor umane" — se precizează în Raport.

Existența în lumea contemporană a numeroase forme de sărăcie și mizerie, a unor serioase decalaje și a situațiilor de încordare și conflict dovedește faptul că procesele de învățare nu funcționează în mod adecvat. Printre cele mai grave obstacole ce blochează procesele de învățare, Raportul identifică imensa irosire de resurse materiale și intelectuale în cursa înarmărilor, precum și persistența unor structuri sociale nepotrivite. Astfel, uriașe concentrări de capacități umane sînt deviate de la rezolvarea problemelor hranei, energiei, dezvoltării și îndreptate spre perfecționarea unor teribile mijloace de distrugere.

Serioasele inegalități între lumea urbană și cea rurală, din multe zone ale lumii, irelevanța unor sisteme educative, precum și discriminările ce defavorizează femeile, conduc și ele la irosirea unor prețioase resurse ale învățării.

Date statistice semnificative citate în lucrare relevă faptul că în 30 de țări capitaliste dezvoltate cuprinzînd 24% din populația globului se cheltuiește pe locuitor, pentru educație, de 15 ori mai mult decît în statele mai puțin dezvoltate (23 de țări în care locuiește 24% din populația globului). Trebuie remarcat astfel faptul că dacă inegalitățile economice sînt reflectate de proporția de 25 la 1, cele din educație sînt de trei ori mai mari.

O largă gamă de preocupări recente privesc **educația pentru dezvoltare**, înțelegîndu-se prin aceasta asigurarea resurselor umane calificate cerute de procesul dezvoltării.

Studiul asupra învățării relevă în plus necesitatea ca oamenii să fie capabili să participe, să fie pregătiți pentru conjuncturi noi, neprevăzute.

Practica dezvoltării — se subliniază în Raport — arată că problemele ridicate în acest vast proces nu pot fi rezolvate doar prin simpla aplicare a unor rețete elaborate prin practici tehnocratice, ci necesită o largă participare a tuturor membrilor societății la procesele de decizie. Pentru aceasta, oamenii trebuie să fie pregătiți să participe și să dispună de cadre adecvate participării. Acest punct de vedere oferă noi direcții de abordare a principalelor probleme cu care sînt confruntate țările azi.

Programele practice — afirmare a principiilor românești privind dezvoltarea

VALOAREA PRACTICĂ a analizelor și sugestiilor cuprinse în lucrare vizează atît rezolvarea problemelor globale, cît și cea a problemelor complexe ridicate de dezvoltarea fiecărei țări.

În final, studiul se concentrează asupra unor **programe practice** în sprijinul proceselor de învățare și pentru înarmarea oamenilor cu instrumente de soluționare a problemelor cu care sînt confruntați. Printre ele, eliberarea „lumii a cincea" [2]), a acelei cincimi din populația globului privată de **dreptul fundamental de a comunica prin scris.** Eliberare, nu numai în sensul alfabetizării. Se discută de asemenea, necesitatea legării școlii de viață, propunîndu-se programe în care fiecare elev să fie antrenat în medie o zi pe săptămînă într-o activitate practică în afara școlii. Natura muncii poate varia, realizîndu-se în diverse întreprinderi, institute de cercetare, organizații etc., în scopul de a oferi posibilitatea participării efective în contexte dintre cele mai variate. Recunoaștem aici principiul de bază al educației din țara noastră, privind integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția.

O altă problemă, cea a energiei, tratată în mod obișnuit din perspectiva economică, politică sau ecologică, este considerată în studiu drept **un vast proces de învățare societală pentru generarea de noi opțiuni :** învățare anticipativă în cazul unor societăți, dar și traumatică — prin șoc — în cazul altora.

Contextul învățării Condiții și strategii ce oferă o nouă perspectivă asupra învățării

- **Eradicarea sărăciei și satisfacerea trebuințelor umane de bază, atît materiale (hrană, sănătate, adăpost, muncă) cît și nemateriale (alfabetizare, educație) în cel mai scurt timp.**
- **Respectarea identității culturale și a diversității și recunoașterea cerințelor globalității.**
- **Proiectarea de noi norme și acorduri ce facilitează împărtășirea cunoștințelor pe plan național și internațional.**

Cercetarea științei și tehnologiei în perspectiva învățării relevă importanța sistemelor de valori, necesitatea reorientării obiectivelor științifice stabilite — în direcțiile în care se manifestă cel mai stringent nevoia de soluții : hrana, sănătatea, energia etc.

Sînt subliniate **rolul comunicării, al circulației informațiilor** atît pe direcția orizontală (între specialiști) cît și pe cea verticală (între specialiști și publicul larg) în ideea că „în învățare, împărtășirea cunoștințelor este un cîștig".

ELABORAREA propriu-zisă a studiului a fost precedată de un proiect de cercetare realizat de trei echipe ce au lucrat la București, Cambridge și Rabat sub conducerea autorilor Raportului. În cadrul proiectului au fost de asemenea consultați mulți oameni de știință și personalități ale vieții publice,

[2]) Referire la clasificarea recent intrată în circulație, potrivit căreia termenul de „lumea a treia" descrie țările în curs de dezvoltare, iar cel de „lume a patra" cele mai sărace țări, care dispun de cele mai puține resurse materiale.

Învățarea inovativă prin anticipare și participare

- **Anticiparea încurajează solidaritatea în timp, iar participarea creează solidaritate în spațiu.**
- **O participare efectivă nu se limitează la „rezolvarea de probleme", ci se bazează pe dezvoltarea unei înțelegeri comune a problemelor, soluțiile acestora fiind mai ușor de identificat, sprijinit și realizat.**
- **Anticiparea implică imaginația dar nu se reduce la ea. Ea necesită folosirea proiecțiilor, previziunilor, scenariilor și prognozelor.**

care au luat parte la dezbaterile organizate la București, Viena, Madrid, Paris și Fez.

Discutarea raportului final în cadrul unei reuniuni internaționale desfășurate în iunie 1979 la Salzburg a evidențiat interesul deosebit de care s-au bucurat aprecierile și concluziile autorilor din partea unor prestigioși participanți. Reuniți în trei grupuri de lucru, aceștia au analizat : 1) relevanța învățării în rezolvarea unor probleme globale ca hrana, cursa înarmărilor, energia, comunicațiile, sărăcia zonelor rurale, 2) modalitățile de accentuare a învățării și 3) cercetările ce trebuie întreprinse și continuate în acest domeniu. Întîlnirea a prilejuit sublinierea în repetate rînduri, a valorii contribuției și experienței românești, aparținînd unei mari diversități de domenii și direcții de cercetare, de la psihologie la modelare matematică. În acest context, trebuie remarcat faptul că **raportul cuprinde numeroase idei derivate din principiile ce călăuzesc dezvoltarea economico-socială a țării noastre, principii ce dovedesc importanța acordată de partidul nostru educației.** Cu prilejul recentului Congres al Educației și Învățămîntului, secretarul general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia necesitatea ca **„...toți tinerii să posede un larg orizont profesional, tehnic și științific, o calificare complexă, multilaterală. Aceasta le va da posibilitatea să treacă de la o activitate la alta, în raport cu cerințele societății, cu schimbările rapide ce au loc în economia noastră modernă, dinamică, în diferite domenii ale vieții sociale".**

De altfel, o confirmare recentă a largii adeziuni de care se bucură ideea participării active a tineretului la problemele ridicate de dezvoltare o constituie votul acordat în cadrul O.N.U. pentru ca Anul tineretului să se desfășoare sub lozinca „tineret, participare, dezvoltare".

Noul raport către Clubul de la Roma nu oferă soluții sub forma unor scheme rigide de rezolvare a problemelor cu care se confruntă omenirea. El lansează însă învățarea drept o prioritate de acțiune, promovînd-o drept concept de maximă importanță în sprijinul eforturilor și idealului de dezvoltare a omenirii.

Concluzia cuvîntului înainte semnat de Aurelio Peccei, președintele Clubului de la Roma, este : „să învățăm ce înseamnă a învăța ceea ce trebuie să învățăm".

Ana Maria SANDI

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Comerțul mondial în 1979

RECENT dat publicității, ultimul raport anual al G.A.T.T. apreciază că, deși în 1979 comerțul mondial a înregistrat creșteri considerabile, pe termen scurt perspectivele economiei mondiale, în special datorită unei tendințe de accelerare a inflației în țările industrializate, nu sînt încurajatoare.

Schimburile comerciale totale au depășit anul trecut 1 600 miliarde dolari, reprezentînd o creștere de 25% valoric și 7% ca volum, în timp ce creșterea producției mondiale s-a redus de la 4% în 1978 la 3% în 1979. Acest decalaj între ritmurile de creștere ale producției și comerțului este pus în primul rînd pe seama reducerii anul trecut a producției agricole mondiale, pentru prima dată după 1972 și pentru a doua oară în perioada postbelică. În schimb, producția mondială de bunuri industriale a sporit anul trecut cu 5%, respectiv cu aceeași rată înregistrată în 1978. Producția minieră a crescut cu 2%, iar cea petrolieră cu 4%, față de 2% în anul precedent.

În ceea ce privește decalajul dintre creșterea fizică și valorică a comerțului, acesta se datorește creșterii rapide a prețurilor. Astfel, acestea au crescut cu aproape 37% la combustibili. Încasările din export ale țărilor membre ale O.P.E.C. au sporit cu circa 40% în 1979, depășind pentru prima dată nivelul de 200 miliarde de dolari pe an.

Energia — evoluții și perspective

DEPARTAMENTUL energiei din S.U.A. apreciază că eforturile întreprinse pe plan mondial pentru diversificarea surselor de energie nu s-au concretizat încă în rezultate satisfăcătoare : în 1979 petrolul a continuat să dețină ponderea cea mai mare (58%) în balanța energetică a țărilor nesocialiste, față de numai 17% cărbunele, 13% gazele și 2% energia nucleară. Energia obținută din surse regenerabile reprezintă 10% în anul de referință ; tot în aceste țări (fără S.U.A.), petrolul produs în 1979 însuma 40 mil. barili/zi, dintre care 31 mil. în țările O.P.E.C. Producția de gaze naturale se situează aproximativ la nivelul anului 1978, respectiv echivalentul a 7 mil. barili de petrol pe zi, iar producția de cărbune — la echivalentul a 109 mil. barili de petrol pe zi. Producția de energie nucleară a crescut cu 10% față de 1978, ajungînd la 1,5 mil. barili echipament petrol. Energia electrică obținută în hidrocentrale se menține constantă, respectiv la echivalentul a 5 mil. barili de petrol pe zi.

Pînă la nivelul anului 1985 nu se așteaptă ca cererea de petrol și cărbune să scadă. Există perspective certe de creștere a consumului de gaze naturale, de energie electrică produsă în centrale nucleare și în termocentrale pe cărbune.

Sursa citată apreciază că în anul în curs producția de petrol în țările nesocialiste (fără S.U.A.) va fi de 41 milioane barili pe zi, urmînd să sporească la 41—45 mil. în 1985 și 60 mil. barili în 1990. Se apreciază că va spori și producția de petrol a țărilor nemembre în O.P.E.C., în special în zona Mării Nordului (la 3,5 mil. barili pe zi în 1982 — nivelul maxim — din care 2,8 mil. barili extrași de Anglia și 0,7 mil. de Norvegia), dar și în țări ca Mexic, Egipt, India și Malayesia.

Orientări în dezvoltarea economică

Elveția : cercetarea, factor al creșterii economice

DEȘI lipsită de materii prime, Elveția a cucerit un loc de frunte în rîndul țărilor dezvoltate datorită specializării în produse de înaltă tehnicitate. Exportul, care în 1978 s-a cifrat la 25,8 mlrd., dolari, absoarbe 35 % din producția industrială globală a Elveției și reprezintă 23 % din P.I.B.

Industriile metalurgică și constructoare de mașini, în care lucrează 46% din populația ocupată, livrează în străinătate cea mai mare parte a producției. Industria chimică, în cadrul căreia produsele farmaceutice dețin peste 40%, utilizează numai 2,3% din populația ocupată, dar furnizează 41% din valoarea totală a exportului. Industria de ceasuri, care participă cu 23% în volumul și 35% în valoarea producției mondiale, estimată la 250 milioane ceasuri, ocupă de asemenea, un loc important la export. O asemenea structură a industriei și a exporturilor pune în evidență o orientare spre produse de înaltă tehnicitate și relativ mici consumatoare de materii prime și energie.

Realizările industriei elvețiene se bazează pe o intensă activitate de cercetare și dezvoltare tehnologică, desfășurată într-un ritm rapid, mai ales după 1965. În 1973 o prevedere referitoare la stimularea cercetării științifice a fost introdusă și în constituție. Elveția dispune de un important potențial de cercetare atît în ce privește mijloacele financiare alocate (în jurul a 2 mlrd. dolari anual reprezentînd 2,3% din P.I.B.), cît și personalul cuprins în această activitate (peste 28 mii persoane). Din punct de vedere al cheltuielilor ce revin pe locuitor (315 dolari) și al proporției persoanelor care lucrează în cercetare (4,4 la 1 000 loc.) Elveția își dispută primul loc în lume cu S.U.A. Eforturile de cercetare sînt orientate cu prioritate spre sectoarele industriale în care se realizează un procent ridicat de valoare adăugată. A fost creată o bază largă a cercetării fundamentale, în special în fizică, biologie, medicină și științe sociale. Cercetarea aplicativă este concentrată cu deosebire în industriile chimică și construcții de mașini, acestor două ramuri revenindu-le 53% și respectiv 39% din totalul cheltuielilor de cercetare. În sectorul produselor farmaceutice pentru cercetare se alocă 11—13% din cifra de afaceri.

Relațiile economice ale României cu Elveția se desfășoară în cadrul unui Acord economic pe termen lung. Volumul comerțului bilateral s-a ridicat în 1978 la 392 milioane dolari, cuprinzînd la exportul României produse petroliere, produse ale industriei alimentare, legume de seră ș.a., iar la importul țării noastre utilaje pentru industriile chimică și siderurgică, mașini-unelte, coloranți etc.

Rodica GHEORGHIȚĂ

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 25—29 FEBRUARIE 1980 a consemnat continuarea mișcării ascendente a **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, pe fondul unei game largi de forme de intervenție folosite de o serie de bănci naționale din țările occidentale în intenția de a modera deprecierea monedelor lor față de valuta nord americană.

Lira sterlină a avut în majoritatea perioadei o tendință ascendentă față de restul valutelor occidentale după care a înregistrat în final, la un curs de circa 2,26 dolari/1 liră ,un recul de circa 0,4% față de închiderea precedentă. **Francul elvețian** a beneficiat de hotărîrea Băncii Naționale a Elveției care a decis majorarea cu 1% la 3% a taxei scontului și la 4% a dobînzii de lombard ceea ce nu a frînat tendința sa accentuată de recul față de dolarul S.U.A. în raport cu care se situa cu aproape 3% sub închiderea anterioară la curs de aproape 1,71 franci/1 dolar înregistrat la finele acestei săptămîni. **Marca vest-germană** a evoluat în condițiile majorării cu 1% la 7% a taxei scontului și cu 1,5% la 8,5% a lombardului. Efectul creșterii dobînzilor care a contribuit la o ușoară redresare a cursului la un nivel maxim al intervalului de 1,76 mărci/1 dolar a fost însă ignorat în final cînd marca a înregistrat un minim de 1,79 mărci/1 dolar, cu circa 1,7% sub cursul de referință. **Francul belgian** a evoluat în general sub efectul intervențiilor în favoarea sa la un nivel ușor oscilant în jurul închiderii precedente de 28,60 franci/1 dolar, cotă la care s-a situat practic și la finele săptămînii. **Francul francez** a evoluat în nota generală înregistrînd la închiderea de 4,1680 franci/1 dolar o depreciere de peste 1% față de cota de referință. **Lira italiană** a înregistrat la rîndul său o depreciere mai accentuată la finele săptămînii cînd a cotat la circa 824,50 lire /1 dolar, cu circa 1,5% sub nivelul anterior. **Yenul japonez** a continuat să cedeze teren față de majoritatea valutelor occidentale în raport cu dolarul situîndu-se la închiderea de 252,00 yeni/1 dolar cu circa 2% su nivelul precedent.

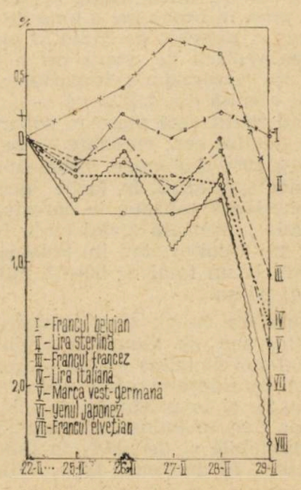

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 25 II — 29 II, luîndu-se ca bază cursurile din 22 II a.c.

Dobînzile pe **piața eurodepozitelor** la șase luni au înregistrat o mișcare ascendentă situîndu-se la închidere la circa 17,3125% la eurodolarii S.U.A., 6,0625% la eurofrancii elvețieni și la circa 9,875% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a fost caracterizată prin mișcări oscilante ale prețurilor între 615 și respectiv 650 de dolari pe uncie, ultimul fixing al săptămînii la Londra fiind stabilit la 637,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Lemnul, resursă energetică ?

APROAPE jumătate din volumul lemnului exploatat pe plan mondial (2,55 miliarde mc, în 1977) se consumă drept lemn de foc. Ştiut fiind că — în ceea ce priveşte puterea calorică — 3 mc de lemn echivalează cu o tonă de petrol brut, înseamnă că resursele forestiere contribuie la satisfacerea consumului mondial de energie cu echivalentul a circa 400 mil. tone de petrol, respectiv cu 6,3%.

După cum se vede din graficul alăturat partea covîrşitoare a lemnului consumat drept combustibil revine ţărilor în curs de dezvoltare : pe zone geografice, cea mai ridicată pondere a lemnului de foc în volumul global al masei lemnoase exploatate întîlnim în Africa (87% din total), urmată de America Centrală şi de Sud (75%), de Asia (73%), Australia şi Oceania (22%) etc. Trecerea la utilizarea superioară a acestei preţioase materii prime pentru industrie, pe care o reprezintă lemnul, este însă frînată atît de predominanţa economiei rurale în numeroase ţări în curs de dezvoltare, cît şi de insuficienta exploatare a altor resurse de energie, de costul tot mai ridicat al importului de petrol.

CONSUMUL DE LEMN DREPT COMBUSTIBIL IN 1977, în mil.mc.

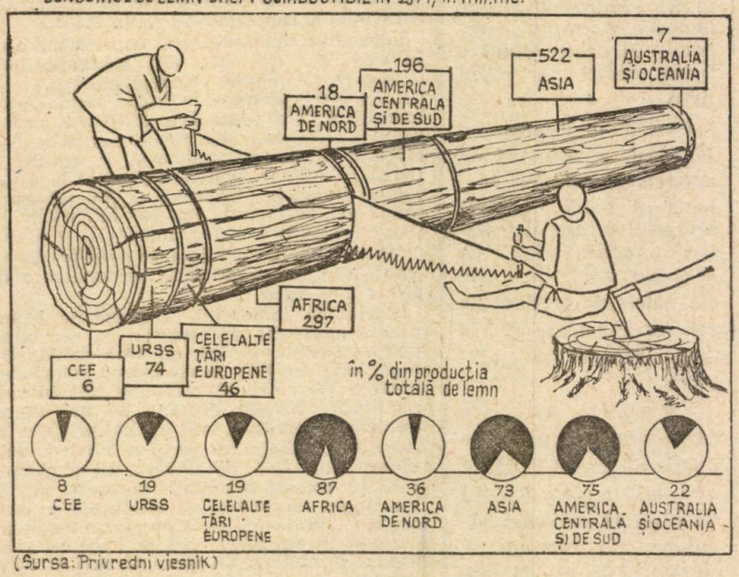

(Sursa: Privredni viesnik)

Iugoslavia: utilizarea capacităţilor de producţie

DUPĂ CUM SE EVIDENŢIAZĂ în presa economică din Iugoslavia, nivelul atins de productivitatea muncii în industrie, ca şi în întreaga economie, nu concordă cu gradul de înzestrare cu fonduri fixe, în mare măsură din cauza utilizării insuficiente a acestora din urmă, ceea ce determină oscilaţii de la lună la lună ale volumului producţiei obţinute (cu amplitudini uneori de 20—40%). În anul 1977, de pildă, în industrie peste două-treimi din muncitori erau ocupaţi în schimbul I, un sfert — în schimbul II şi doar 8% în schimbul III, constatîndu-se chiar o reducere a coeficientului schimburilor.

Conform calculelor economiştilor iugoslavi numai prin mobilizarea parţială a rezervelor existente în acest domeniu s-ar asigura creşterea producţiei industriale cu 2,5—3% pe an, în perioada 1981—1985, astfel încît aceasta poate fi considerată ca o cale fundamentală de dezvoltare a economiei iugoslave.

Se apreciază că sporirea efectivului persoanelor ocupate în schimbul II şi III ar permite crearea în următorii cinci ani a circa 320 mii de noi locuri de muncă în economie, cu condiţia luării în considerare a cerinţelor pieţei. Totodată, mai buna utilizare a capacităţilor de producţie existente ar face posibilă concentrarea noilor investiţii în ramurile cheie ale economiei iugoslave, în primul rînd în sectorul energetic şi în producţia de materii prime.

Polonia — combaterea coroziunii

DUPĂ NOUĂ ANI de cercetări şi experimentări, nu de mult în Polonia a fost pusă în funcţiune o linie de „aluminare" a pieselor de fontă şi oţel, în vederea sporirii de cîteva ori a rezistenţei lor la coroziune. Importanţa problemei rezultă din faptul că — chiar şi în cazul reutilizării pieselor, subansamblelor, ţevilor etc., corodate — se pierde circa 10% din metal. După aprecierea unor specialişti, în ţările occidentale pierderile cauzate de coroziune în economie reprezintă anual circa 100 de dolari pe locuitor, iar în Polonia sînt evaluate la un total de 60—70 miliarde de zloţi pe an.

Acoperirea cu un strat subţire de aluminiu sau de aluminiu argintat a suprafeţelor metalice supuse coroziunii are un considerabil efect economic în metalurgie şi în producţia de aliaje pe bază de fier, în industria constructoare de automobile şi de nave, în industria extractivă, în domeniul transporturilor, în ceea ce priveşte instalaţiile sanitare, termice, de canalizare etc. şi chiar în unele procese din agricultură. În plus, prin acest tratament se îmbunătăţesc calităţile refractare ale fontelor şi oţelurilor nealiate, ceea ce permite realizarea de economii la metalele folosite pentru obţinerea oţelurilor superioare.

Valorificarea şisturilor bituminoase

MAJORAREA repetată a preţurilor la produsele petroliere în R.F.G. a suscitat, între altele, interesul autorităţilor şi al specialiştilor faţă de exploatarea — în perspectivă — a zăcămintelor de şisturi bituminoase din ţară, care ar putea furniza, după aprecieri minimale şi maximale, între 500 milioane şi cîteva miliarde tone de petrol. Cele mai accesibile zăcăminte (putînd furniza 130—140 mil. tone de hidrocarburi) se află în zona Braunschweig, în Saxonia inferioară şi în landul Baden-Württemberg.

În prezent, cu sprijinul financiar al statului, întreprinderile Braunschweigische Kohlen-Bergwerke şi Veba-Chemie realizează în comun un amplu proiect de cercetări privind extracţia şi prelucrarea şisturilor bituminoase. Se consideră că prin procedeul de pirogenare a şisturilor, cu minimă poluare a mediului înconjurător, se vor putea obţine în final produse lichide similare celor furnizate prin prelucrarea petrolului brut. Interesul economic al exploatării şisturilor bituminoase sporeşte prin faptul că, alături de hidrocarburi, din ele se pot obţine o serie de materii prime preţioase, ca molibden, cupru, cobalt, nichel, toriu, uraniu, vanadiu ş.a.

Serii mici, cu avantajele seriilor mari

ÎN CERCURILE DE SPECIALITATE se apreciază că în deceniul următor se va accentua tendinţa de prelucrare a pieselor industriale în serii mici, sub efectul diversificării cerinţelor pieţei, a modelelor, creşterii numărului fabricaţiilor cu caracter special ş.a.m.d. Se consideră că în S.U.A., de pildă, ponderea pieselor fabricate în serii de pînă la 50 de unităţi va spori de la 25% din totalul acestora, în prezent, la 75%. Or, trecerea de la serii mari la loturi mici de piese provoacă pierderi apreciabile conducînd în ultima analiză la creşterea preţului de cost.

Studii efectuate în diferite ţări au permis elaborarea aşa-numitelor tehnologii de grup (sau grupări tehnologice) care permit menţinerea avantajelor proprii seriilor mari şi în cazul fabricării pieselor în loturi mici. Experienţa a arătat că deşi elaborarea sistemului necesită o muncă de durată mai lungă (inclusiv crearea unei baze de date şi racordarea la un calculator electronic) şi anumite investiţii, cheltuielile sînt recuperate relativ repede, iar punerea la punct a sistemului creează de asemenea posibilităţi de standardizare a pieselor, precum şi a gamelor de fabricaţie.

GLOSAR

Cooperare financiar-monetară internațională [I]

UNA DIN TRĂSĂTURILE marilor transformări social-economice care caracterizează epoca noastră o constituie dezvoltarea și diversificarea formelor de cooperare a statelor mari și mici, dezvoltate și în curs de dezvoltare, fără deosebire de orînduire socială sau de așezare geografică.

Anumite forme de colaborare de dată mai veche, dar în limite foarte înguste, se înregistrează în domeniul financiar-monetar. Astfel, pentru a nu merge prea departe pe firul istoriei, secolul XIX a fost martor al unor numeroase manifestări de cooperare în scopul combaterii repetatelor crize ale etalonului aur, cum au fost cele din 1810, 1815—1818, 1825, 1836—1839, 1847, 1857, 1866, crize care infirmă opinia apologetică despre infailibilitatea sistemelor monetare bazate pe aur. Cooperarea a contribuit de asemenea la rezolvarea unor situații dificile în lumea bancară. Crahul din 1890 al marii bănci Baring, de exemplu, a fost soluționat prin intervenția conjugată a Băncii Franței și guvernului Rusiei țariste. Ideea de cooperare a stat mai ales la baza înființării uniunilor monetare, dintre care Uniunea Latină, înființată în 1865 de Franța, Belgia, Elveția și Italia a fost cea mai importantă încercare din capitalismul premonopolist de unificare a unor sisteme monetare naționale, avînd ca scop principal sprijinirea tendințelor expansioniste ale capitalului.

La începutul secolului XX, primul război mondial a generat operații financiare de mare amploare, cum a fost finanțarea de către S.U.A. a aliaților europeni, sau reglementarea celebrei probleme a reparațiilor de război ale Germaniei învinse (1919—1921), continuată cu Planul Dawes (1924) și Planul Young (1929). Poate cea mai reprezentativă realizare a cooperării internaționale din perioada interbelică a fost înființarea în 1930 a Băncii Reglementelor Internaționale cu sediul la Basel, de către un grup de bănci centrale, îndeosebi europene, la care a aderat și Banca Națională a României.

Cu toate acestea, acțiunile de cooperare din perioada anterioară celui de al doilea război mondial și îndeosebi din perioada interbelică, sporadice și embrionare, au constituit mai degrabă o coalizare cu intenția apărării și promovării unor interese de grup, de cele mai multe ori în detrimentul altora, decît un efort coerent, de rezolvare pe un plan cît mai larg, în spiritul unei înțelegeri reciproce, a unor probleme de interes general. Din această cauză, perioada anterioară celui de al doilea război mondial poartă mai puțin amprenta cooperării așa cum o înțelegem astăzi și mai mult pe aceea a antagonismelor, conflictelor și frămîntărilor sterile, a expedientelor și improvizațiilor monetare.

Poate că nici un alt eveniment nu a reflectat mai bine limitele înguste ale cooperării din acea perioadă ca eșuarea lamentabilă a Conferinței monetare internaționale, convocată la Londra în 1933 din inițiativa Societății Națiunilor. Imposibilitatea găsirii unei platforme comune pentru fundamentarea eforturilor de ieșire din criză (marea criză economică din 1929—1933), predominarea tendințelor centrifuge ale politicilor monetare naționale, au demonstrat atunci că în domeniul financiar-monetar, cooperarea nu a reprezentat un efort de creare a unui cod de comportare în relațiile internaționale, adică a unui ansamblu de mecanisme și instituții care să promoveze schimburile economice internaționale într-un mod echitabil pentru toată lumea.

Începutul unei ere noi în cooperarea financiar-monetară internațională poate fi situat în anul 1944, odată cu convocarea Conferinței monetare și financiare internaționale de la Bretton Woods.

C. K.

Studii prospective

Ileana Iliescu, București — Studiul de care vă interesați, intitulat „Specializare și adaptare în fața crizei", a apărut în primul număr din acest an al revistei trimestriale „Economie și prospectivă internațională", editată de Centrul de studii prospective și de informații internaționale (CEPII) din Franța. În acest studiu autorul, Gérard Lafay, analizează măsura și modul în care cinci țări industrializate din Occident (S.U.A., R.F.G., Franța, Anglia și Japonia) s-au adaptat la modificările survenite în cererea mondială de produse industriale, în intervalul 1970—1977. G. Lafay constată avîntul deosebit pe care l-a luat în perioada amintită industria electronică, ramură chemată să restructureze în profunzime ansamblul industriei, jucînd un rol analog celui jucat de chimie în agricultură.

Dintre cele cinci țări dezvoltate analizate, Japonia este apreciată ca cea care a reușit să cucerească pozițiile cele mai puternice în „sectoarele motrice" ale viitorilor zece ani. Ea este astfel considerată în măsură să întreprindă o restructurare globală a filierei mecanice, înlocuind un mare număr de mașini clasice cu roboți. Această restructurare este calificată drept o veritabilă ruptură în dezvoltarea de pînă acum a industriei, anunțînd cea de a treia revoluție industrială.

Energie nucleară

Dan Bălășoiu, Curtea de Argeș — Țara vest-europeană cu cel mai avansat program de utilizare a energiei nucleare este Franța. În prezent în această țară funcționează 16 centrale nucleare, din care 9 comandate înainte de 1969. În fiecare din anii următori urmează să intre în funcțiune cinci-șase centrale cu o putere instalată însumînd circa 5000 MW. În felul acesta, ponderea energiei nucleare în producerea energiei electrice va spori de la 16% în prezent la 55% în 1985 și la peste 70% în 1990. În Franța se apreciază că o centrală nucleară de 900 MW economisește 1,5 milioane t de petrol, în condițiile în care costul kilowatului nuclear este de ordinul a 10 centime, față de 15 centime în cazul termocentralelor clasice.

Circa jumătate din necesarul de uraniu al centralelor nucleare franceze va fi acoperit din zăcăminte existente chiar pe teritoriul țării, restul urmînd a fi importat din Gabon și Niger. Îmbogățirea uraniului se va face de asemenea pe teritoriul Franței, la fel ca și reciclarea uraniului fisionabil rămas în combustibilul ars. În prezent în industria nucleară franceză lucrează, direct sau indirect, circa 150 000 peroane.

Zahăr din porumb?

Bebe Mardan, București — Într-adevăr zahărul poate fi obținut și din porumb, sursă a cărei utilizare pare să se extindă. Astfel, recent firma „Coca-Cola" a hotărît să înlocuiască în produsele sale zahărul din trestie cu zahăr obținut din porumb datorită creșterii importante a prețului la zahărul din trestie în ultimii patru ani și jumătate. Această creștere a făcut să devină competitiv zahărul din porumb, a cărui utilizare nu ar urma să schimbe cu nimic gustul cunoscutei băuturi răcoritoare. Dacă hotărîrea luată de „Coca-Cola" va fi urmată de ansamblul producătorilor de băuturi răcoritoare, consumul de zahăr din trestie al S.U.A. s-ar putea reduce cu o cantitate cuprinsă între 750 000 și 900 000 tone pe an, echivalentă cu 1% din producția mondială.

Cum evoluția prețului zahărului nu va fi scutită nici în viitor de oscilații, se apreciază că decizia de a utiliza zahărul din porumb nu are un caracter ireversibil. Oricum, ea va permite utilizatorilor de produse zaharoase să-și diversifice sursele de aprovizionare, în funcție de evoluția cursurilor.

„Planul de la Colombo"

Mădălina Oiteanu, Slatina — „Planul de la Colombo" este denumirea unui acord încheiat în anul 1950 în cadrul Commonwealthului pentru sprijinirea dezvoltării noilor state independente din sudul Asiei. În prezent această denumire se referă la totalitatea acordurilor bilaterale încheiate între țările membre ale „Planului", țări al căror număr a ajuns la circa 25, majoritatea nemembre ale Commonwealthului. În aceste țări trăiesc peste 1,2 miliarde de oameni, respectiv circa 30% din populația totală a planetei, între care trei sferturi din populația aflată în situația de „sărăcie absolută". În ultimii ani mai multe țări membre beneficiare de asistență au început să acorde ele însele asistență altor țări asiatice în domeniile în care au capacitatea și experiența de a face acest lucru. Printre țările care furnizează asistență se numără astăzi India, Pakistanul, Singapore, Thailanda, Sri Lanka, Filipinele, Malaezia, Birmania și altele. Acordurile încheiate între țările membre ale „Planului de la Colombo" sînt dezbătute în cadrul unor conferințe anuale. Conferința din acest an este prevăzută a avea loc în Indonezia și ea va lua în discuție propunerile unui grup de reflecție, constituit din reprezentanți ai țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare, în vederea creșterii eficienței acțiunilor de cooperare ale țărilor membre.

Analiza valorii

Petru Budea, Oradea — O imagine asupra domeniilor de aplicare a analizei valorii și asupra varietății de metode și tehnici utilizate în alte țări în concepția funcțională pe baza acesteia v-o poate oferi problematica abordată la cea de-a 7-a conferință cu tema „Analiza valorii în dezvoltarea științifico-tehnică" (Praga, 19—21 februarie a.c.), organizată cu prilejul împlinirii a 10 ani de la constituirea, în cadrul Asociației științifico-tehnice cehoslovace, a Grupei de specialiști în problemele ingineriei valorii. Menționăm titlurile secțiunilor : AV în sistemele tehnice și tehnologice ; noi elemente în metodologia AV ; folosirea metodelor de stimulare a creativității în AV. Referatele prezentate de către participanți — specialiști din Cehoslovacia și din alte țări socialiste — au cuprins numeroase exemple și elemente de sinteză privind aplicarea analizei valorii în diferite întreprinderi și ramuri ale industriei, pentru produse, subansamble, piese, tehnologii ; în construcții, transporturi, cercetare-proiectare, precum și în domenii mai largi — proiectarea organismelor productive, a sistemelor tehnice și tehnologice, organizare și conducere. A fost relevat aportul specific al unor metode cum sînt modelarea matematică, interpretarea funcțiilor de eficiență în cercetare, metodele taxonometrice, arborele decizional și teoria vectorilor, ARIZ, ANKOT (analiza prin contrast a obiectelor tehnice), „707", metoda morfologică, teoria diagramelor, sinectica, metodele euristice.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 7 martie 1980

ROMÂNIA — PROGRES — BUNĂSTARE — PACE

— Alegerile de deputați — manifestare elocventă a democratismului orînduirii noastre **(Ion Popescu, Valeriu Bălașa)** 1

— Dinamismul dezvoltării — caracteristică a economiei României socialiste **(conf. dr. Gheorghe Postelnicu)** 3

— Creșterea nivelului de trai — țelul suprem al întregii politici a partidului **(conf. dr. Gavril Horja)** 5

— Dimensiuni economice și sociale ale politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu **(dr. Georgeta Macarie)** 7

— Afirmarea plenară și egală a femeii în societatea noastră socialistă **(conf. dr. Stana Buzatu)** 9

— O politică externă constructivă, în concordanță cu interesele poporului român, ale păcii și colaborării internaționale **(dr. George Marin)** 11

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Extinderea poliservirii utilajelor — factor de bază în realizarea planului **(Bogdan Pădure)** 13

— Modificarea configurației agriculturii românești prin realizarea unei profunde revoluții **(Ovidiu Popescu)** 15

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Autogestiunea — instrument de ridicare a nivelului calitativ al activității economice **(dr. Al. Babe)** 18

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Diagnosticul „stării de productivitate" din întreprindere **(dr. Emil I. Nicolau)** 20

TEORII • IDEI

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(conf. dr. Gh. Ciulbea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Producția de mărfuri în socialism **(lector univ. P. Iosub)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Învățarea — resursă inepuizabilă **(Ana Maria Sandi)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

— Development dynamics — a characteristic of socialist Romania's economy **(Reader Dr. Gheorghe Postelnicu)** 3

— Upgrowing the living standard — supreme goal of the entire policy of the party **(Reader Dr. Gavril Horja)** 5

— Economic and social dimensions of the territorial distribution of the productive forces **(Dr. Georgeta Macarie)** 7

— A constructive foreign policy, corresponding to the interests of the Romanian people, for peace and international collaboration **(Dr. George Marin)** 11

— Schools — trends — economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought **(Reader Dr. Gh. Ciulbea)** 22

— The learning process — an inexhaustible resource **(Ana Maria Sandi)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Le dynamisme du développement — trait caractéristique de l'économie de la Roumanie socialiste **(maître de conférences dr. Gheorghe Postelnicu)** 3

— L'élévation du niveau de vie — but suprême de la politique du parti **(maître de conférences dr. Gavril Horja)** 5

— Dimensions économiques et sociales de la politique de répartition en territoire des forces productives **(dr. Georgeta Macarie)** 7

— Une politique étrangère constructive, conforme aux intérêts du peuple roumain, de la paix et de la collaboration internationale **(dr. George Marin)** 11

— Ecoles — courants — économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(maître de conférences dr. Gh. Ciulbea)** 22

— L'apprentisage — une ressource inépuisable **(Ana Maria Sandi)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Динамизм развития — характерная черта экономики социалистической Румынии **(ст. преп. выс. шк. др. Георге Постелнику)** 3

— Повышение жизненного уровня — высшая цель всей политики партии **(ст. преп. выс. шк. др. Гаврил Хоржа)** 5

— Экономические и социальные масштабы политики территориального распределения производительных сил **(др. Джорджета Макарие)** 7

— Конструктивная внешняя политика, в соответствии с интересами румынского народа, мира и международного сотрудничества **(др. Джордже Марин)** 11

— Школы • течения • экономисты • Прогрессивные традиции румынского экономического мышления **(ст. преп. выс. шк. др. Г. Чулбя)** 22

— Неистощимый ресурс — учение **(Анна Мария Санди)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

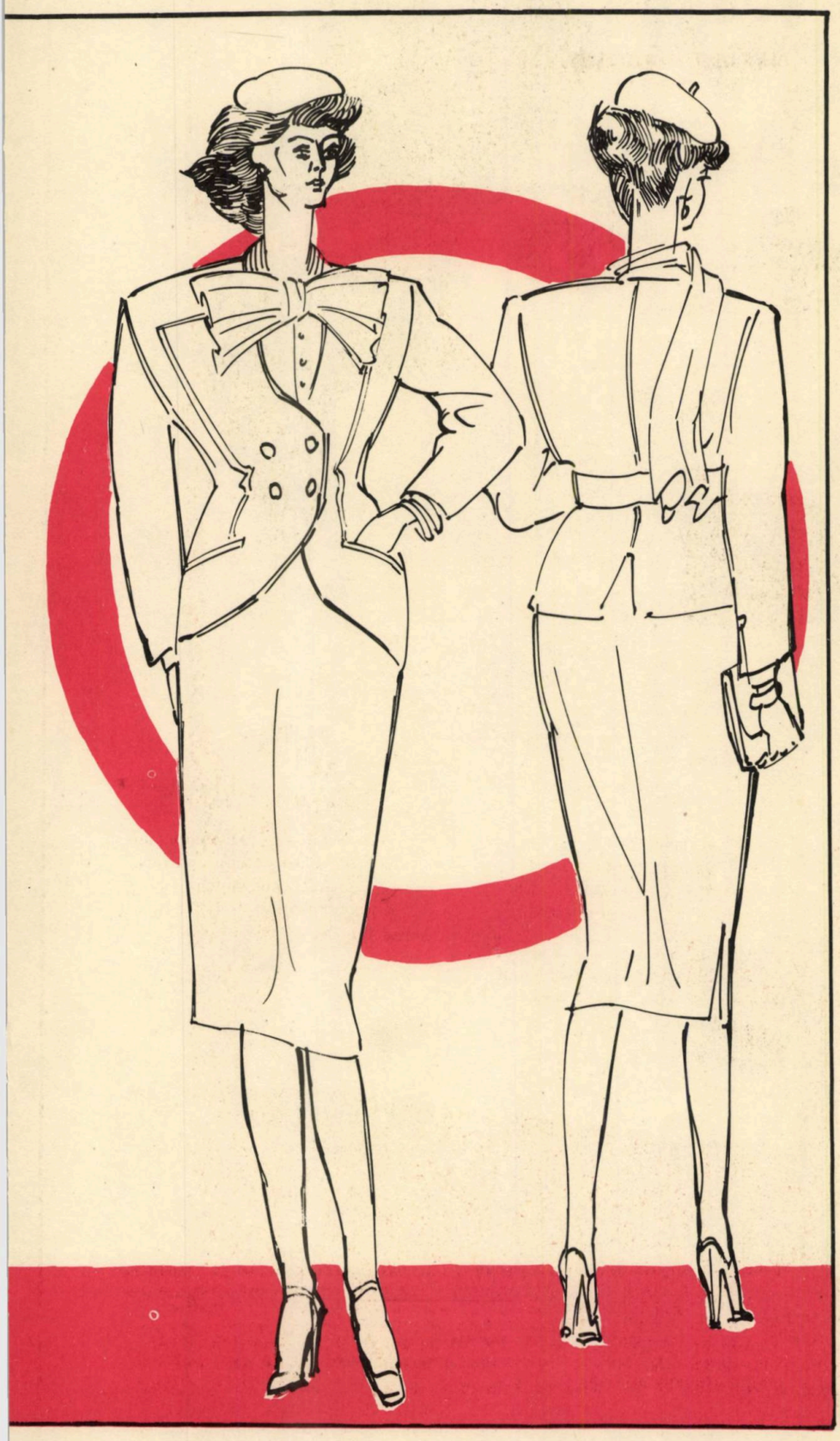

FEMINITATE ȘI RAFINAMENT

— iată caracteristicile liniei vestimentației feminine din primăvara acestui an.

Culorile și imprimeurile inspirate conferă tuturor articolelor vestimentare destinate femeilor un aspect tineresc.

Modul de expunere în raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă posibilitatea alegerii, din acest larg evantai de confecții, modelul care să completeze în orice moment garderoba dv.

1980 MAR 18

Cînd alegeți darurile de 8 Martie, e bine să știți că

● produsele cosmetice BELLATRIX sînt necesare tuturor femeilor pentru că înlătura efectele provocate de oboseală, surmenaj, fumul de țigară, redînd prospețimea și elasticitatea tenului, printr-un tratament cosmetic menit să stimuleze funcțiile de protecție ale epidermei ;

● produsele cosmetice din gama BELLATRIX, realizate pe bază de extracte vegetale din plante cardiotonice, activează circulația sanguină la nivelul epidermei, fapt care conduce la mărirea capacității sale de protecție și la întîrzierea apariției semnelor vizibile de îmbătrînire. Mai mult decît atît, BELLATRIX, curăță, tonifică, hidratează și catifelează tenul.

Iată de ce vă sfătuim să dăruiți BELLATRIX : demachiant, loțiune tonică, cremă hidratantă de zi, cremă emolientă de noapte și cremă emolientă pentru zona oculară.

BELLATRIX, la toate raioanele specializate și în toate magazinele de articole cosmetice ale comerțului de stat.

BELLATRIX — un dar apreciat de toate femeile !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Puternică manifestare a unităţii poporului, a hotărîrii sale de a înfăptui programul partidului de înflorire a patriei

Numărul 11 ● Vineri 14 martie 1980

„Să acționăm în așa fel încît deceniul anilor 1980 să asigure triumful societății socialiste multilateral dezvoltate în România, să pună o bază trainică pentru trecerea la făurirea comunismului, pentru ridicarea bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității Republicii Socialiste România !"

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntarea rostită la marea adunare populară, cetățenească din Capitală — 6 martie 1980)

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ORGANIZAREA EFICIENTĂ A ÎNTREȚINERII ȘI REPARAȚIILOR UTILAJELOR

O condiție importantă pentru creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român prevăd ca prin creșterea eficienței fondurilor fixe în industrie, al căror volum în 1980 este de cca. 1 200 miliarde lei, iar în 1985 va fi de cca. 3 000 miliarde lei, să se asigure la sfîrșitul cincinalului — la fiecare 1 000 lei fonduri fixe — o producție globală industrială de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei.

Deși în ultimii ani, pe ansamblul întreprinderilor industriale, indicele de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor a crescut, totuși se mai înregistrează un volum mare de opriri accidentale, generate în principal de defecțiuni mecanice.

Aspectele negative în desfășurarea activității de întreținere și reparații la nivelul întreprinderilor industriale pot fi grupate în mai multe categorii :

— avarii la utilaje și instalații, cu repercusiuni nefavorabile asupra indicatorilor economici, ca urmare a : exploatării nerațională ; nerespectării planului de întreținere și reparații ; calității nesatisfăcătoare a lucrărilor din acest domeniu ;

— durata mare a reparațiilor, ca urmare a : pregătirii insuficiente; neaplicării metodelor moderne de reparații, (de exemplu, prin schimbarea de agregate), a metodelor științifice de planificare și urmărire a reparațiilor (drumul critic) ; lipsei de personal cu calificare corespunzătoare ; nerespectării graficelor de întreținere și reparații planificate ; coordonării ineficiente a sectorului mecano-energetic și automatizări (MEA) ; caracterului inadecvat al unor normative tehnice de întreținere și reparații ;

— neasigurarea cu piese de schimb în cantitățile, de calitățile necesare și la timpul potrivit, ca urmare a: defecțiunilor în aprovizionarea cu piese de schimb de la furnizori ; neasigurării documentațiilor de execuție ale pieselor de schimb ce urmează a fi asimilate ; dotării necorespunzătoare a unor ateliere mecanice, specializate pentru execuția pieselor de schimb ; neorganizării la nivelul necesităților a unor întreprinderi specializate în producerea de piese de schimb.

NECESITĂȚILE prezente și viitoare ale economiei naționale impun înlăturarea rapidă și totală a acestor deficiențe. După cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c. **„Avem astăzi un nivel ridicat al mijloacelor de producție. Buna lor funcționare, repararea lor la timp sînt esențiale pentru desfășurarea normală a activității de producție. Aș putea spune că această activitate devine mai importantă decît înseși investițiile".**

În acest sens, Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. stabilesc sarcini concrete privind dezvoltarea corespunzătoare a sectoarelor de întreținere și reparații ; extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în reparații ; efectuarea centralizată (pe zone geografice, ministere, centrale industriale) a reparațiilor la mașini, utilaje și instalații. Elaborarea și respectarea cu strictețe a planului de reparații trebuie să fie — ca și pentru planul de producție — sarcină obligatorie a fiecărei unități economice.

Amploarea noilor întreprinderi și combinate industriale, tehnologiile complexe, gradul înalt de mecanizare și automatizare au determinat **schimbări majore în concepția de abordare și organizare a activităților mecano-energetice.** Un prim rezultat direct al acestor schimbări a fost **reconsiderarea ponderii personalului MEA** în totalul personalului de execuție, **precum și a cheltuielilor de întreținere și reparații.** De asemenea, **baza tehnico-materială** pentru desfășurarea acestei activități a crescut într-un ritm înalt, ajungîndu-se de la atelierele clasice de acum 20—25 de ani, cu un număr redus de mașini-unelte la unități puternice (de pildă : U.M.I.R. — uzina mecanică de întreținere și reparații — în industria chimică ; U.P.S.R.S. — uzina de piese de schimb și reparații siderurgice), cu profil de construcții de mașini și cu o bază tehnică foarte dezvoltată.

ACTIVITATEA de întreținere și reparații are un caracter vital ; ea nu mai poate fi desfășurată eficient prin mijloacele tradiționale cunoscute, ci trebuie așezată pe baze științifice. Concepția ca utilajele să fie depanate și reparate atunci cînd „au căzut" nu mai poate fi admisă, în condițiile cînd ieșirea neprevăzută din funcțiune a unor utilaje „cheie" declanșează perturbații în lanț pe linia aprovizionării, la beneficiarii produselor.

În această etapă, cînd se pune un accent deosebit pe factorii intensivi ai dezvoltării economice, trebuie să se producă **un salt calitativ deosebit în organizarea și conducerea activității mecano-energetice la nivelul unităților industriale.**

În sprijinul cadrelor care își desfășoară activitatea în acest domeniu, ca și pentru o mai bună orientare a conducerilor colective ale unităților economice în fundamentarea, adoptarea și urmărirea aplicării deciziilor privitoare la creșterea gradului de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, consacrăm acest număr, ca și unul din cele viitoare ale suplimentului „Generalizarea experienței înaintate", prezentării unor **metode eficiente și experiențe în organizarea activității de întreținere și reparații.**

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 11, 1980

Căi pentru promovarea unui sistem eficient de întreținere și reparații

ACTIVITATEA DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII se definește ca **ansamblu de acțiuni cu caracter preventiv și intervenții cu caracter operativ, necesare pentru evitarea uzurii premature a fondurilor fixe și remedierea defecțiunilor neprevăzute.**

Obiectivul său general este asigurarea continuității în funcționarea fondurilor fixe, în condiții optime și cu cheltuieli minime.

Obiectivele derivate sînt :

— menținerea performanțelor nominale pe toată durata de serviciu ;

— creșterea duratei de serviciu ;

— menținerea siguranței în funcționare ;

— reducerea duratei scoaterilor din funcțiune pentru întreținere și reparații ;

— reducerea cheltuielilor de întreținere și reparații.

Pentru a se aplica un sistem eficient de întreținere și reparații preventive, planificate, care să realizeze aceste obiective, conducerea întreprinderii trebuie să promoveze o strategie care să asigure implementarea a trei subsisteme de bază :

- subsistem rațional de exploatare a utilajelor și instalațiilor ;
- subsistem eficient de întreținere ;
- subsistem eficient de reparații.

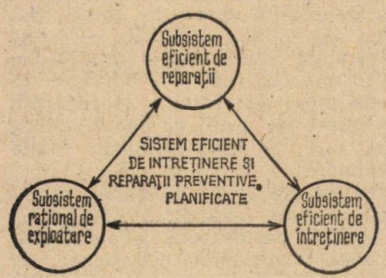

Dezvoltarea acestor trei subsisteme formează piatra unghiulară pentru promovarea unui sistem eficient de întreținere și reparații preventive, planificate.

Există o strînsă interdependență între aceste trei subsisteme : funcționarea unuia, respectiv nivelul său de eficiență și eficacitate, determină nivelul de eficiență și eficacitate al celuilalt.

Strategia generală pentru implementarea unui **sistem eficient de întreținere și reparații preventive, planificate,** se axează pe cele două subsisteme de la baza triunghiului și anume: **trebuie mai întîi să punem în aplicare un sistem național de exploatare a utilajelor și instalațiilor și un sistem de întreținere a acestora,** pentru că numai în acest fel se crează premisele necesare pentru prevenirea defecțiunilor și nu înlăturarea lor, după ce au apărut.

Cu alte cuvinte, strategia menționată promovează mutarea accentului de pe activitatea de reparații pe cea de exploatare și întreținere. Aceasta, deoarece s-a constatat că majoritatea defecțiunilor la utilaje și instalații au apărut ca urmare a unei exploatări nerationale și a unei insuficiente întreținere (lubrifiere, supraveghere, mici remedieri etc.).

Concretizarea strategiei care vizează dezvoltarea acestor sisteme se realizează printr-o serie de **acțiuni tactice,** specifice fiecărui subsistem.

AUTORITATE RECUNOSCUTĂ ȘI RESPONSABILITATE UNICĂ ÎN CONDUCERE ȘI EXECUȚIE

La nivelul activității mecano-energetică-automatizare dintr-o întreprindere trebuie să se asigure permanent existența unei responsabilități unice în conducerea activităților, care urmează să transpună în practică strategia stabilită. Pentru aceasta trebuie să existe următoarele premise :

— nivelul ierarhic adecvat pentru a se putea asigura existența unei autorități unice ;

— persoana competentă, capabilă să-și asigure o responsabilitate unică ;

— conducerea întreprinderii să asigure formarea unor cadre competente și să promoveze permanent, prin fapte, dezvoltarea unei autorități recunoscute și responsabilități unice în fruntea sectorului mecano-energetic-automatizare.

Sînt necesare asemenea prerogative la nivelul conducătorului acestui sector deoarece el :

— controlează și ia decizii care declanșează acțiuni cu implicații asupra unor persoane și activități care nu intră în coordonarea sa directă (maiștri, șefi de ateliere și secții productive, procese de producție etc.) ;

— ia decizii care atrag acțiuni cu implicații de anvergură la nivelul întreprinderii (de exemplu, scoaterea din funcțiune a unor utilaje și instalații de mare complexitate).

FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A PLANULUI DE REVIZII ȘI REPARAȚII PREVENTIVE, PLANIFICATE

Necesitatea unei fundamentări științifice a planului de revizii și reparații derivă din implicațiile negative posibile ale unor planuri determinate empiric :

— scoaterea din funcțiune a unor utilaje și instalații, ceea ce pun în pericol realizarea planului de producție la nivelul întreprinderii, județului, subramurii ș.a.m.d.;

— reviziile și reparațiile la utilajele și instalațiile complexe antrenează resurse apreciabile, ce afectează simțitor indicatorii întreprinderii ;

— avarii de mari proporții, care pun în pericol vieți omenești și funcționarea întregii întreprinderi.

La baza fundamentării planului de reparații trebuie să stea normativele de reparații departamentale, precum și cercetările proprii ale întreprinderii, privind studiul uzurii al diferitelor piese și subansamble și defecțiunile evidențiate în cartea tehnică a mașinii.

SISTEM EFICIENT DE PROGRAMARE, URMĂRIRE ȘI EVIDENȚĂ UNITARĂ

Transpunerea în practică a planului de lubrifiere, întreținere și reparații trebuie să aibă la bază un sistem unitar și eficient de programare, urmărire și evidență, pentru a se putea dispune de toate informațiile necesare, răspunsului la următoarele probleme de bază : cînd trebuie executată o lucrare ? cum trebuie executată (cu ce tehnologie) ? unde trebuie executată ? cît durează ? ce resurse necesită ? care sînt criteriile de evaluare a lucrării ? care sînt cerințele posturilor pentru executarea ei ? care sînt responsabilitățile personalului ce urmează să execute și să coordoneze lucrările ?

De asemenea, sistemul de evidență trebuie să fie capabil să redea în orice moment instrucțiunile de exploatare și funcționare și orice fel de informații cu privire la lucrările care s-au executat la utilajele și instalațiile productive, indiferent de natura lor.

Importanța existenței unui asemenea sistem eficient de programare, urmărire și evidență unitară rezultă din implicațiile foarte serioase asupra funcționării utilajelor, ce apar cînd nu se dispune de informații suficiente și în timp util

ASIGURAREA CU DOCUMENTAȚII TEHNICE DE EXECUȚIE PENTRU TOATE LUCRĂRILE CE SE EXECUTĂ ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

Ca și în cazul celorlalte activități de producție, desfășurarea activității de întreținere și reparații, comportă, în prealabil, **etapa de pregătire** cu următoarele faze de bază :

— **pregătirea tehnică** — bazată pe documentația tehnică de execuție a lucrărilor de reparații — care trebuie să cuprindă totalitatea operațiilor, succesiunea lor, tehnologia de recondiționare a pieselor, toleranțele și toate indicațiile tehnice necesare executării în bune condiții a reparației, efectuării probelor de pornire, rodajului și intrării în sarcină **etc.;**

— **pregătirea materială,** care se referă la totalitatea acțiunilor, lucrărilor și informațiilor necesare atît în faza de

pregătire, cît și în faza de execuție a reparației, pentru a asigura materialele și piesele de schimb ;

— **pregătirea organizatorică** — modul de organizare în timp a reparațiilor, a formațiilor de lucru, conducerea lor etc.

Lucrările de reparații (demontarea, recondiționarea și montarea pieselor și subansamblelor) trebuie să se **desfășoare în mod obligatoriu după o documentație scrisă**, deci elaborată anticipat, intrînd în acest fel în regimul proceselor tehnologice de producție.

În același regim trebuie rezolvate toate operațiile care se desfășoară în activitatea de întreținere (lubrifiere, control, revizie, remedieri etc.), pentru a avea garanția executării lor în condiții de calitate.

SISTEM DE CONTROL UNITAR ȘI COMPETENT PRIVIND MODUL DE EXPLOATARE, ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚIE A UTILAJELOR ȘI INSTALAȚIILOR

În concepția modernă, organizarea și conducerea oricărei activități nu poate fi realizate eficient fără existența unui control corespunzător.

Avînd în vedere că lipsa de control sistematic se află la originea majorității defecțiunilor și avariilor la utilajele și instalațiile de mare complexitate, este imperativ să se instituie un control unitar, competent și eficient în activitatea de exploatare, întreținere și reparație a acestora.

Dacă se depistează și remediază la timp micile defecțiuni, în aparență neînsemnate, se evită avarii de mari proporții, cu consecințe serioase sub raportul producției, al securității muncii și al cheltuielilor pentru remediere.

Sistemul de control trebuie să fie unitar instituit în toate secțiile și cu autoritate ierarhică suficient de mare, pentru a putea lua măsuri eficiente de lichidare a neajunsurilor. El trebuie să cuprindă, în principal : controlul stării (calității) utilajelor și instalațiilor ; controlul efectuării întreținerii (ungerii și reviziilor) ; controlul instalațiilor sub presiune și de ridicat ; controlul reparațiilor (cantitativ și calitativ) ; controlul costurilor pe linie de întreținere și reparații ; controlul opririlor accidentale (număr, cauze, durata intervențiilor, costuri).

SPECIALIZAREA EXECUTANȚILOR ȘI FORMAȚIILOR DE LUCRU PE LUCRĂRI ȘI PE GRUPE DE UTILAJE. INSTRUIREA ANTICIPATĂ A PERSONALULUI DE EXPLOATARE, ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

Creșterea considerabilă a gradului de complexitate a utilajelor și instalațiilor impune specializarea strictă a personalului de întreținere și reparații, pe utilaje, pe părți componente din utilaje sau instalații, pe grupe de operații etc.

Specializarea nu trebuie totdeauna adîncită așa de mult încît să conducă la reducerea capacității de intervenție și a operativității în muncă ; ea trebuie promovată paralel și într-un echilibru optim cu extinderea policalificării, pentru a se putea crește gradul de operativitate și eficiență a echipelor în activitatea de întreținere și reparații.

INTRODUCEREA METODELOR ȘTIINȚIFICE DE ORGANIZARE ȘI CONDUCERE A ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

În domeniul întreținerii și reparațiilor, luarea deciziei mai apare încă, unora, ca un proces intuitiv, dependent de talentul, de priceperea celui ce trebuie să ia deciziile și nu poate fi decît foarte puțin, sau chiar deloc, fundamentat pe baze științifice. Această atitudine a fost susținută și de numeroasele împrejurări în care decizia trebuia luată foarte repede, astfel încît nu era timp pentru consultări largi și studii adîncite, mai ales în lipsa mijloacelor moderne de înmagazinare și prelucrare a datelor și informațiilor.

Cu toate că nici astăzi, conducerea sistemului de întreținere și reparații nu este o știință exactă — și e încă îndoielnic că va putea deveni vreodată — există totuși metode avansate pentru rezolvarea unor probleme din cadrul sistemului, chiar și în zona destul de dificilă a sa, în care se elaborează decizia.

Metode și tehnici mai uzuale de organizare științifică a activității de întreținere și reparații sînt :

— **grupul de tehnici și metode specifice studiului muncii**, atît cele legate de studiul metodelor de muncă, cît și cele legate de măsurarea și normarea muncii, organizarea muncii. Domeniul lucrărilor de întreținere și reparații are un caracter deosebit de complex, deoarece echipele cuprind efective de lucrători cu un nomenclator vast de meserii și calificări, ce lucrează de obicei dispersate și la lucrări cu un caracter nerepetitiv ;

— **grupul de discipline înglobate în domeniul mai vast al cercetării operaționale.** Utilizarea teoriei firelor de așteptare la determinarea numărului optim de lucrători pentru întreținere, a statisticii matematice la studiul defecțiunilor și a metodei drumului critic la conducerea lucrărilor de reparații sînt exemple tipice de folosire a instrumentarului matematic în pregătirea deciziilor în acest domeniu.

Avînd în vedere că majoritatea problemelor de întreținere necesită informații asupra frecvenței controalelor, reviziilor, intervalelor de reparații, ciclurilor de înlocuire a pieselor și determinarea necesarului de lucrători — informații ce au un caracter stohastic (probabilistic), modelarea matematică devine un instrument prețios pentru luarea deciziilor în conducerea activităților de întreținere și reparații.

Introducerea metodelor de organizare științifică a muncii a permis conturarea unor sisteme moderne de conducere a reparațiilor : metoda reparațiilor rapide ; metoda reparațiilor pe subansamble ; metoda tehnologiilor avansate la executarea reparațiilor.

STRUCTURA DE ORGANIZARE OPTIMĂ PENTRU SECTORUL MECANO-ENERGETIC-AUTOMATIZARE

Structurile de organizare adoptate pentru sectorul mecano-energetic-automatizare trebuie să fie astfel proiectate, încît să răspundă la următoarele cerințe ;

— să asigure un nivel ierarhic corespunzător îndeplinirii în bune condiții a atribuțiilor și sarcinilor, respectiv să asigure un echilibru între atribuții, sarcini și autoritatea ierarhică;

— să asigure un număr redus de niveluri ierarhice pentru a se putea mări capacitatea de intervenție și operativitatea compartimentelor de întreținere și reparații ;

— să asigure reprezentarea echilibrată a compartimentelor de concepție, de execuție și a compartimentelor funcționale, pentru a se putea promova sistemul eficient de întreținere și reparații preventive, planificate.

SISTEM EFICIENT DE STIMULARE MATERIALĂ ȘI MORALĂ

Conducerea activităților MEA a fost deseori confruntată cu dificultăți determinate de regimul de lucru instabil (intervenții neplanificate, adeseori în schimburi de lucru prelungite și în condiții de muncă necorespunzătoare), de încadrare în rețele tarifare adeseori inferioare celor corespunzătoare ramurii construcțiilor de mașini, de insuficiența personalului calificat și fluctuația ridicată. Unele din aceste dificultăți au fost eliminate parțial, prin adoptarea de rețele tarifare la nivelul construcției de mașini pentru muncitorii de întreținere și reparații, prin sistemul de retribuire în acord global și prin alte măsuri. În ce privește cadrele tehnice și de conducere din sectorul mecano-energetic-automatizare (tehnicieni, maiștri, ingineri), stimularea lor materială și morală trebuie să fie rezolvată de către conducerile întreprinderilor, centralelor și ministerelor, în funcție de rezultatele obținute (abandonîndu-se o practică încă frecventă : cînd mașinile și instalațiile funcționează bine, totul apare ca normal și se neglijează ocaziile de stimulare, iar cînd apar avarii, critica nu se face întodeauna cu discernămînt în ce privește cauzele și responsabilitățile).

SISTEM EFICIENT DE ASIGURARE CU PIESE DE SCHIMB

Asigurarea cu piese de schimb în cantitățile și de calitățile necesare, la timpul potrivit, reprezintă o problemă încă nesatisfăcător rezolvată în multe întreprinderi. Uneori acest fenomen reflectă carențe în organizare și conducere care amplifică gradul de dificultate al activității de asigurare a pieselor de schimb. Totodată, o serie de factori — procurarea din import a unor utilaje speciale, diversitatea mare a firmelor furnizoare, complexitatea constructivă și tehnologică a unor piese de schimb, creșterea ponderii pieselor de schimb electronice din instalațiile de automatizare ale utilajelor productive — limitează într-o anumită măsură posibilitățile de asimilare în atelierele proprii ale întreprinderilor.

Realizarea unui sistem eficient de asigurare cu piese de schimb presupune să se organizeze, în funcție de mărimea întreprinderii specializate și de complexitatea problemelor din acest domeniu:

— un compartiment care să răspundă de întreaga politică de piese de schimb la nivelul întreprinderii și care să coordoneze activitățile aferente — concepție (proiectarea documentațiilor pentru piesele de schimb), planificarea și urmărirea executării/procurării pieselor de schimb (din țară și import); evidența, depozitarea și conservarea acestora;

— o formație sau un atelier de proiectare specializat, care să se ocupe exclusiv de întocmirea documentațiilor pentru execuția și asimilarea pieselor de schimb;

— o formație sau un atelier mecanic, dotat corespunzător pentru a executa, pe bază de plan, piesele de schimb și subansamblele necesare întreținerii și reparării utilajelor;

— o bibliotecă de documentații, care să cuprindă atît mapele cu desenele de execuție ale pieselor de schimb, cît și toate celelalte documentații cu privire la exploatarea, întreținerea și repararea utilajelor și instalațiilor.

SISTEM EFICACE DE EVIDENȚĂ ȘI CONTROL AL COSTURILOR ÎN ACTIVITATEA DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

Întreținerea și reparația utilajelor devin din ce în ce mai costisitoare, influențînd uneori considerabil cheltuielile de producție.

În condițiile noului mecanism economic, problema evidențierii și controlului costurilor a căpătat o importanță deosebită. Întărirea autogestiunii și autofinanțării presupune programe și urmărirea prin bugete de venituri și cheltuieli pe secții și ateliere, a acestor cheltuieli

Adeseori, sub presiunea necesității reparării cît mai rapide a utilajelor și instalațiilor, partea de costuri este lăsată pe un plan secundar.

A sosit timpul să ne preocupe în cel mai înalt grad atît partea tehnică, cît și cea economică a activității de întreținere și reparații. Este necesar să existe o evidență strictă a cheltuielilor pe tipuri de reparații și pe grupe de utilaje, să se completeze evaluarea muncii personalului și a compartimentelor M.E.A. cu indicatori economici de foarte mare importanță în etapa actuală.

Spațiul rezervat nu ne-a permis să prezentăm decît o parte din căile de realizare a unui sistem eficient de întreținere și reparații. Avem convingerea că specialiștii din domeniu pot adăuga încă multe altele, contribuind la perfecționarea activității în acest domeniu de importanță evident crescîndă.

Theodor MARINESCU
Alexandru PESCARU

experți în organizare și conducere
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Sistem preventiv-planificat de întreținere a fondurilor fixe

A ÎNTREȚINE în mod corespunzător utilajele și instalațiile înseamnă a repara mai puțin; cheltuielile făcute cu întreținerea sînt mult mai mici decît cheltuielile solicitate de revizii tehnice și reparații curente. Totodată, perioada de imobilizare a mașinilor, deci pierderea de producție, este mai mică. La prima vedere, aplicarea unui **sistem de întreținere de tip preventiv-planificat** este mai costisitoare decît folosirea sistemului clasic[1]), dar efectele, materializate prin reducerea numărului de opriri accidentale și prelungirea vieții mașinilor, utilajelor și instalațiilor, fac rentabilă aplicarea lui.

Determinîndu-se — cu o anumită probabilitate — înainte de apariția defecțiunii, ce piese și subansambluri trebuie înlocuite, se creează posibilitatea unei dimensionări corecte a stocurilor de piese de schimb, diminuîndu-se deci imobilizările de fonduri bănești, de materiale, spații de depozitare ș.a.

Întreținerea în stare de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor este condiționată și de folosirea lor rațională, care presupune respectarea condițiilor prevăzute de normele tehnice privind specificul lucrărilor pe care le pot realiza, puterea, viteza de lucru, regimul de funcționare, posibilitățile de echipare cu accesorii și SDV-uri etc.

Deseori, utilajele și instalațiile își pierd din precizia de lucru sau li se scurtează viața, din cauza folosirii neraționale, prin supunerea lor la efectuarea unor operații pentru care nu sînt destinate sau prin folosirea la regimuri de lucru ce le depășesc posibilitățile. Astfel de situații se datorează, de regulă, nerespectării tehnologiilor de fabricație, aprovizionării neritmice, dereglărilor în programare, slabei calificări a deserventilor etc. — într-un cuvînt, **lipsei de organizare, care este cu mult mai costisitoare decît organizarea.**

Precizia unui utilaj variază în timp. În intervalul numit „ciclu de viață", între starea nouă și starea de uzură, precizia utilajului sau instalației se asigură prin fiabilitatea proiectată (fig. 1). Altfel spus, acest interval delimitează

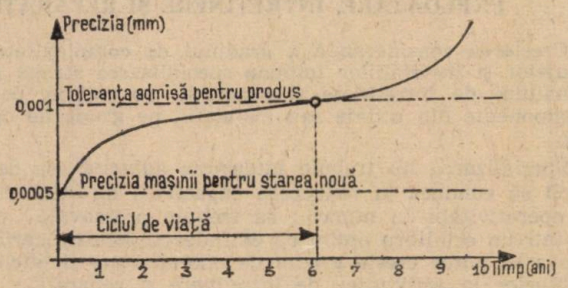

Fig. 1: Ciclul de viață al unei mașini-unelte între reparații

domeniul în care se pot realiza piese bune, pînă în momentul cînd, datorită uzurii, încep să se obțină piese necorespunzătoare (fig. 2). Prin aplicarea întreținerii preventive se prelungește cu aproape 3 ani timpul de realizare a pieselor bune — dacă este vorba de un utilaj, respectiv de menținere a parametrilor tehnico-funcționali — dacă este vorba de o instalații sau o mașină specializată (fig. 3).

Dacă, pe baza datelor statistice, realizăm o reprezentare grafică în care pe abscisă sînt notate costurile, iar pe ordonată frecvența de execuție a operațiilor (fig. 4) constatăm că în funcție de întreținerea și reparațiile efectuate, de calitatea acestora și de modul de exploatare, cos-

[1]) Revizii tehnice (Rt); reparații curente de gradul I și II (Rc I, Rc II).

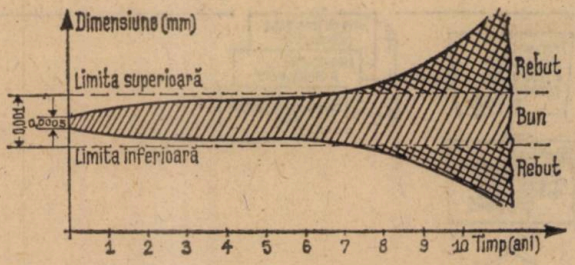

Fig. 2: Delimitarea domeniului de realizare a pieselor bune în ciclul de viață al unei mașini-unelte

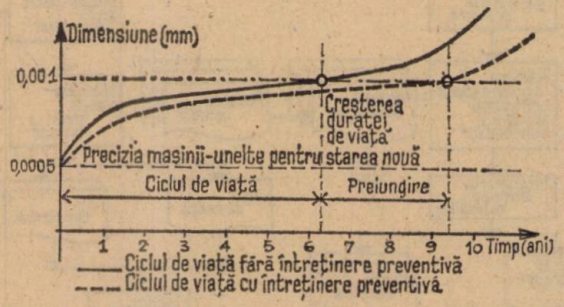

Fig. 3: Prelungirea ciclului de viață al mașinilor-unelte între reparații capitale în cazul aplicării întreținerii preventive

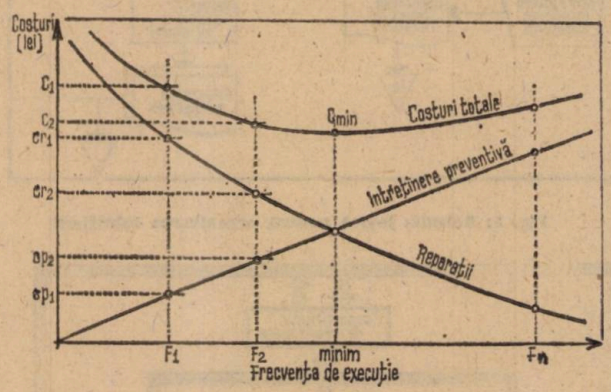

Fig. 4: Costurile în funcție de frecvența de realizare a operațiilor

turile cresc sau scad. Trebuie precizat însă că în cazul cînd întreținerea preventivă are o frecvență prea mare, și costurile ei vor fi mai mari, dar în același timp scad cheltuielile pentru reparații și se mărește numărul orelor de funcționare între ciclurile de reparații capitale; cu alte cuvinte, există un optim al relațiilor între întreținere și reparații.

Reprezentînd grafic cheltuielile ce se fac cu remedierea avariilor și cu execuția reparațiilor accidentale[2]) și valoarea pierderilor de producție, prin scoaterea din funcțiune a utilajelor și instalațiilor, constatăm că acestea din urmă sînt cu atît mai mici, cu cît frecvența reviziilor în cadrul întreținerii preventive este mai mare (fig. 5). Evident, aceste elemente sînt influențate de modul de organizare[3]), de complexitatea utilajului, gradul de calificare a operatorilor și modul de exploatare a utilajelor.

[2]) Nu sîntem adepții avariilor și nici nu acceptăm reparațiile accidentale, dar acestea încă se produc și trebuie înlăturate cît mai urgent, pentru ca pierderile să fie minime — iar aceasta depinde de modul de organizare a întreținerii, de gradul de calificare a personalului muncitor deservent și a celui de la mecanoenergetic.

[3]) Dacă utilajele sînt așezate pe grupe de mașini, cheltuielile vor fi mult mai mici decît în cazul amplasării în flux continuu.

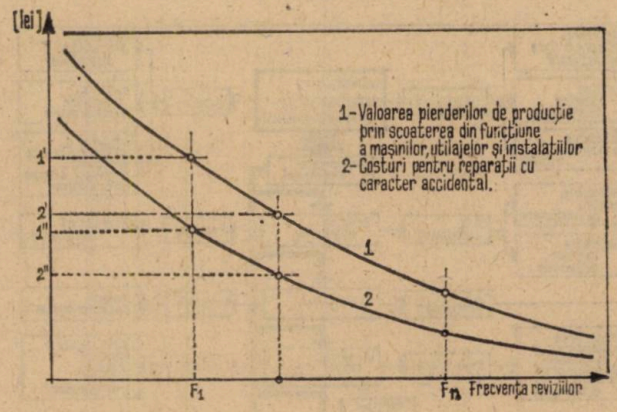

Fig. 5: Valoarea pierderilor în funcție de frecvența reviziilor

Întreținerea de tip preventiv-planificat își propune să descopere și să înlăture defecțiunile în faza incipientă și să preintimpine avariile.

Personalul muncitor din această activitate va fi considerabil mai mic față de vechea formă[4]); precizăm însă că reducerea de personal nu se poate face imediat, ci numai după ce programul este aplicat în întregime și funcționează corect. La această reducere contribuie și faptul că **anumite operații și lucrări specifice se execută de către muncitorii deservenți**, instruiți în prealabil:

— verificarea utilajului din punctul de vedere al preciziei ;

— reglarea utilajului în conformitate cu cerințele procesului tehnologic;

— curățirea utilajului la sfîrșitul schimbului și ori de cîte ori este necesar ;

— efectuarea ungerii, în punctele precizate prin instrucțiuni ;

— verificarea stării tehnice (presiunea uleiului, apei, aerului etc.) a mecanismelor ce echipează utilajul.

Efectuarea operațiilor de întreținere preventivă de către personalul deservent trebuie limitată la acele situații cînd muncitorul răspunde de un anumit utilaj sau de grupul de utilaje pe care le deservește. Pentru aceasta, instrucțiunile (elaborate de către sectorul de întreținere și aprobate de conducerea sectorului de producție) privind verificările trebuie să fie atașate atît fișei mașini sau instalației, cît și fișei de descriere a atribuțiilor lucrătorului.

Aplicarea sistemului de întreținere de tip preventiv-planificat permite crearea unei importante **baze de informații** privind:

— comportarea utilajelor în exploatare (precizie, consumuri de carburanți, energie și lubrifianți);

— frecvența defecțiunilor, pe cauze și tipuri;

— intervențiile preventive efectuate și cu ce scop;

— modificările și modernizările executate;

— realizarea cu forțe proprii a pieselor de schimb necesare sau procurarea acestora de la baze de aprovizionare sau întreprinderi specializate.

AVANTAJE

Sistemul de întreținere de tip preventiv-planificat prezintă o serie de avantaje de ordin tehnic, economic și de organizare:

— menținerea randamentului utilajului la parametrii proiectați;

— descoperirea și înlăturarea cauzelor care conduc la uzura prematură a unor piese și subansambluri cu costuri mari de remediere;

[4]) La începutul aplicării acestei forme de organizare — net superioară celei vechi — este posibil ca personalul muncitor să crească, datorită noilor sarcini, atribuții, lucrări și operații specifice acestui sistem; apoi însă, după ce sistemul capătă o rutină, personalul va putea fi redus la mai puțin de jumătate, fără a se neglija operațiile specifice de planificare și execuție a pieselor de schimb.

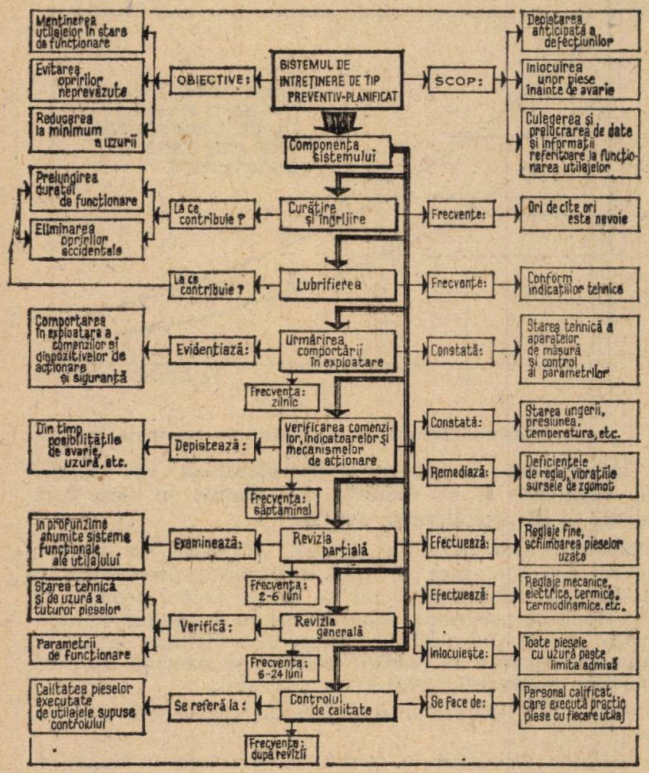

Fig. 6: Schema sistemului de întreținere de tip preventiv-planificat

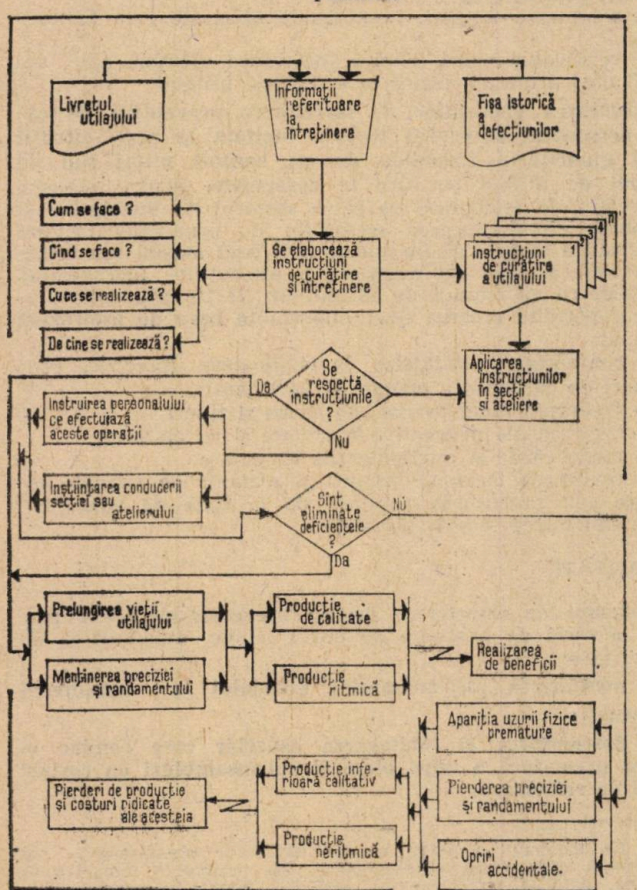

Fig. 7: Schema logică pentru organizarea lucrărilor și operațiilor de curățire a utilajelor

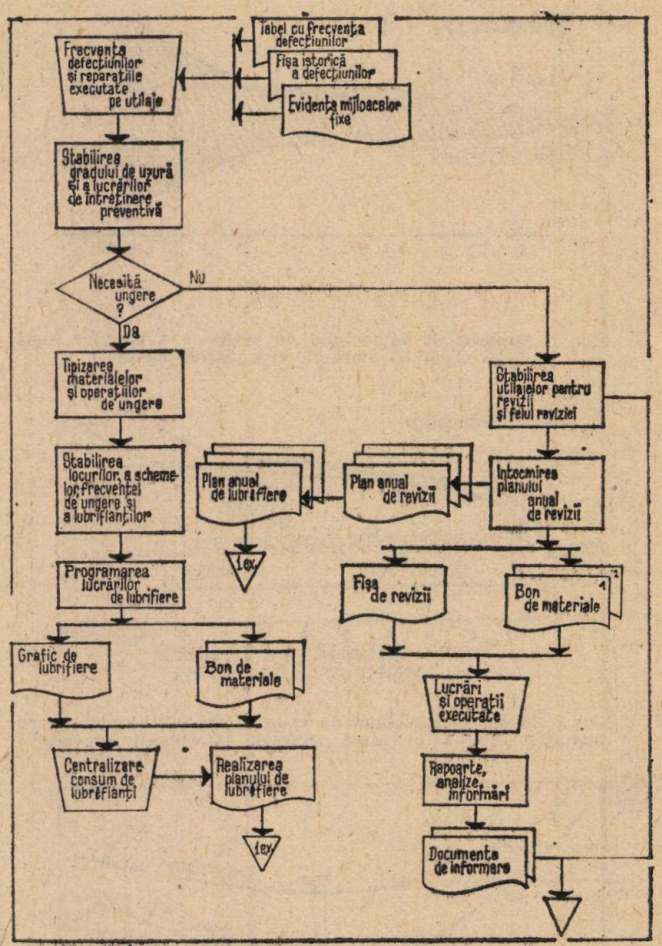

Fig. 8: Schema logică pentru organizarea lubrifierii

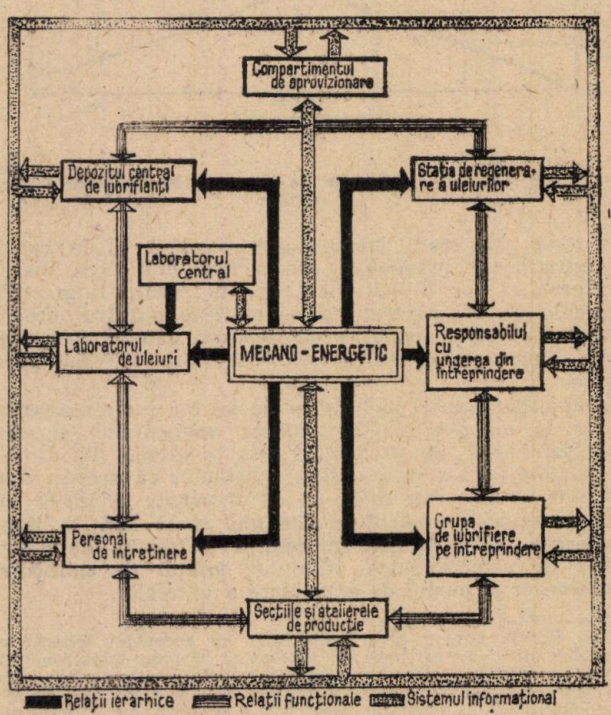

Fig. 9: Schema de organizare și conducere a operațiilor de lubrifiere din întreprindere

— **prelungirea duratei de viață**, prin verificări, reglări și înlocuiri de piese;
— **asigurarea unei bune conservări a utilajelor și instalațiilor;**
— **stabilirea cu o mai mare precizie a necesarului de piese de schimb și asigurarea lor preventivă;**
— **eliminarea stocurilor fără mișcare ale pieselor de schimb și diminuarea celor cu mișcare lentă;**
— **micșorarea numărului opririlor utilajelor și instalațiilor,** prin diminuarea frecvenței apariției defectelor;
— **scăderea volumului reparațiilor impuse de defecțiuni accidentale;**
— **diminuarea considerabilă a cheltuielilor cu reparațiile capitale planificate,** deoarece intervalul dintre acestea este mare, datorită faptului că unele piese și subansamble sînt înlocuite sau reparate preventiv, înaintea apariției unei defecțiuni;
— **menținerea preciziei de funcționare a utilajului pe o perioadă mult mai mare decît numărul de ore fixat între reparațiile capitale;**
— **realizarea unei producții fizice suplimentare, ritmice și de calitate corespunzătoare;**
— **creșterea siguranței în exploatare a utilajelor și instalațiilor;**
— **scăderea cheltuielilor de fabricație a produselor**[5]**);**
— **reducerea consumurilor de energie, lubrifianți și utilități tehnologice (abur, apă, aer);**
— **încărcarea echilibrată a forței de muncă.**

Lucrări și operații specifice sistemului

Mod de organizare și realizare

În sistemul de întreținere preventivă, accentul se pune pe prevenirea defecțiunilor, prin operații și lucrări bine definite (fig. 6), realizate — la timp și de bună calitate — atît de către personalul muncitor deservent, cît și de către cel din sectorul mecano-energetic.

Lucrările și operațiile specifice sistemului sînt:
— curățirea mașinilor, utilajelor, instalațiilor;
— lubrifierea;
— urmărirea zilnică a comportării în exploatare;
— verificarea periodică a comenzilor, indicatoarelor, mecanismelor de acționare;
— revizia parțială;
— revizia generală;
— controlul de calitate asupra intervențiilor și a calității pieselor executate cu aceste mașini, utilaje și instalații.

Aceste operații și lucrări ale sistemului — dintre care **reviziile constituie partea cea mai importantă**, urmărind nu numai depistarea stării, a uzurii sau a defecțiunilor, ci și reglarea utilajului sau instalației, repararea sau înlocuirea pieselor uzate, adică corijarea unor situații ce ar conduce la opriri accidentale — se efectuează fiecare cu o anumită frecvență, în funcție de complexitatea mașinii (utilajului, instalației), de mediul de lucru și de caracteristicile tehnice și de funcționare.

CURĂȚIREA

Datorită mediului de lucru, agenților termici sau corozivi, pe mașini se depun impurități care le uzează și, în final, le scot din funcțiune. De aceea, se impune ca orice utilaj (instalație) să fie curățat și șters de impurități, ori de cîte ori este nevoie, să fie ferit de agenți termici și chimici.

Operația de curățire și ștergere se încredințează, de obicei, deserventului, acesta fiind direct interesat de buna funcționare. Dar dacă utilajul sau instalația are un grad ridicat de complexitate și tehnicitate, curățirea și ștergerea trebuie efectuate de persoane cu o pregătire corespunzătoare, care să le execute după un program bine definit.

Fie muncitorii deservenți, fie alt personal care participă la această operație trebuie să dispună de instrucțiuni în care să se indice **cînd, cu ce și cum** trebuie efectuate curățirea și ștergerea. O intervenție cu mijloace neadecvate poate deteriora utilajul, poate produce micro-zgîrieturi care micșorează precizia, deci se produc daune mai mari decît ar aduce agentul poluant împotriva căruia se acționează.

În fig. 7 se prezintă schema logică pentru organizarea lucrărilor și operațiilor de curățire a utilajelor și instalațiilor.

LUBRIFIEREA

Organizarea lubrifierii (fig. 8) are în vedere următoarele atribuții:
— reglementarea și repartizarea sarcinilor pentru ungere, pe fiecare persoană desemnată;
— stabilirea regimului de ungere, pe tipuri de utilaje;
— stabilirea consumurilor specifice de lubrifianți;
— păstrarea lubrifianților în conformitate cu normele de depozitare și de prevenire a incendiilor;
— stabilirea de măsuri pentru reducerea pierderilor de ulei, unsori și alte substanțe de lubrifiere, pentru recuperarea uleiurilor prin regenerare.

Organizarea rațională a lucrărilor de lubrifiere (fig. 9) **constituie sarcina principală a mecano-energeticului din întreprinderi.** Dacă personalul care execută operațiile respective nu apreciază în mod corespunzător importanța lor și nu este bine instruit, adesea înclină să nu respecte programul de ungere, folosirea tipului indicat de lubrifiant etc., cu consecințe grave asupra utilajelor și instalațiilor.

● Asigurarea ungerii la timp a tuturor pieselor în mișcare ale utilajelor și subansamblurilor, cu lubrifianți corespunzători din punct de vedere cantitativ și calitativ, în funcție de caracteristicile constructive ale mașinilor și de condițiile în care ele lucrează.
● Repartizarea numărului necesar de ungători care să întrețină toate utilajele și mașinile care nu sînt întreținute de către personalul care le deservește.
● Elaborarea la timp a fișelor și schemelor de ungere și instruirea personalului însărcinat cu realizarea operațiilor de lubrifiere, pentru cunoașterea sistemelor de ungere, folosirea fișelor și a schemelor de lubrifiere, schimbarea la timp a uleiurilor, colectarea la timp a celor uzate, păstrarea lubrifianților etc.
● Repartizarea ungătorilor — în cadrul diferitelor sectoare, ateliere sau șantiere — pe mașini și utilaje, imprimîndu-le disciplină în executarea precisă a indicațiilor prevăzute în instrucțiuni, fișe și scheme de ungere.
● Punerea la dispoziția ungătorilor a inventarului de unelte de ungere necesare pentru toate categoriile de operații, inclusiv pentru colectarea uleiurilor uzate.
● Organizarea unui control periodic al realizării operațiilor de lubrifiere și al stării utilajului din punctul de vedere al întreținerii lui.

URMĂRIREA COMPORTĂRII ÎN EXPLOATARE

Aceasta se efectuează zilnic și are ca scop verificarea modului în care utilajul respectiv realizează operațiile tehnologice din punctul de vedere al preciziei și al calității.

Urmărirea zilnică este simplă și la îndemîna muncitorului deservent. Observarea comportării în exploatare are rolul de a sesiza — pentru a fi înlăturate la timp — unele fenomene apărute în timpul funcționării, care ar putea evolua într-un sens nedorit. Ea se poate face examinînd mașina fie înainte de a începe lucrul, fie în timpul lucrului, al curățirii sau lubrifierii (fig. 10).

Urmărirea în funcționare se impune mai ales în cazul unor instalații de complexitate deosebită, cu un număr mare de parametri ce trebuie cunoscuți, urmăriți, dozați rațional și corectați, în funcție de cerințele tehnologice și

5) Deși nu se exclud Rt, RC_1 și RC_2, acestea se realizează însă într-o altă formă, mult mai ieftine; pe de altă parte, se obțin economii prin faptul că intervalul dintre două reparații capitale se mărește, înlocuirea și remedierea intervenind în măsura în care și în momentul cînd trebuie. Reparațiile capitale se vor efectua — conform normativelor revizuite și aprobate — în mod centralizat, la întreprinderi specializate, pe ministere, județe, centrale industriale etc. În ce privește reparațiile accidentale, acestea vor fi executate cu forțe proprii de către fiecare întreprindere.

la nivelul fiecărui schimb de lucru sau — cînd este vorba de instalații din industria chimică — al fiecărei rețete de fabricație.

VERIFICAREA PERIODICĂ A COMENZILOR, INDICATOARELOR ȘI MECANISMELOR DE ACȚIONARE

Verificarea, în cadrul întreținerii preventive, constă din a privi, a simți, a asculta sau a măsura elementul din echipament supus controlului. Ea se face săptămînal, cu scopul depistării din timp a unor posibilități de avarie și cuprinde aceleași operații ca urmărirea comportării în exploatare, completată cu verificarea anumitor comenzi (tablouri de comandă), indicatoare (de presiune, temperatură), mecanisme de acționare (mecanice, electrice, electrodinamice, electronice etc.).

Aceste operații au la bază o **documentație tehnică** de verificare și comparare, apelează la **aparate de măsură și control**, necesită **personal specializat** pe tipuri de utilaje sau pe operații.

În cazul constatării unor abateri se iau măsuri de remediere, fie imediat — dacă abaterea influențează calitatea produsului, siguranța în funcționare sau conduce la uzarea rapidă a unor subansambluri, fie cu ocazia unor revizii ale subansamblurilor în cauză.

Este bine ca toate instrucțiunile scrise să fie exprimate prin imperative (a face ; a nu face) ; „Este interzis a se depăși limita inferioară a gradației în timpul funcționării", sau „Nu sînt admise ovalitatea, conicitatea" etc. Psihologic, aceasta incită la sesizarea aspectelor necorespunzătoare.

● REVIZIA PARȚIALĂ

Această revizie comportă **examinarea funcționării subansamblurilor de bază ale utilajelor** ; se urmăresc zgomotele anormale în funcționare, se măsoară gradul de uzură ; se efectuează reglaje ale subansamblurilor, înlocuiri de piese uzate, reparații la piesele sau organele defecte.

Revizia parțială se efectuează, de regulă, de cîte un specialist din cadrul compartimentului de întreținere (care trebuie să cunoască bine mașinile-unelte și utilajele revizuite), de obicei în prezența și cu participarea activă a muncitorului care deservește mașina.

Frecvența reviziilor parțiale este cuprinsă între 2 și 6 luni, în funcție de tipul, complexitatea și importanța în exploatare a mașinilor și utilajelor revizuite. Pentru programare nu este necesar acordul compartimentului de producție, decît în cazul cînd se preconizează executarea reviziei cu oprirea utilajului. Remedierea defecțiunilor constatate se face pe loc, în măsura în care procesul de producție o permite și în funcție de gravitatea defecțiunii constatate.

● REVIZIA GENERALĂ

Ea constă în **verificarea tuturor subansamblurilor și a pieselor de uzură.** Cu această ocazie : se efectuează reglaje; se înlocuiesc piesele uzate; se schimbă garniturile; se verifică parametrii de funcționare, aducîndu-i — cînd prezintă devieri — în limitele admise.

Revizia generală se execută în echipă, de către muncitori specializați din cadrul compartimentului mecano-energetic.

Această revizie are o frecvență cuprinsă între 6 luni și 2 ani. Ea permite obținerea de informații, ce se notează în fișa utilajului sau instalației pentru a urmări ulterior frecvența defecțiunilor, în vederea asigurării cu piese de schimb și înlocuirii la timp a pieselor și subansamblurilor uzate.

CONTROLUL PRECIZIEI UTILAJELOR SAU INSTALAȚIILOR

Controlul vizează calitatea produselor realizate de către utilaje și se execută ori de cîte ori se montează o mașină nouă sau la care s-a efectuat o revizie cu înlocuirea unor elemente de bază, sau remedieri constructive și funcționale esențiale. Controlul preciziei se mai execută la cererea compartimentului de producție sau al secției, cînd utilajul a început să se abată de la parametrii fixați prin tehnologie.

Scopul controlului este, printre altele, de a constata precizia, menținerea reglajelor, abaterile de la calitatea produselor, de a descoperi defecțiunile înainte ca ele să afecteze calitatea produsului.

Se recomandă a fi supus controlului de calitate, în special mașinile și utilajele cu indice mare de utilizare, importanță în fabricație, cost orar de funcționare ridicat, cele care lucrează în condiții grele de temperatură, umiditate etc., cele care fabrică produse cu toleranțe foarte strînse.

Personalul pentru controlul de calitate trebuie să fie un bun cunoscător al utilajului, comenzilor, reglajelor și modului de acționare.

PRECIZĂRI NECESARE ÎN PROIECTAREA SISTEMULUI

La proiectarea unui sistem de întreținere de tip preventiv-planificat trebuie să se aibă în vedere și să se precizeze :

— **instrucțiunile de lucru,** care permit să se determine : ce trebuie făcut, cum, cu ce, — adică metodele care se aplică ; instrumentele, utilajele și sculele necesare ; datele tehnice pentru fiecare operație (limite, toleranțe etc.) ;

— **sistemul de programare a lucrărilor,** prevăzîndu-se momentul cînd trebuie realizată o anumită operație sau lucrare, durata ei și cine trebuie să o efectueze ;

— **sistemul de înregistrare a informațiilor,** care trebuie să evidențieze defecțiunile ce apar, cauzele care le-au generat, ce efecte au produs, timpul de remediere ;

— **analiza tuturor informațiilor** privind stagnările, disponibilitățile și alte aspecte legate de calitatea intervențiilor, care servesc la organizarea sistemului de acest tip.

Sistemul nu numai că nu utilizează documente suplimentare, ci le reduce pe cele existente. Se pune mare accent pe programele de revizii și de realizare a pieselor de schimb, pe fișele istorice ale defecțiunilor, fișa de control a utilajului și instalației. **Calitatea muncii depuse de fiecare lucrător din acest compartiment este hotărîtoare pentru realizarea lucrărilor cu cheltuieli minime și în timp util.**

Iulian CEAUȘU
expert în organizare și conducere
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Drumul critic în organizarea reparațiilor capitale

Activitățile de întreținere și reparații planificate la mașini și utilaje se organizează pe baza „Normelor pentru întreținerea și repararea fondurilor fixe", elaborate de către ministerele economice coordonatoare. De exemplu, pentru mașinile automate de țesut sînt stabilite următoarele elemente normative :

— ciclul de reparații (în orele de funcționare) :

Rt (revizie tehnică) — 1 800 ;

RC_1 (reparație curentă de gradul 1) — 3 600

RC_2 (reparație curentă de gradul 2) — 14 400 ;

RK (reparație capitală) — 50 400 (7 ani) ;

— numărul orelor de lucru necesare executării reparațiilor : Rt — 8 ; RC_1 — 96 ; RC_2 — 270 ; RK — 656.

— timpul de staționare (în zile lucrătoare) : Rt — 1 ; RC_1 — 2 ; RC_2 — 7 ; RK — 12.

Deci, reparațiile capitale făcute la 7 ani pot dura 656

om-ore și menține mașina în stare de nefuncționare timp de 12 zile.

Organizarea lucrărilor de reparații capitale prin metoda drumului critic reduce durata de nefuncționare a mașinilor, mărește producția, randamentul și acumulările.

Metoda drumului critic se bazează pe observația că o lucrare, oricît de complexă, poate fi descompusă în lucrări simple (operații), denumite **activități** și în **evenimente** sau etape, care marchează începutul sau sfîrșitul activităților. Evenimentele se pot reprezenta prin **noduri**, iar activitățile prin **arce** (săgeți) între două noduri :

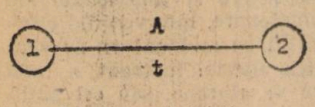

în care : 1, 2 sînt nodurile (evenimentele),

A — denumirea activității,

t — durata activității.

O lucrare complexă, cum este considerată reparația capitală a unei mașini automate de țesut, se poate reprezenta deci printr-o **rețea (graf)** formată din noduri și arce, în care activitățile se reprezintă în ordinea lor tehnologică sau logică.

Pentru întocmirea rețelei, lucrarea — respectiv reparația capitală — se descompune în activități (conform tabelului nr. 1) menționîndu-se durata normată de executare a lor (volumul de muncă, în om-ore și ore).

Tabelul nr. 1

Faza	Denumirea activității	Durata ore-om	Durata ore	Personal necesar[1]	Loc de muncă[2]
1	Demontarea mașinii	8o	2o	4 L	ST
2	Demontarea motorului	3	3	1 E	ST
3	Degresarea și sortarea pieselor	8o	2o	4 L	AM
4	Vopsirea pieselor	24	24	1 V	AM
5	Recondiț.pieselor	38	38	1 S	AM
6	Ridicarea pieselor din magazie	6	6		
7	Montarea pieselor	32o	64	5 L	ST
8	Lucrări de tîmplărie	24	24	1 T	AT
9	Aducerea pieselor la mașină	2	2		
1o	Lucrări la instalația electrică	13	13	1 E	AE+ST
11	Prima reglare a mașinii	8	8	1 AM	ST
12	Rodajul mașinii	32	32	1 AM	ST
13	Montarea urzelii	1o	1o	1 AM	ST
14	A doua reglare a mașinii	1	1	1 AM	ST
15	Reglarea automatului	15	15	1 AM	ST
	T O T A L	656	280		

1 — specialitatea personalului: L — lăcătuși, E — electricieni, V — vopsitori, S — sudori, T — tîmplari, AM — ajutori de maistru

2 — locuri de muncă: ST — secția țesătorie, AM — atelier mecanic, AT — atelier de tîmplărie, AE — atelier electric

Pentru fiecare activitate trebuie să se stabilească legăturile (condițiile) :

— condițiile pentru începerea activității ;

— activitățile care se pot efectua simultan ;

— activitățile pe care le precede (care urmează).

Se întocmește apoi rețeaua (vezi schema), care permite :

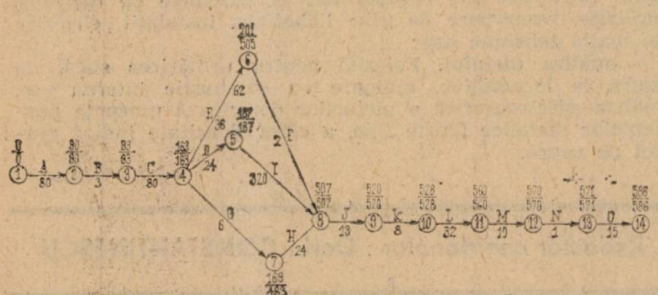

— vizualizarea de ansamblu a desfășurării lucrării ;

— evidențierea activităților din drumul critic (drumul cel mai lung), asupra cărora trebuie să se îndrepte toată atenția, orice întîrziere avînd repercusiuni asupra întregii lucrări ;

— relevarea lucrărilor cu rezerve de timp, care pot fi încetinite, ceea ce contribuie la diminuarea eforturilor fizice ;

— stabilirea unui limbaj comun pentru toți participanții la această lucrare complexă, fiecare avînd posibilitatea să cunoască data exactă de terminare a lucrărilor sale, precum și efectele pe care o eventuală întîrziere le va avea asupra întregii lucrări ;

— controlul continuu al stadiului în care se găsește lucrarea.

Acest mod de reprezentare formează baza lucrărilor pentru optimizarea termenelor și a cheltuielilor de execuție și permite utilizarea calculatoarelor electronice.

● **Calculul drumului critic :**

— început cel mai devreme : **Aj = Ai + t**, în care **Aj** înseamnă terminarea cea mai devreme, iar **Ai** — începutul cel mai devreme ;

— început cel mai tîrziu : se pornește de la ultimul eveniment înapoi : **Bi = Bj — t**, în care **Bi** înseamnă începutul cel mai tîrziu, iar **Bj** — terminarea cel mai tîrziu. În cazul în care concură mai multe activități, se adoptă pentru **Bi** numărul minim (valoarea minimă).

● **Calculul rezervelor :**

— rezerva totală **(RT)** este rezerva maximă posibilă pentru o activitate ; **RT = Bj — Ai — t ;**

— rezerva liberă **(RL)** este rezerva de care poate dispune ultima activitate dintr-un drum critic : **RL = Aj — Ai — t;**

— rezerva independentă **(RI)** este rezerva de care poate dispune o activitate, fără să influențeze alte activități : **Ri = Aj — Bi — t.**

În cazul drumului critic, nu există rezerve — deci : **RT = RL = RI = 0.**

Cu ajutorul acestor elemente se întocmește tabelul nr. 2, în care drumul critic se notează cu X.

Tabelul nr.2

activitatea noduri	simb.	durata ore-om (t)	începutul Ai	începutul Bi	terminarea Aj	terminarea Bj	rezerva RT	rezerva RL	rezerva RI	DRUMUL CRITIC
1-2	A	8o	0	0	8o	8o	0	0	0	X
2-3	B	3	8o	8o	83	83	0	0	0	X
3-4	C	8o	83	83	163	163	0	0	0	X
4-5	D	24	163	163	187	187	0	0	0	X
4-6	E	38	163	163	201	505	304	0	0	
6-8	F	2	201	201	203	507	304	0	0	
4-7	G	6	163	163	169	483	314	0	0	
7-8	H	24	169	169	193	507	314	0	0	
5-8	I	32o	187	187	507	507	0	0	0	X
8-9	J	13	507	507	52o	52o	0	0	0	X
9-10	K	8	52o	52o	528	528	0	0	0	X
1o-11	L	32	528	528	56o	56o	0	0	0	X
11-12	M	1o	56o	56o	57o	57o	0	0	0	X
12-13	N	1	57o	57o	571	571	0	0	0	X
13-14	O	15	571	571	586	586	0	0	0	X
t o t a l		656								

Organizînd după metoda drumului critic activitatea de reparații capitale la mașinile automate de țesut, rezultă, conform exemplului prezentat, că timpul de lucru în limitele căruia se pot executa lucrările este de 586 ore (față de 656 ore prevăzute în nomenclatorul cu activitățile de reparații normale), realizîndu-se deci o reducere de 70 om-ore pentru fiecare mașină. Aceasta dă posibilitatea de **a se micșora timpul de nefuncționare cu aproximativ 2 zile/mașină**, față de normativ — timp cîștigat pentru producție.

Gheorghe ILIESCU

Din literatura de specialitate de peste hotare

● Terminologie

● **ÎNTREȚINERE :** ansamblul acțiunilor care permit să se mențină sau readucă un bun într-o stare specificată ori în măsură de a asigura un serviciu determinat.

— **Întreținere preventivă :** întreținerea efectuată după criterii predeterminate, în scopul de a reduce probabilitatea de pierdere a capacității funcționale a unui bun sau de degradare a serviciului prestat.

— **Întreținere sistematică :** întreținere preventivă efectuată după un program cu termene rigide.

— **Întreținere condițională :** întreținere preventivă subordonată unui tip de eveniment predeterminat (autodiagnostic, informații furnizate de un senzor, măsura uzurii etc.).

— **Întreținere corectivă :** întreținere efectuată după pierderea capacității funcționale.

(Din proiectul de norme privind termonologia pentru întreținere, elaborat de Asociația franceză de standardizare — AFNOR)

● Depistarea precoce a defectelor

Două echipamente, create de o firmă britanică, servesc la depistarea precoce a posibilelor defecte apărute la părțile în mișcare ale unei mașini. Sistemul se bazează pe sesizarea schimbărilor față de parametrii acustici corespunzători funcționării mașinii aflate în stare perfectă. Unul dintre aparate constă dintr-un analizator de vibrații și o balanță dinamică, iar celălalt — un instrument portabil care pune un traducător în contact cu mașina. Semnalarea la timp a degradării unor piese dă posibilitatea ca ele să fie înlocuite înainte de a provoca defectarea întregului subansamblu.

● Dispecerat central, intervenții descentralizate

Noua uzină de la Aulnay-sous-Bois a firmei franceze Citröen, unde se asamblează zilnic 880 de autoturisme, se distinge printr-un grad ridicat de automatizare a diverselor operații, ceea ce a impus o organizare riguroasă a întreținerii echipamentului tehnologic și sistemelor de utilități. Încă din faza de proiectare a fost conceput un sistem centralizat de dispecerat pentru supraveghere și telecomandă, unde sosesc semnale de la aparatele de înregistrare situate în diverse puncte ale fluxului. Dacă, de pildă, într-o hală temperatura crește peste normal, controlorul de la dispecerat, apăsînd un buton, pune în funcțiune un ventilator suplimentar. Dacă se oprește un conveier, într-o fracțiune de secundă apare pe ecran semnalizarea panei și dispecerul anunță, prin telefon sau interfon, grupa de întreținere din zona respectivă.

Serviciul de întreținere este descentralizat, fiind organizat pe formații care au fiecare în grijă o secție de producție și sînt alcătuite dintr-un maistru, echipe de electricieni, mecanici etc., oameni care cunosc în detaliu mașinile pe care le au în grijă. Aceste formații se ocupă de întreținerea preventivă și intervenții simple. Reparațiile mai importante cad în sarcina atelierului central, care se ocupă de asemenea de întreținerea tuturor electrocarelor, mașinilor de ridicat, de operațiile de ungere și lăcătușerie. Uzina lucrînd în două schimburi, o mare parte din operațiile de întreținere, îndeosebi ungerea, se efectuează noaptea, pentru a nu stînjeni producția.

Pe lîngă formațiile „periferice" pe secții și atelierul central, organigrama serviciului de întreținere mai cuprinde și un birou de asistență, încadrat cu tehnicieni avînd diferite specializări (manipulare, hidraulică, automatizări etc.) și care dau soluții în situații mai dificile, urmăresc cheltuielile de întreținere, participă la alegerea noilor echipamente ce trebuie procurate și la punerea lor în funcțiune, stabilind pentru acestea normele de întreținere (frecvența controlului, stocul de piese de schimb etc.).

● Cele trei „I.P."

În teoria și practica activității de întreținere din industria țărilor dezvoltate economic se afirmă ideea că întreținerii preventive și celei planificate trebuie să i se adauge și „întreținerea predictivă". După cum sugerează denumirea, este vorba ca, interpretînd în mod integrat datele în legătură cu caracteristicile constructive și funcționale ale mașinii, regimul ei efectiv de funcționare, intervențiile efectuate anterior etc., să se prezică în ce moment va surveni o defecțiune. Executarea, înaintea acestui moment, a unei acțiuni de întreținere planificată va elimina, sau cel puțin va reduce posibilitatea de defectare.

● Atribuții ale serviciilor de specialitate

După cum a rezultat dintr-o anchetă organizată de revista „L'usine nouvelle", la care au răspuns 700 de întreprinderi mici și mijlocii, în industria franceză 6,6% din totalul personalului se ocupă cu lucrări de întreținere și reparații. Ponderea cea mai mare a cheltuielilor pentru aceste lucrări în totalul costurilor de producție revine industriei metalurgice, urmată de cea chimică și de construcția de mașini. Serviciile de întreținere au atribuții multiple : în afară de menținerea în funcțiune a utilajului, 85% dintre ele răspund de forța motrice, 77% de piesele de schimb, 70% de construcții și amenajări în regie proprie, 60% de securitatea și igiena muncii, 55% de prevenirea și combaterea incendiilor, 51% de întreținerea clădirilor, 48% de parcul auto. Responsabilii cu întreținerea și reparațiile (pentru care nu există o formă specializată de pregătire) trebuie, deci, să fie polivalenți sub raport tehnic, ceea ce se obține prin experiență ; să cunoască metodele moderne de organizare specifice acestui gen de activitate, prin participarea la cursuri de perfecționare.

● Noi tehnici în întreținerea preventivă

Practica înlocuirii programate a pieselor mecanice și altor componente ale echipamentului tehnologic (chiar dacă sînt încă bune) după un anumit număr de ore de funcționare trebuie descurajată, aplicîndu-se doar cînd nu există altă soluție. Aceasta este opinia personalului de specialitate de la British Steel Corp., care utilizează diverse tehnici pentru semnalarea gradului de uzură și a apariției defectelor :

— **urmărirea vibrațiilor.** La utilajul nou se atașează un accelerometru care detectează vibrațiile lagărelor, la frecvențe de pînă la 20 mii cicluri pe secundă. Vibrațiile sînt înregistrate și analizate cu ajutorul unor instrumente speciale, comparîndu-se periodic cu înregistrările anterioare. Metoda permite ca apariția defectelor să fie sesizată într-un stadiu mai precoce decît prin măsurarea temperaturii ;

— **înregistrarea fotografică a temperaturilor.** Se utilizează o aparatură și materiale foto speciale, care dau imaginea vizuală a temperaturilor superficiale — de pildă la căptușelile refractare ale cuptoarelor, la sistemele de răcire și încălzire, rezervoare de gaze lichefiate, instalații electrice de înaltă tensiune ș.a. ;

— **analiza uleiului.** Folosită pentru urmărirea stării de uzură la locomotive, motoare cu combustie internă ș.a., analiza spectrografică a uleiurilor detectează prezența particulelor metalice foarte fine, a căror densitate indică gradul de uzură.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Relația plan-contract economic

Legea contractelor economice, la art. 1, alin. 3 prevede că „prin cuprinsul și funcțiile sale, contractul economic constituie un instrument de bază în activitatea de planificare și de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială". În cele ce urmează vom analiza funcțiile balanțelor materiale și ale repartițiilor în determinarea contractelor de livrare a căror obiect îl constituie produse pentru care se elaborează balanțe. În prezentarea noastră vom sublinia unitatea dintre plan și contractul economic.

BALANȚELE MATERIALE-INSTRUMENTE DE PLANIFICARE A APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE

Dintre multiplele secțiuni ale planului național unic, un loc de frunte îl ocupă fără îndoială planul de aprovizionare tehnico-materială. Fundamentarea temeinică și realizarea întocmai a prevederilor înscrise în această secțiune de plan, cum bine se știe, se reflectă direct, pozitiv, într-o serie de alte secțiuni, printre care amintim planul de producție industrială, agricolă, investiții-construcții, transporturi etc. Fiind o parte componentă a planului național unic care asigură baza materială a sarcinilor de plan, concordanța dintre resursele economiei și nevoile de consum, planul de aprovizionare tehnico-materială se elaborează cu luarea în considerare a unor căi, a unor reguli esențiale :

— valorificarea completă a potențialului tehnico-productiv al întreprinderilor ;

— dimensionarea necesarului prin norme și normative de consum și de stoc cu fundamentare tehnico-științifică ;

— stabilirea de rezerve economice, care să permită desfășurarea în bune condiții a proceselor de producție, să preîntîmpine efectele negative ale unor eventuale întreruperi ale aprovizionării, să asigure desfășurarea ritmică a producției.

Aceste căi de realizare a concordanței dintre resursele economiei și nevoile ei de consum constituie tot atîtea etape în elaborarea planului de aprovizionare tehnico-materială, fiecare din ele necesitînd o sumă de operațiuni efectuate potrivit unor metodologii deosebite, avînd același scop final : elaborarea unor planuri de aprovizionare tehnico-materiale fundamentate conform cu interesele economiei naționale.

Elementele componente fundamentale ale planului de aprovizionare tehnico-materială îl constituie **balanțele materiale**, care sînt o parte integrantă a sistemului general de balanțe.

Pentru a se realiza o concordanță între cererile formulate de beneficiari și între posibilitățile de producție și pentru a se asigura o legătură între planul național unic și contractele economice, a fost reglementată obligativitatea elaborării de balanțe materiale, funcția lor fiind aceea de a asigura un echilibru dinamic și permanent între resurse și necesar. Prin mijlocirea balanțelor materiale se asigură, pe de o parte, încărcarea optimă a capacităților de producție, dimensionarea strictă a importurilor, utilizarea cît mai eficientă a resurselor materiale pentru consum. Balanțele materiale exprimă **sintetic** echilibrarea cantităților globale pe grupe de produse și a necesarului acestora, iar **analitic** ele exprimă relațiile multiple ce se nasc între diferite sisteme, consumuri, parteneri, care concretizează în fapt procesul de realizare a aprovizionării tehnico-materiale.

Balanțele materiale conțin, în principal, următoarele elemente : resursele din țară, al căror volum are în vedere utilizarea din țară, în mod complet, a capacităților de producție de care dispun toate întreprinderile cu același profil ; resursele din import, judicios determinate și strict dimensionate pentru a completa resursele interne în măsura în care necesarul nu poate fi acoperit din producția indigenă ; nevoile de aprovizionare ale tuturor beneficiarilor pentru producție, exploatare, investiții, fundamentate, așa cum am arătat mai sus, prin planurile de producție, normativele și normele de consum ; necesarul de materiale pentru acoperirea nevoilor de consum ale populației ; volumul exportului ; rezervele de plan, dimensionate în funcție de natura materialelor și specificul proceselor producției ; rezervele de stat pentru situații excepționale.

Balanțele materiale se elaborează odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, făcînd parte integrantă din acesta și se aprobă potrivit competențelor stabilite prin Nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanțe. Art. 2 din H.C.M. nr. 1270/1975 (republicat în B. of. nr. 122/1977) prevede că „balanțele din competența de aprobare a organelor de conducere colectivă din ministere, alte organe centrale și locale, precum și cele din competența de aprobare a consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi, vor fi avizate de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe".

Modificarea balanțelor materiale urmează regulile aplicabile pentru orice modificare a prevederilor de plan. Este important de semnalat că potrivit art. 23 din Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (modificată prin Legea nr. 1/1979) **„modificările de plan pentru perioade expirate sînt interzise"**. Fără îndoială că instituind interdicția modificării sarcinilor de plan după expirarea perioadei respective de plan, legiuitorul a urmărit să prevină eventualele încercări de eludare a realităților. Într-adevăr, dacă s-ar admite practica „reașezării" sarcinilor de plan, în funcție de execuția înregistrată pe o anumită perioadă, s-ar putea eluda obligația pe care o au unitățile de a respecta sarcinile ce le revin din planul național unic.

RAPORTUL BALANȚE MATERIALE-REPARTIȚII-CONTRACTE ECONOMICE DE LIVRARE

Este de principiu că unitățile economice au o obligație administrativă de a îndeplini sarcinile de plan stabilite de organele competente, ceea ce înseamnă o obligație administrativă de a încheia contracte. Uneori această obligație administrativă este înscrisă în mod concret într-o repartiție care, așa cum am arătat, conturează, prin elementele ei, o sarcină concretă de plan, situație în care părților care primesc repartiția, le revine obligația să încheie un anumit contract în limita repartiției primite, deci să îndeplinească obligația civilă de a contracta. Alteori, deși n-au fost transmise repartiții, totuși unitățile economice au de îndeplinit sarcini de plan care se desprind din planurile cincinale și anuale, deci au de îndeplinit obligația administrativă de realizare a acestor sarcini de plan. În acest scop ele convin, fără să primească repartiții, să încheie contracte ca să-și poată îndeplini sarcinile lor de plan.

Așadar, contractele economice se încheie fie potrivit înțelegerii dintre părți, în cazul produselor pentru care nu este obligatorie elaborarea de balanțe, fie potrivit prevederilor din repartiții pentru livrarea produselor cuprinse în balanțele materiale. Ambele situații, relevă necesitatea unității dintre plan și contract, necesitatea integrării contractului economic în metodologia de elaborare a planului de aprovizionare tehnico-materială, în scopul realizării obligațiilor care revin unităților economice din planul de dezvoltare a economiei naționale. De asemenea, în ambele situații, conducerea economiei naționale pe baza unui plan unic impune ca între balanțele materiale și repartiții, pe de o parte, și contractele economice

ce se încheie în baza lor, pe de altă parte, să existe o deplină concordanță, realizîndu-se astfel o unitate completă între plan și contract.

Conținutul balanțelor materiale rezultă din Legea contractelor economice, care, la art. 27, lit. b, prevede : „repartițiile se vor emite de coordonatorii de balanțe și vor cuprinde furnizorii și beneficiarii, calculațiile calendaristice tehnico-economice de identificare a produselor și perioadele de livrare".

Obligativitatea și forța juridică a repartițiilor — acte cu ajutorul cărora se transmit prevederile din balanțele materiale în vederea încheierii contractelor de livrare — este stabilită prin H.C.M. nr. 1270/1975 și prin Legea nr. 71/1969. Primul act normativ, respectiv H.C.M. nr. 1270/1975, la art. 3 prevede obligația pentru coordonatorii de balanțe să emită repartiții la toate produsele din nomenclator, fiind interzise, între unitățile socialiste, vînzarea și cumpărarea acestora fără repartiții" ; Legea contractelor economice, la art. 25, lit. a, stabilește obligația unităților beneficiare să emită comenzi în termen de 20 de zile „de la data primirii repartițiilor".

Așadar, din coroborarea normelor de drept menționate rezultă că :

— repartițiile obligă părțile nominalizate să încheie contracte economice de livrare în conformitate cu prevederile pe care le conțin (produsul, cantitatea, trimestrul etc.);

— în cazul produselor pentru care se întocmesc balanțe materiale, în lipsa repartițiilor contractele încheiate sînt nule.

Repartițiile fiind acte de planificare, pentru modificarea lor se urmează aceleași reguli impuse de art. 23 din Legea nr. 8/1972 ; cu alte cuvinte, modificarea sau anularea lor nu poate fi făcută pentru perioade expirate. Din păcate, în practică, se mai constată că unii coordonatori de balanțe modifică sau chiar anulează repartiții pentru perioade expirate.

Privite prin prisma normelor de drept invocate, asemenea acte care modifică sau anulează o sarcină de plan privind perioade expirate trebuie privite ca nule, fără efecte juridice. Din punct de vedere economic, dacă ar fi luate în considerare, efectele lor ar fi dăunătoare pentru unitățile economice beneficiare și, în ultimă instanță, nu ar duce decît la slăbirea disciplinei de plan și contractuale.

Arbitrajul de Stat Central a subliniat în repetate rînduri că potrivit metodologiei de elaborare, definitivare și aprobare a balanțelor materiale — instituită prin H.C.M. nr. 1270/1975 — orice modificare de sarcină de plan trebuie să fie făcută, în principiu, de organul care a stabilit acea sarcină de plan, cu aceleași aprobări și avize care sînt prevăzute pentru aprobarea sarcinii de plan. Prin urmare, în lipsa aprobărilor și avizelor menționate, coordonatorul de balanță nu este în drept să modifice sarcina de plan ce stă la baza unui contract economic încheiat, decît numai în cazul în care măsura luată nu implică modificarea balanței materiale (Decizia P.A.S. nr. 2917/1977). Evident, asemenea modificări nu trebuie să privească perioade expirate.

CAZURI ȘI PRACTICĂ ARBITRARĂ

1. Întreprinderea A-furnizoare și întreprinderea B-beneficiară au încheiat un contract de livrare fără a fi în posesia repartiției legale, deși produsele în cauză figurează în Nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanțe materiale. Cu toate că părțile din contract cunoșteau prevederile H.C.M. nr. 1270/1975 (republicată în 1977), au considerat că întrucît produsele respective reprezentau un excedent realizat de furnizoare peste cantitatea planificată, este admisibilă încheierea contractului fără existența repartiției.

Livrările au fost numai parțial executate fapt care a generat un litigiu între părțile contractante.

În exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 901/1979, a considerat în mod temeinic că încheierea unui contract în condițiile inexistenței repartiției nu produce efecte. Susținerea întreprinderii beneficiare că un asemenea contract este valid întrucît privește numai excedentul din produsul pentru care se elaborează balanțe nu este conformă prevederilor H.C.M. nr. 1270/1975 deoarece și pentru surplusul peste cantitatea planificată întreprinderea furnizoare trebuia să solicite obținerea unei repartiții. Excedentul este supus aceluiași regim al livrării pe bază de repartiții, numai coordonatorul de balanță fiind îndreptățit a dispune asupra destinației resurselor suplimentare.

2. Într-o speță care a avut ca obiect obligarea pîrîtei la plata prețului pentru mărfurile ridicate de întreprinderea reclamantă, pîrîta și-a motivat refuzul de plată, arătînd că după încheierea contractului cu reclamanta, planul său de producție a fost redus, nemaifiindu-i necesare cantitățile inițiale de materii prime, astfel că a renunțat la produsele în cauză, înainte de livrarea lor.

Răspunzînd la apărarea pîrîtei, întreprinderea reclamantă a invederat că produsele în cauză fac parte din categoria acelora care se planifică prin repartiții, astfel că ele au fost contractate în baza repartiției emise de către coordonator. Acest organ a refuzat să anuleze repartiția privind produsele în cauză. În atare situație, părțile nu puteau nici unilateral și nici de comun acord să modifice contractul fără o modificare corespunzătoare și prealabilă a repartiției.

Față de cele arătate, refuzul de plată al pîrîtei apare nejustificat (Arbitrajul de Stat Central, hotărîrea nr. 2745/1978).

3. Întreprinderea A, beneficiară într-un contract de livrare, a solicitat Arbitrajului de Stat Central să oblige întreprinderile furnizoare în acel contract, la plata unor penalități de întîrziere, deoarece nu și-a îndeplinit obligația de livrare a unor produse metalurgice contractate în baza repartiției emise de coordonatorul de balanță ; potrivit prevederilor contractuale livrarea trebuia să aibă loc **în trimestrul III/1978.**

Întreprinderea furnizoare pîrîtă, în apărare, a prezentat **dispoziția de anulare nr. 301258 din 16 noiembrie 1978,** prin care a fost anulată repartiția nr. 301161/1978 care a stat la baza încheierii contractului, solicitînd respingerea cererii de penalități.

Arbitrajul de Stat, prin Hotărîrea nr. 338/1978 a respins cererea de penalități de întîrziere în livrare, motivînd că „în atare situație lipsa actului de planificare care a constituit condiția încheierii contractului duce la nulitatea contractului încheiat, întrucît prin anularea repartiției temeiul încheierii contractului a fost desființat, ceea ce atrage după sine nulitatea totală a contractului".

Întreprinderea beneficiară, reclamantă în speța pe care o discutăm, a făcut cerere de rearbitrare împotriva hotărîrii menționate, cu motivarea că anularea repartiției produce efecte asupra contractului — în sensul desființării acestuia — numai de la data emiterii sale, nu și pentru o perioadă expirată.

Prin Decizia nr. 729/1979, primul arbitru de stat reține că „hotărîrea este temeinică și legală și, ca atare, urmează a fi menținută pentru următoarele considerente : Prin efectul anulării sarcinii de plan, dispusă de către organul de planificare competent, contractul de furnizare este desființat de drept pe data încheierii sale. Așadar, anularea sarcinii de plan conduce, pe calea influenței directe, la desființarea retroactivă a contractului. Adică o dată anulată, sarcina de plan respectivă este considerată ca și cum nu ar fi fost niciodată și nu cu efecte pentru viitor — cum se susține prin cererea de rearbitrare.

În lumina actelor normative invocate anterior credem că atît prima hotărîre, cît și decizia prezentată nu au ținut seama de un element esențial, și anume că dispoziția de anulare privind o perioadă expirată, potrivit art. 23 din Legea nr. 8/1972, nu poate produce efecte juridice. Dacă s-ar admite contrariul, disciplina de plan ar fi slăbită, iar consecința directă s-ar reflecta în gestiunea economică a întreprinderii beneficiare, prin suportarea unor prejudicii de producerea cărora nu este vinovată. Cum bine se știe, contractul de aprovizionare stă la baza unor contracte de desfacere a unor produse ce urmau să se fabrice din materia primă ce urma să fie primită de la întreprinderea furnizoare ● Prin nerespectarea obligațiilor luate de furnizor de aprovizionare a materiilor prime, beneficiara nu a putut să-și respecte nici ea angajamentele de livrare a

unor produse finite, iar ca urmare a plătit penalităţi de întîrziere şi eventual, de nelivrare. Anularea retroactivă a repartiţiei de materii prime, coroborată cu hotărîrea arbitrajului prin care se ratifică această anulare nelegală, a pus întreprinderea beneficiară în imposibilitatea de a încasa penalităţile de întîrziere datorate de furnizor şi, ca urmare, cheltuielile sale au fost majorate nejustificat cu penalităţile plătite.

În lumina Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială, planificată a României (nr. 8/1972), modificată şi completată prin Legea nr. 1/1979, credem să această practică a arbitrajului de stat va fi revăzută.

dr. AL. DETEŞAN

raporturi de muncă

Consideraţii asupra reglementării transferului în interesul serviciului

Prevederile art. 69 din Codul muncii referitoare la transferul în interesul serviciului, viu controversate în literatura de specialitate şi aplicate neunitar în practică, continuă să fie interpretate şi să ducă la soluţii diferite în practica unităţilor socialiste şi a organelor de jurisdicţie a muncii. Potrivit acestui text legal — cadru — persoana încadrată poate fi transferată în interesul serviciului, de regulă într-o altă unitate din aceeaşi ramură, în vederea bunei funcţionări a acesteia, ori la cerere, în condiţiile legii (prima parte).

Textul de mai sus — lapidar redactat — nu conţine precizări cu privire la condiţiile de realizare a transferului în interesul serviciului şi mai ales cu privire la elementele esenţiale ale contractului de muncă supuse modificării în cadrul operaţiunii de transfer.

Art. 69 din Codul muncii se limitează a statua expres că persoana încadrată poate fi transferată în interesul serviciului **„de regulă într-o altă unitate din aceeaşi ramură"**. Făcînd această precizare, actuala reglementare circumscrie înţelesul noţiunii de transfer în interesul serviciului la acele situaţii în care trecerea persoanei are loc **de la o unitate la altă unitate,** adică acele operaţii la care participă două subiecte de drept independente, excluzînd implicit din sfera transferului, trecerea persoanei într-o altă muncă în cadrul **aceleiaşi unităţi** situată în aceeaşi sau în altă localitate.

Din formularea legii nu putem înţelege că transferul are loc **de regulă** într-o altă unitate, ci din contră, că transferul are loc întotdeauna **într-o altă unitate,** care de regulă este din aceeaşi ramură, dar care potrivit intereselor generale ale economiei naţionale poate fi din altă ramură de activitate.

Conform celor de mai sus, elementul care se modifică în toate cazurile, fiind de esenţa transferului, este **subiectul** raportului juridic şi anume unitatea, iar subsecvent, ca o consecinţă se modifică **locul muncii,** împrejurare care, atunci cînd noua unitate este situată în **altă localitate,** îndreptăţeşte persoana la primirea, în condiţiile legii, a unor drepturi băneşti (art. 75 din Legea nr. 57/1974).

Autorizînd, expres şi implicit, modificarea acestor elemente s-a ajuns, per a contrario, la concluzii şi soluţii potrivit cărora **felul muncii** (funcţia) şi **retribuţia** nu pot fi modificate ca urmare a transferului, decît cu **acordul special** al persoanei, sub sancţiunea nelegalităţii transferului, care îndreptăţeşte persoana să nu se prezinte la noul loc de muncă (Trib. munic. Bucureşti, dec. civ. nr. 2292/1974 cu notă de C. Aghache). Dealtfel, chiar considerentele la Decizia de îndrumare nr. 9/1974 (pct. 1) a Plenului Tribunalului Suprem, lasă să se înţeleagă că schimbarea retribuţiei sau felului muncii înseamnă o modificare unilaterală a contractului de muncă.

În literatura de specialitate s-a exprimat şi opinia, acreditată ulterior de instanţa supremă, potrivit căreia transferul poate avea loc şi în funcţii inferioare cu o retribuţie tarifară mai mică decît cea avută anterior (C. Ionescu, Gh. Ţigăeru, „Raporturi de muncă", vol. I, ed. „Revista economică" 1977, p. 266—267; T.S. Decizia nr. 64/1977).

Într-adevăr, art. 69 din Codul muncii precizează că transferul are loc **„în condiţiile legii"**. Trimiterea pe care o face legea trebuie înţeleasă ca referindu-se la actele normative incidente în materie de transfer sau care reglementează chiar cele două elemente ale contractului de muncă — funcţia şi retribuţia.

În speţă, „condiţiile legii", pe lîngă Legea nr. 1/1970, înseamnă şi art. 59 din Legea nr. 12/1971, care se referă la transferul în **funcţii inferioare,** precum şi art. 75 (pct. 5) din Legea nr. 57/1974, completat cu art. 9 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979, care precizează modul de acordare a retribuţiei în cazul în care transferul a avut loc la unităţi cu niveluri de retribuire mai mici. De fapt, în practica unităţilor socialiste, întîlnim frecvent asemenea cazuri şi nici nu ar putea fi altfel, deoarece o soluţie contrară, ar limita, chiar funcţia şi rolul instituţiei transferului de a răspunde unor necesităţi specifice actualei etape de dezvoltare a economiei naţionale. În acelaşi spirit a decis şi Tribunalul Suprem prin decizia secţiei civ. nr. 64/1977, dată în compunerea prevăzută de art. 39, alin. 2 şi 3 din Legea nr. 58/1968, în care se arată că este nelegală soluţia instanţelor prin care se consideră că transferul este nelegal ori de cîte ori se aduce persoanei o schimbare a retribuţiei prin micşorarea cuantumului, precizînd că echivalenţa retribuţiei nu este obligatorie.

În a doua parte a sa, art. 69 din Codul muncii precizează că transferul **nu poate avea loc** în cazul în care persoana **nu este de acord** pentru motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, precum şi în alte situaţii temeinic justificate. Hotărîrea asupra temeiniciei motivelor este de competenţa organului ierarhic superior.

În baza acestor prevederi exprese ale legii se exprimă opinii pro şi contra cu privire la **necesitatea existenţei consimţămîntului** persoanei asupra operaţiunii de transfer. Plecînd de la formularea legii se arată că, a spune că transferul „nu poate avea loc" pentru că persoana „nu este de acord" este echivalent cu a spune că măsura poate fi luată numai dacă persoana este de acord (S. Ghimpu, colectiv, Dreptul muncii, tratat, vol. I, Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, p. 341). Este just şi logic acest raţionament, dar credem că el se referă numai la cele două cazuri expres arătate de lege şi anume cînd persoana nu este de acord fie pentru motive de sănătate, fie pentru alte motive temeinice.

Dacă în aceste două cazuri — de excepţie — transferul nu poate avea loc fără acordul persoanei, în toate celelalte cazuri, care constituie regula, transferul se poate realiza fără ca persoana să se poată opune unei asemenea măsuri care este luată pentru mai buna funcţionare a unităţii la care urmează să se transfere persoana.

Sigur însă că în respectul principiului libertăţii contractuale nu putem să susţinem că operaţiunea de transfer are loc **împotriva voinţei** persoanei încadrate fiindcă — în extremis aceasta poate denunţa contractul de muncă. Afirmăm însă, că persoana nu se poate opune măsurii de transfer decît în cazurile arătate de lege. Este dealtfel şi soluţia instanţei supreme dată prin decizia nr. 64/1977, care precizează că persoana nu se poate opune măsurii de transfer decît în cazurile arătate de lege cum sînt motivele de sănătate sau altele temeinic justificate.

Art. 69 din Codul muncii, în partea finală (aşa cum am văzut) precizează că asupra **temeiniciei** motivelor invocate de persoană va **hotărî** întotdeauna organul ierarhic superior. În practica instanţei supreme (vezi deciziile nr. 428 şi 514, ambele din 1979, nepublicate), şi în doctrină (C. Jornescu şi T. Zega, „Delegarea, detaşarea, şi transferul, Ed. st. şi enciclop., 1979, p. 145) se apreciază că, asemenea **„litigii de muncă"** sînt de competenţa organelor ierarhic superioare. Această atribuţie, ar fi una dintre cele la care se referă art. 175 (1) din Codul muncii, prin care se conferă organelor administrative ierarhic superioare atribuţii de jurisdicţie în domeniul relaţiilor de muncă. Dealtfel şi Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 9/1974, consideră, atunci cînd se referă la **contestaţia** persoa-

nei împotriva **dispoziției** de transfer, că sîntem în prezența unui litigiu de muncă care este de competența organului ierarhic superior.

Considerăm că nu există două categorii de litigii de muncă privind legalitatea și temeinicia transferului, date, una, în competența organului ierarhic superior, atunci cînd este vorba de aprecierea asupra temeiniciei motivelor invocate de persoana care nu este de acord cu transferul și a doua, în competența altor organe de jurisdicție, care cuprinde toate celelalte litigii în legătură cu transferul.

Atunci cînd organul ierarhic superior hotărăște asupra temeiniciei motivelor respective, nu rezolvă un litigiu de muncă, adică acesta nu acționează ca un organ de jurisdicție a muncii ci **rezolvă**, ca for tutelar, o atribuție dată de lege în sarcina sa.

În primul rînd, ne bazăm convingerea chiar pe prevederile art. 175 (1) din Codul muncii — sediul materiei — care nu se referă la o asemenea categorie de litigii de muncă, or este cunoscut că normele privind competența materială sînt de strictă interpretare.

În al doilea rînd transferul se realizează „în condițiile legii", adică în sensul în care ne interesează, cu **aprobarea** organului ierarhic superior (art. 11, lit. a din Legea nr. 1/1970). În cazul în care persoana nu este de acord cu transferul, organul ierarhic superior nu poate aproba transferul pînă nu hotărăște și asupra temeiniciei motivelor invocate de persoană. Cu alte cuvinte, aprobarea organului ierarhic superior corespunde și hotărîrea asupra temeiniciei motivelor invocate. Altfel s-ar putea ajunge la o „aprobare" și ulterior la o infirmare a acesteia hotărînd temeinicia motivelor invocate.

Din contră, voința celor două unități, materializată în **cererea** uneia și **acordul** celeilalte se înaintează organului ierarhic superior împreună cu **opoziția** persoanei încadrate care va hotărî o singură dată asupra operațiunii de transfer. Concluzia este validă și în ipoteza în care transferul se perfectează între două unități cu statut de centrală, deoarece asupra temeiniciei motivelor invocate, tot organul ierarhic superior hotărăște.

În al treilea rînd, pînă la data aprobării, nu poate exista un litigiu de muncă, fiindcă art. 69 din Codul muncii prevede expres că **„transferul nu poate avea loc"**, ceea ce înseamnă că pînă la această dată nu s-a produs nici un act de dreptul muncii prin care să se aducă atingere unor drepturi ale persoanei încadrate.

Abia la data hotărîrii organului ierarhic superior, care pronunțîndu-se asupra motivelor invocate le consideră netemeinice, se poate vorbi de existența unui litigiu de muncă. Hotărîrea organului ierarhic superior este actul care declanșează litigiul și nu invocarea motivelor de către persoană, care se produce înainte de perfectarea transferului. Așa fiind invocarea motivelor la organul ierarhic superior nu apare ca o **contestație** pentru că nu există încă o stare litigioasă.

Pînă la data comunicării hotărîrii organului ierarhic superior, transferul **nu a avut loc** și deci persoana nu are obligația să se prezinte la noua unitate cu care încă nu este în raporturi de muncă (T.S. dec. secț. civ. nr. 2444/1974). S-a susținut și soluția potrivit căreia opoziția persoanei neavînd „efect suspensiv de executare", aceasta este obligată să se prezinte la noul loc de muncă chiar înainte de hotărîrea organului ierarhic superior (Trib. jud. Suceava, dec. civ. nr. 49/1977). Nu putem acredita un asemenea punct de vedere datorită implicațiilor sale.

În ipoteza în care organul ierarhic superior a hotărît netemeinicia motivelor invocate, iar persoana totuși, nu dă curs transferului, sîntem în prezența unui act de indisciplină care poate fi sancționat inclusiv cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă. Dacă transferul s-a perfectat, adică **acceptarea** propunerii a ajuns la unitatea primitoare (cesionară), iar persoana refuză să se prezinte la noul loc de muncă, aceasta din urmă poate desface disciplinar contractul de muncă pentru neprezentarea la serviciu.

În soluționarea contestației persoanei, instanța de judecată are obligația să verifice — prin expertiză de specialitate — dacă motivele invocate de persoană sînt temeinice și deci să hotărască, în cazul temeiniciei acestora, anularea măsurii și reintegrarea persoanei, infirmînd indirect hotărîrea organului ierarhic superior, sau să mențină măsura luată de unitate, considerînd nejustificat refuzul persoanei de a se prezenta la noul loc de muncă, confirmînd astfel, punctul de vedere al organului ierarhic superior (T.S. dec. secției civ. nr. 365/1974).

Dr. Iosif R. URS

Retractarea deciziei de imputare

Fiind un act cu caracter administrativ, decizia de imputare poate fi retractată oricînd de organul care a emis-o, dacă se constată netemeinicia și nelegalitatea ei dar numai pînă la intervenirea unei sentințe definitive. În felul acesta se realizează simetria necesară între emiterea și retractarea actelor juridice.

Decizia de imputare fiind un act unilateral poate fi revocată de organul ierarhic superior, pe calea cenzurii actului, în virtutea raporturilor de subordonare și control administrativ (Colegiul de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar în R.R.D. nr. 7/1976 p. 66).

Revocarea deciziei de imputare atît înainte cît și după expirarea termenului de contestație de 30 zile, dar numai în cazul în care nu a intervenit o hotărîre definitivă a fost admisă atît de literatura de specialitate cît și de instanța noastră supremă (Tribunalul Suprem, colegiul civil, decizia nr. 1367/1961 în C.D. anul 1961 p. 209). Revocabilitatea poate interveni chiar dacă a fost sesizat organul de jurisdicție, în orice fază, deci și în recurs (Colegiul de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar în R.R.D. nr. 7/1976 p. 66).

Retractarea deciziei de imputare în tot sau în parte de către unitate poate avea loc :

— în situația în care unitatea, prin organele sale competente, stabilește din oficiu și în mod riguros că prejudiciul nu a existat sau valoarea acestuia este inferioară celei stabilite prin decizia de imputare ;

— **în situația în care organul de jurisdicție a muncii, sesizat numai de către unele dintre persoanele obligate la plată — în cazul cînd prejudiciul a fost considerat că se datorează mai multor autori, stabilește că în realitate unitatea nu a fost păgubită** sau că decizia de imputare a fost dată prin încălcarea gravă a legii. **În astfel de situații, retractarea deciziei de imputare se va face numai cu privire la cei care nu au contestat-o, deoarece ceilalți beneficiază de hotărîrea exoneratoare a organului jurisdicțional.** Principiul de echitate și de umanism, corelat — în cazul inexistenței prejudiciului — cu principiul de drept substanțial al îmbogățirii fără just temei, impun o asemenea soluție ;

— în cazul cînd persoana obligată la plată solicită pe cale administrativă stabilirea exactă a situației de fapt, justificînd în mod legal în total sau în parte suma imputată ; această cale nu exclude și nu împiedică introducerea contestației la organul jurisdicțional competent ;

— în cazul cînd persoana obligată la plată în fața refuzului unității cere organelor administrative ierarhice superioare ca, în cadrul dreptului de control și îndrumare a unităților în subordine, să oblige conducerea unității să verifice starea de fapt, cu care ocazie se stabilește că nu există prejudiciu sau acesta este mai mic. Și în astfel de situații, cererea cu caracter administrativ nu închide calea contestației reglementată de Codul muncii.

Menționăm că U.G.S.R., sectorul de legislația muncii a avizat că administrația este îndreptățită, ori de cîte ori constată că o imputație este în total sau în parte neîntemeiată, să revină asupra ei atît timp cît nu a intervenit o hotărîre definitivă, chiar dacă dispoziția de reținere a rămas definitivă prin neatacarea ei de către cel încadrat" (Evidența contabilă nr. 11/1961, pag. 81). Pentru amănunte trimitem la lucrarea „Cartea întreprinderii" vol. IV, p. 460—461, Revista economică, București 1974.

În cele de mai sus am răspuns întrebării puse redacției de cititorul nostru Ivașcu D. Gheorghe.

dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **CONSTANȚA IONIȚĂ, București** — Conform prevederilor art. 45, alin. 2 din Decretul nr. 221/1960, republicat la 15.II.1969, dreptul de a cere executarea silită se suspendă pe timpul cît debitorul nu are venituri sau alte bunuri urmăribile, deci și pe perioada cît debitorul se află în stare de detenție și nu poate fi executat prin poprire.

● **IOAN IANCU, Piatra Neamț** — Pot beneficia de mărfuri și servicii cu plata în rate angajații permanenți, ale căror retribuții tarifare lunare nete nu depășesc 3600 lei (H.C.M. nr. 1319/1972). Pentru a nu se da loc la interpretări, prin retribuție tarifară lunară netă se înțelege retribuția de încadrare.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Bîrlad** — 1. În conformitate cu prevederile art. 5 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968, „furnizorul de energie electrică este obligat să alimenteze din instalațiile sale pe toți consumatorii, cu excepția subconsumatorilor situați în incinta unui consumator". Pe măsura dezvoltării rețelelor furnizorului și dacă se justifică tehnico-economic, alimentarea subconsumatorilor se preia de către întreprinderile furnizoare de energie electrică. Pentru aceasta, potrivit art. 129 din regulamentul menționat mai sus este necesară executarea de branșamente sau racorduri din rețelele furnizorului, iar în conformitate cu prevederile art. 135, cheltuielile legate de executarea acestora trebuie suportate în întregime de beneficiari. Menționăm că în baza Legii nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale se interzice executarea de lucrări de rețele de distribuție a energiei electrice pentru construcții situate în afara perimetrelor construibile.

2. În baza art. 29 din Legea nr. 140/1973 cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei, începînd cu 1 ianuarie 1979 se interzice livrarea de energie electrică fără contorizare. În consecință, consumatorii principali trebuie să instaleze contoare la toți cei alimentați din rețelele proprii.

Așa cum s-a arătat la punctul 2 Trustul I.A.S.-Vaslui trebuie să instaleze contoare la toți consumatorii casnici alimentați din rețelele proprii. Energia electrică consumată de locatarii din locuințele proprietatea Trustului I.A.S. trebuie facturată beneficiarilor respectivi la prețurile stabilite prin Decretul nr. 283/1979 și decontată Întreprinderii de rețele electrice Iași. Cantitățile de energie electrică facturate locatarilor vor fi considerate ca vîndute populației și vor fi scăzute din cantitățile consumate de către I.A.S.-uri.

● **DANCI GRIGORE — Vișeul de Sus, jud. Maramureș** întreabă de la cine pot fi recuperate pagubele provocate de un incendiu în cazul în care s-a constatat de către organele de urmărire penală că distrugerile sînt datorate culpei unor electricieni care au executat instalația electrică în mod necorespunzător în anul 1963. Răspunsul este simplu. De la persoanele vinovate. Chiar dacă acțiunea penală este stinsă prin prescripție împotriva celor vinovați, persoana păgubită (persoana fizică sau juridică) are deschisă acțiunea civilă în daune împotriva celor doi electricieni. Această acțiune se stinge în termen de 3 ani de la producerea pagubei, adică de la data incendiului.

● **SPÎNU RADU — Brăila** întreabă care sînt registrele necesare ținerii evidenței contabile și efectuării controlului gestionar la asociațiile de locatari. Registrele sînt stabilite prin Ordinul comun nr. 5/1978 și ele nu sînt numai necesare, ci și obligatorii, dat fiind că Ordinul citat are caracterul unui act normativ. Ele sînt imprimate si se distribuie contra cost asociațiilor de locatari de către circumscripțiile financiare. În același ordin este prevăzută metodologia de verificare de control a gestiunilor asociațiilor. A se vedea amănunte în lucrarea „Administrarea imobilelor" pag. 165 și urm.

● **EUGEN NAGHIU, Sebiș** — Potrivit art. 12 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, furnizorul — respectiv Întrepinderile pentru industrializarea sfeclei de zahăr — este obligat să determine cantitativ zahărul la expediție prin două elemente: greutate și număr de saci. În consecință, la primire, beneficiarul are aceeași obligație de a determina cantitatea tot prin cele două elemente ca și la expediție, în caz contrar — dacă constată vreo lipsă — aceasta îi este imputabilă și nu poate fi reținută în sarcina expeditorului — furnizor. Art. 28 lit. f din același regulament prevede obligativitatea cîntăririi zahărului la primire. Alin. 3 al acestui articol prin care se exceptează de la cîntărire mărfurile ce se prezintă la transport în ambalajele STAS, nu se poate aplica pentru zahăr, întrucît sacii de 50 sau 100 kg în care se expediază nu conțin exact respectiva cantitate, ei fiind cîntăriți ulterior umplerii. Ei nu sînt uniformi și din acest considerent întreprinderile cîntăresc vagonul gol-plin și întocmesc documentele de transport ca atare, inclusiv pentru numărul de saci.

În sensul celor de mai sus s-a pronunțat și Arbitrajul de Stat Central cu ocazia soluționării unor litigii de acest gen ; spre exemplificare citām decizia nr. 917/14.IV.1976.

● **I.P.N.C. ORĂȘTIE** arată că primind o soluție printr-o decizie a primului arbitru de stat pe care a considerat-o netemeinică și nelegală, a sesizat Consiliul de Miniștri în baza Legii nr. 5/1954 art. 32 alin. 4. Consiliul de Miniștri s-a desesizat trimițînd sesizarea la M.A.I.A. în calitatea sa de organ central în a cărui subordonare se află părțile în litigiu, iar acest minister răspunde, la insistențele repetate ale unității, că lucrarea nu apare înregistrată. Întreabă, care este modalitatea legală de a cere reanalizarea cauzei respective pe care o consideră netemeinică și nelegală. Din cele arătate în scrisoare pare a rezulta că în cazul în speță dreptul de control a fost exercitat de primul arbitru de stat care a decis într-un sens ce nu vă convine. Într-o atare situație dreptul de control a fost exercitat de primul arbitru de stat, iar decizia sa trebuie considerată ca legală și temeinică, ea fiind definitivă.

● **MARIN ILIE — C.A.P., com. Urzicuța, jud. Dolj** — întreabă dacă persoana membră a unei cooperative agricole de producție poate beneficia de drepturile prevăzute în Codul muncii și de alte prevederi din legislația muncii. Drepturile reglementate de legislația muncii se acordă numai persoanelor încadrate în muncă pe baza unor contracte de muncă pe durată determinată sau nedeterminată. Drepturile reglementate de legislația cooperatist-agrară se acordă membrilor cooperativelor agricole de producție. În afara cazurilor prevăzute expres în actele normative, aceeași persoană nu poate fi beneficiara ambelor categorii de drepturi. În cazul relatat de dv. rezultă că persoana în cauză a îndeplinit funcția de ajutor de șef de fermă și că a beneficiat de drepturile acordate membrilor C.A.P. (remunerarea pe bază de norme convenționale, primirea unui lot personal în folosință etc.). Într-o atare situație, persoana în cauză a avut calitatea de membră a C.A.P. și nu aceea de persoană încadrată, în baza unui contract de muncă. Prin consecință, normele de legislație a muncii nu-i sînt aplicabile.

● **POPESCU IANCU — București** formulează unele întrebări privind cuantumul ajutoarelor materiale pentru incapacitate de muncă făcînd referire la lucrarea Raportul de muncă vol. II p. 107. După cum este ușor de observat și așa cum însuși dv. presupuneți este vorba de o eroare de tipar. Se va citi corect 85%.

C. J.

VĂ PREZENTĂM:

PRODUSELE COMBINATULUI PETROCHIMIC DIN PITEȘTI

Valorificarea superioară a țițeiului la Combinatului petrochimic din Pitești se concretizează în livrarea către beneficiari a unui număr foarte mare de produse, înalt prelucrate.

Prezentăm în cele ce urmează nomenclatorul fabricatelor realizate în această citadelă a chimiei. În ordine alfabetică acestea sînt : **acetonitril, acrilonitril, alcool etilic de sinteză, benzen petrolier, benzină pentru piroliză, pentru automobile** (în 8 sortimente), **bitum neparafinos pentru drumuri și lucrări de hidroizolații în construcții, butadienă, butilene, cianură de sodiu tehnică** (în 11 sortimente), **cauciuc etilen-propilen-dienă, combustibil lichid greu pentru focare industriale, combustibil lichid ușor, clorură de cianuril, combustibil special pentru turboreactoare, copolimer acrilonitril-butadien-stirenic tip C și D, dietilbenzen, dietilenglicol, etilbenzen de sinteză** (în 4 sortimente), **etilenă, etilen-glicol tehnic, fracția butan-butene, fracția C_4, gaz petrolier lichefiat (aragaz), negru de fum umed tip ISAF și tip HAF, motorină** (în 6 tipuri), **negru de fum HAF — granulat uscat** Rebonex H), **negru de fum ISAF — granulat uscat** (Rebonex I), **normal butan pentru industria cauciucului, ortoxilen, oxid de tilenă tehnic, oxigen tehnic, paraxilen, perle de polistiren gazeificate** în două sortimente, **petrol lampant rafinat, pitezin tip A și tip B, polietilenă de joasă densitate cu adaosuri speciale** (în 9 sortimente), **polistiren** (Argeter) **polistiren celular, polistiren rezistent la șoc tip PAS 1 și tip PAS 4, propan, propilenă pentru polimerizări, propilenă pentru sinteze organice, poliglocoli, stiren, sulf din gaze și din petrol, toluen petrolier, ulei de piroliză, xileni, xileni amestec.**

Avînd la dispoziție laboratoare și instalații la nivelul cerințelor, specialiștii Combinatului petrochimic din Pitești pregătesc pentru a introduce în producția curentă și alte produse cum sînt : dimetilftalat (DMT), normal parafine, etil-mercaptan ; metil-mercaptan, terțbutilamină (TBA) și altele. Toate produsele realizate în cadrul combinatului piteștean se bucură de aprecieri unanime pe piețele internaționale, exportul realizîndu-se cu succes în zeci de state ale lumii.

Iată cîteva din utilizările fabricatelor de la Combinatul petrochimic din Pitești :

— **Acetonitrilul** — se utilizează ca intermediar în sintezele organice și de medicamente, ca dizolvant în industria de lacuri și rășini, ca solvent în procesele de separare și extracție selectivă.

— **Acrilonitrilul** — își găsește întrebuințare în industria fibrelor sintetice, a maselor plastice și ca intermediar în sinteze organice.

— **Cianura de sodiu tehnică** — este livrată sub formă de brichete, crsitale sau soluție și se folosește în extracția aurului și argintului din minereuri, în băile de galvanizare și la sinteze organice.

— **Dietilenglicolul** — are diverse întrebuințări în industria chimică, în industria textilă, alimentară, petrolieră, ca solvent.

— **Etilbenzenul de sinteză** — este un solvent foarte bun și se utilizează ca materie primă în industria petrochimică, chimică și de medicamente.

— **Pitezinul** — este un ierbicid selectiv pentru combaterea buruienilor în culturile de porumb și sorg (tip A) și la distrugerea ierburilor de pe terasamentele de cale ferată și a canalelor de irigații (tip B).

— **Polietilena de joasă densitate** — (în mai multe sortimente) cu adaosuri sau fără adaosuri speciale) își găsește întrebuințare în fabricarea foliilor pentru ambalaje, pentru articole de lux și textile, pentru supraambalaje. Se poate colora în diverse nuanțe cu coloranți specifici polietilenei, fiind rezistentă la șoc de intensitate medie. Alte tipuri din polietilena produsă se întrebuințează ca folii de acoperire în agricultură, ca saci de mare rezistență, la navete, cutii, ambalaje alimentare, plase, obiecte de uz casnic etc.

— **Polistirenul celular** — este folosit în construcțiile industriale și de locuințe, în frigotehnică, în transporturi, pentru confecționarea de jucării, articole de expoziții, articole pentru sporturile nautice, fiind un izolant excelent.

I. VASILESCU

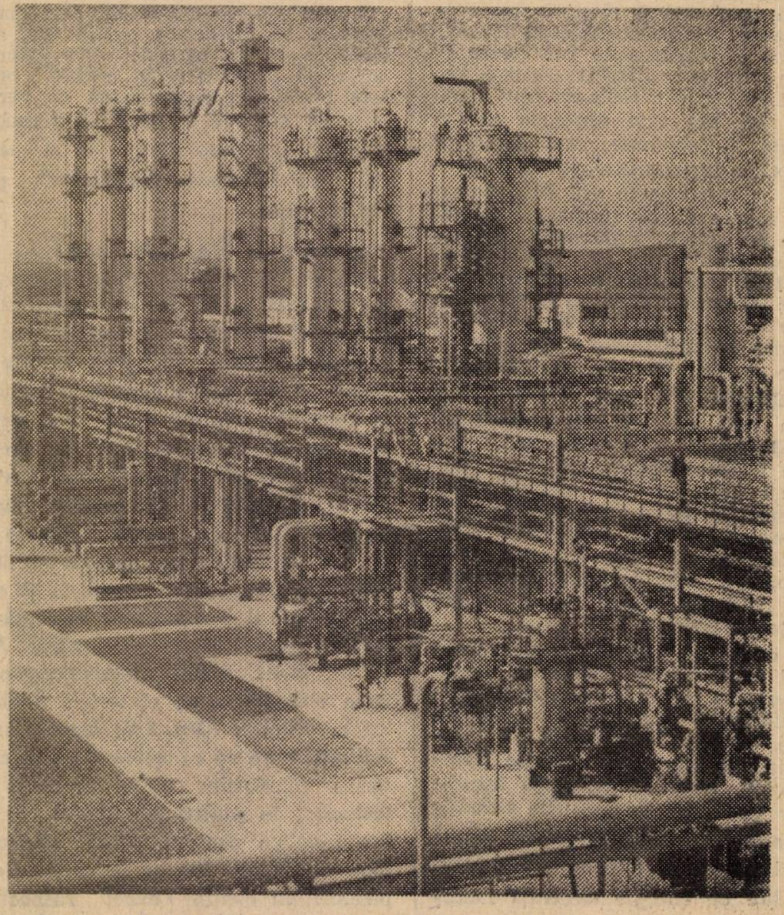

Vedere parțială a Combinatului petrochimic-Pitești

Strălucita victorie în alegeri a Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste

EXPRESIE A ADEZIUNII DEPLINE LA POLITICA PARTIDULUI DE INFLORIRE MULTILATERALĂ A PATRIEI

ODATĂ MAI MULT, prin votul de la 9 martie poporul român şi-a manifestat maturitatea sa politică, şi-a exprimat opţiunea fermă şi definitivă pentru socialism, convingerea sa profundă că progresul, prosperitatea şi independenţa patriei, ridicarea României în rîndul statelor avansate ale lumii sînt indisolubil legate de înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român, a Programului său de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism. Covîrşitoarea majoritate, practic unanimitatea voturilor în favoarea candidaţilor Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, a cărui platformă politică a constituit-o înfăptuirea hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al partidului, sînt tot atîtea voturi de încredere în partid, forţa politică conducătoare în societatea noastră, tot atîtea glasuri prin care oamenii muncii din toate colţurile ţării, muncitori, ţărani, intelectuali, fără deosebire de naţionalitate şi-au afirmat unitatea de nezdruncinat, hotărîrea puternică de a face totul, de a nu precupeţi nici un efort pentru înfăptuirea politicii interne şi internaţionale a partidului şi statului nostru. Tot atîtea glasuri prin care poporul şi-a exprimat dragostea, înalta preţuire, nemărginita încredere în cel mai bun fiu al său, secretarul general al partidului, Preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Perioada cea mai bogată în realizări din istoria ţării

ELOCVENTĂ MANIFESTARE a acestor sentimente, toţi alegătorii înscrişi pe listele de votare în circumscripţia Nr. 1 „23 August" din municipiul Bucureşti, unde a candidat pentru Marea Adunare Naţională tovarăşul Nicolae Ceauşescu, s-au prezentat la secţiile de votare, dîndu-şi votul, fără nici-o excepţie, pentru secretarul general al partidului. Această impresionantă unanimitate are o semnificaţie deosebită în acest martie cînd poporul nostru sărbătoreşte cu bucurie şi recunoştinţa, cu sentimente de înaltă mîndrie patriotică, împlinirea a 15 ani de la venirea în fruntea partidului a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, moment care s-a dovedit de importanţă cardinală pentru destinul României. Pentru că întregul nostru popor este pe deplin conştient că anii de cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află în fruntea Partidului Comunist Român, s-au constituit, sub conducerea sa înţeleaptă, clarvăzătoare, străbătută de cea mai fierbinte dragoste faţă de ţară şi faţă de popor, de cel mai autentic revoluţionarism şi cel mai nobil umanism, ca perioada cea mai fertilă, cea mai bogată în realizări, din întreaga noastră istorie.

Au fost anii în care, sub influenţa puternicei sale personalităţi, a preocupării sale neobosite pentru punerea în drepturi a valorilor autentice şi prin acţiunea tenace pe care a desfăşurat-o zi cu zi, în întreaga viaţă a societăţii noastre s-a afirmat un spirit nou, dinamic, creator, de exigenţă revoluţionară şi intransigenţă faţă de orice manifestare de arbitrar, de formalism, de anchilozare şi comoditate în gîndire. Consacrîndu-şi întreaga putere de muncă, întreaga viaţă înfăptuirii celor mai nobile aspiraţii ale naţiunii noastre, făurirea pe pămîntul României a celei mai drepte orînduiri — comunismul, ridicarea patriei, libere, independente, suverane, pe cele mai înalte trepte de progres, civilizaţie şi

bunăstare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus inestimabile contribuții teoretice și practice la elaborarea politicii interne și internaționale a partidului și statului nostru.

Plecînd de la premisa că în opera atît de complexă a edificării noii societăți fiecare popor trebuie să aplice creator adevărurile generale ale revoluției și construcției socialiste la propriile condiții concret-istorice, secretarul general al partidului a avut contribuția hotărîtoare la elaborarea unei strategii profund științifice, originale, a dezvoltării în ritmuri înalte a României. Bazată pe cunoașterea aprofundată a realităților noastre, a propriei experiențe ca și a experienței celorlalte țări socialiste, a tendințelor și fenomenelor din economia mondială, această strategie, sintetizată magistral în Programul Partidului Comunist Român, și-a demonstrat pe deplin justețea, caracterul său realist. După cum releva secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la marea adunare cetățenească din Capitală premergătoare alegerilor, în perioada ultimului deceniu 1970—1980 venitul național a crescut de 2,8 ori. Actualul potențial al economiei noastre ne permite ca în acest an să investim de 3 ori mai mult decît în anul 1970, iar în decursul acestor 10 ani producția industrială a crescut de peste 3 ori, iar valoarea producției agricole de peste 1,8 ori. Opțiunea pentru dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei naționale a constituit baza trainică a creșterii nivelului de trai, dovedindu-se pe deplin că acesta este scopul fundamental al întregii politici a partidului. Elocvent, în deceniul care s-a scurs, veniturile bănești ale populației s-au triplat, iar cele obținute din fondurile sociale de consum pe o familie s-au dublat. S-a dezvoltat considerabil învățămîntul, ocrotirea sănătății, cultura, arta, s-au construit circa 1 640 000 noi locuințe. Iată un succint bilanț care, așa cum spunea secretarul general al partidului **„demonstrează cu putere justețea politicii Partidului Comunist Român, care aplică în mod creator adevărurile general valabile la condițiile concrete din țara noastră, călăuzindu-se neabătut în întreaga sa activitate de concepția revoluționară materialist dialectică și istorică".**

Dar contribuțiile secretarului general al partidului au fost hotărîtoare și în alte domenii. Cu participarea și sub îndrumarea sa directă și permanentă a fost elaborat un sistem științific de conducere și organizare a societății și a economiei, a fost conceput și aplicat mecanismul economico-financiar perfecționat, bazat pe autoconducere și autogestiune. Militant hotărît, neobosit pentru afirmarea deplină a personalității umane, secretarului general al partidului îi revine meritul istoric de a fi inițiat instituirea unei reale democrații socialiste, unică în felul ei, superioară oricărei forme de democrație burgheză, în cadrul căreia cei ce muncesc, proprietari, producători și beneficiari ai întregii activități economico-sociale, sînt cei care hotărăsc în deplină cunoștință asupra politicii interne și externe a țării, de a fi pus în practică principiul muncii colective la toate nivelurile, stilul de muncă, ce îi este propriu, de a se consulta permanent cu masele, de a fi neîncetat în mijlocul poporului. Sînt tot atîtea aspecte, care, alături de grija pentru bunăstarea și fericirea poporului, de activitatea neobosită pentru afirmarea tot mai puternică a principiilor eticii și echității socialiste, dau dimensiunea înaltului și nobilului umanism al personalității secretarului general al partidului.

În egală măsură tovarășul Nicolae Ceaușescu este și arhitectul politicii externe a partidului și statului nostru, politică bazîndu-se și promovînd în relațiile internaționale aceleași principii de echitate, justiție și democrație. Astăzi, contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii politice contemporane, la elaborarea conceptului de nouă ordine internațională este larg recunoscută pe plan mondial, președintele României fiind în același timp și un militant neobosit pentru așezarea relațiilor dintre state pe principiile deplinei egalități, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, colaborării reciproc avantajoase. Manifestînd cea mai înaltă responsabilitate față de destinele poporului nostru, față de destinele omenirii în general, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avertizat în repetate rînduri asupra pericolului unui nou război, a insistat asupra necesității promovării unei politici de destindere, bazată pe respectul independenței și suveranității, a dreptului sacru al popoarelor de a-și hotărî singure destinele, fără nici o ingerință din afară, a găsirii căilor pentru soluționarea gravelor probleme cu care este confruntată omenirea în prezent și care îi pun în pericol viitorul. O politică, deci, principială, consacrată făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, care se bucură de cea mai înaltă prețuire din partea popoarelor, a forțelor democrate progresiste iubitoare de pace, și care, împreună cu marile succese dobîndite de poporul nostru în edificarea noii orînduiri, în puternicul său progres economico-social, au ridicat prestigiul României socialiste la cote fără precedent.

Angajament ferm pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XII-lea

AVÎNDU-ȘI temeiul în mărețele victorii obținute, strălucitul succes al Frontului Democrației și Unității Socialiste semnifică, totodată, unanima și deplina încredere a poporului în politica partidului, în realismul hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al partidului, precum și angajamentul său ferm de a nu precupeți nici un efort pentru a le realiza exemplar. Pentru că programul partidului nostru, al Frontului Democrației și Unității Socialiste pentru perioada 1981—1985, cea de a doua etapă a făuririi societăți socialiste multilateral dezvoltate, constă tocmai în transpunerea în realitate a obiectivelor concretizate în documentele, Directivele și programele-directivă, cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul următor, adoptate de Congresul al XII-lea. În următorii cinci ani, ca urmare a creșterii puternice a forțelor de producție, a perfecționării relațiilor și a progresului întregii vieții sociale, România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, trecînd la noua calitate de țară mediu dezvoltată. Realizarea acestui obiectiv strategic, realist, definit de Congresul al XII-lea, se întemeiază pe o serie de opțiuni științific fundamentate : continuarea politicii de dezvoltare a industriei cu accentuarea preocupărilor pentru remodelarea structurilor ei pornind de la criteriul restricțiilor energetice, dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energetice, îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție pentru valorificarea cît mai înaltă a resurselor și ridicarea nivelului de civilizație a tuturor zonelor țării, ridicarea competitivității, sub toate aspectele, a produselor românești, perfecționarea organizării producției și a muncii în vederea creșterii mai accentuate a productivității muncii, înfăptuirea unei adevărate revoluții în agricultură. Odată cu dezvoltarea

N. IONESCU

(Continuare în pag. 7)

O CONCEPȚIE ȘTIINȚIFICĂ ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎN ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE, sub conducerea partidului și prin munca avîntată a întregului popor, România a înregistrat succese de o deosebită însemnătate în dezvoltarea accelerată a economiei, transformarea radicală a structurilor economico-sociale urmărindu-se valorificarea superioară a potențialului, sporirea productivității muncii sociale, în creșterea continuă a nivelului de trai al tuturor cetățenilor țării — trăsătură care pune pregnant în lumină faptul că tot ceea ce se realizează în această țară este destinat omului, satisfacerii cerințelor lui materiale și spirituale, înfloririi personalității sale.

Faptele o dovedesc — în întreaga perioadă de construcție a noii orînduiri realizările cele mai remarcabile, fără seamăn în întreaga istorie a țării, se evidențiază în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — moment politic de largă deschidere spre progres, de excepțională însemnătate pentru prezentul, viitorul, pentru însăși destinele României. **Cei cincisprezece ani care au trecut de la alegerea la cîrma partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului, personalitate strălucitoare a României și a întregului ev contemporan, au constituit tot atîția ani de transformări înnoitoare în economia românească, de declanșare a unor puternice pîrghii și mecanisme de progres, de afirmare puternică a României între țările lumii.**

Progresul rapid și multilateral al economiei românești în anii construcției socialismului, și cu deosebire realizările de o excepțională importanță obținute în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, atestă justețea, profunzimea științifică a politicii partidului nostru de dezvoltare impetuoasă și modernizare a forțelor de producție pe baza industrializării socialiste, a accentuării laturilor calitative în întregul proces al dezvoltării economico-sociale, justețea politicii partidului de perfecționare permanentă a relațiilor sociale de producție, a relațiilor din societate în ansamblul lor.

Un rol determinant în elaborarea acestei politici l-a avut și îl are secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Concepția sa științifică, novatoare, deopotrivă cuprinzătoare și integratoare, unitară, prospectivă și cutezătoare, profund umanistă asupra dezvoltării țării, pornind de la condițiile noastre concrete, de la cerințele necesare realizării progresului, așa cum se vădesc ele în lumea contemporană, în procesul competitivității economice, a asigurat și asigură premise vitale pentru sporirea rapidă a venitului național, a avuției naționale a României.

Primatul factorilor calității

UN ROL DE PRIMĂ IMPORTANȚĂ în sporirea însemnată a avuției naționale, în dezvoltarea proprietății socialiste a revenit politicii de formare și utilizare a fondului de dezvoltare, avînd la bază concepția complexă, cu ample proiecții în planul prezentului și perspectivei, a secretarului general al partidului asupra repartizării venitului național pentru dezvoltare și consum. Ca urmare a aplicării acestei politici a fost posibilă constituirea, cincinal de cincinal, a unui volum tot mai ridicat de investiții, destinat cu precădere creării unei puternice industrii proprii — devenită în anii construcției socialismului ramură conducătoare și un însemnat factor dinamizator al progresului întregii economii naționale —, dezvoltării multilateral a acesteia. Trebuie remarcat astfel că numai în acest cincinal se realizează lucrări de investiții în valoare de circa 970 miliarde lei, egale cu volumul total al investițiilor din cele 3 cincinale precedente, volum care asigură punerea în funcțiune pînă la finele anului 1980 a peste 2 800 noi capacități industriale și agrozootehnice, modernizarea și reutilarea a numeroase întreprinderi, realizarea unui important număr de obiective social-culturale. Repartizarea rațională, într-o concepție unitară și armonioasă, a obiectivelor de dezvoltare în profil teritorial — problemă pentru care secretarul general al partidului a manifestat o preocupare deosebită, are drept consecință creșterea avuției, a proprietății socialiste în toate județele și localitățile țării, crearea unor condiții de muncă și viață egale pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste ; această orientare asigură participarea tuturor oamenilor muncii la rezolvarea problemelor economice și sociale ale unităților și așezărilor în care își desfășoară activitatea și trăiesc, precum și la conducerea întregii noastre societăți.

Dimensiunile atinse în dezvoltarea industriei țării sînt pregnant reliefate de valoarea producției globale industriale care va fi la finele anului 1980 de 53 ori mai mare decît cea obținută în anul 1938. Industria participă în prezent cu 60% la formarea venitului național și cu peste 75% la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei, cuprinde circa 35% din totalul populației ocupate. Paralel cu creșterea volumului producției au avut loc mutații structurale de o deosebită amploare în profil de ramură și în profil teritorial, s-a intensificat an de an procesul de înnoire și modernizare a producției industriale — expresii ale unei pregnante creșteri industriale calitative. Afirmarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, legarea tot mai strînsă a cercetării de cerințele concrete ale economiei, au determinat creșterea rolului științei în promovarea progresului tehnic, cercetarea științifică națională asigurînd în prezent circa 90% din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație. Ritmuri înalte de dezvoltare au înregistrat ramurile de bază ale industriei cu un înalt nivel de prelucrare a materiilor prime și cu eficiență economică sporită, construcțiile de mașini și chimia, a căror pondere în ansamblul industriei sporește în 1980 la 47% față de 12,9% în 1938 și 27,9% în 1965.

Mărețele realizări dobîndite de poporul nostru muncitor în ridicarea potențialului industrial al țării, rezultatele însemnate obținute în agricultură, a cărei producție globală depășește în acest cincinal cu peste 30% pe cea din perioada 1971—1975, ca și dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale au condus la amplificarea dimensiunilor proprietății socialiste, a celor două forme ale sale — de stat și cooperatiste. Semnificativ pentru procesul de dezvoltare a proprietății obștești este faptul că valoarea fondurilor fixe, cu o pondere însemnată în avuția națională, a ajuns în prezent la circa 1 800 miliarde lei, față de 207 miliarde lei în 1950 și 517 miliarde în 1965. Din totalul fondurilor fixe 60% au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu, expresie a nivelului calitativ superior al aparatului de producție existent în economia națională, avînd loc în același timp importante modificări în structura lor materială, în sensul cerut de sporirea productivității muncii sociale.

Interdependența dezvoltare — creșterea calității vieții

PARALEL CU CREȘTEREA volumului și schimbarea structurii conținutului natural-material al proprietății socialiste, ca expresie însemnată a creșterii avuției țării, s-au produs transformări calitative radicale în întregul sistem al relațiilor economice și sociale, în perfecționarea proprietății ca relație so-

cială. Trebuie amintit în această direcție crearea unui întreg cadru relațional nou pentru desfășurarea vieții economico-sociale, bazat pe aplicarea largă a principiului centralismului democratic în viața țării, statuarea întreprinderii ca celulă de bază a economiei, a conducerii colective pe toate treptele și nivelele de organizare, pe participarea democratică și responsabilă a tuturor oamenilor muncii la conceperea și înfăptuirea obiectivelor progresului economico-social, pe aplicarea unui nou mecanism economico-financiar care ridică pe un plan superior laturile calitative ale activității etc.

Deopotrivă, accentuarea caracterului social al producției determinată de adîncirea diviziunii sociale a muncii, dezvoltarea proceselor de concentrare, specializare și cooperare au dus la amplificarea raporturilor economice, la intensificarea colaborării și conlucrării dintre diferitele unități și ramuri ale economiei naționale. De exemplu, ca factori însemnați de perfecționare a activității din agricultură se înscriu crearea asociațiilor intercooperatiste, ca și a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care au un rol deosebit în dezvoltarea proprietății socialiste în agricultură ; aceste noi forme de cooperare economică și de conlucrare dintre proprietatea socialistă de stat și cooperatistă au menirea de a asigura coordonarea activităților de planificare, conducere concentrare și specializare a producției, utilizarea cu eficiență maximă a fondului funciar, a mijloacelor tehnice, financiare și a forței de muncă, creșterea eficienței economice și întărirea potențialului economic al fiecărei unități componente.

În condițiile transformărilor înnoitoare din economie s-au vădit și se vădesc însemnate mutații în structura socială a țării. A crescut cantitativ și calitativ clasa muncitoare, rolul ei de forță socială conducătoare a întregii societăți, îndeplinindu-și cu cinste misiunea sa istorică în conducerea noii orînduiri sociale în patria noastră. Schimbările intervenite în situația țărănimii, a intelectualității și a celorlalte categorii sociale au accentuat procesul de omogenizare a societății, de întărire a unității moral-politice a întregului popor.

Creșterea susținută a avuției obștești a asigurat ridicarea substanțială a nivelului de trai și a calității vieții tuturor membrilor societății. Cincinalul care se încheie în acest an se caracterizează prin cele mai mari realizări în ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului nostru popor. Sporirea venitului național cu peste 64% asigură creșterea retribuției reale a personalului muncitor pînă la finele anului 1980 cu 30—32% față de anul 1975, cu mult peste prevederile inițiale de 18—20%, iar a veniturilor reale ale țărănimii, pe o persoană activă, cu 30%.

Cresc de asemenea veniturile totale obținute de populație din fondurile sociale de consum cu 44% pe cincinal, revenind în medie pe o familie 12 000 lei față de 8 780 de lei în 1975. S-au majorat totodată pensiile pentru asigurări sociale, alocațiile de stat pentru copii și ajutoarele pentru mamele cu mulți copii. Corespunzător veniturilor sporite ale populației va crește volumul mărfurilor desfăcute prin comerțul socialist cu 52%, iar al serviciilor prestate către populație cu 63% în 1980 față de anul 1975 — toate acestea punînd în lumină elemente însemnate ale unei considerabile îmbunătățiri a calității vieții în România de astăzi.

Marile realizări obținute în dezvoltarea economico-socială a țării, în creșterea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, obiectivele de mare însemnătate ale viitorului sînt factori importanți care asigură în continuare progresul multilateral, pe o linie mereu ascendentă, dinamică și echilibrată a întregii economii românești, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului în patria noastră.

O economie eficientă, multilateral dezvoltată

ORIENTĂRILE fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării în următoarea etapă, stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, asigură continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Dezvoltarea societății noastre se caracterizează prin amplificarea și modernizarea forțelor de producție, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice și, totodată, perfecționarea continuă a proprietății, a întregului sistem al relațiilor sociale de producție.

În perioada 1981—1985, producția netă industrială va crește într-un ritm de 10% anual, iar producția globală de 9%, ceea ce va asigura obținerea unui spor de producție egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea a anului 1965. În scopul realizării obiectivelor cincinalului viitor, Directivele Congresului al XII-lea situează pe prim plan lărgirea bazei proprii de materii prime, asigurarea în proporție mai mare din resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor. În perioada viitorului plan cincinal va continua procesul de restructurare a industriei prin **creșterea prioritară a ramurilor care asigură un grad înalt de prelucrare a materiilor prime, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie.** Ritmuri superioare celui pe ansamblul industriei vor înregistra ramurile și subramurile tehnicii de vîrf, purtătoare și promotoare ale progresului tehnic.

Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, obiectiv esențial al cincinalului viitor, prin dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole, a bazei tehnico-materiale a agriculturii și ridicarea nivelului de organizare a producției și a muncii, va asigura realizarea unui echilibru dinamic între industrie și agricultură, creșterea lor proporțională și armonioasă și pe acest temei consolidarea proprietății cooperatiste, apropierea ei de proprietatea întregului popor.

Înfăptuirea sarcinilor de dezvoltare economico-socială a României în viitorul cincinal este susținută de volumul mare de investiții prevăzut a se realiza, de 1 300—1 350 miliarde lei, superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975. Se vor construi 1 200 noi capacități de producție și vor fi modernizate circa 1 100 unități industriale, 375 noi capacități în agricultură, precum și numeroase alte obiective economice, științifice, sociale și culturale. Fondurile fixe totale vor ajunge la finele cincinalului la 3 000 miliarde lei, din care 77% productive. În aceste condiții, în anul 1985 fiecare membru al societății noastre va fi proprietarul unor mijloace fixe în valoare de circa 120 000 lei. **„Aceasta impune fiecăruia,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, răspunderea de a le gospodări cum trebuie, ca proprietate comună, asigurînd creșterea continuă a forței societății noastre socialiste, baza societății comuniste“** *). Prin însăși esența sa, deci, societatea socialistă și fiecare membru al ei în parte trebuie să asigure utilizarea cît mai rațională și eficientă a avuției naționale, în scopul obținerii unor rezultate superioare.

Ritmul susținut al dezvoltării economiei naționale în cincinalul viitor, trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, creșterea mai accentuată a eficienței activității economice și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor energetice, materiale și financiare, constituie izvorul ridicării necontenite a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — scopul fundamental al politicii partidului nostru.

Deopotrivă se asigură ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a raporturilor ce se statornicesc între membrii societății în legătură cu însușirea, stăpînirea în comun a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției, a relațiilor de cooperare dintre întreprinderi și ramurile economiei naționale, intensificarea relațiilor de colaborare și conlucrarea dintre proprietatea socialistă de stat și cea cooperatistă, de împletire tot mai strînsă a acestora în procesul edificării socialismului multilateral dezvoltat și înaintării spre comunism. Ridicarea pe o treaptă nouă a relațiilor de repartiție și consum, a relațiilor de conducere, planificare și organizare a activității economice, prin întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare vor mobiliza și stimula mai activ unitățile economice și colectivele de oameni ai muncii în realizarea unei eficiențe economice superioare în activitatea de producție și creșterea spiritului de răspundere față de administrarea și funcționarea avutului obștesc.

Se vor produce în continuare noi schimbări calitative în cadrul fiecărei clase și categorii sociale ce compun structura orînduirii noastre noi, se va realiza apropierea tot mai accentuată dintre acestea, se va întări unitatea moral-politică a întregului popor, va crește rolul maselor în conducerea conștientă a societății.

DESIGUR, cele arătate constituie doar cîteva repere care pun în lumină revigorarea energiilor națiunii pe drumul progresului calitativ, al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, hotărîrea întregului popor ca sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** să înfăptuiască această minunată misiune de ridicare a țării spre cele mai înalte trepte de progres și civilizație comunistă.

prof. dr. Constantin A. OLAH
Cluj-Napoca

*) **Nicolae Ceaușescu :** Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1979, p. 39.

Orientare consecventă spre extinderea relațiilor economice internaționale

Dinamism ridicat al relațiilor economice externe

RELAȚIILE economice internaționale dețin un rol însemnat în amplul program de dezvoltare și modernizare a economiei românești adoptat la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Această oreintare se înscrie în strategia științifică a partidului și statului nostru **la a cărei elaborare secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o contribuție hotărîtoare, strategie în cadrul căreia factorii interni ai dezvoltării economice se îmbină echilibrat cu cei externi,** ținînd seama de amplificarea și diversificarea considerabilă a interdependențelor pe plan mondial. Printre factorii care acționează în direcția accentuării acestei tendințe menționăm : progresul științific tehnic care s-a afirmat puternic în ultimele decenii și care se află în fața unei noi revoluții ; atragerea în circuitul dezvoltării economice, cu deosebire al celei industriale a unui număr în continuă creștere de state ale lumii ; adîncirea diviziunii internaționale a muncii, a specializării și a cooperării economice internaționale ; caracterul limitat și perspectiva nu prea îndepărtată de epuizare a a unor resurse naturale și repartizarea acestora foarte inegală între diferite țări și zone ale planetei noastre ; situația diversificată a resurselor financiar-bancare, precum și a numărului și a calității cadrelor de specialiști. Fără îndoială că factorii menționați, și acestora li s-ar putea adăuga și alții, exercită în cadrul ordinii economice mondiale existente influențe adeseori contradictorii, cu consecințe notabile asupra relațiilor economice internaționale, precum și asupra legăturilor existente între acestea și alte componente ale creșterii economice.

În realitate, s-a demonstrat cu deosebită pregnanță că ordinea economică mondială existentă favorizează, prin sistemul învechit al relațiilor economice internaționale, menținerea și perpetuarea decalajelor economice. Țările care, în fapt, beneficiază cel mai puțin de efectele pozitive ale comerțului internațional sînt de regulă cele care ar avea cea mai mare nevoie de ele, respectiv țările slab dezvoltate și care nu dispun nici de rezerve însemnate de resurse naturale. Acesta este un factor hotărîtor, care explică interesul major al forțelor progresiste din întreaga lume pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, și totodată înaltul prestigiu de care se bucură pe plan mondial România, președintele său tovarășul Nicolae Ceaușescu, care aduc contribuții remarcabile pe linia conceptualizării și a promovării unor soluții eficiente în vederea instituirii unei noi ordini economice și politice mondiale.

Pe de altă parte, așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XII-lea Congres al P.C.R., a continuat **„să se amplifice criza economică, petrolieră și financiară și pe această bază criza socială și politică a lumii capitaliste, s-au intensificat și s-au ivit noi contradicții între diferite state și grupări de state, ceea ce a dus la agravarea conflictelor existente și la apariția altora noi în diferite zone ale lumii, la momente de încordare și la accentuarea instabilității în viața internațională."** [1])

Aceste fenomene de criză au dus la reactivarea unor măsuri protecționiste în domeniul comerțului internațional, la încetinirea dezvoltării acestuia. De menționat că după un anumit reviriment al evoluției comerțului mondial, înregistrat după criza din 1974/1975, asistăm în ultimul timp la o nouă tendință de încetinire a ritmului de creștere a volumului comerțului mondial. Astfel, volumul comerțului mondial a crescut în anul 1978 cu 6%, în 1979 cu 5,5% iar pentru anul 1980 previziunile converg de regulă către 4%. Trebuie subliniat ca un fapt remarcabil că în aceste condiții, ale unei conjuncturi mondiale mai puțin favorabile, comerțul exterior al țării noastre a continuat să înregistreze un dinamism constant ridicat, ceea ce demonstrează justețea și prestigiul politicii externe a țării noastre.

România are unele tradiții interesante în ceea ce privește participarea la circuitul economic mondial, ea fiind încă de la începutul acestui secol și în continuare în perioada dintre cele două războaie mondiale o prezență activă în relațiile economice internaționale. Participarea sa la comerțul mondial reflecta, însă, în acea perioadă, nivelul scăzut de dezvoltare industrială, exportul românesc fiind concentrat pe cîteva grupe de mărfuri : produse petroliere, lemnoase, cereale și alte produse agricole. Dar România a înregistrat progrese remarcabile în ceea ce privește dezvoltarea relațiilor sale economice externe abia în anii socialismului, cînd volumul comerțului exterior a crescut (în perioada 1950—1978) de 28 ori, cu un ritm mediu anual de creștere de 12,7%.

Dinamismul comerțului exterior românesc s-a accentuat în ultimele trei cincinale, în perioada 1965—1978 ritmul mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior fiind de 14,7%. În această perioadă creșterea volumului comerțului exterior a devansat atît creșterea produsului social total și a venitului național cît și pe cea a producției globale industriale. Astfel, în perioada ultimului deceniu 1970—1980, față de o creștere de 2,6 ori a produsului social și de 2,8 ori a venitului național, volumul comerțului exterior al țării s-a mărit de 5,6 ori. Comerțul exterior s-a afirmat din ce în ce mai mult ca un factor al dinamizării reproducției socialiste lărgite. În anul 1979 volumul total al comerțului exterior s-a ridicat la 92,3 miliarde lei valută, fiind cu 19,1% mai ridicat decît în 1978 și cu 73,8% față de 1975. În același an România a participat la 165 de tîrguri și expoziții internaționale, numeroase produse românești bucurîndu-se de o înaltă apreciere și fiind răsplătite prin medalii și distincții.

Dinamismul relațiilor economice externe, concretizat printre altele în creșterea volumului comerțului exterior, constituie o componentă de seamă a programului de dezvoltare și modernizare a economiei românești în următorul cincinal și în întreg deceniul. **„O orientare de bază a viitorului cincinal o constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării"**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Astfel volumul comerțului exterior va crește față de 1980 cu 50—57% în 1985 și se va dubla pînă în 1990. Semnificațiile deosebite ale acestei evoluții dinamice rezultă cel puțin din următoarele împrejurări : pe de o parte, faptul că baza de comparație este considerabil mai ridicată față de trecut, iar, pe de altă parte, că relațiile economice externe ale numeroaselor țări ale lumii traversează o perioadă de creștere lentă, în unele cazuri de criză prelungită care, corespunzător previziunilor emise, se va accentua, cel puțin în prima parte a acestui an.

Realizarea obiectivelor stabilite de cel de al XII-lea Congres al P.C.R. implică exigențe sporite, strategii îmbunătățite și unele realmente noi în domeniile care condiționează dezvoltarea, calitatea și eficiența relațiilor economice externe cum sînt : volumul, structura și calitatea producției pentru export care trebuie să corespundă într-o măsură sporită cerințelor și posibilităților reale de dezvoltare și de modernizare ale economiei românești, precum și cerințelor prezente și celor viitoare ale piețelor externe, dimensionarea corectă a importului, perfecționarea managementului și a marketingului comercial, pentru a face față condițiilor de risc accentuat datorat instabilității unor componente ale pieței mondiale, folosirea activă a unor politici și tehnici de comerț exterior, de cooperare economică externă și financiar-valutare care să prezinte o eficacitate ridicată în condițiile extrem de diversificate ale diferitelor zone și țări ale lumii, îmbunătățirea logisticii mărfurilor, a acțiunilor promoționale.

Modernizarea și perfecționarea structurii producției pentru export

PERSPECTIVELE dezvoltării comerțului nostru exterior sînt condiționate într-o măsură însemnată de evoluția exportului de mărfuri, de calitatea ofertei, a producției pentru export. În anii construcției socialismului producția pentru export a cunoscut o puternică dezvoltare, în cadrul acesteia producîndu-se și o serie de mutații structurale notabile. Astfel, succesele remarcabile obținute de industria românească se reflectă într-o

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1979, p. 90—91.

măsură din ce în ce mai mare în îmbunătățirea structurii exporturilor, în creșterea gradului de industrializare a acestora. Ponderea produselor industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice, ale industriei ușoare, a crescut de la cca. 25% în 1960 la cca. 55% în prezent. În exportul nostru au devenit tradiționale produse industriale cum sînt : utilaj petrolier, tractoare și autovehicule, instalații chimice, fabrici de ciment, motoare electrice, receptoare radio-TV, mașini unelte, excavatoare, fire și fibre sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic, mobilă și alte bunuri industriale de consum. În cadrul grupei de mașini și utilaje de transport, un loc important revine utilajelor tehnologice, pe care industria și cercetarea românească le pot oferi în cele mai diferite domenii.

Gradul ridicat de participare a industriei românești la circuitul economic mondial se reflectă și în ponderea mare a exportului în producția totală a unor mărfuri ca : tractoare (62%), autocamioane și autotractoare (56%), aparate radio (40%), anvelope (30%), încălțăminte (23%). De asemenea sugestiv este și faptul că pe ansamblul industriei prelucrătoare fiecare al treilea muncitor este antrenat în producția pentru export, în prelucrarea mărfurilor din import sau în acțiuni economice de cooperare internațională.

Corespunzător documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. ponderea mașinilor și utilajelor, a produselor chimice și a bunurilor industriale de consum se va ridica în 1985 la 65% din totalul exporturilor, ceea ce va face ca participarea României la circuitul economic internațional să intre într-o nouă fază, calitativ superioară, structura exporturilor noastre apropiindu-se de cea a țărilor cu economie dezvoltată. Nivelul atins de industria românească, modernizarea acesteia ca urmare a promovării accelerate a progresului științific și tehnic, pe de o parte, caracterul limitat al resurselor noastre naturale, faptul că ramurile industriale prelucrătoare se bazează într-o măsură însemnată pe importul de materii prime și combustibili, pe de altă parte, fac posibile și necesare măsuri ferme pentru perfecționarea structurii exporturilor pe produse și pe tipodimensiuni în interiorul ramurilor prelucrătoare.

Astfel, dacă ne referim la mașini și utilaje, care dețin locul central în exportul mondial de produse prelucrate, o primă cerință în comerțul nostru exterior constă în introducerea și extinderea exporturilor de produse cu un înalt grad de tehnicitate și care valorifică superior materiile prime și munca încorporată în ele. Îmbunătățirea structurii exportului se poate realiza și prin înfăptuirea unor mutații tipodimensionale în cadrul unor produse care au devenit deja tradiționale în exportul nostru. Tot în domeniul mașinilor și al utilajelor, o prioritate de mare importanță în domeniul producției pentru export vizează o serie de produse care sînt strîns legate și de cerințele dinamice ale pieței interne. Orientarea prioritară a producției de export spre produse care găsesc un larg debușeu și pe piața internă prezintă multe avantaje printre care o capacitate sporită de repliere în momentele de conjunctură nefavorabilă, realizarea unor serii optime. Printre produsele care se înscriu în această categorie menționăm, de pildă, gama largă a tractoarelor și a altor mașini agricole, utilajul petrolier, o serie de mașini unelte etc.

Această cerință rezultă și din faptul că prețul mediu obținut de noi pe tona de mărfuri exportate, este încă sensibil mai redus decît cel obținut de țările industriale dezvoltate. Aceasta se datorează mai multor factori printre care și structurii exporturilor.

Mutații structurale importante vor avea loc și în cadrul industriei chimice care se situează printre ramurile cele mai dinamice ale economiei românești și ale economiei mondiale, ponderea acesteia în totalul producției și al exportului cunoscînd în ultimele decenii o tendință de creștere. În țara noastră industria chimică a cunoscut o puternică dezvoltare, aducîndu-și contribuția remarcabilă și la dezvoltarea exportului. Pe de altă parte, trebuie menționat că în valorificarea produselor chimice la export există încă rezerve însemnate. Astfel, corespunzător unor date orientative, prețul mediu obținut pe tona de produse chimice exportate este de 3—4 ori mai redus decît cel obținut de țările industriale dezvoltate. Cu toate că în ultimii ani s-au produs unele ameliorări calitative în structura exportului nostru, ele sînt încă modeste în raport cu cerințele. Astfel, exportul românesc de produse chimice a fost axat încă într-o măsură prea mare pe produse de mare tonaj : îngrășăminte chimice azotoase, sodă caustică, sodă calcinată, carbid, negru de fum. Ca atare, este necesar, așa cum s-a subliniat și la Congresul al XII-lea să se accelereze îmbunătățirea structurii exportului nostru de produse chimice prin creșterea ponderii unor produse de mic tonaj care asigură o valorificare medie și mai ales a celor care asigură o valorificare ridicată a materiei prime cum sînt : materialele plastice, anvelope, articole tehnice de cauciuc, coloranții, medicamentele, produsele cosmetice și de parfumerie, produse care sînt fabricate de ani de zile în țara noastră, dar al căror export va trebui să fie promovat pe măsura potențialului științific, tehnic și de producție existent.

Rezerve însemnate pe linia îmbunătățirii structurii exporturilor de produse industriale, pe linia creșterii ponderii mărfurilor de înaltă prelucrare există și în alte domenii ca de pildă în cel al bunurilor de consum industriale.

Penuria de combustibil și energie care se înscrie ca un fenomen cu tendințe de amplificare în viitor a dus la accentuarea, în ultimul timp, a preocupărilor în direcția unor restructurări ale tehnicilor și tehnologiilor de fabricație. Opinia corespunzător căreia ne-am afla în fața unei revoluții științifice și tehnice cu profunde implicații în domeniul structurii invențiilor, producției și al comerțului internațional și care are drept una dintre principalele motivații valorificarea superioară a resurselor de energie cunoscute, introducerea în procesul tehnologic a unor noi surse de energie, dobîndește o recunoaștere tot mai largă. În acest context apar atît probleme de restructurări radicale, realizabile într-o perspectivă mai îndepărtată, cît și adaptări și ajustări care pot fi luate în considerare în perioada imediat următoare.

Contribuție activă la promovarea unei colaborări economice, constructive, echitabile, reciproc avantajoase

ABORDÎND problema interdependențelor dintre relațiile economice internaționale și dezvoltarea economiilor naționale, trebuie să subliniem rolul însemnat ce revine în evoluția și finalizarea acestor interdependențe fenomenului politic. Într-adevăr, în relația comerț-dezvoltare, decizia politică are un rol deosebit de însemnat în lumea contemporană. În acest context, **contribuția novatoare a țării noastre, cu deosebire a tovarășului Nicolae Ceaușescu în planul instituționalizării cooperării bilaterale și multilaterale care se bucură de o largă și deosebită recunoaștere și apreciere pe plan mondial, constituie o premisă puternică pentru dezvoltarea unor relații economice trainice, durabile cu țările lumii.**

Întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducători de partid și de stat din țările socialiste, din țările în curs de dezvoltare, din alte state ale lumii, au condus la încheierea unui mare număr de acorduri, convenții și alte înțelegeri privind amplificarea schimburilor comerciale reciproce, promovarea formelor moderne de cooperare în producție, transferul de tehnologie avansată. Toate aceste înțelegeri au creat cadrul economic, juridic și organizatoric extern propice unei activități susținute, fructuoase, de lungă durată, în domeniul relațiilor noastre economice internaționale. România întreține în prezent raporturi economice cu 143 de țări din toate continentele lumii. Țara noastră a participat în ultimii ani la numeroase acțiuni de cooperare și specializare în producție cu alte state, a constituit o serie de societăți mixte și a realizat sau este în curs de a realiza peste 110 obiective economice în străinătate.

O sarcină primordială a viitorului cincinal este de a se pune în valoare deplină cadrul favorabil existent, poziția de prestigiu a României socialiste pe toate meridianele lumii, pentru a realiza o participare mai activă și eficientă la circuitul economic mondial, aptă să aducă o contribuție sporită la accelerarea progresului nostru economic și tehnic, la creșterea mai rapidă a venitului și avuției naționale, la ridicarea nivelului de trai și a calității vieții tuturor membrilor societății noastre. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la marea adunare cetățenească de la 6 martie din Capitală **„Un rol important în accelerarea progresului economiei noastre naționale îl au dezvoltarea relațiilor de colaborare economică și cooperare în producție cu alte țări, intensificarea activității de comerț exterior... Trebuie acționat pentru extinderea colaborării și cooperării economice cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, pentru a asigura participarea activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori“.** La baza extinderii relațiilor sale economice și a cooperării cu alte state, țara noastră va pune și în continuare, principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, considerînd că aceste principii creează singurul cadru favorabil pentru realizarea unei conlucrări fructuoase, stabile, de lungă durată.

România va dezvolta în continuare relațiile economice cu toate țările socialiste acestea urmînd să dețină o pondere de cca. 48% în comerțul nostru exterior. O atenție deosebită se acordă promovării colaborării economice și tehnico-științifice

cu țările membre C.A.E.R., pentru orientarea activității Consiliului în direcția satisfacerii necesităților de materii prime, combustibili și energie ale țărilor membre, adîncirii specializării și cooperării în producție, schimbului de tehnologii avansate, intensificării cooperării științifice și tehnice.

În ansamblul relațiilor internaționale ale României, un loc tot mai important îl ocupă țările în curs de dezvoltare. Amplificarea colaborării cu aceste țări răspunde atît unor necesități de diversificare a comerțului exterior și cooperării economice internaționale a țării noastre, cît și intereselor statelor partenere pentru consolidarea bazei economice a independenței lor politice. De asemenea, țara noastră dezvoltă relațiile economice cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste dezvoltate aceasta constituind o componentă de bază a politicii de coexistență pașnică, de apărare și consolidare a păcii.

România îmbină politica sa de dezvoltare continuă a colaborării economice cu toate țările lumii cu poziția militantă, fermă, pentru înlăturarea vechilor structuri și relații economice care adîncesc decalajele între nivelurile de dezvoltare ale diferitelor țări, perpetuează raporturi de inegalitate și de asuprire, facilitează prosperitatea unora în detrimentul dezvoltării altora, creează focare de tensiune, generînd o încetinire a progresului general și serioase pericole pentru pacea și securitatea internațională. În acest sens România a făcut numeroase propuneri la O.N.U., la U.N.C.T.A.D. ca și în alte organisme internaționale, a contribuit la elaborarea unor documente fundamentale pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Fără îndoială că efortul propriu al fiecărei țări are rolul hotărîtor în asigurarea dezvoltării, dar a devenit, totodată, evident că o însemnătate tot mai mare o prezintă și efortul colectiv, bazat pe o colaborare constructivă între țările lumii. În acest sens țara noastră a avansat un șir de propuneri concrete care prevăd în esență creșterea mai accelerată a economiei statelor în curs de dezvoltare, în cadrul unui program de lungă durată pînă în anul 2000, cu o primă etapă pînă în 1990. În acest context un rol deosebit îl are promovarea colaborării economice internaționale bazată pe egalitate și avantaj reciproc, care să contribuie la valorificarea eficientă a resurselor naturale, la dezvoltarea industriei prelucrătoare și a bazei alimentare în țările rămase în urmă la stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, între costurile combustibililor, energiei și ale celorlalte produse, asigurîndu-se accesul tuturor țărilor, în condiții echitabile, la materii prime și la sursele de energie. Lichidarea subdezvoltării impune totodată accesul larg, fără discriminări sau bariere, al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne. Țara noastră consideră că înfăptuirea marilor deziderate ale contemporaneității — o lume mai bună și mai dreaptă, o nouă ordine economică mondială — presupune abordarea și rezolvarea corespunzătoare a problemelor complexe care decurg din cerințele de progres ale societății. Cu atît mai mult cu cît experiența, cu deosebire a ultimilor ani, arată că problemele grave pe care subdezvoltarea le ridică în fața țărilor sărace se răsfrîng negativ și asupra țărilor bogate. Menținerea și accentuarea subdezvoltării și a decalajelor economice constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, afectează evoluția economică generală, creează mari dezechilibre, alimentează instabilitatea economică și politică.

Participarea activă a economiei naționale a României socialiste la diviziunea internațională a muncii constituie o trăsătură fundamentală a politicii economice externe a partidului și statului nostru, caracterizată printr-o largă deschidere spre fluxurile mondiale de valori materiale și spirituale. În acest context, România este vital interesată în instaurarea unei noi ordini economice mondiale, bazată pe echitate și justiție pentru toate popoarele lumii.

prof. dr. Al. PUIU

ADEZIUNE DEPLINĂ

(Urmare din pag. 2)

puternică a forțelor de producție, cu creșterea avuției naționale și a venitului național se va asigura în continuare creșterea sistematică a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Așa cum se stabilește prin Programul-directivă, veniturile reale ale populației vor fi în 1985 cu 23—25% mai mari față de anul acesta. Se vor majora totodată pensiile, alocațiile de stat pentru copii, celelalte cheltuieli social-culturale ale statului. Vor fi construite alte 1 000 000 noi locuințe, și încă 120 de localități sătești vor deveni orășele agroindustriale, se vor desfășura ample acțiuni pentru urbanizarea, sistematizarea și modernizarea tuturor localităților țării.

Dispunem deci de un vast program de activitate, aprobat, prin votul dat Frontului Democrației și Unității Socialiste, de întregul nostru popor, de clasa muncitoare, de țărănime și intelectualitate, un program care, așa cum sublinia secretarul general al partidului **„corespunde pe deplin realităților istorice, social-politice din țara noastră, intereselor și aspirațiilor întregului nostru popor"**. Dar înfăptuirea acestor obiective mobilizatoare, mersul nostru înainte pe toate planurile civilizației socialiste și comuniste, vor cere și în viitor eforturi creatoare din partea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, o muncă plină de abnegație din partea fiecărui cetățean al țării. Pentru că punerea în valoare a potențialului material pe care l-am creat, cu considerabile eforturi, depinde în primul rînd de capacitatea oamenilor muncii de a rezolva cele mai complexe probleme ale producției, ale dezvoltării economico-sociale a țării. Tocmai de aceea sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la marea adunare cetățenească din 6 martie de la București, **„Pornind de la faptul că munca este cea mai mare avuție-socială, izvorul tuturor prefacerilor revoluționare ale societății, elementul fundamental al progresului, trebuie să facem totul pentru a realiza o nouă calitate a muncii, pentru ridicarea nivelului de complexitate și calificare profesională, de pregătire științifică și tehnică a întregii forțe de muncă din patria noastră, în pas cu cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice pe plan mondial"**. Aceasta este o condiție esențială a transformării acumulărilor cantitative într-o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială, a trecerii la noua etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Votînd la 9 martie pentru candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste, cetățenii patriei noastre și-au exprimat în unanimitate opțiunea lor fundamentală pentru politica Partidului Comunist Român. Acest vot a fost un vot pentru Programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, al ridicării țării pe noi culmi de progres, civilizație și prosperitate ; a fost un vot pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și localităților țării, pentru politica de deplină egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, și de puternică dezvoltare a științei, culturii și învățămîntului ; a fost un vot pentru o politică de pace și colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire, pentru întărirea continuă a forței economice și politice, pentru independența și suveranitatea patriei socialiste.

Prin votul de la 9 martie, întregul nostru popor a confirmat încă o dată, cu o deosebită forță, hotărîrea sa nestrămutată de a-și întări și mai puternic unitatea sub conducerea partidului, a secretarului său general, de a răspunde cu cinste chemării de înalt patriotism adresată națiunii de tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Să acționăm în așa fel încît deceniul anilor '80 să asigure triumful societății socialiste multilateral dezvoltate în România, să punem o bază trainică pentru trecerea la făurirea comunismului, pentru ridicarea bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității Republicii Socialiste România.**

Să facem în așa fel încît partidul și țara noastră să-și aducă o contribuție și mai puternică în anii ce vin la cauza destinderii, colaborării, independenței naționale și păcii".

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Scurtarea duratelor de execuție pe șantierele de investiții

ACCELERAREA ritmului lucrărilor pe șantierele de investiții are, ca o componentă esențială, **asigurarea la vreme și montarea operativă a utilajelor tehnologice necesare noilor capacități de producție.**

Studierea intercondiționării dintre termenele de finalizare a lucrărilor de construcții-montaj și cele de livrare pe șantiere și instalare a fondurilor fixe — în cadrul unor noi obiective din planul Trustului de montaj utilaj chimic București — pune în evidență rolul esențial și **atenția sporită care se cere acordată utilajelor tehnologice, ca factor important în recuperarea rămînerilor în urmă în îndeplinirea și depășirea prevederilor din planul de investiții pe acest an.**

Sfera analizei a încercat să se înscrie — pentru a fi semnificativă — în activitatea complexă desfășurată de trust pentru montajul utilajelor chimice la noile obiective de investiții ale Ministerului Industriei Chimice. Este vorba în special de rafinării, instalații petrochimice și combinate de îngrășăminte pe platformele Midia-Năvodari, Borzești, Teleajen, Brazi, Arad, Slobozia, Craiova ș.a.

Planul de construcții-montaj pe trimestrul I a.c. a fost îndeplinit, pe ansamblul trustului, în proporție de circa 95%, iar ierarhizarea cauzelor a relevat că o pondere esențială în nerealizarea semnalată o determină problema utilajelor tehnologice. În acest context, analiza factorială a conturat faptul că principalele influențe care pot determina recuperarea întîrzierilor în montarea la vreme a noilor fonduri fixe și, prin aceasta, scurtarea duratelor de execuție sînt următoarele :

1 ACCELERAREA LIVRĂRII UTILAJELOR TEHNOLOGICE RESTANTE. Pentru că, rămînerile în urmă ale livrărilor de noi fonduri fixe față de prevederile din contracte au determinat circa 40% din nerealizarea programului de construcții-montaj al trustului. Volumul utilajelor tehnologice programate la montaj — cu fronturi de lucru și celelalte condiții asigurate — dar nelivrate pe șantiere pînă la 29 II a.c. depășea 10 500 tone. Dat fiind nu numai tonajul, ci și valoarea lor ridicată apare necesară, în toate întreprinderile furnizoare de utilaje tehnologice, o sporire a eforturilor pentru eliminarea restanțelor în livrare în special pentru platforma Combinatului petrochimic Midia-Năvodari (restanțe 4 330 tone de la furnizorii „Griviția roșie" și „Vulcan"-București, Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rîmnicu-Vîlcea ș.a.), a Combinatului de îngrășăminte chimice Arad (restanțe 300 t de la Întreprinderea de mașini grele și „Griviția roșie" din București, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești ș.a.), a Combinatului de fire poliesterice Corabia (restanțe 1 200 t de la întreprinderile de utilaj chimic din Făgăraș, Borzești și din import ș.a.).

Tot atît de adevărat este însă că apare necesar ca pe viitor **toți beneficiarii să depună mult mai din vreme ca în prezent documentațiile de execuție la furnizori,** dat fiind ciclul larg de fabricație și dificultățile inerente producției de utilaje tehnologice complexe, în majoritate unicate.

2 DIMINUAREA OPERATIVĂ A STOCURILOR DE UTILAJE NEMONTATE. Este o acțiune de maximă importanță, dat fiind că aceste stocuri determină în prezent 60 de procente din totalul nerealizărilor programului de montaj al trustului. Modalitățile de acțiune aferente atingerii acestui obiectiv pot fi concretizate în :

● **Sporirea asistenței tehnice a proiectantului la montaj.** Eliminarea lipsurilor existente în acest sector ar putea determina o reducere cu circa 40% a valorii stocului de fonduri fixe sosite pe șantiere dar nemontate. În acest sens, devine necesar **să crească substanțial operativitatea în asigurarea,** de către institutele de proiectare ale Ministerului Chimiei (în special de către Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru petrochimie și rafinării Ploiești), **a documentației de execuție pentru fundațiile necesare fixării instalațiilor tehnologice.** În special la Rafinăria Borzești (unde documentațiile restante de această natură se ridică la 13 milioane lei), la Rafinăria Brazi (15 milioane lei) și la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari (29 milioane lei) ;

● **concentrarea forțelor constructorului, intensificarea ritmului de montaj.** Pe această cale s-ar putea contribui cu circa 30 de procente (cu 4 300 t) la reducerea stocului de utilaje nemontate. Este vorba în special de rezervoarele de mare capacitate, de rezervoarele sferice și cuptoarele pentru rafinăriile din Brazi, Năvodari, Borzești. În acest sens, este necesar ca **pe șantierele trustului să se realizeze o mai mare concentrare decît în prezent a forței de muncă specializată,** cu prioritate la obiectivele care au asigurate condițiile pentru punerea rapidă în funcțiune, să se acționeze mai consecvent prin extinderea tehnologiilor moderne de mare productivitate (sudura automată ș.a.) ;

● **asigurarea mai operativă a fronturilor de lucru pentru montaj.** Intensificarea de către trusturile de construcții din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale a sistemului de execuție a fundațiilor poate contribui cu peste 20% la diminuarea stocului actual de fonduri fixe nemontate. Eforturile se cer cu prioritate amplificate în cadrul Trustului de construcții industriale Ploiești (la obiectivele din cadrul Combinatului petrochimic Teleajen), la Trustul de construcții industriale Gheorghe Gheorghiu-Dej (pentru noile capacități de la Combinatul petrochimic Borzești), la Trustul de construcții Midia (pentru instalațiile din cadrul Combinatului petrochimic Midia-Năvodari), unde din diferite cauze (aprovizionare neritmică cu materiale de construcții, amplasamente eliberate cu întîrziere etc.) fundațiile nu sînt finalizate de către constructori ;

● **respectarea riguroasă în livrarea utilajelor a ordinii necesare la montaj.** Circa 10% din stocul de utilaje tehnologice de pe șantiere stă nemontat (datorită nerespectării acestei cerințe) : la Rafinăria Brazi 1 234 tone, la Combinatul petrochimic Borzești 556 tone, la Combinatul chimic Craiova 264 tone. Pentru evitarea unor astfel de situații care conduc la imobilizări însemnate datorită în principal unor minusuri în organizare se impune ca beneficiarul să acorde o mai mare atenție corelării, cu toți furnizorii unui utilaj complex, a termenelor de livrare cu necesitățile și ordinea montajului. Poate nu ar fi lipsită de interes nici **analiza posibilității de a avea furnizori generali unici pe grupe de utilaje complexe, care să răspundă de fabricarea la termen în uzinele subfurnizoare a ansamblelor fondurilor fixe și de livrarea lor mai riguros coordonată.**

Dar, duratele de punere în funcțiune a noilor capacități de producție din planul trustului au fost mărite peste termene pentru că și acolo unde au existat utilaje montate, finalizarea lucrărilor a fost întîrziată uneori de deficiențele și lipsurile înregistrate în aprovizionarea șantierelor cu materialele de construcții necesare. Rezultă că, pentru obținerea unor rezultate superioare în acest an în îndeplinirea planului de investiții, la cerințele arătate, se cer adăugate eforturi sporite ale beneficiarilor și furnizorilor de materii prime pentru asigurarea bazei materiale care să permită accelerarea ritmului de conectare a noilor capacități la circuitul producției.

B. PĂDURE

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile

Dezbatere organizată de „Revista economică" în colaborare cu Institutul de economie industrială

*URMĂRIND în continuare problematica dezbaterii *) în acest număr prezentăm unele aspecte privind prelungirea, prin* recondiționare, *a duratei de funcționare a pieselor, subansamblelor sau chiar a unor mașini, utilaje și bunuri scoase din uz. Activitatea de recondiționare are condiții favorabile de desfășurare atît în unitățile specializate în reciclarea materialelor refolosibile, cît și în cele producătoare de bunuri materiale.*

Recondiționarea reprezintă un ansamblu de operații prin care se restabilesc caracteristicile constructive și însușirile de funcționalitate ale unui anumit produs, ceea ce permite folosirea în continuare a acestuia cu un randament ridicat. Are loc astfel o RECICLARE COMPLEXĂ a tuturor resurselor încorporate în bunul supus recondiționării. Activitatea de recondiționare a bunurilor de folosință îndelungată, ca și a mașinilor și utilajelor industriale, se cere privită ca un ansamblu de operații prin intermediul cărora este prelungită perioada de funcționare a acestora, în condițiile unui consum de muncă vie și materială mult diminuat față de situația fabricării unui produs nou.

O sursă importantă de acoperire a cerințelor populației

ÎN CADRUL DEZBATERII s-au făcut numeroase referiri asupra posibilităților de valorificare prin recondiționare a unor bunuri cum sînt televizoarele, aparatele de radio, frigiderele, mașinile electrice de spălat, de gătit etc., care sînt scoase din uz de către populație. În abordarea acestei problematici s-a luat în considerare faptul că asemenea bunuri sînt produse ale unor subramuri de vîrf ale industriei în care este încorporat un volum mare de muncă superior calificată și prin intermediul cărora se asigură o prelucrare superioară a materiilor prime. Reciclarea complexă a resurselor încorporate în astfel de bunuri trebuie să vizeze reintroducerea lor în circuitul economic nu doar ca materii prime brute, ci ca subansamble refolosibile cu o complexitate ridicată, deoarece numai așa se poate asigura valorificarea într-un grad înalt a muncii încorporate. Un asemenea deziderat poate fi realizat numai prin intermediul activității de achiziționare, recondiționare și valorificare a bunurilor și subansamblelor uzate, inclusiv prin comercializarea acestora în vederea satisfacerii unor cerințe ale populației.

Din intervențiile participanților a rezultat că o asemenea activitate s-a desfășurat pînă în prezent numai în cadrul cooperației meșteșugărești. Deși acțiunea de constituire a rețelei teritoriale a început practic în 1977, **pînă la 30 septembrie 1979 au intrat în funcțiune 424 unități și puncte de achiziționare și valorificare a bunurilor recondiționate.** Totuși, avînd în vedere că rețeaua UCECOM se referă aproape în exclusivitate la localitățile urbane, rezultă că ea nu poate satisface pe deplin cerințele, fiind necesară continuarea eforturilor de profilare a noi unități și de implicare treptată și a unităților prestatoare de servicii similare din cadrul cooperației de consum.

În raport cu sarcinile de plan ce au revenit unităților UCECOM în anii 1978 și 1979, realizările sînt modeste — sub 10% din volumul planificat al vînzărilor de bunuri recondiționate. Într-o anumită măsură, aceste realizări modeste se datoresc și preocupărilor inegale ale uniunilor județene și ale municipiului București (tabelul nr. 1).

Trebuie precizat însă că asemenea dificultăți se manifestă în mod diferit de la o categorie de bunuri la alta. Astfel, la sfîrșitul anului 1979 cooperativa „Radio-progres" din București (implicată îndeosebi în achiziționarea și recondiționarea aparatelor de radio și a televizoarelor) nu avea în stoc decît trei bunuri, cu o vechime sub 12 luni, a căror valoare reprezenta numai 8,9% din valoarea totală a vînzărilor de bunuri recondiționate. În același timp, cooperativa „Mobilă și tapițerie", tot din București, avea în magazie bunuri recondiționate a căror valoarea reprezenta 28,6% din volumul vînzărilor din 1979. Deci, cel puțin la nivelul Capitalei, unele dificultăți apar în diferite perioade și în comercializarea mobilei recondiționate, cu toate că această activitate se desfășoară de foarte mult timp în cadrul cooperației meșteșugărești.

Explicația realizărilor modeste în ceea ce privește recondiționarea bunurilor de folosință îndelungată, de tipul celor care au făcut obiectul dezbaterilor, nu rezidă îndeosebi din dificultățile de comercializare, ci mai de grabă din alte cauze. Evident că această stare de lucruri este inerentă perioadei de început (cu excepția mobilei și altor cîtorva bunuri) în orice domeniu de activitate. Totuși, o anumită influență exercită și condițiile actuale de preluare, recondiționare și comercializare a bunurilor. Unele dintre acestea au mai fost reliefate în paginile revistei (vezi R.E. nr. 7 și 8/1980), îndeosebi cele referitoare la preluarea bunurilor uzate de la populație. Este vorba de faptul că o serie de bunuri uzate nu sînt valorificabile ca atare (prin recondiționare), ci trebuie dezmembrate în vederea procurării unor piese sau subansamble reutilizabile (cu sau fără recondiționare). Destul de recent (noiembrie 1979) cooperația meșteșugărească a primit avizul de a achiziționa subansamble sau piese din astfel de bunuri (cum sînt cele prezen-

Tabelul nr. 1

Gruparea uniunilor județene ale cooperației meșteșugărești în funcție de îndeplinirea planului de vînzare a bunurilor recondiționate *) în anii 1978 și 1979

Anul	Total uniuni județene	din care :				
		Nu au avut realizări	Au realizat planul în proporție de :			
			0,1—10%	11—50%	51—100%	101% și peste
1978	41	16	19	4	1	1
1979	41	6	26	8	—	1

Sursa : Prelucrate după datele furnizate de UCECOM.

Diferențierile apreciabile dintre cele 41 uniuni ale cooperației meșteșugărești demonstrează că, acolo unde se manifestă o preocupare susținută, activitatea de recondiționare poate deveni un mijloc real de economisire a muncii sociale și de satisfacere a cerințelor populației.

La sfîrșitul anului 1978 stocul de bunuri recondiționate pe total unități UCECOM reprezenta 13,2% din valoarea vînzărilor. Pe de altă parte, volumul aceleași categorii de bunuri recondiționate cu o vechime mai mare de 12 luni de la terminarea reparației reprezenta 5,4% din valoarea bunurilor vîndute în 1978. Cu alte cuvinte, chiar la un volum redus al activității de recondiționare au început să se manifeste unele dificultăți legate de comercializarea bunurilor readuse în stare normală de funcționare.

*) Primele două părți ale dezbaterii în care s-a publicat și lista participanților au apărut în „Revista economică" nr. 7 și 8/1980

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Numeroase firme industriale din S.U.A. au creat postul de „energy manager", care reprezintă o concepție nouă asupra rolului energeticianului-șef, prin cerința ca acesta să fie bine pregătit în tehnologiile energiei — inclusiv principiile științifice care stau la baza producerii de energie din surse convenționale sau alternative. De pildă, oamenii de știință care studiază utilizările energiei solare și specialiștii în inginerie industrială trebuie să se informeze în domeniile reciproce de probleme, astfel încît primii să cunoască necesitățile specifice de energie ale diferitelor sectoare ale industriei, iar ceilalți să înțeleagă corect tehnologia solară. Se apreciază că funcția de „energy manager" ar putea deveni cea mai importantă pentru viitorul oricărei întreprinderi industriale în următorii 10—20 de ani.*

● *Noi utilizări ale pompelor de căldură au mărit considerabil randamentele energetice ale motoarelor termice. Filiala franceză a firmei British Petroleum a prezentat prototipul sistemului Pacmit — un agregat cu puterea de 120 kWh, compus dintr-un motor termic industrial cu gaze, un compresor alternativ și o pompă de căldură aer-apă. Gradul de utilizare a energiei primare este impresionant : 132% (din care 72% disponibilă la condensator și 60% recuperată de la motor). O altă realizare — deja aplicată în diferite țări — a aceleiași firme este Totem, un grup electrogen care funcționează cu un motor de autoturism de mic litraj Fiat 127, alimentat cu gaz metan : datorită utilizării pompei de căldură, la un consum de 6 Nm³/h (50 000 kcal/h) se obțin 15 kW energie electrică și pînă la 33 000 kcal/h energie termică, ceea ce reprezintă un randament total de peste 90%.*

● *Centrul de studii și cercetări economice asupra energiei din Franța a elaborat, după o metodologie originală, un catalog al energiei înglobate în principalele produse și semifabricate utilizate în industrie. Sînt avute în vedere diferitele componente ale conținutului de energie : puterea calorică, pentru produsele combustibile ; energia consumată în toate fazele de fabricare a produsului : în cazul produselor foarte grele, cheltuiala de energie pentru transport etc. Energia încorporată în echipamentul pentru fabricarea produsului este apreciată la 1% în medie (și maximum 5%) din conținutul energetic. Calculul se face în energie primară, ținînd seama de randamentele diferiților convertizori de energie ce intervin în procesele de transformare. Se are, de asemenea, în vedere cantitatea de energie încorporată recuperabilă fie prin reciclarea produsului, fie prin arderea lui cînd devine inutilizabil.*

● *Încă din 1971, electrocentrala de la Iwu, în provincia Chekiang din R.P. Chineză, utilizează la ardere cărbune sapropelic. Alte termocentrale chineze valorifică galeții de cărbune, șisturile petroliere, turba și lignitul amestecați, în proporție de 5—10%, în combustibili solizi clasici. Se studiază eliminarea unor dezavantaje — arderea inegală, volumul mare de cenuși și alte reziduuri, uzura rapidă a echipamentului.*

tate în tabelul nr. 2), dar nu a fost încă reglementată achiziționarea de bunuri uzate în vederea dezmembrării.

În prezent cooperația meșteșugărească restituie furnizorilor, în vederea recondiționării, o serie de subansamble care se defectează în perioada de garanție. Aceasta înseamnă că pentru unele componente există tehnologiile necesare recondiționării chiar de către producătorul inițial, care, în principiu, ar putea prelua asemenea componente provenite din bunurile scoase din uz, asigurînd astfel necesarul de piese de schimb pentru cele din dotarea populației.

În legătură cu aspectul respectiv trebuie subliniat că în prezent se casează (prin distrugere și deversare în mediul ambiant) piese de schimb care au depășit perioada legală de creditare, componente defectate în perioada de garanție sau postgaranție. Numai în 1979 Cooperativa „Radio-progres" din Capitală a casat asemenea piese în valoare de peste 3,2 milioane lei. Evident, cooperația meșteșugărească nu poate soluționa problemele complexe ale valorificării pieselor uzate sau care au depășit termenul de păstrare în vederea depanării bunurilor defectate. În fond, cerințele ei pentru astfel de piese și subansamble sînt relativ reduse. În mod firesc, în valorificarea unor asemenea piese ar trebui, potrivit opiniilor participanților la dezbateri, să fie implicată atît rețeaua comercială, cît și întreprinderile industriale producătoare de astfel de bunuri. De altfel, din dezbatere a rezultat că în activitatea de recondiționare și valorificare a bunurilor de folosință îndelungată trebuie implicate mai multe tipuri de unități economice, fiecare putînd avea sarcini specifice, adică :

— **unități comerciale** care pot asigura recuperarea bunurilor uzate de la populație și unități de desfacere prin intermediul cărora pot fi comercializate bunuri, piese sau subansamble recondiționate ;

— **unități ale industriei mari**, care pot asigura, prin intermediul unor secții specializate, recondiționarea pieselor și subansablelor, valorificînd totodată în producția proprie acele componente care au o durată foarte mare de funcționare ;

— **unitățile mici ale industriei** (inclusiv ale cooperației meșteșugărești), care pot asigura recondiționarea unor bunuri prin componente și valorificarea lor ca atare sau prin producerea altor bunuri necesare populației.

În acest context se impune **să se găsească posibilități noi și cît mai largi pentru informarea populației asupra existenței unor unități de recondiționare a bunurilor de folosință îndelungată scoase din uz, asupra avantajelor economice** (prețuri reduse și calitate bună) **datorate utilizării de bunuri, piese și subansamble recondiționate.**

Recondiționarea — o activitate de mare eficiență economică

PROBLEME interesante s-au ridicat în dezbatere și în ce privește posibilitățile de extindere a **procesului de recondiționare a pieselor subansamblelor, utilajelor și mașinilor din industrie.** Practic, o asemenea acțiune este desfășurată cu bune rezultate în unitățile care execută reparațiile capitale ale mașinilor, instalațiilor și utilajelor, cît și de serviciile mecanic șef și energetic șef din unitățile productive care asigură efectuarea reviziilor și reparațiilor curente.

Au fost relevate în dezbatere o serie de experiențe practice, acțiuni încheiate cu însemnate economii materiale și bănești. O experiență valoroasă a acumulat în această privință colectivul **Întreprinderii mecanice de material-rulant Craiova**, unitate profilată pe reparația locomotivelor Diesel electrice magistrale de 2 100 CP și a celor electrice de 5 100 MW.

În această unitate activitatea de recondiționare a pieselor uzate s-a organizat încă din 1969. La început au fost efectuate studii și experimentări, după care au fost stabilite soluții și tehnologii în funcție de cerințele ce se impuneau pentru a readuce la o a doua viață un număr cît mai mare de repere și subansamble de la locomotivele intrate în reparație capitală. Practica a condus la asimilarea unei multitudini de procedee de recondiționare, între care nu număr important se bazează pe **tehnologia sudării.** (Sudarea și încărcarea cu arc electric în mediu de CO_2, încărcarea automată circulară, recondiționarea prin metalizare în arc etc.). Procedeele respective asigură o calitate corespunzătoare pieselor, aduc substanțiale economii de materiale și energie, reduc simțitor costul reparațiilor locomotivelor. Astfel, numai prin aplicarea procedeelor de recondiționare prin metalizare în arc electric și MAG s-a obținut în 1979 o economie anuală de peste 900 000 lei.

Cerințele activității de reparație a motoarelor Diesel de tip 12 LDA 28 care echipează LDE 2 100 CP au impus și trecerea la o activitate organizată de recondiționare și prin **redepunere galvanică.** În ultimii ani s-au recondiționat

Tabelul nr. 2

Piesele și subansamblele din bunuri scoase din uz achiziționate de cooperație în vederea recondiționării*)

Electronice	Electrocasnice	Auto-moto
Difuzoare	Agregate de răcire pentru frigidere casnice	Diferențiale
Comutatoare	Electromotoare de acționare (aspiratoare, mașini electrice de spălat, ventilatoare, roboți de bucătărie etc.)	Amortizoare
Trafo ieșire		Volant (coroană dințată)
Electromotoare de acționare pentru magnetofoane		Bieletă direcție
Presoare și tamburi (pentru magnetofoane)		Axe planetare
		Alternator
		Electromotor
		Bendix
		Wilbrochen
		Axe cu came

* Date furnizate de U.C.E.C.O.M.

nat în acest fel un număr de 17 000 bucăți semicuzineți. În prezent se află în fază de experimentare extinderea procesului de acoperire galvanică prin cromare dură la bara cuplă transversală de pe LE și la arborele TS4 de pe LDE 2 100 CP. În total s-au aplicat în producție tehnologii de recondiționare pentrau un număr de peste 200 piese de schimb.

Tot în întreprinderea craioveană se practică și **procedeul de execuție a pieselor noi din piese vechi**, de utilizare a pieselor ce nu se mai încadrează în limitele de uzură reglementate pentru repararea locomotivelor Diesel și electrice la execuția altora de dimensiuni mai mici. La început acțiunea s-a concretizat doar în execuția unor piese pentru lucrări de autoutilare și pentru execuție de S.D.V.-uri. Pornindu-se de la o analiză mai aprofundată s-a ajuns la concluzia că este posibil să se execute numeroase repere noi din piesele uzate, în care scop au fost stabilite și tehnologiile corespunzătoare. Execuția pieselor de schimb noi din piese vechi a impus necesitatea organizării colectării pieselor vechi pe tipuri și calități de materiale. Prin acțiunile desfășurate în 1979 s-au executat în regim de piese noi de schimb din piese vechi 7 repere, pentru care urma să se consume 6 495 kg de laminate din oțel.

Asemenea exemple au fost prezentate și din alte unități industriale — Întreprinderea mecanică de reparații utilaj petrolier Cimpina, Întreprinderea mecanică de material rulant și Întreprinderea de întreținere și reparare a utilajelor de calcul și electronică industrială din București etc. În cuvîntul participanților la dezbatere au fost formulate și unele sugestii și propuneri menite să contribuie la impulsionarea activității pe linia valorificării maxime a resurselor refolosibile prin procedee de recondiționare și executare de piese mai mici din piese mari scoase din uz. Iată cîteva din acestea :

- **să se organizeze centre de recondiționare sau unități specializate la nivelul fiecărui județ, care să acorde asistență tehnică întreprinderilor interesate și să execute și anumite lucrări de recondiționări, îndeosebi pentru unicate sau subansamble complexe ;**
- **să se organizeze periodic expoziții la nivelul județelor cu diferite piese, subansamble sau produse recondiționate — la care să se prezinte tehnologiile utilizare și eficiența economică ;**
- **institutele de cercetare și inginerie tehnologică ale ministerelor cît și ale centralelor industriale să organizeze sectoare specializate pentru elaborarea de tehnologii necesare activității de recondiționare, care să poată fi preluate și utilizate eficient de întreprinderile interesate ;**
- **să se găsească posibilități de către ministere și centrale pentru stimularea morală și materială atît pentru unitățile care reușesc să realizeze mari economii de materii prime și piese de schimb datorită utilizării resurselor refolosibile prin recondiționare și executare de repere noi din piese vechi, cît și individual pentru cei ce prezintă în acest scop tehnologii noi, inovații sau invenții.**

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
dr. Silvia MARINESCU

REFLECȚII

ROBOȚII INDUSTRIALI ȘI PRODUCTIVITATEA (II)

ROBOTUL INDUSTRIAL a devenit unul din cele mai importante mijloace pentru automatizarea flexibilă, pentru realizarea sistemelor automate capabile să se adapteze ușor de la o producție la alta. Cu toate acestea, **robotul nu este „bun la toate"**. Pe baza experienței de pînă acum în conceperea tehnologiilor cu roboți se pot stabili anumite domenii în care introducerea roboților trebuie avută în vedere în mod prioritar.

Un **criteriu** important îl reprezintă masa materialelor, pieselor sau sculelor care trebuie manipulate. Ținînd seama că omul manipulează fără dificultate greutăți sub 10 kg, pare logic să ne gîndim la introducerea roboților acolo unde se depășește această cifră. Există și o limită superioară, în jurul a 120 kg, determinată mai ales de gabaritul obiectelor de manipulat : dacă acestea sînt prea voluminoase, prinderea lor cu dispozitive de apucare, precum și deplasarea lor rapidă prezintă dificultăți. Un alt criteriu este seria de fabricație : robotul este prin definiție destinat automatizării producției în serie mică și mijlocie. În general pentru seriile lungi, care se realizează pe linii cu cadență rapidă, automatizările rigide, special concepute pentru operația respectivă, sînt preferabile deoarece au o productivitate mai mare. Robotul se impune atunci cînd programul de fabricație se schimă des și cînd cadențele de lucru sînt de ordinul 10...100 pe oră.

Domeniile **preferențiale** de utilizare ale roboților sînt conturate și de **caracteristici exterioare procesului.** Roboții se impun, în mod prioritar, acolo unde există o ambianță nocivă sau periculoasă a locului de muncă, ca de exemplu în sectoarele calde sau unde trebuie lucrat în poziții incomode. În prezent roboții industriali care lucrează efectiv în industrie sînt folosiți în proporție covîrșitoare la sudarea prin puncte, turnarea sub presiune, forjarea sau ștanțarea la prese și în proporție mai mică la alimentarea mașinilor de așchiere sau la montaj.

Sudura caroseriilor de automobil a devenit **cea mai extinsă aplicație** de tehnologie cu roboți. Robotul este echipat cu un clește de sudare pe care îl aduce în diverse puncte ale caroseriei, efectuînd sudarea prin contact a diferitelor piese de tablă, în prealabil asamblate pe un dispozitiv de poziționare. De obicei mai mulți roboți formează o linie de sudare, de-a lungul căreia avansează succesiv dispozitivele de poziționare, fiecare robot efectuînd un anumit număr de puncte. Robotul industrial se intercalează ca echipament tehnologic optim între sudarea manuală, acceptabilă numai la serii foarte mici și sudarea automată cu mașini speciale multipunct, soluția convențională de automatizare a seriilor mari. Specialiștii apreciază că tehnologia cu roboți reprezintă soluția optimă de sudare a caroseriilor de automobil în limitele unei producții de 100...400 bucăți pe schimb. În această zonă cadența de lucru crește cu 80–100% în raport cu sudarea manuală. Deși productivitatea este ceva mai redusă ca la sudarea cu mașini multipunct, soluția cu roboți este mai avantajoasă, deoarece se fac economii importante la cheltuielile de dotare. Foarte interesantă devine soluția roboților la sudarea cu arc, la care procedeele convenționale nu se pot automatiza decît dacă traseele de sudare sînt lungi. Robotul poate efectua automat sudări numeroase pe distanțe scurte, adică tocmai în zona inaccesibilă automatizării convenționale.

La turnarea sub presiune, la fel ca și la sudare, condițiile de lucru sînt grele, din cauza căldurii și a manevrelor care trebuie repetate la intervale scurte. Muncitorul obosește, ceea ce determină variații de ritm și pauze relativ dese, reflectate negativ în proporția de rebuturi și în productivitate. De aceea, folosirea roboților industriali la turnarea sub presiune are perspective largi de extindere. Un ciclu de turnare automat cuprinde introducerea armăturii metalice în cochilă, turnarea metalului topit, scoaterea piesei turnate, controlarea integrității acesteia, urmate de o succesiune de operații auxiliare de curățire și ungere a cochiliei. În continuare urmează de cele mai multe ori introducerea piesei într-un bazin de răcire controlată și transferarea ei la presa de debavurat. Toate aceste operații de manipulare pot fi efectuate de un robot industrial, care asigură totodată comanda sincronizată a mașinii de turnare și a presei de debavurare, precum și toate interblocările din proces. Desigur că — de la caz la caz — în funcție de tipul echipamentelor folosite, sistemul în ansamblul lui trebuie proiectat și testat, asigurînd în primul rînd o amplasare optimă a utilajelor componente în raport cu robotul. Economia de muncă reprezintă 1–2 oameni pe schimb.

Fără a mai prelungi șirul acestor exemple, poate fi reținut faptul că **roboții se intercalează ca soluție tehnologică optimă în domeniul seriilor mijlocii și a cadențelor medii,** ocupînd poziție intermediară între procedeul manual și automatizarea rigidă. Locurile de muncă cu condiții grele trebuie luate în primul rînd în considerare pentru a fi robotizate, dar domeniile de aplicare sînt într-o continuă expansiune. Flexibilitatea ridicată a roboților industriali actuali și posibilitatea lor de a fi conectați la sisteme tehnologice foarte diferite, prin „interfețe" corespunzătoare, sînt factori determinanți în creșterea rapidă a parcului de roboți în industria mondială, în domenii atît de diverse ca prelucrarea pe mașini unelte, vopsirea, alimentarea mașinilor textile sau manipularea pieselor de sticlă. Odată cu apariția roboților de nivel superior, capabili să-și calculeze singuri traseele de deplasare în raport cu obiectul muncii, prevăzuți cu senzori tactili și vizuali, roboți care se află în faze avansate de elaborare, se deschid noi domenii de aplicare, în special în montaj.

I. CRIȘAN

Elemente ale unui sistem integrat de conducere a sectoarelor unice de chimizare în agricultură

ETAPA ce o parcurgem actualmente în dezvoltarea noastră economică se caracterizează prin accentuarea eforturilor în direcția ameliorării continue a dimensiunii calitative a procesului productiv.

În scopul satisfacerii exigențelor sporite de ordin calitativ se impune ca abordarea proceselor care compun activitatea productivă a întreprinderilor să se facă în stricta lor unitate și interdependență. În acest spirit, studiul nostru prezintă un exemplu de **abordare sistemică a conducerii procesului de asigurare cu substanțe chimice a ramurilor producției vegetale.**

Obiectivul desfășurării unei activități mai eficiente și calitativ îmbunătățite în sectoarele unice de chimizare din cadrul consiliilor unice agroindustriale ne-a determinat ca, pornind atît de la experiența acumulată pe plan teoretic, cît și de la practica acestui domeniu, să procedăm la o asamblare de tip sistemic a elementelor și relațiilor specifice domeniului abordat (vezi schema).

Studiile de specialitate subliniază posibilitatea desfășurării procesului de fertilizare artificială a solurilor (chimizare) în diferite alternative, care se diferențiază prin caracteristicile lor tehnico-economice și prin efectele provocate. Între limitele extreme ale alternativelor care implică investiții de nivel ridicat și costuri de exploatare mai reduse, respectiv, investiții de nivel redus și costuri de exploatare mai ridicate se poate construi o suită de alternative intermediare. Această stare de fapt confruntă decidenții cu o serie de probleme ce reclamă soluții optimizate din perspectiva obiectivului final, tocmai pentru a garanta eficiența economică globală în condițiile specifice date.

Problemele cu care se confruntă în mod curent factorii de decizie în conducerea sectoarelor unice de chimizare sînt : **determinarea necesarului de îngrășăminte și pesticide, repartizarea teritorială a acestora, dimensionarea, amplasarea și dotarea capacităților și optimizarea utilizării parcului de tractoare și mașini specifice.** Aceste probleme au constituit întotdeauna o preocupare de bază indiferent de modul de organizare a procesului de chimizare. Însă organizarea sectoarelor unice de chimizare oferă posibilități concrete de abordare sistemică a problemelor enumerate, de angrenare complexă a modalităților de soluționare. Această posibilitate este cu atît mai importantă, cu cît efectele finale ale activității de chimizare depind nu numai de identificarea unor modalități de soluționare în acord cu caracteristicile uneia sau alteia dintre problemele prezentate, ci, în mod pregnant, de gradul de considerare a **interdependenței** pe care o reprezintă totalitatea problemelor respective, care reclamă intervenția factorilor de conducere ai sectoarelor unice de chimizare.

Pînă în prezent, literatura de specialitate semnalează preocupări de continuitate în direcția rezolvării optime a fiecăreia dintre problemele arătate. Astfel, în cazul fiecărei probleme au fost elaborate, experimentate și uneori aplicate modele economico-matematice specifice. Aceste eforturi s-au înscris însă într-o abordare individualizată, pe probleme, fără a urmări permanent exigențele impuse de către realizarea cu eficiență maximă a obiectivului final, care reclamă implicit considerarea și a interacțiunii soluțiilor (output-urilor) obținute pe linia legăturilor directe și a conexiunilor inverse, pentru fiecare tip de problemă în parte.

Sistem integrat de conducere a activității de chimizare

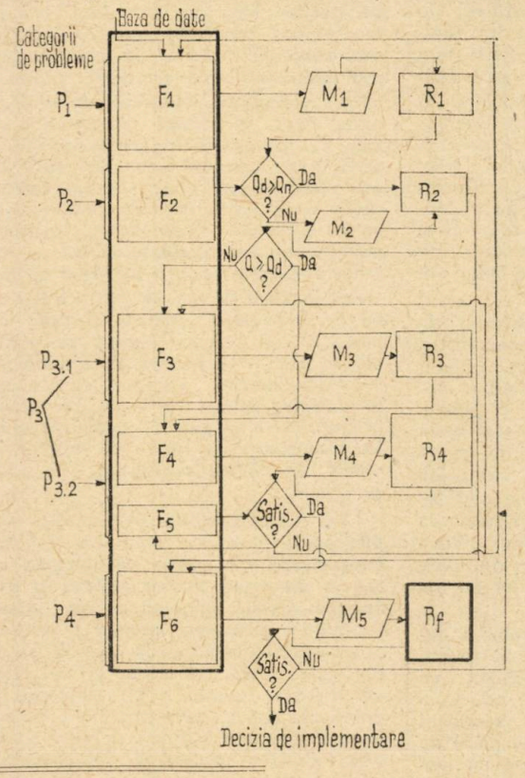

CATEGORII DE PROBLEME : P_1 — determinarea necesarului de îngrășăminte și pesticide ; P_2 — repartizarea teritorială a îngrășămintelor și pesticidelor ; P_3 — dimensionarea, amplasarea și dotarea capacităților $P_{3.1}$ — dimensionarea și amplasarea capacităților de condiționare și depozitare $P_{3.2}$ — dotarea optimă cu tractoare și mașini specifice ; P_4 — optimizarea utilizării parcului de tractoare și mașini specifice.

BAZA DE DATE — FISIERE — X input : F_1 — structura culturilor ; tehnologii ; informații agrochimice; informații asupra plantelor cultivate și premergătoare (inclusiv producțiile medii planificate) ; informații privind îngrășămintele aplicate anterior ; informații privind condiții climatice ; ciclul biologic al bolilor și dăunătorilor etc. ; F_2 — cantitățile de îngrășăminte și pesticide ce pot fi asigurate prin contract si resurse proprii = Q_d ; indicatori economici ; cheltuieli cu administrarea substanțelor chimice și venitul net rezultat etc. : $F_3 - Q = Q_d + \Delta Q$; flux de aprovizionare ; module de condiționare-depozitare (capacități cu parametrii tehnico-economici specifici) ; posibilități de amplasare ; resurse disponibile în diverse puncte de amplasare ; indicatori economici: cheltuieli la amplasare și exploatare etc. ; $F_4 - N$; Q_{ds} ; flux de aprovizionare ; tehnologii ; indicatori economici : productivități, costuri, venituri, etc. F_5 — parc existent și posibilitățile de creștere etc. ; F_6 — natura, perioada, durata și volumul lucrărilor de chimizare ; utilajele care pot executa aceste lucrări și formarea agregatelor ; condiționările care apar la fluxul tehnologic între agregate și utilaje ; indicatorii economici : productivitatea, costurile variabile și convențional constante etc.

MODELE : M_1 — modele de stimulare a necesarului (SISFERT etc.) ; M_2 — model de optimizare a repartizării teritoriale ; M_3 — model de opimizare a structurii și amplasării capacităților de depozitare ; M_4 — model de optimizare a dotării cu utilaje ; M_5 — modele de optimizare a utilizării parcului.

REZULTATE — Y output: R_1 — necesar de îngrășăminte și pesticide, pe culturi, sole și perioade Q_n ; R_2 — repartizarea disponibilului pe culturi, sole și perioade (Q_{ds}) ; R_3 — număr de depozite (N) ; capacități de stocare-condiționare (Q_c), puncte de amplasare ; R_4 — mărimea și structura optimă a parcului de tractoare și mașini ; program de utilizare a mijloacelor tehnice de executare a lucrărilor ; cheltuieli de fertilizare ; R_f — alternative de proiecte decadale privind utilizarea parcului, defalcat pe agregate și cantitățile de substanțe chimice, pe lucrări și pe sole.

ΔQ — abateri de la cantitatea multianuală.

Sistemul poate fi dezvoltat în amonte și în aval, prin integrarea lui cu alte sisteme de optimizare a producției agricole și a utilizării resurselor.

Astfel, pe tipuri de probleme se pot inventaria următoarele realizări obținute :

● DETERMINAREA NECESARULUI DE ÎNGRĂȘĂMINTE ȘI AMENDAMENTE : în rezolvarea acestei probleme modelarea economico-matematică a înregistrat o serie de alternative dintre care menționăm programul SISFERT. Acesta se bazează pe un model de simulare care se construiește pe baza unei informații diversificate, referitor la : unitatea de producție, sole, suprafețe ; date de caracterizare agrochimică — grad de saturație în baze, indice de azot, conținut în fosfor mobil, potasiu etc. ; date de descriere a exigențelor plantelor premergătoare și în

dr. Ioan DAVIDOVICI
dr. Dan C. STEGĂROIU
mat. Cornelia SCUTARU

(Continuare în pag. 22)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PÎRGHII ÎN PROCESUL CREȘTERII CALITATIVE A ECONOMIEI

ÎN RAPORTUL prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„trebuie asigurate aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii și participării oamenilor muncii la beneficii, sporirea rolului bugetelor de venituri și cheltuieli în activitatea întreprinderilor, punîndu-se accentul pe realizarea producției fizice — indicatori fundamentali ai planului economic".** În lumina acestor cerințe obiective, la nivelul economiei naționale și al fiecărei unități au avut loc analize cu privire la realizarea planului pe 1979 și la obiectivele adoptate pentru anul 1980. În acest context, analizînd rezultatele obținute în anul 1979 în dezvoltarea economico-socială a patriei, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. a subliniat și faptul că s-au manifestat unele greutăți și neajunsuri, că au fost înregistrate unele rămîneri în urmă în realizarea producției fizice, în folosirea deplină a capacităților de producție și ridicarea eficienței economice. Este cert — și ritmul înalt de dezvoltare, progresul permanent în ce privește nivelul tehnic și economic al producției o demonstrează an de an — că avem succese deosebite, dar alături de ele coexistă, uneori chiar în cadrul aceleiași unități economice, unele nerealizări, care, prin efectul propagat, pot pînă la urmă conduce la mari perturbări în funcționarea unor sectoare ale economiei.

Conducerea partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au acționat permanent pentru ca prin modul de organizare, planificare și conducere a economiei naționale, prin elaborarea și perfecționarea continuă a cadrului legislativ să se înlăture factorii de ordin subiectiv care facilitează apariția și perpetuarea greutăților și neajunsurilor. Adoptarea noului mecanism economico-financiar a deschis o nouă etapă în procesul de perfecționare a conducerii economiei, a generalizării autoconducerii muncitorești și a stimulării creativității, pentru concentrarea eforturilor asupra realizării sarcinilor care decurg din Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Pornind de la cerințele înscrise în Programul partidului, de la concluziile rezultate din aplicarea în viață a hotărîrilor anterioare ale partidului cu privire la perfecționarea conducerii economiei, în mai multe rînduri documentele de partid au reliefat necesitatea îmbunătățirii sistemului de pîrghii care să asigure o funcționare din ce în ce mai eficientă a noului mecanism economico-financiar.

Am participat în nenumărate rînduri la analizele și dezbaterile ce se fac lună de lună, semestru de semestru, în consiliul oamenilor muncii sau în adunarea reprezentanților unei unități economice, am reflectat asupra discuțiilor, propunerilor și ideilor care izvorăsc de la cei care, mobilizați de politica înțeleaptă a partidului, de exemplul mereu viu al tovarășului Nicolae Ceaușescu, acționează cu convingere pentru înaintarea noastră neîntreruptă spre culmile civilizației și am ajuns la concluzia că în economia noastră mai există unele reglementări care frînează cointeresarea colectivelor de muncă în valorificarea superioară a potențialului de care dispun, iar altele contravin unor interese ale economiei naționale în ansamblul său — cum este acela de a economisi cu cea mai mare strictețe energia și materiile prime.

1 În sistemul actual de planificare și de stabilire a sarcinilor de plan fizic pe unități s-a statornicit principiul că nivelul parametrilor proiectați (în special cantitatea fizică de produse dată în tone, bucăți sau lei) rămîne an de an așa cum a fost stabilit, de organul de stat în drept, la data aprobării investiției. Dacă sîntem realiști, și avem în vedere evoluția dezvoltării economiei noastre, faptul că modificarea structurii acesteia cu prioritate spre produse care cumulează valoare nu prin consumuri de materii prime și materiale, ci prin muncă creatoare și manoperă de înaltă calificare, trebuie să apreciem că acel mod de a socoti capacitatea de producție a unei întreprinderi este cu totul dăunător, el generînd o seamă de necorelări și contradicții. Bunăoară, la întreprinderile de piese turnate sau forjate, de motoare electrice speciale, de utilaj tehnologic sau de organe de asamblare această practică se dovedește a fi total necorespunzătoare, nestimulativă, generînd dificultăți în efortul de economisire și de ridicare a nivelului calitativ al produselor.

Acest sistem este dăunător de două ori : o dată, el nu asigură încărcarea în mod realist, corect și mobilizator a colectivelor de muncă care lucrează în unități a căror structură de producție se schimbă an de an, în al doilea rînd, sînt cazuri cînd pe hîrtie figurează ca existînd suficientă capacitate de producție la produsul x sau y și ca atare nu se mai iau, la timp, măsuri de dezvoltare a capacităților, iar în realitate nivelul de producție este inferior, cauzînd mari dereglări într-o subramură sau ramură a economiei naționale.

În concluzie, întrucît se dovedește că în practică modul de calculare a indicatorului — capacitate de producție în tone nu mai corespunde 1) stadiului actual de dezvoltare și de complexitate al economiei românești, 2) cerințelor imperioase de economisire a materiilor prime și energiei, 3) nici exigențelor de ridicare a performanțelor de tehnicitate ale produselor, că în realitate acest anacronism 4) intră în contradicție cu interese fundamentale ale economiei naționale ca cel de a stimula exportul și 5) de a cointeresa unitățile de producție în această direcție **propunem să se renunțe la această metodologie anchilozată de calculare și planificare a capacităților de producție.**

Cîteva exemple motivează propunerea ca periodic (cînd obiectiv este necesar) capacitățile de producție ale unei linii tehnologice sau întreprinderi să fie recalculate în funcție de structura reală a producției, iar planul să se stabilească în conformitate cu aceasta :

— avem unități de fabricat șuruburi și piulițe, alte organe de asamblare (cum ar fi cele de la Bacău, Brașov, Sighetul Marmației), a căror capacitate în tone a fost stabilită cu ani în urmă, în perioada cînd pentru execuția lor se foloseau oțeluri cu caracteristici mecanice slabe și ca atare produsele erau cu dimensiuni mari și deci grele. Astăzi producția în bucăți este mai mare ca cea proiectată dar, datorită caracteristicilor mecanice superioare, cu 10—30% mai ușoară. Astfel încît, deși planul la numărul de produse se îndeplinește, cînd este confruntat cu indicatorul capacității dimensionate în tone apare ca nerealizat, ceea ce are consecințe negative asupra evaluării eforturilor și rezultatelor obținute de colectivele respective ;

— pentru producția de piese turnate au fost realizate prin investiții linii tehnologice moderne, a căror producție este determinată, în condiții normale de lucru, de numărul de forme și de greutatea piesei ce rezultă din formă (exemplu : turnătoriile de la întreprinderile mecanice din Alba Iulia, Roman, de la „23 August" — București, „Metalurgica" — Bacău etc.). În anii care au trecut de la punerea în funcțiune, perfecționarea tehnicii a determinat reducerea grosimilor pereților pieselor, modificarea constructivă a unor produse (armături din fontă, mașini-unelte, utilaj tehnologic etc.) care se reflectă direct în consumul mult mai mic pe fiecare piesă odată cu creșterea complexității acesteia prin numărul de miezuri, prin precizia ce se impune. Ca urmare a eforturilor depuse pentru reducerea consumului de metal și energie — cerință imperioasă a zilelor noastre, la același număr de forme și piese se obține o cantitate mai mică, în tone, de piese turnate ; pentru acest lucru, în condițiile actuale ar trebui să se asigure evidențierea colectivului respectiv pentru reducerea consumului de metal și energie, dar aceasta se reflectă în indicatori ca o nerealizare a planului fizic de „tone piese turnate". Situația este identică și în ce privește capacitățile de producție din secțiile de forjă. Or, acest lucru este contrar atît cerinței patriotice de economisire a materiilor prime și energiei, cît și principiilor retribuției socialiste. — la întreprinderile de utilaj tehnologic (Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, Utilaj chimic și forjă Rm. Vîlcea, Mecanică de utilaj chimic București etc.) capacitățile în „tone utilaj" au fost stabilite cu ani în urmă, producția evoluînd permanent spre produse de mare tehnicitate și cu consumuri mai reduse de metal. Și în aceste cazuri preocuparea colectivelor de muncitori și

ingineri pentru asimilarea de produse mai complexe, pentru reducerea consumului de metal pe seama unor soluții constructive și tehnologice mai raționale conduce în mod paradoxal la nerealizarea indicatorului atît de nerealist fundamentat și de rămas în urmă — „producția fizică în tone".

Așa cum am precizat și mai înainte, această situație anacronică are și o a doua latură negativă, care se reflectă în indicatorii de la nivelul economiei naționale. Coordonatorii de balanță la produsele respective : turnate, forjate, organe de asamblare, utilaje tehnologice, etc., dispun, în momentul elaborării repartițiilor către beneficiari de capacitățile fizice de producție rezultate din parametrii oficiali (cei calculați pe o structură fizică de producție apreciată în momentul realizării investiției, adică cu doi, trei sau chiar șase, șapte ani în urmă) și care, în unele cazuri au devenit cu totul diferiți — în plus sau în minus față de cei actuali (care ar rezulta din recalcularea producției fizice în structura reală de fabricație). Aceasta face posibil ca, chiar din perioada de fundamentare a planului să se „strecoare" o eroare care dereglează funcționarea mecanismului economiei, provoacă ședințe, analize, comandamente și programe de măsuri, demobilizează colectivele de oameni ai muncii care știu de la început neajunsurile ce decurg din indicatorul respectiv.

2 Se cunoaște că nerealizarea unui contract de livrare a produselor la beneficiarii interni, în conformitate cu prevederile legii nr. 71/1969, atrage după sine penalizări care conduc la diminuarea volumului de beneficii și deci a resurselor de formare a fondurilor de cointeresare materială a oamenilor muncii din unitatea respectivă. Desigur, acest lucru este corect, dar există situații în care aplicarea acestei sancțiuni este de natură să contravină realizării unei priorități economice actuale : contractarea și livrarea la export de produse peste nivelul planificat. Sînt cazuri cînd unele unități productive, care la începutul anului pe plan au contractată întreaga producție planificată și repartizată beneficiarilor interni (întreprinderile de mașini-unelte, de motoare electrice, mașini și utilaje pentru industria ușoară, etc.) găsesc ulterior noi debușee externe superioare cantităților de produse planificate pentru export. Contractarea peste prevederile planului de export reprezintă un factor pozitiv, cerut de interesele economiei naționale, totuși cîteodată se poate ca, datorită capacităților limitate de producție și faptului că a fost contractată producția la intern, întreprinderile respective să nu fie interesate în transpunerea acestei posibilități în viață, deoarece vor plăti, din beneficii, penalizări pentru nerealizarea contractelor la intern.

Pentru a evita apariția unor asemenea contradicții de interese se impune ca **centrala industrială tutelară** — în cazurile în care schimbă destinația producției de la beneficiarii interni spre cei externi — împreună cu coordonatorul de balanță **să opereze concomitent modificările necesare privind reeșalonarea termenelor la contractelor interne.**

Consider că dacă s-ar aduce asemenea modificări actualelor reglementări ele ar putea constitui pîrghii importante în asigurarea unei mai bune folosiri a resurselor de care dispunem, în realizarea unei producții superioare realizărilor actuale preliminate și în perfecționarea relațiilor dintre întreprinderi, lucru deosebit de însemnat în etapa trecerii de la dezvoltarea cantitativă la cea calitativă.

Constantin CIOCAN

NOTE

O practică neeconomică

TRANSFERUL NEJUSTIFICAT AL FABRICAȚIEI UNOR PRODUSE DE LA O ÎNTREPRINDERE LA ALTA

ÎN ULTIMII ANI capacitățile de producție specializate în execuția aparatajelor electrice de joasă tensiune s-au extins considerabil. Pe lîngă modernizarea unităților mai vechi, au fost construite altele noi, între care Întreprinderea de aparataj electric de instalații Titu, „Electrocontact"—Botoșani, Întreprinderea de contactoare Buzău, Întreprinderea de izolații electrice de joacă tensiune Tîrgu Secuiesc etc. Noile unități au preluat o parte din producția întreprinderilor de bază sau au introdus în fabricație aparataje noi, moderne.

Dincolo de acest transfer firesc, au apărut însă și aspecte mai puțin normale, cum ar fi trecerea nejustificată — cu acordul nu întotdeauna riguros fundamentat al centralei — a producției unor aparataje de la un furnizor la altul la intervale scurte de timp, unitățile predătoare fiind preocupate de căutarea unor sortimente cît mai rentabile. Așa stau lucrurile de pildă, cu dulia E-27. Executat inițial de întreprinderea „Electrobanat" — Timișoara, produsul a fost predat pentru execuție la I.A.E.I. Titu care, între timp, i-a modificat și prețul de vînzare. Acest produs urma să se execute în paralel și de către I.I.E.J.T. Tg. Secuiesc. Date fiind cererile masive, precum și unele carențe în planul de colaborări cu alte unități, întreprinderea din Titu a găsit cu cale să se debaraseze, treptat de executarea dulii E-27. La fel se prezintă situațiile și cu soclul siguranță LF și capacele de siguranță normale. Executate inițial de întreprinderea „Electroaparataj" — București, ele au fost transferate la Titu și, de aici, după cîteva luni, la Tg.-Secuiesc. Aceeași soartă a avut-o și cheile comandă cu lampă și comutatoarele cu came. Executate inițial de întreprinderea „Electroaparataj", ele au fost transferate mai întîi la Titu și, din anul 1979, la întreprinderea „Electrocontact" — Botoșani.

Recordul acestor transferări se pare a-l deține blocurile cu 2, 3 și 4 circuite care au trecut pe rînd de la întreprinderea „Electroaparataj" București la I.A.E.I. Titu, de aici la I.I.E.J.T. Tg. Secuiesc care, pentru 1980 (datorită unor neajunsuri în pregătirea fabricației) a refuzat contractarea lor cu beneficiarii. Este drept, în paralel, întreprinderea „Electrocontact" — Botoșani a executat alte variante ale produsului pe care îl oferă spre desfacere, dar lipsa de popularizare, precum și prețul mult sporit, nu au condus la o contractare corespunzătoare posibilității de fabricație existente.

Toate aceste peregrinări ale producției de aparataje nu rămîn fără urmări. Ele determină : cheltuieli suplimentare legate de transportul și montajul utilajelor și asigurarea personalului calificat ; cheltuieli legate de deplasarea sau detașarea de specialiști de la furnizorii inițiali ; dificultăți de ordin calitativ ca urmare a lipsei de experiență în executarea noilor produse ; punerea beneficiarilor și în special a celor ocazionali în imposibilitate de a ști cui să se adreseze pentru contractarea și livrarea produselor.

Rezultanta cea mai critică legată de aceste transferări repetate o constituie însă serioasele restanțe ce se creează în onorarea obligațiunilor contractuale față de beneficiarii din întreaga economie; și aceasta ca urmare a opririi producției pe perioada transferului de utilaj tehnologic și asigurare a bazei de materii prime, precum și a producției inerent mai reduse în prima etapă de fabricație. Astfel, numai la dulia E-27 și capacul de siguranță D II restanțele din anii trecuți se cifrează la mai multe milioane de bucăți.

Această stare de lucruri este generată și de practica necorespunzătoare a unor unități care, urmărind în exclusivitate realizarea producției globale, nesocotesc realizarea indicatorului producție sortimentală. În acest sens, I.I.E.J.T. Tg. Secuiesc a preferat executarea în sem. II 1979 a unor cantități suplimentare de tablouri C 2 și blocuri de apartament (evident, cu valori mai mari) în locul capacelor D II (mai ieftine) care intră în componența blocurilor și tablourilor C 2 și care erau cerute în cantități mari prin contractele economice încheiate.

Remedierea acestor stări de lucruri impune luarea unor măsuri hotărîte, printre care considerăm utile următoarele :

— transferul producției de aparataj de la o unitate la alta să se facă numai în cazuri strict necesare, bine justificate, cu aprobarea expresă atît din partea centralei, cît și a ministerului de resort ;

— producătorul inițial să fie obligat să asigure, pînă la transferul tehnologiei, realizarea integrală și la zi a obligațiilor față de beneficiari, precum și executarea unui stoc de produse care să asigure necesitățile pe întreaga economie pe perioada transferului, pînă la intrarea în fabricație a produsului la parametrii normali la noul furnizor ;

— indicatorul „realizarea producției sortimentale" să aibă o pondere mai însemnată în aprecierea activității unităților în comparație cu indicatorul „producția globală".

P. DAN
București

CITITORII AU CUVÎNTUL

Grafic program

UNITĂȚILE beneficiare ale mijloacelor de transporturi auto dirijează, după considerente proprii, mijloacele de transport, prin compartimentul aprovizionare-desfacere și, după caz, corelat cu alte compartimente interesate, pentru a satisface unele nevoi urgente etc. În această situație nu se respectă normele de eficiență economică a transportului, sînt ocolite transporturile prin C.F.R. datorită lipsei de prevedere, etc.

În prezent, controlul financiar preventiv ce se exercită de unitatea de transport urmărește confirmarea ore/km pentru taxare în mod corect prin prisma sa. Beneficiarul verifică pentru acceptarea plății dacă transporturile înscrise în foaia de parcurs sînt confirmate de persoanele împuternicite și dacă tariful aplicat este cel corect. Rezultă că nici controlul pentru taxare la unitățile auto și nici la beneficiar – ambele posterioare – nu sînt exercitate prin prisma eficienței, dirijarea rămînînd în continuare în sarcina unor peroane din compartimentele de resort.

Controlul financiar preventiv nu este prevăzut în prima fază, iar alte organe de control rutier nu pot identifica eficiența-oportunitatea transportului controlat decît cantitativ și în ce privește documentele însoțitoare.

În unitatea noastră sînt folosite zilnic peste 250 mijloace de transport auto. Pentru utilizarea cît mai judicioasă a acestora, pentru reducerea cheltuielilor de transport, am elaborat un grafic-program al utilizării mijloacelor auto pentru transporturi de mărfuri, care se perfectează cu 1–2 zile anterior datei transportului, mijloacele auto fiind grupate pe activități cu încărcătură și ore/kilometri efectuați în condiții verificate, urmărindu-se traseele, respectiv distanțele lungi, justificarea oricărei curse etc. Această metodă aduce două elemente noi, adică planificarea anticipată în mod judicios a mijloacelor de transport auto pentru mărfuri de către compartimentul competent, iar în al doilea rînd exercitarea controlului financiar preventiv conform Legii nr. 9/1974, adică controlul anticipat cu toate obiectivele sale, care poate preîntîmpina cheltuielile neeconomicoase, neoportune.

Gheorghe P. LĂZANU
Cluj-Napoca

Norme

ÎN LEGĂTURĂ cu nota intitulată „Decontări", publicată la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 3 a.c., aș dori să-mi exprim adeziunea la propunerea făcută pentru „efectuarea decontării facturilor pentru produsele recepționate de beneficiari și în cazul incapacității de plată al unor unități prin trecerea valorii facturii în cauză la împrumuturi restante". Deși, unitățile furnizoare încasează de la beneficiari penalități pentru neplata în termen a facturilor nu poate fi înlăturat fenomenul de blocaj în lanț cu consecințele nedorite privind realizarea veniturilor, a beneficiului, constituirea fondurilor etc. Se impune tot mai mult ca și normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste să fie puse de acord cu noul mecanism economico-financiar.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Meșteșugarul" Mediaș

Aprovizionare

ÎN VEDEREA asigurării unei aprovizionări corespunzătoare a populației, a unităților cu profil de alimentație publică și consumurilor colective (creșe, grădinițe, școli, spitale, învățămînt superior, etc.) propun să se studieze posibilitatea înființării unor centre care să livreze legume curățate și preambalate.

Propun, de asemenea, ca întreprinderile specializate din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare să planifice încă de pe acum producția de semiconserve.

Nicolae VLĂDOIU
Iași

ECOURI

Folosirea utilajelor

ARTICOLUL „Creșterea gradului de folosire a utilajelor de construcții", publicat în nr. 44/1979 al „R. E.", a pus în evidență aspecte importante și constituie pentru noi un sprijin în activitatea de coordonare și îndrumare a acestei activități în unitățile de construcții-montaj. Situația nesatisfăcătoare menționată în articol în ceea ce privește indicii de folosire a unor utilaje, este reală. Remedierea acesteia constituie și pentru noi o preocupare permanentă. În acest scop s-a analizat la nivelul conducerii ministerului, cu conducătorii unităților de construcții-montaj și a factorilor de răspundere pentru această activitate din unități și șantiere, problema îmbunătățirii indicilor de folosire a utilajelor de construcții-montaj, cu care ocazie s-au dispus măsuri pentru organizarea fronturilor de lucru, îmbunătățirea activității de întreținere, revizii tehnice și reparații, precum și calificarea personalului.

Cu toate că au fost înregistrate unele îmbunătățiri, indicatorul numărului de schimburi continuă să fie sub cel planificat. Depunem eforturi în continuare pentru creșterea lui la nivelul sarcinilor de plan.

P. STAN
director în Ministerul Energiei Electrice

★

ÎN CADRUL unităților subordonate Consiliului Național al Apelor s-au luat măsuri de îmbunătățire a indicatorului de folosire a utilajelor de construcții după cum urmează :

– s-au construit șase baze de reparații și sînt în curs de construcție încă cinci baze care vor contribui la îmbunătățirea gradului de activizare a parcului ;

– pentru anul 1980 au fost stabilite șantierele cu pondere mare și activitate concentrată, unde urmează a se lucra și în două schimburi atît la utilajele de construcții cît și la autobasculante ;

– pentru o parte din utilajele nefolosite (în special cele provenite din import care nu mai puteau fi activizate în condiții *economicoase), s-a inițiat un proiect de* decret pentru scoaterea lor din funcțiune, fiind în prealabil analizate de o comisie de ingineri și tehnicieni constituită în acest sens.

A. EFTODE
director în Consiliul Național al Apelor

★

ÎN CADRUL Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare utilajele de construcții sînt folosite la executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (irigații, desecări, nivelări), unde cea mai mare pondere o au utilajele terasiere – screpere, autoscrepere, excavatoare, buldozere – cît și la lucrările de construcții agroindustriale unde se folosesc în special utilaje de ridicat, încărcat, excavat, fabricat betoane. O parte din deficiențele semnalate de autorul articolului – lipsa pieselor de schimb, neasigurarea la timp a carburanților și lubrifianților, lipsa de mecanici și șoferi – se regăsesc și pe șantierele noastre. Pentru evitarea lor s-a extins fabricația și recondiționarea pieselor de schimb pentru utilajele din import, s-au luat măsuri de calificarea la locul de muncă a unui număr sporit de mecanici de utilaje, se urmărește zilnic gospodărirea carburanților și lubrifianților, cît și aprovizionarea acestora pe sortimente prescrise de către furnizorii de utilaje.

În afara deficiențelor semnalate mai sus privind folosirea intensivă a utilajelor, trebuie să arătăm că în specificul activității de îmbunătățiri funciare, utilajele nu pot lucra în condiții de îngheț și umiditate excesivă a solului. S-au luat măsuri pentru planificarea utilajelor pe șantiere, diferențierea numărului de schimburi pe trimestre în funcție de condițiile favorabile de lucru, intesificarea reparațiilor în perioada de iarnă folosind mecanicii de deservire a utilajelor.

St. GODEANU
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

★

ÎN ANUL 1979 numărul mediu al principalelor utilaje din parcul inventar al unităților din Ministerul Construcțiilor Industriale a sporit față de numărul existent în anul 1976 cu 43,7% la excavatoare, la buldozere cu 65,5%, la încărcătoare cu 306,5%, la centralele de beton cu 44,6%, la macarale turn cu 188,7%, iar la automacarale și macarale mobile cu 27,1%.

Ministerul Construcțiilor Industriale urmărește decadal folosirea utilajelor de construcții și a volumelor de lucrări, luînd măsuri de redistribuire a utilajelor cînd nu sînt asigurate condiții de lucru. Trimestrial se analizează în Biroul executiv al ministerului modul de folosire a utilajelor și se iau măsuri pentru îmbunătățirea acestei activități.

În cadrul ministerului nostru situația s-a îmbunătățit de la an la an, în special prin concentrarea utilajelor la Centrala de mecanizare pentru construcții industriale București.

I. VIȚĂ
director în Ministerul Construcțiilor Industriale

Acord

CA URMARE a articolului publicat în „Revista economică" nr. 3/1980 sub titlul „Scurtarea distanței de transport" și la solicitarea beneficiarului, conducerea Regionalei c. f. Craiova a aprobat deschiderea temporară a stației C.F.R. Copăcioasa la linia publică pentru descărcarea vagoanelor complete care sosesc la descărcare pe adresa Combinatului minier Oltenia – Mina Albeni.

Regionala căi ferate Craiova

Dimensiuni ale întreprinderilor model

Valorificarea gîndirii colective

De la identificarea problemelor de rezolvat la fundamentarea ştiinţifică a priorităţilor

BILANŢUL Întreprinderii de tractoare din Braşov pe primii 4 ani ai cincinalului cuprinde realizări meritorii : producţie suplimentară de 16 800 tractoare, depăşirea planului cu 2,3 miliarde de lei la producţia globală, cu 6 milioane de lei valută la livrările pentru export. Dar, în cadrul perioadei, dinamica rezultatelor nu a menţinut cursul stabilit prin planurile anuale. Mai cu seamă 1979 a înregistrat o rupere de ritm, caracterizată printr-o discrepanţă accentuată între îndeplinirea sarcinilor la producţia globală (100,1 la sută) şi cea netă (77,9 la sută) — plătită cu 87,80 lei peste cheltuielile admise la 1 000 de lei producţie marfă (abatere situată în principal în zona cheltuielilor materiale), prin rămîneri în urmă la producţia fizică (la tractoare, dar în special la motoare şi piese de schimb) — concretizată într-o diferenţă negativă de peste 15 procente faţă de planul producţiei marfă ; cu acest din urmă handicap, provocat de principala întreprindere a subramurii, anul trecut producţia de tractoare a ţării, deşi mai mare cu o pătrime decît cea din 1975, a reprezentat doar 95,1 la sută din cea avută în vedere în planul naţional unic.

În mod firesc, colectivul de peste 23 mii de oameni ai muncii nu poate accepta această situaţie, implicaţiile ei negative pentru economia naţională, pentru întreprindere (care în alţi ani s-a situat pe locuri de frunte în construcţia de maşini), pentru lucrătorii înşişi. Participanţii la adunările pe secţii şi la adunarea generală din ianuarie-februarie ,analizînd critic şi autocritic activitatea din 1979, au ridicat o serie de probleme care nu-şi găsesc rezolvarea la nivelul secţiilor, au venit cu idei novatoare, propunînd soluţii tehnice, organizatorice şi politice pentru înlăturarea neajunsurilor, pentru îmbunătăţirea stilului şi metodelor de muncă ale C.O.M., pentru ridicarea pe o treaptă superioară a autoconducerii muncitoreşti, astfel ca întreprinderea lor nu numai să-şi reînscrie activitatea pe un făgaş normal, dar să devină o unitate model. O atenţie deosebită a fost dată evidenţierii căilor concrete de înfăptuire a indicaţiilor date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu prilejul vizitei de lucru în întreprindere de la începutul acestui an.

Discuţiile purtate au dovedit o ancorare profundă a fiecărui muncitor în problematica — curentă şi de perspectivă — cu care se confruntă întreprinderea, o atitudine deschisă emanării de idei şi propuneri constructive pentru rezolvarea lor operativă. S-a demonstrat şi în acest caz că **autoconducerea muncitorească nu înseamnă numai atragerea oamenilor muncii la găsirea soluţiilor, ci şi creşterea răspunderii lor** ; aşa cum a subliniat secretarul general al partidului, **„munca colectivă nu poate înlocui răspunderea personală, aşa cum răspunderea fiecăruia nu trebuie să ducă în nici un fel la slăbirea, ci la creşterea răspunderii colective".**[1]).

Iată — grupate pe „categorii de probleme" — cîteva dintre criticile formulate şi propunerile făcute atît la adresa C.O.M. şi a biroului executiv al acestuia, cît şi pentru consiliile de conducere ale organelor ierarhic superioare.

Analiza pe filiera oportunităţi—priorităţi

● P.1. **Măsuri pentru îmbunătăţirea RITMICITĂŢII PRODUCŢIEI LA SECŢIA DE MONTAJ.** Este vorba de asigurarea unei aprovizionări ritmice cu piese şi subansamble pentru montaj. În anul 1979 s-a întîmplat frecvent ca în decada I a lunii să se execute doar circa 9 la sută din plan, în decada a II-a se monta ceva mai mult, dar incomplet, pentru ca în decada a III-a să se ajungă să se realizeze peste 70 la sută din plan aceasta cu consecinţele negative inerente în ce priveşte folosirea forţei de muncă, a utilajelor etc. În acest sens, opinia muncitorilor a fost ca **secţiile din aval ale întreprinderii şi unităţile colaboratoare să răspundă financiar,** solidar cu secţia, cînd nu se respectă graficele şi contractele de livrare.

● P.2. **Îmbunătăţirea activităţii compartimentelor de CONCEPŢIE ŞI INGINERIE TEHNOLOGICĂ.** Planul tehnic al întreprinderii nu s-a realizat în întregime, capacitatea centrului de cercetări şi proiectări nefiind folosită din plin pentru asimilarea a noi tipuri de tractoare. Astfel, întreprinderea nu a putut satisface cererea în ce priveşte gama de tractoare de 30—64 CP. Deci, nu a fost vorba numai de o conjunctură nefavorabilă. Adevărul este că o perioadă de timp colectivul de muncă nu a fost destul de bine orientat şi mobilizat pentru a se adapta rapid la cerinţele pieţii. O altă consecinţă a preocupării insuficiente a compartimentelor amintite, precum şi a cadrelor de specialitate din secţii o constituie şi faptul că întreprinderea a înregistrat o depăşire de 662,5 tone de metal (din care 585,5 tone de laminate) ca urmare a neîncadrării în normele de consum. Aceasta impune **reanalizarea tuturor reperelor pentru îmbunătăţirea lor constructivă şi tehnologică** (iată un domeniu larg pentru aplicarea analizei valorii), determinarea corectă a **consumurilor tehnologice** pentru fiecare reper, în vederea prevenirii risipei şi îmbunătăţirii indicelui de utilizare a metalului. De asemenea, s-a apreciat că se impune urgentarea soluţionării — împreună cu institutele de specialitate — a problemei **recuperatoarelor de căldură,** în special la secţia forjă, care ar permite reducerea consumului de combustibil cu 20 la sută.

● P.3. **Îmbunătăţirea activităţii de producţie în SECTOARELE CALDE.** Factorul principal ce a determinat bilanţul necorespunzător pe anul 1979 a fost neasigurarea a circa 19 mii tone de piese turnate din fontă şi oţel. Aceasta, pentru că nu s-a asigurat folosirea utilajelor şi instalaţiilor din turnătorie la parametrii proiectaţi, s-a acordat o insuficientă atenţie activităţii de întreţinere, intervenţii şi asigurare cu piese de schimb, s-au înregistrat un procent mare de rebuturi şi un număr important de absenţe nemotivate. Nu este mai puţin adevărat că dezvoltarea întreprinderii nu a cuprins în mod echilibrat şi sectoarele calde. Totodată s-a cerut C.O.M., compartimentelor de resort să acţioneze mai intens pentru **organizarea de cursuri de calificare,** pentru instruirea concretă a muncitorilor necalificaţi şi ridicarea nivelului lor de cunoştinţe profesionale.

● P.4. **Măsuri pentru REORGANIZAREA FLUXURILOR DE PRODUCŢIE.** De pildă, la secţia de axe şi pinioane s-a propus o separare a producţiei pe cele două grupe de piese, redirijarea unor repere către secţii sau ateliere specializate, pentru a se degaja acest punct strangulat. Concomitent cu reorganizarea fluxurilor de fabricaţie, se impune **înlocuirea unor utilaje ale secţiei,** care sînt uzate şi fizic şi moral, avînd o vechime de peste 20 de ani. De asemenea, s-a propus reamplasarea a trei linii tehnologice la secţia şasiu, aşa încît să nu se mai producă greutăţi în realizarea sortimentelor programate. O dată cu măsurile de reorganizare a fluxurilor trebuie înlăturate şi deficienţele în domeniul **programării, lansării şi urmăririi producţiei** — atît în cadrul serviciilor de resort, cît şi la nivelul secţiilor — în vederea respectării planurilor de colaborare şi a stocurilor tampon între toate fazele procesului tehnologic.

● P.5. **Măsuri pentru ÎNTĂRIREA ORDINII ŞI DISCIPLINEI ÎN PRODUCŢIE.** S-a cerut consiliului oamenilor muncii, organizaţiilor de masă din întreprindere să trateze cu de-

[1]) **Nicolae Ceauşescu** „Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de maşini grele Bucureşti" — 16 februarie 1978. Ed. politică, Bucureşti, 1978, p. 15.

plin simț de răspundere acest domeniu de probleme, să intensifice **activitatea de educare a oamenilor muncii, de îmbunătățire a condițiilor lor de lucru de instruire și calificare a lor,** să manifeste maximum de grijă față de noii încadrați.

● P.6. **Acțiuni pentru REDUCEREA CONTINUĂ A CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE.** Depășirea consumurilor specifice la unele materiale, cheltuielile neeconomicoase, dobînzile bancare au încărcat cheltuielile cu sume importante. Participanții la dezbatere au identificat, ca principale direcții de acțiune : îmbunătățirea folosirii utilajelor și SDV-urilor, respectarea riguroasă a tehnologiilor, îmbunătățirea aprovizionării ș.a. Este, deci, vorba mai ales de **cauze interne,** asupra cărora C.O.M. are posibilitatea și datoria să acționeze, totodată **făcîndu-i pe oameni să gîndească și ei,** să înțeleagă sensul și scopul deciziilor adoptate.

Propuneri pentru centrală și ministere

UN IMPORTANT FACTOR determinant al nerealizărilor întreprinderii l-au constituit și unele necorelări la nivel de centrală, minister și chiar la nivelul economiei. Iată, în acest sens, cîteva idei și propuneri desprinse din tezaurul gîndirii colective a forumului autoconducerii muncitorești :

● **ministerele producătoare și cel al aprovizionării să fie mai aproape de întreprindere în asigurarea bazei tehnico-materială.** Există încă deficiențe serioase în sistemul de aprovizionare pentru unele materii prime și auxiliare. Pe de altă parte, unele cooperări nu sînt bine reglate ; încă din trimestrul IV al anului trecut, rulmenții au devenit o problemă-cheie pentru întreprindere — la o bandă de pe care la cîteva minute trebuie să iasă un tractor, se întîmplă ca acesta să nu poată fi montat pentru că lipsește un simplu rulment. Necesitățile întreprinderii sînt doar parțial asigurate și în ce privește uleiurile hidraulice, anvelopele cu caracteristici speciale destinate echipării unor tractoare livrate la export ;

● s-a apreciat că **tendința de a încredința aprovizionarea cu materii prime bazelor de aprovizionare nu este justificată întotdeauna de calitatea activității acestora ;** într-o serie de cazuri, bazele nu fac altceva decît să dea întreprinderilor beneficiare delegație pentru a-și căuta materialul necesar la diferiți furnizori din țară ;

● să se studieze posibilitatea ca **personalul muncitor ocupat în activitățile de depozitare și manipulare** a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor în întreprinderile constructoare de mașini, activități ce totalizează un tonaj foarte mare, **să fie retribuit după sistemul practicat în sectorul desfacerilor de mărfuri ;**

● să se analizeze în continuare — ținînd seama de toate implicațiile — posibilitățile de **optimizare a transportului de mărfuri industriale.** Centralizarea transporturilor auto nu a reușit, pînă la ora actuală, să rezolve operativ problemele întreprinderii, în schimb cheltuielile de transport au crescut foarte mult ;

● regionala C.F.R. și Întreprinderea de transporturi auto Brașov să aibă în vedere îndeaproape, în **stabilirea mersului curselor locale de călători,** programul de lucru al întreprinderii de tractoare, unde lucrează un număr important de navetiști. În condițiile orarului actual, mulți muncitori sînt tentați să plece mai devreme de la program pentru a nu pierde trenul spre casă ;

● să se înlăture practica unor ministere care, atunci cînd nu-și realizează planul la unele produse anulează repartițiile date. De asemenea, să se urgenteze **contractarea utilajelor** prevăzute în planul de import aprobat pe anul 1980 ;

● în cadrul viitoarei dezvoltări a întreprinderii să se aibă în vedere **crearea unei secții pentru producția de piese de schimb necesare reparației și menținerii în funcțiune a utilajelor** (în prezent multe comenzi de piese de schimb, pe care întreprinderea le adresează terților, nu sînt onorate). De asemenea, s-a desprins ideea de a se înființa întreprinderi specializate în **producția de recuperatoare de surse energetice.**

Stabilirea priorității de analiză și rezolvare a problemelor

DUPĂ SELECTAREA propunerilor și a celorlalte idei desprinse din dezbatere, separate de cele ce țin de competența organelor ierarhic superioare, consiliul oamenilor muncii se află în fața unui pachet de probleme P_1, P_2... P_6, pentru a căror rezolvare urmează să ia decizii corespunzătoare și să nominalizeze răspunderi concrete pentru fiecare membru al C.O.M. Dar abordarea lor pur și simplu în ordinea înscrierii pe listă nu este întotdeauna cea mai bună soluție, căci nimic nu garantează că nu sînt lăsate la urmă problemele mai importante.

Ordinea de prioritate a analizelor și rezolvării problemelor poate fi stabilită cu ajutorul unei metode matriciale, în funcție de trei criterii*) expuse în continuare.

Fig.1

	P_1	P_2	P_3	P_4	P_5	P_6	Total puncte	Ponderea importanței relative
P_1		4	3	5	6	4	22	14,66
P_2	6		5	7	6	5	29	19,33
P_3	7	5		7	6	5	30	20,00
P_4	5	3	3		6	7	24	16,00
P_5	4	4	4	4		5	21	14,00
P_6	6	5	5	3	5		24	16,00
Total 150								

● A. **IMPLICAȚII.** Acest criteriu impune luarea în considerare a faptului că

*) Prezentarea pe larg a criteriilor poate fi găsită în lucrarea : „Analiză, decizie, control", de P. Constantinescu, Gh. Georgescu și E. Năstăsel, Ed. tehnică, București, 1977.

Fig.2

	P_1	P_2	P_3	P_4	P_5	P_6	Total puncte	Ponderea importanței relative
P_1		3	4	5	5	3	20	13,33
P_2	7		6	6	7	5	31	20,66
P_3	6	4		7	5	4	26	17,33
P_4	5	4	3		6	3	21	14,00
P_5	5	3	5	4		5	22	14,66
P_6	7	5	6	7	5		30	20,00

este mai importantă acea problemă a cărei nerezolvare are cele mai mari implicații (efecte cu consecințe grave). În cazul cînd nu se pot evalua costurile, se va lua în considerare gravitatea efectelor. Stabilirea priorității de analiză și rezolvare a problemelor după acest criteriu s-a efectuat în felul următor (vezi fig. 1) : s-au comparat două cîte două probleme, din punctul de vedere al logicii criteriului „implicații" și s-a asociat o notă de apreciere, notă care a fost nominalizată în ecartul 1—10. S-au împărțit 10 puncte pentru fiecare pereche de probleme, punctajul cel mai mare fiind dat problemei care prezenta cele mai multe efecte cu consecințe negative ; el a fost trecut la intersecția liniei acestei probleme cu problema care prezenta mai puține implicații. Simetric față de diagonală s-au trecut punctele rămase pînă la 10. Aceste estimări se pot face și pe baza ponderii opiniilor participanților la dezbatere. Deci nu este vorba de un grad mare de precizie în acordarea notei, ci de o departajare în funcție de logica criteriului. Se adună apoi punctele pe fiecare linie. Totalurile de puncte reprezintă o primă măsură a importanței relative a problemelor de rezolvat din punctul de vedere al acestui criteriu, și anume : P_3, P_2, ($P_4 = P_6$), P_1, P_5.

● B. **TENDINȚE DE EVOLUȚIE A PROBLEMEI.** Potrivit acestui criteriu, **este mai importantă problema ce dovedește cele mai accentuate tendințe de creștere** față de cea care este relativ constantă sau în scădere. După logica acestui criteriu, folosindu-ne de aceeași metodă de calcul matricial explicată anterior, s-a obținut următoarea ordine de prioritate : P_2, P_6, P_3, P_5, P_4, P_1 (vezi fig. 2).

● C. **TIMPUL DISPONIBIL PENTRU ANALIZĂ.** Acest criteriu are în vedere că **este mai importantă acea problemă a cărei rezolvare este mai urgentă.** Prin urgență se înțelege timpul în care o problemă trebuie rezolvată. Aici se impune să se facă deosebirea între o problemă urgentă, dar

Fig.3

	P_1	P_2	P_3	P_4	P_5	P_6	Totalul puncte	Ponderea relativă
P_1		7	4	4	3	6	24	16,00
P_2	3		4	4	5	5	21	14,00
P_3	6	6		6	6	7	31	20,66
P_4	6	6	4		4	6	26	17,33
P_5	7	5	4	6		7	28	18,66
P_6	4	5	3	4	3		18	12,00

neimportantă și una importantă, dar care nu prezintă urgență. Potrivit logicii acestui criteriu s-a obținut următoarea ordine de prioritate : P_3, P_5, P_4, P_1, P_2, P_6 (vezi fig. 3).

● **Stabilirea ordinii finale de prioritate pentru analiza și rezolvarea problemelor după un CRITERIU SINTEZĂ.** După ce am calculat ponderea importanței relative

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

(Continuare în pag. 22)

PUNCTE DE VEDERE

Stimulentele şi pîrghiile economice, ca elemente ale mecanismului economic perfecţionat

STIMULENTELE ŞI PÎRGHIILE ECONOMICE, au un rol deosebit de important în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a ţării noastre, cînd hotărîtor este ca fiecare unitate economică în parte să asigure gospodărirea cu maximum de eficienţă a părţii din avuţia naţională încredinţată, să realizeze un adevărat salt calitativ în activitate. De aceea, şi soluţionarea problemelor stimulentelor şi pîrghiilor economice a devenit astăzi de o mare actualitate, pentru a aşeza pe o bază mai temeinică autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară şi autofinanţarea, în vederea realizării a însuşi scopului acestor măsuri — armonizarea intereselor economice generale ale societăţii cu cele personale, individuale.

În acest context, şi încercînd să tratăm în cele ce urmează, unele probleme ale venitului net şi beneficiului, considerăm că este necesar să facem la început, cîteva precizări de ordin general, cu privire la venitul net. Mai întîi, faptul că, deşi crearea de plusprodus este comună tuturor orînduirilor sociale, în socialism plusprodusul este supus, spre deosebire de alte orînduiri, unei însuşiri sociale, ceea ce demonstrează superioritatea socialismului. În al doilea rînd, întrucît — în socialism — plusprodusul rămîne în parte la întreprinderea în care a fost creat şi trece într-o altă parte la dispoziţia statului pentru nevoile întregii societăţi, el a primit denumirea de venit net.

Totodată, considerăm că este necesar, să subliniem faptul că, soluţionarea tuturor problemelor stimulentelor şi pîrghiilor economice, între care şi soluţionarea problemelor preţurilor, venitului net şi beneficiului, poate şi trebuie să fie efectuată, pe baza soluţionării, în prealabil, a problemelor privind determinarea proporţiilor reale în care se împarte produsul nou creat în produs pentru sine şi respectiv în produs pentru societate. Evident, aceasta presupune că pe baza aceloraşi premise se fundamentează şi metodologia de determinare a preţului produselor, în limita cheltuielilor sociale de producţie, iar, ca parte componentă a acesteia, şi metodologia de determinare a venitului net, respectiv atît determinarea venitului net centralizat al statului cît şi determinarea beneficiului. După opinia noastră, cerinţa soluţionării unitare a tuturor problemelor elementelor componente ale preţului — deci inclusiv a problemelor venitului net şi beneficiului — este o cerinţă obiectivă care izvorăşte, credem, din însuşi caracterul unitar al organizării şi conducerii planificate a economiei noastre socialiste.

Prin această optică considerăm că, de îndată ce, teoria şi practica economică au soluţionat, potrivit cerinţelor legilor economice obiective ale socialismului, problemele determinării proporţiilor juste în care se împarte produsul nou creat, în produs pentru sine şi produs pentru societate, aceasta va facilita şi soluţionarea problemelor determinării proporţiilor juste în care se va împărţi, în mod obiectiv necesar, venitul net cuprins în preţul fiecărui produs în venit net centralizat al statului, pe de o parte, şi beneficiul unităţii economice, pe de altă parte.

Ceea ce mi se pare a fi esenţial, în prezent, pentru o soluţionare corespunzătoare a tuturor problemelor venitului net şi beneficiului, constă în necesitatea imperativă ca — atît teoria cît şi practica economică — să renunţe cu desăvîrşire la folosirea pîrghiilor administrative, în rezolvarea acestor probleme, întrucît, aşa după cum a demonstrat viaţa, aceasta promovează luarea unor măsuri ce vin în contradicţie cu acţiunea legilor economice obiective. Avînd în vedere cerinţele actuale şi de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a ţării ar trebui luată în considerare promovarea utilizării pîrghiilor economice, deoarece ele permit reflectarea tuturor fenomenelor economice potrivit acţiunii legilor economice obiective.

În privinţa problemelor venitului net şi ale beneficiului, atît teoria economică, dar mai ales practica noastră economică, le-au tratat numai ca sursă a venitului net centralizat al statului, ceea ce — evident — nu este suficient. Deşi teoria economică a stabilit că plusprodusul, respectiv venitul net, serveşte prin funcţiile sale ca pîrghie economică de cointeresare, atît în direcţia creşterii venitului net centralizat al statului cît şi a beneficiului unităţilor economice, practica economică s-a ocupat cu precădere de acele probleme care vizează interesele generale ale societăţii şi în mai mică măsură de acelea legate de interesele ce se realizează pe calea cointeresării materiale personale, în privinţa creşterii eficienţei activităţii economice. În această direcţie o importanţă decisivă pentru înlăturarea unor asemenea neajunsuri, au avut prevederile Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 privind participarea oamenilor muncii la beneficii.

Ca urmare, în condiţiile noului mecanism economic perfecţionat, apreciem că, alături de problemele gospodăririi cu maximum de eficienţă a patrimonului încredinţat şi lupta hotărîtă împotriva oricărei forme de risipă, problemele determinării preţului pe produs cît şi problemele determinării nivelului venitului net şi beneficiului cu care se planifică şi se realizează fiecare produs în parte, capătă o deosebită importanţă ca atribute ale autoconducerii. Fiecare om al muncii în parte, în calitate de producător, are şi trebuie să aibă datoria morală, iar în calitate de proprietar trebuie să fie obligat prin lege, şi totodată să i se asigure prin temeiul legii toate condiţiile necesare, pentru a da viaţă acestor cerinţe.

Pentru aceasta considerăm că este necesar — în primul rînd — să se pună un accent deosebit pe rolul factorilor educativ-instructivi în formarea gîndirii economice noi, revoluţionare, a fiecărui lucrător în vederea înţelegerii şi rezolvării corespunzătoare a tuturor problemelor pe care le ridică realizarea produsului la care el participă, precum şi a celorlalte produse care se execută în întreprinderea respectivă, la un nivel tehnic superior şi cu beneficii maxime. Trebuie să se facă totul pentru ca în concepţia economică a fiecărui om al muncii şi a fiecărui colectiv să se contureze în mod corespunzător, problemele ce trebuie să fie soluţionate pentru realizarea fiecărui produs cu un nivel sporit de venit net şi de beneficii.

VENITUL NET, este categoria economică ce reflectă expresia valorică a muncii pentru societate. Munca şi respectiv producerea plusprodusului (venitului net), trebuie analizată în condiţiile dublei calităţi a fiecărui lucrător în parte — calitatea de producător şi calitatea de proprietar. Ca producător, fiecare lucrător în parte creează plusprodus — corespunzător acelei părţi a muncii sale depuse pentru societate, iar ca proprietar, fiecare lucrător în parte trebuie să participe în mod efectiv la însuşirea socială a venitului net — corespunzător contribuţiei sale.

Pentru aceasta, politicii economice îi revine rolul decisiv în fundamentarea şi elaborarea, cu aportul efectiv al tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a metodologiei ştiinţifice de determinare — potrivit acţiunii legilor economice obiective şi cu utilizarea instrumentelor economice — a proporţiilor, socialmente stabilite, în care se împarte produsul nou creat, în produs pentru sine şi plusprodus.

Soluţionarea corespunzătoare a problemelor determinării proporţiilor produsului necesar şi a plusprodusului, pe fiecare lucrător în parte, pe fiecare produs şi pe fiecare întreprindere, impune, pe lîngă cunoaşterea retribuţiei directe şi cunoaşterea părţii aferente din fondul de consum social al statului destinate producerii şi reproducerii forţei de muncă. Prin urmare, odată cu determinarea retribuţiei directe pe lucrător, pe produs şi pe întreprindere, este necesar să se efectueze şi o determinare asemănătoare a fondurilor sociale ale statului destinate pregătirii şi întreţinerii forţei de muncă. Însumînd aceste două elemente se va obţine o determinare socialmente reală a produsului pentru sine, iar prin deducerea acestuia din urmă din valoarea nou creată se va obţine o determinare socialmente reală a plusprodusului.

Odată determinat venitul net, pe fiecare lucrător, pe fiecare produs şi pe fiecare întreprindere în parte, revine politicii de preţuri rolul hotărîtor pentru a diferenţia în mod corespunzător nivelul acestuia, ca element component al preţului. În acest scop considerăm că ar fi mai corespunzător un sistem de diferenţiere a cotelor de venit net în preţuri pe produse, în raport cu interesul unităţilor economice faţă de progresul tehnic şi faţă de creşterea productivităţii muncii.

În condiţiile mecanismului economico-financiar perfecţionat este necesar să se adopte o atitudine nouă, revoluţionară şi în problemele venitului net, categorie economică specifică socialismului şi care exprimă noile relaţii sociale de producţie statornicite. Prin nivelul şi conţinutul său, venitul net dobîndeşte, în condiţiile noului mecanism economico-financiar, un important rol stimulativ pentru aşezarea întregii activităţi economice.

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 8 din 22 februarie a.c.

pe criteriile unei înalte eficiențe. Corelația fundamentală, bună gospodărire a avuției naționale încredințate — mărimea plusprodusului (venitului net) realizat, trebuie să devină cauza tuturor și a fiecăruia în parte, cauza întregului popor. Pentru aceasta este necesar ca teoria și practica economică să acorde întreaga importanță și rolului plusprodusului (venitului net). Fiind un element component al prețului — care trebuie să fie o normă obiectivă de măsurare prin expresie bănească a valorii mărfii — venitul net trebuie să fie și el tot o normă obiectivă corespunzător nivelului plusprodusului. Evident, pentru aceasta s-ar impune schimbarea opticii cu privire la abaterea prețurilor de la valoare și respectiv privind realizarea prin prețuri, a unui nivel al plusprodusului (venitului net) mai mic decît cel creat în unele ramuri, iar în altele a unuia mai mare. **„Nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ci să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile, faptele demonstrează că ele nu mai corespund, chiar dacă la vremea lor au fost juste..."**[1]. O dimensionare reală a nivelului venitului net — pe produs, pe întreprindere, pe centrala industrială, precum și la nivelul economiei naționale — a cărui mărime este dată de excedentul de valoare peste cheltuielile totale de producție — permite și asigură o dimensionare reală a ritmului susținut de creștere a economiei socialiste românești, a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

BENEFICIUL, este categoria economică ce exprimă prin esența și conținutul său relațiile economice care se nasc în procesul formării și repartizării venitului net (plusprodusului). Beneficiul este prin natură, prin esența și conținutul său economic o parte a plusprodusului creat de munca pentru societate. În socialism ceea ce oamenii muncii dau societății în calitate de producători, cîștigă în calitate de proprietari colectivi asupra mijloacelor de producție ca și de beneficiari a tot ce se realizează pe plan economico-social. Aceasta, alături de locul beneficiului ca parte integrantă a mecanismului economic, îi conferă un rol economic deosebit de important, ca instrument de armonizare a intereselor economice generale ale societății cu cele personale, individuale. Rezultă că îndeplinirea de către beneficiu a acestui rol economic, are o importanță deosebită atît pentru fiecare unitate economică în parte, întrucît stimulează ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității lor, cît și pentru creșterea economiei naționale în ansamblul ei.

Acest important rol economic al beneficiului trebuie pus în legătură cu faptul că, însuși scopul măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, îl constituie armonizarea intereselor economice individuale cu cele generale ale societății. De altfel, măsurile amintite, potrivit cărora o parte mai mare din beneficiile realizate de întreprinderi va rămîne la dispoziția acestora, atît pentru dezvoltarea activității proprii cît și pentru a fi repartizate personalului muncitor, au drept scop atît înlăturarea neajunsurilor constatate în utilizarea rolului acestei pîrghii economice cît și asigurarea condițiilor optime pentru ca beneficiul să devină un autentic instrument de armonizare a intereselor economice individuale cu cele generale ale societății. Evident, același scop îl slujește și legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, care, prin ea însăși, demonstrează importanța deosebită ce i se acordă beneficiului în raport de rolul său economic.

Beneficiul, element principal al valorii nou create, constituie o resursă de bază pentru formarea fondului național de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social, în concordanță cu cerințele reproducției socialiste lărgite și ale politicii de dezvoltare în ritm susținut a economiei naționale.

De asemenea, unele imperfecțiuni ale tehnicilor de reașezare a prețurilor au făcut ca, nu întotdeauna, nivelul beneficiului cuprins în prețuri să poată fi stabilit în mod corespunzător, pe baza unor criterii economice științific fundamentate. Concret, datorită unor optici mai vechi în materie de prețuri, nivelul beneficiului inclus în prețuri fiind foarte diferit, aceasta conducea la faptul că la același efort se realiza un volum de beneficiu și de producție netă diferit. Fiecare dintre reașezările periodice de prețuri și-au propus ca scop, pe baza costurilor medii ale produselor la nivel de ramură, asigurarea, pentru toate unitățile economice care lucrează în condiții normale de dotare, organizare și gospodărire, obținerea unor beneficii corespunzătoare. Cu toate acestea, realitatea economică a demonstrat că, mai ales datorită prețurilor necorespunzătoare stabilite în trecut dar și datorită unei anumite rigidități în materie de prețuri, s-a ajuns la situația pierderilor la unele produse și beneficiilor nejustificat de mari la altele, respectiv la o diferențiere foarte mare a nivelului beneficiului în prețuri.

După opinia noastră, soluționarea acestei situații ar consta în dimensionarea concomitentă și unitară a nivelului beneficiului cu acela al venitului net centralizat al statului, în funcție de nevoile socialmente stabilite prin planul național unic. Evident, această soluționare unitară, care izvorăște din însuși caracterul unitar al organizării și conducerii planificate a economiei noastre naționale, va constitui o repartizare științifică a venitului net (plusprodusului) pe destinațiile sale, izvorîtă din acțiunea legilor economice obiective și a noului mecanism economic perfecționat.

Potrivit concepției economice a partidului și statului nostru, acțiunea tuturor pîrghiilor economice — prețul, costul, venitul net, beneficiul, retribuția, etc. — trebuie să fie utilizată în mod coordonat, potrivit acțiunii legilor economice obiective, întrucît nu este de conceput ca folosirea unor instrumente economice să anuleze efectele folosirii celorlalte. „Legitățile obiective și pîrghiile economico-financiare vor trebui folosite în mod conștient — se arată în Programul Partidului Comunist Român — în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii, înfăptuirii programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate"[2]. Or, noi considerăm că sînt create condițiile necesare pentru ca, printr-o utilizare științifică a tuturor pîrghiilor economice, să se realizeze de către fiecare lucrător, pe fiecare produs și pe fiecare întreprindere în parte, beneficii maxime.

Și pînă la adoptarea Legii beneficiului, beneficiul a fost folosit ca instrument al mecanismului de conducere a economiei naționale. Legea beneficiului însă, i-a atribuit în mod obiectiv rolul economic pe care îl are, a creat condițiunile necesare ca beneficiul să devină un adevărat „barometru" al activității economice a întreprinderilor și a scos în evidență faptul că obținerea de beneficii constituie o condiție esențială a gestiunii economice a fiecărei întreprinderi în parte. Pe fondul condițiilor create prin punerea în aplicare a prevederilor Legii beneficiului considerăm că perfecționarea corespunzătoare a gestiunii economice prin realizarea noii sale calități — autogestiunea economico-financiară, înfăptuirea autofinanțării unităților economice, sporirea rolului economic al beneficiului prin asigurarea condițiilor necesare pentru ca acesta să constituie un autentic instrument de armonizare a intereselor economice generale cu cele individuale, iar ca urmare obținerea sintezei autogestiunii cu beneficiul, este nu numai oportună dar și absolut necesară.

Evident, avem în vedere faptul că aceasta se va putea obține numai prin realizarea în primul rînd a rolului beneficiului, ca instrument de armonizare a intereselor economice generale ale societății cu cele personale. La rîndul său însă, beneficiul își va putea realiza în mod real acest rol economic deosebit de important, numai dacă nivelul său pe produse și întreprinderi va fi corect dimensionat, dimensionare ce poate fi efectuată în mod concomitent și unitar cu dimensionarea venitului net centralizat al statului în raport de necesitățile socialmente stabilite.

Credem că sinteza autogestiunii cu beneficiul unităților economice va reprezenta, alături de sinteza planului cu piața, un salt calitativ în domeniul perfecționării mecanismului nostru economic, potrivit perspectivelor de dezvoltare economico-socială a țării. În condițiile mecanismului economico-financiar perfecționat, cînd fiecare unitate economică trebuie ca din rezultatele financiare ale activității economice proprii să-și recupereze integral cheltuielile de producție și să obțină beneficii, corespunzătoare cerințelor actuale ale reproducției socialiste lărgite, este necesar să fie luate toate măsurile ce se impun în acest sens. Pentru înlăturarea tuturor cauzelor care mai provoacă consecințe negative asupra veniturilor unităților economice este necesar să fie luate măsurile care se impun pentru corectarea prețurilor, pentru dimensionarea reală a costurilor de producție, a venitului net și beneficiului, în limita cheltuielilor sociale de producție. Cum însă, producția materială este continuă, mișcarea cheltuielilor sociale de producție fiind permanentă, „permanent" trebuie să fie luate măsurile care se impun privind ținerea în actualitate a nivelului prețului, costului, venitului net și beneficiului, în scopul stabilirii și menținerii proporțiilor economice, financiare și sociale corespunzătoare pe care se întemeiază obiectivele dezvoltării noastre, în lumina documentelor celui de al XII-lea Congres al P.C.R. Astfel, venitul net și beneficiul, corect dimensionate și utilizate în mod corespunzător, vor putea constitui în condițiile noului mecanism economico-financiar pîrghii economice cu un pronunțat caracter stimulativ, pentru creșterea susținută a economiei socialiste românești, pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Nicolae FLORESCU

[1] **Nicolae Ceaușescu.** Cuvintare cu prilejul conferirii titlului de doctor în științe politice și de doctor în economie, Ed. politică, București, 1978, p. 21.

[2] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 101.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

IPOSTAZE ALE INFLAŢIEI ÎN LITERATURA ECONOMICĂ BURGHEZĂ (II)

POTRIVIT aprecierii multor economişti occidentali, teoria economică burgheză contemporană nu găseşte o explicaţie ştiinţifică fenomenului inflaţionist şi, în consecinţă, nu poate propune nici măsuri eficiente antiinflaţioniste. Apare astfel întrebarea : se poate conviețui cu inflaţia ? [1]) R. Bernard şi R. S. Thorn consideră că „răspunsul spontan ar fi afirmativ, deoarece intervine o anumită obişnuinţă de a trăi într-o societate inflaţionistă". Ei dau ca exemplu Brazilia, care a trăit multă vreme cu o creştere medie anuală a preţurilor de peste 35%. Este vizibil îndemnul spre consolare, pentru acceptarea inflaţiei ca un rău inevitabil.

Autorii citaţi, nu se mărginesc însă la aprecieri generale, ci încearcă să aprofundeze respectiva problemă. În acest scop ei pun faţă în faţă, într-o manieră particulară de interpretare, consecinţele pe care le generează inflaţia cu costurile pe care le antrenează ieşirea din inflaţie şi se întreabă : „...costurile generate de inflaţie depăşesc oare costurile pe care le-ar genera o politică de luptă împotriva ei ?" [2]) Această luptă nu este oare ineficientă? Referitor la asemenea consideraţii, care sub paravanul unei aşa-zise ineficienţe a măsurilor antiinflaţioniste ascund neputinţa cronică a orînduirii capitaliste de a elimina inflaţia, se impun firește unele precizări.

Trebuie să subliniem că teoria economică burgheză nu face un discernămînt riguros în ce priveşte consecinţele inflaţiei asupra diferitelor grupuri sociale. La întrebarea „Qui prodest? " s-a răspuns parcă cu un slogan din La Fontaine : „nu mor toţi, dar toţi sînt loviţi". Şi aceasta, poate a constituit un motiv pentru care Bernard şi Thorn şi-au formulat îndoiala lor. În ce priveşte urmările economico-sociale ale inflaţiei considerăm că cel puţin trei aspecte se impun examinate şi anume : inflaţia şi veniturile ; inflaţia şi patrimoniul ; inflaţia şi structurile sociale. Este cunoscut astfel că inflaţia conturbă sensibil repartiţia venitului global. Posesorii de venituri fixe (salariaţii, pensionarii, micii rentieri, cei care trăiesc din economii), sînt cel mai puternic loviţi. Iluzia monetară se spulberă rapid la astfel de categorii ; creşterea generalizată a preţurilor are, de regulă, ca efect, fie şi numai temporar, o reducere relativă, şi de multe ori absolută a veniturilor reale ale celor cu venituri nominale fixe. În schimb, deţinătorii puterii — politice, economice, sociale — cei care pot negocia propriul lor venit, profită adesea de pe urma inflaţiei. În această categorie se încadrează marile întreprinderi industriale şi bancare, deţinătorii de capital speculativ, subiecţii afacerilor de bursă etc. Însăşi statul capitalist se înscrie uneori ca beneficiar de pe urma inflaţiei, deoarece îşi rezolvă temporar anumite dificultăţi. În general, şi acest lucru este mai puţin recunoscut în literatura economică burgheză, inflaţia constituie un factor dintre cei mai puternici de accentuare a inegalităţilor sociale.

Inflaţia mai are o influenţă directă şi asupra redistribuirii patrimoniilor. Este cunoscut că pentru a face faţă unor nevoi sporite de investiţii, consiliile de administraţie determină prelevări mai mari în vederea autofinanţării, mai rar în dauna distribuirii de dividende către acţionari şi cel mai adesea în dauna salariilor. Ele apelează, totodată, la capitalurile externe, pe care creşterile de preţuri le fac mai puţin costisitoare ; amortizările, calculate la un capital fix care nu este niciodată reevaluat, se reduc relativ în comparaţie cu alte surse de finanţare şi devin insuficiente pentru înlocuirea — şi cu atît mai mult pentru extinderea — valorilor capitalizate. Întreprinderile mici, care nu pot apela la împrumuturi externe, resimt cel mai acut măsurile restrictive de credit, ele sînt în mod accelerat înghiţite de către întreprinderile mari.

Mai trebuie spus că structurile economice sînt, la rîndul lor, puternic afectate de inflaţie. În general, în perioada de inflaţie orientarea investiţiilor se face pe baza unor aprecieri de rentabilitate financiară mai mult sau mai puţin falsificate ; totodată, inflaţia modifică preţurile relative ale produselor între sectoarele tradiţionale şi netradiţionale, determinînd o migraţie interramuri a capitalurilor în funcţie de indici care pot să se transforme în contrariul lor foarte rapid ; în sfîrşit, creşterile de preţuri operează o direcţionare a resurselor în cele mai multe cazuri nejudicioasă.

Şi costul social al inflaţiei este deosebit de mare. Într-o societate inflaţionistă se dezvoltă noi şi puternice conflicte între agenţii economici, izvorîte din sentimentul de frustrare care apare atunci cînd iluzia monetară ia sfîrşit. În consecinţă, o

FIŞE

Petre Jica

DETERMINAREA eficienţei progresului tehnico-ştiinţific şi a calificării

● *Lucrarea semnată de* Petre Jica: „Determinarea eficienţei progresului tehnico-ştiinţific şi a calificării" *publicată de curînd la* Editura Politică *se înscrie în aria problematică de larg interes ştiinţific şi practic a perfecţionării aparatului conceptual şi metodologic de evaluare a eficienţei economice, deopotrivă cu relevarea a noi posibilităţi de sporire a acesteia în toate sectoarele activităţii productive. Prima parte a volumului este consacrată elementelor de bază ale determinării eficienţei economice a progresului tehnico-ştiinţific. În acest cadru autorul aprofundează aspecte privind cheltuielile ocazionate de progresul tehnic, determinarea efectelor economice ale progresului tehnic, stabilirea indicatorilor sintetici de eficienţă a introducerii progresului tehnic, precum şi determinarea eficienţei cercetării ştiinţifice.*

Problemelor eficienţei calificării personalului muncitor care cuprind cheltuielile pentru calificare, determinarea efectelor calificării asupra nivelului calitativ şi cantitativ al producţiei, asupra eficienţei sale etc., le este consacrată o a doua secţiune în volum. Autorul analizează şi unele aspecte metodologice ale determinării eficienţei perfecţionării organizării muncii, a producţiei şi conducerii precum şi factori ce influenţează activitatea economică şi a căror însemnătate se relevă pe deplin în cazul analizei globale şi pe termen lung a eficienţei: investiţiile, cererea socială, preţul, perfecţionarea conducerii economice şi a planificării, a pîrghiilor economico-financiare, întărirea gestiunii economice ş.a.

Perfecţionarea informării ştiinţifice

● *După cum arată prof.* A. I. Mihailov *în articolul* Obmen naucinimi ideiami i informaţionnoe obslujivanie *(Schimbul de idei ştiinţifice şi deservirea informaţională), apărut în nr. 12/1979 al revistei* „Ekonomika i organizaţia promîşlennogo proizvodstva", *perfecţionarea organizării sistemului informaţional tehnico-ştiinţific constituie o importantă cale de sporire a eficienţei activităţii de cercetare ştiinţifică. Cu toate acestea, subliniază autorul, dezvoltarea domeniului menţionat a rămas în urmă faţă de celelalte componente ale ştiinţei. Un argument în acest sens îl constituie însuşi faptul că actualul sistem de comunicaţii ştiinţifice şi tehnice a fost elaborat, în esenţă, cu mai multă vreme în urmă şi nu a cunoscut de atunci transformări însemnate ; el nu mai corespunde structurii moderne a cercetărilor ştiinţifice, importanţei crescinde a informării interdisciplinare. Pentru a veni în întîmpinarea cerinţelor noi şi tot mai diversificate ale cercetării ştiinţifice, A.I.M. consideră necesar să se utilizeze, şi în domeniul informaţional, respectiv cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, să se pună bazele unei colaborări largi şi reciproc avantajoase între centrele de informare ştiinţifică.*

Tendinţe în evoluţia ramurilor industriale

● *Sub coordonarea lui* Hervé Janic *revista* „L'Expansion" *publică în numărul său din 6 decembrie 1979 un cuprinzător grupaj intitulat sugestiv* „La güerre mondiales des industries 1979 — *1980", în care sînt prezentate tendinţele mai semnificative ce se manifestă în evoluţia a 12 ramuri industriale — atît în perspectivă globală cît şi prin ponderea şi formele specifice de participare a diferitelor ţări industrializate capitaliste la dezvoltarea acestor ramuri. Tendinţele diferite ce se manifestă în momentul de faţă în dezvoltarea unor ramuri industriale — în industria constructoare de automobile, şi metalurgie, de exemplu, se prevăd ritmuri reduse de creştere, ca de altfel şi în industria textilă, în timp ce industria aeronautică va înregistrat o evo-*

parte importantă a energiei claselor și grupurilor sociale este consumată pentru recuperarea rămînerilor în urmă în ceea ce privește însușirea veniturilor care li se cuvin din creșterile de productivitate.

Nu constituie oare toate acestea costuri deosebit de grave ale inflației, care să impună măsuri pentru înlăturarea ei? Afirmația industriașului francez André Maunrois, după care „inflația este opera diavolului, pentru că respectă aparențele și distruge realitățile"[3]) dezvăluie tocmai incapacitatea societății capitaliste de a explica și de a evita inflația.

Și totuși, așa cum realitatea o dovedește, ieșirea din inflație nu constituie un obiectiv ferm al politicii economice din țările occidentale. Practica arată că, mai mult decît atît, măsurile așa-zis antiinflaționiste sînt, cel puțin pînă în prezent, mai mult paliative. În aceste condiții nu este desigur greu de înțeles atitudinea teoriei economice burgheze față de inflație — de espectativă, de încurajare sau de neputință — întrucît măsurile care ar putea asigura înlăturarea efectivă a proceselor inflaționiste ar afecta însăși relațiile de producție capitaliste, relații de exploatare, bazele proprietății private asupra mijloacelor de producție. Este însă un fapt că în literatura economică burgheză se recunoaște tot mai mult că inflația constituie în mod deosebit un mijloc pentru a masca veritabile conflicte sociale, conflicte care apar inevitabil în modul capitalist de repartiție a veniturilor și patrimoniilor.

Iată acum și o altă problemă. În publicistica economică occidentală din ultima vreme se pretinde că orînduirea socialistă este la fel de vulnerabilă ca și cea capitalistă în fața unor fenomene economice negative, inclusiv a inflației. Între altele, asemenea aprecieri tind să acrediteze ideea, tendențioasă, că între capitalism și socialism nu ar exista în această privință nici o deosebire, încercînd astfel să estompeze superioritatea economiei socialiste.

Este, desigur, adevărat că în țări socialiste au avut loc anumite creșteri de prețuri — în unele țări mai accentuate, în altele mai reduse; de regulă, au crescut prețurile la produsele derivate din petrol și la unele mărfuri fabricate din materii prime și materiale deficitare în economia mondială privită în ansamblu. Nu se poate însă pune semnul egalității între această creștere de prețuri și cea din țările capitaliste. Există deosebiri nete, de ordin cantitativ și calitativ între ele.

În primul rînd, un adevăr economic de necontestat este acela că nu orice majorare de prețuri înseamnă inflație. După cum este unanim recunoscut, inflația presupune creșterea continuă a prețurilor și aceasta la scara generală a întregului nomenclator de mărfuri, așa cum se și întîmplă în țările capitaliste. Or, chiar teoria economică burgheză conține tema după care așa-numita creștere relativă de prețuri, numai la anumite produse, datorită unor situații de ordin conjunctural, nu poate fi interpretată drept inflație; în acest sens tot în această literatură se dă ca exemplu creșterea prețului la produsele petroliere și la energie în general.

În al doilea rînd, pentru a decide dacă este vorba sau nu de un proces inflaționist se impune analizat nivelul creșterii prețurilor. Față de creșterea medie de 9,5% cît se pronostichează în 1980 pentru un mare număr de țări capitaliste, în țările socialiste creșterea indicelui de prețuri este cu mult mai mică (în România, de exemplu, în perioada viitorului cincinal prețurile vor înregistra o creștere medie anuală de numai 1–1,2%; această creștere este legată de ridicarea calității unor produse și are loc în contextul unei politici științifice de reașezare a prețurilor, politică legată de productivitate, de rentabilitate și cointeresare materială, în plus ea fiind însoțită de măsuri de reducere a unor prețuri la produse de larg consum și de strictă necesitate). Mai trebuie spus că creșterea prețurilor în socialism nu afectează veniturile reale ale populației, deoarece retribuția nominală devansează această creștere.

Fără îndoială însă că în condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii, și creșterii interdependențelor economice dintre țări, a multiplicării actelor de schimb internațional există posibilitatea latentă a unui export de recesiune, inclusiv de virus inflațiogen, din țările ce se confruntă cu inflația spre țări cu care acestea întrețin relații economice. Exportul de criză și inflație al țărilor occidentale este posibil și constituie o adevărată povară pentru țările care îl recepteză. Tocmai de aceea este imperios necesară însănătoșirea economiei mondiale, în condițiile instaurării unei noi ordini economice și politice în lume, bazată pe dreptate și echitate în relațiile dintre state, pe asigurarea progresului general uman.

prof. dr. Alexandru D. ALBU

---

1) Vezi și R. Bernard și R.S. Thorn „Teorii actuale asupra inflației și insuficiențele lor", „Problèmes economicques", din 13.X.1976.

2) Ibidem

3) Vezi André Maunrois, citat după Cahiers Francais nr. 185/1979.

---

luție dinamică — sînt puternic influențate, opinează autorul, de conjunctura mondială tot mai complexă — economică și politică — care amplifică factorii de risc.

Potrivit părerilor exprimate în articol, evoluțiile analizate sînt influențate de unele opțiuni vădite în politica investițională a statelor capitaliste dezvoltate; astfel spre deosebire de etape anterioare în care o pondere însemnată a investițiilor efectuate în afara teritoriului național erau orientate spre țările în curs de dezvoltare, în prezent investitorii optează tot mai frecvent pentru țările capitaliste dezvoltate. Această tendință, consideră H. J., este pusă în evidență de exemplu de evoluția raportului dintre investițiile americane realizat în străinătate și cele străine realizate în S.U.A. — de la 6 la 1 în urmă cu un deceniu la 4 la 1 în momentul de față. Potrivit aprecierilor lui H. J. printre factorii implicați în această mutație, pot fi amintiți: o piață bogată, productivitate înaltă, nivel tehnologic ridicat, devalorizarea dolarului care diminuează prețul investițiilor dar și politica promovată de statul american privind încurajarea investițiilor străine.

„Scientometrics"

● *Două edituri, cea dintîi olandeză — Elsevir Scientific Publisching Co — iar cealaltă aparținînd Academiei ungare de știință „Academiai Kiado" colaborează, începînd cu anul 1978, la publicarea unei reviste — „Scientometrics", orientată cu prioritate spre investigarea aspectelor cantitative ale activității de cercetare științifică și tehnică. Beneficiind de aportul a numeroși specialiști din diferite țări ale lumii revista a abordat, în numerele sale din anul trecut, o tematică amplă. Articolele publicate — dintre acestea amintim: „Cercetări în domeniul colaborării științifice", „Scientica și unele probleme ale birocrației științifice", „Repartizarea în timp a informațiilor științifice", „Noi căi de organizare a cercetărilor științifice prin utilizarea rețelelor internaționale de calculatoare electronice" etc. — se înscriu prin demersurile lor în eforturile desfășurate pe plan mondial pentru descifrarea, prin metode științifice, a legilor și mecanismului de dezvoltare a științei, oferind deopotrivă elemente pentru fundamentarea deciziilor și opțiunilor politicii în acest domeniu.*

Coordonate ale perfecționării contabilității

Mircea Boulescu

● *Componentă de bază a sistemului informațional economico-social, contabilitatea dobîndește, prin aplicarea noului mecanism economico-financiar, noi atribuții ce decurg din capacitatea sa de a cuantifica și consemna existența și mișcarea mijloacelor economice, a rezultatelor obținute de fiecare întreprindere și a asigura, pe această cale, informațiile pe care le necesită conducerea și planificarea activităților din economie. Pentru a răspunde problemelor noi, tot mai complexe, care îi stau în față, știința contabilității trebuie, la rîndul său, să-și perfecționeze aparatul conceptual și metodele.*

FIȘE

Tocmai relevării unor direcții mai importante de perfecționare, evidențierii unora dintre elementele a căror îmbunătățire contribuie nemijlocit la sporirea acurateței și a operativității informațiilor contabile este consacrată lucrarea semnată de Mircea Boulescu *și publicată, recent la* Editura Științifică și Enciclopedică: „Coordonate ale perfecționării contabilității". *În volum sînt aprofundate unele aspecte privind raționalizarea documentelor folosite în contabilitate, investigarea căilor de perfecționare a metodei contabilității avîndu-se în vedere, cu prioritate, planurile de conturi, ca instrument de sistematizare unitară a informației contabile; posibilitățile de îmbunătățire a metodelor de calculație a costurilor, de organizare științifică a muncii în cadrul compartimentelor de contabilitate. Capitolul final al lucrării este consacrat elementelor de sinteză a informației contabile.*

Sectoarele unice de chimizare în agricultură

(Urmare din pag. 12)

cultură — denumirea plantelor, nivelul producției planificate, consumurile specifice pe elemente nutritive ; date de aplicare a îngrășămintelor — diferențiat pe culturi curente și premergătoare ; date climatice — toate aceste elemente asigurînd determinarea necesarului de îngrășăminte și amendamente pe culturi, sole și perioade.

Programul a făcut obiectul unei serii de aplicații la nivelul unităților de producție și al unor aplicații la nivel de județ, punînd în evidență capacitatea și sensibilitatea modelării de tip simulativ în stabilirea necesarului de îngrășăminte și amendamente potrivit condițiilor de producție respective ;

● REPARTIZAREA TERITORIALĂ A ÎNGRĂȘĂMINTELOR ȘI PESTICIDELOR : aceasta constituie o problemă tipică de modelare prin programare liniară. Există unele modele de complexitate variabilă, care oferă soluții optime în condițiile de producție date — pentru repartizarea disponibilului de substanțe chimice pe culturi, sole și perioade. De asemenea, și în acest caz s-au realizat o serie de aplicații la nivel de unități de producție. Modelele de programare liniară utilizate permit ca pe baza analizei sensibilității soluției și a evaluărilor duale să se identifice cîteva aspecte ca : domeniul de stabilitate a soluției optime rezultate ; nivelul de reducere a eficienței, în cazul abaterilor de la prescripțiile soluției optime în procesul realizării ei practice ; prioritățile de care trebuie să se țină seama la repartizarea substanțelor chimice în teritoriu (pe culturi și pe sole) în condițiile apariției de noi disponibilități, stabilirea substituirilor și a nivelului acestora între diferite categorii și sortimente de îngrășăminte chimice, ce pot surveni ca urmare a unor deficiențe în aprovizionare etc. ;

● DIMENSIONAREA, DOTAREA ȘI AMPLASAREA CAPACITĂȚILOR : reprezintă o categorie de probleme care impun modelarea pe baza programării în numere întregi, ca o consecință tehnologică a modului de construire a capacităților de depozitare, care se poate realiza eficient numai în variante modulare (de exemplu, depozite de 12, 6, 3 mii tone etc.). Elaborările teoretice ale modelelor realizate actualmente permit efectuarea, în continuare, a unor aplicații la nivel de unități productive. În ipoteza dotării optime cu tractoare și mașini specifice chimizării, modelarea s-a realizat prin intermediul programării liniare, ajungîndu-se la aplicații curent folosite în cercetare și în acțiuni de valorificare a rezultatelor acestora

● OPTIMIZAREA UTILIZĂRII PARCULUI DE TRACTOARE ȘI MAȘINI SPECIFICE : soluționarea problemelor din această categorie asigură obținerea unor alternative de proiecte decadale privind utilizarea parcului, defalcate pe agregate și cantități de substanțe chimice, pe lucrări și pe sole. Rezolvarea s-a făcut cu ajutorul modelelor de planificare în rețea, ca și prin construirea unor modele bazate pe programarea liniară. În această direcție, doar literatura de specialitate prezintă o serie de aplicații. Trebuie remarcat că soluțiile obținute pentru această categorie de probleme constituie, în fapt, tocmai obiectivul final al modelării întregului proces de chimizare.

Sintetizarea rezultatelor obținute în cercetarea și practica chimizării, a aspectelor principale ne-a oferit posibilitatea de a sesiza necesitatea reunirii acestor rezultate într-un sistem integrat, de corelare a soluțiilor recomandate de modelarea economico-matematică a fiecărei categorii de probleme aparținătoare sistemului chimizării (vezi schema). În abordarea sistemică propusă, problemele și soluțiile directe, obținute prin diferitele tipuri de modele economico-matematice implicate, sînt agregate conform interdependenței acestor soluții, care constituie în fapt obiective parțiale în raport cu obiectivul final al procesului de chimizare, ce constă în : determinarea alternativelor de proiecte decadale privind utilizarea parcului, defalcat pe agregate și cantități de substanțe chimice, pe lucrări și pe sole.

În constituirea sistemului integrat pentru conducerea activității de chimizare s-a pornit de la categoriile de probleme care condiționează procesul de chimizare ; de la experiența acumulată în rezolvarea directă a fiecăreia dintre aceste probleme, specificînd tipul modelării ; de la rezultatele parțiale, caracteristice fiecăreia dintre probleme — și s-a procedat la indicarea informației necesare în rezolvarea fiecărei probleme, și la specificarea legăturilor care se instituie cu necesitate între soluțiile parțiale, pentru a obține satisfacerea obiectivului final în condiții de optimalitate. În acest sens este oportună construirea unei baze de date (X-input), care să includă cîte un fișier pentru fiecare categorie de probleme (fișierele 1—6, pentru cele 6 categorii de probleme). Soluțiile parțiale (X-output) au fost conectate între ele sau cu alte fișiere din baza de date, în funcție de specificul intercondiționărilor. Astfel, se poate constata că după determinarea necesarului de îngrășăminte, amendamente și pesticide pe culturi, sole și perioade, pot fi declanșate activitățile legate de fișierul 3, în ipoteza în care capacitățile de depozitare nu asigură conservarea necesarului (Qn), sau cele legate de fișierul 4, în ipoteza în care capacitățile de depozitare existente corespund.

În general, urmărind sistemul integrat se poate constata că fiecare soluție parțială secvențială (Y—output) este legată de rezultatele obținute prin rezolvarea modelelor conexe cu problema considerată.

Procesul de modelare va continua, pe baza informației din fișiere și a informației obținute din soluțiile anterioare, pînă cînd obținem soluția finală referitoare la proiectul decadal de utilizare a parcului, defalcat pe agregate și cantități de substanțe chimice, pe lucrări și sole. În măsura în care soluția finală nu satisface, se reiau operațiile. Sistemul integrat propus pentru conducerea activității de chimizare mai cuprinde și unele momente intermediare de testare a gradului de corespondență a unor soluții parțiale cu exigențele tehnico-economice specifice.

Realizarea practică a unui astfel de sistem integrat în conducerea activității de chimizare impune soluționarea în prealabil a unor aspecte legate de constituirea și actualizarea permanentă a bazei de date și de conectare a programelor intermediare specifice fiecărui tip de modelare care intervine în rezolvarea problemelor enumerate astfel încît intervenția omului să fie redusă doar la adoptarea deciziilor impuse de evaluarea unora dintre rezultate — care sînt apreciate, în primul rînd prin raportare la diferite exigențe standardizate de satisfacere a lor (conectările de tip interogativ — veza schema).

Realizarea sistemului integrat formează o bază cu grad ridicat de fundamentare în elaborarea, testarea și adoptarea unor programe de eficiență sporită pentru desfășurarea procesului de chimizare pe baze unitare în cadrul sectorului unic de chimizare. Mai mult, elaborarea unor astfel de sisteme integrate și asigurarea transpunerii pe calculator a activităților reclamate deschid noi perspective în exercitarea și sporirea operativității procesului decizional și a eficacității activității de conducere în cadrul unităților de producție agricolă.

VALORIFICAREA GÎNDIRII COLECTIVE

(Urmare din pag. 17)

a problemelor P_1, P_2.. P_6 în funcție de criteriul A, B și C, valorile lor sînt însumate într-un criteriu sinteză (vezi tabelul).

Ultima coloană a tabelului (suma ponderilor importanței relative a problemelor) sintetizează rezultatele estimărilor după fiecare criteriu, obținîndu-se următoarea ordine finală de prioritate pentru analiza și rezolvarea problemelor desprinse din adunarea generală : P_3, P_2, P_6, P_4, P_5, P_1.

● La această ordine de prioritate se mai aplică un al patrulea criteriu : **INFORMAȚII DISPONIBILE.** Acesta are în vedere faptul că **este mai puțin important de rezolvat problema pentru care nu avem încă suficientă informație disponibilă.** Evident, în funcție de ordinea de prioritate stabilită după primele trei criterii, este obligatorie stringerea urgentă de informație completă, pentru a evita o rezolvare aproximativă, la întîmplare, a problemei. În cazul în care nu reușim să avem suficiente informații, lăsăm la o parte problema și o luăm pe cea care urmează în ordinea de prioritate.

Această metodă ajută consiliul oamenilor muncii să determine corect prioritățile în activitatea de conducere, în planificarea, organizarea, controlul și îndrumarea activității unității. Rămîne totuși ca metoda prezentată să fie particularizată la specificul muncii C.O.M. și dezvoltată pe măsura acumulării de experiență în aplicarea de către cadrele de conducere.

Probleme	Ponderea importanței relative a problemelor după logica criteriului:			Criteriul sinteză
	A	B	C	
P_1	14,66	13,33	16,00	43,99
P_2	19,33	20,66	14,00	53,99
P_3	20,00	17,33	20,66	57,99
P_4	16,00	14,00	17,33	47,33
P_5	14,00	14,66	18,66	47,32
P_6	16,00	20,00	12,00	48,00

CONSULTAȚIE

DEZVOLTAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR

ÎN CADRUL ECONOMIEI NAȚIONALE transporturile ocupă un loc dintre cele mai însemnate. Ele asigură condiții esențiale pentru desfășurarea efectivă a activității economice și, deopotrivă, răspund unor nevoi importante ale populației, fiind denumite **sistemul circulator al economiei naționale.** Dezvoltarea țării în anii socialismului, realizările economico-sociale fără precedent în întreaga istorie a României obținute în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, înfăptuirea obiectivelor care configurează perspectiva luminoasă a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, **au determinat și determină mutații corespunzătoare în ramura transporturilor.** Pe un plan sintetic ele sînt puse în lumină de ritmurile de creștere din transporturi comparativ cu cele ale producției materiale (vezi tabel).

Repere privind dinamica producției materiale și în activitatea de transporturi

1960 = 100

	1965	1970	1975	1977	1980
— Produsul social	157	239	394	471	621
— Valoarea producției globale industriale	191	333	614	770	1 002
— Valoarea producției globale agricole	113	124	169	197	223
— Volumul mărfurilor transportate (cale ferată, auto, fluvial și prin conducte magistrale) *)	154	234	340	372	415

*) la intern

Așa cum rezultă din tabel, pe fondul dezvoltării susținute a economiei, activitatea din trasporturi a cunoscut o dezvoltare dinamică, aceasta fiind întemeiată pe creșterea impetuoasă a bazei tehnico-materiale din transporturi cît și — cu deosebire în ultimii 15 ani — pe transformări calitative înfăptuite atît în dezvoltarea bazei tehnico-materiale cît și în însăși desfășurarea activității din acest domeniu vital al economiei.

Așa cum arătam între factorii care au permis și permit amplificarea volumelor de transport se înscrie creșterea simțitoare, cantitativă și calitativă a bazei tehnico-materiale din transporturi. Este cunoscut că în perioada imediat după 23 August 1944, rețeaua de cale ferată includea numai 2 linii duble, procesele tehnologice respective se realizau manual, parcul de locomotive și vagoane era învechit și în mare parte distrus. Din rețeaua de drumuri numai drumurile București-Brașov și București-Alexandria erau modernizate ; transporturile se efectuau preponderent cu mijloace hipo. Porturile fluviale, distruse de război, ca și navele flotei nu corespundeau din punct de vedere al capacității și nivelului tehnic.

Baza tehnico-materială tot mai puternică

ÎN CONTRAST cu această gravă situație, în prezent transporturile **oferă imaginea unei ramuri înfloritoare a economiei,** dotată cu fonduri fixe avînd parametrii tehnico-economici moderni. Rețeaua de cale ferată are principalele magistrale dublate, electrificate și înzestrate cu bloc de linie automat ; stațiile tehnice și triajele sînt modernizate și centralizate electrodinamic sau mecanizate, iar parcul de material rulant a fost dotat cu mijloace de mare capacitate și putere. Marea majoritate a drumurilor naționale au fost modernizate, iar modernizarea drumurilor locale se desfășoară în ritm intens. S-au dezvoltat transporturile cu mijloace auto specializate, de mare capacitate și putere, în măsură să asigure nevoile economiei naționale și avînd consumuri din ce în ce mai reduse de combustibil. Flota fluvială cuprinde remorchere și împingătoare de putere sporită și nave nepropulsate de mare capacitate ; porturile fluviale sînt dotate cu mijloace moderne și au o capacitate de operare de cîteva ori mai mare comparativ cu perioada anterioară. A fost începută construirea Canalului navigabil Dunărea-Marea Neagră ce va dubla volumul traficului fluvial.

Flota maritimă a fost dotată cu un număr mare de nave petroliere, mineraliere și cargouri, în mare majoritate din producție proprie, cu tonaje pînă la 150 mii tdw/navă. Participarea flotei martitime la operațiunile de import-export a sporit continuu an de an, iar volumul de transport a înregistrat numai în ultimul deceniu o creștere de cca. 10 ori. În aceeași măsură au sporit capacitățile portuare prin extinderi și modernizări, sau prin construirea de noi porturi maritime și maritim-fluviale, la Galați, Brăila, Sulina, Tulcea, Constanța, Mangalia etc. Transporturile aeriene au fost dotate cu aeronave moderne de mare capacitate, care asigură legătura cu un număr mare de țări. S-a modernizat rețeaua de aeroporturi și s-au construit aeroporturi noi printre care cel mai important este București-Otopeni etc.

Deopotrivă cu amplificarea volumelor de transport, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a urmărit realizarea unei structuri mai eficiente a transporturilor în raport cu cerințele economiei și cele ale reducerii consumului de materiale și combustibil, creșterii siguranței în transporturi etc. Mai trebuie arătat că dotarea și înzestrarea tehnică modernă a transporturilor a fost însoțită de **aplicarea unor tehnologii moderne de transport — paletizarea, pachetizarea și containerizarea,** proces avînd însemnate efecte pozitive nu numai în sfera transporturilor cît și în celelalte ramuri ale economiei.

În sfera producției materiale, aplicarea tehnologiilor noi de transport — permițînd utilizarea de mijloace cu grad înalt de tehnicitate în manipulare și transpport precum și unificarea acestor mijloace într-un număr redus de tipuri cu maximum de funcționalitate și productivitate — asigură condiții pentru desfășurarea ritmică, în cadență, a activităților productive. Mai trebuie adăugat, desigur, posibilitățile create astfel pentru economia de ambalaj și reducerea pierderilor de produse pe circuitul producție-transport-desfacere. Se poate arăta că în economia națională s-au realizat pe această cale economii de 400 mil.lei în perioada 1971—1975, urmînd ca în acest cincinal economiile respective să ajungă la circa 2 500 mil. lei.

Creșterea eficienței — efect al optimizării transporturilor

EFORTURILE în direcția dotării tehnico-materiale superioare a transporturilor trebuie să aibă, desigur o eficiență cît mai ridicată, **cu atît mai mult cu cît, nevoile sporite de transport ale economiei sînt concepute să fie satisfăcute, în bună măsură, în condițiile sporirii randamentului de utilizare a mijloacelor de transport.** Tocmai de aceea optimizarea transporturilor, utilizarea superioară a întregului parc și reducerea cheltuielilor sociale impuse de realizarea proceselor de transport se înscriu — trebuie tot mai mult să se înscrie — drept trăsături esențiale ale activității în transport.

Procesele de optimizare a transproturilor au implicat și implică un complex de măsuri ferme la nivelul întregii economii pentru reducerea ritmului de creștere al volumelor de transport în raport cu cel al creșterii economice pe baza optimizării legăturilor producător-beneficiar și a zonării consumurilor, a utilizării superioare a fiecărui mijloc de transport în parte, a evitării transporturilor încrucișate etc. Au fost și sînt întreprinse astfel măsuri în scopul amplasării capacităților de producție lîngă sursele de materii prime, concentrării-integrării producției determinată de necesitatea creșterii eficienței economice și a valorificării superioare și integrale a materiilor prime, schimbării structurii producției etc.

Optimizarea legăturilor între producători și beneficiari și acțiunea de zonare a consumurilor a fost realizată inițial experimental, iar apoi., pe baza experienței acumulate, s-a generalizat în etape pentru principalele fluxuri de transport. În prezent procesul de optimizare in transporturi se asigură în

condițiile acțiunii de raionare a aprovizionării și a îmbunătățirii legăturilor producători-beneficiari de către coordonatorii balanțelor materiale ; se aplică la circa 90 materii prime, materiale și produse de masă și la peste 500 sortimente de produse ce se consumă în alte zone decît cele de producere, cuprinzînd majoritatea mărfurilor.

O sarcină cu caracter permanent pentru activitatea de transporturi o constituie **optimizarea utilizării fiecărui mijloc de transport în parte,** acțiune care urmărește folosirea la transport a mijlocului care determină cele mai mici cheltuieli sociale la executarea fiecărei partide de transport. Condițiile necesare realizării acestui deziderat au fost și sînt create prin reglementarea relațiilor dintre transportatori și beneficiari precum și prin îmbunătățirea metodologiei de planificare a activităților de transport : utilizarea unor indicatori cum sînt producția netă și veniturile brute în transporturi ș.a. Pe de altă parte sistemul tarifar adoptat asigură pentru beneficiari tarife mai reduse pentru transporturile considerate mai economice : cele efectuate pe Dunăre precum și transporturile auto de distribuție — colectare pe distanțe scurte.

O altă cerință în activitatea de transporturi o reprezintă sporirea eficienței. Sub acest aspect, trebuie arătat că nivelurile realizate la unii indicatori evidențiază un important salt calitativ realizat în țara noastră (de exemplu rulajul vagonului de marfă — timpul între două încărcări succesive a vagonului — este de circa 3 ori mai redus în comparație cu Franța, de circa 2 ori comparativ cu Italia și Spania iar același volum de prestații pe cale ferată se realizează cu de 2 ori mai mulți angajați în unele țări ca Austria, Spania etc.). Corespunzător s-a asigurat creșterea producției nete în întreaga ramură a transporturilor, amplificarea contribuției acestora la sporirea venitului național.

Trebuie subliniat și faptul că în transporturi s-au înregistrat neajunsuri care impun luarea unor măsuri ferme atît din partea organelor transportoare cît și din partea organelor beneficiare de transport pentru obținerea unei calități superioare la nivelul condițiilor create. Deși principalii indicatori de utilizare ai mijloacelor s-au îmbunătățit, în anul 1979 nu au fost atinse prevederile pe plan pentru aceștia la transportul feroviar, fluvial și maritim ; timpii de imobilizare la încărcare-descărcare și reparare, în special la transportul maritim, au fost cu mult depășiți. Pe fondul unei neritmicități a producției nu s-au respectat în toate cazurile relațiile de transport optimizate, iar unele transporturi ce ar fi trebuit efectuate pe Dunăre au fost realizate cu mijloace terestre, cu pierderi de economicitate, au fost depășite normele de consum planificate la fluvial și la maritim. De aceea așa cum a arătat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea ținută la Marea Adunare populară cetățenească din Capitală la 6 martie 1980, în toate unitățile transportoare cît și în cele care beneficiază de transporturi este necesar **„să fie luate măsurile ce se impun în vederea îmbunătățirii transporturilor, folosirii judicioase a tuturor mijloacelor, optimizării aprovizionării, pentru evitarea transporturilor încrucișate, funcționării tuturor mijloacelor de care dispunem în raport cu cerințele progresului rapid al economiei naționale".**

Înfăptuirea neabătută a politicii partidului, a indicațiilor primite ca și eliminarea neajunsurilor, creează premisele creării treptate a **sistemului unitar al transporturilor,** sarcină prevăzută în Programul partidului. Crearea sistemului unitar de transport s-a impus din necesitatea asigurării unei deserviri prompte și în deplină siguranță a societății în condițiile de eficiență superioară. Pentru aceasta sînt necesare complexe acțiuni organizatorice, de politică tarifară și de dotare tehnico-materială. Au fost deja luate măsurile privind concentrarea parcului auto în unități de transport, asigurarea unui sistem tarifar pe principii unitare, și mai ales extinderea marii containerizări ca posibilitate însemnată de folosire eficientă a mai multor mijloace la o singură partidă de transport etc.

O nouă calitate în transporturi

POTRIVIT DOCUMENTELOR Congresului al XII-lea al partidului, în cincinalul următor transporturile urmează să cunoască **însemnate progrese.** Exigențele calității au determinat prevederea unor creșteri diferențiate pe fiecare tip de transport în raport nemijlocit cu optimul economic și energetic. Ca urmare a costului și a consumului de combustibil relativ redus, a siguranței, elasticității și capacității mari de trafic, calea ferată va rămîne în continuare principalul mijloc de transport, în cincinalul 1981—1985 volumul mărfurilor transportate astfel, exprimat în tone, urmînd să crească cu 18—20%. Transportul auto de mărfuri, care înregistrează pe unitate de activitate costuri de aproape 5 ori mai ridicate și consumuri de peste 5 ori mai mari în raport cu calea ferată, va avea o creștere mai redusă, în strictă concordanță cu nevoile de transport din sfera sa de deservire optimă : activitatea de construcții-montaj a șantierelor, campania agricolă și traficul de colectare-distribuire determinat de consumul intermediar și final.

Transportul naval de mărfuri va beneficia de o dezvoltare prioritară în cincinalul următor ; pe căile interioare de transport volumul de trafic exprimat în tone va spori de 2—2,2 ori. Creșterea este firească dacă se ține seama de faptul că acest mijloc de transport este cel mai ieftin, realizează cele mai reduse consumuri de combustibil. Volumul mărfurilor transportate în traficul maritim se va majora de 2,2—2,5 ori, flota proprie sporindu-și considerabil contribuția atît la realizarea exporturilor și importurilor cît și la efectuarea de prestații pentru alți beneficiari. Traficul de călători va înregistra și el creșteri în raport cu nevoile de deplasare ale populației.

Sporirea volumelor de activitate este concepută în contextul realizării unor indici de utilizare îmbunătățiți, corespunzător exigențelor actualei etape de dezvoltare a economiei. O importanță deosebită se acordă organizării în sistem industrial a activității de reparații pentru toate tipurile de mijloace de transport. Pentru prima oară s-au întocmit programe prioritare care cuprind, într-un complex unitar, toate măsurile menite să asigure întreținerea, repararea mijloacelor de transport în cele mai bune condițiuni, precum și reducerea sensibilă a imobilizărilor. Diferențiat pe fiecare mijloc, cele mai importante reduceri de imobilizări sînt prevăzute la nave — la mai puțin de jumătate comparativ cu situația actuală — ceea ce se va repercuta în mod pozitiv asupra volumului de activitate și a rezultatelor economice din transportul naval. Îmbunătățiri importante trebuie să fie realizate și în alte domenii de utilizare a mijloacelor de transport : prin acțiuni și măsuri energice urmează să se reducă timpii de operare la încărcare-descărcare a navelor în porturi, timpii de prelucrare a trenurilor în triaje și stații tehnice, timpii de așteptare la îndrumarea trenurilor și a mijloacelor auto, staționările la încărcare-descărcare a vagoanelor și autocamioanelor etc.

Posibilitatea realizării acestor deziderate se fundamentează pe măsuri organizatorice, de utilizare eficientă a tehnicii noi și inovării tehnologice precum și pe creșterea bazei tehnico-materiale a transporturilor, toate acestea oferind un cîmp larg de afirmare gîndirii creatoare a oamenilor muncii din transporturi. Continuarea procesului de extindere a tehnologiilor moderne de transport, încheierea mecanizării principalelor procese de încărcare-descărcare sînt de asemenea menite să contribuie la realizarea unor indicatori de utilizare îmbunătățiți.

În această perioadă urmează să se asigure și folosirea largă a **ciberneticii** în procesul de desfășurare a transporturilor ; în cazul apariției unor elemente perturbatoare, sistemele de prelucrare automată a datelor vor superviza astfel desfășurarea tuturor activităților, asigurînd în fiecare moment cea mai eficientă soluție.

În fața organelor și organizațiilor de partid din transporturi se ridică necesitatea luării tuturor măsurilor pentru întărirea ordinei în funcționarea transporturilor și a disciplinei întregului personal, a creșterii conștiinței politice și profesionale a acestuia pentru soluționarea eficientă și operativă a tuturor problemelor cu care unitățile din transporturi se confruntă. Stilul și metodele de muncă trebuie să poarte amprenta saltului calitativ hotărît în documentele Congresului al XII-lea al partidului. Este necesar să se extindă și să se generalizeze în activitatea organizațiilor de partid previziunea, analiza la fața locului, experimentul și modelarea. Prin acțiuni concrete — cum sînt organizarea de colective mixte de specialiști și muncitori, întocmirea de studii și programe amănunțite, întărirea spiritului de răspundere a fiecăruia dintre cei ce își desfășoară activitatea în transporturi — vor putea fi realizate importantele sarcini care revin tuturor unităților din această ramură vitală a economiei naționale.

Desigur că aceeași exigență și răspundere de care trebuie să dea dovadă unitățile transportoare revine conducerilor de unități, unităților beneficiare, care trebuie să înțeleagă că imobilizarea mijloacelor de transport în întreprinderi perturbă sensibil desfășurarea normală a traficului de mărfuri, imobilizînd mijloace, diminuînd posibilitățile de satisfacere operativă a cererii de transport, solicitînd „vîrfuri" de activitate la încărcare și descărcare, ceea ce generează însemnate pierderi pentru economie. Este neîndoielnic că la îmbunătățirea și perfecționarea activității din transporturi, la înfăptuirea sarcinii de optimizare din acest sector trebuie să participe, alături de personalul respectiv, întregul personal din producție, comerț, turism, practic unitățile, personalul din întreaga economie.

Paul TEODORU

ÎNTREBĂRI

1) Care sînt obiectivele principale ale creșterii activității în transporturi în viitorul cincinal ?

2) Care sînt cerințele optimizării în domeniul transporturilor ?

3) Pe ce elemente concrete trebuie să se sprijine colaborarea transportor-beneficiar pentru a se asigura cadența și calitatea necesare în transporturi ?

7 PRODUCTIVITATEA MUNCII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior din anul 1980. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

FACTORUL hotărîtor al progresului economic și al satisfacerii în condiții mai bune a nevoilor de consum ale fiecărei națiuni este creșterea eficienței economice.

Eficiența economică se exprimă ca un raport între ansamblul efectelor (rezultatelor) economice utile obținute dintr-o anumită activitate și eforturile (cheltuielile) făcute. Cu cît este mai mare valoarea supraunitară a acestui raport cu atît mai repede se dezvoltă avuția națională și crește nivelul de trai al întregului popor. Trecerea la o calitate nouă în întreaga activitate economico-socială din țara noastră în actuala etapă presupune creșterea mai accentuată a eficienței economice.

Productivitatea muncii — expresie sintetică a eficienței economice

PRINCIPALA formă de exprimare a eficienței economice este productivitatea muncii. **Productivitatea muncii reprezintă eficacitatea, rodnicia cu care este cheltuită munca în procesul de producție.** Ea reflectă însușirea muncii de a produce în unitatea de timp un anumit volum de valori de întrebuințare sau servicii productive. Productivitatea este un atribut al activității umane productive ; numai omul, prin munca sa concretă, creează valori de întrebuințare și are capacitatea să le sporească.

Așa cum munca apare, pe de o parte, ca muncă individuală (a lucrătorului, echipei, secției, etc.), iar, pe de altă parte, ca un segment al muncii sociale și productivitatea muncii îmbracă **două forme :** a) productivitatea muncii individuale ; b) productivitatea muncii sociale.

Productivitatea muncii individuale reprezintă rodnicia cu care este cheltuită munca de către un lucrător sau colectiv de lucrători în funcție de condițiile proprii, specifice (de înzestrare tehnică, de calificare, de intensitate, de organizare, etc.), în care își desfășoară activitatea. Deosebirile dintre lucrători, dintre locurile de muncă și unitățile economice, în privința condițiilor concrete de muncă, determină diferențe importante în nivelul productivității muncii individuale.

Nivelul productivității muncii individuale (W) se măsoară prin :

a) producția obținută cu o anumită cantitate de muncă vie utilizîndu-se relația $W = \frac{Q}{T}$,unde Q = volumul producției, iar $\frac{T}{Q}$ = cheltuiala de muncă (timpul lucrat) ;

b) cantitatea de muncă vie cheltuită pentru obținerea unei unități de producție, utilizîndu-se relația $W = T/Q$.

Condițiile concrete din economie și obiectivele urmărite prin sistemul informațional fac ca numărătorul și numitorul raportului de productivitate să se exprime în unități diferite. Astfel, **volumul producției** se exprimă în :

— **unități fizice** (l, m, kg, kWh etc.) ;

— **unități natural-convenționale** (la întreprinderile care produc bunuri de același fel, dar cu caracteristici diferite — tractoare, vagoane etc. — un produs fiind ales ca unitate convențională, urmînd ca întreaga producție să se exprime în produse convenționale cu ajutorul unor coeficienți de transformare) ;

— **unități valorice (cu ajutorul indicatorilor producție globală și producție netă). Producția globală** exprimă sub formă bănească ansamblul rezultatelor unei unități economice materializate în produse finite, semifabricate, producție neterminată etc. Folosirea acestui indicator stimulează insuficient întreprinderile în reducerea consumurilor specifice, în folosirea materiilor prime ieftine, în concentrarea atenției spre scurtarea ciclurilor de fabricație astfel încît să se livreze economiei naționale cît mai multe produse fizice necesare consumului. De aceea, pentru exprimarea producției, este mai corespunzător indicatorul **producție netă, care exprimă valoarea nou creată într-o unitate într-un anumit interval de timp, aportul unității respective la producerea venitului național.**

Cheltuiala de muncă se exprimă prin numărul mediu de personal muncitor, numărul mediu de muncitori sau prin timpul efectiv lucrat de aceștia (om-ore, om-zile etc.). Corespunzător celor de mai sus, nivelul productivității muncii se poate exprima : în unități fizice (pe lucrător, pe muncitor și pe oră lucrată etc.) ; în unități natural-convenționale (pe lucrător, pe muncitor, pe oră lucrată) ; în unități valorice (producția netă pe lucrător, pe muncitor și pe ora lucrată). Expresia cea mai exactă a nivelului productivității muncii se obține prin metoda în unități fizice pe ora lucrată, dar ea se aplică doar acolo unde există producție omogenă (energie electrică, oțel) și se ține o evidență strictă a orelor efectiv lucrate de întregul personal. În practică, nivelul productivității muncii se exprimă de regulă în unități valorice pe lucrător, deși ea poate deforma realitatea, ori de cîte ori prețurile se abat de la valoare.

Productivitatea muncii sociale exprimă rodnicia, eficacitatea cu care este cheltuită în condiții medii de înzestrare tehnică, îndemînare și intensitate, întreaga muncă (vie și materializată) ocazionată de obținerea unei valori de întrebuințare. Ea se determină pe produs, pe ramură și pe economia națională. Calcularea productivtății muncii sociale presupune cunoașterea tuturor fazelor necesare obținerii produsului finit, munca vie desfășurată într-o anumită etapă devenind muncă materializată pentru următoarele, inclusă în valoarea respectivului produs. De pildă, pentru a calcula productivitatea muncii sociale în producția de laminate este necesară cunoașterea muncii totale, cheltuită în condiții medii, pentru obținerea minereului de fier și a metalului și în sfîrșit, pentru laminarea propriu-zisă. În acest caz **nivelul productivității muncii sociale se exprimă prin timpul de muncă socialmente necesar obținerii produsului finit ;** cu cît este mai înaltă productivitatea muncii sociale cu atît este mai mic timpul de muncă socialmente necesar, iar **creșterea productivității muncii sociale se concretizează în reducerea timpului de muncă socialmente necesar, într-o economie de muncă vie și materializată.**

La **nivelul economiei naționale, productivitatea întregii munci sociale se exprimă raportînd volumul venitului național la numărul lucrătorilor productivi.** În economia socialistă, între productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale există o strînsă corelație întrucît economia de muncă dintr-o întreprindere constituie o componentă a acțiunii de economisire a muncii la nivelul întregii societăți.

Creșterea productivității muncii — factor esențial al dezvoltării societății noastre

CREȘTEREA **productivității muncii** reprezintă o asemenea schimbare în desfășurarea producției încît se reduc timpul de muncă socialmente necesar obținerii unui produs, iar o cantitate dată de muncă dobîndește capacitatea de a produce mai multe valori de întrebuințare (sau același număr, dar de calitate superioară). Trebuie făcută distincție între creșterea productivității muncii și creșterea intensității muncii (care înseamnă **sporirea producției orare** pe seama **măririi** efortului, a cheltuielii de muncă vie în **unitatea de timp**, peste limitele socialmente normale, caracteristice epocii). În acest din urmă caz, mărimea valorii unității de marfă rămîne constantă.

În calculele statistice, indicele creșterii productivității muncii (IW) se exprimă prin raportul procentual dintre nivelul productivității muncii din perioada curentă raportat la nivelul perioadei de bază.

Fiecare nouă orînduire socială, avînd forțe de producție și relații de producție superioare față de cea precedentă, realizează și un nivel mai înalt al productivității muncii, ceea ce constituie, în ultimă instanță, factorul hotărîtor, determinant, al superiorității sale asupra orînduirii vechi.

Creșterea productivității muncii este o lege economică generală care exprimă legătura esențială și cauzală dintre gradul de dezvoltare a forțelor de producție și eficiența cu care este cheltuită munca socială. Deși prezentă în toate orînduirile, **acțiunea acestei legi are loc în forme și cu consecințe social-economice diferite de la o orînduire la alta.** În socialism sînt create premisele economico-sociale pentru creșterea **necontenită** și **rapidă** a productivității muncii în folosul fiecărui individ și al societății în ansamblul său.

Creșterea productivității muncii în societatea socialistă are o deosebită importanță pentru economia națională și pentru fiecare cetățean.

— ea determină reducerea consumului de muncă pe unitatea de produs și micșorarea valorii acestuia, devenind astfel posibilă satisfacerea unor nevoi suplimentare ale societății, paralel cu reducerea duratei săptămînii de lucru ;

— este factorul hotărîtor al sporirii producției și venitului național, al reducerii și lichidării decalajelor ce ne despart încă de țările avansate din punct de vedere economic. Pe seama creșterii productivității muncii se obține în prezent cea mai mare parte a sporului de producție și de venit național ; se apreciază că fiecare procent în plus de creștere anuală a productivității muncii peste nivelurile stabilite prin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. reduce în medie cu 5 ani termenul de lichidare a decalajelor care ne despart față de țările dezvoltate din punct de vedere economic ;

— pe această bază sporește volumul mijloacelor concentrate la dispoziția statului socialist și utilizate pentru dezvoltarea rapidă a avuției naționale, învățămîntului, culturii, artei și ocrotirii sănătății, pentru ridicarea nivelului general al civilizației și dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

Progresul tehnic — principala cale a sporirii productivității muncii

NIVELUL și dinamica productivității muncii depind de o mare varietate de **factori** tehnico-economici, sociali și naturali sub a căror incidență se desfășoară producția.

Progresul tehnic reprezintă procesul de perfecționare a mijloacelor de producție și a tehnologiilor de fabricație pe baza cuceririlor științei. El contribuie la ușurarea și economisirea muncii vii și materializate sub mai multe aspecte : **prin mecanizare, automatizare** etc. se scurtează durata timpului de producție, iar o parte a efortului uman este preluată de mașini, reducîndu-se cantitatea de muncă vie necesară obținerii unui produs ; **prin chimizare și introducerea unor tehnologii moderne** sporește gradul de prelucrare a materiilor prime și calitatea produselor, se reduc consumurile specifice, rebuturile și deșeurile, devine posibilă apariția înlocuitorilor pentru materii prime scumpe sau rare etc.

Ridicarea calificării forței de muncă contribuie la creșterea productivității muncii pentru că munca mai complexă, mai calificată efectuează într-un timp mai scurt și într-un mod mai riguros diferite operații, folosește mai rațional mașinile și utilajele, creează produse de calitate mai bună etc.

Perfecționarea organizării științifice a producției și a muncii influențează direct productivitatea muncii. Ea este un proces complex și permanent ce presupune : asigurarea unei structuri raționale a unităților ; desfășurarea ritmică a producției ; întărirea disciplinei în muncă și folosirea eficientă, în slujba producției, a întregului timp de lucru ; stabilirea unor norme de consum și sarcini de muncă pentru fiecare lucrător, științific fundamentate ; reducerea personalului administrativ — gospodăresc în limitele strict necesare etc.

Cointeresarea materială condiționînd sporirea retribuției de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, de creșterea eficienței economice, stimulează, în condițiile noului mecanism economic din țara noastră, folosirea judicioasă a timpului de lucru și a mijloacelor de producție, ridicarea calificării oamenilor muncii și a calității produselor.

Creșterea productivității muncii este influențată de stimularea întrecerii socialiste și de folosirea unor **metode de cointeresare morală** adecvate fiecărei categorii de oameni ai muncii etc.

Condițiile naturale (condițiile de climă, de fertilitate, adîncimea și bogăția unui zăcămînt, calitatea aerului, a apei etc.) influențează asupra producției. Ele determină unele particularități ale ciclului de producție, ale gradului de utilizare a timpului de lucru, influențează eficiența cu care este cheltuită munca omenească. La actualul nivel de dezvoltare al științei și tehnicii, al producției în general, devine deosebit de necesar, dar și de eficient în același timp, un serios efort pentru protejarea mediului natural (solul, apa, aerul, peisajul, resursele de materii prime și energie neregenerabile etc.) ; pe această cale se contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate a populației, la economisirea unor resurse și chiar lărgirea lor, se elimină efectele distructive ale diferiților poluanți asupra proceselor de producție, ceea ce influențează într-o măsură substanțială creșterea productivității muncii.

Cerința creșterii productivității muncii în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

DATORITĂ politicii promovate de P.C.R., productivitatea muncii în țara noastră a crescut continuu și în ritm rapid. Astfel, comparativ cu anul 1950, în 1979, productivitatea muncii pe un lucrător în industrie a sporit de peste 9 ori, în construcții-montaj de 6 ori, în transportul feroviar de 3,8 ori etc. Deși ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în țara noastră a fost deosebit de înalt, totuși, datorită nivelului scăzut de la care am pornit, productivitatea muncii în România este încă de 2—4 ori mai mică față de țările dezvoltate industrial.

Pornind de la rolul productivității muncii ca **factor esențial în dezvoltarea generală a societății,** Programul P.C.R. subliniază că o direcție importantă în care se va acționa pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate va fi creșterea productivității muncii sociale, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, organizării științifice a producției și a muncii, folosirii tuturor rezervelor și resurselor economiei naționale, a întregului potențial economic național.

Creșterea mai rapidă a productivității muncii — factorul hotărîtor al sporirii producției materiale și a venitului național — constituie o orientare principală a strategiei dezvoltării economiei românești în cincinalul 1981—1985, în întreg deceniul 1981—1990. Pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., se prevede ca în cincinalul 1981—1985, productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, să crească în medie anual cu 7—7,5% în industrie, cu 5,4—6,2% în construcții montaj, iar în agricultura de stat cu 3,7—5,6% ; peste 80% din sporul de venit național se va realiza pe seama creșterii productivității muncii. Semnificativ este faptul că un procent de creștere a productivității muncii în industrie va reprezenta în 1985 un spor de producție de 14,7 miliarde lei, față de 9,3 miliarde în acest an. Pe această bază, consumul total de timp de muncă pe unitatea de produs în industrie se va reduce în medie cu 30—35%, mărindu-se astfel eficiența cu care este cheltuită munca socială.

Pînă în anul 1990, productivitatea muncii sociale va spori anual cu 5,8—6,4%, fiind de 1,76—1,85 ori mai mare față de 1980.

Realizarea acestor sarcini se va asigura prin introducerea hotărîtă a progresului tehnic, prin extinderea mecanizării și automatizării, prin realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și în alte sectoare cu munca grea, extinzînd folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor.

Se va acționa pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență. În realizarea sarcinilor privind creșterea productivității muncii un rol important îl va avea aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele și perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă. Se va asigura formarea profesională a 1 750 000 muncitori calificați și 300 000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialiști. Un rol esențial pentru creșterea productivității muncii va avea reciclarea profesională a oamenilor muncii, inclusiv a țărănimii. Anual, vor fi reciclate peste 2 milioane persoane, astfel ca în cursul cincinalului, fiecare om al muncii să participe cel puțin o dată la o formă organizată de perfecționare a pregătirii profesionale și tehnice, pentru însușirea noutăților din domeniul activității sale.

În concepția Partidului Comunist Român, valorificarea tuturor posibilităților de creștere a productivității muncii reprezintă **factorul hotărîtor pentru realizarea obiectivelor economico-sociale planificate** și depășirea de către țara noastră pînă la jumătatea deceniului viitor a stadiului de țară în curs de dezvoltare — în accepțiunea contemporană a termenului — trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie.

lector univ. dr. I. GAVRILĂ

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii ?

2. Comparați cele două forme ale productivității muncii.

3. Explicați cum duce creșterea productivității muncii la ridicarea nivelului de trai și la progresul societății.

4. Demonstrați modalitățile prin care progresul tehnic asigură creșterea productivității muncii.

5. Prezentați principalele obiective stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. în domeniul creșterii productivității muncii și căile de realizare a acestora.

Probleme ale dezvoltării şi viitorului în viziunea unor specialişti

MATERIILE PRIME INDUSTRIALE — REALITĂŢI ŞI OPORTUNITĂŢI

MATERIALUL DE FAŢĂ *) îşi propune să abordeze problematica complexă a materiilor prime industriale sub două aspecte determinante : pe de o parte, problemele de natură tehnico-economică implicate de actuala situaţie a resurselor şi rezervelor de materii prime industriale şi, pe de altă parte, problemele de natură economico-politică legate de accesul la exploatarea şi utilizarea acestora.

Pentru o mai bună înţelegere a problemei materiilor prime industriale vom porni de la un fapt bine cunoscut, şi anume că scoarţa terestră este formată din 92 elemente naturale, nouă dintre acestea constituind 99,06% şi mai puţin de 1% rămînînd celorlalte 83 elemente. În acest caz, se poate trage concluzia că dacă aceste elemente ar fi fost dispersate la întîmplare nu ar mai fi existat concentraţii de minereuri exploatabile. În consecinţă, ca urmare, a ideii vehiculate cu privire la perspectiva de epuizare a rezervelor de materii prime industriale de care dispune omenirea, specialiştii pornesc de la noţiunea de „raritate“ atunci cînd se pune în discuţie problema minereurilor, pe care o prezintă sub două aspecte : „cantităţile **fizic** disponibile“ — minereurile fiind surse care nu se pot reînnoi — şi „cantităţile **economic** disponibile“, respectiv acelea care, pot fi exploatate în condiţii rentabile la un moment dat.

Analizîndu-se cifrele prezentate în tabel rezultă că în cazul în care se includ şi nodulele oceanelor, la aproape toate metalele raportul resurse / rezerve este net superior. Calculele specialiştilor au condus la concluzia că pentru cea mai mare parte dintre acestea cantitatea de rezerve potenţiale deja identificate va conduce la o creştere a rezervelor determinat de o anumită creştere a preţurilor metalelor şi / sau o accelerare a progresului tehnic.

Specialiştii consideră că, chiar dacă cifrele privind resursele, rezervele, durata acestora şi cererea viitoare conţin un anumit grad de incertitudine, nu putem încă generaliza existenţa unei lipse fizice de minereuri. Din analiza făcută, în baza datelor din tabel, rezultă că în stadiul actual al cunoştinţelor situaţia este mai puţin favorabilă pentru argint, bismut, mercur, azbest decît pentru cupru, plumb, zinc, molibden, tungsten.

Referitor la problema mult disputată a pericolului de epuizare a resurselor mondiale de materii prime industriale, în ceea ce priveşte cantităţile disponibile de minereuri care nu au caracter energetic, se poate spune că nu există în fapt o lipsă universală sau absolută. Specialiştii consideră că, dacă procesul de tranziţie economică şi tehnică nu este perturbat de rupturi rapide şi imprevizibile, cîteva dificultăţi specifice pot să apară, dar nu probleme de netrecut sau traumatizante, mai ales dacă se trece la o politică de utilizare raţională, de cooperare şi colaborare internaţională în vederea explorării, exploatării, prelucrării şi comercializării pe baze reciproc avantajoase echitabile. În ce constă, atunci, restricţiile sau constrîngerile menţionate anterior ?

*) În redactarea sa autorul a avut în mare măsură în vedere concluziile de natură tehnică cuprinse în raportul „Interfuturs“, elaborat din iniţiativa ţărilor membre ale O.C.D.E. şi dat publicităţii în cursul anului 1979.

Repartiţie inegală a rezervelor

ÎN MAREA MAJORITATE A CAZURILOR, ţările în care se situează rezervele nu sînt centre de consum şi, în anumite cazuri, concentrarea regională a rezervelor este, între altele, foarte pronunţată. Punîndu-se în discuţie problema accesului la materii prime se afirmă, pe bună dreptate, că aceasta este mult mai importantă decît cea a cantităţilor existente pe glob. Repartiţia regională a materiilor prime arată că 40% dintre acestea sînt deţinute de ţările industrializate şi numai 30% de către ţările în curs de dezvoltare. Totodată, mai mult de 80% din rezervele disponibile ale ţărilor industrializate se găsesc în S.U.A., Canada, Australia şi Africa de Sud. Şi în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, rezervele sînt concentrate într-un număr restrîns de ţări. Gradul de concentrare pronunţat determină ca nu numai Europa occidentală sau Japonia să nu posede importante rezerve de minereuri, ci în această situaţie să se afle şi cea mai mare parte a ţărilor în curs de dezvoltare.

Analiza mai amănunţită a datelor prezentate arată, de asemenea, că mai mult de 3/4 din rezervele măsurate şi estimate la 8 substanţe minerale — titan, cromită, columbium, magneziu, molibden, vanadiu, platină şi azbest — se găsesc numai în 3 ţări. De asemenea, se poate constata că 16 minerale sînt fiecare deţinute în proporţii de peste 75% de către cinci ţări.

Constrîngeri legate de diferite medii

REZERVELE sînt definite ca parte a resurselor identificate din care este posibilă extragerea unui mineral utilizabil, conform criteriilor economice şi legislaţiei în vigoare în momentul inventarierii acestora. În consecinţă, aspectele relative la mediul natural şi social exercită, de asemenea, o mare influenţă asupra disponibilităţii — pe plan mondial şi regional — de materii prime. În această perspectivă se pot identifica patru categorii de probleme legate de mediu în domeniul existenţei şi transformării minereurilor, şi anume : **incidente asupra solurilor, asupra apei, atmosferei** şi **asupra mediului social.**

Raportul „Interfuturs“ evidenţiază că, producţia mondială minieră va creşte de aproape 2,5 ori pînă în anul 2 000, faţă de volumul actual. Dar, întrucît cea mai mare parte a operaţiilor de extracţie pentru aceste minereuri este efectuată la suprafaţă, rezultă că problema utilizării terenurilor şi redării lor în folosinţă capătă o importanţă crescîndă. Problema se pune cu atît mai acut cu cît se remarcă tendinţa pentru utilizarea din ce în ce mai amplă a minereurilor cu conţinut tot mai scăzut. Aceste evoluţii înseamnă, pe de o parte, că trebuie să se extragă cantităţi din ce în ce mai mari de materii prime pentru a obţine o unitate de metal şi, pe de altă parte, că se vor agrava tot mai mult problemele legate de evacuarea deşeurilor. Şi astfel, nu numai activităţile de extracţie vor afecta un volum crescînd de teren, dar vor trebui evacuate cantităţi din ce în ce mai importante de reziduuri, în cea mai mare parte a lor sub formă solidă.

În ceea ce priveşte incidenţa extracţiei şi transformării materiilor prime asupra apei şi atmosferei, ea ridică, de asemenea, o serie de dificultăţi. Este de aşteptat ca, de îndată ce acordurile instituţionale şi internaţionale vor fi elaborate, extracţia pornind de la zona externă a platoului continental şi fundurilor oceanelor va constitui o industrie mondială într-o rapidă expansiune. În acest caz, este de evident că dacă tehnologiile ce vor fi puse la punct şi utilizate pentru extragerea, transportul şi transformarea minereurilor din adîncurile marine nu vor fi compatibile cu un anumit număr de obiective ecologice, mediul înconjurător riscă să sufere grave pierderi.

În sfîrşit, dacă avem în vedere cantităţile în creştere de energie necesară fie pentru a asigura o extracţie din ce în ce mai profundă, fie pentru a utiliza în mod progresiv minereuri cu un conţinut mai slab, anumite aspecte ale politicii energetice sînt de asemenea de natură să afecteze aprovizionarea cu minereuri pe termen lung. De aceea, nu se poate exclude eventualitatea ca extracţia şi transformarea unui mare număr de materii prime să fie limitate nu numai de penuria resurselor dar, de asemenea — şi pentru anumite ţări, mai rapid — de penuria de energie.

Dimensiuni economice şi politice

SE POATE SPUNE cu certitudine că, nicicînd în decursul anilor postbelici, materiile prime nu au concentrat, într-o măsură atît de mare ca în prezent, atenţia şi preocupările opiniei publice mondiale. Explicaţiile — multiple — sînt, în esenţă, legate de faptul că actualmente materiile prime — sub toate aspectele complexei probeme pe care ele o constituie (tehnic, economic, poli-

	Materii prime	Ponderea primelor 3 țări în 1974	Ponderea primelor 5 țări în 1974	Rezerve 1975/76 — Conținut metal	Resurse 1975/76 — milioane tone	Rezerve în raport cu cererea în 1975, exprimate în ani	Rezerve în raport cu cererea cumulate 1974—2000
Metale de bază	Fier	59,4	76,0	195 000	90 500	177	4,5
	Cupru	44,7	58,0	1 500	408,2	62	1,3
	Plumb	58,0	71,9	300	150,0	49	1,2
	Cositor	50,8	69,0	37,6	10,2	44	1,3
	Zinc	55,0	68,5	245	135,0	41	1,1
Metale ușoare	Aluminiu	67,6	78,1	5 700	3 483	200	4,0
	Titan	93,0	98,2	1 234	340,1	300	4,4
Metale care intră în aliaje	Cromit	96,5	98,2	1 049	523,2	200	5,7
	Cobalt	69,0	91,1	4,3	2,4	78	2,1
	Columbium	89,7	96,4	14,6	10,0	800	10
	Magneziu	90,5	97,7	3 265	1 814	197	4,9
	Molibden	79,1	96,5	28,6	6,0	65	1,4
	Nichel	69,4	87,0	129,7	55,3	77	2,1
	Tantal	72,7	84,3	0,26	0,07	49	1,1
	Tungsten	74,6	87,1	5,2	1,8	46	1,2
	Vanadiu	94,8	97,3	56,2	9,7	300	7,5
Metale auxiliare	Bismut	58,4	69,7	0,13	0,06	22	0,5
	Mercur	60,8	80,0	17 510	4 930	21	0,7
Metale prețioase	Argint	65,0	86,7	0,70	0,19	16	0,4
	Platină	99,8	100,2	0,026	0,009	110	3,1
Alte minerale	Azbest	76,9	83,5	249,4	145,1	35	0,9

Sursa : Raportul „Interfutur s", OCDE, 1979

tic) — traversează, la scară internațională, o perioadă de profunde mutații și transformări. În condițiile actuale, pe plan mondial, problema materiilor prime capătă un caracter tot mai acut.

Este evident că aceste aspecte esențiale ale problemei generale a dezvoltării prezintă deopotrivă un pronunțat caracter economic și politic. În același timp, dimensiunile lor sînt, prin ele însele internaționale.

Actualele stări de lucruri — relații și structuri internaționale — au generat și generează tendințe de risipă, manifestări de dezechilibru și criză în sfera materiilor prime care, în condițiile interdependenței crescînde între state, afectează — deși în măsură diferită — toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială. Structurile și relațiile inechitabile, generate de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă în diviziunea mondială a muncii, și-au găsit reflectare directă și în comerțul internațional cu materii prime. Baza obiectivă a acestui comerț o constituie faptul că, în timp ce necesitățile de materii prime sînt generale, resursele sînt, în mod natural — așa cum s-a arătat pe larg — repartizate neuniform pe globul pămîntesc.

Toate acestea relevă cu putere necesitatea unor mutații profunde și urgente în domeniul utilizării și comercializării materiilor prime. Pe plan tehnico-economic se vădește tot mai mult cerința obiectivă ca, la scară mondială, să precumpănească o nouă concepție și practică în folosirea resurselor, implicînd asigurarea unui consum rațional, eliminarea risipei, judecarea atentă a priorităților în ce privește materiile prime, gospodărirea lor cu maximum de grijă, obținerea aceluiași efect economic sau chiar a unuia mai mare cu un consum material scăzut.

Însăși evoluția fenomenelor internaționale determină, în mod obiectiv, crearea pe plan mondial a unor structuri și relații așezate pe temelia trainică a afirmării egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale. Prezintă o semnificație deosebită faptul că realizarea acestor cerințe este amplu și ferm reclamată pe plan internațional, găsindu-și reflectarea și în documentele adoptate în foruri cu reprezentare largă, cum sînt organizațiile și organismele din sistemul O.N.U. sau legate de acest sistem. În cadrul unor organisme și reuniuni internaționale, cu diferite alte prilejuri, țara noastră s-a pronunțat cu hotărîre și a sprijinit ferm stabilirea și aplicarea unor noi principii și norme internaționale, statornicirea unor mecanisme de natură să instaureze în lume o nouă ordine economică și politică. Este, totodată, o necesitate obiectivă ca noile structuri și raporturi internaționale să statueze dreptul de acces al tuturor țărilor la resursele de materii prime și energie.

De cea mai mare importanță este adoptarea unor măsuri concrete în direcția creării unor instrumente și mecanisme pe baze actuale, care să permită și să stimuleze procesul dezvoltării. În acest sens, fixarea unui raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale constituie un element esențial pentru desfășurarea unui comerț internațional echitabil, stimulator al creșterii economice, al dezvoltării. Un preț echitabil pentru producătorul exportator, ca și pentru consumatorul importator al materiilor prime nu poate fi stabilit în sine, ci numai în corelație cu prețul produselor industriale. Un asemenea raport nu se poate realiza fără să se pornească de la realitățile obiective, de la legile economice, ținîndu-se seama atît de cheltuielile de producție, cît și de valoarea de întrebuințare a mărfurilor. Ceea ce, pe plan practic, înseamnă că prețurile la produsele industriale să fie stabilite plecînd de la prețurile materiilor prime principale (ele însele fixate în baza criteriilor arătate) și luînd în considerare, de asemenea, prelucrarea și industrializarea materiilor prime cu cheltuieli minime, precum și prețuri stabile la transportul mărfurilor, asigurîndu-se astfel atît rentabilitatea produselor industriale (și, ca atare, crearea condițiilor pentru continuarea desfășurării normale a activității economice), cît și condiții echitabile de acces pentru producătorii de materii prime la produsele industriale și pentru producătorii industriali la materii prime.

Acționînd ferm pentru instaurarea unor relații mai echitabile între state în cadrul unei noi ordini economice internaționale, România consideră că problema materiilor prime constituie un factor important în procesul lichidării subdezvoltării în lume.

În acest sens, Mesajul adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** celei de-a V-a sesiuni a UNCTAD sublinia că se impune **„trecerea fermă și urgentă la stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, între costurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse, pentru a se evita orice arbitrar în acest domeniu, crearea unor dificultăți economice, care afectează în ultimă instanță țările în curs de dezvoltare".**

Rezolvarea în beneficiul tuturor a problemelor energiei, materiilor prime și deci a dezvoltării presupune participarea egală a tuturor statelor, singura cale pentru a se ajunge la soluții care să asigure luarea în considerare a intereselor fiecărui popor și ale comunității internaționale în ansamblu.

Narcis CRAIU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

America Latină — conjunctura anului 1979 și perspective

DATELE preliminare publicate de CEPAL pentru întreaga regiune (mai puțin Cuba și țările de expresie engleză din Caraibe) pot fi rezumate astfel : produsul intern brut a crescut cu 6,5 la sută față de 1978, rată mult superioară mediei pe perioada 1975—1978 (4,2 la sută) ; deficitul în conturile curente ale balanței de plăți a crescut puternic — pentru al doilea an consecutiv — atingînd 20 mrd. dolari ; menținerea la nivel ridicat a importurilor de capital s-a reflectat într-un activ de 3,5 mrd. dolari în balanțele de plăți (această cifră fiind totuși jumătatea celei din 1978) și în creșterea considerabilă a datoriei externe ; inflația s-a accelerat în majoritatea țărilor, iar pe ansamblul regiunii creșterea medie a prețurilor de consum a fost de 51 la sută față de 41 la sută în 1978.

În ce privește creșterea economică, ridicată, ea a fost influențată de menținerea unei rate înalte a creșterii în țări relativ mai dezvoltate ca Argentina, Brazilia și Mexic, precum și de evoluția dinamică din Chile, Columbia, Uruguay și în special Paraguay. Recesiunea lumii occidentale a avut cele mai evidente repercusiuni în special asupra țărilor mici și relativ mai sărace.

În comerțul exterior al regiunii, creșterea exporturilor (cu 30 la sută în valoare) este atribuită majorării — în medie cu 17 la sută — a valorii unitare a produselor în special la hidrocarburi și cărbune, precum și creșterii volumului livrărilor, atît în cazul țărilor exportatoare de petrol, cît și în cazul celorlalte țări latino-americane (în afară de Haiti, Panama, Nicaragua, Trinidad-Tobago). Creșterea importurilor (26 la sută valoric și 9 la sută în volum) a caracterizat comerțul tuturor țărilor latino-americane, iar majorarea valorii unitare (19 la sută) a afectat în special țările nepetrolifere. Raportul de schimb a rămas constant la nivelul regiunii, deși pe țări s-au înregistrat tendințe diferite : în țările exportatoare de petrol indicele raportului de schimb a urcat cu 12 la sută (atingînd o valoare dublă față de cea de la începutul deceniului), iar în țările neexportatoare de petrol această cifră s-a diminuat cu 10 la sută (cel mai scăzut nivel în ultimii zece ani).

Deficitul în conturile curente ale balanței de plăți a constituit o caracteristică pentru cea mai mare parte a țărilor latino-americane, cu excepția Venezuelei (care și-a redus deficitul de la 4,4 la 3,3 mrd. dolari), Argentina, Columbia (solduri active menținute timp de 4 ani consecutiv) și Peru (care obține pentru prima dată în ultimii zece ani un sold excedentar. Cele mai dificile situații s-au înregistrat în Mexic și Brazilia (deficite de 3,5 și, respectiv, 9,4 mrd. dolari). Intrările de capital extern, în special sub formă de credit, au generat surplusuri în balanțele de plăți ale unor țări, printre principalele beneficiare situîndu-se Argentina, Columbia, Chile și Peru.

Și rata inflației a avut evoluții diferite pe țări. În grupul format de Argentina, Brazilia, Chile, Columbia, Mexic, Peru, Uruguay (țări relativ mai dezvoltate în regiune) aceasta a atins 60 la sută în 1979 în medie față de circa 48 la sută în 1978, menținîndu-se în schimb la o medie de numai 14 la sută (față de 10,5 la sută în 1978) în celelalte țări.

PRIORITĂȚILE PE TERMEN SCURT sînt îndreptate către menținerea ratei de creștere la nivelul anului 1979, deși această perspectivă apare puțin realizabilă specialiștilor de la C.E.P.A.L. datorită condițiilor interne și internaționale actuale dificile pentru țările cu economie de piață, cît și altor probleme ca șomaj, practici protecționiste, creșteri continue ale prețurilor la combustibili etc.

America Latină va fi afectată și în viitor de criza energetică în condițiile în care, pe ansamblu este zona din „Lumea a treia" cu cel mai mare consum relativ de hidrocarburi, iar ponderea cărbunelui în balanța energetică este încă redusă. Țările latino-americane — apreciază studiul C.E.P.A.L. — vor trebui să facă eforturi deosebite în sensul economisirii și readaptării pentru a pregăti — în termen de 10—15 ani — trecerea la o nouă perioadă energetică nepetrolieră. În acest sens va trebui utilizat pe scară largă potențialul hidroenergetic încă insuficient pus în valoare, fiind de asemenea necesar să se treacă la aplicarea de noi tehnologii în exploatarea și folosirea cărbunelui, precum și a surselor energetice neconvenționale. Pe de altă parte, creșterea costului investițiilor în exploatările petroliere va afecta în mod deosebit balanțele de plăți ale țărilor latino-americane care vor mai fi grevate și de majorarea previzibilă a prețurilor bunurilor de investiție, ale îngrășămintelor și produselor sintetice. C.E.P.A.L. apreciază că, în aceste condiții evoluția țărilor latino-americane va fi influențată de măsurile ce se vor lua în direcția economisirii energiei, de sprijinul financiar extern în condiții avantajoase corelat cu eforturi de economisire pe plan intern, investiții substanțiale în domeniul energetic și creșterea exporturilor. Va trebui totodată să se țină cont și de fenomenul creșterii accentuate a datoriei externe : în prezent, serviciul datoriei externe curente absoarbe 40 la sută din intrările în valută străină de pe urma exporturilor de bunuri de servicii.

America Latină va avea, de asemenea, de făcut față în continuare inflației, a cărei rată este în continuă creștere pe fondul creșterii șomajului și a reducerii veniturilor reale ale populației. Măsurile ce se impun — arată C.E.P.A.L. — ar consta în reducerea controlată a creșterii fără a afecta situația maselor de oameni ai muncii, corelarea controlului asupra inflației cu măsuri de corectare a prețurilor distorsionate de inflație, revizuirea modului de repartizare a produsului social între fondul de acumulare și de consum. Se impune, totodată, creșterea rolului planificării la nivel național, cu măsuri concrete în special în domeniul energiei.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 3—7.III.1980, continuarea tendinței de repreciere a **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale a constituit caracteristica principală a evoluției cursurilor principalelor monede pe piețele valutare.

Creșterea cu încă 1% a dobînzii preferențiale „prime rate" de către marile bănci nord-americane, care se situează în prezent la un nivel record de 17,75%, urmată, bineînțeles și de creșterea dobînzilor la depozitele în eurodolari, a determinat o conversie masivă de fonduri în dolari, în vederea obținerii unui beneficiu sporit.

Francul belgian s-a depreciat cel mai accentuat față de dolar — 29,15 franci/1 dolar pe 7.III, față de 28,60 franci/1 dolar pe 29.II, respectiv cu 1,9% — situîndu-se de altfel la limita inferioară de intervenție și în cadrul sistemului valutar vest-european. **Lira sterlină** a evoluat pe o linie permanent descendentă, astfel că la sfîrșitul săptămînii era tranzacționată la 2,2250 dolari/1 liră, respectiv cu 1,5% sub nivelul de referință de 2,26 dolari/1 liră. **Lira italiană** și **francul francez** s-au depreciat într-o proporție apropiată, respectiv cu 1,2% (834,50 lire/1 dolar, față de 824,50 lire/1 dolar) și 1% (4,21 franci/1 dolar, comparativ cu 4,1680 franci/1 dolar), în condițiile în care nivelul dobînzilor rămîne destul de ridicat. După o repreciere în prima parte a intervalului, anunțarea deficitului balanței contului curent pe luna ianuarie a.c. (2,13 miliarde mărci, față de 0,468 miliarde mărci în decembrie 1979) a influențat negativ situația **mărcii vest-germane** și în ciuda intervențiilor directe pe piață a Băncii Centrale (prin vînzarea de peste 300 milioane dolari), marca se situa pe 7.III la 1,7975 mărci/1 dolar, față de 1,79 mărci/1 dolar pe 29.II. **Francul elvețian**, în ciuda măsurilor luate de Banca Centrală a Elveției pe linia ridicării unor restricții monetar-valutare (creșterea limitelor la operațiunile de vînzare de dolari contra franci la termen pentru nerezidenți, dreptul băncilor centrale de a depozita franci elvețieni pe 6 luni la băncile elvețiene), se situa la sfîrșitul perioadei analizate la 1,72 franci/1 dolar, respectiv cu 0,6% față de nivelul din 29.II de 1,71 franci/1 dolar.

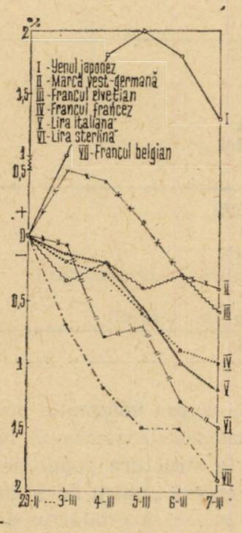

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7.III.1980, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 29.II.1980

Yenul japonez s-a depreciat pe ansamblu față de dolar cu 1,3% (248,75 yeni/1 dolar, față de 252 yeni/1 dolar). Creșterea volumului intervențiilor Băncii centrale pe piață — numai în zilele de 3 și 4.III aceasta a vîndut peste 1,5 miliarde dolari — și măsurile tehnice luate pe linia încurajării investițiilor străine de yeni au determinat acest trend al monedei nipone.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere spectaculoasă la eurodolari (de la 17,3125 la 18,75%), una mai redusă la eurofranci elvețieni (de la 6.0625 la 6,5%) și o menținere în jur de 9,75% la cele în euromărci vest-germane.

Prețul **aurului** la Londra, după o evoluție între 630—640 dolari/uncie în prima parte a intervalului, a suferit o scădere accentuată al doilea fixing din 7.III fiind de 609 dolari/uncie, față de cel corespunzător din 29.II de 637,00 dolari/uncie. De menționat că cele 444 000 uncii oferite de F.M.I. la licitația lunară au fost vîndute la un preț mediu de 641,23 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Zair: accente în domeniul creșterii economice

UNA din țările cele mai bogate în minerale din Africa, Zairul, poate constitui, prin potențialul său de export, unul din partenerii comerciali importanți pentru oricare din țările lumii. Exploatarea și prelucrarea cuprului domină economia țării și constituie principala sursă de devize. Prin mărimea producției de cupru (circa 500 000 tone/an) ocupă locul doi, după Zambia. Dar Zairul este, în același timp, în Africa primul producător de cobalt (circa 10 000 t), zinc (circa 90 000 t), cadmiu (160 000 t) și diamante industriale (17 mil. carate). Se adaugă producții importante de mangan, plumb, aur etc. Industria extractivă, împreună cu industria prelucrătoare — dominată de metalurgia neferoaselor — reprezintă principalul sector productiv al economiei (furnizînd circa 30% din PIB).

Guvernul zairez a inițiat un program succesiv de măsuri vizînd modificări structurale care să conducă la impulsionarea activității economice, printre principalele sale obiective figurînd dezvoltarea industriei metalurgice (în provincia minieră Shaba), a agriculturii (îndeosebi în zona Kisangani), a potențialului energetic (de pildă, prin construirea hidrocentralei de la Inga) ș.a. Procesul îmbunătățirii eficienței fiecărui sector al economiei zaireze se bazează pe o mai mare mobilizare a tuturor resurselor interne, un rol important fiind atribuit totodată sprijinului financiar și cooperării economice externe.

Tîrgul de primăvară de la Leipzig

SUB MOTTO-UL tradițional „Pentru comerț mondial neîngrădit și pentru progres tehnic" se desfășoară, în aceste zile, ediția de primăvară 1980 a Tîrgului de la Leipzig — R.D. Germană. 9 000 de firme producătoare și de comerț exterior din 65 de țări expun în principal bunuri de investiții — mașini-unelte, utilaj metalurgic, pentru industria alimentară, mașini agricole, mașini de ridicat, transportat, ambalat, produse electrotehnice și electronice (în special de automatizare și tehnică de calcul) ș.a. — precum și unele grupe de bunuri de consum. Țara gazdă, al cărei volum al comerțului exterior a atins 100 miliarde de mărci valută, oferă peste 46 000 de produse, din care circa 6 000 noi și modernizate.

Întreprinderile românești participă cu exponate care constituie o prezență competitivă în majoritatea grupelor de produse din profilul tîrgului.

Interesul amplei oferte de mărfuri, know-how și service de la Leipzig este accentuat prin organizarea unui program bogat de conferințe tehnice referitoare la performanțele exponatelor, tehnologiile noi și tendințele de dezvoltare în diferite ramuri ale economiei.

Producția de energie electrică: încetinirea creșterii

DATELE statistice privind evoluția producției de energie electrică în țările nesocialiste (fără cele africane) ilustrează o creștere continuă a acesteia în cursul deceniului al optulea, cu aproape 46% în 1978 comparativ cu nivelul anului 1970. Se remarcă, totuși, o încetinire a ritmului de creștere sub influența „crizei" de energie și a recesiunii economice.

Pe ansamblul perioadei, evoluția producției de energie electrică a fost mai dinamică în țări europene mai puțin dezvoltate și într-o serie de țări în curs de dezvoltare (creșteri de 2,6 ori în Turcia, de 2,2 ori în Brazilia sau Grecia, de 2—2,1 ori în Peru, Portugalia sau Venezuela, de 1,8—1,9 ori în Columbia sau Mexic etc.), decît în S.U.A. și în majoritatea țărilor vest-europene (în Luxemburg s-a înregistrat chiar o reducere a producției respective). Cu toate acestea, după cum se vede din graficul alăturat repartiția teritorială a producției de energie electrică n-a suferit modificări esențiale, țările capitaliste dezvoltate furnizînd în continuare cea mai mare parte a acesteia.

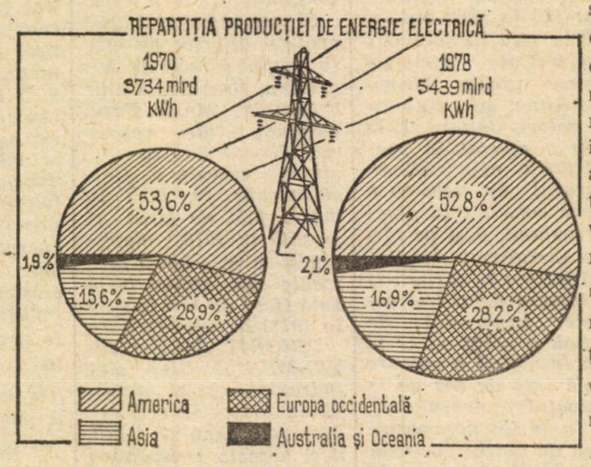

Ungaria: prognoza resurselor de muncă

UN STUDIU referitor la prespectivele utilizării resurselor de muncă în R.P. Ungară, publicat de revista **Gazdaság**, evidențiază influența exercitată de politica de ocupare a populației apte de muncă asupra volumului acestor resurse, modificările survenite în ultima perioadă în structura populației active. Reglarea cererii pentru forța de muncă, creșterea rapidă a productivității muncii, corelarea dezvoltării economiei cu resursele de muncă existente — toate aceste măsuri sînt menite să asigure o dezvoltare economică echilibrată, un factor important constituindu-l prevenirea stagnării sau reducerii pe termen lung a efectivului persoanelor ocupate în economia națională.

Or, din prognoza publicată de revistă rezultă că, în condițiile menținerii actualului sistem de cointeresare materială a ocupării, acest efectiv va scădea ușor la orizontul anului 1990 (varianta A) iar în cazul perfecționării sistemului va crește întrucîtva (varianta B), cunoscînd totodată anumite deplasări structurale, îndeosebi din agricultură către alte ramuri de activitate, neindustriale.

(în mii)

Ramura economiei	Efectivul persoanelor ocupate în 1976	în 1990	
		Varianta A	Varianta B
Agricultură	1 137	750	800
Industrie	1 804	1 700—1 750	1 820—1 870
Construcții	422	450	470
Transporturi și comunicații	403	440	460
Comerț	467	580	610
Prestările de servicii	870	1 060	1 160
Total	5 103	4 980—5 030	5 320—5 370

GLOSAR

Cooperare financiar-monetară internațională [II]

CREAREA în 1944, prin acordul de la Bretton Woods, a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.), ca instituții interstatale de sprijinire și supraveghere financiar-monetară, a constituit o cotitură în acest domeniu, prima afirmare a unui spirit nou, de reală cooperare internațională. Facem abstracție de încercările făcute de unele state de a transforma aceste organisme într-un instrument al politicii lor de dominație : asemenea încercări au fost contracarate cu un succes crescînd.

Spiritul nou al cooperării se reflectă în preambulul statutului F.M.I., în care se arată că scopul Fondului este „să promoveze cooperarea monetară internațională printr-o instituție permanentă care să furnizeze mecanismul de consultare și colaborare în problemele monetare internaționale". Grija ca realizarea intereselor fiecărei țări să nu afecteze alte țări sau comunitatea internațională în ansamblu apare într-o serie de prevederi ale aceluiași statut, cum ar fi cele în care se accentuează necesitatea ca deprecierile monetare în scopuri competitive să fie evitate, sau ca restricțiile valutare care stînjenesc creșterea comerțului mondial să fie eliminate.

Perioada postbelică a dovedit multitudinea posibilităților de cooperare valutar-financiară. Traducerea în viață a acestor posibilități a avut la bază realități incontestabile ale epocii noastre, cum ar fi condiționarea progresului economic și social al fiecărei țări de participarea la diviziunea internațională a muncii, sau existența obligatorie a binomului efort propriu — efort colectiv pentru ducerea la bun sfîrșit într-o perioadă istorică mai scurtă a procesului egalizării relative a nivelurilor de dezvoltare.

Numărul organismelor internaționale cu vocație mondială sau regională reflectă proporțiile pe care le-a luat cooperarea financiar-monetară în perioada postbelică, el trecînd de la unul singur între cele două războaie mondiale, la 12 în prezent. În timp ce înainte de război nu exista nici un organism cu vocație mondială, în prezent există patru : F.M.I., creat în 1944 ; B.I.R.D., creat de asemenea în 1944 ; Corporația Financiară Internațională, creată în 1956, și Asociația Internațională pentru Dezvoltare, creată în 1960 (ultimele două fiind afiliate la B.I.R.D. și formînd împreună cu aceasta „Grupul Băncii Mondiale").

Printre organismele cu vocație regională figurează : Banca Reglementelor Internaționale, înființată în 1930 cu sediul la Basel ; cele patru bănci regionale de investiții : Banca Europeană de Investiții, înființată în 1958 cu sediul la Bruxelles ; Banca Interamericană de Dezvoltare, înființată în 1960 cu sediul la Washington ; Banca Africană de Dezvoltare, înființată în 1963 cu sediul la Abidjan, și Banca Asiatică de Dezvoltare, înființată în 1965 cu sediul la Manila ; din aceeași categorie fac parte organismele C.A.E.R. : Banca Internațională de Colaborare Economică (1964) și Banca Internațională de Investiții (1971), ambele cu sediul la Moscova. În sfîrșit, în 1976 s-a înființat Fondul Monetar Arab, cu sediul la Abu Dhabi.

Profund interesată în soluționarea echitabilă, în interesul și cu participarea tuturor statelor a marilor probleme ale contemporaneității, România se preocupă de dezvoltarea legăturilor cu diferite organisme economice și financiare internaționale, ca o componentă de bază a politicii sale externe realiste și constructive.

C. K.

Produse de bază

Petre C. Petre, București. — 1) Dintre cele 18 produse de bază făcînd obiectul programului integrat al UNCTAD, există în prezent acorduri pe produse numai pentru cacao, cafea, ulei de măsline, cauciuc, zahăr și cositor. Cauciucul este singurul produs care a făcut obiectul unui acord nou după adoptarea hotărîrii privind crearea Fondului comun. Acordul internațional cu privire la cacao expiră la 31 martie a.c., iar negocierile pentru încheierea unui nou acord s-au soldat pînă acum cu un eșec.

2) Fondul Monetar Internațional numără în prezent 140 de țări membre, în urma aderării la 28 decembrie 1979 a noului stat independent Saint Vincent-Grenadina.

Mările „fragile" ale globului

Sorin Lefterescu, Brăila — Amenințate de o degradare lentă, dar ineluctabilă, chiar făcînd abstracție de eventualitatea unor catastrofe ecologice, mai multe mări regionale se află în situația de a avea nevoie de o intervenție urgentă din partea statelor riverane pentru a fi salvate. Aceasta deoarece poluarea cronică pe care o suferă aceste mări din cauza activităților umane (exploatarea și transportul petrolului, deversarea unor deșeuri industriale și municipale, turism etc.) a început să întreacă cu mult capacitatea de autoepurare a apelor respective.

În cazul unora dintre mările regionale considerate ca cele mai fragile din punct de vedere ecologic (Marea Mediterană, Golful Arabo-Persic, Marea Roșie, Golful Guineii, Marea Caraibilor, mările din Estul Asiei și din sud-estul și sud-vestul Pacificului), țările riverane au început — sub egida Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, care a jucat rolul de catalizator — să depună eforturi pentru a ajunge la semnarea unor convenții sau tratate regionale antipoluare. Un prim succes a fost înregistrat în zona Mediteranei, unde 17 din cele 18 țări care o mărginesc s-au angajat prin convenția de la Barcelona să protejeze apele acestei mări care nu se reînnoiesc decît o dată la 90 de ani. În regiunea Golfului Arabo-Persic, 8 țări au încheiat Convenția de la Kuweit pentru protecția resurselor piscicole și coordonarea gospodăririi resurselor de apă dulce. Preocupări similare există și în zona altor mări fragile ale globului. Astfel, 19 state din zona Golfului Guineii, între Senegal și Namibia, se străduiesc în prezent să elaboreze un program care să favorizeze pescuitul și maricultura, combătînd poluarea provocată de petrolierele care ocolesc Capul Bunei Speranțe.

Franța 2000

Maria Sandu, București — Jacques Lesourne, coordonatorul grupului de cercetări prospective din cadrul Comisariatului general al planului, care a elaborat studiul „Alegerea viitorului într-o lume a interdependențelor : Franța în fața perspectivelor pe termen lung ale mediului său internațional", este același cercetător care a condus timp de doi ani echipa de experți autoare a raportului „Interfuturs" sub egida O.C.D.E.

Studiul referitor la Franța include mai multe scenarii, cuprinse între „continuitate" și „ruptură" ; cel mai mare risc de ruptură este considerat ca putînd surveni în domeniul aprovizionării cu energie a economiei mondiale. Autorii consideră prea simplistă schema potrivit căreia o constringere exterioară trebuie prezentată ca o dată intangibilă, care nu poate fi influențată în nici un fel. De aceea ei se pronunță pentru sporirea contribuției Franței la eforturile pentru menținerea păcii în lume, la soluționarea problemelor energetice și ale sistemului monetar internațional.

Proprietate industrială

Vladimir Șerdan, Sighișoara — 1) Convenția de la Paris privind protecția proprietății industriale — convenție a cărei modificare a făcut obiectul conferinței diplomatice inaugurate la 4 februarie a.c. la Geneva — reglementează relațiile internaționale în domeniul brevetelor și mărcilor înregistrate. Încheiată în anul 1883, această convenție, la care sînt în prezent parte 88 de state, dintre care circa 50 în curs de dezvoltare, a fost revizuită în mai multe rînduri, ultima dată cu ocazia conferinței de la Stockholm din anul 1967.

Unul din principalele puncte de pe ordinea de zi a ultimei Conferințe de la Geneva a fost cererea țărilor în curs de dezvoltare de a obține din partea țărilor dezvoltate un tratament preferențial în materie de brevete.

2) Gamani Corea, secretarul executiv al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare este cetățean al Republicii Sri Lanka. El a fost reales în această funcție pentru un nou mandat de trei ani, pe perioada 1 aprilie 1980—31 martie 1983.

Țările cele mai sărace

Marian Nicoară, Ploiești — 1) Situația țărilor cele mai sărace din lume, categorie în care UNCTAD include actualmente 30 de țări slab dezvoltate, s-a îmbunătățit doar în măsură cu totul nesemnificativă în cursul ultimelor două decenii. Produsul intern brut al acestor țări (pe ansamblul grupului amintit), a sporit de la 123 dolari pe locuitor în 1960 la 140 dolari în 1978, adică cu mai puțin de un dolar pe an. Dacă tendința actuală nu se va modifica, produsul intern brut pe locuitor al acestor țări nu va depăși, în medie, 152 dolari în anul 1990, față de 732 dolari pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

În intenția de a contribui la accelerarea dezvoltării economico-sociale a țărilor cel mai puțin avansate, Adunarea generală a O.N.U. și-a exprimat intenția, la ultima sa sesiune, de a convoca pentru anul 1981 o conferință a Națiunilor Unite consacrată problematicii speciale a acestora.

2) Turcia a anunțat că urmează să depună în mod oficial cererea de aderare la Piața comună vest-europeană în luna iunie sau iulie a acestui an. Tratatul de asociere a Turciei la C.E.E. datează din anul 1963.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 14 martie 1980

ROMÂNIA — PROGRES — BUNĂSTARE — PACE

— Expresie a adeziunii depline la politica partidului de înflorire multilaterală a patriei **(N. Ionescu)** 1

— O concepție științifică asupra dezvoltării economico-sociale **(prof. dr. Constantin A. Olah)** 3

— Orientare consecventă spre extinderea relațiilor economice internaționale **(prof. dr. Al. Puiu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Scurtarea duratelor de execuție pe șantierele de investiții **(B. Pădure)** 8

— Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile 9

— Reflecții. Roboții industriali și productivitatea (II) **(I. Crișan)** 11

— Elemente ale unui sistem integrat de conducere a sectoarelor unice de chimizare în agricultură **(dr. Ioan Davidovici, dr. Dan D. Stegăroiu, mat. Cornelia Scutaru)** 12

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Pîrghii în procesul creșterii calitative a economiei **(Constantin Ciocan)** 13

— Note. O practică neeconomică : transferul nejustificat al fabricației unor produse de la o întreprindere la alta **(P. Dan)** 14

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Dimensiuni ale întreprinderilor model. Valorificarea gîndirii colective **(Cristea Ioniță)** 16

TEORII • IDEI

— Stimulentele și pîrghiile economice, ca elemente ale mecanismului economic perfecționat **(Nicolae Florescu)** 18

— Școli • curente • economiști. Ipostaze ale inflației în literatura economică burgheză (II) **(prof. dr. Alexandru D. Albu)** 20

ÎN AJUTORUL CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Dezvoltarea și îmbunătățirea activității în domeniul transporturilor **(Paul Teodoru)** 23

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Productivitatea muncii **(lector univ. dr. I. Gavrilă)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Materiile prime industriale — realități și oportunități **(Narcis Craiu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. **Organizarea eficientă a întreținerii și reparațiilor utilajelor**

IN THIS ISSUE

— An expresion of the complete adhesion to the party policy of the country's multilateral flourishing **(N. Ionescu)** 1

— A scientific conception on economic and social development **(Prof. Dr. Constantin A. Olah)** 3

— A consistent orientation towards extending international economic relations **(Prof. Dr. Al. Puiu)** 5

— Incentives and economic levers, elements of the improved economic mechanism **(Nicolae Florescu)** 18

— Schools — trends — economists. Hypostasis of the inflation in the bourgeois economic literature (II) **(Prof. Dr. Alexandru D. Albu)** 20

— Industrial raw materials — realities and opportunities **(Narcis Craiu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Une expression de l'adhésion totale à la politique du parti de florissement multilatérale de la patrie **(N. Ionescu)** 1

— Une conception scientifique sur le développement économique et social **(prof. dr. Constantin A. Olah)** 3

— Une orientation conséquente vers l'extension des relations économiques internationales **prof. dr. Al. Puiu)** 5

— Les stimulants et les leviers économiques, comme éléments du mécanisme économique perfectionné **(Nicolae Florescu)** 18

— Ecoles — courants — économistes. Hypostases de l'inflation dans la littérature économique bourgeoise (II) **(prof. dr. Alexandru D. Albu)** 20

— Les matières premières industrielles — réalités et opportunités **(Narcis Craiu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Выражение полной поддержки, оказанной политике партии для многостороннего расцвета родины **(Н. Чонеску)** 1

— Научная концепция об экономико-социальном развитии **(проф. др. Константин А. Олах)** 3

— Последовательная ориентация на расширение международных экономических связей **(проф. др. Ал. Пую)** 5

— Экономические стимулы и рычаги — элементы усовершенствованного экономического механизма **(Николае Флореску)** 18

— Школы • течения • экономисты Предетавления об инфляции в буржуазной экономической литературе (II) **(проф. др. Александру Д. Албу)** 20

— Промышленное сырье — действительность и желательность **(Нарчис Краю)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. I. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

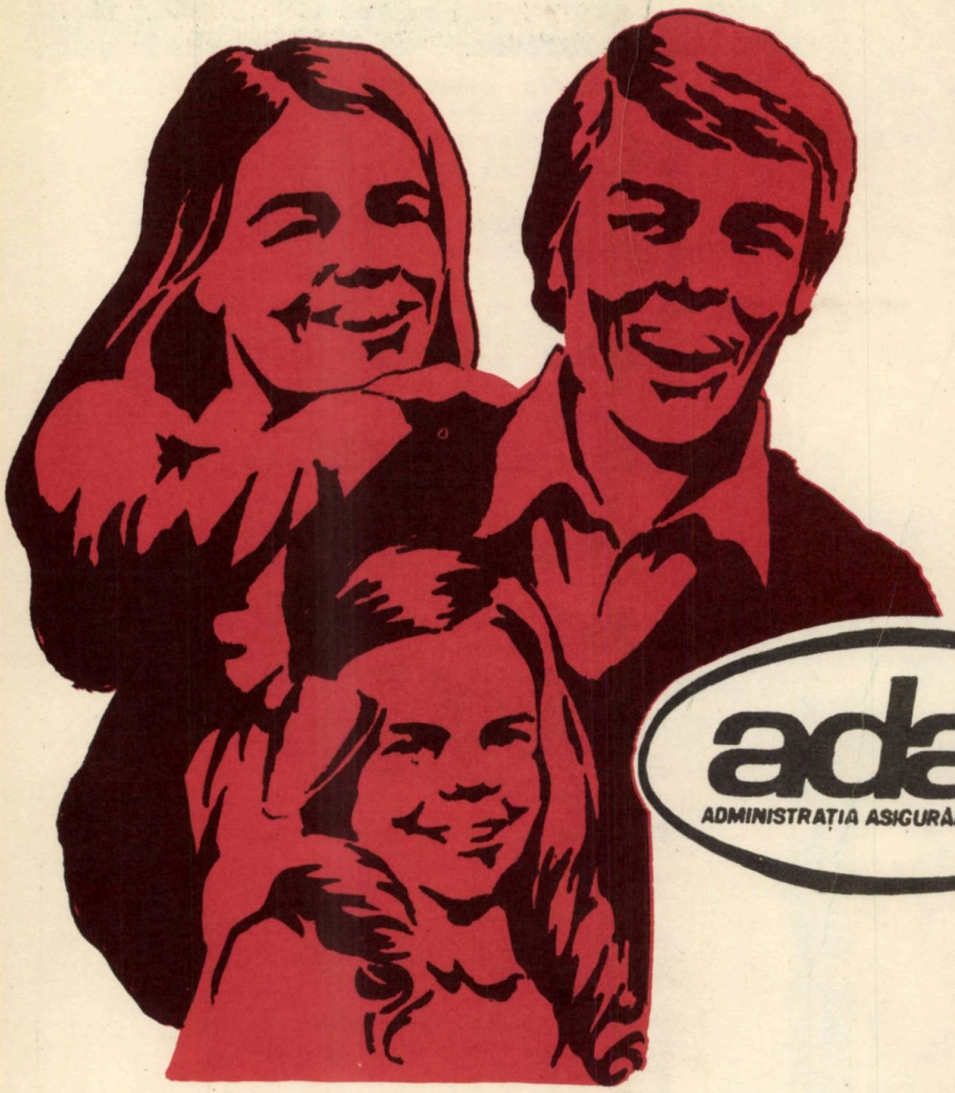

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană in virstă de 16 ani impliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele intîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani. Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.**

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în virstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei și 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale, cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

- APETISANT
- NUTRITIV
- PRACTIC
- RAPID

DOAR 4 CALITĂȚI ȘI NU NUMAI A CELOR 4 PRODUSE PREZENTATE GRAFIC, CI A TUTUROR SORTIMENTELOR NOI :

- Stavrid în sos de smîntînă cu legume
- Stavrid în ulei
- Sardinele în sos de legume
- Sardinele în sos picant de legume cu verdeață
- Sardinele în sos special
- Sardinele în sos „Siret“
- Stavrid în ulei aromatizat cu fum
- „Fregata“ — sardinelă afumată cu fasole boabe și legume
- Sardinele în sos à la grec
- „Albatros“ — stavrid în suc propriu cu adaos de legume

- „Albatros“ — sardinele în suc propriu cu adaos de legume
- Sardinele în ulei picant cu legume „Pic-Nic“
- Ostropel de sardinele
- „Saturn“ — sardinele în ulei și sos de muștar
- Sardinele în ulei cu lămîie și măsline
- Sardinele în ulei și sos tip „Delta“
- Macrou în sos alb
- Macrou în sos de smîntînă cu legume
- Macrou în sos de smîntînă
- „Fregata“ — macrou afumat cu fasole boabe
- „Albatros“ — macrou în suc propriu cu adaos de legume
- Macrou în sos special

PE CARE VI LE RECOMANDĂ
CENTRALA
INDUSTRIALIZĂRII PEȘTELUI
BUCUREȘTI — ROMÂNIA

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Numărul 12 ● Vineri 21 martie 1980

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU
VIZITA OFICIALĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ
A PREȘEDINTELUI REPUBLICII ZAIR, MOBUTU SESE SEKO

Expresie a dorinței comune de a extinde în continuare relațiile de colaborare prietenească româno-zaireze, în interesul ambelor țări, al păcii și înțelegerii între popoare

D 646

MOSZAKI KÖNYVTÁR

relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale

REGIMUL VALUTAR ROMÂN

Lărgirea schimburilor economice şi cooperarea în producţie cu alte state, participarea activă la diviziunea internaţională a muncii reprezintă, în concepţia partidului nostru, o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei naţiuni. (1)

1. Creşterea şi diversificarea schimburilor şi a relaţiilor cu străinătatea impune promovarea unei **politici valutare** care să contribuie la traducerea în viaţă a obiectivelor dezvoltării economice şi sociale a ţării noastre.

Politica valutară românească reprezintă o componentă a politicii generale promovate de partidul şi statul nostru şi cuprinde ansamblul principiilor, metodelor, formelor şi mijloacelor economice şi financiar-valutare folosite de stat în procesul coordonării, organizării şi desfăşurării planificate a încasărilor şi plăţilor cu străinătatea, în scopul formării, repartizării şi utilizării fondurilor valutare pentru înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economică şi socială a patriei, de participare tot mai activă la diviziunea mondială a muncii pe calea creşterii şi diversificării relaţiilor economice şi financiare externe şi cooperării în domeniul producţiei, al ştiinţei şi tehnicii cu toate statele lumii.

Prin politica valutară se urmăreşte menţinerea echilibrului în relaţiile de plăţi cu străinătatea. În acest scop politica valutară trebuie să asigure măsuri pentru :

— dezvoltarea continuă şi în condiţii de maximă eficienţă a exportului de mărfuri, servicii şi prestaţii, în conformitate cu prevederile planului naţional unic;

— obţinerea mijloacelor de plată pentru efectuarea importurilor planificate de materii prime, materiale, maşini, utilaje, echipamente şi alte bunuri necesare îndeplinirii sarcinilor şi realizării obiectivelor din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială;

— lărgirea şi diversificarea participării unităţilor româneşti la activitatea de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică pe plan internaţional ;

— extinderea relaţiilor financiare şi de credit externe ale României ;

— intensificarea participării ţării noastre la activitatea organismelor valutar-financiare internaţionale şi la instituirea unui sistem monetar internaţional echitabil, în cadrul unei noi ordini economice internaţionale ;

— creşterea rezervelor valutare şi a mijloacelor de plată în relaţiile cu străinătatea, întărirea disciplinei şi sporirea răspunderii în mînuirea şi gospodărirea corespunzătoare a tuturor mijloacelor de plată străine ;

— întărirea puterii de cumpărare a leului, atît în ţară cît şi în raport cu alte monezi şi îmbunătăţirea cursului acestuia în vederea trecerii treptate la convertibilitate în raport cu alte monede.

Politica valutară se realizează prin Ministerul Finanţelor, în colaborare cu Banca Naţională a Republicii Socialiste România (B.N.R.S.R.) şi Banca Română de Comerţ Exterior (B.R.C.E.), care au stabilite o serie de drepturi şi răspunderi în aplicarea concretă a regimului valutar român.

2. Deţinerea cu orice titlu a mijloacelor de plată străine, precum şi operaţiile de orice fel cu acestea constituie, conform Decretului nr. 210/1960, republicat în 1972, **monopol de stat.**

Instituirea unui monopol valutar ferm, desăvîrşit, realizat pentru prima dată prin două legi din 15 august 1947, a devenit necesar în condiţiile aplicării legilor economice obiective ale socialismului, a formării proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie şi a conducerii planificate a economiei naţionale.

Prin monopolul valutar s-a realizat concentrarea în mîinile statului nostru a tuturor mijloacelor de plată străine şi exercitarea operaţiilor cu acestea de unele organe anume desemnate de stat, în vederea folosirii lor în interesul economiei naţionale, spre binele întregului popor.

În sistemul dreptului nostru valutar, **instituţia monopolului valutar de stat are o reglementare proprie,** de sine stătătoare, neputînd fi confundată sau integrată în monopolul de stat al comerţului exterior. Acesta din urmă referindu-se la relaţiile comerciale externe ale ţării noastre şi nu la cele financiar-valutare cu alte ţări. De altfel, spre deosebire de monopolul valutar, monopolul de stat asupra comerţului exterior a fost introdus ulterior, abia în anul 1949. Autonomia celor două instituţii juridice aparţinînd unor ramuri de drept distincte şi cuprinzînd în obiectul lor valori şi operaţiuni diferite, nu împiedică existenţa unei interdependenţe între ele, în contextul unei economii socialiste unitare, cu un sistem de drept de asemenea unitar.

3. Conform legii sînt definite drept **mijloace de plată străine :**

a) bancnotele şi monedele de orice fel emise în străinătate, avînd putere circulatorie sau putînd fi preschimbate în bilete de bancă sau monede care au o astfel de putere;

b) ordinele sau dispoziţiile de plată, mandatele, acreditivele, scisorile de credit, cecurile, cambiile, orice alte titluri sau înscrisuri de comerţ cuprinzînd drepturi sau obligaţii de plată exprimate în monedă străină, dacă emitentul are domiciliul sau sediul în străinătate sau dacă locul plăţii se află într-o ţară străină ;

c) disponibilităţile în bani străini aflate în conturi sau sub orice formă în străinătate.

Au regimul mijloacelor de plată străine, prin asimilare legală :

— orice drepturi sau obligaţii patrimoniale, indiferent de forma sau felul în care sînt exprimate şi care pot fi realizate şi lichidate în monedă străină în ţară sau în străinătate sau referitoare la bunuri aflate în străinătate, dacă aceste drepturi sau obligaţii aparţin unor persoane fizice sau juridice cu domiciliul sau sediul în ţară ;

— hîrtiile de valoare emise de statul român sau de orice persoană juridică română a căror valoare este exprimată în lei plătibili în ţară, dacă aceste hîrtii sînt destinate să fie scoase din ţară sau să fie introduse în ţară ;

— sumele primite sau cuvenite în ţară persoanelor domiciliate în străinătate, indiferent de moneda în care sînt exprimate.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 12, 1980

Observăm, din această enumerare, **că legislația și practica noastră nu face distincție între valute și devize,** iar noțiunea legală cu sferă generală este aceea de „mijloace de plată străine", în care sînt cuprinse atît valutele, cît și devizele.

Reglementarea mijloacelor de plată străine propriu-zise și a celor asimilate lor conform Decretului nr. 210/1960, republicat, corespunde intereselor generale de protecție a monedei naționale și de acumulare valutară, prin faptul că supune aceluiași regim juridic atît monedele și titlurile de valoare emise și valorificabile în străinătate, cît și titlurile de valoare interne, în situațiile în care îndeplinesc rolul de mijloace de plată străine și pot influența formarea fondului valutar al statului nostru. (2)

4. **Operațiile cu mijloace de plată străine** au în lege o definire cu caracter general reprezentînd „orice acte sau fapte care dau naștere, modifică sau sting drepturi sau obligații referitoare la mijloacele de plată străine și la cele asimilate lor". În mod practic este vorba de : cumpărarea și vînzarea de valută, darea și primirea în depozit de mijloace de plată străine, nedeclararea, necedarea și nepredarea acestor mijloace și alte astfel de operații.

De asemenea legea **asimilează operațiilor propriu-zise** cu mijloace de plată străine următoarele fapte sau acte juridice :

— introducerea sau scoaterea din țară de înscrisuri reprezentînd mijloace de plată străine ;

— mijlocirea cumpărării sau vînzării de mijloace de plată străine ;

— transportul fizic, precum și încredințarea sau primirea în vederea transportului fizic al biletelor de bancă, monedelor și înscrisurilor care, în condițiile descrise mai sus (art. 2 lit. a și b din Decretul nr. 210/1960), constituie mijloace de plată străine.

Banca Națională și Banca Română de Comerț Exterior sînt autorizate de lege să efectueze direct unele operații cu mijloace de plată străine, orice alte operații cu mijloace de plată străine sînt admise numai cu autorizarea Ministerului Finanțelor.

Este vorba de autorizarea unor transferuri de sume datorate persoanelor străine, încuviințarea renunțării la drepturi etc.

În ce privește **aurul,** potrivit Decretului nr. 244/1978 deținerea cu orice titlu și operațiile de orice fel cu acesta constituie monopol de stat, Banca Națională fiind singura autorizată să vîndă aur în țară sau în străinătate. Unele unități socialiste pot fi autorizate să dețină și să folosească aur ori să efectueze tranzacții cu aur potrivit legii. Bijuteriile și obiectele de artă, de cult, de uz casnic sau personal pot fi deținute de persoanele fizice sau unele persoane juridice fără restricții. De altfel, prin Decretul nr. 244/1978 s-a asigurat o reglementare distinctă, separată și completă a regimului juridic al păstrării, gestionării, deținerii, circulației, repartizării, consumului și recuperării metalelor prețioase (3).

Actele juridice privind operațiile cu mijloace de plată străine sau cu metale prețioase efectuate fără autorizarea legală sînt declarate de lege ca fiind **nule de drept,** independent de sancțiunile ce se prevăd pentru încălcarea respectivelor dispoziții legale ori de măsurile de siguranță ce se aplică (4).

5. **Dobînditorii de valută, persoane fizice sau juridice române,** sînt supuși **triplei obligații de a preda, ceda sau declara** mijloacele de plată străine, în condițiile și termenele prevăzute de lege.

La art. 10 a Decretului nr. 210/1960 se prevede **posibilitatea exceptării,** prin hotărîrea Consiliului de Miniștri, **a unor categorii de dobînditori de valută, de la obligația de predare sau cedare,** stabilindu-se și condițiile în care aceștia au dreptul să utilizeze în țară sau în străinătate valuta rămasă la dispoziția lor. Excepția a fost introdusă nu pentru a slăbi monopolul valutar ci, dimpotrivă, finalitatea urmărită de legiuitor a fost întărirea acestui monopol prin cointeresarea dobînditorilor de valută, care să fie stimulați a aduce valută în țară, în loc să o cheltuiască în străinătate.

6. Dintre actele normative emise, cu privire la **deținătorii legali de valută,** în aplicarea art. 10 din Decretul nr. 210/1960, menționăm pe cele mai cuprinzătoare: H.C.M. nr. 202/1973, H.C.M. nr.211/1973 și Decretul nr. 233/1974.

a) **H.C.M. nr. 202/1973.** În sensul prevederilor acestei hotărîri, orice cetățeni români care realizează în străinătate, în condițiile legii, venituri în valută sub formă de salarii, indemnizații, diurne, burse etc., au dreptul să dispună, în baza reglementărilor legale în vigoare (în principal Decretul nr. 233/174), de sumele aduse sau trimise în țară și depuse în cont personal la Banca Română de Comerț Exterior. Cetățenii români care, din activitatea lor științifică, culturală, artistică, sportivă, publicistică, medicală, realizează venituri în valută sub formă de drepturi de autor, premii, onorarii sau alte forme de remunerare similare au aceleași drepturi și obligații de depunere în **cont personal** la organele competente. Dreptul de a dispune de valuta economisită în condițiile de mai sus se poate exercita numai **după îndeplinirea obligațiilor financiar-valutare** prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Conform aceleași hotărîri, cetățenii care dispun în mod legal de valută, pot cumpăra bunurile de folosință îndelungate produse în țară sau în străinătate și provenite din import, la prețurile ce se vor stabili de către M.C.I. împreună cu M.C.E.C.E.I. și M.F. Se prevăd și obligațiile ce revin organelor de stat de specialitate pentru aprovizionarea cetățenilor cu bunurile care au dreptul să le cumpere pe valuta economisită și pentru organizarea rețelei capabile să asigure deservirea și la domiciliu a clienților respectivi.

În ce privește bunurile ce se pot aduce cu **scutire de taxe vamale, procurate din valuta economisită,** hotărîrea face următoarele distincții:

— cetățenii români trimiși în străinătate în misiune permanentă retribuiți pe bază de salariu în valută, precum și muncitorii, tehnicienii, inginerii și alți salariați trimiși să lucreze în străinătate sau la specializare, perfecționare ori alte activități similare, pot aduce în țară, cu scutire de plata taxelor vamale, bunuri de folosință îndelungată prevăzute în anexa hotărîrii, cumpărate din economiile realizate din valuta primită oficial, cîte unul de familie din fiecare bun. Dintre aceste bunuri citățm: frigidere, televizoare, aparate de radio, combine muzicale și piane, magnetofoane, aparate de proiecție, mașini de scris, copiat, calculat, multiplicat, mașini de spălat rufe, mașini de spălat vase, aspiratoare de praf, mașini de cusut și tricotat, covoare lucrate manual. Scutirea de taxe vamale se asigură o singură dată pentru întreaga perioadă cît persoana sau familia respectivă s-a aflat în deplasare, la terminarea misiunii sau dacă bunurile sosesc în interval de 6 luni înainte sau după terminarea misiunii:

— ceilalți cetățeni, cu excepția celor enumerați mai sus, **care se deplasează în străinătate în misiuni temporare,** precum și cei care se deplasează în străinătate pe baza unor contracte sau invitații individuale, în vederea efectuării de activități lucrative, științifice, medicale, cultural-artistice sau sportive din care realizează venituri în valută, pot aduce în țară, cu scutire de taxe vamale, cel mult două bunuri diferite din cele de folosință îndelungată prevăzute în anexa hotărîrii, cumpărate cu valuta economisită sau rămasă la dispoziția lor potrivit dispozițiilor legale. Acest regim juridic vamal este prevăzut de hotărîre și pentru turiștii români pentru bunurile cumpărate din valuta primită oficial sau primite cadou, a căror valoare nu depășește suma de 2.000 lei.

Cetățenii români pot primi din străinătate de la cetățeni străini bunuri de folosință îndelungată dar numai cu obligația plății taxelor vamale aferente în valută de către expeditor sau în lei de către primitor.

Este de remarcat și prevederea că taxele vamale datorate pentru autoturisme, conform dispozițiilor legale în vigoare, se majorează cu 100 la sută pentru cel de-al doilea primit sau adus în țară în interval de 4 ani. Pentru celelalte bunuri decît autoturisme dar fiind de folosință îndelungată majorarea menționată se aplică pentru al doilea și respectiv următoarele obiecte de același fel, la fiecare transport în parte.

În sfîrșit, din prevederile hotărîrii trebuie să remarcăm pe cea prevăzută de art. 9 care dispune ca **cheltuielile de transport în devize libere pe parcurs extern**, pentru bunurile primite sau aduse din străinătate, se suportă integral în această valută de către titularii bunurilor. În caz contrar, bunurile respective se vor returna în străinătate din dispoziția destinatarului sau expeditorului, după expirarea termenului legal de returnare se aplică regimul bunurilor abandonate (deci vor trece în proprietatea statului conform Decretului nr. 111/1951).

Unele din prevederile hotărîrii trebuie aplicate, ținînd seama și de implicațiile ce le au în materie mai ales dispozițiile Decretului nr. 233/1974.

b. **H.C.M. nr. 211/1973** privind autorizarea unităților spitalicești și altor instituții cu caracter social din România de a utiliza valuta dobîndită prin donații sau legate externe. Aceste beneficiare de valută pot dispune integral de valuta primită și sînt autorizate ca, din sumele în valută dobîndite și păstrate într-un **cont de depozit** la B.R.C.E. să efectueze plăți, în țară și în străinătate, cu respectarea dispozițiilor legale.

7. Cel mai important dintre actele normative privind **deținătorii legali de valută** este **Decretul nr. 233/1974 privind** unele drepturi și obligații ale cetățenilor români care realizează venituri în valută, are sfera cea mai largă dintre dispozițiile legale instituite în acest sens. Decretul instituie obligația generală a organelor centrale de la care provin angajații **români ce vor fi angajați în străinătate** la diferite unități economice, organizații sau instituții internaționale de a urmări să li se asigure drepturi bănești (retribuții, sporuri, îndemnizații, sporuri uzuale pentru condiții deosebite de muncă, plata transportului etc.), condiții de locuit, concedii de odihnă plătite, posibilitatea transferului, în țară, în devize libere, a unei părți din veniturile realizate, revizuirea drepturilor bănești în funcție de schimbările monetare, de modificările prețurilor și tarifelor intervenite pe plan local și alte asemenea. Prin aceasta legea asigură cetățenilor români care vor fi angajați permanent în străinătate să obțină venituri necesare acoperirii tuturor cheltuielilor și obligațiilor ce le au de suportat (impozite, taxe etc.), atît în străinătate cît și în țară, pentru ei și familiile lor, locuință corespunzătoare funcției, răspunderii și atribuțiilor și celelalte condiții de viață și de muncă corespunzătoare nevoilor acestora. Totodată se reglementează situația legală a acestora în timpul cît sînt angajați în străinătate, fiind considerați în **concediu fără plată** la unitatea din țară de la care provin, dar pe posturile lor pot fi încadrate temporar alte persoane pe acea perioadă. Este de reținut că perioada lucrată în străinătate se ia în calcul la stabilirea vechimii în funcție și specialitate, precum și ca vechime în funcție și în specialitate. De dreptul de a fi considerate în concediu fără plată și cu privire la vechimea în muncă, funcție și specialitate sînt acordate și persoanelor care își urmează soțul angajat în străinătate, dacă se reîncadrează în muncă în termen de 90 zile de la întoarcerea în țară în mod defintiv.

Cetățenii români angajați în străinătate în condițiile menționate mai sus sînt obligați ca, din veniturile nete realizate în valută pentru munca prestată, **să transfere, lunar, în țară, pentru întreținerea familiilor** și acoperirea celorlalte obligații, o parte calculată în dolari S.U.A., contra plata în lei.

Venitul net asupra căruia se calculează sumele reprezentînd obligații de transfer se determină prin scăderea din venitul brut în valută pentru munca prestată a impozitelor, taxelor, reținerilor pentru fondul de pensii, asigurări sociale, și medicale, cheltuielile reprezentînd chiria și întreținerea locuinței în străinătate și a indemnizației de instalare. Totodată, se scad din venitul brut realizat sporurile pentru soție și copii, în cuantumul acordat potrivit legii țării sau normelor organizației internaționale ori convenit prin contract dar nu mai mult de 70 dolari lunar pentru soție, și 50 dolari pentru fiecare copil aflat în întreținere.

În ce privește indemnizația de instalare decretul mai prevede că dacă angajații români în străinătate primesc această indemnizație sumele în valută supuse obligației de transfer se datorează după o lună de la începerea activității. Cînd angajații nu primesc indemnizație de instalare sînt scutiți de transfer timp de două luni de la data începerii activității. Precizăm că acest sistem privind indemnizațiile precum și facultatea reducerii sumelor supuse obligației de transfer, în anumite condiții, se referă exclusiv la cetățenii români angajați permanent în străinătate, nu așa cum s-a interpretat uneori, că aceasta ar privi și alte categorii de persoane trimise temporar în străinătate (ex. experți români ai unor organizații internaționale care în îndeplinirea unor delegații se deplasează în mai multe localități din diferite țări).

Cetățenii români angajați în străinătate, pentru stabilirea obligației de transfer, sînt obligați **să declare la misiunile diplomatice sau oficiile consulare române**, în termen de 30 de zile de la data încasării, veniturile realizate în valută, pentru munca prestată, inclusiv gratificații, sporuri, indemnizații și orice alte venituri în valută, precum și reținerile, contribuțiile și cheltuielile privind sume ce se transferă în țară pentru acoperirea obligațiilor ce le revin și celelalte cheltuieli prevăzute de lege a se scădea din venitul valutar brut și să anexeze la declarație actele doveditoare privind aceste venituri, rețineri, contribuții și cheltuieli.

Angajații respectivi au datoria ca să depună la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare, după caz, sumele ce se transferă din venitul lor în termen de 30 de zile de la data încasării veniturilor. Acest termen poate fi prelungit cu pînă la maximum 30 zile pentru angajații care realizează o parte din venituri pe teritoriul altor țări decît cea în care își desfășoară activitatea.

Sarcina calculării și urmăririi încasării sumelor supuse obligației de transfer revine misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare ale României din țările respective. Sumele încasate trebuie să fie comunicate trimestrial ministerelor de care aparțin persoanele trimise în străinătate, precum și Ministerului Finanțelor.

Decretul nr. 233/1974 acordă un **drept de opțiune** cetățenilor români care sînt angajați la societăți mixte de producție cu sediul în străinătate în situația în care, pe timpul executării lucrărilor de cercetare, exploatare și prospectare, cît și în faza de exploatare, pînă la crearea condițiilor sociale corespunzătoare pentru plata drepturilor-indemnizații și cazare în valută în străinătate, precum și indemnizații în lei în țară — stabilite prin reglementările legale ce se aplică personalului român care se deplasează temporar în străinătate pentru executări de lucrări, prestări de servicii cît și pentru acordarea asistenței tehnice. În această situație, din sumele nete în valută pe care le primesc pentru muncă de la societățile respective angajații români au dreptul să-și rețină numai drepturile în valută astfel cuvenite. Diferențele în plus se depun la oficiile diplomatice române din țările respective sau se transferă în contul întreprinderilor române participante la aceste societăți în vederea acoperirii indemnizațiilor în lei ce li se acordă în țară. Opțiunea de mai sus este condiționată de aprobarea M.C.E.C.E.I. și M.F., împreună cu ministerul de resort.

Cetățenilor români care își desfășoară activitatea în țările socialiste, dat fiind specificul relațiilor stabilite cu aceste țări și a condițiilor create unor astfel de angajați (de ex. cele fiscale), nu li se aplică prevederile art. 2 alin. 1 și art. 3, 4, 5 și 6 din decret.

8. Pentru cetățenii români care **realizează venituri întîmplătoare în valută**, Decretul nr. 233/1974 stabilește un regim juridic distinct al drepturilor și obligațiilor ce le revin. Astfel, cînd cetățenii români realizează venituri în valută sub formă de onorarii, drepturi de autor, premii sau alte drepturi similare, din activitatea lor publicistică, științifică, culturală, artistică, tehnică, economică, juridică, sportivă, medicală sau de altă natură, au **obligația de a declara** aceste venituri. Declarația se face în termen de 10 zile de la data înapoierii din străinătate sau de la data încasării veniturilor în țară, la uniunile, asociațiile, organizațiile sau instituțiile prin intermediul cărora s-au încheiat contractele cu partenerii externi. Cei care nu aparțin de nici o

uniune, asociaţie, organizaţie sau instituţie şi care nu au încheiat în prealabil vreun contract în acest sens, îşi declară veniturile, în acelaşi termen, la B.R.C.E. sau la B.N.R.S.R.

Cetăţenii români care realizează venituri întîmplătoare în valută în condiţiile de mai sus, sînt obligaţi să transfere sau să depună după caz, înăuntrul termenului prevăzut (10 zile), o parte din veniturile realizate, contra plată în lei. Determinarea sumei ce se depune se efectuează potrivit anexei la decret. Venitul net asupra căruia se calculează partea ce se transferă sau se depune reprezintă suma rămasă după scăderea, pe bază de documente, a cheltuielilor suportate în străinătate de titularii de venit — impozite şi taxe, chiria sălilor de expoziţii, costul transportului în trafic internaţional, comisioane de impresariat conform contractelor încheiate şi alte cheltuieli specifice strict necesare desfăşurării activităţii. Nu sînt luate în considerare şi deci **scăzute cheltuielile de cazare, masă şi cele mărunte uzuale.**

Calcularea părţii ce urmează a se transfera sau depune se face separat pentru fiecare acţiune sau contract. Cînd suma prevăzută pentru fiecare acţiune sau contract este cuvenită pentru o perioadă mai mare de 30 de zile, calculul se face pe baza venitului mediu realizat lunar.

Persoanele care realizează venituri întîmplătoare în valută datorează uniunilor, asociaţiilor ori altor organizaţii sau instituţii prin intermediul cărora s-au încheiat contractele un **comision în valută de 5—15%** pentru serviciile prestate. Comisionul se calculează asupra venitului net determinat potrivit condiţiilor arătate mai sus. Nivelul concret al comisioanelor pe categorii de venituri, se stabileşte de către ministerele sau organele centrale care coordonează activitatea asociaţiilor, organizaţiilor sau instituţiilor respective, precum şi de către Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste pentru uniunile de creaţie cu avizul Ministerului Finanţelor, în limitele de 5—15%.

Din fondurile create din încasări de comisioane, organizaţiile socialiste **pot să acorde sume în valută cu titlu de împrumut,** pentru acoperirea integrală sau parţială a cheltuielilor necesitate de deplasarea în străinătate a celor de la care se încasează. Împrumutul se acordă în limitele şi condiţiile stabilite de organizaţiile socialiste de resort cu avizul Ministerului Finanţelor, şi se reţine din orice drepturi în valută ale celor ce le datorează.

9. Reguli speciale stabilesc regimul drepturilor şi obligaţiilor cetăţenilor români care dobîndesc **sume în valută cu titlu de succesiuni, pensii, donaţii şi alte drepturi patrimoniale.** Astfel, decretul prevede că beneficiarii de sume în valută provenite din succesiuni şi alte drepturi patrimoniale din străinătate pot să utilizeze pentru plăţi în valută o cotă de pînă la **15% din sumele primite,** iar beneficiarii de sume cu titlu de pensii, donaţii sau ajutoare pot să utilizeze, în acelaşi scop, o cotă de pînă la **30% din sumele primite în valută.** Diferenţele în valută faţă de cota de 15% sau 30%, după caz, se plătesc beneficiarilor în lei la cursurile de schimb în vigoare.

În ce priveşte sumele în valută aferente cotelor de 15% şi respectiv 30% cuvenite beneficiarilor pot fi utilizate de către aceştia **în ţară,** pentru cumpărări sau construiri de locuinţe, cumpărări de autoturisme şi alte mărfuri, pentru prestări de servicii, care au preţuri ori tarife stabilite în valută, precum şi pentru plăţi de taxe vamale.

În străinătate, cotele de 15 respectiv 30% în valută pot fi folosite pentru tratamente medicale, procurări de medicamente, achiziţionarea de materiale documentare, efectuarea de studii, documentare şi specializare, plăţi de cotizaţii la organizaţii internaţionale precum şi pentru călătorii, cu respectarea legii.

Ministerul Finanţelor are competenţa legală de a **majora cotele utilizabile,** în cazul în care sumele în valută se folosesc pentru cumpărarea de locuinţe în ţară ori pentru cumpărarea de autoturisme din producţie internă. Majorarea se poate acorda numai pînă la nivelul preţului în valută al bunurilor menţionate.

Pot fi folosite integral în ţară sumele în valută primite cu titlu de donaţie sau ajutoare, în cazul că s-a precizat în mod expres de către trimiţător utilizarea lor pentru: cumpărări sau construiri de locuinţe, cumpărări de autoturisme şi alte mărfuri, pentru prestări de servicii, care au preţuri ori tarife stabilite în valută, precum şi pentru plăţi de taxe vamale.

De asemenea, **pot fi utilizate integral** sumele primite în valută cu titlu de donaţii sau ajutoare destinate pentru plăţi privind tratamentele medicale în străinătate, procurări de medicamente, efectuarea de studii, specializare sau documentare, achiziţionarea de materiale documentare de specialitate, cotizaţii la organizaţii internaţionale, cît şi pentru călătorii, cu respectarea legii.

În ce priveşte **sumele pînă la 100 dolari,** primite din străinătate fără precizarea destinaţiei, ele se încadrează în categoria indicată de către beneficiarii valutei, pe baza declaraţiei acestora, fără a se cere justificarea cu acte a provenienţei acelei sume.

10. Tot în Decretul nr. 233/1974, sînt stabilite reguli cu privire la **economiile în valută realizate din diverse forme de retribuire a muncii, indemnizaţii, diurne sau burse.** Se prevede că pot să dispună integral de economiile realizate pentru plăţi în valută toţi cetăţenii români care avînd o însărcinare de stat ori de interes obştesc în străinătate, precum şi cei trimişi ca bursieri, care realizează economii din valută din salarii, onorarii, indemnizaţii sau alte forme de retribuire a muncii, premii burse, diurne, cît şi cetăţenii români angajaţi la organizaţii internaţionale, la societăţi mixte de producţie, de desfacere, bancare şi alte asemenea, la instituţii sau alţi parteneri din străinătate, dacă realizează economii din sumele în valută rămase la dispoziţia lor în condiţiile arătate mai sus, conform decretului.

Cu privire la **sumele în valută economisite şi aduse în ţară** se stabileşte că ele pot fi folosite pentru construirea sau cumpărarea de locuinţe, cumpărarea de mărfuri inclusiv autoturisme şi alte bunuri de folosinţă îndelungată sau pentru plata unor servicii care au preţuri ori tarife în valută. Totodată, economiile respective pot fi folosite pentru călătorii sau pentru orice alte plăţi în străinătate, cu respectarea prevederilor legale.

În sfîrşit, se stabileşte că sumele economisite în valută pot fi oricînd preschimbate în lei, desigur la cursurile de schimb legale.

11. Pentru **cetăţenii români angajaţi ai organizaţiilor internaţionale cu sediul în România,** Decretul nr. 233/1974 prevede că dacă au stabilită retribuţia în valută, vor primi drepturi în lei la nivelul funcţiilor asemănătoare din cadrul ministerului sau instituţiei cu profil de activitate similar. Diferenţa, dintre drepturile primite de la organizaţia internaţională transformate în lei la cursurile în vigoare şi retribuţia funcţiei de asimilare din ţară, majorată cu pînă la 25% se varsă cu titlu de contribuţie, la fondul pentru pregătirea şi perfecţionarea personalului necesar activităţii de cooperare internaţională. Asimilarea se face de către Ministerul Muncii, la propunerea ministerului sau instituţiei respective în profilul căreia intră domeniul în care îşi desfăşoară activitatea angajatul în cauză.

Întrucît prevederile art. 17 din Decretul nr. 233/1974, alin. 1 şi 2 rezolvă forma de retribuţie a drepturilor în lei a angajatului român la organizaţiile respective, diferenţa menţionată se varsă, odată cu plata retribuţiei acelui angajat, cu titlu de contribuţie la fondul amintit. Ca atare, suma reprezentînd această diferenţă se varsă la fondul arătat fără obligaţia plăţii echivalentului ei în lei către angajatul român respectiv şi fără a putea fi redus cuantumul ei prin aplicarea prevederilor alin. 3 al art. 17 din decret.

În mod cu totul excepţional, pentru motive întemeiate, angajatul român în cauză, poate că beneficieze, conf. art. 17 alin. 3 din decret, de o cotă de 15% în devize libere, cu aprobarea prealabilă a Ministerului Finanţelor. Această cotă se calculează numai în funcţie de suma plătită în devize libere de organizaţia internaţională în contul drepturilor prevăzute pentru angajatul român. Cota respectivă din devizele libere constituie numai o facultate de a se plăti sume în valută şi reprezintă în înţelesul Decretului nr. 233/1974, o modalitate de plată a unei părţi din drepturile de retribuire cuvenite şi calculate pentru angajatul

respectiv. în condițiile art. 17 alin. 1 din Decret. Ținînd seamă de această situație și în lipsa unei prevederi legale corespunzătoare, echivalentul în lei al acestei cote din suma în devize libere nu se poate deduce din vărsămintele prevăzute, conform art. 17 alin. 1 al decretului pentru fondul de pregătire a cadrelor. Dimpotrivă, cu echivalentul în lei al cotei de pînă la 15% în devize libere, se reduce cuantumul dreptului de retribuire cuvenit în lei, iar dacă acesta s-a plătit, angajatul român respectiv este obligat a depune în lei echivalentul sumei aprobate de Ministerul Finanțelor a i se acorda în devize libere.

12. Decretul nr. 233/1974 instituie regula că sumele în valută dobîndite de către beneficiarii menționați în decret se păstrează, pe teritoriul României, numai în **conturi personale** deschise la B.R.C.E. sau la B.N.R.S.R. Modalitatea de deschidere a conturilor personale, efectuarea de plăți din aceste conturi, categoriile de valută din care se pot face plăți, precum și modul de echivalare în valută liber convertibilă a celorlalte valute prevăzute în lista de cursuri a B.N.R.S.R., cînd valuta respectivă este utilizată pentru plăți în țară, se stabilesc prin instrucțiuni ale B.N.R.S.R. și B.R.C.E., cu avizul Ministerului Finanțelor (este vorba de Instrucțiunea nr. 25/1975).

Sumele în valută se pot utiliza fie în interesul titularilor de conturi personale, fie în interesul unora dintre membri familiilor acestora, și anume : soți, copii și părinții soților. **În caz de deces,** dreptul titularului contului personal în valută de a utiliza și dispune de sumele existente trece asupra moștenitorilor. Cu privire la moștenitori, decretul nu face nici un fel de restricție, privind gradul de rudenie, așa cum a reglementat această problemă pentru cazul cînd titularul contului este în viață. În consecință dreptul titularului contului, în caz de deces, poate fi transmis oricăror moștenitori, desigur cu respectarea dispozițiilor legale privind dreptul de moștenitor.

De asemenea, pentru nedeclararea, nedepunerea sau netransferarea la termenele stabilite a sumelor prevăzute la art. 3, 5, 7, 8, 9, 11 și 17, Decretul nr. 233/1974 instituie o **penalizare de 0,05%** pentru fiecare zi de întîrziere. Actul de constatare și aplicare a penalizării are putere de titlu executoriu. În cazuri justificate, Ministerul Finanțelor este investit cu competența de a aproba reduceri sau scutiri de penalizări.

Angajamentele scrise pe care unitățile și organizațiile din care provin cetățenii români, angajați permanent în străinătate în condițiile art. 1 din decret, sînt obligate să le încheie cu aceștia (din care să rezulte drepturile și obligațiile ce le revin potrivit decretului) constituie titlu executoriu.

La disponibilitățile din conturile personale în valută, deschise pe numele cetățenilor români, posesori de valută în condițiile Decretului nr. 233/1974, se acordă **dobînzi** de către Banca Națională a R.S. România și Banca Română de Comerț Exterior, după caz. Nivelul acestor dobînzi este egal cu cel fixat de lege pentru depunători pe librete C.E.C. și se aplică asupra contravalorii în lei a disponibilităților, calculate pe baza cursului de schimb în vigoare.

În același decret (nr. 233/1974) s-a introdus o importantă prevedere care stabilește că **persoanele care își stabilesc domiciliul în România,** indiferent dacă își păstrează sau nu cetățenia străină, **pot să-și deschidă conturi personale în valută** la B.R.C.E., în care să-și păstreze disponibilitățile valutare pe care le au, **să le utilizeze integral** pentru plăți în țară sau în străinătate ori să le transforme în lei, la cursul de schimb în vigoare. Legea instituie astfel un sistem valutar convenabil pentru persoanele ce nu au domiciliul în România de a-și stabili domiciliul în țara noastră fără a avea de suferit sub aspect valutar, combătîndu-se astfel în mod legal susținerile tendențioase ale unor cercuri reacționare care căutau să influențeze pe cetățenii de origine română de a se repatria.

13. **Operațiile de comerț exterior** sînt efectuate numai cu plata în valută, întrucît moneda românească, leul, are circulația numai internă, exportul de monedă națională fiind interzis, cu excepțiile prevăzute de lege. În aceste condiții, **sumele în valută încasate din export sînt în mod obligatoriu cedate integral statului** — conform art. 11 din Decretul nr. 210/1960 — contra plată în lei prin Banca Română de Comerț Exterior sau prin alte bănci autorizate, imediat după încasarea acestora sau la termenele stabilite de comun acord. Pe de altă parte, sumele în valută necesare pentru plata importului se obțin în limita prevederilor de plan în schimbul unei sume corespunzătoare în lei, de asemenea, de la stat, prin B.R.C.E. sau alte bănci în momentul efectuării plății. Atît cumpărarea cît și vînzarea valutei în operațiile de comerț exterior se efectuează pe baza cursului oficial la coeficientul intern de decontare.

Operațiile de import fără plată în valută (în compensație) se efectuează numai cu autorizația Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

În **hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978** s-a prevăzut ca, în scopul cointeresării întreprinderilor producătoare în realizarea și depășirea planului de export, să se acorde pînă la 25% din volumul valutei efective obținută suplimentar, ca urmare a depășirii planului de export pe seama producției, în condițiile realizării prețurilor și cursurilor de revenire aprobate sau obținerii de prețuri externe îmbunătățite. Valuta se va utiliza pentru importuri destinate dezvoltării producției de export, îmbunătățirea calității, tehnologii noi, reutilări. Tot în scopul cointeresării unităților economice și colectivelor de oameni ai muncii în realizarea producției pentru export și obținerea de valută suplimentară, prin Decretul nr. 147/1979 au fost stabilite condițiile în care se acordă beneficiu majorat pentru producția livrată la export și de stimulare suplimentară a personalului muncitor ce a participat la realizarea acelei producții.

14. Monopolul valutar al statului asigură și **planificarea valutară și a creditelor externe,** care se realizează prin sistemul unitar de planuri valutar-financiare introdus prin Legea finanțelor modificată și completată prin Legea nr. 2/1979. În acest sistem de planuri se cuprind :

— balanța de plăți externe ;

— planul de încasări și plăți în valută al întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ;

— balanța creanțelor și angajamentelor externe.

Totdată, în exercitarea monopolului valutar de stat, în art. 122 din Legea finanțelor se prevede că în înfăptuirea politicii de creștere continuă a avuției naționale se formează **fondul de stat în valută** și rezerva de stat de metale prețioase, care fac parte integrantă din rezervele de stat de metale prețioase ale țării.

Introducerea unui nou capitol (V) care reglementează pentru prima dată în cadrul Legii finanțelor relațiile financiar-valutare internaționale demonstrează necesitatea perfecționării sistemului național monetar și a relațiilor financiar-valutare și de credit[5], strînsa interacțiune între colaborarea economică internațională, relațiile valutare și finanțe, precum și importanța și grija legiuitorului pentru reglementarea cît mai completă a tuturor aspectelor legate de instituția monopolului valutar de stat.

Drd. IOAN CONDOR
consilier juridic șef M.F.
MARIN STELIAN
director adjunct M.F.

---

1) *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Edit. politică, 1975.*

2) *I. Gliga : Drept financiar, București, Edit. did. și ped., 1975.*

3) *I. Condor : Decretul privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase, în Revista română de drept, nr. 10/1978.*

4) *I. Condor ; C.M. Smărăndescu : Unele aspecte specifice în materia confiscării, în Revista română de drept, nr. 12/1978.*

5) *I. Condor : Codul juridic perfecționat al activității financiare, în Revista română de drept nr. 10/1979.*

drept și uzanțe internaționale

Interpretarea unor termeni comerciali – cazuri

Plecînd de la practica Comisiei de arbitraj București (C.A.B.), în cele ce urmează vom prezenta interpretarea dată clauzei „FOB porturi românești" și a noțiunii de „conosament învechit".

Clauza „FOB porturi românești"

În mod uzual, clauza FOB impune vînzătorului obligația de a preda marfa într-un anumit port de încărcare, la bordul navei angajate în vederea transportului de către cumpărător.

Necesitatea ca portul de încărcare să fie pe deplin individualizat rezultă din prevederile INCOTERMS referitoare la îndatoririle vînzătorului (lit. A, pct. 2). O reglementare similară cuprind și definițiile comerciale ale S.U.A., unificate în 1914 (așa-numitele R.A.F.T.D.). Încă din preambulul clauzei F.O.B., se precizează în R.A.F.T.D. că prețul vînzării se calculează în funcție de un **port determinant (named port of shipment).**

În practica activității de comerț exterior întîlnim totuși și alte situații de fapt decît cea tipică, reținută ca atare de regulile interpretative INCOTERMS sau RAFTD. Astfel Comisia de arbitraj de la București a trebuit să decidă dacă în cadrul clauzei FOB poate fi socotită acceptabilă sau nu mențiunea generică „FOB porturi românești". Prin hotărîrea nr. 93 din 27 martie 1978, organul arbitral a considerat ca valabilă o asemenea clauză, deși este incontestabil că portul de încărcare nu fusese nominalizat de la început, existînd posibilitatea exercitării unei operațiuni ulterioare între Constanța, Brăila sau Galați.

Punctul de vedere al organului arbitral ni se pare judicios, deoarece regulile de interpretare INCOTERMS și RAFTD au caracter facultativ. Ele se aplică numai dacă părțile le-au adoptat prin contract. Fără o referire explicită la cuprinsul lor, regulile de interpretare în discuție nu au incidență asupra raporturilor juridice dintre contractanții în cauză.

Pe de altă parte, chiar dacă s-a convenit aplicarea acestor reguli, nimic nu se opune ca, în anumite puncte, cei interesați să le aducă modificări, spre a corespunde cît mai bine nevoilor lor, în cadrul operațiunii de comerț exterior pe care au perfectat-o.

În consecință, sîntem de părere că părțile au posibilitatea în virtutea principiului libertății contractuale, să formuleze clauza FOB, chiar fără a nominaliza de la început un singur port de încărcare, însă cu condiția să specifice un grup bine delimitat și ușor identificabil de porturi, cît și modul în care se va proceda ulterior la individualizarea locului de îmbarcare efectivă a mărfii.

În speța soluționată de C.A.B. prin hotărîrea nr. 93/1978, vînzarea internațională a fost încheiată de la distanță, printr-un schimb de telegrame și de scrisori între o întreprindere română de comerț exterior (vînzător) și un cumpărător din Damasc (Siria). Oferta trimisă de vînzător și care a fost acceptată de cumpărător, cuprindea termenul generic „FOB porturi românești", fără vreo referire la regulile INCOTERMS sau RAFTD și fără vreo precizare adițională în legătură cu modul de întregire a clauzei citate.

Ulterior cumpărătorul a specificat în cuprinsul acreditivului deschis prin Banca Român de Comerț Exterior, portul Constanța, în vederea încărcării mărfii. Această desemnare, contrară ofertei, a fost refuzată de vînzător, care, în obiecțiile sale, a cerut modificarea acreditivului în sensul ca încărcarea mărfurilor să se poată efectua în orice port românesc. Cumpărătorul a consimțit să modifice acreditivul în modul arătat.

În fapt, nava angajată de cumpărătorul sirian de la un armator cu sediul la Beirut (Liban), deși dirijată inițial spre Constanța, a fost apoi îndrumată în portul Brăila, în vederea încărcării mărfii. Schimbarea rutei a intervenit la cererea expresă a vînzătorului, din cauză că nava avea un pescaj mic (pînă la 24 picioare).

În situația arătată, este de remarcat că prima dificultate a constituit-o, în litigiul dezbătut de C.A.B., stabilirea titularului dreptului de a desemna portul român de încărcare. S-a pus în fond problema dacă această vocație revenea vînzătorului sau cumpărătorului, deoarece fiecare dintre ei a înțeles să o revendice pentru sine.

În adevăr, cumpărătorul, deși acceptase oferta cu clauza generică „FOB porturi românești", totuși, în lipsa oricărei reglementări convenite cu celălalt contractant, a socotit că are calitatea să decidă în această privință. Ca atare, a menționat, așa cum s-a văzut, din proprie inițaitivă portul Constanța în cuprinsul acreditivului. Procedînd astfel, cumpărătorul s-a comportat ca titular exclusiv al dreptului de opțiune în discuție.

La rîndul său, vînzătorul a înțeles să-și asume pe seama sa posibilitatea de a alege portul român de încărcare. În consecință, a cerut modificarea acreditivului în concordanță cu clauze „FOB porturi românești" și totodată a determinat schimbarea itinerarului navei de transport. Procedînd astfel, reiese vădit că potrivit tezei vînzătorului, îi revine acestuia calitatea de titular al dreptului de opțiune litigios.

Cea de a doua dificultate a litigiului a constat în aprecierea motivelor care au dus la alegerea portului Brăila în vederea încărcării mărfii și la excluderea portului Constanța. Erau aceste motive juste ?

Sub ambele aspecte amintite, organul arbitral a împărtășit punctul de vedere al vînzătorului, deși fără să indice considerentele soluției pronunțate, stabilind că dreptul de opțiune i-a aparținut acestuia și că l-a exercitat în mod corect, ținînd seama, în alegerea portului Brăila, de un factor concludent și anume pescajul navei de transport.

Soluția citată și-ar putea găsi întemeierea juridică în dispozițiile art. 983 din codul civil român, care erau aplicabile în raporturile dintre părți cu titlul de lege a locului unde s-a încheiat contractul de vînzare internațională.

Potrivit textului la care ne referim, cînd este îndoială, convenția se interpretează în favoarea celui ce se obligă. În speță, clauza FOB fiind o reglementare privitoare la livrarea mărfii, deci la obligația principală care incumbă vînzătorului, pare firesc să deducem că acestuia îi revine, în calitatea sa de debitor, dreptul de a desemna portul românesc de încărcare.

De altfel este rațional să presupunem că inserînd în ofertă clauza „FOB porturile românești", vînzătorul a urmărit să-și rezerve posibilitatea de a organiza predarea mărfii în funcție de necesități, iar nu să creeze un avantaj în plus cumpărătorului.

Independent însă de speța examinată, soluția organului arbitral învederează că stipularea clauzei generice „FOB porturi românești" în contractele de vînzare internațională, deși permisă, este totuși insuficientă prin ea însăși spre a asigura derularea în condiții normale a încărcării mărfurilor destinate exportului.

În scopul de a se evita eventualele litigii, clauza în discuţie trebuie completată, specificîndu-se în primul rînd dacă îndreptăţirea de a alege locul de încărcare efectivă, dintre cele indicate global prin menţiunea „porturi româneşti" aparţine vînzătorului, cumpărătorului sau chiar unei terţe persoane, precum armatorul, comandantul navei de transport etc.

În al doilea rînd, spre a se înlătura arbitrarul în decizia pe care urmează să o ia titularul dreptului de opţiune arătat, este necesar să se precizeze criteriile determinante pentru nominalizarea portului de încărcare.

Aceste criterii pot depinde de circumstanţe de fapt specifice, precum natura mărfii vîndute, pescajul navei, dotarea portului etc.

Precizările la care ne referim urmează să fie inserate chiar în cuprinsul contractului comercial de vînzare internaţională, preîntîmpinîndu-se astfel dificultăţi ulterioare în derularea acestuia.

Conosament învechit

În operaţiunile de livrări de mărfuri la export, întreprinderile române de comerţ exterior obţin destul de frecvent în favoarea lor, de la partenerul din străinătate, prin mijlocirea băncii acestuia (bancă ordonatoare), un acreditiv cu plată la vedere **(cash)**, domiciliat la sediul Băncii Române de Comerţ Exterior (bancă executantă).

Un asemenea acreditiv prezintă avantajul deosebit că preţul mărfii poate fi decontat exportatorului român de către BRCE imediat după prezentarea şi controlul documentelor de îmbarcare, de expediere, de asigurare şi eventual de recepţie calitativă a mărfurilor. Plata precede, cu alte cuvinte, remiterea acestor documente în străinătate, pe adresa băncii ordonatoare.

Decontarea în modul arătat implică însă, în primul rînd, în sarcina întreprinderii creditoare, care a efectuat exportul, obligaţia de a aduce la îndeplinire întocmai condiţiile înscrise în cuprinsul acreditivului. Ele trebuie de altfel să dea expresie înţelegerii prealabile intervenite între partenerii în cauză. În caz contrar, exportatorul român va cere modificarea cerinţelor din acreditiv, neconforme convenţiei părţilor, spre a se realiza concordanţa necesară.

În al doilea rînd, se impune respectarea reglementărilor instituite în această materie de Banca Română de Comerţ Exterior.

Dintre normele respective sînt de reţinut îndeosebi termenele fixate în vederea prezentării la plată de către întreprinderea exportatoare a documentelor de îmbarcare, expediere, asigurare şi recepţie calitativă. Termenele la care ne referim au ca finalitate să mobilizeze întreprinderea română de comerţ exterior spre a efectua cu maximum de celeritate depunerea la bancă a documentelor menţionate. Punctualitatea constituie o cerinţă esenţială, deoarece BRCE este obligată, la rîndul ei, să le expedieze în străinătate băncii ordonatoare în cel mai scurt timp posibil, spre a parveni în portul de destinaţie înainte de sosirea navei care transportă marfa livrată la export.

În concret, termenul în discuţie variază. El depinde de intervalul de timp care este necesar, în condiţii normale, atît în scopul ca documentele amintite să fie aduse din portul de îmbarcare la sediul BRCE, cît şi în vederea întocmirii sau colectării altor documente prevăzute în acreditiv.

Termenul se calculează cu începere de la data conosamentului. Dacă este depăşit, conosamentul devine învechit, perimat **(stale bill of lading)**. Întîrzierea arătată poate avea de efect să compromită decontarea preţului de către banca executantă (prin ipoteză BRCE), care este autorizată în asemenea situaţii să refuze plata.

Practica arbitrală de comerţ exterior a avut prilejul să analizeze natura unui atare termen şi consecinţele juridice care decurg din depăşirea lui. Problema s-a ridicat, printre altele, în litigiul soluţionat prin hotărîrea C.A.B. nr. 93 din 27 martie 1978.

În acel litigiu, acreditivul emis de banca ordonatoare de la sediul cumpărătorului din străinătate prevăzuse că unele documente referitoare la un export de mărfuri din România să fie legalizate de către un anumit consulat din ţara noastră. Ţinînd seama de cerinţa menţionată, întreprinderea română exportatoare a solicitat ca partenerul din străinătate să modifice acreditivul, prelungind cu 15 zile termenul pentru depunerea documentelor respective la BRCE, corespunzător intervalului de timp necesar pentru efectuarea formalităţilor de legalizare consulară. În motivarea cererii sale, exportatorul român a învederat că, fără o atare prorogare, ar fi riscat un refuz de plată la BRCE, din cauza perimării conosamentului, care trebuia prezentat la bancă în 5 zile de la emiterea sa, durată de timp mult inferioară celei necesare pentru legalizarea documentelor la consulat, prealabil depunerii lor la BRCE

Organul arbitral a împărtăşit punctul de vedere al întreprinderii române de comerţ exterior. În motivarea hotărîrii nr. 93 din 27 martie 1978 s-a precizat mai întîi că în transporturile maritime efectuate pe ruta din speţă, „Instrucţiunile Băncii Române de Comerţ Exterior prevăd obligaţia depunerii documentelor în maximum 5 zile de la data conosamentului".

Făcînd apoi referire la condiţiile din acreditiv, care impuneau legalizarea consulară a anumitor documente, C.A.B., a adăugat că „s-a creat astfel riscul refuzului plăţii, de către BRCE, motivat de prezentarea unui conosament învechit **(stale B/L)**, chiar dacă vînzătorul român ar fi fost de acord să încaseze contravaloarea mărfii şi după expirarea termenului de 5 zile, în lipsa unei menţiuni în acreditiv că factura legalizată de consulat poate fi prezentată la plată şi peste termenul de 5 zile, calculat de la data conosamentului".

Din cuprinsul hotărîrii arbitrale citate se desprind unele soluţii de o reală importanţă practică, pe care le considerăm exacte, şi anume :

— în cazul acreditivului **cash**, domiciliat la Bucureşti, (sediul exportatorului), aparţine BRCE competenţa exclusivă de a stabili prin norme proprii termenul în care un conosament devine învechit **(stale B/L)**, cu alte cuvinte termenul de prezentare la plată a documentelor care îndreptăţesc decontarea contravalorii mărfii expediate ;

— termenul arătat este obligatoriu şi opozabil atît exportatorului, cît şi partenerului său contractual din străinătate ;

— exportatorul poate în consecinţă să invoce acest termen faţă de partenerul său contractual din străinătate şi să-i ceară în mod legitim să-l respecte în cadrul condiţiilor înscrise în acreditiv ;

— depăşirea termenului poate expune pe exportator riscului unui refuz al plăţii sumei din acreditiv, reprezentînd contravaloarea mărfii livrate ;

— prelungirea termenului este realizabilă — dacă există motive temeinice, apreciate ca atare de către banca executantă — numai prin modificarea corespunzătoare a acreditivului de către emitent. Din moment ce termenul a fost stabilit de banca executantă, este firesc să şi poată aproba prorogarea lui în cazuri justificate.

Dr. **O. CĂPĂŢÎNĂ**

vademecum

Strategii de marketing

(I). În cadrul programului de marketing (de export) al întreprinderii sînt reunite deciziile de acţiune strategică pe care întreprinderea le ia în vederea realizării scopurilor propuse într-un mediu competitiv, în continuă schimbare. Programul include combinaţii între strategiile pe termen lung şi noile strategii adoptate prin confruntare cu evoluţia conjuncturală în mediu. De aceea, programul de marketing este continuu actualizat ; el va suferi schimbări nu numai anuale, odată cu elaborarea planului, dar şi în cursul executării sale, oricînd se constată o nouă tendinţă pe piaţa externă ce implică un alt comportament, o nouă strategie sau renunţare la un vechi mod de acţiune.

Deciziile de acţiune strategică fac legătura între scopurile întreprinderii şi mediul economic în care acţionează avînd următoarele 3 elemente :

1. un rezultat dorit, un obiectiv de genul : creşterea gradului de pătrundere pe piaţă, repoziţionarea faţă de concurenţă, diferenţierea faţă de alte produse cu utilizări similare ;

2. o modalitate de acţiune tactică, transpusă de cele mai multe ori într-un program : de planificare şi dezvoltare a produselor, de promovare, de vînzări, detaliat pe canale de distribuţie şi nivele de preţ adecvate ;

3. programarea şi controlul implementării în cadrul întreprinderii, respectiv stabilirea responsabilităţilor pe compartimentele antrenate şi alocarea resurselor pentru realizarea acţiunii.

Desigur că nu trebuie înţeleasă simplist această delimitare pe trei elemente, deoarece un „rezultat" poate fi obţinut prin mai multe „modalităţi de acţiune" conjugate, după cum prin implementarea unui „program de acţiune tactică" se pot obţine mai multe „rezultate". Este de cea mai mare importanţă realizarea unei corelări cît mai perfecte între obiectivele strategice şi programele tactice atît anteriori, în faza de planificare, cît şi posteriori, ca feed-back al transpunerii în viaţă a programelor în vederea reglării, ajustării strategiei în funcţiune de reacţia mediului economic.

O strategie completă va trebui să ofere corespunzător celor 3 elemente răspunsuri la următoarele 3 tipuri de întrebări :

1. **De ce** se întreprind acţiunile propuse (ce rezultate sînt anvizajate) ? Pentru a asigura întreprinderii o prioritate tehnică ; pentru a asigura utilizarea completă a capacităţilor de producţie şi forţei de muncă ; pentru a-şi echilibra balanţa import-export ; pentru a-şi creşte aportul la echilibrarea balanţei de plăţi a ţării ş.a.m.d.

2. a. **Ce** direcţii de acţiune vom urmări ? Respectiv ce produse ? Ce pieţe ? Ce zone geografice ? Ce canale de distribuţie ?

b. **Cum** poate fi în modul cel mai direct tactica „ce" ? dezvoltată şi implementată ?

3. a. **Cine** trebuie să acţioneze? Compartimentele, funcţiile actuale ale întreprinderii sau trebuie dezvoltate, create noi funcţii ?

b. **Unde** urmează să fie locul acţiunii ? Răspunsul va fi oferit după definirea elementelor ce ? cum ? cine ? în funcţie de evoluţia conjuncturii economice în mediu.

c. **Cînd** va avea loc acţiunea tactică ? Răspunsul îl dă eşalonarea în timp (drum critic) a etapelor de implementare a strategiei, pe funcţiuni, compartimente.

DEFINIREA OBIECTIVELOR STRATEGICE

Potrivit rezultatelor analizei diagnostic efectuate pe baza cercetării de marketing asupra poziţiei întreprinderii pe piaţă se pot identifica ca obiective de atins alternative sau simultane cel puţin patru :

A. creştere ;

B. selecţie ;

C. ridicarea performanţelor produsului ;

D. ridicarea eficienţei producţiei ;

A. Prin opţiunea asupra unei **strategii de creştere** se au în vedere posibilităţile de creştere a volumului desfacerilor sau diversificarea activităţii întreprinderii prin :

— creşterea gradului de pătrundere pe actualele pieţe sau penetrarea pe noi pieţe cu produsele şi/sau serviciile din producţia curentă ;

— diversificarea ofertei de produse şi/sau servicii prin dezvoltare internă sau cooperare ;

— integrarea în amonte (cu subfurnizorii) sau în aval (cu distribuitorii), eventual dezvoltînd reţea de distribuţie proprie.

B. **Strategia de selecţie** presupune o concepţie de marketing evoluată, o abordare mai sofisticată a pieţii, care depăşind stadiul cererii primare, are un pronunţat caracter de piaţă a cumpărătorului. Se are în vedere :

— eliminarea din nomenclator a produselor vechi, cu cerere în scădere, cu tehnologii învechite, care duc în consecinţă la costuri de marketing şi service în creştere ;

— intrarea numai pe acele segmente de piaţă ce oferă avantaje esenţiale şi perspective de creştere (strategie opusă celei de producere nediferenţiată a unei game întregi de produse, numai de dragul de a fi cît mai completă) ;

— subordonarea activităţii de cercetare-dezvoltare în unităţile specializate pentru export politicii de produs impuse de oportunităţile identificate pe pieţele actuale şi pe noi pieţe potenţiale.

Deşi ca concept strategic este teoretic bine înţeleasă, această strategie este mai puţin aplicată practic. Chiar şi cel mai comun proces de selecţie, de a alege între cîteva alternative de noi produse, se dovedeşte deosebit de fructuos în cîştigarea de noi pieţe (vom exemplifica într-un număr viitor cu cazurile Volvo şi Honda). Mult mai rar se întîlneşte o abordare curajoasă de a decide voluntar şi deliberat ce produse sînt în declin sau ce pieţe sînt pierdute.

C. **Strategia ridicării performanţelor produsului** vizează atît aspectul tehnic cît şi cel financiar, fiind caracteristică stadiului de maturitate al ciclului de viaţă al produsului. Se urmăreşte :

— identificarea caracteristicilor neagreate ale produsului şi posibilităţile de lărgire a utilizării cu debuşeu important prin studierea rapoartelor privind modul în care este primit de consumatori (imaginea produsului) şi comportarea lui în exploatare (utilizarea) ;

— iniţierea unor programe de dezvoltarea (adaptare) în cazul în care se depistează noi utilizări ale produselor curente ;

— studierea condiţionării, tehnicii de marchandising utilizate pentru a perfecţiona prezentarea la locul de vînzare şi a promova vînzările ;

— îmbunătăţirea performanţelor produsului, concomitent cu obţinerea unor reduceri de preţ prin simplificarea modului de întreţinere, reducerea cheltuielilor de instruire a utilizatorilor şi de service.

D. **Strategia ridicării eficienţei în producţie,** are în vedere utilizarea experienţei căpătate în producţia pentru menţinerea competitivităţii întreprinderii în condiţiile unei pieţe ce se îndreaptă către saturare. Se urmăreşte :

— reducerea costurilor de producţie prin creşterea productivităţii muncii (introducerea automatizării proceselor de producţie, mecanizarea manipulărilor şi transportului intern, în depozite etc.

— transferul activităţii de service beneficiarului, prin organizarea de cursuri de instruire pe termen lung ;

— perfecţionarea conducerii şi organizării întreprinderii prin : ● delegarea sarcinilor de conducere şi organizare pe subunităţi pentru a dezvolta spiritul întreprinzător ; ● luarea deciziilor importante de alocare a resurselor necesare cercetării-dezvoltării în mod centralizat (mare unitate) pe bază de prognoze tehnologice şi de marketing, dar descentralizarea deciziilor de dezvoltare a produsului în faza de adaptare la cerinţele şi tendinţele curente ale pieţei externe la întreprindere.

C. MIRCESCU

Organizare

Înființarea și organizarea centralei și întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile

În eforturile susținute pentru asigurarea bazei de materii prime și materiale necesare dezvoltării economice, România, țară cu o industrie în plină dezvoltare și modernizare a trecut în ultima perioadă la luarea unor măsuri, mai deosebite, cu privire la recuperarea și valorificarea resurselor materiale și refolosibile.

În raport de toate aceste posibilități a apărut ca o necesitate obiectivă, luarea unor măsuri legislative menite să stimuleze, să cointereseze și să oblige la asigurarea unui riguros spirit gospodăresc în utilizarea resurselor materiale de care dispunem. Printre aceste măsuri — în afara Decretului nr. 465/1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor — evidențiem și Decretul nr. 10/1980 privind înființarea și organizarea centralei și întreprinderilor județene și a municipiului București pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Prin unitățile înființate Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, în calitate de titular de plan și de organ central coordonator pe economie, asigură colectarea, gospodărirea, prelucrarea și livrarea materiilor prime vechi, materialelor și produselor refolosibile din profilul de activitate al acestora.

Decretul menționat prevede în principal următoarele reglementări :

a) Centrala pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile este subordonată Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și se înființează prin preluarea activității Centralei pentru prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare București din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice, cu excepția activității de pregătire a materialelor recuperabile metalice care trece la combinatele din oțeluri speciale, siderurgic și metalurgic din Tîrgoviște, Hunedoara, Reșița, Cîmpia Turzii și Galați, precum și a activității de prelucrare a zgurilor de pe lîngă unitățile metalurgice care trec în cadrul unităților respective. De asemenea, Centrala preia și activitatea Centralei de preindustrializare și achiziții București din subordinea Ministerului Industriei Ușoare, cu excepția activității de preindustrializare, sortare și formare partizi piei care trec la întreprinderile de piele și încălțăminte, de tăbăcărie, de blănărie, de piele și mănuși din Bacău, Oradea, Brașov, Cluj-Napoca, Jilava, Orăștie, Tg. Mureș, Corabia, Ploiești, Mediaș, Agnita, Timișoara, Suceava și Rîmnicu-Vîlcea.

O reglementare deosebită se prevede pentru pieile de animale, în sensul că cele de bovine vor fi livrate direct de la abatoare la depozitele întreprinderilor de pielărie situate în aceiași localitate cu abatorul, dacă au asigurate condițiile de efectuare a operațiilor de conservare. În celelalte cazuri, abatoarele pot livra pieile de bovine prin întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Pieile de ovine, caprine, porcine, cabaline, vînat precum și pieile de bovine rezultate din tăierile de necesitate, se preiau sau se achiziționează, după caz, de aceleași întreprinderi județene sau a municipiului București.

b) Centrala este titulară de plan și exercită atribuțiile prevăzute în Decretul nr. 465/1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor.

c) Întreprinderile pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile se organizează în subordinea Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile în fiecare județ și în municipiul București și au ca obiect de activitate recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, precum și colectarea, achiziționarea și livrarea unor resurse materiale primare.

Întreprinderile se înființează prin comasarea întreprinderilor din subordinea Centralei de preindustrializare și achiziții București din subordinea Ministerului Industriei Ușoare și a unităților din componența Centralei pentru prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare București din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice.

d) Întreaga activitate de colectare, recuperare, pregătire, recondiționare, reutilizare și valorificare a materiilor prime vechi, a celorlalte materiale, piese, subansamble și produse refolosibile se organizează pe baza principiului autogestiunii economico-financiare, unitățile avînd obligația să asigure reciclarea resurselor materiale cu costuri minime, astfel încît să-și acopere integral cheltuielile și să obțină beneficii din aceste activități.

e) Pentru a putea să-și desfășoare activitatea în condiții cît mai bune întreprinderile pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile organizează formații sau echipe proprii de transport auto.

f) În scopul creșterii permanente a eficienței activității întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, acestea pot folosi și pensionari pentru colectarea și achiziționarea de asemenea materiale de la populație, care în afara pensiei integrale vor fi plătiți pe bază de tarife stabilite potrivit legii.

Înființarea și organizarea Centralei și întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — în forma prevăzută în decret — constituie o inițiativă deosebit de importantă a partidului și statului nostru, a secretarului general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** care a arătat în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului, că în cincinalul viitor trebuie să se asigure cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, punîndu-se capăt cu desăvîrșire oricărei risipe.

Nicolae CICU

contract economic

Penalizarea depășirii consumului de energie electrică

Pentru depășirea, prin consum, a cantităților de energie electrică repartizate și contractate, unitățile socialiste datorează penalități de 200% la valoarea energiei consumate în plus, în conformitate cu art. 4 din anexa 1 la Decretul nr. 394/1976.

Spre deosebire deci, de reglementarea aplicabilă în cazul depășirii consumului la gaze naturale, în situația la care ne referim, penalitățile datorate nu se pot determina decît în raport cu ceea ce s-au consumat într-un trimestru.

Prin urmare, consumurile lunare — în ipoteza stabilirii și facturării consumului lunar de energie electrică — nu sînt relevante, întrucît ipoteza legii nu permite calcularea și perceperea penalităților în raport cu ceea ce s-a consumat într-o lună sau chiar în două.

Ca atare, nu se poate susține că dreptul de a pretinde penalitățile se naște și că terменul de prescripție a dreptului la acțiune începe să curgă înainte de expirarea trimestrului care constituie unitatea de timp relevantă pentru determinarea sumei reprezentînd penalitățile datorate de către unitatea consumatoare.

În acest sens, s-au reținut următoarele, prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 77 din 10 ianuarie 1980 :

„Analizîndu-se excepția de prescripție invocată de pîrîtă, se constată că este neîntemeiată și urmează a se respinge întrucît penalitățile se calculează trimestrial asupra prețului cantității consumate suplimentar într-un trimestru.

În această situație, furnizorul trebuie să aștepte expirarea trimestrului, moment în care are posibilitatea să constate, pe baza citirilor, cantitatea consumată pe întreaga perioadă".

Hotărîrea la care ne referim, consfințește orientarea nuanțată a practicii arbitrale și într-o altă problemă care nu este lipsită de interes pentru unitățile furnizoare și cele consumatoare de energie electrică.

Într-o perioadă astăzi depășită, practica arbitrală considera că pentru determinarea consumului de energie electrică în raport cu care se datorează penalitățile, trebuie să se aibă în vedere exclusiv trimestrul calendaristic.

De pildă, prin Hotărîrea nr. 1722 din 27 octombrie 1977, Arbitrajul de stat interjudețean Iași a reținut că „pentru a putea formula pretenții la penalități, reclamanta trebuia... să efectueze lecturile consumurilor la 1 ianuarie 1977 și 31 martie 1977, fără a se include în aceste lecturi și consumul din decembrie 1976. Numai în caz de depășire a consumului stabilit astfel era în drept să formuleze pretenții la penalități.

Neprocedînd astfel nu se poate angaja răspunderea pîrîtei și, în consecință, acțiunea urmează a se respinge".

Așadar, stabilirea consumului pe un trimestru care nu corespunde cu diviziunile trimestriale ale anului calendaristic avea consecințe dintre cele mai grave asupra dreptului unităților furnizoare la penalități.

Întrucît s-a constatat că aceste unități nu au în toate cazurile posibilitatea materială de a stabili consumurile în ultima zi a trimestrului, practica arbitrală mai recentă admite luarea în considerare a consumurilor pe trei luni care nu coincid cu limitele trimestrelor calendaristice, cu condiția ca punctul final al determinării să se situeze înlăuntrul ultimelor 20 de zile ale trimestrului respectiv. Astfel, de exemplu, dacă punctul final al perioadei de consum determinate este 25 decembrie 1979, se va lua în calcul consumul realizat între 25 septembrie și 25 decembrie 1979.

În acest sens, prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 77/1980, s-au reținut următoarele :

„Referitor la susținerea pîrîtului că există neconcordanță între trimestrul calendaristic și trimestrul de facturare, se reține că, în adevăr, practica arbitrală a admis ca penalitățile să se determine prin stabilirea consumului de 3 luni care nu corespund totdeauna cu trimestrul calendaristic.

Dar... un asemenea mod de stabilire a consumului poate fi reținut numai cu condiția ca citirile să se facă înlăuntrul ultimelor 20 de zile ale trimestrului.

Ca atare, în speță, determinarea consumului trebuia să se facă în perioada 11—31 martie 1979.

Reclamanta nu dovedește că a respectat această condiție la toate punctele de consum.

În schimb, pîrîtul dovedește că la I.A.S. Bîrlad, citirea consumului s-a făcut la 8 martie 1979, deci în afara perioadei menționate.

În consecință, nu sînt întrunite condițiile legale pentru acordarea penalităților, astfel că urmează să se respingă acțiunea".

Deci, la stabilirea penalităților consumurile care nu corespund trimestrului calendaristic pot fi luate în considerare numai cu respectarea condiției de mai sus.

I. ICZKOVITS

Contractele de prestații pentru expediția camionajului și manipularea mărfurilor

Contractul de prestații ECM are la origine Instrucțiunile provizorii ale MTTc-DGCF nr. 167/5 col. 1963 care urmărind asigurarea „transportului din poartă în poartă" stabilea ca și operațiile de expediere și manipulare a mărfurilor să se facă pentru beneficiarii mărfurilor transportate, de către unități de expediție ale căii ferate.

Natura juridică a contractului nu a fost ușor de stabilit datorită în primul rînd structurii contractului, respectiv caracterului neomogen al categoriilor de prestații constituind obiectul lui.

Așa cum se specifică în cap. II art. 1 din contractul tip, obiectul contractului constă în executarea de operații de expediție camionaj și manipulare.

Deși toate aceste activități constituie prin natura lor prestații, unele din ele și anume cele referitoare la transport, sînt susceptibile de încadrare într-o categorie specială, care situează prestația de transport într-un tip aparte de prestație, supusă altor reglementări cu totul diferite.

Trebuia deci să se determine care anume parte din structura contractului de prestații va prevala asupra celorlalte stabilindu-se dacă activitatea cu caracter de prestații propriu-zise (manipulare și expediție) este preponderentă, sau dimpotrivă, activitatea de transport, expresie a unei prestații cu caracter special.

În cadrul acestui criteriu al preponderenței se evaluează activitățile respective din punct de vedere al importanței economice exprimat prin procentul ce le revine din prețul prestației, dar și din punctul de vedere al numărului și complexității operațiilor.

După criteriul menționat mai sus nu se poate totuși ajunge la o concluzie unanim acceptabilă, întrucît activitatea de transport nu se realizează cu mijloacele de transport proprietatea prestatorului, iar pe de altă parte activitățile de expediții și manipulare se execută de personalul aparținînd căii ferate pentru beneficiari care au figurat în aceeași calitate și în contractul de transport feroviar.

Așa se explică și oscilarea practicii arbitrale în definirea naturii juridice a contractului de prestații ECM.

Astfel, inițial, reținîndu-se că Secția ECM este o unitate a căii ferate, care în principal are activitate de transport din poartă în poartă, a mărfurilor expediate, ceea ce include și efectuarea operațiilor de încărcare-descărcare a mărfurilor respective, s-a stabilit prin Dec. PAS 1807/1970 că și contractul ECM încheiat cu beneficiarii căii ferate are caracterul unui contract de transport, expedierea și manipularea mărfurilor fiind activități accesorii celei principale.

Ulterior s-a revenit însă asupra acestei practici arbitrale (Dec. PAS 3039/1978) ajungîndu-se la concluzia că există rațiuni pentru care natura contractului de prestații ECM nu poate fi acea a unui contract de transport, ci a contractului de prestații.

Ultima soluție care se bucură de o audiență mult mai largă are cîteva implicații deosebit de importante, atît în materie de prescripție cît și în domeniul procesual.

Astfel termenul de prescripție ce afectează dreptul la acțiune pentru pretenții derivînd din contractul de prestații ECM, este de 18 luni (art. 3 din D. 167/1958) iar nu de 6 luni, conform art. 4 lit. e din același act normativ, iar pentru exercitarea acestui drept împotriva prestatorului nu operează instituția reclamației administrative.

Părțile angajate în contractul ECM sînt Regionala de cale ferată prin Secția de expediții, camionaj și mecanizare, în calitate de prestator și organizațiile socialiste beneficiare.

Obiectul contractului ECM îl constituie executarea operațiilor de manipulare, transport și expediere a mărfurilor, cu excepția celor care datorită naturii lor, a greutății sau gabaritului mai mari, ori a felului în care se prezintă (vrac) sînt excluse în mod expres (art. 3 P. II din contractul ECM tip).

Referitor la obiectul contractului de prestații ECM, este de observat că probleme mai numeroase ridică activitatea de expediții și manipulare.

S-a discutat de exemplu pe calea unei divergențe la contract ca prestatorul să fie obligat să execute primirea și descărcarea mărfurilor fără a mai fi necesară prezența delegatului beneficiarei.

Prin Dec. PAS 1397/1966 ce-și menține actualitatea s-a stabilit că obligația de verificare a mărfurilor revine beneficiarei destinatare și că această obligație nu poate fi transferată asupra prestatorului.

Tot pe calea divergenței s-a cerut, de data aceasta de prestator, ca beneficiarul să fie obligat să-și amenajeze rampă corespunzătoare pentru încărcarea coletelor și a containerelor în și din autocamioane, dar acest punct de vedere nu a fost însușit de practica arbitrală (Dec. PAS 843/1968), soluția respectivă regăsindu-se și în formularea noului contract de prestații ECM (art. 26 lit. e) în care nu se mai impune amenajarea de rampe.

Termenul pentru care se încheie contractul ECM, este în general de 1 an, dar acest termen se poate prelungi.

Primirea și predarea mărfurilor ce se încarcă-descarcă ca și încărcarea-descărcarea mărfurilor în și din mijloacele de transport, trebuie să se facă atît ziua cît și noaptea (Dec. PAS 1018/1966) cu respectarea termenelor prevăzute de TLM.

În contract se stabilesc, de asemenea, condiții de calitate și de garanție ca și condițiile referitoare la executarea manipulării și transportul mărfurilor, care prevăd de fapt nomenclatorul obligațiilor ce le revin părților contractante.

Deși contractul ECM cuprinde reglementări foarte detaliate este suficient de suplu și prin desele referiri la anexă, care încorporează aspecte concrete de executare întrunind acordul părților, asigură posibilitățile necesare de adaptare la interesele reciproce ale părților, modificarea contractului putîndu-se efectua în formă scrisă, sau tacit, însă numai cu acordul ambelor părți.

Astfel deși conform art. 3 din contractul tip ECM, nu intră în obligația prestatorului, încărcarea-descărcarea de obiecte mai grele de 500 kg. dar dacă părțile convin și trec în anexa contractului, de pildă și posibilitatea descărcării de utilaje cu o greutate pînă la 3 000 kg. o atare mențiune, dat fiind caracterul ei derogator și special precum și acceptarea prestatorului, este de natură să elimine restricția prevăzută de art. 3 din contract (în acest sens Hot. Arb. Munic. Buc. 3999/1979).

Tot prin acordul părților se poate modifica și tonajul contractat (art. 17 din contractul tip) și stabili condițiunile privind manipularea și transportul mărfurilor, iar în măsura în care aceste condiții nu sînt îndeplinite, partea în culpă suportă consecințele.

Într-un litigiu dedus pentru exercitarea controlului legalității hotărîrii arbitrale pronunțate, reținîndu-se că prestatoarea și beneficiara au fost de acord să suplimenteze volumul mărfurilor contractate cu o marfă ce se prezenta la transport în vrac, (nisip), cu condiția ca aceasta să sosească în transcontainere și că în vederea îndeplinirii acestei condiții s-au stabilit pentru fiecare din părți obligații precise, beneficiara urmînd să intervină la furnizorii ei pentru ca aceștia să obțină și să utilizeze transcontainere la expedierea acelei mărfuri, iar prestatoarea să la legătura cu stațiile de expediție pentru a reglementa punerea la dispoziția furnizorilor beneficiarei transcontainerele necesare și că beneficiara a făcut dovada îndeplinirii obligației ce-i revenea, pe cînd prestatoarea nu, în sensul că nu s-au pus la dispoziția furnizorilor beneficiarei pentru expedierea mărfii suplimentate, transcontainere, astfel că marfa s-a expediat în vagoane, în vrac, prin Dec. PAS 796/1979 s-a stabilit că în această situația obligația descărcării mărfii respective revenea prestatoarei, iar pentru locațiile survenite cu această ocazie nu există temei pentru implicarea răspunderii beneficiarei.

Această soluție este în deplină concordanță și cu prevederile contractului ECM (art. 25 lit. d).

Dacă beneficiarii solicită ulterior încheierii contractului ECM efectuarea de prestații pentru cantități suplimentare de marfă, prestatoarea nu are obligația executării acestor prestații decît în limita posibilităților (Dec. PAS 1800/1967) ca și în cazul sosirii de mărfuri peste cota lunară contractată, dar în această din urmă situație, dacă executantul nu are posibilități de deservire, trebuie să anunțe telegrafic și apoi în scris pe beneficiar despre aceasta (art. 20 din contractul ECM).

În ceea ce privește decontarea taxelor pentru prestații ECM, în situația în care nu se face dovada că marfa a fost manipulată și transportată sau că neexecutarea acestor obligații de către prestator ar fi imputabilă beneficiarei (de exemplu refuzul de a prelua marfa din lipsă de personal, etc.) nu se justifică încasarea și deținerea taxelor respective. (Hot. Arb. de Stat al Mun. Buc. nr. 2874/1979).

La transporturile eliberate prin ECM nu se cere confirmarea eliberării prin semnătura destinatarului pe buletinul de mesagerie, dovada de predare-primire a coletăriei rezultînd din semnătura destinatarului pusă pe documentele întocmite de prestatorul ECM (Hot. Arb. St. Brașov nr. 2528/1966).

În lipsa unui contract scris, executarea prestațiilor ECM are ca efect obligația beneficiarei de a achita taxele legale, iar dacă în timpul desfășurării activităților ECM au rezultat pentru beneficiar pagube, produse de personalul muncitor al prestatorului, urmează a se implica răspunderea acestuia din urmă, în calitate de comitent în condițiile art. 1000 al. 3 c. civ. (Arb. Stat al Mun. Buc. 480/1967).

Paul MIHĂILESCU

Aspecte privind livrarea anticipată

Stabilind regula generală și obligatorie a executării obligațiilor contractuale la termen, Legea nr. 71/1969, în art. 40 recunoaște în același timp și posibilitatea atît a livrărilor cu anticipație, cît și a livrărilor cu întîrziere.

Prevederea lapidară cuprinsă în art. 40 lit. a din lege, potrivit căreia livrarea produselor cu anticipație are loc numai cu acordul părților dat prealabil fiecărei livrări face necesară prezentarea mai pe larg a acestei forme de executare a livrărilor, astfel cum au solicitat unii cititori prin scrisorile primite la redacție.

● Acordul dat de beneficiar în prealabil trebuie să se refere la fiecare livrare în parte. Individualizarea acestui consimțămînt apare necesară deoarece afirmația făcută de beneficiară că este de acord cu toate livrările viitoare ce vor avea loc, este contrară textului legal care prevede cîte un acord pentru fiecare livrare și încalcă însăși finalitatea legii, cunoscîndu-se că inserarea acestei prevederi s-a făcut tocmai spre a curma practica din trecut cînd acordul se referea la toate livrările viitoare, uneori constituind chiar o clauză contractuală.

● Legea nu stabilește forma în care poate fi exprimată acceptarea beneficiarului, dacă acordul poate fi verbal sau este necesară și chiar obligatorie forma scrisă. Din contextul celorlalte prevederi și din principiile legii, precum și din necesitatea obiectivă a preciziunii și clarității raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste, acordul scris este singurul admis și compatibil.

În schimb, acest acord poate rezulta dintr-o serie de modalități de exprimare a voinței unităților : schimb de scrisori, telegrame, telex, confirmarea scrisă a unei convorbiri telefonice etc.

● Fiind o operațiune patrimonială, întrucît implică un transfer de bunuri și valori din patrimoniile părților contractante, livrarea anticipată — ca operațiune cu un dublu caracter economic și juridic — presupune angajarea unităților interesate de către persoanele competente. Așadar, scrisorile sau celelalte înscrisuri prin care se exprimă acordul pentru o livrare anticipată trebuie semnate de director sau înlocuitorul său, împreună cu contabilul sef (ori locțiitorul acestuia), care în acest mod dă și viza de control preventiv atît în faza de angajare cît și în faza de executare a operațiunii.

● Livrarea anticipată nu presupune modificarea contractului încheiat. Acesta rămîne neschimbat în ceea ce privește termenele fixate inițial, executarea obligației însă avînd loc înainte de termenul contractual. Dacă ar implica

modificarea termenului din contract, nu ne-am mai afla în prezența unei livrări anticipate, ci a unei executări la noul termen convenit.

Această împrejurare produce următoarele consecințe :

— nu este necesară modificarea actelor de repartizare chiar dacă produsele în cauză sînt supuse repartițiilor ;

— livrarea poate avea loc chiar și în trimestrul anterior celui stabilit prin actul de planificare și contract ;

— acordul pentru livrarea anticipată poate fi cerut și dat nu numai de centrala sau întreprinderea parte în contract, ci și de unitatea efectiv executantă sau efectiv beneficiară a obligațiilor contractuale (uzină, fabrică, secție de producție), dacă are statutul de unitate componentă cu gestiune economică fără personalitate juridică.

● Acordul trebuie să fie prealabil, așa cum s-a învederat mai sus, în caz contrar furnizorul expunîndu-se riscului ca beneficiarul să nu accepte primirea produselor, ceea ce implică o serie de neajunsuri și cheltuieli pentru unitatea furnizoare (costul depozitării, locației, speze de transport etc.). Totuși, în cazul în care beneficiarul primește produsele se consideră că livrarea a fost acceptată. În acest caz acceptarea este concomitentă cu executarea și — întrucît este realizată în interesul ambelor părți contractante — se consideră legal efectuată, necontravenind prevederilor normative.

Așa cum am arătat, în cazul în care furnizorul livrează anticipat produsele fără a avea acordul beneficiarului se expune la o serie de cheltuieli, întrucît acesta din urmă poate refuza livrarea. Într-o atare situație furnizorul este obligat să suporte cheltuielile făcute de beneficiar pentru depozitare, conservare, transport etc. Totuși, unitatea furnizoare nu va trebui să suporte acele cheltuieli pe care beneficiarul le poate evita, prin luarea unor măsuri operative, în cadrul obligațiilor de întrajutorare și colaborare specific unităților socialiste.

● Efectele unei livrări anticipate acceptate sînt identice celeia produse de o livrare la termen :

— furnizorul răspunde pentru cantitate, calitate, expediere (dacă este în sarcina sa), remiterea documentelor necesare etc.

— beneficiarul este obligat a face plata la termen, neputînd refuza plata prețului dacă și-a dat anterior acordul pentru livrarea anticipată. Întîrzierea în plata prețului sau refuzului nejustificat de plată se penalizează (Dec. PAS nr. 1640/1978) deoarece obligația de plată a prețului devine exigibilă la data livrării efective, iar nu la data prevăzută în contract (Dec. PAS nr. 1518/1978).

În cazul în care deși unitatea beneficiară refuză primirea produselor întrucît nu și-a dat acordul în prealabil și procedează la depozitarea produselor și trecerea lor în custodie, dar apoi consumă sau folosește produsele este datoare a face plata în termenul legal.

În caz de neplată la această dată, datorează penalități pentru neachitarea prețului la termen (Arbitrajul de Stat Central Hot. nr. 632/1973).

Acordul cu privire la o livrare anticipată nu poate constitui justificare pentru întîrzierea livrării altor produse (Dec. PAS nr. 93/1979) sau la alte termene.

dr. C. JORNESCU

comerț exterior

Răspunderea în cadrul contractului economic de comision

Răspunderea întreprinderii de comerț exterior comisionare nu poate fi just stabilită decît prin luarea în considerare a specificului obligațiilor contractuale care îi revin și prin analizarea atentă a faptului dacă aceste obligații au fost sau nu respectate.

Sublinierea de mai sus nu este lipsită de interes, deoarece, uneori, se manifestă tendința de a se aplica — și în acest domeniu — reguli proprii raporturilor de furnizare, ceea ce nu poate duce decît la concluzii greșite. Așa a procedat o unitate care a livrat fructe la export în condiții de comision, socotind că din moment ce face dovada că a predat o anumită cantitate de fructe cărăușului, este îndreptățită să obțină valoarea acelei cantități, fără considerare la cantitatea real recepțională de către partenerul străin.

În speță însă, contractul economic de comision a fost încheiat cu clauza potrivit căreia „preluarea cantitativă are loc la destinația finală în țara clientului, prin cîntărirea mărfii pe cîntarele autorizate oficial. Actul de cîntărire este opozabil comitentului".

Prin urmare, unitatea comitentă nu se putea considera eliberată de obligație prin predarea produselor către cărăuș, ci urma să suporte toate riscurile din timpul transportului, pînă la primirea produselor de către clientul străin.

În aceste condiții, s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1374/1979, că minusurile cantitative constatate la destinație, „în condițiile în care nu s-a făcut dovada violării pe parcurs a mijloacelor de transport nu pot fi imputabile cărăușului.

Contractul de comision prevede obligativitatea încheierii la destinație a actelor de constatare în prezența cărăușului în situația în care lipsurile cantitative sau calitative sînt imputabile acestuia — respectiv, mijloace de transport avariate, violate etc. — ceea ce nu este cazul în speță.

Din verificările și constatările expertizei . . . rezultă că minusul constatat la destinație se poate explica prin sistemele diferite de cîntărire a mijloacelor de transport la expediere și destinație sau prin pierderi pe timpul transportului ca urmare a deshidratării...

Oricare ar fi cauza acestor lipsuri — atîta timp cît nu s-a făcut dovada că sînt imputabile cărăușului — răspunderea revine expeditoarei, în sensul că aceasta nu este îndreptățită decît la prețul cantității de marfă stabilită prin cîntărire la destinația finală . . . dat fiind faptul că în acest mod a fost stabilită condiția de livrare prin contractul de comision și contractul extern".

Soluția se întemeiază deci, pe specificul drepturilor și obligațiilor rezultînd din contractul economic de comision în cadrul căruia s-a stabilit, în mod expres, că decontarea valorii produselor exportate se face în funcție de cîntărirea autorizată făcută la destinația finală. În această situație, toate pierderile în greutate — cu excepția celor imputabile cărăușului — se suportă de către unitatea comitentă.

O rezolvare similară, dar bazată pe aceleași rațiuni deduse din specificul raporturilor de comision, a fost adoptată în legătură cu consecințele deprecierii mărfii ca urmare a refuzului partenerului extern de a le primi.

Refuzul respectiv nu a fost urmarea încălcării unor obligații contractuale, ci s-a datorat unei situații obiective pe piața externă.

S-a pus problema părții care urmează să suporte această daună : exportatoarea (comitentă) ori întreprinderea de comerț exterior (comisionară).

Potrivit Deciziei primului arbitru de stat nr. 577/1978, „această situație obiectivă de conjunctură pe piața externă ce a determinat producerea daunei în speță a fost reținută întemeiat de arbitraj ca un risc de comerț exterior ce urmează a fi suportat de exportatoare.

Întrucît nu s-a făcut dovada că dauna în litigiu este urmarea unei activități culpabile a I.C.E. comisionare respingerea acțiunea față de această pîrîtă s-a făcut întemeiat".

H. MATEI

raporturi de muncă

Dreptul la despăgubiri ca urmare a anulării sancțiunii disciplinare

În literatura juridică s-au înregistrat opinii diferite în legătură cu obținerea despăgubirilor în urma anulării sancțiunii disciplinare, ca fiind aplicată în mod netemeinic ori nelegal.

Astfel, într-un punct de vedere, motivîndu-se, printre altele, cu aceea că dreptul la despăgubiri s-ar naște numai din momentul pronunțării hotărîrii de anulare a sancțiunii disciplinare, s-ar susținut că cererea de despăgubiri poate fi formulată numai ulterior obținerii hotărîrii de anulare a sancțiunii disciplinare pentru motive de nelegalitate ori de netemeinicie. (Gheorghe Mitrache, „Calea procesuală de realizare a dreptului la despăgubire a angajatului ca urmare a anulării sancțiunii disciplinare", în R.R.D., 1971, nr. 4, pag. 78—80).

Într-o opinie contrară, bazată, în principal, pe aceea că potrivit art. 8 din Decretul nr. 167/1958, prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei rezultate dintr-un fapt ilicit curge de la data la care a fost cunoscută paguba și cel care răspunde de ea și că, deci, în cazul aplicării nelegale a sancțiunii disciplinare unitatea se află în culpă contractuală, se arată că dreptul la acțiune în repararea prejudiciului produs izvorăște din aplicarea nelegală a sancțiunii disciplinare, astfel că cererea de despăgubire poate fi formulată concomitent cu contestația împotriva sancțiunii disciplinare, ea fiind, în conformitate cu art. 17 C. pr. civilă, o cerere accesorie celei prin care se solicită anularea sancțiunii disciplinare nelegal sau în mod netemeinic aplicate (în acest sens, a se vedea : Alexandru Oprolu, „Calea procesuală de realizare a dreptului la despăgubiri a salariatului ca urmare a anulării sancțiunii disciplinare", în „R.R.D.", 1973, nr. 7, pag. 118—120).

În sfîrșit, alți autori arată că restabilirea drepturilor încălcate ale persoanei nelegal ori netemeinic sancționate disciplinar, între care se numără, în mod evident, și acordarea despăgubirilor ce i se cuvin, constituie un **efect** al hotărîrii prin care organul jurisdicțional competent a dispus anularea sancțiunii disciplinare aplicate. (Cartea Întreprinderii, Vol. IV, supliment la „Viața economică", 1974, pag. 359 ; Sanda Ghimpu, Gh. Mohanu, „Litigiul de muncă" Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, pag. 114 ; Vasile Buia, Gheorghe Mohanu, „Organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat", Editura științifică, București, 1975, pag. 240—241).

Trecînd de la poziția literaturii juridice la cea a practicii judiciare, menționăm că Tribunalul Suprem, s-a pronunțat, prin decizia civilă nr. 26 din 7 ianuarie 1963 a Colegiului civil (în C.D., 1973, pct. 96, pag. 217—222) în sensul că dreptul la despăgubiri rezultînd din desfacerea nelegală a contractului de muncă se naște în momentul luării acestei măsuri și nu la data hotărîrii de reintegrare. Desigur, instanța supremă se pronunță numai cu privire la momentul nașterii dreptului la despăgubiri în situația aplicării celei mai grave sancțiuni disciplinare constînd în desfacerea disciplinară a contractului de muncă dar nu există nici un impediment pentru a se considera că dreptul la despăgubiri se naște în toate cazurile — deci și în cazul aplicării celorlalte sancțiuni disciplinare prevăzute de art. 110 din Codul muncii — de aplicare a unor sancțiuni disciplinare, de la data luării acestor măsuri, iar nu de la data la care acestea au fost, eventual, anulate ca netemeinice ori nelegale de către organele de jurisdicție a muncii.

Prin Decizia de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, Plenul Tribunalului Suprem stabilește obligația instanțelor ca, în cazul în care s-a hotărît anularea măsurii desfacerii disciplinare a contractului de muncă, dispunîndu-se, totodată, reintegrarea în postul anterior deținut, să se calculeze și despăgubirile cuvenite pentru perioada pînă la pronunțarea hotărîrii, iar pentru perioada de la pronunțarea hotărîrii și pînă la reintrarea efectivă să se stabilească elementele de calcul pe baza cărora, ulterior, persoana să se poată adresa instanței de validare a popririi.

Această îndrumare este însă valabilă numai dacă și în măsura în care persoanele încadrate în muncă, contestatoare ale sancțiunilor disciplinare aplicate au cerut organelor prevăzute de art. 175 alin. 1 din Codul muncii și acordarea despăgubirilor. La această concluzie, ne conduce împrejurarea că în actualul Cod al muncii nu există o prevedere similară celei cuprinse în art. 17 C. pr. penală, care obligă instanța să acorde despăgubiri **din oficiu.** De asemenea, prin art. 172(2) din Codul muncii în vigoare se dispune că persoanele încadrate în muncă „pot contesta sancțiunile disciplinare aplicate fără temei sau cu încălcarea legii și orice măsuri pe care le consideră nelegale, **cerînd** restabilirea drepturilor încălcate". Or, un drept care i s-a încălcat persoanei sancționată disciplinar cu oricare dintre sancțiunile disciplinare cu caracter patrimonial, este dreptul la retribuția ce nu i s-a acordat în total sau în parte, ca urmare a aplicării sancțiunii disciplinare. Așadar, Codul muncii, în art. 172(2), are în vedere că oricare dintre drepturile de care a fost lipsită o persoană — deci și dreptul la retribuție — se restabilește, **la cererea** persoanei vizate.

Nu mai puțin, nu am putea trece peste analiza acestei probleme fără a analiza și o obiecție ce s-ar putea aduce, bazată pe prevederile art. 18 din Codul muncii în vigoare, potrivit cu care „drepturile persoanelor încadrate în muncă nu pot face obiectul vreunei tranzacții, renunțări sau limitări, ele fiind apărate de stat împotriva oricăror încălcări, a manifestărilor de subiectivism, abuz sau arbitrariu" precum și pe prevederile art. 19 litera „b" din același Cod al muncii în raport de care persoana încadrată în muncă are dreptul „să fie retribuită potrivit principiului socialist de repartiție, în raport de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii pe care o desfășoară".

S-ar putea deci susține că prin sancționarea disciplinară a personalului muncitor, și a problemei despăgubirilor, care nu au fost cerute în mod expres de către persoana încadrată în muncă ce a contestat decizia de sancționare disciplinară, s-ar ajunge, în mod implicit ca dreptul la retribuire ce a fost diminuat, în total sau în parte, prin aplicarea și executarea unei sancțiuni disciplinare cu caracter patrimonial, drept ridicat de actualul Cod al muncii la rang de principiu fundamental, să fie știrbit.

Această temere nu se justifică însă dacă ținem seama de rolul activ ce revine organelor de jurisdicție a muncii, în raport de care socotim că acestea sînt obligate a pune în vedere în scris contestatorului că poate să ceară, odată cu solicitarea de anulare a sancțiunii disciplinare ca fiind aplicată în mod netemeinic ori cu încălcarea legii, și despăgubirile ce i se cuvin. O cerere de renunțare la despăgubiri a contestatorului rămîne însă fără efecte juridice, deoarece prin aceasta retribuția de care acesta a fost lipsit prin aplicarea sancțiunii disciplinare cu caracter patrimondial, ar face obiectul unei tranzacții, ceea ce contravine art. 18 din Codul muncii. Așadar, chiar dacă s-a făcut o asemenea cerere și ea ar fi fost luată în considerare de către organul de soluționare a sancțiunii disciplinare, potrivit legii, contestatorul o poate reformula oricînd, înăuntrul termenului de prescripție de trei ani, care curge de la data aplicării sancțiunii disciplinare.

Pentru a nu se crea însă confuzii, socotim că organele de jurisdicție a muncii, investite cu soluționarea contestației împotriva deciziei de sancționare disciplinară ar trebui să ia act de împrejurarea că cererea de despăgubiri se va formula ulterior, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, în termenul legal de prescripție, iar nu că petentul ar renunța la solicitarea ulterioară a despăgubirilor.

În unele cazuri, din lipsa de pregătire de specialitate a unor contestatori, aceștia nu solicită și acordarea despăgubirilor, ceea ce justifică exercitarea rolului activ al organelor de jurisdicție a muncii în sensul celor arătate mai sus, de a le cere în scris să-și precizeze cererea.

Gheorghe BRÂNDUȘEA

Întrebări și răspunsuri

● **GRUPUL ȘCOLAR NR. 14 BISTRIȚA, comuna Costești — județul Vîlcea** întreabă care este cuantumul indemnizației în cazul cînd o persoană încadrată în muncă se află în incapacitate de muncă datorită unei boli transmisibile.

În conformitate cu prevederile art. 6 alin. 3 din H.C.M. nr. 880/1965, beneficiază din prima zi de cuantumul integral al indemnizației ce i se cuvine, persoana încadrată în muncă aflată în incapacitate temporară de muncă datorită bolilor transmisibile sau urgențelor medico-chirurgicale stabilite de Ministerul Sănătății. În cazul în care sînt îndeplinite și condițiile prevăzute în art. 11 din același act normativ, adică dacă persoanei încadrate cu contract de muncă (pe durată determinată sau nedeterminată) i se interzice să meargă la lucru, de către organele medicale din cauza unei boli molipsitoare, aceasta beneficiază de un ajutor de carantină de 85% din retribuția tarifară de încadrare, indiferent de natura contractului de muncă și de vechimea neîntreruptă în muncă. Din prevederile sus citate rezultă că persoanelor ce au boli transmisibile li se asigură un regim preferențial. A se vedea și răspunsul dat lui Smedescu Ioan — Vîlcea în Revista economică, Supliment nr. 2/1980 pag. 13.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR Bloc A8 bis, bd. Ion Șulea nr. 30 București** întreabă dacă proprietarii de apartamente situate la subsol, parter și etajul I care nu folosesc liftul întrucît la etajele superioare ale clădirii nu există părți sau instalații comune cum ar fi spălătorii, uscătorii și altele asemenea, sînt sau nu obligați să suporte cheltuielile de reparații și întreținere ale ascensorului. Răspunsul necesită unele explicații prealabile. În blocurile cu mai multe apartamente, în afara suprafețelor locuibile, mai există și unele părți și instalații comune care sînt esențiale și indispensabile pentru folosirea locuințelor cum sînt: crematoriile, vidanjele, scările interioare, ascensorul casa scării, spălătorii, uscătorii etc. Fără existența acestor părți și instalații comune, locuirea clădirii ar fi imposibilă. În cazul în care clădirea cuprinde apartamente proprietate individuală, proprietarii acestora dețin, în această calitate, atît apartamentul respectiv cît și o cotă parte ideală, indiviză din părțile și instalațiile comune. Orice proprietar dintr-o clădire cu mai multe apartamente este deci, în același timp, și coproprietar al părților și instalațiilor comune.

Din această dublă calitate de proprietar al apartamentului și de coproprietar al părților și instalațiilor comune decurge o serie de consecințe: — așa cum repartițiile și lucrările importante necesare apartamentului sînt în sarcina proprietarului, chiar dacă nu locuiește în acesta, tot așa și reviziile și reparațiile la toate părțile și instalațiile comune (inclusiv ascensorul) sînt în sarcina coproprietarilor respectivi, chiar dacă nu le folosesc; dacă proprietarii de la subsol, parter și etajul I folosesc ascensorul pentru a utiliza părțile și instalațiile de la etapele superioare, au obligația de a suporta și cheltuielile legate de exploatarea acestuia (forța motrică, luminat etc.); cheltuielile de reparații și întreținere la toate părțile comune (inclusiv la ascensor) nu sînt determinate de împrejurarea că respectivele instalații sînt sau nu folosite de proprietari, ci de faptul că acestea le aparțin în coproprietate.

● **POPESCU GHEORGHE — Ploiești** — întreabă dacă în conformitate cu actualele reglementări contabilul șef are sau nu competența ca, în unitățile socialiste cu un număr mare de sectoare sau subunități, să desemneze persoane care să efectueze plata retribuțiilor și a altor drepturi cuvenite personalului muncitor; care este sancțiunea ce i se poate aplica, dacă a desemnat asemenea persoane fără a avea competență legală; dacă eventual asemenea competență acordată contabilului șef prin regulamentul de organizare și funcționare al unității este operantă sau nu.

Răspundem întrebărilor în ordinea în care au fost formulate: potrivit Regulamentului operațiunilor de casă aprobat prin Decretul nr. 209/1976, numai conducătorul unității poate desemna în mod expres persoane care să facă asemenea plăți (art. 25 alin. 2); dacă o asemenea desemnare a fost făcută de contabilul șef fapta sa constituie o abatere disciplinară fiind susceptibilă de sancționare potrivit art. 100 din Codul muncii;

— regulamentul de organizare și funcționare al unității fiind un act normativ de rang inferior nu poate cuprinde prevederi contrare legilor, decretelor, hotărîrilor Consiliului de Miniștri etc. Or, față de dispoziția imperativă a art. 25 alin. 2 din Decretul nr. 209/1976, prevederea cuprinsă în regulamentul de organizare și funcționare a unității este nelegală cu atît mai mult cu cît nici în art. 9 din H.C.M. nr. 1885/1970 nu este prevăzută în mod expres această atribuție a contabilului șef. În ce privește răspunderea sa materială și a persoanei delegată nelegal urmăriți Suplimentul revistei noastre.

● **IGNA CIPRIAN, LAZĂR MIHAI, URDEA TRAIAN, PELE FLORIAN și SĂLĂJAN VASILE — Oradea** întreabă care sînt criteriile legale pentru stabilirea costului încălzirii și pentru repartizarea pe locatari a acestuia. Răspunsul la întrebarea dv. este cuprins în Hotărîrea nr. 2/1973 pct. 5 litera a, text legal pe care-l cunoașteți și la care faceți referire, afirmînd că repartizarea cheltuielilor privind încălzirea s-a efectuat potrivit acestui act normativ. Orice altă interpretare este în contradicție cu legea.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 151 BLOC 3 CARTIER TRIVALE Pitești** întreabă cum se calculează numărul de membri ai asociației de locatari. Potrivit art. 3 alin. 1 din Statutul asociației aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, sînt de drept membri: toți titularii contractelor de închiriere, indiferent de numărul membrilor de familie și de vîrsta acestora; persoane fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală. În caz de proprietate comună a membrilor unei familii asupra aceluiași apartament, cei în cauză vor desemna unul dintre coproprietari spre a deveni membru al asociației. În cazul în care apartamentul este coproprietatea a două sau mai multe persoane care nu fac parte din aceeași familie, fiecare coproprietar va deveni membru al asociației cu condiția expresă ca să locuiască în acel apartament; persoanele juridice care își au sediul sau desfășoară activități în suprafețele locative deținute cu orice titlu. În raport de datele de mai sus veți putea calcula corect numărul de membri ai asociației. Pentru amănunte vezi lucrarea „Administrarea imobilelor" pag. 12 și urm.

● **COOPERATIVA DE CREDIT — Întorsura Buzăului** întreabă dacă prin semnarea unei obligații de plată girantul devine debitor solidar împreună cu împrumutatul și care este modalitatea de executare a girantului. Răspundem la întrebările dv. în ordinea cerută. Cooperativele de credit acordă împrumuturi membrilor lor, pentru a căror rambursare pretind ca, alături de împrumutat, să semneze obligația de plată și o altă persoană, ce are calitatea de girant. Prin semnarea obligației de plată girantul devine codebitor solidar, iar obligația constituie titlu executor prin efectul legii. În această materie își găsește aplicație prevederile art. 1039 și 1042 din Codul civil potrivit cărora: fiecare debitor poate fi constrîns în totalitate; plata făcută de unul din debitor liberează și pe ceilalți față de creditor; creditorul se va adresa la care va voi dintre debitori, fără ca debitorul să poată opune beneficiul de discuțiune sau de diviziune. În cazul dv. puteți deci urmări fie pe ambii codebitori, fie pe oricare la alegere, girantul neputîndu-se sustrage de la plată. Pentru a obține executarea silită a datoriei procedați fie la poprirea asupra retribuției, fie la executarea silită asupra bunurilor unuia sau ambilor debitori. În cazul în care unitatea socialistă la care ați efectuat poprirea nu dă curs acesteia, vă puteți adresa judecătoriei în a cărei rază de activitate se află sediul unității la care s-a făcut poprirea, în baza prevederilor art. 27 din Decretul nr. 221/1960, republicat în 1969, solicitînd confirmarea popririi, remiterea sume-

lor poprite și amendarea cu o amendă civilă de pînă la 500 lei a celui care refuză executarea popririi. În conformitate cu art .27 alin. final din Decretul nr. 221/1960 judecătoria este obligată a pronunța și amenda.

● **ARNĂUTU MIHAI — Bîrlad** arată că delegatul unei unități beneficiare recepționează produsele de la furnizor și le însoțește pînă la destinatarul beneficiar unde se constată că marfa nu corespunde mențiunilor din avizul de expediție (oțelul are o altă dimensiune și o altă marcă). Întreabă care este procedeul legal pentru ca unitatea beneficiară să intre în posesia produsului contractat și pentru recuperarea pagubelor suferite. Merceologul care a recepționat produsul de la beneficiar și-a încălcat atribuțiile de serviciu și nu a respectat prevederile legale privind recepția, cuprinse în art. 34 alin. 1 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată în 1979) și în art. 6 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, motiv pentru care va trebui obligat prin decizie de imputare la acoperirea integrală a pagubei suportată de unitate (costul transportului și eventualele penalități și daune plătite altor beneficiari în cazul în care din lipsa acestei cantități de oțel nu și-a respectat propriile sale obligații de livrare). Cît privește cantitatea adusă la sediul beneficiarului, ea va trebui să fie ținută în custodie, la dispoziția furnizorului, care va fi invitat a-și trimite delegat spre a constata că produsul nu corespunde mențiunilor din avizul de expediție și din contractul economic. În lipsa delegatului furnizorului se va proceda la verificarea cu delegat neutru potrivit prevederilor Regulamentului citat, dovedindu-se că respectiva cantitate supusă verificării este una și aceeași cu aceea ridicată de la furnizor. Cu alte cuvinte, culpa merceologului beneficiarului nu poate înlătura culpa unității furnizoare care nu a respectat obligația sa asumată prin contract.

● **MIHAIL NEACȘU — București** întreabă dacă proprietarii de la subsol, parter și etajul I care nu folosesc ascensorul sînt obligați la plata cheltuielilor privind întreținerea și reparațiile acestuia. Răspunsul este afirmativ și concordă cu scrisoarea primită de dv. de la C.P.C.P., întrucît obligația de a repara și întreține liftul nu-și găsește temeiul în folosirea acestuia ci în calitatea de coproprietar asupra tuturor părților și instalațiilor comune ale clădirii. Vezi amănunte în lucrarea „Administrarea imobilelor, pag. 93 și în răspunsul dat mai sus Asociației de locatari Bloc A 8 bis Bd. Ion Șulea București.

● **ELENA ZALIZNEA, Reșița ; A. GAVRILOAIEI, Ploiești, COOP. UNIREA, Tg. Neamț** — Este adevărat că art. 7 din Decretul nr. 246/1977 prevede că în perioada de trei luni cît tatăl copilului, beneficiar de alocație de stat pentru copii, nu poate primi acest drept întrucît s-a reîncadrat după demisie, nici soția sa nu poate beneficia de alocație, chiar dacă este încadrată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată.

● **RETA DIMITRIU, Brașov** — Anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 se ocupă de condițiile minime de studiu și vechime necesare pentru ocuparea funcțiilor tehnice, economice, de altă specialitate și administrative. Această anexă nu se referă la personalul muncitoresc de care se ocupă anexa 1 a legii susmenționate. La punctul 2 al Notei la Anexa nr. 2 se arată posibilitatea luării în considerare — la stabilirea vechimii minime în specialitate — și a perioadelor lucrate în specialități înrudite însă în funcții tehnice, economice etc., dar nu ca muncitori necalificați.

● **VASILE MANEA, Cocora, Ialomița** — Potrivit prevederilor Anexei 1 la Legea nr. 12/1971, pot fi promovați în categoria a 5-a muncitorii care au absolvit școala profesională și au cel puțin 8 ani vechime minimă în meserie. Muncitorii calificați la locul de muncă trebuie să aibă o vechime minimă în meserie de cel puțin 10 ani. Promovarea în categorii superioare se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 22 din legea susmenționată.

● **EUGENIA NANI, Tulcea** — Conform art. 176 din Codul muncii, în termen de trei ani de la data producerii prejudiciilor aveți dreptul să vă adresați Comisiei de judecată a unității, cerînd drepturile care le pretindeți conform art. 74 din Legea nr. 57/1974. Din scrisoarea dv. nu rezultă însă că ați fost delegată să îndepliniți funcția de șef contabil, astfel că n-aveți temei legal pentru obținerea acestor drepturi.

● **MARIA COZMA, Brașov** — Absolvirea Institutului pedagogic de trei ani nu permite ocuparea funcției de programator, pentru care este prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior de cinci ani.

● **IOAN FLOREA, Brașov** — Din scrisoarea dv. rezultă că la data de 10 august 1978 ați fost încadrat ca gospodar principal la clasa 12 (gradația 3) iar, ca urmare a transferării în interesul serviciului la o altă unitate și în altă funcție vi s-a menținut aceeași retribuție, fiind încadrat la gradația I. Pentru a fi promovat în gradația următoare este necesară o vechime minimă de trei ani care, în cazul dv. se socotește de la 10 august 1978. Conducerea unității, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, vă poate reduce această vechime cu cel mult 1/3 (art. 33 din Legea nr. 57/1974).

● **MONICA PĂUNESCU, București** — Ați absolvit — cu examen de stat — cursurile de zi ale învățămîntului superior. În cazul acesta vi se aplică prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, în sensul că încadrarea cuvenită este aceea prevăzută pentru absolvenții învățămîntului superior economic, din al doilea an de activitate. După un an de muncă veți fi încadrată la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ocupată.

● **TRAIAN GHEORGHIȚĂ, Timișoara** — Sumele încasate pentru munca de contabil al sindicatului întreprinderii unde sînteți încadrat ca personal retribuit, nu se includ în baza de calcul a pensiei care se stabilește exclusiv pe baza retribuției tarifare lunare de încadrare (media pe 60 de luni din ultimii 10 ani de activitate) ce vi s-a stabilit de întreprindere.

● **DĂNUȚA NAZARE, Tecuci** — Fiind transferată în interesul serviciului de la Întreprinderea de spirt Ghidigeni la I.R.A. Tecuci, unde urmează să vă stabiliți domiciliul, veți avea drepturile prevăzute pentru personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate (art. 75 din Legea nr. 57/1974).

● **MIHAI GH. NECȘULESCU, Rm. Vîlcea** — În ipoteza transferării în interesul serviciului într-o funcție cu nivele de retribuție mai mici, conform prevederilor Decretului nr. 100/1979, conducerea unității poate stabili personalului transferat o retribuție cel mult egală cu aceea avută anterior. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru unitate, care poate să vă încadreze și la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ce ați ocupat în urma transferării, cu care ați fost de acord.

● **GHEORGHE DIACONU, Iași** — Ați absolvit — cu diplomă de stat — cursurile învățămîntului superior (la seral), facultatea de științe economice. La data absolvirii ați avut o vechime ca muncitor de peste patru ani. În această situație vi se aplică prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974, potrivit cărora urmează să fiți încadrat la o gradație care să vă asigure o clasă de retribuire în plus față de aceea avută ca lăcătuș.

● **ION DINU, Dridu, Ilfov** — Cît timp nu solicitați atribuirea unei locuințe avînd asigurat spațiul locativ necesar, nu există un impediment legal privind transferarea dv. în interesul serviciului la București. Dacă vă veți stabili domiciliul în altă localitate, nu veți putea beneficia însă de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974.

● **AUREL FRUNZĂ, Suceava** — În cadrul întreprinderii județene de legume și fructe, unde sînteți încadrat ca economist, există posibilitatea să vă desfășurați activitatea fie în sectorul de producție agricolă, fie în cadrul compartimentului financiar-contabil. Activitatea de producție agricolă se încadrează în grupa IV de ramuri, economistul în primul an de activitate fiind încadrat la clasa 13, cu o retribuție tarifară lunară de 1820 lei. Activitatea financiar- contabilă din cadrul întreprinderii se încadrează în grupa V de ramuri, economistul din primul an de activitate avînd dreptul la o retribuție tarifară lunară de 1770 lei, corespunzătoare clasei 12 de retribuire.

C. J.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

capacitati de producție produse noi

INTREPRINDEREA DE STAT PENTRU IMPRIMATE ȘI ADMINISTRAREA PUBLICAȚIILOR
Telefon 18.12.22.

— alternator buc. 3
— amortizor auto recondiționat buc. 4
— ansamblu capsulat prin depresiune buc. 2
— arbore cotit buc. 2
— ax cu came antrenare buc. 2
— axul brațului buc. 2
— baie ulei buc. 1
— bielă buc. 5
— bloc cilindru motor buc. 1
— bloc lumini volan buc. 1
— bloc optic buc. 8
— bobină stator buc. 2
— braț inferior asamblat buc. 6
— bucșe lagăr buc. 8
— bulon bielă buc. 8
— capete bară buc. 2
— capac vas expansiune buc. 3
— carburator buc. 2
— carter ambreiaj buc. 1
— camere 650×16 buc. 5
— camere 825×20 buc. 6
— corp bielă asamblată buc. 4
— contact frînă mînă buc. 5
— con metalic viteza I buc. 3
— colecție reparații planetară buc. 2
— chiuloasă asamblată motor buc. 2
— cilindru frînă ambreiaj buc. 1
— cilindru receptor buc. 4
— cuplaj cardan buc. 1
— distribuitor aprindere buc. 2
— disc ambreiaj buc. 2
— delcou buc. 1
— etrier față dreapta buc. 4
— etrier față stînga buc. 4
— filtru fin buc. 3
— fulie pompă apă buc. 1
— garnitură carburator buc. 12
— garnitură schimbător chiuloasă buc. 2
— garnitură închidere buc. 2
— garnitură chiuloasă buc. 10
— garnitură cap pompă apă buc. 12
— garnitură distribuitor buc. 2
— geantă roată buc. 2
— jigler principal buc 4
— lanț distribuție buc. 1
— lampă buc. 2
— lampă față dreapta-stînga buc. 15
— leviere mici buc. 12
— leviere mari buc. 10
— mască asamblată buc. 1
— macara ușă buc. 10
— macara ușă buc. 2
— manșon ambreiaj buc. 1
— mască simplă buc. 1
— manșon ștergător parbriz buc. 1
— membrane compensare buc. 6
— osie spate buc. 1
— ornament interior față buc. 2
— perie electrice electromotor buc. 6
— pedale accelerație buc. 1
— pastile buc. 4
— pastile sup. buc. 4
— pastile inf. buc. 4
— pinion arbore camă buc. 11
— pinion arbore cotit buc. 7
— pivoți buc. 2
— platnere ușă buc. 2
— plafonieră buc. 4
— pompe apă buc. 1
— pompă centrală frînă buc. 1
— port fuzetă stînga buc. 3
— port fuzetă dreapta buc. 1
— radiator calorifer buc. 1
— record ramificație buc. 9
— releu semnalizare buc. 22
— rotor electromotor buc. 4
— rotor distribuitor buc. 14
— rulment buc. 4
— rulment buc. 2
— rulment cutie viteză buc. 1
— segmenți motor SR buc. 1
— segmenți raclor buc. 12
— sincron cutie viteză buc. 3
— simering 8,5×16 buc. 4
— simering 13×26 buc. 4
— supapă refulare buc. 2
— supapă aspirație buc. 4
— supapă evacuare buc. 4
— șaibă frînă ambreiaj buc. 11
— ștergător exterior dreapta buc. 4
— tampon cauciuc cutie viteză buc. 2
— țeavă eșapament buc. 3
— vitezometru buc. 3
— ventilator ax buc. 5
— ventilator alternator buc. 4
— arbore planetar spate buc. 1
— arcuri spirale față buc. 31
— bobină inducție buc. 1
— braț superior (punte față) buc. 7
— disc de frînă buc. 7
— flexi bloc buc. 9
— flexi bloc cremalier buc. 8
— ghiară manivelă pornire buc. 5
— vas expansiune sticlă buc. 5

FABRICA METALURGICĂ SIBIU
str. Abatorului nr. 2 — Telex : 69278

Execută și livrează eșalonat în trimestrele II—IV 1980:

● Foarfece manual cu pîrghie pentru bancuri de lucru, **cu următoarele caracteristici tehnice-:**

Dimensiuni de debitat	Tip. I	Tip. II	Tip III
— Tablă oțel — mm	3	4	5
— Oțel lat — mm	50×4	50×5	70×5
— Oțel rotund — mm	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg	8	13	16
— Preț de vînzare — lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tone-lei 72
● Containere pt. manipularea și depozitarea produselor solide și de dimensiuni mici (CT) **cu următoarele caracteristici :**

— Tip CT. 1 — dimens. 300x200x200 — preț vînzare lei 61
— Tip CT. 2 — dimens. 400x300x200 — preț vînzare lei 80
— Tip CT. 4 — dimens. 600x400x200 — preț vînzare lei 110
— Tip pliabil dimens. 800x1200x985 pt. 1000 kg. lei 2325

● Mașini frecat mozaic lei 3850
● Lopeți rabatabile pt. gărzi patriotice lei 37

15 ani de progres impetuos al României socialiste sub impulsul gîndirii şi activităţii creatoare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu

ORIGINALITATE ŞI CUTEZANŢĂ ÎN CONCEPŢIE ŞI ACŢIUNE

TRĂIM MOMENTE de cea mai înaltă vibraţie, momente simbol ce leagă milioane de inimi şi milioane de conştiinţe. Sub semnul lor, pe soclul trecutului, înălţăm edificiul prezentului, pentru ca viitorul să ridice victorios destinul ţării pe culmile cele mai înalte ale progresului şi civilizaţiei comuniste.

Din străbuni, poporul nostru a ştiut să-şi preţuiască marii săi fii. Dintotdeauna pe aceste pămînturi lupta pentru libertate socială şi naţională şi pentru mai bine a fost şi va fi cinstită, aşa cum se cuvine, dimpreună cu marile personalităţi pe care istoria le-a hărăzit naţiunii spre gloria ei. Poporul a ştiut dintotdeauna, dar niciodată ca acum, cînd trăieşte sub soarele socialismului, să-şi aleagă conducătorul dintre cei mai vrednici oameni, identificaţi cu interesele sale, contopiţi cu fiinţa sa. Şi marile izbînzi, marile împliniri cu care ne mîndrim astăzi le datorăm tocmai prezenţei în fruntea partidului nostru, al comuniştilor, a României socialiste, a celui mai iubit fiu al ţării, primul bărbat şi cetăţean al ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

În aceste zile se împlinesc cincisprezece ani de cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află la cîrma partidului nostru. Este un moment înălţător, este un moment de mare sărbătoare, este un moment de evaluare a unui amplu şi strălucit bilanţ al marilor împliniri şi al satisfacţiilor trăirii noastre socialiste.

Proeminentă personalitate a vieţii politice contemporane, simbol viu al năzuinţelor şi puterilor creatoare ale naţiunii noastre, secretarul general al partidului şi preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu este conducătorul al cărui neobosit devotament faţă de patrie şi socialism nu cunoaşte margini. Omul pe care ţara întreagă îl respectă şi îl admiră, care este legat de acest pămînt prin cele peste douăzeci şi două de milioane de fire, din care-şi trage vigoarea şi dorinţa de depăşire continuă, acest curajos purtător de idealuri revoluţionare s-a afirmat ca o personalitate complexă şi puternică, ce garantează cu propria capacitate, vigoare şi pasiune revoluţionară viitorul luminos al patriei noastre socialiste.

FAPT UNANIM RECUNOSCUT, perioada de după acea primăvară a anului 1965 a devenit cea mai fructuoasă din istoria ţării noastre atît pe planul construcţiei materiale cît şi în privinţa elaborării a numeroase soluţii teoretice şi practice problemelor făuririi societăţii socialiste, înscriindu-se ca o treaptă nouă, calitativ superioară în toate sferele vieţii societăţii româneşti. În această perioadă, odată cu înălţarea, fără egal în istoria neamului nostru, a edificiului material al societăţii socialiste, au fost elaborate teze teoretice de mare valoare practică în toate domeniile vieţii economice, sociale, politice şi spirituale care şi-au găsit o expresie concentrată în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. În Program, precum şi, mai recent, în documentele Congresului al XII-lea al partidului sînt sintetizate învăţămintele desprinse dintr-o riguroasă analiză critică a drumului parcurs în dezvoltarea socialistă a ţării noastre şi sînt formulate concluziile desprinse din experienţa mondială. Aceste documente, care poartă puternic amprenta gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, cuprind, într-o formă de o mare coerenţă, opţiunile pentru dezvoltarea economică şi socială în perspectivă a României socialiste.

Suflul înnoitor care a cuprins toate domeniile vieţii economico-sociale în perioada acestor 15 ani este indisolubil legat de ampla activitate desfăşurată în fruntea partidului şi a statului nostru de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Este incontestabil că această perioadă e cea mai rodnică din istoria construcţiei socialiste în ţara noastră, se detaşează atît prin realizări cu valoare istorică în dezvoltarea industriei, agriculturii, ştiinţei şi culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în înflorirea economică şi socială a tuturor judeţelor patriei, cît şi printr-o prezenţă activă la rezolvarea problemelor fundamentale ale lumii contemporane.

Ansamblul de măsuri adoptat de partid în această perioadă, din iniţiativa şi sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, a determinat dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie, perfecţionarea continuă a organizării şi conducerii vieţii sociale, adîncirea democraţiei, a autoconducerii muncitoreşti, a aşezat relaţiile sociale pe principiile eticii şi echităţii socialiste, ceea ce a contribuit la participarea plenară şi tot mai activă a maselor la conducerea treburilor în ţară, la afirmarea tot mai puternică a personalităţii umane.

Remarcabila capacitate de a dezvolta în mod creator socialismul ştiinţific, largul orizont de cunoaştere, clarviziunea şi perspectiva istorică proprie, spiritul dinamic, novator al gîndirii şi activităţii practice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu îşi găsesc o amplă concretizare în conceperea teoretică a întregii strategii şi tactici care au determinat dezvoltarea atît de dinamică a procesului revoluţionar din ţara noastră, în ultimii 15 ani, care determină, de fapt, toate transformările revoluţionare din societatea românească de astăzi şi de mîine.

Pornind de la evaluarea cu profundă obiectivitate atît a realizărilor cît şi a insuficienţelor perioadei anterioare, secretarul general al partidului nostru a imprimat întregii activităţi a partidului o orientare militant revoluţionară, creatoare şi novatoare, lucru care a dat un puternic avînt, unind într-un singur şuvoi toate energiile creatoare ale poporului nostru muncitor. Secretarul general al partidului a ştiut, ca nimeni altul, să insufle întregii naţiuni pasiune, încredere, optimism şi spirit militant revoluţionar. **„Sîntem mulţi ca boabele de grîu. Uniţi, e cu neputinţă să nu învingem"** — spunea în urmă cu aproape 15 ani tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, pe vremea, cînd zorii erei noastre băteau la uşa viitorului ţării. Iar evenimentele perioadei ultimului deceniu şi jumătate au demonstrat pe deplin justeţea acestor

cuvinte, după cum secretarul general al partidului, înflăcărat promotor și apărător al unității de granit a poporului, a contribuit el însuși decisiv la mobilizarea tuturor energiilor naționale, în numele idealurilor socialiste, ale progresului și prosperității. A devenit, în aceste vremuri ale celor 15 trepte ale înălțării noastre socialiste, o obișnuință de a-l întîlni permanent printre făuritorii bunurilor materiale sau spirituale, deoarece centrul de greutate al muncii secretarului general al partidului este efectiv pe teren, în mijlocul oamenilor. Dialogul permanent, inițiat și purtat cu toți oamenii muncii și în toate împrejurările, prețioasele indicații date, au avut un rol hotărîtor pentru întreaga noastră dezvoltare, pentru realizarea unei noi calități a vieții.

MARILE REALIZĂRI obținute în acești 15 ani sînt pentru noi toți temeiuri de satisfacție, de mulțumire, de sentimente de mîndrie patriotică. Și totuși, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu exigența-i cunoscută, cu înaltul spirit analitic, cu puternica-i previziune științifică, ne demonstrează cu toate prilejurile, în congrese sau conferințe ale partidului, în consfătuiri de lucru, în cursul vizitelor de lucru, că nu trebuie să ne lăsăm cuprinși de automulțumire, că se poate mai mult, mai repede și mai bine. Această convingere s-a afirmat ca o optică nouă, științifică, angajată, revoluționară asupra căilor de dezvoltare a societății. În nenumărate rînduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat, cu forța argumentelor științifice, asupra faptului că nu ne putem declara satisfăcuți de marile progrese înregistrate, că sîntem datori, pentru însuși destinul națiunii noastre, pentru progresul și racordarea ei la cerințele viitorului, să întreprindem totul pentru a ajunge, într-un timp relativ scurt, țările cele mai avansate din lume.

Pentru a sesiza în toată complexitatea sa concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre dezvoltarea economică și socială, trebuie să studiem nu numai opera sa scrisă, operă cu dimensiuni universale, ci și liniile forță ale politicii interne și internaționale ale partidului și statului nostru, elaborate și aplicate cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Valoarea ideilor avansate de secretarul general al partidului rezidă nu numai în faptul că ele rezultă dintr-o profundă analiză științifică, pătrunsă de simțul acut al istoriei și armonizîndu-se într-un sistem de o admirabilă coerență, ci și în faptul că aceste idei sînt magistral verificate în practică. Să ne referim, în acest sens, la concepția științifică realistă a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre modernizarea structurii economiei naționale, în cadrul căreia a subliniat necesitatea de a se pune accent pe valorificarea și gestionarea superioară a resurselor interne, concomitent cu accelerarea ritmului de creștere a ramurilor de înaltă tehnicitate și ținînd seama de restricțiile energetice la ordinea zilei, de nevoile interne și avantajele diviziunii internaționale a muncii. Necesitatea menținerii unei rate înalte a acumulării, concomitent cu creșterea susținută a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții poporului ; preocuparea continuă și susținută pentru asigurarea și afirmarea tot mai largă în toate sectoarele a progresului științific și tehnic ; orientarea spre amplasarea cît mai judicioasă a forțelor de producție, care să asigure participarea echitabilă la rezultatele progresului a tuturor zonelor și localităților, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii ; mobilizarea tuturor factorilor economici, tehnici, organizatorici și moral-politici pentru creșterea productivității muncii ; imprimarea unor ritmuri rapide și concentrarea asupra laturilor calitative în vederea atingerii unei eficiențe înalte ca premisă a dezvoltării economiei noastre naționale în condițiile adîncirii interdependențelor internaționale ; promovarea unei largi deschideri de participare activă și crescîndă la schimburile economice internaționale, a unor relații de colaborare economică echitabile și drepte cu toate statele lumii, sînt tot atîtea coordonate fundamentale ale concepției economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Soluționarea concretă a tuturor problemelor în determinarea strategiei și tacticii partidului nostru, a impus ca deosebit de importantă definirea riguros științifică pe baza materialismului dialectic și istoric, a stadiilor dezvoltării României. Definirea etapelor parcurse pînă acum în procesul construcției socialiste, elaborarea unei concepții atotcuprinzătoare cu privire la actuala etapă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și la drumul ce urmează să fie parcurs în înaintarea spre comunism constituie contribuții de importanță majoră pentru progresul României socialiste și pentru îmbogățirea tezaurului gîndirii și practicii revoluționare.

În ampla analiză făcută procesului de trecere a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu nivel mediu și după aceea la țară avansată din punct de vedere economic, secretarul general al partidului nostru, a fundamentat teoretic și practic drumul progresului economic al statelor pe care marile monopoluri le condamnaseră la subdezvoltare, a formulat cerințele unei rapide asimilări a cuceririlor revoluției tehnice și științifice contemporane și avantajele orînduirii socialiste în lichidarea sărăciei și inculturii, a evidențiat rolul determinant și hotărîtor al efortului propriu, al întăririi dreptului suveran asupra tuturor resurselor și importanța fundamentării unor strategii adecvate situațiilor și condițiilor atît de diverse.

Mai ales în ultimii ani, prin contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, s-a elaborat tot mai clar modelul creșterii economice al țării noastre, ale cărui opțiuni de bază sînt rata înaltă a acumulării și creșterea eficienței economice. De aceste opțiuni depind în chip hotărîtor dezvoltarea economico-socială rapidă a țării, înlăturarea decalajelor față de țările dezvoltate economic, participarea cu succes la diviziunea internațională a muncii, creșterea bunăstării materiale a poporului.

Modelul românesc de creștere economică a fost îmbogățit prin tezele și orientările cuprinse în documentele celui de-al XII-lea Congres. În viziunea prospectivă a secretarului general al partidului, odată cu intrarea economiei românești într-o nouă fază a evoluției sale, factorii calitativi ai creșterii economice capătă importanță hotărîtoare. Asemenea cerințe majore le-a avut în vedere tovarășul Nicolae Ceaușescu formulînd imperativul de **„...a transforma cantitatea într-o nouă calitate".**

Într-un asemenea context, remarcabilă este contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu și în privința rolului științei în dezvoltarea social-economică. Combătînd cu multă tărie tendințele dogmatice și de minimalizare a capacităților și aportului poporului nostru în acest domeniu, care se manifestaseră în trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a determinat o schimbare radicală a poziției față de cercetarea științifică propriu, care a condus la o creștere substanțială a aportului științei românești în creația economică și socială. O expresie concludentă o constituie adoptarea, la cel de-al XII-lea Congres, a unui amplu program de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic.

CONTRIBUȚII de o inestimabilă valoare are președintele României la instituirea și lărgirea continuă, în forme originale, a cadrului organizatoric și instituțional al democrației economice, în promovarea unor metode de muncă menite să asigure participarea largă a clasei muncitoare, a maselor populare la adoptarea și înfăptuirea deciziilor. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi aparțin în întregime concepția și acțiunea pentru afirmarea în practică a principiului muncii și conducerii colective în economie, precum și în celelalte sfere ale vieții sociale. Totodată, din inițiativa președintelui țării noastre s-au instituționalizat numeroase organisme democratice la scară națională. În calitate de promotor și inițiator al sistemului democrației noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează cu toată consecvența pentru intensificarea participării tuturor categoriilor de oameni ai muncii la luarea și îndeplinirea deciziilor, iar o originală materializare a acestor preocupări o reprezintă instituționalizarea principiului autoconducerii muncitorești în sferele hotărîtoare ale vieții economice și sociale.

Profund originală este concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu în problemele legăturii organice dintre creșterea economică și ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Esența acestei concepții rezidă în faptul că promovează în modul cel mai stăruitor în domeniile repartiției principiile eticii și echității socialiste. În concepția secretarului general al partidului bunăstarea întregii societăți încorporează atît laturile cantitative ale consumului populației cît și aspectele calitative ale vieții materiale și spirituale ale maselor. Componența gîndirii economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, fiecare element ca și ansamblul ei degajă puternic grija față de om, preocuparea stăruitoare pentru afirmarea plenară a personalității umane.

Fundamentînd obiectivul principal al etapei actuale, partidul nostru a definit fizionomia acesteia ca fiind crearea unei societăți care, paralel cu nivelul ridicat al forțelor de producție, presupune și o puternică dezvoltare a culturii, științei, învățămîntului, o societate formată din oameni înaintați, cu o solidă pregătire profesională și culturală și un nivel ridicat de conștiință. De o mare valoare teoretică și practică sînt concepțiile Partidului Comunist Român cu privire la personalitatea umană în socialism, formarea noului tip de personalitate umană, proprie societății socialiste constituind un domeniu hotărîtor al gîndirii creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Suflul înnoitor adus în universul complicat al vieții economico-sociale și politice de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl regăsim și în grija pentru întărirea continuă a partidului, a rolului său conducător. Primul comunist al țării ne-a învățat, ne-a demonstrat, nu odată, că rolul conducător al partidului nu

Dialogul permanent, amplu al secretarului general al partidului cu oamenii muncii din toate județele se înscrie ca un instrument prețios în contextul numeroaselor forme de consultare a opiniei publice din întreaga țară asupra problemelor majore ale dezvoltării economico-sociale, de sporire a gradului de antrenare, de participare și responsabilitate al întregului popor în edificarea tuturor obiectivelor înscrise în programul partidului.

trebuie înțeles administrativ, nici proclamativ, ci în sensul afirmării sale ca conducător politic al societății, omniprezent în intimitatea tuturor proceselor sociale în calitatea sa de „centru vital al națiunii noastre socialiste". Astfel, în nenumărate rînduri, cu ocazia întîlnirilor de lucru, la consfătuiri sau conferințe pe țară cu activul de partid, ne-a făcut să înțelegem că rolul conducător al partidului nu e o frază declamativă ci un efort al marii armate de aproape 3 milioane de comuniști prezenți, ca revoluționari, în primele rînduri, în toate celulele vieții sociale, cu datorii și responsabilități concrete, mai mari decît ale celorlalți cetățeni.

UN LOC PERMANENT în activitatea teoretică a partidului nostru îl ocupă elucidarea raportului dintre general și particular, național și internațional în revoluția și construcția societății socialiste. Într-un asemenea cadru este necesară evidențierea rolului de excepțională importanță al tovarășului Nicolae Ceaușescu în analiza realistă și pe temeiuri științifice a unor probleme fundamentale ale procesului revoluționar mondial al mișcării muncitorești și comuniste internaționale. Gîndirea originală asupra diversității căilor de trecere a popoarelor pe calea socialismului, asupra sistemului de alianțe sociale și politice, formularea cu multă claritate a principiului unității de tip nou a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, conținutul istoric concret al principiului internaționalismului socialist, dimensiunile și laturile procesului revoluționar din țări ale Asiei, Africii și Americii Latine reprezintă doar cîteva din contribuțiile tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea socialismului științific.

De asemenea, încă din primele etape ale afirmării sale, gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a concretizat prin denunțarea viguroasă a inegalității și inechității între națiuni, a anomaliilor lumii contemporane, prin sublinierea necesității lichidării subdezvoltării și implicit a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, prin cerința desființării restricțiilor, discriminărilor și barierelor artificiale din calea colaborării între națiuni. Într-un asemenea cadru contribuțiile secretarului general al partidului și-au găsit încununarea în elaborarea unei concepții originale și larg cuprinzătoare cu privire la necesitatea și căile de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, despre schimbarea revoluționară a ordinii existente aduce în tezaurul gîndirii înaintate universale noi demersuri și deschideri privind liniile de acțiune necesare și posibile pentru rezolvarea unor probleme cardinale ale evoluției, în perspectivă istorică, a omenirii.

Originalitate și cutezanță în gîndire, suflu novator în toate domeniile, investigarea unei game de probleme teoretice din cele mai vaste privind dezvoltarea economiei, științei, culturii, evoluției partidului și statului, rolului națiunii, familiei, modului de conviețuire socială, relațiilor internaționale, numai întreg acest ansamblu de aspecte poate dimensiona contribuțiile secretarului general al partidului nostru la îmbogățirea și dezvoltarea concepției despre lume și societate a clasei muncitoare — socialismul științific, materialismul dialectic și istoric.

Așa a ajuns a fi un cercetător îndrăzneț și experimentat al drumului nou pe care îl deschide omenirii socialismul și comunismul, un cutezător vizionar al zilei de mîine, pornind de la realitățile și cerințele arzătoare ale prezentului, de la concluziile generalizate pe plan teoretic, ale experienței de ieri și de azi. Dar, dincolo de toate acestea, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu este, prin gîndirea sa umanistă și revoluționară, prin munca neobosită pusă în slujba omului, a poporului, a ridicării neîncetate a patriei socialiste, a întăririi independenței și suveranității sale, patriotul înflăcărat, conducătorul încercat căruia națiunea noastră, toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, îi aduc omagiul fierbinte, sentimentele de stimă și recunoștință.

prof. dr. Mihai CHIOREANU

CONTRIBUȚII ESENȚIALE LA DEZVOLTAREA GÎNDIRII ECONOMICE

PRIVIȚI PRIN PRISMA marilor realizări obținute de poporul român în construcția socialistă și a spiritului profund înnoitor, promovat în toate domeniile vieții noastre economice și social-politice, cei 15 ani care au trecut de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în suprema funcție de conducere a partidului s-au înscris ca perioada cea mai rodnică și bogată în împliniri din istoria edificării noii orînduiri și în general din istoria întregii noastre națiuni. Ritmurile înalte ale creșterii economice obținute în condițiile cînd într-un mare număr de țări ale lumii se înregistrează stagnări sau reculuri, modernizarea continuă a structurii economiei în concordanță cu exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, transformările profunde care au loc în dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor patriei, afirmarea tot mai puternică a științei, învățămîntului și culturii, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, perfecționarea relațiilor de producție și sociale și lărgirea democrației socialiste, vasta activitate pentru formarea omului nou, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste, pentru promovarea principiilor și normelor eticii și echității socialiste în toate domeniile vieții sociale, — toate acestea constituie o ilustrare vie, grăitoare a dinamismului și transformărilor de amploare pe care le-a cunoscut societatea noastră în această perioadă.

Toate aceste realizări, obiectivele pe care poporul român și le-a proiectat pentru construirea viitorului său comunist, poartă amprenta gîndirii de mare profunzime, de puternică cutezanță revoluționară și originalitate, dublată de realismul lucid, propriu marilor investigații științifice, a secretarului general al partidului; ele poartă amprenta capacității sale de a descifra cerințele mereu noi ale dezvoltării economico-sociale, și de a îmbogăți cu noi idei, teze și concepte tezaurul teoriei socialismului științific și gîndirii economice, capacității sale de a converti aceste idei, teze și concepte într-o strategie și tactică unitare, în programe ample, realiste și mobilizatoare care se află la baza progresului nostru.

Vasta activitate desfășurată de secretarul general al partidului pe tărîmul gîndirii economice și social-politice a avut drept premisă de bază ideea că esența revoluționară a teoriei clasei muncitoare constă, după cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, tocmai în faptul că se îmbogățește permanent cu toate concluziile științifice ale dezvoltării sociale, că în această gîndire nu se elaborează teze imuabile, date o dată pentru totdeauna, ci se urmărește cercetarea și înțelegerea evenimentelor, a noilor condiții economice, sociale, naționale și istorice. O asemenea viziune riguros științifică și-a găsit o întruchipare vie în documentele Congreselor IX, X, XI și XII și ale Conferințelor naționale, în celelalte documente de partid, fundamentate și elaborate din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, înainte de toate în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Influența profundă, fecundă pe care o exercită spiritul creator propriu gîndirii președintelui României, cuprinde **toate domeniile** vieții sociale, atît dezvoltarea economiei cît și formele de organizare a vieții social-politice, promovarea unui nou tip de relații între membrii societății, interpretează în lumina materialismului istoric trecutul de muncă și luptă revoluționară a milenarului nostru popor și relevă cu pregnanță evoluția contradictorie și complexă a lumii contemporane fundamentînd principiile de bază ale relațiilor interstatale menite să contribuie la crearea unei noi ordini internaționale. De aceea, cu deplină îndreptățire se poate afirma că dezvoltarea tuturor domeniilor științelor economice și sociale, economia politică și științele economice concrete, filozofia, istoria, științele politice etc., au beneficiat și beneficiază de contribuțiile de inestimabilă valoare teoretică și practică ale secretarului general al partidului, de gîndirea sa curajoasă, novatoare, patriotică. O asemenea trăsătură se întemeiază pe luarea în seamă a caracterului unitar al tuturor laturilor vieții economice și social-politice și a interdependențelor dintre acestea.

Pe această bază și-au găsit o abordare creatoare probleme multiple între care: raportul dintre general și particular, național și internațional, obiectiv și subiectiv în construcția socialistă; raportul continuitate — discontinuitate; raportul dintre baza tehnică-materială și factorii economico-sociali ai dezvoltării, dintre baza economică și suprastructură, dintre existență și conștiință; corelația dintre factorii cantitativi și calitativi ai dezvoltării economico-sociale; legătura dialectică dintre socialism și democrație; problema contradicțiilor în socialism; rolul conducător al partidului și formele de realizare a acestuia ; rolul și funcțiile statului în socialism; relația interdependență și independență în economia mondială și în viața internațională ; contradicțiile economiei mondiale și necesitatea făuririi unei noi ordini economice și politice internaționale, principiile noi de relații internaționale ; formele politice și sociale ale procesului revoluționar contemporan etc.

Aplicarea creatoare a principiilor și adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre, analizele profunde făcute problemelor fundamentale ale societății românești, ca și evoluțiile din economia mondială și din viața social-politică internațională, implică în concepția secretarului general al partidului **„studierea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale, a realităților concrete în continuă schimbare și, ca urmare, elaborarea soluțiilor și măsurilor care răspund cel mai bine cerințelor acestor legi, folosirea întregii experiențe acumulate de societate, utilizarea potențialului material și uman al țării potrivit imperativelor progresului social".**

În acest spirit, un loc aparte în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu l-au ocupat problemele **definirii științifice a etapelor construcției socialiste, precum și a stadiilor dezvoltării economico-sociale a țării noastre** și formularea, pe această bază, a unor concepte și teze teoretice care, înscriindu-se la loc de frunte în patrimoniul nostru științific, au polarizat de la început atenția opiniei științifice din țara noastră cît și de pe plan internațional. Este vorba de conceptele de societate socialistă multilateral dezvoltată și țară socialistă în curs de dezvoltare, precum și de teza transformării României într-o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare economică și a trecerii apoi în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Rod al analizei multilaterale a stadiului construcției socialiste și a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, precum și a cerințelor și posibilităților de progres al României, aceste construcții teoretice de mare valoare științifică și cu profunde implicații pentru științele economice și social-politice nu au reprezentat însă un scop în sine, ci aveau să ocupe un loc central în strategia partidului nostru de edificare a noii orînduiri, stînd la baza orientării întregului Program elaborat în acest sens, a dimensionării juste a eforturilor și a unor planuri realiste menite să asigure dezvoltarea multilaterală a economiei și societății, pentru lichidarea într-un termen istoricește scurt a decalajelor care mai despart România de țările dezvoltate.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a pus în centrul strategiei și activității practice de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate **creșterea și modernizarea neîntreruptă și susținută a forțelor de producție.** În acest context contribuțiile secretarului general al partidului la dezvoltarea teoriei și practicii economico-sociale vizează aspecte decisive ale realizării unei economii moderne, de înaltă tehnicitate și eficiență cum sînt conceperea și orientarea politicii de industrializare socialistă a țării, direcțiile prioritare ale politicii de investiții; promovarea și asimilarea progresului tehnic, pregătirea și folosirea rațională a forței de muncă, perfecționarea structurii economiei naționale și dezvoltarea complexului economic național în condițiile lărgirii diviziunii internaționale a muncii și ale adîncirii interdependențelor universale.

În domeniul atît de important al teoriei și practicii construcției socialiste a țării, care este dezvoltarea industriei au fost abordate, cu o mare utilitate socială, ase-

menea probleme cum sînt structura ce trebuie creată odată cu dezvoltarea industriei și corelația ce trebuie să existe între ramurile tradiționale și ramurile noi ale industriei în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane ; nivelul tehnic la care trebuie să fie înzestrate obiectivele industriale nou create, precum și cele modernizate ; raportul dintre dezvoltarea industriei și baza proprie de materii prime și energetică, precum și căile valorificării optime a resurselor naturale; criteriile repartizării teritoriale a industriei ținînd seama nu numai de cerințele economice, ci și de cele de ordin social și politic ș.a. Teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al IX-lea al partidului potrivit căreia desfășurîndu-se în condițiile revoluției tehnico-științifice mondiale, industrializarea țării trebuie să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, avea să capete valoare programatică, stînd la baza întregii strategii și a planurilor de dezvoltare economică Ea s-a concretizat atît în vasta activitate de organizare, impulsionare și orientare a muncii de cercetare științifică, cît și în programele adoptate în acest domeniu, între care rolul central revine Programului-directivă de promovare a progresului tehnic adoptat de Congresul al XII-lea.

Se impune a fi relevată **dimensiunea prospectivă** a gîndirii președintelui Nicolae Ceaușescu, care cu o mare forță de anticipare și în spiritul autentic al marxismului creator, a definit imperativele progresului nostru economic. Alături de măsurile luate pentru instituționalizarea prognozelor de lungă perspectivă și de elaborarea unor programe prioritare de mare însemnătate inițiate de secretarul general al partidului, trebuie amintită aici orientarea fermă, stabilită cu mult înainte de declanșarea actualei crize energetice pe plan mondial, ca în țara noastră să se urmărească restrîngerea consumului de țiței și gaz metan și creșterea producției de cărbune, valorificarea cît mai înaltă a resurselor hidroenergetice ale țării și astfel a hidrocarburilor.

Totodată, pornind de la condițiile concrete ale României, pentru care **agricultura** reprezintă o ramură de bază a economiei naționale, și de la strînsa interdependență dintre aceasta și industrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, criticînd o anumită subapreciere, în trecut, a agriculturii, a inițiat măsuri de mare amploare menite să asigure dezvoltarea mai accentuată a acesteia și sporirea contribuției ei la dezvoltarea generală a economiei noastre. Din punct de vedere teoretic au o mare însemnătate principială tezele formulate de secretarul general al partidului potrivit cărora revoluția agrară nu se încheie odată cu trecerea agriculturii pe temelia marii proprietăți socialiste, în etapa actuală fiind necesară o profundă revoluție agrară.

Toate acestea, ca și dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale trebuie să se concretizeze în creșterea continuă și susținută a **venitului național**, considerat de secretarul general al partidului ca sursa unică și de neînlocuit a dezvoltării și a ridicării nivelului de trai al poporului. Ampla fundamentare a necesității sporirii susținute a producției în toate ramurile și pe această bază a creșterii venitului național, soluțiile și căile formulate pentru valorificarea optimă a condițiilor pe care le are țara noastră în acest sens, analiza temeinică și multilaterală a factorilor care stau la baza repartizării judicioase a venitului național pentru acumulare și pentru consum, — sînt probleme care și-au găsit o analiză științifică temeinică în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ele constituie aspecte ce concretizează contribuția sa la formularea unei teorii atotcuprinzătoare a creșterii economice și a unui **model românesc** în domeniu.

Dimensiunile de bază ale acestui model, care au fost amplu analizate în lucrările secretarului general al partidului cuprind, într-o determinare unitară, următoarele componente : necesitatea unor ritmuri susținute ale creșterii economice, ca bază a reducerii decalajelor față de țările dezvoltate și armonizarea acestora cu cerințele făuririi unei structuri moderne a economiei naționale ; alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare ca bază a multiplicării reciproce a venitului național, a avuției naționale și a fondului de consum al populației ; împletirea echilibrului macroeconomic, în profil de ramură, cu echilibrul și structura în profil teritorial, interdependența strînsă dintre echilibrul material, financiar, monetar și valutar în condițiile reproducției socialiste lărgite : trecerea la o nouă calitate, creșterea mai rapidă a eficienței economice și accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice ; unitatea dintre factorii interni și factorii externi, în condițiile afirmării rolului hotărîtor

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 16)

Prezent în numeroasele zone de edificare a noilor construcții de locuințe, din întreaga țară, secretarul general al partidului acordă o atenție deosebită mobilizării tuturor forțelor disponibile pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor investiții, concentrarea eforturilor pe obiectivele principale, accelerarea ritmului lucrărilor pe șantiere, promovarea tehnologiilor moderne de lucru care antrenează creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale și energetice implicate.

Principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale în perioada 1965—1980

	1965	1970	1975	1980	Ritm mediu anual 1965—1980%
Populația ocupată (mil.)	9,6	9,8	10,1	10,4	0,5
Numărul personalului muncitor (mil.)	4,3	5,1	6,3	7,4	3,6
Fonduri fixe (mld. lei)	517	757,1	1 203,3	circa 2 000	peste 9
Investiții totale în economie (mld. lei)	47,0	80,0	137,7	244,5	10,6
Venitul național (mld. lei)	146	212,1	361,9	circa 600	9,6
Venitul național pe locuitor (mii lei)	7 670	10 500	17 070	circa 27 000	8,7
Producția globală industrială (mld. lei)	178,4	307,2	586,9	1 004,3	11,6
Producția globală agricolă (mld. lei)	62,5	68,6	93,8	148,3—163,8	5,9—6,6
Volumul comerțului exterior (mld. lei valută)	13,1	22,9	53,1	130,9*)	15,0
Retribuția medie netă (lei lunar)	1 028	1 289	1 595	2 267	5,4
Veniturile nominale ale țărănimii pe o persoană activă (lei lunar)	495	571	990	1 380	7,1
Venituri ce revin pe o familie din fondurile sociale de consum (lei anual)	3 858	6 015	8 793	12 000	7,9
Locuințe construite de stat (mii apartamente)	52,0	96,3	130,5	244,7**)	

*) Prețuri curente ; **) Număr total de apartamente

ANII CEI MAI FERTILI DIN ISTORIA PATRIEI

NUMĂRUL PERSONALULUI MUNCITOR
- mii -

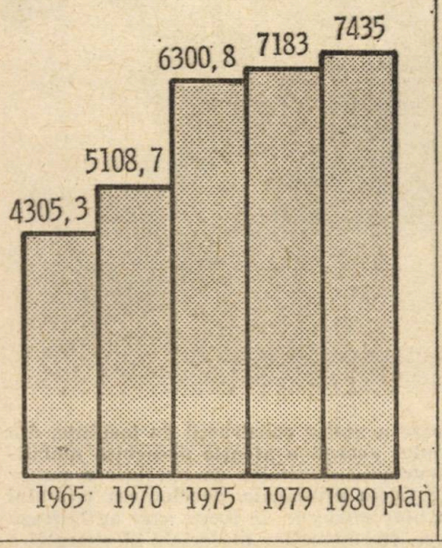

VOLUMUL INVESTIȚIILOR TOTALE ÎN ECONOMIE
- miliarde lei -

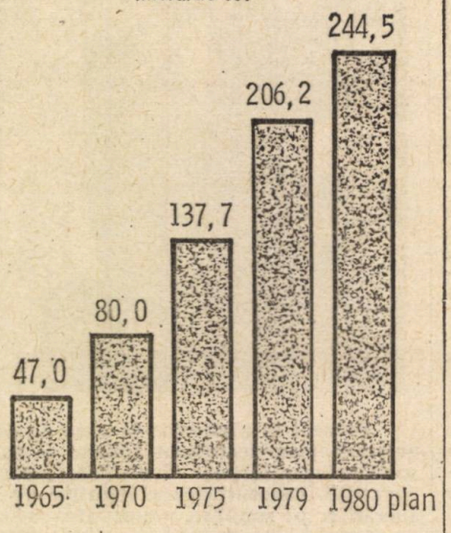

VENITUL NAȚIONAL
- în procente -

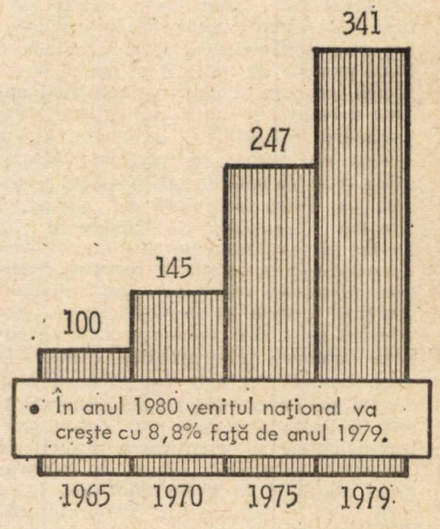

• În anul 1980 venitul național va crește cu 8,8% față de anul 1979.

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ
-miliarde lei-

PRODUCȚIA NETĂ

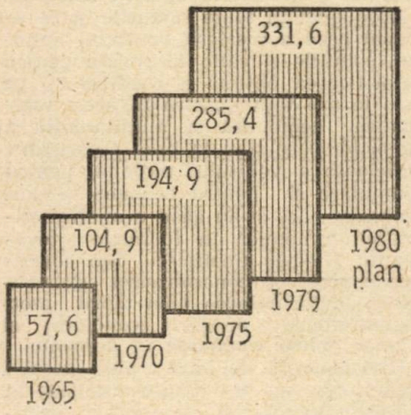

PRODUCȚIA GLOBALĂ

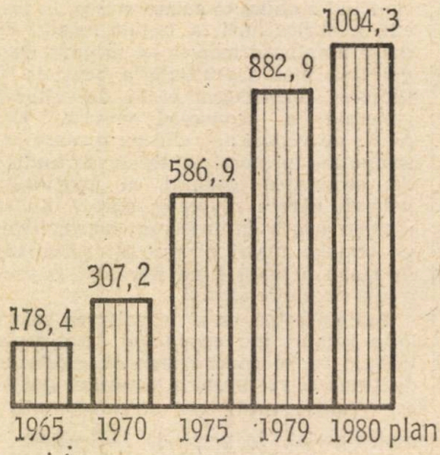

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ
- miliarde lei -

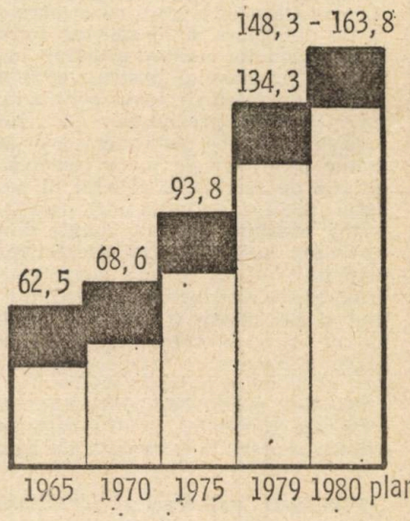

VÎNZĂRILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- miliarde lei prețuri curente -

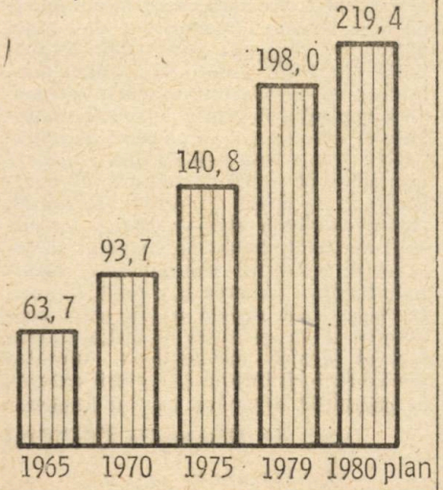

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR
- miliarde lei valută prețuri curente -

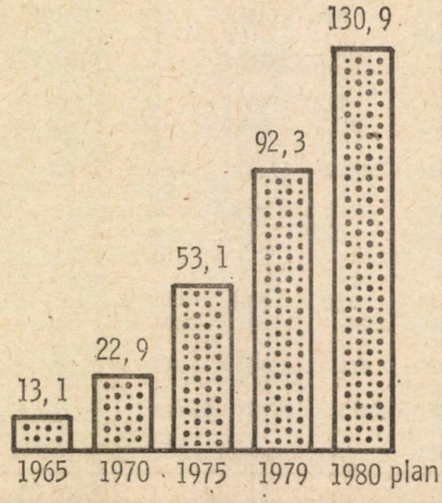

RETRIBUȚIA REALĂ
- în procente -

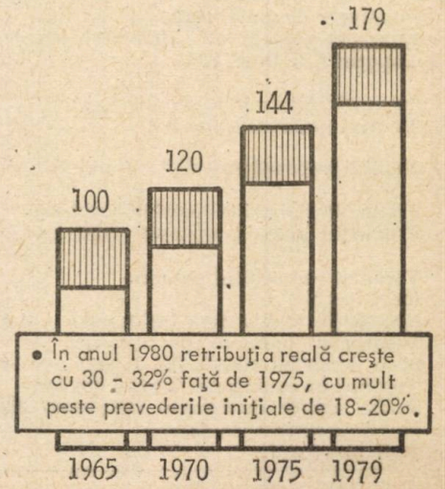

• În anul 1980 retribuția reală crește cu 30 - 32% față de 1975, cu mult peste prevederile inițiale de 18-20%.

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A TERITORIULUI – EXPRESIE A ECHITĂȚII SOCIALISTE

TRANSFORMĂRILE ȘI MUTAȚIILE calitative de mare amploare, relevate în economia românească în cei 15 ani de cînd în cea mai înaltă funcție de partid se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, poartă puternic pecetea gîndirii novatoare, profund științifice, revoluționare a acestei mari personalități a României. O componentă esențială a viziunii politice novatoare concretizată în marile realizări obținute în dezvoltarea noastră economico-socială o constituie repartizarea teritorială, rațională a forțelor de producție, organizarea judicioasă a întregului teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. **„Numai pe această cale**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, se asigură ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării"**

Conceptul de dezvoltare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, îmbină, în mod organic, diviziunea socială și zonală a muncii, ceea ce contribuie la o dimensionare cît mai rațională a concentrării și specializării producției, a mobilizării factorilor creșterii economice din fiecare zonă în vederea sporirii productivității muncii, lichidării treptate a diferențelor dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca agricolă și industrială, în vederea reducerii decalajelor dintre sat și oraș și asigurării ridicării calității vieții, a creării unor condiții de viață egale pentru întregul popor. Este vorba, deci, de **o concepție profund echitabilă** asupra dezvoltării teritoriale, reprezentînd un sistem unitar, coerent, de principii, priorități și obiective pe termen lung, menite a atrage la viața economică toate localitățile țării, inaugurînd un cîmp de largi deschideri către un proces statornic de omogenizare economică și socială.

Concepția profund echitabilă a partidului asupra dezvoltării teritoriale se caracterizează printr-un șir de principii obiective și funcții de o adîncă semnificație politică, economică și socială, ce angajează toate laturile dezvoltării curente și de perspectivă. Ca funcție-obiectiv, politica de dezvoltare teritorială se integrează în mod organic țelului suprem al societății socialiste — creșterea sistematică a standardului de viață material și cultural al poporului. În acest sens, repartizarea teritorială a forțelor de producție face posibilă utilizarea deplină și eficientă a resurselor materiale și umane, în scopul asigurării unei dezvoltări armonioase a județelor țării, asigurîndu-se tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate și indiferent de locul de unde activează, condiții egale de viață, un nivel de trai ridicat.

La baza înfăptuirii politici partidului de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu, se înscriu criterii fundamentale-economice, sociale, și ecologice aflate într-o strînsă interdependență, integrate în mod organic în prioritățile generale ale dezvoltării. Din punctul de vedere economic se ține către apropierea producției de resursele de materii prime și de centrele de consum, concentrarea și integrarea producției, stimularea cooperării economice a întreprinderilor, răspunzîndu-se astfel obiectivului fundamental al ridicării eficienței economice. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu criteriilor economice respective li se asociază cele de ordin social, în anumite condiții aceasta avînd chiar un caracter prioritar. Ele vizează necesitatea utilizării rationale a resurselor umane, din fiecare județ și localitate, creșterea gradului de stabilitate a populației în zonă, realizarea echilibrului demografic teritorial, a echilibrului sat-oraș, creșterea gradului de urbanizare, îmbunătățirea structurii sociale, asigurarea deplinei egalități în depturi a tuturor cetățenilor țării.

Industrializarea s-a înscris ca un factor hotărîtor al dezvoltării fiecărei zone, pentru a pune și mai mult în valoare rezervele de capacități latente materiale și umane de pe plan local și în același timp de a atrage masele la procesul de conducere. Desigur că prin dezvoltarea armonioasă a județelor țării ca o condiție de bază a valorificării resurselor materiale și umane, nu trebuie înțeleasă o creștere în egală măsură a producției tuturor ramurilor, o reproducere a structurii de ansamblu a economiei în fiecare zonă sau județ — problemă subliniată adeseori de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întrucît condițiile naturale și economice sînt diferite pe teritoriu, apare firesc ca fiecare zonă să aibă o structură pe ramuri mai restrînsă în raport cu ansamblul economiei, fapt ce nu exclude deosebiri în ceea ce privește profilul economic al fiecărei zone sau județ în condițiile apropierii nivelului lor de dezvoltare.

Tocmai sprijinindu-se pe asemenea principii de bază dezvoltarea teritorială este concepută într-o viziune ce integrează eficiența economică și socială și nu numai din unghiul de vedere al situației prezente ci și al unei largi perspective, care să încorporeze menținerea unor echilibre și proporții fundamentale între industrie și agricultură, între structura populației din mediul rural și urban, între raportul de venituri la diferite categorii de populație, în general atingerea unui nivel de cultură și civilizație ridicat în fiecare localitate și zonă.

Prin acțiuni și măsuri inițiate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conceptului politicii de dezvoltare teritorială i s-au asociat forme concrete și cadrul politic și organizatoric de realizare, adecvat, ca și pîrghii economice corespunzătoare. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu formele de organizare și conducere socială nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, ele suferă pe parcurs un proces de „uzură" socială și de aceea se cer continuu perfecționate în pas cu schimbările ce se produc în viață, cu elementele noi ce se nasc continuu în procesul obiectiv al dezvoltării. În această viziune dialectică se înscrie și actuala împărțire administrativă a țării înfăptuită din inițiativa secretarului general al partidului, nu mult după Congresul al IX-lea și care a constituit un cadru superior, pentru armonizarea obiectivelor economico-sociale pe teritoriu, pentru ridicarea mai rapidă a unor zone insuficient dezvoltate, pentru o deschidere mai largă și mai complexă a construcției socialiste.

Prin organizarea administrativ teritorială a țării în județe, orașe și comune, s-au înlăturat unele verigi și trepte intermediare, fie învechite sau forțat create, înființîndu-se noi punți organizatorice, mai viabile, între localități, ceea ce a stimulat, într-un grad ridicat, apropierea conducerii locale de cerințele producției și ale intereselor sociale. A fost conceput și este în curs de desfășurare un proces organic și complex al sistematizării teritoriului, a orașelor și satelor, proces sprijinit pe un sistem de principii, mijloace și forme originale care răspund cerințelor de civilizație. În acest cadru merită să fie subliniat și instrumentul principal de realizare a politicii teritoriale, planul național unic de dezvoltare economico-socială, cu ramificații și punți de legătură organic îngemănate în profil de ramură, departamental și în profil teritorial. Prin modelul teritorial se creează cadrul adecvat pentru a da răspuns liniilor tactice de dezvoltare zonală, de ridicare economico-socială a județelor și localităților mai puțin dezvoltate, pentru crearea condițiilor de viață egale pentru toți cetățenii țării. O caracteristică esențială a întregului proces de dezvoltare economico-socială în profil teritorial o constituie, de asemenea, participarea maselor de oameni ai muncii la elaborarea deciziilor, la dezvoltarea formelor democratice, la conducerea treburilor obștești ale zonei, localității.

PORNIND DE LA CRITERIILE economice și sociale ce stau la baza amplasării forțelor de producție pe teritoriu, investițiile au fost orientate către direcțiile fundamentale ale industrializării și modernizării economiei, înregistrîndu-se astfel creșteri sensibile în toate județele țării și cu deosebire în cele mai puțin dezvoltate în trecut. Orientarea fermă a investițiilor în profil teritorial în cei 15 ani de mărețe succese în construcția socialistă a României spre zonele rămase în urmă, rezultă în mod evident dacă vom compara creșterea investițiilor în perioada 1976—1978 față de 1961—1965, pe →

UN PROCES DE AMPLE ȘI DINAMICE REMODELĂRI

ÎN STRUCTURA ECONOMICĂ, TERITORIALĂ A ROMÂNIEI

grupe de județe după gradul de industrializare (vezi tabelul nr. 1).

Odată cu orientarea investițiilor în direcția creării și modernizării bazei tehnico-materiale și în primul rînd a industriei s-a produs și o anume restructurare în însăși structura bazei tehnice, în sensul înființării de obiective noi în județele mai puțin dezvoltate și lărgirii bazei existente prin reconstrucții și modernizări a unităților existente în localitățile mai dezvoltate. Este demn de remarcat că prin politica de investiții, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, s-a urmărit crearea de subsisteme urbane prin construirea de platforme industriale, care în condiții de eficiență economică și socială, să se integreze în viața zonei.

Potrivit condițiilor locale au fost intensificate, de asemenea, investițiile în agricultură — concepută ca o ramură de bază a economiei, în alte ramuri ale producției materiale precum și investițiile demografice, social-culturale etc. ce însoțesc dezvoltarea și contribuie la crearea unor condiții de viață egale pentru cetățenii de pe întreg cuprinsul țării. Merită să fie consemnat și un alt fapt cu caracter demo-social. Ca urmare a dezvoltării generale prioritare a zonelor cu un nivel mai scăzut de dezvoltare economică, s-a antrenat și un ritm ridicat de prefaceri sociale, de exemplu în ce privește creșterea personalului muncitor cuprins în toate sectoarele activității sociale în raport cu evoluția populației. În 1978 față de 1965 luat ca an de referință, la o creștere a personalului muncitor pe ansamblul țării de 1,62 ori, în zonele mai puțin dezvoltate aceste creșteri sînt cu mult mai mari : Bistrița-Năsăud de peste 2 ori, Botoșani 1,9 ori, Buzău 2,2 ori, Covasna și Vîlcea 1,94 ori, Dîmbovița 2,12 ori, Gorj 1,97 ori, Harghita și Vaslui 1,82 ori, Iași și Teleorman 1,84 ori, Olt 2,12 ori, Sălaj 2,13 ori.

Încercînd să examinăm pe zone retrospectiva celor 15 ani de mari realizări în dezvoltarea României, alături de profundele schimbări pe care le-a cunoscut societatea românească în ansamblul ei se pot pune în lumină și **adîncile prefaceri sub aspect cantitativ și calitativ în structurile teritoriale, în tipologia și evoluția acestora.** În virtutea raportului care există între structura economică și cea socială vom încerca să identificăm cîteva corelații în acest sens, care atestă profundele prefaceri ale structurilor noastre teritoriale aflate în plin proces de așezare (vezi tabelul nr. 2).

Se remarcă faptul că pe ansamblul economiei, ca urmare a industrializării socialiste și a modernizării producției, țara noastră a înregistrat creșteri importante tehnice și creșteri economice cu influențe favorabile asupra condițiilor de viață a populației, modernizării structurilor demo-economice și a extinderii gradului de urbanizare — care în 1978 a atins 48,6% pe total.

În condițiile unor ritmuri rapide de creștere pe total acestea au fost mult mai accentuate ca intensitate în zonele în trecut rămase în urmă, ceea ce a condus la apropierea nivelurilor de dezvoltare economică între grupe de județe și în interiorul acestora, aflîndu-ne în fața unui proces de formare a unor tipologii cu direcții vizibile de omogenizare. Se constată de asemenea, o tendință legică ce guvernează relația dintre dezvoltare și modificările în structurile demo-economice și sociale. Se pot observa diferențieri unele încă importante între zonele din prima categorie cu potențialul cel mai ridicat și ultima grupă de județe în ceea ce privește înzestrarea tehnică, producție globală industrială pe un locuitor, gradul de urbanizare etc. Unele decalaje în ceea ce privește nivelul absolut al producției industriale pe locuitor pe județe sînt încă sensibile, aceasta fiind de altfel și rațiunea pentru care programele noastre de dezvoltare economico-socială pentru anii ce vin, acordă în continuare un loc privilegiat zonelor și județelor cu nivel relativ mai redus de dezvoltare.

O referire, fie și sumară la cele patru tipologii prezentate mai sus și amintite în tabelul nr. 2 conduce la alte constatări interesante și importante ce se desprind din acest proces complex de omogenizare economico-socială a țării noastre. Grupa A, care cuprinde 6 județe[1]) și Municipiul București, are gradul cel mai ridicat de dezvoltare economico-socială, fiind în raport de 2,2,6 — 1 față de județele din ultima categorie. Parte din aceste zone sînt dezvoltate și modernizate pe vechile vetre industriale (Brașov, Hunedoara, Prahova) altele prin crearea de centre noi în anii construcției socialiste (Argeș, Galați, Sibiu). Această zonă dispune de o puternică bază tehnică-materială (87 700 lei fonduri fixe pe locuitor) se caracterizează printr-un nivel de trai relativ mai ridicat și are un grad de urbanizare de 73%, ceea ce o situează din acest punct de vedere la un nivel apropiat de cel al țărilor dezvoltate.

În grupa B, sînt cuprinse 6 județe (Bacău, Brăila, Caraș-Severin, Cluj, Mureș, Timiș). Județele din această grupă au un grad de dezvoltare peste media pe țară avînd un caracter preponderent industrial-agrar iar majoritatea populației trăiește în mediul orășenesc. **În**

prof. dr Mircea BULGARU

(Continuare în pag. 16)

[1]) Brașov, Galați, Prahova, Sibiu, Argeș, Hunedoara.

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după volumul producției globale pe locuitor și dinamica investițiilor

Grupa I-a		Grupa a II-a		Grupa a III-a	
Județe cu un grad mai redus de dezvoltare (pînă la 25 000 lei prod. globală pe locuitor)	Creșterea medie anuală a investițiilor 1976—1978 / 1961—1965 %	Județe cu un grad mediu de dezvoltare (25 001—35 000 lei prod. globală pe locuitor)	Creșterea medie anuală a investițiilor 1976—1978 / 1961—1965 %	Județe cu un grad mai înalt de dezvoltare (peste 35 000 lei prod. globală pe locuitor)	Creșterea medie anuală a investițiilor 1976—1978 / 1961—1965 %
Bistrița-Năsăud	995	Alba	597	Bacău	298
Botoșani	502	Arad	425	Brăila	313
Gorj	897	Bihor	382	Caraș-Severin	460
Ialomița	386	Buzău	788	Cluj	421
Ilfov	418	Constanța	876	Mureș	256
Sălaj	959	Covasna	947	Timiș	508
Suceava	321	Dîmbovița	844	Argeș	397
Teleorman	283	Dolj	270	Brașov	564
Tulcea	648	Harghita	488	Hunedoara	219
Vaslui	628	Iași	560	Galați	485
Vrancea	567	Maramureș	283	Prahova	402
Vîlcea	790	Mehedinți	482	Sibiu	400
		Satu Mare	659	Municipiul	
		Neamț	403	București	385
		Olt	339		
Total medie pe grupă	523	Total medie pe grupă	502	Total medie pe grupă	331

Sursa : Prelucrat după datele publicate în Anuarul R.S.R., 1979

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor, în 1978, după volumul producției industriale pe locuitor și principalii indicatori economico-sociali

Grupe de județe după valoarea producției globale industriale pe locuitor	Nr. județelor	Populația	Spor natural la mia de loc.	Fonduri fixe pe loc.	Producția industrială pe loc.	Producția agricolă pe loc.	Personal muncitor la mia de loc.	Valoarea desfacerilor de mărfuri pe loc.	Grad de urbanizare
		mii pers.	%	lei	lei	lei	pers.	lei	%
Total R.S.R.	40	21 854,6	9,4	60 000	36 500	5 800	313,0	8 458	48,6
A Peste 500 000 lei/loc	7	5 664,4	7,9	87 700	62 400	3 100	422,51	11 300	72,95
B 35 001—50 000	6	3 487,6	8,2	60 200	40 600	6 000	337,7	8 900	51,68
C 25 001—35 000	15	7 532,0	9,6	52 520	30 600	6 500	292,0	7 600	43,03
D Pînă la 25 000	12	5 170,6	11,2	44 200	17 500	7 700	230	6 000	28,5
Raport $\frac{A}{D}$	—	—	0,70	2,0	3,6	0,40	1,83	1,88	2,6

Sursa : Prelucrat după datele publicate în Anuarul Statistic al R.S.R., D.C.S., 1979

AMPLITUDINEA SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

ÎNTRE ELEMENTELE definitorii ale orînduirii noastre socialiste, ale superiorității sale față de orînduirile precedente, un loc distinct îl ocupă asigurarea dezvoltării, afirmării și înfloririi factorului uman. În România, anii socialismului consemnează transformări fundamentale, deopotrivă în dezvoltarea bazei tehnico-materiale și perfecționarea relațiilor sociale, toate aceste mutații reflectîndu-se în asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru întregul nostru popor. În acest cadru, perioada 1965—1980, cei 15 ani de cînd la conducerea partidului se află proeminenta personalitate revoluționară a poporului român — tovarășul Nicolae Ceaușescu — se distinge drept cea mai fertilă și mai bogată în realizări din întreaga istorie a construcției socialismului, a istoriei neamului românesc, atît prin creșterile cantitative, cît și prin transformările calitative survenite în viața țării.

Punînd în centrul politicii sale omul, împlinirea aspirațiilor de libertate și creație, în acest deceniu și jumătate partidul nostru a inițiat și înfăptuit, sub conducerea directă și cu contribuția inestimabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un amplu proces de construcție și reconstrucție a țării și a societății. Într-o viziune integratoare, novatoare, accentuînd laturile calitative ale dezvoltării, a continuat cu fermitate procesul de industrializare, de modernizare a agriculturii și a celorlalte ramuri, de promovare susținută a progresului tehnic. În acest deceniu și jumătate producția industrială crește de 5,7 ori, cea agricolă de 4,8 ori, iar venitul național de 3,6 ori, ceea ce determină ca două treimi din fondurile fixe și peste o treime din avuția națională să fie create în acești ani. În același timp au fost atrase contingente întregi de oameni ai muncii în ramurile și sectoarele de înaltă productivitate, a crescut gradul de dotare tehnică a muncii, s-a asigurat accesul neîngrădit al întregii populații spre instrucție și civilizație, creîndu-se cîmp larg de afirmare creativității și personalității umane. Au fost promovate structuri economice, organizaționale și juridice de marcantă originalitate și ținută revoluționară, care asigură un cadru nou, stimulator valorificării tot mai rationale a mijloacelor materiale și umane ale societății românești, creșterii gradului de participare și angajare fermă a maselor la actul conștient al conducerii.

Putem, deci, aprecia că în acești ani de mare și entuziastă efervescență creatoare am parcurs și parcurgem **o adevărată perioadă de renaștere a României.** Istoria zbuciumată a poporului român nu cunoaște nici o altă perioadă cu înfăptuiri atît de numeroase, de multilaterale și profunde, o perioadă cu atît de puternice implicații asupra tuturor domeniilor economice și, mai ales, în mod prioritar, asupra calității vieții. Evidențiind mutațiile favorabile în acești ani asupra calității vieții, în Raportul prezentat Congresului al XII-lea al P.C.R., secretarul general al partidului arată că ele au determinat ridicarea continuă a nivelului de trai, ceea ce **demonstrează cu putere că orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului.**

În centrul politicii economice și sociale a partidului nostru s-a aflat și se află crearea condițiilor ca oamenii să fie nu numai egali, dar să și aibă posibilități egale de a-și manifesta aptitudinile, de a-și aduce contribuția la zidirea noului edificiu. Stau mărturie acestei orientări acțiunile consacrate creării, an de an, a noi locuri de muncă în ramurile neagricole, amplasarea unor importante obiective în toate zonele țării, care să permită ridicarea la viața economico-socială a întregii populații, promovarea unui cadru democratic nou, care asigură manifestarea oamenilor muncii în calitatea lor de decidenți și înfăptuitori ai deciziilor, ridicarea gradului de pregătire a întregii populații, înțelegerea conștientă a responsabilității politico-morale pe care o incumbă edificarea noii orînduiri, creșterea neîntreruptă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În acest cadru edificatoare sînt și datele oferite de tabelele nr. 1 și nr. 2. În primul rînd se remarcă crearea în perioada 1965—1980, adică în timpul relativ scurt de un deceniu și jumătate, a 3 130 mii noi locuri de muncă. Dacă avem în vedere că populația ocupată reprezintă astăzi circa 10,2 milioane persoane, rezultă că, în anii la care ne referim, au fost create noi locuri de muncă pentru aproape o treime din populația activă a țării. Sporirea numărului mediu scriptic al personalului muncitor are loc pe fondul unei puternice creșteri economice, a ridicării an de an a valorii investițiilor pe un loc de muncă, amplificării retribuției medii de 2,2 ori și a veniturilor totale ale populației de circa 3 ori. Niciînd și niciunde nu au fost înregistrate asemenea cote într-o perioadă istorică atît de scurtă. În condițiile cînd în țări capitaliste s-a înregistrat în ultimii ani și se prelimină pentru acest an o creștere economică medie scăzută, ca și menținerea unei armate de milioane de șomeri, creșterea marcantă a numărului de personal din economia românească evidențiază cu putere forța și echilibrul economiei, umanismul orînduirii noastre socialiste.

Un alt aspect care pune în lumină coordonate ale umanismului profund al politicii partidului nostru și deopotrivă ale răspunderii care revine fiecărui om al muncii pentru felul în care este gospodărită avuția națională îl constituie creșterea gradului de dotare tehnică a muncii, faptul că fondurile fixe care revin pe un loc de muncă și pe un locuitor sporesc într-un deceniu și jumătate de peste 2 ori, asigurînd înlocuirea sistematică a efortului fizic pe seama sporirii încărcăturii intelectuale a muncii. Asemenea creșteri vor fi și mai puternice în viitor. „În anul 1985 — arăta secretarul general al partidului — fiecare locuitor va fi de fapt proprietarul unor mijloace fixe de circa 120 000 lei. Aceasta impune fiecăruia răspunderea

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori care relevă latura umană a producției în perioada 1965—1980

Explicații	Anii		
	1965	1975	1980
Nmărul mediu scriptic al personalului muncitor	4 305	6 301	7 435
Fonduri fixe			
— pe un loc de muncă — lei	119 000	191 000	272 000
— pe un locuitor — lei	27 000	56 700	90 000
Nivelul productivității muncii în industrie — lei pe un muncitor	118 250	229 600	335 236

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. 1979. Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. pe anul 1980.

Tabelul nr. 2

Indicatori ai creşterii bunăstării oamenilor muncii

1965 = 100

Indicatori	1970	1975	1980
Venitul naţional pe locuitor	136	221	352
Retribuţia medie netă	125,3	155,1	220,5
Veniturile nominale nete ale ţărănimii pe o persoană activă	115,3	200,0	278,7
Venituri ce revin pe o familie din fondurile sociale de consum	155,9	227,6	311

de a le gospodări cum trebuie, ca proprietate comună, asigurînd creşterea continuă a forţei societăţii noastre socialiste, baza societăţii comuniste".

PENTRU A FACE FAŢĂ acestor cerinţe, gradul de instrucţie oferit de şcoala românească de astăzi este în continuă creştere. Am parcurs în anii revoluţiei şi construcţiei socialismului drumul de la situaţia cînd mai bine de o treime din populaţia de vîrstă şcolară era analfabetă, la starea de generalizare a învăţămîntului de 10 ani obligatoriu şi gratuit, pregătind toate condiţiile pentru a ajunge la 12 clase spre finele acestui deceniu. Pe aceste baze, stocul de învăţămînt, calculat în numărul de ani de şcolarizare pe un locuitor, a crescut de la 3,6 ani în 1965 la 7,2 ani în 1980, adică de două ori, fapt fără precedent în istoria mondială. Datele concrete pe care se sprijină această dinamică relevă că în ultimii 15 ani numărul copiilor la grădiniţe a crescut de la 350 000 la peste 912 000, al elevilor din învăţămîntul primar şi gimnazial de la 2 900 000 la 3 290 000, din licee de la 370 000 la 1 030 000, iar numărul studenţilor de la 130 000 la peste 190 000. În acelaşi timp, parcurgem un proces ferm de legare a şcolii de producţie, de politehnizare a învăţămîntului, de reciclare continuă a pregătirii întregului personal, asigurînd pregătirea forţei de muncă în strînsă legătură cu cerinţele curente şi de perspectivă ale vieţii noastre economico-sociale. Aceasta şi explică faptul că proporţia forţei de muncă calificate din economie a crescut de la 67 la sută în 1965 la 87 la sută în prezent, fără a mai aminti de ramurile de vîrf în care se depăşeşte 95 la sută. Este încorporată în toate aceste repere o preocupare esenţială a societăţii noastre, de a crea condiţii egale de afirmare a omului în procesul muncii şi de a realiza satisfacţii pe măsura rezultatelor şi eforturilor psiho-fizico-intelectuale investite.

O altă caracteristică pusă în valoare de tabelul nr. 1 priveşte tocmai elementul **rodniciei muncii.** Nivelul productivităţii muncii din industria republicană a sporit în perioada 1965—1980 de aproape 3 ori, ridicîndu-se în 1980 la 335 236 lei pe lucrător. Cunoscînd că două treimi din actualul personal muncitor sînt foşti ţărani sau fii de ţărani care au schimbat în aceşti ani statutul de agricultor cu cel de lucrător în universul industriei, creşterea productivităţii muncii, deşi este încă inferioară ţărilor cu un înalt grad de industrializare, demonstrează convingător că şi un popor de „plugari" se poate ridica la nivelul civilizaţiei industriale. Această subliniere este cu atît mai valabilă cu cît 90 la sută din tehnologiile aplicate sînt de provenienţă indigenă, iar o treime din totalul producţiei este destinată pieţelor externe, fiind competitivă producţiei realizate de alte ţări, industrializate cu multe, mult mai multe decenii în urmă.

Mai trebuie desigur amintit un aspect. Rezervele de creştere a productivităţii muncii la nivelul bazei tehnico-materiale create şi ţinînd seama că înregistrăm încă importante decalaje la acest indicator faţă de statele dezvoltate industrial, rezervele de creştere a productivităţii muncii din agricultură, constituie surse majore de amplificare vertiginoasă a avuţiei naţionale. Dacă avem în vedere că populaţia agricolă este de circa 3 milioane de persoane rezultă că un agricultor asigură hrana pentru 7—8 persoane din România, în timp ce în ţările cu o agricultură modernă proporţia este de 1 la 25—35 de persoane. Pentru a înlătura acest decalaj este, deci, necesară însăşi devansarea creşterii productivităţii muncii din industrie de către cea din agricultură.

REPARTIŢIA raţională a forţelor de producţie în teritoriu ocupă un loc distinct în politica umanistă promovată de partidul nostru în întreaga viaţă economică şi socială. Aşa cum este cunoscut România a moştenit de la regimul burghezo-moşieresc numeroase disproporţii şi, în acest cadru, consecinţe grave au fost cauzate de slaba dezvoltare industrială a unor zone întregi. Militînd pentru înlăturarea acestor tare ale trecutului, repartizînd volume importante de investiţii acestor zone în care, de fapt, au şi fost amplasate numeroase obiective industriale, echipate cu maşini şi utilaje de înaltă tehnicitate, se realizează în practică posibilitatea ca oamenii muncii din fiecare zonă să se bucure în mod egal de binefacerile socialismului.

Judeţul Iaşi, ca una din zonele care a moştenit un grad modest de dezvoltare economică, a cunoscut în anii socialismului, îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, salturi calitative în această direcţie, ceea ce face ca, la caratele unei intense vieţi cultural-ştiinţifice, să-şi adauge valenţele industrializării, ale unei dezvoltări complexe pe această bază, aşa cum se poate observa şi din datele tabelului nr. 3. Ca urmare a alocării în ultimii 15 ani a circa 45 de miliarde de lei investiţii, a crescut de peste 7 ori producţia industrială şi de 2,5 ori producţia agricolă. Mai bine de 80 la sută din valoarea zestrei actuale a zonei a fost creată în aceşti ani. De numele tovarăşului Nicolae Ceauşescu — care a vizitat Iaşul de 8 ori în acest deceniu şi jumătate, sfătuindu-se cu muncitorii şi ţăranii, cu oamenii de ştiinţă şi cultură, cu cadrele de conducere asupra dezvoltării şi gospodăririi judeţului — se leagă înfăptuirea fiecărui mare obiectiv, a fiecărui mare edificiu ieşean.

Tabelul nr. 3

Dinamica unor principali indicatori economici ai judeţului Iaşi în perioada 1965—1980

Indicatori	U/M	Anii 1965	1970	1975	1980 *)
Producţia industrială	miliarde lei	3,9	8,5	19,1	28,5
Producţia agricolă	miliarde lei	1,7	1,9	2,6	4,3
Numărul mediu scriptic al personalului	mii	108,3	133,9	170,7	209
Populaţia în agricultură	%	64	57	47	38

*) 1980 — nivel plan.
Sursa : Anuarul statistic al judeţului Iaşi, Planul pe anul 1980.

În această perioadă în judeţul Iaşi au fost create peste 100 de mii noi locuri de muncă, în cea mai mare parte în industrie şi construcţii, ceea ce a condus la creşterea gradului de ocupare a forţei de muncă, la folosirea tot mai raţională a acesteia. Cercetarea procesului de creştere economico-socială a acestor istorice meleaguri pune în lumină faptul că cea mai mare parte a forţei de muncă ocupate în ramurile neagricole — circa 2/3 — provine din rural, schimbînd simultan trei statute : pe cel de sătean cu cel de orăşean, pe cel de agricultor cu cel de om al muncii din universul uzinei, pe cel de agricultor, aşa cum se manifesta el înainte vreme, cu cel al

dr. Alecu AL. FLOAREŞ
secretar al Comitetului judeţean Iaşi al P.C.R.

(Continuare în pag. 21)

Ani ai înfloririi tuturor localităţilor patriei

CREŞTEREA NUMĂRULUI DE ORAŞE ŞI A PONDERII POPULAŢIEI URBANE

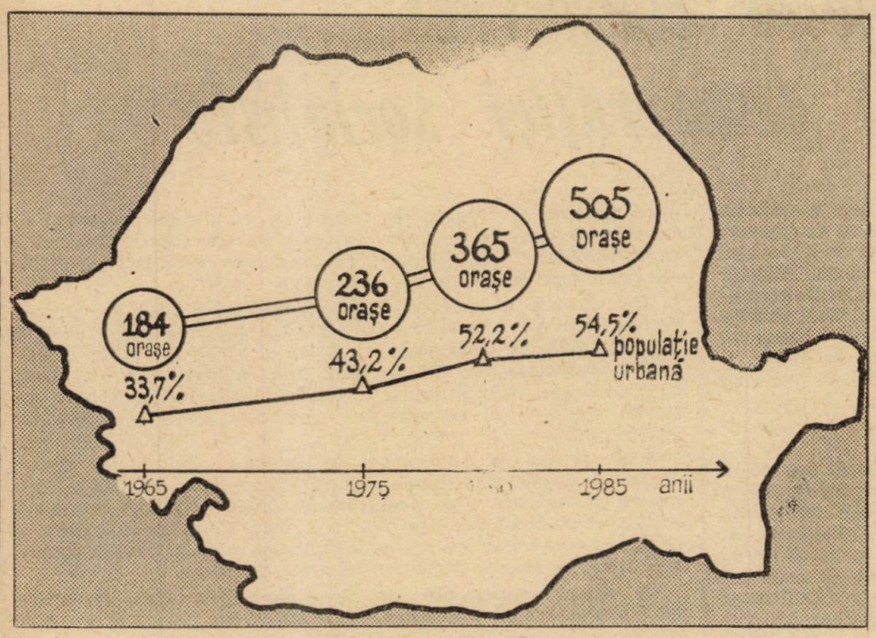

Reţeaua localităţilor urbane după mărimea acestora

	1965	1975	1980	1985
Oraşe mici (sub 20 000 locuitori)	123	144	269	393
Oraşe mijlocii (20—100 mii locuitori)	48	74	77	90
Oraşe mari (peste 100 mii locuitori)	13	18	19	22

DINAMICA CONSTRUCŢIILOR DE LOCUINŢE

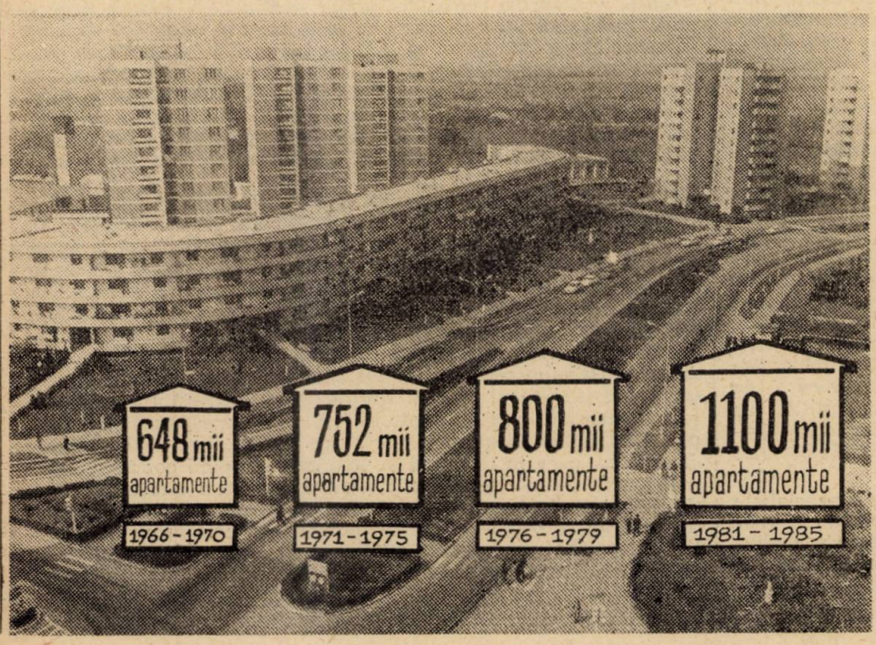

Satul românesc – intensă modernizare şi urbanizare

IN DEPLINĂ CONCORDANŢĂ cu profundele transformări înnoitoare ale economiei şi societăţii româneşti din ultimii 15 ani (1965–1980), satele ţării s-au angajat pe calea modernizării prin sistematizare şi urbanizare. Astfel, dacă în perioada 1965–1975, doar 52 de comune au dobîndit statutul de oraşe, în acest an alte 129 comune vor fi declarate oraşe, procesul intensificîndu-se în deceniul 1981–1990, cînd 271 comune se vor transforma în localităţi urbane.

Dimensiunile cantitative şi calitative ale procesului de înnoire a vieţii satului românesc contemporan sînt foarte clar evidenţiate de nivelul atins de o serie de indicatori caracteristici în primii patru ani ai actualului cincinal, în mediul rural s-au construit peste 450 de şcoli cu 3 600 săli de clasă, 206 cămine culturale, 247 dispensare, 324 grădiniţe de copii şi 234 baze sportive; în aceeaşi perioadă s-au amenajat şi pavat peste 4,3 mil. mp. de străzi, s-au construit 930 km de reţea de alimentare cu apă, 146 km de reţea de canalizare etc.

În cincinalul actual, locuitorii satelor şi-au construit circa 250 000 de case – cu unul sau mai multe etaje – iar în centrele civice ale comunelor, din fondurile statului, se vor da în folosinţă 50 000 apartamente pentru specialişti şi alte categorii de oameni ai muncii. Edificator este şi faptul că dinamica vînzării obiectelor de folosinţă îndelungată la sate a atins cote deosebit de ridicate : astfel, în 1979 faţă de 1975 vînzările de frigidere şi aspiratoare s-au dublat, cele ale maşinilor de spălat rufe au sporit cu aproape 60%, de mobilă cu 55% şi ale aparatelor de radio-tv cu 32%.

Sistematizarea tuturor localităţilor rurale şi intensificarea procesului de dotare cu construcţii social-edilitare vor schimba radical aspectul satelor noastre – unele devenind adevărate localităţi de tip urban – şi vor crea o nouă calitate a vieţii, superioară, tuturor locuitorilor lor.

Acest proces revoluţionar este posibil atît ca urmare a intensificării şi modernizării activităţii de producţie agricolă cît şi a implantării în localităţile rurale a tot mai multe capacităţi de producţie industrială, majoritatea de dimensiuni mici şi mijlocii, dar fără a le exclude, acolo unde este cazul, pe cele mari, unele chiar de interes republican.

În cadrul acestui proces de transformare revoluţionară, ştiinţifică a ruralului însuşi numărul localităţilor rurale se va restructura : de la 13 020 în 1980, va ajunge la 9 730 în 1990, în special pe baza reducerii numărului localităţilor foarte mici (sub 1 000 locuitori) de la 9 079 cîte există în prezent, la 5 952 în 1990.

Promotor consecvent al adîncirii democraţiei socialiste

CEI 15 ANI care s-au scurs de cînd în fruntea partidului şi a ţării se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu au marcat un progres cu semnificaţii adînci, nu numai în domeniul economic unde obiectualitatea realizărilor şi exactitatea cifrelor care le consemnează le fac atît de evidente, ci şi pe toate planurile vieţii noastre social-politice şi culturale, neexistînd practic domeniu care, în această perioadă efervescentă să nu fi cunoscut perfecţionări şi înnoiri revoluţionare. În armonie cu dezvoltarea într-un ritm înalt a economiei şi culturii s-au perfecţionat formele de conducere a societăţii, s-a adîncit continuu democratismul socialist, s-a lărgit cadrul participării maselor la conducerea vieţii politice, economice şi social-culturale.

Concepţia partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, despre democraţia socialistă pleacă de la evidenţierea caracterului ei procesual, dinamic, atît din punct de vedere al structurii cadrului ei instituţional-organizatoric cît şi al extinderii participării efective a maselor la conducerea societăţii. Formele şi structurile instituţionale ale democraţiei socialiste nu sînt date dintru început şi o dată pentru totdeauna prin instaurarea puterii clasei muncitoare şi a aliaţilor săi. Ele se perfecţionează permanent în funcţie de etapele construcţiei socialiste, de cerinţele progresului general al societăţii şi de nivelul de pregătire şi dezvoltare a conştiinţei politice a maselor.

Ideea continuităţii procesului revoluţionar îşi găseşte confirmarea şi în realizarea unui asemenea obiectiv strategic al etapei actuale de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, cum este lărgirea şi perfecţionarea democraţiei socialiste, a participării maselor la conducerea societăţii.

Superioritatea democraţiei socialiste rezidă tocmai în aceea că se bazează pe egalitatea socială, pe desfiinţarea inegalităţilor şi piedicilor de clasă, naţionale sau de altă natură în calea realizării omului, a accesului său la viaţa social-politică, la valorile civilizaţiei şi culturii, la creaţia acestora. Democraţia socialistă se afirmă, se adînceşte şi se perfecţionează în unitate cu democratizarea progresului social-economic şi cultural însuşi, democraţia autentică presupunînd deopotrivă accesul nestingherit al oamenilor muncii la pîrghiile politice, democratice şi la valorile materiale şi spirituale, la roadele progresului.

Progresul democraţiei socialiste s-a afirmat multilateral în ţara noastră începînd din anul 1965, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, care a însemnat un moment de cotitură în istoria construcţiei socialiste în România, iar pe plan democratic a condus la înnoirea întregului sistem al democraţiei socialiste, la afirmarea plenară a principiilor şi a superiorităţii acestui tip istoric de democraţie instituit de socialism. Prin grija permanentă a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, s-a acţionat cu perseverenţă pentru afirmarea principiilor democraţiei socialiste nu numai în sfera politicului propriu-zis, ci şi a economicului şi social-culturalului, pentru participarea cît mai directă a maselor la elaborarea întregii politici interne şi externe. Fiecare congres şi conferinţă naţională a partidului ţinută în acest răstimp a adoptat măsuri care au asigurat un curs ascendent progresului, democraţiei noastre socialiste. În acest proces însuşi Congresul al IX-lea al partidului a pus temelii trainice înnoirilor aduse sistemului nostru democratic. Congresul a generalizat, după cum se ştie, principiul conducerii colective în toate domeniile construcţiei socialiste, în activitatea tuturor organelor de stat, economice şi de planificare, subliniind totodată hotărîrea de a se aplica cu consecvenţă principiul conducerii şi muncii colective în funcţionarea partidului, a organelor şi organizaţiilor sale şi ale statului socialist.

Un rol însemnat în progresul democraţiei noastre socialiste l-a jucat Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1967 care a adoptat un sistem de măsuri de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale şi a organizării administrativ-teritoriale a ţării. Conferinţa a hotărît extinderea principiului conducerii colective în întreaga activitate economică precum şi crearea de organe de conducere colectivă cu caracter deliberativ, de lucru în toate întreprinderile, centralele şi în ministere. S-au instituit, de asemenea, adunările generale ale oamenilor ca forme ale conducerii colective.

Ca urmare a aplicării tuturor măsurilor adoptate în perioada de după Conferinţa Naţională a partidului din 1967, a celor hotărîte de Congresele al X-lea şi al XI-lea şi de Conferinţele naţionale din 1972 şi 1977, în ţara noastră a fost creat, cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, un sistem complex al democraţiei economice, care prin formele instituţionalizate în întreprinderi şi centrale, cooperative agricole de producţie şi institute de cercetări, cît şi pe planul organelor locale şi centrale ale puterii de stat, asigură o conducere şi organizare pe deplin democratică a întregii economii socialiste, participarea nemijlocită a clasei muncitoare, a tuturor celorlalţi oameni ai muncii la conducerea şi gospodărirea avuţiei naţionale, la luarea deciziilor în acest domeniu.

O etapă superioară în evoluţia sistemului democraţiei economice, a democraţiei socialiste în general a fost inaugurată, începînd cu anul 1979, prin aplicarea sistemului autoconducerii şi autogestiunii întreprinderilor şi a altor unităţi economice şi administrativ-teritoriale. Printr-un asemenea act de importanţă istorică pentru dezvoltarea societăţii noastre se rezolvă, aşa cum preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, contradicţia care apăruse şi se manifesta la un moment dat **„între cadrul democratic larg realizat şi mecanismul economic prea centralizat"**.

Acest cadru democratic existent în economie se armonizează cu cadrul politic larg democratic, creat atît la nivelul unităţilor administrativ-teritoriale, de ramură, cît şi la nivel naţional, care asigură participarea tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naţionalitate, la conducerea economiei, a vieţii politice şi sociale a întregii societăţi. S-au instituţionalizat astfel, în ultimii ani, largi forumuri naţionale, unele dintre acestea avînd alese şi organisme permanente de conducere. Au sporit rolul şi atribuţiile Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, creat în 1968, din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, acesta afirmîndu-se ca o formă superioară de unire şi coordonare a eforturilor întregii naţiuni, de manifestare a voinţei şi hotărîrii întregului popor român de a realiza programul partidului, de a-şi făuri în mod liber şi conştient viitorul. Crearea după Congresul al XII-lea al partidului, pe baza propunerilor secretarului general al partidului, a organizaţiilor proprii ale Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, a lărgit şi mai mult cadrul de participare organizată a tuturor cetăţenilor patriei la viaţa politică a societăţii, ridicînd pe o treaptă superioară activitatea acestui organism politic democratic.

REALIZAREA progresului democratic a avut loc deci în condiţiile unui proces de socializare a puterii politice, de lărgire a bazei de masă în exercitarea efectivă a acesteia de către poporul însuşi şi în interesul său. Acest proces de socializare se va accentua în viitor şi mai ales în perspectiva înaintării şi trecerii ţării noastre spre comunism. Se poate spune, astfel, că nu există domeniu al vieţii noastre sociale în care oamenii muncii să nu-şi spună cuvîntul hotărîtor în luarea deciziilor de interes colectiv, în tot ceea ce se întreprinde pentru progresul şi viitorul patriei. Iniţiatorul şi arhitectul acestui sistem democratic original, unic în felul său, corespunzător pe deplin condiţiilor României socialiste este tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care în deceniul şi jumătate de cînd conduce destinele partidului şi poporului nostru a dat atîta strălucire orînduirii socialiste tocmai prin faptul că a conceput progresul şi perfecţionarea vieţii sociale în indisolubilă unitate cu democraţie, cu perfecţionarea structurilor şi formelor democratice de conducere şi organizare.

Democratismul socialist reprezintă, în concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu un cadru de emulaţie, de stimulare a unei

atitudini active, creatoare, de potențare a energiilor maselor, de întărire a unității de voință, cuget și acțiune a întregului nostru popor. Ritmurile înalte ale dezvoltării economiei românești și asigurarea creșterii continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului și înflorirea culturii și artei în perioada de după Congresul al IX-lea, cînd partidul a realizat o atît de largă deschidere în viața noastră democratică și a adoptat complexe măsuri care au asigurat accesul maselor la conducerea societății, la elaborarea politicii interne și externe a țării, relevă legătura indisolubilă și intercondiționarea dintre progresul democratic și progresul general al societății socialiste.

O COMPONENTĂ a progresului nostru democratic, cu deosebire în ultimii 15 ani, o reprezintă democratizarea a însuși progresului economico-social și cultural. Premisa obiectivă a acestui proces a constituit-o, desigur, desființarea marii proprietăți capitaliste și trecerea mijloacelor de producție în mîinile poporului, care folosește puterea politică și economică pentru promovarea propriilor sale interese și aspirații. Dar acest act revoluționar inițial doar, mai ales pentru o țară ca România, care pleca de la o stare de înapoiere economică și peste care trecuse un război pustiitor, un îndelungat demers constructiv, de realizare cu eforturi din partea poporului a progresului economico-social și cultural, care trebuie să asigure înscrierea țării noastre pe coordonatele revoluției tehnico-științifice și eliminarea decalajelor care o despart de statele avansate din punct de vedere industrial și al nivelului de civilizație. Dar, pe de altă parte, progresul economic nu implică ipso facto și democratizarea dezvoltării social-economice, pentru ca oamenii muncii să fie cei care beneficiază de pe urma acestuia. Aceasta se realizează în funcție de caracterul relațiilor de producție și sociale, de finalitatea și idealurile sociale pe care le urmărește această dezvoltare și numai socialismul poate asigura acest proces de democratizare.

Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului evidențiază cu putere că socialismul, politica partidului nostru nu cunosc țel mai înalt decît asigurarea bunăstării și fericirii poporului, că progresul economic și social este un progres destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație și cultură al oamenilor muncii. Acest Program-directivă pune cu putere în evidență finalitatea umanistă a socialismului, faptul că în această societate dezvoltarea producției materiale nu este un scop în sine, că finalitatea și motivația sa permanentă rămîn omul și realizarea multilaterală a personalității sale. Iar acest țel profund umanist nu se poate înfăptui decît în condițiile progresului material, al eliberării omului de orice formă de mizerie și sărăcie, fie ea materială, spirituală și morală, de orice formă de alienare economică, politică sau ideologică.

Democratizarea progresului în societatea noastră se concretizează în ameliorarea continuă a condiției umane, în asigurarea satisfacerii nevoilor raționale, fundamentate științific, de hrană și igienă alimentară, habitat, de odihnă și petrecere plăcută și instructivă a timpului liber, de asistență medicală și de conservare și protejare a mediului în care omul trăiește și-și desfășoară activitatea, în strînsă legătură cu progresul său moral și spiritual, cu realizarea omului „bogat", despre care vorbea Marx, printr-o viață spirituală bogată în împliniri pe planul creației și al valorilor.

Un rol hotărîtor în democratizarea progresului social-politic îl are politica de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și județelor țării, eliminarea decalajelor mari dintre nivelurile de dezvoltare economică a diferitelor zone. Roadele acestei politici, concepută de secretarul general al partidului încă la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, s-au materializat în mutații esențiale în geografia economică a României și în nivelul de civilizație al diferitelor zone ale țării, ajungîndu-se ca în 1980 toate județele să dispună de capacități industriale, îndeosebi din ramurile de bază, al construcției de mașini și industriei alimentare, cu o producție de cel puțin 10 miliarde lei.

REALIZĂRILE obținute în dezvoltarea economico-socială a tuturor zonelor și localităților au condus la sporirea continuă a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă în trecut, cu efecte pozitive directe în planul emancipării sociale și spirituale a întregului popor, al creșterii nivelului său de trai material și cultural, al gradului general de civilizație, al accesului tuturor cetățenilor la roadele progresului material și spiritual general, al valorificării resurselor materiale și umane din fiecare localitate. Aceasta constituie pînă la urmă temeiul realizării deplinei egalități în drepturi dintre toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, al realizării în fapt a dreptului la muncă și învățămînt, al punerii în valoare, printr-o activitate utilă societății, a capacității creatoare a fiecărui individ. Cincinalul 1981—1985 va ridica pe o nouă treaptă procesul democratizării progresului economic și social al țării, prin dezvoltarea ei armonioasă în profil teritorial, ajungîndu-se ca pînă în 1985 să se realizeze în toate județele o producție globală anuală de cel puțin 70 mii lei pe locuitor. Se vor diminua și mai mult, așa cum rezultă din Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, diferențele dintre județe din punct de vedere al gradului de ocupare a forței de muncă și se vor asigura, în consecință, condiții apropiate de viață și muncă pentru toți cetățenii patriei. Astfel, progresul economic și social multilateral al țării noastre, rod al liniei politice aplicate cu consecvență de partidul nostru, constituie însă și garanția materială și politică a înfăptuirii drepturilor și libertăților umane, cadrul optim pentru afirmarea demnității și creativității oamenilor muncii, al manifestării lor ca participanți activi și conștienți la opera de construire a socialismului și comunismului.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu socialismul, ca orînduire promovînd realizarea idealului egalității între oameni și între popoare, presupune totodată asigurarea condițiilor dezvoltării multilaterale a tuturor cetățenilor și a fiecărui popor în parte, înlăturarea inegalităților la nivelul relațiilor dintre oameni și dintre state fiind condiția afirmării multilaterale a acestora. Desființarea inegalității sociale și naționale, apropierea condițiilor materiale și egalizarea șanselor afirmării oamenilor ca personalități și individualități creatoare nu poate însemna în nici un fel uniformizarea acestora, ci constituie tocmai terenul afirmării lor diverse, variate. Iată deci semnificația dialecticii dintre egalitatea socială și națională — pe de o parte — și dreptul autentic „la diferență" al oamenilor și popoarelor, una neanulînd-o pe cealaltă.

Realizarea progresului democratic și a democratizării progresului economico-social și cultural constituie obiective politice majore implicate în toate actele devenirii noastre, ca națiune și ca oameni în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a celei comuniste pe pămîntul României. Unitatea celor două dimensiuni ale democrației socialiste ca proces implică, în concepția profund dialectică și umanist revoluționară a celui ce este socotit de întregul nostru popor drept ctitorul României socialiste contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adoptarea unui nou model de dezvoltare economico-socială care să-și asocieze în toate verigile sale finalitățile umane. Acest lucru îl poate realiza numai socialismul și comunismul ca expresie practică a unui nou umanism revoluționar. Iar progresul nostru democratic, înfăptuit în indisolubilă unitate cu democratizarea progresului, nu are alt țel mai înalt decît realizarea umanismului deplin și înseamnă de fapt umanizarea mediului nostru social, o dată cu cea a omului ca individualitate, scop și valoare supremă a societății socialiste.

UNITATEA dialectică dintre progresul democratic și democratizarea progresului pune în evidență intercondiționarea dintre dimensiunea politică, economică, socială, culturală și umană a progresului în societatea socialistă multilaterală, unitatea și armonia în același timp a acestuia, prefigurat atît de sintetic în conceptul elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de societate socialistă multilateral dezvoltată, pe care o făurim în prezent. În planul relațiilor interne, al raporturilor dintre indivizi, unitatea dintre progresul democratic și democratizarea progresului a devenit o realitate care se va adînci continuu, pe măsura făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării în viitor spre comunism. Unitatea celor două laturi ale progresului este afirmată și pe planul politicii externe de partidul și statul nostru, care promovează cu consecvență imperativul democratizării relațiilor internaționale în indisolubilă legătură cu cel al asigurării accesului tuturor popoarelor la cuceririle civilizației, ale progresului tehnico-științific contemporan.

Aceasta exprimă unitatea de principii și valori între politica internă și externă a țării noastre, consecvența și principialitatea liniei politice a Partidului Comunist Român elaborată cu aportul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu. Prin spiritul ei profund creator, dialectic și unitar în toate verigile sale, această politică constituie aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile României contemporane, o însemnată contribuție originală a partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea teoriei marxiste și a practicii revoluției și construcției socialiste, la soluționarea marilor probleme ale lumii de astăzi. Ea este și va intra în istorie ca doctrina politică Ceaușescu în cadrul căreia o componentă fundamentală o formează teoria democrației socialiste și a democratizării relațiilor internaționale.

prof. dr. Ioan FLOREA

Dezvoltarea armonioasă a teritoriului

(Urmare din pag. 10)

grupa C sînt cuprinse 15 județe[2]) cu o populație de 7,5 mil. loc. (34,46% din populația țării); acestea dețin 29,8 din fondurile fixe,, 28,4% din producția industrială și 38,6% din producția globală agricolă a țării. Din totalul populației urbane 30,5% trăiește în această zonă. Județele din această grupă au caracter industrial-agrar, aflîndu-se în plin proces de modernizare a structurilor economico-sociale. **În grupa D**, au fost incluse după gradul de dezvoltare industrială un număr de 12 județe[3]) reprezentînd de fapt acele zone care în trecut figurau ca pete albe pe geografia economică a patriei și erau considerate altă dată ca „locuri unde nu s-a întîmplat nimic". La indicațiile exprese ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în ultimii 15 ani aceste zone au beneficiat din plin și prioritar de un volum important de investiții, care, pe ansamblu, a fost în perioada 1976—1978, în medie anual, de peste 5 ori mai mare față de perioada 1961—1965.

Aceste județe au cunoscut și ritmurile cele mai înalte de dezvoltare, ritmuri favorizate dealtfel și de împărțire administrativ teritorială din 1968 care le-a deschis noi posibilități de progres economic pe care nu le aveau mai înainte. Această zonă cuprinde astăzi 24,0% din populația țării, 11,1% din producția industrială și 31,2% din producția agricolă a țării, ca profil general avînd încă un caracter agrar-industrial dar aflîndu-se în plin proces de prefaceri și de modernizare.

Este de remarcat faptul că în anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, prin măsurile și hotărîrile ce au fost luate în cadrul programului general de dezvoltare economico-socială a țării și de repartizare mai rațională a investițiilor și obiectivelor economice pe teritoriu în zonele și localitățile în trecut rămase în urmă, s-au cristalizat noi tendințe deosebit de importante și semnificative în ceea ce privește dimensionarea în timp și spațiu a fluxurilor migratorii. Ne referim, în principal, la procesul de omogenizare și de mutații socio-profesionale, cînd mobilitatea teritorială, care deși încă deosebit de intensă cantitativ, se desfășoară pe zone mai restrînse, reducîndu-se sensibil amplitudinea migrației, ceea ce face ca procesul de adaptare și integrare a populației agricole în noile structuri sociale să se facă mai eficient și cu inconveniente mai puține, reducîndu-se astfel în limite convenabile costul economic și social al migrației. Mai ales însă atunci cînd este vorba de mutații deosebit de dinamice și complexe, formarea noilor tipologii și structuri teritoriale nu se desfășoară lin, în afara oricăror dificultăți. Nu este greu de înțeles că îmbinarea unei dezvoltări rapide a economiei, pe ramuri și subramuri, cu elemente ce apar în dezvoltare sub influența factorilor intensivi și extensivi, interni și externi, crearea de noi echilibre dinamice afectează fără îndoială și profilul teritorial, ridică noi probleme în dimensionarea industriei și agriculturii pe teritoriu, în optimizarea fluxurilor migratorii sat-oraș, în dezvoltarea mediului urban și rural, în omogenizarea economico-socială. Rezolvarea acestor probleme se înscrie însă cu prioritate în strategia economică și liniile-tactice ale politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Modelul de dezvoltare complexă a României în anii ce vin, inspirat și călăuzit de orientările și liniile directoare adoptate de cel de-al XII-lea Congres al partidului va genera în continuare modificări profunde cantitative și calitative în baza tehnico-materială, în structurile economice și teritoriale și cele socio-profesionale, lărgindu-se tot mai mult baza de creare a unor condiții egale de viață pentru întregul nostru popor.

În frontul dezvoltării economice, punctul de greutate al întregii economii inclusiv ale modelelor de dezvoltare teritoriale, marchează trecerea de la dezvoltarea cantitativă care se va menține și în continuare la cotă ridicată, la saltul calitativ, la procesele intensive de dezvoltare economico-socială.

În condițiile actuale, în vederea unei mai raționale omogenizări teritoriale, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost adoptat un mod calitativ nou de apreciere și măsurare a dezvoltării teritoriale, trecîndu-se de la nivelul cantitativ al producției globale industriale la o evaluare calitativă, urmărind dezvoltarea tuturor ramurilor de producție — în primul rînd a industriei și agriculturii, corelat cu numărul populației și cu problemele ce țin nemijlocit de creșterea calității vieții în fiecare zonă sau localitate. După cum se cunoaște din documentele publicate, în cincinalul următor s-a proiectat ca în fiecare zonă să se realizeze o producție globală pe locuitor de cel puțin 70 000 lei.

Este în afară de orice îndoială că în condițiile dezvoltării economice și teritoriale dinamice, pregnant calitative, se vor produce în continuare adînci prefaceri sociale. În înfăptuirea mutațiilor preconizate o contribuție hotărîtoare o are aplicarea noului mecanism economico-financiar, ridicarea pe o treaptă nouă, superioară, a rolului și funcției organelor de decizie locale.

O preocupare centrală rămîne în continuare creșterea economică mai rapidă a județelor mai puțin dezvoltate industrial. Pe un plan mai larg, aceasta impune la nivel macro și teritorial, intensificarea procesului de remodelare a industriei pe zone, expansiunea producției sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime și îngustarea la minimum a produselor energointensive. Înfăptuirea acestor opțiuni va asigura reducerea costului economic și social a migrației populației, politica de amplasare a obiectivelor economice mai aproape de sursele de materii prime și de resursele de muncă deschizînd o arie largă însuși procesului de urbanizare, antrenînd transformarea a circa 140 de centre comunale în orașe agroindustriale în cincinalul 1981—1985.

[2]) Alba, Arad, Bihor, Buzău, Constanța, Covasna, Dîmbovița, Dolj, Harghita, Iași, Maramureș, Mehedinți, Satu-Mare, Neamț, Olt.

[3]) Bistrița, Botoșani, Gorj, Ialomița, Ilfov, Sălaj, Suceava, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea, Vrancea.

Contribuții esențiale

(Urmare din pag. 5)

al valorificării posibilităților și efortului propriu și ale fructificării mai largi a posibilităților ce decurg din participarea țării la cooperarea economică internațională ; unitatea dintre echilibrul economic și echilibrul ecologic : finalitatea socială și umană a creșterii economice.

Avînd la bază o asemenea orientare de politică economică, economia românească a cunoscut în această perioadă un dinamism deosebit, transformări calitative de o mare amploare, o puternică modernizare în toate compartimentele — industrie, agricultură ș.a. — și în toate componentele sale — bază tehnico-materială, structura producției, metodele de organizare și conducere etc. (vezi și tabel).

Gîndirea economică și social-politică a președintelui României socialiste cuprinde totodată, ca o componentă de bază, teze teoretice și soluții practice de o mare forță transformatoare referitoare la **rolul dinamizator al relațiilor de producție și sociale**, al concordanței acestora cu caracterul și nivelul forțelor de producție, precum și al conștiinței socialiste ca puternică forță materială a transformării revoluționare a societății. Tehnicul, economicul, socialul, politicul, eticul și culturalul, ca laturi inseparabile ale dezvoltării și edificării societății noastre, formează în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu o osmoză perfectă.

GÎNDIREA ECONOMICĂ ȘI SOCIAL-POLITICĂ a secretarului general al partidului reprezintă un tot unitar, organic cu fapta sa de zi cu zi, cu activitatea sa neobosită pentru convertirea concluziilor teoretice și a programelor și măsurilor politice în realități înnoitoare, care să asigure propășirea neîntreruptă a României socialiste, creșterea prestigiului ei pe plan internațional, promovarea unui climat de înțelegere și pace între popoare. Permanentul dialog cu masele de oameni ai muncii, analiza concretă a problemelor dezvoltării economico-sociale și larga deschidere spre viață, spre nou, au încetățenit larg în viața politică internă acel stil de muncă de o înaltă eficiență socială care se leagă indisolubil de numele și activitatea strălucitoarei personalități a României de astăzi și lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Președintele României – militant de frunte pentru idealurile de pace și colaborare, personalitate proeminentă a vieții internaționale

ÎNTREAGA PERIOADĂ de un deceniu și jumătate de istorie nouă, revoluționară a patriei, de puternic avînt creator în construcția socialistă, de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află la conducerea partidului, politica externă a României a avut ca fundament, într-o strînsă împletire dialectică, trăinicia și dinamica dezvoltării interne, fără precedent în istoria țării, unitatea de nezdruncinat în jurul partidului, a secretarului său general, comunitatea de năzuințe și de interese a întregului popor. Orientările de bază ale activității țării noastre în raporturile internaționale, dinamismul acesteia, își au originea și forța în ritmurile înalte ale întregii activități pe plan intern, în realizarea obiectivelor fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în condiții de pace și securitate. Totodată, realizările remarcabile obținute de poporul român sub conducerea secretarului general al partidului în sfera producției materiale, în ridicarea nivelului general al vieții pe noi trepte de progres, civilizație și cultură, au contribuit la creșterea considerabilă a prestigiului țării noastre în lume, au creat și creează condiții tot mai bune pentru dezvoltarea unei largi cooperări cu celelalte state, în toate domeniile de interes reciproc.

Gîndirea revoluționară și acțiunea consecventă a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — patriot înflăcărat, strălucit revoluționar, militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale — au dat contururi și direcții precise politicii externe românești, într-o concepție unică, atotcuprinzătoare, originală, pornind de la realitățile contemporane, de la perspectivele dezvoltării lumii și influențînd constructiv, pozitiv, evoluția vieții internaționale, în deplin consens cu interesele și năzuințele vitale ale poporului român, ale cauzei generale a păcii, socialismului, dezvoltării independente a fiecărei națiuni.

Magistralele analize ale situației internaționale elaborate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în istoricele rapoarte la Congresele și Conferințele naționale ale partidului, expunerile făcute cu diferite prilejuri, mesajele adresate unor importante reuniuni internaționale, interviurile acordate unor organe de presă, posturi de radio și televiziune din numeroase țări ale lumii, sînt considerate ca adevărate documente de referință în studierea și evaluarea fenomenelor internaționale. Dealtfel întreaga desfășurare a vieții internaționale a confirmat aprecierile și analizele partidului nostru cu privire la tendințele lumii contemporane, a demonstrat justețea pozițiilor adoptate de România față de marile probleme ale omenirii. În acest context, trebuie subliniată ca fiind deosebit de valoroase și de mare actualitate, de o pătrunzătoare clarviziune, concluziile tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale partidului nostru cu privire la ampla confruntare pe arena internațională a două tendințe diametral opuse : pe de o parte, creșterea și afirmarea tot mai puternică a voinței și hotărîrii popoarelor din întreaga lume de a fi deplin stăpîne pe soarta lor, de a-și decide singure calea dezvoltării politice, economice și sociale, fără nici o imixtiune din exterior, de a colabora între ele pe baze noi, de deplină egalitate și echitate, de a trăi libere și independente, și, pe de altă parte, accentuarea și agravarea luptei pentru o nouă împărțire a lumii și a sferelor de influență, pentru revenirea la vechile politici de dominație și interferență în afacerile interne ale altor state.

Scoțînd în evidență complexitatea situației internaționale actuale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat, în același timp, teza de o deosebită valoare, potrivit căreia stă în capacitatea și forța popoarelor ca acționînd ferm și strîns unite să bareze calea războiului și a agresiunii, să lichideze manifestările politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și opresiune, astfel încît să se ajungă la o cotitură radicală în viața internațională care să asigure stabilirea unor raporturi noi între state, bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul neabătut al principiilor independenței și suveranității naționale, al neintervenției în treburile interne, al renunțării la forță și la amenințarea cu forța, singurele în măsură să asigure dezvolta-

Prestigioasele distincții conferite de-a lungul anilor tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie o recunoaștere strălucită a dimensiunii excepționale pe plan național și mondial a personalității șefului statului român, o expresie a înaltei aprecieri pentru remarcabila sa contribuție la înfăptuirea idealurilor de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor, la edificarea unei lumi a păcii, securității, înțelegerii și colaborării între națiuni.

Ca expresie a deosebitului interes și înaltei aprecieri a opiniei publice din întreaga lume față de politica internă și externă a României socialiste, elaborată cu contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în numeroase țări au fost publicate VOLUME DE TEXTE SELECȚIONATE din opera sa sau consacrate personalității sale, numărul total al acestor lucrări fiind în prezent de aproape 70.

rea liberă, neîngrădită, a fiecărei națiuni, potrivit propriilor sale aspirații, într-o lume a păcii, destinderii, înțelegerii și cooperării.

Consecventă acestei poziții principiale, România se pronunță și acționează cu toată energia pentru oprirea deteriorării situației internaționale, pentru asigurarea continuității politicii de destindere, bazată pe respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, a celorlalte principii care trebuie să guverneze raporturile dintre state. Acțiunea fermă și consecventă a României în acest sens se bucură de o înaltă apreciere pe toate meridianele lumii, iar apelul lansat de tovarășul Nicolae Ceaușescu a trezit un puternic ecou în toată lumea, îndeosebi în rîndul statelor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al statelor nealiniate care se simt cele mai afectate de evoluția actuală a vieții contemporane : **„Este în interesul vital al tuturor națiunilor, al întregii omeniri,** — spunea președintele României socialiste — **ca popoarele, conducătorii de state, oamenii politici, forțele înaintate din întreaga lume să acționeze, pînă nu este prea tîrziu, într-un spirit de înaltă responsabilitate, pentru a pune capăt tensiunii și încordării internaționale, pentru renunțarea la forță, la folosirea căilor militare în soluționarea problemelor, pentru continuarea destinderii și promovarea fermă a politicii de colaborare și pace".**

În perioada ultimilor 15 ani am fost martorii unei deosebit de ample și apreciate participări a României socialiste la dezbaterea și reglementarea problemelor complexe cu care este confruntată omenirea. Ca țară europeană, România a acordat o preocupare prioritară problematicii edificării unui sistem trainic de securitate și cooperare pe continent, partidul și statul nostru desfășurînd eforturi susținute în acest sens. Este bine cunoscută și apreciată contribuția țării noastre la inițierea acestui proces, la organizarea pe o bază nouă, democratică a îndelungatelor negocieri care au condus la convenirea Actului final de la Helsinki, în 1975, la elaborarea prin consens a acestui important document, la semnarea lui de către șefii de stat și de guvern ai țărilor participante. Dînd dovadă de un realism deosebit și de un înalt spirit de prevedere, încă de la semnarea Actului final, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția că acesta reprezintă numai începutul procesului de construire a unui sistem trainic de securitate pe continent, că se impune ca toate statele semnatare să acționeze cu perseverență pentru transpunerea în viață a documentului semnat la Helsinki, ca un tot unitar, pentru a asigura tuturor popoarelor europene garanția că se află la adăpost de orice act de agresiune, de orice amestec în treburile interne.

În mod firesc, țara noastră acordă o atenție cu totul deosebită problemelor de ordin militar în Europa, luptei pentru dezangajare militară și dezarmare pe continent, iar pozițiile clare și constructive exprimate de România, conceptul tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la edificarea securității și cooperării în Europa s-au bucurat de o foarte bună primire în cele mai largi cercuri europene. Intensificarea acțiunilor țării noastre, în etapa actuală, în vederea bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid pornește de la profunda convingere că orice progres realizat în acest domeniu va avea efecte pozitive asupra situației internaționale de ansamblu, cu implicații pentru reducerea și oprirea cursului prezent, periculos, al agravării situației internaționale, ceea ce, la rîndul său, va avea consecințe pozitive și asupra procesului de edificare a securității și cooperării pe continent. În repetate rînduri, președintele României socialiste a subliniat că țara noastră acordă în mod constant o mare importanță dezvoltării unor relații de bună vecinătate cu țările balcanice acționînd pentru întărirea încrederii și cooperării în această regiune, militînd pentru adoptarea de măsuri care să ducă la transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, lipsită de arme nucleare.

O CERINȚĂ fundamentală pentru progresul și dezvoltarea omenirii, pentru însăși existența civilizației umane, o constituie, în condițiile contemporane, lupta pentru promovarea fermă a dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare. În concepția președintelui României, răspunderea față de propriile popoare, față de pacea și existența întregii umanități, impune conducătorilor de stat, guvernelor, forțelor politice realiste de pretutindeni, opiniei publice mondiale, să acționeze cu toată hotărîrea pentru oprirea cursei înarmărilor. Printre propunerile lansate de România, la inițiativa președintelui său, o menționăm pe aceea de a se ajunge la reducerea cheltuielilor militare cu cel puțin 10% pînă în 1985, sumele economisite putînd fi folosite atît pentru satisfacerea nevoilor sociale din fiecare țară, cît și pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare. Relația dialectică dezarmare-dezvoltare apare astfel cu pregnanță în poziția partidului și statului nostru.

Pornind de la convingerea că procesul de dezarmare este anevoios, complex, de durată, România s-a pronunțat consecvent pentru adoptarea unor măsuri parțiale, de natură să ducă la creșterea încrederii între state, la progresul negocierilor pentru dezarmarea generală și totală. Dintre aceste propuneri, menționăm : lichidarea bazelor militare străine, retragerea în interiorul frontierelor naționale a tuturor trupelor și armamentelor, reducerea treptată a armatelor naționale, desființarea blocurilor militare.

Sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată problemelor dezarmării — pentru care România a militat activ — a creat un cadru organizatoric mai democratic de dezbatere și soluționare a acestei probleme. Din punctul de vedere al României, acum este esențială folosirea acestui cadru, a altor organisme existente, pentru a se trece, așa cum a cerut în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la vorbe la fapte. Și în această direcție exemplul țării noastre — care a luat unele măsuri concrete de reducere a bugetelor militare pe anii 1979 și 1980 în vederea sporirii alocațiilor pentru copii — este deosebit de elocvent.

România socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au desfășurat o activitate neobosită, extrem de bogată în conținut, cu idei și contribuții originale, în domeniul extrem de complex al lichidării subdezvoltării, al reducerii decalajelor dintre țările sărace și cele bogate, al edificării unei noi ordini economice internaționale. Lucrările președintelui țării în acest domeniu dau dimensiunile și valoarea conceptului românesc privind instaurarea noii ordini economice, condiție fundamentală a stabilității economice și politice a întregii lumi.

În concepția sa realistă, profund echitabilă, cu privire la noua ordine, președintele României împletește rolul hotărîtor care revine efortului propriu al fiecărei țări, al fiecărui popor, pentru lichidarea stării de subdezvoltare, cu modificarea calitativă, revoluționară, a raporturilor economice dintre state. Această modificare trebuie să pornească de la realitățile politice, economice și sociale ale lumii contemporane, să conducă la dezvoltarea accelerată a tuturor statelor și, în primul rînd, a celor rămase în urmă, să înlesnească accesul larg al tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnologiei moderne, să ducă la stabilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime, petrolului, produselor manufacturate și produselor agro-alimentare, să asigure astfel stabilitatea ansamblului economiei mondiale.

Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (Manila, 1979), document programatic major, sintetizează propunerile concrete ale României privind căile și metodele practice de înfăptuire a obiectivelor fundamentale ale noii ordini internaționale. În acest context, țara noastră acordă o deosebită importanță pregătirii temeinice a sesiunii speciale a Adunării generale a O.N.U. din toamna acestui an, consacrată acestor probleme, sesiune convocată ca urmare a inițiativei României și a altor țări în curs de dezvoltare. Totodată, România militează pentru întărirea unității de acțiune și consolidarea solidarității dintre țările în curs de dezvoltare și statele

Marcel DINU

(Continuare în pag. 27)

CONTACTE INTENSE, BAZĂ TRAINICĂ COLABORĂRII PRIETENEȘTI CU TOATE ȚĂRILE ȘI POPOARELE LUMII

- Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a avut în ultimii cinci ani peste 100 de întîlniri și convorbiri cu șefi de state din Europa, Asia, Africa, America de Nord și America de Sud sau cu ocazia unor reuniuni internaționale.
- Cu prilejul convorbirilor la nivel înalt au fost încheiate circa 120 de documente de amplă semnificație : tratate, declarații solemne, comunicate comune, acorduri de colaborare pe termen lung.
- Ca expresie a politicii sale realiste și constructive de colaborare cu toate statele lumii și de participare activă la diviziunea internațională a muncii, România întreține în prezent relații diplomatice cu 135 țări, iar raporturi comerciale cu peste 140 țări.

Plan ● angajamente

PRODUCȚIA FIZICĂ — exigențe ale realizării prevederilor de plan

FABRICAREA și livrarea la termenele stabilite a tuturor produselor fizice cuprinse în plan, în contractele economice încheiate între furnizori și beneficiari, constituie o sarcină centrală a unităților economice, pentru a cărei înfăptuire exemplară se cere acționat cu eforturi sporite în fiecare întreprindere.

Privite din acest punct de vedere, rezultatele înregistrate în lunile ianuarie-februarie din acest an în unitățile din Centrala industrială de montare și materiale electrotehnice la indicatorul producție fizică ilustrează că, la majoritatea grupelor de produse, planul a fost realizat și, în unele cazuri, depășit. Îndeosebi la mașini și aparate electrice de uz casnic — frigidere, echipamente electrice, piese de schimb (Electromureș — Tîrgu Mureș, Electromotor-Timișoara I. F. Găești), A.E.A. Sfîntu Gheorghe ș.a. eforturile organizatorice, tehnice și umane desfășurate pentru realizarea integrală a planului fizic (tabelul) au permis fabricarea ritmică și livrarea la termen a produselor către beneficiarii interni și externi, satisfacerea unor cerințe suplimentare în această perioadă.

Din tabel s-ar părea că la pozițiile 2,3 și 9, la grupele de produse la care s-a înregistrat înfăptuirea și chiar devansarea sarcinilor nu ar fi probleme. Totuși, ele există și — ca și la celelalte grupe unde planul nu a fost realizat — se manifestă prin apariția unor greutăți deosebite, asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

1 Aprovizionarea nesatisfăcătoare cu materiile prime și materialele necesare desfășurării unei producții ritmice. Unele întreprinderi furnizoare din ramura industriei chimice din cadrul Centralei de prelucrare a cauciucului și maselor plastice nu asigură în cantități suficiente cutii și monoblocuri din P.V.C. și ebonită. La jumătatea lunii martie restanțele acestora se ridicau la 13 mii bucăți monobloc, aproape 18 mii cutii și 155 mii capace din ebonită etc. Ca urmare, la grupa de elemente și baterii de acumulatoare cu plumb pentru autovehicule, la întreprinderea „Acumulatorul", deși planul este realizat pe primele două luni ale anului, se înregistrează totuși restanțe față de unii beneficiari și, mai ales, nu se pot acoperi cererile peste prevederi ale acestora deși ar exista posibilități tehnice și umane la producător. Pe de altă parte, nesigurarea unei importante cantități de cupru electrolitic de către furnizorii din cadrul Ministerul Industriei Metalurgice a făcut ca la nivelul unităților producătoare din centrală sortimentele din categoria conductori de bobinaj emailați să înregistreze pînă în prezent o importantă restanță.

Pentru recuperarea „golurilor" în aprovizionare apare necesar ca furnizorii să-și respecte mai riguros obligațiile. Totodată, este necesar ca centrala să întreprindă acțiuni de economisire severă a produselor deficitare, de încadrare în normele de consum, de depistare, recuperare și reintroducere în circuitul productiv a oricăror resurse posibile și, împreună cu M.I.C.M., să facă noi demersuri, mai insistente pentru ca Ministerul Industriei Chimice, M.I.M., și „Chimimport" să-și respecte în timpul cel mai scurt posibil obligațiile asumate privind livrarea materiilor prime respective.

2 Neacoperirea din timp cu contracte de desfacere a producției planificate. Această acțiune are o mare importanță, de ea depinzînd pregătirea și programarea din vreme a producției, aprovizionarea cu materiale și S.D.V.-uri pentru fabricarea tuturor sortimentelor în cele mai bune condițiuni. La poziția a 3-a, ca și la a 9-a (vezi tabelul) de altfel, se resimte de pe acum lipsa acoperirii cu contracte la nivelul planului pentru unele sortimente de generatoare, echipamente electrice și altele. De ce? Pe de o parte, ele apar din cauza faptului că centrala nu a depus toate eforturile pentru prospectarea și cunoașterea din vreme a cerințelor tuturor pieților și beneficiarilor, iar, pe de altă parte, deoarece unii beneficiari (întreprinderile de autocamioane Brașov, autoturisme Pitești și Cîmpulung Muscel, „Autobuzul"-București) își modifică des cerințele inițiale.

Astfel de situații neprevenite din timp sau care apar pe parcursul derulării producției au și pot avea implicații însemnate în neutilizarea capacităților existente sau a celor care se vor pune în funcțiune, deci în realizarea planului fizic al unor unități, cum este cazul în special la Întreprinderea de aparataj electric auto din Sf. Gheorghe. Pentru a preîntîmpina asemenea dificultăți, centrala — cu sprijinul M.I.C.M. — va trebui să desfășoare, în principal prin unitatea sa de comerț exterior „Electroexportimport", acțiuni mai complexe de prospectare și dimensionare a cerințelor beneficiarilor pentru a putea să-și regleze prompt capacitățile și producția în funcție de posibilitățile reale de desfacere. Se impune, totodată, mai multă atenție la ministerele și centralele tutelare ale tuturor unităților beneficiare în urmărirea respectării raporturilor contractuale de către propriile unități, combătînd practica neeconomică a modificării prea dese a cererilor sau chiar a anulării contractelor cu unitățile furnizoare.

Realizarea planului la producția fizică pe grupe de produse (în lunile ianuarie—februarie 1980)

Grupa de produse	%
Mașini și aparate electrice de uz casnic inclusiv frigidere	106,0
Elemente și baterii de acumulatoare cu plumb pentru autovehicule	100,0
Cabluri de energie armate și nearmate	100,0
Cabluri telefonice	89,7
Conductori electrici izolați	99,6
Conductori bobinaj emailați	75,3
Motoare electrice fracționare (sub 0,25 kW)	83,7
Motoare electrice de și peste 0,25 kW	99,7
Echipament electric pentru autovehicule și tractoare	102,9
Ascensoare pentru mărfuri și persoane	100,0
Piese de schimb	102,6

3 Întîrzieri în punerea în funcțiune a unor noi capacități și întreruperi neprogramate în utilizarea unor mașini și instalații din dotare. Pentru realizarea producției planificate de cabluri telefonice (unde se înregistrează un minus de 10% față de prevederi) ar fi trebuit ca, încă la sfîrșitul anului trecut, să fie pusă în funcțiune la I.C.M.E. București o nouă capacitate de producție. Or, aceasta nu s-a integrat în circuitul productiv decît cu o producție de 500 km pentru că, pînă în prezent, furnizorul nu a reușit încă să pună în funcțiune, la parametrii contractați, liniile de extrudere a metalului pentru cabluri. De asemenea, la Întreprinderea de conductori electrici emailați din Zalău, nu poate fi realizată aproape un sfert din cantitatea de produse prevăzute la acest sortiment pentru că laminorul de cupru care trebuie să asigure materia primă pentru consum propriu cît și pentru I.C.M.E. București întîrzie din motive similare să fie racordat producției. Dificultăți mari sînt întîmpinate și în fabricația de motoare unde sînt în restanță, față de termenele prevăzute, capacități de producție însemnate (la „Electroprecizia" — Săcele și la I.A.E.A. Sf. Gheorghe) de motoare electrice deoarece furnizorii din țară („Electrotimiș"-Timișoara) și din afară au livrat cu întîrziere liniile agregat pentru prelucrarea automată a unor repere și subansamble de motoare electrice.

O mare însemnătate, pe lîngă punerea la timp în funcțiune a capacităților de producție, o are și **întreținerea și folosirea judicioasă a utilajelor în exploatare.** Pentru aceasta există norme și programe alcătuite, dar care, din păcate, nu se respectă întocmai, de unde și existența unor întreruperi neprogramate în funcționarea utilajelor. Este cazul presei de aluminiu pentru cabluri telefonice de la I.C.M.E. București, la care nu s-au asigurat în timp util piese de schimb și nu s-au efectuat la termen reparațiile necesare și, ca urmare, acest utilaj se află din anul trecut în stare de nefuncționare provocînd, la rîndul lui, dificultăți în realizarea producției fizice prevăzute. Pentru remedierea unor astfel de dificultăți se impune ca centrala, întreprinderile sale, cu sprijinul mai substanțial al ministerului de resort, dar și al furnizorilor de materii prime, de utilaje tehnologice și al constructorilor, să participe mai intens la grăbirea realizării, punerii în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la noile capacități prevăzute în planul de investiții — cerință esențială a realizări tuturor prevederilor din planul fizic.

Gh. DRĂGHICI

Acțiuni eficiente pentru reducerea costurilor de producție

UNA DIN PROBLEMELE de cea mai mare importanță în dezvoltarea dinamică și eficientă a economiei naționale o constituie reducerea sistematică a costurilor de producție pe fiecare unitate de produs. Pe drept cuvînt costul produselor este considerat criteriu definitoriu al eficienței economice, pivotul principal al noului mecanism economic și financiar. **„O atenție deosebită va trebui acordată** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la marea adunare populară din Capitală din 6 martie 1980 — **creșterii eficienței întregii activități economice, realizării producției nete, reducerii cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale".**

În acest an, înfăptuirea întocmai a prevederilor de plan va trebui să asigure — față de realizările anului 1979 — prin reducerea costurilor de producție, economii totale de peste 34 miliarde lei, din care circa 26 miliarde lei în industria republicană. Este totodată de menționat că peste 64% din sporul de beneficiu prevăzut a se realiza în 1980 față de 1979 va fi obținut prin reducerea costurilor de producție, din care 50% prin diminuarea cheltuielilor materiale. Realizarea nivelurilor planificate pentru 1980 și pe întregul cincinal va contribui la pregătirea corespunzătoare a sarcinilor viitorului cincinal. Orice rămînere în urmă față de sarcinile stabilite prin planul anului 1980 înseamnă o amplificare a efortului pentru perioada imediat următoare. Prin reducerea accentuată a costurilor de producție se asigură condiții favorabile creșterii venitului național, a avuției socialiste, baza dezvoltării continue a societății, cît și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

Prioritate elementelor ce condiționează nivelul costurilor de producție

COSTURILE DE PRODUCȚIE reflectă sintetic nivelul productivității muncii, calitatea și randamentul utilajelor de producție, eficiența folosirii mijloacelor de muncă, aportul progresului tehnic la economisirea obiectelor muncii, modul de organizare a producției și a muncii, structura sortimentală a producției, gradul de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei etc. Ca urmare, reducerea costurilor de producție, element de bază pentru creșterea venitului național și a venitului net al societății, este în funcție de factorii ce determină acest proces. De aceea, **la fundamentarea și aprecierea nivelului costurilor de producție trebuie să se pornească de la consumurile specifice de materii prime, resurse energetice și forță de muncă pe unitatea de producție, aportul progresului tehnic, structura fizică a producției și gradul de înnoire a acesteia, gradul de valorificare a resurselor de obiecte ale muncii, fără să se afecteze calitatea produselor, modul de folosire a mașinilor și utilajelor etc.**

Pentru 1980, la fundamentarea sarcinii de reducere a costurilor de producție s-a avut în vedere ca 50% din economiile prevăzute să fie realizate prin diminuarea consumurilor specifice, reciclarea materialelor recuperabile, utilizarea înlocuitorilor și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și combustibilului, iar 35% pe seama creșterii productivității muncii.

Nivelul costurilor pe 1980 și economiile prevăzute a se realiza prin reducerea acestora față de 1979 au la bază **programe de măsuri elaborate în concordanță cu sarcinile la indicatorii ce condiționează cheltuielile de producție** (producția, productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, norme de consum etc.). Acestea, ca sinteză a celorlalte programe speciale din întreprinderi și centrale, reprezintă evaluarea măsurilor și soluțiilor tehnice și organizatorice din toate celelalte domenii care condiționează îndeplinirea costurilor de producție planificate.

Astfel, la **fundamentarea volumului și structurii producției,** este necesar a se avea în vedere, pe lîngă satisfacerea necesităților economiei naționale și a cererilor la export — obiective prioritare — și aportul acestora la diminuarea cheltuielilor de producție fie direct prin structura sortimentală, fie prin realizarea unor produse cu randamente superioare și consumuri specifice reduse.

Una din problemele cu care se confruntă un număr de întreprinderi și centrale este aceea a modului cum se efectuează **cooperarea în producție.** Teoretic și practic extinderea cooperării în producție presupune specializarea pe serii mari de fabricație, cu consecințe favorabile asupra nivelului costurilor. Ca atare cooperarea în producție constituie un factor de reducere a costurilor la unitățile producătoare. Beneficiarii la rîndul lor ar trebui să participe la procesul de cooperare numai dacă s-au asigurat că nivelul prețului la care se aprovizionează nu depășește costul intern pe care l-ar avea în condițiile unei producții integrate. Sînt din păcate și exemple de întreprinderi care nu fac cooperarea în condiții de eficiență, încălcînd exigențele acestui concept. De exemplu, în 1979, la întreprinderea „Înfrățirea" din Oradea s-au majorat costurile de producție cu peste 15 mil. lei prin livrarea de către Întreprinderea mecanică Alba Iulia a unor piese turnate din fonta FCX în loc de fonta FC așa cum cerea contractul de cooperare. Astfel de influențe în costuri au suportat și întreprinderea „SARO"-Tîrgoviște, Întreprinderea de mecanică Sibiu și altele.

Sînt și cazuri cînd unele subansamble și accesorii, deși au fost integrate în fabricație de întreprinderile care realizează produsul final, sînt transferate să fie executate la alte unități la prețuri de producție și de livrare ce depășesc cu mult costurile cu care se realizau în condiții integrate. În 1979, de exemplu, au fost transferate subansamblele „cap frezat" de la Întreprinderea de mașini unelte din Bacău la Întreprinderea de mașini unelte speciale Iași, unde costul de producție este mai mare decît la prima întreprindere cu 41%.

Creația tehnică este de asemenea unul din factorii cu aport fundamental la reducerea costurilor de producție. Planurile tehnice din întreprinderi, care cuprind principalele acțiuni pe linia creației tehnice, trebuie să prevadă măsuri și soluții care să conducă la reducerea mai accentuată a normelor de consum, valorificarea superioară a resurselor autohtone, îmbunătățirea calității produselor, randamente superioare etc. Promovarea de noi tehnologii, asimilarea de produse cu performanțe ridicate și consumuri reduse, reproiectarea produselor aflate în fabricație pentru modernizarea lor pentru a corespunde exigențelor tehnicii moderne sînt cîteva căi prin care creația tehnică își va putea amplifica aportul la reducerea costurilor de producție. Punerea în funcțiune de pildă, a instalației de măcinare a degresantului la Combinatul siderurgic din Galați va determina utilizarea într-o proporție mai mare a cărbunilor energetici produși în țară, eliminînd corespunzător importul și va reduce costul unitar al cocsului metalurgic cu 3%. De asemenea, la Combinatul de celuloză și hîrtie din Drobeta Tr. Severin, punerea în funcție a instalației de valorificare a fibrei recuperate de la stația de epurare fizico-mecanică și utilizarea acesteia la fabricarea cartoanelor „Duplex" va contribui la o economie de 500 tone/anual de material fibros, cu consecințe pozitive în balanțele materiale și în costurile de producție. Așadar, soluțiile și măsurile tehnice reprezintă baza pentru asigurarea reducerii costurilor de producție,

procesele de fabricație fiind cele care generează costuri, optimizarea lor trebuind să aibă **ca funcție și obiectiv minimizarea cheltuielilor.**

Deși cele arătate constituie considerații endogene disciplinei costurilor, evocarea lor este făcută tocmai pentru faptul că în practică nu se întîlnește pretutindeni această înțelegere a modului de abordare a problematicii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale. Considerăm că asupra joncțiunii dintre aportul celorlalte secțiuni ale planului întreprinderilor, centralelor industriale, în fundamentarea costurilor planificate trebuie acordată o atenție mai mare și verificată situația de către consiliile oamenilor muncii.

Mobilizarea largă a rezervelor existente

VOLUMUL DE ECONOMII ce trebuie atins în acest an, pe total economie reprezintă circa 34 mld. lei, din care numai industriei republicane îi revine un aport de peste 75%. În aceste condiții, eforturi însemnate pentru reducerea costurilor de producție revin ramurilor industriale care valorifică superior baza de materii prime și materiale (industria construcțiilor de mașini, industria chimică, industria metalurgică, industria ușoară) etc. Desigur, și unitățile cu activități economice din celelalte ramuri ale producției materiale (agricultură, construcții, transporturi, circulația mărfurilor etc.) este necesar să-și aducă o contribuție corespunzătoare în economisirea muncii sociale. Nu trebuie uitat că există factori permanenți de reducere a costurilor cum este creșterea volumului și îmbunătățirea structurii producției sau activității în cauză, creșterea productivității muncii pe baza promovării progresului tehnic și organizării științifice a producției și a muncii, dar există și factori specifici activităților diferitelor ramuri ale economiei ce urmează să fie mobilizați într-o măsură mai mare pentru a spori venitul net.

Noul mecanism economico-financiar așează în centrul activității **exigențele promovării pe o scară mult mai largă a proceselor intensive în dezvoltarea economico-socială.** În acest context se impune și o abordare în chip nou a categoriilor legate de acțunea legii valorii în socialism, considerarea corespunzătoare a relațiilor valorice în general, dînd prioritate **aportului propriu** în procesul de creare a venitului național, folosind pîrghiile economico-financiare prin planul național unic pentru o dezvoltare susținută. În acest sens, **cunoașterea îndeaproape a evoluției costurilor de producție este o necesitate de prim ordin pentru cadrele din întreprinderi, centrale și ministere** — fiind, în același timp, o condiție pentru reușita aplicării oricăror măsuri legate de îmbunătățirea eficienței producției și creșterea rentabilității întreprinderilor.

Realizările în domeniul costurilor solicită o analiză sistemică structurală, dat fiind natura complexă a indicatorului „costuri la 1000 lei producție marfă". Acest indicator reflectă atît influențele volumului și structurii producției și evoluția prețurilor, cît și nivelul costurilor ca atare pe unitatea de referință. **Reducerea costului ca atare pe produs constituie,** după părerea noastră, **un obiectiv esențial în activitatea tehnico-economică a unităților economice.** Din păcate această activitate nu se ridică încă la nivelul exigențelor etapei pe care o parcurgem. Sînt numeroase unități care nu acordă suficientă atenție factorilor care conduc la economisirea resurselor materiale, la reducerea cheltuielilor în general, care influențează nivelul costurilor de produse. De exemplu în 1979, Centrala exploatării lemnului a obținut rezultate bune de ansamblu în domeniul reducerii costurilor, îndeplinind planul și reducînd suplimentar cu 1,7 lei nivelul costurilor la 1000 lei producție marfă. Analiza economică arată însă că structura producției și prețurile de valorificare au contribuit la reducerea suplimentară față de plan cu 2,8 lei, în timp ce costurile pe produs au crescut cu 1,1 lei, fenomen negativ ca atare. Iată de ce se impune analiza critică a nivelului costurilor de producție în orice situație.

Costurile de producție și în special cele materiale, condiționînd hotărîtor producția netă, trebuie să devină obiectiv major al conducerii întreprinderii. În acest context, calculațiile de costuri trebuie integrate într-un „sistem al conducerii" ca factor endogen al promovării proceselor intensive în economia națională.

dr. Gheorghe I. ȘICĂ
director în
Comitetul de Stat al Planificării

Amplitudinea socială a dezvoltării economice

(Urmare din pag. 12)

unui specialist în agricultură, dezvoltată tot mai pregnant intensiv. Fără îndoială, adaptarea în general la modul de viață urban, integrarea profesională ridică un mare număr de probleme. Acest proces însă se desfășoară, fără antagonisme, datorită măsurilor de stimulare materială și morală. Faptul că atît pe porțile noilor uzine cît și în cvartalele noi de locuințe au intrat simultan orășeni și săteni, tineri și vîrstnici, muncitori și intelectuali a atenuat inadvertențele, creînd un climat nou, specific, favorabil adaptării și integrării.

În același timp, cercetările întreprinse evidențiază faptul că, spre deosebire de actualele țări industrializate, unde sătenii s-au îndreptat mai întîi spre orașe satelit sau localități limitrofe marilor aglomerații urbane, la Iași forța de muncă din rural s-a îndreptat direct în inima municipiului. Mai mult, în timp ce în alte state, forța de muncă din rural s-a îndreptat mai întîi spre sectorul secundar, spre industrie și de aici, după saturare, spre sfera serviciilor și sectorul quaternar, la Iași orientarea a fost simultană spre toate sectoarele. Este aici pusă în valoare specificitatea socialismului, cu implicațiile planificării și ale participării maselor la stabilirea și aplicarea politicii economice a statului.

Amplificarea procesului de participare și de implicare a oamenilor deopotrivă în stabilirea și adoptarea deciziilor cu caracter larg, cît și antrenarea la realizarea lor mărește sfera preocupărilor, responsabilităților și satisfacțiilor, exprimă caracterul umanist al întregii producții materiale. Rezultatul firesc al acestor procese complexe este exprimat de rodnicia activității economico-sociale. Creșterea productivității muncii de peste 3,5 ori în ultimii 15 ani dovedește valențele, efectele pozitive ale procesului de industrializare, ca și realizarea aspirațiilor oamenilor muncii. Concludent în acest sens este faptul că în ultimul deceniu peste 75 la sută din sporul producției industriale se realizează pe seama creșterii productivității muncii.

Amplasarea unui număr de capacități de producție în interiorul județului, atît în Iași, cît și în celelalte orașe, cît și într-un număr de localități rurale programate a deveni centre de polarizare urbană, conturează un nou proces, de o pregnantă esență calitativă, de omogenizare economică în interiorul zonei, care asigură afirmarea oamenilor în procesul muncii și al creației. Asemenea dimensiuni vor fi amplificate și mai mult în viitorul cincinal, cînd la nivelul zonei Iași urmează ca, pe baza unui volum de investiții de circa 30 de miliarde lei, producția totală a zonei să se ridice la 70 de miliarde lei, cadru în care producția industrială trebuie să crească de la 23 de miliarde lei în 1980 la peste 51 de miliarde lei în 1985. Asemenea creșteri economice vor fi însoțite de sporirea numărului de locuri de muncă cu o dotare tehnică tot mai ridicată, a gradului de echipare edilitară, de modernizarea tuturor localităților. În același timp cu creșterile din viața materială, ample transformări se înregistrează în viața spirituală, fiecare zonă, fiecare localitate cunoscînd importante transformări sociale, culturale de care vor beneficia nemijlocit oamenii muncii.

Umanismul profund al societății noastre socialiste își evidențiază valențele și superioritatea prin faptul că întregul ansamblu al activității economice și sociale, materiale și spirituale, organizaționale și ideologice are drept scop nu numai dezvoltarea bazei materiale și a bazei economice, ci și îmbogățirea sistemului de valori. Această îmbogățire este proiectată nu numai la nivelul societății în general, ci și la nivelul fiecărei localități, al fiecărui locuitor.

Cercetare — dezvoltare — producție

Stimularea creației originale pentru rațională a importurilor

DIN INIȚIATIVA Comitetului municipal de partid — București la 1 martie 1980 s-a deschis în pavilionul central al Complexului din Piața Scînteii o expoziție dedicată accelerării introducerii progresului tehnic, în general și rațională rii importurilor, în special, care reunește realizările în această direcție a peste 140 de întreprinderi bucureștene din ramurile construcțiilor de mașini, industriei ușoare, chimiei, economiei forestiere, materialelor de construcții, transporturilor etc.

Prin organizarea expoziției s-au urmărit 2 obiective *principale :*

1. INFORMAREA ASUPRA NOILOR PRODUSE CE CONTRIBUIE LA RAȚIONALIZAREA IMPORTURILOR realizate sau în curs de realizare de întreprinderile expozante, în ideea identificării de noi beneficiari pentru respectivele produse, extinderii utilizării lor în alte ramuri ;

2. SCHIMBUL DE EXPERIENȚĂ PRIVIND CĂILE DE ABORDARE A PROBLEMEI ÎNNOIRII PRODUSELOR ȘI RAȚIONALIZĂRII IMPORTULUI : prin noi produse concepute în institute de cercetări și proiectări, prin cercetări uzinale proprii, prin refolosirea de materiale secundare, prin recondiționări de piese și grupe de piese ș.a.m.d.

În standurile expoziției nominalizate pe întreprinderi sînt expuse peste 2 000 de produse noi ce contribuie la rațională rea importurilor, realizate de întreprinderi bucureștene în 1979 sau care urmează a fi introduse în fabricație anul acesta. Prin machete, grafice, scheme de funcționare de principiu, se prezintă, de asemenea circa 150 de tehnologii de recondiționare de piese și grupe de piese, ca și circa 100 de soluții de valorificare de materiale secundare, rezultate din prelucrarea unor materii prime deficitare sau din import. În același timp expozanții au indicat unele necesități de aprovizionare a producției cu unele repere pentru care nu au găsit încă soluții, așteptîndu-se ca în cadrul acestei expoziții să se formuleze propuneri de asimilare.

Desigur că prin anvergura și eficiența soluțiilor oferite, în cadrul expoziției s-au impus în primul rînd marile unități de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, semnificînd astfel că de ritmul și direcțiile înnoirii depind în primul rînd rezultatele preocupărilor de rațională rizare a importurilor.

Chimia, ramură dintre cele mai dinamice sub aspectul înnoirii producției, cu implicații de mare anvergură în economia națională și-a asigurat prin forța de concepție proprie a unităților din cadrul ICECHIM soluții tehnologice originale pentru 86% din noile capacități și instalații realizate în actualul cinci-

Prin aplicarea celor peste 650 de tehnologii originale ce se vor elabora de ICECHIM în următorul cincinal, se va obține o producție de circa 90 miliarde lei în industria chimică, cu economii de peste 3,5 milioane tone combustibil convențional.

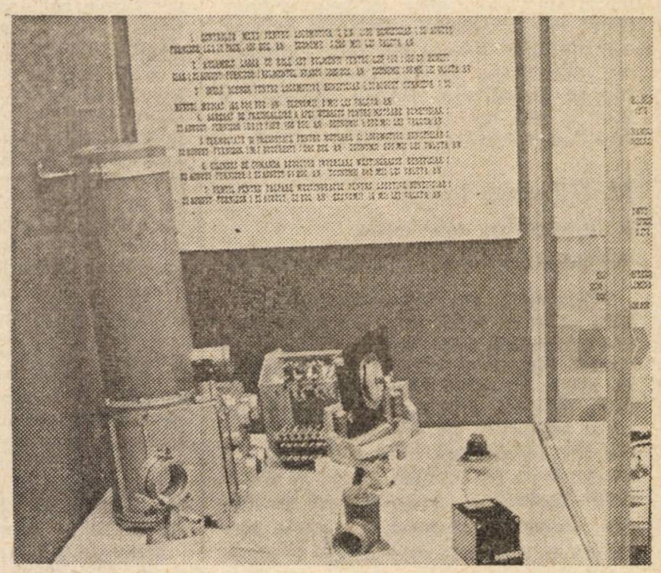

Ca urmare a indicațiilor trasate de secretarul general al partidului, la întreprinderea „23 August" a fost organizată o amplă acțiune de rațională rizare a importului, reușindu-se asimilarea unor componente de bază pentru fabricarea locomotivelor și motoarelor Diesel mari

nal. Numai în primii 4 ani ai cincinalului au fost asimilate 1 900 de produse și materiale care contribuie cu circa 4 miliarde lei valută la reducerea importurilor.

În standul Institutului central de cercetări chimice *sînt prezentate cîteva din cele 119 procese tehnologice realizate în 1979, care contribuie substanțial la creșterea exporturilor și rațională rizarea importurilor, la care se adaugă alte 14 procese tehnologice de valorificare a unor produse secundare. De menționat că 13 tehnologii și 15 produse noi sînt realizate pe bază de brevete proprii ale institutului.*

Dintre cele 29 de produse noi realizate în 1979 de Institutul central de fizică *am reținut exponatul „aparat de măsurare a conținutului de cenușă din cărbune", realizat pe baza unui brevet de invenție românesc care singur aduce anual o economie valutară de 48 milioane lei valută. În anul 1979 Institutul central de fizică a elaborat 71 de noi tehnologii, iar în 1980 urmează a se realiza alte 68. Acestea vor permite aplicarea a 23 din cele 28 de invenții brevetate în ultimul an.*

Eforturile de creație tehnică ale Institutului de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini *se concretizează în dotarea în tot mai mare măsură a noilor obiective de investiții cu utilaje produse în țară. Astfel, la utilaje pentru turnătorie, față de actualul cincinal în care dotarea se face în proporție de 90% din țară, în anii 1981—1985 în condițiile creșterii nivelului tehnic de execuție se vor asigura utilaje din țară în proporție de 95% ; la utilaje de forjă dotarea cu utilaje din țară se dublează de la 40% la 80%, la cuptoare creșterea va fi de la 85% la circa 92%, la tratamente CIF crește de la 70% la 85%. În obținerea unor asemenea rezultate desigur că un rol foarte important joacă cele 184 de invenții la care institutul a devenit titular în 1979, din care 121 au fost deja aplicate. În acest fel contribuția sa la rațională rizarea importurilor pe ultimii 2 ani ai cincinalului actual va fi de peste 100 milioane lei valută.*

Institutul de proiectări de tehnologii pentru industria ușoară *(IPIU) este prezent cu numeroase tehnologii noi, contribuind în mod substanțial la diminuarea efortului valutar necesar dezvoltării noilor capacități în industria ușoară. În 1979, prin proiectarea a 12 tipuri de utilaje de concepție proprie, pentru noile obiective puse în funcțiune, s-au realizat economii valutare în valoare de peste 14 milioane lei valută ; este vorba de utilaje ca : mașina de condensat rășini pe țesături ; instalația de vopsit termosol ; linia de fabricat talpă artificială din materiale recuperabile și refolosibile. Valoarea economiei valutare pe care își*

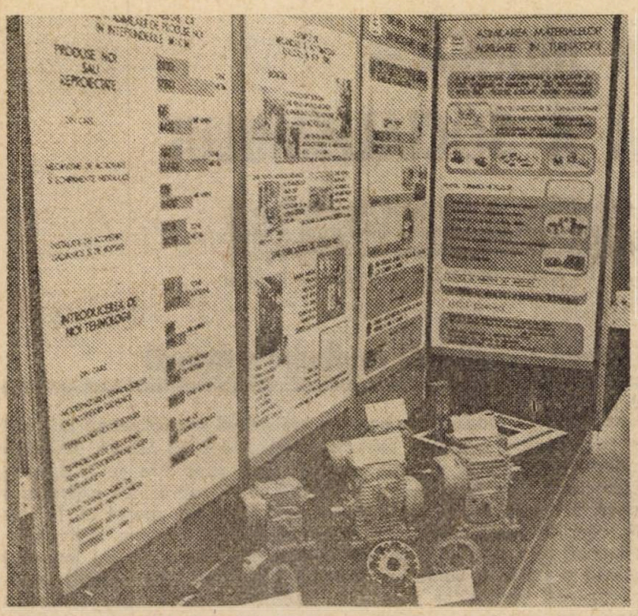

Institutul central pentru tehnologia construcțiilor de mașini, titular a 184 de invenții în 1979, care s-au concretizat în 121 de proiecte de echipamente și tehnologii, își propune să realizeze în 1980 economii de circa 60 milioane lei valută

propune s-o realizeze IPIU în 1980 va fi aproape dublă — circa 26 milioane lei valută — prin asimilarea a alte 10 tipuri de utilaje pentru dotarea noilor capacități de producție, cu termen de intrare în funcțiune în 1980. Între acestea vor fi : instalația de spălat continuu de țesături de lină, instalația de albit continuu, instalația de apretat covoare.

Am recurs la înșiruirea acestor tipuri de utilaje, întrucît se constată că pentru o serie de echipamente sau subansamble asimilate chiar de unități din industria ușoară se continuă importul de către alte unități mai puțin preocupate de autoutilare sau de căutarea unui furnizor intern. Spre exemplu întreprinderi ca „Industria Bumbacului" — București sau cea de confecții și tricotaje — București au realizat prin autoutilare valțuri în valoare de aproape un sfert de milion l.v./buc., care conduc anual alături de alte echipamente și repere la importante economii valutare. Cu toate acestea nu toate întreprinderile textile sînt informate asupra acestor realizări, sau dacă le cunosc nu apelează la aceste soluții. Se pune firește întrebarea de ce nu se trece la producția de serie a produselor asimilate ?

Alături de industria ușoară, sînt și alte sectoare care au asimilat numeroase repere care înlocuiesc importul cum sînt : cuplajele și frînele electromagnetice, echipamentul electronic, cel de înaltă tensiune, elementelor de etanșare din cauciuc și cu toate acestea reperele respective nu se produc la nivelul cererii.

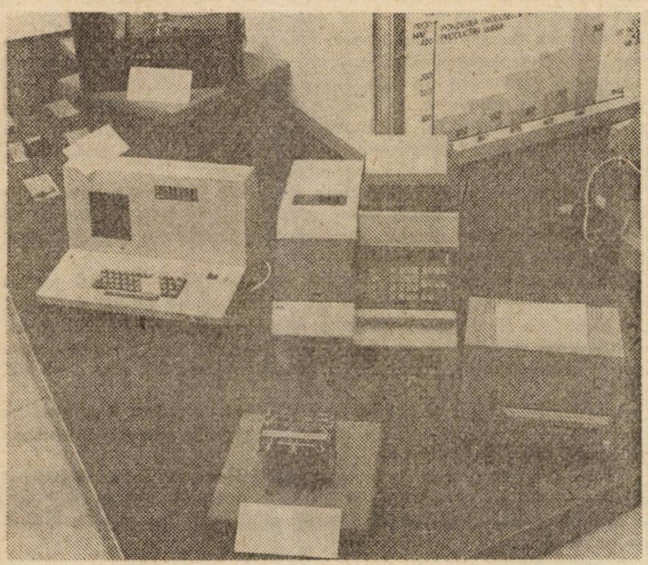

Iteva din noile produse ale Întreprinderii de elemente periferice - IEPER — transpunere practică a unor invenții concepute în cadrul ITC, ce vor conduce la milioane de lei valută economii pe an

Pe linia dezvoltării cadrului stimulativ pentru asimilarea de produse noi care înlocuiesc importul s-ar înscrie o mai mare suplețe, receptivitate în soluționarea formalităților de introducere a acestor noi produse în plan și respectiv asigurarea fondurilor necesare realizării lor. Desigur că pentru o serie de repere, dispozitive de serie mică, ce nu-și justifică economic asimilarea în marile unități industriale poate fi promovată cu mai multă fermitate soluția realizării lor în institutele de cercetări în cadrul microproducției proprii.

O primă sinteză asupra necesităților de asimilări de noi produse care să înlocuiască importul identificate cu prilejul expoziției permite constatarea următoarei ordini de prioritate în cerințe : 1. componente electronice ; 2. produse ale chimiei de mic

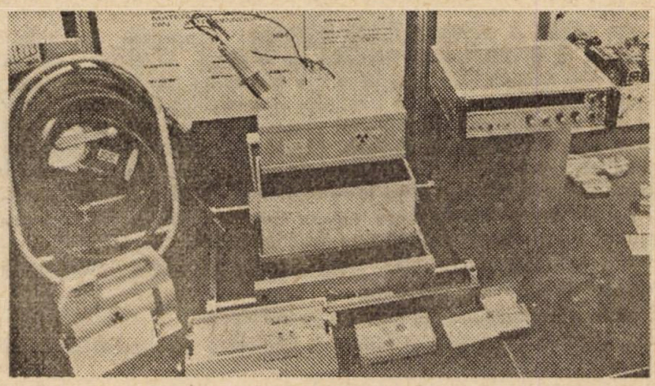

Valorificare practică a licenței Institutului de fizică și inginerie nucleară — aparatul de măsurare a conținutului de cenușă din cărbuni

tonaj ; 3. elemente de etanșare din cauciuc ; 4. armături industriale pentru condiții de exploatare speciale ; 5. execuția de aparate pentru condiții speciale (antiexplozivă, tropicalizată, etc.).

Este firesc ca orientarea spre tehnologii moderne, bazate pe promovarea automatizării și cibernetizării producției să conducă la o cerere ridicată de diferite componente electronice. Întreprinderi de diferite componente electronice, întreprinderi ca cea de aparate electronice de măsură și industriale (IEMI) sau de elemente periferice (IEPER), caracterizate printr-o dinamică accentuată de înnoire a producției în actualul cincinal —

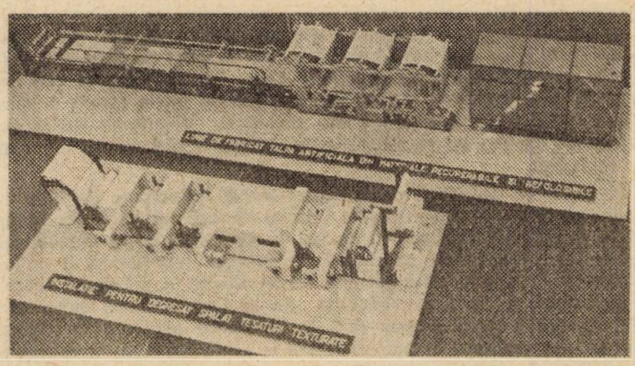

Două din noile tehnologii moderne, elaborate în cadrul IPIU, ce conduc la importante economii valutare.

peste 80% își aduc o contribuție substanțială, an de an, la reducerea importului la beneficiari cu sute de milioane de lei valută. Acțiuni de genul acestui schimb de experiență pun direct în legătură pe producătorii de componente și aparatură electronică cu beneficiarii lor din diferite ramuri, permițînd canalizarea cu mai mare promptitudine a eforturilor de cercetare-dezvoltare spre nevoile imediate ale economiei.

O observație ce trebuie făcută, în special pentru echipamentul electronic de joasă tensiune, aparatele de măsură și control etc. este menținerea importurilor de completare pentru un număr mare de repere în condițiile realizării lor de bună calitate în țară, datorită unei insuficiente preocupări pentru obținerea atestărilor de conformitate de la o serie de instituții de control de calitate externe, atestări solicitate pe unele piețe de export. În asemenea cazuri eforturile făcute pentru realizarea produselor respective nu pot fi valorificate pe piața externă și conduc la

Șerban MIHĂILESCU
Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 25)

8 REPARTIȚIA DUPĂ MUNCĂ – LEGE ECONOMICĂ A SOCIALISMULUI

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CA SFERĂ A REPRODUCȚIEI SOCIALE, repartiția cuprinde în structura ei și distribuirea fondului de consum individual, destinat satisfacerii necesităților personale ale membrilor societății. Natura și forma specifică a repartiției bunurilor și serviciilor de consum personal sînt determinate de conținutul relațiilor de proprietate dominante într-o anumită orînduire socială. Odată cu instaurarea proprietății socialiste, produsul muncii aparține membrilor societății, dar, **obiectiv,** acesta nu poate fi repartizat în **întregime și direct** oamenilor muncii.

Astfel, pentru satisfacerea tuturor necesităților sociale, produsul rezultat din producția socială este destinat pentru :

– acoperirea cheltuielilor materiale de producție efectuate în procesul de producție anterior ;

– constituirea fondului de consum individual ;

– lărgirea producției și formarea fondurilor de rezervă și de asigurare ;

– constituirea fondului de consum social în vederea satisfacerii unor nevoi generale ale societății – învățămînt, cercetare, ocrotirea sănătății, cultură, artă, sport-turism, administrație de stat, apărarea țării, etc. ;

Partea din produsul muncii concretizată în fondul de consum individual se repartizează direct membrilor societății pentru satisfacerea nevoilor lor personale, materiale și spirituale.

În socialism, **repartiția fondului de consum individual se înfăptuiește în funcție de contribuția efectivă a fiecărui om al muncii la producția socială, în raport direct cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate.** Acest mod de repartiție este determinat de un ansamblu de condiții obiective și subiective : gradul de dezvoltare a forțelor de producție și nivelul productivității muncii, particularitățile diviziunii sociale a muncii, nivelul diferit de conștiință al oamenilor. Realizarea obiectivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. se va concretiza în dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție, asigurîndu-se mai deplin satisfacerea nevoilor de bunuri și servicii, atenuarea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, transformarea muncii din agricultură într-o formă a muncii industriale și ridicarea conștiinței socialiste, creîndu-se astfel condiții pentru ca munca să devină o necesitate vitală pentru toți membrii societății.

Necesitatea obiectivă a distribuirii masei principale de bunuri și servicii de consum individual în funcție de aportul fiecăruia la producția socială este reflectată de **legea repartiției după muncă,** lege economică specifică socialismului. Utilizarea conștientă a acțiunii acestei legi economice își găsește concretizarea în **principiul socialist al repartiției,** a cărui esență este „de la fiecare după capacitățile sale, fiecăruia după munca sa". În aplicarea acestuia se respectă următoarele cerințe : la muncă egală – retribuție egală ; retribuirea diferențiată în funcție de **calitatea** muncii prestate, de calificarea lucrătorilor, de importanța economico-socială a muncii, de **condițiile** în care se desfășoară munca.

Repartiția după muncă constituie **principala cale de înfăptuire a cointeresării materiale personale,** reprezintă o pîrghie importantă pentru armonizarea intereselor generale ale societății cu cele personale ale oamenilor muncii. Cu ajutorul ei se asigură stimularea și răspunderea materială a lucrătorilor pentru dezvoltarea și perfecționarea producției, sporirea eficienței economice, singurele în măsură să permită creșterea sistematică a nivelului de trai al întregului popor. Cel care muncește este remunerat potrivit activității depuse și rezultatelor obținute, evitîndu-se astfel nivelarea retribuției, cît și apariția unor decalaje disproporționate între veniturile oamenilor muncii. Stimularea materială implică și **răspunderea materială.** Retribuirea fiecărui om al muncii se face în funcție de îndeplinirea sarcinilor de producție și de serviciu ; în schimb, neîndeplinirea lor atrage diminuarea retribuției. Pentru producerea de daune, persoanele vinovate sînt obligate să despăgubească unitatea sau instituția unde lucrează.

Sistemul socialist de retribuire a muncii

REPARTIȚIA **fondului de consum** individual se realizează prin forme specifice fiecărei orînduiri sociale, determinate de natura proprietății dominante. Astfel, în orînduirea capitalistă repartiția se înfăptuiește, în principal, prin intermediul **salariului,** care reprezintă **expresia bănească a valorii mărfii forță de muncă, respectiv prețul ei.** În socialism, repartiția principalei părți a fondului de consum individual se realizează prin **retribuția pentru muncă.** Retribuția pentru muncă **reprezintă o parte a venitului național (valoarea nou creată) care se repartizează oamenilor muncii în raport cu cantitatea, calitatea și importanța economico-socială a muncii prestate.** Munca depusă de oamenii muncii din întreprinderile și instituțiile de stat, precum și cooperativele meșteșugărești și de consum este retribuită sub **formă de bani.**

Retribuția după muncă este privită sub două aspecte : **retribuția nominală netă și retribuția reală. Retribuția nominală netă** reprezintă suma de bani pe care o primește chenzinal sau lunar personalul muncitor, potrivit muncii prestate. **Retribuția reală** reprezintă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale nete. Mărimea retribuției reale depinde direct proporțional de nivelul și dinamica retribuției nominale nete și invers proporțional cu nivelul și dinamica prețurilor și tarifelor la servicii.

La sfîrșitul anului 1980 retribuția medie netă va fi cu 40,3 la sută mai mare decît în 1975, iar cea reală cu circa 32 la sută. Acest ritm înalt de sporire a retribuției nominale nete și retribuției reale se fundamentează pe realizarea unor ritmuri superioare de sporire a productivității muncii sociale, condiția hotărîtoare a majorării lor. În mod legic, productivitatea muncii trebuie să crească într-un ritm superior creșterii retribuției medii nominale.

Diferențierea retribuției după muncă, în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii se înfăptuiește prin sistemul **socialist de retribuție după muncă.** În legătură organică cu acesta, societatea elaborează și sistemul de normare a muncii. Sistemul de retribuire a muncii cuprinde următoarele componente : sistemul tarifar ; formele de retribuire ; sistemul de sporuri ; participarea la beneficii ; sistemul de premii.

Pe baza **sistemului tarifar** se determină nivelul retribuției în toate ramurile economiei naționale și pentru toate categoriile de personal muncitor. Partea principală a retribuției o constituie retribuția tarifară, ponderea ei ridicîndu-se la circa 90 la sută la muncitori și personal operativ, la 88 la sută la muncitorii din construcții-montaj și între 90 și 95 la sută la personalul tehnic-economic și de altă specialitate, diferența reprezentînd sporuri, premii și alte drepturi bănești.

Legarea retribuției de rezultatele muncii se realizează prin anumite forme de retribuire, în funcție de specificul diferitelor sectoare de activitate, de gradul de înzestrare tehnică a muncii. În țara noastră se practică : retribuirea în regie, retribuirea în acord ; retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale.

Retribuirea în regie (pe unitate de timp) înseamnă remunerarea personalului muncitor după timpul efectiv lucrat (oră, zi, lună), luîndu-se în considerare nivelul calificării, gradul de complexitate a muncii și răspunderea în muncă.

Retribuirea în acord (pe unitate de produs) înseamnă remunerarea oamenilor muncii în raport cu cantitatea de bunuri sau operațiuni executate în unitatea de timp. În practică, în funcție de specificul ramurilor și locurilor de muncă, de interesul stimulării mai accentuate a unor laturi ale activității, acordul se aplică prin mai multe modalități :

Acord direct, cînd retribuția se stabilește pe baza unui tarif constant, mărimea ei fiind direct proporțională cu numărul produselor sau al operațiunilor executate.

Acord progresiv, cînd la un anumit nivel de realizare a sarcinilor de plan tariful se majorează, în anumite proporții, fie pentru partea de producție care depășește nivelul planificat, fie pentru întreaga producție obținută.

Acordul global, cînd o formație de lucru își desfășoară activitatea pe baza unui contract-angajament, mărimea retribuției depinzînd de gradul de îndeplinire a sarcinilor asumate.

Acordul indirect, practicat pentru remunerarea personalului care servește pe muncitorii retribuiți în acord, mărimea retribuției fiind proporțională cu nivelul mediu de realizare a normelor de către muncitorii de bază.

Retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale se utilizează în comerț, în activitatea de achiziții sau prestări de servicii, mărimea retribuției fiind direct proporțională cu gradul de realizare a sarcinilor. În comerțul cu amănuntul, alimentația publică și unitățile hoteliere se aplică retribuția prin remiză.

Potrivit hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22–23 martie 1978, în afara retribuției de bază, personalul muncitor va primi **venituri suplimentare din beneficiile realizate** de întreprinderi, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii, cu activitatea depusă și vechimea în unitate.

Participarea la beneficii, constituie o formă superioară de stimulare a oamenilor muncii, ea fiind o expresie a aplicării consecvente a principiilor eticii și echității socialiste. **Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii** se constituie, în diferite proporții, din următoarele surse : beneficiul planificat și beneficiile peste plan obținute pe seama reducerii cheltuielilor de producție a depășirii producției nete și alte căi. Acest fond se repartizează anual de către adunarea generală a oamenilor muncii, partea principală fiind destinată sporirii veniturilor bănești ale întregului personal.

Stimularea materială personală se asigură și prin utilizarea **sistemului de sporuri și diferite premii.** În sistemul de sporuri, locul principal îl ocupă **sporul de vechime,** care se acordă în cote procentuale în funcție de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. De asemenea, în raport cu rezultatele obținute, oamenii muncii primesc și **premii :** pentru realizări deosebite în muncă ; pentru economii de materiale și forță de muncă ; alte premii.

Retribuția după muncă în cooperativele agricole de producție

ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ, înfăptuirea cerințelor legii repartiției după muncă se realizează prin modalități specifice, determinate de particularitățile proprietății cooperatiste. Specific sectorului cooperatist al agriculturii este faptul că nivelul retribuției diferă de la unitate la unitate, în funcție de gradul de dezvoltare a fiecăreia, de mărimea venitului global obținut ; mărimea retribuției pe care o primește un cooperator depinde, pe de o parte, de efortul personal depus în cadrul cooperativei agricole, iar pe de altă parte, de efortul comun al masei de cooperatori. Potrivit Legii retribuției în unitățile agricole cooperatiste, sistemul de retribuire cuprinde : retribuția de bază ; retribuția suplimentară ; sporul de vechime.

Retribuția de bază constituie partea principală a retribuției totale, nivelul acesteia stabilindu-se diferențiat pe activități, în funcție de importanța lor, iar în interiorul lor, pe categorii sau grupe de lucrări. Retribuția de bază se realizează prin următoarele **forme de retribuire:** acord global, acord direct ; tarife pe norme de muncă ; în regie (sau în timp) ; cote procentuale.

Acordul global, constituie forma principală de retribuire a cooperatorilor, prin care mărimea veniturilor lor se află în raport direct cu rezultatele obținute în muncă. Retribuția în acord global se practică prin două forme : **acord global cu tarif constant** pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producție obținută și **acord global cu tarif constant pe unitatea de produs sau 1 000 lei producție pînă la nivelul producției planificate** pentru surplusul obținut utilizîndu-se **retribuția suplimentară.**

Acordul direct se folosește pentru retribuirea cooperatorilor care activează în sectoarele de producție industrială, de construcții și prestări de servicii.

Retribuirea pe baza tarifului pe normă de muncă se practică pentru lucrările ce nu pot fi executate în acord global, mărimea ei determinîndu-se în funcție de nivelul tarifelor pe normă de muncă rezultat din planul de producție și financiar al cooperativei agricole.

Retribuirea în regie se utilizează pentru retribuirea cooperatorilor care execută produse sau lucrări de serie mică, unicate, în cadrul sectoarelor de producție industrială, de construcții sau prestări de servicii.

Retribuirea prin cote procentuale din producție sau din valoarea acesteia se practică pentru retribuția cooperatorilor care participă la lucrările de întreținere și recoltare a fînețelor naturale și cultivate, a diverselor culturi intercalate etc. precum și celor din sectoarele neagricole, care primesc o anumită parte din valoarea prestărilor de servicii.

Asigurarea cooperatorilor cu venituri permanente și sigure se realizează printr-o formă specifică de retribuire – **venitul garantat,** care se aplică la întreaga unitate sau numai pe anumite sectoare de activitate, culturi, categorii de animale. Plata venitului garantat este condiționată de îndeplinirea sarcinilor de producție planificate, nivelul acesteia depinzînd de importanța sectorului de activitate.

Remunerarea cooperatorilor pentru munca prestată se face în **bani** sau în **bani și natură.** În cooperativele sau sectoarele de activitate unde se aplică numai forma bănească, pentru satisfacerea nevoilor de cereale ale cooperatorilor, unitatea poate vinde acestora, la preț de contractare, anumite cantități de grîu și porumb.

Retribuirea cooperatorilor se face lunar, sub formă de **avansuri** bănești, în proporție de 80–90 la sută din mărimea retribuției cuvenite, cu condiția îndeplinirii integrale a sarcinilor de producție planificate. După recoltarea produselor se acordă **avansuri în natură,** în proporție de 50 la sută din drepturile stabilite. Diferențele de venituri – în bani și în natură – se achită la sfîrșitul anului ,după stabilirea fondului total de retribuire realizat și a volumului total de muncă efectuată.

Din depășirea producției planificate cooperatorii care lucrează în producția agricolă, cei care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnică, economică și de altă specialitate și care sînt retribuiți prin acord global cu tarif constant pînă la nivelul producției planificate, pe bază de tarife, pe norme de muncă și în regie, primesc o parte din surplusul de producție sau de venituri sub formă de **retribuție suplimentară.** Fondul pentru retribuția suplimentară se constituie din cel mult 50% din producție sau valoarea producției obținute peste plan.

Cointeresarea materială personală a cooperatorilor se realizează și prin practicarea **sporului de vechime.** De asemenea, cooperatorii care îndeplinesc funcțiile de președinte, vicepreședinte scos din producție, șef de fermă sau brigadă, primesc de la stat o **indemnizație lunară.** Mărimea acesteia depinde de gradul de organizare a unității și de puterea ei economică ,de răspunderea lor pentru îndeplinirea sarcinilor de producție, de realizarea obligațiilor la fondul de stat.

În conformitate cu Programul de creștere a nivelului de trai pe anii 1976–1980, în 1980 veniturile reale ale țărănimii urmează să crească, comparativ cu 1975, în medie, pe o persoană activă, cu circa 30 la sută. Totodată, venitul garantat va spori cu 24–28 la sută.

prof. dr. Sandu COSTACHE

ÎNTREBĂRI :

1. Enumerați principalele destinații ale produsului muncii în socialism.
2. Enumerați cerințele aplicării principiului socialist al repartiției.
3. De ce repartiția după muncă reprezintă principala formă de înfăptuire a cointeresării materiale personale ?
4. Ce se înțelege prin retribuție pentru muncă ?
5. Ce se înțelege prin retribuție nominală netă și retribuție reală ?
6. Explicați conținutul formelor de remunerare a muncii practicate în țara noastră.
7. Cum se realizează participarea oamenilor muncii la beneficii ? Care sînt sursele și destinațiile fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii ?
8. În ce constă esența acordului global în cooperativele agricole de producție ? Enumerați formele de retribuire prin care se realizează retribuția de bază în cooperativele agricole.
9. Explicați esența venitului garantat în C.A.P. și condițiile de aplicare a acestuia.

Stimularea creației originale

(Urmare din pag. 23)

cheltuieli neraționale pentru importuri de completare nejustificate.

Concluzia ce se poate desprinde din această acțiune deosebit de utilă — utilitate apreciată fie și numai prin faptul că din cele cîteva mii de repere fără executant la deschidere, circa 400 și-au găsit pînă acum soluții și producătorii, este că deși problema raționalizării importurilor prezintă o importanță cel puțin egală cu cea a exportului, totuși ea este privită cu o atenție foarte diferită de la o întreprindere la alta, de unde și rezultatele foarte diferite.

Deși sînt multe produse asimilate în fapt, se continuă importul fie pentru că nu sînt introduse în producție în cantitățile necesare, fie că nu au certificarea institutelor de specialitate din străinătate, fie pur și simplu pentru că nu toate întreprinderile sînt informate de execuția produsului în țară.

Pe de altă parte, la concentrarea atenției asupra acestor probleme poate contribui în mod hotărîtor pîrghiile economice create în acest scop pe linia cointeresării materiale a autorilor Credem că aparatul financiar-bancar trebuie să acorde mai mare atenție modului de utilizare a acestor valoroase instrumente economice, apărării legalității în acest domeniu, solicitînd întreprinderilor acordarea de stimulente conform prevederilor legale pentru reducerea importurilor, chiar cînd întreprinderile omit să facă uz de prevederile legale respective în scopul stimulării acestor realizări.

În același timp includerea între indicatorii principali ai întrecerii socialiste, alături de aportul valutar obținut din depășirea planului de export, a aportului valutar obținut din economii la planul de import poate genera o emulație pe linia raționalizării importurilor.

Pe marginea celei de a noua sesiuni

a Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării

PENTRU O EXPLOATARE ECHITABILĂ ȘI RAȚIONALĂ A BOGĂȚIILOR BIOLOGICE MARINE

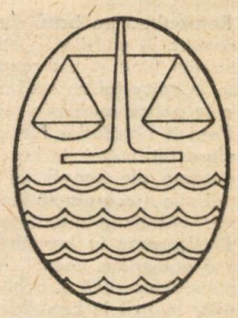

LA NEW YORK se desfășoară în prezent cea de-a noua sesiune a Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării. Lucrările sale, la care participă reprezentanții a 163 de state vor dura pînă la 4 aprilie a.c. și vor fi reluate în perioada 28 iulie – 29 august la Geneva. Sesiunea consitituie pentru toți participanții un prilej de a-și reînnoi eforturile în scopul finalizării procesului complex de elaborare a unei convenții care să trateze toate aspectele – dintre care unele sînt complet noi – privitoare la dreptul mării, avînd în vedere că problemele spațiului oceanic sînt strîns legate între ele și trebuie soluționate în ansamblul lor.

În spiritul politicii sale de participare activă la dezbaterea tuturor problemelor care preocupă lumea contemporană, România acționează consecvent pentru ca reglementările la care se va ajunge în domeniul maritim să se integreze eforturilor de edificare a unei noi ordini economice internaționale, de democratizare a relațiilor internaționale, prin asigurarea unor condiții echitabile de acces pentru toate țările la resursele marine și folosirea rațională a mediului marin potrivit cerințelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei mondiale. Așa cum sublinia președintele României, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în rezolvarea acestor probleme trebuie **„să se pornească de la principiul ca mările și oceanele să aparțină în continuare patrimoniului internațional al umanității, să servească intereselor tuturor popoarelor, cauzei colaborării și păcii"** [1]. De aceea, *țara noastră insistă asupra necesității ca viitoarea convenție să conțină soluții general acceptabile, care să reflecte corespunzător interesele tuturor statelor participante, ca o premisă a asigurării universalității, viabilității și eficacității ei. În acest context România a subliniat între altele, cerința rezolvării în mod satisfăcător a intereselor țărilor dezavantajate geografic, în special în curs de dezvoltare, situate în regiuni sau subregiuni sărace în resurse naturale, așa cum este și cazul țării noastre. De altfel, întreaga regiune Mediterana – Marea Neagră se caracterizează printr-o productivitate redusă, potențialul piscicol acoperind mai puțin de 35% din consumul țărilor riverane, iar în perspectiva creșterii demografice la nivelul anului 1985, numai circa 25% din cerințele consumului uman. De aceea, poziția țării noastre cu privire la dreptul de acces al țărilor geografic dezavantajate la resursele piscicole din alte regiuni decît cele în care sînt ele situate, cel puțin din cele învecinate, vizează o problemă de principiu, care urmărește evitarea unei discriminări, în special al țărilor în curs de dezvoltare, în domeniul pescuitului oceanic. Acordarea unui regim preferențial acestor țări în toate domeniile relațiilor economice internaționale este un principiu general recunoscut de toate statele și el trebuie să-și găsească aplicarea corespunzătoare și în domeniul accesului la resursele biologice marine, a căror importanță economică are o tendință de creștere în contextul actualei crize alimentare mondiale.*

Una dintre cele mai mari avuții ale planetei noastre

OCUPÎND circa 70% din suprafața globului pămîntesc, mările și oceanele lumii reprezintă o zonă vastă și deosebit de bogată în resurse biologice, energetice și minerale. Exploatate rațional, aceste resurse pot asigura în condiții satisfăcătoare necesitățile economice ale țărilor lumii, pot oferi soluții unor importante probleme economice cu care acestea sînt confruntate. În acest sens, pe bună dreptate se afirmă că „Oceanele sînt importante și vor deveni tot mai importante pe măsură ce căutăm noi căi de rezolvare a unora dintre problemele noastre de pe uscat. (...) Oceanele constituie ultimele și, în unele privințe, cele mai mari resurse ale planetei noastre" [2].

Evident, simpla existență a acestor resurse nu este suficientă pentru o rezolvare rapidă și completă a problemelor cu care sînt confruntate statele lumii în ceea ce privește aprovizionarea cu resursele cerute de dezvoltarea economică, fiind necesară continuarea preocupărilor pentru elaborarea și punerea la punct de tehnologii rentabile de explorare și exploatare.

Paralel cu rezolvarea problemelor tehnologice puse de valorificarea resurselor naturale ale oceanelor, este însă necesar ca – pentru evitarea exploatării iraționale, prădalnice, în interesul numai al citorva țări cu industrie dezvoltată, a acestor bogății – să se ajungă la o largă colaborare internațională în domeniu, bazată pe principiile dreptului internațional. Această colaborare internațională trebuie, pe de o parte, să potențeze eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare riverane în ceea ce privește punerea în valoare a resurselor naturale aflate sub jurisdicția lor, iar, pe de altă parte, să conducă la exploatarea echitabilă a acestor bogății în interesul tuturor popoarelor, în conformitate cu cerințele realizării unei noi ordini economice internaționale.

Oceanul planetar reprezintă sursa cea mai puțin explorată și exploatată de materii prime diverse necesare dezvoltării. Cea mai mare parte a acestor resurse se găsesc în zonele de coastă, care formează spațiul marin adiacent statelor riverane ; astfel, toate rezervele certe de țiței „off-shore", toate mineralele exploatabile în prezent în largul coastelor, precum și marea majoritate a rezervelor de pește sînt situate în acest spațiu. Pentru multe țări riverane, în special în curs de dezvoltare, aceste resurse sînt deosebit de importante pentru dezvoltarea lor economică și socială pe termen mediu și lung.

O alternativă viabilă pentru soluționarea problemelor alimentației

DINTRE RESURSELE biologice marine, cele mai larg cunoscute și mai intens exploatate sînt cele **piscicole** (pește, crustacee, moluște etc.). Circa 85–95% din aceste resurse se găsesc în zonele de coastă care formează spațiul marin adiacent statelor riverane [3].

Exploatarea resurselor marine piscicole a cunoscut o dezvoltare accentuată începînd în special din anii '30, cînd, din punct de vedere tehnologic, au apărut posibilități de construire a unor flote de pescuit cu rază mare de acțiune. Un accent mai mare pe utilizarea acestor resurse s-a pus după cel de-al doilea război mondial, în perioada trecerii la luarea în considerare a caracterului limitat al resurselor, cînd oceanul a început să fie tot mai mult apreciat ca o importantă sursă potențială de asigurare a unor resurse alimentare. Producția piscicolă obținută în zone maritime a crescut, astfel, de la circa 20 milioane tone în 1946 la 40 milioane tone în 1960 și la peste 61 milioane tone în 1970 ; ritmul anual rapid de creștere a producției, de aproximativ 6%, a permis sporirea spectaculoasă a cantității de proteine necesare asigurării alimentației populației. Începînd însă din anul 1970, producția mondială aproape a stagnat, în general nedepășind nivelul de 63 milioane tone (62,7 milioane tone în 1977 [4]).

Resursele piscicole ale mărilor și oceanelor reprezintă o importantă sursă de aprovizionare, mai ales în contextul problemelor care se pun în legătură cu alimentația pe plan mondial, în special în țările în curs de dezvoltare. În prezent, circa 3% din consumul alimentar mondial și 11% din consumul de proteine animale sînt acoperite prin produse piscicole.

Pe de altă parte însă, activitatea de punere în valoare a resurselor piscicole este în funcție directă de gradul de dezvoltare a flotelor naționale de pescuit. Or, înzestrarea nesatisfăcătoare a majorității țări-

[1] **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București, 1977, p. 209.

[2] „Restructurarea ordinii internaționale" (coordonator Jan Tinbergen), Editura Politică, București, 1978, p. 98—99.

[3] "A Guide to the New Law of the Sea", U. N. Department of Public Information. Reference Paper no. 18. martie 1979, p. 16.

[4] "1977 Yearbook of Fishery Statistics", vol. 44, FAO, 1978.

lor în curs de dezvoltare – principalele țări care ar trebui să-și acopere marile nevoi de produse alimentare cu astfel de produse – cu nave de pescuit și cu tehnica ajutătoare – explică de ce, la nivelul anului 1977 de exemplu, între primele cinci țări în ceea ce privește activitatea de pescuit în zone maritime nu se află decît o singură țară în curs de dezvoltare. Aceste țări, care obțineau împreună, în 1977 circa 45% din producția piscicolă mondială, sînt : Japonia (cu o producție de 10,5 milioane tone), U.R.S.S. (8,6 milioane tone), Norvegia (3,6 milioane tone), S.U.A. (circa 3 milioane tone) și Peru (2,5 milioane tone) [5]).

Importanța resurselor piscicole marine face necesară o mai rațională gestionare, astfel încît să se asigure, pe de o parte, mai buna valorificare a propriilor resurse de către statele riverane, iar pe de altă parte, o colaborare în condiții echitabile și reciproc avantajoase a statelor în acest domeniu.

În concepția României, noua instituție a zonei economice pînă la limita a 200 mile de la țărm, asupra căreia s-a convenit anterior în cadrul conferinței, ar urma să asigure, în primul rînd, apărarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare împotriva unei exploatări excesive, nerationale a bogățiilor biologice din zonele respective și, prin aceasta să contribuie la reducerea decalajelor economice existente în lume.

În acest scop, statului riveran trebuie să i se recunoască drepturi suverane în ceea ce privește explorarea și exploatarea, conservarea și administrarea resurselor biologice și o serie de competențe în domeniul cercetării științifice și al combaterii poluării. Totodată, acestor state le revine obligația de a coopera, pe baze echitabile, cu alte state în exploatarea și conservarea resurselor vii din zonele respective, în baza unor acorduri bilaterale, subregionale sau regionale. Încheierea unor asemenea acorduri nu trebuie să fie însă la discreția statului riveran ci o obligație stipulată în noua convenție privind dreptul mării. Aceste acorduri vor trebui să precizeze condiții rezonabile (taxe, cantități autorizate etc.) pentru statele care capătă acces în zonele respective.

Este deci necesar ca zona economică să nu aparțină în mod absolut celui care o declară, pentru a nu se ajunge la o nouă împărțire teritorială a spațiilor maritime ale globului care să devină astfel teritorii ale statului riveran, cu atît mai mult cu cît, concomitent chiar cu dezbaterile asupra problematicii dreptului mării, asistăm la o intensificare fără precedent a acțiunilor de reimpărțire a oceanului planetar, de natură să avantajeze, în primul rînd, țările mari, puternic dezvoltate. De aceea România insistă ca în Convenție să se prevadă îndatorirea statului riveran de a garanta accesul la resursele piscicole din zona economică pe bază de acorduri cu celelalte state, în special cu cele fără litoral sau care nu au resurse biologice suficiente în zonele proprii.

În afara resurselor piscicole, spațiul marin adiacent statului riveran mai cuprinde și alte resurse biologice, mai puțin cunoscute și utilizate pînă în prezent, însă cu largi perspective de valorificare în viitor. Este vorba de o serie de specii ale faunei și florei subacvatice, cu utilizări posibile multiple în industria alimentară, în industria chimică și farmaceutică etc. Sînt de amintit, în primul rînd, o serie de alge bogate în substanțe nutritive, care, prelucrate, ar putea fi utilizate în proporții însemnate în alimentația umană. O serie de proiecte au în vedere, în acest sens, chiar organizarea unor culturii speciale la adîncime, unde productivitatea biologică ar fi mai mare în comparație cu cea realizată în apele de adîncime redusă, ca urmare a influenței curenților marini în sporirea cantității de oxigen și de substanțe nutritive.

Existența unor bogate resurse biologice, energetice și minerale, problemele complexe pe care le implică utilizarea lor determină interesul cu care popoarele lumii urmăresc desfășurarea lucrărilor Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării și finalizarea acestora într-un instrument juridic internațional care să constituie o contribuție la valorificarea în folosul întregii omeniri a „continentului albastru".

Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de Economie Mondială

[5]) Idem.

IDEALURILE DE PACE ȘI COLABORARE

(Urmare din pag. 18)

nealiniate, în eforturile lor comune pentru realizarea dezideratului noii ordini economice internaționale. În același timp, România se pronunță pentru ca statele socialiste să joace un rol mai activ în acest important domeniu, considerînd că lupta pentru o nouă ordine economică internațională, pentru consolidarea independenței economice a țărilor în curs de dezvoltare, constituie o continuare firească a luptei de eliberare națională, antiimperialistă și anticolonialistă, a luptei pentru dobîndirea independenței politice. **„Trebuie să se înțeleagă bine** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la marea adunare populară, cetățenească, din Capitală din ziua de 6 martie 1980 — **că politica de destindere presupune respectul independenței fiecărui popor, neamestecul în treburile interne ale altor state, al dreptului popoarelor de a-și cuceri și consolida independența națională, de a realiza transformările revoluționare, sociale pe care le doresc . Nimeni nu poate pretinde să oprească popoarele de a lupta pentru cucerirea independenței, pentru transformarea revoluționară a societății".**

Democratizarea relațiilor internaționale, crearea condițiilor necesare participării tuturor statelor — mici, mijlocii și mari — la dezbaterea și reglementarea marilor probleme internaționale, constituie, de asemenea, o componentă de bază a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu în legătură cu edificarea unei noi ordini internaționale. Conceptul românesc despre democratizarea raporturilor interstatale se bazează pe afirmarea hotărîtă a noilor principii ale relațiilor internaționale, pe garantarea dezvoltării libere, independente a fiecărei națiuni, pe creșterea rolului O.N.U. în viața internațională.

PARTICIPAREA AMPLĂ A ROMÂNIEI la dezbaterea problemelor cardinale ale umanității, dezvoltarea conlucrării pe plan internațional a României cu celelalte state, creșterea fără precedent a prestigiului său își au izvorul în politica de largă deschidere internațională promovată de țara noastră de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, în adîncirea, intensificarea și diversificarea continuă a raporturilor sale bilaterale. Un rol deosebit în dinamizarea raporturilor bilaterale l-a jucat activitatea politică deosebit de intensă a președintelui țării. Vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu într-un mare număr de state din Europa, Africa, America Latină și America de nord, Asia și Orientul Mijlociu, primirea în România a șefilor de stat din numeroase țări, ca și întîlnirile și convorbirile avute cu șefi de guverne, președinți de parlamente, șefi de partide de guvernămînt sau de opoziție, alte personalități ale vieții politice, economice, sociale, culturale și științifice din lume, au permis ajungerea la concluzii comune și convenirea de acorduri și înțelegeri care au conferit stabilitate, durabilitate și perspectivă conlucrării pe plan bilateral.

Consecventă liniei politice definite de Congresele partidului, cu contribuția nemijlocită a secretarului său, general, România dezvoltă neabătut raporturile de prietenie și solidaritate cu toate țările socialiste, colaborarea multilaterală cu acestea, situîndu-le la un loc de frunte întărirea relațiilor cu statele socialiste vecine. Experiența acumulată de țara noastră demonstrează că întărirea continuă a colaborării pe baza principiilor socialismului științific, ale independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, corespunde intereselor fiecărei țări socialiste, cauzei generale a socialismului, păcii, destinderii și colaborării internaționale.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu și la impulsul său dinamic, încă din primii ani de cînd s-a aflat în fruntea partidului și statului, raporturile dintre România — ea însăși o țară în curs de dezvoltare — și celelalte țări în curs de dezvoltare au cunoscut o amplificare și diversificare remarcabilă. dezvoltarea lor continuă devenind una din orientările de bază ale politicii externe a României socialiste.

În spiritul principiilor coexistenței pașnice, România a continuat să dezvolte raporturi cu țările capitaliste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea lor socială. În acest spirit, au fost amplificate raporturile economice cu țările Pieței Comune, a fost extinsă cooperarea cu țările nealiniate și neutre din Europa, au fost dezvoltate în continuare relațiile cu celelalte țări europene și din America de Nord.

Profunda cunoaștere și înțelegere a evenimentelor, fenomenelor și relațiilor internaționale, consecvența și fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează pe plan extern interesele fundamentale ale poporului român, amplul dialog politic cu șefi de state și guverne, cu alte personalități, capacitatea deosebită de analiză a secretarului general al partidului și de formulare a opțiunilor celor mai adecvate țării noastre, au asigurat o creștere fără precedent a prestigiului de care se bucură astăzi țara noastră în lume, concomitent cu o largă putere de înrîurire. Spre mîndria întregului nostru partid, a întregului nostru popor, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat pe toate meridianele ca unul dintre marii conducători politici din lume, ca una dintre cele mai proeminente personalități ale vieții internaționale.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna februarie 1980

PREȚURILE internaționale pe ansamblul produselor de bază, cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România, au înregistrat în luna februarie a.c., potrivit indicelui agregat I.E.M., o scădere de 0,4%, după creșterea cu 0,9% înregistrată în luna precedentă.

Acest recul al prețurilor este rezultatul evoluției prețurilor la produsele petroliere, *care au scăzut cu 6,4%, ca urmare a activității tranzacționale calme, determinată de menținerea supraofertei și de nivelul ridicat al stocurilor la consumatori. Pe de altă parte, însă prețurile la țiței au crescut în medie cu 4,6% (+8,8% în ianuarie a.c.) ca efect al majorărilor efectuate de unele țări membre ale O.P.E.C. La* produsele alimentare *a avut loc o accelerare a ratei de creștere a prețurilor, de la 0,8% în ianuarie la 4,0% în februarie a.c., mai ales la zahăr și produse tropicale (+18,5%). Prețurile au crescut, de asemenea, la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (+1,9%), precum și la cereale (+1,5%). La animale, carne și produse animaliere, prețurile au înregistrat o scădere ușoară (—0,9%). Tendința de creștere a prețurilor la* materii prime și semifabricate industriale *s-a atenuat de la 2,2% în ianuarie la 1,3% în februarie. Au crescut prețurile la fibre animale și vegetale (+9,7%, sub influența unor achiziții de bumbac în scopuri speculative și a restrângerii ofertelor de lînă), la cauciuc natural (5,2%), sub influența deficitului producției mondiale estimat pentru acest an și a importantelor achiziții efectuate de principalele țări consumatoare). În cazul metalelor, la care prețurile au crescut în medie cu 1,7% s-au înregistrat creșteri mai accentuate la cupru, zinc, nichel și aluminiu, datorate, în special, activității tranzacționale cu caracter speculativ. Prețurile la piei s-au diminuat cu 14,4% dărare.*

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1978-1979 ȘI IANUARIE-FEBRUARIE 1980

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	ian.	febr.
INDICE GENERAL	1978	247,7	224,7	228,9
	1979	338,6[a]	285,1	311,1
	1980		385,5[a]	384,0[a]
1. Produse alimentare	1978	191,8	180,1	180,2
	1979	223,2	203,5	205,5
	1980		245,0	254,8[a]
- cereale	1978	187,7	169,4	168,3
	1979	231,1	201,4	206,2
	1980		242,3	245,9
- semințe oleag., prod.deriv,grăs. anim.și veg.	1978	201,6	171,0	173,2
	1979	237,0	220,3	231,7
	1980		220,4	224,5[a]
- anim., carne și prod. animaliere	1978	175,5	171,9	173,5
	1979	208,1	189,4	186,2
	1980		226,2	224,2[a]
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	236,2	231,8
	1979	250,0	220,1	216,3
	1980		339,3	402,1[a]
2. Combustibili	1978	442,0	416,0	421,6
	1979	759,7	546,3	673,8
	1980		916,2[a]	882,7[a]
- cărbuni și cocs	1978	356,2	338,0	344,8
	1979	403,2	393,9	392,4
	1980		442,0[a]	436,5[a]
- țiței	1978	548,0	551,1	551,1
	1979	839,3	576,4	585,5
	1980		1292,6	1352,6
- produse petroliere	1978	479,6	436,7	441,8
	1979	1049,6	668,2	928,7
	1980		1196,6	1119,6
3. Materii prime industriale	1978	211,5	185,5	190,9
	1979	258,2[a]	238,8	244,0
	1980		282,5[a]	286,2[a]
- minereuri	1978	137,1	132,5	131,8
	1979	160,1[a]	145,9	143,7
	1980		176,8[a]	175,1[a]
- metale	1978	202,8	170,4	177,6
	1979	250,8	234,9	241,6
	1980		270,4[a]	275,0[a]
- cauciuc	1978	279,2	240,1	245,0
	1979	357,9	301,9	320,0
	1980		428,8	450,9
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	232,1	235,0
	1979	304,2[a]	275,0	274,8
	1980		344,8[a]	341,3[a]
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	193,0	200,6
	1979	232,1	228,5	227,9
	1980		263,3	288,9[a]
- piei	1978	247,7	208,8	208,6
	1979	389,7	318,4	376,4
	1980		334,9	286,8

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, vite vii, porci vii, carne de vită, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută.

Orientări în dezvoltarea economică

Irak — eforturi pentru industrializare

ÎNSEMNATELE venituri petroliere realizate de Irak în perioada 1973—1978, au permis autorităților să adopte un amplu program de dezvoltare și diversificare a bazei industriale a țării, oglindit și de actualul plan cincinal (1976—1980) care pune un accent deosebit pe dezvoltarea industriei, agriculturii și infrastructurii.

Astfel, numai în anul 1980 urmează să se concretizeze cheltuieli pentru dezvoltare de 5 240 milioane dinari. Se are în vedere, printre altele, majorarea capacității de rafinare a țării de la 9,4 milioane tone pe an la 35 mil.t/an (urmînd a fi construită o nouă rafinărie la Baiji), construirea unei uzine de lichefiere a gazelor în valoare de 120 mil. dolari), dezvoltarea complexului siderurgic de la Khor al Zubair (400 mii tone/an), extinderea complexului chimic de la Qaim etc., instalații pentru producția de betoane și de case prefabricate. Sînt avute în vedere noi investiții pentru exploatarea de materii prime (țiței, gaze naturale, minereu de fier, fosfați și calcar).

În agricultură, care deține, de asemenea, un loc important în dezvoltarea economică a țării, cea mai mare parte a investițiilor este destinată extinderii suprafețelor irigate, construirii de ferme pentru creșterea de animale și păsări precum și construirii de silozuri și instalații frigorifice, lucrărilor de electrificare rurală.

Preocupările din domeniul social se regăsesc în ritmul de creștere a alocațiilor pentru educație, pregătirea cadrelor și cercetarea științifică (+38,8%), ocrotirea sănătății (+17%) și construcții de locuințe (+14%), în anul 1979 față de anul 1978.

Direcțiile de dezvoltare au în vedere creșterea investițiilor în următorul cincinal, în special în industria petrolieră și petrochimică (23%), transporturi (19%), construcții de locuințe (13,3%), industria prelucrătoare (9,5%).

Relațiile economice dintre România și Irak se desfășoară în cadrul creat de Acordul comercial, Acordul de cooperare economică și tehnică și Acordul de cooperare economică și tehnică privind dezvoltarea industriei naționale petroliere din Irak. Cooperarea dintre cele două țări s-a concretizat între altele în executarea de către țara noastră a fabricii de ciment de la Umm-Qasr, a abatorului de la Bagdad, a unor lucrări de prospecțiuni și foraj, construirea de drumuri, școli etc. Exporturile noastre includ, pe lîngă utilajele legate de construirea obiectivelor menționate și fire și fibre sintetice, cherestea, locomotive hidraulice, confecții etc. Importul a fost constituit în principal de țiței.

A. GRIGORESCU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 10—14 MARTIE 1980 a fost caracterizată prin continuarea reprecierii în ritm accentuat a dolarului S.U.A. față de majoritatea valutelor occidentale. Și în acest interval accentuarea tendinței creșterii dobînzilor pe piața internă din S.U.A., materializată prin creșterea cu încă 0,75% la 18,5% a dobînzii preferențiale „prime rate" a constituit principalul suport al creșterii dobînzilor pe piața euro-depozitelor și de repreciere pe piețele de schimb valutar. De semnalat că și autoritățile monetare din alte țări au acționat în sensul majorării dobînzilor pe piața internă, ca o măsură de contracarare a deprecierii monedelor lor față de dolarul S.U.A.

Lira sterlină a avut în prima parte o revenire la circa 2,2365 dolari/1 liră urmată de un recul cu circa 1% față de închiderea de referință la cursul de circa 2,2035 dolari cu care a terminat intervalul. **Francul elvețian** a continuat să aibă o tendință slabă practic față de majoritatea valutelor occidentale înregistrînd, pe fondul unui nou deficit comercial lunar record de 1,11 miliarde franci pe luna februarie, la închiderea de circa 1,7650 franci/1 dolar o depreciere de 2,6%. **Marca vest germană** a evoluat în perspectiva deteriorării în continuare a balanței comerciale. La închidere, marca a cotat la circa 1,8385 mărci/1 dolar, cu circa 2,3% sub cursul de referință. **Francul belgian** a continuat să înregistreze dificultăți în cadrul sistemului monetar vest european beneficiind pe lîngă intervențiile uzuale și de asistența Băncii Naționale care a luat măsuri pe linia costului creditului la intern. La închiderea de 29,89 franci/1 dolar, moneda belgiană înregistra o depreciere de circa 2,5% față de închiderea anterioară. **Francul francez** a terminat intervalul la circa 4,2985 franci/1 dolar în timp ce **lira italiană** a cotat la închidere la circa 855,20 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a reușit să evolueze în acest interval peste închiderea de referință atingînd un maxim de 246,75 yeni/1 dolar după care la închiderea de circa 248,40 yeni/1 dolar s-a situat cu circa 0,1% peste cursul anterior.

Piața **eurodepozitelor** a înregistrat o creștere accentuată a dobînzilor, la pericadele de șase luni înregistrîndu-se nivele de circa 19,0625% la eurodolari, 7% la eurofrancii elvețieni și circa 9,75% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a înregistrat noi scăderi masive ale prețului care a atins la primul fixing din 14 II 1980 502,75 dolari/uncie, nivel minim al intervalului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

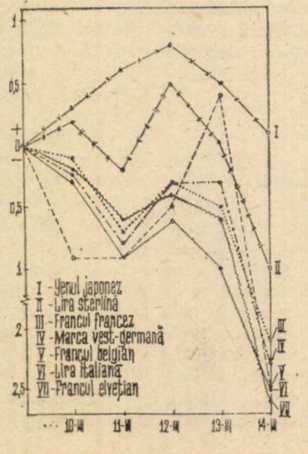

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 10—14.III., luîndu-se ca bază cursurile din 7.III. a.c.

R. P. UNGARĂ

Valorificarea judicioasă a resurselor energetice

UNA DIN PROBLEMELE DE BAZĂ de a căror soluționare depinde dezvoltarea în continuare, în ritmurile prevăzute, a economiei Ungariei o reprezintă aprovizionarea echilibrată cu energie și materii prime. Așa cum se subliniază în Proiectul de Directive ale Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar pentru cel de-al XII-lea Congres al partidului, această aprovizionare urmează să fie asigurată în viitor cu prețul unor eforturi materiale sporite, fie că este vorba de producția internă, care anul trecut acoperea 48,5 la sută din consumul de energie al țării, fie că este vorba de import, și el din ce în ce mai costisitor. În același timp, avînd în vedere înzestrarea modestă cu resurse energetice a Ungariei, precum și actuala structură a balanței energetice (vezi tabelul), proiectul

Structura consumului de energie primară

%

	1960	1970	1978
Petrol brut și produse petroliere	18,6	29,4	40,0
Cărbune	72,4	49,8	30,0
Gaze naturale	2,6	13,6	24,7
Alți purtători de energie	6,4	7,2	5,3

Sursa : Statistical Pocket Book of Hungary, 1979, p. 243

de Directive prevede ca o sarcină de bază a cincinalului 1981—1985 valorificarea mai rațională, mai economicoasă a resurselor energetice, atît a celor proprii, cît și a celor procurate din import.

SITUAȚIA energetică dificilă a Ungariei a făcut ca producția de energie să devină de mai mulți ani ramura cea mai importantă a economiei naționale, scria nu demult în ziarul „Népszabadság" academicianul Otto P. Gesti. În anul 1978 Ungaria a produs 25,7 milioane t de cărbune (mai ales lignit), volumul extracției rămînînd însă în ultimul deceniu și jumătate sub nivelul record înregistrat în 1965, de 31,4 mil. t. Aproape trei cincimi din consumul de cărbune al țării este realizat în industria energiei electrice. Ținînd seama de prognoza creșterii pînă la sfîrșitul secolului de 4—5 ori față de nivelul actual a consumului de energie electrică, de necesitatea reducerii ponderii hidrocarburilor în consumul de energie (care anul acesta depășește încă 63 la sută urmînd a coborî la 59,3 la sută spre sfîrșitul cincinalului viitor), precum și de faptul că rezervele de cărbuni ale țării, la nivelul actual al extracției, sînt apreciate ca suficiente pentru 130—140 de ani, pentru anii următori se are în vedere dezvoltarea accelerată a producției de cărbune, atît în subteran, cît și în carieră. Astfel, în următorul deceniu, volumul extracției de cărbune se va dubla.

Petrolul, principala resursă din balanța energetică a țării, provine în bună măsură din import : în 1978 Ungaria a produs 2,2 mil. t de petrol brut, importînd 9,96 mil. t și consumînd 10,5 mil. t. Menținerea la 2 mil. t a volumului extracției, prevăzută pentru anii următori, va necesita intense lucrări de prospecțiuni, paralel cu sporirea factorului final de recuperare a petrolului din zăcăminte. Așa cum declara de curînd Pal Simon, ministrul industriei grele, într-un interviu acordat Agenției M.T.I., partea principală a nevoilor crescînde de petrol ale țării va trebui acoperită și în viitor pe seama extinderii importului, inclusiv din Orientul Mijlociu, scop pentru care a fost dată în exploatare recent conducta petrolieră „Adriatica", construită prin eforturile comune ale Ungariei, Cehoslovaciei și Iugoslaviei.

Capacitatea de rafinare a țării depășește 10 mil. t pe an. Avînd în vedere creșterea capacităților lor de producție, întreprinderile industriei petroliere din Dunaujvaros și Komarom vor prelucra în acest an 1 milion t de petrol pentru firme occidentale.

Volumul extracției de gaze naturale va fi menținut în cincinalul viitor la nivelul de 6 miliarde metri cubi pe an, existînd posibilitatea înlocuirii parțiale deocamdată cu gaze naturale (extrase în țară sau importate) a petrolului utilizat drept combustibil în termocentrale, în scopul utilizării lui cu eficiență sporită ca materie primă în industria chimică.

În vederea sporirii contribuției hidroenergiei, totuși foarte limitată în condițiile de relief ale Ungariei, în balanța energetică a țării se prevede construirea pînă în anul 1990, în colaborare cu R. S. Cehoslovacă, pe sectorul comun al Dunării, la Nagymaros-Gabčikovo, a unui complex hidroenergetic cu o putere instalată totală de 840 MW, care va permite în același timp îmbunătățirea condițiilor de navigație, precum și protecția zonei împotriva inundațiilor.

În perspectivă însă, se apreciază în Ungaria, necesarul crescînd de energie electrică al țării nu va putea fi acoperit fără recurgerea la energia nucleară. La Paks, pe cursul inferior al Dunării, se află în construcție primul grup de 400 MW al primei centrale nucleare din țară, centrală care în final va dispune de o putere instalată de 1 600 MW. Se estimează că la nivelul anului 1990 centralele nucleare vor asigura cel puțin 20 la sută din totalul producției de energie electrică.

O mare atenție urmează să se acorde în viitor utilizării energiei geotermice, care constituie dealtfel o temă prioritară de cercetare, Ungaria fiind o țară bogată în ape termale. O însemnătate tot mai mare va căpăta și utilizarea energiei solare, care la sfîrșitul secolului ar putea acoperi pînă la 6 la sută din necesarul de energie electrică. O minicentrală solară funcționează de cîțiva ani cu succes în pitorescul oraș Szentendre, de pe malul Dunării. Nu sînt neglijate nici posibilitățile legate de captarea și utilizarea energiei secundare, menționîndu-se de exemplu că valorificarea unor asemenea surse de căldură în serele de la Gyongyos a permis reducerea la jumătate a costului de producție al tomatelor.

REALIZAREA sarcinilor menționate în domeniul dezvoltării bazei energetice presupune desigur un important efort financiar. Ponderea cheltuielilor pentru energie în valoarea producției depășește în Ungaria 10 la sută și se așteaptă ca ea să crească în continuare. În investițiile pentru dezvoltarea industriei în cincinalul 1976—1980 dezvoltării energeticii i-a fost alocată o pondere de 40 la sută, față de 30 la sută în cincinalul precedent. Importul de combustibil și energie electrică conta în 1978 cu 12,6 la sută în valoarea totală a importurilor țării, iar perspectiva prețurilor în acest domeniu este în continuare de creștere.

Răspunzînd exigențelor gospodăririi raționale a energiei, consumul specific de energie la 1 000 forinți producție obținută s-a redus cu 30 la sută în cursul ultimului deceniu. Pentru mobilizarea rezervelor existente încă în acest domeniu, proiectul de Directive al celui de al XII-lea Congres al P.M.S.U. vizează realizarea consecventă a programului pe termen lung de economisire a materiilor prime și energiei. În acest cadru se prevede ca obiectiv imediat următor atingerea unui ritm mediu de creștere a consumului de energie care să nu depășească 3 la sută pe an (5 la sută în cazul energiei electrice), respectiv de două ori mai redus decît în perioada anterioară.

Pentru realizarea obiectivului menționat, proiectul de Directive prevede că în cincinalul viitor se vor dezvolta acele ramuri industriale, în special din industria prelucrătoare, care necesită mai puține materiale și energie, care fac posibilă rentabilitatea exportului sau reducerea importului, care creează un venit național mai mare. Punînd un mare accent pe soluțiile de raționalizare a consumului de energie care nu necesită cheltuieli materiale (cale pe care se apreciază că s-ar putea economisi anual o cantitate de energie reprezentînd echivalentul a 200 000 t petrol), statul își propune totodată, să acorde sprijin și credite pentru aplicarea în practică a unor propuneri și soluții de raționalizare a consumului, cheltuielile făcute în acest scop fiind mai reduse decît cele pentru producerea sau importul de energie suplimentară. Pe ansamblul economiei se apreciază că pînă în 1985 s-ar putea economisi în acest mod echivalentul a 1—1,2 mil t de petrol pe an.

În sfîrșit, cooperarea internațională poate aduce roade și în domeniul schimbului de experiență privind măsurile de economisire a energiei. Așa cum ne împărtășea cu satisfacție în acest context dr. Papp Istvan, directorul Institutului de energetică din Budapesta, schimbul de experiență cu energeticienii români își dovedește din plin utilitatea și în acest domeniu.

Dinu DRAGOMIRESCU

MONDORAMA

Perenitatea penuriei alimentare

DIFERITE STUDII, elaborate îndeosebi în ultimii ani, evidențiază lenta creștere, stagnarea sau chiar o anumită reducere a resurselor alimentare în țările în curs de dezvoltare, în pofida faptului că problema subnutriției a sute de milioane de oameni se află de mai mult timp în centrul atenției opiniei publice mondiale. Un asemenea studiu recent, care urmărește evoluția produsului național brut și a producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare pe o perioadă de trei sferturi de

Producția alimentară în țările în curs de dezvoltare (1958—1962 = 100)

Anii *	Africa	America	Asia	Total
		Producția globală		
1900	45,9	31,7	46,5	43,8
1936	58,8	57,7	65,5	63,6
1950	73,5	73,1	70,5	71,3
1960	100,0	100,0	100,0	100,0
1970	127,2	137,4	131,9	132,8
1975	133,6	159,4	152,0	150,0
		Producția pe locuitor		
1900	89,5	104,2	94,2	93,8
1936	87,8	101,7	101,6	98,9
1950	91,0	96,1	87,5	89,2
1960	100,0	100,0	100,0	100,0
1970	97,7	103,2	102,8	102,6
1975	89,9	104,4	105,2	102,3

*) Medii cincinale, centrate pe anii respectivi.
Sursa : „Revue Tiers Monde", nr. 80/1979

veac, vine să confirme aceste constatări, chiar dacă datele relative la deceniile antebelice au deseori valoarea unor estimații.

După cum se vede din tabelul de mai sus, între anii 1900 și 1975 producția alimentară globală a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare a sporit de circa 3,4 ori, rezultate ceva mai bune (o creștere de cinci ori) fiind înregistrate de țările asiatice, iar ceva mai slabe (spor de circa 2,9 ori) — de cele africane. De menționat că, în toate cazurile, dinamica producției alimentare s-a accelerat întrucîtva în cursul ultimului sfert de veac.

În ceea ce privește producția alimentară raportată pe locuitor, nivelul acesteia a regresat începînd din deceniul al doilea al secolului, redresîndu-se apoi în ultimul sfert de veac, fără să revină — atît pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, cît și în cazul Americii și al Asiei — la situația de la sfîrșitul primului deceniu.

R. D. Germană: economisirea resurselor materiale

ÎN R. D. GERMANĂ, politica de economisire este promovată cu fermitate în toate domeniile de activitate, constituind și un important indicator de plan. Pe anul în curs, de pildă, este prevăzută sarcina ca întreprinderile din sectorul socialist al economiei naționale să reducă costurile lor de producție, față de nivelul anului 1979, cu un total de 4 miliarde mărci.

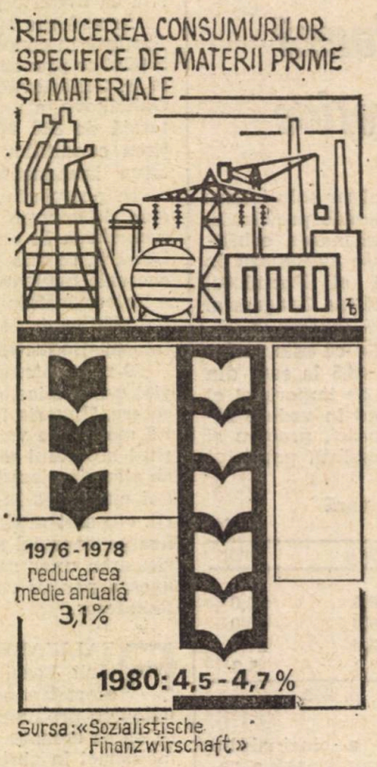

Cea mai mare parte a acestor economii urmează să se realizeze pe baza reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie. După cum rezultă din graficul alăturat, pentru 1980 se prevede o accelerare a reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale în raport cu anii precedenți, scontîndu-se ca patru cincimi din economiile respective să fie obținute pe baza aplicării cuceririlor științei și tehnicii.

Tehnologiile moderne: condiții și etape ale succesului

ESTE CUNOSCUT faptul că transferul de tehnologie nu poate contribui de la sine la rezolvarea problemelor subdezvoltării ; succesul său depinde de o serie de factori cum sînt : capacitatea țării primitoare de a o adapta la posibilitățile sale, calitatea materiei prime de care dispune aceasta, condițiile climatice respective, legislația națională, tradițiile și obiceiurile locale ș.a. Pentru a se preîntîmpina eventuale eșecuri ale introducerii unor tehnici sau tehnologii în țările în curs de dezvoltare, din cauza lipsei unor premise obiectiv necesare, se impune — scrie revista **Indian and Eastern Engineering** — realizarea unei strînse colaborări între toate părțile interesate, precum și respectarea etapelor succesive ale acțiunii.

Astfel, transferul și aplicarea tehnologiei într-o țară în curs de dezvoltare trebuie precedate de determinarea necesităților și posibilităților viitorului beneficiar (obiectivele prioritare de dezvoltare, capacitatea de absorbție a pieței interne și șansele de export, existența materiilor prime, a unor capacități de producție și a unor cadre calificate etc.), precum și de analiza condițiilor locale de producție. După încheierea acordului privind colaborarea, se trece la adaptarea tehnologiei respective la condițiile și nevoile specifice ale țării primitoare și la organizarea producției cu titlu experimental. Etapa următoare — înfăptuirea producției de serie — este deosebit de importantă întrucît vizează concomitent toate laturile esențiale ale aplicării noii tehnologii (montajul instalațiilor, pregătirea cadrelor tehnice, planificarea și organizarea întregului proces de producție și desfacere ș.a.). În sfîrșit, pe baza experienței acumulate de întreprinderea autohtonă, a efortului propriu de cercetare și dezvoltare, se poate trece la etapa lărgirii sortimentului produselor fabricate.

Apa minerală — articol de export

FRANȚA, unul dintre cei mai de seamă producători de ape minerale din lume și cel mai fervent consumator al acestora (51 de litri per locuitor, în medie pe an), este pe cale de a deveni și un mare exportator de apă minerală îmbuteliată. Cele mai importante firme franceze angajate în acest domeniu (Perrier, Vittel, Evian ș.a.) au fost determinate să se orienteze către export sub presiunea scăderii și apoi a stagnării consumului intern de apă minerală. În schimb, între anii 1973 și 1978 volumul vînzărilor peste hotare a sporit de peste două ori (ajungînd să reprezinte 12% din întreaga producție), iar tendința s-a menținut și în cursul anului trecut, cea mai spectaculoasă pătrundere fiind efectuată pe piața Statelor Unite.

În vederea întăririi pozițiilor lor și creării de noi debușee în perspectivă, firmele franceze de specialitate își diversifică activitatea externă, prin oferirea de asistență tehnică și de tehnologii privind exploatarea surselor de apă minerală din alte țări, prin participări la capitalul firmelor autohtone profilate pe acest domeniu de activitate sau prin încheierea de contracte cu autoritățile locale pentru exploatarea directă a unor surse noi ș.a.m.d.

CURIER

Conferințe bancar-științifice

ADMINISTRAȚIA pentru cooperarea tehnico-științifică internațională din Republica Socialistă Serbia, împreună cu Consiliul Executiv Federal al guvernului iugoslav, cu băncile din Iugoslavia și cu Institutul de economie și politică internațională de la Belgrad au luat în 1977 inițiativa organizării unor conferințe internaționale de specialiști care să discute una din cele mai dificile probleme ale lumii contemporane și îndeosebi ale țărilor în curs de dezvoltare : finanțarea internațională a dezvoltării economice. Rezolvarea acestei probleme constituie și unul din principalele obiective ale noii ordini economice internaționale.

Prima reuniune a avut loc la Dubrovnik în perioada 31 octombrie — 5 noiembrie 1977. Ea a întrunit 580 de specialiști din 48 de țări, între care și România, precum și un mare număr de reprezentanți ai unor instituții economico-financiare cu vocație mondială sau regională. Ca urmare a metodei de lucru adoptate și a reprezentării unor țări de pe toate continentele și cu sisteme social-economice diferite, Conferința de la Dubrovnik a luat caracterul unei noi forme de cooperare internațională în acest domeniu, fiind singura cu un asemenea profil din lume.

Conferința de la Dubrovnik a prilejuit un schimb de opinii cu privire la tendințele economice și monetare internaționale, la rolul instituțiilor financiare internaționale, inclusiv al băncilor regionale de finanțare, în domeniul finanțării internaționale a dezvoltării economice, la piața internațională și contribuția ei la dezvoltare, la cooperarea dintre bănci în finanțarea dezvoltării etc. La reuniune au fost prezentate 44 de comunicări.

A doua Conferință bancar-științifică internațională se va ține în perioada 26—31 mai 1980, de asemenea în Iugoslavia. Ea are loc în condițiile unei evoluții politice și economice deosebit de complexe. Dificultățile se acumulează și multe din previziunile pesimiste făcute în cursul primei reuniuni s-au adeverit. În același timp — și nu întîmplător — sporesc eforturile pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, pentru punerea în mișcare a mecanismelor și instituțiilor care vor trebui să contribuie la apropierea nivelurilor de dezvoltare ale țărilor, precum și la crearea condițiilor pentru o creștere economică mai echilibrată.

În programul reuniunii din Iugoslavia au fost înscrise în acest an teme cum sînt : nevoile de capital extern ale țărilor în curs de dezvoltare în deceniul 80; metode și mecanisme ale finanțării internaționale a dezvoltării; legătura dintre acumularea internă și cea internațională; sistemul monetar internațional actual și finanțarea internațională a dezvoltării economice; cooperarea interbancară în domeniul finanțării dezvoltării; noua ordine economică internațională, mecanismele și instituțiile care vor asigura în cadrul acestei ordini rezolvarea problemelor dimensiunilor și metodelor de finanțare internațională a dezvoltării economice

C. K.

Explorarea viitorului

Ileana Iliescu, București — Așa-numita „primă conferință globală asupra viitorului" prevăzută a avea loc între 20 și 25 iulie la Toronto, în Canada, reprezintă de fapt cea de-a treia adunare generală a Societății privind viitorul lumii (World Future Society) din S.U.A. combinată cu reuniunea anuală a Societății canadiene privind viitorul (Canadian Futures Society). Tema acestei reuniuni, la care se anunță de pe acum o bogată participare internațională — „În anii '80 : a gîndi global — a acționa local" — a fost aleasă pentru a sublinia faptul că deciziile ce vor fi luate în deceniul în care am intrat vor avea un rol important asupra determinării evoluțiilor vieții economico-sociale la începutul secolului viitor.

Primele patru zile ale conferinței se vor concentra asupra „perspectivelor globale", „perspectivelor umane", „perspectivelor conducerii", și „imperativelor pentru anii '80", urmînd ca ultima zi să se ocupe de „posibilități în anii '80". Un Forum al lumii a treia va fi consacrat în întregime examinării problemelor și aspirațiilor țărilor în curs de dezvoltare în deceniul al nouălea.

În tematica conferinței figurează asemenea aspecte ca tranziția energetică și implicațiile ei asupra economiei mondiale, lichidarea subdezvoltării, tulburările de pe piața financiară internațională, perspectivele întreprinderilor mici, tehnologiile adecvate, comerțul mondial, viitorul civilizației tehnologice, societatea cibernetică, industrializarea spațiului cosmic, apărarea păcii într-o epocă a înarmărilor, urbanizare contra ruralizare, industria și mediul înconjurător, învățarea pe parcursul întregii vieți, modificări necesare în sistemele de valori, metodologia cercetării viitorului, moduri de viață alternative, indicatorii sociali ai dezvoltării, previziunea tehnologică, politica științei în anii '80, turismul ca „industrie de creștere" și multe altele.

La conferință au fost invitate să participe numeroase organizații guvernamentale și neguvernamentale, grupuri sau organisme de cercetare cum sînt Clubul de la Roma, Federația mondială pentru studierea viitorului, Institutului Hudson, grupul Futuribles, precum și alte 250 de centre de cercetare a viitorului, din diverse țări ale lumii, inclusiv din țări socialiste și în curs de dezvoltare.

Hidrocentrală

Mihai Băltărețu, Slobozia — 1) În prezent cea mai mare hidrocentrală din China este cea denumită Cheile Liujia din provincia Gansu, din nord-vestul țării. Pe fluviul Changjiang (Yantze), cel mai lung din China, lîngă orașul Yichang din centrul țării, se află în construcție un prim complex hidroenergetic și de navigație, cu 21 turbine avînd o putere instalată totală de 2 700 MW, care vor furniza 13,8 miliarde kWh pe an, respectiv dublul producției hidrocentralei Cheile Liujia și mai mult decît triplul producției de energie electrică a Chinei din anul 1949. Barajul în lungime de peste 2,5 km aflat în construcție va crea un lac de acumulare lung de peste 100 km, care va determina o ridicare a nivelului apelor cu peste 20 m pe cursul superior. Barajul va fi prevăzut cu trei ecluze, printre cele mai mari din lume, care vor facilita mult traficul pe cursul superior și mijlociu al fluviului Changjiang, fluviu pe care se efectuează 80% din transportul fluvial intern al Chinei.

2) Principalul mijloc de transport din R.P. Chineză îl reprezintă cel feroviar, atît în ce privește traficul de mărfuri cît și mai ales cel de pasageri. De la proclamarea R. P. Chineze și pînă în prezent au fost construite peste 30 000 km linii noi de cale ferată. Actualmente toate provinciile, municipiile și regiunile autonome sînt legate prin căi ferate, cu excepția regiunii autonome Xizang (Tibet), a cărei linie ferată se află în construcție. Se desfășoară într-un ritm accelerat dublarea unor linii, printre care linia Beijing-Guangzhou, în lungime de 2 300 km, și Tianjin, din nordul Chinei, pînă la Pukou, oraș situat pe fluviul Changjiang.

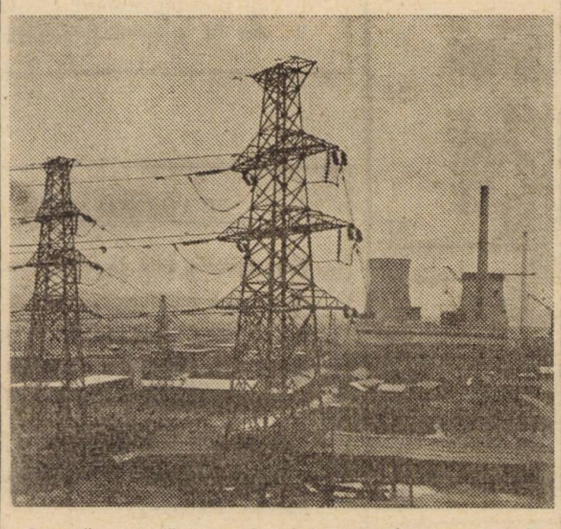

O nouă centrală termoelectrică construită în provincia Hubei din centrul Chinei

Valorificarea cărbunelui

Petre C. Petre, București — Ca urmare a reducerii disponibilităților și creșterii prețului la petrol și gaze, comerțul mondial cu cărbune urmează să sporească pînă la sfîrșitul secolului de la 200 milioane tone în prezent la circa 1 miliard tone, potrivit unui recent colocviu organizat de C.E.E./O.N.U. la Katowice, sau chiar la 1,4 miliarde tone, conform unei prognoze a Agenției Internaționale pentru Energie.

Actualmente principalii exportatori mondiali de cărbune sînt Polonia, S.U.A., Africa de Sud și Australia. În ce privește Polonia, care exportă anual între 38 și 42 milioane tone, cărbunele furnizează o cincime din încasările valutare ale țării, acoperind în același timp trei sferturi din consumul total intern de energie și întregul necesar de combustibil al centralelor sale termoelectrice.

Potrivit ziarului **Zycie Warszawy** care furnizează aceste cifre, Polonia dispune de zăcăminte de cărbune pentru încă 200—250 de ani și se prevede ca, cel puțin pînă la sfîrșitul secolului nostru, cărbunele să rămînă unul din stîlpii economiei poloneze.

Între 1976 și 1979 extracția de cărbune a crescut de la 171 mil. t la 201 mil. t. Potrivit hotărîrilor celui de al VIII-lea Congres al P.M.U.P., în următorii șase ani producția de cărbune trebuie să ajungă la 232—235 mil. t.

Deoarece extracția cărbunelui necesită mari investiții de capital, ziarul citat mai sus relatează că Polonia a propus unora dintre importatorii de cărbune polonez să participe la acoperirea costului construcției de noi mine, urmînd ca rambursarea să se facă prin livrări garantate de cărbune. Se are de asemenea în vedere dezvoltarea carbochimiei, pe noi baze tehnologice, pentru producerea de combustibili sintetici.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 21 martie 1980

ROMÂNIA — PROGRES ● BUNĂSTARE ● PACE

— 15 ani de progres impetuos al României socialiste sub impulsul gîndirii și activității creatoare ale tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**

● Originalitate și cutezanță în concepție și acțiune **(prof. dr. Mihai Chioreanu)** 1

● Contribuții esențiale la dezvoltarea gîndirii economice **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 4

● Anii cei mai fertili din istoria patriei 6

● Dezvoltarea armonioasă a teritoriului — expresie a echității socialiste **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 7

● Un proces de ample și dinamice remodelări în structura economică teritorială a României 8-9

● Amplitudinea socială a dezvoltării economice **(dr. Alecu Al. Floareș)** 11

● Ani ai înfloririi tuturor localităților patriei. 13

● Promotor consecvent al adîncirii democrației socialiste **prof. dr. Ioan Florea)** 14

● Președintele României — militant de frunte pentru idealurile de pace și colaborare, personalitate proeminentă a vieții internaționale **(Marcel Dinu)** 17

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică — exigențe ale realizării prevederilor de plan **(Gh. Drăghici)** 19

— Acțiuni eficiente pentru reducerea costurilor de producție **(dr. Gheorghe I. Șică)** 20

— Stimularea creației originale pentru raționalizarea importurilor **(Șerban Mihăilescu, Ioan Georgescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Repartiția după muncă — lege economică a socialismului **(prof. dr. Sandu Costache)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o exploatare echitabilă și rațională a bogățiilor biologice marine **(Adrian Constantinescu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— R.P. Ungară. Valorificarea judicioasă a resurselor energetice **(Dinu Dragomirescu)** 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— 15 years of impetuous progress of Socialist Romania, under the incentive of the creative thought and activity of comrade NICOLAE CEAUȘESCU

● Originality and dareness in conception and action, **(Prof. Dr. Mihai Chioreanu)** 1

● Essential contribution to the creative development of the economic thought **(Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu)** 4

● The President of Romania —an eminent militant for the ideals of peace and collaboration, a prominent personality of international life **(Marcel Dinu)** 17

— For an equitable and rational exploitation of the marine biological wealth **(Adrian Constantinescu)** 26

— The Hungarian People's Republic : judicious valorisation of the energy resources **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMERO

— 15 ans de progrès impétueux de la Roumanie socialiste sous l'impulsion de la pensée et de l'activité créatrice du camarade NICOLAE CEAUȘESCU

● Originalité et hardiesse dans la conception et dans l'action **(prof. dr. Mihai Chioreanu)** 1

● Contributions essentielles au développement créateur de la pensée économique **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 4

● Le président de la Roumanie socialiste — militant marquant pour le idéaux de la paix et de la collaboration, personalité proéminente de la vie internationale **(Marcel Dinu)** 17

— Pour une exploitation équitable et raisonnable des richesses biologiques marines **(Adrian Constantinescu)** 26

— La République Populaire Hongroise. La mise en valeur judicieuse des ressources énergétiques **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Пятнадцать лет стремительного, прогресса социалистической Румынии под импульсом созидательного мышления и деятельности товарища НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ

• Самобытность и дерзание в концепции и в действии **(проф. др. Михай Кориану)** 1

• Существенный вклад в творческое развитие экономического мышления **(проф. др. Георге Крецою)** 4

• Президент Румынии — видный борец за идеалы мира и сотрудничества, выдающаяся личность международной жизни **(Марчел Дину)** .... : 17

— За справедливую и рациональную разработку морских биологических богатств **(Адриан Константинеску)** 26

— Венгерская Н.Р. Целесообразное использование энергетических ресурсов **(Дину Драгомиреску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

1283

UN PRODUS MARCAT „PRODCOMPLEX" —
TG. MUREŞ, UN PRODUS PENTRU FIECARE CASĂ!

„PRODCOMPLEX" — Tg. Mureş,
str. Gh. Doja nr. 177,
tel. 30107 — telex 65242

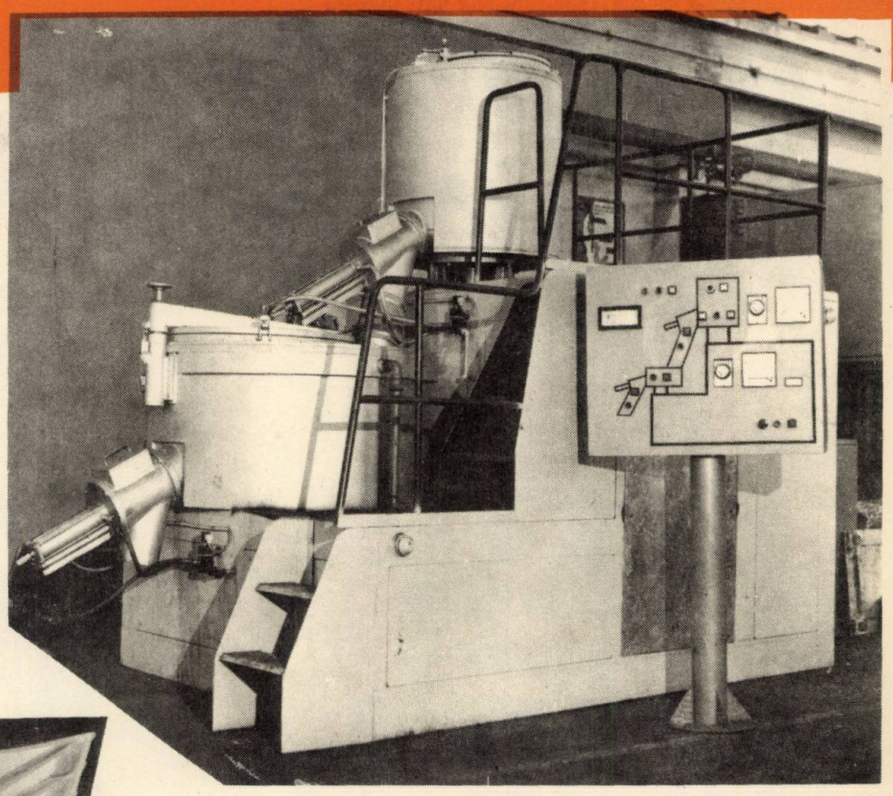

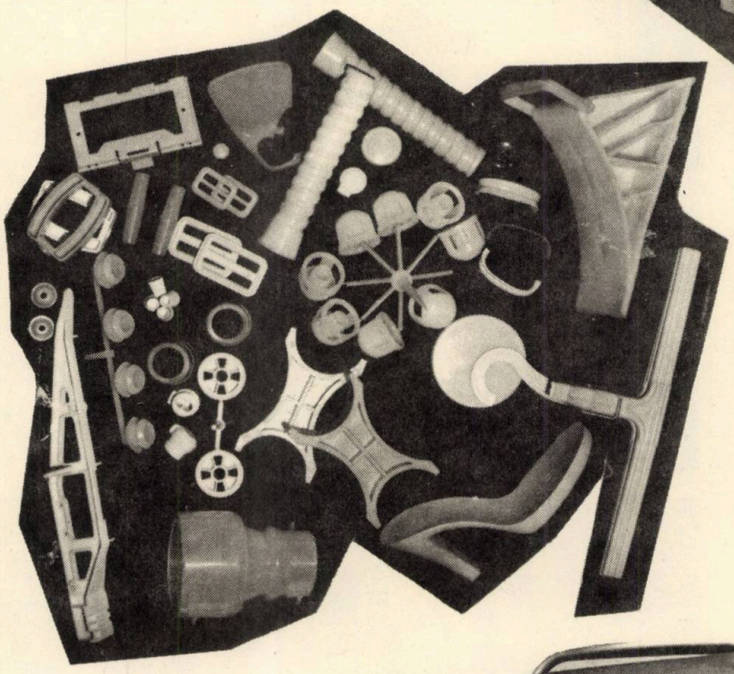

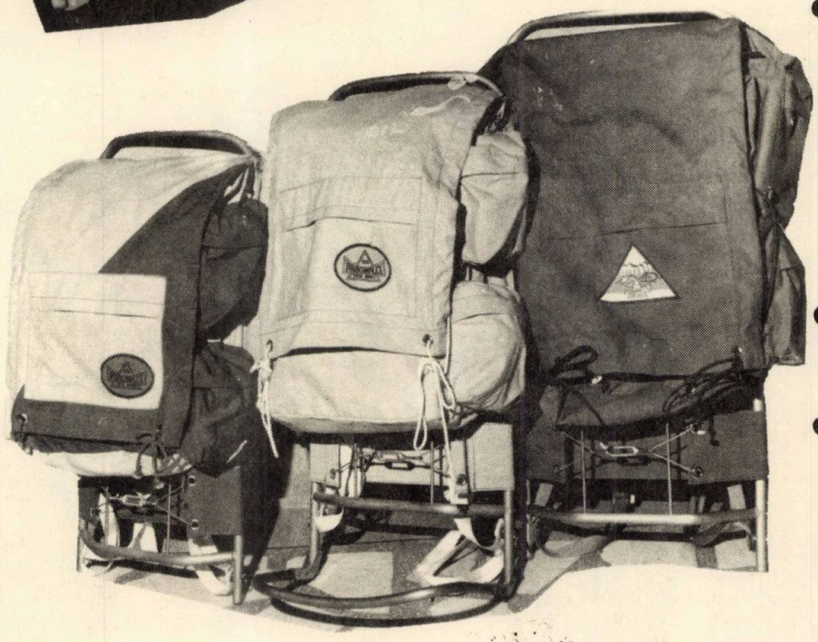

produce o bogată şi variată gamă de produse destinate diverselor ramuri :

- **— maşini de sudat saci din material plastic**
- **— prese pentru vulcanizat**
- **— malaxoare**
- **— diverşi recipienţi sub presiune**

● Produse pentru industria electrotehnică şi telecomunicaţii

- **— cordoane pentru aparate telefonice**
- **— cordoane pentru aparate de radio şi televizoare**
- **— cordoane pentru diverse aparate electrocasnice**
- **— conducte flexibile pentru conexiuni în execuţie plată, pentru producţia de radio şi TV, panouri de comandă ş.a.**

● Produse prelucrate din polietilenă, polistiren, PVC şi produse armate cu fibre de sticlă

- **— dibluri CFR**
- **— cutii farmaceutice**
- **— dopuri pentru industria alimentară şi farmaceutică**
- **— bănci şi scaune pentru mijloacele de transport în comun**
- **— apărătoare noroi**
- **— uşi**
- **— ansamble, subansamble şi părţi de caroserii pentru industria de transporturi**

● Produse din cauciuc

- **— benzi transportoare**
- **— garnituri tehnice**
- **— tălpi pentru industria de încălţăminte**
- **— covoraşe auto**

● Diverse alte produse destinate industriei bunurilor de larg consum.

- **— sticlărie pentru ambalaj**
- **— sticlărie artizanală**
- **— flacoane din sticlă pentru industria de cosmetică**
- **— covoare lucrate manual**
- **— ţesături din bumbac pentru feţe de masă, şervetele şi rucsacuri**

ICTPROIM
DEVA

1980 MAR 28

M. M. P. G. – C. M. DEVA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ŞI INGINERIE TEHNOLOGICĂ ŞI DE PROIECTARE A LUCRĂRILOR DE CONSTRUCŢII ŞI INSTALAŢII PENTRU MINEREURI DEVA

str. Horea nr. 201 tel. 12 730,13 646 Deva, jud. Hunedoara

Execută studii, proiecte, cercetări şi documentaţii tehnico-ştiinţifice pentru exploatarea şi prepararea zăcămintelor de minereuri neferoase, feroase şi auro-argentifere :

● Metode de exploatare ● Perforare, împuşcare, explozivi minieri ● Săparea şi susţinerea lucrărilor miniere ● Aeraj minier ● Stabilirea gradului de prăfuire şi combaterea prafului, microclimat (în subteran, uzine de preparare a minereurilor) ● Medicină minieră ● Mecanizarea lucrărilor miniere şi de preparare ● Automatizarea unor faze tehnologice în subteran şi în uzinele de preparare ● Prepararea substanţelor minerale utile în condiţii de laborator, micropilot, pilot şi semiindustrial ● Acordă asistenţă tehnică privind îmbunătăţirea fluxurilor tehnologice, modernizarea instalaţiilor în subteran şi în uzineie de preparare ● Epurarea chimică a apelor de mină şi reziduale de la uzinele de preparare ● Documentaţii tehnico-economice de investiţii pentru obiective miniere ● Cercetări şi proiectări privind cooperarea în domeniul minier, de preparare şi asimilări de utilaje miniere ● Analize chimice şi fizice prin metode spectrale, polarografice, fotometrice, ş.a., analize şi studii mineralogice, analize de reactivi ● Prototipuri ale unor aparate din domeniul exploatării şi preparării substanţelor minerale utile.

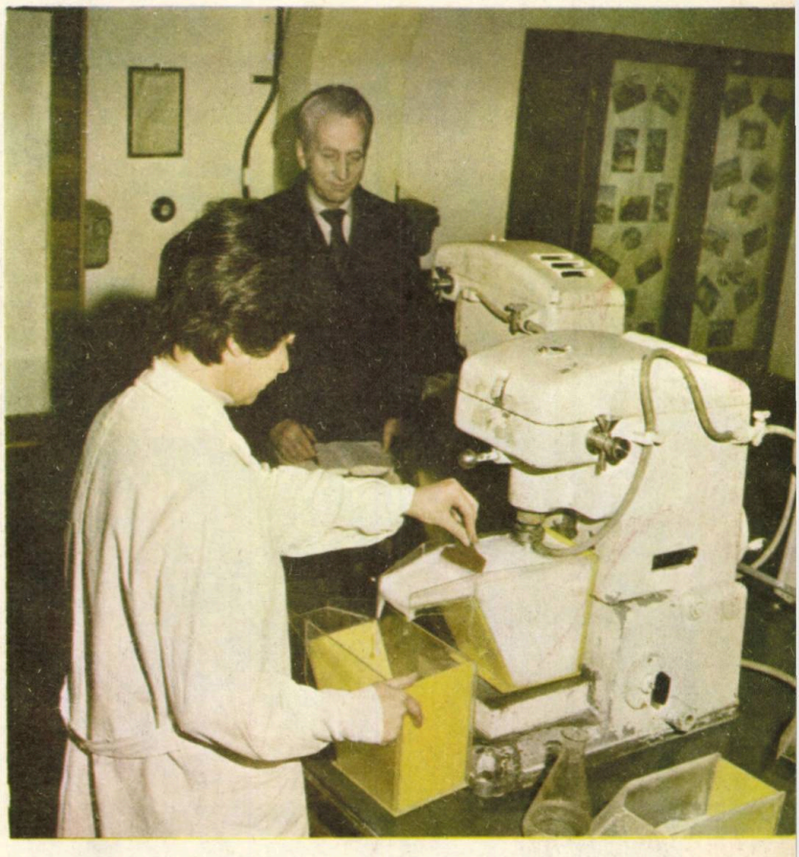

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Realegerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în înalta funcţie de preşedinte al României socialiste –

CHEZĂŞIA ÎNFĂPTUIRII PROGRAMULUI DE ÎNFLORIRE MULTILATERALĂ A PATRIEI

Numărul 13 ● Simbătă 29 martie 1980

Dezvoltarea unei baze tehnico-materiale moderne, de înalt randament

VOLUMUL DE INVESTIȚII
- miliarde lei -

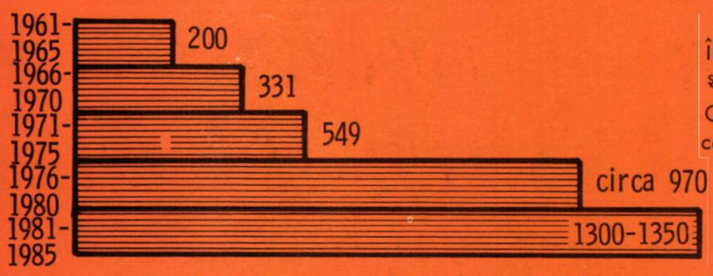

REPARTIZAREA INVESTIȚIILOR PE RAMURI
-în procente -

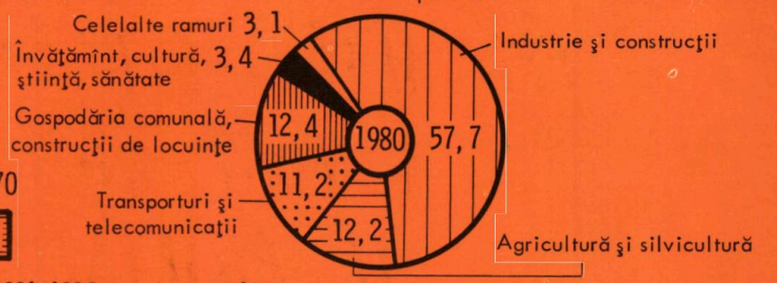

Volumul de investiții prevăzut a se realiza în cincinalul 1981-1985 este de peste 20 de ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951-1955 și va fi orientat spre dezvoltarea ramurilor productive în proporție de circa 85 la sută.

DINAMICA FONDURILOR FIXE
- în procente -

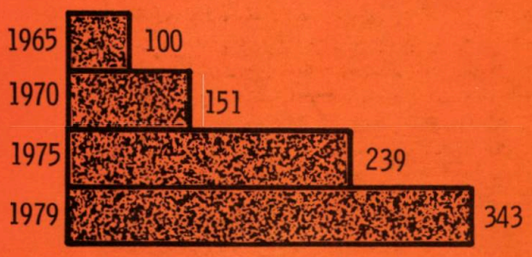

VALOAREA FONDURILOR FIXE
- miliarde lei -

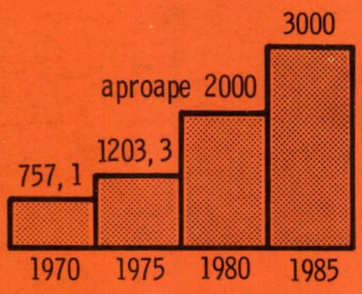

STRUCTURA FONDURILOR FIXE
-în procente-

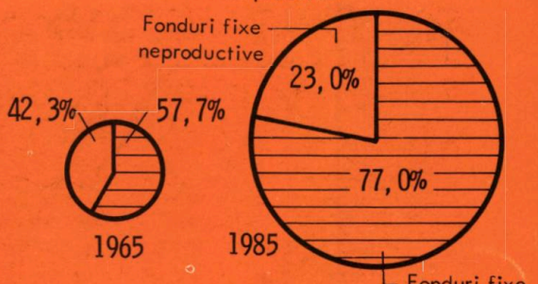

Peste 70% din fondurile fixe existente în economia națională în anul 1980 sînt puse în funcțiune în ultimul deceniu.

DINAMICA PRODUCȚIEI DE CONSTRUCȚII-MONTAJ
(total economie)
- în procente -

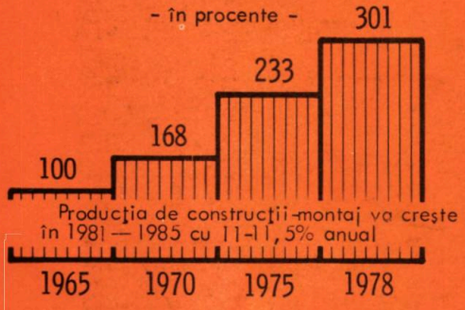

ÎN CINCINALUL 1981 - 1985 UN ACCENT DEOSEBIT SE PUNE PE :

- creșterea productivității muncii
- industrializarea lucrărilor
- dotarea organizațiilor de construcții cu utilaje de mare capacitate

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ DIN UNITĂȚILE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ ÎN ANTREPRIZA
- în procente -

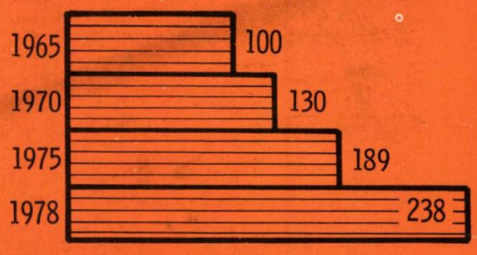

INDUSTRIA CONSTRUCTIILOR DE MAȘINI ȘI A PRELUCRĂRII METALELOR

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE
- în procente -

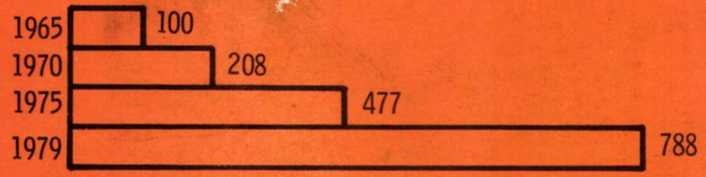

Ritmul mediu anual de dezvoltare în perioada 1966-1979 a fost de 15,9 %.

PONDEREA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI ȘI A CHIMIEI ÎN TOTALUL INDUSTRIEI
- în procente -

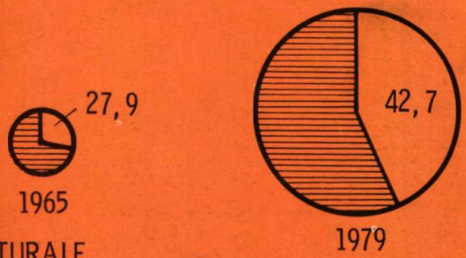

PRODUCȚIA ÎN UNITĂȚI NATURALE

MOTOARE ELECTRICE DE 0,25 KW SI PESTE
- mii Kw -

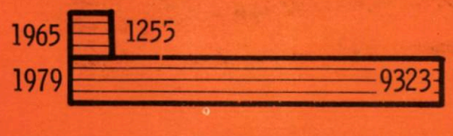

MAȘINI UNELTE DE PRELUCRAT METALE PRIN AȘCHIERE ȘI DEFORMARE PLASTICĂ
- milioane lei -

AUTOCAMIOANE, AUTOTRACTOARE, AUTOBASCULANTE SI AUTOTURISME DE ORAȘ
- mii bucăți -

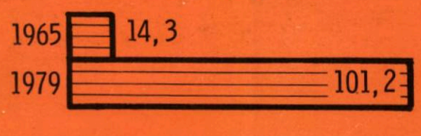

D 546

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

PRIN VOINȚA UNANIMĂ A ÎNTREGII NAȚIUNI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CEL MAI IUBIT FIU AL POPORULUI, A FOST REALES PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

„Doresc să asigur Marea Adunare Națională, partidul, întregul nostru popor că nu voi precupeți nimic pentru îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru triumful socialismului și comunismului în România, pentru întărirea independenței și suveranității patriei, pentru politica de colaborare și prietenie cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Vă asigur pe dumneavoastră, partidul și întregul popor că nu există nimic mai de preț pentru mine decît interesele poporului, cauza socialismului și comunismului, a prieteniei și păcii între popoarele lumii. Și îmi voi consacra toate forțele, viața — dacă va fi necesar — acestor idealuri, libertății, socialismului, păcii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Realegerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în înalta funcție de președinte al României socialiste — chezășia înfăptuirii programului de înflorire multilaterală a patriei

ÎNTRUNITĂ în prima sesiune a celei de a VIII-a legislaturi, Marea Adunare Națională, în noua componență rezultată în urma alegerilor de la 9 martie, a reales în unanimitate pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România, strălucită manifestare a încrederii depline a națiunii noastre în politica internă și externă a partidului comunist, a unității de neclintit dintre partid și popor. Prin acest act solemn, Marea Adunare Națională, forul suprem al puterii de stat, emanație a voinței naționale, liber și democratic exprimată, a materializat hotărîrea milioanelor și milioanelor de oameni ai muncii — muncitori, țărani, intelectuali —, practic a tuturor fiilor României socialiste, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, de a avea în fruntea statului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, exponentul cel mai demn, mai fidel, mai reprezentativ al idealurilor nobile de dreptate și libertate socială și națională ale poporului, apărătorul ferm al independenței și suveranității patriei, revoluționarul care și-a consacrat întreaga capacitate de muncă și de creație, întreaga viață, binelui și propășirii națiunii, militantul perseverent pentru pace și o lume mai bună și mai dreaptă care, prin activitatea sa neobosită, a ridicat la cote fără precedent prestigiul țării noastre în lume.

Sînt toate acestea motive care ne dau credința deplină și fermă că avem în fruntea noastră, la conducerea partidului și statului pe cel mai vrednic fiu al acestor meleaguri, ca o chezășie temeinică și de nezdruncinat a înfăptuirii Programului partidului, a hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al său, a progresului nostru impetuos spre orizonturile luminoase ale comunismului, spre cele mai înalte trepte ale civilizației și bunăstării, ale afirmării democratice a personalității umane, într-o țară puternică, liberă și independentă.

Am sărbătorit de curînd împlinirea a 15 ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află la conducerea partidului și bilanțul făcut cu acest prilej ne-a întărit convingerea că este perioada cea mai bogată în realizări din întreaga istorie de pînă acum a patriei noastre, că tot ceea ce am înfăptuit în acești rodnici ani este indisolubil legat de contribuția directă a secretarului general al partidului. Fie că este vorba de elaborarea strategiei de dezvoltare și modernizare a economiei noastre naționale în vederea depășirii stadiilor de înapoiere economică și de țară în curs de dezvoltare sau de găsirea soluțiilor pentru reducerea consecințelor crizei energetice și de materii prime, fie că este vorba de stabilirea direcțiilor principale ale perfecționării conducerii științifice a economiei în vederea realizării unui mecanism suplu și eficient, ușor adaptabil unor condiții în continuă schimbare, de edificarea unui sistem armonios și eficace al democrației socialiste, de definirea orientărilor de bază ale politicii internaționale a țării, toate rezolvările originale, creatoare, ale unor asemenea probleme de mare complexitate, poartă pecetea puternicei personalități a președintelui României socialiste întrucît au beneficiat de inestimabilele sale contribuții teoretice și practice. Contribuții care au îmbogățit, prin aplicarea legităților și principiilor generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concrete ale României, patrimoniul universal al gîndirii și practicii revoluționare, oferind exemplul modalității creatoare de rezolvare a problemelor, care a demonstrat odată mai mult justețea profundă a tezei partidului nostru că nu dogmatismul, închistarea în gîndire, ci spiritul deschis, adaptarea continuă la nou dau o forță de nebiruit concepției materialist-dialectice și istorice.

PRIVIND retrospectiv mărețele realizări dobîndite în acest deceniu și jumătate, sub conducerea partidului, a secretarului său general, avem, firesc, imaginea unor și mai mari succese pe care, sub aceeași conducere încercată, care conferă înțelepciune și umanism, echilibru și tărie politicii interne și externe a statului nostru, le vom făuri prin munca harnicului nostru popor în anii care vin. Cu atît mai mult cu cît legislatura în care am intrat are o importanță deosebită, deoarece odată cu încheierea actualului plan cincinal vom intra în cea de a doua etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, ale cărei obiective sînt concretizate în documentele, Directivele și programele-directivă adoptate de Congresul al XII-lea al partidului.

Referindu-se la aceste priorități, în discursul solemn rostit în fața Marii Adunări Naționale, un însuflețitor program de acțiune pentru întreaga noastră națiune,

președintele **Nicolae Ceaușescu**, arăta, extrem de sintetic, dar și de sugestiv și convingător direcțiile fundamentale ale orientării preocupărilor noastre : **„Trebuie să facem totul pentru realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, și în primul rînd pentru o calitate nouă a muncii și vieții întregului nostru popor. În centrul activității partidului și statului, a întregului popor trebuie să stea dezvoltarea tot mai puternică a forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor sociale, asigurînd astfel trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară mediu dezvoltată".**

Iată în această succintă exprimare un extrem de vast plan de activitate, de ridicare calitativă, de perfecționare a muncii pe care o desfășurăm în toate segmentele societății noastre, dar, în primul rînd, în economie, deoarece rămîne un adevăr de necontestat, că economia, nivelul dezvoltării economice joacă un rol determinant pentru întreaga dezvoltare socială. Or, pentru a realiza obiectivul strategic fundamental al cincinalului în care intrăm — trecerea României socialiste în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare — sînt necesare în continuare eforturi considerabile.

Obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului în această privință sînt clare : continuarea politicii de dezvoltare industrială a țării, în noile condiții impuse de restricțiile factorului energetic, ceea ce implică o seamă de restructurări în vederea realizării independenței energetice, aplicarea, într-o concepție superioară, a programului de ameliorare a repartizării în teritoriu a forțelor de producție și dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, înfăptuirea unei adevărate revoluții în agricultură, accentuarea laturilor calitative ale producției — reducerea costurilor, creșterea productivității, ridicarea nivelului tehnic și al competitivității produselor etc. Toate, concepute într-o viziune prospectivă, complexă, unitară, a unei strategii care situează în centrul său bunăstarea materială și spirituală a omului, manifestarea liberă, neîngrădită, a aptitudinilor și personalității sale, satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor individuale și colective. Concretizînd tocmai acest aspect fundamental al politicii partidului nostru, în cuvîntarea rostită la recenta Plenară a Frontului Democrației și Unității Socialiste tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, ca o cerință de prim rang : **„Să îmbinăm preocuparea pentru interesele generale, pentru realizarea programului de dezvoltare economico-socială cu soluționarea concretă a problemelor de muncă și de viață ale oamenilor, a problemelor legate de ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru".** Nu trebuie să uităm nici un moment, spunea în continuare secretarul general al partidului, că edificarea socialismului și comunismului, întreaga noastră dezvoltare au ca scop tocmai crearea condițiilor pentru ca poporul să se poată bucura din plin de minunatele cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, de tot ceea ce a creat mai bun omenirea atît în domeniul cunoașterii generale, cît și în domeniul condițiilor de muncă și de viață.

Este, deci, necesar ca, folosindu-se cadrul larg democratic de care dispune societatea noastră, să se acționeze cu toată hotărîrea împotriva manifestărilor de birocratism și formalism, să fie cît mai amplu valorificată înțelepciunea maselor populare, să fie dezbătute cu oamenii muncii, atît problemele mari ale politicii interne și externe, cît și problemele imediate, privind punerea în valoare a resurselor locale, mai buna gospodărire a întreprinderilor și localităților. Cu atît mai mult cu cît activitatea politică din cadrul campaniei electorale s-a constituit într-o largă tribună pentru discutarea liberă, democratică, a tuturor problemelor concrete ale construcției socialiste, că au fost exprimate, cu acest prilej, o serie de critici la adresa unor lipsuri și deficiențe din anumite sectoare de activitate și au fost făcute un mare număr de propuneri și sugestii pentru îmbunătățirea întregii noastre activități. Victoria în alegeri este considerată nu ca o încheiere a activității ci ca un început al muncii intense pe care trebuie să o desfășurăm în următorii 5 ani pentru realizarea Programului partidului și a propunerilor făcute de masele de oameni ai muncii.

„Realizarea noii etape de dezvoltare a patriei, sublinia în acest spirit tovarășul **Nicolae Ceaușescu, cere eforturi susținute, unirea tuturor forțelor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Sîntem pe deplin conștienți că și în cincinalul viitor va trebui să învingem multe greutăți în ascensiunea, pe drumuri nestrăbătute, spre înaltele piscuri ale civilizației comuniste".**

NOUA LEGISLATURĂ își începe activitatea în împrejurări internaționale deosebit de grave, cînd accentuarea încordării internaționale, ca rezultat al politicii imperialiste de forță și dictat, de reîmpărțire a sferelor de influență, pune în pericol cauza destinderii, păcii și independenței popoarelor. În aceste condiții, realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, militant activ pentru pace, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, ne dă încredere deplină că politica țării noastre de pace și prietenie cu toate statele lumii va fi continuată, ca o garanție, alături de creșterea potențialului economiei naționale și a forței statului, pentru munca noastră pașnică, pentru întărirea independenței și suveranității patriei socialiste, pentru apărarea cuceririlor noastre revoluționare. Avem obligația, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la recenta plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, referindu-se la politica externă a statului și partidului nostru să îndeplinim angajamentul luat în fața poporului nostru de a-i asigura condiții de pace, de a întări prietenia cu alte popoare, în vederea dezvoltării continue a societății noastre și, totodată, a realizării unei lumi a dreptății sociale, a egalității, a conlucrării deplin egale cu toate națiunile lumii. Iar în discursul solemn, adresa, în spiritul înaltei sale responsabilități față de destinele omenirii, un vibrant apel de a nu precupeți nimic pentru a asigura respectarea păcii lumii **„Să facem totul pentru ca minunatele cuceriri ale științei, ale cunoașterii, ale geniului uman să servească bunăstarea, fericirea, independența popoarelor ; trebuie să se înțeleagă faptul că primul drept al omului este acela de a trăi în pace și liniște. Dacă vorbim de drepturile omului, să facem astfel încît să se renunțe la armamentul nuclear de distrugere a omului, la armele de distrugere în masă. Să se respecte drepturile omului la viață, drepturile popoarelor la independență și pace."**

Dîndu-și votul unanim pentru realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al Republicii, deputații Marii Adunări Naționale și-au îndeplinit mandatul de onoare ce le-a fost încredințat de întregul nostru popor, care vede în activitatea secretarului general al partidului cel mai înalt exemplu de slujire cu credință a intereselor naționale, de clarviziune și spirit științific în conducerea țării. Votul unanim acordat Frontului Democrației și Unității Socialiste a fost nu numai o strălucită manifestare a încrederii poporului în partid, a unității depline a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, sub steagul său glorios, ci și expresia vibrantă a dragostei și prețuirii față de conducătorul partidului și al statului. A fost, în același timp, angajamentul ferm al oamenilor muncii, al întregii națiuni de a înfăptui programul Frontului Unității și Democrației Socialiste, Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al Republicii ne întărește convingerea că nimic nu ne va abate de la respectarea acestui nobil angajament, că prin munca noastră creatoare, sub conducerea înțeleaptă a partidului, ne vom ridica patria pe trepte tot mai înalte de civilizație, pe drumul făuririi celei mai drepte și mai echitabile orînduiri.

N. IONESCU

În colecția de texte alese

„Din gîndirea economică a președintelui României“,

volumul **„Comerțul exterior și cooperarea economică internațională“**

O CONCEPȚIE ȘTIINȚIFICĂ, ÎNNOITOARE CU PRIVIRE LA DEZVOLTAREA SCHIMBURILOR ECONOMICE DINTRE STATE CA FACTOR AL PROGRESULUI ȘI DESTINDERII ÎN LUME

ÎN NOUL VOLUM dedicat gîndirii economice a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu — volum apărut de curînd în Editura Politică — sînt înmănunchiate idei de o excepțională însemnătate teoretică și practică privind rolul comerțului exterior și al cooperării economice internaționale ca factori de creștere economică și colaborare cu țările lumii, ca instrumente fundamentale ale realizării unor interdependențe favorabile tuturor statelor participante la circuitul economic mondial. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu în acest domeniu, este temeinic fundamentată pe analiza științifică, materialist dialectică a marilor transformări politice și economice pe care le trăiește lumea contemporană, ea este izvorîtă din necesitatea dezvăluirii mecanismelor de funcționare a copușitoarei contradicții ce caracterizează împărțirea lumii în țări sărace și țări bogate și din cerința identificării unor căi realiste, capabile să permită înlăturarea imenselor obstacole ce stau în calea dezvoltării libere, de sine stătătoare, a popoarelor.

Această concepție reprezintă o contribuție de inestimabilă valoare teoretică și practică pentru elaborarea unei strategii viabile a lichidării subdezvoltării, a instaurării unei noi ordini economice internaționale care să contribuie la așezarea relațiilor economice dintre state pe baze echitabile, reciproc avantajoase și să ducă la lichidarea politicilor imperialiste, colonialiste, neocolonialiste de exploatare și dictat din practicile internaționale.

În gîndirea președintelui țării noastre comerțul exterior, cooperarea economică internațională sînt analizate în viziunea unitară, sistemică, a unei noi ordini economice, în viziunea prospectivă potrivit căreia unitatea de bază, cadrul fundamental al progresului economic și social îl constituie națiunea, statul național, economia națională. În consecință, factorul fundamental al dezvoltării îl constituie munca creatoare a poporului respectiv în cadrul de neînlocuit al entității statale naționale căreia comunitatea internațională este datoare să-i favorizeze efortul de concentrare optimă a resurselor proprii — umane, materiale, financiare și de orientare a acestora spre dezvoltarea economică și spirituală, spre progresul social.

Pornind tocmai de la elaborarea în această viziune a raportului dialectic dintre național-internațional și a dinamicii sale în condițiile rolului predominant al factorului intern, optica românească fundamentează profund științific, necesitatea participării fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii, a extinderii relațiilor economice externe cu toate statele lumii și definește, pe această bază, rolul și importanța comerțului exterior și a cooperării economice internaționale pentru dezvoltarea multilaterală a fiecărei țări. Exemplu de aplicare practică, perseverentă a acestei clare orientări îl constituie însăși modul în care România, sub prodigioasa îndrumare permanentă a președintelui țării, a transformat relațiile ei economice externe într-un factor de creștere economică, de consolidare a independenței sale naționale, prin neîntrerupta amplificare, cu tot mai multe țări, a comerțului exterior și cooperării economice internaționale, prin continua diversificare a structurii sale și totodată prin perseverența cu care militează neobosit pentru așezarea pe baze principiale noi a raporturilor economice dintre state.

În abordarea acestor complexe probleme se pornește de la faptul că în zilele noastre știința și tehnica cunosc un avînt fără precedent și impun ca cerință obiectivă, participarea fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii, la circuitul mondial de valori. „În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, nici un popor, nici o țară nu se poate dezvolta fără a participa activ la schimburile internaționale, atît în domeniul economic, cît și în domeniul tehnico-științific și cultural“ — se subliniază în volum. Perspectiva situării României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică și mai apoi dezvoltate, impune în primul rînd menținerea unui ritm înalt de creștere care solicită, precum se știe, alocarea unei părți ridicate, de circa 30—33% din venitul național pentru asigurarea reproducției lărgite ; ea este totodată legată de introducerea rapidă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pre-

cum și de realizarea unei ample activități de comerț exterior și a unei largi cooperări internaționale. „Fără a ne încadra în mod activ în diviziunea mondială a muncii, fără promovarea unui larg schimb de valori materiale, tehnico-științifice și culturale, cu celelalte popoare, nu putem asigura făurirea unei societăți avansate — așa cum trebuie să fie societatea socialistă și comunistă" — arată președintele României.

Impulsionată de o atare orientare, activitatea de comerț exterior capătă un rol în continuă creștere în dezvoltarea economică generală, în formarea venitului național, în creșterea veniturilor oamenilor muncii, în ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Partidul nostru consideră comerțul exterior ca o parte componentă, hotărîtoare a desfășurării normale a producției, a acțiunii de ridicare a nivelului de dezvoltare a țării, a bunăstării, întregii națiuni. Iată de ce: „Producția pentru export, activitatea de comerț exterior trebuie să fie înțelese de fiecare cetățean ca o problemă fundamentală a dezvoltării economico-sociale".

În concepția președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adîncirea complexității vieții internaționale contemporane, ca una din caracteristicile sale fundamentale, se manifestă în modul cel mai evident în creșterea interacțiunii dintre componentele sale economice și politice. Problema intensificării schimburilor externe, a promovării comerțului și cooperării economice între state depășește astfel cu mult cadrul restrîns al satisfacerii complementare a unor necesități economice ale statelor, al menținerii unor structuri economice rigide ; aceste activități trebuie să se transforme într-un factor real de dezvoltare economică, de progres multilateral, general, al tuturor statelor. Dezvoltarea legăturilor economice dintre state presupune și la rîndul său trebuie să contribuie la destindere, la înțelegere și pace în lume.

Dar pentru a-și îndeplini acest rol, dezvoltarea relațiilor economice externe nu trebuie să fie stînjenită în nici un fel, nu trebuie să dăuneze popoarelor, să restrîngă colaborarea statelor. Pentru a realiza acest deziderat fundamental, aceste relații trebuie să se bazeze pe „deplina egalitate și respectul independenței fiecărui stat, pe avantajul reciproc, să nu fie însoțite de condiții politice sau de alte îngerințe în treburile interne ale vreunui popor", să asigure dezvoltarea unor schimburi echitabile și realizarea unei cooperări în producție care să corespundă intereselor fiecărei părți, progresului general al economiei mondiale; sînt binecunoscutele principii ale politicii externe românești. Potrivit concepției amintite, dezvoltarea independentă a fiecărei economii naționale nu duce la izolare ci, dimpotrivă, prin înflorirea fiecărei țări libere și suverane se poate asigura extinderea continuă a colaborării economice între țări. Tocmai „progresele obținute în economia noastră națională, în industrializarea socialistă a țării, permit participarea tot mai amplă a României la schimbul internațional de bunuri materiale și spirituale, intensificarea colaborării și cooperării în diferite forme, inclusiv în domeniul producției, cu statele din Europa și de pe alte continente".

PORNIND DE LA TEZE fundamentale ale interacțiunii dintre factorii politici și economici ai dezvoltării internaționale, România socialistă se afirmă ca o participantă tot mai activă la diviziunea internațională a muncii și acționează perseverent pentru amplificarea și diversificarea neîntreruptă a relațiilor sale economice pe multiple planuri cu toate țările lumii, indiferent de orînduire socială, potrivit principiilor coexistenței pașnice. Extinderea pe această bază a colaborării economice reprezintă o opțiune fundamentală a politicii externe a țării noastre, întreaga activitate desfășurată pe plan internațional de România constituind o mărturie deosebit de concludentă a strînsei legături dintre cerințele dezvoltării economiei noastre naționale și căile și modalitățile implicării sale în economia mondială, contribuție pe care România o aduce, și pe această cale, la sporirea autorității și rolului activ al socialismului în edificarea unei lumi mai bune, mai drepte. În acest tablou un principiu fundamental cu caracter socialist, al relațiilor de tip nou, este egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor care edifică noua orînduire socială, ridicarea tuturor acestora la un grad superior de civilizație și bunăstare. „În felul acesta — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — socialismul, atît ca mod de organizare a societății cît și ca model nou de relații între țări, își relevă superioritatea în modul cel mai concludent, demonstrînd că este singura cale pentru lichidarea urmărilor subdezvoltării, fenomenului inegalității între state, pentru progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor lumii".

Tot în această amplă perspectivă politică, a consolidării, afirmării noilor principii în viața internațională se desfășoară relațiile României cu toate statele în curs de dezvoltare, cu toate țările care se pronunță pentru o politică independentă, cu statele nealiniate. „Într-un sens mai larg, se poate spune că aceste relații se înscriu în lupta pe care o ducem împreună cu aceste state împotriva politicii imperialiste de forță și dictat, împotriva colonialismului și neocolonialismului. Întărirea acestor relații constituie o parte a luptei pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî dezvoltarea așa cum o dorește, fără nici un amestec din afară, corespunzînd deci cauzei progresului și păcii între popoare" ; în același context se înscrie participarea României la activitățile Grupului celor 77 și a mișcării țărilor nealiniate. De asemenea România va amplifica relațiile economice cu toate țările lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, cu care există largi posibilități de a extinde schimburile și de a realiza cooperări în producție.

Președintele României consideră că elementul principal al relațiilor dintre țări îl constituie colaborarea economică și tehnico-științifică. Aceasta, deoarece colaborarea și cooperarea economică tehnico-științifică și culturală internațională exprimă cerințe obiective ale progresului contemporan, îndeplinind un rol tot mai important în viața economică și socială a tuturor țărilor. Împreună cu schimburile economice multilaterale, cooperarea în producție între țări contribuie la o mai bună valorificare a potențialului material și uman al fiecărei națiuni ; cooperarea în producție are o profundă însemnătate politică deoarece își aduce contribuția, izvorîtă din interesul comun al dezvoltării economice, la mai buna cunoaștere și înțelegere reciprocă între popoare, servind astfel cauzei păcii și securității internaționale.

Aplicînd cu consecvență politica de dezvoltare complexă și în ritmuri susținute a economiei naționale, de sporire a eficienței în toate domeniile producției materiale, „partidul și guvernul acordă o atenție deosebită cooperării economice, tehnico-științifice și culturale cu toate țările, fructificării avantajelor participării active a României la diviziunea internațională a muncii". Țara noastră promovează ideea unei colaborări și cooperări internaționale largi și neîngrădite care să permită fiecărei națiuni să beneficieze din plin de avantajele schimbului mondial de valori, care să contribuie la dezvoltarea și progresul fiecărei țări. De aceea, colaborarea dintre state trebuie să fie întemeiată pe deplina egalitate în drepturi, pe stima și respectul între toți cei care doresc să coopereze — fiindcă numai în asemenea condiții cooperarea contribuie la dezvoltarea armonioasă a fiecărui popor. Sînt principii care trebuie să fie respectate cu fermitate în relațiile de cooperare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.

Cooperarea economică și tehnico-științifică trebuie să permită țării noastre satisfacerea unor nevoi de materii prime, mașini, utilaje și tehnologii și să realizeze exporturi stabile. Pentru aceasta România acordă toată atenția lărgirii cooperării cu țările din C.A.E.R., în cadrul „Programului complex", menit să contribuie la progresul multilateral al fiecărei țări membre, cu toate țările socialiste, acordînd o atenție specială organizării unor ample acțiuni de cooperare cu statele socialiste vecine ; țara noastră dezvoltă larg activitatea de cooperare economică și tehnico-științifică cu țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină, precum și cu țările capitaliste dezvoltate. Formă a unirii eforturilor popoarelor pentru intensificarea progresului lor material și spiritual, cooperarea între state asigură condițiile pentru ca toate statele să beneficieze de contribuția marii revoluții tehnico-științifice mondiale la dezvoltarea rapidă a forțelor de producție.

Folosirea cît mai eficientă a avantajelor comerțului exterior, a cooperării tehnico-economice și științifice presupune însă organizarea în condiții superioare a întregii activități din acest domeniu, practicarea tot mai largă a acordurilor și înțelegerilor de lungă durată, atît în domeniul aprovizionării materiale cît și al producției, cu acțiune favorabilă asupra tuturor factorilor promotori ai unei activități calitativ superioare în întreaga economie. Organizarea într-o perspectivă cît mai îndelungată, într-un cadru strict planificat, structural legat de planul de stat, a comerțului exterior al țării noastre este de cea mai mare însemnătate pentru realizarea obiectivelor cuprinse în viitorul plan cincinal care, precum se știe, este condiționat de importuri sporite de materii prime și materiale, îndeosebi petrol, minereu de fier, cocs și cărbune cocsificabil, minereuri și metale neferoase. „Pentru a asigura materiile prime și materialele de care avem nevoie este necesar să exportăm. Și trebuie să exportăm ceea ce

se cere pe piaţa internaţională, să întărim cooperarea în producţie... în întreg cincinalul 1981—1985, exportul trebuie să devanseze cu mult importul, ţinînd seama că trebuie să asigurăm atît mijloacele de plată necesare pentru importuri, cît şi plata creditelor pe care le-am luat în anii anteriori" — sublinia în această direcţie secretarul general al partidului.

PENTRU DEZVOLTAREA CONTINUĂ A EXPORTURILOR, pentru creşterea competitivităţii româneşti pe piaţa mondială, secretarul general al partidului are în vedere modernizarea neîntreruptă a producţiei, obţinerea unor utilaje şi produse de înaltă tehnicitate şi de înaltă calitate, realizarea unui ritm susţinut de înnoire a mărfurilor exportate. Toate acestea impun o preocupare deosebită pentru îmbunătăţirea activităţii de cercetare, proiectare şi asimilare de noi produse şi, mai cu seamă, pentru aplicarea rapidă în producţie a rezultatelor cercetării proprii şi a licenţelor cumpărate. Este necesară totodată o înaltă specializare a producţiei pentru export în scopul realizării unei pieţe certe pe o perioadă îndelungată şi o permanentă studiere prospectivă a conjuncturii. Indicaţii deosebit de preţioase se referă la necesitatea unei preocupări mai atente pentru acele produse care asigură o valorificare superioară a materiei prime, ca şi pentru mai mare grijă în legătură cu echilibrarea importului cu exportul în relaţiile cu unele ţări.

Aşa cum se desprinde din volum, problema principală a întregii activităţi de relaţii economice externe o constituie creşterea eficienţei comerţului nostru exterior — ca expresie a gradului de valorificare pe piaţa mondială a resurselor noastre interne, ca întruchipare sintetică a calităţii internaţionale a producţiei economiei noastre naţionale. Preocupare permanentă a secretarului general al partidului, problema nu a lipsit aproape niciodată din dezbaterile acestui important domeniu de activitate. Dezvăluirea curajoasă a unor grupe de produse a căror prezenţă pe piaţa străină reflectă încă o slabă eficienţă a exportului a fost şi este continuu însoţită de indicaţii concrete privind măsurile tehnice, organizatorice ce trebuie luate pentru ca valuta obţinută să reflecte un preţ cît mai bun, valorificarea corespunzătoare a muncii complexe încorporate în produse. „În vederea valorificării mai bune a mărfurilor noastre de export trebuie să asigurăm contactul direct al întreprinderilor exportatoare cu beneficiarul, cu clientul extern, să dezvoltăm reţeaua de societăţi mixte pentru desfacerea produselor, precum şi pentru realizarea unor acţiuni de cooperare" — subliniază secretarul general al partidului. Această orientare s-a dovedit a fi de excepţională însemnătate pentru îmbunătăţirea structurală a întregii activităţi de relaţii economice externe, pentru făurirea unor corelaţii cît mai organice între producţie şi piaţă, pentru diversificarea şi creşterea gradului de suplete, de acomodare la particularităţile locale a formelor organizatorice practicate.

O atenţie specială acordă România rolului organismelor internaţionale, în primul rînd Organizaţiei Naţiunilor Unite în promovarea comerţului şi cooperării internaţionale „Ţara noastră porneşte de la convingerea că, în prezent, organizaţiile internaţionale pot aduce o contribuţie de preţ, la realizarea destinderii în lume, la stimularea schimbului de valori materiale şi spirituale între naţiuni, la afirmarea şi respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc" — arată preşedintele ţării noastre. Participant activ de la înfiinţarea C.A.E.R., la lucrările sale, România a militat în permanenţă pentru ca această organizaţie să asigure „o mai bună colaborare şi cooperare economică, care să ducă la dezvoltarea fiecărei economii naţionale, la mai buna folosire a resurselor materiale şi umane şi totodată să creeze condiţii pentru lărgirea colaborării şi cooperării şi cu alte state".

O importanţă deosebită a acordat şi acordă ţara noastră Conferinţei Naţiunilor Unite Pentru Comerţ şi Dezvoltare, la ale cărei lucrări participă activ „cu dorinţa ca aceasta să aducă o contribuţie de seamă la intensificarea schimbului mondial de valori, la promovarea colaborării şi cooperării între state şi stimularea largă a comerţului internaţional, la asigurarea progresului economic şi social al tuturor ţărilor îndeosebi al celor mai puţin dezvoltate". În această privinţă este binecunoscută contribuţia adusă de preşedintele ţării noastre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la impulsionarea preocupărilor „Grupului celor 77" — al cărui membru este şi România — pentru găsirea unor căi valabile care să asigure un progres mai rapid, economic şi social, ţărilor în curs de dezvoltare.

Sesizînd incapacitatea vechilor relaţii internaţionale create de orînduirea capitalistă, de sistemul de forţă şi dictat, de a asigura dezvoltarea forţelor de producţie, de a oferi soluţii corespunzătoare avîntului impetuos al revoluţiei ştiinţifice, rezolvării problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană ca urmare a împărţirii lumii în ţări bogate şi ţări sărace, a perpetuării stării de subdezvoltare în care se află o mare parte a omenirii şi adîncirii decalajelor economice dintre state, preşedintele României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu militează cu fermitate pentru instaurarea în lume a unei noi ordini economice şi politice internaţionale. Întemeiată pe echitate şi dreptate, în concepţia românească noua ordine este menită să înlăture obstacolele deosebit de grele pe care actuala ordine le ridică în calea eforturilor de emancipare economică şi socială a naţiunilor, în calea unui comerţ şi a unei cooperări în avantajul tuturor statelor. Concept de maximă generalizare a tendinţelor şi cerinţelor noi de progres, noua ordine internaţională prefigurează imaginea unui sistem de relaţii mondiale de egalitate deplină şi echitate între state, întemeiate pe respectul independenţei şi suveranităţii naţionale.

Ideea fundamentală a concepţiei româneşti o constituie faptul că o dezvoltare socială şi economică reală nu poate fi determinată din afară. Ea presupune organizarea unitară, sistematică a acţiunii tuturor factorilor economici, tehnici şi sociali, a eforturilor întregului popor în cadrul de neînlocuit al organizaţiei statelor, în condiţiile în care toate statele lumii au responsabilitatea de a-şi aduce contribuţia pentru înlăturarea raporturilor de dominaţie şi inechitate create de imperialism, colonialism şi neocolonialism. Procesul de făurire al noii ordini interesează — trebuie să intereseze — toate ţările lumii — subliniază preşedintele României — „Eu înţeleg noua ordine economică nu ca ceva ce opune două grupări de state, ci ca o formă de colaborare nouă între ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate, care să asigure progresul mai rapid al ţărilor rămase în urmă şi, totodată, stabilitatea economiei mondiale, deci şi dezvoltarea în continuare a ţărilor avansate".

În condiţiile actualelor interdependenţe economice crescînde, a globalizării multor probleme economice, sociale şi politice menţinerea în situaţia de subdezvoltare a unor vaste regiuni ale lumii afectează progresul tuturor ţărilor, al tuturor popoarelor. Concretizată în mod strălucit în numeroase documente, mesagii, sugestii şi iniţiative ale preşedintelui României în cadrul O.N.U., U.N.C.T.A.D., ş.a., demersul ţării noastre privind necesitatea şi posibilitatea instaurării unei noi ordini internaţionale se bucură de o deosebit de largă audienţă în lume ; el se află la temeiul a numeroase acţiuni internaţionale avînd ca scop să elibereze comerţul dintre state de politicile protecţioniste, să asigure drum nestingherit cuceririlor tehnicii noi, fluxurilor financiare în vederea sprijinirii ţărilor subdezvoltate. De o deosebită importanţă se vădeşte preocuparea ţărilor noastre de a evidenţia căi de sporire a forţei solidare de negociere a ţărilor în curs de dezvoltare, de a milita pentru punerea în valoare a resurselor de care dispun aceste state prin intensificarea comerţului şi cooperării tehnico-ştiinţifice dintre ele ca sursă a accelerării dezvoltării lor economice, a demarării procesului de modernizare a economiilor lor naţionale. „Întărirea unităţii şi solidarităţii acestor popoare, întrajutorarea lor multilaterală reprezintă o cerinţă imperioasă pentru lichidarea oricăror forme de dominaţie imperialistă, pentru dezvoltarea de sine stătătoare" — arată în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

GÎNDIREA PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI asupra rolului comerţului şi cooperării internaţionale ca factor de progres şi dezvoltare este întregită de o implicare directă în încheierea de numeroase acorduri comerciale şi de cooperare pe termen lung de iniţierea unui număr însemnat de acţiuni de colaborare şi extindere a schimburilor şi coperării, convenite cu prilejul întîlnirilor la nivel înalt. Această activitate teoretică şi practică susţinută, de excepţională bogăţie, este însoţită de o preocupare zilnică, neîntreruptă privind perfecţionarea complexă a participării economiei noastre naţionale la economia mondială. Sînt preocupări multiple care se constituie într-o veritabilă concepţie unitară, modernă, capabilă să răspundă cerinţelor unei dezvoltări tot mai eficiente a comerţului şi cooperării tehnico-economice şi ştiinţifice internaţională, cerinţelor progresului multilateral al ţării noastre, ale statornicirii unei noi ordini economice internaţionale, unor raporturi noi de echitate şi dreptate între state.

prof. dr. Mircea NICOLAESCU

Pîrghii ale realizării integrale a planului

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

ÎN PROCESUL dezvoltării economiei românești o importanță deosebită capătă creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, îndeosebi a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. În măsura în care cu fondurile fixe existente în dotare obținem o producție cît mai mare cu cheltuieli cît mai mici, se asigură creșterea în ritmuri înalte a venitului net și a venitului național.

Avînd în vedere unitatea indisolubilă ce există între scopul producției sociale și mijloacele înfăptuirii sale, în toate unitățile industriale se pune un accent deosebit pe dezvoltarea și modernizarea continuă a potențialului tehnic productiv, concomitent cu sporirea eforturilor pentru creșterea gradului său de utilizare. **Este necesar,** așa cum s-a subliniat la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din zilele de 25—26 februarie 1980, **să se facă totul pentru eliminarea unor deficiențe, în special a întreruperilor nejustificate în funcționarea instalațiilor și mașinilor, neintrarea la timp în funcțiune a unor capacități noi care afectează negativ în unele întreprinderi și ramuri realizarea ritmică a planului producției fizice și onorarea la termenele fixate a contractelor economice.**

Cum sînt folosite fondurile fixe ?

AN DE AN s-a intensificat procesul de lărgire și modernizare a bazei tehnico-materiale a economiei naționale. **Dacă în 1975 volumul total al fondurilor fixe în economia națională era de 757,1 miliarde lei, în anul 1985 urmează să ajungă la aproape 3000 miliarde lei.** Valoarea fondurilor fixe productive ce va reveni în anul 1985 pe o persoană ocupată în sfera producției materiale va spori cu 45% față de anul 1980, evidențiind procesul continuu de ridicare a nivelului înzestrării tehnice a muncii. Dotarea continuă și cît mai completă a economiei naționale cu fonduri fixe din ce în ce mai moderne a făcut ca peste 60% din totalul acestora să fie noi, create în ultimul deceniu, ceea ce a asigurat ritmuri înalte de creștere a producției materiale, a venitului național.

Este interesant de evidențiat că laturile calitative ale procesului de amplificare a bazei materiale a producției vor fi în continuare puternic accentuate prin dotarea cu mașini și utilaje de înaltă performanță, integrarea progresivă a mecanicii fine, a electronicii și tehnicii de calcul în structura mașinilor, utilajelor și instalațiilor cu care va fi înzestrată economia națională. În acest cadru, un accent deosebit se va pune pe crearea și folosirea în producție a unor tipuri de mașini-unelte de mare productivitate, cu viteze sporite și de înaltă precizie, precum și a unor mașini multifuncționale și agregate cu nivel ridicat de automatizare.

Eficiența globală a fondurilor fixe este reliefată sintetic de aportul pe care îl vor aduce principalele ramuri ale producției materiale la formarea venitului național comparativ cu partea ce le revin în totalitatea fondurilor fixe productive. Astfel, în anul 1985 industria va primi din totalul fondurilor fixe productive circa 62% și va contribui la formarea venitului național cu aproape 65%. În acest context mutațiile calitative pe ramuri ale potențialului tehnic productiv și sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii, conjugate cu cele proiectate în ocuparea pe ramurile producției materiale a forței de muncă, vor aduce un aport însemnat la sporirea productivității muncii sociale.

Utilizarea cu maximum de randament a tuturor capacităților de producție, lichidarea cu hotărîre a situației în care se mai găsesc o serie de capacități care nu funcționează la parametri nominali și nu realizează indicatorii de producție stabiliți prin plan constituie un imperativ al etapei pe care o parcurge economia noastră. Oprindu-se asupra acestor probleme și prefigurînd evoluția factorilor de sporire a volumului producției industriale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Dacă vom organiza bine activitatea pentru folosirea integrală a utilajelor, punînd capăt întreruperilor nejustificate, asigurînd buna lor întreținere — și trebuie să acționăm în această direcție — într-o perioadă relativ scurtă am putea realiza ușor, cu actualele mijloace, dublarea producției industriale".**

Zestrea tehnică de care dispune economia noastră națională nu poate fi folosită oricum. Orice mașină, utilaj sau instalație care stă nefolosită o zi, două și uneori chiar mai mult, indiferent de cauze, aduce prejudicii atît întreprinderii în care se află, cît și economiei naționale. Din păcate, sînt încă numeroase cazurile cînd datorită unor deficiențe organizatorice (aprovizionarea neritmică a locurilor de muncă cu materii prime, scule, dispozitive), a modului nerațional de exploatare și întreținere (nu se respectă termenele de revizii și reparații), a neasigurării de cadre bine pregătite etc, indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor se situează cu mult sub prevederi. Datele statistice subliniază faptul că la nivelul economiei în 1979 s-a pierdut un timp mediu pe mașină de circa 700 ore. Pe ministerele economice rezultatele obținute în anii 1978 și 1979 în realizarea indicilor de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor sînt prezentate în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Realizarea indicilor planificați de utilizare a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor prin așchiere

	Realizat 1978	Plan 1979	Realizat 1979
M.I.C.M.	84,6	86,2	83,6
M.I.M.	82,4	86,9	84,1
M.E.E.	85,0	85,0	84,3
M.M.P.G.	87,7	88,0	86,6
M.I. Ch.	85,8	86,6	86,1
M.E.F.M.C.	86,7	86,8	86,2
M.C. Ind.	87,4	87,5	87,3
M.I.U.	86,2	85,8	86,4
M.A.I.A.	83,6	86,7	84,3
M.T.Tc.	86,8	86,8	86,9

Există, așadar, mari rezerve care valorificate pot asigura o creștere de ordinul a zeci și sute de milioane de lei producție fără nici un fel de cheltuieli de investiții. Pentru aceasta însă se cer înlăturate cauzele care au condus și conduc încă la utilizarea sub nivelul planificat a zestrei tehnice din fiecare întreprindere.

Atît pentru acest an, cît și pentru cincinalul viitor, sînt prevăzute o seamă de măsuri tehnice și organizatorice menite să asigure mai buna folosire a capacităților de producție. Astfel, **pentru cincinalul viitor s-a stabilit ca la fiecare 1 000 lei fonduri fixe** (valoare neamortizată) **să se realizeze o producție globală de cel puțin 1860 lei și o producție netă de peste 600 lei.** Între **căile** principale care pot conduce, la atingerea prevederilor respective se află : reducerea la limita minimă a perioadelor de staționare a fondurilor fixe, încărcarea judicioasă a fiecărei mașini și utilaj pe fiecare schimb, secție și atelier, ridicarea nivelului calității reviziilor și reparațiilor, aprovizionarea ritmică cu cele necesare a locurilor de muncă, pregătirea din vreme a forței de muncă pentru noile capacități etc.

Dacă ar fi să ne referim doar la neajunsurile care au condus la o insuficientă utilizare a mașinilor-unelte existente în principalele ramuri ale economiei trebuie să menționăm de la bun început **neasigurarea unor condiții optime pentru repararea acestora într-un interval de timp cît mai scurt.** Sînt în prezent peste 2 000 de astfel de mijloace fixe (în industria construcțiilor de mașini, metalurgice și chimie) ale căror termene planificate de efectuare a reparațiilor capitale au

fost de mult depășite, conducînd la pierderi însemnate de producție. Se cere acționat cu mai multă răspundere în sectoarele mecanic-șef și energetic-șef din întreprinderi, pentru o mai bună organizare a procesului de reparații a fondurilor fixe, concomitent cu lichidarea mentalității unor cadre de conducere din unități care se opun respectării termenelor de intrare în revizii și reparații capitale a unor capacități de producție pe motivul că se periclitează realizarea planului de producție la zi. Utilizarea acestora peste perioada normată conduce la degradarea lor, făcînd adeseori imposibilă repararea sau mărește mult cheltuielile de înlocuire a unor piese sau subansamble care nu mai pot fi făcute refolosibile prin nici o intervenție.

Fără îndoială, o problemă centrală pentru utilizarea cît mai eficientă a capacităților de producție o constituie și **pregătirea forței de muncă, creșterea calificării tuturor lucrătorilor.** În însușirea mai multor meserii — **policalificarea** constituie în acest sens o soluție eficientă. Și pot fi date multe exemple pozitive din unitățile industriei construcțiilor de mașini din București, Brașov, Ploiești, Cluj, Timișoara etc. — unde datorită preocupărilor pentru creșterea pregătirii profesionale, zeci de muncitori au trecut să lucreze simultan la mai multe mașini, sporind sensibil producția și productivitatea. Asemenea experiențe se cer extinse, concomitent cu organizarea de cursuri speciale de ridicare a cunoștințelor profesionale în diferite meserii.

O deosebită atenție se cere acordată **asigurării ritmice a aprovizionării tehnico-materiale a locurilor de muncă.** Deficiențele existente în acest domeniu au determinat ca în unele întreprinderi să se piardă sute de ore la început de lună în utilizarea capacităților de producție, ca apoi în ultima decadă acestea să fie suprasolicitate pentru a se recupera ceea ce nu s-a făcut în prima parte a lunii. Modul acesta neeconomic de a lucra se cere înlăturat printr-o mai bună planificare a aprovizionării, asigurarea din vreme a comenzilor, întărirea relațiilor de cooperare etc.

În acest an, pe ansamblul economiei naționale, într-un singur minut se realizează — cu condiția folosirii la întreaga capacitate, cu maximum de randament a bazei tehnico-materiale, a tuturor mașinilor și utilajelor — o producție în valoare de circa 2,5 milioane lei. În 1985 valoarea unui minut va crește la 3,8 milioane lei. Iată de ce se cer intensificate eforturile în fiecare unitate pentru folosirea rațională și eficientă a tuturor capacităților de producție.

Soluții pentru atragerea în circuitul productiv a rezervelor

DINTR-UN STUDIU întreprins în unitățile industriale ale municipiului București, rezultă că în domeniul utilizării fondului disponibil al mașinilor-unelte s-au desfășurat multiple acțiuni eficiente (întreprinderile „23 August", I.M.U.A.B., de elemente de automatizare, de mecanică fină, „Semănătoarea", „Vulcan" etc.) care s-au materializat în realizarea unor indici superiori de folosire a acestora. Acțiunile respective au vizat mai buna întreținere și reparare a mașinilor-unelte, utilizarea cu parametri de prelucrare superiori a mașinilor-unelte, prin folosirea de scule și dispozitive de mare productivitate și multioperaționale, aprovizionarea mai bună și în timp util cu piese și semifabricate, scurtarea duratei de reparații capitale etc. **Prin folosirea mai deplină a capacităților de producție, multe unități bucureștene au reușit să realizeze în anul trecut un important volum suplimentar de producție, acoperind prin aceasta mai bine diferitele solicitări ale beneficiarilor.**

Cu toate acestea, în 1979, unitățile industriale din municipiul București la capitolul mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere au realizat un indice mediu mai scăzut decît cel pre-

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al I.C.C.E.

(Continuare în pag. 14)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Nivelul consumurilor materiale

ÎN LUNA IANUARIE 1980 unitățile de producție din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei au redus consumul normat de energie electrică la producția de cărbune extras din subteran și la cărbune extras din cariere cu peste 2 300 MWh, iar la lemn de mină cu circa 360 mc — la un număr de trei norme de consum cu raportare lunară (graficul). Situația s-a repetat aproape aidoma și în luna februarie a.c.

La alte consumuri însă nivelul normelor nu a fost realizat. Astfel, prin neutilizarea completă a capacităților de producție și a utilajelor din dotare, precum și datorită folosirii unor mașini cu motoare electrice supradimensionate întreprinderile din subordinea Centralei minereurilor și metalurgiei neferoase Baia Mare și ale Centralei miniere Deva au depășit consumul de energie electrică normat la minereuri neferoase și extrase cu peste 3 100 MWh. De asemenea, depășirea consumului de combustibil cu peste 800 tone are drept principale cauze nerespectarea parametrilor calitativi prevăzuți la operațiunile de pompare în zăcămînt, precum și calitatea necorespunzătoare a minereurilor supuse prelucrării etc.

Față de realizările din 1979, nivelele planificate pe acest an la unele consumuri ca, de pildă, la combustibil convențional sînt mai reduse cu 11% la prelucrarea termică a minereurilor nemetalifere și cu 10,2% la injectările în zăcămînt ; la energie electrică cu 11,6% la extragerea minereurilor neferoase și cu 7,3% la extragerea minereurilor nemetalifere ; la lemn de mină cu 6,3% la lucrări miniere de investiții în sectorul de minereuri și cu 4,1% la minereuri nemetalifere extrase din subteran etc. Înscrierea în nivelele de plan este pe deplin posibilă dacă se vor valorifica o serie de rezerve existente în fiecare unitate și loc de muncă. Astfel, **economisirea energiei electrice** poate fi realizată prin încărcarea utilajelor la capacitatea nominală, eliminarea mersului în gol, raționalizarea distribuției energiei electrice în cariere, utilizarea economicoasă a aerului comprimat prin funcționarea compresoarelor după un program dinainte stabilit etc. De asemenea, **reducerea consumului de combustibil** poate fi obținută prin asigurarea izolațiilor termice necesare la toate instalațiile, întreținerea arzătoarelor în stare normală de funcționare, respectarea temperaturilor de încălzire, creșterea gradului de recuperare a gazelor arse etc. Importante **economii de lemn de mină** se pot realiza prin extinderea susținerilor metalice și cu elemente din beton precomprimat și recuperarea lemnului din lucrările vechi.

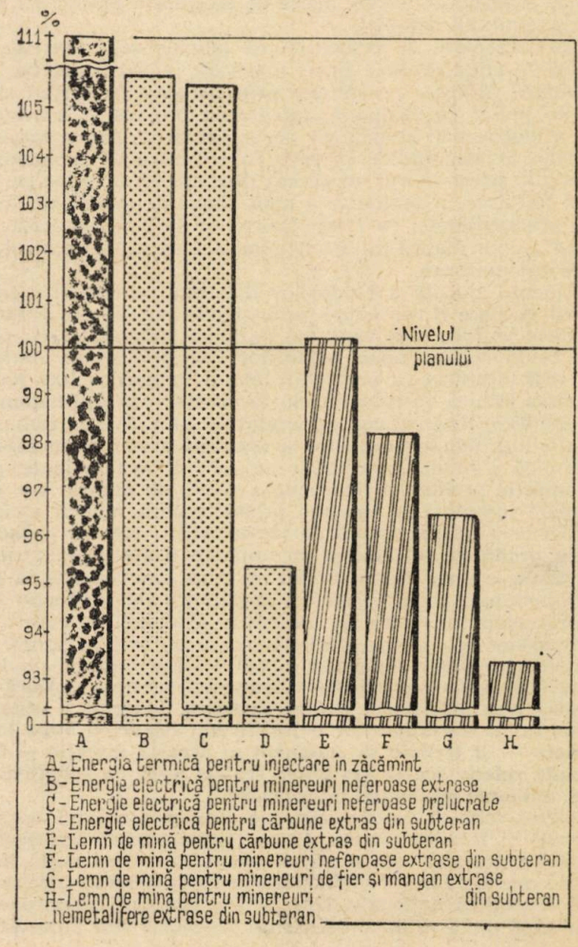

Mobilizarea tuturor resurselor pentru realizarea sarcinilor planului de comerț exterior

DOCUMENTELE adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român acordă o însemnătate deosebită comerțului exterior și cooperării economice internaționale, contribuției active pe care dezvoltarea schimburilor comerciale și cooperarea economică externă trebuie să o aducă la înfăptuirea procesului creșterii economice a țării în ritmurile, proporțiile și parametrii de eficiență prevăzuți în Directivele Congresului.

Participarea activă la diviziunea internațională a muncii — latură inseparabilă a progresului economic și social al României socialiste — s-a afirmat din plin în actualul cincinal. Comerțul nostru exterior a crescut într-un ritm mediu anual de 15%, situîndu-se peste ritmul de creștere a produsului social și venitului național. Creșterea a fost mai accentuată în anul 1979, anul Congresului al XII-lea al partidului.

ACȚIUNI FERME PENTRU ASIGURAREA UNEI STRUCTURI COMPETITIVE EXPORTURILOR

DEZVOLTAREA schimburilor comerciale în asemenea ritmuri și proporții s-a îmbinat cu orientarea exportului spre produse cu un grad ridicat de prelucrare, care încorporează muncă și creativitate proprie și asigură o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor de bază folosite pentru producerea lor. Această orientare reprezintă o necesitate obiectivă, ce decurge din faptul că o parte însemnată a materiilor prime se asigură din import, pentru procurarea lor făcîndu-se mari eforturi valutare ce trebuie acoperite prin export — precum și pentru faptul că numai în condițiile exportului de produse cu un grad ridicat de prelucrare se poate obține o eficiență corespunzătoare, care să permită participarea activă a comerțului exterior la dezvoltarea economiei noastre în etapa actuală.

Schimbările calitative înregistrate de comerțul exterior în ultimii ani se pot obține numai prin acțiuni ferme, consecvente, orientate către creșterea constantă și în ritm accentuat — ca mărime absolută și ca pondere — a exportului de mașini și utilaje, precum și de produse ale industriei chimice. De exemplu, în anul 1980, construcția de mașini va deține peste 40% din totalul exportului, iar industria chimică circa 14%, cu îmbunătățiri în structura produselor din aceste două ramuri de mare însemnătate în ansamblul industriei, în sensul orientării exportului spre sortimente cu eficiență economică ridicată.

Potrivit prevederilor pentru perioada 1981—1985, în activitatea de comerț exterior — integrată organic în eforturile generale pentru realizarea, în cincinalul viitor, a unui real salt calitativ în toate domeniile vieții economico-sociale — creșterea accentuată a schimburilor comerciale se va îmbina armonios cu profunde și complexe modificări de ordin calitativ, avînd ca obiectiv final o eficiență economică sporită. Pornind de la potențialul economic, tehnologic și științific al țării noastre, de la rolul esențial al schimburilor comerciale ca factor al creșterii economice, Directivele Congresului al XII-lea al partidului pun un accent deosebit pe extinderea, în continuare, în ritm înalt a comerțului nostru exterior.

Volumul total al schimburilor comerciale va crește, în următorii cinci ani cu 50—57% față de realizările din actualul cincinal, cu o dinamică mai susținută a exportului, respectiv 60—71%. Aceste creșteri vor contribui la realizarea unei balanțe comerciale excedentare, menită să asigure o balanță de plăți echilibrată, la consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Evoluția comerțului exterior și, în cadrul acestuia, a exportului în ritmurile menționate se îmbină armonios cu acțiuni complexe ce vor fi aplicate în toate ramurile de producție și domeniile de activitate, pentru realizarea în anii următori a unor profunde mutații calitative, caracterizate prin creșterea exportului produselor cu un grad ridicat de prelucrare, ce încorporează concepție și creativitate proprie.

Pînă la sfîrșitul cincinalului viitor, ponderea construcțiilor de mașini va ajunge la 40% din totalul exportului, iar împreună cu industria chimică — la aproape 60%. În cadrul acestor ramuri de bază ale industriei, vor interveni schimbări esențiale ale orientării exportului, caracterizate prin realizarea de produse noi și modernizate, cu un grad ridicat de prelucrare, specifice domeniilor de vîrf cum sînt electrotehnica, electronica și mecanica fină, precum și instalații și utilaje tehnologice pentru industria minieră, metalurgică, petrolieră, chimică, produse ce dau posibilitatea unei valorificări de 8 pînă la 20 ori mai mari a produselor metalurgice pe care le încorporează.

În industria chimică exportul va fi orientat spre produse cu un grad ridicat de prelucrare și cu un consum mai redus de energie : produse chimice de sinteză de mic tonaj, medicamente, care asigură o valorificare superioară a materiilor prime și un aport valutar sporit. Desfășurarea procesului de producție și activitatea de comerț exterior vor fi, desigur, puternic influențate de marile schimbări pe care le determină în etapa actuală situația pieței mondiale a petrolului. Majorarea prețului țițeiului exportat de către țările membre ale O.P.E.C., la care se adaugă vînzările speculative, solicită eforturi valutare deosebite din partea țărilor importatoare și impun ca o prioritate majoră acțiuni care să contribuie la diminuarea consumurilor de energie, la reorientarea, în corelare cu această cerință, a producției de prelucrare a țițeiului, într-o structură care să asigure compensarea eforturilor valutare aferente achiziției, transportului și industrializării acestuia, precum și un aport valutar corespunzător.

În industria ușoară, în producția de mobilă și alte bunuri de consum destinate exportului, sînt prevăzute măsuri avînd ca obiectiv diversificarea sortimentelor în favoarea celor care asigură un grad ridicat de valorificare a materiilor prime, încorporînd totodată concepție în creativitate proprie, adaptarea lor operativă la cerințele modei și la specificul diferitelor piețe externe, pentru realizarea unei eficiențe sporite la exportul produselor din aceste ramuri.

Accentuarea procesului industrializării socialiste, diversificarea continuă a producției industriale, realizate în condițiile unei modernizări rapide a tehnologiilor și produselor duc în mod firesc la sporirea necesarului de materii prime și materiale, utilaje și instalații, care se asigură într-o măsură însemnată din import.

În acest context aprovizionarea cu materii prime, cu unele materiale de bază de care au nevoie industria sau celelalte ramuri ale economiei reprezintă o altă latură definitorie ce caracterizează contribuția comerțului exterior și cooperării economice internaționale la dezvoltarea în ritm accentuat a economiei noastre naționale.

Pentru asigurarea materiilor prime necesare industriei, va trebui să importăm cantități importante de minereu de fier, cărbune cocsificabil, țiței, fosfați, bauxită, feroaliaje, bumbac, piei ș.a. Realizarea acestor importuri dintr-un număr relativ ridicat de țări exportatoare de asemenea produse și de la distanțe mai mici, care să diminueze cheltuielile de transport — în condițiile creșterii accentuate a navlului — reprezintă o primă cerință în acest domeniu, care să dea certitudinea asigurării materiilor prime și a eficienței corespunzătoare. De aceea, se impune încheierea de contracte de lungă durată pentru importul de materii prime, paralel cu contracte de export de produse industriale cu care să se asigure plata materiilor prime în condiții de echilibru valutar și de interes reciproc, ca laturi inseparabile ce contribuie la eficiența economică a activității de comerț exterior.

VALORIFICAREA POTENȚIALULUI DE COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALA

LA ÎMBUNĂTĂȚIREA schimburilor comerciale și așezarea lor pe o bază stabilă, de lungă durată, cu țările partenere, prin care să se intensifice atît exportul cît și importul aduce un aport primordial cooperarea economică. În cincinalul viitor, potrivit prevederilor de plan, 30% din volumul total al comerțului exte-

rior urmează să se realizeze prin acțiuni de cooperare economică internațională.

Republica Socialistă România întreține relații economice cu 146 de țări de pe toate continentele, cu multe dintre acestea fiind convenite acțiuni de cooperare, dintre care sînt în derulare peste 300 de cooperări pentru realizarea de obiective în străinătate și în țară, societăți mixte de producție și comercializare, cooperarea și specializarea în producție, îndeosebi în sectorul construcțiilor de mașini. Dezvoltarea cooperării și specializării în producție pe baze reciproc avantajoase a evoluat în ritm rapid în ultimii ani, ca urmare a condițiilor deosebit de favorabile create de vizitele la nivel înalt ce au avut loc în numeroase țări ale lumii, de acordurile și înțelegerile încheiate cu aceste ocazii, acorduri și înțelegeri care promovează principiile politicii externe a țării noastre — de respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajului reciproc.

Dezvoltarea schimburilor comerciale, a cooperării economice, va fi promovată cu consecvență în relațiile cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, care vor deține în continuare ponderea principală în comerțul nostru exterior. Totodată se vor amplifica și diversifica relațiile economice cu celelalte țări ale lumii.

În acest cadru general al evoluției schimburilor comerciale și cooperării internaționale, intensificarea relațiilor noastre economice cu țările în curs de dezvoltare se bucură de o atenție deosebită, ponderea acestor țări urmînd să crească de 1,8 ori în anul 1985 față de anul 1980, față de o creștere medie de 1,5 ori pe ansamblul comerțului exterior.

Cooperarea economică cu țările în curs de dezvoltare, organizarea în aceste țări — corespunzător cu nevoile și specificul economiei lor — a unor societăți mixte de producție în diverse ramuri și sectoare de activitate, acordarea de asistență tehnică, documentații și proiecte care contribuie la punerea în valoare a resurselor existente, reprezintă factori prioritari nu numai pentru intensificarea schimburilor comerciale, ci și pentru ridicarea nivelului de dezvoltare a economiei țărilor respective.

Conceptul de cooperare economică izvorît din gîndirea mereu novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și, pe această bază, amplificarea cooperării și diversificarea ei ca domenii de activitate și zone ale lumii reprezintă un factor însemnat al politicii consecvente desfășurate de țara noastră pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

UN NOU STIL DE MUNCĂ ÎN ACTIVITATEA TUTUROR ÎNTREPRINDERILOR CE CONTRIBUIE LA REALIZAREA PLANULUI DE COMERȚ EXTERIOR

INTENSIFICAREA schimburilor comerciale din ultimii ani și vastul program de dezvoltare a comerțului nostru exterior în cincinalul viitor, schimbările esențiale ce vor interveni în structura exportului, caracterizate de ponderea tot mai ridicată a produselor din industria constructoare de mașini și chimie, cu un grad ridicat de prelucrare, impun ca o necesitate obiectivă o creștere continuă a eficienței economice a comerțului exterior, element primordial al eforturilor ce trebuie depuse în acest sector de mare însemnătate pentru economia noastră.

Referindu-se la această problemă majoră a activității de comerț exterior, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român, a precizat că : **„O problemă principală a viitorului cincinal este creșterea substanțială a eficienței exporturilor. În acest scop se impune limitarea și eliminarea produselor cu aport valutar scăzut, sporirea mai accentuată a ponderii mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, îndeosebi din domeniul construcțiilor de mașini, metalurgiei, prelucrării lemnului și industriei ușoare".**

În etapa actuală de dezvoltare a economiei mondiale caracterizată prin influențele accentuate pe care le creează criza energetică, prin instabilitatea monedelor occidentale, care a dus la o creștere disproporționată a prețului țițeiului în comparație cu a celorlate produse și la fluctuații puternice a prețurilor de la o perioadă la alta, aplicarea unor măsuri convergente care să asigure o eficiență economică a exportului și în ansamblu a activității de comerț exterior, devine și mai imperioasă. În acest cadru de dezvoltare a comerțului exterior este necesar ca măsurile de îmbunătățire a activității de producție pentru realizarea de produse competitive pe piețele externe, să se îmbine armonios cu acțiuni în domeniul comercializării care să permită apropierea desfacerilor de consumatorul final precum și cu studierea și găsirea celor mai corespunzători indicatori prin care să se dimensioneze eficiența fiecărei operațiuni comerciale.

Pentru o mai bună comercializare a produselor, organizarea de societăți mixte, de unități de service, cu depozite de piese de schimb și spații de prezentare și desfacere — îndeosebi la mașini și utilaje — a transportului produselor cu mijloace proprii specializate, completate cu orientarea vînzărilor pe piețele și în perioadele de conjunctură optimă, contribuie la o creștere a prețurilor externe și implicit a eficienței economice.

Măsurile menite să contribuie la o îmbunătățire a comercializării fondului de marfă destinat exportului diferă de la produs la produs, în funcție de specificul acestora. Esențial în organizarea și dezvoltarea rețelei de comercializare pe piețele externe este de a găsi căile optime pentru a prelua o parte cît mai mare din serviciile efectuate în prezent de importatori și angrosiști, cu influențe pozitive asupra prețurilor obtenabile.

Eficiența exportului a fost apreciată pînă în prezent îndeosebi pe baza cursului de revenire, indicator care evidențiază sumele în lei aferente pentru un dolar sau rublă, obținut din exportul fiecărui produs. Cursul de revenire — indicator ce trebuie menținut în continuare — pentru aprecierea eficienței exportului, devine insuficient, îndeosebi în etapa actuală caracterizată prin fluctuațiile mari intervenite pe piețele externe în domeniul prețurilor, fluctuații determinate de accentuatul proces inflaționist și de deprecierea monetară ce are loc pe plan mondial.

În aceste condiții, pentru a determina eficiența exportului trebuie folosiți și alți indicatori care să evidențieze în mod corespunzător gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor încorporate, pentru realizarea fiecărui produs exportat, precum și a celorlalte cheltuieli interne aferente manoperei și regiei.

Aportul valutar realizat la exportul fiecărui produs sau grupe de produse, indicator ce evidențiază sumele obținute în valută după deducerea din prețul extern a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei și altor cheltuieli materiale în valută la prețurile mondiale, reprezintă indicatorul ce evidențiază mai bine eficiența activității de comerț exterior completînd cursul de revenire. Pe baza acestui indicator, prin calcularea consumurilor materiale în valută la prețurile mondiale, a celorlalte cheltuieli interne la o anumită paritate pe dolar sau rublă precum și un anumit beneficiu în valută — un quantum diferențiat pe mărfuri sau grupe de mărfuri — se poate stabili prețul extern — minimum la care trebuie realizat exportul pentru a obține eficiența necesară în acest domeniu de o importanță esențială pentru economia noastră națională.

Efectuînd asemenea calcule ca orientare în comercializarea produselor, întreprinderile de comerț exterior trebuie să acționeze ferm pentru valorificarea produselor la cele mai bune prețuri, folosind perioadele cu conjunctura cea mai favorabilă și piețele în care se pot obține prețuri mai mari. Acțiunea de comercializare este necesar să se desfășoare într-o strînsă corelare și interdependență cu cea de producție, ca laturi inseparabile ale aceluiași proces ce se desfășoară, avînd ca obiectiv creșterea eficienței economice a activității de comerț exterior.

În domeniul producției destinată exportului, eforturile trebuie concentrate spre obținerea fondului de marfă în structura și la parametrii calitativi solicitați pe piețele externe, pe care activitatea de comercializare o previzionează pentru perioada imediată și pentru perspectivă și asigură în același timp vînzarea în condiții optime a tuturor produselor pe care industria și celelalte ramuri ale economiei le realizează.

Saltul la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior va putea fi apreciat în primul rînd sub aspectul creșterii eficienței economice în acest domeniu. Astfel, procesul de înnoire și diversificare a nomenclatorului de export trebuie analizat prin compararea cheltuielilor de înnoire cu creșterea aportului valutar adus de noile produse, prin stabilirea volumului pieței potențiale și a perspectivei de menținere pe piață. O strategie activă în domeniul comercializării presupune antrenarea mai largă a producătorilor în elaborarea programelor de marketing pe produse și grupe de produse, în urmărirea permanentă a evoluției conjuncturii internaționale.

Rolul important ce revine comerțului exterior ca factor activ al creșterii economice în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de trecere a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu dezvoltare medie impune promovarea unui nou stil de muncă în activitatea de comerț exterior și cooperare internațională, de adaptare dinamică la mutațiile structurale intervenite în oferta de export, ca și pe piețele internaționale, prin acțiuni și eforturi conjugate ale tuturor întreprinderilor cu sarcini de comerț exterior.

Ion STANCIU
adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale

Dezbatere „R.E."

Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor

ACTIVITATEA de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, care se bucură de o atenție deosebită și de un sprijin susținut din partea partidului și statului nostru, are de înfăptuit, în acest cincinal și în continuare, obiective deosebit de importante. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, științei — factor determinant în dezvoltarea societății — îi revine un rol tot mai însemnat în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în progresul multilateral și dinamic al țării noastre, astfel ca deceniul următor să devină deceniul științei, tehnicii, calității, eficienței.

În contextul acestor sarcini majore, **Revista economică** a organizat o dezbatere consacrată problemelor promovării accelerate a progresului tehnic în economie. În discuția specialiștilor (din cadrul a două ramuri cheie în procesul modernizării economiei — construcții de mașini și chimie) au fost puse **probleme majore ale înnoirii: ● strategia ● planificarea ● finanțarea ● și eficiența conceperii, fabricației și utilizării produselor și a tehnologiilor noi.**

Dezbaterea urmărește să contribuie la extinderea experienței înaintate, la identificarea obstacolelor apărute pe traseul idee—produs nou—beneficiar, să evidențieze propunerile reprezentanților întreprinderilor, institutelor de cercetare, a centralelor industriale, a ministerelor și organelor centrale de sinteză participante la dezbatere, de perfecționare a activității de înnoire și modernizare a producției realizată în cadrul întreprinderilor și centralelor industriale. În acest număr, prezentăm opiniile referitoare la elaborarea și fundamentarea strategiilor de înnoire.

● Noi ierarhizări în criteriile prioritare de elaborare a strategiilor de înnoire ● Amplificarea ponderii elementelor economice în fundamentare.

— „Realizarea obiectivelor majore ale dezvoltării economico-sociale stabilite de partid în documentele celui de-al XII-lea Congres, face necesară desfășurarea unei activități organizatorice de amploare care să stimuleze accelerarea introducerii largi a progresului tehnic în economie. Pentru aceasta, la nivelul fiecărei centrale industriale — care trebuie să recepționeze rezultatul activității creatoare a cercetării științifice și să-l transpună în produs — se cer intensificate eforturile de stimulare a înnoirii, în ritm rapid și cu o eficiență înaltă, a produselor și tehnologiilor realizate. În acest context, în cadrul strategiilor de dezvoltare, în propunerile de plan pe care aceste unități le elaborează este necesar să fie integrată — ca o componentă importantă — și strategia înnoirii.

În cadrul ei se cere acționat pentru elaborarea unei gîndiri de perspectivă asupra modernizării producției, pentru desfășurarea unei intense activități organizatorice care să permită preluarea operativă și valorificarea în producție cu o eficiență înaltă a bogatului tezaur de creație științifică românească originală, pentru cunoașterea — printr-o legătură mai strînsă cu Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci — a tot ceea ce este nou — în țară și întreaga lume — în domeniul tehnologiilor și produselor.

În fundamentarea unor asemenea strategii de înnoire trebuie să se țină seama de particularitățile, specificul și nomenclatorul de fabricație al fiecărei centrale industriale, de posibilitățile umane, financiare, de dotarea existentă, de vîrsta produselor, de tendințele înregistrate în dezvoltarea respectivelor sectoare de producție și de evoluția cerințelor înregistrate pe piața internă și internațională". *(B. PĂDURE)*

— „În ce privește obiectivele, elaborarea unor strategii și politici inovaționale temeinic fundamentate trebuie să fie condiționată, într-o măsură crescîndă, de luarea în considerare a fenomenelor majore ce se manifestă din economia mondială : criza petrolieră, agrară, problema materiilor prime, criza monetară, intensificarea sensibilă a concurenței în domeniul industrial.

La dezbatere au participat : **Andrei BĂNESCU**, secretar științific al Institutului central pentru construcții de mașini, ing. **Gavrilă MUSCA**, secretar științific al Institutului central de chimie, **Dan CORNILESCU**, director adjunct științific al Institutului de cercetări pentru prelucrarea cauciucului și a maselor plastice, **Dan SAVA**, șeful sectorului Economia industriei grele din cadrul Institutului de economie industrială, dr. **Ovidiu NICOLESCU**, lector la Academia de studii economice București.

Din partea Revistei economice au participat **Bogdan PĂDURE** și **Cristian POPESCU.**

Amplificarea ponderii elementelor economice (perfecționarea structurilor producției, îmbunătățirea raportului munca vie / munca trecută, venit net și investiții) în conceperea și operaționalizarea activităților de cercetare-dezvoltare și introducerea progresului tehnic trebuie să fie însoțită și de **modificarea priorităților în cadrul ansamblului de criterii tehnico-economice utilizate** pînă nu demult în fundamentarea orientărilor activității de înnoire în cadrul centralelor industriale. Astfel, criteriile referitoare la mărimea cheltuielilor cu produsele petroliere și cu alte materii prime atît pentru fabricarea echipamentelor, cît și pentru utilizarea acestora devin prioritare. Pe această bază, **în conținutul strategiilor de înnoire ale centralelor industriale se cer aduse continue perfecționări în structura obiectivelor prin trecerea la realizarea de produse desubstanțializate, mici consumatoare de energie, prin accentuarea preocupărilor pentru alternativa creșterii gradului de valorificare** (față de cea a reducerii consumurilor) la materii prime și energie. Și prin promovarea unei concepții sistemice asupra produsului nou care să urmărească, din fază de concepție, condițiile pentru reutilizarea unor subansamble cînd produsul va fi uzat sau pentru modernizarea sa în exploatare, odată cu efectuarea reparațiilor capitale. În cadrul politicilor de introducere a progresului tehnic în producție se cere luată în analiză și **alternativa** ca în locul promovării tehnologiilor noi cu productivități mici și consumuri materiale ridicate, să fie mai larg introduse procedeele care valorifică superior și economisesc materia primă, chiar dacă nu se ridică totdeauna la nivelul de productivitate al procedeelor energofage". **(O. NICOLESCU).**

„Este evident pentru toți specialiștii necesitatea elaborării studiilor de marketing, ca instrument de actualizare economică a prognozelor primare. Dar, **în Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice nu există un compartiment de marketing,** ceea ce creează greutăți deosebite atît în sectorul cercetării cît și în cel al fabricării produselor noi, cu atît mai mult cu cît industria de prelucrat mase plastice nu este concentrată numai în Ministerul Chimiei, ci, practic, în întreaga economie națională.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Este adevărat, a fost înființat în institutul nostru un oficiu de cercetare, avem o colaborare bună cu Institutul de marketing din București, totuși, apreciez că pînă în prezent strategia de dezvoltare în acest sector este, după părerea mea, mai puțin precisă, iar cea care există poate satisface o orientare riguroasă a cercetării doar pe o durată scurtă, insuficientă. Avînd în vedere implicațiile ce decurg, poate nu ar fi lipsită de interes propunerea de găsire a unor forme organizatorice care să permită centralei să-și îndeplinească mai bine atribuțiile pe care le are în sprijinirea elaborării strategiilor de dezvoltare în acest domeniu". **(D. CORNILESCU).**

● *Strategii inovaționale și ofensive* ● *Unitatea de cercetare răspunde și de vînzarea produsului?* ● *Un nou flux de elaborare a strategiei* ● *Preponderență în-noirii produselor sau tehnologiilor?*

„După cum se știe, în funcție de tipul obiectivelor și natura abordărilor, a opțiunilor majore, strategiile pot fi — în diverse etape de dezvoltare a întreprinderii și de viață a produselor — preponderent inovaționale, ofensive de specializare, etc. Astfel de caracteristici nu se exclud reciproc ci în întreprinderile moderne ele se completează armonios în funcție de obiectivele urmărite. În contextul sporirii exigențelor competitivității, a concurenței pe unele piețe, **în cadrul Institutului central pentru construcția de mașini există în prezent preocupări multiple vizînd amplificarea caracterului ofensiv** (de pătrundere pe noi piețe și de îmbunătățire a poziției obținute de produsele și tehnologiile noastre noi pe piețele existente), **al strategiilor de înnoire.** Pentru că, în mod evident, introducerea progresului tehnic nu este un scop în sine. Noile produse nu trebuie numai operativ realizate, ci ele trebuie să poată fi vîndute — să fie deci cumpărate și ca atare recunoscute de beneficiari ca avînd capacitatea de a satisface o anumită necesitate socială. În acest proces, este necesar să intervină, după părerea noastră, mai mult **cercetarea.** Ea trebuie să-și fixeze ca strategie promovarea noilor produse, de la concepție și pînă la asigurarea succesului de piață. Ca urmare, unitatea de cercetare nu trebuie să se mulțumească — cum mai face uneori în prezent — să urmărească numai introducerea produselor noi în fabricație, ci și dacă respectivele produse înregistrează o vînzare de succes, stabilă și avantajoasă. În acest context, poate că fluxul de elaborare al strategiei ar trebui să nu mai înceapă, așa cum se mai întîmplă uneori, de la disponibilitățile tehnologice, ci să demareze cu decizia de fixare asupra grupei de produse noi apreciată că satisface în grad înalt cerințele pieței și asupra ei să se concentreze ulterior forțele cercetării, chiar dacă la început nu li se cunoaște tehnologia.

Din experiențele avute (cu autovehicule de teren, tractoare) ne putem da seama că o astfel de concepție, răspundere și acțiune unică conduce la succes rapid. Toate institutele de cercetări ale Institutului central pentru construcția de mașini dispun de puternice baze de producție în care realizează prototipuri de produse și tehnologii valoroase : automate de ardere cu supraveghere mixtă și ventejectoare (I.C.S.I.T.), echipament energetic și mașini de ridicat, acționări electrice reglabile (I.C.S.I.T. „Electrotehnica"), echipamente cu comandă numerică NUMEROM 450 (I.C.S.I.T. „Automatizări" și tehnică de calcul), instalație de tratament termic în vid (I.C.S.I.T. Sectoare calde). Desigur, aceste produse și altele realizate în anul trecut (locomotive, tractoare ș.a.) sînt bine apreciate de beneficiarii de pe numeroase piețe. La acest succes însă aportul cercetării în faza de comercializare îl considerăm încă prea mic. De aceea, acționăm ca institutele să considere că și această problemă comercială este în final o problemă de cercetare. Este de fapt o problemă de cercetare economică care necesită cercetări aprofundate de specialitate, studii de piață. Ele nu se cer deci efectuate de cercetătorul specializat pe înnoirea tehnologiilor ci de un grup de cercetare economică specializat în marketing, a cărui prezență mai activă în institute este absolut necesară. Pentru aceasta consider că **trebuie depuse eforturi mai serioase** — și acționăm în acest sens — **în vederea recuperării unor rămîneri în urmă în înființarea unor bănci de date specializate cu ajutorul unui sistem de informare-documentare de la care așteptăm liste de informații operative** (nivel tehnic, prețuri, import, export) **pentru concepe-rea de strategii și politici inovaționale ofensive" (A. BĂNESCU).**

„Sub imperativul realizării unor produse și tehnologii valoroase, cu competitivitate ridicată, a unor materii prime diverse și de calitate pentru economie, în condițiile raționalizării consumului material în general și energetic în special, în cadrul **Institutului central de chimie** este adoptată o strategie de înnoire puternic inovațională, cu grad ridicat de diversificare. Experiența valoroasă a acestei unități de frunte a cercetării științifice românești evidențiază că componentele tactico-strategice care permit înnoirea eficientă a produselor și tehnologiilor în condițiile restricțiilor energetice se cer axate în primul rînd pe **schimbarea structurii producției prin înlăturarea produselor energofage** și dezvoltarea acelor sectoare ale producției ale căror funcționare și rezultate favorizează scăderea substanțială a consumurilor de energie electrică și termică. Se urmărește, de pildă, dezvoltarea sectoarelor care utilizează mai puțină energie (sinteze organice fine) și a celor care folosesc alte energii decît cele bazate pe consumul unor resurse clasice (de exemplu, obținerea de produse prin fotosinteză).

În al doilea rînd se urmărește valorificarea superioară a resurselor energetice existente în țară prin materializarea lor în producție de valori tot mai mari, cu grad înalt de prelucrare, care să încorporeze cît mai multă inteligență tehnică și cît mai puțină substanță energetică brută. Se acționează ca urmare pentru o concentrare a forțelor de pildă spre sectoarele care asigură cea mai mare valorificare a resurselor disponibile (prelucrarea țițeiului și a gazului metan ș.a.).

În fine se are în vedere reducerea consumurilor specifice de energie în sectoarele productive a căror existență și dezvoltare este absolut necesară în această perioadă. În acest scop, pe de o parte, eforturile cercetării sînt concentrate spre elaborarea de tehnologii noi, mici consumatoare de combustibil și energie electrică (cum sînt cele ce rezultă din sinteze organice). Concomitent se acționează pentru folosirea unor noi surse de energie.

Pe baza unor asemenea acțiuni, an de an, în cadrul Institutului central de chimie au fost obținute realizări importante în ridicarea la un nivel cît mai înalt a calității și eficienței activității de cercetare materializate în : obținerea în anul 1979 a unui spor de producție de 3 500 mil. lei anual, a unui spor de beneficii de 580 mil. lei/an, în reducerea importului cu 500 mil. lei valută/an, precum și în reducerea consumului de combustibil cu 48 mii tcc/an și a consumului de energie cu 15 000 Mwh/an" **(G. MUSCA).**

„Fără îndoială că stabilirea unor obiective — în cadrul strategiilor de înnoire care să vizeze obținerea unei eficiențe înalte pe termen lung are o deosebită importanță asupra potențialului de înnoire și a capacității unităților economice. În acest sens aș dori să subliniez faptul că din cercetările întreprinse în cadrul institutului nostru reiese că **în unele unități din ramura construcției de mașini se înregistrează o tendință evidentă de înnoire a produselor în dauna tehnologiilor.**

Este știut că, în general, este mai ușor să mărești rentabilitatea fabricației prin asimilarea și modernizarea produselor decît să înnoiești tehnologiile de fabricație. Este adevărat că eforturile făcute pentru realizarea unui produs nou se valorifică mai ușor decît cele ce au ca obiectiv o nouă tehnologie. Dar nu trebuie uitat că această politică, cu accent pe produse a fost bună și necesară în etapa cînd industria trebuia să umple golurile, să asimileze produse foarte necesare, sau care se aduceau masiv din import, perioadă care este astăzi însă depășită. Și, ceea ce este important de reținut, este faptul că o asemenea politică de înnoire se resimte în timp asupra competitivității produselor, a potențialului de cercetare.

După părerea noastră începe să se contureze necesitatea unei optimizări a eforturilor între producerea de tehnologii și produse noi, alternativa tehnologică trebuind să monopolizeze o doză mult mai mare de interes, și respectiv, de fonduri alocate. Pentru că la export cerințele de noi tehnologii sînt prioritare, ofertele mai bine plătite, dar și deoarece tehnologiile existente concepute înainte de criza energetică — și deci adeseori energofage se cer schimbate cu altele noi cu consum energetic și material redus. Desigur, această atenție sporită se cere acordată în general conceperii de tehnologii noi, nu numai celor care sînt specifice produselor ci și, în mod special, produselor tehnologice avansate, „de vîrf", specifice anumitor operații și aplicabile la toate produsele în fabricație" **(D. SAVA).**

● Într-unul din numerele viitoare ale revistei vom continua dezbaterea aspectelor privitoare la elaborarea strategiilor de înnoire insistînd asupra modalităților de realizare a obiectivelor stabilite.

Organizarea unitară, eficientă a aprovizionării tehnico-materiale în agricultură

UN CUPRINZĂTOR ANSAMBLU de măsuri inițiat în ultimii ani de către conducerea de partid, adîncit prin hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea, a pus bazele înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, menită să accelereze procesul de dezvoltare a unei agriculturi moderne, intensive și eficiente.

Sarcinile deosebit de importante ce revin agriculturii și industriei alimentare au impus crearea, în subordinea ministerului de resort, a unor organisme proprii de lucru și perfecționarea celor existente.

În această ordine de idei, pornind de la specificul producției agricole și al activității desfășurate de unități, de la particularitățile sistemului economico-financiar, îndeosebi al sectorului cooperatist al agriculturii, de la posibilitățile de asigurare a cadrelor în mediul rural, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a organizat și perfecționat succesiv o rețea proprie de aprovizionare, prin care se asigură — pe principii unitare — planificarea și realizarea aprovizionării tehnico-materiale a unităților din agricultura de stat și cooperatistă și a celor de industrie alimentară.

Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, vizînd apropierea surselor de aprovizionare de consumatori și ținînd seama de marea răspîndire a unităților agricole pe întreg teritoriul țării, în fiecare județ au fost amplasate baze de aprovizionare (B.A.T.M.A.), iar în județele cu pondere agricolă importantă s-a organizat și cîte un depozit de aprovizionare (cu un sortiment de mărfuri — factori de producție — solicitate în mod curent de către unitățile beneficiare).

Obiectul activității rețelei de baze, așa cum l-a definit Decretul nr. 162/1973, este aprovizionarea tehnico-materială a unităților din subordinea M.A.I.A. cu toate produsele (utilaje, piese de schimb și materiale) necesare realizării sarcinilor de producție și investiții.

ÎN DECURSUL ANILOR, ministerul s-a preocupat de perfecționarea și adaptarea rețelei de aprovizionare, în sensul integrării sale mai accentuate în activitatea unităților de producție, care prezintă caracteristici ce le diferențiază de celelalte ramuri ale economiei.

Ca urmare a acestei integrări, bazele de aprovizionare au preluat de la unitățile agricole sarcina de planificare a aprovizionării. Degrevarea organelor centrale ale ramurii și unităților de un volum important de muncă a permis reducerea substanțială a compartimentelor de resort, realizîndu-se astfel — la timpul respectiv — o economie de personal de cîteva mii de oameni. Potrivit metodologiei de elaborare și executare a planului de aprovizionare, practicată în agricultură, din cele peste 60 mii de sortotipodimensiuni de produse industriale, circa 90% se aprovizionează la cerere (din stoc) de la B.A.T.M.A., ceea ce face ca sarcina de întocmire a necesarului de aprovizionare să revină rețelei de baze și direcției generale de resort din M.A.I.A., care țin evidența privind consumurile, stocurile, parcul și celelalte elemente care intră în calculul fundamentării necesarului de aprovizionare.

Între obiectivele care au stat la baza perfecționării și adaptării activității rețelei de aprovizionare la specificul agriculturii, vizînd creșterea eficienței economice a acesteia, amintim :

— realizarea unui **sistem unitar de aprovizionare,** în sensul că unitățile de producție găsesc toate produsele de care au nevoie într-un singur loc — la B.A.T.M.A. —, de unde se aprovizionează la cerere, în **sistem comercial** (comandă, urmată de livrare din stoc) ;

— introducerea unui **sistem propriu de livrare (în tranzit achitat)** la cooperativele agricole de producție, corespunzător regimului de decontare specific acestora, reglementat de Legea finanțelor ;

— preluarea de către baza de aprovizionare a sarcinii de **contractant unic pe județ,** pentru toate produsele ce nu întrunesc baremurile-limită de livrare directă de la furnizori la unitățile consumatoare. În legătură cu aceasta, este de reținut ca deosebit de important din punctul de vedere al eficienței economice, faptul că se asigură concentrarea stocurilor de mărfuri într-un singur loc pe județ, față de situația anterioară, cînd ele erau pulverizate la peste 7 mii de unități din agricultura de stat și cooperatistă și din industria alimentară. Este lesne de înțeles că în felul acesta, pe de o parte se înlătură cauzele care conduceau la formarea de stocuri supranormative la consumatori, iar pe de alta, se realizează o însemnată reducere a nevoilor de mijloace circulante în unități, întrucît livrarea produselor are loc la cererea expresă a acestora și numai pentru consum curent ;

— adaptarea programului de muncă al bazelor de aprovizionare la programul de lucru prelungit din unitățile agricole, în mod deosebit în campaniile agricole ;

— subordonarea bazelor de aprovizionare, pe plan central — ministerului, iar pe plan local — D.G.A.I.A. a creat condiții pentru participarea lor, alături de specialiștii organelor agricole județene, la efectuarea lucrărilor de planificare și repartizare cît mai judicioasă a resurselor materiale, pe unități consumatoare.

OAMENILOR MUNCII din agricultură le revine îndatorirea patriotică de a manifesta permanent o deosebită grijă și exigență pentru gospodărirea cît mai judicioasă a volumului însemnat de fonduri puse la dispoziție de stat în vederea dotării agriculturii cu tractoare, combine, alte mașini agricole etc.

Acest important obiectiv a pus sarcini deosebite ministerului nostru, respectiv rețelei de aprovizionare (ca organ prin care se contractează, cu industria, baza tehnico-materială), cu privire la asigurarea calității utilajelor, pieselor și celorlalte materiale care se livrează agriculturii. În acest scop, M.A.I.A. a organizat — pe lîngă bazele de aprovizionare — **recepția calitativă la sediul furnizorilor** prin personal tehnic de specialitate.

Eficiența superioară a acestei activități s-a dovedit în decursul anilor, prin verificarea atentă a parametrilor funcționali și de fiabilitate ai mașinilor și utilajelor livrate agriculturii, prin grija de a nu lăsa să pătrundă în unitățile agricole produse necorespunzătoare calitativ. Ilustrativ în acest sens este faptul că, de pildă, în anul trecut au fost respinse la recepție un număr de tractoare de la I.T.M.A. Craiova, combine pentru cereale de la „Semănătoarea"-București și „Ceahlăul"-Piatra Neamț, alte mașini și piese de schimb, cărora producătorii le-au adus apoi remedierile necesare unei mai bune folosiri.

Organizarea actuală a activității de aprovizionare a agriculturii de stat și cooperatiste, măsurile de îmbunătățire ce vor fi luate în continuare, ca urmare a experimentării aprovizionării unităților la sediul lor, au deplină viabilitate și eficiență economică și în condițiile creării consiliilor unice agroindustriale. Avem în vedere în primul rînd, așa cum am arătat, eficiența măsurilor de concentrare la o singură verigă specializată (B.A.T.M.A.) a contractării — cu furnizorii și beneficiarii — a întregului volum de produse industriale necesare unităților de producție și eliberarea acestora din urmă de un volum important de lucrări de birou (cereri de plan, comenzi, contracte, litigii contractuale etc.), de însemnatele cheltuieli determinate de numeroase deplasări la distanțe mari (la furnizori) pentru urmărirea executării contractelor. În acest fel se creează unităților condiții mai bune pentru a se ocupa în exclusivitate de problemele producției agricole.

Un calcul simplu ne poate da imaginea a ceea ce înseamnă această eficiență. Cele 39 de baze județene încheie în medie mai puțin de 40 000 mii de contractate anual, în timp ce înainte, cele peste 7 000 de unități încheiau într-un an peste 2 milioane de contracte.

PE LINIA PREOCUPĂRILOR pentru perfecționarea în continuare a activității de aprovizionare — în cadrul măsurilor de utilizare rațională a mijloacelor de transport și de economisire a carburanților — M.A.I.A. a procedat la organizarea experimentală (în două județe) a **aprovizionării unităților la sediul lor,** de către B.A.T.M.A. Rezultatele obținute au condus la ideea generalizării, încă în

cursul anului 1980, a acestei forme moderne de aprovizionare ; eficiența economică a respectivei acțiuni este estimată la **circa 130 milioane de lei economii**, ceea ce se va răsfrînge pozitiv în reducerea cheltuielilor de producție ale unităților și implicit, a costurilor produselor.

Paralel cu aceasta, prin acțiunile întreprinse se **economisesc importante cantități de carburanți și lubrifianți, precum și un însemnat volum de muncă.**

Degrevate de această sarcină, care va reveni în întregime B.A.T.M.A., unitățile agricole și consiliile unice agroindustriale își vor putea concentra forțele în direcția creșterii producțiilor agricole și eficienței în întreaga ramură.

În vederea pregătirii condițiilor necesare trecerii la generalizarea aprovizionării unităților la sediul lor, ministerul a luat — prin direcția generală de resort — o serie de măsuri organizatorice menite să creeze cadrul general de desfășurare a acestei acțiuni în rețeaua de aprovizionare a agriculturii, printre care :

— organizarea, în cadrul fiecărei baze de aprovizionare, a unui dispecerat, care să coordoneze întreaga acțiune — respectiv preluarea comenzilor de la unitățile beneficiare, fie prin intermediul conducătorilor auto care transportă mărfurile la acestea, fie prin mijloace radio-telefon, cu care sînt dotate. Acest dispecerat va urmări executarea comenzilor pe întreaga filieră (de la formarea partizilor pînă la predarea lor la unitățile destinatare) ;

— stabilirea rutelor și traseelor optime de transport, în vederea utilizării cît mai eficiente a autovehiculelor ;

— stabilirea necesarului de mijloace și echipamente de grupare a mărfurilor în vederea formării loturilor de expediat (containere, boxpalete, cărucioare-container etc.) ;

— organizarea unui sistem informațional simplificat și operativ de preluare, evidență, executare și urmărire a comenzilor primite de la unitățile consumatoare, precum și de raportare a datelor statistice aferente acestei activități ;

— tratarea, cu întreprinderile de transport specializate, a modalităților și condițiilor de preluare, expediere și predare a mărfurilor la destinație ;

— stabilirea cadrului juridic corespunzător aplicării noului sistem de aprovizionare a unităților beneficiare la sediul lor — respectiv a drepturilor, obligațiilor și răspunderilor ce revin bazelor de aprovizionare, unităților consumatoare și cărăușului.

I. CIOBANU
director general adjunct
Gh. COLȚEANU
M.A.I.A.

Utilizarea rațională a capacităților de producție

(Urmare din pag. 8)

văzut și anume 83,7% în loc de cel puțin 85% (tabelul nr. 2). Unitățile ce aparțin de M.I.C.M. au realizat 82,8%. Dintr-un calcul la nivelul anului 1979 au rezultat 14478 mii ore, respectiv 1126 ore în medie nelucrate pe o mașină. În luna ianuarie 1980 pentru secțiile de bază și scularii pe unitățile economice indicele realizat a fost de 84,2% pentru ramura construcții de mașini. Nerealizarea indicilor de utilizare la nivelul prevăzut se datorează în special neîncărcării acestora rațional pe schimburi și secții, aprovizionării în salturi și neritmice, lipsei de cadre calificate în unele unități etc.

Tabelul nr. 2

Indicii de utilizare a mașinilor-unelte pe total și secții de activitate în unitățile din municipiul București

	Anul	Indici de utilizare	din care : Întreprinderi industriale	Alte unități
			Indice de utilizare %	Indice de utilizare %
TOTAL	1978	82,8	84,6	74,7
	1979	82,2	83,7	74,3
Secții de bază	1978	84,4	85,4	74,2
și sculărie	1979	83,6	84,2	75,6
Secții indirect productive din întreprinderile constructoare	1978	79,1	79,1	—
de mașini	1979	78,5	78,5	—
Secții indirect producătoare				
la celelalte	1978	78,6	83,6	75,0
întreprinderi	1979	78,1	84,2	73,6

Mai trebuie arătat că o serie de utilaje stau nefolosite fie că sînt defecte, fie că sînt în bună stare, dar sînt date disponibile. Astfel, la întreprinderea „Semănătoarea", stă nefolosită de 35 luni o instalație automată de format în valoare de 4,027 milioane lei ; la I.U.P.S., o mașină de îndreptat profile de 50—100 mm (2,1 milioane lei) și două mașini de format 100x800 (1,3 milioane fiecare) stau de 24 luni, fiind date disponibile. Centralele industriale care coordonează aceste unități întîrzie fără justificări redistribuirea acestor mașini și utilaje altor întreprinderi care duc lipsa lor. Este firesc că în anumite perioade să apară capacități disponibile fie datorate schimbării structurii sau reducerii nivelului producției, fie din renunțarea cu întîrziere la efectuarea unor investiții. Dar obligația celor ce le au în dotare este de a sesiza operativ organul coordonator, pentru a le distribui unităților noi sau celor care le pot folosi cu randamente superioare.

O serie de deficiențe se manifestă și în ce privește **realizarea la timp și în condiții de calitate a reparațiilor.** Astfel ,nu se respectă graficele de intrare în reparații curente și capitale, sau durata de efectuare a acestora este peste cea normală. La „Semănătoarea" de pildă, o mașină de format MF 11 a fost dată în reparație la 29 martie 1979 și a fost redată producției abia la 22 octombrie 1979, staționînd la reparații 176 zile față de 21 zile prevăzute în normativ. Cauza : lipsa unor piese de schimb, organizarea defectuoasă a activității în sectorul mecanic-șef etc. În alte unități neefectuarea la termenele fixate a reparațiilor se datorează lipsei de forță de muncă calificată în sectoarele de revizii și reparații, iar în unele situații aceasta nici nu este folosită în mod corespunzător. Astfel, la Intreprinderea de radiatoare, echipamente și obiecte sanitare din 573 de muncitori afectați sectorului de întreținere și reparații, 76% lucrează în schimbul I, 15% în schimbul II și 9% în schimbul III, iar la I.F.M.A. din 33 de muncitori, 29 lucrează în schimbul I și 4 în schimbul II.

Lipsa de atenție acordată dotării și organizării muncii în sectoarele care efectuează revizii și reparații capitale, dispersarea nerațională a forței de muncă pe trei schimburi, lipsa de aprovizionare din timp cu piese și subansamble de schimb se răsfrînge negativ asupra executării în termen scurt și de calitate a reparațiilor și prin aceasta se ajunge la creșterea timpului de stagnare a unor importante fonduri fixe.

Studiul întreprins în 1979 privind indicii de utilizare a mașinilor-unelte în comparație cu rezultatele obținute în anii anteriori atestă faptul că utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte este încă în unele situații la un nivel nesatisfăcător. Pentru a se ajunge la o mai bună utilizare a acestuia, se impune o revedere a numărului necesar de mașini unelte în fiecare unitate, pe bază de calcule bine fundamentate, iar eventualele disponibilități — și vor fi multe — să fie redistribuite unităților care au nevoie de ele, sau celor care se vor construi. Utilizarea cu maximum de randament a mașinilor-unelte, impune, de asemenea, ca atenția întreprinderilor să fie îndreptată spre unele direcții importante cum sînt :

- **pregătirea tehnică a reparațiilor capitale și găsirea unor soluții care să conducă la mărirea duratei de viață a mașinilor și utilajelor,** la modernizarea lor prin montarea de dispozitive sau adaptarea altor soluții tehnologice care să le ridice parametrii tehnico-funcționali ;
- **introducerea unor sisteme de urmărire electro-energetice a mașinilor-unelte privind funcționalitatea și parametrii atinși, evidențierea cauzelor opririlor pentru a stabili măsurile operative de evitare a acestora ;**
- **crearea din timp a unui stoc de piese de schimb de mare uzură în ateliere distinct organizate, care să permită înlocuirea celor uzate de la mașini în timp cît mai scurt ;**
- **introducerea pe scară largă a elemntelor de stringere hidropneumatice la mașini-unelte în scopul creșterii productivității muncii și al utilizării mai depline a posibilităților tehnice ale acestora ;**
- **extinderea poliservirii mașinilor și utilajelor de către un muncitor, fapt ce va permite sporirea considerabilă a productivității muncii și utilizarea rațională a fondurilor fixe.**

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Dezbatere „R. E."

ADAPTAREA LA IMPERATIVELE CREȘTERII EFICIENȚEI

Direcții de acțiune bazate pe experiența acumulată în practică

PENTRU A CUNOAȘTE modul cum funcționează noul mecanism economico-financiar la nivel de întreprindere și centrală, precum și măsurile ce se impun a fi luate pentru remedierea unor neajunsuri ce se mai manifestă în acest domeniu „Revista economică" a organizat, cu sprijinul Comisiei financiar-bancare a județului Brașov, un schimb de păreri cu specialiști din unitățile economice și organe financiar-bancare din județ, ale căror puncte de vedere și sugestii le publicăm mai jos.

Fundamentarea indicatorilor economico-financiari

SCHIMBUL DE OPINII a reliefat faptul că numeroase conduceri colective au aplicat cu consecvență principiile autogestiunii, autofinanțării și autoconducerii muncitorești, care stau la baza noului mecanism economico-financiar, fapt ce a determinat ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-financiare, obținerea unor rezultate superioare față de anul precedent. În discuțiile purtate s-au evidențiat modalitățile concrete folosite de fiecare unitate economică de a se adapta operativ la cerințele noului mecanism economico-financiar și îndeosebi la introducerea producției nete și a celei fizice, ca indicatori de bază ai planului , la elaborarea și folosirea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de analiză și conducere.

Funcționarea în condiții normale a noului mecanism economico-financiar depinde în mare măsură de felul cum sînt **fundamentați și corelați** indicatorii de plan. Rezultatele pozitive obținute pe ansamblul județului relevă faptul că unitățile ecoromice, în marea lor majoritate, și-au fundamentat și corelat indicatorii de plan, centralele existente pe teritoriul județului defalcînd, în general corespunzător, sarcinile de plan pe unitățile componente, în funcție de posibilitățile concrete ale acestora. Pentru buna reușită a aplicării noului mecanism economico-financiar se impune totuși intensificarea preocupărilor unor consilii ale oamenilor muncii în fundamentarea și realizarea indicatorilor de plan și de eficiență economică — a producției nete, a producției fizice în structura planificată, a producției marfă, a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă și mai ales a celor materiale. Amintim aceste cerințe întrucît la unele unități economice cu pondere în economia județului s-au manifestat rămîneri în urmă la producția netă și la producția marfă, s-au depășit cheltuielile de producție și materiale planificate, nu s-a realizat, la nivelul și în structura planificată, producția fizică.

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE

Ion DRĂGHICI, director, Inspecția teritorială financiară de stat Brașov ; **Gheorghe DAVID**, director, Sucursala județeană a Băncii Naționale ; **Gheorghe GÎRBACEA**, director, Sucursala județeană a Băncii de Investiții ; **Petre NESTORESCU**, director, Sucursala județeană a Băncii de Agricultură și Industrie Alimentară ; **Anton CIOBANU**, contabil șef, Centrala industrială de tractoare ; **Romeo FARCAȘ**, contabil șef, Centrala industrială pentru rulmenți și organe de asamblare ; **Stelian BELDICA**, contabil șef, Centrala industrială pentru produse refractare ; **Nicolae COSTESCU**, contabil șef, „Hidromecanica" ; **Ion ORBU**, contabil șef, Trustul de construcții industriale ; **Gheorghe VĂLEANU**, contabil șef, Combinatul de prelucrare a lemnului ; **Ioan ZERIU**, contabil șef, Întreprinderea de unelte și scule ; **Vasile GRUIA**, contabil șef, Combinatul chimic Făgăraș ; **Maria MADARAȘ**, contabil șef, „Nivea".

Una din problemele ridicate de întreprinderi în cadrul dezbaterii și desprinsă și cu ocazia analizelor efectuate de Comisia financiar-bancară în unitățile din județ cu influențe negative asupra realizării indicatorilor de plan, este **necorelarea sarcinii de reducere a cheltuielilor de producție dată prin planul cadru pe seama reducerii consumului de metal cu indicele de valorificare mii lei/tonă de metal dată prin fila de plan**, fenomen care se manifestă îndeosebi în întreprinderile ce aparțin ramurii construcțiilor de mașini. Această situație, numai la întreprinderea „Tractorul", a influențat negativ cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în anul 1979 cu circa 138,8 milioane lei, iar în 1980 aceasta prezintă o necorelare în faza de plan de peste 180 milioane lei.

De asemenea, calcularea costului de producție planificat pe fază de fabricație la un produs finit (la nivel de secție) ridică unele greutăți — datorită organizării necorespunzătoare a acestor locuri de muncă atît în ce privește obținerea datelor necesare privind determinarea cheltuielilor materiale, cît și a necesarului de personal, corespunzător calificat, pentru ținerea unei asemenea evidențe. Stabilirea consumurilor de energie electrică, gaz metan, apă etc. se face cu totul aproximativ, deoarece nu s-a reușit a se contoriza toate locurile de consum din secții; în prezent, repartizarea cotelor respective cît și trecerea pe costuri efective a acestor cheltuieli se face pe bază de putere de instalație și chei de repartizare, în funcție de consumurile totale ale întreprinderii stabilite de resortul mecano-energetic.

Organele tehnice de specialitate din cadrul ministerelor economice și organelor de sinteză ar trebui să acționeze pentru stabilirea unei concordanțe depline între planul tehnic și planul financiar date de același for tutelar : de asemenea, **la nivelul secțiilor de producție apreciem utilă reanalizarea structurii organizatorice a acestora astfel încît să se asigure realizarea unei evidențe stricte a tuturor consumurilor efectuate în fiecare secție.**

Unele sugestii au fost în legătură cu planificarea și urmărirea indicatorului producția netă. Se știe că deși indicatorul producție netă este condiționat de producția globală și de nivelul cheltuielilor materiale aferente acestei producții globale, totuși acești doi indicatori nu se dau prin plan ; de aceea, **specialiștii au opinat ca acești indicatori să fie introduși prin fila de plan.** Pentru a se asigura un calcul și o evidență operativă a indicatorului producție globală pentru producția netă s-a propus **introducerea unor modificări în planul de conturi, care în final să conducă la colectarea într-un singur cont a tuturor cheltuielilor materiale și cu munca vie corespunzătoare producției globale pentru producția netă.**

Influența cooperărilor asupra nivelurilor costurilor

DIN PRACTICĂ se constată că între întreprinderile aceleiași centrale, cooperările se desfășoară în condiții reciproc avantajoase, în anumite limite posibile fiecare întreprindere intervenind pentru o corelare justă a prețurilor de vînzare.

Livrările în cooperare conduc la majorarea mai accentuată a valorii producției globale și marfă în comparație cu creșterea producției fizice. Majorarea an de an a ponderii cooperărilor determină totodată sporirea costurilor materiale cu aceeași valoare cu care s-a majorat producția globală. Creșterea cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă se explică prin aceea că la întreprinderea beneficiară a cooperărilor, cheltuielile cu munca vie și beneficiile, incluse în valoarea subansamblelor primite prin cooperare, devin cheltuieli materiale ; valoarea producției nete este influențată defavorabil îndeosebi datorită cheltuielilor de transport-aprovizionare-manipulare, care în alte condiții n-ar fi existat. De aceea, **ar fi oportun ca pentru eliminarea influenței cooperărilor asupra nivelului de costuri la 1 000 lei producție marfă să se stabilească sarcini atît pentru costuri totale, cît și pentru cele materiale exclusiv cooperările.**

De asemenea, pentru o activitate corespunzătoare în domeniul cooperărilor, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar se impun unele măsuri printre care amintim : realizarea unui sistem de indicatori de urmărire a cooperărilor precum și perfecționarea sistemului informațional privind evidența acestora : stabilirea indicatorului producție netă corelată cu gradul de integrare al unității respective, asigurarea unui nivel plafon al rentabilității întreprinderilor colaboratoare etc.

Planuri de finanțare-creditare în funcție de condițiile reale din unități

CALCULAREA (și eliberarea) fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor din construcții-montaj în raport de îndeplinirea planului valorii producției nete a influențat pozitiv activitatea unităților de construcții în realizarea ritmică a planului fizic, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, utilizarea rațională a forței de muncă pe șantiere și a fondului de retribuire planificat.

În legătură cu planificarea indicatorului de producție netă în anul 1979 s-a relevat faptul că sarcina transmisă unităților de construcții, la unele unități, a fost subdimensionată ca urmare a planificării unui nivel de cheltuieli materiale superior, necorelat cu consumurile specifice conform structurii lucrărilor din plan. Așa a fost posibil, la majoritatea organizațiilor de construcții-montaj, ca în condițiile nerealizării producției globale să se obțină depășiri importante la indicatorul producție netă. Evident, se impune ca acest indicator să se fundamenteze în funcție de realizările anului de bază și de posibilitățile reale de reducere a cheltuielilor, specificul și structura lucrărilor din anul de plan și corelarea sarcinii producției nete cu secțiunile de plan ale căror elemente o compun (fond de retribuire, impozit, C.A.S., beneficii etc.).

Dezbaterea a scos în evidență o serie de aspecte deficiente privind planificarea cheltuielilor și a resurselor de acoperire în cadrul planurilor de finanțare-creditare a investițiilor determinate în bună parte de faptul că la elaborarea acestor planuri nu au fost angrenate în suficientă măsură organele de specialitate din întreprinderi. În unele cazuri, planurile de finanțare-creditare s-au elaborat direct de centralele industriale, care au urmărit în ultimă instanță încadrarea în indicatorii repartizați de minister, fără să se țină cont de situațiile reale din întreprinderi. Așa s-au petrecut lucrurile la unele întreprinderi și centrale industriale din cadrul M.I.C.M. care au avut prevederi ca sursă de finanțare a investițiilor din amortismente cu mult peste amortizarea rezultată din planul anual de amortizare.

O altă problemă care s-a ridicat se referă la regularizarea vărsămintelor din beneficii pe bază de bilanț potrivit Legii nr. 29/1978. În cazul nerealizării beneficiilor la nivelul planificat, unitățile economice solicită, de regulă, restituirea beneficiilor virate pentru finanțarea investițiilor sau rambursarea creditelor, în loc să facă o compensare cu vărsămintele din perioadele următoare. În cele mai frecvente cazuri, beneficiile virate ca resurse de finanțare a investițiilor au fost utilizate în scopul respectiv, astfel că la solicitarea restituirii vărsămintelor (în cazul nerealizării beneficiului planificat) nu mai existau disponibilități ; menționăm că acordarea creditelor pentru neconstituirea resurselor este condiționată de planificarea și aprobarea prealabilă a limitelor de credite necesare. Pentru a întări răspunderea cadrelor economice din unități în planificarea resurselor de finanțare a investițiilor și a creditelor bancare pe termen scurt, apreciem că este necesară o fundamentare temeinică a indicatorilor de plan, în faza de elaborare și de desfășurare pe unități, iar în cazul nerealizării beneficiului planificat să se acorde în mod mai operativ credite bancare pentru neconstituirea resurselor proprii, cu dobîndă normală.

Pe anul 1980 au fost luate măsuri ca finanțarea investițiilor pentru întreprinderi noi și dezvoltări importante (prevăzute la cap. III din planul de finanțare-creditare) să se facă în limita resurselor constituite la nivelul fiecărui beneficiar de investiții, din fondurile primite de la organul tutelar. Față de anul 1979 s-a făcut un pas înainte în direcția perfecționării acestui mecanism, prevenindu-se prin aceste măsuri efectuarea de plăți fără asigurarea prealabilă a resurselor corespunzătoare.

Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument al autoconducerii și autofinanțării

BUGETUL de venituri și cheltuieli este un instrument important în mecanismul economico-financiar pe linie de planificare și de urmărire a execuției și controlului activității, a înfăptuirii principiului autoconducerii și autofinanțării întreprinderilor. Pentru realizarea deziderateloor menționate este necesar ca bugetul de venituri și cheltuieli să fie așezat pe baza indicatorilor economici și financiari aprobați, stabiliți pe baza propunerilor fundamentate de fiecare unitate. În cadrul dezbaterii s-au făcut cîteva considerații care vizează perfecționarea acestui instrument de analiză și conducere, atenția fiind îndreptată îndeosebi spre elaborarea unor planuri de cheltuieli la nivelul secțiilor de producție și a locurilor de muncă; crearea capacității de plată pentru onorarea obligațiilor către furnizori, bugetul statului și alte plăți etc.

După cum este cunoscut, cel mai eficient instrument de măsurare a costurilor de producție îl poate constitui planul de cheltuieli cu desfășurare pînă la nivelul secțiilor de producție, ateliere și locuri de muncă. Aceasta presupune conducerea unei evidențe tehnico-operative și contabile cu un minim de personal specializat în astfel de operațiuni, capabil să informeze zilnic conducerea secției sau a locului de muncă de cheltuielile realizate în raport cu producția fabricată.

Din practică s-a dovedit că acolo unde secțiile nu sînt organizate după principiul gestiunii proprii, urmărirea încadrării în nivelul cheltuielilor este dificil de realizat — cunoscut fiind că la nivelul secției personalul TESA desemnat cu conducerea activității este format din 1—3 ingineri, 10—20 maiștri și 1—2 dispeceri de produs. În prezent, forma în care se conduce evidența cheltuielilor de producție, nu atrage răspunderea directă prin prisma nivelului costurilor de producție, asupra modului de gospodărire a valorilor materiale și bănești a cadrelor de conducere din secții, deși în fapt aceștia sînt cei care angajează aceste cheltuieli în cea mai mare parte.

Tot ca o simplificare, s-a propus ca actualul Cont B prin care Banca Națională urmărește încasarea contravalorii produselor vîndute de producători, acumulările bănești și alte încasări reglementate de Normele metodologice nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R. să fie desființat, toate operațiunile urmînd a se face prin contul curent — actualul cont A. Această simplificare ar conduce la asigurarea capacității de plată pentru unitățile economice, eliminarea creditelor planificate prin bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii, eliminarea cheltuielilor neeconomicoase de natura penalizărilor către furnizorii de materii prime, materiale etc., la documentele ajunse la scadență și neachitate din lipsă de disponibil în contul de decontare; plata la buget a sumelor datorate în cadrul planului la : beneficii, prelevarea către societate, impozitul pe circulația mărfurilor etc. să se facă semidecadal. La sfîrșitul fiecărui trimestru, pe baza bilanțului contabil, să se efectueze operațiunile de regularizare cu bugetul statului.

Unitățile economice ce realizează acumulări peste volumul celor planificate să aibă la dispoziție aceste acumulări în contul de decontare pînă la finele trimestrului, urmînd ca pe baza bilanțului trimestrial să se facă regularizarea cu bugetul statului.

Măsurile propuse au drept scop simplificarea operațiunilor contabile atît în activitatea Băncii Naționale, cît și în contabilitatea unităților economice, iar execuția bugetului de venituri și cheltuieli al unităților economice ar asigura mai operativ capacitatea de plată față de furnizori, plata drepturilor bănești ale oamenilor muncii, plățile către buget, alte plăți etc.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

De la 1 aprilie a. c.

RETRIBUȚII MAJORATE PENTRU PERSONALUL MUNCITOR DIN RAMURA TELECOMUNICAȚIILOR

CREȘTEREA continuă a calității vieții celor ce muncesc, proces constituit ca o trăsătură definitorie a societății noastre socialiste, a căpătat, în ultimul deceniu și jumătate, o amploare și semnificații deosebite. Activitatea partidului, a secretarului său general, activitate consacrată în întregime bunăstării și fericirii poporului, s-a materializat în realizări remarcabile în creșterea nivelului de trai, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii din țara noastră, creștere definită drept țel al întregii dezvoltări economice și sociale a României socialiste.

Actualul cincinal s-a înscris ca un moment deosebit în această direcție. Programul de creștere a nivelului de trai, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, a prevăzut o creștere cu 32% a veniturilor oamenilor muncii, cea mai importantă creștere de venituri din întreaga perioadă a construcției socialiste din țara noastră. Efectuată în două etape succesive, această creștere va cuprinde, pînă la sfîrșit, un număr de peste 8 milioane angajați. Atît procentul de creștere, rar întîlnit într-o perioadă atît de scurtă, cît și numărul mare de personal muncitor cuprins, demonstrează elocvent că eforturile și succesele înregistrate pe plan economic se repercutează direct asupra veniturilor, asupra nivelului de trai al celor ce muncesc.

Luna aprilie a anului 1980 va însemna, pentru o nouă grupă de oameni ai muncii, creșterea retribuției. De această dată este vorba de personalul ocupat în ramura telecomunicațiilor.

Avînd o dublă funcțiune, de deservire a populației și a procesului productiv, telecomunicațiile constituie o rețea de canale cu rol major în transferul de informație specific unui sistem economic-social dinamic și complex.

Corespunzător creșterii gradului de complexitate a muncii, participării la procesul economic și progresului general al țării retribuția medie netă lunară a personalului din ramura telecomunicațiilor a crescut rapid, de la 325 lei în 1950, la 1135 în 1970, urmînd ca în urma noii etape de majorare din luna aprilie să depășească 2000 lei. Semnificația acestei creșteri este sporită de faptul că aproape 50% din personalul angajat în această ramură sînt femei.

	Retribuția actuală	Retribuția etapa a II-a de majorare	Procent majorare	Spor lunar de retribuție	Diferența în plus la spor vechime	Total venit suplimentar	Venit suplimentar la nivelul unui an
Electromecanic TTR categoria V, treapta 2 spor vechime 7%	2 040	2 366	16	326	22	348	4 176
Telefonist, telegrafist oficiant PTT nivel I gradația V spor vechime 5%	2 020	2 240	12	220	11	231	2 772
Maistru telecomunicații gradația V spor vechime 10%	2 640	2 910	10,2	270	27	297	3 564
Diriginte oficiu PTT nivel 1 gradația IV spor vechime 7%	2 415	2 670	10,5	255	18	273	3 276
Inginer electromecanic gradația V spor vechime 10%	2 895	3 200	10,5	305	31	336	4 032

Să urmărim, pe cîteva exemple, concrete, ce va însemna noua etapă de majorare pentru cîteva profesii reprezentative (vezi tabelul). După cum reiese, noua etapă de majorare se va desfășura conform acelorași principii fundamentale ale eticii și echității socialiste, urmărindu-se creșterea mai accentuată a retribuțiilor mai mici și a personalului operativ, în condițiile păstrării unor raporturi stimulative între profesii, funcții și grade de calificare. Ținînd cont și de diferența în plus obținută prin aplicarea sporului de vechime la noua retribuție majorată, se obțin venituri suplimentare substanțiale care, numai la nivelul unui an, se ridică la cîteva mii de lei. Cu aceste venituri suplimentare, familia unui maistru telecomunicații, de exemplu, își poate procura unele bunuri de folosință îndelungată ca o mașină de spălat rufe, un aspirator precum și un costum de haine; un electromecanic TTR poate achiziționa, cu cei peste 4100 lei obținuți suplimentar, un frigider cu compresor „Arctic" sau unele bunuri cultural-sportive — un pick-up și un aparat foto.

Coordonatele viitoarei dezvoltări a României, trasate prin Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, prin documentele Congresului al XII-lea, continuă să plaseze în centrul atenției omul, creșterea bunăstării sale. În Raportul la Congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în mod expres: **„Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială a țării va permite creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — scopul fundamental al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România".** Atingerea mărețului obiectiv trasat de partid, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, se realizează în activitatea de zi cu zi a tuturor oamenilor muncii, angajați plenar într-o operă care, în ultimă instanță, este dedicată oamenilor, generațiilor prezente și viitoare, este dedicată înfloririi patriei.

Aurelian DOCHIA
Institutul de economie socialistă

Dimensiuni ale întreprinderilor model

DETERMINAREA GRADULUI DE ORGANIZARE A TRANSPORTULUI INTERN ÎN ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE

ORGANIZAREA rațională a transportului intern contribuie la desfășurarea ritmică a procesului de producție, la creșterea productivității muncii, la funcționarea normală și corectă a întregii întreprinderi. Buna ei rezolvare reprezintă una din condițiile pentru ca unitățile industriale să se ridice la nivelul de întreprinderi model.

Identificarea elementelor componente, a ansamblului corelat de activități pe care le presupune acesta (deplasarea spațială a obiectelor muncii în interiorul întreprinderii — de la depozitele de materii prime și materiale la atelierele și secțiile de producție, între ateliere și secții, între locurile de muncă ce se succed în procesul tehnologic, de la atelierele sau secțiile de producție la depozitele de produse finite), precum și a factorilor care trebuie luați în considerare atunci cînd se face analiza tehnico-economică a transportului intern permit să se determine și corecteze gradul său de organizare, în vederea creșterii eficienței economice prin utilizarea cu randament maxim a resurselor materiale, energetice și de muncă implicate.

Natura obiectelor muncii, cantitatea și proprietățile lor; deplasările pe care acestea le solicită pe parcursul ciclului de producție; metodele ce se pot utiliza în transportul intern — fiecare din aceste elemente implică un complex de probleme în ceea ce privește organizarea științifică:

— îmbunătățirea **fluxului obiectelor muncii,** în așa fel încît factorul de multiplicare a cantității transportate să fie cît mai mic;

— asigurarea condițiilor pentru **desfășurarea ritmică** a transportului intern;

— determinarea oportunității adoptării unor **sisteme de transport cu funcționare continuă** (conveiere, transportoare etc., în funcție de specificul procesului de producție);

— alegerea **celor mai scurte trasee** în vederea reducerii ciclului de transport;

— creșterea **flexibilității** transportului intern, a posibilității de adaptare rapidă la modificările ce au loc în procesul de producție;

— crearea condițiilor pentru adoptarea unor sisteme care să asigure **folosirea mai rațională a capacității mijloacelor de transport intern** existente în dotarea întreprinderilor;

— creșterea gradului de **mecanizare, automatizare și standardizare** a mijloacelor de transport intern;

— **asigurarea cu forță de muncă calificată** și folosirea ei corespunzătoare.

De calitatea soluțiilor adoptate de către fiecare întreprindere pentru rezolvarea acestor probleme depinde calitatea organizării transportului intern. Dar pentru a determina nivelul calitativ atins — deci pentru a sesiza în ce domeniu trebuie acționat în continuare pentru noi îmbunătățiri — este nevoie de **termeni de referință** și de un **instrument** care să permită aprecierea gradului de organizare existent la un moment dat, precum și compararea în timp a evoluției lui.

IN CELE CE URMEAZĂ prezentăm un sistem de coeficienți care furnizează informații referitoare la gradul de organizare a transportului intern.

● **Coeficientul INDICELUI GENERAL DE CIRCULAȚIE (Kic).** Indicele general de circulație arată de cîte ori se multiplică, într-o perioadă luată în studiu, cantitatea de obiecte ale muncii transportată:

$$Kic = \frac{Qs}{Qds} \qquad Q = kg, tone$$

în care: **Qs** reprezintă cantitățile de obiecte ale muncii transportate între obiective, iar **Qds** — cantitățile de obiecte ale muncii trimise secției de la depozite. Coeficientul indicelui general de circulație se calculează prin raportul:

$$Kic = \frac{ic(pl)}{ic(ef)}$$

în care: **ic (pl)** este indicele general de circulație planificat, iar **ic (ef)** — indicele general de circulație efectiv.

● **Coeficientul FLUXULUI DE TRANSPORT (Kf).** Fluxul de transport reprezintă cantitatea de obiecte ale muncii care se deplasează într-o unitate de timp, între două puncte (obiective) din cadrul întreprinderii. Coeficientul fluxului de transport se calculează cu ajutorul relației:

$$Kf = \frac{Qt(ef)}{Qt(pl)} \qquad Q = kg, tone/minut$$

în care: **Qt(ef)** este cantitatea efectivă, iar **Qt (pl)** — cantitatea planificată de obiecte ale muncii care se deplasează în unitatea de timp între două puncte (obiective) din cadrul întreprinderii. Acest coeficient caracterizează concordanța dintre fluxul de transport efectiv și cel prestabilit — corelat cu sarcinile de producție ale atelierului, secției sau întreprinderii pentru perioada luată în studiu.

● **Coeficientul RAȚIONALITĂȚII RUTEI (traseului) (Kr).** Abaterile de la ruta prestabilită a obiectului muncii în procesul de producție pot fi puse în evidență cu ajutorul coeficientului rutei, care caracterizează raționalitatea traseului ales la transportul efectiv al obiectelor muncii între două obiective, influența traseului ales asupra ciclului de producție. Pentru calcul se folosește relația:

$$Kr = \frac{R(opt)}{R(ef)} \qquad (R) = m; km$$

în care: **R (opt)** este ruta optimă, iar **R (ef)** — ruta efectivă.

● **Coeficientul GRADULUI DE CONTINUITATE a transportului intern (Kc)** se calculează cu ajutorul relației:

$$Kc = \frac{Ntrc(ef)}{Ntr(ef)} \times \frac{Ntr(pl)}{Ntrc(pl)}$$

în care: **Ntrc (ef)** reprezintă numărul de transporturi cu funcționare continuă, efectuate în perioada luată în studiu; **Ntrc (pl)** — numărul de transporturi cu funcționare continuă, planificat pentru perioada luată în studiu; **Ntr (ef), (pl)** — numărul total de transporturi (efectuate, planificate) aferente perioadei analizate.

● **Coeficientul RITMICITĂȚII transportului intern (Krt)** caracterizează aportul specialiștilor în transportul intern, al conducerii întreprinderii la realizarea ritmului prestabilit, precum și eficiența coordonării transportului intern. Pentru calculul lui se aplică relația:

$$Krt = \frac{\triangle Qt}{Qt\,ef)}$$

în care: **△ Qt** reprezintă abaterea absolută a cantității totale efectiv transportate, față de cantitatea totală planificată a fi transportată în perioada luată în studiu; **Qt (ef)** — cantitatea totală efectiv transportată în perioada luată în studiu.

● **Coeficientul GRADULUI DE DIVERSITATE A FORMELOR DE ORGANIZARE a transportului intern (Kd).** Natura obiectelor muncii, specificul procesului de producție, amplasamentul obiectivelor în cadrul întreprinderii, tipul de mijloace de transport utilizate — toate acestea influențează alegerea sistemului de transport (pendular sau circular). Gradul de diversitate a formelor de organizare a transportului intern se poate aprecia cu ajutorul următoarelor relații:

— coeficientul gradului de diversitate a transportului intern **în sistem pendular — Kd (1):**

$$Kd(1) = \frac{Spu(ef) + Spb(ef) + Spe(ef)}{Spu(pl) + Spb(pl) + Spe(pl)}$$

Elementele care stau la baza calculului acestui coeficient sînt: **Spu (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în

sistem pendular unilateral — cînd mijlocul de transport se deplasează cu sarcină într-un singur sens și se înapoiază fără sarcină la punctul de plecare; **Spb (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în sistem pendular bilateral — cînd mijlocul de transport se deplasează în ambele sensuri cu sarcină ; **Spe (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în sistem pendular evantai — cînd mijlocul de transport se deplasează de la un punct inițial la mai multe puncte (obiective) dispuse în formă de evantai ;

Coeficientul gradului de diversitate a transportului intern **în sistem circular — Kd (2).** Relația de calcul este :

$$Kd\ (2) = \frac{Sifc\ (ef) + Sifd\ (ef) + Sim\ (ef) + Sic\ (ef)}{Sifc\ (pl) + Sifd\ (pl) + Sim\ (pl) + Sic\ (pl)}$$

Notațiile făcute au următoarea semnificație : **Sifc (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în sistem circular cu flux crescător — creșterea progresivă a sarcinii de la un punct la altul ; **Sifd (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în sistem circular cu flux descrescător — scăderea progresivă a sarcinii transportate de la un obiectiv la altul ; **Sim (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în sistem circular mixt — mijlocul de transport pleacă cu sarcină dintr-un punct inițial spre mai multe puncte (obiective), unde încarcă sau descarcă cantități mici de obiecte ale muncii, astfel încît gradul de încărcare al mijlocului de transport rămîne constant ; **Sic (ef), (pl)** — numărul de transporturi (efectiv, planificat) în sistem circular compus — mijlocul de transport efectuează un transport în sistem circular mixt, la care se poate asocia un transport pe diferite circuite inelare.

Din agregarea coeficientului **Kd** cu coeficientul **Kd (2)** rezultă **coeficientul sintetic al gradului de diversitate a formelor de organizare** a transportului intern :

$$Kd = \frac{Kd\ (1) \times gd\ (1) + Kd\ (2) \times gd\ (2)}{gd}$$

în care **gd (i)** reprezintă gradele de importanță acordate celor doi coeficienți **Kd (1)** și **Kd (2).**

● **Coeficientul GRADULUI DE MECANIZARE a transportului intern (Km)** se determină folosind relația :

$$Km = \frac{Qmec\ (pl)}{Qt\ (pl)} : \frac{Qt\ (ef)}{Qmec\ (ef)}$$

⟨Q⟩ = kg/zi ; tone/zi ; tone/lună ; trim. ; an

în care : **Qmec (ef), (pl)** reprezintă cantitatea (efectivă, planificată) transportată mecanizat în perioada luată în studiu ; **Qt (ef), (pl)** — cantitatea totală (efectivă, planificată) transportată în perioada luată în studiu. Acest coeficient caracterizează preocuparea întreprinderii pentru ridicarea gradului de mecanizare a transportului intern.

● **Coeficientul GRADULUI DE AUTOMATIZARE a transportului intern (Ka)** pune în evidență importanța acestei automatizări în evitarea dereglărilor procesului de producție, în scurtarea ciclului de producție, în reducerea numărului de personal muncitor care lucrează în transportul intern și a efortului pe care el îl depune. Relația de calcul este :

$$Ka = \frac{Qa\ (pl)}{Qt\ (pl)} \times \frac{Qt\ (ef)}{Qa\ (ef)}$$

în care : **Qa (ef), (pl)** reprezintă cantitatea (efectivă, planificată) transportată automatizat ; **Qt (ef), (pl)** — cantitatea totală (efectivă, planificată) transportată.

● **Coeficientul GRADULUI DE STANDARDIZARE a transportului intern (Ks)** caracterizează preocuparea întreprinderii pentru achiziționarea utilajelor de transport standardizate, precum și pentru folosirea mijloacelor de transport dotate cu echipamente cu dimensiuni standardizate.

— Gradul de standardizare a **mijloacelor de transport** folosite se apreciază cu ajutorul coeficientului **Ks (1) :**

$$Ks\ (1) = \frac{Nmtrs\ (ef)}{Ntmtr\ (ef)} \times \frac{Ntmtr\ (pl)}{Nmtrs\ (pl)}$$

în care : **Nmtrs (ef), (pl)** reprezintă numărul (efectiv, planificat) al tipurilor de mijloace de transport intern standardizate, aferente perioadei luate în studiu ; **Ntmtr (ef), (pl)** — numărul total (efectiv, planificat) al tipurilor de mijloace de transport intern aferente perioadei luate în studiu.

— Gradul de standardizare a **dimensiunilor echipamentelor** cu care sînt dotate mijloacele de transport intern se apreciază cu ajutorul coeficientului **Ks (2) :**

$$Ks\ (2) = \frac{Nes\ (ef)}{Net\ (ef)} \times \frac{Net\ (pl)}{Nes\ (pl)}$$

în care : **Nes (ef), (pl)** reprezintă numărul (efectiv, planificat) al echipamentelor cu dimensiuni standardizate ; **Net (ef), (pl)** — numărul total (efectiv, planificat) al echipamentelor cu care sînt dotate mijloacele de transport intern.

Coeficientul gradului de standardizare a transportului intern este egal cu **media ponderată** a coeficientului gradului de standardizare a mijloacelor de transport intern și a coeficientului gradului de standardizare a dimensiunilor echipamentelor cu care sînt dotate mijloacele de transport intern :

$$Ks = \frac{Ks\ (1) \times gs\ (1) + Ks\ (2) \times gs\ (2)}{gd}$$

în care **gs** reprezintă gradele de importanță acordate coeficienților **Ks (1)** și **Ks (2).**

● **Coeficientul GRADULUI DE CALIFICARE A MUNCITORILOR care lucrează în transportul intern (Kfc)** caracterizează gradul de folosire a personalului muncitor care lucrează în transportul intern, în raport cu nivelul lor de calificare și se calculează cu relația :

$$Kfc = \frac{Cm(med)}{Cl\ (med)}$$

în care : **Cm(med)** este categoria medie a muncitorilor, iar **Cl(med)** — categoria medie a lucrătorilor.

● **Coeficientul RAȚIONALITĂȚII DESFĂȘURĂRII OPERAȚIILOR DE TRANSPORT INTERN PE TRASEUL PARCURS (Ko)** caracterizează gradul de organizare a desfășurării operațiilor de transport intern, raționalitatea numărului de manipulări, precum și reducerea ciclului de producție și, în cadrul acestuia, a ciclului de fabricație. Pentru determinarea lui se aplică relația :

$$Ko = \frac{ta\ (adm)}{ta\ (ef)}$$

în care : **ta (adm)** este timpul admis de așteptare a mijlocului de transport în stație (depozit, secție, atelier) pînă cînd este servit (încărcat, descărcat), iar **ta (ef)** — timpul efectiv de așteptare.

● **Coeficientul GRADULUI DE FLEXIBILITATE a transportului intern (Kfl)** caracterizează „viteza de reacție" a transportului intern la schimbările ce au loc în procesul de producție : modificarea volumului de producție, a proceselor și fluxurilor tehnologice, a tipurilor de produse care se fabrică etc. Calculul se face folosind relația :

$$Kfl = \frac{t(pl) \times c(adm)}{t(ef) \times c(ef)}$$

în care : **t(ef), (pl)** reprezintă timpul (efectiv, planificat) pentru adaptarea transportului intern la schimbările produse în procesul de producție (ore), iar **c(adm), (ef)** — costul (admis, efectiv) pierderilor de producție cauzate de disfuncționalitățile transportului intern din perioada de adaptare la modificările survenite în procesul de producție (lei/oră).

Sistemul de coeficienți ai gradului de organizare a transportului intern, prezentat mai sus, a fost constituit după criteriul **reprezentativității coeficienților** (capacitatea acestora de a caracteriza aspectele legate de organizarea transportului intern).

Agregarea acestor coeficienți într-un **coeficient sintetic (Kgtri) :**

$$Kgtri = \frac{\sum_{i=1=1}^{n} Ki \times gi}{g}$$

— în care **i** = 1 ÷ n reprezintă coeficienții luați în calcul, iar **gi** — grade de importanță — permite **determinarea gradului de organizare a transportului intern, diagnosticarea stării sistemului de transport,** oferind orientări prețioase în stabilirea măsurilor menite să-i sporească funcționalitatea.

Ioan PETRIȘOR
Timișoara

Fondurile fixe şi rolul lor în procesul creşterii economice

IMPORTANŢA cu totul deosebită a fondurilor fixe în procesul creşterii economice constă în faptul că ele reprezintă suportul material al înzestrării tehnice a muncii şi astfel, un principal factor al sporirii productivităţii muncii. Tocmai de aceea secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a acordat şi acordă o deosebită atenţie problemei utilizării cît mai eficiente a fondurilor fixe, revenind în repetate rînduri asupra acestei probleme cu atît mai mult cu cît pentru constituirea acestui puternic potenţial tehnico-material, poporul nostru a făcut considerabile eforturi. Recent, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat modul cum au fost utilizate în cursul anului 1979 fondurile fixe existente, insistînd din nou asupra necesităţii valorificării cît mai depline a rezervelor existente.

Constituirea puternicului potenţial de fonduri fixe de care dispune în prezent economia noastră, atingînd la sfîrşitul anului o valoare de 2000 miliarde lei, a fost posibilă datorită menţinerii unei rate optime a acumulării şi orientării cu precădere a investiţiilor pentru lărgirea şi modernizarea mijloacelor de muncă. **„Viitorul ţării — preciza tovarăşul Nicolae Ceauşescu — depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat ci în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creşterii continue a bogăţiei naţionale".**[1])

Dependenţa creşterii economice faţă de înzestrarea muncii cu mijloace fixe iese pregnant în evidenţă dacă urmărim evoluţia necesarului de fonduri fixe pentru obţinerea unei unităţi de venit naţional. Calculele rezultate din raportarea volumului fondurilor fixe la cel al venitului naţional, evidenţiază reducerea necesarului de fonduri fixe pe unitatea de venit naţional de la 4,19 lei în 1965 la cca. 3,45 lei în 1978, ceea ce întăreşte concluzia că înzestrarea tehnică a muncii s-a amplificat îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, cînd economia s-a înscris pe coordonatele celui mai puternic dinamism şi atenţia s-a îndreptat cu prioritate asupra laturilor calitative ale activităţii.

Relaţia dintre mărimea volumului fondurilor fixe şi creşterea economică este determinată însă şi de o serie de factori structurali. Astfel, fondurile fixe productive au ajuns în 1978 la peste 70% din total, faţă de numai 53,2% în 1950, urmînd ca la sfîrşitul cincinalului următor să fie de cca. 77%. În structura fondurilor fixe productive industria deţine partea hotărîtoare (în anul 1978 peste 60%) ceea ce reprezintă practic de cca. 2 ori mai mult faţă de partea deţinută în 1950. Sporirea pînă la dublare a fondurilor fixe în industrie nu înseamnă însă neglijarea celorlalte ramuri. În agricultură şi transporturi spre exemplu, deşi ponderea fondurilor fixe s-a redus la 11,1% şi respectiv 12,1% în 1978 faţă de 19% şi respectiv 13,7% în 1950, dinamica volumului lor absolut a fost accentuată (4,27 ori şi 5,46 ori).

Un aspect pozitiv cu implicaţii directe asupra sporului de venit naţional este acela că în ultimul deceniu şi jumătate în cadrul fondurilor fixe a sporit şi s-a diversificat simţitor partea celor active. Astfel, în timp ce partea investiţiilor în maşini, utilaje şi instrumente în volumul total al investiţiilor a crescut de la 36,4% în cincinalul 1966—1970 şi 42,9% în cel următor, în anul 1970 ea a ajuns la 48,2%. Cu toată tendinţa pozitivă, respectiv evoluţia mai rapidă a fondurilor fixe active, sîntem totuşi departe de rezultatele cele mai bune pe plan mondial. De aceea preocuparea prioritară în cincinalul următor, potrivit directivelor Congresului al XII-lea al partidului, este să se asigure reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor de construcţii-montaj.[2]) Explicaţia ponderii mai reduse a părţii active a fondurilor fixe în ţara noastră faţă de statele dezvoltate ale lumii constă în faptul că industrializarea rapidă, diversificarea ramurilor, subramurilor şi produselor, paralel cu modernizarea acestora, nu ar fi fost posibilă fără construirea de noi obiective industriale importante. De asemenea, localităţile lipsite de industrie în trecut, au necesitat în procesul dezvoltării lor importante investiţii in infrastructuri, care, cu toate că nu participă nemijlocit la creşterea economică, rezolvă totuşi alte sarcini economice şi social-politice.

[1]) **Nicolae Ceauşescu** : România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. II. Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 61.

[2]) Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 şi orientările de perspectivă pînă în 1990. Ed. politică, Bucureşti, 1979, p. 38 (Proiect).

ÎN CALITATE de factor al creşterii economice, fondurile fixe îşi amplifică aportul în funcţie de gradul lor tot mai înalt de modernizare, tehnicitate şi siguranţă în funcţionare. Avem în vedere că utilajele moderne, de înaltă tehnicitate, permit introducerea procedeelor avansate de fabricaţie, cu efecte pozitive asupra valorificării materiilor prime şi materialelor, reducerea rebuturilor, diminuarea, astfel, a cheltuielilor materiale de producţie, iar gradul mai înalt de siguranţă în funcţionare a acestora determină prelungirea duratei de viaţă a utilajelor.

Luînd în considerare structura pe ramuri a fondurilor fixe potrivit datelor din ultimul anuar statistic, măsura în care acestea au influenţat creşterea economică poate fi reflectată, pentru început, de coeficientul de dependenţă, calculat prin raportarea ponderii fiecărei ramuri în venitul naţional la ponderea lor în volumul fondurilor fixe. (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluţia coeficientului de dependenţă a ponderii ramurilor în venitul naţional faţă de ponderea lor în volumul fondurilor fixe în perioada 1965—1978 *)

Ramurile	Anii			
	1965	1970	1975	1978
Industrie	1,5	1,6	1,4	1,3
Construcţii	3,3	3,9	2,2	2,3
Agricultură	2,7	1,6	1,4	1,4
Transporturi şi telecomunicaţii	0,4	0,5	0,5	0,5

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, D.C.S. 1979, p. 92, 102.

Coeficienţii supraunitari în industrie, construcţii şi agricultură în întreaga perioadă, arată că unei părţi a fondurilor fixe i-a revenit o parte mai mare de venit naţional (în 1978 mai mare în construcţii de 1,77 ori faţă de industrie şi agricultură şi de cca. 5 ori faţă de transporturi şi telecomunicaţii) că deci, gradul mai înalt al înzestrării tehnice a muncii din aceste ramuri a potenţat puternic aportul forţei de muncă la creşterea dimensiunilor venitului naţional. După anul 1970 reducerea sensibilă a coeficienţilor (cu excepţia transporturilor şi telecomunicaţiilor unde se menţine la acelaşi nivel) semnifică marile eforturi făcute pentru sporirea şi modernizarea fondurilor fixe. Coeficienţii foarte reduşi (între 0,3 şi 0,5) în transporturi şi telecomunicaţii atestă că importantul parc de maşini şi utilaje sub forma mijloacelor de transport nu s-a materializat încă, într-un spor corespunzător de venit naţional. Valoarea ridicată în 1965 a coeficientului de dependenţă în agricultură nu reflectă rezultatul unui randament înalt al fondurilor fixe ci, mai degrabă, insuficienta înzestrare tehnică a acestei ramuri, faptul că pînă atunci ea nu s-a bucurat de întreaga atenţie cuvenită, fapt care a determinat ca partea relativ scăzută a venitului naţional creat de ea să se raporteze la o alta şi mai redusă a fondurilor fixe.

Pentru determinarea aportului eficienţei utilizării fondurilor fixe la sporul de venit naţional trebuie analizat coeficientul de devansare a dinamicii fondurilor fixe de către dinamica venitului naţional, redat în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluţia coeficientului de devansare a dinamicii fondurilor fixe de către dinamica venitului naţional (eficienţa netă a fondurilor fixe) în perioada 1950—1978 *).

1950=100

Ramurile	Anii				
	1965	1970	1975	1980	1985
Economia naţională	1,85	1,78	1,80	1,85	1,59
— Industrie	1,99	1,96	2,00	0,44	—
— Construcţii	0,73	0,71	0,56	0,63	—
— Agricultură	1,06	0,78	0,60	3,28	—
— Transporturi şi telecomunicaţii	3,04	3,16	3,60	3,28	—

*) Sursa de date : Pentru perioada 1950—1978, Anuarul statistic al R.S. România, D.C.S. — 1978, p. 97 ; 102. Pentru cincinalul 1981—1985 Nicolae Ceauşescu : Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al XI-lea şi Congresul al XII-lea şi sarcinile de viitor ale partidului. Ed. politică, Bucureşti, 1979, p. 35 ; 38.

Coeficientul supraunitar și în creștere după anul 1970 la nivelul economiei, iar pînă în cincinalul în curs și în industrie, arată că folosirea mașinilor și utilajelor a fost, în genere, eficientă; sporirea cu o unitate a fondurilor fixe a avut drept corespondent creșterea pînă în anul 1978, a venitului național cu 1,78—1,85 unități la nivelul întregii economii, cu 1,88—2 unități în industrie și 3,04—3,60 unități în transporturi și telecomunicații. Participarea cu cea mai înaltă cotă a industriei la crearea venitului național (în 1978 cu circa 58%), asociată cu dinamica aproape dublă a venitului național față de cea a fondurilor fixe conduce la concluzia că mai buna utilizare a bazei tehnico-materiale din această ramură a influențat sensibil creșterea economică la nivelul țării. Reducerea coeficienților în 1970 față de 1965, a fost generată de cauze multiple, printre care: faptul că în cincinalul 1966—1970 au fost puse în funcțiune un volum de fonduri fixe de 1,7 ori mai mare față de 1961—1965 ceea ce a permis ca mai înalta înzestrare tehnică a muncii în acea perioadă să potențeze aportul utilizării forței de muncă în perioadele următoare (aspect atestat de redresarea coeficienților amintiți de la 1,78 în 1970 la 1,80 în 1975 și 1,85 în 1978); că dotarea economiei cu fonduri fixe din ce în ce mai perfecționate s-a făcut în paralel cu menținerea în funcțiune a unui important volum al acestora avînd randamente tehnico-economice mai scăzute față de cele noi și modernizate și care au necesitat cheltuieli suplimentare pentru asigurarea exploatării lor.

Reducerea coeficientului la numai 1,59 în anul 1985, față de 1,85 în 1978, va fi generat în parte, de situații similare celor arătate pentru perioadele anterioare, la care va contribui într-o măsură hotărîtoare situația determinată de limitarea resurselor energetice și de materii prime, ceea ce va impune în viitor atragerea în circuitul economic și a unor substanțe minerale cu conținut util mai scăzut, situate în condiții mai grele de exploatare și care necesită investiții suplimentare pentru punerea lor în funcțiune. De asemenea, sporirea populației ocupate va necesita și cheltuieli mai mari cu pregătirea profesională potrivit dotării tehnice superioare a muncii, cheltuieli care vor deveni eficiente după o perioadă mai îndelungată de timp.

Tabelul nr. 3

Evoluția coeficientului fondurilor fixe în perioada 1950—1985 *)

Ramurile	Anii				
	1965	1970	1975	1978	1985
Economia națională	0,64	0,74	0,55	0,54	0,63
— Industrie	0,50	0,51	0,50	0,53	—
— Construcții	1,37	1,40	1,80	2,25	—
— Agricultură	0,94	1,30	1,60	1,57	—
— Transporturi și telecomunicații	0,33	0,32	0,27	0,30	—

*) Sursa de date : Pentru perioada 1950—1978, Anuarul statistic al R.S. România, D.C.S. — 1979, p. 97 ; 102. Pentru cincinalul 1981—1985 Nicolae Ceaușescu : Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R., în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului. Ed. politică, București. 1979, p. 35 ; 38.

Pentru întregirea imaginii aportului eficienței utilizării fondurilor fixe la creșterea economică este necesar să analizăm și un coeficient calculat prin raportarea dinamicii fondurilor fixe la dinamica venitului național, care evidențiază evoluția necesarului de fonduri fixe pentru obținerea unei unități de venit național. (vezi tabelul nr. 3).

Reducerea după 1970 a volumului fondurilor fixe necesare pentru obținerea unei unități de venit național semnifică faptul că fondurile fixe au fost mai eficient utilizate, că au avut o contribuție sporită la creșterea economică, că, deci, chemarea lansată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Nici un utilaj sub randament, nici un minut nelucrat"**[3]) a mobilizat energiile creatoare pentru regăsirea de noi soluții privind utilizarea mai bună a principalei părți a avuției naționale aflată sub forma fondurilor fixe. Creșterea de 1,875 ori a volumului fondurilor fixe în 1985 față de 1978, însoțită de sporul de numai 1,728 ori a venitului național în aceeași perioadă, va determina ridicarea coeficientului fondurilor fixe la 0,63, ceea ce semnifică nu o scădere a eficienței utilizării fondurilor fixe, ci că în cincinalul următor vor fi înlocuite aproape în totalitate utilajele vechi, cu parametri reduși, ceea ce va permite printr-o activitate corespunzătoare sporul mai accentuat în etapa următoare, a venitului național. Tocmai în acest scop, în industrie, unde se constată o creștere a coeficientului fondurilor fixe, prin Programul suplimentar adoptat la Conferința Națională din 1977 s-a stabilit ca anul acesta să se realizeze o producție industrială de cel puțin 1200 lei la 1000 lei fonduri fixe. Considerăm util de aceea, să analizăm pe baza datelor din tabelul nr. 4 modul cum se înfăptuiește prevederea respectivă.

Tabelul nr. 4

Evoluția producției industriale la 1 000 lei fonduri fixe în perioada 1965—1978*)

— mld. lei —

Indicatori	Anii			
	1965	1970	1975	1978
1. Producția globală industrială	178,4	307,2	586,9	817,2
2. Volumul fondurilor fixe	517,0	757,1	1 203,3	1 581,1
Din care :				
— partea deținută de industrie %	31,8	35,9	41,6	43,2
3. Fonduri fixe în industrie	164,4	271,8	500,6	683,0
4. Producția industrială la 1 000 lei fonduri fixe (rîndul 1 : rîndul 3).	1 085	1 130	1 172	1 197

Sursa de date : **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură. Ed. politică, București, 1979, p. 8 ; Anuarul Statistic al R.S.R. D.C.S. 1979, p. 91 ; 102.

Producția de 1197 lei obținută încă din 1978 la 1000 lei fonduri fixe în industrie, evidențiază deci aspectul pozitiv al realizării aproape în totalitate a prevederilor stabilite la Conferința din decembrie 1977, sarcină care, după cum se vede, obligă la mai mult în viitor.

GOSPODĂRIREA judicioasă a fondurilor fixe pe cele două căi — extensivă și intensivă — reprezintă un mijloc principal de accelerare a creșterii și dezvoltării întregii economii, astfel ca pînă în anul 1985 să se obțină, numai în industrie, la 1000 lei fonduri fixe valoare neamortizată o producție globală de 1800 lei și o producție netă de peste 600 lei. Conform documentelor Congresului al XII-lea, îmbunătățirea utilizării extensive a fondurilor fixe va avea loc prin: mărirea coeficientului de schimburi încă scăzut; mai buna întrebuințare a utilajelor existente; acoperirea integrală a necesarului de piese de schimb, inclusiv prin recuperarea și recondiționarea acestora; grăbirea punerii în funcțiune a fondurilor fixe noi; atingerea într-un timp cît mai scurt a parametrilor tehnico-economici proiectați; amplasarea mai rațională a mașinilor și utilajelor pe suprafețele de producție existente în vederea folosirii complete a acestora, iar în construcții-montaj aplicarea pe scară largă a unor soluții constructive superioare ; pregătirea temeinică a lucrărilor; mecanizarea și industrializarea într-o mai mare proporție a acestora etc.

În ceea ce privește folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor această sarcină este prevăzută în mod expres în documentele Congresului al XII-lea. Căile menite să ridice gradul de utilizare intensivă a fondurilor fixe se referă în primul rînd la organizarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de întreținere și reparații a întregului parc de mașini, utilaje și instalații; recondiționarea și refolosirea subansamblelor și pieselor de schimb pe baza normativelor de recuperare; modernizarea și perfecționarea utilajelor; înlocuirea celor cu randamente scăzute cu altele cu performanțe superioare; folosirea unor metode de lucru și tehnologii de fabricație avansate care să permită încărcarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor; ridicarea gradului de calificare și specializare a lucrătorilor; organizarea cît mai corespunzătoare ca structură și intensitate a aprovizionării tehnico-materiale și a desfacerii produselor, lărgirea cooperării pentru valorificarea excedentului de producție sau acoperirea locurilor înguste; creșterea ponderii grupelor active a fondurilor fixe și stabilirea numărului și tipului acestora avîndu-se în vedere în mai mare măsură structura producției; întărirea controlului asupra gospodăririi fondurilor fixe, prin instaurarea unei stricte discipline în întreținerea și exploatarea acestora etc.

În cele din urmă sporirea eficienței fondurilor fixe trebuie să se materializeze în cincinalul 1981—1985 într-o contribuție substanțial sporită la creșterea venitului național — condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii naționale, creșterea avuției societății și ridicarea nivelului de trai.

dr. Angelica M. VRABIE
Galați

[3]) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul construirii societăți socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7. Ed. politică, București 1973. p. 336.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„Virtuțile omnipotente" ale pieței infirmate de realitățile economiei capitaliste

UNA DIN CELE MAI DEZBĂTUTE PROBLEME în literatura economică occidentală este cea a locului și rolului pieței în economia capitalistă (nu de mult, de exemplu, un colocviu internațional ținut la Milano a înscris între temele sale această problemă). Punctele de vedere în această chestiune nu neagă de fel recunoașterea însemnătății pieței capitaliste în sistemul economic respectiv. Adeseori însă se avansează critici la adresa intervenției statului capitalist în economie în sensul celei preconizate de teoria keynesistă și neokeynesistă, intervenții care, vezi bine, ar afecta virtuțile intrinseci ale pieței concurențiale „pure".

Promotori actuali ai unor asemenea opinii se vădesc așa-zișii „noi economiști", curent pentru care piața — cea concurențială bineînțeles — are numai... virtuți. Viciile din economie — a căror existență nu poate fi totuși negată în piața concurențială — nu sînt considerate, în cadrul acestui curent, decît abateri de la virtuțile intrinseci pieței, abateri pentru care este învinuit mai ales statul ; prin intervențiile sale — afirmă acești economiști — acesta, pasămite, a tulburat „cursul firesc", „normal" al lucrurilor.

Asemenea afirmații se cer comentate și pentru faptul că mai multe puncte de vedere din gîndirea economică burgheză reflectă trăsături marcate cel puțin de două fapte esențiale : a) contradicția puternică între noțiunile teoretice — respectiv conținutul formulărilor conceptuale — și faptele, fenomenele și procesele din realitatea economică ; b) poziția incomodă în care se găsesc economiștii nemarxiști din țările capitaliste deoarece nu pot elabora, în cadrul sistemului capitalist, soluții reale, veritabile în raport cu problemele ce li se pun ; ei se află, deci, în situația de a nu putea face propuneri și recomandări a căror aplicare să asigure desfășurarea cît mai normală a activităților din economie.

Într-adevăr, deceniul „70", cu manifestările sale — ne referim îndeosebi la inflație, șomaj, la nivelul scăzut al ocupării capacităților de producție și al producției materiale — se deosebește — în rău — de felul cum s-au desfășurat aceleași activități economice — ca nivel și ritm — după cel de-al doilea război mondial și îndeosebi în anii deceniului „60". Caracterizat printr-o dezvoltare economică relativ echilibrată, în anii „60" s-au consolidat și pozițiile teoretice — care au apărut în condițiile de atunci — ca fiind confirmate de viață ; este vorba, în special, de practica economică ale cărei măsuri transpuneau în viață formulările teoretice ale lui J.M. Keynes. Ceea ce nu s-a mai întîmplat însă în anii deceniului următor, măsurile amintite fiind considerabil compromise de marile neajunsuri cu care s-au confruntat și se confruntă economiile capitaliste. Ceea ce a amplificat cu deosebire cele două trăsături — în fond contradicții — sus-menționate a fost și este existența concomitentă în lumea capitalistă a stagnării și a inflației (ceea ce în limbajul curent anglo-saxon este denumit „stagflation"). Ne aflăm astfel, în prezența unor puternice și esențiale dificultăți cu care se confruntă concepția adepților școlii lui J.M. Keynes, școală — așa cum cunoaștem — dominantă în lumea economiștilor nemarxiști în țările occidentale. Noua formă de dezechilibru manifestată în economie în cadrul crizei generale a capitalismului monopolist de stat, s-a dovedit deosebit de tulburătoare pentru gîndirea și practica economică din țările capitaliste, întrucît vine în contradicție cu postulatul teoretic, cu putere de dogmă, conform căruia inflația și șomajul nu pot conviețui, în sensul că nu pot coexista concomitent.

Cum se înfățișează, confruntate cu aceste realități, opiniile unor economiști occidentali*) privitoare la locul și rolul pieței în economia capitalistă ? O caracteristică, pe care o consemnăm, se referă la poziția deosebit de critică adoptată de economiști la adresa capitalismului contemporan, fiind puse în evidență, cu lux de amănunte, diferitele manifestări de criză din economie, societate și cultură[1]). Este de semnalat și existența unei rupturi, a unui dezechilibru, între amploarea sub care ne sînt prezentate variatele și multiplele ma-

FIȘE

cooperația de consum în economia românească contemporană

ion smedescu

● Ion Smedescu *este autorul unei monografii publicate la* Editura Științifică și Enciclopedică — „Cooperația de consum în economia românească contemporană" — *consacrată evoluției mișcării cooperatiste în țara noastră, rolului și sarcinilor ce revin cooperației de consum în cadrul economiei naționale. În lucrare sînt expuse principiile de organizare și conducere, structura organizatorică a cooperației de consum; de asemenea, este definit locul acestei organizații în ansamblul activității de comerț interior. În capitole distincte, autorul a analizat formele de participare a cooperației de consum la formarea fondului de stat de produse agricole, modul de organizare și desfășurare a activității de prestări de servicii, producția industrială ca parte însemnată a activității generale a cooperației de consum, participarea cooperației de consum în transporturi, investiții, aprovizionare tehnico-materială, reclamă și publicitate etc. Rod al unor investigații multilaterale, lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori — cadre din economie care activează în acest domeniu, studenți economiști, profesori și elevi ai grupurilor școlare de profil, etc.*

Mecanism de conducere

● *Un studiu consacrat metodologiei de perfecționare a structurii de conducere a producției* — autor Asen Kovacev *este publicat în volumul* Problemi na mehanisma za upravlenie na narodnogo stopanstvo *(Probleme ale mecanismului conducerii economiei naționale) apărut la Sofia, în 1979, sub egida* Academiei de Științe a R.P. Bulgaria. *Potrivit opiniei autorului, la perfecționarea structurii de conducere a producției este necesar să se acorde atenție nu numai caracterului și formelor de subordonare a verigilor organizatorice de producție față de cele superioare (considerate sub aspect funcțional), ci și ierarhiei obiectiv existente de țeluri și sarcini social-politice, tehnico-științifice, economico-organizatorice și tehnico-productive, care se rezolvă la diferite nivele de conducere a economiei. În această perspectivă, o importanță deosebită vădește — deopotrivă cu evaluarea oportunității, numărul de nivele de conducere și de verigi ale acesteia — repartizarea corespunzătoare a responsabilităților economice, asigurarea eficienței de funcționare a schemelor economico-organizatorice, interacțiunii dinamice și complexe dintre acestea.*

Ecodezvoltare

● *Ideea ecodezvoltării, urmărind prevenirea unor efecte distorsionate pe care le are implementarea rigidă de tehnologii din țările industrializate în localitățile rurale din țările în curs de dezvoltare, a dovedit reale posibilități de aplicare în practică ; aceasta este o concluzie principală care se desprinde din studiul* Gérer la nature" *publicat de* Vicente Sanchez și Fernando Ortiz Monasterio — *in revista* O.N.U. FORUM DU DÉVELOPPEMENT. *În concepția susnumiților cercetători, progresul localităților rurale ar urma să se realizeze prin menținerea unui echilibru între dimensiunea economică, socială și ecologică a procesului dezvoltării. Obiectivul pe termen lung al acestei strategii de dezvoltare — îmbunătățirea calității vieții populației din*

nifestări de criză și, comparativ, dimensiunea redusă, volumul modest al propunerilor și recomandărilor de soluții care ar fi necesar să se adopte de cei interesați : agenții economici, administrația publică etc ; s-a vădit și se vădește o disproporție sensibilă între gravele simptome semnalate și anemicele remedii recomandate. În același timp, se relevă o puternică contradicție între simptome și remedii, ca urmare a faptului că acestea din urmă au fost concepute fără a se ataca structura sistemului social existent — este vorba de cel capitalist — cauzele deficiențelor rezidind — în concepția acestor economiști — exclusiv în modul cum funcționează mecanismul economic, fără nici o legătură cu construcția și structura acestuia.

Consemnăm, de asemenea, o exagerare evidentă a virtuților pieței concurențiale — piață care chipurile ar inventaria și măsura necesitățile din economie și care contribuie în același timp, în mod activ, la asigurarea satisfacerii lor ; potrivit unor opinii piața concurențială chiar ar semnala și necesitățile materiale ale perioadelor de viitor. Este clar, deci, că avem de-a face pe de o parte, cu o exagerare a rolului și a funcțiilor pieței concurențiale iar, pe de altă parte, cu însăși tendința de simplificare — pînă la caricaturizare — a procesului dezvoltării economiei și societății contemporane.

Aceeași exagerare și simplificare o constatăm cînd unii economiști se referă la funcțiile lui „homo oeconomicus". Acestei creațiuni abstracte a economiștilor burghezi i se cere să fie prezentă activ și „să se manifeste rațional". În concepția respectivă, dacă comportamentul lui „homo oeconomicus" devine și rațional, acesta îndrumă și conduce piața concurențială iar rezultatul va fi, în mod necesar și neîndoielnic, o desfășurare „normală", „armonioasă" a întregii vieți economice și sociale. Exagerarea rolului și funcțiilor lui „homo oeconomicus", apare cu atît mai evidentă cu cît la începutul instituționalizării sale în știința economică, aceasta l-a admis doar ca o necesitate în procedeele de simulare, în cadrul ipotezelor sale de lucru. Prin mijlocirea lui „homo oeconomicus" metoda inductivă s-a completat și echilibrat în momentele cînd știința economică era acuzată — în ceea ce privește metoda sa — că predomină deducția[2]). Din nefericire, exagerarea rolului și funcțiilor lui „homo oeconomicus" în conlucrarea acestuia cu piața concurențială, înseamnă, în fond, eliminarea faptelor, respectiv a inducției, substituirea ei unilaterală prin deducție, cu un conținut ipotetic, cu un elaborat abstract.

O altă constatare privește propagarea unei viziuni economice înguste, ca urmare a faptului că fenomenele și procesele economice sînt observate și analizate izolat de cele sociale, economia, cu manifestările sale specifice, apărînd ca fiind un scop în sine. Sîntem în prezența unui punct de vedere în care este eliminat tocmai social-umanul. În foarte multe cazuri economia este considerată ca un sistem autonom și relativ închis, propagîndu-se astfel o viziune tehnocrată — și aceasta într-o lume a interdependențelor cum este lumea de azi ! Modelările numerice au fost substituite adeseori realității, fiind presupusă autoreglarea economiei independent de factori exogeni care să o influențeze, eventual să o și schimbe. S-a vorbit și se vorbește, cel mult de un singur factor și anume de mediul ambiant, în special în ceea ce privește restricțiile în sistem, sub raportul resurselor.

prof. dr. doc. Roman MOLDOVAN

---

*)Deși ne referim, în principal, la economiști participanți la colocviul de la Milano, respectiv la conținutul rapoartelor lor, dar mai cu seamă la cel al discuțiilor ce s-au purtat acolo, puncte de vedere similare au o largă circulație între toți economiștii nemarxiști din țările capitaliste — așa cum o dovedește literatura de specialitate economică și sociologică. Se poate deci afirma că puncte de vedere exprimate la colocviul amintit caracterizează, într-un fel sau altul, gîndirea economiștilor nemarxiști din țările capitaliste în probleme de fond, esențiale din știința economică contemporană.

1) „În zilele noastre este larg răspîndită recunoașterea că este imposibil să se combine o prosperitate continuă cu prețuri stabile, aceasta atîta timp cît nu va fi radical schimbat întregul sistem al relațiilor industriale. O astfel de schimbare presupune rezolvări cu adîncă rezonanță politică, pe care nici o țară capitalistă nu este dispusă să le accepte de bună voie", arată de exemplu Joan Robinson. (Convorbire cu Joan Robinson consemnată în vol. Journey among the economists de Arrigo Levi, Alcove Press, Londra 1973) etc.

2) Iată, bunăoară, remarca unui economist de prestigiu în această direcție „Metoda deductivă aprioric a economiștilor tradiționali, care descria de regulă economia ca un sistem de cel mult patru sau cinci variabile, a fost înlocuită cu metoda inductivă și empirică bazată pe analize, pe date". (Convorbire cu W. Leontief, consemnată în volumul Journey among the economists de Arrigo Levi, Alcove Press — Londra, 1973).

FIȘE

mediul rural —, implică, după cum opinează V.S. și F.O.M., utilizarea la nivel înalt a resurselor naturale și umane locale prin perfecționarea unor tehnologii tradiționale deopotrivă cu conservarea unor modele socio-culturale specifice și cu dezvoltarea, în mod corespunzător, a elementelor de progres tehnic și de infrastructură.

Nevoi fundamentale

● *Perioada postbelică — opinează* Frances Stewart *în articolul* „Country experience in providing for basic needs" *(Experiența națională în asigurarea nevoilor fundamentale) publicat în numărul din decembrie al revistei* FINANCE AND DEVELOPMENT *— a pus în evidență că sporirea venitului național, indicator principal în fundamentarea strategiei de creștere și, totodată, de exprimare a acestei creșteri pentru care au optat numeroase țări în curs de dezvoltare, nu asigură în orice condiții ridicarea nivelului de trai al tuturor categoriilor de populație; perpetuarea stării de sărăcie pentru un însemnat procent al populației acestor țări ilustrează limpede acest fapt. Tocmai de aceea, subliniază F.S., numeroase investigații științifice au fost orientate spre determinarea așa-numitelor „nevoi fundamentale" ale ființei umane care să se constituie drept punct de reper în elaborarea strategiilor de dezvoltare.*

După cum consideră autoarea, cu toate dificultățile metodologice pe care le implică determinarea acestora, a diversității și ierarhizării lor în funcție de specificul fiecărei țări, în cadrul nevoilor fundamentale, cu caracter de maximă generalitate, pot fi cuprinse hrana și alimentația, sănătatea, educația, asigurarea cu apă, salubritatea publică, condițiile de locuit. Odată determinate, satisfacerea acestor nevoi impune pe de o parte asigurarea unei baze economice, menită să permită alocarea echilibrată de resurse în sectorul producției și dezvoltarea ramurilor care produc bunuri și servicii ce satisfac nemijlocit nevoile fundamentale, iar pe de altă parte asigurarea unei organizări corespunzătoare a producției sociale și a distribuției echitabile a veniturilor.

VIRGIL DINCĂ

PLANIFICAREA CONSUMULUI POPULAȚIEI ȘI PERSPECTIVELE CONSUMULUI CASNIC DE COMBUSTIBILI

● *Editura craioveană „Scrisul Românesc" a publicat de curînd, sub semnătura lui* Virgil Dincă, *volumul* „Planificarea consumului populației și perspectivele consumului casnic de combustibil". *Lucrarea își propune să analizeze unele aspecte, teoretice și metodologice, ale corelației dintre planificarea consumului populației, în general, și planificarea consumului de combustibil pentru populație, efectele însemnate pe care mutațiile survenite în volumul și structura combustibililor utilizați în gospodăriile populației — pentru încălzit și prepararea hranei — le au asupra ambianței de locuit. Asigurarea unui climat plăcut și sănătos fiecărei locuințe determină, în condițiile realizării unor mari complexe urbanistice, dar și a modernizării fondului locativ național deja existent, profunde implicații economico-sociale; acestea privesc cu deosebire, după cum se subliniază în volum, necesitatea de a opera unele restructurări în consumul casnic de combustibil, ca urmare a restricțiilor energetice tot mai pronunțate, fără a afecta însă calitatea condițiilor de locuit, bunăstarea fiecărei familii.*

9 FONDURILE ÎNTREPRINDERILOR SOCIALISTE. AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ ȘI TRĂSĂTURILE EI CARACTERISTICE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Fondurile întreprinderii socialiste

DESFĂȘURAREA activității întreprinderilor socialiste poate avea loc numai în condițiile în care acestea dispun de **mijloace de muncă** — mașini, utilaje, instalații, clădiri etc., de **obiecte ale muncii,** materie primă, materiale, combustibil, energie, etc. precum și de resursele bănești, necesare aprovizionării tehnico-materiale, retribuirii personalului și acoperirii altor nevoi gospodărești.

Totalitatea mijloacelor materiale și bănești de care dispune întreprinderea socialistă în vederea desfășurării activității economice constituie fondurile acesteia.

Datorită faptului că procesul de producție are loc întotdeauna în condițiile unei anumite forme sociale a producției determinată de relațiile de proprietate existente, **natura social-economică** a mijloacelor de producție, inclusiv a celor bănești, diferă de la o orînduire la alta. În societatea capitalistă, de pildă, aceste mijloace, fiind obiect al proprietății private și exprimînd relații de exploatare, apar sub numele de capital.

În societatea socialistă mijloacele de producție și bănești, fiind obiect al proprietății obștești și exprimînd relații de colaborare și întrajutorare, au o natură social-economică proprie, apărînd sub denumirea de **fonduri.**

Fondurile întreprinderii socialiste sînt o categorie economică care exprimă natura social-economică nouă a mijloacelor de producție și bănești în socialism.

Fondurile întreprinderii socialiste se compun din : a) fonduri de producție ; b) fonduri de circulație și c) fonduri cu destinație social-culturală.

La rîndul lor, fondurile de producție, în funcție de specificul în care se consumă și își transferă valoarea asupra produsului finit, se împart în : **fonduri fixe** și **fonduri circulante.**

Fondurile fixe sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă și care își transmit valoarea asupra produsului creat nu dintr-odată, ci treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție. Ele reprezintă partea cea mai importantă a avuției naționale, aparatul de producție al întreprinderilor socialiste. În structura acestor fonduri intră : clădiri productive ; construcții speciale ; instalații de transmisie ; mașini de forță, mașini, utilaje și instalații de lucru ; unelte, dispozitive și instrumente ; mijloace de transport etc.

Fondurile circulante sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă în întregime în fiecare ciclu de producție și își transferă dintr-o dată și în întregime valoarea asupra produselor create. În structura fondurilor circulante intră : materiile prime, materialele de bază și auxiliare, semifabricatele, combustibilul, retribuția ș.a.

Produsele finite, bunuri de consum sau mijloace de producție, rezultate din consumarea productivă a fondurilor fixe și circulante, împreună cu mijloacele bănești obținute din vînzarea lor, constituie **fondurile de circulație** ale întreprinderilor.

Fondurile circulante împreună cu fondurile de circulație alcătuiesc **mijloacele circulante** ale întreprinderii. Acestea se găsesc atît în producție cît și în circulație. După proveniența lor, mijloacele circulante se împart în : **proprii** (cele cu care statul dotează întreprinderile sale la începutul activității lor și care ulterior sporesc pe seama beneficiilor obținute) și **împrumutate** (cele procurate sub formă de credite).

În afara fondurilor de producție — fixe și circulante —, întreprinderile socialiste dispun și de **fonduri fixe neproductive,** adică de fonduri cu destinație socială : locuințe, cantine, creșe și alte construcții împreună cu echipamentul lor tehnic. Aceste fonduri satisfac nevoi social-culturale ale oamenilor muncii.

În orice moment întreprinderile socialiste dispun de fondurile necesare desfășurării activității lor în trei forme : **bănească, productivă** și **marfă.** Sub toate aceste forme, ele se află într-o continuă mișcare, trecînd din sfera producției în sfera schimbului și invers, întrucît procesul de producție a bunurilor materiale presupune o legătură strînsă între aceste două sfere ale reproducției sociale.

În mișcarea lor, fondurile întreprinderilor socialiste parcurg trei stadii distincte. Trecerea succesivă prin aceste stadii constituie **circuitul fondurilor.**

Primul stadiu al circuitului fondurilor constă în trecerea acestora din forma bănească în formă productivă, adică cu resursele bănești pe care le au la dispoziție, întreprinderile socialiste cumpără mijloace de producție (mașini, utilaje, materii prime, combustibil) și retribuie lucrători.

Al doilea stadiu constă în trecerea fondurilor din forma productivă în forma marfă ; în acest stadiu are loc procesul de producție propriu-zis și se obține produsul muncii, ca urmare a unirii factorului personal cu cel material. La valoarea mijloacelor de producție consumate se adaugă valoarea nou creată.

Al treilea stadiu al circuitului fondurilor întreprinderilor socialiste constă în trecerea acestora din forma marfă în formă bănească, cu un anumit spor de valoare față de început.

Mișcarea fondurilor nu se întrerupe după efectuarea unui circuit ; de aceea, privit ca un proces neîntrerupt, în cadrul căruia are loc schimbarea succesivă a formelor pe care le îmbracă fondurile de producție în trecerea lor din sfera producției în sfera schimbului și invers, circuitul acestora poartă denumirea de rotație. Această rotație se determină prin **raportarea valorii totale care se rotește la valoarea totală a fondurilor de producție.**

Cu cît rotația de ansamblu a fondurilor are loc mai rapid, cu atît societatea creează o masă mai mare de valori de întrebuințare, cu atît eficiența muncii sociale este mai ridicată. De aci, necesitatea reducerii sistematice a timpului de rotație a fondurilor prin luarea de către întreprindere a unor măsuri tehnico-organizatorice în toate stadiile circuitului : **aprovizionare, producție** și **desfacere.** Acest lucru este de mare importanță întrucît unul din indicatorii sintetici calitativi ai activității întreprinderii socialiste este **viteza de rotație** a fondurilor de producție, care constă în rapiditatea mișcării acestora prin cele trei stadii ale circuitului pe care îl parcurg.

În procesul consumării lor productive, fondurile fixe (mașini, instalații, utilaje etc.) sînt supuse uzurii fizice și uzurii morale.

Prin **uzura fizică a fondurilor fixe** se înțelege pierderea treptată a proprietăților lor tehnice de exploatare ca urmare a folosirii în procesul de producție și a acțiunii forțelor naturii (nefolosirii) și o dată cu aceasta și pierderea valorii. Uzura fondurilor fixe, determinată de folosirea lor productivă, este însoțită întotdeauna de transferarea valorii acestora asupra produsului creat. Uzura fizică din cauza nefolosirii fondurilor fixe reprezintă o pierdere pentru societate, întrucît echivalentul ei valoric nu se include în costul producției și, prin urmare, nu se recuperează.

Prin **uzura morală a fondurilor fixe** se înțelege deprecierea valorică a acestora ca urmare a ieftinirii mijloacelor de muncă de aceeași construcție sau apariției unor mijloace de muncă moderne, cu randament superior. Baza materială a uzurii morale o constituie **progresul tehnic.**

Asigurarea continuității procesului de producție impune înlocuirea fondurilor fixe uzate. În acest scop este necesară recuperarea valorii lor cu ajutorul **amortizării.** Aceasta înseamnă că după scurgerea unei anumite perioade de timp, valoarea fondurilor fixe revine în întregime la forma inițială ; are loc, cu alte cuvinte, rotația lor după valoare. Pe măsura trecerii din forma productivă în forma bănească, valoarea fondurilor fixe se concentrează în așa-numitul **fond de amortizare.** Acest fond este destinat să asigure înlocuirea în formă materială a fondurilor fixe consumate, după ce ele au fost scoase din funcțiune. Întrucît recuperarea valorii fondurilor fixe are loc treptat, iar reînoirea după uzura lor totală, fondul de amortizare poate fi folosit și pentru lărgirea capacității de producție, ca sursă de acumulare.

Menținerea în stare de funcționare a mașinilor și utilajelor etc., necesită lucrări curente și periodice de reparații. După ro-

lul lor în procesul reproducției fondurilor fixe, reparațiile sînt de două feluri : **curente** și **capitale.**

Reparațiile curente constau în înlocuirea sau refacerea unui număr restrîns de piese de schimb sau a unor părți neesențiale ale mașinilor și utilajelor, instalații etc. **Reparațiile capitale** constau în înlocuirea sau refacerea completă a unora din elementele componente ale mașinilor și utilajelor.

Una din sarcinile de bază ale tuturor întreprinderilor socialiste o constituie **utilizarea deplină, rațională și cu maximum de eficiență a fondurilor de care dispun.** Cu cît mașinile, utilajele și materiile prime etc., vor fi utilizate și valorificate mai bine, iar activitatea economică se desfășoară ritmic, cu atît mai mare va fi producția netă și beneficiul ce se vor obține în perioada de plan cu fondurile pe care societatea le-a pus la dispoziția întreprinderilor.

O mare importanță pentru creșterea eficienței activității întreprinderilor socialiste are **îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe,** care se poate realiza pe cale extensivă (prelungirea timpului de funcționare a mașinilor și utilajelor prin reducerea și înlăturarea pierderilor de timp în cadrul unui schimb și prin mărirea numărului de schimburi etc.) și pe **cale intensivă** (obținerea cu aceleași mașini, utilaje etc., a unei producții sporite, în aceeași unitate de timp, prin perfecționarea tehnică a acestora și a tehnologiilor de fabricație etc.).

Eficiența utilizării fondurilor fixe se exprimă prin indicatorii : **valoarea producției globale și nete obținute la 1 000 lei valoare neamortizată a acestora.** Potrivit acestor indicatori, cu cît spațiile și capacitățile de producție vor fi mai bine folosite, cu atît mai mare va fi valoarea producției nete și globale ce se obține cu fondurile fixe cu care este înzestrată o întreprindere socialistă. Pentru cincinalul 1981—1985 se prevede obținerea, în industrie, a unei producții globale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de fonduri fixe, valoare neamortizată. Realizarea acestui indice de eficiență economică, de folosire intensivă a capacităților de producție, constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, pentru creșterea avuției societății.

În același timp, **folosirea rațională a materiilor prime și a materialelor, micșorarea continuă a consumurilor specifice, reducerea deșeurilor și lichidarea rebuturilor, valorificarea stocurilor supranormative etc.,** toate acestea constituie căi și rezerve de utilizare cît mai eficientă a fondurilor circulante și de circulație.

Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice

FORMA PRINCIPALĂ de organizare și funcționare a întreprinderilor socialiste este **autogestiunea economico-financiară.** Potrivit acestei forme, fiecare întreprindere trebuie să obțină, ca urmare a activității pe care o desfășoară, **veniturile din care să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la progresul general al societății, să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.** Autogestiunea economico-financiară presupune, așadar, acoperirea integrală a cheltuielilor de producție și de circulație și realizarea de venituri din care să se constituie fondurile întreprinderii, și să se restituie cele primite de la societate.

Autogestiunea economico-financiară se caracterizează prin următoarele trăsături :

a) **Autonomia economică-financiară a întreprinderilor** care constă în totalitatea atribuțiilor și competențelor acordate acestora, în dreptul lor de a elabora planul propriu de producție, de a întocmi bugetul de venituri și cheltuieli, de a organiza științific procesul de producție, de a mobiliza și stimula întregul personal la îndeplinirea sarcinilor de plan, de a încheia contracte cu alte întreprinderi pentru desfacerea produselor și aprovizionarea cu mijloace de producție, de a recruta cadre, a le pregăti și promova, de a avea cont la bancă și de a obține credite, de a avea personalitate juridică și de a încheia bilanț etc.

În cadrul complexului de măsuri privind perfecționarea mecanismului economic-financiar, adoptat la Plenara C.C. al P.C.R., din 22—23 martie 1978, o deosebită importanță prezintă aceea de a se acorda întreprinderilor **drepturi economico-financiare mai multe, răspunderi și atribuții mai mari în elaborarea și îndeplinirea planului de producție, în întocmirea și realizarea bugetului de venituri și cheltuieli, în asigurarea mijloacelor pentru autofinanțare.** Îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei întreprinderi cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza principiului centralismului democratic, asigură valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, accelerarea progresului general al societății noastre, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești. În același timp, **lărgirea și întărirea autogestiunii economico-financiare** a întreprinderilor contribuie efectiv la fundamentarea științifică a deciziilor economice, la sporirea operativității adoptării și aplicării acestora, precum și la îmbunătățirea muncii ministerelor și a celorlalte organe centrale în întocmirea și realizarea planurilor etc.

Conducerea întreprinderilor socialiste de stat se realizează pe baza **principiului conducerii colective,** care presupune elaborarea în comun a hotărîrilor și măsurilor necesare, confruntarea permanentă a acestora cu practica nemijlocită și cercetarea lor operativă pe parcurs, controlul sistematic al îndeplinirii sarcinilor.

Formele de exercitare a conducerii colective sînt **consiliile oamenilor muncii, birourile consiliilor oamenilor muncii, precum și adunarea generală a personalului muncitor.** Prin asumarea de sarcini și competențe sporite, aceste organe au rol tot mai important nu numai în planificarea și realizarea producției, în activitatea financiară a unităților economice, ci și în soluționarea unor probleme de ordin social, de care depinde în bună măsură satisfacerea necesităților oamenilor muncii

b) **Relații economice directe între întreprinderi,** adică relații care nu sînt mijlocite de o verigă organizatorică intermediară. Aprovizionarea cu mijloace de producție și desfacerea produselor se înfăptuiesc prin contracte directe între întreprinderile furnizoare și cele consumatoare ; ele precizează volumul și sortimentul mărfurilor care fac obiectul vînzării-cumpărării, detaliază tipodimensiunile și calitatea produselor, stabilesc operațiile privind specializarea și cooperarea lor, termenele și condițiile de livrare, prețurile etc. Toate aceste operațiuni fac, de altfel, obiectul **contractelor economice,** care se încheie între întreprinderi și care servesc la fundamentarea planurilor anuale pe baza prevederilor înscrise în planul cincinal.

Legea contractelor economice prevede obligativitatea încheierii acestora înainte de începerea perioadei de plan și stabilirea expresă a răspunderilor pentru neîndeplinirea clauzelor contractuale, atît de către furnizor, cît și de beneficiar.

c) **Cointeresarea materială a întreprinderii.** Fiecare întreprindere trebuie să-și desfășoare astfel activitatea încît să obțină **beneficii cît mai mari,** care să asigure, pe lîngă îndeplinirea obligației de a participa cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății, **fondurile necesare pentru satisfacerea nevoilor curente și lărgirea producției, pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al colectivelor oamenilor muncii.**

Cu cît această activitate va fi mai susținută, cu cît mai mari vor fi veniturile proprii și, prin urmare, posibilitățile întreprinderii de dezvoltare în viitor.

Pentru asigurarea cointeresării întreprinderilor în obținerea de rezultate cît mai bune, potrivit Hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, la nivelul acestora se constituie următoarele **fonduri proprii** necesare autofinanțării și stimulării materiale : fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale și fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii.

Cointeresarea materială a întreprinderii în desfășurarea unei activități eficiente presupune, în același timp, și **răspunderea materială** pentru neîndeplinirea sarcinilor. Astfel, pentru nerealizarea volumului de livrări prevăzute în contract, întîrzierea acestora, vînzarea unor produse de calitate inferioară etc., întreprinderile sînt chemate în fața organelor de arbitraj și obligate să plătească despăgubiri.

d) **Controlul financiar-bancar asupra activității întreprinderii.** Desfășurarea normală a activității întreprinderilor socialiste de stat face necesară exercitarea unui control sistematic de către **unitățile economice înseși, organele financiare și bancare** și de către **organele ierarhice superioare** (ministere, centrală). Controlul oferă posibilitatea prevenirii și înlăturării la timp a eventualelor lipsuri, dezvăluind rezervele interne de sporire a producției și a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de producție.

În exercitarea acestui control, un rol important revine organelor financiare și bancare, care trebuie să cunoască amănunțit și în fiecare moment activitatea întreprinderilor, situația lor materială și financiară, să găsească de fiecare dată cele mai adecvate mijloace pentru prevenirea și înlăturarea neajunsurilor. Instrumentul de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului financiar al întreprinderii îl constituie **bugetul de venituri și cheltuieli al acesteia.**

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin fondurile întreprinderii socialiste și din ce se compun ele ?
2. Definiți fondurile fixe și fondurile circulante !
3. Ce se înțelege prin circuitul și rotația fondurilor de producție ?
4. În ce constă însemnătatea și care sînt căile utilizării eficiente a fondurilor fixe și a fondurilor circulante ?
5. În ce constă esența autogestiunii economico-financiare și care sînt trăsăturile ei caracteristice ?

ALTERNATIVA MONETARĂ A EUROPEI OCCIDENTALE

POLITICILE MONETARE ale țărilor Pieței comune s-au cristalizat în ultimul deceniu în mai multe încercări de a institui un sistem monetar propriu, care să contribuie la stimularea relațiilor economice dintre țările membre, la asigurarea unei stabilități a cursurilor monedelor lor și întărirea forței financiare a C.E.E., în ansamblu. Totodată introducerea unui nou sistem viza acordarea de facilități de credit sporite și protejarea economiilor vest-europene în fața declinului dolarului S.U.A., principala monedă utilizată în schimburile economice internaționale.

Măsurile adoptate de către statele membre ale C.E.E. în martie 1979 vizînd crearea unui Sistem Monetar European constituie o reflectare pe plan monetar a întăririi poziției lor economice, a măririi forței competitive și a ponderii lor în cadrul schimburilor comerciale internaționale (în prezent această pondere este de circa trei ori mai mare decît cea a S.U.A.) și a creșterii exporturilor lor de capital.

Caracteristica generală a ansamblului de măsuri avute în vedere pentru a face față dezordinii — care constituie trăsătura dominantă a sistemului monetar occidental actual — este faptul că se încearcă îmbinarea de politici de natură monetară, financiară și economică, renunțîndu-se astfel la caracterul exclusiv valutar al precedentelor acorduri vizînd cooperarea monetară în cadrul C.E.E. (fluctuarea concertată în raport cu terțele monede, respectiv așa-numitul „șarpe valutar", coordonarea unor măsuri de intervenție pe piețele valutare etc.), ce s-au dovedit în practică neviabile sau au avut o sferă restrînsă de influențare.

În căutarea stabilității...

SISTEMUL Monetar European, axat pe crearea unei unități monetare specifice C.E.E. și a unui nou mecanism de credite, care să servească la depășirea momentelor critice legate de dificultățile balanțelor de plăți și de instabilitatea cursurilor în relațiile intracomunitare, a căpătat însă un puternic caracter supranațional, întrucît hotărîrile adoptate în cadrul organismelor comunitare specializate și însuși mecanismul Sistemului Monetar European includ măsuri cu caracter obligatoriu, pe multiple planuri, în economiile țărilor participante (în momentul de față la sistemul amintit participă toate țările membre ale C.E.E., cu excepția Marii Britanii).

Totodată, aplicarea în noul sistem cu mai multă fermitate a principiului integrării monetare, conduce de facto la o intensificare a rolului monetar al R. F. Germania în cadrul Pieței comune, corespunzător întăririi puterii sale economice în raport cu celelalte țări membre. În acest context, marca vest-germană constituie pivotul monetar real al sistemului, celelalte monede gravitînd în jurul acesteia, în directă corelație cu evoluția mărcii pe piețele valutare internaționale.

Cum se explică totuși interesul manifestat de celelalte economii pentru noul sistem și acceptarea mărcii drept lider (monedă-cheie) ? Motivația trebuie căutată în primul rînd în capacitatea ridicată de penetrare pe piețele internaționale pe care o are marca vest-germană ca exponent pe plan monetar al economiei vest-germane, precum și în locul aparte, după dolar, pe care îl deține aceasta în totalul tranzacțiilor internaționale și în rezervele oficiale ale lumii. Astfel, deși potrivit reglementărilor Fondului Monetar Internațional, dolarul este în continuare investit cu rolul de monedă principală de rezervă, rolul mărcii ca monedă de decontare și de rezervă a crescut în mod permanent ; în perioada 1970—1978 s-a înregistrat o sporire a rezervelor oficiale deținute în mărci, de la echivalentul a circa 750 milioane dolari la peste 12 miliarde dolari, cu mențiunea că rezerve însemnate de mărci sînt deținute de unele țări în curs de dezvoltare exportatoare de materii prime. Totodată, creșterea cursului monedei vest-germane în raport cu celelalte principale monede de decontare a comerțului internațional, și în special în raport cu dolarul S.U.A. — în care sînt exprimate prețurile majorității materiilor prime de bază — conduce la realizarea unor importuri mai ieftine de materii prime, iar pe de altă parte la menținerea competitivității exporturilor care decurge din ritmul mai lent al creșterii prețurilor în R.F.G. și în majoritatea celorlalte țări din C.E.E. față de cele din S.U.A.

Tocmai necesitatea conservării acestor avantaje pe care le-ar obține țările comunitare în ansamblul lor prin evoluția monedelor lor sub „umbrela mărcii vest-germane" constituie unul din argumentele de bază ale repetatelor încercări de realizare a unui sistem monetar propriu Pieței comune. Astfel, rolul mărcii în cadrul noului sistem este subliniat de ponderea determinantă de 32,92 la sută pe care aceasta o deține în cadrul „coșului" care definește unitatea monetară europeană — față de 19,89 la sută francul francez, 13,16 la sută lira sterlină, 10,49 la sută florinul olandez, 9,77 la sută lira italiană, 9,19 la sută francul belgian, 3,09 la sută coroana daneză, 1,13 la sută lira irlandeză și 0,35 la sută francul luxemburghez, corespunzător locului deținut de țările membre în tranzacțiile economice externe ale Pieței comune.

Este important de subliniat că unitatea monetară europeană (U.M.E.) a fost preconizată pentru a asigura o stabilitate relativ mai îndelungată în raport cu monedele membre (se admite o oscilație de $\pm$ 2,25 la sută, care poate fi majorată pînă la $\pm$ 6 la sută); în timp ce, față de terțele valute, inclusiv dolarul, ea se modifică zilnic.

Țările membre au de asemenea obligația statutară de a menține o perioadă cît mai îndelungată cursurile pivot stabilite în raport cu UME și între ele. Atingerea, în oscilația lor, a unui prag de abatere de la cursurile pivot de 75 la sută din limita de $\pm$2,25 la sută constituie semnalul ce declanșează o serie de operațiuni vizînd reîncadrarea cursului sub prag.

Rezultatele înregistrate pînă în prezent de acest Sistem Monetar European în încercările de menținere a unei stabilități relative a cursurilor pe o perioadă cît mai îndelungată reflectă însă pe de o parte puternicele disensiuni dintre țările comunitare, în ceea ce privește dezvoltarea industrială, situația balanței comerciale și de plăți, rata inflației, nivelul șomajului etc. determinate de accentuarea decalajelor dintre aceste țări, iar, pe de altă parte, ineficiența acestuia în contracararea unor procese fundamentale, generate de intensificarea crizei economice occidentale. Astfel, prețurile produselor agricole și compensațiile evaluate în UME în cadrul politicii agrare a Pieței comune continuă să constituie un punct nevralgic în cadrul C.E.E., acesta fiind unul din principalele motive pentru care Marea Britanie nu a aderat încă la sistem. În cazul acestei din urmă țări se apreciază că aderarea ar conduce la obligații financiare suplimentare, care nu ar fi compensate de avantajele pe care le-ar obține.

De asemenea, unele țări membre au fost nevoite ca, în anumite perioade, într-un interval scurt, să consume fonduri importante (10—15 la sută) din rezervele oficiale exclusiv pentru intervenții pe piața valutară în vederea menținerii cursului monedei naționale în limitele impuse, în situația în care înseși balanțele lor de plăți prezentau dezechilibre însemnate, care indicau presiuni în sensul deprecierii acestor valute. În această situație, întregul mecanism destinat menținerii raporturilor de curs a eșuat, în septembrie 1979 procedîndu-se la o reașezare generală a raporturilor de curs în cadrul sistemului, prin revalorizarea mărcii vest-germane cu 2 la sută și devalorizarea succesivă a coroanei daneze cu 3 și, respectiv, 5 la sută.

Un alt mobil care a fost avut în vedere prin instituirea unui sistem monetar european este acela de a se crea un puternic centru financiar și bancar european, care să aibă capacitate competitivă față de marile conglomerate bancare americane și japoneze. Concepția care stă la baza unui asemenea centru financiar-bancar este aceea de a promova interesele economice și monetare ale statelor Pieței comune, prin coordonarea transferurilor de capitaluri proprii și în mod indirect prin orientarea mișcărilor de capitaluri din terțe țări sau alte zone, ca și prin instituirea unui sistem de rezerve multiple și menținerea unei sume disponibile pentru credite financiare reciproce în sumă de circa 25 miliarde UME.

Operațional, pentru efectuarea intervențiilor pe piață se utilizează o facilitate de finanțare pe termen scurt și una pe termen mediu, care ulterior se vor unifica și vor funcționa în cadrul unui viitor Fond Monetar European prevăzut a se înființa în 1981. Facilitatea de finanțare pe termen scurt reprezintă o extindere a unui mecanism înființat în anul 1970, de către băncile centrale ale țărilor membre ale C.E.E., în principal pentru a se finanța deficitele temporare ale balanțelor de plăți. Pentru a adapta facilitatea de finanțare pe termen scurt la noul sistem monetar se are în vedere prelungirea de la 6 la 9 luni a duratei totale de creditare și creșterea substanțială (de aproape 2,5 ori) a platformelor de bază și suplimentare (la circa 16,7 miliarde UME). Potrivit cerințelor noului sistem monetar european se mărește de aproximativ 2,5 ori (la circa 14 miliarde UME) și plafoanele sistemului de creditare pe termen mediu existent în cadrul Pieței comune încă din anul 1971, care permite acordarea de credite țărilor membre, în situația în care acestea au dificultăți deosebite privind balanța plăților externe.

D 646

curier
economic legislativ

transporturi

RĂSPUNDEREA CĂRĂUȘULUI

Din volumul total al bunurilor produse, cea mai însemnată parte este dislocată de la locul de producție la locul de consum, întrucît numai o infimă cantitate este folosită chiar de către producători. Această simplă constatare poate înfățișa rolul esențial al transporturilor într-o economie modernă producătoare și consumatoare de cantități imense de materii prime, materiale, combustibil, produse finite. Din faptul că toate transporturile de produse se efectuează în baza unor contracte de transport, se poate cu ușurință deduce importanța pe care o are executarea întocmai și în condiții de securitate a obligațiilor din aceste contracte. Pentru a asigura cît mai exemplar executarea obligațiilor privind transportul de mărfuri legislația tuturor țărilor a reglementat prin dispoziții speciale răspunderea unităților de transport.

PRINCIPIILE ȘI CONDIȚIILE RĂSPUNDERII

În legislația noastră actele normative care instituie și reglementează răspunderea unităților de transport — ne referim cu precădere la transportul feroviar și rutier, dat fiind că majoritatea covîrșitoare a mărfurilor circulă pe calea ferată și pe șosele cu mijloace auto — sînt :

— Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 ;

— H.C.M. nr. 425/1975 privind aprobarea programului de măsuri pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport feroviare, auto și pe apă ;

— H.C.M. nr. 57/1952 — art. 19 și anexa 2 referitoare la penalități (restul fiind abrogată prin H.C.M. nr. 452/1975) ;

— Regulamentul de transport al căilor ferate române ;

— Traficul local de mărfuri (T.L.M.), în vigoare de la 1 ianuarie 1974 în baza Decretului nr. 523/1973 ;

— Prescripții de încărcare, anexa II la Regulamentul pentru folosirea reciprocă a vagoanelor de marfă în trafic internațional (R.I.V.), care sînt obligatorii și pentru expedițiile de vagoane predate în traficul local ;

— art. 430 din Codul comercial.

Din prevederile cuprinse în aceste acte normative rezultă că răspunderea cărăușului, raportată la răspunderea civilă și la aceea dintre celelalte unități socialiste, prezintă unele trăsături comune dar și anumite particularități, specifice activității de transport, care impune considerarea acesteia ca o categorie juridică distinctă.

Sînt considerate ca elemente comune faptul că răspunderea derivă din contract, (este deci de natură contractuală), se întemeiază pe culpă, este necesară existența unui prejudiciu și legătura cauzală dintre fapta ilicită și pagubă. Ne oprim în continuare, în mod succint, numai atît cît este necesar pentru înțelegerea răspunderii cărăușului, la unele din elementele prezentate mai sus.

a) **Elementele caracteristice ale contractului de transport.** Este cu totul evident că răspunderea cărăușului decurge din contractul de transport, iar nu din contractul de furnizare existent între furnizor și beneficiar. Contractul de transport de mărfuri, pe baza căruia se transportă marfa de la furnizor la beneficiar, constituie în cele mai multe cazuri, un mijloc de realizare a contractului de furnizare. Contractul de transport exprimă modalitatea prin care se face deplasarea mărfurilor între cele două părți contractante.

În legislația noastră sînt recunoscute următoarele contracte de transport : contractul anual de prestații de transport, contractul de transport de mărfuri, adică scrisoarea de trăsură foaia de expediție, buletinul de mesagerii etc.

Spre deosebire de celelalte contracte economice, contractul de transport :

— nu se încheie numai de către unitățile dotate cu personalitate juridică, ci și de către subunitățile acestora (secții, ateliere, șantiere, baze) în calitate de expeditor ;

— nu este necesară semnătura conducătorului unității și deci nici acordul său expres, în scrisoarea de trăsură fiind suficientă semnătura unui delegat al unității expeditoare, iar din partea cărăușului este necesară numai stampila stației de expediere ;

— scrisoarea de trăsură (care este un contract special) se completează parțial de expeditor și parțial de calea ferată. Astfel, expeditorul completează următoarele date : denumirea sa exactă și a destinatarului, denumirea mărfii, cantitatea, numărul vagonului, numărul sigiliilor aplicate de predător, iar cărăușul : data primirii vagonului încărcat, datele de taxare, de cîntărire în stația de expediere sau pe parcurs, data sosirii transportului la destinație și data eliberării mărfii. Aceste precizări și delimitări de obligații sînt necesare deoarece se resfrîng asupra răspunderii părților din contract, prin stabilirea culpei și a faptei ilicite.

Obiectul contractului de transport, fiind de o așa natură încît creează raporturi de drept între organizația de transport și două unități participante — expeditorul și destinatarul — a fost necesar să se precizeze de legiuitor pînă unde se extind raporturile expeditorului cu cărăușul și de unde încep cele dintre cărăuș și destinatar.

Art. 85 din Regulamentul de Transport, delimitează raporturile dintre părți în modul următor :

— pentru taxele de transport sau alte sume plătite în virtutea contractului de transport, raporturile juridice se leagă numai între cel care a efectuat plata și cărăuș (regionala C.F. care a încasat sumele) ;

— pentru celelalte acțiuni împotriva căii ferate — dreptul la acțiune aparține expeditorului atît timp cît acesta are dreptul de a modifica contractul de transport și destinatarului din momentul cînd a primit transportul, scrisoarea de trăsură, sau a achitat taxele de transport. Așadar, raporturile juridice se nasc între expeditor și cărăuș în momentul cînd unitatea de transport (stația de expediere) primește transportul și aplică stampila pe scrisoarea de trăsură și continuă pînă în momentul cînd transportul ajuns în stația de destinație, este predat destinatarului, adică în tot timpul cît expeditorul poate să dispună de marfă. Din

momentul eliberării transportului la destinatar și a semnării de către acesta a scrisorii de trăsură (aviz și adeverire de primire) sau cînd acesta achită taxele de transport, ridicînd scrisoarea de trăsură de la casă, se nasc raporturi juridice între destinatar și cărăuș.

b) **Culpa. Prezumția de culpă.** În dreptul modern, răspunderea bazată pe culpa este consacrată în mod prioritar în legislația statelor, inclusiv în țara noastră. De la acest principiu nu derogă nici răspunderea cărăușului, în ce privește existența culpei, singura particularitate constituind-o însă probațiunea acesteia, legea instituind, în principiu o prezumție de culpă împotriva cărăușului. Prezumția de culpă consacrată, în ce privește cantitatea mărfurilor transportate prevăzută de art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 are însă caracter relativ (prezumție simplă), deoarece art. 39 alin. 3 din același act normativ îngăduie cărăușului proba contrară. De asemenea, art. 41 alin. final din Regulamentul citat instituie aceeași prezumție din culpă simplă care operează împotriva cărăușului în ceea ce privește calitatea mărfurilor transportate.

Prezumția de culpă a cărăușului rezultă din obligația de pază și supraveghere pe care o are asupra mărfurilor primite pentru transport, de la primirea lor și pînă la eliberare. Avînd, așa cum am arătat, un caracter relativ, prezumția de culpă poate fi răsturnată de cărăuș făcînd dovada fie că lipsa nu este reală, fie că se datorește expeditorului.

c) **Relația expeditor-cărăuș-destinatar.** În contractul de transport cărăușul se obligă să transporte mărfurile. Transportul presupune și implică nu numai activitatea propriu-zisă de transport, ci și efectuarea unor operațiuni, acte și fapte materiale adiacente, conexe, activității principale, cum ar fi de pildă, verificarea mijlocului de transport, verificarea încărcăturii, a sigiliilor, primirea și eliberarea mărfii sau a mijlocului de transport etc. Unele din aceste operațiuni (acte sau fapte materiale) sînt de atributul și în sarcina exclusivă a cărăușului pentru a căror neexecutare sau executare necorespunzătoare va fi ținut să răspundă. Altele, aflate la zona de contact dintre activitatea cărăușului cu aceea a expeditorului și destinatarului, sînt în sarcina acestora din urmă, dar cărăușul este dator a verifica dacă ele au fost îndeplinite în mod corespunzător. În asemenea situații, legea instituie o dublă obligație, expeditorului sau destinatarului de a executa o anumită operațiune și cărăușului de a verifica executarea acesteia. Astfel, cu titlu de exemplu, arătăm că expeditorul este obligat, potrivit art. 18 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, ca înainte de încărcare să verifice dacă mijlocul de transport corespunde efectuării în bune condiții a transportului apoi să fixeze mărfurile în mijlocul de transport, iar după încărcare și fixare să pună semne ori marcaje sau să aplice sigilii proprii pe sistemul de închidere, iar cărăușul, în baza art. 26 din același act normativ, este obligat să verifice semnele sau marcajele puse de expeditor, sigiliile aplicate de acesta, condițiile de fixare a mărfurilor etc. În cazul cînd aceste operațiuni nu sînt efectuate de expeditor și nu sînt verificate de cărăuș, răspunderea lor este angrenată în raport cu culpa fiecăruia, corespunzător obligației neîndeplinite, ținîndu-se însă seama, de limitarea răspunderii cărăușului. În acest domeniu, practica arbitrală a avut un rol activ și creator, delimitînd, în funcție de ilicitul faptei comise, răspunderea unităților implicate. Astfel, prin Dec. P.A.S. nr. 1719/1977 s-a considerat că expeditorul răspunde în cazul în care a procedat la încărcarea unui vagon cu vicii aparente, ce puteau fi observate la verificarea obligatorie, cărăușul avînd însă răspunderea cînd viciile sînt ascunse și nu pot fi sesizate la verificarea făcută de expeditor (în același sens Hot. nr. 2380/1972 a Arbitrajului de Stat Central cu privire la nerespectarea obligației de aplicare și verificare a sigiliilor. De asemenea, s-a reținut culpa expeditorului pentru vina de a nu fi etichetat mărfurile care s-au degradat pe drum din cauza ploii, cărăușul — în lipsa etichetelor — necunoscînd natura mărfii (Dec. P.A.S. nr. 209/1979). Orientîndu-se spre sporirea simțului de răspundere a părților implicate în expedierea, transportarea și primirea mărfurilor, organele arbitrale au fost constante în a aplica conjugat dispozițiile art. 17 și 22 din Regulamentul citat, în care sînt stabilite obligațiile expeditorului, cu cele ale art. 26 care precizează sarcinile cărăușului. Altminteri spus, nu a exonerat cărăușul de partea sa de răspundere cînd expeditorul a fost vinovat de nerespectarea unor obligații proprii, bineînțeles în cazul în care și unitatea de transport avea datoria de a conlucra cu expeditorul sau a verifica operațiunile făcute de acesta.

Tot în contextul relației expeditor-cărăuș-beneficiar este de făcut precizarea că unitatea de transport răspunde, potrivit art. 38 din Regulamentul citat, de integritatea mărfurilor primite spre transport, din momentul primirii și pînă la eliberarea lor către destinatar. Această răspundere are însă, un caracter relativ, analizîndu-se în contextul obligațiilor celorlalte părți din contract. Astfel, cărăușul, chiar dacă a semnat de primirea mărfurilor prin prepusul său, poate face dovada că lipsurile constatate la destinație nu se datoresc culpei sale, ci furnizorului (Dec. P.A.S. nr. 3598/1977). Practică arbitrală a fost constantă în acest sens. De asemenea, organele arbitrale nu angajează răspunderea cărăușului cînd defectele de ambalaj nu au putut fi observate, după aspectul exterior, la primirea mărfurilor pentru transport, ori în cazul cînd înseși produsele au vicii ascunse. Tot astfel, deși art. 38 prevede că răspunderea cărăușului funcționează pînă la eliberarea mărfurilor către destinatar, totuși art. 43 alin. 2, art. 59 alin. 2 și art. 66 conțin dispoziții potrivit cărora este posibilă și angrenarea răspunderii acestuia și după această dată.

Din cele precedente rezultă că datorită, pe de o parte complexității activității de transport și a multitudinii și diversității operațiunilor adiacente și conexe acesteia, iar pe de altă parte, faptului că la îndeplinirea lor concură expeditorul, cărăușul și destinatarul, răspunderea fiecărei unități se analizează în raport de culpa proprie dar și de comportamentul partenerilor.

RĂSPUNDEREA PENTRU EXECUTAREA CU ÎNTÎRZIERE A OBLIGAȚIILOR

Prin contractul de transport cărăușul se obligă a transporta mărfurile asigurînd integritatea lor din punct de vedere cantitativ, calitativ și la termen. Sub acest aspect prestația cărăușului nu diferă de aceea a furnizorului, care se obligă a executa în natură și întocmai livrarea de produse.

Răspunderea cărăușului pentru executarea cu întîrziere a transportului se prezintă sub două aspecte : întîrzierea în punerea la dispoziție spre încărcare a mijlocului de transport ; eliberarea mărfurilor peste termen la destinație.

a) **Întîrzierea punerii la dispoziție a mijlocului de transport.** În scopul realizării unor transporturi optimizate și efectuării la termen a livrării de produse, unitățile furnizoare stabilesc relații cu calea ferată în vederea punerii la dispoziție a vagoanelor și expedierii lor la stația de destinație. Aceasta se realizează în condițiile stabilite prin Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri pe calea ferată emise de M.T.Tc. în baza H.C.M. nr. 425/1975.

În măsura în care, tonajul solicitat de către unitatea furnizoare a fost prevăzut în planul de transport definitivat, calea ferată are obligația de a pune vagoanele respective la dispoziție, în cadrul contractului economic de prestații de transporturi pe calea ferată.

În cazurile de excepție, cînd calea ferată nu îndeplinește această obligație, se pune problema răspunderii ei.

Potrivit art. 25 din normele citate, răspunderea patrimonială pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul economic de prestații de transport pe calea ferată se stabilește după caz — zilnic, decadal, lunar — partea în culpă datorînd penalități.

Obligația de plată a penalităților rezidă în art. 11 din contractul de transport, art. 25 din Normele sus citate, art. 4 cap. V din anexa 2 a H.C.M. nr. 425/1975 și art. 19 din H.C.M. nr. 57/1952, publicate în Buletinul Comercial C.F.R. nr. 1/1977 ; cuantumul penalității datorată de calea ferată pentru nepunerea la dispoziție a vagoanelor este de 15 lei pe tona începută.

Uneori aceste penalităţi nu acoperă daunele încercate de unităţile furnizoare datorită nepunerii vagoanelor la dispoziţie. Avem în vedere situaţiile în care aceste unităţi sînt obligate să plătească partenerilor lor contractuali însemnate sume cu titlu de penalităţi deoarece, în lipsa vagoanelor, nu au putut expedia produsele la termenele contractuale.

Calea ferată trebuie să despăgubească integral unităţile furnizoare ori răspunderea sa este limitată la plata penalităţilor prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975? Prin Dec. nr. 3560/1978 a P.A.S. s-a stabilit că pentru nepunerea vagoanelor din planul de transport la dispoziţia beneficiarilor, transportatorul este pasibil numai de plata de penalităţi, conform art. 25 alin. III din norme, fără alte daune în completare".

S-a făcut deci, aplicaţia principiului răspunderii limitate a căii ferate în mod simetric cu răspunderea limitată a expeditorilor şi destinatarilor pentru neîncărcarea vagoanelor puse la dispoziţie şi pentru întîrzierea în efectuarea operaţiunilor de încărcare-descărcare. Se ştie că în astfel de situaţii se datorează penalităţi sau taxe de locaţii, răspunderea faţă de calea ferată fiind limitată la plata acestora. Deci, după cum nici calea ferată nu poate obţine despăgubiri pentru paguba ce întrece valoarea penalităţilor sau a taxelor de locaţii la care s-a făcut referire, nici unităţii furnizoare nu i se cuvin daune peste valoarea penalităţilor datorate de calea ferată.

Exonerarea de răspundere a cărăuşului pentru punerea la dispoziţie a vagoanelor planificate poate avea loc, astfel cum prevede art. 26 din Normele elaborate în aplicarea H.C.M. nr. 25/1975, numai pentru cazuri de forţă majoră.

b) **Răspunderea pentru întîrzierea transportului.** În timp ce în situaţia vizată mai sus, răspunderea cărăuşului funcţionează faţă de expeditor, în cazul la care ne referim în continuare, cărăuşul răspunde faţă de destinatar.

Art. 78 din Regulamentul de transport pe calea ferată şi art. 3 din T.L.M. stabilesc cuantumul despăgubirii datorate de cărăuş în cazul depăşirii datei de eliberare a mărfurilor, în raport cu termenele de executare a contractului de transport. În caz de depăşire a termenului de eliberare, calea ferată este obligată să plătească destinatarului următoarele sume, calculate în procente asupra preţului transportului :

— 10% din preţul transportului cînd întîrzierea nu depăşeşte 1/10 din termenul de eliberare ;

— 20% cînd întîrzierea este de peste 1/10, dar nu depăşeşte 2/10 din termenul de eliberare ;

— 30% pentru o întîrziere de peste 2/10 dar sub 3/10 din termenul de eliberare ;

— 40% pentru întîrzierea de peste 3/10, dar sub 4/10 din termenul de eliberare ;

— 50% pentru orice întîrziere ce depăşeşte 4/10 din termenul de eliberare.

Pentru încasarea acestor despăgubiri, destinatarul nu este obligat a face dovada că a suferit o anumită pagubă, prejudiciul fiind considerat de lege ca izvorînd însăşi din executarea cu întîrziere a normei de transport. Dacă se face însă dovada de expeditor că din cauza întîrzierii primirii mărfurilor a suferit unele pagube, calea ferată este datoare la o despăgubire ce nu poate depăşi preţul transportului, chiar dacă prejudiciul încercat de destinatar este superior. Şi în acest caz legea instituie o răspundere limitată a cărăuşului.

La calculul termenului de transport, în vederea stabilirii eventualei întîrzieri, se ia în considerare perioada totală de efectuare a transportului şi nu o eşalonare pe porţiuni de parcurs.

Despăgubirile pentru întîrzierea eliberării mărfurilor :

— nu se cumulează cu despăgubirile datorate de către cărăuş în caz de pierdere totală a mărfii, acesta fiind ţinut numai la plata pentru pierderea totală ;

— se plătesc numai pentru marfa nepierdută, în cazul unei pierderi parţiale, fiind firesc a nu plăti taxele de întîrziere pentru restul mărfii pierdute;

— se cumulează cu despăgubirea datorată de căruş pentru avarierea mărfii. În această situaţie, cînd avarierea s-a produs din cauza depăşirii termenului de transport, cuantumul daunelor pentru avarii nu depinde de timpul întîrziat, ci de cantitatea şi valoarea mărfii degradate (Dec. P.A.S. nr. 78/1977).

Exonerarea de răspundere a căii ferate, în cazul întîrzierii eliberării mărfurilor are loc numai dacă dovedeşte că întîrzierea a fost provocată de fapte ce nu au putut fi evitate sau înlăturate (art. 72, pct. 4, din Regulamentul de transport). În cazul de faţă, circumstanţele la care se referă norma legală citată, prezintă toate caracterele forţei majore.

RĂSPUNEREA CĂRĂUŞULUI PENTRU LIPSURI CANTITATIVE

Aşa cum am invederat succint mai sus, obligaţiile cărăuşului nu diferă, în esenţă, de cele ale altor unităţii prestatoare, în sensul că el este dator a executa prestaţia în natură, la termen, în cantitatea şi calitatea convenită, răspunzînd, potrivit legii, în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare.

Răspunderea pentru lipsurile cantitative se referă atît la cazurile cînd lipsa este parţială cît şi la situaţia cînd marfa a fost pierdută sau distrusă în totalitate.

Răspunderea cărăuşului este reglementată de prevederile art. 39, 40, 43, 44, 45 şi 46 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Cărăuşul are paza produselor primite pentru transport; de aceea, el răspunde de integritatea acestor mărfuri din momentul primii lor pentru transport pînă la eliberarea lor către destinatar (art. 38).

Cărăuşul răspunde de lipsurile cantitative survenite — aşa cum arată art. 39 din regulament — la produsele pe care le-a cîntărit efectiv (pe cîntarul propriu ori pe un cîntar recunoscut) sau la cele pe care era obligat să le cîntărească. Cu privire la această răspundere, funcţionează în sarcina cărăuşului o prezumţie de culpă, presupunîndu-se că diferenţele faţă de cantitatea înscrisă în documentele de transport provin din timpul transportului. Cărăuşul poate răsturna această prezumţie, dovedind, de pildă, că a primit pentru transport o cantitate mai mică decît cea înscrisă în documentul de transport sau că încărcătura predată la destinaţie corespunde cu greutatea netă sau cu alte specificaţii cuprinse în actele de livrare sau documentele de transport (art. 39 alin. final).

În cazul produselor care nu au fost şi nici nu trebuiau cîntărite în mod obligator de cărăuş, acesta nu răspunde — pînă la proba contrară — pentru lipsuri cantitative, dacă mijlocul de transport închis a ajuns la destinaţie fără urmă de violare, sustragere, scurgere sau avarie şi cu sigiliile intacte (sau cu semnele intacte, în cazul mijloacelor de transport deschise). Dacă însă la destinaţie se constată urme de violare, sustragere, scurgere sau avarie, răspunderea cărăuşului este angajată.

În cazul produselor predate pentru transport pe număr de colete, bucăţi, etc. cărăuşul răspunde de lipsuri dacă greutatea fiecărui colet a fost indicată în documentul de transport; conform art. 44 din regulamentul menţionat, lipsurile se calculează separat pentru fiecare colet. Dacă produsele se transportă în vrac, deci în condiţii în care îşi pierd individualitatea, lipsurile se verifică la întreaga partidă de produse eliberată deodată.

Potrivit art. 43 din Regulamentul citat, cărăuşul nu răspunde pentru pierderile normale de greutate suferite de mărfuri în timpul transportului din cauza însuşirilor lor proprii (evaporare, volatilizare, uscare etc.). Răspunderea sa operează numai pentru partea lipsă din greutate care depăşeşte procentele de pierdere prevăzute în actele normative. În cazul în care expeditorul sau destinatarul pot dovedi că lipsa de greutate nu se datorează pierderilor naturale, ci altor cauze, este angrenată răspunderea cărăuşului (art. 45). S-a decis astfel, că nu se acordă scăzăminte cu titlul de perisabilităţi naturale dacă pierderea de greutate este urmarea unui accident de circulaţie (Dec. P.A.S. nr. 2650/1978). De asemenea, cărăuşul răspunde pentru lipsuri şi în cazul în care natura mărfurilor transportate exclude o pierdere în greutate din cauze naturale.

Perisabilităţile la care se referă art. 43 sînt aplicabile numai în relaţiile cu cărăuşul, ele nu-şi găsesc aplicabilitate în raportul furnizor-beneficiar. În schimb, sînt apli-

cabile prevederile art. 41 din Legea nr. 71/1969 alin. 2, potrivit cărora riscurile trec asupra beneficiarului pe data trecerii produselor în proprietatea sau administrarea sa. Cu alte cuvinte, perisabilitățile naturale din timpul transportului se suportă de beneficiar (Dec. P.A.S. nr. 2657/1978).

Art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că perisabilitățile se acordă în limita procentelor prevăzute în actele normative în vigoare.

Dispozițiile legale, la care se face trimitere în cuprinsul art. 43 din regulamentul menționat, sînt, în primul rînd, cele ale art. 76 din Regulamentul de transport C.F.R. privind restrîngerea responsabilității în caz de pierdere de greutate.

Pentru mărfurile care din cauza naturii lor particulare, suferă, în general, o pierdere de greutate prin simplu fapt al transportului, calea ferată nu răspunde de lipsuri decît dacă ele depășesc toleranțele arătate mai jos:

— doi la sută din greutate pentru mărfurile lichide sau predate în stare umedă cum și pentru mărfurile următoare, oricare ar fi distanța parcursă: lemn de reglise, lemn, coarne și copite, coame (păr de) piei, rămășițe de piei, coaje, frunze proaspete de tutun, fructe proaspete, fructe uscate sau opărite, hamei, lînă, legume proaspete, chit, asfalt proaspăt, oase întregi sau măcinate, piei, pește uscat, rădăcini, săpunuri și uleiuri compacte (solide), sarea, păr de porc, tutun tăiat, sgîrciuri de animale;

— unu la sută pentru toate celelalte mărfuri uscate.

În conformitate cu prevederile art. 46 din Regulamentul citat, despăgubirile datorate de cărăuș, pentru pierderea totală sau parțială din vina sa, se calculează în modul următor:

— la prețul din factură, dacă acesta însoțește transportul;

— la prețul oficial, stabilit de organele în drept, dacă transportul se face fără factură;

— dacă nu există preț oficial, se va avea în vedere prețul curent al produselor, la locul și timpul predării (caz extrem de rar întîlnit).

Prin preț de factură, se înțelege prețul fără rabat sau adaos (Dec. P.A.S. nr. 1950/1976 și Dec. P.A.S. nr. 647/1978).

La sumele acordate cu titlu de despăgubiri, debitorul (în cazul de față cărăușul) datorează dobînda legală de 6% pe an.

În toate situațiile de mai sus, dacă este cazul, se va avea în vedere gradul de uzură al mărfii.

Pe lîngă această despăgubire, cărăușul suportă taxa de transport, taxele fiscale, taxele vamale și alte cheltuieli în legătură cu transportul mărfurilor pierdute, dacă acestea nu sînt incluse în prețul mărfurilor și au fost plătite de cel îndreptățit la despăgubire.

Art. 46, alin. final din Regulamentul citat prevede o răspundere agravată a cărăușului, în raport cu cele mai sus arătate, stabilind că în cazul în care acesta a folosit pentru nevile sale unele mărfuri primite spre transport, el va restitui valoarea dublă a mărfii. O asemenea împrejurare are o frecvență destul de rară într-o economie planificată.

RĂSPUNDEREA CĂRĂUȘULUI PENTRU LIPSURI CALITATIVE (AVARII)

Sediul materiei se află în art. 41 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Cărăușul răspunde pentru deteriorarea calitativă (substituirea, diluarea, denaturarea, alterarea sau avarierea), potrivit art. 41 alin. 2 din actul narmativ citat, cu obligația ca reclamantul să facă o dublă dovadă și anume:

— că avariile (diluarea, denaturarea, alterarea etc.) s-au produs în cursul transportului;

— că ele se datoresc vinovăției cărăușului.

Alin. 3 din art. 41 instituie o prezumție simplă de culpă împotriva cărăușului în cazul cînd coletul sau mijlocul de transport închis a fost violat pe parcurs, sau poartă semne de violare sau semnele de pe mărfurile transportate într-un mijloc de transport deschis poartă, de asemenea, urme de violare. Cărăușul poate face proba contrarie.

Despăgubirile datorate de cărăuș pentru lipsa de calitate (avariere imputabilă acestuia) se limitează la suma corespunzătoare deprecierii valorii produselor. Art. 47 din Regulament adaugă expres că acesta nu datorează alte daune față de reclamant, (cum ar fi plata de penalități, lipsa de beneficiu), indiferent de întinderea prejudiciului suferit de acesta. În caz de neînțelegere asupra procentului de depreciere, acesta se va stabili prin expertiză. Suma se determină în aceleași condiții ca și în cazul lipsurilor cantitative (prezentate mai sus), potrivit prevederilor art. 46 din Regulament.

În literatura de specialitate s-a admis că abandonarea mărfii este posibilă în cazul cînd prin avariere și-a pierdut orice valoare economică, aceasta fiind singura împrejurare ce poate fi asemănată cu pierderea mărfii.

Relevăm o observație comună art. 46 și 47 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Ambele texte citate se referă la despăgubirile datorate de cărăuș din culpa sa, fără a avea în vedere gravitatea acesteia. Regulamentul de transport a C.F.R. face însă distincție între gradele culpei stabilind că în caz de dol sau culpă gravă comise de prepușii cărăușului, acesta este obligat la acoperirea integrală a prejudiciului suferit de partea lezată. Este o răspundere agravată a căii ferate (cuprinzînd **damnum emergens** și **lucrum cessans**) care funcționează însă numai în cazurile de dol și de culpă gravă.

RĂSPUNDEREA CĂII FERATE PENTRU PRESTAȚIILE EFECTUATE PRIN SECȚIILE DE EXPEDIȚIE, CAMIONAJ, MECANIZARE (E.C.M.)

Pentru realizarea livrării mărfurilor din „poartă în poartă", direcțiile regionale C.F.R. prin secțiile de expediție, camionaj și mecanizare încheie contracte de prestații cu diferite unități (furnizoare ori beneficiare în contractul de furnizare de produse), prin care se obligă să efectueze operațiunile de manipulare, transport și expediere a mărfurilor vagonabile, coletărie, mesagerie, containere și transcontainere de la depozitele unității la stația de cale ferată și invers.

a) **Obiectul contractului. Obligațiile părților.** Operațiunile de manipulare, transport și expediție a mărfurilor vagonabile se execută numai la acele mărfuri care se încarcă-descarcă, în și din vagoane, la liniile stațiilor C. F. Pentru mărfurile vagoanabile sosite, prestațiile se efectuează după ce în prealabil destinatarul (beneficiar în contractul de furnizare) a identificat și primit transportul în stație la deschiderea vagonului. Această clauză din contractul tip (inserată la cap. II pct. 2 alin. 2), are o deosebită importanță pentru destinatarul mărfii deoarece, în momentul sosirii și deschiderii vagonului și primirii mărfii este obligat a proceda față de calea ferată potrivit prevederilor art. 35 și urm. din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Numai mărfurile vagonabile primite, în condițiile legii, de destinatar prin delegatul său de la stația C.F. fac obiectul prestațiilor prin secția E.C.M. a regionalei de căi ferate, și deci, pe cale de consecință, numai asupra acestora se poate purta un litigiu între părțile din contractul de prestații.

În principiu greutatea expedițiilor de coletărie și mesagerie se stabilește de către executant prin cîntărirea lor la depozitul beneficiarului, iar containerele și transcontainerele se preiau cu greutatea stabilită și declarată în scrisoarea de trăsură de către beneficiar. Nu se cîntăresc mărfurile ce se prezintă la transport în ambalajele STAS cu greutatea ștanțată în bucăți, baloturi etc. de greutăți uniforme. În acest caz mărfurile circulă cu greutatea stabilită de beneficiar.

Evidențiem obligațiile executantului (regionala C.F.) și ale beneficiarilor din acest contract de prestații (ce pot fi furnizori sau beneficiari în contractul de furnizare), care au implicații în planul răspunderii.

Executantul se obligă a efectua prestații în așa fel încît să nu producă mărfurilor avarieri, degradări, pierderi sau lipsuri din conținut, garantînd integritatea lor pe parcursul auto, răspunzînd, în condițiile legii, pentru neexecutarea sau executarea lor necorespunzătoare.

De asemenea, executantul se obligă:

— să preia mărfurile din depozitul beneficiarului și să le transporte la stația de C.F. în vederea expedierii lor la destinație;

— să preia mărfurile vagonabile din stația de cale ferată, după ce au fost primite de delegatul beneficiarului, să le manipuleze și să le transporte la depozitul beneficiarului;

— să predea și să elibereze în stație și la beneficiar, celelalte categorii de mărfuri (cu excepția celor vagonabile), îndeplinind în acest scop toate formalitățile necesare;

— să completeze în scrisoarea de trăsură caracteristicile constructive ale vagonului în care s-au încărcat mărfuri vagonabile;

— să participe împreună cu delegatul stației C.F. la constatarea și tratarea neajunsurilor produse pe parcursul auto, la chemarea beneficiarului, fără de care procesul verbal încheiat nu va fi luat în considerare dacă nu va face dovada avizării scrise a executantului;

— să verifice aplicarea corectă de către beneficiar a sigiliilor proprii;

— să niveleze și să marcheze mărfurile încărcate în vagoane descoperite, la cererea beneficiarului.

Beneficiarul din contractul de prestații cu direcția regională C.F. (furnizor sau beneficiar în contractul de furnizare) are următoarele obligații (semnificative în ce privește angrenarea răspunderii sale):

— să asigure condițiile necesare pentru ridicarea și ducerea din și la depozitele sale a expedițiilor de vagoane complete, containere și transcontainere permanent ziua și noaptea, inclusiv duminică și în sărbători legale;

— să asigure condiții pentru ridicarea și ducerea în și la depozitele sale a expedițiilor de coletărie și mesagerie, în cadrul orelor de program ale stației sau magaziei de mărfuri de care este deservit;

— să asigure condiții pentru camionarea zilnică a containerelor (sosire, predare și goale) conform prevederilor din T.L.M.-C.F.R. în vigoare, adică în orele în care stațiile sînt deschise pentru traficul de mărfuri;

— să depună la stația-magazie, anticipat cu 24 ore, scrisorile de trăsură pentru expedițiile de coletărie, containere, transcontainere și vagoane complete, grupate pe stații de destinație;

— să pregătească din timp mărfurile ce urmează a se expedia, din punct de vedere al ambalării, etichetării, marcării, sigilării și stabilirii greutății, așa cum prevăd dispozițiile tarifare, regulamentul de transport C.F.R. și instrucțiunile de serviciu ale căii ferate;

— să supravegheze, să însoțească și să îndrume formațiile de lucru ale executantului pe timpul efectuării operațiilor de încărcare-descărcare a mărfurilor, cît și circulația autovehiculelor în incinta sa, de la intrare și pînă la ieșirea acestora pe poarta întreprinderii beneficiare, prin delegat competent, care să indice formațiilor de lucru condițiile de manipulare a mărfurilor și de circulație a autovehiculelor, existente la beneficiari;

— să verifice starea containerelor și transcontainerelor goale și încărcate cît și a semiremorcilor auto aduse în depozitul său și să menționeze atît pe verso bonului de transport cît și pe verso scrisorii de trăsură, orice lipsă sau avarie, refuzînd primirea la încărcare a celor necorespunzătoare;

— să avertizeze pe executant despre terminarea încărcării-descărcării containerelor și a transcontainerelor, în termenele prevăzute de tariful local de mărfuri C.F.R. Avizarea se va face telefonic cu număr, dată și oră, pe număr de containere-transcontainere, cerînd executantului număr de confirmare. Terminarea operațiunii se consideră de la ora avizării;

— să confirme prin semnătură, ștampilă, dată și oră, primirea mărfii pe scrisoarea de trăsură (avizul și adeverirea de primire), iar pentru efectuarea prestației, pe bonul de transport și buletinul de lucru. În cazul refuzului de a primi marfa, beneficiarul este obligat să confirme prin semnătură și ștampilă, pe înștiințările și bonurile de înapoiere, arătînd motivul refuzului, urmînd a suporta contravaloarea prestațiilor efectuate de către executant, dus și întors și alte formalități, chiar dacă refuzul nu s-a făcut din vina lui;

— să se prezinte la stația de cale ferată pentru eventuale constatări, în toate cazurile cînd este solicitat de stație;

— să asigure supravegherea încărcării-descărcării în și din mijloacele de transport auto și C.F.R. și să însoțească pe parcursul auto, mărfurile ce se manipulează și transportă în condiții tehnice speciale ca: motoare, agregate, băuturi de orice fel în sticle și lăzi navete etc., a produselor în vrac ce nu se pot preda la transporturi prin cîntărire, pe număr de colete, pe bucăți ori la volum și să sigileze mijlocul de transport cînd aceste mărfuri se încarcă în vagoane, containere și transcontainere acoperite;

— pentru mărfurile ce fac obiectul coletăriei, containerelor și transcontainerelor beneficiarii, care au în incinta întreprinderii mai multe gestiuni, vor fixa un singur loc anumit pentru predarea transporturilor, precum și ridicarea lor din același loc, către și de la un singur gestionar;

— să asigure însoțirea pe parcursul auto a mărfurilor vagonabile, la predare și sosire;

— să invite la constatarea și tratarea neajunsurilor la transport, stația C.F. destinatară și pe executant. În caz contrar, actele încheiate nu vor putea angaja răspunderea cărăușului, nefiindu-i legal opozabile. Invitarea trebuie făcută prin astfel de mijloace încît să poată fi dovedită. În lipsa reprezentanților stației C.F. și ai executantului, unitatea beneficiară va proceda la constatarea cu delegat neutru în condițiile prevăzute de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Rezumînd și sintetizînd cele de mai sus, se impune a sublinia diferența esențială de tratament prevăzută pentru mărfurile vagonabile. În timp ce pentru toate celelalte mărfuri ce pot face obiectul unui contract de prestații cu regionala C.F. prin secția expediție, camionaj și mecanizare adică pentru coletărie, mesagerie, containere și transcontainere operațiunile de predare și primire în stația C.F. se fac de delegatul executantului, pentru mărfurile vagonabile respectivele operațiuni se fac de delegatul beneficiarului (expeditor sau destinatar). Diferențierea este deosebit de importantă producînd efecte juridice și angrenînd răspunderea participanților din contractul de transport și din contractul de prestație în funcție de obligațiile ce le revin și în funcție de modul cum au fost executate.

b) **Răspundere.** Așa cum am arătat, direcțiile regionale de căi ferate sînt părți nu numai în contractele de transport, ci și în contractele de prestații ce le încheie prin stațiile lor de expediție, camionaj și mecanizare pentru operațiuni de manipulare, transport și expediere a mărfurilor vagonabile, coletărie, mesagerie, containere și transcontainere de la depozitele beneficiarilor la stația de cale ferată și invers.

Pentru toate categoriile de mărfuri, în afara celor vagonabile, operațiunile de predare, manipulare și primire din și în stațiile de cale ferată se efectuează de personalul secției E.C.M., și deci răspunderea pentru integritatea cantitativă și calitativă a acestor produse aparține în întregime secției E.C.M. de la primirea produselor de la furnizor și pînă la eliberarea lor către destinatarul-beneficiar.

La mărfurile vagonabile preluarea din stația C.F. de destinație se face de către delegatul destinatarului astfel încît răspunderea secției E.C.M. este angrenată numai de la predarea lor către secția E.C.M. pentru camionare pînă la depozitul beneficiarului.

Partea care nu-și execută obligațiile prevăzute în contract datorează celeilalte părți penalități și despăgubiri în limitele prevăzute în actele normative în vigoare. Plata penalităților nu absolvă partea în culpă de plata despăgubirilor pentru repararea integrală a prejudiciilor cauzate celeilalte părți.

Neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contract se penalizează conform tarifului local de mărfuri, tarifului unic auto și normativelor în vigoare pentru :

— depășirea normei de staționare a containerelor, transcontainerelor, semiremorcilor și a autovehiculelor, la operațiunile de încărcare-descărcare la depozitele beneficiarului, produse din culpa sa ;

— falsa declarare a greutății mărfurilor prezentate la transport ;

— neprezentarea spre expediere a mărfurilor conform planului zilnic de transport, la nivelul cantității medii zilnice contractate ;

— necurățarea containerelor și a transcontainerelor după descărcarea mărfurilor din acestea ;

— neetichetarea și nesigilarea instrucțională a transporturilor și neatașarea la documentele de transport a actelor de livrare ;

— refuzul nejustificat al plății contravalorii prestațiilor și a taxelor de transport ;

— renunțarea la containerele și transcontainerele solicitate pentru încărcare.

CAUZE EXONERATOARE DE RĂSPUNDERE

Răspunderea cărăușului este înlăturată în situațiile arătate în art. 42 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Enumerarea legii este limitativă, ea nu poate fi extinsă prin analogie. Prezentăm și analizăm în continuare cazurile legale de exonerare a cărăușului. Primul caz de exonerare prevăzut de text este forța majoră. Faptul reținut ca atare va trebui să provină dintr-o cauză străină activității cărăușului și să depășească posibilitatea acestuia de a-l înlătura. Vor fi considerate drept cauze de forță majoră de pildă, calamitățile naturale. Evenimentele ieșite din comun care tulbură circulația, dar țin de desfășurarea activității căii ferate (o deraiere, ciocnire de trenuri), nu pot însă duce la absolvirea de răspundere a căii ferate, deoarece constituie accidente de serviciu, care pot fi evitate prin luarea de măsuri adecvate, iar calea ferată răspunde de activitatea ei. Învederăm aici că arbitrajul nu a reținut culpa penală a unei terțe persoane (dovedită de organele penale), drept caz de forță majoră care să exonereze pe cărăuș (Dec. P.A.S. nr. 2878/1974).

Socotim că și sub imperiul legislației actuale, unitățile de transport nu trebuie să se conformeze prevederilor art. 46 din Legea nr. 71/1969 privitoare la constatarea și confirmarea cazurilor de forță majoră. Într-adevăr, prevederea, cuprinsă în art. 46 din lege nu are caracter general ea se referă numai la neexecutarea contractelor de furnizare de produse aprobate prin balanțe materiale, în timp ce dispoziția art. 42 din Regulament este de specială aplicabilitate și se referă la contractul de transport care este, prin definiție, un contract de prestare. Așadar, în litigiile dintre beneficiarii de transporturi și unitățile prestatoare (calea ferată, întreprinderi auto etc.) dovada forței majore va fi făcută în continuare de cărăușul care o invocă și va cădea sub aprecierea organului arbitral, motiv pentru care enumerăm exemplificativ o serie de cauze de forță majoră recunoscute ca atare : incendiul datorit fenomenelor naturii sau însușirilor mărfii, cutremurului, furturile săvîrșite înarmat, ploile de mare intensitate care fac imposibilă manipularea mărfii;

— culpa organizației socialiste expeditoare sau a celei destinatare. Astfel, încărcarea defectuoasă a produselor, prin nerespectarea regulilor tehnice de încărcare, mențiunile greșite făcut în documentele de transport etc. pot constitui împrejurări care să ducă la exonerarea cărăușului de răspundere, cu condiția ca el să dovedească culpa organizației socialiste furnizoare sau destinatare ;

— producerea de lipsuri sau avarii din cauza anumitor însușiri proprii naturii produselor, care au determinat sfărîmarea, spargerea, ruginirea, alterarea sau alte consecințe asemănătoare. Dovedirea acestor împrejurări duce la concluzia lipsei de culpă a organizației de transport ;

— cauzele legate de încărcarea sau descărcarea produselor, dacă aceste operații s-au efectuat cu mijloacele organizației socialiste expeditoare sau ale celei destinatare, ori sub supravegherea lor ;

— cauzele naturale inerente transportului în mijloace de transport deschise, pentru produsele care, potrivit dispozițiilor în vigoare, se transportă în astfel de mijloace de transport. În acest caz, exonerarea de răspundere a cărăușului se întemeiază pe riscul inerent unui astfel de transport, în care produsele se pot avaria din cauze naturale (datorită ploii, soarelui, zăpezii etc.). Dacă însă produsele au fost încărcate de calea ferată în vagoane deschise, cu toate că tariful local de mărfuri nu permite transportul lor în asemenea vagoane, răspunderea revine cărăușului și nu este înlăturată decît în cazul în care organizația socialistă expeditoare a cerut expres — prin mențiune pe documentul de transport — vagon descoperit. Trebuie însă să precizăm că răspunderea cărăușului sau a organizației expeditoare nu este angajată numai pe baza simplului fapt al transportului în vagoane descoperite. Organul arbitral analizează cauza care conduce la provocarea pierderii sau avariei produselor pentru a stabili dacă aceasta constă exclusiv în riscurile transportului în vehicule deschise ;

— pagubele datorate faptului că însoțitorul produselor — fie el delegat de organizația socialistă expeditoare sau de cea destinatară — nu a luat măsurile necesare pentru asigurarea integrității lor. Exonerarea de răspundere a cărăușului pe acest temei pornește de la faptul că, pentru unele mărfuri, însoțirea este obligatorie, ținînd seama de îngrijirea deosebită care trebuie să li se acorde pe timpul transportului. Pentru a fi exonerat de răspundere, cărăușul trebuie să dovedească numai că produsele respective fac parte dintre cele a căror însoțire este obligatorie. Apare evident că, dacă organizația socialistă expeditoare sau, destinatară va reuși să probeze că lipsurile sau avariile nu se datoresc culpei însoțitorului, ci altor cauze, neimputabile acestuia (incendii, deraieri etc.), cărăușul va fi cel care va purta răspunderea ;

— lipsurile survenite din cauza unor defecte de ambalaj care n-au putut fi observate după aspectul exterior cu ocazia primirii produselor spre transport. Primirea unui produs pentru transport face să se presupună că el a fost ambalat corespunzător, astfel că lipsurile și avariile constatate la destinație se prezumă a fi intervenit pe parcurs și sînt, în principiu, imputabile cărăușului. Pentru a fi exonerat de răspundere cărăușul trebuie să dovedească că deși ambalajul prezenta după aspectul exterior o suficientă asigurare a integrității produselor, totuși el a avut anumite defecte interioare care n-au putut fi observate. Tot astfel cărăușul poate fi exonerat de răspundere dacă dovedește că, în interiorul unui ambalaj (satisfăcător după aspectul exterior), produsele nu au fost protejate și așezate corespunzător, lucru care a dus la avariere din cauza operațiilor inerente transportului (încărcare, manipulare, manevră, descărcare) ;

— lipsurile se datoresc faptului că organizația socialistă expeditoare a predat produse excluse la transport, sub denumire falsă, inexactă sau incompletă. În acest caz, sarcina probei — în sensul că produsele au fost prezentate la transport prin indicarea în documentele de transport a unei denumiri nereale, inexacte sau incomplete — revine cărăușului, iar dacă el face această dovadă, răspunderea pentru deteriorările suferite de asemenea produse pe timpul transportului revine organizației socialiste expeditoare. În cazul în care organizația expeditoare va fi în măsură să probeze că prejudiciul nu s-a datorat mențiunii nereale din documentul de transport, ci altor cauze, imputabile cărăușului, răspunderea rămîne acestuia din urmă ;

— lipsurile și avariile datorite faptului că organizația socialistă expeditoare n-a indicat în documentele de transport și, eventual, pe ambalaje, particularitățile specifice produselor, care reclamau condiții speciale sau anumite măsuri de precauție în timpul transportului sau depozitării ;

— lipsurile produse prin scăderea umidității în timpul transportului. Cărăușului îi revine sarcina să facă dovada că este vorba de produse care au umiditate și, prin această dovadă, este exonerat de răspundere, în limita pierderilor normale. Organizația socialistă expeditoare sau cea destinatară este îndreptățită să probeze că pierderea din cantitate nu este normală și se datorește altor cauze, imputabile cărăușului ;

— pierderile produse în urma scăderii naturale a greutății produselor în limitele indicate de art. 43 din regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Potrivit acestui text, cărăușul răspunde numai pentru partea lipsă din greutate care depășește procentele de pierdere prevăzute în actele normative în vigoare referitoare la transporturi. Această limitare de răspundere operează în favoarea cărăușului numai dacă la destinație transportul se prezintă intact, în cazul în care el prezintă urme de violare, scurgere etc., cărăușul trebuie să răspundă pentru întreaga cantitate constatată lipsă ;

— paguba produsă din cauza pericolului inerent transportului de vietăți. Cărăușul se poate apăra dovedind numai cu ajutorul documentului de transport, felul produselor prezentate la transport ; organizația socialistă expeditoare sau cea destinatară poate determina menținerea răspunderii cărăușului, dovedind culpa acestuia în efectuarea transportului ;

— indicația diferită a cîntarului folosit la primirea produselor spre transport de cea a cîntarului utilizat la eliberarea acestora către destinatar, atunci cînd lipsa nu este reală sau cărăușul poate dovedi că ea se datorește expeditorului. În aceste cazuri, lipsa constatată la destinație nu este reală, ci numai aparentă. Problema împrejurărilor ce au dat naștere diferenței de cantitate și a organizației socialiste căreia îi revine răspunderea se rezolvă după distincțiile pe care le-am expus.

Art. 42 alin. 2 și 3 din Regulament, reglementează sarcina probei stabilind cazurile cînd aparține unității reclamante, motiv pentru care trimitem la prevederile legale citate.

ACȚIUNEA ÎMPOTRIVA CĂRĂUȘULUI

Întrucît în cadrul raportului contractual de transport nu-și asumă obligații numai unitățile de transport, ci și expeditorul și destinatarul, pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate urmează a răspunde fiecare parte culpabilă. De aici rezultă că în contractul de transport nu rezidă numai acțiunile acestora din urmă împotriva cărăușului, ci și a unității de transport contra furnizorului sau beneficiarului. Întrucît ne referim numai la răspunderea cărăușului, acțiunile acestuia împotriva expeditorului și destinatarului nu fac obiectul preocupării noastre.

În acțiunile expeditorului și ale destinatarului, cărăușul va figura în toate cazurile, ca pîrît, în nume propriu, atît cînd participă direct la activitatea de transport, cît și atunci cînd prestația se execută de o unitate intermediară, cum este cazul contractelor pentru transportul din poartă în poartă. Cu privire la această ultimă ipoteză sînt necesare unele lămuriri. Este cunoscut, că pentru executarea transportului din poarta expeditorului în poarta destinatarului, calea ferată, prin direcțiile regionale, unități de personalitate juridică, potrivit prevederilor art. 17 din Legea nr. 5/1978, încheie contracte de prestații cu beneficiarii de transport, prin secțiile de expediție, camionaj și mecanizare ; ca urmare, partea executantă (regionala C.F.R.) efectuează operațiunile ce fac obiectul contractului prin secția respectivă. În cazul cînd obligațiile executantului nu au fost îndeplinite, sau au fost efectuate necorespunzător, acțiunea beneficiarului de transport (unitatea expeditoare sau cea destinatară, după distincțiile ce vor fi arătate mai jos) se va îndrepta, nu împotriva secției de expediții, camionaj și mecanizare, ci împotriva regionalei de căi ferate.

a) **Titularul dreptului de acțiune împotriva cărăușului și cesionarea acestui drept.** Potrivit art. 85 din Regulamentul de transport, numai părțile care participă la contractul de transport au raporturi juridice cu cărăușul și pot acționa calea ferată, dovedindu-și acest drept cu exemplarul din scrisoarea de trăsură (unicat sau duplicat), aflat în posesia lor.

Art. 85 din Regulamentul citat, actualizînd în parte prevederea cuprinsă în art. 432 din Codul comercial, dispune că :

— expeditorul are drept la acțiune împotriva cărăușului atît timp cît are dreptul să modifice contractul de transport, sau dacă dovedește că destinatarul a refuzat marfa ;

— destinatarul are acest drept din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură.

În articolul 85 pct. 3 lit. b din Regulamentul de transport, este indicat dreptul unităților expeditoare și destinatare de a acționa pe cărăuș, iar în final se reține că în lipsa duplicatului scrisorii de trăsură expeditorul poate acționa pe cărăuș numai dacă destinatarul îl autorizează pentru aceasta, adică îi cedează dreptul la acțiune. Aceasta a fost sursa care a determinat organele arbitrale să permită părților de a cesiona dreptul de acțiune împotriva cărăușului, între părțile participante la contractul de furnizare, indicate în scrisoarea de trăsură.

Arbitrajul de stat central, în mod constant s-a pronunțat că este indicat ca în cazul lipsurilor constatate la destinație, destinatarul să cesioneze expeditorului dreptul său de acțiune împotriva cărăușului, spre a se angaja un litigiu între furnizorul de marfă și cărăuș.

Potrivit legislației actuale, dreptul la acțiune împotriva cărăușului aparține părților participante la contractul de transport, iar cesiunea acestui drept se poate face numai între cele două părți cu care cărăușul este în raport de drept.

Cesiunea dreptului la acțiune se poate face fie printr-o mențiune expresă pe documentul de transport, fie printr-un act scris.

Cesiunea poate avea loc numai înăuntrul termenului de prescripție de 6 luni a dreptului la acțiune împotriva cărăușului. O cesiune efectuată după împlinirea termenului de prescripție nu poate produce efecte, deoarece însuși dreptul la acțiune este prescris (Dec. P.A.S. nr. 2751/1977).

b) **Reclamația administrativă.** În cazul litigiilor în care părțile din contractul de transport ridică pretenții împotriva cărăușului, ele au obligația de a formula, prealabil introducerii acțiunii arbitrale, o reclamație administrativă, instituție procedurală proprie transporturilor. Reclamația administrativă constituie un mijloc eficient de preîntîmpinare a litigiilor și de rezolvare operativă a pretențiilor pe care le ridică părțile din contractul de transport împotriva cărăușului.

Prin Instrucțiunile comune M.T.Tc-P.A.S. nr. 10/1964 s-a instituit obligativitatea folosirii reclamației administrative pentru pretențiile născute din contractul de transport. Această obligativitate nu trebuie înțeleasă în sensul că reclamantul nu are — în lipsa reclamației administrative — acces la exercitarea acțiunii contra cărăușului. Consecința patrimonială a neefectuării reclamației administrative este stabilită prin pct. 5 din instrucțiunea menționată în următorii termeni : „În cazurile în care se vor introduce acțiuni la Arbitrajul de Stat, sau la organul tutelar al întreprinderii pîrîte, înainte de expirarea termenului de tratare a reclamațiilor, sau fără să fi fost folosită calea reclamației administrative, organizația reclamantă va suporta cheltuielile ocazionate de acțiune (taxă de timbru, deplasări etc.).

Pentru ca reclamația să-și atingă scopul, ea trebuie să îndeplinească mai multe condiții.

În primul rînd, este necesar ca ea să cuprindă toate elementele prin care se identifică transportul, temeiurile și obiectul pretențiilor etc.

În al doilea rînd, unitatea reclamantă are obligația de a depune, odată cu reclamația, o serie de dovezi.

În cazul reclamațiilor pentru lipsuri sau avarii : documentul de transport în original (unicatul, în cazul reclamației din partea predătorului) ; cesiunea drepturilor, în cazul reclamației depuse de un terț sau de una din părțile contractului de transport în numele celeilalte ; procesul verbal de constatare a lipsei sau avariei ; dovada violării mărfii (facturi, certificate, expertize) ; orice alte acte necesare pentru dovedirea pretențiilor.

În cazul restituirilor de taxe : documentul de transport în original ; dovada plății taxelor a căror restituire se cere ; cesiunea drepturilor în cazul reclamației introduse de altă unitate decît aceea care a achitat taxa de transport.

În al treilea rînd, reclamația administrativă trebuie introdusă la organul competent : regionalele de cale ferată, pentru pretențiile izvorîte din transporturile în trafic local, Departamentul Căilor Ferate din M.T.Tc. pentru reclamațiile referitoare la contractele de transport auto pentru pretenții născute din contractul de transport auto intern și internațional.

Dintre efectele recliamației administrative, amintim suspendarea cursului prescripției extinctive. Este vorba de termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 al cărui curs se suspendă pînă la rezolvarea reclamației administrative, dar nu mai mult de trei luni de la introducerea ei.

Prescripția reincepe să curgă din ziua cînd s-a primit comunicarea în scris a respingerii reclamației administrative și cel mai tîrziu din ziua în care a expirat termenul de trei luni de la înregistrarea ei la organele arătate mai sus.

Interesează deci, din punctul de vedere al prescripției, data înregistrării reclamației la organele amintite, iar nu data expedierii ei prin poștă.

Pentru ca efectul suspensiv de prescripție să se producă, este necesar ca reclamația administrativă să corespundă condițiilor de mai sus. Astfel, o reclamație formulată fără precizarea obiectului și a temeiului sau care nu este însoțită de documentul de transport, nu produce asemenea efecte.

Cerințele la care ne-am referit, departe de a fi formale, corespund unui minim de date și documente necesare cărăușului pentru a fi în măsură să trateze reclamația.

Nu interesează deci, denumirea actului, termenii folosiți ori utilizarea expresă a noțiunii de reclamație administrativă. Interesează dacă cererea înaintată cărăușului conține elementele necesare pentru rezolvarea ei.

Pentru înlăturarea aspectelor de formalism și în scopul mobilizării unităților de transport în direcția utilizării cu eficiență a reclamației administrative, practica arbitrală a stabilit că produc efecte juridice nu numai reclamațiile înaintate regionalelor de cale ferată competente să le rezolve, dar și reclamațiile depuse, după caz, la stația de cale ferată de expediție sau de destinație (Decizia P.A.S. nr. 1261/1978). Cu alte cuvinte, stațiile respective au îndatorirea de a înainta reclamațiile către organele competente să le rezolve. Neîndeplinirea acestora obligații nu anihilează efectele proprii reclamației administrative.

În practică, s-a pus problema dacă completarea pretențiilor în cadrul celor 3 luni de rezolvare a reclamației administrative, dar după mai mult de 6 luni de la nașterea dreptului la acțiune, constituie sau nu o majorare afectată de prescripție.

Răspunsul care s-a dat, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2636/1978, a fost negativ. Iată considerentele deciziei care se referă la această problemă : „Examinînd critica adusă soluției de Regionala de căi ferate Timișoara în legătură cu excepția de prescripție înlăturată de organul arbitral, se reține că este neîntemeiată, deoarece, așa cum rezultă și din considerentele hotărîrii, reclamanta a formulat reclamație administrativă în termenul de 6 luni prevăzut de dispozițiile art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958, pentru suma de 9.723,25 lei, reprezentînd daune echivalente cu contravaloarea reparațiilor efectuate la autoturismele avariate pe timpul transportului..

În timpul celor 3 luni de tratare a reclamației administrative, în care, potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958, cursul prescripției este suspendat, reclamanta și-a completat pretențiile cu suma de 4.523,50 lei, cuantumul prejudiciului însumînd 14.246,77 lei.

La data precizării întregii valori a pagubei suferite din culpa cărăușului cursul prescripției era suspendat și efectul suspensiv viza întreg cuantumul pagubei care este unică și izvorăște din același fapt generator".

Rezultă deci, că efectul suspensiv al reclamației privește întreaga pagubă, chiar dacă parte din ea s-a pretins ulterior.

Potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958, constituie o cauză de suspendare a prescripției reclamația administrativă „făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri în termenul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații".

Suspendarea prescripției are loc cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni, socotit de la data înregistrării reclamației. Subliniem deci, că efectul suspensiv al reclamației se apreciază în raport cu data înregistrării ei la cărăuș, iar nu în funcție de data cînd a fost expediată.

Dacă rezultatul negativ al reclamației este comunicat anterior împlinirii termenului de 3 luni amintit mai sus, prescripția își reia cursul pe data primirii comunicării respective.

Cele de mai sus vizează reclamațiile legate de contractele de transport în trafic internațional; dacă reglementările speciale care sînt incidente dispun altfel în ceea ce privește suspendarea prescripției, sînt aplicabile prevederile din respectivele reglementări.

În acțiunile derivînd din contractul de prestații încheiat de calea ferată prin secțiile de expediere, camionaj, manipulare, nu operează instituția reclamației administrative (Dec. P.A.S. 3039/1978).

c) Prescripția dreptului la acțiune împotriva cărăușului.

Potrivit art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958, în raporturile dintre unitățile socialiste, termenul de prescripție este de 6 luni pentru acțiunile izvorîte dintr-un contract de transport, îndreptate împotriva cărăușului. Termenul de prescripție este de un an, dacă contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv cu mijloace de transport diferite. Termenele de prescripție de 6 luni și un an nu sînt aplicabile între raporturile dintre întreprinderile de comerț interior și unitățile furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiarii produselor importate.

În aplicarea prevederilor art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 organele arbitrale au avut o orientare restrictivă, considerînd textul legal sus citat ca o dispoziție de excepție, cerînd ca acțiunea să izvorască exclusiv din contactul de transport și să rezide strict numai în operațiuni de transport. În această orientare, incidența termenului de prescripție de 6 luni nu a operat asupra dreptului la acțiune derivînd din contractul de prestații efectuat de calea ferată prin secțiile de expediții, camionaj și manipulare, întrucît s-a considerat că acest contract nu este propriu-zis de transport, ci prin natura sa, este un contract de prestații (Dec. P.A.S. nr. 3039/1978). De asemenea, termenul de 6 luni nu este aplicabil acțiunilor împotriva unor unități care se ocupă cu repararea mijloacelor de transport, nefiind vorba de operațiuni de transport.

Termenul de prescripție de 6 luni este aplicabil acțiunilor împotriva cărăușului prin care se pretinde :

— restituirea taxelor de transport considerîndu-se că termenul lor rezidă în contract și nu în încasarea nejustificată a unor sume :

— despăgubirea beneficiarului pentru daunele suferite în cazul unui transport de trafic internațional, care a fost redirijat de la graniță, circulînd cu scrisoare de trăsură locală în regim de coletărie.

Termenul de 6 luni se aplică și în cazul acțiunilor în regres formulate de o întreprindere de transport împotriva altei întreprinderi de transport, ca urmare a unor prejudicii create prin plata de despăgubiri.

Termenul de prescripție începe a curge, de regulă, de la data expirării termenului de eliberare a mărfii, sau de la data cînd destinatarul a cunoscut ori a putut să cunoască paguba (Dec. P.A.S. nr. 1351/1975).

Acest termen este susceptibil de întrerupere și executare, în condițiile prevăzute de Decretul nr. 167/1958, fiind deci admisibilă și repunerea în termen potrivit dispozițiilor aceluiași act normativ.

dr. **Al. DETEȘAN**
dr. **C. JORNESCU**

contract economic

Nulitatea modificării retroactive a repartiției

Studiul „Relația plan-contract economic" apărut în nr. 11/1980 al suplimentului „Revistei economice" ridică, printre altele, problema dacă repartiția poate fi modificată și pe trecut, adică pentru perioade expirate. În speța analizată, anulîndu-se repartiția în luna noiembrie, cu efect retroactiv de la începutul anului, unitatea furnizoare a fost exonerată de răspundere pentru nelivrarea unei părți din produsele contractate. Prin această anulare desființîndu-se și contractul, unitatea beneficiară a fost lipsită de posibilitatea obținerii penalităților.

Fiind un aspect important al corelației plan-contract, precum și al autogestiunii întreprinderilor, reluăm problema enunțată într-un cadru mai larg. Considerăm că, o asemenea abordare este necesară întrucît, corelația plan-contract se integrează în procesul organizării și conducerii planificate a economiei.

O întrebare prealabilă o constituie admisibilitatea modificării repartiției cu caracter retroactiv. Prin art. 23, alin. 2 din Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României „Modificările de plan pentru perioade expirate sînt interzise". Fără să se precizeze în textul legii, dacă întîrzierea se referă la perioade anuale sau la orice perioade trecute, rezultă că, în genere, nu se pot modifica actele de planificare cu efect retroactiv. În sprijinul acestei interpretări se pot aduce și alte argumente. În art. 23, alin. 1 se reglementează modificarea prevederilor din planul cincinal, precum și din planul anual — deci și pentru perioade mai scurte de un an — pentru viitor, în cazuri temeinic justificate „în condițiile legii, cu obligația de a se stabili măsurile necesare pentru menținerea proporțiilor, ritmurilor și echilibrului planificat". Prevederea din alin. 2 al art. 23 din Legea nr. 8/1972, simetric, interzice modificarea pe trecut a aceloraşi sarcini de plan. Observăm că modificarea sarcinilor de plan pentru viitor a fost însoțită de „obligația de a se stabili măsurile necesare". Dacă s-ar putea admite că modificarea pe trecut este interzisă pentru perioade de plan de un an, dar admisă pentru perioade mai scurte de un an, în lipsa unor precizări și limite așa cum se face în art. 23 alin. 1 cînd se are în vedere modificarea pentru viitor, ar însemna să se permită modificări ale actelor de planificare, fără măsuri de preîntîmpinare a unor consecințe negative. Nu ar fi în concordanță cu cerințele promovării răspunderii și disciplinei în economie, al eficienței economice, dacă am considera că în lege ar exista o ipoteză de modificare a planului, și anume pe trecut pentru perioade mai scurte de un an, fără să se prevadă și obligativitatea unor măsuri prin care să se evite apariția unor deficiențe în activitatea unor întreprinderi. Aceste măsuri și limite n-au fost necesare a fi prevăzute, tocmai pentru că legea interzice orice modificare retroactivă a obiectivelor de plan. Mai trebuie arătat că, în sensul art. 21 din Legea nr. 8/1972 prin „perioadă" se înțelege trimestrul al III-lea al anului, adică perioada este echivalentă cu un interval mai scurt de un an. N-ar avea nici o rațiune ca noțiunea de „perioadă" să aibă un anumit sens în art. 21 și alt sens în art. 23, alin. 2 din Legea nr. 8/1972.

Dincolo de analiza unor texte legale, modificarea repartiției pentru perioade expirate, cu consecința exonerării de răspundere a unităților furnizoare apare, în principiu, ca o soluție necorespunzătoare exigențelor economice.

Autogestiunea economică impune, pe plan juridic, recunoașterea dreptului fiecărei unități economice de a-și desfășura activitatea pe baza planului și bugetului fundamentate și elaborate potrivit legii, precum și dreptul unității de-a obține beneficiile corespunzătoare efortului propriu depus pentru realizarea obiectivelor stabilite. Indicatorul producției nete cere excluderea diminuării rezultatelor fiecărui colectiv prin neîndeplinirea obligațiilor altor întreprinderi. În situația în care o unitate prin neîndeplinirea obligațiilor contractuale asumate a diminuat beneficiile pe care putea și trebuia să le obțină unitatea beneficiară, folosirea instrumentelor legale de acoperire a prejudiciilor este o cerință a autogestiunii. Desigur, fiecare unitate fiind integrată în sistemul economiei naționale, uneori urmează să suporte o diminuare a patrimoniului său cînd interesele economiei naționale, în mod concret și evident, realmente o cer. Practica ne arată însă că, uneori, organele de conducere modifică sarcinile de plan fără să fie vorba de interesele economiei naționale, ci de compensarea neîndeplinirii planului la o întreprindere cu depășirile realizate de altă unitate.. [1])

Noul mecanism economico-financiar impune și un nou mod de conducere a economiei. În acest sens, aprovizionarea tehnico-materială, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, cere „îmbunătățirea activității tuturor organelor de sinteză, care trebuie să răspundă nemijlocit pentru felul în care se realizează planurile în toate sectoarele de activitate și să intervină operativ în soluționarea problemelor ce se ridică." [2])

Aceste cerințe sînt promovate și în legislație, reglementîndu-se instrumente prin care organele de conducere pot să organizeze executarea contractelor, să intervină la timp pentru realizarea deplină a obligațiilor asumate de unitățile subordonate. Printre acestea enumerăm :

— transmiterea sarcinilor de plan sau inițierea altor măsuri dacă o unitate subordonată nu poate asigura executarea contractului (art. 43 din Legea contractelor economice) ;

— obligația ministerelor, centralelor, comitetelor executive ale consiliilor populare de a lua măsuri „pentru contractarea integrală a desfacerii producției și aprovizionării tehnico-materiale, în condițiile legii" (art. 19 din Legea nr. 8/1972) :

— obligația ministerelor și a altor organe centrale și locale de a lua toate măsurile necesare pentru asigurarea „executării întocmai a obligațiilor asumate de unitățile socialiste prin contracte, de efectuarea unui control riguros al îndeplinirii obligațiilor contractuale de către părți și de stabilirea răspunderii persoanelor vinovate pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a prevederilor din contractele încheiate".

Se poate reține că, prin lege se promovează rolul activ al organelor de conducere în direcția organizării executării contractelor. De aceea, apare nefundamentată practica de a elibera justificări retroactive pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale, în locul unei intervenții imediate de înlăturare a dificultăților ce împiedică temporar executarea contractelor.

Actele de planificare apar ca acte de drept economic, nefiind doar un ordin adresat unei întreprinderi, ci o măsură de conducere economică, luată pe baza analizei prealabile a tuturor consecințelor. După cum rezultă din unele texte legale, în esență astfel este conceput și actul de modificare a sarcinilor de plan. Citățm în acest sens art. 37 lit. h din Legea nr. 5/1978 — prin care biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprindere are atribuția să modifice „în cazuri justificate — sarcinile de plan anuale și trimestriale ale secțiilor, atelierelor și altor unități, de producție cu respectarea nivelului indicatorilor aprobați pe total întreprindere, pe an și trimestre, precum și a obligațiilor rezultate din contractele economice încheiate."

Pentru evitarea unor anulări a actelor de planificare, în privința unor perioade expirate, se impune în primul rînd, creșterea rolului organelor de conducere în organizarea executării contractelor.

În vederea promovării disciplinei contractuale s-au formulat și soluții noi în practica arbitrală. Astfel : Actul adițional prin care părțile au convenit decalarea termenului de livrare este valabil numai dacă a intervenit înainte de împlinirea termenului contractual inițial. (Decizia P.A.S. nr. 2459/1979). Se consideră că decalarea posterioară a termenului de livrare slăbește disciplina contractuală, constituind un mijloc de acoperire a deficiențelor părților. Raționamentul trebuie extins și în privința modificării repartiției. Indiferent de punctul de plecare, exonerarea de răs-

pundere pe trecut nu promovează preocuparea pentru asigurarea executării contractelor economice.

Soluțiile recente ale practicii arbitrale subliniază mai mult necesitatea unor măsuri organizatorice în legătură cu modificarea repartițiilor. S-a reținut, în acest sens, că modificîndu-se repartiția, organele tutelare ale părților au decis să se livreze suplimentar alte produse (Decizia P.A.S. nr. 148/1980). De asemenea, s-a admis că modificarea repartiției se poate realiza numai în aceleași condiții în care s-a emis repartiția inițială, cerîndu-se din nou, acordul organelor tutelare ale părților etc., adică cu respectarea aceleiași metodologii (Decizia P.A.S. nr. 321/1980). Altfel, contractul este valabil așa cum a fost încheiat și unitatea furnizoare rămîne obligată să livreze întreaga cantitate (Decizia P.A.S. nr. 43/1980). Admițîndu-se modificarea repartiției numai cu respectarea metodologiei de emitere a acesteia, se creează posibilitatea aprecierii situației, sub aspectul activității părților și stabilirii măsurilor organizatorice corespunzătoare.

M. PASCU

1. *Dezvoltarea economico-socială în profil teritorial — de la concept la realitate — dezbatere în „Era socialistă" nr. 21/1979, pg. 9.*

2. *Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Editura politică, București, 1979, pg. 474—475.*

Ultimele reglementări în domeniul ambalajelor

Decretul 465/1979 care consacră juridic preocuparea, prioritară pentru momentul economic actual, pentru asigurarea de noi surse de materii prime și materiale, prin recuperarea materialelor refolosibile, conține reglementări extrem de oportune și în ceea ce privește circulația ambalajelor.

Aceasta se explică nu numai prin importanța deosebită a ambalajelor pe plan economic, prin cantitate, care implică un mare consum de materiale, în general deficitare, valoare globală și funcții dar și prin faptul că în domeniul circulației ambalajelor, reutilizarea, respectiv repetabilitatea circuitelor, constituie un factor intrinsec.

Modificările actului normativ menționat mai sus vor opera explicit sau implicit, (prin referire la disp. art. 58 privind abrogarea oricăror dispoziții contrare) afectînd o multitudine de aspecte și vizînd cu cîteva excepții, întreaga categorie a ambalajelor de transport.

Prin art. 28 din D. 465/1979, definindu-se ambalajele pentru circulația mărfurilor care se întrebuințează repetat, drept mijloace de transport, se enumeră exemplificativ cîteva tipuri : lăzi, navete, butoaie, sticle, borcane, pe lîngă care desigur mai pot fi incluse și altele cum ar fi de pildă stelajele, săniile de lemn, cutiile de tablă sau de mucava, sacii textili etc.

Deși în cuprinsul actului normativ citat mai sus nu se specifică în mod expres, rezultă totuși clar, din diferite formulări (de exemplu art. 31) că reutilizarea ambalajelor se va face numai în sistemul restituirii, fiindcă numai în cadrul acestuia se vor putea asigura și urmări respectarea duratei normale de serviciu a ambalajelor și rotația lor cît mai rapidă.

Ca urmare a prevederilor art. 14 din H.C.M. 2335/1967 privind producția și circulația ambalajelor și art. 31 din Instr. nr. 108/1975 emise de MATMCGFF, așa cum au fost modificate prin Ord. MACF/1976 trebuie considerate ca fiind modificate, iar art. 44—56 din Instr. citate mai sus, abrogate, întrucît se referă la reglementarea circulației ambalajelor în sistemul vînzării-cumpărării.

O excepție de la generalizarea sistemului restituirii, o constituie ambalajele din import, a celor provenite de la mărfurile destinate exportului precum și de la produsele din rezerva de stat, situație în care își mențin aplicabilitatea prevederile art. 67—74 din instrucțiuni (în afară de dispozițiile care se referă la valorificarea ambalajelor ce trebuie înlocuite cu disp. art. 30 lit. c din D. 465/1979).

Prin generalizarea sistemului restituirii, ca unic regim de realizare a refolosirii ambalajelor, nu se mențin însă în vigoare, în mod automat toate prevederile din instrucțiuni operante în acest sistem.

Astfel dacă potrivit art. 33 din Instrucțiuni restituirea ambalajelor se face în cotele prevăzute în anexele 1 și 5 (cu excepția ambalajelor mijloace fixe care se restituie 100%) a căror depășire este facultativă, interpretarea corectă a prevederilor Cap. V din 465/1979 duce la concluzia că nu se mai justifică stabilirea de cote și că restituirea ambalajelor se va face în totalitate (un punct de vedere similar a adoptat în acest sens și practica arbitrală mai veche — Dec. PAS 594/1964 — condiționînd însă posibilitatea restituirii peste cotele legale de existența acordului părților). Practica arbitrală mai nouă, contrară — Dec. PAS 3484/1978 — nu mai poate fi luată în considerare.

Restituirea ambalajelor, așa cum rezultă din însăși finalitatea D. 465/1979 trebuie să se facă în natură, iar nu prin echivalentul lor bănesc (Dec. PAS 2374/1957) și numai în tipul de ambalaj expediat de furnizor cu marfă (în acest sens practica arbitrală mai veche — Hot. Arb. Stat Central 5673/1960 citată de V. Atanasiu în lucrarea „Obligația de restituire a ambalajelor" urmează a fi menținută).

Aici s-ar putea pune problema dacă beneficiara mărfurilor ambalate ar putea fi autorizată să restituie peste cota de 100%, bineînțeles din același tip.

Opinăm că o depășire, la restituirea ambalajelor, a numărului de ambalaje efectiv primite cu marfă, este posibilă, dar numai cu acordul anticipat al furnizorului de marfă ambalată, dacă și ambalajele supranumerare au fost livrate tot de furnizorul respectiv și dacă sînt necesare acestuia, deoarece în acest fel mărindu-se cantitatea de ambalaje refolosibile s-ar evita introducerea în circuit a unor ambalaje noi.

Art. 33 din H.C.M. 2335/1967 prevede că ambalajele se restituie condiționate, fixînd această obligație în sarcina beneficiarului de marfă chiar dacă pentru aceasta se prevedea posibilitatea reținerii unui procent de 20% din cota valorică de decontare, cu acordul furnizorului de marfă expediată cu ambalajele respective (conform art. 41 din Instr.).

Prin art. 30 lit. a din Decret întreținerea ambalajelor pe toată durata normată de serviciu precum și repararea, în vederea refolosirii, a ambalajelor deteriorate, după împlinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normată constituie o sarcină (comună) a unităților socialiste, fără a se face distincție între furnizori și beneficiari.

Prin prisma celor de mai sus nu se mai justifică practica arbitrală recentă (Dec. PAS 1289/1979) potrivit căreia unitatea furnizoare care a pus în circulație ambalaje deteriorate nu este îndreptățită să pretindă penalități pentru nerestituirea în termen a ambalajelor respective (decît dacă depășirea termenului s-a datorat efectuării reparației).

Ce se întîmplă totuși în situația în care furnizoarea refuză în mod nejustificat să primească ambalajele restituite de beneficiară (cu motivarea bunăoară că acestea ar fi deteriorate, deși obligația recondiționării acestora îi incumbă, așa cum s-a văzut în egală măsură) ?

Răspunsul practicii arbitrale, care-și păstrează actualitatea, este, (fundamentîndu-se pe disp. art. 85 din Instr.) că în această situație se impune aplicarea penalităților pentru nerestituirea în termen a ambalajelor, soluția justificîndu-se, deoarece în acest fel se asigură respectarea ciclului normat (Dec. PAS 1443/1978). Dealtfel potrivit art. 31 din Decret unitățile furnizoare sînt obligate să primească ambalajele.

Obligația de restituire nu se consideră îndeplinită, dacă expedierea ambalajelor restituite s-a făcut de beneficiara mărfurilor ambalate la o altă adresă decît cea stabilită în contract (Dec. PAS 2228/1978).

În conformitate cu disp. art. 31 al. ult. din Decret, unitățile beneficiare de mărfuri ambalate sînt obligate să restituie în termen ambalajele primite.

Pînă la stabilirea de noi termene, urmează a fi avute în vedere termenele prevăzute de art. 33 din Instr. (care

încep să curgă la 15 ale lunii pentru mărfurile primite în prima jumătate a lunii și de la 30 ale lunii pentru cele primite în a doua jumătate a lunii), conform anexei 1 la Instr.

În caz de nerespectare a acestor termene sînt aplicabile penalitățile prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. c din Legea contractelor economice așa cum a fost modificată prin L. 3/1979.

Așa cum s-a stabilit de practica arbitrală (Dec. PAS 2072/1978) cuantumul penalităților de întîrziere în restituirea ambalajelor nu este planificat, ele curgînd pînă la data îndeplinirii obligației de restituire în natură a ambalajelor, astfel că expirarea anului de plan nu marchează momentul de la care nu se mai datorează penalitățile respective.

Conform unei practici arbitrale mai vechi, dar care își menține actualitatea (Dec. PAS 295/1966 citată de V. Atanasiu) termenul de restituire a ambalajelor nu este un termen procedural.

Potrivit unei alte decizii a PAS (776/1958) desfacerea lentă a produselor nu constituie prin ea însăși un factor exonerator de răspundere pentru întîrzierea restituirii ambalajelor.

În ceea ce privește dreptul la acțiune referitor la lipsurile cantitative ce se reclamă în legătură cu ambalajele restituite s-a apreciat că nefiind vorba de transferul dreptului de proprietate asupra ambalajelor, sînt aplicabile prevederile art. 3 din D. 167/1958, iar nu disp. art. 4 lit. a din același decret (Dec. PAS 506/28.09.1969).

Una din problemele cele mai importante o constituie menținerea calității ambalajelor pe întreaga durată a ciclurilor normate și organizarea verificării acesteia la cele două puncte de control prestabilite și anume la livrarea lor cu marfă de către furnizori și la restituirea lor, goale, de către beneficiarii mărfii.

Menținerea calității ambalajelor trebuie asigurată la un nivel minimal, care să garanteze integritatea mărfurilor pe timpul transportului, exprimat prin criteriile stabilite de anexa 5 la Instr. ce rămîn aplicabile în continuare, prin prisma art. 28 al. 1 din decret, fiind atestată de actele încheiate în conformitate cu prevederile regulamentului aprobat prin HCM 941/1959 (la care face trimitere expresă art. 40 din Instr.).

Actele de constatare consemnînd lipsuri calitative trebuie încheiate în condiții edificatoare în a stabili atît natura lipsei prin referire la criteriile prevăzute în anexa 5 din Instr. cît și cui îi revine răspunderea pentru pierderea calității ambalajelor respective, fiind necesar pentru aceasta ca verificarea să se facă în momentul primirii mărfurilor ambalate ori a ambalajelor goale de la cărăuș, pentru a se elimina eventuala răspundere a primitorului expediției.

Prin prisma art. 29 din Instr. care-și accentuează actualitatea, deprecierea ambalajelor, dacă nu afectează însăși structura acestora făcîndu-le să-și piardă identitatea de mijloc de transport și nici capacitatea de a proteja marfa pe timpul transportului, nu justifică refuzul de primire a lor, nici de către beneficiară (față de care operează și prezumția că ambalajele dacă au asigurat integritatea mărfurilor ambalate pe timpul transportului la beneficiar au fost totuși corespunzătoare) și nici de către furnizor, deoarece așa cum s-a mai arătat, potrivit art. 30, din decret unitățile socialiste (ceea ce înseamnă atît furnizoarea de mărfuri ambalate cît și beneficiara) sînt obligate să asigure întreținerea (care implică și recondiționarea) ambalajelor, conservîndu-le funcționalitatea.

Ceea ce trebuie să se rețină este că indiferent care din unitățile implicate în circuitul ambalajelor, constată starea necorespunzătoare a acestora, trebuie să procedeze la recondiționarea lor pentru a fi repuse în circulație, nu numai în cazul ambalajelor care nu au îndeplinit durata de serviciu și a ciclurilor normate (pentru care art. 28 al. penultim din decret interzice în mod expres scoaterea lor din circuitul economic) dar și în cazul ambalajelor, care după îndeplinirea numărului de cicluri de utilizare normată, pot fi refolosite (art. 30 lit. b din decret) extinzîndu-se în acest fel pentru toate categoriile de ambalaje de transport, regimul stabilit pentru palete (art. 61 din instrucțiuni).

Odată stabilit acest principiu, problema se mută în sfera localizării cheltuielilor de recondiționare și de întreținere a ambalajelor.

Conform art. 12 din HCM 2335/1967 cheltuielile de recuperare și recondiționare precum și uzura se suportă de beneficiarii de mărfuri.

Pe de altă parte potrivit art. 41 din Instr. beneficiarul de mărfuri poate conveni cu furnizorul, ca ambalajele constatate necorespunzătoare calitativ să fie recondiționate în contul și pe cheltuiala furnizorului, reținînd în acest sens 20% din cota valorică de decontare.

Se deduce din cele de mai sus că beneficiarul urmează să suporte numai cheltuielile de recondiționare a ambalajelor la care pierderea de calitate s-a datorat uzurii, ori riscului normal, sau culpei proprii a beneficiarului ori a cărăușului (motivat de faptul că potrivit art. 85/3 din Reg. CFR/1929, împotriva organizației de transport numai beneficiarul în calitatea sa de destinatar ar avea vocație procesuală).

În cazul în care culpa pentru deteriorarea ambalajelor aparține furnizorului, costul recondiționării ambalajelor urmează a fi suportat de acesta, fie direct prin efectuarea reparării ambalajelor respective, fie indirect, prin decontarea cheltuielilor de reparație efectuată de beneficiar (care ținînd seama de natura și întinderea reparației, poate depăși, credem, cota de 20% prevăzută de art. 41 din Instr.).

O altă problemă deosebit de importantă, la care răspunsul decretului este diferit de cel al instrucțiunilor este aceea a valorificării materialelor rezultate din desafectarea ambalajelor.

Astfel în locul prevederilor art. 41 din Instr., care pentru procedura valorificării ambalajelor necorespunzătoare făcea trimitere la metodologia privind scoaterea din activ a obiectelor de inventar ajunse la limita de folosință, decretul, prin art. 30 lit. c, are în vedere măsurile stabilite de propria-i reglementare (art. 21).

Ca urmare o serie de dispoziții din H.C.M. 2335/1967 (art. 14 și 15) ori din Instr. (art. 72, 76, 78, 80, 81) și-au pierdut aplicabilitatea.

În ceea ce privește facturarea și decontarea ambalajelor ce se livrează cu marfă și se restituie goale, decretul neavînd reglementări, sînt aplicabile în continuare prevederile Instr. (art. 39).

Pentru întîrzierea decontării cotelor valorice nu se pot calcula, pretinde și percepe penalitățile prevăzute de art. 47 (5) din Legea contractelor economice, întrucît în cazul ambalajelor ce se restituie, obiectul decontării nu îl constituie prețul, nefiind vorba de un transfer de proprietate.

Referitor la circulația propriu-zisă a ambalajelor decretul prevede (art. 31) ca expedierea ambalajelor să se facă în relații de transport optimizate, urmărindu-se reducerea manipulărilor și eliminarea verigilor intermediare.

Se poate deci concluziona că Decretul 465/1979 a edificat un mecanism cu mare putere de acțiune pentru creșterea eficienței în utilizarea ambalajelor, prin menținerea calității acestora în toată perioada de folosire normată și chiar după împlinirea acestei perioade și prin sporirea vitezei de circulație, asigurîndu-se totodată un regim rațional de valorificare a materialelor rezultate din desfacerea ambalajelor.

Paul MIHĂILESCU

Completarea cuprinsului contractelor economice

În conformitate cu art. 17 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, „în cazul unor produse pentru care, la data contractării, nu sînt precizate sortimentele, tipurile, dimensiunile sau alte caracteristici necesare executării obligațiilor asumate, părțile vor prevedea termenele de prezentare a acestora, care nu vor putea depăși șase luni înainte de data livrării".

Aceste dispoziții legale permit, deci, completarea contractului la o dată ulterioară încheierii lui, în așa fel încît să constituie un instrument real și eficient de îndeplinire a sarcinii de plan.

Termenul limită în care trebuie realizată completarea contractului este, așa cum s-a văzut, de 6 luni. Ca atare, unitățile socialiste pot stabili termene mai scurte, dar nu mai lungi decît cel prevăzut de lege. În cazul nesocotirii acestei interdicții, considerăm că termenul mai lung convenit de către părți este înlocuit de drept cu termenul limită de 6 luni stabilit pe cale normativă.

Respectarea termenelor la care ne referim este asigurată și prin dispozițiile art. 47 lit. b din aceeași lege care sancționează prin plata de penalități întîrzierea în „prezentarea la termenele stabilite în contract a specificațiilor ori a detaliilor necesare executării contractului".

Este evident că dreptul la aceste penalități se naște odată cu depășirea termenelor de prezentare stabilite, iar nu pe data nerespectării termenelor de livrare datorită neprezentării specificațiilor ori a detaliilor necesare executării produselor contractate. La aceeași dată începe să curgă și termenul de prescripție prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

Art. 17 din Legea nr. 71/1969 mai prevede că „pentru mașinile, utilajele și instalațiile cu o durată mai mare a ciclului de fabricație, documentațiile tehnice și comenzile se vor preda de către beneficiari în cadrul termenelor prevăzute în anexă, care face parte integrantă din prezenta lege".

Nici de această dată nu vor putea părțile să stabilească, în mod valabil, termenele de predare cu încălcarea dispozițiilor normative, iar în cazul nepredării la termen a documentațiilor tehnice se datorează, de asemenea, penalități.

În cazurile la care ne-am referit, penalitățile se calculează la prețul produselor, lucrărilor sau prestațiilor, care nu au putut fi executate datorită neprezentării specificațiilor ori detaliilor sau din cauza nepredării documentației tehnice la termen.

Menționăm că și în perioada anterioară modificării Legii nr. 71/1969, era posibilă completarea cuprinsului contractului în cadrul stabilit chiar de către părțile contractante în acest scop.

Astfel, prin hotărîrea nr. 2097/1979, Arbitrajul de Stat Central, s-a pronunțat, printre altele, și asupra neînțelegerilor dintre părți referitoare la scadența obligațiilor de livrare.

Susținerea pîrîtei-furnizoare, în sensul că obligațiile sale de livrare au fost trimestriale, iar nu lunare, a fost înlăturată cu motivarea că prin pct. 3 al contractului încheiat între părți s-a prevăzut că reclamanta — beneficiară va întocmi și trimite pîrîtei-furnizoare desfășurătoare de livrare.

Asemenea desfășurătoare au fost comunicate din timp, iar în cuprinsul lor s-au făcut eșalonări lunare cu mențiunea că ele fac parte integrantă din contract.

„Pîrîta nu a formulat nici o obiecțiune la acest desfășurător — reținut arbitrajul — și ca atare, răspunderea sa urmează să fie angajată în raport de termenele de livrare lunare".

În legătură cu această rezolvare, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 1844/1979, a reținut următoarele : „Întrucît unitatea pîrîtă nu a formulat nici o obiecțiune la desfășurătorul lunar trimis de beneficiara reclamantă înseamnă că a fost acceptat ca atare, astfel încît răspunderea furnizoarei pîrîte a putut fi angajată în raport de termenele de livrare lunare".

Desigur că, în condițiile legislației economice actualmente în vigoare, unitățile socialiste sînt îndatorate să încheie, de la început, contracte economice avînd conținutul complet. Posibilitatea completării ulterioare a cuprinsului acestor contracte este prevăzută, pentru cazurile la care s-a făcut referire, chiar prin dispozițiile Legii nr. 71/1969. Acesta nu înseamnă însă — în opinia noastră — că părțile nu ar putea proceda și în alte situații la completarea contractului prin acordul lor de voință. Întemeiem această părere pe necesitatea conținutului complet al contractelor economice, necesitate care nu mai trebuie demonstrată.

I. ICZKOVITS

Modificarea și încetarea contractelor economice

Potrivit art. 28 din Legea nr. 71/1969 modificarea sau denunțarea unilaterală a contractului economic este interzisă, iar modificarea contractului prin acordul părților nu se poate face dacă aceasta privește elemente cuprinse în balanțele materiale în repartiții.

Această ultimă prevedere legală, deși se referă în mod explicit numai la modificarea unui contract economic, este evident că se aplică și în cazul încetării acestuia. Nu este de conceput ca un contract economic să înceteze prin acordul părților atît timp cît subsistă actul de planificare ce a stat la baza încheierii acestuia. Orice altă opinie este contrară principiilor fundamentale și esențiale care guvernează materia contractelor economice și corelației specifice existentă între plan și contract.

De pildă, un contract încheiat în trim. IV dintr-un an în baza unui act de planificare, cu termen de valabilitate pînă la finele anului, nu poate fi modificat sau denunțat unilateral prin voința unei părți. Dar, acest contract nu poate fi modificat și nici nu poate înceta prin acordul părților, atît timp cît continuă să fiinteze actul de planificare în baza căruia a luat naștere raportul juridic. În cazul în care totuși părțile, procedînd în mod nelegal, încheie un act adițional prin care modifică contractul inițial stabilind termene de livrare în alt an de plan decît cele prevăzute în repartiție, trebuie să considerăm că acordul lor de voință este insuficient și ineficient. Actul adițional prin care se modifică termenele de livrare stabilite în actul de repartizare este nul de drept și nu poate produce efecte juridice, clauzele respective înlocuindu-se de drept cu elementele din actul de repartizare.

Drept consecință, un asemenea act adițional luat ca atare — **ut singuli** — nu poate constitui temei pentru obligarea unei unități socialiste la plata de penalități.

În cazul în care ulterior încheierii actului adițional se modifică și actul de planificare, stabilindu-se aceleași termene de livrare, actul adițional se validează, întrucît este conform repartiției. Dar existînd o modificare a repartiției și deci concordanță între plan și contract, nici o unitate nu poate fi obligată la plata de penalități dacă prestațiile se execută potrivit noilor termene prevăzute în repartiție și în actul adițional.

În cele de mai sus își va afla răspunsul solicitat Unitatea Prefabricate Progresul, Șos. Giurgiului nr. 5, Jilava.

J. COSTIN

comerț exterior

Garantarea obligațiilor contractuale internaționale

Prin Legea 1/1971, privind activitatea de comerț exterior și cooperarea economică internațională, se prevede că raporturile contractuale cu partenerii externi se stabilesc sub formă scrisă, cu respectarea condițiilor de validitate a convențiilor, luîndu-se toate garanțiile necesare, iar prin legea finanțelor nr. 9/1972, se prevede obligația întreprinderilor de comerț exterior, de a înscrie în contractele externe (de export-import, cooperare economică internațională, turism, prestări de servicii, transporturi și expediții internaționale) garanții ferme, modalități de plată și de credit, care să asigure încasarea integrală și la termen a tuturor drepturilor în valută și realizarea obligațiilor asumate.

Finalitatea urmărită în executarea contractelor economice internaționale, este deci precisă și ea poate fi sintetizată astfel : în calitate de furnizor, încasarea prețului prestațiilor efectuate ; în calitate de beneficiar, realizarea întocmai

a obiectului (primirea mărfurilor, prestarea serviciilor, punerea la dispoziție a utilajelor închiriate, transferul de tehnologii etc.).

Întrucît drepturilor uneia dintre părți îi corespund obligațiile asumate de cealaltă parte, studiul și cunoașterea fiecăreia dintre acestea, conturează o imagine a aspectelor specifice ale contractului de comerț exterior și în același timp dă posibilitatea analizării unor riscuri probabile pe parcursul derulării operațiunilor și găsirii căilor de înlăturare a consecințelor negative pe care le pot declanșa acestea.

Luînd ca punct de plecare, legislația civilă și comercială română, dreptul uniform al vînzării internaționale și condițiile generale de livrare CAER 1968/1975, predarea lucrului vîndut, constituie nu numai obligația vînzătorului, dar este cea mai importantă operație în cadrul vînzării, operație de care sînt legate, transferul proprietății, riscurile, cheltuielile de expediție-transport etc. Predarea constă în remiterea lucrului, cu garantarea cantității, calității și funcționalității.

Cumpărătorului îi revin două obligații principale și anume plata prețului și luarea în primire a lucrului cumpărat.

În baza raporturilor juridice convenite între părți, creditorul poate pretinde debitorului executarea întocmai și la termen a obligațiilor asumate, În situația neîndeplinirii acestora, creditorul poate apela la executarea silită a bunurilor mobile și imobile ale debitorului, dacă nu a luat măsura preconstituirii altor garanții sigure și cu executare imediată.

Pentru evitarea riscului insolvabilității debitorului, creditorul îi poate pretinde acestuia, unele garanții specifice în contractele de vînzare internațională.

În perioada postbelică, în urma avîntului înregistrat de progresul tehnic și economic garanțiile au căpătat forme specializate, legate în principal de garanțiile personale și îndeosebi de cele la care participă și o bancă.

Pentru acoperirea și garantarea drepturilor lor partenerii de contract, cer și obțin garanții, în cele mai frecvente dintre cazuri din contractele de vînzare-cumpărare, antrepriză, construcții-montaj, licitații etc., de tipul garanțiilor personale, scrisori de garanție bancară sau de efecte de comerț (cambii, și bilete la ordin, avalizate de bănci sau instituții de finanțare), precum și garanții prin ipoteci.

Scrisorile de garanție bancare, deși nereglementate prin lege, sînt în general, garanții personale, solidare, ce conțin obligații ferme de plată (în cazul cînd debitorul principal nu își execută obligația) independente și abstracte de relația fundamentală (contractele de forme și tipuri diferite).

Prin scrisorile de garanție, banca se obligă să garanteze pe clientul său, debitor, pentru executarea unor obligații asumate printr-un contract, față de beneficiarul obligației din contract. Dacă debitorul garantat nu-și îndeplinește obligația asumată prin contractul extern banca urmează să-i plătească beneficiarului scrisorii de garanție bancară, suma înscrisă în aceasta, la prima cerere și fără excepțiile beneficiarului, de discuțiune și diviziune.

Sumele plătite sînt recuperate apoi de bancă, printr-o acțiune în regres de la garantat.

Scrisoarea de garanție bancară este un contract consensual și cu caracter oneros.

Cele mai frecvente obligații garantate prin scrisorile de garanție bancare sînt : restituirea avansului acordat ; buna executare ; executarea la termen ; participarea la licitație și încheierea de contracte în condițiile ofertei, în caz de adjudecare.

De o importanță deosebită, în evitarea riscului privind vînzările internaționale pe credit ce își au originea în factorul timp, cînd plata ete amînată, iar o serie de evenimente previzibile, dar uneori de neînlăturat, cum ar fi fluctuațiile valutare, creșterea prețurilor datorită inflației, deci eroziunea capitalului, declararea în stare de faliment a cumpărătorului etc., este garantarea plății prin aval bancar.

Titlurile de credit, printre care cambia și biletul la ordin, sînt documente ce amînă plata în timp. Ele reprezintă instrumente de credit, și sînt negociabile și abstracte față de cauza originară (contractul care le-a dat naștere).

În condițiile livrării pe credit, plata prețului la un termen viitor de către cumpărător se face pe bază de cambie acceptată și avalizată de o bancă garantă.

Garantarea obligațiilor contractuale, se poate realiza și prin asigurarea mărfurilor supuse transportului în ceea ce privește accidentele, incendiile, furtunile, naufragiile etc.

În condițiile în care schimburile economice internaționale se desfășoară sub ampreta fluctuațiilor valutare, a scumpirii continue a prețurilor materiilor prime, a manoperei, instabilitatea economică a pieței capitaliste fiind o trăsătură caracteristică a zilelor noastre, se impune luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea garantării obligațiilor contractuale și prevenirea riscurilor legate de bonitatea partenerului, executarea obligațiilor contractuale, plata prețului la termen.

Lucrătorii din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, trebuie să aibă permanent în vedere evitarea riscului, ca element care poate provoca o pagubă și să ia măsuri de evitare a acestora încă din faza precontractuală, în scopul unei derulări eficiente a tranzacțiilor internaționale.

Riscurile previzibile în faza precontractuală, care pot fi evitate, sau substanțial atenuate prin clauze contractuale, sînt : în cadrul licitațiilor, riscul de neîncheiere a contractelor după adjudecarea licitației ; riscul decurgînd din modul de formulare a condițiilor de calitate, cantitate și expediere ; riscurile decurgînd din condițiile și modalitățile de plată a prețului.

Riscurile pentru neplata prețului de către cumpărător, pot fi survolate prin punerea în executare a garanțiilor constituite, garanții bancare, garanții date prin cambii avalizate, prin ipotecă, participarea la masa credală în cazul de faliment al partenerilor comerciali.

Iată de ce este nevoie ca folosind mijloacele puse la dispoziție de lege și de uzanțele comerciale internaționale, să fie luate toate măsurile de garanție necesare îndeplinirii în bune condițiuni a obligațiilor contractuale, pentru evitarea riscurilor și pentru realizarea unor operații de comerț exterior eficiente, în conformitate cu documentele de partid și de stat

Este de menționat în mod expres că pentru unitățile cu activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională, alegerea garanțiilor este o problemă de cunoaștere practică a legislației țării unde se dă garanția, aceasta neavînd în mod obișnuit același regim juridic cu al contractului. De exemplu, scrisoarea de garanție bancară și cambia avalizată sînt abstracte și de sine stătătoare, fiind oferite de băncile locale ale debitorului și de foarte multe ori confirmate de o altă bancă.

Pentru a evidenția și mai bine cele spuse, vom începe să dăm cîteva exemple practice. În cazul antrepozitelor din R. F. Germania s-a garantat executarea unor lucrări prin scrisori de garanție bancare, date de bănci din R. F. Germania ; ca urmare, punerea acestora în executare s-a cerut față de banca germană, fără acțiuni la organele de arbitraj. La fel, cambiile avalizate de bănci nigeriene, neplătite, au fost puse în acțiune în fața instanțelor nigeriene, pe calea acțiunii cambiale, fără a se angaja judecarea de fond a obligației contractuale.

Un al treilea exemplu se va referi la concesiunea vînzării de mașini pe piața Ciprului. S-a oferit drept garanție, o ipotecă pe un teren, ipotecă de rangul doi, adică, pentru o sumă, era deja constituită o altă ipotecă, unui alt creditor, ce avea deci o ipotecă de gradul unul. Ipoteca nu a fost acceptată, și s-a cerut o garanție bancară, consolidată, care să poată fi încasată la prima cerere a beneficiarului, fapt ce, în final, s-a realizat.

Cristina SCHEAUA

Întrebări și răspunsuri

● **CONSTANTIN STĂNESCU, Ploiești** — Promovarea într-o categorie superioară este condiționată de trecerea a 6 luni de la majorarea cu caracter general a retribuției. Această condiție se cere exclusiv în cazul trecerii în trepte sau în gradații superioare.

● **EMERIC CSATO, DAN NICOLAE, Miercurea Ciuc** — În atribuțiile-cadru pentru compartimentele din cooperative aprobate prin Decizia nr. 4/7.IV.1978 a Comitetului executiv UCECOM — pe baza cărora cooperativele și-au întocmit regulamentele de organizare și funcționare — se prevede la compartimentul control tehnic de calitate, pct. 12, că acest compartiment face propuneri conducerii cooperativei, motivate temeinic, de imputări conform normativelor în vigoare cu privire la calitate. De asemenea, la art. 44 din Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor se prevede obligația celor care exercită controlul tehnic al calității de a sesiza șeful ierarhic privind calitatea și de a propune măsurile necesare. Conducerea cooperativei „Oltul" avînd deci competența să emită decizii de imputare, nota compartimentului CTC adresată direct biroului organizarea și normarea muncii nu putea să determine reducerea unor retribuții.

În cazul producerii de rebuturi, cooperativa trebuie să aplice prevederile art. 11 din regulamentul de ordine interioară, aprobat prin Decizia Biroului Comitetului Executiv al UCECOM nr. 465/22.XII.1970, precum și ale art. 72—74 din Legea calității produselor, nr. 7/1977, în care se arată cine și cum răspunde în cazurile de abateri de la normele de calitate, precum și modul de retribuire a executanților. Legea nr. 7/1977 prevede la art. 78 că răspunderea pentru provocarea de rebuturi sau produse declasate nu atrage și aplicarea, pentru aceleași fapte, a diminuării retribuției potrivit Legii retribuirii. În cazul în care nu s-au produs rebuturi, iar unele deficiențe de calitate nu împiedică livrarea produselor sau vînzarea lor, în scopul eliminării unui mod necorespunzător de muncă, precum și pentru întărirea spiritului de răspundere, conducerea cooperativei poate să aplice — conform art. 42 din Legea retribuirii — diminuări pentru nerealizarea sarcinilor de muncă, întrucît și respectarea calității la produsele și lucrările executate face parte din sarcinile proprii de muncă.

Pentru pretenții bănești de la unități, persoanele încadrate în muncă pot acționa în condițiile art. 176 din Codul muncii, iar unitățile au obligația prevăzută în art. 111 din același cod, respectiv art. 85 și art. 42 din Hotărîrea nr. 5/1974 a Consiliului UCECOM. Potrivit art. 209 din Legea nr. 57/1974, în afara organelor împuternicite prin lege, fiecare în limitele competenței sale, nimeni nu are dreptul să modifice sau să completeze reglementările privind elementele sistemului de retribuire. De asemenea, conform Decretului nr. 204/3.VII.1976 al Consiliului de Stat, interpretarea general obligatorie a legilor și decretelor se face de către Marea Adunare Națională sau de către Consiliul de Miniștri, iar actele prin care se dau interpretări cu caracter general, cu încălcarea prevederilor acestui decret, sînt nule de drept.

● **L. MIRCEA, AXENTE SEVER, Sibiu** — Pentru toate sortimentele de vinuri și băuturi alcoolice în stare vărsată ce se livrează de I.A.S. la unitățile comerciale sau industriale se aplică prevederile Ordinului M.C.I. nr. 11530/1960 și respectiv ale H.C.M. nr. 948/1962 prin care sînt stabilite bonificații ce se acordă de furnizori la aceste livrări de produse. În consecință, prețurile de producție stabilite ca urmare a prevederilor Decretului nr. 5/1975 se diminuează cu valoarea acestor bonificații.

● **UNITATEA FORESTIERĂ DE EXPLOATARE ȘI TRANSPORT, Cîmpeni** — În legătură cu solicitarea dv. cu privire la confecționarea de oglinzi și știclă pentru producția de mobilă vă comunicăm că prin stail se înțelege șlefuirea marginilor după șlefuirea locului unde geamul a fost tăiat. Sînt 3 feluri de șlefuiri : **cant, zam — scos muchia, fazetă — subțierea marginei.** Condițiile în care se aplică tariful sînt în funcție de operațiile efectuate la confecționarea oglinzilor și a geamurilor. Acestea au o anumită șlefuire pentru oglinzile și geamurile înrămate și altă șlefuire pentru cele neînrămate.

● **SIMION IANOSEL, Lugoj** — Normativele în vigoare permit decontarea unui singur transport dus-întors în localitatea unde un om al muncii a fost trimis în delegație.

● **EVA NĂDĂRUȘ — Baia Mare** întreabă dacă pensia de urmaș se însumează la cîștigul total familiar în vederea calculării chiriei. Răspunsul este afirmativ. Potrivit Legii nr. 5/1973, în vederea stabilirii chiriei se iau în calcul toate cîștigurile realizate de membrii familiei, inclusiv pensiile.

● **VASILE HRÎNCU — contabil șef, Cooperativa de consum Agnita** întreabă dacă o unitate direct beneficiară în cazul unei livrări prin tranzit organizat are sau nu acțiune împotriva furnizorilor efectuv cu care însă nu se află în raporturi contractuale. Deși cooperativa de consum nu are calitatea de parte contractantă într-un contract economic cu unitatea producătoare (furnizoare efectivă), ci numai cu veriga intermediară (ICRA, ICRAL etc.), pentru a se evita chemarea în garanție sau o acțiune în regres, este recomandabil a formula acțiunea în pretenții cu privire la penalități atît împotriva verigii intermediare cît și a unității producătoare. Arbitrajul va constata care dintre cele două unități pîrîte de dv. este în culpă și o va obliga la penalități și eventual la daune.

● **KERESTES IOSIF — Cherestur, jud. Timiș,** solicită unele lămuriri în legătură cu perfectarea contractului economic și cu aplicarea de penalități. Răspundem la întrebările dv. în ordinea în care au fost formulate. Faptul că beneficiarul nu emite comanda în termenul legal de la primirea repartiției, nu poate împiedica pe furnizor de a-și îndeplini o obligație legală, întocmind și expediind proiectul de contract pentru semnare. Dacă beneficiarul nu restituie proiectul de contract semnat cu sau fără obiecțiuni, furnizorul este dator a sesiza organul competent pentru refuz de contractare. Pentru livrările neexecutate sau executate cu întîrziere, dar înainte de data perfectării contractului nu se datorează penalități, deoarece acestea își au temeiul în contract.

● **VASILE MIRCEA, Brașov,** solicită unele lămuriri în legătură cu stabilirea chiriilor și calculul veniturilor realizate de membrii de familie. Vă arătăm că toate unitățile socialiste, inclusiv ICRAL au primit de la Ministerul Finanțelor, norme metodologice și instrucțiuni cu privire la calcularea veniturilor realizate de oamenii muncii în vederea stabilirii chiriei. Sîntem convinși că și ICRAL Brașov este în posesia acestor instrucțiuni pe care le cunoaște și serviciul financiar din unitatea în care sînteți încadrat. Unitățile au obligația de a le respecta. Dacă veți constata încălcarea lor, sesizați conducerile unităților respective.

● **ION OPRIȚĂ — contabil șef O.G.A., Vrancea,** solicită lămuriri cu privire la retribuirea orelor suplimentare. Pentru ca munca să poată fi prestată pînă la 120 ore pe an de persoană, peste durata normală, este necesară aprobarea prealabilă a centralelor, celorlalte organe centrale sau locale a administrației de stat, cu acordul uniunilor sindicatelor de ramură, potrivit art. 119 din Codul muncii. Orele suplimentare prestate, necompensate cu timp liber corespunzător se retribuie : cu 50% din retribuția tarifară de încadrare pentru primele două ore de depășire a duratei normale a zilei de lucru ; cu 100% pentru orele ce depășesc primele două ore și pentru munca prestată în zilele de repaus săptămînal, zilele de sărbătoare legală etc. Retribuirea nu se poate face, dacă nu există aprobarea prealabilă a organelor prevăzute de art. 119 din Codul muncii. Dacă totuși persoanele în cauză au prestat ore suplimentare fără a exista aprobarea prealabilă și au fost retribuite, sumele respective nu se vor recupera de la cei ce au pres-

tat munca, ci se vor imputa celor ce au dispus plata cu încălcarea dispozițiilor legale imperative (în acest sens a statuat în mod constant Tribunalul Suprem, secția civilă, citâm numai deciziile nr. 384/1967 în C.D. 1967 p. 211 și nr. 31/1968 în C.D. 1968 p. 140).

● **IOAN BUCIU — Ploiești,** întreabă dacă poate pretinde penalități de la întreprinderea constructoare dacă aceasta a depășit termenul de executare a apartamentului proprietate personală. În conformitate cu dispozițiile art. 16 din H.C.M. nr. 880/1975, în cazul nepredării locuinței la termenul înscris în contractul de construire, unitatea contractantă datorează, pe fiecare zi de întîrziere, o penalitate calculată la prețul locuinței prevăzută în contract astfel : de 0,03% pentru zilele din primele 2 luni de depășire; de 0,04% pentru zilele din luna a 3-a de depășire și 0,05% pentru zilele de întîrziere care depășesc 3 luni. Suma penalității se virează de către unitatea contractantă în contul ratelor curente de împrumut acordate beneficiarului de locuință.

● **SZABO ENDRE — Tîrgu Mureș,** solicită unele lămuriri cu privire la sumele ce se includ în venitul lunar al membrilor de familie, luat în calcul pentru stabilirea chiriei. Așa cum am arătat mai sus în amănunt (vezi răspunsul dat tov. Mircea Vasile, Brașov), toate unitățile socialiste solicită și eliberează adeverințe de venit lunar potrivit normelor stabilite de Ministerul Finanțelor. Elementele de venit care nu sînt prevăzute în aceste norme sînt considerate variabile sau întîmplătoare ori realizate în astfel de condiții încît nu se includ în venitul lunar prevăzut de Legea nr. 5/1973.

● **PALL MARIA — Miercurea Ciuc** — solicită lămuriri cu privire la diferența de preț a energiei termice în funcție de combustibilul utilizat. Calculul făcut de I.J.C.L.C. Miercurea Ciuc este legal și corect, diferențele provin din costurile diferite ale energiei termice.

● **JULA ARAX — Arad,** în calitatea sa de administrator la o asociație de locatari cere unele lămuriri cu privire la calcularea energiei termice.

Vă arătăm că potrivit prevederilor statutului asociației de locatari aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, comitetul asociației locatarilor are dreptul de a hotărî vizitarea apartamentelor locatarilor. În baza acestei hotărîri, comisia împuternicită de comitet va întocmi proces verbal de cele constatate.

Căldura furnizată în apartament se calculează potrivit prevederilor cuprinse în Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, reprodusă în lucrarea Administrarea imobilelor.

● **CONSTANTIN MOISĂ — București,** în calitate de administrator al asociației locatarilor se interesează de modul în care se calculează și se repartizează cheltuielile privind zugrăvitul și vopsitul unor părți comune. Este de principiu că proprietarul unui bun suportă toate cheltuielile necesare pentru întreținerea, repararea și folosirea acestuia. Pentru bunurile deținute în proprietate comună, cheltuielile se împart proporțional cu cota parte din dreptul de proprietate a fiecărei persoane. În cazul în care clădirea dv. face parte din fondul locativ de stat și este locuită pe baza unor contracte de închiriere, cheltuielile ce cad în sarcina proprietarului se suportă integral de ICRAL, iar cele ce cad, potrivit legii, în sarcina chiriașilor se suportă de aceștia din urmă, împărțirea făcîndu-se în conformitate cu prevederile Hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P., reprodusă în lucrarea „Administrarea imobilelor".

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI, spl. C. Brediceanu, nr. 17, Lugoj** solicită unele lămuriri cu privire la costul energiei termice. Din actele anexate la scrisoarea dv. rezultă că procedeul I.G.C.L. Lugoj este conform legii. Art. 13 cap. II. pct. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 283/1979 este tocmai prevederea legală care stabilește competența organelor de stat de a fixa tarifele pentru energia termică.

● **CONSTANTIN POPESCU, Cîmpulung, jud. Argeș,** solicită unele lămuriri privind funcționarea asociațiilor de locatari. Oferim precizările în ordinea în care au fost solicitate. Nu există funcția de secretar al comitetului asociației de locatari. Nici un act normativ cu incidență în materia de față nu prevede nici funcția de secretar și nici sarcinile ce eventual i-ar reveni.

Art. 13 partea II pct. 2 din Decretul nr. 283/1979 stabilește competența organelor de stat de a fixa tarifele pentru energia termică precizînd că rentabilitatea ce se ia în calcul va fi de maximum 3%. Toate lucrările de amenajare, gospodărire a spațiilor verzi, a terenurilor de joacă se face prin muncă voluntară. Adunarea generală și nu comitetul asociației poate lua hotărîri și iniția și alte acțiuni în scopul sus arătat. Prin unități specializate în sensul art. 14 alin. 4 din Statut se înțeleg unități socialiste (de stat sau cooperatiste) ce au ca obiect de activitate — printre altele — și efectuarea de munci gospodărești. Nu este obligatorie elaborarea de norme pentru munca de curățenie, întreținere etc.

● **IMAIA — Bals — jud. Olt,** solicită lămuriri cu privire la anularea unui angajament de plată luat în anul 1974. Potrivit art. 110 din Codul muncii persoana care după ce a semnat un angajament de plată, constată că în realitate nu datorează parțial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestație la organul jurisdicțional competent. Pentru suma arătată de dv. competența aparține judecătoriei în a cărei rază de activitate se află sediul unității, iar termenul pentru formularea contestației începe să curgă de la data cînd persoana care a semnat angajamentul constată că nu datorează total sau parțial suma respectivă.

● **R. TABREA (București)** solicită lămuriri în ceea ce privește utilizarea comenzilor urmate de confirmare.

Legea nr. 71/1969 prevede posibilitatea folosirii comenzilor confirmate în scris fără vreo limitare în funcție de felul produselor sau de valoarea lor.

Practica arbitrală a stabilit că această formă simplificată de contractare se poate utiliza numai atunci cînd unitatea furnizoare este întru totul de acord cu cele solicitate prin comandă și înțelege să execute prestația în condițiile stipulate de unitatea beneficiară.

Odată confirmate comenzile în condițiile arătate, nu este cazul emiterii proiectului de contract, deoarece funcțiile proprii contractului economic vor fi îndeplinite de comanda confirmată în scris.

C. J.

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOP
cu PROFIL INDUSTRIAL — SMEURA
Com. Moșoaia jud. Argeș telef. 32690.

Oferim NISIPURI speciale cuarțoase următoarele dimensiuni :

— ∅ 1—2 m/m
— ∅ 1—3 m/m
— ∅ 3—5 m/m

și alte sorturi, la solicitarea beneficiarilor.

UZINA DE CONSTRUCȚII ȘI PIESE DE SCHIMB VATRA DORNEI
str. Podul Verde nr. 36 județul Suceava
Telefon : 70621, int. 7 ; 70984

MOTOARE ELECTRICE
— ASI 0,55×1500 B-5 buc. 3
— Idem 0,55×750 B-3 buc. 9
— Idem 0,3×1500 B-3 buc. 1
— Idem 0,37×750 B-3 60 Hz buc. 1
— Idem 0,55×3000 B-3 buc. 60
— Idem 0,75×1000 B-3 buc. 10
— Idem 0,75×1500 B-3 buc. 6
— Idem 1,1×750 B-3 buc. 18
— Idem 1,1×1000 B-3 buc. 15
— Idem 1,5×750 B-3 buc. 25
— Idem 1,5×1000 B-3 buc. 40
— Idem 1,5×1500 B-3 buc. 20
— Idem 1,5×1500 B-14 buc. 5
— Idem 1,5×30000 B-5 buc. 8
— Idem 1,5×3000 B-3 buc. 22
— ASA 1,5×3000 B-5 buc. 2
— ASI 1,5×3000 B-5 TH buc. 1
— Idem 2,2×1000 B-3 buc. 10
— ASA 2,2×1000 B-3 buc. 9
— ASI 2,2×1500 B-3 buc. 34
— Idem 2,4/4×750/1500 B-3 buc. 2
— Idem 3×1000 B-3 buc. 40
— Idem 3×1000 B-5 buc. 20
— Idem 3×1000 B-3 60 Hz buc. 1
— Idem 3×1500 B-3 buc. 30
— Idem 4×1500 B-5 buc. 6
— Idem 4×1000 B-3 buc. 18
— Idem 4×1000 B-3 60 Hz buc. 5
— Idem 4×3000 B-5 buc. 1
— Idem 5,5×1000 B-3 buc. 24
— ASA 5,5×1500 B-3 buc. 2
— ASI 5,5×1500 B-3 buc. 13
— Idem 5,5×3000 B-3 buc. 1
— ASA 7,5×750 B-3 buc. 1
— ASI 7,5×1000 B-3 buc. 18
— Idem 7,5×1500 B-3 buc. 17
— ASA 7,5×1500 B-3 buc. 2
— ASI 11×750 B-3 buc. 4
— Idem 11×1000 B-3 buc. 17

MOTOREDUCTOARE
— 3-NA-56/1,5×1500 HO5 buc. 1
— 2-NA-18/4×1500 VO5 buc. 1
— 2-NA-16/3×1000 VO5 buc. 2
— 3-NA-50/1,1×1000 VO5 buc. 2
— 2-LA-20/3×1500 VO5 buc. 1
— 3-LA-71/0,37×750 HO1 buc. 2
— 2-GA-20/0,55×1500 HO1 buc. 2
— 2-GA-20/0,75×1500 HO1 buc. 4
— 2-GA-18/0,37×750 HO1 buc. 1
— 2-GA-16/0,55×1500 HO1 buc. 2
— 2-LA-20 VO5 F.M. buc. 1
— 2-LA-16 VO5 F.M. buc. 3
— 3-OA-45 VO5 F.M. buc. 1
— 2-GA-20 HO1 F.M. buc. 4

REDUCTOARE
— 1 BH 0-8 buc. 10
— 6 BH—28 dr. buc. 3
— 8 BH 22,5 dr. buc. 4
— 8 BH—28 buc. 5
— 3-H-385×50-1 buc. 1
— 3-H-385×63-1 buc. 1
— 3-H-385×250-2 buc. 1
— 2-CH-335×28-0 buc. 1
— 2-H-350×16-1 buc. 1
— 3-H-305×50-1 buc. 4
— 3-CH-605×40-0 buc. 1
— 3-CH-605×50-0 buc. 2
— 3-CH-605×80-0 buc. 1
— 3-CH-605×45-1 TH buc. 2
— 3-CH-1180×50-1 buc. 1
— 2-H-720×40-1 buc. 3
— 2-H-570×40-1 buc. 2
— 3-CH-940×90-0 buc. 1

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE ANUL 1980

Abonamentul la „Revista economică“ pe anul 1980 vă asigură primirea cu regularitate a revistei și a Suplimentului economico-legislativ.

REVISTA ECONOMICĂ publică în anul de învățămînt politico-ideologic 1979—1980 consultații cuprinzînd date noi, actualizate, precum și un mic dicționar de noțiuni și categorii economice, scheme, grafice.

Pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic în anul universitar 1980—1981 REVISTA ECONOMICĂ publică lecții de economie politică pe temele din programa examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Costul unui abonament anual pentru instituții — 260 lei ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi și studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni.

Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat poștal pe adresa :

Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.)

Piața Scînteii nr. 1, București
Cont nr. 645150228 B.N.R.S.R.,
Filiala sectorului 1

Un „mini Bretton Woods" ?

PRIN CREAREA în perspectivă, pe măsura evoluției sistemului monetar european, a unui Fond Monetar European, se urmărește constituirea unui mecanism care să dirijeze fluxurile financiare în cadrul comunității. Fondul preconizat ar fi continuatorul Fondului european de cooperare monetară, înființat în anul 1973 pentru efectuarea unor operații legate de susținere a cursurilor valutelor țărilor C.E.E., prin intervenții pe piață, și de acordare de credite pe termen scurt. În cadrul acestui Fond se creează o emisiune inițială de UME contra depozitării a 20 la sută din rezervele valutare și de aur ale țărilor comunitare.

Semnificativ este faptul că țările Pieței comune promovează o politică de intensificare a rolului monetar al aurului, într-o anumită măsură contrară celei duse de Fondul Monetar Internațional. Desigur, nu este vorba de funcția aurului ca etalon monetar, dar în timp ce Fondul Monetar Internațional vinde aur pe piață și înapoiază țărilor membre o parte din aurul depus la aderarea la acest organism, crearea Fondului Monetar European este însoțită de transferul în acest fond al unor cantități de aur din rezervele oficiale ale țărilor membre.

În concepția C.E.E. și în special a Franței și R. F. Germania, aurul deține în continuare o importantă funcție monetară, cel puțin de rezervă oficială, cu o importanță în creștere în raport cu rezervele în valută, dacă nu chiar de indicator monetar deosebit de sensibil, care prin oscilația prețului său pe piață relevă instabilitatea cursurilor valutare.

O altă caracteristică a noului sistem monetar vest-european astfel conceput încît să constituie o entitate a sistemului monetar internațional este faptul că în cadrul lui se încearcă realizarea prevederilor FMI privind introducerea unor cursuri stabile, dar ajustabile, precum și așezarea la baza cursurilor valutare a unei unități monetare (unitatea monetară europeană), diferită de o monedă națională — în speță dolarul — sau de aur. În condițiile accentuării poziției autonome a sistemului de cursuri comunitare față de dolar, moneda în care se tranzacționează principalele materii prime de import, devine posibilă o lărgire a participării monedelor comunitare la asemenea operațiuni, cu avantajele inerente legate de ieftinirea importurilor.

Acest lucru limitează însă interesul participării unei terțe țări numai la sistemul concertării cursului, deoarece o lipsește de posibilitatea apelării, în caz de necesitate, la facilitățile de creditare nou create, evidențiind și prin aceasta conceptul său de bază și anume apărarea directă, pe plan financiar, a intereselor comunitare, în ansamblul lor.

Țările membre ale sistemului monetar intenționează să transforme, în anul 1981, S.M.E. în ceea ce francezii denumesc „un mini Bretton Woods", respectiv într-o bancă centrală independentă, care să fie proprietara aurului și monedelor care acum sînt constituite ca depozit de către țările membre. Unitatea monetară europeană va avea în aceste condiții un rol mult sporit, nemaifiind o simplă monedă de cont, ci o monedă de rezervă reală, care va putea fi folosită și pentru stingerea obligațiilor financiare internaționale. Totodată, dacă țările comunitare membre vor adopta măsurile de politică economică recomandate de S.M.E., ele vor putea împrumuta sume mult mai însemnate, pentru a contracara unele dificultăți financiare. În plus, membrii sistemului vor avea posibilitatea să utilizeze aurul pentru apărarea unor parități stabile.

dr. Aurel BEREA
Nicolae RADIAN

(Continuare în pag. 29)

OPȚIUNI ȘI REORIENTĂRI ÎN DEZVOLTARE

Franța: previziuni asupra evoluției industriei

INSTABILITATEA dezvoltării economice, caracteristică majorității țărilor occidentale, nu constituie o frînă, ci — am putea spune — un stimulent pentru elaborarea de prognoze în acest domeniu. Chiar dacă analiștii recunosc că dezvoltarea are loc sub semnul imprevizibilului, ei scrutează permanent orizontul economic, social și politic, căutînd să discearnă atît sectoarele care se vor afla în dificultate, cît mai ales tendințele încurajatoare.

Un asemenea studiu, elaborat de specialiștii Biroului de informații și de previziuni economice din Franța, examinează evoluția economiei franceze, îndeosebi a industriei, în perioada 1980–1984, ajungînd la concluzia că ritmul creșterii va fi lent, condiționat în bună măsură de dinamica prețurilor la petrol. Ancheta extinsă asupra unui număr de 210 familii importante de produse industriale (dintre care unele — manifestînd tendințe extreme — sînt prezentate în graficul alăturat), relevă că dintre ramurile industriale doar cea de textile-confecții va cunoaște un regres, iar trei — sectorul prelucrării metalelor, construcțiile cu caracter civil și producția materialelor de construcții — sînt confruntate în perspectivă cu stagnarea. Printre ramurile care urmează să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de peste 4% figurează construcția de mașini și aparate electrice și electronice, industria aeronautică, industria farmaceutică și cea de automobile. Diferențieri considerabile de ritm se vor înregistra pe subramurile componente ale fiecăreia dintre ramurile menționate, dar — conchid autorii studiului — niciuna dintre acestea din urmă nu va cunoaște o progresie similară celei din anii 1970–1973.

Extinzîndu-și investigația pe ansamblul deceniului al nouălea, revista „L'Usine Nouvelle" încearcă în același timp să sintetizeze impactul concurenței pe plan internațional asupra industriei franceze. Cu unele nuanțări, aprecierile concordă cu cele ale studiului precedent. Astfel, cele mai dinamice ramuri industriale din perioada 1980–1990 sînt considerate a fi electronica-informatica și producția de tehnică aeronautică; se scontează o creștere ceva mai lentă sau — dimpotrivă — ceva mai rapidă decît anterior în ramuri ca cea a confecțiilor (spre deosebire de subramura textilelor, prevăzută cu o creștere negativă), siderurgia, lucrările publice, construcția de echipament electric, construcțiile de mașini, industria automobilelor și cea alimentară, precum și activitatea comercială și cea de prestări de servicii. Se apreciază, de asemenea, că sectorul construcțiilor de locuințe și producția de mașini și aparataj casnic de larg consum vor cunoaște o stagnare, iar evoluția unor sectoare industriale importante — cum sînt chimia și energetica — este considerată imprevizibilă. În ceea ce privește întreaga economie franceză, se prognozează o dezvoltare încetinită, respectiv cu 2–3% în medie anuală pe ansamblul perioadei 1980–1990, calificată drept „deceniul reechilibrării".

N. P.

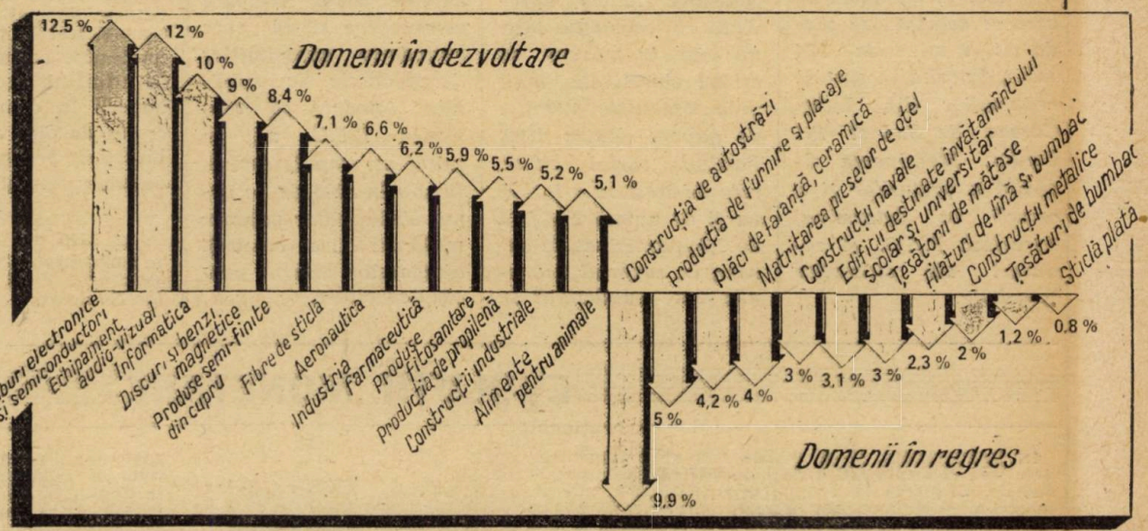

După «L'Express»

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Perspective agricole în 1980

PROGNOZA F.A.O pentru recolta agricolă a acestui an prevede o ușoară creștere — de la 1,15 la 1,2 mrd.t — a producției de grîu și cereale furajere, cu majorări în cele mai multe din țările producătoare, mai puțin S.U.A., precum și o creștere cu 9% a cererii mondiale de import care va atinge 173 mil. t. Se așteaptă ca producția de grîu să atingă 450 mil. t față de 421 în 1979.

Referitor la stocurile de cereale (260 mil. t, cu 8 mil. sub cele din 1979) F.A.O. apreciază că, deși suficiente, acestea vor fi greu de folosit în zonele cele mai afectate dat fiind concentrarea lor într-un număr redus de state, în special S.U.A. și Canada.

Producția mondială de orez se așteaptă să scadă cu 9 mil. t, la 374 mil. t, datorită în special reducerilor din India, Coreea de Sud și Sri Lanka. Menținerea ridicată a prețurilor și a cererii va determina, apreciază F.A.O., și reduceri ale stocurilor mondiale.

Producția de zahăr în sezonul 1979—1980 se așteaptă să scadă cu 3 mil. t, la 87—87,5 mil. t, datorită reducerilor în producția unor țări ca U.R.S.S., Cuba, Brazilia, India, Thailanda, R. P. Chineză. Se apreciază, de asemenea, că va crește în continuare consumul, iar stocurile se vor diminua cu cel puțin 4 mil. t față de nivelul record al anului trecut cînd acestea atinseseră 30,4 mil. t. Producția de grăsimi și uleiuri vegetale va crește cu 4,5 mil. t, urmînd ca producția să atingă 60,5 mil. t în 1980. Majorări semnificative sînt așteptate la producția de soia, în special în Statele Unite și Brazilia.

R.F.G. — previziuni mai modeste

INSTITUTUL vest-german de Cercetări Economice (I.F.O.) apreciază că economia țării nu este în măsură să atingă obiectivele mult prea optimiste stabilite de guvern pentru 1980. Potrivit sursei citate, rata de creștere a P.N.B. va fi de numai 2% față de 2,5% anticipat de guvern în raportul economic dat publicității în luna ianuarie. I.F.O. apreciază de asemenea că marca vest-germană se va deprecia în termeni reali, în special față de celelalte monede din sistemul monetar european. În ce privește balanța de plăți, I.F.O. are în vedere un deficit de 20—25 mrd. DM față de 9 mrd. DM în 1979 sau 16—20 mrd. DM cît prevedea guvernul pentru acest an. Potrivit I.F.O., situația deficitară din balanța de plăți va persista încă un timp mai îndelungat. Excedentul din comerțul exterior se pare că se va diminua la 9 mrd. DM față de 22,5 mrd. DM în 1979.

Rezultatul cercetărilor indică perspectiva unui declin în utilizarea capacităților industriale, cel puțin în primul semestru al anului. Potrivit I.F.O., creșterile însemnate din ultimul an ale cheltuielilor pentru bunuri de investiție au fost îndreptate cu precădere pentru introducerea de noi tehnologii sau reorientarea producției către sectoare competitive și nu spre extinderea capacităților de producție. Se subliniază totodată că economia R.F.G. nu va primi un impuls semnificativ în 1980 de pe urma cheltuielilor militare majorate și a creșterii ajutoarelor externe pentru dezvoltare.

Programe de dezvoltare

Ruanda: valorificarea bogățiilor naturale

CEL DE AL DOILEA plan cincinal de dezvoltare al Ruandei[1]) se referă la perioada 1977—1981 și prevede investiții de 60,5 miliarde franci ruandezi (92,8 fr. ruandezi = dolar). Mai bine de jumătate din aceste investiții vor proveni din surse financiare atrase pe calea cooperării economice și financiare externe.

Planul prevede creșterea PIB cu 5,9% medie pe an (5,1% în agricultură, 7,1% în industrie și 7,2% în sectorul terțiar).

În agricultură (investiții de 20,4 miliarde F.R., adică 34% din total) programele prevăd creșterea producției agroalimentare, dezvoltarea culturilor industriale și de export. Pe lîngă creșterea animalelor și sporirea producției de carne, se au în vedere culturile de cafea, ceai, trestie de zahăr, bumbac, etc.

În exporturile țării la nivelul anului 1981, livrările de cafea vor contribui cu 41%, cele de ceai negru cu 9%, chinină 6%, piretru 6% etc.

În domeniul industrial (investiții de 9,8 miliarde F.R.), obiectivele asumate se axează pe mărirea contribuției la formarea PIB (24% în 1981), sporirea gradului de ocupare a forței de muncă și majorarea livrărilor la export. Cel mai rapid urmează să crească (în ritmuri medii anuale): industria textilă și de încălțăminte (60%), a materialelor de construcții (67%), chimică (28,5%), minieră (30%). În 1981, producția minieră se va ridica la 2 500 tone casiterit, 1 500 tone wolfram, 50 tone columbo-tantalit, 100 tone beriliu și 500 kg aur. Exporturile miniere vor reprezenta 29% din exporturile totale ale țării în 1981 (cea mai mare parte — 12,5% — revenind celor de cositor). De asemenea, în 1981, Ruanda va deveni exportator de ciment și de alte produse prelucrate (circa 15% din exporturile totale).

Schimburile comerciale din România și Ruanda datează de mai mulți ani, deși pînă în prezent nu s-au ridicat la posibilitățile reale existente, gama produselor comercializate fiind destul de restrînsă: în principal, produse textile la export și cafea la import. În domeniul cooperării economice conlucrarea de pînă acum a evidențiat o serie de posibilități de realizare a unor acțiuni, mai ales, în industria ușoară și industria minieră.

M. FRÎNCU

[1]) *Suprafață 26 mii km²; populație 4,3 milioane locuitori; PNB global 580 milioane dolari; PNB/loc 130 dolari.*

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 17—21 martie 1980 a continuat reprecierea **dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale. Creșterea în continuare a dobînzilor interne în S.U.A. — dobînda preferențială „prime rate" a fost din nou ridicată cu 0,5%, situîndu-se în prezent la 19% — împreună cu măsurile antiinflaționiste anunțate de președintele Carter, au influențat pozitiv situația dolarului pe piețele valutare, al cărui curs față de restul valutelor occidentale s-a situat la sfîrșitul săptămînii analizate peste închiderea celei precedente.

Lira italiană, atît sub influența anunțării cifrelor balanței comerciale pe luna ianuarie (deficit de cca. 1,3 miliarde dolari), cît și a situației politice create prin demisia guvernului Cossiga, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, situîndu-se la închiderea intervalului analizat la 874 lire/1 dolar, față de cca. 855 lire/1 dolar pe 14 martie (depreciere de 2,2%). În lipsa unor măsuri ale lui Bundesbank pe linia politicii de credit, **marca vest-germană** s-a depreciat pe ansamblul perioadei cu cca. 2%, fiind tranzacționată pe 21.III la 1,870 mărci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,8385 mărci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul belgian,** în ciuda intervențiilor directe ale Băncii centrale a Belgiei pe piață (vînzînd 660 milioane dolari) și a creșterii taxei oficiale a scontului de la 12 la 14% (începînd cu 20.III., s-a depreciat cu 1,5% în relația sa cu dolarul, fiind cotat pe 21.III. la 30,25 franci/1 dolar, față de 29,89 franci/1 dolar pe 14.III.1980. Un procent apropiat de depreciere a înregistrat și **francul francez,** al cărui nivel se situa la închiderea săptămînii la 4,36 franci/1 dolar, comparativ cu 4,2935 franci/1 dolar pe 14.III.1980. **Lira sterlină** s-a depreciat cu 0,8% în relația sa cu dolarul — 2,1850 dolari/1 liră pe 21 III, față de 2,2035 dolari/1 liră nivelul de referință. Cotația de 1,7750 franci/1 dolar de la sfîrșitul intervalului situa **francul elvețian** la un nivel cu 0,6% sub închiderea din 14.III.80 de 1,7650 franci/1 dolar. **Yenul japonez** a înregistrat deprecierea cea mai redusă față de dolar (249 yeni/1 dolar, comparativ cu 248,20 yeni/1 dolar), urmare și a măsurilor luate de Banca Japoniei — creșterea taxei oficiale a scontului de la 7,25 la 9% (începînd cu 19.III.1980), măsuri pe linia controlului creditului, a reducerii cheltuielilor publice, a supravegherii prețurilor, etc.

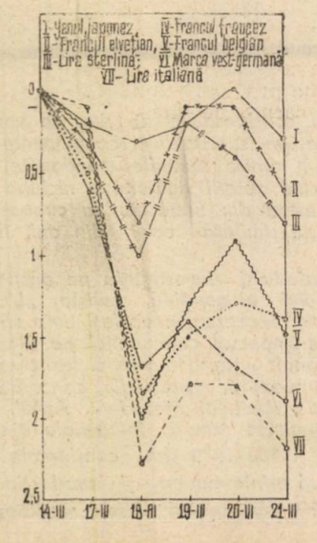

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat în jur de 19,25% la eurodolari (după ce au atins la un moment dat nivelul de 20%), 9,75% la euromărci vest-germane și 6,875% la eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat fluctuații ample: 480 dolari/uncie pe 17.III, 465 dolari/uncie pe 18.III., 565 dolari/uncie pe 20.III., pentru ca al doilea fixing din ziua de 21.III. să se situeze la 525 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 17—21.III, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 14.III a.c.

R. S. Cehoslovacă

UN CONCEPT CU MULTIPLE VALENȚE PRACTICE: INTEGRAREA ACTIVITĂȚILOR INDUSTRIALE CU CELE AGRICOLE

ÎN R. S. CEHOSLOVACĂ, în cadrul procesului de industrializare a agriculturii, de accentuare continuă a ponderii factorilor intensivi de creștere a producției agricole, un rol tot mai activ capătă diferitele forme de integrare a activităților industriale cu cele agricole propriu-zise, ceea ce se consideră că permite valorificarea complexă, superioară a resurselor existente în această ramură a economiei.

Printre multitudinea de ramuri industriale și alte sectoare ale economiei cehoslovace, care se pretează cu succes la lărgirea și aprofundarea integrării, figurează și industria amidonului ; este vorba de o subramură a cărei producție este destinată unui cuprinzător cerc de beneficiari, ca industria alimentară, cea textilă, a hîrtiei, farmaceutică și chiar domeniul turnătoriilor. Atît necesitatea de a prelucra o materie primă de cea mai bună calitate (respectiv cartofii industriali), cît și faptul că din procesul de fabricare a amidonului rezultă și unele deșeuri sau reziduuri — solide și lichide — care pot fi valorificate în agricultură sub formă de îngrășăminte și furaje au determinat orientarea activității fabricilor de amidon către cooperarea și integrarea cu unități agricole.

Contractele de cooperare prevăd obligația fabricilor de amidon de a pune la dispoziția întreprinderilor cultivatoare răsaduri corespunzătoare, precum și de a suporta cheltuielile de transport și de descărcare a cartofilor. De asemenea, fabricile sînt obligate să livreze întreprinderilor deșeurile rezultate din procesul de producție — sfărîmături și borhot — la prețuri reduse. În cazul în care conținutul în amidon al cartofilor depășește 15%, întreprinderile furnizoare obțin o primă pentru fiecare ha de suprafață contractată. În afară de aceasta, fabricile de amidon asigură furnizorilor lor consultații de specialitate.

Valorificarea apelor reziduale pentru irigații

UN CARACTER de integrare a producției au și cîteva contracte referitoare la folosirea ca îngrășăminte și pentru irigații a apelor reziduale din fabricile de amidon, care-și asumă finanțarea instalațiilor de irigare din întreprinderile agricole, întrucît sînt scutite de a-și mai construi instalații speciale de filtrare a apelor lor reziduale. O astfel de instalație a fost amenajată, de pildă, în cooperativa „Budovatel" la Šmolovy, în regiunea dealurilor ceho-morave, pe o suprafață de peste 2 500 ha, în majoritate fînețe. Termenul de recuperare a investițiilor a fost calculat la 6 ani și jumătate, la o creștere a producției de nutreț verde de 3—4 ori.

Contractele de cooperare și integrare au influențat pozitiv asupra repartizării suprafețelor cultivate, contribuind totodată la concentrarea lor și încurajînd folosirea terenurilor cele mai apropiate de fabricile de amidon. De asemenea, ele au influențat asupra specializării multor întreprinderi agricole. Dacă în anul 1970 fabricile de amidon au avut 1 200 de furnizori de cartofi industriali, cu o suprafață medie cultivată de 12 ha fiecare, în prezent numărul furnizorilor a scăzut la 330, dar suprafața medie cultivată a crescut la 49 ha, preconizîndu-se ca pînă în 1990 suprafața medie cultivată să se stabilizeze la 250 ha.

De la deșeuri la carne de vită

ÎN LOCALITATEA Horaždovice din Cehia de vest a luat ființă microcomplexul agroindustrial „Agroamyl", construcția lui fiind finanțată de o fabrică de amidon locală, împreună cu circa 50 de cooperative agricole. Ciclul lui de producție se compune din cultivarea cartofilor industriali pentru fabricarea amidonului și dextrinei, valorificarea deșeurilor — rezultate din procesul fabricării amidonului — ca furaje pentru bovine, folosirea apelor reziduale pentru irigații, conservarea nutrețului obținut de pe suprafețele irigate și pregătirea răsadurilor de cartofi industriali pentru întreprinderile cultivatoare. Totalitatea acestor legături reprezintă un ciclu relativ închis, avantajos deopotrivă pentru toți participanții, cele mai importante produse rezultate fiind amidonul și carnea de vită.

„Agroamyl" dispune de o creșcătorie de bovine cu o capacitate de 1 000 de capete, unde bovinele în greutate inițială de 300 kg sînt îngrășate pînă la 650 kg. Sistemul de irigații deservește o suprafață de 1 050 ha pămînt agricol al cooperativelor-membre și înlocuiește procedeul artificial tehnico-biologic de filtrare a apelor reziduale (circa 600 000 mc anual).

Recent a fost construit un uscător multiutilitar care valorifică deșeurile rezultate la fabrica de amidon, fiind totodată folosit pentru conservarea nutrețului verde. Cu acest uscător este cuplat atelierul pentru producerea pastei furajere.

De asemenea, „Agroamyl" coordonează livrarea a cca. 3 500 tone de cartofi industriali pentru fabrica de amidon, în perioada funcționării microcomplexului distanța medie de transport micșorîndu-se de la 27 km la 16 km. Două întreprinderi componente sînt specializate în producerea de răsaduri de cartofi.

Alte activități și preocupări

PRINTRE ALTE ACTIVITĂȚI de integrare a industriei amidonului se înscrie participarea fabricilor cu 50% la investițiile necesare construcției cîtorva curățătorii de cartofi în întreprinderile agricole și — implicit — la obținerea în aceeași proporție de venituri din beneficiile realizate de pe urma acestei activități. Din cartofii curățați se prepară cartofi-pai în unele din secțiile fabricii de amidon, iar deșeurile se utilizează la fabricarea spirtului.

Interesantă este, de asemenea, preocuparea fabricilor de amidon pentru valorificarea nemijlocită a deșeurilor în scopuri furajere. Așa, de pildă, s-a elaborat o tehnologie de fabricare a albuminei din cartofi (din așa-numitele ape tuberculare), care are o valoare nutritivă aproape echivalentă cu cea a făinii de pește. Cantitățile de albumină, astfel obținută, sînt importante, deoarece o fabrică de amidon de capacitate mijlocie poate produce anual pînă la 100 tone de albumină.

În sistemul producției agro-alimentare din Cehoslovacia industria de amidon nu este singura care promovează o activitate de integrare; în mod similar procedează și industria de conserve, cea de produse congelate, de grăsimi și de vinuri. Scopul acestei activități constă în raționalizarea relațiilor dintre sfera producției primare și sfera prelucrătoare, în adaptarea mai bună a bazei de materii prime la cerințele industriei și la prescripțiile unei alimentații sănătoase.

dr. Imrich RUBIK

Alternativa monetară

(Urmare din pag. 27)

După cum subliniază experții Pieței comune, reușita Sistemului Monetar European este condiționată de o mai bună coordonare între politicile economice și monetare ale acestor state, în special în domeniul condițiilor de creditare și al dobînzilor.

Stadiul diferit de dezvoltare economică al acestor state, particularitățile sistemelor economico-financiare naționale, pozițiile diferite ale balanțelor de plăți, decalajele de prețuri și de eficiență economică dintre țările membre constituie însă, în practică, un complex de factori care fac imposibilă o coordonare sau convergență economică în condițiile în care criza economică occidentală se ascute.

Mai mult decît atît, întrucît fiecare țară membră este confruntată de serioase probleme atît în relațiile cu celelalte țări partenere din C.E.E., cît și în relațiile cu țările occidentale nemembre ale Pieței comune, convergența economică nu poate fi realizată, întrucît efectele economice rezultate din această interdependență sînt diferite de la țară la țară, iar măsurile de control și dirijare sînt proprii fiecărei țări.

În acest context, sistemul monetar al Pieței comune se găsește în faza confruntării dezideratelor convergenței și ale stabilității monetare cu realitatea instabilității economice și accentuării decalajelor.

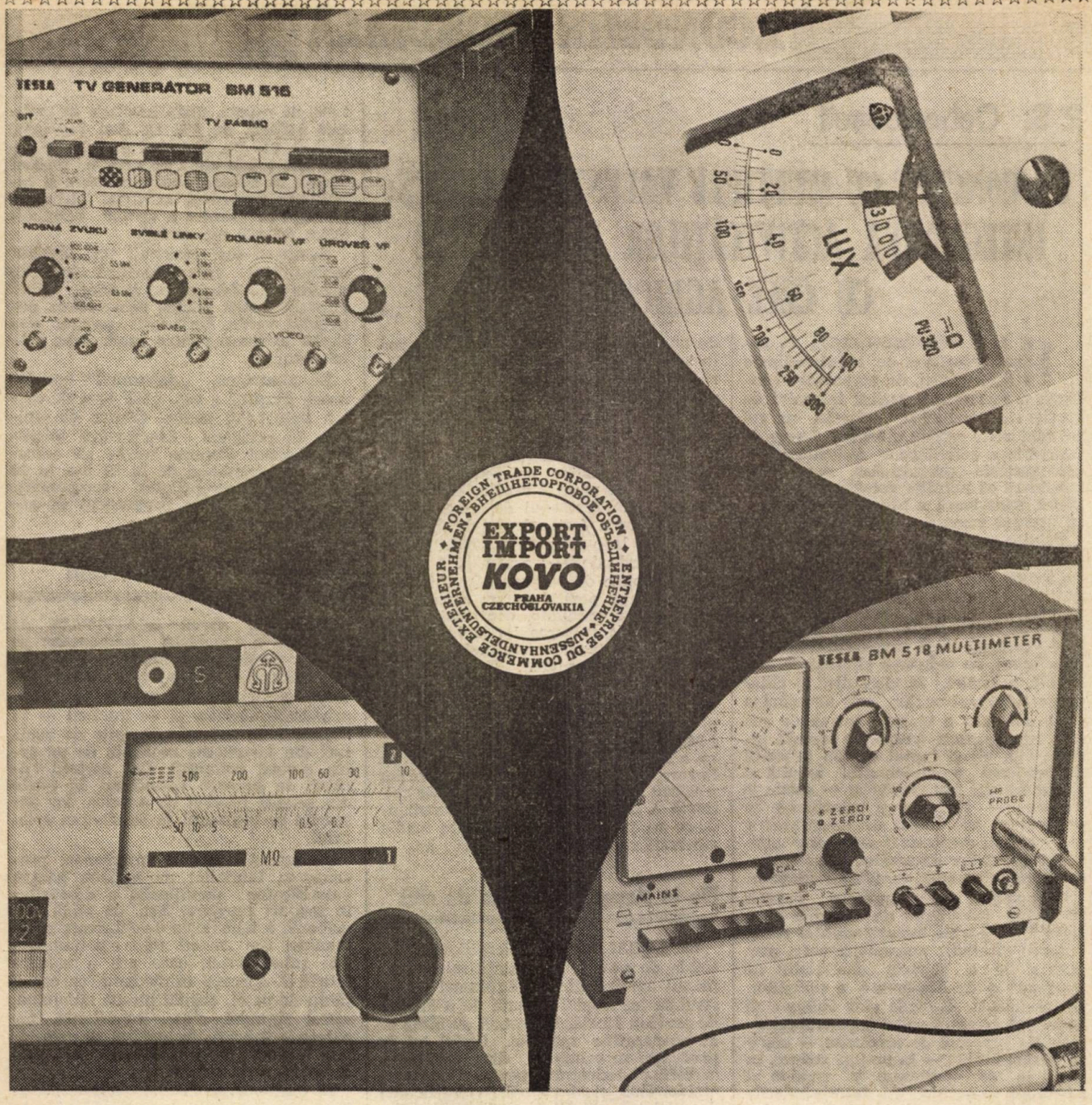

Întreprinderea de Comerț Exterior KOVO
— un partener comercial bun

Întreprinderea de Comerț Exterior KOVO exportă:

— **aparate de măsură electrice și electronice, surse de lumină și sisteme automate de dirijare a proceselor tehnologice**

— **produse ale tehnicii de calcul și de birou**

— **mașini poligrafice, tehnică de măsurare și de pompare a combustibililor lichizi**

— **aparate de măsură pentru laboratoare și nucleare; tehnică de laborator pentru cercetări științifice și nucleare**

— **aparate de reglare și automatizare**

— **piese pentru industria electronică și mașini pentru producția lor**

— **instalații de telecomunicații**

I.C.E. KOVO
Jankovcova 2
170 88 Praha 7
Cehoslovacia

PUBLICOM

Distorsiuni structurale în industrializarea țărilor în curs de dezvoltare

ÎN POFIDA eforturilor depuse în ultimele decenii pentru ridicarea sectorului industrial al economiei naționale a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare rezultatele obținute rămîn destul de modeste. Datele statistice evidențiază că, în perioada 1950—1977, ponderea acestui grup de țări în producția industrială a lumii capitaliste a crescut de la 8,5% la 14,6%, îndeosebi pe seama expansiunii industriei extractive (a cărei pondere corespunzătoare s-a mărit, în același interval, de aproape două ori și jumătate), ceea ce reflectă în fapt consolidarea dezechilibrului structural în industria țărilor respective, accentuarea nivelului scăzut al valorificării bogățiilor lor naturale, întărirea profilării lor ca furnizori de materii prime pentru industria țărilor dezvoltate. Același lucru este ilustrat și de alura curbei producției industriei prelucrătoare din graficul alăturat, a cărei pondere în ansamblul producției industriei prelucrătoare din țările nesocialiste marchează chiar o tendință de reducere în a doua jumătate a deceniului actual.

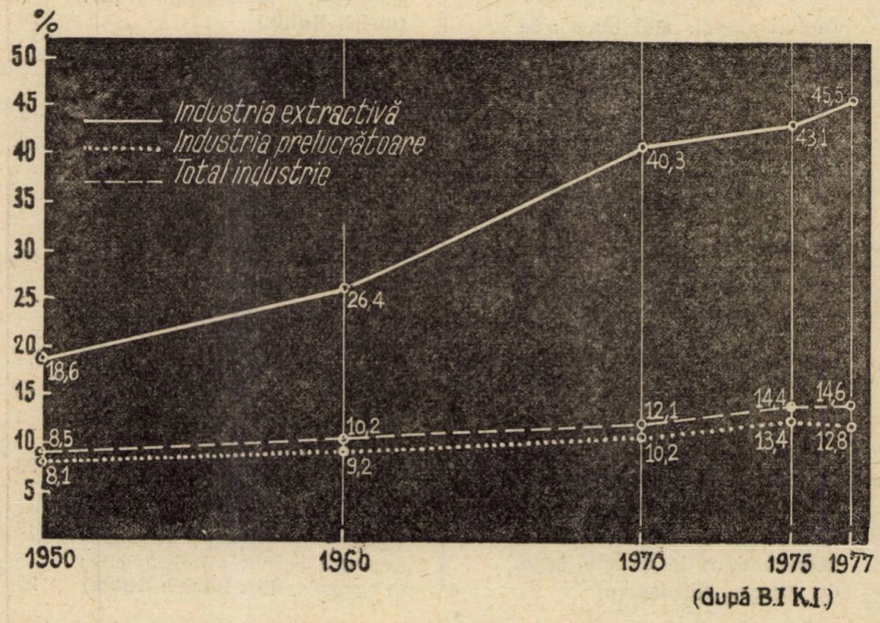

(după B.I K.I.)

U.R.S.S.: organizarea rațională a producției de energie termică

O TREIME din cantitatea totală a combustibililor consumați în Uniunea Sovietică (respectiv 500 mil t.c.c., în acest an) servește la producerea de energie termică, destinată industriei, gospodăriei comunale și nevoilor casnice ale populației din zonele urbane. În cadrul politicii de economisire în acest domeniu un rol important revine sporirii eficienței producției și distribuției de energie termică, îndeosebi prin extinderea aprovizionării centralizate cu abur și apă caldă.

Datele din tabelul de mai jos ilustrează creșterea susținută a capacităților incluse în sistemul centralizat (centrale termoelectrice, instalații avînd cazane de abur cu o capacitate de peste 20 Gcal/h din industrie și gospodăria comunală, instalații industriale de recuperare a căldurii), respectiv de 1,74 ori în perioada 1970—1980. Aceasta a permis ca industria, rețeaua consumatorilor casnici și celor din gospodăria comunală să fie aprovizionate cu căldură în proporție de peste trei-pătrimi din surse centralizate, reducîndu-se treptat ponderea surselor termice descentralizate (a cazanelor cu abur de mică capacitate etc.), nerentabile.

Sursa de aprovizionare	1970 (în % din total)	1980	Creșterea livrărilor 1980 față de 1970 în %
Centralele termoelectrice	54,0	51,0	164,5
Instalațiile cu cazane de abur	42,2	43,0	177,3
Instalațiile de recuperare a căldurii	3,8	6,0	270,0
Total :	100,0	100,0	174,3

Sursa : „Planovoe hozeaistvo", nr. 2/1980.

Bulgaria — finalizări ale cercetării științifice

O ANALIZĂ a aplicării realizărilor tehnico-științifice în economia națională a R. P. Bulgaria în anii 1971—1978 a relevat creșterea continuă a eficienței în acest domeniu. Astfel, în 1978 au fost aplicate de 3,9 ori mai multe realizări tehnico-științifice decît în 1971 ; ținînd seama de faptul că în aceeași perioadă efectivul persoanelor ocupate în activitatea de cercetare științifică s-a mărit doar cu circa 3%, rezultă o sporire considerabilă a eficienței muncii lor.

În ceea ce privește efectul economic obținut de pe urma aplicării rezultatelor cercetării se apreciază că acesta a fost de 9,1 ori mai ridicat în 1978 comparativ cu 1971, fapt care reflectă axarea progresivă pe descoperiri de mai mare importanță pentru economia națională (efectul economic mediu realizat pe o aplicație crescînd de la circa 71 000 la 164 000 leva). Totodată, progresul realizat se datorește — între altele — creșterii continue a producției industriale, întrucît în această ramură a economiei naționale a Bulgariei s-a obținut în 1978 circa 69% din întregul efect economic. În ceea ce privește structura efectului menționat, pe primul loc se situează reducerea costurilor de producție, pe seama micșorării consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, lubrifianți, a cheltuielilor de muncă ș.a.

Materii prime: zăcămîntul „economisire"

PRIMUL colocviu organizat nu demult în Franța pe tema economisirii materiilor prime a întrunit participarea reprezentanților a patru sute de întreprinderi industriale, înscriindu-se în efortul de realizare a obiectivului propus de guvernul francez, cel de a reduce deficitul balanței comerciale externe la acest capitol cu 5 miliarde franci pînă în anul 1985 (de menționat că în aprovizionarea cu materii prime Franța este tributară importului în proporție de 60%). Se prevede ca politica franceză în domeniul materiilor prime să includă un larg evantai de măsuri, cum sînt : acțiuni pe plan internațional, încheierea de acorduri bilaterale, constituirea de stocuri, investiții în sectorul minier, valorificarea resurselor autohtone (lemn, minereuri polimetalice), punerea la punct de noi materiale, găsirea de înlocuitori pentru metalele nobile ș.a.

Din schimbul de experiență efectuat în cadrul colocviului a rezultat, pe de o parte, că instaurarea unui regim de economii constituie un „zăcămînt" de materii prime deloc neglijabil, deoarece poate determina o reducere a consumului lor cu cel puțin 10—30% ; pe de altă parte, a reieșit că nu este vorba numai de un imperativ național, ci de o problemă abordabilă în condițiile oricărei întreprinderi, indiferent de specificul acesteia, rezolvarea ei pe căi apropriate devenind un factor deosebit de fecund al creșterii productivității și a competitivității.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 29 martie 1980

— Realegerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** în înalta funcție de președinte al României socialiste — chezășia înfăptuirii programului de înflorire multilaterală a patriei **(N. Ionescu)** 2

— O concepție științifică, înnoitoare cu privire la dezvoltarea schimburilor economice dintre state, ca factor al progresului și destinderii în lume **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Utilizarea rațională a capacităților de producție **(dr. ing. Barbu Gh. Petrescu)** 7

— Mobilizarea tuturor resurselor pentru realizarea sarcinilor planului de comerț exterior **(Ion Stanciu)** 9

— Dezbatere „R. E." Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor 11

— Organizarea unitară, eficientă a aprovizionării tehnico-materiale în agricultură **(I. Ciobanu, Gh. Colțeanu)** 13

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Adaptarea la imperativele creșterii eficienței 15

— Retribuții majorate pentru personalul muncitor din ramura telecomunicațiilor **(Aurelian Dochia)** 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Determinarea gradului de organizare a transportului intern în întreprinderile industriale **(Ioan Petrișor)** 18

TEORII • IDEI

— Fondurile fixe și rolul lor în procesul creșterii economice **(dr. Angelica M. Vrabie)** 20

— Școli • curente • economiști. „Virtuțile omnipotente" ale pieței infirmate de realitățile economiei capitaliste **(prof. dr. doc. Roman Moldovan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondurile întreprinderilor socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice **(prof. dr. Marin Mehedințu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Alternativa monetară a Europei occidentale **(dr. Aurel Berea, Nicolae Radian)** 26

— Opțiuni și reorientări în dezvoltare. Franța: previziuni asupra evoluției industriei 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— R. S. Cehoslovacă. Un concept cu multiple valențe practice: integrarea activităților industriale cu cele agricole **(dr. Imrich Rubik)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A pledge for the set up of the country's manysidedly florishing program. Comrade Nicolae Ceaușescu's reelection in the high office of president of the socialist Romania **(N. Ionescu)** 2

— A scientific, innovating concept concerning the development of economic exchanges between states, as an element of world progress and détente. **(Prof. Dr. Mircea Nicolaescu)** 4

— Capital assets and their role im the economic growth process **(Dr. Angelica M. Vrabie)** 20

— Schools • trends • economists. "The omnipotential virtues" of the market invalidated by the realities of the Western economy (I) **(Prof. dr. Roman Moldovan)** 22

— The monetary alternative of the Western Europe **(Dr. Aurel Berea, Nicolae Radian)** 26

— The Czechoslovac Socialist Republic. A multi directions practical potential concept: industrial and agricultural activities integration **(Dr. Imrich Rubik)** 29

DANS LE NUMERO

— La réélection du camarade Nicolae Ceaușescu dans la haute fonction de président de la Roumanie socialiste — garantie de l'accomplissement du programme de florissement multiforme de la patrie **(N. Ionescu)** 2

— Une conception scientifique, renouvelatrice sur le développement des échanges économiques entre les états, comme facteur du progrès et de la détente dans le monde **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 4

— Les fonds fixes et leur rôle dans le processus de la croissance économique **(dr. Angelica M. Vrabie)** 20

— Ecoles - courants-économistes. „Les vertus omnipuissantes" du marché infirmées par les réalités de l'économie capitaliste **(prof. dr. Roman Moldovan)** 22

— L'alternative monétaire de l'Europe occidentale **(dr. Aurel Berea, Nicolae Radian)** 26

— La R. S. de Tchécoslovaquie. Un concept avec de multiples valences pratiques : l'intégration des activités industrielles et agricoles **(dr. Imrich Rubik)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Переизбрание товарища Николае Чаушеску на высокую должность президента социалистической Румынии-залог осуществления программы многостороннего расцвета родины **(Н. Ионеску)** 2

— Научная обновляющая концепция относительно развития экономических отношений между государствами, как фактор прогресса и разрядки в мире **(проф. др. Мирча Николаеску)** 4

— Основные фонды и их роль в процессе экономического роста **(др. Анджелика М. Врабие)** 20

— Школы • течения • экономисты Действительность капиталистической экономики опровергает «всемогущие доблести» рынка **(проф. др. Роман Молдован)** 22

— Западноевропейская валютная альтернатива **(др. Аурел Беря, Николае Радиан)** 26

— Чехословацкая С.Р. Понятие с многозначными практическими воплощениями: интегрирование промышленной деятельности с сельскохозяйственной деятельностью **(др. Имрих Рубик)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

UNIREA
MAGAZIN
UNIVERSAL

PRIMĂVARA VA DA ÎNTÎLNIRE TUTUROR LA MAGAZINUL UNIVERSAL „UNIREA"

PARTER — UNICATE

- cadouri și articole de cerere curentă
  cosmetice, cristaluri, bijuterii, cravate, artizanat, biciclete-motorete

ETAJ I — NOUTĂȚI

- totul pentru femei și copii
  confecții, îmbrăcăminte, tricotaje, galanterie, lenjerie, confecții ocazie, jucării

ETAJ II — INEDIT

- garderoba bărbaților și tineretului
  confecții, cămăși-pijamale, țesături din lînă, mătase și bumbac, pălării, cravate, încălțăminte

ETAJ III — RAPID

- pentru timpul nostru liber
  articole sport, camping, pescuit, foto, instrumente muzicale, radio-televizoare, papetărie, articole uz gospodăresc

ETAJ IV — ELEGANȚĂ

- pentru apartamentul nostru
  decorațiuni interioare, electrocasnice, articole electrice, raion cu măsuri excepționale

SUBSOL — AMBIANȚĂ

- cămara cu alimente
  mezeluri-brînzeturi, gospodina, cafea-dulciuri, conserve, băuturi, baby-bar

ETAJ V-VI — FIȚI BINEVENIȚI !

- gastronomică
  cofetărie

Întreprinderea „STELA" produce un larg sortiment de săpun de rufe, săpun de toaletă obișnuit, fin și extrafin, săpunuri hoteliere, săpun lichid, caustearit, acizi grași, glicerină, oleină și trioleină.

1980 APR 15

M.I.Ch. Întreprinderea de săpun „STELA"
București, B-dul Ion Șulea nr. 315, sector 3,
telefon 30 50 70, telex 11711.

STELA

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 14 ● Vineri 4 aprilie 1980

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Intrunită în prima sesiune a celei de-a VIII-a legislaturi, Marea Adunare Națională — dind glas sentimentelor de înaltă dragoste și stimă, voinței întregului popor — l-a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România.

Marea Adunare Națională a ales, totodată, Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri, Tribunalul Suprem, procurorul general, secretarii și comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale.

În cadrul unei solemnități care a avut loc la Palatul Marii Adunări Naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat înalte distincții unor organizații județene de partid, consilii populare județene, întreprinderi industriale, unități agricole, de construcții, din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, circulației mărfurilor, institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1979 în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

din nou în atenția F.M.I.

Contul de substituire

La reuniunea din martie 1979, de la Washington, a Comitetului Interimar al F.M.I. (comitet instituit în locul fostului Comitet al celor 20, în scopul rezolvării problemelor centrale ale sistemului monetar internațional) a fost readusă la ordinea zilei o propunere mai veche : aceea a înființării unui Cont de substituire, prin care să se înlocuiască o parte din rezervele oficiale în monede de rezervă (în special cele în dolari) cu Drepturi Speciale de Tragere.

Problema unui Cont de substituire a fost îndelung discutată în cadrul fostului „Comitet al celor 20" al F.M.I., însărcinat cu pregătirea reformei sistemului monetar internațional (1972 — 1974). Comitetul celor 20 a schițat numai schema generală a Contului, fără să analizeze numeroasele detalii tehnice privind funcționarea sa. În schema reformei, concepută înainte de criza petrolieră de „Comitetul celor 20", Contul de substituire ar fi trebuit să asigure : revenirea la convertibilitatea generală ; reducerea rolului monedelor de rezervă ; întărirea rolului D.S.T. ca principal activ de rezervă ; realizarea unei structuri optime și mai stabile a rezervelor monetare oficiale.

După cum se știe, al doilea amendament la statutul F.M.I., reflectînd condițiile de instabilitate care au caracterizat relațiile monetar-financiare după declanșarea crizei energetice, nu a cuprins decît o parte din propunerile și prevederile schiței de reformă a „Comitetului celor 20". Așa cum s-a întîmplat și cu alte probleme discutate în „Comitetul celor 20", prevederile referitoare la Contul de substituire nu au întrunit acordul principalelor țări membre ale Fondului și nu au fost incluse în statutul modificat al F.M.I. Atunci (perioada 1972—1977) s-a remarcat în mod deosebit opoziția Statelor Unite față de ideea înființării unui Cont de substituire, ca urmare a faptului că autoritățile americane nu erau dispuse să accepte nici un fel de diminuare a rolului internațional al dolarului.

În ultimii doi ani, agravarea crizei dolarului a dus la schimbarea treptată a atitudinii S.U.A. față de ideea Contului de substituire. Autoritățile americane au declarat, în mai multe rînduri, că favorizează restrîngerea în limitele adecvate a rolului internațional al dolarului și, în acest context, sprijină propunerile privind înlocuirea — cu D.S.T. — a unei părți din rezervele valutare internaționale.

În consecință, în 1979 au fost reluate, în cadrul F.M.I., dezbaterile privind crearea Contului de substituire, măsură înțeleasă ca un nou pas spre reforma sistemului monetar internațional care — datorită eșuării încercărilor din 1971—1974 de a se realiza global — urmează să fie efectuată în etape.

Pînă în iarna anului 1980, problema contului de substituire s-a aflat în faza discuțiilor, analizelor pe multiple planuri și definitivării mecanismului de funcționare. **Scopul urmărit** prin înființarea Contului apare ca avînd trei componente.

În primul rînd, Contul ar urma să constituie un nou pas spre transformarea D.S.T. în principalul activ de rezervă internațional, urmînd să înlocuiască în bună măsură aurul și monedele din acest rol, așa cum se prevede și în statutul modificat al F.M.I. În prezent, D.S.T. sînt foarte departe de un asemenea obiectiv. În 1970—1972, F.M.I. a efectuat prima alocare, de 9,3 miliarde D.S.T. după care a urmat o pauză de șase ani, pe considerentul că lichiditatea internațională era deja excesivă. Alocările de D.S.T. au fost reluate în 1979, în perioada 1979—1981 urmînd să fie alocate alte 12 miliarde dolari. În schimb, la sfîrșitul anului 1979, totalul lichidității internaționale se cifra la 1000 miliarde dolari (dacă rezervele de aur sînt evaluate la prețul pieței) ceea ce însemnă că ponderea D.S.T. în lichiditatea internațională este sub 2%. Este evident că prin acest procedeu al alocărilor, Drepturile Speciale de Tragere nu se vor putea afirma în rolul preconizat, rămînînd la periferia rezervelor internaționale. Contul de substituire urmează, în consecință, să constituie al doilea procedeu, funcționînd concomitent cu alocările, de introducere a D.S.T. în sistemul monetar internațional.

În al doilea rînd, recunoscînd că alocările de D.S.T., în forma în care au fost făcute, nu constituie un mijloc eficient de impunere a acestora ca principal activ de rezervă, promotorii Contului de substituire au în vedere crearea unui mecanism complex prin care D.S.T. să devină un activ atrăgător, mai bun decît alte active, astfel încît țările să fie stimulate să preschimbe în D.S.T. o parte din rezervele lor excedentare în dolari. Impunerea D.S.T. ca activ de rezervă s-ar face, astfel, de la sine, fără forțări administrative, constituind o modalitate complementară eficientă de introducere a acestui activ în circuitul financiar internațional.

În al treilea rînd, Contul de substituire ar urma să contribuie la îmbunătățirea funcționării sistemului monetar internațional, prin crearea unui mecanism oficial, reglabil, de preschimbare în D.S.T. a monedelor de rezervă. Existența unui volum deosebit de mare de dolari în afara S.U.A. (eurodolarii) apreciat la 800—1 000 miliarde dolari, constituie un potențial speculativ de mare amploare, ca urmare a fluxurilor substanțiale de fonduri lichide care se pot mișca dintr-o monedă în alta, sau spre aur și alte valori materiale. Diversificarea fondurilor lichide, din active în dolari spre active în alte monede, constituie una din cauzele centrale ale instabilității cursurilor de schimb și crizei dolarului. În lipsa posibilității de convertire oficială a dolarilor, nu există altă cale de înlocuire a dolarului decît prin vînzare pe piața valutară, ceea ce duce la scăderi substanțiale de curs și la proliferarea fenomenelor de criză.

Înființarea Contului ar însemna posibilitatea preschimbării oficiale a dolarului, în cadrul F.M.I., ocolindu-se piața și eliminîndu-se unul din factorii de instabilitate. Pe scurt, Contul de substituire dă posibilitatea punerii sub control a procesului diversificării.

Contul de substituire ar acționa, de asemenea, în direcția formării unei structuri mai optime a rezervelor monetare oficiale ale țărilor. Structura acestora este considerată ca fiind în prezent, vulnerabilă și potențial instabilă, deoarece se bazează într-o măsură prea mare pe dolari (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Compoziția rezervelor monetare oficiale pe plan mondial (date estimative) —

	1970	1971	1974	1978
Total rezerve oficiale, (miliarde dolari)	45,4	75,0	126,3	220,0
din care :				
— dolari SUA	36,2	63,1	104,8	184,5
— mărci vest-germane	1,6	2,0	5,4	14,2
— lire sterline	6,1	7,5	11,3	6,0
— franci francezi	0,4	1,3	2,8	12,5

SURSA : calculat după date F.M.I.

Părerea generală a cercurilor de specialitate este că un sistem de rezerve dependent aproape exclusiv de dolar nu este de dorit, cu atît mai mult cu cît moneda americană se dovedește instabilă. Contul de substituire ar regla — în direcția dorită — structura rezervelor oficiale.

Mecanism de funcționare. În stadiul actual al proiectului, Contul de substituire ar fi organizat și ar funcționa după următoarele principii :

a. Participarea la Cont este voluntară și la latitudinea fiecărei țări membre a F.M.I. Țările membre își păstrează, astfel, dreptul de a-și alege structura rezervelor oficiale potrivit preferințelor fiecăreia.

b. Participarea la Cont ar trebui să includă, în principiu, toate monedele de rezervă (dolarul SUA, marca vest-germană, lira sterlină etc.), dar în practică problema se referă în principal la dolarul SUA, care deține 70—80% din rezervele oficiale.

c. Deși în materialele oficiale pregătitoare nu există nici un indiciu concret referitor la mărimea Contului, un prim ordin de mărime rezultă din faptul că se are în vedere numai o înlocuire parțială a rezervelor valutare oficiale. În același timp, Contul nu va putea fi prea mic (sub 20 miliarde dolari), deoarece în acest ultim caz nu ar prezenta interes.

d. În ceea ce privește administrarea noii instituții, se preconizează, în principal, două variante : un Cont în cadrul F.M.I., ca unitate operativă distinctă ; un Cont cu personalitate juridică proprie, F.M.I. fiind numai administrator.

e. Activele Contului vor fi formate din monede de rezervă, reprezentînd depunerile participanților ; ulterior, acestea vor fi transformate în obligații ale autorităților emitente ale monedelor respective. Pasivele sînt obligațiile Contului exprimate în D.S.T., reprezentînd echivalentul depunerilor în monede de rezervă, stabilit pe baza cursului D.S.T./moneda depusă, în vigoare la data depunerii.

Deoarece activele Contului sînt exprimate în monede, ele se pot aprecia sau deprecia în timp ; în schimb pasivele, fiind exprimate în D.S.T., reprezintă o valoare stabilă. În felul acesta, participanții la Contul de substituire sînt feriți de risc valutar, ceea ce constituie un element de atractivitate. Mecanismul de detaliu, încă neprecizat, trebuie să stabilească cine suportă, și în ce proporție, riscul unei eventuale deprecieri a activelor Contului.

f. Contul de substituire trebuie să plătească participanților o dobîndă calculată asupra soldului depunerilor acestora (participarea inițială minus restituirile). Pe de altă parte, emitenții monedelor care fac obiectul operațiunilor de substituire (în principal S.U.A. trebuie să plătească Contului o dobîndă corespunzătoare, care să acopere integral dobînda plătită participanților.

Mecanismul de stabilire a dobînzii plătite și a celei încasate de Cont a făcut obiectivul unor căutări intense pentru a se conveni asupra formulei care să întrunească atît acordul participanților, cît și al țărilor emitente de monedă depusă. În principiu, s-a pornit de la necesitatea asigurării unei atractivități sporite a creanțelor în D.S.T., prin corelarea dobînzii plătite de Cont cu nivelul dobînzii pe piețele de capital.

g. În ceea ce privește sfera de utilizare a creanțelor asupra Contului de substituire, s-a convenit în principiu, asupra necesității unei scheme de utilzare cît mai puțin rigidă și cît mai mult orientată spre piață. Și în acest caz, s-a avut în vedere că amploarea, varietatea și flexibilitatea în ceea ce privește posibilitățile de utilizare a creanțelor asupra Contului determină gradul de atractivitate a noilor instrumente exprimate în D.S.T. Dacă participanții nu vor putea utiliza creanțele în D.S.T. asupra Contului decît într-un număr limitat de operații, în condiții de restricții și formalități administrative, atunci ei vor evita constituirea de rezerve în noile creanțe.

Pentru început, s-a căzut de acord ca gama operațiilor cu creanțe asupra Contului să nu fie mai mică decît aceea a operațiilor cu D.S.T. În acest sens, noile creanțe în DST vor putea fi utilizate : prin transfer între participanți ; prin trageri asupra Contului (obținerea de monede contra creanțe asupra acestuia) ; ca garanție în operațiunile financiare. Se mai au în vedere și alte operațiuni care să dea noilor creanțe o utilizare mai largă, inclusiv prin operațiuni cu piața ; astfel, se preconizează posibilitatea ca noile creanțe în DST să fie transferate către și păstrate și de alți deținători decît instituțiile oficiale.

h. Cu privire la lichidarea Contului de substiutire, se are în vedere funcționarea lui pe o perioadă nedefinită, ceea ce corespunde obiectivului pe termen lung al F.M.I. de a transforma Drepturile Speciale de Tragere în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional. Ideea lichidării sau a retragerii din Cont nu este, însă, exclusă, dar problemele legate de aceste aspecte nu au fost încă soluționate.

Perspective. Conform aprecierilor exprimate de cercurile de specialitate și de oficialitățile implicate, se așteaptă ca reuniunea Comitetului Interimar al F.M.I. din 24 aprilie 1980 de la Hamburg să dea, din punct de vedere tehnic, o formă definitivă proiectului de constituire a Contului de substituire. În acest caz, decizia finală privind înființarea și funcționarea Contului ar putea să fie luată la sesiunea anuală, din septembrie 1980, a F.M.I. — B.I.R.D., dar, dată fiind complexitatea problemei, nu sînt excluse divergențe de ultimă oră între marile puteri financiare occidentale și amînarea deciziei privind înființarea noului mecanism. Hotărîtor în acest sens vor fi pozițiile S.U.A. și ale țărilor care au rezerve valutare importante ținute în dolari americani.

Implementarea Contului ar duce la reducerea rolului dolarului în rezervele oficiale în favoarea Drepturilor Speciale de Tragere, fără a se crea lichiditate internațională suplimentară. În acest mod, s-ar putea reglementa direct structura rezervelor oficiale fără a se modifica nivelul acestora. Reglementarea oficială și controlată a problemei rezervelor ar degreva, în consecință, piețele valutare și de capital de o sarcină suplimentară, atenuînd presiunile speculative asupra cursurilor de schimb. În plus, s-ar evita situația ca marca vest-germană și francul elvețian să devină, prin forța lucrurilor, moneda de rezervă într-o măsură mai mare decît doresc autoritățile celor două țări.

Succesul Contului de substituire va depinde de atractivitatea creanțelor în D.S.T. pe care le va emite, iar aceasta din urmă rezultă din raportul între avantajele noilor creanțe (stabilitatea D.S.T., evitarea riscului valutar) și dezavantajele acestora (mobilitatea redusă comparativ cu valutele, restricții de utilizare). În consecință, pentru a se asigura o atractivitate sporită creanțelor în DST ale Contului de substituire, mecanismul de funcționare ar trebui să cuprindă o doză suficientă de avantaje comparative, de exemplu în ceea ce privește sfera de utilizare a noilor creanțe, dobînda plătită participanților etc. Este însă evident că asemenea avantaje sînt progresiv costisitoare, trebuind să fie suportate și garantate, ceea ce, în final, ridică problema sursei de finanțare. O propunere, în acest context, este de utilizare a rezervelor de aur ale F.M.I., a căror valoare a sporit considerabil ca urmare a creșterii prețului pe piața liberă.

M. ISĂRESCU

drept şi uzanţe internaţionale

Competenţa organelor de arbitraj comercial internaţional

Spre deosebire de instanţele de judecată de drept comun, la baza arbitrajului comercial stă convenţia de arbitraj — denumită compromisorie —, care îi imprimă acestui gen de arbitraj caracterul contractual. În funcţie de momentul în care se încheie convenţia de arbitraj, aceasta poartă denumiri diferite:

— **clauză compromisorie**, în situaţia în care convenţia de arbitraj este inclusă în conţinutul contractului comercial internaţional, împrejurare care relevă că ea s-a încheiat concomitent cu perfectarea contractului în cauză;

— **compromis**, în cazul în care convenţia părţilor litigante a fost încheiată posterior perfectării contractului comercial, respectiv priveşte un litigiu preexistent.

Potrivit Regulamentului Comisiei de arbitraj din Bucureşti, art. 2, convenţia de arbitraj trebuie să fie încheiată în scris. Această prevedere este concordantă cu dispoziţiile art. 28 al Legii nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerţ exterior, de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică, potrivit cărora „raporturile contractuale cu partenerii externi precum şi modificarea acestor raporturi se constată în formă scrisă". Caracterul obligatoriu al formei scrise este consacrat şi de Convenţia de la New York din 1958 cu privire la recunoaşterea şi executarea hotărîrilor arbitrale străine (alin. 1 şi 2 ale art. II), precum şi de Convenţia europeană de la Geneva din 1961 privind arbitrajul comercial internaţional (paragraful 2, al art. I).

Cerinţa formei scrise a convenţiei arbitrale se interpretează în mod larg. Regulamentul autorizează concretizarea acordului de voinţă al părţilor nu neapărat în forma unui înscris unic care poartă semnăturile ambelor părţi. Astfel, acordul de voinţă al părţilor ar putea rezulta şi dintr-un schimb de scrisori.

Cu privire la avantajele pe care le prezintă recurgerea la arbitrajul comercial în cazul litigiilor care nu pot fi soluţionate pe cale amiabilă, nu mai este necesar să insistăm; ca urmare în continuare vom expune o serie de cazuri, desprinse din practica arbitrală internaţională, care vor ilustra, şi vor demonstra, căile de investire a organelor de arbitraj internaţional, consecinţele neglijării clauzelor compromisorii sau a introducerii acţiunilor la arbitraje necompetente.

MODALITĂŢI DE CONCRETIZARE A CONVENŢIEI COMPROMISORII

Comisia de arbitraj din Bucureşti consideră că cerinţa formei scrise este îndeplinită de vreme ce manifestarea expresă şi clară a voinţei părţilor de a supune litigiul ei spre arbitrare rezultă direct din documente sau prin referire. Astfel, într-un litigiu, partea pîrîtă, o societate italiană, a invocat incompetenţa Comisiei de arbitraj sub cuvînt că clauza arbitrală nu îndeplinea condiţia formei scrise prevăzută de Convenţia de la New York din 1958, deoarece clauza arbitrală nu era inserată în contractul semnat de părţi, ci în condiţiile de livrare anexate la contract. Instanţa arbitrală a înlăturat excepţia de incompetenţă considerînd că „din moment ce cele două părţi recunoşteau că contractul semnat de ele prevede expres că condiţiile generale de vînzare şi de livrare tipărite şi anexate la contract fac parte integrantă din acesta şi obligă ambele părţi în mod egal, partea pîrîtă semnînd contractul fără nici o rezervă, înseamnă că a subscris şi la condiţiile generale în care clauza arbitrală era inclusă" (dosar nr. 621/1970).

Dintr-o altă speţă rezultă că acordul de voinţă al părţilor de a supune litigiul spre rezolvare Comisiei poate să fie exprimat, din partea reclamantului prin introducerea acţiunii, iar din partea pîrîtului prin săvîrşirea unor acte care învederează că se supune de bună voie jurisdicţiei instanţei de arbitraj. Un atare act procedural este declaraţia, la întrebarea instanţei de arbitraj a acordului pîrîtului de a se supune jurisdicţiei Comisiei, declaraţie de care se ia act în procesul verbal al şedinţei. Declaraţia de voinţă a părţii pîrîte în sensul de a se supune jurisdicţiei Comisiei, poate fi stabilit, în cazul în care nu se prezintă la dezbateri, din faptul că şi-a formulat în scris toate apărările de fond, solicitînd respingerea acţiunii, fără a fi ridicat nici o obiecţiune privitoare la competenţă (C.A.B. Hot. nr. 26/1972). Această practică a fost consacrată de Regulamentul în vigoare al Comisiei de arbitraj, care, la art. 2 alin. ultim prevede că „Convenţia părţilor privind supunerea spre arbitrare a litigiului poate rezulta şi din săvîrşirea unor acte procedurale, cum sînt introducerea de către reclamant a unei cereri de arbitrare şi comunicarea pîrîtului în sensul că acceptă ca această cerere să fie soluţionată de comisia de arbitraj".

De asemenea, practica arbitrală consideră că este valabil încheiată şi o convenţie de arbitraj efectuată prin schimb de telexuri, apreciind că tehnica transmiterii foarte rapide a unei comunicări pe această cale, asigură deopotrivă condiţiile de identificare a expeditorului şi destinatarului şi autenticitatea mesajului. Literatura juridică aprobă această practică: Comisia de arbitraj „a decis în mod justificat că schimbul de telexuri prin care se acceptă competenţa acestui organ de jurisdicţie îndeplineşte condiţiile de formă exterioară pentru a fi socotit ca o convenţie arbitrală valabilă. În adevăr, unul din telexuri (propunerea se analizează ca o propunere de a supune diferendul spre soluţionare C.A.B., iar celălalt, (răspunsul) constituie acceptarea corespunzătoare, ambele avînd forma scrisă şi realizînd astfel prin coroborarea lor, legarea voinţelor în cauză printr-un contract ferm.

Dacă modalităţile de consemnare a convenţiei compromisorie sînt multiple, în schimb, acordul de voinţă al părţilor de a supune litigiul spre rezolvare arbitrajului trebuie să fie neîndoielnic. În acest sens practica Comisiei de arbitraj a decis că „faptul că pîrîta şi-a desemnat arbitrajul în vederea alcătuirii instanţei arbitrale, fără a se prezenta în faţa acesteia şi a pune concluzii privitoare la fondul litigiului nu este concludent şi nu constituie o dovadă de acceptare a competenţei Comisiei". Soluţia este perfect întemeiată deoarece simpla desemnare de către pîrît a arbitrului nu se poate analiza ca o manifestare de voinţă neîndoielnică în sensul de a accepta competenţa Comisiei de arbitraj pentru **rezolvarea în fond** a litigiului, putînd să însemne intenţia părţii în cauză de a obţine o hotărîre valabilă asupra competenţei pe care tocmai o contestă (C.A.B., Hot. nr. 30/1967).

AUTONOMIA CONVENŢIEI DE ARBITRAJ FAŢĂ DE CONTRACT

Legătura strînsă care există între un contract şi clauza compromisorie inserată în cuprinsul său sau stipulată într-un înscris, independent dar referitor la primul a pus problema efectelor pe care le produce asupra clauzei compromisorii nevaliditatea contractului. Astfel, cu ocazia executării unei sentinţe arbitrale engleze în Franţa, s-a susţinut că nulitatea contractului de vînzare-cumpărare încheiat de părţi are drept consecinţă nevaliditatea clauzei compromisorii şi, deci, a sentinţei arbitrale pronunţate. Practica judiciară franceză nu este de această părere, decizînd că, în materie de arbitraj comercial internaţional, „acordul compromisoriu încheiat separat, sau inclus în actul juridic

la care se raportează, are întotdeauna, în afara unor circumstanțe excepționale — neinvocate în speță — completă autonomie juridică, excluzînd posibilitatea afectării lui de către o eventuală nevalabilitate a actului". Chiar în cazul cînd contractul este lovit de o nulitate de ordine publică, soluția indicată este menținută, și clauza compromisorie rămîne valabilă. În acest sens a fost invocat argumentul că, din moment ce nulitatea contractului pentru cauze de ordine publică poate da naștere unor litigii, iar părțile au totuși dreptul, cu privire la acestea, să se înțeleagă printr-un compromis, există dovada că acest compromis rămîne valabil (Curtea de apel din Orléans, Revue de l'arbitrage, nr. 4/1966, p. 109).

Legătura dintre convenția de arbitraj și contractul comercial internațional prin care a fost consemnată, rezultă cu pregnanță și dintr-o altă speță. O societate comercială A, cu sediul în Olanda a încheiat cu un comerciant francez B, un contract de mandat comercial, împuternicindu-l în exclusivitate să vîndă în Franța — în numele și pe socoteala sa — produsele pe care le fabrica. Ulterior — după începerea executării contractului — mandatarul B. a cerut prin acțiune instanțelor judecătorești franceze desființarea lui ca fiind lovit de nulitate ; prin aceiași acțiune a cerut ca mandanta A. să fie obligată a-i plăti comisioanele cuvenite pe timpul în care și-a exercitat mandatul precum și daune-interese pentru repararea prejudiciului suferit.

Societatea comercială pîrîtă a ridicat în fața instanței judecătorești investită cu această acțiune excepția de incompetență **raționae materiae** bazată pe clauza compromisorie înscrisă în contractul de mandat ; potrivit acestei clauze, litigiile dintre părți decurgînd din contractul de mandat încheiat între ele, urmau a fi soluționate de Organul de arbitraj de pe lîngă Camera de comerț internațional din Paris. Excepția ridicată de societatea comercială pîrîtă a fost admisă. Litigiul dintre societatea comercială pîrîtă A. și reclamantul B. față de clauza compromisorie înscrisă în contract este de competența arbitrajului internațional, iar nu a instanțelor judecătorești de drept comun. Clauza compromisorie constituie **o convenție de arbitrare** care se formează **în chiar momentul încheierii contractului** și prin care părțile stipulează că în cazul ivirii unui litigiu referitor la acel contract el să fie soluționat prin arbitraj. Ca natură juridică — și tocmai aceasta este ideea de bază din hotărîrea instanței supreme franceze — **clauza compromisorie constituie un contract în cadrul altui contract față de care are autonomie** ; prezentînd o completă autonomie, acordul de voință al părților exprimat prin ea trebuie să-și producă efectele legale atributive de competență în cazul survenirii unui litigiu, indiferent de soarta contractului în cadrul căruia este exprimată, întrucît obiectul celor două acorduri de voință este diferit. Regula generală care trebuie reținută în materie — regulă deosebit de importantă prin implicațiile ei practice — este că o convenție compromisorie, fie că este încheiată separat, fie că este inclusă, în actul juridic în discuție, prezintă față de acesta o completă autonomie juridică.

Jurisprudența americană a decis, de asemenea, că clauza arbitrală este independentă de contractul în care este inserată. Problema s-a pus în legătură cu un contract de vînzare de lînă, despre care cumpărătorul a susținut că a fost încheiat prin fraudă. Contractul conținea o clauză compromisorie, în virtutea căreia orice litigiu va fi supus la American Arbitration Association. În această situație, hotărîrea primei instanțe a respins excepția de a suspenda pronunțarea soluției pînă la judecarea contestației referitoare la fraudă. Cea de a doua instanță a infirmat această hotărîre pentru motivul că clauza de arbitraj era distinctă de celelalte dispoziții ale contractului, că clauza compromisorie nu era calificată drept frauduloasă și că era concepută în termeni destul de largi pentru a cuprinde chiar cazul de fraudă. (Revue de l'arbitrage, nr. 4/1959, p. 128—130). Trebuie totuși remarcat că în jurisprudența americană nu se poate vorbi de opractică constantă în sensul soluției mai sus menționate. În alte spețe s-a decis că apărarea bazată pe fraudă nu era susceptibilă de a face obiectul unui arbitraj.

CONVENȚIA DE ARBITRAJ ÎNTRE PĂRȚI DIN ȚĂRI MEMBRE ALE C.A.E.R.

În contractele comerciale în care vînzătorul și cumpărătorul sînt din țări membre ale C.A.E.R. problema soluționării eventualelor litigii urmează calea prevăzută de Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75, paragraful 90 : „Toate litigiile care rezultă din contract sau în legătură cu acesta se vor rezolva pe calea arbitrajului, la instanța de arbitraj instituită pentru astfel de litigii în țara pîrîtului sau, potrivit înțelegerii părților, într-o țară terță membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, excluzîndu-se competența instanțelor de drept comun".

Așadar, în cazul unor asemenea contracte pot apare două situații : prima, în care în cadrul contractului comercial de vînzare internațională nu se înscrie nimic cu privire la convenția de arbitraj ; în lipsa clauzei compromisorii operează norma de drept internațional citată, potrivit căreia pentru soluționarea litigiului este competent organul de arbitraj din țara pîrîtului ; a doua situație este aceea în care părțile, în virtutea dreptului conferit de C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75, § 90, stabilesc, printr-o clauză compromisorie, competența unui alt organ de arbitraj, dintr-o țară terță, membră a C.A.E.R.

În legătură cu acest drept al părților de a stabili competența unui organ arbitral dintr-o țară terță se impune o precizare : odată alegerea făcută, competența organului arbitral desemnat devine unică și nu alternativă sau subsidiară celeia din țara pîrîtului ; cu alte cuvinte, reclamantul într-un litigiu născut în legătură cu contractul în cauză nu mai are latitudinea să aleagă între organul de arbitraj din țara pîrîtului sau cel stabilit prin clauza compromisorie. Dacă se procedează altfel, consecințele pot fi din cele mai nedorite. Un recent caz va fi concludent.

O întreprindere română de comerț exterior cumpărătoare a încheiat un contract comercial cu un partener vînzător din Republica Democrată Germană, în care au prevăzut, prin clauza compromisorie înscrisă în contract, competența Comisiei de arbitraj de la Praga. Pe parcursul derulării contractului, vînzătorul a întîrziat livrarea, motiv pentru care datora cumpărătorului penalitățile prevăzute de C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75.

Întreprinderea română de comerț exterior cumpărătoare a introdus cerere de arbitrare pentru acordarea penalităților la organul de arbitraj din țara pîrîtului, respectiv la Comisia de arbitraj de la Berlin. În cadrul procesului, pîrîta a ridicat excepția de necompetență a organului de arbitraj, invocînd prevederile clauzei compromisorii ; ca urmare, Comisia de arbitraj de la Berlin, prin hotărîrea dată, a constatat că nu are competență să soluționeze cauza.

Pentru a remedia soluția, reclamanta — întreprinderea română de comerț exterior, îndreptățită să încaseze penalitățile de întîrziere — a introdus o nouă acțiune la Comisia de arbitraj de la Praga. În fața acestui organ de arbitraj, legal învestit să soluționeze litigiul, s-a pus de data aceasta problema prescrierii dreptului la penalizări.

Cazul redat nu mai necesită comentarii. Este evident că dintr-o interpretare greșită a normelor de drept în materie, sau din neglijarea clauzei compromisorii, cererea de penalități, în loc să constituie un mijloc de încasare a valutei cuvenite cumpărătorului, prejudiciat prin întîrzierea livrărilor de către vînzător, s-a transformat într-o cale de efectuare a unor cheltuieli nejustificate.

dr. Al. DETEȘANU

Cheltuieli suportate de cumpărător în vînzarea F.O.B.

1. Uzanţele comerciale unificate, atît INCOTERMS, cît şi RAFTD, reglementează printre altele, în cadrul clauzelor pe care le-au uniformizat, repartiţia cheltuielilor decurgînd dintr-o vînzare internaţională de mărfuri între cele două părţi contractante, vînzător şi cumpărător.

În practică se pot ivi şi situaţii noi, lipsite de o rezolvare directă şi explicită în INCOTERMS (respectiv în RAFTD) sau care pot fi soluţionate numai prin aplicarea analogică a unor asemenea reglementări. Atari circumstanţe, de fapt, cu caracter inedit au apărut, de exemplu, în litigiul soluţionat de Comisia de arbitraj de la Bucureşti (C.A.B.) prin hotărîrea nr. 93 din 27 martie 1978.

În noua speţă, care a avut de obiect o vînzare la export contractată cu clauza FOB, s-a ridicat problema dacă taxele fluviale pentru trecerea navei de transport prin canalul Sulina trebuie să fie suportate de cumpărătorul din Damasc (Siria) sau de către vînzător, întreprindere de comerţ exterior din Bucureşti.

Vînzătorul a susţinut că întrucît navlosirea incumbă cumpărătorului potrivit clauzei FOB, de aici rezultă că orice cheltuieli legate de transport cad în sarcina acestuia.

Cumpărătorul, dimpotrivă, a considerat că în situaţia concretă din litigiu, obligaţia de a plăti taxele fluviale de trecere a navei prin canalul Sulina revenea vînzătorului, deoarece provocase schimbarea rutei maritime, dispunînd că încărcarea mărfii să aibă loc nu în portul Constanţa, ci la Galaţi şi Brăila.

Organul arbitral a împărtăşit teza vînzătorului, stabilind prin hotărîrea nr. 93/1978 că „taxele pentru folosirea canalului Sulina cădeau în sarcina reclamantului, în calitate de cumpărător, vînzarea de mărfuri fiind încheiată în condiţiile FOB".

În legătură cu soluţia citată trebuie precizat mai întîi că dirijarea navelor în cele două porturi dunărene a fost considerată ca legitimă de către organul arbitral în situaţia de fapt a speţei respective. Este o condiţie prealabilă şi totodată decisivă spre a deveni posibilă degajarea vînzătorului de orice plată.

Pe de altă parte, este de remarcat că hotărîrea nr. 93/1978 a atribuit — deşi numai implicit — o semnificaţie largă prevederilor art. 8, pct. 1 din INCOTERMS, care, referitor la vînzarea FOB, indică următoarele : „cumpărătorul are obligaţia să navlosească ori să rezerve spaţiul necesar pe o navă, pe **proprie cheltuială**".

Potrivit textului citat, diferenţa de navlu pentru distanţa suplimentară dintre Constanţa şi Brăila, respectiv Galaţi (dus-întors) revenea desigur în sarcina cumpărătorului. Dar taxele de folosire a canalului fluvial Sulina înseamnă altceva decît navlul. Ele au un alt obiect decît angajarea navei pentru efectuarea transportului de mărfuri şi privesc raporturi juridice cu administraţia canalului, asadar, cu persoane care au calitatea de terţi faţă de cumpărător şi de armator. Poate fi deci îndoială dacă taxele fluviale în discuţie pot fi asimilate prin analogie cu navlul, în vederea identificării părţii care le datorează. Întrucît însă, taxele în discuţie se percep de la navă, cu ocazia parcurgerii canalului, se poate considera că ele măresc totalul cheltuielilor de transport. Acestea însă îl privesc pe cumpărător potrivit clauzei FOB, fiind în consecinţă normal să le suporte global, fără a diferenţia navlul de taxele aferente.

Punctul de vedere expus s-ar părea că este parţial infirmat de prevederile art. 8 pct. 2 din INCOTERMS, care impun cumpărătorului, în vînzarea FOB, „obligaţia să suporte toate cheltuielile şi riscurile mărfurilor din **momentul în care ele au trecut efectiv balustrada navei** în portul de încărcare convenit". Întrucît dintre „cheltuielile mărfii" fac parte, într-o interpretare largă, şi cele ocazionate cu orice titlu de transportul ei, s-ar putea considera că sub această rubrică se includ şi diversele taxe de navigaţie. Însă art. 8 pct. 2 pune atari cheltuieli în sarcina cumpărătorului numai cu condiţia să intervină **ulterior** încărcării mărfii pe navă. De aici s-ar putea eventual deduce că obligaţia cumpărătorului de a le suporta are de obiect, în mod exclusiv, cheltuielile aferente călătoriei navei **încărcate**, iar nu şi la ducerea ei spre portul de expediere al mărfii, cînd îmbarcarea nu a avut încă loc.

Totuşi credem că o asemenea interpretare nu ar putea fi împărtăşită, fiind contrazisă de lista cheltuielilor puse în sarcina vînzătorului de regulile INCOTERMS. Acesta este obligat să suporte :

— orice taxe, onorarii sau speze în legătură cu exportul mărfurilor, precum şi cheltuielile făcute cu formalităţile necesare pentru încărcarea mărfurilor la bordul navei (art. A, pct. 4) ;

— toate cheltuielile efectuate în legătură cu operaţiunile de control al mărfii, precum verificările referitoare la calitate, măsură, greutate şi număr, dacă sînt necesare în vederea livrării produselor (art. A, pct 6);

— cheltuielile inerente obţinerii unui document **clean** (curat), prin care se atestă predarea mărfurilor la bordul navei (art. A, pct. 7).

Ţinînd seama de cele arătate mai sus, ajungem la concluzia că, în vînzarea internaţională FOB, eventualele taxe datorate pentru folosirea unui canal navigabil nu figurează printre cheltuielile de care răspunde, potrivit regulilor INCOTERMS, vînzătorul, dar pot fi încadrate prin analogie în sfera celor care incumbă cumpărătorului, fie că este vorba despre călătoria spre portul de expediere sau despre întoarcerea navei încărcate.

În consecinţă, socotim justă soluţia organului arbitral, care în speţa discutată a decis că debitorul cheltuielilor pentru folosinţa unui canal navigabil nu poate fi, într-o vînzare FOB, decît cumpărătorul.

2. În contractele de vînzare internaţională, cumpărătorul cere uneori ca anumite documente însoţitoare ale mărfii să fie legalizate de consulatul ţării sale, acreditat în statul de sediu al vînzătorului.

Astfel, în litigiul soluţionat de C.A.B. prin hotărîrea nr. 93/1978, cumpărătorul sirian a condiţionat acreditivul deschis în favoarea vînzătorului român de cerinţa ca atît certificatul de origine al mărfii, cît şi un exemplar al facturii să poarte legalizarea dată de un consulat arab din Republica Socialistă România. În cuprinsul acreditivului s-a specificat, în plus, că orice cheltuieli ocazionate de certificarea oficială menţionată cad în sarcina vînzătorului. Acesta a obiectat însă că nu acceptă să suporte plata operaţiunilor de legalizare, cerînd în consecinţă ca acreditivul să fie modificat în mod corespunzător.

Chemat să tranşeze diferendul, organul arbitral a pus cheltuielile în discuţie, prin Hotărîrea nr. 93/1978, în sarcina cumpărătorului, cu următoarea motivare : „vînzătorul nu putea fi obligat să suporte taxele consulare de legalizare, deoarece potrivit INCOTERMS, ele privesc pe cumpărător în vînzarea internaţională FOB".

În realitate, art. B pct. 6 din INCOTERMS prevede în partea sa finală că revine cumpărătorului să achite „costul certificatului de origine şi al documentelor consulare". Textul citat are în vedere, în mod explicit, înscrisuri **originale** şi ca atare taxele corespunzătoare pentru obţinerea lor, iar nu operaţiunea distinctă de atestare a exactităţii unei copii supuse legalizării consulare. Cu alte cuvinte, organul arbitral a extins reglementarea din art. B, pct. 6 referitoare la procurarea documentelor originare, necesare în cadrul vînzării internaţionale FOB, aplicînd-o deopotrivă cheltuielilor de legalizare. Considerăm că interpretarea extensivă se justifică, analogia de situaţii fiind neîndoielnică.

Trebuie precizat că în fapt cheltuielile în discuţie sînt avansate de vînzător în contul cumpărătorului, urmînd să fie ulterior recuperate de la acesta, aşa cum rezultă de altfel şi din prevederile art. A, pct. 8 şi 9 din regulile INCOTERMS. Textul instituie obligaţia vînzătorului de a da cumpărătorului „orice concurs, la cerere, pe riscul şi **pe cheltuiala acestuia**" pentru obţinerea unor documente, „eliberate în ţara în care se face încărcarea şi (sau de origine),

de care cumpărătorul ar avea nevoie pentru importul mărfurilor în țara de destinație, or eventual pentru tranzitarea mărfii prin altă țară". Aceste prevederi se învederează aplicabile la rîndul lor și pentru obținerea copiilor cu legalizare consulară, solicitate de cumpărător prin intermediul vînzătorului.

3. În cadrul vînzării internaționale FOB, nava de transport fiind angajată din dispoziția și pe cheltuielile cumpărătorului, acesta poate impune un itinerar pe care îl consideră convenabil sau anumite restricții referitor la escală. Consimțămîntul armatorului se obține prin **charter-party** sau, dacă este vorba de condiții formulate ulterior de către navlositor, printr-o declarație de acceptare de sine stătătoare, dată personal sau prin reprezentant de către navlosant.

Întocmirea unei asemenea declarații, într-o formă opozabilă terților, implică însă anumite cheltuieli. Regimul lor nu este fixat de regulile INCOTERMS sau RAFTD, rămînînd să fie determinat, de la caz la caz, în funcție de împrejurările speței. Astfel, în litigiul soluționat de C.A.B. prin Hotărîrea nr. 93/1978, cumpărătorul din Damasc a condiționat acreditivul deschis în favoarea vînzătorului din București — printre altele — și de cerința ca acesta să obțină pe socoteala sa declarația armatorului (la o dată posterioară încheierii contractului de **charter party**) prin care să se accepte excluderea anumitor escale de pe parcursul navei.

Vînzătorul a refuzat să-și asume atari obligații, care, în opinia sa, priveau în mod exclusiv pe cumpărător și a cerut în consecință suprimarea lor din cuprinsul acreditivului.

Organul arbitral a împărtășit prin Hotărîrea nr. 93/1978 punctul de vedere al vînzătorului.

Soluția este exactă, deoarece între vînzător și armator se stabilesc raporturi juridice directe numai în vînzarea internațională C.I.F. sau C.&F. Dimpotrivă, vînzarea internațională FOB presupune prin definiție angajarea navei de transport din dispoziția cumpărătorului, astfel că numai el se află în raporturi juridice cu armatorul. Ca atare, este singurul abilitat să trateze condițiile pe care le consideră oportune, referitor la eventualele restricții pe parcursul navei și să obțină acordul armatorului. În nici un caz, deci, cheltuielile suplimentare aferente unor declarații care ar urma să fie date de armator la cererea cumpărătorului, în completarea clauzelor din **charter-party**, nu pot fi puse în sarcina vînzătorului în vînzarea internațională FOB.

dr. O. CAPAȚÎNA

Studiu de caz

Potențialul economic al publicității

Semnificația unor cazuri din turismul internațional este revelatoare pentru elaborarea unor politici de promovare turistică. În această ordine de idei, la unul din colocviile Uniunii Internaționale a Organismelor Oficiale de Turism s-a prezentat cazul unei campanii publicitare lansate de statul Porto-Rico pentru promovarea turismului pe teritoriul său.

În vederea lansării unei campanii publicitare eficiente firmele turistice au hotărît elaborarea unor studii psiho-sociologice care să conducă la cunoașterea ideilor și imaginilor pe care le aveau diferite segmente de piață turistică despre Porto Rico.

În cadrul anchetei organizate persoanele chestionate trebuiau să claseze șase insule din Caraibe după anumite criterii. Rezultatele obținute au fost surprinzătoare. Poziția Porto-Rico în cadrul situației finale era la : 1) curățenie : P.R. printre ultimele ; 2) mijloace de agrement : P.R. pe ultimul loc ; 3) plajele : în P.R. mai puțin bune decît altele ; 4) peisajele : în P.R. destul de neatractive etc. Responsabilii activității turistice care aveau, acum, idei precise despre imaginea turistică a țării lor în lume, au reușit totuși în timpul unei singure generații ca prin înfăptuirea unor politici bine fundamentate să realizeze un progres considerabil în dezvoltarea turistică a țării lor. Inițierea unei campanii publicitare convingătoare era de o importanță capitală pentru atragerea unui număr sporit de turiști în Porto Rico. Obiectivul principal al campaniei publicitare inițiate a fost schimbarea atitudinii oamenilor față de Porto-Rico, prin modificarea imaginei turistice neatractive. Concomient cu această acțiune s-a urmărit dezvoltarea bazei materiale a turismului, corelat cu creșterea celorlalte ramuri ale economiei naționale (dezvoltarea industrială și ridicarea culturală a țării). Campania publicitară lansată pentru a șterge imaginea veche a avut o forță remarcabilă de influențare pentru că, pornea de la cunoașterea motivației clientelei turistice.

Frazele cheie ale diferitelor anunțuri publicitare conțineau simbolurile sugestive ale unei adevărate renașteri turistice. Iată cîteva exemple : „Să vizitați Porto Rico în zorile unei ere turistice noi". „Un climat fără umiditate tot timpul anului", „32 de recorduri turistice ale lumii la Porto Rico", „Istoria uneia din cele mai frumoase insule de pescuit din lume".

De asemenea, în tematica publicitară s-au introdus atracțiile culturale deosebite ale statului Porto Rico, ca de pildă: „O altă celebritate se stabilește la Porto Rico" — este vorba de poetul Juan Ramon Fimenez, laureat al Premiului Nobel.

În urma campaniei, numărul turiștilor americani care vizitează Porto Rico crește în proporție de 200 la sută, iar veniturile anuale provenite din turism se majorează de la 18 milioane de dolari la 63 milioane de dolari.

Un alt obiectiv important era crearea și dezvoltarea noilor industrii (construcții, alimentară etc.) pentru a se valorifica potențialul economic al țării și pentru a se folosi resursele umane în circuitul unui mecanism economic într-o dinamică structurare.

Acum se punea o nouă problemă : ce să se facă în domeniul publicitar pentru dezvoltarea industrială a Porto Rico. Răspunsul : unul din cele mai lungi anunțuri apărute și poate unul care s-a bucurat de un mare succes, „Porto Rico oferă scutire fiscală la orice industrie nouă". De asemenea, pentru promovarea acestor activități s-a recurs în conținutul mesajelor publicitare la expresii pitorești cu scopul atragerii de specialiști din diferite domenii — Iată cîteva titluri și anunțuri de acest gen : „viața splendidă a unui specialist la Porto Rico" ; „Parcul Davis la Porto Rico: antibiotic și specialistul fericit".

Tot în cadrul acestei campanii publicitare un număr mare de anunțuri se suprapuneau într-o avalanșă, cu semnificații asemănătoare. Procedeul a fost practicat cu un scop precis. Deși mesajul general era în favoarea dezvoltării industriale, el contribuia în același timp, la descrierea într-o lumină favorabilă a unor peisaje ale țării, ceea ce suscita și dorința de a vizita anumite localități.

Ce s-a realizat în sectorul industrial, al noilor implantații? Numărul fabricilor noi a crescut de la 284 în 1954 la 793 în 1960. În cursul anului 1963, 182 de întreprinderi au luat ființă în Porto Rico.

Într-adevăr, succesul în promovarea turismului depinde de cunoașterea de către promotorii acestei activități a gusturilor, a preferințelor și intereselor clientelei turistice, de talentul acestora de a realiza mesaje și atracții capabile de a influența în mod favorabil pe turiști, precum și de capacitatea de a comunica aceste mesaje prin medii bine alese. Cazul pe care l-am relatat demonstrează eficiența unei campanii publicitare în care se înlocuiește abordarea empirică prin introducerea unor tehnici de marketing turistic, care ne orientează către cererea turistică și către viitor.

I. BERBECARU

vademecum

Strategii de marketing

(II) Pornind de la obiectivele strategice stabilite, în continuare se trece la elaborarea strategiilor de acțiune, răspunzînd întrebărilor : „Ce acțiune vom întreprinde" ? și „Cum vom acționa" ?

În vederea corelării cît mai bune a obiectivelor strategice cu strategiile de acțiune corespunzătoare (vezi figura) se poate construi o grilă cu următoarea structură :

Această grilă evidențiază corelația extistentă între strategiile rezultatelor „De ce" și strategiile de acțiune „Ce ?" și „Cum ?". Începem analiza strategiilor de acțiune „Ce", cu strategia produsului, care constituie punctul de pornire și baza activității întreprinderii. Pentru orice domeniu industrial aceste decizii rămîn tema dominantă a programului de marketing. Aceste decizii privesc : gama sortimentală (nomenclatorul), structura costurilor de producție, serviciile ante și post vînzare, promovarea inovației și eliminarea produselor învechite.

Pentru un produs foarte nou oferit pe piață strategia urmată este relativ simplă : de creștere prin dezvoltarea cererii primare. Această modalitate de acțiune vizează ca prin marketing și marchandising să se obțină introducerea pe piață, conturarea poziției proprii pe piață, vizavi de concurență. Cu excepția cazului în care există o protecție impenetrabilă a produsului, lansarea în strategia de dezvoltare a cererii primare — prima dintre strategiile de creștere evoluează rapid către strategia de menținere a unei cereri selective pentru o anumită variantă a produsului.

În acest stadiu întreprinderea producătoare (exportatoare) devine tot mai dependentă de capacitatea de a adopta o strategie mai evoluată de marketing, incluzînd introducerea și cîștigarea prestigiului mărcii de produs, extinderea canalelor de distribuție. Înaintarea produsului în ciclul său de viață conduce la necesitatea căutării de caracteristici îmbunătățite.

Obiective strategice	„De ce ?"											
	Creștere				Selecție						Competitivitate	
Strategii de acțiune	Penetrare	Diversificare ofertă	Expansiune	Integrare	Eliminare produse învechite	Axarea pe segmente de interes	Descentralizare	Specializarea în cercetare-dezvoltare	Performanțe produs	Noi utilizări	Costuri de producție și întreținere	Perfecționare conducere organizare
„Ce" ? Produs												
„Ce" ? Piețe												
„Ce" ? Regiuni												
„Ce" ? Canale de distribuție												
„Cum" ? Dezvoltarea produsului												
„Cum" ? Construcția pieței												
„Cum" ? Finanțarea și administrarea												

În momentul în care cererea pentru produs se maturizează și cuprinde întregul segment al consumatorilor potențiali trebuie adoptată strategia diversificării. Întrucît profilul unei întreprinderi industriale este limitat ca posibilități de diversificare această strategie trebuie aplicată de exportator, pentru a valorifica sub raportul distribuției canalele create și pentru lansarea unor produse înrudite, care pot fi plasate acelorași cumpărători.

Saturarea pieței conduce la căutarea unor caracteristici îmbunătățite produsului ce conferă mai multe satisfacții consumatorilor și procedee de fabricație de mare randament.

În confruntare cu restricțiile mediului economic, întreprinderea exportatoare valorificînd oportunitățile de care dispune poate apela la diferite tipuri de strategii, grupate în următoarele 6 grupe :

1. **Cerere primară sau cerere selectivă**
1.1. dezvoltă cererea primară pentru noi produse ;
1.2. extinde cererea primară pentru produsele din nomenclator ;
1.3. dezvoltă cererea selectivă pentru o marcă consolidată pe piață de întreprindere ;

2. **Echilibrarea nomenclatorului**
2.1. diversificarea în produse înrudite ;
2.2. diversificarea în produse neînrudite ;
2.3. simplificarea gamei de produse ;
2.4. eliminarea produselor depășite, nerentabile ;
3. **Adaptarea produsului**
3.1. produse cu parametrii standard ;
3.2. produse cu specificația modificată la cerere ;
3.3. comandă specială ;
4. **Sisteme de produse**
4.1. sistem unicat ;
4.2. sistem produs + servicii ;
4.3. sistem de produse înrudite + servicii ;
5. **Facilități de ofertare (plată)**
5.1. închiriere sau cumpărare ;
5.2. garantare ;
5.3. produs consumabil/produs durabil ;
5.4. preț iceberg.

Asupra fiecăreia din strategiile prezentate vom reveni cu prezentarea de detaliu.

C. MIRCESCU

marketing în acțiune

Introducerea pe piața vest-germană

Abordarea unei noi piețe, caracterizată printr-un stadiu avansat, de utilizare a instrumentelor de marketing, cum este cea vest-germană, utilizare impusă de puternica concurență existentă atît pe piața bunurilor de consum individual cît și pe cea a bunurilor de consum industrial solicită din partea întreprinderii ce dorește să se introducă o bună documentare și analiză prealabilă.

Astfel, dintre datele economice de bază ce vor fi procurate prin cercetare de marketing de birou sînt: datele de geografie economică asupra țării, distribuția populației după criterii regionale și socio-economice (structura pe ocupații, vîrstă și statut social, putere de cumpărare).

O primă imagine asupra pieței o oferă structura cheltuielilor în contabilitatea națională. Caracteristică este ponderea importantă în produsul social brut a cheltuielilor de consum individuale, de circa 55%. Spre exemplu în 1978 cheltuielile de consum individuale se ridicau la 709 miliarde mărci vest-germane, din produsul social brut de 1278 miliarde mărci vest-germane. Aceasta semnifică faptul că există o piață deosebit de amplă pentru bunuri de consum, dar în același timp cu un pronunțat caracter de piață a cumpărătorului. Se apreciază, pe această piață, că problemele producției sînt minore comparativ cu problemele pe care le ridică vînzarea. Consumatorul este practic hărțuit de publicitate și producători cu oferte de produse în tot mai mare diversificare. Spre exemplu în sectorul alimentar ritmul de înnoire este deosebit de alert. (În 1966 s-au oferit prin rețelele cu amănuntul 363 de produse noi, în 1967 numărul noutăților a crescut la 681, pentru ca în 1968 să se ofere circa 1000). Succesul de piață în aceste condiții presupune urmărirea atentă a tendințelor consumului, cunoștințe exacte asupra obiceiurilor de cumpărare, astfel ca exportatorul să poată descifra care va fi evoluția imediată următoare a pieței și să se adapteze rapid cu oferta sa.

Deși ponderea produselor alimentare a scăzut continuu în totalul cheltuielilor de consum ale familiilor, ele se mențin la circa un sfert, crescînd ca valoare absolută în mod permanent. Aceasta face ca piața produselor alimentare să fie foarte largă, și diversificată, incluzînd numeroase sortimente de cerere selectivă, de lux. În general se constată reducerea consumului de produse făinoase, cartofi, legume comune în vrac, luînd extensie în schimb consumul de fructe proaspete, carne, unt și legume de rafinament și modă.

Spre exemplu, o mare cantitate din importul de mere, piersici, pepeni, căpșuni, pere se face iarna din țările Americii Latine, unde atunci începe recoltarea fructelor, ceea ce ilustrează înclinația de a consuma produse care nu sînt de sezon, plătind în schimb și prețuri mai ridicate. De menționat că piața merelor și perelor ca și a citricilor s-a extins la tot mai multe segmente. Factorii de competitivitate ceruți (avînd în vedere competiția exporturilor din Africa de Sud, Australia și Noua Zeelandă) sînt: calitatea, prețul și publicitatea. La fel, are loc și o dezvoltare a pieții pentru legume proaspete în timp de iarnă. Foarte bine introduși sînt exportatorii de roșii și cartofi din sudul mediteranei (Maroc, Algeria, Tunisia, Insulele Canare).

Pentru o serie de legume fine ca: varză roșie în borcan, mazăre fină, ciuperci, asparagus, capere, măsline, ardei capia — s-a dezvoltat o piață a legumelor conservate în continuă extindere. Gospodinele sînt receptive față de produsele care se livrează într-un stadiu cît mai avansat de preparate, tendință valabilă dealtfel și pentru fructe, pește sau carne. Această modificare în obiceiurile de consum survine ca urmare a angajării în muncă a unei părți tot mai mari din populația feminină residentă. De multe ori sînt preferate între legumele proaspete și legumele conservate ce se vînd la același preț pe cele din urmă, avînd în vedere că prepararea mesei din legume conservate se face mai repede.

Week-end-ul prelungit, ca și sărbătorile din timpul anului sînt pentru populația orașelor ocazii de evadare la aer și soare, pe terenuri de camping, unde hrana conservată este ideală, fiind ușor de transportat, depozitat și preparat.

Dat fiind faptul că circa 1/3 din venitul mediu al unei familii îl constituie veniturile discreționale o tot mai mare atracție exercită „specialitățile" cum sînt: caviarul, melcii, racii, stridiile etc. Chiar și conservate aceste specialități, delicii, își păstrează atractivitatea, dezvoltîndu-se o piață mult mai largă decît cea a consumului proaspăt al acestora, mult mai restrînsă și exclusivă, avînd în vedere prețurile mult mai mari.

Exploatarea acestor tendințe depinde însă în mod hotărîtor de abilitatea exportatorului de a se introduce prin calitatea produsului, nivel de preț prin calitatea și atractivitatea ambalajului.

Pentru magazinele cu autoservire se constată mult mai atrăgător ambalajul în borcane de sticlă în locul cutiilor de tablă, care stimulează impulsul de cumpărare. În același timp de reținut este faptul că consumatorul asociază aspectul de proaspăt, viu colorat al unei mărfi atributului de bună calitate. Desigur că această modalitate variază de la produs la produs. Spre exemplu pentru căpșuni sau sorturi mai inferioare de puree de mere prezentarea în borcane de sticlă poate duce la rezultat contrar. În schimb se practică cu succes un asemenea ambalaj pentru legume murate, cireși, prune, amestecuri de fructe, agrișe, și alte delicatese. Extinderea modalității de petrecere în străinătate a concediilor de odihnă a condus la creșterea interesului pentru rețete culinare exotice, pentru condimente și sosuri condimentate cu o mare varietate de plante.

În domeniul băuturilor se constată aceeași înclinație spre băuturi noi, exotice, ca și spre diversificarea tipurilor cunoscute. Spre exemplu se oferă pe piață peste 200 de tipuri de licheruri, rachiuri distilate din struguri. Alături de băuturile importate din țări europene, importante poziții ocupă: romul de Jamaica, Honduras, Surinam, Trinidad, Antile, arrak-ul din Indonezia, tequilla din Mexic și Trinidad, ș.a.

Alături de „valul băuturilor tari" există și un „val al băuturilor slabe sau dulci", urmat și el de cel al „băuturilor amare".

O cerere în creștere înregistrează și vinul, penetrînd la toate segmentele de consumatori, și înlocuind într-o oarecare măsură berea. Principalii furnizori de vinuri sînt: Maroc, Algeria, Tunisia, Malta, Cipru ș.a.

În rîndul băuturilor slabe sînt incluse și cocktail-uri cum ar fi: Whisky-soda, rom cu cola, votca cu suc de roșii, rachiu de cereale (korn) cu suc de portocale.

Cercetarea de piață penru fiecare grupă de produse ce interesează exportatorul va fi continuată cu analiza surselor de aprovizionare a pieței interne: producția proprie, import, cantitățile importate pe țări și firme. Se va analiza oferta concurenței sub aspect calitativ ,nivel de preț, termene de livrare etc.

Pentru fundamentarea strategiei de distribuție și promovare vor fi necesare studii de segmentare și tipologie care să determine principalele tipuri de consumatori care interesează întreprinderea exportatoare, modul în care comportamentul consumatorilor potențiali este influențat de climă, statut social, mentalitate, mod de viață, considerații economice, puterea de cumpărare disponibilă, factori ecologici etc.

De subliniat că după cum lipsa preocupărilor de promovare duce la compromiterea exportului, excesele în promovare pot avea același efect dat fiind că o caracteristică tipică a consumatorului este inerția sau altfel spus fidelitatea față de un anumit produs de consum considerat „uzual". Prin promovare, publicitate, trebuie să fie depășită inerția, prin familiarizarea treptată cu noul produs.

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de productie •produse noi

ÎNTREPRINDEREA INDEPENDENȚA
SIBIU
Str. Karl Marx 33
telefon 34100

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

— ∅ 10 Rul 2 kg. 345
— ∅ 29 Rul 1 kg. 286
— ∅ 30 Arc 9 kg. 407
— ∅ 30 Arc 1 (60 Si 15 A) kg. 2933
— 50×50×7 OL 37.2 kg. 257
— 120×120×12 OL 37.2 kg. 4106
— 120×120×12 OL 37.1 kg. 2056
— 75×50×7 OL 37.1 kg. 2519
— 90×60×8 OL 37.2K kg. 2300
— 130×130×14 OL 37.2n kg. 4015
— 150×150×16 OL 37.1 kg. 2400
— 160×160×18 OL 37.1 kg. 902
— 150×100×10 OL 37.3K kg. 7138
— Lat 30×6 OLC 35 kg. 12,6
— Lat 130×10 OL 44.2K kg. 2,6

PROFILE INOXIDABILE ȘI ALIATE

— ∅ 32 W 4301 kg. 863
— ∅ 32 H.18.N 10T (W 4541) kg. 488
— ∅ 35 W 4306 kg. 249
— ∅ 42 W 5680 kg. 225
— ∅ 50 W 4550 kg. 325
— ∅ 50 W 4841 kg. 986
— ∅ 50 W 4541 kg. 614
— ∅ 56 W 4301 kg. 607
— ∅ 70 W 4435 kg. 200
— ∅ 70 100 Cr 6 kg. 1001
— ∅ 80 4 H 13 kg 1124
— Patr. 14×14 W 4006 kg. 350
— idem 25×25 8 CrNiTi 21 kg. 276
— 50×50 12H18N10T(W4541) kg. 842
— 80×80 W 4016 kg. 1275
— ∅ 90 12.H.18N.10T(W 4541) kg. 506
— ∅ 100 W 4301 kg. 1110
— ∅ 100 W 4571 kg. 1479
— ∅ 130 W 4571 kg. 1173
— ∅ 160 W 4731 kg. 1610
— Pătr. 100×100 10H1 7N13 M2T kg. 212
— idem 250×250 W 4742 kg. 3880
— Zg. 140 W 7225 kg. 2840
— Bl. 250×250 W 4306 kg. 1348
— Bl. 300×300 W 7362 kg. 2240
— Bl. 300×300 W 7039 kg. 400
— Bl. 400×400 W 7220 kg. 9800

PROFILE GRELE

— ∅ 350 K.5 kg. 643
— INP 180 OL 37.1K kg. 6675
— INP 220 OL 37.1n kg. 62
— INP 360 OL 42.2K kg. 294
— INP 360 OL 38 kg. 21354
— UNP 400 OL 37.1 kg. 4789
— UI 50×40×3 OL 37.1K kg. 21
— UI 50×50×3 OL 37.1K kg. 43
— UI 40×32×2,5 OL 37.1K kg. 280
— Șină CF tip 45 kg. 21000
— Scurtături cornier kg. 500
— INP scurtături kg. 14150
— Bl. 200 36 MOCN 10 kg. 1200
— Bl. 200 35 CN 15 kg. 3205
— Bl. 250 33 MOC 11 kg. 1845
— Bl. 250 41 CN 12 kg. 7300
— Bl. 250 W 7225 kg. 42
— Bl. 300 31 CMS 10 kg. 9106
— Bl. 300 15 CO 8 kg. 1500
— Bl. 400 31 CMS 10 kg. 2889

TABLE INOX ȘI ALIATE

— 0,5 W 5028 kg. 334
— 1,2 W 0904 kg. 491
— 1,5 W 0904 kg. 3996
— 2 W 5028 kg. 2285
— 2 W 7362 kg. 121
— 2 W 7335 kg. 369
— 2,5 W 5028 kg. 1225
— 3 W 4762 kg. 1221
— 3 W 7362 kg. 579
— 4 W 5637 kg. 390
— 4 W 4016 kg. 1564
— 4 W 4713 kg. 507
— 5 W 4713 kg. 1599
— 5 W 4762 kg. 417
— 6 W 4016 kg. 554
— 6 W 4713 kg. 363
— 6 W 4541 kg. 1715
— 6 W 7362 kg. 1425
— 6 W 5680 kg. 479
— 8 W 4306 kg. 173
— 8 W 7386 kg. 2834
— 10 W 4306 kg. 760
— 10 W 4712 kg. 448
— 10 W 7326 kg. 488
— 10 W 5680 kg. 931
— 12 W 7380 kg. 4234
— 12 W 7362 kg. 1089
— 12 W 5680 kg. 866
— 12 U 65 kg. 440
— 14 W 5637 kg. 516
— 14 W 4306 kg. 156
— 15 W 4306 kg. 340
— 15 W 7335 kg. 928
— 15 W 5680 kg. 1070
— 16 W 5637 kg. 539
— 18 W 5680 kg. 1199
— 20 W 5637 kg. 1885
— 20 W 4000 kg. 640
— 20 W 4762 kg. 632
— 20 W 5053 kg. 2001
— 20 W 5680 kg. 3129
— 25 W 4435 kg. 272
— 25 W 4006 kg. 108
— 25 W 5680 kg. 3658
— 28 W 4021 kg. 437
— 28 W 4762 kg. 290
— 30 W 7362 kg. 3400
— 30 W 7335 kg. 5647
— 32 U 65 kg. 530
— 45 W 4435 kg. 518
— 50 W 4306 kg. 792
— 52 W 8159 kg. 870
— 50 W 5680
— 60 W 5637 kg. 2581
— 65 W 4306 kg. 712
— 65 U 65 kg. 751
— 90 W 4306 kg. 1131
— 125 W 4311 kg. 1708

OȚEL CARBON DE SCULE

— ∅ 27 OSC 7 kg. 13800
— 50×50 STAS 334 OSL—1 kg. 2077
— 60×60 kg. 3229
— 140×50 W 2842 kg. 217,5
— 160×60 W 2842 kg. 173,5
— ∅ 16 R 18 M GOST kg. 25,44
— ∅ 55 W 3255 kg. 25
— 10×6 W 3355 kg. 239
— Tb. Sc 2,5 W 3316 kg. 47
— ∅ 27 OSC 7 recopt kg. 590
— ∅ 14 Tenax NB—AN kg. 20
— 140×40 Poldy Tenax kg. 170

LAMINATE ALAMĂ

— Hex. 50 1/2T Am 58 kg. 23
— Tv. ∅ 19×1 SOMS 17 kg. 242
— Tv. ∅ 20×2 MS. 71 F. 33 kg. 383
— Tv. ∅ 25×1 Am 58 1/2T kg. 107
— Tv. ∅ 60×3 Am 63 1/2T kg. 160
— Tv. ∅ 24×1 Am 63 1/2T kg. 10
— Tv. ∅ 43×3 Am 63 1/2T kg. 15

LAMINATE ALUMINIU

— Bd. Al 99 1/2T 0,1×180 kg. 13,74
— Tb. Al Mg 3—6 mm kg. 140
— Tb. Al 99,5 1/2T 8 mm kg. 88,81
— Tb. AlMG 2,5 1/2T 30 mm kg. 250
— Lat Al 99,5 1/2T 60×10 kg. 22,97
— Tv. ∅ 30×5 Al 99,5 1/2T kg. 271
— Tv. ∅ 75×3 Al 99,5 1/2T kg. 50
— Tv. ∅ 80×5 kg. 30
— Tv. ∅ 80×5 DURALUMINIU kg. 116

LAMINATE CUPRU

— ∅ 6 1/2T APC 64 kg. 8,7
— ∅ 8 1/2T Cu 9 kg. 4,99
— Tb. 2 mm Cu 9 1/2T kg. 49
— Tb. 4 mm Cu 9 1/2T kg. 110
— Tb. 6 mm Cu 9 1/2T kg. 1000
— Tb. 10 mm kg. 500
— Tb. 14 mm kg. 55
— Tb. 16 mm Cu 9 kg. 400
— Tb. 60 mm Cu 9 kg. 400
— Hex. 1/2T ∅ 17 Cu 9 kg. 48
— Lat 1/2T Cu 9 10×3 kg. 8,40
— idem 40×8 kg. 24,80
— Tv. Cu 9 1/2T ∅ 50×3 kg. 46,68
— Tv. Cu 9 1/2T ∅ 80×5 kg. 72,40

OFERTE

LAMINATE BRONZ

— Tb. 0,6 mm BZ 6 kg. 63,8
— Tb. 0,8 mm BZ 6 kg. 53

LAMINATE PLUMB

— Tv. ∅ 28×4 PB 3 kg. 211

BARE TRASE

— ∅ 50 OL 60.1K kg. 11
— T. Hexagon 4 OL 50.1K kg. 205
— idem 5 OLC 15 kg. 54
— idem 6 OL 50.1K kg. 101
— idem. 36 OLC 15 kg. 165
— ∅ 4,5 41 MOC 11 kg. 48
— idem ∅ 25 W 7733 (24 CrMOV 5) kg. 416
— ∅ 28 W 7362 (12 CrMOH 5) kg. 622
— Hexagon 24—41 MOC 11 kg. 70
— Lat calibrat 63×8 W 7225 kg. 19
— idem 115×5,6 kg. 212

BANDĂ LAMINATĂ LA RECE

— 17,5×1,35 W 7264 kg. 18
— 22,5×1,70 W 5732 kg. 37
— 84,2×3,1 W 7225 kg. 636
— 85×3 W 7225 kg. 366

ȚEVI CONSTRUCȚII

— 13,5×2 ST 35 kg. 458,6
— 13,5×2,9 ST. 35 kg. 795
— 15×1 GBK kg. 1378
— 16×1,5 OLT 35 KII kg. 1632,45
— 16,1×1,98 OLT 35 kg. 11415,80
— 18×3 OLT 45 K.II kg. 3514,21
— 20×2 OLT 35 K kg. 3000
— 20×2 OLT 35 R kg. 3836
— 20×2 OLT 45.K kg. 598,3
— 20×2 OLT 45.R kg. 686,4
— 22×2 GBR GOST kg. 250,6
— 25×5 OLT 35 kg. 2000
— 25×5 OLT 35.K.II kg. 5000
— 28×7 OLT 35 kg. 3000
— 30×1,5 OLT 35.K.II kg. 1000
— OLT 45.K.II kg. 356,10
— 31,8×2,6 OLT 35 kg. 1190
— 31,8×2,9 ST 35 kg. 1125
— 31,8×3,6 OLT 35 kg. 703,5
— 32×2,5 OLT 35.R kg. 689,7
— 32×3 OLT 35 kg. 670,814
— 32×3,5 12 CMoV3 kg. 1380
— 32×4 OLT 35.K.II kg. 1500
— 32×7 OLT 35 kg. 1500
— 34×3,5 OLT 45 kg. 106,968
— 34×8 OLT 35 kg. 125
— 35×2 OLT 45 K.II kg. 18963,90
— 35×2,5 OLT 45 kg. 283,35
— 35×3,5 OLT 35 kg. 118
— 35×7 OLT 65 kg. 1600
— 35×7 OLT 45 kg. 222,55
— 38×2 OLT 35 kg. 207,60
— 38×2,6 ST. 35 kg. 1241
— 38×5 OLT 35 kg. 400
— 38×7 OLT 35 kg. 1042,40
— 38×8 OLT 35 kg. 700
— 40×1,5 16 MO 3 kg. 1295
— 40×2 OLT 35.K kg. 600
— 40×2,5 OLT 35 kg. 500
— 40×3 OLT 335 kg. 4000
— 40×3 12 CMoV 3 kg. 104,4
— 40×7 OLT 45 kg. 105,26
— 40×8 OLT 45 kg. 157,9
— 40×9 OLT 45 K.II kg. 184
— 42×4 OLT 45 K.II kg. 468,81
— 42×4 OLT 45 kg. 478
— 42×6 OLT 35 K.II kg. 500
— 42,4×2,9 ST 35 kg. 1100
— 42,4×3,6 ST 35 kg. 200
— 42,5×5 ST 35 kg. 460
— 44,5×4 OLT 35 K.II kg. 270,80
— 45×3,5 10 MOC 50 kg. 371,5
— 45×4 OLR 35 R kg. 3505,08
— 45×4 10 CMO 10 kg. 2060
— 45×5,5 OLT 45 kg. 194,08
— 48×5,5 OLT 45 kg. 387
— 48×6 OLT 35.R kg. 275,64
— 48,3×2,9 ST 4 kg. 480
— 56×6 OLT 35 kg. 121,4
— 57×3 OLT 45 kg. 256,50
— 57×3 OLT 35.R kg. 67,90
— 57×3,5 OLT 35.R kg. 340,4
— 57×5 OLT 35.K kg. 800
— 57×7 OLT 35 kg. 112
— 57×8 OLT 35 kg. 1300
— 57×8 OLT 45 kg. 499,30
— 57×8 OLT 45.R kg. 464,80
— 57×12 OLT 45 kg. 200
— 58×4 ST 35 kg. 2675
— 60×4,5 OLT 45 K.II kg. 146,50
— 60×10 OLT 35 kg. 2000
— 65×5 OLT 45 kg. 200
— 70×8 OLT 45 K.II kg. 1000
— OLT 35 kg. 1572,80
— 73×12 OLT 35 kg. 1000
— 73×16 OLT 35 kg. 600
— 76×3,5 OLT 35 kg. 651,7
— 83×3,5 OLT 35.K kg. 399
— 83×8 16 MO 3 kg. 851,6
— 88.9×8 OLT 35 kg. 119,4
— ST 45.8 DIN kg. 1070
— 89×5,5 OLT 45.R kg. 38
— 89×6 OLT 35.K.II kg. 75,80
— 89×8 OLT 35.K kg. 402,40
— 89×8 14 CMO 4 kg. 4541
— 89×10 14 CMO 4 kg. 511,5
— 89×14 OLT45 kg. 500
— 95×6 OLT 35 kg. 507,2
— 95×10 OLT 65 kg. 2187,30
— 102×4,5 OLT 45 K.II kg. 3309
— 102×8 16 MO 3 kg. 1000
— OLT 35 K kg. 300
— 102×14 16 MO 3 kg. 471
— 102×18 OLT 65 kg. 932
— 108×6 16 MO 3 kg. 365,2
— 108×8 OLT 35 K.I kg. 2000
— OLT 45 R kg. 1278,80
— 108×10 16 MO 3 kg. 1438
— 114×6 14 CMO 4 kg. 7161
— 114×8 14 CMO 4 kg. 303,60
— 114×9 10 CMO 10 kg. 3726,60
— 114,3×10,9 OLT 55 kg. 8779
— 121×6 16 MO 3 kg. 122,70
— 121×14 OLT 65 kg. 514
— 121×22 OLT 45 kg. 1000
— 121×24 OLT 35 K.II kg. 479,80
— 127×8 OLT 35.K kg. 570
— 127×12 14 CMO 4 kg. 1500
— 127×14 OLT 35 kg. 4224,60
— 127×18 OLT 45 kg. 936,30
— 127×18 OLT 35 K.II kg. 2500
— 127×20 OLT 35.K.II kg. 1000
— 127×22 kg. 3000
— 133×5 kg. 680
— 133×6 14 CMO 4 kg. 468,8
— 133×8 OLT 65 kg. 1149,3
— 133×10 16 MO 3 kg. 1198
— 133×12 OLT 35 kg. 1000
— 133×17,5 ST 35.8.I kg. 920
— 140×4,5 OLT 35.K kg. 323,10
— 140×8 OLT 35.K.II kg. 2000
— idem kg. 963,9
— 25×2,5 W 4306 kg. 139
— 25×2,5 W 7362 kg. 6700
— idem OLT 35K kg. 486
— 146×5 OLT 35K.II kg. 320,10
— 146×16 OLT 45 kg. 141
— OLT 65 kg. 658
— 146×28 OLT 45.K kg. 1230
— 159×6,3 14 CMO 4 kg. 187
— 159×10 OLT 45 K.II kg. 2500
— 159×14 OLT 45 kg. 761,40
— 159×28 40 C 10 kg. 1942
— 168×8 OLT 45 R kg. 300
— 168×10 14 CMO 4 kg. 1126,90
— OLT 35 R kg. 200
— 168×12 OLT 35 R kg. 367,10
— 168×14 ST 4 A1 kg. 2214
— 14 CMO 4 kg. 325
— 168×16 OLT 35 K.II kg. 645
— 168×20 OLT 45 K kg. 216
— 168,3×8 OLT 35 R kg. 330,90
— 168,3×10 W 7362 kg. 1257
— 168,3×22 ST 35.8.I kg. 855
— 178×8 ST 2 kg. 718
— 178×8 ST 4 kg. 718
— 178×9 OLT 45 K.II kg. 540,10
— 178×12 ST. 4 kg. 1461
— OLT 65 kg. 500
— ST.2 kg. 558
— 178×14 ST.2 kg. 5000
— 178×32 OLT 35 kg. 1000
— 178×36 OLT 35 kg. 3000
— 194×10 ST.2 kg. 1679,86
— 194×18 OLT 45 kg. 3000
— 219×8 OLT 45 R kg. 420
— 219×10 16 MO.3 kg. 360
— 219,1×8 W 7362 kg. 303
— 219,1×11 W 7362 kg. 564
— 219,1×12,7 GBR kg. 908,48
— 219,1×14 W 7362 kg. 242
— 245×9 16 MO.3 kg. 508
— 245×20 OLT 45 kg. 1000
— 245×22 OLT 65 kg. 1551
— OLT 45 kg. 714,7
— 245×30 OLT 45 kg. 1020
— 273×7 ST 4.A1 kg. 114,5
— 273×8 OLT 35.K kg. 373,2
— OLT 35.R kg. 989
— 10 KAN kg. 3567
— 273×9 OLT 35.R kg. 454,5
— 273×10 OLT 35.R kg. 306,80
— 273×11 OLT 45 kg. 2742
— 273×16 16 MO 3 kg. 2269
— 273×20 OLT 65 kg. 3509
— 273×32 OLT 45 kg. 2000
— 299×36 14 CMO 4 kg. 1786
— 323,8×11,13 OLT 35 kg. 989
— 323,9×14.2 OLT 45 K.II kg. 645
— 324×11 OLT 35.R kg. 497,2
— 324×28 OLT 35 kg. 3000
— 325×11 ST.2 kg. 1582
— 325×16 OLT 35 kg. 4950
— 325×16 OLT 45 kg. 1530
— 351×18 ST.4 kg. 319.38
— 356×9 20 KAN kg. 80
— 356×10 ST.4 kg. 414
— 356×10 OLT 35.R kg. 236
— 356×12 ST.2 kg. 680,60
— 356×14 10 KAN kg. 722,40
— 356×20 OLT 45 kg. 4840
— 356×28 OLT 35 kg. 231
— 50×20×2 STAS 7941 kg. 364,70
— 60×60×4 STAS 7941 kg. 29
— 80×80×8 STAS 6086 kg. 190
— 100×100×6 STAS 7941 kg. 340
— 106×60×8 STAS 7941 kg. 74

ȚEVI INOX ȘI ALIATE

— 20×2 W 4550 kg. 109
— 25×2 W 4550 kg. 100
— 25×2,6 U 65 kg. 336
— 30×2,6 U 65 kg. 347

— 30×2,6 W 4306 kg. 50
— 60×8 W 7380 kg. 184
— 70×7 W 4002 kg. 327
— 76,1×2 W. 4306 kg. 74
— 88,9×6,3 W 7386 kg. 86
— 88.9×8 W 7362 kg. 565
— 101,6×5 W 5415 kg. 98
— 101,6×5,7 W 7380
— 101,6×5,7 ASTMA 200 kg. 562
— 101,6×14,2 W 5415 kg. 139
— 108×4 W 4550 kg. 46
— 114,3×4 W 4435 kg. 182
— 114,3×4 W 5415 kg. 208
— 114,3×6,3 FG 29 T kg. 1730
— 168.3×7,1 kg. 13340
— 168,3×14,1 ASTM 200 kg. 1570
— 219,1×5,9 FG 29 T kg. 1150
— 219,1×6,3 W 4306 kg. 59
— 219×8 FG 29 T kg. 820
— 273×14 ASTM 200 kg. 1170
— 355,6×8 W 4435 kg. 69
— 406,4×21,4 ST 35 kg. 213

ELECTROZI SUDURĂ :

— ∅ 2,5 Arcos Cromoly 55 kg. 261
— ∅ 3,2 Idem 55 kg.
— ∅ 2,5 Idem 21 kg. 600
— ∅ 4 Idem 21 kg. 500
— ∅ 2,5 Idem 15 kg. 96
— ∅ 5 Idem 15 kg. 300
— ∅ 2 Böhler Fox CM 9 kg. 107
— ∅ 2 Idem SKWA kg. 200
— ∅ 2,5 Idem CM 9 Kb kg. 900
— ∅ 2,5 Idem SKEAM kg. 49
— ∅ 2,5 Idem EL-EUCR 17 Mo kg. 200
— ∅ 2,5 Idem CN 18/16 M kg. 200
— ∅ 3,25 Idem EL-Mol Cr 2 B kg. 1000
— ∅ 3,25 Idem CM 5 Ti kg. 500
— ∅ 3,25 Idem CN 18/16 M kg. 400
— ∅ 3,23 Molibaz kg. 300
— ∅ 4 Böhler Fox CM 2 Kb kg. 296
— ∅ 4 Idem CM 5 Ti kg. 1000
— ∅ 4 Idem EL EUCR 17 Mo kg. 40
— ∅ 4 Idem EL Mol Cr 2B kg. 200
— ∅ 4 Idem EL—VMo Cr 5B kg. 200
— ∅ 4 Idem EL Cr 13 C kg. 342
— ∅ Idem EL Cr 13 S kg. 342
— ∅ 4 Idem CN 18/16 M kg. 200
— ∅ 5 Idem CM2 Kb kg. 100
— ∅ 1,2 Arcos Cromenar 317 L kg. 50
— ∅ 2 Idem 310 kg. 150
— ∅ 3,2 Idem 310 kg. 150
— ∅ 3,2 Idem 317 L kg. 60
— ∅ 2 Idem 347 L kg. 61
— ∅ 3,2 Idem 347 L kg. 60
— ∅ 1,6 Böhler CM2—IG kg. 85
— ∅ 1,6 Idem CM9—IG kg. 30
— Flux OK 10—91 kg. 2000
— Sîrmă sudură S 10 M1 CuM9 0,5 kg. 200

ROBINEŢI :

— Rob. trecere F 86 3/8" buc. 10
— Rob. cu cep F 800 3/4" buc. 100
— Idem F 800 2" buc. 150
— Idem F 800 3" buc. 27
— Idem F 800 A 1 1/4" buc. 26
— Idem F 800 A 3/4" buc. 30
— Rob. pt. abur F 4001 2½" buc. 40
— Idem F 4001 4" buc. 5
— Rob. reţinere F 4005 1/2" buc. 20
— Idem F 4005 2" buc. 20
— Idem 4005 3" buc. 10
— Idem F 4005 4" buc. 10
— Idem F 4005 1 " buc. 30
— Idem F 4005 2½" buc. 7
— Rob. oblic. F 4008 1/2" buc. 10
— Idem F 4008 3/4" buc. 17
— Idem F 4008 1" buc. 6
— Rob. su sertar F 4111 4" buc. 30
— Rob. ventil F 4121 1/2" buc. 100
— Idem 4 4121 1 " buc. 40
— Rob. de golire F 4123 3/4" buc. 29
— Rob. cu pirghie F 4112 1 " buc. 4
— Racord perete F 131 3/4" buc. 56
— Racord olandez F 151 1/2" buc. 48
— Idem F 151 3/4" buc. 92
— Idem F 151 3/8" buc. 38
— Idem F 151 1" buc. 70
— Rob. pisoar F 251 3/8" buc. 25
— Idem F 261 1/2" buc. 25
— Idem F 261 3/8" buc. 39
— aBterii lavoar F 329 1/2" buc. 8
— Rob. cu cutie 25 cod 15 buc. 15
— Idem 40 cod 15 buc. 48
— Idem 100 cod 15 buc. 3
— Idem 15 cod 15 buc. 18
— Idem 30 cod 15 buc. 2
— Rob. cu sferă 32 cod 16 buc. 6
— Idem ventil 15 cod 08 buc. 10
— Idem 40 cod 08 buc. 1
— Idem 25 cod 08 buc. 19
— Idem sertar 100 mm cod 3 buc. 21
— Idem ventil RV 20×16 buc. 3
— Idem RV 25×16 buc. 3
— Idem RV 40×16 buc. 4
— Idem RV 8 P=16 buc. 10
— Rob. inchid. cu ventil 20×100 buc. 6
— Rob. scurgere cu cap RSC buc. 2
— Calpetă cod 11 de ret. 50∅ mm buc. 2
— Idem cu valvă 250 mm cod 22 buc. 3
— Rob. rotund D=100 STAS 890 buc. 2
— Sifon pisoar nichelat buc. 4

FITINGURI

— Curbă Gy 1 NG.F 1 buc. 80
— idem Gy 1 1/4 Ng.F 1 buc. 40
— Gy 2 Ng. F 1 buc. 40
— Gy 1/4 Ng.F 2 buc. 20
— Gy 3/8 Ng.F 2 buc. 30
— Gy 3/4 Ng.F 2 buc. 198
— Gy 2 Ng.F 2 buc. 50
— Gy 2 1/2 Ng. F 2 buc. 15
— Cot Al 2 Zn F 90 buc. 19
— A4 3 Ng F 92 buc. 8
— A4 2 Zn F 92 buc. 72
— A4 4 Zn F 92 buc. 10
— UA1 2 Zn F 95 buc. 1
— Teu Bl RD 3/4—3/8 Ng buc. 50
— idem 1 1/4—1/2 Zn buc. 20
— Red. N 4 B 1 1/2—3/8 Ng buc. 100
— Red. N4 B 1 1/4—1/2 Zn buc. 600
— Mufă M2 2 Ng. F 270 buc. 25
— Mufă M2 4 Ng F 270 buc. 10
— Mufă 1 Ï/4 Zn F 270 buc. 20
— Niplu N 8 SD 1/4 Ng F 281 buc. 50
— idem N 8 SD 3 Ng. F 281 buc. 30
— idem N8 SD 4 Ng. F 281 buc. 10
— Piuliţă olandeză 1 1/4 330 P buc. 50
— idem 1 1/2 330 P buc. 25
— Niplu Zn 4" F 280 buc. 5

ARTICOLE CAUCIUC, CURELE TRAPEZOIDALE

— Covor cauciuc cu dungi kg. 731,0
— Plăci cauciuc tip Bl—P5 mm kg. 1622,86
— idem Bl—P 6 mm kg. 80
— idem Bl—P 40 mm kg. 133
— idem B2—N 8 mm kg. 673
— idem tip A1—S 8 mm kg. 765
— idem A1—S 10 mm kg. 1800
— A1—P 10 mm kg. 1931
— idem Bl—N 10 mm kg. 2,17
— idem A2—N 15 mm kg. 2,32
— Placă cauciuc 8 mm dif. forme kg. 91,97
— idem petrol f. ins. 6 kg. 195
— idem 25 kg. 529,5
— Resturi cauciuc kg. 9,58
— Placă cauciuc corinton kg. 600
— Tub arm. met. — IP 32×51 ml. 43
— Tub G 10/4 mm STAS 263 ml. 141
— Tub A 10/38 mm kg. 147
— Tub A 10/50 mm STAS 263 kg. 51
— Furtun cînepă 2" kg. 7,55
— Furtun oxigen lichid buc. 6
— idem refuI. petrol D—30 ml. 5,2
— idem D—32 ml. 50
— idem D—35 ml. 100
— Tub abs. apă D—150 STAS 4998 ml. 179
— Tub ref. apă D—125×8000 ml. 2,42
— Furtun cauciuc IP ∅ 38×51 ml. 112,70
— idem SR D—38 ml. 82
— Tub 45 mm STAS 3077 ml. 127
— Furtun IP D.38 ml. 186
— idem ref. apă D.40 ml. 77
— idem cauciuc IP ∅ 52×73 ml. 548,5
— imed cu arm. ∅ 40×8000 buc. 4
— idem auto camion buc. 40
— idem fără inserţ. D. 8×12 kg. 19,9
— Sorb petrol ∅ 38×3000 buc. 2
— Furtun radiator D—45 ml. 482
— idem PR D—50 ml. 137
— idem refuI. apă D. 75 ml. 74
— idem pt. acizi D—75 mm ml. 19,16
— Sorb petrol D—50×1000 buc. 2
— Sorb apă D—88×1500 buc. 1
— Sorb petrol 1 D—100 ml. 6
— Furtun abs. apă D—100×5000 ml. 50
— Tub refuI. apă ∅ 125×8000 ml. 2,42
— Tub abs. petrol ∅ 150 St. 4614 ml. 4
— Furtun refuI .acizi O—150 ml. 5,32
— idem cauciuc poliester 2" ml. 9,50
— Curele trapez. 10×6×450 buc. 6
— idem 10×6×875 buc. 5
— idem 10×6×1025 buc. 1
— idem 10×6×1800 buc. 25
— idem 10×6×2120 buc. 20
— idem 10×8×2000 buc. 5
— iedm 13×8×1210 buc. 10
— idem 13×8×1227 buc. 7
— idem 13×8×1450 buc. 1
— idem 17×11×710 buc. 24
— idem 17×11×750 buc. 34
— idem 17×11×900 buc. 77
— idem 17×11×950 buc. 12
— idem 17×11×960 buc. 10
— idem 17×11×1120 buc. 37
— idem 17×11×1350 buc. 1
— idem 17×11×1780 buc. 7
— idem 17×11×2000 buc. 50
— idec 17×11×2360 buc. 4
— idem 17×11×2750 buc. 10
— idem 17×11×4150 buc. 7
— idem 17×11×4250 buc. 1
— idem 17×11×4300 buc. 10
— idem 17×11×4750 buc. 38
— idem 17×11×6300 buc. 50
— idem 22×8×1400 buc. 9
— idem 22×12,5×1320 buc. 20
— idem 22×14×1000 buc. 2
— idem 22×14×1383 buc. 15
— idem 22×14×1400 buc. 37
— idem 22×14×1450 buc. 3
— idem 22×14×2360 buc. 16
— idem 22×14×2700 buc. 11
— idem 22×14×2500 buc. 40
— idem 22×14×2800 buc. 19
— idem 22×14×3550 buc. 39

— idem 22×14×4000 buc. 100
— idem 22×14×4200 buc. 49
— idem 22×14×4500 buc. 31
— idem 22×14×5800 buc. 10
— idem 22×14×6300 buc. 2
— idem 25×16×1310 buc. 15
— idem 25×16×2500 buc. 13
— idem 25×16×4000 buc. 10
— idem 25×16×1310 buc. 25
— idem 32×19×4250 buc. 33
— idem 32×19×7500 buc. 2
— idem 32×19×9500 buc. 9
— idem 38×10×1300 buc. 8
— idem 38×25×4000 buc. 6
— Curea variator 1270×46 buc. 3
— Curele mătase 500×30 kg. 5
— idem 500×37 kg. 5
— idem 560×40 kg. 5
— idem 560×50 kg. 20
— idem 620×50 kg. 10
— idem 740×40 kg. 10
— idem 1600×75 buc. 10
— idem 2550×40 buc. 5
— Curea transm. lată 200×4 kg. 92
— idem 300×3 kg. 200
— Curea tr. 22×18×2800 SPC buc. 19
— idem sg. 4×8×340 PA kg. 800
— Garnit. cauciuc 80×92×8,5 buc. 4
— idem 115×35×14 buc. 4
— idem 120×135×10 buc. 2
— idem 160×180×14 buc. 10
— idem 160×140×14 buc. 2
— idem 300×280×15 buc. 4
— idem 60×68×7 buc. 1
— idem 80×88×7 buc. 2
— Piele porci marochinărie kg. 9
— Garnit. piele 71×48×20×4 buc. 496
— idem deşeu kg. 19,51
— Şnur cauciuc ∅ 9 kg. 45,60
— idem ∅ 20 kg. 39
— idem ∅ 25 kg. 71
— idem ∅ 16 kg. 33
— Garn. profil D—3,5 kg. 9
— idem D.6,5 kg. 39
— idem A 3 kg. 54
— Garnit. geam A5×2200 kg. 30
— idem VN 104 kg. 40
— Garnit. cauciuc 20×15×5 kg. 28
— idem 1—2—51 tampon buc. 11
— idem tampon buc. 215
— Semeringuri metalice 230×190 buc. 5
— idem T 40603050310 buc. 12
— inele cauciuc telescaun buc. 5
— Garnit. 16 PH—150054 buc. 10
— idem 20 PH—1500625 buc. 10
— idem 26 PH—1500806 buc. 40
— Diblu cauciuc UJ—802—11 buc. 20
— Elem. căptuşeală UJ—12856—01001 buc. 7
— Garnit. cuplaj electr. F 18V buc. 1
— idem cauciuc FKE 160 buc. 12
— idem 160×135×18 buc. 30
— Garnit. cauciuc 70×80×7 buc. 20
— idem 70×85×12 buc. 14
— idem 12×12 kg. 32,7
— idem 63×78×12 buc. 4
— idem 20×30×10 buc. 2
— Inel 90×100×7/10 buc. 2
— Garnit. N 22—102 buc. 4
— idem N 30—107 buc. 4
— idem 125×150×18 buc. 3
— idem 50×65×10 buc. 4
— Garnit. N 90—102 buc. 2
— idem N 40—110 buc. 2
— idem N 80×60×12 buc. 4
— idem 100×80×15 buc. 6
— idem 140×115×15 buc. 2
— Inele 20×30×4/6 buc. 2
— idem 50×60×7/10 buc. 4
— idem 63×75×7/10 buc. 4
— idem 125×140×9/12 buc. 4
— Garnit. 160×135×18 buc. 6
— idem bandă 23×23 kg. 100
— Placă Burgman 2 mm kg. 8,92
— Ţesăt. Am 5×1,24 STAS 8285 kg. 2139,25
— Plăci PVC 10 mm kg. 879
— Ţesăt. azbest 200×190×180 buc. 4
— idem 280×270×200 buc. 4
— idem 3070×3070×250 buc. 1
— idem 5370×1650×250 buc. 1

SUPAPE DE BLOCARE, REGULATOARE, ARZĂTOARE

— Supapă blocare 1 1/4 IN buc. 50
— idem 1 1/2 IN buc. 32
— Disp. lipsă gaz-aer D—80 sig. buc. 1
— Disp. sig. aer-apă 100 mm buc. 8
— Reg. debit mic. 3/4—3/4 buc. 20
— Reg. debit mic 1—1 buc. 5
— Reg. industr. RPA 3 50 mm buc. 3
— Reg. pres. — RPA 3 ∅ 50—2/0,05 buc. 1
— Reg. pres. înaltă P 60—6 D=80 buc. 1
— Reg. pres. RPS—500 DN—100 buc. 1
— Arzător 600 cmc/h buc. 5
— Vibrator pneum. VBP_1 buc. 39

MATERIALE DIN IMPORT

— Rob. cod 08 cu ventil 100 mm buc. 1
— Reg. gaz disp. sig. SV 20/III buc. 7
— idem SV 25/III C1 buc. 3
— Reg. înd. pres. NW 15 membrană buc. 1
— Reg. pres. DN 40—04 E; SV 3 buc. 3
— idem aer gaz 2 1/2" 7218/5 buc. 3
— idem 1 1/2" "/3 buc. 3
— Reg. gaz disp. sig. SV 40/III buc. 7
— idem SVS 50/III buc. 3
— idem SV 65/III buc. 3
— idem aer gaz 3/4"—3/4" HAUK buc. 10
— idem gaz aer 3/4"—3/4" RP 60707 buc. 14
— idem pres. SVS 65 fără disp. buc. 7
— idem tip 1" 110—140 G buc. 3
— idem pres. SVS 502 fără dip. buc. 1
— Ventil purjare şi prob. DN 64"—DN15 buc. 2
— Indic. nivel DN 22—722 PN 32 buc. 2
— Ventil purjare rapid DN 40" buc. 2
— Disp. reglare cu plutitor DN 801 buc. 2
— Reg. pres. SVS 50 III 2" cu disp. buc. 12
— Amestecător gaz aer F 813424 buc. 2
— Cot ASTMA 234 WP 5 buc. 2
— Corp semifabr. 13.342.66 buc. 1
— Curbă 180° 1336706 buc. 13
— Reducţie 16"×12"×17,4 WP 11 buc. 6
— Teu 16"×21,4 WP 11 buc. 3
— Tub flex. 3" buc. 7
— Arzător com. lichid MFG 32 buc. 1
— idem automat ulei buc. 2
— Amestec gaz aer N 5866—GMMS buc. 1
— Regulator pres. cu disp. 1/2 buc. 1
— idem disp. 60 WS SV 25/III buc. 3
— Reg. cu disp. SV 25 III buc. 1
— Debitmetru CH_4 0,03—0,35 Nm^3/h buc. 40
— idem rot. 1,6 kgm^3N buc. 1
— idem 3 kgm^3h buc. 1
— Debitmetru 30—300 Nm^3/h buc. 3
— idem 75—1100 buc. 1
— Amestecător aer gaz BMF—N 5866 buc. 1
— Debitmetru Q 1—1000 buc. 3
— idem Q 2—1600 buc. 2
— idem Q 2—2500 buc. 4
— Comutator P 031 25A 1500 V buc. 4
— Detector apropiere TLYS—10 buc. 28
— Regulator temp. TR 22 30—100 buc. 1
— idem 10—110 buc. 1
— idem V1A 40 40—140 buc. 6
— idem galvanom. 5—0—5 buc. 1
— Milivoltmetru MR 192 C+A 0—900 buc. 1
— Aprinzător ZB G D 72 buc. 14
— Adaptor supravegh. flacără buc. 4
— Lanţ inox nr, 2 D—7 ml. 311
— idem nr. 3 D.7 ml. 463
— idem nr. 4 D—7 ml. 205
— idem nr. 5 D—7 ml. 786
— Carcasă 0294 A 105 buc. 5
— Dispozitiv de protecţie buc. 1
— Releu aprind. DGA 1—04 3 mm CAB buc. 1
— Transf. aprindere 1015 5000 V buc. 9
— idem NTFH 100—600 A buc. 3
— idem aprindere T 21—5/15 buc. 13
— idem SVG 04—1061—400 A buc. 1
— Ac indicator P 50166 buc. 10
— idem P 40806 buc. 10
— Bandă imprimare buc. 15
— Distrib. 4 WEH—16 HD—30 buc. 4
— Supapă sens unic TGL 10969 B—16 buc. 3
— idem pres. TGL 10947 BDS 16—2—04 buc. 3
— Regulator debit mic 1—1 1/4 buc. 2
— idem 1—1 1/2 buc. 5
— Regulator pres. 2" buc. 1
— Regulator industr. RPA 3 80 mm buc. 2
— Regulator pres. SVS 65 fără disp. buc. 1
— idem SV—20/3 buc. 3
— idem SVS 50 buc. 3
— Ventil siguranţă 24/50 buc. 1
— Termostate cu tije 70—150 Gr. buc. 3
— Regulator de temporiz. cu tije buc. 3
— Presostat IP—2—3 buc. 2

MATERIALE ELECTRICE

— Aplică porţelan fără dulie 60 W buc. 12
— Bec BA 15—S cod 1412 12V/5W buc. 50
— Bec E 27 cod 671 24V/60W buc. 31
— Bec E 10/13 4020 2,5V/0,2A buc. 38
— Buzer sonerie 8 V buc. 12
— Condens. hîrtie E 470—0.47 MF buc. 40
— Contact fix AC 3 10A buc. 45
— idem AC 3 25 A buc. 25
— idem mobil AC 3 40 A buc. 139
— idem fix TCA 100 A buc. 15
— Contactor 3930 AC3—40A/220V buc. 27
— idem AC3—40A/380V buc. 21
— Contactor 3960 AC 3—200A/380 V buc. 31

— idem 4010 TCA—32 A/380 V buc. 110
— Cot pantzer PVC 21 mm buc. 9
— Doză pantzer IPE 29 mm buc. 14
— Intrerup III fişe 10A—500 V buc. 220
— idem aux. TCA 250 buc. 1489
— idem aut. ISOL 500 cod 4162 buc. 1
— idem ISOL 800 A cod 4200 buc. 1
— Lampă semnaliz. SCST buc. 14
— Papuci cablu A 120 mmp. buc. 4
— Inele colectoare PM—47867 buc. 4
— Colector PM 41609 350 A buc. 12
— idem PM 46530 500 A buc. 1
— idem ES 500 A buc. 5
— idem PM 45407 buc. 3
— Culegător elastic 100 A buc. 6
— Releu RTPA—5 0,1—1,3 sec. buc. 83
— Releu RTP—4 0—100 sec. 220 V buc. 1
— Releu RUG 3 buc. 2
— Releu inc. acumul. RS 70412 buc. 3
— Releu tranzistoriz. WE 70/Ex. 1 A buc. 24
— Releu frînare RF buc. 20
— Releu clipitor RCL—2 220 V buc. 2
— Subansamblu AC (REL) 80 A buc. 10
— Suport sig. MPR 630 A buc. 44
— Tub PVC 14 buc. 324
— Termometru 0—250 colţar buc. 6

ÎNREGISTRATOARE, INDICATOARE

— Termorezist. 2120023—282/40 buc. 53
— Înreg. el. E 35 WM 3 20—700 buc. 3
— idem E 35 0—800 M3 buc. 2
— idem E 352 0—800 CAM_3B_1 buc. 6
— idem R 352 0—20 H_2M_3 buc. 1
— Indicator E 10 M 30—1400°C buc. 2
— idem E 10 M30—1600°C buc. 9
— Sursă aliment. FE 101 B6 buc. 3
— Adapt. elt. 162AF 752 0—1000° C buc. 1
— Pirometru K42+K56 700—1500 buc. 3
— Logometru LJ 192 0—200 pt. 100 buc. 5
— Generator impulsie buc. 7
— Indic. manometric 0—1000 CA buc. 4
— idem 3000 NMC/H 2—10 buc. 1
— idem E 10 M3 0—1400°C buc. 2
— idem E 10 M3 0—1600°C buc. 9
— Traductor nivel 180°C TNIM16 buc. 3
— idem pres. AT30 ELT 370A buc. 1

CABLURI, CONDUCTORI, SÎRMĂ BOBINAJ

— Cablu CyABy 3×95+50 ml. 590
— idem 3×95+50 C12 ml. 765
— idem 3×240+120 ml. 250
— idem CYY 3×70 ml. 263
— idem 3×95 ml. 52
— idem Zg 12 T 2,5 buc. 17
— Conductor FY 240 mmp. ml. 90
— idem F 750—1,0 mmp. ml. 1075
— idem F 750—16 mmp. ml. 2359
— idem FFF 750 4 mm ml. 1532
— FFF 750 6 mm ml. 1078
— FFF 750 10 mm ml. 59
— MYFF 16 mm ml. 299,50
— Cablu ACHPBI 3×150 ml. 295
— Conduct. AFY 16 mmp. ml. 308
— Sîrmă bobinaj BB 0,70 kg. 125,70
— idem BB 0,80 kg. 131,90
— idem BB 0,95 kg. 15,25
— idem BB 1,0 kg. 124,60
— idem BB 1,15 kg. 150
— idem BB 1,20 kg. 70,60
— idem BB 1,30 kg. 110
— idem BB 1,40 kg. 425
— idem BB 1,60 kg. 100
— idem BB 1,70 kg. 105,3
— idem BB 1,75 kg. 30,90
— idem BB 1,80 kg. 211
— idem BB 2,00 kg. 250
— idem BB 2,1 kg. 100
— idem BB 2,2 kg. 100
— Sîrmă bobinaj Cu Em 0,2 kg. 100
— idem 0,25 kg. 80
— idem 0,3 kg. 250
— idem 0,45 kg. 100
— idem 0,60 kg. 170
— idem 0,70 kg. 150
— idem 0,75 kg. 500
— idem 0,8 kg. 500
— idem 0,85 kg. 188
— idem 0,90 kg. 92
— idem 0,95 kg. 179
— idem 1,0 kg. 67
— idem 1,05 kg. 200
— idem 1,10 kg. 231
— idem 1,15 kg. 373
— idem 1,20 kg. 400
— diem 1,25 kg. 400
— idem 1,30 kg. 400
— idem 1,45 kg. 150
— idem 1,50 kg. 200
— idem 1,55 kg. 300
— idem 1,60 kg. 200
— idem 1,65 kg. 240
— idem 1,75 kg. 50
— idem 1,80 kg. 700
— idem 1,85 kg. 34
— idem 1,90 kg. 200
— idem 2,0 kg. 150
— idem 2,1 kg. 150
— idem 2,2 kg. 100
— idem 2,5 kg. 50
— Sîrbă bob. email+mătase 0,15 kg. 8
— idem 0,20 kg. 10
— idem 0,30 kg. 7
— Ventil el. mag. VE 100 gaz D=1 AT kg. 5
— Ventil el. mag V7 100—1+Redresor kg. 15

VENTILATOARE

— 432 Q = 560 H = 600 P 10 buc. 2
— 432 G Q = 630 H = 540 P 8 buc. 3
— 432 Q = 710 H = 520 P 3 buc. 1
— 472G Q = 1000 H = 220 P 3 buc. 2
— 472G Q = 1000 H = 360 P 3 buc. 1
— 474G Q = 7100 H = 70 P 6 buc. 1
— 426 Q = 9000 H = 25 P 5 buc. 2
— 475 G Q = 1000 H = 206 P 12 buc. 2
— 414G Q = 16000 H = 155 P 3 buc. 1
— 446G Q = 25000 H = 59 P 3 buc. 1
— 432G Q = 730 H = 522 P 3 buc. 1
— 427G Q = 2000 H = 70 P 3 buc. 1
— 432G Q = 680 = 190 P 5 buc. 1
— IRT Q = 2500 P 40 buc. 1
— 456 Q = 2800 H = 860 P 5 buc. 1
— 427 Q = 4000 H = 94 P 7 buc. 1
— 474G Q = 7100 H = 105 P 16 buc. 1
— 450 Q = 250 H = 370 P 15 buc. 1
— 432 Q = 355 H = 425 P 12 buc. 1
— 432 Q = 355 H = 427 P 12 buc. 1
— 560 Q = 355 H = 600 P 1 buc. 1
— 560 Q = 355 H = 600 P 14 buc. 1
— 432 Q = 450 H = 380 P 5 buc. 1
— 432 Q = 455 H = 420 P 3 buc. 2
— 450 Q = 500 H = 295 P 5 buc. 2
— 560 Q = 500 H = 540 P 12 buc. 1
— 432 Q = 500 H = 600 P 3 buc. 1
— 491 Q = 560 H = 347 P 3 buc. 2
— 432 Q = 560 H = 540 P 3 buc. 2
— 432 Q = 560 H = 600 P 3 buc. 6
— 432 Q = 560 H = 600 P 1 buc. 3
— 432G Q = 560 H = 600 P 14 buc. 2
— 432 Q = 570 H = 400 P 12 buc. 2
— 432 Q = 570 H = 400 P 14 buc. 1
— 432 Q = 600 H = 540 P 1 buc. 3
— 432 Q = 600 H = 540 P 10 buc. 5
— 432G Q = 600 H = 545 P 10 buc. 1
— 491 Q = 630 H = 148 P 3 buc. 1
— 432 Q = 630 H = 535 P 1 buc. 1
— 432 Q = 630 H = 540 P 12 buc. 1
— 432 Q = 630 H = 540 P 8 buc. 3
— 432 Q = 650 H = 534 P 10 buc. 1
— 432 Q = 650 H = 538 P 10 buc. 1
— 432G Q = 680 H = 190 P 5 buc. 1
— 407G Q = 710 H = 88 P 3 buc. 3
— 407G Q = 1600 H = 6 12 buc. 1
— 427G Q = 4000 H = 94 P 7 buc. 1

ORGANE DE ASAMBLARE

Şurub :

— 8×30 STAS 1474 buc. 72
— 8×35 buc. 146
— 8×35 buc. 146
— 10×40 buc. 200
— 10×50 buc. 73
— 10×70 buc. 50
— 16×65 buc. 1000
— 16×80 buc. 1000
— 16×100 buc. 500
— 20×75 buc. 262
— 6×40 STAS 2349 buc. 584
— 6×40 STAS 1470 buc. 350
— 8×60 buc. 350
— 10×45 buc. 84
— 10×65 buc. 180
— 16×50 buc. 1094
— 16×50 STAS 1476 buc. 200
— 10×140 STAS 925 buc. 146
— 12×50 buc. 462
— 12×200 buc. 350
— 16×90 buc. 346
— 16×180 buc. 510
— 10×50 STAS 6444 buc. 740
— 10×60 buc. 500
— 10×65 buc. 349
— 12×50 buc. 452
— 12×60 buc. 700
— 12×70 buc. 1000
— 12×80 buc. 896
— 8×35 STAS 1472 buc. 612
— 8×45 buc. 264
— 12×60 buc. 388
— 12×80 buc. 500
— 18×60 STAS 920 buc. 294
— 18×75 buc. 1450
— 18×80 buc. 500
— 18×90 buc. 500
— 18×160 STAS 920 buc. 400
— 22×90 buc. 500
— 24×75 buc. 105
— 24×90 buc. 30
— 10×50 STAS 7000 buc. 266
— 12×45 buc. 400
— 12×50 buc. 948
— 12×60 buc. 1058
— 12×65 buc. 100
— 12×80 buc. 565
— 12×90 buc. 456
— 16×80 buc. 144
— 16×110 buc. 54

OFERTE

— 5×20 N.I. 1636 buc. 14000
— 12×100 STAS 4272 buc. 50266
— Prezoane 12×40 3953 buc. 100
— idem 20×110 buc. 167
— Șuruburi 10×16 6404 buc. 188
— idem 6×25 3955 buc. 100
— Nituri 5×12 3165 kg. 370
— idem 6×14 kg. 2021
— 6×20 kg. 119
— 6×30 kg. 161
— 6×40 kg. 342
— 8×40 kg. 50
— 5×12 797 kg. 1600
—5×20 kg. 60
— 6×45 kg. 260
— 8×22 kg. 69
— 8×30 kg. 20
— 16×55 kg. 100
— 19×80 kg. 100

PÎNZETURI

— Strat izolant Latex F4 ml. 36,7
— Fire relon ml. 100
— Pînză filtru relon lat 90 cm N.30.355 ml. 599
— Pînză filtru M 30—355 110 cm ml. 127
— Fringhie relon kg. 40,500

VOPSELE, CHIMICALE

— Chit de cuțit C 822—1 kg. 100
— Sulfisol kg. 1000
— Catalizator NC 1 kg. 2000
— Azotat de sodiu kg. 500
— Developant kg. 40
— Pastă diamantată PE 551—46 kg. 8

GEAMURI, TUBURI DE STICLĂ, VIZORI STICLĂ

— Vizor sticlă cuarț ∅ 58×5 buc. 7
— Geam securit 5×292×542 buc. 7
— idem 5×317×800 buc. 10
— idem 5×320×420 buc. 3
— idem 5×457×1527 buc. 22
— idem 5×520×570 buc. 20
— idem 5×530×570 buc. 31
— Geam sticlă 4×125×440 buc. 56
— Tub sticlă 20×16×345 buc. 631
— idem 20×2×345 buc. 500
— Vizor sticlă rot. 22×3 buc. 250
— idem dif. dimens. buc. 120
— idem 135×7 buc. 25
— idem 140×15 buc. 30
— idem 175×20 buc. 9
— idem 200×25 buc. 27
— idem 225×15 buc. 4
— Sticlă Klinker 17×34×220 buc. 74
— idem 17×30×340 buc. 62
— Plutitor sticlă buc. 162
— Staniol simplu kg. 5

LANȚURI

— Lanț Flyer 1" Triplu ml. 12,065
— Lanț cu role 1 3/4 Triplu ml. 3,023
— Lanț cu role 3" Triplu ml. 72,276

RULMENȚI :

— 126 buc. 8
— E. 10 buc. 50
— E. 15 buc. 8
— EA. 17 buc. 3
— EL. 9 Z buc. 10
— 1 203 buc. 10
— 1 205 buc. 30
— 1 209 buc. 167
— 1 209 KC 4 buc 15
— 1 210 buc. 150
— 1 210 K buc. 50
— 1 210 KC 4 buc. 2
— 1 212 K buc. 13
— 1 213 buc. 30
— 1 213 K buc. 20
— 1 216 K buc. 5
— 1 217 C 3 buc. 2
— 1 218 K buc. 16
— 1 222 buc. 1
— 1 300 buc. 6
— 1 305 buc. 40
— 1 305 C 4 buc. 1 188
— 1 308 buc. 76
— 1 308 K buc. 28
— 1 310 buc. 10
— 1 311 buc. 2
— 1 311 KC 5 buc. 1
— 1 313 K buc. 16
— 1 313 C 4 buc. 12
— 1 318 buc. 1
— 1 320 buc. 1
— 2 205 buc. 280
— 2 209 buc. 24
— 2 205 KC 5 buc. 19
— 2 211 K buc. 54
— 2 211 KC 5 buc. 2
— 2 212 K buc. 24
— 2 213 buc. 15
— 2 215 K buc. 8
— 2 305 C 3 buc. 3
— 2 306 buc. 10
— 2 309 buc. 70
— 2 313 buc. 138
— 2 320 buc. 8
— 2 326 buc. 8
— 3 210 buc. 8
— 3 220 C 5 buc. 1
— 3 220 HJCAP buc. 5
— 3 221 CSFC buc. 1
— 3 302 buc. 1
— 3 315 buc. 2
— 3 316 buc. 25
— 3 317 buc. 1
— 6 001 buc. 4 000
— 6 001 P 6 buc. 41
— 6 002 Z buc. 54
— 6 003 buc. 300
— 6 004 2 Z buc. 47
— 6 005 Z buc. 700
— 6 005 buc. 1 000
— 6 005 SR buc. 5
— 6 005 C 2 P 6 buc. 8
— 6 006 buc. 1 000
— 6 006 2 Z buc. 22
— 6 008 buc. 3 000
— 6 011 buc. 40
— 6 015 buc. 4
— 6 015 P 5 buc. 3
— 6 016 buc. 16
— 6 016 P 5 buc. 2
— 6 024 buc. 40
— 6 034 MB buc. 4
— 6 036 buc. 25
— 6 200 buc. 50
— 6 201 buc. 1 000
— 6 216 buc. 40
— 6 217 C 5 buc. 2
— 6 218 2 Z buc. 79
— 6 222 buc. 25
— 6 224 C 3 buc. 8
— 6 300 buc. 40
— 6 302 buc. 5 000
— 6 314 P 6 buc. 96
— 6 319 buc. 2
— 6 407 C 3 buc. 2
— 7 007 CATP 4 buc. 24
— 7 015 buc. 15
— 7 138 buc. 8
— 7 200 buc. 10
— 7 213 B buc. 184
— 7 214 B buc. 20
— 7 214 BATP 4 buc. 3
— 7 228 B buc. 2
— 7 310 BP 6 buc. 3
— 7 312 B buc. 16
— 16 013 buc. 15
— 20 803 Z buc. 60
— 21 313 buc. 4
— 22 218 KC 5 buc. 7
— 22 230 C 3 buc. 11
— 22 236 K buc. 1
— 22 244 MBC 3 buc. 10
— 22 310 C 3 buc. 1
— 22 312 KC 3 buc. 58
— 22 315 buc. 20
— 22 317 K buc. 16
— 22 319 K buc. 2
— 22 326 KC 3 buc. 1
— 22 330 K buc. 18
— 23 028 buc. 3
— 23 052 MBC 3 buc. 1
— 23 130 C 5 buc. 1
— 23 138 K buc. 9
— 23 218 K buc. 6
— 23 220 buc. 1
— 30 216 buc. 30
— 30 220 buc. 12
— 30 228 buc. 12
— 30 230 buc. 9
— 30 309 buc. 10
— 30 312 buc. 70
— 30 320 buc. 7
— 30 324 buc. 4
— 31 315 buc. 27
— 32 015 buc. 4
— 32 205 HYCAP buc. 2
— 32 205 HR buc. 15
— 32 212 buc. 300
— 32 213 buc. 80
— 32 220 buc. 78
— 32 304 buc. 10
— 32 305 buc. 10
— 32 307 buc. 10
— 32 324 buc. 7
— 39 018 buc. 1
— 51 101 buc. 15
— 51 126 buc. 12
— 51 126 MP 5 buc. 6
— 51 126 MP 6 buc. 1
— 51 128 buc. 3
— 51 148 buc. 4
— 51 200 buc. 20
— 51 216 buc. 5
— 51 217 buc. 9
— 51 218 buc. 29
— 51 220 buc. 10
— 51 234 buc. 20
— 51 311 buc. 19
— 51 317 buc. 2
— 51 318 buc. 7
— 51 336 buc. 3
— 51 412 buc. 5
— 52 206 buc. 13
— 52 208 buc. 1
— 52 214 buc. 7
— 52 216 buc. 4
— 52 220 buc. 1
— 7 728 buc. 4
— 57 707 buc. 2
— 58 218 buc. 1
— 64 903 buc. 20
— 67 714 buc. 1
— 69 422 buc. 2
— 77 752 buc. 1
— 94 904 buc. 5

— 100 090 buc. 4
— 108 711 buc. 2
— 391 023 buc. 5
— 391 125 buc. 2
— 404 705 buc. 2
— 436 206 buc. 2
— 436 208 buc. 8
— 455 538 buc. 3
— 639 018 buc. 1
— 790 601 buc. 2
— 791 312 buc. 1
— 808 106 buc. 5
— 808 108 buc. 4
— 852 705 buc. 4
— 864 705 buc. 8
— 864 904 buc. 3
— 922 205 buc. 4
— 950 118 buc. 3
— 994 713 buc. 2
— 1 000 918 K buc. 1
— 1 032 924 K 5 buc. 4
— 1 032 924 K+H 5 buc. 2
— 2 007 106 buc. 20
— 4 074 108 buc. 1
— 4 074 115 buc. 6
— 2 097 952 buc. 2
— 4 084 104 buc. 4
— Q. 204 buc. 9
— Q. 205 buc. 3
— Q. 208 buc. 42
— Q. 220 buc. 4
— Q. 206 buc. 25
— NA. 3050 2—R6 buc. 2
— NA. 4830 buc. 4
— NA. 4912 buc. 10
— NA. 4917 buc. 14
— NA. 4918 V buc. 26
— NA. 49/28 buc. 1
— NA. 49/32 buc. 10
— NJ. 209 buc. 100
— NJ. 211 buc. 15
— NJ. 218 buc. 14
— NJ. 252 buc. 2
— NJ. 304 NA buc. 8
— NJ. 311 NA buc. 26
— NJ. 318 C 3 buc. 3
— NJ. 407 buc. 2
— NJ. 2207 buc. 100
— NJ. 2210 buc. 1
— NJ. 2212 buc. 5
— NJ. 2218 buc. 48
— NN. 3013 KP 51 buc. 37
— NN. 3017 KP 51 buc. 6
— NNU 4926 MP 51 buc. 8
— NN. 3010 SP.W. 33 buc. 1
— NUB 208 NA C 3 buc. 1
— NU. 207. NA buc. 2
— NU. 208 buc. 3
— NU.212 buc. 45
— NU. 212 MP 51 buc. 9
— NU. 214 C 4 buc. 4
— NU. 214 E buc. 15
— NU. 224 buc. 6
— NU. 224 MANA P 52 buc. 1
— NU. 315 buc. 1
— NU. 318 C 3 buc. 2
— NU. 1022 buc. 6
— NU. 1022 NAP 5 buc. 2
— NU. 1024 buc. 4
— NU. 1030 buc. 4
— NU. 1052 buc. 4
— NU. 2210 NA buc. 4
— NU. 2207 buc. 27
— NU. 2216 buc. 26
— NU. 2228 MP 63 buc. 4
— NU. 2230 buc. 2
— NU. 2305 buc. 23
— NU. 2312 buc. 34
— NU. 2316 buc. 1
— NU. 2320 buc. 8
— NU. 2326 buc. 8
— NUP. 203 buc. 10
— NUP. 205 buc. 20
— NUP. 2206 buc. 115
— NUP. 2207 buc. 15
— NUP. 2208 ZS buc. 6
— NUP. 2215 buc. 2
— NUP. 2216 buc. 5
— NUP. 2306 NA buc. 2
— NUP. 2311 NA buc. 9
— RNA 4904 buc. 60
— RNA 4908 P 4 buc. 2
— RNA 6904 P 5 buc. 2
— RNA 657825—NK. 65/25 buc. 4
— RNU 1032 J buc. 3
— RHNA 253220 buc. 6
— RHNA 222814 buc. 4
— 942/35 buc. 1
— 943/25 buc. 35
— RHNA 455538 (943/45) buc. 20
— NAK. 17 buc. 4
— NAK. 20 buc. 5
— NAK. 50 buc. 7
— NAK. 55 buc. 1
— DNK. 25/16 buc. 4
— NZ. 318 buc. 1
— NKJ. S. 25 buc. 1
— NK. JS. 65×95×28 buc. 1
— NK. I 42/20 buc. 2
— NKI 42/30 buc. 2
— NKI 50/30 buc. 2
— NK. 25/16 (TAF 253316) buc. 8
— NK. 25/20 buc. 3
— NK. 30/20 M9 buc. 14
— NK. 42/30 buc. 2
— NK. 50 B buc. 4
— NK. 65/35 (TAF 657836) buc. 16
— NKX 40 buc. 2
— NKX 40 B C2HR buc. 2
— NKX 70 buc. 8
— ANK. 4565 buc. 4
— AX K 6590 buc. 16
— GS. 3552 buc. 2
— GS. 81109 buc. 2
— GS. 81107 buc. 2
— GS. 81109 buc. 7
— WA. 1038 buc. 1
— WA. 1045 buc. 13
— WA. 1050 buc. 1
— WA. 1060 buc. 1
— WA. 1070 buc. 2
— WA. 1085 buc. 1
— WA. 1090 buc. 1
— WS. 81108 buc. 2
— WS. 81109 buc. 10
— SB. 22—63/22 buc. 3
— 92 TS 448—CD buc. 1
— TAFI 607235 buc. 1
— NAR 110 NA 110 buc. 1
— K. 25x35x30 buc. 1
— K. 50x55x20 buc. 2
— Bucşe rulm. H. 220 buc. 21
— Idem H. 317 buc. 1
— Idem H. 2312 buc. 28
— Idem H. 2313 buc. 68
— Idem H. 3032 buc. 4
— Idem H. 3038 buc. 45
— Idem H. 3136 buc. 4

ANVELOPE ŞI CAMERE AUTO

— Anvelope auto 400×8 buc. 1
— idem 350×10 buc. 144
— Bandă geantă SR 113 buc. 14
— Cameră auto 400×8 buc. 3
— Dinam comp. tip vechi SR 113.131 buc. 13
— Semi casetă stg. SR 113.131 buc. 4
— idem dreapta buc. 4

IMPRIMATE

— Bon limită materiale bloc. 1955
— Bon restituire 026 bloc. 150
— Fişă limită semifabricată buc. 15000

MATERIALE PROTECŢIE

— Căşti forestier buc. 61
— Placă cobalt cuptorar buc. 1086
— idem buc. 45
— Vizor cobalt buc. 100
— idem buc. 143

CĂRĂMIZI REFRACTARE

— 3 RC 71 buc. 636
— 4 RC 71 buc. 198
— RD 79 PT. 2 buc. 200
— RD 82 PT.1 buc. 185
— RD 82 PT.4 buc. 624
— 48.4.13.2.10 RCA 75 buc. 1
— 48.47.3 RCA 75 buc. 1
— 250×200×65/RD 79 buc. 818
— 250×225×70 IMP buc. 22
— 454.13.2.8 RCA 75 buc. 2
— 1464.5.1—33 BIS 1.4 buc. 8
— 1464.5.1—37 buc. 2
— 1464.5.1—38 buc. 1
— 1464.5.1.—42 BIP 0,5 buc. 8
— 1464.5.1—43 buc. 2
— 1464.5.1—44 BIS 1.4 buc. 1
— 1464.5.1—65 buc. 1
— 1464.5.1—66 buc. 16
— 2312.2.11/RCA 75 buc. 509
— BS—2/RC 71 buc. 905
— OLC—1.9.10 buc. 175
— OLC—1.9.11 buc. 18
— ORD 2.7/RCA 75 buc. 6
— PEZ 18.2 buc. 31
— PEZ 18.3 buc. 32
— Izolator MIP—3/6 buc. 13277
— Poliţă 45626.11771.683 buc. 2047
— Tub TR 1689.1—2.2.8/CER C10 buc. 40
— Tub 1446.21.1—1.39 RCA 75 buc. 160

I.M.A.I.A. BALŞ
str. N. Bălcescu nr. 192
Judeţul Olt

RULMENŢI

— NN 3020 KP 51 buc. 30
— 22308 buc. 6500
— 303824/942/30 buc. 17000
— 32307 buc. 500

Întrebări și răspunsuri

● **G. VULTUREANU, comuna Suraia, Vrancea** — Personalului retribuit în regie, atît din industrie cît și din agricultură, i s-au aplicat prevederile Decretului nr. 113/21 martie 1979. Pentru personalul care a lucrat în orice formă de acord (direct, global etc.) nu s-au aplicat prevederile decretului sus-menționat.

Perioada de stagiu obligatorie pentru absolvenții învățămîntului superior nu se reduce în cazul în care cel în cauză a lucrat, anterior absolvirii, ca muncitor, brigadier etc. Retribuția cuvenită unui absolvent cu diplomă de stat, care a lucrat înaintea absolvirii mai mult de 12 luni, se stabilește conform art. 35 din Legea nr. 57/1974.

Absolvenții învățămîntului superior cu diplomă de stat, care ocupă funcțiile de inginer agronom, inginer zootehnist, precum și medic veterinar, pot fi numiți cu aprobarea conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, în funcții de șef fermă. În acest caz ei primesc — în primul an de activitate — retribuția corespunzătoare anului I, iar în al doilea an de activitate, retribuția prevăzută la nivelul de bază al funcției de șef fermă.

● **G. TEODORESCU, Ploiești** — În cazul absenței de la serviciu — cîteva ore din programul zilnic — precum și a imposibilității compensării orelor nelucrate prin muncă suplimentară în alte zile ale lunii respective, retribuția corespunzăoare orelor nelucrate se reține din chenzina a 2-a a acelei luni.

● **RĂZVAN ȘERBAN, Caracal** — Conform art 4 din Hotărîrea 880/1965, pensionării pentru limită de vîrstă reîncadrați în muncă primesc în cazul incapacității temporare pensia integrală. Ei n-au drept și la indemnizații pe linia asigurărilor sociale de stat.

● **DOINA COMȘA, Brașov** — Funcția de programator este considerată funcție economică de specialitate, astfel că perioada lucrată în această funcție se ia în considerare la stabilirea vechimii minim necesare pentru promovarea în funcția de statistician principal.

● **ZAMFIR CIOCOIU, Cîmpina** — H.C.M. nr 285/1960 a fost modificată și în prezent este abrogată. Acordarea alocației de stat pentru copii se face pe baza Decretului 246/1977. Conform art. 5 din acest decret, alocația se acordă soțului chiar și în cazul cînd copilul s-a născut în afara căsătoriei. Soția este îndreptățită la alocație numai în cazul în care ea singură se încadrează într-una din categoriile prevăzute de alin. 1. al art 5 din decretul sus-menționat.

● **ION CISMARU, comuna Ocnița, Dîmbovița** — Perioada efectuării stagiului militar nu se include în vechimea în meserie. Perioada lucrată ca mecanic auto se poate lua în considerare ca vechime în meseria de șofer, fiind meserii înrudite. Aceasta se poate stabili de comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor din unitatea unde lucrați.

● **ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ „Buceci", Roman** — Contravaloarea sumelor primite pentru orele predate de ingineri, tehnicieni și economiști, la liceele industriale, în afara programului lor de lucru de la unitățile unde sînt încadrați, se ia în considerare la stabilirea venitului în funcție de care se acordă alocația de stat pentru copii.

● **DANIA HEUTEȘ, Brașov** — Perioadele lucrate în calitate de casier, calculator și secretar dactilograf nu se includ în vechimea în funcții economice medii, făcînd parte din categoria personalului administrativ (Legea nr 12/1971). Unitatea unde ați fost transferată are competența să verifice dacă îndepliniți condițiile prevăzute de lege pentru ocuparea funcției pe care urmează s-o obțineți, după transferare

● **GURĂ IOVIȚĂ, com. Tomnești, Timiș** — Funcționarul economic face parte din categoria personalului administrativ. Perioada lucrată în această funcție nu se include în vechimea în funcții economice, acestea făcînd parte din categoria personalului de specialitate.

● **CORNEL GUȚIU, Brașov** — V-ați încadrat în muncă în luna februarie 1978 și la data de 1 noiembrie 1978 ați fost promovat în funcția de „operator calculator electronic". Înainte de ocuparea acestei funcții n-ați avut cel puțin un an (12 luni) de activitate, astfel că trebuia să fiți retribuit la nivelul anului întîi de activitate.

● **D. MIRCEA, Brașov** — În ipoteza încadrării dv., cu respectarea reglementărilor legale, în funcția de contabil șef al unui grup de șantiere veți fi retribuit — conform prevederilor Decretului 100/1979 — cu două clase de retribuire mai puțin decît nivelul retribuției prevăzute pentru cadrele cu studii superioare care ocupă aceeași funcție.

● **DUMITRU SCURTULESCU, Drobeta-Tr. Severin** — Sîntem de acord cu dv. Persoanei transferate — în interesul serviciului — i se pot aplica prevederile Decretului nr. 100/1979 (anexa 6 pct. 9), în sensul că conducerea unității îi poate menține gradația avută, atunci cînd transferul se face la o unitate cu un grad de organizare superior. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru conducerea unității.

● **CONSTANTIN C. LUNGU, București** — Sînteți absolvent a 10 clase de cultură generală și al școlii profesionale cu durata de 1 $^1/_2$ ani. La încadrarea dv. în muncă veți fi retribuit corespunzător categoriei a II-a nivelul de bază al rețelei tarifare a meseriei pentru care v-ați pregătit.

● **ILINCA PRUNEȘ, Slatina** — Orele nelucrate de personalul retribuit în regie nu se plătesc. Ca atare, în situația arătată retribuția dv. tarifară lunară trebuie să se micșoreze corespunzător cu retribuția prevăzută pentru cele patru ore, cît nu ați lucrat.

● **ȘTEFAN KUGLIS, Timișoara** — Ați domiciliat în orașul Lipova și ați fost repartizat la o unitate situată în comuna Siclău fiind ulterior transferat la o altă unitate, însă tot în mediul rural. În această situație sînteți îndreptățit să beneficiați de indemnizația de instalare, atunci cînd vă veți stabili domiciliul în comuna Pecica.

● **ION PĂSĂRIN, Țicleni** — În cazul militarilor în termen și al celor cu termen redus, la stabilirea cuantumului alocației se ia în considerare grupa cea mai mică de venituri (prima grupă în tabelul prevăzut de Decretul 246/1977 (art. 3).

● **CONSTANTIN LOTREAN, Sibiu** — Răspunsul comunicat în nr .8 al Suplimentului revistei noastre corespunde reglementărilor în vigoare. Persoana respectivă avea, la data absolvirii învățămîntului superior cu diplomă de stat, o vechime în specialitate de peste 5 ani. Îndeplinind condițiile prevăzute în art. 35, lit. C din Legea nr. 57/1974 are dreptul să fie încadrată la nivelul de bază al retribuției funcției corespunzătoare studiilor absolvite sau cu o clasă de retribuire în plus față de cea avută la categoria sau funcția ocupată anterior.

C. J.

Realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de preşedinte al României socialiste — chezăşia viitorului luminos al patriei

SOCZ MŰSZAKI KONTROLL 1982

MULT IUBITE ŞI STIMATE TOVARĂŞE NICOLAE CEAUŞESCU,

Secretar general al Partidului Comunist Român, Preşedinte al R. S. România

Cu prilejul realegerii Dumneavoastră în înalta funcţie de Preşedinte al Republicii Socialiste România personalul muncitor din Institutul Central de Cercetări Economice, Vă adresează cele mai calde urări de sănătate, fericire, viaţă îndelungată, succese depline în activitatea neobosită pe care o desfăşuraţi pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea patriei noastre spre comunism.

Acest act de voinţă al poporului nostru, ca şi alegerea Dumneavoastră în funcţia de secretar general al Partidului Comunist Român, demonstrează puternica unitate a comuniştilor, a maselor de oameni ai muncii, preţuirea noastră a tuturor faţă de opera revoluţionară pe care o slujiţi din fragedă tinereţe, ca patriot înflăcărat, comunist neînfricat, internaţionalist consecvent.

Întreaga Dumneavoastră activitate care îmbogăţeşte tezaurul gîndirii naţionale şi universale, clarviziunea politică, bazată pe studierea profundă a legilor obiective ale dezvoltării societăţii noastre şi pe larga participare a maselor de oameni ai muncii la conducerea societăţii, reprezintă pentru noi toţi chezăşia înfăptuirii grandioaselor obiective de progres şi prosperitate a patriei, de ridicare a României pe noi trepte de civilizaţie.

În conştiinţa noastră, a celor care avem sarcini în domeniul cercetării economice, perioada parcursă de la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., ca şi noua etapă configurată de documentele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, se înscrie ca cea mai fertilă şi plină de realizări din întreaga epocă a construcţiei socialiste. Succesele dobîndite în toate domeniile în această perioadă se datoresc înfăptuirii de către întregul nostru popor a strategiei de dezvoltare strălucit concepută de gîndirea Dumneavoastră novatoare, realistă şi optimistă.

Afirmarea României socialiste pe plan internaţional, prestigiul de care se bucură ţara noastră în relaţiile cu toate statele sînt rezultatul politicii externe ştiinţifice a partidului nostru, a personalităţii Dumneavoastră de militant consecvent pentru respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, pentru cooperare şi înţelegere între popoare, pentru securitate şi pace în lume, pentru o nouă ordine economică şi politică internaţională.

Exprimîndu-ne satisfacţia nemărginită faţă de realegerea dumneavoastră în înalta funcţie de Preşedinte al Republicii Socialiste România, vă asigurăm că vom munci cu pasiune şi devotament pentru înfăptuirea în cele mai bune condiţii a sarcinilor care ne revin din hotărîrile celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, că vom acţiona în permanenţă pentru fundamentarea cercetării economice pe baza cunoaşterii profunde a tezelor şi ideilor revoluţionare pe care le promovaţi şi pentru creşterea contribuţiei noastre la realizarea deplină a acestora în practica economică.

Recunoştinţa noastră pentru opera Dumneavoastră o însoţim cu angajamentul ferm de a fi militanţi activi ai politicii ştiinţifice pe care o concepeţi spre binele şi prosperitatea scumpei noastre patrii — Republica Socialistă România.

Institutul Central de Cercetări Economice

O POLITICĂ CONSECVENTĂ PENTRU CREȘTEREA BUNĂSTĂRII ÎNTREGULUI POPOR

ÎNTREAGA POLITICĂ A PARTIDULUI NOSTRU a urmărit și urmărește creșterea bunăstării omului, finalitatea supremă a tuturor preocupărilor și acțiunilor desfășurate constituind-o creșterea neîntreruptă a nivelului de viață material și spiritual al oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei. Tocmai în această lumină marile succese obținute în dezvoltarea economiei în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, — dezvoltare caracterizată de un dinamism susținut, de o accentuare a factorilor intensivi în procesul de creștere, de valorificarea tot mai înaltă a întregului potențial material și uman de care dispunem — se constituie într-o bază superioară care a permis realizarea unor progrese fără precedent în îmbunătățirea vieții celor ce muncesc. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România constituie cea mai deplină chezășie că această politică, profund umanistă, dedicată, în toate componentele ei, omului, înfloririi personalității sale va fi continuată și dezvoltată, că vor fi înfăptuite mărețele obiective adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, asigurînd făurirea socialismului multilateral dezvoltat și înaintarea țării spre comunism, propășirea țării și poporului român.

Multiplele contribuții aduse la dezvoltarea teoriei și practicii noastre economice în documentele partidului în cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă tot atîtea deschideri și jaloane care indică sensul unor modificări de profunzime ale strategiei dezvoltării țării, strategie în centrul căreia se află omul, îmbunătățirea condiției umane pe plan material și spiritual. În concepția partidului, a secretarului său general, problemele dezvoltării economiei românești au fost și sînt abordate într-o legătură organică cu criteriile de ordin social, cu necesitatea ridicării bunăstării oamenilor muncii ; toate problemele esențiale ale dezvoltării țării noastre gravitează în jurul acestei axe fundamentale. **„În centrul activității de conducere** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este necesar să se afle permanent — odată cu preocuparea pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru perfecționarea relațiilor de producție și sociale — problemele ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, țelul suprem și constant al politicii Partidului Comunist Român".**[1])

Iată dar ceea ce constituie una din laturile esențiale — poate cea mai importantă pînă la urmă — a unei bune activități de conducere. În documentele partidului nostru s-a subliniat în repetate rînduri că de felul cum creșterea producției materiale, dezvoltarea științei și culturii se reflectă în condițiile de viață ale omului depinde, în ultimă instanță, afirmarea superiorității socialismului și totodată întărirea continuă a unității poporului în jurul partidului, concentrarea eforturilor sale în înfăptuirea amplului program de transformare revoluționară a societății, de edificare a noii orînduiri.

În mod logic și dialectic această concepție, se identifică cu transformarea însăși a creșterii economice dintr-un scop în sine într-un mijloc de realizare a unor aspirații social-umane. În acest sens partidul nostru, secretarul său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, au dezvoltat tezele cu privire la unitatea dintre dezvoltarea economică și socială, devenind promotori ai concepției științifice privind dezvoltarea economică a României ca bază a creșterii nivelului de trai și calității vieții.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei

POTRIVIT concepției Partidului Comunist Român, creșterea nivelului de trai material și cultural al populației se sprijină în mod prioritar pe dezvoltarea forțelor de producție ; în fiecare etapă a construcției socialiste trebuie să se realizeze o concordanță între dezvoltarea economică și bunăstarea populației, o armonizare a intereselor prezente cu interesele de perspectivă ale populației. Tocmai de aceea o componentă majoră, de bază, a politicii profund umaniste a partidului a constituit-o și o constituie și în perspectiva viitorului cincinal ritmul ridicat al creșterii producției materiale, industriei și agriculturii, celorlalte ramuri, — cerință esențială pentru lichidarea într-un termen relativ scurt a înapoierii economice și a asigurării bunăstării întregului popor. De aici și cerința alocării unei părți însemnate din venitul național pentru fondul de dezvoltare.

În această privință tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat amplu cerința creșterii in ritm susținut a venitului național pe baza unei rate înalte a acumulării și sporirii eficienței economice. **„Țelul fundamental al fiecărui popor** — subliniază secretarul general al partidului — **este acela de a-și asigura**

Tabelul nr. 1

Indicatori ai calității vieții în România comparativ cu alte state *)

	P.N.B./ locuitor	Locuitori la un pat de existență medicală	Locuitori la 1 medic	Studenți la 10 000 locuitori	Locuințe date în folos. în per. 1971-1977 la 1 000 loc.	Ab. radio-t.v. la 1 000 loc.	Consum de calorii pe locuitor **)	Consum de proteine pe locuitor*)
România	1	1	1	1	1	1	1	1
S.U.A.	5,72	1,39	1,93	4,04	—	3,91	1,05	1,05
R.F.G.	5,63	0,78	0,86	1,61	1,24	2,13	1,03	0,96
Regatul Unit	2,97	1,07	1,26	—	0,34	2,17	1,01	0,98
Franța	4,90	0,90	1,12	1,33	1,42	1,88	1,03	1,13
U.R.S.S.	2,18	0,75	0,48	2,31	1,26	1,58	1,05	1,10
R.D.G.	3,31	0,86	0,69	0,92	1,11	2,23	1,09	0,91
R.S.C.	2,77	1,17	0,57	1,42	1,24	1,77	1,02	0,98

Calculat pe baza Anuarului statistic al R.S.R., 1979 ; World Bank Atlas, 1979 și Tipologia economiilor naționale, Ed. politică, București, 1977.

*) Nivelul indicatorilor pentru România este considerat egal cu 1.

**) Anul 1971.

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, 1973, p.36—37.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. politică, 1974, p. 641—642.

Tabelul nr. 2

Creșteri ale unor indicatori de nivel de trai în perioada 1981—1985

Indicatori	1980	1985
Fond total de retribuire *) (mld. lei)		1 368,0
Total cheltuieli pentru acțiuni social-culturale *) (mld. lei)		478,5
Retribuția medie nominală (lei lunar)	2 261	2 830
Retribuția medie reală (lei lunar)	2 261	2 670
Venituri reale ale țărănimii (lei lunar)	1 380	1 725
Desfaceri de mărfuri cu amănuntul (milioane lei)	216,5	295,5
Volumul total de servicii (milioane lei)	48 350	74 600
Construcții de locuințe *) (milioane apartamente)	1 100 000	

*) Total cincinal 1981—1985.

un nivel de viață material și spiritual tot mai înalt. Dar acest deziderat nu se poate realiza fără construirea unei baze tehnico-materiale puternice a societății, fără asigurarea unui ritm înalt al dezvoltării forțelor de producție".[2]). Ca urmare a politicii de alocare științifică a unei treimi din venitul național pentru dezvoltare, s-a putut asigura progresul accelerat al economiei și, în consecință, creșterea în ultimii 15 ani de peste 3,7 ori a venitului național. Raportat pe locuitor acesta a crescut de la 7 670 lei în 1965 la 22 590 lei în anul 1979, respectiv de aproape trei ori.

O componentă majoră a politicii partidului se referă la optimizarea pe ramuri a producției materiale și la subordonarea acesteia satisfacerii nevoilor crescinde în continuă diversificare ale societății. În politica partidului nostru, în determinarea direcțiilor și volumului producției materiale, se pornește nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție, în condiții de eficiență ridicată, în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății, atît pentru asigurarea reproducției lărgite cît și pentru acoperirea necesităților consumului. Se are în vedere că aceasta este calea care armonizează întreaga noastră activitate productivă, care asigură dezvoltarea proporțională, că numai astfel se poate evita apariția unor disproporții economice și se poate asigura orientarea creșterii producției de bunuri materiale în concordanță cu cerințele întregii societăți.

Împlinirea nevoilor sociale — cerință primordială

O DEOSEBITĂ importanță în realizarea acestor obiective a avut-o și o are — pe fondul dezvoltării industriei în general — atenția acordată dezvoltării **producției industriale de bunuri de consum**, diversificarea și modernizarea acesteia, ridicarea substanțială a calității produselor, astfel ca acestea să corespundă cererii populației în continuă schimbare. Trebuie remarcat, de asemenea, că, alături de industrie, o atenție deosebită a fost acordată **dezvoltării agriculturii**, cu rol esențial în ridicarea nivelului de trai al populației, cu deosebire în asigurarea cerințelor vitale ale acesteia. Formulînd și dezvoltînd teza că în România agricultura constituie o ramură de bază a economiei, că ea trebuie să se dezvolte armonios, în pas cu cerințele de ansamblu ale economiei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat necesitatea creării unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament și înaltă productivitate, efect al desfășurării în planul bazei tehnico-materiale cît și al organizării, a unei profunde revoluții agrare, agricultură care să asigure în condiții optime cerințele de consum ale populației, necesitățile industriei și alte nevoi ale economiei naționale.

S-a avut și se are în vedere că asigurarea cît mai deplină a cerințelor populației face necesară nu numai optimizarea pe ramuri a producției materiale, dar și **repartizarea rațională în teritoriu a forțelor de producție**, dezvoltarea economică și socială a tuturor județelor și localităților patriei — formulîndu-se astfel o altă opțiune politică fundamentală în creșterea economiei românești. Referindu-se la criteriile economice și sociale care trebuie luate în considerație în elaborarea strategiei și tacticii de dezvoltare armonioasă a teritoriului, la raportul dintre acestea și relevarea priorităților necesare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat că **„Trebuie să știm să îmbinăm în mod corespunzător considerentele de economicitate, de eficiență, cu cele de ordin social — și care trebuie să le avem permanent în vedere în stabilirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu. Desigur, se poate ca la un moment dat unele calcule economice să ne demonstreze că e mai eficient să construim o întreprindere sau alta într-un centru existent dar, dacă ținem seama și de forța de muncă și de necesitatea de a asigura rămînerea în comunele și județele respective a populației, vom constata că trebuie să acordăm cîteodată prioritate considerentelor de ordin social**"[3]). Tocmai pe baza acestei concepții complex fundamentate a fost posibil progresul marcant al tuturor localităților României, constituirea tot mai largă a premiselor menite să asigure condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii țării.

Odată cu definirea relației dintre dezvoltarea economică și socială, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au elaborat și fundamentat și noțiunea de bunăstare a întregului popor, ca scop nemijlocit al activității economico-sociale și țel suprem al politicii partidului. În concepția secretarului general al partidului bunăstarea întregii societăți se referă atît la laturile cantitative ale consumului populației, cît și la laturile calitative ale vieții materiale și spirituale ale acesteia, la ansamblul condițiilor economice și social-politice care asigură afirmarea și înflorirea personalității umane. Socialismul creează astfel un nou model al consumului, deosebit de modelul capitalist. Politica partidului nostru de ridicare a bunăstării populației și creștere a calității vieții cuprinde — alături de consumul material și așezarea lui pe baze științifice — satisfacerea optimă a cerințelor spirituale ale populației, crearea condițiilor pentru înflorirea personalității umane.

Fără îndoială că orientarea și centrarea dezvoltării economice spre finalitatea sa social-umană presupun că și rezultatele creșterii economice se cer evaluate în planuri mai largi, nu numai în cel strict economic. Din ce în ce mai mult și pe bună dreptate se contestă astăzi ideea că „bunăstarea" unei națiuni ar putea fi exprimată exclusiv prin indicatori economici. Teoria și practica economică au demonstrat că măsurarea nivelului de dezvoltare a unei țări numai prin venitul național pe locuitor nu este concludentă nici pentru gradul de dezvoltare economică și nici nu arată cine și în ce măsură beneficiază de roadele creșterii economice.

Din acest punct de vedere comparînd nivelul de dezvoltare economică al țării noastre cu cel al unor țări capitaliste dezvoltate, stadiul la care am ajuns, vom sesiza încă existența unor decalaje datorită nivelurilor scăzute de la care am pornit. Dar lărgind sfera comparațiilor vom constata că la unii indicatori care caracterizează nivelul de dezvoltare socială — din domeniul educației, culturii, sănătății, construcției edilitare etc., adică acei indicatori care constituie repere ale categoriei mai complexe de calitate a vieții — România socialistă se situează la sau chiar peste nivelul atins în țări dezvoltate (vezi și tabelul nr. 1) Sînt remarcabile totodată progresele în îmbunătățirea vieții, a calității ei preconizate în următorul cincinal (vezi și tabelul nr. 2). Aceasta demonstrează cu putere, o dată mai mult, că politica partidului de construcție socialistă nu cunoaște țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului.

Prin trăsăturile și caracteristicile ansamblului de măsuri pentru creșterea nivelului de trai și calității vieții luate din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se reliefează cu pregnanță profundul umanism al concepției secretarului general al partidului, grija permanentă acordată îmbunătățirii vieții materiale și spirituale a poporului. Înfăptuirea Programului-directivă de creștere a nivelului de trai adoptat la Congresul al XII-lea al Partidului va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului, realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului.

Grigore VÎLCEANU
Institutul de economie socialistă

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, Ed. politică, 1973, p. 431.

Perfecționarea instrumentarului conducerii științifice economico-sociale

FIECARE EPOCĂ din istoria dezvoltării societății omenești a fost marcată de un pas înainte pe drumul cunoașterii, un pas pe calea civilizației, a progresului în pofida tuturor greutăților inerente oricărui început. Referindu-se la acest proces complex secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta în expunerea cu privire la îmbunătățirea activității de cercetare științifică, prezentată în sesiunea M.A.N. din 20—22 XII 1965 că **„O serie de descoperiri din științele naturii, din biologie și în special din genetică, din cibernetică și alte domenii au fost mult timp tratate ca pseudoștiințe, ca manifestări ideologice reacționare"**.

Cu treizeci de ani în urmă, CIBERNETICA — o nouă ramură a științei — își făcea drum, dezvoltîndu-se rapid și ajutînd omul în cunoașterea naturii și societății, contribuind din ce în ce mai mult la revoluția tehnico-științifică contemporană. În contextul general actual al dezvoltării științei și tehnicii, al aplicării lor în practica de zi cu zi în diferite domenii ale vieții, cercetările cu privire la aplicarea ciberneticii și a tehnicilor ei de lucru și-au găsit cîmp de afirmare și în conducerea producției materiale, începînd de la întreprindere și pînă la nivelul economiei naționale, în elaborarea științifică a soluțiilor și variantelor optime din punct de vedere tehnologic și economic.

Conducerea economiei naționale, actul de decizie în structura lui intimă sînt tot mai mult potențate de valențele noi pe care le-au primit prin aportul metodelor moderne ale ciberneticii și informaticii economice. Manifestînd o profundă cunoaștere și înțelegere a fenomenelor economice, a evoluției social-istorice, a dezvoltării științei și tehnicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, s-a dovedit un promotor neobosit al conducerii științifice a societății, al utilizării metodelor moderne în rezolvarea problemelor de organizare și conducere economică. În întreaga operă teoretică și activitate practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu problemele rolului de prim plan al științei, ale locului ei în societate, stabilirea căilor de progres în cercetarea științifică, au ocupat și ocupă un loc primordial. Astfel, încă din anul 1965, în cadrul aceleiași expuneri, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a scos în evidență importanța și rolul aplicării științei în dezvoltarea activității de bază a societății — producția materială : **„Influența pe care o exercită știința asupra dezvoltării sociale în epoca contemporană crește nemăsurat. Aplicarea în practică a rezultatelor sale face ca știința să devină o însemnată forță de producție, un factor hotărîtor al mersului înainte al economiei și culturii, al întregii societăți socialiste"**.

Optica revoluționară a secretarului general al partidului asupra problemelor esențiale ale construcției economice a dat noi valențe științei economice, transformînd-o dintr-un instrument de cercetare și explicare a fenomenelor și proceselor economice într-un mijloc de conducere practică, de prognoză și planificare, de îndeplinire optimă a obiectivelor dezvoltării economico-sociale. Gîndirea prospectivă, îmbinată cu activitatea practică, clarvăzătoare, de elaborare a politicii partidului, puternicul simț al realității, îmbinat cu fermitatea acțiunii, și-au găsit valorificarea în făurirea unei baze tehnico-materiale puternice, în aplicarea cuceririlor tehnico-științifice contemporane, în edificarea unei economii moderne bazată pe metode și mijloace avansate.

A fost permanent evidențiată strînsa corelație ce există între dezvoltarea rapidă a economiei și capacitatea de ridicare a potențialului științific și tehnic, de introducere cu maximă operativitate în practică a cuceririlor științei și tehnicii. Promovarea largă a progresului tehnic în economia națională, extinderea sferei de aplicare a tehnologiei moderne, introducerea metodelor și tehnicilor moderne de calcul în producție și gestiune necesită o sporire a contribuției cercetării științifice și activității de concepție proprie. Importante precizări referitoare la acestea au fost făcute în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. : ...„În scopul modernizării activității de conducere și planificare vor fi luate măsuri în direcția extinderii tehnicii de calcul și creării progresive a sistemului național de prelucrare a datelor, promovării ciberneticii și informaticii în producție și gestiune ...Cercetările în domeniul economiei aplicative vor urmări promovarea metodelor avansate de planificare, conducere și organizare a proceselor economice, bazate pe mijloace moderne de calcul și prelucrarea datelor ; se vor extinde cercetările de cibernetică economică și cele de informatică economică, de conducere și gestiune a întreprinderilor".

CONSECVENT principiilor sale, potrivit cărora construirea societății socialiste multilateral dezvoltate necesită modernizarea activității economice, dotarea economiei naționale cu tehnică modernă de calcul și dezvoltarea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea făcută la ședința Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Guvernului din 25 noiembrie 1970, menționa că există posibilitatea realizării unei structuri de bază a sistemului național de prelucrare a datelor prin înființarea unor centre de calcul de importanță națională, precum și a unor serii de centre de calcul teritoriale, dotate cu calculatoare moderne, asigurînd o conducere bazată pe cuceririle informaticii, în vederea realizării unei planificări cu adevărat științifice.

Întreaga experiență dată de practica economică relevă rolul esențial ce revine informaticii economice în perfecționarea metodelor de planificare și control la toate nivelurile. Necesitatea imperioasă de a prelucra un volum tot mai mare de informații în vederea luării unei decizii optime a făcut din tehnica electronică de calcul și din organizarea rațională, eficientă a fluxului de informații, instrumente de lucru devenite din ce în ce mai mult de uz curent în planificarea economiei, în conducerea producției, în automatizarea complexă a proceselor tehnologice, în cercetarea științifică și proiectare. Dezvoltarea preocupărilor pe linia informaticii economice și a metodelor moderne de conducere și planificare s-au realizat concomitent cu intensificarea eforturilor pentru aprofundarea cunoașterii mecanismului economic, a acțiunii și cerințelor legilor economice ale socialismului. Este relevantă în acest sens precizarea făcută în 1973 de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la deschiderea colocviului privind problemele științei și conducerii societății : **„...metodele moderne de calcul și informatică au, fără îndoială, o importanță deosebită, dar ele pot da rezultate corespunzătoare numai dacă sînt integrate într-o concepție generală justă despre activitatea de conducere, bazată pe cunoașterea temeinică a legilor dezvoltării sociale, pe studierea aprofundată a realității"**.

Construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea treptată spe făurirea societății comuniste impune dezvoltarea și perfecționarea continuă a metodelor și tehnicilor de investigare a fenomenelor economice. În acest cadru, cibernetica economică, la fel cu celelalte domenii ale științei conducerii, și-a direcționat eforturile de cercetare spre investigarea în profunzime a mecanismelor specifice de desfășurare a proceselor complexe care au loc în economia națională, spre studiul multilateral al sistemelor și subsistemelor ce o compun, al interdependențelor ce se formează între acestea, al legilor ei de creștere. Conceperea într-o viziune dialectică a ansamblului economiei naționale ca sistem cibernetic general și unitar permite aprofundarea unor fenomene și procese economico-sociale deosebit de complexe. Aplicarea conceptelor ciberneticii economice în știința conducerii s-a materializat prin elaborarea de modele cibernetico-economice în vederea fundamentării planurilor de dezvoltare a țării, urmăririi operative a

dr. Constantin BILCIU
directorul Laboratorului catedrei de cibernetică economică

(Continuare în pag. 10)

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Reducerea sistematică a consumurilor de materiale

DEZVOLTAREA DINAMICĂ a economiei noastre naționale, în condițiile actualei crize mondiale de materii prime și de resurse energetice, impune ca toate unitățile productive să desfășoare o susținută activitate împotriva risipei, pentru folosirea rațională, cu maximum de economie a acestora, pentru reducerea substanțială a consumurilor specifice de materiale pe fiecare unitate de produs.

Trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu este altceva decît un complex de competențe și răspunderi, de obligații pe care și le asumă fiecare colectiv față de societate, de a acționa cu răspundere, perseverent, ca un bun gospodar, pentru realizarea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate, cu cheltuieli minime, cu eficiență economică ridicată. În acest sens, colectivul de conducere al întreprinderii „Tricotajul Roșu" din Capitală, împreună cu o comisie de specialiști desemnată de Comitetul de partid al municipiului, a analizat situația consumurilor de materiale pe 1980 și în perspectiva viitorului cincinal, a economiilor de materii prime și materiale ce se pot obține ca urmare a măsurilor ce se vor aplica pe linia introducerii progresului tehnic. Asemenea acțiuni au o deosebită importanță nu numai pentru urmărirea creșterii eficienței utilizării resurselor materiale, la nivel național, ci și pentru determinarea fiecărei unități economice de a acționa cu fermitate pentru reducerea cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice, în vedera obținerii de beneficii cît mai mari.

AVÎND ÎN VEDERE faptul că întreprinderea „Tricotajul Roșu" fabrică produse din fibre de mătase de tip chimic, materii prime bazate pe prelucrarea produselor petrochimice — resurse deficitare pe plan mondial — utilizarea lor cu economie, cu spirit gospodăresc, capătă valențe noi în condițiile actuale și în perspectivă. În această direcție, colectivul întreprinderii va acționa în 1980 și în anul următor pentru **introducerea de tehnologii noi la tricotaje și finisare** huse autoturisme, la tricotaje și finisare a tricoturilor realizate din fire și fibre noi 100 la sută sau în amestec, ca și a unor tehnologii de prelucrare a materialelor recuperabile din tricotaje P.A. sau în amestec cu alte fibre. De asemenea, prin modernizarea produselor și tehnologiilor aflate în fabricație, întreprinderea va realiza noi sortimente de tricotaje și peste 120 articole noi, cu consumuri de materii prime reduse și de calitate superioară.

Prin utilizarea în anii următori a unei tehnologii îmbunătățite la confecționarea gulerelor la noile articole de cămăși se va înregistra o economie de materiale estimată la 6 000 mp pînză pe an, iar prin reproiectarea unor contexturi de bază și folosirea de fire mai fine se va face o economie de 17 tone fire poliamidă pe an, ceea ce se va reflecta pozitiv în valoarea producției nete și implicit în beneficiul net al întreprinderii. Comisia de specialiști, analizînd posibilitățile de modernizare a 50 produse din cadrul întreprinderii, în anul 1980 și în planul cincinal următor, a apreciat că se pot obține importante efecte economice.

Din tabelul nr. 1 reiese faptul că, datorită introducerii progresului tehnic, prin extindera mecanizării, automatizării și cibernetizarea unor linii și secții de producție, se vor fabrica tricotaje cu caracteristici funcționale îmbunătățite, cu consumuri specifice de materii prime, materiale și energie mult diminuate față de perioadele precedente, ceea ce se reflectă în importante economii de materii prime și materiale. Totodată, modernizarea și înnoirea unor produse va conduce la creșterea productivității muncii, mărirea producției fizice și nete, ca și la reducerea necesarului de forță de muncă. De asemenea, așa cum se observă din tabelul amintit, **prin asimilări de noi produse și materiale pentru producție se va diminua importul de fire mătase artificială** (acetat) **în 1980 cu circa 30 tone, ceea ce reprezintă o reducere de circa 25 la sută față de cantitatea necesară pentru anul 1980.** Prin înlocuirea firelor de mătase artificială adusă din import, cu fire P.A. (singura materie primă ce se importă) se vor economisi circa 240 mii lei valută, iar în anii următori se va renunța practic la importul acestei materii prime.

Analizînd modul în care întreprinderea se preocupă de perfecționarea tehnologiilor de fabricație s-a constatat că în prezent se folosesc 4 tehnologii modernizate, iar pentru anii 1980—1982 s-au propus pentru modernizare alte 2 tehnologii care vor conduce la obținerea de însemnate economii materiale și bănești (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Efectele economice ale modernizării producției

	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Produse propuse pentru modernizare (nr.)	30	20	20	10	10	10
Spor de producție (mii lei)	2 000	4 500	4 500	—	—	—
Reducerea cheltuielilor materiale (mii lei)	500	750	750	500	500	500
Economii de alte materiale — fire (tone)	8	10	15	17	18	15
Reducerea importului (tone)	30	31	—	—	—	—

Tabelul nr. 2

Creșterea eficienței economice prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație

	1980	1981	1982
Creștereă productivității muncii	2%	3%	4%
Reducerea consumului de materiale	7 t	10 t	10 t
Reducerea importului de materii prime	15 t	20 t	—

Prin punerea la punct a tehnologiilor de fabricație amintite, completate cu măsurile tehnico-organizatorice întreprinse privind organizarea științifică a producției și a muncii se vor obține, pe lîngă reducerea substanțială a consumurilor de materiale, așa cum reiese din tabelul nr. 2, și importante reduceri ale consumului de energie și combustibil, evaluate în economii preliminate la energia electrică de circa 9 000 kWh pe an.

Tabelul nr. 3

Reducerea consumurilor materiale față de cotele și normele planificate

Denumirea cheltuielilor materiale	Cant. neces. conform normelor de consum	Cota repart. conform normelor de consum	Reducerea consumurilor specifice prin :				
			Red. suplim. a norme-lor de consum	Măsuri tehnico-organ.	Repro-iectare	Introd. în fabr. de prod. noi	Aplic. de tehno-logii noi
Fire (tone)	1 236,6	1 206,0	15,0	0,5	13,0	28,0	1,5
Combustibil (tone)	575,0	454,0	121,0	50,0	30,0	—	13,0
Energie (MWh)	1 553,0	1 315,0	238,0	100,0	60,0	43,0	35,0

ÎN GENERAL problemele reducerii la strictul necesar a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie constituie o preocupare majoră a întreprinderii. Așa cum rezultă din tabelul nr. 3 întreprinderea nu numai că se încadrează în cotele de materii prime, energie și combustibil repartizate pentru anul 1980 dar va înregistra și importante economii la aceste categorii de cheltuieli datorate, în primul rînd, măsurilor de înzestrare tehnică, autoutilare, de introducere în producție a unor tehnologii avansate și sortimente noi de produse, calificării cadrelor ca și acțiunilor de raționalizare a consumurilor de fire sintetice, îndeosebi prin reducerea masei/unității de suprafață prin folosirea de fire mai ieftine, cu respectarea valorii de întrebuințare și calitative a produselor finite rezultate.

Valorificarea materialelor recuperabile și refolosibile este o problemă de prim ordin în economie, pentru asigurarea bazei de materii prime și materiale necesare desfășurării normale a producției. După cum se observă din tabelul nr. 4 și în această întreprindere se înregistrează importante resurse folosibile de tip chimic, pentru care într-un fel sau altul trebuie găsite soluții și tehnologii de valorificare. Înainte de 1979, astfel de resurse se stocau în condiții improprii. În urma cercetărilor întreprinse, încă din anul trecut, o parte din resursele refolosibile din poliamidă 100 la sută sau relon s-au transformat în materii prime pentru mase plastice prin topire la Întreprinderea de tricotaje și Întreprinderea de perdele Pașcani.

Tabelul nr. 4

Valorificarea resurselor materiale refolosibile

Denumirea materiilor prime	Cantit. totală necesară	Cantit. totală netă	Materiale refolosi-bile	Pierderi	Cantit. pt. care nu sînt tehnologii de valo-rificare
Fire sintetice poliamide (tone)	1 076,0	852,3	178,7	35,0	10
Fire sintetice poliesterice (tone)	40,1	29,8	10,3	—	—
Fire mătase artificială (tone)	120,0	94,2	21,6	4,2	—

O altă parte din resursele materiale refolosibile pot fi utilizate de către Trustul de izolații și construcții București, pentru saltele de izolații termice, înlocuind în acest mod vata minerală. Totuși, în cadrul întreprinderii rămîn nevalorificate importante resurse stocate din anii trecuți care ar putea fi folosite eventual în construcții, dar pînă în prezent nu s-a manifestat nici un interes pentru aceasta din partea unităților de construcții, invocîndu-se lipsa mijloacelor de transport. De asemenea, pentru resursele materiale refolosibile tip bumbac îmbinate cu polietilenă, de circa 10 tone pe an, nu s-a găsit nici o soluție de valorificare pînă în prezent.

În cadrul acțiunilor de progres tehnic, în întreprindere s-a realizat un prototip — mașina de tocat deșeuri — care, conform dispoziției ministerului de resort, a fost predată pentru încadrare într-o linie tehnologică de preindustrializare în cadrul D.C.A., însă pînă acum nu a fost întreprinsă acțiunea de colectare a resurselor respective.

Rezolvarea problemelor prezentate trebuie să constituie o preocupare primordială a colectivului întreprinderii, a organului de conducere colectivă, în strînsă colaborare cu alte unități interesate.

Emil NEGREA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Importante economii de energie și efecte sociale prin introducerea orarului de vară

ÎNCEPÎND din noaptea de 5 spre 6 aprilie 1980 se va introduce orarul de vară pe anul în curs. Această măsură face parte din ansamblul de acțiuni întreprinse în țara noastră pentru economisirea energiei sub toate formele sale. În plus, potrivit opiniei specialiștilor în problemele sănătății, măsura are efecte sociale favorabile.

Efectele energetice ale acestei măsuri pot fi mai sigur evaluate prin analiza realizărilor din anul 1979, cînd ora de vară a fost aplicată în România între 27 mai și 29 septembrie. Calculele au arătat că economiile prevăzute pe 1979 au fost în practică depășite, obținîndu-se economii de energie electrică de peste 195 milioane kWh și reduceri de putere necesară în sistemul energetic în medie de 450 MW (față de prevederile de economii de 190 milioane kWh și 250—400 MW). Economiile respective echivalează cu circa 70 mii tone combustibil convențional și 1,5—2 miliarde lei economii de investiții ca urmare a scăderii necesarului de putere instalată în sistem.

În figura alăturată sînt prezentate două curbe de sarcină electrică zilnică : una din luna iulie 1978, iar cealaltă din aceeași lună a anului 1979, aduse la echivalență. După cum se observă, curba din 1978 prezintă un vîrf accentuat de putere în perioada de seară, vîrf care în 1979 a dispărut. Dispariția vîrfului se datorează orarului de vară și ea explică atît economiile de energie electrică

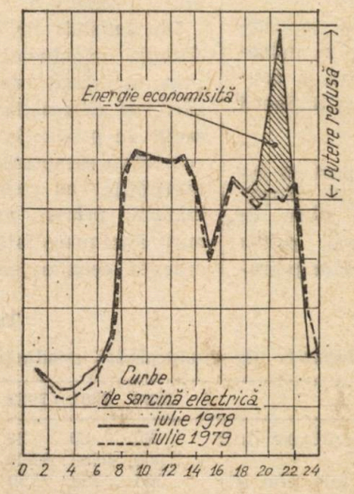

realizate, cît și reducerea necesarului de putere în sistemul energetic. Comparativ cu anul 1979, economiile care se așteaptă în 1980 de la introducerea orei de vară sînt încă mai ridicate, în primul rînd datorită prelungirii duratei de aplicare a măsurii cu aproape două luni (aprilie, mai). Se așteaptă astfel ca economia de energie electrică să depășească 260 milioane kWh (33% mai mult decît în 1979), iar reducerea medie de putere pe întreaga perioadă să întrecă 450 MW (avantaj cu aproape 50% mai mare decît în 1979).

Este necesar ca în perioada orarului de vară să se depună eforturi susținute pentru economisirea energiei pe toate căile cu putință, știut fiind că efectele scontate de economisire a energiei nu se substituie celor obținute prin introducerea orei de vară ci se însumează cu acestea.

Em. C.

Accelerarea ritmului de execuție pentru realizarea programului de construcții de locuințe

O COMPONENTĂ importantă a programului partidului de ridicare a nivelului de trai al poporului, de creștere a gradului de civilizație al întregii societăți, o constituie asigurarea unor condiții civilizate de locuit pentru toți oamenii muncii. În perioada 1976—1980 este prevăzută dublarea numărului de apartamente construite față de cincinalul precedent. Și în viitorii ani este prevăzută construirea unui mare număr de apartamente. În Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului, se arată că **„în cincinalul viitor se vor construi 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care cel puțin 450 000 destinate vînzării către populație. Suprafața medie locuibilă pe un locuitor va ajunge, în mediul urban, de 10,6 mp în anul 1985, la nivelul normelor prevăzute în țara noastră, precum și în alte țări".**

Prezentăm în cele ce urmează activitatea ce se desfășoară în **județul Prahova** pentru materializarea sarcinilor prevăzute în domeniul construcției de locuințe, acțiunile și metodele folosite de accelerare a ritmului de execuție, pentru predarea acestora la termenele prevăzute.

Industrializarea lucrărilor — aport la accelerarea ritmului de execuție

RITMUL RAPID DE INDUSTRIALIZARE și urbanizare a județului Prahova a impus stabilirea unor sarcini de dezvoltare a construcțiilor de locuințe superioare mediei pe ansamblul județelor țării. Astfel, în actualul cincinal s-a prevăzut construirea a 33 400 apartamente față de 25 770 media pe țară, iar pentru cincinalul viitor 37 700 apartamente față de 33 300 media pe țară. Realizarea acestui important volum de construcții de locuințe a impus o amplă mobilizare a forțelor, creșterea capacității de producție atît pe cale extensivă, cît mai ales pe cale intensivă. Trustul de construcții-montaj Prahova, titularul planului de construcții de locuințe din județ, s-a orientat cu precădere spre extinderea de noi tehnologii, care să permită industrializarea lucrărilor, spre promovarea de forme moderne de organizare a producției și a muncii, mecanizarea principalelor operații, în scopul sporirii productivității muncii și reducerii costurilor de deviz.

Este cunoscut faptul că una din căile de accelerare a ritmului de execuție este **industrializarea construcțiilor,** proces care impune aplicarea în practică a unui ansamblu de măsuri care să transforme procesele de muncă pe șantiere (azi ample operații de confecționare) în procese de montaj a elementelor confecționate pe cale industrială. Eficiența industrializării construcțiilor este redată edificator în graficul ce îl prezentăm. Graficul, alcătuit pe baza datelor extrase din Prognoza dezvoltării științei și tehnologiei în domeniul construcțiilor, elaborată de I.N.C.E.R.C., reflectă cel mai evident legătura care există între acțiunea de industrializare a construcțiilor și rezultatul imediat — scurtarea duratei de execuție a acestora. Se poate aprecia, pe baza datelor cunoscute, că în județul Prahova evoluția gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj este apropiată de dinamica înregistrată în acest proces pe țară.

Acțiunea de industrializare a construcțiilor presupune aplicarea în practică a unor măsuri strîns legate între ele și grupate în cîteva componente de bază care se desfășoară într-o anume succesiune. Astfel, tipizarea se pretează cel mai mult la construcțiile de locuințe ținînd seama de regimul de înălțime, ponderea apartamentelor în funcție de numărul de camere etc. Aceasta presupune simplificarea și unificarea elementelor constructive, care să poată fi folosite la mai multe lucrări. Se creează posibilitatea ca obiectele tipizate să fie executate după același proiect, iar în cazul elementelor constructive, acestea să fie în cantități mari fabricate în întreprinderi specializate și aduse apoi pe șantiere unde are loc montarea lor. În prezent în **județul Prahova s-a ajuns la o pondere de peste 80% a folosirii proiectelor tip.**

Este acesta, după părerea noastră, un fapt meritoriu. Din păcate trebuie să arătăm că în stadiul actual, locuințele realizate din elemente tipizate, prefabricate, au totuși o varietate redusă, creînd o anumită monotonie stilistică. Realizîndu-se un număr redus de tipuri de construcții proiectate, varietatea s-a manifestat doar prin jocul acestora în cadrul amplasamentelor. Considerăm că pentru o maximă valorificare a tipizării, **elementele proiectate trebuie să se realizeze în serie mare, concomitent cu modularea lor, astfel încît să devină interschimbabile, dînd posibilitatea realizării cu un număr redus de tipodimensiuni a unei varietăți mari de alcătuire a apartamentelor, fațadelor etc.**

Tipizarea construcțiilor și a elementelor prefabricate conduce implicit la o tipizare a tehnologiilor, specializarea muncitorilor, introducerea metodei de execuție în lanț. Calcule estimative, pentru județul Prahova, arată că prin tipizarea tehnologiilor în construcția de locuințe se poate obține, relativ repede, **o sporire a productivității muncii cu 20%,** ale cărei **consecințe imediate sînt: creșterea gradului de mecanizare, lucrările comportînd un înalt grad de repetabilitate, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale prin restrîngerea gamei de tipodimensiuni și producția de serie.** Totodată, tipizarea în construcția de locuințe contribuie la **dezvoltarea producției de prefabricate în unități specializate.** Față de sistemele tradiționale de execuție, folosirea elementelor prefabricate prezintă o serie de avantaje și anume: transformă șantierele de execuție în șantiere de montaj a elementelor prefabricate; dezaglomerează șantierul de o cantitate mare de materiale, utilaje și forță de muncă; micșorează consumul de materiale, reduce greutatea construcției; scurtează durata de execuție; conduce la creșterea productivității muncii, elimină caracterul sezonier al producției, mărește calitatea lucrărilor.

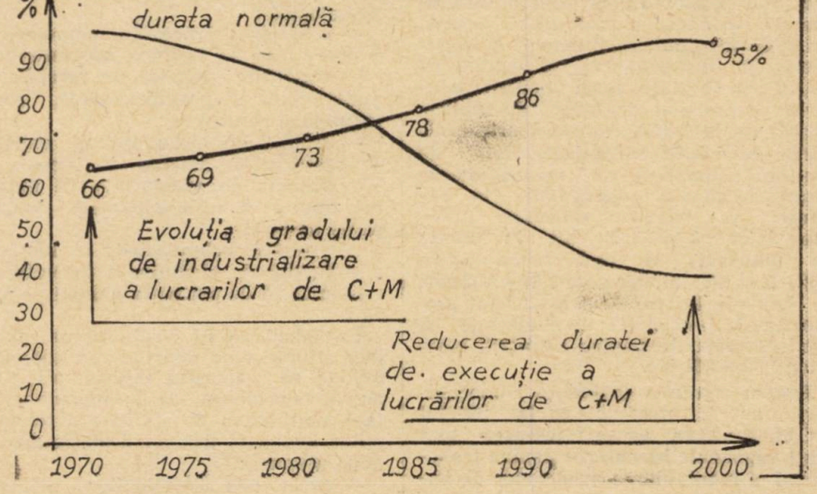

În cadrul T.C.M. Prahova există o preocupare susținută pentru dezvoltarea prefabricării, în sensul că adeseori limitele proiectelor de execuție sînt depășite, prefabricîndu-se din proprie inițiativă și elemente de mai mică serie (dale pentru trotuare, trepte mozaicate, pachete de coloane de instalații etc.). Mai mult, pentru accentuarea procesului de prefabricare, la inițiativa trustului s-a trecut la proiectarea și execuția în soluție prefabricată a punctelor termice și a posturilor de transformare ce deosebesc locuințele, obiecte care pînă de curînd erau proiectate și la nivelul proiectelor tip în soluții constructive tradiționale. Considerăm totuși că în activitatea trustului, **pentru sporirea producției de prefabricate se pot face progrese prin dotarea și organizarea mai bună a poligoanelor de șantier, sau prin centralizarea lor într-o singură unitate.** Avantajele centralizării producției de prefabricate de la poligoanele de șantier la poligonul central sînt evidente, ele însemnînd, de fapt, reducerea dispersării depozitelor de materiale, diminuarea personalului auxiliar prin mecanizarea complexă a procesului de confecționare, sporirea calității produselor printr-o supraveghere de laborator superioară, folosirea eficientă a utilajelor și mijloacelor de transport.

Sporirea productivității impune mecanizare complexă și tehnologii avansate

ÎN AMPLUL PROGRAM de industrializare a construcțiilor mecanizarea ocupă un loc deosebit printre factorii de creștere a productivității muncii. Evoluția generală a gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții în perioada 1975—1985 este prezentată în tabel.

Din analiza efectuată pe șantierele trustului prahovean, privind posibilitățile de extindere a mecanizării operațiilor de manipulare, transport și depozitare a materialelor, a rezultat că există posibilități largi pentru reducerea necesarului de forță de muncă, exprimată în h/UM rezultată prin aplicarea de soluții mecanizate, față de efectuarea manuală sau manual-mecanizată a acestor operațiuni : la cărămizi și blocuri ceramice diferite între 2,26—3,28 h/t în funcție de material; la oțel beton între 0,42—0,98 h/t; la cherestea 1,86—2,32 h/t; la elemente liniare de beton armat prefabricat 1,01—2,98 h/t; la materiale și produse mărunte pentru instalații electrice 1,82—3,61 h/t.

Pentru continua extindere a mecanizării ar fi necesar **ca la nivelul T.C.M. Prahova să se folosească mai mult vagoanele basculante pentru transportul și manipularea produselor de balastieră, să se generalizeze înlocuirea basculantelor folosite la transportul betonului cu autobetoniere, să fie mărit numărul de mașini pentru întins, tăiat și fasonat oțel beton la toate atelierele de armături, să se containerizeze transporturile de materiale din depozitele centrale la punctele de lucru.**

O atenție deosebită trebuie, de asemenea, acordată **lucrărilor de finisare,** care în prezent consumă 50% din manoperă, urmărindu-se **extinderea mecanizării atît la preparare și transport,**

Gradul de mecanizare a lucrărilor de construcții

— în % —

Categoria de lucrări	1975	1980	1985
Lucrări de pămînt	94	96	98
Lucrări de compactare	90	93	94
Încărcări-descărcări agregate	90	95	98
Încărcări-descărcări materiale în bucăți	90	95	98
Preparare beton	80	85	90
Transport beton	90	90	90
Ridicări-montaj	94	96	98
Transport ciment	80	90	92
Tencuieli	30	60	80
Vopsitorii	60	75	85
Zugrăveli	60	70	85
Pardoseli (frecare mozaic)	95	96	97

dar mai ales la punerea în operă a mortarului, utilizarea sistematică a instalațiilor de vopsit concomitent cu unelte și dispozitive mecanice portative pentru prelucrarea suprafețelor. Toate aceste aspecte ar trebui urmărite statistic, de la un an la altul, cu evidențierea economiei de forță de muncă.

Industrializarea și mecanizarea lucrărilor de construcții sînt astăzi de neconceput fără introducerea celor mai avansate **tehnologii de execuție.** Subliniem faptul că trebuie făcuți noi pași în folosirea soluțiilor tehnice și tehnologiilor înaintate — acțiunea trebuind gîndită încă din faza de proiectare, iar soluțiile propuse urmînd să fie dintre cele ce se pretează cel mai mult la industrializare. Pe șantiere, un instrument deosebit ce trebuie introdus și extins în acest scop îl constituie **fișa tehnologică a procesului de execuție.** Ea trebuie să cuprindă toate datele necesare atingerii celor mai înalți indici de productivitate în condiții de calitate a producției și siguranță a muncii. Iată ce ar trebui să cuprindă o astfel de fișă tehnologică :

— descrierea procesului tehnologic și a operațiilor în ordinea succesiunilor ;
— condițiile tehnice de recepție a materialelor și prefabricatelor, sortimentele și cantitățile;
— frontul de lucru optim, împărțit pe sectoare și nevoile de lucru ;
— schema de mecanizare cu indicarea tipului de utilaje folosite, amplasarea acestora ;
— graficul calendaristic al lucrării ;
— modul de alcătuire a formațiilor ;
— măsuri de protecția muncii pe operații ;

În cadrul T.C.M. Prahova mai există încă situații cînd deprinderea unor tehnologii se realizează nesistematic. De aceea, considerăm că în momentul de față, activitatea de aplicare a tehnologiilor avansate trebuie desfășurată pe două planuri :

— extinderea tehnologilor avansate care sînt experimentate și se soldează cu mare eficiență precum și înlocuirea la maximum a proceselor umede în executarea lucrărilor ;
— crearea de noi tehnologii de execuție, calea cea mai sigură fiind impulsionarea activității de invenții, inovații și raționalizări.

Apreciem că în spiritul documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. acțiunea de introducere a tehnologiilor înaintate de execuție capătă o nouă dimensiune, urmărindu-se trecerea la măsuri radicale pentru economisirea de combustibil și materii prime, reducerea ponderii produselor cu un mare consum de energie, valorificarea maximă a resurselor locale. În acest sens, propunem ca modalități de valorificare superioară a resurselor locale :

- **dezvoltarea producției artizanale în cadrul C.A.P. pentru producția de cărămizi ceramice care să fie folosite în construcția de locuințe în mediul rural ;**
- **dezvoltarea producției de placaje din piatră colorată folosite pentru construcția de locuințe din zonele de deal și munte, realizîndu-se astfel și un stil arhitectonic în specific local ;**
- **dezvoltarea rețelei de balastiere prin înființarea pe lîngă consiliile populare din zonele riurilor cu rezerve de astfel de materiale a unor stații de sortare ;**
- **dezvoltarea producției de producere a varului bulgări în cadrul C.A.P. ;**
- **colectarea tuturor cantităților de rumeguș și deșeuri din lemn de la unitățile industriale locale și transformarea lor în plăci suport pentru parchet, palete în camerele apartamentelor etc.**

Eficiența economică este evidentă pentru că materia primă — în cazul cărămizii, al varului bulgări, al placajelor de piatră colorată, al rumegușurilor pentru plăci — este gratuită. Aceste produse realizîndu-se pe plan local, unde se și pun în operă, se ajunge la scurtarea distanțelor de transport, ceea ce la nivelul unui apartament — care însumează circa 80 tone de astfel de materiale — asigură o economie de 4 mii lei/apartament.

Organizarea științifică a producției — o rezervă insuficient valorificată

ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ este una dintre cele mai complexe între ramurile din ansamblul economiei naționale. Această complexitate este generată de marele număr de resurse folosite pentru desfășurarea procesului de producție (resurse ce se colectează din aproape toate ramurile industriale), de numărul mare de activități, sortimente de materiale, specialități pe meserii, clase de utilaje.

În țara noastră s-au făcut progrese însemnate în crearea de instrumente dintre cele mai perfecționate de conducere a activității de construcții-montaj, cu aplicabilitate optimă în construcția de locuințe. Dintre acestea reținem sistemul integrat de conducere și organizare a producției SICOP. Din păcate, cu toate efectele sale pozitive, acest sistem este puțin implementat în cadrul organizațiilor de construcții-montaj, inclusiv la cele din județul Prahova. Se pierd astfel multiple posibilități de reducere a cheltuielilor, de accelerare a ritmului lucrărilor, de urmărire și cunoaștere operativă a efectelor implementării diferitelor tehnologii de lucru. Iată de ce conducerea trustului prahovean are datoria să acorde o mai mare atenție extinderii la condițiile favorabile de care dispune, a elementelor sistemului SICOP.

Gheorghe ȘTEFAN
Ploiești

(Continuare în pag. 11)

DEZVOLTAREA COMPLEXĂ, RENTABILĂ A TUTUROR COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE

ANUL 1980 marchează începutul unei etape esențial noi în dezvoltarea cooperativelor agricole de producție din țara noastră, trecerea la o calitate superioară în activitatea lor economică, prin introducerea indicatorului „beneficiu".

Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind aplicarea — începînd cu 1 ianuarie 1980 — a prevederilor legii beneficiilor în cooperativele agricole de producție subliniază necesitatea imperioasă ca acestea să-și conceapă și să-și organizeze astfel activitatea, încît să-și acopere integral cheltuielile din venituri, să obțină beneficii în vederea asigurării resurselor necesare propriei dezvoltări și, totodată, să contribuie la constituirea fondurilor centralizate ale statului.

Beneficiul — unica sursă de dezvoltare economică din resurse proprii

INSTITUIREA indicatorului „beneficiu" pentru cooperativele agricole de producție este o componentă de bază a ansamblului de măsuri adoptat de către conducerea partidului, privind elaborarea și aplicarea noului mecanism economic bazat pe autoconducere și autogestiune, în toate ramurile economiei naționale și în toate unitățile economice. În același timp, pentru cooperativele agricole, introducerea acestui indicator are o semnificație cu totul deosebită, deoarece presupune profunde transformări calitative în întregul sistem economico-organizatoric și gestionar al acestora.

Și pînă acum, într-o anumită măsură cooperativele agricole de producție și-au desfășurat activitatea economică după principiile autoconducerii și autofinanțării, sursa acesteia din urmă constituind-o producția netă. Din aceasta se constituiau mai întîi fondurile obștești — avînd prioritate fondul de dezvoltare economică, iar retribuirea muncii se făcea după constituirea acestor fonduri, de unde rezultau și mari deosebiri ale nivelurilor de retribuire de la o cooperativă la alta. De aceea, a devenit necesară introducerea retribuirii garantate a muncii (care dobîndește astfel caracter prioritar), pentru a se asigura o mai puternică cointeresare materială a cooperatorilor în sporirea producției, în creșterea productivității muncii și a rentabilității producției. În aceste condiții, beneficiul devine unica sursă de dezvoltare economică, din resurse proprii, a fiecărei cooperative agricole. Noua orientare nu afectează cu nimic primordialitatea creșterii permanente a producției nete, ca sursă principală de dezvoltare a proprietății obștești și de ridicare a nivelului de trai al cooperatorilor. Pentru că, dacă producția netă este valoarea nou creată (și se determină ca diferență între producția globală și cheltuielile materiale aferente), beneficiul este o parte importantă din valoarea nou creată (și exprimă în mod sintetic rezultatele activității economice). Beneficiul se constituie după repartizarea din producția netă a următoarelor elemente : retribuția muncii și contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale în raport cu producția și veniturile obținute de cooperative, impozitul pe terenuri, pe fondul de retribuire și pe veniturile din activitățile industriale, primele de asigurare, fondul de ajutor, cheltuielile cu pregătirea cadrelor și practica în producție și alte cheltuieli prevăzute de lege.

Rolul beneficiului în autofinanțarea propriei dezvoltări economice în fiecare cooperativă agricolă este atestat de însăși repartizarea lui, în primul rînd, pentru fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante. Apoi se formează celelalte fonduri : fondul pentru activități social-culturale și sportive ; fondul de rezervă pentru producție și retribuirea muncii ; fondul intercooperatist de întrajutorare și consolidare ; fondul de participare la beneficii a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii, fondul de participare la beneficii pentru partea socială constituită din depunerile în bani ale cooperatorilor. Dat fiind rolul esențial al beneficiului în constituirea și sporirea fondului de dezvoltare economică (care cuprinde și cotele de amortisment al fondurilor fixe, precum și alte surse), toate cooperativele agricole au obligația să desfășoare o activitate rentabilă, care să le permită ca din beneficiul obținut să repartizeze, în fiecare an, sume corespunzătoare la fondul de dezvoltare economică.

Deci, nu puțină importanță prezintă cuantumul, destinația și utilizarea acestor fonduri, în condițiile ce vor fi stabilite prin statutul cooperativelor agricole. Fără îndoială că fondul de dezvoltare economică se va bucura de prioritate nu numai în ceea ce privește ordinea, ci și cuantumul repartizării sale din beneficiile realizate.

În noile condiții, fiecare cooperativă trebuie să obțină beneficii în fiecare ramură de producție pe care o practică, la dimensiuni care să-i asigure dezvoltarea „pe picioare proprii" și accelerarea procesului de intensificare.

Rentabilitatea producției vegetale și animale

INTRODUCEREA indicatorului „beneficii" în cooperative are o bază reală, confirmată de rezultatele economico-financiare bune obținute de marea majoritate a acestora, la cele mai multe dintre produsele agricole. Înfăptuirea cu consecvență a politicii de dezvoltare intensivă și multilaterală a producției agricole, pe baza tehnicii și tehnologiei moderne, precum și perfecționarea continuă a cadrului organizatoric, a formelor și metodelor de autoconducere și autofinanțare au permis creșterea eficienței economice a cheltuielilor de producție. Un important rol pozitiv l-au avut introducerea treptată și generalizarea evidenței și calculării costurilor de producție la toate produsele, în toate cooperativele, care au obligat la o mai bună gestionare a fondurilor de producție, la confruntarea cheltuielilor cu veniturile obținute, evidențiindu-se, după caz, beneficiile sau pierderile la un produs sau altul, ca și la nivelul cooperativei.

În mai puțin de 15 ani de la încheierea cooperativizării, sectorul cooperatist al agriculturii noastre și-a consolidat situația economico-financiară, ajungînd un sector rentabil (facem această afirmație avînd în vedere rezultatele economico-financiare obținute de cooperativele agricole în anul 1978, cînd — pe ansamblul ramurilor vegetale și animale — bilanțul rentabilității a fost pozitiv).

În mod deosebit se cere subliniat nivelul de rentabilitate al producției cerealiere — principala ramură de producție agricolă, cu mare influență asupra dezvoltării tuturor celorlalte ramuri de producție din cooperativele agricole : la fiecare sută de lei cheltuieli de producție, s-a obținut un beneficiu de peste 41 de lei la cultura porumbului și de aproape 35 de lei la cultura grîului. Or, acestea sînt culturile care ocupă aproape trei cincimi din suprafața arabilă a cooperativelor agricole. La cultura orzului de toamnă rata rentabilității ajunge la aproape 50%, ceea ce constutuie un argument în plus pentru extinderea acestei culturi cerealiere furajere, deosebit de prețioase.

La cultura de soia, fiecare sută de lei cheltuită aduce un beneficiu de 18 lei.

O însemnată contribuție la sporirea rentabilității producției în cooperativele agricole o aduc culturile tehnice, îndeosebi cele cărora în următorul cincinal li se acordă un loc prioritar în structura grupei acestor culturi, Astfel, floarea soarelui — principala cultură tehnică din cooperativele agricole — este, de departe, una din cele mai rentabile, rata rentabilității atingînd aproape la 61%. Sfecla de zahăr, cu toate dificultățile procesului tehnologic, este o cultură de eficiență medie (rata rentabilității 19%), în timp ce la tradiționala cultură de cînepă, la fiecare doi lei cheltuiți, se obține un leu beneficiu.

Producția de cartofi și legume — mare consumatoare de forță de muncă — se înscrie între ramurile eficiente din cooperative, cu o rată a rentabilității care, în funcție de cultură, ajunge pînă la 40%.

Viticultura (cu o rată a rentabilității de circa 25%) este depășită de pomicultură, al cărei potențial de rentabilitate este ridicat : la nici o cultură pomicolă rata rentabilității nu scade sub 25%, ajungînd la 75% în cazul piersicilor și al prunilor.

Deosebit de rentabile se dovedesc pășunile și fînețele naturale, la fiecare leu cheltuit obținîndu-se beneficiu de 1 leu (la fînețe) și peste 2 lei (la pășuni), ceea ce justifică, și sub aspectul eficienței, acordarea unei atenții sporite valorificării acestei resurse de producție.

În sectorul producției animaliere, creșterea păsărilor pentru ouă, îngră-

șarea tineretului bovin în sistem industrial, îngrășarea tineretului ovin și a ovinelor adulte sînt activități pe de-a-ntregul rentabile, cu o rată a rentabilității de pînă la 12%. Chiar și la laptele de vacă, rata rentabilității în unitățile fruntașe (care dau peste 40% din producția de lapte) este de 16% ; la producția de lînă fină și semifină din unitățile consolidate (care concentrează aproape 60% din producție), rata rentabilității este de 21% ; la carnea de porc, cooperativele fruntașe (cu o pondere de aproape 50% din producție) realizează o rată a rentabilității de 13%.

Exemplele pot fi multiplicate, dar toate conduc la aceeași concluzie generală : **nivelul de rentabilitate realizat pe ansamblul producției agricole din cooperative justifică trecerea la aplicarea indicatorului „beneficiu" în activitatea economico-financiară a acestora.**

În același timp, analiza pe baze științifice și principiale a rezultatelor obținute pînă acum de sectorul cooperatist în rentabilizarea producției scoate la iveală existența unor mari rezerve de sporire a beneficiilor și a eficienței din acest sector.

În primul rînd, se constată menținerea unei evidente disparități între nivelurile de rentabilitate din producția vegetală și producția animală : în timp ce aproape toate produsele vegetale (chiar și cele de mai mică importanță) sînt rentabile (de cele mai multe ori cu niveluri foarte ridicate de rentabilitate), la produse animaliere, rata rentabilității este mai scăzută, unele dintre ele fiind, momentan, nerentabile.

În al doilea rînd, chiar la principalele produse agricole vegetale și animale cu o rată ridicată de rentabilitate la nivelul sectorului cooperatist, o bună parte dintre unitățile cultivatoare, respectiv crescătoare de animale desfășoară încă o activitate nerentabilă la un produs sau altul. De pildă, în ce privește cultura porumbului pentru boabe, la peste un sfert din numărul total de cooperative (cultivatoare a circa o cincime din suprafață, dar care dau numai 8% din producție) nu se desfășoară o activitate satisfăcătoare. Și cultura de floarea soarelui la un număr de cooperative (care, deținînd 10% din suprafața cultivată, realizează doar 5,5% din producție) nu obține rezultate economico-financiare mulțumitoare. Asemenea situații se întîlnesc, pentru o parte din cooperative, la fiecare cultură sau ramură animalieră.

Or, **aplicarea prevederilor legii beneficiilor presupune rentabilizarea tuturor produselor și a tuturor cooperativelor agricole de producție.**

Pornind de la această situație de fapt, conform hotărîrilor și indicațiilor partidului, ale secretarului său general, se impune ca într-un termen scurt, să se asigure rentabilizarea activității tuturor cooperativelor agricole, elaborîndu-se și aplicîndu-se **programe speciale** de îmbunătățire a activității economice în fiecare unitate agricolă cooperatistă.

Rezervele și căile rentabilizării activității tuturor cooperativelor agricole vor constitui obiectul unui articol viitor.

prof. dr. O. PARPALĂ

Instrumentarul conducerii științifice

(Urmare din pag. 4)

îndeplinirii acestora, precum și pentru perfecționarea metodelor și tehnicilor de dirijare și reglare a traiectoriilor de creștere economică, astfel încît să se asigure realizarea și depășirea sarcinilor planificate.

Avînd o impresionantă forță de previziune, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat într-o viziune de ansamblu modelul general de creștere economică a statului nostru, prin stabilirea etapelor dezvoltării economico-sociale a României, prin făurirea unui complex economic național armonios, dinamic și eficient, în cadrul căruia să se dezvolte, într-o strînsă corelare, toate ramurile economiei naționale. În aceeași optică se înscrie necesitatea repartizării raționale a forțelor de producție în toate județele țării, stimularea puternică a elementelor calitative în dezvoltarea ansamblului economiei naționale și în primul rînd a industriei, valorificarea superioară a resurselor existente, umane și materiale.

Ca urmare a acestor acțiuni, a transformărilor economice și sociale ...„va **crește** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologic și al activității politice și cultural-educative din 9 iulie 1971 — **rolul științei ca factor tot mai important în întreaga activitate de organizare a societății socialiste. Vorbind de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, avem în vedere, de asemenea, schimbările ce vor interveni, în activitatea de producție, pe baza mecanizării, automatizării și cibernetizării".**

EFORTURILE specialiștilor din producție, învățămînt și cercetare din țara noastră în domeniul utilizării metodelor și tehnicilor cibernetici și informatici economice au fost orientate către elaborarea modelelor cibernetico-economice de fundamentare a planurilor naționale de dezvoltare economico-socială în profil de ramură și teritorial, ca și a planurilor de dezvoltare a ministerelor, centralelor și unităților economice, precum și către elaborarea sistemelor informatice de conducere la diferite niveluri, obținîndu-se rezultate notabile.

Un accent deosebit a fost pus pe utilizarea conceptelor cibernetice în organizarea și conducerea întregii activități social-economice, concretizată în succesele obținute de întregul nostru popor pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și al depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare pentru a deveni, la orizontul 1985, o țară cu dezvoltare medie și la orizontul 1990 o țară dezvoltată din punct de vedere economic. Sprijinul permanent acordat de președintele Nicolae Ceaușescu dezvoltării științei, contribuția adusă la promovarea și transformarea ciberneticii într-un factor activ al progresului umanității au fost marcate, ca o recunoaștere a acestora, prin conferirea în anul 1978 a medaliei de aur „Norbert Wiener" de către Organizația Mondială pentru Sisteme Generale și Cibernetică. În cuvîntarea rostită cu această ocazie, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta cu o magistrală putere de sinteză,... **„alături de multe cuceriri geniale ale omenirii, cibernetica ocupă un loc important. Ea se afirmă prin preocuparea pentru formarea unei lumi mai drepte, mai bune, în care fiecare națiune să se poată dezvolta în mod liber, în care oamenii să-și poată pune în valoare cunoștințele, în care să se afirme atît personalitatea popoarelor, cît și personalitatea individuală".**

Aplicînd în mod creator materialismul dialectic și istoric la realitățile românești, Congresele IX, X, XI și XII ale Partidului Comunist Român au elaborat strategia generală a dezvoltării economico-sociale a țării, a perfecționării organizării și conducerii științifice a societății. La raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta... **„cercetarea trebuie să asigure dezvoltarea rapidă a bazei proprii de materii prime și energie, valorificarea complexă a rezervelor interne de substanțe minerale, utilizarea intensă a noilor surse de energie, asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare, generalizarea mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, introducerea de noi tehnologii avansate în toate ramurile producției, care să permită reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice, recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor"...**

O remarcabilă contribuție teoretică și practică a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea socialismului științific o reprezintă definirea conținutului și sarcinilor celei de-a doua etape a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, caracterizată prin orientări și indicații de largă perspectivă privitoare la transformarea cantității într-o nouă calitate, perfecționarea mecanismului economico-financiar, trecerea activității de cercetare și producție pe o treaptă superioară. Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic adoptat de Congresul al XII-lea al partidului reflectă tocmai această nouă orientare calitativă a activității de cercetare. Programul directivă stabilește și direcțiile esențiale ale orientării cercetării cibernetice și informatice: automatizarea complexă și cicibernetizarea activității de producție, cercetările operaționale și teoria matematică a sistemelor cu aplicații în automatică și analiza fenomenelor sociale și politice, organizarea și funcționarea optimă a sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale pe baza utilizării largi a metodelor cibernetice și tehnicilor moderne de calcul. Toate acestea vor face ca cibernetica și informatica să aducă o contribuție sporită la dezvoltarea în continuare în ritm rapid a economiei românești, la creșterea eficienței.

Reflecții

ROBOȚII INDUSTRIALI ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ (III)

DINCOLO DE SUCCESUL tehnic strălucitor înregistrat de generația actuală de roboți industriali, analiza eficienței economice a implementării lor în industrie scoate în evidență probleme importante, de natură să influențeze puternic strategia de extindere a tehnologiei cu roboți. Evident, ca în fiecare caz eficiența economică, exprimată în unități de valoare, trebuie să constituie principalul stimulent al promovării, orice tehnologie nouă putîndu-se afirma numai dacă aduce economii față de cea pe care o înlocuiește. Nu rare sînt comentariile sceptice cu privire la oportunitatea de a înlocui unul sau doi muncitori de calificare redusă, cu un tehnician de înaltă calificare care să supravegheze robotul, să il programeze și să mai știe și electronică, pentru a interveni în cazul unor eventuale defecțiuni.

Reamintindu-ne cele arătate anterior cu privire la poziția intermediară pe care o ocupă roboții (vezi R. E. nr. 9 și 11 din 1980), între procedeul manual și automatizarea convențională rigidă, este limpede că analiza economică comparativă trebuie făcută în două ipostaze, comparînd tehnologia cu roboți odată în raport cu execuția manuală a operațiilor și a doua oară în raport cu un sistem automat specializat, conceput anume pentru cazul respectiv. Prima comparație este relativ simplă, deoarece, în genul de aplicații descrise, **un robot înlocuiește 1–3 muncitori.** Dacă încărcarea este asigurată în 3 schimburi, economia se ridică la cheltuielile de retribuție pentru 3–9 oameni. După date rezultate din experiența unor firme din S.U.A. care utilizează roboți de mai mult timp, cheltuielile orare de utilizare a unui robot cu 6 grade de libertate nu depășesc o treime din retribuția orară a unui muncitor, inclusiv adaosurile la retribuție și cota parte din cheltuielile conducerii atelierului. Economia obținută face ca investiția într-un robot să se poată recupera în 12–18 luni, ceea ce este foarte favorabil. Evident că în condițiile unor raporturi diferite între retribuția medie și costul unui robot, rezultatele pot fi diferite. Astfel, pentru nivelul actual al retribuției în industria constructoare de mașini și considerînd un sistem în care robotul înlocuiește doi muncitori pe schimb, durata calculată de recuperare a investiției depășește 3–4 ani.

Comparația dintre robot și automatizarea convențională se prezintă de asemenea sub aspecte diferite. În unele țări vestice, ca S.U.A., R.F.G. și Suedia, costul echipamentelor cu caracter de unicat, cum este îndeobște o automatizare rigidă, care se proiectează și se execută pentru un anumit sistem tehnologic, este extrem de ridicat în raport cu costul unui produs fabricat în oarecare serie, cum este robotul industrial. În țara noastră însă organizarea atelierelor de autoutilare în principalele întreprinderi constructoare de mașini creează condiții favorabile pentru realizarea automatizărilor convenționale. În aceste condiții este posibil ca robotul industrial să se amortizeze mai încet decît o automatizare rigidă, mai ales dacă seriile sînt suficient de lungi, în timp ce în țările pe care le-am menționat comparația e de cele mai multe ori favorabilă introducerii robotului.

Un element hotărîtor în prețul unui robot industrial îl constituie **sistemul de comandă electronic, care poate reprezenta 50% din valoare sau chiar mai mult.** Faptul explică atenția care trebuie acordată tocmai acestei părți din componența unui sistem de roboți. Este foarte plăcut să ai la dispoziție un robot cu „inteligență" dezvoltată, cu condiția să-i poți suporta costurile.

Factorii contradictorii enumerați nu sînt în măsură să conducă spre o concluzie generală unică, fie ea pentru sau contra tehnologiei cu roboți. Numai calculul economico-ingineresc, adîncit de la caz la caz, poate duce la o decizie corectă. Interesant este însă modul în care aceste considerații de natură economică pot determina o anumită strategie în realizarea și utilizarea roboților industriali. Iată cîteva din componentele acestei strategii, care au orientat propriile noastre programe :

1. **Roboții industriali trebuie introduși, în primul rînd, acolo unde, pe lîngă considerentele de eficiență economică, acționează și alți factori care determină scoaterea omului din sistemul tehnologic.** Aceasta se întîmplă peste tot unde munca necesită eforturi fizice obositoare și continui, mai ales într-o ambianță nocivă, ca de exemplu în așa-numitele sectoare calde — turnătorii, forje sau la sondare, precum și în cazul unor condiții de lucru periculoase. Recunoașterea faptului că robotul industrial contribuie în mod revoluționar la sporirea a ceea ce am putea numi — prin analogie cu calitatea vieții — **„calitatea felului de a munci"** merită desigur reflecții mai aprofundate.

2. **Robotul nu reprezintă cheia tuturor situațiilor tehnologice.** Oportunitatea adoptării unor automatizări, bazate pe manipulatoare mai simple, cu program fix, trebuie totdeauna examinată comparativ, în multe cazuri putînd reprezenta soluția optimă.

3. **Nu orice tip de robot rezolvă bine orice problemă.** Dimpotrivă, diversitatea situațiilor tehnologice concrete solicită roboți cît mai bine adaptați acestora. Considerente în primul rînd economice determină necesitatea de a avea la dispoziție pentru diferitele aplicații o familie de roboți ai căror membri să difere prin capacitate, rază de acțiune și cinematică. Putem anticipa necesitatea **roboților specializați,** de exemplu pentru sudare, vopsire ș.a.

4. **Pentru a asigura diversitatea roboților, menținînd un grad maxim de unificare, în construcția acestora se impune adoptarea concepției modulare.** Concepția modulară înseamnă construirea roboților plecînd de la un sortiment limitat de module ca de exemplu articulații rotative, motoare lineare, dispozitive de apucare, servoventile etc.

5. **Realizarea unor roboți ieftini este condiționată în primul rînd de o electronică evoluată, obținută la prețuri competitive.** De aceea, obiectivul principal în realizarea sistemelor de comandă pentru roboți trebuie să fie folosirea celor mai noi generații de module funcționale care se produc curent în cadrul programului de tehnică de calcul, deci cît mai puțină aparatură specifică care să necesite cheltuieli ridicate de concepție și pregătire a fabricației.

I. CRIȘAN

Construcțiile de locuințe

(Urmare din pag. 8)

Pentru accelerarea ritmului lucrărilor, cît și pentru recuperarea unor restanțe în predarea blocurilor de locuințe, din anii anteriori, este necesar, de asemenea ca trustul să acorde mai multă atenție și organizării activității pe șantiere și punctele de lucru. Astfel, **îmbunătățiri organizatorice se pot aduce în direcția extinderii brigăzilor complexe pe grupe de meserii** (brigăzi complexe de betoniști și zidari), care să asigure realizarea de pereți turnați și finisați fără intervale de timp între trecerea de la un front de lucru la altul, sau brigăzilor complexe de tîmplări și geamgii, care odată cu montarea tîmplăriei să realizeze și montarea geamurilor.

La fel de importante sînt și măsurile care vizează creșterea gradului de **utilizare a timpului de lucru,** prin reducerea absențelor nemotivate, învoirilor, concediilor fără plată etc. Apreciem că sub acest aspect sînt încă deficiențe în ce privește folosirea timpului legal de muncă, timpii consumați la începutul și sfîrșitul săptămînii cu sosirea și plecarea muncitorilor în localitățile de domiciliu stabil, sau ocazionați de deplasarea lucrărilor la birourile de specialitate sau depozitele de materiale (amplasate la distanțe mari).

O problemă importantă care condiționează ritmul de execuție a lucrărilor o reprezintă, **lărgirea bazei de producție și a parcului de utilaje atît prin crearea de noi capacități, cît și prin modernizarea celor existente și înlocuirea celor uzate moral.** Avem în vedere dezvoltarea rapidă a poligoanelor de prefabricate din beton, astăzi insuficiente sub raportul capacităților necesare, astfel încît baza de producție să fie cît mai apropiată de cerințele volumului de investiții în construcția de locuințe. Aceasta cu atît mai mult cu cît crearea de noi capacități de producție — poligoane de prefabricate — constituie un proces de durată.

Traducerea în viață a politicii partidului de dezvoltare impetuoasă a construcției de locuințe nu poate fi realizată decît „construind mai repede, mai bine, mai ieftin". Calea cea mai sigură de a realiza aceste cerințe este fără îndoială industrializarea construcțiilor, transformarea tuturor șantierelor în mari unități de montaj.

CUM PUTEM ANTRENA CONSUMATORII ÎN DECIZIILE COMERȚULUI

PE MĂSURA EXTINDERII sferei de acțiune a noului mecanism economico-financiar, în mod necesar trebuie să sporească și rolul cercetărilor de piață în fundamentarea pe criterii de eficiență a planurilor și prognozelor de producție și desfacere, a acțiunilor de realizare propriu-zisă a indicatorilor planificați, de echilibrare, în limitele normelor de consum rațional, a cererii cu oferta de bunuri.

Dezechilibrul care mai apare, în unele sectoare sau perioade, între cererea populației și parametrii calitativi, de înnoire, sortimentali ai ofertei, pentru unele grupe de produse se datorește, după părerea noastră, atît producătorilor cît și comerțului.

În acest sens Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 26 martie a.c. a fixat sarcini privind producerea și livrarea la fondul pieței a bunurilor de consum în volumul și structura solicitate de populație, la o calitate cît mai înaltă. Se impune, în scopul realizării acestor obiective de eficiență economico-socială, practicarea unui comerț modern, integrat prin coordonatele sale în cincinalul revoluției tehnico-științifice. În acest scop, întreprinderile comerciale este necesar să aplice, pe baza unui efort permanent și unitar, metode, procedee și tehnici științifice de fundamentare a deciziilor curente și de perspectivă în contractarea fondului de marfă și asigurarea ofertei potrivite la locul și în momentul potrivit. Implicit aceasta înseamnă cît mai puțin empirism, subiectivism și rutină în determinarea fondului de mărfuri destinat desfacerii către populație.

Una dintre direcțiile fundamentale de perfecționare a activității comerciale în general, și a celei de la nivelul întreprinderilor de comerț cu amănuntul în special, o constituie transformarea marketingului într-un instrument strategic și tactic de acțiune și decizie managerială. Considerăm că marketingul, această tînără disciplină științifică, poate contribui, prin valențele sale cognitive aplicative, în măsura utilizării lui corespunzătoare, la fundamentarea nu numai a unor tactici optime la nivel de fond de marfă, ci și a unei strategii eficiente de politică comercială generală.

Necesitatea aplicării judicioase și unitare a marketingului în sectorul desfacerilor de mărfuri, la nivelul întreprinderilor comerciale cu amănuntul se desprinde din următoarele coordonate ale dezvoltării României în cincinalul revoluției tehnico-științifice :

1 Documentele de partid și de stat au subliniat în repetate rînduri că atît producția, cît și comerțul, trebuie să-și fundamenteze oferta de produse destinate pieței interne, pe studiul și evaluarea științifică a nevoilor de consum rațional ale populației. În acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„este necesar să ne ocupăm de stabilirea unui consum mai rațional, determinat în mod științific... organele de conducere și lucrătorii din comerț să pornească de la cerințele raționale“** [1]) Plenara Comitetului Central al P.C.R. din martie 1978 a indicat de asemenea, ca o direcție importantă a aplicării noului mecanism economico-financiar, perfecționarea activității de studiere, diagnoză și prognoză a cerințelor pieței interne și externe.

2 Marketingul este o disciplină științifică, al cărei set de metode și tehnici operatorii, aplicat corect și sistematic în practică, constituie o pîrghie indispensabilă a activității de planificare socialistă. El ajută planificatorul în cunoașterea complexă, de detaliu a dinamicii pieței, a nevoilor de consum rațional ale populației, poate semnala resurse nevalorificate, robinete ale risipei de materii prime, materiale, energie, are capacitatea de a depista operativ modalități novatoare de reglare a echilibrului cerere-ofertă.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist (28 iunie 1978). Ed. politică, București, 1978.

3 Investigațiile la nivelul cererii de mărfuri a populației sînt utile în orientarea cantitativă, calitativă și ca structură a ofertei conform cererii de la momentul dat — dar nu sînt suficiente, deoarece pierd din vedere ansamblul pieței, perspectiva și nu au capacitatea de a fundamenta direcții de acțiune strategică, cu înaltă eficiență economică și socială pentru producători sau comercianți.

Studiul cererii de mărfuri, ca prim subsistem de activități al marketingului, în măsura în care nu este continuat de diagnoză, prognoză, elaborarea unor strategii, tactici și acțiuni curente, are o tentă de empirism, contribuind insuficient la creșterea randamentului economic.

4 Studiul științific, de mare utilitate practică, al pieței bunurilor de larg consum presupune, în contextul noului mecanism economico-financiar, preocupări deosebite din partea producătorilor, fără a diminua, însă, atribuțiile ce revin comerțului în această direcție.

Deși scopul fundamental al cercetărilor de marketing — asigurarea permanentă a raportului optim „cerere-ofertă“ este identic atît pentru producție cît și pentru comerț, sarcinile ce revin pe linia studiului pieței, pe planul acțiunilor concrete de reglare a echilibrului acestor două elemente sînt diferite — nu numai pentru cele două domenii de activitate economică, ci chiar de la o întreprindere la alta. De aceea se impune un plan al activității de marketing propriu pentru fiecare sector, pentru fiecare unitate componentă, în care colaborarea producție-comerț să fie o prezență permanentă.

Deși desfacerea produselor către populație este ultima etapă a reproducției, ea nu este ultima ca importanță economică și socială ; activitatea comercială are o influență activă asupra producției de bunuri materiale și asupra masei largi a populației și, ca urmare, nu o putem priva de aplicarea creatoare a tuturor descoperirilor revoluției tehnico-științifice contemporane, fără a risca pierderi importarte de resurse materiale și umane.

În sistemul comerțului interior au fost întreprinse, în ultimii ani, o serie de acțiuni specifice în direcția studierii cererii populației :

la nivelul întreprinderilor comerciale cu amănuntul : înființarea „jurnalului-registru la zi al șefului de unitate“, care cuprinde, printre obiectivele sale, și pe cel al urmăririi cererii pentru produsele comercializate în unitățile de desfacere cu amănuntul ; organizarea de expoziții (cu sau fără vînzare), parade de modă, teste și demonstrații de produse ; înființarea „consiliului șefilor de unitate“ ; desfășurarea, într-o măsură restrînsă, de sondaje în rîndul cumpărătorilor ;

la nivelul întreprinderilor de comerț cu ridicata : analize ale evoluției desfacerii și mișcării stocurilor în structură ; urmărirea modificării structurii sortimentale, prin camere de mostre ; organizarea de expoziții (cu sau fără vînzare), în colaborare cu producătorii sau comerțul cu amănuntul ;

la nivelul direcțiilor comerciale județene : analize ale modificărilor factorilor de influență a cererii populației din zonele teritoriale coordonate ; activitățile Consiliului reprezentanților consumatorilor, organizat pe lîngă direcțiile comerciale etc. ;

la nivelul Ministerului Comerțului Interior : înființarea Comisiei centrale pentru studierea cererii de consum a populației, cu rol de coordonare și orientare a tuturor preocupărilor ce se desfășoară în comerț pe acest plan ; analiza realizării balanței de venituri și cheltuieli bănești ale populației etc. ;

în cadrul Institutului de economia comerțului interior și a turismului (I.E.C.I.T.) : cercetări selective de teren, desfășurate pe panelurl de populație sau eșantioane nepermanente ; sondaje de opinii, preferințe, motivații în rîndul populației ; studii de prospectare complexă a pieței pentru grupe de produse sau produse ; studii de prognoză privind evoluția desfacerilor cu amănuntul ; studii monografice în profil teritorial privind tendințele și mutațiile în evoluția cererii de mărfuri a populației din zona respectivă etc. ; sondajele complexe ale cererii populației, ale preferințelor în raport cu o gamă sortimentală largă de produse, în cadrul tîrgurilor anuale de mostre de bunuri de consum.

Sînt, desigur, o serie de realizări în aplicarea marketingului în sfera comerțului interior (vezi caseta). Din cele prezentate se pot desprinde următoarele concluzii:

— marketingul ca instrument și disciplină științifică, are încă mari posibilități de extindere prin studii elaborate, în special, pentru întreprinderi producătoare și uneori pentru M.C.I. și I.E.C.I.T. ;

— studierea cererii populației continuă să se realizeze, în cele mai multe cazuri, prin prisma evoluției ofertei (desfacerilor) în diferitele ei ipostaze. Suportul de informații este constituit din documentele de evidență primară din unitățile de bază, documentele tehnico-operative întocmite de serviciile comerciale și plan, dările de seamă statistice ;

— singura activitate de marketing practicată la nivelul întreprinderilor comerciale cu amănuntul este cea de investigare a cererii, dar și ea este realizată sporadic, numai de unele întreprinderi comerciale, nu are continuitate și conținutul său este foarte eterogen ; metodele de studiere a cererii la acest nivel se reduc la teste de produs și, în cel mai bun caz, la chestionare (elaborate la nivelul simțului comun, nerespectînd criteriile operaționalizării științifice și reprezentativității) ; prelucrarea informațiilor se realizează prin metode empirice, strict cantitative, iar interpretarea lor, în cel mai fericit caz statistic, nu permite obținerea unor rezultate care să ilustreze clar valențele fenomentului studiat ; rezultatele nu se pot finaliza în propuneri de acțiuni pe planul local al întreprinderii, iar generalizarea lor este practic imposibilă dată fiind nereprezentativitatea eșantioanelor și eterogenitatea aspectelor studiate.

Stabilirea unui cadru organizatoric pentru activitatea de marketing

UNA DIN CONDIȚIILE fundamentale ale desfășurării unei activități economico-sociale, la un nivel optim al parametrilor de eficiență, este stabilirea unui cadru formalizat în organizarea, conducerea și realizarea ei.

Pe baza Ordinului M.C.I. nr. 90/1977 s-au introdus în schemele direcțiilor comerciale județene, compartimente care au atribuții de studiere a cererii de consum, în profil teritorial. Coborîrea acestei inițiative la nivelul întreprinderilor comerciale, înființarea și în cadrul lor a unor compartimente (birouri, servicii de marketing) ar constitui un prim pas în organizarea și desfășurarea sistematică, eficientă a acestei activități.

În stabilirea sarcinilor și atribuțiilor ce revin acestui compartiment, trebuie să se acorde o atenție deosebită evitării paralelismului de activitate dintre el și celelalte birouri ale întreprinderii comerciale care desfășoară activități ce prin conținutul lor sînt de marketing (planificarea desfacerilor, organizarea activității publicitare și de promovare etc.).

Sarcinile ce ar trebui să revină acestui compartiment sînt : studiul cererii populației pe grupe de produse, pe unități de desfacere cu amănuntul, în scopul fundamentării strategiei de acțiune la nivel de fond de marfă ; politica de produs și de prețuri a întreprinderii (studiul ciclului vital al produselor, urmărirea comportării pe piață a grupelor de produse, a articolelor „cheie" din componența nomenclatorului întreprinderii, propuneri de modificare a nomenclatoarelor ; testarea și lansarea produselor noi ; influența prețului asupra deciziei de cumpărare ; distribuția produselor ; promovarea desfacerilor și publicitatea produselor și a firmei de comerț) ; elaborarea diagnozelor de piață ; prognozarea cererii populației și a desfacerilor pe dimensiuni cantitative, calitative, sortimentale ; elaborarea în colaborare cu industria a normelor de consum rațional pe sectoare și grupe de produse, a căilor de acțiune concretă pentru acoperirea lor ; perfecționarea relațiilor industrie-comerț (stabilirea criteriilor de selecționare a furnizorilor pentru fiecare grupă de produse ; a ponderii formelor de aprovizionare ; colaborarea cu furnizorii pe linia înnoirii și diversificării sortimentale a producției, lansării, promovării și publicității produselor noi etc. ; stabilirea strategiei și tacticilor de politică comercială etc.

Aplicarea marketingului ar aduce, pe planul relațiilor comerț-populație un plus de fundamentare științifică și de apropiere de nevoile reale ale populației.

Publicul este, în cea mai mare parte, receptiv la astfel de cercetări, dispus la o colaborare serioasă, sistematică cu întreprinderile comerciale. El consideră aceste studii ca un simbol, dintre cele mai înalte, ale unui comerț modern, civilizat, orientat prin întreaga sa activitate către oameni, către gusturile, preferințele și părerile lor.

Un suport informațional valoros pentru decizii

ÎN ILUSTRAREA OPORTUNITĂȚII și valorii studiilor de piață, prezentăm în cele ce urmează unele rezultate desprinse din cercetările motivaționale efectuate pe piața Romarta. Studiul cererii de mărfuri în cadrul acestei întreprinderi a cuprins, în perioada 1976—1979, o serie de acțiuni cum sînt : studii de segmentare, paneluri, teste de produse, cercetări motivaționale. Pentru anii 1980 și 1985 Romarta a efectuat și prognoza vînzărilor prin modelare statistico-matematică, folosind un program de prelucrare a datelor, elaborat de Institutul de economia comerțului și turismului.

Aspectele rezultate din cercetările motivaționale desfășurate pe un eșantion de peste 4 500 subiecți au sesizat întreprinderii elemente inedite privind activitatea sa și au permis totodată elaborarea unor căi de acțiune de largă și imediată aplicabilitate.

Un prim studiu axat pe identificarea imaginii întreprinderii, respectiv gradul de cunoaștere de către populație a dimensiunilor pieței Romarta, a magazinelor sale componente și a mijloacelor de satisfacere a trebuințelor și aspirațiilor de cumpărare (oferta de produse și servicii) a relevat : necunoașterea într-o mare măsură a dimensiunilor pieței Romarta, respectiv a magazinelor sale componente ; identificarea eronată în cadrul componenței înreprinderii a unor unități sau întreprinderi comerciale independente de aceasta; o cunoaștere relativ ridicată a ofertei de produse, dar și extensii asupra unor articole străine de nomenclator, gradul foarte scăzut de cunoaștere a gamei serviciilor, corelat cu includerea eronată a unor astfel de activități, nespecifice întreprinderii. Concluzia pentru noi a fost că erorile înregistrate sînt generate de sistemul informațional și de publicație insuficient al întreprinderii.

Studiile privind motivația luării deciziilor de cumpărare pe piața Romarta, au arătat următoarele : motivele fundamentale ale deciziei de cumpărare sînt constituite de calitatea, sortimentul, gradul de înnoire și de ținere a pasului cu moda, de oferta de produse, ambianța plăcută a magazinelor și modul de prezentare a produselor ; ca motive ale necumpărării au fost invocate calitatea serviciilor și uneori comportarea personalului, poziția locuinței față de magazine ; numai un procent relativ redus al populației investigate este purtător al cererii complexe, majoritatea fundamentîndu-și decizia de cumpărare prioritar pe produs. Diversificarea sortimentelor, creșterea parametrilor calitativi și de înnoire ai ofertei rămîn principalele direcții spre care trebuiesc orientate eforturile de perfecționare ale întreprinderii.

Asupra ofertei de produse s-au evidențiat următoarele aprecieri făcute de vizitatorii magazinelor : sortimentul de mărfuri a fost apreciat ca larg de majoritatea subiecților ; calitatea acestora ca bună, gradul de înnoire ca obișnuit (un număr însemnat de persoane, îndeosebi tineri, au clasificat produsele ca demodate), prețul produselor a fost apreciat de jumătate din subiecți ca fiind ridicat.

În ceea ce privește oferta de servicii, calitatea servirii și comportării personalului, s-a constatat că aceasta nu este întotdeauna corespunzătoare, fapt ce constituie un domeniu de preocupare important pentru conducerea întreprinderii.

Pe baza imaginii formate studiul a încercat apoi să stabilească așteptările (aspirațiile) pe care populația le formulează în legătură cu activitatea de viitor a întreprinderii, căile de influențare favorabilă a deciziei de cumpărare. Acestea au fost în ordine : îmbunătățirea acțiunilor de promovare a vînzărilor, de perfecționare și diversificare a activității publicitare a întreprinderii, îmbunătățirea calității servirii și comportării personalului, creșterea permanentă a calității produselor, a gradului de înnoire și modă, diversificarea gamei sortimentale.

Iată numai cîteva elemente cu valoare informațională deosebită, rezultat al antrenării cumpărătorilor în activitatea noastră, ceea ce ne permite o mai mare rigurozitate în fundamentarea deciziilor de aprovizionare cu mărfuri în volumul și structura solicitate de populație.

Constantin TUDOSE
director I.C.S. Romarta-București

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

CONDIȚII ȘI MĂSURI PENTRU GENERALIZAREA METODEI NORMĂRII COSTURILOR

IN ACTIVITATEA practică de descoperire, analiză și valorificare a resurselor reale și potențiale de reducere a cheltuielilor de producție, după cum se știe, un rol aparte revine **calculației costurilor.** Aceasta trebuie să fie astfel organizată încît să furnizeze operativ, cu maximă detaliere și exactitate toate informațiile necesare cu privire la mărimea și componența tuturor consumurilor de muncă vie și materializată la nivelul optim, maxim admis și apoi efectiv, natura abaterilor de la normele prestabilite și cauzele care le-au generat, factorii de influență asupra rentabilității și tendințele lor de manifestare.

În acest spirit, s-a trecut la introducerea eșalonată, începînd cu anul 1979, a **„sistemului costurilor normate"** conceput ca un angrenaj complex capabil să rezolve, corespunzător condițiilor concrete ale fiecărei întreprinderi și în deplin consens cu exigențele noului mecanism economico-financiar, cîteva deziderate considerate ca fundamentale pentru noua calitate a conducerii și anume :

- programarea cu exactitate și maximă detaliere a producției fizice care urmează a se fabrica într-o anume perioadă de gestiune și care urmează a fi pusă față în față cu un anume volum de cheltuieli pe care respectiva producție le-a generat ;
- normarea atotcuprinzătoare a tuturor categoriilor de cheltuieli de muncă vie și materializată, ocazionate de activitatea de bază, auxiliară și anexă, utilizarea fondurilor, dezvoltarea și modernizarea unității ;
- calculația costurilor unitare ale produselor pornind de la norme și normative de cheltuieli și instituirea pe această bază a bugetelor de cheltuieli ale secțiilor și sectoarelor de producție;
- instituirea unui sistem organizat de evidență a cheltuielilor și de determinare a abaterilor de la normele prestabilite ;
- actualizarea permanentă a costurilor unitare de producție în concordanță cu modificările obiective ale normelor de consum și a normelor de muncă, a prețurilor și tarifelor, a tehnicilor și tehnologiilor de fabricație.

Toate aceste probleme trebuie astfel soluționate încît să se asigure normarea atotcuprinzătoare a cheltuielilor de producție în concordanță cu volumul activității economice a fiecărei întreprinderi, determinarea apriori a costurilor unitare normate ale tuturor produselor, precum și controlul operativ și postoperativ al cheltuielilor efective și al abaterii acestora comparativ cu cele prestabilite. Concomitent, este necesară și corelarea volumului normat al costurilor de producție cu prevederile **bugetului de venituri și cheltuieli.**

Sistemul costurilor normate, ca mecanism complex de „stăpînire" a costurilor, își are punctul de pornire și se sprijină pe o **antecalculație a costurilor** pe bază de norme și normative și luînd în considerare întreaga activitate generatoare de cheltuieli a întreprinderii. Predeterminarea costurilor unitare normate nu implică „tehnologii" noi ale calculației, ci o nouă concepție, o nouă gîndire în aplicarea ca atare a principiilor fundamentale de calcul, în sensul că determinarea costului trebuie să preceadă fabricarea produsului și nu să fie o simplă constatare ulterioară.

Toată experiența de pînă acum a demonstrat că introducerea sistemului costurilor normate este o acțiune de anvergură, care reclamă, în fiecare întreprindere, un mare volum de muncă pentru punerea la punct a unor normative de cheltuieli atotcuprinzătoare și determinarea costurilor normate pe fiecare unitate de produs în parte. Acest proces este amplificat și de faptul că normarea costurilor cere o anumită punere la punct în ordinea economică generală a întreprinderii, concomitent cu acceptarea unei discipline tehnice de producție severe care să îmbine preocupările cantitative ale fabricației cu cele calitative, între care „a costa cît mai puțin" și deci a asigura o eficiență și o competitivitate economică, este hotărîtor.

Perfecționări în structura întreprinderii

ELABORAREA, pentru prima oară a calculației normative a costurilor, cere înainte de toate, o schimbare de concepție, o pregătire psihologică a colectivului întreprinderii, în mod deosebit a cadrelor de conducere tehnică și economică, de așa manieră încît să se învingă astfel de bariere cum ar fi : „la noi nu se poate", „la noi nu sînt condiții" etc.

În ceea ce privește posibilitatea normării cheltuielilor de producție și a elaborării calculației costurilor normate, este evident că în întreprinderile noastre socialiste sînt întrunite toate condițiile prielnice realizării acestei acțiuni : prețuri și tarife unitare la nivel național și relativ stabile, norme de consum și de muncă cu valabilitate generală pentru majoritatea tipurilor de cheltuieli, standardizarea producției, conducerea unitară a economiei pe bază de plan și multe altele. Unele argumente ale sceptricilor cum că modificarea pe parcursul anului a unor indicatori de plan ar denatura sau chiar ar anula sistemul de norme și normative instituit, nu au nici un temei, deoarece din cheltuieli normate se deduc costurile normate pe unitatea de produs, care devin apoi veritabile etaloane de măsurare a eficienței fabricației, și de la care pornind se poate ajunge la volumul maxim admis al cheltuielilor pentru oricare volum și structură de producție.

Normarea costurilor este strîns legată de cerințele bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument al conducerii, conform căreia, cel puțin partea de cheltuieli (desigur, cînd este posibil, și partea de venituri) trebuie controlată în adîncime : pe fabrici, secții, sectoare, ateliere și chiar locuri de producție, înțelegînd că la locul unde se execută produsele se efectuează și cheltuielile, și că legătura dintre ele este indisolubilă. De aceea, în pregătirea trecerii la sistemul costurilor normate un pas important îl reprezintă perfecționarea organizării structurale a întreprinderii, de așa manieră încît întreaga sa activitate să fie compartimentată pe „centre de responsabilitate", asupra cărora să poată fi individualizate cu ușurință producția și costurile corespunzătoare. Aceasta este o condiție esențială dacă avem în vedere că în noile condiții centrul de greutate al predeterminării și apoi al controlului operativ al costurilor de producție îl reprezintă felurile de cheltuieli și mai ales locurile de producție.

În etapa implementării sistemului costurilor normate, importante sarcini revin activității de cercetare-dezvoltare, pentru că prin intermediul său se pot prevedea tendințele de dezvoltare ale producției și întreprinderii, realizările de performanță pe plan mondial, procesul de asimilare și înnoire a producției într-o viziune de perspectivă, tendințele în valorificarea materiilor prime etc. Prin aceasta se poate asigura încă de la început o mare viabilitate costurilor normate elaborate care pot privi nu numai situația producției și ansamblului întreprinderii la un moment dat, ci și în dinamică, într-o evoluție previzibilă pe baze științifice. Într-o astfel de concepție costul unitar stabilit pe bază de norme poate fi considerat un „cost tipic", reprezentativ, definitoriu, singurul cost adevărat al produselor în stare să canalizeze preocupările de dezvoltare viitoare spre asigurarea unei eficiențe sporite a producției.

Acțiunea de normare a cheltuielilor de producție și elaborare a calculației costurilor normate nu trebuie înțeleasă numai ca un simplu proces de evaluare a unor consumuri cantitative (care în majoritatea lor există), ci ca un amplu proces de revedere a situației economice a întreprinderii care atrage după sine, în mod necesar, îmbunătățirea pregătirii tehnice și tehnologice a fabricației. Prin aceasta se înțelege că un cost unitar normat poate fi reprezentativ pentru un produs numai dacă el pornește de la o documentație tehnică și un proces tehnologic bine puse la punct, în concordanță cu specificul și potențialul productiv al întreprinderii.

În procesul normării se va putea constata, spre exemplu, că un anume sortiment de produs nu este rentabil, că nu valorifică eficient materiile prime și capacitățile de producție, etc., în care caz nu în primul rînd se pune problema înlăturării lui din nomenclatorul de fabricație ci reînnoirea concepției sale tehnice de așa manieră încît, pînă la urmă, să se găsească soluția rentabilității lui. Sarcini deosebite revin și în continuare compartimentelor tehnice și tehnologice, deoarece introducerea în fabricație a unui nou produs sau schimbarea tehnologiilor de fabricație pot afecta nu numai totalul cheltuielilor de fabricație, ci și costurile unitare ale celorlalte produse. De aceea, acțiunile tehnice trebuie apreciate prin efectele lor economice, întrucît noutățile tehnice sau sporirea volumului și structurii producției sînt bune, dar numai dacă se încadrează într-un anume nivel al costurilor, peste care orice depășire afectează capacitatea de autofinanțare a întreprinderii. Trebuie înțeles că **orice efort tehnico-productiv este necesar să se concretizeze într-un efect financiar corespunzător**, prezumat „din mers".

Colaborare strînsă între personalul tehnic și cel economic

DETERMINAREA volumului normat al cheltuielilor de producție și calculația costurilor unitare pe bază de norme sînt procese complexe, în care sînt angrenate toate compartimentele întreprinderii. Realizarea lor corectă și într-un timp cît mai scurt necesită o amplă mobilizare de forțe, în care **echipe complexe** trebuie să aplice normele existente la condițiile concrete ale întreprinderii, să elaboreze norme cu caracter științific acolo unde nu există, să identifice fiecare loc de cheltuială și aportul său la producția întreprinderii, să prezumeze în final producția și costurile pe feluri (de produse și respectiv de cheltuieli), pe locuri (centre de responsabilitate) și pe diferite perioade de timp. Marele volum de muncă reclamat în această etapă își are originea în faptul că **sfera normării este atotcuprinzătoare**, că nu pot fi luate în seamă rezolvările parțiale, întrucît concepția fundamentală a sistemului costurilor normate este de a ajunge la costul unitar de uzină (și chiar complet) al fiecărui sortiment de produs din nomenclatorul fabricației.

Așa cum rezultă din **tabloul rezumativ al sarcinilor și competențelor**, fiecare tip de cheltuială afectată unui produs sau loc de producție trebuie tratat în mod diferențiat, rezolvat în faze succesive și chiar în variante diferite spre a se putea ajunge în final la o soluție optimă de costuri corespunzător optimizării tehnice și organizatorice a producției. Importanța ducerii pînă la capăt a acțiunii de normare a cheltuielilor și calculație a costurilor normate în condiții de competență și exigență maxime este esențială cel puțin din două puncte de vedere :

— **normarea costurilor este cel mai bun prilej pentru descoperirea rezervelor reale și potențiale de reducere a cheltuielilor de producție, modernizarea fabricației, perfecționarea organizării producției și a muncii** etc., toate cu efecte favorabile asupra eficienței economice a întreprinderii ;

— o normare corectă asigură o evidență clară și un control sistematic, al costurilor, realizate cu un volum de muncă redus și cu mare operativitate.

Experiența acumulată în acțiunea de normare a costurilor a dovedit că aceasta nu este greu de realizat dacă fiecare specialist **înțelege să-și aducă**, în mod direct, aportul său la determinarea consumurilor pe bază de norme în compartimentul pe care-l conduce, de care răspunde sau cu care intră în relații pe linia producției, organizării, conducerii.

În eforturile întreprinderii pentru introducerea costurilor normate, dar și pentru îmbunătățirea lor pe parcurs, un loc aparte îl ocupă întărirea **colaborării dintre personalul tehnic și economic**, aceștia trebuind să fie autorii permanentelor căutări comune de soluții pentru o cît mai rentabilă activitate a unității. Normarea costurilor a confirmat în toate cazurile că cooperarea dintre tehnician și economist este indispensabilă, înlăturînd astfel ideea învechită conform căreia costurile ar fi o „treabă a contabilului". Costurile se nasc în secțiile de producție și se comensurează prin intermediul conturilor contabile, astfel că „cel care taie" și „cel care măsoară" trebuie să gîndească la fel și să urmărească același scop, înțelegînd că problema costurilor și a eficienței economice preocupă deopotrivă pe tehnician și economist, pe întreg colectivul de oameni ai muncii, pentru care „stăpînirea" costurilor într-un proces de permanente perfecționări înseamnă o realizare de interes național.

Instituirea unui sistem perfecționat de normare a costurilor și apoi de evidență a acestora are efecte favorabile de informare și eficiență, chiar și în condițiile în care prelucrarea datelor se exercită manual sau mecanizat, ele fiind date înainte de toate de concepția sistemului și nu de tehnica realizării lui. Dar nu-i mai puțin adevărat că cu mijloace electronice de calcul, pornind de la normativele de cheltuieli, se pot obține o serie de informații suplimentare utile cum ar fi : determinarea analitică a volumului aprovizionărilor, eșalonarea desfacerilor, gestiunea stocurilor, evidența operativă a abaterilor de cheltuieli etc. De aceea, nu este lipsit de importanță ca, încă din faza normării costurilor, fiecare întreprindere să aibă în obiectiv asigurarea perspectivelor în prelucrarea automată a datelor, fie cu mijloacele proprii ale acestora, fie prin intermediul centrelor teritoriale de calcul. Sistemul costurilor normate se pretează foarte bine la automatizarea prelucrării datelor și ar fi păcat să nu se apeleze la calculator dacă prin aceasta s-ar putea ajunge la un „sistem de informare cu privire la costurile de producție".

NORMAREA atotcuprinzătoare a cheltuielilor de producție și antecalcularea costurilor unitare pe bază de norme, mai ales, în faza de implementare, este o etapă esențială în întreg mecanismul informațional privitor la utilizarea resurselor materiale și de muncă, pe cît de ușor la prima vedere, pe atît de greu de realizat. Dacă aspectele metodologice pot fi repede și ușor însușite, aici dificultatea este dată de faptul că **trebuie acceptată**, și apoi transpusă în efect, **ideea conform căreia orice cheltuială de producție poate fi predeterminată pe bază de normă**, că este posibil și necesar să se stabilească un nivel maxim al costurilor pentru fiecare compartiment de producție și fiecare produs în parte, care să reflecte fidel cheltuielile de producție realmente necesare obținerii unui volum stabilit de produse sau servicii, la anumite condiții specifice fiecărei întreprinderi.

conf. dr. C. M. DRĂGAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

TABLOUL REZUMATIV
al sarcinilor și competențelor în elaborarea calculației costurilor normate

Categoriile de cheltuieli supuse normării	● Documente primare de bază * Documente ce se întocmesc	Elemente de fundamentare a costurilor normate	Compartimentele executante
Materiale	● Fișe tehnologice, rețete de fabricație, normative cheltuieli de transport. * Normativul cheltuielilor directe	— Norme de consum tehnologic — Cataloage (liste) de prețuri — Planul de aprovizionare	● Cercetare-proiectare ● Tehnic-producție ● Planificare-lansare ● Aprovizionare ● Șefii de secții ● Contabilitate-costuri
Manoperă	● Fișe tehnologice ● Desfășurătoare de manoperă * Normativul cheltuielilor directe	— Norme de timp — Tarife și rețele de retribuție — Cotele legale pentru impozit și c.a.s.	● Tehnic-producție ● Organizarea muncii și retribuire ● Contabilitate-costuri
Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului	* Normativul cheltuielilor comune ale secției	— Planul de producție — Norme și normative de reparații — Norme de consum, amortizare și uzură — Prețuri și tarife	● Șefii de secții ● Mecanic-șef, energetic ● Contabilitate-costuri
Cheltuieli generale ale secției	* Normativul cheltuielilor comune ale secției	— Norme și normative de cheltuieli — Norme de consum, amortizare și uzură — Norme de muncă și personal — Prețuri și tarife	● Șefii de secții ● Organizarea muncii și retribuire ● Contabilitate-costuri
Cheltuieli generale ale întreprinderii	* Normativul cheltuielilor generale ale întreprinderii	— Norme și normative de cheltuieli — Norme de consum, amortizare și uzură — Norme de muncă și personal — Prețuri și tarife	● Direcția administrativă ● Organizarea muncii și retribuire ● Contabilitate-costuri
Cheltuieli de desfacere	* Normativul cheltuielilor de desfacere	— Planul de desfacere — Contracte, convenții — Norme și normative de cheltuieli	● Desfacere-comercial ● Contabilitate-costuri

Dezbatere „R. E.": INFORMATICA — sarcini calitativ noi

SISTEMUL INFORMATIC PENTRU ACTIVITATEA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ

ROLUL HOTĂRÎTOR pe care îl joacă activitatea de aprovizionare tehnico-materială — în sfera producției materiale, în special și în dezvoltarea echilibrată și ritmică a economiei naționale, în general — pune în fața cadrelor de conducere și de execuție din acest domeniu, de la nivelul unităților economice și pînă la nivelul organismelor de sinteză, sarcini deosebite pe planul perfecționării continue a metodelor și tehnicilor de planificare, organizare, execuție, evidență și control, sarcini subordonate obiectivelor prioritare de asigurare și valorificare optimă a resurselor tehnico-materiale și de ridicare continuă a eficienței economice.

Importanța perfecționării metodelor și tehnicilor de conducere a activității de aprovizionare tehnico-materială la toate nivelurile se accentuează tot mai mult și ca urmare a creșterii complexității acestei activități, determinate de ritmul și amploarea dezvoltării economiei noastre naționale, de creșterea considerabilă a legăturilor (fluxurilor) materiale și informaționale dintre unitățile economico-sociale, precum și de caracterul limitat al resurselor materiale.

Sarcini prioritare pentru activitatea de aprovizionare tehnico-materială în etapa imediat următoare (în cincinalul 1981—1985) și în perspectivă sînt precizate cu deosebită claritate în documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. În Raportul la Congres, tovarășul secretar general **Nicolae Ceaușescu** a subliniat: **„O deosebită atenție se va acorda îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale a producției, asigurîndu-se normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, extinderea tipizării produselor, desfășurarea ritmică a cooperării în producție, dimensionarea corespunzătoare a stocurilor, gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor, organizarea recuperării și refolosirii integrale a acestora."**

Un domeniu prioritar de utilizare a tehnicii electronice de calcul

COMPLEXITATEA acestor sarcini, diversitatea și volumul mare al informației ce trebuie culeasă, prelucrată și valorificată pentru realizarea lor, cerința de operativitate în prelucrarea datelor, în deplină concordanță cu viteza de desfășurare a operațiilor și proceselor din activitatea de aprovizionare tehnico-materială, precum și importanța deosebită pe care o are fundamentarea deciziilor de plan în acest domeniu justifică necesitatea ca **activitatea de aprovizionare tehnico-materială să reprezinte unul din domeniile prioritare de introducere și utilizare a tehnicii electronice de prelucrare și teleprelucrare a datelor.**

Preocupările pentru perfecționarea continuă a activității de aprovizionare tehnico-materială au circumscris o serie de măsuri și acțiuni organizatorice, legislative, metodologice, tehnico-științifice, programe speciale la nivelurile economiei naționale, departamental și teritorial, a căror reflectare se regăsește tot mai pregnant în planul unic de dezvoltare economico-socială. Aceste măsuri și acțiuni au creat totodată, în mod progresiv, noi condiții favorabile introducerii și extinderii utilizării calculatoarelor electronice în activitatea de aprovizionare tehnico-materială, fiind cunoscut că folosirea eficientă a acestor mijloace moderne de prelucrare a datelor nu numai că asigură, dar și reclamă **metodologii unitare, clare și complete, ordine în evidență, disciplină în execuție.** În acest proces de perfecționare au fost antrenate și și-au adus contribuția atît organismele de sinteză, ministerele economice, organele județene de partid și de stat, centralele industriale, bazele județene și departamentale de aprovizionare tehnico-materială, întreprinderile, institutele de cercetare și proiectare tehnologică, cît și unitățile de informatică subordonate acestora.

Preocuparea consecventă pentru extinderea utilizării calculatoarelor electronice în activitatea de aprovizionare tehnico-materială, acordîndu-se prioritate unităților productive, se exprimă și în faptul că în prezent, marea majoritate a întreprinderilor industriale beneficiază sau utilizează direct în această activitate prelucrarea electronică. Din capacitatea totală de prelucrare electronică (ore/calculator) folosită la nivelul economiei naționale, peste 25% revine lucrărilor din activitatea de aprovizionare tehnico-materială. Se poate chiar spune că este greu de găsit un calculator electronic aflat în dotare și exploatare în economia națională, care să nu fie utilizat și în acest scop.

Calculul electronic își găsește o largă aplicare în: fundamentarea și utilizarea normelor de consum; extinderea și adîncirea analitică a acestor norme cu prilejul fundamentării și elaborării variantelor de plan; controlul incadrării în cote și centralizarea specificațiilor de materii prime, materiale și produse: optimizarea transportului de produse — strîns legată de optimizarea procesului de aprovizionare și de o încadrare cît mai rațională a acestuia pe teritoriu; elaborarea anexelor la contractele de aprovizionare și urmărirea modului de derulare a acestora; dimensionarea și urmărirea stocurilor; elaborarea și execuția balanțelor de materii prime, materiale și produse ș.a.

În multe cazuri, situațiile obținute din prelucrarea electronică pentru aplicațiile privind activitatea de aprovizionare tehnico-materială și fișierele de date (înregistrate pe suport magnetic) pregătite în acest scop facilitează obținerea de rapoarte și oferă informații pentru conducerea operativă, pentru pregătirea și programarea producției, pentru evidența contabilă și statistică. Se creează astfel condiții pentru **realizarea unor baze unitare de date și a unor sisteme informatice cu un grad mai mare de integrare,** pentru valorificarea intensivă a informației, pentru creșterea, în final, a eficienței și a aportului sistemelor informatice la realizarea sarcinilor complexe ce revin conducerii și sectoarelor de execuție.

În realizarea acestor lucrări o contribuție însemnată aduc unitățile de informatică ale întreprinderilor și centralelor industriale, centrele teritoriale de calcul electronic, centrele de calcul departamentele și ale organismelor de sinteză. Este de menționat contribuția centrului de calcul al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor la optimizarea transportului de materii prime și materiale.

Eficiența aplicațiilor

CENTRUL DE CALCUL al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe (M.A.G.F.), în calitate de coordonator al activității de informatică în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, împreună cu unitățile și colectivele de informatică organizate în cadrul bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială (B.J.A.T.M.), își concentrează întreaga capacitate de proiectare și de prelucrarea datelor asupra realizării, introducerii și extinderii sistemelor informatice în domeniul de activitate pe care îl reprezintă. Astfel, aceste unități contribuie direct la gestiunea de către bazele județene a peste 25% din totalul resurselor materiale utilizate în economia națională; elaborează variante de fundamentare a normelor de consum, de dimensionare a stocurilor; controlează încadrarea în cote a specificațiilor pentru produsele pe care le gestionează și asigură centralizarea acestora. Una din sarcinile prioritare, la rezolvarea căreia ele participă, o constituie urmărirea (la două săptămîni) a stocurilor în economia națională pentru peste 600 de produse de o importanță deosebită în procesul aprovizionării tehnico-materiale, precum și gestiunea curentă a stocurilor de intervenție. Din totalul aplicațiilor informatice executate, ponderea cea mai mare o au cele pentru întreprinderi, principalii beneficiari ai resurselor materiale gestionate de B.J.A.T.M.-uri (completînd astfel ce-

lelalte aplicații elaborate și / sau utilizate de unitățile de informatică din cadrul diferitelor ramuri) ; în bună parte, ele se plasează în zona relațiilor, a fluxurilor materiale dintre întreprinderi, dintre furnizori și beneficiari, contribuind direct la buna desfășurare a activității productive a acestora.

Un exemplu semnificativ îl reprezintă sistemul informatic pentru activitatea bazelor județene (SINBAT), prin intermediul căruia se realizează și gestiunea legăturilor dintre furnizor, bază și beneficiar în procesul de aprovizionare. Sistemul — experimentat, omologat de către I.C.I. și generalizat la nivelul economiei naționale prin ordin al ministrului aprovizionării — este compatibil cu alte aplicații informatice (subsisteme) utilizate în activitatea de aprovizionare tehnico-materială. Aplicații din SINBAT au fost preluate spre utilizare și de alte unități din economie, eliminînd sau reducînd substanțial eforturile și perioadele de elaborare, experimentare și implementare a acestora.

Dat fiind volumul cererilor B.J.A.T.M. privitoare la capacități de prelucrare electronică necesare efectuării lucrărilor menționate, pentru o parte din aceste unități, sau pentru unele aplicații informatice ale acestora se recurge, pe baze contractuale, și la serviciile unor centre teritoriale de calcul. Și în aceste cazuri, prelucrările electronice se realizează pe baza unor sisteme unitare de programe, elaborate de centrul de calcul al M.A.G.F. și/sau omologate de I.C.I.

Referindu-ne numai la un aspect al eficienței introducerii și utilizării prelucrării electronice a datelor în activitatea B.J.A.T.M., putem evidenția faptul că ea a permis **reducerea personalului funcționăresc** din aceste unități, în perioda 1974—1978, **cu cca. 700 de oameni,** în condițiile creșterii continue a volumului tranzacțiilor, respectiv a volumului de date prelucrate.

Pachete de programe aplicative și modele rezolvate

GAMA variată — exemplificată mai sus — a lucrărilor, aplicațiilor informatice și modelelor economico-matematice utilizate în activitatea de aprovizionare tehnico-materială reprezintă o bază consistentă și o experiență valoroasă pentru trecerea la o etapă calitativ nouă în perioada planului cincinal 1981—1985 și în perspectivă. Pregătirea condițiilor necesare în acest sens reprezintă una dintre sarcinile actuale prioritare ale centrului de calcul și a celorlalte unități de informatică din M.A.G.F., susținute de o colaborare strînsă cu Institutul central pentru conducere și informatică, cu centrele de calcul ale organismelor de sinteză economică, ale ministerelor și centralelor industriale.

Sub aspect conceptual, activitatea se concentrează în direcția realizării unui grad sporit de **integrare a aplicațiilor informatice din activitatea de aprovizionare tehnico-materială** — susținut de asigurarea compatibilităților informaționale și informatice corespunzătoare între profilurile de plan, între ramuri, departamente, activități etc. — și spre **realizarea unor pachete de programe aplicative și modele economico-matematice generalizabile.**

Pe baza sarcinilor cuprinse în programul special privind introducerea sistemelor informatice în economie și dotarea cu tehnică de calcul, a fost elaborat și aprobat PROIECTUL DE ANSAMBLU AL SISTEMULUI INFORMATIC AL APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE A ECONOMIEI NAȚIONALE. Acest sistem vizează una din funcțiile de comandă ale economiei cu privire la perfecționarea continuă a conducerii, organizării și planificării aprovizionării și desfacerii, utilizarea și redistribuirea operativă a resurselor materiale și a stocurilor, cu un grad ridicat de eficiență a acestora, reducerea continuă a importurilor, recuperarea și punerea în valoare a resurselor secundare rezultate din procesul de producție și din consum, reducerea cheltuielilor materiale și, pe această cale, ridicarea eficienței întregii activități economice.

Versiunea nouă a **sistemului unitar de clasificare a materiilor prime, materialelor, produselor și serviciilor,** care se va introduce în economia națională în acest an — lucrare de o deosebită amploare și importanță pentru activitățile de planificare, statistică, evidență, în general, și pentru activitatea de aprovizionare tehnico-materială, în special (la elaborarea căreia și-au adus contribuția organismele centrale de sinteză, ministerele economice, I.C.I. ș.a.) — va facilita într-o bună măsură compatibilizarea legăturilor informaționale dintre diferitele categorii și tipuri de sisteme și aplicații informatice și va reduce considerabil eforturile paralele consumate în prezent în activitatea de informatică. Integrarea **prețurilor** în acest sistem unitar de clasificare și codificare reprezintă, de asemenea, un important salt calitativ în procesul perfecționării instrumentelor metodologice care joacă un rol hotărîtor în sistemele informatice la scara întregii economii naționale. Sarcina ce îi revine M.A.G.F. — conform Programului special de introducere a sistemelor informatice în economie — de a gestiona, coordona, actualiza și întreține la nivelul economiei naționale acest sistem a condus la elaborarea și darea în exploatare, de către centrul său de calcul, a **sistemului automat de codificare** și a pachetului de programe aferent acestuia, care prin calitățile lor tehnico-funcționale vor contribui la consolidarea caracterului unitar al acestor instrumente și la generalizarea lor în economia națională.

Dezvoltarea sistemelor informatice și perfecționarea aplicațiilor existente vor fi orientate într-o măsură mult mai mare **către utilizator,** către satisfacerea cerințelor conducerii operative a procesului aprovizionării tehnico-materiale la diferite niveluri organizatorice. Un alt deziderat al acestui proces de perfecționare îl reprezintă asigurarea **creșterii sensibile a operativității** în culegerea, transmiterea, prelucrarea și prezentarea spre valorificare a informațiilor, respectiv reducerea timpului de răspuns al sistemelor informatice, care pentru anumite categorii de informații trebuie să se apropie de performanțele sistemelor în timp real.

Realizarea **băncii de date a aprovizionării tehnico-materiale,** cu baze de date — componente ale acesteia — organizate la centrele de calcul ale organismelor centrale de sinteză, ale ministerelor economice, ale județelor și centralelor industriale, alături de **extinderea utilizării terminalelor de teleprelucrare,** dotarea cu noi capacități de prelucrare electronică, precum și darea în funcțiune a primelor **terminale inteligente** la B.J.A.T.M.-uri (care va deschide prima etapă de realizare a sistemului informatic distribuit) vor reprezenta o bază tehnico-materială capabilă să asigure atingerea obiectivelor prevăzute pentru perioada cincinalului 1981—1985.

Sistemul informatic unitar

SUB ASPECT ORGANIZATORIC, eforturile vor fi concentrate în continuare spre creșterea aportului unităților de informatică din rețeaua M.A.G.F. la realizarea sarcinilor complexe din activitatea de aprovizionare, spre dezvoltarea și întărirea colaborării cu celelalte centre de calcul și cu I.C.I., orientată spre o delimitare mai strictă a sarcinilor și responsabilităților în realizarea **sistemului informatic unitar pentru activitatea de aprovizionare tehnico-materială** la scara economiei naționale (SIAM), atît pentru profilul teritorial, cît și pentru profilurile de ramură și departamental, spre o conlucrare mai strînsă în elaborarea unor produse-program și a unor modele economico-matematice generalizabile în economie, spre un schimb mai intens de informații prelucrate sau pregătite pentru prelucrare. O astfel de colaborare va contribui la diminuarea paralelismelor, la reducerea ciclului de proiectare-implementare, la creșterea eficienței activității de informatică din acest domeniu prioritar de activitate.

Proiectul de ansamblu al SIAM, elaborat de către Centrul de calcul al M.A.G.F. pe baza unei largi consultări a unităților de informatică din economie, a fost avizat de către I.C.I., transmis instituțiilor interesate și, după rezolvarea observațiilor făcute de acestea, a fost aprobat. Evident, accelerarea proceselor de proiectare și implementare, performanțele tehnico-funcționale ale unui sistem de o asemenea complexitate și dimensiune depind direct de modul în care fiecare centru de calcul la nivelul organismelor coordonatoare de activitate macroeconomică, al ministerelor economice și centralelor industriale elaborează subsistemele informatice (componentele) ce le revin în cadrul SIAM, de buna coordonare a eforturilor în cadrul sistemului informațional național.

Condițiile actuale create, potențialul însemnat de cercetare-proiectare de care dispunem în unitățile de informatică, experiența acumulată în utilizarea prelucrării electronice a datelor în activitatea de aprovizionare, baza tehnico-materială alocată acestui scop, alături de o mobilizare și utilizare eficientă a acestor resurse reprezintă premise suficiente pentru realizarea la un nivel calitativ corespunzător a sarcinilor ce ne revin în cincinalul 1981—1985.

M. GRIGORE
directorul Centrului de calcul electronic al M.A.G.F.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Virtuţile omnipotente" ale pieţei infirmate de realităţile economiei capitaliste

CEEA CE SE DESPRINDE din analiza teoriilor economice care, într-un fel sau altul, promovează piaţa concurenţială la rangul unui factor „mirific" de înlăturare a neajunsurilor reale cu care se confruntă economiile capitaliste este şi o anume viziune îngustă — unilaterală, în interpretarea realităţilor social-economice contemporane şi mai ales a naturii soluţiilor recomandate. Într-adevăr, constatăm cu surpriză că piaţa şi „homo oeconomicus", aceşti autoreglementatori fără greşeală din economie şi societate, nu au nimic de spus în problemele centrale ale zilelor noastre, ca şi cum acţiunile lor nu ar interfera cu criza de materii prime şi energie sau cu cheltuieli militare — cheltuieli care pe lîngă că reprezintă o grea povară, consumă energie şi resurse imense şi reprezintă un permanent pericol pentru însăşi viaţa noastră ; de asemenea, se poate constata că economiştii respectivi nu au nimic de spus despre noul cadru ce se cere instituit printr-o nouă ordine economică şi politică internaţională, menită să asigure raporturi juste şi echitabile între economiile naţionale, lichidarea transferurilor de venit naţional ce au loc în prezent de la ţările în curs de dezvoltare spre ţările dezvoltate — transferuri susţinute şi stimulate tocmai de sistemul în vigoare al relaţiilor economice, tehnice şi ştiinţifice, de preţuri, de raporturile monetare, de sistemul bancar existent etc.

Desigur, nu trebuie trecut peste faptul că nu puţini sînt economiştii nemarxsişti — şi între aceştia numeroşi participanţi la consfătuirea ştiinţifică amintită de la Milano — care au avut şi au o poziţie deosebit de critică la adresa actualelor manifestări de criză în economia capitalistă. În fapt, în mai multe situaţii de acest fel, sîntem însă în prezenţa unui amestec de critică şi — în parte — scepticism asistînd, deopotrivă, la o îngustare a orizontului problematic al ştiinţei economice : analizele interdependenţelor reciproce între fenomenele şi procesele economice şi cele sociale, analizele problematicii macroeconomice deţin un loc tot mai restrîns, pe primul plan trecînd preocupările conjuncturale şi cele legate de felul în care se manifestă mecanismul de funcţionare a economiei [1]).

Este evidentă în acest cadru lipsa unei viziuni globale, privind dezvoltarea economiei şi societăţii. Asistăm la o ancorare şi, în acelaşi timp, la o fărîmiţare a preocupărilor economiştilor pe aspecte parţiale, particulare — se insistă cu deosebire pe laturile tehnice legate de funcţionarea mecanismului economic, pe efecte — relativ deci pe aparenţe — şi nu pe fond, pe cauze. O ilustrare în acest sens o constituie aşa-zisa curbă a lui A.W. Phillips. Conform acesteia — unii au denumit-o chiar lege — ar exista o anumită relaţie directă între nivelul salariilor şi cel al şomajului. Această relaţie a fost transpusă ca fiind valabilă şi între inflaţie şi şomaj, în sensul existenţei unui raport invers proporţional între preţuri şi şomaj ; cu alte cuvinte, o inflaţie ridicată este întotdeauna concomitentă cu un şomaj scăzut şi, respectiv, un şomaj ridicat implică preţuri stabile. O astfel de relaţie a fost dedusă şi formulată pe baza observării modului în care s-au desfăşurat activităţile economice în deceniul „50" dar mai ales în deceniul „60". Dar modul cum s-a dezvoltat în continuare economia capitalistă, aşa cum o dovedesc manifestările ce au avut loc în anii „70", contrazic şi infirmă formulările sus-menţionate. Economiştii şi unii sociologi s-au pripit, deci, în a considera că au identificat o legitate acolo, unde de fapt, era o coincidenţă incidentală.

O atare ancorare şi simplificare maximă şi o asemenea tendinţă de formulare a existenţei unor interdependenţe între fenomenele şi procesele economice, cu pretenţia că sînt legităţi în desfăşurarea acestora, este caracteristică şi poziţiei cunoscutei „şcoli monetariste" din Chicago — care a găsit o explicaţie unică a dezvoltării economice, legînd-o de evoluţia circulaţiei monetare. În concepţia respectivă această evoluţie este privită cu dublu rol : de a caracteriza dezvoltarea întregii economii şi, în acelaşi timp, de a putea fi folosită ca pîrghie în orientarea evoluţiei acesteia. Este, desigur, cel puţin curioasă o atare poziţie — ne referim la lipsa viziunii globale, social-umane care să permită înţelegerea şi explicarea economiei şi societăţii, cu atît mai mult cu cît în ştiinţa economică au căpătat o dezvoltare însemnată elaborarea şi utilizarea de modele a căror particularitate, printre altele, este şi aceea de a considera fenomenele şi procesele economice, ştiinţifice, tehnice etc. într-o viziune sistemică, în interdependenţă reciprocă unele de altele.

Este adevărat, adeseori, în elaborarea unor modele ce s-au bucurat de apreciere, predomină tot o viziune îngustă, fiind incluse în model exclusiv faptele, fenome-

Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei

FIŞE

● *În Editura Politică a fost publicat de curînd, sub coordonarea prof. univ. dr. doc.* N. N. Constantinescu, *volumul* „MECANISMUL ACŢIUNII LEGILOR ECONOMICE ÎN SOCIALISM". *Lucrarea înmănunchează o serie de studii ce îşi propun să aprofundeze — în lumina amplelor mutaţii ce au loc în economie şi societate, a sporirii complexităţii proceselor economice — unele aspecte ale modului de acţiune a legităţilor generale ale dezvoltării societăţii. În această perspectivă în carte sînt analizate probleme referitoare la natura şi sistemul legilor economice care acţionează în socialism ; mecanismul general de acţiune a legilor economice deopotrivă cu cadrul de manifestare a unor legi economice specifice : legea economiei de timp, legea dezvoltării planice, proporţionale a economiei naţionale, legea valorii, legea creşterii productivităţii muncii. Un amplu spaţiu este acordat în volum investigării unor probleme teoretice însemnate pentru planificarea şi conducerea proceselor noastre economico-sociale : — reproducţia socialistă lărgită, repartiţia după muncă, circulaţia bănească etc.*

Convertibilitatea utilajelor productive

● *Sporirea competitivităţii şi eficienţei producţiei constituie o sarcină de primă însemnătate pentru economia R. P. Ungară —* afirmă Baláz Botos *în studiul* „Dezvoltare structurală şi investiţii" *inserat în volumul* „INDUSTRIAL DEVELOPMENT AND INDUSTRIAL POLICY" *editat de* Academiai Kiadò din Budapesta *(coordonator* Zoltán Roman). *În procesul de modernizare a structurilor de bază, mijloc de realizare a obiectivelor propuse — un rol hotărîtor dobîndeşte activitatea investiţională, sporirea eficienţei acesteia. Pentru a se asigura obţinerea de rezultate cît mai bune, în fundamentarea deciziilor de investiţii trebuie să se ţină seama, potrivit opiniei lui B.B., de mai mulţi factori : capacitatea de convertibilitate a utilajelor productive, nivelul de încărcare a capacităţilor existente şi calitatea relaţiilor de cooperare între unităţile industriale. Primul factor enumerat, şi cel mai important potrivit părerii lui B. B., permite ca, la nivelul de dotare existent, deci fără investiţii suplimentare, să se poată schimba şi înnoi producţia. Se asigură astfel, după cum se subliniază în articol, o creştere în flexibilitate a tipului de producţie, reducerea costurilor de dezvoltare deopotrivă cu diminuarea factorilor de risc. Deşi necesită investiţii iniţiale mai mari, conceperea unităţilor de producţie în această manieră conduce la o sporire a eficienţei pe termen lung.*

Cercetări prospective

● *Sub egida Centrului de cercetări previzionale pentru industrie, CEPRI, şi a Centrului de cercetări al Universităţii Paris IX Dauphine, a fost editat, în cursul anului 1979,* „L'ANNUAIRE FRANÇAIS DE RECHERCHE PROSPECTIVE". *Anuarul — ordonînd şi clasificînd informaţiile într-o manieră şi prin mijloace specifice unor astfel de lucrări — oferă posibilitatea cunoaşterii acelor instituţii şi organisme care, în Franţa, susţin cercetări şi elaborează studii cu caracter prospectiv. În volum este deopotrivă evidenţiată aria tematică cuprinzătoare, de accentuată diversitate — arie ce incorporează domenii cum sînt economia întreprinderii, economia internaţională, resurse naturale, sociologie, urbanism etc. — spre care sînt orientate inves-*

nele economice, sistemul fiind considerat autonom și relativ închis. Predomină așa numiții factori intrinseci. Trebuie să reținem însă că înșiși autorii modelelor respective subliniază limitele ipotezelor lor de lucru și că influențele exogene ale modelului — care există și acționează — n-au fost incluse în sistemul conceput ; că aceste influențe pot să intervină ca variabile ce determină chiar schimbarea radicală a modelului. Influența acestor variabile se menționează, mai ales, atunci cînd autorii modelelor tratează problema posibilităților de prevedere pe care le oferă modelele, respectiv transpunerea în viitor — exponențială și liniară de regulă — a relațiilor și interdependențelor consemnate ca valabile în trecut și în prezent.

Se cere evidențiată adîncirea viziunii înguste, tehniciste la care ne-am referit mai înainte și în ceea ce privește căutarea unor soluții la problemele pe care le pune dezvoltarea economică actuală, respectiv eliminarea — sau cel puțin atenuarea — tulburărilor în funcționarea sistemului economic capitalist. Ceea ce se cere cu deosebire comentat este faptul că preocupările economiștilor nemarxiști din țările capitaliste, în loc să analizeze realitățile ca atare și să caute soluțiile posibile în funcție de cerințele acestor realități din economie și societate, încearcă găsirea, în fapt reinventarea unor soluții care au fost valabile în trecut, într-o altă perioadă a dezvoltării economice și sociale. Au fost astfel „descoperite" și preamărite virtuțile nelimitate pe care le-ar avea „homo oeconomicus" prin comportamentul său propulsor și autoregulator în ale economiei. [2])

Pentru mulți din acești economiști efectele acestui „comportament" înseamnă implicit și soluțiile cele mai potrivite de recomandat pentru rezolvarea problemelor, pentru eliminarea dificultăților prezente. Mai mult încă, chiar actualele dificultăți din economia capitalistă sînt atribuite faptului că acest comportament al lui „homo oeconomicus" a fost impiedicat să se desfășoare în mod corespunzător de unele grupe de interese și presiune, de acțiunea sindicatelor, de exigențele oamenilor muncii, legate de ridicarea nivelului lor de trai. Este, de asemenea, criticată satisfacerea de către stat a unor cerințe pasămite „nefirești" ale oamenilor muncii ; se subliniază că statul, cică, intervine astfel în economie și modifică, respectiv „tulbură" rezultatele care ar fi corespunzătoare — în condițiile neintervenției amintite — necesităților reale, așa cum sînt ele evidențiate și satisfăcute ca urmare a acțiunii lui „homo oeconomicus". Este o poziție ce afirmă tendința — iluzorie evident — de întoarcere la societatea precapitalistă plecînd de la presupunerea absurdă că o atare întoarcere poate oferi soluții problemelor complicate ale imediatului, precum și pregătirea încă din prezent a viitorului.

Asistăm, deci, pur și simplu, la negarea în aceste concepții a realităților prezentului și programarea unei viziuni simplificatoare, voit exagerată, prin care ni se propune să facem abstracție de faptul că economia capitalistă a intrat în faza capitalismului monopolist de stat, în care nu mai poate fi vorba de concurență „perfectă" ci de luptă de interese între monopoluri. Oare nu libera concurență este cea care a născut monopolurile și în prezent este departe de a asigura climatul idilic în care „homo oeconomicus" își desfășoară funcțiile lui „rațională" ? [3])

Trebuie însă să spunem deschis că atari „soluții" nu vădesc altceva decît situarea economiștilor pe poziții apologetice, cu toate consecințele pentru prestigiul lor ca oameni de știință care ar trebui să aibă un rol progresist în viața socială. Așa cum arătam în partea primă a articolului „homo oeconomicus" nu a fost conceput nici de autorii lui inițiali mai mult decît ca o ipoteză de lucru, prin mijlocirea căreia să se simuleze procesele reale din economie, găsindu-se un substitut al experimentului ce nu poate avea loc în științele sociale. De la aceasta, însă, la considerarea lui absolutizată în rolul de realitatea intrinsecă a vieții economice este o cale foarte lungă și întortocheată, cale pe care oamenii de știință nu acceptă să o parcurgă, deoarece nu este altceva decît o fata morgana pentru unii economiști și un surogat cu funcții apologetice, pentru alții.

prof. dr. doc. Roman MOLDOVAN

[1]) Iată de exemplu ce afirmă în această direcție J. Robinson : Nu mai este ideologia lui laissez-faire, deoarece statul deține o mare parte în jocul economic, nici ideologia concurenței perfecte,, deoarece există oligopoluri și monopoluri. Dar ceea ce se propune este o ideologie a pieții prin care se încearcă să se justifice vechea ordine economică în ochii noii generații. Probabil cura este mai rea decît boala". (Convorbirea cu Joan Robinson, consemnată în volumul „Journey among the economists" de Arigo Levi și Alcove Tilss, London, 1973).

[2]) Lester C. Thurow scrie și el : „Dacă analizăm care sînt diferitele utilizări ce pot fi date modelelor economice apare clar că economia se deosebește de toate celelalte științe sociale sau științe pure printr-un punct foarte important : ea are un model normativ al modului în care ar trebui să acționeze „homo oeconomicus". Conceptul unui om economic rațional, în fapt nu tinde numai să ne explice „cum acționează omul" ci și „cum ar trebui să acționeze". Studiul Economicus — 1977 de Lester C. Thurow, Daedalus 1977.

[3]) Iată de altfel și o interesantă remarcă în această direcție : „Problema care a devenit acută este că piața, așa cum este ea, nu efectuează o distribuție de venit și putere care să satisfacă idealurile de justiție modernă. (Convorbire cu Kenneth, consemnată în vol. „Journey among the economists" de Arigo Levi, Alcov Tilss — Londra, 1973).

tigațiile. Circumscris preocupărilor de larg interes ce se manifestă pe plan mondial pentru explorarea viitorului, Anuarul oferă o imagine a participării cercetătorilor francezi la îmbogățirea cunoștințelor în acest domeniu.

Criza de energie și nomenclatorul profesiilor

● *Criza energetică — opinează* Philip Shabecoff *în articolul Hring Hands to Save fuel. (Închirierea de mînă de lucru pentru a economisi energia) publicat în numărul din 20 februarie al cotidianului* INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE — *a determinat, deopotrivă cu alte însemnate schimbări în planul structurilor de producție, mutații semnificative și în domeniul ocupării forței de muncă. Faptele care susțin o astfel de afirmație privesc apariția de noi activități — sau amplificarea unora deja existente —, activități care în condițiile creșterii neîntrerupte a costurilor energiei se dovedesc rentabile. Între acestea, subliniază P.S., pot fi menționate profesiile privind producerea și întreținerea de echipament tehnologic care permite recuperarea și reutilizarea unor surse de energie, cele menite să asigure o izolație termică mai bună a imobilelor, recondiționarea mașinilor și utilajelor scoase din funcțiune etc. — domenii a căror dezvoltare a determinat o creștere a cererii pe piața forței de muncă.*

Modul de interpretare a acestor tendințe, afirmă autorul, este însă diferit în rîndul economiștilor americani. O parte dintre aceștia consideră că schimbările survenite ca urmare a crizei energetice în structura populației ocupate îmbracă forma unei restructurări parțiale în sfera forței de muncă ocupate. Alți economiști, reactualizînd unele teorii mai vechi potrivit cărora energia și utilizarea forței de muncă se substituie reciproc, afirmă că, pe baza acestor tendințe, actuala conjunctură poate determina, pe o perioadă mai îndelungată, o anume diminuare a șomajului în unele sectoare.

● *Lucrarea conf. univ. dr. C. M. Drăgan, de la Academia „Ștefan Gheorghiu", „Calculația costurilor", apărută recent în Editura Academiei, rod al unei intense cercetări teoretice și aplicații practice în unități economice, tratează „in extenso" diferitele posibilități concrete de normare, planificare, evidență, control operativ al cheltuielilor și determinare a costurilor, în concordanță cu cerințele perfecționării autoconducerii, cu progresul tehnic contemporan, cu specificul întreprinderilor noastre socialiste. Prezentînd în detaliu multiplele aspecte ale sistemului costurilor normate — prin variante diferențiate de calculație, dintre care multe inedite (standardul tranzitoriu, standardul total, sistemul „CMD", modelul C.M., agregarea costurilor etc.), avînd un pronunțat accent de previziune și eficiență în concordanță cu cerința conducerii moderne, un caracter aplicativ concret, imediat și util tuturor tipurilor de unități productive — lucrarea poate constitui un important ajutor în acțiunea complexă de aplicare a noului mecanism economico-financiar.*

FIȘE

Alimentație și agricultură

ALIMENTAȚIA a constituit dintotdeauna un factor primordial al existenței umane. Elementele calitativ noi ce caracterizează, în momentul de față, problema asigurării hranei privesc pe de o parte, dimensiunile planetare în care este proiectată discuția și în care sînt căutate soluțiile, iar pe de altă parte, factorii și restricțiile care condiționează rezolvarea sa optimă. Creșterea rapidă a populației terestre, identificarea tendințelor specifice unor zone geografice, evoluția resurselor alimentare și distribuția acestora, posibilitățile de sporire a productivității agricole, restricțiile economice, financiare, tehnologice ce condiționează aceste creșteri, implicațiile ecologice ale dezvoltării unor tehnologii agricole etc., se constituie în tot atîtea puncte de reper pentru nu scenariu cu caracter prospectiv în domeniul alimentației. În acest cadru deosebit de complex își cantonează demersul volumul publicat de **Editura Academiei, „Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii" *)**, lucrare ce reunește studii elaborate de specialiști și cercetători din diverse domenii de activitate — alimentație, agricultură, biologie, economie etc.

O primă secțiune în volum este consacrată corelației populație-alimentație. Sînt investigate în acest cadru coordonatele fundamentării unei concepții științifice asupra alimentației raționale și profilactice de viitor — ca o componentă însemnată a calității vieții. O atenție deosebită este acordată în volum ansamblului de factori care asigură baza materială a realizării de produse alimentare la un nivel calitativ ridicat și într-un larg registru de diversificare corespunzător cerințelor de viitor ale populației : dezvoltarea industriei alimentare, asigurarea unui echilibru funcțional și structural al agroecosistemelor în ansamblul echilibrului ecologic, proiectarea prospectivă complexă a problemelor alimentației etc.

Diversificarea resurselor alimentare s-a impus și se impune ca o prezență statornică în atenția factorilor de răspundere, a cercetătorilor și specialiștilor din acest domeniu. Prin realizările științei moderne a fost creată posibilitatea introducerii în sfera consumului alimentar de noi produse, deopotrivă cu potențarea și diversificarea producțiilor agricole. Circumscrise acestei arii de preocupări, o serie de studii cuprinse în volum abordează problemele fundamentale care se pun în fața agriculturii, în etapa actuală și în perspectivă, și care decurg din însăși particularitatea proceselor de producție ce se desfășoară în această ramură de bază a economiei — caracterul permanent și reînnoibil al resurselor. În carte sînt evidențiate în acest context principalele componente ale sistemului de producție din agricultură și căile utilizării lor eficiente : gospodărirea judicioasă a fondului funciar și sporirea pe această cale, a productivității sale ; asigurarea resurselor de apă pentru irigații, avîndu-se deopotrivă în vedere costurile tot mai ridcate pe care le necesită lucrările de acest fel precum și efectele de lungă durată asupra solului ; conservarea mediului ambiant la nivelul agroecosistemelor ; asigurarea protecției pădurilor ca principală sursă de masă lemnoasă și de asigurare a echilibrului ecologic etc.

Creșterea susținută a producțiilor agricole constituie un deziderat al lumii moderne, lume confruntată încă cu grave inegalități în ce privește nivelul de trai, asigurarea cu hrană a populației din diferite țări. Ca o expresie a interesului deosebit de care se bucură în rîndul cercetării românești problemele diminuării inegalităților respective, probleme de a căror rezolvare depinde însăși existența umană, trei dintre secțiunile volumului recenzat — potențarea resurselor de către știință și tehnologie, potențarea resurselor prin organizare socială și potențarea resurselor prin cooperare internațională — cuprind studii ce investighează, într-o optică largă, posibilitățile de creștere a resurselor alimentare.

Rolul deosebit de însemnat al științei contemporane în întreaga viață economico-socială, se vădește cu prisosință și în cazul agriculturii. În fapt, agricultura ca principal sector de asigurare a hranei populației, beneficiază de aportul convergent al unui mare număr de discipline științifice — problemă surprinsă cu competență și rigurozitate de studii ale volumului. Între aceste discipline — biologia, care dobîndește un rol prioritar în sporirea producțiilor agricole prin crearea de noi soiuri de plante și rase de animale, cu productivitate ridicată, de valori nutritive incontestabil superioare, în asigurarea reducerii consumurilor energetice; chimia, pedologia, perfecționările continue ce se aduc, de către industria constructoare de mașini, mecanizării și automatizării activităților din agricultură ; valorificarea superioară a resurselor existente în agricultură, printr-o prelucrare avansată, de înaltă calitate și accentuată diversificare în unitățile de industrie alimentară ca urmare a unei continue perfecționări a tehnologiilor de fabricație — constituie, de asemenea, domenii puternic implicate în creșterea susținută, cantitativ și calitativ, a producției agricole.

Semnificația impactului cadrului socio-economic asupra viitorului alimentației mondiale este evidențiată pe deplin în lucrare. Studiile care abordează această problematică aprofundează o serie de fenomene și procese ce privesc acțiunea pîrghiilor economico-financiare, eficienta structurilor organizaționale și de conducere a activităților din agricultură. Sînt analizate în acest context relațiile complexe ce se stabilesc între organizarea socială a producției și gestiunea resurselor, implicațiile economice și sociale ale scăderii accentuate a volumului populației ocupate în agricultură ; modul de acțiune a mecanismului economic și a pîrghiilor economico-financiare ; rolul unității agricole de producție ca verigă organizatorică de bază în agricultura românească etc.

În acest cadru, problemele supuse discuției își găsesc un cîmp de abordare, înțelegere și soluționare considerabil lărgit prin fundamentarea conceptului de proces circular activ de valorificare complexă a resurselor, în speță din agricultură. Expresie a unor eforturi de a găsi soluții de eficientizare a proceselor de producție ce se desfășoară în agricultură, avîndu-se în vedere și condițiile radical schimbate în care se petrec în prezent acestea — îndeosebi prin adîncirea crizei energetice și de materii prime ce se manifestă pe plan mondial — ideea procesului circular activ avansează posibilitatea valorificării cît mai complete a resurselor agriculturii prin conceperea eficienței economice cuprinzător și în perspectiva largă. Acest mod de a gîndi procesele economice ce se desfășoară în agricultură, eforturile pentru elaborarea unui cadru mai rațional de utilizare a tuturor particulelor de substanță supuse prelucrării — premisă a sporirii gradului de valorificare a resurselor — poate avea efecte pozitive nu numai în plan economic dar și asupra dezvoltării sociale din mediul rural.

Așa cum se subliniază în volum, este evident că procesele de producție din agricultură nu se desfășoară rupte de un anumit context social, ci, dimpotrivă, strîns legate de acesta. Ele au profunde influențe asupra așezărilor din mediul rural, și contribuie nemijlocit la dezvoltarea acestora, conferă acestei dezvoltări un caracter integrat. O perspectivă globală asupra progresului agriculturii trebuie tocmai de aceea să se fundamenteze pe evaluarea tuturor parametrilor economico-sociali, pe acțiunea întregului complex de factori.

Studiile reunite într-o ultimă secțiune a lucrării analizează factorii stimulativi, ca și obstacolele, pe care, anumite relații economice dintre state le pun înaintea dezvoltării agriculturii și a satisfacerii cerințelor populației de consum alimentar. După cum se arată în lucrare între căile cele mai însemnate de rezolvare a problemei alimentației pe plan mondial — și pentru a căror promovare țara noastră a militat și militează activ — se înscriu cooperarea economică internațională în domeniul agriculturii și transferul de valori în domeniul tehnico-științific.

Evidențiind cu consecvență poziția României — orientată în mod clarvăzător de președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în rezolvarea uneia din problemele cardinale cu care se confruntă omenirea — problema alimentației, realizările obținute de țara noastră în acest domeniu, studiile reunite în volum reprezintă importante contribuții ale cercetării științifice românești la explicarea unor fenomene și la fundamentarea unor strategii de dezvoltare.

B. MĂRCULESCU

*) Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii în seria „Probleme globale ale omenirii", coordonator Mircea Malița, coordonatorul lucrării Nicolae Giosan — Editura Academiei, 1979 ; Culegere de studii semnate de : M. Malița, N. Giosan ; I. Mincu, V. Rotaru, I. Puia, V. Soran, I. Stanciu, E. Buciuman, I. Ionescu-Sisești, I. Ceaușescu, C. Răuță, S. Cîrstea, M. Botzan, I. Mihătoiu, O. Berbecel, N. Ciovică, M. Eftimescu, C. Mihoc, E. Socor, E. Negulescu, L. Florescu, D. Dumitru, N. Ceapoiu, E. Negruțiu, D. Davidescu, V. Davidescu, T. Baicu, V. Ionescu-Sisești, T. Dragoș, B. Segal, Gh. Manea, M. Popescu, M. Stănescu, C. Iuga, C. Marin, I. Olteanu, M. D. Popescu, C. Murgescu, G. Munteanu, N. Ștefan, D. Teaci.

10 PREȚUL ȘI RENTABILITATEA

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

NOȚIUNILE PREȚ ȘI RENTABILITATE au o largă aplicabilitate, întîlnindu-se în mod curent în procesul de producere și de vînzare-cumpărare a mărfurilor etc. Dezvăluirea conținutului științific al acestor categorii, a rolului și funcțiilor lor în reproducția socială presupune cunoașterea unor aspecte mai de profunzime, legate de cele două laturi inseparabile ale oricărui proces de producție — cheltuială de muncă, pe de o parte, și obținerea de rezultate, pe de altă parte.

Cheltuieli de muncă. Prețul mărfii

PRODUCEREA oricăror bunuri materiale precum și prestările de servicii atît pentru unitățile economice cît și pentru populație necesită consum de forță de muncă și mijloace de producție, deci **cheltuială de muncă.**

Larga diversitate a bunurilor și serviciilor care se produc și efectuarea schimbului de activități în condițiile producției de mărfuri reclamă în mod obiectiv prezența **unui element comun,** care să permită exprimarea unitară atît a efectelor cît și a eforturilor, comparabilitatea și aprecierea veridică a realității. Elementul comun cuprins în mărfuri (munca omenească abstractă) are ca expresie generală și omogenă **valoarea.**

În socialism, valoarea mărfii (M) cuprinde : valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea produsului creat de munca pentru sine (r), și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p) ; deci, $M=f+r+p$.

Pentru exteriorizarea muncii sociale înmagazinate în marfă, a valorii, care nu se vede, nefiind direct sesizabilă de către om, societatea o exprimă în bani, ceea ce impune utilizarea categoriei economice preț. **Prețul este expresia în bani a valorii mărfurilor,** adică a tuturor cheltuielilor de muncă, laolaltă, pe care le cuprinde valoarea $(f+r+p)$. Așa stau lucrurile în domeniul producției și circulației mărfurilor.

În sfera serviciilor, însă, expresia generală în formă bănească a consumului de muncă poartă denumirea de **tarif,** care și el, reprezintă o categorie de prețuri.

Costul de producție — bază de pornire în stabilirea prețurilor

STABILIREA PREȚURILOR este o operațiune de mare complexitate și răspundere, îndeplinind un însemnat rol în funcționarea și dezvoltarea planică a economiei naționale. În componența lui, trebuie să se delimiteze cu exactitate atît partea care reprezintă costuri cît și cea care constituie venit. De aceea, în fiecare unitate economică se fac prin estimări cantitative în bani, a părților componente ale valorii. Astfel, în scopul cunoașterii cheltuielilor pe care unitățile le efectuează nemijlocit, pe seama resurselor avansate de ele, se folosește categoria economică de **cost de producție.**

În sfera producției de bunuri materiale, **costul de producție reprezintă expresia bănească a cheltuielilor efectuate de unitățile economice producătoare pentru fabricarea și desfacerea mărfurilor respective.** El cuprinde numai o parte a valorii mărfii, anume valoarea mijloacelor de producție consumate (f) și valoarea produsului creat de munca pentru sine (r-cheltuielile pentru retribuirea lucrătorilor) ; el însumează, deci, numai primele două elemente ale valorii, adică $f+r$. Se observă, astfel, că sub raport cantitativ, costul este mai mic decît valoarea mărfii ; aceasta din urmă include, pe lîngă cost, și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p).

Mărimea costului de producție este determinată de volumul cheltuielilor efectuate de întreprinderi pentru producerea și desfacerea mărfurilor. În practică, se calculează **costuri pe unitatea de produs și pe întreaga producție** de un fel oarecare a întreprinderii respective.

Costul de producție constituie și un indicator economic deosebit de important pentru aprecierea activității desfășurate Costul joacă rolul de instrument de control asupra consumului de muncă, impulsionînd descoperirea rezervelor interne și sporirea eficienței economice. Atunci cînd nivelul **costului efectiv** nu depășește pe cel al **costului planificat** (antecalculat) înseamnă că întreprinderea a respectat normele de consum de mijloace de producție și forță de muncă. În etapa actuală, a perfecționării mecanismului economico-financiar, reflectarea cît mai corectă a cheltuielilor și rezultatelor capătă o mare însemnătate practică. Costul de producție constituie baza de stabilire a prețurilor, punctul de plecare în acest proces.

Structura costului reflectă elementele componente ale acestuia, precum și locul pe care-l ocupă fiecare în totalul cheltuielilor de producție. Conform reglementărilor în vigoare, structura pe elemente de cheltuieli primare este următoarea : materii prime și materiale, combustibili, energie, apă, retribuții, amortizarea fondurilor fixe, contribuții la asigurări sociale, cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi, dobînzi, taxe asupra terenurilor și alte cheltuieli bănești. Ponderea acestora în costul efectiv al producției marfă în industria republicană este diferită în funcție de specificul ramurilor de producție : de exemplu în anul 1978, materiile prime și materialele reprezentau 6,0% în industria energiei electrice și termice, 76,1 la sută în metalurgia feroasă, 9,6% în extracția gazului metan, 69,9% în construcții de mașini și prelucrarea metalelor, 66,6% în chimie, 83,9% în industria alimentară, 75,4% în industria textilă

Cunoașterea structurii costului este importantă îndeosebi în acțiunea de reducere a acestuia, orientînd efortul, cu precădere spre micșorarea acelor elemente care au o greutate specifică mare.

Venitul net, beneficiul și rentabilitatea

CONDUCEREA ACTIVITĂȚII pe baza autogestiunii economico-financiare nu se rezumă la cunoașterea costurilor $(f+r)$; nivelul prețurilor mărfurilor include în sine și cealaltă parte a valorii, cunoscută sub denumirea de valoare a produsului creat de munca pentru societate (p). În acest scop se utilizează categoria economică **venit net, care reprezintă expresia în bani a valorii produsului pentru societate** (p).

Pe ansamblul economiei naționale acesta poartă denumirea de **venit net al societății.** El este rezultatul muncii pentru societate depusă în ramurile productive, aparține întregului popor și, de aceea, este utilizat în vederea lărgirii producției și satisfacerii altor nevoi generale, comune, ale societății.

În unitățile productive de stat, venitul net îmbracă mai multe forme : beneficiul, impozitul pe circulația mărfurilor, prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, adaosul comercial, dobînda, impozitul pe fondul total de retribuție, contribuția pentru asigurări sociale, taxa pentru folosirea terenurilor, prime de asigurare etc. Acea parte din venitul net creat care rămîne la dispoziția unității economice poartă denumirea de **beneficiu.** Autogestiunea economico-financiară impune ca, în mare parte, beneficiul să fie folosit de către unități pentru constituirea fondurilor proprii necesare autofinanțării producției. De asemenea, beneficiul unităților economice de stat este folosit și pentru creșterea mijloacelor circulante, constituirea fondurilor pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale și a fondului pentru participarea oamenilor muncii la beneficii.

Cealaltă parte a venitului net creat în întreprinderile socialiste de stat se varsă la bugetul statului, sub forma impozitului pe circulația mărfurilor și a cotelor din beneficiu etc., constituind, împreună și cu alte resurse, **venitul net centralizat al statului.** Acesta este destinat creării de noi obiective economice (fabrici, uzine, centrale electrice etc.) și unități social-culturale (școli, cămine culturale, spitale etc.), satisfacerii nevoilor generale ale societății. Astfel, venitul net creat revine, indirect, tot oamenilor muncii, servește la ridicarea gradului de civilizație al poporului. Realizarea de venit net presupune ca rezultatele obținute de întreprinderi prin vînzarea mărfurilor să depășească cheltuielile efectuate. În legătură cu aceasta apare și noțiunea de **rentabilitate, care exprimă capacitatea de a realiza beneficii.** Se consideră rentabilă acea activitate economică ce permite unităților, ca pe baza rezultatelor (încasărilor) proprii să acopere cheltuielile efectuate și, totodată, să obțină beneficii.

În practică, pentru cunoașterea gradului de rentabilitate se folosește indicatorul economic **rata beneficiului ;** care se calculează, de regulă, ca raport între beneficiul (B) și costul efectuat (C); ea ne arată ce cantitate de beneficiu revine la fiecare unitate de cheltuială (leu cheltuit); cu cît acesta este mai mare, cu atît gradul de rentabilitate este mai ridicat și, deci, eficiența economică mai înaltă.

Importanța reducerii costurilor în procesul creșterii rentabilității

CREȘTEREA VENITULUI NET și a rentabilității întreprinderii este determinată în cea mai mare parte de reducerea costului.

Înțelegerea acestei probleme presupune cunoașterea raportului care există între preț (de vînzare), cost și venit net. La un nivel dat (constant) al prețului de vînzare al mărfii, venitul net este cu atît mai mare cu cît se reduce costul : de exemplu, dacă prețul mărfii este 2 000 de lei, alcătuit din 1 200 f + 400 r + 400 p, costul este de 1 600 lei (f + r), iar venitul net (p) este de 400 lei ; atunci cînd prețul rămîne constant (2 000 lei), iar costul se micșorează la 1 400 lei, cealaltă componentă — venitul net — se mărește la 600 lei.

Reducerea costului este deosebit de importantă pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, asigurînd baza reală de micșorare a prețurilor de vînzare a mărfurilor și, prin aceasta, creșterea puterii de cumpărare a maselor. De aceea, Partidul Comunist Român manifestă o preocupare deosebită pentru reducerea costurilor, pentru folosirea cît mai rațională a resurselor. În documentele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea ca în cincinalul 1981—1985 să se acționeze ferm pentru consolidarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, pentru promovarea unui regim sever de economii, cheltuirea cu maximă eficiență a fiecărui leu, desfășurarea unei activități economice rentabile, în interesul creșterii veniturilor fiecărui colectiv, al progresului și propășirii întregii societăți. Conform prevederilor, cheltuielile totale la o mie de lei producție marfă industrială, urmează să scadă cu 7—8% în anul 1985 față de 1980. În vederea sporirii mai accentuate a eficienței activității economice, în perioada ce urmează, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congers al P.C.R., arăta că este necesară ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor.

Căile de reducere a costului de producție

EXISTĂ MAI MULTE CĂI de reducere a costului de producție : 1. **Reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs** ocupă un loc deosebit de important în ansamblul căilor de micșorare a costurilor, urmînd ca în cincinalul 1981—1985 ele să se reducă cu 5,5—6%. Cheltuielile materiale sînt reprezentate prin consumul de materii prime, materiale, combustibil, energie, apă, fonduri fixe (amortizarea lor). Reducerea acestora pe fiecare unitate de produs oferă posibilitatea obținerii din aceeași cantitate de mijloace de producție a unei mase sporite de bunuri. Reducerea cheltuielilor materiale depinde, în primul rînd, de **micșorarea consumurilor specifice** de materii prime și materiale etc. Micșorarea consumurilor specifice poate avea loc prin : elaborarea de norme de consum științific fundamentate, evitarea rebuturilor, folosirea înlocuitorilor.

În spiritul documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. în procesul gospodăririi raționale a resurselor materiale, o atenție deosebită se acordă **recuperării și refolosirii** tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum (de ex. deșeurile de hîrtie, metal, lemn, piele, sticlă, mase plastice, reziduurile menajere, cenușa și zgura rezultate din arderea cărbunilor în termocentralele electrice). Pe această cale urmează ca, în cincinalul 1981—1985, să se acopere cel puțin 40—50% din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele. Refolosirea materiilor prime și materialelor contribuie deci la protejarea și economisirea resurselor naturale.

În aceeași direcție, a reducerii cheltuielilor materiale, acționează și **folosirea la maximum a fondurilor fixe** ale întreprinderilor (mașini, utilaje, instalații, construcții, clădiri, productive mijloace de transport etc.

2. **Creșterea productivității muncii vii** este o altă cale importantă de reducere a costului de producție. Sporind cantitatea de bunuri obținute cu aceeași cheltuială de forță de muncă, se micșorează volumul acestei cheltuieli de produs.

3. **Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești** și a altor cheltuieli neproductive prezintă, de asemenea, importanță pentru reducerea costurilor. În documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea folosirii tehnicii electronice și în lucrările de calcul și evidență încît, pe această bază, să aibă loc reducerea la strictul necesar a pensonalului funcționăresc.

Sistemul de prețuri și rolul lor în conducerea economică

FORMAREA PREȚURILOR are loc pe baza unor anumite principii și norme științifice de evidențiere a cheltuielilor efectuate și de includere a venitului net, în conformitate cu politica internă și externă a partidului și statului. În general, se pornește de la costul mediu pe ramură, la care se adaugă venitul net.

În țara noastră sînt utilizate mai multe categorii de prețuri, formînd **sistemul de prețuri.**

1. **Prețul producătorului** la nivelul unităților industriale, de lucrări de construcții-montaj, agricole precum și altor producători : el este format din costul mediu pe ramură plus beneficiul. La acest preț se vînd mijloacele de producție între întreprinderi ; el asigură, pe lîngă recuperarea costului, și obținerea beneficiului.

2. **Prețul de livrare** este format din prețul producătorului plus impozitul pe circulația mărfurilor. La acest preț circulă mărfurile — în cea mai mare parte bunuri de consum individual — de la întreprinderile producătoare la organizații de desfacere.

3. **Prețul de vînzare cu amănuntul** — preț format din prețul de livrare plus adaosul (rabatul) comercial ; este utilizat la desfacerea produselor și executarea lucrărilor de construcții către populație.

4. **Tariful pentru serviciile** prestate unităților socialiste și populație, reprezintă tot o categorie de preț, care este format din cheltuielile efectuate pentru prestarea serviciilor respective plus un anumit beneficiu.

Urmărind atent categoriile de prețuri respective, observăm că la **fiecare treaptă** a mișcării mărfurilor în procesul desfacerii se asigură totodată și realizarea unei anumite părți din venitul net creat în producție, sub diferite forme — beneficiul, impozitul pe circulația mărfurilor, adaosul comercial. Iată, deci, cum prețul, ca expresie bănească a valorii mărfii servește înfăptuirea reproducției lărgite în fluxul ei continuu.

În general, **prețurile reprezintă un puternic instrument economic,** servind ca mijloc de evidență, control și planificare, cointeresare materială a unităților economice, reglare conștientă a raportului dintre ofertă și cererea de mărfuri, redistribuire a venitului național.

În socialism, prețurile sînt **stabile,** în sensul că în decursul unei anumite perioade de timp nu se modifică, adică nu oscilează în funcție de schimbarea condițiilor de producție și desfacere. Aceasta reflectă încă o trăsătură a superiorității economiei socialiste față de capitalism. În general, micșorarea cheltuielilor necesare creării fiecărui produs oferă baza reală pentru reducerea, la anumite intervale de timp, a prețurilor de vînzare. Periodic, au loc revederi ale sistemului de prețuri.

Partidul nostru acordă o atenție deosebită menținerii în limite strict controlate a dinamicii prețurilor la bunurile de consum și a tarifelor la prestările de servicii.

prof. dr. Constantin ENACHE

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin preț ? În ce raport se află cu cheltuiala de muncă ?

2. Care este rolul costului de producție în stabilirea prețurilor ?

3. Ce se înțelege prin venit net, beneficii și rentabilitate ?

4. Ce raport există între costul de producție și rentabilitate?

5. Care sînt principalele căi de reducere a costului de producție ?

6. Care sînt principalele componente ale sistemului de prețuri în țara noastră?

UNITATEA ORGANICĂ DINTRE POLITICA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE (I)

ÎNTRE CONDIŢIILE social-economice ale unei ţări şi comportarea ei în viaţa internaţională, între politica internă şi cea externă a unui stat există o strînsă legătură, o intercondiţionare dialectică, exprimînd de fiecare dată interesele claselor, categoriilor sociale aflate la putere.

România socialistă oferă exemplul unei ţări a cărei politică internă se îmbină într-o unitate organică, armonioasă şi dinamică cu cea externă, unitate realizată pe fundamentul social al orînduirii socialiste şi al concepţiei ştiinţifice care călăuzeşte linia politică generală a partidului şi statului nostru. Modelul de dezvoltare a economiei şi întregii societăţi, de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România şi cel de dezvoltare a relaţiilor internaţionale, de soluţionare a marilor probleme ale contemporaneităţii — modele elaborate de congresele Partidului Comunist Român, începînd cu cel de-al IX-lea, de conferinţele sale naţionale şi în alte documente ale partidului din ultimii 15 ani — se îmbină într-un tot unitar, ce împleteşte naţionalul cu internaţionalul, purtînd pecetea hotărîtoare a gîndirii creatoare şi acţiunii revoluţionare a secretarului general al P.C.R., preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

„Punînd pe primul plan lupta pentru dezvoltarea economico-socială, pentru înfăptuirea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la marea adunare populară din 6 martie 1980 — **ne îndeplinim îndatoririle şi obligaţiile faţă de poporul nostru. Totodată, pornind de la interdependenţa şi unitatea dialectică între politica internă şi cea externă, ne aducem o contribuţie de seamă la cauza socialismului, a politicii de destindere, de independenţă şi pace".**

Identitatea naţională

REALITĂŢILE LUMII contemporane, constituite din ţări aflate pe trepte atît de diverse de dezvoltare economică şi socială, cu potenţialuri atît de diferite, în care se vădeşte cu putere crescîndă tendinţa afirmării independente a tuturor naţiunilor lumii, evidenţiază adevărul axiomatic că fiecare popor trebuie să răspundă de el însuşi, de dezvoltarea şi bunăstarea sa, să fie suveran în alegerea modului de organizare pe plan economic, politic, social, avînd de rezolvat sarcini naţionale proprii, specifice. În acelaşi timp, în epoca contemporană, în care dezvoltarea largă a colaborării internaţionale între state suverane şi egale în drepturi, schimbul de valori materiale şi spirituale, mai buna cunoaştere între naţiuni constituie o necesitate obiectivă pentru progresul fiecărui popor şi al întregii omeniri, fiecare stat este chemat şi are răspunderea de a-şi aduce contribuţia — prin politica sa internaţională — atît la înfăptuirea ţelurilor constructive ale poporului său, cît şi la dezvoltarea conlucrării paşnice, reciproc avantajoase, la rezolvarea problemelor ce se pun pe scară mondială, la instaurarea unui climat de pace şi încredere între toate naţiunile.

În aceste împrejurări, este firesc ca nu numai politica internă, ci şi cea externă a fiecărei ţări să se distingă prin individualitatea sa, prin identitatea sa naţională, chiar în condiţiile în care ţara respectivă are o orînduire socială, ţeluri şi alte elemente similare cu alte ţări. Cu cît aportul propriu al unui stat la armonizarea intereselor tuturor statelor pe arena internaţională, la promovarea unor relaţii noi între toate naţiunile lumii, a cauzei păcii şi colaborării internaţionale, este mai activ, cu cît iniţiativele şi activitatea sa sînt mai constructive, favorizînd rezolvarea problemelor şi diferendelor prin mijloace paşnice, cu atît politica sa se bucură de mai mult prestigiu, găseşte înţelegere şi audienţă.

În ceea ce priveşte tradiţiile naţionale, care contribuie la profilarea individualităţii politicii unei ţări, cea a României îşi trage seva din istoria poporului nostru care n-a purtat războaie cotropitoare, dar şi-a apărat cu dîrzenie şi demnitate fiinţa naţională, dreptul la libertate, independenţă şi unitate naţională, dorind să trăiască în pace şi bună înţelegere cu vecinii, fiind totdeauna solidar cu alte popoare ce-şi apărau drepturile lor. **Pentru partidul şi statul nostru promovarea pe arena internaţională în toate împrejurările a intereselor vitale ale poporului constituie una dintre cele mai înalte îndatoriri patriotice.**

În acelaşi timp, îmbinarea strînsă, armonioasă a sarcinilor naţionale şi internaţionale, a patriotismului cu solidaritatea internaţională constituie o trăsătură definitorie a activităţii partidului şi statului nostru, a operei teoretice şi practice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Experienţa acestui deceniu şi jumătate, ce se înscrie ca perioada cea mai dinamică şi bogată în împliniri din întreaga istorie a României, confirmă cu elocvenţă că dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, modernizarea rapidă a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri, realizarea unei economii naţionale sănătoase şi eficiente, înflorirea ştiinţei, învăţămîntului, culturii, asigurarea unui nivel de trai material şi cultural în continuă creştere pentru popor, constituie fundamentul trainic al independenţei ţării, al dezvoltării raporturilor de colaborare egală în drepturi şi reciproc avantajoasă cu alte state.

Faptul că numai în acest cincinal se prelimină ca volumul producţiei industriale să crească cu 70%, într-un ritm mediu anual de circa 11%, cel al producţiei agricole să depăşească cu 30% nivelul cincinalului trecut, venitul naţional să sporească cu 64%, într-un ritm mediu anual de peste 10%, volumul comerţului exterior să se amplifice într-un ritm mediu anual de peste 15% situează România printre ţările cu cel mai puternic şi constant dinamism economic din lume. Astfel de succese constituie o carte de vizită de autentic prestigiu pentru întreaga politică a României, insuflă respect sporit şi stabil, în relaţiile cu alte ţări, precum şi faţă de cuvîntul şi iniţiativele sale în viaţa internaţională.

Iată de ce partidul nostru, secretarul său general subliniază necesitatea de a îndrepta mai departe, cu toată hotărîrea, eforturile oamenilor muncii spre îndeplinirea neabătută a planurilor de dezvoltare economico-socială a patriei, creşterea puternică a forţelor de producţie, afirmarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile, valorificarea superioară a resurselor materiale şi a forţei de muncă, ridicarea eficienţei întregii activităţi economice, precum şi spre perfecţionarea relaţiilor sociale şi creşterea conştiinţei socialiste — ca principală condiţie şi premisă a înfăptuirii obiectivelor trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. în domeniul politicii externe.

O vocaţie universală

VALENŢELE MULTIPLE şi necesităţile situaţiei sale social-economice, înţelegerea profundă a interdependenţelor şi problemelor din lumea contemporană determină România să înfăptuiască o politică externă deschisă, permanent receptivă la ceea ce este nou şi înaintat, promotoare a unor poziţii ce corespund năzuinţelor de pace şi colaborare ale popoarelor, o politică cu vocaţie universală. Tocmai pornind de la vocaţia şi linia generală a politicii partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta în raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului că **„aplicînd consecvent în viaţă hotărîrile Congresului al XI-lea al partidului, Comitetul Central, guvernul, Republica Socialistă România au desfăşurat o largă activitate internaţională de dezvoltare a relaţiilor de colaborare multilaterală cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Ţara noastră a participat activ la lupta dusă pe plan internaţional pentru soluţionarea problemelor lumii de azi în interesul tuturor naţiunilor, al destinderii şi păcii".**

O expresie firească a legăturii organice dintre opera ce se realizează pe plan intern şi politica externă este faptul că România, ca **ţară socialistă,** pune neabătut în centrul activităţii sale internaţionale dezvoltarea continuă a relaţiilor de prietenie şi colaborare multilaterală cu toate statele socialiste, ale căror popoare edifică în ţările lor o orînduire ce are aceeaşi esenţă cu cea pe care noi o construim. După cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Congresul al XII-lea al partidului, **„situăm la loc de frunte întărirea relaţiilor cu ţările socialiste vecine — şi sîntem ferm hotăriţi să facem totul şi în viitor pentru extinderea raporturilor de bună vecinătate, colaborare şi solidaritate cu acestea".** Pornind de la viziunea sa ştiinţifică asupra rolului pe care-l au şi sînt chemate să-l aibă relaţiile dintre ţările socialiste, România acţionează pentru dezvoltarea colaborării cu

țările membre ale C.A.E.R. și perfecționarea activității acestei organizații, pentru extinderea cooperării economice cu celelalte state socialiste în scopul înfloririi tot mai puternice a fiecărei economii naționale, egalizării nivelurilor lor de dezvoltare, accelerării edificării noii orînduiri, spre binele și prosperitatea fiecărui popor din aceste țări.

Partidul și statul nostru au militat cu toată consecvența și militează în continuare pentru depășirea divergențelor și contradicțiilor existente între diferite țări socialiste numai pe calea tratativelor directe între părțile interesate, pentru realizarea unității și solidarității acestor țări pe baza principiilor socialismului științific, egalității și respectului reciproc, neamestecului în treburile interne și conlucrării reciproc avantajoase.

Fiind ea însăși **o țară în curs de dezvoltare.** România întreține și a amplificat puternic în ultimii ani relațiile sale cu țările în curs de dezvoltare de pe toate continentele, intensificînd atît cooperarea bilaterală, cît și conlucrarea pe arena internațională cu aceste țări. Colaborarea și solidaritatea cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate fac parte organică din politica generală, antiimperialistă și anticolonialistă, a partidului și statului nostru, de sprijinire a popoarelor în lupta pentru respectarea dreptului lor de a fi deplin stăpîne pe destinele și bogățiile lor, de a se afirma libere și independente.

Pornind de la realitatea apartenenței sale la comunitatea internațională, a împărțirii lumii pentru o lungă perioadă de timp în țări cu orînduiri sociale diferite, de la diviziunea mondială a muncii, România acționează totodată pentru lărgirea raporturilor sale pe diverse planuri cu țările capitaliste dezvoltate în spiritul coexistenței pașnice și în interesul reciproc, participă activ la schimbul de valori materiale, științifice și culturale **cu toate statele,** fără deosebire de orînduire socială, în scopul instaurării unui climat de pace, destindere și colaborare pe întreaga planetă.

La baza raporturilor cu toate statele, țara noastră situează ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța — principii care se bucură de o largă recunoaștere pe arena mondială.

Prieteni pe toate meridianele

O VIE EXPRESIE a evantaiului larg și a deschiderii politicii externe a României o constituie faptul că ea întreține în prezent raporturi diplomatice și consulare cu 135 de state și relații economice cu peste 140 de țări de pe toate continentele, participă la activitatea a circa 80 organizații internaționale guvernamentale și a aproape 800 organizații neguvernamentale, are prieteni pe toate meridianele.

Avînd în vedere importanța esențială pe care o au **forțele progresiste, democratice,** popoarele pentru dezvoltarea vieții internaționale pe o cale nouă, democratică, partidul nostru dezvoltă larg colaborarea și solidaritatea cu partidele comuniste, și-a amplificat raporturile cu partidele socialiste, social-democrate, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu alte organizații democratice, antiimperialiste, de pretutindeni. Partidul nostru, se pronunță și acționează pentru întărirea solidarității și colaborării tuturor acestor forțe, ca o condiție fundamentală pentru edificarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, a independenței și păcii.

Vocația universală a politicii externe a României își găsește întruchiparea nu numai în vasta rețea de relații, în multiple domenii, pe care le întreține cu statele lumii, ca și în contribuția sa activă, în inițiativele sale izvorîte din poziția sa economică și politică internațională, în vederea soluționării și căutării căilor de rezolvare a problemelor majore cu care este confruntată omenirea în actuala etapă istorică cum sînt lichidarea subdezvoltării, dezarmarea, în primul rînd cea nucleară, democratizarea relațiilor internaționale, creșterea rolului O.N.U.

Punînd capăt pentru totdeauna exploatării omului, edificînd orînduirea socială cea mai înaintată — societatea socialistă multilateral dezvoltată și deschizînd drumurile înaintării sale spre comunism, România este profund atașată cauzei progresului social-economic, nu se poate împăca cu relațiile internaționale perimate, nedrepte, perpetuate de imperialism, de pe urma cărora ea însăși, a suferit grav, și de aceea militează ferm pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, bazată pe principii democratice, pe echitate și egalitate între națiuni. Datorită eforturilor intense făcute de popor, marilor succese dobîndite în toate domeniile, România socialistă a lichidat starea de înapoiere de la care a pornit, s-a ridicat la un nivel mai înalt de dezvoltare, a înaintat cu pași rapizi, încît acum are în față perspectiva ca la mijlocul deceniului următor să depășească situația de țară în curs de dezvoltare și să intre într-un stadiu superior — cel de țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare. Demonstrînd prin propria sa evoluție postbelică posibilitatea lichidării într-un termen istoric scurt a subdezvoltării și rămînerii în urmă, România și-a dovedit atașamentul față de cauza înlăturării decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare prin programul cuprinzător de măsuri complexe și propunerile concrete prezentate la O.N.U. și cu prilejul unor reuniuni internaționale în vederea asigurării progresului economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale.

Considerînd că salvarea omenirii de un război, care în condițiile actuale ar fi fatal pentru însăși existența speciei și civilizației umane, că asigurarea păcii mondiale constituie o sarcină primordială, de cea mai înaltă răspundere, România a acționat și acționează pentru oprirea cursei aberante a înarmărilor, ce apasă greu pe umerii popoarelor, reprezentînd un grav pericol la adresa securității și păcii mondiale. Programul și propunerile concrete, realiste, de dezarmare, în primul rînd nucleară, prezentate de țara noastră la O.N.U. și în alte foruri internaționale, vizînd atît acțiuni radicale cît și măsuri parțiale de dezarmare, recentele cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, evidențiază responsabilitatea și fermitatea cu care România militează pentru a se opri angajarea statelor într-o nouă spirală a cursei înarmărilor, a se trece de la declarații la măsuri practice în domeniul dezarmării, în primul rînd nucleare, pentru a se folosi eficient forurile de negocieri existente și a se mobiliza toate forțele politice, opinia publică, popoarele tuturor țărilor în vederea întăririi încrederii între state, înfăptuirii dezideratului suprem al dezarmării. **„Interesele fiecărui popor, ale dezvoltării civilizației întregii omeniri** — sublinia cu tărie tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al P.C.R. — **cer să se facă totul pentru respingerea fermă a politicii înarmării și promovarea consecventă a politicii de dezarmare și pace. Sarcina primordială a epocii noastre este oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor !".**

Fiind un stat ce se bazează pe o autentică democrație, care a creat structuri noi, originale pentru antrenarea cît mai largă, nemijlocită a oamenilor muncii la dezbaterea și elaborarea politicii sale, România se pronunță în mod firesc pentru democratizarea relațiilor dintre state, pentru participarea activă, în condiții de deplină egalitate, a tuturor țărilor, indiferent de mărimea și potențialul lor, la soluționarea problemelor internaționale. Asigurarea participării active, pe picior de egalitate, în viața internațională, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, care, reprezentînd marea majoritate a lumii, se opun politicii de dominație și asuprire, militează pentru depășirea politicii de blocuri și a sferelor de influență, pentru o politică nouă, democratică în lume, are o mare însemnătate pentru însănătoșirea climatului politic internațional, pentru soluționarea constructivă a problemelor divergente și întărirea independenței, securității și păcii în lume.

În consens cu politica sa generală, România dă o mare importanță activității celui mai reprezentativ forum mondial, Organizația Națiunilor Unite, militînd pentru democratizarea continuă și perfecționarea acestei organizații, în vederea participării tuturor statelor la examinarea și rezolvarea marilor probleme actuale, a sporirii rolului și eficienței contribuției organizației la viața internațională.

Ca țară europeană, România este profund interesată și acționează neobosit pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele din Europa, pentru înfăptuirea securității și păcii pe continentul nostru. Contribuția activă, larg apreciată, la elaborarea Actului final de la Helsinki a constituit o dovadă grăitoare a spiritului de înaltă răspundere, a realismului și consecvenței cu care țara noastră abordează problemele securității europene. În același spirit, în cuvîntarea rostită la cel de-al II-lea Congres al F.D.U.S., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Față de agravarea situației internaționale actuale, se impune să fie intensificate în mod deosebit eforturile pentru realizarea securității europene, astfel ca îmbunătățirea climatului politic pe continentul nostru să aducă o contribuție importantă la procesul destinderii și păcii în întreaga lume. Trebuie să facem astfel încît actuala tensiune internațională să nu ducă la înrăutățirea relațiilor din Europa, ca securitatea europeană să dea un imbold mai puternic luptei pentru o politică de destindere și pace în întreaga lume. România este hotărîtă să participe activ la pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid pentru ca aceasta să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor, să dea un nou impuls dezvoltării largi, neîngrădite a cooperării economice, științifice și culturale pe continent și, îndeosebi, să ducă la măsuri practice de dezangajare militară și dezarmare, fără de care nu se poate vorbi de o reală securitate în Europa și în lume".**

Gheorghe BADRUS
prorector la Academia „Ștefan Gheorghiu"

R. P. Ungară

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ALE CREȘTERII ECONOMICE

ÎN VIAȚA economică și socială a Ungariei, cele trei decenii și jumătate parcurse de la eliberarea de sub dominația fascistă marchează o perioadă de schimbări esențiale în dinamica și orientarea procesului de dezvoltare. În acest interval relativ scurt s-a concentrat un amplu efort de construcție economică, finalizat, așa cum se apreciază, în trecerea de la stadiul de înapoiere a forțelor de producție la cel de perfecționare a unei structuri economice avansate.

Transformările intervenite în profilul economiei ungare sînt relevate de actuala contribuție preponderentă a industriei la formarea venitului național (și, în acest cadru, de participarea importantă a ramurilor înalt prelucrătoare, purtătoare de progres tehnic), de modificarea radicală a structurii populației ocupate în economie, în prezent angajată cu precădere în sectoarele neagricole de activitate, de dezvoltarea unei agriculturi intensive, de trecerea la repartizarea mai armonicasă în plan teritorial a forțelor productive.

O premisă majoră a transformărilor calitative realizate în anii construcției socialiste a constituit-o dinamica imprimată procesului de creștere a economiei. Comparativ cu nivelul antebelic, venitul național al țării a sporit de peste 5 ori, producția industrială de circa 10 ori, iar cea a sectorului agricol de aproape două ori, ceea ce s-a reflectat în final în îmbunătățirea considerabilă a condițiilor de muncă și nivelului de trai al populației.

DE-A LUNGUL ultimilor 35 de ani, obiectivele și mijloacele politicii economice s-au modificat, evoluînd de la prioritățile etapei inițiale de industrializare la cele ale valorificării cît mai eficiente a disponibilului național de resurse umane și materiale.

Odată cu atingerea limitelor creșterii extensive, începînd din a doua jumătate a anilor '60 și în special după introducerea (în 1968) a noului mecanism economic, politica de dezvoltare a căpătat un caracter tot mai pronunțat selectiv și flexibil. Astfel, în sectorul industrial s-a trecut la elaborarea și implementarea de programe centrale pentru dezvoltarea prioritară a unor ramuri (industria aluminiului, construcția de autovehicule, producția mijloacelor de prelucrare electronică a datelor, petrochimia). Pe de altă parte, pentru valorificarea cu eficiență sporită la nivel microeconomic în întreaga industrie a resurselor materiale și umane, prin adaptarea flexibilă a structurii producției la cerințele pieței interne și internaționale, o parte sporită a investițiilor industriale a fost transferată în competența întreprinderilor.

Un rol însemnat în înfăptuirea transformărilor calitative și ridicării pe această cale a eficienței economice l-a avut aplicarea noului mecanism de planificare și conducere, ale cărui trăsături esențiale sînt date de renunțarea la unele forme de centralism excesiv, concomitent cu trecerea la utilizarea unui sistem de instrumente economice menit să orienteze activitatea desfășurată la nivel microeconomic în direcția realizării obiectivelor planificate ; așezarea beneficiului în fruntea criteriilor de apreciere a rezultatelor activității productive și investiționale ; sporirea răspunderii întreprinderilor pentru gestionarea eficientă a resurselor proprii și atrase, adoptarea unui sistem mai flexibil de prețuri și extinderea utilizării creditului.

În actualul deceniu s-au accentuat preocupările pentru restrîngerea producției articolelor perimate din punct de vedere tehnic, neeconomicoase, și pentru dezvoltarea cu precădere a fabricației produselor rentabile, cel mai bine adaptate exigențelor pieței. Un exemplu în acest sens îl oferă construcțiile de mașini unde — numai în cursul actualului cincinal — se așteaptă o dublare a producției articolelor moderne, a căror pondere în volumul total al producției ramurii atinge cca. 40%. Între aceste produse se detașează cele ce comportă consumuri specifice relativ reduse de materiale și o densitate înaltă a muncii de cercetare și creație tehnică — mașini unelte cu comandă numerică, aparatură și instrumente medicale, produse ale tehnicii vidului etc. S-au îmbunătățit de asemenea, performantele sectorului agricol, lărgirea producției fiind asigurată — în condițiile restrîngerii suprafețelor cultivabile și a disponibilului de forță de muncă — prin aplicarea tehnologiilor avansate.

Efortul de creștere a fost așezat pe baze tot mai pronunțat intensive, comportînd — date fiind dimensiunile pieței interne, restrînse în raport cu cerințele unei aprovizionări și desfaceri eficiente — implicarea activă a economiei în circuitul mondial de valori.

ÎNCEPÎND de la jumătatea anilor '70, creșterea prețurilor de pe piața mondială la energie și materii prime nefavorabilă economiei ungare importatoare de astfel de produse a impus — mai mult decît în trecut — eforturi susținute pentru ridicarea competitivității produselor pe pieţele internaționale.

Această situație a determinat noi preocupări pentru o mai bună organizare a activității economice. Printre obiectivele prioritare și perfect realizabile — după cum s-a apreciat la lucrările celui de-al XII-lea Congres al P.M.S.U. se numără trecerea la organizarea intensivă a economiei, îmbunătățirea eficienței producției, perfecționarea structurii acesteia și a produselor realizate. Pe această bază, conform aprecierilor specialiștilor maghiari, în cursul cincinalului 1981—1985 urmează să se obțină o creștere a venitului național cu 15—17%.

În ceea ce privește comerțul exterior al Ungariei, principala orientare o constituie promovarea unei politici active de export prin creșterea competitivității produselor livrate partenerilor externi, producția trebuind să fie permanent adaptată cerințelor în schimbare ale pieței, îndeosebi prin ridicarea nivelului calitativ. Se pune, totodată, accent pe necesitatea ca produsele nerentabile pe parcursul unei perioade mai îndelungate să fie rentabilizate în viitor sau — în caz contrar — să se renunțe la fabricarea lor. În acest sens se urmărește sporirea ponderii, în cadrul exporturilor, a produselor care implică consumuri specifice scăzute de materii prime și energie, asigurîndu-se astfel economii la import, în special în domeniul energetic.

Și în agricultură, pornind de la gradul înalt de dotare tehnică și materială a acestui sector, se preconizează ca în perioada următoare să se acorde prioritate îmbunătățirii calității, satisfacerii cît mai depline a cerințelor de consum ale populației, precum și îndeplinirii obiectivelor de participare la ridicarea eficienței exporturilor.

Pentru stimularea adaptării mai rapide a întreprinderilor la noile condiții de aprovizionare și desfacere de pe piața mondială, o mare parte a activităților din sectorul industrial se desfășoară în condițiile introducerii sistemului de prețuri competitive ; prin acest sistem prețurile de aprovizionare a unităților productive sînt determinate pe baza celor de import, iar prețurile de desfacere a producției acestora — pe baza prețurilor obținute la export. Aceste măsuri sînt corelate cu trecerea la o politică financiară normativă, menită să stimuleze dezvoltarea întreprinderilor cu o eficiență ridicată.

Perfecționările preconizate în întreaga activitate economică urmăresc să asigure posibilitatea ridicării în continuare a nivelului de trai al populației — obiectiv major al politicii social-economice promovate de Partidul Muncitoresc Socialist Ungar.

O. ALEXANDRU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Priorități energetice în R. P. Bulgaria

DIRECȚIILE principale de dezvoltare a energeticii bulgare constau în creșterea extracției și sporirea folosirii resurselor energetice locale clasice și a centralelor atomoelectrice, paralel cu reducerea ponderii centralelor care funcționează cu combustibili lichizi și gaze.

Față de 1978, anul trecut producția de energie electrică pe bază de păcură a scăzut cu circa 280 mil. kWh, respectiv cu aproape 17%. S-au introdus restricții la producția electrocentralelor de uzină care funcționează cu combustibil lichid din import.

Pentru 1980 se prevede să se extragă peste 33 mil. t cărbune și să se producă 31,4 mlrd. kWh energie electrică și 14 mil. Gigacalorii energie termică. Ponderea cărbunelui extras în țară în producția de energie electrică urmează să crească de la 57,8% în 1978 la 61,1% în 1980. Consumul specific de combustibil trebuie să se reducă cu încă 2,5 g/kWh față de anul 1979, iar pierderile în cursul transportului, transformării și distribuirii energiei electrice să se diminueze cu circa 50 milioane kWh. Ponderea energiei electrice de origine nucleară în producția electrică a țării va ajunge la 20% prin intrarea în funcțiune a celui de al treilea reactor al centralei de la Kozlodui prevăzută pentru sfîrșitul sem. I a.c.

Oțelul: de la excedent la deficit?

RECESIUNEA prin care trece în ultimii ani industria siderurgică din țările capitaliste se caracterizează prin excedente ale producției de oțel față de cerere, prin utilizarea incompletă a capacităților de producție existente (evaluate în lumea nesocialistă, la 825 mil. tone de oțel pe an, față de o producție de 712 mil. tone), prin închiderea unor întreprinderi considerate nerentabile și reduceri de personal, prin restrîngerea investițiilor în această ramură ș.a.m.d.

Or, micșorarea volumului investițiilor din cauza existenței de capacități excedentare, în special în țările Europei occidentale, în Japonia și S.U.A. imprimă un ritm mai lent de creștere a capacităților de producție în siderurgie decît a cererii de oțel. Astfel, după aprecierea specialiștilor companiei americane National Steel Corp., consumul de oțel din țările nesocialiste va spori în perioada următoare în medie cu 3—4% pe an, ajungînd în anul 1985 la 920 mil. tone, în timp ce capacitățile de producție vor însuma doar 900 mil. tone. Ca atare, estimează specialiștii, actuala tendință se va inversa, unele țări capitaliste dezvoltate vor deveni tributare importului de oțel, iar prețurile acestuia pe piața mondială vor urca simțitor.

Stocuri de petrol

RECENTELE creșteri înregistrate la prețul petrolului, precum și oferta mai redusă, au determinat o tendință accentuată de majorare a stocurilor în țările occidentale industrializate. Potrivit Agenției Internaționale pentru Energie, stocurile de petrol ale țărilor membre depășesc la 1 aprilie 1980 cu 11% nivelul înregistrat cu un an în urmă. Principalele creșteri sînt realizate de R.F.G. — 15%, S.U.A. — 11%, Anglia — 12%, Italia — 7%, în timp ce Japonia și-a redus stocurile cu 7%. Pe ansamblul țărilor A.I.E. se prevăd în continuare creșteri, stocurile la 1 octombrie 1980 așteptîndu-se să fie cu 8% peste nivelul de la 1 aprilie a.c.

A.I.E. apreciază că după o iarnă grea și în condițiile dificultăților din economiile occidentale, ar fi fost normal să apară livrări suplimentare pe seama stocurilor existente. Reacția inversă de creștere a rezervelor, este determinată mai ales de incertitudinile referitoare la prețurile de vînzare din acest an, precum și de evoluția, imprevizibilă, a livrărilor.

Programe de dezvoltare

Kuweit: atenție sporită valorificării superioare a petrolului

ȚIȚEIUL reprezintă cea mai importantă resursă a economiei kuweitiene contribuind cu 95% la formarea venitului național. La un nivel al rezervelor estimate la 77 miliarde barili — 10,5 miliarde tone — plafonul de producție a fost stabilit la 2,16 milioane barili/zi (față de 3,2 mil. barili/zi anterior, ca urmare a politicii autorităților kuweitiene de conservare a resurselor de petrol și gaz) și începînd cu 1 aprilie 1980 plafonul va ajunge la 1,5 milioane barili/zi. În prezent Kuweitul își intensifică eforturile în vederea valorificării superioare a acestei importante resurse. Astfel, în perioada anului fiscal 1978—1979, a exportat produse petroliere în valoare de 840 milioane dolari (față de 135 milioane în anul precedent). Rafinăria de la Mina Al-Ahmadi are în prezent o capacitate de producție de 285 000 barili/zi. O unitate pentru producerea asfaltului, de 250 000 tone/an a fost dată în folosință în octombrie 1978 și este în curs de realizare extinderea unei unități de lubrifianți și carburanți. Ca urmare a acțiunilor de modernizare a rafinăriilor sale, Kuweitul va putea rafina în viitorii 3—4 ani, 750 000 barili/zi, adică 50% din totalul producției, dacă plafonul va rămîne la 1,5 milioane barili/zi.

Kuweitul este în același timp și un mare producător de gaze naturale. Unitatea de separare de la Mina Al-Ahmadi produce în prezent 1,35 milioane tone/an gaz natural lichefiat, iar o nouă uzină, la Shuaiba, va avea o producție de 3 milioane tone.

Kuweitul s-a angajat de asemenea într-un proces de dezvoltare și diversificare a industriei vizînd lărgirea activităților de transformare a hidrocarburilor (petrol și gaze naturale) precum și dezvoltarea industriilor orientate către o piață internă în plină expansiune.

Pentru anul fiscal 1979—1980 guvernul a alocat investiții în valoare de 1,4 miliarde dolari în vederea realizării mai rapide a proiectelor din planul cincinal 1978—1983. Se are în vedere modernizarea rafinăriei Ahmadi, construirea unei fabrici de ciment (capacitate de 2,3 milioane tone) și mai ales crearea unei rețele de căi ferate, un complex petrochimic pentru produse aromatice (a cărui intrare în producție este prevăzută pentru 1981) etc.

În cadrul schimburilor comerciale dintre România și Kuweit se constată o mare diversitate la livrările românești: cherestea, placaj, hîrtie, mobilă, faianță, ciment, confecții, țesături din bumbac, lînă și celofibră, covoare, tricotaje, încălțăminte, produse alimentare, armături metalice, aparataj electric, anvelope etc. Totodată, în prezent se află în curs de tratare o serie de acțiuni de cooperare în diferite domenii de interes reciproc.

Gh. ALBU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 24—28 MARTIE 1980 a consemnat continuarea tendinței de repreciere a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Această tendință a fost sprijinită în continuare de procesul de creștere a dobînzilor pe piața internă din S.U.A., unde a nivelului dobînzilor pe piața internă din S.U.A. unde nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" a atins la finele intervalului prezentat 19,5% p.a. fapt care s-a repercutat și pe piețele de schimb valutar și pe piața euro-depozitelor, contribuind la întărirea cursului dolarului. Intervalul a fost de asemenea marcat de intervenții ale băncilor centrale care au vizat în principal frînarea reprecierii prea accentuate a dolarului S.U.A.

Lira sterlină a avut, mai ales în prima parte a intervalului, o creștere pînă la un maxim de circa 2,2005 dolari/1 liră sterlină. După prezentarea proiectului de buget — care în opinia observatorilor a dezamăgit așteptările experților —, lira a înregistrat un recul cotînd la închiderea de 2,1770 dolari/1 liră cu circa 0,4% sub nivelul de referință. **Francul elvețian** a înregistrat în raport cu dolarul S.U.A. o depreciere de circa 3,3% față de săptămîna precedentă la cursul de închidere de circa 1,8335 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a avut o mișcare asemănătoare, observatorii notînd deprecierea ei relativă mai ales în raport cu lira sterlină. Marca a cotat la închiderea de 1,9340 mărci/1 dolar, cu circa 3,0% sub cursul anterior. **Francul belgian** a înregistrat în final o depreciere de circa 2,0 față de cursul de referință la un nivel de circa 30,95 franci pentru un dolar. **Francul francez** și **lira italiană** au avut evoluții asemănătoare situîndu-se la închiderile de 4,4270 franci/1 dolar și 892,00 lire/1 dolar cu circa 1,5 și respectiv 2,0% sub cursurile de închidere din săptămîna precedentă. **Yenul japonez** a consemnat, în acest interval cel puțin, succesul măsurilor luate de Banca Japoniei în realizarea stopării deprecierii sale față de dolar la un plafon de circa 250 yeni/1 dolar. La închiderea de circa 249,60 yeni pentru un dolar valută japoneză s-a situat cu numai 0,2% sub cursul de referință.

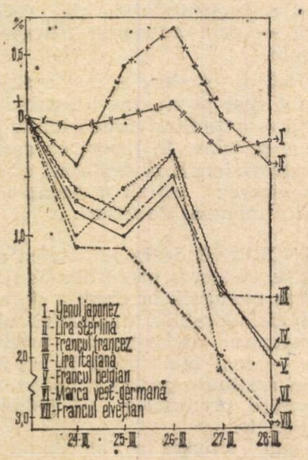

Evoluția cursurilor valutelor occidentale în perioada 24—28 III, față de dolarul S.U.A.,

Piața eurodepozitelor a consemnat în acest interval creșteri de dobînzi la toate perioadele și valutele. La depozitele pe termen de șase luni dobînzile au atins 19,5% la eurodolarii S.U.A., 10,125% la euromărcile vest-germane și circa 7,6875% la eurofrancii elvețieni.

Pe **piața aurului** a continuat să se manifeste o tendință incertă datorată în principal mișcării ascendente a dolarului S.U.A. pe piețele de schimb valutar. Prețul aurului a scăzut de la maximul de 558,25 (fixing la Londra) atins la deschiderea intervalului la un minim de 485,25 dolari/uncie situîndu-se la ultimul fixing la un nivel de 490,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Negocierile globale privind cooperarea internațională pentru dezvoltare — o cerință a asigurării progresului economic general

SÎNT NUMEROASE stăruințele, uneori bine intenționate, de a inventaria și evalua cu optimism acțiunile inițiate în cadrul O.N.U. sau pe alte planuri în direcția dialogului internațional pe problemele cooperării economice, de a sublinia complexitatea extremă a aspectelor implicate, la care se adaugă ca factor de dificultate și ineditul unei atari întreprinderi. Fără a minimaliza cîtuși de puțin rezultatele obținute pînă în prezent, ele rămîn totuși cu mult în urma așteptărilor, nu justifică nivelul și conținutul actual al dialogului internațional și cu atît mai puțin trasează soluții pentru depășirea impasului. Astfel, dialogul internațional a relevat existența unor optici neconcordante chiar în legătură cu obiectivele sale. În acest context, punerea la îndoială tot mai insistentă a oportunității ca elementele constitutive ale noii ordini economice internaționale să facă obiectul eforturilor colectiv al statelor de acomodare reciprocă relevă, de fapt, un recul față de pozițiile convenite în mod unanim la mijlocul deceniului trecut. Caracterul condițional al adeziunii statelor dezvoltate la conceptul noii ordini economice internaționale, estompat în mod voit la început, sub efectul șocului produs în economia și comerțul lumii în perioada 1973—1974, s-a manifestat tot mai fățiș, ulterior, pe parcursul multiplelor reuniuni internaționale și negocieri plasate sub egida O.N.U. sau în cadrul Conferinței Nord-Sud de la Paris etc. Asemenea manifestări, cît în special politica economică urmată, în cea mai mare parte pe baze coordonate, de statele respective reprezintă în realitate încercări de a arunca povara crizei pe umerii țărilor în curs de dezvoltare, de a menține măsurile de prefacere a sistemului economic internațional la stadiul unor corective și ajustări. Că lucrurile stau într-adevăr așa, o demonstrează elocvent, printre altele, rezultatele nesatisfăcătoare ale U.N.C.T.A.D. V de la Manila, ale celei de-a III-a Conferințe generale a O.N.U.D.I. de la New Delhi, ca și bilanțul recentei runde de negocieri G.A.T.T., respectiv stagnarea finalizării măsurilor sau instrumentelor internaționale de reglementare a comerțului cu produse de bază, a transferului de tehnologie și activităților societăților transnaționale.

TOATE acestea dovedesc că, departe de a fi doar un efort academic sau un demers diplomatic, promovarea unor raporturi și structuri noi în economia lumii trebuie înțeleasă prin prisma adevăratei sale semnificații : un obiectiv de interes nemijlocit pentru toate statele, dincolo de interesele lor particulare sau pe termen scurt, care prelimină întrunirea premiselor pentru asigurarea unei dezvoltări generale, stabile și echilibrate. **„În condițiile interdependențelor tot mai strînse ce caracterizează evoluția contemporană** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al F.D.U.S. — **lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazate pe egalitate și avantaj reciproc, care să ducă la progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, corespund intereselor tuturor popoarelor, dar corespund, totodată, și dezvoltării generale a economiei, inclusiv a țărilor dezvoltate".**

O apreciere realistă a situației economice mondiale este indispensabilă în acest context, dar nu în scopul de a motiva introducerea condiției restabilirii creșterii neinflaționiste a țărilor dezvoltate drept prealabilă pentru adeziunea lor la un atac eficient asupra sărăciei, subdezvoltării și haosului economico-financiar în lume, ci tocmai pentru a cataliza aportul neîntîrziat și plenar al tuturor factorilor politici și economici. Necesitatea sa obiectivă, decurgînd din îngustarea terenului pentru o dezvoltare stabilă într-o lume împărțită în țări bogate și țări sărace, ca și absența practică a unei alternative viabile sînt argumente de necontestat pentru clarificarea și conștientizarea opiniei publice de pretutindeni, mai ales din țările dezvoltate.

În mod cu totul neîntemeiat, credem, se reproșează principiilor și obiectivelor instaurării noii ordini economice — definite în documentele organismelor O.N.U. și în platformele poziției Grupului celor 77 — o viziune „etatistă" asupra relațiilor internaționale. Încercările de a reabilita și absolutiza autoritatea inițiativei private într-o economie de piață au loc, de fapt, pe fondul nerenunțării la aplicarea măsurilor inspirate din doctrina lui Keynes, care a transferat responsabilitatea conjuncturii globale de la jocul liber al pieței în mîinile statului capitalist. Este clar că perseverarea — izvorîtă din rațiunile amintite sau nu exclusiv din acestea — pe linia implicării selective în negocierile economice, prin prisma intereselor directe într-un domeniu sau flux distinct al schimburilor internaționale, nu reprezintă calea instaurării unui dialog global autentic.

Experiența îndelungatelor și anevoioaselor eforturi depuse în cadrul negocierilor multilaterale de pînă acum reliefează necesitatea unor reorientări din partea tuturor participanților la dialog, atît pe fondul cît și în modul de abordare a problemelor.

REALITATEA economică atestă că soluționarea problemelor cu caracter global și promovarea unei dezvoltări stabile și susținute în lume, pe fondul progresului accelerat al țărilor în curs de dezvoltare, presupun armonizarea, în interesul și avantajul reciproc, a responsabilității tuturor părților implicate în dialogul internațional. Este de la sine înțeles că aceste responsabilități nu pot fi simetrice și egale datorită deosebirilor obiective în potențialul economic și politic al statelor, precum și mai ales în virtutea disparităților flagrante în nivelul dezvoltării economice al diferitelor grupuri de state. De aceea, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului, **„problema subdezvoltării și instaurării noii ordini trebuie să facă obiectul unor tratative la care să participe țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, precum și țările socialiste, care să elaboreze împreună un program concret pentru a fi supus sesiunii speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 1980".**

Materializarea avantajelor concrete ce pot decurge din soluțiile agreate în consultările și negocierile multilaterale pentru toate categoriile de țări participante ar reprezenta un factor esențial de accelerare a procesului de elaborare a acestora. Așa cum absolutizarea principiului reciprocității avantajelor și obligațiilor perpetuează inegalitățile, tot astfel practica probează că absența avantajului reciproc și a obligațiilor nu este de natură să promoveze dialogul și mai ales să stimuleze partenerii în finalizarea sa. Evident, căile propriei dezvoltări nu pot face obiectul discuțiilor sau condiționa încheierea aranjamentelor de cooperare internațională, întrucît ele sînt un atribut suveran al statelor, care se stabilesc în conformitate cu voința popoarelor respective. Într-o asemenea perspectivă, principiul nereciprocității și al tratamentului mai favorabil sau preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, care este o normă firească pentru situația economiei mondiale de azi, nu numai că nu își pierde valabilitatea, dar trebuie explicitat și aplicat corespunzător în practica schimburilor internaționale.

Divergențele de opinii care persistă în legătură cu modul cel mai eficient de tratare a problematicii de sub incidența conceptului noii ordini economice internaționale, respectiv considerarea distinctă a unui număr limitat de teme, care permit obținerea de rezultate concrete, sau abordarea unui complex de probleme din diversele domenii ale vieții economice, pot fi, în esență, determinate tot de viziuni diferite asupra obiectivelor transformărilor structurale din economia mondială. Pe de altă parte, așa cum aprecia la ultima sesiune a Adunării generale secretarul general al O.N.U., negocierile sectoriale din deceniul trecut s-au blocat în obstacole de ordin tehnic : ele au fost plasate în preocuparea exclusivă a specialiștilor care nu au luat întotdeauna în considerație ansamblul problematicii și situației economice, nu au sesizat imperativele politice ale momentului sau nu au avut autoritatea de a acționa sub acest impuls. Cele menționate ne îndreptățesc să considerăm că abordările respective nu trebuie tratate ca fiind alternative, întrucît esențiale rămîn, în ultimă instanță, scopul urmărit și capacitatea de a angaja responsabilitatea politică a participanților la negocieri. O selecție a temelor apare într-adevăr utilă, dar ea se cere realizată prin prisma obiectivului prefacerii înnoitoare, de structură, a sistemului economic internațional. Învățînd totodată din eșecurile trecutului apropiat, este necesar să se asigure o abordare integrată a problemelor din diferite domenii, ac-

ționîndu-se pentru examinarea și soluționarea simultană a acestora. Astfel s-ar putea realiza și o raționalizare a calendarului negocierilor, cu consecințe pozitive semnificative pe planul evitării unei dispersări a eforturilor în forumuri paralele, avînd tematici suprapuse sau împuterniciri neechivalente.

Ca și în cazul lansării în dezbaterea internațională a obiectivului instaurării unei noi ordini economice, inițiativa organizării unui nou tip de negocieri, consacrate elaborării soluțiilor concrete și globale în acest scop în etapa actuală de evoluție a economiei mondiale a aparținut țărilor în curs de dezvoltare. La ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U., propunerea Grupului celor 77 de a se iniția o rundă de negocieri globale în problemele cooperării internaționale pentru dezvoltare a constituit de departe problema asupra căreia s-a concentrat principala atenție a statelor membre.

CONSENSUL realizat pentru începerea pregătirilor asupra tematicii și procedurilor viitoarelor negocieri globale reflectă recunoașterea necesității de a se da un nou impuls dialogului internațional în marile probleme din domeniul materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar. Facilitat de înrăutățirea situației economice mondiale, care influențează negativ creșterea economică a tuturor statelor, acest acord nu a fost însă însoțit și de o apropiere netă a pozițiilor diferitelor țări sau grupe de țări asupra modalităților concrete de rezolvare a marilor probleme de pe acest plan. Revine Comitetului plenar pentru noua ordine economică internațională — organ al Adunării Generale a O.N.U. — care a fost desemnat să pregătească propunerile privind agenda, procedurile și durata negocierilor globale, sarcina de mare complexitate și răspundere de a prezenta un bilanț pozitiv al deliberărilor sale la sesiunea specială a Adunării generale din 25 august—5 septembrie 1980, astfel încît să se poată decide cu acest prilej începerea efectivă și promptă a negocierilor. Sesiunile Comitetului, stabilite pentru începutul lunii aprilie, mijlocul lunii mai și perioada iunie-iulie a.c., capătă astfel o însemnătate esențială pentru studierea minuțioasă și definitivarea recomandărilor adecvate, evitîndu-se încă din această fază obstacolele procedurale care au jenat în trecut dialogul internațional, ca și introducerea oricărei condiționări a lansării rundei de realizarea unor cerințe particulare în privința tematicii sau a aranjamentelor organizatorice.

Lucrările Comitetului plenar vor avea ca bază de discuție propunerile Grupului celor 77, adoptate de reuniunea sa ministerială din 11—14 martie a.c. de la New York, precum și sugestiile altor state membre. În platforma de poziție a țărilor în curs de dezvoltare — la elaborarea căreia România a avut o contribuție activă — se subliniază cu claritate necesitatea ca viitoarea rundă de negocieri să finalizeze soluții noi, coerente și globale în domeniile reținute de agendă. Aceste soluții trebuie să aibă la bază principiile și obiectivele noii ordini economice internaționale și să vizeze dezvoltarea mai accelerată a țărilor rămase în urmă, restructurarea relațiilor economice în lume.

În lumina poziției sale consecvente privind lichidarea subdezvoltării și promovarea unor raporturi noi în economia mondială, țara noastră concepe tematica viitoarelor negocieri globale ca un set coerent de probleme din domeniul materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar, de care depind în mod decisiv stabilitatea și expansiunea echilibrată a economiei lumii. Măsurile ce se vor cristaliza, cu concursul și participarea tuturor statelor interesate, trebuie să prevină orice acțiuni arbitrare în politica economică și comercială, să asigure gestiunea rațională a resurselor globale și a pieților mondiale de mărfuri, să promoveze înfăptuirea de modificări structurale în domeniile menționate — compatibile cu caracterul interdependent al problemelor abordate. O atenție deosebită acordăm stabilirii cadrului politic corespunzător de derulare a negocierilor, sub forma unei conferințe speciale a Națiunilor Unite — propusă de Grupul celor 77 — sau, eventual, a unei alte instanțe similare agreate de toate statele, care să angajeze voința și răspunderea statelor la cel mai înalt nivel de decizie. În oricare variantă de organizare a rundei, este necesar să se asigure prezența tuturor statelor membre ale O.N.U. și contribuția directă, în toate fazele negocierilor, a oricărei țări în reglementarea problemelor care o privesc. Nu există, de asemenea, dificultăți de principiu în realizarea formulelor de conlucrare cu alte foruri ale O.N.U., unde sînt în curs de reglementare o serie de alte probleme economice, de interes major în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare, astfel încît să se stimuleze încheierea lucrărilor lor, fără a li se afecta negativ conținutul și orientarea rezultatelor. Durata determinată de derulare a rundei (concepută preliminar în primele nouă luni ale anului viitor) nu trebuie să constituie un obstacol în calea epuizării tuturor posibilităților de a se obține soluții reale și concrete de consens.

Intervenită într-o perioadă extrem de dificilă în evoluția situației economice mondiale, ca și a dialogului internațional economic, noua și importanta inițiativă a Grupului celor 77 privind lansarea rundei de negocieri globale susținute se articulează cu preocupările responsabile ale unui număr sporit de oameni de stat, conducători ai partidelor politice de cele mai diverse orientări, cercuri științifice și de afaceri, pături largi ale opiniei publice de pretutindeni. Aceasta atestă că restructurarea relațiilor economice, „cea mai importantă problemă a omenirii pentru sfîrșitul acestui secol" — cum o califică raportul recent al Comisiei independente pentru problemele dezvoltării internaționale — se înscrie în mod durabil printre preocupările de prim ordin în lumea de astăzi. Edificarea unei noi ordini economice internaționale va determina și sensul acțiunilor țării noastre în procesul pregătirii și lansării negocierilor globale pe care le considerăm — în lumina aprecierilor documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. — drept o cerință obiectivă a realizării stabilității mondiale, a dezvoltării economice a tuturor statelor, a destinderii și păcii.

Marian CHIRILA

DATE DE PROGNOZĂ

Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic

CUNOSCUTA editură McGraw-Hill din Statele Unite a publicat nu de mult un studiu de sinteză, intitulat „Depășirea barierelor tehnice și aplicarea pe scară largă a elaborărilor tehnice determinante", care include datele aproximative ale efectuării viitoare a descoperirilor într-o serie de domenii ale cunoașterii, precum și intervalele de timp necesare ca realizarea descoperirilor respective să poată atinge nivelul oportunității lor economice și cel al utilizării lor largi. Elaborarea acestui studiu are la bază un chestionar-anchetă adresat cercetătorilor științifici, persoanelor care se ocupă în cadrul firmelor particulare cu prognoza și planificarea de perspectivă, precum și specialiștilor din cadrul unor institute guvernamentale sau cu profil tehnic. La anchetă, care a cuprins 12 ramuri ale economiei S.U.A., s-au primit răspunsuri din partea a două sute de companii, de organizații particulare și de stat.

Comparativ cu un studiu similar publicat anterior, ancheta actuală și-a extins întrucîtva aria de cuprindere. A rezultat, totodată, că — într-un interval de numai trei ani (1975—1978) — opiniile celor chestionați au evoluat, în general, în sensul deplasării pentru mai tîrziu a datelor probabile ale efectuării descoperirilor așteptate, cu excepția unor domenii cum sînt : tehnica aerospațială, masele plastice și construcțiile.

La interpretarea datelor de mai jos este necesar să se țină seama și de aspectul relativ al unor precizări sau formulări. Astfel, de pildă, cifrele publicate constituie media aritmetică a răspunsurilor primite din aceeași ramură de activitate, iar aprecierile asupra aceleiași chestiuni s-au deosebit uneori substanțial de la o ramură anchetată la alta. Pe de altă parte, intervine însuși caracterul fluctuant al definirii etapelor cheie ca : „descoperire" („depășire a barierei tehnice"), „oportunitate economică" și „utilizare pe scară largă", ele pretindu-se la o interpretare net diferențiată de la o ramură la alta (vezi, de pildă, sensul momentului „utilizare pe scară largă" în cazul creării de stații nelocuite de cercetare pe planetele apropiate de Terra și în cel al imunizării eficiente a oamenilor împotriva virozelor). Începem, alăturat, publicarea datelor menționate pentru primele trei domenii incluse în anchetă, celelalte domenii urmînd a fi prezentate în viitoarele numere ale revistei.

PERSPECTIVA UNOR ELABORĂRI TEHNICE

Domeniul și tema	Descoperirea principiului		Oportun. econ. a aplicării		Utilizarea pe scară largă	
	1975	1978	1975	1978	1975	1978
I. Construcțiile						
— Geamuri cu o capacitate variabilă de transmisie a luminii	1978	1982	1985	1987	1987	1990
— Îmbrăcăminți din beton precomprimat cu armătură pretensionată pentru șosele și poduri	1978	1978	1985	1980	1990	1995
— Noi materiale sintetice de construcție (pentru structuri ușoare)	1980	1978	1985	1990	1990	1995
— Pozarea îngropată a tuturor liniilor de transmisie electrică (exceptînd liniile de înaltă tensiune pe distanțe mari)	1980	1978	1982	1988	1990	1988
— Trotuar mobil	1980	1978	2005	1985	2035	2000
— Folosirea reziduurilor indust. la exec. îmbrăcăminților rutiere	1980	1978	1985	1978	1990	1986
— Agregat automatizat pentru săparea tunelurilor în roci dure	1980	1981	1985	1985	1990	1990
— Autostradă automatizată	1990	1978	2005	1990	2015	2015
— Utilizarea rest. menajere pentru bariere de securitate pe șosele	1982	1982	1990	1990	1995	2000
— Conductă pentru transportul mărfurilor	1982	1990	1985	2000	2000	2010
— Reducerea costului și accelerarea săpării tunelurilor	1980	1988	1990	1992	2000	2000
— Nomenclator național unic de materiale pentru const. drumurilor	1986	1985	1988	1995	2000	2000
— Un cod național unic privind construcțiile	1985	1984	1995	1994	1995	1995
— Iluminatul luminiscent și forforescent al clădirilor	1987	1982	1995	1990	2010	2000
— O nouă utilizare a tunel. subterane pentru nevoile transporturilor	1985	1982	1995	1988	2010	1995
— Încălzirea și răcirea clădirilor pe baza efectului termoelectric	1985	1982	2000	1995	2025	2005
— Utilizarea energiei solare la încălzirea și răcirea clădirilor mari	1980	1980	1990	1988	2000	1992
II. Electroenergetica și electrotehnica						
— Automobilul electric	1978	1982	1983	1988	1990	1995
— Gazoelectrodinamica	1985	1995	2000	2015	2000	2032
— Generator magnetohidrodinamic	1980	1990	1995	2005	2000	2025
— Folosirea comercială a hidrogenului drept combustibil	1985	2000	1995	2020	2000	2035
— Termoionica [1])	1982	2000	2050	2000	2050	—
— Linii subterane de tensiune foarte înaltă	1974	1990	1990	1998	2000	2010
— Elemente termice	1975	1985	1985	1990	1995	2000
— Turbogeneratoare cu abur de 2 milioane kW	1980	1988	1985	1995	1995	2018
— Sisteme criogene de transmisie prin cablu, intra-și interurbane	1982	1990	1990	2000	2000	2020
— Reacția termonucleară dirijată	1985	2000	2005	2010	2020	2035
— Instalație energetică compactă pentru uz gospodăresc	1980	2000	2000	2010	2050	2010
— Termoelectrica [2])	1970	1995	1990	2000	2050	—
— Sistem economicește justificat de folosire a energiei solare	1980	1995	1985	2000	1990	2020
— Utilizarea în scopuri tehnologice a căldurii reactorului atomic	1985	2000	1995	2000	2000	2015
— Îmbogățirea uraniului prin centrifugare	1975	1985	1980	1985	1987	1985
— Metodă de îmbogățire a uraniului cu ajutorul laserului	1980	1982	1985	1988	2000	1994
— Extragerea uraniului din apa mării	1980	2000	2000	2005	2000	2030
— Folosirea energiei oceanelor (a diferenței de temperatură între diferitele straturi de apă)	1990	1990	2050	1998	2050	2062
— Sisteme de comun. pe baza fibrelor optice pentru transmiterea :						
— informațiilor sonore	. . .	1978	. . .	1979	. . .	1986
— informațiilor furnizate de mașini electronice de calcul (M.E.C.) către M.E.C.	. . .	1978	. . .	1980	. . .	1990
III. Electronica						
— Display-uri multifunc. pentru înregistrarea stării organismului	1980	1985	1985	1987	1990	1995
— Sisteme autom. de efectuare a votării în aglomerații urbane	1980	1982	1985	1990	1995	1992
— Cinescop rigid plat	1975	1982	1982	1985	1985	1990
— Emițător electronic de impulsuri pentru suprimarea durerii	1978	1985	1980	1985	1990	1990
— Punerea la dispoziție a fondului de bibliotecă în facsimile (sau pe bază de display)	1978	1982	1982	1985	2000	1995
— Achiziționarea mărfurilor la domiciliu	1977	1982	1982	1990	1990	1998
— Proteze electronice	1980	1985	1982	1990	1992	1994
— Prelucrarea electronică a majorității corespondenței comerciale	1980	1982	1985	1990	1990	1995
— Reprod. de calitate tipog. a facsimilului (o pagină pe secundă)	1975	1983	1982	1987	1990	1994
— Televiz. și cinem. cu imagini tridimens. pe bază de holografie	1980	1990	1985	2000	1990	2008
— Controlul adecvat al traficului aerian	1975	1985	1978	1986	1985	1995
— Dirijarea automată a circulației automobilelor pe autostrăzi	1980	1990	1992	2000	2000	2010
— Traducere mecanizată	1978	1985	1985	1988	1995	1995
— Inteligență artificială	1982	2000	1990	2000	2000	2000
— Ochi artificial, capabil „să vadă“	1985	1990	1990	1995	2000	2000
— Prevederea cutremurelor	1979	1985	1980	1986	1985	1990
— Televizor montat pe ceasul de mînă	1982	1985	1985	1988	1990	2000
— Aparat telefonic personal, de buzunar	1977	1985	1980	1990	2000	1995
— Mașina de scris comandată prin voce	1975	1990	1984	1995	1990	2010
— Programe televizate la comandă	1976	1984	1985	1987	1990	1998
— Conectarea directă a sistemului nervos sau a creierului cu M.E.C.	1990	1999	1990	2000	2020	2020
— Mașină electronică de calcul, capabilă să se instruiască singură	1980	1985	1985	1990	1995	1995
— Sistem electronic de „recunoaștere“ a vocii	1976	1980	1979	1985	1990	1990
— Dispozitive complet electronizate pentru fotografiere sau filmare	1976	1985	1982	1990	1987	1995
— Roboți multifuncționali programați	1977	1990	1980	1992	1985	2000
— Instalații de înreg. sonoră și video, fără subansamb. mobile	1982	1983	1990	1990	2000	2000
— Sisteme de înregistrare a resurselor mondiale	1980	1985	1980	1988	2000	1992
— Sistem internat. de semnalare și înregistrare a calamit. naturale	1980	1985	1985	1990	1990	1995
— Programarea în limbaj neformalizat	1980	1985	1985	1990	1990	1995
— Condiționarea (reglarea microclimatului) orașelor	1985	2000	2000	2050	2000	2050
— Dirijarea gospodăriei casnice cu ajutorul M.E.C.	. . .	1985	. . .	1990	. . .	2000
— Televizor cu legătură inversă	. . .	1981	. . .	1985	. . .	1995
— Asimilarea instalat. de memoriz. folosind „joncțiunea Jefferson“ [3])	. . .	1980	. . .	1990	. . .	1996

[1]) Transformarea directă a căldurii în energie electrică. [2]) Obținerea de energie electrică pe baza contactului între două metale. [3]) Bloc criogenic de memorizare, asigurînd o viteză extrem de înaltă de regăsire a informației.

MONDORAMA

Orientări ale cercetării pentru economisirea energiei

CONFORM estimațiilor rezultate dintr-o anchetă efectuată în rîndul firmelor industriale din S.U.A. cheltuielile acestora destinate descoperirii și elaborării de tehnici și tehnologii care permit economisirea energiei vor înregistra o progresie dinamică ; sporul preconizat, de 40% în următorii trei ani, este totuși mai modest comparativ cu saltul de 24% realizat anul trecut față de 1978.

Din datele de mai jos rezultă că cele mai înalte ritmuri de creștere vor înregistra cheltuielile respective în industria chimică și cea a celulozei și hîrtiei, în industria tehnicii aerocosmice, în prelucrarea pietrei, argilei și sticlei, în construcția de aparataj ; totodată majoritatea cheltuielilor urmărind economisirea energiei (55% din totalul acestora, în 1982) se localizează în subramurile care produc diferite mijloace de transport.

(miliarde dolari)

Ramura	1979[1]	1982[2]
Total cheltuieli pe industrie	6301	8846
Din care :		
În industria prelucrătoare	5542	7991
— producția de automobile și alte mijloace de transport	1941	2505
— industria tehnicii aerospațiale	1237	2361
— prelucrarea petrolului	740	825
— industria electrotehnică și de mijloace de comunicații	537	816
— construcțiile de mașini cu caracter general	453	490
— industria de aparataj	221	361
— industria chimică	121	270
— industria celulozei și hîrtiei	35	70
— producția de articole tehnice din cauciuc	48	53
— producția de articole din piatră, argilă și sticlă	28	50
— alte subramuri	181	190
În alte ramuri ale industriei	759	855

1 Evaluări. 2 Prognoză
Sursa : B.I.K.I., nr. 6/1980.

Cuba: obiective prioritare pe anul în curs

PREVEDERILE planului de dezvoltare a economiei cubaneze pe anul 1980 reflectă pe de o parte necesitatea depășirii unor dificultăți obiective manifestate în cursul anului trecut (pierderile provocate agriculturii de maladiile unor culturi de bază, evoluția defavorabilă a raportului de schimb în comerțul exterior al țării ș.a.), iar pe de alta — cerința ridicării continue a eficienței activității economice. Se prevăd, între altele, ridicarea productivității muncii sociale cu 3% față de nivelul anului 1979, îmbunătățirea calității produselor, perfecționarea conducerii economiei prin organizarea activității în majoritatea covîrșitoare a întreprinderilor pe principiul gospodăririi chibzuite.

În sectorul investițiilor se va acorda prioritate terminării construcției obiectivelor deja începute în industrie, în agricultură, în sectorul turismului, cu alocarea concomitentă a unor mijloace importante pentru lucrările de reparații. În ceea ce privește obiectivele legate de îmbunătățirea nivelului de trai, a condițiilor de viață ale populației, accentul se pune pe ameliorarea aprovizionării acesteia cu produse alimentare (îndeosebi cu legume și zarzavaturi), perfecționarea activității transportului în comun, precum și celei a prestărilor de servicii pentru populație.

Rolul întreprinderilor mici și mijlocii

ÎN CERCURILE de specialitate din Occident se atrage atenția asupra dinamismului și viabilității întreprinderilor mici și mijlocii, apreciindu-se că acestea contribuie cu 2—3 puncte din rata creșterii anuale a producției industriale în țările respective și furnizează peste două treimi din noile locuri de muncă create. Rolul pe care-l joacă aceste întreprinderi în cadrul vieții economice a unor țări capitaliste este ilustrat de datele de mai jos :

Evident, întreprinderile mici și mijlocii sînt supuse unei presiuni continue din partea marilor companii și trusturi, îndeosebi în ramurile industriale cu o producție de serie mare și cu o tendință pregnantă de concentrare a capitalurilor (industria de automobile, construcțiile navale, producția de aparate electronice de uz casnic ș.a.). În alte sectoare, cum sînt confecțiile, prelucrarea pieilor, anumite prestări de servicii etc., numărul acestor întreprinderi se menține și chiar crește, prin faptul că relativa lor slăbiciune în domeniul obținerii creditelor, al investițiilor, este compensată de capacitatea comparativ mai înaltă de adaptare la cerințele în modificare ale pieței, de specializare ș.a.m.d.

Țara	Ponderea întreprinderilor mici și mijlocii în (%)			
	producția industrială	forța de muncă	valoarea totală a exporturilor	valoarea anuală a investițiilor
Anglia	40	circa 40	25	25
Finlanda	29	39	31	33
Franța	41	56	52	—
R.F. Germania	24	peste 50	20	26
Italia	circa 25	50	—	circa 20
Japonia	50	75	40	—

Sursa datelor : „Il Sole — 24 Ore", 19. III. 1979.

Iugoslavia: perspective „solare"

PREOCUPATĂ de problema îmbunătățirii structurii balanței sale energetice, Iugoslavia mizează în viitor și pe extinderea utilizării energiei solare. Primul generator de energie electrică pe baza folosirii radiației solare a fost pus în funcțiune în decembrie anul trecut în Slovenia, iar în orașul Liubliana s-a construit un complex de 60 blocuri de locuințe care vor fi încălzite cu ajutorul energiei solare. Pe coasta Adriaticii, în republica Muntenegru, urmează a fi construită o centrală solaro-electrică, care va aproviziona cu electricitate hotelurile din zonă și va permite triplarea producției unei întreprinderi industriale, profilată pe extragerea sării din apa de mare. Se prevede ca în diferite regiuni ale Iugoslaviei să fie construite, de asemenea, instalații solare pentru uscarea cerealelor (îndeosebi a porumbului), a tutunului, prunelor ș.a.

În prezent, în Iugoslavia un număr de 20 de întreprinderi cuprind în nomenclatorul produselor fabricate utilaje pentru folosirea energiei solare, uzinele „Tito" din Skoplie avînd încheiat cu firma americană „Solarco" un contract referitor la producerea de cazane solare pentru centrale electrice. După calculele specialiștilor Asociației iugoslave pentru energia solară, aceasta din urmă ar putea satisface — în perspectivă — circa jumătate din necesitățile de energie ale economiei naționale, deoarece pe fiecare kmp din teritoriul țării revine anual, în medie, peste un miliard kWh de energie solară.

Progresul producției de materiale izolatoare

ÎN TIMP CE o serie de ramuri industriale din lume au fost afectate, într-o măsură sau alta, de „criza" energetică, de scumpirea petrolului, producția de materiale izolatoare este una dintre activitățile favorizate de noua conjunctură. O importantă orientare în economisirea energiei fiind reducerea pierderilor de căldură în clădirile de locuit și în cele destinate instituțiilor sau unor scopuri productive, cererea pentru materiale termoizolatoare a cunoscut — relevă presa de specialitate din Occident — o creștere puternică (cu unele oscilații) începînd din 1974. Amploarea pieței potențiale rezultă din faptul că, alături de construcțiile noi, se pune problema îmbunătățirii izolării termice a clădirilor existente, din care — după aprecierea specialiștilor — doar circa o zecime dispun în prezent de o izolație termică corespunzătoare.

În domeniul menționat cererea se îndreaptă îndeosebi către vata din fibre de sticlă și cea din fibre de rocă, al căror cost a fost mai puțin afectat de creșterea prețurilor la petrol și care au calități ignifuge superioare.

„Barometrul" aur s-a defectat definitiv?

SPERANȚELE celor mai vajnici susținători ai aurului ca etalon monetar, măsură a valorii celorlalte mărfuri, barometru al evoluției unei economii și a relațiilor sale economice internaționale au fost zdruncinate de fluctuațiile foarte mari ale prețului acestuia.

Deși tratat pe piață ca o marfă oarecare — adevărat, de preț — aurul este considerat încă într-o serie de țări ca o importantă rezervă monetară. „Relieva barbară" (aurul) își mai păstrează atracția și ca „rezervă de ultima oră" pentru multe persoane care își investesc o parte din economiile lor în aur, fie sub formă de bijuterii, monede sau medalii, fie chiar în bare sau lingouri — de la 100 g pînă la 12,5 kg. Aceasta a determinat ca speculația, ajunsă la rang de activitate economică de prim ordin a numeroase organisme bancare, financiare și a trusturilor internaționale să se orienteze și spre piețele aurului, concomitent cu speculațiile cu valute și cu alte materii prime.

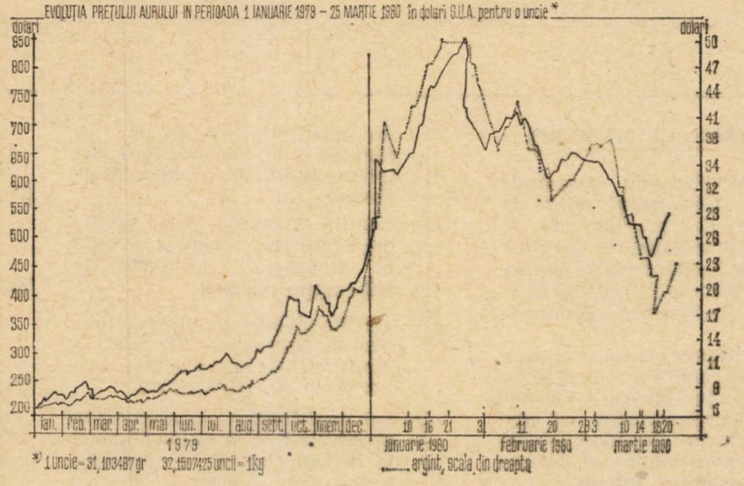

*) 1 uncie = 31,103487 gr 32,1507425 uncii = 1kg

În condițiile instabilității monetare, ale ritmurilor înalte ale inflației, crearea unei atmosfere de panică, de „criză psihologică" prin declarații privitoare la situația politică sau economică internațională, ajută speculația „á la hausse" (mizarea pe creșterea continuă a prețului) care determină o cerere sporită și o obținere din partea celor care vînd. Un astfel de fenomen s-a creat în decembrie 1979 — ianuarie 1980 și din cauza sporirii încordării internaționale. Speculația pe piața aurului a căpătat caracter de „febră" și de la 415 dolari uncia de aur la cerere, pe piața Londrei în noiembrie 1979 (față de 216 în ianuarie 1979) s-a ajuns la 513 dolari în luna decembrie a aceluiași an pentru ca între 16 și 21 ianuarie 1980 prețul aurului să oscileze între 755 și 845 dolari uncia, la cerere. Cum „febra" prelungită pune în pericol rezistența organismului, speculația s-a pregătit pentru o schimbare de direcție.

Măsurile antiinflaționiste adoptate într-o serie de țări, creșterea dobînzilor pînă la niveluri record (19,5 la sută în S.U.A.), au determinat — după o lună de tatonare cu fluctuații ale prețului aurului între 708 și 694 dolari uncia — după 10 martie 1980, o masivă speculație „à la baisse". Deținătorii de aur caută să vîndă. Astfel crește oferta, în timp ce cumpărătorii se abțin așteptînd scăderea prețului. Se vinde pentru rambursarea creditelor care au devenit foarte scumpe, se vinde pentru că stocurile utilizatorilor de aur sînt mult prea mari și nu produc nimic, în timp ce banii aduc dobîndă. Se vinde de către tezaurizatori pentru că speră să poată cumpăra mai ieftin.

Prețul aurului a scăzut de la 585 dolari uncia, la cerere, la 10 martie a.c., la 467 dolari uncia la 18 martie. Este greu de presupus însă că marii deținători de aur (unele bănci centrale, unele mari bănci comerciale și chiar producătorii principali) vor rămîne pasivi. Ei vor interveni pe piață ca să schimbe din nou direcția speculației. Între 20 și 27 martie prețul aurului a fluctuat între 548 și 477 dolari uncia.

Încercările de a se explica creșterea prețului aurului prin raportare la prețul altor mărfuri, îndeosebi la petrol, s-au dovedit nefondate. O asemenea corelare nu rezistă nici în legătură cu argintul care a fost obiectul unei speculații intense în paralel cu aurul. De la 5,92 dolari uncia de argint, la cerere, pe piața Londrei, în ianuarie 1979, s-a ajuns la 28,75 dolari în decembrie pentru ca în perioada febrei din ianuarie 1980 prețul să fluctueze între 33,5 și 49 dolari uncia. La 18 martie 1980, prețul argintului a fost de 16,5 dolari uncia, iar la 31 martie 12,5 dolari uncia. Aceasta înseamnă că de la un raport între prețul aurului și cel al argintului de 1/36 cît era în ianuarie 1979 s-a ajuns la 1/17 în 21 ianuarie 1980 și la 1/28 în 18 martie a.c.

O corelare între prețurile materiilor prime și între acestea și prețurile produselor industriale, absolut necesară, în contextul unei noi ordini economice internaționale, nu se poate realiza spontan, prin legile pieței. Este nevoie de o acțiune concertată, conștientă, de fixare a unor prețuri care să aibă la bază cheltuielile de producție și valoarea de întrebuințare a mărfurilor și care să fie menținute relativ fixe un număr de ani prin colaborarea tuturor statelor.

dr. Dorel OPRESCU

Conferință O.N.U.

Dumitru Carabăț, Buhuși — Conferința Națiunilor Unite pentru surse de energie noi și reinnoibile este programată să aibă loc la Nairobi, în Kenya, în luna august 1981. Inițiind această conferință, O.N.U. pune la dispoziția statelor membre un forum pentru realizarea unui acord cu privire la politica de perspectivă vizînd realizarea unei tranziții line, treptate de la actuala economie energetică mondială, dominată de combustibilii fosili tot mai rari și mai scumpi, și în primul rînd de petrol, la una în care rolul principal va fi jucat de surse noi și durabile.

Pregătirea conferinței, prilejuiește o analiză fără precedent a diferitelor tipuri de surse de energie noi și reinnoibile: șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice, lemne de foc din specii repede crescătoare, energia geotermică, biomasa (inclusiv cea din mediul marin) și biogazul, energia hidraulică — al cărei potențial nu este încă folosit decît în prea mică măsură în țările în curs de dezvoltare —, energia eoliană, energia valurilor, a mareelor, așa-numita „pantă termică a oceanelor", energia solară etc.

Grupurile de studiu care se ocupă de fiecare din aceste surse de energie acordă o atenție specială nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, cu atît mai mult, cu cît, în prezent un locuitor din țările industrializate occidentale consumă de 14 ori mai multă energie decît un locuitor al „lumii a treia". La rîndul său, secretariatul conferinței încurajează crearea unor centre în diferite state care să stimuleze dezbaterile la nivel național asupra politicii în domeniul înlocuitorilor energetici. Secretarul general al conferinței este Mohamed Habib Gherab, din Tunisia.

Motoare diesel

Tănase Frîncu, Azuga — Motorul diesel, care funcționează pe bază de motorină, continuă să cîștige teren în dotarea autovehiculelor, deoarece are un consum specific mai redus de carburant, mai ales la traficul în localități, și emană gaze de eșapament mai puțin nocive pentru mediul înconjurător în raport cu motorul cu benzină. În R.F.G., de pildă, ponderea autovehiculelor dotate cu motoare diesel în totalul noilor autoturisme intrate în circulație a sporit de la 4,7% în 1977 la 7,5% (197 400) anul trecut. Această tendință s-a intensificat în ultima vreme nu numai pe continentul nostru, ci și în S.U.A. Paralel, continuă în ritm susținut cercetările pentru sporirea randamentului motoarelor cu benzină. Cercetări efectuate în R.F.G., relatate în publicația „Flash sur l'Allemagne", relevă că la viteze foarte mari, de 90—120 km/oră, un autoturism dotat cu un motor funcționînd cu benzină poate consuma cu 2 pînă la 8% mai puțin carburant decît un autoturism echipat cu un motor diesel de aceeași capacitate cilindrică.

Cărbune

Georgel Talpă, Buhuși — Programul de gazeificare și lichefiere a cărbunelui aprobat recent de guvernul vest-german prevede intrarea în funcțiune între 1984 și 1993 a 14 uzine, al căror cost total este estimat la 13 miliarde de mărci (circa 7,4 miliarde dolari). Aceste uzine urmează să producă benzină, gaze și diverse produse chimice. Realizarea programului amintit ca și subvenționarea lui parțială de către guvern vor depinde de concluziile desprinse din funcționarea celor 11 instalații pilot de gazeificare și lichefiere inițiate de guvern după 1977.

Anunțînd aprobarea noului program, ministrul vest-german al economiei Otto Lambsdorff a menționat însă că realizarea lui nu ar putea reduce în mod semnificativ dependența R.F.G. de petrolul importat. În cel mai bun caz, a spus el, numai cîteva procente din consumul de petrol al țării vor putea fi acoperite prin gazeificarea și lichefierea cărbunelui.

Ora de vară

Rodica Vintilă, Alexandria — În ciuda avantajelor sale, materializate în realizarea unor economii la consumul de energie electrică, ora de vară nu va fi introdusă nici în acest an în toate țările europene. În plus, chiar țările care au hotărît să adopte ora de vară, nu o vor introduce în aceeași zi: în unele țări (între care și țara noastră) ceasurile sînt date cu o oră înainte începînd din luna aprilie și pînă în septembrie, în altele încă din cursul lunii martie și pînă în octombrie. Aceste decalaje creează anumite dificultăți transporturilor internaționale, în special celui aerian, și telecomunicațiilor. De aceea, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa se pronunță într-un studiu recent pentru realizarea unui consens privind introducerea simultană a orei de vară în toate țările europene.

Pe de altă parte, studiul citat scoate în evidență, pe baza experienței țărilor europene care au introdus ora de vară, că aceasta a permis o aplatizare a curbei consumului de energie electrică în perioada vîrfului de seară, economiile realizate pe ansamblu fiind de 2 la sută în Spania, 0,76 la sută în Turcia, 0,3—0,4 la sută în Belgia, Grecia, Franța, Polonia.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 4 aprilie 1980

— **Realegerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în funcția de președinte al României socialiste — chezășia viitorului luminos al patriei.** Telegrama Institutului Central de Cercetări Economice 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O politică consecventă pentru creșterea bunăstării întregului popor **(Grigore Vîlceanu)** 2

— Perfecționarea instrumentarului conducerii științifice economico-sociale **(dr. Constantin Bilciu)** 4

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Reducerea sistematică a consumurilor de materiale **(Emil Negrea)** 5

— Accelerarea ritmului de execuție pentru realizarea programului de construcții de locuințe **(Gheorghe Ștefan)** 7

— Dezvoltarea complexă, rentabilă a tuturor cooperativelor agricole de producție **(prof. dr. O. Parpală)** 9

— Reflecții. Roboții industriali și eficiența economică (III) **(I. Crișan)** 11

— Cum putem antrena consumatorii în deciziile comerțului **(Constantin Tudose)** 12

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Condiții și măsuri pentru generalizarea metodei normării costurilor **(conf. dr. C. M. Drăgan)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Sistemul informatic pentru activitatea de aprovizionare tehnico-materială **(M. Grigore)** 16

TEORII — IDEI

— Școli ● curente ● economiști. „Virtuțile omnipotente" ale pieței infirmate de realitățile economiei capitaliste **(prof. dr. doc. Roman Moldovan)** 18

— Alimentație și agricultură **(B. Mărculescu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Prețul și rentabilitatea **(prof. dr. Constantin Enache)** 21

ECONOMIE MONDIALĂ

— Unitatea organică dintre politica internă și externă a României socialiste (I) **(Gheorghe Badrus)** 23

— R. P. Ungară. Accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice **(O. Alexandru)** 25

— Negocierile globale privind cooperarea internațională pentru dezvoltare — o cerință a asigurării progresului economic general **(Marian Chirilă)** 27

— Date de prognoză. Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Comrade Nicolae Ceauşescu's reelection as president of the socialist Romania — a guarantee for the bright future of the country. The telegram of the Central Institute for Economic Research 1

— A consistent policy towards increasing the welfare of the whole people **(Grigore Vîlceanu)** 2

— The improvement of the lever of the economic and social scientific management **(Dr. Constantin Bilciu)** 4

— Schools ● trends ● economists. The „omnipotential virtues" of the market invalidated by the realities of the capitalist economy **(Prof. Dr. Roman Moldovan)** 18

— The organic unity between the internal and foreign policy of socialist România (I) **Gheorghe Badrus)** 23

— The Hungarian People's Republic. The enhancement of the qualitative aspects of economic growth **(O. Alexandru)** 25

— Global talks on international cooperation for development — a requirement to secure the general economic development **(Marian Chirilă)** 27

DANS LE NUMERO

— La réélection du camarade Nicolae Ceaușescu dans la fonction de président de la Roumanie socialiste — garantie du futur brillant de la patrie. Le télégramme de l'Institut Central de Recherches Economiques 1

— Une politique conséquente pour l'accroissement du bien-être du peuple entier **(Grigore Vîceanu)** 2

— Le perfectionnement de l'instrument de direction scienti fique économique et sociale **(dr. Constantin Bilciu)** 4

— Ecoles-courants—économistes. „Les vertus omnipuissantes", du marche infirmées par les réalités de l'économie capitaliste **(prof. dr. Roman Moldovan)** 19

— L'unité organique des politiques interieure et étrangère de la Roumanie socialiste (I) **(Gheorghe Badrus)** 23

— La République Populaire Hongroise. Accent sur les aspects qualitatifs de la croissance économique **(O. Alexandru)** 25

— Les négociations globales sur la coopération internationale pour le développement — une exigence pour assurer le progrès économique général **(Marian Chirilă)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Переизбрание товарища Николае Чаушеску на должность президента социалистической Румынии — залог светлого будущего родины. Телеграмма Центрального Института Экономических Исследований 1

— Последовательная политика роста благосостояния всего народа **(Григоре Вылчану)** 2

— Совершенствование инструментария научного экономико-социального управления **(др. Константин Былчиу)** 4

— Школы ● течения ● экономисты Действительность капиталистической экономики опровергает «всемогущие доблести» рынка **(проф. др. Роман Молдован)** .. 18

— Органическое единство между внутренней и внешней политикой социалистической Румынии (I) **(Георге Бадруе)** 23

— Венгерская Н. Р. Усиление качественных сторон экономического роста (О. Александру) 25

— Глобальные переговоры относительно международного сотрудничества для развития — требование в виду обеспечения общего экономического прогресса **(Мариан Кирилэ)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P.: nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viață cu indemnizație pentru urmași garantează urmașilor înscriși în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : o jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se la ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care, în urma unui accident, s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite. În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ADAS

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini
Centrala industrială pentru autovehicule de transport Brașov

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA

Mîrșa — Avrig. jud. Sibiu tel. 924 / 17927,16773 telex 49237

Întreprinderea Mecanică Mîrșa execută autobasculante grele în gama 27—50—100 t sarcină utilă.
Remorca pentru transport greu (treiler) se execută în variantele 20 t, 40 t și 60 t sarcină utilă. Aceste remorci servesc la transportul utilajelor grele, pentru semifabricate din beton etc., fiind dotate cu instalație de frînare 2 + 1 circuite, iar cele de 40 și 60 t cu suspensie pe arcuri cu foi. Remorca de 20 t poate fi livrată și în varianta ca semiremorcă cu platformă joasă.
Axele de 8,25 tone portanță sînt dotate cu genți triflex de 15", cu anvelope 8,25—15.

Autobasculanta de 50 t sarcină utilă este dotată cu un motor de 610 CP la 2 300 rotații/minut cu transmisie după licența Clarck, cu 4 trepte de viteză la mers înainte și înapoi, cu șasiu articulat, cu punți fără suspensie, executîndu-se în varianta 4 × 4 și 4 × 2, respectiv cu punte față motoare și nemotoare.
Viteza maximă de deplasare — 55 km/oră pe drum drept. Viteza maximă pe pantă de 9% : 8—10 km/oră, în funcție de tăria drumului. Anvelope : 33,5—39,0. Panta maximă : 25%.
Basculare hidraulică în 11—13 secunde la 50°. Bena se poate încălzi prin gazele de eșapare și are o capacitate de 28 mc, putînd transporta materiale diverse în funcție de greutatea lor specifică între 31—43 mc.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

SOLUȚII DE VALORIFICARE SUPERIOARĂ A RESURSELOR

Numărul 15 ● Vineri 11 aprilie 1980

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI AGRICOLE DIN JUDEȚELE ILFOV ȘI IALOMIȚA

În mijlocul mecanizatorilor de la C.A.P. Puieni

Pe terenul C.A.P. Potcoava

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ACTIVITĂȚILOR DE REVIZII TEHNICE, REPARAȚII ȘI MODERNIZARE A UTILAJELOR ȘI INSTALAȚIILOR

ORICÎT DE BINE ar fi întreținut, un utilaj se uzează după un anumit timp de funcționare în procesul de producție. Buna întreținere poate evita apariția uzurii neprevăzute, dar nu și a uzurii normale, care impune efectuarea de reparații, la intervale de timp bine determinate.

La stabilirea gradului de uzură se au în vedere uzura determinată de solicitările funcționale ale utilajului, de acțiunea mediului în care se lucrează (corosiv, variații de temperatură, umiditate etc.) și uzura sa morală, ca urmare a influențelor exercitate de revoluția tehnico-științifică contemporană prin crearea de noi tipuri de mașini, mai perfecționate, cu parametri tehnici ridicați și randamente înalte.

Actualmente sînt cunoscute următoarele sisteme de revizii și reparații :

— revizii tehnice și reparații după necesitate ;

— reparații pe bază de constatări în urma reviziilor ;

— reparații preventive cu planificare rigidă (standard) ;

— reparații preventive cu planificare controlată (sistem preventiv-planificat de revizii și reparații).

SISTEME DE REVIZII TEHNICE ȘI REPARAȚII DUPĂ NECESITATE

● **În cazul uzurii avansate.** Reviziile și reparațiile după necesitate se fac cînd este cazul, fără o planificare prealabilă : utilajele sînt revizuite cînd prezintă deficiențe de funcționare și sînt reparate cînd ajung în starea în care nu mai pot fi utilizate. **Avantaje :** costuri mici de întreținere în funcționarea utilajului ; personal restrîns de întreținere. **Dezavantaje :** scoaterea bruscă din funcțiune a utilajului, datorită uzurii fizice și avariei ; pierderi de producție în perioade neprevăzute ; uzură prematură a pieselor și subansamblelor ; înlocuiri masive de piese ; nepregătirea prealabilă a pieselor de schimb.

● **În cazul avariilor.** Avaria reprezintă o defectare a pieselor componente ale mașinii, atrăgînd după sine o întrerupere a capacității ei productive, o diminuare a acesteia, sau chiar o deteriorare parțială a mașinii. Avaria din cauze neprevăzute face necesară o intervenție fără respectarea ordinii planificate a reparațiilor pentru înlocuirea sau repararea organelor degradate.

Fiecare avarie se consemnează într-un proces-verbal, arătîndu-se în ce constă, cauzele care au provocat-o, persoanele vinovate, măsurile de remediere. Compartimentul mecano-energetic ține evidența statistică a avariilor (clasificate pe cauze și categorii), cu date precise asupra lucrărilor de reparații efectuate și costului acestora.

Printre cauzele care provoacă avarii se numără : efectuarea de comenzi greșite ; suprasolicitarea utilajului ; efectuarea unor reparații de calitate inferioară ; lipsă de sincronizare în acționare între utilaj și SDV-uri ; defecte de construcție ; defecte tehnologice și de execuție.

Cea mai frecventă cauză este suprasolicitarea utilajului, spontană și întîmplătoare ; de aceea, se introduc dispozitive speciale de siguranță, care la suprasolicitări întrerup legătura cinematică. La mașinile-unelte se folosesc dispozitive de siguranță pentru mecanismul mișcării principale, cel de avans sau ambele mecanisme simultan ; în funcție de suprasolicitarea posibilă se alege dispozitivul de siguranță necesar și se determină locul unde să fie fixat. Dispozitivele automate de siguranță sînt de mare importanță în exploatarea liniilor automate, mai ales în cazul cînd se organizează servirea mai multor posturi de lucru de către un singur muncitor. La executarea reparațiilor și a modificărilor mașinilor-unelte trebuie să se aducă în stare de funcționare toate dispozitivele de siguranță existente și să se monteze asemenea dispozitive cînd ele lipsesc.

Accidentele pot fi combătute prin : supravegherea utilajului în timpul exploatării, de către personalul deservent, instruit în acest sens de către personalul de întreținere și conducătorii proceselor de producție ; efectuarea de cea mai bună calitate a reparațiilor planificate ; cercetarea cauzelor care au produs avarii ; modificarea a diferite piese și subansambluri, în scopul îmbunătățirii lor constructive ; îmbunătățirea preciziei și calității pieselor utilajului ; realizarea acestora din materiale superioare ; îmbunătățirea reglării utilajului în vederea realizării operațiilor specifice.

SISTEMUL DE REPARAȚII PE BAZĂ DE CONSTATĂRI ÎN URMA REVIZIILOR TEHNICE

Constatarea stării tehnice a utilajelor și instalațiilor se face cu ocazia reviziilor, stabilindu-se : gradul de uzură ; data următoarei revizii sau reparații ; volumul lucrărilor de efectuat în cazul reparației. **Avantaje :** operativitate în executarea lucrărilor ; evitarea ieșirii neprevăzute din funcționare a utilajelor. **Dezavantaje :** neprevederea și nepregătirea pieselor de schimb și a echipelor de lucru pentru realizarea reparațiilor ; plan de reparații instabil pe lună, trimestru, an etc. Această formă de organizare se practică de la caz la caz, dar cu rezultate bune acolo unde se aplică sistemul de întreținere de tip preventiv-planificat.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 15, 1980

Elemente de bază în organizarea sistemului de revizii tehnice și reparații

● OBIECTIVE :

– planificarea reparațiilor conform normativelor, în funcție de starea tehnică a utilajului ;
– efectuarea reviziilor și reparațiilor de bună calitate, prin organizarea lor anticipată (pregătirea pieselor de schimb, a echipei, dotarea cu accesorii) ;
– modernizarea utilajelor cu ocazia reviziilor și reparațiilor, prin : asigurarea de funcții multiple, crearea de accesorii, executarea de modificări constructive, înzestrarea cu dispozitive de siguranță etc. ;
– menținerea randamentului utilajelor, prin mecanizări și automatizări continue ;
– reducerea costurilor de producție, prin : realizarea lucrărilor de bună calitate, organizarea ergonomică a lucrărilor, evitarea formării de stocuri supranormative de piese de schimb și materiale specifice, reducerea opririlor accidentale ;
– optimizarea consumurilor de materii prime, materiale și energie.

● ACTIVITĂȚI SPECIFICE :

– programarea, pregătirea, urmărirea și realizarea planului de revizii și reparații, defalcat pe trimestre și luni ;
– asigurarea cu piese de schimb pentru reparații ;
– tipizarea și normalizarea pieselor de schimb ;
– organizarea reviziilor și a execuției lucrărilor de reparații ;
– organizarea activității de lubrifiere ;
– organizarea sistemului de evidență și operare.

● LUCRĂRI ȘI OPERAȚII DE BAZĂ:

– programarea reviziilor în funcție de starea utilajului și de prevederile normativelor ;
– programarea reparațiilor conform normativului, capacității etc. ;
– pregătirea lucrului (lansarea de comenzi, bonuri de materiale etc.) ;
– întocmirea de grafice pentru revizii, reparații, lubrifiere etc. ;
– elaborarea documentației tehnice pentru reparații ;
– întocmirea periodică a listelor pentru disponibilități ;
– încheierea de contracte proprii cu diverși furnizori de utilaje și energie ;
– întocmirea documentelor de transfer și casare ;
– preluarea utilajelor în reparație și întocmirea documentației ;
– demontarea utilajelor și curățirea subansamblurilor și pieselor ;
– trierea pieselor (bune : pentru recondiționat ; de înlocuit) ;
– repararea propriu-zisă a subansamblurilor utilajului ;
– montarea utilajului în urma reparațiilor ;
– reglări, probe, încercări ;
– întocmirea documentelor de predare, evidență și operare.

SISTEMUL DE REPARAȚII PREVENTIVE CU PLANIFICARE RIGIDĂ (STANDARD)

Potrivit acestui sistem, utilajele și instalațiile sînt scoase obligatoriu din funcțiune, la anumite perioade stabilite, pentru a fi reparate — independent de starea lor tehnică. O astfel de organizare impune : predarea în reparație a mașinilor și utilajelor după un anumit timp de funcționare ; înlocuirea obligatorie a pieselor la termenele stabilite în prealabil ; efectuarea reparațiilor conform normativelor stabilite. Date fiind condițiile diferite de funcționare a utilajelor și agregatelor, este destul de dificil să se determine durata de exploatare a fiecărei piese. De aceea, acest sistem poate fi aplicat numai în cazurile cînd este eficient din punct de vedere tehnic sau economic — de exemplu, în cazul reparării mașinilor-agregat, a liniilor automate, a aparatelor de zbor ș.a., precum și în întreprinderile cu un număr mare de mașini de același fel, a căror exploatare se face în condiții absolut identice. **Avantaje :** nominalizarea și confecționarea din timp a pieselor ce se înlocuiesc ; nominalizarea pieselor ce se repară la demontare ; posibilitatea abordării unei tehnologii de reparații. **Dezavantaje :** durata de serviciu real posibilă a elementelor este incomplet utilizată, de unde rezultă un mare consum de piese de schimb, risipă de materiale și manoperă ; imposibilitatea adoptării unui sistem unic de reparații pentru toate fondurile fixe ale aceleiași industrii.

SISTEMUL DE REPARAȚII PREVENTIVE CU PLANIFICARE CONTROLATĂ (sistemul preventiv-planificat de revizii și reparații)

Acest sistem combină reparațiile pe bază de constatări cu cele cu planificare rigidă. El se bazează pe stabilirea termenelor la care utilajul va fi scos din funcțiune și pe determinarea volumului de lucrări care să se execute cu ocazia reparațiilor ; se introduce însă, chiar prin plan, un control periodic și obligatoriu al mașinilor și utilajelor, pentru a verifica dacă uzurile au atins limitele prevăzute în documentația pregătitoare sau eventual le-au depășit (datorită unei întrețineri și exploatări necorespunzătoare), în funcție de aceste constatări modificîndu-se planul de revizii tehnice și reparații.

Sistemul are la bază un anumit număr de ore de funcționare, în care intervine uzura apropiată de limita maximă admisibilă, iar ciclul de reparații cuprinde ordinea și categoriile de reparații. Volumul reparațiilor preventiv-planificate din cadrul ciclului are ca scop refacerea stării mașinii, care să poată funcționa normal, pînă la următoarea reparație planificată. **Avantaje :** se pot realiza din timp elaborarea planului de reparații (care se ia în considerație la determinarea capacității de producție disponibilă a întreprinderii pe perioada următoare de plan), întocmirea documentației și organizarea lucrărilor de reparații, asigurarea cu forță de muncă corespunzător volumului și specificului acestora, aprovizionarea cu piese de schimb și alte materiale auxiliare ; se pot corecta termenele normate de raparații, în funcție de modul cum sînt exploatate și întreținute mașinile, utilajele și instalațiile de producție ; se pot face economii de materiale și manoperă, datorită renunțării la unele reparații sau amînării termenelor de executare a altora care nu sînt strict necesare. **Dezavantaje :** pot apărea stocuri inutile de piese de schimb ; efectivul de personal muncitor pentru întreținere și reparații este mare și nu se pot organiza fluxuri de reparații, fapt pentru care și productivitatea muncii este mică.

Cu toate acestea, datorită faptului că primează avantajele, sistemul reparațiilor preventive cu planificare controlată a fost adoptat în țara noastră ca sistem unic, sub denumirea de **SISTEM PREVENTIV-PLANIFICAT DE REPARAȚII** [1].

[1] În cele ce urmează propunem și utilizăm denumirea de **sistem preventiv-planificat de revizii tehnice și reparații**, care circumscrie mai complet domeniul de aplicare.

Organizarea sistemelor de revizii tehnice și reparații

Organizarea reviziilor tehnice și reparațiilor se poate face după următoarele sisteme: centralizat, descentralizat, mixt.

ORGANIZAREA SISTEMULUI CENTRALIZAT

Potrivit acestei forme de organizare, toate lucrările de evidență, planificare, pregătire și realizare a intervențiilor la utilaje se efectuează de către compartimentul mecano-energetic. Sistemul dă rezultate bune în întreprinderile mici și mijlocii, cu condiția ca diversitatea utilajelor să fie redusă. **Avantaje:** producerea și achiziționarea în condiții economice a pieselor de schimb; specializarea muncitorilor pe grupe și tipuri de utilaje; utilizarea rațională a suprafețelor de producție și a forței de muncă; subordonarea ierarhică și funcțională unică. **Dezavantaje:** personal în plus pentru organizarea și conducerea acestor activități; dotare separată cu AMC-uri și SDV-uri specifice; separarea activităților de întreținere și reparații de cele ale producției de bază.

ORGANIZAREA SISTEMULUI DESCENTRALIZAT

În acest caz, lucrările de întreținere, reviziile tehnice și reparațiile curente se execută la nivelul secțiilor de producție, care sînt dotate cu mașini, utilaje, AMC-uri și personal de specialitate. Sistemul se aplică în marile unități și combinate industriale. Compartimentul mecano-energetic se organizează după sistemul întreprinderilor de reparații specializate și se ocupă cu coordonarea întregii activități de reparații, precum și cu executarea de reparații capitale la unele tipuri de utilaje de mare capacitate. **Avantaje:** realizarea unei legături permanente și active între secțiile sau atelierele de producție și cele de întreținere și reparații; reducerea personalului conducător pentru aceste activități; separarea activităților de producție de cele de reparații; costuri mici la nivel de secție (dar mari la nivel de întreprindere, din cauza structurii de organizare, care este foarte stufoasă). **Dezavantaje:** personal de întreținere mai numeros; grad scăzut de încărcare și utilizare a timpului de lucru; imposibilitatea formării de personal capabil să execute reparații după documentație tipizată; grad scăzut de mecanizare a lucrărilor de reparații; imposibilitatea realizării unui stoc de piese de schimb pe secții sau ateliere; nivel scăzut al productivității muncii pe muncitor.

ORGANIZAREA SISTEMULUI MIXT

Această formă de organizare se situează între cele două extreme, prezentînd un grad mai mare sau mai mic de centralizare sau descentralizare și anume: lucrările de întreținere, revizii tehnice și reparații curente de gradele I și II sînt încredințate secțiilor de producție; reparațiile capitale sînt executate la nivelul compartimentului mecano-energetic al întreprinderii. **Avantaje:** se îmbină posibilitatea specializării muncitorilor pe secții și meserii (ceea ce determină creșterea productivității muncii), cu asigurarea unei mai mari operativități la intervențiile solicitate de secțiile de producție, reușindu-se să se formeze echipe de specialiști atît în cadrul atelierului centralizat, cît și în cadrul secțiilor de producție; se îmbină, deci, specializarea cu urmărirea îndeaproape a utilajelor în exploatare. **Dezavantaje:** subordonarea diferită (sau dublă) din punct de vedere ierarhic și funcțional face mai greoaie soluționarea unor probleme; se pierd din vedere obiectivele sistemului de reparații preventiv-planificate, secțiile urmărind cu prioritate eliminarea defecțiunilor accidentale.

Sistemul preventiv – planificat de revizii tehnice și reparații

În cadrul sistemului adoptat se disting:
— revizia tehnică **(Rt)**;
— reparații, cuprinzînd:
— reparația curentă de gradul I **(Rc I)**;
— reparația curentă de gradul II **(Rc II)**;
— reparația capitală **(Rk)**.

● **Revizia tehnică** însumează o serie de lucrări, efectuate de obicei înaintea unei reparații planificate, în scopul de a se determina starea tehnică a utilajului și a se nominaliza principalele operații ce urmează a fi efectuate cu ocazia reparației. Totodată, în cadrul reviziei tehnice se pot executa și unele operații de reglare și consolidare a unor piese și subansambluri, asigurîndu-se funcționarea normală a acestora pînă la prima reparație planificată.

Tot cu acest prilej, în funcție de starea tehnică în care se află utilajul sau instalația, se stabilește dacă trebuie să intre în reparație după realizarea numărului de ore de funcționare prevăzut în norme pentru reparația respectivă, sau dacă acest termen poate fi prelungit (după expirarea termenului prelungit se execută însă reparația prevăzută inițial — și nu alta, de un grad superior). Personalul ce efectuează revizia trebuie să cunoască utilajele respective, parametrii de funcționare și indicii de calitate.

Reviziile tehnice se execută în intervalele cînd utilajele și instalațiile nu sînt programate a lucra, sau cînd există pauze tehnologice. Toate observațiile se înscriu într-o foaie de constatare.

● **Reparația curentă** este intervenția care se execută periodic, dar planificat, pentru înlăturarea uzurii normale sau a unor deteriorări locale, prin repararea, recondiționarea ori înlocuirea unor piese componente sau chiar înlocuirea parțială a unor subansambluri uzate. Principalele operații care se efectuează sînt: demontarea parțială a pieselor și subansamblurilor cu uzură frecventă; repararea, recondiționarea, înlocuirea și ajustarea unor piese și subansambluri; înlăturarea jocurilor care depășesc limitele admise; strîngerea tuturor îmbinărilor; curățirea și gresarea utilajelor; verificarea funcționării tuturor subansamblurilor din lanțul cinematic al mașinii; repararea dispozitivelor de protecție și securitate a muncii; recondiționarea stratului de protecție, prin revopsirea suprafețelor și părților expuse mediului atmosferic sau diferiților agenți chimici.

În funcție de mărimea intervalului de funcționare între reparații, de importanța lucrărilor ce se execută și de valoarea pieselor și subansamblurilor reparate, recondiționate sau înlocuite, reparațiile curente prevăzute în normativ[2]) sînt de gradul I sau II.

● **Reparația capitală** are ca scop efectuarea reparațiilor în mod planificat, după expirarea ciclului de funcționare prevăzut în normativ, în scopul de a menține parametrii inițiali și de a preîntîmpina ieșirea din funcțiune, înainte de termen, a fondurilor fixe. În cadrul reparațiilor capitale se pot executa: demontarea parțială sau totală a fondului fix; recondiționarea sau înlocuirea parțială ori totală a pieselor uzate; recondiționarea sau înlocuirea parțială ori totală a unuia sau mai multor agregate ori subansambluri componente ale fondului fix, care nu mai pot funcționa în condiții de siguranță și precizie; remontarea fondului fix; vopsirea suprafețelor exterioare; probe și rodajul mecanic.

Reparația capitală trebuie să realizeze menținerea sau ameliorarea randamentului utilajului și să asigure prelungirea duratei de funcționare. Ea trebuie să readucă utilajul în stare de a corespunde pe deplin scopului pen-

[2]) Normativ de întreținere tehnică și reparații la mașinile, utilajele și instalațiile pentru construcții de mașini și prelucrarea metalelor. Oficiul de informare documentară al M.I.C.M., București, 1978.

tru care a fost construit, clasei de precizie și condițiilor de lucru, deci să aibă aceleași caracteristici și calități ca și utilajul nou de aceeași categorie. **Rk** reprezintă o lucrare complicată și cere muncă multă ; dar costul ei nu trebuie să-l depășească pe cel prevăzut în normativ.

Din experiența unor întreprinderi ca „Tractorul"-Brașov, I.M.U.A. și „Autobuzul"-București, I.M.U.A.-Bacău ș.a. rezultă că, datorită măsurilor preventive (întreținere de bună calitate, reparații curente executate cu precizie), unele utilaje au funcționat normal timp îndelungat, fără a fi nevoie de reparații capitale.

Fig. 1 prezintă schema — bloc-cadru — de organizare a reviziilor și reparațiilor, cuprinzînd sistemele de organizare descrise, formele de organizare a activităților de revizii și reparații, modul cum se poate organiza personalul muncitor pentru aceste lucrări și ce acțiuni se întreprind cu ocazia reparațiilor care se efectuează.

port auto, tractoare și alte utilaje agricole, iar în cazul utilajelor din întreprinderile industriale — mai ales pentru partea de automatizări, mecanică fină și calculatoare. **Avantaje :** producerea pieselor de schimb în condiții economice ; recuperarea de piese de la utilajele ce nu se mai pot repara ; organizarea în flux a lucrărilor ; specializarea personalului pe specific de lucrări ; asigurarea unei calități sporite a lucrărilor executate ; reducerea duratei de reparații (operația propriu-zisă) ; productivitate ridicată a muncii ; costuri de realizare mici, datorită mecanizării și automatizării lucrărilor. **Dezavantaje :** utilajul este scos din funcțiune pe o perioadă mult mai mare, ceea ce duce la pierderi la producție în cazul cînd beneficiarul nu primește imediat altul, din stoc, în locul celui predat pentru reparație ; în caz de defecțiuni sau avarii se intervine mai greu, personalul fiind mai restrîns în domeniul reparațiilor de mari proporții.

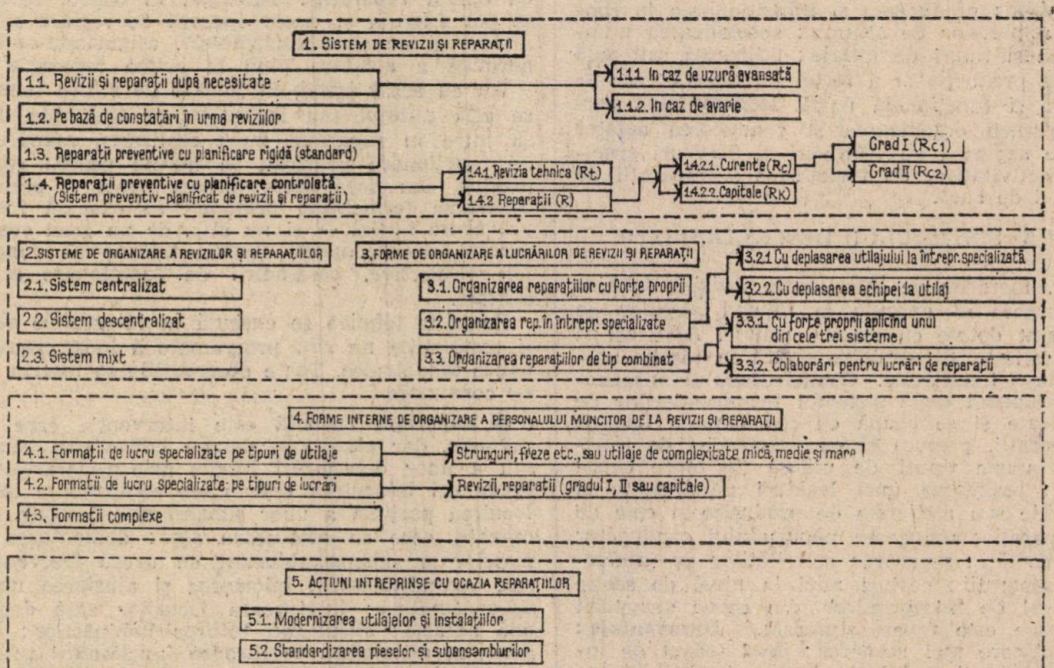

Fig. 1: *Schema bloc-cadru a organizării reviziilor și reparațiilor*

Forme de organizare a reparațiilor

În cadrul unităților economice, sistemele de reparații sînt organizate într-una din următoarele trei forme :
— sistem de reparații cu forțe proprii ;
— sistem de reparații prin întreprinderi specializate ;
— sistem de reparații de tip combinat.

● **Organizarea reparațiilor cu forțe proprii** se folosește deocamdată în majoritatea întreprinderilor, fiind impusă de forma actuală de organizare internă. **Avantaje :** utilajul este scos din fluxul tehnologic pe un timp mai scurt ; reparația se execută operativ și de calitate corespunzătoare ; personalul calificat poate interveni rapid și în cazul reparațiilor accidentale ; conducerea internă poate exercita un rol mobilizator în efectuarea la timp și de bună calitate a întreținerii și reparațiilor, ca și pentru utilizarea rațională a dotării. **Dezavantaje :** cheltuieli mari pentru aprovizionarea cu piese de schimb, pentru organizarea atelierelor și secțiilor proprii ; personal în plus pentru efectuarea reparațiilor ; imposibilitatea organizării lucrărilor în flux.

● **Organizarea reparațiilor prin întreprinderi specializate** este un sistem specific deocamdată numai anumitor categorii de mașini și utilaje — în special mijloace de transport auto, tractoare și alte utilaje agricole, iar în cazul utilajelor din întreprinderile industriale — mai ales pentru partea de automatizări, mecanică fină și calculatoare. **Avantaje :** producerea pieselor de schimb în condiții economice ; recuperarea de piese de la utilajele ce nu se mai pot repara ; organizarea în flux a lucrărilor ; specializarea personalului pe specific de lucrări ; asigurarea unei calități sporite a lucrărilor executate ; reducerea duratei de reparații (operația propriu-zisă) ; productivitate ridicată a muncii ; costuri de realizare mici, datorită mecanizării și automatizării lucrărilor. **Dezavantaje :** utilajul este scos din funcțiune pe o perioadă mult mai mare, ceea ce duce la pierderi la producție în cazul cînd beneficiarul nu primește imediat altul, din stoc, în locul celui predat pentru reparație ; în caz de defecțiuni sau avarii se intervine mai greu, personalul fiind mai restrîns în domeniul reparațiilor de mari proporții.

O formă specifică de activitate a întreprinderilor specializate este și aceea de a trimite echipe pentru a executa anumite genuri de reparații la întreprinderile posesoare de utilaje — mai ales cînd demontarea și transportul utilajelor sînt greu de realizat și costisitoare. În condițiile actuale, extinderea policalificării și în domeniul întreținerii și reparațiilor a muncitorilor din secțiile de bază lărgește posibilitatea de intervenție pentru ca utilajele și instalațiile să fie scoase din funcțiune cît mai puțin sau deloc.

În fig. 2 sînt date cîteva elemente definitorii ce caracterizează organizarea sistemelor de reparații cu forțe proprii, prin întreprinderi specializate și de tip combinat.

● **Organizarea reparațiilor de tip combinat** îmbină cele două sisteme prezentate mai sus ; ea se caracterizează prin faptul că anumite lucrări sînt realizate cu forțe proprii (revizii tehnice, reparații curente și accidentale, executarea unor piese de schimb și chiar subansambluri), iar altele prin colaborări (reparații capitale efectuate la întreprinderi specializate). **Avantaje :** necesar redus de personal pentru aceste lucrări ; suprafețe și spații mici afectate de întreținere ; neseparearea activităților proprii de întreținere de cele de producție ; limitarea la minimum a stocurilor de piese de schimb pentru reparații ; costuri mici de întreținere. **Dezavantaje :** utilajul este scos din fluxul tehnologic, pentru reparații capitale, pe o perioadă mult mai mare — deci pierderi de producție fizică ; reparațiile accidentale se execută dificil, lipsind dotarea cu accesorii,

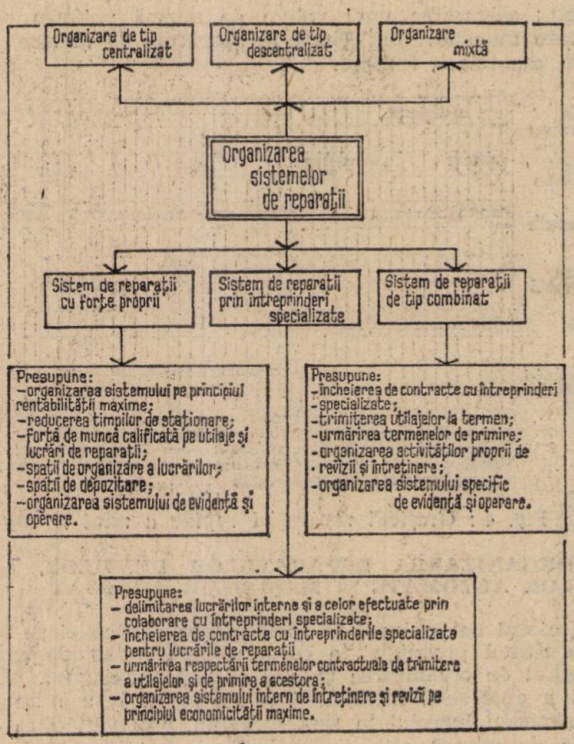

Fig. 2: *Organizarea sistemelor de reparații*

piese de schimb și echipe specializate pe lucrări sau tipuri de utilaje; productivitate scăzută a muncitorilor în activitatea proprie de întreținere. Sistemul își găsește o largă aplicare în cadrul unităților agricole, al celor de construcții (pentru macarale, excavatoare ș.a.), în industria petrolului, cea alimentară etc. — și, deocamdată, mai puțin în industria constructoare de mașini, pentru mașini-unelte; dar și aici s-ar putea organiza un sistem, care să diminueze dezavantajele enunțate, după următoarele criterii: predarea mașinii-unelte la reparat și primirea alteia în locul ei; predarea mașinilor-unelte casate la întreprinderi specializate, pentru recuperarea pieselor bune, ce nu sînt în mișcare și nu au uzură, în scopul refolosirii acestora (direct sau după mici reparații)[3]). Există, de altfel, un început în acest sens: sînt organizate cîteva întreprinderi pentru reparat dispozitive de măsurare, dozare, cîntărire, etalonare.

Organizarea personalului muncitor de la întreținere și reparații

Indiferent de sistemul de reparații adoptat (centralizat, descentralizat, mixt), este necesară și organizarea echipelor de intervenție, a personalului muncitor de la întreținere și reparații. Formațiile de lucru pot fi[4]):
— specializate pe tipuri de utilaje;
— specializate pe tipuri de lucrări;
— de tip complex.

● **Organizarea formațiilor de lucru specializate pe tipuri de utilaje** prezintă avantajul că personalul muncitor se specializează tehnologic și cunoaște bine tipurile de utilaje și instalații, efectuînd toate genurile de lucrări, ceea ce asigură scurtarea duratei de reparații și un grad ridicat de ocupare a forței de muncă. Se aplică, cu bune rezultate, în întreprinderi cu grad ridicat de tehnicitate și de automatizare și cu utilaje complexe.

● **Formațiile de lucru specializate pe tipuri de lucrări** sînt folosite în întreprinderile dotate cu un număr mai mare de grupe de mașini și utilaje de același fel.

● **Formațiile de lucru de tip complex,** organizate pe produse sau procese tehnologice, sînt cele mai adecvate în condițiile unor procese de producție intens mecanizate și automatizate. Lucrările de întreținere și reparații la o linie automată pentru prelucrarea carcaselor, a arborilor cotiți, a chiulaselor, la un grup de mașini cu comandă numerică sau un centru de prelucrare automată a datelor se pretează la organizarea unor formații de lucru de tip complex — complete sau incomplete, compuse din electroniști, automatiști, mecanici de înaltă calificare, electromecanici ș.a. și conduse de maistru sau direct de șeful de atelier (secție etc.). **Avantaje:** cunoașterea echipamentului; acționare rapidă; specializare pe utilaje sau procedee de lucru. **Dezavantaje:** încărcare neuniformă a personalului; productivitate mică.

Indiferent de forma sau sistemul de organizare adoptate în activitatea de întreținere și reparații, un lucru rămîne fundamental — și anume, **asigurarea unei calități ridicate a lucrărilor de reparații, de care depinde economicitatea acestora.** (Multe reparații accidentale sînt determinate și de slaba calitate a reparațiilor executate, avînd drept cauze: neatenție, improvizații, utilizarea de piese și materiale necorespunzătoare, asamblare incorectă, neefectuarea de probe și încercări etc.).

Organizarea bună a formațiilor sau a sistemelor dă rezultate atunci cînd intervențiile sînt rare, cînd utilajul, prin reparare, capătă caracteristicile și precizia unui utilaj nou, cînd repararea durează puțin, datorită pregătirii unor subansambluri și ansambluri care la momentul potrivit să le înlocuiască pe cele uzate etc.

Întrucît **muncitorul deservent** trebuie să-și cunoască mașina la care lucrează, se recomandă ca el **să participe efectiv la repararea utilajului,** și anume la toate fazele acesteia, nu ca simplu asistent, ci **în calitate de membru al echipei de reparații** și sub conducerea șefului acesteia. O astfel de participare îi oferă posibilitatea de a cunoaște amănunțit utilajul, comenzile și reglarea, întreținerea și lubrifierea, modul în care să înlăture imediat unele defecțiuni care se ivesc pe parcursul funcționării. În acest fel se reduc considerabil opririle accidentale și pierderile de producție.

Utilizarea unor metode rapide în organizarea reparațiilor

ORGANIZAREA REPARAȚIILOR DE UTILAJE

● **Măsuri pentru reducerea duratei de reparație** (în condițiile actuale): efectuarea reparației — cînd e posibil — la locul mașinii-unelte sau instalației; asigurarea completă și la timp a mijloacelor și materialelor necesare; programarea reparațiilor fie în schimburi neprogramate, zile de repaus și sărbători legale, fie continuu, în toate schimburile, fie într-un singur schimb, cu mai multe echipe; înzestrarea echipelor de intervenție cu accesorii și S.D.V.-uri specifice; executarea reparației pe subansambluri separate, în perioade diferite — sau concomitent, dar cu echipe diferite; utilizarea graficelor de tip Gantt, drumului critic etc.

● **Pregătirea reparației.** Specializarea echipelor pe utilaje contribuie la reducerea duratei de oprire a utilajului pentru reparație, la diminuarea costurilor lucrărilor. Dacă reparația poate fi terminată în mai puțin de 24 de ore, ea se efectuează de către o singură echipă; în caz contrar vor

[3]) Aplicarea acestui principiu reduce costul reparațiilor capitale cu cel puțin 20%. Acest lucru este valabil și pentru întreprinderile producătoare de utilaje, știut fiind că unele elemente (batiuri, carcase) nu au suferit mari schimbări dimensionale în ultimii 10—15 ani. Metoda poate fi extinsă și pentru refolosirea unor piese (capace și carcase) de la autoturisme casate.

[4]) Teodor Marinescu: Organizarea activităților de reparații. Conferință la Academia „Ștefan Gheorghiu", București, 1979.

colabora mai multe echipe, dar împărțite pe schimburi. Executarea rapidă, de bună calitate a reparațiilor impune și anumite măsuri de ordin tehnic, care se referă, în special, la asigurarea întregii documentații necesare și la stabilirea procesului tehnologic pentru toate lucrările de ajustare, păsuire, montare etc., indicîndu-se procedurile de lucru, ordinea lor, sculele și dispozitivele necesare, operațiile de verificare a pieselor și subansamblurilor etc.

● **Ordinea de lucru la executarea reparației :**

— mașina (utilajul) la care urmează să se efectueze reparația se demontează, întocmindu-se o situație amănunțită a defectelor constatate ;

— atelierul sau centrul de reparații pregătesc, după desene, piesele de schimb care lipsesc și completează subansamblurile respective ;

— se întocmește un grafic Gantt pentru executarea reparației pe echipe și subansambluri ;

— se verifică stadiul pregătirii, asigurîndu-se toate cele necesare pentru ca reparația să decurgă în mod continuu. După terminarea acestor lucrări pregătitoare se trece la reparația propriu-zisă, conform sistemului de organizare ales.

● **Repararea pieselor și subansamblurilor uzate.** Pentru o reparație rapidă, o deosebită însemnătate au piesele care necesită un volum mai mare de muncă, ele trebuind să fie pregătite și asamblate din timp. Subansamblurile de reparații (grupe de mai multe piese legate funcțional între ele și care, din cauza uzurii, trebuie să fie înlocuite toate deodată, deși n-ar fi nevoie să fie schimbate decît una sau cîteva dintre ele) trebuie să fie completate mai dinainte și reunite din piese de schimb, care se păstrează în depozit. Durata de reparație a unui utilaj se reduce mult, dacă în cursul ei se schimbă subansambluri complete. În cazul unui parc de mașini-unelte, acest lucru este posibil numai cu condiția interschimbabilității pieselor ; altfel, trebuie să se recurgă la reparația pe rînd a subansamblurilor.

Pentru fiecare tip și model de mașină-unealtă se stabilește în prealabil cîte o specificație a subansamblurilor de reparație (de exemplu : pentru strunguri revolver — cutia de viteze, cutia de avans, suportul transversal, pompa, capul revolver ; pentru strunguri obișnuite — cutia de viteze, cutia de avans, pompa, suportul portcuțit ; pentru mașinile de rectificat — dispozitivele pentru fixarea pieselor de prelucrat (cutia de viteze, transmisiile, pompele etc.). Subansamblurile unui utilaj se repară pe rînd, la date diferite și treptat. Volumul de lucru și ordinea de executare a reparației pe subansambluri sînt date în fig. 3.

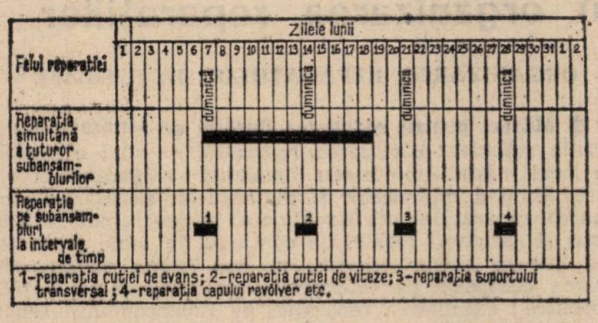

Fig. 3: *Graficul reparației unei mașini-unelte pe subansambluri*

După reparația pe subansambluri se face verificarea fiecăruia dintre acestea, calitativ și funcțional, de către controlorii tehnici de calitate ; în final ei fac o ultimă probă tehnică, după care, dacă mașina corespunde, își dau avizul pentru reparația capitală executată.

Organizarea lucrărilor pentru fiecare utilaj se concretizează prin întocmirea unui grafic, pe baza planului de lucru lunar și a procesului tehnologic al reparației. În fig. 4 se dă ca exemplu graficul reparației rapide a unui strung, din care rezultă : utilizarea la maximum a lucrului serie-paralel pentru executarea lucrărilor (subansamblurile și mecanismele separate se repară și se asamblează paralel) ; asigurarea unui volum de muncă uniform pentru fiecare muncitor din echipă la operațiile de răzuire, ajustare, asamblare, finisare.

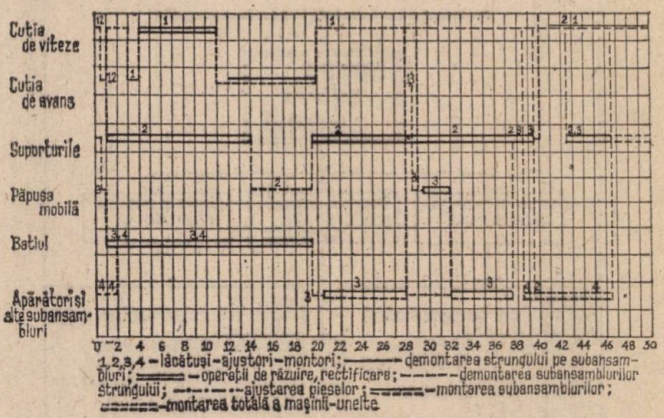

Fig. 4 : *Graficul reparației rapide a unui strung*

ORGANIZAREA REPARAȚIILOR BENZILOR, LINIILOR AUTOMATE ȘI MAȘINILOR AGREGAT

Factorul determinant în desfășurarea producției pe bandă este ritmul producției, a cărui asigurare depinde aproape integral de organizarea precisă și fără întreruperi, în special a deservirii, întreținerii și reparației benzii. Deoarece în sistemul lucrului în flux continuu, productivitatea locurilor de muncă este sincronizată, reparațiile după necesitate sau accidentale sînt în completă discordanță cu ritmicitatea acestui sistem ; ieșirea bruscă, neplanificată din producție a unui post de lucru dezechilibrează ritmul și anulează total esența sistemului. Particularitățile de organizare a reparațiilor preventiv-planificate ale utilajului folosit într-o producție pe bandă sînt determinate, în primul rînd, de specificul acestui mod de producție ; atît operațiile de întreținere, cît și cele de reparații curente trebuie să fie efectuate numai în timpul întreruperilor normale ale procesului de producție, al pauzelor de masă, al opririlor dintre schimburi sau în zilele de repaus și sărbători legale.

● **Organizarea efectuării reparațiilor.** În perioadele de întrerupere planificată a producției reparațiile se execută pe subansambluri, fie simultan, fie eșalonat. În cele mai multe întreprinderi se aplică o metodă combinată : dacă lucrările nu pot fi executate în timpul întreruperii planificate, reparația subansamblurilor se face eșalonat. Termenele de execuție se înscriu într-un grafic stabilit în prealabil. Datorită acestei combinații se creează posibilitatea de a se repara în întregime un utilaj, fără să fie nevoie de scoaterea lui din producție.

Această posibilitate lipsește în cazul reparațiilor care nu se pot executa în perioadele de întrerupere planificată a producției — cum sînt reparațiile capitale și, în unele cazuri, cele curente de gradul II. Pentru ca totuși producția să nu sufere, se poate recurge la una din următoarele soluții : înlocuirea utilajului care intră în reparație cu altul, de la altă linie, atelier sau secție ; organizarea unei „linii de ocol" pe timpul reparației, prin constituirea unui lanț de utilaje diferite, care în ansamblu să realizeze în același ritm operația sau operațiile executate în mod normal de utilajul care intră în reparație ; crearea unui stoc de piese de rezervă prelucrate la utilajele care intră în reparație, pentru a se asigura continuitatea producției pe timpul cît durează aceasta. Utilajele care pot fi înlocuite cu un utilaj de rezervă, fără pierderi de producție, se repară după sistemul reparațiilor preventiv-planificate. Pentru utilajele care nu pot fi înlocuite se aplică metoda reparațiilor rapide. Aceste mașini, aparținînd unei linii de lucru, formează o grupă separată, marcată cu numărul piesei care se prelucrează ; la planificarea reparațiilor, această grupă este considerată ca un singur obiect de reparație, care nu trebuie descompus în părți componente (pregătirea reparației și planul ei de executare se fac pentru întreaga

grupă, nu pentru fiecare mașină separat). Echipele care efectuează aceste reparații rapide trebuie să aibă un singur maistru, care să garanteze calitatea reparației și să răspundă personal de executarea ei în timp.

● **Fluxul de reparație.** În sistemul de lucru în flux continuu, reparațiile se realizează de obicei în sens invers curentului de lucru, începînd cu mașina care efectuează ultima operație și trecînd apoi la mașina care efectuează operația anterioară ș.a.m.d. Înainte de a se opri pentru reparație o mașină-unealtă dintr-un flux continuu, este necesar să se creeze în prealabil, la locul ei de lucru, o rezervă de piese al căror stadiu de prelucrare să corespundă operației executate la mașina respectivă ; această rezervă alimentează șirul următor de mașini-unelte din flux. Înaintea mașinii oprite se creează o nouă rezervă de piese, din care — în același mod — se vor alimenta mașina reparată și șirul următor ei, în momentul în care mașina dinaintea ei va fi și ea oprită pentru reparație. Datorită rezervei create, celelalte sectoare de producție sînt alimentate în mod normal cu piesele sau semifabricatele necesare.

Repararea fiecărei mașini din linie trebuie să se realizeze într-un ritm stabilit, corespunzător perioadei de lucru asigurată de rezerva de piese creată la locul de muncă respectiv.

● **Joncțiunea „utilaj de reparat — metodă folosită".** Alegerea uneia sau alteia din metodele indicate mai sus pentru realizarea reparațiilor în sistemul de producție în flux este determinată de caracterul utilajului care face parte din lanțul tehnologic respectiv. Pentru un lanț de mașini ușoare, care execută operații de finisare, metoda cea mai potrivită este aceea a reparației prin înlocuirea mașinilor sau subansamblurilor uzate cu altele. Pentru utilajul greu și complicat, se recomandă calea creării stocurilor de fabricație de rezervă. Dacă într-un lanț tehnologic intră și mașini complicate sau speciale, este necesar ca reparația mașinilor acestui lanț să se facă prin întreruperea fluxului de producție, chiar în punctul unde ele se află.

Pentru simplificarea și accelerarea reparațiilor unei linii tehnologice, este de mare însemnătate **folosirea utilajului special.** Utilizarea în flux a unui utilaj universal, insuficient adaptat la operațiile ce le execută, nu este rațională. O mașină universală capătă, în cazul folosirii ei la o singură operație, uzuri unilaterale, care se descoperă și se elimină cu mult mai greu decît uzurile uniforme ale tuturor pieselor unei mașini speciale.

La toate reparațiile preventiv-planificate, dar în special în cazul utilajului care lucrează în flux tehnologic, calculul timpului necesar executării diferitelor lucrări trebuie făcut cu o precizie cît mai mare. Dar, pe cînd operațiile de montare finală și cele de verificare pot fi relativ ușor stabilite și puse în concordanță cu ritmul cerut, nu același lucru este valabil în ce privește lucrările de finisare, ajustare și executare normală a pieselor. Evitarea ajustărilor manuale, prin utilizarea pieselor de compensație (piulițe speciale, șaibe, bucșe mobile, plăci de compensare a uzurii ș.a.), accelerează și ieftinește operațiile de reparare, mărind totodată precizia lor.

Modernizarea utilajelor

Decretul Consiliului de Stat nr. 393/1976 prevede că **„odată cu efectuarea reparațiilor capitale se vor executa, pe bază de proiect, și unele lucrări de modernizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, pentru a le aduce la parametrii tehnico-funcționali corespunzători tipurilor similare care se produc în perioada efectuării reparației capitale".** Se va urmări ca valoarea totală a reparației capitale, inclusiv cheltuielile de îmbunătățire și modernizare, să nu depășească limita valorică maximă prevăzută în normativ pentru efectuarea reparației capitale a fondului fix respectiv. În cazurile în care, cu ocazia reparației capitale, este necesar să se execute asupra fondului fix lucrări cu caracter de modernizare al căror cost, adăugat la cel al reparației propriu-zise, depășește valoarea prevăzută în normativ pentru finanțarea reparației capitale, lucrarea se consideră integral investiție și urmează regimul de planificare și finanțare a investițiilor.

În fig. 5 se prezintă schema logică de modernizare a unui utilaj, care arată ce stă la baza modernizării, cum se face aceasta și ce îmbunătățiri aduce utilajului.

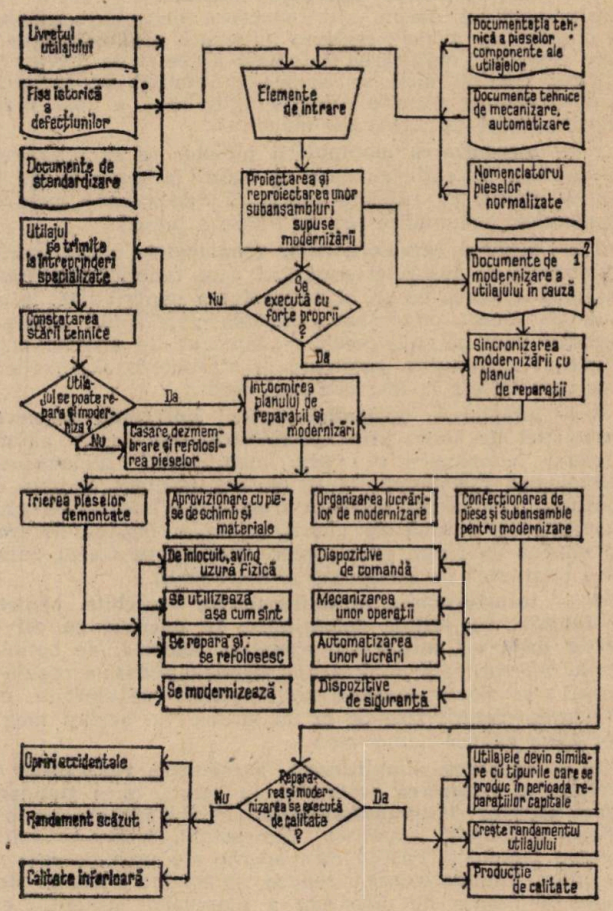

Fig. 5 : *Schema logică de modernizare a unui utilaj*

Se supun modernizării în special utilajele care produc locuri înguste în producție, cele care au productivitate mică, cele cu gamă limitată de operații și cele care produc dese avarii, cauzate de unele greșeli de concepție sau de execuție.

Modernizarea mașinilor-unelte urmărește :

1 — **înlăturarea cauzelor ce duc la defecte repetate,** la scoaterea prematură din funcțiune a utilajelor și instalațiilor ;

2 — **ridicarea productivității și randamentului,** prin îmbunătățirea calităților constructive ale utilajelor. În unele întreprinderi se studiază materialele din care sînt confecționate anumite piese ce se uzează rapid sub sarcină, luîndu-se măsuri pentru îmbunătățirea constructivă a pieselor de schimb executate, prin : întărirea părților slabe ale utilajului, fie modificînd forma diferitelor piese, fie înlocuind materialul din care sînt confecționate, fie aplicînd unora dintre ele tratamente speciale (călire, cimentare, cromare, cianurare etc.) ; sporirea rezistenței la uzură și a siguranței, atît a diferitelor piese, ansambluri, mecanisme, cît și a mașinii în ansamblu ; înlocuirea lagărelor prin rul-

menți ; îmbunătățirea sistemului de ungere și a celui de răcire ; îmbunătățirea organelor de transmisie ;

3 — **simplificarea constructivă** a diferitelor elemente ale mașinilor ;

4 — **simplificarea comenzilor,** prin reducerea numărului dispozitivelor de comandă și așezarea lor la îndemînă ; introducerea frînării, pentru scurtarea timpului de montare și demontare a pieselor ce se prelucrează ; introducerea cuplurilor de blocare, pentru a evita comenzile greșite, accelerarea curselor de gol etc. ;

5 — **automatizarea diferitelor mișcări,** în scopul de a ușura servirea mașinii (introducerea decuplării automate a mișcării de avans ; reglarea automată a adîncimii de tăiere a sculei ; măsurarea automată a piesei de prelucrat și oprirea mașinii cînd se ajunge în cîmpul de toleranță). Automatizarea permite servirea simultană a mai multor mașini-unelte de un singur muncitor ;

6 — **mecanizarea manipulării pieselor** ce se prelucrează (înlocuirea ridicării manuale a masei la mașinile de frezat și găurit, cu ridicare mecanică ; dispozitive mecanice, magnetice, pneumatice etc. de fixare a piesei) ;

7 — **lărgirea caracteristicilor tehnologice,** prin : sporirea numărului de fusuri și suporturi care funcționează concomitent ; folosirea ca un al doilea fus a păpușii fixe, la mașina de frezat orizontală ; mărirea gabaritului admis al pieselor care se prelucrează ; adaptarea de diferite dispozitive și mecanisme, existente la mașinile-unelte moderne, dar care lipsesc la mașinile mai vechi ;

8 — **adaptarea mașinilor-unelte universale la nevoile producției de serie, prin specializarea lor** pentru anumite operații tehnologice sau prin modificarea dimensiunilor tehnologice (instalarea, la un strung obișnuit, a unui cap multiplu ; modificări care să transforme mașina de găurit verticală în mașină de găurit multiplă, mașina de frezat în mașină de frezat prin copiere, mașina de frezat universală în mașină de frezat roți dințate etc.) ;

9 — **transformarea mașinilor-unelte învechite, pentru a fi folosite, ca utilaje specializate, la operații cu alt caracter decît cel inițial** (de exemplu, folosindu-se batiul și unele accesorii ale unui strung se poate realiza o mașină de broșat ; se poate construi un dispozitiv de șlefuire, prin utilizarea păpușii fixe de la un strung ; în același mod se pot aleza găurile adînci etc.) ;

10 — **ușurarea, simplificarea, accelerarea reparațiilor ulterioare și reducerea costurilor,** în special prin **standardizarea pieselor și subansamblurilor.** Prin standardizare se înțelege stabilirea anumitor dimensiuni, forme și calități pentru piesele și părțile componente ale unui agregat mai complex. Standardizarea reduce apreciabil volumul desenelor și munca de elaborare a planurilor, ușurează executarea lor, suprimă operații de ajustare, rectificare, alezare, reduce cantitatea de piese de rezervă stocate. Standardizarea lanțurilor cinematice ale mașinilor-unelte oferă posibilități foarte mari în această privință. Numărul de rotații al fusurilor poate fi același pentru cele mai diverse mașini-unelte (strunguri, mașini de găurit, de frezat ș.a.); prin urmare, subansamblurile care formează linia principală a mașinilor de lucru pot fi standardizate pentru o serie întreagă de utilaje de anumite dimensiuni tip și de aceeași putere. Acest principiu poate fi aplicat și la variația valorilor avansurilor, la numărul lor, ca și la celelalte elemente ale mașinilor-unelte.

Înainte de a se trece la modernizare se face un calcul economic, comparîndu-se cheltuielile ce se vor face cu efectul preconizat al îmbunătățirilor tehnologice propuse ; **modernizarea nu trebuie făcută dacă nu este economică, nu garantează securitatea în exploatare și nu asigură precizia dorită.**

Lucrările de modernizare cuprind, printre altele : selectarea propunerilor ; determinarea obiectivului modernizării ; stabilirea volumului de lucrări ; întocmirea devizului, a calculelor tehnice și economice ; executarea schițelor și planurilor necesare ; pregătirea tehnologică și materială ; alcătuirea graficului de lucru și planificarea în timp a lucrării de modernizare, în concordanță cu planul de reparație a mașinii-unelte respective. Planul și condițiile tehnice privind modernizarea unei mașini-unelte se elaborează de către atelierul de proiectare (care trebuie să cunoască bine destinația tehnologică a mașinii respective, să fie la curent cu ultimele îmbunătățiri aduse în construcția mașinilor-unelte de către uzina constructoare respectivă, precum și cu ultimele perfecționări în construcția utilajelor în general) și se execută de către atelierul de reparații sau atelierul de prototipuri și autoutilare. Toate modificările constructive aduse trebuie să fie înregistrate în fișa de reparații și în fișa mașinii-unelte.

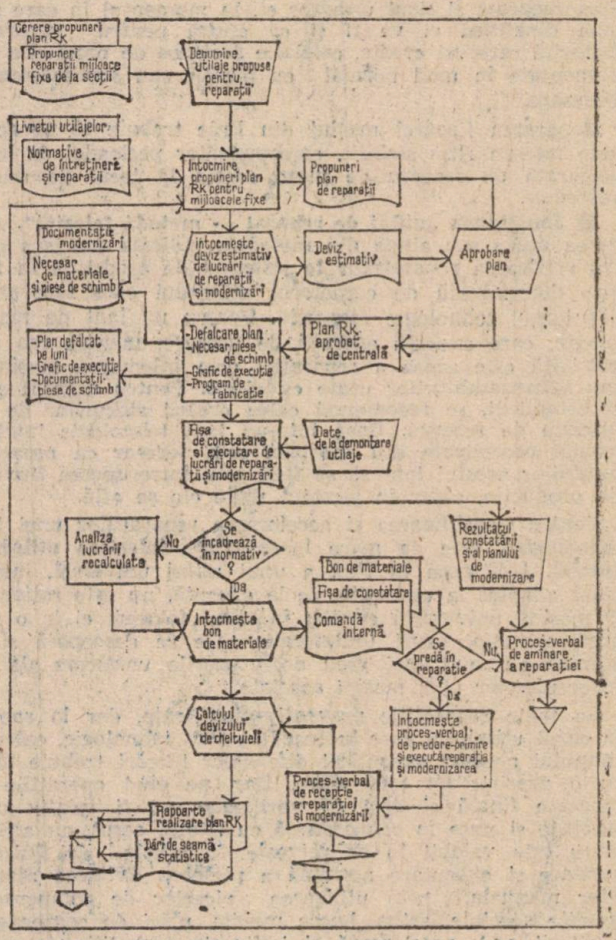

Fig. 6: *Schema logică privind organizarea lucrărilor de reparații și de modernizare a utilajelor*

În fig. 6 se prezintă schema logică privind repararea și modernizarea utilajelor ; se observă datele de intrare, nominalizarea operațiilor ce se efectuează, în ce scop și la ce conduc.

Iulian CEAUȘU
expert în organizare și conducere
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

comerț exterior

Contractul economic de comision

Legea contractelor economice, după ce prin art. 72 instituie două tipuri de contracte economice menite să stabilească raporturile juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior — contracte economice de comision și contracte economice de livrare pentru export — consacră primului tip de contract art. 73 și 74.

ELEMENTE DEFINITORII

Contractele economice de comision se caracterizează, așa cum rezultă din denumire, ca un contract de mandat imperfect, prin care unitatea producătoare — comitentă — împuternicește întreprinderea de comerț exterior — comisionară — să efectueze în nume propriu, dar pe seama comitentului, operațiuni comerciale privind desfășurarea, pe plan extern, a exporturilor sau a importurilor.

Așadar, obiectul acestui tip de contract economic nu-l constituie anumite mărfuri, ci stabilirea obligațiilor și drepturilor care revin părților contractante în cadrul mandatului pe care comitentul îl dă comisionarului privind operațiuni comerciale bine determinate; față de acest obiect al contractului, obligația comitentului cu privire la serviciile de specialitate prestate de comisionar constă din plata unui comision.

În actualul mecanism de comerț exterior, contractul economic de comision are o utilizare generalizată pentru desfășurarea operațiunilor de import; în activitatea de export are o aplicație mai restrînsă, predominînd în aceste operațiuni contractul economic, de livrări pentru export.

Față de obiectul contractului — prestarea unor servicii de specialitate de către comisionar —, evident, și elementele sale sînt diferite de cele privind contractele de livrare. Cu privire la acest aspect, Legea contractelor economice, la art. 73, prevede elemente obligatorii pe care trebuie să le conțină: a) operațiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerț exterior, pe seama unității economice care a împuternicit-o; b) condițiile de negociere a operațiunilor de comerț exterior și documentele tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate; c) alte elemente pentru concretizarea desfășurării relațiilor dintre părți.

Potrivit unui contract de comision încheiat între o unitate beneficiară de import și o întreprindere de comerț exterior, comitentul se obligă:

— să prezinte comisionarului fișele tehnice pentru viză și înscriere în plan, la termenele și în condițiile prevăzute în dispozițiile normative în vigoare, cu indicarea standardelor, a normelor interne, ori a derogării obținute de la Consiliul de Miniștri, conform prevederilor Decretului nr. 686/1973, îngrijindu-se de asigurarea fondurilor necesare pentru plata importurilor;

— să avizeze în timp util oferta externă cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnic și economic dintre ofertele prezentate de comisionar, astfel încît comisionarul să poată să transmită în termen comanda la extern sau să încheie contractul cu furnizorul extern;

— să acorde sprijinul tehnic de care comisionarul are nevoie și să clarifice toate problemele de ordin tehnic în vederea încheierii contractului extern;

— să comunice comisionarului dacă înțelege să asigure sau nu, pe timpul transportului, mărfurile care se contractează;

— să recepționeze mărfurile în conformitate cu clauzele contractului extern și să întocmească actele constatatoare conform acestui contract și dispozițiilor normative interne;

— în cazul constatării unor lipsuri cantitative și/sau calitative la mărfurile importate, să transmită actele de constatare comisionarului și să solicite reclamarea acestor lipsuri la furnizor;

— să plătească prețul mărfurilor importate, cheltuielile de circulație pe parcurs intern, cheltuielile de depozitare, manipulare, taxele de verificare și control în țară și comisionul cuvenit comisionarului;

— să acorde asistența tehnică de care are nevoie comisionarul în cadrul rezolvării reclamațiilor sau a litigiilor externe.

Prin același contract economic de comision, întreprinderea de comerț exterior comisionară se obligă:

— să prospecteze piața externă pentru a pune la dispoziție comitentului oferte corespunzătoare fișei tehnice, precum și documentația pe care o obține:

— să încheie contracte externe pe relații corespunzătoare acordurilor, în concordanță cu prevederile planului valutar, cu respectarea elementelor din fișa tehnică și a avizului comitentului, în condițiile și la prețurile cele mai favorabile, pe bază de analize și documentații de prețuri;

— să transmită comitentului elementele esențiale ale contractului extern sau copia acestuia, îndată ce se află în posesia lui;

— să urmărească executarea contractului extern din punct de vedere comercial și juridic;

— să dea instrucțiunile necesare organizațiilor competente pentru transportul și vămuirea mărfurilor, încheind, cînd este cazul, contractele aferente în contul comitentului;

— să efectueze plățile externe, întocmind formele necesare în acest scop;

— să întocmească formele privind decontarea internă conform dispozițiilor normative în vigoare;

— să transmită furnizorilor externi reclamațiile comitentului și să urmărească rezolvarea lor potrivit prevederilor contractului extern;

— să facă demersurile necesare direct sau prin intermediul organizațiilor de specialitate, pentru obținerea despăgubirilor cuvenite, în cazul degradării, distrugerii sau pierderii mărfurilor contractate, în timpul transportului lor, pe parcursul extern;

— să pună la dispoziția comitentului sumele încasate de la furnizorii externi în contul reclamațiilor, în termen de 5 zile de la primirea lor;

— să pună la dispoziția comitentului contravaloarea în lei a penalizărilor încasate de la furnizorii externi, potrivit reglementărilor legale în vigoare;

— să susțină și să apere drepturile și interesele comitentului rezultînd din contractul extern; în cazul cînd pretențiile părților din acest contract nu pot fi rezolvate pe cale amiabilă, comisionarul va susține și apăra drepturile și interesele comitentului în fața organelor arbitrale sau a instanțelor judecătorești competente, cu participarea delegaților împuterniciți ai comitentului, ori de cîte ori aceasta va fi cerută de către comitent sau de către comisionar.

Referitor la decontarea mărfurilor care fac obiectul contractelor comerciale internaționale de import, încheiate de întreprinderile importatoare, Legea contractelor economice, la art. 74, face o importantă precizare, potrivit căreia beneficiarii de importuri vor plăti întreprinderii de comerț exterior contravaloarea mărfurilor importate după vămuire.

Încălcarea obligațiilor asumate de părțile contractante atrag părții în culpă răspunderea contractuală; prin art. 80 din lege au fost instituite penalități specifice contractului de comision, care nu considerăm necesar să fie comentate.

CAZURI ŞI PRACTICĂ ARBITRALĂ

1. În cadrul rezolvării unui litigiu — a cărui soluţie finală a fost dată prin Decizia primului arbitru de stat, nr. 2558/1974 — s-a stabilit că la cererea întreprinderii de comerţ exterior, furnizorul extern a remis o ofertă cuprinzînd parametrii dimensionali ai produselor. Oferta fiind trimisă beneficiarului de import, acesta a avizat-o ca fiind corespunzătoare necesităţilor sale. Fiind încheiat şi executat contractul extern conform ofertei avizate, beneficiarul a refuzat să primească produsele şi să achite contravaloarea lor pe motiv că ele n-au corespuns, totuşi, dimensional, necesităţii sale. Acest refuz s-a considerat nejustificat deoarece, în speţă, faptul că s-au contractat şi importat produse în alte caracteristici decît cele necesare s-a datorat beneficiarului de import care este ţinut să suporte consecinţele culpei sale.

2. Speţa pe care o rezumăm demonstrează că culpa privind încheierea necorespunzătoare a contractului extern aparţine întreprinderii de comerţ exterior comisionare. Într-un litigiu dintre reclamanta-beneficiară de import, Baza de aprovizionare şi desfacere — M.I.M. şi pîrîta I.C.E. Mecanoexportimport, alături de care a fost introdusă în cauză, ca a doua pîrîtă, beneficiara efectivă, s-a statuat de către Arbitrajul de Stat Central că aceasta din urmă trebuie să suporte cheltuieli de arbitrare (întrucît, între timp, piesele necorespunzătoare din punct de vedere calitativ au fost valorificate, iar ca urmare pretenţiile reclamantei au fost restrînse). Pîrîta II (beneficiara efectivă a importului) a formulat cerere de rearbitrare, susţinînd că greşit a fost obligată la plata cheltuielilor de arbitrare, deoarece nu are nici o culpă în importul pieselor necorespunzătoare, atîta timp cît prin fişa tehnică depusă comisionarei a nominalizat exact reperele pieselor de import.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1251/1976 s-a reţinut ca fondată susţinerea petiţionarei, iar ca urmare a fost obligată la plată întreprinderea de comerţ exterior comisionară, care în mod culpabil a contractat la extern piese neconforme cu fişele tehnice depuse de beneficiară şi care exprimau nevoile reale ale acesteia.

3. Împrejurarea că contractul comercial internaţional de import se încheie **în contul unităţii beneficiare** are drept consecinţă faptul că aceasta nu poate formula pretenţii împotriva comisionarei — întreprinderea de comerţ exterior — pe simplul motiv că la recepţie la lotul de marfă primit s-au constatat lipsuri cantitative sau defecţiuni calitative, funcţionale. Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 4710/1976, este deosebit de concludentă ; în soluţionarea unui litigiu, arbitrajul a reţinut că reclamanta (beneficiară de produse din import) şi-a întemeiat pretenţiile pe contractul economic de comerţ exterior pe bază de comision încheiat cu pîrîta (întreprinderea de comerţ exterior) „solicitînd ca aceasta să fie obligată să-i plătească contravaloarea unor lipsuri cantitative constatate la primirea produselor de import.

Din prevederile contractului intern a rezultat că pîrîta nu avea calitatea de unitate furnizoare a produselor din import cu lipsuri cantitative constatate de reclamantă, ci calitatea de comisionară. „Ca atare — se reţine în cuprinsul hotărîrii — chiar în condiţiile încheierii unor acte de constatare opozabile care atestă culpa furnizorului extern, pîrîta comisionară nu ar putea fi obligată la plată atîta vreme cît nu se dovedeşte că nu şi-a îndeplinit obligaţiile asumate prin contractul menţionat".

În speţă, potrivit acestui contract, pîrîtei îi reveneau următoarele obligaţii invocate de către reclamantă în susţinerea acţiunii sale : să transmită furnizorilor externi reclamaţiile comitentului şi să urmărească rezolvarea lor conform prevederilor contractului extern ; să pună la dispoziţia comitentului sumele încasate de la furnizorii externi în contul reclamaţiilor în termen de 5 zile, de la obţinerea lor ; să susţină şi să apere interesele comitentului, precum şi drepturile acestuia rezultate din contractul extern —, dacă pretenţiile părţilor din contractul extern nu pot fi rezolvate pe cale amiabilă. În acest sens, comisionarul are obligaţia să susţină şi să apere drepturile şi interesele comerciale şi juridice ale comitentului în faţa organelor de arbitrare şi a instanţelor judecătoreşti competente cu participarea delegaţilor împuterniciţi ai acestuia, ori de cîte ori aceasta va fi cerută de comitent sau de comisionar.

Arbitrajul a reţinut că nu există motive pentru angajarea răspunderii pîrîtei comisionare întrucît „din actele dosarului şi din susţinerile părţilor nu rezultă nici un element de natură să conducă la concluzia că la data introducerii acţiunii, precum şi la data pronunţării hotărîrii, pîrîta nu ar fi executat obligaţiile de mai sus". În adevăr, pîrîta comisionară a transmis reclamaţia, a stăruit pentru rezolvarea ei, dar nu a obţinut nici o sumă pe care s-o transmită reclamantei comitente. Cît priveşte acţionarea furnizorului extern, pîrîta-comisionară şi-a îndeplinit obligaţiile ce-i reveneau, introducînd acţiune la organul de arbitraj competent, acţiune ce nu era soluţionată la data pronunţării hotărîrii la care ne referim.

Acest mod de a vedea este perfect întemeiat, fiind în concordanţă cu principiul general în materia contractului de comision, principiu potrivit căruia comisionarul nu răspunde de îndeplinirea obligaţiilor luate de terţa persoană cu care a contractat. Tocmai în acest sens se califică în literatura de specialitate contractul de comision ca fiind un contract de mandat fără reprezentare : raportul juridic pe care-l încheie comisionarul are în realitate ca titular pe comitent.

4. O problemă ridicată de formularea pretenţiilor pentru obţinerea de la furnizorul extern a unei despăgubiri corespunzătoare privind lipsuri cantitative constatate de beneficiarul de import la primirea mărfii, este aceea a termenului în care reclamaţia trebuie înaintată importatorului. Împrejurarea că beneficiarul de import nu a cunoscut termenul în care comisionara, întreprinderea de comerţ exterior importatoare, putea să ridice pretenţiile în faţa furnizorului extern, nu este de natură să absolve de răspundere pe beneficiarul-reclamant întîrziat. Practica arbitrală s-a pronunţat constant în acest sens. Astfel, într-o speţă înaintată spre soluţionare Arbitrajului de Stat Central, reclamantul a cerut întreprinderii de comerţ exterior importatoare, să o dezdăuneze cu contravaloarea lipsurilor cantitative constatate la marfa livrată. Respingîndu-i-se acţiunea, reclamantul, a susţinut în cererea de rearbitrare introdusă, că nu a avut cunoştinţă de data cînd expiră termenul în care importatorul putea să-i transmită reclamaţia către furnizorul extern pentru obţinerea pretenţiilor sale.

Arbitrajul a reţinut că termenul de reclamaţie pentru lipsurile cantitative, potrivit clauzelor din contractul extern pe care comisionarul îl încheiase cu partenerul străin era de 90 de zile, calculat de la data ieşirii mărfurilor din frontiera ţării furnizorului. S-a mai reţinut că în contractul de comision, încheiat între întreprinderea importatoare şi beneficiarul de import, termenul în care acesta era ţinut să-şi formuleze reclamaţiile pentru lipsurile cantitative era cu cel puţin 10 zile înainte de expirarea termenului de reclamaţie din contractul extern. Importatorul a făcut cunoscut beneficiarului intern toate aceste termene, în timp util. Dat fiind că reclamantul, deşi aflat în posesia datelor necesare, nu şi-a formulat pretenţiile în termenul prescris, ci într-unul de 106 zile, pe bună dreptate cererea de rearbitrare a fost respinsă (Dec. P.A.S. nr. 1493/1976).

5. O problemă deosebită legată de momentul efectuării constatării lipsurilor cantitative sau calitative o prezintă importurile derulate prin unităţi beneficiare intermediare, beneficiarul contractual fiind o bază de aprovizionare. În asemenea situaţii se pune problema respectării întocmai a termenului extern de reclamaţii ; cu alte cuvinte, se pune problema de asigurarea condiţiilor necesare pentru efectuarea constatărilor într-un moment util în raport cu termenul de reclamaţie. În caz contrar, unitatea socialistă în culpă răspunde patrimonial ; această susţinere este confirmată de practica arbitrală. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1300/1977, s-a reţinut că termenul de reclamaţie de 3 luni prevăzut de Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. — aplicabil în raportul dintre unitatea importatoare şi furnizorul extern — s-a pierdut din culpa bazei reclamante care nu a efectuat recepţia produselor la primirea acestora. Respectivele produse au fost primite de

unitatea efectiv beneficiară în ultimele zile din cele 3 luni, cînd practic nu mai era posibilă transmiterea reclamației în termen.

Ca urmare a faptului că reclamanta — bază de aprovizionare —, a avut cunoștință din actele ce i-au fost transmise de către întreprinderea de comerț exterior de faptul că importul se realiza conform Condițiile generale de livrare C.A.E.R., cunoscînd, implicit, termenul de reclamație aplicabil, prin modul cum s-a comportat, a determinat pierderea posibilității de a se obține de la furnizorul extern reparația datorată pentru viciile calitative constatate la produsele livrate, a fost obligată prin hotărîrea citată la suportarea prejudiciului în cauză.

6. Cheltuielile implicate de înlocuirea mărfii calitativ necorespunzătoare au făcut obiectul mai multor litigii soluționate de arbitrajul de stat. Într-o speță a cărei soluție a fost dată prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central, nr. 1381/1974, s-a statuat că întreprinderea de comerț exterior importatoare nu poate fi obligată la suportarea acestor taxe întrucît a întreprins toate demersurile pentru înlocuirea mărfii reclamate ca necorespunzătoare calitativ. Soluția a fost infirmată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2294/1974 pe considerentul că potrivit par. 32, pct. 2 din Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968, toate cheltuielile de transport și de altă natură legate de returnarea și înlocuirea mărfurilor defecte se suportă de către furnizorul extern. Față de textul convenției, care are putere de normă de drept pentru părțile din contractul comercial internațional, întreprinderea de comerț exterior nu trebuia să-și considere îndeplinite obligațiile prin înlocuirea mărfii defecte, ea trebuia să recupereze și taxele de verificare în temeiul dispoziției normative citate, deoarece așa cum se reține în decizia amintită — „întreprinderile specializate de comerț exterior trebuie să ia toate măsurile și să depună toate diligențele nu numai de a încheia contractul extern la timp și în concordanță cu nevoile beneficiarului intern, dar și de a determina executarea acelui contract în condițiile stabilite, urmărind pe parcurs modul cum are loc executarea, stăruind ca partenerul extern să-și respecte întocmai obligațiile asumate și valorificînd împotriva lui toate drepturile ce i le conferă puterea obligatorie a contractului încheiat".

7. Pentru ca lipsurile cantitative sau calitative să poată fi reclamate la calea ferată este obligatorie încheierea procesului-verbal comercial de constatare, instrumentat de reprezentantul legal al căii ferate. Încheierea procesului-verbal de constatare constituie o obligație legală a căii ferate, care rezidă atît din Convenția S.M.G.S. art. 28, paragraful 7, pct. 2, cît și din Convenția C.I.M., art. 45, paragraful 1. Procesul-verbal comercial (de constatare) trebuie să fie încheiat fără întîrziere și, în măsura posibilului, în prezența destinatarului, iar din conținutul său să rezulte starea mărfii, greutatea acesteia, cauzele lipsurilor, momentul în care s-au produs etc. Refuzul neîntemeiat al căii ferate de a încheia procesul-verbal de constatare impus de convențiile menționate — potrivit practicii arbitrale, printre care Hotărîrea nr. 4190/1973 a Arbitrajului de Stat Central —, atrage răspunderea acesteia, motivată pe faptul că prin neîncheierea documentului menționat se împiedică formularea de pretenții față de vînzătorul extern. Menționăm că pe lîngă cele două convenții privind transporturile internaționale arătate, conținutul proceselor verbale de constatare este reglementat și de Prescripțiile internaționale pentru mărfuri (P.I.M.), aplicabile începînd cu 1 ianuarie 1965 în cazul transporturilor care se efectuează sub imperiul Convenției C.I.M., precum și de Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975.

8. Cu privire la locul constatării lipsurilor cantitative sau calitative arătăm că, de regulă, aceasta are loc la frontieră, întreprinderea de comerț exterior sau unitatea beneficiară a importului fiind reprezentate de către I.S.T.E.I. Romtrans, în virtutea mandatului primit prin convențiile încheiate; în calitatea sa de mandatară, Romtrans are obligația să transmită procesele-verbale de constatare încheiate mandanților, pentru ca aceștia să formuleze reclamațiile și acțiunile în dezdăunare, în termen util, față de cei în culpă, potrivit celor expuse mai sus. Dacă lipsa a fost constatată la frontieră, ca urmare a principiului potrivit căruia marfa se livrează beneficiarului de import **franco frontiera română**, întreprinderea de comerț exterior, parte în contractul extern, va pretinde de la comitent numai prețul cantității reale intrate în țară; acest punct de vedere a fost adoptat de Arbitrajul de Stat Central în mod consecvent (Hotărîrea nr. 1185/1973).

9. O procedură specială a fost instituită cu privire la lipsurile care se constată la frontiera româno-sovietică, instituită prin Protocolul comisiei mixte feroviare de frontieră, din 1971, care prevede că recîntărirea mărfurilor specificate se va face în prezența organelor S.J.D. (transportul avînd loc în vagoare sovietice); în absența reprezentanților S.J.D., nu pot fi semnate borderourile de transmitere și primire a mărfurilor; în situațiile în care această prevedere a protocolului a fost încălcată, organul arbitral a reținut răspunderea Căii Ferate Române, în raport cu beneficiarul de import (Dec. P.A.S. nr. 1975/1970 și Hot. Arbitrajului de Stat Central, nr. 3805/1973).

10. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1340/1976, s-au adus precizări importante care ilustrează, totodată, preocuparea constantă a organelor arbitrale de a imprima, prin soluțiile pe care le pronunță, o atitudine activă întreprinderilor de comerț exterior. În acest sens, decizia cuprinde constatarea că pentru a se acționa furnizorul extern în legătură cu daunele datorate pentru nelivrarea produselor contractate nu este necesar ca întreprinderea de comerț exterior să primească un mandat expres din partea unității beneficiare. Această constatare — cu urmări patrimoniale privind răspunderea întreprinderii de comerț exterior — corespunde și cu sarcinile care, potrivit legii, revin acestor unități.

Un alt aspect asupra căruia s-a statuat prin decizia susmenționată privește posibilitatea de a se obține de la întreprinderea de comerț exterior daunele aferente neprimirii produselor din import, în cazul cînd aceste daune nu au fost realizate la extern. Dacă unitatea amintită a dat dovadă de pasivitate și nu a întreprins demersurile care, potrivit contractului extern, se impuneau pentru obținerea daunelor de la partenerul străin, este firesc ca respectivele daune să fie achitate unității beneficiare de către întreprinderea de comerț exterior, fără ca efectuarea acestei plăți să fie condiționată de încasarea daunelor de la partenerul extern. Corespunzător acestei practici, termenul de prescripție al acțiunii unității beneficiare — în cazul raporturilor de comision — începe să curgă nu de la expirarea datei cînd produsele trebuiau primite din import, ci de la data cînd se constată că întreprinderea de comerț exterior comisionară nu și-a îndeplinit obligațiile privind valorificarea pretențiilor corespunzătoare față de furnizorul extern. Desigur, această constatare nu poate fi făcută oricînd, ci se impune a fi efectuată la finele perioadei în care potrivit contractului pretențiile față de furnizorul extern trebuiau valorificate.

11. Prin acțiunea sa, o întreprindere beneficiară de import comitentă a solicitat ca să fie despăgubită pentru daunele suferite ca urmare a primirii unui lot de marfă necorespunzător. Arbitrajul a reținut că litigiul a fost ocazionat de livrarea, din partea furnizorului străin, a unor produse necorespunzătoare calitativ. Acest furnizor, recunoscîndu-și vinovăția, a achitat bonificațiile stabilite, dar aceste bonificații nu au acoperit și cheltuielile prilejuite de arbitrarea litigiului, singurele pretenții care mai erau în discuție la data cînd arbitrajul a soluționat cauza.

Hotărîrea prin care au fost respinse pretențiile unității beneficiare la plata cheltuielilor de arbitrare a fost menținută cu motivarea că nu se poate reține nici o culpă în sarcina întreprinderii de comerț exterior comisionare dat fiind că „această pîrîtă și-a îndeplinit corespunzător mandatul privind reclamarea lipsurilor calitativ și obținerea bonificațiilor pentru remedierea mărfii, iar faptul neobținerii de la partenerul extern a daunelor echivalente cu cheltuielile de arbitrare, față de condițiile contractului extern, nu poate fi imputabil I.C.E. comisionare" (Decizia P.A.S. nr. 3012/1978).

Considerăm soluția legală, deoarece întreprinderea de comerț exterior, neavînd nici o contribuție la defectele de calitate pentru care s-au obținut bonificațiile, nu-și poate

vedea angajată răspunderea din moment ce a îndeplinit obligațiile care i-au revenit în calitatea de unitate comisionară.

12. În temeiul contractului economic de comision, întreprinderea de comerț exterior a importat magnetofoane. La destinație s-a constatat lipsa cîtorva magnetofoane, ceea ce a constituit obiectul acțiunii în daune a unității beneficiare față de importatoare, acțiune respinsă.

Unitatea beneficiară de import a formulat cerere de rearbitrare. În legătură cu soluționarea acesteia, s-a apreciat că întreprinderea de comerț exterior și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau din contractul de comision, transmițînd în termen reclamația pentru lipsuri cu actele-anexă necesare către furnizorul extern. Respingerea reclamației de furnizorul extern nu poate fi imputabilă întreprinderii importatoare, care răspunde numai pentru obligațiile sale proprii. Dacă furnizorul extern a respins neîntemeiat reclamația nu implică răspunderea importatoarei.

De aceea, s-a respins cererea de rearbitrare (Dec. P.A.S. nr. 420/1980).

13. Întreprinderea de comerț exterior a cerut obligarea unității care a preluat produsele din import la plata penalităților de întîrziere în plata prețului. Din analiza modului de preluare a produselor a rezultat că încheierea contractului de comision s-a făcut cu altă unitate. Ministerul de resort a dispus ca produsele să-i fie predate unității pîrîte, fără să se încheie un nou contract. Între unitatea pîrîtă și întreprinderea de comerț exterior neexistînd raporturi contractuale, s-a respins acțiunea pentru plata penalităților (Dec. P.A.S. nr. 419/1980).

14. Arbitrajul a admis acțiunea în daune formulată de unitatea beneficiară de import față de întreprinderea de comerț exterior pentru plata pieselor lipsă la produsele importate. Obligarea întreprinderii pîrîte la daune a fost determinată de faptul că aceasta nu a predat beneficiarei scrisoare de trăsură internațională, deși acest document i-a fost solicitat. Or, conform art. 28 din S.M.G.S. pentru acțiunea îndreptată față de M.T.Tc. este necesară scrisoarea de trăsură internațională, precum și procesul-verbal comercial încheiat la destinație, documente de care beneficiara de import a fost lipsită datorită pasivității importatoarei (Dec. P.A.S. nr. 351/1980).

15. Este bine cunoscut că termenul de reclamație la extern curge de la data stabilită prin contractul extern. De pildă, termenul de reclamație calitativă începe să curgă de la data vămuirii produselor la frontiera română. În cazul viciilor ascunse, descoperite ulterior importării produselor, la o dată cînd termenul de reclamație la extern s-a împlinit, consecințele pierderii reclamației la extern se suportă de unitatea care era titularul dreptului de proprietatea sau de administrare directă asupra produselor la data cînd a expirat termenul de formulare a reclamației. Această regulă nu se aplică în situația în care pierderea termenului de reclamație este consecința culpei uneia dintre părți. De pildă, baza de aprovizionare și desfacere primește din import produsele la o dată cînd nu expirase decît 1/10 din termenul de reclamație, dar, păstrînd produsele în depozit timp îndelungat, le transmite unității beneficiare la o dată cînd mai rămăseseră doar 5 zile pînă la expirarea termenului de reclamație. Fiind practic imposibil să se descopere viciile ascunse și să se facă, în 5 zile, comunicarea datelor și actelor necesare introducerii reclamației la extern, consecințele pierderii dreptului la reclamație se suportă de către baza în culpă.

În unele situații, pentru a se salva bunele relații comerciale, furnizorul extern nu înțelege să se prevaleze de tardivitatea reclamației, ci o rezolvă în fond. Explicația unei asemenea atitudini rezidă în natura relațiilor comerciale internaționale. În asemenea situații, întîrzierea în transmiterea datelor și actelor necesare formulării reclamației rămîne, de regulă, fără consecințe pe plan patrimonial. Uneori, în astfel de cazuri, furnizorul extern să achite numai o parte din suma pretinsă cu titlu de daune. Pentru diferența neachitată, nu există posibilități de acționare a furnizorului extern, întrucît acesta s-ar prevala cu succes de tardivitatea reclamației. Ca atare, așa cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2914/1978, diferența neobținută se suportă de către partea în culpă pentru transmiterea tardivă a reclamației.

16. Întreprinderea A comitentă a solicitat, prin acțiunea formulată ca întreprinderea de comerț exterior B, comisionară, să fie obligată la plata daunelor survenite din cauza calității necorespunzătoare a unor produse primite din import. Prin hotărîrea nr. 4808/1978 a Arbitrajului de Stat Central, dată în soluționarea litigiului se arată :

„Analizîndu-se pretențiile reclamantei, se reține că între părți există raporturi de comision, iar nu de furnizare, astfel că pîrîta nu poate să fie obligată la restituirea valorii produselor în discuție pentru simplul fapt al necorespunderii lor calitative. Într-adevăr, unitatea de comerț exterior comisionară răspunde numai pentru neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în această calitate. Ea nu răspunde pentru faptele imputabile furnizorului străin, printre care și livrarea necorespunzătoare calitativ.

Analizîndu-se modul cum pîrîta s-a conformat îndatoririlor sale de unitate comisionară, se constată că după ce la 14 august 1978 a primit de la reclamantă toate datele necesare reclamației, a formulat reclamație la extern în ziua de 5 septembrie 1978, a revenit la 15 septembrie 1978, obținînd de la acest furnizor răspunsul din 12 octombrie 1978 prin care se comunică faptul că a transmis reclamația producătorului, urmînd să facă o nouă comunicare în funcție de răspunsul acestuia. La 3 noiembrie 1978 pîrîta a făcut o nouă revenire.

Din cele învederate rezultă că pîrîta a îndeplinit în mod corespunzător îndatoririle care i-au revenit în legătură cu transmiterea reclamației la extern. Susținerea reclamantei că s-ar putea reține o asemenea îndeplinire a îndatoririlor numai dacă furnizorul extern ar fi fost acționat de pîrîtă pe cale arbitrală, nu poate fi primită. Într-adevăr, față de data transmiterii reclamației și a răspunsului primit, nu era cazul introducerii acțiunii împotriva furnizorului străin.

De asemenea, nu este cazul amînării soluționării litigiului de față pînă la primirea răspunsului definitiv de la furnizorul extern întrucît așa cum s-a reținut, pînă în prezent pîrîta și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i reveneau. Dacă în viitor, față de faptele juridice ce ar surveni, pîrîta nu și-ar îndeplini îndatoririle (de pildă, nu ar introduce acțiunea împotriva furnizorului extern vinovat de rezolvarea negativă a reclamației), reclamanta are deschisă calea unei noi acțiuni, avînd ca obiect daunele ce i s-au cauzat prin neîndeplinirea acestor îndatoriri".

Prin considerentele reproduse se demonstrează că, atîta vreme cît nu s-a constatat neîndeplinirea culpabilă de către întreprinderea de comerț exterior a vreunei obligații ce-i revine în calitate de unitate comisionară, nu există temei pentru angajarea răspunderii sale și nici nu se justifică introducerea acțiunii la arbitraj. Abia din momentul încălcării culpabile a acestor obligații se naște dreptul la acțiune și deci, îndreptățirea formulării pretențiilor.

dr. **AL. DETEȘAN**

contract economic

Din nou despre executarea cu anticipație

Potrivit art. 40 lit. a din Legea contractelor economice „livrarea produselor cu anticipație se poate face numai cu acordul părților, dat prealabil fiecărei livrări". Această prevedere constituie cadrul legal de organizare de către părți a livrărilor în avans, în limitele actelor de planificare.

După cum rezultă, livrarea înainte de termenele stabilite la încheierea contractului se poate realiza cu acordul părților. Îndeplinirea acestei cerințe este necesară întrucît numai unitatea furnizoare poate aprecia posibilitatea acestei livrări, după cum și unitatea beneficiară exclusiv, constată utilitatea produselor ce-i sînt livrate înainte de termen. O livrare anticipată, în mod unilateral nu se poate realiza.

Stabilindu-se, prin art. 40 lit. b din Legea contractelor economice că, beneficiarul poate refuza primirea produselor după termen dacă este în „imposibilitatea de a le folosi" — rezultă per a contrario — că refuzul său de a primi livrarea în avans nu trebuie să fie justificat sau condiționat. Fiind vorba de acordul părților nici beneficiarul nu-i poate impune furnizorului livrarea anticipată. Furnizorul nu poate răspunde pentru neacceptarea unei propuneri a beneficiarului de a-i livra în avans.

Acordul părților trebuie să se realizeze „prealabil fiecărei livrări". Această precizare are rolul de a evita consecințele expedierii produselor la întîmplare, fără a exista certitudinea exprimată prin acordul beneficiarului că acesta va primi produsele. Odată ajunse la beneficiar, fără acordul său prealabil, acesta poate accepta produsele dacă apreciază că îi sînt necesare și le poate da o folosire utilă. Cînd unitatea beneficiară a primit produsele pe care nu le acceptă în avans, are obligația, în temeiul principiului colaborării, de a prelua produsele în custodia sa. Cheltuielile determinate de depozitare și păstrare, precum și orice diminuare inerentă produselor vor fi suportate de furnizor. Produsele vor rămîne în custodie pînă la împlinirea termenului contractual sau pînă la folosirea lor de către beneficiar — ceea ce echivalează cu acceptarea livrării anticipate. Trecerea produselor în custodie urmează să fie dovedită de beneficiar. În lipsa dovezilor legale de trecere a produselor în custodie, se prezumă că tacit unitatea beneficiară a acceptat livrarea anticipată. Dacă termenul de livrare a fost stabilit la 30 martie, iar executarea contractului s-a făcut la începutul aceleiași luni, unitatea beneficiară a întîrziat în plata prețului așteptînd împlinirea termenului inițial, fiindcă „nu face dovada că a preluat produsele în custodie". (Decizia P.A.S. nr. 3083/1979).

Acordul urmează să se realizeze prealabil fiecărei livrări, dar nimic nu împiedică părțile să stabilească o singură dată condițiile și limitele realizării anticipate a mai multor livrări. Din cerința realizării acordului pentru fiecare livrare mai trebuie înțeles că realizarea unei livrări anticipate nu are nici o influență asupra termenelor următoare. De pildă, termenele de livrare au fost stabilite pentru zilele de 15 și 25 din fiecare lună. Acceptarea la 5 aprilie a produselor programate pentru 15 aprilie nu modifică cu nimic termenele următoare.

Executarea înainte de termen, prin acordul părților, echivalează cu un nou termen contractual, cu toate consecințele livrării la termen. Acordul beneficiarului fiind un factor de organizare a livrării, acesta răspunde dacă, deși a acceptat livrarea în avans nu și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau în legătură cu preluarea produselor. Deși unitatea beneficiară, pîrîtă într-un litigiu arbitral, acceptase livrarea în avans nu s-a mai prezentat să ridice produsele. Fiind produse perisabile, unitatea furnizoare le-a dat altă utilizare, iar beneficiara a fost obligată să-i plătească daune reprezentînd diferența pînă la prețul de livrare a produselor (Decizia P.A.S. nr. 89/1980). Alte consecințe ale livrării cu anticipație decurg din caracterul imperativ al normelor care le reglementează. Printr-o asemenea normă, Legea finanțelor interzice livrarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii între unitățile socialiste pe credit. (art. 156). Or, dacă beneficiarul n-ar achita produsele după data livrării în avans și ar aștepta împlinirea termenului inițial, în acest interval ar exista o livrare pe credit. Datorită acestei reglementări a plăților între organizațiile socialiste, beneficiarul nu poate da un acord parțial, limitat numai la primirea produselor, fără a-și asuma și obligația de a le plăti imediat după primirea lor, potrivit normelor ce reglementează plățile între unitățile socialiste. Întîrzierea în plată, după preluarea produselor în avans se sancționează cu penalități de întîrziere în plata prețului. (Decizia P.A.S. nr. 3083/1979). Soluția este conformă și dispozițiilor Legii finanțelor nr. 9/1972 — prin care beneficiarul este obligat să efectueze plata „după preluarea și recepția produselor". Deci faptul juridic ce determină obligația de plată a prețului îl constituie preluarea produselor fără a se preciza și momentul cînd se realizează această operațiune. Primirea produselor în avans, presupunînd și folosirea lor, momentul inițial al termenelor de garanție se consideră de la data livrării anticipate.

Prezintă interes practic a distinge între livrarea cu anticipație și modificarea termenelor contractuale în temeiul art. 29 din Legea contractelor economice. Prin această dispoziție părțile au posibilitatea să stabilească „modificări în prevederile contractelor încheiate" — inclusiv deci, în privința termenelor, dar „partea care a solicitat modificarea suportă consecințele patrimoniale ce decurg din acestea". Considerăm că, în principiu, livrarea cu anticipație constituie o prevedere specială referitoare la livrarea produselor la o altă dată decît cea stabilită inițial prin contract, fără a fi o modificare. De aceea, beneficiarul care a primit produsele cu anticipație nu i-ar putea cere unității furnizoare acoperirea cheltuielilor pe care le-a avut din această cauză, considerînd-o „parte care a solicitat modificarea". Evitarea acestor cheltuieli se poate realiza prin refuzul primirii produselor înainte de termenul contractual sau prin întocmirea formelor de trecere în custodie. Totuși, părțile prin acordul lor pot realiza o livrare anticipată și printr-o modificare propriu-zisă a contractului. În această ipoteză, stabilirea noului termen urmează să se realizeze printr-o convenție expresă a părților, deoarece modificarea contractului se stabilește „în formă scrisă" (art. 24, alin. 3, Legea contractelor economice). Aceasta oferă părților posibilitatea să-și exprime interesele ce impun modificarea termenelor și, totodată să aibă, cel puțin reprezentarea consecințelor patrimoniale pe care le poate avea livrarea înainte de termen.

M. PASCU

raporturi de muncă

Rolul comisiei de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă

Potrivit art. 41 din Legea nr. 5/6 iulie 1978, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, sub conducerea consiliului oamenilor muncii în întreprinderile de producție se organizează și funcționează comisiile pe domenii, printre acestea fiind și comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă.

De asemenea, art. 8 din Legea nr. 12/21 octombrie 1971, privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat, stabilește funcționarea a două comisii :

— comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor ;

— comisia de încadrare și promovare a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ.

Aceeași lege prevede la art. 19 că pentru acordarea aprecierilor și calificativelor anuale (elemente ce se au în vedere la încadrare și promovare) organul colectiv de conducere al unității trebuie să stabilească un colectiv.

Pe de altă parte, art. 16 din Legea nr. 2/18 martie 1971, privind perfecționarea pregătirii profesionale a personalului din unitățile socialiste stabilește obligația constituirii unor colective de specialiști care să acorde sprijin organelor de conducere în domeniul reglementat de acest act normativ.

Din enunțarea dispozițiilor legale de mai sus se desprinde clar faptul că organismele la care se referă (denumite comisii sau colective) au toate contingență cu activitatea de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă.

Se pune însă problema dacă dispozițiile respective cuprinse în Legea nr. 12/1971 și Legea nr. 2/1971, mai sînt sau nu în vigoare după apariția Legii nr. 5/1978 sau, cu alte cuvinte, dacă comisiile și colectivele instituite prin aceste acte normative coexistă sau nu cu comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă reglementată prin Legea nr. 5/1978.

Răspunsul, departe de a avea numai un caracter teoretic, implică importante consecinţe de ordin practic, mai ales în ce priveşte încadrarea şi promovarea în muncă. În literatura de specialitate s-a susţinut, de exemplu, că în situaţia în care comisiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, nu au lucrat în compunerea legală, examenul sau concursul este nul în mod absolut, iar nulitatea nici nu este remediabilă. Ca o consecinţă, va fi nulă absolut şi încadrarea sau promovarea în muncă (S. Ţimpu, I.T. Ştefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu — Dreptul muncii — Tratat — Editura ştiinţifică şi enciclopedică — Bucureşti 1978, vol. I, pagina 216).

Credem că există suficiente argumente pentru a susţine că prin Legea nr. 5/1978 a fost constituită o singură comisie care a preluat atribuţiile comisiilor şi colectivelor prevăzute de Legea nr. 12/1971 şi Legea nr. 2/1971.

Examinînd textele la care am făcut referire rezultă în primul rînd că atît Legea nr. 12/1971 şi Legea nr. 2/1971, cît şi Legea nr. 5/1978, subordonează comisiile (colectivele) respective organului colectiv de conducere al unităţii. Într-adevăr, alin. 3 al art. 8 din Legea nr. 12/1971 stabileşte că „organul de conducere colectivă al unităţii poate înfiinţa comisii separate pe secţii sau sectoare, în funcţie de necesităţi" ; colectivul pentru aprecierile şi calificativele anuale este „stabilit de organul de conducere colectivă al unităţii" (art. 19 din Legea nr. 12/1971) ; componenţa colectivelor de specialişti prevăzute de art. 16 din Legea nr. 2/1971 „se aprobă de către organul de conducere colectivă al fiecărei unităţi socialiste", iar comisia de pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare în muncă „se organizează şi funcţionează" sub conducerea consiliului oamenilor muncii (art. 41 din Legea nr. 5/1978).

În al doilea rînd, intenţia de unificare a legiuitorului rezultă în mod clar şi din compararea atribuţiilor comisiilor (colectivelor) prevăzute de Legea nr. 12/1971 şi Legea nr. 2/1971 pe de o parte şi comisia prevăzută de Legea nr. 5/1978, pe de altă parte, astfel:

— potrivit art. 8 alin. 4 din Legea nr. 12/1971, examenul sau concursul se ţin în faţa comisiilor prevăzute la alin. 1, iar aliniatul final obligă aceste comisii să prezinte conducerii unităţii lista candidaţilor reuşiţi ; aceleaşi atribuţii sînt cuprinse (într-o formulare mai completă) în anexa 2 la Legea nr. 5/1978, privitoare la comisia la care ne referim, în sensul că aceasta „răspunde de buna desfăşurare a examenelor sau concursurilor pentru încadrarea şi promovarea în muncă..." (lit. k) şi „prezintă organelor de conducere colectivă rezultatele examenelor sau concursurilor" (lit. l) ;

— potrivit art. 19 din Legea nr. 12/1971 „aprecierile şi calificativele se acordă — la propunerea şefului compartimentului de muncă respectiv — de către un colectiv stabilit de organul de conducere colectivă" ; aceeaşi atribuţie se regăseşte la litera m din anexa la Legea nr. 5/1978 cu următoarea formulare : „răspunde, împreună cu şefii compartimentelor de muncă, de activitatea de acordare a calificativelor anuale" ;

— potrivit art. 16 din Legea nr. 2/1971, colectivele de specialişti „acordă sprijin organelor de conducere din unităţi în elaborarea planului anual şi de perspectivă pentru perfecţionarea pregătirii profesionale a personalului încadrat în muncă, în stabilirea formelor, tematicii şi metodologiei de desfăşurare a programelor organizate în acest scop" ; aceleaşi atribuţii sînt cuprinse în anexa la Legea nr. 5/1978 avînd următoarea redactare : „participă la elaborarea proiectului planului anual, cincinal şi de perspectivă pentru pregătirea şi perfecţionarea profesională a personalului" (lit. a) şi „propune formele, tematicile şi metodologia de desfăşurare a programelor pentru pregătirea şi perfecţionarea profesională" (lit. b).

Asemănările sînt atît de evidente încît ne scutesc de orice comentarii.

În al treilea rînd, punctul de vedere exprimat este în concordanţă şi cu cerinţa permanentă de perfecţionare a legislaţiei noastre. Într-adevăr, este mai raţional să considerăm că legiuitorul, prin adoptarea Legii nr. 5/1978, a înţeles să constituie o singură comisie de pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare în muncă, asigurînd astfel un cadru organizatoric şi de atribuţii unitar în domeniile respective, decît să admitem că această comisie s-ar adăuga celor deja existente potrivit actelor normative anterioare. O asemenea coexistenţă este greu de imaginat şi în raport de exercitarea atribuţiilor, asemănarea pînă aproape de identitate a unora dintre ele putînd genera paralelisme de nedorit.

Dacă la cele de mai sus adăugăm şi faptul că în conformitate cu art. 99 din Legea nr. 5/1978 se abrogă „orice alte dispoziţii contrare", putem conchide că au fost abrogate implicit prevederile art. 8 şi art. 19 alin. 1 din Legea nr. 12/1971, precum şi art. 16 din Legea nr. 2/1971.

Mai rămîne de examinat problema componenţei comisiei de pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare în muncă (pentru a evita nulităţile la care ne-am referit mai sus). Considerăm că faţă de atribuţiile prevăzute în anexa 2 la Legea nr. 5/1978, nici cel puţin orientativ nu putem pleca de la componenţa celor două comisii astfel cum a fost reglementată prin art. 8 alin. 1 al Legii nr. 12/1971, aceasta fiind neîndestulătoare.

Este adevărat că, pentru a se asigura respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, care consacră drept principiu încadrarea şi promovarea pe bază de examen sau concurs, organul colectiv de conducere va trebui, la stabilirea membrilor comisiei, să-i asigure o componenţă la un anumit nivel de tehnicitate pentru a fi în măsură să examineze candidaţii la încadrare sau promovare şi să aprecieze obiectiv şi în cunoştinţă de cauză gradul de pregătire al acestora. Dar tot atît de adevărat este şi faptul că cei desemnaţi de a face parte din comisie trebuie să întrunească şi alte calităţi pentru a răspunde tuturor atribuţiilor fixate prin lege.

Ar fi inutil să încercăm a înfăţişa un model de componenţă al comisiei de pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare în muncă. Organele colective de conducere ale unităţilor — înfiinţate de aproape 10 ani — au experienţa şi maturitatea necesare alcătuirii acestei comisii în aşa fel încît — prin activitatea ei — să asigure respectarea strictă a legii în domeniul respectiv.

Gheorghe DAN

transporturi

Prestaţiile de expediţie şi camionaj efectuate de E. C. M. – C. F. R.

Contractele de prestaţii pe care secţiile de expediţie, camionaj şi mecanizare din cadrul regionalelor de căi ferate le încheie cu unităţile socialiste beneficiare au ca obiect efectuarea operaţiunilor de manipulare, transport şi expediere a mărfurilor vagonabile, coletărie, mesagerie, containere si transcontainere de la depozitele unităţilor beneficiare pînă la staţiile de cale ferată care le deservesc şi invers.

Dintre obligaţiile şi drepturile care revin părţilor în cadrul acestui contract cu obiect complex, vom stărui, în cele ce urmează, asupra acelora care au influenţă directă în stabilirea răspunderii părţilor contractante.

Executantul E.C.M. — C.F.R. se obligă să execute operaţiunile la care se angajează numai în anumite limite determinate de următoarele elemente :

1. Cantitatea contractată. Este vorba de volumul de mărfuri la a cărui manipulare se angajează executantul. Această cantitate se stabileşte, cu ocazia încheierii contractului, în funcţie de necesităţile unităţii beneficiare determinate de planul său de aprovizionare şi cel de desfacere. Aşa cum s-a precizat şi prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1800/1967, „cantităţile constituind unul din elementele esenţiale ale contractului, ele trebuie determinate în momentul încheierii contractului, neputîndu-se da o cifră informativă.

În situaţia în care beneficiara solicită ulterior încheierii contractului, efectuarea unor transporturi suplimentare necuprinse în contract, ...unitatea de transport nu are obli-

gația de a executa aceste transporturi decît în limita posibilităților".

2. Felul mărfurilor ce urmează a se manipula, transporta și expedia. Este al doilea element care — pe lîngă cel cantitativ — delimitează obligațiile unității executante. Unele mărfuri, prin natura sau dimensiunile lor, nu pot fi manipulate de către E.C.M. — C.F.R. Astfel, într-un asemenea contract de prestații s-a prevăzut, de pildă, că nu fac obiectul contractului coletele mai grele de 500 kg, cele mai lungi de 8 metri, cele care depășesc gabaritul rutier, capacitatea de transport a mijloacelor auto, cît și a celor de manipulare ale executantului, mărfurile care se transportă în stare vărsată (vrac), precum și produsele lichide care sosesc în vagoane, cazane sau recipiente.

Delimitarea în acest fel a obiectului contractului are repercusiuni majore asupra răspunderii părților în cazul cînd mărfurile sosite pe adresa unității beneficiare nu sînt descărcate în termen, producîndu-se, din această cauză, deteriorarea lor sau depășirea termenelor tarifare de descărcare a vagoanelor.

Pentru ceea ce excede obiectul contractului, fie sub raportul cantității, fie sub acela al felului mărfurilor, nu poate fi angajată răspunderea executantului.

În legătură cu taxele de locații aplicabile în cazul depășirii termenelor tarifare de descărcare, este de menționat că unitățile E.C.M. — C.F.R. sînt lipsite de personalitate juridică, ele funcționînd în cadrul regionalelor de căi ferate. Datorită acestui fapt, în litigiile avînd ca obiect plata taxelor de locații, unitățile pîrîte pot invoca faptul că descărcarea cu întîrziere a vagoanelor s-a datorat chiar regionalei de căi ferate reclamantă care, prin unitatea sa E.C.M. — C.F.R. nu a îndeplinit obligațiile contractuale asumate. În măsura în care sînt întemeiate, asemenea apărări pot duce la respingerea pretențiilor la taxe de locații întrucît, prin ipoteză, regionala de căi ferate reclamantă reprezintă, pe plan juridic, atît sectorul de exploatare feroviară cît și unitatea E.C.M. — C.F.R. pe care o are în subordine. Întrucît nedescărcarea în termen a vagoanelor se datorează, într-adevăr, neîndeplinirii obligațiilor contractuale asumate de E.C.M. — C.F.R., regionala de căi ferate nu este îndreptățită să obțină taxele de locații aferente.

În legătură cu momentul constatării eventualelor lipsuri cantitative sau calitative, sînt relevante următoarele clauze înscrise în unele contracte de prestații încheiate cu E.C.M. — C.F.R. : „Pentru mărfurile vagonabile sosite, prestațiile se efectuează după ce în prealabil destinatarul a identificat și primit transportul în stația de deschidere a vagonului".

Deci, în conformitate cu această clauză, în cazul mărfurilor sosite în vagoane complete, inițiativa și răspunderea pentru constatarea opozabilă a lipsurilor la care ne-am referit revin unității beneficiare care, în acest scop trebuie avizată asupra sosirii vagoanelor.

Asemenea clauze, corespund, după părerea noastră, modului cum este organizată recepția mărfurilor potrivit Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 ca și necesității ca verificarea cantitativă și calitativă la deschiderea vagoanelor să nu se facă exclusiv de către organe din cadrul regionalei de căi ferate respective.

De asemenea, ni se pare indicat ca, în momentul descărcării vagonului, să se facă constatarea opozabilă a lipsurilor ce există la acea dată, întrucît asemenea lipsuri pot fi imputabile nu numai cărăușului feroviar, dar și furnizorului-expeditor.

Pentru lipsurile produse ulterior acestui moment și pînă la predarea mărfurilor de către secția de expediție, camionaj și mecanizare la depozitul unității beneficiare, răspunderea nu poate reveni decît E.C.M. — C.F.R. care exercită baza de fapt și juridică asupra mărfurilor sosite în vagoane complete.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **GHEORGHE LINCAN, București** — Legea nr. 23/1969, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 3/1973, n-a suferit noi modificări în anul 1977, astfel că — pînă la modificarea Codului penal — art. 86 rînd 3 se aplică conform cu reglementarea susmenționată. Măsurile luate corespund prevederilor legale.

● **ANTON JERCAN, Brașov** — În scrisoarea dv. se face o confuzie între lucrătorul comercial — care face parte din categoria personalului operativ — și operator perforator, controlor date și operator calculator, funcții din categoria personalului de specialitate. Funcția de lucrător comercial nu este echivalentă cu funcțiile de specialitate sus-menționate.

● **MIHAELA STRÎMBEI, București** — În cazul promovării dv. din funcția de secretar-dactilograf principal în aceea de contabil, care face parte din categoria personalului de specialitate economică, vi se vor aplica prevederile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, în sensul că veți beneficia de o clasă de retribuire în plus față de retribuirea avută înainte de promovare.

● **MELANIA SĂMĂRGHITAN, comuna Bran, Brașov** — Întrucît înainte de absolvirea cursului de informatică ați prestat o activitate de aproape patru ani, trebuia să fiți încadrată ca operator, la nivelul de bază și nu la nivelul anului I de activitate. La stabilirea retribuției puteți solicita și aplicarea prevederilor Decretului nr. 100/1979, unitatea putîndu-vă stabili o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută anterior, dacă retribuția la nivelul de bază al funcției de operator este mai mică.

● **LUCIA MARIN, București** — Conform art. 7 din Legea nr. 12/1971 promovarea în muncă a personalului se face pe bază de examen sau concurs. Concursul se organizează atunci cînd pentru ocuparea unui post vacant sînt mai mulți candidați. Din scrisoarea dv. nu rezultă că în unitatea unde lucrați ar fi un post vacant. Postul pe care-l ocupați este prevăzut în schema unității ca economist principal, dv. deținînd însă funcția de economist. În această situație, îndeplinind condițiile de studii și vechime minimă în specialitate, puteți solicita prezentarea la examen, pentru eventuala promovare în funcție.

● **UNITATEA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL Galați** — Legea nr. 12/1971 este în vigoare, astfel că în funcția de șef atelier producție pot fi încadrați (conform pct. 21 din anexa 2 la lege) și maiștri, precum și absolvenții învățămîntului mediu care au îndeplinit funcții tehnice (9, 8 sau 6 ani — după caz). Nu există o contradicție între Legea nr. 57/1974 (anexa nr. II) și anexa II din Decretul nr. 188/1977 care precizează clasele de retribuire pentru personalul care ocupă această funcție, avînd studii superioare. Pentru maiștri și absolvenții învățămîntului mediu retribuția cuvenită se micșorează în mod corespunzător prevederilor Decretului nr. 100/1979.

● **MIHAI CONSTANTIN, Rm. Vîlcea** — Conform art. 68 din Legea nr. 12/1971 persoanele care ou ocupat la apariția legii funcții fără să îndeplinească condițiile de studii sau vechime, pot ocupa în continuare aceste funcții sau altele echivalente, dacă își îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile ce le revin. Aprecierea asupra calității muncii este de competența conducerii unității. Retribuția cuvenită, conform Decretului nr. 100/1979, este cu două clase de retribuire inferioară retribuției prevăzute pentru funcția de execuție, ocupată de un cadru-absolvent, cu diplomă, a învățămîntului superior.

VĂ PREZENTĂM:

TRANSFORMATORUL SPECIAL DESTINAT ALIMENTĂRII CUPTOARELOR ELECTRICE CU ARC DE 100 TONE

Construit la Întreprinderea „Electroputere" din Craiova, transformatorul special destinat alimentării cuptoarelor electrice cu arc de 100 tone este destinat să funcționeze în interiorul clădirilor, în hale industriale, în locuri protejate cu temperaturi ale mediului ambiant variind între 0°C și +40°C. Temperatura maximă a apei utilizată pentru răcirea transformatorului este de +32°C.

Cuva este de tip cu capac, executată din tablă de oțel în construcție sudată, consolidată cu nervuri, fiind dimensionată să reziste la un vid de 40 torri.

Miezul este de tip cu coloane din tablă silicioasă laminată la rece, izolată cu carlit. Rigiditatea coloanelor și jugurilor se face prin strîngerea lor cu ajutorul unui sistem de strîngere din benzi de sticlă.

Înfășurările sînt executate din conductor de aluminiu și cupru. Sînt proiectate să reziste la eforturi electrodinamice și termice de scurtcircuit și la undele de șoc de tensiune. Execuția înfășurării de înaltă tensiune permite funcționarea în două tipuri de conexiuni: triunghi sau stea.

Trecerea de la o conexiune la alta se poate face local sau de la distanță, manual sau automat, dar în absența tensiunii de alimentare.

Reglajul tensiunii secundare se realizează prin modificarea inducției cu arzătorul comutatoarelor de reglaj sub sarcină montate pe partea de înaltă tensiune.

Conservatorul este de tip cu două camere separate printr-un perete. Acest lucru face posibilă separarea uleiului din camera ruptorului comutatorului de reglaj de uleiul transformatorului. Fiecare cameră este prevăzută cu robinet de golire.

Între accesoriile principale amintim: comutatoare de reglaj, relee de protecție pentru comutatoarele de reglaj, baterii de răcire ulei-apă, electroventile pentru circuitul de apă al bateriilor, indicatoare de circulație apă-ulei pentru bateriile de răcire, pompe de circulație a uleiului, robineți de golire și filtrare a uleiului etc.

Caracteristici tehnice:

— puterea nominală 50000/50000 KVA
— numărul de faze 3
— frecvența 50 Hz
— tensiunea nominală 35000/610 V
— curentul nominal 825/47342 A
— plaja de reglaj 610—170 V
— tensiunea nominală de scurtcircuit 6%
— nivel de izolație: tensiunea de încercare la impuls pentru înfășurarea de înaltă tensiune este de 195 KV max.; tensiunea de încercare la frecvența industrială: înfășurarea de IT 85 KVef și înfășurarea de JT 4 KVef
— ecartamentul: longitudinal 2336 mm, transversal 1885 mm
— dimensiuni: 5670×4125×5910 mm
— greutate totală: circa 96000 kg

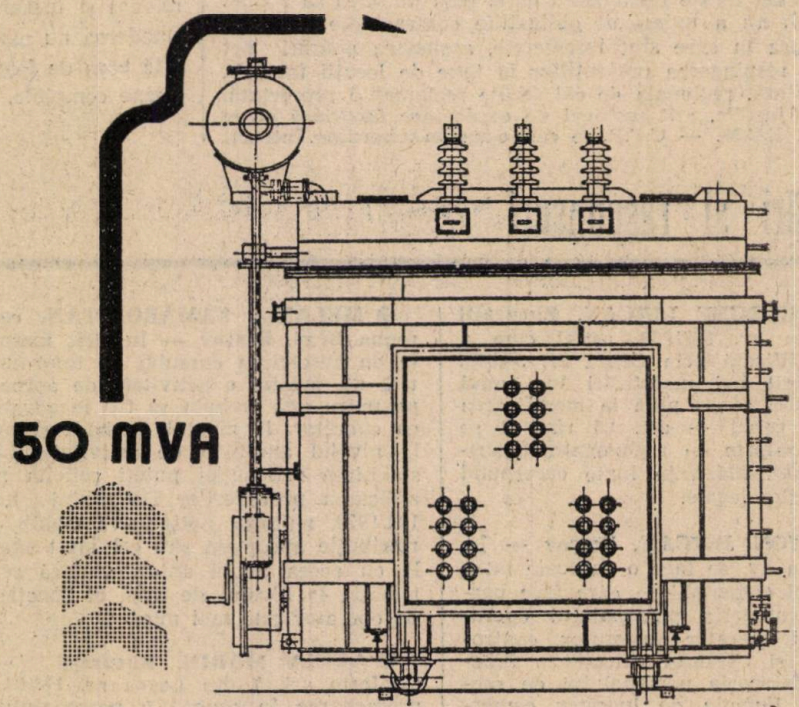

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

În curînd va fi pus în vînzare, prin centrele de difuzare a presei, un nou tiraj din lucrarea „CALITATEA-reglementări interne și internaționale"

Cei interesați pot face comenzi și direct la redacție, care vor fi onorate ramburs, prețul unui exemplar fiind 20 lei

Mobilizarea și organizarea superioară – caracteristicile principale ale actualei campanii agricole

● Lucrul în flux, cu mijloace mecanice grupate ● Redistribuirea operativă a utilajelor ● Atelajele, munca manuală — un potențial ce nu trebuie neglijat ● Rolul important al specialiștilor ● La baza întregii activități — planuri operative concrete ● Mobilizarea tuturor locuitorilor satelor

POTRIVIT cifrelor statistice centralizate la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, situația actuală a realizărilor în campania agricolă de primăvară poate fi caracterizată, global, printr-o întîrziere de 3—4 săptămîni (față de data calendaristică și față de stadiul la care ar trebui să se găsească culturile pentru a se obține recolte superioare).

Prevenirea efectelor negative ale acestor întîrzieri, determinate în cea mai mare parte de evoluția condițiilor climatice, impune o largă mobilizare de forțe, o organizare strictă a muncii fiecărui specialist, organizator, cooperator și utilaj. **Prezența în aceste zile a tovarășului Nicolae Ceaușescu pe ogoare, în unități agricole, în mijlocul mecanizatorilor — ca și în atîtea alte împrejurări dificile pentru agricultură — este în măsură să contureze, prin ea însăși, imperativele momentului, să constituie un exemplu însuflețitor privind modul cum trebuie acționat acum, cînd se hotărăște producția agricolă a acestui an.**

Condițiile specifice în care se execută lucrările agricole din actuala campanie de primăvară fac să sporească considerabil rolul organizării tuturor factorilor mobilizați pe ogoare. Prin condiții specifice se înțeleg, în primul rînd, cele determinate, pe de o parte, de neefectuarea unor lucrări la timp, în toamnă (suprafețe rămase nearate, resturi vegetale de la culturile precedente, rămase pe cîmp), iar pe de altă parte, condițiile climatice deosebit de grele din această primăvară, caracterizată prin temperaturi scăzute, exces de apă pe mari suprafețe, persistența zăpezii în straturi mari în județele din nord (Suceava, Botoșani ș.a.). Datorită acestor dificultăți, chiar la lucrările efectuate pînă în prezent s-au impus unele corecții, care sînt de presupus și în continuare.

Neajunsurile de pînă acum — unele subiective, care puteau să nu greveze asupra ritmului de lucru în prezent (viteza zilnică de lucru este cu mult sub cea stabilită pe baza capacității de lucru a mașinilor agricole) — asociate cu faptul că lucrările agricole de primăvară se execută pe circa 70% din suprafața arabilă, cu ploile abundente din ultima săptămînă și cu evaporația scăzută din cauza persistenței timpului rece au amplificat dificultățile executării în timpul optim a principalei lucrări agricole, care este însămînțarea culturilor.

Pornind de la recomandarea științifică, potrivit căreia o zi cîștigată acum înseamnă grăbirea maturizării plantelor cu 2—3 zile (o măsură de prevedere importantă pentru strîngerea recoltelor înainte de căderea brumelor timpurii din toamnă), singura soluție la îndemîna specialiștilor, a factorilor de răspundere din agricultură rămîne mobilizarea plenară a întregii forțe mecanice și de muncă la executarea semănatului într-o perioadă cît mai scurtă. Date fiind condițiile de lucru și uriașul volum de lucrări ce trebuie executate, **mobilizarea exemplară și organizarea științifică, în flux industrial, trebuie să constituie caracteristicile obligatorii ale campaniei agricole din această primăvară.**

Organizarea lucrului mijloacelor mecanice

EXECUTAREA ÎN TERMEN cît mai scurt a lucrărilor din campanie depinde într-o măsură hotărîtoare de modul cum este organizată utilizarea mijloacelor mecanice. Pentru executarea efectivă a lucrărilor mecanice, în cadrul secției de mecanizare (unitatea organizatorică de bază a executării mecanizate a lucrărilor agricole) trebuie respectată cu strictețe indicația organelor de specialitate, de a se constitui formații permanente de mecanizare, de 15—20 tractoare. Aceste formații trebuie menținute, pe cît posibil, atît la executarea lucrărilor din aceste zile, cît și la întreținerea culturilor. Lucrul în flux, cu mijloace mecanice grupate, și-a dovedit superioritatea (ca randament, calitate, supravegherea respectării programului de lucru etc.) în experimentele de anul trecut. În condițiile specifice acestei primăveri, în care lucrările se pot executa numai pe anumite suprafețe zvîntate, mijloacele mecanice trebuie regrupate chiar în formații și mai mari pe asemenea terenuri.

Acest mod de organizare este impus, în această primăvară, și de necesitatea utilizării unitare a tehnologiilor moderne pe asolamentele specializate, mari, ca și de cerința de a realiza lucrările agricole cu economie de carburanți.

Creșterea vitezei zilnice de lucru și o importantă reducere a consumurilor de carburanți trebuie să se obțină și prin **executarea mai multor lucrări la o singură trecere.** Datorită condițiilor de lucru și pentru a preveni tasarea, este bine ca lucrările să fie executate cu agregate de mai multe mașini, îndeosebi cînd se lucrează cu tractoare de mare putere (de exemplu, cele două obiective — mărirea vitezei zilnice de lucru și economia de carburanți — se obțin chiar și atunci cînd fertilizarea se execută concomitent cu semănatul florii soarelui, porumbului, cu S.P.C.—6 și S.P.C.—8 dotate cu dispozitive de aplicare a îngrășămintelor).

Organizarea activității mijloacelor mecanice presupune **întrajutorarea cu tractoare, semănători și alte mașini, între județe și consilii unice agroindustriale.** Exemple în acest sens sînt numeroase. În județul Olt, importante forțe mecanice au fost mobilizate în partea de sud, iar în județul Mehedinți — în zona de cîmpie, acolo unde terenul a permis intrarea tractoarelor în cîmp. În aceste condiții de concentrare a forței mecanice se lucrează în mod obligatoriu pe formații mari (în județul Olt, 700 de tractoare, numeroase semănători, alte mașini agricole, mobilizate în partea de sud, lucrează în flux continuu, în schimburi prelungite sau în două schimburi).

La nivelul consiliilor unice agroindustriale, **redistribuirea utilajelor între unitățile agricole componente** se poate realiza mai operativ, la inițiativa consiliului unic și cu înțelegerea acestei importante măsuri organizatorice de către toți conducătorii unităților agricole. La Consiliul unic agroindustrial Sacoșu Turcesc, din județul Timiș, tractoarele de la secția de mecanizare Vucova — unde nu se putea lucra din cauza băltirii apei — au fost transferate la Dragșina și Uliuc, pentru semănatul porumbului.

Formațiile complexe de mecanizare înregistrează un ritm superior de lucru la semănat — lucrarea principală în această campanie — acolo unde pregătirea terenului este în devans față de semănat și unde arăturile au fost executate pe întreaga suprafață. Spre exemplu, la C.A.P. Tovolovățu Mare, județul Timiș, semănatul porumbului a început cu o formație de 6 semănători, realizîndu-se, la sfîrșitul zilei, 60 hectare, fapt ce demonstrează că toate semănătorile au lucrat la capacitatea lor integrală.

În cazul în care pregătirea terenului, din cauza neefectuării la timp a arăturii, este întîrziată, trebuie să se lucreze în două schimburi sau în schimburi prelungite, pentru a se realiza în devans frontul de lucru pentru însămînțat. Dată fiind atenția care trebuie dată calității semănatului, această lucrare se va executa ziua, iar pregătirea terenului — noaptea.

Datorită urgențelor impuse de condițiile actualei campanii agricole, cele două lucrări se execută adesea de către aceeași formație. Spre exemplu, la C.A.P. Dîrmănești, județul Argeș, echipa de mecanizatori pregătește noaptea terenul pe care tot ea, a doua zi, seamănă culturile prășitoare. Desigur că acest ritm de muncă reduce pentru o perioadă timpul de odihnă, dar întrucît semănatul nu poate aștepta, **asemenea eforturi trebuie făcute fără nici o rezervă, cu conștiința îndeplinirii unei datorii patriotice, hotărîtoare pentru recolta din acest an.**

Urgentarea lucrărilor depinzînd în cea mai mare măsură de organizarea activității mijloacelor mecanice, de responsabili-

Ion MANEA

(Continuare în pag. 5)

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

PRELUAREA RITMICĂ A PRODUCȚIEI CONTRACTATE

APROVIZIONAREA CONTINUĂ a tuturor sectoarelor economiei naționale — la nivelul cerințelor și a sarcinilor prevăzute — necesită îndeplinirea ritmică a planului producției fizice la toate sortimentele, de către fiecare unitate productivă. Totodată, aceasta impune preluarea în același ritm de către beneficiari a produselor repartizate pe baza cotelor și în conformitate cu prevederile contractelor încheiate în cadrul mecanismului atît de important și complex al aprovizionării și desfacerii.

Asemenea exigențe ar trebui să se manifeste și în relațiile dintre unitățile productive ale Centralei cimentului și beneficiarii lor (titulari de investiții, unități de construcții, comerțul de stat și cooperatist). Din păcate, continuînd o practică neeconomică și în acest an numeroși beneficiari, ignorînd prevederile contractuale, au încetinit ritmul de preluare a cantităților de ciment prevăzute, fapt ce a condus la creșterea stocurilor la producători și, ca urmare, la reducerea producției. Din această cauză planul pe trimestrul I 1980 la producția fizică pe ansamblul Centralei cimentului a fost realizat doar în proporție de 95,6%. Cum se explică acest fenomen ?

1 Nepreluarea de către beneficiari a cantităților de ciment repartizate și contractate are la bază lipsa spațiilor de depozitare necesare. Se poate estima că, în general, această cauză are o pondere de circa 80% în nerealizarea prevederilor de plan la furnizori. Din urmărirea realizării producției și a livrărilor de ciment pe acest cincinal (inclusiv primul trimestru 1980), se desprind unele observații :

— în trimestrele II și III din fiecare an se manifestă o corelare judicioasă între producția și desfacerea cimentului determinată de faptul că beneficiarii, avînd o activitate „în plin", preiau întreaga cantitate livrată. Uneori se fac apeluri de către beneficiari pentru a li se suplimenta livrările peste prevederile contractuale ;

— în trimestrul IV și, în special, în trimestrul I (perioade nu îndeajuns de favorabile pentru punerea în operă a cimentului pe șantierele de construcții) se fac demersuri pentru stagnarea sau diminuarea livrărilor sub nivelele prevăzute, ceea ce conduce inevitabil la creșterea stocurilor admise la furnizori și încetinirea ritmului producției ;

— asemenea fluctuații duc (tabelul) la pierderi însemnate de producție care nu mai pot fi recuperate în totalitate în trimestrele următoare, deoarece producția și livrările (în trimestrele II și III) sînt stabilite și desfășurate la cote maxime.

Pentru a stăvili acest fenomen care se repetă an de an cu consecințe economice defavorabile, în aprilie 1978 Biroul permanent al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a dat indicația ca beneficiarii de ciment să creeze (pînă la 31 XII 1979) spații suplimentare de depozitare, pentru preluarea în lunile decembrie-martie a unei cantități de 500 mii tone ciment în vrac. În ce stadiu se află în prezent materializarea acestei sarcini ?

Din investigațiile efectuate la Centrala cimentului rezultă că ministerele beneficiare și consiliile populare județene au prevăzut crearea în acest termen de spații suplimentare de depozitare într-un volum de 411 mii tone. Dar de la prevedere la înfăptuire există adesea o cale lungă. Așa se face că o serie de beneficiari (în special întreprinderile de construcții industriale) nu și-au finalizat prevederile, avînd în continuare spații prea mici pentru preluarea cantităților de ciment programate. Din această cauză stocurile la furnizori au crescut atît în trimestrul IV 1979, cît mai ales în trimestrul I 1980 datorită sistărilor în livrare cerute de unii beneficiari. Între aceștia, unități de construcții din M.E.E. (10 mii t), M.T.Tc (15 mii t), M.A.I.A. (11 mii t), Consilii populare — municipiul București (33 mii t), județene (circa 60 mii t), Întreprinderea „Vitrocim" (230 mii t).

Producție nerealizată datorită depășirii capacității maxime de însilozare la unele întreprinderi

(mii tone)

Întreprinderea	Stoc existent la 31. III 1980	Producție nerealizată în trim. I
C.L.A. Tg. Jiu	175	85
C.L. Cîmpulung Muscel	123	60
C.L.A. Bicaz	71	14,5
C.L. Hoghiz	122	23
I.L. Deva	120	23
Total centrală	945	205,5

Ce este de făcut în această situație ? Nimic mai simplu decît înfăptuirea cît mai grabnică a indicațiilor date de conducerea partidului cu doi ani în urmă : finalizarea în acest an a spațiilor de depozitare prevăzute astfel ca necorelarea capacității spațiilor de depozitare cu producția planificată să fie eliminată.

2 Parcul de mijloace de transport specializate (vagoane tip Zcv-Uces) **pentru transportul cimentului în vrac nu este încă la nivelul necesarului.** El nu poate acoperi în totalitate necesitățile prevăzute în programele de transport și să contribuie la recuperarea restanțelor în livrare cauzate de nepreluările de către beneficiari în lunile de iarnă. Deși durata medie planificată a unui transport cu acest tip de vagon este de 4,5 zile, rulajul mediu realizat, apreciază specialiștii din centrală, se situează la 5—6 zile, ceea ce mărește necesarul anual de vagoane pentru transport cu circa 2 000. La această situație concură și nerespectarea graficelor de transport cu astfel de vagoane. Dar și unele întreprinderi producătoare de ciment (din Deva, Hoghiz, Cîmpulung Muscel și altele) provoacă dificultăți cărăușului prin întreruperile în funcționarea utilajelor de încărcare sau insuficiența și instabilitatea echipelor de la rampele de încărcare. Și mai dăunătoare este însă transformarea temporară în anumite perioade (trim I) a sute de vagoane în adevărate depozite pe roți. Motivul ? Insuficiența spațiilor de depozitare, a efectivelor și instalațiilor de descărcare la beneficiari sau în porturi, la însăcuirea și transportul pe nave, defecțiuni datorate întîrzierii revizilor și reparațiilor la timp și de bună calitate a unor instalații etc.

PENTRU REZOLVAREA PROBLEMELOR referitoare la transport sînt în curs acțiuni importante. În primul rînd, pe baza unei înțelegeri realizate și urmărite îndeaproape de M.E.F.M.C., M.T.Tc. și M.I.C.M. parcul special de vagoane Zcv-Uces va spori cu încă 1 000 de bucăți în acest an, înainte de termenele prevăzute inițial. Pe de altă parte, în programul de măsuri tehnico-organizatorice al Centralei cimentului sînt prevăzute acțiuni intense de mecanizare și automatizare a încărcării vagoanelor și expedierii lianților (la C.L. Tg. Jiu, Cîmpulung Muscel și alte întreprinderi) — acțiuni care în prezent se materializează în fapt. În acest sens sînt de relevat amenajările cu forțe proprii pentru paletizarea și încărcarea vagoanelor de ciment la întreprinderile din Fieni și Medgidia. Se fac, de asemenea, eforturi pentru permanentizarea echipelor care participă la procesul de încărcare-descărcare, pentru intrarea cît mai grabnică în cursul normal a producției din toate unitățile etc.

Sînt însă necesare, după părerea noastră, și alte măsuri. Întrucît aprovizionarea cu **piese de schimb** pentru întreținerea instalațiilor de încărcare-descărcare, cît mai ales pentru funcționarea în condiții bune a utilajelor conducătoare în realizarea producției lasă de dorit, este necesar ca centrala să ia măsuri corespunzătoare pentru **dezvoltarea la fiecare unitate a activității de recondiționare a pieselor și subansamblelor uzate.** Aceasta cu atît mai mult cu cît în acest cincinal livrarea de către întreprinderile M.I.C.M. a pieselor de schimb s-a situat sub 50% din necesar, iar în trimestrul I 1980 la 21%. Însăși Întreprinderea de utilaje și piese de schimb București, pendinte de M.E.F.M.C., a livrat în primele 3 luni din 1980 numai 50% din volumul datorat. În aceste condiții serviciul mecanoenergetic din centrală, îndeosebi, și compartimentele specializate din întreprinderi fac oficiul de dispecerat între unitățile respective și furnizorii de piese de schimb, deși atribuțiile lor firești sînt reducerea consumurilor energetice, ridicarea indicilor de utilizare a capacităților de producție, atingerea parametrilor proiectați la noile obiective puse în funcțiune, calitatea întreținerii și reparațiilor utilajelor.

Astfel de neajunsuri pot fi mai grabnic înlăturate prin organizarea și dimensionarea la capacitatea necesară a Întreprinderii de servicii tehnice, aprovizionare cu utilaje și piese de schimb din București (Titan) din cadrul centralei, pentru satisfacerea în mai mare măsură a necesarului de recondiționări, reutilizări și producere a pieselor de schimb.

Gh. DRĂGHICI

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

VALORIFICAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

PENTRU A EVIDENȚIA ce eforturi deosebite implică obiectivul strategic al obținerii în viitorul deceniu a independenței energetice a României se cuvine să arătăm că, în prezent, se asigură din resurse proprii circa 80 la sută din consumul de combustibili și energie — inclusiv ca materie primă în chimie și siderurgie, iar în viitorii ani baza energetică a țării este chemată să asigure un necesar sporit de energie, generat de dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei românești. În acest cadru, ansamblul orientărilor și sarcinilor în domeniul energiei se structurează pe două **coordonate majore :** continuarea și amplificarea acțiunilor menite să asigure dezvoltarea economico-socială preconizată cu **consum cît mai redus** și, în același timp, mobilizarea exemplară a tuturor factorilor implicați în **dezvoltarea bazei de resurse a țării.**

Prima direcție de acțiune menționată, economisirea riguroasă a energiei, bazată pe accentuarea reducerii consumurilor specifice de combustibili și energie, perfecționarea structurilor de producție urmează să conducă la micșorarea indicelui mediu de consum de energie primară la 1 000 lei producție industrială cu 21—23% pînă în 1985 și cu minimum 40% pînă la finele deceniului viitor. În acest context, așa cum se arată în Programul-directivă în domeniul energiei, o sarcină prioritară pe linia reducerii necesarului de energie primară constă în **recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și combustibile rezultate din procesele tehnologice.**

După cum este cunoscut, creșterea gradului de recuperare a resurselor energetice secundare și valorificarea acestora în scopuri tehnologice, pentru producerea energiei electrice și termice permite reducerea cererii de energie primară, îmbunătățește randamentul de ansamblu cu care aceasta este utilizată. Deși importanța deosebită a acestor resurse este unanim recunoscută, recuperarea și valorificarea lor constituind în prezent o preocupare de prim ordin pe linia economisirii energiei în numeroase țări, specialiștii nu au realizat încă un consens privind definirea acestora.

Resurse echivalente cu trei pătrimi din extracția de țiței a țării

INDEPENDENT însă de controversa privind definirea resurselor energetice secundare pentru a caracteriza ordinul de mărime ale potențialului lor teoretic este suficient să arătăm că în țara noastră, potrivit unor calcule, randamentul general cu care se utilizează energia primară este de 38—40%. Aceasta înseamnă că **din totalul resurselor energetice la care face apel dezvoltarea economico-socială a țării, pînă la 60% se pierd în mediul ambiant,** sub formă de energie radiantă, prin apele de răcire ale instalațiilor, gazelor de ardere etc. Numai **cantitățile cuprinse** în prezent **în inventarul resurselor energetice secundare** — în condiții la care ne vom referi în continuare — **echivalează,** din punct de vedere energetic, **cu aproape trei sferturi din extracția de țiței a României.**

În țara noastră s-a pus problema utilizării acestui gen de resurse încă din 1960, iar prin Decretul 620/1973 întreprinderile, centralele industriale și ministerele au fost obligate să asigure inventarierea, în cadrul bilanțurilor energetice, a tuturor resurselor energetice secundare, să ia măsurile necesare pentru recuperare și valorificarea acestora. Prin același act normativ, M.I.C.M., unitățile constructoare de mașini aparținînd altor ministere au primit sarcina să asigure utilajele recuperatoare, celelalte echipamente și aparataje necesare pentru valorificarea acestora. Întrucît volumul de resurse secundare recuperate este condiționat de nivelul producției realizate, de tehnologiile de fabricație, de dotarea cu recuperatoare etc., s-a stabilit ca inventarul lor — respectiv bilanțurile energetice — să se actualizeze în fiecare an.

S-au elaborat, de asemenea, programe pentru efectuarea cercetărilor necesare în vederea stabilirii soluțiilor economice de recuperare a unor categorii de resurse, precum și grafice-cadru pentru proiectarea și executarea lucrărilor de valorificare a acelor resurse pentru care, potrivit studiilor întocmite, a rezultat că pot fi utilizate eficient. În cadrul lucrărilor efectuate, pe baza caracteristicilor tehnice, resursele secundare inventariate au fost clasificate în resurse combustibile, termice și de suprapresiune. În industria construcțiilor de mașini și în transporturi au fost inventariate și acele resurse care se prezintă sub formă de energie mecanică, rezultată din procesele de frînare la bancurile de probă în timpul încercării în sarcină, a utilajelor energetice și din transporturile feroviare electrificate. Dintre categoriile de resurse enumerate se urmăresc statistic cele termice de suprapresiune, gazele de furnal de cocs și semicocs, gazele reziduale din procesele industriale, deșeurile lemnoase, deșeurile combustibile din industrie și agricultură, leșiile negre de la fabricarea celulozei, gudroanele acide etc.

În determinarea potențialului resurselor secundare termice o mare însemnătate are stabilirea temperaturii finale de recuperare a căldurii gazelor de ardere, a căldurii produselor și reziduurilor, aburului uzat și din condens, precum și a celei preluate de agenții de răcire a diferite agregate tehnologice și energetice. În acest ultim caz, în inventar au fost cuprinse cantități de căldură corespunzătoare unei temperaturi finale de recuperare de 60°C. De menționat că în cursul anului 1977 a fost făcut un inventar separat pentru apele de răcire industriale și de la termocentralele electrice în intervalul cuprins între temperatura finală de recuperare menționată și temperatura de 30°C, constatîndu-se că **în ramura energiei electrice, în industria chimică și metalurgică prin apele de răcire se disipează volume importante de căldură în mediul ambiant.** Revine cercetării rolul de a stabili posibilitățile economice și soluțiile optime de valorificare a acestor mari cantități de energie, prin utilizarea pompelor de căldură, a tuburilor termice, a altor procedee de recuperare, actualmente în curs de cercetare și experimentare.*)

În determinarea oportunității recuperării și valorificării resurselor energetice secundare din punct de vedere economic s-a pornit de la limitele minime, stabilite pe baza unor studii minuțioase încă din anul 1966 pentru fiecare categorie de resurse, respectiv 50 tone combustibil convențional pe an pentru resursele combustibile și 100 tone combustibil **convențional pe an pentru resursele termice.** Prin planul pe 1980, au fost stabilite o serie de noi măsuri menite să contribuie la sporirea cantităților de resurse energetice secundare utilizate. În acest cadru, **pentru determinarea eficienței economice a recuperării și valorificării acestor resurse, cercetările și studiile comparative de fundamentare tehnico-economică urmează să se întocmească luîndu-se în calcul prețul combustibilului marginal al balanței** (țițeiul din import), iar toate studiile anterioare care au dus la concluzia neeconomicității recuperării vor fi reanalizate. Se vor reactualiza, de asemenea, bilanțurile energetice în toate întreprinderile industriale în care se realizează extinderi sau modificări **tehnologice în instalații.** Deosebit de importantă și binevenită este și măsura ca institutele de proiectare să elaboreze și să pună la dispoziția beneficiarului, odată cu documentațiile tehnice și de execuție ale lucrărilor de investiții, și bilanțul energetic de proiect, care va sta astfel la baza analizelor comparative ale bilanțurilor anuale pe parcursul exploatării. Totodată, furnizorii interni de e-

*) Pentru a evidenția ce cantități importante de căldură se evacuează prin apele de răcire ale instalațiilor, menționăm că la o termocentrală electrică de condensație se apreciază că aproximativ 80% din pierderile de căldură în mediul ambiant se produc prin intermediul apei de răcire a condensatoarelor grupurilor.

chipamente energetice au fost obligați să includă în cartea tehnică și bilanțul de proiect al echipamentului (cazan, turbină, cuptor, mijloc de tracțiune etc.) pentru a fi predat beneficiarului odată cu livrarea agregatului.

Pe traiectoria : măsuri—realizări—noi rezerve

MULTIPLELE acțiuni și măsuri întreprinse în țara noastră pe linia recuperării și utilizării resurselor energetice secundare au permis, în ultimii ani, ca din potențialul resurselor de balanță ale principalelor ministere economice să se recupereze și să se valorifice 60—70%, obținîndu-se astfel la nivel național o importantă reducere a consumului de energie primară. În același timp, prin valorificarea unei părți din aceste resurse livrate de către unitățile industriale se produc în termocentrale importante cantități de energie electrică (în 1980, numai în întreprinderile M.E.E. se vor realiza pe această bază circa 1,5 miliarde kWh).

Examinînd modul în care au fost valorificate resursele energetice secundare inventariate în anii 1978 și 1979 în unitățile principalelor ministere economice se constată contribuții însemnate ale M.I.M. (peste 60% din totalul resurselor valorificate pe economie), M.I.C.h. (circa 19%) și M.E.F.M.C. (15%) etc. O contribuție importantă la valorificarea resurselor energetice secundare au adus-o și întreprinderile constructoare de mașini, concretizată în elaborarea unei game de preîncălzitoare de aer de combustie — tipizată pe module, în funcție de temperatura și volumul gazelor de ardere — pentru utilizarea resurselor combustibile, recuperarea secundară a căldurii gazelor de ardere etc. Ele au realizat pentru alte unități din economie 12 tipodimensiuni de cazane care folosesc resurse secundare combustibile : gaze de furnal, de semicocs, celolignină, resturi din lemn, gaze de la producerea negrului de fum, leșii bisulfitice, leșii negre etc. De asemenea, unitățile M.I.C.M. au asigurat fabricarea unor tipuri de recuperatoare de căldură pentru preîncălzirea aerului de combustie și producerea energiei termice, au livrat unităților interesate schimbătoare de căldură pentru încălzirea apei, transformatoare de abur și alte echipamente necesare pentru recuperarea și valorificarea resurselor secundare. S-au experimentat și introdus în fabricația de serie recuperatoare rotative cu turație mică pentru extragerea căldurii din aerul viciat evacuat din hale industriale și clădiri ; sînt în curs lucrări în vederea introducerii în producție a unor tipuri de pompe de căldură cu diferiți agenți de lucru pentru valorificarea resurselor energetice cu potențial termic redus.

Analizînd resursele valorificate în structură se remarcă faptul că **se recuperează aproximativ 90% din cele combustibile, circa 55% din cele termice și cantități foarte reduse din resursele de suprapresiune.** În acest cadru, industria siderurgică deține realizări de prestigiu la combinatele de la Galați, Reșița, Hunedoara, multe din procedeele utilizate pentru recuperarea resurselor secundare în instalațiile metalurgice pretîndu-se la a fi aplicate și în alte sectoare de producție (preîncălzirea aerului, răcirea prin evaporare, stingerea uscată a cocsului, utilizarea cazanelor recuperatoare etc.)

Și în ce privește recuperarea căldurii fizice a produselor s-au realizat unele progrese. În industria siderurgică, spre exemplu, menționăm instalarea de recuperatoare a căldurii cocsului incandescent prin stingerea uscată a acestuia, procedeu în curs de extindere la toate uzinele cocso-chimice de pe platformele industriei metalurgice, asigurînd astfel aproape în totalitate energia termică necesară acestora. În industria chimică, în calitate de resurse energetice secundare combustibile se folosesc unele reziduuri nesaponificabile, ale oxizilor naftenici, reziduuri provenind din uzinele de detergenți, gudron de la dehitratarea uleiurilor și țițeiului, fracția oxicarbonică din producția de amoniac etc. În acest sens, la Combinatul chimic Craiova gazele tehnologice de la fabricarea amoniacului se folosesc pentru producerea de aburi saturați, iar gazele nitrozice din instalațiile de acid azotic la producerea aburilor supraîncălziți. Tot pentru obținerea de aburi se utilizează și căldura gazelor sulfuroase din producția de acid sulfuric.

Sînt de semnalat realizări și în sectoarele de producție cu potențial energetic mai scăzut. Un exemplu printre multe altele îl constituie valorificarea căldurii conținute în aburul uzat de ciocanele de forje. Astfel, la întreprinderea „Progresul"-Brăila, aburul uzat este captat și trecut printr-un schimbător de căldură cu ajutorul căruia se prepară apa caldă menajeră, condensul obținut fiind decantat, purificat și apoi utilizat la alimentarea cazanelor de abur ale întreprinderii.

Cu toate acestea, realizările obținute la ministerele amintite, ca și nivelul recuperărilor de la M.A.I.A., M.I.C.M. și din unitățile proprii ale M.E.E. sînt cu mult sub posibilitățile existente. **Pe ansamblul economiei, mai pot fi valorificate încă mari cantități de energie secundară, echivalente cu circa 4 mil. tone combustibil convențional anual.**

Posibilități suplimentare de valorificare a resurselor combustibile

GRADUL MAI REDUS de complexitate al lucrărilor de recuperare a resurselor combustibile rezultate în industria siderurgică (gaze de furnal, de cocs, semicocs și cocs fluidizat etc.), a celor din industria chimică (gaze reziduale de la instalațiile de piroliză, de la fabricarea negrului de fum, gazele de la faclele rafinăriilor, fracția oxicarbonică, gaze acetilenice sărace etc.), din industria lemnului, celulozei și hîrtiei ș.a., ca și eficiența deosebită a acestor lucrări, a determinat recuperarea unui procent de circa 90% din volumul total al acestora. Dar și în ce privește valorificarea acestei categorii de resurse sînt încă importante rezerve. În acest cadru menționăm faptul că **în rafinării și în combinatele chimice se ard și în prezent importante cantități de gaze la facă.** Potrivit unor calcule, un combinat chimic integrat,

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Valorificarea resurselor energetice secundare și a formelor noi de energie constituie un domeniu important de preocupări pentru numeroase institute de cercetări și întreprinderi industriale din R.D. Germană. La recenta ediție a Tîrgului de primăvară de la Leipzig, de un interes deosebit s-a bucurat instalația de recuperare a energiei termice, concepută și construită la combinatul ILKA din Dresda.*

Prezentată în funcțiune, servind la climatizarea standului firmei (vezi fotografia), ea se bazează pe asocierea unei instalații de frig cu o pompă de căldură care recuperează energia termică reziduală, în vederea încălzirii. După același principiu, combinatul a realizat sau proiectează instalația pentru încălzirea pavilionului administrativ al unei fabrici de bere prin recuperarea căldurii de la instalația frigorifică, cuplarea sub raport termic a unui patinoar artificial și a unei piscine încălzite, utilizarea energiei solare pentru încălzirea piscinelor, încălzirea și răcirea apei din bazinele crescătoriilor de crapi și păstrăvi, încălzirea clădirii noii opere din Dresda ș.a.

● *În procesul de fabricare a hîrtiei, mai cu seamă la uscare, se consumă multă energie termică. Pentru recuperarea ei, în Anglia s-a realizat o hotă cu sistem de recuperare a căldurii complet integrat. Ea este construită din module de cîte 8 m, fiecare avînd în interior cîte două schimbătoare de căldură. Structura portantă a modulului este alcătuită din însuși sistemul interior de conducte de aer (profile închise cu secțiune dreptunghiulară). Aerul extras, aspirat dintr-o fantă situată aproximativ în axul mașinii, este filtrat, traversează zonele de schimbare de căldură și apoi este evacuat. Aerul rece din hotă este filtrat, dirijat spre schimbătoare și apoi spre rezervorul de admisie situat în amonte de bateriile de încălzire ; o clapetă permite ca în rezervor să intre și aer recirculat. Pe lîngă economia de energie, se mărește capacitatea de uscare, datorită înlăturării condensului.*

● *Orice tip ce compresor de aer degajă, în cursul funcționării, energie termică. De exemplu, un compresor de 50 CP generează căldură suficientă pentru încălzirea a 12 camere. Experimentări efectuate în S.U.A. au demonstrat că tipurile de compresoare răcite cu aer sînt deosebit de adecvate pentru utilizarea acestei resurse secundare, prin echiparea lor cu ventilatoare care creează un curent de aer către schimbătoare de căldură de tip radiator. În cazul compresoarelor răcite cu apă, aceasta, încălzită, este trimisă prin conducte la punctele de utilizare ; cînd ea este utilizată la încălzire, se recurge la soluția în circuit închis — cu schimbător de căldură și conductă de retur al apei răcite la radiator.*

avînd o rafinărie de 3 mil. tone/an țiței, arde la faclă 200—250 mii tone echivalent țiței/an, ceea ce reprezintă mai mult decît consumul anual de aburi al unui asemenea combinat. În ultimul timp, în vederea recuperării acestor resurse sînt în curs de desfășurare lucrări pentru instalarea unor gazometre de mare capacitate capabile a se adapta variațiilor de debite, a unei stații de compresoare, ce vor conduce la diminuarea substanțială a pierderilor de resurse combustibile pe marile platforme din industria chimică.

Posibilități de sporire a valorificării resurselor secundare combustibile sînt încă și în alte sectoare de producție. În industria siderurgică, spre exemplu, în viitorul apropiat se preconizează a se asigura condiții pentru **majorarea pînă la 99% a procentului de recuperare a gazului de furnal,** prin etanșarea cu azot a furnalelor de mare capacitate. Se întreprind măsuri hotărîte în vederea recuperării și valorificării maxime a gazelor combustibile : în industria metalurgică, prin utilizarea gazelor de cocs pentru încălzirea bateriilor de cocsare, utilizarea gudroanelor drept combustibil în centrale termice, folosirea gazelor combustibile rezultate la fabricarea feroaliajelor, a fracției oxicarbonice de la convertizoarele oțelăriilor L.D. eliminarea eșapării de oxigen în atmosferă etc ; în industria chimică, prin utilizarea gazelor combustibile eșapate la pornirea și oprirea instalațiilor de producere a amoniacului ; recuperarea reziduurilor din rezervoarele de produse petroliere etc.

Fără îndoială că unele dintre soluțiile de recuperare a resurselor combustibile ridică anumite probleme : instalațiile de recuperare a gazelor reziduale de la fabricarea negrului de fum din cauza pericolului de explozie a acestor gaze în contact cu oxigenul din aer, recuperatoarele pentru fracția oxicarbonică datorită riscului de intoxicare a personalului operativ ș.a. Funcționarea cazanelor utilizatoare a gazelor de la cuptoare diferă de regimul de folosire al cazanelor de aburi obișnuite, în sensul că potențialul de încălzire al gazelor este în general relativ scăzut, iar acestea se caracterizează printr-un procent important de praf și elemente agresive. Volumul de gaze și temperatura acestora depind de regimul de funcționare al agregatului tehnologic și de aceea producerea aburilor nu poate fi reglată în raport de modificarea necesarului de căldură. Unele gaze cu temperaturi înalte din metalurgia neferoasă și de la convertizoarele pentru elaborarea oțelului se caracterizează printr-un conținut însemnat de evacuări incandescente, ceea ce impune cerințe deosebite pentru cazan. Cu toate acestea, experiențele de la noi din țară și practica internațională arată că și în asemenea situații s-au găsit soluții judicioase, avantajoase din punct de vedere economic, de recuperare a resurselor energetice combustibile.

O problemă importantă pe care dorim să o subliniem se referă la folosirea acestor resurse în calitate de combustibil. Aceasta nu este o direcție unică și din cele mai eficiente de folosire pentru toate tipurile de resurse secundare combustibile. Multe resurse de acest fel reprezintă materii prime valoroase și pot fi prelucrate ulterior în scopul extragerii sau realizării unor produse solicitate. Asemenea disponibilități se întîlnesc în industria prelucrării lemnului, precum și în industria chimică. În prezent, această direcție de utilizare a resurselor combustibile face obiectul unor analize detaliate în vederea mai bunei valorificări a unora dintre aceste resurse.

Nicolae LICIU

Campania agricolă

(Urmare din pag. 1)

tatea mecanizatorilor, ținînd totodată seama de condițiile de lucru în care aceștia își desfășoară activitatea, s-au adus o serie de îmbunătățiri pe linia cointeresării acestora. Astfel, începînd din acest an, în cadrul retribuirii în acord global în funcție de nivelul producției, mecanizatorii sînt asimilați, pentru activitatea în regie, muncitorilor din construcțiile de mașini, iar pentru lucrul în cîmp — minerilor. Condițiile de lucru în care-și desfășoară activitatea mecanizatorii s-au îmbunătățit și prin crearea punctelor de lucru în cîmp, unde se asigură și masa caldă, prin asigurarea transportului de acasă la cîmp etc.

Organizarea celorlalte activități

URGENȚELE și condițiile de lucru ale actualei campanii cer ca la executarea lucrărilor agricole să fie mobilizate integral nu numai mijloacele mecanice, ci și atelajele și chiar munca manuală a cooperatorilor, acolo unde, în împrejurări normale, ar fi trebuit să lucreze tractoarele. Recuperarea restanțelor și finalizarea campaniei în timpul optim cer ca mobilizarea de forțe să fie generală, continuă, dîndu-se o atenție sporită calității lucrărilor ce trebuie excutate.

Cu prilejul vizitei de lucru efectuată în ziua de 3 aprilie în județele Ilfov și Ialomița, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat măsuri de mare importanță, impuse de starea timpului, pentru urgentarea lucrărilor agricole. Dintre acestea, constituirea de schimburi permanente de noapte, mobilizarea tuturor muncitorilor, a specialiștilor, a cadrelor de conducere din fiecare unitate, suspendarea unor activități pe raza fiecărei comune pînă la încheierea campaniei de primăvară sînt în măsură să intensifice ritmul de lucru, să urgenteze executarea lucrărilor.

Prezența specialiștilor în cîmp, capacitatea organizatorică a acestora acolo unde este nevoie mai mare sînt cu atît mai necesare în aceste zile, cu cît forțele mobilizate sînt mai mari. De asemenea, condițiile deosebite impun măsuri tehnice și organizatorice deosebite, care pot fi soluționate corespunzător numai prin **participarea totală, prin mobilizarea personală a fiecărui specialist, a fiecărui cadru de conducere.** Întrucît în cele mai multe zone ale țării epocile de însămînțare a diferitelor culturi se suprapun, trebuie stabilite priorități, asupra cărora să hotărască specialiștii. De asemenea, aceștia trebuie să decidă operativ asupra tehnologiilor — care, în această campanie, trebuie să fie adaptate condițiilor unui teren mai umed și mai rece. Fiind vorba de o lucrare atît de importantă cum este semănatul, de o întîrziere apreciabilă și de o evoluție a timpului în general nefavorabilă, specialiștii trebuie să hotărască asupra soiurilor și hibrizilor cultivați, asupra densității culturilor și să participe efectiv la executarea lucrărilor agricole, la reglarea semănătorilor, la organizarea formațiilor de lucru. Spre exemplu, specialiști din cercetare și din minister au recomandat reducerea la minimum, în condițiile din acest an, a ponderii hibrizilor tardivi de porumb în toate zonele țării. În acest sens, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a făcut deja publică oferta de 20 mii de tone (suficientă pentru o suprafață de peste un milion de hectare) din hibrizii dubli 96, 120, 205, 21, 220, 225 precum și HT-215 și HS-230. Hibrizii timpurii din grupele 100 și 200, pe lîngă faptul că sînt mai precoce la recoltare, sînt și mai toleranți la temperaturi scăzute. Dar, în condițiile specifice din fiecare unitate, specialiștii trebuie să hotărască asupra structurii soiurilor și hibrizilor cultivați, în funcție de rezervele de sămînță existente, să adopte măsuri pentru asigurarea unei rezerve de sămînță pentru eventualitatea necesității de reînsămînțare a unor suprafețe.

Mobilizarea tuturor forțelor în aceste zile pe ogoare impune **folosirea deplină a tuturor mijloacelor de muncă, obligativitatea participării la lucrări a tuturor locuitorilor apți de muncă din sate.** În multe cooperative agricole se folosesc cu bune rezultate atelajele, iar cooperatorii eliberează manual terenul de resturi vegetale sau plantează legume. La C.A.P. Lunguleț, județul Dîmbovița, spre exemplu, acolo unde nu au putut pătrunde tractoarele au intrat atelajele. Plantatul cartofilor la această cooperativă s-a făcut prin participarea a 50 de atelaje care croiau rigolele și a 500 de cooperatori care plantau cartofii.

Pentru ca forțele mobilizate în aceste zile să realizeze viteze de lucru superioare, este deosebit de important să se lucreze pe bază de programe de lucru riguroase. În aceste condiții, planurile operative de lucru devin de neînlocuit. Fără a implica birocrație, conducerea lucrărilor agricole pe bază de program zilnic pe formație, utilaj, parcelă face parte integrantă din activitatea de organizare a lucrului pe mai multe fronturi. Lucrul la întîmplare, fără program, în cazul unei mari concentrări de forțe, în condiții de urgență deosebită micșorează mult randamentul — fie numai și pentru faptul că **fără un program riguros nu se poate exercita un control pe operații, lucrări, participanți.**

Campania agricolă din această primăvară solicită un mare efort, fizic și de competență, de organizare și conducere. Executarea lucrărilor agricole în aceste zile trebuie concepută într-un mod științific, organizat, cu un dinamism maxim ; aceasta impune o voință, o participare și dirijare unitară a forțelor implicate, fiind în joc producția agricolă a anului 1980, anul final al actualului cincinal. Oamenii muncii din agricultură dovedesc că sînt pe deplin conștienți de sarcinile deosebite ale campaniei actuale, acționează cu hotărîre și responsabilitate pentru a pune bazele unor producții agricole mari și eficiente în acest an.

Promovarea produselor noi în industria alimentară

PORNINDU-SE de la importanța ce o prezintă bunurile alimentare în nutriția populației, o preocupare de seamă în politica economică a partidului o constituie crearea unei industrii alimentare de înaltă productivitate care, prin folosirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să producă mari și variate cantități de produse în condiții de calitate și eficiență ridicate. Ca urmare, an de an au fost investite mari fonduri bănești pentru crearea de noi capacități de producție, pentru modernizarea celor existente concomitent cu lărgirea cadrului cercetării în vederea continuei diversificări și înnoiri a producției.

Unul din factorii importanți în dezvoltarea viguroasă și eficientă a industriei alimentare o constituie **diversificarea produselor, accelerarea ritmului de înnoire a producției.** Numeroase anchete ale pieței produselor alimentare în diferite țări ale lumii au arătat că principala sursă de creștere a vînzărilor este rezultatul introducerii produselor noi. Ca urmare, firmele de prestigiu pun la punct anual între cîteva zeci și cîteva sute de produse noi. Această cerință de produse noi este reflectarea solicitărilor consumatorilor moderni care doresc o variație continuă a meniului, replică alimentară a epocii pline de dinamism, frămîntări și transformări. Dorința de diversificare a consumului alimentar se găsește în deplină concordanță cu indicațiile igienei alimentare care a stabilit faptul că o rație alimentară completă și echilibrată se poate realiza numai prin combinarea cît mai variată a diferitelor produse alimentare.

Numărul de sortimente fabricate astăzi în industria noastră alimentară a depășit cifra de 2000, din care se realizează peste 3000 de tipuri diferite ca formate și mărimi. Cu toate acestea, exigențele consumatorilor interni și ale beneficiarilor externi au crescut într-un ritm mult mai rapid decît oferta. Tocmai de aceea, prevederile privind dezvoltarea în perspectivă a industriei alimentare, fundamentate pe posibilități reale, au în vedere o serie de obiective în legătură directă cu problema care ne preocupă și dintre care mai importante ni se par a fi :

— creșterea producției la principalele produse alimentare în ritmuri care să permită ca la producție, consum pe locuitor și productivitatea muncii să se asigure reducerea treptată a decalajului față de țările cu economie avansată și apropierea de nivelul lor de dezvoltare ;

— valorificarea integrală și cu randamente îmbunătățite a resurselor sporite de materii prime agricole vegetale și animale sau de altă natură ;

— sporirea continuă a gradului de industrializare a materiilor prime agricole, transformarea lor prin mijloacele cele mai moderne în produse care să corespundă necesităților și exigențelor consumatorilor ;

— lărgirea gamei și sporirea volumului produselor preparate, semifabricate, a produselor pentru copii, a alimentelor porționate și preambalate ;

— asigurarea populației cu alimente în care factorii nutritivi să se găsească cît mai armonios proporționați.

Realizarea în fapt a acestor sarcini nu poate avea loc însă oricînd și oricum. Așa, de exemplu, deși în ultimii ani s-a realizat și omologat un număr mare de produse noi, unele nu s-au dovedit suficient de viabile pe piață. În aceste condiții, se impune analiza cauzelor care generează o astfel de situație și care în ultimă instanță frînează progresul unei ramuri cu implicații economice și sociale mari. Analiza procesului de realizare și promovarea produselor noi scoate în evidență posibilități însemnate de natură organizatorică și conceptională, de influențare a acestui proces în patru etape — selectarea ideilor, proiectarea produselor noi, promovarea produselor și cointeresarea întreprinderilor.

Selectarea ideii

ALEGEREA VARIANTEI DE PRODUS NOU constituie una din etapele importante ale muncii de înnoire a producției, proces care trebuie făcut în concordanță cu strategia întreprinderilor. O bună cunoaștere a solicitărilor pieței, a tendințelor către care evoluează aceasta și a posibilităților întreprinderilor permite realizarea unor produse viabile, cu maximă eficiență. Analiza mai profundă a acestui aspect reliefează că întreprinderile noastre studiază încă în mică măsură cererile de pe piață, prin utilizarea unor metode de marketing neadecvate, din care cauză uneori apar contraindicații nedorite între ceea ce se oferă și ceea ce se cere. Un astfel de exemplu ni-l oferă sortimentul de conserve : „Salată de varză albă", introdus în fabricație fără o testare prealabilă a dorinței de consum a populației și ca atare foarte puțin solicitat. Este cunoscut că varza se găsește în stare proaspătă, la dispoziția populației, o perioadă mare de timp. Totodată, precum se știe, prin prelucrare, conservare, manipulare și depozitare, la valoarea ei se adaugă o serie de costuri suplimentare care ridică prețul de vînzare, făcîndu-l necompetitiv cu produsul proaspăt. Iată de ce, **înainte de a fi fabricate pe scară industrială, noile produse trebuie testate pentru a se obține prin aceasta consimțămîntul consumatorilor și garanția că își vor găsi desfacere pe piață.**

Pînă în prezent selectarea ideilor de produse alimentare noi s-a făcut empiric. Activitatea desfășurată în cadrul stațiilor pilot în direcția realizării produselor noi a impus elaborarea unei metode adecvate de selectare a ideilor de produs nou. Din marea diversitate de metode menționate în literatură, rezultatele cele mai bune le-a dat **metoda fișelor,** care a fost dezvoltată și adaptată ca să cuprindă toate problemele specifice produsului alimentar : materiile prime necesare, ambalajele, capacitatea pieței, durata probabilă a cererii, influența modei, necesități de echipament, timpul de cercetare, probleme de lansare etc. (vezi schema privind produsul „sos picant de roșii). Prin notarea fiecărui criteriu, în funcție de posibilitățile întreprinderii, se pot interpreta statistic șansele de reușită ale produsului nou. Pentru a evita interpretările subiective se recomandă ca fișele pentru selectarea produsului să fie întocmite de mai mulți specialiști, iar coordonatorul de program să sintetizeze concluziile obținute.

Proiectarea produsului

REALIZAREA unui produs alimentar viabil în condiții industriale implică executarea unui proiect complex. Specialiștii în design-ul produselor alimentare din străinătate apreciază că pentru reușita promovării unui nou produs trebuie să fie antrenați tehnologi, proiectanți, igieniști, specialiști de marketing, **durata pentru realizarea unui proiect, de la cercetare pînă la lansarea comercială, fiind de aproximativ 2 ani.** Caracteristic pentru realizarea unui produs alimentar în condiții industriale este faptul că fiecare amănunt al proiectului de produs nou are o importanță determinantă asupra viabilității lui. Astfel, s-au constatat cazuri de eșec total datorită unei operații secundare neglijate, ca de pildă, ambalajul greșit ales sau eticheta prost inspirată.

Ambalajul trebuie să aibă trei calități principale : ● să protejeze produsul de influențe exterioare care ar putea să-i modifice proprietățile, aspectul și forma ; ● să nu încarce, în mod exagerat, costul produsului ; ● să vîndă produsul prin aspectul său atrăgător : Acesta înseamnă că **ambalajul trebuie să aibă, pe lîngă funcțiile sale tehnologice și de protecție și o funcție de informare a consumatorului asupra conținutului, valorii nutritive, utilizărilor posibile ale produsului ambalat etc.**

Influența determinantă a ambalajului pentru punerea în fabricație a produselor alimentare se manifestă în cazul „sosului picant de roșii" prin aceea că, deși omologat, acesta nu se fabrică și deci nu se găsește pe piață din cauza lipsei unui ambalaj corespunzător care să permită deschiderea și închiderea cu ușurință după folosire. Menționăm și tendința, ce se manifestă în multe cazuri, de reproiectare a ambalajelor în vederea reducerii cheltuielilor de ambalare, dar care uneori are ca implicație reducerea conservabilității produsului. Astfel, ambalajul pentru fulgii de cartofi și fulgii de fasole a fost gîndit inițial astfel încît să protejeze produsul față de oxigen și vaporii de apă. Prin reproiectarea ulterioară a acestuia și înlocuirea lui cu simple pungi de hîrtie, nu se mai asigură această protecție, rezultatul fiind degradarea mult mai rapidă a produsului, reducerea duratei de conservabilitate și respingerea produsului de către consumatori. În acest fel, economiile relative scontate de întreprinderi prin înlocuirea ambalajului s-au transformat în pierderi absolute.

Proiectul unui produs nou trebuie să cuprindă obligatoriu următoarele etape : ● cercetări la nivel de laborator privind caracterizarea materiilor prime, materialelor auxiliare și ambalajelor ; ● stabilirea în condiții de laborator a metodelor de condiționare și prelucrare a produselor ; ● stabilirea schemei tehnologice și a bilanțului de materiale ; ● stabilirea metodelor de control de calitate ; ● alegerea și amplasarea utilajelor ; ● alegerea mijloacelor de transport ; ● proiectarea condițiilor

de igienă ; ● alegerea și proiectarea ambalajelor și a etichetelor ; ● proiectarea condițiilor de depozitare ; ● rezultatele testării tehnologice în condiții de producție ; ● întocmirea devizului și calculului costului. Rezolvarea cu responsabilitate a fiecărui punct în parte permite asigurarea realizării unui produs de calitate, acceptat de către consumator și rentabil pentru întreprinderea producătoare.

Promovarea pe piață

STATISTICILE din **țările industriale dezvoltate** menționează faptul că 50—70% din produsele alimentare noi sînt sortite eșecului datorită unei campanii publicitare defectuoase sau insuficiente. S-a stabilit că în cazul produselor alimentare, spre deosebire de alte produse noi, consumatorii au o reacție de neîncredere instinctuală. Această reținere are rădăcini adînci pe scara evoluției omului încă din perioada cînd omul primitiv culegerea diferite fructe necunoscute pentru ca să supraviețuiască, cu riscul unor reacții necunoscute. Ca urmare, **măsurile de promovare a produselor noi au un rol mult mai important în cazul produselor alimentare decît pentru alte ramuri industriale.**

Specialiștii în publicitate consideră că pentru produsele alimentare metodele folosite trebuie să aibă o aliură diferită de cele ale publicității obișnuite : să fie pline de tact și demnitate ; să fie mai puțin o solicitare și mai mult o formare și dezvoltare a gustului publicului consumator. Mai mult decît în alte domenii, în cazul industriei alimentare publicitatea angajează responsabilitatea producătorului, iar calitatea produsului influențează cumpărarea sau abținerea de a-l cumpăra în viitor. În felul acesta publicitatea concură la menținerea calității producției și a prestigiului mărcii fabricilor.

Publicitatea în industria alimentară, **trebuie să acționeze în direcția orientării și structurării consumului de alimente în conformitate cu cunoștințele moderne despre alimentație rațională.** Aceste sarcini ale promovării produselor alimentare noi nu pot fi realizate decît în strînsă colaborare cu specialiștii în nutriție, datorită încrederii și prestigiului de care se bucură aceștia.

Bineînțeles că sprijinul nutriționiștilor trebuie acordat numai produselor alimentare valoroase, care contribuie la realizarea unei alimentații raționale și echilibrarea consumului. Realitatea este că o gamă mare de produse alimentare deficitare în prezent ca : sucurile de fructe, produsele dietetice, produsele pentru copii, produsele de catering, nu pot fi promovate cu succes decît cu ajutorul specialiștilor în nutriție. În Franța s-a constat că a fost suficient ca un specialist în nutriție să recomande produsele dietetice ca să se observe o dublare a creșterii desfacerii. În U.R.S.S., prin folosirea presei, radioului și televiziunii pentru popularizarea conservelor vegetale, s-a înregistrat o creștere a desfacerii de 3—4 ori.

În țara noastră, promovarea produselor noi printr-o publicitate științifică este anemică, datorită atît necunoașterii temeinice a principiilor fundamentale ale marketingului produselor alimentare, cît și datorită costurilor ridicate pe care le ridică o astfel de operație și care nu pot fi suportate de întreprinderi, în condițiile în care, în perioada de dezvoltare a produsului nou, sînt necesare cheltuieli mari pentru proiectare, testare și prezentare. În multe cazuri publicitatea intră în contradicție atît cu interesele întreprinderii, cît și cu cele ale consumatorului. Astfel, reclama : „Dați copiilor cît mai multe dulciuri", în afară de faptul că exprimă o sărăcie de idei, este în contradicție cu indicațiile specialiștilor în nutriție care recomandă un consum modest de dulciuri chiar și de către copii, avînd în vedere efectul cariogen al acestora și acțiunea dezechilibrată asupra metabolismului prin aportul energetic mare

Fișa pentru selectarea produsului SOS PICANT DE ROȘII (KETCHUP)

	-2	-1	+1	+2
Materii prime necesare				■
Materii auxiliare		■		
Ambalaje	■			
Capacitatea pieței			■	
Durata probabilă a cererii				■
Influența modei				■
Efectul asupra produselor ce se realizează curent				■
Influența asupra sezonalității				■
Necesități de echipament				■
Gradul de încărcare a utilajelor				■
Forța de muncă necesară				■
Necesitatea specializării forței de muncă				■
Timp de cercetare		■		
Timp de dezvoltare		■		
Probleme de conservabilitate				■
Probleme de depozitare				■
Probleme de lansare a produsului		■		

SISTEMUL DE NOTARE este următorul : — 2 corespunde unui nivel nesatisfăcător ; — 1 corespunde unui nivel mediu + 1 corespunde unui nivel bun ; + 2 coresponde unui nivel foarte bun

Din fișa prezentată se constată următoarele :

— materiile prime sînt notate cu +2, deoarece sînt disponibile în cantități mari în fabricile de conserve ;

— materialele auxiliare sînt notate cu — 1, deci nivelul mediu, deoarece sînt necesare condimente din import. Nu s-a apreciat ca nivel nesatisfăcător deoarece există posibilitatea fabricării sosului picant de roșii, cu condimente autohtone ;

— ambalajele sînt notate cu —2, deci nivel nesatisfăcător, deoarece ambalajele existente nu se pretează pentru sosul picant de roșii. Va fi necesară solicitarea unor ambalaje speciale, care pînă la realizarea lor va frîna introducerea produsului pe piață ;

— capacitatea pieței este notată cu 1, deci nivel bun, deoarece acest sortiment nu există pe piață decît ca produs de import, la un preț ridicat, dar atingerea unui nivel foarte bun este frînată de necunoașterea domeniilor de utilizare de către consumatori ;

— durata probabilă a cererii este practic nelimitată, ea crescînd pe măsură ce produsul va fi utilizat, și ca urmare a fost notată cu +2 ;

— influența modei este favorabilă, deoarece sosurile picante facilitează introducerea semipreparatelor și se pretează la produsele tip camping ;

— efectul asupra produselor ce se realizează curent este foarte bun, deoarece există posibilitatea creșterii producției de pastă de tomate în vederea utilizării ei ca materie primă ;

— influența asupra sezonalității este de asemenea foarte favorabilă, deoarece produsul se poate prelucra în timpul iernii și primăverii, cînd fabricile de conserve au activitate redusă ;

— necesitățile de echipament sînt notate cu +2, deoarece nu este necesară achiziționarea unor utilaje suplimentare ;

— gradul de încărcare a utilajelor crește prin introducerea sosului picant de roșii și ca urmare se notează la nivel foarte bun ;

— forța de muncă necesară și necesitatea specializării forței de muncă nu ridică probleme speciale, putîndu-se folosi resursele existente și ca urmare se notează cu +2 ;

— timpul de cercetare și timpul de dezvoltare a produsului sînt notate cu — 1, deoarece pot apare probleme legate în special de înlocuirea condimentelor străine cu condimente autohtone.

— probleme de conservabilitate și de depozitare nu se pun în mod deosebit pentru acest produs și ca urmare ambele aspecte sînt notate cu +2.

Lansarea produsului ridică probleme mai dificile datorită necunoașterii lui de către consumator. Ca urmare a fost notată cu —1.

Din analiza fișei, rezultă că majoritatea obiectivelor analizate au niveluri bune, ceea ce recomandă introducerea produsului în fabricație.

prof. dr. Segal BRAD
conf. dr. David APOSTU
Universitatea din Galați

(Continuare în pag. 11)

Strategiile de export în sprijinul realizării planului

PILONII EFICIENȚEI EXPORTURILOR

- creativitate
- înnoire
- competitivitate

PLANUL de comerț exterior pe anul 1980 prevede, pentru industria construcțiilor de mașini, o creștere cu 40 la sută a valorii exportului față de realizările din 1979. Subramurii de mașini-unelte, care va înregistra în acest an o dinamică mai accentuată a producției (47%) față de celelalte subramuri din construcții de mașini (de exemplu : mecanica fină și optica 36%, electronica 27%, producția de utilaje tehnologice 40%) îi revin și pe linia exportului sarcini deosebit de însemnate. Avînd în vedere preocupările susținute existente în acest sector pe linia promovării exporturilor, prezentăm cîteva aspecte din experiența unei unități reprezentative pentru industria constructoare de mașini-unelte — Întreprinderea de mașini-unelte și agregate — București.

CENTRALA industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule — București grupează 19 întreprinderi constructoare de mașini, ce au o contribuție de circa 70% în volumul total al exportului construcțiilor de mașini. În acest context poate fi mai bine apreciat rolul ce revine Întreprinderii de mașini-unelte și agregate — București, care realizează singură circa 20% din livrările la export ale centralei.

Deși întreprinderea este relativ tînără, în cei circa 19 ani de activitate a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă, mărindu-și în acest interval capacitățile de producție de circa 4 ori și devenind astfel cea mai mare întreprindere specializată de mașini-unelte din sud-estul Europei și una din cele mai mari din Europa.

Potențialul tehnic de care dispune azi își pune o puternică amprentă asupra structurii producției, care cuprinde : strunguri carusel, freze longitudinale portal, mașini de alezat și frezat — produse de mare complexitate tehnică, executate după norme internaționale de înaltă exigență. Caracteristic mașinilor-unelte realizate în prezent este un grad ridicat de automatizare, ele fiind dotate cu echipamente cu comandă numerică și afișare de cote. Pentru a oferi o imagine mai exactă a problemelor tehnice pe care le ridică execuția unor asemenea mașini-unelte, putem arăta că, spre exemplu, strungul carusel SC 160 D asigură prelucrarea unor piese avînd diametre de pînă la 16 metri și greutăți de pînă la 250 de tone, în condiții de precizie de sutimi de milimetru, putînd fi programat cu ușurință de un singur operator — printr-un sistem de comandă numerică — să execute orice fel de operații de strunjire, frezare, alezare pentru 5 axe. Un alt exemplu : mașina de alezat și frezat tip AFP-180 (în imagine), care, executată în variantă dublă (2 montanți pe același batiu), permite prelucrarea simultană pe ambele laturi a unor piese de pînă la 14 metri lungime și 3 metri înălțime, cu o precizie de fracțiuni de milimetru. Față de frezele normale ea asigură obținerea unui randament dublu, într-un timp de prelucrare redus la jumătate și o mare precizie, prin controlul prelucrării pe baza afișajului electronic de cote. Dacă în prezent, I.M.U.A.B. — la dimensiunile de dezvoltare actuale — reușește să exporte peste 70% din producție, aceasta nu se datorește, în primul rînd, publicității comerciale, — domeniu în care mai sînt încă multe de făcut — ci aproape exclusiv performanțelor tehnice ale produselor sale, cu care s-a impus pe piața internațională, în țări ca : U.R.S.S., Bulgaria, Polonia, Ungaria, Italia, Franța, S.U.A., Japonia, India, Austria, R.F. Germania, Anglia, Mexic, Brazilia.

O privire retrospectivă asupra preocupărilor de promovare a exporturilor, desfășurate în întreprindere în ultimii ani permite identificarea a cel puțin 3 direcții strategice de acțiune : **1. creșterea elasticității ofertei,** în condițiile înnoirii și diversificării gamei de fabricație ; **2. creșterea eficienței și competitivității,** exporturilor ; 3. **menținerea și diversificarea piețelor** de export, prin perfecționarea formelor de comercializare.

Deschidere permanentă către nou

PENTRU A VENI în întîmpinarea cererilor tot mai variate de pe piața externă, I.M.U.A.B. și-a orientat eforturile de dezvoltare-proiectare de produse spre diversificarea variantelor constructive, prin înnoirea în ritm alert a nomenclatorului. Pentru o întreprindere constructoare de mașini, un ritm de înnoire anual de 60% realizat în 1979 și de 70%, cît este prevăzut pentru acest an, semnifică preocupări de cercetare-dezvoltare-proiectare deosebite, în decursul actualului cincinal structura producției modificîndu-se integral.

Corespondentul material al acestor ritmuri îl constituie diversificarea gamei de mașini-unelte conform cererii partenerilor externi, dezvoltîndu-se o nouă clasă de strunguri carusel : SC 33-H, SC 43-H și SC 43-HH, care permit prelucrarea unor piese cu gabarit mult mai mare decît mașinile standard, cu respectiv 500, 260 și 850 mm. Noi variante constructive s-au realizat și în sensul creșterii sarcinii pe platou — a greutății piesei prelucrate — care, spre exemplu, la strungul SC 43-HG permite prelucrarea unei piese de 36 tone, față de 18 tone în varianta normală. Prin sustentație hidraulică, atît platoul mașinii cît și montanții ei pot fi deplasate cu efort minim, respectiv întreaga putere de acționare a mașinii se rezumă la două motoare de 100 kW, care pun în mișcare un colos avînd înălțimea unui bloc cu 4 etaje. Desigur că asemenea caracteristici — consum energetic redus în exploatare — atrag foarte mult pe partenerii externi. Demn de remarcat este faptul că toate aceste variante constructive — practic, noi tipuri de produse — s-au realizat în condiții de reducere de pînă la 3 ori a termenelor de asimilare planificate. Cum a fost posibil aceasta ?

Preocupările sistematice pe linia creșterii elasticității ofertei față de cererile partenerilor externi au condus la crearea unei **grupe specializate de ofertare,** formată din specialiști ai serviciului de export, ai serviciilor tehnice, ca și de la Institutul de proiectări de mașini-unelte, care se ocupă de realizarea promptă a comenzilor speciale prezentate de partenerii externi. Spre exemplu, rod al activității acestor grupe este strungul carusel SC-43 HG, de o complexitate deosebită, ce a fost asimilat în 6 luni în loc de 18 luni, cît este termenul uzual de ofertare pe piața internațională.

Rezultatul pe plan comercial este că mai mult de 90% din producție de strunguri carusel a întreprinderii va fi exportată în anul 1980.

Creșterea eficienței producției de export

PRIN TRECEREA în anii '70, la fabricația de tipuri de mașini-unelte de o mare complexitate tehnică, I.M.U.A.B. a reușit să sporească cu 150% prețul extern obținut pe tona de mașini exportate.

Tipuri de mașini	Structura nomencl. de export (%)		Grad de integrare %	
	1980	1981	1980	1981
Strunguri carusel	65	60	75	90
Freze portal	12	5	75	90
Mașini de alezat și frezat	5	25	65	80
Mașini de rectificat	7	10	100	100

După cum se poate constata din datele tabelului, tendința în orientarea structurii nomenclatorului de export este spre oferirea de mașini-unelte de o complexitate tehnică deosebită, valorificînd astfel potențialul de creativitate tehnică de care dispune întreprinderea, concomitent cu creșterea ponderii componentelor realizate în țară. Deși, spre exemplu, în cazul strungurilor carusel modificarea de pondere nu este prea mare, de la un an la altul, practic valoarea respectivă a exportului se va realiza în 1981 printr-un număr mai mic de produse, însă cu parametri tehnici și, respectiv, prețuri externe unitare mai ridicate. Totodată, se va obține și o reducere substanțială a consumului de metal pe tona de produs. Creșterile importante în structură pe care le înregistrează mașinile de alezat și frezat și cele de rectificat se regăsesc în preocupările actuale de introducere în fabricație a unor noi produse cum sînt : centrele de prelucrat, alezat și frezat, mașinile de găurit în coordonate (cu precizie de prelucrare de microni), mașini de rectificat speciale, care vor conduce la creșterea competitivității și atractivității ofertei românești de mașini-unelte.

În creșterea competitivității produselor un aport important aduce, de asemenea, extinderea utilizării tehnologiilor moderne în întreprindere, care conduc la : a) reducerea consumului de metal, cum sînt de exemplu extinderea debitării cu plasmă și automată a tablelor, înlocuirea subansamblelor turnate cu piese sudate (care singură a permis reducerea consumului de metal la reperele respective cu 20%) ; b) creșterea calității execuției, a fiabilității și preciziei mașinilor-unelte, prin călirea cu curenți de înaltă frecvență, detensionarea pieselor mari prin vibrare, alinierea batiurilor mașinilor cu ajutorul laserului, tehnologii de montare a rulmenților în mediu de zăpadă carbonică, ș.a.

Introducerea pe scară largă a soluțiilor constructive moderne, cum ar fi folosirea ghidajelor hidrostatice, a șuruburilor cu bile, a tanchetelor cu role, conduc la ridicarea performanțelor tehnice ale mașinilor-unelte, concomitent cu reducerea puterii motoarelor de avans cu circa 30% (diminuarea consumului de energie electrică la beneficiar) și a uzurii organelor în mișcare (fiabilitate sporită).

Trebuie de asemenea remarcată — pe linia perfecționării concepției de proiectare și execuție a mașinilor-unelte — înlocuirea treptată, în cursul acestui cincinal, a motoarelor de acționare cu curent alternativ prin motoare cu curent continuu, care permit reglarea mult mai economică și mai simplă a treptelor de viteză și avansuri, eliminînd utilizarea unor cutii de viteză și avans de mare gabarit, cu număr mare de axe și angrenaje din oțel de calitate superioară, foarte laborioase ca execuție.

Corolarul acestor preocupări pe linia perfecționării tehnologiilor de fabricație și a soluțiilor constructive îl constituie îmbunătățirea indicatorilor, consum de metal pe tona de produse (circa 85% în prezent) și consum de energie pe tona de metal prelucrat (care a scăzut).

Calitatea comercializării

CALITATEA ȘI FIABILITATEA mașinilor-unelte purtînd marca de fabricație „Titan" și-a cucerit în decursul anilor, un binemeritat prestigiu pe piața internațională.

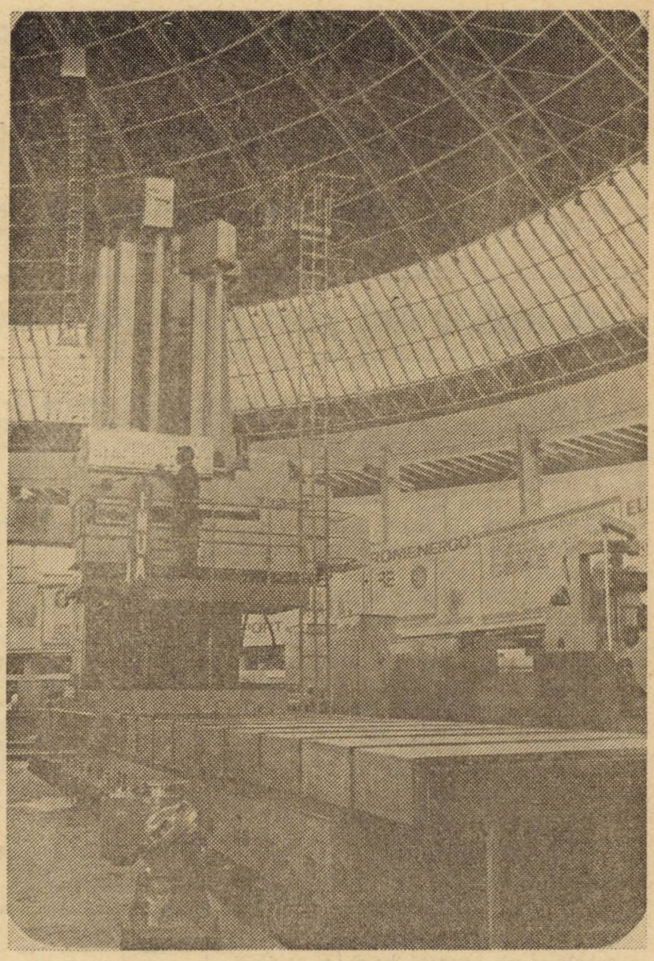

Existența unor clienți permanenți din țări ca S.U.A., R.F.G., Italia, Franța, Suedia, cu o puternică industrie proprie de mașini-unelte, demonstrează o dată mai mult capacitatea produselor I.M.U.A.B. de a se integra cu ușurință în fluxuri tehnologice de înalt randament și complexitate tehnică.

Desigur că la pătrunderea și menținerea poziției pe piața externă, o importantă contribuție are posibilitatea exportatorului român de a prezenta o ofertă completă, incluzînd — alături de livrarea propriu-zisă a mașinii — și asistența tehnică în punerea ei în funcțiune la beneficiar, livrarea de piese de schimb și asigurarea activității de service pe piața locală.

La înnoirea ofertei de export, ca și în promovarea pe piața externă a produselor, un loc important joacă în ultimii ani dezvoltarea activității de cooperare industrială și comercială, incluzînd trecerea la forme noi de comercializare prin societăți mixte și consignații organizate în străinătate, participarea la licitații internaționale.

Ritmul deosebit de alert al înnoirii producției și ofertei a impus participarea largă la tîrguri și expoziții internaționale specializate, unde mașinile-unelte românești s-au bucurat întotdeauna de o apreciere deosebită. Astfel, strungul carusel SC-27, expus la tîrgul internațional Zagreb '78, a fost distins cu medalia de aur pentru performanțele sale tehnice deosebite și calitatea execuției.

Experiența întreprinderii bucureștene demonstrează că asigurarea debușeelor externe începe în sectoarele de concepție uzinale, care pot să imprime ritmul rapid de înnoire, elasticitatea ofertei de export, menținerea și dezvoltarea piețelor externe. Elaborarea unor strategii adecvate de export, susținute în toate compartimentele implicate — cercetare-dezvoltare, producție, comercializare, service — constituie una din pîrghiile esențiale ale îndeplinirii și depășirii planurilor de export.

Aurel AMBROZIE
Ioan GEORGESCU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Instrumente pentru fundamentarea și dimensionarea optimă a costurilor

Noile reguli de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale

NOILE REGULI DE BAZĂ pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale, elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat pentru Prețuri și Direcția Centrală de Statistică, îmbunătățite și actualizate pe baza rezultatelor experimentării lor din anul 1976 pînă în prezent, precum și a sarcinilor izvorîte din aplicarea măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar și a reglementărilor apărute în această perioadă, se circumscriu în sfera instrumentelor de lucru puse la dispoziția economiștilor, organelor de planificare, de contabilitate și a altor categorii de personal care își desfășoară activitatea în domeniul costurilor. Prin aplicarea în practică a acestor „reguli de bază", se are în vedere **fundamentarea și dimensionarea optimă, în faza de elaborare a planului, a costurilor necesare fiecărui produs și urmărirea în execuție, a încadrării lor în prevederile bugetelor de venituri și cheltuieli,** precum și analiza, pe această bază, a posibilităților și măsurile care trebuie luate pentru reducerea continuă și sistematică a costurilor de producție — indicatorul cel mai reprezentativ al eficienței activității economice.

Noile „reguli de bază" prevăd, în continuare, principiile și criteriile pentru asigurarea conținutului și structurii unitare a costurilor în întreaga industrie, comparabilitatea costurilor efective cu costurile planificate și cu cele aferente anilor precedenți, elaborarea planului costurilor de producție și a celorlalte secțiuni ale acestuia, metodele de evidență, calculare și urmărire a costurilor efective, de analiză și raportare a modului de realizare a indicatorilor privind costurile de producție.

Principalele îmbunătățiri aduse „regulilor de bază" se referă la următoarele probleme :

Conținutul costurilor de producție

AVÎND în vedere că în costul producției se cuprind cheltuielile materiale și de muncă vie considerate necesare pentru realizarea în condiții optime a producției și ținînd seama de reglementările care au apărut pe parcurs cu privire la sursele de acoperire a unor categorii de cheltuieli, din cheltuielile de producție au fost eliminate :

— cheltuielile în legătură cu : amortizarea și reparațiile de orice fel la clădirile și alte mijloace fixe date în folosință grătuită școlilor profesionale și organizațiilor obștești ; cheltuielile pentru pregătirea cadrelor și practica în producție ; taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat ; contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc ; comisionul plătit întreprinderilor de comerț exterior pentru exportul pe bază de contract de comision ; cheltuielile de protocol și alte cheltuieli care, potrivit legii, se suportă direct din rezultatele financiare ;

— amenzile și penalitățile nedatorate vinovăției unei persoane, care se suportă din beneficii sau din alte resurse stabilite prin dispozițiile legale ;

— cheltuielile cu descoperirea rezervelor de substanțe minerale utile care potrivit dispozițiilor legale, se finanțează de la bugetul statului.

Clasificarea cheltuielilor de producție

ÎN CEEA ce privește clasificarea cheltuielilor de producție, atît pe elemente primare, cît și pe articole de calculație — directe și indirecte — au intervenit o serie de modificări, dintre care cele mai importante constau în următoarele :

— elementele primare de cheltuieli au fost grupate în două categorii : cheltuieli materiale și cheltuieli de muncă vie, avînd în vedere cerințele privind calculul valorii producției nete. În nomenclatura elementelor primare de cheltuieli s-a introdus impozitul pe fondul de retribuire și s-au eliminat taxa asupra fondurilor de producție și taxa asupra terenurilor, ca urmare a reglementărilor date în acest sens ;

— în nomenclatura cheltuielilor pe articole de calculație s-au introdus : impozitul și contribuția la asigurările sociale pentru retribuții directe (pentru toate unitățile industriale) ; reparațiile capitale, cheltuielile pentru pregătiri miniere și descopertări, cheltuielile pentru scos-apropiat transport și instalații pasagere (pentru unele subramuri industriale) ;

— la articolul de calculație „alte cheltuieli speciale", care se folosește în industria construcțiilor de mașini, s-au inclus și cheltuielile cu probele de tip (probe de anduranță și fiabilitate) aprobate de organele competente și s-au eliminat cheltuielile privind amortizarea calelor de construcție și lansarea navelor, care se cuprind în cadrul cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului ;

— în nomenclatura cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului, poziția cheltuieli cu reparațiile capitale la utilaje și mijloace de transport ale secției s-a scindat în două poziții, prima intitulată cheltuieli pentru reparații capitale la utilaje și mijloace de transport ale secției executate cu forțe proprii și a doua poziție cheltuieli pentru reparații capitale la utilajele și mijloacele de transport ale secției executate prin terți, avînd în vedere cerințele calculării producției marfă, în care, potrivit normelor metodologice în vigoare, se includ numai cheltuielile cu reparațiile executate cu forțe proprii ;

— în nomenclatura cheltuielilor generale ale întreprinderii s-a introdus poziția cheltuieli pentru prelucrarea mecanizată și automată a informațiilor, prin preluarea și concentrarea pozițiilor corespunzătoare din cadrul cheltuielilor administrativ-gospodărești ;

— în nomenclatura cheltuielilor de desfacere s-a introdus o poziție distinctă de cheltuieli pentru publicitate, reclamă și participare la tîrguri și expoziții, potrivit reglementărilor stabilite în legătură cu aceste cheltuieli ;

— dintre cheltuielile anticipate care pot fi repartizate asupra costului producției în termen de cel mult doi ani s-au exceptat cheltuielile pentru descopertările miniere și în cariere, care se recuperează pe toată durata exploatării substanței utile, în concordanță cu metodologia de planificare.

Ca urmare a acestor modificări, elementele primare de cheltuieli și articolele de calculație care se folosesc atît în planificarea cît și în evidența și calculația costurilor de producție în unitățile industriale, potrivit noilor „reguli de bază", se prezintă astfel :

Elementele primare de cheltuieli

a) materii prime, materiale de bază și auxiliare, procurate din afara unității industriale, din care :
— produse și semifabricate prin cooperare ;
b) materiale recuperabile și refolosibile (se scad) ;
c) combustibil (din afară) ;
d) energie și apă (din afară) ;
e) amortizarea mijloacelor fixe ;
f) alte cheltuieli materiale ;
I. Total cheltuieli materiale (a—b+c+d+e+f)
g) retribuțiile personalului muncitor;
h) impozitul pe fondul de retribuire ;
i) contribuția la asigurările sociale ;
j) contribuția la fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ;
k) alte cheltuieli de muncă vie ;
II. Total cheltuieli de muncă vie (g+h+i+j+k)

Articolele de calculație

A. Comune tuturor subramurilor industriale :

a) materii prime și materiale directe ;
b) materiale recuperabile și refolosibile (se scad) ;
c) retribuții directe ;
d) impozitul și contribuția la asigurările sociale pentru retribuțiile directe ;
I. Cheltuieli directe (a—b+c+d) ;
e) cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului ;
f) cheltuieli generale ale secției.
II. Cost de secție (I+e+f) ;
g) cheltuieli generale ale întreprinderii ;
h) pierderi din rebuturi ;
III. Cost de uzină (II+g+h) ;
i) cheltuieli de desfacere ;
IV. Cost complet (III+i).

B. Specifice anumitor subramuri industriale

a) produse și semifabricate prin cooperare (în industria construcțiilor de mașini) ;
b) uzura sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor cu destinație specială (idem) ;
c) cheltuieli cu activitatea de service (idem) ;
d) alte cheltuieli speciale (idem) ;
e) semifabricate din producție proprie (idem) ;
f) reparații capitale (în industria energetică, siderurgică și extractivă) ;
g) amortizări directe (idem) ;
h) cheltuieli pentru pregătiri miniere și descopertări (idem) ;
i) cheltuieli pentru scos-apropiat-transport și instalații pasagere (în industria exploatării și prelucrării lemnului) ;
j) combustibil tehnologic (în industria energetică, chimică, siderurgică etc.) ;
k) energie tehnologică (idem) ;
l) materiale auxiliare directe (în subramurile industriale unde materialele auxiliare au o pondere însemnată în costul produselor) ;
m) cheltuieli de transport-aprovizionare (în subramurile industriale unde aceste cheltuieli au un volum mare).

Metodele de calculație a costurilor

PENTRU stabilirea, urmărirea și calcularea costurilor de producție pe produs, noile „reguli de bază" prevăd folosirea cu prioritate a metodei costurilor standard sau normate, avînd în vedere sarcinile stabilite în această privință în baza programului de măsuri privind îmbunătățirea normării costurilor și a evidenței acestora. Potrivit acestui program, în anul 1979 a început experimentarea noilor metode la un număr de 110 întreprinderi din diferite subramuri de activitate industrială, care au obținut unele rezultate bune în acest domeniu, dintre care pot fi menționate : extinderea normării costurilor pe repere, semifabricate și produse și introducerea bugetelor (planurilor) de cheltuieli pe fabrici, secții, ateliere etc., prin care s-au stabilit limite maxime de costuri, atît pentru cheltuielile directe, cît și pentru cheltuielile indirecte ; folosirea unor metode de evidență operativă a costurilor efective, care asigură cunoașterea zilnică, decadală sau la alte perioade scurte a abaterilor de la normele stabilite, îndeosebi pentru consumurile de materii prime, materiale și retribuții directe, creîndu-se astfel condiții pentru intervenții prompte în înlăturarea neajunsurilor.

Folosirea metodelor îmbunătățite de normare și evidență a costurilor a contribuit, la unele întreprinderi, la încadrarea în nivelurile planificate ale cheltuielilor de producție (cu ocazia experimentării acestor metode au fost revizuite normele de consum prevăzute în documentația tehnologică la un mare număr de norme de consum pentru materii prime și materiale și norme de muncă), precum și realizarea de economii față de plan, atît la cheltuielile totale cît și la cele materiale la 1 000 lei producție marfă. Pentru efectuarea lucrărilor specifice de normare și calculare a costurilor au fost folosite, în mai mare măsură, mijloacele de mecanizare și automatizare a prelucrării datelor, avînd în vedere volumul mare și complexitatea acestor lucrări.

Cu toate aceste rezultate, din analizele efectuate asupra stadiului realizării sarcinilor respective la întreprinderile în experimentare se constată și o serie de rămîneri în urmă, atît în ceea ce privește normarea costurilor, cît și introducerea metodelor de evidență și urmărire operativă a abaterilor de la norme. Ca urmare, este necesar ca în cadrul fiecărei unități, colectivele de lucru, constituite în acest scop, să acționeze pentru recuperarea rămînerilor în urmă în efectuarea acestor lucrări, îndeosebi în ceea ce privește pregătirea documentației tehnice care trebuie să stea la baza normării costurilor și îmbunătățirea sistemelor de programare, lansare și urmărire a producției și a consumurilor de materii prime și materiale, care condiționează organizarea evidenței abaterilor de la norme la fiecare loc de muncă.

Potrivit programului de măsuri în acest an s-a extins experimentarea metodelor îmbunătățite de normare și evidență a costurilor la un număr de 546 întreprinderi industriale. Colectivele de lucru constituite în cadrul acestor întreprinderi au sarcina de a asigura executarea lucrărilor prevăzute în program : pregătirea documentației tehnice necesare normării costurilor, calcularea costurilor normate pe repere, semifabricate și produse pentru cheltuielile directe și indirecte, organizarea evidenței operative a abaterilor de la norme și celelalte lucrări specifice privind normarea și evidența costurilor. Pentru pregătirea colectivelor de lucru din cadrul acestor întreprinderi, începînd cu luna aprilie a.c. au fost organizate cursuri de instruire la facultățile de profil din București, Craiova, Iași și Timișoara la care participă un număr de peste 1 000 de persoane. Totodată, s-au stabilit măsuri pentru organizarea unor schimburi de experiență între întreprinderile din cadrul aceleiași subramuri și din cadrul unor subramuri înrudite, precum și pentru dotarea corespunzătoare a acestor unități cu tehnică de calcul și asigurarea asistenței de specialitate necesară.

NOILE reguli de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale conțin, pe lîngă cele arătate mai sus, și alte îmbunătățiri care se referă la fundamentarea programelor de măsuri pentru reducerea nivelului costurilor de producție, precum și defalcarea acestora pe trimestre în concordanță cu indicatorii de costuri, criteriile de repartizare a cheltuielilor indirecte pe produse și altele.

Trebuie arătat că sînt în curs de definitivare proiectele „regulilor de bază" și pentru celelalte ramuri de activitate economică : construcții-montaj, cercetare-proiectare, poștă și telecomunicații, stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, circulația mărfurilor, transporturi și prestări de servicii, agricultura de stat și turism, pentru care vor fi utile orice propuneri și sugestii care să contribuie la îmbunătățirea metodelor folosite în planificare, evidența și calcularea costurilor în aceste ramuri.

Traian DUȚIA

Promovarea produselor noi

(Urmare din pag. 7)

adus și prin lipsa de substanțe biologic active, vitamine și săruri minerale.

Nu mai puțin dăunătoare este și lipsa de informare a consumatorilor asupra **calității produselor.** Întreprinderea de conserve Tecuci de pildă, a realizat în anii trecuți produsul „Carotela", o cremă de morcovi cu aromă de portocale. Distribuit în rețeaua comercială fără nici un fel de publicitate, de informare a consumatorilor asupra proprietăților nutritive ale produsului, aceștia au trecut indiferenți pe lîngă acesta o perioadă îndelungată de timp. În momentul în care s-au realizat prospecte de informare cu referiri concrete ale specialiștilor cu renume asupra rolului morcovului în alimentația copiilor, produsul a început să se vîndă rapid, întreprinderea primind noi comenzi din partea unităților comerciale. **Avînd în vedere că publicitatea produselor noi alimentare are rolul de a orienta cererea spre produse care asigură o alimentație rațională, deci are un rol activ, ar fi necesar ca costurile de publicitate prin presă, radio și televiziune să fie mult mai reduse decît pentru alte produse noi.**

REALIZAREA unui produs nou implică cheltuieli mari cu cercetarea, proiectarea, investițiile, perfecționarea forței de muncă și testarea produselor, inclusiv riscul ca aceste cheltuieli să nu fie recuperate. Ca urmare, la majoritatea întreprinderilor se observă tendința de a-și înnoi sortimentele prin preluarea produselor create de alte unități. În felul acesta sarcina de diversificare se realizează cu minimum de efort.

Datorită acestei situații se constată că foarte puține produse noi nu se realizează prin efortul propriu al întreprinderilor, majoritatea fiind obținute în urma cercetărilor institutelor centrale. **Pentru a realiza o diversificare eficientă este necesar ca efortul să fie concentrat și la nivelul fiecărei întreprinderi prin mobilizarea resurselor tehnico-ingerești proprii.** În vederea **stimulării** acestui proces, în costul produsului nou ar trebui inclus, ca un element distinct, articolul „Cheltuieli ce revin pentru cercetare, proiectare și dezvoltarea produsului nou", iar întreprinderile care preiau produsul nou să aibă obligativitatea de a rambursa cota-parte din producția vîndută, unității care a realizat produsul.

Reflecții

MACROTEHNOLOGII ȘI MICROTEHNOLOGII

NOILE RAMURI ale științei, tehnicii, ale producției contemporane se caracterizează prin trăsături specifice comune, care ne permit să vedem în ele **forțe productive de o nouă calitate,** diferite față de forțele de producție anterioare. Aceste ramuri noi se caracterizează (din punct de vedere ontologic), prin faptul că în sistemul mijloacelor lor au un rol determinant acele însușiri ale substanței și forme ale materiei (cîmpuri, radiații), forme de mișcare ale materiei și stări de agregare (plasme, cristale lichide) – respectiv aplicațiile lor tehnice – care sînt legate de **microstructura substanțelor naturale** (moleculară, atomică și infraatomică). În sistemul mijloacelor de care dispun ramurile de producție tradiționale predomină în general **macrocorpurile și macroprocesele,** respectiv aplicațiile tehnice ale însușirilor materiale ale acestor corpuri și procese.

În acest sens se și vorbește de **macroprocese** și **macrotehnologie,** pe de o parte, și **microprocese** și **microtehnologie,** pe de altă parte. Această cotitură se caracterizează prin deplasarea de la factorii naturali care pot fi asimilați și utilizați corespunzător prin percepția umană nemijlocită la factori accesibili exclusiv pe cale științifică-teoretică și utilizabilă în producție numai pe această cale. Aceste ramuri noi ale producției sînt **industrii generate de știință. „Ne regăsim** – cum spune Ilya Prigogine – **într-o lume ireductibil aleatorie, într-o lume unde reversibilitatea și determinismul reprezintă cazuri particulare, unde ireversibilitatea și indeterminismul microscopic sînt reguli"** [1].

Microtehnicile transformă condițiile obiective și subiective ale producției și intrec prin eficiența lor forțele de producție tradiționale. Acest proces se adîncește treptat și deschide perspective de depășire a limitelor **marii industrii mașiniste.** E cazul de a sublinia că transformarea științei în forță nemijlocită de producție are loc nu numai în domeniul științelor naturii și al științelor tehnice, ci duce la un vast **proces social** de ansamblu. Cu multă perspicacitate și dreptate arăta Marx în manuscrisele pregătitoare pentru „Capitalul" că tocmai acest fapt (al transformării științei în forță nemijlocită de producție) face ca **„condițiile procesului social vital",** deci toate condițiile fundamentale ale proceselor vieții sociale, să fie **„subordonate controlului INTELECTULUI GENERAL"** și transformate în mod adecvat, **„în conformitate cu cerințele acestuia"** [2].

Această subordonare față de **„intelectul general"** reflectă, de fapt noile realități, atît în privința dezvoltării forțelor de producție, cît și în privința schimbării raporturilor dintre om și tehnică. Ea indică saltul înainte în lărgirea posibilităților universale ale omului pe tărîmul producției. Modificările ce se conturează în rolul și funcțiile omului productiv constituie unul din cele mai sigure indicii că ramurile de producție nou apărute, și în care inteligența artificială va juca un rol tot mai preponderent, au cu adevărat un caracter revoluționar, deși nu se desfășoară în toate ramurile și direcțiile cu aceeași intensitate și în același ritm. Este important de menționat faptul că unele dintre domeniile R.S.T. și anume cele mai de seamă au căpătat în ultimele decenii o importanță deosebită în viața economică a țărilor industriale. Revoluția științifică-tehnică a produs **importante schimbări în structura industrială** a țărilor economicește avansate, generînd numeroase tendințe de mare profunzime, **o nouă epocă în economia mondială.** Cu multă dreptate avea să scrie Marx încă în „Capitalul" că : **„Epocile economice se deosebesc nu prin ceea ce se produce, ci prin modul cum se produce, cu ce mijloace de muncă"** [3]. Automatizarea, cibernetizarea, robotizarea și informatizarea reprezintă tocmai acel nou „mod" de a produce la care se referă Marx.

Revoluția științifică-tehnică trebuie deci privită prin prisma caracterului ei procesual, acordînd atenția cuvenită atît complexului acelor ramuri de producție relativ autonome care reprezintă o treaptă superioară a forțelor de producție sociale, se **caracterizează** printr-un **nou tip de tehnică** și de **relații între om și tehnică** și care sînt orientate spre elaborarea unor produse noi, menite să servească noile cerințe sociale, cît și tendințele de transplantare a rezultatelor producției ramurilor mai sus menționate, în domeniile tradiționale, ceea ce face ca **tehnica veche și cea nouă să fie reunite într-o simbioză sui generis.** Aceste tendințe sînt caracteristice atît pe plan internațional, cît și pe plan național. În cadrul acestor tendințe cea de a doua devine predominantă. Deși în etapa actuală și în țara noastră ponderea activităților fizice bazate pe **mașinismul tradițional** este încă destul de mare, concomitent se află în curs de realizare, datorită politicii tehnico-științifice a partidului și statului nostru, anumite ramuri conducătoare ale revoluției științifice-tehnice. Industrializarea și în revoluția științifică-tehnică nu sînt sarcini de aceeași categorie, dar accelerarea progresului tehnic și revoluția științifică-tehnică nu se contrapun celei de a doua revoluții industriale, ca și cum ar fi vorba de două procese care s-ar petrece în perioade istorice diferite. Aceste procese sînt strîns legate între ele, iar în dezvoltarea pe mai departe a producției tradiționale, în accelerarea progresului tehnico-științific, direcțiile calitativ noi care pot fi cuprinse în noțiunea de revoluție științifică-tehnică și a doua revoluție industrială au un rol tot mai important. Desfășurarea revoluției științifice-tehnice nu poate fi privită nici în țara noastră ca un proces lipsit de contradicții, rectiliniu și armonios. Evoluția locurilor de muncă, a structurii și numărului profesiilor și a calificării forței de muncă este destul de sinuoasă.

Tendințele spre o treaptă superioară de socializare a muncii și a producției – important indicator al transformărilor calitative ale forțelor de producție – se dezvoltă, sub diferite forme, încă din faza inițială a revoluției științifice-tehnice. Nivelul superior al socializării nu este însă numai o consecință, ci și o premisă a revoluției științifice-tehnice și a celei de a doua revoluții industriale. Cunoașterea și promovarea practică a noilor tendințe și manifestări ale socializării constituie cele mai mari rezerve în vederea accelerării R.S.T. în țara noastră. Relațiile de producție și întregul sistem al relațiilor sociale ale socialismului posedă, prin însăși esența lor, dinamica internă necesară acestei revoluții, ceea ce constituie, trebuie să constituie unul din cele mai importante avantaje ale socialismului. În vederea realizării acestui avantaj este însă necesar ca întregul sistem al relațiilor sociale, întreaga suprastructură politică, culturală și ideologică a societății noastre, procesul de democratizare a întregii vieți sociale să fie perfecționate continuu și în așa fel încît să fie în măsură să promoveze dezvoltarea revoluției științifice-tehnice și a celei de a doua revoluții industriale și să armonizeze noile elemente ale muncii sociale. Cuceririle revoluției științifice-tehnice, a celei de a doua revoluții industriale nu pot constitui ele singure, ci numai corect combinate cu munca socială, o forță de producție eficientă.

Valter ROMAN

---

[1] Prigogine et Isabelle Stengers : La nouvelle alliance, Paris, Gallimard, 1979, p. 19

[2] **K. Marx :** Bazele criticii economiei politice. Vol. II, București, Ed. politică, 1974, p. 139.

[3] **Marx-Engels :** Opere, vol. 23. București, Ed. politică, 1966, p. 192.

Dimensiuni ale întreprinderilor model

ASPECTE ORGANIZATORICE ALE ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

VOLUMUL FONDURILOR FIXE din economia noastră națională, care urmează să reprezinte la finele acestui an cca. 2 000 miliarde lei, va crește considerabil în viitorul cincinal, atingînd în anul 1985 circa 3 000 miliarde de lei, din care 77% productive — ceea ce amplifică în mod considerabil răspunderea colectivelor de oameni ai muncii pentru buna lor folosire și păstrare. Sînt necesare și în acest domeniu eforturi serioase, constante pentru transformarea cantității într-o nouă calitate, fie și numai pentru faptul că întreținerea și repararea fondurilor fixe din anul 1985 fără îndoială că nu va însemna, în nici un caz, și o creștere tot în proporție de 50% a personalului mecano-energetic-automatizări (M.E.A.) și a costurilor materiale aferente acestor lucrări, ci dimpotrivă, o diminuare relativă a lor.

Necesitatea unui salt calitativ în domeniul activității de întreținere și reparații se impune din cel puțin trei considerente :

— realizarea unei creșteri mai accentuate a venitului național în comparație cu cea a produsului social necesită și aplicarea unor soluții pentru **diminuarea costurilor materiale pe seama reducerii cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor** (C.I.F.U.), care în unele cazuri reprezintă pînă la 30% din totalul costurilor materiale ;

— sporurile de producție prevăzute, ridicarea nivelului calitativ al produselor sînt condiționate și de **evitarea avariilor, accidentelor tehnice la utilaje și instalații, precum și a unei prelucrări necorespunzătoare ;**

— creșterea productivității muncii solicită **diminuarea așa-numitului personal auxiliar,** din care o mare parte se regăsește în personalul M.E.A. din unitățile economice.

La prima vedere s-ar părea că avem de-a face cu o contradicție, în sensul că reducerea C.I.F.U. este posibilă prin realizarea întreținerii și reparațiilor de către un personal foarte bine calificat și relativ numeros, ceea ce înseamnă implicit scăderea productivității muncii. Contradicția își are originea în faptul că în primele etape ale construcției socialiste, realizarea unui ritm impresionant de dezvoltare economico-socială a făcut necesară în mod obiectiv o specializare mai adîncită a personalului din întreprinderi, astfel încît unii lucrători au fost pregătiți și organizați pentru activitatea de exploatare a utilajelor și instalațiilor (muncitori tehnologi), iar alții pentru activitatea de întreținere și reparații (personalul M.E.A.). În acest fel, cu timpul s-a produs, în unele cazuri, o separare, o ruptură ; mașini și utilaje care suferă diverse opriri accidentale ar putea fi repornite într-un timp foarte scurt, prin intervenții simple, dar tehnologii nu le realizează, așteptînd ca aceste operații să fie executate de către personalul M.E.A.

În prezent se apreciază că ponderea personalului auxiliar și, respectiv, a celui M.E.A. este însemnată (mai ridicată decît în țări dezvoltate, de pildă Franța) și că se impune scăderea ei substanțială, dirijînd disponibilul către activitatea de bază, ceea ce va conduce în mod implicit la creșterea productivității muncii.

Pentru îndeplinirea acestui deziderat de creștere a productivității muncii prin reducerea ponderii personalului M.E.A., simultan cu sporirea fiabilității în funcționarea utilajelor, se pot avea, desigur, în vedere foarte multe soluții. Conducerea de partid a dat, în această privință, indicații concrete, de deosebită valoare practică, din care ministerele, centralele și întreprinderile sînt datoare să desprindă măsuri adecvate, trecînd la înfăptuirea prevederilor referitoare la întreținerea și repararea fondurilor fixe, din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. În cele ce urmează ne vom limita la domeniul **organizării și conducerii,** în care există largi posibilități pentru îmbunătățiri de substanță, ieftine, eficiente și cu un înalt grad de generalizare.

Reintegrarea activităților de exploatare, întreținere și intervenții

PRIMA CONCLUZIE care se impune este aceea a **extinderii policalificării :** personalul tehnologic (care deservește utilajele și instalațiile) să-și însușească și cunoștințe în domeniul întreținerii și reparațiilor, astfel încît să se poată totuși realiza intervențiile necesare, în mod prompt și calificat, în condițiile diminuării personalului M.E.A. În acest scop propun :

● **în cadrul pregătirii muncitorilor care deservesc instalațiile și utilajele,** în liceele industriale și școlile profesionale, sau al perfecționării cunoștințelor celor existenți, **să se asigure asimilarea unui volum sporit de cunoștințe privind întreținerea și repararea mijloacelor fixe la care lucrează.** (La fel pentru maiștri, tehnologi, șefi de secție etc.) Realizarea acestei propuneri va permite **efectuarea de către acest personal a operațiilor de întreținere preventivă** la utilajul sau grupul de utilaje și instalații deservite — în care scop fișa postului ar trebui să prevadă obligativitatea realizării următoarelor operații : curățirea utilajului la sfîrșitul schimbului și ori de cîte ori este nevoie, efectuarea ungerii în punctele prevăzute de schema de ungere, reglarea utilajului sau instalației în funcție de cerințele procesului tehnologic, verificarea stării tehnice a utilajelor (presiunea apei, aerului, uleiului etc.), a mecanismelor cu care sînt echipate acestea etc. ;

● **policalificarea personalului,** care — pe lîngă profesia de bază — ar trebui să cunoască cel puțin încă o meserie (mecanic, lăcătuș, lăcătuș-mecanic, sudor, electrician etc.), dar și **policalificarea însuși personalului M.E.A.** în cel puțin o meserie complementară — de pildă sudor, mecanic de utilaje ș.a. (La Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța s-au organizat cursuri de policalificare în cadrul personalului M.E.A. — de exemplu însușirea meseriei de sudor de către lăcătuși-mecanici, cărora li se asigura în continuare aceeași retribuție la categoria cea mai mare existentă, după rețeaua construcțiilor de mașini ; nu a fost însă posibilă organizarea calificării muncitorilor tehnologi în meseriile de lăcătuș-mecanic, sudor etc., întrucît și după însușirea unei noi meserii, lucrătorul respectiv primește în continuare retribuția din ramura tehnologică respectivă, și nu după rețeaua construcției de mașini, care, de regulă, e mai stimulativă.)

Prin policalificarea muncitorilor în meserii specifice domeniului M.E.A. s-ar putea renunța cu ușurință cel puțin la personalul M.E.A. „turant" (care dă asistență tehnică pentru reglaje și diverse mici reparații în timpul schimburilor de lucru);

● în subramurile industriei în care încadrările tarifare sînt sub cele din construcția de mașini, **muncitorii ce deservesc utilajele, care se califică și într-o meserie de întreținere și reparații și execută lucrări de acest fel să fie reîncadrați după rețeaua construcției de mașini.** O asemenea soluție ar fi oricum mai eficientă decît plata integrală a unui personal M.E.A. specializat numai pentru diverse reglaje și intervenții accidentale ;

● de asemenea, ar merita să fie studiată posibilitatea ca **personalului M.E.A. care stăpînește și execută două sau mai multe meserii din aceeași ramură să i se acorde un spor de retribuție** de cel puțin o clasă la categoria existentă înainte de dobîndirea unei noi meserii, măsură ce ar deveni eficientă prin promptitudinea intervențiilor policalificate și prin restrîngerea numărului absolut al personalului de intervenție.

Realizarea policalificării în sensul celor prezentate ar permite în același timp trecerea de la sistemul planificat de întreținere și reparații (Rt, RcI, RcII) la sistemul preventiv-planificat, în care o mare importanță se atribuie întreținerii preventive, efectuată de către personalul ce deservește utilajele.

Specializare, cooperare, centralizare

ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE au un personal M.E.A. numeros, nu neapărat pentru că l-ar folosi necorespunzător, ci și pentru faptul că în afară de neutilizarea personalului ce de-

servește utilajele la activitatea de întreținere și reparații, organizarea este astfel concepută încît fiecare unitate economică să execute cu forțe proprii toate intervențiile planificate — Rt, RcI, RcII și uneori Rk, precum și piese de schimb. Este evident că un asemenea concept și o asemenea organizare nu pot conduce decît la un consum ridicat de forță de muncă și că nu ne putem compara din acest punct de vedere, la nivelul întreprinderilor, cu unități similare din țările dezvoltate, care pentru realizarea intervențiilor planificate recurg la ajutorul unor unități specializate.

Gruparea spațială a unităților pe platforme industriale, noua orientare spre crearea de întreprinderi ale industriei mici, realizarea utilajelor și instalațiilor noi în proporție tot mai mare în țară, dar mai ales marile avantaje ale economiei socialiste planificate pun cerințe și oferă condiții pentru soluții eficiente în vederea diminuării personalului M.E.A. și creșterii fiabilității intervențiilor planificate.

Întrucît din volumul total al acestor intervenții, circa 2/3 reprezintă reparații curente și revizii tehnice, care aproape în totalitate se execută de fiecare întreprindere în parte, propunem :

● planificarea RcI și RcII să se facă prin centrala industrială, **în mod eșalonat**, astfel încît **întreprinderile din cadrul centralei respective să se poată întrajutora cu personalul necesar ;**

● organizarea, la nivelul centralelor industriale, a unor **uzine mecanice care să realizeze în stoc și să recondiționeze subansambluri, ansambluri, agregate etc. de schimb** pentru instalațiile și utilajele cu pondere din cadrul centralei ; aceste subansambluri să fie utilizate la executarea de Rc și Rk, indiferent de starea celor existente pe instalații, în scopul de a scurta durata intervenției ;

● la nivelul platformelor industriale, al municipiilor sau județelor să se organizeze **unități specializate pentru realizarea centralizată** cel puțin a următoarelor lucrări : izolații termice de conducte, recipienți etc. ; instalații și reparații electrice cu caracter general ; canalizări, întreținere de construcții și clădiri etc. — activități care, deși absolut necesare fiecărei întreprinderi industriale, nu pot asigura totuși o încărcare constantă a personalului muncitor de specialitate al acesteia ;

● după aceleași criterii teritoriale să se organizeze **unități specializate pentru piese de schimb** — realizarea de **unicate** și **recondiționări.** Centralizarea recondiționării pieselor de schimb în unități specializate se impune mai ales atunci cînd este posibilă și necesară aplicarea unor tehnologii moderne (sudură și încărcare cu arc electric în mediu de CO_2, încărcare automată circulară, metalizare ș.a.), ceea ce presupune tehnică specializată — dotare ce poate deveni eficientă numai în cazul unei încărcări corespunzătoare a capacităților ;

● **unitățile specializate în reparații capitale** (atît cele existente — pentru agricultură, transporturi, industria petrolieră și construcții — cît și cele ce vor fi organizate în continuare, potrivit prevederilor din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R.) **să efectueze, odată cu Rk, și modernizarea utilajelor și instalațiilor,** în care scop să aibă o grupă de proiectare proprie sau să beneficieze de serviciile unor institute de proiectare tehnologică. Este o eroare din punct de vedere tehnic și economic, ca la realizarea reparației capitale să se readucă utilajul sau instalația pur și simplu la starea inițială de acum 6—15 ani (așa cum prevăd instrucțiunile în vigoare), fără a ține seama că între timp au apărut, sub impactul revoluției tehnico-științifice, numeroase perfecționări și transformări. În spiritul prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 393/1976, ar trebui să fie o regulă generală ca modernizarea să facă parte în mod implicit din reparația capitală, iar în unele cazuri ea să se efectueze și cu ocazia reparațiilor curente de gradul II. De regulă, executarea modernizării în unitatea ce deține utilajul respectiv, este dificilă, deoarece procentele din valoarea de inventar a utilajului, stabilite pentru efectuarea Rk, de-abia ajung pentru readucerea lui la starea inițială, mai ales în cazul echipamentelor tehnologice mai vechi. De aceea, considerăm oportună **revederea actualelor normative referitoare la reparații, pornind de la un criteriu complex al eficienței economice ;**

● avînd în vedere că cea mai mare parte a fondurilor fixe sînt sau vor fi realizate în țară, de către întreprinderile constructoare de mașini din rețeaua M.I.C.M. și de către unitățile de utilaje și piese de schimb ale celorlalte ministere economice, ar fi util să se experimenteze o formulă prin care **aceste întreprinderi să asigure service-ul pentru utilajele produse și piesele de schimb aferente.** Pe lîngă că s-ar diminua realizarea dispersată la utilizator a pieselor de schimb (în condiții economice și tehnice adesea deficitare față de cele ale unităților care au construit utilajul respectiv și care au posibilitatea de a reproduce în continuare piesele de schimb necesare), astfel de măsuri i-ar obliga pe producătorii de utilaje la găsirea de soluții pentru creșterea fiabilității utilajelor și instalațiilor, pentru modernizarea continuă a acestora.

Atribuții necesare ale compartimentelor de resort

● LA NIVELUL întreprinderilor industriale, pentru activitatea de întreținere și reparații — care face parte intrinsecă din activitatea de producție — de regulă nu sînt organizate și nu se regăsesc activități de pregătire, programare și urmărire. Se impune **să se încredințeze compartimentelor mecano-energetice din întreprinderi și atribuții privind pregătirea tehnologiilor de intervenție, programarea și urmărirea,** inclusiv prin coordonarea nemijlocită a unor colective de metode (de pregătire a fabricației în domeniul reparațiilor și al autoutilării), precum și a unui colectiv de proiectare. Într-o asemenea structură s-ar facilita aplicarea metodelor matematicii moderne în organizarea lucrărilor de reparații (de exemplu, metoda PERT), a instrumentarului din domeniul cercetării operaționale (teoria firelor de așteptare, statistica matematică ș.a.), ca o condiție pentru economia de timp și resurse. Este vorba, deci, de o revizuire de fond a actualului mod de organizare a activității mecano-energetice, de la compartimente și pînă la formațiile de muncă. În acest fel, conducerea activității respective, luarea deciziilor în acest domeniu nu vor mai apare ca un proces intuitiv, empiric, dependent de talentul și priceperea celui pus în situația de a lua decizii ; se vor crea condiții pentru o activitate organizată și condusă în scopul creșterii fiabilității în funcționare a utilajelor și instalațiilor, paralel cu mărirea productivității muncii în activitatea de întreținere și reparații.

● Totodată, sînt de părere că nu mai poate fi tergiversată **preluarea integrală, de către toate centralele industriale, a atribuțiilor ce le revin** potrivit Legii nr. 5/1978 **în ce privește organizarea și controlul activității de întreținere și reparare** a utilajelor și instalațiilor, a aparatelor de măsură și control, precum și a pieselor de schimb pentru utilajele proprii. Exercitarea acestor atribuții ar trebui să se concretizeze în rezolvarea unor probleme care în prezent sînt lăsate pe seama întreprinderilor, deși depășesc posibilitățile acestora, în crearea de condiții materiale la unități, în măsuri de gospodărire a ansamblului parcului de utilaje din întreprinderile ce compun fiecare centrală.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

ÎN ACTUALITATE

● Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a inițiat organizarea în fiecare județ a cîte unui **centru specializat pentru lucrări de montaj, întreținere, reparații și service la utilajele și instalațiile din fermele zootehnice ale unităților agricole.** Primul centru de acest fel a luat ființă în județul Ilfov (fiind amplasat la complexul de vaci de lapte de la Adunații Copăceni și subordonat S.M.A. Călugăreni) ; pregătirile sînt avansate în județele Vrancea, Dîmbovița, Covasna, Ialomița, Satu Mare, Buzău. Centrele — dotate corespunzător și încadrate cu personal de specialitate, inclusiv grupe de proiectare — au în sarcină : procurarea și montarea de utilaje și instalații în cadrul noilor investiții în zootehnie ; modernizarea și buna exploatare a dotării existente ; calificarea sub raport mecanic a muncitorilor din fermele de animale sau păsări ; extinderea mecanizării în fermele din județ ; efectuarea, în ateliere proprii, de reparații capitale și recondiționări de agregate și piese de schimb, executarea de confecții metalice ; acordarea de asistență tehnică.

● În organizarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a avut loc recent, în județul Sibiu, o **consfătuire de lucru** cu mecanicii-șefi din principalele unități cu activitate de construcții de mașini, **pe teme privind întreținerea și reparațiile, pregătirea forței de muncă, asimilarea și recondiționarea pieselor de schimb și comportarea în exploatare a utilajelor realizate de industria noastră.** În cadrul consfătuirii s-a realizat un schimb de experiență și s-au stabilit unele măsuri de cooperare în realizarea pieselor de schimb și a reparațiilor, în transmiterea reciprocă de documentații pentru piese de schimb și valorificarea unor piese refolosibile provenite din dezmembrarea utilajelor casate.

Procesul circular activ

Abordarea sistemică a utilizării integrale a resurselor materiale şi energiei în proiectarea sistemelor industriale

DEZVOLTAREA proporţională şi armonioasă a economiei naţionale, realizarea unui echilibru optim între diferitele sectoare capabile să satisfacă într-o măsură crescîndă necesităţile societăţii, este condiţionată de existenţa şi valorificarea unor resurse, între care materiile prime, materialele şi energia se înscriu ca importante elemente. Procesul de dezvoltare economică implică o extindere a bazelor de materii prime cunoscute, dar mai ales preocupări pentru utilizarea raţională, valorificarea superioară şi punerea în valoare a noi resurse de materii prime, materiale şi energie.

O strategie ştiinţific fundamentată privind asigurarea cu materii prime, materiale şi energie a cerinţelor procesului de producţie urmează să rezulte din echilibrarea eforturilor menite să asigure dezvoltarea extensivă a bazelor de materii prime şi combustibil cunoscute cu eforturile orientate spre raţionalizarea consumurilor, creşterea valorificării şi descoperirea de noi resurse. Un asemenea obiectiv obligă în primul rînd la o abordare sistemică a problemei utilizării integrale a materiilor prime, materialelor şi energiei considerate ca intrări ale sistemului de producţie.

Ritmurile şi direcţiile de dezvoltare a bazei de materii prime vor fi în mod direct influenţate de capabilitatea sistemului de producţie, de a utiliza integral aceste resurse. Procesul creşterii bazei de materii prime, materiale şi energie va prezenta astfel două componente : cea a dezvoltării resurselor existente sau crearea unor resurse noi (componenta extensivă) şi cea a minimizării consumului de resurse (componenta intensivă). Într-adevăr scăderea consumului specific de resurse încorporate în produse şi servicii are ca efect asigurarea unor ritmuri de dezvoltare a economiei comparativ mai mari decît cele de dezvoltare a resurselor de materii prime, materiale şi energie, ceea ce permite micşorarea dependenţei procesului de dezvoltare de anumite resurse.

Şi fără îndoială că cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic constituie în acest proces o resursă specială avînd un rol adaptiv şi echilibrator. Despre abundenţa sau lipsa unor resurse de materii prime şi materiale nu se pot elabora raţionamente decît în condiţiile definirii scenariului tehnologic, respectiv, a modului în care societatea este capabilă să-şi satisfacă necesităţile. Ca atare, ştiinţa şi tehnologia, influenţînd configuraţia scenariilor tehnologice, schimbă raporturile între cerinţa socială şi anumite resurse materiale, operînd atît în planul definirii funcţiilor produselor şi serviciilor, al determinării structurilor acestora, cît şi în planul conceperii, realizării şi implementării unor sisteme de fabricaţie cu performanţe ridicate orientate spre utilizarea integrală a resurselor existente sau spre utilizarea de noi resurse. (În figura 1 se prezintă schema abordării globale a creşterii bazei de materii prime, materiale şi energie, punîndu-se în evidenţă atît componenta extensivă, cît şi cea intensivă a procesului).

Pentru activitatea de proiectare a sistemelor industriale materializarea componentei intensive prezintă o importanţă deosebită. Această componentă şi secvenţele sale prezintă un caracter important întrucît, indiferent dacă sistemul industrial foloseşte resurse considerate clasice sau resurse noi, minimizarea consumului resurselor rămîne un obiectiv constant. Chiar şi secvenţele ca : determinarea comenzii sociale şi exprimarea corectă a acesteia prin cererea de produse precum şi stabilirea funcţiilor produsului şi a nivelelor de performanţă care par că influenţează mai mult componenta extensivă, conduc la raţionamente ce influenţează direct consumul specific de resurse. În fapt, o dimensionare corectă a cererii va permite micşorarea stocurilor atît în circuitul materiilor prime, cît şi în cel al desfacerii produselor finite, iar o stabilire corespunzătoare a funcţiunilor şi nivelelor de performanţă va permite satisfacerea calitativă a cererii în condiţiile utilizării unui volum minimal de resurse.

Secvenţele orientate către produs şi tehnologie pun în evidenţă necesitatea de a considera consumul de resurse ca factor prioritar în însăşi determinarea structurii interne a produsului, avîndu-se în vedere componenţa tehnologiei de fabricaţie şi posibilitatea de folosire integrală a materiilor prime, materialelor şi energiei intrate în sistemul de producţie. Astfel, dintre toate componentele şi posibilităţile de prelucrare — combinare a acestora, orientate spre realcătuirea structurii unui produs capabil să manifeste funcţiunile cerute, se vor alege acelea care vor permite utilizarea celor mai economice materii prime şi a

Fig. 1 — Schema abordării globale a dezvoltării bazei de materii prime

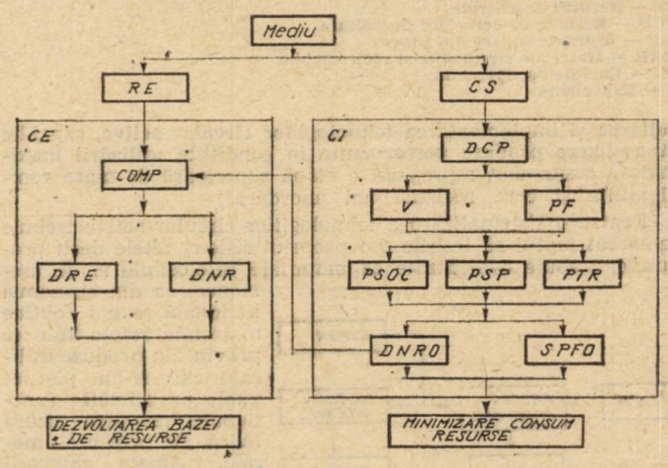

CE — Componenta extensivă
CI — Componenta intensivă
RE — Resurse de materii prime şi energie
CS — Comanda socială
DCP — Determinarea cererii de produse
V — Volum
PF — Performanţe şi funcţiuni
PSOC — Proiectarea sistemului de organizare şi conducere
PSP — Proiectarea structurii produsului
PTR — Proiectarea tehnologiei de realizare
DNRO — Determinarea necesarului de resurse optimizat
SPFO — Corectarea procesului de fabricaţie optimizat
COMP — Compararea necesarului de resurse optimizat cu resursele existente
DRE — Dezvoltarea resurselor existente
DNR — Dezvoltarea de noi resurse

procedeelor care conduc la cele mai mici pierderi şi consumuri de energie (vezi şi fig. 2).

La anumite intrări de resurse şi în condiţiile unei tehnologii date, în mod obiectiv, procesul de producţie va prezenta, pe lîngă ieşirile „produs sau servicii", ieşiri care nu au aceeaşi direcţie şi valoare de utilizare ca produsul. Cunoaşterea sistematică a acestor ieşiri şi dezvoltarea sistemului de producţie astfel încît să prezinte capabilitatea refolosirii acestora, reprezintă baza procesului de utilizare integrală a resurselor, devenind o preocupare cu pondere mărită în activitatea de inginerie tehnologică şi proiectare a sistemului industrial. Faţă de preocuparea pentru alegerea sau proiectarea tehnologiilor clasice, în care nivelul înalt al unor performanţe funcţionale ale produselor era considerat ca suficient pentru justificarea unor consumuri specifice ridicate de resurse, **preocuparea pentru cercetarea, dez-**

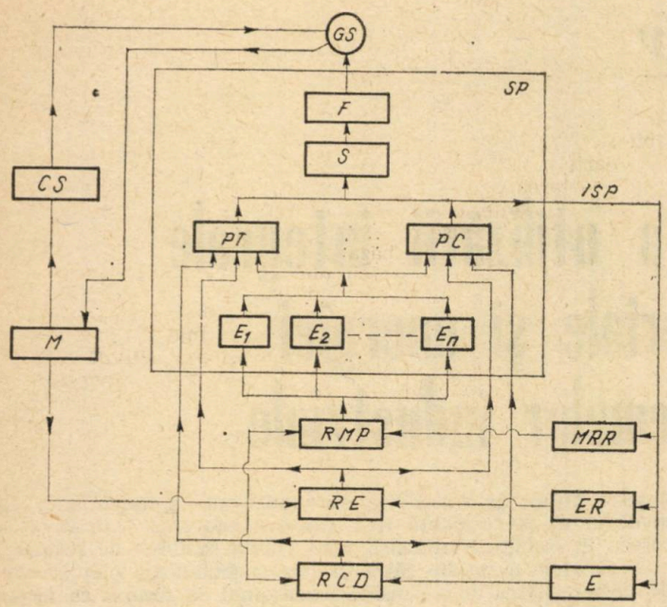

Fig. 2 — Obținerea funcțiunilor produsului și consumul de resurse

SP — Sistemul produsului
M — Mediu
CS — Comanda socială
GS — Grad de satisfacere
F — Funcție
S — Structură
PT — Proces de transformare
PC — Proces de combinare
E1... En — Elemente
RMP — Resurse de materii prime și materiale
RE — Resurse de energie
RCD — Resurse de cercetare-dezvoltare
ISP — Ieșiri secundare din proces
MRR — Materiale circulabile și recirculabile
ER — Energie recuperabilă
E — Experiență

voltarea și implementarea tehnologiilor circular-active, capabile să realizeze produse performante în condițiile utilizării maximale a resurselor, reprezintă o etapă superioară de mare complexitate și care reclamă noi abordări.*)

Pentru o sistematizare a tehnologiilor circular-active trebuie remarcat faptul că ieșirile din propriul sistem, altele decît produsele, trebuie considerate ca materiale refolosibile și de asemenea, ca din economia națională se pot obține materiale refolosibile ce provin din produse utilizate care și-au pierdut unele proprietăți funcționale, fie prin uzura fizică, fie prin cea morală. Aceste categorii formează resurse de materii prime refolosibile și recirculabile și fac obiectul preocupării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în vederea reintroducerii lor în procesul de producție (fig. 3).

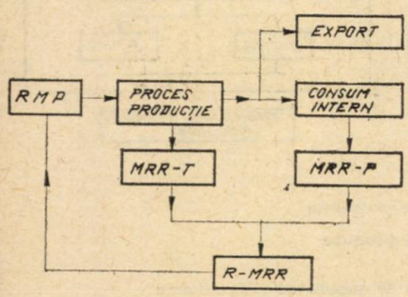

Fig. 3 — Schema de formare a resurselor de materiale recuperabile și refolosibile

RMP — Resurse de materii prime
MRR—T — Materiale recuperabile și recirculabile provenite din procesul tehnologic
MRR—P — Materiale recuperabile și recirculabile provenite de la populație
R—MRR — Resurse de materiale recuperabile și recirculabile

Considerații asupra unei sistematizări a tehnologiilor circular-active sînt prezentate în figura 4. În această sistematizare se deosebește conceptul de tehnologie circular-activă directă, cel al tehnologiei circular active cu tehnologie de recuperare și cel al tehnologiei circular-active în cascadă. În ceea ce privește tehnologia de recuperare, aceasta se poate diferenția după rolul ei în procesul de valorificare a materialelor recuperabile și recirculabile. Astfel, tehnologia de recuperare care permite reintroducerea în propriul proces a unor materiale secundare provenite din același proces poate fi considerată ca tehnologie pregătitoare de recuperare, în timp ce tehnologia care permite folosirea acestora împreună cu alte materiale refolosibile și recuperabile pentru obținerea unor produse diferite poate fi privită ca o tehnologie paralelă de recuperare.

În procesul de proiectare a obiectivelor industriale, problema minimizării consumului de resurse se pune atît în etapa de proiectare propriu-zisă a obiectivului, cît și cu referire la perioada de exploatare ulterioară. Astfel, un grup de indicatori exprimînd eficiența economică a investițiilor se referă la consumuri specifice de resurse încorporate în subsistemele fizice ale obiectivului industrial. Acești indicatori folosesc ca elemente de referință fie volumul producției fizice sau valorice, fie suprafața amenajată și/sau cea construită.

Funcția obiectiv a minimizării în această etapă poate fi considerată cheltuiala totală de energie încorporată în componentele sistemelor fizice, precum și necesară organizării acestora sub formă de sisteme industriale. Aplicarea acestor indicatori necesită o ierarhizare corespunzătoare a elementelor componente după conținutul de energie înglobată și consumul de energie pentru transport, depozitarea și ambalarea acestora.

Pentru etapa de exploatare, indicatorii exprimînd eficiența utilizării resurselor se prezintă atît sub forma consumurilor specifice necesare realizării produselor, cît și sub forma unor consumuri de resurse totale pentru asigurarea unei unități de timp de funcționare la capacitatea maximă a întregului sistem. Acest ultim indicator oferă un cadru mai larg de optimizare deoarece pune în evidență, pe lîngă eficacitatea economică a tehnologiei și cea a concepției de produs, influența modului de organizare și conducere a procesului de fabricație ca factor consumator de resurse.

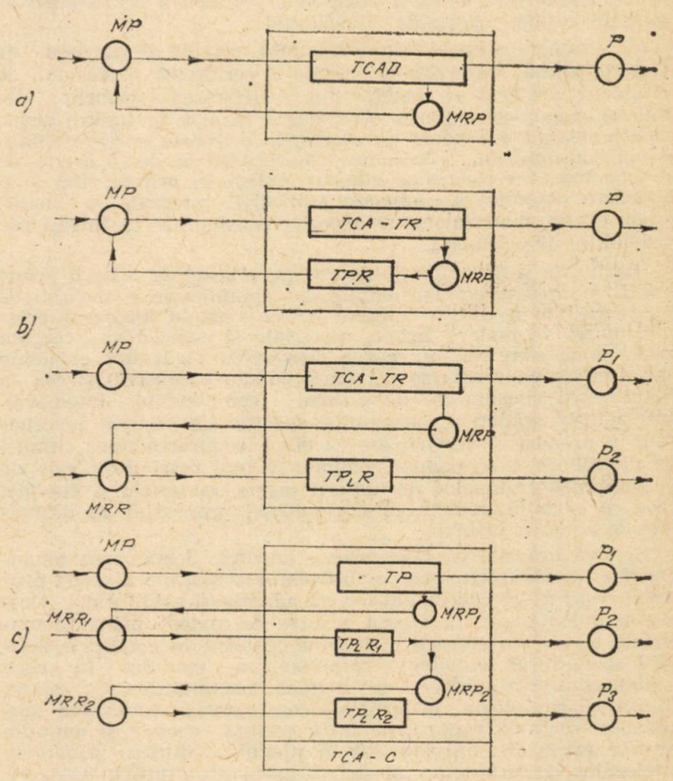

Fig. 4 — Sistematizarea tehnologiilor circular-active

MP — Materii prime și materiale
MRR — Materiale recuperabile și recirculabile
P1, P2, P3 — Produse
MRP — Materiale refolosibile din proces
MRR1, MRR2 — Materiale refolosibile din proces
a) TCAD — Tehnologii circular active directe
b) TCA—RS — Tehnologii circular active cu tehnologii de recuperare
SPR — Tehnologii pregătitoare de recuperare
TPLR — Tehnologii paralele de recuperare
c) TP — Tehnologii principale
TCA—C — Tehnologii circular active în cascadă.

Într-adevăr, modul de organizare și conducere, calitatea procesului decizional și a sistemului de coordonare și control, metodele de prevedere și declanșarea la momentul oportun a unor activități, influențează în mod determinant consumul de resurse în funcționarea unui sistem, în special datorită faptului că pentru asigurarea continuității procesului orice sistem industrial trebuie să dispună de unele rezerve de resurse și metode de compensare a perturbațiilor. Nivelul rezervelor, sesizarea corectă a perturbațiilor și optimizarea structurilor compensatorii

*) Asupra principiilor de funcționare și aplicațiilor procesului circular activ vezi dezbaterile și articolele publicate în Reviste Economice în 1978 și 1979.

se află într-o strînsă interdependenţă şi constituie partea integrantă din problematica conducerii ştiinţifice.

Pentru minimizarea consumului de resurse în realizarea obiectivului industrial, conceptul de proiectare integrată prezintă avantaje indiscutabile. În conformitate cu acest concept, plecîndu-se de la sarcina de producţie, se va determina conţinutul în activităţi şi extinderea funcţiunilor de structură în ansamblul lor, astfel încît sarcina de producţie să se realizeze cu cheltuieli totale minime, respectiv cheltuieli de investiţii şi exploatare minime. O primă demultiplicare constă în proiectarea optimizată a subsistemului tehnologic la care se va analiza limita de economicitate a performanţei circular-active şi se va stabili strategia tehnologiilor de recirculare. Subsistemele de

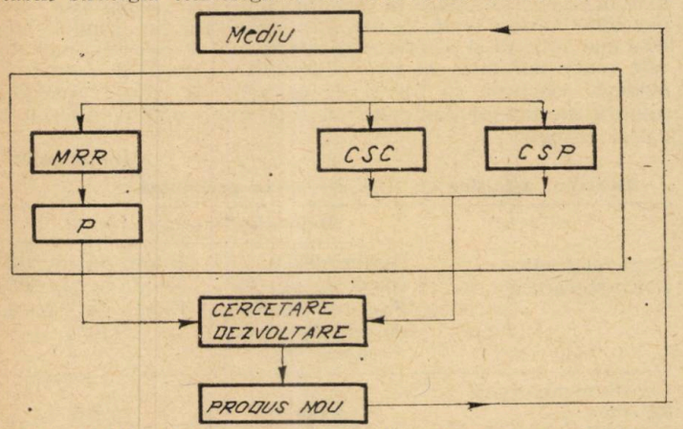

Fig. 5 — Relaţia cercetare-comandă socială în procesul obţinerii de noi produse, plecîndu-se de la materiale refolosibile şi recirculabile

MRR — Materiale refolosibile şi recirculabile
P — Performanţe
CSC — Comanda socială cunoscută
CSP — Comanda socială posibilă

asigurare tehnică şi funcţională organizatorică se vor proiecta ulterior pe baza cerinţelor derivînd din funcţiunile subsistemului tehnologic.

O atitudine de minimizare a consumului de resurse în aceste subsisteme constituie una din componentele optimizării ansamblului. Într-adevăr, problema amenajărilor constructive, a lucrărilor inginereşti şi instalaţiilor auxiliare şi de deservire, trebuie strict subordonată şi relaţionată cu cerinţele subsistemului tehnologic, aceste lucrări neparticipînd direct la procesul productiv, avînd însă rolul important de asigurare a condiţiilor de desfăşurare a acestuia.

În procesul utilizări integrale a resurselor şi valorificării superioare a acestora, un rol important îl are, de asemenea, cercetarea orientată spre obţinerea de noi produse incluzînd resursele de materii refolosibile şi recirculabile. Plecîndu-se, pe de o parte, de la înţelegerea faptului că produsul nu este scop în sine, ci reprezintă un element între producător şi utilizator, capabil să satisfacă prin funcţiunile sale unele cerinţe, iar pe de altă parte că sistemul cerinţelor creşte mai rapid decît producţia, cercetarea pentru noi produse va trebui să plece de la cerinţele manifestate, cît şi de la cerinţe potenţiale. A găsi în acest context noi produse revine la a satisface total sau parţial cerinţe existente sau noi pe baza proprietăţilor pe care le prezintă materiile refolosibile şi recirculabile. În fig. 5 este prezentată tocmai relaţia cercetare-comandă socială, orientată după aceste criterii.

Problema utilizării integrale a materiilor prime, materialelor şi energiei implică mutaţii în însăşi organizarea activităţii de cercetare, dezvoltare tehnologică şi proiectare pentru investiţii, mutaţii specifice creării unui maxime permisivităţi în mediul social-economic pentru introducerea progresului tehnic. O primă direcţie o constituie perfecţionarea organizării şi intensificarea transferului orizontal de informaţii şi tehnologii ca factor important de difuzie a cunoştinţelor capabile să mărească gradul de utilizare a resurselor materiale. Transferul dinspre ramurile cu rată mare de inovare, în care cercetarea fundamentală are un caracter preponderent, a unor sisteme de cunoştinţe, metode de cercetare, tehnologii sau sisteme de produse şi servicii, către celelalte ramuri prezintă însă obstacole atît comunicaţionale, cît şi organizaţionale. Obstacolele comunicaţionale se datoresc diferenţelor dintre limbajele specializate, a modului de prezentare a cerinţelor şi rezultatelor, precum şi a barierelor de timp şi spaţiu. Obstacolele organizaţionale constau în lipsa unor structuri dezvoltate şi orientate spre obţinerea şi gestionarea informaţională, precum şi spre mijlocirea sistematică şi intensă a schimbului de informaţii dintre diferite ramuri.

În sfîrşit, în planul organizaţional al unităţilor de cercetare, inginerie tehnologică şi proiectare pentru investiţii este necesară structurarea unor colective pluridisciplinare stabile, cu metode şi atitudini interdisciplinare, a unor sisteme de conducere adecvate realizării structurilor complexe şi nerepetitive, caracteristice obiectivelor industriale sau, în general, misiunilor complexe „de o singură dată".

O concluzie sintetică a celor prezentate o constituie aceea că în procesul dezvoltării, activitatea de proiectare a obiectivelor industriale este adînc implicată în valorificarea superioară a resurselor de materii prime, materiale şi energie, avînd un caracter integrator şi echilibrator al activităţilor de cercetare, dezvoltare, al cerinţelor cu posibilităţile caracteristice fiecărei etape în parte.

dr. ing. George COJOCARU
director I.P.I.U.

Valorificarea integrală a tuturor substanţelor în industria zahărului

DUPĂ CUM este cunoscut, în centrul preocupărilor de politică economică ale partidului şi statului nostru se află utilizarea şi valorificarea riguroasă, superioară a resurselor de materii prime, materiale, energie — ca un comandament vital pentru dezvoltarea ţării în actuala etapă. Una din soluţiile posibile de adaptare a aparatului productiv la aceste exigenţe o constituie organizarea unităţilor productive pe baza principiilor procesului circular activ*) — ce urmăreşte folosirea integrală a fiecărei particule de resurse materiale, sporirea cît mai puternică a efectelor economice ce se obţin de la acestea. În acest cadru, în articolul de faţă ne referim la posibilitatea de folosire a carbonatului de calciu precipitat, substanţă „secundară" care rezultă în procesul de obţinere a zahărului şi ale cărei valenţe de utilitate după cum se va vedea, însemnate, sînt, încă, pe nedrept subestimate.

În procesul de fabricare a zahărului, ca urmare a reacţiei dintre bioxidul de calciu şi bioxidul de carbon rezultă carbonatul de calciu preciptat[1]). Compoziţia acestei substanţe este aproximativ următoarea : 50% apă şi 50% substanţă uscată. În 100 părţi substanţă uscată se găsesc — potrivit părerii prof. Silin — componente importante în proporţie de : 2% zahăr ; 1,7% substanţe pectice ; 9,5% substanţe organice fără azot ; 5,9% substanţe organice cu azot ; 74,2% carbonat de calciu ; 2,8% săruri de calciu ale diferiţilor acizi ; 3,9% substanţe minerale inclusiv acid fosforic.

Ca urmare a conţinutului în substanţe cu azot şi acid fosforic, carbonatul de calciu precipitat poate fi întrebuinţat ca îngrăşămînt ; de asemenea, acest produs poate fi folosit ca amendament pentru soluri acide — 3/4 din substanţa uscată constituind carbonat de calciu, care neutralizează aciditatea. Mai facem o precizare. Din procesul de fabricare a zahărului, carbonatul de calciu rezultă sub formă de nămol şi se transportă prin conducte în halde. Aici apa se scurge şi se evaporă, rămînînd o masă cimentată slab, uşor friabilă. În urma analizei carbonatului de calciu din haldele I.I.S.Z. Roman, au rezultat caracteristicile redate în tabelul nr. 1. În aceste condiţii, conţinutul de carbonat de calciu recalculat din oxidul de calciu este de 86,5% în cazul determinării volumetrice şi 92% în cazul determinării gravimetrice, ceea ce indică o compoziţie foarte pură şi omogenă. Mai arătăm că în comparaţie cu filerele de calcar obţinute la elaborarea mixturilor asfaltice, granulozitatea carbonatului de calciu precipitat este şi ea superioară. În sprijinul acestei afirmaţii ţinem la dispoziţie date privind fineţea comparativă a unui filer de calcar şi a carbonatului de calciu precipitat conform prevederilor din STAS 539—66. Trebuie adăugat şi faptul că întrucît umiditatea carbonatului de calciu precipitat este ridicată, este necesară uscarea produsului cu o uşoară dezintegrare mecanică ; se impune şi luarea măsurilor pentru evitarea prafului.

Tabelul nr. 1

Umiditatea %	CaO determinat volumetric %	CaO determinat gravimetric %	Insolubil %	Coeficient de hidrofilie	Densitate kg/dm.c
4	48,5	51,5	1	1,16	2,68

Ce utilizări ar putea să prezinte, în aceste condiții, carbonatul de calciu precipitat ? Folosințele pot fi numeroase și însemnate. De exemplu, carbonatul de calciu precipitat poate fi adăugat în mortarele de var pentru reducerea cantității de pastă ; în același timp constituie germeni de cristalizare, care ajută la o întărire mai accentuată a mortarelor, fapt ce face ca marca mortarelor să fie atinsă mai devreme ; de asemenea, carbonatul de calciu precipitat poate fi folosit cu succes la mixturi asfaltice pentru lucrări de drumuri, la filerizarea bitumului pentru materiale hidroizolatoare în suluri și ca material pentru presărarea acestora pentru a nu se lipi la rulare etc. Să analizăm mai pe larg cîteva din aceste posibile direcții de utilizare a carbonatului de calciu.

Mixturi asfaltice

AȘA CUM se știe, la lucrările rutiere moderne se utilizează mixturi asfaltice pe bază de bitumuri diverse și agregate speciale (criblură din roci dure). Pentru îmbunătățirea caracteristicilor lianților bituminoși se folosește filerizarea, care constă în amestecarea în stare fluidă a bitumurilor cu un material fibros care constituie filerul[2]). Filerul reglează unele caracteristici ale bitumurilor : adaosul de filer scade penetrația, ridică punctul de înmuiere, reduce sensibilitatea la variații de temperatură și viteza de îmbătrînire. Prin folosirea corectă a filerizării mixturilor asfaltice se asigură comportarea îmbrăcăminților în timp și în special aderențe la agregate.

Din punct de vedere rutier, proprietățile cele mai importante necesare unui filier sînt : compoziția chimică care trebuie să asigure o slabă bazicitate — cerință la care răspunde, cu succes, carbonatul de calciu precipitat rezultat la fabricarea zahărului ; finețea care trebuie să fie cît mai înaintată, acțiunea sa chimică coloidală asupra liantului bituminos aflîndu-se în raport direct cu suprafața de contact — și această caracteristică este cu succes îndeplinită de carbonatul de calciu precipitat deoarece finețea acestuia este de două ori mai ridicată decît a filerului obișnuit din calcar măcinat ; coeficentul de hidrofilie, etc. După cum se vede, deci, caracteristicile respective sînt întrunite de carbonatul de calciu, ceea ce îi relevă, neîndoielnic, utilitatea ca filer.

Masticuri

PENTRU a se putea stabili o relație între finețe și gradul de filerizare — s-a utilizat un bitum de petrol cu penetrația de 96 zecimi de mm. la temperatura de 25°C și la punctul de înmuiere de 47°C după metoda inel și bilă. S-au utilizat în paralel pentru filerizare, filer de calcar și filer de carbonat de calciu precipitat rezultat din fabricarea zahărului. Potrivit unor date sintetice ale experimentului, valoarea penetrației cuprinsă între 51 și 53 zecimi de mm. corespunde la raportul bitum : filer — 0,9 : 1, față de 2,0 la filerul obișnuit. Adausul necesar de filer pentru ridicarea punctului de înmuiere este de 2,2 ori mai mare în cazul filerului din carbonat de calciu, precipitat — ceea ce pune din nou în lumină eficiența utilizării acestei din urmă substanțe.

Mortare asfaltice

REDĂM în tabelul nr. 2 caracteristicile a două mortare asfaltice cu filer de calcar și filer de carbonat de calciu precipitat. Din compararea caracteristicilor menționate în acest tabel rezultă că densitatea aparentă este mai ridicată la mortarele cu filer de carbonat de calciu precipitat ; absorbția de apă este mai mare în cazul filerului „deșeu", menținîndu-se însă în cadrul normelor în vigoare ; umflarea la apă este comparabilă în cele două cazuri, dar rezistența la compresiune este mai ridicată și pierderea de rezistență la absorbția maximă este mult mai mică în cazul filerului „deșeu". Se desprinde, evident, concluzia că filerul de carbonat de calcar precipitat asigură mortarelor caracteristici superioare față de filerul de calcar măcinat.

Tabelul nr. 2

Mortare asfaltice cu filer de calciu precipitat.

Caracteristicile fizico-mecanice	Rețeta de mortar asfaltic	
	Bitum 80/120, 10% Nisip de rîu 85% Filer de carbonat de calciu precipitat 5%	Bitum 80/120, 10% Nisip de rîu 80% Filer de calcar 10%
Densitate aparentă kg/ mc	2 140	2 000
Absorbție de apă, % din vol.	5,2	1,65
Umflarea, %	0	0,09
Rezistența la compresiune la 20° C, daN/cm²	34	30
Scăderea rezistenței după absorbție, %	29	16,7

Betoane asfaltice

AȘA CUM rezultă din caracteristicile obținute pe două rețele de beton asfaltic, din care una cu carbonat de calciu precipitat și alta cu filer de calcar obișnuit — date pe care le ținem la dispoziția celor interesați — în cazul betoanelor asfaltice se constată superioritatea filerului obținut din așa-zisul deșeu industrial. În concluzie, carbonatul de calciu precipitat se comportă mai bine în mixturile asfaltice decît filerele obișnuite putîndu-se reduce consumul cu 50%.

Ce concluzie se poate desprinde din cele arătate ? În mod cert că utilizarea carbonatului de calciu poate să aducă economii la lucrările de drumuri, deopotrivă degrevînd fabricile unde se produce de unele costuri — deloc minore și evitînd folosirea unor suprafețe de depozitare.

DAR SĂ PREZENTĂM și unele repere concrete ale eficienței. În calculele de bilanț, așa cum arătam, cantitatea de carborant de calciu precipitat ce rezultă în întreprinderi pentru industrializarea sfeclei de zahăr, se consideră de 10% din volumul sfeclei de zahăr prelucrate. Rezultă că la o fabrică cu o capacitate de prelucrare de 4 000 t/24 ha se va obține — într-o campanie de 100 zile — circa 40 000 t carbonat de calciu precipitat.

Mai trebuie luat în considerare și faptul că, potrivit STAS-ului 539—1966, prețul filerului din calcar măcinat este de 80 lei/t pentru cel livrat în vrac și 113 lei/t pentru cel livrat în saci de hîrtie. În condițiile, deci, ale utilizării întregii cantități de carbonat de calciu precipitat la operațiile de filerizare și considerînd că fabrica va primi același preț livrîndu-l în vrac, rezultă că la I.I.S.Z. Roman venitul net (plusprodusul) ar putea crește într-un singur an cu circa 3,2 mil. lei. Pentru fiecare tonă de sfeclă de zahăr prelucrată se poate acumula, așadar 8,00 lei. În cazul I.I.S.Z. Roman suma ce se poate acumula echivalează cu contravaloarea a 400 t zahăr. Extrapolînd analiza la nivelul subramurei (avînd, deci, în vedere totatul necesarului de sfeclă de zahăr) estimațiile evidențiază că s-ar putea dobîndi sume echivalente cu contravaloarea a 116 000 t zahăr pentru 1980 și 136 000 t pentru 1985. Estimațiile prezentate le considerăm elocvente pentru a pune în evidență eficiența acțiunii de utilizare integrală a fiecărei particule din necesarul de resurse materiale și energetice intrat în procesul de producție.[3])

ing. Nicolae BOTEZATU
I.I.S.Z. Roman

*) Vezi studiile și dezbaterile publicate în Revista economică nr. 1 ; 18 ; 20 ; 21 ; 22 ; 26/1979 și nr. 2/1980 etc.

1) Redăm exemplul unui bilanț de materiale, utilizînd 100 kg. sfeclă de zahăr :

Zeamă tulbure de **sat. I-a 235,4 kg** → Filtrarea după saturație I-a → **Zeamă clară — 225.26 kg.**
Carbonat de Co. p. p. — 10,8 kg.
Apă vaporizată — 0.4 kg.
Apă pt. stins var — 9,72 kg.

Apă de spălare **10,8 kg.**

2) vezi Emanoil I. Popescu — Materiale de construcție din deșeuri industriale, Ed. tehnică, București. 1974.

3) vezi și Nicolae, Botezatu — Contribuția întreprinderii la valorificarea rațională a subproduselor și deșeurilor, Revista economică, nr. 25, iunie 1977 ; Idem, Închiderea ciclului industrial, cale pentru sporirea producției nete, Revista economică nr. 35, septembrie 1978.

O GESTIUNE RAȚIONALĂ A RESURSELOR ENERGETICE ȘI DE MATERII PRIME

DÎND CURS înaltelor comandamente formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, de a spori rolul științei în modernizarea economiei naționale, precum și în direcția preocupărilor și eforturilor majore care se întreprind în economia românească în scopul economisirii resurselor materiale și energiei, colectivul de cercetători ai Institutului central de cercetări economice prezintă lucrarea **„Consumul energetic și structura producției"**, al cărei redactor responsabil este **Aurel Iancu**, lucrare apărută recent în **Editura Academiei.***) Volumul se înscrie ca rod al unor cercetări întreprinse cu consecvență de-a lungul a mai multor ani în ce privește probleme de valorificare eficientă a resurselor energetice naționale, de utilizare rațională și economisire a energiei în toate sectoarele de activitate și studiere a impactului consumului de energie asupra structurii producției.

Din capul locului reține atenția faptul că autorii studiază problema economisirii energiei și combustibililor în raport cu structura industriei urmărind un dublu obiectiv. Se propune, în primul rînd, căutarea unor soluții care să permită, printr-o mai rațională gospodărire a resurselor energetice, o mai bună satisfacere a nevoilor structurii planificate a industriei. În al doilea rînd, se are în vedere elaborarea unor instrumente concrete de cercetare și analiză, care să permită fundamentarea solidă a unor decizii privind ameliorarea și modernizarea în perspectivă a structurii producției industriale.

Un prim rezultat al investigației întreprinse în acest cadru îl constituie sinteza — redată în primele capitole ale cărții — asupra unor aspecte economice ale consumului de energie și combustibil. Ni se pare edificatoare astfel analiza tendințelor creșterii producției și de reducere a consumurilor de resurse energetice, a rezervelor existente în raport cu posibilitățile economiei noastre și cu tendințele existente pe plan mondial. În aceeași ordine de idei se înscriu cercetările privitoare la cuantificarea efectului pe care îl determină schimbarea structurii producției ramurilor industriale — alături de ceilalți factori determinanți: creșterea producției și modificarea consumurilor specifice — în evoluția consumului total de energie. Deopotrivă prezintă interes sublinirea făcută în legătură cu precizarea căilor de economisire a combustibililor și energiei electrice prin ridicarea randamentelor energetice.

O problemă fundamentală a lucrării, remarcabilă ca însemnătate, valoare științifică și eficiență practică în suita tuturor aspectelor abordate de cercetători o constituie însă, după opinia noastră, introducerea în analiza și calculul economic a unui concept nou — consumul cumulat de energie, exprimat în unități fizice convenționale pe produse — și punerea în valoare a valențelor lui informaționale la fundamentarea procesului decizional economic.

Se știe că în practica curentă consumul de energie era adeseori apreciat avîndu-se în vedere cu precădere consumul parțial al unei faze, operații etc. Or, **categoria de consum cumulat de energie** presupune cunoașterea consumului realizat și înregistrat în fiecare fază — intermediară sau finală — a procesului de prelucrare succesivă, necesară de parcurs pentru a obține un anume produs final. Pe de altă parte, cînd se evalua consumul energetic al aparatului de producție în ansamblu se luau adeseori în considerație numai produsele destinate satisfacerii cererii finale: consumul populației, nevoile de investiții, export, creșterea stocurilor și rezervele de produse. Ori, conceptul de consum cumulat presupune însumarea consumurilor directe făcute succesiv în toate etapele de prelucrare a resurselor, de la producerea resursei pînă la faza finală, pînă la obținerea produsului final. Cu alte cuvinte, așa cum rezultă din volum, consumul cumulat de energie se indentifică cu acea cantitate totală de energie pe care a cheltuit-o societatea în etapa dată a producției sociale pentru a obține o unitate de produs final.

Prin considerații și demonstrații judicios concepute autorii **au construit indicatorul** statistico-economic corespunzător acestui concept teoretic și **au fundamentat o metodologie adecvată de calcul analitic.** S-a avut în vedere determinarea consumului cumulat de energie (sau de orice resursă în general) pornind de la datele balanței legăturilor dintre ramuri. O exprimare valorică a acestora în condițiile imperfecțiunilor sistemului de prețuri distorsionează însă rezultatele calculului, astfel că acesta oferă numai o imagine orientativă. Neexistînd o balanță a legăturilor dintre ramuri suficient de detaliată, în unități fizice, apreciem ca posibilă metoda propusă în lucrare numai pentru calculul consumului cumulat de energie; ea constă în determinarea consumurilor energetice în unități fizice convenționale (în tcc) în fiecare fază de fabricație, de la extracție pînă la obținerea produsului final, inclusiv a consumurilor energetice indirecte rezultate din transferul de conținut energetic încorporat în mijloacele de producție consumate și apoi însumarea lor pe produse considerate finale. Metoda este indiscutabil laborioasă; experiența acumulată pînă în prezent în raport cu peste 500 de produse la care s-a aplicat, demonstrează posibilitatea de a o aplica în practică, evidențiind, totodată, sporul uriaș de informație și de cunoaștere pe care îl aduce.

Problema pe care o pune, deci, lucrarea și pe care o considerăm corect rezolvată este **reconsiderarea totală a modului de evidențiere și de calcul a consumului de energie în economie,** a unor concepte privind eficiența consumului de resurse energetice. Calculele demonstrează că diferența dintre consumurile din stadiul producției finale și cele cumulate — mai ales la produsele realizate după o schemă tehnologică cu multe faze de prelucrare — este atît de mare, încît în nici un fel nu poate fi neglijată.

Este evident că **a ști ce volum total de resurse deficitare încorporează un produs destinat exportului este de importanță covîrșitoare în aprecierea eficienței comerțului exterior.** Or, indicatorul determinat în volum oferă un răspuns la întrebarea dacă prin prețul încasat din exportul produsului s-a recuperat integral cheltuiala de resursă și s-a obținut sau nu un beneficiu. Dar iată și o altă problemă: consumul direct și cumulat de resurse fiind exprimat în unități fizice, cu ajutorul prețurilor existente pe piața mondială se pot estima în aceleași unități monetare atît resursele primare înmagazinate în produs cît și însăși valoarea produselor exportate. Eficiența activității de export s-ar putea apoi estima cu ușurință cu ajutorul unor indicatori propuși în lucrare și anume diferența dintre prețul extern în dolari al produsului exportat și valoarea în dolari a consumului cumulat de resurse energetice, gradul de recuperare a efortului energetic cumulat, respectiv raportul dintre prețul extern și valoarea consumului cumulat de resurse energetice.

Din multiutdinea problemelor ridicate și tratate în volum menționăm și propunerea de a folosi consumul energetic cumulat în operațiile de formare și corelare a prețurilor. Luarea în considerație a consumului cumulat de energie va ajuta la realizarea unei corelări a prețurilor care să stimuleze puternic economisirea resurselor, în general, și a celor energetice, în special. În lucrare se fundamentează, de asemenea, rolul pe care trebuie să-l joace consumurile energetice cumulate în proiectarea noilor investiții, în analiza eficienței activității etc. Așa cum se subliniază în volum, efectuarea calculelor și analizelor privind consumurile cumulate de resurse energetice și determinarea energo-intensivității produselor s-ar putea înlesni printr-o adaptare corespunzătoare a sistemului informațional economic al întreprinderilor și al verigilor organizatorice ierarhice superioare. Ar fi necesară, de asemenea, elaborarea periodică a balanței statistice a legăturilor dintre ramuri cu detalierea necesară pe subramuri și produse principale.

Actualitatea stringentă a temei abordate, valoarea științifică și aplicabilitatea imediată a soluțiilor oferite, contribuția reală adusă la perfecționarea cunoașterii și acțiunii economice, recomandă lucrarea în discuție ca o realizare originală meritorie, un volum deosebit de util tuturor specialiștilor din economie, de profil tehnic sau economic, proiectanți, energeticieni sau analiști.

prof. dr. L. TÖVISSI

*) Consumul energetic și structura producției, redactor responsabil Aurel Iancu, Editura Academiei R.S.R., Buc., 1979. Autori: dr. Aurel Iancu, Radu Burbea, Mihai Ion, Lucia Mihăilescu, Viorica Răducanu, Ștefan Răgălie, dr. Camelia Cămășoiu, Gabriela Nertea, Rodica Miroiu.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

SENSUL PROCAPITALIST AL „ANTIECONOMISMULUI" „NOII DREPTE" (I)

POSTULAREA opoziției dintre cultură și civilizație, manieră modernizată de reafirmare a vechii antinomii dintre materie și spirit, dintre economic și cultural străbate, semnificativ, așa cum arătam într-un articol apărut anterior în paginile Revistei economice *), diverse concepții nemarxiste contemporane. O asemenea antinomizare metafizică apare astăzi și sub forma „antieconomismului", concepție burgheză care urmărește să pună sub acuzare insuficiența științei și practicii economice în fața unor grave distorsiuni ale realității. De un asemenea spirit „antieconomist" sînt pătrunse concepțiile filozofice ale reprezentanților „noii drepte", care, în ultimul timp se manifestă pe planul ideilor în Franța, încercînd să dea o nouă vitalitate orientărilor ideologice „de dreapta", să înnoiască în filozofie aristocratismul și elitismul.

De exemplu, din protagoniștii „noii drepte", Alain de Benoist, dezvoltă pe larg într-un eseu publicat în 1975 ideea antinomiei dintre cultură și civilizație [1]). El raportează cultura la subiectivitatea omului, la interioritatea și sufletul lui, care ar rămîne închise în sine, incomunicabile, iar civilizația la ceea ce este exterior, comunicabil și are carcter de generalitate, putînd deveni chiar mondială ; iar aceste două categorii se află într-o funciară antinomie.

*) Vezi Ion Florea, Economie, Umanism și „iluzia gratuității", „Revista economică", nr. 7/1980.

Această presupusă opoziție a raportului dintre cultură și civilizație implică o altă contrapunere metafizică proprie filozofiei „noii drepte" și celei burgheze contemporane în ansamblul ei. Reprezentanții „noii drepte" cuprind în categoria de cultură valorile artistice, literare, morale, excluzînd din sfera acesteia componente științifice, tehnologice și cu atît mai mult cele de natură economică. Pornind de aici, filozofia „noii drepte" își afirmă deschis „antieconomismul", „economismul" fiind definit de aceasta, pasămite, ca o formă de reducționism și totalitarism al timpurilor moderne, care ar lipsi omul de autonomia și specificitatea sa, de ceea ce face ca el să fie și să rămînă om — coborînd prin aceasta nivelul existenței sale la unul inferior.

De pe această poziție protagoniștii „noii drepte" încearcă să identifice economismul — ca formă de reducționism ideologic și politic și ca viziune filozofică care are ca ideal acel Homo oeconomicus, expresie a omului alienat, unidimensionalizat (la care se referea Herbert Marcuse în lucrarea sa „Omul unidimensional") — cu preocuparea, atît de neocolit în lumea de astăzi, pentru dezvoltarea economică și lupta împotriva sărăciei [2]). Este vorba deci, de o substituire a realității prin fals, de o mistificare — care-i folosită de exegeți burghezi cu scopul cît se poate de concret de a nu mai face apoi nici un fel de distincție între capitalism și socialism, între viziunea și practica burgheză și cea marxistă, revoluționară despre societate.

„Concepția omului ca animal ființă economică (...), ajunge să afirme astfel Alain de Benoist, este simbolul, semnul însuși care caracterizează în același timp capitalismul burghez și socialismul marxist. Liberalismul și marxismul s-au născut ca doi poli opuși ai aceluiași sistem de valori economice. Unul apără exploatatorul, altul apără exploatatul — dar, în nici unul din cele două cazuri nu se părăsește sfera alienării economice" [3]). Alain de Benoist consideră, deci, nesemnificativ tocmai ceea ce este esențial : poziția de clasă pe care o apără un sistem economic sau celălalt, fie a exploatatorilor sau a exploataților, natura diferită a celor două orînduiri sociale — capitalismul și socialismul, natură care este dată de specificul relațiilor de producție și de

FIŞE

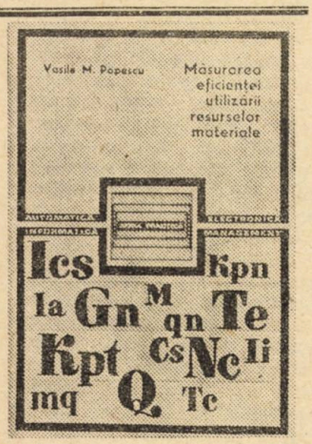

● *În seria lucrărilor economice — tot mai bogată și diversă — ce aprofundează probleme de bază ale dezvoltării economico-sociale consemnăm apariția, la* Editura Tehnică, *a unui nou volum — „MĂSURAREA EFICIENȚEI UTILIZĂRII RESURSELOR NATURALE", semnat de Vasile M. Popescu. Evidențiind importanța cardinală pe care o dobîndește, în actuala etapă de dezvoltare a economiei naționale și în perspectivă, reducerea cheltuielilor materiale — factor de bază în sporirea eficienței economice — autorul surprinde, într-un prim capitol de carte, elementele ce caracterizează evoluția cheltuielilor materiale, pe o perioadă mai lungă de timp, pe ramuri ale industriei, deopotrivă cu tendințele ce se desprind în urma analizelor întreprinse.*

Caracterul complex pe care îl vădește procesul de economisire a resurselor materiale și de utilizare a fondurilor fixe, se subliniază în lucrare, impune, din perspectivă metodologică, elaborarea și aplicarea unor indicatori care să reflecte cît mai fidel această complexitate. Potrivit opiniei lui V.M.P. acest sistem global trebuie să cuprindă indicatori ai consumurilor specifice de materiale, indicatori de greutate absolută și specifică a produselor, indicatori privind măsurarea eficienței fondurilor fixe, indicatori sintetici ce caracterizează — direct sau indirect — eficiența utilizării resurselor materiale. Instrumente de bază în planificarea și urmărirea activității economice, indicatori de eficiență ai utilizării resurselor materiale și a fondurilor fixe trebuie să exprime, asemeni tuturor indicatorilor economici, cît mai real și operativ procesele ce se desfășoară în economie, să contribuie la transpunerea în activitatea practică a unui mod nou de a concepe această categorie economică.

Eficiența comerțului exterior

● *Comerțul exterior a constituit un factor de primă însemnătate în realizarea unor ritmuri înalte ale dezvoltării economiei iugoslave în ultimii ani, se apreciază în articolul „In the struggle for stabilization", publicat de revista TRZISTE-NOVAC-KAPITAL numărul din ianuarie a.c. Totodată, ca urmare a adîncirii, interdependențelor economice pe plan mondial, a accentuării funcțiilor sale în asigurarea progresului de ansamblu al economiei, a valorificării superioare a avuției naționale, rolul comerțului exterior va spori continuu. Acest fapt a impus și va impune și în viitor — așa cum se relevă în articol — analiza atentă a realităților economice deopotrivă cu asigurarea cadrului optim desfășurării unei activități eficiente.*

Evoluția comerțului exterior al R.S.F. Iugoslavia în ultima perioadă a evidențiat o tendință de creștere a importurilor, cu deosebire din țările industrializate și o scădere relativă a exporturilor. Pentru a se asigura echilibrul celor două componente ale activității de comerț exterior — se subliniază în articol — au fost inițiate o serie de măsuri menite să stimuleze în mod prioritar creșterea exporturilor, elementul calitativ nou ce caracterizează această orientare îl constituie legarea strînsă — intercondiționarea, în fapt — la nivelul fiecărei unități economice, a exporturilor și a importurilor. Se are, astfel, în vedere nu atît realizarea unui cadru cu caracter formal cît, în mod deosebit, promovarea unor criterii economice de organizare și conducere a activității productive care să stimuleze creșterea productivității la nivel național și ridicarea competitivității produselor iugoslave pe piețele internaționale.

Rentabilitatea și competitivitatea designului industrial

● *Estetica industrială, domeniu relativ nou ce valorifică prin*

clasă existente în cele două societăți, de caracterul de clasă al puterii politice, de clasa care deține puterea economică și politică și de scopurile pe care ea tinde să le realizeze.

De aici concluzia lui A.B. privind considerarea în mod abstract a domeniului economic ca imperiu absolut al alienării umane, indiferent de condiții și de orînduire socială. Or, economia nu este prin sine alienatoare, ci acest caracter îi este imprimat într-o măsură sau alta în funcție de identitatea beneficiarilor adevărați ai producției materiale și ai tuturor activităților economice, de natura relațiilor de producție și sociale, de măsura în care asemenea activități sînt sau nu un scop în sine, au sau nu un rol hotărîtor în emanciparea omului. În socialism, unde ridicarea vieții, a condiției umane devine scopul însuși al producției materiale, al tuturor activităților ce se inițiază și se desfășoară, alienarea nu face parte din trăsăturile caracteristice ale societății. În societatea modernă bazată pe exploatare în capitalism, alienarea are însă un caracter profund, natură antagonistă, o sferă atotcuprinzătoare ; aici omul se pierde ca scop, ca principal beneficiar într-o societate subordonată realizării unor profituri maxime de către posesorii individuali sau asociați ai capitalului investit. Iată cum dintr-o viziune „antieconomist" abstractă, reprezentanții „noii drepte" nu mai văd deosebirile de esență dintre sistemele cu orînduiri sociale diferite, deși ei se proclamă apărătorii „dreptului la diferență". Ei asimilează socialismul cu capitalismul („burghezismul" în expresia lui Louis Pauwels) considerînd că ceea ce este propriu, intrinsec acestuia din urmă (și anume, de a considera „economia întregului destin" sau că „economia este însuși destinul" [4]) se extinde, pasă-mi-te, firesc asupra socialismului.

Nimic nu este mai simplificator și mistificator decît o asemenea asimilare, a socialismului, care și ca teorie și ca practică urmărește realizarea idealului dezvoltării multilaterale, nu numai a societății în ansamblul activităților sale, dar și a ființei umane, a tuturor capacităților sale creatoare. Omul bogat, arăta Marx încă în tinerețe, nu va mai fi într-o asemenea societate cel ce are cît mai mult în sfera economicului, ci cel ce este cît mai bogat, în manifestările personalității sale, în sfera spiritualului și creativității.

Antieconomismul „noii drepte" semnifică în același timp respingerea economiei ca știință și aceasta din mai multe motive. Subapreciind în genere valorile științifice, reprezentanții „noii drepte" nu pot admite existența unei științe cu privire la societate pentru că ei stabilesc o opoziție între ideologie și știință : a vorbi despre știință cu privire la domeniul umanului și al istoriei înseamnă, după opinia deformată a acestora, un abuz, înseamnă a introduce „sentimentul că omul nu are o existență autonomă, un destin particular" [5]. A. de Benoist respinge și el, cu argumente pretins savante, ideea că putem avea o știință economică. El consideră că economia nu ar putea constitui" o sferă autonomă, adică o sferă care să nu depindă de nici o altă lege, decît de legile proprii [6] ; după părerea sa economia este o sferă subordonată și „știința economică" nu mai este decît o tehnică sau o metodologie „precum geometria variabilă" : ca disciplină, ea nu este decît descripția istorică sau clasificarea mijloacelor proprii de a realiza o intenție sau alta cu motivații non economice" [7].

Admițînd specificitatea și autonomia („Vive la différence" sînt cuvintele cu care Alain de Benoist își începe unul din numeroasele sale articole) la nivel global și al indivizilor, protagoniștii „noii drepte" n-o mai pot însă admite între diferitele paliere sau sfere ale vieții sociale. Orice cercetător și cunoscător al științelor sociale știe însă că strînsa corelație dintre diversele nivele ale societății nu anulează specificitatea și independența lor relativă, fapt care și creează posibilitatea manifestării unor legități specifice, nu numai cu caracter sociologic și istoric global, ci și sectorial, a unor legi în plan economic, politic, cultural etc.

prof. dr. Ion FLOREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[1]) Vezi La paradigne de la culture, în volumul lui Alain de Benoist, Les idées à l'endroit. Editions Libres/Hallier, 1975.
[2]) Idem, p. 160
[3]) Idem, p. 84
[4]) Idem, p. 160
[5]) Louis Pauwels, Comment devient-on ce que l'on est ? Edition Stock, 1978, p. 173
[6]) Alain de Benoist, op. cit. p. 85
[7]) Ibidem

excelență inteligență și creativitate, vădește virtuți de înaltă rentabilitate economică – consideră Patrick Arnoux *în articolul* „Une carrière design" *publicat în numărul din 22 martie al revistei* L'EXPRESS. *Unul din argumentele ce pot fi aduse în sprijinul acestei afirmații îl constituie succesele notabile pe care le obține Alain Carré, specialist în design: o cifră de afaceri de 3,5 milioane de franci – realizată cu un personal de numai 23 de oameni valorificînd exclusiv „materia cenușie pură" asigură competitivitate înaltă și forță de penetrare pe piețe occidentale, inclusiv în Japonia, țară ce dispune de cel mai mare număr de specialiști în acest domeniu. Resorturile care asigură succesul și o tot mai largă recunoaștere acestei activități este capacitatea sa de a îmbina și exprima, într-un limbaj unic, exigențe de natură tehnologică, economică, organizațională – factor de primă însemnătate în asigurarea competitivității produselor. În continuă amplificare, funcțiile esteticii industriale, opinează P.A., nu se limitează însă la rolul de mijloc important în promovarea noutăților. Proiectînd produse dintre cele mai diferite (de la sticle, flacoane, ciorapi la produse electronice de ultim tip) într-o concepție unitară, integrîndu-se prin înseși aceste produse în viața cotidiană, în conștiința unor grupuri largi ale populației, designul vădește incontestabile efecte psihologice și conduce la creșterea competitivității produselor pe piața mondială.*

Simpozion studențesc

● *Recent, Laboratorul de conducere din cadrul Acamediei de Studii Economice a organizat cel de al doilea Simpozion studențesc consacrat aplicațiilor unor metodologii de cercetare asupra activității din unitățile industriale. Conceput ca o modalitate eficientă de integrare a învățămîntului economic superior cu cercetarea și producția – simpozionul a constituit un prilej de afirmare a capacității și străduinței studenților economiști de a investiga și analiza unele fenomene economice concrete. Reușita – atît în plan științific cît și cel didactic – a acestei manifestări a fost susținută, într-o măsură, de numărul comunicărilor prezentate – circa 250 – cît și de aria tematică diversă cuprinsă în secțiuni – reducerea costurilor de producție prin aplicarea analizei valorii, creativitatea și calitatea, factori de creștere a eficienței și competitivității activității întreprinderilor ; analiza și evaluarea rezervelor de creștere a eficienței activității întreprinderilor industriale ; aspecte ale perfecționării conducerii în contextul aplicării noului mecanism economico-financiar.*

● *Volumul* VISIONES DE SOCIEDADES DESEABLES *(Viziuni asupra societăților dezirabile), Ciudad de Mexico, 1979, 451 p., apărut sub redacția Eleonorei Masini și a lui Johan Galtung, cuprinde comunicările prezentate și dezbătute cu ocazia reuniunii*

FIȘE

desfășurate între 5 și 9 aprilie 1978 în capitala mexicană, sub auspiciile Federației mondiale pentru studierea viitorului, Centrului de studii economice și sociale al lumii a treia din orașul gazdă și Universității Națiunilor Unite. Comunicările prezentate fac parte din proiectul „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare" elaborat sub egida Universității Națiunilor Unite și se referă la capitolul obiectivelor. Așa cum subliniază Sam Cole și Ian Milles în concluzii, volumul își propune să contribuie la „înțelegerea contradicțiilor care există în interiorul și între diferitele viziuni și la găsirea modurilor în care acestea pot fi făcute compatibile într-o lume diversă". Volumul include și o contribuție românească, în care sînt prezentate opțiunile și experiența românească în procesul dezvoltării pe calea socialismului.

11 VENITUL NAȚIONAL

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

NIVELUL DE DEZVOLTARE economică a unei țări ca și gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale poporului sînt oglindite prin intermediul unui sistem de indicatori în care un loc important îl ocupă avuția națională, produsul social și venitul național.

Avuția națională, produsul social și venitul național

PENTRU CA societatea omenească să-și poată continua existența ea trebuie să consume și ca urmare să producă în mod continuu. Continuitatea producției se sprijină pe potențialul oferit de avuția națională. **Prin avuție națională se înțelege totalitatea valorilor materiale și spirituale de care dispune un popor la un moment dat.** Ea include :

a) bunurile materiale create prin muncă și acumulate de-a lungul anilor (fonduri fixe productive ; fonduri neproductive destinate desfășurării activității de învățămînt, cultură, sănătate și sport ; fondul de locuințe ; rezerve materiale ; bunuri de consum de folosință îndelungată) ;

b) resursele naturale utilizate sau utilizabile (terenuri, pășuni, fînețe, vii, zăcăminte de minereuri, potențialul hidroenergetic) ;

c) potențialul științific și patrimoniul cultural (brevete de invenții, pregătirea generală și de specialitate a populației, operele de artă).

În socialism, avuția națională se află în proprietatea socialistă de stat și cooperatistă și în proprietate personală, servind pentru dezvoltarea întregii societăți.

Utilizîndu-se elementele avuției naționale se obține **produsul social. Acesta reprezintă totalitatea valorilor de întrebuințare create într-o țară, în decursul unei perioade de timp determinate, de obicei un an.** Mărimea acestuia se determină prin însumarea pe ramuri și apoi pe economie a producției globale a fiecărei întreprinderi. **Prin producția globală se înțelege expresia bănească a rezultatelor activității unei întreprinderi într-o anumită perioadă de timp, concretizată în bunuri materiale și servicii.** Prin urmare, ceea ce la nivelul întregii economii reprezintă produs social, la nivelul unei întreprinderi reprezintă producție globală.

Întrucît fiecare marfă are două laturi — valoare de întrebuințare și valoare — și produsul social, care cuprinde totalitatea mărfurilor produse de societate în decursul unui an, va avea două aspecte : un aspect material și un aspect valoric.

Sub aspect material, produsul social cuprinde **mijloacele de producție,** adică bunurile destinate consumării lor treptate sau dintr-o dată într-un nou proces de producție (mașini, materii prime) și **obiectele de consum,** adică bunuri destinate consumului personal al oamenilor (alimente, îmbrăcăminte).

Sub aspect valoric, produsul social cuprinde : **valoarea mijloacelor de producție consumate,** care mai poartă denumirea de fond de înlocuire, **valoarea produsului necesar,** creată de munca pentru sine și **valoarea plusprodusului,** creată de munca pentru societate.

Suma valorii nou create, de către munca pentru sine și de către munca pentru societate, constituie venitul național.

Prin urmare, **venitul național reprezintă acea parte a produsului social care rămîne după înlocuirea mijloacelor de producție consumate sau aceea parte a produsului social în care este cristalizată valoarea nou creată.**

Fiind o parte a produsului social, venitul național are, de asemenea, două aspecte : un aspect material și un aspect valoric. Sub aspect material, venitul național este compus din **obiecte de consum** și **mijloace de producție destinate lărgirii producției.** Sub aspect valoric, el cuprinde **valoarea produsului necesar** și **valoarea plusprodusului.**

Ceea ce la nivelul economiei naționale reprezintă venitul

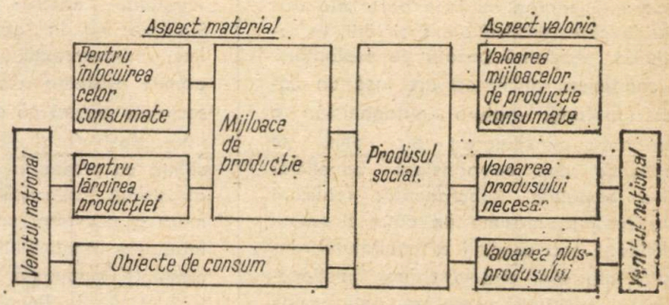

Structura materială și valorică a produsului social și a venitului național

național, la nivelul întreprinderii reprezintă producția netă. **Prin producție netă înțelegem acea parte a producției globale în care este cristalizat produsul nou creat.** Începînd cu anul 1978, producția netă a devenit principalul indicator care stă la baza aprecierii activității fiecărei unități economice.

Factorii de creștere a venitului național

VENITUL NAȚIONAL, ca și produsul social, este creat de către munca productivă. Este considerată productivă munca, depusă în industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și telecomunicații, comerț, activitatea hotelieră și activitatea de cercetare științifică în slujba producției, îndeplinind trei condiții :

a) creează valoarea de întrebuințare în sens social ;

b) creează valoare nouă ;

c)creează, în cadrul valorii nou create, venit net.

Economia unei țări mai cuprinde, pe lîngă sfera muncii productive, și sfera muncii neproductive. În această sferă se încadrează munca ce se desfășoară în domeniile învățămîntului, culturii, artei ocrotirii sănătății și administrației de stat.

Deși activitățile depuse în aceste domenii sînt necesare societății, ele nu se includ în sfera muncii productive, nefiind considerate drept creatoare de venit național.

Venitul național sporește prin acțiunea a doi factori : a) creșterea volumului de muncă depusă în sfera muncii productive și b) creșterea productivității muncii sociale.

Creșterea volumului de muncă depusă în sfera muncii productive se asigură prin sporul natural al populației apte de muncă și prin transformarea unor munci cu caracter sezonier în munci cu caracter permanent. Acest factor duce la creșterea venitului național atît sub forma materială cît și sub forma valorică. Acțiunea sa asupra creșterii venitului național este însă limitată întrucît sînt limitate atît sporul natural al populației apte de muncă cît și posibilitatea transformării unor munci sezoniere în munci permanente. Mai mult decît atît, reducerea duratei săptămînii de lucru determină reducerea volumului de muncă depus în sfera muncii productive. În vederea determi-

nării corecte a necesarului de forță de muncă și a utilizării cît mai depline a timpului de lucru, Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din 22—23 martie 1978 a stabilit introducerea în planurile întreprinderilor a indicatorului **fondul total de timp de muncă al întreprinderii.**

Rolul determinant asupra creșterii venitului național îl joacă cel de-al doilea factor — **creșterea productivității muncii sociale.** În general, acest factor determină creșterea venitului național numai sub formă materială. El determină însă și o creștere sub formă valorică, atunci cînd creșterea productivității muncii sociale nu este urmată de reducerea prețurilor, sau cînd această creștere se asigură pe seama ridicării calificării.

Întrucît, sub aspect valoric, produsul social cuprinde fondul de înlocuire și venitul național, la un volum dat al produsului social, venitul național este cu atît mai mare cu cît fondul de înlocuire este mai mic și invers. Ca urmare, o importanță deosebită pentru creșterea venitului național o are **reducerea ponderii fondului de înlocuire în produsul social.** La nivelul anului 1980, reducerea cu 1% a ponderii fondului de înlocuire în produsul social echivalează cu un spor de venit național de 14 miliarde lei.

În țara noastră, ponderea fondului de înlocuire în produsul social s-a redus în perioada 1971—1978, cînd venitul național a crescut mai rapid decît produsul social. Reducerea acestei ponderi, care exprimă creșterea eficienței economice se manifestă și în continuare. Astfel, de la 57,7%, cît este preliminată ponderea fondului de înlocuire în produsul social în anul 1980 ea urmează să se reducă la 55,5% în 1985.

În anii construcției socialiste, venitul național al țării noastre a crescut în mod continuu. Astfel, în perioada 1951—1978 acesta a crescut de peste 13 ori, cu un ritm mediu anual de 9,7%. Ca urmare, venitul național pe locuitor a sporit de la circa 100 de dolari în 1950 la peste 1 500 de dolari în 1978. Cu toată această creștere, nivelul venitului național pe locuitor din țara noastră este de 3—4 ori mai mic decît cel existent în țările dezvoltate din punct de vedere economic. Pentru a lichida decalajul ce ne desparte de aceste țări, venitul național va trebui să crească în ritm rapid și în viitor. În perioada 1976—1980, ritmul mediu anual preliminat de creștere a venitului național din țara noastră este de 10,4%, iar în perioada 1981—1985 de 6,7—7,4%. Ca urmare a acestor creșteri, în anul 1985 venitul național din țara noastră va fi cu 38—43% mai mare decît cel existent în 1980, iar pe locuitor se va ridica la 2 400—2 500 dolari. Un asemenea nivel al venitului național pe locuitor, o serie de transformări calitative care vor avea loc în economie — cum ar fi sporirea mai accentuată a productivității muncii sociale și reducerea ponderii populației ocupate în agricultură — ca și creșterea producției pe locuitor la principalele produse, vor permite **depășirea de către țara noastră, în cincinalul 1981—1985 a stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrarea sa în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie.**

Repartizarea venitului național

CONCOMITENT cu producerea venitului național are loc și repartizarea lui. Ea se face în două etape : etapa repartizării primare sau distribuirii venitului național și etapa repartizării secundare sau a redistribuirii.

Prin distribuirea venitului național se înțelege procesul repartizării planificate a întregului venit național creat între participanții la producerea lui în sfera muncii productive. Astfel, lucrătorii vor primi retribuția, iar membrii C.A.P. veniturile din C.A.P., întreprinderile și C.A.P. vor primi beneficiul și, respectiv, veniturile C.A.P., iar statul socialist, ca proprietar al mijloacelor de producție și organizator al procesului de producție va primi impozitul pe circulația mărfurilor, prelevări pentru societate din valoarea producției nete, taxele asupra terenurilor etc. Toate aceste venituri poartă denumirea de **venituri primare.**

Existența celor două sfere ale muncii sociale — sfera muncii productive și sfera neproductivă, a celor două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă — ca și neconcordanța dintre locul de creare și cel de utilizare a venitului național, impun și redistribuirea venitului național. **Prin redistribuirea venitului național se înțelege trecerea fără echivalent direct a unei părți din venitul național din sfera productivă în sfera neproductivă sau dintr-un patrimoniu în altul.**

Redistribuirea venitului național are loc prin intermediul următoarelor pîrghii : a) bugetul de stat ; b) prestarea serviciilor neproductive ; c) sistemul prețurilor.

Bugetul de stat reprezintă principala pîrghie de redistribuire a venitului național. Prin intermediul său are loc o redistribuire a veniturilor între stat și unitățile socialiste, pe de o parte și între stat și populație, pe de altă parte. Caracteristic redistribuirii dintre stat și populație este trecerea unei valori mai mari de la stat la populație comparativ cu valoarea care trece de la populație la stat. Legea pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1980 prevede trecerea de la populație la stat sub forma de impozite și taxe a unei valori de 2,8 miliarde lei și trecerea de la stat la populație sub forma finanțării acțiunilor social-culturale a unei valori de 74,3 miliarde lei.

Prestările de servicii neproductive reprezintă o a doua pîrghie de redistribuire a venitului național. Plata acestor servicii determină formarea unor venituri ale unităților prestatoare de servicii care îmbracă forma de chirii, tarife, taxe de intrare, prime de asigurare etc.

Sistemul de prețuri reprezintă cea de a treia pîrghie de redistribuire a venitului național. Prin stabilirea unor prețuri cu o abatere peste valoare, cum este cazul la obiectele de lux, are loc o redistribuire a unei părți din veniturile cumpărătorilor acestor produse în favoarea statului. Dimpotrivă, prin stabilirea unor prețuri cu o abatere sub valoare, cum este cazul unor articole pentru copii, are loc redistribuirea unei părți din veniturile statului în favoarea cumpărătorilor acestor produse.

Veniturile care se formează în urma redistribuirii poartă denumirea de **venituri secundare.**

O anumită redistribuire a venitului național are loc și între țări, **prin intermediul relațiilor economice externe.** În urma desfășurării acestor relații are loc un transfer de venit național din țările în care productivitatea muncii naționale este mai mică decît productivitatea muncii internaționale în țările în care productivitatea muncii naționale este mai mare.

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii venitului național se formează veniturile finale ale statului, ale unităților socialiste și ale populației. Aceste venituri se folosesc în două scopuri : a) în scopul dezvoltării economice (acumulării) și b) în scopul consumului. Partea din venitul național utilizată în scopul dezvoltării economice poartă denumirea de **fond de dezvoltare (acumulare).** Din acest fond se constituie : fondul pentru lărgirea producției ; fondul pentru construcțiile de interes social-cultural ; fondul de rezervă și de asigurare.

Cealaltă parte a venitului național, utilizată pentru consumul populației, poartă denumirea de **fond de consum.** Acest fond se împarte, la rîndul său, în **fond de consum individual,** destinat retribuirii oamenilor muncii, în raport cu cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii depuse și **fond de consum social,** folosit pentru satisfacerea nevoilor social-culturale și ale administrației de stat.

Stabilirea proporției dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) reprezintă una din opțiunile fundamentale ale politicii economice, întrucît prin intermediul ei se asigură îmbinarea scopului nemijlocit al producției socialiste cu mijloacele pentru înfăptuirea acestui scop, a intereselor prezente ale membrilor societății cu interesele lor de perspectivă.

Întrucît fondul de dezvoltare (acumulare) și fondul de consum sînt două părți ale unui întreg — venitul național — creșterea ponderii unuia presupune reducerea ponderii celuilalt. De aici necesitatea stabilirii unui raport optim între cele două fonduri. **Se consideră optim acel raport dintre cele două fonduri care asigură într-o anumită perioadă mai îndelungată de timp un consum maxim** ceea ce se poate realiza prin alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare. Avîndu-se în vedere că numai aceasta este calea pentru dezvoltare și lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate, pentru progresul rapid al economiei și creșterea pe această bază, a bunăstării materiale, raportul dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare a fost de 66-67 :33-34 în cincinalul 1976—1980 și vai fi de 70 : 30 în cincinalul 1981—1985. Acest raport se situează — după cum se arată în documentele Congresului al XII-lea, la nivel optim pentru această etapă, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu ridicarea bunăstării întregului popor.

lector univ. dr. Gruiță PĂRĂIAN

ÎNTREBĂRI:

1. **Ce este avuția națională și care sînt elementele componente ale acesteia ?**
2. **Ce este produsul social și care este structura sa materială și valorică ?**
3. **Ce este venitul național și care sînt factorii de creștere a acestuia ?**
4. **Care sînt etapele repartizării venitului național și în ce constau ele ?**
5. **Care sînt cele două fonduri în care se împarte venitul național potrivit utilizării lui finale și care va fi raportul dintre acestea în cincinalul 1981—1985 ?**

UNITATEA ORGANICĂ DINTRE POLITICA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE (II)

STRÎNSA UNITATE şi intercondiţionare dintre politica internă şi cea externă a României îşi găsesc o vie întruchipare în principiile ce călăuzesc activitatea internaţională a partidului şi statului nostru.

Baza de neclintit a relaţiilor externe

ACUM APROAPE 15 ANI, în raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a proclamat principiile care au devenit un adevărat stindard al politicii noastre externe : **„Politica internaţională a ţării noastre** — spunea **tovarăşul Nicolae Ceauşescu — are ca temelie trainică, permanentă principiile suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. România militează pentru promovarea consecventă a acestor principii pe arena internaţională, considerînd că respectarea lor este o condiţie esenţială în vederea dezvoltării colaborării între state, întăririi încrederii între popoare, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta"**[1]. Aceste principii, reafirmate de toate congresele şi conferinţele naţionale ale partidului ce au urmat, au fost promovate în aceşti 15 ani cu consecvenţă în practica relaţiilor României cu toate ţările, şi-au găsit reflectarea în numeroase documente oficiale adoptate în acest răstimp, au devenit o piatră unghiulară a politicii externe a ţării noastre, fiind totodată larg recunoscute pe plan internaţional ca singura bază viabilă, echitabilă şi democratică a unor raporturi noi, de colaborare, între ţări.

Fără a face similitudini forţate sau mecanice, ţinînd, totodată, seama de specificul relaţiilor şi vieţii internaţionale şi de legităţile acestora, nu se poate să nu observăm că **principiile care stau la temelia relaţiilor noastre cu toate ţările îşi au rădăcinile în realităţile naţionale — economice şi sociale — ale României de azi, corespund întru totul dreptului internaţional.** Una din cuceririle de frunte ale orînduirii noastre este asigurarea egalităţii în drepturi şi îndatoriri a tuturor cetăţenilor ţării, fără deosebire de naţionalitate, sex sau convingeri religioase, a conlucrării lor pentru realizarea operei comune de edificare a noii societăţi. Apare deci cu totul de înţeles promovarea în viaţa internaţională de către România a principiului **deplinei egalităţi a statelor,** indiferent de gradul lor de dezvoltare, orînduirea socială şi politică, mărimea şi potenţialul economic, militar etc., consecvenţa cu care ţara noastră se pronunţă pentru lichidarea politicii şi tendinţelor de asuprire, dictat, presiuni, pentru relaţii de respect şi consideraţie între state suverane. Aşa cum în interiorul ţării partidul dezvoltă puternic forţele de producţie în toate judeţele, îndeosebi în cele care au moştenit o rămînere în urmă accentuată, depune eforturi pentru apropierea nivelurilor de dezvoltare ale tuturor zonelor, ca o condiţie materială esenţială pentru asigurarea egalităţii economice şi social-politice a tuturor cetăţenilor patriei, tot astfel pe arena internaţională România militează pentru lichidarea subdezvoltării, a disparităţilor economice, ştiinţifice şi culturale flagrante dintre state, pentru apropierea şi egalizarea nivelului de dezvoltare, în primul rînd economică, al ţărilor socialiste, al tuturor ţărilor, avînd în vedere că forţa potenţialului economic este suportul sigur al afirmării egalităţii în drepturi a fiecărei naţiuni cu celelalte.

Pentru poporul nostru care cu un secol în urmă îşi cîştiga prin luptă independenţa de stat, **respectarea independenţei naţionale** este condiţia vitală atît a afirmării libere a voinţei unei naţiuni, cît şi a conlucrării fructuoase, în spirit de stimă reciprocă, între state. Înfăptuind acum trei decenii şi jumătate revoluţia sa de eliberare naţională şi socială, edificînd societatea socialistă, poporul nostru a devenit stăpîn deplin pe destinele sale şi pe bogăţiile ţării, trăieşte şi îşi făureşte liber viaţa sa nouă într-o ţară liberă, preţuieşte ca lumina ochilor cuceririle revoluţionare, independenţa şi suveranitatea naţională pe care este hotărît să le apere în orice împrejurări, este profund ataşat cauzei şi dreptului sacru al popoarelor la independenţă, la existenţa statală de sine stătătoare.

În perioada postbelică, cînd voinţa şi lupta pentru independenţă a popoarelor de pe toate continentele s-au unit într-un torent de nestăvilit, ţara noastră a susţinut cu hotărîre mişcările de eliberare naţională, a stabilit legături trainice de colaborare cu noile state, se pronunţă pentru lichidarea ultimelor vestigii ale sistemului colonial, împotriva imperialismului, a oricăror forme de colonialism şi neocolonialism.

România şi-a asociat indisolubil numele de cauza independenţei naţionale, preşedintele Nicolae Ceauşescu fiind cunoscut în lume ca un promotor dîrz al libertăţii şi independenţei popoarelor, al dreptului lor de a dispune ele însele, de soarta proprie, fără nici un amestec străin. Militînd ferm pentru respectarea independenţei naţionale, ţara noastră porneşte de la realităţile contemporane care confirmă valabilitatea tezei marxiste că nu poate fi liber un popor care asupreşte alte popoare, evidenţiază că orice atentat la independenţa şi suveranitatea altor popoare stîrneşte dezaprobarea fermă a opiniei publice, opoziţia maselor largi, dornice să se pună capăt pentru totdeauna politicii imperialiste, constituie surse de tensiune ce agravează ansamblul relaţiilor internaţionale. Respectarea, asigurarea şi consolidarea independenţei fiecărui popor constituie o condiţie fundamentală pentru menţinerea păcii şi promovarea destinderii.

Fiind stăpîn deplin al ţării şi resurselor ei, exercitînd suveran puterea politică, pe care o deţine în întregime, în interesul propăşirii sale şi a patriei, poporul român se pronunţă cu fermitate pentru **respectarea suveranităţii** statelor, a tuturor drepturilor inerente acesteia, atît în ce priveşte politica internă, cît şi relaţiile cu alte state. Experienţa dezvoltării postbelice a României demonstrează convingător că exercitarea plenară a drepturilor suverane ale statului în domeniul economic, politic, cultural, al apărării, administraţiei etc., indivizibilitatea suveranităţii constituie una din chezăşiile realizării cu succes a programelor de progres şi de ridicare a bunăstării. România consideră că înfăptuirea neîngrădită a drepturilor şi obligaţiilor egale ce revin statelor, colaborarea lor liberă în viaţa internaţională sînt posibile în condiţiile în care acestea îşi respectă reciproc drepturile lor suverane, atît cel de a-şi alege şi dezvolta sistemul politic, social, economic, cultural, de a-şi stabili şi apăra legile şi reglementările, de a dispune de resursele naţionale, cît şi cel la egalitate juridică, la integritate teritorială, la definirea şi conducerea liberă a raporturilor cu alte state şi cu organizaţii internaţionale, în conformitate cu dreptul internaţional, cu Carta O.N.U., în interesul păcii generale. Avînd o valabilitate universală, principiul respectării suveranităţii este de natură să consolideze dreptul statelor de a decide ele însele şi numai ele asupra problemelor care le privesc, să sporească răspunderea lor atît în faţa propriilor popoare cît şi a comunităţii internaţionale pentru consecinţele acţiunilor lor. Promovarea fermă a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale constituie **un mijloc încercat** pentru a limita şi a se opune tendinţelor imperialiste, de hegemonism şi dominaţie, de atragere în diferite sfere de interese.

Emanaţie autentică a voinţei poporului

POPORUL ROMÂN, după cum se ştie, a pus capăt pentru totdeauna situaţiei cînd diverse puteri străine, sub un pretext sau altul, folosind presiuni deschise sau mascate, se amestecau în treburile ţării, susţineau o grupare politică sau alta, dictau hotărîri contrare intereselor vitale ale naţiunii, ce au mers pînă la amputarea teritoriului ţării. În condiţiile în care politica şi dezvoltarea ţării constituie o emanaţie autentică a voinţei şi un rezultat al eforturilor poporului său, România promovează cu consecvenţă principiul **neamestecului în treburile interne ale statelor.** Acest principiu constituie o necesitate pentru instaurarea unei atmosfere de respect reciproc, înlăturarea neîncrederii şi suspiciunilor existente, pentru realizarea progresului social al fiecărui popor pe căile ce corespund voinţei şi stadiului său de dezvoltare, pentru asigurarea destinderii. Aplicarea

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 1. Ed. politică, 1968, p. 101

principiului neamestecului în treburile interne este de natură să întărească încrederea fiecărui popor în posibilitățile sale, voința lui de a-și dedica eforturile valorilor politice, sociale și spirituale cărora le este atașat, să înlăture barierele artificiale și motivele ce alimentează încordarea, să faciliteze extinderea schimburilor economice, culturale, de informații și de experiență. Este în interesul lărgirii și amplificării proceselor pozitive din viața internațională de a se renunța la amestecul în treburile interne, de a se respecta independența și suveranitatea statelor.

Ținînd seama de nivelurile atît de diferite de dezvoltare economică și socială ale țărilor, de particularitățile lor naționale, precum și de interdependența crescîndă și necesitatea colaborării între națiuni, rezultă că această colaborare — economică, politică, în știință, tehnică, protecția mediului ambiant, cultură și orice domeniu — se poate realiza în condiții echitabile numai pe baza **avantajului reciproc** — principiu promovat consecvent de România socialistă. Aplicarea acestui principiu, permite respectarea egalității țărilor, asumarea de angajamente și obținerea de avantaje, corespunzătoare posibilităților fiecăruia dintre parteneri, satisfacerea și armonizarea intereselor lor, realizarea unor obiective individuale sau comune în concordanță cu scopurile progresului economic și social și al ameliorării condițiilor de viață. Înfăptuirea acestui principiu a dat posibilitate țării noastre să extindă mult colaborarea cu țări aparținînd diferitelor sisteme sociale, să practice forme noi de cooperare, legături mai durabile, pe termen lung, să valorifice mai bine potențialul său, căpătînd acces mai larg la realizările științei și tehnicii contemporane, în scopul accelerării creșterii economice și a progresului său general, al sporirii contribuției la mai buna cunoaștere și conlucrarea constructivă între popoare.

Profund devotată ideii că în relațiile dintre state dreptul și nu forța trebuie să primeze, convinsă că cooperarea între țări se poate dezvolta numai pe baza egalității depline și a avantajului reciproc, că înțelegerea și încrederea între națiuni se pot clădi numai pe raporturi pașnice, amicale, România se pronunță și acționează cu fermitate pentru **nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța** în relațiile internaționale. Considerînd că abținerea de la folosirea forței armate impotriva integrității teritoriale, independenței politice sau unității altui stat și de la amenințarea cu forța este o îndatorire a fiecărui stat, ce decurge din scopurile și principiile Cartei O.N.U., România a făcut numeroase propuneri pentru consacrarea internațională a acestui principiu. Este un merit al țării noastre că, la inițiativa sa, în Actul final de la Helsinki au fost incluse ample prevederi prin care statele participante au declarat că se vor abține în relațiile lor reciproce, ca și in general în relațiile lor internaționale, de la a recurge la folosirea forței sau la amenințarea cu forța, apreciind că nici un considerent nu poate fi invocat drept justificare pentru încălcarea acestui principiu. La cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a lansat o nouă inițiativă — propunerea ca statele europene să încheie un pact general de renunțare la forță și la amenințarea cu forța, de nefolosire a armamentelor nucleare și clasice, pact ce ar da greutate juridică unor angajamente solemne luate de state, ar contribui la întărirea securității și a încrederii popoarelor că se pot dezvolta liber, la adăpost de pericolul utilizării forței armate împotriva lor.

În prezent, cînd, în condițiile continuării cursei înarmărilor a avut loc o puternică creștere a încordării internaționale, care sporește primejdia folosirii forței și pune sub semnul întrebării cursul spre destindere, este necesar mai mult ca oricînd să se treacă de la declarații la fapte, să se facă din nerecurgerea la forță, la manifestări de forță, la amenințări cu forța, la presiuni militare și constrîngeri de orice fel împotriva altor state, o normă **efectivă** a vieții internaționale. O asemenea atitudine, pe care au datoria să o adopte toate statele, în primul rînd cele ce dispun de cel mai puternic potențial militar, ar fi de natură să calmeze atmosfera internațională, să împrăștie norii negri ce s-au adunat, să ferească omenirea de întoarcerea la „războiul rece", să sprijine continuarea politicii de destindere.

Apel la rațiune și responsabilitate

VIAȚA arată că orice probleme litigioase existente sau diferende care apar între state pot și trebuie să fie reglementate în mod exclusiv prin **mijloace pașnice.** Dînd glas acestei convingeri a țării și poporului nostru, făcînd din nou apel la rațiune și responsabilitate în actuala situație internațională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a spus în cuvîntarea rostită la Congresul educației și învățămîntului în februarie 1980: **„Calea pe care trebuie mers în rezolvarea oricăror probleme și litigii dintre state, oricît de complicate ar fi ele, este nu aceea a înfruntărilor și ciocnirilor militare, ci numai și numai calea tratativelor, a discuțiilor politice, calea pașnică, pornindu-se de la respectarea riguroasă a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și hotărî de sine stătător soarta, calea dezvoltării economico-sociale".**

Inițierea de către țara noastră a unei rezoluții la O.N.U. consacrată soluționării pe cale pașnică a problemelor litigioase, inclusiv propunerea de a se crea o comisie pentru mediere, adoptarea în unanimitate a acestei rezoluții confirmă realismul politicii partidului și statului nostru, actualitatea acțiunilor perseverente în sprijinul aplanării conflictelor și excluderii utilizării forței în relațiile internaționale. În situația actuală, în care agravarea tensiunii a fost determinată în bună măsură de acumularea unor probleme și conflicte nerezolvate, însăși viața reclamă nu înghețarea stărilor de lucruri, amînarea tratativelor sau renunțarea la acestea, ci, dimpotrivă, continuarea mai energică a negocierilor politice în cadrul existent sau în alte foruri, promovarea dialogului care să permită luarea de măsuri reciproc convenite, încheierea de acorduri, menite să ducă la soluționarea pașnică a litigiilor, la normalizarea situațiilor și relațiilor dintre state, în interesul popoarelor, al cauzei generale a păcii.

Exercitîndu-și plenar **dreptul sacru de a decide el însuși asupra destinelor sale,** poporul nostru susține cu hotărîre principiul ca acest drept să fie respectat cu rigurozitate în relațiile internaționale pentru ca fiecare popor să se bucure de el. **„Cauza progresului și civilizației omenirii** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului — **impune respectarea dreptului fiecărui popor, fie el mare sau mic, de a-și alege nestingherit calea dezvoltării politice-sociale și economice, de a-și afirma ființa națională, de a-și rezolva singur treburile proprii ; aceasta constituie totodată o cerință esențială a menținerii și consolidării păcii"**[2]). Această apreciere de principiu, care este atît de actuală și acum, după 15 ani de cînd a fost enunțată, ilustrează convingător clarviziunea conducătorului partidului și statului nostru, consecvența cu care România socialistă promovează pozițiile sale.

Optînd ferm pentru calea socialistă de dezvoltare, efectuînd el însuși profunde transformări revoluționare în structura societății românești, poporul român susține și este solidar cu lupta pentru progres social a altor popoare, privește cu optimism spre viitorul socialist al omenirii, are deplină încredere în capacitatea revoluționară a maselor. Desigur, destinderea internațională nu înseamnă oprirea proceselor revoluționare care au loc în diferite țări, nu presupune negocierea situației sociale a unei țări sau grupe de țări, ea referindu-se numai la relațiile dintre state.

Privite în totalitatea lor, principiile enunțate mai sus alcătuiesc un ansamblu echilibrat armonios, care a permis României să sporească considerabil într-un deceniu și jumătate numărul țărilor cu care întreține relații, să intensifice și să diversifice colaborarea internațională, să-și consolideze puternic pozițiile în lume. Verificate nu numai în practica relațiilor externe ale României, ci și în cea a altor țări, aceste principii sînt tot mai larg recunoscute pe arena internațională ca fiind pe deplin echitabile și eficiente, afirmîndu-și valabilitatea lor universală. **România va promova cu fermitate și în viitor principiile ce formează baza relațiilor sale cu toate statele, avînd convingerea că ele reprezintă un factor esențial, de importanță primordială pentru înfăptuirea unei politicii noi, de egalitate, respect al independenței, colaborare și pace pe plan mondial, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.**

În același spirit, Partidul Comunist Român așează în mod statornic la baza relațiilor sale de colaborare cu alte partide și forțe politice principiile deplinei egalități, independenței și autonomiei, neamestecului în treburile interne, respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora linia politică, strategia și tactica revoluționară în concordanță cu realitățile țării sale și interesele propriului popor, apreciind că numai pe aceste principii de relații se poate clădi o unitate de tip nou în lupta pentru progres social, pentru independență și pace.

Unitatea strînsă dintre politica internă și cea externă a României, dintre național și internațional în linia politică a partidului și statului își are izvoarele în condițiile obiective și subiective care generează această politică, în solul societății românești.

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, Ed. politică, 1968, p. 99.

ECONOMIE MONDIALĂ

Tabloul politicii promovate de partidul și statul nostru pe plan intern și extern își datorește armonia faptului că în România a fost clădită o economie unitară, socialistă, o societate din care au dispărut clasele antagoniste și exploatarea, unde nu există interese radical divergente, puterea aparține poporului, tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, sînt strînși uniți în jurul partidului — exponentul fidel al năzuințelor vitale actuale și de viitor ale tuturor fiilor patriei și categoriilor sociale.

Îmbinarea identității naționale și a vocației universale, a naționalului și internaționalului în politica externă a României nu este un fenomen apărut de la sine sau trecător, ci este rezultatul faptului că această politică este elaborată și înfăptuită în mod sistematic de Partidul Comunist Român, forța conducătoare a întregii societăți, care își bazează întreaga sa politică și activitate pe cunoașterea realităților, pe aprecierea științifică a fenomenelor vieții în devenirea lor, aplicînd legile generale ale dezvoltării naturii și societății la condițiile concrete și particularitățile țării noastre. Congresele partidului din ultimii 15 ani, începînd cu cel de-al IX-lea, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism oferă exemple minunate de analize sociale științifice, de realizare a unei chintesențe organice a programelor de acțiune politică interne și externe în fiecare etapă istorică.

Este meritul neprețuit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, de a fi elaborat sinteza calitativ superioară, originală a întregii politici a partidului și statului, rod al gîndirii sale creatoare, înnoitoare și al activității sale revoluționare neobosite. Unitatea dintre, pe de o parte **concepția** revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre societatea socialistă multilateral dezvoltată și despre ansamblul relațiilor internaționale, concepție căreia îi sînt străine dogmele, schemele și formele învechite, fiind totodată în viguros consens cu cerințele progresului, iar pe de altă parte, acțiunea sa dinamică, promptă, conducerea clarvăzătoare, măsurile pentru mobilizarea tuturor energiilor poporului, nenumăratele întîlniri cu oamenii muncii din diferite domenii de pe întreg cuprinsul țării, cît și cu conducători de state, oameni politici sau de afaceri din întreaga lume, face ca politica partidului și statului să reflecte voința unanimă a poporului, să fie pe deplin realistă, să aibă o largă audiență pe arena internațională. Pe bună dreptate tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat inițiatorul și promotorul celor mai generoase idei ce ne înflăcărează în noul ev socialist, cel care prin înălțimea faptelor sale de cînd se află în fruntea partidului și a țării a pus o piatră de hotar în istoria României contemporane, a făcut ca țara noastră să ocupe un loc nou, demn, în marea familie a națiunilor lumii, afirmîndu-se el însuși ca o proeminentă personalitate a vremurilor noastre.

Virtuțile constante ale politicii României și ale arhitectului ei fac ca țara noastră să se bucure de un bine meritat prestigiu în întreaga lume. Se pot aduce nenumărate mărturii în acest sens ; mă voi mărgini la cele spuse la începutul acestui an de revista indiană „International Reporter", care arăta : „Ca urmare a orientării sale fundamentale, România oferă în prezent lumii imaginea unui stat pe a cărui cooperare oricine se poate bizui. Ea promovează o politică externă deschisă, sprijinită pe deplin de întregul popor și oferă încredere deplină în consecvența sa... Continuitatea politicii acestei țări este, izvorul și motivul creșterii continue a prestigiului internațional al României. Este o continuitate ce refuză să intre în orice tipare fixe, o continuitate ce îmbogățește zi de zi politica externă a țării pe plan atît teoretic, cît și practic".

Văzînd în politica internă și externă a partidului și statului emanația gîndirii și voinței sale, expresia fidelă a intereselor și aspirațiilor lui fundamentale, poporul român este hotărît să înfăptuiască în continuare această politică, situîndu-se astfel la înălțimea cerințelor timpurilor noastre, făurind cu demnitate viitorul comunist al patriei.

Gheorghe BADRUS
prorector la Academia „Ștefan Gheorghiu"

PRIORITĂȚI ȘI REORIENTĂRI ÎN DEZVOLTARE

Opțiuni în construcția de mașini

RECENT dat publicității, raportul realizat de Federația industriilor constructoare de mașini și a prelucrării metalelor (F.I.M.T.M.) din Franța analizează situația actuală și perspectiva evoluției industriei constructoare de mașini pînă în anul 1990 la nivel mondial și preocupările franceze în acest sector. Iată cîteva din principalele concluzii ale raportului.

Principalul factor extern care va influența în viitor evoluția acestei industrii (I.C.M. fiind mare consumatoare de oțel, aluminiu, materiale plastice etc., precum și de energie, în special pentru sectoarele de forjă și tratare termică), îl va constitui costul energiei, practic dependența de petrol și de prețul petrolului ; *creșterea prețului va determina dificultăți din ce în ce mai mari pentru țările importatoare și va restrînge numărul țărilor exportatoare care își pot lărgi piețele de desfacere.*

In măsura în care petrolul trebuie înlocuit, treptat, cu alte surse de energie specialiștii apreciază că recurgerea la energia nucleară pune încă probleme legate de cunoștințele tehnice actuale în domeniul folosirii supergeneratoarelor și a procesului fuziunii. Pentru sfîrșitul secolului XX și începutul secolului XXI, industria constructoare de mașini trebuie să treacă la adaptarea și modificarea instalațiilor pentru ca acestea să poată funcționa pe bază de cărbune și electricitate în locul petrolului.

Un alt factor important îl constituie materiile prime. *Deși, contrar concluziei unui raport al Clubului de la Roma, se pare că pînă la sfîrșitul secolului actual nu va apare o penurie reală de materii prime (cu excepția, poate, a azbestului, argintului, bismutului și mercurului), se impune — dincolo de realizarea de stocuri — soluția utilizării unor alte materii prime prin reorientarea cercetărilor, a tehnologiilor și readaptarea instalațiilor existente.*

Acțiunea de economisire *trebuie să vizeze în egală măsură* reciclarea materiilor prime secundare : *în prezent procesul reciclării se referă în special la fierul vechi și mai puțin la metale neferoase, iar trierea metalelor ce urmează a fi reintroduse în producție este încă insuficientă. Trebuie găsite soluții care să realizeze economisirea energiei în același timp cu reducerea consumurilor de materii prime.*

Aceste preocupări vor face necesare importante modificări de ordin tehnic, un control riguros — în care rolul calculatorului electronic devine esențial — asupra cantităților de materii prime folosite, dezvoltarea tehnologiilor de protejare anticorozivă a metalelor — *în special în cazul celor la care se face simțită deja criza fizică — pentru prelungirea vieții produselor realizate.*

Utilizarea electronicii *va permite cele mai semnificative mutații tehnice în sensul automatizării proceselor de fabricație. astfel că — apreciază studiul citat — la nivelul anului 1990 mai mult de jumătate din producția industriei constructoare de mașini va fi constituită din produse inexistente în prezent. În momentul de față, însă, pentru cercetare și dezvoltare nu se alocă în medie decît 0,8% din cifra de afaceri a I.C.M. pe ansamblul țărilor nesocialiste. Industria constructoare de mașini va trebui să se poată adapta permanent posibilităților de dezvoltare create de sectoarele de vîrf, avînd totodată rolul de a redresa sectoarele industriale rămase în urmă, prin condițiile de înaltă tehnicitate pe care ea le poate oferi reajustării proceselor de producție respective. Pe de altă parte, accelerarea introducerii progresului tehnic va face și mai sensibilă această industrie la* procesul de uzură morală. *Studiul F.I.M.T.M.* consideră că *strategiile viitorului deceniu trebuie să pornească de la* principiul generațiilor : *odată cu intrarea în fabricație a unei generații de mașini, o a doua generație se va afla deja în stadiu de prototip (pentru a putea intra în producție la momentul considerat oportun), iar cercetătorii trebuie să lucreze la produsele celei de a treia generații.*

În ceea ce privește piața produselor industriei constructoare de mașini, *studiul citat atrage atenția asupra necesității ca țările industrializate să ia în calcul evoluția țărilor în curs de dezvoltare, în special a celor relativ mai bine situate sub raport industrial. Aceste țări constituie deja concurenți potențiali, din motive cum sînt ritmul rapid de creștere economică al unora, resursele financiare însemnate de care dispun țările arabe, costurile de producție scăzute, realizabile dat fiind forța de muncă disponibilă etc.*

Specializarea producției *se pare că va favoriza capacitatea competitivă a țărilor în curs de industrializare, care — de la specializarea în realizarea de produse de mai mică tehnicitate — vor trece, în curînd la produse complexe, cu nivel tehnic și tehnologic ridicat. și care vor reuși astfel să obțină piețe însemnate în Asia, Africa, America Latină și chiar Europa occidentală.*

Aceste țări nu vor mai urmări cu prioritate achiziționarea de obiective la cheie, interesul lor urmînd să se îndrepte mai mult către inițierea de acțiuni de cooperare, în cadrul cărora să poată participa efectiv la procesul de prelucrare.

A 35-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa

LA 15 APRILIE a.c. își va începe lucrările, la Palatul Națiunilor din Geneva, cea de a 35-a sesiune a Comisiei Economice pentru Europa a O.N.U. (C.E.E./O.N.U.). Timp de două săptămîni, țările membre ale acestui organism regional interguvernamental vor examina practic problematica dezvoltării economice, științifice și tehnice la nivelul regiunii, vor analiza prin prisma potențialului economic și științific al Europei rolul și contribuția Comisiei la realizarea multiplelor programe de cooperare ale Adunării Generale a O.N.U. De pe ordinea de zi a actualei sesiuni — care conține peste 30 de puncte — nu lipsesc cele referitoare la situația economică a continentului, evoluția schimburilor comerciale, cooperarea industrială, contribuția Comisiei la realizarea de proiecte și programe de cooperare economică și științifică ale O.N.U. și instituțiilor sale specializate.

Sesiunea are loc într-un moment în care economia mondială și relațiile economice internaționale sînt puternic afectate de persistența stării de subdezvoltare și de adîncirea decalajelor economice și tehnico-științifice dintre state, de perpetuarea anacronicei împărțiri a lumii în țări bogate și țări sărace, de prelungirea crizei economice, monetare și energetice, de accentuarea protecționismului, de proporțiile înalte ale șomajului și inflației, de recesiunea economică în numeroase state dezvoltate.

Rapoartele și studiile elaborate de Secretariat în vederea sesiunii pun în evidență rolul specific al Comisiei în promovarea unei cooperări economice diversificate și fructuoase, în avantajul tuturor statelor. Documentele relevă aspecte pozitive în domenii de interes pentru țările membre, prezintă posibilitățile multiple de amplificare a raporturilor economice intra-europene. În acest sens, reține atenția constatarea din raportul principal al Secretarului executiv asupra activităților comisiei (doc. E/E.C.E./987) conform căreia „perioada ultimului an a fost una dintre cele mai productive din istoria Comisiei, ceea ce oferă o bază solidă pe care pot fi anticipate progrese importante și substanțiale". Într-adevăr, lectura rapoartelor prezentate atestă faptul că, paralel cu activitățile curente, Comisia a asigurat pregătirea și desfășurarea cu succes a reuniunii la nivel ministerial privind protecția mediului înconjurător care a adoptat convenția asupra poluării atmosferice la mare distanță, a creat un cadru organizatoric nou pentru problemele generale ale energiei, a acordat o atenție sporită proiectelor operaționale în cooperare cu P.N.U.D. (magistrala Nord-Sud, interconectarea sistemelor electrice din țările balcanice, calea navigabilă Dunăre — Marea Egee). Contribuții de substanță a avut Comisia la reuniunea din Malta (februarie-martie 1979) a țărilor semnatare ale Actului final de la Helsinki privind cooperarea economică, științifică și culturală în zona Mării Mediterane, precum și la lucrările Forumului științific european de la Hamburg, organizat în conformitate cu dispozițiile Actului final.

Documentele de sinteză ale Secretariatului acordă, în mod tradițional, o atenție deosebită raporturilor pe plan european în domeniile comerțului, cooperării industriale, științei și tehnologiei, domenii care au figurat întotdeauna, și în mod justificat, printre sectoarele prioritare ale activității Comisiei. Constatarea Secretariatului (doc. E/E.C.E./992) conform căreia „dezvoltarea relativ dinamică a comerțului între țările membre nu mai trebuie să fie considerată ca fiind determinată, în mod automat, de creșterea economică susținută pe continent, ci ca rezultat al eforturilor corespunzătoare adoptate de guverne și întreprinderi în acest domeniu" subliniază, o dată în plus, necesitatea examinării cu mai mult curaj a cauzelor care frînează dezvoltarea și diversificarea continuă a comerțului intraeuropean. Protecționismul, discriminările, restricțiile cantitative sînt practici încă menținute pe planul schimburilor comerciale, iar implicarea Comisiei în eliminarea acestor obstacole este sporadică și needificatoare. Iată de ce este de așteptat ca reuniunea de experți, din 1981, pe baza inventarului celor 560 de obstacole din calea dezvoltării comerțului întocmit de secretariat, să identifice soluții pentru reducerea și eliminarea progresivă a acestor obstacole.

Cooperarea industrială constituie, așa cum rezultă și din constatările și analiza Secretariatului Comisiei (doc. E/E.C.E./992) „unul dintre factorii importanți ai creșterii și diversificării comerțului în zona C.E.E.". Anul 1979 marchează o tendință de creștere a numărului de contracte de cooperare industrială, în special între țări cu sisteme economice și sociale diferite. Dintr-un număr de aproximativ 700 de contracte comunicate Comisiei, specialiștii secretariatului au ajuns la concluzia că 25 la sută sînt din domeniul industriei chimice, 19,5 la sută din cel al industriei electrotehnice și electronicii, un procent similar din industria constructoare de mașini, de fapt principalele sectoare purtătoare de progres tehnic și cu o influență pozitivă majoră asupra dezvoltării celorlalte sfere de activitate economică. Concluziile Secretariatului — cu privire la posibilitățile multiple pentru dezvoltarea cooperării industriale și propunerile de acțiune pentru viitor cuprinse în rapoartele Secretariatului vor trebui să fie însușite și de sesiune și realizate cu prioritate în etapa imediat următoare.

UN ALT DOMENIU care trebuie să beneficieze de o atenție specială în activitatea de ansamblu a Comisiei îl reprezintă știința și tehnologia, domeniu care așa cum declara secretarul executiv al C.E.E./O.N.U., J. Stanovnik, la lucrările Forumului științific de la Hamburg, ocupă datorită preocupărilor și inițiativelor României un loc prioritar în programele Comisiei. Știința și tehnologia, concentrate într-o proporție covîrșitoare în țările membre ale C.E.E./O.N.U., trebuie să devină o resursă fundamentală pentru creșterea producției, pentru utilizarea rațională și eficientă a materiilor prime și energiei, pentru ocrotirea și ameliorarea mediului înconjurător, pentru îmbunătățirea calității vieții. În acest scop, capacitatea de a stăpîni știința și tehnologia modernă constituie o condiție esențială, iar aceasta reclamă accesul liber și deplin al tuturor țărilor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare, la cunoștințele științifice și tehnologice, la noile descoperiri și inovații tehnice. Este convingerea României că știința și tehnologia trebuie să-și îndeplinească menirea de pionierat și avangardă, să preceadă și să orienteze dezvoltarea economico-socială a statelor, să creeze rezerva de soluții necesară accelerării acestei dezvoltări. Iată de ce Comisia nu poate trece sub tăcere faptul că o bună parte din cuceririle geniului uman — și nu de puține ori cele mai noi și mai importante — sînt subordonate menținerii și accelerării cursei înarmărilor, fabricării de armament, de mijloace de distrugere în masă a oamenilor, primejduind viața și perspectiva dezvoltării fiecărei națiuni, a întregii civilizații umane. Comisia economică a O.N.U. pentru Europa, țările membre, ca de altfel întreaga comunitate internațională nu ar avea decît de cîștigat de pe urma intensificării cooperării științifice.

Ca unul din organismele regionale ale O.N.U. care, așa cum era și firesc, a contribuit într-o măsură importantă la definirea și fixarea obiectivelor Conferinței mondiale de la Viena, cel mai important eveniment al anului 1979 în domeniul științei și tehnologiei — conferință inițiată de România —, C.E.E./O.N.U. va trebui în perioada următoare să contribuie, prin acțiuni concrete și la realizarea obiectivelor stabilite de conferință, de reuniunea regional-europeană premergătoare conferinței care a avut loc în 1978, la București. În acest sens merită să fie notat faptul că în ultimul an Comisia și-a concentrat activitatea asupra diverselor aspecte ale transferului de tehnologie și că aceleiași preocupări îi va corespunde organizarea, în 1981, a unui seminar cu tema „Tendințe ale evoluției diferitelor forme de transfer de tehnologie și influența lor asupra dezvoltării comerțului și cooperării internaționale".

Tematica sesiunii și documentația prezentată de Secretariat conțin o serie de informații privitor la contribuția Comisiei la realizarea unor rezoluții și programe ale Adunării Generale a O.N.U. și ale unor organisme ale acesteia care au ca obiectiv principal însănătoșirea situației economice mondiale, restructurarea radicală a raporturilor economice internaționale și lichidarea decalajelor. De altfel, activitatea de cooperare pe plan regional, și în mod special în Europa, și-ar pierde din semnificație, din eficiență, dacă nu ar fi privită într-un context mai larg, al raporturilor economice mondiale. Iată de ce programele de viitor ale Comisiei, acțiunile țărilor membre vor trebui orientate cu mai mult curaj, subordonate chiar, necesității instaurării noii ordini economice internaționale, singura cale realistă și constructivă pentru rezolvarea justă și de durată a problemelor cu care este confruntată omenirea.

Actuala sesiune a C.E.E./O.N.U. are loc în anul în care se împlinesc cinci ani de la semnarea Actului final de la Helsinki, moment de însemnătate istorică în viața continentului. Documentul respectiv conferă un rol important Comisiei în realizarea dispozițiilor din domeniile economic și științific. Precedînd cu numai cîteva luni reuniunea de la Madrid din acest an, sesiunea poate și trebuie să contribuie la menținerea și lărgirea dialogului general-european, așa cum lucrările sale vor trebui să pună în evidență voința de cooperare a Comisiei prin eforturile comune ale tuturor țărilor membre. Desfășurarea lucrărilor sesiunii într-o atmosferă constructivă, de respect reciproc și luarea în considerare a intereselor și preocupărilor majore ale membrilor Comisiei ar avea efecte pozitive pentru relațiile economice și politice la nivelul continentului, pentru atmosfera politică în întreaga lume.

Ca țară europeană, membru fondator al Comisiei, România a acționat constant pentru elaborarea și convenirea unor programe care să confere permanență și eficiență cooperării economice, științifice și tehnice între toate țările membre, care sînt în același timp țările semnatare ale Actului final al Conferinței general-europene.

De la tribuna primei sesiuni a noii legislaturi a Marii Adunări Naționale, în discursul solemn, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România arăta că **„Mai mult ca oricînd, în actualele împrejurări internaționale se impune să întărim colaborarea cu toate statele participante la Conferința de la Helsinki, în vederea pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid din toamna acestui an, pentru a da un nou impuls înfăptuirii securității, colaborării, destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume".**

Nițâ CONSTANTIN

Incertitudini financiare monetare occidentale

DIFICULTĂȚILE cu care este confruntată economia S.U.A. (11,3—12% rata inflației estimată pentru anul 1980 și 0,5% rata de creștere a P.N.B. preconizată pentru aceeași perioadă) au determinat autoritățile nord-americane să aplice, în cursul lunii trecute, măsuri așa-zise „deflaționiste" de sus-

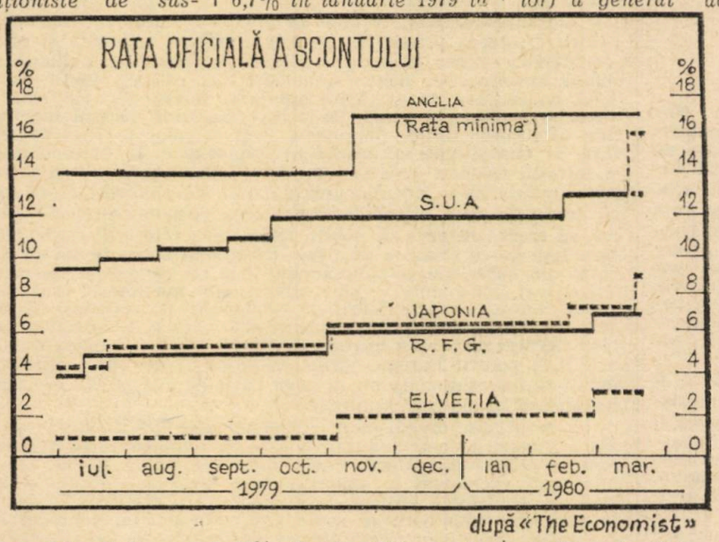

după «The Economist»

acordate principalilor clienți agreați, în timp ce cu un an în urmă nivelul corespunzător era de numai 11,5%. Măsurile au început, de asemenea, să se repercuteze și asupra altor țări occidentale dezvoltate: în R.F.G., ratele pe termen scurt s-au triplat față de sfîrșitul anului trecut atingînd în prezent circa 10%; pe piața monetară franceză creșterea a fost de la 6,7% în ianuarie 1979 la 13%. Pe de altă parte, menținerea pe o perioadă îndelungată a dobînzilor pe termen scurt la un nivel mai ridicat decît cele pe termen mediu sau lung poate determina restrîngerea activității pe piața obligațiunilor pe termen lung — fenomen deja semnalat de rapoartele specialiștilor O.E.D.C. și care se pare că se va prelungi în tot cursul acestui an.

Explicațiile date de S.U.A. vizează, printre altele și faptul că, la cotele actuale ale inflației nu mai puteau fi menținute ratele anterioare ale dobînzilor, deși de fapt aceste măsuri sînt ele însăși factori de accelerare a procesului inflaționist. Orientarea către S.U.A. a unor importante fonduri valutare internaționale (în căutare de beneficii sporite, ca urmare a creșterii ratei dobînzilor) a generat acțiuni similare în țările vest-europene și Japonia pentru a determina încercarea de reorientare a fluxurilor valutare și susținerea monedelor proprii. Continuarea acestei tendințe, apreciază specialiștii occidentali nu va avea ca rezultat decît un adevărat „război al dobînzilor", cu urmări inflaționiste imprevizibile pentru economiile țărilor respective.

Programe de dezvoltare

Irlanda: eforturi pentru industrializare

IRLANDA a cunoscut în ultimii ani unul din cele mai ridicate ritmuri medii anuale de dezvoltare a producției industriale: 9% între 1976 și 1978. Acest fapt s-a reflectat și într-o relativ ridicată creștere economică: 3% în 1976, 5,6% în 1977, 5% în 1978. Participarea sectoarelor economice la crearea PIB a fost în 1978 următoarea: agricultura 16% (și 23% din populația ocupată), industria 35% (30% din populația ocupată), serviciile 49%. Rezultatele obținute se datoresc alocării unei părți mai importante din PIB pentru investiții în capital fix: de la 25% în 1973 la 29% în 1979.

Exporturile au cunoscut o evoluție rapidă, de la 3,2 mld. dolari în 1975 la 5,7 mld. dolari în 1978 (45% din PIB). Cel mai mare progres l-au înregistrat produsele chimice, mașinile electronice de birou și materialele electrice.

Irlanda se confruntă însă și cu o serie de probleme. Creșterea prețului petrolului și nevoia de bunuri de echipament pentru noile investiții au determinat o majorare continuă a importurilor, de la 3,8 mld. dolari în 1975 la 7,1 mld. dolari în 1979, ceea ce a agravat deficitul comercial și al balanței de plăți externe. Inflația s-a accentuat, rata acesteia ajungînd în 1979 la 13% (7,6% în 1978), șomajul s-a extins, cuprinzînd 10% din populația activă, iar deficitul public în creștere a necesitat pentru acoperirea sa împrumuturi externe importante (la mijlocul lui 1979 datoria publică externă se ridica la aproximativ 3 mld. dolari).

Programul Național de dezvoltare pe anii 1978—1982 prevede printre obiectivele sale sporirea cheltuielilor publice pentru investiții în infrastructură, construcții de locuințe și dezvoltare industrială (în 1979 valoarea investițiilor publice a crescut cu 22% față de 1978 și a reprezentat 50% din totalul investițiilor realizate), paralel cu o reducere drastică a cheltuielilor publice destinate consumului în scopul diminuării deficitului bugetar, precum și crearea a 15 000 noi locuri de muncă anual în industrie.

Schimburile de mărfuri dintre România și Irlanda au sporit într-un ritm însemnat, majorîndu-se de la 67 mii dolari în 1970 la 4,4 milioane dolari în 1978. România furnizează Irlandei tractoare, autoturisme de teren, mobilă, produse textile etc. și cumpără din această țară componente pentru mașini și utilaje, materiale refractare ș.a.

Rodica GHEORGHIȚA

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 31 III — 4 IV 1980 s-a caracterizat prin continuarea reprecierii **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Această tendință a monedei nord-americane a fost susținută în mod special de majorarea dobînzilor pe piața S.U.A. — dobînda preferențială „prime rate" fiind ridicată cu încă 0,5% și situîndu-se la sfîrșitul intervalului la un nivel record de 20%. Mișcările speculative de fonduri au determinat atît nivele accentuate de repreciere a dolarului față de marca vest-germană și francul elvețian (care înregistrează nivelele cele mai scăzute din septembrie 1978 și respectiv iunie 1978), cît și tensiuni în relațiile de curs dintre monedele participante la sistemul monetar vest-european, unde Banca Franței, Banca Națională a Elveției și Bundesbank-ul au intervenit repetat pe piață.

Cea mai accentuată depreciere față de dolar a înregistrat-o **yenul japonez,** care se situa pe 4 IV 1980 la 257,75 yeni / 1 dolar, față de 249,60 yeni / 1 dolar pe 28 III 1980, respectiv o depreciere de 3,2%.

Cu o cotație de 4,53 franci / 1 dolar la sfîrșitul săptămînii, față de 4,4270 franci / 1 dolar închiderea de referință, **francul francez** înregistrează în relația sa cu dolarul o depreciere de 2,3%. **Lira sterlină** termină perioada analizată la un nivel de 2,1350 dolari / 1 liră, comparativ cu cel din 28 III 1980 de 2,1770 dolari / 1 liră, respectiv o depreciere de 1,9%. După anunțarea reducerii surplusului balanței contului curent al Elveției pe anul 1979 la 3,9 miliarde franci (față de 7,9 miliarde franci în 1978), **francul elvețian** a fost supus puternic presiunilor „à la baisse", terminînd săptămîna la

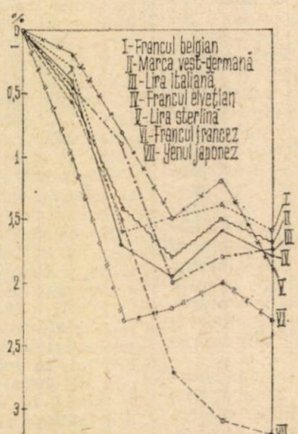

1,8675 franci/1 dolar, față de 1,8335 franci/1 dolar, închiderea de referință (depreciere de 1,8%). Procent apropiat de depreciere a înregistrat și **lira italiană,** care se situa pe 4 IV la 908 lire / 1 dolar, comparativ cu 892 lire / 1 dolar pe 28 III 1980.

Cotația **mărcii vest-germane** de 1,9675 mărci / 1 dolar de la sfîrșitul perioadei reprezenta o depreciere de 1,7%, față de nivelul închiderii intervalului precedent de 1,9340 mărci / 1 dolar, în timp ce **francul belgian** era tranzacționat la 31,45 franci / 1 dolar, față de 30,95 franci / 1 dolar respectiv (depreciere de 1,6%).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au evoluat în jur de 19,625% la eurodolari, 10,375% la euromărcile vest-germane și 7,625% la eurofrancii elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a oscilat în jurul a 500 dolari / uncie, cu tendințe de scădere în a doua parte a intervalului, urmare mai ales a licitației lunare a F.M.I., cînd cele 444 000 uncii au fost adjudecate la un preț mediu de 484,01 dolari / uncie. Al doilea fixing din 3 IV 1980 (pe 4 IV piața Londrei a fost închisă ca urmare a unei sărbători legale) a fost de 485,75 dolari / uncie, cu 4,25 dolari / uncie sub cel corespunzător din 28 II 1980, de 490 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 31 III — 4 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 28 III a.c.

DATE DE PROGNOZĂ

Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic*)

PERSPECTIVA UNOR ELABORĂRI TEHNICE

Domeniul și tema	Descoperirea principiului		Oportun. econ. a aplicării		Utilizarea pe scară largă	
	1975	1978	1975	1978	1975	1978
IV. Tehnica aerospațială						
— Crearea, pentru aparatele de zbor, a unui combustibil de alternativă la produsele petroliere	1985	1985	1995	2000	2010	2015
— Posibilitatea salvării cosmonauților, în cazul unei avarii pe orbită	1985	1980	1985	1984	1987	1988
— Bază locuită pe Lună (3 oameni, timp de 30 de zile)	1985	1982	1995	1985	2050	1990
— Navă orbitală cu utilizare repetată	1982	1979	1990	1984	1997	1985
— Prognoză lunară sigură asupra evoluției vremii	1985	1989	1989	1990	1990	2000
— Bază permanentă pe Lună	2000	1995	2025	2000	2075	2008
— Navă pentru debarcarea pe Marte și întoarcerea omului pe Terra	1995	1990	2020	1995	2100	2000
— Aparat de zbor cu un nivel scăzut al zgomotului (cu cel puțin 10 db)[1]	1980	1980	1985	1985	1990	1986
— Crearea de stații nelocuite pentru cercetări pe planetele apropiate	1985	1985	1995	1988	1997	2000
— Prelucrarea materialelor în condițiile din spațiul cosmic	—	1978	—	2000	—	2015
— Crearea de mari complexe orbitale	—	1985	—	1986	—	2000
— Complexe energetice orbitale	—	1985	—	1990	—	2000
— O nouă generație de avioane supersonice de pasageri	—	1985	—	1990	—	1995
— Aparate de zbor (în afară de elicoptere) cu decolare scurtă sau verticală	—	1984	—	1988	—	1990
— Aparat de zbor executat în întregime din materiale compozite	—	1982	—	1982	—	1990
— Satelit pentru televiziune cu transmisie directă	—	1983	—	1986	—	1995
— Reducerea consumului de combustibil de către avion cu 50% (raportat la fotoliu/km)	—	1995	—	2000	—	2003
V. Transporturile terestre						
— Automobil emanînd gaze de eșapament cu toxicitate redusă	1972	1980	1977	1985	1980	1985
— Autoturism dotat cu turbină cu gaze	1975	1985	1985	1990	1992	1998
— Autoturism ușor cu acționare hibridă	1982	1988	1987	1992	2000	2000
— Automobil pe pernă de aer	1980	1985	2050	2005	2050	2020
— Conducerea automată a automobilului pe autostradă	1982	1992	2025	2000	2050	2008
— Autobuz cu motor atomic	2050	2000	2050	2015	2050	2025
— Automobil care n-are nevoie de întreținere	2000	2000	2000	2012	2000	2018
— Automobil cu securitate deplină	2000	1998	2000	2005	2000	2010
— Automobil avînd montată o M.E.C.	1975	1980	1979	1983	1985	1985
— Combustibil, înlocuitor al produselor petroliere	1980	1986	1982	1988	1990	2000
— Autotren cu mai multe remorci, circulînd pe o bandă separată	—	1985	—	2000	...	2000
— Transport urban automatizat, cu circulație directă	1985	1985	1995	2000	2005	2010
— Cale ferată automatizată	1970	1982	2000	1990	2000	2000
— Mijloc de transport suspendat, cu viteze înalte	1980	1986	2035	2000	2050	2005
— Propulsarea trenurilor cu ajutorul energiei atomice	1990	1990	2000	2000	2005	2035
— Trenul silențios	2000	1994	2000	2000	2000	2010
VI. Construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor						
— Prelucrarea eficientă a pieselor în limitele geometriei indicate	—	1980	—	1983	—	1988
— Sisteme de prelucrare, bazate pe autoreglare	—	1983	—	1985	—	1995
— Sisteme automate de prelucrare, cu o orientare a programului :						
— Variațională (M.E.C. compară piesa cu analogul său și elaborează programul)	—	1980	—	1982	—	1985
— generatoare (M.E.C. analizează piesa și elaborează programul)	—	1983	—	1986	—	1990
— Conducerea eficientă a producției de piese în secție	—	1980	—	1985	—	1990
— Operații de așchiere a metalelor cu utilizarea efectului caloric	—	1980	—	1983	—	1987
— Folosirea pe scară largă a laserului pentru sudarea, prelucrarea termică și așchierea metalelor	—	1979	—	1981	—	1984
— Regimuri ultrarapide de așchiere a metalelor (depășind de zece ori nivelul din 1978)	—	1982	—	1985	—	1991
— Controlul automat al uzurii sculelor așchietoare	—	1980	—	1985	—	1990
— Dirijarea adaptivă a prelucrării metalelor (în funcție de duritate, de dimensiuni etc.)	—	1980	—	1984	—	1990
— Executarea operațiilor tehnologice cu ajutorul M.E.C., care „citește" schița piesei	—	1985	—	1990	—	1998
VII. Extracția cărbunelui						
— Sisteme de transport hidraulic în subteran al cărbunelui	1980	1979	1982	1982	1990	1988
— Uzine de sinteză a gazului și petrolului din cărbune	1980	1982	1986	1985	1989	2000
— Metode de extragere a sulfului din cărbune (anterior arderii acestuia)	1976	1980	1979	1985	1985	1995
— Automatizarea proceselor de extracție și de transport al cărbunelui	1980	1985	1984	1986	1995	2000
— Procedee economicește raționale de :						
— extragere a metanului din stratul de cărbune	—	1980	—	1986	—	1990
— gazeificare a stratului de cărbune	—	1985	—	1988	—	1995
— lichiefiere a cărbunelui în strat	—	1990	—	1995	—	2000

* Prima parte a sondajului s-a publicat în nr. 14/1980 al revistei

[1]) În ancheta din 1975 — doar nivel scăzut al zgomotului

Țări în curs de dezvoltare: evoluția producției industriale

CARE A FOST dinamica producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare în secolul nostru ? Un răspuns la această întrebare încearcă să furnizeze datele publicate de „Revue Tiers-Monde", din care rezultă că — pe ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare — producția respectivă a sporit în trei sferturi de veac de circa 20 de ori, ritmul său de creștere diferențiindu-se simțitor pe continente (vezi tabelul). Astfel, în timp ce în

Dinamica producției industriale
(media pe anii 1959–1961 = 100)

Medii trienale centrate pe anii [1]	Țările nesocialiste în curs de dezvoltare			
	Africa	America	Asia	Pe ansamblu
1900	15,5[2]	8,8[2]	18,3[2]	13,9[2]
1913	18,2[2]	13,5	21,8	17,8
1928	22,7[2]	21,7	26,3	23,9
1938	30,0	30,4	36,1	33,0
1950	38,0[2]	56,1	45,4	47,7
1970	286,0	185,0	199,4	203,7
1975	353,0	260,1	292,2	285,9

[1]) Exceptînd anul 1913
[2]) Evaluări

țările de pe continentul american producția industrială s-a extins comparativ mai repede în primele șase decenii, în perioada următoare ritmului creșterii sale rămîne inferior nu numai față de țările africane (majoritatea cărora pășea tocmai pe calea independenței politice), dar și față de țările în curs de dezvoltare din Asia.

Analiza mai amănunțită relevă că în acest secol producția industriei miniere a țărilor în curs de dezvoltare din Africa și Asia a cunoscut o ascensiune mai lentă decît cea a producției industriei prelucrătoare, tendință care s-a manifestat deosebit de puternic în cadrul industriei miniere a țărilor africane în deceniul al șaptelea (producția ei înregistrînd un indice mediu de creștere pe anii 1969—1971 de 663,4, comparativ cu media pe 1959—1961, egală cu 100).

Polonia — furnizor de unități industriale complete

LA MIJLOCUL deceniului al șaselea Polonia a început să se specializeze în exportul de unități industriale complete, incluzînd exportul unei largi game de materiale și servicii, cum sînt : documentația tehnică și tehnologică, know-how, mașinile, instalațiile și diverse materiale aferente, piese de schimb, construcția unităților și montajul utilajelor, punerea în funcțiune a unității și formarea cadrelor necesare. De la primele fabrici complete de zahăr, gama acestui export s-a extins treptat cu centrale electrice, fabrici de sticlărie, șantiere navale, mine de cărbune, unități ale industriei chimice și ale celei de materiale de construcții. Concomitent, întreprinderile de specialitate poloneze realizează diferite obiective în cooperare cu firme locale sau pe terțe piețe, în cadrul unei oferte cuprinzînd peste o sută de tehnologii.

Se apreciază că, pînă la începutul acestui an, au fost livrate mai mult de 600 de stabilimente industriale complete, în peste 60 de țări, valoarea livrărilor efectuate numai în cursul anului 1979 depășind un miliard de dolari.

Era microelectronicii

DUPĂ cum se apreciază în studiul „Microelectronica în anii '80", recent publicat la Londra, această nouă tehnologie obligă țările capitaliste dezvoltate să-și reexamineze infrastructura industrială și să ia în considerație implicațiile sociale ale computerizării producției. Investigațiile făcute i-au dus pe autorii studiului la concluzia că Franța încurajează firmele autohtone să recurgă la cooperări în producție și cercetare cu parteneri de prestigiu, în special din S.U.A. ; în Italia sînt în curs de implementare prevederile legii privind restructurarea, raționalizarea și dezvoltarea industrială ; Japonia — cu un program ambițios în domeniul microelectronicii — a ajuns în decurs de 8 ani să rivalizeze cu Statele Unite pe piața mondială a semiconductorilor ; poziția R.F.G. încă nu este clară ; Marea Britanie „tatonează" în toate direcțiile; iar S.U.A. au nevoie de un efort considerabil pentru a-și menține nivelul de „output", de rezultate obținute în cercetări.

Perspectivele utilizării energiei geotermice

POTENȚIALUL energiei geotermice pe glob, la o adîncime de 10 km, depășește de circa trei ori potențialul energetic al rezervelor mondiale de cărbune — apreciază specialiștii. Dar numai circa 1 la sută din potențialul geotermic general este exploatabil la suprafață pe baza izvoarelor termale, a gheizerelor și a activității vulcanice, ceea ce face ca această formă de energie să aibă o importanță locală sau cel mult zonală. În același timp o sursă de energie geotermică poate fi exploatată, în medie, aproximativ în decurs de 50 de ani, după care se epuizează.

Cu toate acestea capacitățile instalate ale uzinelor electrice geotermice au crescut, pe plan mondial, cu circa 15 la sută pe an în ultimul deceniu, însumînd în 1979 circa 2 000 MW. Ponderea energiei geotermice în producția mondială de energie electrică rămîne însă practic neglijabilă (circa 0,1 la sută), uzine electrice geotermice mai mari existînd numai în cîteva țări, printre care S.U.A., Italia, Noua Zeelandă, Uniunea Sovietică și Mexic.

Cercetări în industrie

POTRIVIT datelor firmei americane McGraw Hill, totalul cheltuielilor destinate cercetării în S.U.A., în 1979 se estimează la circa 40 miliarde dolari. Cea mai mare parte a acestei sume a fost alocată cercetărilor în domeniul industriei prelucrătoare : 30,3 miliarde dolari, ceea ce reprezintă o creștere de 13,1 la sută față de cheltuielile efectuate la nivelul anului 1978, respectiv 26,6 mrd. dolari.

Structura acestor cheltuieli arată că efortul prioritar a fost îndreptat către industria constructoare de mașini neelectrice unde s-au alocat 5,7 mrd. dolari, respectiv o creștere cu 19 la sută față de 4,8 mrd. dolari în 1978. Pentru cercetare-dezvoltare în industria de autoturisme, autocamioane și piese de schimb s-au alocat 5 mrd. dolari, cu 12 la sută peste totalul de 4,4 mrd. dolari în 1978. Industriile aerospațiale, de echipamente electrice și pentru comunicații au deținut 43 la sută din totalul cheltuielilor.

În 1982, industria prelucrătoare va beneficia de 41,9 mrd. dolari, cheltuieli majorate cu 39 la sută față de 1979, creșterea principală (+46 la sută) fiind prevăzută pentru cercetările în domeniul industriei aerospațiale.

Valorificarea resurselor petroliere

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor din țările membre ale O.P.E.C., cărora le revin circa 85% din volumul extracției de petrol din țările nesocialiste, ele nu dispun decît de 7% din capacitățile totale de prelucrare a petrolului, și acelea incomplet utilizate. În scopul îmbunătățirii valorificării resurselor lor petroliere și al reducerii dependenței de importul produselor rezultate din prelucrarea petrolului în țările industrializate, țările în curs de dezvoltare elaborează sau înfăptuiesc în prezent o serie de proiecte privind extinderea industriei de rafinare a petrolului și a celei petrochimice.

Se estimează, de pildă, că în țările arabe membre ale O.P.E.C. capacitățile de prelucrare a petrolului ar putea să crească de la 150 mil. tone anul trecut la circa 255 mil. tone la sfîrșitul deceniului al nouălea. Ținîndu-se seama, însă, de creșterea susținută a consumului de produse petroliere în țările respective, se consideră că — chiar în condițiile realizării rafinăriilor proiectate — posibilitățile de export ale țărilor arabe membre ale O.P.E.C. se vor reduce de la 50 mil. tone de produse petroliere pe an în 1985 la 25 mil. tone în 1990.

CURIER

GLOSAR

Bancă „off-shore"

LA 1 IANUARIE 1930 a început să funcționeze la Budapesta „Banca Internațională a Europei Centrale", societate pe acțiuni. Capitalul băncii, de 20 milioane dolari, a fost subscris în proporție de 34 la sută de Banca Națională a Ungariei și de cîte 11 la sută de următoarele bănci străine: Banca Commerciale Italiana (Milano), Bayerische Vereinsbank (München), Creditanstalt-Bankverein (Viena), Long-Term Credit Bank of Japan (Tokio), Société Générale (Paris) și Taiyo Kobe Bank (Kobe). Este vorba deci despre o bancă cu capital mixt, subscris în majoritate de bănci străine.

Noua bancă este destinată să contribuie la finanțarea comerțului dintre Ungaria și Occident, țările din care provin acționarii străini contînd cu 70 la sută în totalul comerțului Ungariei cu țările membre ale O.C.D.E. Banca va mai contribui la finanțarea exportului comun ungaro-occidental spre țările în curs de dezvoltare, la finanțarea investițiilor din Ungaria pentru care sînt necesare importuri din Occident, precum și la sprijinirea activității societăților mixte cu capital ungar și occidental.

Banca Internațională a Europei Centrale își procură fondurile necesare de pe piețele internaționale. În această privință, ea poate conta pe cooperarea acționarilor străini, care dispun de active care totalizează peste 250 miliarde dolari.

Noua bancă întrunește o serie de trăsături care o disting de toate celelalte bănci din Ungaria și din orice altă țară socialistă. Astfel, ea este prima bancă „off-shore" (extrateritorială), deși termenul este valabil numai în parte. Mai precis, banca este supusă reglementărilor în vigoare în Ungaria cu privire la activitatea bancară, însă este dispensată de respectarea dispozițiilor privind regimul valutar. Ca urmare, banca își ține registrele în dolari, bilanțul este verificat de o firmă internațională de experți-contabili, poate efectua orice operații bancare internaționale în orice valută, poate deține rezerve valutare proprii. Este prima bancă de acest gen dintr-o țară socialistă, în primul rînd datorită părții majoritare de capital deținută de acționari din state cu monedă convertibilă și, în al doilea rînd, datorită exceptării ei de la reglementările valutare ale țării unde își are sediul.

În Occident există numeroase bănci internaționale, cu capital mixt, însă ele funcționează în țări cu monedă convertibilă, astfel încît pentru funcționarea lor nu au fost necesare derogări de la legislațiile valutare în vigoare.

Ca urmare a exceptării de la reglementările valutare, noua bancă are dreptul să efectueze liber toate operațiile în valută convertibilă și dispune de toate condițiile pentru a activa la fel ca băncile din marile centre financiare internaționale. Într-o anumită măsură, banca poate avea contacte directe cu întreprinderi ungare, însă nu va putea efectua tranzacții valutare cu particularii. Banca mai este autorizată să participe cu capital la societăți mixte în Ungaria și să administreze participațiile străine la aceste societăți. Se apreciază că prin activitatea sa, această bancă va aduce o contribuție importantă la dezvoltarea societăților cu capital mixt.

C. K.

Conferința mondială a turismului

Vasile Brăileanu, București — Inițiatoarea Conferinței mondiale a turismului prevăzută a se desfășura între 27 septembrie și 10 octombrie 1980 în capitala Filipinelor, Manila, este Organizația mondială a turismului, ca organizație interguvernamentală. În acest domeniu a mai avut loc pînă acum o singură conferință interguvernamentală, și anume Conferința Națiunilor Unite asupra turismului și călătoriile internaționale (Roma, 1963), organizată de Uniunea internațională a organismelor oficiale de turism (U.I.O.O.T.), predecesoarea actualei organizații mondiale.

Conferința de la Manila își propune ca obiective clarificarea naturii reale a turismului în contextul uman, social, educativ, cultural și politic al vieții contemporane ca și a rolului pe care el va fi chemat să-l joace în raporturile dintre oameni, pe plan național și internațional. Ea urmărește de asemenea să scoată în evidență responsabilitatea statelor în materie de turism, dincolo de preocupările strict economice și comerciale, și să se ocupe de pro-

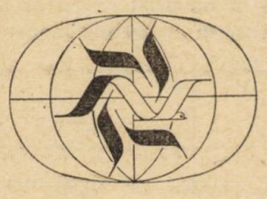

blemele privind atît sectorul public cît și cel particular, care reclamă o atenție imediată în vederea unei dezvoltări armonioase a turismului.

O parte a dezbaterilor va fi consacrată viitorului turismului și noilor responsabilități ale statului în acest domeniu, restricțiilor apărute (ținînd de exemplu de necesitatea protecției mediului ambiant), cooperării tehnologice în domeniul turismului și dezvoltării resurselor umane.

O altă dezvoltare

Ileana Iliescu, București — Fundația internațională pentru o altă dezvoltare (F.I.P.A.D.), creată în anul 1976 de un grup de reputați specialiști din țări în curs de dezvoltare și dezvoltate, a fost concepută nu ca un nou organism de cercetare pluridisciplinară, ci ca o rețea de persoane și de instituții cu rolul unui instrument de promovare și stimulare a cooperării internaționale în reflecție și acțiune. Ea își propune să catalizeze eforturile întreprinse în țările în curs de dezvoltare și pe plan mondial în direcția modificărilor structurale pe care le presupune o dezvoltare concepută în armonie cu mediul înconjurător, cu valorile și aspirațiile fiecărui popor, precum și în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale bazată pe egalitatea între națiuni și pe recunoașterea diversității lor.

Pentru stimularea dialogului internațional Fundația se străduiește să intensifice schimbul de informații, punînd la dispoziția celor interesați, prin intermediul unor reuniuni sau publicații, analize, concluzii și propuneri rezultate din activitatea de cercetare a membrilor săi. În acest context, Fundația pregătește și difuzează așa-numitul „Dosar F.I.P.A.D.", care informează despre activitățile avînd raport cu obiectivele sale, jucînd rolul unui seminar permanent prin corespondență. Totodată Fundația pregătește și difuzează documente cu caracter de informare, analiză și discuție pe teme figurînd pe ordinea de zi a unor importante reuniuni internaționale. Un exemplu îl reprezintă seminarul organizat de Fundația Dag Hammarskjöld în iunie 1974 la Täljöviken, în Suedia și la care au participat mai mulți dintre fondatorii F.I.P.A.D. — în vederea celei de-a șaptea sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. La elaborarea Raportului Dag Hammarskjöld 1975 asupra dezvoltării și cooperării internaționale au participat circa 150 specialiști din 14 țări, 14 organisme ale Națiunilor Unite și 24 instituții de cercetare și dezvoltare.

Orientarea generală a Fundației este stabilită de un comitet executiv avînd în frunte pe Marc Nerfin și ca membri pe Gamani Corea, Mahbub ul Haq, Enrique Iglesias, Ignacy Sachs, Juan Somavia, Ismail-Sabri Abdalla, Ahmed Ben Salah, Inga Thorsson și alții. Sediul F.I.P.A.D. se află la Nyon, lîngă Geneva.

Centrală electrică flotantă

Radu Pascu, Iași — Centrala electrică plutitoare care se intenționează a fi construită în largul insulei Helgoland din Marea Nordului de către societatea vest-germană N.W.K. cu sprijinul financiar al Ministerului federal al cercetării științifice de la Bonn ar urma să aibă o putere instalată de 350 MW. Centrala va utiliza zăcămintele de gaze naturale de pe fundul mării din zona în care va fi amplasată, estimate la 5—7 miliarde metri cubi, suficiente pentru ca această centrală plutitoare să rămînă în același loc timp de 12 ani. Costul total al proiectului este evaluat la 500 milioane mărci, inclusiv transportul energiei electrice obținute din largul mării pînă pe uscat. Costul unui kWh nu va depăși, potrivit societății N.W.K., pe cel al energiei de origine nucleară sau obținută pe bază de cărbune importat.

Copiii și apartheidul

Maria Enache, Arad — Seminarul internațional consacrat efectelor politicii de apartheid asupra copiilor din Republica Africa de Sud, organizat anul trecut de Comitetul special al O.N.U. împotriva apartheidului, a avut loc la sediul UNESCO din Paris, cu participarea reprezentanților a numeroase organisme internaționale guvernamentale și neguvernamentale, precum și ai Congresului Național African din Africa de Sud și ai Congresului panafrican al Azaniei. Concluzia seminarului a fost că, în toate domeniile (ocrotirea sănătății, educație, relații sociale), copiii din R.S.A. sînt lipsiți de dreptul la o existență normală, fiind în același timp supuși violenței și represiunilor autorităților rasiste. Declarația finală a constatat între altele că: mortalitatea infantilă este de 10 ori mai ridicată (circa 200 la mie), în rîndul populației negre decît al celei albe; în multe zone rurale ale R.S.A. între 30% și 50% din copiii de culoare mor înainte de a împlini cinci ani; în vreme ce țara lor este exportatoare de produse agroalimentare, circa un milion de copii de culoare suferă de malnutriție; din cauza mizeriei cel puțin două treimi din cei 3,5 milioane de copii de culoare cuprinși în școli suferă de tuberculoză; 51% din copiii de culoare în vîrstă de peste 15 ani nu sînt cuprinși în nici o formă de școlarizare; învățămîntul este gratuit și obligatoriu numai pentru copiii albi; 650 000 de copii negri în vîrstă de 10 pînă la 15 ani sînt obligați să lucreze în ferme ale albilor, unde adesea sînt forțați să muncească și copii în vîrstă de numai 7—8 ani; în orașe mulți copii de vîrstă școlară lucrează ca servitori, grădinari, vînzători de ziare, contra unui salariu de mizerie; un medic revine la 44 000 de copii de culoare față de unul la 400 de copii albi.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 11 aprilie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Mobilizarea și organizarea superioară — caracteristicile principale ale actualei campanii agricole **(Ion Manea)** 1

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Preluarea ritmică a producției contractate **(Gh. Drăghici)** 2

— Valorificarea eficientă a resurselor energetice secundare **(Nicolae Liciu)** 3

— Promovarea produselor noi în industria alimentară **(prof. dr. Segal Brad, conf. dr. David Apostu)** 6

— Pilonii eficienței exporturilor **(Aurel Ambrozie, Ioan Georgescu)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Instrumente pentru fundamentarea și dimensionarea optimă a costurilor **(Traian Dutia)** 10

— Reflecții. Macrotehnologii și microtehnologii **(Valter Roman)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Aspecte organizatorice ale activității de întreținere și reparații **(dr. Ionel Dumbravă)** 13

TEORII ● IDEI

— Procesul circular activ
● Abordarea sistemică a utilizării integrale a resurselor materiale și energiei în proiectarea sistemelor industriale **(dr. ing. George Cojocaru)** 15
● Valorificarea integrală a tuturor substanțelor în industria zahărului **(ing. Nicolae Botezatu)** 17

— O gestiune rațională a resurselor energetice și de materii prime **(prof. dr. L. Tövissi)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Sensul procapitalist al „anti-economismului" „noii drepte" (I) **(prof. dr. Ion Florea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Venitul național **(lector univ. dr. Gruiță Părăian)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Unitatea organică dintre politica internă și externă a României socialiste (II) **(Gheorghe Badrus)** 24

— Priorități și reorientări în dezvoltare 26

— A 35-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa **(Niță Constantin)** 27

— Date de prognoză. Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Turning to better account the secondary resources of energy **(Nicolae Liciu)** 3

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Instruments for optimum in costs' foundation and dimensioning **(Traian Dutia)** 10

— The circular active proces. Systemic approach of full use of material resources and energy in projecting industrial systems **(Dr. Eng. George Cojocaru)** 15

— Schools ● trends ● economists. The pre-capitalist meaning of anti-economism" of the "new right" (I) **Prof. Dr. Ion Florea)** 20

— The organic unity between the socialist Romania's home and foreign policy (II) **(Gheorghe Badrus)** 24

— The 35th session of the U.N. Economic Commission for Europe **(Niță Constantin)** 27

DANS LE NUMERO

— La mise en valeur efficiente des ressources énergétiques secondaires **(Nicolae Liciu)** 3

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement et efficience. Instruments pour la documentation et la dimension optimum des coûts **(Traian Dutia)** 10

— Le processus circulaire actif. L'approche systématique de l'utilisation intégrale des ressources matérielles et de l'énergie dans la projection des systèmes industriels **(dr. ing. George Cojocaru)** 15

— Ecoles ● courants ● économistes. Le sens précapitaliste de «l'anti-économisme» de la «nouvelle droite» (I) **(prof. dr. Ion Florea)** 20

— L'unité organique de la politique interieure et étrangère de la Roumanie socialiste (II) **(Gheorghe Badrus)** 24

— La 35e session de la Comission Economique pour l'Europe des Nations Unies **(Niță Constantin)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Действенное использование вторичных энергетических ресурсов **(Николае Личиу)** 3

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Инструменты для обоснования и установления оптимальных размеров производственных издержек **(Траян Дуция)** 10

— Активный циркулярный процесс Системный подход к вопросу полного использования материальных ресурсов и энергии в проектировании промышленных систем **(др. инж. Джордже Кожокару)** 15

— Школы ● течения ● экономисты. Прокапиталистическоий смысл «антиэкономизма» «нового правого» течения (I) **(проф. др. Ион Флоря)** 20

— Органическое единство между внутренней и внешней политикой социалистической Румынии (II) **(Георге Бадрус)** 24

— 35-я сессия Экономической Комиссии О.О.Н. для Европы **(Ницэ Константин)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

„GHIDUL... MĂSURILOR EXCEPŢIONALE SÎNTEM NOI!“

...afirmă lucrătorii comerciali ai magazinelor de confecţii, lenjerie şi încălţăminte, amplasate în centrul Capitalei :

str. Lipscani nr. 55 — Magazinul „FAMILIA“ (confecţii pentru FEMEI şi bărbaţi)

str. Lipscani nr. 56 — Magazin pentru încălţăminte de damă

Bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 8 — Magazinul „MODERN“ (confecţii pentru FEMEI şi bărbaţi)

str. Doamnei nr. 1-3 — Magazinul de prezentare a Centralei Confecţiilor (confecţii pentru FEMEI şi bărbaţi)

sau în alte zone cu vad comercial tradiţional

PIAŢA UNIRII

Magazinul „UNIREA“ — etaj IV (articole de confecţii şi încălţăminte pentru FEMEI şi bărbaţi)

PIAŢA OBOR

Magazinul „BUCUR-OBOR“ — (articole de confecţii şi încălţăminte pentru FEMEI şi bărbaţi, la raioanele respective)

GARA DE NORD

Magazinul „CERBUL“ — Calea Griviţei nr. 163 (încălţăminte pentru FEMEI şi bărbaţi)

Magazinul de confecţii din Bd. Duca nr. 3-5 (vis-à-vis de magazinul „Sora“) — confecţii pentru FEMEI şi bărbaţi

În magazinele comerţului de stat, situate la adresele menţionate, găsiţi o bogată şi diversificată gamă de articole vestimentare, destinată cumpărătorilor care poartă măsuri excepţionale, la :

confecţii : (între 56—60)

lenjerie : (între 45—47)

încălţăminte femei (de la 22—23,5 şi de la 26—27,5)

ÎNTREPRINDEREA MAȘINI-AGREGAT ȘI SUBANSAMBLE AUTO SF. GHEORGHE

1980 APR 15

Profilată pe realizarea de mașini-agregat, subansamble auto și scule speciale, **ÎNTREPRINDEREA MAȘINI-AGREGAT ȘI SUBANSAMBLE AUTO** — din Sfîntu Gheorghe, str. Brașovului nr. 3—5, tel. 923/14790, telex : 28 283, produce :

- cutii viteză pentru autocamioane ;
- prize de puteri diferite (diferite tipuri) ;
- cutii distribuție ;
- axe nemotoare ;
- piese de schimb ;
- scule de filetat (tarozi, filiere, role de filet, bacuri), scule speciale ;
- mașini agregat ;
- elemente tipizate (axe principale de frezare cu dimensiuni de la ∅ 65 la ∅ 160) ;
- prese 200 tone forță.

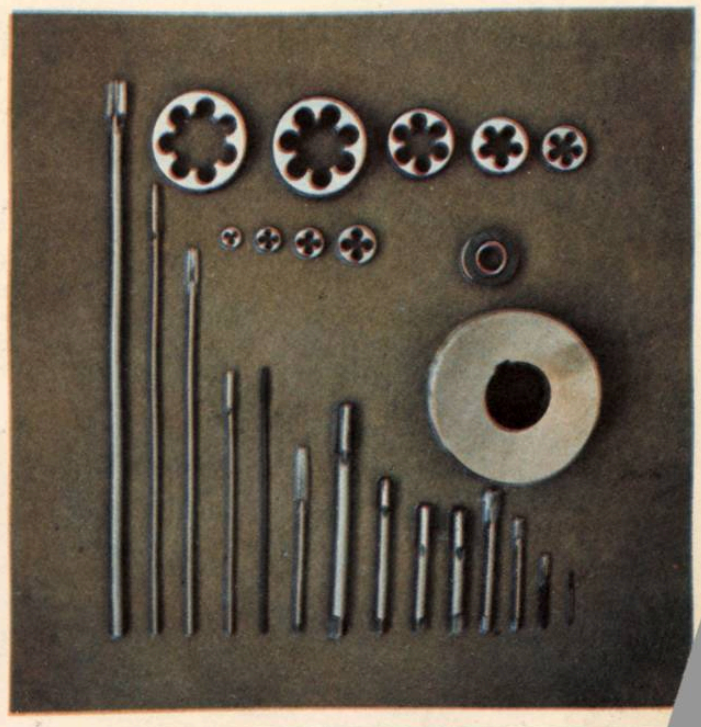

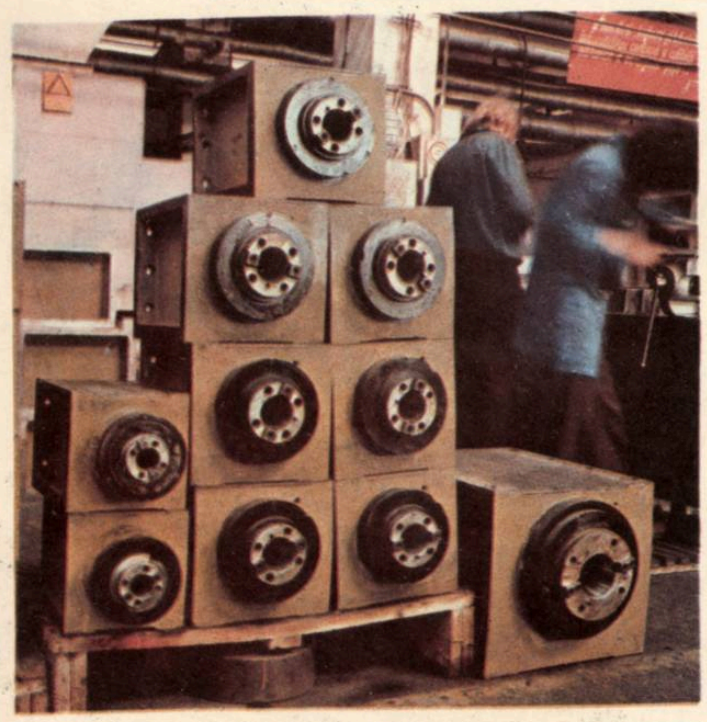

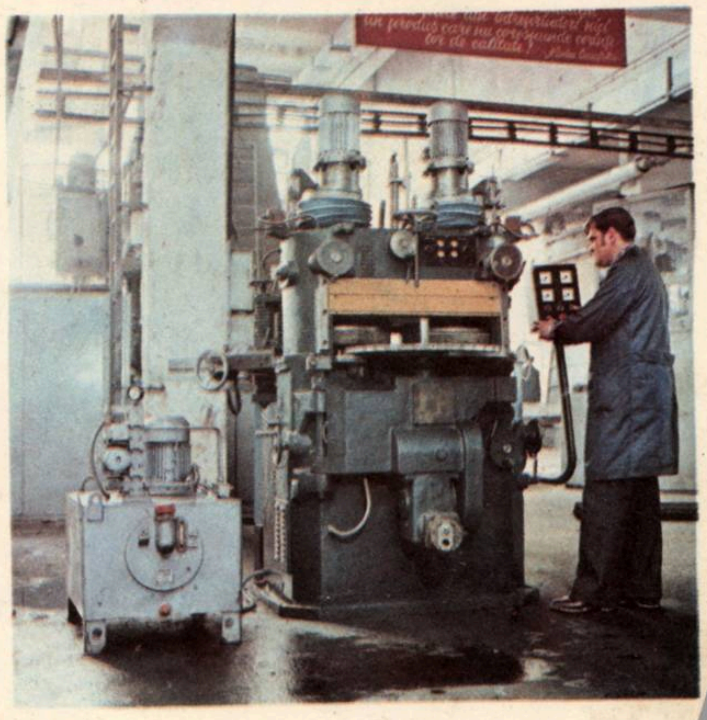

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

COOPERAREA INTERUZINALĂ ŞI EXIGENŢELE REALIZĂRII PLANULUI

Numărul 16 ● Vineri 18 aprilie 1980

În semn de profund omagiu și înaltă apreciere pentru contribuția la dezvoltarea raporturilor de prietenie româno-italiene și pentru întreaga activitate desfășurată în slujba idealurilor de pace și progres ale tuturor popoarelor

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

i-au fost înmînate Diploma de cetățean de onoare al orașului Bari, împreună cu „Caravela de argint" — simbolul orașului — și Medalia de aur „Aldo Moro"

D646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Contractul economic de livrări pentru export

Legea contractelor economice, în cadrul capitolului III „Contracte de comerț exterior", consacră numai trei articole — art. 75, 76 și 77 — contractelor de livrări pentru export. Ultimul articol menționat, face precizarea importantă, potrivit căreia prevederile din capitolul II, intitulat „Contractele economice dintre unitățile socialiste", se aplică — în raport de specificul activității de comerț exterior — și „contractelor interne pentru realizarea operațiunilor de export și import", deci, implicit, și celor de livrare pentru export. Cu alte cuvinte, contractelor economice de livrări pentru export urmează să li se aplice același tratament juridic, aceleași prevederi legale, ca tuturor contractelor economice — grupă din care, așa cum am mai arătat, fac parte —, cu luarea însă în considerare a „specificului activității de comerț exterior". Or, tocmai acest specific imprimă contractelor de care ne ocupăm unele particularități, unele trăsături proprii care, în ansamblul lor, constituie elementele lor definitorii.

ELEMENTE DEFINITORII

a) **Calitatea părților.** O primă trăsătură proprie, deci o particularitate pe care nu o au celelalte contracte economice, o constituie calitatea specială a părților contractante. Dacă **furnizor** poate fi orice unitate economică **care are sarcini de plan pentru export, beneficiar** nu poate fi decît **o întreprindere de comerț exterior autorizată prin lege să efectueze asemenea operațiuni în cadrul unei stricte specializări instituite prin actul normativ de înființare.** Reamintim că obiectul de activitate al fiecărei întreprinderi de comerț exterior este stabilit prin Decretul nr. 276/1979.

b) **Modalitatea formei scrise a contractelor.** În secțiunea privind încheierea contractelor economice am arătat că legea prevede că acestea pot fi concretizate printr-un înscris unic, prin comandă confirmată, prin comandă urmată de executare. Față de faptul că activitatea de export presupune raporturi economico-juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior exportatoare de lungă durată, credem că modalitățile simplificate de contractare — comandă confirmată și comandă urmată de executare nu pot fi adoptate. În schimb, utilizarea contractelor cadru, prevăzute de art. 18 din lege, este indicată în toate cazurile cînd detalierea specificațiilor tehnice, a condițiilor și termenelor de livrare etc. urmează să fie făcută pe parcursul perioadei de plan, în funcție de cerințele cumpărătorilor externi. Este binecunoscut că și pe planul comerțului internațional, datorită unor factori cum sînt incertitudinile conjuncturale, cererea și oferta unor mărfuri, în anumite perioade, natura produselor etc., instrumentele juridice prin care se conturează viitoare contracte sînt, așa cum am arătat, diferite, printre care și contracte-cadru ; acestea pot fi asimilate cu convenții prin care părțile se obligă să definitiveze în viitor elementele concrete ale contractelor. Evident, în funcție de fermitatea acestor convenții, de conținutul lor concret, de gradul de detaliere a obiectului, a prețului, de condițiile de livrare, urmează să se încheie în mod corespunzător și contractele interne de livrări pentru export. Astfel, bunăoară, în cazul unui contract-cadru încheiat cu un partener extern, avînd ca obiect vînzarea unei cantități de marfă definită generic, fără detalierea gamei sortimentale, operațiune care potrivit contractului urmează a se face cu **n** zile înainte de fiecare trimestru, este firesc, după părerea noastră, ca și contractul intern să aibă un caracter de contract-cadru, aprofundarea lui fiind legată de cel extern. Aceasta nu înseamnă însă că la baza lui nu se pot planifica capacitățile de producție, întocmirea graficului de aprovizionări etc.

c) **Termenele și procedura de încheiere** a contractelor de livrări pentru export diferă, de asemenea, de celelalte contracte economice. Art. 75, prin care se derogă de la prevederile art. 25 din lege, prevede că contractele de livrare pentru export se încheie pe baza contractelor externe, în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor de către întreprinderile de comerț exterior exportatoare. Față de textul de lege invocat se naște următoarea întrebare : Ce se întîmplă în situația în care o unitate producătoare primește o repartiție privind unele mărfuri destinate exportului ? Credem că întreprinderea în cauză nu va putea emite proiectul de contract decît numai după primirea comenzii de la beneficiar, acesta fiind unicul instrument juridic în care se concretizează condițiile de calitate și de livrare prevăzute în contractul extern, care — cu unele excepții prevăzute de lege — precede încheierea contractului intern. Așa cum am arătat, în funcție de natura mărfurilor care urmează să fie exportate, se poate adopta modalitatea de încheiere a unui contract-cadru, care, în timp util, urmează să fie detaliat prin comenzi succesive emise pe perioada execut'rii obligațiilor de plan.

d) **Termenele de livrare.** Este binecunoscut ca în cadrul contractului de furnizare pentru aprovizionarea tehnico-materială, sau pentru fondul pieței, termenele de livrare se stabilesc pe zile fixe calendaristice ; credem că această soluție nu poate fi imperativă în cadrul contractelor pe care le analizăm, cel puțin pentru următoarele considerente : mărfurile destinate exportului nu au aceeași funcție finală ca în cadrul aprovizionării interne — sincronizarea primirilor de produse și materii prime pentru realizarea sarcinilor de producție planificate —, ci, pe aceea de a satisface trebuințele cumpărătorului extern, care a semnat contractul comercial internațional de cumpărare-vînzare, în conformitate cu interesele sale. Așa fiind, urmează ca în cadrul contractului intern de livrare pentru export termenul de livrare să fie sincronizat cu cel prevăzut în contractul extern ; astfel, dacă în contractul extern se prevede ca livrarea să aibă loc pînă la sfîrșitul unei anumite luni, nici un argument de ordin economico-juridic nu

poate să prevadă pentru stabilirea în contractul intern a unei anumite zile de livrare din luna respectivă. Tot astfel, din necesitatea sincronizării contractului intern cu cel extern este firesc să nu se țină seama de data de 31 decembrie, cînd în contractul de vînzare internațională cumpărătorul străin a solicitat, de exemplu, ca termen de livrare ultima decadă a lunii ianuarie. Este un exemplu tipic de neaplicare a principiului anualității contractelor economice, în materie de livrări pentru export.

Opinia formulată mai sus se bazează pe prevederile art. 66 din care prevede că „obligațiile de livrare a produselor destinate exportului, prevăzute în contractele economice, rămîn în vigoare pe toată durata de valabilitate a angajamentelor stabilite în raporturile cu partenerii străini și în limitele condițiilor prevăzute în contractele încheiate cu aceștia". Așa fiind, termenul ultim de livrare este — în mod implicit — în ultima zi a perioadei acordate furnizorului intern pentru efectuarea livrărilor. Astfel, dacă s-a stabilit ca termen de livrare sfîrșitul unui anumit trimestru, penalitățile datorate pentru livrări cu întîrziere nu încep să curgă decît din prima zi a trimestrului următor. Evident, dacă prin contract s-a convenit ca termenul de livrare să fie nu ultima zi din trimestru, ci ultima zi dintr-o anumită lună sau decadă, penalitățile încep să curgă, dacă nu au fost respectate aceste termene, începînd cu prima zi de la expirarea lor.

e) — **Obiectul contractului, prețul și condiția de livrare** constituie, de asemenea, elemente definitorii ale contractelor de livrări pentru export care, față de complexitatea pe care o prezintă, vor fi analizate separat, în secțiunile următoare.

OBIECTUL CONTRACTULUI — CALITATEA ȘI PREȚUL MĂRFURILOR

Legea nu conține un text special cu privire la obiectul contractelor de livrări pentru export, rezumîndu-se, la art. 75, alin. 2, să facă precizarea potrivit căreia „contractele vor cuprinde obligații în strictă corelare cu contractele externe corespunzătoare". Textul citat scoate în evidență trăsătura esențială a acestui tip de contract : sincronizarea perfectă care trebuie să existe între obiectul celor două contracte — intern, pentru livrări la export și extern, de vînzare-cumpărare internațională. Această legătură strînsă, această interferență intensă este determinată, în primul rînd, de aceeași destinație a obiectului lor comun : mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern, contra unui preț, prin conlucrarea sincronizată dintre exportator și producătorul intern.

Sincronizarea obiectului comun pe care îl au cele două tipuri de contracte se realizează pe multiple căi : prin elaborarea și perfectarea fișelor tehnice sau a caietelor de sarcini anexe la convențiile de export ; prin oferta comună la export ; prin avizarea de către unitățile producătoare a caracteristicilor tehnice și calitative cerute de cumpărătorul extern, altele decît cele prevăzute în fișele tehnice etc. Legislația în materie prevede că după definitivarea fișelor tehnice pentru export (sau a caietelor de sarcini) întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să aibă în vedere parametri tehnici și repartizarea cantităților pe trimestre. În cazul în care cumpărătorii externi solicită — așa cum frecvent se întîmplă în practică — alte condiții de calitate, finisare, ambalare etc., decît cele prevăzute în fișele tehnice sau în caietele de sarcini, potrivit normelor de drept, întreprinderea de comerț exterior exportatoare are obligația să solicite acordul unității interne furnizoare ; în situația în care nu s-a solicitat sau nu s-a obținut acordul prealabil al furnizorului, acestuia nu îi sînt opozabile condițiile de livrare stabilite prin contractele comerciale de vînzare internațională.

Cu privire la obiectul contractului de livrări pentru export, în continuare vom prezenta unele aspecte specifice privind determinarea calității, controlul de calitate, garanții de calitate, condițiile și termenele de formulare a reclamațiilor și prețul.

a) **Calitatea.** Practica de pînă acum reliefează că, de regulă, obiectul contractului și modul de ambalare se determină cu referire la fișele tehnice și la clauzele înscrise în contractele comerciale de vînzare internațională. În asemenea situații, se recomandă ca prin contractul intern beneficiarul să fie obligat să remită furnizorului un exemplar din contractul extern. Redăm o asemenea clauză dintr-un contract de livrări pentru export :

„În baza fișei tehnice nr. . . din . . pentru produsul . . . . . a contractului extern nr. . . . din . . încheiat cu . . . din . . ,emisă de beneficiar, furnizorul se obligă a executa și livra beneficiarului produsele prevăzute în specificația ce formează anexa nr. 1 a prezentului contract. Produsele contractate sînt cuprinse în planul de export al furnizorului, pe anul . . .

Beneficiarul este obligat a preda furnizorului, la semnarea prezentului contract, un exemplar din contractul extern, cu anexele din care rezultă condițiile tehnice de executare a produselor, precum și orice alte clauze necesare corelării producției și altor obligații contractuale cu prevederile contractului extern".

Din textul de mai sus rezultă că sincronizarea dintre cele două tipuri de contracte — economic intern de livrare și comercial extern de vînzare — este bine realizată, aliniatul doi obligînd pe beneficiarul exportator să remită producătorului furnizor un exemplar din contractul extern, cu toate anexele din care să rezulte condițiile de realizare a mărfii ce urmează a fi exportată, precum și alte obligații contractuale la care s-a obligat exportatorul față de cumpărătorul străin.

b) **Controlul de calitate.** Art. 63, alin. 2 din lege aduce o precizare importantă privind dreptul întreprinderilor de comerț exterior de a „efectua controlul calității prin organe specializate de control pe bază de contract". Și, în continuare, art. 70, autorizează Camera de Comerț și Industrie — prin Oficiul de control al mărfurilor — să „efectueze controlul calitativ și cantitativ al mărfurilor destinate **exportului** sau provenite din import, **pe baza mandatului** partenerilor străini sau, după caz, **al întreprinderii românești**". Așadar, beneficiarul din contractul de livrări pentru export poate efectua controlul de calitate direct sau prin unități specializate, pe baza unui contract de mandat, prealabil încheiat.

Plecînd de la prevederile legii, iată cum este formulată o asemenea clauză în contractul model perfectat de Centrala de prelucrarea lemnului cu „Tehnoforestexport", pentru anul 1980 : „Beneficiarul va putea efectua controlul calității produselor pe faze de producție prin organe proprii de specialitate sau prin O.C.M., suportînd comisionul. De asemenea, beneficiarul va putea participa la recepția finală a produselor, în cazul în care aceasta se efectuează de către furnizor și delegatul clientului extern sau prin O.C.M.".

Modul de formulare a clauzei redate ni se pare judicios, făcînd și precizarea importantă potrivit căreia comisionul de efectuare a controlului de către mandatar este suportat de către mandant — întreprinderea de comerț exterior beneficiară.

c) **Garantarea calității — reclamații.** Pe planul comerțului internațional garanția acordată de vînzător este o componentă a competitivității, durata acesteia fiind uneori hotărîtoare pentru încheierea tranzacției. Cum în perioada de garanție cumpărătorul extern este în drept să reclame defecțiunile ivite, prin contractele comerciale de vînzare internațională se prevăd condițiile în care pot fi formulate asemenea reclamații (termene de remitere, acte doveditoare), precum și termene în care urmează a se răspunde.

Soluționarea operativă a unor reclamații de calitate formulate de cumpărătorul extern și opozabilă furnizorului intern, impune ca prevederile clauzelor din contractul comercial de vînzare internațională să fie perfect sincronizate cu cele din contractul intern de livrări pentru export. Redăm un model de clauză întîlnit în contractul elaborat de Unitatea de utilaj chimic „Griviția Roșie" și anume : „Perioada de garanție pentru utilaje livrate este de 6 luni de la punerea în exploatare a produsului, dar nu mai mult de 18 luni de la livrare. Garanția se referă la execuția conform documentației și răspunde de viciile ce se constată

a fi din culpa sa. Garanția încetează dacă : nu au fost respectate instrucțiunile de manipulare și transport ; nu au fost depozitate conform prescripțiilor furnizorului sau documentației ; nu au fost întreținute pe timpul depozitării conform indicațiilor furnizorului ; au fost lovite în timpul manipulării pe șantier ; au fost supuse unei exploatări necorespunzătoare.

Cu privire la reclamațiile externe, reproducem o clauză dintr-un alt contract : „Toate reclamațiile formulate de cumpărătorii externi, dovedite cu acte de expertiză sau constatări ale organelor de control de stat, sau confirmate ca exacte de către Agenția economică a R.S.R. din țara respectivă, iar acolo unde nu sînt asemenea organe, de către casele de control specializate, sînt opozabile furnizorului toate reclamațiile de orice natură ale cumpărătorului în termen de maximum 5 zile de la primirea lor. Beneficiarul va informa pe furnizor despre tratativele purtate pentru rezolvarea reclamațiilor și dacă va fi cazul, despre mersul litigiului. Furnizorul va comunica beneficiarului toate elementele în combaterea reclamațiilor, avînd dreptul să participe prin delegații săi, în conformitate cu normele existente în țară, la desfășurarea tratativelor. În cazul în care, ca urmare a constatărilor făcute, reclamația se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare a reclamației, aprobat de M.I.C.M., este opozabil furnizorului.

d) **Prețul.** Cu privire la acest element al contractului, normele de drept prevăd că el se formează în condiția de livrare franco frontiera română, fiind deci compus din : prețul intern, stabilit potrivit legislației în vigoare, la care se adaugă, după caz, contravaloarea ambalajelor sau alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operații stabilite prin contracte, neprevăzute în standardele sau normele interne, precum și cheltuielile de transport (dacă nu sînt cuprinse în prețul intern). Pentru a se evita orice încercări de încărcare nejustificată a prețurilor interne pentru mașini și utilaje noi, subansambluri și părți componente ale mașinilor, utilajelor și, în general, pentru orice produse, calculele de fundamentare ale acestora se impun a fi, obligatoriu, avizate și de întreprinderea de comerț exterior exportatoare.

Cu privire la preț redăm clauza corespunzătoare din contractul de livrări pentru export încheiat de „Mecanoexportimport" cu furnizorii săi : „Prețul de livrare al mărfii este de lei . . . per . . . franco . . . exclusiv (inclusiv) ambalajul conform . . . (se indică temeiul legal al prețului). Deoarece livrarea se efectuează franco frontiera română, la acest preț se adaugă contravaloarea ambalajelor, dacă nu au fost cuprinse în preț, alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operațiuni stabilite prin contracte și neprevăzute în standardele sau în normele pe baza cărora a fost fixat prețul intern de livrare, precum și cheltuielile de transport și manipulare, pînă la frontiera R.S. România, dacă prețul a fost stabilit franco uzină sau franco depozitul furnizorului. Cheltuielile suplimentare, prevăzute în alineatul precedent vor fi indicate separat în factura internă pentru produsul livrat. Pentru cheltuielile suplimentare în raport de prețul stabilit conform temeiului legal, furnizorul va prezenta beneficiarului, documentele justificative, odată cu factura".

CONDIȚIA DE LIVRARE — FRANCO-FRONTIERA ROMÂNĂ

Normele de drept în vigoare consacră regula potrivit căreia unitățile producătoare sînt obligate să livreze mărfurile pentru export în condițiile franco frontiera română ; ca urmare, facturarea către întreprinderile de comerț exterior se face la prețurile interne, stabilite conform legii, la care se adaugă, după caz, contravaloarea ambalajelor sau alte cheltuieli sau operațiuni stabilite prin contracte, neprevăzute în standardele sau normele interne, care se recuperează prin prețurile externe obținute.

În practica întreprinderilor noastre s-a pus problema dacă această regulă are caracter imperativ sau supletiv. Credem că condiția de livrare aleasă de către exportator împreună cu cumpărătorul extern este aceea care clarifică problema :

— în situația în care prin contractul comercial de vînzare internațională s-a prevăzut condiția de livrare **Ex Works,** obligația unității românești producătoare-furnizoare pentru export se limitează, potrivit **Incoterms 1953** la a ambala marfa, pe cheltuiala sa, și la a o pune la dispoziția clientului extern ;

— în toate celelalte condiții de livrare — F.A.S., F.O.B., C.I.F. etc. —, regula livrării franco frontiera română își găsește o deplină aplicație.

O altă problemă care se ridică în practica contractuală este următoarea : care este punctul final al livrării **franco frontiera română,** în cazul exporturilor **via mare.** Problema prezintă interes cu atît mai mult dacă avem în vedere că prin acte administrative ale unor organe centrale s-au dat unele interpretări ale normelor de drept care, credem noi, că sînt discutabile. Astfel, într-o anumită viziune condiția de livrare franco frontiera română în cazurile transporturilor externe **via mare** ar obliga pe furnizorii interni să răspundă de mărfurile livrate pînă la încărcarea lor pe bordul navei, conform condiției externe F.O.B. O asemenea interpretare credem că depășește intenția legiuitorului cel puțin pentru următoarele considerente :

— rațiunea instituirii condiției de livrare franco frontiera română rezidă în faptul că nu este economic ca la fiecare livrare să se deplaseze delegați ai întreprinderilor de comerț exterior exportatoare în sutele de puncte de livrare pentru a întocmi formalitățile necesare în raport cu cărăușul ; așa fiind, este firesc ca toate operațiunile de planificare a vagoanelor, de încărcare și de plata taxelor pe parcursul intern să fie efectuate de unitățile furnizoare cu decontarea lor, în condițiile legii, exportatorului ;

— plecînd de la acest raționament, credem să ar fi total neeconomică soluția potrivit căreia unitatea furnizoare să se îngrijească și să răspundă de buna și la timp încărcare a mărfurilor pe bordul navelor ; odată ajunse mărfurile în oricare port românesc, obligațiile furnizorilor interni încetează, gara portuară trebuind să fie privită ca un punct terminus, echivalînd cu franco frontiera română ;

— și încă un argument : raporturile juridice contractuale cu prestatorii de servicii portuare sînt încheiate numai cu exportatori, iar cheltuielile privind manipularea, depozitarea și încărcarea mărfurilor pe nave se decontează beneficiarilor — întreprinderilor de comerț exterior ; ar fi greu de presupus un sistem potrivit căruia fiecare unitate furnizoare să intre în raporturi contractuale cu întreprinderile de exploatări portuare, să plătească prestațiile efectuate, după care să deconteze întreprinderii de comerț exterior beneficiare valoarea acestora.

Problema pusă în discuție prezintă importanță practică din mai multe puncte de vedere. În primul rînd credem că conținutul contractului intern de livrări pentru export (și, în general, al oricărui contract economic), cu privire la condiția de livrare stabilită prin normele de drept, nu poate fi extins prin acte administrative extranee textelor de lege ; asemenea intervenții s-ar putea să aibă efecte negative asupra bunei derulări a contractelor, potrivit clauzelor formulate de părți, cu consecințe directe în gestiunea proprie a unităților economice respective.

De asemenea, obligarea unităților furnizoare să poarte răspunderea privind mărfurile livrate pînă în momentul încărcării lor pe bord, echivalează cu negarea principiilor din dreptul nostru economic privind trecerea produselor în proprietatea sau administrarea directă a beneficiarului, moment care are loc, potrivit art. 41, lit. b, din lege „pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina organizației furnizoare". Prin cele de mai sus nu trebuie să se înțeleagă că furnizorul este exonerat de răspunderea privind calitatea produselor, ceea ce este esențial să se rețină este că **toate litigiile decurgînd din lipsurile calitative sau cantitative datorate cărăușului sau întreprinderii de exploatări portuare se soluționează de întreprinderea de comerț exterior** care are calea de regres împotriva furnizorului, în măsura în care îi revine o parte din culpă.

Punctul de vedere exprimat mai sus îl regăsim în nenumăratele contracte de livrare pentru export elaborate de centralele industriale, în colaborare cu întreprinderile de comerț exterior beneficiare. Iată, de exemplu, prevederile din contractul perfectat pentru 1980, de către Centrala de prelucrare a lemnului și „Tehnoforestexport". La art. 4 se prevede că „livrările se efectuează numai pe bază de dispoziție scrisă a beneficiarului franco vagon frontiera R.S.R....". Și, în continuare la art. 5, alin. final, se stabilește că „furnizorul se consideră eliberat de obligația de livrare, privind cantitatea produselor, pe baza documentelor oficiale de transport și a celor de livrare, respectiv : scrisori de trăsură vizate de organele căraușului, avize de expediție cu semnătura de primire a celor în drept etc.".

În contractul pentru livrări de mărfuri pentru export perfectat de Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice, (Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante), cu beneficiara „Arcom", la art. 2, paragraful 10, se prevede obligația furnizorului „să asigure, în cazul transportului extern maritim, mijloacele de transport auto sau cale ferată, pînă în portul de îmbarcare indicat de beneficiar".

SOLUȚIONAREA RECLAMAȚIILOR FORMULATE DE CUMPĂRĂTORII EXTERNI

O ultimă particularitate a contractelor de livrări pentru export pe care dorim să o relevăm privește modul propriu de soluționare a reclamațiilor formulate, nu de beneficiarul intern, ci de cumpărătorul final extern. Nevoia menținerii și consolidării unor bune raporturi între participanții la schimburile economice internaționale a determinat crearea unor căi specifice de rezolvare a litigiilor în legătură cu executarea contractelor comerciale internaționale și, în special, a celor privind calitatea mărfurilor livrate. Astfel, prin organizarea unei colaborări permanente între parteneri pe toată durata executării obligațiilor decurgînd din contractul comercial internațional se urmărește identificarea promptă a oricăror probleme care ar apărea, adoptarea măsurilor celor mai potrivite pentru soluționarea acestora și, în ultimă instanță, evitarea oricărei situații litigioase. În situația în care totuși apar unele litigii, practica internațională a statornicit, încă de la începuturile schimburilor economice mondiale, două modalități de soluționare : calea amiabilă și arbitrajul comercial internațional.

Practica o dovedește că pe primul loc se situează **calea amiabilă.** Ca urmare, urmînd aceeași linie, și în cazul litigiilor privind contractul intern, rezultate însă din reclamațiile formulate de cumpărătorul extern privind calitatea mărfurilor, calea soluționării amiabile este preferată : mai mult decît atît putem afirma fără posibilitate de tăgadă că în acest domeniu frecvența soluționărilor pe cale amiabilă este mult mai mare. Într-adevăr, remedierea, înlocuirea unor ansambluri, retragerea și înlocuirea în întregime a lotului de marfă livrat și, într-o anumită măsură, acordarea de bonificații sînt consecințele negocierilor privind reclamația de calitate purtate de părțile contractante, negocieri care au dus, în cele din urmă, la o soluționare definitivă a litigiului pe cale amiabilă.

Consemnarea acordului de voință al părților cu privire la soluționarea litigiului se face în toate cazurile sub formă scrisă. Documentul constatator, care poartă denumiri diferite — protocol, proces-verbal, addenda la contractul comercial etc. —, trebuie să cuprindă o descriere completă a împrejurărilor de fapt —obiectul reclamației, propunerile cumpărătorului, ale vînzătorului, termenele de înlăturare a defecțiunilor etc. — și hotărîrea adoptată de părțile contractante, cu mențiunea că ea a fost adusă la îndeplinire de vînzător, iar ca urmare, odată cu semnarea documentului, litigiul se consideră soluționat definitiv.

În cazurile în care soluționarea pe cale amiabilă a reclamațiilor nu a putut fi realizată și, deci, litigiul nu a putut fi evitat, părțile din contractul extern preferă calea arbitrajului comercial internațional, în locul instanțelor de drept comun. Clauzele de arbitraj devin astfel caracteristice cantractelor comerciale internaționale. Dată fiind natura sa contractuală, la baza oricărui arbitraj comercial internațional este convenția de arbitraj, adică acordul de voință al părților de a supune litigiul spre rezolvare instanței arbitrale, cu excluderea jurisdicțiilor de drept comun. Documentul prin care se consemnează soluția dată de comisia de arbitraj aleasă — hotărîrea — este definitivă, putînd fi pusă în executarea creanței.

În raport cu aceste căi de soluționare a litigiilor apărute în cadrul contractului extern, eventualele daune se localizează, în prima fază, întotdeauna în gestiunea întreprinderii de comerț exterior exportatoare, consemnate în :

— documentul de rezolvare a litigiului pe cale amiabilă, actele care reflectă cheltuielile efectuate de exportator, însoțite de o notă de debitare explicit redactată sau în :

— hotărîrea comisiei de arbitraj comercial internațional și alte acte de cheltuieli necuprinse în hotărîre.

Transferul în gestiunea întreprinderii producătoare a daunelor suportate inițial de întreprinderea de comerț exterior exportatoare și care constituie o parte din prejudiciul provocat de reclamația privind calitatea mărfurilor livrate de furnizor se poate realiza :

— prin dispoziție de plată, dacă furnizorul este de acord cu decontul prezentat ;

— în baza hotărîrii Arbitrajului de Stat Central în ipoteza în care părțile nu au ajuns la un acord asupra cuantumului de plată.

Ultima cale considerăm că nu este recomandată datorită cheltuielilor suplimentare și timpului irosit cu soluționarea litigiului arbitral. Tocmai pentru evitarea unor asemenea cheltuieli suplimentare și timp irosit, așa cum am arătat, în unele contracte de livrări pentru export se prevede că în cazul în care reclamațiile externe se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare — aprobat de forul coordonator al furnizorului intern — este opozabil acestuia. De asemenea — prevăd unele contracte interne — „în cazul cînd litigiul extern nu se rezolvă pe cale amiabilă, este opozabilă furnizorului, hotărîrea dată de către instanța de arbitraj internațional competentă, potrivit prevederilor contractului extern ori convențiilor internaționale la care R.S. România este parte ori a aderat". Evident, pentru ca o asemenea hotărîre să fie aprobată furnizorului este necesar ca dauna produsă cumpărătorului extern să nu fie cauzată din culpa întreprinderii de comerț exterior exportatoare.

CAZURI ȘI PRACTICĂ ARBITRALĂ

1. De calitatea necorespunzătoare a produselor livrate cumpărătorului extern, nu în toate cazurile răspunzător este furnizorul intern. În unele situații o asemenea răspundere revine întreprinderii de comerț exterior exportatoare, așa cum rezultă dintr-un litigiu dedus în fața arbitrajului ; prin probele administrative s-a stabilit că un anumit lot de marfă s-a depreciat calitativ în timpul transportului maritim, întrucît întreprinderea de comerț exterior nu a dat armatorului nici o instrucțiune specială cu privire la caracteristicile ambalajelor și la măsurile necesare pentru ca mărfurile să nu-și piardă însușirile calitative în timpul călătoriei pe mare, determinînd astfel pe comandantul navei să le considere mărfuri obișnuite. Această omisiune a contribuit la degradarea și la ajungerea la cumpărătorul extern în stare inutilizabilă. În atare situație — se reține prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2122/1976 că întreprinderii de comerț exterior îi este imputabilă omisiunea de a nu fi înștiințat la timp pe armator despre caracteristicile ambalajelor.

2. O problemă care apare deseori în cadrul soluționării litigiilor privind executarea necorespunzătoare a contractelor este aceea dacă controlul efectuat de organele Inspectoratului de Stat pentru Controlul Calității Produselor este de natură să exonereze de răspundere pe furnizor. Cu privire la acest aspect al răspunderii furnizozrului, Arbitrajul de Stat Central s-a pronunțat că o asemenea atestare a calității mărfurilor livrate nu constituie o dovadă de necontestat a calității lotului respectiv de marfă, în sensul că nu ar putea fi infirmată prin constatări concludente făcute în țara beneficiarului extern (Hotărîrea nr. 524/1976).

3. Este de principiu că între prevederile contractului de livrări pentru export și contractul comercial de vînzare internațională trebuie să fie o perfectă sincronizare cu privire la calitatea mărfurilor, termenele externe de livrare etc. Practica arbitrală a fost confruntată cu situații cînd beneficiarul din contractul intern, și vînzător în cel extern, nu a realizat corelarea necesară a prevederilor din cele două contracte.

Primul arbitru de stat, constatînd că reclamanta dintr-un dosar — întreprindere de comerț exterior — nu a realizat corelarea necesară în contractul încheiat cu o întreprindere producătoare de mărfuri destinate exportului, a reținut culpa întreprinderii reclamante, deoarece din probele administrate a rezultat că nu și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i cădeau legal în sarcină (Decizia P.A.S. nr. 3299/1977).

4. Cu privire la data de la care începe să curgă termenul de prescripție o interesantă speță a fost publicată în Revista română de drept (nr. 2/1976), după care o reproducem în sinteză. Un furnizor intern a livrat către o firmă străină, în baza contractului comercial internațional de vînzare-cumpărare un lot de marfă necorespunzător. Întreprinderea de comerț exterior exportatoare a cerut arbitrajului de stat să oblige pe furnizor la plata bonificațiilor pe care le-a achitat cumpărătorului extern, solicitînd, totodată, repunerea în termenul legal de prescripție, față de faptul că pretențiile împotriva pîrîtei s-au putut concretiza numai la finalizarea tratativelor cu beneficiarul extern, prin protocolul din 20 decembrie 1973.

Prin hotărîrea nr. 4093/1974, Arbitrajul de Stat Central a respins acțiunea ca prescrisă; împotriva acestei hotăriri, reclamanta a formulat cerere de rearbitrare. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2120/1975 cererea de rearbitrare a fost respinsă, cu motivarea ce urmează :

Pretențiile reclamantei pentru plata de daune echivalente cu bonificațiile achitate beneficiarului extern se prescriu în termen de 18 luni, potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958. În aceste condiții, organul arbitral a reținut întemeiat că termenul de prescripție a început să curgă de la data la care reclamanta s-a înregistrat cu dauna în patrimoniul său, respectiv de la data reținerii de către partenerul extern, în 1970—1971, a unei părți din prețul produselor.

La data refuzului plății de către beneficiarul extern, exportatorul în cauză a cunoscut cu certitudine dauna, astfel că era în măsură și trebuia să formuleze acțiune împotriva pîrîtei pentru recuperarea daunelor. Or, reclamanta a introdus acțiune tardiv, la 18 ianuarie 1974, cu depășirea termenului legal de prescripție de 12 luni. Cererea de repunere în termen s-a respins întemeiat de către organul arbitral, întrucît pîrîta nu justifică depășirea termenului de prescripție prin existența unor împrejurări de natură a face aplicabile prevederile art. 19 din Decretul nr. 167/1958. În speță, reclamanta și-a întemeiat cererea de repunere în termen pe faptul că dauna nu a fost certă, întrucît s-au încercat negocieri cu beneficiarul extern pentru reducerea acesteia.

Susținerile formulate de întreprinderea de comerț exterior-reclamantă arătate mai sus și reiterate și în cererea de rearbitrare, nu sînt justificate, întrucît încercările de negociere cu beneficiarul extern — care constituiau o obligație pentru reclamantă — reprezintă o problemă distinctă care nu condiționa acționarea furnizorului intern pentru recuperarea daunelor cauzate prin livrări necorespunzătoare calitativ. Reclamanta — întreprinderea de comerț exportatoare —, avea obligația acționării în termen a pîrîtei, iar în situația în care partenerul extern ar fi acceptat să reducă o parte din daune, urma să-și restrîngă corespunzător pretențiile împotriva pîrîtei. Obiecțiunea acesteia, în sensul că pretențiile împotriva pîrîtei au devenit certe numai după încheierea cu partenerul extern a protocolului din 20 decembrie 1973 — dată în raport de care acțiunea și cererea de repunere în termen a fost formulată în termen de o lună, în condițiile art. 19 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958 —, nu poate fi reținută".

Așa cum justificat a reținut organul arbitral, dauna suferită de petiționară, prin plata prețului mărfii către furnizorii interni și refuzul plății la extern a fost certă de la data producerii ei, respectiv prin refuzul achitării de către partenerul extern, la data livrărilor, în anii 1970—1971, a unei părți din prețul produselor. Cunoscînd cu certitudine suma refuzată la plată de partenerul extern — pe temeiul unor reclamații —, exportatorul era în măsură la acea dată să-și formuleze pretențiile de dezdăunare față de furnizorul intern.

Este binecunoscut că practica arbitrală a admis repunerea în termen a întreprinderilor de comerț exterior în cazul în care consecințele legate de livrare, de produse necorespunzătoare calitativ nu s-au concretizat în patrimoniul acestora. În speță, însă, consecința îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor asumate la extern s-a concretizat în patrimoniul exportatorului prin refuzul de către partenerul extern în anii 1970—1972 a unei părți din preț, iar tratativele ulterioare purtate cu beneficiarul extern nu aveau ca scop concretizarea daunelor, ci diminuarea lor, problemă care nu justifică depășirea termenului legal de prescripție.

5. Art. 79 din Legea contractelor economice consacră principiul potrivit căruia unitățile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderile de comerț exterior ca urmare a unor pretenții formulate de partenerii străini și care sînt determinate de încălcarea obligațiilor asumate de aceste unități prin contract. Așa fiind, răspunderea unităților furnizoare urmează și în cazul în care nu au ambalat în mod corespunzător mărfurile livrate, a căror calitate inițială este de necontestat. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 168/1979, s-au reținut următoarele : Soluția de obligare a pîrîtei-furnizoare la suportarea contravalorii produselor constatate necorespunzătoare de către beneficiarul extern este temeinică și legală.

În adevăr, din actele de constatare încheiate de beneficiarul extern, rezultă că marfa livrată — produse ceramice de uz casnic — a ajuns în parte necorespunzătoare calitativ, fiind spartă, ciobită etc. Aceste degradări s-au produs ca urmare a unei ambalări defectuoase pentru parte din produse.

Ca urmare, întrucît, potrivit art. 7 din Legea nr. 1/1971, unitățile producătoare răspund de calitatea produselor livrate la export, arbitrajul temeinic și legal a antrenat răspunderea furnizoarei pentru daunele cauzate prin ambalarea necorespunzătoare a mărfii.

Susținerea petiționarei în sensul că din actele depuse în reexaminare, — certificatele de calitate — rezultă calitatea corespunzătoare a mărfii, nu este de natură să ducă la o altă soluție, întrucît, chiar dacă marfa a fost corespunzătoare la expediere, răspunderea furnizoarei este antrenată pentru ambalarea ei necorespunzătoare, respectiv neasigurarea integrității mărfii pînă la destinație".

Dacă unitățile producătoare răspund și în asemenea situații pentru reclamațiile partenerilor externi, întreprinderile de comerț exterior au atribuții importante în ceea ce privește rezolvarea acestor reclamații.

În primul rînd, ele trebuie să uzeze de toate posibilitățile pe care le au la dispoziție, în scopul verificării temeiniciei reclamației, pentru a se exclude eventualele pretenții ale partenerilor externi, care nu se află în legătură cauzală cu faptele imputabile unităților producătoare. În al doilea rînd, ele trebuie să se manifeste activ și eficient în cadrul rezolvării reclamațiilor, pentru alegerea modalității celei mai avantajoase atît pentru părțile în cauză, cît și pentru interesele economiei noastre naționale. În al treilea rînd, ele trebuie să furnizeze unității producătoare toate datele necesare, atît în ceea ce privește reclamația respectivă cît și cu privire la uzanțele comerciale în materie pentru ca aceasta — unitatea producătoare — să aibă o viziune corespunzătoare asupra elementelor decisive în tratarea reclamației. La rîndul lor, unitățile producătoare trebuie să dea dovadă de operativitate și simț de răspundere în rezolvarea reclamației. Un atare comportament este impus nu numai de necesitatea menținerii prestigiului comercial, dar și de imperativul limitării, pe cît posibil, a întinderii daunelor care formează obiectul reclamațiilor. De regulă, trecerea timpului are ca efect mărirea cuantumului daunelor.

dr. AL. DETESAN
Radu DEMETRESCU

drept și uzanțe internaționale

Interpretarea clauzei FOB

Inserată în contractele de vînzare internațională, clauza FOB degravează pe expeditorul mărfurilor de obligația de a asigura transportul lor maritim, din portul de încărcare și pînă la destinație. Angajarea navei incumbă, în consecință cumpărătorului, care suporta costul respectiv, convenit cu armatorul.

Dacă în liniile sale generale semnificația arătată a acestei clauze contractuale este larg răspîndită în activitatea de comerț exterior, pot totuși exista, așa cum o relevă practica, deosebiri notabile în ce privește identificarea și delimitarea celorlalte obligații care revin vînzătorului sau de care răspunde cumpărătorul. Se știe, de pildă, că uzanțele comerciale americane cunosc un număr de șase variante ale clauzei FOB, care nu sînt identice între ele și nici între totul similare cu înțelesul ce i-l atribuie regulile INCOTERMS.

De aici rezultă că inserarea pură și simplă a clauzei FOB într-un contact de vînzare internațională se învederează insuficientă, deoarece pot subsista neînțelegeri între părți, în măsura în care nu se precizează criterii de interpretare neechivoce, utilizabile în caz de dubiu.

Termenul de referință la care se recurge de cele mai multe ori în scopul arătat îl constituie pe piața europeană regulile INCOTERMS, iar în raporturile comerciale dintre parteneri americani definițiile RAFTD. Contractul de vînzare internațională trebuie însă să cuprindă o specificare explicită în sensul că se completează cu semnificațiile codificate fie prin INCOTERMS, fie prin RAFTD.

În adevăr, fiind prin natura lor reguli facultative, ele devin aplicabile numai dacă părțile le adoptă explicit.

Uneori prevederile contractuale omit să precizeze modul de interpretare al clauzei FOB și se ajunge din această cauză la divergențe între vînzător și cumpărător. O asemenea situație s-a ivit în litigiul soluționat de C.A.B. prin hotărîrea nr. 93 din 27 martie 1978.

În acea speță, întrucît raporturile juridice se stabiliseră prin telegrame și scrisori, expediate din București și din Damasc (Siria), iar nu prin întocmirea unui înscris unic și cuprinzător de vînzare, lipsea orice indicație asupra regulilor de interpretare a clauzei FOB, stipulate de părți. În situația arătată, organul arbitral a înțeles să recurgă, spre a determina cît mai precis obligațiile vînzătorului și ale cumpărătorului, controversate în raporturile dintre părți, la regulile de interpretare INCOTERMS, așa cum s-a menționat în contextul hotărîrii nr. 93/1978, făcîndu-se efectiv aplicarea lor, de cîte ori ofereau rezolvarea căutată.

Procedeul urmat de C.A.B. ni se pare judicios, deși motivarea hotărîrii nr. 93/1978 nu redă și argumentele de natură să-l fundamenteze.

În această privință, se poate presupune mai întîi că, potrivit opiniei organului arbitral, raporturile juridice litigioase erau guvernate în speță, pe fond, de legea română. Îndreptățirea acesteia de a se aplica — în lipsa oricărei alte situații contrare convenite de părți — decurgea din prevederile art. 35 din Codul comercial român. În adevăr, așa cum se admite în genere, în literatura de specialitate, contractul negociat prin corespondență, între parteneri aflați în țări diferite, se consideră încheiat la sediul ofertantului și anume în momentul cînd acesta a primit acceptarea de la cealaltă parte. Cum în speță, oferta provenea de la vînzătorul cu sediul în București, înseamnă că operațiunea de comerț exterior s-a perfectat pe teritoriul țării noastre. De aici rezultă consecința că i se aplică legea locului unde contractul a luat naștere din punct de vedere juridic, adică sistemul dreptului românesc.

Se poate apoi presupune că organul arbitral a avut în vedere, prin hotărîrea nr. 93/1978, dispozițiile art. 980 din Codul civil român, spre a-și justifica soluția pronunțată. Potrivit textului citat, clauzele îndoielnice se interpretează în conformitate cu „obiceiul locului unde s-a încheiat contractul".

Întrucît întreprinderile de comerț exterior române inserează — aproape fără excepție — în contractele pe care le încheie, o referire la regulile INCOTERMS, organul arbitral era în măsură să aprecieze că s-a constituit astfel un „obicei" general și constant în practica românească. Pe baza raționamentului arătat s-a putut ajunge în final la aplicarea regulilor INCOTERMS, deși nespecificate ca atare de partenerii la operațiunea de vînzare litigioasă.

Desigur, problema de care ne-am ocupat ar putea fi discutată și sub un alt aspect. S-ar pune astfel chestiunea dacă regulile unificate INCOTERMS (sau altele de același gen) nu-și găsesc de la sine și în mod nemijlocit aplicarea în activitatea de comerț exterior, fără să fie nevoie ca în prealabil să identificăm legea care guvernează contractul în cauză și să constatăm totodată că aceasta autorizează folosirea uzanțelor comerciale ca mijloc de interpretare a voinței părților.

Sub noul aspect în discuție, ar fi de reținut că potrivit opiniei unor autori, asemenea uzanțe comerciale au o valoare normativă proprie, independent de orice legislație. În spiritul punctului de vedere la care ne referim, uzanțele comerciale și îndeosebi cele uniformizate sau codificate constituie o **Lex mercatoria universalis** și guvernează ca atare, nemijlocit, operațiunile de comerț exterior.

În speță, ce ne preocupă ar fi totuși dificil să credem — din moment ce nu există motivare în acest sens — că organul arbitral ar fi aplicat regulile INCOTERMS ca norme autonome, cu incidență imediată în raporturile juridice de comerț exterior. Considerăm, cu alte cuvinte, că hotărîrea arbitrală nr. 93/1978 a menținut, deși implicit, punctul de vedere tradițional, potrivit căruia uzanțele comerciale devin aplicabile, așa cum se susține în literatura română de specialitate, fie în temeiul voinței părților, fie în subsidiar în virtutea legii chemate să cîrmuiască contractul.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

vademecum

Strategii de marketing

(III). Analizînd în continuare strategiile de produs după clasificarea prezentată în numărul precedent al Suplimentului de relații financiar-valutare și comerciale internaționale vom începe prezentarea opțiunilor pe care le poate face producătorul-exportator în alegerea strategiei de produs după criteriul „stadiul de dezvoltare al cererii" (primară sau selectivă).

Pentru produsele aflate în fabricație curentă posibilitățile alternative de acțiune pentru creșterea debușeului sînt fie să găsească noi clienți care nu au mai cumpărat pînă în prezent produsul, fie să adopte o strategie „agresivă" pentru diferențierea mărcii proprii, prin avantaje specifice pe care le oferă consumatorului, fie să abordeze ambele căi simultan.

Pentru produsele complet noi este necesar să se dezvolte cererea primară, cu importante eforturi de marketing pentru construcția pieței : imagine de produs, rețea de distribuție, persuasiune publicitară, protejînd prin marcă și brevet noul produs.

Un caz interesant de dezvoltare a cererii primare pentru un produs complet nou îl constituie introducerea televiziunii color. Importanța pe care firma Radio Corporation of America (RCA) a acordat-o campaniei de promovare a noului produs este dovedită de cheltuielile alocate campaniei de promovare — care pe o perioadă de 10 ani a însumat 130 milioane dolari — comparativ cu cheltuielile de dezvoltare a noului produs și de punere la punct a procesului de fabricație care a costat 40 milioane dolari.

Pentru noul produs — televizor color — nu existau decît consumatori potențiali, însă dacă se are în vedere existența posesorilor de aparate de televiziune alb-negru, atunci apare ca o strategie de selecție în cadrul segmentului general al posesorilor de televizoare, indiferent de tip. Desigur, că în practică, nu se poate face întotdeauna o disociere absolută între diferitele tipuri de strategii, ci ele sînt coroborate în atingerea obiectivelor.

Obiectivul strategic în cazul dat era depășirea rezistenței, frînei, în comportamentul de cumpărare pe care o provoca diferența substanțială de preț dintre aparatul color și alb-negru, convingerea consumatorului să-și procure un al doilea aparat de televiziune în locuință și convertirea celor ce nu posedau deloc aparate TV să-și cumpere direct aparat color.

În primii ani, vînzările au crescut foarte greu, (vezi tabelul). Exemplu — în 1955 s-au vîndut numai 20 000 de aparate TV color, în timp ce aparate alb-negru — 7,7 milioane de bucăți. În 1961 vînzările anuale de televizoare color erau de 147 000, iar televizoarele cu imagine alb-negru 6 milioane. Abia începînd cu anul 1965, valoarea totală a vînzărilor color de 959 milioane de dolari a depășit cifra vînzărilor alb-negru de 890 milioane dolari.

Tabelul nr. 1

Comparație între vînzările de televizoare cu imagine alb-negru și color

Televizoare cu imagine în culori			Televizoare cu imagine alb-negru		Vînzările televizoarelor în culori raportate la vînzarea televizoarelor alb-negru	
	În mii de unități	milioane $	În mii de unități	milioane $	(1/3) (%)	(2/4) (%)
0	1	2	3	4	5	6
1955	20	10	7738	1068	x	1
1956	100	46	7351	934	1	5
1957	85	37	6388	831	1	4
1958	80	34	5051	686	2	5
1959	90	37	6278	806	1	5
1960	120	47	5707	750	2	6
1961	147	56	6155	757	2	7
1962	438	154	6558	841	7	18
1963	747	258	7019	828	11	31
1964	1404	483	8028	878	18	56
1965	2691	959	8409	890	32	108

x = sub 1%

Trebuie subliniat riscul enorm pe care și l-a asumat conducerea Radio Corporation of America, ca și greutățile întîmpinate, de exemplu : faptul că în zonele mai joase ale orașelor transmisia este mai slabă, deoarece undele erau întrerupte de clădirile înalte ; cheltuielile de service mai ridicate decît pentru aparatele alb-negru și prețul de vînzare ce inițial era ridicat și descuraja consumatorii. Dacă în 1955 prețul aparatelor oferite de RCA era de 1 000 dolari/buc., în 1965 ele oscilau între 300—525 dolari/buc., deci o diferență considerabilă.

Reducerea în continuare a prețului a fost limitată de imposibilitatea extinderii fabricației corespunzător creșterii cererii, datorită capacității de producție limitată la tuburi.

Un impediment în dezvoltarea cererii primare a fost, de asemenea, numărul de programe color disponibile în acea perioadă. Prima stație de televiziune color, proprietate a RCA (National Broadcasting Company) și-a crescut continuu timpul difuzării, astfel că în 1967 ocupa în întregime prima parte a programului de seară.

Acest exemplu evidențiază sumele uriașe ce sînt riscate, problemele tehnologice dificile ce trebuie depășite și perioada îndelungată de timp în care s-au făcut continuu eforturi de investiții pentru a dezvolta o nouă piață, în fază de cerere primară pentru un nou produs.

Implicit, poate că acest caz pledează în același timp pentru o strategie opusă, de așteptare pînă ce piața a fost dezvoltată, pe care se poate intra apoi cu un program de marketing ce vizează o cerere selectivă. În anumite împrejurări această din urmă strategie poate fi cea mai bună alternativă. În numărul viitor vom prezenta pe baza unui studiu de caz strategia de selecție ce vizează o întărire a poziției pe piață a întreprinderii sau menținerea segmentului controlat de una sau mai multe mărci proprii de produse deja introduse pe piață.

C. MIRCESCU

Marketing în acțiune

Introducerea pe piața vest-germană

(II). Un al doilea sector mare al cererii de consum îl constituie cel de dotare a gospodăriei, în fapt cel mai important capitol al cheltuielilor de consum, după cheltuielile alimentare, incluzînd cumpărări de: mobilă, covoare, mașini și aparate casnice, alte elemente de amenajarea interiorului.

Dezvoltarea cererii pentru această categorie de mărfuri (nealimentare) este influențată de : gradul de dotare al populației cu asemenea bunuri, de ritmul întemeierii de noi gospodării, influențat la rîndul său de ritmul creșterii demografice relativ lent, în R.F. Germania, și de ritmul de înlocuire al bunurilor. În ceea ce privește gradul de dotare al populației cu bunuri de folosință îndelungată acesta era în 1975 (calculat ca procent din 100 de gospodării cu venit mediu) următorul : aspiratoare de praf (98%), mașini de spălat (96%), frigidere (96%), aparate de radio (95%), aparate de fotografiat (95%), televizoare alb-negru (85%), autoturisme (68%), picupuri (66%), mașini de cusut (61%), magnetofoane (52%), mașini de scris (46%), dulapuri congelator (45%), diaproiectoare (40%), mașini de cafea (35%) seturi de unelte (28%), grătare electrice (27%), roboți de bucătărie (25%), televizoare color (21%), mașini de călcat (15%), aparate de proiecție (13%), aparate de filmat (12%), mașini de spălat vase (5%).

În ceea ce privește cererea de mobilă, dacă în perioada imediat postbelică spațiul restrîns de locuit făcea ca cererea să fie preponderentă pentru garnituri simple de mobilă, începînd de la mijlocul anilor '50, cînd arhitectura locuințelor a început să se diversifice, crescînd spațiul de locuit al familiei, un interes crescînd s-a acordat living-ului, garniturilor de dormitor și bucătăriilor complete.

Astăzi, piața vest-germană de mobilă cunoaște un al treilea val, caracterizat prin atenția specifică acordată pieselor de mobilier adiționale, moderne și stil, la prețuri ridicate, destinate să umple spațiul disponibil din locuințe, să dea o impresie de bun gust și rafinament. În același timp trebuie avut în vedere segmentul populației ce își oferă luxul unei a doua rezidențe. Influența televizorului asupra locuinței a fost de transformare a salonului — utilizat înainte pentru ocazii și în week-end, într-o încăpere de locuit — living — în adevăratul sens al cuvîntului, pe care fiecare dorește să și-o mobileze cît mai confortabil. Arhitectonic această idee a fost preluată prin construcția caselor moderne cu un living-room foarte mare, comparativ cu dormitoarele și camerele de copii, mult restrînse.

În acest context mobila a devenit un simbol al statutului social, iar moda joacă un rol în creștere, în mobilarea locuinței. Calitatea design-ului devine un argument important în succesul vînzării, iar ritmul de înlocuire se intensifică. Efectul decorativ urmărit favorizează importul de piese ornamentale cu un evident specific național, exotic. Prezentarea mobilei se face prin magazine specializate ale re-

prezentanților — pe țări furnizoare sau în studiouri de design, echivalentul în comerțul cu mobilă al boutique-ului din comerțul textile-încălțăminte.

În ceea ce privește amenajările interioare o atenție deosebită se acordă pardoselei, numită „cel de al 6-lea perete". Sînt preferate soluții care oferă simultan calitatea și aspectul plăcut — în special parchet din lemn natur — și o ușoară întreținere. Atracție exercită încă în mod deosebit covoarele orientale, care practic sînt mai mult sau mai puțin originale, fapt ce a permis, de altfel, extinderea pieței pentru aceste produse.

Un bun succes înregistrează pe piață covoarele indiene datorită culorilor vii și modelelor similare celor berbere, care sînt adecvate concepției de decorație modernă a casei. De remarcat, că foarte important este ca oferta pe piață să fie făcută pornind de la cunoașterea tendințelor și modei actuale în amenajarea locuinței în ansamblul său, pentru a planifica în consecință producția, în ce privește: dimensiunea covoarelor, designul, nuanțe coloristice. Oferta trebuie făcută diferențiat pentru diferite tipuri de locuințe și respectiv segmente de consumatori, depistînd operativ unde apar eventuale dezechilibre între ofertă și cerere, sau noi utilizări (exemplu: covorașe tari și rezistente pentru automobile).

În ceea ce privește bunurile electrocasnice piața nu este încă saturată pentru articole ca: dulapuri congelator, mașini de călcat electrice, mașini de spălat vase. Caracteristicile cerute în general articolelor electrocasnice sînt: calitatea utilizării, performanțe, aspectul plăcut, calitatea prezentării-îndrumării, servicile post-vînzare". Avînd în vedere producția indigenă de articole electrocasnice ca și importul din celelalte țări vest-europene se poate aprecia că piața acestor produse este puternic disputată. Poziția de out-seider față de vasta piață de produse industriale liberă de taxe vamale vest-europeană accentuează dificultățile de pătrundere și asigurare a competitivității.

Faptul că circa 30% din populație își execută singură reparațiile și decorațiile interioare face să existe o largă piață pentru articole „do it yourself" — „să faci totul singur". Spre exemplu, pentru vopsit în locuință și vopsitul mașinilor se utilizează de către acești bricoleuri 75% din producția internă de vopsea, pentru tapetarea locuinței cu mijloace proprii 60% din consumul de tapet și 25% din cheresteaua de utilizări casnice. Pentru procurarea de scule și materiale se cheltuiesc anual circa 2 miliarde mărci, fenomen explicat prin atracția tot mai largă pe care o exercită acest „hobby" și tarifele tot mai ridicate la servicii.

Previziunile asupra comportamentului de consum al populației indică o creștere a cheltuielilor pentru mobilă, pardoseli, covoare și bunuri de folosință îndelungată, într-un ritm ce va depăși cu mult ritmul creșterii veniturilor. Un capitol foarte dinamic de cheltuieli îl va constitui în continuare cele referitoare la procurarea și întreținerea automobilului. În cadrul acestei grupe de cheltuieli, cele implicate de procurarea de noi automobile reprezintă în medie 35%, restul fiind cheltuielile de întreținere și reparații.

Creșteri importante se prevăd și la dotările cu bunuri pentru instruire și divertisment, respectiv radio și televizoare, picupuri și magnetofoane, aparate de fotografiat și filmat, binocluri, echipament de camping și vînătoare, cărți, jucării, opere de artă de toate genurile. Cererea pentru astfel de articole va crește aproape în același ritm cu cheltuielile legate de autoturismul personal, mai revede chiar decît cele destinate îngrijirii sănătății, procurării de medicamente și de alimente dietetice.

Strategia recomandată pentru penetrarea pe o astfel de piață saturată este în primul rînd cea de segmentare. Aceasta înseamnă că pornind de la tendința diversificării tot mai largi a ofertei și a preferințelor consumatorilor, exportatorul să se orienteze spre un segment de piață pe care oferta sa să aibă un „apel" cît mai direct pentru clienții săi, segment delimitat prin un anume mod de satisfacere a unei cereri de consum, printr-o anumită marcă.

Depistarea acestor grupuri cu obiceiuri și preferințe similare de consum presupune o cunoaștere detaliată, intimă a factorilor ce determină comportamentul de consum. Un criteriu în descifrarea acestor necunoscute va fi desigur cel socio-demografic, delimitînd subiecții după: vîrstă, sex, instruire, ocupație și statut social, loc de rezidență, venituri, dotarea gospodăriei ș.a.

Spre exemplu, un muncitor, comparativ cu un funcționar cheltuiește mult mai mulți bani pe mîncare și băutură, structura cumpărăturilor sale include o hrană mai substanțială, cum ar fi carne și mezeluri, pește, untură de porc. Celălalt consumă mai mult lapte, unt, ouă, brînză etc. Deosebiri se manifestă și în dotarea cu bunuri de divertisment. Spre exemplu, familiile de muncitori au un grad mai mare de dotare cu televizoare, în timp ce funcționarii posedă mai multe aparate de fotografiat, de filmat, magnetofoane și picupuri.

Un segment bine conturat al pieței îl constituie copiii. Se poate spune că ei sînt un factor important pe piață, în medie cheltuindu-se peste 1000 de mărci, pentru fiecare copil în primul an de viață. De aceea, în fiecare magazin universal există sectoare specializate „Totul pentru noi născuți" sau de jucării. O strategie de export axată pe unul sau mai multe tipologii de consum are mult mai multe șanse de succes decît o abordare nediferențiată, globală.

I. G.

Proiecte de dezvoltare

Grecia va utiliza un împrumut de 25 milioane de dolari obținut de la Banca Mondială pentru a finanța un proiect de dezvoltare forestieră integrată, ce va contribui la triplarea volumului anual al exploatării industriale a lemnului în jumătatea de vest a țării.

Malayesia a obținut un împrumut de 31 milioane de dolari de la Banca Mondială, împrumut necesar finanțării celui de-al doilea mare proiect de irigații al său. Noul sistem de irigații va fi construit în zona Muda, el venind în sprijinul a peste 60.000 cultivatori de orez.

Argentina va folosi un împrumut de 96 milioane de dolari acordat de Banca Mondială pentru îmbunătățirea rețelei sale feroviare. Proiectul vizează atît modernizarea liniilor ferate și a echipamentului cît și consolidarea gestionării căilor ferate argentiniene.

Nigeria va primi un împrumut de 31 milioane de dolari de la Banca Mondială pentru un nou proiect de reîmpădurire. Proiectul cuprinde plantații de gmeline în statele Ondo și Ogun, ca și realizarea unei plantații experimentale de pin tropical și de eucalipt în statul Anambra.

Iugoslavia va împrumuta 148 milioane dolari pentru cel de-al zecelea proiect rutier al său finanțat cu ajutorul Băncii Mondiale. Noul proiect va permite ameliorarea comunicațiilor și reducerea costului transporturilor în cinci republici și regiuni ale țării.

Brazilia va realiza un proiect de aducțiune a apei și de asanare cu ajutorul unui împrumut de la Banca Mondială în valoare de 100 milioane de dolari. Proiectul va asigura aprovizionarea cu apă a 2,3 milioane persoane și furnizarea de servicii de asanare pentru 1,2 milioane persoane în statele Bahia, Cearea și Pernambuco din nord-estul Braziliei.

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Recepția produselor provenite din import

În cadrul recepției produselor provenite din import, constatarea lipsurilor cantitative-calitative trebuie făcută în condiții care să asigure posibilitatea de a recupera de la furnizorii străini valoarea acelor lipsuri. Îndeplinirea acestei cerințe este reclamată de interesele economiei naționale care sînt lezate dacă valoarea în valută a lipsurilor la care ne referim nu poate fi obținută de la partenerii externi din cauza neîncheierii corespunzătoare a actelor de constatare.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1117/1978, s-a reținut că recepția produselor din import se impune a fi efectuată în condiții de opozabilitate față de furnizorul străin. Contrar, nu se poate recupera de la acesta valoarea aferentă lipsurilor cantitative constatate. Prin urmare, sînt neîntemeiate pretențiile unității beneficiare care a preluat de la cărăuș produse provenite din import fără obiecțiuni și a încheiat actul de constatare a lipsurilor cantitative după 4 zile de la primirea produselor în depozit. Unitatea beneficiară în culpă pentru neîncheierea actelor de constatare opozabile furnizorului străin este răspunzătoare de daunele cauzate economiei naționale prin imposibilitatea recuperării valorii lipsurilor cantitative de la acel furnizor.

În majoritatea cazurilor, pentru dovedirea lipsurilor cantitative, în condiții de opozabilitate față de partenerul străin, actul de constatare trebuie să fie încheiat cu participarea căii ferate. Datorită acestui fapt, procesele verbale încheiate cu participarea delegaților neutri, dar fără prezența căii ferate nu pot fi folosite, de regulă, cu succes pentru recuperarea daunelor la extern.

Datorită acestui fapt, cărăușul care nu încheie actele de constatare prevăzute de reglementările aplicabile contractului de transport în trafic internațional — deși i s-a cerut încheierea unor asemenea acte — își poate vedea angajată răspunderea patrimonială.

Dreptul de a obține despăgubirile cuvenite aparține unității socialiste care, potrivit reglementării aplicabile, are calitatea de a introduce reclamație administrativă. Este vorba de unitatea care figurează ca destinatară în scrisoarea de trăsură. Deci, această unitate, indiferent de poziția sa în structura raporturilor juridice stabilite pentru realizarea importului, are obligația de a valorifica dreptul la dezdăunare față de calea ferată. Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1229/1978, prejudiciul datorat nevalorificării acestui drept se suportă de către unitatea care, deși a avut calitatea, nu a introdus reclamație la calea ferată. Soluția adoptată este conformă cu necesitatea localizării prejudiciului în patrimoniul unității în culpă și este de natură să stimuleze această unitate în direcția unei comportări mai diligente în viitor.

Încheierea actului de constatare cu participarea delegatului căii ferate pune problema termenului pînă la care nu se începe descărcarea vagoanelor întrucît se așteaptă prezentarea delegatului invitat la constatare. Această problemă are unele consecințe concrete dintre care ne vom referi, în continuare, numai la dreptul căii ferate de a percepe taxe de locații pentru nerespectarea termenului liber tarifar de descărcare a vagoanelor în situația dată.

Avînd a se pronunța într-un litigiu privind plata taxelor de locații survenite la vagoane încărcate cu produse din import la care s-au constatat lipsuri cantitative, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 3049/1979, a reținut următoarele :

Potrivit art. 45 din Convenția C.I.M. și art. 16 din Convenția S.M.G.S., constatarea pierderii totale și parțiale sau avarierea mărfii se face prin proces-verbal încheiat de calea ferată.

Drept urmare, destinatarul are obligația invitării cărăușului la verificare și constatarea lipsurilor, dar în situația în care acesta nu se prezintă fără întîrziere, cum prevăd dispozițiile legale suscitate, iar destinatarul, din acest motiv, nu descarcă vagoanele în termen, se pune problema perioadei pe care se pot percepe de către calea ferată, taxele de locații.

Întrucît prevederile legale menționate nu reglementează termenele în care delegatul cărăușului trebuie să se prezinte la constatarea lipsurilor, s-a recurs la unele dispoziții legale incidente.

„Singurul text care cuprinde o reglementare referitoare la termenele în care părțile interesate trebuie să se prezinte pentru încheierea unui act de constatare, în faza în discuție, este art. 60 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Conform acestei dispoziții legale, beneficiarul-destinatar trebuie să aștepte pe delegatul furnizoarei sau expeditorului timp de 24 de ore, dacă acesta se află în aceeași localitate. Dacă delegatul menționat nu se prezintă în acest termen, destinatarul va chema, potrivit textului, unul din organele prevăzute de art. 70 (delegat neutru) și atunci cînd e cazul și pe delegatul cărăușului din localitate și va proceda, cu participarea acestora, la verificarea mărfurilor primite.

Pentru această ultimă situație, art. 60 nu are o prevedere expresă referitoare la termenul în care delegatul neutru și cel al cărăușului trebuie să se prezinte, însă faptul că aceștia se află în aceeași localitate cu beneficiarul, este firesc să se considere că acest termen este de 24 ore.

Ca urmare, în situația în care delegatul cărăușului nu se prezintă la constatare, destinatara ...are obligația descărcării vagoanelor — nefiind admisibilă imobilizarea acestora pe perioade mai importante — iar în cazul în care este păgubită, prin neadmiterea reclamațiilor la extern în lipsa procesului verbal comercial, va avea posibilitatea acționării cărăușului pentru recuperarea daunelor.

Față de cele de mai sus, soluția pronunțată în speță prin care s-a reținut că destinatara ...este exonerată de plata taxelor de locații numai pentru o perioadă de 24 ore este temeinică și legală".

Considerăm că soluția promovată îmbină, în mod armonios, necesitatea încheierii unor acte de constatare opozabile partenerilor externi cu nevoia de a nu se prelungi, în mod nejustificat, imobilizarea vagoanelor puse la dispoziție pentru descărcare.

H. MATEI

Aspecte privind analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră

Potrivit art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către C.S.P., pentru produsele ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și de către M.A.T.M.C.G.F.F., pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe.

Legea lasă în afara unei reglementări speciale, analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră care au determinat neexecutarea obligațiilor contractuale privind livrarea produselor pentru care nu se elaborează balanțe materiale, precum și a obligațiilor din contractele de prestări de servicii și de executare de lucrări. Considerăm și plecăm de la premisa că lipsa unei norme legale care să reglementeze analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră și în celelalte situații arătate mai sus nu poate

constituí o omisiune a legii, o lacună a actului normativ, ci dimpotrivă o manifestare expresă a interesului deosebit arătat de legiuitor executării întocmai şi la termen a livrărilor de produse pentru care se elaborează balanţe materiale, motiv pentru care — în aceste cazuri, dar numai în acestea — a sustras dreptul organului arbitral care soluţionează litigiul, de apreciere a forţei majore.

În toate celelalte situaţii cazul de forţă majoră se dovedeşte cu mijloacele de probaţiune din dreptul comun şi se apreciază de organul arbitral competent în faţa căruia se dezbate litigiul. O asemenea concluzie este conformă prevederilor art. 97 din Legea nr. 71/1969, potrivit cărora dispoziţiile sale se completează cu normele Codului civil în măsura în care nu sînt potrivnice legii respective sau naturii raporturilor contractuale dintre unităţile socialiste de stat.

A susţine un alt punct de vedere ar însemna a extinde prevederea legală în domenii pe care actul normativ nu le-a vizat şi totodată a admite că organe administrative cărora legea lor organică şi nici legea de faţă nu le conferă dreptul de a săvîrşi acte sau fapte juridice, pot totuşi săvîrşi asemenea acte sau fapte fără a avea vreun temei legal. De pildă, nu vedem posibil ca M.A.T.M.C.G.F.F. să analizeze şi să confirme un caz de forţă majoră în situaţia cînd un contract de transport sau unul de antrepriză nu au fost executate, întrucît o asemenea operaţiune excede competenţa sa şi s-ar încălca principiul specialităţii persoanelor juridice. Este de principiu că actele săvîrşite cu încălcarea acestui principiu sînt lovite de nulitate.

dr. C. JORNESCU

Organizare

Darea în gospodărire a unor unităţi prestatoare de servicii pentru populaţie

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 101/1980 s-au reglementat condiţiile în care unităţi prestatoare de servicii pot fi încredinţate în gospodărire şi gestiune unor persoane fizice, de către întreprinderile sau cooperativele care le deţin. Decretul a fost emis pentru reglementarea măsurilor privind organizarea unor activităţi de prestări de servicii în condiţiile retribuirii pe bază de cotă-parte din încasări, aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în şedinţa din 5 februarie 1980.

Potrivit noii reglementări, darea în gospodărire şi gestiune a unor unităţi prestatoare de servicii pentru populaţie se face pe bază de contract, încheiat între întreprindere sau cooperativă, după caz, şi persoanele care le preiau. În cele ce urmează ne vom ocupa de condiţiile specifice referitoare la încheierea contractului, după care vom aborda problema naturii juridice şi a efectelor acestuia.

1. Condiţiile specifice privind încheierea contractului pentru gospodărirea şi gestiunea unor unităţi prestatoare de servicii.

În afara condiţiilor generale de încheiere a contractelor, referitoare la capacitatea părţilor, la consimţămîntul acestora, la obiectul şi cauza obligaţiilor contractuale, în cazul contractului de dare în gospodărire şi gestiune a unor unităţi specializate în prestări de servicii pentru populaţie intervin unele condiţii specifice, de care depinde legalitatea acestuia, şi anume :

a) stabilirea prealabilă a unităţii care poate fi dată în gospodărire şi gestiune, de către comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, uniunile judeţene ale cooperativelor meşteşugăreşti sau ale cooperativelor de consum precum şi, după caz, de către alte organe care au în subordine întreprinderi de prestări de servicii.

În scopul determinării unităţii, organele menţionate sînt obligate să ţină seamă de următoarele criterii :

— unitatea să aibă un volum redus de activitate şi să fie încadrată cu 1—3 lucrători ;

— obiectul de activitate al unităţii să se încadreze în nomenclatorul de activităţi aprobat prin anexa nr. 1 la decret ; în cuprinsul nomenclatorului sînt prevăzute atît activităţi de prestări de servicii stricto sensu — cizmărie, croitorie, tricotaje, curăţătorie, marochinărie etc. — cît şi unele activităţi asimilate prestărilor de servicii, cum sînt prestaţiile specifice bufetelor, birturilor, bodegilor etc. ; este de menţionat, însă, că la propunerea organelor interesate, Consiliul pentru coordonarea şi îndrumarea activităţii de aprovizionare şi prestare de servicii către populaţie, împreună cu Ministerul Finanţelor, vor putea stabili şi alte activităţi decît cele din nomenclator, în cadrul cărora să se nominalizeze unităţi care să poată fi încredinţate spre gospodărire şi gestiune unor persoane fizice ; în acest caz, deci, prealabil determinării unităţii este stabilirea domeniului de activitate ;

b) persoanele care încheie contractul pentru gospodărirea şi gestiunea unităţii să aibă domiciliul în localitatea unde funcţionează acea unitate, cu excepţia cabanelor izolate şi a popasurilor turistice care pot fi preluate şi de către persoane cu domiciliul în localităţi apropiate ;

c) contractul să se încheie cu respectarea prevederilor stabilite prin contracte cadru, elaborate de ministerele şi celelalte organe centrale coordonatoare ale activităţilor respective ; dispoziţiile din contractul cadru sînt obligatorii pentru părţi, ceea ce înseamnă că trebuie să le respecte nu numai la încheierea contractului de gospodărire şi gestiune a unităţii, ci şi după aceea, modificînd corespunzător contractul pe care l-au încheiat în cazul în care contractul cadru a fost modificat de către organele elaboratoare competente ;

d) contractul pentru gospodărirea şi gestiunea unităţii să fie aprobat de organul de conducere colectivă al întreprinderii sau cooperativei ; anual, părţile au obligaţia să stabilească volumul activităţii, precum şi volumul total al veniturilor şi al cheltuielilor, adaptînd în mod corespunzător contractul prin acte adiţionale care, de asemenea, se supun aprobării organelor de conducere colectivă ale întreprinderii sau cooperativei contractante.

Neîndeplinirea condiţiilor specifice menţionate mai sus are ca efect nulitatea contractului de gospodărire şi gestiune a unităţii. Sancţiunea nulităţii este consecinţa faptului că aceste condiţii afectează legalitatea contractului însuşi, mai exact a unor elemente de bază ale acestuia. Astfel, stabilirea prealabilă, în condiţiile legii, a unităţii ce urmează să fie dată în gospodărire şi gestiune, condiţionează caracterul licit al obiectului contractului. De aceea, darea în gospodărire şi gestiune a altei unităţi decît cea stabilită potrivit legii are ca efect nulitatea contractului astfel încheiat, datorită caracterului ilicit al obiectului. Desigur, însă, cauza nulităţii poate fi înlăturată şi astfel, retroactiv, contractul validat, prin aprobarea, de către organul competent, a dării în gospodărire şi gestiune a unităţii respective înainte de a se fi pronunţat nulitatea de către organul competent.

De asemenea este lovit de nulitate contractul cu o persoană ce nu domiciliază în localitatea unde funcţionează unitatea. Cerinţa ca persoana contractantă să domicilieze în localitatea unde funcţionează unitatea preluată în gospodărire şi gestiune constituie o condiţie „intuitu persone", întrucît priveşte o calitate a persoanei fizice contractante ; de aceea lipsa domiciliului reprezintă nu numai un impediment la încheierea contractului, dar întreprinderea sau cooperativa contractantă vor putea invoca nulitatea acestuia chiar dacă lipsa domiciliului în localitatea unde funcţionează unitatea a apărut ulterior, după ce contractul a fost încheiat, sancţiunea intervenind de la data lipsei.

Încălcarea unei prevederi a contractului cadru atrage nulitatea clauzei contractuale derogatorii. Desigur nu sînt în discuţie cazurile în care însăşi prevederea contractului cadru permite părţilor să adopte o soluţie contrară. În această ipoteză ea este o măsură cu caracter dispozitiv, supletiv. Dacă însă această prevedere are caracter imperativ, întrucît potrivit art. 15 contractul cadru este obligatoriu pentru părţi, rezultă că prin contractul încheiat pentru

darea în gospodărire şi gestiune a unităţii nu se va putea adopta o altă soluţie decît aceea instituită de contractul cadru. Fiind obligatorie, regula stabilită de contractul cadru face „de drept" parte din contractul încheiat de părţi. De aceea nulitatea clauzei contrare este însoţită, în mod necesar, de înlocuirea clauzei nule cu prevederea corespunzătoare din contractul cadru. Desigur, părţile vor putea ele însele modifica contractul în această ipoteză, sau, dacă una din părţi nu este de acord cu această prevedere, ea va putea cere rezilierea contractului.

Condiţia aprobării de către organul de conducere colectivă al întreprinderii sau cooperativei afectează perfectarea şi intrarea în vigoare a acestuia. În vederea aprobării contractul trebuie negociat şi semnat de către părţi. Simplu acord de voinţă nu este însă suficient pentru perfectarea contractului. Cerinţa aprobării acestuia de către organul de conducere colectivă este „ad solemnitatem", întrucît condiţionează însăşi valabilitatea contractului. Cu alte cuvinte numai cu condiţia aprobării de către organul de conducere colectivă şi în forma în care a fost aprobat contractul leagă părţile, poate fi executat, are existenţă legală. Formarea şi deci existenţa contractului depind nu numai de acordul părţilor, materializat prin semnarea contractului de către întreprindere sau cooperativă şi de către persoana care urmează să ia în primire unitatea. În plus, formarea şi existenţa contractului de gospodărire şi gestiune a unităţii depinde şi de aprobarea organului de conducere colectivă al întreprinderii sau cooperativei. Este deci un contract solemn, nu simplu consensual, aşa încît neîndeplinirea acestei cerinţe are ca efect nulitatea sa absolută. Desigur, însă, că oricînd va fi dată, aprobarea înlătură cauza nulităţii.

În cazul în care cu ocazia aprobării organul de conducere colectivă solicită introducerea unor modificări în contract există două posibilităţi : fie părţile de comun acord insereză în contract modificările solicitate şi astfel acesta se consideră perfectat ; fie părţile nu cad de acord asupra modificării contractului şi atunci acesta se consideră ca şi cum nu ar fi fost încheiat. Desigur părţile vor putea eventual formula alte propuneri şi supune din nou contractul spre aprobare. Esenţial este, însă, că numai în forma aprobată contractul este valabil. În mod corespunzător orice act de modificare a contractului de către părţi îşi produce efectele numai cu condiţia să fie aprobat de către organul de conducere colectivă. Pentru identitate de raţiune, aceeaşi este soluţia şi în ce priveşte actele adiţionale la contract, prin care părţile stabilesc anual volumul activităţii, precum şi volumul total al veniturilor şi cheltuielilor. Potrivit art. 4 alin. 2 şi aceste acte adiţionale trebuiesc aprobate de organele de conducere colectivă, iar în lipsa aprobării executarea a însăşi contractului este suspendată, întrucît prin actele respective se concretizează obligaţiile contractuale, îndeosebi obligaţiile băneşti faţă de întreprinderea sau cooperativa contractantă, ale persoanelor ce au preluat unitatea.

2. Natura juridică şi efectele contractului de gospodărire şi gestiune a unor unităţi prestatoare de servicii

Contractul de gospodărire şi gestiune a unor unităţi prestatoare de servicii către populaţie este de drept civil. Această caracterizare rezultă din însăşi efectele contractului, care împrumută de la regimul contractului de muncă, cu care se învecinează, numai unele aspecte : vechimea în muncă şi specialitatea pe timpul lucrat în unitatea preluată şi gestiune (art. 6 alin. ultim), constituirea garanţiei în numerar şi a garanţiei suplimentare, în condiţiile Legii nr. 22/1969 (art. 5 lit. h), precum şi procedura de soluţionare a litigiilor legate de răspunderea patrimonială pentru pagubele aduse cooperativei sau întreprinderii contractante (art. 12). De asemenea, obiectul contractului îl constituie gospodărirea şi gestiunea unităţii, nu prestaţia de muncă, ca în cazul contractului de muncă. Rezultă, deci, că prin încheierea contractului de gospodărire şi gestiunea unităţii persoanele fizice contractante sînt încadrate în muncă prin efectul unui contract de drept civil şi că deci pe data încheierii contractului, în cazul în care persoanele respective erau încadrate în muncă pe baza unui contract de muncă, acesta încetează. Dintre motivele de desfacere, singurul compatibil cu noul contract este acordul părţilor. Într-adevăr, din moment ce contractul de gospodărire şi gestiune se încheie prin acordul părţilor, desfacerea contractului de muncă anterior nu poate fi decît tot pe baza acestui acord.

Fiind un contract de drept civil, condiţiile de desfacere sau de modificare, ca şi celelalte elemente ce caracterizează regimul raporturilor contractuale se stabilesc prin însăşi contractul încheiat, desigur cu respectarea prevederilor referitoare la drepturile şi obligaţiile părţilor din Decretul nr. 101/1980, cît şi a celor stabilite prin contractele cadru, instituite potrivit art. 15 din decret. Contractul este „intuitu personae" întrucît el se încheie în considerarea pregătirii şi calificării persoanelor care au preluat unitatea în gospodărire şi gestiune, aşa încît nu poate fi cedat sau transmis prin succesiune şi încetează „de drept" prin moartea sau dispariţia persoanei fizice contractante.

Contractul pentru gospodărirea şi gestiunea unor unităţi prestatoare de servicii pentru populaţie este „sui generis", original, atipic. Prin conţinutul său el nu poate fi inclus în una din categoriile obişnuite de contracte, întrucît împrumută numeroase aspecte specifice unor tipuri diferite de contracte. Originalitatea sa constă tocmai în reunirea şi interdependenţa unor obligaţii eterogene, în modul în care acestea se îmbină, asigurînd o construcţie juridică unitară. Astfel, după cum s-a arătat, contractul prezintă unele caracteristici ale contractului de muncă. În acelaşi timp, însă, deoarece bunurile încredinţate spre gestiune rămîn în administrarea întreprinderii sau proprietatea cooperativei, după caz, raporturile dintre părţi sînt de mandat, persoanele care au preluat unitatea fiind obligate să asigure realizarea activităţilor prevăzute în contract, cu respectarea regulilor specifice desfăşurării acestor activităţi (art. 5 lit. a şi f) şi să ţină un registru de evidenţă stabilit de organele centrale sau locale cu avizul Ministerului Finanţelor (art. 5 lit. e), iar întreprinderea sau cooperativa trebuie să controleze îndeplinirea obligaţiilor asumate de persoanele respective (art. 5 alin. penultim). Sub alt aspect, unele efecte ale contractului se aseamănă cu acelea ale concesiunii ; astfel persoanele ce au preluat unitatea beneficiază de fondurile fixe şi obiectele de inventar puse la dispoziţie (art. 6 lit. b) şi sînt obligate să plătească întreprinderii sau cooperativei regia, uzura fondurilor primite, impozitul pe circulaţia mărfurilor, beneficiul etc. (art. 5 lit. d), fiind în schimb în drept să reţină cota parte din încasări, determinată ca diferenţă între sumele încasate şi plăţile efectuate, aferente activităţii desfăşurate (art. 6 lit. a) ; de asemenea, persoanele respective se bucură de un anumit grad de autonomie, ce rezultă din dreptul de a-şi stabili, cu respectarea legii, programul de lucru, în funcţie de cerinţele populaţiei, de a se aproviziona direct, pe plan local, de la unităţile comerţului socialist sau producători, precum şi de a folosi, cu acordul întreprinderii sau cooperativei, utilaje sau scule proprietate personală (art. 6 lit. c, e, f). Desigur, însă, încheierea contractului nu are semnificaţia unei concesiuni. Contractul, după cum s-a arătat, este „intuitu personae", nu creează un drept real, iar întreprinderea sau cooperativa sînt direct interesate în bunul mers al activităţii, pe care o controlează periodic, o îndrumă, iar în anumite condiţii pot chiar să o crediteze, pe calea creditului comercial, prin aprovizionarea unităţii cu mărfuri, materiale sau piese de schimb livrate cu condiţia plăţii pe măsura încasărilor (art. 6 lit. d). Dacă la aceasta se adaugă şi faptul că între părţi intervin şi raporturi specifice contractului de închiriere, în legătură cu localul pus la dispoziţie, rezultă cu prisosinţă diversitatea raporturilor implicate în construcţia juridică a contractului de gospodărire şi gestiune a unităţii. Dealtfel este o caracteristică generală a noilor tipuri de contracte specifice societăţii contemporane (cum este contractul de leasing, de know-how, de cooperare în producţie, de cooperare tehnică-ştiinţifică etc.) îmbinarea unor procedee tehnice specifice unor contracte diferite, în cadrul unei construcţii juridice unitare ce rezultă din interdependenţa acestor procedee.

În încheierea acestei scurte prezentări a contractului de gospodărire şi gestiune a unor unităţi prestatoare de servicii pentru populaţie mai este necesar să subliniem două aspecte. În discuţie sînt prevederile art. 6 lit. g potrivit

cărora persoanele ce au preluat unitatea beneficiază de pensie și celelalte drepturi de asigurări sociale, în condițiile ce se aplică pentru meșteșugarii cu ateliere proprii. De asemenea, sînt de menționat și prevederile art. 10, potrivit căruia contractul se poate încheia și cu anumite categorii de pensionari și anume :

a) persoanele care beneficiază de pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, cu condiția să fi împlinit vîrsta la care unitățile pot cere pensionarea (57 de ani femeile și 62 de ani bărbații, potrivit art. 3 din Legea nr. 3/1977 dacă vîrsta nu este diferită, în funcție de condițiile de muncă sau de specificul anumitor profesii, situație în care se aplică prevederile corespunzătoare acestor cazuri de excepție) ;

b) pensionarii invalizi și accidentații de război ;

c) pensionarii de invaliditate de gradul I și II.

Pensionarii cu care s-a încheiat contractul au dreptul să cumuleze pensia, inclusiv pensia suplimentară, deci pensia integrală, cu veniturile obținute din activitatea desfășurată.

Din cele arătate rezultă că, potrivit legii, contractul nu se poate încheia cu un pensionar de gradul III de invaliditate, astfel încît dacă totuși un asemenea contract s-ar încheia, persoana respectivă nu ar putea fi considerată ca fiind încadrată în muncă în condițiile cerute de lege pentru a primi pensie de invaliditate.

De asemenea, contractul nu s-ar putea încheia cu un pensionar care nu a împlinit vîrsta la care unitatea poate cere pensionarea. Dacă totuși un asemenea contract s-a încheiat, considerăm că prin efectul său, potrivit art. 6 din Legea nr. 3/1977, persoana respectivă nu mai beneficiază de pensie, desigur pînă la împlinirea vîrstei la care unitățile pot cere pensionarea.

dr. Mihai CONSTANTINESCU
Consiliul Legislativ

transporturi

Precizări privind lipsurile cantitative constatate la destinație

În legătură cu lipsurile cantitative care se constată la destinație se pune, uneori, problema părții care urmează să suporte diferența datorată scăderii naturale a greutății produselor în timpul transportului.

Potrivit art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, „pentru mărfurile care din cauza anumitor însușiri proprii sînt supuse pierderii din greutate în timpul transportului, cărăușul răspunde numai pentru partea de lipsă din greutate care depășește procentele de pierderi prevăzute în actele normative în vigoare referitoare la transporturi.

În ceea ce privește transporturile pe calea ferată, sediul materiei îl constituie Regulamentul de transport C.F.R. care — în art. 76 — prevede următoarele :

„1. Pentru mărfurile care, din cauza naturii lor particulare, suferă în general o pierdere de greutate prin simplul fapt al transportului, calea ferată nu răspunde de lipsuri decît dacă ele depășesc toleranțele arătate mai jos :

a) doi la sută din greutate pentru mărfurile lichide sau predate în stare umedă cum și pentru mărfurile următoare, oricare ar fi distanța parcursă :

lemn de reglise, lemn, coarne și copite, coame (păr de) piei, rămășițe de piei, coaje, frunze proaspete de tutun, fructe uscate sau opărite, grăsimi, hamei, lînă, legume proaspete, chit, asfalt proaspăt, oase întregi sau măcinate, piei, pește uscat, rădăcini, săpunuri și uleiuri compacte (solide), sare, păr de porc, tutun tăiat, sgîrciuri de animale ;

b) unu la sută pentru toate celelalte mărfuri uscate.

2. Restricțiile relative la responsabilitate prevăzute la pct. 1 al acestui articol nu pot fi invocate dacă se dovedește după împrejurările de fapt că pierderea nu rezultă din cauzele care justifică toleranța.

3. În cazul cînd mai multe colete sînt transportate cu o singură scrisoare de trăsură, toleranța se calculează pentru fiecare colet, cînd greutatea s-a specificat la predare, pe scrisoarea de trăsură separat pentru fiecare colet.

4. În caz de pierdere totală a mărfii la calculul despăgubirii nu se face nici o scădere pentru pierderea de greutate în timpul transportului".

Dispozițiile privind toleranțele legale se aplică, așa cum rezultă din cele de mai sus, la greutatea mărfii, iar nu la greutatea propriu-zisă a mijlocului de transport.

De asemenea, ele pot fi invocate în scopul exonerării de răspundere a cărăușului numai în legătură cu mărfurile care, prin natura lor, sînt susceptibile să piardă din greutate în timpul transportului. Astfel, de pildă, toleranțele amintite nu sînt aplicabile în cazul utilajelor, al laminatelor și al prefabricatelor din beton.

Toleranțele la care ne referim sînt stabilite în favoarea cărăușului. Prin urmare, ele nu sînt aplicabile în raportul furnizor-beneficiar. În cadrul acestui raport problema suportării diferențelor este rezolvată prin stabilirea momentului transmiterii riscurilor de la furnizor la beneficiar.

În sfîrșit, nici cărăușul nu se poate prevala de asemenea toleranțe dacă se dovedește că lipsa cantitativă constatată la destinație se datorează unei cauze ce nu are nici o legătură cu natura mărfurilor. În acest sens, art. 46 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că „limitarea răspunderii în procentele la care se referă art. 43 nu se aplică dacă se face dovada că lipsa de greutate nu s-a produs din cauza pierderii naturale.. Sarcina probei revine celui care reclamă".

Lipsa unuia dintre plumbii aplicați în stația de expediție, constituie, neîndoielnic, o împrejurare care reclamă invitarea delegatului cărăușului la constatarea diferențelor cantitative la destinație, conform art. 36 din regulamentul amintit.

În cazul neprezentării delegatului cărăușului invitat la constatare, actul de constatare încheiat cu participarea delegatului unei terțe unități socialiste neinteresate va fi opozabil cărăușului.

În ceea ce privește partea care este ținută să suporte valoarea aferentă diferențelor cantitative constatate în minus la destinație, rezolvarea este în funcție de împrejurările concrete ale fiecărei cauze, adică soluția diferă de la caz la caz, în raport cu ansamblul dovezilor privind livrarea respectivă.

Prin cele de mai sus am răspuns și întrebărilor formulate de tov. V. Brassat — Iași.

I. ICZKOVITS

practică judecătorească

STABILIREA DAUNELOR

Deși Decizia secției civile nr. 741/1978 a Tribunalului Suprem soluționează un proces civil între persoane fizice, totuși pentru faptul că se referă la valoarea pagubelor în cazul avarierii unui automobil și pentru că aduce unele elemente și precizări utile și compartimentelor juridice ale unităților socialiste, relevăm în continuare modul în care s-a stabilit prejudiciul suferit de proprietarii autovehiculului.

După ce se stabilește cît mai real posibil valoarea bunului prin scăderea uzurii avute pînă la data accidentului, despăgubirile ce se vor acorda ca urmare a accidentării vor reprezenta nu numai contravaloarea reparațiilor făcute, ci și devalorizarea bunului, prin reducerea duratei de funcționare, scăderea calității subansamblurilor și a siguranței în exploatare, micșorarea confortului, afectarea etanșeității și a aspectului exterior.

DELIMITAREA COMPETENȚEI ARBITRAJULUI DE STAT DE ACEEA A INSTANȚELOR DE JUDECATĂ

Pornind de la prevederile Legii nr. 5/1954 privind organizarea și funcționarea arbitrajului de stat, Secția civilă a Tribunalului Suprem, prin Decizia nr. 830/1978 a statuat că soluționarea cererilor privind pretenții între unitățile socialiste aparține Arbitrajului de Stat Central, ele neputînd fi examinate de către instanțele judecătorești nici în cazul cererilor de chemare în garanție a unor persoane fizice. Participarea unei persoane fizice în litigiul patrimonial dintre unitățile socialiste, indiferent de calitatea în care figurează aceasta (intervenient în nume propriu sau în interesul altuia, chemat în garanție, etc.), nu are ca efect deducerea litigiului în fața instanțelor judecătorești ; el rămîne de competența organelor arbitrale.

COMPETENȚA TERITORIALĂ ÎN CADRUL LEGII NR. 25/1976, PRIVIND ÎNCADRAREA ÎNTR-O MUNCĂ UTILĂ A PERSOANELOR APTE DE MUNCĂ

Din ansamblul prevederilor Legii nr. 25/1976 rezultă că instanța îndreptățită a dispune încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă și care refuză să se încadreze sau să urmeze o formă de pregătire profesională, este aceea a domiciliului celor în cauză. Tribunalul Suprem Secția civilă prin Decizia nr. 825/1978 a statuat în sensul celor de mai sus, considerînd că scopul educativ nu poate fi realizat în altă parte, decît acolo unde persoanele în cauză sînt mai bine cunoscute și unde opinia publică își poate exercita rolul de influențare în mod cît mai eficient.

CONDIȚII PENTRU TRECEREA ÎN ALTĂ MUNCĂ

Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin Decizia nr. 17/1978, a statuat că trecerea într-o altă muncă decît aceea prevăzută în contractul de muncă nu poate avea loc decît temporar și numai cu păstrarea funcției și retribuției avute anterior. O atare măsură nu poate fi motivată prin existența unor abateri de serviciu, deoarece sancțiunea disciplinară a retrogradării se aplică numai pentru abateri disciplinare. Ea nu poate fi considerată nici ca o desfacere de contract, deoarece aceasta implică din partea unității satisfacerea obligației prealabile de a oferi celui în cauză trecerea într-o altă funcție corespunzătoare.

INDEMNIZAȚIA CE SE CUVINE PERSONALULUI MUTAT ÎN CADRUL ACELEIAȘI UNITĂȚI SOCIALISTE DAR ÎN ALTĂ LOCALITATE

Prin Decizia nr. 750/1978, Tribunalul Suprem Secția civilă aduce o foarte utilă precizare pentru compartimentele de personal și retribuire a muncii din unitățile socialiste, aplicînd prevederile explicite ale art. 75(1) din Legea nr. 57/1974. S-a decis că indemnizația prevăzută de textul legal citat se cuvine atît personalului transferat în interesul serviciului în altă localitate, cît și celui mutat în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate. Numai în acest fel este respectată finalitatea legii care prin acordarea acestei indemnizații a avut în vedere acoperirea cheltuielilor făcute cu mutarea dintr-o localitate în alta. De aici a doua concluzie : indemnizația se plătește numai în cazul în care mutarea a avut loc efectiv, chiar și pe baza unei vize de reședință.

TERMENUL DE EMITERE AL DECIZIEI DE IMPUTARE ÎN CAZUL SESIZĂRII ORGANELOR DE CERCETARE PENALĂ

În cazul în care, ca urmare a scoaterii de sub urmărire, procurorul înștiințează pe conducătorul unității despre încetarea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire, a persoanei încadrate, ce se pretinde că a cauzat o pagubă avutului obștesc, termenul de 60 zile prevăzut de art. 108 din Codul muncii, pentru emiterea deciziei, începe să curgă de la data înregistrării acestei comunicări. Împrejurarea că ulterior s-ar comunica unității în întregime ordonanța procuraturii este fără relevanță, deoarece o atare procedură, nefiind prevăzută de lege, nu este de natură să producă efecte. În sensul celor de mai sus s-a pronunțat Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin Decizia nr. 59/1978.

RĂSPUNDEREA CELOR CARE NU AU EFECTUAT CERCETĂRI TEMEINICE PENTRU IDENTIFICAREA AUTORULUI PAGUBEI ȘI STABILIREA EXACTĂ A PAGUBEI

Este cunoscut că potrivit îndrumărilor cuprinse în Decizia de îndrumare nr. 5/1974, a Plenului Tribunalului Suprem, unitățile socialiste sînt în drept și obligate a stabili răspunderea materială a celor care — neefectuînd cercetări temeinice cu privire la autorul adevărat al pagubei și la întinderea acesteia — au determinat să se emită decizii de imputare, care ulterior, au fost anulate total sau parțial de organele de jurisdicție a muncii.

Prin Decizia nr. 362/1978, Tribunalul Suprem, Secția civilă, aduce o circumstanțiere care, dealtfel, este în deplină concordanță atît cu principiile ce domină răspunderea materială cît și cu prevederile Codului muncii. S-a statuat că persoana încadrată care nu a identificat corect pe autorul direct al pagubei nu-și asumă în mod automat răspunderea sa materială. Instanța judecătorească, sesizată prin contestația acestei persoane, este obligată să examineze dacă și în ce măsură cel ce a provocat paguba prin fapta sa directă era vinovat, lipsa culpei acestuia fiind de natură să excludă imputarea pagubei și față de contestator.

LITIGIU DE MUNCĂ

O speță interesantă dedusă spre soluționare Tribunalului județean Argeș a prilejuit acestei instanțe a face unele delimitări și precizări, conforme legilor în vigoare, cu privire la caracterizarea litigiului de muncă. S-a pus în discuție dacă cererea pe care o persoană încadrată în muncă o face împotriva unității pentru paguba ce i-a fost pricinuită de aceasta din urmă, este sau nu de competența instanțelor civile ori a organelor de jurisdicție a muncii. Obiectul cererii îl forma plata unei sume achitată de persoana încadrată cu titlu de onorariu de expert într-o cauză penală, deoarece a fost reclamată de unitate pentru neglijență în serviciu, procesul penal fiind încetat. Prin Decizia civilă nr. 10/1979, Tribunalul județean Argeș a considerat, în mod temeinic și legal că litigiul este de competența organelor de jurisdicție a muncii, fiind generat în cadrul raporturilor de muncă.

CUNOAȘTEREA UNOR CONDIȚII NECORESPUNZĂTOARE DE CĂTRE CONDUCERE APĂRĂ DE RĂSPUNDERE PE GESTIONARI

În conformitate cu prevederile Legii nr. 22/1969, își angajează propria răspundere pentru pagubele din gestiuni persoanele din conducerea unității care, deși înștiințate în scris de gestionar despre existența unor condiții necorespunzătoare, nu au luat măsuri de remediere sau înlăturare. Prin Decizia nr. 729/1979, Secția civilă a Tribunalului Suprem a făcut o justă aplicare a prevederilor Legii nr. 22/1969, considerînd că este atrasă răspunderea personalului de conducere pentru pagubele din gestiuni și în cazul în care acesta cunoștea în mod direct și personal condițiile necorespunzătoare de depozitare și conservare a bunurilor, chiar dacă nu a fost sesizat în scris de gestionar. Este evident că răspunderea celor în cauză este integrală, în lipsa oricărei culpe a gestionarului. Dacă se constată și vinovăția gestionarului, vor răspunde în mod conjunct, fiecare, potrivit cotei de participare la producerea pagubei, gestionarul și personalul de conducere.

IN LITIGIUL DE MUNCĂ HOTĂRÎREA ARBITRALĂ NU ARE AUTORITATE DE LUCRU JUDECAT

Tribunalul județean Ilfov, Secția civilă prin Decizia nr. 410/1979, a adus o foarte utilă și interesantă precizare pentru compartimentele financiare și juridice din unitățile socialiste care întocmesc decizii de imputație, exclusiv pe baza unor hotărîri arbitrale fără a stabili culpa presupusului datornic. S-a decis că hotărîrea arbitrală pronunțată în litigiul dintre două unități socialiste nu are autoritate de lucru judecat în litigiul de muncă generat de contestația persoanei încadrate în muncă în contra deciziei de imputare emisă de unitate pentru recuperarea pagubei suferite de ea prin executarea hotărîrii arbitrale, întrucît nu există identitate de părți, de obiect și de cauză.

DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ URMATĂ DE TRANSFER

Semnalăm o soluție interesantă, atît prin consecințele sale directe, cît și prin analogiile la care poate da loc. Tribunalul Suprem, Secția civilă, prin Decizia nr. 801/1979, a statuat că în cazul în care persoanei încadrate i s-a desfăcut contractul de muncă, dar apoi i s-a oferit, prin transfer, un alt post — la care nu a fost de acord să se prezinte — contestația introdusă împotriva desfacerii contractului este și rămîne de competența instanțelor judecătorești, care nu sînt îndreptățite să-și decline competența în favoarea organului ierarhic superior. Dată fiind ideea de echivalență a părților din raportul juridic de muncă, soluția credem, este aceeași și în cazul în care denunțarea contractului de muncă se face de persoana fizică și nu de unitate. Ne referim la cazul în care, după depunerea demisiei, în timpul preavizului legal, se dispune un transfer în interesul serviciului care este refuzat de persoana în cauză. Unitatea cu care se află în raporturi de muncă poate fi chemată ca pîrîtă într-un litigiu de muncă, în fața organelor de jurisdicție a muncii, pentru chestiuni în legătură cu desfacerea contractului de muncă.

DESCOPERIREA AUTORILOR INFRACȚIUNII DUPĂ ACOPERIREA PAGUBEI DE CĂTRE GESTIONAR. EFECTE

O precizare de mare utilitate pentru unitățile socialiste confruntate frecvent cu cazuri în care se stabilește răspunderea materială a gestionarului, pentru faptul că nu a luat măsuri pentru prevenirea infracțiunii, paguba fiind însă cauzată de autori necunoscuți. În situația cînd unitatea și-a recuperat paguba de la gestionar, ea nu se mai poate îndrepta împotriva autorilor reali ai pagubei produsă prin infracțiune, după descoperirea lor, deoarece nu mai are titlu.

Tribunalul Suprem, Secția civilă, prin Decizia nr. 1166/1979, a statuat că este just și echitabil ca autorii furtului să suporte pînă la urmă întreaga pagubă, deoarece răspunderea gestionarului față de unitate este subsidiară. De aceea, gestionarul, subrogat în dreptul unității, prin efectul plății făcute de el și al art. 1108 pct. 3 Cod civil, ca titular al creanței și al dreptului de urmărire a acesteia, va putea să urmărească pe autorii furtului, înăuntrul termenului legal de prescripție, întrucît au devenit proprii săi debitori.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **MARIA TANSANU, Roman** — În ipoteza în care, la reîncadrarea în muncă, ați fi ocupat funcția de planificator principal pe care ați deținut-o înainte de încetarea activității — pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani — nu mai era necesară absolvirea cursului scurt de specializare cu profil economic, întrucît era posibil să vi se aplice prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971. Dv. însă, la reîncadrarea în muncă, ați ocupat funcția de secretar liceu, astfel că nu vă mai sînt aplicabile prevederile sus-menționate.

Pentru a putea promova în funcția de planificator principal trebuie să absolviți cursul de specializare cu profil economic ce se organizează potrivit Regulamentului întocmit în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului împreună cu Ministerul Muncii.

● **ION HALIGA, Iași** — În art. 200 alin. 3 lit. c din Legea nr. 57/1974 se prevede posibilitatea pe care o are conducerea unității de a vă reîncadra la nivelul retribuției avute, fără ca această posibilitate să constituie o obligație pentru unitate, care trebuie să țină seama de vechimea dv. în specialitate și de necesitatea asigurării unei cît mai juste corelări cu retribuția tarifară de încadrare a personalului din unitatea respectivă, încadrat în aceeași funcție. Legea nu prevede însă o restricție în ceea ce privește posibilitatea stabilirii unei retribuții apropiate sau cel mult egale cu aceea pe care ați avut-o anterior.

● **ȘTEFAN TANCU, București** — Conform Legii nr. 12/1971 ocuparea, chiar temporară, a funcțiilor tehnice, economice, de altă specialitate și administrative, se poate face numai de personalul care îndeplinește condițiile de studii și vechime. Dacă persoana la care vă referiți poate dovedi că a primit însărcinarea din partea conducerii unității de a conduce serviciul tehnic și că a îndeplinit efectiv atribuțiile ce revin conducerii serviciului, avînd și răspunderea corespunzătoare, poate solicita aplicarea prevederilor art. 74 din Legea nr. 57/1974. În condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971 conducerea centralei poate reduce cu doi ani vechimea minimă necesară pentru promovarea în diferite funcții de conducere pînă la nivelul șefilor de serviciu inclusiv.

● **AUTOBAZA 5, Agnita** — Personalul muncitor care a obținut certificatul medical numai cu începere de la 23 ianuarie 1980, n-are dreptul la îndemnizația de asigurări sociale pe perioada neacoperită cu certificat medical (respectiv 25 decembrie — 22 ianuarie). Din cele relatate în scrisoarea dv. rezultă că persoana în cauză trebuie reîncadrată în unitatea dv. întrucît comisia județeană de pensii v-a comunicat că și-a păstrat capacitatea de muncă. Întrucît la plecarea pentru îndeplinirea serviciului militar s-a menținut contractul de muncă îndemnizația pe linia asigurărilor sociale de stat, atît pe perioada 5 decembrie — 24 decembrie, cît și pe perioada 23 ianuarie — în continuare se plătește prin unitatea dv.

● **VASILE V. COTUNĂ, comuna Zănești, jud. Neamț** — În ipoteza în care, înainte de concentrare ați avut calitatea de personal muncitor, perioada de concentrare și de prizonierat se ia în considerare ca vechime în muncă. Avînd 24 ani lucrați și 3 ani de concentrare și prizonierat, puteți cere pensionarea pentru limită de vîrstă. Dacă nu aveți decît 24 ani de muncă, înainte de concentrare neavînd calitatea de persoană încadrată cu contract de muncă, veți putea cere pensionarea numai la împlinirea vîrstei de 62 de ani. Dacă ați pierdut integral capacitatea de muncă, solicitați examinarea de către comisia de expertiză a capacității de muncă.

● **ÎNTREPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA NUTREȚURILOR COMBINATE, Galați** — Lucrarea la care vă referiți a fost editată în anul 1975 cînd era în vigoare Legea nr. 27/1966, care cuprindea reglementarea

la care face trimitere lucrarea susmenționată. Ulterior, prin Legea nr. 3/1977, această reglementare a fost modificată, în sensul că perioada stagiului militar se ia în considerare la stabilirea vechimii în muncă și vechimii neîntrerupte în aceeași unitate numai dacă înainte de efectuarea stagiului militar cel în cauză a avut calitatea de personal muncitor. Stagiul militar nu întrerupe însă vechimea în muncă a persoanei în cauză.

● **GHEORGHE IONIȚA, Brăila** — Persoana căreia i-a încetat contractul de muncă prin acordul părților beneficiază — în anul reîncadrării în muncă — de concediul de odihnă corespunzător vechimii sale, proporțional cu lunile lucrate de la data reîncadrării pînă la sfîrșitul anului calendaristic. Într-adevăr, în art. 11 și 19 din Legea nr. 27/1967 privind concediul de odihnă, între situațiile care determină ca în primii doi ani de la reîncadrare să se acorde concediul minim nu se include și desfacerea contractului de muncă prin acordul părților.

Art 108 din Codul muncii prevede că răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, iar în cazul restituirii sumelor sau a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, în cel mult 1 an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd a beneficiat de serviciile nedatorate.

Din scrisoarea dv. rezultă că vi s-a stabilit o retribuție mai mare decît aceea cuvenită, retribuție pe care ați încasat-o trei ani. În această situație, dv. datorați diferența de retribuție pe un an, iar restul pagubei se acoperă conform prevederilor art. 1602 din Codul muncii, de către cei care au produs-o.

● **VALERICĂ NISTOR, Galați** — Soluția corectă a problemei rdiicate de dv. este aceea care corespunde precizărilor Ministerului Muncii, în sensul că persoana transferată **este îndreptățită să primească alocația** de la unitatea la care s-a transferat odată cu lichidarea chenzinei a II-a a lunii în care a avut loc transferul. Răspunsul comunicat tov. Ion P. Jianu din Rîmnicu Vîlcea nu este în contradicție cu această soluție. În speță, tov. Jianu nu informase, timp de cîteva luni, unitatea la care s-a transferat că are drept la alocație, astfel că — în cazul lui — urma ca alocația să i se acorde de la întîi ale lunii următoare cererii pe care a adresat-o în acest sens, alocația neplătindu-se retroactiv.

● **ANTONIU POP, Satu Mare** — Potrivit art. 15 din Decretul nr. 18/1952 sînt supuse impozitului anual toate terenurile proprietate de stat aflate în administrarea directă a unităților socialiste situate în raza orașelor și a municipiilor ,cu excepția terenurilor care, datorită unei cauze naturale, sînt improprii a fi construite. Raza orașelor și a municipiilor înlăuntrul cărora se aplică impozitul pe terenuri se stabilește prin decizie de către comitetul executiv sau biroul executiv ,după caz, al consiliului popular al orașului sau al municipiului. În cazul în care decizia respectivă cuprinde și teritoriul localităților componente ale orașelor, respectiv ale municipiilor, suprafețele de teren din aceste localități aflate în administrarea directă a unităților economice socialiste sînt supuse impozitului pe terenuri conform Decretului nr. 18/1952.

În comunele suburbane nu se aplică impozitul pe terenurile din orașe, reglementat prin Decretul nr .18/1952.

● **COLOMAN NAGY, Odorheiul Secuiesc** — În conformitate cu prevederile Legii nr. 8/1971 pentru organizarea, administrarea și folosirea pajiștilor"... și instrucțiunilor tehnice nr. 10202/1971 de aplicarea legii amintite, vegetația forestieră de pe pășunile care de la primirea acestei destinații n-au fost transformate (pădurea n-a fost exploatată), precum și produsele accidentale și tăierile de igienă de pe pășunile împădurite netransformate, se valorifică de către întreprinderile de exploatare din subordinea MEFMC.

C.A.P.-urile deținătoare de pășuni au obligația de curățire a pajiștilor de mărăcini și lăstărișuri dăunătoare (respectiv și vegetație forestieră pînă la 20 de ani). Din vegetația forestieră pînă la 20 de ani nu rezultă însă sortimentele indicate de dv., ci grămezi de crăci în cazul foioaselor și prăjini în cazul rășinoaselor. Tăierea și valorificarea arborilor de pe fîșiile naturale se face de către deținătorii acestora — respectiv C.A.P. — cu respectarea întocmai a prevederilor instrucțiunilor M.E.F. nr. 3093/1963 de aplicare a Codului silvic. Exploatarea se va face numai după marcarea arborilor de extras de către organele silvice, iar materialul lemnos va fi folosit numai pentru nevoi proprii. În cazul că un C.A.P. dispune de mai mult material lemnos decît are nevoie, îl poate valorifica la întreprinderile forestiere de exploatare și transport. Prin H.C.M. nr. 1587/1970 acestea sînt autorizate să achiziționeze material lemnos în vederea lărgirii bazei de materie primă.

● **MIHAELA POPESCU, Suceava,** A apărut ediția 1980 a broșurii privind admiterea în învățămîntul superior în care sînt cuprinse toate informațiile solicitate de dv. Precizăm că la concursul de admitere în învățămîntul superior pot participa numai absolvenți de liceu cu diplomă de bacalaureat, sau absolvenți cu diplomă ai altor școli echivalente cu liceul.

● **MIHAI CONSTANTIN, Rm. Vîlcea** — Potrivit art. 8 din H.C.M. nr. 1047/1970, republicată, privind efectuarea verificărilor de către controlul financiar intern, „atunci cînd se constată pagube, verificarea se extinde pînă la stabilirea valorii integrale a pagubei". La aceasta trebuie avut în vedere termenul de prescripție prevăzut pentru fiecare faptă în parte și respectiv dacă este sau nu infracțiune.

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — În conformitate cu prevederile art. 18 și 26 din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat, contribuția lunară datorată de persoanele fără copii, potrivit acestei legi, nereținută la termen ori în cuantumul legal, se poate stabili pe un an în urmă de la data constatării. Diferența de plată se varsă la bugetul de stat în termen de cinci zile de la stabilirea sumelor respective. Pentru nevărsarea la termen a contribuției stabilite se plătește o majorare de unu la sută pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întîrziere.

● **TRAIAN BÎRSAN, Suceava** — Se află în curs de elaborare un proiect de act normativ prin care vor fi soluționate și problemele ridicate de dv. în legătură cu aplicarea Decretului nr. 283/1979.

● **AGNETA PAKSI, Șimleul Silvaniei** — În conformitate cu prevederile art. 18 din Decretul nr. 233/1974 privind unele drepturi și obligații ale cetățenilor români care realizează venituri în valută, cetățenii români dobînditori legali de valută pot deschide conturi în valută personale la Banca Română de Comerț Exterior sau la unitatea Băncii Naționale a R.S. România, în raza de domiciliu al titularului de cont. La disponibilitățile în valută în conturi curente, conform Decretului nr. 234/1974, se bonifică o dobîndă de 3,5% în lei, pe an.

În ceea ce privește disponibilitățile aflate la alte unități românești, în afară de cele bancare, vă informăm că acestea sînt nepurtătoare de dobînzi, întrucît prin Decretul nr. 234 s-au nominalizat instituțiile de credit și economii care pot acorda dobînzi. Sumele ce se află în unitățile autorizate a efectua vînzări de mărfuri sau prestări de servicii cu prețuri/tarife în valută nu sînt apreciate ca sume depuse spre păstrare, ci ca sume destinate unor achiziții de mărfuri și respectiv efectuării unor prestări de servicii cu prețuri/tarife în valută.

● **EUSEBIU MANDRIC, Reșița** — Vă comunicăm că, potrivit art. 12, ultimul alineat din H.C.M. nr. 880/1973, pentru stabilirea măsurilor de executare a dispozițiilor Legii nr. 4/1973, în cazul plății anticipate a creditului, dobînda se recalculează în mod corespunzător timpului cît creditul a stat la dispoziția beneficiarului de credit.

Vă prezentăm

Intreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcţii din Sf. GHEORGHE

Unitate economică cu o activitate diversă, Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcţii din Sf. Gheorghe are în componenţa sa :

— **cariere de piatră** (CALCAR, ANDEZIT, GRESIE) ;

— **cariere de nisip** (NISIP CUARŢOS PENTRU INDUSTRIA METALURGICĂ ŞI SIDERURGICĂ, NISIP PENTRU CONSTRUCŢII) ;

— **balastiere** cu exploatare şi sortare a balastului de rîu ;

— **cariere de turbă** (un cărbune inferior folosit la reglarea PH, afînarea solurilor, în scopuri terapeutice pentru împachetări în boli reumatismale, în serele legumicole) **şi de diatomită** ;

— **secţii de prefabricate din beton armat** (se confecţionează picioare de fundaţii pentru liniile de înaltă tensiune, tuburi de diferite dimensiuni ∅ 150—600 mm, alte comenzi pentru gabarite mari) ;

— **fabrici de cărămizi normale** ;

— **fabrică de teracotă** ;

— **fabrică de lăzi** (navete şi palete pentru produse refractare) ;

— **secţie de ceramică decorativă** pentru construcţii (interioare ale sălilor de spectacole, holuri, în general piese variabile de dimensiuni medii).

Nisip cuarţos cu largă întrebuinţare

Cariera de nisip cuarţos Iarăş se află la nord de limita perimetrului satului cu acelaşi nume.

Perimetrul Iarăş conţine un nisip grob, cu fracţiunea de bază cuprinsă între 0,4—3 mm, ; în perimetrele Araci şi Hăghig se găseşte un nisip şi mai fin, respectiv între 0,06—0,3 mm.

În baza studiului de cercetare efectuat de Institutul de cercetări şi proiectări miniere pentru substanţe nemetalifere din Cluj-Napoca şi a analizelor de laborator, s-a confirmat faptul că în perimetrele amintite cuarţul se află în proporţie de 93—99%.

Din analiza granulometrică s-a constatat că ponderea cea mai mare, circa 75%, o reprezintă fracţiunile între 0,4—3,15 mm. Restul de 25% este constituit din fracţiunile 3,15—7 mm. Conţinutul în părţi levigabile variază între 0,4—2%.

Nisipul cuarţos, sub diferitele sale forme de prezentare, este una din materiile prime cu largi utilizări. Nisipul cuarţos de la Iarăş poate fi folosit :

— **în turnătorii la turnarea pieselor mari** (lingotiere, poduri de turnare din fontă) a căror greutate depăşeşte 20 tone'buc. Fiind din punct de vedere calitativ comparabil cu cuarţul măcinat de Orşova, mai poate fi folosit **în industria chimică, metalurgică şi poligrafie şi ca material refractar anticoroziv** ;

— **în industria constructoare de maşini** este folosit la sablare ;

— are o largă întrebuinţare **în lucrările de drumuri.** Este utilizat ca nisip pentru **calmatarea macadamului, pentru mixturi bituminoase şi pentru îmbrăcămintea din beton** ;

— este utilizat **la construcţii pentru betoane şi mortare.**

Are, de asemenea, o largă întrebuinţare **în industria sticlei,** precum şi la **filtrarea apei potabile şi industriale.** În industria materialelor de construcţii este întrebuinţat **ca material mineral de presărare.** Corespunde la **presărarea cartonului bituminat, ca material pentru blindarea cartoanelor perforate, pentru presărarea împisliturii din fibre de sticlă bituminată,** precum şi la **obţinerea ţevilor din răşini poliesterice în industria materialelor anticorozive.**

Carierele de nisip cuarţos din punctele Iarăş, Araci şi Hăghig dispun de rezerve foarte mari. Utilaje de mare capacitate sînt folosite la dislocarea nisipului, existînd posibilitatea să fie livrate zilnic cantităţi importante. Sînt livrate anual peste 150 000 de mc de nisip cuarţos.

Z. EMIL

Pentru probele tehnologice întreprinderea livrează orice cantitate solicitată de beneficiari.

Nisipul cuarţos, fiind liber la contractare, este livrat imediat. Se manipulează şi expediază prin gara C.F.R. Feldioara. Alte informaţii la telefoanele 12876 — 13127 ; telex 68281.

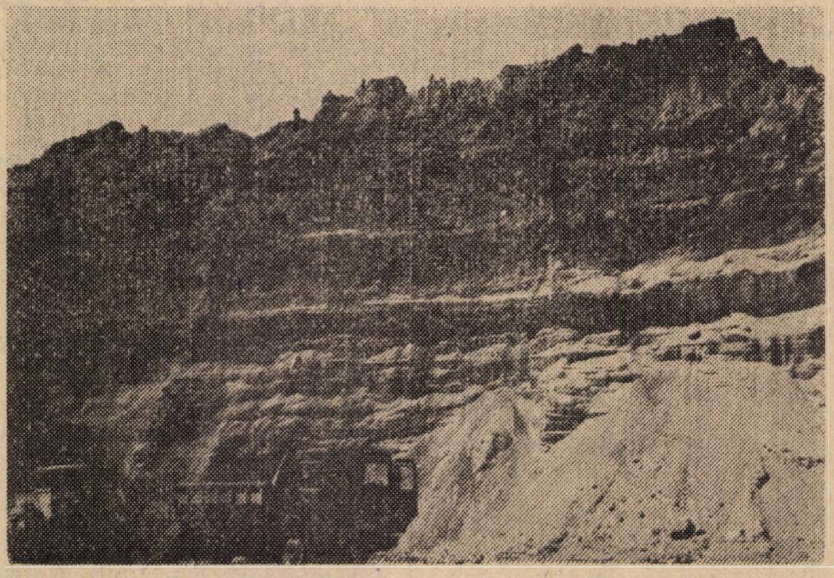

Nisipul cuarţos de la exploatarea Iarăş

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ACCELERAREA RITMULUI DE LUCRU PE ȘANTIERELE DE INVESTIȚII

PENTRU ÎNFĂPTUIREA integrală a programului de investiții pe acest an și pe întregul cincinal, pe toate șantierele de construcții se cer intensificate eforturile în vederea accelerării ritmului de lucru, scurtării duratelor de execuție și respectării termenelor de punere în funcțiune — în toate etapele de edificare a noilor capacități de producție. Esențial este ca, printr-o activitate organizatorică de amploare la care să participe toți factorii implicați în procesul investițional, să se asigure pregătirea corespunzătoare — sau să se recupereze restanțele în asigurarea ei — necesară pentru desfășurarea ritmică, cu o productivitate ridicată, a lucrărilor de construcții-montaj.

Pe trimestrul I a.c., unitățile Trustului de construcții industriale București, a căror activitate se desfășoară pe raza a șase județe ale țării, s-a soldat cu o **realizare a planului de construcții-montaj doar în proporție de circa 85%**. Din cele 26 de noi obiective cu termene de punere în funcțiune în această perioadă, au fost conectate la circuitul producției doar 4 (dezvoltările de capacitate din cadrul Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște, utilitățile pentru platforma industrială Bragadiru și o secție de făină furajeră în Buzău). Cauzele nerealizărilor țin în majoritate de modul necorespunzător în care a fost — și mai este — pregătită atît de către beneficiar, cît și de către constructor, desfășurarea propriu-zisă a lucrărilor de construcții-montaj și de punere în funcțiune. Analiza lor pune în lumină faptul că eforturile comune pentru recuperarea restanțelor se cer orientate cu prioritate în următoarele direcții :

● ACCELERAREA LIVRĂRII UTILAJELOR TEHNOLOGICE PE ȘANTIERE DE CĂTRE BENEFICIARI

Este vorba de Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște (registre și armături de la furnizorul Întreprinderea mecanică Aiud pentru cazanele recuperatoare de căldură necesare la laminorul degrosisor etapa III), Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște (uscătoare de nisip — furnizor Întreprinderea de ventilatoare Vaslui), Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău (cărucioare de termodifuzie de la furnizorul I.U.C. București, un motor de curent continuu, inele PVC etc.) și Întreprinderea de garnituri de frînă Rîmnicu Sărat (3 calandre pentru plăci marsit — furnizor I.M.U.C. București). Desigur, în aceste cazuri **apare necesar ca furnizorii să acorde prioritate executării, în primul rînd, a utilajelor care condiționează punerile în funcțiune**, să depună eforturi sporite pentru realizarea lor cît mai rapidă.

Nu trebuie uitat însă că, în această situație, s-a ajuns ca urmare a faptului că mulți beneficiari au depus cu întîrziere — chiar în cursul acestui an — documentațiile de execuție la furnizori. Dat fiind că utilajele tehnologice au un ciclu lung de fabricație și ca atare în cazul întîrzierilor în depunerea documentației furnizorii nu mai pot oferi decît termene de execuție care depășesc pe cele planificate de punere în funcțiune a capacităților (așa cum s-a întîmplat la multe din obiectivele nepuse în funcțiune menționate), specialiștii din cadrul trustului au apreciat ca oportună propunerea — evidențiată și cu alte prilejuri în revista noastră — ca **să se examineze posibilitatea ca comenzile de fonduri fixe să poată fi făcute de către beneficiari pe adresa unităților producătoare pe baza prevederilor din planul cincinal, fără a mai întîrzia pînă după ultima aprobare a planului anual definitivat.**

● DEFINITIVAREA PREDĂRII DOCUMENTAȚIEI DE EXECUȚIE LA CONSTRUCTOR

În acest sens vor trebui să acționeze în special următorii beneficiari : Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău (pentru instalația Rețele de transport oxigen gazos din cadrul Fabricii de oxigen și pentru o serie de alte utilaje tehnologice complexe) și altele, Întreprinderea de morărit și panificație de pe platforma Tîrgoviște (care trebuie să întocmească și să asigure, împreună cu proiectanții de specialitate proiectele de execuție pentru subtraversările liniilor de cale ferată, pentru rețele de apă și canal etc.).

Pentru înlăturarea apariției unor astfel de întîrzieri poate fi luată în studiu **propunerea ca investițiile prevăzute în plan să fie aprobate într-o singură etapă și nu în două etape ca în prezent** (întîi nota de comandă de elaborare a proiectului de execuție și apoi proiectul de execuție), cînd din această cauză se lungește durata de aprobare a documentației. De reală utilitate ar fi și **introducerea unei optici mai ferme de a nu se demara nici o investiție pînă cînd institutele de proiectări nu semnează cu beneficiarii contracte la care să fie anexate toate categoriile de lucrări pe care trebuie să le proiecteze, cu termene precise de predare a documentației.** Graficul exclusiv valoric care se întocmește în prezent se cere înlocuit cu un grafic-cadru de realizare a proiectării pe structuri de lucrări — fundații, construcții-montaj, AMC-uri etc.

Pentru recuperarea mai operativă a restanțelor față de planul lucrărilor de construcții-montaj apare necesar totodată ca **beneficiarii să rezolve mai operativ problema finanțării lucrărilor.** La începutul anului, existau în planul trustului lucrări în valoare de circa 370 milioane de lei care nu aveau finanțarea deschisă, ceea ce a făcut, în continuare, ca circa 40% din nerealizările constructorului din planul de construcții-montaj pe trimestrul I să provină din această cauză (lucrări de 4 milioane lei la Întreprinderea de mase plastice Găești, de 2 milioane lei la C.I.C. Turnu-Măgurele, 2 milioane la Întreprinderea de valorificare a cenușilor de pirită Turnu-Măgurele și la Fabrica de amidon Țăndărei etc.).

Indiferent de natura cauzelor, se impune ca ele să fie de urgență analizate și soluționate în așa fel ca printre obiectivele înscrise în varianta de plan centralizată constructorul să aibă finanțare deschisă, să-și poată efectua din vreme organizarea de șantier cea mai corespunzătoare, să nu apară cu imobilizări de fonduri sau să fie penalizat pentru nerealizarea planului financiar.

● PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII CONSTRUCTORULUI PE ȘANTIERE

Alături de cauzele semnalate, în apariția rămînerilor în urmă, un anumit rol l-au jucat și o **serie de neajunsuri în propria activitate a unităților trustului.** Astfel, deși acțiunea de pregătire a lucrului pe timp friguros a fost începută încă din luna iulie a anului trecut, totuși, unele subunități nu au dat atenția cuvenită definitivării acestei acțiuni, ceea ce a făcut ca în timpul iernii pe unele șantiere stațiile de betoane să înghețe, la unele obiective ritmul activității să se încetinească din lipsa unor închideri adecvate ș.a.

În alte cazuri s-au manifestat anumite întîrzieri în executarea drumurilor provizorii sau definitive (ceea ce a îngreunat la Grupul de șantiere Slobozia accesul la unele obiective), în terminarea unor noi baze de producție (la Zimnicea și Bragadiru), în pregătirea și demararea unor lucrări, iar uneori chiar în respectarea soluțiilor constructive elaborate de proiectare (la Grupul de șantiere Buzău).

AVÎND ÎN VEDERE importanța deosebită pe care o prezintă pentru întreaga economie națională punerea la termen în funcțiune a noilor obiective de investiții apare necesară, pe fiecare șantier, mai multă consecvență în recuperarea rămînerilor în urmă, eforturi organizatorice mai ample pentru întărirea disciplinei tehnologice și a muncii, introducerea și extinderea largă a unor metode de lucru de mare productivitate, de industrializare a construcțiilor, de creștere a gradului de mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă, pentru utilizarea în grad mai înalt a întregului potențial material și uman disponibil și efectuarea în termenele prevăzute a tuturor lucrărilor din planul pe acest an și pe întregul cincinal.

Bogdan PĂDURE

Pîrghii ale creșterii eficienței

COOPERAREA INTERUZINALĂ PE NOI TREPTE CALITATIVE

ADÎNCIREA diviziunii sociale a muncii prin specializare și dezvoltarea relațiilor de cooperare în producție constituie un însoțitor permanent al dezvoltării industriale pe linia realizării unor produse competitive din punct de vedere tehnic și economic. Tocmai de aceea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„întreprinderile, centralele și ministerele trebuie să se preocupe în mod deosebit de dezvoltarea concentrării, specializării și cooperării, care contribuie în măsură importantă la creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, ridicarea calității producției și sporirea rentabilității. O atenție specială se cere acordată reglării acestor probleme în cadrul construcțiilor de mașini".**

În contextul necesității dezvoltării colaborării în producție între întreprinderi, analiza noastră și-a propus să urmărească evoluția cooperării interuzinale în industria construcțiilor de mașini și să reliefeze căile extinderii eficiente a acestui proces în noile condiții ale acțiunii mecanismului economico-financiar perfecționat.

Mutații generate de dezvoltarea intensivă a industriei

ÎN PERIOADA 1976—1979 și în perspectiva anului 1980 volumul cooperării a evoluat și se estimează că va evolua potrivit datelor înscrise în tabel. Pe același plan relevăm că și în anii 1981—1985 se prevede o creștere a valorii cooperărilor aproximativ proporțional cu volumul producției marfă.

Totodată, se înregistrează o creștere relativă a ponderii semifabricatelor din cooperare în cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, evoluție ce reprezintă atît rezultatul intensificării schimbului de activități dintre întreprinderi — ca urmare a creșterii complexității producției și adîncirii specializării și profilării producătorilor, în condițiile diversificării necontenite a sortimentului producției, cît și sarcinilor importante de reducere a costurilor în anii viitorului cincinal. Prin urmare, cerințele economiei naționale în plin avînt au determinat creșterea producției care în condițiile tehnicii și tehnologiei contemporane se realizează cu cele mai mici cheltuieli de muncă socială, printr-o specializare și cooperare rațională.

Asupra acestei evoluții a cooperării au influențat și factori de natură organizatorică. Este cunoscut faptul că astăzi în țara noastră, în funcție de cerințele diferitelor ramuri ale economiei naționale, se realizează familii întregi de produse cu o mare gamă de caracteristici constructive și funcționale. Însă, spre deosebire de anii '60, cînd în industria constructoare de mașini din țara noastră funcționau una sau două întreprinderi de profil, astăzi funcționează 5—10 întreprinderi care produc un anumit produs din cadrul unei familii. Este firesc în acest context ca între întreprinderile respective să se dezvolte relații de cooperare privind livrarea de piese și subansamble specifice fabricației unui anumit produs.

Probleme economice majore în procesul realizării unor cooperări eficiente apar uneori datorită faptului că în calculațiile de preț, produsul final complex, să spunem un anumit tip de tractor, se consideră că se realizează în condițiile fabricației integrate într-o singură întreprindere. Însă, în decursul timpului, în procesul dezvoltării specializării producției și adîncirii cooperării, piese sau chiar subansamble întregi ale produsului final complex sînt obținute prin cooperare. În aceste condiții, în mod firesc, întreprinderea furnizoare livrează piesele sau subansamblele nu la costul de fabricație, ci la prețul de producție. Evident, în noile condiții, întreprinderea beneficiară își mărește volumul producției, însă costurile unitare ale produselor complexe finale vor fi mai mari decît cele cu care realiza produsul în condiții de integrare a fabricației. Esențial după părerea noastră este ca **prin creșterea volumului producției și reducerea costurilor în noile condiții**, ca urmare a dezvoltării specializării și cooperării, **să se realizeze o masă a beneficiilor care să compenseze creșterea de costuri ale produsului final complex, consecință a includerii în cost a subansamblelor din cooperare la preț de producție.**

Planificarea cooperării și relațiile dintre întreprinderi

ACTIVITATE economico-socială importantă, cooperarea în producție se planifică, programele unitare de cooperare constituindu-se într-o secțiune distinctă a planului național unic de dezvoltare economică și socială. Ținînd seama de faptul că activitatea de cooperare implică, pe de o parte, **calitatea de producător**, iar pe de altă parte, pe aceea de **beneficiar** de piese, subansamble, ansamble, semifabricate etc., programele unitare de cooperare anuală se împart în două grupe mari :

I. **Programul unitar de cooperare în producție între producător și beneficiar** care, la rîndul său, cuprinde : programul unitar de cooperare între ministere, alte organe centrale titulare de plan și consilii populare județene ; programul unitar de cooperare între centrale industriale din cadrul ministerului ; programul unitar de cooperare între întreprinderile din cadrul fiecărei centrale din minister.

II. **Programul unitar de cooperare în producție între beneficiar și producător**, care include : programul unitar de cooperare între ministere, alte organe centrale titulare de plan și consiliile populare județene ; programul unitar de cooperare între centralele industriale din cadrul ministerului ; programul unitar de cooperare între întreprinderile din cadrul fiecărei centrale a ministerului.

Prin specificarea, în cadrul programelor de cooperare, a sarcinilor pe titulari de plan, cît și pe trimestre, în unități fizice, producătorii și beneficiarii de piese, subansamble, ansamble, semifabricate etc. în cooperare își pot organiza în mod corespunzător activitatea de producție și de desfacere a produselor.

Urmărind ca prin dezvoltarea cooperării să se obțină efecte economice cît mai însemnate, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a emis un ordin ale cărui prevederi urmăresc în esență realizarea unor relații economice tot mai eficiente între întreprinderi. Emiterea acestui ordin a fost generată de rigorile deosebite ale mecanismului economico-financiar perfecționat, potrivit căruia este necesară analiza temeinică a fiecărui ansamblu și subansamblu ce se achiziționează prin cooperare, prin prisma influențelor ce apar între costurile necesare obținerii acestora în condiții integrate (executarea lor în întreprindere) și prețul lor de achiziție, cu care se încorporează în prezent în produsul final complex.

În noile condiții, **toate întreprinderile care produc și livrează semifabricate** (ansamble, repere etc.) **în cooperare sînt obligate ca la solicitarea unităților beneficiare să furnizeze date referitoare la nivelul costurilor cu care se realizează acestea.** Pentru reperele și ansamblele din cooperare, care la data analizei figurează în plan și fac parte din următoarele categorii : a) dirijate de coordonatorii de balanțe ; b) executate în unități specializate (de exemplu, osii și boghiuri pentru locomotive și vagoane etc.) ; pentru prelucrări pe mașini-unelte care nu figurează în dotarea întreprinderii, nu este obligatorie prezentarea de date comparative privind eficiența. Întreprinderile care au executat semifabricatele destinate cooperării, ce urmează a se prelua în fabricație integrată de către întreprinderea utiliza-

Evoluția cooperării în producție la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini în perioada 1976—1980

— în procente —

Indicatorul	Realizări					Plan
	1975	1976	1977	1978	1979 *)	1980
Producția marfă	100,0	112,4	131,7	143,6	160,0	185,6
Volumul semifabricatelor și produselor din cooperare	100,0	112,6	120,1	129,5	144,2	167,3

*) Preliminat.

toare, vor transfera, la solicitarea acesteia, documentația tehnică și de execuție. De asemenea, vor putea fi preluate materialele, S.D.V.-urile și utilajele care privesc exclusiv executarea acestor ansamble din cooperare.

Au fost reglementate, totodată, **condițiile contractării ansamblelor, subansamblelor și a celorlalte semifabricate din cooperare pentru produsele noi sau modernizate.** Această contractare se va putea face numai în baza unui studiu de necesitate, oportunitate și eficiență economică, în care trebuie să se cuprindă în mod obligatoriu comparația între costul subansamblelor din cooperare în situația executării acestora în întreprinderea utilizatoare (antecalculat) și prețul de achiziție (prețul de producție și respectiv, de livrare). În cazul în care prețul de achiziție depășește cu mai mult de 6% costul acelor ansamble în condițiile execuției în întreprindere, contractarea se va putea face numai cu aprobarea adjunctului ministrului care coordonează centrala și cu condiția încadrării în costurile de producție planificate la produsul utilizator al semifabricatelor din cooperare, în limita indicatorului planificat „cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă". Se exceptează de la aceste prevederi cooperările dirijate prin planuri, care se execută în unități specializate sau pe mașini care nu figurează în dotarea întreprinderii și nici nu se justifică achiziționarea sau transferarea lor.

Reglementări raționale au fost stabilite și pentru **situațiile în care se inițiază cooperări temporare determinate de strangulări sau insuficientă capacitate pe timp limitat.** În asemenea condiții este necesar ca în documentația înaintată pentru aprobare să se precizeze și **termenul limită** în care întreprinderea și centrala vor înfăptui măsuri de eliminare a locului îngust. Trecerea în cooperare a unor ansamble sau repere se va putea face numai în situația în care din studiul întocmit și din oferta de contractare rezultă că prețul de achiziție este mai mic sau cel mult egal cu costurile realizate în întreprinderea care propune transferarea și urmează a utiliza semifabricatul din cooperare.

Au fost reglementate și **condițiile privind transferul fabricației unor produse, ansamble și subansamble.** Astfel, propunerile de transferare a fabricației produselor, ansamblelor și subansamblelor între întreprinderile din cadrul sau de la întreprinderile M.I.C.M. la diferite unități din subordinea altor ministere și organe centrale titulare de plan sau de la acestea la întreprinderile M.I.C.M., vor fi însoțite de o documentație tehnico-economică în care se va fundamenta necesitatea, oportunitatea și eficiența economică, din care să rezulte atît la unitatea care predă fabricația, cît și la aceea care preia fabricația următoarelor aspecte : încărcarea capacității de producție, înainte și după transferul propus ; influența asupra planului de producție sortimental și asigurarea îndeplinirii contractelor ; influența asupra indicatorilor din planul național unic, cît și din cel departamental, repartizați întreprinderilor ; modul de asigurare a bazei tehnico-materiale (fondurile fixe care urmează a fi transferate, asigurarea cu materiale, piese turnate și forjate etc.).

Întreprinderile și, respectiv, centralele care fac propunerile de transfer au obligația să **asigure măsurile necesare pentru ca transferul propus să nu afecteze nefavorabil și să nu conducă la nerealizarea unor indicatori de plan,** întrucît eventualele influențe nefavorabile ce ar surveni ca urmare a aprobării transferurilor propuse nu se acoperă prin modificarea indicatorilor de plan pe bază de redistribuiri de sarcini între unități. Excepție vor face numai cazurile în care transferul propus influențează nefavorabil un anumit indicator la una din cele două unități și în mod favorabil același indicator la nivel egal sau mai mare decît influența nefavorabilă la cealaltă întreprindere, astfel încît să se poată face compensarea între acestea, fără influențe negative asupra beneficiarilor produsului. Asemenea situații vor fi consemnate într-un document încheiat bilateral între cele două întreprinderi.

Pe baza aprobării organelor competente privind transferul fabricației de la o întreprindere la alta, se vor încheia protocoale între unitățile respective, prin care se vor stabili obligațiile reciproce privind predarea documentațiilor tehnice, pregătirea fabricației, asigurarea bazei tehnico-materiale, preluarea obligațiilor contractuale etc. Protocoalele astfel încheiate se aprobă de directorul (directorii) general al centralei (centralelor) care coordonează întreprinderile, din care un exemplar va fi remis coordonatorului de balanță. Schimbarea furnizorului va fi comunicată beneficiarilor de contracte de către întreprinderea care preia obligațiile contractuale ; aceasta va emite proiect de act adițional, în vederea reglementării noilor raporturi contractuale.

Desfășurarea în bune condiții a cooperării a impus și **reglementarea scoaterii din fabricație a unor produse sau subansamble.** Astfel, se interzice scoaterea din fabricație a unui produs sau subansamblu atît timp cît produsul sau subansamblul respectiv nu a fost înlocuit cu altul, care să asigure în continuare necesarul beneficiarilor interni și obligațiunile asumate prin contracte sau convenții cu partenerii externi, precum și pentru piese de schimb pentru beneficiarii interni și externi. De asemenea, avizul pentru scoaterea din fabricație a produselor coordonate de M.I.C.M. care se execută în alte unități socialiste din subordinea organelor centrale sau locale de stat, precum și a organizațiilor cooperatiste și a celorlalte organizații obștești se dă de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, la solicitarea acestora cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare. Toate aceste reglementări sînt de natură să contribuie la ridicarea pe un plan superior a exigențelor realizării unor cooperări interuzinale tot mai eficiente.

Influența prețurilor unor semifabricate asigurate prin cooperare asupra costului produsului finit

POTRIVIT PREVEDERILOR ÎN VIGOARE, la o serie de produse importante pentru economia națională din ramura construcțiilor de mașini prețurile de producție au fost stabilite prin includerea ansamblelor din cooperare în calculația de preț fără rentabilitate. Această metodologie, care a condus la stabilirea de prețuri de producție mai mici (prin diminuarea rentabilității), a fost adoptată în scopul asigurării condițiilor necesare pentru îmbunătățirea eficienței exportului, reducerea costului investițiilor etc. Totodată, s-a prevăzut ca această metodologie să se poată aplica și la alte produse noi cu avizul Comitetului de Stat pentru Prețuri, Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Finanțelor.

Cert este că în perioada 1976—1980 a avut loc o puternică dezvoltare a producției industriei constructoare de mașini, concomitent cu extinderea cooperării, iar în cadrul acesteia a volumului subansamblelor și ansamblelor exceptate de la dubla calculare a rentabilității, potrivit prevederilor art. 10 din Decretul 200/1975. Între întreprinderile industriale care au înregistrat cele mai mari influențe datorate prevederilor decretului amintit se numără „Autobuzul"-București, Întreprindrea de strunguri Arad, Întreprinderea de construcții de mașini-Bocșa, „Unio"-Satu Mare și Întreprinderea de utilaj petrolier-Tîrgoviște. Întrucît la recalcularea indicatorilor valorici ai actualului plan cincinal la M.I.C.M., pe baza prețurilor reașezate din 1976, s-a avut în vedere o anumită influență din aplicarea prevederilor art. 10 din Decretul 200/1975, datorită creșterii ponderii semifabricatelor și subansamblelor din cooperare care se includ în calculația de preț fără rentabilitate, organele centrale de sinteză economică, pe baza unor temeinice analize desfășurate într-o serie de unități economice de profil (Întreprinderea de strunguri Arad, „1 Mai"-Ploiești, Centrala industrială de autovehicule pentru transport-Brașov, Centrala industrială de tractoare Brașov) au soluționat favorabil această problemă încă din anul trecut.

Ca urmare, în procesul planificării indicatorilor valorici și, în primul rînd, a costurilor, nu este suficient ca întreprinderilor să li se acorde în mod automat nivelul influențelor rezultate din calcule, ci de fiecare dată se impune analiza complexă a factorilor de influență favorabili și nefavorabili pentru determinarea cît mai obiectivă a posibilităților din fiecare unitate, în vederea sporirii contribuției tuturor colectivelor de muncă la realizarea obiectivelor înscrise în planul național unic de dezvoltare economică și socială a țării.

Propuneri

PE BAZA analizelor efectuate privind eficiența economică a cooperării în producție în contextul sarcinilor deosebite care revin construcției de mașini în lumina documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., opinăm pentru dezvoltarea acestei activități pe următoarele căi :

● **să se intensifice preocupările ministerului, departamentelor și centralelor industriale pe linia definirii conceptului de cooperare și delimitării cît mai riguroase a relațiilor de cooperare de cele de aprovizionare.** În acest sens, opinăm pentru continuarea analizei tehnico-economice a fluxurilor de relații, în vederea detalierii acestora, de-

dr. P. ROTARU
M. VERTENȘTAIN

(Continuare în pag. 9)

Tehnologiile moderne în sprijinul creșterii eficienței

ECONOMISIREA resurselor materiale și de energie constituie o cerință de bază în procesul dezvoltării. Pentru atingerea acestui obiectiv se acționează pe multiple planuri, între care cel al perfecționării tehnologiilor se înscrie cu o contribuție deosebită. În acest cadru, de mare eficiență s-a dovedit tehnologia sudării, care încă în urmă cu 30 de ani s-a impus în dauna procedeului de nituire.

Sudura sub multiplele ei forme de utilizare s-a extins datorită avantajelor tehnice și economice pe care le oferă : continuitatea liniilor de forță, mecanizare și automatizare relativ mai simple, reducerea greutății structurilor cu 10—25%, productivitate mult sporită și altele. În acest mod în țara noastră a început producția industrială a structurilor sudate. Este adevărat că și între cele două războaie mondiale s-a folosit sudarea : stau mărturie cele două poduri rutiere sudate de la Reșița și întreaga activitate a Cercului pentru încurajarea sudurii înființat la Timișoara în 1934. În acele timpuri însă nu s-a ajuns la extinderea sudării în mod industrial.

Astăzi navele, vehiculele rutiere și feroviare, capsulele cosmice, instalațiile chimice, metalurgice, energetice, nucleare, rezervoarele de presiune și stocare, structurile metalice civile și industriale, componentele electronice, toate se execută prin sudare. De la microsudurile realizate sub microscop pe compo-

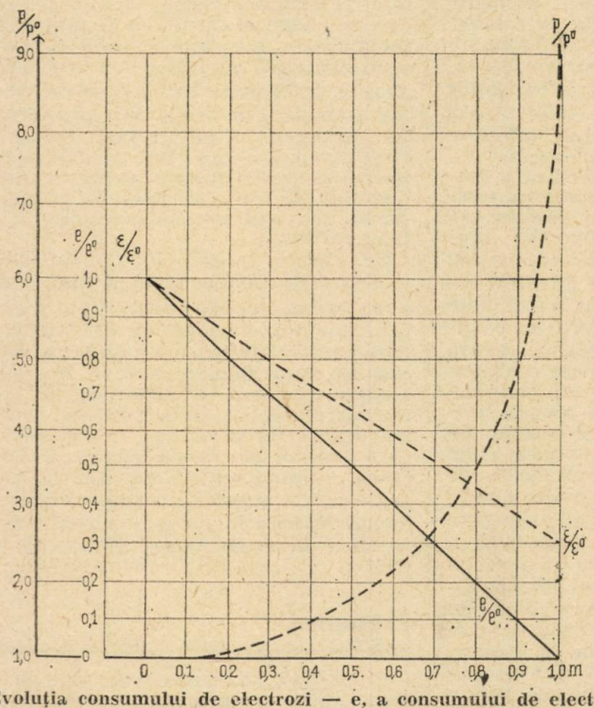

Evoluția consumului de electrozi — e, a consumului de electricitate — E și a productivității — P în funcție de gradul de mecanizare și automatizare — m.

nente electronice pînă la macrosudurile pe piese cu grosimi de ordinul metrilor, de la oțelurile cele mai simple pînă la cele mai complicate aliaje neferoase, sudura a acoperit toate cerințele, oricît de complicate ar fi fost ele. Ea s-a extins și la materiale nemetalice, făcîndu-și loc și la materiale organice cu același succes. Electronica și microelectronica, tehnica nucleară și călătoriile în cosmos nu ar fi fost posibile fără sudură. Este, deci, firesc ca eficiența producției de structuri sudate să aibă o mare importanță.

Cercetările efectuate la Institutul de sudură și încercări de materiale (I.S.I.M.) din Timișoara au stabilit că **factorul fundamental al creșterii eficienței fabricației structurilor sudate este gradul de mecanizare și automatizare,** notat cu m în cele ce urmează. În funcție de m s-au exprimat prin relații matematice productivitatea muncii p (tone structuri sudate pe un sudor și an), consumul de electrozi de sudură e (kilograme electrozi pe o tonă structuri sudate) și consumul de energie electrică E (kilowatt ore pe o tonă structuri sudate). Relațiile matematice sînt arătate în grafic.

Se vede că e (consumul de electrozi de sudură) și E (consumul de energie electrică) scad liniar odată cu creșterea lui m (gradul de mecanizare și automatizare), iar p (productivitatea muncii) crește hiperbolic cu creșterea lui m.

La datele specifice actualului cincinal, o creștere cu numai 1% a lui m înseamnă : o reducere a consumului de metal cu 12 000 tone, o scădere a consumului de energie electrică cu 20 milioane kWh și o creștere a productivității muncii cu o tonă pe fiecare sudor.

Rezultă de aici că direcția de bază a cercetărilor noastre trebuie să fie aceea de creștere a gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de sudare (m).

Eforturile de creație tehnică pentru a mări gradul de mecanizare și automatizare m a proceselor industriale de sudare se distribuie pe trei **căi principale :** echipamente de sudare și control al calității, materiale pentru sudare și tehnologii de sudare și control al calității cu grad înalt de mecanizare și automatizare.

Echipamente cu un grad înalt de mecanizare și automatizare

AUTOMATIZAREA și mecanizarea proceselor de sudare se poate realiza numai cu un sistem coerent de mașini și instalații pentru sudare, de echipamente cu care să se manevreze și poziționeze piesele de sudat și cu un control de calitate în fluxul de producție. Sistema elaborată de I.S.I.M. și aprobată de Consiliul de coordonare a ramurii în 1975, are două etape : 1976—1980 pentru conceperea, proiectarea, construirea și omologarea protitipurilor echipamentelor universale și etapa 1981—1985 pentru modernizarea echipamentelor universale, conceperea și elaborarea echipamentelor specializate, a sistemelor electronice de conducere automată și optimizată a proceselor de sudare și de dotare cu „inteligență" a unor mașini, conferindu-le astfel acestora numele de roboți.

Revenind la actualul cincinal, I.S.I.M. a realizat pînă acum 81 de prototipuri. Cu cele 16 prototipuri ce se vor elabora **în 1980, totalul echipamentelor va ajunge la 97, depășindu-se cu 7 instalații prevederile sistemei.** Producția de serie a echipamentelor cerute într-un număr mai mare de 5 bucăți pe an de către industrie este asigurată de întreprinderile specializate din Timișoara, București și Oradea.

Încheierea etapei 1976—1980 a sistemei echipamentelor de sudare va însemna următoarele : importurile de asemenea echipamente, care în 1976 erau de 78% din necesar se vor reduce la numai 7,7% în 1980. Pe întreaga producție de structuri sudate a cincinalului, diminuarea importurilor va aduce o economie valutară de un miliard de lei.

Corelate cu echipamentele și tehnologiile de sudare și control al calității se pune problema asigurării materialelor specifice necesare. Institutul a conceput o sistemă a materialelor de sudare, care a fost aprobată de Consiliul de coordonare a ramurii în primăvara acestui an. La realizarea prevederilor sistemei I.S.I.M. colaborează cu Institutul de cercetări metalurgice (I.C.E.M.), din București și cu întreprinderile de electrozi și sîrme pentru sudură din Cîmpia Turzii și Buzău. La Timișoara institutul dispune de o bază proprie de producție pentru sîrme tubulare, electrozi înveliți și fluxuri de sudură cu care se acoperă necesitățile de materiale speciale cerute în cantități mici. Tot la Timișoara se creează o secție de producție a fluxurilor ceramice în cadrul întreprinderii „Extraceram".

Fluxurile ceramice, ale căror prototipuri omologate sînt elaborate la I.S.I.M., au un mare avantaj în raport cu fluxurile topite : la fabricarea lor energia electrică necesară este de 3—5 ori mai mică.

Încă din anul trecut în unele șantiere navale, întreprinderi de construcții metalice și de utilaj chimic au apărut fluxurile ceramice, electrozii înveliți inoxidabili și sîrmele tubulare produse la Timișoara. De asemenea, s-au introdus în industrie electrozii pentru sudarea fără preîncălzire a fontei fabricați în institut. Toate aceste materiale au contribuit la reducerea importurilor și la rezolvarea unor probleme de calitate a structurilor sudate. La Combinatul siderurgic Hunedoara se utili-

zează sîrma tubulară produsă de I.S.I.M. pentru a recondiționa piese uzate și a mări rezistența la uzură a unor componente.

O problemă importantă a sistemei este **evoluția ponderii diferitelor materiale de sudare** corespunzătoare creșterii gradului de mecanizare și automatizare m. Odată cu creșterea lui m, necesarul de flux, gaze de protecție și sîrme crește, iar cererile de electrozi înveliți scad. În tabel este menționată evoluția pe plan mondial a necesarului de electrozi înveliți, pentru diferite moduri de creștere a lui m în perioada 1976—2000.

Ipoteza	m crește : 1976	2000	Anul realizării maximului	Cererea maximă (mii tone)
T 1	0,36	0,60	1994	5 570,56
T 2	0,36	0,72	1983	4 044,96
T 3	0,36	0,84	1978	3 888,00

Se vede că, indiferent de ipoteza privind creșterea gradului de mecanizare și automatizare m, în perioada 1976—2000 cererea de electrozi înveliți va atinge un maxim, urmată apoi de o scădere. Cererea maximă este cu atît mai mică și se situează cu atît mai aproape de anul 1976, cu cît m crește mai repede. Această metodă de prognozare a necesarului de electrozi înveliți a fost aplicată în țara noastră pentru a dimensiona capacitățile viitoare de producție a materialelor de sudare.

Înlocuirea tehnologiilor manuale cu cele mecanizate și automatizate se face pe măsură ce se asigură baza de echipamente și materialele corespunzătoare. La această importantă operație contribuie și tipizarea produselor, sistematizarea fabricației de structuri sudate pe loturi mari și constante în timp și mutațiile în concepția diriguitorilor întreprinderilor. I.S.I.M. a elaborat, omologat și a dat asistența necesară introducerii în producția de structuri sudate a 50 de tehnologii mecanizate și automatizate de sudare. **S-a extins mult sudarea sub flux la nave și recipienți, sudare în mediu de gaze în industria echipamentelor chimice. la fabricația vagoanelor și boghiurilor și se află în rapidă dezvoltare tehnologiile de sudare prin presiune electrice și neelectrice.**

În 1954 gradul de mecanizare și automatizare (m) era de 8%. La finele actualului cincinal m va crește pînă la 42%. La acest succes o contribuție importantă au avut-o specialiștii din unele mari întreprinderi care, în concepție proprie sau în colaborare cu I.S.I.M. și cu catedrele de profil, au realizat o serie de tehnologii cu înalt grad de mecanizare și automatizare.

Etapa a doua a sistemei de echipamente va conduce, prin noile instalații specializate și a roboților, la o creștere mai rapidă a gradului de mecanizare și automatizare. Cu aceasta eficiența producției structurilor sudate se va situa în 1985, calitativ și cantitativ, la nivelul unor țări dezvoltate în acest domeniu.

Sporirea accentuată a eficienței economice

Sudura și tehnicile conexe ei pot contribui și în alte moduri la creșterea eficienței producției de bunuri materiale. **Încărcarea prin sudare a pieselor uzate,** de pildă, este o operație eficientă mai ales în actuala conjunctură energetică. În loc de colectarea, transportul, retopirea și fasonarea pieselor uzate, ele intră imediat după încărcarea cu sudură în circuitul productiv.

Energia consumată la sudare este de 50—100 ori mai mică decît cea necesară pentru colectarea, transportul, retopirea și fasonarea pieselor uzate.

În această direcție s-au elaborat și aplicat în practică tehnologii de încărcare a roților vehiculelor de cale ferată, a dinților excavatoarelor de la exploatările de lignit la suprafață, a ciocanelor de la concasoare și altele.

— **Încărcarea pieselor cu straturi de suprafață rezistente** la diferite solicitări : abraziune, coroziune, termomecanice, termochimice etc. este eficientă fiindcă **se economisesc oțeluri aliate și aliaje scumpe din neferoase.** Economia rezultă din faptul că piesa nu se mai fabrică în întregime din metal sau aliaj scump : partea neexpusă solicitărilor se face din oțelurile cele mai ieftine și se încarcă numai suprafețele expuse.

Se realizează economii de aliaje scumpe și/sau deficitare de 2—40 ori.

Au fost elaborate tehnologii de încărcare a brăzdarelor de plug, mărindu-le viața de 5—7 ori, de încărcare a supapelor la motoare navale, de încărcare a conurilor de la furnale, a cilindrilor pentru laminare la cald. În multe cazuri s-au conceput, realizat și omologat și echipamentele și materialele necesare acestor tehnologii. Un exemplu îl constituie instalația de placare cu bandă, instalație automată și de mare productivitate fiindcă, printr-o singură trecere, depune cusături de 60—80 mm lățime. Prin procedeele clasice, asemenea cusături necesită 3—5 treceri.

— **Lipirea** este un **procedeu conex sudării, cu mare productivitate mai ales la piese mărunte produse în serie mare.** Folosind adezivi, se pot îmbina metale prin încleiere, ceea ce permite economisirea energiei necesare încălzirii pieselor și topirii metalului sau aliajului de lipit.

Institutul se preocupă și de aliajele de lipit ce conțin metale scumpe și/sau deficitare, căutînd aliaje cu un conținut cît mai scăzut de asemenea metale. În mod special menționăm preocupările privind scăderea consumului de argint din aliajele de lipit. Numai în anul 1978 s-au economisit 500 kg argint folosind aliajele elaborate de I.S.I.M. în locul celor clasice.

prof. Traian SĂLĂGEAN
membru corespondent al Academiei R.S.R.

NOTE

Economii de energie prin creșterea randamentului termic

ENERGIA TERMICĂ necesară procesului tehnologic și încălzitului spațiilor industriale și administrative de la întreprinderea de fire artificiale „Viscoza"-Lupeni se produce într-o centrală termică proprie, cu 3 cazane, care sînt proiectate și construite să consume huilă energetică spălată de Valea Jiului. Din constatările făcute la fața locului a rezultat că randamentul termic al cazanelor este cu mult inferior parametrilor de construcție, *datorită atît stadiului avansat de uzură al instalațiilor, cît și gradului scăzut de ardere a combustibilului. O parte din huila introdusă în focar — circa 15% — rămîne nearsă, fiind răsturnată în colectorul de cenușă, atunci cînd încă mai are flacără. Cauza:*

— aprinderea cu întîrziere a huilei introdusă în focar datorită excesului de umiditate, mai ales în lunile de iarnă;

— viteza de rotire a grătarului este mai mare decît timpul necesar de ardere totală a huilei.

Pentru înlăturarea acestor deficiențe este necesară executarea unor adaptări la construcția cazanelor, măsură care să conducă la creșterea randamentului termic, și anume:

— realizarea unei instalații de preîncălzire și uscare a huilei, utilizînd resurse energetice secundare libere — gaze arse captate printr-o priză la baza coșului posterior ventilatorului de depresiune, și dirijate prin conducte în buncărul de alimentare a cazanului;

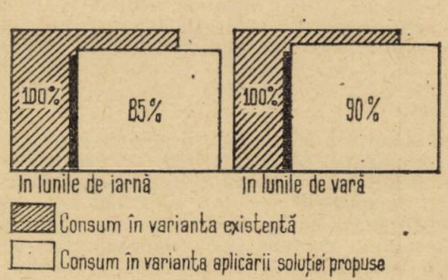

— corelarea vitezei de rotire a grătarului cu grosimea stratului de cărbune în focar;

— corelarea tirajului de aer pentru combustie cu grosimea stratului de cărbune pe grătar.

Aceste adaptări se pot face prin valorificarea unor materiale scoase din uz și cu forță de muncă din cadrul întreprinderii. Din unele calcule estimative rezultă că punerea în practică a acestei propuneri de către întreprinderea din Lupeni va conduce la economii de huilă de mai bine de 2500 tone/an (graficul).

Constantin NĂSTASE URSU

Rezerve și căi de rentabilizare a activității tuturor cooperativelor agricole de producție

Sporirea randamentelor la hectar și pe animal

ANALIZA ACTIVITĂȚII economico-financiare a cooperativelor agricole din țara noastră arată că mijlocul principal de rentabilizare, într-un termen scurt, a activității acestui sector important al agriculturii constă în sporirea randamentelor la hectar și pe animal. Putem afirma cu certitudine că **în etapa actuală, problema rentabilizării tuturor unităților și a tuturor produselor din agricultură este, în primul rînd, o problemă de ordin tehnico-economic.** Nu neapărat cheltuielile de producție la hectar sau pe animal sînt prea mari (deși există încă rezerve pentru diminuarea lor), ci randamentele obținute sînt prea mici față de posibilitățile reale, aceasta făcînd ca eficiența cheltuielilor în unitățile respective să fie sub așteptări. La multe ramuri și culturi agricole, cheltuielile de producție la hectar sau pe animal sînt mai mici sau cel mult egale în cooperativele nerentabile, comparativ cu cele rentabile. Astfel, dacă la cultura grîului, cheltuielile de producție la hectar în unitățile nerentabile sînt cu peste 300 de lei mai mari decît în unitățile rentabile, în schimb la porumbul pentru boabe ele sînt aproape egale (cu o diferență de 20 de lei în favoarea unităților nerentabile) ; în cooperativele în care floarea soarelui nu dă beneficii, cheltuielile la hectar sînt cu aproape 200 lei mai scăzute decît la cooperativele care obțin o înaltă rată a rentabilității. La cartofii de toamnă, diferența de cheltuieli la hectar ajunge la 1 200 de lei în „avantajul" cooperativelor nerentabile. Chiar și la producția de lapte, unde se pun cele mai dificile probleme de rentabilizare a întregii producții, cheltuielile pe vacă furajată sînt aproximativ egale în cooperativele rentabile și în cele nerentabile.

Însă această optică de a înțelege „economiile" de cheltuieli de producție în cooperativele nerentabile, contrară principiilor de organizare financiară rațională, are drept urmare obținerea unor randamente scăzute, ceea ce determină costuri de producție ridicate, al căror nivel nu poate fi acoperit de prețul de valorificare.

La producția de grîu, de pildă, nivelul randamentului la hectar în unitățile nerentabile este cu peste 40% mai scăzut decît în unitățile rentabile. Dacă avem în vedere că, pe ansamblu, producția de grîu prezintă o rată ridicată a rentabilității (la un randament mediu la hectar pe țară de 2 600 kg), rezultă că economia de 300 de lei la cheltuielile de producție diminuează recolta la hectar cu peste o tonă și provoacă pierderi de circa 1 000 lei la hectar.

La principala cultură a agriculturii noastre — porumbul pentru boabe, randamentul la hectar este, de asemenea, cu circa 40% mai mic în unitățile nerentabile față de cele rentabile. Dar chiar și la un randament mai mic de 3 000 kg la hectar, în actualele condiții, porumbul pentru boabe este o cultură aducătoare de importante venituri (rata rentabilității : 50%). Dată fiind diferența de cheltuieli de producție la hectar, de data aceasta nu mărimea cheltuielilor a fost hotărîtoare pentru nivelul randamentului, ci structura acestora, în sensul că unitățile rentabile au acordat o mai mare atenție întreținerii și recoltatului la timp, precum și aplicării unor cantități mai mari de îngrășăminte chimice. Or, diferența de randament la hectar a provocat o creștere de peste 80% a costului de producție în unitățile nerentabile, care, bineînțeles, n-au mai putut acoperi cheltuielile de producție din veniturile obținute.

Și la producția de lapte de vacă, experiența de pînă acum a cooperativelor agricole arată că se poate realiza o activitate cu nivel acceptabil de rentabilitate chiar la un randament mai mic de 2 000 l de lapte pe vacă furajată. În unitățile nerentabile, randamentul este doar cu cca. 25% mai mic decît în cele cu beneficii.

Putem concluziona că **factorul determinat în rentabilizarea activității tuturor cooperativelor agricole este creșterea randamentului la hectar sau pe animal, pînă la un nivel care să permită folosirea eficientă a cheltuielilor (consumurilor) de producție, asigurîndu-se acoperirea și depășirea acestora din veniturile obținute.** Realizarea randamentelor la hectar sau pe animal prevăzute (pentru anul 1985) în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. va da posibilitatea obținerii unor însemnate beneficii la fiecare ramură și cultură agricolă. Pentru aceasta se impune accelerarea procesului de intensificare, asigurîndu-se un nivel al cheltuielilor de producție la hectar și pe animal, care să asigure folosirea lor eficientă.

Dar mărimea randamentului — ca factor de rentabilitate — este în funcție nu numai de nivelul, ci și de structura cheltuielilor de producție, a cărei optimizare depinde esențial de capacitatea cadrelor de conducere de a gestiona rațional aceste cheltuieli.

Concentrarea ramurilor și culturilor

CONCENTRAREA ramurilor și culturilor, pe fundalul zonării agriculturii, este o parte componentă a conceptului de modernizare a agriculturii și un factor de seamă în realizarea unei noi calități în activitatea economică a cooperativelor agricole. Ea exercită o dublă influență asupra rezultatelor de producție și financiare din cooperativele agricole. În primul rînd, valorificînd superior condițiile pedoclimatice și economice locale, favorabile diferitelor ramuri și culturi, dă posibilitatea obținerii unui **spor de randament fără cheltuieli suplimentare,** reducîndu-se costurile de producție și sporind beneficiul. În al doilea rînd, organizarea unor ramuri de producție mai puternice permite **valorificarea mai deplină a avantajelor marii producții** în agricultură, respectiv folosirea mai eficientă a mijloacelor de producție și a forței de muncă, prin aplicarea nestingherită a tehnicii și tehnologiei moderne, cu toate elementele lor componente. În asemenea condiții se poate realiza chiar o reducere a cheltuielilor de producție la hectar, care, corelată cu sporul de randament, provoacă o creștere și mai puternică a beneficiului (pe unitatea de produs și la hectar).

Printr-o mai bună amplasare teritorială și restrîngerea numărului de cooperative care practică aceeași ramură de producție, au crescut suprafața medie sau efectivul de animale pe o cooperativă. De exemplu, din numărul total de cooperative, numai 40—50% cultivă floarea-soarelui sau sfeclă de zahăr sau cartofi, numai două treimi cresc porcine și numai circa o zecime cresc păsări.

Această politică de concentrare, de creare a unor puternice ramuri de producție în unitățile aflate în cele mai favorabile condiții dă bune rezultate economice. Astfel, în grupa cooperativelor rentabile, suprafața medie este mai mare cu 43,5% la grîu, cu 56,5% la porumb boabe, cu 67,4% la floarea soarelui, cu 26,9% la cartofii de toamnă etc., față de cea afectată aceleiași culturi în grupa cooperativelor nerentabile. Faptul că la majoritatea culturilor agricole, unitățile rentabile fac parte din grupa cooperativelor care cultivă suprafețe mai mari este edificator pentru a marca influența pe care concentrarea culturilor o exercită asupra rentabilității producției.

Aceeași concluzie este întărtiă și de gruparea combinată a cooperativelor cultivatoare de porumb boabe, după mărimea suprafeței cultivate și după mărimea randamentului la hectar. Astfel, din totalul unităților care cultivă între 150 și 200 hectare

Prima parte a articolului a apărut în nr. 14 din 4 aprilie a.c. –

cu porumb boabe, numai 3% obțin randamente de peste 5 000 kg/ha, pe cînd în grupa de unități care cultivă peste 1 000 hectare, proporția cooperativelor care obțin peste 5 000 kg/ha ajunge la 27% ; sau invers : din numărul total de cooperative care obțin randamente cuprinse între 5 000 și 6 000 kg porumb boabe la hectar, numai circa 7% fac parte din categoria celor care cultivă sub 200 ha, iar două treimi — peste 700 ha.

Aceeași legitate se confirmă și în cazul creșterii vacilor de lapte : din numărul total de unități care obțin o producție medie de peste 2 500 litri de lapte pe vacă furajată, numai 14% aparțin celor care cresc mai puțin de 100 de vaci, pe cînd circa două treimi din numărul de unități din această categorie de randament cresc fiecare cel puțin 300 de vaci.

Toate acestea confirmă nu numai avantajele concentrării producției, dar și alte aspecte (ca menținerea unor ramuri de dimensiuni mici) de care trebuie să ținem seama din acest punct de vedere. De exemplu, cu toate succesele obținute pînă acum în acest domeniu, nu a fost lichidată tendința de „universalism" a producției și, implicit, de fărîmițare teritorială a ramurilor și culturilor. Din numărul total de cooperative agricole de producție doar 1,3% nu cultivă grîu, doar 3,3% nu cultivă porumb și doar 2,6% nu cresc bovine. Circa o treime din numărul de cooperative cultivatoare de grîu practică această cultură pe mai puțin de 300 ha ; la cultura porumbului pentru boabe, proporția unor astfel de unități este de circa o cincime ; între 20 și 25% din numărul de cooperative crescătoare de porcine posedă efective mai mici de 15 capete. Din această cauză, într-o serie de cooperative agricole, a căror pondere nu poate fi neglijată, se obțin randamente sub posibilități : sub 1 500 kg/ha în circa 17% din cooperativele cultivatoare de grîu și în peste o pătrime din cele cultivatoare de porumb pentru boabe; sub 5 000 kg/ha în aproape o cincime din cooperativele cultivatoare de cartofi; sub 1 000 kg struguri la hectar în peste o cincime din unitățile ce cultivă viță de vie.

Noul cadru organizatoric realizat prin crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste este pe deplin adecvat și pentru accentuarea procesului de concentrare a producției. Organizarea unitară a teritoriului, prin realizarea unor asolamente specializate raționale și o amplasare mai bună a culturilor pe sole mari vor pune în valoare potențialul de producție al tuturor terenurilor. De asemenea, prin așezarea mai judicioasă a creșterii diferitelor specii de animale și a obiectivelor de investiții, în corelare cu condițiile și posibilitățile existente în fiecare unitate, precum și prin extinderea asocierii în domeniul creșterii animalelor, se creează posibilitatea concentrării efectivelor de animale în proporții optime pentru condițiile date.

Ridicarea productivității muncii

INFLUENȚA cu totul deosebită a creșterii productivității muncii asupra rentabilității producției din cooperativele agricole decurge din aceea că — în condițiile agriculturii, cînd asistăm la o reducere treptată, dar fermă a numărului de persoane ocupate — **creșterea productivității muncii constituie o cale esențială de sporire a producției agricole.** Nu întîmplător, nivelul atins în dezvoltarea forței productive a muncii agricole se exprimă — la nivelul întregii agriculturi — prin numărul de locuitori pentru care o persoană ocupată în agricultură produce hrana necesară.

Importanța creșterii productivității muncii pentru întreaga activitate economică din cooperativele agricole de producție crește în condițiile aplicării noului mecanism economic, în cadrul căruia indicatorului „beneficii" îi revine un rol hotărîtor. Aceasta impune realizarea unui ritm mult mai accelerat de creștere a productivității muncii, care să-l depășească pe cel de creștere a retribuirii muncii, astfel ca fiecare cooperativă să obțină beneficii de la fiecare ramură și cultură, deci și pe ansamblul activității sale economice.

Activitatea economică a cooperativelor agricole din țara noastră atestă **strînsa dependență a rentabilității de nivelul productivității muncii.** Astfel, în cooperativele agricole cu activitate rentabilă, față de cele cu activitate nerentabilă în domeniul respectiv, nivelul productivității muncii — exprimat prin cantitatea de produs principal care revine pe o normă convențională — este mai mare cu circa o treime la sfecla de zahăr și lapte de vacă, cu circa două treimi la porumb boabe și cartofi și cu 160—170% la grîu și floarea soarelui.

Dacă luăm drept limită inferioară a rentabilității obținerea unei producții globale de minimum 100 de lei pe normă convențională (considerînd 50 de lei cheltuieli materiale, 35 de lei retribuirea garantată a muncii și 15 lei beneficiu) — nivel ce nu poate fi considerat ca nerealizabil, constatăm că doar un anumit număr de cooperative îndeplinesc această condiție.

Desigur că forța productivă a muncii în cooperativele agricole este influențată de înzestrarea tehnică a muncii, în primul rînd de gradul de mecanizare a lucrărilor agricole. De altfel,

Ritmuri maxime la semănat

ACESTE ZILE și cele ce vor urma reprezintă perioada maximei concentrări de mijloace și eforturi în vederea realizării tuturor lucrărilor prevăzute în actuala campanie agricolă de primăvară. Timpul neprielnic de pînă acum a determinat mari întîrzieri în executarea unor lucrări, mai ales a însămînțărilor, care trebuie realizate pe 6 milioane de hectare, din care mai mult de jumătate (3,47 mil. ha) vor fi semănate cu porumb boabe.

Faptul că față de program, însămînțările de primăvară (epoca I+II), pînă la jumătatea acestei luni, s-au făcut doar pe 18% din suprafața prevăzută, iar semănatul porumbului boabe doar pe 6% din suprafața afectată acestei culturi (vezi tabelul) arată că ne găsim într-o situație de excepție, care dictează măsuri și eforturi de excepție. Mecanizatorii, specialiștii, cadrele de conducere din agricultură, întreaga populație a satelor trebuie să-și dubleze energiile pentru ca — în aceste condiții dificile — campania să fie încheiată la timp (pînă la sfîrșitul acestei luni), iar lucrările să fie de cea mai bună calitate. Este în joc soarta recoltelor din acest an, a întregii producții agricole a țării.

Direcția esențială de acțiune este aceea a respectării, vitezelor zilnice planificate la principalele lucrări: faptul că în ultimele zile vitezele zilnice realizate (pe total țară) la pregătirea terenului și la semănat au fost doar de 39%, respectiv 35% din cele planificate arată suficient de clar că încă nu s-a atins gradul corespunzător de organizare efectivă a muncii în această campanie, că în unele unități agricole și județe nu se acționează cu hotărîrea și răspunderea cerute de importanța momentului pentru agricultura noastră. Soluția nu poate fi decît una singură: punerea în practică a acelui set de măsuri organizatorice care nu numai să asigure îndeplinirea vitezelor zilnice planificate, ci chiar depășirea acestora.

Trecerea peste tot la lucrul în două schimburi sau în schimburi prelungite, folosirea nu numai a fiecărei zile, ci a fiecărei ore bune de lucru, depistarea continuă a suprafețelor zvîntate, pe care să se treacă imediat la lucru sînt numai cîteva din măsurile ce se impun în actuala etapă, măsuri cunoscute de toți factorii

Situația însămînțărilor de primăvară la 15 aprilie 1980
(în % față de plan)

	Zona I	Zona II	Zona III	Total țară
Total însămînțări de primăvară (epoca I+II)	22	10	17	18
Însămînțat sfeclă de zahăr	84	33	52	62
Însămînțat floarea-soarelui	53	13	—	44
Însămînțat porumb boabe	9	2	3	6
Însămînțat cartofi de toamnă	61	34	20	30

de răspundere din agricultură, dar aplicate hotărît și sistematic doar de către o parte dintre ei. A învinge inerția celor care încă mai tărăgănează sau nu au inițiativă proprie este o datorie de mare răspundere a celor ce-i îndrumează și controlează. Așa cum au dovedit-o de nenumărate ori, oamenii muncii din agricultură, populația satelor sînt capabili de eforturile și competența cerute de momentele de excepție, așa cum este campania agricolă din această primăvară, pentru a asigura și de această dată hrana țării la nivelurile cantitative și calitative cele mai ridicate.

I. S.

din însești comparațiile prezentate mai înainte rezultă că diferența de nivel al productivității muncii, între cooperativele rentabile și cele nerentabile, crește de la ramurile și culturile cu un nivel mai redus de mecanizare (cum sînt creșterea vacilor de lapte și cultura cartofului), spre ramurile la care sistema de mașini existentă permite realizarea unui grad ridicat de mecanizare (cum sînt grîul și floarea soarelui). Constituirea sectorului unic de mecanizare în cadrul consiliilor unice agroindustriale oferă posibilități pentru apropierea condițiilor de muncă în profil teritorial și pentru creșterea forței productive a muncii din cooperative.

Același efect îl are și creșterea consumului de îngrășăminte chimice, ca expresie a ridicării gradului de înzestrare tehnică a muncii. La cultura grîului de toamnă, de pildă, cheltuielile pentru îngrășăminte pe normă convențională în cooperativele rentabile sînt cu 42% mai mari decît în cooperativele nerentabile.

Bineînțeles că la același nivel — chiar ridicat — de mecanizare și de chimizare a lucrărilor agricole, forța productivă a muncii este influențată de capacitatea productivă a soiurilor și hibrizilor de plante, precum și a raselor de animale. De aceea, promovarea cu mai multă consecvență a cuceririlor revoluției biologice în producția cooperativelor agricole este o parte a profundei revoluții agricole care urmează a fi înfăptuită.

În condițiile noului mecanism economico-financiar, producția netă este indicatorul care exprimă mai corect și productivitatea muncii agricole. Această împrejurare pune și mai mult în evidență necesitatea reducerii relative și chiar absolute a cheltuielilor materiale, în vederea sporirii producției nete și, implicit atît a productivității muncii, cît și a rentabilității.

Sporirea eficienței cheltuielilor materiale

ÎN ANSAMBLUL măsurilor care privesc aplicarea noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii, în vederea rentabilizării tuturor cooperativelor agricole, creșterea puternică a eficienței cheltuielilor materiale de producție apare ca prezentînd dificultăți de realizare. De ce ? În primul rînd, modernizarea agriculturii, prin accelerarea procesului de intensificare și diversificare a producției, este însoțită în mod inevitabil de creșterea volumlui cheltuielilor materiale. Mai mult decît atît, în condițiile creșterii productivității muncii, în structura cheltuielilor de producție se reduce ponderea cheltuielilor pentru retribuirea muncii, crescînd în schimb ponderea cheltuielilor materiale. Așa se face că, actualmente, cheltuielile materiale directe au ajuns să reprezinte aproape două treimi din totalul cheltuielilor de producție ale cooperativelor agricole.

În al doilea rînd, în cea mai mare parte cheltuielile materiale au un caracter relativ constant, mărimea lor depinzînd în mai mică măsură de rezultatele de producție obținute. De aici dificultatea realizării în practică a principiului fundamental de creștere a corelației directe dintre producția globală și cheltuielile materiale, în vederea sporirii producției nete.

Din cele de mai sus rezultă că, pe ansamblul procesului de producție, trebuie să ne propunem mai înainte de toate **creșterea eficienței cheltuielilor materiale de producție,** adică obținerea, la fiecare mie de lei cheltuieli materiale, a unei producții globale sporite, care să ne permită niveluri tot mai ridicate ale producției nete. Desigur că în anumite situații (de risipă, proastă gospodărire etc.) se impune și o reducere absolută a cheltuielilor materiale, factor care mărește efectul pozitiv al sporirii mai rapide a producției globale. Eficiența economică a cheltuielilor materiale se exprimă prin ponderea lor în producția globală : reducerea acestei ponderi înseamnă creșterea corespunzătoare a ponderii producției nete. Să vedem care este situația în cooperativele agricole și ce măsuri se impun pentru a spori eficiența cheltuielilor materiale de producție în acest sector.

Faptul că la 100 de lei producție globală se obține o producție netă de circa 40 de lei — restul fiind cheltuieli materiale — arată foarte clar cît este de actuală problema creșterii eficienței cheltuielilor materiale în cooperativele agricole. Dacă în peste jumătate din numărul cooperativelor, la 100 de lei producție globală revin circa 60 de lei cheltuieli materiale, tot atît de adevărat este că într-o șesime din cooperative se cheltuie mai puțin de 50 de lei cu factorii materiali, obținîndu-se o producție netă de peste 50 de lei ; într-un număr de cooperative, încă prea restrîns, la suta de lei producție globală revin cheltuieli materiale de mai puțin de 40 de lei, restul constituindu-l producția netă.

Dispunem deci de o experiență — nu numai pozitivă, ci în unele cazuri chiar înaintată — în ce privește sporirea producției globale cu cheltuieli materiale minime, de creștere a producției nete și a beneficiilor. Care sînt rezervele de care dispunem în această direcție, pe ramuri de activitate și pe elemente de cheltuieli materiale ?

Deosebit de acută este necesitatea de a mări eficiența cheltuielilor materiale **în zootehnie,** unde se obține cea mai mică producție netă la o sută lei producție globală. Dincolo de costul furajelor, alte două elemente sînt hotărîtoare în actualele condiții : structura de rasă a efectului de animale, dar mai ales mărimea și structura consumului de furaje. Adoptarea unei structuri raționate este deosebit de importantă pentru a obține un coeficient superior de conversiune a furajelor, a reduce astfel consumul specific și a spori eficiența consumului. Or, cazurile de dezechilibru proteic al consumului, de fluctuație accentuată în asigurarea cu furaje determină de la bun început și creșterea consumului specific. Iar menținerea unor animale tarate, de randament scăzut, contribuie la reducerea coeficientului de conversiune a furajelor, în timp ce mortalitățile (mai ales la tineret) încarcă cheltuielile materiale. De aceea, rentabilizarea întregii producții animaliere este o problemă deosebit de complexă, care cere eforturi conjugate, atît în ce privește producția de furaje, cît și pe linia creșterii și exploatării animalelor. Ce efecte pozitive ar avea îmbunătățirea activității economice în acest sector putem aprecia pe baza unei singure cifre : cheltuielile pentru furaje reprezintă nu mai puțin de o treime din totalul cheltuielilor materiale directe din cooperativele agricole.

Lor le urmează, cu peste un sfert din cheltuielile materiale directe, cheltuielile pentru lucrările efectuate de sectorul unic de mecanizare în cadrul relațiilor de cooperare dintre cooperativa agricolă de producție și stațiunea pentru mecanizarea agriculturii. Însăși schimbarea raporturilor dintre C.A.P. și S.M.A. este de natură să contribuie la creșterea eficienței acestor cheltuieli, care la principalele culturi au ajuns să reprezinte chiar mai mult de o treime din totalul cheltuielilor de producție. Vechiul sistem de plată pentru serviciile prestate evaluate după volumul lucrărilor, nu a cointeresat suficient stațiunea pentru mecanizarea agriculturii în creșterea mai rapidă a randamentului la hectar. Trecerea la noul sistem — plata în raport direct cu producția obținută și retribuirea în acord global a lucrătorilor din stațiune — creează un cadru organizatoric și economic propice cointeresării tuturor celor care lucrează pe terenul cooperativei agricole, în obținerea unor randamente sporite la hectar.

Pe această bază devine posibilă și creșterea eficienței cheltuielilor materiale pentru sămînță și substanțe chimice a căror pondere în cheltuielile materiale directe (în prezent 12%, respectiv 15%) este în continuă creștere. În condițiile în care tehnologiile moderne de producție solicită densități sporite la hectar, iar în unele cazuri costul semințelor reprezintă chiar principalul element de cheltuieli, eficiența acestora depinde tot mai mult de capacitatea productivă a soiului sau hibridului, pentru a valorifica superior toate celelalte condiții de producție. De asemenea, respectarea strictă a condițiilor de aplicare rațională a îngrășămintelor în funcție de plantă, sol etc., precum și reducerea la minimum a pierderilor la transport și depozitare își pun tot mai mult pecetea pe eficiența consumului de îngrășăminte chimice.

Totodată, se impune ca necesară și reducerea cheltuielilor materiale indirecte — comune și generale — care oferă rezerve suplimentare de creștere a rentabilității.

Rezultat nemijlocit al activității de producție, beneficiul se realizează totuși în momentul și pe planul desfacerii produselor agricole, astfel că — alături de costul de producție — prețul de valorificare al produsului determină și el mărimea beneficiului și gradul de rentabilitate. De aceea, **calitatea produsului agricol influențează însăși calitatea activității economice.** Ne propunem să revenim, într-un număr viitor al revistei, pentru a analiza aceste probleme.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

Reflecții

Posibilități și limite ale inteligenței artificiale

CÎT PRIVEȘTE realizările și tendințele de cercetare în domeniul inteligenței artificiale, s-ar putea spune că, într-un anumit fel, se repetă situația cu aprecierile făcute, cu vreo trei decenii în urmă, în legătură cu revoluția științifică-tehnică, cu cibernetica, cu genetica, respectiv atît cu privire la posibilitățile înfăptuirii sale în condițiile capitalismului și, de asemenea, cu privire la posibilitățile **în general** ale dezvoltării științei și tehnicii pe linia creării I.A.

În legătură cu posibilitățile creării inteligenței artificiale ne lovim de o situație cu totul paradoxală. Un număr apreciabil de gînditori (nemarxiști și marxiști) emit păreri suficient de pesimiste, în timp ce acei care au o poziție lucidă în sensul existenței unor posibilități tot mai mari și reale sînt nu de puține ori etichetați drept utopiști, iar acțiunile lor îndreptate spre crearea creierului artificial și a folosirii lui în procesele de producție sînt considerate drept reutopizarea unor lucruri care nu vor putea exista niciodată.

Într-un trecut nu prea îndepărtat a avut loc adesea o subapreciere vădită a posibilităților de adaptare a capitalismului contemporan la nivelul noilor forțe de producție și în general de asimilare a celor mai noi cuceriri ale științei și, în același timp, o supraapreciere nejustificată a posibilităților socialismului în acest sens.

Apare ca absolut necesară stabilirea, de fiecare dată, a corelațiilor dintre legitățile cu caracter general și formele istorice concrete de apariție, de materializare a realizărilor tehnologice, ele avînd totdeauna un caracter contradictoriu. Contradicția dintre general și particular (concret) nu poate fi înfățișată și soluționată doar pe cale pur logică, R.S.T. și a doua revoluție industrială se desfășoară **nu** ca un proces absolut linear, ci în condițiile concrete și de o mare diversitate în trecut și care reflectă diversitatea forțelor motrice, în concordanță cu cerințele unor necesități istorice concrete.

Discuțiile în legătură cu consecințele social-politice ale noului salt calitativ în domeniul tehnologiei inteligenței artificiale și care se duc de un număr de ani încoace reprezintă un interes vital pentru însăși evoluția speciei umane. Părerile exprimate sînt dintre cele mai variate și nu de puține ori contradictorii. Între o euforie deloc disimulată și o stare de totală disperare, se situează o întreagă gamă foarte variată de poziții, de păreri. Adevărul – care nu poate fi decît unul singur – este, desigur, deosebit de greu de găsit.

Considerăm că în aprecierea perspectivelor trebuie să abandonăm nu numai orice prejudecată, ci odată cu ea, și orice rigiditate sau gîndire închistată deoarece, cîteodată, chiar și păreri, care, la prima vedere, ar putea să apară ca absolut contradictorii, pot deveni complementare, apropiindu-ne de soluția justă, facilitînd elucidarea problemei puse.

„Ce s-ar putea spune despre problema mașinilor „care gîndesc" ? Cred, în primul rînd, că aceasta nu înseamnă nici idealism, nici mecanicism. Idealism nu, pentru că în cazul de față nu se vorbește de existența gîndirii fără și independent de materie, ci dimpotrivă, se presupune existența unei mașini, adică a materiei ; iar mecanicism nu, pentru că se presupune o schimbare, un salt calitativ în organizarea materiei" [1]).

Gîndirea, inteligența naturală (a omului) și-a făcut apariția pe pămînt pe baza formei organice a mișcării materiei și de-a lungul unui proces istoric deosebit de îndelungat. I.A. se bazează pe altă formă a mișcării materiei și crearea ei va fi, cert, tot un proces îndelungat. Dacă știința se apropie cu pași repezi de crearea pe cale artificială a vieții de ce oare să nu-și fixeze și sarcina creării inteligenței artificiale ? Norbert Wiener își punea în 1960 problema : **„...fără a exagera ...se poate spune că ele** (mașinile de calcul electronice) **trebuie să posede un fel de intuiție"** [2]). Dar fiind întrebat de posibilitățile tehnicii electronice el răspundea că **„...nu pot stabili care ar fi limitele dezvoltării mașinii"** [3]), că **„...este cît se poate de posibil ca omul să vorbească cu mașina, mașina cu omul, mașina cu mașina"** [4]).

A nega astăzi asemenea posibilități nu are vreo justificare științifică. **„Cine ar putea arăta unde sînt limitele posibilităților omului, limitele cunoașterii umane ? Faptul de a circumscrie asemenea posibilități nu ne-ar apropia oare mai mult și în fond de pozițiile fideiste ? Nu ne-am situa oare, prin aceasta, pe poziția afirmării originii divine a vieții și a gîndirii umane ? Firește, lucrurile au limitele lor. Aceste limite au însă un caracter istoric. Ele sînt determinate totdeauna de nivelul dezvoltării istorice a omenirii. Aceste limite se mută însă într-una de la un nivel inferior la altul superior. Ceea ce ieri nu a fost cu putință a devenit o realitate astăzi ; ceea ce astăzi ni se pare neverosimil va deveni posibil mîine. Aceasta este însăși dialectica dezvoltării"** [5]).

POSIBILITĂȚILE de evoluție a „creierului electronic", a inteligenței artificiale sînt nelimitate, la fel ca și practica socială, cu condiția ca această dezvoltare să nu fie ruptă de om, contrapusă lui. Aceasta presupune și descifrarea procesului deosebit de complex al însăși gîndirii umane.

Crearea tehnologiei inteligenței artificiale, a roboților perfecționați, a roboților „umanoizi" va împinge oare evoluția lucrurilor către nașterea unei **societăți a roboților,** așa cum gîndesc unii, cu toate consecințele negative ce ar reprezenta aceasta pentru ființa umană, pentru societatea umană ? Sau altfel exprimat roboții cu creier mecanic vor deveni oare „ființe umane", iar omul se va transforma într-o „mașină" manevrabilă ca orice altă mașină ? Considerăm că un asemenea „pericol" nu există. Omul a creat mașina și nu invers. Mașina cea mai perfectă va fi și în continuare și în ultimă instanță creația omului, a inteligenței omului ; ea l-a înlocuit pe om și îl va înlocui într-o măsură crescîndă în diferite activități, dar va rămîne totodată dependentă de om. Dacă n-ar fi fost așa, omul n-ar fi creat tehnica, el n-ar avea nevoie de ea nici astăzi.

Valter ROMAN

[1]) Valter Roman : Cu privire la gîndirea mecanică și la creierul artificial. Buletinul Institutului Politehnic — București. Tomul XXII, fascicola 4. 1960.
[2]) „Nauka i jizn". Nr. 10 — 1960.
[3]) „Voprosî Filozofii". Nr. 9 — 1960.
[4]) N. Wiener : The Human Use of Human Beings. Cybernetics and Society, London 1954.
[5]) Valter Roman : Omul și mașinile cibernetice. „Contemporanul", Nr. 17 — 1962.

COOPERAREA INTERUZINALĂ

(Urmare din pag. 3)

limitării și mai stricte a relațiilor de cooperare de cele de aprovizionare și adoptării metodologiei celei mai corespunzătoare de caracterizare a celor două tipuri de fluxuri de relații, pentru a putea deveni operaționale fără întîrziere ;

● **să se studieze în prealabil condițiile concrete ale cooperării în producție, oportunitatea și eficiența acestei acțiuni și numai după cunoașterea datelor de eficiență să se pornească la declanșarea acțiunii ;**

● **pentru piesele turnate și forjate, ținînd seama de unele influențe nefavorabile asupra costurilor de producție din cooperare în producție la beneficiari, să se studieze posibilitatea asigurării capacităților de producție la unitățile beneficiare ;**

● **să se extindă cooperarea cu întreprinderi specializate care să realizeze produsele cu costuri reduse și cu rentabilități de maximum 10—15% ;**

● **să se ia în considerare cooperări la întreprinderile care să fie situate teritorial la distanțe relativ mici, pentru a se reduce cheltuielile de transport ;**

● **de regulă, să se execute piesa sau subansamblul respectiv într-o singură întreprindere.** În prezent sînt unele repere importante care se execută în 2—3 întreprinderi, creînd condiții de majorare în acest fel a cheltuielilor de transport, manipulare, încărcare-descărcare, precum și de apariție a unor eventuale pierderi din rebuturi datorită acestor operațiuni ;

● **să se stabilească pentru produsele noi prețul pieselor în cooperare numai după aprobarea costului produsului final, iar rentabilitatea pieselor sau subansamblelor asigurate prin cooperare să fie sub limita rentabilității produsului complex final.**

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

AUTOCONTROLUL — pîrghie de realizare a autoconducerii muncitorești

OBȚINEREA unor rezultate calitativ superioare în activitatea economică impune întărirea disciplinei și responsabilității sociale a fiecărui lucrător pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, participarea directă a celor ce muncesc la luarea deciziilor, exercitarea unui control exigent de către oamenii muncii asupra modului în care se îndeplinesc hotărîrile adoptate. Autocontrolul, ca instrument propriu al fiecărei unități, înțeles, în primul rînd, ca atribut al conducerii acesteia, are un rol important în procesul decizional, în adoptarea și în urmărirea modului de aplicare a deciziilor. Fiecare conducător de unitate și de compartiment are datoria să organizeze și să utilizeze un sistem de control în măsură să-l informeze exact și la timp asupra desfășurării activității. Este necesar, deci, un flux și un reflux continuu de informații, care să servească conducerii la aprecierea măsurii în care sarcinile au fost îndeplinite potrivit programului stabilit.

Un sistem de control propriu convergent

DATE FIIND obiectivele ce se urmăresc prin control în cadrul activității unei întreprinderi, locul dominant în desfășurarea autocontrolului îl deține **controlul financiar.** Organizarea acestuia la nivelul unităților socialiste este reglementată prin acte normative separate, vizînd fiecare una sau alta din formele de exercitare a sa — controlul financiar preventiv, controlul ierarhic operativ-curent, controlul financiar intern. Aplicarea stricto sensu a acestor reglementări legislative și limitarea organizării controlului la metodele și obiectivele pe care ele le indică nu asigură, după opinia noastră, realizarea unui sistem convergent de control, putînd conduce la o fragmentare a acestuia, la apariția unor paralelisme sau domenii rămase în afara controlului. De aceea, prevederile respective trebuie coroborate și cu cele decurgînd din alte acte normative (Legea finanțelor, Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, etc.), din cerințele noului mecanism economico-financiar și ale realizării unei conduceri moderne în toate unitățile și compartimentele de activitate.

Fiind vorba de autocontrolul desfășurat în cadrul fiecărei unități, consider că la baza organizării acestuia ar trebui situate sarcinile cantitative și calitative ale fiecărei etape, care urmează să fie îndeplinite prin efortul conjugat al aparatului de conducere și al fiecărui om al muncii în parte. Cadrul legislativ în speță trebuie considerat ca o condiție organizatorică minimă și ca bază de pornire pentru realizarea unui control atît de cuprinzător cît este necesar pentru realizarea cu eficiență maximă a obiectivelor stabilite.

Analiza organigramei unei unități socialiste arată de regulă că structurile prin care se realizează controlul apar ca niște adaosuri în cadrul unor compartimente funcționale, ca și cînd controlul ar fi o activitate conexă, de resortul numai al anumitor lucrători. În realizarea cerințelor autogestiunii economico-financiare și autoconducerii muncitorești în fiecare unitate, controlul are un rol însemnat, de aceea trebuie formată o concepție nouă în această privință, pornind de la premisa că el se realizează ca un autocontrol exercitat prin noi și pentru noi. **Activitatea de control** nu este numai apanajul unor inițiați, ea **se integrează organic procesului de conducere la toate nivelurile și trebuie să caracterizeze, în același timp, munca fiecărui om al muncii care are datoria să devină din ce în ce mai mult controlorul propriei sale munci și a activității în ansamblu.**

Pentru realizarea autocontrolului integrat întregului proces al muncii, în fiecare unitate trebuie să se proiecteze sistemul propriu de control, bazat pe structurile existente, care să cuprindă fluxurile și refluxurile informaționale necesare factorilor de decizie, formele și momentele executării acestuia, obiectivele urmărite, delegarea atribuțiilor și competențelor, modul de valorificare a constatărilor și răspunderilor ce incumbă în acest sens. Sistemul de autocontrol poate fi reprezentat printr-o organigramă specifică, alături de cea care privește structurile organizatorice ale unității, din care să rezulte modul cum participă fiecare compartiment la realizarea controlului, cum circulă informațiile de control pe verticală către și de la conducere și pe orizontală între compartimente, unde sînt localizate competențele pentru adoptarea măsurilor ce decurg, în funcție de importanța lor etc.

Proiectarea fluxurilor informaționale

ÎN SISTEMUL de control trebuie integrat întregul sistem informațional al unității, organizat și condus în așa mod încît să răspundă cerințelor exercitării cu eficiență a autocontrolului, ținînd seama și de faptul că informația este „materia primă" a controlului. Date fiind legăturile strînse dintre sistemul informațional și cel de control, o mare importanță prezintă modul cum funcționează cel dintîi, deoarece sporirea eficienței controlului este condiționată de perfecționarea sistemului informațional, pe motiv că cunoașterea operativă a desfășurării tuturor laturilor proceselor economice creează condiții pentru efectuarea unui control eficient, care să permită adoptarea cu promptitudine a celor mai indicate măsuri.

În aplicarea sistemului de autocontrol trebuie puse în valoare maximă posibilitățile pe care le oferă fiecare formă de control. Dacă se are în vedere controlul financiar **preventiv**, merită reținut faptul că eficacitatea lui depinde în cea mai mare măsură de organizarea sa. Această formă de control, este dependentă de fluxurile informaționale realizate prin circuitul documentelor ce reflectă operațiile supuse controlului. De aceea, premisa unei bune organizări a controlului financiar preventiv și a exercitării prompte și ritmice a sa, o constituie **proiectarea fluxurilor informaționale** respective.

Proiectarea fluxurilor informaționale necesare controlului financiar preventiv presupune trasarea circuitului fiecărui document supus controlului, prin care să se asigure alimentarea ritmică a fiecărui controlor cu toate informațiile necesare, stabilirea momentului optim al controlului, fără ca prin intervenția controlului să se lungească sau să se îngreuneze circuitele informaționale.

Trasarea noilor circuite se face, evident, pornind de la analiza critică a circulației existente a documentelor, eliminînd sinuozitățile fluxurilor informaționale și informațiile inutile, stabilind pentru fiecare operație cel mai avantajos moment de intervenție a controlului financiar preventiv, informațiile minime de care acesta are nevoie, ca și documentele care le cuprind. Prin noile modele este necesar să se obțină anumite avantaje, ca de exemplu : sporirea operativității transmiterii informațiilor ; îmbunătățirea calității și exactității informațiilor ; eliminarea informațiilor inutile și concentrarea lor într-un număr restrîns de documente ; eliminarea paralelismelor în transmiterea și verificarea informațiilor ; asigurarea exercitării unui control financiar preventiv eficient.

Altă condiție de ordin organizatoric de care depinde calitatea controlului financiar preventiv este și **aplicarea strictă a modelelor informaționale stabilite,** ca și **asigurarea unei ritmicități constante în circuitul documentelor.** Fără un astfel de flux normal, s-ar aglomera problemele de control în anumite perioade, ceea ce ar conduce, prin forța lucrurilor, la exercitarea sa formală, mai ales dacă se are în vedere că executanții respectivi mai au și atribuții curente de serviciu de altă natură, care nu pot fi neglijate.

Valențele controlului operativ-curent

UN ROL important în cadrul sistemului de autocontrol trebuie asigurat în fiecare unitate controlului **operativ-**

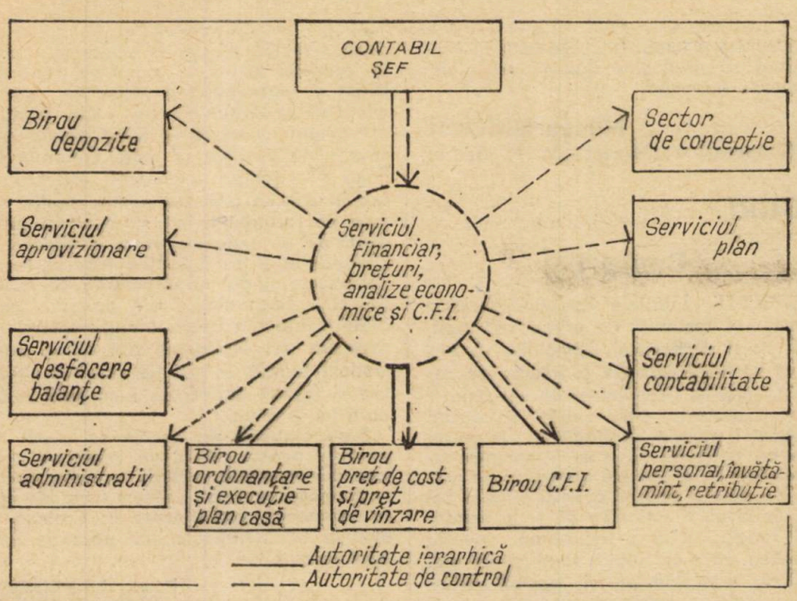

Diagrama principalelor relații dintre serviciul financiar și celelalte compartimente pe linia exercitării controlului operativ curent

curent, a cărui caracteristică de bază este aceea că se exercită simultan cu desfășurarea operațiilor economico-financiare și la locul unde ele se produc. Acest control este conceput, potrivit reglementării sale actuale, numai ca un control ierarhic exercitat în cadrul unităților și din afara lor, cel puțin o dată pe lună. A limita astfel această formă de control nu este de natură să asigure, după opinia noastră, valențele necesare controlului operativ curent. Prin însăși natura sa, acest control este necesar să se exercite permanent și simultan cu producerea fenomenelor economico-financiare și acolo unde ele au loc. Pentru a fi operativ și eficient un astfel de control trebuie să urmeze atît de aproape operațiile încît abaterile constatate să poată fi îndreptate cît mai curînd posibil. Limitînd însă exercitarea sa o dată pe lună și ținînd seama de obiectivele ce îi sînt fixate, el ar căpăta caracteristica de control sporadic și ulterior.

În abordarea problemei organizării și exercitării controlului operativ-curent trebuie avute în vedere, după opinia noastră, și reglementările legislative mai recente care stabilesc pentru **directorul** de întreprindere obligația să asigure **controlul îndeplinirii sarcinilor** și să urmărească **aplicarea măsurilor aprobate**, iar pentru **contabilul șef** să asigure **îndeplinirea atribuțiilor ce revin compartimentului financiar-contabil cu privire la controlul financiar preventiv, controlul operativ curent și analiza pe bază de bilanț a rezultatelor activității unității.**

În mod evident controlul operativ-curent trebuie înțeles și aplicat în cadrul unităților, în primul rînd, sub forma sa ierarhică, de către personalul cu funcții de conducere în cadrul atribuțiilor curente de serviciu ce îi revin. Pentru a-și putea îndeplini funcțiile el mai trebuie realizat după părerea noastră și sub forma controlului reciproc dintre compartimente și a controlului mutual între oamenii muncii. Prin urmare, în afară de caracterul său ierarhic, de control exercitat pe verticală de sus în jos, controlul operativ-curent poate fi realizat și pe orizontală, între compartimentele funcționale ale întreprinderii, ca un control reciproc, bazat pe informațiile operative care circulă în mod curent de la un compartiment la altul.

Controlul reciproc dintre compartimente, ca element al sistemului integrat de autocontrol, trebuie, la rîndul său, proiectat pe baza fluxului și a refluxului de informații dintre compartimente, ținînd seama de atribuțiile acestora, de circuitul documentelor în cauză, de momentul cel mai potrivit pentru control și a elementelor ce urmează să fie verificate. Diagrama alăturată exprimă, pe exemplul unei întreprinderi cu statut de centrală, modul de realizare a controlului operativ-curent de către serviciul financiar în relațiile sale cu alte compartimente.

Se poate aprecia, pe bună dreptate, că în ansamblul pîrghiilor de control care se pot aplica în fiecare unitate, controlul operativ-curent, dacă folosește toate canalele ce îi sînt specifice, este forma cea mai eficace de control, prin caracterul său atotcuprinzător, prin operativitatea cu care poate constata abaterile și acționa în vederea înlăturării lor. Această apreciere nu știrbește cu nimic rolul controlului financiar preventiv, dar ține seama de caracterul ceva mai limitat al acestuia, el avînd în vedere mai ales aspectele de respectare a legalității și spiritului de economii în angajarea fondurilor și, în general, în efectuarea operațiilor patrimoniale.

Controlul operativ-curent constituie domeniul activității economice-financiare în care se poate manifesta din plin aportul creator și fantezia conducătorilor de unități și a aparatului pe care îl au la dispoziție, pentru construirea unui astfel de sistem de raportare și urmărire pe parcurs care să nu mai lase loc nici unei abateri. În aceste condiții s-ar restrînge foarte mult obiectul controlului posterior, care ar putea îmbrăca mai mult forma unor analize și studii previzionale, de prospectare a viitorului și de depistare a unor noi rezerve ce pot fi puse în valoare prin planurile anuale și de perspectivă.

Sistemul de autocontrol al fiecărei unități economice trebuie să constituie principalul motor al aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar. Succesul deplin în realizarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii se poate asigura, după părerea noastră, în măsura în care controlul este sprijinit pe o masă cît mai largă de oameni ai muncii. Prin control oamenii muncii sînt atrași în procesul decizional și de conducere și în același timp, sînt educați în spiritul unei autodiscipline, strict necesare pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor.

În această direcție poate contribui și **bugetul de venituri și cheltuieli,** al cărui rol trebuie să sporească în activitatea întreprinderilor. Pentru ca el să constituie un instrument eficace al autocontrolului muncitoresc, trebuie adoptate asemenea măsuri încît prin intermediul său fiecare om al muncii să-și poată urmări rezultatele propriei sale activități. Menținerea bugetului de venituri și cheltuieli sub forma unui document centralizat la nivel de unitate, ca și urmărirea realizării în același mod a indicatorilor săi, nu este de natură să asigure îndeplinirea funcțiilor sale. De aceea, **indicatorii bugetului de venituri și cheltuieli trebuie defalcați cît mai detaliat și grupați în mai multe „microbugete" elaborate pe domenii de activitate, pe compartimente, colective de muncă etc.**

Unii indicatori, ca de pildă **producția netă, ar fi indicat să se defalce și să se urmărească pe grupe de produse, pentru a reflecta în mod efectiv eficiența activității economice și pentru a funcționa ca pîrghie de cointeresare a oamenilor muncii la îndeplinirea sa,** întrucît, eficiența activității unei întreprinderi depinde în ultimă instanță de aportul de valoare nou creată pe care îl aduce fiecare din produsele cu care ea iese pe piață. În aceeași măsură trebuie apreciat și efortul fiecărui colectiv de oameni ai muncii, care trebuie să aibă posibilitatea să cunoască cît mai exact calitatea rezultatelor propriei sale activități.

Așadar, în aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, controlul, conceput în primul rînd ca autocontrol exercitat de colectivele de oameni ai muncii în fiecare unitate, are sarcina să contribuie într-o măsură sporită la înfăptuirea autogestiunii și autoconducerii muncitorești și la realizarea și depășirea tuturor indicatorilor prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli. În realizarea acestui scop, fiecare unitate trebuie să-și creeze și să utilizeze propriul ei sistem de autocontrol prin aplicarea și adaptarea la specificul ei a prevederilor legale în speță și prin antrenarea la exercitarea lui, pe căi și prin forme specifice fiecărei activități, a întregului colectiv de oameni ai muncii.

prof. dr. C. TOPCIU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Credite

SÎNT DE ACORD cu punctul de vedere exprimat în nota „Decontări", apărută la această rubrică în nr. 3, în legătură cu prevederile normelor metodologice pentru decontarea facturilor depuse la bancă spre încasare.

Este adevărat că Legea nr. 2/1979, pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972 prevede — la art. 66 — posibilitatea obținerii unor credite pentru refacerea capacității de plată, cu dobîndă majorată..., că la art. 151 se prevede obligativitatea unităților socialiste de a înscrie în contractele economice forme și instrumente de decontare care să asigure încasarea într-un timp cît mai scurt, iar la art. 159 că unitățile sînt în drept să pretindă anticipat sumele necesare efectuării plăților. Se pune însă întrebarea : în cîte cazuri se pot aplica efectiv prevederile de la art. 159, iar în ceea ce privește obținerea de credite pentru refacerea capacității de plată cît de „operativă" poate fi obținerea acestor credite pentru a nu afecta cu nimic pe furnizori ?

Constantin MANDREA
contabil șef la I.L.P.P. „PECO"-Iași

Biogaz

ÎN PLANURILE de dezvoltare a numeroase cooperative agricole de producție este cuprinsă și construirea unor complexe zootehnice moderne. Avînd în vedere necesitatea reducerii consumurilor de energie, consider că în planurile respective ar trebui să figureze și construirea unor instalații de produs biogaz. Gazul rezultat din fermentarea dejecțiilor să fie utilizat ca agent termic. Practic, toate proiectele de construcție a unor complexe zootehnice ar putea să conțină și soluția unei instalații de mare capacitate pentru obținerea biogazului. Nu este de neglijat nici nămolul rezultat din fermentația dejecțiilor. Acesta constituie un excelent îngrășămînt organic nepoluant pentru o legumicultură intensivă.

Vasile BOTA
C.A.P. Ieud-Maramureș

Calcul

PROBLEMA ridicată în nota intitulată „Calcul" la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din „R.E." nr. 3 a preocupat și pe contabili șefi din cadrul U.J.C.M. Sibiu. Cadrul juridic perfecționat și unitar stabilit prin Legea nr. 29/1978 a pus de acord modul de formare, planificare, utilizare și vărsare a beneficiilor unităților economice cu măsurile stabilite pentru perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Actuala reglementare a impozitului pe veniturile cooperativelor meșteșugărești prin Decretul 179/962 (cu modificările ulterioare) nu mai poate fi stimulativă în condițiile noului rol al beneficiului în înfăptuirea autogestiunii economico-financiare și cointeresării colectivelor de oameni ai muncii din aceste unități, din momentul în care creșterea eficienței muncii se concretizează în raport invers în creșterea fondurilor proprii.

Pornind de la necesitățile actuale de dezvoltare a tuturor activităților productive în condițiile unei eficiențe sporite, se impune pe lîngă măsurile de reducere substanțială a costurilor și îndeosebi a celor materiale și stabilirea unei metode de calculare a impozitului pe venit în concordanță cu principiile noului mecanism economico-financiar.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Meșteșugarul"-Mediaș

ECOURI

Costuri

ARTICOLUL „Întărirea disciplinei de plan în domeniul costurilor de producție", apărut în nr. 4 al Revistei Economice, a fost studiat cu multă atenție și interes de cadrele tehnice și economice din combinatul nostru. Experiența altor unități sintetizată în articolul amintit confirmă și întărește ideea că oricît de mare ar fi complexitatea producției, calculația costurilor pe unitatea de produs trebuie extinsă pînă la cel mai mic nivel. Menționăm că și în combinatul nostru există preocuparea pentru realizarea unor calculații de plan cît mai analitice, excluzînd pe cît posibil calculațiile medii și detaliind costurile pentru a asigura comparabilitate cît mai aproape de realitate între costurile planificate și efective pe cauze. Urmărirea costurilor efective față de cele planificate pe secții și produse fiind realizată pe calculator, se asigură nu numai comparabilitatea rezultatelor finale dar și urmărirea operativă a abaterilor (săptămînal) creîndu-se posibilitatea luării operative a măsurilor ce se impun pentru prevenirea depășirilor. Anul acesta ne-am propus să finalizăm acțiunea de normare a costurilor pînă la nivel de rețetă, marcă și sortotipodimensiune.

În ceea ce privește neconcordanța între efectul măsurilor tehnice și tehnologice și programul de reducere a costurilor de producție arătăm că, de regulă, eficiența măsurilor tehnice și tehnologice se exprimă în tone de metal economii, creșteri fizice de producție, reduceri de tone combustibil etc. Este de înțeles că aceste efecte nu se obțin de la sine, ci cu niște eforturi, cu cheltuieli de producție suplimentare, care, mai ales în perioada de realizare a măsurii, se apropie foarte mult ca valoare de nivelul efectului. Aceste măsuri tehnice au fost și sînt prinse de fiecare dată în programul de măsuri de reducere a costurilor, dar numai ca diferență între efect și efort.

Vă mulțumim pentru ajutorul dat în clarificarea acestor probleme și vă sugerăm a dezbate în paginile revistei dumneavoastră și alte aspecte legate de complexa activitate economică a combinatului nostru.

Corneliu VELINCOV
director general,
Centrala industrială siderurgică-Galați

Locuințe

CELE ARĂTATE în articolul „Înfăptuirea integrală a programului de construcții de locuințe", apărut în nr. 3 al „R. E.", stau în atenția tuturor factorilor antrenați în această importantă acțiune. Institutul nostru este permanent preocupat de tipizarea elementelor de construcții, a subansamblelor și a obiectivelor întregi, de unificarea și reducerea tipurilor de elemente, de îmbunătățirea caracteristicilor lor în vederea realizării economiei de materiale (oțel, ciment), a economiei de energie (înglobate și în exploatare), precum și a manoperei (pe șantier și în fabrică), de mărirea productivității muncii pentru scurtarea duratei de execuție. Astfel, institutul nostru a elaborat și elaborează proiecte tip pentru elemente prefabricate din beton armat și precomprimat de mare serie pentru construcții de locuințe și social-culturale (pe lîngă cele pentru construcții industriale), dar în special proiecte pentru clădiri tipizate de locuințe avînd structuri cu grade avansate de industrializare, în funcție de necesitățile și posibilitățile tehnice legate de resurse și de întreprinderile de execuție, cum sînt : clădiri din panouri mari prefabricate din beton armat ; clădiri cu structura din diafragme din beton armat monolit turnate în cofraje metalice ; planșee și fațade prefabricate cu fața exterioară finisată etc.

S-au elaborat de asemenea, studii și proiecte pentru clădiri de locuit cu structura din elemente spațiale, avînd o tradiție în promovarea acestui sistem (clădirile care se realizează actualmente la Craiova au avut la bază proiecte elaborate de institutul nostru).

Petru VERNESCU
director,
Institutul de proiectare pentru construcții tipizate

Colectare

REFERITOR la materialul „Colectarea — un proces complex de înaltă responsabilitate", publicat în nr. 7 al „R.E.", vă comunicăm că în baza art. 56 din Decretul nr. 465/1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, sînt în curs de elaborare de către Comitetul de Stat pentru Prețuri împreună cu Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării și cu consultarea principalelor ministere interesate, propuneri de îmbunătățire a unor reglementări ce urmează a fi transmise Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în vederea înaintării lor la Consiliul de Miniștri. În ce privește propunerea de a se revedea prețurile de achiziție — de la unități socialiste și de la populație — la unele produse refolosibile, *se va solicita ministerelor interesate să examineze posibilitatea și oportunitatea acestei operații*, care, datorită implicațiilor, ar urma să fie pusă în aplicare în cadrul acțiunii de reexaminare pe ansamblu a prețurilor de producție și de livrare în vigoare.

V. PÎRVU
director,
Comitetul de Stat pentru Prețuri

Confirmare

ÎN URMA notei apărute în nr. 8 al „R. E." la rubrica „Cititorii au cuvîntul" vă informăm că am procedat prin sondaj la controale în ore și zile diferite la o serie de unități comerciale, în mod deosebit la complexul comercial vizat în articol. Întrucît cele relatate *se confirmă*, am organizat o acțiune generală de depistare a unităților care nu colectează sau nu predau materialele recuperabile, urmînd a se aplica sancțiuni conform Decretului nr. 465/1979.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat, rugîndu-vă ca și pe viitor să ne semnalați astfel de cazuri.

Gh. CULEA
Direcția generală comercială a municipiului București

Dimensiuni ale întreprinderilor model

Pentru o nouă calitate în domeniul organizării

O ABORDARE CARE INTEGREAZĂ SISTEMUL, OBIECTIVELE, RESURSELE

ACCELERAREA ritmului de evoluție a societății noastre, în special pe baza creșterii rolului cercetării științifice, a făcut ca și problemele activității de conducere — pe toate treptele ierarhiei sociale — să dobîndească noi dimensiuni. Din ce în ce mai mult rezultatele, finalitatea unui sistem economico-social depind de modul de organizare și conducere a acestuia. **„Este cunoscut** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al partidului — **că oricît de justă ar fi linia politică, oricît de bune ar fi hotărîrile, fără o activitate organizatorică intensă, concretă, ele rămîn simple documente".**

Organizarea și conducerea științifică **obligă** de fapt **la luarea în considerare,** în permanență, atît **a obiectivelor, a finalității sistemului respectiv în raport cu resursele disponibile, cu evoluția elementelor sale și a relațiilor de interdependență dintre acestea,** cît și **a contextului general** în care evoluează sistemul. Practica a dovedit din plin că fără o specializare, o profesionalizare în acest domeniu nu se pot obține rezultate bune, decidenții nemaiputînd face față paletei problemelor organizării și conducerii, care este tot mai largă — și că, prin definiție, activitățile de organizare și conducere presupun o cercetare multidisciplinară, că știința conducerii are principii, legi, instrumente, tehnici și metode proprii.

În cele ce urmează, dînd curs invitației adresate de „Revista economică, cititorilor săi, de a participa la dezbaterea „Noua calitate în domeniul organizării", supunem atenției o singură problemă : conținutul noțiunii de **organizare** în raport cu cea de **conducere.**

LITERATURA de specialitate abordează o serie de laturi ale acestei problematici, din mai multe unghiuri de vedere (management, conducere științifică, organizare și conducere, conducere și organizare ca atribut al conducerii etc.) Sînt multe zonele în care majoritatea autorilor au puncte de vedere comune, dar sînt și numeroase puncte în care părerile sînt foarte diferite. Parcurgînd diversele definiții formulate, se constată lipsa de unitate în descrierea semantică a cadrului conceptual al organizării. Multe din aceste definiții arată cît de elastic poate să fie interpretată această noțiune și, evident, ce consecințe neașteptate pot să apară din această cauză. Unele dintre ele definesc organizarea tautologic, altele pornesc de la similitudinile cu sistemele biologice, nereprezentînd suficient specificul economico-social, iar cele mai multe își restrîng aria de referință la întreprindere sau la un subsistem al acesteia, fiind astfel lipsite de capacitatea de generalizare și neputînd conduce la o concepție unitară asupra organizării [1]).

Desigur, nu este cazul să insistăm asupra necesității ca noțiunea de organizare să reprezinte unul și același lucru în mintea tuturor celor care folosesc termenul sau care — pe un plan sau altul, într-o problemă sau alta, într-un fel sau altul — sînt chemați să se ocupe de organizare, să organizeze ceva. Pentru a putea da o definiție mai utilă noțiunii de organizare, ne propunem, pe de o parte, să precizăm raportul dintre organizare și conducere, iar pe de altă parte să arătăm posibilitățile de formalizare și modelare a unor aspecte ale organizării. Pentru aceasta este necesar ca, mai întîi, să elaborăm **un cadru conceptual bazat pe noțiunile fundamentale de sistem și model.**

VOM PORNI de la o reprezentare, o definiție a sistemului, considerînd numai sistemele existente în realitate (natură și societate) în mod obiectiv — și nu sistemele teoretice conceptuale, construite de om ca modele ale celor reale sau ca instrumente de cercetare.

Pentru un sistem real (Σ) folosim următoarea **reprezentare:** a) o mulțime de elemente — E ; b) o mulțime de relații între elementele lui E (interne) — R_i; c) o mulțime de relații între elementele lui E și elementele mediului înconjurător (externe) — R_e; d) mulțimile E, R_i, R_e; au un caracter dinamic, sînt variabile în timp ; e) scopul, finalitatea sistemului (pentru sistemele naturale, finalitatea înseamnă concretizarea legilor naturii — prin forme specifice de manifestare asupra sistemelor — descrise în știință determinist sau statistic, iar pentru sistemele sociale scopul, finalitatea înseamnă unul sau mai multe obiective elaborate conștient de către om).

Se observă că ultima latură din reprezentarea sau definiția de mai sus a lui Σ conduce la caracterizarea, individualizarea fiecărui sistem. De modul cum descriem scopul, finalitatea sistemului și obiectivele pe care trebuie să le atingă, în anumite intervale de timp, depinde calitatea **reprezentării** sau a **modelului dinamic** care se asociază sistemului Σ . Însă, pentru a elabora modelul M asociat lui Σ , folosind reprezentarea, definiția de mai sus, trebuie rezolvate două probleme:

— determinarea (identificarea) parametrilor stării (asociate) sistemului, ca primă condiție de modelare a acestuia ;

— descrierea legii de mișcare în spațiul stărilor (comportarea sa dinamică), ca a doua condiție.

Fie starea S (p_1, p_2 ,... , p_n, t) , avînd n+I parametri asociați. Pentru a putea desena traiectoria asociată comportării dinamice a sistemului Σ vom considera spațiul stărilor ca un plan (S,t) ca și cum S ar depinde de un singur parametru t — vezi fig., unde: S_0 (p_{10} p_{20}, ... , p_{n0}, t_0), S_1 (p_{11}, p_{21},..., p_{n1}, t_1) etc.

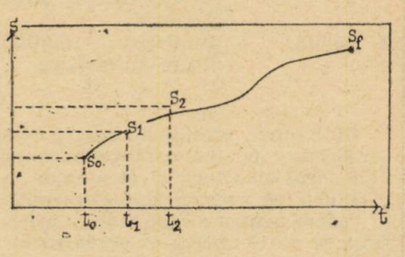

O ilustrare a acestui proces de modelare ne-o oferă, de pildă, mecanica newtoniană, în care starea sistemului depinde de coordonatele de poziție și de componentele vitezei ; cunoscînd starea inițială a sistemului (S_0 la momentul t_0) și legea de mișcare, putem determina în orice moment $t > t_0$, starea S a sistemului.

Starea care se asociază unui sistem economic are drept parametri : obiective (indicatori și cantități de produse) și nivele de resurse :

$$S\ (\underbrace{i_1, i_2, \ldots, p_1, p_2, \ldots}_{\text{obiective}}, \underbrace{r_1, r_2, \ldots}_{\text{resurse}})$$

Legea de mișcare pe care o folosim pentru trasarea traiectoriei poate fi tot mai mult modelată cu ajutorul calculatorului electronic, care permite simularea diferitelor situații de armonizare a obiectivelor cu resursele, pe baza cărora decidentul proiectează traiectoria în funcție de sarcinile de plan stabilite în concordanță cu obiectivele (punctul de țintă Sf) eșalonului superior.

IN PROBLEMELE cunoașterii, în afara determinismului clasic, s-a utilizat în unele științe (mecanica statistică, mecanica cuantică etc.) un „determinism statistic", care constă în determinarea probabilă (în probabilitate) a stării S pe baza cunoașterii tuturor stărilor anterioare (a istoricului) și a legii de mișcare. Ambele principii sînt, în egală măsură, necesare modelării sistemelor reale, în cadrul determinismului dialectic, care realizează legătura dintre caracterul obiectiv al realității și caracterul relativ al modelelor. De asemenea, considerăm necesară, în toate procesele de cunoaștere, realizarea raportului adiacent-subiacent, care presupune cu necesitate utilizarea celor două laturi ale determinismului dialectic. Procesul cunoașterii, pătrunzînd în subiacent pentru a determina comportarea individuală a elementelor sistemului, trebuie să descrie stări și legi

[1]) Această diversitate conceptuală este determinată și de întrebuințarea foarte felurită a termenului de „organizare" (se vorbește, de pildă, despre organizarea unei ședințe, a unui concurs, a practicii în producție, a unui șantier, a unei întreprinderi etc.), ceea ce face „dificilă descoperirea trăsăturilor și elementelor comune, necesare formulării unei definiții cu valabilitate generală". **Ion V. Tarță** „Organizarea și conducerea întreprinderii industriale", Ed. Litera, București, 1978

de mișcare, care — în medie, statistic — asociate comportării colective sînt deja descrise la nvielul adiacent : mecanica clasică la nivel adiacent, față de mecanica cuantică la nivel subiacent ; electromagnetismul — ecuațiile lui Maxwell, față de teoria electronilor — ecuațiile lui Lorentz ; termodinamica bazată pe cele trei principii, față de mecanica statistică. La fel pot fi privite lucrurile la nivelul unei economii naționale, unde, bunăoară, suma valorilor create de societate într-un anumit interval de timp trebuie să fie aproximativ egală cu suma prețurilor. Dacă substituim sumei valorilor create o medie a valorilor din care provine și o înmulțim cu numărul valorilor realizate, iar sumei prețurilor — un preț mediu ponderat cu numărul produselor respective, putem observa că și într-un caz, și în altul, avem de-a face cu un adiacent determinant statistic, cu un rezultat provenit din subiacent ca o determinare statistică a acestuia, constituind în același timp o validare a ceea ce se petrece în subiacent, un model al acestuia.

ÎN VEDEREA completării cadrului conceptual cu noțiunile necesare pentru definirea organizării și a raportului dintre aceasta și conducere, extindem dicționarul — început mai sus pentru sisteme — privind corespondența dintre obiectele din realitate (descrisă prin **reprezentare**) și modelele asociate.

Referitor la sistemul Σ, să reprezentăm și să asociem modele corespunzătoare fenomenelor, proceselor, structurii și esenței care-l caracterizează :

Realitate	Reprezentare	Model
1. Sistem	1. Σ (a, b, c, d, e,)	1. — starea sistemului — legea de mișcare
2. Fenomen	2. comportarea lui Σ	2. șir de stări $S_0,S_1,...$
3. Proces	3. comportarea lui σ subsistem al lui Σ	3. șir de stări $s_0,s_1,s_{2\sigma}$ asociate subsistemului σ
4. Structură	4. mulțimea elementelor, subsistemelor și relația de ordine (ierarhia) care o caracterizează	4. model taxonomic și entropia (informația) sau energia informațională asociată [2])
5. Esență	5. mulțimea relațiilor dintre subsisteme	5. idem 4, și relația de echivalență și de funcție

În lumina acestei abordări, considerăm că se deschid noi perspective pentru conturarea noțiunii de organizare. Observînd locul structurii și al esenței, în raport cu sistemul Σ devine clar că acestea sînt elementele de bază ce trebuie avute în vedere pentru a răspunde la întrebarea „ce este organizarea". Deci, se poate afirma că **organizarea reprezintă „esența și structura sistemului** Σ **"** [3]). Subliniem că prin structură s-a înțeles o mulțime de elemente de o natură dată împreună cu mulțimea subsistemelor și relația de ordine de tipul „șef-subordonat" dintre acestea. Mulțimea considerată nu este haotic dispusă în timp și în spațiu ; din contră, elementele sale ocupă un loc sau altul, determinat la un moment dat, în funcție de ierarhia lor și de mulțimea relațiilor dinamice dintre subsisteme care constituie **esența proprie sistemului** și care determină comportarea sa dinamică.

Conducerea are ca obiect cunoașterea și stăpînirea fenomenelor de la nivelul sistemelor și al proceselor situate la nivelul subsistemelor acestuia, ca atare determinarea traiectoriilor în spațiul stărilor (spațiu asociat atît sistemului, cît și fiecărui subsistem în parte) și asigurarea corectării abaterilor de la traiectorie în timpul desfășurării fenomenelor și proceselor.

În acest mod se poate constata că **raportul dintre organizare și conducere este un raport dialectic de tipul esență-fenomen** (cauză-efect), iar structura și esența determină comportarea sistemului în ansamblu, precum și a substanțelor sale, conducerea fiind ajutată de o bună organizare a sistemului în realizarea obiectivelor sale și în stăpînirea fenomenelor și proceselor specifice sistemului.

ACUM SE POATE ACCEPTA că, **în general, organizarea presupune asigurarea „dispunerii în timp și spațiu a unei mulțimi de elemente după anumite reguli"**. Această situație este confirmată pentru sistemele naturale, relațiile, regulile menționate fiind determinate de legile naturii. Așa, bunăoară, de ce cristalele de cuarț s-au așezat în timp și spațiu astfel încît noi să constatăm cuarțul ca atare ? De ce materia din care noi înșine sîntem constituiți s-a dispus în timp și spațiu astfel încît să rezultăm noi, oamenii ? Pentru că între elementele constitutive ale acestor sisteme s-au statornicit relații în timp și spațiu, astfel încît acestea au format diverși „întregi" structurați (care se manifestă funcțional ca un întreg). Astfel, cînd între aceste elemente sau grupuri de elemente au loc relații care se datoresc naturii elementelor și interacțiunii dintre informație și aceste elemente și a acestora cu mediul înconjurător și funcționează în cadrul unui „tot", al unui „întreg", putem spune că avem de-a face cu o organizare în cadrul unui sistem din natură sau societate. Dacă însă felului de dispunere în timp și spațiu a mulțimii de elemente considerate i se atașează de către om și un scop, un obiectiv, înseamnă că se face simțită prezența omului, a conștiinței sale în acțiunea de organizare, în constituirea sistemului social-economic.

Cînd este vorba de sisteme care într-un fel sau altul implică omul, oricăruia din sisteme i se atașează, de către acesta, unul sau mai multe obiective. Atașarea acestor obiective are în vedere atît natura elementelor sistemului, a relațiilor ce trebuie statornicite între ele, cît și resursele pe care le are la dispoziție, cu care trebuie să atingă obiectivele propuse, în contextul interacțiunii cu mediul înconjurător.

Aceasta înseamnă că noțiunea generală de organizare trebuie în mod necesar, întregită cu aspecte care privesc atît finalitatea sistemului, cît și descrierea resurselor sale.

CONSIDERĂM, **pentru sistemele social-economice, că organizarea presupune o activitate umană menită să asigure dispunerea în timp și spațiu, după anumite reguli, norme principii, a tuturor elementelor sistemului (resurse umane, materiale, financiare, energetice etc.) în vederea atingerii unui scop (unul sau mai multe obiective prestabilite), în contextul interacțiunii cu mediul înconjurător.**

Odată ajunși în acest stadiu, se pun întrebările următoare : Cine stabilește obiectivele ? Cine evaluează și alocă resursele pentru atingerea acestor obiective ? Cine elaborează regulile de dispunere în timp și spațiu a mulțimii de elemente implicată în atingerea obiectivelor cu resursele date ? Cum se execută întreaga acțiune astfel încît, în condițiile resurselor disponibile, să se atingă obiectivele stabilite ? Cine controlează modul în care se îndeplinesc acțiunile stabilite ? În cazul în care se constată abateri față de cele statornicite, cine și cum realizează reglajul, adică realizarea celor hotărîte ?

Pentru a răspunde la aceste întrebări, să ne amintim că între organizare și conducere există un raport dialectic, o interdependență de tipul esență-fenomen, în cadrul căreia conducerea trebuie să ia decizii privind rezolvarea tuturor problemelor de mai sus, dar ținînd seamă de importanța unei bune organizări, care să favorizeze activitatea de conducere. Mai mult, în cazul sistemelor social-economice — care presupun, prin definiție, acțiunea conștientă a omului — putem afirma că organizarea, ca esență a conducerii, se află deci într-o puternică relație de interdependență cu activitățile de conducere.

PRIN URMARE, pentru a evidenția legătura dialectică dintre organizare și conducere, se impune, pe lîngă o analiză distinctă a fiecărei noțiuni în parte, și abordarea organizării în raport cu celelalte atribute ale conducerii. Să considerăm un sistem social sau economic ca fiind organizat și asupra lui exercitîndu-se celelalte atribute ale conducerii (comandă, control, reglare). Desigur că exercitarea atributelor conducerii asupra sistemului considerat este în strînsă corelație cu modul de organizare a acestui sistem. Pe de altă parte, trebuie sesizat că, odată cu modificarea sensului și intensității de acțiune a atributelor conducerii, au loc modificări în organizarea sistemului respectiv. Odată realizate noile modificări — adică odată cu realizarea reorganizării — evident, sistemul funcționează în condiții noi. Felul în care funcționează acum sistemul confirmă sau infirmă justețea modificărilor impuse. În cazul în care reorganizarea corespunde tendințelor firești de dezvoltare ale sistemului în ansamblul său, acesta, prin întreaga sa funcționalitate, susține atributele conducerii, creează cadrul necesar perfecționării și evoluției acestora. Dacă, însă reorganizarea contravine armoniei sistemului, atunci reacția acestuia influențează negativ atributele conducerii.

Iată deci că pe de o parte, organizarea exercită continuu influență asupra conducerii și, pe de altă parte, suportă influențe de la aceasta, de asemenea, în mod continuu. Din această cauză, abordarea problemelor organizării și conducerii nu se poate realiza științific decît cu respectarea condiției de simultaneitate și ținînd seamă de raportul lor dialectic.

Dat fiind faptul că în elaborarea definiției de mai sus privind organizarea s-a pornit de la problemele fundamentale ale teoriei sistemelor, devine posibil ca ea să fie asociată oricărui sistem social-economic, indiferent de dimensiunile și importanța acestuia.

Paul CONSTANTINESCU
Gh. NISTORESCU

[2]) Vezi și : St. Bîrlea, Inițiere în cibernetica sistemelor industriale. Ed. tehnică, București, 1975 ; E. Niculescu-Mizil, Funcția cantității de informație în stabilitatea unui sistem social, Ed. Academiei R.S.R., București, 1979.

[3]) M. Drăgănescu, Profunzimile lumii materiale, Ed. politică, București, 1979.

V. I. LENIN – 110 ani de la naştere

Forţa de atracţie a operei leniniste — spiritul revoluţionar, creator

LA 22 APRILIE se împlinesc 110 ani de la naşterea marelui teoretician şi strateg revoluţionar, Vladimir Ilici Lenin. De numele lui se leagă înfăptuiri social-politice de istorică însemnătate ca întemeierea Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, lichidarea regimului ţarist, victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, edificarea primului stat din lume al muncitorilor şi ţăranilor. În conştiinţa contemporană V. I. Lenin s-a impus, totodată, ca personalitate de excepţie, prin creaţiile sale ştiinţifice, de o imensă valoare, în domeniul teoriei economice marxiste, al îmbogăţirii filozofiei materialist-dialectice şi istorice şi al elaborării unei noi teorii a revoluţiei socialiste.

Numele lui V.I. Lenin a fost cunoscut, iar scrierile sale au fost răspîndite printre socialiştii români, încă la începutul secolului nostru. În marile încleştări de clasă din timpul revoluţiei din Octombrie, revoluţionarii români au luptat cu arma în mînă pentru apărarea cauzei drepte a proletariatului rus. Aceste luminoase tradiţii de luptă revoluţionară au fost amplu dezvoltate şi ridicate pe o nouă treaptă, în anii grei ai războiului antihitlerist şi, ulterior, în anii victorioasei revoluţii şi construcţii socialiste în ţara noastră.

Întreaga sa viaţă şi personalitate constituie un exemplu elocvent de slujire devotată a intereselor şi aspiraţiilor celor mai profunde ale clasei muncitoare, ale oamenilor muncii, o pildă vie de luptă consecventă împotriva oricăror forme de asuprire socială şi naţională, de gîndire cutezătoare pusă în slujba transformării revoluţionare a societăţii. V.I. Lenin a dezvoltat într-un spirit creator tezaurul de gîndire a lui Marx şi Engels, îmbogăţind materialismul dialectic şi istoric, socialismul ştiinţific, întreaga teorie a revoluţiei şi construcţiei sociale, în concordanţă cu cerinţele istorice ale etapei în care a trăit. El a văzut în concepţia teoretică marxistă o călăuză vie în lupta revoluţionară.

Forţa exemplară de atracţie a operei leniniste rezidă în funciara sa adversitate faţă de dogme şi tipare, în promovarea consecventă a spiritului creator în cunoaşterea şi transformarea realităţii. Relevînd această trăsătură dominantă a gîndirii şi practicii leniniste, conducătorul partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, sublinia : „Adversar al oricărei rigidităţi în gîndire, Lenin a văzut în marxism nu o colecţie de dogme, de teze intangibile şi etern valabile, ci o călăuză vie în acţiune, o concepţie şi o metodă dialectică revoluţionară care se îmbogăţeşte continuu în confruntarea permanentă cu practica socială, prin generalizarea a tot ce este nou în dezvoltarea societăţii şi în cunoaşterea umană".

O astfel de înţelegere de către V.I. Lenin a raportului dintre teorie şi practică, evidenţiază pregnant expresia reală şi semnificaţia consecvent revoluţionară a spiritului creator al leninismului. În perspectiva istoriei aceasta reprezintă, neîndoielnic, cea mai preţioasă moştenire pe care V.I. Lenin a transmis-o posterităţii.

În lume au avut loc transformări profunde a căror dominantă o constituie lupta revoluţionară pentru eliberarea omului şi popoarelor de asuprire socială şi naţională, pentru dreptul de a fi stăpîni pe propria lor soartă, pentru progres economic şi social. În epoca contemporană partidele comuniste şi muncitoreşti îşi desfăşoară activitatea în condiţii istorice, sociale şi economice diferite de la o ţară la alta, fiind confruntate cu numeroase probleme specifice, ceea ce a impus, în mod obiectiv, ca fiecare partid să-şi elaboreze în mod independent de sine stătător linia politică internă şi externă, să găsească soluţii concrete şi modalităţi adecvate luptei revoluţionare de construire a noii orînduiri şi asigurare a progresului economico-social.

Partidul Comunist Român valorifică plenar o atare moştenire, aplicînd creator, la condiţiile actuale, proprii ţării noastre, spiritul ideologiei revoluţionare ctitorite şi reprezentate cu strălucire de K. Marx, F. Engels şi V.I. Lenin. Un rol hotărîtor l-a avut şi îl are, în această privinţă, secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, căruia îi revine meritul istoric de a fi deschis cîmp larg de dezvoltare gîndirii creatoare, de a fi stimulat abordări novatoare ale problemelor izvorîte din practica socială şi de a fi urmărit rezolvarea lor prin adoptarea de soluţii menite să asigure neîntrerupt progresul social şi economic.

Documentele adoptate la Congresele IX, X, XI şi XII, la Conferinţele naţionale ca şi alte documente importante de partid, îndeosebi Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism reprezintă expresia marxism-leninismului creator în România. În cuprinsul acestor documente îşi găseşte o vie oglindire gîndirea revoluţionară profundă, de un realism lucid ilustrînd capacitatea de a scruta fenomenele noi din viaţa social-economică, de a îmbogăţi tezaurul teoriei revoluţionare cu idei, teze şi concepte novatoare, originale ; în acelaşi timp ele reflectă capacitatea partidului nostru de a integra aceste idei, teze şi concepte în perspectiva unei strategii şi tactici unitare, adînc ancorate în realităţile actuale şi de viitor ale României socialiste.

Străină atît dogmatismului, cît şi voluntarismului, gîndirea partidului nostru oferă un exemplu elocvent de cunoaştere şi folosire a legilor obiective de dezvoltare a societăţii şi de fundamentare profund ştiinţifică a politicii de construire a socialismului în patria noastră. Ideile leniniste referitoare la domeniul relaţiilor naţionale dobîndesc în zilele noastre o deosebită actualitate : „Pentru a face să dispară neîncrederea maselor muncitoare din ţările asuprite faţă de proletariatul din statele care le-au asuprit, e necesară desfiinţarea oricăror privilegii ale oricărui grup naţional, egalitatea deplină în drepturi a naţiunilor şi recunoaşterea dreptului la despărţire şi la formarea de state independente pentru colonii şi naţiunile lipsite de egalitate în drepturi". *) Întemeindu-se pe principiile revoluţionare ale dreptului fiecărui popor la autodeterminare, pe viziunea ştiinţifică asupra dialecticii generalului şi particularului în construcţia socialistă, partidul nostru fundamentează dreptul inalienabil al fiecărui partid al clasei muncitoare de a aplica creator legităţile generale ale dezvoltării sociale la condiţiile concrete şi la specificul social-istoric al fiecărei ţări.

Succesele obţinute în uriaşul efort desfăşurat pentru traducerea în viaţă a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, marile victorii repurtate în edificarea noii societăţi au pus în evidenţă capacitatea de a aplica în mod creator legităţile generale la particularităţile ţării noastre, experienţa partidului nostru de a rezolva problemele complexe ale construcţiei socialiste. Vasta experienţă revoluţionară, înaltele sale calităţi de militant comunist, adînca cunoaştere a realităţilor lumii contemporane i-au conferit secretarului general al partidului nostru, tovarăşului Nicolae Ceauşescu, un rol proeminent în dezvoltarea şi îmbogăţirea teoriei şi practicii construcţiei socialiste, în promovarea cauzei socialismului, libertăţii naţionale, păcii şi colaborării între popoare. Realizările remarcabile dobîndite în construcţia societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României, prestigiul şi recunoaşterea internaţională de care se bucură politica de pace şi înţelegere între popoare pe care o desfăşoară ţara noastră constituie omagiul revoluţionar pe care comuniştii români, întregul nostru popor îl aduc memoriei lui V.I. Lenin cu prilejul aniversării zilei sale de naştere.

dr. Gheorghe DOBRE

*) **V. I. Lenin.** Opere complete, vol. 38, pag. 427. Ed. politică, Buc. 1966.

NOUA CALITATE ÎN ACTIVITATEA ECONOMICO-SOCIALĂ ŞI ECONOMISIREA

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 şi orientările de perspectivă pînă în 1990, ansamblu strategic de mare amploare şi însemnătate pentru evoluţia ţării noastre spre comunism pun în faţa întregului nostru popor sarcini de o complexitate deosebită. Este vorba de ridicarea productivităţii muncii, a eficienţei tuturor activităţilor sociale în aşa fel încît acestea să devină efectiv sursa bogată a creşterii venitului naţional, a nivelului de trai material şi spiritual. Mai mult însă decît o continuă şi ritmică adăugare cantitativă la suma bunurilor create de inteligenţa şi munca întregului popor, documentele Congresului al XII-lea ridică la rang de principiu director imperativul saltului calitativ în activităţile economico-sociale din toate domeniile.

Pusă pentru prima dată de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu în preajma Conferinţei Naţionale a P.C.R. din decembrie 1977 — ca un moment de răscruce în primul cincinal al afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice în ţara noastră — cerinţa noii calităţi a muncii devine fundamentală în cincinalul 1981—1985. Ca îmbunătăţire a tuturor rezultatelor muncii, noua calitate este determinată direct de creşterea responsabilităţii maselor largi. Ea nu vizează, deci, numai componente „tehnice" ci, în primul rînd, umane, transformarea calitativă fiind urmărită **concomitent în toate domeniile de activitate.** Tocmai pe această bază, odată cu dezvoltarea accelerată a forţelor de producţie, a industrializării şi introducerii revoluţiei tehnico-ştiinţifice se va putea depăşi nivelul de ţară în curs de dezvoltare, realizîndu-se o competitivitate economică crescută şi un nivel de trai superior.

Noua calitate implică şi **regîndirea** unor concepte economice şi social-politice, operaţionalizarea lor, adecvarea lor la nou : ea presupune perfecţionări în planificare, noi dimensiuni ale coeficienţilor economici, restructurări în sistemul organizatoric al economiei şi, mai larg, aprofundarea sistemului democratic, tocmai pentru realizări superioare în productivitatea şi eficienţa muncii, a tuturor activităţilor, atît pe termen scurt cît şi, mai ales, mediu şi lung în vederea unei **ritmicităţi nestînjenite a salturilor calitative.**

În acest context, articolul de faţă se ocupă tocmai de un aspect nou ce credem că intervine în strategia noii calităţi şi care are un rol decisiv în ridicarea nivelului activităţii economice : **economisirea.** Într-o abordare teoretică, materialist-dialectică, economisirea ar putea fi definită ca acea acţiune umană, subiacentă oricărei acţiuni sociale, prin care ansamblul resurselor acţiunii sociale respective este astfel investigat, organizat, prelucrat şi folosit încît în urma acţiunilor complexe asupra lor să rezulte atît produse materiale sau spirituale a căror cantitate şi calitate să permită reluarea acţiunii sociale, a producţiei la un nivel cantitativ şi calitativ lărgit (mai înalt) cît şi o eliberare cît mai mare a oamenilor din servitutea muncii fizice, în general din procesul de producţie nemijlocit, mărirea timpului lor liber şi transformarea lor în personalităţi creatoare, la nivel de masă. Aceste consecinţe ale economisirii reprezintă în acelaşi timp criteriile ei luate însă numai împreună. Este evident că dacă resursele sînt gospodărite şi prelucrate astfel încît rezultatul muncii să permită o reproducţie economică lărgită capabilă să încorporeze în sine „în mers" datele noi ale ştiinţei etc., atunci producţia este economicoasă, îndeplineşte un criteriu de economicitate. Dar acest criteriu nu este suficient. Economisirea înseamnă utilizarea socială a resurselor (naturale şi artificiale, materiale şi spirituale) în aşa fel încît să transfere forţă de muncă din ce în ce mai numeroasă din procesul de producţie nemijlocit, asigurînd satisfacerea cît mai deplină a condiţiilor pentru manifestarea creatoare a acesteia. Un sistem economic este economicos în condiţiile în care asigură valorificarea superioară a resurselor, printr-un grad înalt de prelucrare cît mai mediat-complexă, degajează activitatea creatoare a omului, care astfel, nu mai este strict determinat de nevoile sale fundamentale de supravieţuire, ducînd la acel „imperiu al libertăţii" de care vorbea Engels.

Acest din urmă aspect atrage atenţia asupra faptului că, în ultimă instanţă, criteriul activităţii economice economicoase se găseşte firesc, în **sensurile sistemului social** ca atare. Tocmai din această cauză, economicitatea devine o particularitate esenţială nu a uneia sau altei activităţi ci a întregului sistem economic prin intermediul căruia omul intră în „schimbul de materie şi energie cu natura" (K. Marx), şi deci, a unui anumit sistem economico-social. Pentru că, după cum se ştie, schimbul de materie şi energie dintre om şi natură se realizează în cadrul unor relaţii sociale bine definite care favorizează sau frînează acest schimb. Într-o înţelegere dialectică consecventă, discutarea economicităţii depăşeşte deci nivelul acţiunii economice hic et nunc, chiar al sistemului economic, chiar al relaţiilor economice internaţionale ; pe toate acestea le integrează organic într-o concepţie largă, unitară, de perspectivă asupra sistemului social, într-o **concepţie revoluţionară asupra viitorului şi asupra sensurilor evoluţiei omenirii.** Nu este întîmplător faptul că accentul dramatic al lumii contemporane asupra restructurării şi democratizării relaţiilor internaţionale, asupra noii ordini economice şi politice mondiale a pornit tocmai de la imperativul surmontării, la diferitele niveluri naţionale, a problemelor legate de depăşirea nivelului economiilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, cu o slabă productivitate a muncii, cu o insuficientă şi neeconomicoasă folosire a resurselor etc.

Economicitatea este o particularitate a relaţiilor sociale şi nu o proprietate a lucrurilor. Un obiect poate căpăta atributul de economicos numai prin folosirea sa de către om în cadrul unui **sistem** de folosire economicoasă. Aceasta înseamnă că obiectul respectiv şi omul nu sînt legaţi printr-o unică linie directă ci această legătură face parte dintr-o reţea complexă de conexiuni inverse combinate în care economicitatea unei legături e în funcţie nu numai de economicitatea altei sau altor legături ci de cea a întregului **sistem.** Mai mult, economicitatea unei legături (a unui aspect al producţiei etc.), nu are decît un caracter relativ dacă nu este legată de un sistem economicos global.

Datorită puterii politice şi economice colective, unitare, a oamenilor muncii socialismul este potenţial tocmai un astfel de sistem, permite gospodărirea colectivă raţională a întregii avuţii a societăţii atît **materiale cît şi creativităţii forţei de muncă.**

În cadrul societăţii socialiste cerinţele de economicitate nu constituie doar răspunsul la criza de materii prime şi energie ci, fără îndoială, reflectă o maturizare teoretică şi practică a modului de concepere a economiei, a construirii socialismului.

Principial, socialismul, prin sistemul său de relaţii structurale, prin noile concepţii pe care le promovează este o societate care limitează risipa şi în care organizarea raţională, ştiinţifică introduce criteriile economicităţii în întreaga viaţă economico-socială. Desigur că acest proces dificil, care se înfăptuieşte odată cu dezvoltarea şi maturizarea tuturor forţelor socialismului, nu este nici automat, nici liniar, lipsit de contradicţii. Iar problemele care se pun astăzi în ţara noastră, care construieşte societatea socialistă multilateral dezvoltată, în contextul imperativului depăşirii rapide a nivelului de ţară în curs de dezvoltare şi a ajungerii din urmă a ţărilor cu dezvoltare economică medie şi apoi a celor economiceşte dezvoltate, reliefează încă o dată, cu pregnanţă, cerinţa abordării consecvent-revoluţionare unitate a tuturor aspectelor sociale ale orînduirii pe care o făurim. Din ansamblul documentelor de partid se pot discerne şi precizările cu privire la realizarea economicităţii activităţilor economico-sociale în noul context al cincinalului 1981—1985. Astfel, ritmul înalt de creştere a industriei, de 9—10 la sută, este conceput în condiţiile restructurării dezvoltării industriale. **„Se va pune un accent mai mare pe ramurile industriale cu un consum de combustibil şi energie mai redus, iar industria prelucrătoare va asigura o valorificare superioară mai înaltă a materiilor prime şi materialelor de care dispunem... Se va renunţa la unele capacităţi de producţie existente din categoria celor mari consumatoare de petrol şi energie sau se vor reduce la strictul necesar"** [1]). Acest aspect implică o redimensionare atît a spaţiilor tehnologice, a maşinilor şi utilajelor cît şi a produselor finite, o creştere a calităţii produselor, a performanţelor lor tehnice. **„Trebuie să se asigure perfecţionarea standardelor în pas cu noile tendinţe ale progresului tehnic, dotarea unităţilor cu echipamente de măsură şi testare, întărirea controlului tehnic pe toate fazele procesului de producţie"** [2]).

În al doilea rînd accentul pus pe aplicarea rezultatelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, sporirea posibilităţilor materiale, inclusiv financiare, necesare acesteia sînt în funcţie directă de

recuperarea și refolosirea materialelor, de economisirea lor, astfel încît acestea vor reprezenta, în optica partidului nostru, mai mult decît ne va da întreaga industrie minieră și va depăși cu mult importul de materii prime și materiale.

În sfîrșit, eliminarea risipei este o acțiune care trebuie desfășurată pe întreg procesul de producție, presupunînd ca o latură deosebit de importantă recondiționarea subansamblelor și utilajelor, prelungirea duratei de funcționare a tuturor fondurilor fixe, în așa fel încît să poată fi folosite la maximum.

E cunoscut faptul că, încă înaintea apariției crizei de energie și materii prime documentele Partidului Comunist Român, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, au prevăzut direcții de acțiune în economie și întreaga viață socială menite să înlăture risipa resurselor umane și materiale, să introducă o reală economicitate, criterii științifice în toate domeniile de activitate. În acest context, după Congresul al IX-lea, a fost creată pe plan teoretic, dar și practic, o strategie unitară a **valorificării superioare a resurselor materiale** în ceea ce privește gospodărirea și prelucrarea industrială avansată a acestora pe baza soluțiilor tehnice înaintate și a muncii complexe, dezvoltarea industriilor înlocuitorilor sintetici, reducerea consumurilor specifice, reproiectarea produselor, valorificarea subproduselor, a materiilor prime secundare, deșeurilor etc.

În acest context, răspunsul la dezideratul economisirii este indisolubil legat de rolul crescînd al științei, chemată să contureze soluții de rezolvare pentru sarcinile trasate de partid. Astfel, după cum se știe, documentele de partid prevăd că pînă în 1990 să eliminăm dependența țării noastre de fluctuațiile conjuncturale ale resurselor de materie primă și energie de pe plan mondial. Desigur că pentru realizarea acestui deziderat cercetarea științifică acționează pe multiple planuri: identificarea și punerea în valoare a noi resurse de materii prime și energie, găsirea procedeelor tehnologice care să permită folosirea lor intensivă dar și extensivă, economisirea, recuperarea și reciclarea tuturor materiilor prime și materialelor ce rezultă atît din procesul de producție cît și din cel de consum. În acest sens, cercetarea științifică va trebui să rezolve marea problemă a hiatusurilor între diferitele verigi ale producției și consumului — care sînt, credem, principala cauză a pierderilor și risipei. Ori aceasta este o sarcină prioritară atît a cercetării aplicative cît și a celei fundamentale, de perspectivă. Aceasta din urmă va putea depăși printr-o viziune unitară stilul soluțiilor fragmentate, sectoriale — care pot duce la risipă în sectoarele vecine și să ofere soluții unitare de economisire ciclică, permanentă a materiilor prime, materialelor, energiei. În sfîrșit, cercetarea trebuie să evidențieze legătura indisolubilă dintre procedeele tehnologice economicoase, organizarea științifică a muncii și adîncirea procesului de autoconducere muncitorească, creșterea responsabilității colectivelor de oameni ai muncii față de toate circumstanțele vieții lor, legătură care este singura armă eficace împotriva limitelor obiective sectoriale temporare de introducere accelerată a progresului științifico-tehnic.

Pentru întreaga lume, deci și pentru țara noastră, economisirea devine răspunsul — încă nesoluționat în întregime — la problema globală a crizei de materii prime și energie, a crizei creșterii economice, deci, în ultimă instanță, a progresului. Din ce în ce mai acut se pune problema — cu implicații directe atît în sfera opțiunilor naționale cît și în cea a relațiilor internaționale — a trecerii la un nou model de producție și consum, cu noi mijloace operaționale, dar și cu o nouă conștiință a producției și consumului. Socialismul neagă principial manifestările de risipă, fiind o societate bazată pe un nou tip de relații de producție, dar tocmai noutatea ca și mijloacele slabe au făcut ca un timp, și în socialism să se repete unele din „istoricele greșeli" ale modelului capitalismului în privința consumului de materii prime și energie, cu implicații și asupra ecologiei.

În țara noastră, încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R., dar mai ales de la Congresul al XI-lea și elaborarea Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, strategia de construire a socialismului a înglobat nu numai aspectul depășirii greșelilor în domeniul ecologiei, materiilor prime etc., ci, mai ales aspectul demonstrării în fapt a superiorității istorice a socialismului în întreaga viață economico-socială, a construirii sale multilaterale. În acest sens, prevederile de o deosebită importanță ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, bazate puternic pe știință, sînt menite tocmai să direcționeze și să impulsioneze trecerea accelerată la o nouă calitate a tuturor activităților, înfăptuirea principiilor și dezideratelor inerente socialismului multilateral dezvoltat și comunismului.

Desigur însă că, impactul științei în rezolvarea problemei materiilor prime și energiei, concret a economisirii, nu se rezumă la găsirea procedeelor tehnologice de eliminare a risipei. Știința va trebui, cum spuneam mai sus, să ajute la conturarea unei noi conștiințe, a unei noi psihologii a oamenilor muncii, atît în producție cît și în consum, față de „utilizare" în general, față de schimbul lor de materii și energie cu natura.

Din acest punct de vedere știința va trebui să contribuie la fundamentarea rațională a atitudinilor psihologice legate de economia permanenței. „Economia tranzienței" către care s-a îndreptat vertiginos societatea capitalistă „de consum", euforia irațională a folosirii lucrurilor inutile, a degradării, a perisabilității, a non-valorii lucrurilor create de oameni sînt astăzi infirmate tot mai puternic de ansamblul problemelor globale ale omenirii, de interdependența acestora (dezarmare—dezvoltare—noua ordine economică și politică internațională, materii prime—economie etc.). Infirmarea modelului capitalist al societății de consum, atît prin contradicțiile interne din ce în ce mai accentuate din țările capitaliste cît și prin acutizarea problemelor globale, implică și ideea depășirii mentalităților legate de el. În societatea noastră socialistă, ca un corolar al viziunii științifice despre raportul dintre progresul tehnico-științific, noile necesități, crearea și utilizarea unor bunuri din ce în ce mai perfecționate, este tocmai viziunea filozofică raționalistă și umanistă despre pierderea incomensurabilă, prin risipă, a creației maselor de oameni ai muncii. Tocmai de aceea, în documentele noastre de partid sînt prevăzute direcții concrete de investigare și determinare științifică a nevoilor, de corelare a aspirațiilor individuale cu nevoile generale spre progres ale societății, de educare multilaterală a oamenilor muncii.

Se impune deci aprecierea după care mobilizarea oamenilor muncii spre acțiuni economico-sociale care să nege risipa în toate domeniile urmează unui proces de conștientizare, de explicare complexă a fenomenului. **În primul rînd,** trebuie să se clarifice faptul că deși problema globală a materiilor prime și energiei a explodat abia în zilele noastre, economisirea nu este doar o soluție temporară, de conjunctură, ci trebuie să devină **o atitudine permanentă** în toate activitățile economico-sociale. Aceasta pentru că, chiar dacă actuala criză se va rezolva într-o anumită perioadă de timp, permanența atitudinii economicoase derivă din înțelegerea caracterului ireparabil al pierderilor care au loc prin risipă, ceea ce înseamnă o anihilare a muncii umane și o diminuare a posibilităților manifestării creatoare a oamenilor muncii.

În sfîrșit, este de maximă importanță înțelegerea faptului că atitudinea economicoasă este profund patriotică, duce în mod direct la accelerarea mersului ascendent al țării noastre, iar în acest sens, comportamentul economicos are și rezonanțe internaționaliste, contribuind la rezolvarea marilor probleme mondiale care ne stau azi în față. În această ordine de idei se impune sublinierea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** în care aspectul patriotic al economisirii are un puternic sens prospectiv: **„Nici generațiile noastre, nici alte generații nu vor putea să consume oricît, în neștire. Înseși limitele planetei noastre vor determina oamenii să se gîndească la acest lucru"**[3]. O atitudine rațională, economicoasă față de ansamblul resurselor societății este deci o chezășie pentru dezvoltarea armonioasă a generațiilor viitoare, pentru însăși supraviețuirea speciei umane. **„Trebuie să fim conștienți de faptul că istoria va reține, iar generația noastră va fi judecată nu atît după cît s-a consumat la un moment dat în societate, ci mai ales după ce s-a făcut pentru a asigura progresul rapid și multilateral al României, pentru a asigura un viitor fericit, comunist, națiunii noastre"**[4]. În această optică, știința, științele sociale în special sînt chemate să contribuie la integrarea în conștiința socialistă a atitudinii economicoase în orice proces și față de orice rezultat al muncii umane. Atitudinea responsabilă, economicoasă, poate fi considerată o latură esențială a conturării noii calități a muncii și vieții. Și în acest sens, prevederile cincinalului viitor ca și cele de perspectivă deschid cîmp nelimitat concretizării noii calități în toate activitățile într-o nouă calitate a civilizației, într-un nou profil al omului.

Se poate spune deci, că, în concepția partidului nostru economisirea presupune o viziune sistemică și prospectivă în construi-

dr. ANA BAZAC

(Continuare în pag. 21)

[1] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara Comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 4—5 iulie 1979, București, Ed. politică, 1979, p. 7.

[2] **Nicolae Ceaușescu** — Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile viitoare ale partidului, București, Ed. politică 1979.

[3] **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, București, Ed. politică, 1977, p. 742.

[4] **Nicolae Ceaușescu** — op. cit., vol. 14, Buc., Ed politică, 1976, p. 596.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

SENSUL PROCAPITALIST AL „ANTIECONOMISMULUI" „NOII DREPTE" (II)

„ANTIECONOMISMUL" atît de ambiguu şi de nedefinit al „noii drepte" este legat, totodată, de respingerea ideii egalităţii sociale ca şi de promovarea inegalităţii şi elitismului sub masca susţinerii „dreptului la diferenţă", folosind într-un mod denaturat datele biologiei contemporane, ale geneticii îndeosebi. În viziunea „noii drepte" – ca şi a reprezentanţilor „noii filozofii" – ideea egalizării sociale este socotită, pasămite, de esenţă totalitară, generînd, cică, uniformizarea oamenilor. În acest cadru Alain de Benoist consideră că spiritul egalitar şi cel economic merg mînă în mînă pentru că, spune el, „orice materialism este egalitar" [1]). Pe baza acestor raţionamente A. de B. desprinde concluzia că „marxismul" (socialismul n.n.) şi „burghezismul" sînt forme ale aceluiaşi materialism egalitarist, masificator, deosebirile dintre aceste sisteme nemaifiind demne de luat în consideraţie. Iată deci precizat un obiectiv de clasă pe fondul unor consideraţii cețoase, confuze, ambigue.

Să vedem, mai pe larg, de unde provine în fond „antieconomismul" reprezentanţilor „noii drepte"? Vine el oare din încercarea de a evita reducţionismul, aşa cum atît de des aceştia o declară? Nicidecum. El provine din promovarea unui nou reducţionism, a unui reducţionism rafinat, idealist, de ordin cultural care combătînd „economismul" nu mai ia în considerare rolul economiei şi al legilor ei în explicarea dezvoltării societăţii şi a omului, a proceselor lumii contemporane. Omul este definit de reprezentanţii „noii drepte" ca fiinţă culturală, dar în aşa fel încît totul este socotit fapt cultural în societate. Cultura, arată A. de B., „este natura pe care omul, între alte naturi posibile, şi-a dat-o şi prin care el s-a constituit ca om" [2]). Interpretîndu-se în acest mod sensul termenului de cultură – cu toate că în alte contexte Alain de Benoist îl defineşte într-un sens mult mai restrictiv – cultura nu mai apare ca un produs social, istoric, ci ea se integrează condiţiei ontologice a omului. O asemenea relaţie este rezultatul preluării întocmai a viziunii spengleriene, într-o anumită măsură biologistă, despre cultură şi despre istorie. Cultura, acoperind întreaga activitate umană, nu mai putem face distincţie (sic!) între acte propriu-zis culturale şi nonculturale, extra şi anticulturale. Între altele se estompează astfel faptul că munca în genere şi diversele munci concrete nu sînt în întregime şi în orice condiţii acte de cultură; există muncă şi muncă, muncă însoţită de actul creaţiei şi muncă alienată, abrutizantă, făcută din constrîngere exterioară. În acelaşi timp, într-o anume direcţie şi în această etapă de dezvoltare a societăţii umane, munca ţine în primul rînd de activitatea practică, materială, nemijlocită; a o defini pur şi simplu ca fapt de cultură înseamnă a nu mai ţine seama de specificul ei.

Această lărgire, în diferite contexte, a sensului conceptului de cultură, integrat tale-quale în însăşi natura omului şi acoperind toate activităţile sale, îi serveşte lui Alain de Benoist pentru a trece cu vederea dimensiunea omului de fiinţă practică în primul rînd şi latura materială a societăţii care pentru a exista şi a se dezvolta, inclusiv pe plan cultural, trebuie mai întîi să producă şi să asigure progresul economic şi social. Această absolutizare a factorului cultural constituie modalitatea prin care se încearcă să se găsească un nou sens, un nou criteriu de orientare într-o societate care nu se mai poate legitima prin sine, prin ceea ce ea este şi întreprinde în plan practic.

FIŞE

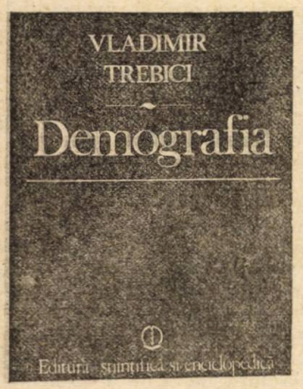

● *Apariţia de aleasă ţinută ştiinţifică a volumului „Demografia" – autor Vladimir Trebici –, la EDITURA ŞTIINŢIFICĂ şi ENCICLOPEDICĂ se înscrie ca o contribuţie însemnată în seria lucrărilor originale consacrate studiului populaţiei. Cartea abordează, în manieră sintetică, problemele de bază ale demografiei. Este, astfel, analizat aparatul metodologic general utilizat în studiul populaţiei – sistemul informaţional al demografiei, metodele de investigaţie demografică etc. – deopotrivă cu mijloacele specifice de cercetare a unor fenomene şi procese demografice: mortalitate, nupţialitate divorţialitate, fertilitate. Relevînd implicaţiile profunde şi de amplă deschidere în timp pe care structura unei populaţii, tendinţele sale evolutive le au asupra dezvoltării de ansamblu a societăţii, autorul consacră un capitol de carte analizei populaţiei în lumina caracteristicilor sale social-economice – nivel de instruire, distribuţia pe medii rural şi urban, populaţie activă şi inactivă etc.*

Analiza ce se întreprinde în volum nu este cantonată exclusiv în plan conceptual abstract; autorul a urmărit, în aceeaşi măsură, să surprindă evoluţii şi schimbări structurale ce caracterizează populaţia atît la nivel mondial cît şi naţional. În această viziune, capitolul final al lucrării este consacrat populaţiei României, evoluţiilor sale specifice privite la scară istorică, deopotrivă cu transformările realizate şi prevăzute a se realiza ca urmare politicii demografice promovate de partidul şi statul nostru.

Dezvoltare teritorială

● *Prin natura sa complexă, ca suport şi cadru de desfăşurare a oricărei activităţi, teritoriul constituie un element hotărîtor în procesul dezvoltării economico-sociale, în eficienţa cu care sînt alocate resursele, opinează Pavel Hoffmann în articolul „Priestorove hl'adiska efectivnosti spolocenskeho reprodukoneho procesu" (Aspecte teritoriale ale eficienţei procesului de reproducţie socială) publicat în numărul 1/1980 al revistei cehoslovace EKONOMICKY CASOPIS. Cu toate acestea, arată P.M., factorul teritoriu nu este apreciat, în planificarea şi conducerea proceselor economico-sociale, pe măsura importanţei sale. Se afirmă frecvent, apreciază P.H., un mod de a gîndi care operează o distincţie artificială între „eficienţa globală" considerată la nivel macroeconomic şi exprimată prin concepte cu grad înalt de abstractizare şi eficienţa activităţilor economice care se desfăşoară la nivel teritorial. Or, complexitatea tot mai accentuată a procesului de dezvoltare, importanţa valorificării eficiente a tuturor resurselor – materiale şi umane – din fiecare zonă impune, cu o tot mai mare acuitate, încorporarea totală a aspectelor teritoriale în planificarea macroeconomică. Pornind de la aceste realităţi, opinează P. H., trebuie conceput şi realizat un sistem de planificare şi conducere care să asigure o îmbinare mai riguroasă, funciară a obiectivelor dezvoltării teritoriale cu cele prefigurate la nivel macroeconomic realizîndu-se creşterea eficienţei în toate verigile respective, cît şi în ansamblu.*

Impactul militar asupra mediului

● *WARFARE IN A FRAGIL WORLD. MILITARY IMPACT ON THE HUMAN ENVIRONMENT. (Război într-o lume fragilă. Impactul militar asupra mediului înconjurător) este titlul unui nou volum editat de Institutul internaţional de cercetări în problema păcii din Stockholm – SIPRI. Lucrarea îşi propune să evalueze măsura în care diverse tipuri de activităţi militare afectează calitatea mediului înconjurător la nivel planetar şi toto-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Iată deci că sursa „antieconomismului" „noii drepte" o constituie un nou reducționism, de data aceasta unul idealist ; acesta este la fel sau chiar mai păgubitor decît „economismul" însuși în înțelegerea societății și a evenimentelor istorice. Pentru a ne da seama de aceasta ne vom referi la explicația dată de protagoniștii noii drepte unui fenomen atît de complex, precum este criza actuală a societății capitaliste, în care dimensiunea economică se împletește strîns cu dimensiunea socială, politică, culturală și umană, fiind și o criză a înseși valorilor și condiției omului în capitalismul contemporan.

Dar, din unghiul de vedere al reducționismului idealist al „noii drepte" această criză nu ne mai apare ca o criză a civilizației și a societății, ci ca una interioară ființei noastre, ca o criză a „civilizației interioare", cum se exprimă Louis Pauwels [3]). Evenimentele și problemele lumii actuale nu mai sînt deci de natură economică, social-politică, ci, vezi bine, de natură „metapolitică", de ordin cultural cum se exprimă deopotrivă cei doi protagoniști ai „noii drepte" la care ne-am referit. Tocmai în acest sens Alain de Benoist, arăta în prefața la cartea citată că „problemele-cheie ale timpului nostru sînt mai întîi probleme culturale".

Oricît de importante ar fi aceste probleme de ordin cultural — și trebuie să subliniem ca un merit al reprezentanților acestei orientări, ca și al altor gînditori contemporani, că atrag atenția asupra lor — ele nu pot constitui însă un motiv de a subestima rolul factorilor economici și politici, ele nu se pot substitui acestor factori. O analiză multilaterală și științifică, ferită de orice reducționism, impune a lua în considerare în înțelegerea lumii contemporane cel puțin principalele coordonate economice, sociale, politice, culturale și umane ale unui eveniment sau proces. O asemenea abordare multilaterală, lipsită de orice fel de reducționism, atît de unul materialist vulgarizator, „economicist, cît și de un reducționism „rafinat", dar tot atît de păgubitor ca și primul pentru înțelegerea științifică a fenomenelor sociale a întreprins-o Marx. El nu a promovat un spirit „economicist" nici măcar în lucrările sale economice, cum este inegalabila sa operă „Capitalul". Se cuvine să reamintim ceea ce spunea Lenin despre Capitalul lui Marx — care explicînd structura și dezvoltarea acestei formațiuni sociale prin relațiile de producție „a urmărit totodată pretutindeni și în permanență structurile corespunzătoare acestor relații de producție dînd trup și sînge acestui schelet" [4]). Asemenea aprecieri privind superioritatea metodologică a marxismului abundă și în referirile unor personalități nemarxiste din domeniul științelor sociale contemporane. Marxismul, arăta în acest sens cunoscutul filozof și politolog Raymond Aron care nu poate fi bănuit în nici un caz de simpatie pentru socialism, „degajă realitatea din întreg, acordîndu-i o semnificație", în analiza căreia „Procesiunea regimurilor sociale, indispensabilă acestei deveniri a omului, va căpăta o semnificație într-o istorie totală (totală nu în sensul că ea reține toate faptele, ceea ce este absurd, ci în sensul că ea le raportează pe toate la adevărul despre om" [5]). Și am putea continua cu citarea unor astfel de păreri din partea unor autori nemarxiști, care pun în evidență valențele deopotrivă metodologice și umaniste ale conceptului marxist de totalitatea socială, concept ce permite o analiză științifică multilaterală, deschiderea fără restricție, spre diverse științe despre om și societate. Asemenea aprecieri sînt de natură să arunce o lumină necruțătoare asupra inconsistenței unor acuzații aduse marxismului de reprezentanți ai „noii drepte", cum sînt cele de „economism". Ceea ce face însă să apară și mai inoperantă și nerealistă așa zisa teorie „antieconomistă" la care ne-am referit.

prof. dr. Ion FLOREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[1]) A. de Benoist, Le paradigme de la culture, op. cit., p. 160.
[2]) Ibidem, pag. 217.
[3]) Louis Pauwels, op. cit., p. 178.
[4]) **V. I. Lenin,** Opere complete, vol. 1. Ed. politică, 1960, p. 137.
[5]) Raymond Aron, Dimensions de la Conscience historique, Librairie Plon, 1961, p. 26.

---

dată să surprindă modul în care acest gen de activități influențează echilibrul ecologic în funcție de caracteristicile unor mari unități geo-climatice : zona temperată, tropicală, deșertică, arctică, insulară și oceanică. Impactul militarizării tot mai accentuate a lumii moderne asupra mediului înconjurător are un caracter complex — se arată în studiu. Un prim aspect, bine cunoscut, îl constituie sumele exorbitante alocate înarmării în dauna și a unor acțiuni de protejare a echilibrului ecologic. Pot fi enumerate, după cum se subliniază în volum, și alte efecte mai directe : scoaterea din circuitul productiv a unor însemnate suprafețe agricole, dezvoltarea și perfecționarea unor arme ce urmăresc nemijlocit deteriorarea mediului — arme chimice, bacteriologice, metode de contaminare a apei, a aerului etc. Simpla lor existență, chiar și în cazul în care aceste mijloace de distrugere nu sînt utilizate efectiv, constituie o reală primejdie pentru calitatea mediului, și deci pentru existența umană atît prin acumularea unui stoc uriaș de substanțe nocive ce nu pot fi neutralizate, cît și prin imposibilitatea prevenirii unor accidente cu urmări incalculabile.

Politică tehnologică

● *Într-un interviu acordat ziarului LE MONDE (10 februarie 1980),* Ignacy Sachs, *directorul Centrului internațional de cercetări asupra mediului înconjurător și dezvoltării, din capitala Franței, subliniază caracterul imprecis al noțiunii de „transfer de tehnologie" — pornind de la necesitatea de a se ține seama de condițiile locale, de a adapta tehnologiile importate, ca și de a dezvolta o creație tehnică originală. „Toată problema rezidă în proporții și opțiuni, — sublinia I. S. Trebuie constituită o adevărată politică tehnologică care constă în a defini în funcție de opțiunile de dezvoltare ale unei țări, direcțiile prioritare pentru cercetarea originală, pentru adaptare și pentru importul ca atare". Punînd în gardă contra optimismului excesiv privind așa-numitele tehnologii intermediare, I. S. subliniază că există loc și pentru tehnicile tradiționale rurale, subestimate în trecut, și pentru cele care necesită mai multă forță de muncă, dar și pentru tehnicile cele mai avansate. Este însă nevoie de a fi selectiv și de a avea criterii clare de selecție, conchide specialistul francez.*

Dr. ALECSANDRU TACU

OPTIMIZAREA FOLOSIRII UTILAJELOR ÎN ÎNTREPRINDERILE TEXTILE

● *Sub semnătura lui* Alecsandru Tacu, la EDITURA TEHNICĂ *a fost publicată recent lucrarea* „Optimizarea folosirii utilajelor în întreprinderile textile". *Volumul își propune să investigheze, la nivelul concret al unei ramuri industriale — industria textilă, un aspect de o deosebită importanță pentru sporirea eficienței la nivelul economiei naționale: folosirea rațională a utilajelor de producție. Dotarea în general a unităților productive cu mijloace de producție moderne, se arată în lucrare, constituie o condiție fundamentală, dar insuficientă prin ea însăși, pentru obținerea de efecte economice superioare ; un factor important în acest proces îl constituie folosirea corespunzătoare a utilajelor din dotare — acțiune complexă ce antrenează elemente de natură tehnică, economică, organizatorică și ale cărei efecte contribuie la economisirea fondurilor de investiții, a realizării producției la nivelul și calitatea prevăzută, a sporirii productivității muncii etc. Exigențe similare în folosirea utilajelor se impun, după cum subliniază autorul, factorilor de răspundere și colectivelor de oameni ai muncii din unitățile industriei textile, subramură, a industriei ușoare ce a înregistrat un accentuat proces de modernizare. Se asigură astfel noi posibilități pentru sporirea avuției naționale și creșterea nivelului de trai al populației.*

FIȘE

12 FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN strategia dezvoltării economico-sociale a țării elaborată de documentele programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R., **fondul național de dezvoltare economico-socială** reprezintă suportul material al progresului multilateral și rapid al societății noastre ; formarea, repartizarea judicioasă și utilizarea sa eficientă capătă astfel o semnificație deosebită.

Fondul național de dezvoltare economico-socială este o categorie economică complexă care exprimă sintetic totalitatea resurselor materiale și bănești de care dispune societatea noastră socialistă pentru sporirea și perfecționarea forțelor de producție, pentru lărgirea bazei materiale a activității social-culturale. Este vorba, deci, de cuprinderea tuturor resurselor dezvoltării economice și sociale a țării într-o categorie largă. Ea răspunde nevoii de a avea imaginea de ansamblu a tuturor mijloacelor pe care societatea le poate mobiliza în construirea viitorului său economic și social.

Fondul național de dezvoltare economico-socială exprimă relații economice obiective, care se formează în societatea socialistă, între stat, unități economice, instituții social-culturale și populație. El este rezultat al reproducției lărgite și în același timp, singura sursă de realizare a acesteia. Necesitatea existenței acestui fond decurge : a) din obiectivele pe care și le propune etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, obiective care se pot înfăptui numai mobilizînd și utilizînd cu maximum de eficiență toate resursele materiale existente în fiecare moment în societate ; b) din particularitățile desfășurării reproducției socialiste lărgite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, particularități care permit să fie folosite în scopul dezvoltării și alte resurse în afară de cota parte din venitul național aferentă dezvoltării ; c) din rolul științei, învățămîntului, culturii și artei ca factori de dezvoltare. Formarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială sînt subordonate realizării obiectivului strategic al partidului nostru, țelului suprem și rațiunii întregii sale activități — ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Fondul național de dezvoltare economico-socială se creează în sfera producției de către participanții la procesul producției sociale — lucrătorii, întreprinderile de stat și cooperatiste, centralele industriale și statul.

Structura și sursele de constituire ale fondului național de dezvoltare economico-socială

DIN PUNCTUL DE VEDERE al surselor de constituire, fondul național de dezvoltare economico-socială cuprinde cota din venitul național destinată dezvoltării — fondul de acumulare, fondul de amortizare și, eventual, alte resurse.

Din punct de vedere material, el este alcătuit, în principal, din mijloace de muncă și obiecte ale muncii.

Constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială au loc sub forma unui sistem unitar și corelat de fonduri bănești și anume :

a) fondul central de dezvoltare economico-socială ;

b) fondul local de dezvoltare economico-socială, constituit la nivel administrativ-teritorial — județe, municipii, orașe și comune ;

c) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat — centrale industriale, unități similare acestora, precum și întreprinderi ;

d) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților cooperatiste ;

e) fondul de dezvoltare economico-socială al organizațiilor obștești ;

f) fondul utilizat de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului etc.

Fondul național de dezvoltare economico-socială are ca **sursă principală** cota parte din venitul național destinată dezvoltării, și care se constituie în fond de acumulare. **Fondul de acumulare reprezintă acea parte a venitului național care este destinată realizării reproducției lărgite, prin crearea de noi fonduri fixe și circulante, prin lărgirea și modernizarea celor existente etc.** Mărimea părții din venitul național destinată dezvoltării economico-sociale este condiționată, în primul rînd, de volumul absolut al venitului național creat. Cu cît acesta este mai mare, cu atît cresc posibilitățile societății de a aloca fonduri sporite pentru dezvoltare. În al doilea rînd, mărimea părții la care ne-am referit, este dependentă de împărțirea venitului național în fond de consum și fond de acumulare. Această corelație se exprimă cu ajutorul ratei acumulării (a), care reprezintă raportul procentual dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (V. N.).

$$a = \frac{A}{V.N.} \cdot 100$$

Procesul creării planificate de noi fonduri fixe și circulante, al lărgirii și modernizării celor existente, al creșterii bazei materiale a sferei neproductive și formării fondurilor de rezervă și asigurare, se numește acumulare socialistă.

Acumularea socialistă se deosebește esențial de acumularea capitalistă care se realizează în scopul obținerii de profituri cît mai mari, pe baza exploatării celor ce muncesc din țara respectivă, jefuirii popoarelor din alte țări. Acumularea socialistă se realizează în scopul satisfacerii necesităților societății și a membrilor ei. Sursa acesteia o constituie produsul pentru societate, creat de munca liberă de exploatare. Ea se înfăptuiește conștient, planificat.

O **a doua sursă** a fondului național de dezvoltare economico-socială o reprezintă fondul de amortizare. Fondul de amortizare se constituie prin recuperarea treptată a valorii fondurilor fixe uzate în procesul producerii noului produs. Fondul de amortizare face parte din fondul de înlocuire. Constituirea lui are la bază procesul de uzură fizică și morală, în decursul căruia fondurile fixe își transmit treptat valoarea asupra noilor produse. El trebuie să asigure înlocuirea în formă naturală a mijloacelor de muncă după ce acestea și-au pierdut valoarea de întrebuințare în consumul productiv. De aceea, din punct de vedere al mișcării valorii, fondul de amortizare este o categorie a reproducției simple. El nu conține nici un atom de valoare nouă. În anumite condiții însă, fondul de amortizare servește ca sursă de realizare a reproducției lărgite, fapt care a determinat includerea sa ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială. Între factorii care amplifică rolul fondului de amortizare ca sursă a reproducției lărgite sînt cuprinși: a) progresul tehnic și creșterea productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de muncă — proces care determină o reducere a valorii de reproducție a utilajelor și mașinilor care trebuie înlocuite și care diminuează valoarea de înlocuire a mijloacelor de muncă față de valoarea lor inițială ; această diferență de valoare permite să se procure mai multe fonduri fixe decît cele scoase din uz ; b) datorită progresului tehnic, înlocuirea fondurilor fixe uzate nu se realizează, de regulă, cu exemplare identice, ci cu fonduri fixe mai perfecționate, avînd parametri tehnico-economici superiori, ceea ce asigură lărgirea producției ; c) mijloacele de muncă se uzează treptat, iar înlocuirea lor se efectuează numai la sfîrșitul acestui proces care poate dura zeci de ani. În aceste condiții, pînă la folosirea fondului de amortizare pentru destinația sa finală el poate fi utilizat pentru lărgirea producției ; d) fondul de amortizare poate fi sursă de dezvoltare a economiei și pentru faptul că nu puține sînt cazurile în care valoarea inițială a mijloacelor de muncă a fost deja recuperată, dar ele continuă să funcționeze și să fie supuse procesului amortizării.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Direcțiile de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială

FONDUL NAȚIONAL de dezvoltare economico-socială se utilizează în următoarele direcții principale :

1) cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este destinată investițiilor în sfera producției materiale pentru lărgirea, modernizarea fondurilor fixe productive în toate ramurile economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ;

2) o parte a acestor fonduri susțin sporirea necesarului de mijloace circulante, impusă de buna funcționare a capacităților de producție mereu crescînde ;

3) se asigură constituirea de rezerve ;

4) se asigură fondurile de investiții pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale : învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății etc., precum și pentru construcții de locuințe și construcții edilitar-gospodărești.

Ritmul rapid de creștere economico-socială a țării este condiționat nu numai de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială, dar și de nivelul eficienței economice cu care acesta este folosit. După cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. — economia țării a ajuns la un nivel de dezvoltare în care mersul ei înainte depinde mai ales de realizări calitative, de creșterea eficienței întregii activități economice. Direcțiile principale de utilizare eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială sînt : creșterea eficienței investițiilor, îmbunătățirea folosirii fondurilor de producție, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară și economicoasă a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor, creșterea calificării lucrătorilor etc.

Investițiile și eficiența lor

PRINCIPALA CALE de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie investițiile. Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor bănești efectuate pentru crearea de noi capacități de producție, pentru lărgirea și modernizarea celor existente, precum și pentru sporirea fondurilor fixe cu destinație social-culturală.

Înfăptuirea marilor obiective ale construirii noii orînduiri în țara noastră a fost și este influențată în mod hotărîtor de politica de investiții promovată de Partidul Comunist Român. Potrivit orientărilor stabilite, volumul investițiilor a cunoscut în țara noastră o creștere susținută, continuă. De la 61,9 mld. lei în perioada 1951—1955 volumul investițiilor a sporit la 100,2 mld. lei în 1956—1960, la 199,7 mld. lei în 1961—1965, la 330,8 mld. lei în 1966—1970 și la 549,7 mld. lei în cincinalul 1971—1975, pentru ca în cincinalul actual să se realizeze lucrări de investiții în valoare de circa 970 miliarde lei. Potrivit nivelelor cuprinse în directivele Congresului al XII-lea al partidului pentru cincinalul 1981—1985 se prevede un volum de investiții de 1300—1350 miliarde lei.

Prin orientările de repartizare a investițiilor pe ramuri și subramuri, pe sfere de activitate, P.C.R. urmărește crearea unei structuri optime, moderne, eficiente a economiei naționale. Pentru realizarea acestui deziderat, cea mai mare parte a investițiilor a fost și este alocată acelor ramuri și subramuri care contribuie în cel mai înalt grad la modernizarea structurii economiei naționale. Astfel, în perioada 1966—1970, din totalul investițiilor 48,9% au fost repartizate industriei ; în cincinalul 1971—1975 — această cotă s-a ridicat la 49,2%, iar în perioada 1976—1980 industriei revenindu-i mai mult de jumătate din totalul investițiilor. Pentru cincinalul următor se prevede ca circa 85 la sută din investiții să fie orientate spre dezvoltarea ramurilor productive — a industriei, agriculturii, transporturilor etc.

Progresul rapid și multilateral al societății noastre socialiste este influențat însă nu numai de volumul și structura investițiilor destinate dezvoltării, ci și de eficiența cu care sînt folosite aceste fonduri. Importanța creșterii eficienței investițiilor rezultă din împrejurarea că, dacă mărimea lor este limitată de nivelul dezvoltării economice, creșterea eficienței lor economice este relativ nelimitată. Eficiența economică a investițiilor se concretizează în rezultatele economice utile ce se obțin cu anumite cheltuieli de investiții. Cu cît rezultatele economice utile ce revin pe o unitate de cheltuieli de investiții sînt mai mari și cu cît perioada în care se obțin aceste rezultate este mai scurtă, cu atît eficiența economică a investițiilor este mai ridicată. Indicatorul principal care caracterizează eficiența economică a investițiilor este **sporul de venit național la un leu investit** ; în acest fel, rezultă că eficiența economică a investițiilor se află în raport direct proporțional cu sporul de venit național și invers proporțional cu fondul cheltuit pentru investiții.

Principalele căi de creștere a eficienței investițiilor cuprind două mari grupe. Una din sarcinile de cea mai mare însemnătate pentru sporirea eficienței investițiilor este fundamentarea lor științifică, determinarea scopurilor lor, a dimensiunilor, profilului și structurii noilor capacități, alegerea tehnicii și a proceselor tehnologice cele mai avansate, amplasarea judicioasă a acestora. Opțiunile și deciziile în acest sens trebuie să fie temeinic fundamentate, potrivit unei metodologii riguroase, bazate pe studiul aprofundat al resurselor și nevoii sociale, al cererii actuale și viitoare pe piața internă și externă. O a doua grupă mare de probleme legate de creșterea eficienței investițiilor se referă la scurtarea duratei de proiectare și de execuție, reducerea cheltuielilor pentru construcții-montaj, eliminarea finisajelor inutile și a cheltuielilor pentru pavilioane administrative costisitoare, eșalonarea judicioasă a lucrărilor pentru a se asigura intrarea succesivă, rapidă, în exploatare a capacităților de producție, realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați în termenul planificat, realizarea integrală a programului de investiții etc. Toate aceste direcții de acțiune se situează permanent în atenția organelor centrale de conducere. Transpunerea lor în practică impune un amplu efort concertat din partea tuturor factorilor de răspundere din economie, a colectivelor de oameni ai muncii cărora, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se creează în societate le revine înalta responsabilitate a unei gestionări superioare a avuției naționale.

prof. dr. Nicolae NICHITA

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin fondul național de dezvoltare economico-socială ?

2. Care este structura și care sînt sursele principale de constituire ale fondului național de dezvoltare economico-socială ?

3. Explicați în ce condiții fondul de amortizare servește ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.

4. Ce se înțelege prin investiții și prin ce se caracterizează eficiența economică a acestora ?

5. Care sînt principalele căi de creștere a eficienței investițiilor ?

Noua calitate în activitatea economico-socială

(Urmare din pag. 17)

irea societății noastre. Astfel, în structurarea unei strategii a dezvoltării economiei noastre naționale, evoluția unei anumite ramuri a industriei este legată, sine qua non, de întreaga industrie și mai larg de evoluția complexă, de perspectivă a întregii economii. Din acest punct de vedere, o anumită concepere a economicității în mod sectorial sau pe termen scurt ar trebui părăsită sau înglobată într-o viziune a economicității pe termen lung. Și tot aici se poate remarca faptul că realizarea unei strategii a economicității pe termen lung este de natură să impulsioneze și realizarea unei economicități imediate, în sectoare unde ea este încă nesatisfăcătoare. Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. ca și Programele — directive aferente din domeniul energiei și cercetării științifice sînt menite astfel să reglementeze anumite situații și raporturi încă neeconomicoase existente astăzi în diferite ramuri. În același timp este evident că înfăptuirea programelor de perspectivă nu poate fi concepută fără îndeplinirea exemplară a tuturor indicatorilor și parametrilor sarcinilor curente de plan. De asemenea, nivelul de economicitate proiectat realist într-un anumit termen imediat trebuie înfăptuit în termenul respectiv pentru că amînarea în sine este neeconomicoasă și frînează dezvoltarea.

Accentul pus de partidul nostru asupra introducerii accelerate a noii calități reliefează în aceste condiții faptul că, într-adevăr revoluționarea teoriei economice a societății socialiste ca și a practicii de organizare și conducere planificată presupune economicitatea drept un criteriu și o legătură indisolubilă ale tuturor aspectelor vieții economico-sociale. În această perspectivă a noii calități se va realiza orientarea întregii activități a societății, astfel încît rezultatele să devină **baza reluării superioare a creației la nivel de masă.** Apărarea naturii ca și economisirea într-un domeniu sau altul sînt potențate în această viziune, prin responsabilitatea întregii societăți față de rezervele permanenței sale.

Raporturile de schimb şi cerinţe ale schimbării structurilor economice (I)

Deteriorarea situaţiei economice a ţărilor în curs de dezvoltare

PRINTRE cele mai şocante şi discutate aspecte ale economiei mondiale contemporane continuă să figureze creşterea sărăciei în ţările în curs de dezvoltare şi adîncirea decalajelor economice şi tehnologice ale acestora faţă de ţările dezvoltate. Cu toate măsurile preconizate în rezoluţiile O.N.U. privind lupta împotriva sărăciei, în cadrul celor două decenii ale dezvoltării 1960—1970 şi 1970—1980, situaţia continuă să se menţină nesatisfăcătoare în multe părţi ale globului, iar în unele ţări, pentru unele pături ale populaţiei situaţia chiar se înrăutăţeşte. Astfel, decalajele privind nivelul dezvoltării economice şi cel al venitului ating proporţii îngrijorătoare. În 1977 peste 56% din populaţia totală a globului, existentă în ţările cu sub 500 de dolari P.N.B./loc. realizau doar 8,5% din produsul naţional brut, iar ţările cu P.N.B./loc. sub 200 de dolari aveau o pondere în totalul populaţiei mondiale de 21% şi în P.N.B. de 1,6%. Comparînd acest din urmă grup de ţări cu grupul celor avînd peste 5 000 dolari, raportul după produsul naţional brut este de 1:28, iar raportul între populaţiile celor două grupuri este de 1:0,67.

Criza petrolului şi cea alimentară au lovit cel mai greu ţările în curs de dezvoltare care nu pot acoperi costul crescînd al importurilor prin încasări corespunzătoare din exportul produselor lor. De exemplu, numai în 1979 faţă de 1978 nota de plată pentru importurile de petrol ale ţărilor în curs de dezvoltare a sporit cu circa 12 miliarde dolari, ceea ce reprezintă de 3—4 ori mai mult decît costul total al importului lor de petrol în 1970 [1]). La aceasta se mai adaugă scumpirea în ritmuri înalte a produselor industriale prelucrate, importate din ţările capitaliste dezvoltate, paralel cu unele acţiuni întreprinse de acestea pentru a ridica o serie de bariere în calea exportului de mărfuri industriale din ţările în curs de dezvoltare.

Tocmai asemenea situaţii au condus la deteriorarea şi mai accentuată a balanţelor de plăţi externe ale acestora, în condiţiile recurgerii continue la împrumuturi din afară şi la ajutorul internaţional. Conform estimărilor, în perioada 1979—1980 datoria externă netă a ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol urmează să sporească cu 82 miliarde dolari, totalul acestor datorii ridicîndu-se la peste 358 miliarde de dolari.

Chiar dacă în ultimele decenii s-au petrecut însemnate schimbări în relaţiile economice şi politice internaţionale, odată cu lichidarea colonialismului în forma sa clasică şi cu limitarea acţiunilor de dominaţie economică şi politică, de jefuire a bogăţiilor naturale ale ţărilor în curs de dezvoltare, aceasta nu înseamnă că nu se menţin încă unele structuri economico-sociale adaptate intereselor capitalului din fostele metropole, că a fost lichidată exploatarea naţiunilor mici şi slab dezvoltate de către monopoluri şi ţările capitaliste industrializate. Vechile forme de exploatare — considerate primitive sau brutale — au fost şi sînt înlocuite treptat cu forme evoluate, mai rafinate şi adeseori voalate, folosindu-se în acest scop diferite căi şi mijloace : sistemul de tarife şi taxe vamale, subsidii la export, cote şi contingentări ale importurilor, sistemul ajutoarelor condiţionate, aplicarea unor sisteme noi de relaţii de către monopoluri şi firme transnaţionale pe pieţele locale ale ţărilor subdezvoltate [2]), precum şi manevrarea structurii producţiei, a tehnologiilor etc., care să determine o evoluţie a preţurilor în favoarea ţărilor dezvoltate, a monopolurilor şi a firmelor transnaţionale.

Se poate spune, aşadar, că însăşi starea de subdezvoltare creează condiţiile necesare, favorabile pentru deplasarea veniturilor spre ţările dezvoltate în cadrul schimburilor economice, iar această deplasare contribuie la menţinerea stării generale de subdezvoltare economică şi socială într-un mare număr de ţări.

Raportul de schimb — indicator al redistribuirii avuţiei între naţiuni

CEA MAI IMPORTANTĂ cale de transfer a avuţiei — şi prin aceasta — a puterii de cumpărare între ţări o constituie însă raportul dintre preţurile produselor şi serviciilor care fac obiectul schimbului, cunoscut sub numele de raport de schimb. Datorită deteriorării raportului de schimb dintre materiile prime şi produsele prelucrate industrial, dintre ţările sărace şi cele dezvoltate, se scurg de la o ţară la alta importante venituri atît în condiţiile jocului liber al mecanismelor de pe piaţa mondială, cît şi — mai ales — în condiţiile existenţei unor pieţe internaţionale asimetrice, dominate sau influenţate de acţiunile şi politicile discriminatorii, practicate de monopolurile transnaţionale, de unele state sau grupări economice interstatale.

Pentru ţările în curs de dezvoltare evoluţia raportului de schimb net *) are o importanţă deosebită, exercitînd o influenţă favorabilă sau defavorabilă asupra economiei acestora, după cum raportul creşte sau scade cu o rată mai mare sau mai mică. Acest lucru se explică în mare măsură prin rolul însemnat pe care-l joacă aportul valutar în dezvoltarea lor economică, date fiind volumul în general restrîns al resurselor interne de acumulare şi structura comerţului lor exterior (ţările respective sînt în mod preponderent exportatoare de materii prime şi importatoare de produse industriale prelucrate, o parte apreciabilă din volumul total al încasărilor lor valutare provenind din exportul unor materii prime de bază). Veniturile ţărilor în curs de dezvoltare realizate din vînzările la export a materiilor prime şi — ca atare — fondurile valutare afectate importurilor de mijloace necesare dezvoltării lor economice sînt puternic influenţate de fluctuaţia preţurilor pe piaţa mondială. Importanţa fluctuaţiilor se accentuează mult în ţările cu un nivel scăzut al venitului naţional pe locuitor, deoarece o reducere pe piaţa mondială a preţurilor la mărfurile exportate de ele poate afecta nu numai mijloacele necesare dezvoltării lor economice, ci chiar şi mijloacele de satisfacere a nevoilor de subzistenţă ale populaţiei.

Este adevărat că exporturi de materii prime şi importuri de produse industriale prelucrate realizează nu numai ţările în curs de dezvoltare, ci şi cele dezvoltate, dar — avînd în vedere nomenclatura diversificată a exportului acestora din urmă — pierderile realizate sub efectul oscilaţiei preţurilor la vînzarea unor produse sînt, de obicei,

[1]) Vezi I.M.F. Survey, 17 septembrie 1979, p. 287.

[2]) Vezi, de exemplu, Serge-Cristophe Kolm, „L'éxploitation des nations par les nations", Revue Economique, vol. XX, nr. 5/1969.

*) Acest indice exprimă evoluţia raportului în care se află, pe întreaga perioadă analizată faţă de perioada de bază, indicii preţurilor medii de export şi de import, la un volum constant de mărfuri. O creştere a acestui indice înseamnă pentru ţara respectivă o schimbare favorabilă a relaţiilor dintre preţurile mărfurilor exportate de ea şi preţurile mărfurilor importate, deoarece ea poate procura din import un volum mai mare de mărfuri cu acelaşi volum sau chiar un volum mai mic de mărfuri exportate.

compensate prin cîştigurile obţinute la alte produse. Cu cît economia unei ţări este mai dezvoltată şi mai diversificată, cu atît mai realizabil este procesul de compensare a diferenţelor rezultate din oscilaţiile preţurilor de pe piaţa mondială la diferite produse sau grupe de produse, aşa încît balanţa comercială şi cea de plăţi sînt mai puţin afectate.

În ultimul deceniu a sporit mult interesul organelor de decizie din diferite ţări de a cunoaşte tendinţele privind evoluţia indicelui raportului de schimb net, pe total şi pe grupe mari de mărfuri, de a determina efectele sale pozitive şi cele negative asupra transferului de venituri între ţări şi de a îmbunătăţi acest raport prin adoptarea unei politici economice corespunzătoare în orientarea structurii economiei, a comerţului exterior şi a cooperării economice internaţionale. Perturbările pe piaţa mondială a energiei şi a materiilor prime, cele din domeniul monetar-valutar, accentuarea unor tendinţe şi practici monopoliste în privinţa unor categorii de resurse şi produse industriale strategice, corelate cu creşterea cererii de produse agricole, au provocat evoluţii ale raportului de schimb care favorizează anumite grupe de mărfuri şi unele ţări, cu anumite structuri economice, defavorizînd în schimb altele dintre ele.

Tendinţe ale evoluţiei preţurilor unitare şi a raportului de schimb net

PENTRU A SE EVITA influenţele conjuncturale, în majoritatea studiilor întreprinse seriile statistice care înfăţişează evoluţia preţurilor de export şi de import sînt redate şi analizate pe perioade lungi de timp, uneori chiar peste un secol.[3]) În analiză, evoluţia raportului de schimb apare diferită ca tendinţă pe ţări şi grupuri de ţări, în funcţie de o multitudine de factori, cum sînt disparităţile între produse în ceea ce priveşte elasticitatea cererii în raport cu venitul ; probabilitatea şi specificitatea cu care progresul tehnic este răspîndit în economia mondială (ceea ce duce la aşa-numitele densităţi tehnologice deosebite pe ţări, în defavoarea celor slab dezvoltate) ; creşterea diferenţiată a productivităţii muncii în ţări şi pe ramuri industriale ; caracteristicile politicilor protecţioniste în diverse grupuri de ţări ; existenţa unui mecanism de joc mai mult sau mai puţin liber al forţelor pieţei mondiale, care favorizează în general ţările dezvoltate ş.a.[4]) Se constată, de asemenea, că tendinţa pe termen lung a raportului de schimb depinde de stadiul de dezvoltare a economiilor naţionale, iar oscilaţiile de la această tendinţă sînt imprimate de fluctuaţia preţurilor pe piaţa mondială, de crizele economice şi de inflaţia monetară.

Deosebit de relevantă este analiza seriilor statistice din ultimele două decenii privind evoluţia preţurilor unitare ale produselor exportate şi ale celor importate, precum şi evoluţia raportului de schimb pe grupuri de ţări (clasificate în funcţie de nivelul lor de dezvoltare economică, de regiunile geografice etc.) şi pe fiecare ţară în curs de dezvoltare. Creşterea generală a indicilor preţurilor de export şi de import se accentuează în mod deosebit începînd din 1973, în special ca urmare a izbucnirii crizei petrolului şi a materiilor prime, menţinîndu-se totuşi însemnate diferenţieri, pe grupuri de ţări şi pe cele două operaţii (export-import), datorită în special evoluţiilor diferite ale preţurilor pe mărfuri şi grupe de mărfuri pe piaţa mondială. Astfel, în timp ce la minereuri — după o perioadă de creştere însemnată — indicii preţurilor cunosc anumite oscilaţii, la ţiţei şi produse derivate, la cărbune şi la uraniu — deci la toate resursele energetice — ascensiunea indicilor respectivi este continuă.

S-a subliniat că există o multitudine de factori care acţionează asupra evoluţiei preţurilor la diferitele produse şi servicii pe piaţa mondială. Aceşti factori acţionează cu intensităţi şi în sensuri diferite la fiecare produs şi grupă de produse, ceea ce se reflectă într-o fluctuaţie mult diferenţiată a preţurilor internaţionale de la o grupă de mărfuri la alta, aşa cum se poate vedea din datele tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1

Evoluţia indicilor preţurilor mondiale pe grupe mari de mărfuri (în %)

Anii	Produse finite	Petrol	Produse primare nepetrol.
Rata medie anuală de creştere			
1962/72	3	4	2,5
Modificarea indicelui preţurilor faţă de anul precedent			
1973	17	40	55
1974	22	226	28
1975	12	5	—18
1976	—	6	12
1977	9	9	20
1978	15	—	— 5

Sursa : I.M.F. Survey, 17 septembrie 1979, Annual Report Issue.

Dacă la produsele finite şi la petrol indicii anuali ai preţurilor se menţin la un nivel ridicat, la produsele primare nepetroliere se observă importante fluctuaţii : de exemplu, se trece de la o creştere de 28% în 1974 la o scădere de 18% în 1975 şi de la o creştere de 20% în 1977 la o scădere de 5% în 1978. Asemenea fluctuaţii şi diminuări ale indicilor preţurilor la produsele specifice pentru producţia şi exportul ţărilor subdezvoltate au influenţat deosebit de nefavorabil evoluţia raportului de schimb al ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol.

Indicii de creştere a preţurilor realizaţi la export de ţările dezvoltate şi mai cu seamă de ţările exportatoare de petrol sînt — în general — superiori indicilor preţurilor la mărfurile importate de acestea, fapt care le creează avantaje substanţiale, pe seama economiei ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, în cazul cărora indicii preţurilor cresc mult mai lent la produsele de export decît la cele de import, încît asistăm la o accentuare a pierderilor lor din relaţiile de comerţ exterior.

Din analiza datelor statistice existente pot fi desprinse cîteva concluzii importante, şi anume :

a) se produce o înrăutăţire permanentă a indicilor privind raportul de schimb net în ţările şi teritoriile în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol ; de exemplu, în anul 1976 — în comparaţie cu media anilor 1954—1956 — indicele raportului lor de schimb net scade la 79%, iar în cazul ţărilor cele mai slab dezvoltate din Africa şi din Asia indicele mediu ajunge la un nivel de 77% şi, respectiv, de 73%. Ca atare, prin exportul aceleiaşi cantităţi de produse s-a putut importa în 1976 (faţă de 1954/56) cu 23% şi, respectiv, cu 27% mai puţin în ţările cele mai slab dezvoltate din Africa şi din Asia, cu 21% mai puţin pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol ;

b) în ţările capitaliste dezvoltate a avut loc o creştere însemnată a raportului de schimb net din 1954/56 pînă în 1973, indicele respectiv ajungînd la 110% pe total şi la 113% pentru ţările Comunităţii Economice Europene. Cu preţul încasat pentru aceeaşi cantitate de mărfuri exportate, ţările menţionate au putut importa în 1973 cu 10% şi, respectiv, cu 13% mai multe mărfuri decît în 1954/56. Începînd însă din 1974, odată cu declanşarea crizei energetice şi de materii prime, a recesiunii economice din ţările capitaliste, indicele raportului de schimb net a revenit aproximativ la nivelul celui din perioada iniţială.

c) ţările exportatoare de petrol au cunoscut o evoluţie deosebit de favora-

[3]) A se vedea, de pildă, în această privinţă lucrările : **Paul Bairoch,** „The Economic Development of the Third World since 1900". University of California Press, Berkeley, 1975 (p. 111—134) ; **M. Korka,** Statistica comerţului exterior, Academia de Studii Economice, Bucureşti, 1978 ; **M. Godet, J. Arcade,** Critique des termes de l'échange et consequences pour le tiers monde, Revue Tiers-Monde, nr. 70, aprilie-iunie 1977 ; **United Nations,** Proceedings of the United Nations Conference on Trade and Development. Fourth Session Nairobi 1976, volume III, Basic Documentation, U. N., New York, 1978. TD/218 (vol. III) ; **Charles P. Kindleberger,** The Terms of Trade, A European Case Study, The Technology Press, Massachusetts Institute of Technology and John Wiley Sons, Inc., New York, 1956.

[4]) Vezi, de exemplu, Raúl Prebisch, Commercial Policy in the Underdeveloped Countries, The American Economic Review, nr. 2/1959, p. 261.

bilă a indicilor raportului de schimb ; deși în perioada inițială, supusă analizei, acești indici au marcat o oarecare fluctuație, începînd din anul 1973 ei înregistrează o dinamică foarte puternică. Cu prețul aceleiași cantități de produse exportate, grupul țărilor exportatoare de petrol a putut importa cu peste trei ori mai multe produse în 1976 în comparație cu 1954/56 sau cu 1972.

Cauze și efecte ale deteriorării raportului de schimb în țările în curs de dezvoltare

DIN EXAMINAREA datelor pe termen lung, precum și din analizele teoretice deductive efectuate asupra evoluției raportului de schimb net, excluzîndu-se influența factorilor pe termen scurt, rezultă că principalele cauze ale deteriorării raportului de schimb derivă din decalajele economice și tehnologice existente între cele două categorii de țări, la care se adaugă presiunea demografică. Explicația unor astfel de evoluții ale raportului de schimb constă în rămînerea în urmă a țărilor în curs de dezvoltare față de cele dezvoltate în ceea ce privește nivelul productivității muncii, în structura depășită a producției, atît în cadrul acesteia cît și al exportului predominînd produsele ramurilor primare (cu o elasticitate scăzută a cererii în raport cu veniturile).

În ultimele decenii, în multe țări în curs de dezvoltare a devenit un fenomen obișnuit transferul forței de muncă din ramurile primare spre ramurile industriale, în condițiile unei presiuni sporite din partea forței de muncă disponibile, neocupate. Trecerea forței de muncă în industrie și în special în ramurile prelucrătoare contribuie la ridicarea productivității muncii sociale, cunoscut fiind că — în general — în aceste ramuri se realizează o productivitate mai ridicată decît în agricultură.

Cu toate că adeseori produsele lor destinate exportului ar putea face față concurenței atît ca nivel calitativ cît și ca preț (mai ales dacă se ține seama de nivelul mai scăzut al salariilor în aceste țări decît în cele dezvoltate), realitățile sînt cu totul altele, deoarece țările dezvoltate se bucură de o poziție mult mai favorabilă pe piața mondială. De regulă, firmele din țările dezvoltate au o tradiție la export, dispunînd de o rețea de desfacere și de servire bine organizată, pot obține credite cu mai multă ușurință, pot organiza și întreține o reclamă susținută, sînt la curent cu evoluția conjuncturii pieței mondiale prin studiile sistematice pe care le elaborează personalul lor de specialitate sau experții unor firme specializate. De

Tabelul nr. 2

Soldul balanțelor de plăți din conturile curente externe *)
(în miliarde de dolari)

Grupul de țări	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Țări industriale	19	— 4	25	7	4	33
Țări mai dezvoltate producătoare de materii prime	1	—14	—15	—14	—13	— 6
Țări exportatoare de petrol importante	6	68	35	40	32	6
Țări în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol	—11	—30	—38	—28	—21	—31
Total	15	20	7	5	2	2

*) Asupra bunurilor, serviciilor și transporturilor private.
Sursa : I.M.F. Survey, 17 septembrie 1979, p. 287.

asemenea, firmele din țările dezvoltate au posibilități sporite de a vinde mărfurile pe credit și de a-și adapta rapid producția la cererile pieței, de a asimila produse noi și de a aduce îmbunătățiri frecvente produselor, de a le ridica performanțele tehnice și calitative. Spre deosebire de acestea, firmele țărilor în curs de dezvoltare, în general, nu dispun de asemenea facilități. Mai mult, ele sînt nevoite să apeleze în mod frecvent la rețeaua de desfacere și la serviciile firmelor din țările dezvoltate.

În asemenea condiții, cea mai importantă — dacă nu singura — armă în lupta de concurență pe piața mondială de care dispun firmele țărilor în curs de dezvoltare rămîne aceea a vînzării produselor la prețuri mai scăzute. Drept consecință, în aceste țări are loc o deteriorare a raportului de schimb și, implicit, un transfer de valori de la țările în curs de dezvoltare la cele dezvoltate.

La cauzele menționate se adaugă faptul că mecanismul pieței mondiale nu funcționează într-o stare pură, ci este afectat și torsionat de o multitudine de factori impuși din partea anumitor țări, îndeosebi din partea celor care dispun de tehnologii de vîrf și ample resurse financiare, din partea monopolurilor, a societăților transnaționale etc. Ca exemple ale unor astfel de factori sînt barierele protecționiste ridicate de țările capitaliste dezvoltate în fața acelor produse exportate de țările în curs de dezvoltare care ar putea concura produsele industriilor lor naționale, înțelegerile între țările OPEC privind fixarea prețurilor la petrol, diferitele practici economice oneroase impuse pe teritoriul țărilor dezvoltate și mai ales subdezvoltate de firmele transnaționale ș.a.

Efectele evoluției raportului de schimb net, ca și cele ale schimbărilor structurale în cererea de produse și de servicii pe piața internațională se oglindesc în evoluția balanțelor de plăți din conturile curente externe pe țări și grupuri de țări, unele dintre acestea înregistrînd însemnate deficite, iar altele importante excedente, așa cum se poate vedea din datele tabelului nr. 2.

Creșterea economică insuficientă sau o anumită stagnare a creșterii în țările capitaliste dezvoltate, perturbațiile survenite pe piața mondială a petrolului și a unor materii prime subminează și mai mult posibilitatea țărilor în curs de dezvoltare de a exporta produsele lor și de a procura mijloacele de plată sporite necesare pentru achitarea importurilor. Tocmai această situație a făcut să crească enorm deficitele balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, (însumînd 31 miliarde de dolari în 1978 și 50 miliarde dolari anul trecut), ele menținîndu-se și în țările mai dezvoltate producătoare de materii prime (6 miliarde de dolari în 1978). Pe de altă parte, datorită majorării mai accentuate a prețului de export al petrolului și al produselor finite, se creează importante excedente financiare atît în țările exportatoare de petrol (6 miliarde de dolari în 1978 și — estimativ — 60 miliarde de dolari în 1979), cît și în țările industriale (33 miliarde de dolari în 1978).

Se poate spune că balanțele de plăți din conturile curente constituie în fapt o oglindă generală finală a stării financiare a țărilor, sub efectul acțiunilor întreprinse în cadrul mecanismului pieței capitaliste, constituind un rezultat al redistribuirii avuției între națiuni, al scurgerii spre exterior a unei părți importante din venitul național al țărilor în curs de dezvoltare.

Din analiza datelor de mai sus se poate trage concluzia că, în principal, mărimea și sensul evoluției raportului de schimb net se află în strînsă legătură cu nivelul de dezvoltare și structurile economiilor naționale. Ca atare, însuși stadiul de dezvoltare economică hotărăște într-o măsură însemnată nivelul și tendința raportului de schimb, favorizînd — firește — țările dezvoltate și defavorizîndu-le pe cele subdezvoltate. Aceasta ține de capacitatea foarte diferită a celor două categorii de țări — dezvoltate și subdezvoltate — sub raportul posibilității de alocare eficientă a resurselor lor materiale, financiare și de muncă și de valorificare superioară a acestora, de adaptare a structurilor lor economice la schimbările științifice și tehnologice, la modificările în structura cererii de mărfuri și la tendințele de substituire a unor resurse materiale cu altele, în funcție de evoluția prețurilor mondiale.

dr. Aurel IANCU

Datoria externă a „lumii a treia"

POTRIVIT aprecierilor O.C.D.E., datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare (inclusiv țările producătoare de petrol) a crescut de la 75 mrd. în 1970, pentru a ajunge la cifra record de 366 mrd. dolari la sfîrșitul anului trecut. Creșterea este pusă în mare parte pe seama majorării prețului la petrol, întrucît, după cum afirmă revista britanică „The Economist" fiecare creștere cu 1 dolar per baril atrage după sine o notă de plată suplimentară de 2 mrd. dolari pentru „lumea a treia".

În ce privește structura datoriei externe, după cum rezultă din grafic, ponderea cea mai mare deținută în 1970 de ajutoarele oficiale a revenit anul trecut împrumuturilor primite în scopuri comerciale. Astfel de împrumuturi au fost acordate, în perioada 1975—1979 unui grup de 75 de țări, dar mai mult de jumătate din fonduri au revenit unui grup restrîns de țări: Brazilia, Mexic, Venezuela, Argentina, Coreea de Sud.

A crescut și serviciul datoriei externe: aceasta reprezenta 12,5% din totalul datoriei la nivelul anului 1970, 14,7% în 1975 și — estimează O.C.D.E. — 16,4% în 1979.

Potrivit Băncii Mondiale, cererile externe se vor majora în continuare în viitorul previzibil, necesitățile de capital urmînd să crească, în acest deceniu, cu o rată medie anuală — din care a fost eliminată influența inflației — de 3,4%.

DATORIA EXTERNĂ A «LUMII A TREIA» DUPĂ SURSĂ
IMPRUMUTURILOR TOTAL: 1970—75 mrd $
1979—366 mrd $*

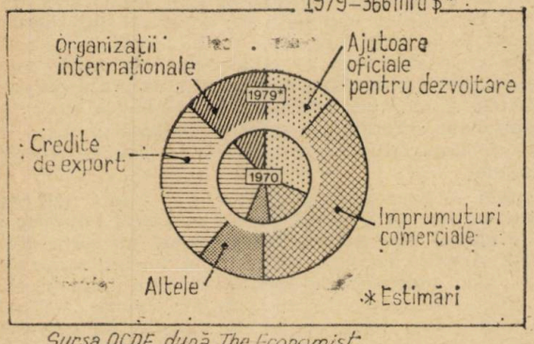

Sursa OCDE, după The Economist

Economia finlandeză

SITUAȚIA economiei Finlandei este apreciată ca îmbunătățită în 1979 față de perioada anterioară. Creșterea P.N.B. este estimată la 7,5%, iar pentru 1980 se estimează un nivel de 5% — respectiv rezultate mai optimiste decît previziunile făcute de O.C.D.E. Cele mai importante creșteri s-au înregistrat la exporturi. (+7,5% în volum), în special la exportul de produse ale industriei forestiere. Potrivit aprecierilor oficiale a crescut cu 22% volumul exporturilor de pastă de hîrtie, cu 15% la cherestea și cu 11% la hîrtie, carton și alte produse de prelucrare. În cadrul industriei grele s-au majorat cu 12% exporturile de produse ale industriei constructoare de mașini, creșteri mari înregistrîndu-se și la echipamente electrice și electronice. Creșterea producției industriale este apreciată la 9%, respectiv 6—7% în sectorul metalurgic.

În ce privește industria forestieră — sector important al economiei Finlandei — se speră într-o ameliorare a situației prețurilor pentru producători, dar se pare că această evoluție va caracteriza numai prima parte a anului în curs, după care sectorul va fi amenințat de efectele recesiunii.

Programe de dezvoltare

Zimbabwe: premisele relansării creșterii economice

PRIN POPULAȚIA SA (7,1 mil. locuitori în 1979), întinderea teritoriului (391 mii km²) și potențialul său economic exprimat prin valoarea P.N.B. (circa 3,5 mrd. dolari în 1979), Zimbabwe face parte din categoria țărilor mici și mijlocii. După mărimea P.N.B./loc. estimat la 480 dolari în 1978, poate fi încadrată în categoria țărilor în curs de dezvoltare cu venit mediu, mai ales că nivelul acestuia scăzuse în ultimii 5 ani cu circa 25% în termeni reali.

Zimbabwe deține bogate zăcăminte minerale, importante prin mărimea lor pe plan mondial: azbest (al patrulea producător mondial), aur (locul VI), nichel, cositor, cupru, mangan, fier, cărbune, uraniu, beriliu, litiu, wolfram, antimoniu, platină, argint, fosfați, crom (locul II). Rezervele sale de cromit, cifrate la 5 500 mil. tone sînt cele mai mari din lume, nu îndeajuns de exploatate, producția de crom diminuîndu-se de la 590 mii tone în 1975 la circa 300 mii tone în prezent. În ultimii ani, nici celelalte producții nu sînt la nivelul potențialului exploatabil. De altfel, zăcămintele țării nu sînt încă pe deplin prospectate, fapt demonstrat de recentele evaluări ale rezervelor de nichel din uriașul zăcămînt Great Dyke desemnate a fi tot atît de mari ca cele de crom.

Agricultura dispune de 2,5 mil. ha teren arabil și 4,9 mil. ha pășuni, realizînd un surplus de produse agricole peste consumul intern. Tutunul (al treilea producător mondial) este principala cultură, dar și culturile de cereale, trestie de zahăr, bumbac, legume, și fructe, precum și creșterea animalelor sînt ramuri care dau importante excedente pentru export.

Zimbabwe își asigură independența energetică prin hidroenergie și cărbune.

Industria prelucrătoare este destul de diversificată și are un puternic caracter de substituire a importurilor. Mari zăcăminte de minereu de fier (3,7 mrd. t.) și de cărbune (6,5 mrd. t.) constituie baza industriei siderurgice. Pe ansamblul industriei prelucrătoare, principalele sectoare sînt: metale și produse metalice, alimente, țesături și confecții, încălțăminte, băuturi și tutun, produse chimice și construcții de mașini (aparate electrice, echipamente agricole, autovehicule etc.).

Potențialul de export al țării constă în proporție de circa 65% din minereuri și metale, circa 30% livrări de produse agricole (tutun, carne, cereale, zahăr, piei) și circa 5% alte produse (produse siderurgice, aparte electrice).

Mineralele abundente, condiții energetice bune, potențialul agricol diversificat creează premisele ca Zimbabwe să se înscrie într-un amplu proces de refacere și relansare, atît a economiei interne cît și a relațiilor economice externe.

Marin FRÂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII 7—11 APRILIE 1980 **dolarul S.U.A.** a înregistrat o inversare bruscă de tendință, realizînd un recul accentuat pe piețele de schimb valutare internaționale. Pe piața euro-depozitelor au scăzut dobînzile la eurodolari, contribuind la scăderea atractivității dolarului în operațiunile de schimb valutar. Observatorii consideră că reculul valutei S.U.A. reflectă deasemenea în bună măsură o operațiune de ajustare a pieței față de nivelele anterioare apreciate ca nerealiste, dolarul fiind considerat excesiv de supraevaluat la cotele respective.

Lira sterlină a înregistrat o mișcare ascendentă față de dolarul S.U.A. cotînd la închiderea de 2,1935 dolari / 1 liră cu circa 2,75% peste închiderea de referință de 2,1350 dolari pentru o liră. Concomitent, lira sterlină a înregistrat în acest interval o importantă rămînere în urmă comparativ cu valutele europene (peste 4% față de francul elvețian și circa 2% față de marca vest-germană). **Francul elvețian** s-a remarcat printr-o repreciere deosebită (circa 7%) față de dolarul S.U.A. cotînd la închidere la circa 1,7470 franci / 1 dolar față de nivelul precedent de 1,8670 franci / 1 dolar, precum și prin cîștiguri importante în relațiile directe cu valutele vest-europene și yenul japonez. **Marca vest-germană** a evoluat în nota generală atingînd la închiderea de 1,8780 mărci / 1 dolar o repreciere de circa 4,7% față de închiderea de referință. **Francul belgian** a profitat de tendința slabă a dolarului și s-a încadrat în mișcarea generală realizînd în final o repreciere de circa 3,8% la un curs de închidere de circa 30,30 franci / 1 dolar. **Francul francez** și **lira italiană** au terminat la un nivel cu peste 4% față de închiderile precedente la cursuri de circa 4,3550 franci și respectiv 873 lire / 1 dolar S.U.A. Evoluînd în nota generală, **yenul japonez** a înregistrat însă un ritm de repreciere mai lent și a cotat la închiderea de 251,65 yeni / 1 dolar, cu circa 2,4% peste nivelul anterior, rămînînd în urma valutelor vest-europene față de care a cedat în continuare teren în acest interval.

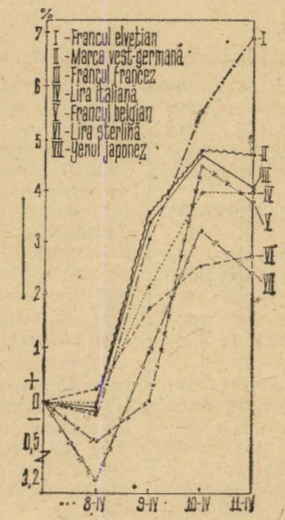

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în perioada 7—11 IV, față de dolarul S.U.A., luîndu-se ca bază cursurile din 4 IV a.c.

Pe **piața euro-depozitelor** s-a înregistrat o tendință de scădere a dobînzilor mai accentuată la eurodolarii S.U.A. la care, la perioada de șase luni ratele s-au situat în final la circa 18,3125% (cu circa 1,25% sub nivelul săptămînii anterioare) și la euromărcile vest-germane care au fost cotate la circa 9,375%. Eurodepozitele în franci elvețieni la șase luni au fost negociate la circa 7,625%.

Piața aurului a resimțit efectul favorabil produs de slăbirea cursului dolarului pe piețele de schimb valutar precum și o conjunctură mai bună generată de ascuțirea crizei din Orientul Mijlociu. În aceste condiții prețul metalului galben a atins un maxim de circa 550 dolari pe uncie fiind stabilit la ultimul fixing al săptămînii la 530,50 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEANU

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea unor specialiști

CONSENS ȘI SOLIDARITATE PENTRU O NOUĂ ORDINE INTERNAȚIONALĂ

Intensificarea eforturilor proprii în vederea dezvoltării

„DE LA CONCERTARE LA CONSENS". Astfel ar putea fi sintetizat mesajul directorului general al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), AMADOU-MAHTAR M'BOW, în contextul preocupărilor privind edificarea unei noi ordini în lume. Conceptul noii ordini implică astfel intercondiționarea transformărilor la nivel național cu cele la nivel internațional, cu considerarea nu numai a factorilor economici, ci și a factorilor sociali și culturali, într-o abordare de natură să permită fiecărei națiuni controlul asupra propriei dezvoltări, într-o societate internațională bazată pe dreptate și solidaritate.

Asistăm în prezent — afirmă A. M. M'Bow — la adîncirea decalajelor economice și culturale, la intensificarea cursei înarmărilor, a manifestărilor rasiale, la multiplicarea cazurilor de încălcare a drepturilor umanitare. Accentuarea alarmantă a acestor fenomene reclamă mai mult decît oricînd asigurarea pe scară mondială a progresului pentru toate statele, — progres bazat pe dreptate și respect reciproc, de natură să răspundă deziderateloor unei ordini noi a păcii, a dreptului la autodeterminare al tuturor popoarelor. Instaurarea unei noi ordini economice nu înseamnă deci numai o schimbare marginală a actualelor relații internaționale ; relațiile economice nu pot fi schimbate fundamental decît cu condiția ca **înșeși țările implicate în acest sistem de relații să treacă la efectuarea unor profunde modificări, esențiale, în propria lor dezvoltare.** Se consideră, deci, că o nouă ordine presupune intercondiționarea schimbărilor internaționale și naționale.

Aceste schimbări nu pot fi limitate la sfera economică, ci extinse și amplificate astfel încît să fie luate în considerare și dimensiunile sociale și culturale ale unei noi ordini. O lume nouă, care să nu fie exclusiv raportată la producția și schimbul de mărfuri sau la probleme monetare, ci legată inseparabil de crearea, răspîndirea și schimbul de informații și cunoștințe, de necesitatea stăpînirii cunoștințelor științifice și tehnice. Dezechilibrele existente astăzi în cunoaștere și informare nu pot fi depășite decît pe calea creării — de către țările interesate — a potențialului și infrastructurii necesare, inclusiv prin considerarea unor factori ținînd de valorile umane, culturale și spirituale.

Elemente structurale într-o societate bazată pe autodeterminare

ANALIZÎND acești factori, M'Bow pornește de la aprecierea că ei sînt într-o anumită măsură constitutivi pentru o lume a viitorului ale cărei reglementări trebuie modificate, fiind elemente structurale — și care trebuie concepute și reformulate în această viziune — ale unei societăți a autodeterminării, egalității și solidarității internaționale.

Iată numai cîteva opinii ale directorului general al UNESCO în acest sens.

În ce privește **drepturile umanitare,** M'Bow consideră că însăși **abordarea conceptuală ar trebui readaptată cerințelor unei noi ordini** ; drepturile umanitare ar trebui să capete noi dimensiuni, reunind pe de o parte aspecte specifice ale drepturilor politice și civile și, pe de altă parte, drepturi de factură economică, socială și culturală.

Un alt element constitutiv îl constituie fără îndoială **dezarmarea** și — legat de aceasta — realizarea unui climat de pace pe glob, lipsit de agresiune, discriminare și exploatare a popoarelor, lipsit de cheltuieli militare irationale care au depășit cu mult pe cele destinate educației. Numai o mică parte a actualelor sume destinate înarmării ar fi suficientă pentru emanciparea culturală a popoarelor. **Se impune în acest sens** subliniază M'Bow, **o mai mare responsabilitate din partea Organizației Națiunilor Unite, pentru inițierea de acțiuni pe multiple planuri menite să creeze în opinia publică un climat favorabil promovării dezarmării și cooperării pașnice.**

Strîns legat de respectarea drepturilor umanitare și consolidarea păcii trebuie realizată, prin sistemul Națiunilor Unite, **diseminarea în lumea întreagă a informațiilor, a tuturor cunoștințelor și în special a celor ținînd de știință și tehnologie.** Este necesar — apreciază A. M. M'Bow — să se intensifice eforturile în scopul sprijinirii tuturor statelor și în special a celor rămase în urmă, pentru o cît mai eficientă utilizare a resurselor naturale proprii, a potențialului lor material și spiritual, inclusiv pe calea unei cooperări internaționale adecvate. Implementarea de politici naționale în domeniul **informaticii** trebuie realizată în cel mai larg sens posibil astfel încît, referindu-se inclusiv la cercetare și educație, toate țările să-și poată dezvolta sisteme informaționale proprii, să poată dispune de echipamentele și cadrele necesare. În contextul unei noi ordini internaționale, informatica poate și trebuie să joace un rol important pe linia difuzării neîngrădite la nivel internațional a cunoștințelor.

Fundamentală — în concepția lui M'Bow — este necesitatea ca **fiecare națiune să dispună de un potențial științific și tehnologic, de natură să-i permită să avanseze pe calea eforturilor proprii.** Această condiție va permite țărilor respective să decidă, în mod independent, inclusiv asupra tehnologiilor ce trebuie importate, potrivit necesităților interne, asupra adaptării și dezvoltării tehnologiilor în funcție de resursele disponibile și de contextul economic, social și cultural național. Este necesar, așadar, ca țările în curs de dezvoltare să dispună și de cadre naționale calificate, cunoscătoare a problemelor pe care știința și tehnologia le are de rezolvat, cadre capabile să-și aducă aportul la progresul tehnico-științific.

Problema științei și tehnologiei trebuie abordată — subliniază M'Bow — **sub aspect interdisciplinar** în măsura în care acestea sînt condiționate de funcționarea sistemului educațional și în special a instituțiilor de învățămînt superior, sau favorizate de activitatea în domeniul științelor sociale — promotoare ale interesului pentru dezvoltarea tehnico-științifică. Izolarea științei și tehnologiei de educație, științe sociale, cultură și sistem informațional poate fi calificată drept o înțelegere greșită a adevăratului sens al dezvoltării și — în ultimă instanță — un pas înapoi, în eforturile către progres ale unei țări. Se impune, de asemenea, — susține M'Bow — ca Programul pentru Dezvoltare al Națiunilor Unite, Banca Mondială și alte organisme și agenții specializate ale O.N.U. să sprijine mai activ sub aspect financiar și tehnic eforturile de dezvoltare, inclusiv pe calea cooperării, ale țărilor rămase în urmă.

O sarcină esențială, de o deosebită complexitate și care ar trebui rezolvată cu maximă urgență o constituie **comunicațiile** — apreciază M'Bow. Complexă, întrucît comunicațiile implică totalitatea instituțiilor, la toate nivelele și relațiile acestor instituții cu populația —, fiind totodată legată de toate problemele majore ale vieții contemporane : esențială, în măsura în care comunicațiile condiționează drepturile fundamentale într-o societate. Pe un alt plan, comunicațiile sînt în strînsă interdependență cu probleme ale însuși viitorului omenirii, ale eforturilor de dezvoltare îndreptate către instituirea unei noi ordini internaționale capabilă să înlăture decalajele, să asigure o pace durabilă în lume și respectarea identității culturale a fiecărei națiuni.

Comunicațiile trebuie, de asemenea, apreciate sub aspect interdisciplinar ca o problemă cu dimensiuni prioritar culturale și nu limitată la transmiterea de informații, la tehnologie sau la crearea infrastructurii necesare. Se apreciază că comunicațiile nu trebuie să devină un instrument al puterii, contrapus drepturilor de afirmare ale individului, ci să fie îndreptate în mod conștient către satisfacerea necesităților culturale ale oamenilor.

Deosebit de importante sînt considerate și consecințele economice ale utilizării adecvate a comunicațiilor, cunoscut fiind că bogăția de informații vehiculate contribuie la dezvoltarea economică a unei țări. După M'Bow există o relație biunivocă: volumul informațiilor crește odată cu creșterea utilizării lor, informațiile avînd capacitatea de a reduce sau evita consumuri nejustificate de resurse materiale și umane. Comunicațiile trebuie abordate sub un dublu aspect, acela de cale a dezvoltării cît și ca unul din scopurile dezvoltării, într-o lume confruntată cu probleme dintre cele mai variate aflate în strînsă interdependență : probleme ale păcii, securității și dezarmării, combaterea foametei, probleme sociale, de sănătate, combaterea analfabetismului, problema drepturilor umanitare și a energiei.

După cum am văzut, comunicațiile și informațiile sînt strîns legate de **problema dezvoltării culturale.** Și aici, referitor la politica culturală adoptată de o țară sau alta, trebuie pornit de la faptul că apărarea și stimularea identității culturale a unei națiuni nu se pot realiza prin închistare, prin reducere la spațiul național dat. Este necesară **o largă apreciere a valorilor internaționale, înțelegerea și utilizarea în scopul propriei dezvoltări a convergenței și interacțiunii dintre culturi,** precum și — pe un alt plan — a intercondiționării culturii cu alte domenii ca educația, comunicațiile, dezvoltarea tehnologică și mediul înconjurător.

Un alt factor prioritar, deosebit de important pentru evoluția societății contemporane, îl constituie **educația.** A. M. M'Bow accentuează faptul că programele educaționale trebuie să aibă **caracter de inovație,** nu numai în scopul dezvoltării și al modernizării societății, ci și în vederea consolidării valorilor culturale specifice ale unei națiuni. În contextul preocupărilor legate de educație apar o serie de probleme indispensabile unei lumii a viitorului, printre care : **relația educație-muncă,** astfel ca activitatea productivă să devină componentă a procesului educațional ; adaptarea educației la cerințele specifice interne ceea ce presupune existența, în fiecare țară, a unui **personal specializat,** în măsură să decidă asupra căilor de dezvoltare și să asigure realizarea progresului în condițiile necesităților date și a obiectivului de conservare și promovare a valorilor culturale proprii ; asigurarea, în unitățile de învățămînt a **manualelor școlare în limba maternă** a celor cărora le sînt destinate, ca o cale de reflectare a aspirațiilor naționale respective.

Educația — apreciază M'Bow — trebuie concepută atît în cadrul unor planuri pe termen lung — în condițiile reînnoirii continue a fondului educativ cît și ca un proces ce se desfășoară în tot cursul vieții — ceea ce presupune o mai bună legătură între instituțiile specifice de școlarizare cu ceilalți factori educaționali. Referindu-se și în acest context la caracterul interdependent al problemelor, M'Bow consideră necesar ca activitatea educațională să asigure aplicarea efectivă a științelor sociale la eforturile îndreptate către respectarea drepturilor umanitare și consolidarea păcii, studierea dezvoltării, a problemelor legate de mediu, creșterea rolului participativ al femeilor și al tineretului la viața socială.

★

Iată, așadar, numai cîteva din problemele care, alături de relațiile economice trebuie să capete un conținut nou, radical schimbat, în vederea instaurării unei noi ordini în lume. Trebuie să recunoaștem însă — arăta directorul general al UNESCO — faptul că negocierile vizînd transpunerea în viață a unor măsuri concrete au dat numai rezultate parțiale, cu efecte limitate. La aceasta au contribuit, desigur, decalajele și disproporțiile existente în lume, fenomenele inflaționiste, creșterea șomajului — elemente care au creat condiții pentru tergiversarea luării de decizii adecvate. Se apreciază că ceea ce a lipsit, însă, în mod evident, a fost acordul general asupra scopurilor în sine, respectiv înfăptuirea unei lumi în care contradicțiile actuale pot și trebuie să dispară, renunțarea la confruntare în schimbul unității și echilibrului.

Este, deci, evident — conchide directorul general al UNESCO — că se impun acțiuni concertate, într-un larg consens internațional și pe multiple planuri. Este, de asemenea, necesară înțelegerea faptului că factori cum sînt educația, știința, cultura sau comunicațiile nu trebuie abordați într-o lume statică, fără transformări economice, fără progres tehnologic, educațional sau cultural. Dimpotrivă, evoluția în aceste domenii trebuie să joace un rol decisiv în instaurarea unei noi ordini care oferă singura alternativă posibilă în identificarea soluțiilor la problemele care confruntă omenirea.

Em. S.

PRIORITĂȚI ȘI REORIENTĂRI ÎN DEZVOLTARE

În atenție — opțiunile energetice

POTRIVIT unui recent studiu publicat de cotidianul „Le Monde" rezultatele analizelor privind perspectivele prețurilor combustibililor energetici sînt încă puțin concludente date fiind, pe de o parte, interesele divergente ale producătorilor și utilizatorilor din diferite sectoare — electricitate obținută pe bază de cărbune sau energie nucleară, cărbune, carburanți sintetici etc., iar pe de altă parte faptul că evoluția viitoare este marcată de un grad ridicat de incertitudine datorită creșterii fără precedent, înregistrate în ultima perioadă la prețul țițeiului.

Este cert, însă — apreciază sursa citată —, că în scurt timp energia nucleară și hidrocarburile neconvenționale vor atinge nivelul de rentabilitate. Astfel, în Franța se estimează că, pentru reactoarele ce vor intra în funcțiune în 1985, un kWh de origine nucleară va avea un cost net inferior celui ce se va realiza în cazul folosirii cărbunelui sau a petrolului. Pe de altă parte, Agenția Internațională pentru Energie apreciază că 1 kWh produs în termocentrale pe bază de gaze va fi încă mult timp mai ieftin decît în cazul folosirii energiei nucleare.

În ce privește șisturile bituminoase, primele centre de tratare (circa 30 de proiecte, inițiate în prezent pe ansamblul țărilor nesocialiste, și care vor fi finalizate în viitorul apropiat) vor realiza costuri variind — în funcție de tehnologia utilizată — între 22 și 33 dolari pe baril echivalent petrol.

Pe termen scurt, principalul substitut al petrolului rămîne, desigur, cărbunele. Astfel, potrivit surselor citate de „Le Monde", utilizarea tehnologiilor moderne ar putea determina reduceri de 10—20% în costul produselor realizate prin prelucrarea cărbunelui : gaze cu putere calorică mică și medie al căror cost revine în prezent la 22 dolari/baril echivalent petrol în prețuri constante 1977, benzină obținută prin lichefierea cărbunelui (la un preț 1977 de 30 dolari), petrol sintetic (20 dolari) — în condițiile unui preț al cărbunelui de 15 dolari pe tonă. Desigur că competitivitatea va fi dependentă de evoluția prețului acestuia în raport cu prețul petrolului. A.I.E. apreciază că, pe termen lung, prețul real al cărbunelui va crește fără să depășească nivelul majorărilor previzibile la petrol.

Utilizarea energetică a biomasei rămîne în continuare o problemă de rezolvat sub aspectul prețului în condițiile în care pentru a obține energia calorică echivalentă rezultată din folosirea unui baril de petrol sînt necesare cheltuieli de ordinul a 40 dolari în cazul folosirii biomasei. Tot aici ar trebui incluse și alte surse de energie ca geotermia, energia mărilor, energia solară — în prezent încă greu comparabile sub aspectul prețului. Cît privește energia solară, dacă folosirea acesteia pentru a se obține apă caldă (la 35° C) este deja rentabilă, se pare că acest lucru nu este, în prezent, valabil în raport cu generatorii clasici de energie electrică.

Suedia: încadrarea forței de muncă

PÎNĂ în 1990 guvernul suedez preconizează crearea a 350 mii noi locuri de muncă, respectiv o creștere cu 10% față de 1975, numărul total urmînd să atingă 4 milioane la nivelul anului menționat. Sectorul public va fi principalul beneficiar al acestor majorări : vor fi create 290 mii locuri de muncă, iar acest sector va deține 32,6% (față de 28%, în prezent) în totalul forței de muncă ; ponderea cea mai mare (28%) o va deține industria prelucrătoare.

Potrivit statisticilor oficiale, se prevăd creșteri în numărul de locuri de muncă din domeniul științei și tehnologiei (316 mii în 1990 față de 236 mii în prezent), aceeași tendință fiind avută în vedere pentru activitățile de întreținere a mașinilor și utilajelor (230 mii față de 150 mii în prezent) și în sectorul social. Se prevăd de asemenea, reduceri ale încadrărilor în agricultură (cu 70 mii de locuri de muncă, urmînd să se ajungă la 106 mii în 1990), construcții, minerit, industria stîclei, de pielărie și încălțăminte și altele.

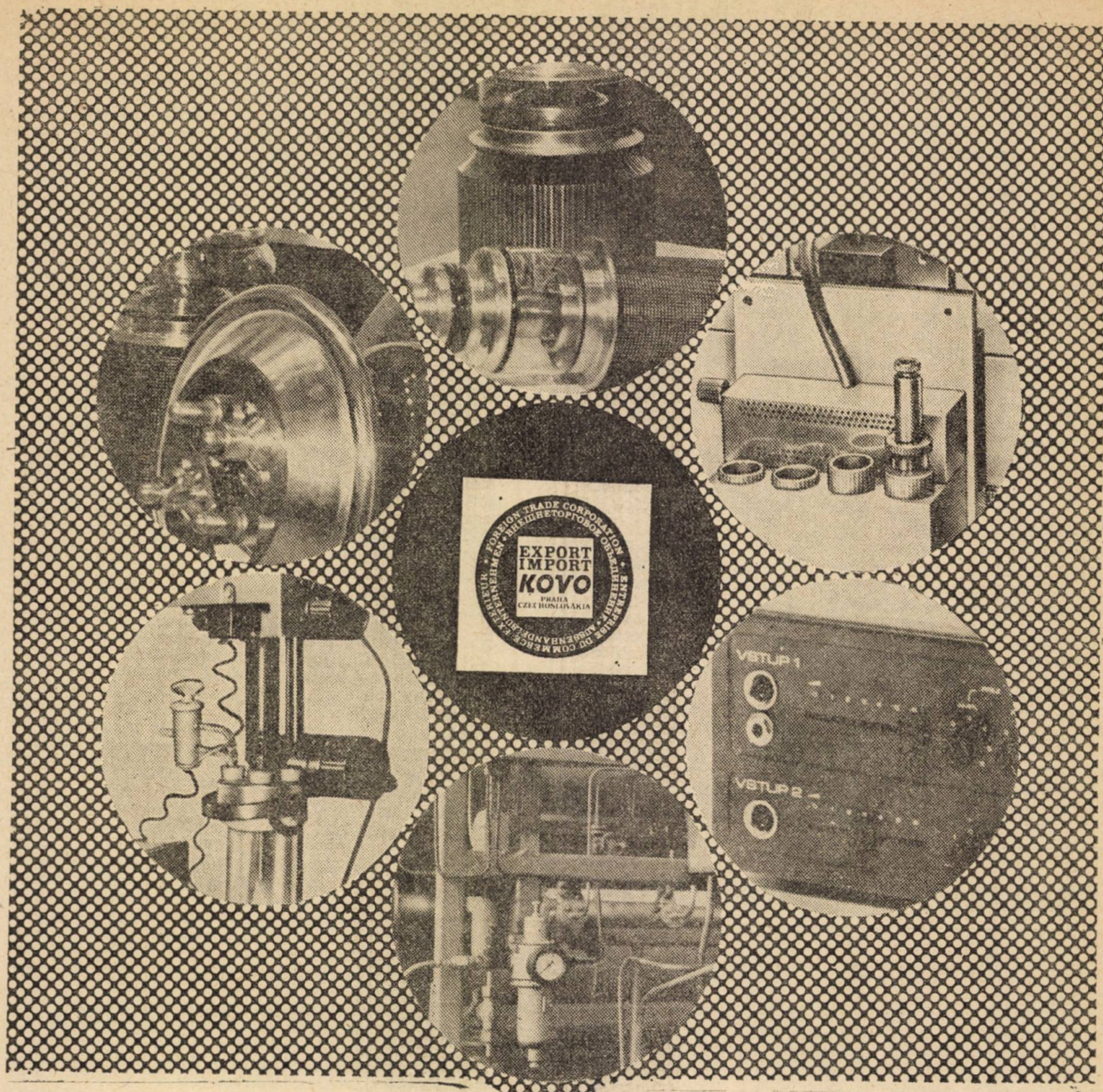

Întreprinderea de Comerț Exterior KOVO
— un partener comercial bun

Întreprinderea de Comerț Exterior KOVO exportă:

— aparate de măsură electrice și electronice, surse de lumină și sisteme automate de dirijare a proceselor tehnologice

— produse ale tehnicii de calcul și de birou

— mașini poligrafice, tehnică de măsurare și de pompare a combustibililor lichizi

— aparate de măsură pentru laboratoare și nucleare; tehnică de laborator pentru cercetări științifice și nucleare

— aparate de reglare și automatizare

— piese pentru industria electronică și mașini pentru producția lor

— instalații de telecomunicații

I.C.E. KOVO
Jankovcova 2
170 88 Praha 7
Cehoslovacia

PUBLICOM

DATE DE PROGNOZĂ

Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic *)

PERSPECTIVA UNOR ELABORĂRI TEHNICE

Domeniul și tema	Descoperirea principiului		Oportun. econ. a aplicării		Utilizarea pe scară largă	
	1975	1978	1975	1978	1975	1978
VIII. Extracția mineralelor și metalurgia						
— Utilizarea laserului, ultrasunetelor și a curenților de înaltă frecvență pentru forarea și concasarea rocilor	1985	1985	1992	1992	2000	2005
— Concasarea masei minereului printr-o explozie atomică, urmată de extragerea metalelor cu ajutorul diferiților reactivi	1990	2000	2000	2015	2050	2038
— Procedee de concasare hidraulică a minereului în vederea extragerii de metale și minerale	1980	1990	1990	1994	2000	2005
— Extragerea mineralelor din nodulii de pe fundul mării	1980	1982	1985	1988	2000	2000
— Noi aliaje ușoare de înaltă durabilitate și mai rezistente la coroziune	1976	1980	1980	1987	1990	1995
— Automatizarea lucrărilor miniere în subteran	1982	1985	1985	2000	1995	2022
— Adaptarea la condițiile din adîncimile mari în vederea exploatării unor noi zăcăminte de minereuri	1990	1996	1990	2004	2000	2032
— Procedeul de elaborare continuă a oțelului	1985	1990	1990	1995	2000	2000
— Imbunătățirea substanțială a prelucrării pe scară mare a fierului vechi [5])	1976	1988	1979	1990	1982	1994
— Obținerea aluminiului pe baza folosirii unui proces ieftin de producție continuă	1985	1990	1990	1998	2000	2008
— Un proces nou, mai puțin costisitor, de producere a magneziului	1988	1986	1990	1993	1995	2008
— Metodă ieftină de extragere a metalelor din apa mării	1985	2000	1990	2018	1995	2032
— Prelucrarea șisturilor bituminoase direct la locul de extracție	1982	1982	1990	1987	2000	2002
— Prelucrarea minereurilor feroase taconitice nemagnetice, de calitate inferioară	1980	1990	1990	1999	2000	2025
— Agregate destinate extragerii continue în subteran a minereurilor-rocă (cupru, fier ș.a.)	...	1985	...	1990	...	2000
IX. Masele plastice						
— Producția economicește justificată de mase plastice mai ușoare și mai rezistente decît metalele	1975	1980	1975	1984	1985	1990
— Sisteme, care asigură un proces tehnologic unic de la obținerea monomerului și pînă la realizarea produsului	1975	1981	1979	1986	1990	1990
— Asimilarea „îmbinării" radicalilor în molecule în cadrul polimerizării, în scopul creării de mase plastice cu o temperatură de lucru de 540°C și peste	1985	1985	1990	1990	2000	2000
— Caroserie și șasiu din mase plastice pentru automobile	1980	1983	1985	1985	1990	1990
— Avioane militare și civile din mase plastice	1985	1985	1995	1990	2000	2000
— Mase plastice comestibile	1992	1995	2000	1998	2000	2010
— Ferme de pod avînd elemente constructive din mase plastice, proprii clădirilor înalte și altor construcții civile	2000	1998	2000	2010	2050	2020
— Cupole din mase plastice pentru colonii subterane sau subacvatice	1987	1995	2000	2000	2000	2010
— Polimeri pe altă bază decît carbonul	1975	1984	1982	1995	2000	2000
— Tehnologia de prelucrare a resturilor menajere, care permite selectarea maselor plastice, a metalelor și altor substanțe cu descompunere lentă, de pe rampele de gunoi	1975	1985	1990	1995	2000	2000
— Extragerea unor elemente prin arderea sau topirea reziduurilor industriale și urbane în arzătoare	1995	1990	2000	2000	2050	2015
— Obținerea de polimeri pe bază de carbon, prin utilizarea altor materii prime decît petrol, gaz sau cărbune	1975	1985	1982	2000	1987	2000
— Tren construit în întregime din mase plastice	2000	1989	2030	1996	2150	2000
— Sinteza maselor plastice pornind de la elemente	2000	1995	2050	2005	2100	2012
— Mase plastice care nu îmbătrînesc	1975	1981	1975	1985	1990	1990
— Instalații de formare și extruziune, funcționînd fără operator	1980	1984	1985	1990	1995	1998
— Alegerea maselor plastice cu ajutorul M.E.C.	1975	1980	1975	1985	1990	1989
— Cultivarea deșerturilor prin aplicarea unei îmbrăcăminți din mase plastice	1975	1988	1985	1995	2000	2000
— Orașe construite în zona arctică pe materiale izolante din plastic expandat	1975	1985	2000	1994	2050	2000
X. Articole textile						
— Fibre, care-și schimbă culoarea	1982	1987	2000	1994	2000	2003
— Bumbac artificial, avînd calitățile celui natural	1978	1985	1985	1990	1995	1998
— Materiale textile nețesute, folosite în construcții	1980	1982	1985	1985	1992	1994
— Alegerea complet automatizată a culorii	1975	1982	1982	1984	1995	1988
— Bumbac artificial neinflamabil, ușor de spălat și de călcat	1985	1992	1990	1995	1995	2005
— Fibre și țesături care-și modifică conductibilitatea termică în funcție de variația temperaturii	1980	1985	1995	1997	2000	2006
— Îmbrăcăminte turnată	1985	1985	1987	1988	2000	1993
— Procesul de confecționare a îmbrăcămintei direct din fibre	1990	1994	2000	2001	2015	2008

*) Primele două părți ale sondajului s-au publicat în nr. 14 și 15/1980 ale revistei.
5) În ancheta din 1975 — prelucrarea pe scară mare a fierului vechi.

MONDORAMA

O. C. D. E.: recrudescența inflației

STATISTICI recent publicate de O.C.D.E. evidențiază, între altele, recrudescența în primele luni ale anului în curs a ratei inflaționiste a prețurilor la bunuri de consum și servicii în țările membre ale acestei organizații ; după opinia unor specialiști fenomenul s-ar putea prelungi cel puțin pînă la mijlocul lui 1980. Din examinarea unor date din aceeași sursă pe ultimele două decenii rezultă că — exceptînd anul 1978, cînd s-au înregistrat anumite fluctuații — se manifestă o tendință cvasipermanentă de creștere a prețurilor atît pe ansamblul O.C.D.E., cît și în marea majoritate a principalelor țări membre ale acestui organism (vezi tabelul).

	Rata medie pe anii		Rata anuală pe anii		
	1961–1970	1971–1976	1977	1978	1979
Total O.C.D.E. *)	3,4	8,6	8,7	7,9	9,9
Din care :					
Anglia	4,1	13,6	15,9	8,3	13,4
Australia	2,5	10,8	12,3	7,9	9,1
Canada	2,7	7,4	8,0	9,0	9,1
Franța	4,0	8,9	9,4	9,1	10,8
R.F.G.	2,7	5,9	3,7	2,7	4,1
Italia **)	3,9	12,2	17,0	12,1	14,8
Japonia	5,8	11,1	8,1	3,8	3,6
Spania **)	6,0	13,0	24,5	19,7	15,7
S.U.A.	2,8	6,6	6,5	7,7	11,3
Suedia	4,0	8,3	11,4	10,0	7,2

*) Exclusiv chiriile
**) Serie întreruptă în 1977

Evoluții ale construcțiilor navale

DATELE publicate recent de O.N.U. asupra evoluției construcțiilor de nave comerciale în lume (exceptînd U.R.S.S. și R. P. Chineză) în cursul anului 1979 evidențiază menținerea tendinței de scădere abruptă a volumului acestora în ultima perioadă de timp. După cum se vede din graficul alăturat, tonajul global al navelor lansate (circa 11,5 mil. t.r.b.) reprezintă aproape jumătate din nivelul atins în anul 1970 și circa o treime din cel înregistrat în 1974—1975, un declin extrem de pronunțat cunoscînd construcția de nave cu tracțiune cu

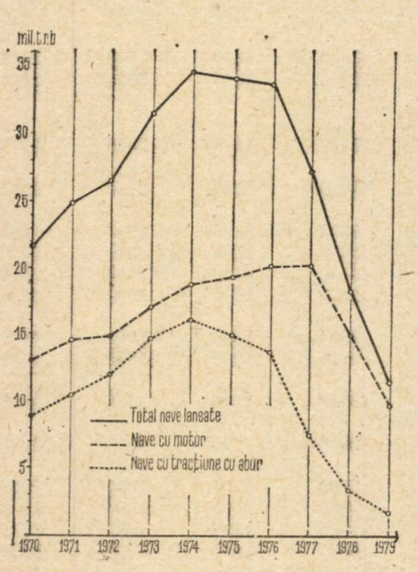

abur. Ample reduceri ale volumului construcțiilor navale au avut loc în cursul celei de a doua jumătăți a actualului deceniu în toate țările cu tradiție în acest domeniu, dar mai ales în R.F.G., Japonia și Suedia, în timp ce unii constructori mai puțin importanți dar cu o mai mare adaptabilitate la evoluția cerințelor pieței (Turcia, Portugalia, Coreea de sud ș.a.) au reușit să redreseze situația șantierelor lor navale.

R. F. G.: orientări în politica energetică

SUB PRESIUNEA creșterii continue a prețurilor la petrol și produse petroliere, guvernul R. F. Germania a adoptat anul trecut o serie de decizii privind intensificarea transpunerii în viață a unor orientări în politica energetică națională, cum sînt : economisirea și raționalizarea utilizării resurselor de energie și combustibil, în scopul încetinirii creșterii necesarului respectiv de consum ; reducerea ponderii petrolului în balanța energetică ; folosirea prioritară a cărbunilor autohtoni ; extinderea centralelor atomoelectrice, pentru crearea unei baze trainice de aprovizionare cu energie electrică, în condițiile asigurării securității populației ; continuarea cercetărilor în domeniul energeticii, elaborarea unor tehnologii suplimentare pentru utilizarea surselor reînnoibile de energie.

Drept pîrghii de stimulare a raționalizării figurează o politică adecvată a prețurilor și tarifelor pentru combustibili și energie, adaptarea autovehicolelor pentru un consum redus de carburanți, reglarea fluxurilor de transport în orașe și pe autostrăzi etc. Totodată, statul acordă sprijin financiar industriei cărbunelui din R.F.G., ținîndu-se seama de faptul că prețul cărbunelui extras în țară este de circa două ori mai ridicat decît prețul său pe piața mondială, astfel încît există perspectiva înlocuirii petrolului în unele utilizări cu cărbune importat.

Bulgaria: măsuri de stimulare a producției agricole

LA ÎNCEPUTUL acestui an Consiliul de Miniștri al R. P. Bulgaria a adoptat o hotărîre privind modificarea substanțială a sistemului de autoaprovizionare cu produsele agroalimentare de bază a populației din mediul rural, îndeosebi în scopul asigurării ritmicității acesteia. Întreaga răspundere pentru obținerea producției agricole necesare în vederea satisfacerii cerințelor populației la produsele alimentare de bază este încredințată complexelor agroindustriale și altor organizații agricole.

Totodată, ținîndu-se seama de faptul că gospodăriile individuale constituie o importantă rezervă a sistemului de autoaprovizionare a populației (ele furnizează 23,7% din întreaga producție agricolă, avînd o pondere de 39,5% în producția de carne, de 25% în cea de lapte, de 53,2% în cea de ouă și 27,4% în producția de legume), vor fi create condiții pentru continua ei dezvoltare și întărire. În scopul mobilizării tuturor rezervelor existente, se prevăd măsuri ca : sporirea numărului persoanelor care realizează produse agricole pentru nevoile proprii sau pentru piață, inclusiv prin repartizarea în continuare, a terenurilor agricole părăsite ; crearea, extinderea și întărirea gospodăriilor ajutătoare pe lîngă întreprinderile industriale, organizațiile și instituțiile, care întrunesc condițiile necesare ; asigurarea fabricării și desfacerii către populație a articolelor de mic inventar agricol și a mijloacelor tehnice de gabarit redus etc.

Casele solare

ÎNCĂLZIREA locuințelor cu ajutorul energiei solare este pe cale de a depăși faza experimentărilor, cea a unităților-pilot și de a deveni un element constitutiv al construcțiilor de locuințe, deocamdată în serii mici.

Un exemplu îl constituie concursul lansat de Ministerul pentru mediul înconjurător și cadrul vieții din Franța pentru realizarea de case de locuit, arhitectura cărora (denumită bioclimatică) și instalațiile aferente de captare a energiei solare să permită reducerea cu 30—40% a consumului altor surse de energie pentru încălzire și nevoi casnice. Iar aceasta, în condițiile unei majorări a costului locuințelor considerată drept acceptabilă pentru beneficiar. Se apreciază că încă în cursul anului curent în Franța ar urma să înceapă construcția a o mie de case de acest tip, cărora li se vor adăuga în următorii doi ani alte patru mii de case profilate pe folosirea energiei solare.

CURIER

GLOSAR

Criza valutară

CRIZA VALUTARĂ este specifică economiei capitaliste și se manifestă prin profunde dezechilibre în raporturile valorice dintre monede și prin toate efectele acestor dezechilibre : mari speculații, mari mișcări de capitaluri, intervenții restrictive ale autorităților monetare. La rîndul lor, efectele dezechilibrelor generează noi dezechilibre, pînă cînd în cele din urmă se creează un nou echilibru, la alt nivel valoric decît cel anterior crizei.

Ca acuitate, criza valutară care a însoțit marea criză economică din 1929—1933 (la 29 octombrie 1929 au fost oferite la bursa din New York 33 milioane de titluri, iar cererile au fost minime ; mii de bănci au suspendat plățile ; în 1931, Anglia a abandonat etalonul aur ; lira sterlină și dolarul au suferit deteriorări excepționale) poate fi considerată drept una din cele mai violente. În schimb, criza valutară care s-a declanșat în iurul anului 1960 și care continuă și astăzi poate fi considerată drept una din cele mai lungi și mai complexe.

Actuala criză valutară se înscrie printre celelalte forme de dezechilibru în relațiile economice internaționale, determinate de dezvoltarea unor state pe seama altora, de îngustarea posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional de materii prime și surse energetice într-o serie de țări.

Criza valutară cunoaște faze febrile, de răbufnire violentă a fenomenului, de zdruncinare profundă a întregului eșafodaj al relațiilor valutare, alternînd cu faze în care domnește un calm aparent. Geografic, criza valutară cunoaște localizări în spațiu, ascuțișul ei îndreptîndu-se cînd asupra unei monede capitaliste, cînd asupra alteia. Însă chiar atunci cînd accesele acute ale crizei s-au declanșat într-una sau alta din principalele țări capitaliste, ele se întind apoi, depășind perimetrul în care funcționează un anumit sistem monetar. Se face distincția între criza valutară „în sistem" (criza lirei sterline, a lirei italiene) și criza valutară „de sistem", care a afectat însuși sistemul monetar internațional de la Bretton Woods și în final a dus la prăbușirea lui. Criza „de sistem" a fost provocată de criza dolarului S.U.A. care, fiind moneda cheie a sistemului, a subminat pînă la prăbușire întregul sistem.

În fața imposibilității, în condițiile crizei, de a menține reglementările valutare convenite, principalele monede occidentale au devenit flotante, începînd din 1972—1973, inclusiv dolarul. S-a pecetluit astfel profunda instabilitate a raporturilor valorice dintre monede, caracteristică crizei.

Asociate sau nu crizelor economice, crizele valutare afectează în primul rînd păturile cele mai sărace ale societății, iar pe plan mondial, țările mai slab dezvoltate, țările puternice avînd suficiente mijloace de a arunca asupra acestora principala povară a crizei.

Această stare de lucruri pune în evidență necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale care să includă restructurarea relațiilor valutar-financiare internaționale, a adoptării unei poziții active față de fenomenele crizei valutare, dat fiind că nici o țară nu este imună la efectele acestei crize, fie direct, fie indirect. România susține crearea unui nou sistem monetar internațional, bazat pe principiile egalității și echității, menit să sprijine stabilitatea și întărirea monedelor naționale, realizarea unor raporturi valorice între aceste monede bazate pe realitățile economice, renunțarea la politica de restricții și discriminări în materie valutară, afirmarea unui climat de încredere și continuitate în schimburile internaționale.

C. K.

Polonia 2000

Bogdan Livadă, Rădăuți — Despre activitatea Comitetului de cercetare și prognoză „Polonia 2000", de pe lîngă Academia poloneză de științe am avut ocazia să relatăm pe larg în nr. 52/1978 al revistei noastre. Activitatea științifică a acestui comitet — care cuprinde cel mai mare număr de colaboratori (circa 600) dintre toate organismele similare din cadrul Academiei — prezintă o reală utilitate nu numai pentru planificarea pe termen lung, pînă în 1995, ci și pentru cea pe perioada cincinală imediat următoare.

Cercetările Comitetului „Polonia 2000" pun accentul pe studierea evoluției dezirabile în perspectivă a trebuințelor sociale, a profilului economiei naționale și a structurii sociale, a modului de viață și a dezvoltării personalității umane, ținînd seama de condițiile concrete ale Poloniei.

Necesitatea unei prognoze cuprinzătoare a evoluției situației internaționale ca factor complex de influență asupra dezvoltării țării a condus în 1976 la crearea unei noi comisii în cadrul Comitetului „Polonia 2000" și anume cea de probleme internaționale, astfel încît în prezent numărul total al comisiilor în care își desfășoară activitatea acest organism de cercetări prospective a ajuns la zece.

Pe plan internațional Comitetul este angrenat actualmente în trei proiecte de cercetare, elaborate sub egida O.N.U. (respectiv a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, a Universității Națiunilor Unite și a U.N.I.T.A.R.), cadru în care cooperează și cu specialiștii români grupați în jurul Centrului internațional de metodologie a studierii viitorului și dezvoltării din București.

Preferințe comerciale

1) Despre sistemul generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și necesitatea îmbunătățirii lui radicale am publicat un amplu articol în nr. 17/1979 al revistei noastre. 2) Statele din Piața comună acordă în prezent preferințe generalizate tuturor țărilor în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77, precum și R. P. Chineze. Comisia Pieței comune a propus guvernelor celor nouă țări membre ale C.E.E. extinderea sistemului generalizat de preferințe pînă în anul 2000.

În 1977 un număr de sub 20 de țări în curs de dezvoltare contau cu 85% în totalul importurilor țărilor Pieței comune, iar șapte țări — cu 60% din acest total. Ținînd seama de această concentrare a schimburilor, Comisia Pieței comune a propus o schemă mai simplă de acordare a preferințelor decît cea actuală, considerată prea complexă, astfel ca de acestea să poată beneficia efectiv și celelalte țări în curs de dezvoltare.

Bănci

Constantin Isăcescu, Slatina — În activitatea economică a Luxemburgului, băncile ocupă un rol esențial. În această țară cu numai 350 000 locuitori își desfășoară activitatea 108 bănci, în care lucrează aproape 7 000 persoane, adică circa 5% din populația activă. Dintre aceste bănci 12 sînt luxemburgheze sau belgiene, 28 vest-germane, 6 franceze, 12 americane 14 scandinave, 6 elvețiene etc. Sînt prezente de asemenea și bănci din țări socialiste (U.R.S.S., R. P. Chineză, Polonia). Suma totală a bilanțurilor băncilor depășea în vara anului trecut 3 000 miliarde franci luxemburghezi (monedă aflată la paritate cu francul belgian), din care 80% în valută străină. Luxemburgul ocupă un loc însemnat și pe piața euro-valutelor, situîndu-se ca importanță pe locul al doilea în Europa, după Londra. Pe de altă parte, în Luxemburg își au sediul nu mai puțin de 73 de fonduri de investiții.

ASEAN

Dorel Clipici, Alba Iulia — 1) Țările membre ale Asociației statelor din Asia de Sud-Est (A.S.E.A.N.) sînt Indonezia, Malaezia, Filipine, Singapore și Thailanda. Organizația amintită a fost creată în anul 1967 pentru accelerarea progresului economic al statelor membre, promovarea păcii și stabilității în zonă și cooperarea cu alte organizații regionale cu scopuri similare. 2) Cetățean francez, astăzi în vîrstă de 53 de ani, Ignacy Sachs, autorul cărții „Descoperirea lumii a treia", este de origine poloneză. Studiile universitare și le-a făcut în Brazilia, iar doctoratul în științe economice l-a susținut în India. În general, își petrecuse o bună parte din viață în țări în curs de dezvoltare cînd, în 1968, a devenit directorul Școlii de înalte studii în științe sociale din Paris și directorul Centrului internațional de cercetări asupra mediului și dezvoltării, din capitala Franței.

Reciclarea cauciucului

Anton Buncu, Zalău — 1) Prima întreprindere din lume de pulverizare a obiectelor uzate din cauciuc, în special anvelope, în vederea reciclării acestei prețioase materii prime, este în curs de construcție în orașul suedez Surahammar, darea sa în funcțiune fiind prevăzută pentru sfîrșitul anului în curs. O uzină pilot în același scop funcționează deja în sudul țării, la Trelleborg. Din patru anvelope uzate se pot obține în instalațiile respective pînă la 12 kg de cauciuc pulverizat, reprezentînd sub raportul consumului energetic o economie de 30 litri de petrol. Pulberea respectivă poate fi utilizată ca adaus la producerea unor noi obiecte din cauciuc. 2) Pentru identificarea articolelor necesare în vederea alcătuirii bibliografiei de care ne-ați scris, vă sugerăm consultarea numerelor 52 ale revistei noastre din ultimii doi ani, urmărind cu deosebire articolele și dezbaterile publicate la rubricile „Procesul circular activ" și „Om-tehnică-mediu".

Ceasuri

Jean Bobeică, Brănești — 1) Este adevărat că anul trecut Elveția a produs cu 10 milioane de ceasuri mai puțin decît în anul 1978, iar ponderea sa în producția mondială de ceasuri a scăzut sub 30%, ca urmare între altele a fermității francului elvețian în raport cu alte valute, care a determinat scumpirea relativă a produselor elvețiene pe piața externă. Totuși Elveția rămîne principalul furnizor mondial de ceasuri. Din cele 82 milioane de ceasuri „elvețiene" vîndute în 1979 în lume, 21 milioane au fost asamblate în alte state decît Elveția dar cu piese produse în această țară.

În U.R.S.S., altă țară mare producătoare și exportatoare, s-au produs anul trecut 64,5 milioane de ceasuri. La rîndul său, producția japoneză de ceasuri (inclusiv ceasurile asamblate în străinătate din piese japoneze) a totalizat 59 milioane de bucăți.

2) Firma vest-germană „Volkswagen" dispune deja de o uzină de asamblare a autoturismelor în S.U.A., în statul Pennsylvania. Recent firma japoneză „Honda" și-a anunțat și ea intenția de a asambla autoturisme în S.U.A. În acest scop ea va investi 200 milioane dolari într-o uzină pe care o va construi în statul Ohio, unde fabrică deja motociclete. Primele autoturisme urmează să iasă de pe banda de montaj în anul 1982.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 18 aprilie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele de investiții **(Bogdan Pădure)** 1

— Cooperarea interuzinală pe noi trepte calitative **(dr. P. Rotaru, N. Vertenștain)** 2

— Tehnologiile moderne în sprijinul creșterii eficienței **(prof. Traian Sălăgean)** 4

— Rezerve și căi de rentabilizare a activității tuturor cooperativelor agricole de producție **(prof. dr. Oprea Parpală)** 6

— Reflecții. Posibilități și limite ale inteligenței artificiale **(Valter Roman)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Autocontrolul — pîrghie de realizare a autoconducerii muncitorești **(prof. dr. C. Topciu)** 10

— Cititorii au cuvîntul 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Pentru o nouă calitate în domeniul organizării. O abordare care integrează sistemul, obiectivele, resursele **(Paul Constantinescu, Gh. Nistorescu)** 13

TEORII ● IDEI

— V.I. Lenin — 110 ani de la naștere. Forța de atracție a operei leniniste — spiritul revoluționar, creator **(dr. Gheorghe Dobre)** 15

— Noua calitate în activitatea economico-socială și economisirea **(dr. Ana Bazac)** 16

— Școli ● curente ● economiști. Sensul procapitalist al „antieconomismului" „noii drepte" (II) **(prof. dr. Ion Florea)** 18

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondul național de dezvoltare economico-socială **(prof. dr. Nicolae Nichita)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Raporturile de schimb și cerințe ale schimbării structurilor economice (I). Deteriorarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare **(dr. Aurel Iancu)** 22

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Consens și solidaritate pentru o nouă ordine internațională **(Em. S.)** 26

— Priorități și reorientări în dezvoltare ● În atenție — opțiunile energetice ● Suedia : încadrarea forței de muncă 27

— Date de prognoză : un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Modern technologies — support for upgrowing efficiency **(Prof. Traian Sălăgean)** 4

— Reflections. Possibilities and limits of the artifical intelligence **(Valter Roman)** 9

— The self control — workers' self management lever **(Prof. Dr. C. Topciu)** 10

— V. I. Lenin — the 110th birth anniversary. The atraction force of the Leninist work, its creative, revolutionary spirit **(Dr. Gheorghe Dobre)** 15

— The new quality in the social-economic activity and the savings' role **(Dr. Ana Bazac)** 16

— Schools ● trends ● economists. The procapitalist sens of the „anti-economism" of the „new right" (II) **(Prof. Dr. Ion Florea)** 18

— Terms of trade and requirements for changing the economic structures (I) Developing countries deteriorating economic situation **(Dr. Aurel Iancu)** 22

— Problems of future and development in the vision of specialists. Consensus and solidarity for a new international economic order **(Em. S.)** 26

DANS LE NUMERO

— Technologies modernes au service de l'accroissement de l'efficience **(prof. Traian Sălăgean)** 4

— Reflections. Possibilités et limites de l'intelligence artificielle **(Valter Roman)** 9

— L'autocontrôle — instrument de l'autodirection ouvrière **(prof. dr. C. Topciu)** 10

— 110 ans depuis la naissance de Lénine. La force d'attraction de l'oeuvre léniniste — l'esprit révolutionnaire, créateur **(dr. Gheorghe Dobre)** 15

— La nouvelle qualité dans l'activité éeconomique et sociale et les économies **(dr. Ana Bazac)** 16

— Ecoles—courants—économistes. Le sens procapitaliste de „l'antiéconomisme" de la „nouvelle droite" (II) **(prof. dr. Ion Florea)** 18

— Les termes de l'échange et les exigences du changement des structures économiques (I). La détérioration de la situation économique des pays en voie de développement **(dr. Aurel Iancu)** 22

— Consensus et solidarité pour un nouvel ordre économique international **(Em. S.)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Современная технология способствует росту эффективности **(проф. Траян Сэлэджан)**... .. 4

— Размышления. Возможности и пределы искусственного разума **(Валтер Роман)** 9

— Самоконтроль — рычаг для осуществления рабочего самоуправления **(проф. др. К. Топчиу)**.. 10

— В. И. Ленин — 110-ая годовщина со дня рождения. Притягательная сила трудов Ленина — их революционный, творческий дух **(др. Георге Добре)** 15

— Новое качество в экономико-социальной деятельности и политика сбережения **(др. Ана Базак)** 16

— Школы ● течения ● экономисты. Прокапиталистический смысл «антиэкономизма» «нового правого» течения (II) **(проф. др. Ион Флоря)** 18

— Соотношения обмена и требования изменения экономических структур (I). Ухудшение экономического положения развивающихся стран **(др. Аурел Янку)**.. 22

— Проблемы будущего и развития в мировоззрении некоторых специалистов. Единодушие и солидарность по вопросу нового международного экономического порядка **(Ем. С.)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

„HAINA POTRIVITĂ, PE OMUL POTRIVIT !"

„GHIDUL... MĂSURILOR EXCEPȚIONALE SÎNTEM NOI !"

...declară lucrătorii comerciali ai magazinelor de confecții, lenjerie și încălțăminte amplasate

ÎN CENTRUL CAPITALEI :

Str. Lipscani nr. 37 — Magazinul „MACUL ROȘU" (cămăși bărbătești)
Str. Lipscani nr. 41 — Magazinul „BIZONUL" (încălțăminte bărbați)
Str. Lipscani nr. 55 — Magazinul „FAMILIA" (confecții pentru bărbați și femei)
Calea Victoriei nr. 12 — Magazin pentru cămăși bărbătești
Calea Victoriei nr. 23 — Magazinul „JUPITER" (cămăși bărbătești)
Bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 8 — Magazinul „MODERN" (confecții pentru bărbați și femei)
Str. Doamnei nr. 1—3 — Magazinul de prezentare a Centralei confecțiilor (confecții pentru bărbați și femei)

sau în alte zone cu vad comercial tradițional:

PIAȚA UNIRII
Magazinul „UNIREA" — etaj IV (articole de confecții și încălțăminte pentru bărbați și femei)

PIAȚA OBOR
Magazinul „BUCUR OBOR" — articole de confecții și încălțăminte pentru bărbați și femei, la raioanele respective

GARA DE NORD
Magazinul „CERBUL" — Calea Griviței nr. 163 (încălțăminte pentru bărbați și femei)
Magazinul de confecții din Bd. Duca nr. 3—5 (vis-à-vis de magazinul „Sora") — confecții pentru bărbați și femei

În magazinele comerțului de stat, situate la adresele de mai sus, găsiți o bogată și diversificată gamă de articole vestimentare, destinată cumpărătorilor care poartă măsuri excepționale, la :

confecții (între 56—60)
lenjerie (între 45—47)
încălțăminte bărbați (de la 25,5—26 și de la 29,5—31,5)

Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini
Centrala industrială pentru autovehicule de transport Brașov

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA

Mîrșa — Avrig, jud. Sibiu tel. 924 / 17927, 16773 telex 49237

Întreprinderea Mecanică Mîrșa execută autobasculante grele în gama 27—50—100 t sarcină utilă.
Remorca pentru transport greu (treiler) se execută în variantele 20 t, 40 t și 60 t sarcină utilă. Aceste remorci servesc la transportul utilajelor grele, pentru semifabricate din beton etc., fiind dotate cu instalație de frînare 2 + 1 circuite, iar cele de 40 și 60 t cu suspensie pe arcuri cu foi.
Remorca de 20 t poate fi livrată și în varianta ca semiremorcă cu platformă joasă.
Axele de 8,25 tone portanță sînt dotate cu genți triflex de 15", cu anvelope 8,25—15.

Autobasculanta de 50 t sarcină utilă este dotată cu un motor de 610 CP la 2 300 rotații/minut cu transmisie după licența Clarck, cu 4 trepte de viteză la mers înainte și înapoi, cu șasiu articulat, cu punți fără suspensie, executîndu-se în varianta 4 × 4 și 4 × 2, respectiv cu punte față motoare și nemotoare.
Viteza maximă de deplasare — 55 km/oră pe drum drept. Viteza maximă pe pantă de 9% : 8—10 km/oră, în funcție de tăria drumului. Anvelope : 33,5—39,0. Panta maximă : 25%.
Basculare hidraulică în 11—13 secunde la 50°. Bena se poate încălzi prin gazele de eșapare și are o capacitate de 28 mc, putînd transporta materiale diverse în funcție de greutatea lor specifică între 31—43 mc

Lei 5

D6416

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

DIMENSIUNI ALE ÎNTREPRINDERILOR MODEL

NOUA CALITATE ÎN DOMENIUL ORGANIZĂRII

Numărul 17 ● Vineri 25

VIZITELE DE LUCRU ALE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI ECONOMICE DIN CAPITALĂ ȘI DIN JUDEȚELE BRAȘOV ȘI COVASNA

În cadrul dialogului permanent și rodnic cu oamenii muncii, secretarul general al partidului s-a întîlnit cu colectivele de muncitori de la întreprinderile bucureștene „Timpuri noi", „Automecanica" și „Autobuzul".

În județele Brașov și Covasna, secretarul general al partidului s-a aflat în mijlocul colectivelor de muncitori — români, maghiari, germani și de alte naționalități — de la Întreprinderea de autocamioane, Întreprinderea de tractoare și „Hidromecanica" din Brașov, și al celor de la Întreprinderea de mașini agregat și subansamble auto și Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice din Sfîntu Gheorghe.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, împreună cu muncitorii unităților vizitate, cu specialiști și cu conducători ai forurilor centrale de resort, modul în care sînt îndeplinite sarcinile planului pe anul 1980 și măsurile ce se impun pentru realizarea obiectivelor economice stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Pretutindeni secretarul general al partidului a fost întîmpinat cu sentimente de profundă dragoste și stimă, [illegible] muncii de la între[illegible]tate dînd expre[illegible]me de a

La uzina „Timpuri Noi" din Capitală

La întreprinderea de autocamioane din Brașov

La întreprinderea de mașini-agregat și subansamble auto din Sfîntu Gheorghe

D 646

curier
economic legislativ

contract economic

Procedura de încheiere a contractelor economice și de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale

Legea contractelor economice consacră secțiunea I din cadrul Capitolului II încheierii contractelor economice. În lumina practicii arbitrale prezentăm principalele aspecte privind încheierea contractelor economice și rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

EMITEREA COMENZILOR

Potrivit art. 25, lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, unitățile beneficiare au obligația de a emite comenzi în termen de 20 zile de la data primirii normativelor de plan, iar în cazul produselor pentru care se elaborează și balanțe materiale, de la data primirii repartițiilor.

Obligativitatea emiterii comenzilor nu era consacrată în legislația anterioară Legii nr. 3/1979. Astfel, H.C.M. nr. 1011/1972 prevedea numai obligația unităților furnizoare de a se pronunța asupra comenzilor în termen de cel mult 20 zile de la data primirii acestora.

Comenzile trebuie să cuprindă principalele elemente ale viitorului contract și să reflecte necesitățile unității beneficiare. În acest fel, ele îndeplinesc un rol substanțial în configurarea corectă și completă a viitorului raport contractual. În cazul produselor care se planifică prin repartiții, comenzile trebuie să reproducă elementele cuprinse în aceste acte de planificare și, în orice caz, trebuie să respecte prevederile lor.

Comenzile trebuie formulate în scris. Cerința formei scrise rezultă din prevederile exprese ale art. 24 din Legea nr. 71/1969 nu numai în ceea ce privește comenzile, dar cu referire la toate actele menite să ducă la stabilirea raporturilor contractuale între unitățile socialiste.

În ce privește consecințele juridice care se produc în urma emiterii comenzii, trebuie să le deosebim în funcție de atitudinea pe care o adoptă unitatea socialistă căreia îi este adresată comanda.

În ipoteza în care această unitate emite un proiect de contract, oferta pe care o reprezintă comanda devine caducă, raportul juridic dintre părți stabilindu-se ca efect al semnării proiectului de contract cu sau fără obiecții. Cu alte cuvinte, nu comanda, ci actele juridice intervenite ulterior acesteia vor determina drepturile și obligațiile părților contractante. Prin urmare, nici una dintre părți nu se va putea prevala, în cursul executării, de clauzele prevăzute în comandă, cu excepția situației în care aceste clauze au fost reproduse în cuprinsul contractului încheiat.

În ipoteza comenzii urmată de acceptare sau de executare, comanda își păstrează pînă la sfîrșit valoarea de ofertă. Dacă ar fi altfel, nu s-ar putea explica juridic consecința prevăzută de art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969: „Comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, sau executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat". Nu s-ar vedea, cu alte cuvinte, mecanismul juridic prin care actele juridice săvîrșite de către părți dobîndesc semnificația încheierii unui contract economic.

Comanda trebuie în acest caz, să întrunească condițiile de valabilitate proprii oricărei oferte. Ea trebuie să fie fermă, adică să exprime voința neîndoielnică de a încheia contractul dacă comanda este acceptată sau executată. Ea trebuie să fie, de asemenea, neechivocă, precisă și completă, astfel ca, prin acceptarea ei să fie stabilite toate elementele necesare pentru executarea prestației în condiții corespunzătoare.

Comanda trebuie să emane de la o unitate socialistă dotată cu personalitate juridică și care are deci, capacitatea de a contracta. Ea trebuie semnată de organele competente să încheie contracte economice, iar în cazul produselor care se planifică prin repartiții, comanda poate fi emisă în mod valabil numai dacă unitatea beneficiară este în posesia repartiției.

Din cele învederate rezultă că emiterea comenzii are semnificația îndeplinirii obligației legale stabilite prin art. 25 lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată.

Menționăm, de asemenea, că potrivit art. 94 pct. 3 lit. a din aceeași lege, neîndeplinirea acestor obligații constituie abatere disciplinară și se sancționează ca atare.

COMANDA CONFIRMATĂ

Așa cum s-a văzut, primind comanda, unitatea furnizoare se află în fața mai multor posibilități în ceea ce privește modul de stabilire a raporturilor contractuale. Ea poate emite proiectul de contract sau poate confirma comanda în condițiile art. 25 lit. b din Legea nr. 71/1969, ori o poate executa de îndată, conform art. 24 alin. 3 din aceeași lege. Aceste din urmă modalități ale încheierii contractului economic constituie formele simplificate de contractare.

În cadrul acestor forme, comanda păstrează pînă la sfîrșit efectele juridice proprii ofertei, iar contractul se formează în urma manifestării de voință concordante a unității furnizoare care este destinatarul ofertei. Această manifestare de voință este expresă în cazul comenzii urmate de confirmare și tacită, în cazul comenzii urmate de executare.

În legătură cu comanda confirmată, nu există nici o îndoială, asupra obligativității exprimării în scris a confirmării. Cerința formei scrise a confirmării este expres prevăzută de art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969.

Confirmarea trebuie să fie, de regulă, pură și simplă, adică să exprime acordul total al unității furnizoare în pri-

vința elementelor cuprinse în comandă. Deși caracterul pur și simplu al confirmării nu este expres prevăzut de lege, cerința unui asemenea acord rezultă — după părerea noastră — din interpretarea gramaticală a textului, ca și din necesitatea eliminării elementelor echivoce din cuprinsul raporturilor contractuale care se stabilesc între unitățile socialiste.

Astfel, prin confirmarea comenzii nu se poate înțelege decît acceptarea acesteia, așa cum a fost formulată.

A admite valabilitatea unei confirmări care cuprinde clauze diferite de cele propuse prin comandă înseamnă să se admită, implicit, o situație de incertitudine între părți atît în ceea ce privește conținutul raportului contractual, cît și în ceea ce privește existența acestui raport.

Nu este lipsită de interes sublinierea faptului că procedura de conciliere și de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale este reglementată numai pentru ipoteza contractului încheiat în forma înscrisului unic. Ca atare, nu ni se pare posibil ca unitatea furnizoare care emite confirmarea în condiții diferite de cele solicitate prin comandă să procedeze, în același timp, la încercarea de conciliere a neînțelegerii și apoi, la sesizarea organului competent, s-o rezolve. Dacă această unitate nu înțelege să execute comanda întocmai, așadar cu respectarea integrală a condițiilor propuse de unitatea beneficiară, se impune emiterea unui proiect de contract în locul confirmării În acest fel, se creează posibilitatea negocierii de către părți a clauzelor contractuale pe calea obiecțiilor precontractuale și a rezolvării acestora.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 516/1975, s-a reținut că „pentru ca o comandă urmată de acceptare să fie considerată contract scris conform art. 3 din Legea nr. 71/1969, este necesar ca cea dintîi să fie fermă și categorică, iar acceptarea să fie, de asemenea, pură și simplă, nu cu anumite condiții.

În speță, în comandă s-au indicat termene de livrare condiționate de acceptarea lor din partea partenerului extern. De asemenea, în adresa care constituie acceptarea comenzii s-au prevăzut alte termene de livrare decît cele care s-au solicitat.

În consecință, atît comanda cît și acceptarea fiind condiționate, nu s-a putut considera că ele au dus la perfectarea unui contract economic în condițiile art. 3 alin. final din legea citată".

De asemenea, din Decizia primului arbitru de stat nr. 20/1970 rezultă că răspunsul dat de unitatea furnizoare în sensul că poate efectua livrările la alte termene decît cele prevăzute în comandă, constituie o nouă ofertă pe baza căreia părțile pot proceda la încheierea contractului.

Tot în legătură cu cerința confirmării pure și simple a comenzii anumite nuanțări rezultă din Decizia P.A.S. nr. 1356/1976. În speță, unitatea beneficiară a solicitat, prin comandă, fără a indica termenele de executare, livrarea unei cantități de mașini. Unitatea furnizoare a confirmat comanda, iar în confirmarea pe care a emis-o în acest sens a prevăzut termene de livrare trimestriale, în cote egale, în legătură cu care unitatea beneficiară nu și-a manifestat dezacordul, nici cu prilejul primirii confirmării de comandă și nici cu ocazia efectuării livrărilor.

Organul arbitral, sesizat cu rezolvarea litigiului dintre părți, a considerat că, în cauză, nu s-a perfectat raportul juridic în forma simplificată a comenzii confirmate, întrucît confirmarea nu a fost pură și simplă, ci cu indicarea termenelor de livrare.

Acest punct de vedere nu a fost împărtășit de către organul de control care a dispus desființarea hotărîrii pentru a se reanaliza, printre altele, și problema modului cum s-a perfectat raportul juridic dintre părți.

Într-adevăr, în situația de fapt expusă, nu se poate considera că acceptarea s-a dat în asemenea circumstanțe care au împiedicat stabilirea raportului contractual prin comandă confirmată.

Corespunde realității faptul că, prin confirmarea pe care a emis-o, unitatea furnizoare, stabilind termenele de livrare, a adăugat un element în plus față de solicitarea din comandă.

Dar această stabilire a avut loc în limitele propunerii din comandă, situație în care fără temei s-a reținut, prin hotărîrea supusă controlului, că între părți nu s-ar fi stabilit raportul contractual. Dealtfel, dacă unitatea furnizoare, în loc să procedeze în modul arătat, s-ar fi mărginit la simpla confirmare a comenzii, raportului contractual astfel stabilit, i-ar fi lipsit un element esențial, și anume, termenul de executare.

Alta ar fi fost rezolvarea dacă, acceptînd comanda, unitatea furnizoare ar fi prevăzut termene de livrare neconcordante cu solicitarea unității beneficiare sau cu perioada de executare prevăzută în repartiție. O asemenea situație s-a reținut prin Decizia P.A.S. nr. 1156/1971. Primind comanda, unitatea furnizoare a confirmat-o, dar cu alt termen de livrare decît cel solicitat de către unitatea beneficiară. În aceste condiții, s-a statuat că, în speță, nu poate fi vorba de o comandă confirmată în condițiile legii.

Practica arbitrală a mai stabilit că, în unele situații, confirmarea comenzii se produce numai parțial. Astfel, prin Decizia P.A.S. nr. 1950/1973 rezultă că unitatea furnizoare poate confirma numai o parte din cantitatea de produse solicitată prin comandă, situație în care se consideră că voințele au fost concordante la nivelul cantității celei mai mici.

Soluțiile de mai sus, la care subscriem, corespund și necesității de a se considera raporturile contractuale valabile, iar nu neperfectate, căci, în acest din urmă caz, în lipsa contractului este periclitată însăși realizarea sarcinii de plan.

Aceste soluții corespund și exigențelor legii atîta timp cît manifestările de voință ale părților — în limitele în care sînt reținute — sînt concordante, iar nu discordante.

Data pînă la care poate interveni confirmarea comenzii interesează sub două aspecte. Ea determină momentul pînă la care unitatea beneficiară este obligată să-și mențină oferta făcută prin comandă. Totodată, ea marchează momentul pînă la care, prin simplul fapt al confirmării, se poate stabili raportul contractual.

Potrivit art. 25 lit. b din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, confirmarea trebuie să intervină în 30 zile de la primirea comenzii.

COMANDA URMATĂ DE EXECUTARE

În ceea ce privește comanda urmată de executare, Legea nr. 71/1969 cuprinde, în urma modificării și completării ei prin Legea nr. 3/1979, o precizare inspirată, ni se pare, din soluțiile practicii arbitrale.

Ne referim la cerința, expres prevăzută de art. 24 alin. 3, ca executarea să aibă loc **de îndată** după primirea comenzii. Această precizare a lipsit din textul inițial a Legii nr. 71/1969, ceea ce a determinat unele unități socialiste să considere că executarea comenzii, chiar la un interval de timp apreciabil de la data primirii ei, determină stabilirea raportului contractual în forma simplificată prevăzută de lege.

Asemenea interpretări nu au fost reținute de practica arbitrală, așa cum rezultă din Decizia P.A.S. nr. 2083/1974 : „În speță nu s-a încheiat contract economic în forma înscrisului unic, iar comenzile scrise nu au fost urmate de confirmare și nici de executare imediată, ci de o executare distanțată în timp.

Practica arbitrală a stabilit că — în asemenea cazuri — livrările se pot considera contractuale numai dacă au fost efectuate imediat, scopul urmărit de legiuitor fiind acela de a simplifica operațiunile cerute pentru încheierea unui contract.

Executarea cu întîrziere a unei comenzi este de natură să mențină părțile în incertitudine, lipsind obligațiile ferm asumate și deci garanția îndeplinirii cu promptitudine a sarcinilor de plan.

Drept urmare, executarea avînd loc la peste două luni după lansarea comenzilor, organul arbitral a fost îndreptățit să constate că raportul contractual dintre părți nu s-a stabilit în forma prevăzută de lege...".

O soluție similară a fost adoptată prin Decizia P.A.S. nr. 969/1971, care cuprinde și precizarea că pe data efectuării prestației se realizează — în cadrul comenzii urmate de executare — „acordul dintre părți asupra obiectului prestației și a celorlalte condiții specifice contractului econo-

mic". „Or, în speță... între comandă și livrare s-a scurs o anumită perioadă de timp, în care livrarea nu mai apare prestată în executarea comenzii, ci ca o operațiune distinctă de aceasta, neexistînd o continuitate în comportarea părților, specifică realizării acordului contractual".

Cu alte cuvinte, distanțarea în timp a comenzii de executare nu permite realizarea acordului de voință generator de drepturi și obligații în cadrul formei simplificate a comenzii urmată de executare.

Practica arbitrală nu a fost însă constantă în ceea ce privește perioada limită în care executarea trebuie să urmeze comenzii pentru a se putea reține existența acestei forme simplificate de contractare.

Astfel, în Decizia P.A.S. nr. 2570/1974, se arată că „pentru calificarea unei prestații executate numai pe bază de comandă drept contractuală, în sensul art. 3 din Legea nr. 71/1969, este necesar ca executarea să urmeze imediat comenzii". Prin Decizia nr. 297/1976, același organ reține că, în speță, livrarea efectuată în urma comenzii este contractuală, deoarece executarea a avut loc „în cadrul termenului legal de 20 zile în care se putea emite confirmarea acesteia sau proiectul de contract, cum justificat s-a stabilit prin hotărîrea analizată".

Ulterior, prin Decizia P.A.S. nr. 194/1978, s-au reținut următoarele : „Cît privește termenul de executare a comenzii, acesta se consideră a fi termenul necesar îndeplinirii operațiilor de ambalare, formalităților necesare livrării etc.

Această soluție este reluată și în Decizia P.A.S. nr. 3652/1978, în următorii termeni :

„Contractul economic se încheie în forma simplificată a comenzii urmate de executare, numai în cazul în care executarea are loc imediat"... și „Legea nu prevede un anumit termen de executare însă, ținînd seama de finalitatea acestei forme simplificate — încheierea operativă a contractului și executarea imediată a prestației —, se consideră că executarea comenzii trebuie să aibă loc în termenul necesar furnizorului pentru ambalarea și expedierea produselor către beneficiar".

Deci, în 1974, executarea trebuia să fie imediată, înțelegîndu-se prin aceasta efectuarea livrării chiar la data primirii comenzii sau a doua zi. În 1976, s-a considerat că livrarea poate să aibă loc în 20 zile de la data primirii comenzii, acesta fiind momentul pînă la care unitatea furnizoare avea obligația, potrivit art. 2 din H.C.M. nr. 1011/1972, să se „pronunțe" asupra comenzii. Mai recent — în 1978 — s-a renunțat la acest termen de 20 zile și s-a considerat că unitatea furnizoare poate proceda în mod valabil la executare, în baza comenzii, în toată perioada necesară efectuării operațiilor de ambalare și pentru îndeplinirea formalităților necesare expedierii produselor.

Această evoluție a practicii arbitrale a fost determinată de faptul că nu s-a stabilit, pe cale normativă, termenul înăuntrul căruia pot fi executate comenzile.

Lacuna semnalată a fost înlăturată cu ocazia modificării și completării Legii nr. 71/1969, precizîndu-se că executarea comenzii trebuie să aibă loc **de îndată.**

Cerința legii implică, în opinia noastră, regula ca produsele să fie realizate la data primirii comenzii, adică să se găsească în stocul unității furnizoare în acea dată. Ca urmare a acestui fapt, ni se pare că posibilitatea utilizării formei simplificate de contractare de care ne ocupăm este relativ redusă.

Într-adevăr, potrivit art. 8 alin. ultim din legea menționată, este interzisă lansarea în fabricație a produselor care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme pentru consumul intern sau piața externă.

Ar apărea deci că numai ceea ce rezultă din depășirea planului de producție poate constitui obiectul comenzilor urmate de executare. Aceasta, deoarece, așa cum s-a văzut, este interzisă introducerea în fabricație a produselor pentru care nu există contracte economice încheiate. Or, în cazul formei simplificate de contractare la care ne referim, momentul încheierii contractului coincide cu acela al executării lui, ceea ce înseamnă că prin utilizarea comenzii urmate de executare nu pot fi satisfăcute cerințele art. 8 alin. penultim din legea citată mai sus.

Dar nici acest raționament nu este întru totul valabil. Astfel, potrivit art. 11 din Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, modificată și completată prin Legea nr. 1/1979, „depășirea planului de producție de către unitățile socialiste se poate realiza, în condițiile stabilite de lege, numai la produsele cu desfacerea asigurată — prin contracte — pentru export, pentru accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții, pentru fondul pieței și alte nevoi ale economiei, cu respectarea indicatorilor de eficiență economică".

Rezultă deci, că obiectul comenzilor urmate de executare nu-l pot constitui depășirile realizate în cursul îndeplinirii planului de producție, așa cum am fi tentați să susținem la prima vedere.

În realitate, obiectul acestei forme simplificate de contractare îl pot constitui, în primul rînd, acele produse care au devenit disponibile ulterior realizării lor, ca urmare a modificării contractelor economice, modificare datorată exclusiv voinței părților contractante ori modificării sarcinilor de plan.

Socotim că asemenea produse pot fi livrate pe baza comenzilor urmate de executare fără ca părțile să se facă vinovate de încălcarea dispozițiilor legale sus-menționate.

Datorită modificării sarcinilor de plan, poate interveni încă un fenomen, și anume, acela ca produse deja aprovizionate de către unitățile socialiste beneficiare să nu poată fi folosite conform destinației lor. În astfel de situații, considerăm că, în vederea prevenirii ori lichidării stocurilor supranormative, unitatea deținătoare le poate livra pe baza unor comenzi urmate de executare, respectînd, bineînțeles, regulile privind circulația planificată a produselor pentru care se emit repartiții.

EMITEREA PROIECTULUI DE CONTRACT

Așa cum s-a relevat mai sus, în termen de 30 de zile de la primirea comenzii, unitatea furnizoare are obligația — potrivit art. 25 lit. b din Legea nr. 71/1969 — să emită confirmarea de comandă sau proiectul de contract. Deci, dacă nu sînt întrunite condițiile pentru confirmarea comenzii, există obligația de a emite proiectul de contract.

Această obligație se concretizează, în realitate, în două operațiuni : redactarea și semnarea proiectului de contract și apoi, remiterea lui unității beneficiare. Ambele operațiuni trebuie îndeplinite înăuntrul termenului menționat.

Proiectul de contract trebuie să cuprindă toate clauzele necesare pentru îndeplinirea corespunzătoare a sarcinii de plan, să fie în concordanță cu prevederile repartiției — în cazul cînd se încheie pe baza unui asemenea act de planificare — și cu dispozițiile normative în vigoare.

Problema care se pune este aceea dacă, în lipsa comenzii, respectiv, după împlinirea termenului în care trebuia emisă comanda, unitatea furnizoare poate proceda la întocmirea proiectului de contract și la trimiterea lui, spre semnare, unității beneficiare.

Socotim că răspunsul care se impune este afirmativ, deoarece pasivitatea unității beneficiare, neîndeplinirea obligației care îi revine în legătură cu emiterea comenzii nu trebuie să ducă la neîncheierea contractului economic.

Într-adevăr, contractul economic fiind o condiție necesară pentru realizarea sarcinii de plan, a admite că neemiterea comenzii poate paraliza — în pofida intenției unității furnizoare — încheierea contractului economic, ar însemna să se renunțe la îndeplinirea rolului care revine acestui contract în realizarea sarcinii de plan.

Un atare punct de vedere nu ar putea fi reținut, după părerea noastră, deoarece, în loc să contribuie la îndeplinirea sarcinilor amintite, ar împiedica realizarea acestor sarcini.

Într-adevăr, fiind interzisă, așa cum s-a învederat, introducerea în fabricație a produselor care nu au desfacerea asigurată prin contracte economice încheiate, ar însemna să se împiedice realizarea acestor produse și, implicit, a sarcinii de plan.

Argumentele invocate în sprijinul părerii pe care o susținem apar și mai convingătoare în cazul produselor care se planifică prin repartiții.

Din aceste note de planificare rezultă, atît pentru unitatea beneficiară, cît și pentru cea furnizoare, obligația de a încheia contractul economic. Omisiunea sau refuzul unității beneficiare de a emite comanda în termenul prevăzut de lege nu poate paraliza inițiativa unității furnizoare de a emite proiectul de contract pentru a îndeplini, în acest fel, obligația de a contracta, care rezultă din repartiție.

În sfîrșit, prin emiterea proiectului de contract chiar în lipsa comenzii, unitatea beneficiară nu este cu nimic prejudiciată, dat fiind că poate refuza semnarea proiectului de contract, dacă produsele nu-i sînt necesare, iar contractarea nu este obligatorie. De asemenea, se poate semna proiectul de contract cu obiecții, dacă nu este de acord cu unele dintre clauzele propuse de către unitatea furnizoare.

RESTITUIREA PROIECTULUI DE CONTRACT SEMNAT

Proiectul de contract primit de către unitatea beneficiară reprezintă o ofertă de a contracta. Potrivit art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969, unitatea beneficiară are obligația să restituie proiectul de contract semnat, cu sau fără obiecții, în termen de 20 de zile de la data cînd l-a primit.

Primind proiectul de contract, unitatea beneficiară îl cercetează sub aspectul conformității conținutului cu sarcinile de plan, cu prevederile repartiției — dacă este cazul — și cu propriile sale necesități. De asemenea, verifică dacă stipulațiile contractuale nu contravin dispozițiilor normative în vigoare și deci, privitor la cuprins, contractul este complet. Dacă, în urma acestei cercetări, este de acord cu cuprinsul proiectului de contract, îl semnează prin organele competente a angaja răspunderea unității. Proiectul de contract devenit — în urma semnării lui de către unitatea beneficiară — contract, se restituie unității furnizoare în termenul arătat mai sus.

Obligația de a restitui proiectul de contract semnat există și în situația în care unitatea beneficiară nu este de acord cu unele dintre clauzele propuse prin proiectul de contract. În acest caz, proiectul de contract se semnează cu obiecții, unitatea beneficiară înfățișînd motivele pentru care nu este de acord cu unele dintre clauzele propuse.

Obiecțiile se referă la modificarea textului unor clauze contractuale, la suprimarea unora dintre clauzele propuse și la completarea conținutului proiectului de contract cu clauzele propuse de către unitatea beneficiară.

De regulă, obiecțiile sînt cuprinse într-un proces-verbal despre care se face mențiune pe proiectul de contract înainte de semnăturile reprezentanților unității beneficiare. Procesul-verbal se trimite unității furnizoare odată cu proiectul de contract care se restituie.

Menționăm că nu este obligatorie încheierea unui atare proces-verbal. Obiecțiile se pot exprima și în altă formă, dar neapărat în scris. Ele produc efecte cu condiția de a fi remise unității furnizoare odată cu proiectul de contract semnat. Obiecțiie formulate după restituirea proiectului de contract semnat nu produc efecte juridice.

MOMENTUL ÎNCHEIERII CONTRACTELOR ECONOMICE

Cu privire la momentul cînd se consideră încheiate contractele economice, trebuie să se facă distincție după cum acestea se încheie între prezenți ori între absenți.

În primul caz, părțile, prin reprezentanții lor, se găsesc față în față, negociază clauzele contractuale și semnează contractul pe loc. Într-o asemenea situație, nu se ridică nici o problemă, momentul încheierii contractului fiind acela cînd reprezentanții ambelor părți au semnat contractul.

În situația încheierii contractului între absenți — cea mai frecventă în raporturile dintre unitățile socialiste —, s-a pus problema dacă momentul încheierii contractului economic coincide cu acela al semnării proiectului de contract de către unitatea beneficiară, cu data cînd această unitate restituie proiectul de contract semnat cu data cînd unitatea furnizoare a primit proiectul de contract semnat ori cu data cînd unitatea furnizoare a luat cunoștință efectiv de faptul semnării contractului.

Practica arbitrală consideră încheiat contractul economic la data cînd proiectul de contract semnat a ajuns la unitatea furnizoare. Această soluție constituie o aplicație a teoriei recepției potrivit căreia contractul se consideră încheiat la data cînd acceptarea ofertei ajunge la ofertant. În mod corespunzător, în cazul comenzii confirmate, raportul contractual se consideră stabilit în momentul ajungerii confirmării la unitatea beneficiară a cărei comandă a constituit oferta de a contracta. În cazul comenzii urmate de executare, momentul stabilirii raportului contractual coincide cu acela al executării lui. Aceasta, deoarece acceptarea ofertei de a contracta concretizată în ofertă se exprimă prin faptul executării.

Regula de mai sus se aplică atît în cazul produselor care se planifică prin repartiții, cît și în cazul produselor care nu se planifică astfel.

S-a subliniat, de asemenea că „această regulă își găsește aplicarea atît în cazul în care beneficiarul semnează contractul fără obiecții, cît și în cazul în care formulează anumite obiecții și, în acest din urmă caz, indiferent dacă furnizorul sesizează ori nu organul competent cu rezolvarea neînțelegerilor.

S-a admis că, în unele situații, contractul se consideră pe data cînd proiectul de contract semnat de unitatea beneficiară trebuia să ajungă, ținînd seama de dispozițiile legale în vigoare, la unitatea furnizoare. Dar această regulă se aplică numai dacă proiectul de contract semnat de către unitatea beneficiară a fost restituit, însă nu a ajuns la unitatea furnizoare datorită unui fapt imputabil acesteia, cum ar fi indicarea greșită a adresei. Deci, regula la care s-a făcut referire nu se aplică în cazul refuzului de a semna contractul, cînd nu există temei pentru a se considera contractul încheiat.

În sensul celor de mai sus, s-a reținut că „într-adevăr, contractul mai poate fi considerat încheiat la data cînd proiectul de contract semnat de beneficiar trebuia să ajungă, ținînd seama de dispozițiile legale, la furnizor. O asemenea regulă își găsește aplicarea în cazul în care proiectul de contract semnat fără obiecții a fost expediat de către beneficiar, dar el nu a ajuns la furnizor datorită unui fapt imputabil acestuia".

CATEGORII DE NEÎNȚELEGERI PRECONTRACTUALE

Încheierea contractului economic implică acordul părților asupra tuturor clauzelor sale. În consecință, există neînțelegeri precontractuale nu numai în cazul refuzului unei unități socialiste de a contracta, dar și în situația în care proiectul de contract se semnează cu obiecții.

Din cele învederate, ca și din dispozițiile art .26 alin. 1 al Legii nr. 71/1969, reiese existența a două categorii de neînțelegeri:

— cele ivite cu prilejul încheierii contractelor economice;

— cele determinate de refuzul de a încheia contracte economice.

Este locul să relevăm aici, că anterior modificării și completării ei prin Legea nr. 3/1979, Legea nr. 71/1969 cuprindea dispoziții (art. 10) care îndreptățeau constatarea că, dacă prima dintre categoriile de neînțelegeri se putea ivi în legătură cu orice prestație care forma obiectul unui contract economic, cea de-a doua categorie putea apare numai cu privire la produsele care se planificau prin repartiții.

În privința categoriei de neînțelegeri determinate de refuzul de a încheia contracte economice, a intervenit un element nou ca urmare a modificării și completării Legii nr. 71/1969. Astfel, potrivit art. 26, nu numai refuzul de a contracta produse care se planifică prin repartiții, dar și refuzul de a încheia contracte economice pentru produse care se contractează pe baza normativelor de plan formează obiectul neînțelegerilor precontractuale.

Potrivit art. 13 din Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României normativele de plan reprezintă sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe și maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale,

consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Ca atare, a fost substanțial lărgită sfera neînțelegerilor precontractuale din cea de-a doua categorie.

ÎNCERCAREA DE CONCILIERE A NEÎNȚELEGERILOR PRECONTRACTUALE

Procedura propriu-zisă de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale este precedată de o fază obligatorie în care părțile încearcă să se concilieze, să se pună de acord asupra obiecțiilor. În conformitate cu art. 25 lit. d din Legea nr. 71/1969, „cînd sînt obiecții la contract, părțile, dacă sînt din aceeași localitate, trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile; convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului".

Textul se referă, așa cum este lesne de observat, numai la neînțelegerile ivite în legătură cu conținutul contractelor economice încheiate. Prin urmare, dispozițiile legale reproduse nu obligă la efectuarea încercării de conciliere în cazul neînțelegerilor determinate de refuzul de a încheia contracte economice. Așa cum s-a învederat, referitor la legislația anterioară care reglementa problema în termeni similari, această lacună legislativă nu împiedică unitățile socialiste să încerce concilierea neînțelegerilor din această categorie. Mai mult decît atît. În opinia noastră, un asemenea mod de a proceda este indicat, întrucît scurtează perioada de incertitudine dintre părți, determinată de refuzul de a contracta și este de natură să evite sesizarea inutilă a organelor cu atribuții de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale. Opinia pe care o susținem se sprijină și pe acele prevederi ale art. 26 potrivit cărora „efectuarea încercării de conciliere este o condiție generală pentru sesizarea organelor competente să rezolve neînțelegerile precontractuale".

De asemenea, deși potrivit textului legal reprodus, părțile sînt obligate să „concilieze" obiecțiile, în realitate, este vorba de o încercare de conciliere, adică de o tentativă de stingere a neînțelegerii la nivelul părților, tentativă care poate reuși sau eșua.

Că este așa, rezultă chiar din alineatul următor (art. 25 lit. e) care arată calea de urmat „pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate". Deci, așa cum este firesc, chiar legea prevede posibilitatea ca părțile să nu reușească concilierea obiecțiilor.

De multe ori, părțile contractante, cunoscînd toate detaliile prestației care formează obiectul contractului, sînt în măsură să concilieze obiecțiile. Concilierea se realizează prin acceptarea obiecțiilor de către unitatea furnizoare, prin renunțarea unității beneficiare la obiecții sau prin adoptarea unor clauze contractuale intermediare care exprimă compromisul la care au ajuns părțile. În cazul contractelor economice semnate cu mai multe obiecții, concilierea se poate realiza și prin acceptarea unora dintre obiecții de unitatea furnizoare și renunțarea unității beneficiare la alte obiecții.

Înțelegerea intervenită cu ocazia încercării de conciliere este valabilă și deci produce efecte juridice numai în măsura în care este în concordanță cu sarcina de plan și cu dispozițiile normative în vigoare.

În practica relațiilor dintre unitățile socialiste, frecvent, în loc să se recurgă la întîlniri directe, se procedează la încercarea de conciliere a obiecțiilor pe cale de corespondență. Acest mod de a proceda nesocotește dispozițiile art. 25 lit. d din legea citată, care, prevăzînd în sarcina unității furnizoare obligația de a o **convoca** pe cea beneficiară, are în vedere, neîndoielnic, realizarea unor întîlniri directe între reprezentanții părților. Dealtfel, încercările de conciliere făcute prin corespondență nu răspund nici exigențelor legate de încheierea la timp a contractelor economice.

SESIZAREA ORGANELOR COMPETENTE ÎN VEDEREA SOLUȚIONĂRII OBIECȚIILOR NECONCILIATE

În conformitate cu art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969, „furnizorul este obligat să sesizeze, în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate".

Spre deosebire de reglementarea anterioară, care prevedea și pentru unitatea beneficiară posibilitatea de a proceda la sesizarea organelor competente, în actuala reglementare, această posibilitate o are numai unitatea furnizoare.

Cît privește momentul de la care începe să curgă termenul de 5 zile menționat mai sus, socotim că trebuie să se aibă în vedere data la care s-a constatat imposibilitatea realizării unei înțelegeri între părți în cadrul încercării de conciliere, iar nu expirarea termenelor de 10 și 15 zile stabilite de lege pentru realizarea acestei încercări. În această privință, s-a relevat cu deplin temei că furnizorul „trebuie să sesizeze organele de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, în cel mult 5 zile de la data constatării dezacordului, căci ceea ce s-a urmărit prin instituirea acestui termen scurt a fost tocmai obligarea la o sesizare rapidă a organelor respective. Să presupunem că în cea de a doua zi a termenului de 10 zile se constată dezacordul părților; ar fi justificat ca furnizorul să stea în stare de pasivitate timp de 8 zile și abia după aceea să se adreseze respectivelor organe? Evident că nu!"

Fiind vorba de un termen procedural, acesta se socotește pe zile libere.

Consecința nerespectării termenului este prevăzută în următorii termeni de art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969: „În cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii".

S-a instituit astfel o prezumție egală absolută de acceptare similară cu cea prevăzută în art. 8 alin. 6 din H.C.M. nr. 524/1951, care a fost abrogată odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 71/1969.

De atunci și pînă la modificarea acestei legi prin Legea nr. 3/1979, nerespectarea termenului de sesizare a organelor competente să soluționeze neînțelegerile precontractuale nu era sancționată decît contravențional.

Credem că, prin ultima modificare și completare a Legii nr. 71/1969, această prezumție de acceptare a fost reglementată în considerarea necesității de a se preveni neajunsurile produse în situațiile în care nu erau sesizate organele competente în vederea soluționării obiecțiilor precontractuale neconciliate de către părți.

Pentru a preveni sau limita asemenea neajunsuri, practica arbitrală a adoptat — pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 3/1979 — soluții prin care modul de perfectare a contractelor economice, în condițiile nesesizării organelor competente a rezolva neînțelegerile precontractuale, a fost dedusă din comportamentul părților.

Aceste soluții nu au satisfăcut însă exigențele economice, deoarece interveneau abia în cursul executării contractelor și, uneori, chiar ulterior perioadei de executare. Datorită acestui fapt, pînă la data pronunțării hotărîrii arbitrale, nu exista o stabilire univocă în privința modului de perfectare a contractelor economice, părțile avînd posibilitatea de a interpreta diferit împrejurările care prezentau concludență în ceea ce privește perfectarea contractelor. Mai mult decît atît. În unele cazuri, au lipsit elementele pe baza cărora să se poată statua asupra modului de perfectare a contractelor economice. În alte cazuri, s-a considerate contractul perfectat astfel cum a fost executat, ceea ce, evident, nu era de natură să contribuie la întărirea disciplinei contractuale.

Prin reglementarea prezumției legale absolute de acceptare la care ne-am referit, sînt excluse asemenea aspecte negative din relațiile care se stabilesc între unitățile socialiste. Prin art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969, s-a prezumat că, prin efectul nesesizării, în termen de 5 zile, a organelor competente să soluționeze neînțelegerile, unitatea furnizoare a acceptat obiecțiile cu care a semnat unitatea

beneficiară contractul. Prezumția este absolută pentru că nu s-a prevăzut, pentru unitatea furnizoare, posibilitatea de a dovedi că, în realitate, nu a fost de acord cu obiecțiile respective. Ca urmare, din momentul expirării termenului de 5 zile amintit, se cunoaște modul în care s-a perfectat contractul.

Caracterul absolut al prezumției nu este infirmat prin excepția pe care legiuitorul a prevăzut-o în privința obiecțiilor care contravin dispozițiilor legale. Prezumția nu funcționează deci în legătură cu acele obiecții care contravin dispozițiilor normative imperative, întrucît părțile — sub sancțiunea nulității prevăzute de art. 23 din legea citată — nu sînt îndreptățite să stipuleze clauze contractuale contrare acestor dispoziții.

Ca atare, unitatea furnizoare nu este considerată că a acceptat asemenea obiecții, chiar dacă sesizarea organului competent să rezolve neînțelegerea precontractuală a avut loc după împlinirea termenului prevăzut de art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969.

Asemenea consecințe urmează să fie recunoscute, după părerea noastră, și în situația obiecțiilor care contravin sarcinilor de plan obligatorii în baza cărora au încheiat părțile contractul economic.

Este unanim admis că unitățile socialiste nu sînt îndreptățite să încheie sau să modifice contractele economice cu încălcarea sarcinilor de plan obligatorii. Așadar, dacă s-ar admite perfectarea contractelor economice, prin efectul prezumției legale de acceptare a obiecțiilor, cu clauze contrare sarcinii de plan obligatorii, ar urma ca imediat să intervină sancțiunea nulității și înlocuirea de drept a clauzei respective cu elementul din sarcina de plan care a fost încălcată.

Credem că nimic nu se opune ca, în locul acestei duble operații să se recurgă la una singură, considerîndu-se că prezumția egală de acceptare nu a operat în privința obiecțiilor care contravin sarcinilor de plan obligatorii.

Opinia pe care o susținem se poate fundamenta și pe acele prevederi ale art. 4 din Legea nr. 71/1969, potrivit cărora unitățile socialiste sînt obligate să încheie contractele economice pe baza sarcinilor din planul cincinal și din planurile anuale actualizate. Deci, perfectarea contractelor economice în neconcordanță cu aceste sarcini contravine dispozițiile art. 4 din legea citată. Cu alte cuvinte, ne-am afla, și de această dată, în situația în care prezumția legală nu-și produce efectele, întrucît obiecțiile contravin legii.

Exceptînd situațiile tratate mai sus, față de caracterul imperativ al dispozițiilor legale privind prezumția de acceptare a obiecțiilor nededuse în termen spre soluționare, socotim că organele prevăzute de art. 26 din Legea nr. 71/1969 nu sînt îndreptățite ca, trecînd peste tardivitatea sesizării, să rezolve în fond obiecțiile. Prin urmare, organele menționate trebuie să examineze cu prioritate acest aspect pentru a nu soluționa obiecții în privința cărora a operat prezumția legală absolută de acceptare. În acest scop, cu ocazia sesizării, unitatea furnizoare va transmite organului competent să rezolve neînțelegerea precontractuală datele și actele pe baza cărora acest organ să poată stabili dacă sesizarea a fost făcută în termen sau nu.

ORGANELE COMPETENTE SĂ REZOLVE NEÎNȚELEGERILE PRECONTRACTUALE

Art. 26 din legea amintită prevede organele cărora le revine competența soluționării neînțelegerilor. Competența în materie este stabilită în raport cu subordonarea administrativă a părților contractante.

Astfel, competența revine:

— centralei, atunci cînd părțile contractante sînt întreprinderi sau unități componente aparținînd de aceeași centrală ;

— centralelor din care fac parte părțile contractante atunci cînd ele aparțin unor centrale diferite ;

— ministerului sau altui organ central atunci cînd părțile contractante sînt întreprinderi sau unități componente aparținînd unor centrale diferite din cadrul aceluiași minister sau organ central, iar centralele respective nu au putut soluționa neînțelegerile;

— comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, dacă părțile contractante sînt unități care se află în subordinea lor;

— ministerelor, celorlalte organe centrale, comitetelor executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București, în cazul în care părțile contractante sînt în subordinea unor organe diferite, iar neînțelegerile nu au putut fi conciliate la nivelul centralelor de care aparțin;

— Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în cazul în care ministerele, alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București nu cad de acord asupra rezolvării neînțelegerilor.

Din cele de mai sus, rezultă că subordonarea administrativă a părților contractante este factorul hotărîtor în stabilirea competenței de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale.

Se observă, de asemenea, că organul de rezolvare este unic cînd părțile contractante se găsesc în subordinea aceluiași minister, organ central sau comitet executiv al consiliului popular județean ori al municipiului București. Neînțelegerile se rezolvă de organele în subordinea cărora părțile se află, atunci cînd subordonarea, din acest punct de vedere, este diferită. Excepție face doar Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în cazul cînd rezolvă neînțelegerile în privința cărora organele menționate mai sus nu s-au putut pune de acord. În această situație, ministerul amintit este ultimul organ de soluționare a neînțelegerilor precontractuale.

Menționăm că, pînă la recenta modificare a Legii nr. 71/1969, pentru problemele care priveau indicatori de plan sau obiective de importanță deosebită, competența de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale revenea Consiliului de Miniștri. La această competență s-a renunțat prin Legea nr. 3/1979 de modificare și completare a Legii nr. 71/1969.

Dispozițiile normative prin care s-au stabilit organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale sînt imperative. Datorită acestui fapt, organele arbitrale sesizate cu soluționarea litigiilor privind neexecutarea obligațiilor contractuale au considerat că sînt lipsite de efecte juridice rezolvările date asupra neînțelegerilor precontractuale de către organe necompetente.

Astfel, prin Hotărîrea nr. 694/1974, a Arbitrajului de stat interjudețean Timișoara, s-a reținut să „potrivit art. 10 alin. II lit. c din Legea nr. 71/1969, cînd părțile aparțin unor organe tutelare diferite, neînțelegerea la contract trebuia soluționată în speță de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Prahova, centralele industriale (care rezolvaseră neînțelegerea) fiind competente numai în situația prevăzută de art. 10 lit. a din legea citată, cînd ambele întreprinderi în litigiu le sînt subordonate"... „În consecință, în speță, soluționarea neînțelegerii efectuîndu-se de către organe necompetente, nu poate produce nici un efect juridic..."

Prin Decizia nr. 951/1978, primul arbitru de stat a reținut că neînțelegerea ivită în legătură cu neîncheierea unui contract economic a fost rezolvată de către organul tutelar al uneia dintre părți, deși, potrivit legii, competența revenea ambelor organe tutelare. Rezolvării astfel date nu i s-au recunoscut efecte juridice. „Competența prevăzută de lege este astfel instituită încît deciziile adoptate să fie obligatorii pentru ambele părți, ceea ce nu s-a putut reține în speță cît privește pe beneficiar, care se află în afara sistemului furnizorului".

Faptul că organul tutelar al uneia dintre părți, deși invitat, nu se prezintă pentru rezolvarea — în comun — a neînțelegerii precontractuale nu poate fi considerat ca o renunțare la obiecții sau ca o acceptare a clauzelor propuse de către unitatea furnizoare. Soluția contrară ar nesocoti legea și, în mod cu totul neîndreptățit, ar deduce anumite consecințe, în privința perfectării contractului, din omisiunea unuia dintre organele tutelare ale părților.

HOTĂRÎREA DATĂ ÎN REZOLVAREA NEÎNȚELEGERILOR PRECONTRACTUALE

Neînțelegerile sînt soluționate de către persoanele desemnate în cadrul organelor cu competență de rezolvare prevăzută de lege. Soluțiile date prin participarea unor persoane necompetente ori neîmputernicite sînt nelegale și, prin urmare, nu produc efecte juridice.

Soluționarea are loc pe baza actului de sesizare la care se adaugă punctele de vedere exprimate în scris, de către părțile în cauză, a actelor depuse de către acestea, a lămuririlor suplimentare ce se obțin, dacă este cazul, de la părțile contractante ori de la alte organe. De regulă, părțile nu sînt prezente la rezolvarea obiecțiilor. Citarea lor nefiind obligatorie, împrejurarea că părțile contractante nu au participat la rezolvarea neînțelegerii nu înlătură caracterul obligatoriu al hotărîrii de rezolvare a neînțelegerii. Legea nr. 71/1969, modificată și completată, prevede la art. 26 lit. d că „soluționarea se va face pe baza justificărilor prezentate de părți și, după caz, cu participarea acestora".

Pe linia practicii arbitrale constante, legea menționată a fost completată prin Legea nr. 3/1979 cu prevederea potrivit căreia „hotărîrea dată în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat" (art. 26 alin. penultim).

Cît privește neînțelegerile determinate de refuzul uneia dintre părți de a contracta, hotărîrea dată de organele competente în sensul obligării la contractare ține loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți.

Pentru ca hotărîrea dată să poată îndeplini acest rol, este necesar ca ea să întrunească anumite condiții.

Astfel, dacă hotărîrea s-a emis în urma refuzului unității furnizoare de a contracta, ea trebuie să cuprindă toate elementele prevăzute de art. 22 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată. Ca atare, hotărîrea trebuie să prevadă toate elementele necesare executării prestației în bune condiții ca sortimente, cantitate, termene de livrare, condiții de calitate, modalitățile de recepție și de expediere etc. Numai în acest fel se poate preîntîmpina întîrzierea în executarea sarcinii de plan, fapt care s-a urmărit prin dispoziția normativă potrivit căreia hotărîrea de obligare la contractare ține loc de contract. Deci, pentru a se ajunge la această finalitate, nu este suficient ca organele prevăzute de art. 26 din legea citată să hotărească obligarea la contractare, ci ele trebuie să stabilească, în același timp, elementele de mai sus.

În schimb, în cazul refuzului unității beneficiare de a contracta, scopul urmărit de legiuitor poate fi atins mai ușor, întrucît elementele amintite au format obiectele reglementării din proiectul de contract emis de către unitatea furnizoare. Prin urmare, hotărîrea de obligare la contractare trebuie să se refere la clauzele din proiectul de contract, fie menținîndu-le ca atare, fie modificîndu-le, după caz.

În ceea ce privește neînțelegerile ivite cu prilejul încheierii contractelor economice, considerăm că organele sesizate nu trebuie să se limiteze la rezolvarea neînțelegerilor în raport cu obiecțiile formulate și care nu au fost conciliate, ci trebuie să examineze întregul cuprins al contractului, putînd să-l modifice din oficiu. Așa cum s-a demonstrat, „organul competent sesizat nu se poate mulțumi cu examinarea clauzei în legătură cu care părțile nu s-au înțeles, ci trebuie să facă o verificare asupra tuturor clauzelor contractului. În acest fel, se înlătură posibilitatea de a se naște ulterior alte litigii între părțile contractante și deci, se asigură condițiile corespunzătoare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan".

Dreptul și obligația organelor respective de a examina întregul conținut al contractului implică, în concret, posibilitatea de a modifica clauze în legătură cu care nu s-au formulat obiecții, ca și posibilitatea de a rezolva obiecțiile într-un mod care diferă de cererile și susținerile ambelor părți contractante.

S-a admis, de asemenea, că organele arbitrale, rezolvînd litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste, sînt îndreptățite să verifice legalitatea rezolvărilor date neînțelegerilor precontractuale. În măsura în care constată nelegalitatea rezolvării, organul arbitral este în drept să nu țină seamă de acea rezolvare.

Un exemplu concludent oferă, în această privință, Decizia P.A.S. nr. 3258/1974.

Cu prilejul rezolvării neînțelegerii precontractuale, organele competente au inclus în contractul încheiat de părți o clauză potrivit căreia „termenul de livrare va fi la 30 zile de la intrarea materiei prime din import".

Soluționînd litigiul privind plata penalităților datorate de unitatea furnizoare pentru nelivrarea în termen a produselor contractate, organul arbitral a ținut seama de clauza reprodusă mai sus, exonerînd parțial de răspundere, pîrîta.

Prin decizia citată, hotărîrea a fost desființată și s-a dispus rearbitrarea litigiului cu îndrumarea ca menționata clauză fiind „stabilită sub condiție, este nulă, întrucît părțile au obligația să stabilească obligații contractuale ferme și certe, fiind inadmisibilă stabilirea unor clauze sub condiție..."

Temeiul acestei soluții rezidă în dispozițiile art. 25 din Legea nr. 5/1954, potrivit cărora „Arbitrajul de stat va înlătura, modifica sau înlocui clauzele contractuale găsite în neconcordanță cu legea sau alte dispoziții cu caracter normativ". Aceste prevederi legale se aplică fără deosebire după cum clauzele au fost stabilite de părți ori de către organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Răspunderea în transportul maritim

Transportul maritim de mărfuri se realizează în baza contractului de navlosire, care poartă diferite denumiri : în engleză Charter party ; în franceză Contract d'affretement sau Chartre-partie ; în germană Frachtvestrag sau Charter partie ; în rusă Charter partia ; în spaniolă poliza de fletamento.

Contractul de navlosire poate îmbrăca două forme : forma de **Charter party** (Ch/P), în cazul închirierii totale sau parțiale a unei nave, de regulă, pentru transportul unor mărfuri de masă (minereuri, petrol, cărbuni, cherestea etc.) ; forma de conosament — **Bill of lading (B/L)** —, în cazurile în care mărfurile se predau spre transport navei, care, de regulă, efectuează curse de linie.

În dreptul român contractul de transport maritim este reglementat de Cartea a II-a „Despre comerțul maritim și despre navigație" din Codul comercial (art. 490—694), precum și prin Decretul nr. 443/1972 privind navigația civilă (Bul. Of. nr. 132/1972) și Regulamentul cuprinzînd norme cu privire la navigația civilă, aprobat prin H.C.M. nr. 40/1973 (Bul. Of. nr. 7/1973). Ultimele două acte normative au avut menirea să pună de acord reglementările navigației maritime cu prevederile convențiilor internaționale în această materie, la care țara noastră a devenit parte.

Pe planul dreptului internațional, la contractul de navlosire și răspunderile care decurg, importanță deosebită prezintă Regulile de la Haga **(Hague rules)** din 1921, modificate prin Convenția de la Bruxelles din 1924 **(International Convention for the unification of certain rules of law relating Bill of lading)**, ratificată de România în 1937.

a) **Condiții preliminare răspunderii.** Pentru ca răspunderea armatorului-cărăuș pentru pierderile sau avariile suferite de mărfurile încredințate spre transport să poată fi declanșată este necesar ca :

— pagubele suferite de destinatar să fie comunicate armatorului în scris, înainte sau în timpul preluării mărfurilor ;

— dacă pierderea sau avaria nu este aparentă, comunicarea trebuie făcută în trei zile de la preluarea mărfurilor;

— dacă starea mărfurilor a format obiectul unei expertize în contradictoriu, efectuată în momentul preluării mărfurilor, comunicarea scrisă nu mai este necesară.

Cu privire la expertizele de constatare a pierderilor sau a avariilor unele precizări se impun. Ca regulă generală, expertiza în contradictoriu nu se poate face decît cu asentimentul ambelor părți (primitorul și nava sau agentul acesteia). Dacă una din părți, de obicei armatorul, nu este de acord cu efectuarea expertizei în contradictoriu, primitorul poate cere instanțelor judecătorești numirea unui expert oficial, pe care comandantul navei nu-l poate respinge.

Cînd din constatările experților rezultă neîndoielnic răspunderea transportatorului, acesta nu se poate elibera de răspundere decît dacă face probă că pierderile sau avarierea mărfurilor s-au produs din cauze pentru care este exceptat de răspundere prin lege sau clauzele contractului de transport.

Ca principiu general, expertiza întocmită unilateral de experți, nu poate angaja pe debitor decît dacă aceștia sînt experți judiciari sau cînd prin contract, de pildă polița de asigurare, s-a stabilit ca expertiza să fie întocmită de un singur expert care, deși numit de creditor (reclamant), este considerat ca numit și de debitor.

În practica transporturilor internaționale de mărfuri pot interveni pentru constatarea pierderilor sau a avariilor și societățile de asigurare. Constatările asiguratorului sînt, în realitate, constatările experților (comisari de avarie — average agents) numiți de el. Ele fac proba daunei, a cauzei care a produs-o și a entității ei, atît în raporturile dintre asigurator și asigurat, cît și în relațiile dintre cărăuș și primitori. Proba constatărilor efectuate de experții asiguratorului nu are însă valoare absolută și poate fi răsturnată cu contra probe produse de asigurat sau primitor ori cărăuș, materializate prin certificate de expertiză întocmite de experți judiciari (numiți de tribunal).

b) **Limitarea răspunderii armatorului.** Ca regulă generală, cărăușul răspunde de pierderile și avariile mărfurilor ce i-au fost încredințate spre a le putea transporta; practica internațională privind transporturile maritime a impus însă unele reguli care limitează răspunderea armatorului sau, în anumite situații, îl exonerează total, practică consemnată, într-o mare măsură, și în Regulile de la Haga.

Regulile de la Haga stabilesc o limitare a răspunderii în sensul că armatorul nu va fi răspunzător de pierderile sau pagubele cauzate mărfurilor sau privind pe acestea pentru o sumă care depășește 100 lire sterline pentru fiecare colet sau unitate, sau pentru echivalentul acestei sume într-o altă monedă, afară de cazul în care natura și valoarea acestor mărfuri au fost declarate de încărcător înainte de îmbarcarea lor, iar această declarație a fost inserată în conosament. Se prevede, în același timp, posibilitatea ca prin convenția încheiată între transportator, comandant sau agentul transportatorului și între încărcător să se poată fixa o altă sumă maximă, cu condiția ca acest maximum convențional să nu fie inferior cifrei mai sus arătate.

Aceleași reguli stabilesc trei ipoteze: încărcătorul n-a făcut nici o declarație referitoare la valoarea mărfurilor; încărcătorul a făcut o declarație asupra naturii și valorii mărfurilor; încărcătorul a făcut cu bună știință o declarație falsă. Le vom expune pe scurt:

— încărcătorul n-a declarat valoarea mărfurilor, situație în care cărăușul nu va răspunde decît pînă la maximum de 100 lire sterline pentru fiecare colet sau unitate de marfă; în cazul în care cărăușul poate dovedi că marfa avea o valoare mai mică, el va fi obligat la plata acestei valori;

— în cazul în care încărcătorul a declarat valoarea mărfurilor, cărăușul are obligația să plătească valoarea declarată; regula conferă însă cărăușului dreptul de a dovedi valoarea reală a mărfurilor, evident în cazul în care valoarea lor este mai mică decît cea declarată; în caz de avariere a încărcăturii, despăgubirea va fi proporțională;

— dacă încărcătorul a făcut în mod intenționat o declarație falsă privind valoarea mărfurilor înscrise în conosament, cu scopul obținerii unor cîștiguri în dauna armatorului, se exclude răspunderea acestuia. Cu alte cuvinte, fapta încărcătorului constituie un motiv de exonerare de răspundere a cărăușului.

Armatorul răspunde și în cazul în care marfa este descărcată într-un port greșit, este predată greșit, sau se predă cu întîrziere nejustificată.

În practică, stabilirea pierderilor sau avarierii mărfurilor transportate pe apă se identifică cu constatările asiguratorului, efectuate în vederea fixării despăgubirii potrivit contractului de asigurare.

c) **Documente — căi de urmărire pe cale amiabilă.** Pentru obținerea despăgubirilor de către navlositor sau destinatarul mărfurilor se prezintă următoarele documente:

— reclamația, adresată armatorului, în care motivează pe scurt drepturile sale prin calculul daunei — dacă acesta nu este arătat în actul de expertiză — și cere plata sumei reprezentînd dauna suferită; această reclamație trebuie însoțită de copia comunicării (reclamației) scrise adresată navei înainte sau în momentul ridicării mărfurilor, sau la 3 zile de la ridicare în cazul daunelor sau lipsurilor neaparente. În locul copiei comunicării scrise — făcută în termen — către navă, această probă se poate face cu: fișele de pontaj, sau certificatul de expertiză încheiat în contradictoriu între experții primitorilor și ai navei; raportul de descărcare (discharging outer report) semnat de comandant sau secund, fără mențiuni. Acesta este actul cel mai des folosit ca probă contra navei;

— conosamentul privind marfa la care se referă avariile sau pierderea, precum și următoarele acte: copia facturii respective; actul de expertiză în care se arată detaliat modul în care s-a produs dauna și calculul daunei; orice alte probe scrise cu care reclamantul își poate susține reclamația.

Armatorul, în posesia documentelor arătate, are de urmat două căi:

— să accepte răspunderea în întregime și să efectueze plata sumei reclamate, fie direct, fie prin Clubul de protecție și despăgubire (protection and indemnity club), dacă face parte dintr-un asemenea club; să accepte o răspundere parțială, negociind amical (amicable settlement) cu reclamantul, suma ce urmează a fi plătită;

— să respingă reclamația — în cazul în care reclamantul nu produce suficiente probe — preluînd riscul unui proces pe care reclamantul eventual l-ar intenta în vederea recuperării daunei sale.

Reclamantul are facultatea de a pretinde daunele suferite și de la asigurător. Desigur, spre a fi despăgubit de asigurător, reclamantul trebuie să facă dovada că în prealabil a încercat să-și recupereze dauna de la armator — procedînd ca și cum nu ar fi fost asigurat; numai în caz de insucces, se adresează asigurătorului; în același timp asigură dreptul de regres al asigurătorului față de cărăuș. În acest sens, reclamantul trebuie să producă asigurătorului, în general, toate probele privind dauna suferită, enumerate mai sus, iar în plus următoarele documente: dovada că armatorul a respins reclamația (reject of claim); polița de asigurare (insurance policy); actul de subrogare (subrogation from); actul de lichidare a reclamației (claim release and discharge). Subrogat în drepturile reclamantului originar, asiguratorul la rîndul său reclamă dauna la armator.

d) **Exonerarea de răspundere.** Regulile de la Haga conțin unele norme privind exonerarea de răspundere a cărăușului:

— o primă regulă de exonerare corespunde primei reguli prin care se stabilește obligația transportatorului de a pune la dispoziția încărcătorului o navă aptă din toate punctele de vedere să întreprindă voiajul la care s-a angajat (navigabilitate contractuală). Sub acest aspect se prevede că nici „cărăușul, nici nava nu vor fi răspunzători de pierderile și pagubele provenind sau rezultînd din cauza stării de navigabilitate, dacă această stare nu se datorează unei lipse de diligență rezonabilă din partea cărăușului de a pune nava în stare de navigabilitate sau de a asigura na-

vei o dotare, o echipare sau o aprovizionare potrivită, de a amenaja şi pune în bună stare calele şi camerele reci şi frigorifice, precum şi toate celelalte părţi ale navei în care se încarcă mărfuri, aşa fel ca ele să fie potrivite pentru primirea, transportul şi conservarea mărfurilor". „Ori de cîte ori o pierdere sau o pagubă vor fi rezultat din cauza stării de navigabilitate, dovada în ceea ce priveşte depunerea diligenţei rezonabile, va cădea în sarcina cărăuşului sau asupra oricărei alte persoane care se prevalează de exceptarea prevăzută în acest articol" ;

— de asemenea ,potrivit aceloraşi reguli, armatorul nu este răspunzător pentru pierderile sau pagubele rezultate din : incendiu, cu excepţia cazului cînd acesta va fi cauzat prin fapta sau culpa cărăuşului ; pericole, primejdii sau accidente ale mării sau ale altor ape navigabile ; dezlănţuirea forţelor naturii (acte de Dieu) ; fapte de război ; faptul inamicilor publici ; decret sau o constrîngere a statului, a autorităţilor sau a poporului, sau dintr-o urmărire judecătorească ; restricţie de carantină ; act sau o omisiune a încărcătorului ori a proprietarului mărfurilor, a agentului sau a reprezentantului lor ; greve, lockout-uri sau sistări ori împiedicări aduse muncii, fie complet, fie parţial, oricare ar fi cauza ; răscoale sau tulburări civile ; salvare sau tentativă de salvare de vieţi sau bunuri pe mare ; scăderi în volum sau în greutate sau din orice altă pierdere sau pagubă rezultată dintr-un viciu ascuns, din natura specială sau viciul propriu al mărfii ; insuficienţa ambalajului; viciile ascunse care scapă unei diligenţe rezonabile ;

— o exceptare de răspundere prevăzută separat este aceea referitoare la abaterile navei din drum ; îndatorirea transportatorului de a nu abate nava din drum prevăzută prin Regulile de la Haga se înscrie în obligaţia pe care acesta o are de a executa transportul cu toată grija. Regulile amintite instituie însă unele excepţări numai pentru : abateri din drum pentru salvarea sau pentru tentativa de salvare de vieţi sau de bunuri pe mare, denumite „abateri legale" ; abateri din drum rezonabile, denumite „abateri justificate" ;

— aşa cum am mai arătat ,declaraţia falsă a încărcătorului privitor la valoarea mărfurilor care a fost înscrisă în conosament, pentru a obţine, eventual, un cîştig neîndreptăţit în dauna cărăuşului, constituie o altă cauză de exonerare completă de răspundere.

e) **Prescripţia.** În răspunderea contractuală privind transportul de mărfuri prescripţia dreptului la acţiune se caracterizează printr-un termen scurt. De asemenea, prescripţia în cadrul acestei răspunderi cunoaşte un drept uniform, instituit prin convenţii internaţionale. Într-adevăr, potrivit Regulilor de la Haga în transportul maritim de mărfuri termenul de prescripţie este limitat la un an.

dr. Al. DETEŞAN

financiar

Regimul juridic al fondurilor fixe

Importanţa deosebită pe care o au fondurile fixe cu care sînt înzestrate unităţile economice în procesul reproducţiei socialiste lărgite a determinat ca preocuparea pentru creşterea şi permanenta lor modernizare să se plaseze în centrul politicii partidului şi statului nostru. Programul Partidului Comunist Român, materialele celui de-al XII-lea Congres al partidului, au marcat această preocupare ca fiind una din direcţiile fundamentale în care va acţiona şi în continuare partidul şi statul pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Realizările obţinute pînă în prezent pe această linie confirmă pe deplin justeţea politicii duse pentru înzestrarea economiei naţionale cu fondurile fixe necesare la nivelul tehnicii moderne. Numai în perioada 1970—1978, fondurile fixe au crescut pe ansamblul economiei de aproximativ 2,1 ori, ajungînd de la 757,1 miliarde lei la 1.581,1 miliarde lei (valoare de inventar) iar la finele ultimului an al cincinalului care s-a scurs la circa 1 800 miliarde lei, din care peste 60% puse în funcţiune în ultimul deceniu. Ca urmare a înfăptuirii programului de investiţii, în 1985, fondurile fixe totale vor ajunge la 3.000 miliarde lei. După cum arăta secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, fiecare locuitor, în 1985 „va fi de fapt proprietarul unor mijloace fixe de circa 120.000 lei". Trebuie să se aibă permanent în vedere că în volumul total al mijloacelor care participă în procesul de producţie, ponderea cea mai mare o ocupă fondurile fixe, iar în cadrul acestora, conform sarcinilor trasate la cel de-al XII-lea Congres P.C.R., în 1985, fondurile fixe de producţie vor avea o pondere de 77%.

Din aceste motive considerăm necesar să subliniem marea importanţă pe care o are problema gospodăririi optime a acestor fonduri, creşterea eficacităţii lor economice şi de aci şi respectarea întocmai a regimului juridic care le reglementează.

Vorbind despre fondurile fixe reamintim că ele reprezintă acea parte din cadrul fondurilor de producţie care participă în procesul de muncă cu întreaga lor valoare de întrebuinţare, dar care nu se consumă integral, ci treptat, transmiţîndu-şi valoarea asupra produselor la realizarea cărora participă, pe parcursul mai multor cicluri de producţie. Ele au o durată de serviciu mare sau relativ mare, îşi păstrează în general înfăţişarea iniţială, precum şi caracteristicile tehnico-productive. Sînt considerate fonduri fixe numai acele mijloace de muncă ce îndeplinesc cumulativ două condiţii şi anume au o valoare de inventar de cel puţin 500 lei şi o durată de întrebuinţare mai mare de un an.

Fondurile fixe potrivit destinaţiei lor pot fi productive şi neproductive. Din prima categorie fac parte mijloacele de muncă care participă direct în procesul de producţie al noilor valori de întrebuinţare. Cea de-a doua categorie o constituie fondurile fixe neproductive, adică acelea care nu participă direct la realizarea de noi bunuri materiale ci sînt destinate să satisfacă nevoi social-culturale, administrative, de învăţămînt, ocrotire a sănătăţii etc. Şi unele şi altele au aceeaşi caracteristică comună : fără să-şi schimbe aspectul iniţial îşi pierd treptat din valoare, au o durată de utilizare mare şi sînt înlocuite parţial sau în întregime la sfîrşitul perioadei lor funcţionare. Cu unele excepţii, înlocuirea fondurilor fixe are loc pe seama cotelor de amortizare, între amortizare şi uzură existînd o strînsă legătură de intercondiţionare economică şi financiară.

Potrivit clasificării stabilite de Legea nr. 62/1968, republicată la 19 ianuarie 1977, cu modificările ulterioare aduse prin D. nr. 156/1977, D. nr. 394/1977, D. nr. 19/1978, fondurile fixe de producţie se împart în următoarele categorii principale : clădiri destinate producţiei, construcţii speciale, maşini de forţă şi utilaje energetice, maşini, utilaje şi instalaţii de lucru, aparate şi instalaţii de măsurare, control şi reglare, mijloace de transport, animale, plantaţii, unelte, accesorii de producţie şi inventar gospodăresc. În cadrul fondurilor fixe de producţie cea mai activă parte o constituie maşinile şi utilajele apoi clădirile şi construcţiile speciale, mijloacele de transport etc.

La nivelul economiei naţionale reproducţia fondurilor fixe este asigurată numai prin investiţii ce se finanţează din fondul central de dezvoltare economico-socială şi respectiv din fondul local de dezvoltare economico-socială constituit la unităţile administrativ-teritoriale.

Potrivit prevederilor art. 4 din Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, întreprinderile se înzestrează la înfiinţare cu fondurile fixe necesare desfăşurării activităţii pentru care au fost create. Pe parcursul activităţii lor, întreprinderile, în vederea dezvoltărilor ulterioare îşi pot mări, în condiţiile prevăzute de lege, fondurile fixe. Căile prin care fondurile fixe intră în patrimoniul unei întreprinderi sînt investiţiile şi transferul. În afara acestora, fondurile fixe mai pot mări patrimoniul unei întreprinderi prin autoutilare cînd sînt create din rezerve interne şi prin efort propriu.

În realizarea autogestiunii economico-financiare şi a autoconducerii muncitoreşti, legislaţia menită să perfecţio-

neze noul mecanism economico-financiar a consacrat principiul fundamental potrivit căruia unitățile economice sînt obligate să asigure acoperirea cheltuielilor pe seama veniturilor proprii și să restituie, într-un termen cît mai scurt, fondurile primite conform principiului că sumele avansate de societate trebuie restituite. În acest fel, unitățile socialiste trebuie să restituie fondurile primite de la societate pentru investiții. Art. 26, al. 3 din Legea finanțelor nr. 9/1972 (modificată și completată prin Legea nr. 2/1979), precizează că această restituire se face din amortizarea fondurilor fixe și din beneficiile planificate, în cotele prevăzute de lege, în măsura în care obligația de restituire nu poate fi acoperită în anul de plan din amortizarea fondurilor fixe. Vărsămintele se efectuează la centrală și se folosesc de către aceasta la constituirea fondului propriu pentru finanțarea investițiilor. La nivelul centralei se constituie fondul său propriu pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru finanțarea dezvoltărilor importante. Sursele de formare a acestui fond sînt partea de amortizare a fondurilor fixe preluată de la întreprinderi, inclusiv diferența de amortizare rămasă după constituirea fondurilor proprii de dezvoltare ale întreprinderii, vărsăminte din beneficiile întreprinderilor în subordine pentru finanțarea investițiilor, alte resurse prevăzute de lege, sume de la bugetul de stat.

Partea din amortizarea fondurilor fixe rămasă după restituirea fondurilor primite de la societate pentru investiții, alte resurse pentru finanțarea investițiilor ca de pildă valorificarea materialelor, pieselor agregatelor rezultate din scoterea din funcțiune a fondurilor fixe, beneficiile realizate în cadrul planului și peste plan, în condițiile prevăzute de lege, constituie sursele de formare ale fondului de dezvoltare economică al întreprinderii, fond care reprezintă izvorul de finanțare a fondurilor fixe ale întreprinderii împreună cu fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru finanțarea dezvoltărilor importante constituit la centrală. În situațiile în care necesarul de fonduri fixe este mai mare decît fondurile constituite, în completarea acestora întreprinderile pot primi credite bancare (pentru industrie pe un termen de maximum 15 ani), rambursabile cu prioritate. Legea conține prevederi precise relative la condițiile în care se obțin creditele, se deschid finanțările, se execută lucrările, se livrează utilajele, mașinile, instalațiile, se decontează cheltuielile etc.

REGIMUL LEGAL AL RECEPȚIEI FONDURILOR FIXE

Intrarea mijloacelor fixe cu care unitatea a fost înzestrată la înființare are loc în principal pe calea recepției. Importanța și necesitatea acesteia a determinat ca obligativitatea efectuării recepției, precum și regulile potrivit cărora ea trebuie efectuată să-și găsească sediul în mai multe acte normative. Astfel, Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979) a contractelor economice prevede obligativitatea cu caracter general conform căreia produsele și lucrările contractate se vor livra pe bază de recepție cantitativă și calitativă. Conform art. 35 al Legii, pentru utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnică ridicată, recepția de către beneficiar este obligatorie, excluzîndu-se astfel modalitatea autorecepției. Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor, înscrie, de asemenea, la art. 30, obligativitatea unităților beneficiare de a efectua recepția produselor. Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor, înscrie obligația corespunzătoare conform căreia construcțiile nu pot fi date în exploatare decît numai după recepționarea lor. Legea finanțelor nr. 9/1972 (modificată și completată prin Legea nr. 2/1979), prevede la art. 99 că la terminarea lucrărilor de investiții, beneficiarii sînt obligați să efectueze recepția acestora. Obligativitatea efectuării recepției rezultă și din alte acte normative ca de pildă Legea nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv, Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 privind unele măsuri referitoare la circulația mărfurilor între organizațiile socialiste în scopul asigurării integrității mărfurilor la expediție, transport și destinație, H.C.M. nr. 139/1969 pentru executarea Legii nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe ș.a.

Conducerile unităților socialiste sînt obligate să ia măsurile organizatorice necesare pentru a asigura desfășurarea corectă a operațiunilor privind recepția bunurilor. Asemenea dispoziții sînt cuprinse și în Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat ca de pildă art. 10—B—g, art. 12—A—d, art. 26—B—i, și altele sau în Legea nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar ș.a. Potrivit dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 72/1969, comisiile de recepție se numesc de consiliul de miniștri, colegiile ministerelor, comitetele executive ale consiliilor populare, consiliile oamenilor muncii din centrale și întreprinderi, conform competențelor de aprobare a investițiilor. Astfel și art. 37, lit. j din Legea nr. 5/1978 înscrie printre atribuțiile principale ce revin biroului executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprindere și pe aceea de a numi, potrivit legii, comisia de recepție a obiectivelor de investiții, potrivit competențelor de aprobare a investițiilor. La nivelul sarcinilor ce revin centralei, art. 48 al aceleiași legi înscrie la litera „i" că biroului executiv al consiliului oamenilor muncii îi revine printre alte atribuții principale și pe aceea de a numi, potrivit legii, comisia de recepție a obiectivelor de investiții. În vederea asigurării calității construcțiilor, legea atribuie o serie de obligații și răspunderi și ministerelor, celorlalte organe centrale și locale. Legea nr. 8/1977 înscrie de pildă la art. 34, lit. f obligativitatea acestora de a îndruma și verifica activitatea comisiilor de recepție la unitățile subordonate pentru a asigura o înaltă exigență la recepția lucrărilor, precum și de a controla realizarea sarcinilor stabilite de comisia de recepție.

Documentul pe care îl încheie comisia de recepție în scopul de a evita intrarea în circuitul economic a fondurilor fixe care nu îndeplinesc parametrii stabiliți prin acte normative sau pe cale convențională sau care, după formularea art. 57 din Legea nr. 8/1977, atestă îndeplinirea condițiilor de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice, în proiectele de execuție, în caietele de sarcini și în dispozițiile de șantier care au stat la baza executării construcției, procesul verbal de recepție, are după cum se știe funcții multiple. Atestînd executarea lucrării la calitatea cerută, intrarea fondului fix în administrarea directă a unității, precum constituind și baza documentelor de decontare la bancă, procesul verbal de recepție trebuie să îndeplinească condițiile prescrise de lege. Printre acestea, data, este unul din elementele esențiale, deoarece ea marchează momentul intrării fondului fix în administrarea directă a unității, a punerii în funcțiune a acestuia în vederea calculării amortizării sau în relația de decontare cu banca pentru justificarea fondurilor eliberate. Normele privind recepția obiectivelor de investiții, anexă la H.C.M. nr. 900/1970 privind pregătirea și realizarea lucrărilor de investiții (cu modificările ulterioare) cuprind dispoziții precise referitoare și la încheierea proceselor verbale de recepție, la aprobarea sau eventuala lor respingere, obligativitatea concluziilor ș.a.

Potrivit dispozițiilor legale intrările de fonduri fixe în administrarea directă a unității care nu necesită lucrări de montaj și nici probe tehnologice cum sînt utilaje pentru intervenție, unelte, accesorii de producție, mijloace de transport auto ș.a. care sînt date în folosință în momentul recepționării lor de la furnizor sînt consemnate în procesul verbal de recepție. Fondurile fixe care necesită montaj dar nu și probe tehnologice, intră în unitate prin consemnarea lor în procesul verbal de recepție preliminară. Din această categorie fac parte și fondurile fixe de natura clădirilor și construcțiilor speciale care nu deservesc procese tehnologice. Intrarea utilajelor și instalațiilor care necesită montaj și probe tehnologice, precum fondurile fixe de natura clădirilor și construcțiilor speciale care deservesc procese tehnologice se consemnează în procesul verbal de recepție a punerii în funcțiune. Fondurile fixe de natura clădirilor și construcțiilor speciale care sînt recepționate după expirarea termenului de garanție se consemnează în procesul verbal de recepție finală. Intrarea fondurilor fixe

după expirarea perioadei de realizare a indicatorilor tehnico-economici ce au fost aprobați odată cu lucrarea de investiții, se consemnează în procesul verbal de recepție definitivă.

Potrivit prevederilor art. 6 lit. e din H.C.M. nr. 139/1969 pentru executarea Legii nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe, procesul verbal de recepție preliminară servește la stabilirea valorii la care se amortizează investițiile puse în funcțiune, total sau parțial, cărora nu li s-au întocmit formele de înregistrare ca fonduri fixe, urmînd ca la terminarea investițiilor și trecerea lor în categoria fondurilor fixe, valoarea de inventar să se determine prin adăugarea eventualelor cheltuieli efectuate între data punerii în funcțiune și data întocmirii procesului verbal de recepție a punerii în funcțiune.

Dispozițiile legale în vigoare prevăd obligativitatea recepției pe faze ori de cîte ori fondurile fixe sînt de natura utilajelor tehnologice, instalațiilor și altor produse cu complexitate tehnică ridicată, modalitate care nu exclude recepția finală a produsului.

Legea nr. 8/1977 la art. 36 lit. e prevede obligația și corelativ răspunderea unităților beneficiare de investiții, de a asigura pentru construcții recepția pe faze a lucrărilor, obligație care apare înscrisă și în Legea nr. 72/1969. În termenii art. 35 al Legii nr. 71/1969 recepția pe faze pentru produsele și lucrările contractate nu mai au caracter de obligativitate pentru beneficiar, acesta avînd latitudinea de a „putea" face recepția în acest fel.

Recepția de calitate a produselor se face potrivit art. 2 din Legea nr. 7/1977 pe baza normelor de bază prevăzute în standardele de stat și în normele tehnice și în concordanță cu clauzele de calitate, de control și condiții de calitate înscrise în contractele economice sau în caietele de sarcini. Legea nr. 8/1977 la art. 57, înscrie că recepția construcției trebuie să confirme că s-au îndeplinit condițiile de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice, în proiectele de execuție, în caietele de sarcini și în dispozițiile de șantier care au stat la baza executării construcției.

TRANSMITEREA FONDURILOR FIXE

Legislația noastră a consacrat principiul netransmisibilității fondurilor fixe prin acordul unității deținătoare și dobînditoare (art. 4 alin. 2 din Legea nr. 5/1978). Pentru realizarea folosirii eficiente a fondurilor fixe, acestea pot fi transmise prin decizia organelor competente, în condițiile legii. Competența transmiterii fondurilor fixe, în general, este prevăzută de Decretul nr. 409/1955. Din analiza unor prevederi ale actelor normative din ultimii ani, rezultă că transmiterea fondurilor fixe se realizează potrivit cerințelor economiei, în vederea unei folosiri mai raționale. Printre acestea sînt :

— art. 29 lit. i din Legea nr. 5/1978 prin care centralele pot să redistribuie fondurile fixe „disponibile la întreprinderile subordonate și unitățile componente".

— art. 28 din Decretul nr. 468/1977 — prin care, potrivit criteriilor stabilite, autovehiculele din administrarea unităților socialiste s-au transmis cu plată către întreprinderile de transporturi.

— art. 2 și 28 din Legea nr. 9/1971 privind cantinele-restaurant prin care acestea trec în subordinea organizațiilor comerciale sau direcțiilor comerciale, iar obiectele de inventar aflate în folosința lor se transferă fără plată.

Practica arbitrală a decis, în mod constant, că transmiterea fondurilor fixe se realizează potrivit prevederilor legale fără să se poată stabili, prin decizii subordonate legii sau prin protocoale alte condiții de transmitere. În aplicarea Decretului nr. 468/1977, predarea autovehiculelor se realizează cu plată, ținînd seama de valoarea reală și uzura fizică ce rezultă din actele de predare-primire (Decizia P.A.S. nr. 99/1980). Dar întreprinderea de transporturi dobînditoare nu poate condiționa plata prețului de împrejurări neprevăzute în actul normativ ce a dispus acest transfer (Decizia P.A.S. nr. 169/1980). Dimpotrivă, stabilindu-se prin Legea nr. 9/1971 transmiterea fără plată a obiectelor de inventar din dotarea cantinelor, este nul protocolul prin care s-a convenit ca unele dintre acestea, avînd regim de fonduri fixe să fie predate cu plată (Decizia P.A.S. nr. 2937/1979).

Transmiterea fondurilor fixe numai prin decizia organelor competente, are următoarele consecințe :

Transmiterea operează pe data ce rezultă din decizie, fără a avea semnificație predarea efectivă ce se realizează între unitatea deținătoare și unitatea dobînditoare. Începînd de la data transmiterii unitatea dobînditoare devine titulara dreptului de administrare directă și în această calitate urmează să perceapă veniturile ce se realizează. Astfel, chiria urmează să se încaseze de unitatea dobînditoare dacă obiectul transmiterii îl constituie clădiri sau alte fonduri fixe ce se aflau la data prevăzută în decizia de transmitere în folosință unei terțe persoane. Aceasta urmează să plătească chiria unității dobînditoare, chiar dacă predarea efectivă concretizată printr-un protocol, proces-verbal etc. nu s-a realizat. Dacă imobilul ce se transmite era în folosința unității dobînditoare, prin decizia de transfer încetează și contractul de închiriere (Dec. P.A.S. nr. 72/1978). Unitatea locatară, devenind titulara dreptului de administrare directă, după data deciziei de transfer nu mai are obligația de a plăti chiria unității locatoare. Principiul s-a aplicat, în mod corespunzător și cu privire la terenurile amenajate pentru pășunat care au trecut în administrarea directă a unei centrale prin actul de înființare, iar formele de predare-primire au fost întocmite mai tîrziu. S-a considerat că taxele pentru pășunat se cuvin centralei dobînditoare, încă de la data înființării sale ; adică de cînd a dobîndit dreptul de administrare directă (Decizia P.A.S. nr. 600/1978).

Soluția diferă în privința cotelor de amortizare, care urmează să fie plătite de unitatea care a folosit fondul fix, chiar și după data deciziei de transfer (Decizia P.A.S. nr. 1446/1977). Explicația decurge din utilitatea economică a fondurilor fixe. Folosirea acestora, indiferent dacă se mai realizează sau nu pe baza dreptului de administrare directă, duce la obținerea unor beneficii. În consecință, în primul rînd, economic se impune ca unitatea ce a folosit fondurile fixe să plătească și cotele de amortizare corespunzătoare. Soluția își găsește temeiul juridic în prevederile art. 6 din Decretul nr. 409/1955.

Transmiterea fondurilor fixe numai prin actele organelor competente determină nevalabilitatea transmiterii prin acordul părților. Predarea în folosință a unor matrițe, de pildă, bunuri ce au regim de fonduri fixe, de către unitatea beneficiară unității furnizoare nu poate echivala cu o transmitere a acestora. Cîtă vreme matrițele există, unitatea beneficiară titulară a dreptului de administrare directă nu trebuie să întocmească factura de plată — ceea ce ar avea înțelesul de acord în vederea transmiterii (Decizia P.A.S. nr. 1784/1978). Într-o asemenea situație, unitatea titulară, trebuie să ceară restituirea matrițelor în natură. În subsidiar, dacă obiectele ce au regim de fonduri fixe, au pierit ori au fost deteriorate, titulara dreptului de administrare directă urmează să ceară valoarea acestora din momentul predării, printr-o acțiune în daune.

Datorită netransmisibilității fondurilor fixe prin acordul părților, în practică se cere lămurirea semnificației unor convenții, protocoale și alte acte prin care o unitate predă alteia asemenea mijloace. Aceste convenții pot fi considerate contracte de închiriere în măsura în care acestea sînt admise între unități socialiste (Decizia P.A.S. nr. 170/1980). Unitatea locatoare are dreptul să pretindă chiria, precum și cotele de amortizare corespunzătoare fondurilor fixe folosite de unitatea locatară. Aceste obligații pot să decurgă dintr-un contract încheiat sau din dovedirea folosirii unui mijloc fix de către o unitate. Altfel, simpla existență a unui motor pe un teren transmis, nu poate genera obligația unității dobînditoare de a plăti chiria sau cotele de amortizare (Decizia P.A.S. nr. 69/1980).

Din decizia organelor competente referitoare la fondurile fixe se determină dacă are loc o transmitere a dreptului de administrare sau numai folosința acestora. Distincția prezintă interes de ordin practic. Dacă este vorba de folosința fondurilor fixe, așa cum se realizează în privința unor clădiri, urmează să se încheie un contract de închi-

riere din care decurg drepturile și obligațiile părților, îndeosebi obligația de plată a chiriei. Unitatea locatoare, titulară în continuare a dreptului de administrare directă, urmează să suporte pagubele provocate de o împrejurare de forță majoră ce a diminuat valoarea fondurilor fixe, prejudiciul pe care unitatea locatară nu l-a putut evita sau limita.

Radu DEMETRESCU
M. PASCU

raporturi de muncă

Contractul de închiriere al locuinței ca accesoriu al contractului de muncă

Din studiul actelor normative care reglementează această materie desprindem că în trei ipoteze contractul de închiriere este considerat accesoriu al contractului de muncă. Deși, principial, în toate ipotezele se aplică, potrivit regulii **accesorium sequitur principalem,** același regim juridic nu putem să nu evidențiem unele nuanțări care le diferențiază, fie cu privire la încheiere, fie în privința încetării contractului de închiriere ca accesoriu al contractului de muncă.

Astfel sînt **accesorii ale contractului de muncă** locuințele închiriate în baza art. 51 din Legea nr. 5/1973 ; „locuințele de serviciu" reglementate de art. 55—56 din aceeași lege și locuințele închiriate în condițiile art. 11 din aceeași lege și a Decretului nr. 195/1977. Ne vom referi succint la fiecare dintre ele.

1. Potrivit art. 51, alin. 1 și alin. 2 din Legea nr. 5/1973 suprafețele locative din clădirile proprietate de stat aflate în administrarea întreprinderilor și organizațiilor economice de stat se închiriază de către conducerile acestora, ca accesoriu al contractului de muncă **numai** personalului muncitor încadrat la aceste unități.

Legiuitorul circumstanțiază dispoziția legală citată la suprafețele locative destinate a servi ca locuințe aflate în clădirile **construite din fondurile proprii** ale întreprinderilor și organizațiilor economice de stat. Referirile exprese la „locuințele construite din fondurile proprii" sau „întreprinderi și organizații economice de stat", utilizate atît în titlul capitolului VII cît și în art. 51, exclud de la beneficiul regimului legal aici reglementat suprafețele locative aflate în administrarea instituțiilor de stat. Rațional, credem că n-ar trebui să existe o diferențiere de regim juridic între locuințele constituite din fonduri proprii, aflate în administrarea **unităților economice** și suprafețele locative aflate în administrarea organelor centrale sau locale ale puterii și administrației de stat sau a altor unități bugetare, deoarece în ambele cazuri sîntem în prezența aceleiași forme de proprietate socialistă — proprietatea socialistă de stat.

Contractul de închiriere pe care îl analizăm se încheie de **unitatea economică,** parte în raportul de muncă **numai** cu titularul contractului de muncă, dar și în **beneficiul** membrilor săi de familie.

Cu privire la încetarea contractului de închiriere legea reglementează nuanțat aplicarea principiului accesorium sequitur principalem, stabilind unele drepturi în beneficiul persoanelor încadrate.

Astfel, contractul de închiriere **nu încetează odată** cu contractul de muncă, ci într-un **termen de trei luni** de la această dată chiriașul **este obligat** să elibereze locuința. De la această regulă, legiuitorul prevede în articolul 51 alin. 4 și alin. 5 din Legea nr. 5/1973 două excepții și anume : dacă titularii contractelor de închiriere au lucrat în unitatea respectivă **cel puțin 10 ani** au dreptul să dețină locuința și după pensionarea lor pentru munca depusă și limită de vîrstă ori pentru invaliditate (art. 130 alin. 1 lit g din Codul muncii); în caz de deces a persoanei încadrate sau pensionarului, evacuarea familiei **nu se va putea face** decît cu atribuirea unui spațiu corespunzător.

Observăm că legea nu reglementează **data încetării** contractului de închiriere, ci prevede numai obligația de eliberare a locuinței în termen de trei luni de la data încetării contractului de muncă, necondiționînd eliberarea de atribuirea altui spațiu și fără a deosebi între motivele și cazurile de încetare a contractului de muncă.

Termenul de 3 luni curge de la data încetării contractului de muncă, iar dacă persoana contestă măsura desfacerii contractului, termenul se socotește de la data rămînerii definitive a hotărîrii respective.

După cum este unanim acceptat în literatura de specialitate, transferul se consideră ca o **cesiune de contract** și nu ca o încetare a acestuia.

Așa fiind apare întrebarea dacă în caz de transfer (în interes de serviciu sau la cerere) persoanele respective sînt obligate să elibereze locuința în termen de 3 luni de la data transferului. Față de tăcerea legii, în opinia noastră, problema nu este la adăpost de diverse soluții. Astfel, s-ar putea susține nu fără temei că, întrucît legea se referă expres la „încetarea contractului", textul nu este aplicabil în caz de transfer. Mergînd mai departe s-ar putea invoca prevederile art. 21 din Legea nr. 5/1973 potrivit cărora nici o persoană nu poate fi evacuată din locuința deținută în mod legal decît în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

Cum transferul nu este reglementat în dispoziția specială cuprinsă în art. 51 din legea citată ar urma să facă aplicare dispozițiile de „drept comun" în materie și anume cele cuprinse în art. 19 și art. 20 din lege. La lumina acestor prevederi legale, persoanele transferate la cerere în altă localitate păstrează dreptul de folosință asupra locuinței cel mult 6 luni de la data mutării definitive, iar persoanele transferate în interesul serviciului în altă localitate vor elibera spațiul la data obținerii unei noi locuințe în localitatea respectivă.

Avînd în vedere rațiunea care a condus pe legiuitor la reglementarea contractelor de închiriere ca accesoriu al contractelor de muncă, aceea de a asigura locuințe pentru personalul unității, se poate susține că în cazul transferului fac aplicare prevederile art. 51, alin. 3 din lege, altfel ajungîndu-se la nesocotirea dispozițiilor imperative din alin. 1 al aceluiași articol, potrivit cărora închirierea se face **numai persoanelor încadrate la unitatea respectivă.**

Afirmăm că aceasta este soluția cu precizarea că persoanele respective pot să nu fie de acord cu transferul pînă la acordarea unei locuințe corespunzătoare, deoarece închirierea locuinței ca accesoriu al contractului de muncă poate fi, în spiritul prevederilor art. 69 din Codul muncii „o situație **temeinic justificată".** Interpretarea de mai sus este susținută de textul cuprins în art. 75(4) din Legea nr. 57/1974 potrivit căruia transferul în altă localitate este condiționat de atribuirea unei locuințe corespunzătoare.

În spiritul dispozițiilor din legislația locativă , normele de dreptul muncii prevăd posibilitatea ca unitatea, parte în contractul (raportul) de muncă, să-și asume obligația de a asigura persoanei încadrate o locuință ca accesoriu al contractului de muncă (Îndrumarul nr. 66427/1973, cap. II, pct. 1, lit. g).

Asemenea obligație este considerată ca o clauză facultativă a contractului de muncă, care însă nu poate avea alt înțeles decît acela precizat în lege. Astfel, o clauză potrivit căreia închirierea se face **„fără forme"** nu poate avea un alt înțeles decît cel precizat în art. 51 alin. 3 din Legea nr. 5/1973. Dealtfel o asemenea clauză fiind contrară legii este sancționată cu nulitatea. Este contrară legii și clauza potrivit căreia contractul de închiriere durează **„pînă la încetarea raportului de muncă"** atîta timp cît legea stabilește un termen de 3 luni de la această dată pentru eliberarea locuinței. Sigur însă în spiritul art. 55 din aceeași lege, o asemenea clauză este valabilă într-un contract de închiriere pentru o „locuință de serviciu". Totodată precizăm că sînt nelegale soluțiile instanțelor judecătorești prin care condiționează eliberarea locuinței de atribuirea unei alte locuințe (T.S. decizia Secției civile nr. 607/1979, nepublicată).

2. Legea nr. 5/1973 în art. 55 şi art .56 reglementează contractul de închiriere ca **„locuinţă de serviciu"**. Din caracterizarea legii şi din regimul legal stabilit reiese că locuinţele de serviciu se deosebesc de alte locuinţe închiriate ca accesoriu al contractului de muncă. Caracterul de **locuinţă de serviciu** decurge din faptul că suprafaţa locativă se află în **administrarea directă** a unei unităţi socialiste de stat ; din **locul unde este situată** — în incinta ori în imediata apropiere a unităţii sau locului de muncă ; din **destinaţia** ei — cazarea persoanelor încadrate de unitatea respectivă şi a membrilor lor de familie ; din **natura serviciului,** care presupune prezenţa persoanelor respective în preajma locului de muncă.

În acord cu înţelesul noţiunii de locuinţă de serviciu, mai sus arătat, art. 56 din aceeaşi lege prevede că **odată** cu încetarea contractului de muncă încetează şi contractul de închiriere.

3. Cea de-a treia ipoteză cuprinde contractele cu privire la locuinţele din fondurile de investiţii centralizate şi nominalizate prin plan, pe noile obiective mai importante, reglementate de art. 11 din Legea nr. 5/1973, precum şi contractele cu privire la locuinţele atribuite personalului unităţilor industriale în condiţiile Decretului Consiliului de Stat nr. 195/1977. În această ipoteză, deşi locuinţele se închiriază numai personalului unităţilor expres arătate de lege, ca accesoriu la contractul de muncă, totuşi ele se află în administrarea întreprinderilor specializate din subordinea comitetelor executive ale consiliilor populare. În consecinţă contractul de închiriere nu se încheie cu unitatea „parte" în contractul de muncă, ci cu întreprinderea specializată în administrarea fondului locativ.

Cu privire la încetarea acestor contracte de închiriere se impun următoarele precizări : pentru locuinţele prevăzute în art. 11 din legea citată, legiuitorul nu stabileşte condiţiile de încetare a contractului ; pentru cele reglementate de Decretul nr. 195/1977, se precizează în art. 4 alin. 2 şi alin. 3 că încetarea are loc în condiţiile art. 51 alin. 3 şi alin. 5 din Legea nr. 5/1973, dar numai pentru **cazurile în care contractul de muncă a încetat din vina** sau din **iniţiativa chiriaşului,** subliniere care le diferenţiază de alte categorii de contracte „accesorii". Faţă de această prevedere legală conchidem că şi în cazul locuinţelor închiriate potrivit art. 11 din Legea nr. 5/1973, prin asemănare cu cele reglementate prin Decretul nr. 195/1977, sînt aplicabile dispoziţiile din art. 51 din Legea nr. 5/1973, desigur fără circumstanţierile prevăzute de art. 4 alin. 2 şi alin. 4 din Decretul nr. 195/1977 care, fiind cuprinse într-o normă specială, sînt de strictă interpretare.

dr. Iosif R. URS

ÎN ATENŢIA CITITORILOR !

A fost pus în vînzare un nou tiraj din lucrarea **„CALITATEA** – reglementări interne şi internaţionale".

ÎN CURÎND !

Cereţi la unităţile de difuzare a presei **„LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE"** – comentarii, procedură precontractuală şi arbitraj, **400** cazuri şi practică arbitrală.

Ambele lucrări se expediază şi cu plata ramburs în baza comenzilor sosite la redacţie, preţul unui exemplar fiind de 20 lei.

Întrebări şi răspunsuri

● **GR. ANDERCO, Satu Mare** — Consumul de energie electrică şi apă la căminele muncitoreşti pentru tineret se facturează la tarifele prevăzute pentru consumul casnic (art. 5 din H.C.M. nr. 1028/1974).

● **GRUP ŞANTIERE, Bistriţa** — Întreprinderile au sarcina, în conformitate cu art. 28/1 din Decretul nr. 148/1979, să depună la bancă, cu ocazia controlului preventiv, documentaţia referitoare la realizarea producţiei nete în funcţie de care se efectuează calculul fondului de retribuire, pe perioada cumulată de la începutul anului. În funcţie de ramura de activitate prevăzută în Decret, în cazurile în care nu se pot obţine în timp util datele contabile necesare pentru calcularea operativă a valorii producţiei nete, în conformitate cu prevederile art. 19 din decret, determinarea acestuia pentru ultima lună, respectiv trimestru — după caz — în cadrul perioadei de cumulare, se face pe baza costurilor materiale planificate corespunzător producţiei realizate.

Eliberarea drepturilor de retribuire în cursul anului se va face în funcţie de valoarea producţiei nete calculată pe bază de date contabile pentru lunile anterioare, iar pentru luna în curs pe baza preliminării acesteia, potrivit celor arătate mai sus.

În această situaţie nu se mai efectuează o nouă recalculare a fondului de retribuire în raport de datele contabile care să fie depusă la bancă, întrucît în luna următoare se face regularizarea obligatorie, luîndu-se în calcul valoarea producţiei nete stabilită pe bază de date contabile. La finele anului însă, după ce se cunoaşte situaţia definitivă pe baza bilanţului, a realizării valorii producţiei nete, se reface calculul pentru a stabili eventualele depăşiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire ce apar în raport cu realizarea indicatorului determinat pe bază de date contabile, pentru care urmează să se obţină, în conformitate cu prevederile art. 22/5 din decret, aprobările legale din partea organelor competente.

● **CONSTANTIN ŞTEFAN, Ploieşti** — Instrucţiunile nr. 2329/1964 privind condiţiile acordării asistenţei veterinare şi folosirii materialelor de uz veterinar gratuit şi contra cost de către personalul de specialitate din reţeaua consiliilor populare, elaborate de fostul Consiliu Superior al Agriculturii şi avizate de Ministerul Finanţelor şi fostul Comitet de Stat pentru Probleme de Muncă şi Salarii sînt în vigoare. Ca atare se percep taxe sanitare veterinare pentru examinare în vederea îmbarcării de animale vii, produse şi subproduse de origine animală.

● **DIRECŢIA DE DRUMURI ŞI PODURI, Drobeta-Turnu Severin** — La fondurile fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate atît în ani, cît şi în ore de funcţionare, durata se poate considera încheiată numai în cazul în care a fost atins numărul de ore de funcţionare, chiar dacă a fost expirată durata de serviciu în ani. Avem în vedere că uzura fizică a acestor categorii de fonduri fixe are loc numai în condiţiile folosirii acestora (deci orele de funcţionare) ; nu este vorba deci de durata exprimată în ani de la achiziţionare. În cazul cînd durata de funcţionare exprimată în ore de funcţionare s-a realizat înainte de durata exprimată în ani, potrivit Legii nr. 62/1968 fon-

dul fix se consideră că a îndeplinit perioada de serviciu.

Amortizarea fondurilor fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate atît în ani, cît și în ore de funcționare, se va calcula în condițiile prevăzute la pct. 21, lit. a și a precizărilor de la pct. 22 și 24 din Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/1968 modificat prin H.C.M. nr. 54/1977. În cazul în care fondurile fixe vor funcționa în continuare după expirarea duratei de serviciu exprimate în ani, iar valoarea de inventar a acestora a fost recuperată în întregime, unitatea nu va mai calcula și vărsa amortizare.

● **MARIAN NICOLAE, Bacău** — Comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor din unitatea unde lucrați poate lua în considerare și perioada lucrată anterior încadrării în unitate. Lucrînd la aceeași grupă de produse și avînd școala profesională și liceul teoretic îndepliniți condițiile de vechime necesare pentru promovarea într-o categorie superioară.

● **PETRU TRIPAN, comuna Secuieni, Cluj** — Fiind absolvent al Facultății de subingineri, nu puteți opta pentru ocuparea funcției de maistru. În cazul în care, ca subinginer, conduceți o formație de lucru, urmează să fiți retribuit ca atare.

● **ÎNTREPRINDEREA VINURI ȘI ȘAMPANIE, București** — Art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974 prevede că absolvenții învățămîntului superior care la data promovării examenului de diplomă sau licență au o vechime de cel puțin patru ani ca muncitori, maiștri sau în funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, se încadrează la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure în plus o clasă față de aceea avută la categoria sau funcția ocupată anterior. Legea nu prevede nici o altă condiție decît aceea a vechimii minime de patru ani și a absolvirii învățămîntului în specialitatea corespunzătoare funcțiilor medii ocupate (pentru muncitori nu se pune această condiție).

● **GH. NEGOESCU, București** — Conform reglementării stabilite de organele competente, la programarea plecării în concediu trebuie să se aibă în vedere procentul maxim lunar de 12,5% din personalul unității (nu al fiecărui compartiment în parte). În cazul reprogramării concediului, conducerea unității urmează să stabilească — de acord cu persoana în cauză — o altă perioadă din același an calendaristic, cu respectarea aceleiași proporții lunare.

● **GH. COSTEA, Constanța** — Legea nr. 12/1971 prevede la anexa 2 (poziția 5) posibilitatea ca absolvenții învățămîntului mediu cu 11 ani vechime în funcții economice, să poată ocupa funcția de contabil șef la unitățile de gradul IV și V. Conform art. 68 din Legea nr. 12/1971 nu este posibil să fiți transferat în funcția de șef serviciu la o unitate de gradul I, pentru care este prevăzută condiția exclusivă a absolvirii învățămîntului superior.

● **GHEORGHE AMBERT, Timișoara** — Opinia dv. este conformă cu legile în vigoare. Potrivit anexei XIV la Decretul nr .100/1979 în calculul indemnizației anuale de concediu nu se includ nici premiile cu caracter excepțional (din fondul de 1% etc.), nici premiul anual (gratificația).

● **NICOLAE CÎRCEANU, Broșteni, Mehedinți** — Transferarea dv. în funcția de contabil șef al C.A.P. Broșteni se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 65 din Legea nr. 12/1971. În acest caz, retribuirea dv. este aceea prevăzută pentru cadrele care ocupă funcția sus-menționată, avînd studii superioare, retribuție diminuată cu două clase. Dacă, în afara retribuției tarifare de încadrare, este prevăzută și acordarea unei indemnizații de conducere, aveți dreptul și la această îndemnizație.

● **GHEORGHE OLTEANU, Galați** — Personalul încadrat la un compartiment funcțional, la sediul unei unități cu mai multe subunități (de pildă, revizorul contabil) are drept la plata diurnei în cazul deplasării la o subunitate aflată la o distanță mai mare de **10 km** de sediul unității, deoarece locul său de activitate este stabilit în contractul de muncă la sediul unității. Personalul operativ care își desfășoară însă activitatea într-o rază determinată, precizată ca atare în contractul individual de muncă, n-are drept la diurna de deplasare, atunci cînd își desfășoară activitatea la unul din punctele de lucru (de pildă, șeful șantierului, al unei echipe de lucru etc.).

● **GHEORGHE URSU, Mediaș** — Art. 123 din Codul muncii prevede că orele prestate de personalul muncitor peste programul de lucru — în scopul asigurării serviciului pe unitate — (cu excepția celor care îndeplinesc funcții de conducere) se compensează corespunzător cu timp liber în următoarele 60 de zile. Față de prevederile art. 173 (2) lit. a din Codul muncii vă puteți adresa Comisiei de judecată din unitate cerînd soluționarea litigiului semnalat.

● **FLORIAN CERNESCU, Timișoara** — De la data transferării dv. — 11 mai 1974 — au trecut mai mult de trei ani, astfel că potrivit art. 176 din Codul muncii nu mai aveți deschisă calea unei sesizări pentru eventuala reîncadrare. Conform legislației în vigoare la data transferării (legislație menținută și în prezent prin Decretul nr. 100/1979) unitatea putea să vă încadreze la gradația ultimă. Neavînd însă obligația să facă această încadrare nici dacă ați fi fost în termenul prevăzut de lege, n-ați fi avut deschisă calea sesizării instanțelor jurisdicționale de muncă. Îndeplinind condițiile prevăzute de lege, puteți solicita însă, ca odată cu restul personalului îndreptățit, să se aibă în vedere posibilitatea trecerii dv. într-o gradație superioară, cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974 (astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1979).

● **VALERIU IANBOR, Oradea** — Art. 133 (2) din Codul muncii precizează că unitățile au obligația să repună în munca deținută anterior sau într-o muncă corespunzătoare pregătirii lor pe cei care au întrerupt activitatea (în cazul dv. între anii 1967—1969) ca urmare a pensionării de invaliditate. Obligația unității consta în a vă asigura încadrarea — în aceeași funcție — cu o normă întreagă. Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost promovat. Puteți solicita organelor de specialitate din unitate să verifice dacă nu este aplicabilă și în cazul dv. prevederea art. 200 al. 2 și 3 din Legea nr. 57/1974.

● **COLECTIVUL DE PLANIFICARE, RETRIBUIRE ȘI PERSONAL-ÎNVĂȚĂMÎNT DIN CADRUL CONSILIULUI POPULAR al municipiului Oradea** — Pînă la data de 1 iulie 1977, perioada de efectuare a serviciului militar se includea în vechimea în muncă, chiar și în situația cînd cel în cauză n-a avut înainte de efectuarea stagiului militar calitatea de personal încadrat în muncă. Întrucît potrivit Legii nr. 3/1977 această perioadă se include în vechimea în muncă numai dacă personalul muncitor a întrerupt activitatea desfășurată pe baza contractului de muncă pentru efectuarea stagiului militar (art. 20 (2) lit. a din Legea nr. 3/1977), desigur că și vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate se stabilește în același mod. Art. 72 din Codul muncii (aprobat în anul 1972 — anterior Legii nr. 3/1977) a fost modificat în mod corespunzător.

● **GABOR HALLO, Miercurea Ciuc** — Sporul de 10% privind majorarea normei de timp și a prețului unitar se aplică și în cazul cînd în mod excepțional se lucrează în acord la temperaturi medii zilnice de sub —10°C. În consecință, dacă o parte din muncitori, în mod excepțional au fost retribuiți în acord și în situația cînd temperaturile medii zilnice au fost de sub —10°C, urmează să li se acorde diferența de acord rezultată din aplicarea sporului de 10% corespunzător lucrărilor executate pe perioada respectivă.

C. J.

CENTRALA ROMÂNIAFILM
Serviciu aprovizionare
Str. Iulius Fucik nr. 25 Sector II
Telefon 12 41 27—12 41 28—14 98 66/371
Telex 144

Materiale electrotehnice

— Port filtru buc. 21
— Semiconductor P-202 buc. 18
— Tranzistor RFT 151 buc. 3
— Tranzistor RFT 123 buc. 1
— Suport cap magnetofon buc. 1
— Lampă radio PL 81 buc. 13
— Idem GZ 41 buc. 2
— Idem GZ 41 buc. 5
— Idem 85 A2 buc. 8
— Idem 0,3 B65—135 buc. 10
— Lampă radio buc. 2
— Lampă radio 1B59 buc. 5
— Idem 1B10 buc. 5
— Idem 1B10-17 buc. 31
— Idem 280/80 STR buc. 15
— Idem REN-904 buc. 6
— Idem REN 614 buc. 4
— Idem 35-70 buc. 6
— Idem 6J3P buc. 25
— Idem 6J7 buc. 4
— Idem 6N5S buc. 37
— Idem 6P-1P buc. 80
— Idem 6P-1P buc. 65
— Idem 6P-6S buc. 40
— Idem 6P9 buc. 2
— Idem 6S-1P buc. 72
— Idem 6G7 buc. 7
— Idem 6H6S buc. 19
— Idem 6F5 buc. 50
— Idem SG2S buc. 14
— Idem 280/80 STR buc. 15
— Becuri proiecție 10V 7,5 A buc. 76
— Becuri tip 12V/30W buc. 210
— Becuri 12V 3W buc. 50
— eBcuri proiecție 30V/900W buc. 11
— Becuri proiecție 220V 500W buc. 5
— Condensatori 1 Mf buc. 44
— Condensatori 1Mf buc. 20
— Cap magnetofon buc. 1
— Conectori AC3—63A buc. 8
— Fotocelulă buc. 1
— Fotocelulă buc. 5
— Fotocelulă TG3 buc. 5
— Lampă radio AZ 11 buc. 6
— Idem EBL 21 buc. 25
— Idem EC 90 buc. 2
— Idem EC 92 buc. 145
— Idem EF 14 buc. 4
— Idem EL 6 buc. 9
— Idem EL 6 buc. 10
— Idem EL 41 buc. 14
— Idem EZ 40 buc. 22
— Idem EYY 13 buc. 5
— Idem buc. 22
— Idem SG 2S buc. 14
— Idem SG 4S buc. 18
— Idem 3G 3S buc. 18
— Idem 5T3 buc. 14
— Idem G2 27-56 buc. 1
— Idem 20-14 buc. 7
— Lampă ton pt. aparate proiecție 10V 50 W buc. 130
— Oglindă proiecție ∅ 350 buc. 3
— Carbonat de potasiu (p.c.) kg. 20
— Bușoane buc. 100
— Căpăcele buc. 100
— Flacoane 100 g buc. 100
— Foto rex buc. 6
— Kalium sulfocianat buc. 4
— Sudan gelate kg. 57
— Sulfat de amoniu buc .12
— Gene false per. 22
— Evelin m. 27,50
— Feston m. 225

BUCHAUWOLF

— Axe came buc. 2
— Arc injector buc. 10
— Arbore cotit buc. 1
— Ax culbutori buc. 4
— Ax ghidaj injector buc. 20
— Arbore intermediar buc. 1
— Arbore secundar buc. 1
— Bucșe cilindru motor buc. 4
— Bucșe cilindru motor buc. 2
— Bucșă bolț piston buc. 9
— Bucșă bolț piston buc. 12
— Bulon bielă cu piuliță buc. 8
— Bulon fără piuliță buc. 8
— Bolț piston buc. 2
— Bolț piston motor buc. 1
— Bolț piston motor buc. 10
— Bielă motor fără lagăr buc. 4
— Bucșă tacheți buc. 1
— Bicarbonat potasiu kg. 20
— Sudan gelb 57 kg. 57

PIESE SCHIMB SR 101

— Arc supapă motor buc. 15
— Arc melc buc. 10
— Arc carburator buc. 2
— Arc placă presiune ambreiaj buc. 5
— Arc furcă schimbător viteză buc. 4
— Ax schimbător viteză buc. 1
— Ax furcă mers înapoi buc. 2
— Arc bendix buc. 9
— Ax came distribuitor buc. 7
— Bulon bielă buc. 32
— Bucșă bielă buc. 4
— Bulon sferic cap bară buc. 2
— Bușon cap bară buc. 4
— Bulon cap bară buc. 2
— Bucșă arc buc. 28
— Bulon arc spate buc. 7
— Bulon roată buc. 93
— Bucșă distribuitor buc. 2
— Cap ax cardare complet buc. 1
— Cuzineți bielă buc. 1
— Cuzineți palier buc. 16
— Cuzineți palier buc. 2
— Carcasă rulment buc. 1
— Carcasă buc. 1
— Cercel arc buc. 5
— Cercel arc buc. 5
— Corp buc. 1
— Coroană pornire buc. 1
— Coroană diferențial buc. 1

MERCEDES

— Arcuri spirale buc. 2
— Baie ulei buc. 1
— Manșon elastic buc. 1
— Rulment buc. 1
— Set garnituri buc. 1
— Idem buc. 1
— Șurub ambreiaj buc. 5
— Semering pinion buc. 2
— Idem buc. 5
— Sită pompă benzină buc. 5
— Suport braț buc. 4
— Șaibă pompă apă buc. 6

COOPERATIVA „ELECTROMETAL“
ORADEA
Calea Clujului, nr. 207
Telefon : 2 10 72 ; 2 48 83 ; 1 24 18
Telex: 34346

— Tablă alamă 63 1/2T 3×500×2000 kg. 343
— Tablă cupru Cu 9 1/2t. 1×1000×2000 kg. 131
— Tablă oțel arc 05×350×2000 kg. 488
— Bandă oțel arc 0,2×60 kg. 158
— idem 0,8×80 kg. 368
— idem 0,4×20 kg. 37
— idem 0,5×18 kg. 142
— idem 0,4×10 kg. 123
— idem 0,4×65 kg. 225
— Bară cupru 9 1/2 t colector kg. 918
— Țevi construcții OLT 35 127×10 kg. 697
— idem 127×10 ml. 209
— idem 10×2 kg. 47
— Sîrmă oțel arc RM 1,6 mm kg. 489
—idem RR 5,5 mm kg. 4074
— idem RR 1,1 mm kg. 37
— Oțel argint ∅ 3,5 kg. 87
— idem carbon OSC ∅ 3 kg. 10
— idem OSC ∅ 4,5 kg. 130
— idem OSC ∅ 7 kg. 95
— idem OSC ∅ 10 kg. 26
— idem ∅ 12,5 kg. 7
— idem 6×6 kg. 30
— idem 7×7 kg. 80
— idem 8×8 kg. 167
— idem 150×20 kg. 100
— Oțel aliat ∅ 3 kg. 10
— idem rapid 10×10 kg. 142
— idem ∅ 15 kg. 30
— idem ∅ 80 kg. 31
— idem ∅ 50 kg. 280
— idem ∅ 120 kg. 130
— Tablă silicoasă 0,5×800×2000 kg. 32.404

— Bucșă autolubrefiantă M50301 10×13×10 buc. 49.950
— Membrană pompă benzină cu 6 găuri buc. 3.225
— Șurub Stas 4845 M 4×8 buc. 59.938
— Granule abrazive 5/230 kg. 144
— idem 10/120 kg. 50

— idem 12/100 kg. 250
— idem 16/80 kg. 250
— Arc 1,4×17×33 buc. 73.900
— Arc 2×6,5×39 buc. 790
— Pastilă vida S 1 10—8 buc. 99
— idem S 1 14—8 buc. 195
— idem H 1 10—8 buc. 70
— idem HG 10 F 8 buc. 676
— idem HG 20 B 12 buc. 37
— idem HG 40 G 16 buc. 85
— idem HS 10 A 5 buc. 227
— idem HS 50 A 16 buc. 159
— idem HU 10 A 12 buc. 34
— idem P 10 B 16 buc. 281
— idem P 30 B 8 buc. 100
— Parchet fag mp. 9,45

— Conductor bobinaj email ∅ 0,017 kg. 82
— Idem ∅ 1,1 kg. 150
— Tranzistoare BC 172 C buc. 138
— idem BC 173 buc. 142
— Dulii scală radio buc. 450
— Bec bilux 24V 20—5 W buc. 70
— Perii colectoare — bronz grafitat 3,5×5×8,5 buc. 40.278
— Cablu bujii ml. 250
— Conductor MYFF ∅ 2,5 ml. 1.058
— Condensatoare 330 microfazat 10y buc. 1.993
— Cablu MCE 95 ml. 92
— Conductor electric MYYM 3×0,75 ml. 20.829
— Micanită colector P 782 0,9 NI 3280—73 kg. 110

ÎNTREPRINDEREA DE ACE DE TRICOTAT
Str. Unității nr. 79—91
Telefon 21 68 71. Telex 10698
București

PROFILE GRELE

— UNP ∅ 260 mm kg. 183

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură ∅ 1,20 mm kg. 50
— Sîrmă OSC 9 ∅ 0,91 mm din import kg. 1438

OȚEL CARBON

— OSC ∅ 30 mm kg. 175
— Idem 35 mm kg. 75
— Idem 8 ∅ 35 mm kg. 50
— U 8 A ∅ 40 mm kg. 50
— OSC 10 ∅ 40 mm kg. 25
— Idem 45 mm kg. 75
— Idem 50 mm kg. 50
— U 12 A ∅ 50 mm kg. 75
— U 8 A ∅ 50 mm kg. 75
— Idem 55 mm kg. 200
— OSC 10 ∅ 60 mm kg. 25
— Idem 8×8 kg. 50

BENZI OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT

— 23×0,14 mm kg. 35
— 22×0,15 mm kg. 130
— 22×0,16 mm kg. 85
— 22×0,18 mm kg. 46
— 22×0,20 mm kg. 42
— 22×0,22 mm kg. 70
— 22×0,25 mm kg. 68
— 25×0,25 mm kg. 10
— 25×0,30 mm kg. 90
— 25×0,35 mm kg. 167
— 25×0,40 mm kg 150

PIETRE POLIZOR

— Veral Stas 604/59 Tip. I 175×18×20 — 16 K buc. 40
— Stas 601 350×25×127 25 M buc. 23

RULMENȚI

— NU 311 Na buc. 1
— NU 209 buc. 5
— NU 305 Na buc. 1
— NF 310 (NU 310) buc. 2
— E 12 (1600-2) buc. 4
— 1209 buc. 10
— 1215 buc. 2
— 1303 buc. 7
— 1305 buc. 3
— 2203 buc. 4
— 2206 buc. 12
— 2207 K buc. 10
— 2302 buc. 17
— 2305 K buc. 20
— 2310 K buc. 2
— 3200 buc. 5
— 3201 buc. 3
— 3203 buc. 1
— 3306 buc. 2
— 3308 buc. 17
— 7209 buc. 6
— 30215 buc. 2
— 30217 buc. 3
— 30230 buc. 7
— 30308 buc. 2
— 31305 buc. 6
— 31307 buc. 4
— 32206 buc. 7
— 32210 buc. 3
— 32214 buc. 2
— 32305 buc. 5
— 32308 buc. 2
— 32309 buc. 2
— 51109 buc. 4
— 51202 buc. 30
— 51306 buc. 3
— 51407 buc. 10
— 52202 buc. 10

APARATAJ ELECTRIC DE JOASĂ TENSIUNE

— Bloc releu termic TSA 1A buc. 15
— Idem 1,8A buc. 10
— Idem 2,4A buc. 10
— Idem 6A buc. 5

ELECTRICE

— Prize CF 16 B buc. 1

CURELE TRAPEZOIDALE

— 6×4×650 buc. 40
— 13×8×860 buc. 5
— 17×11×850 buc. 4
— 17×11×4500 buc. 2

MATERIALE CHIMICE

— Acid timic (THYMOL) kg. 17,5

DIVERSE

— Condensatori ceramici B 30000 200 TGL 68—109 buc. 24
— Tub PVC 22 mm buc. 50
— Idem 24 mm buc. 50
— Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3 NR Z 65 buc. 2000

MOTOARE ELECTRICE

Caracteristici tehnice putere + turație	Buc.	Gabarit	Preț unitar	Uzina producătoare
0,8×935	1	100	170	Electroprecizia
0,8×1410	1	90	170	Electroprecizia
0,250×1400	1	90	300	Coop. Electrobobinajul
0,250×1400	1	90	300	Coop. Electrobobinajul
1×940	1	140	447	Electroprecizia
1,0×1410	1	100	445	RAFENA — R.F.G.
1,1×940	1	90	200	Electroprecizia
1,1×940	1	100	200	Electroprecizia
1,1×940	1	100	200	Electroprecizia
1,7×930	1	140	200	Electroprecizia
3×1410	1	140	200	VEB-Elektromotorenwerk
4,5×930	1	170	200	Electroprecizia cu flanșă
0,15×2820	1	63	445	

La Complexul expozițional din Piața Scînteii

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a analizat, în cadrul unui amplu dialog de lucru cu specialiști din unități de cercetare și proiectare tehnologică, din centrale industriale și întreprinderi, măsurile întreprinse și soluțiile propuse pentru creșterea eficienței în activitatea de investiții și construcții-montaj în cincinalul 1981 — 1985

● *În continuare a fost vizitată expoziția de utilaje pentru industria ușoară*

SOLIDARITATEA ȘI UNITATEA FORȚELOR PROGRESISTE ÎN LUPTA PENTRU APĂRAREA PĂCII ȘI INDEPENDENȚEI POPOARELOR

AINTRAT în tradițiile clasei noastre muncitoare, ale țărănimii, ale intelectualității noastre ca apropierea zilei de 1 Mai să determine o intensificare a întrecerii socialiste, a eforturilor în muncă, pentru a putea raporta partidului și poporului, cu ocazia acestei sărbători a solidarității internaționale a celor ce muncesc, a frăției muncitorilor de pretutindeni, noi și noi realizări prestigioase în opera constructivă, eminamente pașnică, pe care o înfăptuim. Și poate că acest lucru este mai evident ca oricînd în această primăvară a anului 1980, an final al unui cincinal ce se cere exemplar realizat, ca temelie trainică a dezvoltării noastre ulterioare, a neîncetatei ascensiuni a națiunii noastre spre cele mai înalte trepte ale civilizației comuniste, ale bunăstării sale materiale și spirituale. În spiritul acestei tradiții, într-o atmosferă de intensă angajare, în întreaga țară, în toate sectoarele de activitate, industrie, agricultură, construcții, cercetare științifică și tehnologică, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, acționează energic, cu toate resursele, pentru recuperarea rămînerilor în urmă, pentru îndeplinirea integrală, la un înalt nivel calitativ, a sarcinilor de producție, pentru a da viață măreților obiective definite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

Atmosfera de muncă rodnică, pașnică, creatoare, a fost puternic dinamizată de numeroasele vizite de lucru întreprinse recent de secretarul general al partidului și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Desfășurate în conformitate cu stilul de lucru profund democratic al partidului nostru, al secretarului său general de a analiza la fața locului problemele, de a discuta deschis cu oamenii muncii, de a găsi împreună soluțiile adecvate, aceste vizite s-au soldat cu concluzii de o deosebită importanță pentru perfecționarea în continuare a activității, pentru sporirea producției și ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, pentru intensificarea acțiunilor de economisire și creștere a eficienței economice, tot atîtea condiții ale sporirii avuției naționale, ale bunăstării generale și ale fiecăruia în parte. Iată un tablou tonic al vieții pline de dinamism, entuziast, optimismul unui popor care pe plan intern își consacră fără preget toate resursele materiale și spirituale progresului și bunăstării țării, edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și care, în deplin consens cu aceste obiective, acționează pe plan extern pentru crearea unei lumi a păcii, mai bune și mai drepte, pentru întărirea solidarității cu toate forțele înaintate ale lumii contemporane care se consacră aceluiași scop nobil.

PENTRU CĂ este astăzi un adevăr de necontestat că între politica internă și externă există o strînsă legătură dialectică, relație care a devenit cu atît mai evidentă în actuala epocă de afirmare a națiunilor și statelor naționale și, în același timp, de adîncire a interdependențelor mondiale. Experiența ultimilor ani a demonstrat că, nu odată, evoluții ale situației interne dintr-un stat au avut consecințe, uneori imprevizibile, de dimensiuni internaționale. În ceea ce ne privește, munca noastră pașnică nu poate da rezultatele pe care le așteptăm decît în condiții de pace, de securitate, de certitudine în ceea ce privește liniștea zilei de mîine, iar politica internațională a Partidului Comunist Român, a României socialiste este consacrată păcii, edificării unor noi raporturi internaționale, unei lumi bazate pe respectarea independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne, pe renunțarea la folosirea forței și la amenințarea cu forța, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur viitorul, politică ce se bucură de o largă și înaltă apreciere pe toate meridianele globului.

În spiritul vechilor tradiții internaționaliste ale clasei noastre muncitoare, ale partidului nostru comunist, oamenii muncii, poporul român, folosesc și prilejul oferit de sărbătorirea zilei de 1 Mai pentru a-și manifesta cu fermitate, cu puternică angajare, prietenia frățească și solidaritatea cu toate partidele comuniste, cu alte partide ale clasei muncitoare, partide socialiste și social-democrate, cu forțele revoluționare, democratice și progresiste de pretutindeni, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele și organizațiile care militează pentru cauza libertății naționale și sociale, pentru destindere, colaborare și pace. Solidaritate și unitate în acțiune cu atît mai necesare astăzi cînd în viața internațională s-a produs o accentuare puternică a încordării, cînd, pe lîngă vechi conflicte care persistă, au apărut și altele noi, cînd cursa înarmărilor continuă să se intensifice, toate acestea sporind amenințările la adresa păcii și independenței popoarelor, pericolul unei noi confruntări militare, cu consecințe greu de prevăzut. Omenirea, opinia publică, trebuie să fie pe deplin conștiente că posibilitatea unui holocaust nuclear a ieșit de mult din domeniul ficțiunii. Faptul că pe glob s-a acumulat un arsenal de arme și armamente — mai ales atomic — capabil să distrugă de cîteva ori omenirea nu este o figură de stil ci o tristă realitate care atîrnă ca o „sabie a lui Damocles" asupra viitorului ei, primejduind însăși supraviețuirea, continuitatea civilizației umane.

În asemenea condiții Partidul Comunist Român, poporul nostru nu pot fi decît profund îngrijorate de actuala evoluție a vieții internaționale, consideră că trebuie făcut totul pentru reluarea și continuarea procesului de destindere, pentru soluționarea gravelor probleme care confruntă omenirea. Merită subliniat, în acest context, că partidul nostru a atras din timp atenția asupra tendințelor periculoase ce se manifestă în lume. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea sa din 3 august 1978 **„asistăm în ultima vreme la o ascuțire a contradicțiilor în viața internațională, la o intensificare a tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii"**. Și, continuînd analiza, secretarul general al partidului arată că pentru promovarea intereselor de dominație sînt folosite atît căile militare cît și cele economice, atrăgînd totodată atenția că

„apreciind în mod obiectiv, recurgerea la forță, folosirea căilor militare reprezintă astăzi pericolul principal în viața internațională". Apreciere pe care evoluția evenimentelor o confirmă. Este din ce în ce mai evident că în condițiile de astăzi, cînd globul seamănă din ce în ce mai mult cu un depozit de pulbere, un conflict armat, chiar limitat, în orice parte a lumii, echivalează cu a pătrunde cu o flacără deschisă în mijlocul acestui uriaș depozit. Consecințele sînt imprevizibile, iar explozia poate fi catastrofală. Nu întotdeauna forțele, odată declanșate, mersul evenimentelor mai poate fi stăpînit. Legenda ucenicului vrăjitor nu și-a pierdut nimic din actualitate.

TOCMAI plecînd de la acest pericol real care amenință omenirea partidul nostru s-a pronunțat și se pronunță cu consecvență pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a problemelor litigioase și a conflictelor dintre state. În repetate rînduri președintele României socialiste a subliniat că în actuala situație internațională, deosebit de complexă, nu există sarcină mai urgentă decît stingerea conflictelor existente, prevenirea oricăror noi conflicte sau acte de forță care amenință nu numai popoarele direct implicate ci și pacea și securitatea internațională.

„Calea pe care trebuie mers în rezolvarea oricăror probleme și litigii dintre state, oricît de complicate ar fi ele — evidențiia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la recentul Congres al educației și învățămîntului, **este nu aceea a înfruntărilor și ciocnirilor militare, ci numai și numai calea tratativelor, a discuțiilor politice, calea pașnică, pornindu-se de la respectarea riguroasă a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și hotărî de sine stătător soarta, calea dezvoltării economico-sociale".**

În această optică realistă, politica de destindere este, deci, indisolubil legată de respectarea independenței tuturor popoarelor, a dreptului lor de a-și cuceri și consolida independența națională, de a realiza transformările revoluționare și sociale, așa cum doresc, în consens cu propriile aspirații și idealuri. Cu atît mai mult cu cît experiența istorică a demonstrat că revoluțiile sociale nu pot fi decît rodul luptei maselor populare din fiecare țară și că ele nu pot fi împiedicate, și că exportul de contrarevoluție ca și exportul de revoluție, departe de rezultatele scontate, duc la animozitate și neîncredere între popoare, la încordarea situației internaționale.

Partidul și poporul nostru nutresc ferma convingere că numai renunțarea la forță, la confruntări militare, constituie modalitatea care, făcînd apel la rațiune și responsabilitate față de destinul omenirii, bazîndu-se pe respectarea strictă a independenței fiecărei națiuni, poate asigura depășirea actualei stări de tensiune, soluționarea pe cale pașnică a problemelor litigioase dintre state, un climat de încredere, colaborare și pace în întreaga lume. În spiritul acestui adevărat postulat al politicii sale externe, Partidul Comunist Român se pronunță și acționează ferm pentru întărirea colaborării și solidarității cu partidele comuniste și muncitorești, precum și cu partidele socialiste și social-democrate, cu toate forțele democratice, progresiste și antiimperialiste de pretutindeni, pentru oprirea încordării, pentru realizarea securității și păcii în întreaga lume. În prezent, evantaiul forțelor sociale care militează pentru libertate și independență, pentru destindere, pace și colaborare internațională este, rezultat al unui proces de conștientizare al opiniei publice mondiale, de o amploare și o diversitate fără precedent, viața însăși impunînd ca un factor de succes, conlucrarea și unitatea de acțiune a tuturor acestor forțe pentru înfăptuirea unor asemenea obiective vitale cum sînt independența, securitatea, pacea.

Mai mult, procesul de conștientizare al opiniei publice trebuie continuat și intensificat și noi forțe trebuie atrase în lupta pentru salvgardarea păcii. Pacea nu este o chestiune a unui popor sau altul, al unui grup de forțe sau altul. Ea este o chestiune vitală pentru fiecare membru al comunității umane. Armele moderne au un caracter global. Rachetele, astăzi în funcțiune pot atinge oricare punct al globului și nu numai cu unul ci cu multiple focoase și, aberant, ele continuă să fie perfecționate irosindu-se pentru aceasta un imens potențial de cercetare ce ar putea fi pus în slujba propășirii și nu a distrugerii omenirii. Ș oricît ar fi de „optimiste" diferitele declarații care se fac auzite cu privire la caracterul limitat al unor conflicte trebuie să fim realiști, să înțelegem că armele globale implică și strategii globale. Iată de ce nimeni nu mai poate fi la adăpost de pericolul unei conflagrații, nu se poate dezinteresa de problemele destinderii și păcii, devenite astăzi cauză comună a întregii umanități.

DAR DESTINDEREA, pacea omenirii sînt indisolubil legate de dezarmare, și în primul rînd de cea nucleară, ca un prim pas spre realizarea acestor deziderate vitale ale omenirii, după cum continuarea cursei înarmărilor agravează, cu fiecare nou act, pericolul care planează asupra omenirii. În această lumină decizia blocului N.A.T.O. de a amplasa noi rachete nucleare în Europa este o nouă spirală adăugată amenințătoarei spirale a cursei înarmărilor. Cu înalt simț de responsabilitate față de viitorul poporului nostru, al omenirii în ansamblul său, la cel de-al XII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta cu toată claritatea alternativa în fața căreia ne găsim : **„În momentul de față nu există, de fapt, decît două căi posibile, două politici posibile : sau continuarea cursei înarmărilor, cu consecințele ei nefaste, sau trecerea hotărîtă la înfăptuirea dezarmării și păcii. Interesele fiecărui popor, ale dezvoltării civilizației întregii omeniri cer să se facă totul pentru respingerea fermă a politicii înarmării și promovarea consecventă a politicii de dezarmare și pace. Răspunderea față de propriile popoare, față de pacea și existența întregii umanități impune conducătorilor de state, guvernelor, forțelor politice realiste de pretutindeni, opiniei publice mondiale să acționeze cu toată hotărîrea în această direcție ! Toate țările, toate popoarele trebuie să spună un NU hotărît cursei înarmărilor, să facă totul pentru a se trece la reducerea cheltuielilor militare, la dezarmare".**

Problema apare cu atît mai stringentă pentru continentul european în care densitatea înarmării este cea mai mare, existînd, așa cum arătam, perspectiva agravării ei și de unde au izbucnit două nimicitoare conflagrații mondiale. Iată de ce, Partidul Comunist Român subliniază că se impune o amplă și activă mobilizare a celor mai largi forțe politice și sociale, a întregii opinii publice, a parlamentelor, guvernelor și conducerilor statelor europene pentru dezarmare și în primul rînd dezarmare nucleară, respectarea neabătută a independenței naționale a popoarelor, continuarea politicii de destindere și colaborare între state, de securitate și pace. În mod deosebit, țările europene trebuie să acționeze cu cea mai mare răspundere și fermitate în vederea pregătirii reuniunii de la Madrid deoarece numai astfel poate fi determinat un curs nou în viața politică a continentului și a întregii lumi, se poate ajunge la măsuri practice de soluționare constructivă a gravelor probleme ale lumii de astăzi. Tocmai plecînd de la aceste cerințe vitale România socialistă a avansat numeroase propuneri concrete, bine cunoscute, și care se bucură de o unanimă apreciere, adoptînd ea însăși măsuri de reducere a propriilor cheltuieli militare în vederea sporirii alocațiilor pentru copii, acțiune cu un puternic ecou internațional.

Un rol de mare răspundere revine partidelor comuniste și muncitorești care sînt chemate să desfășoare intense activități pentru realizarea pe plan național a unității tuturor forțelor progresiste, pentru mobilizarea propriilor popoare în lupta pentru dezarmare și pace și, totodată, pentru întărirea solidarității dintre ele și amplificarea colaborării lor pe plan internațional cu toate forțele democratice, progresiste în vederea promovării unei politici noi, de destindere și securitate. Se poate afirma cu deplin temei că tocmai acesta este spiritul și sensul în care acționează cu toată fermitatea partidul nostru care, prin glasul secretarului său general, înflăcărat revoluționar și neobosit militant pentru pace, a subliniat în repetate rînduri că numai prin întărirea solidarității și a colaborării, pe baza respectării ferme a principiilor deplinei egalități în drepturi, ale independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, pot fi obținute succese în lupta pentru dezarmare, destindere și pace.

Tocmai de aceea ziua de 1 Mai — Zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc, Ziua frăției muncitorilor de pretutindeni — este considerată de poporul nostru, de Partidul Comunist Român, ca un nou prilej de a-și afirma hotărîrea de a acționa neabătut și în viitor pentru întărirea solidarității cu toate partidele comuniste, a conlucrării cu partidele socialiste și social-democrate, cu toate forțele progresiste, în lupta pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, unei lumi a păcii, libertății și progresului tuturor popoarelor.

N. IONESCU

SPORIREA EFICIENȚEI ÎN CONSTRUCȚII — OBIECTIV IMPORTANT ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

ÎN ÎNFĂPTUIREA vastei opere de edificare a socialismului multilateral dezvoltat în patria noastră, cincinalului 1981—1985 îi revine un rol deosebit. Ridicînd la noi cote calitative însemnatul potențial material și uman de care dispunem, următorul cincinal va asigura un caracter armonios dezvoltării forțelor de producție, atît ca structură cît și în ce privește repartizarea lor în teritoriu. Sînt implicate în acest proces de amploare — în proporții și ritmuri de creștere corespunzătoare actualelor exigențe ce se pun în fața edificării unei economii moderne, competitive, adaptabile rapid la restricții energetice, materiale, financiare, tehnologice etc., toate ramurile de bază ale economiei, toate subramurile și cu deosebire cele purtătoare ale progresului tehnic.

Construcțiile — ramură însemnată a economiei

ÎN ACEST CADRU, potrivit orientărilor și sarcinilor de bază conținute în documentele Congresului al XII-lea al partidului, construcțiile au în cincinalul viitor o importanță tot mai mare. Însemnătatea acestei ramuri, cerință imperioasă a sporirii eficienței în sectorul respectiv **a fost recent subliniată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în analiza desfășurată în cadrul unui amplu dialog de lucru cu specialiști din unități de cercetare și proiectare tehnologică, din centrale industriale și întreprinderi, asupra măsurilor întreprinse și soluțiilor propuse pentru creșterea eficienței în activitatea de investiții și construcții-montaj în cincinalul 1981—1985.** Asupra unora din coordonatele activității în ramura construcțiilor ne vom opri în cele ce urmează.

Desigur, prin prisma funcțiilor ce le îndeplinește în echiparea economiei naționale, ramura construcții are, în unele privințe, trăsături comune cu industria. Astfel, dacă industria constituie principalul factor în echiparea tehnică a economiei naționale cu utilajele și instalațiile necesare proceselor productive, ramura construcții contribuie direct la asigurarea spațiilor de producție, cu întreg sistemul de instalații indispensabile oricărei activități, ca și la realizarea infrastructurii întregii economii naționale — construcțiile din sistemul energetic, de alimentare cu apă, transporturi și telecomunicații, construcțiile social-culturale și de locuințe. Este semnificativă în acest sens structura producției de construcții-montaj în sectorul socialist al economiei noastre, pe categorii de obiective : de exemplu, în anul 1978, din totalul producției de construcții-montaj 40,6% reprezentau clădiri și construcții industriale, 7,3% clădiri și construcții agrozootehnice, 5,2% clădiri pentru transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor și social-culturale, 3,5% drumuri, 2,7% căi ferate, 4,6% rețele și conducte de alimentare (inclusiv canalizări), 5,2% rețele de transport de energie și telecomunicații, iar 17,3% clădiri de locuit [1]).

Se impune, totodată, subliniat faptul că producția ramurii construcții nu reprezintă simple fonduri fixe pasive, cum sînt încadrate frecvent cînd se analizează fondurile fixe ale economici naționale sub aspectul rolului îndeplinit ; ele sînt fonduri care, materializate în clădiri, instalații etc., condiționează capacitatea de producție, productivitatea muncii și calitatea producției în fiecare ramură, condițiile de muncă și de viață.

Se vădește astfel că ramura construcții este corelată printr-o multitudine de legături cu dezvoltarea economico-socială de ansamblu, ceea ce poate fi privit ca un argument puternic în favoarea reconsiderării locului și rolului acestei ramuri în cadrul procesului de dezvoltare, în echiparea teritoriului național. Complexitatea tot mai mare a economiei naționale, dezvoltarea ei multilaterală pun în evidență, credem, maniera mai puțin riguroasă de a privi uneori locul și rolul unei ramuri interpretate numai prin prisma unui singur criteriu — ponderea producției ramurii respective în produsul social sau în venitul național. **Apreciem în această direcție că ar reprezenta un incontestabil interes teoretic și practic elaborarea unui sistem larg de criterii și indicatori care să surprindă funcțiile ramurii respective în formarea și dezvoltarea complexului economic național, în toată profunzimea sa.** Tocmai în acest sens, considerațiile de tip ierarhic : „Construcțiile, a treia ramură a economiei naționale", întîlnite adesea în literatura economică, ni se par, în etapa actuală, depășite.

Elemente ale perfecționării bazei tehnice

INTEGRATĂ ORGANIC în dezvoltarea economico-socială de ansamblu, ramura construcții s-a dezvoltat continuu, și-a lărgit baza tehnico-materială și capacitatea de producție, și-a perfecționat tehnologiile de execuție și sistemul de organizare a activității, dobîndind un rol bine determinat în angrenajul complex al economiei naționale. Solicitată să participe tot mai intens la echiparea teritoriului național, la dezvoltarea unei economii moderne, ramura construcții trebuie să parcurgă ea însăși un proces de modernizare. Implicată nemijlocit în procesul dezvoltării, activitatea acestei ramuri se cere amplificată și perfecționată îndeosebi în direcția raționalizării consumului de energie și de resurse materiale de bază, asimilării de soluții constructive moderne și eficiente, îmbunătățirii radicale a calității lucrărilor de construcții, perfecționării organizării și conducerii producției etc. ; așa cum arăta recent secretarul general al partidului, **se impun stabilite niveluri de consum orientative ce trebuie aplicate în realizarea investițiilor, utilizarea mai bună a capacităților existente și reducerea lucrărilor cu pondere mare în construcții, inclusiv în domeniul edilitar-gospodăresc, al îmbunătățirilor funciare și irigațiilor, al construcțiilor din transporturi, din gospodărirea apelor și cel social-cultural** ; un rol de bază în realizarea acestor obiective revine promovării consecvente și în ritm susținut a progresului tehnic în întreaga activitate de proiectare și execuție, la toate nivelurile de activitate.

Mutațiile cantitative, dar mai cu seamă calitative, dovedesc fără putință de eroare că ramura construcții nu este mai puțin sensibilă la progresul tehnic, cum se afirmă uneori în literatura de specialitate. Expresia cea mai semnificativă a penetrării și asimilării progresului tehnic în această ramură o constituie industrializarea construcțiilor — proces cuprinzător care semnifică nu numai o schimbare radicală a concepției despre modul de desfășurare și conținutul muncii din această ramură, anume trecerea la o concepție industrială modernă, ci deopotrivă o dezvoltare puternică a tehnicii construcțiilor pe linia asimilării și producerii materialelor noi, perfecționării organizării și conducerii producției etc.

Să ne oprim, de exemplu, la mecanizarea lucrărilor de construcții, unde asistăm la puternica afirmare a unor elemente calitativ noi. De la concepția oarecum limitată a mecanizării lucrărilor grele și de mare volum — ale cărei probleme pot fi considerate, în linii mari, rezolvate, în prezent — se trece treptat la integrarea om-mașină, în sensul dotării muncitorilor de dife-

[1]) Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 432.

rite profesii cu mijloace de lucru perfecționate, capabile să asigure reducerea efortului fizic și creșterea randamentului la ansamblul lucrărilor de pe șantier. Gama clasică de utilaje de construcții, creată în ideea mecanizării unor procese de lucru tradiționale, se completează cu mașini specifice unor procedee și tehnologii moderne, de mare eficacitate. În sfîrșit, se depun eforturi intense pentru generalizarea unui nou mod de a gîndi și organiza folosirea utilajelor, în sensul unei programări stricte și de detaliu a lucrărilor și a mijloacelor necesare. Un rol deosebit în utilizarea superioară a mijloacelor din dotare revine calificării cadrelor, ridicării neîntrerupte a pregătirii acestora ; se conturează în această direcție cîteva idei de bază, cea mai însemnată fiind aceea a asigurării unei pregătiri complexe, polivalente, care să permită adaptarea muncitorilor la tipurile de activități care se execută succesiv, contribuind astfel și la înlăturarea atît de mult discutatei penurii de forță de muncă din construcții.

Viziune complexă și acțiune susținută pentru reducerea consumurilor specifice

UN DOMENIU PRIORITAR de sporire a eficienței în construcții, strîns legat de o anumită concepție tehnică promovată îl constituie reducerea susținută a consumurilor specifice. Implicațiile nu se mai referă exclusiv la reducerea cantității fizice consumate pe unitatea de lucrare, ele cuprinzînd aspecte noi care evidențiază, de asemenea, o dezvoltare puternică a tehnicii construcțiilor : economisirea și, pe cît posibil, înlocuirea materialelor principale solicitate și în alte sectoare ale economiei naționale (metal, lemn), a celor la care balanța este încordată ; folosirea acelor materiale și sortimente a căror producție se realizează cu cel mai redus consum de energie ; utilizarea în cît mai mare măsură a unor materiale și elemente cu grad înalt de prelucrare industrială, care asigură reducerea pierderilor tehnologice pe șantiere ; creșterea ponderii materialelor și elementelor ușoare, care la condiții tehnice similare cu ale materialelor clasice necesită cheltuieli de transport mai reduse.

Pătrunderea progresului tehnic în construcții se manifestă și în domeniul organizării și conducerii producției. Variația anuală a volumului și structurii activității diferitelor unități, frecventa redistribuire geografică a acesteia, dinamica specifică a producției pe parcursul anului, colaborarea mai multor executanți pe aceeași platformă, ponderea mare a obiectivelor cu caracter nerepetitiv, nomenclatorul extrem de bogat al utilajelor și materialelor folosite etc., pretind din partea constructorilor un permanent efort de organizare. Pentru a răspunde acestor comandamente ramura construcțiilor s-a situat printre primele din economie care a participat la elaborarea și introducerea sistemului integrat de conducere a producției — SICOP — sistem ce permite optimizarea operațiunilor de pregătire a producției, elaborarea programului de producție, urmărirea și corectarea lor pe parcurs în vederea realizării programului de investiții în condițiile unei înalte eficiențe economice.

Modernizarea susținută a ramurii construcții, sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată, progresele deosebite înregistrate în această direcție nu trebuie însă să determine o subapreciere a sarcinilor ce se pun în prezent și în mod deosebit în perspectivă dezvoltării construcțiilor, sarcini a căror rezolvare necesită un însemnat efort creativ din partea celor care activează în acest domeniu sau cooperează la dotarea tehnică a acestei ramuri. Dezvoltarea în ritm accelerat a forțelor de producție, modernizarea structurii de ramură și în profil teritorial a economiei naționale, amplificarea procesului de urbanizare, deopotrivă cu celelalte obiective de seamă stabilite de Congresul al XII-lea al partidului impun înfăptuirea unui vast program de investiții — de 1 300—1 350 miliarde lei — prevăzut pentru cincinalul viitor. Realizarea în termenele stabilite și la cotele de calitate impuse de modernizarea economiei necesită un uriaș volum de construcții, atît industriale cît și civile, ramura construcții dovedindu-se a fi integrată fundamental, prin aceste comandamente, în însăși îndeplinirea obiectivelor prevăzute.

În concordanță cu orientările și sarcinile cuprinse în documentele de partid, în viitorul cincinal, în prim plan se vor situa probleme cum sînt : extinderea industrializării lucrărilor de construcții ; reducerea mai accentuată a consumului de materiale și energie în realizarea și exploatarea construcțiilor ; valorificarea deplină a resurselor indigene — piatră, naturală, tufuri vulcanice, zguri de furnal, cenuși de termocentrală, sterile de mină ; ameliorarea izolațiilor termice ale clădirilor ; îmbunătățirea confortului la locuințe ; punerea în funcțiune la termenele planificate și la parametrii proiectați a tuturor capacităților de producție și a locuințelor.

Din acest set de probleme se detașează prin importanță și urgență cele referitoare la economisirea energiei și combustibilului în toate fazele de execuție și exploatare a tuturor tipurilor de construcții. Această orientare decurge nemijlocit din caracterul energo-intensiv al celor mai multe activități din construcții : industria materialar de construcții, de exemplu, consumă, potrivit unor calcule, circa 10% din energia și combustibilul utilizate în întreaga economie națională, iar pentru încălzirea și iluminarea clădirilor de orice fel se folosește aproximativ 20% din consumul energetic național.[2]) Pornind tocmai de la aceste realități se impune desfășurarea unui amplu efort organizatoric, creativ, care să conducă la reducerea substanțială a consumurilor specifice de energie, ca și de alte resurse caracterul energointensiv al celor mai multe activități din materiale. Așa cum arăta recent secretarul general al partidului, **trebuie mai bine utilizate resursele energetice naturale, trebuie perseverat în direcția folosirii în mai mare măsură a energiei solare, cu aplicabilitate și în termoficare, în industria materialelor de construcții, pe viitor fiecare centrală nouă urmînd să fie prevăzută cu instalații speciale pentru captarea energiei solare.**

Acest efort trebuie să aibă însă la bază o viziune complexă asupra eficienței economice. În evaluarea acesteia trebuie ținut seama deopotrivă de economiile care se pot obține în procesul de construcție propriu-zis al unor obiective, și pentru realizarea cărora trebuie acționat pe toate căile, dar și de economiile ce s-ar putea obține ulterior pe parcursul exploatării acestor obiective ca urmare a realizării unor construcții durabile, corespunzător izolate termic etc. Trebuie urmărită, deci, o reală apreciere a eficienței la orizontul său social, și nu una fragmentată, sectorială, îngustă. În acest cadru progrese însemnate pot fi realizate, în principal, prin aplicarea de noi soluții tehnologice, atît în proiectare, cît și în activitatea de execuție și exploatare, precum și în celelalte ramuri — industrie, transporturi — care susțin, în manieră proprie, activitatea din construcții. De asemenea, aplicarea unor metode moderne de conducere și organizare a activității, cum ar fi analiza valorii, poate aduce contribuții valoroase la sporirea eficienței în acest important sector al economiei.

ASPECTELE care se conturează privitor la înfăptuirea importantului program de construcții din țara noastră, program îndreptat cu prioritate spre echiparea modernă a economiei naționale și sporirea simțitoare a eficienței sale sînt, așa cum am încercat să evidențiem și în rîndurile de față, multiple și deosebit de complexe. Tocmai de aceea, este imperios necesar abordarea lor într-o concepție calitativ nouă care să accentueze elementele creative ale activității din construcții, **revederea în acest sens a proiectelor, urmînd ca în viitor să nu înceapă nici o lucrare de investiții înainte de a fi asigurată încadrarea în normele de consum reduse.** Sînt elemente care asigură sporirea necontenită a eficienței acestui sector de primă însemnătate pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai, ale oamenilor muncii — obiectiv central al politici promovate cu consecvență de Partidul Comunist Român.

conf. dr. Ilie NIȚĂ
Iași

[2]) Gh. Polizu „Temeli solide creșterii calitative a producției materialelor de construcții", Revista economică nr. 45, 1979 ; Gh. Polizu, Tr. Ispas, Vlad Dumitrescu „Economisirea energiei în realizarea și exploatarea construcțiilor", Revista economică, nr. 32, 1979.

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

VALORIFICAREA REZERVELOR DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE

ANUL TRECUT, întreprinderea de prelucrare a lemnului din Satu Mare a fost confruntată cu o serie de greutăți legate în special de o aprovizionare insuficentă și neritmică, la care s-au adăugat unele deficiențe proprii în organizarea și urmărirea producției. Aceste neajunsuri au determinat ca producția de mobilă să nu se realizeze decît în proporție de 93,1%, înregistrîndu-se o restanță de circa 46 mil. lei. Consecința directă a neîndeplinirii planului producției de mobilă a constituit-o și nerealizarea producției nete, a productivității muncii, a beneficiilor și depășirea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă.

Am redat situația din 1979 pentru a reliefa mai pregnant schimbările calitative care au început să aibă loc în acest an în activitatea de producție și financiară a întreprinderii. Merită relevate, îndeosebi, eforturile depuse în toate sectoarele întreprinderii pentru realizarea planului de mobilă, care a evoluat astfel : 95,3% în ianuarie, 100,1% în februarie, 100,5% în martie, față de 61,4% realizat în decembrie 1979 și 92,2% în trimestrul I 1979. La aceasta se adaugă încadrarea în planul de cheltuieli materiale (cu economii de 1,1 lei/1 000 lei producție marfă în ianuarie și cu 12,4 lei/1 000 lei producție marfă în februarie), depășirea planului la productivitatea muncii și la beneficii etc. Aceste progrese se datorează **aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice care au contribuit la utilizarea mai deplină a capacităților de producție, sporirea productivității muncii, valorificarea largă și eficientă a materiilor prime, reducerea normelor de consum pe unitatea de produs etc.**

Potențialul capacităților de producție

PRIN MĂSURILE luate de încărcare mai bună a mașinilor și utilajelor s-a ajuns la obținerea unor indici de utilizare superiori. Astfel, în timp ce în anul trecut **indicatorul de utilizare a timpului disponibil la întreaga grupă de mașini și utilaje** a fost de 68,3%, în luna ianuarie 1980 realizările s-au ridicat la 77,3%, iar în februarie la 73,1%. La grupa de mașini de prelucrat pe 4 fețe, întreprinderea va trebui să ia măsuri urgente pentru eliminarea timpilor de stagnare din diverse motive (defectarea mașinilor ca urmare a exploatării nerationale, prelungirea duratei de reparații, lipsa de piese de schimb etc.) pentru ca indicele de utilizare a timpului de lucru să salte neîntîrziat de la 78%, cît s-a realizat pe 2 luni din 1980, la cel puțin 83% cît s-a obținut în trimestrul IV din 1979.

Se știe că o condiție de bază pentru desfășurarea normală, fără întreruperi a proceselor de producție, o constituie **aprovizionarea ritmică, în cantitățile și sortimentele necesare,** astfel ca toate locurile de muncă să aibă asigurate la timp materiile prime și materialele prescrise. Greutățile întîmpinate de I.P.L. Satu Mare în 1979 impun pentru furnizori (întreprinderi din subordinea îndeosebi a M.I.U., M.I.Ch., dar și a... M.E.F.M.C.) obligația de a elimina restanțele la o serie de produse cum ar fi stofă de mobilă, țesături bumbac, poliuretan, hîrtie gumată, cherestea etc., de a respecta structura contractuală ; totodată se impune eliminarea livrărilor neritmice, generatoare de suprastocări momentane, alternate cu perioade în care, consumîndu-se stocurile-tampon, se ajunge la stocuri zero.

Optimizarea structurii personalului

SARCINA DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII pe 1980 cu 12,1% față de realizările din 1979 poate fi îndeplinită cu condiția ca programul de măsuri stabilit în acest scop să fie realizat la termenele prevăzute. Dacă în 1979, din cele 31 măsuri, un număr de 5 au rămas neîndeplinite (influențînd negativ nivelul realizat al productivității muncii), în trimestrul I 1980 aproape toate măsurile prevăzute au fost înfăptuite, ceea ce a dus la o economie relativă de 211 muncitori. Întreprinderea este preocupată în prezent ca măsurile restante din anul trecut, care au condiții de a fi aplicate și în acest an, să fie realizate în cît mai scurt timp, ceea ce de asemenea va influența favorabil sporirea productivității muncii.

O pîrghie stimulatorie în acțiunea de creștere a productivității muncii o constituie **retribuirea muncii în acord.** La începutul lunii februarie, 83% din numărul total de muncitori erau cuprinși în această formă de retribuire. Este interesant de arătat tendința de renunțare la acordul global — acolo unde nu dădea rezultate — și de trecere la acordul individual, care are evidente efecte pozitive în industria mobilei. Numărul de muncitori în acord individual a crescut continuu, ajungînd în prezent la aproape 2 000 față de 780 cît era în anul 1978, cu tendință de creștere în viitor.

Un aport substanțial în economisirea muncii vii îl are **optimizarea structurii personalului în raport cu sarcinile de plan,** cu modul în care este organizată producția, cu cerințele utilizării cît mai raționale a forței de muncă. În această ordine de idei, una din cele mai importante probleme o constituie ponderea personalului indirect productiv. Nu s-ar putea spune că I.P.L. Satu Mare nu a avut preocupări pentru reducerea ponderii acestei categorii de personal, dar pînă acum rezultatele sînt timide. Astfel, dacă pe total ponderea personalului indirect productiv în totalul muncitorilor a scăzut de la 19,9% (la 30.VI. 1979) la 19,32% (la 31. I. 1980), la unele activități se constată creșteri ale acestei ponderi, ca de exemplu la transporturile interne, la manipularea de materiale ș.a. Explicația, dar nu și justificarea acestei situații, rezidă în faptul că unele din măsurile cuprinse în programul pentru creșterea productivității muncii n-au fost realizate (mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, mecanizarea operațiilor de transport a scaunelor tîmplărești de pe rampa de expediție în magazie). **Aceste restanțe ar fi putut fi evitate dacă Centrala de prelucrare a lemnului ar fi sprijinit întreprinderea în acțiunea de dotare cu electro și motostivuitoare.**

O măsură întreprinsă de unitate în 1979 și care va continua în 1980, este cea a **policalificării personalului și extinderii poliservirii mașinilor și utilajelor de către un muncitor,** măsură care, pe lîngă creșterea productivității muncii, va duce și la utilizarea rațională a fondurilor fixe. În 1979 au fost organizate 2 cursuri de policalificare în meseriile : sudor (cu un efectiv de 30 cursanți, a căror meserie de bază este lăcătuș) și lăcătuș mecanic (cu un efectiv de 40 cursanți, a căror meserie de bază este tîmplar). În anul în curs vor fi cuprinși în cursuri de policalificare 326 muncitori din sectoarele de prelucrări mecanice, în meserii din cele deficitare sau complementare la locurile de muncă respective.

Elemente ale sporirii eficienței economice

UN INDICATOR SINTETIC care dă măsura rezultatelor obținute la nivelul unei unități, este producția netă. La I.P.L. Satu Mare, valoarea producției nete în 1980 este prevăzută să crească față de 1979 cu cel puțin 6%. În întreprindere au fost luate măsuri concrete pentru realizarea producției fizice, reducerea cheltuielilor totale și îndeosebi a celor materiale, creșterea rentabilității produselor. În scopul încadrării costurilor materiale în nivelele planificate și chiar a diminuării lor, o atenție deosebită a fost acordată **reducerii normelor de consum.** Edificatoare în acest sens sînt normele de consum de combustibili și energie electrică pe trim. I. 1980 care au fost realizate sub plan, economisindu-se pe această cale 709 tcc. și 76,2 MWh. La aceste rezultate s-a

Realizarea principalilor indicatori de plan la I.P.L. Satu Mare pe anii 1979 și 1980

— % față de plan —

Indicatorii	1979	1980	
		ianuarie	februarie
Valoarea producției nete	91,3	100,3	100,3
Valoarea producției globale	93,8	104,4	101,2
Valoarea producției marfă	95,4	100,4	101,8
Producția de mobilier din lemn	93,1	95,3	100,1
Productivitatea muncii pe baza producției nete	91,5	100,4	100,2
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	99,99	99,96	99,97
din care : cheltuieli materiale	101,7	99,76	97,27

ajuns prin măsuri simple, dar eficace, precum : concentrarea activității de producție în schimburile I și II, urmînd ca doar în cazuri bine justificate unele utilaje să fie programate periodic ca să lucreze și în schimbul III ; înlocuirea cazanelor tip M.T.D., cu randamente scăzute, prin cazane tip CSR 1, care utilizează drept combustibil deșeuri de lemn și rumeguș, la parametri îmbunătățiți ; actualizarea bilanțurilor energetice și a programelor pentru recuperarea resurselor energetice secundare ; schimbarea motoarelor electrice supradimensionate, cu altele avînd putere mai mică, corespunzător operațiunilor ce trebuie executate etc.

O influență nefavorabilă în **costurile materiale** continuă s-o aibă faptul că PAL-ul realizat în unitate (consumat la producția proprie de mobilă) are un cost ce depășește prețul planificat cu 9 lei/mp, ceea ce a dus și duce și în prezent la cheltuieli suplimentare (de exemplu, în anul 1979, aceste cheltuieli au însumat 1 340 mii lei). Depășirea costului la PAL se localizează la cheltuielile cu întreținerea și reparațiile curente ale utilajelor, generate de funcționarea necorespunzătoare a acestora. Această situație va trebui depășită cît mai curînd, pe calea unei atenții deosebite acordată reparațiilor și întreținerii instalațiilor, de la fabricile de PAL, precum și a exploatării lor atente și corecte în producție. O măsură recentă luată în acest sens este cea a înlocuirii maiștrilor tehnologi cu maiștri mecanici, întărirea formației de întreținere, îmbogățirea nomenclatorului de piese de schimb ce vor fi produse în întreprindere — necesare la mașinile și instalațiile de la PAL.

Întrucît în procesul producției de mobilă rezultă un volum însemnat de materiale refolosibile, întreprinderea se preocupă de valorificarea lor rațională. Astfel, printr-o sortare adecvată, o parte din acestea sînt utilizate ca materie primă la producția de PAL, iar ceea ce rămîne se folosește drept combustibil la centrala termică proprie, înlocuind combustibilii superiori. Cu toate realizările de pînă acum, întreprinderea poate crește gradul de valorificare a materiilor prime ceea ce va influența favorabil eficiența economică generală. E vorba de **materialele refolosibile din care se pot executa diverse piese, bunuri de larg consum, precum : cuiere, stelaje, mic mobilier pentru copii, obiecte de artizanat etc.** Este necesar ca în cel mai scurt timp I.P.L. Satu Mare să treacă la realizarea unor astfel de produse, depășind cu hotărîre faza de bune intenții.

Pentru ca I.P.L. Satu Mare să-și continue activitatea pe linia unei activități fructuoase în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an este necesar să aibă în atenție rezolvarea operativă a unor probleme și anume :

- **extinderea la maximum posibil a retribuirii muncii în acord în toate sectoarele de activitate unde aceasta se dovedește mobilizatoare în creșterea productivității muncii și folosirea eficientă a materiilor prime ;**
- **mecanizarea în continuare a lucrărilor, și îndeosebi în transport, prin achiziționarea de electro și motostivuitoare ;**
- **continuarea cu mai multă vigoare a acțiunilor de policalificare și extindere a poliservirii mai multor mașini de către un singur muncitor.**

P. CIOCLU
C.S.P.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Prin creșterea productivității muncii, un volum sporit de produse peste plan

ÎN PRIMUL TRIMESTRU din acest an, întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au realizat și depășit atît planul producției industriale (cu 1,9 la sută), cît și planul productivității muncii (cu 2,1 la sută), obținînd pe această cale o economie relativă de personal de circa 7 400 lucrători. Sporirea productivității muncii a constituit una din premisele care au stat la baza depășirii planului producției industriale cu peste 300 milioane lei concretizată în produse importante : cărămizi și blocuri ceramice, plăci de azbociment, plăci fibrolemnoase, plăci înnobilate, mobilă, hîrtie etc.

Este meritoriu faptul că fiecare centrală din cadrul ministerului (cu excepția Centralei cimentului) a înregistrat rezultate satisfăcătoare și la producție și la productivitate. Între elementele principale care au contribuit la realizarea și depășirea productivității muncii menționăm extinderea lucrului în acord, promovarea policalificării cadrelor, reducerea ponderii muncitorilor indirect productivi, auxiliari și de deservire, precum și a ponderii personalului TESA în totalul personalului și creșterea în mod corespunzător a ponderii muncitorilor direct productivi.

Evidențiind aceste rezultate bune pe centrale, nu trebuie omis totuși, faptul că există încă însemnate rezerve potențiale de creștere a productivității muncii la nivelul unor întreprinderi. În această ordine de idei este de menționat că un număr de 30 de unități de producție nu au îndeplinit sarcina de creștere a productivității muncii din diverse cauze, dintre care menționăm : defecțiuni în funcționarea utilajelor (I.L. Deva) neaprovizionarea ritmică cu materii prime — paie (CCH Călărași și I.C.H. Palas-Constanța), insuficiente mijloace de transport (vagoane) pentru expedierea cimentului (C.L. Cîmpulung), neatingerea parametrilor proiectați (C.L.A. Bicaz) ș.a.

Pentru ca depășirile de producție și de productivitate să fie amplificate în perioada următoare, este necesar să se urmărească în permanență valorificarea unor noi rezerve interne, extinderea experienței înaintate, folosirea din plin a condițiilor tehnico-materiale existente în fiecare unitate de producție.

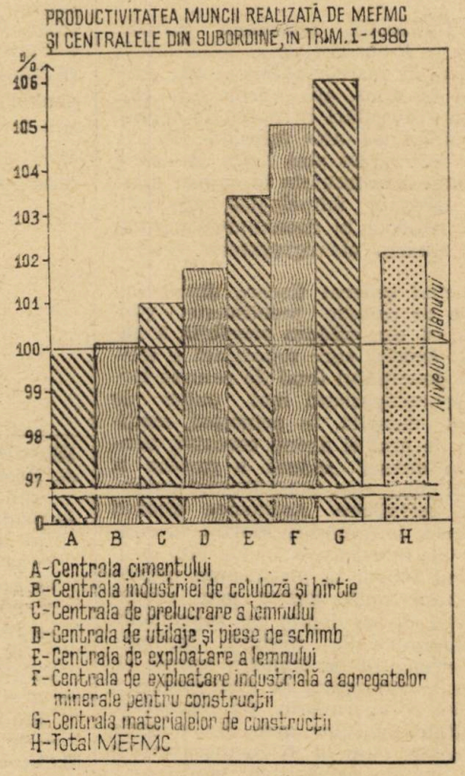

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

RECUPERAREA ȘI UTILIZAREA MAXIMĂ A RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE*)

RECUPERAREA RESURSELOR TERMICE se desfășoară, în comparație cu cele combustibile, în condiții mai dificile datorită, în principal, diversității lor, transportabilității reduse, complexității sporite a procedeelor și utilajelor de recuperare, lipsei de experiență în realizarea și exploatarea unor astfel de instalații, precum și inexistenței, pînă în prezent, a unor soluții economicoase de valorificare. Această situație se reflectă, dealtfel, și în faptul că din totalul resurselor termice produse în industrie, se recuperează și se valorifică astăzi numai circa 55%. Din tabelul ce îl prezentăm se poate desprinde gradul de utilizare a resurselor secundare termice, urmărit statistic de cîțiva ani în țara noastră.

Totodată, se poate observa că, în volumul de resurse termice, ponderi importante dețin căldura de reacție și căldura fizică a produselor și materialelor refolosibile (39%), căldura sensibilă a gazelor de ardere (33%) și căldura preluată de agenții de răcire (15%).

Prioritate valorificării resurselor termice

DIN TOTALUL resurselor termice produse în industrie, peste jumătate se valorifică în întreprinderi pentru producerea de abur, apă fierbinte și caldă, prin recirculări în agregate tehnologice și pentru alte folosințe. În resursele recuperate sînt luate în calcul și cantitățile recirculate în cadrul diferitelor agregate tehnologice, cantități care se reflectă în diminuarea normelor de consum ale agregatelor respective.

Analizînd separat fiecare dintre categoriile de resurse menționate, vom observa că din **căldura sensibilă a gazelor de ardere**, care reprezintă o treime din potențialul total de resurse termice, se recuperează mai puțin de jumătate datorită, în principal, conținutului de praf și agenți corozivi, temperaturii uneori reduse a gazelor și neidentificării unor consumatori potențiali în vecinătate. Asemenea situații se întîlnesc la oțelăriile Martin, la cuptoarele de fabricare a cimentului prin procedeul umed, la producerea negrului de fum, unde gazele arse conțin impurități ce se depun pe suprafețele schimbătoarelor de căldură, înrăutățind coeficientul de transfer termic și, implicit, randamentul de funcționare a cazanelor recuperatoare. De asemenea, corosivitatea gazelor arse din o serie de agregate, cum ar fi incineratoarele instalațiilor de acrilonitril, stațiile de epurare biologică din industria chimică, cuptoarele tunel din industria țiglelor și cărămizilor, impune utilizarea unor materiale speciale pentru cazanele recuperatoare, protejarea anticorozivă a unor părți ale instalațiilor.

După cum este cunoscut, **eficiența economică a recuperatoarelor de căldură** montate la cuptoarele industriale este cu atît mai mare cu cît sînt valorificate resurse avînd un potențial termic mai ridicat. Din această cauză, într-o primă fază, valorificarea căldurii sensibile a gazelor s-a avut în vedere prin utilizarea lor la preîncălzirea aerului de ardere, eventual și a combustibilului pentru agregatul care le-a generat, ridicîndu-se astfel randamentul global al utilajului respectiv. În această ipostază însă, nu se poate folosi decît o parte din căldura sensibilă rezultată, întrucît temperatura aerului de combustie este limitată de temperatura punctului de aprindere a combustibilului utilizat. Realizarea numai a acestei valorificări, denumită uzual treapta I de recuperare sau recuperarea primară, deși asigură o importantă economie de combustibil (în cazul cuptoarelor de încălzire pe hidrocarburi, spre exemplu, consumul se diminuează cu peste 20%), conduce la evacuarea gazelor la coș la o temperatură relativ ridicată (400—600° C). De aceea, valorificarea cît mai avantajoasă a căldurii sensibile a gazelor de ardere implică utilizarea sa, în continuare, pentru producerea de energie termică sub formă de abur, apă caldă sau fierbinte, pentru acoperirea unor consumuri energetice din afara instalației (treapta II-a de recuperare sau recuperarea secundară).

Ținînd seama de gradul diferit de dificultate al acestor căi de valorificare a căldurii sensibile a gazelor de ardere actele normative din țara noastră prevăd necesitatea realizării cu prioritate a recuperării primare de resurse termice. Deși pot fi menționate numeroase realizări încurajatoare privind valorificarea căldurii sensibile a gazelor de ardere, sînt încă posibilități mari de intensificare a recuperării resurselor de acest tip disipate în prezent în mediul ambiant. Astfel, în industria metalurgică sînt în curs acțiuni menite să contribuie la o valorificare mai accentuată a căldurii gazelor de ardere de la cuptoarele pentru fabricarea dolomitei, șamotei, cocsului de petrol, varului, magnezitei sinterizate, din procesul de calcinare a aluminei, de la cubilouri etc. Asemenea rezerve sînt numeroase și în alte sectoare ale economiei : în industria extractivă — la stațiile de turbocompresoare și cele de dezbenzinare, în industria chimică — la utilajele producătoare de acid azotic, amoniac, acid sulfuric, în industria materialelor de construcții — la fabricile de cărămizi, etc.

Exceptînd puține situații, printre care și cea a căldurii unor produse petroliere recuperate în procesele de rafinare a țițeiului și folosite pentru preîncălzirea materiei prime, **căldura fizică a produselor** a fost relativ puțin utilizată în industria țării noastre. În ultimul timp a fost inventariată și această categorie de resurse, urmînd a se lua măsurile necesare pentru recuperarea și valorificarea lor integrală.

	Total	Căldura sensibilă a gazelor de ardere	Căldura de reacție fizică a și căldura produselor și materialelor refolosibile	Căldura fizică a aburului uzat	Căldura conținută în condens	Căldura preluată de agenții de răcire
RESURSE — TOTAL	100	33,0	38,6	3,7	9,6	15,1
A. Recuperate	53,8	15,0	23,1	2,6	7,8	5,3
din care :						
— prin consum în întreprindere, pentru :	51,6	14,6	22,9	2,5	6,3	5,3
— producerea de energie electrică	0,2	0,1	0,1	—	—	—
— producerea de abur, apă fierbinte și caldă	22,7	6,7	9,6	1,7	2,9	1,8
— recirculări în cadrul agregatului, retur condens	16,3	5,1	5,1	0,2	3,1	2,8
— alte folosințe	12,4	2,7	8,1	0,6	0,3	0,7
— prin livrare la alte unități	1,4	—	—	—	1,4	—
din care :						
— la unități ale M.E.E.	1,1	—	—	—	1,1	—
B. Nerecuperate	46,2	18,0	15,5	1,1	1,8	9,8
din care :						
— Valorificabile	13,1	6,0	5,0	0,8	1,1	0,2

Sursa : Calculat după Balanța energiei primare și a combustibililor în anul 1978, D.C.S.

*) Vezi și articolul „Valorificarea eficientă a resurselor energetice secundare", publicat în „Revista economică" nr. 15/1980.

Astfel, se poate recupera o mare parte din căldura pierdută în atmosferă prin zguri utilizînd instalații de granulare uscată a acestora. Se obține un aer cu o temperatură de 300—350° C, care poate preîncălzi aerul de combustie al cuptoarelor sau poate fi utilizat pentru acționarea unor turbine cu aer cald sau gaze. După unele evaluări, randamentul instalației atinge 75—80%.

Rezerve importante în utilizarea căldurii fizice a produselor întîlnim și la fabricile de ciment, unde clincherul iese din cuptor la 900—1 000° C. Prin răcire la 200° C s-ar putea recupera în tamburi speciali o mare cantitate de căldură, utilizabilă pentru preîncălzirea aerului de combustie, sau pentru producerea de apă caldă. Se estimează că pentru fiecare milion de tone de clincher se pot economisi în acest mod 20—25 mii tone combustibil convențional de energie primară.

Recuperarea și **valorificarea căldurii aburului uzat și a condensului** nu ridică probleme deosebite cu excepția situațiilor în care fluidele sînt impurificate (unele procese din industria chimică, a celulozei și hîrtiei, industria alimentară ș.a.). Dar și în asemenea cazuri există tehnologii complexe, este adevărat, pentru recuperarea gigacaloriilor care se pierd încă în mediul ambiant. Ele se aplică, spre exemplu, la combinatele chimice de la Brazi, Pitești sau Tîrnăveni, permițînd economii importante de energie primară. Sînt necesare, în continuare, măsuri pentru ca și alte unități similare să treacă la realizarea instalațiilor adecvate recuperării căldurii din aburul amestecat cu săruri de azot sau sulf. De asemenea, este necesar să se urgenteze acțiunile în vederea recuperării condensului din combinatele siderurgice, pentru fructificarea posibilităților de recuperare a căldurii conținute de aburul eșapat de la ciocanele de forjă ale unităților constructoare da mașini, a căldurii condensului din unitățile producătoare de celuloză și hîrtie etc.

Din tabel se observă că proporția cea mai redusă de recuperare a resurselor termice se realizează la **căldura preluată de agenții de răcire.** În ultimul timp aceste resurse au fost inventariate pînă la temperatura finală de recuperare de 30°C (60°C anterior).

Pe linia utilizării mai bune a energiei termice se înscriu și măsurile privind recuperarea căldurii din condensatoarele turbinelor din centralele M.E.E. prin trecerea lor la funcționarea cu vid înărutățit sau prin înglobarea unor fascicule speciale de țevi în condensatoare. Aceste măsuri au fost aplicate la un număr de 17 turbine și se are în vedere, dată fiind eficiența economică obținută, să fie extinse în anul 1980 la încă 14 turbine. În acest context, menționăm acțiunile pentru transformarea unor turbine de condensație din termocentralele Doicești, Mintia și Rovinari pentru alimentarea cu căldură a unor consumatori din Tîrgoviște, Deva și, respectiv, Tg. Jiu.

Un aport mai substanțial al cercetării științifice

ÎN SCOPUL accelerării valorificării resurselor cu grad sporit de dificultate a recuperării s-au introdus în plan lucrări de cercetare și inginerie tehnologică pentru stabilirea soluțiilor optime de utilizare a resurselor secundare combustibile, termice și de suprapresiune, pentru conceperea unor agregate recuperatoare adecvate. Datorită gradului mai redus de recuperare și **valorificare a resurselor termice și de suprapresiune,** studiile și cercetările întreprinse trebuie să pună un accent prioritar pe găsirea soluțiilor tehnologice și punerea la punct a utilajelor recuperatoare necesare pentru folosirea acestor resurse, care reprezintă circa 4 milioane tone combustibil convențional anual.

În acest cadru, urmează să fie perfecționată **concepția sistemelor de recuperare a căldurii gazelor arse de la cuptoarele industriale din economie.** Astfel, dacă se are în vedere ca întreaga căldură să fie folosită numai pentru preîncălzirea aerului de combustie, cum este cazul la cazanele energetice de abur, vor trebui cercetate și proiectate preîncălzitoare de aer, care să asigure obținerea unor temperaturi ale aerului de combustie de peste 500° C. În concepția recuperării integrale a căldurii pentru producerea de abur în cazane recuperatoare ca, spre exemplu, la convertizoarele pentru elaborarea oțelului, vor trebui asigurate condiții de aplatizare a variațiilor permanente ale parametrilor aburului produs, de adaptare a consumatorilor la specificul acestor livrări de agent termic. De asemenea, vor trebui efectuate studii și cercetări pentru recuperarea și valorificarea cît mai eficientă a căldurii de la unele cuptoare industriale și procese tehnologice, care evacuează în atmosferă cantități mari de gaze arse cu temperaturi sub 300° C, rezultate, în general, după prima treaptă de recuperare. Avem aici în vedere unele cuptoare și instalații tehnologice existente, inclusiv cele provenite din import, ca de exemplu, caupere pentru preîncălzirea aerului la furnale, cuptoare de clincher pe procedeul umed, cazane și reformere primare de la liniile de amoniac etc., valorificînd astfel și potențialul termic scăzut al gazelor arse. Urmează, de asemenea, a fi găsite soluții pentru situațiile în care în drumul gazelor arse se montează în prima treaptă de recuperare preîncălzitoare de aer de combustie, iar în aval se instalează cazane recuperatoare producătoare de abur sau apă fierbinte, ca în cazul cuptoarelor de încălzire de la laminoare.

De o deosebită atenție trebuie să se bucure **examinarea posibilității creșterii temperaturii aerului de combustie la unele echipamente din industria metalurgică,** știut fiind faptul că pentru un exces de aer dat, eficiența procesului de combustie și calitatea căldurii economisite sînt cu atît mai mari cu cît temperatura combustibilului și a aerului preîncălzit este mai mare. Este, totodată, necesar să fie luate măsuri pentru diminuarea volumului de aer de combustie, mai ales în unitățile mai vechi din industria chimică, împreună cu instalarea de echipamente de preîncălzire a aerului și combustibilului.

Urmează a fi desfășurate pe un front larg studii și cercetări în vederea stabilirii modalităților de recuperare a căldurii conținute de produse și resurse materiale refolosibile din industria metalurgică, chimică, a materialelor de construcții, a energiei electrice și termice (sleburi, zguri metalurgice, aglomerat feros, lingouri, laminate, semifabricate turnate continuu, cenuși și zguri de termocentrale, căldură reziduală din instalațiile chimice, de la liniile de producere a clincherului etc).

Sînt necesare **soluții pentru recuperarea integrală și utilizarea multiplă a condensului, pentru recuperarea aburului uzat și folosirea sa în schimbătoare de căldură sau în transformatoare de abur,** iar în timpul verii pentru producerea de energie electrică în turboagregate de joasă presiune. Cercetarea și proiectarea sînt chemate să contribuie în măsură sporită la recuperarea și valorificarea căldurii conținute în agenții de răcire ai instalațiilor industriale.

Din nou despre necesitatea urgentării realizării pompelor de căldură și a altor utilaje

POATE că nici un alt domeniu nu este atît de sugestiv pentru a ilustra necesitatea accentuării efortului de cercetare și inginerie tehnologică pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice secundare, cum este cel al realizării și utilizării pompelor de căldură, despre care s-a scris deseori în paginile „Revistei economice", dar rezultatele sînt mult prea modeste în comparație cu necesitățile și posibilitățile de care dispunem. Situația se datorează în principal faptului că unitățile specializate ale industriei constructoare de mașini acționează încă lent pentru realizarea diferitelor tipuri de pompe de căldură necesare economiei, impunîndu-se o mai strînsă conlucrare în această direcție între Centrala industrială de utilaje tehnologice pentru chimie și rafinării și institutele de cercetări și proiectări ICPIAF și ICEMENERG.

Potrivit unor studii efectuate sub egida C.N.S.T., necesarul de pompe de căldură apă-apă în perioada 1980-1985 ar fi, la nivelul economiei naționale, de 600 bucăți cu compresoare cu piston, de tipul celei pentru băile Boghiș — considerate cele mai utilizabile și mai ușor realizabile și de 13—25 bucăți cu turbocompresoare, de puteri pînă la 10 Gcal/h. O singură pompă dintre acestea din urmă poate asigura încălzirea și apa caldă menajeră pentru un oraș cu 20 mii locuitori, ori poate înlocui turnurile de răcire ale unui combinat chimic sau ale unei termocentrale, recuperînd și valorificînd o energie termică altfel disipată în mediul înconjurător.

Domeniile de utilizare a pompelor de căldură sînt numeroase și dintre cele mai variate ; ele ar putea fi folosite în industria chimică la unitățile de fibre, la concentrarea sodei, a acidului nitric, a sării, în industria siderurgică, la uscarea lemnului sau a cerealelor, în industria celulozei și hîrtiei, a energiei electrice și termice, la distilarea și concentrarea sucurilor și zemurilor din industria alimentară, în fabricile de textile etc.

Întrucît ciclul funcționării unor utilaje generatoare de surse energetice secundare este intermitent și în consecință nu coincide cu cerințele consumatorilor de căldură, este necesară **asocierea instalațiilor de recuperare se-**

cundară cu acumulatoare de căldură. Acesta este cazul cuptoarelor din industria construcțiilor de mașini, de la fabricarea sticlei și porțelanului, a materialelor refractare etc.

RESURSELE DE SUPRAPRESIUNE reprezintă mai puțin de 2% din volumul total al resurselor energetice secundare **) și se localizează, în principal, în siderurgie, unde s-au inventariat cantitățile rezultate din suprapresiunea gazului de furnal și în industria extractivă unde au fost luate în calcul resursele din presiunea de zăcămînt și de transport a gazelor naturale. Studierea posibilităților de recuperare a acestor resurse s-a înscris în programul de cercetare, pentru presiunea de zăcămînt fiind elaborat un program privind realizarea și **montarea unor turbine de detentă,** a căror fabricație urmează a fi asimilată la unitățile constructoare de mașini. În ce privește suprapresiunea gazului de furnal, este prevăzută montarea turbinelor de detentă odată cu furnalele la C.S. Călărași, astfel încît recuperarea resurselor energetice secundare de suprapresiune și valorificarea lor prin producerea de energie electrică să fie asigurată odată cu punerea în funcțiune a instalațiilor respective urmînd să fie extins acest procedeu, în paralel, și la celelalte furnale cu capacități de peste 1 000 m^3.

În acest context menționăm și studiile privind recuperarea energiei termice din unele procese tehnologice ale industriei chimice, celulozei și hîrtiei, din termocentrale etc., care necesită reducerea presiunii aburului și folosesc în prezent stații de reducere-răcire. Pentru valorificarea acestor resurse, în industria cauciucului sînt în curs acțiuni de înlocuire a instalațiilor de reducere-răcire a aburului cu turboagregate de termoficare industrială. De o deosebită importanță este ca la baza studiilor și cercetărilor privind determinarea procedeelor de recuperare și valorificare a resurselor energetice secundare să fie pus conceptul de proces circular activ, care asigură o viziune unitară a ansamblului producător-utilizator de energie, prin folosirea succesivă a acestor resurse, corespunzător nivelului de temperatură necesar consumatorilor. Sînt desigur, în acest scop, oportune anumite restructurări tehnologice, prin gruparea diferitelor procese de pe platformele industriale în vederea creării unor lanțuri optime de utilizare a energiei. Astfel de scheme energo-tehnologice de înaltă eficiență se studiază pe plan mondial pentru a fi utilizate la producerea acidului azotic, alcoolului sintetic, în industria sodei etc.

Ne-am referit, cu precădere, la studiile și cercetările necesare pentru punerea în valoare a resurselor termice și de suprapresiune. Aceasta nu înseamnă că probleme la care trebuie să-și aducă contribuția cercetarea și proiectarea nu mai există și în domeniul creșterii recuperărilor de resurse combustibile.

Pentru realizarea practică a programelor propuse de economisire a energiei, **o atenție deosebită trebuie acordată studiilor și cercetărilor menite să contribuie la fabricarea unor noi tipuri de utilaje recuperatoare, la îmbunătățirea parametrilor constructivi ai acestora.** Menționăm aici cuptoarele cu recuperare interioară (căptușite înăuntru cu cărămizi refractare poroase), schimbătoare de căldură cu tuburi termice, recuperatoare regeneratoare cu masă rotativă sau fixă. **Va trebui,** de asemenea, **analizată posibilitatea creșterii eficienței schimbului de căldură folosind conducte cu nervuri din oțeluri cu crom-molibden, aluminiu, aliaje din alamă și titan.**

Urmează a fi studiată și experiența pozitivă din alte țări. În domeniul turbinelor cu gaze de combustie, de pildă, ținînd seama că în o serie de situații din industria metalurgică, chimică, a cimentului și materialelor de construcții ar putea fi utilizate **schimbătoare de căldură cuplate cu turbine cu gaze și cazane recuperatoare.** De asemenea, va trebui studiată și posibilitatea construirii unor **arzătoare cu recuperatoare încorporate,** în care o parte a căldurii este recuperată și folosită pentru a încălzi aerul comburant.

Cîteva direcții de acțiune

PENTRU creșterea volumului recuperării și valorifciării de resurse energetice secundare ar trebui să se aibă în vedere următoarele :

● **actualizarea inventarului acestuia, revederea unor limite economice pentru recuperare, stabilite cu ani în urmă, includerea unor probleme metodologice în planificarea și urmărirea statistică a valorificării resurselor energetice secundare ;**

Nicolae LICIU

(Continuare în pag. 13)

**) Volumele de resurse de suprapresiune pentru care recuperarea se consideră eficientă au ca limită minimă prin convenție (Q x H) 500 — unde Q reprezintă debitul în kg/s și H suprapresiunea măsurată în bari.

SEMĂNATUL PORUMBULUI BOABE

● Maximum de concentrare a forțelor mecanice și umane ●

ACUM cînd semănatul la o serie de culturi se apropie de sfîrșit (la 22 aprilie el se realizase pe 97% din suprafața planificată la sfecla de zahăr, 96% la floarea soarelui, 71% la cartofii de toamnă etc.), rămîne încă de muncit cu eforturi sporite la însămînțatul porumbului boabe — care, la aceeași dată se realizase doar pe 39% din suprafața planificată. Este imperios necesar ca în prezent să se ia toate măsurile adecvate pentru intensificarea ritmului acestei lucrări, pentru îndeplinirea și depășirea vitezei medii zilnice planificate, astfel ca, pe întreaga țară, lucrarea să se încheie cel mai tîrziu în primele 4—5 zile ale lunii mai.

Așa cum rezultă din situația operativă centralizată la M.A.I.A., la data menționată mai erau de semănat cu porumb peste 2,1 mil. hectare, din care peste 900 mii ha în județele din zona I de favorabilitate și aproape 1,2 mil. ha în județele din zona a II-a și a III-a de favorabilitate (vezi tabelul).

Situația semănatului porumbului boabe la 22 aprilie a.c.

	Suprafața însămînțată ha		%
	Plan	Realizat	
Total țară	3 470 000	1 340 602	39
din care :			
— Zona I	1 771 000	838 125	47
— Zona II-a	1 200 250	360 008	30
— Zona III-a	49 : 8 250	142 469	29

Analizînd situația realizărilor pe județe, se constată un stadiu mai avansat al lucrării în : Mehedinți (97%), Constanța (70%), Tulcea (62%), Arad (58%), din zona I, Caraș-Severin (51%), Gorj (49%) din zona a II-a, Alba (52%), Hunedoara (50%) din zona a III-a. Considerabil rămase în urmă la semănatul porumbului sînt : Teleorman (23%) și Olt (31%) din zona I, Argeș (13%), Neamț (13%) și Botoșani (8%) din zona a II-a, Brașov (4%) și Suceava (0) din zona a III-a.

Cu excepția județului Mehedinți, unde practic lucrarea se va fi încheiat la data apariției acestor rînduri, toate celelalte județe și în special cele rămase puternic în urmă vor trebui să-și înzecească eforturile pentru a încheia la timp și la parametri înalți de calitate această importantă lucrare, de care depinde într-o măsură capitală producția agricolă a acestui an. Practic, în fiecare județ și în fiecare unitate agricolă mașinile trebuie să poată lucra 24 de ore din 24 și deosebit de intens și continuu în cele 14 ore-lumină, să se creeze în toate locurile un devans de cel puțin 2—3 zile la pregătirea terenului, care să asigure un larg front de lucru pentru însămînțat. În toate unitățile trebuie să se lucreze în 2 schimburi și în schimburi prelungite, pînă la finalizarea lucrării.

Totodată, specialiștii și cadrele de conducere trebuie să fie permanent în mijlocul mecanizatorilor pentru a asigura o deplină ordine și disciplină pe tot parcursul executării lucrării, repartizarea unui număr sporit de tractoare la pregătirea terenului, stricta respectare a disciplinei tehnologice, în special cu privire al asigurarea densității maxime și a uniformității la semănat. O altă măsură de mare utilitate constă în transferarea cît mai operativă a mijloacelor mecanice din unitățile care au terminat lucrarea către cele rămase în urmă.

Mobilizarea plenară, în aceste zile, a tuturor forțelor mecanice și umane, a întregii populații a satelor la încheierea cît mai grabnică a semănatului porumbului boabe este imperativul central al momentului, condiția indispensabilă a realizării unor recolte corespunzătoare la cea mai importantă cultură agricolă a economiei noastre.

I. S.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

CALCULAȚIA NORMATIVĂ A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

Concluziile unei experiențe la nivel de întreprindere

ANTECALCULAȚIA costurilor pe bază de norme și instituirea unui sistem organizat de evidență și control operativ al respectării acestora constituie o problemă de mare importanță în exercitarea autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități economice.

În contextul general al preocupărilor pentru perfecționarea conducerii economice a producției, **Întreprinderea de tîmplărie metalică și produse pentru construcții din materiale plastice Buzău** a lansat încă de la începutul anului 1978 o vastă acțiune de **normare a tuturor consumurilor de muncă vie și materializată**, urmată de **elaborarea unei calculații normative a costurilor pentru fiecare produs în parte**, pentru activitatea generatoare de cheltuieli a fiecărei secții de producție și de aici a întregii întreprinderi. S-a reușit astfel ca la sfîrșitul anului 1978 să se încheie **prima etapă** a acțiunii, soldată cu elaborarea unor antecalculații normative de costuri pentru toate produsele existente în nomenclatorul de fabricație, chiar dacă datele analitice pe care le încorporau au fost determinate, în unele cazuri, cu aproximări sau insuficient localizate în spațiu.

În anul 1979 a început **etapa a doua : finisarea calculației costurilor pe bază de norme** în spiritul prevederilor Legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, a Normelor metodologice cu privire la îmbunătățirea normării costurilor și a evidenței acestora în unitățile industriale (proiect) și, desigur, a exigențelor noului mecanism economico-financiar. Într-o acțiune mai largă cu privire la perfecționarea conducerii și organizării întreprinderii s-a apelat și la sprijinul unor instituții de specialitate, reușindu-se, printre altele, ca toate cheltuielile de producție să fie normate analitic și fundamentate științific în corelație cu volumul întregii activități (de bază sau auxiliare), să fie elaborate calculații pe bază de norme la nivelul costului de uzină, fiecare secție sau compartiment economic să aibă bugetul propriu de cheltuieli corelat cu sarcinile fizice de producție.

Începînd cu anul 1980 **costul normat al fiecărui produs a devenit un cost tipic**, reprezentativ, iar bugetele de cheltuieli — instrumente practice de lucru în toate secțiile și compartimentele de producție. S-a creat o nouă viziune în rîndul întregului personal muncitor cu privire la aprecierea sarcinilor fizice de producție în corelație cu costurile aferente, utilizarea judicioasă a resurselor materiale și de muncă devenind o preocupare dominantă (este suficient în acest sens să menționăm că pentru anul 1980 întreprinderea și-a propus să reducă cheltuielile la 1 000 lei producție marfă cu peste 25 lei față de anul precedent și aceasta în condițiile menținerii aceleiași structuri a fabricației și a majorării retribuției personalului muncitor).

Costurile normate reprezintă o realitate viabilă pentru întreprinderea analizată iar experiența acumulată ne îndreptățește să apreciem că realizarea calculației normative a costurilor este condiționată de luarea în considerare a multiplelor fațete ale mecanismului intim de formare a cheltuielilor, de transformare a cheltuielilor în costuri afectate produselor și „centrelor de responsabilitate" — toate acestea adaptate desigur la specificul tehnic, organizatoric și economic al fiecărei unități economice.

Determinarea corectă a volumului activității și a costurilor

ORICE CONSUM de muncă vie și materializată este ocazionat, pînă la urmă, de o anumită producție. De aceea, fundamentînd normele și normativele de consumuri, prețurile, tarifele etc. pentru determinarea tuturor costurilor unitare de producție, precum și a cheltuielilor aferente producției marfă și globale, este necesară totodată **așezarea pe baze științifice** și într-o suficientă detaliere a **planului producției fizice**, experiența acumulată pînă în prezent de întreprinderile noastre socialiste permițînd a-l considera pe acesta ca cel mai potrivit etalon pentru măsurarea volumului activității fiecărei unități economice. Desigur, planul anual se defalcă apoi pe trimestre și luni, pe fiecare secție de producție, astfel că prin volumul activității generatoare de cheltuieli nu trebuie înțeleasă numai producția finită ca atare, ci și prestațiile sectoarelor auxiliare, producția secțiilor de întreținere, reparații și deservire, activitatea de transport și comercială, administrația generală etc.

Costurile se pot cuantifica pentru orice perioadă de gestiune, dar experiența noastră și chiar unele prevederi legale facilitează măsurarea tuturor categoriilor de cheltuieli corespunzătoare unei anumite producții, cel mai corect la nivelul unui an gestionar, fapt pentru care **planul anual al producției fizice** poate fi un bun punct de pornire. Pentru aceasta însă sarcinile fizice de producție planificate vor trebui nominalizate cît se poate de analitic, ținîndu-se seama de preocupările și sarcinile cu privire la perfecționarea proceselor tehnologice și introducerea progresului tehnic, asimilarea de noi produse, corelarea perfectă a planului de producție cu desfacerile contractate și a programului de aprovizionare și revalorificare a resurselor materiale cu planul de producție. De asemenea, pentru a asigura atingerea obiectivelor sistemului costurilor normate, planul de producție trebuie defalcat în întregime pe secții și sectoare de producție, secțiile auxiliare trebuiesc corelate cu cele de bază pe care le deservesc, astfel încît **unitatea să se poată divide în centre de producție și responsabilitate** bine conturate și delimitate din punct de vedere al sarcinilor precum și al rezultatelor muncii lor. În această accepțiune la întreprinderea din Buzău s-a reușit ca toate sarcinile fizice de producție ale anului 1980, defalcate pe trimestre și apoi pe luni, să fie transmise fiecărei secții de producție (de bază sau auxiliare, compartimentelor de aprovizionare și desfacere etc.), concomitent cu bugetul de cheltuieli admisibile conform normelor și calculației normative a costurilor.

Determinarea corectă a volumului activității întreprinderii a confirmat astfel că **normarea costurilor în concordanță cu programarea corectă a pro-**

Situația comparată a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă

Articole de calculație	1978		1979			Trim. I. 1980	
	Cost efectiv	Cost planificat	Cost normat	Cost efectiv	Cost planificat	Cost normat	Cost efectiv
01 Materiale	63,4	65,9	65,3	65,5	66,0	65,7	65,8
02 Manoperă	9,7	13,8	9,3	9,4	9,9	9,3	10,1
03 Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului	9,8	9,7	10,5	10,4	9,8	10,0	9,8
04 Cheltuieli generale ale secției	6,4	4,1	4,1	4,2	3,5	3,4	3,3
05 Cheltuieli generale ale întreprinderii	5,7	5,4	5,5	5,8	5,0	5,0	5,1
Total	**100**	**98,9**	**94,7**	**95,3**	**94,2**	**93,9**	**94,1**

ducției constituie un veritabil model de referință pentru toate sistemele de evidență și control.

Fundamentarea consumurilor pe bază de norme și normative poate fi considerată ca un proces de descoperire a ceea ce s-ar putea denumi **„costul științific"**, pornindu-se de la experiența trecută, experimentul controlat, aspirațiile de performanță tehnice și tehnologice, obiectivele prioritare în materie de consum etc. — toate subordonate cu mare exigență criteriului eficienței. Fiind calculate înaintea începerii unei anumite perioade de cuantificare autogestionară (compararea veniturilor cu cheltuielile) și oricum înainte de lansarea fabricației, iar în toate cazurile avînd la bază o bogată fundamentare științifică, **costurile normative dispun de însușiri care le fac deseori să fie preferate celor efective.**

fără acesta întregul mecanism de evidență și control nu poate fi dus mai departe.

Corelarea calculației normative cu planul costurilor

O PROBLEMĂ esențială care poate să apară în etapa finalizării calculației costurilor pe bază de norme și normative se referă la raportul în care se află costurile normate față de cele planificate, indiferent cum acestea s-ar exprima : costul unitar, cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, cheltuieli totale pentru producția finită etc. Este aproape sigur că costurile normate nu vor coincide cu cele planificate decît întîmplător. Deși planul costurilor se sprijină pe norme, între acesta și cos-

DOCUMENTELE UZUALE DE LUCRU UTILIZATE ÎN SISTEMUL COSTURILOR NORMATE

„Lista A"	– Calculația costului normat pe produs (pe verso : Normativul cheltuielilor directe pe produs)
„Lista B"	– Normativul cheltuielilor comune ale secției
„Lista C"	– Normativul cheltuielilor generale ale întreprinderii
„Lista D_1"	– Normativul total al cheltuielilor de producție pentru producția marfă planificată
„Lista D_2"	– Situația recapitulativă a costurilor normate aferente producției marfă efectiv fabricate
„Lista E"	– Bugetul de cheltuieli al secției
„Lista F"	– Fișa recapitulativă a cheltuielilor și abaterilor aferente producției fabricate

Corespunzător acestor concepții, la baza proiectării costurilor de producție trebuie să stea consumurile de muncă vie și materializată, stabilite în funcție de particularitățile tehnologice și ale produsului, natura consumurilor (fizic și din punct de vedere al prețului), organizarea și mecanismul intim al formării costurilor, proprii fiecărei întreprinderi. Predeterminarea consumurilor normate se face distinct, în funcție de grupele de cheltuieli cu o anume destinație, sau generate de anumite procese economice, dar ea trebuie privită ca un tot unitar, întrucît diferitele categorii de consumuri ce formează costul produselor se află într-o totală interdependență. În plus, trebuie avut în vedere că pînă și un succes minim în instituirea unui sistem organizat de urmărire a costurilor are ca punct de pornire **costul de uzină normat pe unitate de produs**, iar pentru a-l putea obține trebuie să fie luată în considerare pînă și cea mai neînsemnată cheltuială. În această concepție acțiunea de normare a costurilor scoate în evidență necesitatea de **a se cuprinde întreaga activitate economică generatoare de consumuri** (pentru că normative parțiale au existat și mai înainte), dar și faptul că **este posibil și necesar pentru actuala etapă ca toate consumurile de muncă vie și materializată să fie supuse normării.**

Pentru reușita sistemului costurilor normate este deci mai important a cuprinde prin norme și calculații normative toate tipurile de consumuri (chiar dacă unele cu anumite aproximări), decît a încerca numai aplicații parțiale pentru diferite categorii de cheltuieli care apar ca majoritare în structura costurilor, întrucît în acest din urmă caz tot nu se poate ajunge la costul unitar normat al fiecărui produs, iar turile normate este firesc să apară diferențe, deoarece planul este mai bogat, mai apropiat de realitățile practice din viața fiecărei întreprinderi. Astfel, **costurile planificate** au în vedere, pe lîngă norme și normative, posibilitățile concrete de utilizare a capacităților de producție, atragerea personalului muncitor cu o calificare mai redusă, rezolvarea unor obiective prioritare ale economiei și ramurii, îmbinarea intereselor generale cu cele ale fiecărei unități economice etc. Toate aplicațiile și experimentările efectuate pînă în prezent au demonstrat că **nivelul planificat al cheltuielilor de producție este mai mare decît normativele de cheltuieli** și aceasta mai ales ca urmare a existenței încă a unor mari rezerve în reducerea costurilor de producție.

În condițiile în care normarea costurilor s-ar face cu maximă exigență într-o viziune de perspectivă și sprijinită pe o temeinică bază științifică, ar fi normal ca **planul costurilor** să **fie mai mare** decît nivelul costurilor normate și să se apropie de acesta din urmă, ca urmare a măsurilor permanente pe care întreprinderile trebuie să le inițieze în vederea reducerii cheltuielilor de producție. Dacă **planul costurilor este mai mic** decît normele și normativele de cheltuieli, situația trebuie analizată cu minuțiozitate pentru a vedea dacă este vorba de realizări de performanță (pînă la urmă și normele sînt medii) sau una dintre cele două mărimi (planul sau normativul) nu este corect determinată.

Normarea atotcuprinzătoare a costurilor de producție la întreprinderea din Buzău, a demonstrat atît viabilitatea în sine a sistemului, cît și efectele sale favorabile asupra situației economico-financiare. Într-adevăr, așa cum rezultă din tabel, costul normat al producției marfă se plasează în apropierea planului costurilor, în timp ce cheltuielile efective se abat foarte puțin de la normativele elaborate, asigurîndu-se încadrarea în cheltuielile planificate la 1 000 de lei producție marfă, atît pe total cît și pe articole de calculație. Rămîn, de asemenea, anumite rezerve minime de reducere în continuare a costurilor de producție. Acest lucru se confirmă și prin evoluția în timp a cheltuielilor de producție, care au scăzut continuu, începînd cu anul 1978, atît prin revederea normelor și normativelor, cît și prin îmbunătățirea continuă a activității reflectată în cheltuielile efective aferente producției marfă aflate în scădere corespunzător cu creșterea eficienței producției.

EXPERIENȚA întreprinderii ne îndreptățește a aprecia că introducerea sistemului costurilor normate este o necesitate iminentă a etapei actuale, indispensabilă încadrării în exigențele noului mecanism economico-financiar. Este adevărat că implementarea costurilor normate a necesitat un mare volum de muncă, dar efectele ulterioare de raționalizare și simplificare a muncii, informarea operativă și eficiența economică generală au devenit precumpănitoare pentru a justifica orice efort. Normativele de cheltuieli, costurile unitare normate și bugetele de cheltuieli ale secțiilor au creat o nouă concepție, o nouă viziune în rîndul întregului colectiv : muncitorii își cunosc și urmăresc a se încadra în consumurile specifice, inginerii se gîndesc la efectele economice, iar economiștii la geneza tehnică a fenomenelor.

Faza normării tuturor cheltuielilor de producție a constituit una din cele mai importante etape în descoperirea rezervelor de reducere a costurilor. Este semnificativ în acest sens că în anul 1979 (anul costurilor normate) cheltuielile efective la 1 000 lei producție marfă au fost cu aproape 40 de lei mai mici decît anul precedent și cu 30 de lei mai mici decît planul costurilor pe anul în curs. Existența unor costuri normate generalizate a permis fundamentarea mai corectă și analitică a planului pentru anul 1980, așa cum rezultă din tabel, planul, normativul și efectivul pentru trim. I. 1980 fiind într-o corelație perfectă.

În faza de urmărire a cheltuielilor s-a simplificat considerabil volumul de muncă în favoarea controlului operativ al consumurilor, evidenței sistematice a abaterilor, analizei, „prin excepție", a costurilor efective comparativ cu cele normate — toate acestea permițînd punerea la dispoziția organelor de decizie a unor informații corespunzătoare pentru accentuarea caracterului previzional al conducerii, pentru stăpînirea costurilor într-un proces de îmbunătățire generală a activității.

Reținînd că procesul perfecționării calculației normative continuă, rezultatele de pînă acum ne îndreptățesc să constatăm practic că sistemul costurilor normate se dovedește a fi un instrument modern de urmărire operativă a modului în care sînt utilizate resursele materiale și de muncă, de dirijare eficientă a producției și întreprinderii, astfel că implementarea sa în fiecare unitate economică este pe deplin justificată.

conf. dr. C. M. DRĂGAN
ec. Vasile STĂNCIULESCU

Reflecții

Posibilități și limite ale inteligenței artificiale

PRIN APARIȚIA noilor modalități tehnice de producție se pune întrebarea dacă vom avea de-a face cu dispariția producției mașiniste, emanație a marii industrii mecanizate – rod al primei revoluții industriale ? Dacă **tehnica mașinistă** va fi înlocuită cu o tehnică nemașinistă ? Un răspuns categoric nu este ușor de dat. Probabil că va fi și, totodată, nu va fi. În măsura în care vor continua să existe forțe de producție (mijloace de muncă, unelte de producție) care vor continua să funcționeze după principii mecanice, deci caracteristice macroproceselor, în această măsură vom vorbi în continuare de tehnica **mașinistă ;** pe măsura folosirii inteligenței artificiale, deci pe măsura informatizării proceselor de producție (a societății) va trebui să acceptăm realitatea unei tehnici **nemașiniste.**

Credem însă că ceea ce ar fi cel mai just ar fi acceptarea aprecierii cu privire la caracterul **complementar** al acestor două tehnici (mașiniste și nemașiniste). Probabil că așa cum mecanica clasică nu a dispărut, odată cu apariția mecanicii cuantice, ci a devenit doar un caz particular al celei din urmă, considerăm că și tehnica mașinistă tinde să devină un „caz particular" al tehnicii nemașiniste. Așa cum omenirea nu poate renunța la mecanica clasică, la fel ea nu va putea renunța nici la tehnica mașinistă. Firește (și poate acesta ar fi un al doilea element deosebit de important în demersul nostru) tehnica nemașinistă, deci cea bazată pe microprocese va deveni absolut preponderentă și (în al doilea rînd) tehnica microproceselor va acționa și asupra tehnicii macroproceselor, perfecționînd-o.

Clasificarea făcută de unii sociologi (în primul rînd de Daniel Bell) cu privire la existența societăților „preindustriale", „industriale" și „postindustriale", deși nu poate fi considerată ca cea mai justă, conține totuși un sîmbure de adevăr în sensul diferit al caracterului muncii în diferite epoci ale dezvoltării societății. Poate terminologia **premașinistă, mașinistă** și **postmașinistă** ar fi mai indicată, ea reflectînd mai adecvat evoluția corelațiilor dintre om și mașină, dintre om și natură. Dacă omul a fost stăpînit la început de natură, mai tîrziu de mașină, în epoca postmașinistă devine omul „stăpînul" mediului înconjurător **artificial** creat de el. Pentru înțelegerea mai justă a evoluțiilor ar mai trebui acceptat (precizat) că noțiunea de societate industrială privită ca o concepție monolitică nu poate fi susținută (așa cum am mai arătat cu ani în urmă), deoarece există societăți industriale **capitaliste** și societăți industriale **socialiste.** Același lucru putem spune și cu privire la viitoarele societăți postindustriale (în caz că acceptăm terminologia lui Bell) sau cu privire la societățile informatizate. Atîta timp, firește, cît va mai continua să existe orînduire capitalistă.

În fond ia naștere **industria viitorului** în care prelucrarea datelor (deosebit de numeroase și variate), respectiv aceste date vor constitui – după părerea unui sociolog francez – „materia primă" a acesteia (a industriei viitorului). Evident această „materie primă" diferă ca de la cer la pămînt de materia primă clasică, folosită în industria de ieri și de astăzi. Această nouă „materie primă" (care, firește, nu pune capăt folosirii și în industria viitorului a materiilor prime clasice, dar se creează noi corelații între ele) are marele avantaj (față de cea clasică) de a nu fi localizată geografic, nefiind proprietatea unui anumit stat și avînd o valabilitate universală.

Introducerea acestei noi tehnologii în economie, în viața socială este un proces deosebit de complex și anevoios. Stadiul de dezvoltare a diferitelor țări poate favoriza sau frîna realizarea ei. La fel cum țările în curs de dezvoltare (țările subdezvoltate) nu pot introduce tale-quale tehnologia avansată din țările dezvoltate, nici tehnologia I. A. nu va putea fi valorificată concomitent în aceeași măsură și în aceleași ritmuri în toate țările. Motivele sînt suficient de clare pentru a nu insista mai mult.

Asupra unui singur aspect pare-se că ar fi cazul totuși să ne oprim, chiar dacă facem acest lucru foarte sumar. Viața arată că **eficiența** introducerii în procesele de producție a unor **noi** realizări tehnice revoluționare nu este identică în toate țările. Și, am adăuga, nici nu este cu putință. Introducerea unei noi tehnici revoluționare depinde de un mare număr de factori, între care pe prim plan se situează existența unei anumite baze tehnico-materiale și unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție materiale ; calitatea, nivelul atins de forțele de muncă ; existența unor institute de cercetări apte pentru a pregăti și susține „încetățenirea" noilor tehnologii de producție ; existența unei întregi suprastructuri în stare să impulsioneze saltul revoluționar în producție ș.a.

Tehnologia inteligenței artificiale pune într-o nouă lumină problema corelației dintre **tehnică și munca omenească.** Creșterea productivității este determinată, va fi determinată în noile condiții tehnice nu de munca simplă, așa cum a fost în trecut (cînd istețimea manuală și agerimea mentală juca rolul hotărîtor în creșterea productivității muncii), ci de progresul tehnologic. Se întîmplă astăzi nu arareori ca în anumite domenii ale producției munca omului să aibă drept efect frînarea, întîrzierea producției. În noile condiții (ale cibernetizării și informatizării proceselor de producție), munca simplă umană pierde valoarea sa absolută, îmbrăcînd un caracter tot mai relativ ; la fel cum și planificarea va îmbrăca tot mai multe forme noi, metode de planificare economică și politici noi.

Cred că **teoria valorii muncii** ar trebui văzută – în condițiile existenței unei tehnologii ultramoderne, unor procese de producție electronizate, informatizate – într-o lumină oarecum nouă. Cred că este cazul să ne gîndim și la o **teorie a valorii cunoașterii, a informației,** care – chiar dacă n-ar înlocui – ar completa într-un fel teoria valorii muncii. Pentru susținerea acestei idei ar fi semnificativ să menționăm poate acest singur element (firește există și altele), că informația (cunoașterea) este inepuizabilă, nu se consumă ; ea devine o sursă strategică a societății ; valoarea ei este cu totul diferită de cea a proceselor industriale obișnuite.

Valter ROMAN

Prima parte a articolului a apărut în nr. 16 din 18 aprilie a.c. al revistei

Resursele energetice secundare

(Urmare din pag. 10)

● depistarea și eliminarea risipei de resurse secundare prin metode simple, măsuri organizatorice și de exploatare la îndemîna unităților economice (etanșări și izolări termice îmbunătățite, recircularea agentului termic, modernizarea unor procese tehnologice, etc.) ;

● constituirea unei biblioteci de bilanțuri energetice pe întreprinderi, secții, linii tehnologice, agregate, etc., cu evidențierea cantităților de energie aferente ;

● elaborarea de către institutele de cercetare și proiectare, catedrele universitare de profil, a unor soluții tip pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice secundare pe categorii de produse tehnologice, agregate, linii de fabricație etc.;

● adaptarea de către compartimentele de concepție din unități, cu sprijinul institutelor de cercetare și proiectare, a catedrelor universitare de profil, a soluțiilor tip pentru recuperarea și valorificarea diferitelor resurse la condițiile concrete ale liniei tehnologice, unității, platformei și localității respective;

● înființarea unor întreprinderi sau secții specializate în construirea de echipamente recuperatoare, a unor sectoare de cercetare și proiectare profilate pe recuperarea și valorificarea resurselor energetice secundare ;

● analiza de către centralele industriale de profil a inventarului actualizat de resurse energetice secundare pentru unitățile din subordine ; coordonarea pe bază de plan a studiilor de recuperare și valorificare ; determinarea, împreună cu ministerele și organele locale, a posibilităților de amplasare a unor noi consumatori de resurse energetice secundare în vederea realizării unei utilizări optime a potențialului energetic existent ; stabilirea necesarului de utilaje și echipamente pentru recuperarea și valorificarea acestor resurse pe ansamblul centralei ;

● coordonarea mai bună a sarcinilor de recuperare și valorificare a resurselor energetice secundare cu asigurarea mijloacelor necesare în acest scop, urmărirea realizării prevederilor stabilite.

OPINII: Noua calitate în domeniul organizării

VALENȚELE ORGANIZĂRII ÎN PRODUCȚIA MODERNĂ

Eficacitatea sistemului om-mașină, determinantă a eficienței producției

REVOLUȚIA științifică și tehnică contemporană — și în primul rînd automatizarea și cibernetizarea producției pe baze electronice — determină modificări radicale în structura și funcționalitatea mijloacelor și forței de muncă, ridică pe o treaptă superioară cerințele față de solicitările neuropsihice și calificarea omului, față de responsabilitatea și disciplina în muncă a acestuia, asigurînd, prin reducerea timpului consumat pentru fabricarea unei unități de produs sau creșterea valorilor de întrebuințare produse în unitatea de timp, o creștere considerabilă a productivității muncii și a eficienței întregii activități productive.

Creșterea deosebită a eficienței economice în condițiile progresului tehnic și științific contemporan se datorește, în primul rînd, conceperii și introducerii în producție a unor mașini, utilaje, agregate, aparate, echipamente și instalații cu grad înalt de mecanizare și automatizare, care execută direct — fără intervenția nemijlocită a omului, dar sub controlul și supravegherea acestuia — în flux continuu sau discontinuu, cu mare viteză și precizie, o serie întreagă de operații, grupe de operații și chiar procese tehnologice în întregime. Ceea ce asigură însă obținerea acestei eficiențe economice superioare nu se datorește transmiterii de către mașină a unei părți din substanța sau energia sa asupra produsului, ci în primul rînd faptului că **mașina introduce în procesul de producție o cantitate mai mare de informații și, pe această bază, un grad mai înalt de organizare a muncii.** Altfel exprimat, eficiența mașinii este cu atît mai mare cu cît încorporează în ea o cantitate mai mare de muncă complexă și, respectiv, din experiența de muncă a societății cu privire la genul respectiv de muncă, concretizată în mașina respectivă și în tehnologia de fabricație practicată. Ca urmare, cu cît mașina și instalația tehnologică (ca ansamblu de agregate, aparate, dispozitive și echipamente tehnice interconectate într-un ansamblu unitar) utilizată și tehnologia aplicată încorporează o cantitate mai mare de muncă complexă — de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, de construcție și punere în producție a utilajelor, de organizare și conducere operativă a producției, deci o cantitate mai mare de informații privitoare la experiența socială, cu atît gradul de organizare introdus în procesul muncii și, respectiv, gradul de eficiență este mai mare.[1] În al doilea rînd, creșterea eficienței în orice sistem de producție este dată de munca **operațională**, adică de munca vie, acțională, pe care oamenii o depun în procesul muncii pentru stăpînirea, armonizarea și dirijarea funcționării mașinii, întreținerea, revizia și reparația acesteia, astfel încît ieșirile sistemului condus să corespundă întocmai scopului propus și să fie superioare intrărilor sale.

Omul modern muncește cu ajutorul uneltelor și mașinilor mecanice, automate și cibernetizate, inclusiv cu programele informatice care sînt rodul creației sale, menită să-i asigure creșterea rodniciei muncii. Producția apare astfel ca rezultat al interconectării și interacționării într-un sistem unitar de tipul „om-mașină" a celor două componente active : oamenii și mașina sau instalația, care exercitînd o acțiune transformatoare asupra obiectelor muncii, asigură realizarea efectivă a producției. Exprimînd acțiunea umană printr-un operator existențial[2], iar cea a mașinii printr-un operator eletromecanic-informațional, rezultă că producția este produsul acestor doi operatori fără de care și în afara cărora nu se poate concepe și realiza producție materială.

În această viziune, ne apare cu claritate că **eficiența producției este determinată tocmai de eficacitatea sistemului „om-mașină"**, adică de experiența și cantitatea de informație înmagazinată în mașină sub forma muncii trecute, precum și de experiența curentă, concretizată prin cantitatea de informație acumulată de munca vie în acțiune. Sistemele de producție moderne fiind sisteme cibernetice complexe, în cadrul cărora fluxul informațional este în continuă creștere și perfecționare, rezultă că odată cu reducerea nedeterminării informaționale, are loc și creșterea gradului de organizare a muncii și, respectiv, de reducere a entropiei ca invers al acesteia.[3] Aceasta se datorește faptului că munca este un proces informațional prin care se conservă și se transmit informațiile acumulate de-a lungul generațiilor, care la rîndul lor se generalizează printr-un grad mai înalt de organizare a muncii. Prin urmare, eficiența maximă în funcționarea unui sistem se obține atunci și numai atunci cînd gradul de organizare a muncii este maxim, iar entropia sistemului este minimă.[4]

Ținînd însă seama de gradul de complexitate tot mai mare al sistemelor și instalațiilor productive, dat în general de numărul componentelor și de multitudinea conexiunilor dintre acestea, este necesar să evidențiem și existența unei tendințe contrarii, de creștere a entropiei și, deci, de dezorganizare a proceselor de producție. De aici desprindem o altă concluzie de mare importanță pentru producția modernă, potrivit căreia introducerea progresului tehnic și științific conduce la obținerea unei eficiențe economice maxime numai în măsura în care această acțiune este însoțită în permanență și în toate etapele și activitățile procesului de producție, de o muncă organizatorică susținută și riguros fundamentată. Aceasta înseamnă că în prezent — și cu atît mai mult în perspectivă — **efortul pe planul organizării științifice trebuie să fie superior sau cel puțin egal cu cel în domeniul dotării tehnice și perfecționării tehnologice** și că numai în acest mod se poate transpune în practică obiectivul central al politicii noastre economice, de creștere mai rapidă a productivității muncii sociale prin organizarea științifică a producției și a muncii.[5]

Abordarea sistemică a organizării și conducerii

DEFININD **organizarea științifică a muncii** ca **totalitatea măsurilor, acțiunilor, formelor și metodelor prin care se stabilesc și se structurează elementele componente ale unui sistem, se armonizează și se direcționează funcționarea fiecărui sistem și a întregului ansamblu, astfel încît acesta să funcționeze continuu și cît mai ordonat, în condiții optime de eficiență și deplină siguranță și securitate,** se pot evidenția cîteva elemente de orientare și direcții de acțiune ce trebuie luate în considerare de către organizatorii sistemelor de producție moderne.

În condițiile producției automatizate și cibernetizate, considerăm că atenția principală trebuie îndreptată, în primul rînd, asupra **procesului de producție în ansamblu,** ca rezultat al interacționării tuturor elementelor componente — și nu numai asupra fiecăruia în parte (așa cum se procedează în producția mecanizată) — știind că orice proces de producție este un sistem unitar dinamic și complex, care integrează în mod armonios toate componentele sale tehnice, materiale, umane și informaționale. De aici rezultă că studiile și măsurile privind perfecționarea organizării trebuie să vizeze **fiecare element** al sistemului, dar nu în mod separat, ci **în legătură cu celelalte componente** (subsisteme) **și cu întregul sistem,** ca ansamblu unitar și global de elemente interconectate și în interacțiune. De asemenea, abordarea sistemică a producției moderne impune ca orice sistem să fie considerat și tratat nu în mod separat sau izolat, ci ca făcînd parte — pe baza principiului ierarhiei — dintr-un sistem de grad superior, în cadrul căruia el devine subsistem. Aceasta înseamnă că nu se poate acționa asupra unui sistem fără consecințe atît asupra subsistemelor sale, cît și asupra supersistemului din care face parte, iar optimizarea funcționării unui sistem presupune un **optim global** (general) rezultat din fuziunea optimului subsistemelor cu cel al sistemului în ansamblu.[6]

Potrivit acestui concept, organizarea științifică trebuie să vizeze și să asigure optimul în funcționarea oricărui sistem de producție, prin luarea în considerare a mai multor criterii de

[1] Ivan Nicolov, Cibernetica și economia, Ed. politică, București, 1973, p. 214—217.

[2] Mihai Drăgănescu, Despre munca intelectuală și munca științifică, Era socialistă, nr. 23/1979.

[3] Eugen Niculescu-Mizil, Funcția cantității de informație în stabilitatea unui sistem social, Ed. Academiei R.S.R., București, 1979, p. 16—17.

[4] Ștefan Bîrlea, Inițiere în cibernetica sistemelor industriale, Ed. tehnică, București, 1975, p. 294.

[5] **Nicolae Ceaușescu,** Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, București, 1979, p. 42.

[6] Emilian Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, București, 1976, p. 18.

optimizare — deci pe baza unei **optimizări multicriteriale** — cum sînt : maximizarea beneficiului sau minimizarea cheltuielilor de producție, maximizarea gradului de siguranță în exploatare și de securitate a oamenilor și potențialului tehnic, maximizarea calității produselor, sporirea grijii față de om și cerințele sale, asigurarea echilibrului ecologic și protecția mediului ambiant etc.

Ca activitate conștientă, care asigură structurarea, ordonarea și interconectarea armonioasă a tuturor elementelor componente ale proceselor de producție într-un sistem viabil și eficient, organizarea muncii trebuie, în mod evident, să studieze și să trateze unitar toate problemele și activitățile umane desfășurate în procesele și instalațiile productive, indiferent de caracterul și conținutul muncii executate și de funcția de conducere sau de execuție îndeplinită. Abordarea sistemică a producției moderne implică, așadar, ca același concept să fie aplicat și pe planul organizării și conducerii științifice, nemaifiind justificată împărțirea organizării în trei categorii de probleme (organizarea conducerii, organizarea producției și organizarea muncii) [7] și nici separarea artificială a problemelor de organizare a muncii de cele ale producției, care în mod obiectiv constituie un tot unitar, inseparabil. Ceea ce se organizează în procesul de producție este numai munca oamenilor, care — așa cum am arătat anterior — trebuie înțeleasă și tratată global, pentru toate fazele și etapele ciclului de producție și pentru toate activitățile umane de bază, auxiliare și de servire a producției.

„Muncitorul colectiv" în producția automatizată și cibernetizată

ÎN ACEASTĂ VIZIUNE, mașina apare ca materializare a forței și inteligenței omului, prin transformarea muncii acestuia într-un sistem de operații și procese executate mecanizat, automatizat sau cibernetizat, în fazele de cercetare, de proiectare și inginerie tehnologică, de construcție, montaj și punere în funcțiune, în cadrul cărora organizarea științifică a muncii constituie o componentă de bază, sub forma **organizării muncii proiective sau de concepție.** Rolul deosebit al mașinilor, utilajelor, aparatelor și instalațiilor tehnologice în realizarea producției moderne și în creșterea eficienței ei economice, precum și complexitatea și tehnicitatea fără precedent a instalațiilor și liniilor tehnologice automatizate și cibernetizate impun ca în prezent și cu atît mai mult în viitor, **centrul de greutate al organizării muncii să fie deplasat în fazele de concepere și proiectare a producției.** Esențialul preocupărilor pe acest plan trebuie să-l constituie obiectivarea în mașină și instalație nu numai a operațiunilor de natură fizică sau senzorială, pe care omul nu le mai poate efectua în condițiile tehnicii moderne și conducerii producției de la distanță, ci și a operațiunilor intelectuale cu volum mare de muncă de rutină, ceea ce ar permite omului să ridice conceptual activitățile sale, să-și valorifice din plin potențialul gîndirii vii și creatoare. De asemenea, în întreaga strategie de concepere, construire, montaj și punere în funcțiune a utilajelor, echipamentelor și instalațiilor tehnologice, operatorul uman trebuie văzut și luat în considerare atît prin restricțiile și limitele sale psihofiziologice, cît și prin calitățile și avantajele sale față de mașină, ceea ce înseamnă adaptarea mașinilor la munca oamenilor, transformarea lor în executanți, asistenți și parteneri inteligenți ai omului, înzestrați cu rațiune artificială — așa cum este cazul calculatoarelor electronice.

Concomitent cu strategia proiectării mașinilor, aparatelor, utilajelor și instalațiilor moderne și în strînsă corelare cu aceasta, considerăm că organizarea muncii trebuie să asigure și un cadru proiectiv optimal în ce privește cerințele de pregătire și aptitudinale, precum și trăsăturile de caracter ale operatorului uman chemat să conducă și să exploateze în condiții raționale, dar eficiente, potențialul tehnologic. În ceea ce privește organizarea muncii desfășurată în fazele de funcționare și exploatare propriu-zisă a potențialului tehnic, de întreținere, revizie și reparație a acestuia, considerăm că această activitate are în cea mai mare parte **caracter corectiv, ameliorativ și adaptiv al oamenilor la cerințele instalațiilor și invers,** astfel încît omul și mașina sau instalația tehnologică să interacționeze perfect și să formeze realmente un sistem unitar dinamic și eficient.

Obiectivul de bază al organizării muncii fiind optimizarea sistemului și perfecționarea continuă a acestuia, rezultă că **studiile de organizare și măsurile adoptate sînt eficiente numai în măsura în care vizează sistemul în funcțiune.** Ca atare, organizarea muncii nu poate fi concepută și tratată decît ca activitate dinamică (ceea ce infirmă acele concepții și opinii care o consideră în mod eronat ca avînd numai caracter static). De asemenea, organizarea muncii trebuie să cuprindă și să reflecte în mod unitar **întreaga activitate desfășurată de potențialul uman** existent în sistemele de producție, atît din structura muncitori, cît și personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ. Integrarea procesului tehnologic, determinată de automatizarea și cibernetizarea producției moderne, impune și o integrare în domeniul muncii, ceea ce face ca aceasta să fie prin excelență colectivă și, deci, producția obținută să fie numai rezultatul activității **muncitorului colectiv.** În asemenea condiții este evident că se impune **o reconsiderare a conceptului de muncitor,** prin cuprinderea în această categorie nu numai a oamenilor muncii care sînt legați direct de procesul de producție și depun eforturi preponderent energetice, ci și pe cei care utilizează automate, calculatoare și unelte de muncă informatice și conduc în mod efectiv procesele de producție, depunînd preponderent o muncă nervoasă și intelectuală de mare complexitate, cum sînt tehnicienii, maiștrii, subinginerii și inginerii, analiștii de sistem, programatorii etc. din centralele electrice, instalațiile chimice, metalurgice, de fabricare a hîrtiei, celulozei, materialelor de construcții, produselor alimentare, precum și din cadrul liniilor de mașini-unelte automate.

Conceptul de ordine și funcționalitatea sistemului

ORGANIZAREA științifică a muncii în producția materială este strîns legată de conceptul de **ordine** și de **creșterea nivelului acesteia,** ceea ce presupune în primul rînd dispunerea ordonată a elementelor componente, stabilirea cu mare precizie a cadrului de relații și a funcționalității acestora, precum și păstrarea corelațiilor și mecanismelor de funcționare adoptate într-o anumită succesiune, uniformă în timp și spațiu. În al doilea rînd, ordinea este cu atît mai mare cu cît procesele și instrucțiunile tehnologice și de funcționare a utilajelor, mașinilor, aparatelor și instalației în ansamblu sînt mai precise și mai riguros cunoscute și respectate de către cadrele implicate și cu cît gradul de disciplină și responsabilitate în muncă a acestora este mai mare. Întărirea ordinii, disciplinei și creșterea responsabilității în muncă — obiective esențiale ale organizării muncii — se asigură prin stabilirea riguroasă a sarcinilor, atribuțiilor, răspunderilor și competențelor concrete pentru fiecare om al muncii, atît cu funcții de conducere, cît și de execuție, astfel încît fiecare om și întregul colectiv să cunoască la perfecție și să stăpînească deplin subsistemele conduse și sistemul în ansamblu, să aibă capacitatea să sesizeze rapid orice disfuncțiune și situație critică și să acționeze prompt, precis și sigur. Instrumentul care permite realizarea integrală a acestor obiective, precum și valorificarea optimă a întregului potențial uman și a celui tehnic îl constituie **normele de muncă fundamentate științific,** care trebuie să reflecte și să reglementeze în mod unitar nu numai sarcinile directe de muncă, reprezentate prin producția normată pe unitatea de timp sau timpul necesar pentru fabricarea unei unități de produs (ca raport între capacitatea de producție a instalației și timpul total normat pentru întreg colectivul acesteia), ci și norma de personal (numărul, profesiile și nivelul de calificare normat), sfera sau zona de lucru a fiecăruia, precum și sarcinile, atribuțiile, răspunderile și competențele concrete ale fiecărui om al muncii, fiecărei brigăzi, echipe și ale întregului colectiv.

Ca factor important de creștere a funcționalității și eficacității sistemelor de producție, organizarea științifică a muncii necesită rezolvarea unei multitudini de probleme și sarcini, în centrul cărora se află optimizarea sistemului „om-mașină" și perfecționarea continuă a acestui ansamblu. Întrucît oamenii și munca acestora au rolul cel mai activ și creator în producție, problematica organizării științifice și respectiv, direcțiile principale de acțiune în acest sens trebuie să se axeze pe **om** și să asigure **optimizarea modului său de integrare și acțiune în sistemele de producție.** De aceea, studiile de organizare și normare a muncii, măsurile organizatorice și normele aplicate au deplină valoare cînd sînt fundamentate riguros, omul fiind tratat nu ca un factor de producție „printre alții" și cu atît mai puțin ca forță de muncă și de consum, ci ca om real, cu tot ce comportă acesta : energie fizică și psihică, capacitate de muncă, cunoștințe, trebuințe, interese, aspirații și idealuri. Orice reducție și diminuare a rolului decisiv al omului în producție, precum și orice suprasolicitare și subsolicitare a sa sînt păgubitoare pentru realizarea obiectivelor stabilite. [8]

drd. Ion ANGHELINA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 19)

[7] I. Tarța, Organizarea și conducerea producției industriale, Ed. Litera, București, 1978.

[8] Leonte Răutu, Conducerea științifică a societății socialiste, locul ei în activitatea de învățămînt și cercetare. Analele Academiei „Ștefan Gheorghiu", vol. XII, 1979, București, p. 9—23.

Gîndirea economică contemporană cu privire la cuantificarea eficienţei progresului tehnic (I)

CERCETAREA problematicii progresului tehnico-ştiinţific se orientează tot mai mult spre o tratare metodologică-cantitativă a aspectelor eficienţei acestuia. O trăsătură actuală a abordărilor existente ale acestei probleme, care se reflectă şi în metodologia oficială de calcul a eficienţei introducerii tehnicii noi, este conceperea eficienţei progresului tehnic în cadrul unui proces unic al transformării cheltuielilor pentru dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii în rezultate, pe diferite stadii ale procesului de „cercetare-producţie".

După părerea unor economişti, există trei modalităţi distincte de abordare a cuantificării progresului tehnic în economie (vezi notele 1 şi 15).

a) o abordare **macro-economică**, care îşi propune să determine ritmul progresului tehnic, ca o componentă a creşterii economice ;

b) o abordare **micro-economică** a schimbărilor în însăşi tehnologie, tehnologia fiind definită ca o cunoaştere utilă cu privire la meşteşugurile producţiei ; aceasta cuprinde atît activităţile creatoare de cunoştinţe ale cercetării, invenţiei şi dezvoltării, cît şi procesul de absorbţie a noilor cunoştinţe în sistemul productiv ;

c) o abordare **normativă**

Prima abordare a progresului tehnic implică realizări în domeniul cunoaşterii care ameliorează bunăstarea populaţiei din punct de vedere cantitativ, prin creşterea venitului real pe locuitor şi din punct de vedere calitativ, prin extinderea gamei de bunuri disponibile. Ca atare, progresul tehnic îşi poate găsi expresia, în : 1) noi procese de producţie ; 2) noi bunuri ; 3) noi metode de organizare industrială. Este imposibil să se măsoare cu precizie progresul tehnic sub toate aspectele sale, caracteristica sa cantitativă esenţială fiind de a modifica funcţia de producţie, în sensul obţinerii unei producţii mai mari cu acelaşi volum de cheltuieli sau aceeaşi producţie cu cheltuieli mai mici.

Cea de a doua abordare a progresului tehnic — în acest caz, definit ca „schimbări în tehnologie" — rezultă dintr-o combinaţie între cercetare, invenţie, dezvoltare şi inovaţie. Indiferent dacă progresul tehnic necesită sau nu aplicarea de cunoştinţe noi, sau dacă cercetarea, invenţia şi dezvoltarea sînt rudimentare, producerea şi utilizarea cunoştinţelor necesită resurse, iar activităţile implicate pot fi considerate ca inputuri în sistemul producţiei. Dacă cunoştinţele şi, cu atît mai puţin, aplicarea lor, nu sînt exogene unui sistem economic, ci trebuie produse, înseamnă că ele pot constitui obiect al analizei economice, aparţinînd domeniului economic.

În econometria occidentală predomină abordarea macroeconomică a cuantificării progresului tehnic. Studiul la nivel microeconomic a efectelor progresului tehnic este efectuat — de regulă — în cadrul cercetărilor operaţionale.

Cea de a treia abordare — **abordarea normativă** — se bazează pe programarea matematică a economiei.

1) ABORDAREA MACROECONOMICĂ

Cel mai frecvent, determinarea eficienţei progresului tehnic la scara întregii economii naţionale foloseşte instrumentul analitic, mai mult sau mai puţin complicat al funcţiilor de producţie, care, într-o formă generală, prin intermediul coeficienţilor denumiţi uneori „de eficienţă", explicitează rezultatele producţiei în funcţie de intensitatea gradului de participare la procesul productiv a diferiţilor factori de producţie, printre care progresului tehnic i se conferă un rol special.

Economistul Murray Brown abordează problema eficienţei progresului tehnic în contextul teoriei funcţiilor de producţie. El consideră că sînt patru caracteristici ale funcţiei de producţie extrem de utile pentru analiza economică, care, luate împreună, formează „o tehnologie abstractă" ; aceste patru caracteristici ale funcţiei de producţie sînt : a) eficienţa tehnologiei ; b) gradul economiilor dimensionale, tehnologic determinate ; c) gradul de intensitate a capitalului unei tehnologii ; d) facilitatea cu care capitalul se substituie muncii.

Eficienţa tehnologiei — caracteristică esenţială a unei tehnologii abstracte — se referă numai la relaţia dintre inputuri şi output, nereflectînd relaţiile nemijlocite dintre input-uri. Pentru input-uri date, celelalte caracteristici ale unei tehnologii abstracte fiind de asemenea date, caracteristica eficienţei determină output-ul care rezultă. Murray Brown consideră eficienţa tehnologiei ca „o transformare la scară a input-urilor în output". (2).

Teoria modernă a funcţiilor de producţie cu progres tehnic nu face decît să confirme o teză de bază a economiei politice marxiste. În acest sens, V.I. Lenin subliniază că : „Aşa cum a demonstrat Marx în volumul I din „Capitalul", progresul tehnic îşi găseşte expresia în faptul că **raportul dintre capitalul variabil şi capitalul constant** $\frac{V}{C}$ **se micşorează treptat**" (3). Într-adevăr, această idee este astăzi reluată şi exprimată în limbajul teoriei funcţiilor de producţie, după cum face V. Kerry Smith : „Schimbarea tehnică înseamnă pur şi simplu că tehnologia de producţie care stă la baza funcţiei econometrice de producţie s-a schimbat" (4). Această comparaţie relevă, totodată, superioritatea concepţiei marxiste, care precizează sensul istoric al progresului tehnic, care determină substituirea forţei de muncă prin fonduri fixe de producţie.

Ca factor important de creştere a producţiei, progresul tehnico-ştiinţific, care se manifestă prin perfecţionarea tehnicii şi tehnologiei, îmbunătăţirea calificării lucrătorilor etc., este reflectat în funcţia de producţie de tip Cobb-Douglas sub forma tendinţei de dezvoltare a producţiei în raport cu timpul în felul următor :

$$(1.1.)\quad Y = A \cdot K^{\alpha} \cdot L^{\beta} \cdot e^{\lambda t}$$

în care: Y = producţia ;
K = fonduri fixe ;
L = forţa de muncă ;
A, α, β = parametrii funcţiei ;
$e^{\lambda t}$ = reprezintă tendinţa de dezvoltare a producţiei în timp, legată de progresul tehnic.

Adîncirea în continuare a analizei permite separarea progresului tehnic materializat, care se manifestă prin îmbunătăţirea calităţii resurselor de muncă şi fonduri şi îl reflectă în legătură cu mărimile L şi K ; atunci tendinţa de dezvoltare a producţiei în timp $e^{\lambda t}$ va caracteriza în esenţă perfecţionarea planificării, conducerii şi organizării producţiei (5).

Spre deosebire de relaţia (1. 1.), Mihalevski şi Soloviev includ în funcţie o variabilă suplimentară — resursele naturale. Deşi Mihalevski aprofundează studiul acestui tip de funcţie într-o succesiune de lucrări, el nu neglijează limitele inerente : „În consecinţă, se poate afirma că, deocamdată, nu s-a făcut o opţiune definitivă între ipotezele progresului tehnic autonom şi materializat sau a combinaţiilor dintre ele pentru funcţia Cobb-Douglas, iar aplicarea unei ipoteze sau a alteia duce la rezultate care diferă simţitor în privinţa celor mai importante estimări ale economiei naţionale — viteza progresului tehnologic şi corelaţia dintre tipul

intensiv și cel extensiv de dezvoltare economică". (6).

Asupra caracterului confuz al determinării progresului tehnic prin intermediul funcțiilor Cobb-Douglas atrag atenția și alți autori (7). Contestînd postulatele tipului de funcție de producție Cobb-Douglas (elasticitatea unitară a substituției) economiștii Arrow Chenery, Minhas și Solow au construit o funcție de producție mai generală (8) cunoscută sub denumirea de funcție CES (constant elasticity of substitution), care permite să se estimeze elasticitatea substituției dintre muncă și fonduri fixe. Acest tip al funcției de producție permite calcularea unor parametri de eficiență ai progresului tehnic atît neutru cît și neneutru. În funcția de producție CES, după părerea economiștilor Raiatkas și Balsis, se realizează „un gen de compromis" între complexitatea aparatului matematic aplicat și posibilitățile calculării sale în practică. Printre avantajele funcției de producție CES enumerăm :

a) elasticitatea substituției factorilor nu se dă apriori ci se determină pe baza datelor empirice ;

b) conține un număr suficient de parametri pentru descrierea adecvată a producției și a diferitelor forme ale progresului tehnic ;

c) forma și numărul parametrilor funcției nu îngreunează prea mult estimarea sa ;

d) folosirea și estimarea funcției CES creează posibilități pentru a trece la funcții cu elasticitatea variabilă a substituției, funcția VES (variable elasticity of substitution) a cărei cea mai simplă formă este în cazul în care elasticitatea este o funcție de timp.

În cele mai frecvente cazuri progresul tehnic are loc concomitent cu o substituire a factorilor de producție. Acest aspect reflectă deosebirea dintre „substituție" și „progres tehnic" și a fost studiat de o serie de economiști. (9). Ei au pornit de la dependența tehnico-economică existentă între variabila dependentă (y), (producția) și variabilele independente (r_i) — factorii de producție, din cadrul funcției generale de producție :

$$P = f(r_1, r_2, r_3 \dots r_n)$$

J. Hicks (10) consideră că „progresul tehnic neutru" se caracterizează prin aceea că păstrează neschimbată rata marginală a substituției dintre forța de muncă și fondurile fixe de producție ($\partial L/\partial F$), pentru orice combinație constantă dintre fonduri și munca vie. Are loc deci o creștere uniformă și în același raport a producțiilor marginale ale celor doi factori de producție.

În privința relațiilor dintre progresul tehnic și substituția factorilor de producție pot apare trei situații :

a) O modificare a raportului (L/F) în cadrul aceleiași funcții de producție, denotă o substituire de factori fără progres tehnic.

b) O schimbare a funcției de producție, prin păstrarea raportului dintre factorii de producție, denotă un progres tehnic fără o substituire a factorilor de producție. Această trecere la o nouă funcție de producție, semnificînd schimbarea nivelului tehnic independent de raportul între munca vie și capital, a fost denumită (11) progres tehnic autonom.

c) Este posibilă și trecerea la o nouă funcție de producție, concomitent cu modificarea intensității fondurilor. Schimbarea funcției de producție dublată de modificarea raportului dintre factorii de producție a fost denumită progres tehnic indus (12, 13), pornindu-se de la faptul că progresul tehnic este nu numai factor cauzal ci și efect al creșterii economice.

Rezultă deci o serie de relații, esențiale pentru înțelegerea mecanismului progresului tehnic, între productivitatea muncii și randamentul fondurilor fixe. Se poate observa că în toate cele trei cazuri are loc o creștere a productivității muncii.

În primul caz al substituției muncii vii prin fonduri, se observă o scădere a randamentului fondurilor concomitent cu o creștere a coeficientului fondurilor fixe.

În al doilea caz se constată o creștere atît a productivității muncii cît și a randamentului fondurilor, în schimb scade coeficientul fondurilor.

În al treilea caz, al progresului tehnic cu o concomitentă substituție a factorilor de producție, are loc o vizibilă creștere a productivității muncii. În privința randamentului fondurilor fixe nu se poate remarca o tendință clară, fără echivoc. Cu toate acestea, al treilea caz este caracteristic în marea majoritate a situațiilor din practica economică.

În concluzie, rezultă că atît progresul tehnic cît și substituția factorilor de producție duc la creșterea productivității muncii. Pe cînd, însă, progresul tehnic singur are ca efect creșterea productivității fondurilor fixe, respectiv micșorarea coeficientului acestora, substituția muncii vii prin fonduri duce la reducerea productivității fondurilor, respectiv la creșterea coeficientului fondurilor fixe.

În general, epocii contemporane (14) îi este caracteristică accelerarea progresului tehnic, care se realizează în principal printr-o uzură și deci o amortizare accelerată a fondurilor fixe, iar pe de altă parte printr-o intensificare a activităților de cercetare și dezvoltare. Corespunzător acestei realități, progresul tehnic care economisește, forță de muncă și consumă fonduri fixe este dominant.

Eficiența progresului tehnic poate fi de asemenea determinată și cu ajutorul modelului balanței legăturilor dintre ramuri, atît în forma sa statică cît și în cea dinamică. Și în acest caz este vorba de o analiză la nivel macroeconomic, întrucît în balanța legăturilor dintre ramuri sînt cuprinse, în ansamblu, interdependențele ce se stabilesc între toate sectoarele economiei naționale cu un grad mai mic sau mai mare de agregare. În cazul modelului static al balanței legăturilor dintre ramuri, pentru a aprecia evoluția în timp a coeficienților tehnologi din primul cadran este nevoie de întocmirea mai multor balanțe statice, sau de metode speciale de extrapolare a evoluției în timp a acestor coeficienți, ceea ce permite să se aprecieze retroactiv influența progresului tehnic asupra creșterii economice.

În modelul dinamic al legăturilor dintre ramuri progresul tehnic se manifestă nu direct, ci prin schimbarea structurii și nivelului eficienței resurselor de producție (ceea ce se exprimă în primul rînd în schimbarea coeficienților cheltuielilor materiale, ai consumului de fonduri și de muncă) precum și prin schimbarea structurii acumulărilor neproductive. Alegerea uneia sau alteia din variantele tehnologice de producție în balanța legăturilor dintre ramuri (modelul dinamic), presupune luarea în calcul a unor mărimi variabile ale coeficienților tehnologici pe baza cărora, la nivel de ramură, se pot obține variante ale structurii producției intermediare și finale.

Efectele pozitive ale progresului tehnic se exprimă în variante de normative, care constituie coeficienții modelului dinamic de bază al balanței legăturilor dintre ramuri. Din experiența aplicării modelului balanței legăturilor dintre ramuri în unele țări, atît socialiste cît și capitaliste a rezultat că, pe baza acestuia, se pot obține caracteristicile de ansamblu ale progresului tehnic, prin studierea dinamicii coeficienților cheltuielilor directe și totale, a schimbării consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie ale produsului social și ale producției globale a diferitelor ramuri.

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
St. SANDU
M. CIUMARA
I. RESTEMAN
M. POP

---

1) C. Kennedy and A. P. Thirlwall „Technical Progress : A Survey", The Economic Journal, vol. 829, march 1972.

2) Murray Brown, On The Theory and Measurement of Technological Change, Cambridge, The University Press, 1968.

3) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 1, București, 1960, p. 80.

4) V. Kerry Smith : Technical Change, Relative Prices and Environmental Resources Evaluation, The John's Hopkins University Press, Baltimore — 1974, pag. 25.

5) L. T. Terehov : „Ekonomiko-matematiceskie metodi", Izd. Statistika, Moskova, 1972, p. 293.

6) B. N. Mihalevski : „Sistemul de modele ale planificării economice pe termen mijlociu", pag. 107, Ed. științifică și enciclopedică, 1976.

7) L. Satunovski : „Po povodu proizvodstvennoi funcții Kobb-Douglas", în Planovoe hoziaistvo", 1976, nr. 1.

8) Arrow K., Chenery H., Minhas B., Solow R., Review of Economic Studies, 1961, „Capital-Labour Substitution and Economic Efficiency".

9) Florian Fleck : Die Messung des technischen Fortschritt in Rahman des gesamtwirtschaftlichen Wachstumprozesses 1966, Springer Verlag, Wien, New-York.

10) J. R. Hicks : „Theory of wages" 2-end edition, London, 1964, p. 121.

11) A. E. Ott : Zum Problem des technischen Fortschritt. Citat de F. Fleck în op. cit., p. 4.

12) A. Arrow : „The Economic Implications of Learning by Doing" în Review of Economic Studies nr. 80, vol. 29, 1962.

13) Em. Dobrescu, „Corelația dintre acumulare și consum", Ed. politică, București, 1971, p. 66

14) Otto Eckstein, „A Survey of the Theory of Public Expenditure, Criteria" în James M. Buchanan (ed.) Public Finances: Needs and Utilization, Princeton University Press, 1961.

15) N. Spulber, I. Horovitz, „Quantitative Economic Policy and Planning", New York, 1976.

PUNCTE DE VEDERE

De la întreprinderea tradiţională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (I)

TOATE MARILE OBIECTIVE pe care ni le propunem se realizează, în ultimă instanţă, în unităţile social-economice şi mai ales în întreprinderi, — verigi de bază ale economiei naţionale. De comportamentul, voinţa, competenţa şi mai ales capacitatea creativă a oamenilor care lucrează în întreprinderi, depinde realizarea tuturor obiectivelor asumate, succesele sau insuccesele în confruntarea pe piaţa internaţională. Toate acestea situează în centrul atenţiei întreaga problematică a rolului şi caracterului întreprinderii în economia modernă.

De la începutul începutului rolul acesteia a fost şi va rămîne acela de a întreprinde, de a iniţia, de a acţiona şi persevera pentru a realiza obiectivele asumate, avînd ca stimulent propriile interese. În condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice tipul de întreprindere care permite acesteia să-şi îndeplinească cel mai bine rolul este tipul de întreprindere pe care o denumim creativ-inovativă, spre care ne îndreptăm şi ale cărei caracteristici încercăm să le prezentăm în continuare. Noul mecanism economico-financiar de autoconducere creează tocmai premisele necesare dezvoltării acestui tip de întreprindere, prin sporirea autonomiei şi cîmpului decizional, a drepturilor şi responsabilităţilor, pentru a putea intra în circuitul economic cu toate posibilităţile şi rezervele ei şi a se adapta cît mai elastic la cerinţele pieţei (interne şi externe). În cadrul noului mecanism de autoconducere şi autogestiune economico-financiară se extind considerabil legăturile directe cu furnizorii, clienţii, băncile etc. şi se perfecţionează mecanismul general de acţiune a legilor economice obiective, întreprinderea fiind cointeresată direct în rezultatele ce le obţine, prin participarea personalului la beneficii şi prin crearea fondurilor pentru propria dezvoltare proporţional cu aceste rezultate. Toate acestea creează condiţii pentru trecerea la acel nou tip de întreprindere la care ne referim.

Un climat favorabil promovării noului

OBIECTIVUL MAJOR al noului mecanism economico-financiar este descătuşarea spiritului de iniţiativă, creativitate şi inovare, plecîndu-se de la relevarea propriilor interese, prezente şi viitoare, ale oamenilor muncii, în tripla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producţie atribuite lor în administrare directă, de producători interesaţi să folosească pe deplin aceste mijloace şi de beneficiari ai rezultatelor obţinute. Schimbarea semnificativă adusă de noul mecanism este deplasarea, în cadrul planului naţional unic, a centrelor decizionale, referitor la strategiile dezvoltării întreprinderii, spre verigile de bază, aproape de locul unde se realizează direct producţia societăţii. Ideea avută în vedere este că întreprinderea poate lucra mai bine atunci cînd este stimulată de propriile ei interese, conjugate şi armonizate cu interesele generale ale dezvoltării întregii societăţi în cadrul planului naţional unic şi prin intermediul pîrghiilor economico-financiare. În acest fel planul şi pîrghiile economico-financiare stau la baza gestiunii economice a întreprinderilor.

Totodată, noul mecanism înlătură viziunile simpliste, care favorizau şi motivau centralismul excesiv, potrivit cărora întreaga economie ar fi o întreprindere uriaşă, care poate fi condusă de la un centru unic de decizie. În realitate în economie există două sfere distincte, cu problematici specifice ; macrosfera activităţilor şi proceselor economice şi sociale care este de domeniul conducerii unitare centralizate şi planificate, căreia îi revine sarcina să le regleze în ansamblul lor, şi microsfera acestor procese şi activităţi care se desfăşoară în cadrul întreprinderilor şi unităţilor social-economice cu patrimonii autonomizate, domeniu al conducerii sau gestiunii locale. Principala sarcină a conducerii centralizate este să asigure un cadru organizatoric adecvat şi o legislaţie care să creeze condiţii de cointeresare, astfel încît unităţile situate la bază, deci inclusiv şi în primul rînd întreprinderile, să-şi folosească pe deplin resursele şi posibilităţile de acţiune precum şi întreaga lor capacitate creativă, deoarece numai astfel pot să-şi îndeplinească rolul ce le revine în economia modernă. Trecerea de la întreprinderea tradiţională, preponderentă în prezent, la noul tip de întreprindere, creativ-inovativă este tocmai condiţia pentru valorificarea eficientă, rapidă a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice, a inovaţiilor tehnice şi de management — organizare, planificare, administrare în gestiune, în produse şi servicii de care societatea şi piaţa au nevoie. Dar această trecere, devenită posibilă prin aplicarea noului mecanism economico-financiar, presupune **eforturi perseverente pentru afirmarea în chiar rîndurile personalului întreprinderilor a unei noi mentalităţi economice, a unui spirit nou de decizie, acţiune şi responsabilitate mult mai activ şi mai curajos.** Cu alte cuvinte este necesar ca principiile şi valenţele autoconducerii muncitoreşti să fie puse în valoare în deplinătatea lor.

Tocmai de aceea, odată cu perfecţionarea în continuare a noului mecanism se urmăreşte dezvoltarea, la colectivele de oameni ai muncii a acelor trăsături care caracterizează întreprinderea creativ-inovativă : **receptivitate faţă de nou (ele însele devenind creatoare ale noului), capacitatea de a-l folosi (implementîndu-l repede în practică), spirit competitiv şi orientarea permanentă spre eficienţă ridicată.** Acestea sînt şi caracteristicile întreprinderii viitorului , capabilă să facă faţă impactului inovării (termen care cuprinde atît procesul de creare de idei noi utile cît şi valorificarea acestora în practică), în condiţiile în care inovarea, sub toate aspectele ei (tehnică, tehnologică şi de management), a devenit factorul prim al dezvoltării, al sporirii continue a eficienţei şi capacităţii competitive în întreprinderile de vîrf din ţările avansate ale lumii.

Importanţa şi necesitatea inovării continue este unanim recunoscută ; însă, în mod concret, în domeniul conducerii întreprinderilor, această recunoaştere are mai mult un caracter formal. Practic, la nivelul întreprinderilor (în care includem şi centrala economică, considerată pe drept cuvînt ca o mare întreprindere) stimularea sistematică şi continuă a inovării precum şi planificarea, dirijarea, coordonarea, deci conducerea activităţilor pe care aceasta (inovarea) le presupune, nu este încă o activitate distinctă care să constituie o preocupare principală.

În majoritatea întreprinderilor conducerea îşi concentrează efortul aproape exclusiv asupra activităţilor curente, neglijîndu-le pe cele de perspectivă, inclusiv cele de creaţie şi inovare. În întreprinderi nu există încă un climat viu, efervescent, favorabil creaţiei şi inovaţiei, care ar trebui să aibă un caracter de masă, dacă avem în vedere marele procent de înnoire a producţiei. Aşa cum se ştie în actualul cincinal aproape 50% din valoarea producţiei industriale va fi asigurată de produsele noi sau cele cu performanţe îmbunătăţite prin reproiectare, iar în unele ramuri, de exemplu în construcţiile de maşini, procesul de înnoire depăşeşte 70%. Acest proces va fi continuat şi chiar amplificat pe parcursul următoarelor planuri cincinale, ceea ce va solicita un considerabil efort de inovare din partea tuturor oamenilor muncii.

Se ridică astfel problema imperioasă a dezvoltării în întreprinderi, prin folosirea şi extinderea condiţiilor create, a unui climat real de creativitate şi înovare, ca o condiţie de bază a trecerii la întreprinderea creativ-inovativă Se impune totodată schimbarea opticii actuale prin care, de cele mai multe ori, inovaţia se reduce la sarcina de a menţine şi perfecţiona ceea ce se face în prezent, asimilînd produse „noi" pe bază de licenţe străine dar care pot fi deja învechite. Efortul de creaţie şi inovare trebuie orientat în mod mai hotărît pentru a crea ceva cu adevărat nou şi mult superior faţă de prezent, deoarece aceasta este calea cea mai eficientă spre competitivitate şi reducerea decalajelor. În legătură cu această problemă trebuie să avem în vedere că **reducerea decalajelor economice presupune concentrarea efortului asupra cauzelor care le determină, iar prima cauză o formează decalajele tehnologice determinate, la rîndul lor, de decalajele în domeniul cercetării şi inovării.** De aceea, pentru a reduce decalajele economice nu este suficient să se acţioneze numai asupra decalajelor tehnologice (prin achiziţionarea de licenţe şi know-how-uri), ci şi în direcţia formării unui climat general de creativitate şi inovativitate în cadrul colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile şi unităţile social-economice.

În acest sens, acțiunea de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția trebuie să-și propună, printre țelurile sale, și pe cel al realizării și dezvoltării acestui climat. Și noul mecanism economico-financiar poate contribui la atingerea acestui țel, prin modul de utilizare a fondurilor gestionate de colectivele de conducere ale întreprinderilor, îndeosebi cele pentru cercetarea științifică și tehnologică.

Odată cu stimularea inovației se impune studierea funcției și rolului inovației în condițiile actuale și cele previzibile. După cum se știe, țara noastră, și nu numai ea, a intrat într-o etapă diferită de dezvoltare : de la o dezvoltare bazată pe resurse bogate de materii prime și energetice — ce se considerau că există din abundență, ușor accesibile și la prețuri reduse — s-a trecut la o etapă caracterizată prin penuria tot mai accentuată de materii prime și energie, care devin tot mai rare, mai greu accesibile și tot mai scumpe. În prezent situația cea mai acută este la produsele petroliere, dar într-un viitor apropiat se poate accentua și la alte resurse.

Noua situație obligă ca, odată cu regîndirea și reconsiderarea opțiunilor privind structurile economice și industriale și promovarea unor noi tehnologii care să se bazeze pe un consum redus de materii prime și energetice, să orientăm gestiunea întreprinderii creativ-inovative spre obiective privind economisirea acestor resurse, înlăturarea oricărei forme de risipă și valorificarea lor superioară. **Prin trăsăturile ei esențiale etapa în care am intrat se poate compara cu perioada ultimelor decenii ale secolului al XIX-lea și primului deceniu al secolului nostru cînd, la intervale foarte mici, se ivea o nouă invenție care avea ca urmare apariția unor noi industrii de bază.** Automobilul, becul electric, fibrele sintetice, coloranții de anilină, industria farmaceutică, telefonul, radioul, avionul, tractorul, tubul electronic — și acestea nu sînt singurele — au fost inventate și transformate în industrii în aceste decenii. Toate acestea au fost cu adevărat noutăți care au dus la crearea de noi activități și industrii aflate și astăzi la baza dezvoltării economice. În prezent, în cadrul revoluției științifice tehnice contemporane, efortul de cercetare și inovare se concentrează tot mai mult în direcțiile și spre obiectivele impuse de noua etapă, a penuriei de materii prime și resurse energetice. Documentele Congresului al XII-lea, noile direcții ale cercetării privind lărgirea bazei de materii prime și sarcina asumată de a fi, pînă în 1990, independenți din punct de vedere energetic prefigurează, între altele, și noul rol al întreprinderilor, precum și problemele asupra cărora urmează să se concentreze efortul creativ-inovativ al acestora.

Deosebirea dintre inovația începutului secolului XX și inovația ce se cere a fi promovată în actuala etapă considerăm că este următoarea : în prezent inovația urmează să fie realizată în cadrul întreprinderilor existente, în timp ce în trecut, odată cu noile inovații, își făceau brusc apariția și întreprinderile care le asimilau. Atunci efortul conducerii se concentra în a face să funcționeze cît mai bine aceste întreprinderi care căpătau proporții tot mai mari, aceasta determinînd de altfel apariția științei conducerii întreprinderilor. Acum aceste întreprinderi există și funcționează. Obiectivele lor însă s-au schimbat și aceste obiective sînt : promovarea noului util, a inovației și implementarea rapidă a acestora în practică. În prezent inovația se extinde în toate unitățile economice și sociale, conducerile acestora fiind obligate, pentru a corespunde noilor cerințe, să dobîndească o nouă capacitate, aceea ca odată cu activitatea curentă, să conducă și să gestioneze și activitățile în domeniul inovațiilor.

Fig. 1

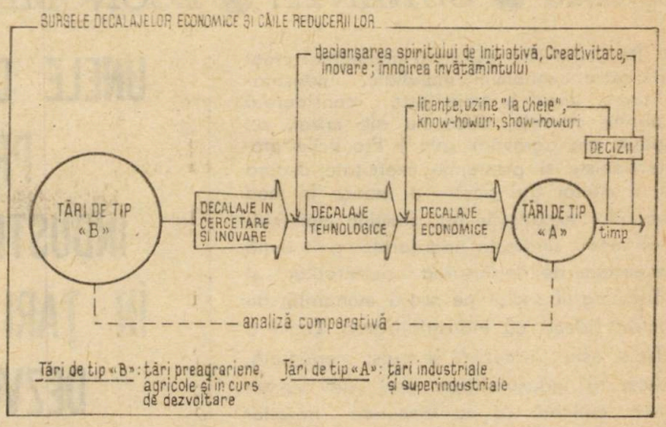

Inovațiile creează noi valori de întrebuințare, dar și un potențial nou de acțiune atît în întreprinderile mari, cît și în cele mici. Marile companii din țările avansate, care au apărut în ultimii 25 de ani au provenit din micile întreprinderi care au inițiat și întreținut o mișcare inovatoare. **Experiența mai arată că, în situația în care conducerea nu reușește să stimuleze și să organizeze valorificarea inovației, întreprinderea este condamnată la declin și dispariție, în primul rînd ca urmare a acestei conduceri incompetente și necorespunzătoare noilor sarcini.**

În fig. 1 sînt sintetizate cele de mai sus și îndeosebi decalajele economice și căile reducerii lor.

prof. dr. C. PINTILIE

Valențele organizării

(Urmare din pag. 15)

Rolul disciplinelor de sistem în actul de organizare a muncii

ACTIVITATEA organizatorică trebuie și poate să contribuie la creșterea mai rapidă a productivității muncii, în măsura în care toate deciziile și acțiunile întreprinse sînt riguros fundamentate din punct de vedere tehnico-economic și social-uman și vizează orice proces sau organism de producție în ansamblu, ca un tot unitar, individual — ceea ce, evident, se poate asigura numai printr-o abordare multi și interdisciplinară, sistemică a tuturor componentelor și laturilor producției. Ca urmare, analiza de sistem și ingineria sistemelor, tehnicile și metodele științifice de modelare și optimizare a producției devin parte integrantă a actului de organizare a muncii, care oferă elemente riguroase pentru conceperea, stăpînirea și optimizarea fiecărui sistem de producție. Pe lîngă cunoașterea limbajului, conceptelor și tehnicilor specifice, aplicarea **disciplinelor de sistem** necesită și o reconsiderare a stilului și metodelor de muncă ale organizatorilor și conducătorilor, în raport cu noile mutații și cerințe impuse de progresul tehnic și științific asupra proceselor tehnologice și de muncă și cu complexitatea deosebită a sistemelor „om-mașină-calculator-mediu". În mod deosebit, analiza de sistem și ingineria sistemelor și, implicit, cibernetizarea producției se impun în cadrul marilor instalații, uzine, întreprinderi, combinate și platforme industriale, Acestea integrează un volum enorm de resurse tehnice și materiale și un important potențial uman, a căror armonizare și dirijare ridică probleme deosebite pe planul organizării și conducerii științifice, atît în ce privește asigurarea funcționării continue, la parametrii optimi și în condiții de maximă siguranță și securitate a mașinilor și instalațiilor, cît și în ce privește reparația și întreținerea riguroasă a acestora. Soluționarea acestor obiective strategice necesită ca activitatea organizatorică **proiectivă** și cea **corectivă** să-și dea mîna, să se integreze într-un sistem unitar cu bătaie lungă, în cadrul căruia întregul potențial uman să-și coreleze obiectivele, să interacționeze în permanență, pe planul fundamentării riguroase a tuturor deciziilor și, mai ales, pentru aplicarea întocmai a acestora.

Desigur, organizarea științifică a muncii devine un instrument important de creștere a eficienței economice, de accelerare a procesului de trecere la o calitate nouă, superioară, în măsura în care este orientată și spre rezolvarea altor probleme și sarcini centrale, ca :

— **proiectarea și aplicarea formelor celor mai raționale de diviziune, cooperare și integrare în muncă,** a sistemului optim de profesiuni și de relații între toți membrii colectivului de muncă, pe baza unor psihoprofesiograme, indicatoare tarifare de calificare și descrieri de post corespunzătoare cerințelor producției moderne și exigențelor științifice actuale ;

— **organizarea rațională a muncii în schimburi,** îndeosebi în producția cu foc continuu ;

— **asigurarea unui sistem eficient de orientare, selecționare, încadrare și promovare în muncă,** de pregătire și perfecționare profesională, astfel încît fiecare om al muncii să se valorifice în întregime ;

— **crearea bazelor științifice pentru aplicarea celor mai eficiente forme de cointeresare** materială și morală a oamenilor muncii, de participare a acestora la beneficii.

Concepția partidului nostru privind creșterea rolului organizării în progresul multilateral al patriei pune în evidență preocuparea tot mai stăruitoare de a stimula organizarea științifică a muncii, aprofundarea activității organizatorice, practice, de înfăptuire ireproșabilă a deciziilor și hotărîrilor, de întărire a ordinei și disciplinei, ca o cerință primordială a desfășurării cu succes a întregii activități productive.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND INDUSTRIALIZAREA ÎN ȚĂRI MAI PUȚIN DEZVOLTATE (I)

ÎN CLIMATUL politic și intelectual creat de criza economiei mondiale, industrializarea lumii a treia este considerată printre cauzele, dacă nu ale crizei, cel puțin ale agravării sale.[1]) Practicile protecționiste și presiunile exercitate asupra mai multor țări pentru a reduce în mod voluntar exporturile lor, pozițiile mai multor medii sindicale îngrijorate, pe bună dreptate, de deplasarea activităților și dumping-ul social pe scară mondială, au întărit ideea că industrializarea Lumii a Treia este excesivă și prost orientată. Această industrializare este, de asemenea, criticată că nu răspunde nevoilor esențiale ale populației iar în unele organizații internaționale se subliniază că ea a fost realizată în detrimentul dezvoltării agricole, fără să mărească în mod substanțial posibilitățile de utilizare a forței de muncă și favorizînd concentrarea veniturilor. Este o teză parțial reluată de către criticii dezvoltării dependente, pentru care industrializarea, concepută într-o anumită manieră, a dezvoltat în pripă urbanizarea și a defavorizat o dezvoltare rurală autentică. Aceste mișcări de opinii, diversificate în plan ideologic, sînt revigorate de creșterea dependenței alimentare a lumii a treia, care relevă absența sau insuficiența interesului acordat în aceste țări politicii agrare, sau pe un plan mai particular, dezvoltării culturilor agricole vitale. În concluzie se poate spune că dacă industrializarea Lumii a Treia nu mai este combătută în planul principiilor (fiecărei țări îi este recunoscut dreptul să se industrializeze) procesul de industrializare ca atare este puternic criticat în ce privește orientările, mijloacele și rezultatele sale.

Pentru a dobîndi o imagine corectă asupra situației, trebuie să ne întrebăm care este amploarea și care sînt caracteristicile principale ale industrializării actuale în Lumea a Treia, care ar trebui să fie orientările sale și care sînt probabilitățile în ce privește dezvoltarea industrială în profitul popoarelor acestei Lumi ?

Sub anume aspecte, industrializarea actuală în Lumea a Treia, este o industrializare limitată, instabilă din punct de vedere comercial, fragilă financiar și tehnologic dependentă. Partea țărilor Lumii a Treia în producția industrială mondială este de 7%. Nu se pot releva decît 10 țări ale Lumii a Treia (din 123 țări) în care activitatea prelucrătoare realizează mai mult de 20% din produsul intern brut și mai mult de 20% din exporturile globale. Acestea sînt Brazilia, Argentina, Mexicul și Columbia, Egiptul, Coreea de Sud, Taiwan, Honk-Kong, Singapur și Filipine. Nu se pot releva decît 17 alte țări în care această activitate prelucrătoare deține între 15 și 20% din P.I.B. Un număr foarte redus de țări exportă cea mai mare parte din produsele industriale ale țărilor Lumii a Treia (Brazilia, Mexic, Hong-Kong, Coreea de Sud, Taiwan, Singapur și India).

Pentru marea majoritate a țărilor Lumii a Treia industrializarea rămîne un fenomen foarte marginal : În Africa de Nord, de exemplu, nu se pot cita decît puține țări în care procesul industrializării are o relativă importanță. În țările Lumii a Treia, industria alimentară, textilele și confecțiile, industria de băuturi și tutunuri constituie, adesea, partea cea mai mare din producțiile industriale. Numai într-un număr mic de țări structura industrială este efectiv diversificată și include producția de bunuri intermediare și echipament.

Această industrializare, limitată în amploarea sa, este fragilă în planul debușeelor. Industrializările îndreptate spre exporturi au cunoscut rate de creștere substanțiale în cursul ultimilor 15 ani. Dar fragilitatea lor comercială a fost relevată

FIȘE

● *La* Editura Academiei *a fost tipărită recent cartea lui* Dimitrie M. Toma, „PLĂȚILE FĂRĂ NUMERAR ÎN ROMÂNIA". *Cantonat într-un domeniu de strictă specialitate, volumul își propune să abordeze, în manieră complexă – atît istorică cît și analitică – funcțiile și perspectivele plăților fără numerar în cadrul economiei socialiste românești. Sistem de plată cu vechi tradiții în practica activităților economice, plata fără numerar se constituie în cadrul economiei socialiste ca o formă specială a relațiilor bănești în procesele de circulație a mărfurilor, a executării lucrărilor și prestării serviciilor, a redistribuirii fondurilor și acumulării etc.; acestea contribuie la eliberarea unor însemnate cantități de bani în numerar, pentru circulație, determinînd, pe această cale, creșterea operativității în efectuarea plăților și reducerea substanțială a volumului de muncă. După cum se subliniază în lucrare prin intermediul plăților fără numerar se realizează evidența și controlul producției și repartiției în cadrul economiei naționale. Pe această bază, și pentru a crește tot mai mult aportul acestui sistem de plăți la sporirea eficienței economice autorul subliniază că se impune o cît mai riguroasă selecție și utilizare a modalităților de plată fără numerar – în funcție de specificul unităților economice și de obiectivele prevăzute pentru fiecare etapă de dezvoltare.*

Productivitatea sferei neproductive

● În Editura Academiei de Științe a R.P. Bulgaria *(Sofia, 1979) a apărut cartea* IKONOMICESKI PROBLEMI NA IZVÎNPROIZVODSVENATA SFERA *(Problemele economice ale sferei neproductive), semnată de* Violeta Samardjieva. *Autoarea subliniază rolul sferei neproductive, ca unul din factorii importanți în înfăptuirea procesului de reproducție a forței de muncă. În etapa actuală a creșterii economice, arată V. S., cînd rolul factorilor extensivi este mult diminuat, se impune îmbunătățirea calitativă a forțelor de producție, inclusiv a forței de muncă. În această perspectivă, învățămîntul, cultura, ocrotirea sănătății, cultura fizică și sportul, organizarea odihnei etc., contribuie în tot mai mare măsură la dezvoltarea multilaterală a economiei.*

Autoarea opinează că izvorul avuției naționale nu provine numai din munca celor ocupați în sfera productivă, ci și din activitățile legate de dezvoltarea și perfecționarea individului în societate. Un rol primordial revine astfel învățămîntului – cu cele două funcții ale sale: socială și economică. În condițiile revoluției tehnico-științifice, pentru a-și îndeplini rolul complex, sistemul de învățămînt trebuie să reflecte mutațiile care au intervenit în știință, în tehnică, în producție.

„Industrie de idei"

● *Declanșată în anii imediat următori celui de al doilea război mondial, perioada de declin a orașului New York pare să se apropie de sfîrșit – opinează* Blake Fleetwood *în articolul „New York redivius" publicat, în 1979, în* THE NEW YORK TIMES MAGASINE. *Această revigorare se bazează, asemeni tuturor marilor metropole ale lumii, pe sporirea fără precedent a activităților turistice – după industria textilă turismul a devenit, în cazul New Yorkului, a doua sursă de venituri și de noi locuri de muncă. În același timp, susține B.F., cunoscutul oraș american este pe cale să-și schimbe radical baza economică: de la o industrie producătoare de bunuri la o industrie prestatoare de servicii și producătoare de idei. Aceste ample mutații structurale pun*

de o veritabilă criză a debușeelor pe care au suferit-o, în grade variate, pornind de la stagnarea economiilor capitaliste dezvoltate și la protecționismul rezultat. Un al doilea aspect al fragilității acestui tip de industrializare decurge din faptul că firmele transnaționale joacă un rol activ în desfășurarea proceselor de industrializare.

Trei probleme principale merită să fie amintite :

a) Firmele transnaționale investesc de preferință în țările puternic exportatoare : partea de investiții străine dirijată spre aceste țări este în creștere : ea s-a ridicat de la 36,5% la 40,6% în totalul investițiilor. Partea îndreptată spre „paradisele" fiscale s-a ridicat de la 7 la 13% între 1967 și 1975.

b) Firmele transnaționale investesc de preferință în industriile prelucrătoare : se constată că aceste industrii atrag o parte în creștere a investițiilor străine, îndeosebi în Asia și America Latină, Japonia, R.F.G. și Statele Unite consacră respectiv 50,8%, 60,4% și 39,1% din investițiile lor în țările Lumii a Treia, în sectoarele respective.

c) Investițiile în sectoarele exportatoare : se constată astfel că în 1974, partea firmelor transnaționale în exporturile industriale a fost de 31,4% și 90% pentru mașini și aparate electrice respectiv componente electronice. În consecință se poate afirma că nivelul, orientările și valorificarea producției industriale depind de strategia globală a firmelor și nu de potențialitățile și nevoile țărilor primitoare.

Pe de altă parte este netă și fragilitatea comercială a industriilor de substituire a importurilor. În Africa de Nord, de exemplu, accesul la consumul produselor industriale locale (industria alimentară, de confecții, textilă, de băuturi, tutun) este posibil doar pentru un sector foarte redus din populația urbană de funcționari sau lucrători calificați. Venitul bănesc al imensei majorități a populației este insuficient pentru a permite accesul la produsele lactate, medicamente, textile etc... și producția industrială este organizată pentru a satisface nevoile ramurii superioare de personal. O asemenea industrializare constituie rezultatul unei anume dinamici de dezvoltare socială postcolonială și a raporturilor privilegiate între clasele medii (reduse ca pondere în total și ca număr) și stat.

Dependența tehnologică a industrializărilor din Lumea a Treia este cunoscută : ea este întemeiată pe importul repetat de cunoștințe, competențe și echipament. În 1977 țările din Lumea a Treia au importat de 14 ori mai multe produse mecanice și electrice decît volumul de asemenea produse pe care l-au exportat și dacă nivelul respectiv se calculează fără cîțiva mari exportatori de aceste tipuri de bunuri (Singapore, Coreea de Sud, Hong-Kong, Brazilia) acest raport se ridică la 200. [2]) Un calcul valoric pune în evidență că aceste țări au importat un volum mai ridicat de utilaje textile decît volumul produselor textile exportate spre țările din Nord. Dependența tehnologică este cu atît mai ascuțită cu cît adesea circulația de echipament, cunoștințe, competențe, se face în interiorul firmelor transnaționale atunci cînd ele conduc mișcarea de industrializare. Opacitatea pieței tehnologice este în acest caz aproape totală : echipamentul și produsele intermediare provin cel mai adesea din țările de origine dacă nu de la filialele firmelor transnaționale.

prof. A. BENACHENHOU*)

*) Profesor la Universitatea din Alger, secretar general al Asociației economiștilor din „Lumea a treia".

[1]) Ponderea exporturilor prelucrate ale Lumii a Treia în exporturile totale de produse prelucrate este de 7,6%. În același timp, exporturile respective dețin 14% din exporturile totale ale țărilor Lumii a Treia și 28% din exporturile neenergetice. Exporturile țărilor Lumii a Treia se ridică numai la nivelul de 10% din exporturile totale de produse prelucrate ale țărilor industrializate cu economie de piață, asigurînd numai 2% din consumul lor din aceste produse. În plus, importurile țărilor industrializate pentru consumul respectiv sînt constituite dintr-un număr limitat de produse.

[2]) Ponderea țărilor din lumea a treia în exporturile globale de produse mecanice și electrice a crescut între 1963 și 1977 de la 0,6% la 2,2%. În același interval de timp importurile respective provenind din țările cu economie de piață au crescut de la 80,7 la 92% din totalul importurilor de produse. Să notăm, de asemenea, că performanțele de export de bunuri mecanice și electrice sînt adesea legate de activitatea firmelor transnaționale.

în evidență elemente noi, esențiale. „În inima fiecărui mare oraș al lumii, se subliniază în articol, există un nucleu de oameni erudiți și cu un înalt grad de calificare specializată care trăiesc într-un fel sau altul, de pe urma ideilor. Centrul în care au loc astfel de tranzacții (marele oraș) poate fi comparat cu un angrenaj care produce, prelucrează și comercializează produse ale inteligenței specializate. Iar industria ideilor se dezvoltă mult mai rapid decît industria propriu-zisă". Polarizînd, într-o măsură tot mai mare, specialiști de înaltă calificare, „producători de idei" New Yorkul, afirmă B.F. este pe cale să devină, în virtutea acestor atuuri, o adevărată capitală a lumii.

Evoluții și tendințe.

● *O creștere a produsului intern brut de 5% (de la 220 743 în 1978 la 269 000 miliarde de lire în 1979) și sporirea cu circa 8 procente a exporturilor (de la 54 188 în 1978 la 68 500 miliarde de lire în anul 1979) constituie argumente puternice în a considera evoluția economiei italiene, în anul 1979, drept pozitivă — susține* Innocenzo Cipolitta *în studiul* „Conjuncture de l'economie italienne" *publicat în numărul din 15 februarie 1980 al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.É.D.É.I.S.". *Sporirea exporturilor — indicator semnificativ pentru evaluarea competitivității unei economii naționale — a fost stimulată, în cazul Italiei, pe de o parte de devalorizarea monedei naționale iar pe de altă parte, și într-o măsură mult mai importantă, de structura producției industriale orientată spre ramura bunurilor de consum — textile, îmbrăcăminte, încălțăminte. Un alt sector important — se arată în articol — l-a constituit turismul ; cu o creștere de 10% acesta a acoperit, prin încasările valutare, mai mult de o jumătate din deficitul petrolier al țării. Această situație favorabilă, notează I.C., a determinat o înviorare a investițiilor care au fost orientate cu precădere spre bunurile de echipament — 6,5%, și construcții — 2,3%. La orizontul anului 1980, perspectivele de dezvoltare a economiei italiene se prezintă însă mai puțin optimiste. Obstacolul principal care trebuie surmontat, se subliniază în studiu, îl constituie asigurarea cu energie a țării și în mod deosebit dependența Italiei față de petrol, materie primă de bază ce devine tot mai scumpă.*

Al. Ungureanu

ORAȘELE DIN MOLDOVA

STUDIU DE GEOGRAFIE ECONOMICĂ

● *Rod al unor minuțioase și îndelungate investigații, volumul* „ORAȘELE DIN MOLDOVA — STUDIU DE GEOGRAFIE ECONOMICĂ, *semnat de* Al. Ungureanu *și tipărit recent la* EDITURA ACADEMIEI, *continuă, în cadrul deosebit de bogat și dinamic pe care îl oferă procesul urbanizării în România de astăzi, preocupările statornice pe care o pleiadă de reputați geografi, între care V. Tufescu, M. Al. Rădulescu, I. Gugiuman — le-au vădit de-a lungul anilor pentru cunoașterea cît mai profundă a geografiei naționale. Autorul abordează studiul așezărilor urbane din nord-estul României într-o viziune complexă, urmărind, deopotrivă, influențele factorilor economici, istorici, sociali, naturali. Din punct de vedere geografic, demersul este orientat cu prioritate asupra raporturilor cauzale de ordin spațial, elemente ce pot oferi un cadru explicativ adecvat pentru evoluția urbanizării unor orașe. Sînt urmărite în această perspectivă raporturile dintre oraș și condițiile naturale, dintre oraș și zona sa de influență rurală, interrelațiile ce se afirmă în procesul dezvoltării între diferitele componente ale orașului. Prin maniera de tratare a problemelor, volumul pune în evidență specificul regional al orașelor din Moldova, modul în care acestea se integrează în sistemul de așezări urbane și rurale din teritoriul național; datele cuprinse în lucrare oferă însă, în aceeași măsură, o bază informațională utilă pentru acțiuni practice.*

FIȘE

13 REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

SOCIETATEA umană, pentru a exista, trebuie să producă în permanență. Ea nu poate înceta să producă, după cum nu poate înceta să consume. De aceea, procesul de producție a bunurilor materiale are un caracter continuu, reînnoindu-se mereu. **Reluarea continuă a procesului de producție se numește reproducție.** Karl Marx arăta că „Privit în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este deci, în același timp, un proces de reproducție". În fiecare orînduire social-economică, reproducția are trăsături determinate de relațiile de producție dominante în societate.

Reproducția poate fi simplă sau lărgită. **Reproducția simplă este reluarea procesului de producție la aceeași scară, cu aceeași cantitate de mijloace de producție și forță de muncă, plusprodusul fiind folosit în întregime pentru consumul individual. Reproducția lărgită constă în reluarea procesului de producție pe scară mai mare, cu o cantitate sporită de mijloace de producție și forță de muncă, prin folosirea unei părți a plusprodusului.**

Reproducția are un caracter complex, presupunînd interacțiunea mai multor sfere și anume : producția, repartiția, schimbul, consumul. Între aceste sfere se stabilesc relații multiple, complexe. Rolul determinant revine producției, totodată asupra producției acționează și repartiția, schimbul și consumul. Sferele reproducției evoluează și se diversifică sub influența unor factori materiali și economico-sociali. Socialismului îi este specifică reproducția lărgită înfăptuită planificat, în ritm înalt, pe baza mobilizării și valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă. Toate acestea au loc în condițiile concordanței relațiilor de producție socialiste cu caracterul și nivelul forțelor de producție, în conformitate cu legea economică fundamentală a socialismului și cu condițiile specifice din fiecare țară. **Reproducția socialistă lărgită este procesul planificat de reluare continuă pe scară lărgită a producției de bunuri materiale, serviciilor, asigurînd sporirea venitului național pe locuitor, creșterea cantitativă, și calitativă a forței de muncă ocupate și perfecționarea neîncetată a relațiilor de producție socialiste, corespunzător dezvoltării multilaterale și permanente a forțelor de producție.**

Reproducția lărgită poate fi de două tipuri : **1) reproducția lărgită extensivă,** care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță pe muncă și 2) **reproducția lărgită intensivă,** care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijloacelor de producție.

Raportul dintre aceste două tipuri ale reproducției lărgite evoluează de la o etapă la alta. În țara noastră, în anii edificării socialismului s-au obținut succese importante în dezvoltarea potențialului productiv, în înzestrarea tehnică a muncii, creîndu-se condiții pentru ca în prezent să sporească rolul factorilor calitativi în dezvoltarea economico-socială. **„O problemă centrală a întregii industrii** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al partidului — **este înfăptuirea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice".** În acest sens productivitatea muncii va realiza creșteri mai accentuate, urmînd ca în cincinalul 1981—1985 să asigure circa 80% din sporul venitului național ; se va ridica nivelul tehnic și calitativ al întregii producții materiale, va crește rapid eficiența fondurilor fixe, se vor reduce mai accentuat cheltuielile de producție, îndeosebi cele materiale.

Componentele principale ale reproducției sînt : a) reproducția produsului social ; b) reproducția forței de muncă ; c) reproducția relațiilor de producție. Reproducția presupune în același timp și reproducerea condițiilor echilibrului ecologic dinamic, fără de care se îngustează posibilitățile de bază ale desfășurării ei.

Reproducția produsului social

TOTALITATEA **bunurilor materiale create într-o țară în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an, constituie produsul social.** Sub aspect natural-material produsul social se compune din mijloace de producție (inclusiv serviciile de producție) și din bunuri de consum (bunuri materiale și unele servicii de consum). Sub aspect valoric, produsul social este alcătuit din valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea lui, valoarea produsului creat de munca pentru sine și valoarea produsului creat de munca pentru societate. Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și bunuri de consum, producția socială se împarte în două mari sectoare : **sectorul I,** al producției mijloacelor de producție și **sectorul II,** al producției bunurilor de consum. Sectorul I se divide în două subdiviziuni : producția mijloacelor de producție pentru producerea mijloacelor de producție și producția mijloacelor de producție pentru producerea bunurilor de consum.

La sfîrșitul unui proces de producție se obține o anumită cantitate de bunuri materiale (oțel, cărbune, mașini, țesături etc.). Pentru ca în continuare să se producă asemenea bunuri materiale, în cantitate mai mare, trebuie să aibă loc anumite procese și anume :

1. **Realizarea produsului social,** adică mișcarea permanentă a tuturor componentelor lui în formă materială și valorică de la producție la consum, prin intermediul repartiției și schimbului.

Schimbul sau circulația mărfurilor are loc între unitățile economice din interiorul fiecărui sector al producției sociale precum între cele două sectoare, ca și între unitățile economice, pe de o parte, și populație, pe de altă parte. Astfel, se asigură în permanență legătura între producție, repartiție și consum prin intermediul circulației mărfurilor. Datorită existenței producției de mărfuri în socialism, circulația mărfurilor include și mijloacele de producție și bunurile de consum.

Deplasarea mărfurilor de la producție la consum prin intermediul banilor poartă denumirea de **circulația mărfurilor.** În țara noastră distingem circulația mărfurilor pe piața internă și pe piața externă. Piața internă exprimă totalitatea relațiilor de vînzare-cumpărare care au loc în interiorul economiei naționale. Piața externă exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

2. **Reproducția lărgită a produsului social presupune asigurarea unor corelații între cele două sectoare ale producției sociale.** Aceste corelații au fost demonstrate de K. Marx în opera sa fundamentală „Capitalul", atît pentru reproducția simplă, cît și pentru cea lărgită. Ulterior, V.I. Lenin, a dezvoltat aceste corelații luînd în considerație noile condiții ale evoluției economico-sociale. În cazul reproducției socialiste lărgite, corelațiile menționate sînt :

$$I\,(r + p) \rangle II\,(f)$$
$$I\,(f + r + p) \rangle I\,(f) + II\,(f)$$
$$I\,(r + p) + II\,(r + p) \rangle II\,(f + r + p)$$

în care : I = sectorul producției mijloacelor de producție ;
II = sectorul producției bunurilor de consum ;
f = valoarea mijloacelor de producție consumate ;
r = valoarea produsului necesar sau a produsului creat de munca pentru sine ;
p = valoarea plusprodusului sau valoarea produsului creat de munca pentru societate.

Aceasta înseamnă că pentru înfăptuirea normală a reproducției socialiste lărgite trebuie ca :

a) sectorul I să creeze mijloace de producție atît pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate, cît și pentru reluarea pe scară lărgită a producției în ambele sectoare ;

b) sectorul II să creeze bunuri de consum pentru satisfacerea necesităților oamenilor muncii din ambele sectoare. Trebuie să aibă în vedere atît necesitățile de consum ale lucrătorilor

deja existenți cît și ale celor intrați pentru prima oară în producție ;

c) sectorul I și sectorul II să producă bunurile necesare și pentru consumul din sfera neproductivă și pentru acoperirea rezervelor de stat.

În interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției sociale, rolul determinant îl are sectorul I — producția mijloacelor de producție. Dezvoltarea prioritară a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic. Legea economică comună care guvernează raportul dintre dezvoltarea sectorului I și a sectorului II în condițiile reproducției lărgite este **legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum.** Ea are un caracter obiectiv și istoric. Creșterea cu precădere a sectorului I este o necesitate pentru țările care înfăptuiesc reproducția lărgită și îndeosebi pentru cele care se industrializează. Ea își găsește expresia în industrializarea socialistă a țării — obiectivul central al politicii economice promovată de partidul și statul nostru, prin care se asigură dezvoltarea proporțională echilibrată, în ritm înalt a complexului economic național unitar. Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție a fost și rămîne esența industrializării socialiste a țării noastre. În perioada 1951—1978, producția industriei de mijloace de producție (grupa „A") a sporit într-un ritm mediu anual de 14,1%, iar producția industriei de bunuri de consum (grupa „B"), într-un ritm mediu anual de 10,4%. Această lege acționează în contextul realităților economiei românești, al nevoilor țării în diferite perioade.

Reproducția forței de muncă

REPRODUCȚIA socialistă lărgită include ca o componentă importantă reproducția lărgită a forței de muncă.

Reproducția lărgită a forței de muncă înseamnă refacerea și menținerea capacității de muncă a lucrătorilor ocupați în producție și în domeniul social-cultural, mărirea planificată a numărului lucrătorilor ocupați, concomitent cu creșterea calificării lor profesionale, ca și repartizarea și utilizarea rațională a lor. Reproducția lărgită a forței de muncă are o latură cantitativă și alta calitativă.

Latura cantitativă presupune mărirea numărului lucrătorilor ocupați în ramurile și întreprinderile sferei productive, atît cele existente cît și cele noi care apar sub influența progresului tehnico-științific. Sursele principale pentru acoperirea acestui necesar sînt :

1. Sporirea naturală a resurselor de muncă. În prezent, R.S. România are o populație de 22,1 milioane de locuitori. Se prevede ca populația țării noastre să ajungă în 1985 la 23,4—23,7 milioane, iar în anul 1990 la circa 25 milioane de locuitori.

2. Atragerea în producție a unor persoane apte de muncă, dar încă neîncadrate, cum ar fi : femei casnice, cei care încheie stagiul militar.

3. Eliberarea unui număr de persoane din agricultură și din alte sectoare de activitate pe baza introducerii mecanizării complexe și automatizării. Aceasta constituie o sursă pentru creșterea numărului lucrătorilor în industrie și alte ramuri neagricole.

Dezvoltarea și modernizarea economiei românești au determinat mărirea considerabilă a populației ocupate, concomitent cu îmbunătățirea structurii ei. La sfîrșitul anului 1979 populația ocupată în economia noastră națională a fost de 10,3 milioane persoane, urmînd ca în anul 1985 să crească la 11,5 milioane, iar în anul 1990 la 11,8—12,0 milioane. Populația ocupată în industrie și în celelalte ramuri neagricole la sfîrșitul anului 1979 a reprezentat 69% din totalul populației ocupate în economia națională, față de 62% în anul 1975, urmînd ca în anul 1985 să crească la 78%, iar în anul 1990 la 85%.

Latura calitativă a reproducției lărgite a forței de muncă presupune calificarea lucrătorilor și creșterea permanentă a calificării pe fondul ridicării gradului de cultură generală a oamenilor muncii, al îmbunătățirii structurii profesionale, precum și al utilizării eficiente a forței de muncă.

Calificarea lucrătorilor potrivit cerințelor economiei naționale se realizează prin : a) sistemul de învățămînt ; b) calificarea la locul de muncă. Prin **sistemul învățămîntului** profesional, mediu de specialitate și superior se asigură formarea unui număr important de cadre cu o temeinică pregătire profesională și politică. Concomitent, **calificarea la locul de muncă** contribuie în bună măsură la formarea profesională a lucrătorilor, corespunzător condițiilor concrete ale economiei noastre naționale.

În R.S. România, sistemul național de perfecționare a forței de muncă are la bază principiul formării permanente a cadrelor sub forma **reciclării profesionale a tuturor oamenilor muncii din unitățile socialiste.** Aceasta se află în concordanță cu cerințele mereu sporite față de calitatea forței de muncă pe care le presupune revoluția tehnico-științifică contemporană.

În strînsă legătură cu pregătirea și perfecționarea forței de muncă se află stabilirea anumitor proporții între categoriile de lucrători pregătiți printr-o formă sau alta, repartizarea judicioasă a lor pe întreprinderi, ramuri, teritorii etc., cu alte cuvinte, **utilizarea rațională a forței de muncă.**

Reproducția relațiilor de producție

RELAȚIILE de producție constituie forma socială a producției, cadrul general în care se înfăptuiește reproducția forțelor de producție. Între forțele de producție și relațiile de producție există o legătură dialectică. Mutațiile de ordin cantitativ, calitativ și structural ce se petrec în domeniul forțelor de producție influențează direct relațiile de producție.

Relațiile de producție, înțelese ca unitate a raporturilor sociale din producție, repartiție, schimb și consum sînt influențate nemijlocit de mutațiile importante din cadrul economiei noastre naționale cum ar fi : îmbunătățirea structurii pe ramuri, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, perfecționarea structurii profesionale și a conținutului calificării, introducerea în producție a celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii, îmbunătățirea condițiilor de muncă și ridicarea productivității, ameliorarea mediului ambiant etc.

Partidul și statul nostru desfășoară o activitate susținută pentru perfecționarea conștientă, planificată a relațiilor de producție în concordanță cu nivelul și caracterul forțelor de producție.

Reproducția relațiilor de producție socialiste cuprinde : a) reproducția lărgită a relațiilor de proprietate ; b) reproducția relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc ; c) dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartiție ; d) reproducția lărgită a relațiilor de consum.

a) Reproducția lărgită a relațiilor de proprietate include atît dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție în ambele forme (de stat și cooperatistă) cît și creșterea proprietății personale asupra bunurilor de consum. Acest proces necesită sporirea obiectului proprietății socialiste, întărirea, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, creșterea gradului de socializare și concentrare a producției, precum și creșterea proprietății personale asigurată de dezvoltarea proprietății socialiste.

b) Reproducția relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc presupune : lărgirea schimbului socialist de activități între clase și pături sociale, între membrii societății, dezvoltarea diviziunii sociale a muncii, mărirea gradului de specializare și cooperare în producție, sporirea participării directe și eficiente a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale, întărirea unității moral-politice și coeziunii întregului popor.

c) Dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartiție înseamnă creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii în rezultatele activității lor, utilizarea rațională a venitului național pentru dezvoltare și consum, repartizarea judicioasă a fondului de consum în fond de consum individual și fond de consum social.

d) Reproducția lărgită a relațiilor de consum include : sporirea consumului productiv și neproductiv în corelație directă cu productivitatea muncii, sporirea cererii solvabile, determinarea științifică a necesităților de consum etc.

Dezvoltarea și perfecționarea continuă a forțelor și a relațiilor de producție necesită **perfecționarea metodelor de organizare a muncii și producției, a conducerii și planificării economiei naționale.** Prin perfecționarea acestor metode se creează un cadru mai favorabil pentru reluarea procesului de producție la un nivel mereu mai ridicat și mai eficient. În acest context se înscriu și măsurile aplicate în urma hotărîrilor Plenarei C.C al P.C.R. din martie 1978, de perfecționare a mecanismului economico-financiar, mecanism la temelia căruia a fost așezat principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii unităților economice.

Asigurarea concordanței relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție constituie o preocupare esențială a partidului și statului nostru, datorită faptului că și în socialism forțele de producție reprezintă latura determinantă, cea mai dinamică a producției sociale. Perfecționarea relațiilor de producție este un proces ce se înfăptuiește în mod planificat, conștient, prin măsuri sistematice întreprinse de organele de partid și de stat. Acest proces nu exclude posibilitatea ivirii unor contradicții, neantagoniste însă, între relațiile de producție și forțele de producție, a căror rezolvare asigură perfecționarea relațiilor de producție și creșterea acțiunii lor stimulatoare asupra dezvoltării forțelor de producție.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

ÎNTREBĂRI

1. Ce este reproducția socialistă lărgită și care sînt principalele ei componente ?

2. Ce este produsul social și din ce se compune acesta sub aspect natural-material și valoric ?

3. În ce constă realizarea produsului social și ce corelații presupune aceasta ?

4. Ce înseamnă reproducția forței de muncă și care sînt laturile ei ?

5. Ce înseamnă reproducția relațiilor de producție socialiste și ce cuprinde aceasta ?

DATE DE PROGNOZĂ

Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic *)

PERSPECTIVA UNOR ELABORĂRI TEHNICE

Domeniul și tema	Descoperirea principiului		Oportun. econ. a aplicării		Utilizarea pe scară largă	
	1975	1978	1975	1978	1975	1978
XI. Chimicale și medicamente						
— Instalații care nu poluează mediul înconjurător	1985	1982	1990	1990	2000	2000
— Folosirea fermenților în producția unei serii de chimicale	1975	1980	1975	1986	1990	1990
— Proces economic de desalinizare a apei marine	1980	1985	1981	1990	2000	2000
— Traductori cu senzori pentru un domeniu mai larg de temperaturi și presiuni, utilizabili și în medii agresive	1980	1985	1982	1990	1985	1995
— Metode științific fundamentate de îndepărtare a gunoiului din orașe	1980	1985	1985	1990	1997	2000
— Purificarea aerului prin metoda absorbției de către săruri topite	1985	1985	1997	1993	2010	2005
— Medicamente pentru prevenirea și tratarea cancerului	1983	1990	1985	1990	1995	1995
— Procedee chimico-terapeutice de răsturnare a cursului maladiei	1984	1990	1985	1991	1990	2000
— Reglarea eficientă a poftei de mîncare și a greutății corporale	1980	1990	1983	1980	1990	2000
— Medicamente noi, obținute din moluște, corali și alge	1980	1985	1986	1990	2000	1995
— Imunizare eficientă împotriva virozelor	1980	1990	1988	1992	1995	1995
— Biopreparate pentru tratarea maladiilor psihice	1982	1990	1985	1991	1995	2000
— Înlocuitor eficace al sîngelui	1982	2000	1990	2000	1995	2010
— Reglarea eficientă a proceselor de odihnă și somn	1985	1990	1990	2000	2000	2005
— Modificarea stării timpului	1985	2000	2000	2010	2020	2025
— Metode chimice de stimulare a memoriei și a proceselor de cunoaștere	1990	1990	2000	1995	2000	2005
— Producția în cantități mici de substanțe (vaccinuri, cristale) în laboratoare orbitale	1985	2000	2010	2015	2050	2030
— Procedee chimice de modificare a unor caracteristici ereditare (pe baza ingineriei moleculare)	1990	1990	2000	1998	2020	2010
— Metode chimice de control al procesului de îmbătrînire	1995	1995	2000	1999	2000	2010
— Medicamente pentru sporirea capacităților intelectuale	2000	2000	2005	2010	2015	2020
— Biostimulatori ai creșterii organelor și membrelor	2025	2000	2035	2020	2075	2040
— Producție comercială de chimicale din gaze naturale și cărbune	1975	1983	1985	1990	1995	1995
— Mase plastice care nu îmbătrînesc	1975	1983	1982	1985	1990	1990
— Pesticide pe bază de steroizi	1980	1985	1990	1995	2000	2002
— Medicament de folosință îndelungată pentru stoparea evoluției cancerului	1990	1993	1990	1995	1995	2000
— Procese de obținere a clorului, aluminiului și carbidului, cu consum redus de energie	1989	1990	1990	1996	2000	2005
— Utilizarea ulteiurilor vegetale și a grăsimilor animale ca înlocuitori ai petrolului în producția unei serii de articole	1982	1990	1995	2000	2020	2015
— Instalații industriale, chimice plutitoare și submersibile (locuite sau nelocuite)	1985	1990	1992	2003	2000	2015
— Folosirea comercială a hidrogenului drept combustibil	1990	1990	2000	2000	2030	2010
— Noi metode de determinare a caracterului cancerigen al compușilor chimici și a pericolului mutațiilor pe care le pot genera	. . .	1984	. . .	1985	. . .	1990
— Crearea unor substanțe de îndulcire, arome și condimente nenocive, cu un conținut redus de calorii	. . .	1984	. . .	1988	. . .	1995
XII. Medicină, biologie și ocrotirea sănătății						
— Contactul electronic direct cu creierul și stimularea acestuia	1980	1985	1990	1992	2015	2000
— Display-uri multifuncționale pentru înregistrarea stării organismului	1975	1973	1977	1985	1985	1998
— Diagnosticarea malformațiilor fătului în faza uterină	1975	1976	1975	1978	1977	1985
— Diagnosticarea tumorilor creierului cu ajutorul ultrasunetelor	1975	1979	1980	1982	1984	1985
— Folosirea criogeniei în medicină	1975	1971	1975	1980	1984	1985
— Bancă de organe pentru transplantare	1975	1980	1978	1988	1982	1992
— Dirijarea eficientă și inofensivă a sterilității-conceperii	1975	1984	1980	1992	1990	1992
— Procedee de accelerare a sudurii fracturilor	1975	1978	1980	1982	1980	1988
— Suprimarea senzației de durere cu ajutorul unor sisteme electronice, generatoare de impulsuri	1977	1978	1982	1984	1995	1985
— Medicamente noi, preparate din alge, corali sau moluște	1979	1978	1985	1990	1990	1995
— Elementi bioenergetici	1982	1990	1986	2016	1990	2042
— Materiale care nu dau naștere la trombuși	1975	1978	1975	1995	1975	2025
— Proteze electronice	1975	1978	1976	1984	1977	2000
— Reglarea poftei de mîncare și a greutății corporale	1976	1985	1980	1992	1985	1995
— Procedee chimico-terapeutice de răsturnare a cursului maladiei	1975	1978	1975	1983	1981	1988
— Dirijarea procesului de imunizare	1990	2000	1995	2000	2000	2000
— Trasplantarea nucleului celulei umane	1985	1990	1990	1991	2020	1992

(Continuare în pag. 30)

*) **Primele trei părți ale sondajului s-au publicat în nr. 14, 15 și 16/1980 ale revistei**

OPRIREA NEÎNTÎRZIATĂ A CURSEI ÎNARMĂRILOR — OPȚIUNE VITALĂ A EPOCII NOASTRE

ESTE O REALITATE că în ultimii ani și cu deosebire în ultima vreme, situația internațională s-a înrăutățit considerabil, punînd grav în primejdie cauza păcii și independenței popoarelor, datorită intensificării politicii imperialiste de forță și dictat, de dominație și amestec în treburile interne ale altor state, de reîmpărțire a sferelor de influență, toate acestea pe fondul agravării fenomenelor crizei economice mondiale.

Relevînd pericolul pe care actuala situație — amintind prin multe din componentele sale, de cea existentă în preajma unor grave conflagrații mondiale — îl reprezintă nu numai pentru intoarcerea la războiul rece, dar și pentru izbucnirea de noi conflicte, inclusiv a unui război distrugător, partidul și statul nostru — în spiritul unei înalte responsabilități față de destinele omenirii — consideră că nu există în prezent răspundere politică mai înaltă decît aceea de a face totul pentru a opri accentuarea încordării internaționale, pentru rezolvarea tuturor litigiilor, oricît de complicate ar fi ele, pe calea tratativelor politice, pentru renunțarea cu desăvîrșire la forță, la amenințarea cu forța, la folosirea căilor militare, la orice fel de presiuni care să afecteze independența și suveranitatea vreunui stat. Cerință istorică obiectivă a asigurării păcii și progresului tuturor popoarelor, unică alternativă rațională pentru supraviețuirea civilizației umane, destinderea — care așa cum s-a văzut, este departe de a fi un proces ireversibil și are un caracter fragil — presupune respectarea independenței fiecărui popor, neamestecul în treburile interne ale altor state, dreptul popoarelor de a-și cuceri și consolida independența națională, de a realiza transformările sociale pe care le doresc.

Realitatea avertizează popoarele că deoarece destinderea are un caracter global, indivizibil, orice încălcare a dreptului sacru al fiecărei națiuni de a fi deplin stăpînă pe destinele sale, de a-și hotărî singură calea dezvoltării, în orice regiune a globului s-ar produce, poate oricînd da naștere unei conflagrații de proporții mondiale, în care — în condițiile existenței unor arsenale militare imense, cu o putere distructivă inimaginabilă — nu s-ar mai putea discerne între învinși și învingători. Această constatare este cu atît mai valabilă pentru continentul european, dat fiind că aici sînt concentrați astăzi factori generatori de mari primejdii pentru destinele tuturor popoarelor lumii. În Europa se află față în față cele două blocuri militare opuse, a căror existență reprezintă o sursă permanentă de încordare și animozități, pe continentul nostru se află cele mai mari efective militare, avînd în dotare două treimi din totalul tancurilor, avioanelor de luptă, navelor și submarinelor de război ale lumii ; tot aici se află cele mai numeroase baze militare, dotate cu cele mai puternice arme de distrugere în masă. Din cele 50 000 de arme nucleare existente la ora actuală în lume, cea mai mare parte sînt depozitate în țările europene ori sînt instalate pe platforme de lansare îndreptate spre Europa. Puterea distructivă a acestor arme este suficientă pentru a putea ucide de 200 ori fiecare locuitor al continentului.

Confruntată cu realitatea spiralei irațională a cursei înarmărilor și cu perspectiva unui holocaust mondial ce ar putea fi declanșat ca urmare a continuării acesteia, rațiunea umană nu poate decît să respingă escalada inumană și absurdă a armelor și să opteze pentru trecerea hotărîtă la înfăptuirea dezarmării și păcii — opțiune vitală a epocii în care trăim.

Dar cursa înarmărilor, care a atins dimensiuni fără precedent în istorie, nu reprezintă doar un pericol imens pentru viitorul omenirii. Ea a afectat și afectează zi de zi dezvoltarea social-economică a popoarelor reprezentînd, în fapt, un uriaș „sorb" al fondurilor și resurselor, al forței de muncă și inteligenței umane. Dezvoltîndu-se în permanență pe verticală și orizontală, incluzînd toate zonele globului, căpătînd mereu noi dimensiuni cantitative și calitative, sporindu-și atît componenta „clasică", cît și cea nucleară, irresponsabila cursă a înarmărilor reprezintă unul dintre cei mai nocivi factori pentru dezvoltarea economico-socială a lumii contemporane. Toate acestea în condițiile în care „umbrela" sub care s-a dezvoltat producția de arme — asigurarea „securității" — nu mai reprezintă de multă vreme un argument valabil pentru continuarea acumulărilor de arme și armamente. Dimpotrivă tot mai mulți oameni politici și analiști au arătat că sîntem în prezența unui raport invers : cu cît sînt mai multe arme, cu atît securitatea este mai fragilă. Astfel, reprezentantul Perului în Comitetul pentru Dezarmare de la Geneva arăta recent că : „Există o tragică contradicție între cursa înarmărilor și adevărata securitate ; cu cît sînt alocate mai multe fonduri pentru arme, cu atît securitatea lumii este mai redusă, întrucît mai puține resurse sînt utilizate pentru acoperirea nevoilor umane. Sărăcia, exploatarea, injustiția și dominația, ce caracterizează un număr de zone, generează insecuritate pentru toți cei implicați". Pe bună dreptate, reprezentantul României în același comitet sublinia într-una dintre intervențiile sale că — între obligațiile ce revin acestui organism în noile condiții internaționale, în care asistăm la o agravare a tensiunilor pe plan internațional, la pericolul unor confruntări militare de anvergură — o obligație de prim ordin este aceea de a contribui la eliminarea suportului material al politicii de forță — armele și armamentele. Desigur, în general, și cu atît mai mult în condițiile actuale fiecare stat este îndreptățit să vegheze la asigurarea propriei sale securități ; dar așa cum țara noastră, a arătat în repetate rînduri, prin glasul președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, echilibrul militar poate și trebuie să fie realizat nu în sus, pe calea intensificării cursei înarmărilor, ci, dimpotrivă, în jos, prin reducerea continuă a arsenalelor militare, în primul rînd a celor nucleare, renunțarea concomitentă la crearea de noi tipuri de arme și coborîrea continuă a plafonului cheltuielilor militare, pe baza unor acorduri internaționale. În acest sens, la Congresul al XI-lea al P.C.R. a fost definit un amplu și cuprinzător program de acțiune pentru dezarmare, care și-a găsit ulterior materializarea în documentul de poziție prezentat la sesiunea specială a O.N.U., consacrată dezarmării, dezvoltat apoi în documentele Congresului al XII-lea.

MAGNITUDINEA cheltuielilor militare a devenit de-a dreptul stupefiantă ! În prețurile constante ale anului 1975, totalul cheltuielilor postbelice pentru arme a fost de 6 000 miliarde de dolari, adică egalul produsului mondial global al aceluiași an. Actualmente ele reprezintă 5-6% din produsul mondial global, adică de zece ori mai mult decît la începutul secolului. Cheltuielile militare, care au atins anul trecut nivelul record de 450 miliarde dolari, reprezintă o imensă povară pe umerii tuturor popoarelor, iar o nouă intensificare a cursei înarmărilor ar duce desigur la depășirea acestui nivel.

Referindu-se la unul dintre aspectele fundamentale ale relației înarmare-dezvoltare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta în raportul la Congresul al XII-lea al partidului că : **„sporirea în proporții uriașe a cheltuielilor militare constituie una din cauzele cele mai importante ale amplificării cursei înarmărilor. Realitatea, viața demonstrează că nu se va mai putea continua mult timp situația în care cheltuielile militare depășesc creșterea veniturilor naționale. Deja în momentul de față se poate spune că în multe state, ținînd cont de rata inflației, nu se realizează nici o creștere a nivelului economic, dimpotrivă, asistăm chiar la o reducere a acestuia. Astfel, se adîncesc tot mai mult decalajele dintre state, se agravează sărăcia și mizeria a sute și sute de milioane de oameni din diferite zone și țări ale lumii".**

Datele furnizate de analiști sînt semnificative în acest sens. Astfel, potrivit expertului american Ruth Leger Sivard, în medie, țările în curs de dezvoltare au cheltuit în anul 1975 pe cap de locuitor 15 dolari pentru educație, 5 dolari pentru sănătate și 23 de dolari pentru scopuri militare, la un venit național global de 450 de dolari pe cap de locuitor. O asemenea repartizare, rezultat al cursei înarmărilor, care antrenează în spirala sa nu numai țări puternic industrializate, ci și țări sărace în care n-au fost încă rezolvate cerințele de viață elementare, demonstrează încă o dată iraționalitatea continuării acumulării de arme și armamente într-o lume și așa suprasaturată de arsenale militare și trupe.

Cifrele statisticilor, deși nu reflectă decît aspectul cantitativ, dau o imagine cutremurătoare a adîncirii decalajelor dintre state, a sărăciei cronice în care trăiesc milioane de oameni, fenomene la care contribuie într-o foarte mare măsură risipa fondurilor în scopuri distructive. Compararea datelor este elocventă, fiind de natură să stîrnească indignarea opiniei publice internaționale, să o determine la acțiuni hotărîte pentru stoparea cursei înarmărilor, pentru utilizarea în scopuri pașnice a fondurilor pe care aceasta le înghite. Cele 6 000 de miliarde de dolari cheltuiți în scopuri militare în perioada postbelică echivalează cu produsul național pe patru ani al unui număr de țări ce însumează o pătrime din populația globului ! Aceasta în timp ce în țările în curs de dezvoltare 3 miliarde de oameni sînt subnutriți, nu se bucură de asistență medicală corespunzătoare, sînt analfabeți și nu au acces la apă potabilă. Datele sînt necruță-

toare și în ceea ce privește proporția copiilor de vîrstă școlară care nu pot urma cursurile unor școli (50%) sau rata mortalității infantile, (care a ajuns la nivelul de 104 la o mie de nașteri). Pentru a vedea ce efect benefic ar avea îndreptarea fie și numai unei mici părți din bugetele militare în scopul diminuării acestor adevărate flagele ale lumii contemporane este de ajuns să arătăm că 4 miliarde de dolari ar fi suficiente pentru asigurarea hranei suplimentare necesare copiilor subnutriți din Asia, Africa și America Latină, iar plata școlarizării a 16 milioane de copii ar putea fi acoperită doar cu suma necesară construirii și dotării unui submarin de tipul „Trident".

Coordonată definitorie a epocii contemporane, revoluția științifică plătește și ea un greu tribut domeniului militar, ilustrat de cheltuirea în ultimele trei decenii, în scopuri militare, a 40% din fondurile destinate cercetării și dezvoltării științei. Conform statisticilor, jumătate dintre oamenii de știință din domeniul psihologiei și tehnicii lucrează în domeniul militar. Cît de mare este pierderea pentru economia mondială datorită consumării unei părți însemnate a capacității științifice a omenirii de către complexele militar-industriale se poate ușor deduce din faptul că aproximativ 500 000 de specialiști, adică peste 25% din potențialul științifico-tehnologic al lumii lucrează în activități cu caracter militar. Aceasta în timp ce oamenii de știință ar trebui să-și consacre eforturile soluționării unor probleme cardinale ale omenirii precum alimentația, energia, prevenirea și combaterea poluării, asigurarea accesului la surse de apă potabilă, construcția de locuințe, eradicarea bolilor epidemice. Disparitatea dintre fondurile învestite în scopuri militare și cele orientate spre domeniile sociale este uriașă și în țările în curs de dezvoltare în care, pentru prima categorie, se cheltuiesc de 40 de ori mai multe fonduri, în timp ce populația din aceste țări ia procentul cel mai mare de analfabeți, subnutriți, șomeri.

O influență dintre cele mai nocive o exercită dezvoltarea continuă a comerțului cu arme, unul dintre cele mai „efervescente" sectoare ale comerțului mondial. Nici un motiv moral sau umanitar nu pare a fi deajuns de puternic spre a diminua asiduitatea cu care firmele producătoare și exportatoare de armament și material militar urmăresc maximizarea profiturilor lor. Astfel, valoarea totală a comerțului mondial cu arme a ajuns la 22 miliarde dolari pe an. Fondurile cheltuite pentru achiziționarea de arme de către țările în curs de dezvoltare antrenate în cursa înarmărilor reduc în mod substanțial posibilitățile de investiții ale acestor țări, ceea ce are drept consecință directă menținerea la un nivel scăzut a ritmului creșterii lor economice. Pe lîngă aceasta, relațiile de credit cu țările dezvoltate — furnizoare de tehnologie avansată — sînt deteriorate în favoarea creditelor acordate pentru achiziționarea de arme, micșorînd, astfel, capacitatea lor de dezvoltare. Dar lanțul consecințelor negative este mult mai lung. Să amintim doar faptul că echipamentul militar modern livrat țărilor în curs de dezvoltare și care, după statistici americane a însumat între anii 1967-1976 trei pătrimi din totalul livrărilor mondiale, se repercutează direct în accentuarea violenței conflictelor dintre aceste țări. Se poate afirma, cu deplină îndreptățire, că întreaga politică a livrărilor de armamente, așa numitele „ajutoare militare", afectează dezvoltarea unor relații comerciale normale între state, creează bariere artificiale în calea unor schimburi reciproc avantajoase, ducînd, în ultimă instanță la stări de tensiune și încordare în raporturile interstatale.

Pesimismul cu care mulți economiști privesc posibilitățile depășirii actualei crize economice în deceniul în care am intrat este, în mare parte, datorat constatărilor privind menținerea cauzelor principale care au dus la aceasta și care o amplifică pe zi ce trece. Între acestea, sporirea în ritmuri rapide a cheltuielilor militare, ce depășesc uneori creșterea veniturilor naționale, se situează pe unul dintre primele locuri. Cu atît mai pertinentă apare sublinierea făcută de președintele **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat celui de al XII-lea Congres al partidului : **„Este evident pentru oricine judecă rațional că singura cale de ieșire din marile dificultăți ale crizei economice mondiale este promovarea fermă a unei politici economice bazate pe schimbarea radicală a raportului dintre cheltuielile pentru dezvoltare și cele pentru înarmare, pe orientarea folosirii preponderente a venitului național în scopul accelerării progresului economico-social al popoarelor, al creșterii nivelului lor de viață material și spiritual. Aceasta este o cerință obiectivă a asigurării mersului înainte al civilizației umane, a soluționării gravelor probleme economice și sociale care confruntă lumea contemporană".**

PROFUND atașată cauzei păcii, militînd activ pentru întreprinderea unor măsuri concrete de dezarmare, începînd cu unele măsuri parțiale a căror importanță este departe de a fi doar una simbolică, România a propus reducerea cheltuielilor militare cu cel puțin 10% pînă în 1985 și alocarea sumelor astfel economisite pentru satisfacerea nevoilor sociale din fiecare țară și pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, în proporție egală, pentru fiecare din aceste două scopuri pașnice. În ce o privește, țara noastră a luat unele măsuri concrete în această privință, reducînd cheltuielile militare din bugetele anilor 1979 și 1980 în vederea sporirii alocațiilor pentru copii, hotărîre ce a avut, după cum se știe, un puternic ecou internațional, fiind apreciată ca o inițiativă menită să stimuleze acțiuni similare de reducere a cheltuielilor destinate activităților militare. Asemenea măsuri de reducere a înarmărilor sînt de dorit cît mai frecvente și venind din partea cît mai multor state.

O deosebită însemnătate au, în această ordine de idei, propunerile României privind lichidarea bazelor militare străine, retragerea în interiorul frontierelor naționale a tuturor trupelor și armamentelor străine, reducerea efectivelor armate și armamentelor fiecărui stat, diminuarea activității blocurilor militare, desființarea lor simultană. Orice pas înainte pe calea spre adoptarea și înfăptuirea unor asemenea măsuri pe continentul european și, în general, în lume, ar avea un rol important, contribuind în mod substanțial la întărirea încrederii între state, la îmbunătățirea climatului politic general.

Deoarece primejdiile generate de cursa înarmărilor amenință toate statele, toate categoriile sociale ale populației, pe toți oamenii, indiferent de convingerile lor politice și religioase, iar povara cheltuielilor militare apasă tot mai greu pe umerii tuturor popoarelor, întreaga omenire este vital interesată în trecerea la acțiuni concrete, energice, perseverente pentru salvgardarea păcii, stăvilirea cursei armamentelor, în primul rînd, a celor nucleare, și revenirea la un climat de destindere și colaborare pașnică între statele lumii. În acest scop este necesar, în concepția partidului nostru, să facă totul pentru realizarea în fiecare țară, pe plan național, a colaborării între partidele comuniste, partidele socialiste și social-democrate între toate forțele politice democratice și progresiste. În același timp, partidul nostru apreciază că sînt imperios necesare eforturi susținute pentru realizarea solidarității și conlucrării pe plan internațional a tuturor forțelor interesate să contribuie la înlăturarea pericolului unei conflagrații mondiale, să pună capăt politicii de înarmare, politicii de revenire la războiul rece, să asigure triumful politicii de independență națională, de destindere, de dezarmare și pace : partidele comuniste, partidele socialiste și social-democrate, alte forțe și curente democratice, fără deosebire de convingeri filozofice și religioase, forțe politice din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cercuri largi ale opiniei publice internaționale. În acest cadru, trebuie acționat cu perseverență pentru consolidarea pe multiple planuri a solidarității internaționale a partidelor comuniste și muncitorești într-un spirit de stimă reciprocă, de respectare întocmai a normelor și principiilor de relații reafirmate cu mare claritate la Conferința de la Berlin a partidelor comuniste și muncitorești din Europa din anul 1976, punîndu-se accent pe intensificarea colaborării între partidele comuniste și evitîndu-se tot ce ar putea duce la adîncirea divergențelor sau deosebirilor de păreri, existente în anumite probleme.

În ceea ce o privește, țara noastră este hotărîtă să-și aducă, ca și pînă acum, contribuția efectivă la dezbaterea democratică și negocierea unor măsuri reale, concrete de dezarmare, în vederea înfăptuirii acestui deziderat vital al popoarelor lumii.

Pornind de la locul și rolul Europei în eforturile pentru reluarea cursului spre destindere, România acordă o deosebită importanță bunei pregătiri a reuniunii general-europene de la Madrid. Desigur, cea mai bună pregătire a acestei reuniuni ar constitui-o înlăturarea obstacolelor apărute în calea destinderii, eliminarea surselor de încordare, astfel încît reprezentanții autorizați ai celor 35 de state participante să se poată așeza la masa tratativelor într-o atmosferă degrevată de factorii majori de neînțelegere și confruntare. În acest spirit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna Marii Adunări Naționale, adresa tuturor statelor participante la Conferința de la Helsinki — între care unele se numără printre protagoniștii actualei competiții militare — chemarea vibrantă de a-și întări colaborarea în vederea pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să se soldeze cu rezultate pozitive, asigurînd în același timp toate statele și popoarele că și în viitor România socialistă nu va precupeți nici un efort pentru a contribui la edificarea unei Europe a păcii, înțelegerii și colaborării, la salvgardarea destinderii în întreaga lume.

Mesajul solemn pe care partidul și statul nostru l-au adresat, în spiritul celui mai autentic umanism, de la tribuna înaltului forum al comuniștilor români, exprimă convingerea fermă că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unit și hotărît, să preîntîmpine o catastrofă nucleară, să treacă la înfăptuirea unor măsuri reale și eficace de dezarmare, asigurînd astfel pacea pe planeta noastră spre binele și progresul întregii omeniri.

Leon TALPĂ

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna martie 1980

ÎN CURSUL lunii martie a.c., prețurilor internaționale ale produselor de bază au înregistrat o tendință generală de scădere, reflectînd atît încetinirea activității tranzacționale cît și a creșterii cursului dolarului american față de celelalte monede occidentale. Indicele agregat al prețurilor, calculat de I.E.M., pentru produsele de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România a scăzut, pe ansamblu, în luna martie a.c. cu 3,9%.

Prețurile au înregistrat cea mai pronunțată scădere la produsele alimentare (— 5,0%), în special sub influența diminuării cererii pentru import din partea unor țări principale consumatoare și a perspectivelor realizării unor recolte bune în actualul sezon în unele țări producătoare, ca de exemplu cereale în U.R.S.S. și soia boabe în Brazilia; în aceste condiții, prețurile au scăzut la zahăr și produse tropicale (—6,8%), la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—6,4%), cereale (—4,0%) și animale, carne și produse animaliere (—3,8%).

Prețurile la materii prime industriale au scăzut pe ansamblu cu 4,6 %, datorită slăbirii interesului pentru cumpărare, în special la : piei brute (—20,6%), cauciuc natural (—7,8%), lemn și produse din lemn (—5,7%), minereuri (—4,6%), fibre animale și vegetale (—3,5%) și metale (—3,3%).

Prețurile la combustibili au scăzut pe ansamblu cu 2,7% , au rămas staționare la țiței și au scăzut la produse petroliere (—3,0%), precum și la cărbuni și cocs (—5,6%).

Scăderea prețurilor la produse petroliere este atribuită interesului redus de cumpărare, datorită stocurilor ridicate existente la consumatori, în timp ce la cărbuni și cocs a fost influențată de creșterea cursului dolarului S.U.A. față de marca vest-germană (moneda în care sînt exprimate prețurile la aceste produse).

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1978-1979 ȘI FEBRUARIE-MARTIE 1980

1976-1977=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	febr.	mart.
INDICE GENERAL	1978	247,7	228,9	236,6
	1979	338,6a)	311,1a)	306,3a)
	1980		385,5	370,9
1. Produse alimentare	1978	191,8	180,2	188,0
	1979	223,2	205,5a)	207,5a)
	1980		254,9	242,1
- cereale	1978	187,7	168,3	178,5
	1979	231,1	206,2	209,2
	1980		245,9	236,0
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1978	201,6	173,2	193,3
	1979	237,0	231,7	235,5
	1980		224,5	210,1
- anim., carne și prod.animaliere	1978	175,5	173,5	176,4
	1979	200,1	186,2	187,8
	1980		224,4a)	215,9a)
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	231,8	229,4
	1979	250,0	216,3	216,7
	1980		402,1	374,8a)
2. Combustibili	1978	442,0	421,0	429,5
	1979	759,7	673,8	626,2
	1980		891,2a)	866,9a)
- cărbuni și cocs	1978	356,2	344,8	352,1
	1979	405,2	392,4a)	391,5a)
	1980		436,5a)	412,0
- țiței	1978	548,0	551,1	551,1
	1979	839,3	585,5	595,0
	1980		1407,2	1407,2
- produse petroliere	1978	479,6	441,8	454,3
	1979	1049,6	928,7	840,8
	1980		1106,1	1075,4
3. Materii prime industriale	1978	211,5	190,9	198,3
	1979	298,2a)	244,0a)	249,2a)
	1980		286,2a)	275,0a)
- minereuri	1978	137,1a)	131,8	132,7
	1979	160,1a)	143,7a)	148,3a)
	1980		172,5a)	164,6a)
- metale	1978	202,8	177,6	189,0
	1979	250,8	241,6a)	245,5a)
	1980		274,9a)	265,7a)
- cauciuc	1978	279,2	245,0	247,3
	1979	357,9	320,0	327,5
	1980		450,9	415,7
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	235,0	238,2
	1979	304,4	274,8a)	275,4a)
	1980		342,6a)	323,2a)
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	200,6	205,2
	1979	232,1	227,9	226,3
	1980		288,9	278,9
- piei	1978	247,7	208,6	203,6
	1979	389,7	376,4	479,1
	1980		286,8	227,7

a) Date provizorii pentru: vite vii, porci vii, miere, hulă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută.

Programe de dezvoltare

Thailanda — eforturi investiționale în noul buget

AFECTATA de criza țițeiului (materie primă obținută în proporție de 50% din import), precum și de situația politică complexă din Asia de sud-est, dezvoltarea economică a țării — în condițiile în care Thailanda face parte din categoria țărilor slab dezvoltate, cu un venit pe locuitor de cca. 600 dolari în 1979 — a întîmpinat și se consideră că va întîmpina dificultăți și în viitorii ani. Conform unor estimări ale Băncii Naționale thailandeze, situația prezentă se va menține încă cel mult 2—3 ani pînă la realizarea unor noi proiecte de investiții. Preocuparea de bază a noului guvern instalat în martie a.c. se va canaliza în direcția reducerii inflației și a mobilizării de resurse financiare adecvate necesităților crescînde impuse de investițiile efectuate în agricultură, ramurile industriale de bază și infrastructură.

Noul buget pentru 1980 acordă atenție primordială dezvoltării agriculturii, industriei și educației. În acest context principalele obiective ale programului de dezvoltare se referă la promovarea agroindustriei, creșterea productivității agricole, stabilizarea prețurilor la orez, soia, arahide, bumbac, cauciuc, la un nivel care să acopere cheltuielile de producție, constituirea unor stocuri tampon pentru principalele produse agricole, dezvoltarea sectorului energetic pentru reducerea dependenței față de țițeiul importat, fundamentarea dezvoltării industriale prin planuri pe termen mediu și lung, revizuirea sistemului fiscal în vederea promovării exportului, etc. Principalele proiecte economice în programul de investiții sînt : construirea portului de mare tonaj de la Sattahip, extinderea aeroportului Don Muang, deschiderea unei mine de lignit la Mal Moh, valorificarea gazelor naturale din Golful Thailandei, construirea unei rafinării de zinc electrolitic, construcția unui complex integrat pentru valorificarea fierului spongios, construirea unor fabrici de motoare, ciment, îngrășăminte fosfatice.

Valoarea principalelor obiective demarate în perioada 1977—1979 (primii ani ai actualului plan cincinal 1977—1981) reprezintă circa 1/3 din volumul cheltuielilor pentru dezvoltare pe ansamblul cincinalului, iar realizarea acestor proiecte se efectuează în proporție de 98% în cadrul unor societăți mixte.

În ce privește relațiile economice dintre România și Thailanda, acestea au fost constituite, pînă în 1979, în principal din schimburile de mărfuri. În luna mai 1979 au fost semnate primele două acorduri de cooperare, care se referă la constituirea societății mixte româno-tailandeze și la înființarea unei societăți mixte pentru producția de aspirină. Schimbul reciproc de mărfuri a fost constituit în partea sa majoritară din produse chimice la exportul românesc și din materii prime (cositor, cauciuc) la importul din Thailanda.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

CARACTERISTICA de ansamblu a săptămînii 14—18 IV 1980 a constituit-o continuarea deprecierii **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Redresarea temporară a dolarului din zilele de 15 și 16 aprilie a.c. a fost datorată mai ales unor factori tehnici (realizarea cîștigurilor și respectiv „înghețarea" pierderilor, după amplele mișcări de cursuri din zilele anterioare), pentru ca spre sfîrșitul perioadei dolarul să fie supus din nou presiunilor „à la baisse", terminînd intervalul analizat la nivele inferioare încheierii din 11 aprilie.

Francul belgian, beneficiar și al unor dobînzi mai ridicate comparativ cu a monedelor partenere la sistem s-a repreciat pe ansamblul săptămînii cu 1,5%, situîndu-se pe 18 IV la circa 29,85 franci / 1 dolar, față de 30,30 franci / 1 dolar pe 11 IV 1980. Reducerea deficitului comercial al Marii Britanii la numai 176 milioane lire sterline în luna martie a.c. a avut o influență pozitivă asupra cursului **lirei sterline,** care cota la încheierea săptămînii la 2,2250 dolari / 1 liră, comparativ cu 2,1935 dolari / 1 liră încheierea de referință (repreciere cu 1,4%). Eforturile autorităților mipone de a reduce masivul deficit al balanței comerciale din ultimul an fiscal au influențat favorabil și situația **yenului** pe piață, care era tranzacționat pe 18 IV 1980 la circa 248,50 yeni / 1 dolar, cu 1,3% peste nivelul din 11 IV 1980 de 251,65 yeni / 1 dolar. **Marca vest-germană** și **francul francez** au înregistrat pe ansamblul intervalului analizat nivele apropiate de repreciere (circa 1,2%), cotînd la închidere 1,8550 mărci / 1 dolar (1,8780 mărci / 1 dolar pe 11 IV 1980) și respectiv 4,3050 franci / 1 dolar (4,3550 franci / 1 dolar pe 11 IV 1980).

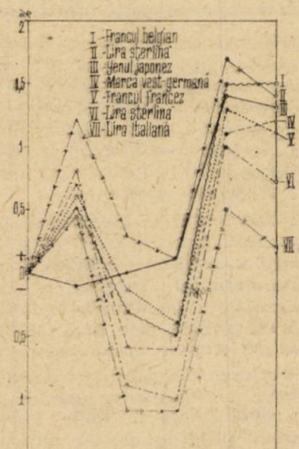

Francul elvețian, care a trebuit să suporte și creșterea deficitului comercial al Elveției pe luna martie a.c. la 1,23 miliarde franci, comparativ cu 1,1 miliarde franci cu o lună în urmă, s-a repreciat în această săptămînă cu 0,7% — 1,7350 franci / 1 dolar pe 18 IV, față de 1,7470 franci / 1 dolar închiderea de referință. Cotația **lirei italiene** de 871 lire / 1 dolar de la închiderea perioadei analizate reprezintă o repreciere de 0,2% față de cea a săptămînii precedente de 873 lire / 1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat mișcări destul de accentuate, în special la eurodolari, a căror cotație de la sfîrșitul perioadei de 16,675% era cu 1,75% sub cea din 11 IV 1980 ; euromarca vest-germană se situa la 9,5% (scădere cu 0,375%), iar eurofrancul elvețian la 7,5% (scădere cu 0,125%).

Prețul **aurului** la Londra, după o creștere la începutul intervalului de pînă la 532,80 dolari / uncie (primul fixing din 14 IV 1980), a evoluat apoi pe o linie descendentă aproape continuă, astfel că al doilea fixing din 18 IV 1980 de 515,60 dolari / uncie era cu 15 dolari / sub cel corespunzător din 11 IV 1980 de 530,50 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 14—18 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 11 IV a.c.

Raporturile de schimb şi cerinţe ale schimbării structurilor economice (II)

Necesitatea unor modificări structurale în ţările în curs de dezvoltare

STAREA ACTUALĂ A LUCRURILOR şi tendinţele existente în economia mondială, nu mai pot fi lăsate să se perpetueze în direcţii asemănătoare celor anterioare. Potrivit calculelor efectuate de M. Mesarovič şi E. Pestel, ca şi de J. Tinbergen, cu privire la reducerea decalajelor de dezvoltare în viitoarele 4—5 decenii, orice întîrziere în demararea creşterii economice a ţărilor subdezvoltate face ca aceasta să devină tot mai costisitoare pentru întreaga omenire, avîndu-se în vedere strînsa legătură şi intercondiţionare a fenomenelor sociale, economice şi naturale din întreaga lume [1]). Întîrzierea constituie un adevărat bumerang nu numai pentru lumea subdezvoltată, ci şi pentru cea dezvoltată.

Fără a nega necesitatea şi utilitatea ajutorului internaţional pentru rezolvarea problemelor dezvoltării, curentele dominante din gîndirea economică a ţărilor în curs de dezvoltare subliniază că schimbările economice structurale sînt predominant determinate de eforturile proprii ale naţiunii pentru realizarea unor ritmuri superioare de dezvoltare, pentru diversificarea şi modernizarea economiei naţionale. „Desigur, — subliniază preşedintele **Nicolae Ceauşescu** — accelerarea progresului economico-social trebuie să aibă la bază, în primul rînd, munca, eforturile fiecărui popor şi naţiuni" [2]).

În multe ţări, în deceniile de dominaţie colonială şi neocolonială, s-a desfăşurat, potrivit expresiei prof. M. Maliţa, un proces de fasonare a structurilor de producţie în interesul ţărilor industrializate, iar decalajele ţăriior subdezvoltate faţă de cele dezvoltate au continuat să se adîncească. De asemenea, structurile de clasă şi cele de proprietate din agricultură şi industrie, în care se împletesc relaţii capitaliste cu vestigii ale relaţiilor de tip feudal şi cu instituţii şi practici tradiţionale depăşite, creează blocaje în calea modernizării structurilor economice şi sociale în ţările subdezvoltate, cu atît mai greu de înlăturat cu cît — după cum am arătat înainte — conjuncturа economico-financiară pe piaţa mondială evoluează defavorabil pentru marea majoritate a ţărilor în curs de dezvoltare.

În materie de dezvoltare industrială extrapolarea tendinţelor din ultimul timp prefigurează un tablou îngrijorător, deoarece în anul 2000 ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industriei prelucrătoare pe plan mondial ar putea să crească la numai 13,5%, faţă de 9% în 1960, în timp ce ponderea populaţiei acestora în totalul populaţiei mondiale ar spori de la 62% la 71% [3]). Situaţia nu este mai favorabilă nici în privinţa realizării obiectivelor propuse pe plan internaţional. De exemplu, în timp ce obiectivul fixat de Naţiunile Unite pentru cel de-al doilea „Deceniu al dezvoltării" era ca între 1970 şi 1980 produsul naţional brut al statelor în curs de dezvoltare să înregistreze un spor mediu anual de 6%, se apreciază că ele vor atinge în medie numai 5,3%, iar în cele mai sărace dintre ele, care simt nevoia cea mai acută de dezvoltare, rata anuală se va cifra la numai 3,4% [4]).

Din analiza obiectivelor generale cuprinse în programele de dezvoltare, a modului cum se îndeplinesc acestea, rezultă că — lăsînd la o parte intervenţia unor fenomene imprevizibile, cu influenţe adînci asupra evoluţiei economiei ţărilor subdezvoltate — nereuşitele se datorează, între altele, şi faptului că nu se iau în măsura necesară în considerare realităţile economice şi sociale specifice fiecărei ţări, că se fac încercări de a aplica metode şi instituţii economice improprii sau insuficient adaptate condiţiilor locale, că teoria economică manifestă o rămînere în urmă în ceea ce priveşte studierea şi recomandarea celor mai adecvate măsuri ce ar urma să fie întreprinse în ţările în curs de dezvoltare pe linia schimbării şi modernizării structurilor lor economice.

Căi de schimbare a structurilor economice

ELABORAREA strategiei corespunzătoare pentru atingerea acestui scop este în mare măsură condiţionată de abordarea judicioasă a două probleme esenţiale, şi anume : a) crearea premiselor politice, sociale şi economice necesare şi b) alegerea căilor adecvate de transformare a structurii economice.

Din experienţa a numeroase ţări în curs de dezvoltare, inclusiv cea a României, care a desfăşurat o intensă şi concludentă activitate privind schimbarea şi modernizarea structurilor economice, rezultă că printre cele mai importante premise ce trebuie create se numără :

— înscrierea necesităţii şi a căilor de schimbare a structurilor (ca un proces politic revoluţionar de mare importanţă) într-un program politic naţional de lungă perspectivă, elaborat de forţele progresiste şi desfăşurat pe etape, în conformitate cu posibilităţile oferite de contextul social-economic şi politic ;

— promovarea, ca obiectiv fundamental în cadrul programului de structurare a economiei, a cerinţei de a asigura şi consolida independenţa politică şi economică a ţării ;

— elaborarea şi realizarea programului de structurare pe diferite verigi economice şi organizatorice — de la cele locale pînă la cele centrale — de către organe politice care să reprezinte interesele maselor largi populare ;

— stabilirea unor obiective prioritare, eşalonate în timp, care să ia în considerare atît necesităţile economice şi sociale cele mai stringente cît şi posibilităţile reale ale economiei naţionale ;

— realizarea de reforme economice, sociale şi instituţionale (reformă agrară, crearea unor instituţii de asistenţă socială, naţionalizarea unor sectoare importante ale economiei — bănci, întreprinderi miniere etc.) în interesul populaţiei muncitoare sărace şi înlăturarea treptată a inechităţilor economice şi sociale, paralel cu întărirea rolului sectorului public şi cu crearea unei reţele largi de învăţămînt de toate gradele ;

— cuprinderea în programele economice a următoarelor obiective principale : ocuparea forţei de muncă disponibile, punerea în evidenţă şi valorificarea superioară a resurselor naturale existente, diversificarea treptată a economiei şi dezvoltarea prioritară a acelor ramuri care asigură un grad mai înalt de antrenare a celorlalte ramuri şi promovarea progresului tehnic în toate sectoarele, în condiţiile dezvoltării echilibrate a întregii economii naţionale ;

— asigurarea creşterii nivelului de trai material şi cultural al populaţiei într-un asemenea ritm, încît să sporească continuu gradul de folosire a forţei de muncă existente şi capacitatea ei productivă, să se ridice nivelul general de civilizaţie.

Toate acestea au menirea de a asigura un cadru larg şi organizat, construit într-o viziune de perspectivă, pentru desfăşurarea procesului de schimbare şi modernizare a structurilor economice. La alegerea căilor de dezvoltare a acestora trebuie avute în vedere — la nivele diferite de agregare — structura fizică a sectoarelor, rolul lor în economie, strînsa interdependenţă a ramurilor şi mărirea efectelor de antrenare a acestora în cadrul complexului structural general, precum şi necesitatea asigurării unui echilibru dinamic în cursul dezvoltării şi modernizării structurilor.

În legătură cu acţiunile practice de politică economică se ridică numeroase probleme importante, de principiu, unele din ele încă controversate, ca de exemplu acumularea şi investiţiile, priorităţile în dezvoltarea ramurilor în-

---

[1]) Vezi M. Mesarovič, E. Pestel, Omenirea la răspîntie, Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 65—73 ; J. Tinbergen, Two „Clubs of Rome", referat ţinut la Simpozionul „Spre o viziune globală a problemelor umane", Tokio, 1973.

[2]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 39.

[3]) U.N., World Industry since 1968 : Progress and Prospects, New York, 1979.

[4]) U.N.C.T.A.D., Annual Report, Geneva, 1979.

dustrie-agricultură, valorificarea resurselor naturale, căile folosirii forței de muncă disponibile și alegerea tipului de progres tehnic adecvat situației în acest domeniu etc.

Pentru a se asigura depășirea stării de subdezvoltare și schimbarea structurilor economice existente sînt necesare rate de investiții mai ridicate, prin adoptarea unor politici economice care să garanteze materializarea lor, în cadrul celui de al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare fiind recomandată o cotă de acumulare brută de cel puțin 20%. Totuși, trebuie subliniat că, potrivit calculelor efectuate în cadrul unor studii O.N.U., nici chiar aceste rate nu ar rezolva problema subdezvoltării, întrucît ar asigura ritmuri anuale de creștere a produsului intern brut de numai 4—6%, deci insuficiente, experiența unor țări, — printre care și România, relevînd că ritmuri de creștere mai mari — de 7—8% — necesită rate ale investițiilor de aproximativ 30%. Or, datele statistice atestă că în anii 1960—1975 fondurile alocate pentru investiții brute au reprezentat — în medie pe toate țările în curs de dezvoltare — 18% din produsul lor intern brut. În cadrul acestei categorii de țări, însă, acele țări care au cel mai ridicat venit național pe locuitor au înregistrat o rată a investițiilor de 23,8% în timp ce la grupul țărilor cu venitul pe locuitor cel mai scăzut rata a fost de numai 14,4%.

Pe lîngă necesitatea sporirii ratei acumulării, pentru a realiza o accelerare a ritmului creșterii lor economice, țările în curs de dezvoltare trebuie să mai rezolve o seamă de probleme importante, cum sînt : asigurarea unei structuri fizice adecvate a investițiilor și repartizarea judicioasă a acestora pe ramuri și în teritoriu, antrenarea populației într-o proporție mai mare la activitatea economică, înfăptuirea unei repartizări echitabile a veniturilor, lărgirea gamei produselor fabricate și ridicarea gradului de competitivitate a celor destinate exportului ș.a. Totodată, în țările în curs de dezvoltare trebuie creat climatul optim pentru punerea în valoare a investițiilor, constînd din edificarea infrastructurilor necesare, asigurarea noilor activități cu forță de muncă de calificare corespunzătoare, pregătirea pieței pentru absorbția produselor industriale, efectuarea pregătirilor cuvenite pentru asimilarea noilor tehnologii ș.a.m.d.

Priorități în schimbarea structurilor economice și tehnologice

ÎN MAJORITATEA țărilor în curs de dezvoltare ocuparea forței de muncă disponibile figurează drept unul dintre principalele obiective social-economice, fapt care apare pe deplin justificat, deoarece în cazul unei treimi din aceste țări șomajul urban a ajuns să reprezinte 15% din forța de muncă, iar utilizarea parțială a forței de muncă a atins proporții și mai mari. În asemenea împrejurări, adeseori se preconizează ca remedii dezvoltarea prioritară a unor sectoare mari consumatoare de muncă (iar în cadrul acestora a ramurilor industriei grele care valorifică resursele minerale și asigură înzestrarea economiei cu mijloace de producție necesare), a acelor ramuri de activitate și tipuri de tehnologii care reclamă investiții reduse de capital, solicitînd în schimb un mare volum de muncă.

Punînd în comparație sectoarele producției materiale — primar și secundar — cu sectorul serviciilor din punctul de vedere al gradului de absorbție a forței de muncă, a capitalului și a materialelor, precum și în privința contribuției la creșterea veniturilor populației (inclusiv la creșterea venitului național *), ar apărea mai avantajoasă dezvoltarea prioritară a serviciilor. O analiză cît de sumară arată însă că această cale nu este permisă și nici posibilă fără creșterea producției de bunuri fizice în agricultură și în industrie. Într-adevăr, în economia națională sferele schimbului și distribuției vin doar ca o prelungire a sferei producției pentru a se ajunge la sfera consumului — actul final al întregii activități economice. Toate activitățile organizate pentru realizarea schimbului, distribuției și consumului — formînd, la un loc, sectorul serviciilor — ajută la desăvîrșirea producției și a scopului final al acesteia. Întregul sector al servicilor este creat și funcționează ca un derivat al activității producției fizice. De aceea, de exemplu, S. S. Park denumește serviciile „satelit" al activității de producție [5]), volumul activităților privind serviciile putînd fi dezvoltat numai în strînsă legătură cu volumul producției, cu nevoile reale ale societății în acest domeniu.

În ceea ce privește raportul dintre cele două ramuri de bază — agricultura și industria — ale sectorului producției materiale, a devenit unanim acceptată cerința asigurării unui echilibru între dezvoltarea industrială și cea agricolă printr-o distribuire judicioasă a investițiilor, industria exercitînd un important efect dinamizator pentru schimbarea structurii tradiționale, înapoiate a agriculturii și a celorlalte ramuri din țările în curs de dezvoltare.

Mai ales în țările cu nivelul cel mai scăzut de dezvoltare, agricultura este ramura de bază care susține industrializarea, îndeosebi în faza demarării. Realizările obținute în agricultură au o influență hotărîtoare asupra creșterii economice, întrucît — pe calea exportului de produse agricole — se obțin mijloacele necesare procurării din import a mașinilor, utilajelor, materiilor prime etc. destinate dezvoltării industriei, precum și bunurile de consum pentru nevoile populației. La rîndul său, industria se cere structurată astfel încît să susțină și modernizarea agriculturii și creșterea productivității sale după un program eșalonat în timp, ținînd seama de stadiile progresive ale dezvoltării sale.

Cu toate că problemele majore ale industrializării țărilor în curs de dezvoltare au fost de mult delimitate și în bună măsură lămurite, totuși unele dintre ele comportă încă discuții, mai ales cînd se fac referiri la aspecte specifice, ca — de exemplu — relația dintre nivelul de dezvoltare economică, structura industriei și valorificarea resurselor respective.

Considerăm că, atît timp cît dezvoltarea unor ramuri atrage după sine, în anumite proporții, dezvoltarea altor ramuri și atîta timp cît trebuie folosită la maximum experiența de producție existentă, precum și resursele locale (naționale), iar nivelul tehnologic este încă foarte scăzut, se manifestă necesitatea efectuării unei balanțe între ceea ce este necesar în prezent și în perspectivă și ceea ce este posibil de făcut în condiții reale date pe diferite faze ale dezvoltării. În primele stadii ale demarării industriale apare oportun și posibil din punct de vedere tehnologic să se pună accentul pe ramurile industriale care asigură creșterea producției destinate consumului productiv interramuri, a celei pentru export, pentru consum individual și pentru investiții, mai ales sub forma de materiale de construcții. În următoarele stadii devine evidentă necesitatea de a trece pe primul plan înzestrarea tehnică a producției, ceea ce impune o dezvoltare corespunzătoare a ramurilor producătoare de mașini, utilaje și instalații, ca și a ramurilor furnizoare de materii prime și a industriei energetice.

Tot referitor la orientarea controversată a structurii industriale în țările în curs de dezvoltare, cele mai puternice argumente pledează pentru luarea în considerare a condițiilor specifice privind disponibilitățile de resurse, a necesității trecerii treptate la valorificarea lor superioară. Adevăratul reper în orientarea structurilor de producție și tehnologice din punctul de vedere al consumului de resurse îl reprezintă însă fenomentul de antrenare și de interconditionare pe care-l pot declanșa. Deci, pentru alegerea producției ce trebuie promovată cu prioritate pentru a economisi capitalul sau alte resurse deficitare (de exemplu, energia) este necesar să se calculeze și să se ia în considerare nu coeficienții de consum direcți, ci așa numiții coeficienți de consum totali care reprezintă consumurile cumulate de resurse pe o unitate de produs final. Pentru aceasta pledează nu numai faptul că la multe ramuri multiplicatorii ating un nivel foarte ridicat, ci îndeosebi considerentul că rangurile ramurilor și produselor sînt cu totul diferite la coeficienții totali față de coeficienții direcți. [6])

În țările cu rezerve însemnate de minerale utile, cu condiții favorabile de extracție, se pune problema unei dezvoltări mai accentuate nu numai a sectorului extractiv, ci și a ramurilor industriei prelucrătoare, inclusiv a celor conexe, care să asigure prelucrarea pe stadii cît mai înalte a resurselor. Aceasta cu atît mai mult cu cît situația actuală nu este deloc satisfăcătoare, cea mai mare parte a capacităților de prelucrare industrială, mai ales cînd este vorba de procese adîncite de prelucrare, fiind amplasată în țările dezvoltate.

*) În cazul în care se adoptă metodologia de calcul a venitului național, care include și serviciile neproductive.

[5]) S. S. Park, Growth and Development. A Physical Output and Employment Strategy, London, Martin Robertson, 1977, pag. 39.

[6]) Vezi Emilian Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, București 1978 ; A. Iancu, R. Burbea și colab., Consumul energetic și structura producției, Ed. Academiei R. S. România, București 1979 ; A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihăilescu, M. Giuvelea, Resursele și structura producției, Ed. Academiei R. S. România, București (în curs de apariție) ; International Bank for Reconstruction and Development, The Employment Impact of Industrial Investment : A Preliminary Report World Bank Staff Working Paper nr. 255, iunie 1977.

Tocmai acest fapt face, de exemplu, ca ponderea cea mai ridicată a exporturilor să fie formată la țările în curs de dezvoltare din materii prime și materiale brute prelucrate, iar la țările dezvoltate din produse finite complexe. [7])

În ultimul timp au apărut unele tendințe care favorizează extinderea activităților de prelucrare industrială în țările în curs de dezvoltare, printre care scumpirea în țările industrializate a terenurilor pentru amplasarea obiectivelor economice și ridicarea volumului specific al cheltuielilor de investiții și curente sub efectul măsurilor de prevenire a poluării mediului înconjurător (mai ales în regiunile urbane aglomerate), creșterea riscului în cazul investițiilor bazate pe importul de materii prime și combustibil ș.a. Asemenea condiții, dar mai ales conștiința tot mai clară a necesității valorificării resurselor în interesul lor propriu, fac ca țările în curs de dezvoltare să treacă la dezvoltarea unor ramuri industriale cu procese de prelucrare mai adîncite, multe din aceste țări adoptînd o politică fermă în această direcție.

Interesul crescînd al țărilor în curs de dezvoltare față de extinderea și adîncirea prelucrării pe plan intern a resurselor lor naturale decurge din faptul că aceasta are ca efect sporirea valorii la aceeași cantitate de materie primă utilizată și mărirea veniturilor lor valutare, ca urmare a îmbunătățirii sortimentului producției destinate exportului. Astfel, în ipoteza că toate materiile prime exportate de țările în curs de dezvoltare în 1976, pentru care a fost încasată suma de 30 miliarde de dolari, ar fi fost supuse unei prelucrări industriale superioare și comercializate ca produse finite, grupa respectivă de țări ar fi încasat suplimentar circa 170 miliarde de dolari. [8])

Efortul țărilor în curs de dezvoltare de a adăuga cît mai multă valoare resurselor lor naturale prin adîncirea gradului de prelucrare se cere a fi susținut pe planul relațiilor economice internaționale prin promovarea unei politici comerciale care să asigure o remunerare justă a exporturilor lor. Este vorba, în speță, de recuperarea — prin prețul obținut — a cheltuielilor medii de producție și a întregii valori medii adăugate, de compensarea pierderilor cauzate de eroziunea puterii de cumpărare a principalelor valute liber convertibile ș.a. Potrivit opiniei experților din țările în curs de dezvoltare, în cazul resurselor nereînnoibile prețurile juste ar trebui să includă cote reprezentînd realizarea de investiții care să compenseze pierderile de substanță prin exportul materialelor în stare brută. Totodată, se impune înlăturarea barierelor în calea schimburilor comerciale, privită ca o măsură directă în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare ținînd seama de intensificarea protecționismului în ultima perioadă de timp.

ANGAJATĂ în realizarea unor ample programe de modernizare a economiei naționale, aprobate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, în vederea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerii în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie, România promovează o politică fermă de îmbunătățire a sistemului relațiilor economice internaționale actuale. Este cunoscut rolul activ al țării noastre în inițierea și sprijinirea acțiunilor și măsurilor concrete ale unor organisme specializate ale O.N.U. urmărind realizarea programelor de dezvoltare economică a țărilor în curs de dezvoltare prin valorificarea resurselor lor naturale și adîncirea proceselor de prelucrare industrială, participarea ei constructivă la negocierile pe plan internațional pentru constituirea unor fonduri comune sau stocuri în vederea înlăturării fluctuației prețurilor la materiile prime de bază, precum și al alte acțiuni menite să contribuie la întărirea rolului O.N.U. în soluționarea practică a problemelor economice vitale ale omenirii, la instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

dr. Aurel IANCU

[7]) U.N. World Industry since 1969 : Progress and Prospects, United Nations, New York, 1979, p. 183, 199.

[8]) E. Crouzet, Industrialisation, commerce et développement, Revue Tiers-Monde, Tome XVIII, iulie-septembrie 1977, p. 534.

Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic

(Urmare din pag. 24)

Domeniul și tema	Descoperirea principiului		Oportun. econ. a aplicării		Utilizarea pe scară largă	
	1975	1978	1975	1978	1975	1978
— Organe artificiale	1975	1978	1990	1982	2010	2000
— Imunizarea împotriva virușilor	1975	1988	1987	1988	2005	1990
— Vindecarea cancerului	1995	1985	2005	1990	2010	1990
— Model al organismului uman pentru testarea medicamentelor	2000	2000	2005	2002	2020	2005
— Crearea formei primitive de organism viu, artificial	1980	1990	1990	1992	2010	1992
— Ochi artificial, capabil să „vadă"	1975	1981	1990	2000	1995	2000
— Înlocuitor eficace al sîngelui	1975	1983	1985	1983	1988	1985
— Dirijarea eficientă a proceselor de odihnă și somn	1975	1990	1981	2000	1985	2000
— Biopreparate pentru tratarea maladiilor psihice	1977	1990	1986	2005	1993	2010
— Folosirea preparatelor chimice în domeniul ingineriei genetice pentru modificarea unor caracteristici ereditare	1979	2000	1987	2000	1995	2000
— Prevenirea eficientă a cancerului	1985	1990	1991	1992	1995	2000
— Schimbarea sexului fetusului în perioada de gestație	1985	1992	1989	1992	1995	1992
— Reducerea considerabilă a defectelor congenitale și ereditare	1982	1980	1986	1990	1991	2000
— „Hibernarea" la om	2000	2000	2010	2010	2010	2010
— Imunizarea împotriva radiațiilor	1990	2000	2000	2000	1995	2000
— Metode chimice de dirijare a procesului de îmbătrînire	1985	1990	1985	2000	1992	2000
— Prelungirea duratei medii de viață pînă la 100 de ani	1990	2000	2005	2005	2005	2005
— Preparate medicamentoase pentru ridicarea permanentă a nivelului intelectual	1990	1992	1995	1992	2000	1992
— Creșterea de organe pe cale artificială	2005	2050	2010	2075	2020	2100
— Ingineria genetică a omului	1995	1992	1995	1995	2010	2000
— Perfecționarea tratamentului stomatic al maladiilor diabetice	1980	1990	1982	1990	1987	1990
— Perfecționarea proceselor de învingere a incompatibilității țesuturilor în cazul transplantului de cord	1982	1989	1982	1995	1985	1995
— Înlăturarea pe cale radiologică a cancerului pulmonar	1975	1970	1977	1976	1985	1990
— Preparate medicale de folosință îndelungată pentru prevenirea dezvoltării cancerului	1985	1985	1986	1990	1995	2000
— Sistem de stabilire directă a contactului între M.E.C. și creier	1995	1994	2005	2000	2015	2000

GLOSAR

Credit [I]

TERMENUL de credit este utilizat cu mai multe sensuri, după cum este vorba de comerț (credit de furnizor, credit de cumpărător), de contabilitate (credit ca antonim al debitului), de legislația fiscală, financiară etc.

Baza economică a creditului o formează „relațiile prin care înstrăinarea mărfii este separată în timp de realizarea prețului ei" (K. Marx). Domeniul în care creditul constituie operația cea mai frecventă este activitatea bancară. În cadrul acestei activități, creditul îndeplinește în primul rînd o funcție distributivă : el apare ca un sistem de relații între întreprinderi și bănci, cu ajutorul căruia mijloacele bănești ale întreprinderilor, devenite temporar disponibile în conturile bancare ale acestor întreprinderi, ca și cele ale sistemului financiar care se eliberează, de asemenea, temporar în cursul operațiilor acestui sistem, devin, în urma mobilizării lor de către bănci, resurse ale sistemului de credit și sînt folosite prin redistribuire la acordarea de credite economiei.

Pe lîngă funcția distributivă, creditul îndeplinește și funcția de emisiune, de injectare a unui volum suplimentar de bani în economie, alcătuind de fapt principalul volum de mijloace de plată din circuitele economice. Funcția de emisiune a creditului este indispensabilă într-o economie dinamică, în care activitatea de producție și circulație are nevoie de un volum tot mai mare și în același timp de un volum elastic de mijloace bănești. Sursa mijloacelor suplimentare necesare în urma intrării în circuit a unor noi valori care se distribuie și redistribuie în procesul economic este creditul : „Politica de credit a băncii constituie în același timp și politica ei de emisiune" (Z. V. Atlas).

Utilizarea creditului ca instrument de creație monetară și implicit de reglare a dinamicii producției și circulației poate constitui germenul unui dezechilibru în economie. Pentru ca emisiunea suplimentară de bani prin intermediul creditului să sprijine efectiv economia este necesar : (a) să existe mijloace de producție și forță de muncă disponibile ; (b) rezultatul final — produsul — să aibă o desfacere asigurată; (c) recuperarea sumei acordate să fie efectuată într-un termen scurt. Altfel, utilizarea funcției de emisiune a creditului poate degenera într-un dezechilibru inflaționist în economie („inflație de credit"). „Sistemul de credit grăbește dezvoltarea materială a forțelor productive și stabilirea pieței mondiale, a căror creare ca baze materiale ale noii forme de producție pînă la un anumit nivel constituie sarcina istorică a modului de producție capitalist. În același timp, creditul accelerează izbucnirile violente ale acestor contradicții, crizele și în consecință elementele de dezvoltare ale vechiului mod de producție" (K. Marx).

Într-o serie de țări capitaliste, stagnarea economică și fenomenele de criză au fost adeseori combătute printr-o politică a „banilor ieftini", adică printr-o largă utilizare a funcției de emisiune a creditului și prin practicarea unor dobînzi reduse, atrăgătoare. Numeroasele cazuri de stagflații (existența concomitentă a stagnării și inflației) sau chiar de slumpflație (existența concomitentă a inflației) au dovedit în ultima vreme cu o deosebită claritate că fără existența unor condiții favorabile, utilizarea expansionistă a creditului nu duce la însănătoșirea economiei.

Criza monetară specifică deceniului opt, caracterizată îndeosebi prin deprecierea inflaționistă a banilor, a fost datorată în mare măsură exagerărilor comise de aparatul bancar din țările capitaliste în utilizarea funcției de emisiune a creditului.

C. K.

Export industrial

Virgil Enășescu, Iași — Ancheta statistică la care vă referiți a fost efectuată de Ministerul francez al Industriei, de aceea ea privește numai exportul de produse industriale. Ea a permis constatarea că peste jumătate (mai precis 52%) din întreprinderile industriale cu peste 10 salariați exportă. În cazul întreprinderilor cu peste 200 salariați, ponderea celor exportatoare ajunge la 90%, proporția cu dimensiunea întreprinderii.

Gradul de concentrare a exporturilor industriale este și mai ridicat decît cel al producției. Astfel, primele 100 firme exportatoare asigură 56% din volumul exporturilor, în vreme ce cele mai mari 100 firme asigură numai 44% din cifra de afaceri a industriei franceze. Întreprinderile mici și mijlocii (cu sub 500 salariați) independente de marile grupuri industriale și financiare realizează numai 12% din totalul exporturilor. Ancheta respectivă a mai permis constatarea că șapte ramuri industriale asigură peste jumătate din exportul total (industria automobilului, industria chimică de bază, a echipamentelor industriale, siderurgia, industria aeronautică, electronică și industria textilă).

În sfîrșit, a mai rezultat că întreprinderile cu o participare a capitalului străin de cel puțin 20% înregistrează o pondere mai redusă a exportului (17,9%) în totalul vînzărilor lor comparativ cu firmele cu capital integral francez (23,2%), fenomenul fiind cel mai vizibil în cazul firmelor mari, cu peste 500 salariați. El se explică prin însăși rațiunea pătrunderii capitalului străin, anume aceea de a cuceri din interior o parte cît mai mare a pieței interne.

O pondere de 47,6% din exportul industrial al Franței se efectuează în țările Pieței comune, 15% în Africa, 14% în restul Europei occidentale, iar cîte 5% în S.U.A. și în țările socialiste. Se constată că cu cît o piață este mai îndepărtată cu atît întreprinderile mici sînt mai puțin prezente la exportul pe piața respectivă.

Morbiditatea și subdezvoltarea

Nicolae Vătămanu, Cluj-Napoca — Interesul sporit acordat de Banca mondială problemelor ocrotirii sănătății și în special laturii preventive a acestei activități — prin trecerea la finanțarea directă a unor proiecte în domeniul sanitar — își găsește izvorul și în implicațiile economice ale morbidității ridicate din țările slab dezvoltate, fenomen care reprezintă o veritabilă frînă în procesul eradicării subdezvoltării. „Boala, constată un recent studiu al B.I.R.D. consacrat acestei teme, întrerupe activitățile normale timp de circa o zecime din durata vieții oamenilor în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. Maladiile recurente întrerup activitatea economică în perioade adeseori critice, precum cea a însămînțărilor și recoltatului... Bolile cronice și care debilitează organismul reduc posibilitățile oamenilor de a se concentra, capacitatea elevilor și studenților de a învăța, ca și productivitatea muncii adulților.

În ciuda unor importante cheltuieli și a posibilităților tehnice de a trata problemele de sănătate cele mai curente, se arată mai departe în studiu, eforturile pentru ameliorarea stării sanitare nu au avut pînă acum decît consecințe modeste asupra sănătății imenselei majorități a populației din cele mai multe țări în curs de dezvoltare. În vreme ce progresele realizate în țările în curs de dezvoltare pentru prelungirea duratei vieții s-au încetinit în cursul ultimului deceniu, o parte importantă a celor circa 75 miliarde dolari consacrați anual cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății de țările în curs de dezvoltare a fost afectată unor echipamente ultramoderne la care nu au acces 80% dintre cei săraci. Consemnînd aceste cifre, experții Băncii mondiale își exprimă opinia că activitățile sanitare au pus prea mult accentul pe îngrijirile spitalicești complexe, neglijînd programele preventive de sănătate publică și primele îngrijiri acordate cu dotări repartizate convenabil. Raportul subliniază importanța îmbunătățirii alimentației, asanării mediului și respectării igienei individuale în prevenirea îmbolnăvirilor, citînd un caz studiat în Filipine în care ameliorarea aprovizionării cu apă potabilă și a canalizării a redus cu 70% frecvența cazurilor de holeră.

Colaborare economică

Elena Rain, Buzău — Acordul de colaborare economică dintre R.S.F. Iugoslavia și Comunitatea Economică Europeană, parafat la 25 februarie 1980 la Bruxelles, după trei ani de negocieri, este un acord internațional de tip special, care, așa cum precizează agenția **Taniug**, ține seama de poziția internațională a Iugoslaviei ca țară socialistă independentă și nealiniată, europeană, mediteraneană și în curs de dezvoltare, membră a Grupului celor 77. Acordul este încheiat pe o perioadă nelimitată, dar prevederile referitoare la comerț și la domeniul financiar vor fi în vigoare cinci ani, după care urmează a fi renegociate. În baza prevederilor acordului, circa 70% din produsele industriale iugoslave exportate în C.E.E. vor fi scutite de vamă. Un număr de 29 produse industriale „delicate" vor fi supuse în continuare restricțiilor sub forma unui „plafon" pînă la care va fi valabilă scutirea de vamă. Posibilitățile de export pentru produsele agricole iugoslave vor fi mai favorabile decît pînă acum, rămînînd însă mai modeste decît cele oferite sectorului industrial. În baza noului acord, Iugoslavia va putea exporta în C.E.E. în condiții vamale mai favorabile 34 000 t carne de vită, 150 t tutun, 12 000 hl vin anual, precum și anumite cantități de produse alimentare, inclusiv conserve.

În ce o privește, Iugoslavia recunoaște țărilor membre ale C.E.E. clauza națiunii celei mai favorizate, dar își păstrează posibilitatea de a adopta unele măsuri de limitare a importului, ca și măsuri vamale care s-ar dovedi necesare avînd în vedere nivelul mai scăzut de dezvoltare economică și necesitățile industrializării.

Acordul prevede și folosirea de către economia iugoslavă a schemei generale de preferințe acordate de C.E.E. unui număr de peste 100 de țări în curs de dezvoltare. În prezent 11—12% din importurile C.E.E. de produse finite și semifabricate din țările în curs de dezvoltare, realizate sub incidența acestor preferințe, provin din Iugoslavia.

Pe lîngă comerț, acordul prevede și alte forme superioare de cooperare în industrie, agricultură, știință și tehnologie, energetică, turism și transporturi. Un protocol special la noul acord de colaborare prevede posibilitatea folosirii de către Iugoslavia a creditelor Băncii Europene de Investiții.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 25 aprilie 1980

— În întîmpinarea zilei de 1 Mai. Solidaritatea și unitatea forțelor progresiste în lupta pentru apărarea păcii și independenței popoarelor **(N. Ionescu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sporirea eficienței în construcții — obiectiv important în procesul dezvoltării **(conf. dr. Ilie Niță)** 4

— Valorificarea rezervelor de creștere a producției fizice și nete **(P. Ciocîu)** 6

— Recuperarea și utilizarea maximă a resurselor energetice secundare **(Nicolae Liciu)** 8

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență. Calculația normativă a costurilor de producție. **(conf. dr. C. M. Drăgan, ec. Vasile Stănciulescu)** 11

— Reflecții. Posibilități și limite ale inteligenței artificiale **(Valter Roman)** 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Valențele organizării în producția modernă **(drd. Ion Anghelina)** 14

TEORII • IDEI

— Gîndirea economică contemporană cu privire la cuantificarea eficienței progresului tehnic (I) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 16

— De la întreprinderea tradițională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (I) **(prof. dr. C. Pintilie)** 18

— Școli • curente • economiști. Unele considerații privind industrializarea în țări mai puțin dezvoltate (I) **(prof. A. Benachenhou)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Reproducția socialistă **(conf. dr. Dumitru Ciucur)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor — opțiune vitală a epocii noastre **(Leon Talpă)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Raporturile de schimb și cerințe ale schimbării structurilor economice (II). Necesitatea unor modificări structurale în țările în curs de dezvoltare **(dr. Aurel Iancu)** 28

— Curier 31

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Meeting the May Day. The solidarity and unity of the progressive forces in the struggle for defending the peoples' peace and indepedence **(N. Ionescu)** 2

— Reflections. Possibilities and limits of the artificial intelligence **(Valter Roman)** 13

— The contemporary economic thought on the quantification of the technological progress efficiency (I) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 16

— From the traditional enterprise to the creative and innovative socialist enterprise (I) **(Prof. Dr. C. Pintilie)** 18

— Schools • trends • economists. Some considerations concerning the industrialisation in the third world countries (I) **(Prof. A. Benachenhou)** 20

— Undelayed halt to the arms race — a vital option of our epoch **(Leon Talpă)** 25

— The terms of trade and requirements of changing the economic structures. (II) The necessity of some structural changes in developing countries **(Dr. Aurel Iancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La solidarité et l'unité des forces progressistes dans la lutte pour la défence de la paix et de l'indépendence des peuples **(N. Ionescu)** 2

— Reflections. Possibilités et limites de l'intelligence artificielle **(Valter Roman)** 13

— La pensée économique contemporaine sur la quantification de l'efficience du progrès technique (I) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 16

— De l'entreprise traditionelle à l'entreprise socialiste créative et novatrice (I) **(prof. dr. C. Pintilie)** 18

— Ecoles — courants — économistes. Quelques considérations concernant l'industrialisation dans des pays du tiers monde (I) **(prof. A. Benachenhou)** 20

— L'arrêt immédiat de la course aux armements — une option vitale de notre époque **(Leon Talpă)** 25

— Les termes de l'échange et les exigences du changement des structures économiques (II) **(dr. Aurel Iancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Навстречу Первомаю. Солидарность и единство прогрессивных сил в борьбе за защиту мира и независимости народов **(Н. Ионеску)** 2

— Размышления. Возможности и пределы искусственного разума **(Валтер Роман)** 13

— Современное экономическое мышление относительно квантификации эффективности технического прогресса (I) **(М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду, М. Чумара, И. Рестеман, М. Поп)** 16

— От традиционного предприятия к социалистическому творческо-новаторскому предприятию (I) **(проф. др. К. Пинтилие)** 18

— Школы — течения — экономисты — Некоторые соображения по поводу индустриализации в менее развитых странах (I) **(проф. А. Бенашенху)** 20

— Безотложное прекащение гонки вооружений — жизненный опцион нашей эпохи **(Леон Талпэ)** 25

— Соотношения обмена и требования изменения экономических структур (II). Потребность структурных перемен в развивающихся странах **(др. Аурел Яшку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P.: nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● **Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.**

● **Dă posibilitatea asiguratului să încaseze, pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare**

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● **Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.**

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● **Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.**

● **Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ADAS

PETRECEȚI O VACANȚĂ PLĂCUTĂ
LA UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM!

Prezente pe cele mai diferite trasee rutiere ale țării, în locuri pitorești, în vecinătatea unor obiective de larg interes turistic, în unele stațiuni balneoclimaterice, unitățile cooperației de consum — hanuri, hoteluri, cabane, popasuri — vă oferă condiții bune de cazare și masă.

Rețineri de locuri se pot face prin Agenția de turism a cooperației de consum din holul casei de bilete a Sălii Palatului R. S. România, str. 13 Decembrie nr. 26, telefon : 14.52.09.

Interior cameră la Cabana Buru din județul Cluj, în apropiere de Cheile Turzii, pe drumul național Turda-Cimpeni

1980 MAJ 9

Hanul Piatra Craiului, județul Argeș, pe șoseaua națională Pitești-Brașov, km 75

COOP

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 18 ● Joi 1 Mai 1980

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a făcut o vizită de lucru la Întreprinderea „Semănătoarea“ și Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii

Secretarul general al partidului a examinat, împreună cu oameni ai muncii, specialiști din producție, cercetători și proiectanți, modul în care se realizează programul de perfecționare a mașinilor agricole

Se examinează noile tipuri de mașini agricole realizate de proiectanții institutului

La cantina-restaurant a întreprinderii „Semănătoarea“

D646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Condițiile generale de livrare a mărfurilor între organizațiile țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, 1968/75

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 49, din 23 februarie 1980 (publicat în Bul. Of. nr. 17/1980), au fost ratificate modificările și completările aduse „Condițiilor generale de livrare a mărfurilor între organizațiile țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc 1968/75" ; modificările și completările ratificate sînt prevăzute în anexă la decretul menționat.

Pentru a veni în ajutorul lucrătorilor din domeniul comerțului exterior, publicăm în numărul de față textul integral al acestor Condiții generale, cu evidențierea — prin litere mai negre — modificărilor și completărilor intercalate la locul stabilit prin decret.

Facem precizarea că în conformitate cu prevederile decretului arătat modificările și completările ratificate se aplică contractelor încheiate începînd cu data de 1 ianuarie 1980. Potrivit alineatului doi al articolului unic din decret „părțile contractante pot conveni aplicarea acestor modificări și completări și la contractele încheiate anterior datei de 1 ianuarie 1980, aflate în curs de executare la această dată".

Toate livrările de mărfuri între organizațiile țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, legal împuternicite să efectueze operațiuni de comerț exterior, se efectuează pe baza Condițiilor generale de livrare ce urmează.

În cazurile în care părțile, la încheierea contractului, ajung la concluzia că din cauza specificului mărfii și/sau a particularităților livrării acesteia este necesară derogarea de la unele dispoziții ale prezentelor Condiții generale de livrare, ele pot conveni acest lucru prin contract.

CAPITOLUL I

Încheierea, modificarea și încetarea contractului

§ 1

1. Contractul se consideră încheiat :

a) între prezenți — în momentul semnării acestuia de către părțile contractante ;

b) între absenți — în momentul în care ofertantul primește comunicarea de acceptare a ofertei fără obiecțiuni, în limitele termenului indicat în ofertă ; dacă în ofertă nu este prevăzut un astfel de termen — în decurs de 30 de zile din ziua expedierii ofertei.

2. Dacă ofertantul primește comunicarea de acceptare a ofertei cu obiecțiuni sau după expirarea termenului indicat în ofertă ori la punctul 1 litera b) din prezentul paragraf, o atare comunicare este considerată ca o nouă ofertă. Dacă însă comunicarea de acceptare a ofertei este primită cu întîrziere și din aceasta rezultă că a fost expediată înaintea expirării termenului indicat în ofertă sau la punctul 1 litera b) din prezentul paragraf, comunicarea se consideră întîrziată numai în cazul în care partea care a făcut oferta înștiințează imediat cealaltă parte despre primirea cu întîrziere a comunicării.

3. Oferta este obligatorie pentru ofertant dacă nu se prevede altfel, în mod expres, în cuprinsul acesteia sau dacă comunicarea de revocare a ofertei nu a ajuns la cumpărător înainte de primirea ofertei ori odată cu aceasta.

4. În sensul prezentelor Condiții generale de livrare, prin cuvîntul **ofertă** se înțelege și comanda, iar sub denumirea **de acceptarea ofertei** se înțelege și confirmarea comenzii.

§ 2

1. Oferta și acceptarea ofertei sînt valabile numai dacă sînt făcute în scris, prin aceasta înțelegîndu-se și telegramele și comunicările prin telex.

2. Anexele, completările și modificările la contract se fac în modul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf.

§ 2 A

1. Contractul poate fi modificat sau poate înceta prin acordul părților.

2. Denunțarea unilaterală a contractului și modificarea unilaterală a clauzelor contractului nu se admit, cu excepția cazurilor prevăzute în mod expres în prezentele Condiții generale de livrare, în acordul bilateral sau în contract.

§ 3

Toate anexele la contract, ca de pildă : condițiile tehnice, specificațiile, condițiile speciale de încercare, indicațiile privind ambalajul, marcarea, încărcarea și altele, care sînt indicate în contract sau în care se face referire la contractul respectiv, fac parte integrantă din contract.

§ 4

Din momentul încheierii contractului, întreaga corespondenţă, precum şi tratativele anterioare cu privire la contract îşi pierd valabilitatea.

CAPITOLUL II

Baza livrării

§ 5

La transporturile pe calea ferată, livrările se efectuează franco vagon frontiera ţării vînzătorului şi în acest caz:

a) vînzătorul suportă cheltuielile de transport ale mărfii pînă la frontiera de stat a ţării sale; cheltuielile de transbordare şi/sau de schimbare a osiilor le suportă cumpărătorul;

b) dreptul de proprietate asupra mărfii, precum şi riscurile eventualelor pierderi sau avarii ale mărfii trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării mărfii de către calea ferată a ţării vînzătorului către calea ferată care preia marfa;

c) ca dată a livrării se consideră data ştampilei aplicate pe scrisoarea de trăsură de către staţia de frontieră la care calea ferată a ţării vînzătorului predă marfa către calea ferată care preia marfa.

§ 6

La transporturile auto, livrările se efectuează franco locul de încărcare a mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar în cazul cînd marfa este transportată cu mijloacele de transport ale vînzătorului dincolo de frontiera de stat a ţării sale — franco locul de control al mărfii de către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului, în care caz:

a) vînzătorul suportă cheltuielile de transport al mărfii pînă la locul unde marfa se încarcă în mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar dacă marfa este transportată cu mijloacele de transport ale vînzătorului dincolo de frontiera de stat a ţării sale — pînă la vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului;

b) dreptul de proprietate asupra mărfii, precum şi riscurile eventualelor pierderi sau avarii ale mărfii, trec de la vînzător la cumpărător în momentul primirii mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului din mijloacele de transport ale vînzătorului, iar în cazul în care marfa este transportată cu mijloacele de stat a ţării sale — în momentul controlului mărfii de către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului;

c) ca dată a livrării se consideră data documentului care confirmă primirea mărfii pe mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar în cazul cînd marfa este transportată dincolo de frontiera de stat a ţării vînzătorului cu mijloacele de transport ale acestuia, data controlului mărfii de către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului.

§ 7

1. La transporturile pe apă, livrările se efectuează FOB, CIF sau CAF portul prevăzut în contract.

2. La livrările FOB:

a) vînzătorul suportă toate cheltuielile pînă în momentul încărcării mărfii pe bordul navei. Părţile pot însă conveni prin contract ca vînzătorul să suporte cheltuielile de încărcare a mărfii şi în hambarele vasului, inclusiv cheltuielile de stivuire a mărfii;

b) dreptul de proprietate asupra mărfii, precum şi riscurile eventualelor pierderi sau avarii ale mărfii, trec de la vînzător la cumpărător în momentul trecerii mărfii peste balustrada navei în portul de încărcare;

c) ca dată a livrării se consideră data conosamentului sau a scrisorii de trăsură fluviale.

3. La livrările CIF şi CAF:

a) vînzătorul suportă toate cheltuielile de transport pînă în momentul sosirii navei în portul de descărcare. Toate cheltuielile de descărcare din hambarele navei sînt suportate de cumpărător; în cazul transporturilor cu nave de linie, la care cheltuielile de descărcare a mărfii sînt incluse în navlu, aceste cheltuieli nu se plătesc vînzătorului de către cumpărător;

b) dreptul de proprietate asupra mărfii, precum şi riscurile eventualelor pierderi sau avarii trec de la vînzător la cumpărător în momentul trecerii mărfii peste balustrada navei în portul de încărcare;

c) ca dată a livrării se consideră data conosamentului sau a scrisorii de trăsură fluviale.

4. La transporturile pe apă, în contracte se poate conveni care din părţi va suporta cheltuielile pentru materialele de separaţie.

§ 8

La transporturile aeriene, livrările se efectuează franco locul de predare a mărfii, spre transportare, organizaţiei de transport aerian din ţara vînzătorului, în care caz:

a) vînzătorul suportă toate cheltuielile pînă în momentul predării mărfii către organizaţia de transport aerian din ţara vînzătorului;

b) dreptul de proprietate asupra mărfii, precum şi riscurile eventualelor pierderi sau avarii trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării mărfii către organizaţia de transport aerian în ţara vînzătorului;

c) ca dată a livrării mărfii se consideră data scrisorii de transport aerian.

§ 9

La expediţiile poştale, livrările se efectuează franco destinatar, în care caz:

a) vînzătorul suportă toate cheltuielile pînă la locul de destinaţie;

b) dreptul de proprietate asupra mărfii precum şi riscurile eventualelor pierderi sau avarii ale mărfii trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării mărfii către oficiul poştal din ţara vînzătorului. Dreptul de a formula reclamaţii pe baza contractului de transport încheiat cu oficiul poştal trece de la vînzător la cumpărător în momentul predării coletului către oficiul poştal al ţării vînzătorului;

c) ca dată a livrării se consideră data recipisei poştale.

§ 10

Vînzătorul nu are obligaţia asigurării mărfii pe care o livrează dacă această obligaţie nu este prevăzută în mod expres în contract.

CAPITOLUL III

Termene de livrare

§ 11

1. Dacă prin contract nu s-a convenit altfel, la livrările masive de mărfuri în partizi separate, expedierile partizilor separate trebuie să se efectueze în limitele termenelor stabilite prin contract şi pe cît posibil în mod uniform.

2. Prevederile punctului 1 al prezentului paragraf nu se aplică la livrările de fabrici şi instalaţii complexe.

3. Prevederile punctului 1 din prezentul paragraf nu se aplică, de asemenea, la mărfurile agricole perisabile şi la produsele animaliere cu caracter sezonier. La livrările acestor mărfuri părţile pot conveni periodicitatea expedierilor în limitele termenelor stabilite.

§ 11 A

1. Părţile pot încheia contracte cu termen fix, adică contracte în care este indicat în mod expres sau din conţinutul cărora reiese clar că, în cazul nerespectării termenului de livrare, contractul se desfiinţează în mod au-

tomat sau cumpărătorul este în drept să denunţe imediat contractul.

2. La contractele indicate la punctul 1 al prezentului paragraf, vînzătorul este în drept să efectueze livrarea, după expirarea termenului prevăzut în contract numai cu acordul cumpărătorului.

§ 12

1. În afara cazurilor stabilite prin contract, vînzătorul poate efectua livrări în avans sau parţiale numai cu acordul cumpărătorului.

2. În cazul în care cumpărătorul nu a prevăzut condiţii suplimentare, în momentul în care şi-a dat acordul pentru livrarea în avans sau parţială, vînzătorul va efectua livrarea în condiţiile stabilite în contract.

§ 13

1. În cazul în care cumpărătorul nu-şi va îndeplini, în termenele convenite, obligaţiile prevăzute în acest contract privind aprovizionarea producţiei vînzătorului sau dacă va modifica ulterior datele prezentate iniţial şi dacă datorită acestora vînzătorul va avea dificultăţi substanţiale în legătură cu producţia, vînzătorul are dreptul să modifice în mod corespunzător termenul de livrare, fără ca această decalare să poată depăşi durata întîrzierii produse de cumpărător în executarea obligaţiilor sale sus-arătate, şi/sau să ceară despăgubiri pentru prejudiciile efectiv suferite de acesta.

2. Vînzătorul este obligat să înştiinţeze în timp util pe cumpărător despre decalarea termenului de livrare.

3. În cazuri excepţionale, fundamentate din punct de vedere tehnic, vînzătorul şi cumpărătorul pot stabili de comun acord un alt termen fundamentat din punct de vedere tehnic decît cel prevăzut la punctul 1 din prezentul paragraf. Dacă părţile nu vor cădea însă de acord, se aplică prevederile punctului 1 din prezentul paragraf.

§ 14

1. Dacă în contractul pentru maşini şi utilaje nu s-au stabilit termene precise de livrare a părţilor componente, drept dată a livrării se consideră ziua livrării ultimei părţi a maşinii sau utilajului, fără de care nu poate fi pusă în funcţiune maşina sau utilajul respectiv.

2. Dispoziţia acestui paragraf nu privează pe cumpărător de dreptul de a formula pretenţii pentru părţile nelivrate.

CAPITOLUL IV

Calitatea mărfii

§ 15

Dacă prin contract nu s-a stabilit că marfa trebuie să corespundă unor anumite caracteristici de calitate, condiţii tehnice sau unui anumit standard (cu indicarea numărului şi a datei) ori unei mostre convenite de părţi, vînzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obişnuită în ţara vînzătorului la livrările de marfă de acelaşi gen şi care corespunde destinaţiei prevăzute în contract. Dacă destinaţia mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obişnuită, corespunzătoare destinaţiei obişnuite a acestei mărfi în ţara vînzătorului.

§ 16

1. În perioada executării contractului, vînzătorul este obligat să informeze pe cumpărător asupra perfecţionărilor şi modificărilor aduse în construcţia maşinilor şi utilajelor care constituie obiectul contractului.

2. Perfecţionările rezultînd din modificări în construcţie, propuse după încheierea contractului, se pot face numai cu acordul ambelor părţi.

§ 17

Calitatea elementelor şi pieselor livrate în locul celor defecte trebuie să fie în aşa fel încît să corespundă condiţiilor de calitate a mărfii din contractul din care fac parte integrantă.

CAPITOLUL V

Cantitatea mărfii

§ 18

Numărul coletelor şi/sau greutatea mărfii livrate se stabilesc :

1. La transporturile pe calea ferată :

a) dacă numărul coletelor şi/sau greutatea mărfii au fost stabilite de staţia de expediere a căii ferate a ţării vînzătorului, fapt care trebuie să fie certificat de agentul căii ferate la rubricile corespunzătoare ale scrisorii de trăsură — pe baza scrisorii de trăsură pentru traficul feroviar internaţional de mărfuri ;

b) dacă numărul coletelor şi/sau greutatea mărfii la staţia de expediere pe calea ferată din ţara vînzătorului au fost stabilite de expeditor fără să fie certificate de calea ferată, la transporturile fără transbordări, dacă nu se prevede altfel în contract — pe baza scrisorii de trăsură pentru traficul feroviar internaţional de mărfuri sau, în cazul în care greutatea şi/sau numărul coletelor au fost verificate de calea ferată pe parcurs sau la staţia de destinaţie — cu condiţia sosirii vagonului şi a mărfii la locul de control,, într-o stare care exclude răspunderea căilor ferate —, pe baza documentului care reflectă rezultatele acestei cîntăriri şi/sau a verificării numărului de colete de către calea ferată, întocmit în conformitate cu Convenţia privind traficul feroviar internaţional de mărfuri (SMGS).

c) dacă numărul coletelor şi/sau greutatea mărfii au fost stabilite la staţia de expediere din ţara vînzătorului de către expeditor, fără să fi fost verificate de calea ferată, la transporturile cu transbordare, numărul coletelor şi/sau cantitatea livrată se stabilesc în modul prevăzut în acordul bilateral în contract.

2. La transporturile auto — pe baza documentului de transport .

3. La transporturile pe apă — pe baza conosamentului sau a scrisorii de trăsură fluviale.

4. La transporturile aeriene — pe baza scrisorii de trăsură pentru traficul aerian.

5. La expediţiile poştale — pe baza recipisei poştale.

6. În cazul depozitării mărfii, conform § 40 şi 41 — pe baza certificatului de depozitare sau a adeverinţei de păstrare.

§ 19

Verificarea cantităţii de marfă livrată în unităţi de măsură specifice (de pildă : metri, bucăţi, perechi, greutatea netto) se face pe baza specificaţiei vînzătorului.

CAPITOLUL VI

Ambalajul şi marcarea

§ 20

1. Dacă contractul nu conţine indicaţii speciale cu privire la ambalaj, vînzătorul este obligat să expedieze marfa în ambalajul utilizat în ţara vînzătorului pentru mărfurile de export, care să asigure buna păstrare a mărfii în condiţii de manipulare obişnuită şi corespunzătoare a mărfii. În astfel de cazuri trebuie avute în vedere durata transportului precum şi mijloacele de transport.

2. Înainte de ambalare, maşinile şi utilajele trebuie să fie bine unse, pentru a fi ferite de coroziuni.

§ 21

1. În fiecare colet trebuie să fie introdusă o listă de ambalaj detaliată.

2. La livrările de utilaje şi maşini, în lista de ambalaj, se vor indica : denumirea maşinii şi a pieselor separate, ambalate în coletul respectiv, numărul lor, indicîndu-se datele tehnice conform poziţiilor respective din contract, numărul de fabricaţie al maşinii, numărul desenului tehnic, greutatea brutto şi netto şi marcajul exact al coletului respectiv, în aşa fel încît să fie posibilă stabilirea

identităţii mărfii cu datele specificaţiei tehnice menţionate în contract.

3. Un exemplar al foii de ambalaj, într-un plic impermeabil, se introduce în ladă împreună cu utilajul sau maşina ori se fixează pe partea exterioară a lăzii.

4. În cazurile în care utilajul sau maşina se expediază fără ambalaj, plicul impermeabil conţinînd foaia de ambalaj trebuie să fie acoperit cu o foiţă metalică subţire, sudată direct pe părţile metalice ale maşinii.

§ 22

Dacă nu s-a convenit altfel prin contract, vînzătorul are obligaţia să trimită, odată cu documentele de transport, un exemplar din specificaţia de greutate a fiecărui colet şi documentul care atestă calitatea mărfii.

§ 23

1. Dacă nu este convenit altfel prin contract, pe fiecare colet trebuie să se noteze, cu vopsea rezistentă, următorul marcaj :

— numărul contractului şi/sau numărul comenzii cumpărătorului;

— numărul coletului ;

— destinatarul ;

— greutatea netto şi brutto, în kg.

2. La transporturile pe calea ferată, marcajul trebuie să corespundă dispoziţiilor SMGS.

3. La transporturile pe apă, marcajul trebuie să cuprindă şi dimensiunile lăzilor, în centimetri, iar în caz de nevoie — portul şi ţara de destinaţie a mărfii.

4. La transporturile cu alte mijloace de transport, marcajul trebuie să corespundă regulilor în vigoare pentru mijlocul de transport respectiv.

5. Dacă specificul mărfii cere un marcaj special (de prevenire), vînzătorul este obligat să aplice un astfel de marcaj.

6. Lăzile se marchează pe două părţi laterale ; mărfurile neambalate — pe două părţi.

7. Marcajul se notează în limba ţării vînzătorului, cu traducerea textului în limbile rusă şi germană.

8. Pentru utilaje şi maşini, numărul coletului se trece sub formă de fracţie în care numărătorul indică numărul de ordine al coletului, iar numitorul, numărul total al coletelor în care s-a ambalat setul complet al utilajului.

CAPITOLUL VII

Documentaţia tehnică

§ 24

1. Dacă în contract nu s-a stabilit ce fel de documentaţie tehnică (desene tehnice, specificaţii, instrucţiuni de întreţinere şi exploatare, de montaj etc.) trebuie să predea vînzătorul în executarea contractului, nici numărul seturilor, nici modalitatea şi termenul de predare a acestora, vînzătorul trebuie să pună la dispoziţia cumpărătorului documentaţia tehnică conform practicii existente în sectorul industrial respectiv din ţara vînzătorului şi în astfel de termene ca aceasta să asigure folosirea normală a maşinilor şi/sau utilajelor, punerea lor în funcţiune, întreţinerea lor, precum şi reparaţiile curente.

2. Documentaţia tehnică trebuie să fie întocmită în aşa fel încît să asigure posibilitatea utilizării normale a maşinilor şi/sau a utilajelor în producţie, iar la instalaţii complexe, efectuarea montajului — dacă contractul nu prevede că lucrările de montaj vor fi efectuate de vînzător —, punerea lor în funcţiune, exploatarea şi întreţinerea lor în procesul de exploatare, precum şi reparaţiile curente.

3 .Documentaţia tehnică trebuie să fie întocmită în limba convenită prin contract.

4. În documentaţia tehnică trebuie să fie indicate numerele corespunzătoare ale contractului, ale comenzii şi ale partizii.

5. Documentaţia tehnică prevăzută în contract, care se expediază odată cu marfa, trebuie să fie ambalată în hîrtie impermeabilă sau într-un alt mod care s-o ferească de deteriorare, care ar putea surveni în timpul transportului mărfii.

6. Dacă prin contract nu s-au stabilit termenele de predare, de vînzător către cumpărător, a desenelor fundaţiilor sau a sarcinilor de construcţie ori a datelor necesare pentru proiectarea fundaţiilor, aceste termene vor fi ulterior convenite de părţi.

§ 25

1. Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, vînzătorul păstrează dreptul exclusiv asupra documentaţiei tehnice transmise cumpărătorului.

2. Cumpărătorul are dreptul să folosească documentaţia tehnică ce i se pune la dispoziţie, asupra căreia vînzătorul păstrează dreptul exclusiv, sau să permită folosirea acesteia numai pe teritoriul ţării sale şi numai pentru întreţinerea maşinii şi/sau utilajului pentru care s-a transmis această documentaţie, pentru exploatarea şi repararea acestora (inclusiv fabricarea pieselor de schimb necesare pentru reparaţii).

3. Documentaţia tehnică predată conform contractului nu poate fi publicată.

4. În cazul rezilierii contractului, documentaţia tehnică transmisă cumpărătorului de către vînzător trebuie să fie restituită fără întîrziere la cererea acestuia, dar nu mai tîrziu de trei luni din ziua rezilierii contractului.

5. Dacă marfa se execută după documentaţia tehnică a cumpărătorului, prevederile respective din prezentul paragraf se extind asupra raporturilor dintre părţi cu privire la documentaţia tehnică.

CAPITOLUL VIII

Controlul calităţii mărfii

§ 26

1. Înainte de expedierea mărfii, vînzătorul este obligat ca pe cheltuiala sa să supună controlului (încercare, analiză, verificare etc., în funcţie de felul mărfii) calitatea mărfii conform condiţiilor convenite cu cumpărătorul ; în lipsa unor condiţii convenite, controlul se va face conform condiţiilor obişnuite de control existente în ţara vînzătorului pentru marfa respectivă.

2. La livrarea mărfurilor de masă industriale şi agricole, inclusiv a mărfurilor de larg consum şi a produselor alimentare, în lipsa altor prevederi în contract, verificarea calităţii se face numai prin sondaj, conform regulilor obişnuite în ţara vînzătorului.

3. Înainte de expedierea mărfii trebuie să se întocmească, din dispoziţia şi pe contul vînzătorului, un protocol de încercare pentru maşinile şi utilajele supuse încercării, indicîndu-se datele esenţiale şi rezultatele încercărilor, iar pentru celelalte mărfuri, un certificat de calitate sau un alt document care să confirme că din punct de vedere calitativ marfa corespunde clauzelor contractului.

4. În cazul în care contractul nu prevede altfel, vînzătorul este obligat să prezinte cumpărătorului documentul corespunzător care confirmă calitatea mărfii. Protocolul de încercare se prezintă cumpărătorului de către vînzător, la cererea acestuia.

5. Dacă, din cauza specificului maşinilor sau al utilajelor ori a altor considerente, controlul productivităţii convenite prin contract trebuie să fie efectuat la locul instalării utilajelor, acest control se va face integral sau parţial la locul instalării maşinilor sau utilajelor în ţara cumpărătorului, în modul şi la termenele stabilite prin contract.

6. În cazul livrărilor de utilaje complexe mari, reprezentantul vînzătorului va participa — la cererea cumpărătorului şi în condiţiile convenite de părţi —, la controlul calităţii, prevăzute în contract, a acestor utilaje. Rezultatele controlului se menţionează în protocolul care se semnează de ambele părţi.

§ 27

1. În cazul în care contractul prevede dreptul de participare a reprezentantului cumpărătorului la controlul calităţii mărfii în ţara vînzătorului, acesta este obligat să comunice cumpărătorului că marfa este gata pentru control, într-un termen care să-i dea posibilitatea cumpărătorului să participe la efectuarea controlului.

2. Vînzătorul este obligat să asigure cumpărătorului posibilitatea participării la control, conform clauzelor contractului şi procedurii folosite în ramura industrială respectivă. Vînzătorul suportă toate cheltuielile legate de efectuarea controlului (cheltuielile pentru personal, pentru folosirea utilajelor tehnice, a energiei, a materialelor auxiliare etc.), cu excepţia cheltuielilor pentru reprezentantul cumpărătorului.

3. Absenţa reprezentantului cumpărătorului la efectuarea controlului calităţii mărfii nu împiedică expedierea mărfii, dacă există un document care confirmă că marfa corespunde clauzelor contractuale.

4. Participarea reprezentantului cumpărătorului la controlul calităţii mărfii care se efectuează de vînzător nu-l exonerează pe acesta de răspundere pentru calitatea mărfii.

CAPITOLUL IX

Garanţii

§ 28

1. În cursul perioadei de garanţie, vînzătorul răspunde pentru calitatea mărfii, în special pentru calitatea materialelor întrebuinţate la fabricarea acesteia, pentru construcţia maşinilor şi a utilajelor (dacă utilajele, maşinile etc. nu sînt fabricate după desenele cumpărătorului), precum şi pentru acele caracteristici ale mărfii care sînt convenite prin contract.

2. Întinderea şi condiţiile de garanţie pentru indicii tehnico-economici ai fabricilor şi instalaţiilor complexe trebuie să fie stabilite prin acordul bilateral sau prin contract.

§ 29

1. Ttermenele de garanţie *) sînt:

a) pentru produsele mecanicii de precizie, aparate de măsură, aparate optice şi instrumente — 9 luni de la data livrării;

b) pentru maşini şi aparate fabricate în serie, pentru instalaţii mici şi mijlocii — 12 luni din ziua punerii lor în exploatare, însă nu mai mult de 15 luni de la data livrării;

c) pentru maşini grele şi utilaje mari — 12 luni din ziua punerii în exploatare, dar nu mai mult de 24 luni de la data livrării.

2. Pentru fabrici complete şi instalaţii complexe, se pot conveni prin contract termene mai lungi de garanţie.

3. Pentru maşinile şi utilajele nemenţionate în prezentul paragraf, nave şi alte mijloace plutitoare, material rulant de cale ferată, osii montate pentru cale ferată, cabluri, precum şi pentru alte mărfuri pentru care — potrivit înţelegerii părţilor sau uzanţelor comerciale — se acordă garanţie, ca de exemplu conserve şi bunuri de consum de folosinţă îndelungată, termenele de garanţie se vor stabili prin contracte.

§ 30

În cazul în care se întîrzie punerea în exploatare a maşinilor sau a utilajelor din culpa vînzătorului, în special ca urmare a neprezentării de către vînzător a desenelor, instrucţiunilor de exploatare şi a altor date sau servicii prevăzute în contract, termenul de garanţie, calculat de la data livrării, se decalează cu durata întîrzierii punerii în exploatare a maşinilor sau a utilajelor, intervenită din culpa vînzătorului.

§ 31

1. Dacă în cursul perioadei de garanţie se va constata că marfa este defectă sau nu corespunde clauzelor contractuale, independent de faptul că acest lucru putea fi stabilit cu ocazia încercărilor la uzina vînzătorului, cumpărătorul este în drept să pretindă ori înlăturarea defectelor constatate ori o bonificaţie.

2. Dacă cumpărătorul pretinde înlăturarea defectelor, vînzătorul este obligat să înlăture pe contul său, fără întîrziere, defectele constatate, prin repararea sau înlocuirea mărfii defecte sau a părţilor defecte de marfă cu altele noi, corespunzătoare clauzelor contractuale sau în conformitate cu prevederile § 17.

3. Dacă cumpărătorul pretinde o bonificaţie pentru marfă, vînzătorul este în drept — la alegerea sa — ori să înlăture defectul, ori să înlocuiască marfa sau partea defectă de marfă, ori să acorde cumpărătorului bonificaţia în cuantumul stabilit.

4. Dacă vînzătorul nu va înlătura defectele în termenul convenit sau, dacă un astfel de termen nu a fost convenit, cumpărătorul este în drept să solicite vînzătorului, într-un termen justificat din punct de vedere tehnic, în locul înlăturării defectului, acordarea unei bonificaţii corespunzătoare.

5. În cazurile prevăzute la punctul 2 din prezentul paragraf, precum şi în cazurile cînd vînzătorul şi-a asumat obligaţia de a înlătura defectul sau de a înlocui marfa defectă în baza punctului 3 din prezentul paragraf, dacă marfa nu poate fi folosită conform destinaţiei pînă la înlăturarea defectului, cumpărătorul este în drept să ceară de la vînzător plata penalităţii în modul şi cuantumul prevăzut la § 75 punctul 4.

6. În cazul în care părţile convin o bonificaţie în locul înlăturării defectelor, acestea trebuie să stabilească dacă în cuantumul bonificaţiei se include penalitatea calculată şi/sau plătită în conformitate cu punctul 5 al prezentului paragraf sau dacă bonificaţia se plăteşte peste această penalitate.

7. Dacă părţile au convenit cuantumul bonificaţiei dar nu au convenit asupra faptului dacă penalitatea prevăzută la punctul 5 din prezentul paragraf se include în suma bonificaţiei sau dacă bonificaţia se plăteşte peste această penalitate, în cazurile în care prejudiciile efective suportate de cumpărător ca urmare a neutilizării mărfii pînă în momentul în care s-a convenit bonificaţia:

— sînt mai mici decît valoarea penalităţilor, penalitatea calculată şi/sau plătită se reduce la valoarea prejudiciilor efective;

— sînt mai mari decît valoarea penalităţilor, prejudiciile efective care depăşesc valoarea penalităţii sînt plătite de vînzător cumpărătorului, dacă acest lucru este prevăzut în acordul bilateral.

8. Dacă în acordul bilateral sau în contract este stabilit dreptul cumpărătorului de a rezilia contractul, însă nu sînt prevăzute condiţiile de reziliere, cumpărătorul poate să uzeze de acest drept, dacă arbitrajul va recunoaşte că vînzătorul nu poate înlătura defectul prin reparare sau înlocuire, iar cumpărătorul nu poate folosi marfa conform destinaţiei, cu bonificaţia oferită de vînzător.

§ 32

1. Mărfurile defecte sau părţile de marfă defecte înlocuite se restituie vînzătorului, în cel mult 6 luni de la primirea de către cumpărător a cererii vînzătorului privind restituirea. Vînzătorul este în drept să ceară ca mărfurile defecte sau părţile de marfă defecte să-i fie restituite în cel mult 6 luni, iar pentru uzine şi instalaţii complexe, în cel mult 12 luni de la data înlocuirii acestora.

2. Neprezentarea de către vînzător în termenele indicate la punctul 1 al prezentului paragraf a cererii de restituire a mărfii defecte înlocuite privează pe vînzător de dreptul de a se adresa arbitrajului.

3. Toate cheltuielile de transport şi de altă natură, în legătură cu restituirea şi/sau înlocuirea mărfurilor de-

*) *La livrarea mărfurilor în Republica Populară Mongolă din ţările nelimitrofe cu Republica Populară Mongolă, termenele de garanţie calculate de la data livrării se majorează cu 2 luni.*

La livrarea mărfurilor în Republica Cuba şi din Republica Cuba, termenele de garanţie care se calculează de la data livrării se majorează cu 2 luni.

fecte sau a părţilor de marfă defecte, atît pe teritoriul ţării cumpărătorului şi al ţării de tranzit cît şi pe teritoriul ţării vînzătorului, se suportă de vînzător.

§ 33

1. Dacă vînzătorul, la cererea cumpărătorului, nu va înlătura imediat defectele reclamate, cumpărătorul are dreptul să le înlăture singur pe seama vînzătorului, fără a prejudicia drepturile sale de garanţie. În acest caz vînzătorul este obligat să plătească reparaţia pînă la concurenţa cheltuielilor efective normale.

2. Defectele mici, a căror înlăturare nu suferă amînare şi nu necesită participarea vînzătorului, se înlătură de către cumpărător, cheltuielile efective normale trecîndu-se pe seama vînzătorului.

§ 34

Vînzătorul nu poartă răspundere pentru garanţie, dacă dovedeşte că defectele constatate nu au apărut din vina sa, ci s-au produs îndeosebi ca urmare a efectuării montajului, reparării utilajelor ori maşinilor în mod corespunzător de către cumpărător, din cauza nerespectării instrucţiunilor de exploatare şi de întreţinere, precum şi a modificărilor efectuate de cumpărător la utilaje şi maşini.

§ 35

În cazul reparării sau înlocuirii mărfurilor defecte ori a părţilor de marfă defecte, termenul de garanţie pentru utilajul sau pentru maşinile de bază se prelungeşte cu timpul cît utilajele sau maşinile nu au putut fi utilizate din cauza defectelor ivite.

§ 36

Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, termenele de garanţie pentru piesele de schimb livrate împreună cu maşinile sau utilajele expiră odată cu termenele de garanţie pentru aceste maşini şi utilaje.

§ 37

1. Garanţia pentru piesele de schimb de uzură rapidă livrate se stabileşte de comun acord între vînzător şi cumpărător, ţinîndu-se seama de practica internaţională. Garanţiile convenite se prevăd în contract.

2. La cererea cumpărătorului, dacă în contract nu se prevede altfel, vînzătorul trebuie să asigure, pe întreaga perioadă de garanţie convenită pentru maşini şi utilaje, livrarea pieselor de schimb de uzură rapidă pentru care nu a fost acordată garanţie sau al căror termen de garanţie este mai mic decît termenul de garanţie al maşinilor şi utilajelor de bază, în cantităţi care se stabilesc ţinîndu-se seama de exploatarea normală a acestor maşini sau utilaje şi de utilizarea normală a acestor piese de schimb. Dacă valoarea acestor piese de schimb nu este inclusă în preţul maşinilor sau al utilajelor, piesele de schimb se livrează contra unei plăţi suplimentare.

§ 38

Garanţia pentru părţile de marfă livrate în locul celor defecte se poate stabili prin contract, ţinîndu-se seama de practica internaţională.

CAPITOLUL X

Instrucţiuni de expediere şi de avizare a livrărilor

§ 39

1. Felul transporutlui se convine între părţi.

2. Dacă prin contract nu sînt stabilite alte termene, cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului instrucţiunile de expediere cu cel puţin 30 de zile înaintea termenului de livrare a mărfii stabilit prin contract.

§ 40

1. La transporturile feroviare, dacă în contract nu s-a prevăzut altfel, cumpărătorul are dreptul să stabilească ruta transportului.

2. La transporturile feroviare, dacă în contract nu sînt prevăzute alte date, instrucţiunile de expediere trebuie să cuprindă: declaraţia tarifară, punctul de frontieră de trecere a mărfii din ţara vînzătorului, destinatarul şi staţia de destinaţie. Cumpărătorul este obligat să stabilească punctul de trecere a mărfii din ţara vînzătorului, ţinînd seama, pe cît posibil, de distanţa cea mai scurtă între staţia de expediere şi staţia de destinaţie.

3. Vînzătorul este obligat să plătească cumpărătorului toate cheltuielile cauzate prin nerespectarea de către vînzător a instrucţiunilor de expediere respective.

4. Dacă vînzătorul nu va primi în timp util de la cumpărător instrucţiunile de expediere a mărfii ce urmează să fie livrată pe calea ferată, vînzătorul are dreptul, la expirarea termenului de livrare stabilit de părţi, să predea marfa spre păstrare pe cheltuiala şi pe riscul cumpărătorului. În acest caz, cumpărătorul plăteşte şi cheltuielile suplimentare ocazionate de transportul mărfii la depozit şi de la depozit în vagoane. Data certificatului de depozitare sau a adeverinţei de primire a mărfii în depozit se consideră ca dată a livrării mărfii. Vînzătorul nu este însă eliberat de obligaţia de a expedia marfa la adresa cumpărătorului şi de plata cheltuielilor de transport al mărfii pînă la frontieră.

§ 41

1. La livrările FOB, vînzătorul este obligat să avizeze pe cumpărător telegrafic sau prin telex, în termenul stabilit prin contract, că marfa este gata pentru expediere în port.

2. Dacă prin contract nu s-a convenit altfel, avizarea trebuie să conţină următoarele date:
— denumirea mărfii;
— cantitatea mărfii, cu indicarea greutăţii brutto;
— numărul contractului.

3. La primirea avizării, cumpărătorul este obligat — în decurs de 7 zile *) — să comunice telegrafic sau prin telex vînzătorului data la care acesta să aducă marfa în portul de expediere. Acest termen nu poate fi mai mic de 15 zile şi mai mare de 30 de zile de la data trimiterii către vînzător a înştiinţării respective.

4. În cazul punerii la dispoziţie cu întîrziere a tonajului, cheltuielile de păstrare a mărfii în depozit în portul de expediere mai mult de 21 de zile de la data sosirii mărfii în portul de expediere vor fi suportate de cumpărător. Dacă însă vînzătorul va aduce marfa în port înainte de termenul convenit între părţi, cheltuielile pentru păstrarea mărfii vor fi efectuate pe seama cumpărătorului, numai după expirarea celor 21 de zile de la termenul convenit pentru aducerea mărfii în port.

5. După expirarea celor 21 de zile, vînzătorul are dreptul să predea marfa spre păstrare pe seama şi pe riscul cumpărătorului, care trebuie să fie înştiinţat imediat despre acest fapt. În acest caz, cumpărătorul va plăti şi cheltuielile suplimentare survenite la expirarea celor 21 de zile, în legătură cu transportul mărfii la depozit şi de la depozit la bordul navei.

6. Păstrarea mărfii în port poate fi încredinţată numai depozitului sau organizaţiei care are dreptul să elibereze certificatul de depozitare. Documentul privind păstrarea mărfii în depozitul din port, eliberat de căpitănia portului sau de organizaţia de stat pentru expediţii, este considerat, de asemenea, ca certificat de depozitare.

7. Data certificatului de depozitare se consideră ca dată a livrării mărfii. Vînzătorul nu este însă eliberat de obligaţia prevăzută la paragraful 7 punctul 2 litera a.

§ 42

Dacă potrivit contractului, tonajul trebuie să fie pus la dispoziţie de către vînzător, cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului portul de destinaţie a mărfii, cu 55 de zile înainte de termenul de livrare, iar vînzătorul este

*) *La livrarea mărfurilor în Republica Cuba şi din Republica Cuba acest termen este de 20 de zile.*

obligat să-l înştiinţeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător, cu 7 zile înainte de ziua începerii încărcării mărfii, despre expedierea proiectată, indicînd denumirea navei, data programată pentru plecarea acesteia spre portul de destinaţie, denumirea mărfii, numărul coletelor şi/sau greutatea aproximativă.

§ 43

1. Dacă prin contract nu s-a convenit termenul şi/sau modul de trimitere a avizului de expediere a mărfii sau nu este prevăzut că avizarea nu este necesară, la livrările feroviare, cu mijloace auto şi cu avionul, vînzătorul este obligat să trimită avizul cumpărătorului într-un astfel de termen şi mod încît cumpărătorul să-l primească înainte de sosirea mărfii la frontiera ţării cumpărătorului.

2. Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, avizul trebuie să cuprindă următoarele elemente:

— data expedierii;
— denumirea mărfii;
— cantitatea mărfii;
— numărul contractului;
— numărul vagonului (la transporturile feroviare).

§ 44

1. Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, la transporturile pe apă, vînzătorul sau expeditorul său este obligat să avizeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător de expedierea mărfii, imediat după plecarea navei, însă nu mai tîrziu de 2 ore după plecarea acesteia, dacă durata transportului mărfii din portul de expediere pînă la portul de destinaţie nu depăşeşte 72 de ore sau în cel mult 24 de ore de la plecarea navei, dacă durata transportului depăşeşte 72 de ore.

2. Dacă prin contract nu se prevede altfel, această avizare trebuie să conţină următoarele elemente:

— denumirea navei;
— data plecării acesteia;
— portul de destinaţie;
— denumirea mărfii;
— numărul contractului;
— numărul conosamentului (sau al conosamentului fluvial);
— numărul coletelor;
— greutatea brutto;
— cantitatea în unităţi de măsură specifice (bucăţi, perechi, tone netto etc.).

3. Avizarea expediată telegrafic sau prin telex trebuie să fie confirmată printr-o scrisoare.

§ 45

Cheltuielile de avizare a cumpărătorului privind expedierea mărfurilor se suportă de vînzător.

§ 46

1. Dacă calea ferată pune la dispoziţie un vagon cu capacitate mai mare decît s-a cerut de vînzător sau dacă calea ferată, invocînd limita sarcinii pe osii pe o anumită distanţă, refuză încărcarea vagonului pînă la norma de greutate prescrisă sau prevăzută în tariful pentru marfa respectivă, vînzătorul este obligat să ceară confirmarea oficială a acestei situaţii de către calea ferată pe scrisoarea de trăsură.

2. Prevederile punctului 1 din prezentul paragraf se extind şi asupra cazurilor în care vagoanele sînt puse la dispoziţie de cumpărător.

§ 47

Dacă din vina vînzătorului vagonul nu este încărcat conform normelor prevăzute în Tariful de tranzit uniform (E.T.T.), vînzătorul suportă cheltuielile survenite din nefolosirea întregii capacităţi de încărcare pe căile ferate de tranzit.

§ 48

În cazul livrării de mărfuri al căror gabarit nu corespunde condiţiilor căilor ferate ale ţării cumpărătorului, vînzătorul este obligat să-l avertizeze pe cumpărător despre acest lucru printr-o scrisoare recomandată cu cel puţin 2 luni înainte de termenul de livrare, anexînd schiţele de gabarit ale mărfii, cu indicarea dimensiunilor şi a greutăţii. Data expedierii şi staţia de frontieră prin care trebuie să treacă marfa vor fi precizate de părţi. În acest caz, data expedierii trebuie să fie confirmată de vînzător cu cel mult 21 de zile înainte de expedierea mărfii.

CAPITOLUL XI

Modalitatea de plată

§ 49

1. Plăţile pentru mărfurile livrate se fac prin încasso cu acceptarea ulterioară (încasso cu plata imediată), la prezentarea de către vînzător, băncii ţării vînzătorului, a următoarelor documente:

a) factura în 3 exemplare conţinînd următoarele:
— anul şi denumirea acordului (protocolului);
— numărul contractului şi/sau comenzii cumpărătorului;
— poziţia mărfii în acord (protocol) şi alte date prevăzute în contract.

În cazul livrării mărfurilor înainte de încheierea acordului (protocolului), în factură se va indica, în locul anului şi denumirii acordului (protocolului) precum şi al poziţiei mărfii din acord (protocol), numai anul în contul contingentelor cărora se efectuează livrarea;

b) documentul de transport în funcţie de felul de transport convenit prin contract sau certificatul de depozitare, ori recipisa de păstrare în cazurile prevăzute la § 40, respectiv, § 41 din prezentele Condiţii generale de livrare, sau procesul-verbal de predare-primire a mărfii de către vînzător cumpărătorului ori, în cazul expedierilor în vagoane de coletărie, recipisa de expediere, emisă de expeditor cu indicarea numărului de vagon, al scrisorii de trăsură şi datei de expediere ori, dacă aceasta s-a convenit în contract, recipisa emisă de expeditor privind primirea mărfii pentru expedierea ulterioară, fără drept de revocare din partea vînzătorului;

c) alte documente prevăzute în contract.

2. Dacă s-a convenit prin contract, în factură, în afară de valoarea mărfii, mai pot fi incluse şi valoarea frachtului, a asigurării şi alte cheltuieli a căror plată se face din acelaşi cont şi în acelaşi mod ca şi plata mărfii.

3. Unul din cele trei exemplare ale facturii sau, de comun acord între vînzător şi cumpărător, o copie după factură se prezintă de către vînzător, prin intermediul băncii sau direct reprezentanţei comerciale ori consilierului comercial (consilierului pentru probleme economice) al ambasadei ţării cumpărătorului în ţara vînzătorului, la cererea acestora.

§ 50

1. Vînzătorul poartă răspunderea totală pentru concordanţa dintre prevederile contractului şi documentele prezentate băncii conform literelor a), b) şi c) de la punctul 1 § 49 şi a datelor pe care le conţin aceste documente.

2. Banca ţării vînzătorului verifică existenţa documentelor prevăzute la literele a) şi b) de la punctul 1 § 49 şi concordanţa dintre aceste documente cu privire la conţinut şi datele exprimate în cifre.

3. Pe baza documentelor astfel verificate, banca ţării vînzătorului plăteşte vînzătorului şi face, în conformitate cu acordurile în vigoare între ţări şi/sau între bănci, decontarea cu banca ţării cumpărătorului, trimiţînd imediat şi direct documentele la banca ţării cumpărătorului. Banca ţării cumpărătorului predă imediat cumpărătorului documentele, încasînd în acelaşi timp de la cumpărător echivalentul sumei plătite de banca ţării vînzătorului pe baza acestor documente. La aceste decontări nu este necesar acordul prealabil al cumpărătorului.

4. La decontările prin Banca Internaţională de Colaborare Economică obligaţiile de plată ale cumpărătorului

faţă de vînzător se consideră îndeplinite în momentul efectuării înregistrărilor în conturile băncii ţării cumpărătorului şi ale băncii ţării vînzătorului la Banca Internaţională de Colaborare Economică, iar la decontările prin conturile deschise reciproc de bănci, în momentul efectuării înregistrării în contul băncii ţării cumpărătorului, la banca ţării vînzătorului.

§ 51

În cazul în care cumpărătorul dîndu-şi acordul pentru o livrare în avans nu a făcut în acelaşi timp vreo altă menţiune, se consideră că şi-a dat consimţămîntul şi pentru plata în avans.

§ 52

Cumpărătorul are dreptul ca, în decurs de 14 zile lucrătoare *) din ziua primirii de către banca ţării sale a facturii vînzătorului, să ceară restituirea totală sau parţială a sumei plătite în cazurile prevăzute la § 53, 54 şi 55.

§ 53

Cumpărătorul are dreptul să ceară restituirea integrală a sumei prevăzute în factură, dacă :

1. marfa nu a fost comandată sau a fost expediată după ce contractul a fost reziliat cu consimţămîntul vînzătorului;
2. marfa a fost achitată anterior de către cumpărător ;
3. nu au fost prezentate toate documentele prevăzute la literele a), b) şi c) de la punctul 1 § 49 ;
4. utilajele au fost expediate incomplet, iar în contract se prevede că plata se efectuează pentru expedieri complete ;
5. vînzătorul a expediat marfa fără consimţămîntul cumpărătorului înainte de termenul stabilit prin contract sau a primit plata înaintea termenului de livrare a mărfii pentru care cumpărătorul şi-a dat acordul pentru livrarea în avans, indicînd că nu este de acord cu plata în avans;
6. vînzătorul a expediat marfa după ce a primit de la cumpărător înştiinţarea privind denunţarea contractului în conformitate cu dispoziţiile § 70 şi 85 ;
7. factura şi/sau documentele anexate la aceasta nu permit stabilirea cantităţii şi/sau sortimentului şi/sau calităţii şi/sau valorii mărfii, din cauza nepotrivirilor dintre ele sau a datelor insuficiente pe care le conţin acestea ;
8. în factură nu sînt indicate preţurile detaliate sau nu este anexată specificaţia de preţuri prevăzute în contract ;
9. plata trebuie să fie făcută sub altă formă decît încasso cu acceptarea ulterioară (încasso cu plata imediată) sau prin alt cont ;
10. se vor ivi alte împrejurări pentru care contractul prevede în mod expres un asemenea drept.

§ 54

Cumpărătorul poate să ceară, de asemenea, la aprecierea sa, restituirea parţială a sumei din factură în cazurile prevăzute la punctele 2—9 din § 53.

§ 55

Cumpărătorul are dreptul să ceară restituirea parţială a sumei din factură, dacă :

1. preţurile din factură depăşesc pe cele stabilite prin contract sau în factură sînt incluse cheltuieli a căror plată nu este convenită prin contract ;
2. din documentele pe baza cărora s-a efectuat plata rezultă că, odată cu marfa comandată, s-a livrat şi marfa necomandată ;
3. cumpărătorul refuză primirea unei părţi din marfă din cauză că vînzătorul nu a respectat sortimentul stabilit prin contract, dacă această nerespectare a sortimentului rezultă din documentele pe baza cărora s-a efectuat plata ;
4. din documentele pe baza cărora s-a efectuat plata rezultă că marfa livrată depăşeşte cantitatea comandată, dacă marfa livrată peste cea comandată depăşeşte toleranţele stabilite prin contract ;
5. cantitatea de marfă indicată în factură depăşeşte cantitatea de marfă indicată în documentele de transport şi/sau în specificaţii ;
6. în factură sau în documentele anexate la aceasta există o eroare de calcul în favoarea vînzătorului ;
7. se vor ivi alte împrejurări pentru care contractul prevede în mod expres un asemenea drept.

§ 56

1. La prezentarea cererii de restituire integrală sau parţială a sumei plătite pe baza facturii vînzătorului, cumpărătorul este obligat să prezinte băncii ţării sale o declaraţie justificativă, care îl angajează, împreună cu copii, al căror număr se stabileşte de către banca ţării cumpărătorului, însă cel puţin în 3 exemplare. Una din copiile acestei declaraţii este destinată să fie trimisă vînzătorului. În fiecare caz cumpărătorul trebuie să menţioneze în declaraţia de restituire a sumei punctul din § 53 sau § 55 pe baza căruia cere restituirea sumei.

2. Odată cu prezentarea la bancă a cererii de restituire a sumei, cumpărătorul este obligat să înştiinţeze pe vînzător despre restituirea efectuată. La livrările parţiale continue această înştiinţare trebuie făcută telegrafic sau prin telex.

3. La cererea băncii, cumpărătorul este obligat să-i prezinte documentele necesare din care să rezulte că cererea sa de restituire a sumei plătite corespunde prevederilor § 53 sau § 55.

4. Dacă cererea de restituire a sumei plătite se întemeiază pe punctul 10 din § 53 sau punctul 7 din § 55 sau punctul 5 din § 62, banca ţării cumpărătorului verifică în fiecare caz existenţa acestor condiţii.

5. În cazurile menţionate la punctele 1, 3 şi 6 din § 53 şi punctele 2, 3 şi 4 din § 55, cumpărătorul, în declaraţia cu privire la cererea de restituire a sumei plătite, este obligat să confirme totodată că marfa neacceptată este ţinută la dispoziţia vînzătorului, pe seama şi riscul acestuia.

§ 57

1. Dacă banca ţării cumpărătorului constată că cererea de restituire integrală sau parţială a sumei plătite corespunde condiţiilor prevăzute de § 53 sau § 55, banca ţării cumpărătorului efectuează restituirea sumei scăzute din contul cumpărătorului în conformitate cu acordurile în vigoare între ţări şi/sau între bănci. Totodată, banca ţării cumpărătorului trimite o copie a declaraţiei cumpărătorului către banca ţării vînzătorului, care debitează contul vînzătorului.

2. Restituind sumele, banca ţării cumpărătorului comunică băncii ţării vînzătorului data primirii documentelor menţionate la § 49 punctul 1 literele a), b) şi c).

3. La restituirea integrală a sumei achitate pe bază de factură în conformitate cu punctele 1, 3 şi 6 ale § 53, cumpărătorul este obligat să restituie vînzătorului la prima sa cerere documentele primite referitoare la partida respectivă de marfă.

4. După restituirea către cumpărător a sumei primite anterior de vînzător, vînzătorul are dreptul să prezinte pentru a doua oară la banca ţării sale documentele şi/sau factura, împreună cu copia declaraţiei cumpărătorului privind restituirea, pentru plată din nou prin încasso cu acceptarea ulterioară (încasso cu plata imediată), dacă, în cazurile menţionate :

a) la punctele 3, 7 şi 8 ale § 53 — vînzătorul a prezentat documente incomplete şi/sau rectificate ;

b) la punctul 4 al § 53 — vînzătorul a efectuat întreaga livrare ;

c) la punctul 5 al § 53 — s-a împlinit termenul de plată prevăzut în contract ;

d) la punctul 9 al § 53 — vînzătorul a prezentat documente pentru plată prin contul corespunzător.

5. După reînscrierea sumei de către bancă în contul cumpărătorului, toate neînţelegerile între vînzător şi cumpărător se vor soluţiona direct între aceştia.

*) *La livrarea mărfurilor în Republica Cuba şi din Republica Cuba acest termen este de 25 de zile lucrătoare.*

§ 58

Dacă s-a restituit cumpărătorului suma plătită, pe baza cererii sale neintemeiate, cumpărătorul, pe lîngă suma respectivă, trebuie să plătească vînzătorului o penalitate de 0,1% din această sumă pentru fiecare zi de reţinere, calculată din ziua restituirii şi pînă în ziua plăţii efective, însă nu mai mult de 5% din suma restituită fără temei.

§ 59

Plata serviciilor şi a altor cheltuieli referitoare la livrările reciproce de mărfuri, inclusiv cheltuielile pentru montaj, lucrări de proiectare şi pregătire şi servicii de transporturi şi expediţie, şi neincluse în factura mărfurilor, se efectuează prin incasso cu acceptarea ulterioară (incasso cu plata imediată), la prezentarea de către creditor, la banca ţării sale, a facturii şi a altor documente convenite între părţi.

§ 60

La decontările pentru servicii şi alte cheltuieli prevăzute la § 59, creditorul poartă întreaga răspundere pentru concordanţa, cu cele convenite cu debitorul, a documentelor prezentate băncii, a datelor cuprinse în acestea sau a facturii prezentate fără documente.

§ 61

La decontările pentru servicii şi alte cheltuieli prevăzute la § 59, debitorul are dreptul ca, în decurs de 24 de zile lucrătoare calculate din ziua primirii de către banca ţării sale a facturii creditorului, să ceară restituirea integrală sau parţială a sumei plătite, în cazurile prevăzute la § 62 şi, respectiv, § 63.

§ 62

Debitorul are dreptul să ceară restituirea integrală a sumei din factură, dacă :

1. lipseşte dispoziţia de prestare a serviciilor sau aceasta a fost anulată înainte de prestarea serviciilor ;

2. aceste servicii au fost plătite anterior ;

3. nu au fost prezentate toate documentele convenite între părţi sau din documentele prezentate este imposibil de stabilit ce anume servicii şi pentru ce sumă au fost prestate ;

4. plata trebuie făcută sub altă formă decît incasso cu acceptarea ulterioară (incasso cu plata imediată) sau prin alt cont ;

5. au existat alte împrejurări faţă de care, conform înţelegerii părţilor, s-a prevăzut în mod expres acest drept.

§ 63

Debitorul are dreptul să ceară restituirea parţială a sumei dacă :

1. în factură sau în documentele anexate există o eroare de calcul în favoarea creditorului ;

2. în factură s-au aplicat tarife şi/sau taxe mai ridicate decît s-a convenit între părţi ;

3. cursul devizelor a fost greşit aplicat ;

4. în factură au fost incluse servicii, taxe, comisioane şi adaosuri neconvenite între părţi ;

5. suma din factură este calculată pe baza unor date greşite privind cantitatea, greutatea şi volumul mărfii ;

6. în factură s-a trecut — odată cu valoarea serviciilor prestate — şi valoarea unor servicii neprestate şi/sau parţial prestate ;

7. plata trebuia efectuată în altă formă decît incasso cu acceptarea ulterioară (incasso cu plata imediată) sau prin alt cont.

§ 64

În cazul restituirii către debitor a sumei plătite în conformitate cu § 62 şi § 63, restituirea documentelor se face conform înţelegerii părţilor.

§ 65

La decontările pentru servicii şi pentru alte cheltuieli prevăzute la § 59, în afara dispoziţiilor din § 59—63 se vor aplica în mod analog prevederile § 50 şi 56—58.

§ 66

1. Plăţile provenite din reclamaţiile privind cantitatea, calitatea, penalităţi şi din alte cauze se fac :

a) prin transferul de la debitor direct la creditor a sumei recunoscute sau

b) prin plată efectuată de banca ţării creditorului, pe calea incassoului cu acceptarea ulterioară (incasso cu plata imediată) a sumei recunoscute de debitor în temeiul notei de credit a acestuia.

2. Debitorul are dreptul să ceară restituirea sumei plătite în temeiul literei b) de la punctul 1 al prezentului paragraf, dacă dovedeşte că a transferat suma din factura cu care a fost debitat contul său, în conformitate cu litera a) de la punctul 1 al prezentului paragraf.

§ 67

1. Dacă acreditivul prevăzut în contract, ca urmare a unor condiţii speciale de livrare, nu va fi deschis de cumpărător în termenul prevăzut în contract, acesta va fi obligat să plătească vînzătorului, pentru fiecare zi de întîrziere faţă de termenele stabilite în contract şi pînă în ziua deschiderii acreditivului, o penalitate de 0,05%, însă nu mai mult de 5%, din valoarea acreditivului.

2. Vînzătorul este obligat să acorde cumpărătorului un termen suplimentar pentru deschiderea acreditivului, fără a pierde prin aceasta dreptul la penalităţi.

3. Dacă cumpărătorul nu deschide acreditivul nici la termenul suplimentar, vînzătorul are dreptul să rezilieze contractul. În acest caz, el poate, la alegere, să pretindă de la cumpărător fie penalitatea menţionată, prevăzută la punctul 1 al prezentului paragraf, fie o penalitate de 3% din valoarea acreditivului, dacă prin contract nu s-a stabilit un alt cuantum al penalităţii.

4. În cazul întîrzierii în deschiderea acreditivului, vînzătorul este în drept să oprească expedierea mărfii.

5. Dacă marfa este expediată de vînzător înainte de deschiderea acreditivului, deşi cu întîrziere faţă de termenele stabilite, banca ţării vînzătorului va primi documentele pentru plata prin incasso cu acceptarea prealabilă.

CAPITOLUL XII

Unele dispoziţii generale privind răspunderea

§ 67 A

1. Părţile poartă răspunderea materială pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor.

2. Formele răspunderii materiale sînt :

a) plata penalităţii de către partea care nu şi-a îndeplinit obligaţia sau care şi-a îndeplinit-o în mod necorespunzător (debitorul) către cealaltă parte (creditorul) ;

b) repararea de către debitor a prejudiciilor cauzate creditorului.

3. Prin prevederile corespunzătoare ale prezentelor Condiţii generale de livrare şi ale acordurilor bilaterale se stabileşte în ce cazuri se aplică formele răspunderii materiale menţionate la punctul 2 al prezentului paragraf.

4. Dacă în contract nu este stabilit altfel, partea care a atras o terţă persoană la îndeplinirea obligaţiei sale contractuale poartă răspunderea faţă de cealaltă parte contractantă pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiei de către această terţă persoană, ca pentru propriile acţiuni.

§ 67 B

1. Debitorul este obligat, la cererea creditorului, să plătească acestuia penalitatea pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiei, cînd o astfel de penalitate este prevăzută în prezentele Condiţii generale de livrare, în acordul bilateral sau în contract.

2. Dreptul creditorului de a cere plata penalităţii izvorăşte din însuşi faptul neîndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiei de către debitor.

3. Arbitrajul nu este în drept să reducă penalitatea a cărei cerere de plată este prezentată în conformitate cu prezentele Condiţii generale de livrare sau cu acordul bilateral.

4. În cazurile în care neîndeplinirea integrală sau parţială sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiei a apărut ca o consecinţă a neacordării de către creditor a asistenţei cuvenite debitorului în îndeplinirea obligaţiei sau a comiterii de către creditorul însuşi a unor acţiuni ilicite în îndeplinirea obligaţiei, arbitrajul este în drept să respingă integral sau parţial satisfacerea cererii creditorului privind plata penalităţilor, în funcţie de măsura în care comportarea incorectă a creditorului a influenţat îndeplinirea obligaţiei de către debitor.

§ 67 C

1. Partea nu are dreptul de a formula pretenţii cu privire la repararea prejudiciilor pentru temeiurile menţionate mai jos, în baza cărora prin prezentele Condiţii generale de livrare este prevăzut dreptul de a cere plata unor penalităţi :

— pentru întîrzierea în livrare (§ 83) ;

— pentru întîrzierea în punerea la dispoziţie a documentaţiei tehnice (§ 84) ;

— pentru neprezentarea certificatului de analiză (§ 84 A);

— pentru întîrzierea în livrare în cazul sistării livrărilor din cauza defectelor care se repetă (punctul 3 din § 80) ;

— pentru neutilizarea mărfii (punctul 5 din § 31 şi punctul 4 din § 75) ;

— pentru cererea neîntemeiată privind restituirea sumelor plătite (§ 58) ;

— pentru nedeschiderea acreditivului la termenele prevăzute (punctele 1 şi 3 din § 67).

2. Pentru temeiurile pentru care prezentele Condiţii generale de livrare, acordul bilateral sau contractul nu stabilesc penalităţi pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor, debitorul este obligat să repare creditorului pagubele pe care i le-a cauzat.

§ 67 D

1. În acele cazuri în care este admisă repararea prejudiciilor, obligaţia unei părţi de a despăgubi cealaltă parte pentru prejudiciile cauzate de neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor apare atunci cînd sînt întrunite următoarele împrejurări :

a) obligaţia contractuală nu a fost îndeplinită sau a fost îndeplinită în mod necorespunzător ;

b) în urma neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiei contractuale de către o parte s-a cauzat celeilalte părţi o pagubă materială ;

c) între neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiei de către o parte contractantă şi pagubele materiale cauzate celeilalte părţi există o legătură cauzală directă ;

d) debitorul este în culpă pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiei.

2. La stabilirea culpei se va lua în considerare, drept criteriu, diligenţa care se obişnuieşte în relaţiile de acest gen.

3. Creditorului îi revine sarcina de a dovedi existenţa împrejurărilor prevăzute la literele a), b) şi c) de la punctul 1 al prezentului paragraf, precum şi cuantumul prejudiciilor.

Culpa debitorului este prezumată.

§ 67 E

1. Prin prejudicii se înţeleg cheltuielile efectuate de creditor, pierderea sau deteriorarea bunurilor acestuia, precum şi cîştigul nerealizat.

2. Sînt supuse reparării cu titlu de prejudicii, în baza prezentelor Condiţii generale de livrare, cheltuielile efectuate de creditor, pierderea sau deteriorarea bunurilor acestuia. Cîştigul nerealizat este supus reparării în cazul în care s-a prevăzut astfel în acordul bilateral sau contract.

3. Debitorul nu este obligat să repare prejudiciile pe care creditorul ar fi putut să le evite, dacă ar fi dat dovadă de diligenţa obişnuită în relaţiile de acest gen.

4. Părţile contractante nu sînt în drept să prezinte reciproc cereri de reparare, cu titlul de prejudicii suportate, pentru suma penalităţilor plătite de acestea partenerilor interni în conformitate cu legislaţia naţională sau contractele economice.

5. Prejudiciile indirecte nu sînt supuse reparării.

§ 68

1. Părţile sînt exonerate de răspundere pentru neexecutarea integrală sau parţială a obligaţiilor contractuale, dacă aceasta a fost consecinţa unor cazuri de forţă majoră.

2. Prin **caz de forţă majoră** se înţelege împrejurările care au intervenit după încheierea contractului ca urmare a unor evenimente extraordinare, neprevăzute şi inevitabile, pentru una din părţi.

3. Părţile sînt exonerate, de asemenea, de răspundere pentru neexecutarea parţială sau integrală a obligaţiilor contractuale, dacă aceasta rezultă dintr-un acord bilateral sau din contract ori din dreptul material al ţării vînzătorului aplicabil contractului respectiv.

4. Sarcina de a dovedi existenţa împrejurărilor care exonerează pe debitor de răspunderea pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor revine debitorului.

§ 69

1. Partea aflată în imposibilitate de a-şi executa obligaţiile contractuale din cauza împrejurărilor menţionate la § 68, trebuie să anunţe în scris cealaltă parte, fără întîrziere, însă în limitele termenului de executare a obligaţiilor despre ivirea acestor împrejurări contractuale. Înştiinţarea trebuie să cuprindă date privind intervenirea şi caracterul împrejurărilor, precum şi eventualele consecinţe ale acestora. De asemenea, partea trebuie să comunice, fără întîrziere, în scris, încetarea acestor împrejurări.

2. Împrejurările care exonerează părţile de răspundere pentru neexecutarea totală sau parţială a contractului trebuie să fie certificate de Camera de comerţ sau de un alt organ competent al ţării respective.

3. Neanunţarea sau neanunţarea la timp a celeilalte părţi, de către partea aflată în imposibilitate de a-şi executa obligaţiile contractuale, despre intervenirea împrejurărilor care o exonerează de răspundere, atrage după sine repararea prejudiciilor cauzate de neanunţarea sau neanunţarea la timp.

§ 70

1. În cazurile prevăzute la § 68, termenul de executare a obligaţiilor contractuale de către părţi se decalează în mod corespunzător cu durata acelor împrejurări şi a consecinţelor acestora.

2. Dacă aceste împrejurări şi consecinţele lor vor dura mai mult de 5 luni, pentru mărfurile al căror termen de livrare nu depăşeşte 12 luni de la încheierea contractului, sau mai mult de 8 luni, pentru mărfurile al căror termen de livrare depăşeşte 12 luni de la încheierea contractului, fiecare parte are dreptul să renunţe la executa-

rea mai departe a contractului. În acest caz nici una din părţi nu are dreptul să ceară celeilalte părţi repararea eventualelor prejudicii.

3. Partea respectivă poate să folosească dreptul său de a renunţa la contract dacă va comunica refuzul de executare a contractului înainte de începerea executării obligaţiilor contractuale de către cealaltă parte, însă în termen de cel mult 30 de zile din momentul expirării termenului de 5, respectiv 8 luni, prevăzut la punctul 2 al prezentului paragraf.

4. Dispoziţiile prezentului paragraf, referitoare la prelungirea termenelor de îndeplinire a obligaţiilor, nu se aplică la contractele cu termen fix.

CAPITOLUL XIII

Reclamaţii privind calitatea şi cantitatea

§ 71

1. Reclamaţiile se pot formula cu privire la :

a) calitatea mărfii (inclusiv nerespectarea completului sau a sortimentului), în cazul în care acesta nu corespunde clauzelor contractuale sau dispoziţiilor § 15, dacă se aplică acest paragraf ;

b) cantitatea mărfii, dacă din împrejurările cauzei nu reiese răspunderea cărăuşului.

2. Vînzătorul poartă răspunderea pentru modificarea calităţii, avarierea sau defectarea mărfii sau pentru lipsuri şi după transmiterea dreptului de proprietate şi a riscurilor asupra cumpărătorului, dacă modificarea calităţii, avarierea sau defectarea mărfii sau lipsurile s-au produs din vina vînzătorului.

§ 72

1. Reclamaţiile pot fi formulate :

a) cu privire la calitatea mărfii — în decurs de 6 luni de la data livrării ;

b) cu privire la cantitatea mărfii — în termen de 3 luni *) de la data livrării ;

c) cu privire la mărfurile pentru care se acordă garanţie — în maximum 30 de zile de la expirarea termenului de garanţie, cu condiţia ca defectele să fie descoperite în cursul perioadei de garanţie.

2. Reclamaţiile referitoare la calitatea şi cantitatea legumelor şi fructelor proaspete perisabile trebuie formulate în termene mai scurte decît cele prevăzute la literele a) şi b) de la punctul 1 al prezentului paragraf. Termenele concrete pentru prezentarea reclamaţiei la aceste mărfuri se stabilesc prin contract.

3. Neprezentarea reclamaţiei în termenele menţionate la punctul 1 din prezentul paragraf sau stabilite în conformitate cu punctul 2 din prezentul paragraf privează pe cumpărători de dreptul de a se adresa arbitrajului.

§ 73

1. În cazul în care din împrejurările cauzei nu este clar cine trebuie să poarte răspunderea pentru lipsurile cantitative şi calitative ale mărfii (cărăuşul ori expeditorul mărfii) sau cînd este posibilă răspunderea amîndorura, iar reclamaţia se formulează faţă de cărăuş, cumpărătorul, pentru a nu pierde dreptul de a formula reclamaţia faţă de vînzător ca urmare a depăşirii termenului, trebuie, în limitele termenelor de prezentare a reclamaţiilor către vînzător, să-i comunice că a formulat reclamaţia faţă de cărăuş.

2. Dacă din explicaţiile cărăuşului sau din hotărîrea instanţei judecătoreşti reiese că expeditorul mărfii trebuie să răspundă pentru pretenţia respectivă, cumpărătorul este obligat să trimită vînzătorului, fără întîrziere, după primirea de la cărăuş a comunicării de respingere sau a hotărîrii instanţei judecătoreşti, documentele justificative ale reclamaţiei, împreună cu o copie de pe scrisoarea cărăuşului sau de pe hotărîrea instanţei judecătoreşti. În acest caz, reclamaţia se consideră prezentată în termen.

§ 74

1. Reclamaţia trebuie să cuprindă, cel puţin :

a) denumirea mărfii conform contractului ;

b) cantitatea pentru care se formulează reclamaţia ;

c) numărul contractului ;

d) date care să permită identificarea mărfii pentru care este formulată reclamaţia, prin indicarea : la mărfurile de masă — a datelor privind transportul sau a altor elemente;

e) fondul reclamaţiei (lipsuri, calitate necorespunzătoare, livrare incompletă etc.) ;

f) pretenţia cumpărătorului (completarea, înlăturarea defectelor etc.).

2. Dacă din reclamaţie lipseşte unul din elementele indicate la literele a)—f) ale punctului 1 din prezentul paragraf, vînzătorul este obligat să comunice neîntîrziat cumpărătorului ce anume date sînt necesare pentru completarea reclamaţiei. În cazul neîndeplinirii de către vînzător a acestei obligaţii, acesta nu are dreptul să se refere ulterior la faptul că reclamaţia a fost incompletă.

3. În cazul în care cumpărătorul a primit comunicarea vînzătorului indicată la punctul 2 al prezentului paragraf în momentul cînd termenul de formulare a reclamaţiei, conform § 72, a expirat sau expiră în cursul următoarelor 7 zile de la data primirii comunicării vînzătorului, cumpărătorul este în drept să completeze reclamaţia în decurs de 7 zile de la această dată, indiferent de expirarea termenului pentru formularea reclamaţiei.

4. În cazurile indicate la punctele 2 şi 3 ale prezentului paragraf, termenul de examinare a reclamaţiei de către vînzător, conform paragrafului 76, se socoteşte de la data primirii de la cumpărător a datelor suplimentare care completează reclamaţia în conformitate cu punctul 1 al prezentului paragraf.

§ 75

1. La prezentarea reclamaţiei cu privire la cantitate, cumpărătorul are dreptul să ceară fie livrarea cantităţii lipsă, fie restituirea sumei plătite pentru cantitatea de marfă lipsă.

2. La prezentarea reclamaţiei cu privire la calitate, cumpărătorul este în drept să ceară fie înlăturarea defectelor constatate, fie o bonificaţie.

.3 În cazul în care cumpărătorul cere înlăturarea defectelor, vînzătorul trebuie să repare fără întîrziere, pe contul său, defectul sau să înlocuiască marfa defectă.

4. În cazurile indicate la punctul 3 din prezentul paragraf, dacă marfa nu poate fi utilizată conform destinaţiei pînă la înlăturarea defectului, cumpărătorul este în drept să ceară vînzătorului plata de penalităţi ca pentru întîrzierea în livrare, în cuantumul prevăzut la § 83, calculate de la data prezentării reclamaţiei pînă la data înlăturării defectului sau pînă la data livrării unei alte mărfi în schimbul celei defecte. Valoarea penalităţii pentru o partidă sau o unitate de marfă nu poate depăşi însă 8% din valoarea mărfii defecte sau a părţii de marfă defectă care urmează să fie reparată sau înlocuită, inclusiv penalitatea pentru întîrziere în livrare, dacă o astfel de întîrziere a avut loc şi penalitatea a fost deja calculată.

5. În cazul în care părţile convin o bonificaţie pentru marfă în locul înlăturării defectului, la convenirea cuantumului bonificaţiei părţile trebuie să convină dacă suma penalităţii calculate şi/sau plătite în conformitate cu punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificaţiei sau bonificaţia se plăteşte peste această penalitate.

6. Dacă părţile au convenit cuantumul bonificaţiei, dar lipseşte înţelegerea lor asupra faptului dacă penalitatea prevăzută la punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificaţiei sau bonificaţia se va plăti peste această penalitate, în cazurile în care prejudiciile efective suportate de cumpărător ca urmare a neutilizării mărfii pînă în momentul convenirii bonificaţiei :

*) *La livrarea mărfurilor în Republica Cuba şi din Republica Cuba acest termen este de 4 luni.*

— sînt mai mici decît valoarea penalităților — penalitatea calculată și/sau plătită se reduce la valoarea prejudiciilor efective ;

— sînt mai mari decît valoarea penalităților — prejudiciile efective care depășesc valoarea penalităților sînt plătite de vînzător cumpărătorului, dacă acest lucru este prevăzut în acordul bilateral.

7. Dacă în acordul bilateral sau în contract este stabilit dreptul cumpărătorului de a rezilia contractul și nu sînt prevăzute condițiile de reziliere, cumpărătorul poate să uzeze de acest drept dacă arbitrajul va stabili că vînzătorul nu poate înlătura defectul prin reparare sau înlocuire, iar cumpărătorul nu poate folosi marfa conform destinației cu bonificația oferită de vînzător.

§ 76

1. Vînzătorul este obligat să analizeze reclamația privind calitatea sau cantitatea mărfii și să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației (să confirme acordul pentru satisfacerea ei integrală sau parțială ori să comunice refuzul de satisfacere integrală sau parțială) fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît în cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci răspunsul asupra fondului reclamației trebuie să fie dat de către vînzător neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile, iar în privința uzinelor și a instalațiilor complexe — în decurs de 90 de zile de la data primirii reclamației de către vînzător.

2. Dacă vînzătorul nu va da răspunsul asupra fondului reclamației în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, iar cumpărătorul se va adresa arbitrajului înainte de primirea răspunsului, taxele de arbitraj se suportă de vînzător indiferent de soluția litigiului. Prevederile acestui punct nu se aplică în cazurile prevăzute la punctul 3 al prezentului paragraf.

3. Dacă, datorită unor cauze justificate din punct de vedere tehnic, vînzătorul nu are posibilitatea să dea un răspuns asupra fondului reclamației în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, poate să propună cumpărătorului prelungirea acestui termen pînă la o anumită dată.

4. Dacă cumpărătorul nu este de acord cu propunerea vînzătorului de prelungire a termenului pentru răspunsul asupra fondului reclamației și se va adresa arbitrajului, problema taxelor de arbitraj va fi rezolvată de către arbitraj în funcție de soluția litigiului.

5. Dacă cumpărătorul a fost de acord cu propunerea vînzătorului privind prelungirea termenului de răspuns asupra fondului reclamanției, însă vînzătorul nu dă un asemenea răspuns în limitele termenului convenit iar cumpărătorul va adresa arbitrajului pretențiile sale, arbitrajul, rezolvînd litigiul în fond, va trece taxele de arbitraj asupra vînzătorului, indiferent de soluția litigiului.

§ 77

1. La contractele cu termen fix, vînzătorul este obligat să înlăture defectul sau să înlocuiască marfa defectă în limitele termenului de livrare stabilite în contract. În caz contrar, cumpărătorul este în drept să denunțe contractul imediat, la expirarea termenului de livrare, și să ceară vînzătorului plata penalității conform § 86, sau, dacă în acordul bilateral sau în contract nu s-a stabilit altfel, în locul acestei penalități să ceară repararea prejudiciilor cauzate de neexecutarea contractului.

2. În cazul în care cumpărătorul este de acord ca vînzătorul să înlăture defectele mărfii livrate în cadrul contractului cu termen fix, după expirarea termenului de livrare, cumpărătorul este în drept să ceară vînzătorului plata penalității ca pentru întîrzierea în livrare, conform punctului 5 din § 31 (respectiv punctul 4 din § 75), din prima zi după expirarea termenului de livrare prevăzut în contractul cu termen fix.

§ 78

1. Cumpărătorul nu are dreptul să restituie vînzătorului fără acordul acestuia marfa în legătură cu care a formulat reclamație asupra calității.

2. Dispozițiile punctului 1 al prezentului paragraf nu se aplică în cazurile în care vînzătorul — contrar cererii cumpărătorului de a sista livrarea mărfii din cauza repetării livrărilor de partizi de marfă defectă — continuă totuși expedierile (§ 80).

§ 79

La restituirea mărfurilor sau părților de marfă defecte înlocuite, pentru mărfurile la care nu se acordă garanție se aplică prevederile § 32.

§ 80

1. Formularea reclamației pentru o partidă de marfă nu dă dreptul cumpărătorului să refuze primirea partizilor următoare de marfă prevăzute în contract.

2. La livrările repetate de partizi de marfă defectă cumpărătorul este în drept să ceară sistarea livrărilor ulterioare pînă ce vînzătorul va înlătura cauzele ce generează defectele.

3. În acest caz, cumpărătorul are dreptul să ceară vînzătorului plata unei penalități ca și pentru întîrzierea în livrare, în cuantumul prevăzut la § 83, începînd din ziua cînd, conform contractului, marfa trebuie să fie livrată, pînă în ziua reluării de către vînzător a livrărilor de bună calitate.

§ 81

1. Dacă la marfa pentru care contractul nu prevede garanție, vînzătorul nu va înlătura neîntîrziat defectele de care este răspunzător, cumpărătorul are dreptul să le înlăture singur, trecînd asupra vînzătorului cheltuielile normale efective.

2. Defectele mărunte pentru care răspunderea o poartă vînzătorul, dacă înlăturarea lor nu suferă amînare și nu necesită, participarea vînzătorului, se înlătură de către cumpărător cu trecerea asupra vînzătorului a cheltuielilor normale efective.

§ 82

Dacă recepția calitativă finală se face, conform contractului, în țara vînzătorului, reclamațiile cu privire la calitatea mărfii pot fi formulate, dacă în contract nu se stabilește altfel, numai pentru defectele ascunse (care nu au putut fi constatate la un control obișnuit al mărfii).

CAPITOLUL XIV

Sancțiuni

§ 83

1. În cazul întîrzierii în livrarea mărfii față de termenele convenite prin contract, vînzătorul va plăti cumpărătorului o penalitate calculată la valoarea mărfii nelivrate în termen.

2. Dacă în acordul bilateral sau în contract nu se stabilește altfel, penalitatea se calculează din prima zi de întîrziere în cuantumul următor :

— pentru primele 30 de zile — 0,05% pentru fiecare zi ;

— pentru următoarele 30 de zile — 0,08% pentru fiecare zi ;

— în continuare — 0,12% pentru fiecare zi întîrziere.

3. Valoarea totală a penalităților pentru întîrziere nu poate depăși însă 8% din valoarea mărfii întîrziate.

§ 84

Dacă vînzătorul va întîrzia punerea la dispoziție a documentației tehnice fără de care mașinile sau utilajele nu pot fi puse în exploatare, va plăti o penalitate calculată la valoarea mașinilor sau a utilajelor, la care se referă documentația tehnică, în modul și cuantumul stabilite la paragraful 83.

Dacă întîrzierea în prezentarea documentației tehnice are loc după întîrzierea în livrarea mașinilor sau utilajelor la care se referă această documentație tehnică, penali-

tatea pentru întîrzierea în prezentarea documentației tehnice se calculează ca o continuare a penalității pentru întîrzierea în livrarea mașinilor sau utilajelor. Această prevedere se aplică, de asemenea, și în cazul în care întîrzierea în livrarea mașinilor sau utilajelor are loc după întîrzierea în prezentarea documentației tehnice.

§ 84 A

1. Părțile pot conveni ca vînzătorul să prezinte cumpărătorului, pentru marfa destinată prelucrării (de exemplu materii prime, piese turnate și produse laminate), un certificat de analiză fără de care marfa nu poate fi folosită potrivit destinației, menționînd în contract elementele pe care trebuie să le conțină un astfel de certificat de analiză.

2. Dacă vînzătorul, care și-a asumat, în conformitate cu punctul 1 al prezentului paragraf, obligația de a prezenta cumpărătorului un certificat de analiză fără de care marfa nu poate fi folosită conform destinației, întîrzie în prezentarea unui asemenea certificat, el plătește o penalitate calculată la valoarea mărfii la care se referă certificatul, în modul și cuantumul stabilite la § 83.

§ 85

1. Dacă prin contract nu se convine un alt termen, la o întîrziere în livrarea mărfii mai mare de 4 luni, iar pentru utilajele mari, de fabricație specială, mai mare de 6 luni față de termenul de livrare convenit prin contract, cumpărătorul are dreptul să renunțe la executarea contractului pentru partea de marfă întîrziată și pentru partea de marfă livrată anterior, dacă partea de marfă livrată nu poate fi folosită fără partea de marfă nelivrată.

2. Cumpărătorul are dreptul să rezilieze contractul și înainte de expirarea termenelor menționate la punctul 1 al prezentului paragraf, dacă vînzătorul comunică în scris cumpărătorului că nu va livra marfa în cursul acestor termene.

3. Pentru fabrici și instalații complexe, termenele de reziliere ale contractului vor fi convenite de părți pentru fiecare caz în parte.

4. În cazul rezilierii contractului, în baza prezentului paragraf, cumpărătorul are dreptul, la alegerea sa, pe care trebuie să o facă în momentul declarării privind rezilierea contractului, să ceară de la vînzător, în locul penalității pentru întîrzierea în livrarea prevăzută la § 83 :

— sau plata penalității pentru nelivrare, reprezentînd 8% din valoarea mărfii cu privire la care cumpărătorul a reziliat contractul ;

— sau repararea prejudiciului cauzat ; în acest caz, prejudiciile supuse reparării vor reprezenta 4% din valoarea mărfii nelivrate cu privire la care cumpărătorul a reziliat contractul, dacă cumpărătorul nu va reuși să facă dovada existenței prejudiciilor sau a unui cuantum mai mare al acestora.

5. În cazul rezilierii contractului, vînzătorul este obligat să restituie cumpărătorului sumele plătite de acesta, cu o dobîndă de 4% pe an.

6. Dispozițiile punctelor 1, 2 și 3 din prezentul paragraf nu se aplică contractelor cu termen fix.

§ 86

1. În cazul nerespectării termenului de livrare la contractele cu termen fix, vînzătorul plătește cumpărătorului penalitatea de 5% din valoarea mărfii nelivrate, dacă în acordul bilateral sau în contract nu se prevede o altă penalitate.

2. Dacă în acordul bilateral sau în contract nu se stabilește altfel, în cazul nerespectării termenului de livrare la contractul cu termen fix, cumpărătorul este în drept ca, la denunțarea contractului, în locul penalității prevăzute la punctul 1 al prezentului paragraf, să ceară vînzătorului repararea prejudiciilor cauzate de neexecutarea contractului.

3. Dacă cumpărătorul consimte să primească marfa cu întîrziere, în cadrul contractului cu termen fix, penalitatea indicată la punctul 1 al prezentului paragraf nu se percepe. În acest caz, vînzătorul plătește cumpărătorului, pentru fiecare zi cu începere din prima zi de întîrziere, penalități în cuantumul stabilit la § 83.

§ 86 A

În cazul restituirii de către cumpărător, fără acordul vînzătorului, cu încălcarea prevederilor punctului 1 din § 78, a mărfii cu privire la care au fost formulate reclamații, vînzătorul are dreptul să ceară cumpărătorului sau plata unei penalități reprezentînd 2% din valoarea mărfii restituite sau repararea prejudiciului cauzat.

§ 87

1. Pentru neavizare sau neavizare în timp util a cumpărătorului cu privire la expedierea mărfii, vînzătorul va plăti cumpărătorului o penalitate de 0,1% la valoarea mărfii expediate, însă nu mai puțin de 10 ruble și nu mai mult de 100 ruble pentru o expediere.

2. Pentru neavizare sau neavizare la timp despre expedierea efectuată, cumpărătorul nu este în drept să prezinte vînzătorului nici un fel de pretenții pentru repararea prejudiciilor, cu excepția cheltuielilor de staționare a mijloacelor de transport (nave, vagoane, căi ferate etc.), plătite de acesta cărăușului și cauzate de o astfel de neavizare la timp.

3. Cheltuielile de staționare a mijloacelor de transport prevăzute la punctul 2 al prezentului paragraf se recuperează :

a) în cazul transporturilor pe apă — peste totalitatea penalității calculată și/sau plătită în conformitate cu punctul 1 al prezentului paragraf ;

b) în cazul celorlalte feluri de transport — în partea care depășește penalitatea calculată și/sau plătită în conformitate cu punctul 1 al prezentului paragraf, însă suma penalităților și cheltuielilor pentru staționarea mijloacelor de transport nu poate depăși, pentru o partidă de marfă, expediată cu un singur document de transport, cuantumul maxim al penalității prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf.

§ 87 A

În cazurile în care prezentele Condiții generale de livrare prevăd că penalitatea se calculează pentru fiecare zi de întîrziere, aceasta va fi calculată pentru fiecare zi de întîrziere începută.

§ 88

1. Pretențiile pentru plata penalităților trebuie să fie prezentate într-o perioadă de cel mult 3 luni, astfel :

a) la penalitățile care se calculează pe zile, curgerea acestui termen începe din ziua executării obligației sau din ziua cînd penalitatea a atins, pentru temeiul respectiv, cuantumul maxim, dacă obligația nu a fost executată pînă în acea zi ;

b) la penalitățile care se pot calcula numai forfetar, acest termen începe să curgă din ziua apariției dreptului de a le cere.

2. Cererea de pretenții pentru plata penalității trebuie să conțină elemente care să permită părții căreia i-au fost prezentate pretențiile să o analizeze și să dea un răspuns asupra fondului în termenul stabilit de § 89.

Dacă nu s-a prevăzut altfel în contract, în cerere trebuie să fie indicate :

a) numărul contractului și, după caz, pozițiile din contract (anexele la contract) la care se referă cererea de pretenții ;

b) denumirea mărfii conform contractului ;

c) trimiterea la prevederea corespunzătoare din prezentele Condiţii generale de livrare sau din acordul bilateral ori la clauza contractuală în temeiul căreia este formulată pretenţia ;

d) încălcarea care a determinat prezentarea pretenţiei (întîrzierea livrării, restituirea sumei plătite în baza unei cereri neîntemeiate, întîrzierea în deschiderea acreditivului etc.) ;

e) suma pretinsă ;

f) calculul penalităţii.

Dacă pretenţia priveşte două sau mai multe poziţii din contract (anexe la contract), calculul penalităţii trebuie să se efectueze separat pentru fiecare poziţie.

3. Dacă din cererea de pretenţii lipsesc unele din elementele indicate la literele a)—f) ale punctului 2 din prezentul paragraf, se aplică prevederile punctelor 2—4 din § 74.

4. Neprezentarea pretenţiilor de plată a penalităţilor în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf privează partea care a prezentat pretenţia de dreptul de a se adresa arbitrajului.

§ 89

Partea căreia îi este prezentată o cerere pentru plata de penalităţi este obligată să o analizeze şi să dea un răspuns asupra fondului în decurs de 30 de zile de la data primirii acesteia.

§ 89 A

Prevederile § 88 şi 89 se aplică la toate cererile pentru plata de penalităţi prevăzute de prezentele Condiţii generale de livrare, acordul bilateral sau contract.

CAPITOLUL XV

Arbitraj

§ 90

1. Toate litigiile care rezultă din contract sau în legătură cu acesta se vor rezolva pe calea arbitrajului, la instanţa de arbitraj instituită pentru astfel de litigii în ţara pîrîtului sau, potrivit înţelegerii părţilor, într-o ţară terţă membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, excluzîndu-se competenţa instanţelor de drept comun.

2. Acţiunea reconvenţională şi cererea de compensare, care decurg din aceleaşi raporturi juridice ca şi acţiunea principală, se rezolvă de arbitrajul care soluţionează acţiunea principală.

§ 91

1. Litigiile se judecă în conformitate cu regulile de procedură în vigoare la arbitrajul care soluţionează cauza.

2. Dezbaterea litigiului la arbitraj şi pronunţarea hotărîrii se fac în limba ţării arbitrajului, cu traducere oficială în altă limbă, la cererea uneia din părţi. Hotărîrile arbitrajului se redactează, de asemenea, în limba ţării arbitrajului, cu traducerea sa oficială, la cererea uneia din părţi.

3. Hotărîrile arbitrajului sînt definitive şi obligatorii pentru părţi.

CAPITOLUL XVI

Prescripţie

§ 92

Dispoziţiile menţionate în prezentul capitol referitoare la prescripţie se aplică pretenţiilor rezultate din raporturile reglementate de prezentele Condiţii generale de livrare.

§ 93

1. Termenul general de prescripţie este de 2 ani.

2. Termenul special de prescripţie de 1 an se stabileşte :

a) pentru acţiunile bazate pe reclamaţii privind calitatea şi cantitatea mărfurilor (§ 31, 33, 71, 75, 77, 80—82) ;

b) pentru acţiunile bazate pe cereri de plată a penalităţilor.

§ 94

1. Termenul general de prescripţie se calculează din momentul naşterii dreptului la acţiune.

2. Termenul special de prescripţie se calculează :

a) pentru acţiunile întemeiate pe reclamaţii privind calitatea şi cantitatea mărfurilor — din ziua următoare zilei primirii de către cumpărător a răspunsului vînzătorului asupra fondului reclamaţiei, iar dacă acest răspuns nu este dat de către vînzător în termenele prevăzute la punctul 1, respectiv punctul 5 al § 76, din ziua următoare zilei în care a expirat termenul amintit mai sus pentru răspuns asupra fondului reclamaţiei. Dacă răspunsul vînzătorului nu va conţine rezolvarea în fond a reclamaţiei, termenul de prescripţie se calculează din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns asupra fondului reclamaţiei ;

b) pentru acţiunile bazate pe cereri de plată a penalităţilor — din ziua următoare zilei primirii de către partea care a formulat cererea a răspunsului asupra fondului acesteia, iar dacă răspunsul asupra fondului cererii nu a fost dat în termenul stabilit la § 89 — din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns la cererea de pretenţii.

§ 95

Prescripţia se aplică de către arbitraj dacă debitorul o invocă.

§ 96

Dacă debitorul execută obligaţia după expirarea termenului de prescripţie acesta nu este în drept să ceară restituirea a ceea ce a executat, chiar dacă în momentul executării nu a cunoscut expirarea termenului de prescripţie.

§ 97

Pretenţiile pentru care au expirat termenele de prescripţie pot fi prezentate spre compensare cu acordul părţilor.

§ 98

Curgerea termenului de prescripţie se suspendă dacă prezentarea acţiunii a fost împiedicată de o împrejurare de forţă majoră care a intervenit sau a continuat să acţioneze în cursul termenului de prescripţie. Timpul în care prescripţia a fost suspendată nu se ia în calculul termenului de prescripţie.

§ 99

1. Curgerea termenului de prescripţie se întrerupe prin intentarea acţiunii şi, de asemenea, prin recunoaşterea scrisă a datoriei de către debitor.

2. După întrerupere începe să curgă din nou termenul de prescripţie.

3. Dacă reclamantul îşi retrage acţiunea de la arbitraj, termenul de prescripţie nu se consideră întrerupt.

§ 100

Dacă expiră termenul de prescripţie pentru pretenţia principală, expiră şi termenul de prescripţie pentru pretenţiile accesorii.

§ 101

Ca dată a prezentării acțiunii se consideră ziua predării acesteia la arbitraj, iar la expedierea cererii prin poștă — data ștampilei oficiului poștal de primire a scrisorii recomandate pentru expediere.

§ 102

Modificarea dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol nu se admite.

§ 103

Dispozițiile prevăzute în prezentul capitol se aplică la obligațiile care decurg din contractele la care se aplică prezentele Condiții generale de livrare.

CAPITOLUL XVII

Alte dispoziții

§ 104

1. Reclamațiile trebuie prezentate în scris.
2. Reclamațiile privind calitatea, inclusiv pentru mărfurile la care se acordă garanție, precum și cele privind cantitatea, pot fi formulate telegrafic sau prin telex. În aceste cazuri ele trebuie să fie confirmate printr-o scrisoare în cel mult 7 zile lucrătoare de la data formulării reclamației telegrafic sau prin telex, dar în limitele termenelor stabilite la § 72. În cazul expedierii de către cumpărător cu întîrziere a confirmării, această scrisoare se va considera ca formulare a reclamației pentru prima dată.
3. La reclamație se anexează documentele justificative. La formularea reclamației privind calitatea se recomandă părților să folosească procesul-verbal de constatare ca unul din documentele justificative ale reclamației.
4. Ca dată a formulării reclamației se consideră data ștampilei oficiului poștal al țării reclamantului privind primirea scrisorii sau telegramei ori data comunicării prin telex sau data înmînării reclamației părții căreia i se prezintă reclamația.

§ 105

1. Părțile nu-și vor prezenta reciproc reclamații dacă valoarea pretenției nu depășește 10 ruble.
2. Dispozițiile punctului 1 al prezentului paragraf nu se extind la cererile de decontare în legătură cu erorile de calcul și pentru pretenții fără a căror satisfacere marfa nu poate fi folosită de către cumpărător.

§ 106

1. Dacă debitorul este în întîrziere pentru o obligație bănească, trebuie să plătească creditorului o dobîndă de 4% anual la suma de plată întîrziată.
2. Pentru totalul penalităților ce urmează să fie plătite, dobînzile anuale se calculează din momentul începerii curgerii termenului de prescripție la cererea de plată a unei astfel de penalități, pînă în ziua plății acesteia.
3. Nu sînt supuse reparării prejudiciile legate de întîrzierea în îndeplinirea obligațiilor bănești care depășesc dobînzile anuale prevăzute la punctul 1 al prezentului paragraf.

§ 107

Dacă ultima zi a termenului de prezentare a reclamației sau a termenului de prescripție cade într-o zi nelucrătoare în țara reclamantului, atunci ca zi a expedierii termenului se consideră ziua de lucru imediat următoare.

§ 108

1. Nici una din părți nu are dreptul să transmită drepturile și obligațiile contractuale unor terțe persoane, fără acordul scris al celeilalte părți.
2. Dispozițiile punctului 1 al prezentului paragraf nu se aplică în cazul transmiterii, prin hotărîrea unui organ competent, a drepturilor și obligațiilor contractuale unei alte organizații a aceleiași țări, împuternicite de drept să efectueze operațiuni de comerț exterior, cu condiția avizării în scris a celeilalte părți.

§ 109

Toate cheltuielile, impozitele, taxele vamale și alte taxe pe teritoriul țării vînzătorului, în legătură cu executarea contractului, vor fi plătite de către vînzător, iar pe teritoriul țării cumpărătorului și pe teritoriul de tranzit, de către cumpărător.

§ 110

1. În raporturile dintre părți privind livrările de mărfuri pentru probleme nereglementate sau incomplet reglementate prin contracte sau prin prezentele Condiții generale de livrare, se aplică dreptul material al țării vînzătorului.
2. Prin **dreptul material al țării vînzătorului** se înțeleg normele generale de drept civil, nu normele speciale, destinate reglementării relațiilor între organizațiile și întreprinderile socialiste ale țării vînzătorului.

Cazuri și practică arbitrală

Transferul riscurilor în contractele de livrări pentru export

Este bine cunoscut că în cadrul contractelor economice de livrări pentru export, potrivit normelor de drept în vigoare, condiția de livrare este aceea de franco frontiera română. Legat de această condiție de livrare, în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior s-au dat unele interpretări diferite cu privire la momentul în care se transferă riscul de la furnizorul intern — unitatea producătoare de mărfuri pentru export —, la întreprinderea de comerț exterior exportatoare. Mai mult decît atît o întreprindere de comerț exterior a amînat plata prețului pînă ce se face dovada de unitatea furnizoare că mărfurile expediate pe calea ferată au ajuns la frontieră. Alte întreprinderi de comerț exterior susțin că momentul trecerii riscului de la furnizorul intern la beneficiar este acela în care mărfurile sînt încărcate pe navă, aceasta constituind frontiera română.

Pentru a se ajunge la o concluzie în spiritul legii se impune să circumscriem, în prealabil, sfera de aplicare a art. 74, alin. 3, din Legea contractelor economice, care prevede: „Dreptul asupra mărfii și riscurile corespunzătoare se transmit direct, în condițiile contractului extern, de la unitatea producătoare pentru export la partenerul străin sau de la acesta la unitatea beneficiară de importuri, în funcție de natura operației de comerț exterior".

O analiză de ansamblu a art. 74 din legea menționată ne permite concluzia că textul citat se referă exclusiv la contractele economice de comision, împreună cu articolul

73, constituind sediul materiei privind această categorie de contracte. Așadar, transmiterea riscurilor de la unitățile producătoare privind mărfurile livrate la export, direct la cumpărătorul extern operează numai în cazurile în care între aceste unități și întreprinderile de comerț exterior raporturile contractuale privind exporturile și importurile sînt stabilite în baza contractului economic de comision. Și este firesc să fie așa, deoarece în asemenea situații exportator este unitatea producătoare, comitentă în raportul intern, iar întreprinderea de comerț exterior are calitatea de comisionară, adică încheie contractele comerciale de vînzare internațională în nume propriu dar **în contul unității comitente.**

Revenind la contractul de livrări pentru export, pentru a da răspunsul la problema în discuție — transferul riscului de la furnizor la beneficiar — este necesar să facem apel la prevederile art. 77 din Legea contractelor economice, care prevede că „contractelor interne pentru realizarea operațiunilor de export și import le sînt aplicabile, în raport de specificul activității de comerț exterior, prevederile cap. II din prezenta lege". Așadar în lipsa unui text de lege care să reglementeze în mod expres, și pe cale de excepție, momentul în care se transferă riscul de la furnizorul intern la beneficiarul intern, în cadrul contractelor de livrări pentru export, sîntem obligați să facem trimiterea la principiile generale aplicabile tuturor contractelor economice. Aceste principii sînt înscrise în art. 41 din Legea contractelor economice, care prevede că riscurile trec de la furnizor la beneficiar pe data :

— predării produselor către întreprinderea de comerț exterior ;

— predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina unității producătoare ;

— trecerii produselor în custodia unităților producătoare, cu acordul întreprinderii de comerț exterior.

Concluziile de mai sus — care corespund și avizului constant în această problemă al Grupului de juriști din cadrul M.C.E.C.E.I. — este bogat în consecințe de ordin practic. Cu privire la aceste consecințe facem trimitere la o recentă lucrare editată de revista noastră — „Legea contractelor economice", comentată și adnotată cu practica arbitrală la zi —, aici rezumîndu-ne să le punctăm pe cele mai importante :

— beneficiarul, respectiv întreprinderea de comerț exterior exportatoare, datorează plata prețului de la datele arătate mai sus, orice întîrziere fiind sancționată de lege cu penalități ;

— de asemenea, tot beneficiarului îi revine obligația să se îngrijească de preluarea mărfurilor de la cărăuș în stațiile terminus din porturile române (condiția de livrare fiind franco frontiera română, prin care se înțelege și ultima stație de cale ferată, furnizorul îndeplinindu-și obligațiile de expeditor, odată cu francarea scrisorii de trăsură pentru parcursul intern și obținerea semnăturii de primire a mărfurilor de la cărăuș) ;

— ca urmare, orice reclamații privind lipsurile cantitative și calitative constatate la destinația internă se reclamă cărăușului de către beneficiar ;

— răspunderea furnizorului nu poate fi antrenată decît pentru neîndeplinirea obligațiilor de ambalare corespunzătoare, pentru o defectuoasă încărcare în vagon și, în genere, pentru orice defecțiuni privind expedierea mărfurilor (cîntărire, sigilarea vagoanelor etc.).

Așadar, trecerea riscurilor de la producătorii de mărfuri pentru export urmează reguli diferite, în funcție de tipul de contract economic adoptat pentru a reglementa raporturile juridice dintre aceste unități și întreprinderile de comerț exterior ;

— în cadrul contractului economic de comision riscurile trec direct de la unitatea producătoare la cumpărătorul extern, momentul trecerii fiind determinat de condiția de livrare (FOB, CIF etc.) adoptată prin contractul comercial de vînzare internațională ;

— în cadrul contractului economic de livrări pentru export riscurile trec de la unitatea producătoare furnizoare, la întreprinderea de comerț exterior beneficiară, ca regulă generală, în momentul predării mărfurilor către cărăușul intern sau, atunci cînd legea o permite, în momentul constituirii custodiei la furnizor.

dr. Al. DETEȘAN

Calitatea mărfurilor livrate. Schimbarea destinației mărfii

Într-o speță cu care a fost sesizată Comisia de arbitraj de la București, reclamanta a cerut o bonificație de 25% pentru articole de ceramică neagră necorespunzătoare calitativ, plus 4% dobînzi penalizatoare.

Reclamanta a arătat că ceramica a fost insuficient arsă, iar vasele respective au fost acoperite în interior doar cu glazură, ceea ce a făcut ca la umplerea lor cu apă să se deterioreze.

În întîmpinare, pîrîta a arătat că procedeul de verificare nu este conform prescripțiilor interne de fabricație. Potrivit normei de stabilire a parametrilor calitativi, vazele în cauză sînt produse ornamentale, a căror destinație nu este de a fi umplute cu apă. De asemenea, potrivit procesului-verbal de autorecepție, respectînd § 26 punctul 4 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 — care arată că „În cazul în care contractul nu prevede altfel, vînzătorul este obligat să prezinte cumpărătorului documentul corespunzător care confirmă calitatea mărfii. Protocolul de încercare se prezintă cumpărătorului de către vînzător, la cererea acestuia", marfa a corespuns calitativ.

Întrucît produsele livrate aveau calitatea medie obișnuită în țara vînzătorului pentru mărfurile de acest gen și deoarece ele corespundeau destinației stabilite prin contract, deteriorarea lor datorîndu-se schimbării destinației — din obiecte pur ornamentale în vaze pentru flori naturale — Comisia de arbitraj de la București, a respins, prin Hotărîrea nr. 64 din 6 martie 1978, acțiunea reclamantei, ca fiind neîntemeiată.

Cuantumul penalităților la livrările de utilaje

Într-o speță venită spre soluționare în fața Comisiei de arbitraj din București (se livrase un excavator căruia i s-au defectat anumite piese în timpul perioadei de garanție) reclamanta a solicitat ca penalitățile să fie calculate la valoarea integrală a excavatorului, inclusiv valoarea anexelor (macara, draglină etc.).

Pîrîta, în apărare, a susținut ca penalitățile să fie calculate numai la valoarea pieselor de înlocuit sau, în cel mai rău caz, la valoarea excavatorului, exclusiv valoarea pieselor accesorii de echipament.

Comisia, considerînd însă că toate piesele formează potrivit scopului pentru care a fost cumpărat un tot unitar, a obligat la plata penalităților calculate la valoarea integrală a excavatorului, inclusiv anexele (Hotărîrea nr. 60/1966). Este un caz tipic de aplicare a principiului potrivit căruia livrarea de produse în garnituri incomplete se asimilează cu nelivrare.

Al. D.

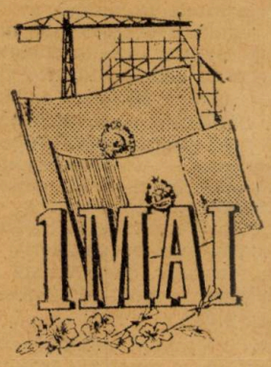

O LUME A PĂCII, DESTINDERII, DREPTĂȚII ȘI PROGRESULUI

SĂRBĂTORIREA în acest an de către oamenii muncii din țara noastră a zilei de 1 Mai — Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc, Ziua frăției muncitorilor de pretutindeni — poartă prețioase însemne jubiliare. Ele marchează nouă decenii de la prima sărbătorire în România a întîiului de Mai, relevînd însemnate repere ale unor **puternice tradiții revoluționare ale clasei noastre muncitoare și ale maselor,** tradiții de luptă pentru dreptate națională și socială, pentru solidaritate și frăție cu toți cei ce muncesc. Demonstrația din acel 1 Mai 1890 avea loc la mai puțin de un an de cînd, într-o modestă sală din Paris, solii mișcării socialiste de pretutindeni hotărîseră ca în Ziua întîiului de Mai să se organizeze simultan, pe plan internațional, acțiuni hotărîte pentru o viață mai bună a muncitorilor, a poporului. Și iată că în acea zi de primăvară a anului 1890, la apelul socialiștilor români, numai în București circa 5000 de muncitori — cifră considerată ridicată pentru acea vreme — au ieșit la demonstrație.

Ei au manifestat pentru drepturi și o rînduială mai bună în societate, pentru întărirea independenței și suveranității țării, considerate condiții vitale ale propășirii sociale, pentru solidaritate și frăție cu muncitorii de pretutindeni, pe străzi răsunînd cîntecele „Deșteaptă-te române" și „Marseilleza". În această zi de demonstrație bine organizată, se afirma un proletariat pătruns de semnificația revoluționară a sărbătorii, care dovedea așa cum remarca fruntașul socialist al timpului C. Mille că „partidul muncitorilor are temeinice baze și adînci rădăcini implîntate în inima poporului", că în România muncitorimea era încă de pe atunci conștientă de menirea sa istorică, de însemnătatea solidarității internaționale.

De-a lungul anilor, și în mod deosebit după crearea în 1921 a Partidului Comunist Român, această zi de primăvară a fost sărbătorită de către proletariatul român, de către masele populare, sub un semn politico-revoluționar tot mai pronunțat. Ea a devenit tot mai mult un simbol al imensei energii revoluționare a clasei muncitoare, **al luptei pentru înfăptuirea deziderатului strategic fundamental al partidului** — lichidarea exploatării și asupririi omului de către om, înlăturarea regimului capitalist și construirea societății socialiste, o societate a egalității și dreptății sociale, a bunăstării și fericirii celor ce muncesc, ea a devenit un simbol al luptei pentru libertate și independență, pentru o lume a păcii și frăției.

Evidențiind succesele obținute de clasa muncitoare internațională în lupta împotriva exploatării capitaliste, pentru libertate, progres social și pace, campaniile politice desfășurate cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai au afirmat puternic bogatele tradiții și acțiuni internaționaliste, constituite, așa cum istoria o demonstrează, ca o caracteristică definitorie a întregii dezvoltări a clasei muncitoare din țara noastră. Este o tradiție ilustrată semnificativ de sprijinul activ pe care clasa noastră muncitoare, forțele progresiste românești l-au acordat permanent luptei revoluționare pentru eliberare națională și socială, împotriva imperialismului, fascismului, pentru dezvoltarea de sine stătătoare a popoarelor, pentru pace și progres.

De o excepțională importanță în cadrul marilor bătălii de clasă se vădește **sărbătorirea zilei de 1 Mai în anul 1939** sub semnul unei puternice împotriviri a poporului român împotriva fascismului și războiului. Organizate de partid în condițiile înfruntării unei prigoane sălbatice din partea regimului burghezo-moșieresc, și dejucîndu-se intențiile autorităților, întrunirile și demonstrația din Capitală de la 1 Mai 1939, antrenînd zeci de mii de cetățeni, s-au transformat într-o puternică acțiune de protest a întregii noastre clase muncitoare, a maselor, contra regimului de dictatură regală, împotriva fascismului și pregătirilor de război, pentru apărarea independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale a patriei. Întreg ansamblul de pregătiri și măsuri organizatorice care au imprimat un caracter revoluționar, antifascist, patriotic și internaționalist atît de puternic manifestațiilor din București este strîns legat de activitatea tineretului revoluționar din Capitală, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Maturitatea sa revoluționară evidentă încă din acel timp, patriotismul și intransigența acțiunilor sale, și-au găsit o strălucită confirmare în acțiunile revoluționare memorabile de la 1 Mai 1939, vestind istoriei o personalitate ale cărei concepții politice și fapte din anii ce au urmat o vor înscrie în galeria celor mai iluștri oameni politici și bărbați de stat ai lumii.

Aceste glorioase tradiții de luptă și solidaritate ale partidului și clasei muncitoare, primind întreaga cinstire cuvenită, au fost ridicate în anii construcției socialiste, și îndeosebi după 1965, de cînd la cîrma partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe **noi și însemnate trepte.** Sînt trepte care constituie o expresie a însăși marilor progrese înregistrate de țara noastră pe calea edificării noii orînduiri, a prestigiului fără precedent de care se bucură țara noastră în lume, toate acestea ca urmare a conceperii și aplicării unei politici profund științifice a partidului și statului nostru, întemeiată pe teoria revoluționară a clasei muncitoare aplicată la condițiile concrete ale României, în deplin consens cu realitățile lumii actuale, politică la a cărei elaborare o contribuție de inestimabilă valoare o are tovarășul Nicolae Ceaușescu.

IN ACEST an, întregul nostru popor întîmpină 1 Mai cu voința fermă de a munci mai bine, de a înfăptui istoricele hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, care au deschis perspective remarcabile progresului economic și social al patriei, realizării Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, cu o înaltă conștiință revoluționară, aflați într-o unitate de neclintit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt animați de **hotărîrea de a pune mai mult în valoare potențialul economic național,** de a răspunde la un nivel superior rigorilor de economicitate, de utilizare rațională a materiilor prime și energiei, ei sînt animați de hotărîrea de a amplifica și fructifica în mai mare măsură potențialul de creativitate națională. Tocmai acestea sînt căile de depășire a unor dificultăți determinate de criza mondială de materii prime și energie, sînt modalități de a răspunde unor exigențe impuse de competitivitatea mondială, de realitățile complexe, economice și politice, ale lumii de astăzi.

Există la toți cetățenii țării convingerea de nestrămutat că numai astfel se pot parcurge noi pași înainte pe calea progresului, că numai în acest fel fiecare dintre noi va avea un nivel de trai mai ridicat, se va putea bucura de binefacerile societății pe care o construim. Deopotrivă există convingerea că însăși succesele pe care le obținem în procesul dezvoltării economico-sociale a țării, afirmarea tot mai puternică a României în viața internațională se înscriu ca o contribuție concretă, însemnată la întărirea forțelor progresului și păcii din lumea întreagă, demonstrînd superioritatea orînduirii socialiste, însuflețind pe revoluționarii de pretutindeni în lupta lor proprie pentru pace, dreptate, independență și socialism.

PENTRU CA MUNCA PAȘNICĂ a poporului nostru să dea roadele așteptate, pentru ca oamenii muncii din țara noastră să beneficieze de rezultatele activității lor este însă nevoie de **pace, securitate și destindere în lume,** în această lume atît de complexă și interdependentă. Este nevoie de acea certitudine că ziua de mîine, în țara noastră ca și în alte țări, nu va aduce distrugerea vieții, ci oamenii se vor putea bucura în continuare de satisfacția pe care le-o oferă munca, familia,

zîmbetul copiilor lor, viața însăși. Tocmai reflectînd această legătură dialectică între politica internă și politica externă a partidului și statului nostru, dedicată realizării marilor năzuințe de libertate, independență, pace și progres ale lumii contemporane — realizare care îi condiționează hotărîtor în prezent nu numai propășirea ci însăși existența, sărbătorirea zilei de 1 Mai în țara noastră constituie un prilej de amplificare puternică a uneia din nobilele sale semnificații tradiționale. Ea este un prilej de întărire a prieteniei frățești și solidarității partidului nostru, a oamenilor muncii din România cu toate partidele comuniste, cu celelalte partide ale clasei muncitoare — socialiste și social-democrate, cu forțele revoluționare, democratice și progresiste de pretutindeni, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele și organizațiile care militează pentru cauza libertății naționale și sociale a popoarelor, pentru destindere, colaborare și pace.

Amplificarea conlucrării între forțele progresiste, realizarea și întărirea unității lor de luptă este **cu atît mai acută în prezent, cînd cauza destinderii, păcii și independenței naționale a popoarelor este pusă în pericol** de accentuarea puternică a încordării **internaționale, de politica imperialistă de forță și dictat, de politica de reîmpărțire a sferelor de influență,** pe lîngă vechile conflicte care persistă sporind astfel pericolul unei noi confruntări militare cu consecințe dintre cele mai imprevizibile. Cursa înarmărilor, în asemenea condiții supralicitată, a căpătat dimensiuni fără precedent în istorie ; ea înghite și compromite o impresionantă cantitate de resurse materiale, de eforturi umane și spirituale — care sînt sustrase dezvoltării deși sute de milioane de oameni sînt subalimentați și trăiesc în condiții cu totul precare, menținîndu-se grave diferențe între nivelurile de dezvoltare și de viață și deci focare potențiale de tensiune și conflict. Totodată, și acesta este efectul ei cel mai catastrofic, rezultat al unei imense puteri de distrugere pe care o încorporează armamentul termonuclear și armele moderne din Europa și de pe întregul glob, cursa înarmărilor, spectrul amenințător și atît de real al morții termonucleare pericliteză pe cît de direct, pe atît de grav, însăși civilizația și existența umană ca atare.

Așa cum se degajă din analiza profundă a realităților internaționale făcută de partidul nostru, omenirea se află la o importantă, **la cea mai importantă răscruce a istoriei sale de pînă acum,** la o răscruce marcată de pericolul iminent al unei noi conflagrații mondiale și avînd doar două alternative : pacea sau distrugerea umanității. Și pentru ca pacea, viața să învingă trebuie să învingă rațiunea, destinderea, securitatea. **Este un merit de mare însemnătate al partidului nostru că a atras din timp** atenția asupra tendințelor atît de periculoase ce se manifestă în lume, subliniind **că recurgerea la forță și folosirea căilor militare reprezintă pericolul principal, pericolul cel mai grav în viața internațională.** Prin glasul celui mai autorizat reprezentant al țării a fost afirmată cu putere poziția realistă a României, raționalitatea ei purtînd atît pecetea unei analize clarvăzătoare a realităților mondiale cît și pe aceea a unei îndelungate experiențe istorice de luptă pentru cucerirea și apărarea independenței naționale ; se face astfel auzit în lume umanistul apel românesc care îndeamnă nu la forță, război și brutalitate ci la soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative a problemelor litigioase și a conflictelor dintre state, îndeamnă la înțelegere, pace și comunicare între țări — apel receptat și apreciat de cercurile cele mai largi, de toți oamenii de bună credință, responsabili față de soarta umanității.

DUPĂ CUM SUBLINIA secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu „este necesar ca în actuala situație internațională încordată să se întărească unitatea, solidaritatea și colaborarea forțelor progresiste, antiimperialiste, a popoarelor care doresc să trăiască libere și independente, să fie stăpîne pe destinele lor, în scopul de a opri accentuarea încordării internaționale și de a asigura continuarea politicii de destindere, colaborare, pace și dezvoltare independentă a tuturor națiunilor".** Iată dar clar și semnificativ exprimate în această strategie politică a României socialiste puncte nodale de convergență și mobilizare a eforturilor tuturor țărilor, tuturor oamenilor conștienți de gravitatea realităților actuale, iată dar subliniate imperative de prim ordin ale solidarității internaționale în condițiile prezente : destindere, pace, independență națională.

Este neîndoielnic că nu există astăzi în lume misiune mai nobilă, de mai de înaltă răspundere ca cea a **asigurării securității internaționale, a păcii.** Tocmai ca urmare a dezvoltării conștiinței umanității în direcția acestui imperativ, ca o caracteristică a lumii contemporane se înscriu apariția și afirmarea unor forțe sociale de o amploare și diversitate fără precedent, care militează pentru dezarmare și destindere, pentru pace și colaborare internațională. Așa cum o afirmă președintele României, cauza păcii, a opririi cursei înarmărilor, a reducerii cheltuielilor militare și a dezarmării pe care ea le presupune esențialmente, este, sau mai bine spus trebuie să devină, o cauză a tuturor țărilor și popoarelor, mari sau mici, o cauză a tuturor forțelor politice și sociale, a tuturor oamenilor indiferent de apartenența lor politică. Numai o minte debilă și opacă poate tăgădui faptul că astăzi, în această lume atît de complexă și interdependentă, războiul echivalează mai devreme sau mai tîrziu, cu un act de sinucidere colectivă a omenirii. În schimb munca oamenilor în pace, orientarea eforturilor din fiecare țară exclusiv în direcții constructive, acțiunile perseverente desfășurate — de dorit la scară planetară — pentru lichidarea focarelor de neliniște și tensiune în lume, sînt de natură să asigure în mod cert conservarea umanității, asigurarea progresului uman.

De o importanță vitală pentru realizarea, menținerea și consolidarea păcii este această vie năzuință a omenirii privind **respectarea și consolidarea dreptului sacru al fiecărei națiuni de a fi stăpînă pe soarta sa,** de a-și consolida independența și suveranitatea națională.

NU NUMAI rațiunea ne-o arată, ci însăși istoria lumii ne demonstrează cu nenumărate și de netăgăduit argumente că destinderea și pacea sînt nemijlocit legate de înfăptuirea acestei cerințe, de promovarea unor relații între state bazate pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității, respectului și avantajului reciproc.

Cînd nu s-a ținut seama de asemenea evidențe au avut loc nu numai cumplite carnagii și pierderi materiale, ce au afectat toate părțile conflictelor și au constituit tributul plătit nesocotinței, arbitrariului și opresiunii statale, ci însăși morala umanității în ansamblu a fost violent afectată, sfîrtecată ; lecția atît de aspră, de gravă și de crudă pe care ultimul război mondial a oferit-o omenirii — și pe care, între altele, se pare că unii au uitat-o — este semnificativă în acest sens. În mai toate cazurile tămăduirea respectivă — dacă realmente se poate vorbi de o tămăduire în aceste situații — a implicat un preț dintre cele mai oneroase din toate punctele de vedere și pentru toate popoarele. Tocmai de aceea în momentul de față se impune, mai mult ca oricînd, o amplă și activă mobilizare a celor mai largi forțe politice și sociale, a întregii opinii publice mondiale, a parlamentelor, guvernelor și conducerilor de state din Europa și din întreaga lume, pentru dezarmare și în primul rînd dezarmare nucleară, pentru respectarea neabătută a independenței naționale a popoarelor, pentru continuarea politicii de destindere și colaborare între state, a politicii de securitate și pace.

Este dincolo de orice îndoială că idealul nobil al păcii, al progresului și propășirii fiecărei țări, a întregii umanități — atît de acut amenințat însă în situația actuală de încordare internațională — se înscrie ca un țel fundamental, funciar al orînduirii socialiste și comuniste. Tocmai în asigurarea detensionării atmosferei internaționale și a izbînzii acestui ideal se vădește **rolul de mare răspundere ce revine partidelor comuniste și muncitorești,** chemate să desfășoare activități intense pentru mobilizarea propriilor popoare în lupta pentru înlăturarea actualei stări de încordare internațională, pentru dezarmare și pace. Deopotrivă aceste însemnate foruri politice trebuie să acționeze pentru întărirea unității și solidarității dintre ele, pentru amplificarea colaborării lor pe plan internațional cu toate forțele democratice și progresiste, asigurînd izbînda politicii de destindere și securitate.

Este semnificativ că necesitatea imperioasă a conservării păcii, a asigurării condițiilor necesare destinderii și progresului tuturor țărilor, sînt subliniate ca o îndatorire principală în documentele date publicității cu prilejul zilei de 1 Mai de numeroase partide comuniste și muncitorești, de organizații social-politice, sindicale, democratice, de numeroși reprezentanți ai maselor populare de pretutindeni. Se impun astfel repere însemnate ale unei activități intense, susținute, consacrate înfăptuirii deziderateloor supreme ale statelor și popoarelor.

Întruchipînd voința întregului popor român, răspunzînd unor imperative de cea mai mare însemnătate, partidul și statul nostru sînt ferm hotărîte să acționeze și în viitor pentru întărirea puternică a solidarității și acțiunii unite a clasei muncitoare, a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor care militează pentru progres și pace în lume. Obiectivul acestei lupte, al acțiunilor de solidaritate este dobîndirea unei lumi mai înțelepte, a unei lumi fără arme și război, mai bună și mai dreaptă, o lume a păcii, libertății, stimei și progresului tuturor țărilor.

dr. Dan POPESCU

Creșterea rolului conducător al partidului în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism

LA 8 MAI se împlinesc 59 de ani de la crearea Partidului Comunist Român. La această aniversare, România socialistă prezintă tabloul unei țări cu o economie puternică, în plină dezvoltare și modernizare, cu o viață spirituală și materială dinamică, viguroasă. Această nouă fizionomie a țării noastre este rodul activității clasei muncitoare, al țărănimii, al tuturor oamenilor muncii, al politicii științifice, realiste și mobilizatoare a P.C.R., conducătorul politic al societății noastre.

Procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ridicarea României pe cele mai înalte culmi ale progresului și civilizației — proces ce va marca, potrivit orientărilor înscrise în documentele aprobate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, noi realizări calitative — afirmă și potențează continuu rolul de avangardă al partidului comunist, modelează și generează noi forme ale relațiilor politice socialiste, imprimînd un caracter de permanență acțiunii de perfecționare a sistemului de conducere a întregii vieți sociale. Componentă principală a sistemului instituțiilor politice, nucleul și centrul său vital, Partidul Comunist Român are o largă perspectivă de acțiune și de conducere, iar creșterea rolului său conducător reprezintă o legitate obiectivă a edificării orînduirii socialiste și comuniste. **„În procesul de organizare și conducere a vieții economice, sociale și politice, a tuturor domeniilor de activitate**, se subliniază în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, **partidul va ocupa locul central, îndeplinindu-și misiunea de forță politică conducătoare a întregii națiuni".**

În societatea noastră, rolul Partidului Comunist Român ca forță politică conducătoare este **rezultatul firesc al unui îndelungat proces istoric**, în cursul căruia practica socială a confirmat în mod strălucit justețea politicii partidului, devotamentul său fără margini față de interesele vitale ale poporului, capacitatea de a-l călăuzi spre înfăptuirea aspirațiilor sale de eliberare socială și națională. Schimbările care s-au produs în societatea noastră, în procesul construcției socialiste — dispariția claselor exploatatoare, făurirea și continua întărire a unității poporului în jurul partidului, omogenizarea crescîndă a societății pe fondul creșterii rîndurilor clasei muncitoare, adîncirea democrației socialiste și ridicarea generală a nivelului de conștiință a maselor — au creat și creează noi condiții pentru afirmarea mai puternică a rolului conducător al partidului. Cu atît mai mult se impune întărirea acestui rol în actuala etapă cînd **amploarea și complexitatea fără precedent a sarcinilor, transformările revoluționare ce au loc în toate sectoarele, participarea largă a maselor la conducerea societății,** solicită dirijarea unitară a întregii activități economico-sociale, accentuarea caracterului științific al conducerii vieții sociale.

Prin conținutul lor, cerințele obiective ale dezvoltării multilaterale a orînduirii socialiste sînt necesități înțelese, însușite conștient și transformate în țeluri și atitudini deliberate ale activității oamenilor muncii. Capacitatea de a investiga procesele și fenomenele vieții sociale pe baza materialismului dialectic și istoric, de sesizare a tendințelor dezvoltării societății socialiste, determinarea pe acest fond a obiectivelor strategice și tactice specifice fiecărei etape istorice, mobilizarea, organizarea, instruirea și conducerea maselor pe calea progresului economic și social, transformarea în realitate a posibilităților oferite de relațiile socialiste pentru accelerarea dezvoltării economiei naționale, în condiții de înaltă eficiență, sînt coordonate fundamentale ale exercitării de către partid a rolului său conducător politic.

În această perspectivă, sub aspect teoretic și practic, o importanță deosebită dobîndesc modalitățile, căile și metodele prin care Partidul Comunist Român își exercită rolul său de conducător politic al societății, misiunea sa politică și organizatorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Complexitatea și amploarea sarcinilor pe care le are de îndeplinit partidul în etapa actuală determină trăsături și aspecte noi în conținutul și formele de exercitare a rolului de forță politică conducătoare a partidului, integrarea tot mai organică a partidului în viața societății. **„Conducerea de către partid trebuie să se exercite nu din afară, ci dinăuntrul organismelor sociale, de stat și economice. Aceasta constituie procesul firesc, legic al creșterii continue a rolului conducător al partidului, al întăririi unității întregului popor în jurul său, al ridicării conștiinței generale a maselor populare, al participării tot mai active a poporului la conducerea societății"** [1]).

O COMPONENTĂ ESENȚIALĂ a concepției privind integrarea organică a partidului în viața socială este orientarea de însemnătate principială formulată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu privire la **participarea directă a clasei muncitoare, a tuturor celor ce muncesc la conducerea societății. „În noua etapă de dezvoltare economico-socială a României, problemele (...) participării maselor largi populare la conducerea unităților administrativ-teritoriale și economico-sociale constituie factorul determinant al realizării cu succes a tuturor hotărîrilor partidului și statului, al dezvoltării socialiste a României"** [2]). Pentru a transpune în practică aceste orientări, din inițiativa secretarului general al partidului, a fost creat un cadru organizatoric și instituțional care asigură participarea tot mai largă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea treburilor obștești. Semnificativă în acest sens, este concepția partidului nostru privind conținutul și caracterul conducerii, a legăturii sale organice cu lărgirea democrației raportate la exigențele actuale ale conducerii științifice la toate nivelurile și sferele vieții sociale. Avînd în vedere dinamismul mutațiilor din viața economico-socială, aplicînd în mod creator materialismul dialectic și istoric la realitățile românești, partidul nostru a adoptat în ultima perioadă măsuri menite să perfecționeze organizarea și conducerea întregii activități, să asigure participarea activă, directă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la elaborarea, adoptarea și realizarea deciziilor care privesc prezentul și viitorul fiecărei unități economice, administrativ-teritoriale.

Sub semnul democrației socialiste, partidul nostru a acționat cu consecvență pentru **afirmarea autoconducerii muncitorești,** metodă de conducere colectivă a activității economice și teritorial-administrativă, formă de realizare practică a democrației economice nemijlocite. În legătură organică cu principiul autoconducerii muncitorești, partidul perfecționează formele și metodele de aplicare a principiului muncii și conducerii colective, acordînd o atenție deosebită organizării și desfășurării activității adunărilor generale ale oamenilor muncii și Consiliilor oamenilor muncii. Toate aceste elemente pun în evidență faptul că procesul de creștere a rolului politic conducător al partidului nu semnifică monopolizarea activității politice ci, dimpotrivă, accentuarea participării întregului popor la organizarea și conducerea economiei, la lărgirea democrației socialiste, direcție fundamentală a perfecționării sistemului de conducere a societății noastre.

ÎN FUNDAMENTAREA problemelor conducerii economico-sociale, P.C.R., pornește de la considerentul că în actuala etapă, dar mai ales în perspectivă, amploarea și complexitatea vieții sociale, necesitatea adîncirii democrației socialiste determină **trecerea pe un plan calitativ nou, superior, a rolului factorului conștient.** Pe acest suport teoretic, partidul acționează permanent pentru perfecționarea continuă a conducerii societății, promovînd forme și metode de organizare corespunzătoare realităților sociale, asigurînd participarea tot mai largă și activă a maselor la elaborarea și aplicarea hotărîrilor privind accelerarea progresului economic și social al societății noastre, viitorul națiunii noastre. Modul în care partidul își exercită funcția de conducere a societății, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism constituie fundamentul viabilității concepției teoretice și a practicii revoluționare a Partidului Comunist Român. Realismul, maturitatea și oportunitatea acțiunilor politice întreprinse exprimă concordanța lor cu realitățile sociale concrete ale dezvoltării țării noastre. Prin aplicarea creatoare

---

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Ed. politică, 1975, p. 116.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, București, Ed. politică, 1972, p. 772.

a legităților generale ale socialismului științific, prin luarea în considerare a particularităților specifice țării noastre, Partidul Comunist Român elaborează strategia dezvoltării economico-sociale ținînd seama de condițiile de timp și de spațiu în care se desfășoară acțiunile politice stabilite. Realizarea Programului partidului, a **„liniei politice generale a partidului comunist** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — depinde într-o măsură importantă de înțelegerea particularului, de luarea în considerare a împrejurărilor concrete în care se aplică linia politică generală“** [3]).

Acționînd într-un cadru social-politic determinat, supus unor permanente mutații, Partidul Comunist Român cercetează viața social-economică, prospectează viitorul, ceea ce permite evidențierea tendințelor de mișcare a proceselor și fenomenelor sociale, asigurînd astfel baza științifică, realistă a politicii sale. Studierea și înțelegerea tendințelor și fenomenelor noi ce se manifestă asigură fundamentarea cadrului economic și politico-organizatoric necesar promovării noului, imprimînd dezvoltării sociale, progresului general caracter organizat, conștient, deliberat. **Receptivitatea față de nou, promovarea acestuia prin forme și metode corespunzătoare noilor condiții constituie o coordonată fundamentală a exercitării rolului conducător politic al partidului nostru în întreaga viață socială.**

O trăsătură caracteristică a partidului nostru este reliefarea și prezentarea deschisă a stărilor reale de fapt din societate — pozitive sau negative —, atitudinea militantă, exigentă, față de neajunsuri și deficiențe, stimularea spiritului critic și autocritic, activitatea sa constantă de înlăturare a lor, de perfecționare a tuturor laturilor vieții sociale. Dezbaterea principială, în spirit exigent, combativ a tuturor problemelor construcției socialiste, ridică pe noi trepte calitative competența și fermitatea partinică a tuturor comuniștilor, a organizațiilor de partid, stimulează inițiativa și răspunderea oamenilor muncii în edificarea noii orînduiri sociale.

Practica socială confirmă adevărul că dialogul permanent cu poporul constituie principala formă de conducere în societatea noastră, precum și unul din cele mai importante resorturi ale progresului său. Un asemenea mod de lucru reprezintă, în același timp, o adevărată școală a autoconducerii pentru masele însești, le deprinde să-și spună cuvîntul în toate problemele privind prezentul și viitorul țării, să se încadreze efectiv în activitatea de soluționare a treburilor obștești.

Exercitarea rolului conducător al P.C.R., nu se reduce doar la afirmarea unor orientări teoretice, ea **vizînd deopotrivă acțiuni politice pentru realizarea lor practică.** În calitate de purtător al aspirațiilor și intereselor vitale ale întregii națiuni, partidul acționează pentru aplicarea lor în viață, prin dezvoltarea și perfecționarea legăturilor organice cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii. La realizarea practică a acestor acțiuni este necesar să contribuie toți comuniștii, cu devotament politic, cu înaltă competență și responsabilitate profesională în domeniul în care activează. Pentru membrii partidului nostru, indiferent de sectorul de activitate în care lucrează, aplicarea liniei politice a partidului este obligatorie, necondiționată, cerință ce trebuie înțeleasă într-un sens activ, militant, angajant. **Membrul de partid are obligația nu numai să-și afirme adeziunea, acordul la hotărîrile luate, ci să acționeze permanent pe măsura capacităților sale, pentru susținerea și înfăptuirea principiilor politice și ideologice ale partidului, a hotărîrilor elaborate de partid.**

Sub acest aspect, partidul se preocupă permanent pentru îmbunătățirea metodelor de control în toate sectoarele vieții sociale, în scopul evaluării stadiului în care se află îndeplinirea hotărîrilor și de sprijinire a cadrelor, a activului pentru aplicarea lor în viață.

ÎN REALIZAREA exemplară a liniei strategice a partidului, o deosebită însemnătate are politica de cadre, capacitatea politică a cadrelor de a asigura în domeniul încredințat aplicarea politicii partidului. De aici decurge necesitatea acordării unei mai mari atenții promovării cadrelor în conformitate cu principiile partidului nostru. Criteriul esențial în promovarea cadrelor trebuie să-l constituie calitatea moral-politică, hotărîrea și devotamentul cu care acționează pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru continua înflorire a patriei, rezultatele obținute în activitatea lor practică. Pe lîngă pregătirea cadrelor într-o formă organizată de învățămînt se impune cu necesitate preocuparea permanentă a fiecăruia pentru autopregătire, pentru a fi mereu în pas cu cuceririle cunoașterii în sectorul său de activitate. Trebuie să ținem seama — arăta secretarul general al partidului — că în orice știință, cu atît mai mult în științele sociale, economice, este necesar să ținem pasul cu schimbările care au loc pe plan internațional. Numai așa vom putea elabora în mod corespunzător atît linia de dezvoltare economico-socială, cît și linia politică generală, în concordanță cu cerințele vieții, ale progresului.

[3]) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“, vol. 2, București, Ed. politică, 1968, p. 255.

Un aspect esențial al înfăptuirii rolului conducător al partidului îl constituie formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor. Complexitatea și amploarea acestui proces de transformare a gîndirii și vieții spirituale a oamenilor impun intensificarea activității politico-ideologice, promovarea tot mai activă a principiilor moralei comuniste, cultivarea atitudinii socialiste față de muncă și avutul obștesc, a respectului față de producătorii nemijlociți ai bunurilor materiale și spirituale, față de legalitatea socialistă, a cinstei și dreptății. În viziunea P.C.R., activitatea pentru făurirea condițiilor materiale și spirituale ale edificării societății comuniste formează un tot unitar, dialectic. Orientîndu-și eforturile în direcția dezvoltării rapide a forțelor de producție, a modernizării structurii economiei naționale în profil de ramură și teritorial, spre trecerea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie și, în perspectivă, în rîndurile țărilor dezvoltate, partidul nostru desfășoară o vastă activitate politică-ideologică și de educație socialistă, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință și pregătire profesională și culturală.

Realizarea sarcinilor economice majore puse în față de către conducerea superioară de partid reprezintă o expresie concretă a întăririi rolului partidului în activitatea socială desfășurată de toți comuniștii, de toți oamenii muncii. **Eficiența activității fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii se impune a fi evaluată prin prisma aportului direct la finalizarea unor măsuri inițiate de conducerea superioară de partid, prin efectele concrete ale înfăptuirii acestora,** acesta fiind criteriul fundamental prin care se apreciază întreaga activitate de partid și se realizează concret rolul conducător al partidului în întreaga viață socială.

Afirmarea rolului de conducător politic al societății, în condițiile trecerii la o nouă calitate, superioară a muncii, necesită îmbunătățirea substanțială a muncii politico-organizatorice, creșterea nivelului politic și ideologic al comuniștilor, a coordonării tuturor acțiunilor procesului instructiv-educativ, accentuarea controlului de partid la toate nivelurile și asupra tuturor problemelor. Partidul nostru, prin linia strategică proprie, care încorporează adevărurile generale ale teoriei revoluționare a clasei muncitoare și le aplică creator la condițiile țării noastre, prin obiectivele tactice ale fiecărei etape de dezvoltare, pregătește astăzi, prin munca conștientă a întregii națiuni, trecerea țării pe noi trepte de progres și civilizație materială și spirituală.

ÎN ACELAȘI TIMP, acționează ca un important factor mobilizator convingerea oamenilor muncii educați de partid în spiritul solidarității internaționale, că **succesele pe care le obțin constituie o contribuție materială, concretă, la întărirea forțelor progresului și păcii în lumea întreagă,** că acestea demonstrează superioritatea orînduirii socialiste, încurajînd pe militanții revoluționari de pretutindeni în propria lor luptă pentru pace, libertate, independență și socialism.

Continuînd vechile tradiții internaționaliste, partidul nostru a ridicat pe noi trepte în condițiile revoluției și construcției socialiste, **politica sa consecventă de solidaritate cu toate partidele comuniste, cu alte partide ale clasei muncitoare, partide socialiste, social-democrate, cu forțele revoluționare, democratice și progresiste de pretutindeni, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele și organizațiile care militează pentru cauza libertății naționale și sociale a popoarelor, pentru destindere, colaborare și pace.**

Întărirea rolului conducător al partidului, a unității întregului popor dobîndește o importanță primordială mai mult ca oricînd, acum, cînd în viața internațională s-a produs o accentuare puternică a încordării, cînd persistă vechi conflicte și au apărut altele noi, cînd cursa înarmărilor continuă și se intensifică, toate acestea sporind primejdiile la adresa păcii și independenței popoarelor, inclusiv pericolul unei noi confruntări militare, cu consecințe imprevizibile. În aceste condiții viața însăși reclamă, ca un imperativ vital, conlucrarea și unitatea de acțiune a tuturor acestor forțe în vederea promovării obiectivelor comune de importanță primordială, cum sînt independența, securitatea, dezarmarea, pacea.

Așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este necesar ca, în actuala situație internațională încordată, să se întărească unitatea, solidaritatea și colaborarea forțelor progresiste, antiimperialiste a popoarelor care doresc să trăiască libere și independente, să fie stăpîne pe destinele lor, în scopul de a opri accentuarea încordării internaționale și de a asigura continuarea politicii de destindere, colaborare, pace și dezvoltarea independentă a tuturor națiunilor“.** A acționa pentru întărirea și lărgirea acestei conlucrări, a îndrepta toate eforturile în vederea unirii pe o platformă comună de acțiune a celor mai largi forțe sociale — în aceasta vede partidul nostru un imperativ de prim ordin al principiilor solidarității internaționale în condițiile actuale.

prof. dr. Ilie VĂDUVA
prof. dr. Costache SANDU
lector univ. Maria BÎRLEA

În întîmpinarea forumului tinerei generaţii

TINERETUL – factor însemnat în dezvoltarea economico-socială a ţării

ÎN FRONTUL LARG al forţelor sociale ce participă conştient la fundamentarea direcţiilor de dezvoltare ale societăţii socialiste româneşti, la traducerea în viaţă a obiectivelor prefigurate, tineretul se afirmă în tot mai mare măsură ca un factor dinamic, angajat cu toată plenitudinea capacităţilor sale. Misiunea de înaltă responsabilitate patriotică ce revine tinerei generaţii în opera de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, expresie a forţei şi maturităţii sale politice, constituie imaginea vie a încrederii nemărginite pe care partidul nostru o acordă tineretului, acelora ce vor ridica România pe noi culmi de civilizaţie şi progres.

Nesecat izvor de elan revoluţionar

PREZENT, alături de comunişti, la toate marile confruntări sociale ce au premers instaurarea orînduirii noi, socialiste, tineretul a participat şi participă cu entuziasm şi responsabilitate la lupta şi munca întregii naţiuni pentru ridicarea continuă a nivelului de bunăstare şi civilizaţie a ţării, făcînd dovada prin muncă, în toate domeniile vieţii economico-sociale, a profundului său devotament faţă de cauza partidului şi poporului, a angajării sale conştiente, neabătute în înfăptuirea Programului partidului. **„La toate măreţele înfăptuiri din aceşti ani** — sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, — o contribuţie activă, de seamă a adus tineretul patriei care, împreună cu întregul popor, a muncit cu energie şi entuziasm, neprecupeţindu-şi forţele pentru realizarea Programului partidului, pentru ridicarea României pe trepte tot mai înalte de bunăstare şi progres. În fabrici şi uzine, pe şantiere, în miile de întreprinderi noi, în unităţi agricole socialiste, în laboratoare, şcoli şi universităţi, în cadrul amplelor acţiuni de muncă patriotică, pretutindeni tineretul a fost prezent la datorie, înscriind pagini luminoase de devotament, de adevărat eroism, în măreaţa epopee a edificării socialismului în România“.**

Rezultat al preocupărilor constante ale partidului, ale întregii societăţi, şi ca urmare a participării efective a tuturor tinerilor, români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi la amplul proces de dezvoltare economico-socială multilaterală a patriei, în perioada construcţiei socialiste s-au conturat şi s-au afirmat cu putere în rîndurile tinerei generaţii trăsături moral-politice şi de comportament avansate, specifice omului nou, constructor al socialismului şi comunismului. Înfăptuirea unei calităţi superioare în toate domeniile vieţii economico-sociale, creşterea continuă a nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor, ridicarea nivelului de cunoaştere şi cultură al acestuia, adîncirea democraţiei socialiste, transformarea revoluţionară a învăţămîntului şi legislaţiei, instituirea unor noi tipuri de relaţii interumane bazate pe normele şi principiile eticii şi echităţii comuniste, dezvoltarea unor largi mişcări de masă în domeniul creaţiei tehnico-ştiinţifice, culturale şi sportive — elemente definitorii pentru actuala etapă de dezvoltare a societăţii româneşti — îşi pun cu pregnanţă amprenta asupra fizionomiei tinerei generaţii.

Tineretul, reprezentînd 22,6% din totalul populaţiei şi 43% din totalul personalului muncitor, reflectă în structura şi profilul său mutaţiile revoluţionare pe care le-a cunoscut societatea românească. Urmînd îndeaproape amplele schimbări pe care le-a înregistrat economia naţională în anii construcţiei socialiste — efect nemijlocit al politicii ştiinţifice promovate cu consecvenţă de partid pentru făurirea unei industrii puternice, competitive, de nivel tehnic ridicat, a unei agriculturi de înalt randament — tinerii deţin o pondere importantă în numeroase sectoare de activitate. Distribuţia celor peste două milioane de tineri din industrie pe ramuri industriale (vezi tabelul) evidenţiază elocvent acest proces. Aşa cum se remarcă din tabel, tineretul ţine o pondere însemnată în totalul personalului muncitor în importante ramuri ale economiei naţionale — 48,5% în construcţii de maşini, 58,9% în chimie şi peste 30% în ramura materialelor de construcţii şi în cea a exploatării şi industrializării lemnului — sectoare care necesită un nivel ridicat de pregătire profesională. De asemenea, tînăra generaţie, reprezentînd circa o treime din personalul care activează în institute de cercetare şi proiectare, se dovedeşte puternic angajată în dezvoltarea şi afirmarea ştiinţei şi tehnicii româneşti ca factor fundamental al progresului economico-social. Aceasta este situaţia existentă. Tineretul se va afirma şi în viitor cu şi mai multă pregnanţă în întregul proces al dezvoltării economico-sociale a ţării. De exemplu, în ceea ce priveşte necesarul de forţă de muncă pentru anul 1980, se prevede ca dintr-un număr de aproximativ 360 mii persoane, peste 250 mii să fie absolvenţi ai şcolilor profesionale, ai cursurilor de calificare şi practică la locul de muncă, ai treptelor a I-a sau a II-a de liceu, deci în marea lor majoritate de tineri. Neîndoios însă, datele privind volumul şi distribuţia tinerilor în industrie nu exprimă decît parţial gradul şi tipul de integrare a tinerilor în muncă, ca dimensiune fundamentală a procesului complex de integrare socială, proces de natura preponderent calitativă. Tînăra generaţie, puternică forţă socială menită să asigure, sub conducerea partidului continuitatea operei de edificare a socialismului şi comunismului în patria noastră se dezvoltă armonios, multilateral, identificîndu-se cu viitorul însuşi al naţiunii noastre socialiste.

Resursele mobilizatoare ale organizaţiei de tineret

UN ROL DEOSEBIT în ampla mobilizare de forţe a tinerilor revine organizaţiei lor revoluţionare, Uniunea Tineretului Comunist. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în cuvîntarea la cel de-al II-lea Congres al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste (...) **„Uniunea Tineretului Comunist este prezentă pe întregul front al construcţiei socialiste. Ea acţionează consecvent pentru cultivarea în rîndul tinerei generaţii a devotamentului pentru partid şi popor, a pasiunii pentru învăţătură, pentru însuşirea celor mai avansate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne, a concepţiei materialiste despre lume şi viaţă, a hotărîrii de a face totul pentru triumful socialismului şi comunismului în România“.** Activitatea organizaţiei de tineret a cuprins şi cuprinde numeroase acţiuni şi manifestări — multe dintre acestea cu un accentuat caracter economic. Astfel, în cadrul întrecerii uteciste „Tineretul — factor activ în realizarea cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice“, parte integrantă a marii întreceri socialiste, au fost cuprinşi, pînă la finele semestrului I al anului 1979, peste 1,82 milioane de tineri, obiectivele principale constînd în îndeplinirea de către fiecare tînăr a sarcinilor ce-i revin la locul de muncă, ridicarea continuă a calificării profesionale, stimularea creaţiei tehnico-ştiinţifice, creşterea contribuţiei fiecărei organizaţii U.T.C. la realizarea sarcinilor de producţie. Semnificativ în acest sens, valoarea economiilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie, problemă de însemnătate excepţională pentru economia naţională, se cifra la 643 milioane lei.

Tînăra generaţie îşi aduce totodată un aport neprecupeţit, pe măsura capacităţii şi a pregătirii sale, la afirmarea plenară a ştiinţei şi tehnicii în toate sectoarele de activitate. În unităţi economice, institute de cercetare şi proiectare, în şcoli şi facultăţi, în case de cultură, cluburi ale ştiinţei şi tehnicii au funcţionat în anul trecut peste 15 mii de cercuri ştiinţifice şi tehnico-aplicative în care şi-au desfăşurat activitatea aproximativ 475 mii de tineri muncitori, elevi, studenţi, intelectuali. Eficienţa economică a unor teme şi probleme cu caracter tehnico-ştiinţific preluate spre rezolvare de către tineri sau colective de tineri s-a ridicat, în 1979, la peste un miliarde de lei. La sate, în condiţiile diversificării specialităţilor cerute de modernizarea agriculturii şi a localităţilor rurale, ale mutaţiilor produse în compoziţia şi nivelul de pregătire al tinerilor, 17 mii dintre aceştia sînt cuprinşi în 318 agrocluburi, participînd direct la ansamblul activităţilor ce vizează înfăptuirea unei profunde revoluţii în agricultură, la transformarea treptată a acesteia într-o variantă a muncii industriale.

ÎN CINSTEA ZILEI DE 1 MAI

Produse în premieră

● *La* Întreprinderea de vagoane din Arad, *a fost omologat pentru producția de serie* un nou vagon etajat, *destinat traficului de călători pe distanțe mici și mijlocii. Realizat după proiecte elaborate de specialiștii Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică — Arad, noul vagon atinge parametri constructivi și de exploatare la nivelul produselor similare aduse pînă acum din import.*

● Un nou tip de tractor agricol *a fost asimilat pentru a intra în fabricație, de* Întreprinderea „Tractorul" din Brașov. *Este vorba de tractorul pe roți de 34 CP, care prin dimensiuni și calități tehnice și de exploatare se dovedește deosebit de productiv în efectuarea lucrărilor agricole în parcele mici, greu accesibile altor mijloace de tracțiune.*

● „Elerofil 10" *este numele dat de specialiști unei noi mașini de prelucrat metalul prin electroeroziune, asimilată recent* de întreprinderea „Electrotimiș" din Timișoara. *Ea lucrează pe bază de comandă-program numerică, ceea ce-i asigură o precizie de lucru — de 1 micron. Această calitate o face deosebit de necesară în special în fabricația de scule și matrițe metalice.*

● Specialiștii Întreprinderii mecanice din Cîmpina *au înregistrat, în întîmpinarea apropiatei sărbători a celor ce muncesc, un remarcabil succes : omologarea și introducerea în fabricația de serie a elevatorului „broască", de 500 tone, agregat de strictă necesitate pentru intervenția la sondele de extracție forate la mare adîncime.*

● *De pe benzile de fabricație ale* Întreprinderii „Unio" din Satu Mare *a ieșit, în premieră pe țară,* mașina de extracție a cărbunelui *bicablu tip M.E.B., în construcție antigrizutoasă, cu performanțe tehnico-funcționale la nivel mondial. Pe lîngă faptul că va contribui la mecanizarea complexă a extracției cărbunelui și minereului, noul tip de utilaj are o productivitate superioară cu 50 la sută în comparație cu vechile tipuri aflate în exploatare.*

● *La* întreprinderea „Electroputere" — Craiova *au fost executate și au trecut probele de omologare* motorul în scurt circuit de 315 kV și motorul cu rotor bobinat de 160 kV, *ambele la tensiunea de lucru de 6 000 V. Ele fac parte din noua serie de motoare electrice asincrone de înaltă tensiune, serie ce va însuma 1 800 sortimente și tipovariante de astfel de mașini, cu puteri cuprinse între 125 și 2 500 kV.*

● „Criotrat — 100" *este denumirea primei instalații românești — concepută și construită în* atelierele Institutului de cercetări și proiectări pentru industria alimentară și frigorifică din Cluj-Napoca — *destinate tratării (călirii) oțelului rapid pentru scule cu ajutorul temperaturilor joase, în jur de minus 7 grade Celsius.*

Repere privind prezența tineretului în activitatea unor sectoare însemnate ale economiei naționale

Ramura de activitate	Numărul personalului mediu pe ramură	Numărul total de tineri pînă la 30 de ani	Tineri în total personal mediu (%)
Construcții de mașini	969 615	470 806	48,55
Chimie	211 213	124 494	58,94
Exploatarea și industrializarea lemnului	273 248	62 640	22,92
Materiale de construcții	111 996	34 104	30,45
Industrie alimentară	198 350	63 730	32,13
Întreprinderi de transport și telecomunicații	505 700	125 637	24,84
Institute de cercetare și proiectare	103 000	29 277	28,42

Un aspect cu majoră semnificație, prin tradiția și forța sa educativ-formativă, pentru întregul proces de implicare activă și contribuție nemijlocită a tineretului la cotinua înflorire și dezvoltare a patriei îl constituie participarea la activitățile de muncă patriotică. Adevărate școli de muncă și educație, de calificare și formare profesională, șantierele naționale ale tineretului de la Canalul Dunăre — Marea Neagră, Combinatul minier Oltenia, Combinatul siderurgic Galați, Platforma industrială Zalău, Sistemul de irigații Viișoara Nord, șantierele de muncă patriotică de interes județean sau local, au reunit în anul 1979 peste 1,5 milioane de tineri muncitori, elevi și studenți care au depus o muncă susținută la realizarea unor obiective de investiții în industrie și agricultură, a unor obiective de interes social și cultural.

Ample mutații în structura socio-profesională

CERCETĂRI ȘI STUDII SOCIOLOGICE urmărind procesul de integrare a tineretului în diferite ramuri de activitate, de exemplu în industrie — industria constructoare de mașini, electrotehnică, chimică, siderurgică, minieră etc. — dar și în agricultură, ca și în alte domenii ale economiei, ale vieții sociale a țării au pus în evidență, odată mai mult, că noile detașamente de tineri integrați în producție, asemenea întregului tineret din țara noastră, afirmă plenar trăsăturile specifice muncitorului modern, de înaltă calificare, cu o conștiință politică înaintată și un larg orizont de cunoaștere.

Care sînt resorturile ce conferă tinerei generații vigoare și competență, o participare substanțială la progresul societății românești ? În primul plan se situează ridicarea într-o măsură fără precedent a nivelului de cultură, de calificare a tinerei generații, proces cu efecte de amplă perspectivă asupra structurilor sociale viitoare precum și asupra dezvoltării economice, în care rolul principal revine școlii. O analiză retrospectivă vădește că suma absolvenților la toate formele de învățămînt în anul școlar 1977/1978 reprezintă 2,98 din populația totală față de anul școlar 1948/1949 cînd procentul respectiv era de 0,57 % ceea ce reprezintă o creștere de peste cinci ori. Totodată, o parte însemnată din populația țării — contingentele născute după 1940 —, au beneficiat de accesul liber la instrucție ; în acest fel, generația tînără a contribuit, prin nivelul pregătirii sale, la sporirea nivelului general de cultură a populației, a stocului de învățămînt al națiunii.

Mutații semnificative s-au produs și în ceea ce privește calitatea procesului de pregătire profesională. Situată constant în atenția conducerii superioare de partid și de stat, a secretarului general al partidului, școala românească a fost orientată spre a răspunde cerințelor noi, tot mai diversificate ale economiei. Implicarea școlii ca factor însemnat al procesului dezvoltării economico-sociale coincide, în fapt, cu implicarea tinerelor generații în vasta operă de edificare a socialismului. Economia noastră, ca și celelalte sectoare ale vieții sociale, au primit în cei patru ani ai actualului cincinal 1 431 000 de muncitori calificați și peste 132 000 specialiști cu pregătire superioară, care și-au adus cu competență și abnegație contribuția la marile realizări dobîndite de poporul nostru în construcția socialismului. Măsurile de perfecționare a învățămîntului își găsesc expresia în nivelul tot mai ridicat de pregătire a noilor generații în concordanță cu cele mai avansate cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, în trăsăturile moral-politice înaintate ce caracterizează tînăra noastră generație.

Nivelul ridicat de cultură, de pregătire profesională constituie elementul de bază pe care rodesc acțiunile educative, politico-ideologice tot mai bogate și mai nuanțate desfășurate de organizațiile de tineret, de ceilalți factori educaționali ce au drept scop făurirea unui profil moral și a unei conștiințe politice avansate — o altă trăsătură definitorie a tinerei generații. Tocmai pornind de la aceste realități, de la uriașele resurse de progres pe care le aduce cu sine fiecare nouă generație, de la însuși faptul că cei ce vor trăi în lumea de mîine, o lume pe care o gîndim și o proiectăm astăzi, sînt tinerii ce își încheagă acum personalitatea, partidul și statul nostru au urmărit cu consecvență ca tineretul să participe la întregul proces de conducere a societății noastre socialiste. Participarea tinerelor generații la progresul țării, alături de întregul nostru popor, constituie o elocventă expresie a răspunderii pe care o are tineretul României față de generoasele perspective ce se deschid societății românești pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Vladimir MARIN
directorul Centrului de cercetări pentru problemele tineretului

Succese remarcabile în întrecerea socialistă

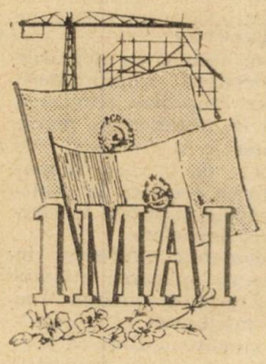

PRODUCȚIA FIZICĂ ÎN SORTIMENTELE PLANIFICATE ÎNDEPLINITĂ RITMIC, INTEGRAL

COLECTIVUL întreprinderii „Aversa" București a încheiat primul trimestru al acestui an cu rezultate remarcabile în activitatea productivă. În această perioadă, producția fizică a fost nu numai îndeplinită exemplar și în sortimentele planificate, ci și substanțial depășită, în special la produsul de bază — pompe centrifugale și la piesele de schimb pentru pompe (tabelul). Și în luna aprilie activitatea, desfășurată sub semnul întîmpinării cu cît mai însemnate realizări a zilei de 1 Mai, colectivul întreprinderii „Aversa" a înregistrat succese deosebite, depășind prevederile de plan la producția fizică.

În activitatea de înfăptuire în cele mai bune condiții a sarcinilor sporite de plan pe acest an la toți indicatorii și, îndeosebi, la producția fizică în sortimentele planificate, în întreprindere s-a acționat și se acționează în cîteva direcții hotărîtoare asupra cărora ne propunem să ne oprim în cele ce urmează.

Pregătirea producției

O ATENȚIE deosebită este acordată lansării în fabricație a produselor pe bază de grafice de livrări. Pentru a se preîntîmpina eventualele rămîneri în urmă, ce ar periclita respectarea termenelor de livrare a unor produse, s-a stabilit ca, lunar, lansarea în fabricație a produselor să se facă pe bază de grafice de livrări stabilite de comun acord

Realizarea producției fizice la principalele sortimente în perioada 1 ianuarie—31 martie 1980

Sortimentul	Nivelul de realizare față de plan %
Producția fizică (pompe centrifugale)	105,4
Piese de schimb pentru pompe	101,3
Oțel lichid	104,5
Lucrări pentru autoutilare	105,2

cu principalii beneficiari și în funcție de prioritățile și obiectivele economice deosebite prevăzute cu termene de punere în funcțiune în 1980. Pe baza acestor grafice, se urmărește decadal modul în care sînt respectate termenele, iar în caz că se ivesc impedimente în fabricație se stabilesc măsuri operative pentru înlăturarea acestora și impulsionarea ritmului producției. Pe această bază a fost posibil ca sarcinile lunare ce au derivat din planul pe trimestrul I să fie îndeplinite ritmic.

● **Adîncirea gradului de tipizare a produselor.** În acest an, întreprinderea are de fabricat noi familii de pompe speciale în 49 de tipodimensiuni. Datorită gradului înalt de tipizare a produselor, s-au creat premise favorabile ca acestea să fie executate în cele 2 secții de prelucrare și montaj ale întreprinderii. În acest fel este și va fi mai bine folosit potențialul tehnic și uman, precum și suprafețele de montaj și bancurile de probă. Din calculele economice rezultă că, în acest an, producția va crește cu peste 40% față de realizările din 1979.

● **Extinderea de noi tehnologii.** Ca urmare a promovării pe scară largă a progresului tehnic, în întreprindere au fost extinse în acest an unele tehnologii de mare randament și de înaltă eficiență economică. De exemplu, a fost extins la încă 20 de repere în trimestrul I, față de ultimul trimestru al anului trecut, sistemul de turnare pe linia automată de formare și turnare cu care este dotată întreprinderea. În acest mod, sporește numărul reperelor realizate pe linia automată în condițiile obținerii unei accentuate creșteri a productivității muncii și a îmbunătățirii substanțiale a calității pieselor.

Rămînînd în sfera extinderii tehnologiilor noi, trebuie menționat și faptul că, în acest an, s-a trecut la executarea a 15 repere de pompe din fontă cu grafit nodular, în loc de bronz. În afară de creșterea producției și productivității muncii, se estimează o economie de bronz la nivelul întregului an 1980 de 42 tone.

● **Lărgirea acțiunii de poliservire a mașinilor.** Anul trecut, pe baza specializării unor mașini, a dotării lor cu diverse dispozitive, s-au creat condiții favorabile ca un număr din ce în ce mai mare de muncitori, cu o bogată experiență și înaltă calificare, să treacă la deservirea simultană a mai multor mașini. La diverse grupe, unii muncitori lucrează simultan la 3 mașini. Prin polideservire, întreprinderea a realizat în 1979, o economie de 32 muncitori.

Deoarece și în acest an se resimte lipsa unor muncitori calificați în diferite profesii, în cadrul activității ce se desfășoară în întreprindere de reorganizare

ÎN CINSTEA ZILEI DE 1 MAI

Producție fizică peste plan

● Colectivul Întreprinderii Lupeni *a extras peste prevederile de plan în intervalul de la 1 la 25 aprilie, a.c. mai mult de 6 000 tone cărbune. Cu realizările obținute pînă la această dată, minerii de la Lupeni au majorat la peste 25 000 tone cantitatea de cărbune pentru cocs extrasă suplimentar de la începutul acestui an.*

● Forestierii maramureșeni au realizat *cu zece zile mai devreme sarcinile de plan aferente primelor patru luni ale acestui an. Ca urmare, a fost obținută peste plan, o producție industrială în valoare de 12 milioane lei, materializată, între altele, în 4 000 mc bușteni, 3 000 mc lemn pentru celuloză, 1 000 mc cherestea și mobilier în valoare de peste 2 milioane lei.*

● Petrochimiștii din Borzești *au obținut în primele 4 luni ale anului peste sarcinile de plan, 1 000 tone cauciuc sintetic, 800 tone polistiren, 150 tone acid monocloracetic, 3 100 tone acid clorhidric, 1 500 tone gaze lichefiate, 80 000 tone produse petroliere. La baza succeselor obținute stau, între altele, perfecționările aduse unor utilaje și instalații, care și-au ridicat potențialul cu 15—40 la sută peste prevederile din proiecte.*

● *Pe baza creșterii productivității muncii, a valorificării superioare a materiilor prime și reducerii costurilor de fabricație, colectivul întreprinderii de anvelope „Victoria" Florești, a expediat pentru beneficiarii interni și la export, peste prevederile la zi, aproape 50 000 bucăți anvelope auto și pentru tractor, precum și 12 000 bucăți camere auto și moto.*

● *Livrînd șantierelor peste sarcinile de plan la zi o cantitate de ciment și alte materiale pentru construcții ce depășește 50 000 tone,* colectivul Combinatului de lianți și azbociment din Fieni *și-a onorat angajamentul anual asumat la indicatorul producție fizică. Succesul, dedicat sărbătorii de la 1 Mai, a fost realizat în condițiile valorificării superioare a materiilor prime și auxiliare, exploatării cu randament sporit a tuturor agregatelor.*

● Unitățile chimiei prahovene *ramură cu pondere în economia județului, au livrat economiei naționale, de la începutul acestui an, produse suplimentare în valoare de peste 120 milioane lei, spor ce depășește angajamentul lor asumat în cinstea marii sărbători de la 1 Mai. Printre altele, au fost puse suplimentar la dispoziția beneficiarilor interni și externi, mai bine de 25 000 tone benzine, uleiuri minerale și alte derivate din țiței, 30 000 bucăți anvelope auto și pentru tractoare, 250 tone hîrtie, însemnate cantități de superfosfați, detergenți și alte substanțe.*

a fluxurilor tehnologice, se preconizează și lărgirea acțiunii de polideservire, în sensul ca încă un număr de 12 muncitori să treacă să lucreze la mai multe mașini deodată. Aceasta va avea un efect pozitiv asupra sporirii productivității muncii.

Valorificarea accentuată a rezervelor potențiale

ANALIZA efectuată a scos în evidență faptul că realizările dobîndite în primul trimestru al anului puteau fi și mai substanțiale, dacă nu s-ar fi manifestat unele neajunsuri de ordin intern. Este vorba, în special, de faptul că, în lunile ianuarie și februarie, indicele planificat pe întreprindere de utilizare a mașinilor nu a fost atins. Deși la unele utilaje conducătoare, cu pondere însemnată în realizarea producției fizice, indicii de utilizare au fost depășiți (strungurile Carusel 98, mașinile de alezat și frezat 94,5 etc.), la altele acest indice s-a situat mult sub sarcina planificată (mașinile de frezat universale 75, strungurile frontale 72 ș.a.). Cauza ? S-au înregistrat unele absențe nemotivate și învoiri fără plată, s-a pierdut timp prețios atît datorită opririlor accidentale, cît și neprogramării unor schimburi etc.

În urma analizelor efectuate, a cunoașterii în amănunt a cauzelor care au generat această stare de lucruri, au fost luate măsuri eficiente care au dus la redresarea situației din acest domeniu. Drept urmare, în luna martie indicele de utilizare a mașinilor a fost atins la nivelul planificat. Se desfășoară intense acțiuni menite să faciliteze obținerea și, în continuare, a unor indici înalți de utilizare a fondurilor fixe. Despre ce este vorba ?

În acest an, întreprinderea și-a axat activitatea pe fabricația de pompe speciale (pentru procese tehnologice din industria chimică, petrochimică, energetică și din alte ramuri industriale), iar producerea pompelor de uz general a fost transferată la alte unități. Pentru ca producția să se desfășoare în cele mai bune condițiuni, în întreprindere se desfășoară — așa cum am amintit la început — o intensă activitate de proiectare vizînd reorganizarea fluxurilor tehnologice. Pînă în prezent s-au conturat linii tehnologice pentru fabricația arborilor, a rotorilor, a caracaselor directrice, precum și linii tehnologice de fabricație a bucșelor și a altor piese sau subansamble pentru pompe. Important e faptul că multe din mașinile care echipează aceste linii tehnologice sînt proiectate și realizate în atelierul propriu al întreprinderii. Reorganizarea activității productive pe principiul liniilor tehnologice distincte va conduce la creșterea mai accentuată a producției și productivității muncii, la îmbunătățirea calității produselor, într-un cuvînt, la ridicarea eficienței economice a întregii activități productive.

Pentru ca producția să se desfășoare în cele mai bune condițiuni în perioada următoare, pentru ca planul la producția fizică în sortimentele planificate să fie realizat în continuare, este nevoie — așa cum au accentuat specialiștii de aici — ca și colaboratorii, respectiv unitățile economice și întreprinderile furnizoare să pună un accent mai mare pe respectarea termenelor de livrare a produselor sau a materialelor contractate.

În primele trei luni ale anului, activitatea întreprinderii de pompe „Aversa" a fost serios stînjenită din cauza lipsei unor produse sau materiale. Cîteva exemple concludente : B.A.T.M.M.B. a livrat numai 400 bucăți racorduri din cele 1 600 contractate pe trimestrul I și aceasta pentru că Baza nu a primit, la rîndul ei, întreaga cantitate de la unitatea furnizoare — Uzina nr. 2 Brașov. De asemenea, Baza nr. 2 Galați, deși a contractat pe trimestrul I 1 550 tone de fontă cenușie, n-a livrat decît 600 tone. Situația nu s-a prezentat prea bine în perioada analizată nici sub aspectul livrării unor motoare electrice. De exemplu, Întreprinderea de motoare electrice București a rămas restantă în primul trimestru cu un număr de 595 motoare din cantitatea contractată pe această perioadă.

Iată, de ce, este necesar ca eforturile depuse de colectivul întreprinderii „Aversa" pentru realizarea ritmică a producției fizice în sortimentele planificate să fie puternic susținute și de unitățile furnizoare de produse și materiale, prin livrarea acestora în cantitățile și la termenele stipulate în contractele economice încheiate.

Preocupările deosebite existente în întreprindere pentru aplicarea măsurilor preconizate și preîntîmpinarea sau înlăturarea unor neajunsuri ce s-ar manifesta, creează condiții optime ca realizările dobîndite în primul trimestru să fie dezvoltate în continuare, în vederea înfăptuirii integrale și ritmice a sarcinilor de plan pe întregul an. Pentru aceasta este însă necesar să se acorde în continuare atenție unor probleme de care depinde derularea în bune condiții a activității de producție și anume :

- extinderea tipizării la toate produsele și piesele care permit aceasta;
- intensificarea activității pe linia pregătirii cadrelor în scopul însușirii a 2—3 meserii, cît și pentru lărgirea cadrului poliservirii ;
- întărirea disciplinei de producție și tehnologice, în scopul utilizării mai depline a mașinilor și utilajelor, ridicării calității produselor și valorificării mai eficiente a materiilor prime ;
- dezvoltarea activității de proiectare proprii prin atragerea unui număr mai mare de ingineri și tehnicieni din secțiile întreprinderii în vederea realizării mai repede a noilor mașini și utilaje necesare perfecționării fluxurilor tehnologice din sectoarele de bază.

L. ȚINTEA

CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ

● Un ultim efort pentru terminarea grabnică a semănatului.

Comandamentul esențial al acestor zile îl reprezintă încheierea lucrărilor de semănat. Conform situației operative centralizate la M.A.I.A., în seara zilei de 27 aprilie a.c., rămăseseră încă de semănat circa 1,9 milioane hectare la toate culturile, din care aproape 1,3 milioane hectare cu porumb boabe. Deși eforturile și rezultatele campaniei de semănat au mers într-un crescendo continuu, este clar că, în raport cu sarcinile care au mai rămas de îndeplinit, în zilele trecute, se impunea accelerarea — la maximum posibil — a ritmurilor și vitezelor de lucru, a organizării științifice a muncii mașinilor și oamenilor. Totodată, grăbirea încheierii semănatului nu trebuie să afecteze cu nimic calitatea lucrărilor, respectarea strictă a tehnologiilor stabilite. Timpul bun de lucru trebuie folosit pe ore și minute, fără răgaz, de către toate formațiile mari mecanizate — care să lucreze pe toată durata zilei-lumină la semănat, iar noaptea la pregătirea terenului. O atenție deosebită se impune pentru ca și în continuare, lucrarea de pregătire a terenului să o devanseze pe cea de semănat; din păcate, la 27 aprilie a.c., pe total țară, viteza medie de lucru la pregătirea terenului se realizase doar în proporție de 47%, iar cea la semănat se realizase integral (100%), ceea ce ar putea duce la strangularea semănatului în momentul în care nu ar exista suficiente suprafețe de teren pregătite.

Deși semănatul porumbului — prin volumul mare care mai trebuie încă realizat la executarea acestei culturi — reprezintă principalul centru de greutate, o atenție sporită trebuie dată și acelor culturi (vezi tabelul) pentru care, la data menționată, semănatul se realizase în proporții nesatisfăcătoare: inul fibră (76%), soia (53%), cartofii de toamnă (79%); concomitent trebuie întreprinse eforturi sporite pentru semănatul plantelor furajere și pentru erbicidatul păioaselor de toamnă.

Situația semănatului la 27 aprilie a.c.

	Suprafața însămînțată ha		%
	Plan	Realizat	
Total însămînțări din care :	6 057 461	4 185 835	69
— porumb boabe	3 465 000	2 195 246	63
— soia	405 000	216 347	53
— cartofi de toamnă	257 500	203 284	79
— in fibră	76 000	57 582	76

În această etapă, existînd suficient de multe unități (și chiar unele județe) care au terminat lucrările de semănat (în special la porumb), trebuie întreprinse măsuri operative și rapide de transfer a mijloacelor mecanice și mecanizatorilor către acele unități agricole și județe în care lucrarea este substanțial rămasă în urmă.

Lucrul în două schimburi sau în schimburi prelungite rămîne o exigență continuă în acele unități și județe în care semănatul mai trebuie realizat pe suprafețe încă importante.

Multiplicarea eforturilor de organizare și de lucru efectiv în cîmp, participarea plenară a tuturor oamenilor muncii din agricultură (mecanizatori, specialiști, cadre de conducere, întreaga populație aptă de muncă din comune) la încheierea cît mai grabnică a semănatului din actuala campanie reprezintă nu numai o datorie de serviciu, ci una înalt patriotică și responsabilă, de care depinde într-un mod esențial pîinea țării în acest an.

I. S.

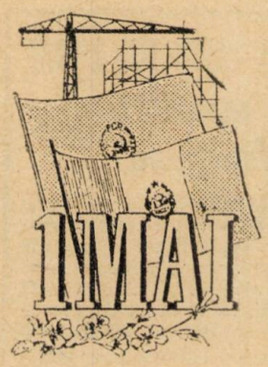

„DACIA" – O MARCĂ DE PRESTIGIU PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

Interviu cu ec. Dumitru **STĂNCULESCU**, *director la I.C.E.* **AUTODACIA-Pitești**

— Care considerați că sînt „argumentele" pe care le oferă autoturismul românesc de oraș DACIA 1300 pentru a penetra pe o piață externă atît de disputată, cum este cea a autoturismelor ?

— În decembrie 1979 s-au împlinit 10 ani de la lansarea modelului de autoturism DACIA 1300. Paralel cu dezvoltarea continuă a pieței interne — care nici azi nu dă semne de saturare, a crescut continuu și cererea de pe piața externă pentru acest autoturism.

Spre exemplu, în anul trecut, exportul a ajuns la 21 000 autoturisme, exportate în 20 de țări din Europa, Africa și America de Sud. Pentru 1980 se prevede un export de 30 000—35 000 de autoturisme în peste 25 de țări ale lumii, multe din aceste țări cunoscute ca producătoare de renume pe piața internațională a automobilelor. În prezent pe autostrăzile din R.D. Germană rulează peste 30 000 autoturisme DACIA, în R.S. Cehoslovacă — peste 20 000, în Grecia, datorită fiabilității deosebite a autoturismului sînt circa 6 000 în rețelele de taximetre, în Algeria autoturismele DACIA 1300 sedan, break și camionetă și-au dovedit aptitudinile de funcționare în condiții de exploatare (temperatură, sol, etc.) specifice. În Columbia, la cererea partenerului s-a asigurat un design special pentru rețele de taximetre și adaptarea funcționării motorului la condiții de mare altitudine.

Cred că opțiunea producătorului — Întreprinderea de Autoturisme Pitești — pentru clasa de 1300 cm³ a fost o premisă importantă în asigurarea debușeelor externe. În condițiile unor preocupări tot mai accentuate de economisire a combustibilului, autoturismul DACIA 1300 s-a înscris printre modelele cu consum redus. În cadrul clasei sale, autoturismul românesc este foarte confortabil ca spațiu interior, cu 5 locuri și un portbagaj voluminos pentru capacitatea sa. Calitățile motorului, construcția simplă, robustă, ușor de întreținut și condus, confortul pe care-l asigură pasagerilor la drumurile de sute de kilometri, sînt calități de prestigiu prin care s-a afirmat automobilul Dacia pe piețele externe.

Un alt factor important care a sporit competitivitatea autoturismului românesc pe piețele de export este și structurarea unei rețele puternice de service de către Întreprinderea de Asistență Tehnică și Service pentru Autoturisme Pitești (I.A.T.S.A.) capabilă să asigure un volum și o calitate a lucrărilor la nivelul cererii. Comparativ cu valoarea autoturismelor exportate, SDV-urile au atins o pondere în livrări de circa 0,1%, cifră ce va fi amplificată, iar valoarea exportului de piese de schimb aproximativ 10%.

Activitatea de service desfășurată de I.A.T.S.A. în colaborare cu întreprinderea de comerț exterior AUTODACIA cuprinde acordarea de asistență tehnică partenerilor externi și utilizatorilor finali pentru o bună cunoaștere a caracteristicilor produsului, asigurarea de piese de schimb în cadrul perioadei de garanție și intervenția operativă a specialiștilor proprii pentru remedieri. De asemenea, am organizat școlarizarea în probleme de exploatare — atît în țară cît și în străinătate — a personalului partenerilor străini. Periodic sînt transmise buletine tehnice cuprinzînd modificările constructive sau alte noutăți tehnice provenind de la întreprinderea producătoare. De mare efect și succes se bucură în rîndul importatorilor inițierea unor servicii post-vînzare, cum sînt organizarea unui control al autoturismelor la sosirea la destinație și punerea lor în funcțiune, pentru a putea remedia sau elimina eventuale avarii sau defecte intervenite în timpul transportului. Împreună cu întreprinderea de service ne preocupăm în continuare pentru a găsi noi soluții și idei pe linia organizării științifice a service-ului, activitate de maximă importanță pentru menținerea succesului autoturismului DACIA pe piețele externe.

Modelul anului 1980

„DACIA—1 300" CEA MAI BUNĂ DINTRE 77 AUTOTURISME

„Cele mai bune au fost Daciile" — sub acest titlu ziarul cehoslovac „Mlada Fronta" anunță rezultatele unui raliu-concurs de obținere a celui mai redus consum de benzină, organizat la Pizen de „Clubul Dacia" din localitate. Desfășurat pe un traseu extrem de dificil, lung de 56 km, cu participarea a 77 de autoturisme, raliul a fost cîștigat de o mașină „Dacia 1 300" care a consumat pe această distanță 1,75 litri de benzină (3,13 litri de benzină la 100 km).

Cele mai economicoase autoturisme în concurs au fost „Daciile 1 300" — relevă ziarul, precizînd că trei dintre acestea s-au situat pe primele zece locuri. Locurile doi și trei au revenit unor autoturisme „Skoda".

— Ce rol joacă procesul de înnoire în dezvoltarea piețelor de export ?

— Întreprinderea de autoturisme împreună cu Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autoturisme-Colibași s-au preocupat permanent de îmbunătățirea caracteristicilor constructive și estetice ale produselor noastre, de diversificarea gamei de fabricație. Astfel, în prezent se oferă la export 5 variante ale autoturismului DACIA 1 300 și în curînd va intra în fabricație DACIA 1 310. Acest model încorporează o serie de îmbunătățiri constructive privind partea (sau o parte din) mecanică, îmbunătățiri care conduc la reducerea consumului de combustibil cu circa 10%, precum și la creșterea fiabilității. Deasemeni, comparativ cu DACIA 1 300, modelul anului 1980 este mult îmbunătățit din punct de vedere al dotării și esteticii interioare și exterioare *).

O altă preocupare constantă în atenția uzinei de autoturisme, a institutului de cercetări, a constituit-o încadrarea autoturismului „DACIA" în normele internaționale de siguranță a circulației și de protejare a mediului, condiții indispensabile pentru extinderea exportului în tot mai multe țări. Astfel, am reușit ca autoturismul DACIA 1 300 să fie omologat în țări cu regulamente foarte severe, cum ar fi R.F. Germania și Belgia, să obținem certificate de omologare internațională de la institute de specialitate vest-europene, ca și de la institute românești autorizate (pentru majoritatea regulamentelor emise de Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite, în domeniul construcției de mașini). Aceste omologări internaționale reprezintă de fapt recunoașterea gradului de dezvoltare a industriei noastre de autoturisme și contribuie în bună măsură la promovarea autoturismului DACIA pe piața internațională.

*) Vezi și „O nouă familie de autoturisme : Dacia 1 310", în R.E. nr. 7/1980.

— Ce forme de promovare considerați că au cea mai mare eficacitate în cazul exportului de autoturisme ?

— În vederea promovării autoturismului DACIA pe piețele internaționale, aș menționa, în primul rînd, participarea la tîrguri și expoziții internaționale. Numai în anul 1979, am participat cu autoturismul DACIA la 24 tîrguri internaționale.

Nu trebuie să uităm, ca formă specifică de promovare, participarea la competițiile automobilistice internaționale, unde reprezentanții producătorului au obținut succese de răsunet : echipajele românești s-au clasat în 1978 pe locul I la Turul Europei între echipele de uzină, iar în anul 1979, în cadrul aceleiași competiții, echipajul care a concurat cu DACIA 1 300 s-a clasat pe locul I în cadrul clasei de 1 300 cm³ și pe locul I la concursul pe națiuni.

— Ce acțiuni aveți în vedere, în perspectivă pentru dezvoltarea și diversificarea formelor de comercializare ?

— În scopul promovării exportului de autoturisme este necesar pe lîngă intensificarea preocupărilor de adaptare a producției la condițiile pieței externe, și promovarea unor forme moderne de comercializare susținute cu produse de calitate, apte să răspundă condițiilor de exploatare diferențiate pe zone geografice. Pe această linie ne propunem ca rețeaua de comercializare a I.C.E. AUTO DACIA să se diversifice prin trecerea la forme noi, mai puțin abordate în prezent, cum ar fi înființarea de societăți mixte de comercializare și de producție, organizarea de expoziții permanente pe zone de comercializare, organizarea unor magazine proprii de desfacere.

Pentru îmbunătățirea activității de service și asistență tehnică, AUTO DACIA are în vedere crearea unor depozite în consignație pe lîngă reprezentanții locali de pe piața externă, organizarea unor depozite de piese de schimb și centre de service și asistență tehnică.

Avem în vedere deasemeni activizarea rețelei de reprezentanți locali, fapt care va conduce la creșterea volumului de vînzare pe piețele respective și la îmbunătățirea activității de asistență tehnică în garanție și postgaranție.

Interviu de
Ioan GEORGESCU

ÎN CINSTEA ZILEI DE 1 MAI
Noi capacități în funcțiune

● La Întreprinderea de rulmenți din Bîrlad *a intrat în circuitul productiv, cu mai mult de un an înainte* de termenul stabilit, *o nouă capacitate a secției de forjă.* Aici vor fi *produse anual, în condiții de mecanizare și automatizare, circa 5 000 tone piese pentru rulmenți — inele, bile, role și alte elemente de rulare.*

● *A început să producă o nouă capacitate, care va realiza o producție anuală de 600 000 camere de aer pentru autoturisme* la Întreprinderea de anvelope „Victoria" — Florești. *Linia tehnologică a fost realizată în spațiile existente, în mare parte în regie proprie, și este dotată cu utilaje și aparatură românească.*

● *La* Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești, *județul Brașov, a intrat recent în probe tehnologice* o instalație complexă pentru fabricarea hîrtiei *necesare confecționării cartonului ondulat. Avînd o capacitate de 40 000 tone pe an, noua instalație va utiliza 70 la sută maculatură.*

● Întreprinderea de piese auto din Iași *și-a lărgit potențialul, racordînd la fluxul tehnologic, cu 9 luni mai devreme o nouă și modernă capacitate, capabilă să realizeze anual 500 tone piese și subansamble auto. Între altele, se vor produce arbori cardanici și cu cameă, ambreiaje, pîrghii pentru direcție, cîrlige de tracțiune, trolii hidrostatice, discuri pentru cuplare-tractare, etc.*

● La Întreprinderea „Colorom"-Codlea *a fost pusă în funcțiune o nouă instalație — cea de betanaftol, intermediar cu largi utilizări în fabricarea coloranților, auxiliarilor pentru industria cauciucului și cea textilă. Se remarcă faptul că tehnologia modernă ce stă la baza procesului de fabricație, elaborată de un colectiv de specialiști români, îi asigură un înalt grad de mecanizare și automatizare a producției.*

● *Recent, la* Întreprinderea de produse electrotehnice și electrice „Electro-Argeș" din Curtea de Argeș *a fost integrată în circuitul productiv o linie tehnologică pentru fabricarea condensatorilor multistrat, obiectiv care constituie o premieră tehnică pe plan național. Grație capacităților lor mari și dimensiunilor foarte reduse, noile tipuri de componente electronice sînt utilizate, îndeosebi, la echiparea instalațiilor și aparaturii miniaturizate de automatizări și de calcul electronic.*

● *La* Întreprinderea de armături industriale din oțel — Strehaia *a intrat în funcțiune o nouă capacitate în cadrul secției mecanice căreia i-a sporit potențialul cu 1 000 tone piese prelucrate anual. Unitatea, dotată în întregime cu mașini-unelte de fabricație românească, a fost dată în producție cu 90 de zile mai devreme fapt care, alături de alți factori va contribui la obținerea în acest an a unei producții de 4 ori mai mare comparativ cu realizările din 1979.*

Centenarul Băncii Naționale a Republicii Socialiste România

Rolul sistemului bancar în accelerarea dezvoltării

SE ÎMPLINESC 100 de ani de la înființarea, la 29 aprilie 1880 a Băncii Naționale, perioadă în care această instituție a jucat un rol însemnat în viața economică și financiară a țării noastre.

Activitatea Băncii Naționale a Republicii Socialiste România, ca bancă centrală de emisiune este strîns legată de dezvoltarea economiei țării noastre. Creșterea și diversificarea continuă a activității în toate ramurile economiei noastre naționale reclamă un rol și o contribuție mereu sporită și din partea institutului de emisiune al țării, componentă importantă a sistemului nostru financiar-bancar. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 au avut în vedere **„creșterea rolului sistemului financiar-bancar, care, asigurînd mijloacele financiare necesare desfășurării în bune condițiuni a activității economice, trebuie să acorde o atenție sporită folosirii lor juste, pentru impulsionarea creșterii eficienței economice. Totodată el trebuie să asigure un control financiar sistematic, permanent în toate sectoarele, să intervină operativ pentru soluționarea multiplelor probleme pe care le ridică viața, progresul multilateral al economiei noastre".**

Aniversarea unui secol de la înființarea Băncii Naționale este un prilej atît de reamintire a condițiilor care au condus la crearea acestei instituții și a unor momente mai însemnate din activitatea ei, cît și de reafirmare a rolului care este chemată să-l îndeplinească în etapa actuală a construirii socialismului în țara noastră.

Revoluția din 1848, Unirea Principatelor în 1859, războiul de independență din 1877 reprezintă momente cruciale în istoria țării noastre, care au marcat dezvoltarea forțelor de producție și a pieței interne, precum și participarea crescîndă a României la comerțul internațional. În aceste condițiuni se făcea din ce în ce mai simțită necesitatea organizării unui sistem bancar, care să faciliteze și să stimuleze prin credite dezvoltarea economiei. Unele premise fuseseră create prin legea din aprilie 1867 privind „înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale", prin crearea Casei de Depuneri și Consemnațiuni (1864), precum și prin organizarea unor bănci comerciale și societăți de credit funciar.

Burghezia industrială, agrară și comercială avea nevoie de un sistem bancar, al cărui nucleu să fie o bancă de emisiune, care să poată mobiliza mijloacele bănești temporar disponibile, capitalurile bănești ale rentierilor, precum și emisiunea de bancnote și să redistribuie aceste resurse pentru crearea și dezvoltarea întreprinderilor capitaliste din toate sectoarele economiei. Statul însuși, datorită volumului redus al veniturilor sale — care reflecta atît caracterul înapoiat al economiei, cît și slaba impunere a claselor avute — era interesat în crearea băncii de emisiune, pentru a procura creditele necesare acoperirii deficitului său bugetar. În aceste condițiuni, la 29 aprilie 1880 a fost legiferată înființarea Băncii Naționale a României, cu toate prerogativele specifice unei bănci centrale de emisiune, respectiv cu dreptul exclusiv de a emite bilete de bancă și de a acorda credite de reescont băncilor comerciale. Potrivit legii, statul exercita controlul general asupra politicii de credite promovată de Banca Națională, avînd totodată dreptul de a numi pe guvernator, precum și o parte din directori și cenzori.

ÎN PERIOADA care a urmat înființării Băncii Naționale, sistemul bancar a luat o mare dezvoltare, pînă în 1900 intrînd în funcțiune 26 bănci, iar în ajunul primului război mondial numărul acestora ridicîndu-se la 196. Între acestea au apărut o serie de bănci mari, unele cu capital autohton ca de exemplu : Banca Agricolă (1894), Banca Comerțului din Craiova (1898), Banca de Scont a României (1899), Banca Românească (1911) ; iar altele cu participare de capital străin, ca de exemplu : Banca Generală Română (1895), Banca de Credit Român (1904), Banca Marmorosch Blank & Co. (1905), Banca Comercială Română (1907). O parte din fondurile împrumutate de marile bănci, în special cele cu capital autohton, proveneau din reescontul Băncii Naționale. Pe această cale, marea finanță canaliza spre marile întreprinderi resursele Băncii Naționale provenite din emisiune.

Cu toate progresele realizate în dezvoltarea forțelor de producție, România continua să fie o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic, cu o industrie restrînsă și cu o economie avînd un pronunțat caracter agrar. Realizarea în 1918 a statului național unitar, a marcat totodată începutul unei noi etape în dezvoltarea României. Pe plan monetar trebuiau rezolvate o serie de probleme ca de exemplu unificarea monetară, care s-a realizat în 1920, prin preschimbarea biletelor de bancă străine care circulau pe teritorul țării cu cele ale Băncii Naționale a României. Pentru stăvilirea inflației care, inevitabil, afectase și circulația noastră monetară în timpul primului război mondial, s-a inaugurat o politică deflaționistă. Aceasta însă nu a dat rezultatele scontate și a fost abandonată, recurgîndu-se la stabilizarea monetară din 1929, la majorarea impozitelor și la împrumuturi externe.

Între anii 1923 și 1929 industria românească cunoaște un avînt însemnat și se diversifică — deși în structură continuă să predomine industria bunurilor de consum și cea extractivă — în același timp avînd loc un proces de concentrare și centralizare a capitalurilor. Criza economică mondială din 1929—1933, care a cuprins și țara noastră, a dus la reducerea producției și la accentuarea creșterii datoriei externe, ceea ce a subminat efectele stabilizării monetare și a făcut necesară o reglementare restrictivă a comerțului cu devize, instituindu-se, începînd cu anul 1932, monopolul valutar al Băncii Naționale. În 1934 s-a legiferat organizarea și reglementarea comerțului de bancă, urmărindu-se între altele, și prevenirea creșterii inflaționiste a creditului. Prin aceeași lege s-a înființat Consiliul superior bancar, care avea rolul să supravegheze respectarea dispozițiilor legale în materie bancară și să controleze activitatea băncilor. În urma activității depuse de acest Consiliu, care lucra sub președinția guvernatorului Băncii Naționale, s-a realizat o însemnată concentrare bancară, numărul băncilor reducîndu-se de la 1 204 cîte existau în 1934, la 387 în 1941. După 1934 economia țării a cunoscut o oarecare înviorare, în anul 1938 realizîndu-se cei mai buni indicatori ai producției industriale. În anii următori însă situația monetară a țării a cunoscut o deteriorare accentuată, la aceasta contribuind schimburile neechivalente cu Germania hitleristă și creșterea cheltuielilor militare, care a obligat Bugetul să recurgă la emisiunea Băncii Naționale. Toate acestea au stimulat procesul inflaționist care a atins apogeul în timpul celui de al doilea război mondial și în primii ani după acest război.

REVOLUȚIA de eliberare socială și națională declanșată prin insurecția armată de la 23 August 1944, a inaugurat o nouă etapă în istoria țării noastre. Refacerea economiei reclama luarea unor măsuri riguroase de asanare. După înfăptuirea revoluționară a reformei agrare și după instaurarea primului guvern democrat la 6 martie 1945, au fost luate o serie de măsuri hotărîtoare în vederea trecerii la conducerea pe bază de plan a economiei : etatizarea Băncii Naționale (decembrie 1946), organizarea oficiilor industriale (iulie 1947), efectuarea reformei monetare (august 1947), naționalizarea principalelor mijloace de producție (iunie 1948), înființarea Comitetului de Stat al Planificării (iunie 1948), lichidarea băncilor particulare (august 1948) și înființarea Băncii de Investiții (noiembrie 1948). S-au creat astfel premisele aplicării politicii de industrializare socialistă, pentru lichidarea într-un termen scurt a înapoierii moștenite din trecut, pentru întărirea independenței naționale și ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație ale întregului popor.

În noile condiții de dezvoltare, sistemul bancar și-a adaptat activitatea la noile cerințe ale economiei socialiste contribuind

prin pîrghiile specifice de care dispune, la dezvoltarea producției și circulației mărfurilor. Introducerea obligativității pentru unitățile socialiste de a-și păstra disponibilitățile lor în conturi la bănci și de a efectua operațiunile lor de plăți și încasări prin aceste conturi, a creat posibilitatea organizării decontărilor fără numerar și trecerii la planificarea circulației numerarului prin planul de casă, începînd cu trim. IV/1949. Dotarea întreprinderilor cu fonduri proprii de rulment și reglementarea condițiilor de acordare a creditelor pe termen scurt au permis trecerea începînd cu anul 1950 la elaborarea planurilor trimestriale de credite. Totodată au fost luate o serie de măsuri pentru întărirea rolului băncii în executarea controlului prin introducerea normelor privind disciplina de casă (1951) și a controlului bancar asupra eliberării fondurilor de retribuire a muncii (1952).

Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 a marcat un moment deosebit de important pentru perfecționarea organizării, planificării și conducerii economiei naționale, pentru utilizarea mai eficientă a pîrghiilor economice și financiare. În noile condiții create s-au înființat centralele industriale, au fost sporite competențele și răspunderile întreprinderilor. A rezultat, de asemenea, necesitatea reorganizării sistemului bancar pentru a asigura o mai bună cuprindere și aprofundare a problemelor specifice ramurilor economice. Ca urmare, în 1968 s-au înființat Banca Agricolă și Banca Română de Comerț Exterior, care, împreună cu Banca Națională, Banca de Investiții și Casa de Economii și Consemnațiuni formează actualul nostru sistem bancar.

O EXPRESIE VIE a preocupărilor P.C.R. pentru perfecționarea conducerii și planificării economice și financiare o constituie hotărîrea C.C. al P.C.R. adoptată la Plenara din 22—23 martie 1978, privind **perfecționarea mecanismului economico-financiar** care trebuie să asigure traducerea în viață a principiului prioritar, potrivit căruia orice activitate economică trebuie să creeze noi valori, să sporească avuția națională. Acesta este astfel conceput ca să permită o mai puternică manifestare a legităților economice, prin crearea condițiilor pentru lărgirea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare ale unităților economice. Pentru înfăptuirea acestor principii, care poartă amprenta gîndirii creatoare, revoluționare, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au legiferat o serie de acte normative, — între care un loc important îl ocupă Legea finanțelor, care reflectă creșterea rolului instrumentelor financiare și bancare în întărirea autogestiunii, a ordinii și disciplinei în utilizarea fondurilor materiale și bănești și creșterea răspunderii cadrelor financiar-contabile din economie.

În cadrul sistemului planurilor financiare un rol deosebit îl are **bugetul de venituri și cheltuieli**, care, bazat pe principiile autogestiunii și autoconducerii, se integrează în bugetele de venituri și cheltuieli ale centralelor și ministerelor, fiind corelate cu bugetul de stat și cu planurile de credite. Pentru menținerea echilibrului planificat dintre veniturile și cheltuielile bănești ale unităților economice participante la procesul de reproducție, precum și dintre veniturile și cheltuielile bănești ale populației, Banca Națională acționează — în colaborare cu Comitetul de Stat al Planificării, cu Ministerul Finanțelor, cu ministerele economice și cu celelalte organe centrale — pentru desfășurarea în condiții de eficiență a proceselor materiale ale reproducției, pentru respectarea obligațiilor contractuale privind volumul, structura, calitatea și ritmicitatea livrărilor. Totodată, se acordă o atenție sporită dimensionării creditului bancar pe termen scurt și a cantității de bani, necesari dezvoltării economice, urmărindu-se ca emisiunea monetară să corespundă cerințelor obiective ale producției și circulației mărfurilor.

Una din măsurile de mare importanță, atît pentru stimularea întreprinderilor în vederea desfășurării unei activități eficiente, cît și pentru activitatea aparatului financiar-bancar, o constituie introducerea **„valorii producției nete"**, ca indicator de bază pentru aprecierea activității întreprinderilor și criteriu pentru eliberarea fondului de retribuire. Punîndu-se accentul pe îndeplinirea planului producției fizice și a producției nete, pentru a se asigura realizarea unor produse de calitate, necesare economiei naționale, s-au luat o serie de măsuri de stimulare a întreprinderilor pentru realizarea acestor obiective. Între altele, s-a reglementat obligația întreprinderilor și a băncilor de a nu lua în considerare la calcularea producției nete realizate — care stă la baza calculării și eliberării fondului de retribuire — valoarea acelor produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme, precum și a celor care nu corespund din punct de vedere calitativ.

Banca Națională, ca bancă centrală de emisiune a țării, bazîndu-se pe mecanismul economico-financiar perfecționat, urmărește ca banii și creditul să stimuleze realizarea sarcinilor de plan, să contribuie în mai mare măsură la creșterea, în condiții de eficiență, a producției și circulației mărfurilor. Pentru realizarea în bune condițiuni a acestei sarcini complexe, un rol însemnat îl joacă **planurile trimestriale de credite și de casă**, prin care se urmărește realizarea corelației necesare, atît între resursele bancare și plasamentele de credite, cît și între veniturile și cheltuielile bănești ale populației. La elaborarea planului de credite Banca Națională urmărește asigurarea corelației necesare între ritmurile de creștere a creditelor și a masei bănești, pe de o parte și ritmurile dezvoltării economice, pe de altă parte, observînd totodată ca structura plasamentelor, din punct de vedere al termenelor de acordare, să corespundă cu structura componentelor masei bănești, din punct de vedere al duratei lor, pentru a preveni imobilizarea unor resurse pe termen scurt în plasamente pe termen lung. În vederea realizării echilibrului monetar, o atenție deosebită se acordă dimensionării creditului și a cantității de bani — în numerar și în cont — astfel ca acestea să corespundă necesarului obiectiv reclamat de creșterea planificată a producției și circulației mărfurilor. Integrat organic în noul instrument de planificare financiară — bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei întreprinderi — creditul bancar intervine în concordanță cu sarcinile planului economic, urmărind aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economic, potrivit cărora întreprinderile trebuie să acționeze pentru desfășurarea activității lor economice în condițiile unei eficiențe cît mai ridicate, asigurînd recuperarea tuturor cheltuielilor efectuate și realizarea rentabilității planificate.

Nerespectarea disciplinei de plan și financiare de către unele unități economice — imobilizări în stocuri supranormative de materii prime, materiale și produse finite, depășirea costurilor etc. — duce de regulă la depășirea nivelului planificat al creditelor, întreprinderile solicitînd noi împrumuturi. În asemenea situații remedierea trebuie să constea în luarea de măsuri pentru restabilirea capacității de plată a întreprinderilor, prin înlăturarea deficiențelor respective. Creditul bancar poate interveni numai în anumite condiții, justificate, și numai pentru o perioadă scurtă de timp. De aceea, o importanță deosebită o are acordarea creditului numai pe bază de garanții reale.

Prin intermediul dobînzii, prin stabilirea judicioasă a scadențelor, ținînd seama de desfășurarea planificată a procesului de producție, creditul trebuie să influențeze ritmurile reproducției și să contribuie la accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor materiale și bănești. Prin rambursarea la scadență a creditelor care trebuie să coincidă cu valorificarea producției în conformitate cu prevederile contractuale, are loc retragerea din circulație a unei cantități de bani care și-a îndeplinit rolul de mijlocire a proceselor materiale ale reproducției. Sintetizînd importanța accelerării vitezei de circulație a fondurilor de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, arăta că „acționînd pentru scurtarea ciclului de aprovizionare — fabricație — desfacere va trebui să se obțină producții suplimentare folosind același volum de mijloace circulante. Vor trebui luate măsuri pentru accelerarea procesului de circulație, asigurînd creșterea vitezei de rotație a banilor..." Accelerarea vitezei de circulație a banilor depinde în primul rînd de desfășurarea proceselor materiale ale reproducției, dar și de modul cum este organizat sistemul de decontări, în numerar și prin virament.

Măsurile luate pentru eliminarea unor verigi inutile, pentru tipizarea documentelor, precum și pentru mecanizarea unor operațiuni, au permis să se facă față unui volum crescînd de operațiuni, fără o creștere a personalului, prin sporirea productivității muncii aparatului bancar. Acordarea și rambursarea creditelor, efectuarea plăților, exercitarea controlului asupra utilizării fondului de retribuire, urmărirea realizării veniturilor de stat etc. creează condițiile ca aparatul bancar să exercite un control multilateral asupra producției și circulației mărfurilor și să acționeze pentru realizarea unei eficiențe crescînde a proceselor economice. Controlul bancar are un predominant caracter preventiv, de sprijinire a întreprinderilor în găsirea de soluții care să ducă la îmbunătățirea continutului muncii, la creșterea eficienței în utilizarea fondurilor materiale și bănești.

La aniversarea centenarului Băncii Naționale a Republicii Socialiste România, personalul muncitor al acestei instituții, conștient de importanța folosirii judicioase a pîrghiilor bancare, și în primul rînd a banilor și creditului, pentru dezvoltarea în condiții de eficiență a tuturor ramurilor economice, își exprimă hotărîrea de a acționa în continuare cu pricepere și perseverență, pentru realizarea sarcinilor economice și financiare stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., animat de dorința și voința de a-și aduce o contribuție cît mai mare la propășirea și înflorirea patriei noastre socialiste.

Horia TATU
vicepreședinte al Băncii Naționale a Republicii Socialiste România

Elemente ale unei mai bune utilizări a spațiului urban

ÎNTR-UN STUDIU ANTERIOR [1]) am expus unele considerații cu privire la elaborarea și aplicarea în practica de sistematizare a unor criterii de utilizare a terenului în localitățile urbane. Analizele întreprinse pe diferite trepte de organizare urbanistică — complexul de locuit, cartierul și zona de locuit — în raport cu densitatea de locuire, precum și evaluarea efectelor amplasării diferitelor tipuri de activități, cu deosebire industriale, asupra utilizării spațiului urban, au permis construirea într-o primă fază, experimentală, a unor indicatori de control al utilizării terenurilor pe funcțiuni și activități urbane. Ne propunem, în continuare, să lărgim aria de investigație la un tip superior de organizare urbanistică — orașul. Acest lucru este impus de însăși finalitatea studiului, și anume intenția de a pune la dispoziția factorilor implicați în acțiunea de sistematizare urbană unii indicatori care să exprime, cît mai autentic, situația reală și care să constituie atît o bază de control cît și un element de fundamentare a proiectelor de dezvoltare a localităților.

O treaptă superioară de organizare urbanistică

MAI ÎNTÎI, cîteva precizări metodologice ale analizei întreprinse. După cum s-a văzut adeseori, datele referitoare la trepte de organizare urbanistică inferioare orașului — complexul, cartierul și zona de locuit — au în general un caracter tipic ; în schimb, la nivelul caracteristic orașului, parametrii luați în calcul se cer mai întotdeauna completați — restructurați chiar —, în funcție de elementele specifice fiecărei astfel de unități urbanistice. Un oraș — aspect evidențiat adesea în literatura de specialitate — nu constituie un conglomerat (sau o sumă) de unități inferioare, de „zone de locuit", de exemplu, ci el se afirmă ca o sinteză nouă, originală, cu o evoluție istorică și un climat socio-cultural proprii.

Însemnătatea evaluării juste a utilizării spațiului urban la nivel de oraș am considerat-o că decurge totodată și din funcțiile acestuia în teritoriu, ca și din rolul de elemente principal în proiectarea structurilor economico-sociale la nivel național. Pentru a asigura elemente de comparabilitate, în cadrul analizei efectuate am utilizat ca unitate de măsură comună pentru suprafețele de teren ocupate de diferitele funcțiuni urbane, indiferent de treapta de organizare urbanistică, **metrii pătrați pe locuitor.** Astfel, s-a desprins ca o tendință cu caracter general în procesul dezvoltării urbane că, pe măsură ce numărul de locuitori ai unui oraș crește, consumul specific de teren urban (terenul urban pe diverse activități pe locuitor) descrește exponențial, proces care determină o creștere a densității populației pe oraș. Evoluții similare au fost puse în evidență și în alte țări, pe întreaga gamă de mărime a localității urbane [2]). Acest fapt, cu toate deosebirile ce se înregistrează de la țară la țară și chiar în cadrul aceluiași teritoriu național, evidențiază, odată mai mult, însemnătatea metodologică a investigării fenomenelor legate de utilizarea spațiului urban nu pentru fiecare oraș luat ca o entitate în sine, ci pe baza grupării lor în categorii mai largi în funcție de criterii raționale. (Prezintă, de asemenea, interes analiza indicatorilor de utilizare a spațiului urban, de densitate a populației, la nivelul orașelor mari ; densitățile mai mari ale populației în perimetru — la nivelul acestei categorii de orașe — pot oferi o bază pentru studiile de prognoză referitoare la utilizarea terenului urban în perspectivă, ținînd seama de procesul de creștere a orașelor țării și poate permite găsirea unor norme sau standarde de utilizare a terenului pe categorii de activități și pe categorii de mărime a orașelor, necesare în proiectarea și sistematizarea urbană).

În această perspectivă, cele 236 de localități urbane din România au fost cuprinse, în funcție de gradul de complexitate al funcțiilor economico-sociale și nivelul de dotare social-culturală în șase categorii. [3]) (Orașul București, pentru care sînt necesare studii separate în privința utilizării terenului urban, datorită diferențelor foarte mari de mărime, structură, complexitate a funcțiunilor și rolului de capitală a țării, nu a fost cuprins în analiza de față).

Coordonate metodologice în elaborarea indicatorilor

MODUL DE ELABORARE a indicatorilor privind utilizarea terenului urban presupune mai multe trepte de agregare. Într-o primă etapă, am urmărit stabilirea densității rezidențiale nete — indicator ce se calculează prin raportarea regimului de înălțime al clădirilor la coeficientul de ocupare la sol — pe categorii de orașe. Pentru aceasta, a fost necesară determinarea unor valori medii ale regimului de înălțime a clădirilor. Am optat pentru următoarele ipoteze de calcul : un regim minim de înălțime de 3 niveluri (medie pe oraș) în cazul orașelor din categoria VI (balneoclimaterice și turistice) și un regim maxim de 7—9 niveluri (medie pe oraș) în cazul localităților urbane

[1]) Vezi „Considerații asupra unor criterii de utilizare a terenului urban", Revista economică nr. 3/1980.

[2]) Champion, A. G., „Variation of Urban Densities Between Towns of England and Wales" Oxford School of Geography, 1972 ; Jachniak-Ganguly D. „Structure of Ownership and Use of Land in Poland", Londra. CES WN 435, 1969 și „Land Use Structure and City Size : an Ontario Example", Universitatea din Toronto, 1974.

[3]) Categoriile respective, potrivit metodologiei I.S.L.G.C. cuprind : orașe mari, cu funcțiuni economico-sociale complexe, de importanță republicană (categoria I-a) ; orașe mari, cu funcțiuni complexe, a căror influență în teritoriu depășește limitele unui județ (categoria a II-a) ; orașe cu funcțiuni economico-sociale de importanță județeană (categoria a III-a) ; principalele orașe și centre industriale, necuprinse în primele trei categorii (categoria a IV-a) ; orașe cu funcțiuni economico-sociale de importanță locală (categoria a V-a) ; orașe cu profil balneo-climateric și turistic (categoria a VI-a).

Tabelul nr. 1

Indicatori teoretici ai utilizării terenului pe categorii de localități urbane (m²/locuitor)

Categoria orașului	Complex de locuit				Cartier		Zona de locuit		Activități terțiare	Total locuințe și dotări
	Regim mediu de înălțime (nr. niveluri)	Locuințe	Dotări complex	Total	Dotări cartier	Total	Dotări zonă	Total		
I preponderent	7—9	11,80—	9,30—	21,10—	6	27,10—	9	36,10—	5—10	41,10—46,10
secundar	7—9	11,80—	9,30—	21,10—	6	25,10		34,10		39,10—44,10
I preponderent		10,00	9,10	19,10	6	28,30—	9	37,30—	10—15	46,10—51,10
terțiar		10,00	9,10	19,10		25,10		34,10		44,10—49,10
preponderent	6—8	12,90—	9,40—	22,30—	6	28,30—	9	37,30—	4— 8	41,30—45,30
secundar		10,80	9,20	20,00		26,00		35,00		39,00—43,00
II preponderent										
terțiar	6—8	12,90—	9,40—	22,30—	6	28,30—	9	37,30—	8—12	45,30—49,30
III		10,80	9,20	20,00		26,00		35,00	10—15	43,00—47,00
	5—6	14,30—	9,50—	23,80—	6	29,80—	9	38,80—		37—38
IV		12,00	9,40	22,30		28,30		37,30		37—38
	4—5	17,50—	9,80—	27,30—	6	33,30—				29—33
V		14,30	9,50	23,80		29,80				
	3—4	22,20—	10,20—	32,40—	6	38,40—				33—38
VI		17,50	9,80	27,30		33,30				
	3	22,20	10,20	32,40	6	38,40—				48,40—53,40

din categoria I. Aceste valori ne-au permis ca, prin calcule, să determinăm regimul mediu de înălțime și pe această bază densitățile rezidențiale nete prevăzute în Legea sistematizării și pentru celelalte categorii de orașe: 6—8 niveluri pentru orașele din categoria a II-a, 5—6 niveluri pentru orașele din categoria a III-a, 4—5 niveluri pentru orașele din categoria a IV-a, 3—4 niveluri pentru orașele din categoria a V-a. (Marjele avute în vedere la limitarea regimului de înălțime pe categorii de orașe au fost necesare pentru a se asigura integrarea unor situații de excepție și de extreme, explicate prin dezvoltarea accelerată, într-o anumită perioadă, a unor localități urbane sau prin dezvoltarea unor localități noi, ca, de exemplu Gheorghe Gheorghiu-Dej).

Mai departe, pe baza valorilor obținute am putut stabili suprafețele locuibile nete pe locuitor prin împărțirea suprafețelor prevăzute prin normativele legale — 4 000 mp locuibili la hectar pentru ansambluri de locuințe cu regim mediu de înălțime sub 3 niveluri, 4 500—7 000 mp locuibili/ha pentru 3—5 niveluri etc. —, la numărul de locuitori (valorile respective sînt cuprinse în tabelul nr. 1). Potrivit calculelor, suprafața unitară minimă este de 10,00—11,80 mp locuibili/locuitor — în cazul regimului mediu de înălțime de 7—9 niveluri — iar suprafața unitară maximă este de 22,20 mp locuibili/locuitor — pentru 3 niveluri. La aceste valori am adăugat, pe o treaptă superioară de agregare, suprafețele pe locuitor ale dotărilor complexului de locuit, pe categorii de orașe, care corespund regimului de înălțime respectiv. Am obținut astfel suprafețele totale pe locuitor la nivelul complexului de locuit, suprafețe care variază între 19,10—21,10 mp/locuitor la orașele din categoria I și 32,40 mp/locuitor la orașele din categoria a VI-a.

Pentru a obține date relevante la nivelul imediat superior de organizare urbanistică — cartierul — la valorile obținute se adaugă suprafața de dotări pe locuitor la nivelul cartierului — 6 mp/locuitor —, determinîndu-se astfel suprafețele totale la nivel de cartier. (Datorită dimensiunii mici a orașelor din categoria IV și V și a nivelului de dotare de care dispun acestea putem să considerăm ca cifră totală cifra astfel obținută). Pentru orașele din categoriile I—III însă, au fost luate în calcul și suprafețele de dotări la nivelul zonei de locuit, la normativul de 9 mp/locuitor, fiind adăugate totodată suprafețele afectate unor dotări speciale pentru orașele importante ale țării (din categoriile I și II). Aceste calcule succesive ne-au permis, în final, să propunem norme generale (teoretice) de utilizare a terenului pe categoriile de orașe definite. (În cazul localităților balneoclimaterice și turistice — cele din categoria a VI-a — a fost necesară, ca și în cazul orașelor cu profil preponderent terțiar, o suplimentare a suprafețelor ocupate de activități terțiare — tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Valori ale unor indicatori de utilizare a terenului urban

Categoria orașului	Teren ocupat de locuințe, dotări, spații verzi (m²/locuitor)	Teren ocupat de industrie, depozite, drumuri (m²/locuitor)	Total teren (m²/loc.)
I preponderent secundar	41—46	35—40	76—86
I preponderent terțiar	44—51	35—40	79—91
II preponderent secundar	39—45	40—50	79—95
II preponderent terțiar	43—49	40—50	83—99
III	37—38	40—50	77—88
IV	29—33	40—45	69—78
V	33—38	25—30	58—68
VI	48—53	10—15	58—68

Implicațiile activităților economice asupra utilizării spațiului urban

AȘA CUM ARĂTAM și în studiul publicat anterior, nu se poate contura o imagine reală a modului de utilizare a terenului urban fără a lua în considerație spațiul afectat activităților economice. În această perspectivă, pentru orașele importante ale țării, respectiv cele cuprinse în categoriile I și II, am considerat oportun să utilizăm un criteriu suplimentar: structura ocupațională a populației. Au putut fi astfel distinse orașe care, pe fondul unei dezvoltări susținute a sectorului secundar vădesc o extindere mai accentuată a sistemului terțiar. Pentru această categorie de orașe, potrivit indicatorilor calculați, suprafețele ocupate de activități, raportate la locuințe, sînt mai mari. Acest fapt se explică prin rolul lor de centre de servicii în ierarhia localităților urbane distribuite în teritoriu și mai puțin de centre sau nuclee de creștere și dezvoltare economică, rol asumat în primul rînd de orașele cu profil predominant secundar.

O însemnătate cu mult mai mare — prin însăși amplitudinea procesului de industrializare care cuprinde, practic, majoritatea centrelor urbane — dobîndește însă analiza utilizării spațiului urban în cazul orașelor cu profil preponderent secundar. Valoarea indicatorului **teren industrial pe locuitor** considerat expresiv pentru raportul dintre suprafața urbană și industrie este, în medie, pe ansamblul localităților urbane, de 41,8 mp/locuitor. Această valoare pune în evidență ponderea relativ mare a suprafețelor ocupate de activități industriale (unitățile industriale propriu-zise, dar și căi de acces, depozite etc.) pe ansamblul perimetrelor construibile — aproximativ 20,6% pentru orașele din categoria I și 26,8% din categoria a II-a. Or, dezvoltarea armonioasă a localităților urbane impune un echilibru între suprafețele afectate locuințelor și dotărilor aferente, și industrie; tendința de viitor ar trebui, deci, să marcheze o scădere a valorii indicatorului utilizat (la nivelul unor orașe din țările dezvoltate, de exemplu, valoarea respectivă se situează în jurul a 15%); acest aspect dobîndește o însemnătate deosebită pentru viitor, dacă se ține seama de amplele programe de dezvoltare prevăzute, și în care orașele țării sînt implicate structural.

Tocmai pentru a veni în întîmpinarea acestor comandamente de importanță socială majoră am căutat să desprindem, pe parcursul investigației noastre, unele posibile căi practice de acțiune în direcția echilibrării acestui raport. Considerăm astfel că este imperios necesară o cît mai judicioasă amplasare a unităților industriale deopotrivă cu reducerea, pe cît posibil, a suprafețelor afectate activităților auxiliare (organizarea de depozite pe verticală, raționalizarea drumurilor de acces etc.). În același sens, al reducerii ponderii ocupate de industrie din suprafața orașului, acționează și expansiunea demografică la nivelul fiecărei localități — deci creșterea numărului său de locuitori — fie prin extinderea perimetrului construibil, fie prin inițierea unor acțiuni de restructurare urbană. În evaluarea căilor de acțiune trebuie, de asemenea, să ținem seama de relativa independență a industriei în raport cu orașul, în ceea ce privește suprafețele de teren ocupate; anumite tipuri de industrii necesită anumite amplasamente și suprafețe de teren mai mari sau mai mici. De aceea, în numeroase situații industria poate fi considerată ca o dată a problemei, cifrele privind suprafețele ocupate de industrie în perimetrul orașului dovedind, cu atît mai mult, un caracter indicativ. Aceste considerații ne-au îndreptățit ca, pornind de la tabelul nr. 2 din articolul precedent, să propunem pentru suprafețele ocupate de industrie indicatori mai scăzuți pentru toate categoriile de orașe (tabelul nr. 2). Existența unor decalaje între valorile indicatorului teren industrial/locuitor (vezi tabelul nr. 2 din articolul precedent) poate fi explicată prin evoluțiile diferite ale unor orașe caracterizate printr-o perioadă de dezvoltare economică accelerată, în care a fost atrasă și utilizată forță de muncă din teritoriu. Această primă perioadă este de obicei urmată de o perioadă mai îndelungată de dezvoltare echilibrată a localității urbane, perioadă în care cresc deopotrivă populația orașului, volumul de locuințe, dotarea sa; de-a lungul acestei perioade orașul atrage populație și o stabilizează, în încercarea de a rezolva problemele legate de navetism și dubla ocupare a forței de muncă — în industrie și în agricultură.

Peisajul deosebit de complex pe care îl oferă dezvoltarea urbanistică a teritoriului național în perspectiva următoarelor decenii, semnificația largă pe care o dobîndește orașul în geografia economică a patriei, dar în aceeași măsură și pe coordonatele sale sociale, culturale și spirituale aduc în prim plan însemnătatea cunoașterii aprofundate a fenomenelor ce caracterizează dezvoltarea orașului românesc modern deopotrivă cu elaborarea unor instrumente de lucru eficiente. Dezvoltarea orașelor mici și mijlocii — și în acest cadru formarea noilor orașe agroindustriale —, echilibrarea rețelei urbane la nivelul fiecărui județ, obiective de largă perspectivă prefigurate în documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului, constituie însemnate puncte de reper pentru noua înfățișare a României de mîine. Ele oferă, în aceeași măsură, un vast teren de investigație, solicită din partea specialiștilor studii laborioase; aceste elemente au stat și la baza ideilor prezentate în studiul de față.

dr. arh. Mircea ENACHE

Considerații privind modelarea acțiunii unor factori calitativi în procesul dezvoltării industriale

SARCINILE de plan pentru 1980 au un scop dublu ; pe de o parte ele sînt menite să finalizeze obiectivele cincinalului 1976—1980, iar pe de altă parte să creeze condițiile abordării viguroase a viitorului cincinal, între trăsăturile căruia se detașează continuarea în ritm susținut a dezvoltării industriei și înfăptuirea unei profunde revoluții agrare. Toate aceste procese se desfășoară pe fondul accentuării influenței laturilor calitative în întreaga viață economică a țării, al sporirii rolului factorilor intensivi în accelerarea dezvoltării, al creșterii rolului cercetării științifice, activitate menită să asigure valorificarea acestei mari resurse care este inteligența creatoare și să contribuie la promovarea susținută a ramurilor purtătoare de progres tehnic, la traducerea în viață a unor hotărîri de importanță vitală pentru dezvoltarea economiei, în domeniul energiei, vizînd gospodărirea cît mai judicioasă a resurselor de combustibili și energie. Este de remarcat că în contextul economic mondial, la care economia României este, prin intermediul relațiilor de cooperare, tot mai puternic racordată, context caracterizat prin accentuarea unor fenomene de criză de materii prime și energie, economia țării noastre își păstrează cadența dezvoltării susținute. **„Progresul României** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului — **s-a realizat în ultimii cinci ani în condiții internaționale deosebit de complexe și contradictorii... A trebuit să ținem seama de implicațiile crizei economice mondiale, agravată de criza energetică și de materii prime, de creșterea exagerată a prețurilor petrolului și altor materii prime de bază, de amplificarea crizei valutar-financiare și adîncirea decalajelor tehnice și economice pe plan internațional".** Or, este evident că această sinteză a tabloului economic mondial cuprinde nu numai principalele particularități actuale ale sistemului economiei mondiale, ci și direcții de acțiune care se regăsesc în reajustările, reorientările și restructurările din intimitatea proceselor economice interne.

În aceste condiții s-a realizat o dinamică ridicată a principalelor laturi ale proceselor ce se desfășoară în economie, și se asigură ritmuri înalte în perioadele viitoare, sugestive fiind în acest sens datele din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori economici

Indicatori	Realizat 1979 în % față de 1978	Dinamica anului 1980 față de 1975	Dinamica anului 1985 față de 1980
Produs social	—	154	133,5—137,5
Venit național	106,2	167	138,0—143,0
Producția globală industrială	108,0	161	147,0—154,0
Productivitatea muncii în industrie	106,4	142	140,0—143,5

Tocmai prin prisma unor concluzii desprinse pe baza realizărilor obținute, a exigențelor, îndeobște calitative, pe care perspectiva le ridică în fața evoluției economiei românești, încercăm, în cele ce urmează, să relevăm unele caracteristici principale ale evoluției industriei, în prezent și perspectivă, utilizînd procedee de modelare. Precizăm că am avut în vedere funcționarea economiei naționale ca sistem, în cadrul căruia industria deține rolul primordial în procesul creșterii economice de ansamblu, în păstrarea proporțiilor și echilibrului sistemului, în stabilirea direcțiilor și dinamicii evoluției viitoare. Ca instrument de fundamentare a analizei a fost utilizată metoda modelării evoluției indicatorilor și interpretarea statistică a rezultatelor. În acest scop, pe baza unor date privind evoluția în timp a principalilor indicatori de efort și efect, am urmărit conceperea unui sistem de modele de evoluție, reținînd, în urma aplicării unui criteriu de validare, variantele ce conduceau la un minim al erorii de estimare *). Aceste ecuații sau modele de evoluție (întîlnite uneori și sub numele de „ecuații de ajustare", „ecuații de trend", „curbe empirice" etc.), permit nu numai o descriere numerică a evoluției unui indicator pe o anumită perioadă, ci constituie în același timp și un instrument tehnic util în „avansarea unor soluții preliminare" în operațiile de planificare și prognoză.

Pe baza evoluției a trei indicatori principali de efort și de rezultate (în figura 1 se prezintă valorile obținute prin modelul de ajustare care s-a dovedit cel mai corect) : numărul personalului muncitor (T), valoarea fondurilor fixe (F) și volumul producției industriale (Q), pentru anii 1955—1980 (pentru 1979 și 1980 s-a lucrat cu datele preliminate) se pot formula o serie de aprecieri și anume :

Figura nr. 1

Evoluția numărului personalului, valorii fondurilor fixe și producției industriale în perioada 1955—1980

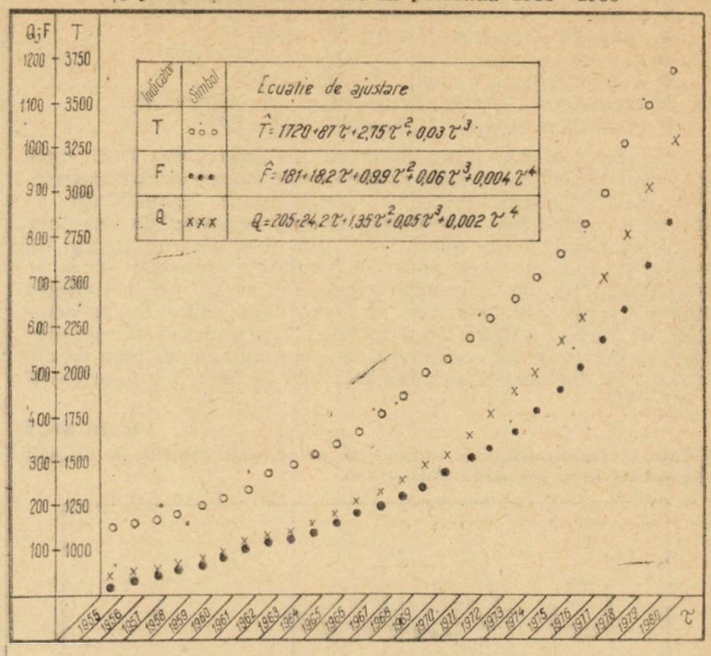

— **evoluția are o tendință permanentă de creștere ;**

— **există mai multe puncte de inflexiune,** fapt care denotă schimbările de ritm, alternanța perioadelor de creștere accelerată cu altele de creștere mai lentă ;

— **o altă expresie a accentuării laturilor calitative ale proceselor economice este reflectată prin creșterea mai rapidă a producției nete comparativ cu producția globală ;** de pildă, în 1979 producția netă în industrie a crescut cu 9,1% față de 8% cît s-a realizat la producția globală. Aceeași dimensiune a îmbunătățirii laturilor calitative o aduce deplasarea din structura

*) Pornind de la vectorul valorilor reale, înregistrate $Y_i=\begin{pmatrix} Y_1 \\ Y_2 \\ \vdots \\ Y_n \end{pmatrix}$ ale indicatorului, în care i = 1, 2... n reprezintă anii incluși în analiză, s-au testat mai multe modele de ajustare plauzibile, reținîndu-se acelea care conduc la valori estimate $Y_i=\begin{pmatrix} Y_1 \\ Y_2 \\ \vdots \\ Y_n \end{pmatrix}$ ce dau o eroare de estimare minimă $l_i=Y_i-V_i$. Testarea validității modelului a fost efectuată prin intermediul analizei dispersionale, care în esență presupune calculul mărimii :

$$F\text{calc.} = \frac{\sigma^2 \text{ model}}{\sigma^2 \text{ rezidual}} = \frac{\Sigma(Y_i-Yi)^2/(k-1)}{\Sigma(Y_i-Yi)^2/(n-k)}$$

unde k, reprezintă numărul de parametri ai modelului. Valoarea F calculată se compară cu un echivalent probalistic $(F1-\gamma, (k-1)(n-k)$ modelul fiind considerat valid cînd $F\text{calc.} > F\text{tabelar}$. (Vezi și C. Moineagu, I. Negură, V. Urseanu, Statistica, Ed. științifică și enciclopedică, 1976, București.)

industriei în favoarea ramurilor purtătoare și propagatoare de progres tehnic ; astfel ponderea construcțiilor de mașini și a chimiei a crescut de la 39,1% cît reprezenta în 1975 la 42,7% în 1979.

Tendințele de omogenizare a evoluției de după perioada anilor 1965—1967 sînt datorate în principal modificărilor din structura industriei, concretizate în efortul pentru dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de vîrf, a ramurilor purtătoare și propagatoare de progres tehnic.

Să reducem însă perioada investigată la intervalul 1965—1980, care prezintă un caracter omogen din punct de vedere al evoluției în timp, datorită unei dezvoltări accelerate a forțelor de producție, unor permanente mutații înnoitoare în structura economiei în ansamblu și a industriei, cu efecte în conturarea unui sistem economic dinamic, modern și eficient, de înaltă competitivitate, cu efecte și în planul vieții sociale, în sporirea permanentă a nivelului material și spiritual al poporului, în creșterea calității vieții [1]).

Odată cu scurtarea perioadei să lărgim și aria fenomenelor economice urmărite, prin luarea în considerare a modelului de comportament al unui număr sporit de indicatori economici. Indicatorii, ecuațiile și parametrii lor sînt :

- numărul personalului muncitor $T = 2229 \times 1{,}05^{t}$
- valoarea fondurilor fixe $F = 303 \times 1{,}13^{t}$
- valoarea producției industriale $Q = 373 \times 1{,}12^{t}$
- productivitatea muncii $W = 167 \times 1{,}07^{t}$
- producția la 1000 lei fonduri fixe : $q = 1230 \times 1{,}01$
- înzestrarea tehnică a muncii $f = 136 \times 1{,}07^{t}$

Ce concluzii s-ar putea desprinde în acest cadru ? Mai întîi precizăm că validarea unor modele exponențiale pentru descrierea evoluției acestor indicatori are profunde semnificații în efectuarea aprecierilor calitative asupra perioadei de referință. O primă concluzie se referă la înaltul dinamism înregistrat nu numai de indicatorii de efort (de fonduri și personal), ci și de rezultate. Plin de semnificații este faptul că productivitatea muncii, acest indicator care este rezultanta unui întreg complex de factori tehnici, organizatorici, economici și extraeconomici, a cunoscut tot o creștere exponențială, cu un ritm mediu anual calculat pentru întreaga perioadă de circa 7% (este coefi-

Figura nr. 2

Evoluția productivității muncii și înzestrării tehnice a muncii în industrie în perioada 1965—1980

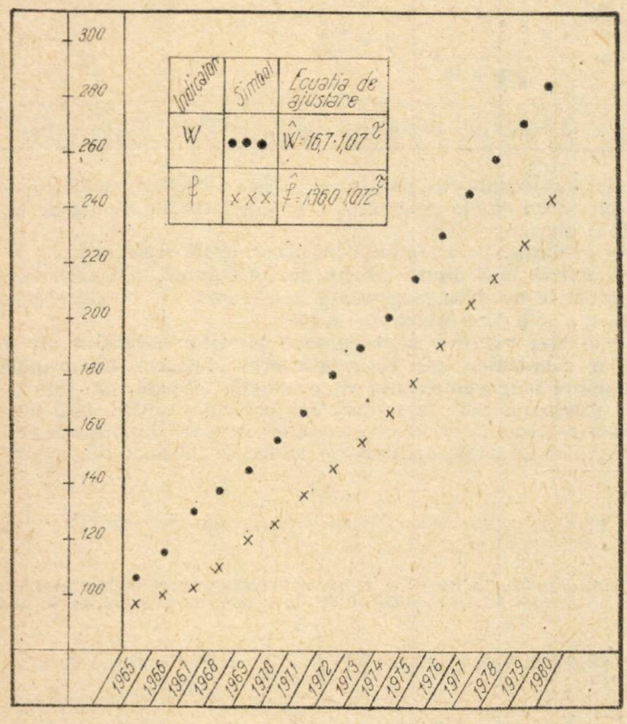

cientul de regresie din modelul W = 167 x 1,07 ; ecuația este redată în figura 2), cu diferențieri pe anumite perioada, dar cu o permanentă tendință de creștere ; astfel, pe intervalul 1966—1978 a fost de 7,1% (1955=100), pentru intervalul 1971—1978 de 7,0% (1970=100), iar pentru perioada 1976—1978 a atins 8,0% (1975=100). În 1979 productivitate a sporit cu 6,4% față de anul 1978 și cu 35,3% față de 1975. Această devansare, cerință de bază a desfășurării unei activități economice eficiente, devine un element fundamental în strategia creșterii economice promovate de partidul nostru.

Planul pentru 1980 prevede că sporul valorii producției nete pe seama creșterii productivității muncii în industria republicană va fi de 79%, apropiindu-se de nivelul stabilit pentru cincinalul 1981—1985. Este și acesta un indiciu asupra intensificării acțiunii laturilor calitative în dezvoltarea proceselor economice, asupra unor rezerve considerabile încă de creștere a productivității existente în economie și care — așa cum s-a subliniat și se subliniază în documentele de partid — se impun neîntîrziat valorificate.

Pornind de la realitatea că indicatorii de rezultate, în cazul nostru producția industrială, nu sînt numai efectul acțiunii, respectiv numărul personalului muncitor antrenat în procesul de producție și al rodniciei muncii sale, măsurată prin productivitatea muncii, sugerăm o posibilă tratare de sistem (figura 3).

Figura nr. 3

Schema sistemului legăturilor și al combinării factorilor de producție în industrie

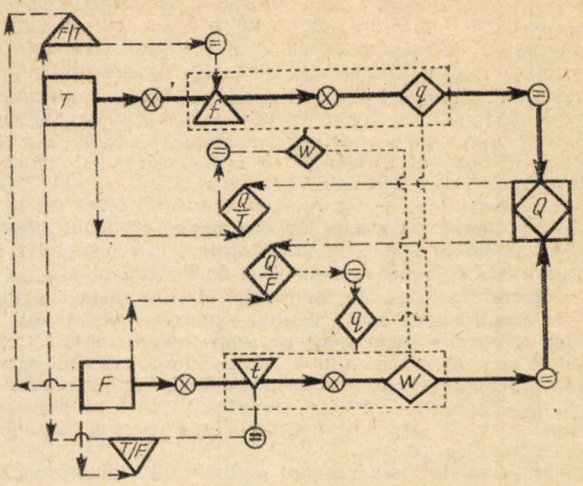

x) Relațiile ce se stabilesc între indicatori pot fi considerate :
——— relații dintre indicatorii factoriali ai volumului producției : $Q = W.T. = q.f.T$ și $Q = q \cdot F = W.t \cdot F$;
– – – – relații de calcul a indicatorilor derivați ;
. . . . . relații de corespondență între indicatorii calitativi ($w = q.f.$ sau $q = W \cdot t$).

Sistemul ia în considerare atît factorii cantitativi ai resurselor procesului de producție (numărul personalului și valoarea fondurilor fixe) și rezultatelor (valoarea producției industriale), cît și factorii calitativi-intensivi ai acestui proces (productivitatea muncii și producția la 1000 lei fonduri fixe). Sistemul descrie modul de combinare a resurselor, interacțiunea dintre resurse și factori calitativi-intensivi ai proceselor și, în final, modul în care are loc concretizarea în rezultatul final : producția industrială. Sistemul (figura...) permite nu numai o înțelegere a „logicii interne a proceselor de producție", ci poate fi utilizat pentru efectuarea unor simulări numerice, utilizînd metoda jocurilor sau metoda Monte Carlo. Pornind de la ideea de „conflict", metoda jocurilor poate stabili un număr de variante, ce pot fi discriminate pe baza unei „funcții scop". Deși în economia socialistă cîmpul de acțiune al factorilor aleatori este limitat, datorită existenței și acțiunii unui mare număr de factori de producție, în anumite limite, variația acestora poate fi interpretată prin intermediul unor variabile semialeatoare, astfel încît se poate aplica pentru simulare metoda Monte Carlo, selectînd variantele convenabile dintr-o multitudine de soluții posibile. O asemenea manieră de operare ar putea fi utilizată ca element de start în fundamentarea unor ipoteze de lucru, în cadrul alcătuirii unor viitoare direcții de dezvoltare.

Ce concluzii se pot desprinde pe baza celor arătate ?

Pornind de la contextul economic mondial, de la actuala conjunctură și perspectivele evoluției ei în viitor și, în baza acumulărilor din perioada anterioară, partidul a adoptat soluții optime care să permită adaptarea „din mers" a dezvoltării economiei la noile condiții, astfel încît să se continue strategia generală de dezvoltare în vederea atingerii obiectivului economic

prof. dr. L. TÖVISSI
lect. dr. Al. ISAIC-MANIU

(Continuare în pag. 24)

[1]) Vezi o analiză mai largă a evoluției economiei pe diferite perioade ale construcției socialiste în P. Wagner, Al. Isaic-Maniu, Caracteristici ale dinamicii economiei românești, „Revista economică", nr. 3/1980.

De la 1 mai a.c.

Retribuții majorate pentru personalul muncitor din ramura silviculturii

CREȘTEREA permanentă a bunăstării poporului, sporirea gradului de civilizație a societății noastre constituie scopul fundamental, esența politicii Partidului Comunist Român.

Din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat programul de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980, care a fost dezbătut și aprobat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1977. Potrivit prevederilor Programului, toate categoriile de oameni ai muncii vor beneficia de cea mai mare creștere a veniturilor din

Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, expresie elocventă a grijii permanente a partidului pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru, începînd cu 1 mai 1980, în cadrul celei de a doua etape de creștere a retribuțiilor personalului muncitor, vor beneficia de majorare oamenii muncii care își desfășoară activitatea în **silvicultură.**

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința de lucru consacrată perfecționării activității în domeniul economiei forestiere și materiale-

pii, ceea ce echivalează cu un plus bănesc lunar care va mări bugetele de familie ale oamenilor muncii din silvicultură. Dacă ne referim, de exemplu, la silvicultorul din tabel, care are dreptul la un adaos de acord de 8%, constatăm că acesta va mai încasa 154 de lei pe lună, ceea ce reprezintă o diferență în plus de 21 de lei față de vechiul adaos de acord (133 lei). Motoristul la utilajele pentru combaterea dăunătorilor beneficiază de un adaos de acord de 3%, ceea ce îi creează un plus de venit lunar de 71 de lei care este mai mare cu 14 lei decît vechiul adaos (57 lei).

Dacă multiplicăm cu 8 (luni rămase pînă la sfîrșitul anului) sporurile obținute de cei menționați în tabel am avea o imagine mai completă asupra efectelor majorării. Astfel, silvicultorul va realiza un venit suplimentar de 2 440 lei, motoristul la utilajele pentru combaterea dăunătorilor — 4 304 lei, pădurarul — 1 496 lei, șeful de district silvic — 2 886 lei, iar inginerul silvic principal — 3 040 lei. Acest plus de venituri se va traduce, evident, în posibilitatea de a achiziționa o cantitate mai mare de produse alimentare, nealimentare, culturale etc. Concretizînd, constatăm că din sporul realizat motoristul la utilajele pentru combaterea dăunătorilor ar putea să achiziționeze un ceas de perete, o mașină de cusut „Veroni-

Categoria de personal	Categoria respectiv clasa de retrib.	Treapta, respectiv gradația	Retribuția actuală	Retrib. majorată	Sporul de retrib. în urma majorării	Spor de vechime — 7%			Spor de vechime — 10%			Total		
						Actual	Rezultat din maj. retribuției	Diferența	Actual	Rezultat din maj. retribuției	Diferența	Actual	Majorat	Diferența
Silvicultor	III	II	1 663	1 928	265	116	135	+19				1 779	2 063	+284
Motorist la utilajele pentru combatere dăunătorilor		II	1 887	2 377	490	132	166	+34				2 019	2 543	+524
Pădurar	6	12	1 770	1 940	170				177	194	+17	1 947	2 134	+187
Șef district silvic	6	23	2 520	2 780	260				252	278	+26	2 772	3 058	+286
Inginer silvic principal	6	29	3 325	3 670	345				332	367	+35	3 657	4 037	+380

istoria construirii socialismului din patria noastră, conform cu calitatea și cantitatea muncii, cu importanța ramurilor economiei naționale.

După cum este bine cunoscut, sarcinile prevăzute pentru prima etapă de majorare a retribuțiilor din actualul cincinal au fost realizate integral.

Succesele importante obținute în cei patru ani ai actualului cincinal în creșterea producției, industriale și agricole, a venitului național, munca însuflețită a clasei noastre muncitoare, a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități au permis trecerea la cea de a doua etapă de majorare a retribuțiilor personalului muncitor. Fondul de majorare a retribuției în actualul cincinal a fost suplimentat cu 35 miliarde lei, ceea ce asigură creșterea retribuției medii reale, pînă la sfîrșitul anului 1980, cu 32,3% față de 18—20% cît fusese prevăzut inițial în Directivele Congresului al XI-lea al partidului. În acest spirit, potrivit Hotărîrii Plenarei

lor de construcție din 12 septembrie 1979, Departamentului Silviculturii îi revine sarcina principală de a asigura țării noastre o sursă permanentă de material lemnos, de a accelera refacerea fondului forestier prin plantarea de specii cu creștere mai rapidă și cu o productivitate mai ridicată, de a efectua o mai bună zonare a pădurilor, astfel încît cantitatea de material lemnos pusă la dispoziția industriei să crească în mod substanțial în următoarele cincinale.

În medie, retribuțiile oamenilor muncii din silvicultură vor crește — în această a doua etapă de majorare — cu 12,8%. Cîteva exemple, redate în tabel, sînt semnificative pentru nivelele de creștere a veniturilor personalului muncitor din această ramură.

Este de subliniat faptul că la veniturile sporite, provenite din majorarea retribuției, se adaugă creșterile corespunzătoare ale adaosului de acord, alocațiile pentru copii, precum și ajutoarele care se acordă mamelor cu mulți co-

ca", un robot de bucătărie „Bihoreanca", o pereche de pantofi.

Inginerul silvic principal — din exemplul la care ne-am referit — la data cînd i se va acorda gradația 7, în afară de sporul de 380 lei, va mai beneficia de încă o creștere egală cu 187 lei a retribuției tarifare, ceea ce reprezintă o majorare totală a acesteia de 567 lei.

Răspunzînd grijii permanente a partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind creșterea neabătută și constantă a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru, este neîndoios faptul că oamenii muncii din silvicultură vor desfășura o activitate calitativ superioară prin sporirea productivității muncii ca urmare a introducerii susținute a progresului tehnic, prin îmbunătățirea calității producției, realizarea de economii, rentabilizarea întregii activități a ramurii.

George MOȘANU
Institutul de economie socialistă

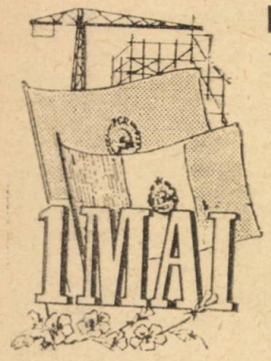

Dimensiuni ale întreprinderilor model

Gîndirea colectivă și organizarea în sprijinul creșterii productivității muncii

CU PRILEJUL SOLEMNITĂȚII de la Palatul Marii Adunări Naționale, din 29 martie a.c., înmînînd înalte distincții ale Republicii Socialiste România unor unități care au obținut rezultate deosebite în anul 1979 în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și-a exprimat convingerea că **„toate organizațiile de partid, toți oamenii muncii vor acționa în așa fel încît în acest an să obținem rezultate superioare în toate domeniile"** ; secretarul general al partidului a subliniat că dispunem de tot ce este necesar pentru ca — generalizînd ceea ce este pozitiv, acționînd cu fermitate pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor — rezultatele pe 1980 și pe întregul cincinal să corespundă sarcinilor puse de partid, așteptărilor întregului nostru popor.

Pornind de la acest imperativ, redacția noastră a organizat o anchetă în rîndul președinților consiliilor oamenilor muncii și ai birourilor executive ale C.O.M. din cîteva întreprinderi, care au lansat chemări la întrecerea socialistă pe anul 1980, în diferite ramuri ale industriei și în construcții — pe tema :

aportul măsurilor din domeniul organizării conducerii, producției și a muncii la fundamentarea sarcinii de plan și a angajamentului asumat privind creșterea productivității muncii în anul 1980.

Sintetizăm, în cele de mai jos, răspunsurile la anchetă primite din partea cadrelor de conducere de la :

- SCHELA DE EXTRACȚIE A ȚIȚEIULUI MORENI, distinsă cu Ordinul Muncii cl. a II-a pentru locul II în întrecerea pe 1979 — președintele C.O.M., **Remus Moraru** ;
- ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE BUCUREȘTI — secretarul comitetului de partid, **Nicolae Badea** ;
- ÎNTREPRINDEREA DE ANTIBIOTICE IAȘI — director **Veniamin Munteanu** ;
- ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ „MARAMUREȘ" BAIA MARE, distinsă cu Ordinul Muncii cl. a II-a pentru locul II în întrecerea pe 1979 — director **Doru Gheorghiu**, director tehnic **Ioan Filimon** ;
- ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII CONSTANȚA, director **R. Păunescu** ;
- TRUSTUL DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE CLUJ-NAPOCA, distins cu Ordinul Muncii cl. I pentru locul I în întrecerea pe 1979 — director **Petre Pîrvulescu**.

Conținutul acestor răspunsuri reflectă o responsabilă angajare a colectivelor de oameni ai muncii pentru realizarea exemplară a obiectivelor și sarcinilor prevăzute în documentele Congresului al XII-lea al partidului, în vederea accentuării laturilor calitative ale activității economice.

Eficiența progresului tehnic

ANUL ACESTA, comparativ cu nivelul din 1979, productivitatea muncii — calculată pe baza valorii producției nete — urmează să înregistreze o creștere de 8,7% în industria republicană și de 8,4% în activitatea de construcții-montaj. După cum prevede Legea pentru adoptarea Planului național unic pe anul 1980, în vederea asigurării acestui spor trebuie să se acționeze pentru realizarea, la termenele stabilite, a măsurilor prevăzute în programele de creștere a productivității muncii privind introducerea de noi tehnologii de fabricație și perfecționarea celor existente, sporirea gradului de mecanizare și automatizare a producției, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, folosirea judicioasă a personalului muncitor, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă.

În întreprinderile cuprinse în anchetă, opțiunile privind, progresul tehnic sînt strîns integrate cu cele din domeniul organizării, reflectînd preocuparea pentru o astfel de structurare a proceselor de producție și a formațiilor de lucru, care să faciliteze aplicarea noilor tehnologii și să le valorifice pe deplin avantajele.

Economii de circa 12 milioane de lei, reducerea importurilor cu o valoare de 2 milioane, un spor de producție de peste 25 milioane, diminuarea necesarului de personal muncitor cu 40 de oameni vor constitui efectul cumulat al principalelor măsuri de progres tehnic în curs de pregătire, introducere sau aplicare la **I.M.G.B.** Printre ele se numără înnoirea sau îmbunătățirea tehnologiilor de forjare, tratamente termice, de turnare a cilindrilor de laminare, de placare a tablelor cu materiale inoxidabile, forjarea bielelor în matrițe închise, durificarea prin curenți de înaltă frecvență a cilindrilor de calandru, asimilarea unor mărci speciale de oțeluri pentru turbine. În ansamblu, planul unic de măsuri tehnico-organizatorice pe 1980 al întreprinderii, cu 122 de poziții în realizarea cărora sînt implicate toate sectoarele de concepție și de execuție, detaliază un amplu proces de modernizare, de pe urma căruia se scontează o eficiență economică de peste 75 milioane de lei, o economie relativă de personal de 969 oameni (din care 519 încă în acest an), în condițiile unei producții cu un nivel tehnic și de competitivitate sporit.

Menținerea potențialului productiv al sondelor prin creșterea factorului final de recuperare a țițeiului reprezintă principalul obiectiv al activității colectivului **Schelei de extracție Moreni,** unde o pătrime din producție se obține prin aplicarea cu îndrăzneală și perseverență a celor mai moderne metode de recuperare secundară — injecția de apă, combustia subterană și stimularea termică a zăcămintelor. Se inițiază acum noi metode de extracție — injecția de fluide miscibile, utilizarea activității bacteriilor — paralel cu orientarea activității de cercetare geologică spre descoperirea de noi rezerve, inclusiv pe structuri exploatate.

Valorificarea cercetărilor proprii și a celor contractate cu institute de specialitate este avută în vedere, la **Întreprinderea de antibiotice Iași,** ca principala cale de sporire a cantității de produs finit pe șarjă, în condițiile reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie. Perfecționarea și optimizarea tehnologiilor de fabricație urmărește creșterea nivelului de biosinteză, a randamentelor de extracție și purificare la principalele produse (cu 7—14%), reducerea cu 10—15% a consumurilor de solvenți prin recuperare, asimilarea și introducerea în fabricație a unor sortimente noi.

Întrucît perfecționările aduse tehnologiilor de fabricație trebuie să se reflecte și în normele și normativele de muncă locale, s-au elaborat programe de reexaminare a acestora, scontîndu-se, de exemplu, un spor de productivitate de 0,8% la **Întreprinderea textilă „Maramureș"**, o economie relativă de personal de 70 oameni (echivalînd cu o producție suplimentară de circa 28 milioane lei) la **I.M.G.B.**, economii la fondul de retribuire de circa 250 mii lei la **I.I.C. Constanța.** Sub raportul acestui efect, o astfel de adaptare nu este mai puțin importantă decît însăși asimilarea de noi tehnologii, căci în aplicarea lor trebuie să se asigure un nivel constant de performanță a muncii tuturor celor implicați.

Valențe noi ale mecanizării

ANCHETA NOASTRĂ a relevat importanța ce se acordă, în abordarea resurselor de creștere a productivității muncii prin mecanizare și automatizare, măsurilor vizînd o mai bună folosire — intensivă și extensivă — a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

În pregătirea execuției obiectivelor ce urmează a fi atacate în acest an, **T.C. Ind. Cluj-Napoca** generalizează verificarea atentă și îmbunătățirea, prin propriile compartimente de concepție, a proiectelor primite de la beneficiari, în sensul adoptării de soluții constructive și tehnologii care să permită creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor. Transpuse în fișe sau schițe tehnologice obligatorii, ele asigură folosirea cu randament înalt a parcului de utilaje și, prin aceasta, reducerea substanțială a duratelor de execuție și a consumului de manoperă.

Un spor însumat al productivității de 1,11% este preconizat, la **I.T. Baia Mare**, de pe urma măsurilor de modernizare a dotării (înlocuirea unor războaie existente cu tipul îmbunătățit Imatex AB 1x1 cu excentrice exterioare), de completare a acesteia (introducerea, la linia de fibre chimice, a unor utilaje pentru prelucrarea bumbacului la bataj, ceea ce va asigura o mobilitate sporită în producerea diferitelor sortimente de fire), de amplasare și adaptare a utilajelor în vederea extinderii zonelor de deservire de către același muncitor (la alimentarea flaierelor, a ringurilor, iar pentru unele sortimente — la bobinat și răsucit).

Parametrii de funcționare a mașinilor pot fi sporiți prin adaptarea acestora pentru noi operații, pe care producătorul sau tehnologul nu le-au avut inițial în vedere. O demonstrează inițiativa celor de la **I.M.G.B.**, care au trecut la elaborarea de postprocesori pentru unele mașini de performanță și pregătesc sub raport tehnologic matrițarea manetoanelor de la arborii cotiți la presa de 12 mii tf, găurirea simultană a 4 seturi de platane pentru piesele de vulcanizat benzi transportoare. Tot aici a fost elaborat un program de asimilare a circa 2 000 de sortotipodimensiuni de piese de schimb și SDV-uri pentru mașini de fabricație străină (ca și repere ale produselor din fabricația curentă proprie) — program necesitînd un efort tehnic și organizatoric deosebit, dar care se va solda cu efecte de asemenea deosebite : productivitate sporită, reducerea duratei întreruperilor în funcționarea utilajelor, diminuarea importului cu peste 5,3 mil. lei valută.

O acțiune similară desfășoară, pe calea cooperării cu unități constructoare de mașini, **Întreprinderea de antibiotice Iași** — unde este, de asemenea, în fază avansată de elaborare un studiu privind organizarea centralizată a activității de dotare și întreținere a aparaturii de măsură și control destinată creșterii gradului de automatizare și extinderii tehnicii măsurării în secțiile de producție ; o astfel de organizare va contribui la întărirea asistenței tehnice în toate fazele de fabricație și în toate schimburile.

Utilizarea rațională a personalului muncitor

UN CAPITOL important al planurilor de măsuri se referă la utilizarea rațională a forței de muncă și reducerea substanțială a personalului neproductiv, îmbunătățirea grupării personalului muncitor, elaborarea și aplicarea unor normative de personal bine fundamentate.

Pentru ca dezvoltarea capacităților de producție să fie acoperită cu personalul muncitor existent, consiliul oamenilor muncii de la **Schela de extracție Moreni** a însărcinat compartimentul de organizare cu optimizarea formațiilor de lucru ce vor deservi noile sonde, parcuri de colectare, baterii de producere a aburului, stații de transport al gazelor ș.a. Inginerilor și tehnicienilor li s-a atribuit, prin decizie, conducerea a cîte 1—2 formații de lucru, delimitîndu-li-se zona de deservire și sfera de atribuții ; iar maiștrilor li s-a încredințat răspunderea brigăzilor de intervenții, probe, reparații, al căror randament va trebui să crească, datorită îndrumării și asistenței tehnice permanente, cu 5% (echivalînd cu o economie relativă de 78 lucrători).

În mod similar, **Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca** a prevăzut continuarea acțiunii de centralizare a unor operații (prepararea betonului), de transfer al acestora de pe șantier în ateliere (fasonarea oțelului-beton) etc. — acțiune capabilă să apropie nu numai condițiile de lucru, ci și productivitatea muncii de nivelul activității industriale ; completarea bazelor de producție de la subunități, înființarea de noi balastiere (anul trecut, trustul și-a acoperit din producția în capacități proprii 80% din consumul de prefabricate din beton, metal și lemn și 83% din cel de agregate), în condițiile creșterii numărului de muncitori policalificați (o primă serie de cursuri de policalificare s-a încheiat în februarie, alta este în curs de pregătire) vor asigura un grad înalt de folosire a forței de muncă. Pe de altă parte, pentru a se evita aglomerarea de efective și productivitatea scăzută din perioada finală a execuției obiectivelor, s-a introdus programarea coordonată, prin fișe speciale, a tuturor operațiilor de realizat în luna premergătoare punerii în funcțiune.

În toate întreprinderile cuprinse în anchetă s-au întreprins analize amănunțite asupra modului de utilizare a personalului auxiliar, astfel încît raționalizarea necesară a acestuia să se facă nu în mod arbitrar, ci pe baza unor măsuri cu caracter tehnic și organizatoric care să asigure realizarea funcțiunilor respective cu un număr mai mic de oameni. Este vorba despre revizuirea proceselor de muncă, a proceselor tehnologice și a duratei medii de execuție a operațiilor, în vederea îmbunătățirii normativelor de timp și de personal pentru lucrul în regie (la **Schela Boldești,** aceasta va reduce cu cel puțin 5% manopera necesară pentru personalul indirect productiv) ; de raționalizarea și creșterea gradului de mecanizare a transportului intern (la **I.I.C. Constanța** — economii la fondul de retribuție de 360 mii lei/an ; la **I.T. Maramureș** — creșterea productivității muncii cu 0,05% ; la **I.A. Iași** — reducerea personalului auxiliar cu 31 de posturi) ; de introducerea a noi sisteme de ambalare. De reținut că prin corelarea termenelor de aplicare a acestor măsuri cu cele de creare a noi capacități de producție în spațiile existente, personalul eliberat din muncile auxiliare va putea fi pregătit și utilizat în munci direct productive, ceea ce va majora atît productivitatea muncii, cît și cîștigul lucrătorilor respectivi.

În sfîrșit, remarcăm accentul pe care toate cele 6 întreprinderi îl pun pe extinderea prelucrării automate a datelor — de la aplicații contabile pînă la programarea producției asistată de calculator — în vederea economisirii muncii de birou și optimizării proceselor de producție.

Dincolo de detalii

AM REȚINUT din răspunsuri și am redat în cele de mai sus nominalizarea unor măsuri, atît pentru a ilustra paleta largă a opțiunilor, cît și în ideea că majoritatea lor nu sînt de valabilitate pur locală, ci pot fi extinse în unități de același profil.

Ancheta a relevat însă și **elemente generalizabile în orice întreprindere**, care privesc **modul de antrenare și orientare a gîndirii și creației colective, ca element constitutiv indispensabil al autoconducerii muncitorești :**

- în elaborarea, fundamentarea și aplicarea măsurilor pentru creșterea suplimentară a productivității, **consiliile oamenilor muncii au antrenat larg comisiile pe domenii,** îndeosebi cele de organizare științifică a producției și a muncii. Din totalul măsurilor menționate în răspunsurile la anchetă, între 43 și 100% — în medie 66% — se bazează pe o astfel de participare. Deci, alături de personalul serviciilor de specialitate, un concurs important la depistarea și valorificarea rezervelor interne au dat lucrătorii din producție — maiștri, muncitori cu experiență — și cadre tehnice de la conducerea secțiilor, șantierelor, atelierelor etc. ;
- o parte din aceste măsuri au început să fie introduse încă din 1979 și urmează ca în acest an să fie finalizate la cota de eficiență preconizată ; însă 63% sînt noi, aprobate în adunările generale ale oamenilor muncii din octombrie 1979 și februarie 1980, purtînd și încărcătura de inițiativă a propunerilor făcute în aceste foruri ale democrației muncitorești. Tocmai în acest **conținut de nou** — determinant principal al prefacerilor pe care le aduce, în organizarea producției și a muncii, ultimul an al cincinalului — se oglindește trecerea hotărîtă la înfăptuirea orientărilor de ordin calitativ din documentele Congresului partidului ;
- distribuirea pe trimestrele din 1980 a termenelor de aplicare (I — 37% ; II — 26% ; III — 16% ; IV — 21%) constituie dovada **preocupării pentru a obține cît mai rapid efectele scontate și a beneficia de ele pe o perioadă cît mai mare din an.** Practic, pentru ultimul trimestru este programată implementarea acelor măsuri care necesită o pregătire tehnologică sau o dotare ce nu pot fi rezolvate mai devreme.

Ampla desfășurare de energii pe care o declanșează întrecerea socialistă din ultimul an al cincinalului trebuie orientată, în fiecare întreprindere, spre obiectivele prioritare de care depind realizarea planului, creșterea eficienței întregii activități productive. Exemplul unităților fruntașe, al celor care au lansat chemările la întrecere oferă sub acest raport învățăminte cărora rezultatele bune obținute în întîmpinarea lui 1 Mai — Ziua muncii și solidarității internaționale a celor ce muncesc — le-au dat o elocventă confirmare.

Dan CONDREA

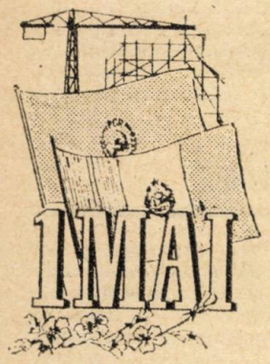

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL AL ȚĂRII NOASTRE ÎN COMPARAȚIE CU ALTE ȚĂRI

1 **Ca indicator sintetic pentru caracterizarea nivelului de dezvoltare economică a țării,** este folosit în țările socialiste **venitul național,** iar în țările capitaliste, **produsul național brut** sau **produsul intern brut.** Acești indicatori apar în publicațiile statistice. Astfel, în Anuarul Statistic al R.S.R. din 1979 este prezentată pentru țările socialiste, dinamica venitului național total și pe locuitor, iar pentru țările capitaliste dinamica produsul intern brut total și pe locuitor. Iar în Anuarul statistic al Națiunilor Unite [1]) este folosit indicatorul „produs material net", identic cu venitul național, pentru țările socialiste și indicatorul „produs intern brut" pentru țările capitaliste [2]).

În Atlasul Băncii Mondiale [3]) sînt prezentate date cu privire la produsul național brut pe locuitor în dolari, la prețul pieței, folosindu-se o metodologie proprie pentru estimările făcute cu privire la țările socialiste.

În ceea ce privește **dinamica venitului național în țara noastră,** după cele mai recente date statistice, aceasta a cunoscut următoarea evoluție în perioada 1950—1979 (vezi tabelul nr. 1).

Venitul național [4]) după cum rezultă din tabel, a crescut în felul următor :

— în perioada 1951—1970, deci în 20 de ani, a crescut de 6 ori.

— în 1977 el a fost de 12 ori mai mare, iar în 1978 de 13 ori mai mare față de 1950 (de 431 miliarde lei în 1977 și 464 miliarde lei în 1978).

— ritmul mediu anual de creștere în 1950—77 a fost de 9,7 la sută.

Venitul național pe locuitor a crescut astfel :

— în perioada 1951—1970 de 5 ori.

— după 1970 a crescut deosebit de rapid, creșterea ajungînd în 1977 la 9,2 ori și în 1978 la 9,7 ori față de 1950 ;

— ritmul mediu anual de creștere a venitului național pe locuitor a fost de 8,6% în perioada 1951—1977.

Aducînd baza de comparație mai aproape, și anume în perioada 1970-1978 vom prezenta venitul național pe total, în miliarde lei, după datele Anuarului Statistic al R.S.R., pentru anii 1970-1977 și după ultimele date publicate, pentru anul 1978, în tabelul nr. 2 [5]). Ținînd seama de numărul populației din anii respectivi am calculat venitul național pe locuitor, după cum se vede din acel tabel și ritmul de creștere față de anul 1970. Din aceste date rezultă o creștere de mai bine de 2 ori în 1978 față de 1970 (venitul național a crescut de la 212 mild lei în 1970 la 464 miliarde lei în 1978 (tabelul nr. 2), respectiv de la 10 600 lei la 21 300.

În ultimii 3 ani (1976—1978) venitul național a crescut de la 400, la 432 și 464 miliarde lei, ritmul mediu anual de creștere în acești 3 ani a fost de 9,1% și se prevede ca în 1980 venitul național să depășească cu 66% nivelul din 1975.

Potrivit documentelor celui de al XII-lea Congres se prevede ca în 1985 venitul național pe locuitor să ajungă la 34 600-35 900 lei, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 3,5 ori față de 1970, creștere considerată ca o condiție esențială pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

În Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres, referindu-se la perioada 1981 — 1985, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a spus : **„Înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale cît și al organizării societății, asigurîndu-se creșterea venitului național pe locuitor... România va depăși astfel, stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă mediu dezvoltată".**

În Orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României pînă în 1990 se arată : „Ca rezultat al dezvoltării și perfecționării bazei tehnico-materiale a societății se va accelera procesul de apropiere a României de nivelul statelor avansate, ajungîndu-se la un grad de dezvoltare economică care să asigure satisfacerea tot mai deplină a necesităților tuturor cetățenilor țării". Iar mai departe se arată : „Dinamismul și eficiența dezvoltării viitoare a României vor asigura creșterea de peste 2 ori a venitului național în perioada 1981—1990 ; pe locuitor acesta urmează să ajungă la 3 000-3 500 dolari, realizîndu-se astfel un pas important înainte pe drumul apropierii de nivelul economic al țărilor dezvoltate".

Din cele de mai sus rezultă că depășirea stării de țară în curs de dezvoltare și trecerea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie, constituie obiectivul principal al programului de dezvoltare economico-socială a țării noastre.

2 Pentru a face o comparație cu țările capitaliste, pentru care statisticile prezintă date cu privire la produsul național brut, ar trebui să adăugăm la venitul național (numit în statisticile internaționale „produs material net"), amortizările și serviciile nemateriale [6]) Aceasta o vom face într-un alt studiu, necesitînd o analiză mai amplă. Deocamdată, pentru ușurința comparării, vom prezenta în tabelul nr. 3 date cu privire la dinamica venitului național în perioada 1970-1976, numai pentru țările socialiste.

Tabelul nr. 2

Date pentru stabilirea venitului național pe locuitor în perioada 1970—1978

	1970	1975	1976	1977	1978
Venitul național total în miliarde lei [1])	212,2	361,9	400,0	431,7	464,0
Numărul populației mil. locuitori [1])	20,2	21,2	21,4	21,6	21,3
Venitul național pe locuitor — lei *)	10 600	17 100	18 700	20 000	21 300
Indice de creștere anul (1970=100) *)	100	161	177	190	209

[1]) Anuarul statistic al R.S.R. 1978 p. 87 pe perioada 1970—1977 și p. 91 din anuarul pe 1979.
*) Calculat pe baza datelor de mai sus.

Aceasta, întrucît în aceste țări venitul național are același conținut, iar pentru calcularea lui se aplică metodologia Sistemului de Balanțe, numit și sistemul producției materiale, cuprinzînd numai produsul nou creat, pe cînd în țările capitaliste produsul național brut, calculat după Sistemul Conturilor Naționale, are o sferă mai largă, cum s-a arătat mai sus.

Din tabelul nr. 3 rezultă că țările socialiste au avut în perioada 1971-1976 o

Tabelul nr. 1

Dinamica venitului național al României *) în perioada 1950—1978 (1950 = 100)

	1955	1960	1965	1970	1975	1976	1977	1978
Venitul național total	192	268	413	599	10 ori	11 ori	12 ori	13 ori
Venitul național pe locuitor	181	234	254	482	784	859	923	991

*) Anuarul statistic al R.S.R., 1978 p. 83 și 1979 p. 87. Ritmul mediu anual a fost în perioada 1950—1978 de 9,7% pentru venitul național și de 8,5% pentru venitul național pe locuitor.

1) Statistical Yearbook. United Nations, publicat de Biroul statistic al Departamentului Afacerilor Economice și Sociale Internaționale, New York 1978.

2) Indicatorul „Produs intern brut" este folosit și în „Yearbook of National Accounts Statistics" publicat de Comisia de Statistică a Organizației națiunilor Unite.

3) World Bank Atlas, Population, per capita product and Growth Rates, published by the World Bank 1978.

4) În Anuarul Statistic al R.S.R., venitul național a fost calculat după metoda producției, scăzîndu-se din producția globală cheltuielile materiale de producție inclusiv amortismentul. La fel este calculat și produsul material net în Anuarul Statistic al Națiunilor Unite, prin scăderea din produsul global, a consumurilor intermediare de bunuri și servicii, inclusiv amortizarea. El include și impozitele indirecte și reprezintă valoarea produselor nete, adică valoarea nou creată sau produsul nou creat, ceea ce corespunde cu venitul național.

5) În perioada 1950—1965 venitul național pe locuitor a crescut de la 2 200 lei la 7 700 lei adică de 3,5 ori.

6) Într-un studiu asupra situației economice a Europei din 1969 se apreciază amortizările la o cotă de 5—11%, iar serviciile nemateriale la 12—20%.

Tabelul nr. 3

Dinamica venitului național și a producției industriale

Țara	Venitul național total				Dinamica producției industriale	
	în miliarde — în monede naționale		Creșterea în 1976 față de 1970 1970 = 100	Ritmul mediu anual de creștere 1971—1976 în %	Creșterea în 1976 față de 1970 1970 = 100	Ritmul mediu anual de creștere 1971—1976 în %
	1970	1976				
	1	2	3	4	5	6
România mild. lei	212,1	400,0	189	11,1	205	12,7
Polonia mild. zloți	749	1596	171	9,4	180	10,3
Bulgaria mild. leva	10527	15145	155	7,6	164	8,6
Ungaria mild. forinți	272	432	140	5,8	142	6,0
U.R.S.S. mild. ruble	290	382	139	5,7	150	7,0
Cehoslovacia mild. coroane	311	413	136	5,3	146	6,5
R.D. Germană mild. mărci	109	147	135	5,1	145	6,4

Sursa : Sumele din col. 1 și 2 au fost extrase din tabelele privind produsul material net din „Statistical Yearbook", 1977.
— Datele din col. 3 și 4 după tabelul 276 Dinamica venitului național — Anuarul statistic al R.S.România 1978 p. 537.
— Datele din col. 5 și 6 după tabelul 281 Dinamica producției industriale p. 539 din același anuar.

creștere situată între 135 și 189%. Înscrierea țărilor în acest tabel s-a făcut în ordinea descrescîndă a creșterii venitului național, România avînd cel mai ridicat ritm de creștere a venitului național în 1976 față de 1970 în comparație cu celelalte țări socialiste avute în vedere, fiind urmată de Polonia, Bulgaria.

Ritmul mediul anual de creștere a venitului național al României în perioada 1971-1976 a fost de peste două ori mai mare decît acela al R.D. Germane și Cehoslovaciei — țări cu economie dezvoltată — și de aproape 2 ori mai mare decît al U.R.S.S. și Ungariei — țări cu un nivel mediu de dezvoltare. De asemenea și în privința ritmului mediu anual de creștere a industriei în perioada 1971-1976 România are cel mai ridicat ritm de creștere, de 2 ori mai ridicat decît în Ungaria, R.D. Germană și Cehoslovacia, ceea ce va contribui la reducerea decalajului față de aceste țări.

3 **Ponderea industriei în formarea venitului național** a țării noastre a crescut de la an la an, depășind cu mult creșterile din alte țări (cu excepția Bulgariei). Pentru a ilustra aceasta, prezentăm în tabelul nr. 4 ponderea industriei în comparație cu a agriculturii în structura venitului național a țării noastre și a altor țări socialiste în perioada 1950—1976. Din date se constată următoarele :

— industria are ponderea cea mai mare, reprezentînd peste 50% în toate țările socialiste din tabel, cu excepția Ungariei care în 1976 avea ponderea de 46,3% ; cea mai ridicată pondere o avea Cehoslovacia de 63% și R. D. Germană de 60,3% urmînd apoi România cu 56% ;

— agricultura are o pondere scăzută în cele două țări în care industria avea ponderea cea mai ridicată, și anume în 1976 era de 7,2% în Cehoslovacia și de 9,6% în R. D. Germană. În schimb, în Bulgaria, U.R.S.S. și România ponderea este de 21,3% în prima și de 16,7% și 18,8% în următoarele două, condițiile naturale fiind și ele mai favorabile agriculturii decît în Cehoslovacia și R. D. Germană. Evident deci că condițiile specifice, între care și cele naturale și cele istorice imprimă particularități în structura, nivelul și tendințele dezvoltării fiecărei țări. Pe de altă parte, ținînd seama că industria contribuie în cea mai mare măsură la dezvoltarea economiei naționale și la sporirea venitului național, creșterea de la an la an a ponderii industriei în structura venitului național a țării noastre se justifică pe deplin. În același timp, efortul spre dezvoltarea industriei, nu înseamnă neglijarea agriculturii, căreia deși îi revine o pondere mai scăzută, și-a sporit producția globală agricolă de 3,4 ori în perioada 1950—1977. De asemenea, în perioada 1981—1985 ca urmare a accelerării procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii, deși, potrivit unor calcule, ponderea ei în venitul național va scădea la 11,4%, producția agricolă globală va spori într-un ritm mediu anual de 4,5—5% față de cincinalul actual.

ÎN LEGĂTURĂ cu dinamica venitului național rezultă deci, din cele de mai sus, că în toată această perioadă România a realizat cel mai înalt ritm de creștere a venitului național și a producției industriale în comparație cu celelalte țări socialiste avute în vedere, fiind, în unele cazuri, chiar de 2 ori mai mare. Ritmul mediu anual de creștere a venitului național prevăzut și pentru cincinalul 1981—1985 de 6,7—7,4%, superior ritmului produsului social de 6,0—6,6%, rămîne în conti-

dr. Lucian TURDEANU

(Continuare în pag. 24)

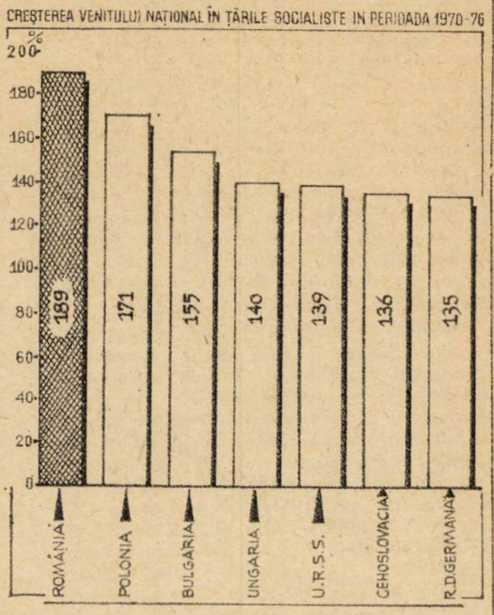

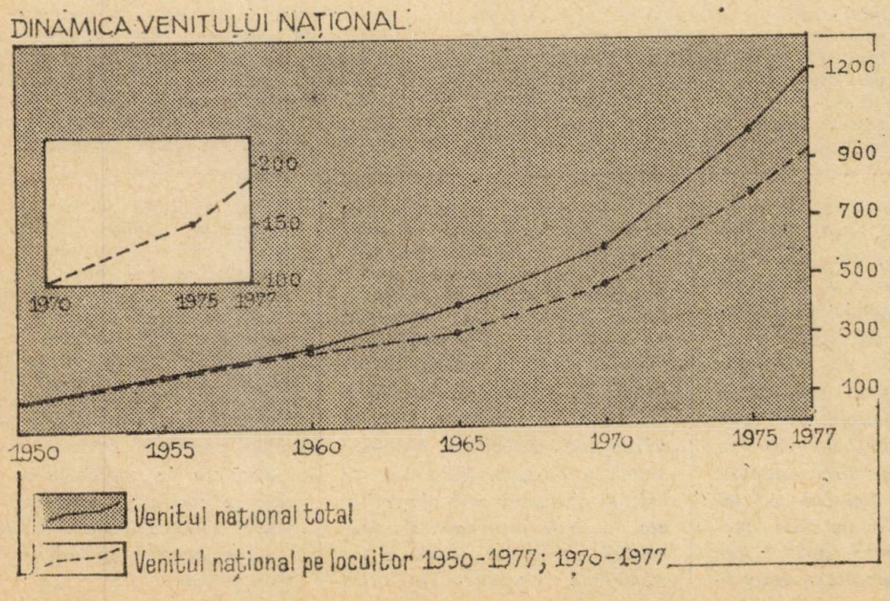

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Considerații privind industrializarea în unele țări mai puțin dezvoltate (II)

PE PLAN FINANCIAR, nu este deloc sigur că țările cele mai industrializate din Lumea a Treia au găsit calea independenței financiare : printre țările din Lumea a Treia cele mai îndatorate figurează Brazilia, Mexicul, Argentina și Coreea de Sud. În 1977 datoria externă a Braziliei și Mexicului reprezenta astfel 25% din datoria externă totală a țărilor din Lumea a Treia. Potrivit opiniei experților Băncii Mondiale, este vorba aici de un obstacol major în calea industrializării. Rațiunile acestei îndatorări cumulate sînt cunoscute : deteriorarea factorilor de schimb ; mecanismul finanțării investițiilor străine (este de notat că o parte în creștere din aceste investiții este finanțată prin reinvestirea profiturilor sau se recurge la resursele pieței locale. În consecință, intrările nete de capital sînt slabe în raport cu volumul de operații de cumpărare efectuate de firmele transnaționale în străinătate. Se admite, în general, că bilanțul în devize al funcționării transnaționalelor în Lumea a Treia este negativ în raport cu finanțarea locală a investițiilor, exporturile de profit și prețurile de transfer) ; dependența tehnologică a aparatelor de producție.

Această excesivă contractare de datorii a avut efecte negative asupra orientării producției agricole, întrucît producții exportabile au devenit necesare pentru a finanța în continuare dezvoltarea industrială dependentă. Costul social al industrializării este excesiv : se admite în general că sporirea numărului locurilor de muncă din industrie a fost mai mică — și nu proporțională — față de aceea a producției, în țările care au cunoscut o creștere industrială susținută. Astfel, pentru Coreea de Sud, creșterea industrială este de 17% în timp ce creșterea locurilor de muncă în industrie este de 11%. În cazul Indiei, creșterea industrială între 1951–1975 a fost de 292% în timp ce aceea a utilizării forței de muncă în industrie nu a fost decît de 78%. Politicile tehnologice ale firmelor transnaționale au sporit pe ocolite „capitalul tehnic" din investiții, această formă tinzînd să comprime costurile unităților salariale cu un echipament identic celui utilizat în țările dezvoltate.

Nivelurile de salarii au rămas scăzute în comparație cu productivitatea muncii, adesea comparabilă celei din țările dezvoltate[3]). În cazul Indiei am asistat la o scădere semnificativă a salariului real în industria prelucrătoare între 1961–1975. Faimosul „efect filtru" (trickle down effect) nu și-a desfășurat potențialitățile, întrucît barierele sociale în fața progresului au fost rezistente : după 15 ani de creștere industrială rapidă, părți importante ale populației au rămas sărace, dacă nu într-o stare de mizerie, în Brazilia, Mexic și în Coreea de Sud. Rata de creștere industrială extrem de rapidă pe care a cunoscut-o un număr de țări nu a fost urmată de o difuzare a progresului la scară națională : se admite că actualmente în Brazilia și Mexic repartiția veniturilor este mai proastă decît în urmă cu 15 ani.

Pe total, nici industrializarea urmărind substituirea importurilor, nici cea orientată spre piețele externe nu pot rezolva într-o manieră durabilă și pe ansamblul populației, problema utilizării forței de muncă și a veniturilor, adică problema socializării dezvoltării.

Experiența industrială a țărilor din Lumea a Treia relevă vanitatea concepției abstracte și sacrosante a acelor economiști care afirmă că dezvoltarea industrială necesită piețe, tehnologii și capitaluri fără să specifice problema realizării dinamismului și a stabilității piețelor, a controlului tehnologiilor sau a surselor de capital. Fără îndoială că în scopul de a determina caracteristici ale industrializării în profitul popoarelor, este imperativă o analiză concretă a condițiilor de piață, a condițiilor tehnologice și financiare ale industrializării.

În primul rînd industrializarea trebuie orientată în principal spre piețele interne. Dinamismul durabil al cererii interne este strîns legat de creșterea veniturilor majorității populației, constituită din rurali. Pornind de la acest fapt, industrializarea trebuie să contribuie la creșterea productivității agriculturii, adaptînd produsele și tehnicile în acest sens, cu condiția ca creșterea de productivitate să nu provină dintr-un control inegalitar al pămîntului sau dintr-o politică de prețuri și distribuție inadecvată. Industrializarea conduce necesarmente la transformarea structurilor agrare[4]). Dezvoltarea piețelor este, de asemenea, legată de cererea urbană, a cărei structură actuală, puternic influențată de cererea claselor mijlocii, riscă să conducă la politici de import și de producții locale contrare unei industrializări populare dar favorabile, în schimb, extensiunii modelului occidental de consum. În fine, dinamismul cererii interne va depinde mult de stăpînirea costurilor industrializării ale căror efecte asupra prețurilor și cererii sînt actualmente negative.

În aceste condiții se ridică însă problema tehnologiei. Problemele tehnologice ale Lumii a Treia se pun în termeni de costuri și de reproducție. Pe baza unei tehnologii importată continuu, costurile industrializării nu pot fi decît excesive. De aici decurge faptul că amploarea acțiunilor posibile de dezvoltare nu poate fi decît limitată și dacă se realizează o oarecare modernizare ea se va înfăptui pentru o parte a populației și nu pentru totalitatea sa[5]). Dar dincolo de problema costului tehnologic este esențială problema reproducției tehnologiilor : formarea capacităților naționale de inginerie, dezvoltarea cercetării, creșterea progresivă a unei industrii de bunuri de echipament constituie elemente minimale ale unei politici tehnologice menită să contracareze persistența unor serioase neajunsuri.

Există o diferență considerabilă între sumele cheltuite de către țările din Lumea a Treia pentru a achiziționa cunoștințe, competențe și echipament și cele pe care le consacră cercetării industriale interne, industriei de echipament. Acest triumf al viziunii instrumentale a tehnologiei, care simbolizează noțiunea de „transfer de tehnologii" constituie pericolul esențial care pîndește industrializările din Lumea a Treia, fie ele orientate chiar esențialmente spre piețele interne și controlate juridic de către stat. În aceste condiții un demers tehnologic consistent îl va constitui controlul și coordonarea achizițiilor tehnologice în străinătate și promovarea în mai mare măsură a unei formații tehnice mai largi în cadrul procesului de ansamblu de educație profesională. Acest demers este din nefericire imposibil pentru acele țări în care industrializarea este condusă și controlată de firmele transnaționale, acestea avînd o logică proprie de producție, circulație și consum tehnic.

Problema resurselor financiare pentru industrializare este, deasemenea, importantă[6]). Ea se pune în mod diferit pentru țările care dispun de resurse naționale importante și pentru acelea care nu dispun de asemenea resurse. Pentru primul grup de țări mijlocul cel mai sigur pentru a finanța industrializarea este controlul și valorificarea resurselor naturale de care ele dispun, potrivit ritmului relevat ca necesar de către dezvoltarea în-

FIȘE

● *Volumul* „Aspecte ale gîndirii social-economice din țările în curs de dezvoltare" *(coordonator dr. Sorica Sava) deschide o serie de materiale documentare ce urmează a fi publicate sub egida* Institutului de Economie Socialistă *din cadrul* Institutului Central de Cercetări Economie. *Lucrarea abordează problematica deosebit de complexă și actuală a dezvoltării, din perspectiva modului în care acest proces se reflectă în concepțiile unor teoreticieni și oameni politici dintr-un spațiu geografic determinat — Africa sud-sahariană. Ce anume considerații au îndrituit orientarea studiilor spre gînditorii din această parte a lumii? Așa cum se subliniază în volum, Africa sud-sahariană cunoaște un proces de restructurări profunde — în plan politic, social, economic, cultural. Apariția a noi state independente, nivelul scăzut de dezvoltare moștenit, manifestarea unor puternice relații de dominare neocolonialiste etc., atribuie problemelor dezvoltării economico-sociale o însemnătate cardinală. În acest cadru, sporește de asemenea, importanța teoriilor și doctrinelor economice și sociale, a concepțiilor despre dezvoltare — deosebit de diverse și de nuanțate. Prin analiza pe care o întreprind asupra lucrărilor unor gînditori de seamă de pe continentul african — Kwane Nkrumah, Leopold Sedar Senghor, J.M. Sinkam — studiile reunite în volum contribuie la mai buna cunoaștere a problemelor cu care se confruntă statele din această zonă a lumii, a modului în care acestea se reflectă pe plan teoretic.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ternă şi nu în funcţie de ritmul necontrolat al cererii mondiale. Industrializarea Lumii a Treia necesită sfîrşitul jefuirii Lumii a Treia. Pentru cel de al doilea grup de ţări, acestea vor trebui să conteze pe o politică agrară dinamică şi pe ajutorul public internaţional şi în mod particular al celui din Lumea a Treia ; dar nu trebuie exagerată necesitatea acestui ajutor extern atita timp cît procesul de industrializare bine condus genereazâ resursele necesare pentru continuarea sa, în condiţii raţionale ale opţiunilor sectoriale şi de tehnică.

Enunţul sumar al acestor caracteristici ale unei industrializări populare şi autonome indică tot ceea ce separă această industrializare de cea bazată pe o diviziune internaţională inegală a muncii. Luptele actuale pentru controlul acumulării de capital în diferite ramuri ale economiei mondiale (control al diferitelor filiere şi tehnologii a ramurilor) nu exclud posibilitatea creşterii industriale în Lumea a Treia, dar o creştere condusă de firme transnaţionale în căutarea unor costuri scăzute de producţie sau de pieţe protejate de burghezia locală ; se poate să apară astfel chiar o nouă diviziune internaţională a muncii industriale, controlată – direct sau indirect – de către firmele transnaţionale. Dar aceste creşteri industriale nu permit o dezvoltare socială reală. În plus, ele nu sînt posibile decît pentru un număr mic de ţări : ansamblul de pieţe al ţărilor industriale poate părea insuficient dacă se compară cu cererea care va fi necesară pentru a determina o creştere substanţială a locurilor de muncă şi a venitului în ţările din Lumea a Treia. Mai mult, această generalizare a modelului Coreei de Sud va conduce la o concurenţă prin preţuri şi deci prin salarii social intolerabile, în detrimentul tuturor muncitorilor din Lumea a Treia.

În acest caz pericolul unei alianţe industriale care nu exclude conflicte între firmele transnaţionale, burgheziile şi elitele locale industrialiste este real, acestea avînd un rol necesarmente subordonat.

În consecinţă vom asista la o transformare a geografiei industriale a lumii, dar nu la o dezvoltare industrială a Lumii a Treia. Modernizările industriale, care vor avea loc exclud în esenţă largi grupuri, ale populaţiei, în mediul rural, ca şi de la oraşe, de la accesul la bunăstare. Regularizarea politică şi socială impusă ca necesară de către această excludere, va face apel la autoritarism cum este deja cazul unor ţări cu o puternică creştere industrială.

Industrializarea populară şi autonomă, care nu este în serviciul relaţiilor economice externe, ci le aşează pe acestea în serviciul său, necesită în fiecare ţară, conjuncturi politice particulare. Un rol politic mai activ al ţărănimii sărace, fără pămînt şi adesea fără posibilitatea de a muncii, este necesar pentru ca industrializarea să fie pusă în serviciul agriculturii, economic şi spaţial. O afirmare politică mai puternică a păturilor populare urbane este necesară pentru ca industrializarea să nu fie confiscată de către clasele medii, întreţinute de stat şi deasupra popoarelor. În definitiv în raporturile între stat şi societatea civilă populară se hotărăşte viitorul industrializării Lumii a Treia, integrînd aici şi dimensiunea internaţională a acestei industrializări. În acest cadru trebuie examinată cu multă precauţie teza potrivit căreia industrializareo publică sau privată a Lumii a Treia produce necesarmente forţele capabile să asigure transformarea şi orientarea sa în profitul popoarelor. Această concepţie liniară a dezvoltării istorice este contrazisă de fapte. În multe cazuri dezvoltarea industrială, ţinînd seama de contradicţiile şi dificultăţile pe care le-a generat, a condus la o creştere a autoritarismului politic pentru a asigura docilitatea muncitorilor.

prof. A. BENACHENHOU

---

3) Vezi în această problemă studiul bine documentat al lui Folker Fröbel, Jürgen Heinrichs, Otto Kreye. The new international division of labour. Structural unemployment in industrialized countries and industrialization in developing countries. Reinbek bei Hamburg, Septembre 1977.

4) Experţii Băncii Mondiale recunosc explicit că alternativa reală a creşterii industriale îndreptată spre exporturi o constituie transformarea structurilor agrare.

5) Este simburele raţional al teoriei tehnologiilor intermediare care insistă mult asupra costului de capital al unui loc de muncă creat, dar neglijează esenţialul — reproducerea tehnologiilor. În acelaşi timp, această teorie presupune ca naturală raritatea capitalului în ţările Lumii a Treia, în timp ce această raritate este un fapt istoric, aşa cum o demonstrează experienţa recentă a ţărilor din O.P.E.C. Trebuie remarcată aci diferenţa esenţială care există între teoria autonomiei tehnologice şi teoria tehnologiilor intermediare.

6) Dar ea nu este singura. Este frapant faptul că ONUDI axează în principal efortul său de reflexie în ce priveşte industrializarea Lumii a Treia asupra reunirii capacităţilor financiare capabile să permită industrializarea, în timp ce istoria demonstrează că asigurarea unui factor financiar constituie o condiţie necesară dar nu suficientă pentru dezvoltarea industrială.

Consfătuire ştiinţifică

În ziua de 25.IV.1980 a avut loc la Craiova analiza activităţii Centrului de cercetări economice Craiova (Facultatea de ştiinţe economice a Universităţii din acest oraş). La analiză au luat parte Biroul executiv al Consiliului ştiinţific al Institutului Central de Cercetări Economice, directorii tuturor institutelor şi centrelor de cercetări economice teritoriale din Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Timişoara, reprezentanţi ai Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului şi ai „Revistei economice", precum şi cadre de conducere din organele de partid şi de stat locale, din Universitatea Craiova, ca şi specialişti din întreprinderi.

În prima parte a dezbaterii s-a analizat pe larg, în spirit critic şi autocritic, principalele realizări obţinute de Centrul teritorial de cercetări economice Craiova în perioada anilor 1977–1979 şi s-a stabilit un complex de măsuri privind perfecţionarea activităţii de cercetare, pentru a contribui, într-o măsură sporită, la soluţionarea problemelor economice concrete din judeţul Dolj, şi cele limitrofe, pentru creşterea eficienţei activităţii de cercetare economică. În mod deosebit s-au analizat sarcinile ce revin cercetării economice în lumina documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., a indicaţiilor şi orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Totodată, a fost dezbătut proiectul planului de cercetare economică pentru perioada 1981–1985.

În partea a doua a dezbaterii a avut loc un schimb de experienţă între institutele şi centrele teritoriale de cercetări economice cu privire la amplificarea modalităţilor de integrare a activităţii de cercetare cu practica economică din diverse domenii de activitate (planificare, finanţe, investiţii, dezvoltare teritorială, industrială, agricolă, comerţ, servicii şi creşterea nivelului de trai, creşterea eficienţei relaţiilor economice externe ale României etc.).

Participanţii la dezbateri au exprimat angajamentul lor ferm pentru înfăptuirea la un nivel calitativ ridicat a sarcinilor actuale şi de perspectivă puse de conducerea partidului, de secretarul său general, în faţa frontului de cercetare economică din ţara noastră.

FIŞE

Analiza valorii în construcţii

● *La Iaşi s-au desfăşurat, în zilele de 23–24 aprilie, lucrările simpozionului „Aspecte ale utilizării analizei valorii în proiectarea şi execuţia construcţiilor". La această manifestare – organizată de Şcoala interjudeţeană de partid Iaşi, care a iniţiat în ţara noastră pregătirea specialiştilor din construcţii pentru aplicarea analizei valorii şi elaborarea unei metodologii specifice – au participat numeroase cadre din institute de proiectare şi unităţi de execuţie, din cercetarea de profil, din învăţămîntul tehnic superior şi de la Academia „Ştefan Gheorghiu". Au fost prezentate 31 de referate, vizînd conceptul, elemente de principiu ale metodei, posibilităţi, necesităţi şi restricţii ale aplicării ei în acest domeniu, ca şi rezolvări concrete ale unor elemente de construcţii şi instalaţii.*

O aberaţie : armele chimice

● *Institutul de studii pentru problemele păcii, S.I.P.R.I., a publicat recent un nou volum – CHEMICAL WEAPONS : DESTUCTIONS AND CONVERSION" (Armele chimice : distrugere şi conversie) – consacrat efectelor politice, economice, sociale şi ecologice ale proliferării armelor chimice. Studiile înmănuncheate în lucrare – purtînd semnături de prestigiu – abordează o arie tematică largă : posibilităţi şi alternative în distrugerea sau conversiunea agenţilor chimici ; aspecte toxicologice şi biomedicale ale războiului chimic ; efectele de lungă durată ale unor substanţe încorporate în armele chimice asupra sănătăţii umane etc. O atenţie deosebită se acordă în volum căilor şi posibilităţilor de reducere a pericolelor pe care le reprezintă armele chimice pentru securitatea popoarelor însăşi, problemei înlăturării armelor chimice. Este, totodată, subliniat rolul deosebit al factorului politic în acest proces, efectele benefice asupra tuturor statelor lumii pe care le-ar avea stabilirea unui cadru politic internaţional favorabil destinderii şi păcii.*

Modelarea acțiunii unor factori calitativi

(Urmare din pag. 16)

major — lichidarea unor decalaje față de statele dezvoltate din punct de vedere economic. Tocmai de aceea evoluția de un înalt dinamism, această constantă — după cum am văzut anterior, a politicii economice a partidului, îndeosebi după Congresul al IX-lea — este prezentă și în viitor, fiind văzută ca singura cale pentru înscrierea țării pe noi trepte de progres și civilizație.

Remarcăm, deopotrivă, accentul pus de partid pe laturile calitative ale dezvoltării. Climatul unei noi calități în economie este favorizat de existența și funcționarea unui mecanism economico-financiar perfecționat, mai mobil și elastic în toate articulațiile sale de bază, care creează cadrul organizatoric, legislativ și larg democratic necesar exercitării autogestiunii muncitorești, sporirii rolului pîrghiilor economice și extraeconomice.

Tabelul nr. 2

Denumirea simbolurilor și relațiilor de calcul ale indicatorilor economici incluși în schema sistemului economic de producție industrială

Nr. crt.	Indicatori	Simbol	Relații de calcul
	Indicatori cantitativi (extensivi) ai resurselor :		
1	— numărul personalului muncitor	T	
	— valoarea fondurilor fixe	F	
	Indicatori cantitativi (extensivi)		
2	de rezultate :		
	— volumul producției industriale	Q	
	Indicatori calitativi (intensivi) derivați :		
	1. ai randamentului resurselor		
	— productivitatea muncii	W	w = Q/T
3	— producția la 1 000 lei fonduri fixe	q	q = Q/F
	2. ai combinării resurselor		
	— înzestrarea tehnică a muncii	f	f = F/T
	— numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 000 lei fonduri fixe	t	t = T/F

Relațiile ce se stabilesc între indicatori pot fi considerate relații dintre indicatorii factoriali ai volumului producției : Q = W.T. = q.f.T și Q = q.F = w.t.F

Dintre aspectele prin care noua calitate capătă substanță în viața economică să reținem :

— îmbinarea ritmurilor ridicate cu reorientările structurale : astfel dacă producția globală industrială se prevede să crească cu un ritm mediu anual de 8—9%, la producția netă valoarea creșterii este de 9—10% ; valorile ridicate ale rtimurilor se concretizează în sporuri absolute din ce în ce mai mari : în 1976, 1% din sporul producției față de 1975 reprezenta mai puțin de 6 miliarde lei, în 1978 depășind 8 miliard lei, iar în 1981 urmînd să ajungă la 10 miliarde ;

— creșterile accelerate care sînt prevăzute pentru ramurile propulsoare de progres tehnic, creșteri mai mari de 1,5 ori — 2,95 ori față de nivelul mediu (aceste ramuri urmînd să dețină la sfîrșitul cincinalului 90% din producție) ;

— orientarea spre ramurile și produsele cu consum energetic mai scăzut și o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor ;

— alte materializări ale noii calități în industrie : modernizarea și înnoirea sortimentală a producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, atingerea unor parametri tehnici, funcționali și estetici similari cu cei ai produselor din țările dezvoltate, reducerea cheltuielilor materiale de producție, sporirea eficienței întregii activități economice.

Este necesar de subliniat accentul pe care partidul nostru îl pune pe sporirea contribuției cercetării științifice în procesul dezvoltării economico-sociale a țării. Prevederile din documentele de partid sînt bazate pe luarea în considerare a folosirii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe transformarea științei și tehnologiei într-un factor de bază al dezvoltării vieții economico-sociale.

Ca efect al progresului economic, al eforturilor depuse pentru susținuta creștere economică, „culesul roadelor" acestui efort se va concretiza în permanenta sporire a nivelului de trai. Încă din acest an se va încheia cea de a doua etapă de majorare a retribuțiilor, pensiilor și alocațiilor pentru copii. În cincinalul viitor retribuția reală va spori (16—18%), de asemenea și cheltuielile social-culturale de la buget (circa 13 000 lei/familie la finele cincinalului), va spori fondul de marfă, volumul prestărilor de servicii, se vor îmbunătăți condițiile de locuit și de asistență sanitară, se vor dezvolta învățămîntul și cultura, va crește deci calitatea vieții, ca expresie directă a rezultatelor muncii noastre.

Îmbinarea elementelor calitative cu înaltul dinamism constituie piatra unghiulară a politicii partidului în viitoarea etapă, politică promovată cu realism, cutezanță și consecvență, creșterea economică cît mai științific, judicios concepută, fiind singura bază reală pentru asigurarea ridicării țării, a poporului, pe noi trepte de progres, civilizație și bunăstare.

Dinamica venitului național

(Urmare din pag. 21)

nuare, ridicat contribuind la trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică, așa cum se arată în proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

4 În legătură cu utilizarea finală a venitului național trebuie să menționăm importanța ce se acordă în țara noastră asigurării unui raport optim între cele 2 fonduri ce se constituie din venitul național : fondul de consum și fondul național de dezvoltare, alocîndu-se acestuia din urmă, în ultima perioadă, o cotă de circa o treime din venitul național, iar în cincinalul următor o cotă de 30%.

Dinamica venitului național și mărimea ratei acumulării sînt condiții hotărîtoare ale creșterii accentuate a avuției naționale.

Astfel, datorită creșterii accentuate a venitului național și ratei înalte a acumulării, avuția națională a țării noastre a crescut în perioada 1976—1978 într-un ritm mediu anual de 10,4%, iar valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune în acești 3 ani reprezintă 30,3% din valoarea totală a celor existente în unitățile productive la sfîrșitul anului 1978. Aceasta denotă reînnoirea rapidă și modernizarea fondurilor fixe la noi, constituind astfel baza dezvoltării, în continuare, în ritmuri înalte a economiei românești, și, pe această cale, creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Tabelul nr. 4

Structura venitului național pe principalele 2 ramuri ale economiei naționale în țări socialiste

	Industrie %					Agricultură %				
	1950	1960	1965	1970	1976	1950	1960	1965	1970	1976
România	44,0	42,1	48,9	58,0	55,9	28,0	34,9	29,3	18,9	18,8
Polonia	37,1	46,9	51,1	54,6	51,8	40,1	25,8	22,5	17,3	15,8
Bulgaria	23,0 *	45,6	45,0	49,1	50,6	58,0 *	32,2	33,4	22,6	21,3
Ungaria	44,0	36,6	42,1	43,2	46,3	37,3	30,8	24,2	17,7	13,4
U.R.S.S.	50,2 **	52,3	51,7	51,1	52,6	24,1 **	20,7	22,7	22,0	16,7
Cehoslovacia	61,7	63,4	66,4	62,1	68,0	20,4	15,2	12,5	10,5	7,2
R. D. Germană	55,9	53,0	55,5	57,5	60,3	12,3	18,0	15,6	12,9	9,6

Sursa : — Datele din col. 1, 2, 6 și 7 sînt prezentate după Tabelul nr. 33 din lucrarea : „Venitul național", — Constantin Bărbăcioru, Scrisul românesc 1978.
— Datele din col. 3, 4, 5, 8, 9, 10 sînt luate din Anuarul statistic al R.S.R. 1978 p. 587.
*) anul 1948 în loc de 1950.
**) anul 1958 în loc de 1950.

14 CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI — SCOP SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SOCIALISM, existența proprietății obștești asupra mijloacelor de producție, excluzînd exploatarea omului de către om și presupunînd participarea tuturor celor ce muncesc la viața socială, face ca întreaga dezvoltare a producției materiale să fie subordonată, în mod obiectiv, țelului suprem al societății socialiste — ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc, crearea unei noi calități a vieții.

„Orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului, că tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste"** [1].

Dezvoltarea economică — temelia ridicării bunăstării oamenilor muncii

EXISTENȚA societății omenești presupune în mod necesar consumul, și, ca urmare, producția neîntreruptă a bunurilor materiale. Ca faze ale reproducției sociale, **producția, repartiția, schimbul și consumul**, sînt indisolubil legate între ele, influențîndu-se reciproc. În cadrul acestor interdependențe corelația producție-consum, joacă un rol primordial. Referindu-se la legătura dintre aceste faze ale reproducției K. Marx, sublinia că **fără producție nu există consum, dar nici fără consum nu există producție deoarece în acest caz producția ar fi lipsită de scop.**

Întrucît producția bunurilor materiale are loc în cadrul unor relații sociale istoricește determinate, la baza cărora stă o formă sau alta de proprietate asupra mijloacelor de producție, legătura dintre producție și consum se realizează diferit de la o orînduire socială la alta.

În orînduirea **capitalistă**, de pildă, unde producătorii bunurilor materiale nu sînt proprietari ai mijloacelor de producție, scopul nemijlocit al producției este obținerea de cît mai multă plusvaloare de către capitaliști prin exploatarea oamenilor muncii. Ca urmare a intereselor diametral opuse dintre proprietari și producători, între producție și consum există o contradicție antagonistă.

În **socialism**, unde producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp și proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției, însușirea produselor muncii corespunde caracterului social al producției, iar scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale este ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual se poate înfăptui însă numai prin creșterea susținută a forțelor de producție, a venitului național, prin dezvoltarea rapidă a producției industriale și agricole, prin sporirea eficienței întregii activități economice. Alocarea unei părți importante din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială concomitent cu utilizarea lui eficientă asigură realizarea unui ritm susținut al reproducției socialiste lărgite, creșterea fondului de consum.

Totodată, unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii, în calitatea lor de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, pentru creșterea productivității muncii, gospodărirea cu înalt simț de răspundere a materiilor prime, materialelor și energiei, îndeplinirea integrală a indicatorilor de plan și, în mod deosebit, a producției nete și a producției fizice, asigură sporirea contribuției factorilor calitativi la creșterea venitului național pe locuitor, și, pe această bază, ridicarea continuă a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții materiale și spirituale a întregului popor.

Prin **nivel de trai înțelegem gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale dezvoltării forțelor de producție, ale producției sociale.** Bunăstarea se referă atît la laturile **cantitative** ale consumului populației, cît și la laturile **calitative** ale vieții materiale și spirituale ale acesteia, la ansamblul condițiilor economice și social-politice care asigură afirmarea și înflorirea personalității umane.

Pentru caracterizarea nivelului de trai se folosește un sistem de indicatori, printre cei mai importanți fiind următorii :

1) **Indicatorii veniturilor nominale ale oamenilor muncii,** retribuția nominală netă ; veniturile nominale totale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăria personală, pe o persoană activă ; veniturile provenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii ; premii acordate în cursul anului.

2) **Indicatorii veniturilor reale ale populației ;** retribuția reală * ; veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile populației, pe o persoană activă ; retribuția socială de care beneficiază oamenii muncii din fondurile destinate pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, pensii, alocații de stat pentru copii, ajutoare familiale, indemnizații pentru incapacitate de muncă, fonduri pentru întreținerea creșelor, grădinițelor, căminelor de nefamiliști, cantinelor restaurant, precum și pentru alte nevoi cu caracter social-cultural ; veniturile provenite din fondurile destinate acoperirii cheltuielilor pentru acțiunile și investițiile social-cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli ale fiecărei întreprinderi ; veniturile reale totale ale populației **.

3) **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor ;** consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor ; numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori ; suprafața comercială ce revine la 1 000 de locuitori ; numărul locuitorilor ce revin la un medic ; suprafața locuibilă pe o familie etc.

4) **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii ;** durata medie a vieții ; accesibilitatea populației la asistență medicală ; starea de sănătate a populației ; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

5) **Indicatorii privind condițiile de muncă, de odihnă și dezvoltare multilaterală a membrilor societății ;** gradul de ocupare într-o activitate economico-socială utilă ; **condițiile** de odihnă și recreere a oamenilor muncii etc.

6) **Indicatorii stării generale a mediului natural ;** gradul de puritate a aerului, solului și apei.

Nivelul de trai este o categorie economică, cu un conținut istoric și de clasă. Caracterizarea lui presupune luarea în considerație a gradului de dezvoltare a forțelor de producție și a caracterului relațiilor de producție existente în societate. Gradul de satisfacere a nevoilor membrilor societății este determinat de mărimea și structura avuției naționale, de dinamica și nivelul produsului social și venitului național pe locuitor, de creșterea productivității muncii sociale, de calitatea și diversitatea bunurilor de consum create și a serviciilor prestate etc.

Realizările obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste demonstrează legătura indisolubilă între creșterea economică și ridicarea nivelului de trai al populației, faptul că pe măsura dezvoltării puternice a forțelor de producție, a avuției naționale, societatea noastră asigură creșterea sistematică a bunăstării generale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, al orînduirii socialiste.

Fondul de consum individual și fondul de consum social

CA URMARE a distribuirii și redistribuirii venitului național se formează veniturile statului, unităților socialiste și oamenilor muncii care sînt folosite pentru consum și acumulare. De aceea, potrivit destinației lor, veniturile finale se grupează în două mari categorii : **fondul de consum și fondul de acumulare** (dezvoltare). Fondul de consum reprezintă partea din venitul

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — „Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. București, Ed. politică, 1979, p. 18.

*) Masa de bunuri materiale și servicii care pot fi obținute pe baza retribuției nominale în funcție de nivelul prețurilor și tarifelor.

**) Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor pe care populația le obține pe baza veniturilor provenite după muncă și a fondurilor sociale de consum.

național destinată asigurării veniturilor individuale realizate de membrii societății pe baza muncii prestate precum și pentru acoperirea cheltuielilor pe care le face societatea în vederea satisfacerii nevoilor întregii populații. În raport cu modul de satisfacere a necesităților membrilor societății, consumul neproductiv se împarte în **consum individual și consum social.** Cel individual se referă la utilizarea de către populație a bunurilor alimentare, nealimentare și a serviciilor, iar cel social la satisfacerea unor necesități generale ale membrilor societății. Sursa consumului neproductiv o constituie fondul de consum cu cele două componente ale sale **fondul de consum individual și fondul de consum social.**

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii direct, sub forma retribuțiilor și a veniturilor membrilor cooperatori în conformitate cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate, participării la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii, cu activitatea depusă și cu vechimea în unitatea respectivă.

Fondul de consum social revine membrilor societății sub forma retribuției sociale de care beneficiază oamenii muncii din fondurile de la bugetul de stat și sub forma fondurilor sociale proprii constituite și folosite la nivelul unităților economice ; fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondului pentru acțiuni sociale. Acestea reprezintă drepturi și avantaje sociale acordate direct de către întreprinderi personalului muncitor, în raport cu contribuția adusă și vechimea în unitatea economică în care își desfășoară activitatea.

Căile concrete prin care se realizează în etapa actuală creșterea sistematică a bunăstării generale a întregului popor sînt : creșterea veniturilor din muncă ale populației ; creșterea veniturilor populației din fondurile sociale de consum ; îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii ale populației ; dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății ; îmbunătățirea activității în domeniul edilitar și al construcției de locuințe etc.

Măsurile luate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare prevăd ca fondul de retribuție la nivelul fiecărei unități economice să se coreleze cu realizarea producției nete planificate. În felul acesta se realizează o legătură directă între aportul fiecărui om al muncii la sporirea valorii nou create și partea pe care o primește sub forma retribuției nominale. Pe fondul creșterii mai puternice a veniturilor directe provenite din muncă se urmărește aplicarea fermă în viață a echității socialiste prin menținerea raportului de la 1 la 5,5 între retribuția minimă și cea maximă.

Creșterea bunăstării întregului popor

DEZVOLTAREA susținută a forțelor de producție, creșterea continuă a avuției naționale și a venitului național, modernizarea structurii de ramură și teritoriale a economiei naționale au determinat, într-o perioadă scurtă, ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului nostru popor. Aplicarea prevederilor Programului de creștere a nivelului de trai pentru acest cincinal va avea ca rezultat sporirea retribuției medii nete la 2 267 lei lunar în anul 1980 față de 1 595 lei în anul 1975 și de 337 lei în anul 1950.

De asemenea, în cursul cincinalului 1976—1980 s-au adus îmbunătățiri în ierarhizarea retribuțiilor pe ramură și stabilirea coeficienților de încadrare a acestora, a fost desființat impozitul pe retribuțiile individuale ale personalului muncitor, acesta fiind suportat în întregime de către unitățile socialiste. Încheierea celei de a doua etape de majorare generală a retribuțiilor din acest cincinal va avea ca rezultat în anul 1980 creșterea retribuției reale cu 30—32 la sută față de 1975. Creșterea veniturilor țărănimii cooperatiste și ale țăranilor cu gospodării individuale constituie o altă direcție de ridicare a nivelului de trai al populației. Veniturile nete ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă, cresc în actualul cincinal de la 990 lei lunar în 1975 la 1 380 lei în 1980. În același timp, veniturile reale ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă, sporesc pe întregul cincinal cu 30 la sută, față de 20—25 la sută cît era prevăzut inițial în plan.

În cadrul măsurilor de creștere mai accentuată a nivelului de trai un loc important îl ocupă majorarea pensiilor și a alocației de stat pentru copii. Astfel, în anul 1980, față de 1975, pensiile de asigurări sociale de stat au crescut în medie cu peste 23 la sută, sporuri cu mult mai mari, de 30—40 la sută, realizîndu-se la pensiile mici. De asemenea au sporit cu peste 20 la sută pensiile țăranilor cooperatori și s-a instituit sistemul de pensionare pentru țăranii din zonele necooperativizate. Alocația de stat pentru copii s-a majorat în acest cincinal cu peste 30 la sută, acordîndu-se în prezent la 4,6 milioane copii. Veniturile totale obținute de populație din fondurile sociale de consum cresc, în acest cincinal, cu 44 la sută, ajungînd pe o familie la 12 000 lei, față de 3 780 lei în 1975.

Corespunzător veniturilor sporite ale populației crește desfacerea de mărfuri prin comerțul socialist cu 52 la sută în 1980, față de 1975, asigurîndu-se o bună aprovizionare cu mărfuri alimentare și industriale. Concomitent, volumul prestațiilor de servicii sporește în acest cincinal cu circa 63%, satisfăcîndu-se mai bine necesitățile populației în acest domeniu.

Un loc principal în cadrul acțiunii de ridicare a bunăstării populației îl ocupă construcțiile de locuințe. În prezent, peste 15 milioane de cetățeni de la orașe și sate locuiesc în case construite în ultimii 30 de ani.

Prin crearea de noi spitale, policlinici și dispensare, concomitent cu dezvoltarea și cu modernizarea celor existente țara noastră se numără printre țările avansate în ceea ce privește asistența medicală. În prezent, numărul de locuitori la un medic este de circa 600, față de 1 047 în 1950.

Preocuparea constantă a P.C.R., pentru dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, generalizarea primei etape de liceu și extinderea învățămîntului liceal de specialitate, a celui superior, concomitent cu legarea tot mai strînsă a cunoștințelor predate de nevoile reale ale societății noastre, cu ridicarea continuă a nivelului general de cunoaștere și cultură ale poporului creează condițiile obiective ale formării omului nou, multilateral dezvoltat, care să participe activ și conștient la opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Începînd cu 1 ianuarie 1978 s-a trecut la reducerea treptată a săptămînii de lucru, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului 1980 întregul personal muncitor să beneficieze de săptămîna redusă de lucru de 46 ore. Reducerea duratei săptămînii de lucru depinde de rezultatele obținute în producție și impune realizarea unei productivități superioare a muncii, îndeplinirea planului la indicatorii producția netă și fizică în cantitatea, sortimentul și calitatea cerută de nevoia socială, precum și încadrarea în limitele fondului total de timp de muncă ca normativ de eficiență.

În conformitate cu **Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului,** poporul nostru se va bucura de un standard de viață tot mai ridicat. În cincinalul viitor, se vor majora veniturile tuturor categoriilor populației, urmărindu-se realizarea unei corelații mai echilibrate între cîștigurile oamenilor muncii de la orașe și sate. Astfel, veniturile totale ale populației vor spori cu 23—25 la sută, retribuția medie reală cu 16—18 la sută ; veniturile reale ale țărănimii cu 20—25 la sută, pensiile nominale de asigurări sociale de stat cu 23 la sută, alocația de stat pentru copii cu 27 la sută etc.

Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești, pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37 la sută în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va fi în anul 1985 cu 30—35 la sută mai mare decît în 1980. Se va urmări satisfacerea necesităților de consum științific fundamentate, punîndu-se accentul, în principal, pe ridicarea calității și diversificarea sortimentală a mărfurilor destinate aprovizionării populației. În același timp, volumul prestărilor de servicii va spori cu peste 54 la sută, o creștere mai rapidă cunoscînd serviciile pentru reparații, turism, agrement, precum și cele care ușurează munca în gospodărie.

În cincinalul viitor se vor construi 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului ; ca urmare, în anul 1985 suprafața medie locuibilă pe un locuitor va ajunge în mediul urban la 10,6 m.p. Totodată se va continua procesul de sistematizare teritorială și de ridicare a gradului de urbanizare a țării transformîndu-se în centre urbane încă 140 de localități rurale.

În viitorii cinci ani, se va trece la realizarea etapei a doua a programului de reducere a săptămînii de lucru, astfel încît pînă în anul 1985 să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore.

Înfăptuirea tuturor acestor obiective va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului.

lector univ. C. GOGONEAȚĂ
lector univ. C. POPESCU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin nivel de trai și care sînt principalii indicatori de exprimare a acestuia ?

2. Ce reprezintă fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?

3. Arătați principalele căi de ridicare a nivelului de trai și realizările obținute în țara noastră.

4. Care sînt obiectivele de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. ?

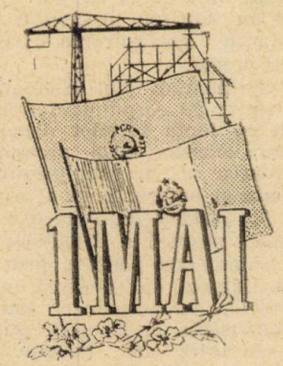

DESTINDEREA ŞI PACEA — NECESITĂŢI STRINGENTE ALE CONTEMPORANEITĂŢII

CONCEPTUL politic de destindere a încetat de mult să ţină de domeniul teoriei abstracte. El s-a impus, din ce în ce mai mult şi cu vigoare crescîndă, în viaţa internaţională contemporană, situîndu-se ferm alături de celelalte concepte politico-juridice majore legate de problemele vitale ale păcii, securităţii şi independenţei popoarelor. Destinderea a devenit în prezent o problemă practică pentru numeroase formaţiuni politice, variate categorii sociale, organizaţii neguvernamentale sau grupări confesionale, practic pentru cercurile largi ale opiniei publice din întreaga lume.

Evident, conceptul de destindere nu a apărut într-un vacuum de timp, spaţiu sau circumstanţe. El este o categorie istorică ce îşi are sorgintea în circumstanţe şi realităţi politice internaţionale specifice perioadei postbelice, iar dezvoltarea sa a avut loc în strînsă concordanţă cu evoluţia relaţiilor internaţionale în ansamblul lor. Ca atare, în evaluarea diferitelor aspecte ale conceptului politic de destindere şi a implicaţiilor acestuia în viaţa internaţională, Partidul Comunist Român porneşte de la o viziune dialectică, sistemică şi logică, ce permite proiectarea conceptului avut în vedere pe fundalul general al evoluţiei actuale şi de perspectivă a societăţii internaţionale şi în acelaşi timp elaborarea strategiei politice şi tacticilor diplomatice menite să extindă şi să consolideze cursul destinderii în lume.

Înglobarea de către partidul nostru a fenomenului socio-politic al destinderii internaţionale în sfera dialecticii marxiste evidenţiază faptul că acest concept este rezultatul luptei contrariilor, el apărînd ca o reacţie puternică a popoarelor faţă de starea de încordare a relaţiilor politice, economice, militare şi de altă natură dintre state, ca urmare a aşa-numitului „război rece". Culminarea războiului rece cu apariţia blocurilor militare opuse şi starea de maximă încordare ce le-au urmat prin concentările de trupe şi armament şi prin cursa înarmărilor au creat un cerc vicios care nu a putut fi rupt decît prin acţiunile hotărîte ale forţelor progresiste şi democratice din întreaga lume pe baza politicii noi de destindere. În prezent, lupta contrariilor pe care dialectica destinderii o presupune, o luptă între forţele care o promovează şi forţele care i se opun, se manifestă sub forma opoziţiei diametrale dintre două tendinţe în arena mondială. Documentele politice de partid şi de stat, aprecierile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român şi preşedintele Republicii Socialiste România, relevă cu claritate că aceste tendinţe constau în **„pe de o parte, intensificarea luptei împotriva politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, de consolidare a independenţei naţionale a popoarelor, de destindere şi pace. Pe de altă parte, accentuarea unor tendinţe de reîmpărţire a sferelor de influenţă, de intensificare a politicii de dominaţie, de amestec în treburile altor state"**.

În cadrul acestei lupte, destinderea, ca factor nou şi progresist în arena mondială, are negreşit sorţi de izbîndă, reprezentînd un proces dinamic în dezvoltare. Acest fapt este dovedit de succesele importante înregistrate de forţele progresiste şi antiimperialiste de pretutindeni. Pe de altă parte, însă, conceperea procesului destinderii ca avînd un curs ascendent-liniar ar fi simplistă şi nedialectică, cu atît mai mult cu cît destinderea este un fenomen socio-politic supus nu numai determinărilor de ordin obiectiv ci şi influenţelor de ordin subiectiv. În această privinţă, partidul nostru a ţinut întotdeauna seama de faptul că afirmarea cursului spre destindere nu vine de la sine, nu este automată şi, ţinînd seama de ansamblul situaţiei internaţionale, nici nu este ireversibilă. Evenimentele din ultima perioadă, care au făcut ca situaţia internaţională să devină deosebit de gravă, au dovedit şi confirmat cu prisosinţă justeţea acestui punct de vedere. Ele au demonstrat cu claritate că a considera cursul, şi aşa destul de fragil, al destinderii ca avînd loc de la sine, a pleca de la prezumţia că el este ireversibil, duce la iluzii, la o periculoasă stare de autolinişitire şi slăbire a vigilenţei, ce nu poate servi, în ultimă instanţă decît forţelor care acţionează de fapt împotriva destinderii.

Trebuie să se înţeleagă bine, sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, că politica de destindere nu este de conceput fără respectul independenţei fiecărui popor, al principiului neamestecului în treburile interne ale altor state, al dreptului popoarelor de a-şi cuceri şi consolida independenţa naţională, de a realiza transformările revoluţionare, sociale pe care le doresc.

Reamintirea acestui adevăr este, aşa cum arătam, cu atît mai necesară în condiţiile actuale, ale unei înrăutăţiri considerabile a situaţiei internaţionale. Acumularea unor probleme internaţionale complexe, nesoluţionarea unor conflicte şi apariţia altora noi, continuarea cursei înarmărilor au dus la creşterea încordării şi pericolului unor noi confruntări militare.

ÎN ACEASTĂ SITUAŢIE, Partidul Comunist Român consideră că dialectica destinderii face necesar să se acţioneze pentru mobilizarea şi unirea tuturor forţelor progresiste şi democratice ale umanităţii, profund interesate în menţinerea continuarea şi consolidarea cursului destinderii. Larga mobilizare a maselor şi a celor mai reprezentative organizaţii ale acestora trebuie să fie dublată de acţiunea de conştientizare a tuturor forţelor politice şi sociale amintite, a opiniei publice, pentru ca aceastea să întreprindă măsurile ce se impun în deplină cunoştinţă de cauză a condiţiilor vieţii internaţionale, a sensului şi finalităţilor reale ale destinderii, precum şi a pericolelor grave care o ameninţă. Nu încape nici o îndoială că o acţiune unificatoare de asemenea anvergură, capabilă să sudeze forţele într-un şuvoi de nestăvilit, va face ca voinţa popoarelor să triumfe în lupta împotriva politicii de încordare, imperialiste, de dominaţie şi dictat. În acest sens, precizînd poziţia partidului şi statului român, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** declara la adunarea oamenilor muncii din circumscripţia „23 August" din Capitală : **„Avem deplina încredere că forţele progresiste, antiimperialiste, masele largi populare, popoarele, acţionînd într-o strînsă colaborare, sînt în stare să oprească agravarea situaţiei internaţionale, să asigure reluarea şi dezvoltarea politicii de destindere, de colaborare şi pace".**

Abordarea dialectică a destinderii duce cu necesitate la proiectarea acesteia pe fundalul teoriei generale a sistemelor, în virtutea căreia destinderea este concepută şi acţionează în contextul de ansamblu al sistemului modelelor şi dinamicii globale ale relaţiilor internaţionale. În această perspectivă, viziunea sistemică asupra destinderii raportează direct acest concept la conceptele majore intrate în preocupările actuale ale societăţii internaţionale, îndeosebi cele privind pacea şi coexistenţa paşnică, noua ordine economică şi politică internaţională, pacea şi securitatea mondială, dezarmarea, dezvoltarea şi altele.

Raportul direct de condiţionare reciprocă dintre coexistenţa paşnică şi destindere este evident. De fapt, însăşi ideea de coexistenţă paşnică între state avînd sisteme sociale şi politice diferite a apărut, asemenea ideii de destindere, ca o reacţie menită să contracareze încordarea şi gravele pericole de război ce au dominat o perioadă însemnată scena relaţiilor internaţionale postbelice. Ca urmare, destinderea şi coexistenţa paşnică reprezintă deopotrivă importante instrumente politico-juridice în slujba intereselor vitale de pace ale unui mare număr de state — ţări socialiste, ţări în curs de dezvoltare, ţări nealiniate, ţări mici şi mijlocii ale lumii. Orice acţiune sau eveniment intervenit în viaţa internaţională, de natură să oprească cursul destinderii şi să reîntoarcă raporturile internaţionale la perioada războiului rece nu face decît să pericliteze principiul coexistenţei paşnice, slăbindu-i eficacitatea în sfera relaţiilor dintre state.

Noua ordine economică internaţională şi activitatea concertată a statelor lumii în vederea realizării acesteia pun, aşa cum s-a putut constata din procesul de pînă acum al negocierilor diplomatice multilaterale privind această temă, probleme deosebit de complexe şi articulate, a căror soluţionare nu poate fi facilitată decît de o atmosferă de destindere în raporturile dintre state. Reîntoarcerea la perioada de încordare, în-

tensificarea confruntărilor dintre state în sfera politică, economică și militară, sînt de natură să dea o grea lovitură eforturilor tuturor statelor, îndeosebi ale țărilor în curs de dezvoltare de pe toate continentele, de coordonare a punctelor de vedere și atitudinilor în problema noii ordini, pentru a face posibil acordul lor. Înrăutățirea situației internaționale, datorită agravării tensiunilor, ar periclita lupta acestor state vizînd ieșirea din starea de subdezvoltare, obținerea de condiții echitabile și juste de desfășurare a comerțului și cooperării economice internaționale, realizarea industrializării acestora pe baza accesului la știința și tehnologiile cele mai avansate. Destinderea devine astfel un imperativ al eforturilor internaționale, caracterizate prin coordonare și nu prin confruntare, îndreptate spre instaurarea noii ordini economice internaționale și spre lichidarea decalajelor crescînde care separă țările sărace de țările bogate ale lumii.

ESTE ȘTIUT că stările de gravă încordare ce au caracterizat perioada războiului rece au fost de natură să genereze blocurile militare opuse, concentrarea fără precedent a trupelor și armamentelor convenționale și nucleare în Europa, dar și în alte regiuni ale planetei, precum și cursa aberantă a înarmărilor. Prin urmare, se poate considera că practic stările de încordare și neîncredere cunoscute au contribuit în bună măsură și direct la crearea instrumentelor materiale de recurgere la forță și la amenințarea cu folosirea forței, care sînt armamentele, și de punere în pericol a securității statelor. Consecința logică a acestei împrejurări este că în viața internațională cursul spre destindere, care atenuează și elimină încordarea, este de natură să faciliteze efortul comunității internaționale de state îndreptat spre realizarea dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare. Dacă se are în vedere că dezarmarea a devenit în zilele noastre o chestiune de viață pentru oameni, pentru popoare, iar securitatea internațională un obiectiv fundamental al tuturor statelor, destinderea care le favorizează capătă o importanță covîrșitoare. Și după cum pacea și securitatea internațională sînt indivizibile, tot astfel destinderea internațională este indivizibilă. Această se referă atît la aspectul spațial, cît și la diferitele domenii ale relațiilor internaționale. În virtutea acestui fapt, prejudicierea cursului destinderii în oricare regiune a planetei și în oricare compartiment al raporturilor interstatale poate să afecteze grav climatul de destindere din toate celelalte regiuni ale lumii și în toate celelalte compartimente ale relațiilor internaționale, fapt de natură să producă efecte negative asupra securității atît regionale, cît și internaționale. În concepția partidului nostru, securitatea presupune o stare de siguranță pentru fiecare stat, mare sau mic, certitudinea că el se află la adăpost și pe deplin liber să își adopte propriul său sistem, potrivit aspirațiilor propriului popor, să-și elaboreze instituțiile și structurile corespunzătoare, să adopte propriile sale politici interne și internaționale, în limitele legalității internaționale, fără ca un alt stat să recurgă, indiferent de pretext sau justificări, la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, sub orice formă, împotriva sa. În această viziune, conceptul de destindere internațională devine perfect compatibil și complementar deopotrivă cu conceptul de securitate și cu cel de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței. Interacțiunea dintre ele pune în lumină o dată mai mult dialectica și dinamica destinderii în viața și relațiile internaționale.

Tratarea științifică a conceputului și fenomenului destinderii în lumea contemporană invită la o evaluare realistă, obiectivă, a ansamblului condițiilor și împrejurărilor internaționale în care este chemat să se desfășoare cursul destinderii, precum și determinarea cu claritate a mecanismelor politico-juridice care declanșează cursul destinderii. În această privință, este clar că în procesul acestei evaluări și determinări este absolut necesar să se pornească de la condițiile reale.

Realitățile internaționale în care operează destinderea sînt deosebit de complexe și complicate. În afară de opoziția dintre cele două tendințe amintite, mai există o serie de probleme litigioase, rămășițe ale unor situații conflictuale vechi, care nu au fost la timp rezolvate și cărora li s-au adăugat noi litigii și conflicte, unele dintre ele chiar militare ; în Europa, frontiera care separă cele două blocuri militare opuse ale continentului constituie un factor de încordare latentă, agravată de marile concentrări de trupe și armamente nucleare și convenționale ; intenția de a amplasa noi arme de distrugere și de a perfecționa în continuare armamentul nuclear întunecă și mai mult tabloul relațiilor europene și extraeuropene. Pe acest fundal, se cuvine să se țină seama de faptul că pozițiile statelor în legătură cu problematica majoră a vieții internaționale sînt uneori diferite, în unele cazuri divergente ; însuși conținutul politico-juridic al noțiunii de destindere este interpretat în mod diferit, mai ales în ce privește întinderea drepturilor și obligațiilor corelative ale statelor, în făurirea procesului destinderii, aria de cuprindere în spațiu, desfășurarea în timp, sensul și finalitățile reale ale acestui proces.

În atari condiții, factorii guvernamentali sînt chemați să acționeze în mod ferm, cu înalt spirit de răspundere față de soarta popoarelor, în concordanță cu lupta forțelor democratice și progresiste și cu aspirațiile maselor largi, promovînd revenirea la destindere și consolidarea sa. Aceasta presupune în primul rînd abordarea cu răbdare și perseverență a problemelor omenirii, pentru rezolvarea lor justă și durabilă exclusiv pe baza mijloacelor de reglementare pașnică a disputelor internaționale, înainte de toate a tratativelor politice, prin renunțarea hotărîtă la forță și amenințarea cu folosirea forței, fie sub forma represaliilor, blocadelor, embargourilor sau a altor acte de asemenea natură, renunțarea la jocul de putere, șantaj și presiuni internaționale sau orice alte metode anacronice de reglementare a raporturilor litigioase dintre state.

Văzută din acest unghi, reiese în mod pregnant proporționalitatea directă și interacțiunea dintre cursul destinderii și gradul de rezolvare a problemelor internaționale. **„Trebuie făcut totul,** se arată în scrisoarea Comitetului Central al Partidului Comunist Român adresată Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, **pentru reluarea și continuarea procesului de destindere, pentru soluționarea gravelor probleme care confruntă omenirea".** În acest context, este deosebit de important să se acorde atenția cuvenită pregătirii temeinice și desfășurării în cele mai bune condiții a reuniunilor internaționale chemate să dea impuls destinderii, să consolideze securitatea și cooperarea regională și internațională. Avem în vedere, printre altele, astfel de reuniuni importante ca cea de la Madrid a statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa și sesiunea specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite dedicată noii ordini economice internaționale.

FIREȘTE, coordonarea punctelor de vedere divergente, pe baze negociate, reciproc acceptabile, cu participarea în deplinătatea drepturilor lor a tuturor statelor interesate, presupune un grad de flexibilitate și un spirit concesiv care să facă posibilă armonizarea pozițiilor și în final realizarea înțelegerilor. Flexibilitatea și spiritul concesiv, inerente oricăror negocieri politico-diplomatice ce urmăresc pacea, destinderea și colaborarea între națiuni, nu trebuie să fie înțelese ca o atitudine conciliatoare față de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, de dominație și dictat, de ingerință în treburile interne ale statelor și popoarelor. O asemenea „flexibilitate" ar fi în contradicție cu însuși conceputul de destindere și ar contraveni evaluării științifice a conținutului acesteia. În această privință, Partidul Comunist Român, subliniind importanța respingerii atitudinilor rigide și dogmatice în sfera negocierilor diplomatice multilaterale, relevă în același timp că limitele flexibilității, în exercițiul unor atari negocieri, le constituie legalitatea internațională și principiile pe care aceasta se fundamentează. **„Pentru a putea conviețui,** afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie făcute — fără îndoială — concesii, și de o parte, și de alta. Oamenii și națiunile trebuie să învețe să trăiască în pace și în colaborare, dar concesiile nu pot merge pînă la sacrificarea independenței naționale. Nimănui nu i se poate pretinde să renunțe la libertate, să renunțe la independența națională."**

Reiese prin urmare cu deosebită claritate faptul că baza însăși a destinderii internaționale și a tuturor acțiunilor de promovare a acesteia o constituie respectarea neabătută a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității suverane în drepturi, neamestecului și neintervenției în treburile interne sau internaționale ale altor state, avantajului și interesului reciproc, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, reglementării prin mijloace pașnice a diferendelor internaționale, egalității în drepturi a popoarelor, dreptului lor de a-și hotărî singure soarta. Ca și în evaluarea altor concepte majore ale vieții internaționale, sistemul principiilor fundamentale se dovedește a fi determinant în modelarea și canalizarea destinderii internaționale în direcția realizării cauzei și aspirațiilor vitale ale popoarelor, de bunăstare, progres, prietenie și colaborare, în condiții de pace și securitate pentru toți. Venind în întîmpinarea acestor aspirații și dînd curs dorinței maselor largi ale opiniei publice din întreaga lume de a se reveni la procesul destinderii, factorii guvernamentali se vor ridica la înălțimea marilor răspunderi ce le revin și vor face dovada înțelegerii depline a sensului istoriei.

dr. N. ȘTEFAN

Piața materiilor prime

S.E.D.E.I.S. (Société d'études et de documentation économiques, industrielles et sociales — Franța) apreciază în ultimul raport asupra evoluției pieței că, în cursul anului trecut pe ansamblul materiilor prime s-au înregistrat creșteri de prețuri determinate nu atît de raportul cerere-ofertă cît mai ales de influența incertitudinilor de pe piețele financiare sau ca urmare a acțiunilor speculative de bursă, combinat cu presiunile inflaționiste care au afectat inclusiv produsele de bază.

Pe ansamblul anului 1979, indicele UNCTAD al prețurilor materiilor prime a crescut cu 18%, cele mai ridicate niveluri înregistrîndu-se la metale (23%) și materii prime agricole (17%). Pe de altă parte se constată că din cauza prețului relativ mai scăzut al anumitor materii prime s-au restrîns și investițiile destinate extinderii capacităților de prelucrare, iar alte reduceri în capacitățile de producție s-au mai înregistrat și ca urmare a închiderii unor mine (la cupru, de exemplu) cu cost de producție ridicat. Influența acestor factori se pare că va continua în perioada următoare, pe termen mediu existînd chiar perspectiva unei penurii de materii prime.

PRODUSELE INDUSTRIALE au înregistrat prețuri majorate cu 45% în ultimii doi ani, potrivit indicelui UNCTAD, pe fondul creșterii cererii și a activităților speculative. La **petrol** se așteaptă o perioadă de stagnare sau creșteri ușoare ale prețurilor în prima parte a intervalului, deși menținerea tensiunilor și incertitudinilor politico-economice în zona Golfului Persic ar putea determina niveluri superioare pentru anul 1981.

În ce privește **metalele și mineralele**, în 1979 cele mai mari fluctuații s-au înregistrat la **cupru** ; s-au redus stocurile C.I.P.E.C. (de la 1,5—2 mil. t la 0,5 mil. t), stocurile de la bursa din Londra și New York, crescînd în schimb stocurile la utilizatori ; consumul a depășit producția (7,5 mil. t față de 7,1 mil. t) dar pentru anul curent se așteaptă o diminuare a cererii și apariția de excedente de producție cu urmări în sensul unei reduceri ușoare la prețuri.

După nivelul maxim record atins în iunie trecut (700 £/t), la **plumb** prețurile sînt în scădere, îndeosebi datorită slăbirii activității în industria constructoare de automobile. La zinc, cu toate semnele de ameliorare apărute în cursul anului trecut, se apreciază că și în 1980 cererea va rămîne sub nivelul ofertei. Cursul la **staniu**, după ce a atins 8 200 £ în martie 1979 a înregistrat evoluții ce permit concluzia menținerii prețurilor la un nivel relativ scăzut — inclusiv în condițiile în care producția depășește ușor consumul. La această perspectivă vor mai contribui vînzarea, de către S.U.A., a 35 000 t din stocurile sale strategice, precum și reactivarea stocului tampon (prin vînzarea a 5 000 t pe piață în cursul acestui an) pentru ajustarea prețului la nivelul plafon stabilit de Acordul internațional al staniului. La **aluminiu**, stocurile în topitorii sînt suficiente numai pentru 5—6 săptămîni (față de un nivel normal de 8—10 săptămîni), iar cererea este încă destul de ridicată. S.E.D.E.I.S. prevede prețuri în urcare, în special în a doua jumătate a anului.

Creșterea ratei de utilizare a capacităților de producție în siderurgie a fost de prea mică anvergură în 1979, pentru a determina majorări semnificative ale prețului la **oțel** ; se așteaptă noi reduceri în ce privește cererea, cu influențe directe asupra prețului — aceasta în ciuda creșterii prețului la energie și la minereul de fier.

În ce privește piața **minereului de fier** se așteaptă ca pentru 1980 să se încheie contracte la prețuri majorate cu 15—20% față de anul trecut — datorită în special creșterii prețurilor la energie.

Piața **nichelului** a înregistrat creșteri de preț cu 45% în cursul anului 1979 și pentru 1980 se așteaptă ca acesta să se mențină în continuare la un nivel ridicat, chiar în perspectiva unei recesiuni în siderurgie. După o scădere semnificativă (—11%) în 1978 și o ușoară revenire (+4%) în 1979, se așteaptă ca prețul la **fosfați** să înregistreze creșteri în cursul acestui an.

În ce privește **materiile prime agricole**, la **bumbac** se estimează creșteri cu 7% în producția sezonului agricol 1979—1980, precum și majorări ale stocurilor. Deși stagnarea creșterii în țările OCDE poate influența asupra cererii, pe ansamblu perspectiva nu pare să fie în sensul reducerii prețurilor, în special datorită menținerii unei cereri ridicate în țările în curs de dezvoltare cît și datorită tendinței generale spre confecții din produse naturale. La **lînă**, vînzările din acest an au debutat cu niveluri de preț record (după creșterea cu 20% pe ansamblul anului trecut) ; oferta va continua să se diminueze, din cauza stocurilor descompletate în prezent, astfel că se așteaptă în continuare prețuri în creștere. Prețurile la **piei** au crescut cu 25% în 1979, dar pentru 1980 se așteaptă reduceri semnificative în special determinat de ridicarea — de către Argentina — a interdicției asupra livrărilor la export.

Producția și cererea de **cauciuc** au crescut în mod egal (2—2,5% în 1979), cu semne de reducere spre sfîrșitul anului. Această tendință pare să se prelungească în 1980, pe fondul slabei activități în industria automobilelor și a creșterii costului la cauciucul sintetic, astfel că o primă evaluare vizează menținerea prețurilor în jurul nivelului actual.

Pe piața lemnului de cherestea nu se așteaptă scăderi importante de prețuri, chiar dacă cererea se va reduce în raport cu anul 1979 ; în schimb, prognozele indică ușoare creșteri de preț la **pasta de hîrtie** (după creșterile cu 30% din anul trecut).

PRODUSE ALIMENTARE. Previziunile sînt încă incerte în ce privește prețurile la **grîu**, așteptîndu-se ca prețul să evolueze în jurul nivelului actual, cu posibile fluctuații și o tendință „à la hausse" în cursul acestui an. Și la **porumb** situația este încă în mare parte neclară, fiind totuși posibile mișcări în sensul creșterii prețului.

Estimările pentru **oleaginoase** prevăd ca posibilă o urcare a prețului cu 8—10% în sezonul 1979—1980 față de sezonul precedent, deși se așteaptă producții ridicate. La **zahăr**, cu toate creșterile masive de prețuri, stocurile mondiale se situează încă la un nivel ridicat (28 mil. t, respectiv 30% din necesarul anual al lumii). S.E.D.E.I.S. apreciază că nu există motive pentru noi creșteri ale prețurilor, deși trebuie avută în vedere și perspectiva unor fluctuații temporare, determinată în special de activitățile speculative de bursă.

La **carnea de vită**, prețurile au crescut în 1979 cu 35% față de 1978 și se așteaptă noi creșteri, moderate, pentru acest an. (F.A.O. apreciază că producția a scăzut cu 4% în 1979, o nouă dar ușoară reducere va exista și în 1980, producția urmînd să înceapă să se redreseze în 1981).

Producția mondială de **cafea** este estimată la 4,9 mil. t pentru sezonul agricol 1979—1980, depășind astfel consumul curent. Și la **cacao** oferta depășește cererea, stocurile reprezentînd o treime din consumul anual mondial. Există estimări favorabile pentru recolta anului 1979—1930, fără creșteri importante ale cererii. Se prevăd de asemenea, prețuri stabile pe piața **ceaiului**.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 21—25 IV 1980, dolarul S.U.A. a continuat să se deprecieze, față de restul valutelor occidentale. Dintre factorii cu influență negativă asupra cursului monedei nord-americane amintim : o nouă reducere a dobînzii preferențiale „prime rate" de la 19,5 la 19%, de către principalele bănci din S.U.A., mișcare urmată și de alte categorii de dobînzi ; creșterea deficitului bugetar în luna martie a.c., la 13,2 miliarde dolari, comparativ cu 9,35 miliarde dolari cu o lună în urmă.

Beneficiind de nivelul ridicat al dobînzilor, **francul belgian** a înregistrat și în acest interval nivelul cel mai accentuat de repreciere față de dolar, cotația sa din 25 IV de 29,05 franci / 1 dolar reprezentînd o repreciere de 2,8% față de nivelul din 18 IV, de 29,85 franci / 1 dolar. **Lira sterlină**, ale cărei nivele de dobîndă au depășit după o lungă perioadă de timp pe cele la dolar, era cotată la sfîrșitul perioadei analizate la 2,28 dolari / 1 liră, comparativ cu 2,2250 dolari / 1 liră nivelul de referință, ceea ce reprezintă o repreciere de 2,5%. **Francul elvețian** a evoluat pe o linie ascendentă continuă față de dolar, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 1,6975 franci / 1 dolar, față de 1,7350 franci / 1 dolar închiderea din 18 IV 1980 (repreciere de circa 2,2%). **Lira italiană** era tranzacționată pe 25 IV la 852,75 lire / 1 dolar, comparativ cu nivelul închiderii săptămînii precedente de 871 lire / 1 dolar, respectiv o repreciere de 2,1%. Procent apropiat de repreciere a înregistrat și **marca vest-germană**, care se situa la sfîrșitul intervalului analizat la 1,82 mărci / 1 dolar, față de 1,8550 mărci / 1 dolar pe 18 IV (repreciere de 1,9%). După o depreciere de pînă la 4,3250 franci / 1 dolar pe 22 IV, **francul francez** se redresează în următoarele zile pînă la 4,2350 franci / 1 dolar pe 25 IV, nivel care se situează cu 1,7% peste închiderea din 18 IV 1980. **Yenul japonez** s-a redresat în a doua parte a săptămînii pînă la un nivel de 245,75 yeni/1 dolar la închidere (+1%) față de nivelul de referință de 248,50 yeni/1 dolar. **Dobînzile** la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au continuat să scadă atît la **eurodolar** (16,25% la închiderea din 25 IV, respectiv o reducere de 0,425% față de 18 IV), cît și la **euromarca vest-germană** (9%, față de 9,5% nivelul din 18 IV 1980) și la **eurofrancul elvețian** (7% la închiderea perioadei analizate, comparativ cu 7,5%.)

Prețul **aurului** la Londra era, la dolleu fixing din 25 IV 1980 de 551,50 dolari/uncie, cu aproape 36 dolari/uncie peste cel din 18 IV 1980, de 515,60 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

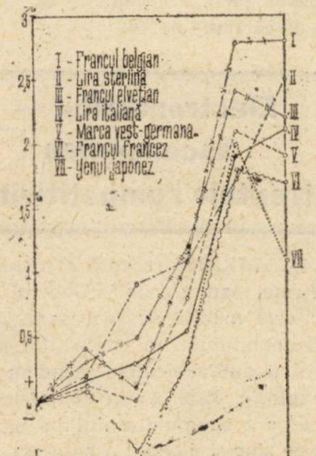

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 21—25 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 18 IV a.c.

MONDORAMA

Copiii — obiect al exploatării

DATELE statistice pe plan internațional evidențiază tendința de creștere în ultimele decenii a ponderii copiilor (pînă la 15 ani) în populația globului, ea fiind de circa 40% în țările în curs de dezvoltare și de cîrca 25% în cele dezvoltate. Conform evaluărilor publicate în publicația **International Labour Review**, în anul 1979 în lume erau nevoiți să muncească, în general pentru că făceau parte din familii sărace, 52 milioane de copii, în majoritatea lor covîrșitoare din țările în curs de dezvoltare.

Deși în majoritatea țărilor sînt în vigoare prevederi legislative reglementînd munca copiilor, în numeroase cazuri aceștia lucrează în condiții grele, fiind totodată supuși în mod frecvent discriminării la salarizare ; se apreciază că — la o durată egală a săptămînii de lucru — salariile primite de copii sînt, de regulă, de 2—3 ori mai mici decît cele ale adulților.

Se constată că angajarea prematură în muncă aduce prejudicii dezvoltării fizice și intelectuale a copiilor ; o bună parte dintre ei sînt nevoiți să cumuleze munca cu învățătura sau s-o abandoneze de timpuriu pe aceasta din urmă, situație frecventă nu numai în țările în curs de dezvoltare, ci și în cele industriale. Astfel, de pildă, o anchetă efectuată în India a relevat că 48,4% din numărul total al copiilor încep să muncească la vîrsta de 10—12 ani, iar în Italia dintre copiii în vîrstă de 10—11 ani, 47% cumulau la începutul deceniului munca cu învățătura, iar 2,7% abandonează școala pentru muncă.

Știința în agricultura albaneză

UN ROL important în ridicarea agriculturii albaneze, în îmbunătățirea randamentelor obținute la diferite culturi agricole revine cercetării științifice în acest domeniu. Principala sa bază o constituie Institutul de cercetări agricole de la Lushnia (creat în anul 1952), care dispune de sectoare profilate pe selecția plantelor, producția de sămînță, agrotehnică, lucrări de laborator etc. În cadrul institutului se depune o muncă eficientă de selecționare a unor soiuri superioare, adecvate condițiilor pedoclimatice din Albania, de grîu, bumbac, floarea-soarelui și fasole ; totodată, institutul coordonează activitatea științifică desfășurată într-o serie de stațiuni agricole specializate din țară, cum este cea de la Shkodra (pentru cultura porumbului și orezului), cea de la Tirana (pentru cultura zarzavaturilor și cartofului), cea de la Korce (pentru cultura sfeclei de zahăr) ș.a., precum și în cadrul a patru baze științifice. Desfășurarea activității pe un larg evantai teritorial permite menținerea unei strînse legături cu alte instituții științifice, cu diverse întreprinderi economice, propagarea neîntîrziată a realizărilor obținute în unitățile agricole.

Cercetătorii institutului urmăresc să obțină, în perspectivă, varietăți de grîu cu un randament de 70—75 chintale la hectar, varietăți de porumb hibrid cu o perioadă de maturație de 90—130 zile și cu o recoltă de 80—120 q/ha, varietăți de bumbac cu o productivitate de 25—30 q/ha și cu o lungime a fibrei de 30 mm etc.

Franța: diversificarea aprovizionării cu cărbune

ÎN CADRUL politicii promovate de Franța vizînd sporirea ponderii cărbunelui în balanța sa energetică, a crescut în ultima perioadă și volumul importurilor de cărbune : de la 25,6 mil. tone în 1978 la circa 30 milioane în anul trecut, principalii săi furnizori fiind alte țări membre ale Pieței Comune (10,2 mil. t), R.S.A. (8,4 mil. t), Polonia (4,5 mil. t), S.U.A. (3,4 mil. t) etc.

Avînd în vedere că resursele interne de cărbune, economicește exploatabile, se epuizează treptat, în anii de după izbucnirea crizei energetice în Franța a început să fie elaborată o strategie privind asigurarea pe termen lung a aprovizionării economiei naționale cu cărbune din import. Diversificarea surselor de aprovizionare atît cu cărbune cocsificabil cît și cu cel destinat centralelor electrice are loc prin achiziționarea unor întreprinderi miniere sau prin participări la capitalul acestora în S.U.A., Canada, R.S.A., Australia, iar în perspectivă și în alte țări, urmărindu-se astfel obiectivul de a controla în 1990, în afara hotarelor țării, o producție de 40 mil. tone de cărbune pe an.

Electromobilul — ascensiunea pe treptele competitivității

O REALIZARE recentă a tehnicienilor firmei americane „General Motors" este menită să sporească șansele electromobilului în competiția sa viitoare cu autovehiculele avînd motoare cu explozie. Este vorba de punerea la punct a acumulatorului pe bază de oxid de zinc și nichel ; o baterie de asemenea acumulatoare furnizează de 2,5

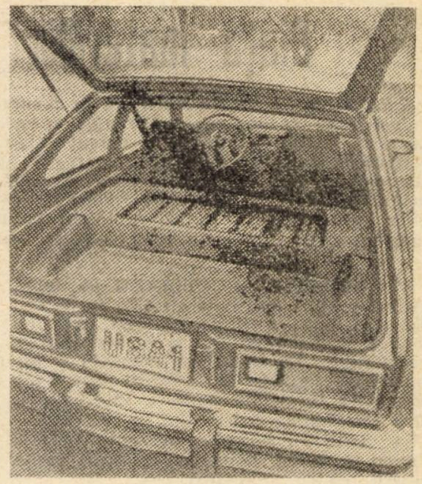

ori mai multă energie electrică, la un volum și greutate reduse la jumătate, comparativ cu acumulatoarele clasice (pe bază de plumb și acid).

Se apreciază că electromobilele vor începe să fie echipate în serie mare cu asemenea acumulatoare (vezi figura alăturată) abia în anii 1984—1985. Destinate în special deplasărilor în zone urbane, asemenea electromobile vor putea dezvolta o viteză de 80—85 km/oră, cu o rază de acțiune de 165 km între două încărcări a acumulatoarelor, care sînt utilizabile pe parcursul a 40 000 de km.

R. P. D. Coreeană: modernizarea transportului feroviar

O ATENȚIE susținută se acordă în R.P.D. Coreeană dezvoltării transporturilor feroviare, cel mai important gen de transport în cadrul economiei naționale. Se modernizează infrastructura feroviară, materialul rulant se înnoiește cu vagoane de marfă de mare capacitate, iar rețeaua electrificată s-a extins continuu în cursul planurilor septenale și șesenale.

În 1979 pe liniile electrificate s-a desfășurat peste 70% din întregul trafic feroviar ; în actualul septenal (1978—1984) se prevede o accelerare a electrificării, rețeaua liniilor electrificate urmînd să se extindă cu 1690 km, iar ponderea tracțiunii electrice în traficul feroviar să ajungă la 87% din total.

Cea mai recentă realizare în acest domeniu o constituie electrificarea liniei feroviare care leagă capitala țării — orașul Phenian, de portul Nampho, la Marea Galbenă. Înfăptuită în mai puțin de o sută de zile, în cadrul întrecerii desfășurate în toate sectoarele economiei în întîmpinarea celui de al VI-lea Congres al Partidului Muncii din Coreea, electrificarea contribuie la intensificarea considerabilă a traficului pe această arteră feroviară.

GLOSAR

Credit (II)

ÎN CAPITALISM, creditele sînt distribuite atît de banca centrală, cît și de celelalte bănci, pentru o paletă largă de termene și utilizări, inclusiv investițiile. De altfel, aceasta constituie o caracteristică a actualei concepții cu privire la credit, în contrast cu perioada de acum 4—5 decenii, cînd creditul bancar era limitat la avansurile pe termen scurt acordate în general comerțului și industriei.

(1) Banca centrală acordă în general credite pe termen scurt (pînă la 3 luni) pe bază de reescont, în scopul alimentării în completare a celorlalte bănci cu mijloacele bănești necesare acordării de credite. Reescontul constituie operația prin care fluxurile bănești orientate de la banca centrală spre economie, pe filiera aparatului bancar, sînt adaptate procesului de creștere economică (este ceea ce se numește „contingentarea reescontului"). Creditele de lombard sînt acordate de asemenea de băncile centrale altor bănci pe termen pînă la 3 luni, pe bază de gaj de hîrtii de valoare. Creditele acordate statului — operație curentă în țările capitaliste pentru acoperirea deficitului bugetar — sau altor colectivități publice pe diferite termene au la bază obligațiuni, bonuri de tezaur sau alte hîrtii de valoare. Deținerile de devize pot fi și ele incluse în categoria creditelor acordate de banca centrală, de data aceasta străinătății.

(2) Activitatea economică primește credite în general de la băncile comerciale, pe termene scurte (pînă la 1 an), mijlocii (1—5 ani) și lungi (peste 5 ani). „Regula de aur" în materie de credite bancare constă în corespondența dintre durata creditelor și termenele depunerilor primite de bănci. Dacă băncile utilizează depunerile la vedere pentru acordarea de credite de investiții, deci pe termene de peste 5 ani, regula de aur este încălcată și numeroase bănci s-au prăbușit din această cauză, devenind insolvabile: depunătorii își revendicau sumele depuse, iar băncile nu le puteau rambursa deoarece erau imobilizate în plasamente pe termen lung. În condițiile actuale, în care cooperarea dintre bănci a devenit mult mai strînsă decît înainte, regula de aur este înțeleasă într-un sens mai puțin strict ca înainte și anume ca durata creditelor să asigure solvabilitatea băncilor după epuizarea tuturor posibilităților de refinanțare.

În prezent, statul capitalist recunoaște în credit un instrument important al politicii economice și intervine în activitatea de credit a băncilor îndeosebi prin manevrarea dobînzii și prin modificarea volumului rezervelor bancare obligatorii, lărgind sau restrîngînd posibilitățile aparatului bancar de a acorda credite.

În socialism, perturbările legate de credit sînt reduse la minimum, întrucît funcția lui de emisiune este adaptată prin plan nevoilor reale de creștere a producției. Instrumentul de planificare este în acest caz planul de credite, în care figurează creșterea resurselor de credite (inclusiv creșterea numerarului în circulație) în funcție de nevoile sporite de credite ale economiei. În România, creditul este strîns legat de procesele economice. Deși, în cadrul perfecționării mecanismului economico-financiar, prin aplicarea autogestiunii întreprinderilor, necesitățile de fonduri ale acestora se acoperă pe seama fondului mijloacelor circulante și a altor resurse temporare, creditul bancar constituie în continuare o sursă importantă de formare a fondurilor de producție și dezvoltare. Realizarea disciplinei în acest domeniu este urmărită prin introducerea contractului de credit în relațiile dintre întreprinderi și bancă, precum și prin controlul bancar, atît ca măsură de siguranță a băncii, cît și mai ales în apărarea intereselor statului, pentru care creditul este un instrument important al politicii macro-economice.

C. K.

Iluminat eficient

Maria Nagy, Bistrița — Preocupările pentru sporirea eficienței becurilor electrice au fost puternic impulsionate de creșterea tarifelor la energia electrică în numeroase țări ale lumii. Astfel, recent, atît compania americană „General Electric" cît și cea olandeză „Philips" au pus la punct un bec care include în corpul său un tub fluorescent miniaturizat. Destinat să înlocuiască atît becurile clasice cu incandescență, cît și tuburile fluorescente obișnuite, a căror lumină este considerată prea rece pentru anumite ambianțe, noul tip de bec, al cărui fasung este identic cu cel al becului tradițional, are o durată de viață de cinci ori mai mare decît acesta și consumă numai 18 W energie electrică pentru a produce o lumină echivalentă cu cea a unui bec cu incandescență de 75 W. Explicația o oferă faptul că, în cazul becurilor de tip vechi, numai o parte din energia electrică utilizată se transformă în lumină, restul risipindu-se sub formă de căldură.

Primele becuri cu incandescență produceau numai 1,4 lumeni per Watt ; cele actuale produc 12—15 lumeni per Watt, iar tuburile fluorescente 80—90 lumeni per Watt consumat. Ținînd seama de eficiența lor sporită, primele versiuni ale noului tip de bec au puterea de 13 și respectiv 18 W, urmînd ca în viitorul apropiat să se pună în vînzare și becuri de 11 și 25 W, menite să înlocuiască becurile cu incandescență de 40 și 100 W.

Calculele de eficiență făcute relevă posibilitatea economisirii a 14,5 miliarde kWh anual (costînd actualmente circa 1 miliard de dolari) în ipoteza înlocuirii cu noul tip de bec a 10% din becurile cu incandescență din locuințe și a 25% din cele utilizate de industrie și comerț, în Europa occidentală.

Inconvenientele noului tip de bec ar fi costul său mai ridicat de fabricație (compensat însă de cheltuielile mai reduse de exploatare), greutatea sa de peste 450 g și dimensiunile sale mai mari.

Pavilion de complezență

Gheorghe Cobzariu, Piatra Neamț — 1) Grupul special de lucru interguvernamental creat în cadrul U.N.C.T.A.D. pentru dezbaterea problemei pavilioanelor de complezență nu a reușit, la reuniunea sa de la Geneva din 17—22 ianuarie 1980, să ajungă la nici un acord în vederea eventualei eliminări progresive a flotelor sub asemenea pavilion.

2) Prin aderarea R. S. Vietnam, la 17 ianuarie a.c., la Organizația Internațională a Muncii, O.I.M. numără în prezent 140 de state membre. S.U.A., care se retrăseseră din O.I.M. la 6 noiembrie 1977, și-au reluat locul în organizație la 13 februarie a.c.

3) Potrivit ultimului raport anual al Consiliului Planului de la Colombo, dat publicității la 6 februarie a.c., sumele consacrate cooperării tehnice au atins în 1978 nivelul de 340 milioane de dolari. Între țările furnizoare ale acestei sume, în afara a patru state puternic industrializate (S.U.A., Japonia, Marea Britanie și Australia), s-au numărat între altele India, Thailanda și Pakistanul.

Transport în comun

Cornel Dinu, Ploiești — 1) Nu dispunem de o statistică precisă în acest domeniu, dar după unele date citate la o recentă conferință consacrată transportului în comun în capitala Franței, tramvaiul este utilizat în circa 300 orașe ale lumii. Proiecte de introducere sau reintroducere a acestui mijloc de transport nepoluant, rapid și eficient sînt în studiu în numeroase orașe ale lumii. În țara noastră, pe lîngă București, există în prezent rețele de tramvai și la Timișoara, Arad, Oradea, Sibiu, Iași, Brăila și Galați. 2) Lucrările de construcție a metroului din capitala tunisiană vor începe în luna iunie a.c.

Conferință mondială

Mihai Hatmanu, Iași — 1) Conferința mondială din acest an — cea de a șaptea la număr — a Federației mondiale pentru studierea viitorului (F.M.S.V.) va avea loc într-o țară în curs de dezvoltare, și anume în India, spre sfîrșitul lunii noiembrie. Ea este organizată de F.M.S.V. împreună cu Centrul pentru studierea societăților în curs de dezvoltare, din India, centru avînd în fruntea sa pe profesorul Ashis Nandy. Pe ordinea de zi a conferinței de la New Delhi figurează teme dezbătînd aspecte ale tranziției spre o nouă ordine economică internațională, ale modificării modului de viață, ale viitorului instituțiilor politice etc.

2) Comunicările prezentate în cadrul celei de a treia conferințe mondiale a F.M.S.V., desfășurate la București, în anul 1972, au fost publicate în românește în volumul „Viitorul comun al oamenilor", apărut în anul 1976, în Editura politică.

3) Din păcate nu mai dispunem de nici un exemplar din numerele de revistă solicitate de dumneavoastră.

R. P. Chineză — membru al F. M. I.

Marian Stăncioiu, Agnita — R. P. Chineză a devenit membru al Fondului Monetar Internațional la 14 aprilie 1980. Pentru moment cota sa la F.M.I. a fost fixată la 550 milioane drepturi speciale de tragere (echivalentul a 700 milioane dolari), respectiv 1,4% din totalul contribuțiilor la Fond. Se anunță că în curînd R.P. Chineză va deveni și membru al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Președintele Băncii, Robert McNamara, a vizitat deja-l nu de mult R. P. Chineză. În felul acesta ea va putea beneficia de creditele mai avantajoase ale acestui organism specializat al O.N.U., în vederea finanțării programului de modernizare a țării.

Economiști

Barbu Chirilescu, București — 1) O analiză a conceptiilor laureaților de anul trecut ai Premiului Nobel pentru economie (Arthur W. Lewis și Theodore W. Schultz) puteți găsi în articolul pe această temă publicat în nr. 45 din 9 noiembrie 1979 al revistei noastre, la rubrica „Școli-curente-economiști".

2) Cunoscutul economist american Arthur M. Okun, decedat în luna martie a.c. în urma unei crize cardiace, era în vîrstă de 54 de ani și lucra la „Brookings Institution" din anul 1969. În 1964, pe cînd era deja profesor titular la universitatea Yale, a fost numit membru al Consiliului consilierilor economici ai președintelui S.U.A., în 1968 devenind președintele acestui consiliu, în timpul Administrației Johnson. El avea pe atunci 39 de ani, fiind astfel cel mai tînăr ocupant al acestui post. Principalul său domeniu de preocupare științifică l-au reprezentat în ultimii ani inflația și în special stagflația, fenomen pe care îl considera principala dificultate cu care trebuie să se confrunte economia americană.

3) Interviul cu profesorul Nicholas Georgescu-Roegen, de care întrebați, a fost publicat în nr. 30 din 30 iulie 1976 al revistei noastre sub titlul „Despre economie și entropie".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 1 mai 1980

— O lume a păcii, destinderii, dreptății și progresului **(dr. Dan Popescu)** 1

— Creșterea rolului conducător al partidului în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism **(prof. dr. Ilie Văduva, prof. dr. Costache Sandu, lector univ. Maria Bîrlea)** 3

— Tineretul — factor însemnat în dezvoltarea economico-socială a țării **(Vladimir Marin)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică în sortimentele planificate, îndeplinită ritmic, integral **(L. Țintea)** 7

— O marcă de prestigiu pe piața internațională **(ec. Dumitru Stănculescu)** 9

— Centenarul Băncii Naționale a Republicii Socialiste România. Rolul sistemului bancar în accelerarea dezvoltării **(Horia Tatu)** 11

— Elemente ale unei mai bune utilizări a spațiului urban **(dr. arh. Mircea Enache)** 13

— Considerații privind modelarea acțiunii unor factori calitativi în procesul dezvoltării industriale **(prof. dr. L. Tövissi, lector univ. dr. Al. Isaic-Maniu)** 15

— Retribuții majorate pentru personalul muncitor din ramura silviculturii **(George Moșanu)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Gîndirea colectivă și organizarea în sprijinul creșterii productivității muncii **(Dan Condrea)** 18

TEORII ● IDEI

— Dinamica venitului național al țării noastre în comparație cu alte țări **(dr. Lucian Turdeanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Considerații privind industrializarea în unele țări mai puțin dezvoltate (II) **(prof. dr. A. Benachenhou)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Creșterea nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român **(lector univ. C. Gogoneață, lector univ. C. Popescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Destinderea și pacea — necesități stringente ale contemporaneității **(dr. N. Ștefan)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Upgrowing the leading role of the party in the stage of building up the mani-sidedly developed socialist society and progress towards the communism **(Prof. Dr. Ilie Văduva, Prof. Dr. Costache Sandu, Reader Maria Birlea)** 3

— A prestigious mark on the international market **Dumitru Stănculescu)** 9

— The centenary of the National Bank of the Socialist Republic of Romania. The role of financing and banking system in speeding up the development **Horia Tatu)** 11

— Points of view on modelling the action of some qualitative factors in the process of industrial development **(Prof. Dr. L. Tövissi, Reader Dr. Isaic-Maniu)** 15

— Dynamics of the national revenue of this country comparatively with other countries **(Dr. Lucian Turdeanu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Some considerations on the industrialisation in less developed countries (II) **(Prof. Dr. A. Benachenhou)** 22

— Peace and détente — acute necessities of the contemporary life **(Dr. N. Ștefan)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'accroissement du rôle dirigeant du parti dans l'étape de l'édification de la société socialiste multilatéralement développée et de l'avancement de la Roumanie vers le communisme **(prof. dr. Ilie Văduva, prof. dr. Costache Sandu, chargé de cours dr. Maria Bîrlea)** 3

— Une marque de prestige sur le marché international **(ec. Dumitru Stănculescu)** 9

— Le centenaire de la Banque Nationale de la République Socialiste de Roumanie. Le rôle du système bancaire dans l'accélération du développement **(Horia Tatu)** 11

— Considérations sur le modelage de l'action de quelques facteurs qualitatifs dans le processus du développement industriel **(prof. dr. L. Tövissi, chargé de cours dr. Al. Isaic-Maniu)** 15

— La dynamique du revenu national de notre pays en comparaison avec d'autres pays **(dr. Lucian Turdeanu)** 20

— Ecoles—courants—économistes. Quelques considérations sur l'industrialisation dans les pays moins développés (II) **(prof. dr. A. Benachenhou)** 22

— La détente et la paix — nécessités impérieuses de la vie contemporaine **(dr. N. Ștefan)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Повышение руководящей роли партии на этапе создания многосторонне развитого социалистического общества и продвижения Румынии к коммунизму **(проф. др. Илие Вэдува, проф. др. Костаке Санду, преп. выс. шк. Мария Бырля)** 3

— Фабричная марка с престижем на международном рынке **(Думитру Стэнкулеску)** 9

— Столетие Национального Банка Социалистической Республики Румыния. Роль банковской системы в ускорении развития **(Хория Тату)** 11

— Соображения относительно моделирования действия некоторых качественных факторов в процессе промышленного развития **(проф. др. Л. Тевисси, преп.выс. шк. Ал. Исаик-Маниу)** 15

— Динамика национального дохода нашей страны по сравнению с другими странами **(др. Лучиан Турдяну)** 20

— Школы. течения. экономисты. Соображения по поводу индустриализации в менее развитых странах (II) **(проф. др. Бенашенху)** 22

— Разрядка и мир — неотложные потребности современности **(др. Н. Штефан)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

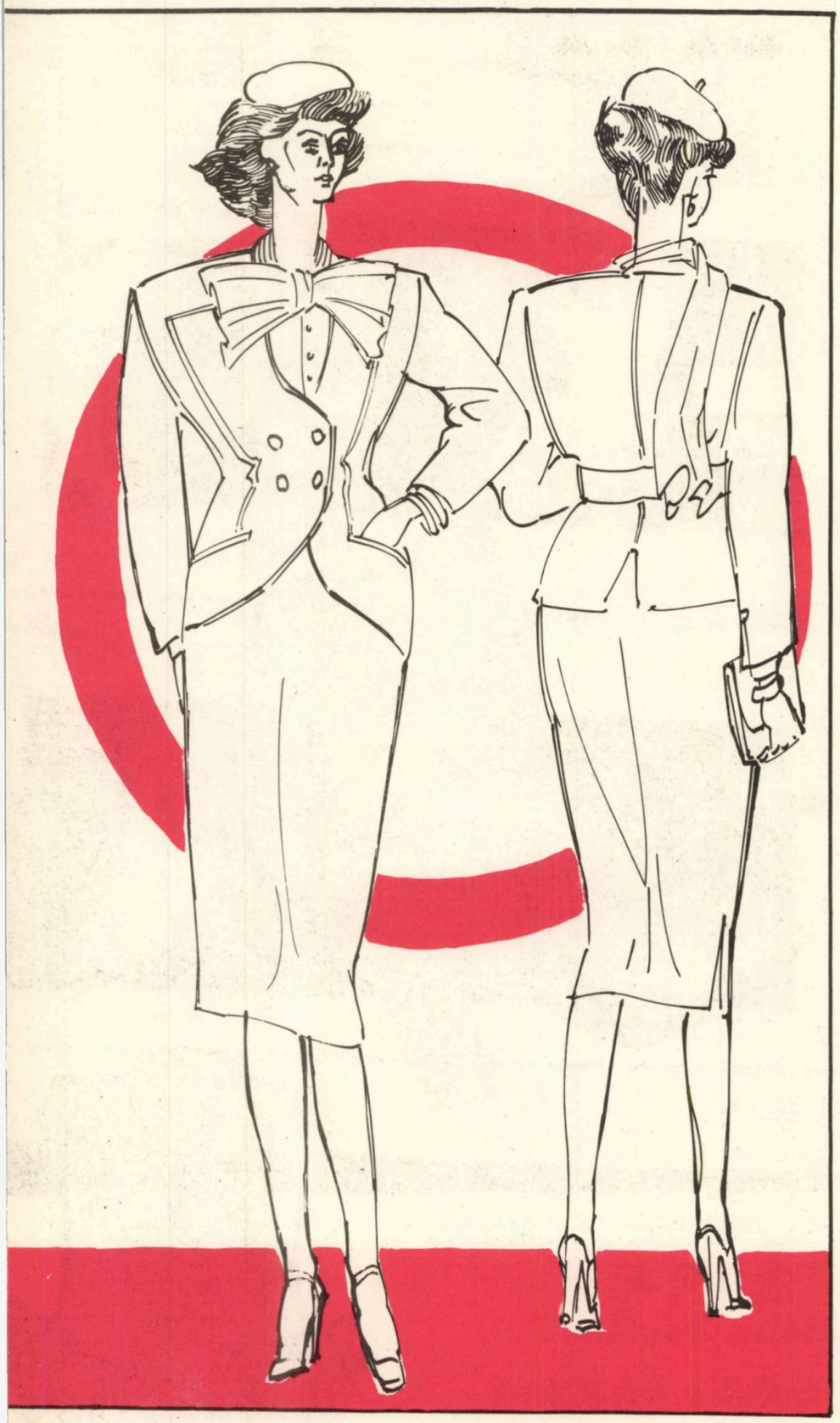

FEMINITATE ȘI RAFINAMENT – iată caracteristicile liniei vestimentației feminine din primăvara acestui an.

Culorile și imprimeurile inspirate conferă tuturor articolelor vestimentare destinate femeilor un aspect tineresc.

Modul de expunere în raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă posibilitatea alegerii, din acest larg evantai de confecții, modelul care să completeze în orice moment garderoba dv.

KÖNYVTÁRES

1980 MAJ 9 1

FABRICA DE ÎNCĂLŢĂMINTE „CORVIN"
HUNEDOARA

B-dul Traian nr. 24 Telefon 15086 — Telex: 32430

Tînăra fabrică hunedoreană vă oferă o bogată gamă sortimentală de încălţăminte pentru femei

Pentru toate anotimpurile,
încălţăminte comodă, elegantă, modernă

CORVIN

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE MARILE OBIECTIVE DE INVESTIŢII

Numărul 19 ● Vineri 9 mai 1980

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,

a celorlalți conducători de partid și de stat,

într-o atmosferă de puternică însuflețire și vibrant patriotism, a avut loc

MAREA ADUNARE CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

REDUCEREA COSTULUI ȘI DURATEI LUCRĂRILOR DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

Perfecționări organizatorice

Dotarea întreprinderilor — noi sau modernizate — cu echipament de înaltă tehnicitate, creșterea gradului de utilizare intensivă și extensivă a mașinilor și utilajelor au determinat, în construcția de mașini, un spor important al volumului activităților de întreținere și reparații ale fondurilor fixe.

Cheltuielile efectuate în acest scop în unitățile M.I.C.M. au echivalat, anul trecut, cu 3,4% din valoarea totală a fondurilor fixe din dotare și cu circa 2% din valoarea producției globale industriale, în structura lor reparațiile capitale deținînd o pondere de 25—26%, iar reparațiile curente de tip 1 și 2 și reviziile tehnice — 74—75%. În 1980, nivelul planificat al acestor cheltuieli este de peste trei ori mai mare decît cel realizat în 1975.

S-a îmbunătățit, totodată, organizarea activității, un indiciu al unei asemenea evoluții pozitive reprezentîndu-l creșterea de 2,6 ori a valorii fondurilor fixe ce revin pe un om al muncii din compartimentele de întreținere-reparații. În întreprinderile mici activitatea acestor compartimente se desfășoară în sistem centralizat (cu organ unic de concepție, pregătire, execuție și urmărire a lucrărilor), iar în cele mijlocii și mari — descentralizat (baze de întreținere-reparații curente la nivelul secțiilor de producție, compartiment mecano-energetic care realizează reparațiile capitale la mașini și utilaje, întreținerea și repararea instalațiilor de generare și distribuire a energiei și fluidelor tehnice, îndrumarea metodologică și relațiile cu exteriorul în domeniul specific). În unele întreprinderi mari — de pildă, „Tractorul" — Brașov — s-a introdus defalcarea pe luni a planului de reparații cu ajutorul calculatorului electronic, stabilindu-se pentru fiecare secție și tip de reparație, în funcție de orele realizate și de ciclu, lista fondurilor fixe scadente la reparații în luna următoare (sistem ce implică raportarea permanentă, prin echipamentele periferice din secții ale calculatorului, a orelor de utilizare a fondurilor fixe).

Pornind de la documentele Congresului al XII-lea, de la indicațiile secretarului general al partidului și ținînd seama de neajunsurile existente, s-au elaborat variante de studii privind perfecționarea organizării reparațiilor capitale (inclusiv centralizarea executării acestora pentru unele categorii de mașini și utilaje), creșterea capacităților de realizare a acestora (atît în marile întreprinderi, cît și în unități noi, special profilate), dezvoltarea producției de piese de schimb.

În preocuparea organelor de specialitate din minister, a centralelor și unităților se află rezolvarea unor probleme cum sînt: extinderea experimentării sistemului de întreținere preventivă; elaborarea de normative pentru piese de schimb și crearea de depozite pentru astfel de piese, dirijate prin activitatea de dispecerat; crearea unor posibilități zonale pentru rectificarea batiurilor de mașini-unelte; mărirea fiabilității la principalele piese și subansamble și indicarea acesteia în cărțile mașinilor; lărgirea gamei prestațiilor de service pentru principalele grupe de mașini-unelte.

C. DAMIAN

LA SOLICITAREA CITITORILOR, publicăm astăzi al 3-lea grupaj de articole și informații în legătură cu metode moderne de organizare a activității de întreținere și reparații ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotarea unităților industriale, prezentînd sisteme eficiente, folosite în practica întreprinderilor.

Cele două grupaje precedente au apărut în :

- Suplimentul R.E. nr. 11/1980 — **Organizarea eficientă a întreținerii și reparațiilor utilajelor ;**
- Suplimentul R.E. nr. 15/1980 — **Organizarea și conducerea activităților de revizii tehnice, reparații și modernizare a utilajelor și instalațiilor.**

Terminologie

Termeni referitori la întreținere și reparații, conform STAS 8174-73

● **Control preventiv :** acțiune realizată în vederea menținerii unui dispozitiv în condițiile specificate, prin efectuarea sistematică a operațiilor de control pentru identificarea stării sale tehnice. ● **Reparare :** acțiune necesară menținerii sau readucerii unui dispozitiv în stare de funcționare. ● **Dispozitiv reparabil :** dispozitiv ale cărui caracteristici de funcționare, în urma operației de reparare, pot fi readuse în limitele prescrise în specificații. ● **Întreținere :** totalitatea acțiunilor care se execută periodic, în scopul menținerii caracteristicilor de funcționare ale dispozitivelor în limitele prescrise de specificații. ● **Mentenanță :** proprietatea unui dispozitiv, exprimată prin probabilitatea ca acesta să fie în stare de funcționare în orice moment, în intervalul dintre operațiile de întreținere planificate. ● **Diagnoza defectării :** acțiunea de identificare a cauzelor care au dus la ieșirea din funcțiune a unui dispozitiv.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 19, 1980

Conducerea activităților de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice

STAREA DE SIGURANȚĂ ÎN FUNCȚIONARE a fiecărui utilaj tehnologic influențează în mod hotărîtor realizarea cantitativă, la termenele stabilite, dar mai ales calitativă a planului producției fizice.

Dacă, datorită uzurii în exploatare și/sau a acțiunii unor medii nefavorabile (de exemplu, coroziunea), utilajul ajunge în starea de nesiguranță în funcționare, apar consumuri sporite de energie și combustibil, scade vizibil calitatea produselor, iar perpetuarea acestei stări degenerează cel mai adesea în avarii care au, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, influențe nu numai pe plan local.

Întreținerea în stare de siguranță a utilajelor tehnologice reprezintă o componentă a funcției de producție, cu rol important în creșterea eficienței produselor.

Necesitatea de a mări eficiența sistemului de conducere și organizare a activităților de întreținere și reparații, punîndu-l în concordanță cu dotarea tehnică modernă a întreprinderilor industriale a determinat elaborarea, la **Centrul de calcul electronic al Combinatului siderurgic Galați, a unui model pentru conducerea activităților de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice,** pe care-l prezentăm în cele ce urmează.

OBIECTIV

Obiectivul fundamental al noului sistem (schema 1) constă în **creșterea optimală a timpului efectiv de funcționare la fiecare utilaj tehnologic,** corelat cu **economicitatea cheltuielilor cu întreținerea sa,** în condiții de **siguranță în exploatare.**

Modelul matematic funcțional al timpului efectiv de funcționare **(TE)** este : **TE = TC — TO,** algoritmul de determinare fiind :

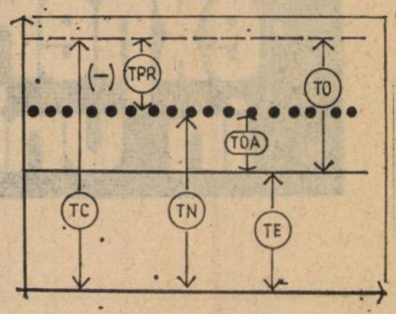

unde : **TO = TPR + TOA ; TN = TC — TPR ; TN = TE + TOA.** Dacă **TOA** = 0, atunci **TE = TN,** iar **TO = TPR.** (Semnificațiile notațiilor sînt : **TE** — timpul efectiv de exploatare a utilajului ; **TC** — timp calendaristic într-o anumită perioadă ; **TO** — timpul total al opririlor utilajului; **TPR** — timpul planificat pentru reparații ; **TOA** — timpul opririlor accidentale ; **TN** — timpul nominal).

Domeniul rezervelor semnificative pentru ca timpul total al opririlor **(TO)** să fie minim îl reprezintă timpul opririlor accidentale **(TOA) : TOA = TO — TPR.** De menționat că și timpul planificat pentru reparații **(TPR)** poate și trebuie să devină optimal.

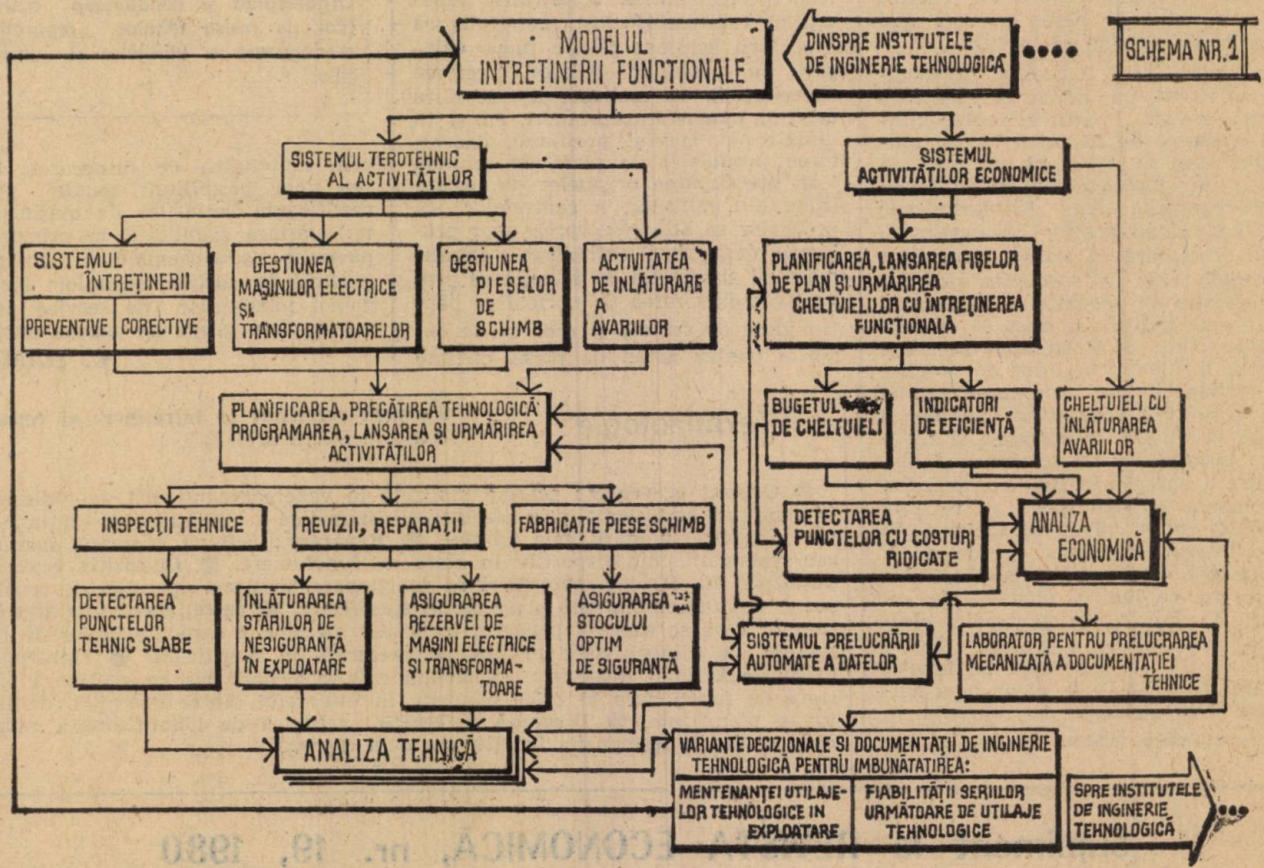

Concepția generală de proiectare și implementare a noului sistem este exprimată grafic astfel :

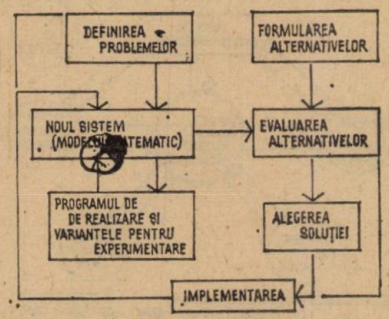

Modelul întreținerii funcționale stimulează **o intensă circulație a informațiilor referitoare la experiența acumulată în activitatea de exploatare și întreținere, spre sfera cercetării-proiectării, pentru a se lua măsuri constructiv-funcționale privind îmbunătățirea fiabilității,** în special a seriilor următoare de utilaje. De asemenea, este de așteptat ca el să aducă un aport substanțial la **întocmirea tehnologiilor de inspecție tehnică** — activități standard programabile, la **construirea grafurilor-rețea** pe baza drumului critic, precum și la **întocmirea detaliată a tehnologiilor de reparații** aferente activităților pentru care s-a întocmit graful-rețea — care trebuie să devină standard în proporție de 75—90%.

Sistemul practicat pînă în prezent este viciat de dereglări provenite din necunoașterea durabilității componentelor. De aici rezultă : neurmărirea tendinței uzurii prin inspecții tehnice și lipsa de informații pentru fundamentarea deciziei privind înlocuirea utilajului (ceea ce duce la : utilaje cu uzură avansată, care influențează negativ timpul de funcționare și calitatea produselor ; stocuri supranormative la unele piese de schimb și subnormative la altele) ; lipsa de informații pentru determinarea momentului de începere și a duratei opririi utilajului în vederea întreținerii și pentru fundamentarea costurilor cu întreținerea (ceea ce duce la menținerea unui timp de funcționare scăzut și a unei frecvențe și durate ridicate a avariilor). Rezultă ca imperios necesară **reglarea abaterilor,** care în noul sistem se realizează **programat,** prin activități de **întreținere preventivă și/sau corectivă** (schema 2).

Ținînd seama de numărul cazurilor de perturbare a funcționării normale a utilajului și de numărul intervențiilor realizate pentru înlăturarea avariei, se pot determina probabilistic, pentru o perioadă dată **T,** următorii parametri : a) **durata de funcționare,** respectiv **de defectare** a unei componente ; b) **probabilitatea stării de siguranță ;** c) **numărul mediu de accidente ;** d) **duratele totale medii de defectare și funcționare.**

Cunoașterea preventivă a evoluției uzurii utilajului, a stării lui de siguranță în exploatare se realizează prin tehnici și metode specifice inspecției tehnice :

— **sistematice** — care se programează ;

— **aleatoare** — care trebuie să se efectueze necondiționat în cazul apariției stărilor de nesiguranță în funcționare, al producerii avariilor, precum și înaintea opririi pentru reparații.

Efectuarea inspecțiilor tehnice în mod nefundamentat (adică păstrînd constante durata și frecvența pe o perioadă îndelungată) poate influența negativ timpul efectiv de exploatare.

Optimizarea numărului și duratei inspecțiilor tehnice cere să se determine natura și frecvența lor. Modelul matematic se exprimă utilizînd relația : **Es = f (Fi, Fo),** unde : **Es** reprezintă eficiența sistemului întreținerii funcționale, din punctul de vedere al utilizării inspecțiilor ca procedeu pentru depistarea punctelor tehnic slabe și a stărilor de nesiguranță în exploatare ; **Fi** — frecvența inspecțiilor; **Fo** — frecvența opririlor datorate defectărilor (dependentă de frecvența inspecțiilor) ; **f** — relația funcțională dintre variabilele **Fi** și **Fo,** pe de o parte și variabila dependentă **Es** pe de altă parte.

Conceptul generalizat aferent optimizării numărului și duratei inspecțiilor este redat astfel :

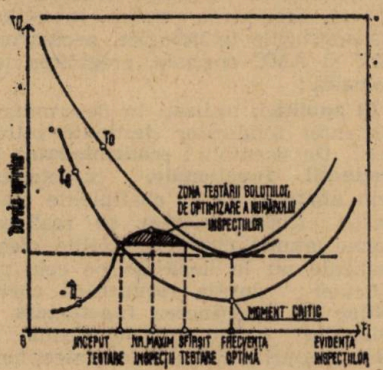

Analizînd reprezentarea grafică de mai jos :

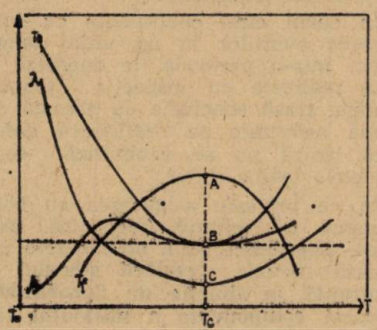

constatăm că în perioada **Te—To,** pe măsură ce crește și apoi se optimizează numărul de activități de întreținere realizate pentru prevenirea avariei, crește timpul de funcționare, descrește timpul de avarie, scade numărul de avarii — fiecare atingînd maximum sau minimum pe verticala **AC,** respectiv în momentul critic **Tc.** După aceea, cu toate măsurile de

SCHEMA NR.2

BUCLA DE REGLARE

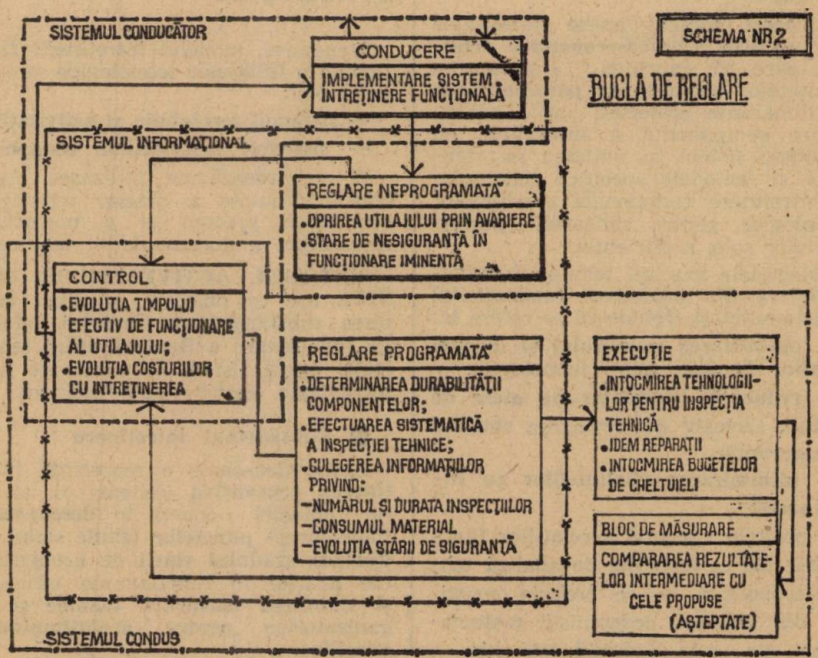

întreținere luate, crește numărul de avarii și scade timpul de funcționare.

Informațiile, în acest caz, sînt necesare în luarea deciziei privind înlocuirea utilajului uzat.

Din punct de vedere economic, cheltuielile cu întreținerea **(Ci)** depind funcțional de : durata funcționării utilajului tehnologic în stare de siguranță **(Ts)** ; momentul înlocuirii utilajului tehnologic uzat **(M)** ; evaluarea necesarului de fonduri pentru întreținerea utilajului tehnologic pe durata exploatării sale **(Fe)**. Relația funcțională se prezintă astfel : **C = f (Ts ; M ; Fe).**

Noul model utilizează un sistem propriu de **indicatori pentru planificarea și caracterizarea eficienței** sale, departajați în două categorii :

● **pentru planificarea** cheltuielilor cu întreținerea, reuniți în bugetul de cheltuieli la fiecare utilaj tehnologic, ce conține valoarea lor minimizată într-o anumită perioadă. Bugetul de cheltuieli cu întreținerea trebuie să fie aprobat de factorii decizionali și transmis executanților prin fișă de plan, în care se includ cheltuielile privind : consumul de piese de schimb, materiale, combustibili, energie, manopera, acoperirea regiilor, investițiile, transporturile tehnologice, necesarul de SDV și AMC speciale, pregătirea tehnologică ;

● **analitici,** utilizați în determinarea eficienței fondurilor destinate întreținerii. De exemplu : **economicitatea întreținerii funcționale,** caracterizată prin abaterea de la cheltuielile planificate (economicitatea se realizează numai atunci cînd cheltuielile efectiv realizate nu le depășesc pe cele planificate) ; **durata recuperării cheltuielilor cu întreținerea funcțională** a utilajelor tehnologice (perioada în care fondurile cheltuite cu întreținerea sînt recuperate prin realizarea suplimentară de produse, ca urmare a creșterii timpului efectiv de exploatare față de cel planificat).

În cazul cînd cheltuielile cu înlăturarea avariilor la un utilaj tehnologic, într-o perioadă, le depășesc pe cele realizate cu inspecția tehnică, trebuie trasă concluzia că această din urmă activitate se desfășoară defectuos, adică nu se depistează toate punctele tehnic slabe.

În ce privește asigurarea cu componente de schimb (mecanice, electrice, electronice etc.), noul sistem utilizează metoda **reglării stocului de siguranță în funcție de durabilitatea fiecărei componente a utilajului tehnologic** (durabilitatea — durata de funcționare a unei componente din utilaj, pînă cînd survine uzura la limită sau starea de nesiguranță în exploatare — nu se determină o dată pentru totdeauna, ci periodic, în funcție de gradul uzurii generale și al fiabilității în perioada respectivă) **și de consumul specific,** determinat prin metode statistico-matematice (incluzînd și consumul de componente pentru înlăturarea avariilor).

Pe baza durabilității fiecărei componente a unui utilaj metalurgic, s-a determinat **modelul funcțional al stocului optimal de siguranță,** folosindu-se un coeficient de reglare a stocului corelat cu consumul specific determinat prin metode statistico-matematice. Pentru a exprima stocul în bucăți se prevede conversia **durabilității,** exprimată în ore de funcționare, în funcție de timpul efectiv de funcționare planificat în perioada dată pentru utilajul respectiv. Mărimea coeficientului de reglare luat în calcul într-o anumită perioadă este influențată de gradul de variabilitate în determinarea durabilității componentei respective și de diferența dintre durabilitatea unei componente din utilaj într-o perioadă și consumul specific determinat prin metode statistico-matematice, în aceeași perioadă.

Procedeul determinării durabilității prezintă o deosebită eficiență pentru componentele de tip unicat, specifice unui utilaj sau grup restrîns de utilaje tehnologice „vitale". Pentru componentele de tip familie, de regulă standardizate (organe de asamblare, rulmenți ș.a.) consumul specific la nivel de utilaj va fi determinat prin metode statistico-matematice.

Semnalăm că exactitatea determinărilor se asigură atunci cînd datele privind „istoricul" consumurilor se referă la o perioadă de cel puțin 3—5 ani.

În altă ordine de idei, sistemul are în vedere că : la nivelul de bază (secții, uzine), acolo unde se realizează efectiv lucrările de întreținere, volumul informațiilor tehnice este foarte mare ; organele de sinteză la nivelele ierarhice medii operează cu volume aproximativ egale de informații tehnice și economice ; cu cît nivelul de decizie se situează mai sus, cu atît volumul informațiilor economice este mai mare.

În acest context apare necesitatea unor **analize tehnico-economice selective,** care să cuprindă : compararea rezultatelor obținute cu parametrii de funcționalitate proiectați atît pentru fiecare componentă a sistemului, cît și pentru sistem în unitatea sa ; tehnicile și metodele specifice sistemului de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice, pentru ridicarea performanțelor sale, a eficienței.

Obiectivele analizei tehnico-economice derivă din obiectivul fundamental al sistemului și trebuie să se refere la:

— **optimizarea numărului și duratei opririlor** fiecărui utilaj tehnologic ;

— **reducerea stocurilor de piese de schimb,** inclusiv determinarea stocului de siguranță ;

— **minimizarea cheltuielilor cu întreținerea.**

O posibilă variantă a relațiilor funcționale ale colectivului de analiză tehnico-economică — ce trebuie constituit din ingineri, economiști, matematicieni etc., este ilustrată mai jos.

Competența profesională **(Cp)** pe care trebuie să o posede atît specialiștii, cît și decidenții este un complex

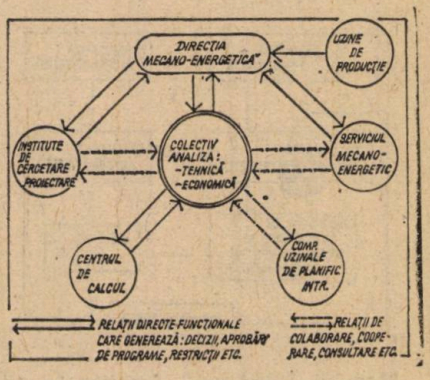

de cerințe privitoare la : cunoașterea profesiunii și legislației **(P)** ; aptitudini concretizate în calități și capacități umane **(Ap)** ; atitudini sau manifestarea răspunderii pentru realizarea de bună calitate, la termenele necesare, cu costuri minime a sarcinilor profesionale **(At).** Modelul matematic funcțional al competenței profesionale are următoarea formă : **Op = f (P, Ap, At).** Ecuația deciziei **(D)** în cazul sistemului întreținerii funcționale poate avea următoarea formă : **D=f (Cp; Ia; R),** unde : **Ia** reprezintă informațiile privitoare la analiza activităților tehnice și economice aferente întreținerii funcționale a utilajelor tehnologice ; **R** — restricțiile rezultate din analizele tehnice și economice.

Obiectivul activității profesionale a colectivului de analiză tehnico-economică îl reprezintă **proiectarea variantelor pentru luarea hotărîrilor în domeniul întreținerii funcționale a utilajelor.**

STRUCTURĂ

Structural, modelul întreținerii funcționale a utilajelor tehnologice se compune din :

— **sistemul terotehnic al activităților;**

— **sistemul activităților economice.**

El se bazează pe utilizarea prelucrării automate a datelor tehnice si economice, precum și a prelucrării mecanizate a documentației tehnice.

SISTEMUL ACTIVITĂȚILOR TEHNICE are ca obiectiv principal **creșterea substanțială a timpului efectiv de funcționare a fiecărui utilaj tehnologic.** Acest sistem se subdivide în 4 subsisteme, caracterizate mai jos.

● **Subsistemul întreținere**

Activitatea-cheie o reprezintă **întreținerea preventivă** (schema 3), al cărei obiectiv constă în **descoperirea** (detectarea) **punctelor tehnic slabe, estimarea gradului stării de nesiguranță** (de avarie) în funcționarea utilajului **și stabilirea măsurilor tehnice și organizatorice pentru preîntîmpinarea avariilor.**

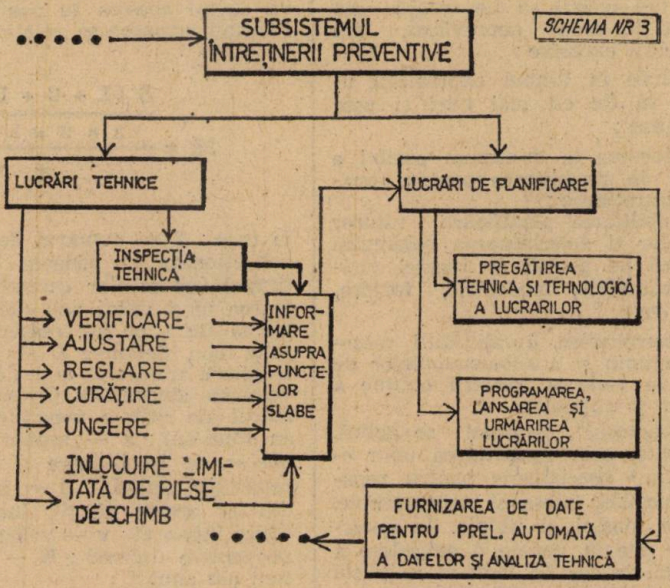

Funcțiunea principală a întreținerii preventive constă în **planificarea, pregătirea tehnologică, programarea, lansarea și urmărirea inspecțiilor tehnice în vederea urmăririi evoluției uzurii** (detectarea punctelor tehnic slabe), inclusiv pentru mașini electrice și transformatoare. Criteriile de eficiență sînt : pînă la 70% din necesarul lucrărilor de întreținere să fie sesizate preventiv, făcînd posibile realizarea întreținerii planificate în perioada convenabilă pentru producție, reducerea numărului și duratei întreruperilor ; volumul lucrărilor pentru înlăturarea avariilor să nu depășească 15% din întreaga activitate de întreținere.

Obiectivul **întreținerii corective** constă în faptul ca **prin lucrări de revizii și reparații** — planificate sau în regim de urgență (în caz de avarie) — **să se înlăture toate punctele slabe de ordin tehnic, generate de uzura avansată** a uneia sau mai multor componente ale utilajului. Funcțiunea principală a întreținerii corective se referă la **planificarea, pregătirea tehnologică, programarea, lansarea și urmărirea lucrărilor de revizii tehnice și reparații, în vederea înlăturării stărilor de nesiguranță în exploatare.**

● **Subsistemul mașini electrice și transformatoare**

Obiectivele acestuia sînt : **evidența** tuturor mașinilor electrice și a transformatoarelor, pe tipuri și game : cele din depozite, cele montate pe utilaje și cele aflate în reparații ; **estimarea posibilităților de interschimbare** (conform cu parametrii tehnici și dimensionali), cu determinarea rapidă a înlocuitorului ; **urmărirea uzurii și frecvenței defectărilor** (atît pe tipuri și game cît și individualizat) **și analiza cauzelor** care le generează ; **determinarea durabilității** fiecărei mașini electrice și fiecărui transformator, a momentului înlocuirii ; **analiza frecvenței și naturii reparațiilor, a duratelor de depozitare.** Funcțiunea principală se referă la **pregătirea tehnologică, programarea, lansarea și urmărirea lucrărilor** de revizii și reparații, **în vederea înlăturării stărilor de nesiguranță în exploatare și asigurării rezervei optimale** de mașini electrice și transformatoare.

● **Subsistemul piese de schimb**

Obiectivul principal se referă la asigurarea pieselor de schimb în funcție de variația stocului optimal de siguranță (determinat pe baza durabilității fiecărei componente a utilajului metalurgic) și/sau consumurile specifice. Funcția principală constă în planificarea, pregătirea tehnologică, programarea, cooperarea interuzinală, lansarea și urmărirea fabricației pieselor de schimb.

● **Subsistemul avarii**

Obiectivul principal se formulează astfel : dacă totuși a avut loc avaria, aceasta să fie remediată într-un interval minim, iar cauzele și consecințele ei să fie analizate pentru a se lua măsuri de prevenire. Funcția principală : prin lucrări de reparații executate în regim de urgență (avarie), să se înlăture punctele tehnic slabe și să se repună utilajul în funcțiune în stare de siguranță în exploatare.

Sistemul activităților economice are ca obiectiv principal corelarea optimală a cheltuielilor cu întreținerea utilajelor tehnologice în condițiile creșterii substanțiale a timpului efectiv de funcționare.

EFICIENȚĂ

După implementarea generalizată a modelului întreținerii funcționale, eficiența așteptată trebuie să corespundă următorilor parametri :

● **creșterea timpului efectiv de funcționare la fiecare utilaj cu 5—8%;**

● **creșterea producției fizice la mașinile-unelte din dotare cu 15—25% ;**

● **reducerea ciclului total de fabricație a pieselor de schimb în sectoarele proprii cu 45—50% ;**

● **eliminarea muncii manuale în activitatea de lansare a tuturor categoriilor de lucrări de întreținere și de fabricație a pieselor de schimb ;**

● **îmbunătățirea calității lucrărilor;**

● **recuperarea în 3—5 ani a cheltuielilor cu realizarea noului sistem.**

Nicolae PAVEL
Centrul de calcul electronic al Combinatului siderurgic Galați

Organizarea reparațiilor capitale pe baza mașinilor de schimb și a pregătirilor anticipate

„Reparația capitală — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C al P.C.R. din 26 februarie a.c. — **trebuie considerată de fapt o investiție și tratată ca atare. Ea trebuie să ducă și la o perfecționare a instalației, la înlăturarea eventualelor deficiențe constatate pe parcursul exploatării. Dacă se fac cum trebuie, și antrenîndu-se și cercetarea și proiectarea, reparațiile capitale pot duce la sporuri substanțiale de producție".**

Pornind de la această cerință majoră, cadrele de specialitate de la **Întreprinderea de tractoare din Brașov** au adus îmbunătățiri sistemului de organizare a reparațiilor capitale la mașinile, utilajele și instalațiile din dotarea unității.

Noul sistem are în vedere **executarea reparațiilor capitale pe bază de mașini de schimb, care se pot echipa cu S.D.V.-uri specifice și monta pe linia tehnologică de unde urmează să fie scoasă pentru reparații o anumită mașină, utilaj sau agregat.**

O primă fază a constat în efectuarea unui studiu riguros al **factorilor ce pot contribui la diminuarea uzuri-**

lor fizice și morale ale fondurilor fixe: ungerea și întreținerea corectă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, studierea și îmbunătățirea caracteristicilor tehnice ale unor ansamble, subansamble sau piese care prezintă uzuri premature etc. În cazul mașinilor-unelte, uzurile caracteristice, care fac să scadă atît precizia de prelucrare, cît și productivitatea lor, sînt cauzate de frecările la care sînt supuse diferite organe sau elemente ce se găsesc în contact și în mișcare (uzuri dinamice). Modul în care uzura crește în funcție de timp este sugerat, în figura de mai jos, prin curba **UT**.

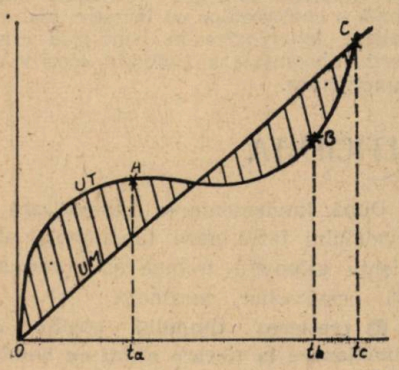

Din analiza acestui grafic — în care **UT** reprezintă uzura în funcție de timp, iar **UM** uzura medie — se pot distinge trei perioade distincte în evoluția uzurilor mașinilor, utilajelor și instalațiilor :

— **perioada de rodaj al mașinii** (O-ta), în care uzurile cresc foarte repede pînă la egalizarea microneregularităților suprafețelor noi, apoi scad, pînă la o anumită stabilizare ;

— **perioada de stabilizare** (ta-tb), în care uzurile sînt foarte rare, relativ mici și cresc, cu timpul, cîte puțin ;

— **perioada dezvoltării uzurii normale** (tb-tc). Aici se mai adaugă și posibilitatea apariției unor șocuri, deteriorări etc.

Ceea ce este important de studiat este că de la punctul tc uzurile se dezvoltă atît de repede, încît pot compromite fondul fix. Ca atare, acest punct este considerat ca fiind momentul optim pentru efectuarea reparației capitale.

OBIECTIVE

Caracterul complicat și diferit al uzurilor mașinilor și utilajelor, precum și necesitatea de a se îmbunătăți calitatea reparațiilor capitale a condus la ideea **organizării reparațiilor capitale pe baza mașinilor de schimb și a pregătirii anticipate** a unor subansamble și piese de schimb.

Acest nou sistem are în vedere respectarea următoarelor cerințe :

— excluderea posibilităților ca o mașină (un utilaj) să fie scoasă din producție în mod neprevăzut, din cauza uzurii excesive ;

— uzurile în timpul exploatării utilajelor să fie cît mai mici și ușor de înlăturat ;

— reducerea la minimum posibil a timpului de imobilizare pentru reparații și întreținere ;

— posibilitatea planificării tuturor reparațiilor și determinarea volumului de muncă pe genuri de lucrări (uzinare, lăcătușărie, modelărie, forjare, turnare etc.) ;

— determinarea durabilității pieselor de schimb și a subansamblelor de schimb, în vederea folosirii optime a mașinilor și utilajelor.

La „Tractorul", sistemul se aplică, deocamdată, prin constituirea unor echipe (linii) specializate pentru repararea anumitor piese și subansamble, tipuri de mașini și utilaje. În continuare se are în vedere o extindere a sistemului, în așa fel încît să se poată realiza următoarele obiective :

● folosirea pe scară industrială a tipizatelor și elementelor de comandă, la toate tipurile de mașini ;

● posibilitatea creării unui parc minim de mașini pentru schimb, care să fie date de către echipa (unitatea sau linia) reparatoare, unității productive, pe timpul reparării ;

● repararea de către aceste echipe (unități) a maximum 5—6 tipodimensiuni de mașini, la care să se facă o pregătire a reparațiilor pe baza SDV-urilor și tehnologiilor specifice ;

● antrenarea cadrelor din compartimentele de cercetare și proiectare în efectuarea unor studii de modernizare a mașinilor și utilajelor care urmează să intre în reparație capitală, precum și de adaptare a îmbunătățirilor respective la mașinile nou sosite ;

● extinderea folosirii sistemului de reparații pe piese de schimb și subansamble, acolo unde se justifică din punct de vedere tehnic și economic ;

● specializarea muncitorilor și a cadrelor tehnico-inginerești pe diferite tipuri de mașini, în vederea creșterii productivității muncii și ridicării calității reparațiilor ;

● posibilitatea folosirii calculatorului electronic în programarea, lansarea și urmărirea executării la timp a reparațiilor capitale.

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

Eficiența executării reparațiilor capitale pe bază de mașini de schimb și pregătirii anticipate poate fi apreciată cu ajutorul următorilor indicatori :

a) **Durata de recuperare a cheltuielilor făcute cu achiziționarea utilajelor de înlocuire** (DR)

În dotarea întreprinderii sînt circa 400 de strunguri paralele din familia SN (250; 320; 400; 630; 800) și altele similare. Durata de recuperare a cheltuielilor făcute cu achiziționarea cîtorva dintre acestea se poate determina folosind următoarea relație :

$$DR = \frac{S\,(I + C + L + A)}{n \times z \times h \times v \over K}$$

în care : **S** — numărul de utilaje noi, achiziționate în vederea înlocuirii pe timpul reparațiilor capitale ; **I** — valoarea unui utilaj nou (lei) ; **C** — valoarea Rc 1 pe an, respectiv a utilajului nou (lei/an) ; **L** — valoarea întreținerii utilajului nou (lei/an) ; **A** — valoarea amortizării (lei/an) ; **n** — numărul de utilaje reparate capital pe an (buc./an) ; **z** — numărul mediu al zilelor de imobilizare a utilajelor în reparație capitală ; **h** — numărul mediu al orelor efectiv lucrate de un utilaj într-o zi ; **v** — valoarea unei ore productive (lei/oră) ; **K** — numărul de luni ale anului.

A rezultat o durată de recuperare a cheltuielilor efectuate pentru achiziționarea strungurilor paralele de schimb, de 7,6 luni — care poate fi considerată ca fiind optimă. Dacă liniile tehnologice ar fi organizate în flux continuu, adică să nu fie oprite în timpul reparațiilor capitale, timpul de recuperare ar putea fi și mai mic.

b) **Eficiența economică în primul și al doilea an de funcționare**

Avînd în vedere că eforturile cele mai mari se fac în primul an de funcționare a noului sistem, eficiența economică poate fi mult sporită în anii următori. Astfel, în primul an, cînd s-au achiziționat 8 strunguri paralele, au fost obținute economii de 252 700 lei.

În al doilea an, întrucît nu se mai impune cumpărarea de mașini noi decît în condiții cu totul speciale, se obține o economie de 612 800 lei.

În dotarea întreprinderilor din județul Brașov se găsesc peste 2 000 de strunguri paralele ; ca atare, organizarea reparațiilor capitale pe baza mașinilor de schimb ar fi pe deplin justificată economic, contribuind la o reducere substanțială a cheltuielilor, la efectuarea unor reparații de bună calitate și la timpul optim necesar.

Iată un alt exemplu de calcul care demonstrează eficiența organizării reparațiilor capitale pe baza mașinilor de schimb și a pregătirilor anticipate. La Întreprinderea „Tractorul" se găsesc în dotare peste 200 de mașini de găurit, din care anual intră în reparație capitală 12% (24 buc.), lunar deci, în medie, 2. Pentru schimb ar fi nevoie de 2 mașini radiale, cu un cost de aproximativ 180 000 lei și un amortisment anual de 13 500 lei (7,5%). Costul unei reparații capitale efectuate de întreprindere ar fi de 17 000 lei/buc., deci un total de 410 000 lei

anual. Dacă reparațiile capitale la cele 24 de mașini s-ar executa de către o secție sau întreprindere specializată, cheltuielile ar fi (după unele calcule efectuate pe bază de deviz) de numai 13 000 lei/buc., deci o economie totală de 96 000 lei anual. Dacă luăm în considerare și producția suplimentară realizată cu cele două mașini de schimb, economia totală va fi și mai mare. Astfel că poate fi calculat și un al treilea indicator de eficiență :

c) Producția suplimentară realizată ca urmare a achiziționării unor mașini de schimb (Ps)

$$Ps = N \times K \times Z \times H \times M = 2 \times 12 \times 20 \times 10 \times 30 = 144.000 \text{ lei/an}$$

în care : N reprezintă numărul de mașini ce intră în reparație capitală lunar ; K — numărul de luni ale anului ; Z — numărul zilelor de imobilizare în reparație ; H — numărul orelor de lucru pe zi ; M — costul unei ore de lucru (lei/oră).

Pe baza acestui exemplu s-a calculat numărul optim de mașini de găurit de la care începe să devină rentabilă efectuarea reparațiilor capitale pe baza mașinilor de schimb și a pregătirilor anticipate.

Din diagramă rezultă că atunci cînd întreprinderea va avea cel puțin 80 de mașini de găurit, în condițiile în care lunar, cel puțin una dintre ele va intra în reparație capitală, organizarea sistemului de reparații pe principiul mașinilor de schimb devine rentabilă. Nu este economic ca întreprinderea să-și execute singură reparațiile capitale, deoarece costă prea mult și imobilizarea se ridică la 20—30 zile/mașină. Dacă pregătirile anticipate costă mai mult în cazul atelierelor (liniilor) sau întreprinderilor specializate, ele încep să devină rentabile de la intersecția cu variația costului re-

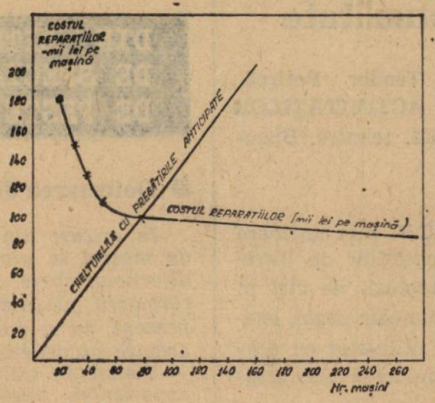

paraților pe mașină. Trebuie menționat că valoarea pregătirilor anticipate nu poate crește oricît, ci numai atît cît este necesar.

Pregătirea anticipată necesară executării reparațiilor capitale — elementul hotărîtor al activității de întreținere într-o întreprindere — urmărește scurtarea termenelor de imobilizare, ridicarea calității reparațiilor și reducerea costului lor pe mașină. Ea se justifică în special la utilajele din secțiile primare și la instalațiile de ridicat, unde procesul tehnologic este continuu în tot cursul anului și mașinile trebuie reparate în termene foarte scurte.

Nicolae COSTACHE
șeful serviciului mecano-energetic de la Întreprinderea de tractoare Brașov

Cristea IONIȚA
Petru COREA
Școala interjudețeană de partid Brașov

Contribuție la îmbunătățirea indicelui de utilizare a mașinilor

Mai buna organizare și realizare a lucrărilor de întreținere și reparații la cele circa 12 mii de mașini din dotarea Întreprinderii **„23 August" București** au contribuit într-o măsură esențială la creșterea indicelui procentual de utilizare a acestora, în decurs de un an, cu două puncte.

Această activitate este coordonată de către **serviciul mecano-energetic** (S.M.E.) și se desfășoară prin : **atelierele „mecanic principal"** de la nivelul secțiilor de producție, care execută reviziile tehnice și reparațiile curente 1 și 2 ; **secția de reparații capitale și autoutilări**, specializată și dotată pentru Rk ; **secția energetică**, însărcinată cu efectuarea reviziilor și reparațiilor la instalațiile energetice.

Biroul plan din cadrul S.M.E. întocmește planurile de Rk, Rt, Rc 1 și 2 și le distribuie celor interesați cu 3—6 luni înainte de perioada la care se referă, ceea ce lasă suficient timp pentru pregătire. De altfel, **pregătirea Rk începe încă de la Rc** (1 sau 2) **care o precede**, cînd o comisie (mecanicul principal al secției de producție, reprezentanți ai S.M.E. și atelierului de proiectare pentru reparații capitale, precum și un specialist de la laboratorul de electronică industrială, cînd e vorba de mașini cu comenzi electronice, cu afișaj numeric sau cu comandă program) determină uzurile și stabilește în consecință necesarul de piese de schimb. De regulă, la această constatare primară se depistează 75—80% din piesele ce urmează a fi înlocuite (iar restul — la demontare) ; ele sînt lansate în fabricație, dîndu-se prioritate celor cu ciclu lung de prelucrare (care necesită forjare, turnare, tratament termic etc.) sau de aprovizionare, astfel încît **la data prevăzută pentru intrarea în reparație capitală, 85—90% din aceste piese sînt gata confecționate sau procurate** de la furnizori.

Cu urmărirea realizării fizice și cantitative a reparațiilor sînt însărcinați **inspectori de utilaje** (cîte unul pentru fiecare secție de producție mai mare sau pentru 2—3 secții mai mici), recrutați dintre muncitorii cu experiență bogată și calificare superioară ; șeful grupei de inspectori este un maistru cu activitate îndelungată în domeniul reparațiilor.

Pentru mașinile-unelte grele, de performanță și cu comandă numerică a fost elaborat un **regulament special de întreținere, reparații și exploatare**, care prevede, în principal : controlul zilnic al respectării măsurilor tehnice din punct de vedere electric și mecanic ; efectuarea reparațiilor de către echipe complexe, special constituite din lăcătuși, electricieni și, la nevoie, electroniști ; intervenția imediată pentru depanare (în cazul avariilor, se lucrează neîntrerupt, în 3 schimburi, pînă la repunerea în funcțiune). Ca rezultat al aplicării regulamentului, în 1979, comparativ cu anul precedent, numărul intervențiilor pentru reparații accidentale a scăzut, la aceste mașini, cu circa 40%.

În ansamblu, perioada de stagnare în Rk a utilajelor se încadrează în duratele prevăzute orientativ în normative, depășirea acestora la unele mașini de mare complexitate fiind compensată prin reduceri în cazul podurilor rulante, al macaralelor, cuptoarelor ș.a. Situația ar fi și mai bună dacă pentru piesele procurate din afara întreprinderii, furnizorii ar respecta în totalitate cantitățile și termenele stabilite.

Perfecționarea în continuare a activității de întreținere și reparații este considerată, la „23 August", ca o condiție pentru îndeplinirea sarcinii încredințate colectivului de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii din februarie 1979 — de a realiza într-un interval scurt, cu dotarea existentă, înnoirea principalelor produse și o creștere importantă a volumului producției.

Adrian RUSU

O carte de mare actualitate

● **Iulian Ceaușu, Nicolae Ghiță, Teodor Potîrcă: „ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ACTIVITĂȚILOR DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII"**, Ed. tehnică, București, 1980. 330 p.

Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. pun un mare accent pe organizarea și conducerea activităților de întreținere și reparații, pe utilizarea unor tehnologii de vîrf în intervenții, recondiționarea și refolosirea pieselor uzate, executarea pieselor de schimb, modernizarea utilajelor cu ocazia intervențiilor, pregătirea personalului muncitor din aceste sectoare de activitate.

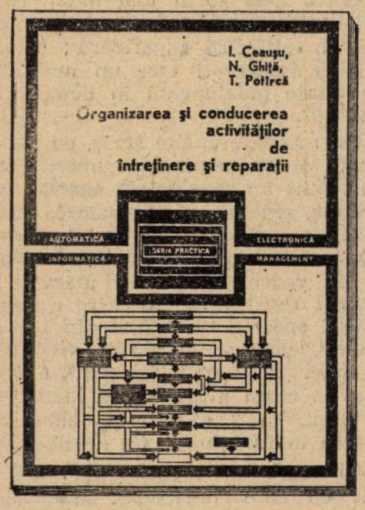

Răspunzînd necesității de a trata o asemenea amplă problematică sub aspectul organizării, lucrarea recent apărută o abordează într-o manieră nouă, modernă, pornind de la cerințele mecanismului economic perfecționat, ale autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, care implică și organizarea optimă a activităților legate de executarea reparațiilor, recondiționarea pieselor de schimb, formarea rațională a stocurilor, utilizarea judicioasă a dotării existente, mecanizarea lucrărilor de întreținere și reparații, modernizarea utilajelor, precum și utilizarea unor metode rapide de lucru pentru scurtarea timpilor de staționare, reducerea cheltuielilor materiale și a manoperei.

Autorii prezintă logic, clar și precis activitatea și operațiile specifice, punînd pe primul plan întreținerea preventivă, care constituie factorul decisiv în prelungirea duratei de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Totodată, pentru prima dată în acest domeniu, în lucrare se pun bazele organizării sistemului informațional și de operare, corelat cu celelalte activități și subordonat sistemului de producție.

Problemele sînt tratate diferențiat, în funcție de forma de organizare a acestor activități, de structura internă, de sistemele de reparații aplicate, pornind de la principiul economicității maxime. Totodată, sînt promovate metode moderne de programare, lansare, urmărire și raportare a acestor activități. Sînt date o serie de aplicații practice, care prezintă utilitate în vederea organizării unor întreprinderi specializate, a dezvoltării sectoarelor de confecționare și recondiționare a pieselor de schimb. Numeroase scheme logice, grafice, tabele etc. ușurează înțelegerea problematicii expuse.

Prin conținut, nivel și mod de abordare, lucrarea se adresează deopotrivă cadrelor de conducere și specialiștilor în domeniu, studenților și tuturor celor ce doresc să se inițieze în organizarea și conducerea activităților și lucrărilor de întreținere și reparații.

prof. dr. Mihail DUMITRESCU

DIN LITERATURA DE SPECIALITATE DE PESTE HOTARE

● Detectarea defectelor structurale

În oricare din materialele folosite curent în construcția de mașini se produc mici fisuri atunci cînd, sub acțiunea diferitelor forțe, trec din stadiul elastic în cel plastic. Deformarea plastică nu urmează o ecuație liniară; pînă în prezent nu a fost elaborată vreo teorie adecvată care să asigure prevederea ei.

Totuși, în ultimele două decenii s-au conturat, pe baza experienței, unele reguli și s-au dezvoltat metode care permit să se prevadă, în limite acceptabile, apariția deformării plastice. Astfel, detectoarele cu ultrasunete efectuează încercări nedestructive, măsurînd fisuri foarte fine. Pericolul pe care îl prezintă aceste fisuri poate fi evaluat ținînd seama de rezistența la compresiune și la rupere, luată în calcul la proiectarea pieselor respective. Se poate decide, în consecință, dacă este necesară remedierea imediată a defectului, dacă se poate aștepta pînă la reparația planificată sau dacă defectul este neglijabil.

Pe această cale se pot obține economii importante, evitîndu-se atît apariția ulterioară a unor defecte grave determinate de o deformare plastică avansată, cît și efectuarea unor reparații inutile sau premature.

Inițial, noile metode de analiză erau folosite numai în cazuri urgente, dar în prezent ele încep să fie introduse între criteriile de proiectare. Astfel, Det Norske Veritas, instituția care elaborează standarde de siguranță în Norvegia, a impus ca la proiectarea platformelor de foraj marin să se țină seama de noile elemente ale mecanicii solidelor. Între domeniile de aplicare se numără, de asemenea, centralele electrice, conductele de țiței și gaze, rezervoarele și vasele de presiune. Se apreciază că datorită acestor metode, Marea Britanie a economisit zeci de milioane de lire în dezvoltarea exploatărilor de țiței din Marea Nordului; se citează, de asemenea, exemplul unei centrale electrice la care un rotor, deși fisurat, a fost menținut în funcțiune, întrucît s-a determinat că defectul nu este de natură să producă o avarie.

● Colaborare între mecanicii-șefi

Mecanicii-șefi din 17 fabrici de hîrtie din sudul Franței, reuniți într-o asociație profesională, se întrunesc lunar pentru a analiza aspecte practice ale activității lor. Cu acest prilej participanții discută despre tehnologiile și formele de organizare aplicate la lucrările de întreținere și reparații; rezolvă detalii din domenii tehnice (cum sînt pneumatica, hidraulica) pentru care nu toate întreprinderile dispun de cadre specializate; își completează reciproc informațiile cu privire la furnizorii de materiale de întreținere, la instituțiile de perfecționare profesională a personalului mecanic; își comunică unii altora liste ale pieselor de schimb disponibile etc. De 3—4 ori pe an, la aceste întruniri sînt invitați specialiști care prezintă noutățile în discipline ca tehnica sudurii, etanșeitatea ș.a., ceea ce contribuie la pregătirea polivalentă a participanților. Deși concurența între fabricile respective introduce anumite restricții, această formă de colaborare dă rezultate bune.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

In dezbatere: contractul colectiv

Aspecte privind mecanismul contractelor economice

Importanța respectării disciplinei de plan și contractuală pentru crearea unei economii avansate capabilă să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății socialiste multilateral dezvoltată, nu mai trebuie demonstrată. Este bine cunoscut că de calitatea raporturilor ce se stabilesc între ramurile economiei naționale, între întreprinderile socialiste, depinde desfășurarea normală a activităților de producție și de desfacere, depinde păstrarea integrității valorilor materiale încredințate spre administrare directă colectivelor de oameni ai muncii ce activează în aceste unități.

Pe această temă a raporturilor contractuale ce iau naștere între furnizori și beneficiari pentru realizarea optimă a aprovizionării tehnico-materială, condiție esențială de asigurare a bazei materiale a planului, de funcționare corespunzătoare a mecanismului economic, a avut loc recent o dezbatere sub egida Cabinetului pentru activitatea ideologică și politico-educativă de pe lîngă Comitetul municipal București al P.C.R., în colaborare cu Asociația ziariștilor economiști și „Revista economică". Dezbaterea a reunit în jurul mesei rotunde cadre de specialiști din cîteva unități economice ale Capitalei, reprezentanți ai Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, ai Arbitrajului de Stat Central și al municipiului București, din învățămîntul superior și cercetare, ziariști.

În cadrul dezbaterii s-au analizat problemele principale privind disciplina contractuală ; în cele ce urmează vom analiza din problemele dezbătute numai unele pe care practica de întreprindere de zi cu zi le-a relevat acuitatea. Ne referim astfel la aspecte ale legăturii dintre plan și contract, legătură ce se realizează în principal prin intermediul balanțelor materiale, la nevoia imperioasă a respectării condiției de întocmire și comunicare la timp a documentațiilor și specificațiilor tehnice, la modalitățile și condițiile în care are loc transferul riscului de la furnizorul pentru export, la beneficiarul intern.

BALANȚELE MATERIALE, PRINCIPALA VERIGĂ DE LEGĂTURĂ ÎNTRE PLAN ȘI CONTRACT

Discuțiile purtate au subliniat importanța practică a păstrării permanente a concordanței ce există între plan, balanțe materiale și contracte economice, ca o condiție esențială a funcționării în bune condițiuni a mecanismului economic. În același timp, participanții la dezbatere au scos în evidență și unele situații în care încălcîndu-se prevederile Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (modificată și completată prin Legea nr. 1/1979) și ale Legii nr. 71/1969 a contractelor economice (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), coordonatorii de balanțe emit cu întîrziere, modifică sau anulează repartiții pentru orice perioade de plan expirate.

Este bine cunoscut că planul de aprovizionare tehnico-materială, ca parte integrantă a planului național unic de dezvoltare, asigură baza materială a planului și totodată prin mijlocirea contractelor economice asigură derularea aprovizionării în mod ritmic și corespunzător, cantitativ și calitativ. Asigurînd corelația dintre resurse și necesar, planul de aprovizionare tehnico-materială determină proporțiile necesare și realizarea echilibrului economic, oglindind în ultimă instanță obiectivele esențiale ale dezvoltării economiei naționale, într-o etapă anumită. Art. 10 din Legea nr. 8/1972, precizează că în activitatea de echilibrare a balanțelor materiale resursele se dimensionează pe baza încărcării optime a capacităților de producție, extinderii folosirii materiilor prime și materialelor din țară, a înlocuitorilor, resursele secundare și deșeurilor de la populație ; acoperirea necesarului se face pe bază de norme și normative de consum cu fundamentare tehnico-economică.

Dacă elaborarea balanțelor materiale urmează regulile aplicabile elaborării prevederilor de plan, în mod simetric și modificarea lor urmează regulile corespunzătoare, precizate în legea mai sus-amintită. În acest sens, s-a menționat în timpul dezbaterii, că articolul 23 din Legea nr. 8/1972 statuează că modificarea prevederilor de plan cincinal și anual nu poate avea loc „decît în cazuri temeinic justificate" și cu obligația luării măsurilor ce se impun pentru păstrarea proporțiilor, ritmurilor și echilibrului planificat. Oricare ar fi situația, modificările de plan se pot efectua numai după dezbaterea acestora cu organele de conducere colectivă ale unităților în cauză. Evident, și legea menționează în termeni precișI : „modificările de plan pentru perioade expirate sînt interzise".

Cu toate acestea, se mai aduc unele modificări sau se anulează repartiții pentru perioade de plan expirate, care se dovedesc a fi un serios și deloc neglijabil impediment în realizarea contractelor economice și, implicit, ale sarcinilor de plan. Pe bună dreptate s-a arătat că valoarea unui contract economic este mult subminată, dacă nu chiar anulată sub efectul unor astfel de repartiții modificatoare. După cum s-a subliniat, practicile de acest fel au consecințe negative, prin aceea că conduc la formarea de stocuri de materii prime, beneficiarii nu sînt aprovizionați la nivelul necesităților prevăzute în contracte, indicatorii de plan sînt periclitați ș.a.

Este nerealist să se susțină însă că nu sînt și nu vor mai fi situații ce impun și vor impune adaptarea planului pe parcursul lui ; însăși prevederea legală amintită mai sus menționează că în cazuri justificate temeinic, această modificare este posibilă. Totul este însă ca asemenea operațiuni să nu poată avea loc decît în condițiile prevăzute de lege pentru a se asigura stricta sincronizare a contractelor ce au ca obiect aprovizionarea de materii prime cu cele ce privesc desfășurarea producției, pentru a se evita toate consecințele negative enumerate mai înainte. În acest sens și practica arbitrală a fost constantă, subliniind că orice modificare a unei sarcini de plan trebuie să fie făcută de către organul care a stabilit-o și că operațiunea de modificare trebuie să urmeze aceeași metodologie ca și aprobarea ei.

Ceea ce revine însă organelor de arbitraj și cu privire la care practica de pînă acum nu este constantă, este aprecierea, fermă, ca nelegale a actelor de modificare sau de anulare ale repartițiilor după expirarea perioadelor de plan și ca urmare, să fie înlăturate în cazul în care furnizorii în culpă contractuală le invocă pentru a fi exonerați de plata penalităților de executare cu întîrziere și de nelivrare.

Legat de modul de emitere a repartițiilor se mai impune o precizare. În practica de zi cu zi se mai întîlnesc situații în care repartițiile nu sînt emise cu respectarea prevederilor legale care precizează conținutul pe care aceste repartiții trebuie să le îndeplinească. Normele de drept prevăd clar că repartițiile trebuie să fie emise cu arătarea în termeni precișI furnizorii și beneficiarii, cantitățile și caracteristicile tehnico-economice de identificare a pro-

duselor şi perioadele de livrare. Prevederea înscrisă la art. 27 al. b din Legea contractelor economice nr. 71/1969 este importantă deoarece orice neclaritate în enunţul unei repartiţii poate, şi chiar produce în fapt, neajunsuri mari în activitatea economică a unităţii.

O CONDIŢIE PREALABILĂ : COMUNICAREA DOCUMENTAŢIILOR ŞI SPECIFICAŢIILOR TEHNICE DE CĂTRE BENEFICIARI

În cadrul discuţiilor purtate numeroşi participanţi au reliefat neajunsurile provocate de întîrzierile cu care unii beneficiari remit documentaţiile tehnice şi specificaţiile sortimentale, tipo-dimensionale etc. privind produsele, generic nominalizate prin contractul-cadru. Referindu-ne la aceste aspecte pe larg deszbătute, arătăm că obligaţia legală a predării documentaţiilor şi specificaţiilor tehnice înaintea anului de plan în care se solicită livrarea, a fost înscrisă în art. 17 al Legii contractelor economice nr. 71/1969. Articolul citat prevede că în cazul unor produse care nu au precizate la data contractării sortimentele, tipurile, dimensiunile sau alte caracteristici ce sînt necesare pentru executarea obligaţiilor asumate, părţile în contract vor prevedea termene de prezentare a acestor specificaţii care nu vor putea depăşi şase luni înainte de data livrării. Se mai precizează totodată, în aliniatul următor, că pentru maşini, utilaje şi instalaţii cu o durată mai mare a ciclului de fabricaţie, documentaţiile tehnice şi comenzile vor trebui predate de către beneficiari în cadrul unor termene ce sînt prevăzute în anexa la lege cuprinzînd „Normativul privind termenele de predare de către beneficiari, înaintea anului de plan în care se solicită livrarea, a comenzilor şi documentaţiilor tehnice de comandă, pentru maşinilor şi utilajele cu perioade mai îndelungate de pregătire tehnică şi organizatorică".

Aşadar, dacă beneficiarii contractuali nu sînt în măsură de a preciza sortimentele, tipo-dimensiunile, paleta coloristică, textura etc. în timpul încheierii contractului, părţile pot prevedea un termen de comunicare. Necomunicarea la timp a specificaţiilor de această natură a fost sancţionată prin plata de penalităţi potrivit dispoziţiilor înscrise la art. 47, pct. 1 al. b, care prevede că ele se aplică la preţul produsului, lucrării sau prestaţiei ce nu a putut fi executată din lipsa sau prezentarea cu întîrziere faţă de termenele stabilite a acestor specificaţii. Penalităţile se aplică potrivit prevederilor înscrise la art. 47 pct. 1, respectiv pentru fiecare zi de întîrziere a executării obligaţiei pe durata corespunzătoare a îndeplinirii sarcinii de plan din planul anual, 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile şi 0,3% în perioada ce depăşeşte 30 de zile, pînă la data în care prestaţia este executată în natură sau la care beneficiarul a renunţat conform art. 40 din lege sau a apariţiei imposibilităţii executării obligaţiei din cauză de forţă majoră. Potrivit dispoziţiilor art. 44 din această lege, beneficiarul este obligat să repare şi prejudiciul pe care l-a cauzat furnizorului prin neîndeplinirea obligaţiei de a comunica în termen specificaţiile. Desigur, nu intră în discuţie decît prejudiciul ce nu a putut fi acoperit prin plata penalităţilor. Aceleaşi prevederi se aplică şi în cazul întîrzierii sau nepredării documentaţiilor tehnice. Se înţelege de la sine că de calitatea documentaţiei tehnice predate furnizorului, răspunde beneficiarul. Importanţa acestei predări în termenele prevăzute de lege, este deosebit de mare. Astfel, în afara penalităţilor şi eventual ale daunelor pentru repararea integrală a prejudiciului, întîrzierea antrenează răspunderea furnizorului pentru nepredarea la termenul prevăzut în contract a utilajelor tehnologice şi instalaţiilor complexe. În cazul predării unei documentaţii tehnice necorespunzătoare, incomplete, cu erori, furnizorul este în drept să pretindă beneficiarului corectarea şi completarea documentaţiei în cauză, ştiind că răspunderea pentru acestea revine în primul rînd beneficiarului, dar şi furnizorului, care nu a sesizat, deşi putea în timp util să sesizeze deficienţele eventuale ale documentaţiei respective.

CARE ESTE MOMENTUL DE TRECERE A RISCURILOR DE LA FURNIZOR LA BENEFICIAR IN CONTRACTELE DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

Printre problemele de ordin juridic, dar cu importante consecinţe economice, care au făcut obiectul discuţiilor a fost şi aceea privind momentul în care se transferă riscul de la furnizor, la beneficiar — întreprindere de comerţ exterior — în cadrul contractelor de livrări pentru export. Problema a făcut obiectul analizei noastre în cadrul lucrării recent editate — „Legea contractelor economice, comentată şi adnotată" —, precum şi în cadrul numărului precedent al Suplimentului. Ca urmare, în ceea ce urmează vom sintetiza concluziile dezbaterilor (care, coincid cu ale noastre):

a) Prevederile art. 74, alin. 3, din Legea contractelor economice, potrivit cărora riscurile se transmit direct de la producător la cumpărătorul extern nu se aplică decît raporturilor contractuale născute din contractul economic de comision, deoarece:

— numai în acest contract furnizorul este şi exportator;

— întreprinderea de comerţ exterior este comisionară, iar ca urmare contractul extern îl încheie în contul unităţii producătoare — comitente.

b) In cazul contractului de livrări pentru export, riscul trece de la furnizor la beneficiar — întreprinderea de comerţ exterior exportatoare — în condiţiile art. 41 din Legea contractelor economice şi anume pe data :

— predării produselor cărăuşului intern;

— predării produselor direct beneficiarului;

— trecerii produselor — în condiţiile legii — în custodia unităţii furnizoare.

★

Aspectele prezentate cu privire la mecanismul contractelor economice sînt numai cîteva din multitudinea problemelor pe care le ridică complexa activitate de aprovizionare tehnico-materială, de livrări pentru fondul pieţei şi pentru export. Este motivul care ne determină să solicităm cititorilor să remită redacţiei, sub formă de articole, întrebări, puncte de vedere etc., observaţiile desprinse din activitatea de zi cu zi din întreprinderi privind raporturile contractuale dintre unităţile socialiste, ce vor fi publicate la această rubrică care, începînd cu acest număr, este intitulată „În dezbatere: contractele economice". Credem că, pe această cale, vom împlini şi unele lacune ale lucrării citate.

dr. Al. DETEŞAN
dr. Radu DEMETRESCU

financiar

Consecințe ale întîrzierii în plata prețului

Neîndeplinirea în termen a obligației de plată a prețului dă loc unor consecințe particulare determinate de specificitatea raporturilor juridice în cadrul cărora se produce.

Astfel, în cazul produselor importate în condiții de comision, valoarea propriu-zisă a produselor nu se plătește cu titlu de preț în raporturile dintre unitatea de comerț exterior comisionară și unitatea comitentă. Ca atare, aceasta din urmă datorează penalități numai aferent comisionului care constituie prețul prestației îndeplinite de către unitatea comisionară în cadrul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision. În ipoteza în care unitatea comitentă nu este beneficiara efectivă a produselor importate ci, la rîndul său, le livrează unei alte unități socialiste în executarea unui contract economic, se poate pune problema ca această din urmă unitate să suporte suma corespunzătoare penalităților plătite întreprinderii de comerț exterior comisionare.

Dacă unitatea efectiv beneficiară se face vinovată de întîrzierea în plata comisionului, unitatea comitentă poate recurge la calea regresului în cadrul cererii de chemare în garanție pe care arbitrajul o rezolvă odată cu acțiunea principală. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2337/1979, s-a reținut că suma în cauză „reprezintă conform tabelelor de calcul din dosar penalități pentru plata cu întîrziere a comisionului cuvenit I.C.E. Vitrocin — această unitate de comerț exterior nefiind îndreptățită la penalități de întîrzierea plății prețului, în condițiile în care livrarea s-a contractat în condiții de comision — iar aceste penalități cădeau în sarcina pîrîtei I, parte în contractul de comision, urmînd ca aceasta să le obțină cu titlu de daune de la pîrîta II a cărei calitate procesuală trebuie schimbată din oficiu din pîrîtă II în chemată în garanție față de pîrîta I".

Decizia de mai sus atrage atenția și asupra faptului că simpla constatare a necorespunderii calitative nu justifică refuzul de a achita valoarea produselor primite din import. Astfel, s-a reținut că nu este justificat refuzul de plată „motivat de necorespunderea calitativă a acestora atît timp cît nu a făcut dovada că a încheiat acte de constatare cu cărăușul conform art. 16 pr. 3 din Convenția S.M.G.S. pentru a fi opozabile furnizorului extern". Este vorba, deci, de încheierea actelor de constatare în condiții care să asigure recuperarea de la partenerul străin a daunelor cauzate prin livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ.

Răspunderea pentru întîrzierea în plata prețului se pune și în situația cînd expedierea produselor s-a efectuat pe adresa altei unități decît aceea care figurează ca beneficiară în contract. Ne referim la cazurile în care, la încheierea contractului, unitatea beneficiară solicită expedierea produselor la adresa unei alte unități, iar furnizorul acceptă această cerere. În astfel de situații, penalitățile pentru întîrzierea plății prețului pot fi obținute de către furnizor numai de la beneficiara care este parte în contract, așa cum rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 421/1980 :

„Livrarea celor 13 autobasculante a căror contravaloare s-a achitat cu întîrziere, s-a făcut de furnizoare în executarea contractului încheiat cu petiționara C.C.F. București, în baza repartiției a cărei titulară era.

Este adevărat că prin distribuitorul aflat la dosar s-au comunicat reclamantei de către pîrîtă unitățile din subordinea sa care beneficiau de autobasculantele contractate, dar acest fapt nu modifică raporturile juridice create între reclamanta-furnizoare și beneficiara repartiției și a contractului.

În speță, nu este vorba de o livrare în tranzit organizat, nefiind întrunite cerințele acestei modalități de livrare (două contracte concordante), ci livrarea s-a făcut în exercitarea contractului încheiat cu petiționara, destinatarului indicat de aceasta.

Neexistînd contract încheiat între reclamantă și I.V.G.C.F. București, aceasta din urmă nu poate fi obligată la penalități.

În consecință, față de cele de mai sus, se constată că hotărîrea pronunțată este temeinică și legală, petiționara fiind aceea care răspunde pentru neexecutarea obligațiilor contractuale față de reclamantă, ea fiind beneficiara contractuală titulară".

Desigur că unitatea beneficiară din contract se va putea îndrepta, în condițiile legii, împotriva unității către care s-a făcut expedierea produselor pentru ca aceasta să suporte — în final — consecințele de care se face, eventual, vinovată.

I. ICZKOVITS

Prejudiciu propriu — condiție esențială a răspunderii materiale

Răspunderea disciplinară și cea materială nu pot fi concepute în afara raportului juridic de muncă dintre unitatea păgubită și persoana încadrată în muncă, autoare a faptei ilicite și prejudiciabile.

Deși întreaga literatură juridică de specialitate, deși practica judiciară constantă și univocă (în afara unei singure excepții cunoscute, la care ne vom referi mai jos), deși însăși Plenul Tribunalului Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 1 din 23 martie 1974 (în C.D. anul 1974 p. 8 și urm.), consideră că existența prejudiciului **propriu**, în afara excepțiilor prevăzute expres de lege (despre care vom aminti), constituie a condiție esențială pentru stabilirea răspunderii materiale, totuși, în practică, din cauza complexității și multitudinii de aspecte ale activității unităților socialiste, se mai întîmplă, este adevărat extrem de rar — să se piardă din vedere această caracteristică esențială și definitorie a răspunderii materiale. Drept consecință, ne aflăm în prezența unui procedeu care încalcă nu numai principiile autogestiunii economice și ale autoconducerii unităților socialiste, dar și condițiile esențiale și principiile răspunderii materiale, precum și prevederile legale incidente în materie, atunci cînd o unitate socialistă care nu a suferit nici un fel de prejudiciu, emite decizie de imputare împotriva unei persoane cu care se află în raporturi de muncă pentru pagubele provocate de aceasta, altei unități socialiste, printr-o faptă ilicită, în legătură cu serviciul său.

Simpla expunere a datelor de fapt scoate în evidență nelegalitatea acestui procedeu.

Într-adevăr, așa cum s-a arătat cu deplin temei în literatura juridică de specialitate, decizia de imputare „este o formă specială, abreviată de exercitare a unui drept la acțiune, creat pentru valorificarea procesuală a dreptului subiectiv al unității" (Sanda Ghimpu, Dreptul muncii, vol. I, p. 245).

Or, este de principiu că dreptul la acțiune nu poate fi exercitat de către o persoană fizică sau juridică, fără a avea un interes propriu. Noțiunea interesului propriu este atît de strîns legată de noțiunea dreptului la acțiune încît raportul dintre ele se exprimă prin cunoscuta formulă „n-ai interes, n-ai acțiune" (Arthur Hilsenrad, Ilie Stoenescu, Procesul civil în R.P.R., Buc. 1957, p. 145).

În literatura juridică de specialitate s-a scos în evidență esențialitatea acestei condiții pentru existența răspunderii materiale, arătîndu-se că în afara excepțiilor prevăzute expres de lege, în toate cazurile prejudiciul trebuie să fie propriu unității care emite decizia de imputare. Chiar în cazul în care persoana se află în raporturi de muncă cu organul ierarhic superior al unității păgubite, nu se poate emite decizie de imputare :

— nici de către organul ierarhic superior care nu a suferit un prejudiciu propriu.

— nici de către unitatea păgubită, deoarece autorul prejudiciului nu este încadrat la respectiva unitate. În ase-

menea situații autorul pagubei răspunde civil față de unitatea păgubită. (Vezi Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, vol. II. Ed. științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 131 și Șerban Beligrădeanu, Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, Editura științifică, București, 1973, p. 44 și urm.).

Plenul Tribunalului Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 1/1974 statuînd asupra modului de calcul al prejudiciului în cazul în care personalul unei unități provoacă pagube altei unități socialiste prin fapte ilicite, consideră implicit și subînțeles că singura cale de recuperare a pagubei este reglementată de normele dreptului civil și nu ale dreptului muncii.

Cunoaștem un singur caz cînd o instanță a considerat că persoana încadrată la o altă unitate nu răspunde față de unitatea prejudiciată potrivit Codului civil, ci în baza dispozițiilor Codului muncii (sent. civ. nr. 174/1967 a fostului trib. pop. r. 30 Decembrie București, dar aceasta a fost publicată cu o notă critică în Revista română de drept în nr. 11/1967, p. 126, semnată de Dan Rădulescu).

Față de toate aceste argumente nu se poate susține că organul ierarhic superior (care nu a fost păgubit), poate totuși emite decizie de imputare împotriva unei persoane cu care se află în raporturi de muncă și care a prejudiciat unitatea subordonată, prin efectuarea unei constatări cu depășirea termenul iude 60 zile prevăzut de lege, deoarece dispoziția cuprinsă în art. 108 alin. 4 din Codul muncii nu poate fi desprinsă din contextul celorlalte prevederi ale Codului muncii. Pentru ca să se poată aplica prevederea cuprinsă în art. 108 alin. 4 din Codul muncii, este imperios necesar ca să fie întrunite toate condițiile răspunderii materiale : existența raportului de muncă, fapta ilicită, prejudiciu propriu etc.

În cele de mai sus își va afla răspunsul solicitat tov. Eugen Vasiliu, revizor contabil, București.

J. COSTIN

transporturi

Precizări privind reclamația administrativă și tariful de magazinaj C.F.R.

În condițiile sporirii volumului de mărfuri care se vehiculează pe calea ferată, reclamația administrativă reprezintă un instrument juridic deosebit de eficient pentru tratarea și rezolvarea neajunsurilor care survin, uneori, în executarea contractului de transport feroviar.

În cadrul reclamației administrative se soluționează operativ și cu minimum de cheltuieli pentru părțile implicate diferendele ivite în relațiile cu cărăușul. În sistemul actualului mecanism economico-financiar pretențiile bănești care afectează patrimoniul și rezultatele financiare ale unităților socialiste se cer rezolvate cu rapiditate. De asemenea, cheltuielile pe care le implică rezolvarea diferendelor pe calea litigiului arbitral se cer evitate.

Iată de ce prezintă actualitate și interes problemele legate de condițiile pe care unitățile socialiste trebuie să le respecte cu ocazia formulării și soluționării reclamațiilor administrative.

În rîndurile care urmează, dorim să evocăm, în primul rînd, orientările practicii arbitrale în ceea ce privește condițiile pe care trebuie să le îndeplinească reclamațiile administrative formulate în legătură cu transporturile de mărfuri în trafic local. Edificatoare sînt, în această privință, următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 2062/1979 :

„Organul arbitral, reținînd că reclamanta nu a formulat reclamația administrativă — respectiv adresa către cărăuș nu reprezintă reclamație administrativă, deci nu s-a suspendat cursul prescripției — a respins acțiunea față de regionala C.F.R. ca fiind prescris dreptul la acțiune, iar față de Ilefor — ca nefondată.

Cererea de rearbitrare formulată de reclamantă apare ca întemeiată întrucît :

Petiționara reclamantă a formulat, la data de 18 ianuarie 1979, o reclamație administrativă la stația de predare Pașcani, adresă care are anexată scrisoarea de trăsură a transportului, este adevărat, nu în original, ci în copie.

Practica arbitrală, în mod constant, a stabilit că nu interesează forma în care este formulată o reclamație administrativă — respectiv dacă este întitulată reclamație administrativă și nici dacă are în întregime actele necesare în original pentru declanșarea unor cercetări la cărăuș, iar referitor la pretențiile formulate de petiționară s-a considerat că din moment ce în astfel de adrese sînt toate elementele pentru identificarea transportului predat, se consideră reclamație administrativă chiar dacă nu se solicită despăgubiri egale cu contravaloarea mărfii pierdute.

Dealtfel, însăși formularea unei sesizări despre pierderea unei mărfi presupune că se cere a se găsi marfa sau a se despăgubi pentru pierderea ei.

Ca atare, reclamanta, formulînd reclamație administrativă la cărăuș care suspendă cursul prescripției, acțiunea de față este considerată în termen și trebuia examinată pe fond".

Am redat considerentele de mai sus întrucît ele sintetizează orientarea arbitrajului în această materie, orientare în cadrul căreia criteriul eficienței prevalează asupra aspectelor formale.

În categoria de transporturi la care ne-am referit mai sus, partea care emite folosirea reclamației administrative, nu este lipsită de posibilitatea de a-și valorifica, pe calea arbitrajului, pretențiile față de cărăușul feroviar.

Cu totul altfel se pune problema în ceea ce privește transporturile de mărfuri în trafic internațional executate în conformitate cu Convenția S.M.G.S.

Iată ce s-a reținut, în această privință, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2213/1979 :

„Conform art. 28 din Convenția S.M.G.S., dreptul la reclamație și respectiv la acțiune izvorît din contractul de transport în cazul pierderii totale a mărfii aparține predătorului, cu condiția prezentării unicatului sau duplicatului scrisorii de trăsură.

În speță, transportul nefiind eliberat la destinație, reclamanta nu a aderat la contractul de transport, astfel că nu avea posibilitatea de a acționa calea ferată.

Îndreptățită să formuleze reclamație administrativă era predătoarea I.C.E. Metarom, transportul circulînd cu scrisoare de trăsură S.M.G.S.

I.C.E. Metarom a cesionat dreptul său de acțiune împotriva cărăușului către reclamantă căreia i-a comunicat scrisoarea de trăsură.

Reclamanta în mod nejustificat nu a formulat reclamație administrativă împotriva cărăușului, astfel că din culpa acesteia nu poate fi antrenată răspunderea M.T.Tc.".

Rezultă deci că, în această materie, lipsa reclamației administrative constituie un fine de neprimire a acțiunii contra cărăușului, cu consecințe prejudiciabile, pentru unitatea din culpa căreia s-a ajuns la imposibilitatea recuperării daunelor imputabile căii ferate.

★

Potrivit art. 16 (1) din Tariful local de mărfuri — partea I — expedițiile de coletărie trebuie să fie ridicate din stațiile de destinație înlăuntrul termenului liber de magazinaj. În cazul neîndeplinirii acestei obligații se percepe tariful de magazinaj.

Cît privește mărfurile transportate ca expediții de vagoane și care se descarcă în magaziile C.F.R., sub șoproane sau pe teren C.F.R. nu se acordă nici un termen liber de magazinaj și se percepe, de asemenea, tariful de magazinaj stabilit. În acest caz, tariful se calculează astfel :

— de la ora terminării descărcării mărfurilor din vagon pe teren dacă termenul de descărcare tarifar a fost depășit :

— de la ora la care expiră termenul de descărcare tarifar, dacă mărfurile din vagon au fost descărcate pe teren fără depășirea termenului de descărcare tarifar.

Tariful local de mărfuri prevede și situațiile în care se datorează tariful de magazinaj la încărcare adică, în stațiile de predare :

— în cazul mărfurilor coletărie ce se predau în loturi, dacă aducerea completă a expediției nu se efectuează pînă la sfîrșitul zilei ce urmează după ziua aducerii primului lot ;

— dacă tariful de transport ce cade în sarcina predătorului la expediții de coletărie nu se plătește pînă la sfîrșitul zilei în care s-a predat expediția.

După cum s-a precizat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3375/1977, tariful de magazinaj se datorează independent de motivele pentru care destinatarul depozitează mărfurile sosite pe adresa sa, pe teren C.F.R., în loc să le depoziteze pe terenurile închiriate de la calea ferată.

Închirierea terenurilor C.F.R. are loc în condițiile prevăzute de art. 2 din Tariful local de mărfuri — partea V — care prevede următoarele : „Pentru închirieri de terenuri C.F.R. situate în stații sau în linie curentă în scopul depozitării materialelor, executării de construcții, drumuri de acces sau alte scopuri, se percep tarifele prevăzute în tabelul de mai jos, în funcție de categoria terenului".

Cît privește modul cum utilizează terenul unitatea care l-a închiriat, prin decizia sus-amintită s-a reținut că folosirea corespunzătoare a acestor terenuri constituie o sarcină a unității beneficiare, iar nu a căii ferate. Prin urmare, obligația de a lua măsuri pentru a împiedica alte unități să facă depozitări de mărfuri pe terenurile respective sau pentru a le determina să ridice mărfurile ilegal depozitate revine unității care este beneficiara închirierii. Cu alte cuvinte, această din urmă unitate nu este îndreptățită să refuze achitarea tarifului legal de închiriere pe motiv că și alte unități socialiste, fără temei, au utilizat terenul închiriat.

Este de menționat că, după expirarea duratei de închiriere a terenurilor, dacă nu se prelungește contractul de închiriere, calea ferată este în drept să perceapă tariful de magazinaj, așa cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 798/1978.

H. MATEI

raporturi de muncă

Prevederi de dreptul muncii în legislația economică

Semnalăm în continuare și analizăm unele prevederi legale referitoare la raporturile de muncă incluse în acte normative care reglementează activitatea economică.

● Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 10/1979 se înființează și se organizează Centrala și întreprinderile județene și a municipiului București pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Potrivit art.5 alin. 2 din acest decret, personalul care trece de la centralele desființate la Centrala pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile din subordinea MATMCGFF (nou înființată), se consideră transferat în interesul serviciului.

O prevedere identică este cuprinsă în art. 11 alin. 2 din decret și se referă la personalul încadrat la întreprinderile desființate ce se aflau în subordinea centralelor a căror activitate a încetat. Personalul trecut la noile întreprinderi, înființate în temeiul acestui decret, se consideră, de asemenea, transferat în interesul serviciului.

În conformitate cu art. 12 din acest act normativ, ambele categorii de personal (din cadrul centralelor și a întreprinderilor), transferat în interesul serviciului sau trecut în aceeași unitate, în funcții cu niveluri de retribuire mai mici, ori care se recalifică pentru a presta o muncă direct productivă, beneficiază de prevederile art. 21 din Decretul nr. 162/1973.

Potrivit prevederilor art. 8 alin. 2 din decret, personalul care trece de la unitățile din componența Centralei pentru prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare București (desființate), la întreprinderile județene și a municipiului București (nou înființate) pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, își menține retribuția corespunzătoare grupei de ramuri avute la data aplicării decretului.

O dispoziție deosebit de importantă este cuprinsă în art. 13 din decret. Acest text prevede că noile întreprinderi ce au luat ființă în baza acestui act normativ pot folosi și pensionari care, în afara pensiei integrale vor fi plătiți pe bază de tarife stabilite conform legii. Cumulul pensiei integrale cu a cîștigului integral (plata pe bază de tarife) se aplică numai acelor pensionari care au ca activitate colectarea și achiziționarea de la populație. Derogarea de la principiile Legii nr. 3/1977, consacrată prin acest text, se referă deci numai la pensionarii care colectează de la populație, nu și de la unitățile socialiste.

● Decretul Consiliului de Stat nr. 32/1980 (B. Of. I. nr. 9—10 din 1 feb. 1980) cu privire la organizarea direcțiilor generale pentru agricultură și industria alimentară județene și a municipiului București, precum și a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste cuprinde, de asemenea, unele prevederi aparținînd dreptului muncii pe care le semnalăm și analizăm în continuare.

Potrivit art. 5 pct. C lit. i, j și l din decret, direcțiile generale pentru agricultură și industrie alimentară :

— încadrează și eliberează din funcție personalul de execuție, șefii de birou și șefii de serviciu din aparatul propriu și aprobă încadrarea și eliberarea din funcții a conducătorilor din unitățile subordonate ;

— încadrează și eliberează din funcții inginerii șefi, economiștii șefi și medicii veterinari șefi de la consiliile unice agroindustriale, cu avizul Uniunii județene a cooperativelor agricole de producție ;

— încadrează și eliberează din funcții specialiștii agricoli și contabilii șefi din C.A.P. și circumscripțiile veterinare, cu acordul biroului executiv al consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist ;

— dă avizul la încadrarea în funcții a specialiștilor cu studii superioare din domeniul său ;

— recrutează contabilii șefi pentru C.A.P. și din asociațiile economice intercooperatiste, cu acordul Sucursalei BAIA, potrivit legii ;

— aprobă, în condițiile legii, transferul inginerilor de specialitate agricolă și a medicilor veterinari dintr-un județ în altul, dintr-un sector în altul al agriculturii sau într-o altă ramură decît agricultura, cu avizul M.A.I.A. ;

— aprobă desfacerea contractelor de muncă ale cadrelor cu pregătire superioară, cu acordul M.A.I.A. ;

— ia măsuri cu privire la protecția muncii.

În confromitate cu dispozițiile art. 28 din decretul citat, consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist asigură plata, de la bugetul de stat, a drepturilor de retribuire a specialiștilor de la C.A.P. și a altor categorii de persoane prevăzute expres de art. 28 lit. a, precum și a indemnizațiilor ce se acordă membrilor cooperatori care nu sînt retribuiți de stat și care îndeplinesc funcțiile de președinți, vicepreședinți scoși din producție, șefi de fermă și șefi de brigadă din C.A.P.

Potrivit art. 49 și 50 personalul care trece de la unitățile desființate sau reorganizate la unitățile înființate sau reorganizate se consideră transferat în interesul serviciului, iar personalul transferat sau trecut în aceeași unitate în funcții cu niveluri de retribuire mai mici, precum și cel care se recalifică pentru o muncă direct productivă, va beneficia de drepturile prevăzute la art. 21 din Decretul nr. 162/1973.

Art. 54 conferă conducerii M.A.I.A. dreptul de a aplica sancțiuni disciplinare în condițiile legii, specialiștilor din unitățile agricole de stat și de industrializare a produselor agricole, inclusiv celor de la direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară.

dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE POȘTĂ ȘI TELECOMUNICAȚII Dolj** — Materialele recuperabile și refolosibile provenite din unități economice și care nu se valorifică în cadrul unității respective, se predau de către acestea întreprinderilor specializate de colectare, astfel :

— materialele recuperabile și refolosibile textile, de hîrtii-cartoane, cioburi de sticlă etc., către unitățile Centralei de preindustrializare și achiziții ale Ministerului Industriei Ușoare ;

— materialele recuperabile și refolosibile metalice și refractare, către unitățile Centralei de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice ale Ministerului Industriei Metalurgice.

Organizațiile de tineret și sindicale din unitățile economice, care inițiază acțiuni de colectare a materialelor recuperabile și refolosibile în unitățile unde își duc activitatea, le pot preda unităților specializate de colectare, **în contul sarcinilor de plan** ale unităților economice în care lucrează, decontarea putîndu-se face organizațiilor de tineret sau sindicale, care au realizat aceste acțiuni.

Subliniem totodată necesitatea ca atît organizațiile de tineret, sindicale, cît și asociațiile de locatari, să-și îndrepte în primul rînd atenția pentru colectarea materialelor recuperabile și refolosibile, de la populație, domeniu în care sînt mari rămîneri în urmă, din care cauză acest potențial de resurse rămîne încă în mare măsură nevalorificat. (Răspunsul aparține Direcției coordonării aprovizionării din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe).

● **NECULAI VLĂDOIU, Iași** — Bufetele din incinta întreprinderilor, bucătăriile centralizate și chioșcurile nu se aprovizionează de către ICRA, ci de întreprinderea de alimentație publică de care aparține.

Condiția de livrare a pîinii și a produselor de panificație, potrivit Decretului nr. 5/1975, este franco centru de desfacere, iar rabatul comercial este de 6%.

● **POPA MIHAI — comuna Gugești, jud. Vrancea,** întreabă: dacă în baza unei repartiții în care sînt precizate termene de executare în anul 1978, pot fi executate livrări în anul 1979 ; dacă în cazul soluționării neînțelegerilor precontractuale, repartițiile sînt sau nu obligatorii și pentru organele tutelare competente a soluționa neînțelegerile ; care este modalitatea pe care o are la dispoziție o unitate pentru a formula o cerere de rearbitrare în cazul în care hotărîrea arbitrală (sau extrasul acesteia) este comunicat la cîteva luni de la pronunțare.

Răspundem în ordinea întrebărilor. Dată fiind corelația specifică dintre plan și contract, acordul părților nu se poate încheia cu încălcarea sau nesocotirea elementelor cuprinse în repartiție. Dacă termenele prevăzute în repartiție sînt aferente anului 1978, unitățile nu pot proceda la livrări și primiri de produse în anul 1979. Repartiția este obligatorie și pentru organele tutelare, competente a soluționa neînțelegerile precontractuale dintre unitățile subordonate (Dec. PAS. nr. 1951/1975). Organele tutelare nu pot decide executarea unui contract economic în anul 1979 dacă repartiția prevede termene de livrare pentru anul 1978. În cazul în care hotărîrea arbitrală a fost comunicată la mult timp după pronunțarea ei, fiind depășit astfel termenul pentru introducerea cererii de rearbitrare, unitatea poate formula respectiva cerere în termen de 15 zile de la primirea și înregistrarea hotărîrii arbitrale care se atacă.

● **C.A.P. Gheorghieni** — se interesează de forța obligatorie a unor decizii date instanțelor noastre de recurs. Deciziile Tribunalului Suprem și chiar deciziile de îndrumare ale Plenului Tribunalului Suprem, nu au forță obligatorie. Toate hotărîrile judecătorești sînt obligatorii numai pentru părțile aflate în litigiu. Legislația muncii de la A la Z va apare la finele acestui an și o veți primi imediat după apariție

● **POPESCU IRAIDA — Cîmpulung Muscel, jud. Argeș,** formulează întrebări la care răspundem în ordinea solicitată. Nu există o normă tehnică unică referitoare la numărul și capacitatea elementilor de calorifer. Aceștia sînt prevăzuți în proiectul de execuție a clădirii, în funcție de materialele folosite, situarea blocurilor, a apartamentelor etc. Chiria se datorează nu de la data cînd a fost încheiat contractul, ci de la data de cînd persoana locuiește în spațiul locativ respectiv, dacă aceasta este anterioară perfectării contractului.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR nr. 2, Piața Teatrului nr. 4, Tîrgu Mureș** — ne sesizează că la clădirile mixte (unități de stat și persoane fizice), cu apometre comune, se creează inechități în repartizarea cheltuielilor privind consumul de apă, deoarece unele unități de stat fac risipă. În cazul sesizat este necesar a vă adresa conducerii unităților de stat care folosesc spații în clădirea dv. pentru a lua măsurile corespunzătoare. În prezent, repartizarea cheltuielilor se face potrivit punctului 2 lit. b din Normele aprobate prin Hot. C.P.C.P. nr. 2/1973.

● **DOPP CONSTANTIN — Sibiu,** se interesează de modul de aplicare a prevederilor art. 10 și art. 35 din Legea nr. 5/1973. Potrivit art 35 alin. ultim din Legea nr. 5/1973, chiria, inclusiv majorările legale, nu poate depăși 20% din retribuția tarifară sau din pensia care a constituit baza de calcul a chiriei. Persoanele prevăzute în art. 8 alin. 2 din Legea nr. 5/1973, beneficiază de locuințe din fondul de stat, în conformitate cu normele legale și cu plata chiriei corespunzătoare. Acestor persoane li se aplică, în condițiile legii, prevederile art. 35 din același act normativ cu privire la majorarea chiriei. Nici un text legal nu prevede scutirea acestor persoane de majorarea chiriei în condițiile art 35 din legea citată.

● **VRÎNCEANU DIMITRIE, contabil șef Tecuci** — întreabă care este baza legală de calcul pentru plata energiei termice furnizată unui bloc de nefamiliști de către o întreprindere industrială. În conformitate cu art. 13 Cap. II, pct. 1 din Decretul nr. 283/1979, pentru energia termică produsă în regim de termoficare în centralele termoelectrice este stabilit tariful de 80 lei G. cal

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI, Bloc 27, Armata Poporului — București,** întreabă care este criteriul legal de împărțire a cheltuielilor între proprietari și chiriași privind reparația la tubul colector al apelor reziduale. În anexa nr. 3 a H.C.M. nr. 860/1973, sînt stabilite obligațiile ce revin proprietarilor și cele ce revin chiriașilor. Veți găsi în actul normativ citat, menționate în mod amănunțit, toate obligațiile. Vă recomandăm a individualiza cazul dv. și a proceda conform celor prevăzute de dispozițiile legale.

● **GOIA I. CORIOLAN — Sighetul Marmației,** solicită unele lămuriri cu privire la aplicarea prevederilor art. 35 din Legea nr. 5/1973. Potrivit prevederilor citate, chiria (inclusiv majorările legale) nu poate depăși 20% din retribuția tarifară, respectiv pensia, care a constituit baza de calcul a acesteia. În cazul în care din calcul reiese o sumă mai mare, plafonul de 20% nu poate fi depășit, chiria stabilindu-se la limita acestuia.

● **ZAMFIR FLOREA — Băilești, jud. Dolj,** întreabă cine anume din conducerea unității subordonate este obligat a aduce la cunoștința organului ierarhic superior paguba ce i-a fost pricinuită de către o persoană încadrată în muncă de acest organ, cunoscut fiind că numai lui îi revine competența de a emite decizie de imputare în baza art. 107 alin. 1 fraza finală din Codul muncii. Din scrisoa-

rea dv. rezultă că atît directorul cît şi contabilul şef al unităţii subordonate, cunoşteau prejudiciul şi autorul. În conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1978 şi ale H.C.M. nr. 1385/1970, ambele persoane, director şi şef contabil sînt obligate a asigura integritatea avutului obştesc, avînd răspundere pentru orice omisiune sau neglijenţă. Ambele persoane vor răspunde material, răspunderea fiecăreia stabilindu-se potrivit prevederilor art. 105 din Codul muncii.

● **GIURGEA IORGU — Tîrgovişte,** întreabă dacă obligaţia de a primi mărfurile de la cărăuş şi de a le transporta la locul de depozitare, prevăzută de art. 49 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 se referă şi la primirea de produse necontractate şi necomandate. Avînd în vedere obligaţia generală ce o au toate unităţile socialiste de a limita cît mai mult posibil prejudicierea avutului obştesc, această obligaţie subsistă şi în cazul mărfurilor necomandate şi necontractate.

● **ASOCIAŢIA DE LOCATARI, Bloc OD 8, Aleea Poiana Vadului nr. 1, Bucureşti,** se interesează de baza legală pentru efectuarea unor cheltuieli cu verificarea, repararea şi încărcarea unor aparate de stins incendiul şi modul de repartizare a acestora între proprietari şi chiriaşi. Prin analogie cu celelalte obligaţii ale chiriaşilor, prevăzute în contractul de închiriere tip (anexa 4 la H.C.M. nr. 860/1973), socotim că aceste cheltuieli vor fi suportate de chiriaşi, precum şi de proprietarii de apartamente locuite de cei în cauză.

● **ASOCIAŢIA LOCATARILOR, Bloc U 2, str. Avrig nr. 21—31, Bucureşti,** se interesează de scutirile de care beneficiază locatarii care lipsesc temporar din imobil. Potrivit celor stabilite prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. persoanele care lipsesc temporar din imobil sînt scutite de următoarele cheltuieli : consumul de apă şi canalizare ; consumul de energie electrică necesar funcţionării crematoriului ; combustibilul necesar preparării apei calde ; ridicarea gunoaielor, vidanjarea. Amănunte veţi găsi în lucrarea Administrarea imobilelor editată de „Revista economică". p. 96.

● **ASOCIAŢIA DE LOCATARI str. Pitar Moş nr. 27, Bucureşti,** trimiţîndu-ne în copii xerox listele de plată lunare ne întreabă dacă modul de calcul utilizat este legal, solicitînd în plus şi unele lămuriri privind : repartizarea cheltuielilor aferente consumului de gaze în cazul unui singur contor şi a mai multor abonaţi ; costul lucrărilor de reparaţii la părţile comune în cazul cînd în aceeaşi clădire sînt proprietari şi chiriaşi. Repartizarea cheltuielilor aferente consumului de gaze atunci cînd înregistrarea se face printr-un singur contor pentru mai mulţi abonaţi se face în baza Deciziei nr. 487/1974 a Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Bucureşti anexa nr. 4 (inclusă în lucrarea Administrarea imobilelor) precum şi a Hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P. Costul lucrărilor de reparaţii la părţile şi instalaţiile comune se suportă de proprietari proporţional cu cota de proprietate indiviză, iar restul se repartizează între locatarii chiriaşi, proporţional cu numărul persoanelor care folosesc aceste părţi şi instalaţii comune.

● **HAŞIN MIHAIL, contabil şef Sibiu** — evidenţiind rebuturile ce se produc în panificaţie, solicită lămuriri privind evaluarea prejudiciului şi angrenarea răspunderii materiale în cazul în care rebuturile nu sînt igienice sau conţin grăsimi, zahăr sau alte ingrediente şi se valorifică la I.A.S. sau C.A.P ca deşeuri pentru furaje. În conformitate cu prevederile art. 69 alin. 1 din Legea nr. 7/1977, deşeurile la care vă referiţi sînt considerate ca rebuturi definitive. Potrivit art. 75 alin. d din acelaşi act normativ, prejudiciul reprezintă diferenţa de preţ dintre costul de producţie al produsului rebutat şi preţul obţinut prin valorificarea ca materie primă, cum este cazul arătat de dv. Pentru amănunte şi analiza tuturor situaţiilor cînd este angrenată răspunderea pentru calitatea produselor vă trimitem la lucrarea „Calitatea — reglementări interne şi internaţionale, Bucureşti, „Revista Economică" 1979, p. 406 şi urm.

● **BOGDAN BARTALAN — Sf. Gheorghe,** se interesează de modul de calcul a energiei termice în cazul cînd există mai multe tipuri de blocuri de locuinţe. Hotărîrea nr. 2/1973, a C.P.C.P. este suficient de explicită şi o cunoaşteţi, astfel cum rezultă din scrisoarea dv. Pentru amănunte vă rugăm a consulta lucrarea Administrarea imobilelor editată de „Revista economică", Bucureşti, 1978, p. 96 şi urm. Diferenţele de costuri rezultă din cauza varietăţii şi diversităţii de tipuri de blocuri. În conformitate cu ultima reglementare în materie, este posibilă eşalonarea cheltuielilor privind încălzirea, în condiţiile legii, situaţie în care nu se datorează penalităţile prevăzute de art. 47 din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată cu Legea nr. 3/1979.

● **ÎNTREPRINDEREA UNIREA, Cluj-Napoca,** se interesează dacă trebuie dovedite sau nu, cheltuielile de transport, diurnă, cazare plătite personalului propriu care prestează servicii de asistenţă tehnică la beneficiari şi care se decontează de aceştia din urmă pe bază de factură, emisă de unitatea prestatoare. Este adevărat că legalitatea acestor cheltuieli se verifică de dv. şi că actele respective sînt vizate pentru control preventiv în unitatea dv. şi constituie acte de casă, dar nu este mai puţin adevărat că Legea nr. 71/1969 (modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979) şi Legea nr. 9/1972 (Legea finanţelor) stabilesc în sarcina unităţii care emite factura obligaţia de a menţiona baza legală a preţului sau tarifului, beneficiarul fiind obligat a verifica legalitatea acestuia. Or, beneficiarul nu-şi poate îndeplini această obligaţie legală dacă nu este în măsură a verifica legalitatea sumei pe care o acceptă la plată. Considerăm că la facturile emise de dv. se pot anexa borderouri din care să rezulte în detaliu cheltuielile efectuate de dv. şi suportate în ultima instanţă de beneficiar.

C.J.

FABRICA METALURGICĂ SIBIU
Str. Abatorului nr. 2 Telex : 69278

Execută şi livrează eşalonat în trimestrul II—IV.1980 :

● Foarfecă manuală cu pîrghie pentru bancuri de lucru, **cu următoarele caracteristici tehnice :**

Dimensiuni de debitat	Tip I	Tip II	Tip III
— Tablă oţel — mm.	3	4	5
— Oţel lat — mm.	50×4	50×5	70×5
— Oţel rotund — mm.	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg.	8	13	16
— Preţ de vînzare — lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tone — **lei 72**
● Containere pentru manipularea şi depozitarea produselor solide şi de dimensiuni mici (CT) **cu următoarele caracteristici :**
— **Tip CT. 1 — dimens. 300×200×200 — preţ vînzare lei 61**
— **Tip CT. 2 — dimens. 400×300×200 — preţ vînzare lei 80**
— **Tip CT. 4 — dimens. 600×400×200 — preţ vînzare lei 110**
— **Tip pliabil dimens. 800×1 200×985 pt. 1000 kg. preţ vînzare lei 2325**
● Maşini frecat mozaic **lei 3850**
● Lopeţi rabatabile pentru gărzi patriotice **lei 37**

Vă prezentăm

CENTRALA PRODUCȚIEI ȘI INDUSTRIALIZĂRII SFECLEI DE ZAHĂR

Centrala producției și industrializării sfeclei de zahăr din București coordonează activitatea a 20 de întreprinderi care au ca beneficiar întreaga populație a țării noastre, precum și numeroase firme de peste hotare. Obiectivul principal al activității îl constituie industrializarea sfeclei de zahăr pentru realizarea producției de zahăr și a produselor zaharoase.

Printre cele mai reprezentative întreprinderi din cadrul centralei sînt cele din localitățile Roman, Bucecea, Luduș, Giurgiu, Brașov și din București.

Preocuparea permanentă a producătorilor pentru asigurarea unei calități superioare face ca produsele zaharoase să se bucure de o înaltă apreciere din partea beneficiarilor interni și externi. Totodată, gama lor cunoaște o continuă diversificare. Bomboanele „Orizont", ciocolata dietetică cu alune, ciocolata cu lapte și alune (Kandia), caramelele cu diferite arome, specialitățile de ciocolată „Amfora". Alte produse cum sînt: „Migdalin", „Modern", „Romanța" „Simburel", „Andraș", drageurile de ciocolată „Rubin" se numără printre noile sortimente pe care Întreprinderea de produse zaharoase București le va oferi în curînd consumatorilor.

Despre puternica dezvoltare a sectorului vorbește faptul că, de pildă, producția de zahăr din acest an va fi de peste 8 ori mai mare decît cea din 1938 și aproape dublă în comparație cu cea din 1965. Această dezvoltare s-a realizat pe baza unui important volum de investiții, concretizat într-o serie de fabrici noi, judicios amplasate în zonele mari producătoare de materie primă, cît și în modernizarea celor existente.

Începînd de la bazele de recepție a sfeclei de zahăr, complet mecanizate, autocamioanele transportă materia primă pînă la fabrici, care dispun de utilaj de prelucrare adecvat tehnicii actuale. De pildă, la întreprinderea din Buzău, folosindu-se o instalație de descărcare hidraulică a sfeclei, realizată prin autoutilare, descărcarea unui camion cu sfeclă, curățirea și spălarea durează doar cîteva minute, ceea ce permite ca zilnic peste 3300 tone de sfeclă să fie pregătite pentru prelucrare.

Pe linia introducerii progresului tehnic, trebuie amintită introducerea de noi tehnologii, de pildă la unitățile din Bucecea, Luduș și Roman (automatizarea procesului tehnologic), la cele din București și Brașov. Toate acestea au condus la sporirea capacităților de producție, precum și la obținerea unei game diversificate de produse. De asemenea, au fost puse la punct tehnologii originale de valorificare a produselor secundare, obținîndu-se, prin prelucrări succesive ale reziduurilor, furaje pentru fermele zootehnice și îngrășăminte pentru agricultură.

În momentul de față, în centrul preocupărilor colectivelor din Centrala producției și industrializării sfeclei de zahăr și din unitățile componente este realizarea de noi sortimente pe bază de materii prime din țară (fructe, făină de soia ș.a.) : Biovit, biomalț, cafin etc.

În cincinalul 1981—1985 este prevăzută darea în exploatare a noi capacități de producție pentru industrializarea sfeclei de zahăr, la Calafat, Ianca, Zimnicea, Babadag.

Ion VASILESCU

Specialitățile produse de Întreprinderea de produse zaharoase din București sînt pregătite pentru a fi livrate beneficiarilor

Încetarea din viață a președintelui IOSIP BROZ TITO

TELEGRAMĂ

Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia

Cu profundă durere, cu inimile îndoliate am aflat de încetarea din viață a tovarășului Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

În numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și al Guvernului Republicii Socialiste România, al întregului popor român și al meu personal vă adresăm dumneavoastră, tuturor comuniștilor și popoarelor prietene ale Iugoslaviei socialiste cele mai sincere condoleanțe cu prilejul tru greaua pierdere suferită prin moartea tovarășului Iosip Broz Tito.

În rîndurile comuniștilor, ale tuturor celor ce muncesc din patria noastră, președintele Iosip Broz Tito s-a bucurat de o sinceră și adîncă prețuire și dragoste, apreciat ca un mare conducător al popoarelor Iugoslaviei, precum și ca un mare și apropiat prieten al României socialiste, care a adus un aport deosebit de important la dezvoltarea relațiilor româno-iugoslave. Președintele Tito a jucat un rol inestimabil în organizarea rezistenței antifasciste și a luptei de eliberare a popoarelor iugoslave, în victoria revoluției și construcției socialiste în țara prietenă și vecină. Remarcabil militant revoluționar al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, prodigioasă personalitate a lumii contemporane, tovarășul Tito a adus o contribuție remarcabilă la dezvoltarea socialismului pe plan mondial, la afirmarea unor relații de tip nou în mișcarea comunistă și muncitorească, bazate pe egalitate și respectul independenței fiecărui partid, ca și în lupta mondială pentru afirmarea forțelor democratice și progresiste, pentru instaurarea în lume a unei politici noi între națiuni.

Sub conducerea Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, a tovarășului Iosip Broz Tito, popoarele iugoslave au dobîndit uriașe succese în transformarea revoluționară a țării, în dezvoltarea ei economico-socială și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a maselor, în aplicarea creatoare a socialismului științific la condițiile concrete ale Iugoslaviei, în dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare.

În frunte cu tovarășul Iosip Broz Tito, Republica Socialistă Federativă Iugoslavia s-a afirmat puternic în viața internațională a epocii noastre, militînd ferm pentru soluționarea problemelor complexe care confruntă omenirea, pentru relații noi între state, aducînd o contribuție remarcabilă la promovarea principiilor coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, a respectului independenței și suveranității naționale a fiecărui popor. Tovarășul Tito a fost unul din fondatorii mișcării țărilor nealiniate, un militant neabătut pentru cauza colaborării, securității și păcii între popoare.

Între partidele, statele și popoarele noastre — legate prin vechi tradiții de solidaritate și întrajutorare — s-au statornicit raporturi de profundă prietenie, s-a dezvoltat o intensă colaborare politică, economică și pe alte planuri, s-a desfășurat o activă și rodnică conlucrare în arena vieții internaționale. Raporturile de strînsă prietenie și cooperare multilaterală româno-iugoslave au constituit și constituie o contribuție prețioasă la cauza propășirii economico-sociale a popoarelor noastre, la întărirea forțelor socialismului și progresului în întreaga lume, la înfăptuirea idealurilor și aspirațiilor popoarelor de pretutindeni pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Numeroasele întîlniri, contacte și convorbiri pe care le-am avut de-a lungul anilor, personal, cu tovarășul Tito, au cimentat puternic relațiile noastre de stimă, prețuire și sinceră prietenie — factor de seamă al apropierii tot mai strînse și al cooperării tot mai largi dintre partidele, popoarele și țările noastre.

Împreună cu întregul nostru partid și popor îmi exprim convingerea că raporturile de colaborare, solidaritate și conlucrare pe multiple planuri dintre cele două partide și state ale noastre vor cunoaște și în viitor o evoluție mereu ascendentă, că prietenia româno-iugoslavă va deveni tot mai strînsă și mai trainică, în interesul ambelor popoare, al socialismului și păcii în întreaga lume.

În aceste momente de grea încercare pentru popoarele Iugoslaviei prietene, ca și de profundă mîhnire pentru forțele înaintate de pretutindeni, vă exprimăm, dragi tovarăși, cea mai adîncă compasiune, împărtășim din adîncul inimii durerea oamenilor muncii din Iugoslavia și vă asigurăm că poporul român este alături de popoarele Iugoslaviei. Avem ferma convingere că Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, popoarele Iugoslaviei prietene, urmînd învățătura și îndemnul tovarășului Tito, vor întări și mai mult unitatea rîndurilor lor, vor construi cu fermitate societatea socialistă, vor întări independența și suveranitatea patriei.

Vă rugăm, dragi tovarăși, să transmiteți familiei îndoliate cele mai sincere condoleanțe.

NICOLAE CEAUȘESCU

Secretar general al Partidului Comunist Român
Președintele Republicii Socialiste România

ÎNALTĂ RESPONSABILITATE FAŢĂ DE VIITORUL TINERELOR GENERAŢII

ÎNCEPUTUL acestei luni de mai a fost caracterizat, pentru întreaga noastră naţiune, printr-o puternică activizare a vieţii sale economice, politice şi sociale. În economie se acţionează cu toată energia pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan în acest an hotărîtor pentru realizarea întregului cincinal, în timp ce în agricultură activitatea nu a încetat nici o clipă pentru recuperarea întîrzierilor şi încheierea cît mai grabnică a lucrărilor agricole de primăvară.

Aceste zile de mai marchează şi aniversări de o deosebită importanţă pentru poporul nostru. La 8 mai se împlinesc 59 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, partidul care s-a identificat pe deplin cu idealurile cele mai înalte ale poporului, centrul vital al naţiunii, forţa sa politică conducătoare, sub al cărei stindard înaintăm ferm, într-o unitate de neclintit, toţi cetăţenii ţării, fără deosebire de naţionalitate — muncitori, intelectuali, ţărani — pe drumul socialismului şi comunismului, al independenţei, suveranităţii şi civilizaţiei. La 9 mai cinstim cu adîncă emoţie, cu veneraţie, pe eroii neamului care s-au jertfit pentru cucerirea şi apărarea independenţei şi suveranităţii ţării, ca şi pe toţi acei eroi, milioane şi milioane de oameni de diferite naţionalităţi, care şi-au dat viaţa pentru ca, în urmă cu trei decenii şi jumătate, pîcla brună a nazismului care tîrîse omenirea într-un adevărat genocid, să fie sfîşiată, victorie epocală a coaliţiei antihitleriste, la care România a participat după 23 august 1944 cu toate forţele sale umane şi materiale.

UN EVENIMENT POLITIC care a polarizat atenţia opiniei publice româneşti l-a constituit desfăşurarea lucrărilor Forumului tineretului a cărui deschidere a fost puternic marcată de ampla cuvîntare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, expresie a grijii părinteşti pe care partidul, secretarul său general, o poartă tinerei generaţii, căreia i-au fost create cele mai bune condiţii de pregătire pentru muncă şi viaţă, potrivit aspiraţiilor sale, pentru afirmarea deplină şi înflorirea personalităţii fiecărui tînăr al ţării. Cuvîntarea rostită în forumul tinerilor, dar care se adresează deopotrivă fiecărui cetăţean al ţării, se constituie într-un preţios document politic, un adevărat îndrumar pentru activitatea fiecărui tînăr a fiecărui om al muncii, pentru afirmarea spiritului revoluţionar în toate domeniile de activitate. Aşa cum spunea secretarul general al partidului **„Trăim într-o epocă de profunde transformări revoluţionare ale societăţii, în general de transformare revoluţionară a lumii. În aceste condiţii, prima cerinţă este aceea de a fi şi de a rămîne revoluţionari, de a lupta cu hotărîre împotriva a tot ceea ce este vechi şi perimat în toate sectoarele, inclusiv în domeniul conştiinţei şi de a acţiona neabătut pentru promovarea noului, a spiritului revoluţionar în întreaga viaţă socială".**

În acest spirit, cu grija sa neîncetată pentru viitorul patriei şi poporului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a făcut o serie de consideraţii de o deosebită profunzime asupra problemelor educării tinerei generaţii, a fiecărui om al muncii, întrucît problema ridicării continue a nivelului conştiinţei socialiste, a eradicării unor mentalităţi şi concepţii învechite, se pune pentru fiecare dintre noi. În acest amplu proces diferitele forme de activitate politico-educativă trebuie să îşi aducă contribuţia, dar, insistă cu deplin temei secretarul general al partidului, munca este factorul fundamental al educaţiei, izvorul progresului general al civilizaţiei umane. De aceea numai prin muncă, prin însuşirea celor mai noi şi mai înalte cuceriri ale spiritului uman, alături de munca fizică ce trebuie să o completeze armonios pe cea intelectuală pentru a crea cu adevărat personalităţi umane multilateral dezvoltate, numai prin folosirea judicioasă a timpului, tinerii se pot pregăti pentru a-şi îndeplini la rîndul lor cu cinste nobila misiune de a duce mai departe, pe noi trepte,opera începută, de a fi constructorii comunismului pe pămîntul românesc. Rolul tinerilor de astăzi, spunea secretarul general al partidului este de a ridica pe noi culmi, de a da noi dimensiuni dezvoltării societăţii noastre, iar aceasta cere serioase eforturi deoarece trebuie să fim pe deplin conştienţi că, **„în ascensiunea spre înaltele piscuri ale comunismului avem de străbătut un drum greu, nebătătorit şi că vom mai întîmpina multe greutăţi şi piedici. Va trebui să ştim să le înfrîngem, să le depăşim şi să mergem neabătut spre aceste înalte idealuri care asigură omului adevărata libertate, fericire şi independenţă."**

Și nu întîmplător, tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă cu fiecare prilej asupra necesității ca fiecare, în domeniul său de activitate, să treacă la o calitate nouă, superioară, a muncii. Aceasta este, pentru etapa pe care o parcurgem, pentru trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare, de țară mediu dezvoltată, o condiție hotărîtoare. Noua calitate pe care vrem să o dobîndească economia românească, societatea noastră, ca ansamblu armonios, nu se poate realiza decît prin ridicarea nivelului calitativ al muncii fiecăruia dintre membrii săi. Obiectivele majore stabilite de Congresul al XII-lea al partidului în vederea înfăptuirii Programului partidului, cer participarea angajată, creatoare, cu spirit de abnegație și de dăruire a fiecărui cetățean al țării, conștiința și convingerea profundă, intimă, că numai în acest fel ne putem aduce contribuția la înflorirea țării, la făurirea viitorului ei luminos, la întărirea independenței și suveranității sale.

CU ÎNALTA sa responsabilitate pentru soarta țării, a omenirii în ansamblul său, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu de la tribuna Forumului tineretului este și un amplu document de politică internațională, un vibrant apel la rațiune, pentru oprirea cursului spre încordare, spre război rece, spre noi războaie. Și este momentul să reamintim acum, cînd aniversăm pentru a 35-a oară victoria asupra hitlerismului că tocmai de pe continentul european, care și astăzi deține tristul record de a avea cea mai mare concentrare de arme, au pornit cele două nimicitoare conflagrații mondiale din istoria omenirii. Desigur, tinerii, și se poate spune că marea majoritate a populației Europei și a globului nu au cunoscut direct ororile războiului. Dar aceasta nu dă dreptul omenirii să le uite. Din contră, ele trebuiesc mereu readuse în memoria umanității, pentru ca astfel să facem totul pentru a împiedica repetarea lor. Cu atît mai mult cu cît astăzi, datorită existenței arsenalelor nucleare și a altor arme de nimicire în masă, nu mai este pusă în discuție supraviețuirea sau distrugerea cîtorva milioane de ființe, ci însăși existența speciei umane, a civilizației umane în întregul său. **„Orice fel de drepturi ar fi discutate** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nimic nu e mai de preț decît libertatea, pacea și viața. Și cu aceste drepturi nu putem face nici o concesie !“**

În această luptă pentru destindere, pentru pace, pentru independența națională, pentru viața popoarelor, tinerii au un rol de cea mai mare importanță, trebuie să se manifeste ca o forță deosebit de activă, nu numai pentru că sînt la vîrsta sentimentelor generoase ca și a dinamismului ci și pentru că sînt primii amenințați. Ei, tinerii sînt cei trimiși să se înfrunte primii pe cîmpurile de luptă, decise în liniștea cabinetelor. **„În actuala situație internațională, foarte încordată, lupta împotriva politicii de război și pentru pace constituie una din laturile de prim ordin ale luptei revoluționare a tineretului de pretutindeni. A fi revoluționar, a fi comunist, a fi democrat, a fi patriot, a fi om înseamnă a lupta împotriva războiului, a lupta pentru pace !... Pentru viitorul popoarelor, pentru viitorul tinerei generații, al copiilor de pretutindeni, să facem totul — pînă nu este prea tîrziu — pentru a opri cursa înarmărilor, pentru dezarmare, pentru lichidarea încordării din viața internațională și soluționarea oricăror probleme litigioase numai și numai pe calea tratativelor !“**

Este nobilul mesaj, de un profund umanism, pe care secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României îl adresează tineretului țării, tinerilor de pretutindeni, de a întări solidaritatea dintre ei și dintre toate forțele revoluționare, democratice, progresiste în lupta pentru destindere, pentru independență națională, pentru o pace trainică în întreaga lume, pentru triumful rațiunii, al vieții.

N. IONESCU

Efortul economic al României în războiul antihitlerist

ÎN ANII de grea încercare ai celui de-al doilea război mondial, ani în care acțiunile celui mai agresiv și mai reacționar imperialism puneau în pericol însăși existența și ființa națională a multor popoare, forțe uriașe din lumea întreagă s-au unit pentru a-i nimici pe cotropitori. Astfel, civilizația omenirii a fost salvată prin considerabilele sacrificii comune ale popoarelor care au format coaliția antihitleristă. Poporul român a contribuit din plin, cu întregul său potențial material și uman, la marea epopee a eliberării omenirii de robia fascistă, la victoria asupra Germaniei hitleriste.

Încă de la începutul războiului hitlerist, Partidul Comunist Român, s-a ridicat cu hotărîre împotriva participării țării la războiul antisovietic, pentru ieșirea României din acest război, a organizat și condus mișcarea de rezistență antifascistă, a organizat numeroase greve, demonstrații, acțiuni de sabotare a mașinii de război fasciste, a constituit grupa de partizani și gărzi patriotice, ca forțe înarmate ale maselor populare împotriva armatelor hitleriste. Partidul Comunist Român a reușit să canalizeze într-un singur șuvoi lupta clasei muncitoare, opoziția dîrză a țărănimii, protestul energic al intelectualității, puternica stare de spirit antihitleristă din rîndul soldaților și ofițerilor, împotrivirea întregului popor față de dominația fascistă, față de războiul hitlerist și dictatura antonesciană.

Realizînd o largă unitate a tuturor forțelor care se pronunțau pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, întărind colaborarea cu forțele militare, partidul comunist a pregătit și a dus la victorie insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944. Prin efectele sale imediate și prin ansamblul consecințelor de perspectivă pe care le-a declanșat, insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 reprezintă un moment crucial pentru destinele României. Ea a deschis drumul înfăptuirii revoluției socialiste, al transformării revoluționare a societății, al făuririi unei vieți noi, libere, demne și prospere pentru întregul popor.

DUPĂ ÎNFĂPTUIREA INSURECȚIEI, poporul român s-a angajat cu întreaga sa armată, cu toate forțele materiale și umane, alături de armata sovietică, de întreaga coaliție antifascistă, în războiul antihitlerist, dînd jertfe grele pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la victoria finală asupra Germaniei naziste.

În cele aproape nouă luni, începînd de la 23 August 1944 și pînă la sfîrșitul războiului pe continentul nostru, trupele române cu un efectiv de aproape 540 000 de oameni, au străbătut prin lupte grele 1 800 km, au eliberat peste 3 800 localități, din care 53 orașe importante. Pe acest glorios drum de luptă și-au dat jertfa de sînge aproape 170 000 de militari români adică 31 la sută din efectivele totale.

Pe lîngă numeroasele jertfe ale luptătorilor care și-au dat viața pentru eliberarea teritoriului țării și apoi pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, poporul român a adus și o însemnată contribuție economică situîndu-se și prin aceasta, în rîndul participanților activi la obținerea victoriei asupra Germaniei hitleriste. Întreaga economie a țării a fost pusă în slujba susținerii frontului antifascist, făcîndu-se eforturi uriașe pentru a se asigura aprovizionarea armatei cu armament, tehnică de luptă, muniții, carburanți, lubrifianți, alimente, echipamente și alte materiale. **„Contribuția economică a României la înfrîngerea Germaniei hitleriste** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — s-a cifrat cu mult peste un miliard de dolari (în valuta anului 1938) ceea ce echivalează cu cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938"** [1]).

Avînd în vedere, pe de o parte, potențialul economic al României în vara anului 1944, resursele umane, precum și posibilitățile materiale de care dispunea, efortul economic al poporului român apare considerabil.

Pentru prezentarea în întreaga sa amploare a efortului economic al țării noastre făcut în timpul războiului antihitlerist trebuie subliniat că în 1945 venitul național reprezenta doar 50 la sută din nivelul celui din anul 1938, producția industrială în ansamblul său reprezenta numai 40—50 la sută din nivelul său antebelic ; capacitatea de transport a căilor ferate se redusese la 30 la sută față de anul 1943 ; producția de țiței reprezenta doar 36 la sută în comparație cu cea din 1941, iar producția de cereale era aproape jumătate în raport cu cea a anului 1939.

Situația economică a țării era agravată de inflație, de greutățile deosebit de mari întîmpinate în procurarea materiilor prime, mai ales a oțelurilor speciale, necesare producției de armament și muniții, de blocarea valutei și a devizelor în țările occidentale. În plus, deși România își pusese întregul potențial uman și material în slujba coaliției antihitleriste, ea nu a primit statutul de cobeligerantă și, începînd din luna septembrie 1944, a trebuit să plătească **despăgubiri de război**.

În ciuda acestor mari greutăți, a anilor grei de război, a jafului hitlerist, România reușise să păstreze pînă în august 1944 însemnate resurse și rezerve materiale, mai ales petroliere și agroalimentare, pe care le-a folosit pentru ducerea acțiunilor militare împotriva forțelor hitleriste. Depozitele armatei dispuneau de mari cantități de muniții, care puteau asigura aprovizionarea frontului pe timp de un an, iar la unele categorii pentru o durată mai mare [2]).

Oamenii muncii din fabrici, uzine, din transporturi, de pe ogoare și din alte sectoare ale economiei fără deosebire de naționalitate, însuflețiți de cauza dreaptă a războiului, de dragostea nețărmurită față de patrie și ura adîncă față de fascism, au răspuns cu toată energia și puterea lor de muncă, uneori cu numeroase sacrificii la chemarea Partidului Comunist Român „Totul pentru front, totul pentru victorie".

ÎN ACELE CONDIȚII economice dificile, România a purtat războiul bazîndu-se în exclusivitate pe propriile sale resurse și posibilități, îndeplinindu-și, iar în unele domenii depășind chiar, sarcinile de sprijinire a efortului de război, pe care și le-a asumat alături de puterile aliate participante la coaliția antihitleristă. Economia țării a fost pusă în slujba susținerii frontului antifascist. Întreaga înzestrare a armatei române cu armament, echipament, muniții, alimente și alte materiale necesare ducerii acțiunilor de luptă s-a făcut cu forțele proprii ale poporului român și din producția națională, fără nici un ajutor din afară. În această perioadă, munca pentru refacerea și reconstrucția economiei distruse de război s-a integrat organic în efortul economic de sprijinire a frontului antihitlerist. Partidul Comunist Român, desfășurînd o intensă muncă politică, a explicat maselor largi populare caracterul just al războiului antihitlerist, necesitatea depunerii unor mari eforturi în toate domeniile de activitate în vederea refacerii într-un timp cît mai scurt a economiei și asigurării aprovizionării armatei cu cele necesare ducerii acțiunilor de luptă pînă la zdrobirea Germaniei hitleriste. La 26 august 1944, Comitetul Central al Partidului Comunist Român, a adresat un apel clasei muncitoare, chemînd-o să se situeze în fruntea eforturilor poporului pentru sprijiinrea activă a luptei contra hitlerismului, de aceasta fiind condiționate păstrarea, și lărgirea libertăților dobîndite, prin înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste.

Hotărîrea nestrămutată a clasei noastre muncitoare care a dus greul luptei și muncii pentru aprovizionarea cu cele necesare a frontului, pentru lichidarea urmărilor războiului a fost exprimată în rezoluția Congresului general al Sindicatelor Unite ținut în ianuarie 1945, în care se arăta „Trebuie dată o atenție deosebită frontului. Sinicatele și comitetele de fabrică trebuie să fie în fruntea luptei pentru organizarea și ridicarea producției de război, astfel ca cerințele frontului să fie împlinite și armata să fie bine aprovizionată" [3]).

În ansamblul măsurilor de mărire a efortului pentru aprovizionarea frontului și refacerea economiei o atenție deosebită s-a acordat transporturilor de toate categoriile : pe cale ferată, rutiere, aerian, maritim, un rol de prim ordin a revenit căilor ferate.

Rețeaua de căi ferate a României, care avea o lungime de 7 986 km, precum și parcul de material rulant existent la începutul lunii septembrie 1944 — 52 614 vagoane și 2 377 de locomotive au

col. dr. Ion PERȚ

(Continuare în pag. 6)

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, București, Ed. politică, 1975, p. 573.

[2]) Vasile Anescu, „Efortul economic al poporului român în războiul antihitlerist", București, Ed. militară, 1974, p. 47.

Condiţii noi pentru participarea României la diviziunea internaţională a muncii după cucerirea independenţei de stat

ISTORIA economică a Principatelor Române furnizează argumentele incontestabile ale unei orientări ferme spre folosirea resurselor interne în spiritul interesului naţional. Opţiunile de politică economică se aflau însă, pînă în anul 1877, sub semnul unor restricţii derivate din natura suveranităţii.

Tratatele de protecţie ce obligau la plata unui tribut şi recunoaşterea suzeranităţii turceşti ca şi frecventele încălcări ale dreptului la neatîrnare săvîrşite de Poartă, se concretizau în instituirea, în favoarea acesteia, a unor priorităţi şi privilegii economice. Astfel, în decursul secolelor XVII—XIX, o serie de produse originare din principate intră în circuitul internaţional cu preţuri stabilite la Constantinopole. În domeniul reglementării importurilor, opţiunea naţională era limitată, printr-o prevedere a capitulaţiilor turceşti din sec. XV care acredita nivelul taxelor vamale din tariful Porţii drept limită maximă ce putea fi atinsă la impunerea tarifară pe teritoriul român. Recunoaşterea, în anul 1860, a principatelor ca teritoriu separat nu le-a exonerat însă de obligaţia respectării convenţiilor şi tratatelor intervenite între Poartă şi terţi şi de condiţionarea încheierii convenţiilor internaţionale de aprobarea Porţii.

Toate aceste restricţii aveau un efect de deturnare a schimburilor externe ale României, efect atenuat însă printr-o serie de măsuri adoptate de principate, în special după pacea de la Adrianopole şi instituirea regulamentelor organice. Astfel, între măsurile adoptate în anii 1830, definitorii pentru cristalizarea viitoare a unor structuri economice naţionale sînt deschiderea porturilor dunărene şi maritime tuturor pavilioanelor străine şi desfiinţarea vămuirii interne, concomitent cu centralizarea la buget a veniturilor vamale, o primă etapă către realizarea uniunii vamale din 1848. În anii '30 sporeşte rolul schimburilor externe în dezvoltarea economică naţională. Deschiderea noilor rute comerciale, realizată într-un moment conjunctural favorabil comerţului cu cereale, stimulează atragerea de noi terenuri în circuitul culturilor agricole. Unirea vamală a Principatelor Române este desăvîrşită în anul 1859 prin instituirea unui regim vamal şi adoptarea unei legi vamale uniforme. Pînă în 1875, impunerea vamală, efectuată atît la importul cît şi la exportul României, avea un caracter pur fiscal, numărîndu-se între sursele importante de finanţare ale reformelor lui A.I. Cuza din 1864. În perioada 1859—1870, schimburile externe ale României se caracterizează printr-o înaltă concentrare geografică, prin dependenţa la export de producţia de cereale, şi printr-un excedent comercial explicat de slaba capacitate de absorbţie a pieţei interne.

Deceniul 1870 marchează începutul unui îndelungat proces de remodelare a orientărilor economiei naţionale. Încă de la începutul deceniului, locul de prim partener comercial al României este preluat de la Turcia de către Austro-Ungaria, cu o industrie a morăritului în plină dezvoltare unde începe să fie apreciat grîul românesc. În 1875 este semnată convenţia comercială dintre România şi Austro-Ungaria. Dacă pentru Austro-Ungaria convenţia are o semnificaţie în primul rînd economică, deschizîndu-i perspectivele unei noi pieţe de desfacere, care are şi calitatea de a fi aşezată la gurile Dunării, pentru România semnificaţia este în primul rînd politică. Convenţia care, cu doi ani înainte de 1877, punea faţă în faţă doi parteneri juridic egali este, pentru România, un simbol al autonomiei sale.

DEZVOLTAREA comerţului exterior, începuturile diversificării sale impun şi edificarea unei politici comerciale sistematice. De altfel, încă din 1874, în România se pregătea o lege vamală, expresie a hotărîrii naţionale de a ieşi din relaţiile de dependenţă faţă de Turcia, inclusiv prin încheierea de convenţii cu o serie de state europene. Legea menţiona expres intenţia protecţionistă a politicii comerciale pe care o iniţia. Intrată în vigoare în 1875, legea este urmată de adoptarea unui tarif vamal oportun, dar formal, limitat printr-o serie de deficienţe de sistematizare, prin nealinierea la clasificările tarifare europene. Elaborarea unui tarif ce păstra încă un pronunţat caracter fiscal viza crearea instrumentului de negociere în înţelegerile internaţionale.

Austro-Ungaria, folosind conjunctura politică în care detaşarea faţă de Poarta Otomană domina interesele României, ocoleşte noile reglementări vamale. Astfel, convenţia dintre România şi Austro-Ungaria recunoaşte libertatea comerţului între cele două ţări, prevede aplicarea clauzei naţiunii celei mai favorizate şi stabileşte două liste de mărfuri, prima conţinînd excepţări de vamă, iar a doua produsele supuse unui tarif convenţional.

Dar, în 1877 eroismul maselor şi nu, aşa cum scontau unii politicieni ai timpului, concesiile economice făcute prin convenţia cu Austro-Ungaria, avea să aducă independenţa de stat a României.

Imediat după dobîndirea deplinei suveranităţi de stat, schimburile externe ale României cunosc un intens proces de lărgire şi diversificare. Între 1878 şi 1882 sînt încheiate convenţii comerciale cu Germania, Franţa, Rusia, Grecia, Anglia, Italia, Belgia, Elveţia, politica de deschidere spre relaţii economice internaţionale se află însă sub semnul convenţiilor pe termen lung, încă în vigoare, agregate înainte de cucerirea independenţei. Prin mecanismul clauzei naţiunii celei mai favorizate o serie de prevederi convenite în trecut continuă să distorsioneze opţiunile de politică comercială ale României.

Aplicarea tarifului convenţional în relaţiile cu Austro-Ungaria a atras suspendarea, iar apoi abolirea, tarifului general din 1875 şi s-a extins asupra relaţiilor comerciale prefigurate prin convenţiile încheiate în perioada 1878—1882. O dată cu abrogarea tarifului general din 1875 se hotărăşte stabilirea tarifului autonom pornind de la prevederile tarifului convenţional. Ţărilor cu care nu se încheiaseră convenţii urma să li se opună tariful convenţional majorat cu 15%. Liberalizarea schimburilor externe ale României, imprimată înainte de 1877, îşi păstrează inerţia timp de aproape 10 ani după dobîndirea independenţei de stat.

În anii 1870 protecţionismul devenise dominanta politicii comerciale la nivelul întregului continent european, inclusiv în ţările ce depăşiseră faza revoluţiei industriale. În condiţiile accentuării concurenţei produselor americane în Europa, autonomia vamală era o cerinţă generală. În România, pentru atenuarea efectelor liberalismului comercial se recurge la diverse măsuri — de la subsidiere pînă la încercări de creare a unor preferinţe naţionale — menite să stimuleze industriile autohtone de transformare.

Politica de liber schimb a condus la deficite ale balanţei comerciale, deficite care au atins în perioada 1877—1887, în medie anual, aproximativ 77 milioane lei. Totodată, accesul liber al produselor industriale străine pe piaţa română şi constituirea contrapartidei acestora în principal din cereale s-a reflectat într-un raport de schimb defavorabil ce opunea 1,6 milioane tone exportate, în medie anual, cifrei de 0,47 milioane tone importate.

PROTECŢIONISMUL agricol european, concretizat în declinul sistematic — ce avea să dureze pînă la sfîrşitul secolului trecut — al preţului cerealelor, contribuie în bună măsură la erodarea raportului de schimb înregistrat în relaţiile noastre comerciale. România, care dobîndise la sfîrşitul secolului trecut notorietatea celui de-al treilea exportator mondial de grîu, era confruntată în acea perioadă cu dificultăţile inerente comerţului concentrat asupra unui număr restrîns de grupe de mărfuri. Statul român, vizînd accentuarea caracterului comercial al agriculturii naţionale, subvenţionează masiv lucrări de infrastructură (căi ferate, magazii, silozuri) care însă, dezvoltate pe un fond conjunctural advers, nu contribuie la o ameliorare substanţială a exporturilor noastre de cereale de la sfîrşitul secolului trecut. Perioada de peste 10 ani de comerţ liber a avut efecte contradictorii asupra dezvoltării economice a României, uneori în răsturnări ale valorilor clasice găsindu-se un embrion de creştere şi restructurare ulterioară. Lărgirea relaţiilor economice internaţionale ale României între anii 1875—1885, interval în care schimburile sale comerciale cunosc o creştere cu 110%, a destrămat caracterul cîsnic al industriei naţionale prin confruntarea cu

produsele de proveniență străină, mai ieftine și calitativ superioare. Dar tocmai în acest fenomen se poate regăsi o îndepărtare oportună a efortului intern dinspre industriile de importanță locală și orientarea lor înspre ramuri înalt productive, purtătoare de avantaj sporit în diviziunea internațională a muncii. În scurt timp, industria petrolului va deveni o preocupare națională de primă importanță.

În ultimii 15 ani ai secolului trecut, efortul de remodelare a structurilor productive naționale a fost mai bine susținut printr-o politică comercială adecvată. Cu un an înaintea expirării convenției cu Austro-Ungaria, în 1885, tendința de reorientare a politicii comerciale române se manifestă prin abrogarea tarifului vamal din 1878, acel tarif autonom, hibrid, grefat pe tariful convențional. Adoptat în 1886, noul tarif vamal introduce principiul autonomiei ca bază a negocierilor pentru stabilirea regimurilor convenționale și totodată se definește printr-un evident caracter protecționist, prevăzînd majorarea nivelului taxelor vamale de import și exceptarea anumitor materii prime, consumate de industria națională, de impunere tarifară.

Noul tarif vamal, utilizat în negocierea sau renegocierea unor tratate și convenții, imprimă deci, o nuanță protecționistă relațiilor externe ale României. În schimb, tratativele pentru încheierea unui nou tratat cu Austro-Ungaria, care să funcționeze după expirarea convenției din 1875, nu sînt finalizate. Mai mult, în relațiile bilaterale, Austro-Ungaria inițiază un război tarifar prin care asupra produselor românești sînt aplicate pe lîngă taxe vamale și o suprataxă de 30%, iar importul și tranzitul fructelor, semințelor și animalelor vii originare din România sînt prohibite. În aceste condiții, schimburile externe ale țării noastre se reorientează înspre Marea Britanie sau țări situate în bazinul mediteraneean, parteneri ce deveniseră între timp mari consumatori de produse agricole americane.

Elaborarea și adoptarea, în anul 1891, a unui nou tarif vamal dovedește acumularea, în numai cîțiva ani, deși pe fondul unei conjuncturi economice nefavorabile, a unei experiențe însemnate la nivel național în formularea direcțiilor de angajare a economiei române în schimburile internaționale, în fundamentarea unor instrumente de politică comercială purtătoare ale interesului de dezvoltare industrială în negocierile comerciale. Între obiectivele tarifului vamal din 1891 sînt enunțate evitarea transformării protecției în prohibiție și îmbinarea caracterului autonom al tarifului cu virtuțile instrumentului de negociere. În același timp, o dată cu instituirea tarifului vamal sînt prevăzute suprataxe și interdicții pe care guvernul este autorizat să le introducă în relațiile cu acei parteneri care ar discrimina importurile originare din țara noastră, măsură ce indică forța de partener comercial pe care începuse să o dobîndească România.

Mădălina OLTEANU

EFORTUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI ÎN RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

(Urmare din pag. 3)

fost folosite în cea mai mare parte pentru nevoile frontului antihitlerist. Alături de muncitorii ceferiști, contribuții însemnate au adus în slujba frontului și lucrătorii din celelalte ramuri de comunicații. Peste două treimi din rețeaua telefonică și telegrafică a țării a fost folosită în scopuri militare. Flota țării noastre maritimă și fluvială, aproape în întregime, porturile, danele, antrepozitele, șantierele navale, în totalitate au fost folosite pentru satisfacerea cerințelor frontului. În același scop au fost folosite toate aerodromurile cu instalațiile aferente.

Un loc important în contribuția economică a României la susținerea războiului antihitlerist l-a ocupat industria, îndeosebi ramurile petrolieră, carboniferă, siderurgică și metalurgică, ușoară și alimentară a căror producție constituia baza aprovizionării frontului cu armament, muniții, carburanți și lubrifianți, hrană și echipament.

Muncitorii petroliști au depus o muncă intensă pentru refacerea instalațiilor distruse și reluarea producției. Evidențiind contribuția petroliștilor la efortul general de susținere a războiului antihitlerist, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„O grăitoare expresie a eforturilor extraordinare pe care clasa muncitoare și întregul popor român le-au depus pentru sprijinirea frontului antihitlerist o constituie și faptul că petroliștii au reușit să mărească în intervalul septembrie 1944 — mai 1945 de circa trei ori producția de petrol, punînd la dispoziția atît a armatei române, cît și a armatei sovietice cantități tot mai însemnate de combustibil și lubrifianți"** [4]).

Prin eforturi aproape supraomenești, muncitorii mineri, răspunzînd cu însuflețire chemării Partidului comunist, au sporit producția de cărbune, care era foarte necesar pentru satisfacerea nevoilor frontului. La sfîrșitul lunii martie 1945, producția de cărbune era de aproape două ori mai mare față de cea realizată în septembrie 1944.

Lucrătorii ocupați în industria mecanică-metalurgică muncind cu avînt patriotic pentru ridicarea producției au adus o contribuție importantă la efortul României în războiul antihitlerist. Ei au mărit producția, îndeosebi producția de armament și tehnică de luptă, creînd totodată noi tipuri de armament și aducînd îmbunătățiri celor existente. Între septembrie 1944—mai 1945 au fost furnizate armatei române peste 33 000 de pistoale automate, puști, puști-mitraliere, circa 420 tunuri și aruncătoare de mine, peste 30 000 de tone de muniții și însemnate cantități de mine și materiale explozive, un mare număr de autocamioane și alte mașini auto. Armata română a fost aprovizionată, de asemenea, cu însemnate cantități de produse ale industriei ușoare și alimentare. Au fost furnziate frontului peste 670 000 perechi de încălțăminte, mai mult de 133 000 de mantale, bluze și vestoane, peste 6,5 milioane de metri de țesături, diverse etc.).

UN APORT IMPORTANT la efortul economic al României în războiul antihitlerist a avut țărănimea. În ciuda situației grele în care se găseau gospodăriile țărănești, a pierderilor suferite de agricultură ca urmare a războiului, a jafului hitlerist, țărănimea, răspunzînd cu însuflețire la chemarea ce i-a fost adresată de Partidul comunist în septembrie 1944, prin eforturi deosebite, a reușit să livreze armatei zeci de mii de tone de produse agroindustriale și zeci de mii de cai și vite cornute.

Contribuția țărănimii a îmbrăcat și alte aspecte. Ea a participat la executarea de lucrări pentru refacerea rețelei de căi ferate, de reparare a drumurilor, a efectuat numeroase transporturi de muniții și alimente pentru armată.

O importantă forță socială în lupta dusă de poporul nostru în războiul antihitlerist a fost tineretul, în frunte cu partea sa cea mai înaintată, mai conștientă, și mai combativă — Uniunea Tineretului Comunist. Adresîndu-se tineretului muncitor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în acea perioadă, secretarul C.C. al U.T.C., scria în articolul „Tineretul — viitorul poporului", că **„tineretul trebuie să depună toată energia sa pentru a contribui la grăbirea victoriei forțelor armate române, armatei sovietice și armatelor aliate".**

La chemarea Partidului comunist de sprijinire a frontului antihitlerist au răspuns și diferite categorii de meseriași, care s-au oferit să execute numeroase comenzi pentru armată; reparații de vehicule și alte mijloace tehnice, confecții de echipament etc.

Cea mai mare parte a intelectualității, valoroși oameni de știință și cultură au fost alături de popor, au răspuns apelului Partidului Comunist Român, și-au pus cunoștințele și capacitatea lor în slujba transformărilor democratice și a cauzei nobile a războiului antihitlerist.

URIAȘUL EFORT economic al României, alături de jertfele umane din interiorul țării și de pe teritoriul altor state, inclusiv cele din formațiunile de partizani sau din rezistența antifascistă, atestă că lupta poporului nostru sub conducerea Partidului Comunist Român s-a impus ca o verigă importantă a luptei pentru apărarea și salvgardarea civilizației, amenințată de fascism. Așa cum se arată în Programul partidului nostru prin eroismul și contribuția adusă la războiul antifascist, la înfrîngerea Germaniei naziste, poporul român a dovedit că nu avusese nimic comun cu participarea fascismului din țara noastră la războiul împotriva Uniunii Sovietice. El și-a probat prin fapte de arme prietenia cu Armata Roșie, dorința de colaborare cu Uniunea Sovietică, aspirația de a dezvolta relații cu toate statele lumii. În aceste împrejurări s-a demonstrat că politica Partidului Comunist Român corespunde pe deplin năzuințelor și intereselor vitale ale întregului popor. Partidul și-a dovedit tăria și capacitatea de organizare și unire a tuturor forțelor democratice și patriotice în lupta pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și asigurarea dezvoltării libere, independente și democratice a țării.

[3]) Dezbaterile primului Congres general liber al Sindicatelor Unite din Români 23—30 ianuarie, 1945, p. 165.

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, București, Ed. politică, 1975, p. 573.

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

CONCENTRAREA EFORTURILOR ÎN INVESTIȚII PE OBIECTIVELE PRIORITARE

● Concentrarea — o soluție eficientă pentru respectarea planului de puneri în funcțiune ● Obiectivul principal pentru eliminarea dispersării : amînarea începerii lucrărilor la obiectivele pregătite necorespunzător ● Urgentarea livrării cu prioritate a utilajelor tehnologice care condiționează darea în exploatare a capacităților din planul acestui an

PROGRAMUL de investiții pentru 1980 prevede punerea în funcțiune a unui număr de 670 de noi capacități de producție determinante pentru creșterea și modernizarea în continuare a economiei. Respectarea termenelor planificate de conectare la circuitul producției a acestor capacități, precum și a celor restante reprogramate din anii trecuți, presupune concentrarea eforturilor tuturor factorilor implicați în procesul investițional. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna aprilie a.c., **este deosebit de negativă extinderea nejustificată a frontului de investiții în unele sectoare, fără acoperirea necesară în mijloace materiale și forță de muncă, prelungirea cu mult peste termenele planificate a duratei de realizare a unor obiective ; de aceea, pentru ca noile investiții să poată fi realizate în timpul optim stabilit, trebuie concentrate acolo unde este necesar, materialele, utilajele de construcții și forța de muncă disponibilă.**

Pentru îndeplinirea acestor sarcini de o deosebită însemnătate, în întreprinderi, centrale industriale și ministere, ca și în cadrul organelor centrale de planificare, de aprovizionare și de finanțare, se desfășoară o susținută activitate de evaluare a modului în care sînt asigurate condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor din planul de investiții, pentru concentrarea eforturilor *) pe obiectivele prioritare.

Diminuarea dispersării fronturilor de lucru

DIN ANALIZELE întreprinse a rezultat că, alături de realizarea unui grad ridicat de concentrare a fronturilor de lucru la numeroși beneficiari și constructori, în anul 1980 **mai există anumite unități economice și ministere titulare de investiții care au înscris în plan noi capacități de producție insuficient pregătite** — ceea ce conducea la dispersarea mijloacelor și a fondurilor afectate investițiilor, în detrimentul ritmului de lucru la obiectivele deja începute, ajunse în stadii avansate de execuție cu termene apropiate sau chiar expirate de dare în exploatare — **sau care au inițiat dezvoltări ale capacităților de producție în condițiile în care spațiile de producție și mijloace tehnice existente nu erau încă folosite la parametrii ridicați prevăzuți în plan.** Pe această bază au fost elaborate propuneri și acțiuni concrete — de concentrare a fronturilor de lucru pe obiectivele prioritare, aflate în curs de execuție, cu termene de punere în funcțiune situate în 1980 și următorii ani, la care execuția investiției a fost temeinic pregătită. Printre **modalitățile concrete de acțiune utilizate pentru realizarea unui grad sporit de concentrare a eforturilor în investiții** cele mai importante au fost următoarele :

1 Amînarea începerii obiectivelor la care nu s-a definitivat încă tehnologia de producție. Așa este cazul obiectivului „instalație pentru rășini de hidrocarbon" de la Combinatul petrochimic Brazi, care a fost inițial prevăzut în planul pe acest an cu începerea unor lucrări cu valoare mai mică de 1% din volumul investiției, care nu vor putea fi însă valorificate și continuate deoarece nici în prezent nu este definitivată tehnologia de producție ;

2 Renunțarea la „atacarea" obiectivelor noi la care începerea lucrărilor în acest an ar determina depășiri ale duratei normate de execuție. La aceste noi capacități lucrările vor fi demarate numai în anul viitor, dar cu menținerea termenului final de punere în funcțiune planificat. Este vorba, de exemplu, de obiectivele de investiții : dezvoltarea capacității de producție la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Tg. Jiu, mărirea capacităților de depozitare pentru produse chimice la Rădăuți și Urziceni, unde concentrarea execuției în limitele duratelor normate arată că lucrările pot începe în anul viitor fără a fi necesar să se modifice termenele finale de punere în funcțiune înscrise în plan și fără a dispersa de pe acum în mod inutil mijloacele atît de necesare finalizării lucrărilor la capacitățile prevăzute cu termene de conectare la circuitul producției în acest an ;

3 Alocațiile de fonduri materiale, financiare și umane se cer luate de la obiectivele la care nu sînt asigurate utilajele tehnologice necesare pentru finalizarea investiției sau la care acestea se asigură mult mai tirziu decît data prevăzută pentru terminarea construcției și concentrate la cele aflate în stadiu avansat de execuție. În aceste situații s-a prevăzut începerea în anii viitori a obiectivelor astfel încît să se coreleze terminarea construcțiilor cu sosirea utilajelor, așa cum este cazul la obiectivul „creșterea producției de cuzineți pentru motoare Diesel de la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița ;

4 Au fost și multe cazuri în care la înscrierea în plan a obiectivelor nu s-a ținut cont de prevederea legală potrivit căreia în planurile actuale, investițiile se cuprind numai pe bază de documentații tehnico-economice aprobate. În acest fel s-au afectat resurse de plan atît la beneficiari cît și la constructori fără ca pînă la data prevăzută pentru începerea obiectivului să existe posibilitatea asigurării documentațiilor tehnico-economice prevăzute de lege. Și în aceste situații **s-a luat măsura ca prevederile de plan aferente acestor obiective să se concentreze la obiective care au documentația elaborată, cu prioritate la capacitățile noi cu termene apropiate de dare în exploatare.**

Așa s-a procedat printre altele și cu lucrările de investiții pentru soluționarea problemelor legate de evacuarea leșiei finale și a apelor neutralizate de pe platforma industrială Rîmnicu-Vîlcea, pentru care stadiul elaborării documentației tehnico-economice este mult rămas în urmă.

Desigur, **toate aceste măsuri nu infirmă cu nimic importanța intrinsecă a fiecăreia dintre noile investiții înscrise în plan. Măsurile luate și care se iau în continuare au însă menirea de a disciplina mai riguros fluxul lucrărilor și alocarea potențialului disponibil, de a întări exigența tuturor factorilor în pregătirea temeinică a investițiilor, de a orienta prioritățile în favoarea noilor capacități care au asigurate toate condițiile necesare** pentru desfășurarea unui ritm de lucru alert, a celor cu termene de punere în funcțiune situate în acest an.

*) Materialul prezentat în acest număr continuă seria articolelor pe tema concentrării eforturilor în investiții, publicate în „R.E." nr. 21, 23, 27, 30, 37 din 1979 și nr. 9 din 1980

Exigențe ale intensificării ritmului de lucru pe șantiere

PENTRU CA MĂSURILE de concentrare a activității de investiții-construcții pe un număr mai restrîns de obiective să se materializeze cu o eficiență ridicată, **pentru a se intensifica ritmul lucrărilor pe șantiere și al punerilor în funcțiune este necesar** ca eforturile factorilor implicați să se orienteze în continuare spre :

● **difuzarea operativă de către ministere și centrale industriale a listelor de investiții modificate ca urmare a măsurilor de concentrare,** la beneficiarii de investiții și, concomitent, de la centralele băncilor la unitățile bancare direct finanțatoare ;

● **modificarea, în mod concomitent și corelat cu listele de investiții, a bugetelor de venituri și cheltuieli** și, respectiv, a planurilor de finanțare și creditare a investițiilor ;

● **realizarea de către beneficiari a resurselor de finanțare a investițiilor în funcție de nivelurile cuprinse în bugetele de venituri și cheltuieli, respectiv în planurile de finanțare-creditare modificate** ca urmare a concentrării eforturilor pe un front de lucru mai restrîns ; totodată, să se acționeze pentru alocarea integrală a resurselor potrivit noilor planuri ;

● **dirijarea cu operativitate de către organizațiile de construcții a forței de muncă, a utilajelor, a mecanismelor de construcții și a mijloacelor de transport la obiectivele la care sînt asigurate condiții pentru obținerea unor ritmuri înalte** la construcții și montaj și scurtarea duratei de dare în exploatare a capacităților cu termene în acest an, așa cum apar în noile liste de investiții modificate ;

● **urgentarea livrării de către furnizorii de utilaje din țară a utilajelor tehnologice restante** și a celor din planul pe acest an care condiționează punerile în funcțiune și, în primul rînd, a instalațiilor care condiționează montarea stocurilor aflate deja pe șantiere ;

● **intensificarea acțiunii întreprinderilor de comerț exterior — importatoare de utilaje, aparataje și linii tehnologice pentru investiții** — de revenire la furnizorii externi pentru scurtarea întîrzierilor la furniturile restante și asigurarea livrării la termenele contractuale a instalațiilor ce condiționează capacitățile prevăzute a se pune în exploatare în acest an ;

● **amplificarea eforturilor beneficiarilor, a centralelor și ministerelor, îndeosebi din chimie, metalurgie, construcții de mașini și industria ușoară pentru organizarea mai eficientă, în strînsă colaborare cu antreprenorii, a montajului cu forțe proprii a stocurilor de utilaje aprovizionate pe șantiere care condiționează punerea în funcțiune ;**

● **accelerarea de către proiectanți a elaborării și asigurării complete a documentațiilor tehnico-economice de execuție aplicînd creativ și operativ sarcinile care le revin pe linia tipizării construcțiilor și a materialelor de construcții,** punînd accentul pe reducerea supradimensionărilor, pe utilizarea de materiale cu consum energetic redus existente în țară și reducerea substanțială a consumurilor materiale în construcții, pe reducerea în continuare a costurilor la obiectivele de investiții și sporirea funcționalității și performanțelor tuturor construcțiilor.

Transpunerea în practică, integrală, operativă și cu o eficiență ridicată a tuturor acestor măsuri reprezintă o contribuție valoroasă la asigurarea premiselor necesare accelerării ritmului de lucru pe șantiere într-o concepție și acțiune concentrată, pentru scurtarea duratelor de execuție și respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție din planul de investiții al acestui an și al întregului cincinal.

Gh. RUSCANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Creșterea indicilor de mecanizare

UNITĂȚILE miniere din țara noastră dispun astăzi de numeroase mașini și utilaje moderne cu ajutorul cărora munca oamenilor devine mai ușoară și mai productivă. Iată de ce utilizarea lor deplină constituie o necesitate de prim ordin.

Din analiza realizărilor pe trimestrul I 1980 reiese că indicii de mecanizare din principalele activități miniere au înregistrat creșteri față de perioada corespunzătoare a anului trecut (graficul). Aceste sporuri se regăsesc îndeosebi la **Combinatul minier Oltenia**, unde la lucrările de încărcare a cărbunelui și sterilului, la înaintarea în galerii, s-a realizat un indice de mecanizare de 87 la sută în trimestrul 1 1980 față de 83,2 la sută în trimestrul I 1979, iar la lucrările de tăiere și încărcare a cărbunelui în abataje cu front lung s-a ajuns la un grad de mecanizare de 99,5% față de 91,5% cît era în trim. I. 1979.

În același timp însă sînt rămîneri în urmă în realizarea indicelui de mecanizare planificat în trim. I. 1980 la lucrările de încărcare a cărbunelui și sterilului, la înaintarea în galerii, nerealizare localizată atît la **Combinatul minier Valea Jiului**, cît și la **Combinatul minier Ploiești**. Nerealizările sînt determinate, în principal, de faptul că unele din utilajele de bază nu au fost folosite în tot timpul de lucru disponibil prevăzut, cum e cazul mașinilor de încărcat.

Numărul mare de ore de întreruperi și stagnări datorate defecțiunilor în funcționarea utilajelor vădește faptul că nu întotdeauna unitățile respective acordă atenția cuvenită reparării și întreținerii în bune condițiuni a utilajelor din dotare, ceea ce duce la „căderea" lor înainte de termenul prevăzut pentru revizuire și reparații.

Adoptînd măsuri ferme pentru eliminarea sau reducerea la minimum posibil a timpilor de stagnare a utilajelor și mașinilor din dotare, întreprinderile miniere trebuie să înregistreze în viitor indici de mecanizare ridicați, ridicînd pe această cale productivitatea muncii și producția, elemente importante care concură direct la diminuarea costurilor pe tona de cărbune și minereu extras și la sporirea retribuției.

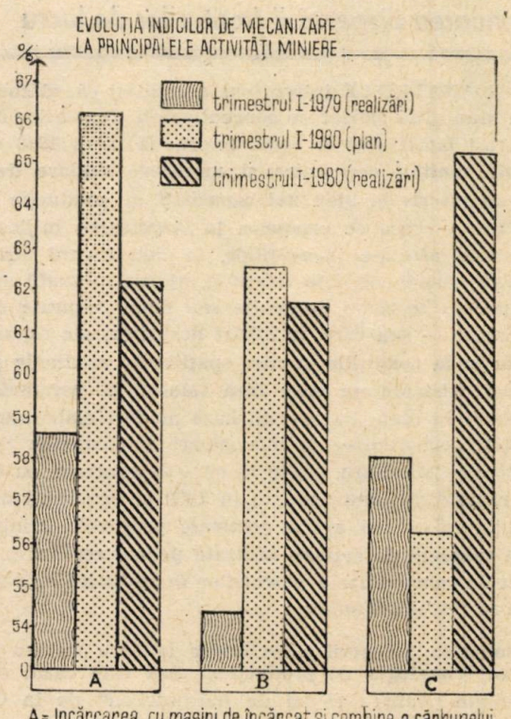

A = Încărcarea cu mașini de încărcat și combine a cărbunelui și sterilului la înaintarea în galerii
B = Tăierea și încărcarea cu combine și pluguri a cărbunelui în abataje cu front lung
C = Încărcarea și descărcarea materialului tubular (prăjini de foraj, burlane de tubaj, țevi, conducte etc.)

Pîrghii ale creșterii eficienței economice

Automatizarea și electronizarea proceselor de producție

ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI un rol deosebit de important îl are realizarea la un înalt nivel tehnic a produselor destinate mecanizării și automatizării mașinilor, utilajelor și instalațiilor. La cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„Un rol însemnat va avea în acest scop extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și alte sectoare cu muncă grea, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor. Va trebui acționat pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice".**

Cum se acționează în industria de specialitate din țara noastră pentru a înfăptui obiectivele prevăzute în domeniul automatizării proceselor de fabricație, în ce măsură se ține pasul cu tendințele în acest domeniu pe plan mondial ?

Prioritate dezvoltării mijloacelor de automatizare electronice

ÎN ACEST AN producția de mijloace de automatizare va crește față de 1976 de circa 3 ori, iar în 1985 de 7,6 ori. Pe baza concepției proprii se realizează și se aplică în industrie sisteme de automatizare și cibernetizare a proceselor de producție utilizînd aparate și echipamente din țară în proporție de 85—90%. În anii 1976—1980 s-a dat prioritate dezvoltării mijloacelor de automatizare electronice, utilizîndu-se circuite integrate, o nouă serie de traductoare electronice de presiune, nivel și debit, introducerea de elemente noi de comenzi numerice la mașinile-unelte, echipamente de teleprelucrarea datelor. De asemenea, s-au realizat și implementat primele calculatoare de proces utilizate la conducerea proceselor tehnologice, s-a diversificat, tipizat și extins gama de echipamente de reglare automată a acționării electrice, la nivelul puterilor mari (4 500 kW). Acest proces de dezvoltare sortimentală a influențat pozitiv valorificarea la un nivel superior a materiilor prime și îndeosebi a metalului. Așa cum se desprinde din datele tabelului nr. 1 rea-

Tabelul nr. 1

Valorificarea metalului în cadrul fabricației de produse de automatizare

— mii lei/tonă —

Material	Realizat 1978	Preliminat 1980	Preliminat 1985
Total metal	265,4	295,4	320,0
din care : laminate finite pline din oțel	322,58	344,8	416,7

lizările sînt importante, dar se cere acționat în continuare pentru valorificarea la un nivel și mai înalt a elementelor de automatizare, la extinderea miniaturizării lor. Aceasta va duce la obținerea unor însemnate reduceri ale costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale (tabelul nr. 2).

Criza energetică mondială a stimulat producția mijloacelor de automatizare, deoarece au crescut cerințele legate de controlul riguros al unor procese industriale în special din domenii legate de extragerea, prelucrarea și valorificarea resurselor energetice. În industria noastră se urmărește electronizarea accentuată a mijloacelor de automatizare, creșterea în 1985 față de 1980 a producției mijloacelor de automatizare electronice

Tabelul nr. 2

Evoluția cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă

	Realizat		Plan
	1976	1978	1980
Mijloace de automatizare	618,0	501,5	490,0
din care :			
— electrotehnică	599,5	513,3	499,2
— electronică	665,8	476,1	474,8

fiind de peste trei ori față de numai 1,6 ori pentru cele electrotehnice. Datele de pe plan mondial arată că dintre cele două mari categorii de sisteme analogice — pneumatice și electronice — cea mai rapidă dezvoltare o cunoaște acesta din urmă, a cărei pondere va crește la 62,8% în 1984. Această tendință este în principal susținută de :

a) **integrarea** pe scară din ce în ce mai largă a **componentelor electronice** cu efecte directe asupra miniaturizării, fiabilității, modularizării și costului aparatajului și echipamentelor ;

b) **introducerea accelerată în conducerea proceselor tehnologice a tehnicii de calcul**, în esență electronică, reclamînd compatibilitatea ansamblului „sistem convențional — calculator".

Totuși, aparatura de automatizare pneumatică este preferată în domenii industriale tradiționale importante : petrol, gaze, chimie, petrochimie și în general pentru instalații cu pericol de explozie și în condiții de lucru grele. Aparatajul pneumatic va continua să existe alături de cel electronic datorită avantajelor sale specifice, cît și datorită unor perfecționări previzibile sub aspect funcțional și constructiv.

Piața mijloacelor de automatizare pentru procese industriale va fi puternic afectată de dezvoltarea tehnicii microprocesoarelor. Astfel, dacă în perioada 1973—1979 asistam la o dezvoltare importantă a sistemelor de reglare bazate pe calculatoare de proces și minicalculatoare (rata de creștere 11,5% anual), în perioada 1980—1985 se va produce o adevărată explozie în tehnica reglării numerice cu microprocesor (rata medie anuală 29,2%), ponderea acestora urmînd să depășească pe cea a sistemelor electronice și pneumatice continui luate la un loc. Cea mai importantă grupă valorică în cadrul mijloacelor de automatizare pentru procese industriale o constituie „Grupa traductoarelor și aparatelor de măsură". Deși pe ansamblu rata lor de creștere este de numai 6,3% anual, deci inferioară ratei de creștere pe ansamblu a industriei mijloacelor de automatizare, ponderea lor pe ansamblul industriei se menține la valori importante : 41,5% în 1973, 39% în 1979 și 37,9% în 1984.

Elemente de înaltă eficiență : microcalculatoarele și microprocesoarele

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT nivelul produselor destinate automatizării este profund marcat de calculatoarele de proces. Se poate spune că etapa actuală se poate denumi drept epoca tehnicii de calcul, în domeniul căreia microcalculatoarele și microprocesoarele reprezintă elementul revoluționar similar cu evenimentul pe care l-a reprezentat apariția tranzistorului în 1965.

Pe plan mondial, la nivelul anului 1980 microprocesoarele vor avea un impact deosebit în industria bunurilor de consum, în proporție de 15 la sută, în automatică (tehnica de calcul și electronică industrială) în proporție de 20—25 la sută, în instituții și administrație 35 la sută, în instituții și administrație 35 la sută, în telecomunicații 20 la sută iar în alte domenii 10—15 la sută. În prezent există o unanimitate de opinii că industria mijloacelor de automatizare va fi dominată de microelectronică prin microprocesoare, circuite larg integrate și circuite foarte larg integrate, memorii, cu precizarea că este greu de făcut o delimitare între microprocesor și microcalculator. Din anumite statistici și date preliminare rezultă că în 1978 s-au introdus 240 000 unități, iar la sfîrșitul anului 1979 se va ajunge la circa 350 000. La stadiul actual de dezvoltare un microcalculator este de 300 000 de ori mai mic decît primul calculator, consumă o putere de 55 000 ori mai mică, este de 10 000 ori mai fiabil și are o greutate mai mică — 0,6 kg, față de 30 tone cît avea primul.

Dezvoltarea impetuoasă a microelectronicii și impactul asupra sistemelor de aparatură electronică de control și reglare a

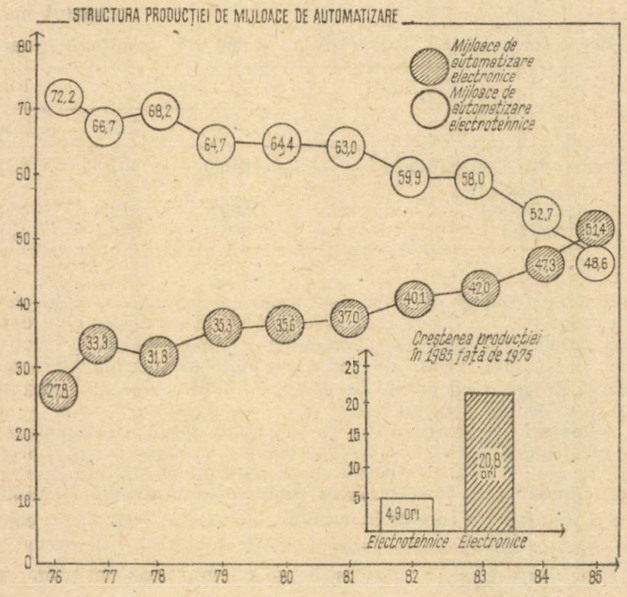

proceselor tehnologice s-a manifestat efectiv pentru transformarea acestora în sisteme radical noi, care sînt mai degrabă sisteme de calcul, respectiv au un evident caracter constructiv și programatic (sofware), similar cu cel al sistemelor de calcul, bazîndu-s efectiv pe tehnica microprocesoarelor și microcalculatoarelor.

În țara noastră, în anii 1981—1985, se urmărește electronizarea accentuată a mijloacelor de automatizare, creșterea în 1985 față de 1980 a mijloacelor de automatizare electronice fiind de peste trei ori față de 1,6 pentru cele electronice. Pe total, producția de mijloace de automatizare va crește în anul 1985 de 2,47 ori față de 1980. Ponderea producției de mijloace de automatizare în producția Centralei industriale de echipamente pentru telecomunicații și automatizări în anul 1980 este de 45,8% urmînd să crească la 49,46% în 1985. Odată cu dezvoltarea accentuată a producției de mijloace de automatizare se va realiza și o creștere a ponderii producției de mijloace electronice de automatizare de la 30% în 1980 la peste 50% în 1985.

În cadrul producției prevăzute ponderea produselor noi și modernizate va fi de 67%, în care vor fi cuprinse 29 de grupe și familii de produse, majoritatea bazate pe utilizarea tehnologiilor evoluate folosind componente electronice cu performanțe superioare : microprocesoare, memorii, circuite integrate. Printre familiile de produse noi ce se vor introduce în fabricație menționăm :

a) sistemul de reglare numeric cu afișare pe tub grafic catodic color pentru utilizări generale industriale ;

b) sistemele pentru acționările reglabile în curent continuu de mare putere pentru metalurgie și energetică ;

c) acționări în curent alternativ ;

d) sistemele integrate de conducere cu calculatorul de proces.

În același timp **se va intensifica introducerea proceselor și procedeelor tehnologice privind profesionalizarea componentelor, subansamblelor și construcțiilor metalice compatibile cu nivelul de concepție electronică a produselor.** Pentru a se asigura nivelele de fiabilitate echivalente, va trebui să se introducă pe scară mult mai mare testarea cu echipamente specializate, atît a componentelor, cît și a subansamblelor și a produselor finite.

Subliniem însă faptul că utilitatea pe scară din ce în ce mai mare a componentelor electronice cu grad mare de integrare are ca efect, pe lîngă miniaturizarea avansată a produselor, și o reducere importantă a activităților de cablaj și montaj în secțiile de produse finite, ceea ce disponibilizează suprafețe și forță de muncă. În acest sens întreaga activitate de proiectare este concentrată pe realizarea de sisteme unificate concepute în mod modular, care permit cuplarea ușoară a elementelor componente între ele și familiile cu aceleași elemente ale unor echipamente și sisteme destinate diverselor aplicații industriale.

Înnoirea nomenclatorului de produse

DATĂ FIIND evoluția foarte rapidă a performanțelor mașinilor, utilajelor și instalațiilor în țările dezvoltate economic, se impune înnoirea permanentă a produselor și scoaterea din fabricație treptat a celor depășite ca parametri tehnico-funcționali. Așa cum rezultă din tabelul nr. 3 vîrsta produselor aflate în fabricație variază, ca medie, între 2 și 5,5 ani. Orientările

Tabelul nr. 3

Vîrsta produselor aflate în fabricație

Nr. crt.	Produsul	ani
1.	Elemente și sisteme tipizate pentru măsură, control și reglare automată a proceselor tehnologice	5
2.	Elemente și sisteme tipizate pentru protecție, semnalizări, interblocări și comenzi automate	5,5
3.	Echipamente de comandă a mașinilor unelte și agregate	4
4.	Echipamente de conducere a proceselor cu mijloace de calcul și transmitere automată de date	2

generale sînt de aliniere la tendințele de dezvoltare pe plan mondial : **introducerea accelerată a tehnicii numerice în general și a conducerii proceselor cu ajutorul tehnicii de calcul, tipizarea, miniaturizarea și modularizarea elementelor și echipamentelor, creșterea fiabilității și siguranței în exploatare, reducerea consumurilor materiale și de energie.**

Pe aceeași linie se înscriu și cercetările care se efectuează în prezent în direcția elaborării produselor viitorului cincinal. Prin realizarea prevederilor evidențiate în tabelul nr. 4 se estimează că se va reduce decalajul față de țările avansate de la aproximativ 10 ani în prezent la circa 5 ani la nivelul anului 1985. După cum rezultă din evoluția producției în perioada 1976—1980 și din prevederile pentru cincinalul viitor producția de mijloace

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct
al Institutului Central de Cercetări Economice

→

Reflecții

ROBOȚII INDUSTRIALI ȘI CALITATEA MUNCII (IV)

ÎNTRE parametrii fundamentali care caracterizează tehnologia contemporană, nu poate să nu iasă în evidență aspectele noi ale conceptului de **calitate.** Noțiunea de „calitate nouă" capătă în tehnologie multiple semnificații concrete, care lasă amprente hotărîtoare asupra structurii sistemelor tehnologice moderne.

Pentru tehnolog, calitatea nouă înseamnă în primul rînd ridicarea pe o treaptă superioară a exigențelor care exprimă pe de o parte performanțele, pe de alta economicitatea produsului finit. Pe planul proceselor de fabricație aceste exigențe se traduc în ceea ce am putea numi „creșterea preciziei tehnologice", în sensul că din ce în ce mai mult procesul tehnologic este scos de sub controlul simțurilor umane, imprecise și subiective, fiind trecut sub supravegherea riguroasă și exactă a aparatelor de măsură. În același timp evoluează și poziția controlului de calitate în procesul de producție : punem tot mai mult accentul pe prevenirea defectelor, pe controlul activ, pe controlul „în proces", care vine astfel în sprijinul controlului pasiv, efectuat la sfîrșitul procesului de producție.

Tehnologia cu roboți vine în întîmpinarea tuturor acestor cerințe, datorită „interconectării" riguroase a întregului proces prin intermediul sistemului de comandă al robotului. Astfel, robotul nu trece de la pasul n la pasul n + 1 decît dacă a primit confirmarea execuției corecte a tuturor condiționărilor impuse pasului n. Aceste condiționări se pot referi fie la **executarea** unei manevre, fie la **valoarea** unui parametru al procesului. În felul acesta robotul asigură **respectarea riguroasă a procesului tehnologic :** orice deviere dincolo de limitele stabilite, orice „scăpare" a unei faze de lucru duce inevitabil la oprirea procesului.

Așa, de exemplu, aplicarea unei tehnologii noi de mare eficiență — forjarea de precizie — care permite obținerea unor economii importante de oțel și de manoperă de prelucrare pe mașini-unelte, necesită ca efectuarea deformării plastice să se facă la o temperatură bine stabilită orice deviere dincolo de toleranțe strînse ducînd la obținerea unor piese cu defecte sau chiar la spargerea matriței. În tehnologia obișnuită de forjare această condiție e greu de respectat, deoarece muncitorul nu poate menține constant tactul de lucru și nu poate sesiza suficient de exact temperaturile. Introducînd robotul industrial pentru deservirea cuptorului și a piesei, precum și traductoare de măsură a temperaturilor, astfel încît robotul să apuce piesa numai în momentul în care s-a atins temperatura optimă, astfel de neajunsuri sînt evitate, reducînd sensibil ponderea rebuturilor.

Se știe cît de numeroase sînt defecțiunile de calitate determinate de strîngerea defectuoasă a șuruburilor la montaj, mai ales la autovehicule. Un robot care manevrează o mașină de înșurubat cu oprire automată la atingerea cuplului de strîngere prescris evită orice neajuns de acest fel : se respectă cuplul de strîngere la fiecare șurub, dar în același timp se respectă și ordinea prestabilită în care se face strîngerea mai multor șuruburi, iar orice scăpare a unei poziții duce automat la oprirea ciclului.

Ar trebui mult mai multe exemple pentru a descrie toate posibilitățile pe care le oferă tehnologia cu roboți pentru asigurarea calității producției. În esență sînt două moduri în care robotul este pus să contribuie la respectarea condițiilor de calitate. În **primul** rînd, prin condiționarea începerii unei operații sau trecerii la operația următoare, de realizarea unor anumiți parametri tehnologici, ca **temperatura** piesei și a matriței de forjare la forjarea de precizie, **nivelul** metalului topit în creuzetul unei instalații de turnare sub presiune sau **așezarea** corectă a unei piese în dispozitivul de prindere pe mașina-unealtă. Așa de exemplu, într-un sistem concret de turnare sub presiune cu robot realizat de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini, pe parcursul procesului care durează ceva mai mult de 4 minute sînt controlați 17 astfel de parametri. În al **doilea** rînd, prin posibilitatea includerii în proces a unor dispozitive de control se **verifică** modul în care au fost efectuate operațiile anterioare.. Se verifică, de exemplu, integritatea piesei care a fost scoasă din matrița de injecție, pentru a nu risca rebutarea pieselor următoare ca urmare a rămînerii unui rest de material în matriță. Robotul aduce în acest scop piesa în fața unui dispozitiv de control cu fotodiode, sau cu senzori pneumatici. Se pot face în același fel verificări dimensionale sau de formă.

În multe cazuri efectele unor astfel de măsuri, care asigură un nivel înalt de fiabilitate a tehnologiei, pot fi cuantificate în bani economisiți. Ca de exemplu prin reducerea drastică a rebuturilor. Chiar dacă o astfel de evaluare nu este posibilă, trebuie să avem în vedere că orice spor de calitate se traduce într-un spor de competitivitate, calitatea produsului finit fiind în mare măsură dependentă de calitatea fiecărei piese și a fiecărei operații de producție. Robotul industrial este un controlor de calitate atent și sigur.

În încheierea acestei analize a relației robot industrial — calitate, merită poate să ne oprim asupra unui alt aspect al noțiunii de calitate a muncii, asupra calității felului de a munci. Robotul industrial se prezintă ca un instrument caracteristic al procesului exploziv care se regăsește în toate direcțiile progresului tehnologic contemporan : transformarea muncii simple în muncă complexă ; trecerea de la munca preponderent fizică de manipulare a unor piese și de manevrare a unor mașini, la munca de concepție tehnică, de creație a sistemelor cu roboți, de promovare și optimizare a programelor. Înlăturînd ideea naivă a robotului humanoid, care devine „concurentul" omului, relația robot — calitatea muncii identifică în robotul industrial o generație nouă de unelte: după uneltele simple ale omului primitiv, după a doua generație de unelte, cele acționate cu energie din afară, la a treia generație — la uneltele cu „inteligență" proprie.

I. CRIȘAN

→ de automatizare va satisface necesarul intern — pentru investiții, producție, exploatare și export, ponderea importului de completare fiind în continuă scădere, de la 13,5% în 1978 la 3,1% în 1985.

În conformitate cu tendințele existente pe plan mondial, se urmărește electronizarea accentuată a mijloacelor de automatizare. În cadrul producției prevăzute, ponderea produselor noi și modernizate va fi de circa $^2/_3$. Printre grupele de produse noi din viitorul cincinal menționăm : sistemul de reglare numeric cu afișare pe tub catodic color pentru utilizări generale industriale, acționările reglabile de mare putere în metalurgie și energetică, comenzile numerice tip CNC, sistemele integrate de conducere cu calculatoare de proces, elemente și sisteme de reglare specializate pentru aplicații specifice (de exemplu nucleare) și altele.

Dezvoltarea sortimentală, ca și a volumului de producție se prevede a se realiza prin introducerea de tehnologii noi de mare productivitate și randament, care să asigure și un nivel corespunzător de calitate a producției. Se va extinde construcția metalică utilizînd profile tipizate din tablă (profile înguste și profile late). Se vor introduce sisteme mecanizate și automatizate de implementare a componentelor electronice de plăci. În scopul valorificării superioare a materiilor prime și a metalului cît și a produselor trebuie să se aibă în vedere :

— miniaturizarea produselor prin creșterea gradului de complexitate a funcțiilor ce se realizează pe module funcționale, utilizînd tehnologia digitală și componente profesionale (microprocesoare, memorii, NOS) ;

— trecerea la comutația electronică în telecomunicații ;

— utilizarea sistemelor de conducere automată a proceselor LSI prin unități de calcul de proces specializate (minicalculatoare) funcționînd în sisteme ierarhizate, utilizarea roboților industriali comandați prin calculatoare etc. ;

— continuarea acțiunii de tipizare cu efecte deosebite în valorificarea superioară a materiilor prime, care să asigure un grad de modularitate ridicat, fiabilitate mai crescută, flexibilitate mai mare de funcționare prin programe care pot fi ușor schimbate ;

— sporirea exportului de echipamente și sisteme de automatizare în cadrul livrărilor de instalații tehnologice complexe ;

— ridicarea în continuare a calității siguranței în funcționare a echipamentelor și sistemelor de automatizare.

ÎMBUNĂTĂȚIREA UTILIZĂRII FONDURILOR FIXE ÎN AGRICULTURA DE STAT

ÎN ÎNTREAGA PERIOADĂ a construcției socialiste, dar mai ales în ultimii 15 ani, în sectorul de stat al agriculturii au avut loc mutații cantitative și calitative deosebite, concretizate în rezultate superioare de producție și de eficiență a activității economice. Astfel, în perioada 1960—1977, producția globală totală a crescut de 4,4 ori, iar cea agricolă de 3,6 ori, ceea ce subliniază dimensiunile procesului de intensificare a activității economice din acest important sector al agriculturii noastre.

O agricultură dezvoltată presupune o pondere ridicată a producției zootehnice în totalul producției globale agricole ; în sectorul I.A.S. această pondere a crescut rapid — de la 29% în 1960 la 54,4% în 1977 (față de o evoluție a ei de la 34,4% în 1960 la 43% în 1977 pe ansamblul agriculturii).

Creșterea cea mai accentuată a înregistrat-o producția agricolă realizată în unități de tip industrial, care în 1977 era de 12,3 ori mai mare ca în 1960, ponderea sa sporind în aceeași perioadă de la 9,4% la 26,0%. De fapt, acesta este efectul direct al tendinței dominante a etapei actuale, constînd în trecerea de la agricultura de tip gospodăresc la cea de tip industrial, mai ales în ce privește producția zootehnică și cea legumicolă.

Un alt aspect pozitiv ce trebuie subliniat este creșterea continuă a producției nete — care era cu 259% mai mare în 1977 decît în 1960. Dar, întrucît în același timp au sporit și cheltuielile materiale, ponderea ei în producția globală agricolă s-a redus de la 44,8% la 36,7% — fenomen ale cărui implicații negative concentrează acum preocupările pentru sporirea eficienței în acest sector.

Succesele obținute sînt în cea mai mare parte rezultanta firească a alocării unor fonduri importante destinate dezvoltării, ce s-au concretizat în creșterea și modernizarea bazei materiale. Exigențele unei eficiențe economice reale impun însă ca ritmul de creștere a producției să-l devanseze pe cel de creștere a fondurilor fixe, raportul celor doi indici trebuind să fie întotdeauna supraunitar. Din acest punct de vedere, situația în sectorul I.A.S. (pentru perioada analizată) nu este satisfăcătoare, mai cu seamă în ce privește producția netă agricolă, raportul dintre creșterea acesteia și cea a fondurilor fixe fiind subunitar ; creșterea atît a producției globale, cît și a celei nete este sub nivelul cerințelor sociale justificate, în raport cu efortul material făcut, cu dezvoltarea intensă a bazei tehnico-materiale a sectorului.

CARACTERISTIC etapei actuale de dezvoltare a economiei, a tuturor ramurilor sale este imperativul accentuării laturilor calitative, ce se reflectă și în evoluția necesarului de fonduri fixe pentru obținerea unui volum sporit de producție globală sau netă — ori, altfel spus, în producția netă și globală ce revine la 1 000 lei fonduri fixe. Pe ansamblul întreprinderilor agricole de stat, necesarul de fonduri fixe totale (considerate la valoarea rămasă sau la valoarea de inventar) pentru obținerea unei unități de producție globală totală a scăzut pînă la mijlocul deceniului trecut, semnificînd o activitate economică eficientă ; după această dată a cunoscut o evoluție oscilatorie pînă în 1974, dar cu înclinație spre creștere, iar după 1975 a devenit relativ constant. Necesarul de fonduri fixe agricole pentru obținerea unei unități de producție globală agricolă a avut la început o tendință de scădere și apoi s-a menținut relativ constant pînă în 1968, după care a înregistrat o tendință crescătoare, cu unele oscilații în ultimii ani. O evoluție asemănătoare a marcat necesarul de fonduri fixe agricole pentru producerea unei unități de producție netă agricolă — cu precizarea că el a crescut în 1976 și 1977, față de 1974.

Producția netă agricolă (date D.C.S.) la 1 000 lei fonduri fixe agricole (la valoarea rămasă), indicator sintetic calitativ, are o tendință de scădere, deci necorespunzătoare, reprezentînd în 1977 doar 70,5% din nivelul înregistrat în 1960. Cel mai bun rezultat a fost obținut la mijlocul anilor '60, cînd acest indicator a fost apropiat de nivelul realizat în industrie, după care a scăzut la jumătate în 1977.

În raport cu sectorul cooperatist, al agriculturii, rezultatele întreprinderilor agricole de stat sînt însă mult superioare : de exemplu, în anul 1977 producția netă agricolă la 1 000 lei fonduri fixe agricole (valoarea de inventar) a fost în I.A.S. de 3,5 ori mai mare față de cea din C.A.P. Iată un sector în care există mari rezerve de îmbunătățire a eficienței. Astăzi, factorul esențial al ridicării calitative a activității agricole constă în cît mai buna organizare a producției și a muncii în vederea folosirii rationale și eficiente a potențialului material existent. În perioada analizată, producția netă agricolă la 1 000 lei cheltuieli materiale a oscilat mai puternic decît producția netă agricolă la 1 000 lei fonduri fixe agricole (la valoarea rămasă). Aceasta atrage atenția că, alături de utilizarea potențialului de producție și strîns legat de aceasta, realizarea echilibrului optim între cheltuieli și rezultate este problema economică fundamentală a activității întreprinderilor agricole de stat pentru etapa actuală.

EFORTURILE pe care statul și societatea le fac pentru înzestrarea superioară a agriculturii trebuie să se regăsească în **creșterea substanțială a productivității muncii agricole**, pe baza căreia să aibă loc sporirea continuă a producției. Nivelul și ritmul creșterii productivității muncii caracterizează cel mai pregnant faptul dacă avem sau nu de-a face cu o agricultură modernă, de înalt randament.

În perioada 1960—1977, întreprinderile agricole de stat au obținut în acest domeniu unele rezultate bune. Ca valoare pe un lucrător, producția globală totală a crescut cu 272,0% (într-un ritm mediu anual de 7,5%), iar producția globală agricolă cu 198,4% (ritm mediu anual de 6,2%). Raportată la un muncitor, producția globală totală a crescut cu 273,7% (ritm anual 7,5%), iar producția globală agricolă cu 199,7% (ritm anual 6,3%). Calculată pe baza producției nete, productivitatea pe lucrător a crescut cu 181,4% (ritm anual 5,1%) iar pe muncitor cu 192,6% (ritm anual 5,2%). Creșterea eficienței economice impune ca ritmul creșterii producției nete să-l devanseze pe cel al producției globale. Analizînd pe subperioade, distingem un ritm mai scăzut între anii 1960—1966 și mai ridicat în perioada de după 1968, ceea ce atestă caracterul obiectiv-științific al măsurilor de reorganizare a întreprinderilor agricole de stat, din anul 1967.

Cu excepția producției globale în perioada 1960—1970, în toate celelalte cazuri, producția globală și netă pe muncitor a cunoscut un ritm mai intens de creștere decît producția pe lucrător. Între altele, această situație a fost influențată și de evoluția numărului mediu scriptic al personalului și al muncitorilor ; pînă în 1964 ele au avut o creștere asemănătoare, dar în următorii 3 ani s-a remarcat o tendință de creștere mai rapidă a numărului de lucrători (cauza principală constituind-o mărirea foarte intensă a efectivului de specialiști din acest sector). Ca urmare, în intervalul 1963—1966 ponderea muncitorilor în total personal a scăzut de la 90,2% la 88,4%. În urma măsurilor luate pe linia perfecționării organizării activității în I.A.S., după 1967 numărul mediu scriptic al muncitorilor a crescut mai repede decît cel al personalului muncitor. Trebuie subliniat că în sectorul agriculturii de stat a avut loc o permanentă creștere a productivității muncii, deoarece sporirea producției agricole a înregistrat un ritm mai rapid decît sporirea numărului de lucrători și de muncitori. Astfel, raportul dintre indicii de creștere ai producției globale totale și agricole pe un lucrător și pe un muncitor sînt supraunitari și continuu crescători.

Raportul dintre indicii de creștere a producției nete agricole și a numărului mediu scriptic, (la total personal, ca și la muncitori) pînă în 1962 a fost subunitar și descrescător ; după acest an a devenit supraunitar și cu tendință continuă de creștere pînă în 1972 ; apoi a scăzut, iar după 1975 a devenit oscilant, dar mult superior celui din perioada 1973—1974. Aceste oscilații au fost determinate de variațiile în creșterea producției nete ; în 1973—1974 numărul mediu scriptic, atît la total personal muncitor cît și la muncitori, a înregistrat o tendință de scădere.

CREȘTEREA eficienței economice a utilizării fondurilor fixe, privită prin prisma productivității muncii, presupune ca sporirea producției pe lucrător și pe muncitor să devanseze creșterea fondurilor fixe pe lucrător și pe muncitor. Cu cît raportul de devan-

conf. dr. Al. CIORA

(Continuare în pag. 17)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești – sursă de creștere a eficienței economice

ÎN ANSAMBLUL eforturilor de edificare în țara noastră a unei economii puternice, moderne, de accelerare a ritmului de dezvoltare în vederea înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, un loc de prim ordin îl ocupă gospodărirea rațională a tuturor mijloacelor materiale și bănești ale societății, creșterea răspunderii întreprinderilor, centralelor și ministerelor pentru buna administrare a resurselor încredințate.

Înfăptuirea sarcinilor stabilite prin plan atît în acest an, cît și în perioada următorului cincinal implică o grijă deosebită și o înțelegere clară a rolului și importanței pe care o are gospodărirea cu simț de răspundere a resurselor naturale, raționalizarea consumurilor și utilizarea cu maximum de eficiență a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei. **„Trebuie să înțelegem,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C. C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c., **că în condițiile României, dispunînd de puține resurse de materii prime și energie, avem obligația să facem totul pentru folosirea rațională, pentru economisirea lor la maximum. Trebuie să asigurăm valorificarea superioară a materiilor prime și a energiei, să obținem pe fiecare tonă de materii prime a valoare maximă în producție prelucrată, îndeosebi pentru export".**

În abordarea problemelor referitoare la gospodărirea judicioasă a resurselor trebuie avut în vedere în primul rînd faptul că odată cu creșterea volumului producției, sporește și consumul de resurse materiale, resurse a căror asigurare ridică probleme din ce în ce mai complexe, îndeosebi în cazul materiilor prime provenite din import. În aceste condiții, necesitatea folosirii judicioase a mijloacelor materiale și bănești reprezintă o problemă de prim ordin la nivelul fiecărei întreprinderi ca și la scara economiei naționale, problemă ce reclamă o preocupare constantă, în conformitate cu noile exigențe din economia noastră care obligă la acțiuni stăruitoare de înlăturare și prevenire a oricăror forme de risipă, de pierderi, precum și identificarea posibilității de economisire a tuturor mijloacelor.

Datele pe ansamblul economiei privind rezultatele economico-financiare obținute în anul 1979, precum și concluziile unor acțiuni de analiză și control, scot în evidență că tot mai numeroase sînt întreprinderile în care cadrele de conducere, colectivele de oameni ai muncii manifestă preocupări sporite pentru folosirea cu grijă și simț de răspundere a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată spre administrare. **Aceasta a făcut posibil ca în anul 1979, prin concentrarea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale să crească productivitatea muncii cu 6,4% față de anul precedent, iar nivelul cheltuielilor de producție la 1000 lei să fie mai mic cu 8,2 lei. Este important de subliniat și obținerea în această perioadă a unui spor de producție netă industrială față de 1978 de 24 miliarde lei.**

Totodată, sînt încă importante posibilități pentru gospodărirea mai eficientă a mijloacelor materiale și bănești, pentru încadrarea în normele de consum planificate, folosirea integrală a capacităților de producție, realizarea parametrilor tehnico-economici la noile obiective, creșterea rentabilității.

Încadrarea consumurilor în limitele sarcinilor de plan

GOSPODĂRIREA judicioasă a mijloacelor materiale și financiare este indisolubil legată de preocupările pentru reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, pentru raționalizarea consumurilor. La Consfătuirea de lucru amintită s-a subliniat necesitatea de a se depune eforturi conjugate în toate domeniile pentru realizarea producției în conformitate cu planul și odată cu aceasta necesitatea de a se urmări cît costă producția și, pe această bază, cum asigurăm creșterea venitului național, în scopul satisfacerii necesităților de consum și pentru dezvoltarea generală a întregii societăți. În acest context, este de relevat faptul că, în primii patru ani ai cincinalului actual, **costurile de producție pe ansamblul economiei s-au redus an de an, înregistrîndu-se economii de circa 81,5 miliarde lei.** În industria republicană, de exemplu, în perioada menționată, cheltuielile totale la 1000 lei producție marfă s-au redus față de 1975 cu circa 45 lei (5,5%), din care 28 lei (4%) pe seama cheltuielilor materiale. În anul 1979 s-au înregistrat însă și unele depășiri ale costurilor de producție planificate, în principal la ministerele : Industriei Chimice ; Agriculturii și Industriei Alimentare ; Industriei Metalurgice.

Printre principalii factori care au influențat negativ costurile totale și, mai ales, cele materiale, menționăm depășirea normelor de consum, înregistrarea unui volum însemnat de rebuturi, neaplicarea în întregime a măsurilor din programele de reducere a costurilor de producție etc. Așa, bunăoară, în anul 1979 s-au înregistrat unele depășiri ale consumurilor normate de materii prime, materiale și combustibili determinate îndeosebi de consumurile suplimentare ale unor întreprinderi la oțel lingou și semifabricate, la cocs metalurgic și cocs în brichete etc. La consumul de metal în activitatea de construcții de mașini, de pildă, deși s-a obținut în 1979, pe sold, o economie de 46 mii tone, sînt întreprinderi care înregistrează însemnate depășiri de consumuri la unele produse cum sînt: osii montate pentru vagoane, tractoare, echipamente de buldozer etc.

Cheltuielile materiale se mențin în unele întreprinderi la un nivel ridicat, nemanifestîndu-se o preocupare sistematică și metodică pentru reducerea normelor de consum (mai mult, se consideră „justificat" un anumit nivel al consumurilor materiale, atîta vreme cît este „fundamentat" pe norme de consum). Or, trebuie să fie clar că **norma ca atare reprezintă o limită de consum, stabilită la un moment dat și în anumite condiții tehnologice ;** cu alte cuvinte, norma nu are semnificația de a institui un drept asupra unui consum material, în spatele căreia să se ascundă încetineala în adoptarea de soluții tehnologice noi — cu consumuri materiale reduse, ori risipa resurselor materiale. Iată de ce relația dintre sarcina de reducere a cheltuielilor materiale și nivelul normelor de consum trebuie privită într-o concepție dialectică, de influențare reciprocă a elementelor componente în procesul dinamismului economic și care implică un efort propriu din partea fiecărei întreprinderi în acțiunea de reducere a consumurilor materiale.

În anumite cazuri, nici măsurile stabilite de întreprinderi și centrale pentru reducerea consumurilor materiale nu sînt realizate integral ori la timp. Dintr-un control efectuat de organele Curții la unele centrale și întreprinderi din subordinea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a desprins faptul că unele obiective privind reducerea consumurilor de metal nu s-au realizat la termenele prevăzute (de exemplu, în cazul întreprinderii „Tractorul"-Brașov, „1 Mai"-Ploiești ș.a.). Se dau derogări pentru folosirea unor materiale de dimensiuni superioare față de cele prevăzute în proiectele de execuție („Progresul"-Brăila, I.M.M.U.M.-Baia Mare), din care cauză greutatea unor semifabricate sau produse este superioară față de documentațiile tehnice. La Întreprinderea de utilaje, piese de schimb și reparații Iași, prin stabilirea unor norme de consum mai mari decît consumul prevăzut în documentația tehnică a unor utilaje (fierăstrău panglică, instalație de uscat cherestea în vid, încărcătoare frontale) și prin depășirea consumului normat la produsul „corpuri de măcinare forjate", s-au înregistrat consumuri peste norme de 967 tone metal, respectiv o depășire a costurilor de 2,5 mil. lei.

Reducerea consumurilor materiale constituie o sarcină pentru întregul colectiv de muncă din unitățile economice. În unele întreprinderi se așteaptă sprijin din afară în acțiunea de reducere a consumurilor materiale, în loc ca prin folosirea propriului aparat tehnico-inginerese, prin mobilizarea forței creative a muncitorilor să se găsească soluții de îmbunătățire a tehnologiilor, de reducere a consumurilor materiale și energetice, de mai bună gospodărire a resurselor materiale și bănești. De altfel, sînt multe unități unde numai o mică parte din personalul tehnico-inginerese are sarcini directe pe linia reducerii consumurilor materiale.

Problema recuperării resurselor materiale rezultate în urma desfășurării proceselor de producție nu este încă rezolvată pe

măsura posibilităților de care dispun întreprinderile și centralele și a sarcinilor care le stau în față. Astfel, folosirea șraifurilor, cupoanelor, capetelor și altor materiale rezultate din prelucrarea metalului pentru executarea unor piese de dimensiuni mai mici este slab organizată, cea mai mare parte din aceste materiale fiind date la retopit în turnătoriile proprii sau predate la întreprinderile de colectare a metalelor. La Centrala industriei articolelor casnice și la 7 întreprinderi din subordinea sa, așa cum a reieșit dintr-un control efectuat de Curte și Ministerul Finanțelor, a rezultat că, deși s-au întreprins unele acțiuni pentru recuperarea și utilizarea materialelor refolosibile, totuși nu s-a asigurat încă o valorificare corespunzătoare a acestora, cea mai mare parte din ele fiind livrate la unitățile de colectare a metalelor ; în anul 1979, pe total centrală, s-au predat la aceste unități peste 10 mii tone capete și alte resturi de tablă din oțel inox, tablă decapată etc., ceea ce reprezintă 14,1% din consumul total de laminate finite pline din oțel, din care o parte se puteau utiliza pentru realizarea unor produse solicitate de populație și la care cererea nu este satisfăcută.

Cele de mai sus dovedesc că în fiecare unitate economică trebuie să se desfășoare o activitate organizatorică susținută, care să creeze cadrul unei mobilizări mai intense a rezervelor de reducere a consumurilor materiale și energetice, care să permită folosirea și refolosirea tuturor resurselor existente în economie.

O mai bună folosire a mașinilor și utilajelor

ÎN ULTIMUL TIMP au sporit preocupările pentru mai buna folosire în procesul de producție a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare. De asemenea, ca urmare a indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, s-a acționat mai ferm în toate unitățile pentru reintroducerea în circuitul productiv a utilajelor nefolosite și încărcarea mai bună a mașinilor și utilajelor.

Se constată însă că, o serie de mașini-unelte de bază, mașini, utilaje și instalații specifice unor ramuri industriale, utilaje din construcții și transporturi nu sînt încă folosite la întreaga capacitate de unele unități socialiste, deși au pondere în realizarea sarcinilor de plan, iar pentru procurarea lor din reproducția internă sau din import s-au cheltuit fonduri însemnate. În anul 1979, spre pildă, indici mai scăzuți de utilizare a fondului de timp disponibil a mașinilor-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor s-au înregistrat la unele unități din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Industriei Metalurgice etc.

Utilizarea sub prevederi a unor mașini, utilaje și instalații are influențe negative asupra îndeplinirii planului producției fizice la o serie de sortimente, îndeosebi în ramurile construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei, materialelor de construcții etc., precum și asupra productivității muncii și a nivelului cheltuielilor de producție, diminuînd astfel eficiența economică a unităților în cauză.

Întreținerea corespunzătoare a mașinilor și instalațiilor este una dintre cele mai importante sarcini a cărei realizare depinde de activitatea unităților productive. Este clar că numai pe această cale se poate acționa pentru ca mașinile și instalațiile aflate la dispoziția unităților economice să fie utilizate la parametrii funcționali proiectați și fără întreruperi, pentru ca să se evite uzura prematură a unor piese componente din mașinile și utilajele aflate în exploatare, care ar atrage și cheltuieli suplimentare. În orice economie modernă, buna întreținere a mașinilor și instalațiilor constituie o premisă majoră pentru obținerea unor rezultate economico-financiare superioare.

Respectarea disciplinei financiare

APLICAREA noului mecanism economico-financiar, așezînd pe noi principii planificarea și desfășurarea întregii activități economice, a determinat creșterea răspunderii întreprinderilor, centralelor și ministerelor pentru gospodărirea mai judicioasă a mijloacelor materiale și bănești. În unele întreprinderi și centrale nu se acționează însă cu destulă răspundere pentru lichidarea fenomenelor de risipă, a unor practici de largheță în cheltuirea mijloacelor, pentru introducerea unei ordini și discipline riguroase în administrarea patrimoniului, în apărarea integrității avutului obștesc. O asemenea situație capătă dimensiuni noi în condițiile actuale, deoarece pe lîngă faptul că țară noastră dispune de puține surse de materie primă și energie, mai trebuie avute în vedere și dificultățile generate de criza mondială de materii prime și combustibil.

În această situație, o problemă veche dar cu rezonanțe noi în materie de disciplină financiară este problema prevenirii și lichidării imobilizărilor de fonduri, a inițierii unor acțiuni pentru combaterea cu fermitate și înalt simț de răspundere a cauzelor care duc la formarea de imobilizări de mijloace. Scoaterea din circuitul economic a unei părți din mijloacele materiale ale unei unități economice sub formă de stocuri de valori materiale excedentare, fără mișcare, ori depozitate și conservate în condiții necorespunzătoare, are multiple consecințe negative asupra desfășurării activității economico-financiare și rezultatelor obținute. În condițiile dezvoltării intense a economiei, imobilizarea resurselor materiale favorizează ivirea unor dezechilibre materiale temporare nejustificate (și care ar fi fost evitabile), unor tendințe de risipă, căci resursele „în plus" trebuie pînă la urmă lichidate. În unele întreprinderi, imobilizările, deși ca volum se mențin la un nivel ridicat, sînt interpretate în sens „pozitiv", dat fiind că în raport cu producția, adică în mod relativ, se reduc. Un asemenea mod de apreciere a activității este, desigur, artificial și nu are nici un temei economic, întrucît imobilizările materiale (oriunde s-ar produce și din orice cauză) reduc capacitatea economiei de a satisface nevoile consumului productiv și social.

Pîrghia creditului trebuie utilizată cu mai multă eficacitate în direcția lichidării imobilizărilor materiale. Băncile nu trebuie să dea dovadă de toleranță față de unitățile economice care au imobilizări, mai ales că uneori se tinde din partea întreprinderilor către rezolvarea pe cale financiară ori bancară a problemei imobilizărilor (prin găsirea de căi de acoperire „legală" a imobilizărilor). De asemenea, programele de măsuri stabilite de unitățile economice pentru lichidarea imobilizărilor trebuie respectate întocmai, orice abatere angajînd întreprinderile, în fapt economia, în eforturi suplimentare materiale și financiare.

Ținînd seama de importanța pe care o are respectarea normelor legale privind gospodărirea fondurilor în aprecierea rezultatelor economico-financiare obținute, credem că este potrivit să punem în discuție modul în care unele conduceri de întreprinderi și centrale „reușesc" să asigure rezultate financiare bune, să raporteze îndeplinirea și depășirea unor indicatori de cea mai mare importanță pentru aprecierea eficienței economice, cum sînt beneficiul și rentabilitatea. Așa, de exemplu, Centrala de utilaje și piese de schimb din subordinea Ministerului Economiei Forestiere, a realizat și depășit beneficiile planificate, dar gradul de îndeplinire a planului nu oglindește efortul propriu al unităților. Parte din beneficii s-au realizat pe seama practicării unor prețuri de livrare nelegale, cu rentabilități exagerate, unele de peste 3,5 ori mai mari decît media pe ramură. Au fost livrate produse de serie la prețuri de unicat, la prețuri antecalculate fără aprobarea organelor competente sau la prețuri plafon în loc de prețuri de producție și livrare aprobate. La Uzina de construcții și reparații utilaje București, de pildă, la produsul mașina de șlefuit cu bandă lată s-a practicat un preț stabilit în condiții de unicat de 680 mii lei/buc., în loc de 390,4 mii lei, determinat în condiții de serie, încasîndu-se pentru cele 28. buc. livrate un beneficiu necuvenit de 8,1 mil. lei.

În cadrul preocupărilor pentru eficienta utilizare a mijloacelor materiale și bănești aflate în gestiunea unităților, un loc important îl au măsurile luate pe linia apărării integrității avutului obștesc. Trebuie arătat însă că există încă unități care nu au acționat cu toată fermitatea pentru eliminarea lipsurilor și neajunsurilor, cît și pentru tragerea la răspundere a celor vinovați de prejudicierea avutului obștesc, că nu întotdeauna s-au luat măsuri eficiente pentru respectarea strictă a dispozițiilor legale privind recepția, inventarierea, depozitarea, paza, evidența și gestionarea bunurilor, precum și pentru urmărirea și recuperarea la timp a pagubelor.

În marea întrecere ce se desfășoară în întreaga țară pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an și a cincinalului în ansamblu, eforturile colectivelor de muncă din întreprinderi, centrale și ministere, trebuie îndreptate pentru realizarea ritmică a producției fizice și reducerea substanțială a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, îndeosebi a celor materiale — obiectiv principal pentru sporirea producției nete, pentru întărirea disciplinei de plan și financiare — factori de bază ai autoconducerii și autogestiunii muncitorești, în vederea ridicării eficienței economice pe o treaptă superioară în toate domeniile de activitate economico-financiară.

Emil HATOS
Prim vicepreședinte
al Curții Superioare de Control Financiar

Manifestări economice de prestigiu în această primăvară la București

TIBCO la a VII-a ediție

APLICAREA consecventă a concepției profund științifice a Partidului Comunist Român, privind strînsa intercondiționare între progresul multilateral și în ritm susținut al economiei noastre naționale și participarea tot mai activă la circuitul economic mondial se reflectă direct în creșterea substanțială a volumului comerțului exterior al României, care în acest an este de 48 de ori mai mare decît în 1950. În prezent, țara noastră întreține relații economice cu 143 de state, face parte din 80 de organizații internaționale guvernamentale și participă la activitatea a peste 700 de organizații neguvernamentale.

În contextul acestei politici de extindere largă a legăturilor cu toate statele lumii, în dorința de a asigura noi și ample dimensiuni colaborării economice pe toate planurile, favorizată de transformările revoluționare din viața economică și socială a țării, în cei din urmă zece ani capitala României și-a asumat rolul de gazdă a unor manifestări economico-comerciale internaționale specializate, care și-au cucerit, într-un timp scurt, un real prestigiu. Atît tîrgurile de primăvară, cît și cele de toamnă din București au devenit, de la o ediție la alta, locuri de întîlnire a specialiștilor și oamenilor de afaceri din tot mai multe țări interesate în dezvoltarea comerțului cu România. Pe aceste coordonate se situează și actualele ediții ale Tîrgului internațional de primăvară — TIBCO, aflat la a VII-a ediție și Salonului internațional al chimiei — a IV-a ediție, specializate pe expunerea de produse din domeniul mașinilor, utilajelor și instalațiilor pentru sectoarele industriei ușoare și bunuri de larg consum și, respectiv, echipamente, mașini, utilaje, instalații, aparataj pentru industria chimică și petrochimică, ca și produse din aceste domenii.

Oferind cadrul propice contactelor directe, cunoașterii nemijlocite a potențialelor economice, schimburilor de idei și experiență, tratativelor și negocierilor fructuoase, interesul pentru cele două manifestări a crescut de la an la an, fiind reflectat atît în creșterea numărului de participanți și a spațiului solicitat pentru expunere, cît și — ceea ce este mai important — în cifra de afaceri realizată. Astfel, dacă la prima ediție, din 1974, suprafața totală de expunere a fost de 18 500 mp, în acest an este dublă ; dacă în 1974 au participat 16 țări, din care 10 cu pavilioane oficiale, la actuala ediție participă 27 de țări, din care 18 cu pavilioane oficiale ; numărul firmelor expozante a crescut de 4 ori. Volumul contractărilor a fost, la ediția trecută de peste 21 de ori mai mare decît în 1974. Așadar, desfășurîndu-se sub aceste concludente auspicii, ediția din acest an a Tîrgului internațional de primăvară — TIBCO și Salonului internațional al chimiei ne îndreptățesc să credem că, urmînd buna tradiție cîștigată își va atinge cu succes scopul.

România, ca și la edițiile anterioare, este principala expozantă, prezentîndu-și programul de export pe o suprafață de expunere de 21 300 mp (17 800 mp în șase pavilioane și 3 500 mp pe platforme exterioare). Sub reprezentanța a 27 de întreprinderi de comerț exterior sînt oferite cele mai recente realizări — produse noi sau modernizate — din gama de fabricație a peste 300 de unități producătoare. Între acestea, este de subliniat prezența a peste 30 de mașini și utilaje noi realizate de întreprinderile românești de mașini textile, între care se disting mașina de uscat cu cilindri, cea de uscat cu termofixat, cea de încheiat fire de urzeală, mașina de tricotat fire circulare și altele. Un stand atractiv îl constituie cel al autoturismelor — cele de teren ARO 10, 243 D și 320 D, ca și noul tip Dacia-1302, modele cu performanțe îmbunătățite, grad ridicat de confort și caracteristică esențială — cu consum redus de carburant.

Un stand care evidențiază pregnant eforturile României pentru introducerea cuceririlor științifico-tehnice în toate domeniile de activitate este, desigur, cel al industriei electronice. Sînt expuse diverse echipamente pentru automatizare, componente electronice, mașini de calculat și de contabilizat, amplificatoare stereo și coloane sonore, casetofoane și radiocasetofoane, televizoare și radio-receptoare. Pentru prima dată vor fi prezentate și aparate telefonice automate cu claviatură, aparate pentru teleconferință, echipament telefonic terminal cu răspuns automat și cu înregistrare, diverse aparate de măsură și control. La rîndul său, industria electrotehnică este prezentă printre altele, cu o gamă largă de motoare electrice, precum și un număr mare de bunuri industriale de uz casnic, menite să ușureze munca în gospodărie : frigidere, mașini de spălat rufe, aspiratoare etc. Specialiștilor din domeniul medical li se oferă o gamă variată de aparate și instrumente medicale și de laborator, apreciate pentru performanțele lor înalte, precizia și exactitatea în analize — de pildă, unitatea de supraveghere și stimulare cardiacă cu modul de înregistrare și aparatele de terapie prin electroșoc.

Din oferta românească de utilaj chimic și petrolier, ca noutate remarcăm reactorul cu agitator lustruit în interior, tuburi scolaps, fascicul tubular cu țevi cu aripioare, presa de vulcanizat anvelope 77, virole de reactor cu pereți groși și multe altele. Unele din produsele de dimensiuni mari, oferite la export, sînt prezentate sub formă de machete, după cum tot prin machete sînt prezentate și unele obiective industriale realizate în alte țări (rafinăria Banias din Siria, Zarka din Iordania ș.a).

La această ediție a tîrgului, industria ușoară românească prezintă o largă paletă sortimentală de bunuri de consum : articole de îmbrăcăminte, încălțăminte, tricotaje, țesături diverse, marochinărie etc., produse care se remarcă prin varietate, originalitatea modelelor și calitatea execuției. Industria forestieră și a materialelor de construcții, alt expozant important, oferă numeroase garnituri de mobilă-stil, moderne sau cu elemente de artă populară, alte produse noi cu funcționalitate sporită, cu înalt grad de prelucrare a materialelor, produse din lemn și materiale de construcții. In sectorul industriei alimentare sînt prezentate mărci de prestigiu de vinuri, conserve variate, alte bunuri alimentare. Producția artizanală și a cooperației meșteșugărești constituie, ca de obicei, puncte de atracție pentru vizitatori, prin originalitate și frumusețe.

În pavilioanele destinate Salonului internațional al chimiei, (prezentat pe larg în articolul alăturat — nota red.), oferta românească cuprinde produse de cosmetică, medicamente, detergenți, vopsele, lacuri, îngrășăminte chimice, rășini, catalizatori, anvelope și multe altele.

Concomitent cu activitatea comercială la Tîrgul internaional de primăvară și Salonul internațional al chimiei, organizatorii — Camera de Comerț și Industrie, prin Întreprinderea de tîrguri și expoziții — au prevăzut desfășurarea a numeroase acțiuni menite să faciliteze contactele între partenerii de afaceri : reuniuni specializate, conferințe, simpozioane, prezentări de diapozitive și filme, demonstrații practice. În incinta tîrgului funcționează și un centru permanent de informare și documentare pentru comerțul exterior — loc de întîlnire, discuții comerciale, tratative și semnare de acorduri între partenerii comerciali.

În ceea ce privește participarea străină, printre țările cu pavilioane oficiale se numără, ca și în alți ani, Uniunea Sovietică, Austria, R.D. Germană, R.F. Germania, Bulgaria, Cehoslovacia, Italia, Iugoslavia, Polonia, S.U.A., Cuba ș.a., iar pentru prima dată, Senegalul. În afară de acestea, cu un stand propriu participă Organizația pentru Eliberarea Palestinei. În ansamblu, sînt prezente, în pavilioane și standuri individuale, circa 500 de firme străine, unele de prestigiu internațional, sau firme mari cu numeroase firme subexpozante : Friederich Wilhelm — Austria, Montedison — Italia, Hoechst — R.F. Germania, Agec — Franța ș.a. Mai amintim dintre firmele binecunoscute pe plan internațional participante la TIBCO : Honeywell — Austria, Rank-Xerox — Anglia, BASF — R.F. Germania, Michelin și L'air Liquide — Franța,

Ion CONSTANTINESCU
președintele Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România

(Continuare în pag. 17)

SALONUL INTERNATIONAL AL CHIMIEI

7-15 mai 1980
București-România

România la cel de-al IV-lea „Salon Internațional al Chimiei"

PRINTRE manifestările expoziționale ale anului 1980, „Salonul internațional al chimiei", aflat la cea de-a IV-a ediție, ocupă un loc deosebit. Salonul s-a impus în ultima vreme ca o manifestare de cert prestigiu internațional, fapt reflectat între altele și de numărul mereu crescînd al firmelor internaționale de renume care țin să fie prezente în Capitala noastră.

Este știut faptul că România se numără astăzi printre primele zece țări din lume în ce privește volumul producției chimice globale deținînd în ierarhia mondială locul 6 la prelucrarea gazelor naturale, locul 8 la sodă caustică, locul 10 la cauciuc sintetic și locul 13 la fire și fibre sintetice. Semnificativ este faptul că față de anul 1965, industria chimică s-a dezvoltat de peste 12,3 ori, producția în perioada anilor 1976—1980 urmînd să depășească pe cea a celor cinci cincinale anterioare, luate împreună. România realizează astăzi peste 1 200 de sortimente de medicamente, peste 1 000 de produse cosmetice și de parfumerie, coloranți, lacuri și vopsele, produse sodice de o calitate deosebită (situîndu-se printre principalii producători și exportatori din lume ai acestor produse), îngrășăminte chimice din cele mai eficiente, utilaje și aparatură originală destinată industriei chimice. Produsele noastre chimice și petrochimice satisfac o gamă largă de nevoi ale economiei naționale. Totodată, peste 700 de sortimente sînt livrate în peste 110 state ale lumii, ponderea lor în totalul exporturilor țării ridicîndu-se la peste 25%.

Actuala ediție a „Salonului internațional al chimiei" aduce o serie de noutăți față de edițiile precedente, atît în ceea ce privește nomenclatorul produselor chimice prezente în standuri, cît și formele de prezentare, originale și deosebit de sugestive. Chimiei românești i-au fost repartizate de astă dată două pavilioane : „U" pentru produse chimice și „P" pentru mașini și utilaje folosite în chimie, precum și o platformă exterioară. Exponatele prezentate la cel de-al IV-lea „Salon internațional al chimiei" evidențiază din plin aportul cercetării științifice, al ingineriei tehnologice și proiectării la dezvoltarea chimiei românești. În standuri sînt reprezentate prin machete și elemente componente instalații de înaltă tehnicitate, realizate în ultimul timp pe baza cercetărilor proprii, efectuate în special în cadrul Institutului central de chimie.

Ca și la celelalte ediții ale salonului firmele de comerț exterior CHIMIMPORTEXPORT și DANUBIANA expun o gamă extrem de largă de produse. Înființată în 1950, CHIMIMPORTEXPORT este prezentă și apreciată de 30 de ani pe piața mondială de produse chimice ca principală întreprindere românească de comerț exterior de profil. În oferta sa de export figurează : produse anorganice, produse petrochimice, materiale plastice și produse prelucrate din mase plastice, medicamente, produse cosmetice și de parfumerie, coloranți, lacuri și vopsele, insecticide etc. Întreprinderea DANUBIANA este prezentă cu îngrășăminte chimice de toate tipurile, cauciuc sintetic, negru de fum, anvelope, articole tehnice din cauciuc ș.a.

Standurile românești cuprind o paletă variată de produse competitive pe plan mondial, realizate de unitățile centralelor aparținînd Ministerului Industriei Chimice. Astfel, Centrala industrială de produse anorganice Rîmnicu Vîlcea etalează : sodă calcinată (ușoară și grea), sodă caustică solidă (amoniacală și electrolitică), sulfat de amoniu, bicromat de sodiu ș.a., bine apreciate de partenerii de peste hotare.

Produsele Centralei industriale de rafinării și petrochimie Ploiești sînt, datorită calității lor, mult solicitate la export. În expoziție se remarcă îndeosebi produsele de bază necesare altor sectoare industriale, ca : fenol, acetonă, polietilenă, negru de fum, cauciuc sintetic CAROM (R) și altele. În acest stand remarcăm cauciucul poliizoprenic, cu calități superioare celui natural, produs pe baza cercetărilor efectuate la Institutul central de chimie ; termopolimerii, polipropilena ; produsele de rafinărie ca : toluenul, xilenii (ortoxilen, paraxilen), care stau la baza obținerii unor importante produse chimice.

Bogat reprezentat este sectorul Centralei de prelucrare a cauciucului și maselor plastice. Atrag atenția anvelopele radiale în construcție textil/textil și textil/metal destinate autocamioanelor, anvelopele în construcție radială textil/metal și metal/metal pentru echiparea autocamioanelor, troleibuzelor și autobuzelor, anvelopele pentru tractoare și mașini agricole. Anvelopele radiale cu carcasă de cord textil și breker metalic pentru autoturisme, au o durabilitate sporită cu circa 30% față de anvelopele radiale obișnuite. În unitățile acestei centrale se produc circa 50 mii de repere de articole tehnice din cauciuc, fiind prezente în standurile salonului cele mai importante : benzi transportoare, furtunuri de înaltă și joasă presiune, furtunuri sertizate, garnituri profilate și presate. Printre exponate se află de asemenea produse din poliesteri armați cu fibră de sticlă, articole de sport și turism, jucării.

După cum este cunoscut, România realizează astăzi sute de sortimente de medicamente care satisfac necesarul intern și asigură exportul în mai mult de 60 de țări ale lumii. Printre numeroasele exponate prezente în standuri figurează în prim plan medicamentele originale românești bine apreciate în țară și peste hotare : „Gerovital H3" (R), „Boicil forte" (R), „Ulcosilvanil" (R), „Coxalitin" (R), „Trofopar", (R), alături de alte produse cu înaltă eficiență terapeutică, printre care : Carbocromen-drajeuri, Norbetalon-fiole, Oxazepan, Xantinolnicotinat, Alil estrenol-comprimate, Paduden-drajeuri etc. De menționat că potrivit documentelor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., producția de medicamente va crește în 1985 de 2—2,2 ori față de 1980, prin asimilarea unor produse cu efect terapeutic ridicat și spectru larg de acțiune, creîndu-se totodată însemnate disponibilități pentru export.

Standul cu produse cosmetice și de parfumerie se remarcă prin produse noi, ingenios etalate — parfumuri, ape de toaletă, creme, emulsii, deodorante, componente ale cosmeticii decorative, spumanți pentru baie, șampoane etc. — realizate în întreprinderile „Miraj"-București, „Farmec"-Cluj-Napoca, „Nivea"-Brașov. Sînt prezente, de asemenea, produse cunoscute, unele distinse cu medalii de aur la tîrguri și expoziții internaționale.

Dintre detergenții prezentați în cadrul salonului menționăm : „Timostat" pentru covoare, „Timegan" și „Timodet" — detergenți lichizi, „Dero Iris", „Dero Clar", „Dero Diamant", detergenți granulați, gama de detergenți biodegradabili „Demar Crin", „Demar Zefir", „Demar Diafan", „Bactodet" — detergent pentru industria laptelui. Orientările actuale în producția de detergenți care va crește în perioada 1981—1985 de 1,8—2 ori — merg în direcția realizării de noi detergenți biodegradabili destinați spălării la temperaturi joase. În ce privește coloranții, a căror producție urmînd ca să acopere în cincinalul viitor 90% din necesarul intern, se remarcă sortimente noi, în culori vii, cu calități tinctoriale sporite.

Bogat reprezentate sînt produsele marilor combinate ale Centralei industriale de îngrășăminte chimice Craiova, cu înaltă eficiență în sporirea recoltelor la hectar : îngrășăminte complexe NPK, îngrășăminte extraradiculare, îngrășăminte complexe lichide, uree — precum și acid nicotinic zootehnic și farmaceutic, catalizatori și altele, care satisfac necesarul intern și se exportă în peste 30 de țări ale lumii.

Graficele prezente în expoziție ilustrează creșterea producției de materiale plastice și rășini sintetice, care atinge 1 500—1 700 mii tone în 1980 și a producției de cauciuc sintetic, cu un nivel de 400—460 mii tone în acest an — precum și perspectivele de viitor : sporirea producției de mase plastice în cincinalul următor de 1,5—1,7 ori și a celei de cauciuc sintetic de 1,4—1,6 ori, cu extinderea sortimentelor de polistiren, polipropilenă, polietilenă, cauciuc poliizoprenic, cauciuc butadienstirenic, latexuri, obținerea de noi sortimente de cauciuc butilic și nitrilic.

În spațiul rezervat Centralei industriale de fire și fibre chimice Săvinești sînt prezentate produsele tradiționale românești „Terom" (R), (poliesterice), „Melana" (R), (acrilonitrilice), „Relon (R), (poliamidice), „Dunatex PP" (R) (polipropilenice), „Dunacor", (vis-ozice), ca și produsele realizate mai recent : fire poliamidice tip covor antistatizate permanent, granule cu ingre-

dienţă, fire relon rotosetate, cauciuc poliuretanic etc.

Centrala de desfacere a produselor petroliere P.E.C.O. etalează benzine, motorine, uleiuri — printre care se remarcă uleiuri de motoare cu performanţe deosebite, parafine, vaseline, cocs de petrol etc.

In pavilionul „P“ şi pe o platformă exterioară sînt prezente exponatele Centralei industriale de utilaje şi piese de schimb pentru industria chimică Bucureşti, aparţinînd Ministerului Industriei Chimice. Specialiştii pot face cunoştinţă, aici cu utilaje şi aparatură din oţeluri inoxidabile din aliaje de metale superioare, din oţeluri emailate, din materiale plastice, din poliesteri armaţi cu fibre de sticlă, din materiale carbografitice. Un interes deosebit prezintă de asemenea, protecţiile cu folii de elastomeri, pompele rezistente la coroziune, armăturile industriale din oţeluri emailate, din oţeluri inoxidabile, din materiale termoplastice, chiturile antiacide, aparatele de măsură, control şi automatizare, multe dintre acestea fiind brevetate în ţară şi străinătate.

În acest pavilion şi pe platforma exterioară sînt expuse, de asemenea, rezervoare şi conducte din polistiren armat cu fibră de sticlă, armături din grafal, reactoare şi fitinguri emailate, coturi de întoarcere pentru cuptoarele cu rază scurtă şi cu pereţi groşi din oţeluri carbon slab şi mediu aliate sau inoxidabile, capace placate cu inox, ventilatoare cu palete reglabile, conducte din ROMPAS, pompe din inox de diferite debite, pentru funcţionare în medii corozive, toate aflîndu-se pe listele de export ale industriei chimice. O menţiune aparte se cuvine a fi acordată instalaţiei „Reg-Oil“ folosită la regenerarea uleiurilor minerale uzate — utilaj medaliat cu aur la saloanele internaţionale de invenţii de la Bruxelles şi Nancy şi brevetat ca invenţie în peste 20 de ţări.

Pavilionul „P“ ilustrează posibilităţile României de a construi şi livra „la cheie“ rafinării de ţiţei de mari capacităţi, diferite instalaţii şi fabrici chimice complete. Mărturie în acest sens sînt machetele, graficele şi fotografiile unor importante obiective construite sau în curs de execuţie în diferite ţări din Europa, Asia şi Africa.

Participarea la Salon a unui număr important de firme străine va crea condiţii cu actuala ediţie să marcheze un salt calitativ şi în domeniul schimburilor comerciale şi al acţiunilor de cooperare, ce se va materializa într-un număr sporit de contacte reciproc avantajoase.

Adrian STOICA
adjunct al ministrului industriei chimice

TIBCO la a VII-a ediţie

(Urmare din pag. 15)

Faber-Castell — Austria, Metaxa — Grecia.

Din oferta participanţilor străini reţinem : maşini, echipamente şi instalaţii pentru industria chimică, aparate de măsură şi control pentru automatizări industriale, componente electrice şi electronice, produse chimice organice şi anorganice, benzi magnetice, casete muzicale, echipamente pentru depozitarea şi transportul gazelor lichefiate la joasă temperatură, anvelope, cauciucuri antidăunatori şi multe altele.

Pornind de la aceste coordonate, se prevede ca Tîrgul internaţional de primăvară şi Salonul internaţional de chimie să fie vizitate de numeroşi specialişti şi oameni de afaceri, de un public dornic să cunoască direct o bună parte din realizările remarcabile ale ţărilor şi firmelor participante. Se prevede, de asemenea, un record al cantractelor ce se vor semna — ilustrare vie a contribuţiei acestor manifestări economice internaţionale organizate la Bucureşti, la creşterea schimbului de valori materiale, la cunoaşterea reciprocă pe multiple planuri, în vederea consolidării prieteniei şi păcii în lume, în deplin consens şi în interesul tuturor.

Eficienţa utilizării fondurilor fixe agricole

(Urmare din pag. 12)

sare este supraunitar şi continuu crescător, cu atît eficienţa economică sporeşte mai intens.

Caracteristic situaţiei din întreprinderile agricole de stat este faptul că producţia globală totală, ca şi producţia globală agricolă pe o persoană şi pe muncitor a crescut pînă în deceniul trecut mai repede decît înzestrarea tehnică a muncii, — după care a apărut o tendinţă de scădere a raportului celor doi indici, deoarece creşterea înzestrării tehnice a devansat creşterea productivităţii muncii (calculată pe baza producţiei globale totale şi agricole). Înzestrarea tehnică a muncii în întreprinderile agricole de stat a luat în ultimii ani o amploare deosebită, care nu s-a reflectat în întregime într-un spor adecvat al productivităţii muncii. Este imperios necesar ca, pe baza acumulărilor de pînă acum, să se găsească noi căi şi metode pentru realizarea unui adevărat salt în creşterea producţiei şi a productivităţii în acest sector agricol. Atenţia trebuie concentrată asupra organizării superioare a producţiei şi a muncii, care, împreună cu introducerea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii agricole, să conducă la realizarea unor randamente la hectar şi pe cap de animal tot mai mari, cu cheltuieli tot mai mici pe unitatea de produs. Actualul potenţial material şi uman al I.A.S. poate şi trebuie să asigure producţii sporite, corespunzătoare eforturilor uriaşe făcute pentru dotarea tehnică de vîrf a acestui sector.

Productivitatea muncii exprimată în unităţi naturale are o importanţă aparte, deoarece dinamica consumului de muncă capătă o exprimare mult mai exactă şi mai adecvată decît în cazul exprimării valorice. Acest indicator conduce la concluzii mai aprofundate, permiţînd totodată şi comparabilitatea cu alte ţări la produse agricole de acelaşi fel.

În perioada 1963—1977, consumul de muncă vie pe unitatea de produs şi de suprafaţă s-a redus continuu, scăzînd concomitent şi ponderea consumului de muncă manuală în totalul consumului de muncă. Astfel, în 1977 consumul de muncă total (faţă de 1963 = 100) a reprezentat : la grîu 27,8% pe ha şi 15,7% pe tonă ; la total porumb boabe 19,8% şi 17,3% ; la porumb boabe irigat 35,2% şi 28,5% ; la floarea soarelui 20,7% şi 18,3% ; la cartofi 27,7% şi 22,2% ; la hl. de lapte de vacă 64,8% ; la 1 000 de ouă 9,5% ; la tona de carne (spor în greutate) taurine 45% ; la carne de porc în sistem gospodăresc 42,3% şi în complexe industriale 79,8%. Consumul de muncă exprimat în om-ore pe unitatea de produs ajunsese la grîu, în 1977 la 5,7 ore pe tonă, faţă de 36,3 ore în 1963 ; la porumb boabe 17,1 ore, faţă de 98,9 ; la porumb irigat 25,9 ore, faţă de 91,0 ore ; la floarea soarelui 22,9 ore, faţă de 124,8 ; la cartofi 27,7 ore, faţă de 63,9 ore ; la lapte de vacă 7,9 ore/hl, faţă de 12,2 ore ; la ouă 4,1 ore/1 000 buc., faţă de 43,0 ore ; la carne de taurine în complexe 190,3 ore pe tona de spor, faţă de 422,7 ore ; la carne de porc în sistem gospodăresc 20,3 ore faţă de 48,0 ore în 1970, iar în complexe 31,3 ore, faţă de 39,2 ore. Rezultatele sînt remarcabile, însă ele puteau fi şi mai bune dacă ponderea consumului de muncă manuală ar fi fost redusă şi mai mult, corespunzător creşterii continue a gradului de mecanizare. Actuala etapă de dezvoltare a agriculturii a antrenat mecanizarea integrală a majorităţii lucrărilor de bază, dar au rămas nemecanizate sau foarte puţin mecanizate o serie de alte lucrări, care cer un mare volum de muncă manuală (în domeniul recoltatului, sortării, conservării etc.).

Măsurile şi sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. cu privire la perfecţionarea organizării complexelor agroindustriale, dotarea agriculturii cu maşini care să asigure mecanizarea integrală a lucrărilor de recoltat (în special la porumb), mecanizarea pe scară largă a lucrărilor din zootehnie, îmbunătăţirea structurii parcului de maşini agricole au menirea să creeze condiţii superioare pentru sporirea producţiilor, productivităţii şi eficienţei economice în agricultura ţării, inclusiv în agricultura de stat, care rămîne în continuare un sector exemplar al agriculturii noastre socialiste.

OPINII : Noua calitate în domeniul organizării

Posibilităţi de sporire a eficienţei în activitatea de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică

ÎN ZILELE NOASTRE, cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică au un rol crescînd în programul economico-social al societăţii româneşti. În acest context, după cum aprecia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. : **„Dispunem de o bază materială corespunzătoare, de o reţea de unităţi şi oameni de ştiinţă de valoare deosebită, avem deci toate condiţiile ca marile probleme ce se pun în faţa ştiinţei să fie rezolvate cu succes“.** Dacă ţinem seama şi de numărul mare de cadre ocupate în acest sector — 200 mii la sfîrşitul anului în curs şi aproximativ 245 mii în anul 1985 — ne putem da seama că obţinerea unor asemenea rezultate şi creşterea eficienţei activităţii de cercetare ştiinţifică depind în mare măsură de aplicarea unor astfel de structuri şi metode de organizare şi conducere a unităţilor la toate nivelele, care să valorifice la maximum aceste condiţii.

În acest sens recapitulăm cîteva coordonate ale actualelor evoluţii în ştiinţă şi tehnologie, care, după părerea noastră, sînt definitorii în stabilirea formelor şi metodelor potrivite pentru organizarea şi conducerea acestui sector.

1. Pornind de la aşa-numita **explozie informaţională,** care se referă la creşterea exponenţială a cantităţii de informaţie ştiinţifică, asistăm la îngustarea tot mai accentuată a domeniului de specializare a personalului de concepţie, acesta fiind pus în dificultate chiar şi în stăpînirea unor domenii restrînse.

2. Totodată, după cum se menţionează în Programul-directivă de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi de introducere a progresului tehnic, creşte nevoia de **cercetări pluridisciplinare,** ceea ce — în contextul celor de mai sus — implică o activitate colectivă, de grup.

3. În sfîrşit, nevoia de a cîştiga timp, de a materializa cît mai repede ideea în producţie impune **o mai puternică integrare a activităţilor de cercetare ştiinţifică,** dezvoltare tehnologică şi de introducere a progresului tehnic **cu activitatea economică curentă, cu producţia.**

Pe marginea acestei problematici-cadru dorim să exprimăm cîteva consideraţii, care ar putea servi în elaborarea unor reglementări privind îmbunătăţirea organizării şi conducerii activităţilor din acest sector.

Suplețea necesară a mecanismului de funcționare

DUPĂ CUM SE CUNOAŞTE, baza legală actuală a organizării şi conducerii activităţii de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică o constituie Legea nr. 5/1978, Decretul Consiliului de Stat nr. 273/1973, Statutul personalului de cercetare ştiinţifică ş.a.

Decretul nr. 273, de exemplu, conţine unele particularităţi, adaptări la specificul cercetării ştiinţifice şi dezvoltării tehnologice. Organigramele anexate la decret sînt mai elastice decît cele din industrie, permiţînd organizarea atît de secţii sau ateliere (laboratoare) cu profil strict de cercetare sau de inginerie tehnologică, cît şi de unităţi structurale mixte de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică. Totodată, unităţile structurale din activitatea de bază sînt mai mari decît cele din industrie, fapt care, pe de o parte, duce la scurtarea canalelor informaţionale-decizionale, iar pe de altă parte permite cuprinderea unui număr mai mare de specialişti, deci o independenţă profesională ridicată, precum şi organizări şi reorganizări de colective pe baza deciziilor luate de organul de conducere colectivă al institutului, pentru adaptarea rapidă a structurii la noile cerinţe din etapa respectivă. Totuşi, în ce priveşte **mecanismul intern de funcţionare** al institutelor, considerăm că s-ar putea aduce unele îmbunătăţiri, care ar face şi mai suple şi eficiente structura organizatorică şi relaţiile din cadrul acesteia.

Un prim aspect care ar putea influenţa pozitiv eficienţa activităţii, în special de conducere, este **concordanţa dintre mărimea unor institute şi structura organizatorică aplicată.** Transformarea unui institut mic în institut mare, implicînd crearea unor compartimente funcţionale, a trei noi funcţii de conducere, nu este totuşi lipsită de avantaje, deoarece în final duce la descongestionarea personalului de concepţie de o serie de sarcini de rutină şi de întocmirea unor lucrări care nu necesită calificare ştiinţifică, asigurîndu-i condiţii pentru a afecta întregul fond de timp activităţilor creative.

Un alt aspect este cel legat de **specializarea personalului şi eficienţa activităţii acestuia.** Există un număr crescînd de cercetători şi ingineri specializaţi pe anumite probleme delimitate. În acest context, se poate ca un institut — chiar mare fiind — să dispună doar de un singur specialist competent în elaborarea unui proiect pe o anumită temă sau în rezolvarea unei probleme (de exemplu : fonte pentru segmenţi destinaţi motoarelor mari, automatizarea cuptoarelor de încălzire ş.a.). La un moment dat, această persoană poate să se pensioneze sau să-şi schimbe locul de muncă, apărînd astfel greutăţi pentru unitatea respectivă în rezolvarea problemelor de profil. Astfel de situaţii ar putea fi evitate prin stabilirea structurii nu numai pe nivele de încadrare, după cum se obişnuieşte, ci pe **domenii de specialitate.** O asemenea structură fiind stabilită chiar la nivelul economiei naţionale, s-ar putea lua măsura ca specialiştii într-o problemă foarte strict conturată să fie, la nevoie, detaşaţi temporar la institutele care au de rezolvat teme ce implică şi aspecte de acest domeniu. Considerăm că soluţia detaşării individuale a unor specialişti sau a unor grupe de cercetători ori tehnologi poate fi un factor al scurtării ciclului cercetare-producţie şi o garanţie a sporirii eficienţei acestei activităţi.

După cum se precizează în Programul-directivă : **„Pornind de la complexitatea deosebită a problemelor pe care le ridică dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii în etapa actuală şi în perspectivă, de la interconexiunile profunde dintre diferitele domenii ale cunoaşterii, va trebui să se pună un accent deosebit pe promovarea largă a cercetărilor pluridisciplinare“.** Această idee, care exprimă de fapt cuvîntul vremii în cercetare, ridică şi o serie de probleme specifice de organizare şi conducere. Dacă detaşarea specialiştilor ar rezolva în mare problema organizării echipelor pluridisciplinare, conducerea acestora prezintă şi ea unele aspecte specifice, cum ar fi : tendinţa de hegemonie a unor specialişti, lipsa limbajului comun între reprezentanţii diferitelor specialităţi. Pentru rezolvarea acestor aspecte apare necesitatea **formării unor conducători specializaţi în dirijarea activităţilor pluridisciplinare** (pe lîngă conducătorii institutelor de cercetare

dr. Traian PINTEA
Andrei BOER
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 26)

„Problema recuperării și refolosirii materialelor este una din problemele de importanță deosebită pentru dezvoltarea noastră viitoare, pentru asigurarea necesarului de materii prime".

NICOLAE CEAUȘESCU

Exigențe ale adaptării la noile restricții

UN TIP DE SISTEM INDUSTRIAL URMĂRIND MAXIMIZAREA VALORIFICĂRII MATERIILOR PRIME

NUMEROASE OPINII apreciază că ne aflăm în fața unei noi (cea de a 4-a ?) revoluții științifice-tehnice cu ample implicații în domeniul producției și al comerțului internațional și care are drept motivație valorificarea superioară a resurselor de materii prime și de energie cunoscute, introducerea unor noi surse energetice în procesele tehnologice, restructurarea radicală a industriilor în perspectivă și adaptări și ajustări majore în prezent. Probleme de vitală stringență pentru existența omenilor cum sînt hrana, energia, apa, oxigenul, mările și oceanele, resursele naturale minerale, știința și tehnica, mediul ambiant etc., sînt studiate din ce în ce mai mult la nivel planetar datorită accentuării interdependențelor dintre state și sînt evaluate din perspectiva economică, politică, ecologică. Acest lucru este tot mai necesar datorită faptului că a devenit evident că cele mai multe din crizele economice, energetice, financiare, monetare, ecologice etc. pe care le cunoaște economia mondială azi se datoresc, în mare măsură, neglijării de către tipul de industrializare constituit în cadrul modului de producție capitalist a exigențelor păstrării echilibrelor naturale precum și subestimării dimensiunilor social-politice și culturale ale proceselor economice. Disciplinele științifice oricît de evoluate, sofisticate și matematizate au devenit arăta M. Malița nu ne învață decît modul cum să măsurăm temperaturi, lungimi, intervale de timp, greutăți, cum să stabilim indicatori statistici cantitativi și calitativi. Dar nu și cum să măsurăm și mai ales să evaluăm conexiunea, centralitatea, interacțiunea fenomenelor și proceselor tehnologice, economico-sociale, politice, cum să clasificăm obiectivele după mai multe criterii, cum să estimăm stările de echilibru în natură și pericolele perturbărilor catastrofale, cum să apreciem efectele negative ale unor procese și fenomene economice la nivel național și mondial. Complexitatea, diversitatea și marea intercondiționare a problematicii economico-sociale și politice cu care sîntem confruntați în prezent și care se accentuează în perspectivă exercită o presiune puternică asupra gîndirii științifice contemporane în sensul orientării ei spre interdisciplinaritate, spre studierea fenomenelor și conexiunii lor în scopul identificării legităților ce acționează și corelează procesele biofizice și socio-economice, al anticipării modificărilor ce se pot produce în sistemele industriale, social-politice, ecologice etc. și al creării reflexului de adaptare la nou, la exigențele și restricțiile viitorului.

Soluții adecvate noilor probleme

AȘA CUM SUBLINIA și economistul american W.W. Rostow (într-un articol publicat în revista Agenda) este necesară o **abordare funcțională** a problemelor comune ale omenirii întrucît complexitățile și interdependențele crescînde ale vieții contemporane creează în permanență probleme noi, iar soluționarea lor depinde de recunoașterea intereselor comune, de dorința de a aplana conflictele generate de interesele divergente. Numai astfel se poate încerca să se răspundă la cele 2 întrebări capitale ale zilelor noastre : 1) Ce trebuie să se petreacă în economia mondială în următorii 25 de ani pentru ca progresul economic și social să fie continuat în țările industriale și în țările în curs de dezvoltare ? și 2) Care poate fi contribuția fiecărei țări la atingerea acestui obiectiv ?

Dacă în istoria sa multimilenară specia umană și-a dovedit aptitudinea de a se adapta la o mare diversitate de modificări ale ambianței fizico-climatice și biofizice a planetei, dacă a parcurs, cu sacrificii dar și cu succese, importante etape ale revoluției tehnico-științifice am putea spera că la nivelul de dezvoltare a cunoașterii și instrumentarului științific și tehnic actual și la gradul de conștientizare a responsabilității umane față de destinul planetei, omenirea își va dovedi capacitatea de a face față situațiilor noi, oricît ar fi ele de dificile, restrictive și complexe. Practica dezvoltării economice demonstrează că problemele actuale contradictorii și de strînsă conexiune nu pot fi rezolvate prin simpla aplicare a unor soluții elaborate în alte condiții de timp și spațiu. Schimbîndu-se natura și amploarea problemelor este necesar să se schimbe însuși modul de a le rezolva.

Aceasta este cu atît mai necesar cu cît ansamblul de fenomene generat de criza de resurse de materii prime și energetice prin implicațiile profunde asupra vieții de zi cu zi a oamenilor și asupra destinelor statelor a scos în evidență faptul că în zilele noastre **omenirea se află în fața unor adevărate crize a valorilor și a unei crize a diviziunii internaționale a muncii.**

Criza valorilor este consecința faptului că omul, în etapele succesive ale cuceririlor tehnico-științifice, a orientat producția de bunuri materiale spre scopul realizării profitului, ceea ce a dus la tendințe nefirești și nerațional ale producției de bunuri materiale : în țările industrializate s-a stimulat adesea artificial creșterea consumului, ajungîndu-se la risipă, la irosirea de materii și energie. Perfecționările tehnologice au urmărit continuu creșterea productivității muncii, iar nu economisirea materiilor prime și a energiei — care — pînă la urmă s-a văzut că nu sînt inepuizabile.

Tipul de dezvoltare industrială constituit pe baza sistemului capitalist nu mai întrunește criteriile raționalității nici în țările de origine (criza de materii prime și energie, poluarea, criza urbanistică etc, etc) și cu atît mai mult nu mai poate fi luat drept model de alte țări.

Adaptarea : obiectiv, caracteristici

PROBLEMA ADAPTĂRII*) la restricțiile prezentului și mai ales ale viitorului — fie că sînt ele energetice, de resurse naturale, financiare, ecologice, politice etc., impune :

1) Pe de o parte, **adaptarea la fenomene cunoscute** care au avut loc și au produs dereglări (învățarea din experiențe eșuate, din dereglări, șocuri etc.).

*) Adaptarea în viziune cibernetică reprezintă, o caracteristică importantă a sistemelor, ea este o reacție la apariția unui cerc vicios ; cu alte cuvinte, formarea unui comportament pe care sistemul nu îl poseda anterior. În acest sens a te adapta înseamnă să devii independent de anumite acțiuni, influențe ale mediului, disfuncționale față de sistem ; acest lucru se realizează prin reacții interne în virtutea cărora sistemul își sporește autonomia.

2) Pe de altă parte adaptarea **implică anticiparea** — capacitatea de a prevedea alternativele viitorului și de a formula răspunsuri la situații de natură diversă — economică, tehnologică, socială, politică.

3) Aceasta cere nu numai aptitudinea de **a imagina ce va fi nou, ci și utilizarea previziunilor, prognozelor, scenariilor.**

4) O importantă caracteristică este și **mobilitatea** — posibilitatea de a folosi în mod alternativ ori concomitent diferite soluții.

5) Adaptarea face necesară depășirea decalajului existent azi între marea complexitate a realităților economico-sociale și posibilitățile limitate ale oamenilor de a le percepe și mai ales de a le stăpîni ; **sporirea capacității de a identifica marea complexitate a realității** și de a decide corect.

6) În același timp adaptarea face necesară și **eliminarea falsei dileme dintre natură și dezvoltare.** Roata istoriei nu poate fi întoarsă înapoi. Iar dezvoltarea — după cum indică germenii viitorului — este posibilă și prin alte tipuri și soluții de industrializare decît cele apărute în epoca formării societății capitaliste.

Conceperea unor tipuri diferite de sisteme industriale, a unor modalități de dezvoltare economică care să elimine defecțiunile modului actual care nu mai corespunde nici realităților și nici năzuințelor și nevoilor reale ale multitudinii de state aflate în stadii diverse de dezvoltare economică și dispunînd de o gamă largă și diversificată dimensional de resurse naturale și umane constituie o preocupare tot mai intensă pentru gîndirea economico-socială mondială și îndeosebi pentru cea din țările în curs de dezvoltare. Cu deplin temei subliniа Ignacy Sachs*) că „toate marile dezbateri economice care au fost fondate pe dihotomia agricultură-industrie, urbanizare contra dezvoltare rurală, import contra substituție de import, sînt false dezbateri. Ceea ce trebuie este de a găsi proporția bună, pentru o perioadă de timp dată, între cei doi poli ai dihotomiei". Același autor apreciază că orice filozofie a ecodezvoltării (așa numește el un nou tip de dezvoltare care ar corespunde noilor restricții și condiții istorice) consistă în a spune că trebuie plecat de la o analiză profundă a unui mediu fizic și cultural, pentru a derula soluții specifice problemelor locale, mai degrabă decît de a pleca de la tehnici existente și de a modifica, cu mari cheltuieli, adesea, mediul pentru a-l face apt să recepționeze aceste tehnici.

Ideea legăturilor care se creează între un sistem industrial și mediul natural în cadrul căruia este el amplasat, pe de o parte, **și între sistemul industrial și mediul social-cultural,** pe de altă parte, **este necesar să fie reținută** întrucît foarte multe dificultăți apar atunci cînd nu se ține seama de aceste elemente : cheltuieli mari pentru adaptarea investiției la mediul geografic, influențe nocive apoi asupra acestuia, influențe ce se traduc în final prin pierderi de potențialități economice, atît în sistemul industrial respectiv cît și în cel agricol limitrof etc. Trebuie subliniat faptul că metoda universal admisă, care constă în a explica funcționarea unui sistem complex prin proprietățile părților sale componente începe să fie contrazisă de cunoștințele actuale, în special de cele din domeniul mecanicii cuantice. Se relevă astfel că în realitate nu există „părți" care să aibă o autonomie proprie : există o permanentă interacțiune între ele așa cum este cea dintre observator și obiectul observației. Aceasta accentuează ideea necesității eforturilor de a înțelege lumea cu toate interacțiunile și complementaritățile ei, de a desluși realitatea fundamentală care se ascunde în spatele aparențelor. Și în conceperea sistemelor industriale, a proceselor de producție este necesar să se țină seama de aceste cuceriri ale cunoașterii umane pentru a putea răspunde multitudinii de restricții ale actualității.

Integrarea armonioasă și eficientă în eco-sistem

UN **alt tip de sistem industrial,** de platformă industrială concepută pe baza procesului circular activ*) al cărui criteriu esențial îl constituie economia de materiale și de energie, valorificarea — pe cît posibil — integrală a tuturor valențelor materiilor prime și energiilor, a fost supus discuției publice în cadrul Revistei economice.

Înainte de a trece la expunerea caracteristicilor acestui sistem este necesar să subliniem că el prezintă o ipoteză de concepere și organizare a proceselor industriale bazată pe **principiul complementarității.** Procesul circular activ, circularitatea implică o manieră de punere în practică a complementarității. Scopul urmărit este acela de a realiza o raționalizare a relațiilor dintre sfera producției primare și sfera prelucrătoare, de **a adapta mai bine** și de **a valorifica superior baza de materii prime** la cerințele industriei și la exigențele unei vieți raționale, la restricțiile mediului înconjurător. Principiul complementarității oferă o viziune coerentă asupra unui nou tip de concepere a fluxurilor tehnologice — care să evite efectele negative ale strictei specializări — și să permită folosirea integrală a componentelor materiei și energiei ținînd seama de cunoscuta legitate că în natură nimic nu se pierde, nimic nu se cîștigă, totul se transformă.

Pentru început să încercăm să prezentăm succint relațiile de complementaritate care se creează între orice sistem industrial și procesele biofizice și social-economice. Aceasta întrucît orice sistem industrial trebuie **să se integreze cît mai armonios și eficient** în ecosistem și în sistemul socio-economic. Restricțiile energetice și criza de materii prime fac tot mai stringentă această cerință.

Am încercat în schița alăturată să prezentăm modul cum influențează sistemul industrial și cum la rîndul său este — în

RELAȚIILE DINTRE SISTEMUL INDUSTRIAL ȘI PROCESELE BIOFIZICE ȘI SISTEMELE ECONOMICE

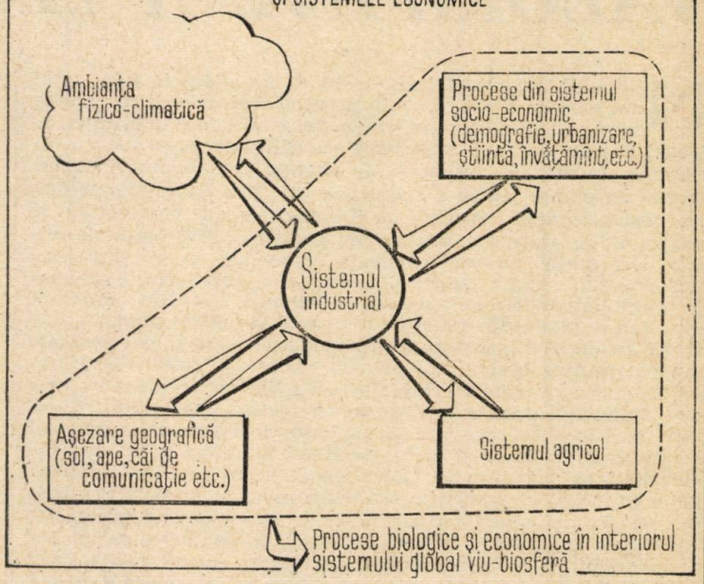

proporții diferite — determinat sau condiționat de : a) ambianța fizică climatică a zonei în care este amplasat ; b) așezarea geografică (natura solului, apele, căile de comunicație) ; c) de procesele ce au loc în sistemul socio-economic în care acționează (demografie, urbanizare etc. etc.) ; d) sistemul agricol din zona limitrofă.

a) Influențele ambianței fizico-climatice asupra sistemului industrial au fost mai puțin luate în considerație în calculele economice, cel mai adesea numai ocazional la capitolul catastrofe naturale. Subestimarea acestor influențe poate determina soluții constructive inadecvate climatului, care, deși pot reduce cheltuielile inițiale de investiții, măresc pe o durată de 50—100 de ani cheltuielile energetice ale unității respective. Construcțiile și utilajele au nevoie de modalități adecvate pentru protejarea de intemperii. Pe de altă parte reziduurile chimice, calorice, emise în sol, ape, atmosferă, prin acumulare, modifică compoziția aerului și apei de ploaie și exercită influențe nocive directe asupra mașinilor și utilajelor (sporește coroziunea) precum și la distanță asupra zonelor urbane și agricole din vecinătate.

b) Importanța studiului așezării geografice pentru sistemul industrial — mai ales cînd este vorba de noi amplasări crește din ce în ce mai mult datorită crizei energetice și de materii prime. Cheltuielile de transport devin tot mai mari și este necesar să fie luate în considerație posibilitățile de amplasare a sistemului industrial cît mai aproape de baza de materii prime (în special cînd e vorba de materii prime cu volum și cantități mari). Apele și mijloacele de comunicație au un rol foarte important pentru reducerea sau creșterea cheltuielilor de producție ale sistemului industrial. Influențele sînt reciproce. Ele pot fi favorabile sau pot fi nocive, păgubitoare atît pentru

**) Ignacy Sachs, profetul „ecodezvoltării" în Le Monde 10.II.1980.
***) Concepția platformelor industriale integrate bazate pe procesul circular activ a fost expusă în articole și dezbateri publicate în numerele din 1978 și nr. 1, 20, 21, 22, 52 din 1979 ale „Revistei economice".

sistemul industrial respectiv cît și pentru mediul geografic și natural în general.

c) Procesele din sistemul socio-economic (demografie, urbanizare, știință, învățămînt, cultură, etc.) nu sînt nici ele luate întotdeauna în calculele economice deși au influențe uneori foarte mari asupra eficienței economice a activității sistemului industrial. Bunăoară existența forței de muncă în apropiere, a tradiției și experienței profesionale, artizanale chiar, în domeniul respectiv, favorizează activitatea industrială în timp ce aducerea acesteia din alte zone încarcă cheltuielile directe și indirecte, prin absenteism, reducerea potențialului productiv prin oboseală, neadaptări etc. Existența sau inexistența unor instituții științifice, de învățămînt, culturale, în apropiere sînt factori ale căror efecte nu pot fi totdeauna cuantificate, dar care au o pondere importantă în succesul sau dificultățile sistemului industrial. Tendințele de creștere ale populației, de orientare profesională a tineretului, starea de sănătate a acesteia, sînt elemente ce se reflectă mai devreme sau mai tîrziu în cheltuielile sociale și care influențează nivelul productivității în industrie.

d) Sistemul agricol din zona apropiată este determinat și poate exercita influențe importante asupra sistemului industrial. Sistemul industrial poate realiza o reală simbioză cu cel agricol atunci cînd este profilat pe prelucrarea unor materii prime agricole. Astfel fabrici de amidon, produse făinoase, conserve, alcool pot influența profilarea zonelor agricole pe produsele necesare lor evitînd cheltuielile de transport, de perisabilitate, etc. etc. și pot oferi reziduuri drept furaje pentru animale sau drept îngrășăminte. Chiar și sistemele industriale ce nu prelucrează materii prime agricole sînt direct interesate de bunul mers al activității sistemului agricol prin faptul că acesta asigură, sau nu, aprovizionarea alimentară a forței sale de muncă. Adesea sistemul agricol este expus influențelor nocive provenite din vecinătatea cu sisteme industriale, care emit agenți poluanți în atmosferă și ape. În final efectele negative ale acestora sînt resimțite de sistemul industrial însuși prin reducerea cantității și calității producției agricole, ceea ce influențează cu efecte ce se constată — în timp — dar sînt evidente, asupra stării de sănătate a forței de muncă.

Este de aceea necesar să fim pe deplin conștienți de marea întrepătrundere care există între sistemele industriale și procesele biologice și economice ce au loc în interiorul sistemului global viu — biosferă.

În special în calculele de fundamentare a noilor investiții este necesar să se țină seama de aceste intercondiționări și să se pondereze deciziile și în funcție de factori de influență asupra potențialului economic, factori ce nu pot fi exprimați întotdeauna în mod cifric, dar care se răsfrîng asupra cifrelor finale ce exprimă eficiența economico-socială a investiției.

Un răspuns la restricții : multiplele funcții ale sistemului

REFLECTÎND asupra veritabilului scop al producției (obținerea unor produse cu calități apte să aducă servicii înalte) tipul de sistem industrial actual — bazat exclusiv pe specializare prezintă pierderi de randament considerabile. Productivitatea înaltă a aparatului productiv este în mare parte anulată datorită faptului că se obține cu consumuri de materii prime și energetice mari și deci duce la irosire de prețioase materii și energii, cu cheltuieli mari de transport, manipulare, depozitare a materiilor secundare și reziduurilor, cu poluarea mediului etc. De asemenea, sporul de productivitate din aparatul productiv este, în bună parte pierdut, prin slaba productivitate obținută în trecerea de la producție la folosință. Pentru succesul bătăliei contra risipei resurselor naturale (energii nerecuperabile, metale, alimente etc.) al luptei contra risipei timpului pe care oamenii îl pierd în producția și consumul de obiecte care nu aduc nimic sau aproape nimic față de ceea ce le procură mediul natural (fiind chiar nocive uneori) este necesară o amplă sensibilizare a opiniei publice, în scopul formării unei mai juste percepții asupra căilor prin care consumul (productiv și neproductiv) influențează calitatea vieții și efectele pozitive importante pe care le are reducerea concertată a consumului. Accentul trebuie pus asupra activităților cu adevărat utile pentru om și societate, și în același timp utile pentru menținerea echilibrului naturii. Este important ca fiecare om să înțeleagă valoarea oricărui produs al naturii și al muncii, și să știe să se orienteze în mod pozitiv atunci cînd le utilizează în producție și atunci cînd optează pentru anumite consumuri preferîndu-le pe cele ce îi aduc maximum de efecte utile și antrenează minimum de consumuri energetice. Cu atît mai mare importanță are înțelegerea profundă a imperioasei necesități de a economisi energia și materiile prime naturale pentru economiști și tehnicieni, pentru cadrele din proiectare care trasează în planuri și proiecte industria viitorului mai mult sau mai puțin apropiat. Conceptele și criteriile cu care ne-am deprins în ultima jumătate de secol nu ne mai ajută să rezolvăm problematica nouă, ele intră în contradicție cu restricțiile energetice, de resurse naturale și financiar-valutare.

Proiectarea sistemelor industriale, a platformelor industriale pe baza conceptului de proces circular activ urmărește o nouă funcționalitate a obiectivului care se deosebește atît de cea a platformelor industriale strict specializate cît și de a marilor platforme care concentrează cîteva industrii diferite, fără legătură tehnologică între ele.

Conceperea unor sisteme de fabricație cu performanțe ridicate orientate spre utilizarea integrală a resurselor existente sau spre utilizarea de noi resurse permite ca procesul de producție să asigure pe lîngă ieșirile „produs sau servicii" ieșiri care nu au același specific și valoare ca produsul de bază. Dezvoltarea sistemului de producție în așa fel încît să permită prelucrarea tuturor componentelor materiei prime și energiei si chiar refolosirea lor ridică probleme noi de concepție pentru specialiștii în inginerie tehnologică și proiectare a sistemelor industriale.

„Față de preocuparea pentru alegerea sau proiectarea tehnologiilor clasice, în care nivelul înalt al unor performanțe funcționale ale produselor era considerat suficient pentru justificarea unor consumuri specifice ridicate de resurse, **preocuparea pentru cercetarea, dezvoltarea și implementarea tehnologiilor circular-active, capabile să realizeze produse performante în condițiile utilizării maximale a resurselor**, reprezintă o etapă superioară de mare complexitate și care reclamă noi abordări", sublinia cu deplin temei directorul I.P.I.U. dr. ing. George Cojocaru. ****)

În conceperea sistemelor industriale bazate pe principiile procesului circular activ se pornește de la întrebarea : care este cea mai potrivită structură a producției ? — și se optează pentru structura multifuncțională apță să corespundă unei multitudini de criterii și să îndeplinească diferite funcții obiectiv.

Se impune o descriere în interacțiune **a obiectivelor, mijloacelor și resurselor** într-o nouă perspectivă — aceea de a obține maximum de efecte economice — produse și servicii de la resursele anagajate, realizate cu cheltuieli totale minime respectiv cheltuieli de investiții și de exploatare minime. În acest scop proiectarea platformelor industriale se face în funcție de amplasarea resurselor naturale și energetice angajate urmărind ca fluxurile tehnologice să fie astfel concepute încît să asigure transformarea în produse utile și în servicii a tuturor componentelor materiilor prime și energiilor.

Numeroase și însemnate efecte economice

ÎN CE PRIVEȘTE avantajele comparative față de alte tipuri de sisteme industriale :

A) — se realizează un **complex productiv cu fluxuri tehnologice raționale și economicoase** subordonate criteriilor de realizare a :

1) — maximei economii de resurse naturale și energetice ;

2) — reducerea cheltuielilor de manevrare, transport, depozitare a produselor secundare ;

3) — evitarea pierderilor de materie și energie, evitarea poluării și a scoaterii din producția agricolă a terenurilor ;

4) — evitarea cheltuielilor de inactivare a reziduurilor nocive;

B) — Se realizează **complexe industriale cu finalități multiple** apte să asigure reciclarea și recircularea materiei și energiei ;

C) — Se realizează **o orientare a progresului tehnic spre obiective actuale stringente** cum sînt tehnologiile ce economisesc resursele energetice, tehnologii de utilizare a energiei secundare și terțiare, de utilizare a energiilor neclasice, tehnologii de reciclare și recirculare a materiilor folosite, tehnologii de valorificare a reziduurilor nocive.

Această sumară enumerare a unora din avantajele pe care le prezintă conceperea sistemelor industriale pe baza procesului circular activ nu poate oferi, desigur, decît o imagine schematică asupra consecințelor pe care această manieră de proiectare a platformelor industriale o poate avea asupra armonizării și eficientizării relațiilor dintre sistemul industrial și ambianța fizico-climatică, așezarea geografică, procesele din sistemul socio-economic și sistemul agricol.

dr. Maria D. POPESCU

****) Procesul circular activ — „Abordarea sistemică a utilizării integrale a resurselor și energiei în proiectarea sistemelor industriale" în „Revista economică" nr. 15/1980.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii ale economiştilor transilvăneni la relevarea unităţii de interese ale poporului român (I)

ANALIZA presei economice transilvănene (în speţă din perioada 1875–1886) relevă preocuparea economiştilor transilvăneni, al publiciştilor de peste Carpaţi, nu numai faţă de problemele economiei transilvănene ci şi faţă de acelea ale ţării, de care Transilvania era în acel timp vremelnic despărţită, aceasta reflectînd faptul că ei erau conştienţi de strînsa unitate de interese care în mod obiectiv există pe acelaşi spaţiu etnic. Astfel, în mai multe articole s-au analizat consecinţele păgubitoare pentru România pe care le aducea convenţia vamală încheiată de ţară cu Austro-Ungaria; se remarca practic aceeaşi forţă de convingere şi relatare veridică a faptelor ca şi în presa din Regatul român aparţinînd cercurilor lezate de convenţie. Mai mulţi publicişti apreciau însăşi atitudinea României în războiul vamal cu Austro-Ungaria din perioada 1886-1891 prelungit de fapt şi după această dată. În acest sens, se remarca, adeseori, faptul că România, ţară agricolă, a observat din timp că este tributară Austriei şi altor state dezvoltate industrial ; de aceea a simţit nevoia unor vămi de protejare a industriei proprii, adoptîndu-se legiuiri care au scutit de impozite întreprinderile noi înfiinţate, dîndu-se teren pentru construcţii, reducîndu-se vămile pentru utilajele importate ş.a. „De atunci au trecut abia 20 de ani şi, în acest scurt răstimp, înfloresc în ţară... o mulţime de fabrici care niciodată n-ar fi putut să se înfiinţeze dacă statul nu le-ar fi cîştigat piaţa cerută pentru prefacerea articolelor în bani..." [1]. se relevă într-o publicaţie transilvăneană a timpului.

În acelaşi cadru de idei se remarcă editarea revistei „Economul" în perioada 1873–1880 la Blaj, o publicaţie economică transilvăneană în care s-a vădit o colaborare intensă cu economişti de peste Carpaţi. Apariţia la Sibiu, în 1899, a „Revistei Economice", cea mai de seamă publicaţie cu caracter economic din Transilvania pînă la realizarea statului naţional român, a marcat o adevărată piatră de hotar în reflectarea unităţii de concepţie şi de acţiune în domeniul economic a românilor de pe ambele versante ale Carpaţilor. Redactorii „Revistei Economice" (Cornel Diaconovici, Ioan I. Lapedatu, Constantin Popp şi Vasile Vlaicu) ca şi alţi colaboratori ai ei, pornind de la realităţile timpului care evidenţiau tot mai mult un proces de interconditionare din ce în ce mai intimă a economiei Regatului român şi a Transilvaniei, au realizat un vast program de informare a publicului transilvănean cu privire la dinamica economiei româneşti în perioada 1899–1918. Informaţia a fost multiplă şi corectă, desfăşurată pe un larg evantai. Ea s-a bazat fie pe analize proprii ale economiştilor transilvăneni, fie pe reproduceri din publicaţiile din ţară între care „Economia Naţională", „Economia rurală", „Creditul", „Curierul financiar", „Amicul agricultorului", anuare statistice, rapoarte economice şi buletine periodice ale ministerelor, Băncii Naţionale a României etc.

Anual sau periodic s-au publicat informări şi dări de seamă despre situaţia economică a României, despre conjunctura economiei sale etc. Motivînd cauzele care l-au determinat să facă o expunere asupra situaţiei economice a României, un redactor al „Revistei Economice" amintite scria că a făcut aceasta pornind de la interesul general pe care-l poartă transilvănenii dezvoltării Regatului român, cît şi datorită „strînselor legături ce le avem" între noi. [2]) Menţionăm, de asemenea, publicarea de către aceeaşi „Revistă Economică" a articolului: „Anul economic 1909 în România", reprodus după „Curierul financiar", ce apărea în Capitală, în care, între altele, se sublinia şi jubileul împlinirii unei jumătăţi de veac „de cînd cele două ţări surori, România şi Moldova, care fuseseră despărţite cinci veacuri, s-au unit pentru totdeauna şi au format o singură ţară, pe care războiul neatîrnării din 1877 a transformat-o în Regatul Român" [3]) Prin simpla enumerare a unor date istorice şi analiză a datelor cu privire la situaţia economică a României, redactorii „Revistei Economice" contribuiau la întărirea conştiinţei unităţii naţionale, la sublinierea intereselor comune a românilor, expresie a unităţii economice a pămîntului intracarpatic.

Preocupările specifice ale burgheziei

FIŞE

CONSTANTIN SÎRBU

RESURSE, CHELTUIELI MATERIALE, VENIT NAŢIONAL

● *RESURSE, CHELTUIELI MATERIALE, VENIT NAŢIONAL* este titlul volumului recent apărut la Editura Politică sub semnătura lui Constantin Sîrbu. *Consacrată unei probleme vitale a dezvoltării economiei naţionale – eficienţa şi căile sporirii acesteia – lucrarea analizează, în condiţionarea lor dialectică componentele „resurse" şi „cheltuieli materiale" precum şi modul în care se reflectă raportul dintre ele în venitul naţional, indicatorul sintetic al dezvoltării. La baza teoriei şi practicii economice, subliniază autorul volumului, trebuie aşezată o nouă optică asupra resurselor materiale. Caracterul lor limitat, amplasarea inegală pe suprafaţa globului, costurile tot mai ridicate ale produselor menţionate pe piaţa mondială impun o reconsiderare rapidă şi realistă a instrumentarului economic utilizat – teorii concepte, indicatori . Aşa cum se subliniază în volum acest complex de factori aduce în prim plan importanţa deosebită a eficienţei cu care sînt cheltuite resursele materiale, deopotrivă cu evidenţierea căilor de reducere a acestor cheltuieli. În partea finală a lucrării, autorul analizează raporturile dintre cheltuielile materiale şi venitul naţional, tendinţele manifestate în diferite perioade ale dezvoltării economiei socialiste ; este evidenţiată totodată însemnătatea reducerii susţinute a ponderii cheltuielilor materiale în structura produsului social ca o premisă sine qua non a sporirii valorii nou create, a progresului economico-social.*

Forţa de muncă – o resursă limitată

● *Cît de autentică este problema penuriei de forţă de muncă în economia R.D. Germane ? – se întrabă Hans Joachim Braune într-un articol publicat în numărul 7/1980 al revistei DEUTSCHE LEHRERZEITUNG. Analizele de tip statistic pun în evidenţă o serie de tendinţe: pe de o parte o creştere a populaţiei ocupate – de la 46,5% în anul 1965 la 51% în anul 1978 –, creşterile cele mai însemnate fiind înregistrate în domeniile învăţămîntului; culturii, sănătăţii; pe de altă parte, în ce priveşte perspectiva, previziunile demografice anticipează, pentru cincinalul 1981 – 1985, o anumită creştere a volumului persoanelor apte de muncă – de circa 300 000, creştere inferioară cincinalului actual cu 200 000 de persoane – pentru ca, la sfîrşitul deceniului, această creştere să fie nesemnificativă. Elementele menţionate, opinează H.I.B., susţin ideea potrivit căreia acoperirea necesarului de forţă de muncă pe ansamblul economiei nu se va mai putea realiza prin creşterea gradului de ocupare a populaţiei active. Se impun evidenţiate noi căi, valorificate noi rezerve. Principala direcţie de acţiune, apreciază autorul, o constituie creşterea productivităţii muncii şi o organizare superioară a activităţilor creîndu-se astfel posibilitatea redistribuirii forţei de muncă între diverse sectoare ale economiei naţionale.*

Criză şi reuşită economică

● *În numărul din 3 aprilie al revistei L'EXPANSION Claude Barjonet publică principalele concluzii ale unei anchete care a cuprins o serie de întreprinderi a căror activitate, deşi se desfăşoară în domenii aflate actualmente în criză, cum ar fi construcţiile navale, se vădeşte rentabilă. Titlul articolului : „Dans des secteurs en crise des entreprises embauchent et se developpent. Comment font elles ? (În unele sectoare aflate în criză, anumite întreprinderi îşi sporesc personalul şi se dezvoltă. Cum realizează ele acest lucru ?) Experienţa unora din întreprinderile investigate, afirmă C.B., evidenţiază că un prim element ce se cere luat în considerare este capacitatea de a depista domenii de activitate neexplorate, cu tendinţe de dezvoltare. (Un exemplu în acest sens îl constituie acele întreprinderi de construcţii navale care, anticipînd criza din acest sector, s-au orientat spre construcţia de remorchere şi de vase de pescuit mici, eficiente în pescuitul de coastă).*

Alţi conducători de întreprinderi optează pentru orientarea şi diversificarea producţiei prin incorporarea de inovaţii. Legea nescrisă a acestor oameni de afaceri, apreciază B.C., este că şi

bancare transilvănene, relațiile economice multilaterale pe care le întreținеau oamenii de afaceri de pe ambele versante ale Carpaților s-au reflectat în atenția deosebită acordată mișcării bancare din România. Cititorii „Revistei Economice" din perioada 1899–1918 au fost astfel informați în mod curent despre situația Băncii Naționale a României (despre bilanțurile ei anuale, semestriale sau trimestriale, despre rapoartele consiliilor de administrație, schimbări de directori, stocurile de aur ale băncii etc., etc.), despre rețeaua generală de bănci a României, despre istoricul băncilor ca și despre bursa de efecte și bursa de scont din București ; despre situația creditului agricol, volumul capitalurilor băncilor mari din România ș.a. Informației cu privire la situația rețelei bancare i s-au adăugat analize și informații cu privire la finanțele României și circulația monetară. Sînt publicate în „Revista Economică" din perioada amintită largi extrase din buletinele lunare ale Ministerului Finanțelor al României, despre situația exercițiilor financiare anuale, semestriale, despre reforme ale cheltuielilor bugetare, cu privire la starea tezaurului public în anumite momente, reforme de impozite sau schimbări de monede.

Dezvoltarea economiei capitaliste în ambele părți ale teritoriului românesc, adîncirea legăturilor economice dintre Regatul român și Transilvania și deci accentuarea interdependenței dintre ele s-au reflectat în literatura economică transilvăneană, în atenția deosebită ce a fost acordată situației agriculturii și chestiunii agrare de pe versantul sudic și estic al Carpaților. Este cunoscut că peste Carpați se aprovizionau transilvănenii cu produse suplimentare agricole necesare consumului zilnic și tot de acolo se alimentau numeroase industrii alimentare și ușoare cu materii prime; în același timp trecerea peste Carpați pentru pășunat a oilor și vitelor accentua și mai mult necesitatea ca transilvănenii să fie informați cît mai larg și operativ cu privire la starea semănăturilor în Regatul român, nivelul producției de cereale și exportul acestora, cu privire la expoziții agricole pe țară și pe județe, creșterea vitelor, recensăminte de vite, stupărit, starea creditului agricol, a casei rurale, învățămîntul agricol (să nu uităm că mulți agronomi transilvăneni au predat în școlile agricole din România sau au condus aici mari domenii particulare și de stat) etc.

Informațiile cu privire la starea tehnică a agriculturii au fost completate de analize sau informații cu privire la raporturile sociale din agricultura României, care erau desemnate cu numele generic de „chestiunea agrară în România". Tocmai pe baza acestei cunoașteri a realităților românești ale timpului, marea majoritate a economiștilor transilvăneni au ajuns la concluzia că reaua repartizare a teritoriului agricol în Regatul român constituia cauza care a provocat răscoalele țărănești de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX. În opinia acestora, cauzele răscoalelor nu trebuiau căutat în afară sau în „agitațiile socialiștilor", ci, așa cum se arăta în „Revista Economică" încă în 1899, într-un articol constituia cauza care a provocat răscoalele țărănești a constituit obiectul unei ample analize de pe poziții burgheze înaintate într-o broșură semnată de Partenie Cosma, directorul executiv al băncii „Albina" din Sibiu, liderul burgheziei bancare românești din Transilvania. Partenie Cosma considera că legea agrară din România de la 1864 le-a dat prea puțin pămînt țăranilor și fără să-i fi făcut stăpîni absoluți pe el, nu le-a dat vite de muncă, nici pășuni și păduri care au rămas în mîinile foștilor proprietari. Aceștia din urmă își menținеau astfel posibilități sporite de a-i exploata pe plugari. Încă înainte de 1907, Partenie Cosma a atras atenția cercurilor conducătoare din regatul român că nu s-ar mira deloc „dacă în România înșiși țăranii vor căuta mod și mijloace ca statul să fie necesitat a realiza încă o dată desrobirea țăranilor în mod drept și echitabil" [5]) Cauza răscoalei țărănești trebuia căutată, după Partenie Cosma, în limitele înguste, de clasă, ale reformei agrare din anul 1864. Era un punct de vedere care coincidea cu acela al reprezentanților burgheziei radicale liberale din Regatul român.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) Vezi Industria sub protecția statului, în „Telegraful Român", anul XLVIII, nr. 23 din 26 febr./10 martie 1900.
[2]) Anul economic în România, în : „Revista Economică", anul III, nr. 4 din 2 februarie 1901, p. 49.
[3]) Revista Economică, anul XII, nr. 4 din 23 ian. 1910, p. 29.
[4]) Chestiunea agrară în România, în „Revista Economică", anul I, nr. 3 din 10 martie 1899, p. 102.
[5]) Partenie Cosma, Răscoala țărănească în România, Sibiu, 1907.

domeniile aflate în dificultate dispun de rezerva lor de inovații care se dovedesc hotărîtoare în lupta pentru competitivitate. Obținerea succesului este totodată condiționată de studiul temeinic al pieței, de atenția acordată vînzării produselor prin formarea unei clientele stabile și ridicarea continuă a calității prestațiilor. Aceste elemente, opinează autorul, susțin afirmația potrivit căreia nici un sector al economiei nu se află în criză în totalitatea sa.

Dezvoltare tehnologică

● *Importanța și, totodată, dificultățile pe care le implică rezolvarea optimă a problemelor tehnologice pentru țările în curs de dezvoltare sînt unanim recunoscute. Acest fapt decurge – după cum susține Susumu Watanabe în studiul „Facteurs institutionnels, politiques, gouvernamentales et technologie appropriée", inserat în numărul 2/1980 al publicației „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL" – din interconditionarea strînsă ce se realizează între dezvoltarea tehnică și dezvoltarea economică. Totodată, arată S.W., alegerea tehnologiilor și succesul lor într-o anumită țară sînt condiționate de factorii economici și de factorii sociali, culturali și politici. Aceștia din urmă pot favoriza sau, dimpotrivă, frîna încorporarea anumitor tehnologii, dezvoltarea acestora ca și gradul lor de răspîndire în teritoriu. În această perspectivă, opiniază autorul, determinarea și dezvoltarea de tehnologii adecvate trebuie să țină seama de o serie de aspecte mai însemnate. Între acestea necesitatea realizării unui consens național în ce privește obiectivele prioritare ale cercetării proprii proiectate într-un orizont larg de timp și determinarea, la nivel guvernamental, a strategiei de cercetare ca și a condițiilor realizării acesteia – resurse de investiții și de producție, condițiile de piață, nivelul de calitate etc.*

Inventivitatea – un potențial subutilizat care se impune stimulat

● *În numărul său din aprilie a.c., revista SCIENCE ET VIE inserează două articole care tratează – din unghiuri diferite – un subiect comun : stimularea și valorificarea ideilor noi. Primul material – „Brevet «marginaux» pour P.M.I." (Brevete „marginale" pentru întreprinderile mici și mijlocii) – se oprește asupra modului în care sînt gestionate invențiile la nivelul marilor întreprinderi. Așa cum se subliniază în articol, întreprinderile mari dețin paternitatea unui număr mare de invenții – Concernul Rhône-Poulenc, de exemplu, dispune de 25 000 de titlulri de proprietate industrială ceea ce corespunde unui număr de 4 000 de brevete active – din care doar o parte sînt utilizate ; un procent însemnat, anume acele invenții care au un caracter secundar față de activitatea de bază a întreprinderii, cele care corespund unor piețe diferite sau a unor piețe de mai mică însemnătate rămîn, în mod curent, nefolosite. Există căi de valorificare economică a acestor prețioase produse ale gîndirii umane ? Investigații recente, se arată în articol, au relevat că invențiile apreciate la nivelul marilor întreprinderi drept „marginale" pot fi utilizate cu succes de întreprinderi mici ; ele constituie o sursă bogată de diversificare a activității acestora, de creare a unor activități noi.*

Cel de al doilea articol – „Vers

FIȘE

une rehabilitation de l'individu createur... en Allemagne" (Spre o reabilitare a individului creator în... Germania) – analizează tendința de scădere a numărului de invenții originale, tendință ce se manifestă în această țară în pofida unei alocări tot mai susținute de fonduri în domeniul cercetării-dezvoltării. Factorul principal care determină această involuție, se arată în articol, îl constituie insuficienta atenție care este acordată în momentul de față individului creator, suportului său motivațional. În această perspectivă, o strategie de stimulare a activității creatoare ar trebui să urmărească recrutarea și formarea persoanelor dotate din punct de vedere creativ, perfecționarea sistemului de informare tehnică a personalului, popularizarea inventatorilor prin mass-media deopotrivă cu asigurarea unui sistem de cointeresare și promovare cît mai flexibil.

15 ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ȚĂRILE SOCIALISTE reprezintă un ansamblu de state libere, independente și suverane, care au o orînduire socială și economică de același tip și urmăresc înfăptuirea țelurilor comune ale socialismului și comunismului. Economiile naționale ale țărilor socialiste au o serie de trăsături comune ce decurg din natura orînduirii sociale dar, în același timp, se deosebesc datorită particularităților cadrului istorico-geografic, specificității condițiilor de producție, de organizare și conducere proprii fiecărei țări. Fiecare țară socialistă se dezvoltă de sine stătător, promovînd în același timp relații cu celelalte state, în primul rînd cu cele socialiste. Țările socialiste își organizează relațiile dintre ele pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale.

I. Formarea și dezvoltarea economiei țărilor socialiste

ORÎNDUIREA SOCIALISTĂ este rezultatul procesului legic, obiectiv de dezvoltare a societății omenești de la inferior la superior, proces generat de ascuțirea contradicțiilor economico-sociale ale vechii societăți, de victoria revoluției socialiste. Prin victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și apariția primului stat socialist — Uniunea Sovietică — și ca urmare a victoriei revoluției socialiste într-o serie de alte țări între care și România, socialismul se afirmă pe plan mondial ca un nou mod de producție.

Caracterul socialist al unei țări sau al alteia este determinat de schimbările profunde produse de revoluția socialistă în domeniile vieții economice, politice, social-culturale cum sînt : instaurarea și consolidarea puterii politice a claselor muncitoare în alianță cu țărănimea și cu alte pături de oameni ai muncii ; statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție ; lichidarea exploatării omului de către om ; înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție etc. Asemenea transformări revoluționare sînt rezultatul luptei poporului, a forțelor progresiste din fiecare țară, conduse de clasa muncitoare în frunte cu partidul ei revoluționar. Partidele comuniste și muncitorești aplică în procesul edificării socialismului **legile generale ale revoluției și construcției socialiste** — esența orînduirii socialiste fiind aceeași, indiferent de suprafața, numărul populației, nivelul dezvoltării economice etc. **Cerințele acestor legi se realizează însă în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări** determinate de particularitățile social-istorice, de caracterul relațiilor de producție ce trebuie înlocuite, de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, de tradițiile în viața politică și socială. La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Nici unui partid nu i se pot impune anumite modele de urmat, dar, în același timp, nici un partid nu poate avea pretenția să impună altora calea sa proprie".**

Prin urmare, este normal ca aplicarea creatoare a teoriei revoluționare la condițiile concret istorice ale fiecărei țări să genereze deosebiri în privința sarcinilor, formelor și metodelor de înfăptuire a transformărilor revoluționare. De aceea, elaborarea programului construirii noii orînduiri de către fiecare partid comunist, în mod liber și suveran, constituie garanția înfăptuirii cu succes a obiectivelor acestuia. În Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se subliniază în acest sens : „Ca rezultat al faptului că partidele comuniste au ținut seama, într-o măsură mai mare, de problemele concrete din fiecare țară, pornind de la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea, ele au obținut succese tot mai însemnate, au devenit puternice forțe politice pe plan național, joacă un rol activ în desfășurarea evenimentelor atît în țara respectivă, cît și pe arena internațională". Asigurînd concordanța dintre cele două laturi ale modului de producție, noile relații de producție au stimulat dezvoltarea forțelor de producție. Pe această bază, țările socialiste au obținut creșteri importante ale venitului național. Astfel, spre exemplu, în intervalul 1960—1978, venitul național a sporit cu 269% în Bulgaria, 109% în Cehoslovacia, 107% în R.D. Germană, 205% în Polonia, 329% în România, 137% în Ungaria, 176% în U.R.S.S.

Asemenea realizări au produs modificări esențiale în privința locului și rolului țărilor socialiste în ansamblul lumii contemporane : dacă înaintea celui de-al doilea război mondial țările socialiste dețineau 17% din suprafața globului pămîntesc și circa 9% din populație, actualmente ele reprezintă peste un sfert din teritoriu și circa o treime din populația globului. În prezent ponderea producției industriale a țărilor socialiste în industria mondială a ajuns la circa 40% față de 27% în 1955 și 20% în 1950.

II. Principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste

AFIRMAREA socialismului ca orînduire social-economică într-un ansamblu de state independente și suverane, a determinat în mod obiectiv necesitatea organizării pe baze noi a relațiilor dintre țările socialiste. Noile relații de producție din fiecare țară socialistă au creat condițiile obiective pentru crearea unui tip superior de relații internaționale, fără precedent în istorie. Promovarea unor astfel de relații este de natură să asigure dezvoltarea multilaterală a fiecărui stat socialist, contribuind astfel la sporirea influenței și prestigiului socialismului în lume. La baza relațiilor economice dintre țările socialiste sau următoarele principii :

a) **Independența și suveranitatea națională.** Corespunzător acestui principiu, fiecare stat organizează și conduce de sine stătător construirea socialismului și comunismului, rezolvîndu-și în mod liber, fără amestec din afară, toate problemele sale interne și externe. O asemenea soluționare a problemelor economice, politice, culturale, îndeplinirea efectivă și nestingherită a funcțiilor interne și externe ale statului, necesită, între altele, ca fiecare țară să dispună liber, suveran de resursele sale naționale, de toate pîrghiile economice, să poată întreține relații cu alte state în conformitate cu interesele proprii.

Respectarea independenței și suveranității naționale constituie o legitate obiectivă a dezvoltării societății, a cărei esență este unică pentru toate țările ; acest principiu nu poate fi interpretat și aplicat în mod diferit de o țară sau alta ;

b) **Deplina egalitate în drepturi** a țărilor socialiste. Potrivit acestui principiu, țările socialiste, indiferent de mărimea teritoriului, de numărul populației, de puterea economică etc. au aceleași drepturi în relațiile dintre ele, participînd în condiții de egalitate la examinarea și adoptarea hotărîrilor în problemele internaționale de interes comun ;

c) **Principiul neamestecului în treburile interne** ale altor țări presupune excluderea oricărei imixtiuni în treburile interne sau externe ale altor state. Respectarea acestui principiu constituie o condiție a dezvoltării unor relații normale între state, a încrederii și securității internaționale. Acest principiu implică totodată, excluderea forței sau a amenințării cu forța, a oricăror presiuni asupra unei țări sau alteia în scopul adoptării unor atitudini care să contravină propriilor interese naționale ;

d) **Respectarea integrității teritoriale** implică atît inviolabilitatea granițelor cît și respectarea dreptului fiecărei țări de a dispune, în limitele teritoriului național, de întreaga avuție a societății ;

e) **Potrivit principiului avantajului reciproc**, relațiile dintre statele socialiste trebuie să se întemeieze pe respectarea intereselor lor naționale, excluzînd posibilitatea apariției unor privilegii și avantaje pentru unele țări în defavoarea altora ;

f) **Întrajutorarea tovărășească și solidaritatea internațională** presupun întărirea unității, prieteniei și coeziunii țărilor socialiste. Acest principiu decurge cu necesitate din comunitatea de orînduire, din relațiile de producție socialiste care, prin natura

lor, implică instaurarea unor raporturi de prietenie, colaborare, solidaritate și respect între toate țările socialiste.

Principiile relațiilor economice dintre țările socialiste constituie un tot unitar, între ele existînd multiple corelații, raporturi de interdependență. Influența socialismului asupra evoluției mondiale depinde în mod hotărîtor de afirmarea în practică a principiilor noi ale relațiilor dintre țările socialiste, de respectarea strictă, fermă și consecventă, ca un tot unitar, a acestor principii. Promovînd cu consecvență aceste principii, Partidul Comunist Român consideră că orice subapreciere sau ignorare, fie și numai a unuia dintre ele, afectează grav esența relațiilor dintre țările socialiste, dăunează prestigiului și influenței socialismului în lume. P.C.R. promovează relații de prietenie, colaborare și întrajutorare cu toate țările socialiste pe baza respectării ferme a principiilor enunțate, aceste relații contribuind la progresul multilateral al fiecărei țări socialiste, la egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică, la progresul general al socialismului.

III. Formele colaborării economice dintre țările socialiste și egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă a țărilor socialiste a creat premise favorabile extinderii colaborării economice dintre ele. Adîncirea colaborării dintre unele țări socialiste se realizează atît pe baze bilaterale cît și multilaterale. În acest context, un rol important revine Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — înființat în 1949 — care își desfășoară activitatea pe baza respectării principiilor fundamentale ale relațiilor dintre țările socialiste. C.A.E.R. nu are caracterul unei organizații suprastatale, de directivă, recomandările și hotărîrile sale fiind adoptate numai cu consimțămîntul țărilor interesate în realizarea propunerilor respective. C.A.E.R.-ul este o organizație deschisă la care poate adera orice țară care respectă principiile și scopurile lui. Colaborarea și cooperarea între țările membre ale C.A.E.R. bazată pe egalitatea în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, al avantajului reciproc, au drept scop fundamental apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică, accelerarea mersului înainte pe calea socialismului și comunismului.

La sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. care a avut loc la București în anul 1971, a fost adoptat „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.". Programul complex stabilește direcțiile perfecționării formelor consacrate în relațiile reciproce dintre țările membre, conturînd, în același timp, modalități și forme noi de colaborare, care să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție la un înalt nivel tehnic și științific, formarea unor structuri moderne ale economiilor naționale, egalizarea treptată a nivelurilor lor de dezvoltare economică. În baza „Programului complex" au fost adoptate mai multe programe speciale de colaborare pe termen lung — în domeniul energiei, combustibilului și materiilor prime, agriculturii și industriei alimentare, construcțiilor de mașini etc. Pentru transpunerea în viață a acestor programe, între statele interesate se încheie convenții speciale — pînă în 1979 au fost încheiate 22 asemenea convenții.

În „Programul complex" este conturată noțiunea de „integrare economică socialistă" ; aceasta reprezintă un proces conștient, reglementat de partidul comunist și guvernul fiecărei țări membre a C.A.E.R. — bazat pe respectarea principiilor fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste — care constă în lărgirea și diversificarea formelor de colaborare în scopul dezvoltării mai rapide a forțelor de producție, egalizării treptate a nivelurilor dezvoltării economice a țărilor socialiste, creșterii bunăstării popoarelor. Acest proces este fundamental opus integrării economice capitaliste care are un caracter supranațional și afectează independența și suveranitatea națională.

Principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste stabilite pe baza unor înțelegeri bilaterale sau multilaterale sînt :

a) **Coordonarea planurilor economice naționale** a țărilor socialiste, pe baza înțelegerilor bilaterale și multilaterale. Țările socialiste își elaborează planurile economice proprii potrivit sarcinilor economice și politice econcret-istorice, resurselor și posibilităților reale de care dispun. Dezvoltarea economico-socială fiind influențată însă și de participarea la relațiile economice internaționale, fiecare țară este interesată ca în procesul elaborării planului să ia în considerare și avantajele cooperării economice cu celelalte state socialiste. În procesul definitivării planurilor proprii de dezvoltare economico-socială, partidul și guvernul fiecărei țări ține seama atît de necesitățile proprii, cît și de cele care decurg din relațiile cu alte state, purtînd tratative cu reprezentanții celorlalte țări în cursul cărora se examinează domeniile de colaborare.

b) **Comerțul** dintre țările socialiste, întemeiat pe acorduri pe termen lung, reciproc avantajoase, are un rol însemnat în dezvoltarea economică curentă și de perspectivă a fiecărei țări. În condițiile sporirii volumului comerțului exterior, perfecționarea continuă a sistemului de formare a prețurilor în relațiile dintre țările socialiste, prezintă o deosebită importanță. Dezvoltarea rapidă a economiei naționale și diversificarea producției au determinat o sporire considerabilă a volumului comerțului nostru exterior, în special cu țările socialiste, în cadrul acestora ponderea principală deținînd-o comerțul cu Uniunea Sovietică ;

c) **Specializarea și cooperarea în producție** au drept efect ridicarea gradului de tehnicitate a producției, din fiecare țară, favorizează creșterea productivității muncii, folosirea mai judicioasă a capacităților de producție, ridicarea calității produselor ș.a. Specializarea și cooperarea în producție constituie o formă de colaborare economică între țările socialiste extrem de dinamică și în continuă diversificare, referindu-se în special la domenii de înaltă tehnicitate ;

d) **Colaborarea tehnico-științifică** are o deosebită importanță pentru asigurarea unui ritm neîntrerupt și rapid al progresului tehnic. Această formă de colaborare se înfăptuiește prin schimbul reciproc de experiență în domeniul științei și tehnicii, de documentații științifice, tehnice și de producție, prin coordonarea și cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnice, prin pregătirea reciprocă de cadre etc. România consideră această formă de colaborare ca deosebit de importantă pentru accelerarea dezvoltării multilaterale a fiecărei țări socialiste înființînd în acest scop comisii mixte de cooperare tehnico-științifică cu celelalte state ;

e) **Creditul internațional** socialist se concretizează în acordarea reciprocă de credite cu dobîndă redusă (1—2% anual) sau de credite scutite de dobîndă în primii ani de utilizare și uneori chiar fără dobîndă. Această formă de colaborare cuprinde, de asemenea, și construirea prin eforturi comune a unor obiective economice care sînt în proprietatea statului pe teritoriul căruia se află. Pentru ușurarea creditării între țările socialiste membre C.A.E.R. au fost create la 1 ianuarie 1964 Banca Internațională pentru Colaborare Economică, iar în 1970 Banca Internațională de Investiții.

Dezvoltarea colaborării economice între țările socialiste urmărește egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste, întrucît în momentul trecerii la edificarea noii societăți ele au avut niveluri de dezvoltare economică diferite. Procesul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică are la bază dezvoltarea puternică a forțelor de producție în fiecare țară socialistă.

Aprecierea decalajului existent în dezvoltarea economică precum și analiza procesului de eliminare treptată a lui, se face cu ajutorul unor indicatori ca : produsul social și respectiv venitul național pe locuitor, structura produsului social, a venitului național și a comerțului exterior, nivelul productivității muncii și al eficienței economice, nivelul de trai al populației etc.

Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică impune dezvoltarea puternică a forțelor de producție, lucru posibil doar prin asigurarea unor ritmuri rapide de creștere economică, a unei rate înalte a acumulării (dezvoltării), prin mobilizarea și utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. Punînd accent pe intensificarea eforturilor proprii, țara noastră acordă, totodată, o atenție deosebită extinderii colaborării economice cu toate țările lumii fără deosebire de orînduire socială, participînd activ la diviziunea internațională a muncii. Amplificînd colaborarea cu toate statele socialiste, Republica Socialistă România dezvoltă concomitent relații economice multilaterale cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu cele capitaliste dezvoltate.

În România, Programul P.C.R. adoptat de către Congresul al XI-lea, prevede eforturi sistematice pentru egalizarea nivelului de dezvoltare economică al țării noastre cu cele ale țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii. În realizarea acestui obiectiv, un rol deosebit de important va avea cincinalul 1981—1985, care va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale.

După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea social-economică a țării, astfel încît **„...România va depăși (...) stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului, pe drumul spre societatea comunistă".**

asist. univ. V. BĂLAȘA
asist. univ. I. POPESCU

ÎNTREBĂRI

1. **Pe baza căror criterii se stabilește apartenența unei țări la socialism ?**
2. **Care sînt principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste ?**
3. **Care sînt principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste ?**
4. **Pe ce se bazează procesul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor socialiste ?**

Activitatea de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică

(Urmare din pag. 18)

ştiinţifică şi inginerie tehnologică, care nu pot acoperi integral nevoia de asemenea cadre). Spre deosebire de specialiştii cuprinşi în colectivele pluridisciplinare, aceste cadre de conducere vor trebui să posede o vastă cultură ştiinţifică despecializată, formată din mai multe discipline, să fie temeinic pregătiţi în organizare şi conducere, să cunoască metodele şi tehnicile specifice cercetării ştiinţifice. Totodată, vor trebui să dovedească aptitudini de conducători capabili să dirijeze întreaga activitate spre scopul final al cercetării, dotaţi cu o capacitate dezvoltată de a sintetiza problemele, de a lua decizii eficiente. Aceşti conducători se pot forma în cadrul unor **programe de perfecţionare** axate pe organizarea şi conducerea activităţii colective şi pe aprofundarea metodologiei cercetării ştiinţifice. Tot în cadrul unor programe bine concepute se poate realiza şi pregătirea întregului personal cu statut de cercetător ştiinţific sau inginer proiectant, în vederea însuşirii metodelor moderne de stimulare a creativităţii.

În acelaşi timp se ridică în mod stringent şi problema **utilizării mai judicioase şi mai eficiente a personalului de concepţie.** În prezent există multe situaţii în care lucrări ce pot şi trebuie să fie executate de personal cu pregătire medie sînt efectuate de personal cu pregătire superioară, datorită în mare parte faptului că în perioada din urmă, într-o serie de institute nu s-a păstrat un raport raţional între cele două categorii de personal. Or, nu se poate vorbi de o folosire corespunzătoare a cadrelor cu pregătire superioară, dacă ele sînt ocupate cu lucrări de rutină — în afară de faptul că nefiind specializaţi în astfel de lucrări, nu le execută întotdeauna corect şi la nivelul cerinţelor.

Tot legat de funcţionarea intimă a mecanismelor de cercetare-dezvoltare se cer abordate într-o optică nouă şi unele probleme de ordin procedural. Mai ales pentru primele faze ale proceselor de C-D se simte nevoia unor reglementări juridice, economice şi administrative mai elastice. Nu rareori, teama de risc constituie o puternică frînă în calea abordării unor probleme de mare complexitate, deoarece încercarea de a găsi o soluţie originală face să crească şi riscul eşecului. În condiţiile unei definiri judicioase a temelor şi ale stimulării participării colective la alegerea variantelor de soluţii, acceptarea, în anumite limite, a posibilităţii unor eşecuri în cercetare ar stimula puternic înmulţirea creaţiilor originale, la nivelul ştiinţei şi tehnicii mondiale.

Probleme de ordin metodologic

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, ar trebui reglementate mai bine, în conformitate cu cerinţele practicii, şi cîteva aspecte din domeniul **metodologiei** de dezvoltare tehnologică şi proiectare.

Astfel, dacă în faza de fundamentare se întocmesc două note de comandă distincte : una pentru proiectul de inginerie tehnologică şi alta pentru lucrări de construcţii şi instalaţii, ele nu se regăsesc în două lucrări distincte : un proiect de inginerie tehnologică şi altul de lucrări de construcţii şi instalaţii. Considerăm că ar fi raţională emiterea unei singure note de comandă către institutul de inginerie tehnologică — notă care să conţină toate elementele definitorii ale viitorului obiectiv, iar dacă este cazul, capitolele din proiect referitoare la lucrările de construcţii şi instalaţii să fie date în subproiectare.

În al doilea rînd : după cum se cunoaşte, încă din anul 1976 avem un program naţional de aplicare a **analizei valorii,** menit să confere valenţe noi activităţii de proiectare şi inginerie tehnologică, punînd în prim plan criteriile funcţionalităţii şi ale eficienţei economice. Or, succesiunea lucrărilor de dezvoltare tehnologică şi proiectare — conform metodologiilor în vigoare — presupune alegerea a priori a unei anumite soluţii, tot restul documentaţiei fiind menită să justifice şi detalieze această alegere. Considerăm că normativele de conţinut ar trebui reconcepute, în sensul de a porni de la **funcţionalitatea** viitorului obiectiv sau produs, urmînd apoi elaborarea unor variante, pentru ca soluţia optimă să fie aleasă în ultima etapă, pe baza criteriilor economice şi funcţionale. Printr-o asemenea măsură s-ar putea îmbunătăţi atît eficienţa activităţii de proiectare şi inginerie tehnologică, cît şi aplicarea analizei valorii, care pînă în prezent nu-şi găseşte încă locul adecvat în filiera de întocmire a documentaţiilor tehnico-economice.

O a treia problemă este legată de extinderea **tipizării şi standardizării** produselor şi tehnologiilor. După cum se prevede în Programul-directivă, se vor introduce pe scară largă metodele moderne de proiectare pe bază de materiale şi elemente tipizate, de subansamble, dispozitive şi agregate interşanjabile, care să asigure creşterea eficienţei atît în ramurile furnizoare de materiale şi echipamente, cît şi în cele care le utilizează. Noua orientare este deosebit de stringentă pentru construcţiile de maşini şi, ca urmare, este necesar să se stabilească măsuri capabile să stimuleze această activitate. Faţă de normele pentru proiectarea unui reper, subansamblu sau produs nou, cele pentru refolosirea unor astfel de elemente sînt substanţial reduse. Or, reutilizarea unui element existent într-un proiect nou impune cel puţin calcularea parametrilor şi cotelor funcţionale ale elementului ce se intenţionează să fie refolosit şi găsirea elementului corespunzător, uneori printre zeci de mii de piese de documentaţie de execuţie. Cîtă vreme aceste operaţii nu sînt asistate de calculator, cu o bază de date adecvată, consumul de muncă pe care îl necesită poate ajunge să fie aproape egal cu cel pentru conceperea unui element nou, aşa că proiectantul este deseori tentat să prevadă un element nou în locul celui refolosibil. Întrucît tipizarea şi standardizarea au o înaltă eficienţă, în primul rînd în producţie şi exploatare (prin reducerea volumului de pregătire a fabricaţiei, crearea de loturi economicoase, reducerea sortimentaţiei pieselor de schimb) dar şi în munca de concepţie, este necesar ca pe de o parte **să se îmbunătăţească sistemele de regăsire a documentaţiei existente** (în fiecare institut în parte şi pe ansamblul proiectării de construcţii de maşini), **făcînd pe larg apel la tehnica de calcul,** iar pe de altă parte **normele să fie mai strins adaptate la condiţiile reale.**

Informarea mai completă a proiectanţilor privind în special gama elementelor tipizate şi standardizate, precum şi nomenclatorul de produse al unor întreprinderi din ramura metalurgiei, chimiei şi construcţiilor de maşini presupune, de asemenea, tipărirea şi difuzarea obligatorie a **cataloagelor de produse şi proiecte** la toate institutele şi alte unităţi interesate, ceea ce ar contribui la economisirea muncii de concepţie, la eliminarea unor importuri nejustificate.

Adîncirea integrării cu producţia prin organizarea succesiv-paralelă

ÎN CONTEXTUL înnoirii permanente a produselor, activitatea de cercetare-dezvoltare poate fi considerată ca o prelungire în amonte a activităţii productive, deci ca o parte a acesteia. Totodată, accelerarea ritmului progresului ştiinţifico-tehnic, competiţia pe piaţa mondială impun scurtarea la minimum a duratei parcursului de la idee la produs. Soluţia organizatorică a acestei reduceri este **organizarea succesiv-paralelă,** respectiv **desfăşurarea unor faze ale cercetării concomitent cu faza de proiectare şi faza de producţie.** Actualul sistem, care concentrează cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică în principal în institute, stabilind răspunderi diferite pentru institut şi întreprindere, permite activităţi paralele doar la nivel grosier. Or, după cum dovedeşte şi experienţa unor firme de vîrf pe plan mondial şi a unor ţări cu economie avansată, organizarea succesiv-paralelă este un factor de bază al competitivităţii. Considerăm necesar şi util ca, cel puţin pentru întreprinderile de grad special şi I din ramurile de vîrf ale tehnicii, o parte mai substanţială a activităţilor de concepţie să fie reintegrată în structura organizatorică a acestora. Ca urmare s-ar întări responsabilitatea şefului de proiect şi după expirarea perioadei legale de asistenţă tehnică, pe toată durata de viaţă a produselor ; s-ar asigura de asemenea, condiţii pentru dezvoltarea unui sistem informaţional mai eficient, de la utilizator spre producător şi proiectant, privind nevoia socială de produse noi şi modernizate.

Am încercat să enumerăm numai cîteva aspecte de actualitate, specifice sectorului de cercetare-dezvoltare — în care valoarea nou creată are un pronunţat caracter de originalitate, iar perfecţionarea organizării conduce la creşterea capacităţii creative a unui personal cu grad ridicat de specializare. Avînd în vedere aceste elemente, apare în mod obiectiv necesar să se întreprindă mai sistematic cercetări privind **elaborarea unei teorii şi metodologii specifice de organizare,** orientată spre creşterea eficienţei în activitatea de cercetare-dezvoltare.

„Sîntem convinși că stă în puterea popoarelor să împiedice un nou război și dorim să se ajungă într-un timp cît mai scurt la înțelegeri corespunzătoare pentru a se opri cursa înarmărilor, pentru reducerea cheltuielilor militare și pentru consacrarea mijloacelor materiale, financiare și, mai cu seamă, umane, dezvoltării economice-sociale, progresului și civilizației".

NICOLAE CEAUȘESCU

Pacea — imperativ primordial al zilelor noastre

ZIUA DE 9 MAI are pentru poporul român semnificația unei duble sărbători. Celebrăm, în această zi, împlinirea a 103 ani de la proclamarea independenței de stat a României — piatră de hotar în materializarea idealurilor de neatîrnare și libertate ale poporului nostru — precum și scurgerea a 35 de ani de la măreața victorie obținută de popoarele iubitoare de pace și o viață demnă asupra fascismului. Cu toate că sînt separate în timp prin multe zeci de ani, cele două evenimente se află într-o continuitate firească, amîndouă marcînd momente de răscruce în istoria de peste două milenii a neamului românesc, în lupta lui dîrză și necurmată pentru emancipare națională și socială, pentru dreptul său sacru la o viață de sine stătătoare, pentru progres social și pace.

Așa cum se desprinde din magistrala cuvîntare rostită recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu la deschiderea marelui forum al tinerei generații din România, aniversarea celor două mari evenimente găsește poporul român angajat plenar și ferm, cu întreaga sa capacitate creatoare, într-un efort intens de construcție pașnică, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de transpunere în viață a Programului luminos al partidului de ridicare a patriei pe noi trepte de progres și civilizație și, concomitent, implicat activ și hotărît în lupta la scară mondială a forțelor înaintate ale contemporaneității pentru întronarea în lume a unor relații calitativ noi, democratice, între state, pentru o largă colaborare internațională, întemeiată strict pe normele dreptului și legalității, pentru triumful înțelegerii, destinderii și păcii pe planeta noastră.

Reafirmînd legătura indisolubilă dintre politica internă și externă a partidului și statului nostru, precum și faptul că promovarea păcii — bunul cel mai de preț al întregii omeniri — constituie o coordonată permanentă și definitorie a activității României pe arena mondială, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiia un adevăr scump întregului popor român : **„Pentru a asigura înfăptuirea năzuințelor poporului nostru avem nevoie de pace, de destindere, de o largă cooperare internațională bazată pe respectul neabătut al independenței naționale a fiecărui popor".**

Un mare merit al cuvîntării secretarului general al partidului nostru la forumul tinerei generații îl constituie relevarea, cu o mare claritate, a cauzelor actualei deteriorări a atmosferei politice internaționale, a pericolelor la adresa destinderii și păcii, precum și a căilor concrete de acțiune de care dispun factorii de răspundere ai statelor, popoarele de pretutindeni, pentru a imprima un curs rațional, pașnic, în viața mondială.

„În viața internațională — declara tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au apărut nori negri amenințători, prevestitori de furtună. Asistăm la accentuarea încordării între diferite state și grupări de state. Politica imperialistă de forță și dictat, tendința de consolidare și reîmpărțire a zonelor de influență pun în pericol pacea, creează pericolul pentru noi războaie. Iată de ce este necesar, mai mult ca oricînd, să fie întărite colaborarea și solidaritatea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, să se facă totul pentru oprirea cursului spre încordare, spre război rece, spre noi războaie, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai și numai pe calea tratativelor, pornind de la principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale a fiecărei națiuni, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Oricît de complicate sînt problemele din viața internațională, soluționarea lor se poate și trebuie realizată pe calea tratativelor, pornindu-se de la respectul intereselor reciproce, de la egalitatea și respectul independenței popoarelor".**

Aceste aprecieri lucide, caracterizate de un profund realism și un înalt umanism ale conducătorului partidului și statului nostru, au o covîrșitoare importanță teoretică și practică, ele definind nu numai gravitatea momentului politic actual, nu numai o concepție revoluționară, progresistă asupra căilor și metodelor de construire a unei păci trainice, bazate pe principiile de drept, pe oprirea cursei înarmărilor, pe dezangajarea militară și dezarmare, pe rezolvarea crizelor și dificultăților din sistemul economiei mondiale, ci și un program concret de acțiune în cîmpul relațiilor internaționale, capabil să mobilizeze acțiunile și eforturile guvernelor, ale parlamentelor, ale popoarelor, ale tuturor forțelor democratice, iubitoare de pace, indiferent de convingeri politice și religioase și evitarea unei noi conflagrații mondiale cu efecte devastatoare, pentru înfăptuirea unei lumi a păcii și colaborării.

CONCEPTUL cuprinzător și realist al șefului statului român asupra modalităților de făurire a unei lumi a păcii își găsește un suport puternic atît în învățămintele istoriei — în special în cele decurgînd din ultima mare conflagrație mondială — cît și în datele actuale ale realității internaționale.

Desfășurat în era armelor așa-numite clasice sau convenționale, al doilea război mondial a costat omenirea un preț colosal, pierderi umane și materiale ireparabile, de proporții fără precedent în istorie : 61 de state, cu o populație de două miliarde de oameni implicate în marea conflagrație, 110 milioane de oameni sub arme, pierderi de vieți omenești estimate la 55 milioane, 34—35 milioane de răniți, din care 20—25 milioane au rămas invalizi, valoarea globală a bunurilor materiale distruse, în toate țările participante la cel de-al doilea război mondial a fost estimată (la prețurile epocii) la 316,3 miliarde dolari, costul total al războiului fiind apreciat la un nivel cu mult mai mare. La toate acestea se adaugă suferințe și tragedii umane incalculabile, unele dintre ele necicatrizate nici astăzi, pierderi de valori culturale și științifice ce nu pot fi cuantificate sau recuperate niciodată.

De la marea conflagrație care a zguduit lumea au trecut 35 de ani, perioadă relativ scurtă privită în perspectiva istoriei. Procesele înnoitoare care au avut loc în lume în acest răstimp sînt cu adevărat impresionante : socialismul s-a transformat într-un sistem mondial cu o uriașă forță pe arena internațională ; au apărut zeci și zeci de noi state independente ; numeroase popoare altădată sub jugul dominației coloniale au pășit pe calea dezvoltării libere, de sine stătătoare ; s-au cristalizat, codificat și acreditat puternic în sfera vieții internaționale principiile noi ale relațiilor dintre state, a căror respectare și generalizare au devenit un imperativ și o condiție sine qua non a colaborării reciproc avantajoase, a păcii și securității la scară globală ; au apărut instituții cum sînt O.N.U. și alte organizații cu vocație universală care își propun să devină instrumente tot mai eficiente în promovarea dialogului și conlucrării pe picior de egalitate între națiuni pentru rezolvarea problemelor politice, economice, militare, cultural-științifice și de altă natură care, într-o lume a independențelor, au dobîndit un caracter global, reclamînd soluții echitabile, democratice cu participarea tuturor țărilor — mari și mici, bogate sau sărace, dezvoltate sau în curs de dezvoltare ; s-a afirmat și se afirmă cu o vigoare fără precedent voința și hotărîrea popoarelor de a se dezvolta liber și independent, stăpîne pe deplin pe destinele lor, fără nici un amestec din afară.

Rezultatele pozitive obținute în ultimii 35 de ani pe linia acreditării principiilor noi ale relațiilor interstatale, a colaborării în cele mai variate domenii, a destinderii, a negocierilor pentru rezolvarea problemelor de interes comun confirmă pe deplin valențele inepuizabile ale politicii de coexistență pașnică, de pace, înțelegere și cooperare, perspectivele minunate pe care aceasta le deschide pentru progresul economic și social al tuturor popoarelor, pentru înflorirea civilizației create cu multă trudă de omenire timp de milenii.

În dezacord flagrant cu interesele supreme de pace și colaborare ale popoarelor am asistat în toată perioada postbelică la manifestarea și perpetuarea unor fenomene și tendințe negative, retrograde, ținînd de vechea politică imperialistă, colonialistă, de hegemonie, dominație și asuprire, de ingerințe în treburile interne ale unor state suverane, de nesocotire a drepturilor inalienabile ale popoarelor, de recurgere la forță și la amenințarea cu folosirea forței. În ultimii ani, așa cum au sesizat din timp și analizat în profunzime partidul și statul nostru, pe arena internațională se manifestă tendința negativă de consolidare și reîmpărțire a zonelor de influență, care, comportînd un mare și

real pericol pentru pacea și independența popoarelor, reclamă unirea într-un front puternic a tuturor forțelor înaintate ale omenirii în vederea evitării unei noi conflagrații mondiale, a asigurării unui curs pașnic al evoluției vieții mondiale.

De cea mai mare gravitate, în toată această perioadă, a fost escaladarea vertiginoasă, în ritm exponențial, a cursei înarmărilor, a competiției militare, a acumulărilor de armamente, în principal nucleare, care au atins cote de domeniul absurdului. În condițiile noi create de apariția și dezvoltarea masivă a armelor de nimicire în masă — nucleare, chimice, bacteriologice, biologice, radiologice, meteorologice, cosmice și de altă natură, acestea pun în pericol însăși existența civilizației.

DATELE STATISTICE contribuie la evaluarea corectă și exactă a uriașelor pericole generate de cursa postbelică a înarmărilor, de înmagazinarea unor uriașe capacități distructive, care, în ansamblu, au determinat ca în ultimii 35 de ani omenirea să facă un salt fără precedent în alte etape istorice, în sensul că în arsenalele militare, în special în stocurile de arme nucleare, s-a adunat pentru prima oară o forță distructivă care este mai mult decît suficientă pentru anihilarea vieții pe întreaga noastră planetă. Astfel, bugetul militar global, care era în 1945 de circa 50 miliarde dolari, a crescut la nivelul anului 1980 de circa zece ori, în perioada 1945—1980 fiind irosită în lume pentru înarmări — potrivit datelor Centrului de dezarmare al O.N.U. — suma astronomică de circa 6 000 miliarde dolari, echivalentă cu produsul național al tuturor statelor de pe glob la nivelul anului 1975. Și această risipă imensă are loc într-o lume confruntată cu nevoi social-economice acute, într-o lume în care două treimi din locuitorii Terrei se află în conul de umbră al subdezvoltării, într-o lume în care viețuiesc 570 milioane de oameni subnutriți, 2,8 miliarde de ființe umane nu dispun de surse corespunzătoare de aprovizionare cu apă potabilă, un miliard de persoane nu au locuințe corespunzătoare, cei lipsiți de asistență medicală eficientă sînt în număr de 1,5 miliarde, 800 milioane de bărbați și femei sînt analfabeți, 250 milioane de copii de vîrstă școlară nu izbutesc, din lipsă de mijloace, să treacă pragul școlilor și lista ar putea fi continuată.

Construite în cantități ce depășesc orice rațiuni de ordin politic, economic și chiar militar — întrucît arsenalele militare au atins de mult pragul suprasaturației — și perfecționate continuu în cadrul unui efort extrem de costisitor de cercetare și dezvoltare, armele nucleare și convenționale s-au acumulat în cantități care ignoră în modul cel mai grav pacea mondială și însăși viața popoarelor. De exemplu, în lume există în prezent peste 14 000 de focoase nucleare strategice, la care se adaugă alte zeci de mii de focoase nucleare tactice ; arsenalele nucleare ale statelor posesoare de armament atomic înmagazinează o forță de distrugere echivalentă cu 15 tone de trinitrotoluen pentru fiecare din cei 4,2 miliarde de locuitori ai Pămîntului ; numărul submarinelor nucleare, care erau inexistente în 1945, a ajuns la aproape 300 ; din cei 2 000 de sateliți circumterestri lansați în ultimii ani, circa 75 la sută au diferite destinații militare ; armamentul convențional, produs în serie și modernizat la parametri calitativ superiori față de armele clasice din al doilea război mondial, este el singur suficient — apreciază experții — pentru purtarea unui război mondial nimicitor cu o durată de mai mulți ani. Și, din păcate, în ciuda acestor stocuri gigantice de armament care fac de mai multi, ani să se vorbească de o „capacitate de supraucidere", cursa înarmărilor, calitativă și cantitativă, bazată pe tehnicile cele mai moderne manifestă o tendință de agravare, fiind propulsată continuu de cercurile imperialiste, adepte ale politicii de forță și dominație, în ciuda cerințelor hotărîte ale popoarelor de a se pune capăt acestei competiții deopotrivă de costisitoare și periculoasă.

Atrăgînd atenția asupra nivelului deja extrem de ridicat atins de arsenalele atomice și a necesității trecerii la măsuri concrete de dezarmare, cu prioritate în domeniul nuclear, directorul general al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, dr. Sigvard Eklund, declara recent : „În momentul de față, în lume există aproximativ 60 000 de arme nucleare. Aceste arme reprezintă cea mai mare amenințare care a planat vreodată asupra omenirii". De cea mai mare periculozitate este competiția militară-nucleară și convențională — care s-a desfășurat în întreaga perioadă postbelică — în Europa, continentul de pe care s-au declanșat cele două conflagrații mondiale ale acestui secol și unde s-a ajuns în prezent la cea mai mare concentrare de armate și armamente de toate tipurile, care amenință grav liniștea și securitatea popoarelor europene, pacea pe întreaga noastră planetă.

Astfel, potrivit statisticilor, întregul teritoriu european poate fi devastat de aproximativ 20 de ori de arsenalele atomice ale puterilor nucleare semnatare ale Actului final de la Helsinki ; echivalate în explozivi clasici, arsenalele nucleare din Europa sau care țintesc Europa au o forță de distrugere egală cu 72 tone trinitrotoluen pentru fiecare locuitor al continentului, în timp ce acest indice este pe glob de 15 tone TNT ; tot aici se află masate circa 15 000 de avioane de luptă ; 45 000 de tancuri ; efective militare de peste 8 milioane de oameni ; aici se află față în față principalele două blocuri militare existente în lume ; baze militare pe teritoriul a 17 state ale continentului, precum și efective de militari însumînd aproximativ un milion de oameni aflate pe teritorii străine ; pe ansamblu, densitatea efectivelor militare din Europa este mai mare de 6 ori decît în Asia, de 20 de ori mai mare decît în America Latină și de 30 de ori mai mare decît în Africa.

TINÎND SEAMA de experiența istoriei și luînd în cel mai înalt grad în considerare interesele poporului român, ale tuturor popoarelor lumii, partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovează activ o politică internațională de pace și colaborare, militează cu neabătută consecvență pentru edificarea în lume a unui climat de pace și securitate ale cărui mari exigențe au fost și rămîn în planul politico-juridic respectarea independenței și suveranității popoarelor, a normelor și principiilor dreptului internațional ; în sfera economică — lichidarea subdezvoltării, atenuarea și eliminarea decalajelor economice și edificarea unei noi ordini economice mondiale, iar în domeniul militar — stăvilirea și dezamorsarea cursei înarmărilor, trecerea hotărîtă la înfăptuirea unor măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară și înaintarea graduală spre obiectivul dezarmării generale și totale.

Așa cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, o mare importanță pentru oprirea cursului spre agravarea încordării internaționale, pentru reluarea și continuarea procesului de destindere, pentru ansamblul politicii de destindere și pace o prezintă realizarea securității în Europa. În acest sens România acționează ferm și perseverent pentru transpunerea în viață integrală a prevederilor Actului final de la Helsinki, promovează activ programul ei concret de măsuri privind dezangajarea militară și dezarmarea pe continentul european, depune toate eforturile pentru pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid din acest an, astfel încît aceasta să se soldeze cu rezultate pozitive, să asigure progrese pe calea făuririi unei Europe a păcii și cooperării.

Acționînd consecvent pentru salvgardarea și consolidarea păcii mondiale, România consideră că realizarea acestui comandament suprem al timpului nostru presupune, de asemenea, în mod necesar renunțarea definitivă la politica de forță și ingerințe în treburile altor popoare, stingerea, pe calea tratativelor, a situațiilor conflictuale din lume, reglementarea prin mijloace exclusiv pașnice a oricăror diferende dintre state, întărirea rolului O.N.U. în lume, edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Pacea a fost năzuința supremă a popoarelor în zilele Victoriei asupra fascismului, la care poporul român și-a adus un greu tribut de sînge și eforturi materiale, unanim recunoscut pe plan mondial. Pacea a fost și rămîne năzuința cea mai arzătoare și obiectivul cel mai înalt al zilelor noastre.

Într-un context internațional complex, în care nu puține sînt pericolele la adresa libertății și independenței popoarelor, România își face auzită opțiunea ei fermă, fără echivoc — prin glasul celui mai autorizat reprezentant al ei, care este, concomitent, unul din cei mai apreciați și clarvăzători oameni de stat ai zilelor noastre — în favoarea mobilizării tuturor forțelor progresiste, a popoarelor de pretutindeni pentru excluderea alternativei iraționale a războiului și triumful singurei alternative rezonabile, conforme cu năzuințele și interesele reale ale tuturor oamenilor ce trăiesc pe planeta noastră : PACEA.

Prin conținutul său realist și cuprinzător, prin consonanța sa deplină cu interesele naționale ale poporului nostru, cu interesele vitale ale tuturor celorlalte popoare ale lumii, prin caracterul său mobilizator, programul românesc de pace și dezarmare, elaborat și promovat activ de tovarășul Nicolae Ceaușescu, are, mai ales în actuala conjunctură internațională, valoarea unui apel lucid la acțiune hotărîtă în favoarea păcii, pentru edificarea unei lumi fără arme și fără războaie, străbătut de încrederea nețărmurită în posibilitatea reală a popoarelor, a opiniei publice mondiale de a apăra și impune pacea. **„În lupta uriașă ce se desfășoară astăzi pe plan mondial** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — popoarele, clasa muncitoare, forțele progresiste au rolul hotărîtor și dispun de capacitatea de a asigura triumful politicii de pace".**

Este mesajul sincer și ferm proiectat în lume, la ziua Victoriei, de către un popor liber și independent, angajat într-o operă vastă de înălțare a patriei, atașat prin istorie și prezent la politica de pace și care înțelege să-și aducă și în viitor întreaga contribuție la construirea acestui edificiu de un preț inestimabil și la respectarea acestui drept sacru al tuturor popoarelor care este pacea.

Nicolae CHILIE

R. S. CEHOSLOVACĂ

NOI DIRECȚII ÎN CONDUCEREA ECONOMIEI

PROBLEMATICA economică ridicată de ansamblul măsurilor de perfecționare a sistemului conducerii planificate a economiei naționale după anul 1980, al căror proiect a fost dezbătut de Comitetul Central al P.C. din Cehoslovacia și de guvernul republicii în cadrul pregătirii celui de-al VII-lea cincinal (1981—1985), a trezit un viu interes în rîndul oamenilor muncii din Cehoslovacia.

Toate măsurile au fost și sînt concepute ca o parte componentă, indivizibilă, a realizării politicii economice stabilite de Congresul al XV-lea al P.C. din Cehoslovacia, în consens cu schimbările intervenite în condițiile interne și externe de dezvoltare a economiei cehoslovace, cu factorii noi care acționează în economia mondială. Totodată, ele au fost concepute ca un instrument strategic de realizare a progresului în anii '80 și se bazează pe creșterea rolului conducător al partidului în conducerea dezvoltării economice și sociale, pe aplicarea creatoare a principiului centralismului democratic, pe lărgirea inițiativei și participării oamenilor muncii la conducere, pe întărirea proprietății socialiste și folosirea avantajelor orînduirii noastre.

Măsurile adoptate au drept scop să facă din sistemul de conducere un instrument eficient, care să contribuie la realizarea sarcinilor de dezvoltare economică și socială a Cehoslovaciei, să asigure într-o măsură mai mare decît pînă acum aplicarea rezultatelor dezvoltării tehnico-științifice în producție, să angajeze mai profund economia țării în integrarea economică socialistă și în diviziunea internațională a muncii, să determine condiții mai bune pentru activitatea creatoare a oamenilor muncii. Ca să ne exprimăm mai simplu, putem spune că noul sistem de conducere este menit să pună în mișcare toți factorii-cheie de dezvoltare și prin aceasta să contribuie, pas cu pas, la realizarea strategiei de dezvoltare intensivă a economiei.

Valențe sporite ale planului

IMPORTANȚĂ primordială se acordă îmbunătățirii calitative a planului și accentuării caracterului lui prospectiv. Planul trebuie să fie un instrument de aplicare a progresului tehnico-științific în economia națională, să influențeze asupra creșterii calității producției, economisirii energiei și materiilor prime, folosirii rationale a forței de muncă și a fondurilor fixe.

Sarcinile, limitele și indicatorii fixați prin planul cincinal devin obligatorii, pe baza lor urmînd a fi elaborate planurile anuale. Aceasta permite planificarea și realizarea obiectivelor privind dezvoltarea tehnică, investițiile și participarea la diviziunea internațională a muncii, deoarece obiectivele menționate pot fi abordate eficient doar în perspectiva dezvoltării pe termen lung.

Planurile anuale trebuie să reacționeze operativ la schimbarea condițiilor interne și externe, la noile fenomene și necesități, apărute pe parcursul cincinalului. Interdependențele dintre sarcini și instrumentele de stimulare materială, fixate prin planul cincinal, vor determina modificarea atitudinii colective și individuale a oamenilor muncii, o mai mare cointeresare a acestora față de adoptarea unor planuri anuale cu parametri progresivi în întreprinderi și în alte unități economice, față de îndeplinirea și depășirea sarcinilor planificate. Prin aceasta se creează condiții favorabile pentru participarea cît mai largă a oamenilor muncii la întocmirea planului, la dezvoltarea întrecerii socialiste.

În cadrul pregătirii celui de-al VII-lea cincinal se elaborează programe de stat, axate pe anumite obiective. Ele urmează să reflecte schimbările structurale, fundamentale ale economiei, fiind orientate spre realizarea sarcinilor de dezvoltare a științei și tehnicii, spre folosirea rațională a resurselor materiale, spre sporirea posibilităților de export ale economiei cehoslovace etc.

Accentuarea orientării calitative a indicatorilor economici

PERFECȚIONAREA planificării este legată de schimbarea sistemului de indicatori, pe baza cărora se vor evalua rezultatele activității întreprinderilor. Va crește simțitor rolul indicatorilor calitativi, deoarece tocmai ei exprimă eficiența și calitatea satisfacerii necesităților sociale: nivelul tehnic și economic al producției, productivitatea muncii, gradul de folosire a energiei, materiilor prime și fondurilor fixe. De aceea, în locul indicatorului „producția globală" — care favorizează consumul exagerat de materii prime și materiale, precum și stabilirea unor cooperări neeficiente — se introduce indicatorul „producția netă", ca expresie a „randamentului" propriu. El exprimă mai exact aportul muncii proprii la realizarea produsului final.

Folosirea acestui indicator reclamă creșterea responsabilității unităților de producție pe linia satisfacerii cerințelor beneficiarilor în privința sortimentelor, a studierii cererii, includerea lor în plan. În acest context un rol important au măsurile referitoare la relațiile dintre furnizori și beneficiari și la sistemul contractual, măsuri care întăresc poziția beneficiarilor. Totodată, se preconizează reașezarea prețurilor cu ridicata, perfecționarea metodologiei stabilirii prețurilor, sancționarea nerespectării normelor de calcul al prețurilor și un mod de stimulare materială care să asigure realizarea — prin prețuri — a unei rentabilități economicește justificată.

Un rol important vor avea și ceilalți indicatori, referitori la specializarea producției, la calitatea acesteia, la eficiența utilizării fondurilor de producție ș.a. Se pune accent pe parametrii calitativi ai realizării sarcinilor de cercetare și progres tehnic, pe determinarea limitelor prețurilor la produsele noi, pe creșterea prețurilor per kg la produsele exportate etc. Referitor la calitatea producției, se preconizează planificarea unor ponderi obligatorii pentru produsele de calitatea I, pentru produsele cu parametrii tehnici superiori și produsele noi, stimularea prin prețuri a fabricării acestora etc.

O trăsătură foarte importantă a tuturor măsurilor adoptate o reprezintă punerea accentului în planificare pe sistemul de indicatori calitativi, ceea ce creează, totodată, o bază nouă pentru formarea resurselor și distribuirea mijloacelor necesare întăririi responsabilității și creșterii eficienței instrumentelor de stimulare materială. În general va fi adoptată regula, după care crearea fondurilor financiare și de stimulare, precum și repartizarea acestora, să depindă pe deplin nu numai de obținerea beneficiului planificat, ci și de respectarea anumitor criterii calitative. Prin aceasta crește simțitor răspunderea întreprinderilor pentru rezultatele activității lor.

În comparație cu situația prezentă, rolul unităților economice va crește și în domeniul investițiilor, ponderea hotărîtoare în finanțarea acestora urmînd să fie deținută de sursele financiare proprii ale întreprinderilor și de creditul bancar. Dotațiile din bugetul de stat vor fi acordate doar în mod excepțional.

Măsurile includ și schimbări în sistemul de cointeresare materială, individuală și colectivă. În viitor, factorul preponderent de care se va ține seama la stabilirea fondurilor de retribuire va fi îndeplinirea indicatorului „producția netă", asigurîndu-se în acest mod o legătură mai strînsă între evoluția retribuțiilor oamenilor muncii și cea a venitului național.

Perfecționarea sistemului de conducere a economiei naționale și creșterea calității conducerii directe sînt doi factori care se condiționează reciproc. Deoarece nici un sistem nu poate funcționa în mod automat, schimbările adoptate vor provoca, fără nici o îndoială, unele conflicte de interese. Rolul conducerii directe, al activității plină de responsabilitate a cadrelor de conducere, este astfel de neînlocuit. De asemenea, este necesară perfecționarea continuă a metodelor și stilului muncii de conducere, precum și ridicarea eficienței muncii politice.

La consfătuirea privind perfecționarea conducerii planificate, care a avut loc în martie a.c., tovarășul Lubomir Strougal, președintele guvernului R. S. Cehoslovace arăta că „eficiența modificărilor preconizate în sistemul de conducere și în mecanismul economic nu va depinde de schimbările consfințite în sistem, ci de oamenii care le vor aplica în practică, de cei care vor înțelege corect și repede sensul și substanța lor, precum și cerințele epocii".

Jaroslava MARKOVÁ
„Hospodárské noviny"

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Previziuni F.A.O.

F.A.O. apreciază că în acest an se poate aștepta o diminuare a disponibilităților de carne și, în consecință, o creștere a prețurilor în special la carnea de porc sau de pasăre. În 1979 s-a redus cu circa 4% producția mondială de carne de vită (în special provenind din America de Nord, Argentina, Australia și Noua Zeelandă), existînd indicii că producția nu va crește nici în acest an, date fiind preocupările actuale pentru refacerea șeptelului în principalele țări producătoare. Producția de carne de porc a crescut cu 5% în 1979, iar cea de carne de pasăre — cu peste 6%. În 1980 însă, efectele creșterii producției de carne de porc și pasăre ar putea fi limitate de costurile mai ridicate la furaje.

Pe piața grăsimilor și uleiurilor F.A.O. apreciază că cererea pe ansamblul anului în curs va putea fi satisfăcută. Se prevede ca producția mondială de grăsimi comestibile și uleiuri să crească cu 8%, de la 55 mil. t la 60 mil. tone. Cea mai mare parte a creșterii va fi dată de soia, iar producția de turte proteice va crește cu 15%, de la 38 la 44 mil. t. Se așteaptă să crească și producția de semințe oleaginoase, fapt care ar urma să determine disponibilități însemnate în ce privește stocurile — mai ales la soia. FAO preconizează creșterea cantităților comercializate, precum și o anumită diminuare a prețurilor, mai evidentă în anul 1981.

Siderurgia japoneză

PENTRU ANUL FINANCIAR 1980/81 (care începe în luna aprilie) se prevede o scădere a cererii interne și externe de oțel japonez, ceea ce ar putea să pună capăt redresării industriei japoneze, survenită după scăderea activității de la mijlocul anilor '70. În anul financiar 1979/80, producția de oțel brut este estimată la 112 milioane tone, în comparație cu nivelul de vîrf de 119 milioane tone atins în 1973/74. Potrivit prognozelor, producția anului 1980—1981 va scade la 108 milioane tone. Începînd din toamna acestui an, scăderea cea mai pronunțată se va înregistra la cererea de oțel a industriei de construcții, datorită faptului că recesiunea și restricțiile financiare impuse vor limita construcțiile, atît în sectorul de stat, cît și în cel particular. De asemenea, se prevede micșorarea exporturilor de oțel brut (al căror volum total a fost în anul trecut de 34 milioane tone) cu aproximativ 3%.

După hotărîrea luată de guvern de a se renunța la unele capacități de producție mai vechi, capacitatea totală de producție a oțelului în Japonia este în prezent de 140 milioane tone pe an. În felul acesta, încărcarea medie a utilajelor a fost de 80% în 1979/1980 și, potrivit prognozelor, va scade la circa 77% în cursul anului viitor.

În momentul de față, companiile siderurgice japoneze își concentrează eforturile în vederea obținerii unei producții finite mai mari din aceeași cantitate de oțel brut, chiar dacă aceasta înseamnă închiderea unor furnale moderne. Deși producția de oțel brut în 1979/1980 s-a situat încă sub nivelul record atins în anul 1973/1974, producția finită a depășit nivelul anului de referință.

Programe de dezvoltare

Siria : priorități ale proiectului de plan

ANGAJATĂ în decursul ultimelor patru cincinale într-un amplu proces de industrializare și modernizare a agriculturii, Siria și-a propus pentru viitorii 5 ani ca principale obiective ale dezvoltării economice și sociale valorificarea superioară a resurselor energetice și de materii prime (îndeosebi țiței, fosfați și bumbac), dezvoltarea intensivă a agriculturii pentru a se putea renunța complet în anul 1985 la importul de produse agricole și realizarea unor proiecte zonale integrate în domeniul agro-industriei și infrastructurii, etc.

În sectorul industrial (21% din P.N.B.), centrul de greutate al dezvoltării va reveni realizării unor proiecte din sectorul construcțiilor de mașini, prelucrării superioare a țițeiului și fosfaților, în vederea majorării în continuare a exportului de produse industriale prelucrate și reducerii importului de mașini și utilaje pe calea asimilării în producție internă. În ultimii ani, majoritatea investițiilor au fost alocate în industrie : de la 33% în 1973, ponderea industriei a crescut la 47% în 1978. Peste 75% din investiții revin sectorului public și aici în special industriei prelucrătoare.

Potrivit direcțiilor de dezvoltare din proiectul de plan 1981—1985, agricultura va beneficia de o atenție sporită, unul din obiective referindu-se la majorarea veniturilor lucrătorilor din acest sector pentru apropierea lor de veniturile personalului productiv din celelalte sectoare ale economiei : în acest scop, se va trece în perioada următoare la măsuri de reorganizare în domeniul agriculturii. Pentru a frîna procesul migrării populației agricole la orașe, planul prevede, de asemenea, dezvoltarea zonelor rurale, în sensul efectuării unor lucrări de construcții de baraje, canale de irigații, recuperarea unor mari suprafețe agricole, precum și construcții de locuințe.

În privința relațiilor economice dintre România și Siria este de remarcat contribuția țării noastre la realizarea unor obiective economice importante cum sînt rafinăria de la Banias, complexul de îngrășăminte triplusuperfosfatice de la Homs, fabrica de ciment de la Sheik-Said, complexul de prelucrare a fosfaților de la Kneiffiss și cel de însilozare și încărcare a fosfaților din portul Tartous. În prezent se acordă sprijin la executarea de amenajări agricole în Valea Eufratului, în execuția de studii și proiecte pentru îmbunătățiri funciare în zona Balich și lucrări de hidroameliorare în zona Rakka.

România exportă în special mașini și utilaje (utilaje complexe pentru industriile chimică și a materialelor de construcții, locomotive Diesel, vagoane cisternă, motoare electrice, mașini-unelte, grupuri electrogene) și produse chimice, iar importurile constau în cea mai mare parte din fosfați, țiței, bumbac, piei etc.

Emilia PUIANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 28 APRILIE — 2 MAI 1980 dolarul S.U.A. a avut o evoluție relativ contradictorie față de principalele valute occidentale. Pe ansamblul perioadei dolarul a înregistrat un regres față de nivelul de referință, iar la sfîrșit, în pofida reducerii dobînzilor pe piața internă și a evoluției situației din Orientul Mijlociu, a înregistrat o revenire pe care observatorii o consideră ca viabilă în intervalele următoare. O altă caracteristică a fost dată de intervențiile repetate ale băncilor centrale în sprijinul monedelor naționale.

Lira sterlină a înregistrat, mai ales în ultima parte a intervalului o depreciere sensibilă cotînd la închiderea de 2,2650 cu circa 0,7% sub cursul de referință de 2,28 dolari / 1 liră. **Francul elvețian** a înregistrat un nivel maxim de repreciere de circa 2% la cursul de 1,6615 franci / 1 dolar, după care, încadrîndu-se în mișcarea de ansamblu a înregistrat un recul parțial cotînd la închiderea de 1,6770 franci, cu 1,2% sub cursul de referință. **Marca vest-germană** a atins un nivel maxim de circa 1,7880 mărci / 1 dolar după care a suferit o pierdere relativă cotînd la închiderea de 1,8110 mărci / 1 dolar, cu numai 0,5% peste cursul de referință.

Francul belgian a demonstrat din nou că, pe un trend mai pronunțat ascendent al dolarului rămîne în urma partenerilor din sistemul monetar vest-european, cotînd la închidere la circa 29,20 franci / 1 dolar, cu 0,5% sub cursul de referință. **Francul francez** a evoluat în nota generală situîndu-se la închiderea de 4,2230 franci / 1 dolar cu numai 0,3% peste cursul anterior după ce atinsese un maxim cu circa 1,4% peste acest nivel la cursul de 4,1770 franci / 1 dolar. **Lira italiană** a avut o evoluție asemănătoare înregistrînd după maximul intervalului de 842,40 lire / 1 dolar o închidere de numai 851 lire, cu 0,2% peste cursul de referință. **Yenul japonez** a reprezentat singura excepție, realizînd totuși în final o repreciere notabilă față de dolarul S.U.A. la cursul de închidere de 240,10 yeni / 1 dolar, cu circa 2,3% peste cursul precedent.

Piața eurodepozitelor a înregistrat o scădere accentuată a dobînzilor care la perioada de șase luni au atins la eurodolari nivelul de 13,875% (și sub efectul unor factori tehnici), 6,25% la eurofrancii elvețieni și 9,50% la euromărcile vest-germane.

Pe **piața aurului** s-a înregistrat un fenomen de recul datorat atît „profit takingului" după maximele înregistrate la finele perioadei precedente cît și tendinței mai ferme a dolarului pe piețele de schimb valutar, prețul metalului galben fiind stabilit la primul fixing din 2 mai a.c. la numai 510,00 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

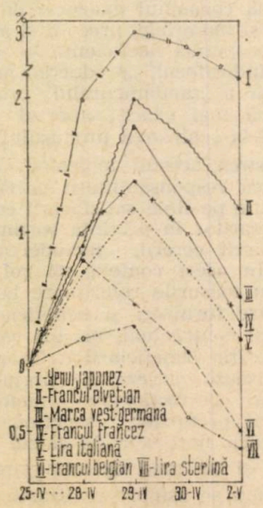

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28 IV—2 V, luîndu-se ca bază cursurile din 25 IV a.c.

Evoluții în dotarea industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor

DATELE statistice comparative privind dotarea cu echipament de bază a industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor din principalele țări capitaliste dezvoltate arată că, la mijlocul deceniului al optulea, aceasta avea o structură net diferențiată, ca vechime. Din punctul de vedere al înnoirii parcului de strunguri și de utilaje pentru forjat și presat, în frunte se situa industria corespunzătoare din Japonia, în cadrul căreia mașinile și utilajele cu o vechime în exploatare sub 10 ani reprezentau 59% și, respectiv, 65% din total (vezi tabelul), față de numai 30% și 27% în S.U.A., 34% și 32% în Franța, 37% (pe ansamblu) în R.F.G. ș.a.m.d.

Se constată, totodată, o tendință de prelungire a duratei de funcționare a echipamentului cu care este dotată această industrie în țările capitaliste dezvoltate. Astfel, ponderea strunguri-lor aflate în exploatare de mai puțin de zece ani s-a redus — în cazul S.U.A. — de la 40% din numărul lor total în 1958 la 30% în 1976, în cazul Japoniei — de la 63% în 1967 la 59% în 1973, în cazul Italiei — de la 50% în 1967 la 40% în 1975, în cazul Canadei — de la 44% în 1968 la 40% în 1973 etc. O evoluție similară (exceptînd cazul Angliei) se înregistrează și în domeniul utilajelor de forjat și presat.

Structura parcului de strunguri pentru așchierea metalelor și de utilaje pentru forjat și presat (în % din total)

Țara	Anul	Vechimea în exploatare					
		strunguri așchietoare			utilaje de forjat și presat		
		sub 10 ani	10—20 ani	peste 20 ani	sub 10 ani	10—20 ani	peste 20 ani
Anglia	1976	39	37	24	41	35	24
Canada	1973	40	36	24	35	36	29
Franța	1974	34	...	...	32	...	...
R.F.G.	1976	37 *)	37 *)	26 *)	...	...	...
Italia	1975	40	31	29	41	31	28
Japonia	1973	59	...	...	65	...	...
S.U.A.	1976	30	35	35	27	36	37

*) Inclusiv utilajele de forjat și presat
Sursa : B.I.K.I., suplimentul nr. 1/1980

U.R.S.S.: economisirea combustibililor și energiei

REALIZAREA măsurilor de economisire a energiei este costisitoare, dar ea se adeverește a fi rentabilă (după aprecierea specialiștilor sovietici, reducerea consumului de combustibil cu 1 t.e.c. necesită — în medie — investiții de 60 de ruble, cifră care este, însă, de două ori și jumătate mai mică decît cheltuielile pentru extragerea și transportul la consumator a aceleiași tone de combustibil). Datorită aplicării măsurilor respective, necesarul relativ de combustibil se micșorează anual în Uniunea Sovietică cu 20—25 mil. t.e.c., în raport cu norma consumului din anul precedent.

Cerințe de ordin economic, social și ecologic impun reducerea continuă a consumurilor de combustibil și energie, cele mai importante rezerve în acest sens existînd în industrie, în transporturi, în domeniul încălzirii clădirilor, în cel al micșorării consumurilor specifice de materii prime și materiale, în ridicarea gradului de extragere sau recuperare a combustibililor fosili etc. Se consideră că pentru înfăptuirea unui asemenea obiectiv este nevoie de mijloace tehnico-materiale adecvate, de un sistem eficace de stimulare materială, de elaborarea unor noi standarde de stat privind eficiența în domeniul energeticii ș.a. Toți acești factori urmează să stea la baza programului unic, complex, de economisire a resurselor de combustibil și energie pe scara întregii țări, program elaborat în prezent de Institutul unional pentru cercetarea științifică a problemelor complexe pe profilul menționat, în colaborare cu ministerele, departamentele și comitetele de stat ale planificării din republicile unionale.

După electronică — bioindustria

UTILIZAREA microorganismelor sau a enzimelor în scopuri industriale, respectiv crearea unei bioindustrii, devine tot mai mult o problemă de actualitate, îndeosebi în țările industriale. Deși unele procedee tehnologice utilizînd bacteriile sînt de mult cunoscute (de pildă, în fabricarea pîinii, vinului, berii, brînzeturilor etc.), extinderea lor a fost frînată pînă în prezent mai ales de necesitatea unor investiții specifice importante, precum și de problema elaborării și producerii unor instalații industriale adecvate.

După aprecierea specialiștilor, bioindustria poate revoluționa în viitor numeroase tehnologii, așa cum s-a întîmplat — acum aproximativ două decenii — cu electronica. Ea este chemată să aducă în viitor o contribuție însemnată la rezolvarea problemelor alimentației în lume, a celor legate de poluarea mediului înconjurător, de criza de energie ș.a. Un exemplu îl furnizează dezvoltarea în diverse țări a unităților industriale producătoare de proteine alimentare din organisme monocelulare, prin valorificarea pe această cale a unor subproduse sau deșeuri agricole ori industriale (melasă obținută în procesul de prelucrare a sfeclei de zahăr sau a trestiei de zahăr, leșia sulfitică rezultată în industria hîrtiei ș.a.).

Jucăriile și războiul

ÎN CIUDA unei reduceri a ponderii populației în vîrstă de pînă la 15 ani în totalul populației într-o serie de țări occidentale, piața jucăriilor se află în ascensiune și odată cu ea și producția acestora. Este adevărat, însă, că se constată și o puternică intensificare a concurenței între producători, așa cum atestă oferta prezentată la cel de-al nouălea Tîrg austriac al jucăriilor „Spiel '80", desfășurat la Viena în această primăvară.

Analiza ofertei prezentate la acest tîrg în raport cu evoluția recentă a cererii pe plan internațional permite constatarea ascensiunii interesului pentru jucăriile din lemn, paralel cu reducerea extrem de substanțială a cererii de jucării de război. Este semnificativ, așa cum semnalează un buletin de presă al Tîrgului de la Viena, că în comerțul cu jucării cele cu caracter de război nu mai joacă practic nici un rol, ponderea lor coborînd la 0,6% din totalul cifrei de afaceri.

Este momentul ca, înainte de a fi prea tîrziu, oamenii mari să înțeleagă necesitatea vitală de a transpune această reorientare a cererii și în ramurile industriale care produc asemenea vehicule la scară reală.

Automobilul: ofensiva japoneză continuă

FĂCÎNDU-SE ecoul îngrijorării cercurilor de specialitate vest-europene și mai ales a celor franceze, față de penetrația crescîndă a firmelor japoneze constructoare de automobile, revista **L'Usine Nouvelle** arăta recent că ponderea acestora pe piața Europei occidentale a crescut, în deceniul 1969—1979, de la mai puțin de 1% (din numărul total al mașinilor vîndute) la peste 7%.

Deși în cadrul exportului japonez de automobile țările vest-europene se situau în 1978 abia pe locul trei (cu 16,2% din total), după S.U.A. (cu 44,1%) și țările Extremului Orient și Oceaniei (18,8%), reține atenția ofensiva permanentă, în forme variate, a firmelor japoneze producătoare. Întrucît penetrația în continuare a automobilelor japoneze, competitive, în S.U.A. și într-o serie de țări vest-europene este frînată de măsuri protecționiste, crește de la an la an numărul diferitelor acorduri de cooperare încheiate de firmele japoneze de specialitate cu firme autohtone sau al implantărilor de filiale japoneze în țările respective. Printre acestea se numără crearea societăților mixte Teijin-Volvo (Suedia), Japan-Leyland (Anglia), acordurile de livrări între Nissan și SEV (Franța), Toyota și Lucas (Anglia), precum și recentul acord de fabricație sub licență japoneză, încheiat între firmele Honda și Triumph (Anglia). La acestea se adaugă construirea de către Honda a unei uzine (care va produce 120 mii de automobile pe an) în S.U.A., implantarea firmei Nissan în Spania ș.a.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 9 mai 1980

— Înaltă responsabilitate față de viitorul tinerelor generații **(N. Ionescu)** 2

— Efortul economic al României în războiul antihitlerist **(col. dr. Ion Perț)** 4

— Condiții noi pentru participarea României la diviziunea internațională a muncii după cucerirea independenței de stat **(Mădălina Olteanu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea eforturilor în investiții pe obiectivele prioritare **(Gh. Ruscanu)** 7

— Automatizarea și electronizarea proceselor de producție **(dr. ing. Barbu Gh. Petrescu)** 9

— Roboții industriali și calitatea muncii (IV) **(I. Crișan)** 11

— Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe în agricultura de stat **(conf. dr. Al. Ciora)** 12

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești — sursă de creștere a eficienței economice **(Emil Hatos)** 13

— Manifestări economice de prestigiu în această primăvară la București
● TIBCO la a VII-a ediție. **(Ion Constantinescu)** 15
● România la cel de-al IV-lea „Salon internațional al chimiei" **(Adrian Stoica)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Posibilități de sporire a eficienței în activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică **(dr. Traian Pintea, Andrei Boer)** 18

TEORII ● IDEI

— Exigențe ale adaptării la noile restricții. Un tip de sistem industrial urmărind maximizarea valorificării materiilor prime **(dr. Maria D. Popescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții ale economiștilor transilvăneni la relevarea unității de interese ale poporului român (I) **(conf. dr. Toader Ionescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Economia țărilor socialiste **(asist. univ. V. Bălașa, asist. univ. I. Popescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pacea — imperativ primordial al zilelor noastre **(Nicolae Chilie)** 27

— R.S. Cehoslovacă. Noi direcții în conducerea economiei **(Jaroslava Markova)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : **Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice.** Reducerea costului și duratei lucrărilor de întreținere și reparații

IN THIS ISSUE

— Romania's economic effort during the anti-Hitlerite war **(Col. Dr. Ion Perț)** 4

— New conditions for Romania'a participation in the international labour division after the conquest of state independence **(Mădălina Olteanu)** 5

— Industrial robots and labour quality (IV) **(I. Crișan)** 11

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Judicious administration of the material and financial means — source of growth of the economic efficiency **(Emil Hatos)** 13

— The VIIth International Consumer Goods Fair in Bucharest **(Ion Constantinescu)** 15

— Romania at the IVth „International chemistry show" **(Adrian Stoica)** 16

— A type of industrial system meant to turn to best account the raw materials **(Dr. Maria D. Popescu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Contributions of the Transylvanian economists to point out the unity of interests of the Romanian people **(Reader Dr. Toader Ionescu)** 22

— Peace — a primordial imperative of our days **(Nicolae Chilie)** 27

— The Czechoslovakian Socialist Republic. New directions for the economic management **(Jaroslava Markova)** 29

DANS LE NUMÉRO

— L'effort économique de la Roumanie dans la guerre antihitlérienne **(col. dr. Ion Perț)** 4

— Les nouvelles conditions pour la participation de la Roumanie à la division internationale du travail après la conquête de l'indépendence d'Etat **(Mădălina Olteanu)** 5

— Les robots industriels et la qualité du travail (IV) **(I. Crișan)** 11

— La gestion judicieuse des fonds matériaux et monétaires — source d'accroissement de l'efficience économique **(Emil Hatos)** 13

— La Foire internationale de Bucarest de biens de consommation à sa VIIe édition **(Ion Constantinescu)** 15

— La Roumanie au IVe Salon International de la chimie **(Adrian Stoica)** 16

— Un type de système industrial poursuivant la valorisation maximale des matières premières. **(dr. Maria D. Popescu)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Contributions des économistes transylvains à la mise en évidence de l'unité des intérêts du peuple roumain **(maitre de conférences dr. Toader Ionescu)** 22

— La paix — imperatif primordial de nos jours **(Nicolae Chilie)** 27

— La R.S. Tchécoslovaque. Nouvelles directions dans la gestion de l'économie **(Jaroslava Markova)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономическое усилие совершенное Румынией во время войны против гитлеризма **(полковник др. Ион Перц)** 4

— Новые условия для участия Румынии в международном разделение труда после завоевания государственной независимости **(Мэдэлина Олтяну)** 5

— Промышленные роботы и качество труда (IV) **(И. Кришан)** .. 11

— Рачительное хозяйствование материальных и денежных средств — источник роста экономической эффективности **(Емил Хатос)** .. 13

— Седьмая международная ярмарка потребительских товаров в Бухаресте **(Ион Константинеску)** 15

— Румыния на IV-ом «Международном салоне химии» **(Адриан Стойка)** 16

— Тип промышленой системы, преследующий максимизацию использования сырья **(др. Мария Д. Попеску)** 19

— Школы ● течения ● экономисты Вклад трансильванских экономистов в выявление единства интересов румынского народа **(ст. преп. выс. шк. др. Тоадер Ионеску)** 22

— Мир — первостепенное повелительное требование наших дней **(Николае Килие)** 27

— Чехословацкая С.Р. Новые направления в руководстве экономикой **(Ярослава Маркова)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

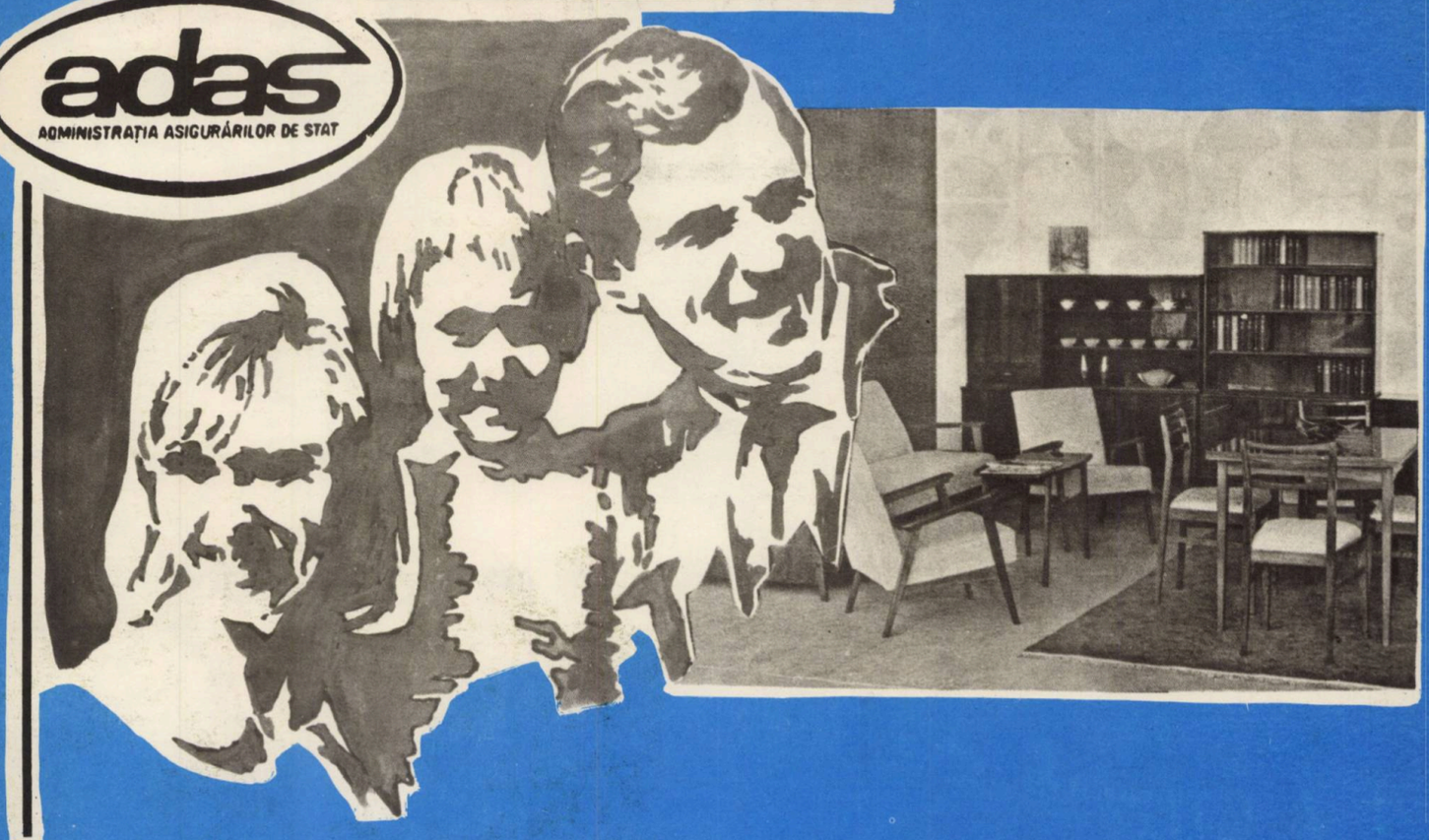

Asigurarea complexă a gospodăriei dumneavoastră

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

• ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

• ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

• ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct oricărei unități ADAS.

O EMBLEMĂ CUNOSCUTĂ — I. A. P. L. CENTRAL

- OSPITALITATE
- CONFORT
- SERVICII IREPROŞABILE
- RAFINAMENT CULINAR

Vă aşteaptă să petreceţi la următoarele restaurante:

RESTAURANTUL „STADION" — str. Costache Negri 38, telefon 37 20 67

RESTAURANTUL „CIREŞICA" — str. Schitu Măgureanu 3, telefon 15 87 76

BERĂRIA „PLEVNEI" — b-dul Gheorghe Gheorghiu-Dej 55, telefon 16 74 51

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CERINȚĂ A CREȘTERII VALORII NOU CREATE

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

Numărul 20 ● Vineri 16 mai 1980

VIZITA ÎN ŢARA NOASTRĂ A TOVARĂŞULUI KIM IR SEN,

secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, preşedintele R. P. D. Coreene

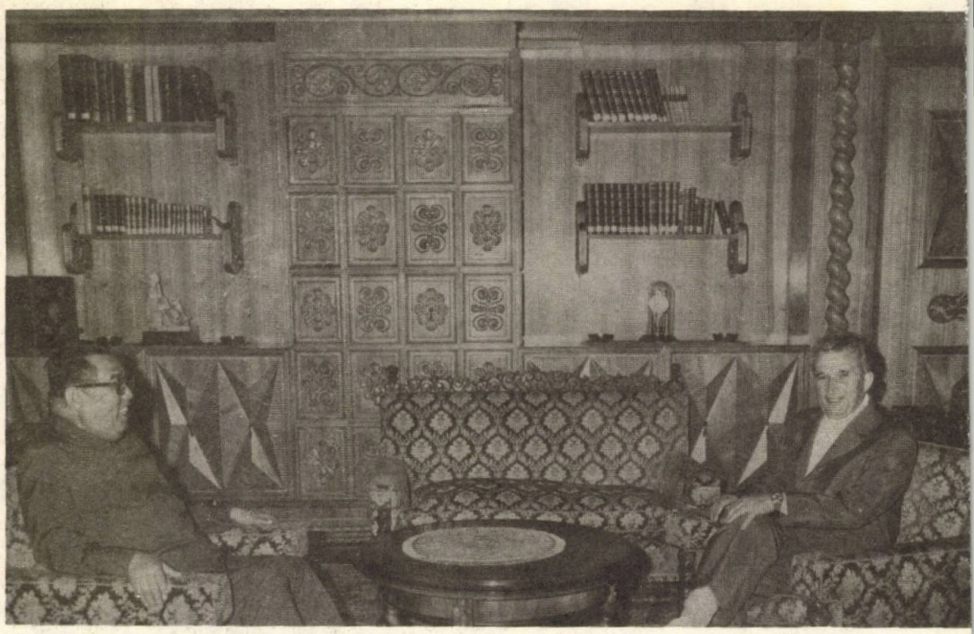

TOVARĂŞUL HUA GUOFENG,

preşedintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze,

a făcut o scurtă vizită în ţara noastră

VIZITA ÎN ŢARA NOASTRĂ A TOVARĂŞULUI AHMED SEKOU TOURÉ,

secretar general al Partidului Democrat din Guineea, preşedintele Republicii Populare Revoluţionare Guineea

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Retrospectivă — 1979

Probleme ale relațiilor monetare internaționale actuale

Accentuarae fenomenelor de criză în 1979 a determinat, pe de o parte, continuarea unor tendințe mai vechi de restructurare în sistemul monetar-financiar internațional (diminuarea rolului dolarului și diversificarea rezervelor oficiale, formarea de zone monetare etc.), iar, pe de altă parte, reconsiderarea unor aspecte și probleme ale sistemului monetar (problema cursurilor de schimb, în general, problema reformei, reciclarea fondurilor petroliere etc.). Totuși, cu excepția reluării demersurilor în vederea găsirii unui mecanism de înlocuire a dolarilor cu Drepturi Speciale de Tragere (Contul de substituire al F.M.I.) și a intrării în funcțiune în martie 1979, a sistemului monetar vest-european, în 1979 nu s-au întreprins pași concreți în vederea soluționării problemelor fundamentale care confruntă sistemul monetar-financiar internațional și, în general economia mondială.

1. Poziția țărilor în curs de dezvoltare privind reforma sistemului monetar internațional. În conformitate cu documentele de la Arusha și avînd în vedere agravarea dezechilibrelor, instabilității și fenomenelor de criză, „Grupul celor 77" a prezentat în cadrul UNCTAD-V, la Manila (mai 1979), un program complex de măsuri pentru realizarea unei noi reforme a sistemului monetar internațional. Programul a fost ulterior reanalizat de experții „Grupului celor 24" (gruparea țărilor în curs de dezvoltare din cadrul F.M.I.) și supus examinării miniștrilor de finanțe ai „Grupului celor 77", cu ocazia sesiunii anuale a F.M.I.—B.I.R.D. de la Belgrad (septembrie 1979).

Programul de reformă al țărilor în curs de dezvoltare consideră că un sistem monetar internațional viabil, care să sprijine creșterea economică mai rapidă a țărilor rămase în urmă, expansiunea comerțului mondial și utilizarea deplină a forței de muncă, trebuie organizat pe baza unor premise cum ar fi : combaterea dezechilibrelor structurale din economia mondială ; adoptarea unui regim de cursuri de schimb în măsură să promoveze stabilitatea ; alocarea de resurse sporite pentru finanțarea dezvoltării ; creșterea rolului țărilor în curs de dezvoltare în procesul de luare a deciziilor în problemele monetare internaționale.

În vederea realizării acestor obiective, se are în vedere un ansamblu de măsuri care cuprinde, între altele : sporirea ajutorului public pentru dezvoltare ; creșterea alocărilor de DST corespunzător cu nevoile de lichiditate și de sporire a rezervelor oficiale ale țărilor în curs de dezvoltare ; înființarea, în cadrul F.M.I., a unei facilități de credit pe termen mijlociu pentru echilibrarea balanțelor de plăți; înființarea, în cadrul B.I.R.D., a unei facilități pe termen lung pentru finanțarea procurării de bunuri de investiții etc.

2. Inflația și sistemul cursurilor de schimb. Sintetizînd suita de dezbateri din ultimii ani privind sistemul de cursuri de schimb care să răspundă cel mai bine situației actuale, raportul din 1979 al F.M.I. arată că experiența anilor 1977—1979 a dus la unele reconsiderări în ceea ce privește flotarea.

Raportul subliniază că deși, în condițiile date, flexibilitatea cursurilor a contribuit într-o anumită măsură la echilibrarea balanțelor de plăți, ceea ce se poate obține pe această cale are limite, întrucît, așa cum a dovedit experiența, flotarea necontrolată poate deveni un factor de instabilitate. Crearea sistemului monetar vest-european și reorientarea autorităților americane spre o politică de intervenție activă pe piețele valutare reflectă o modificare a concepțiilor occidentale despre flotare și anume că este necesară o influență mai puternică a statului asupra cursurilor de schimb și că fără ordine în economie și finanțe nu se poate organiza un sistem de cursuri de schimb stabile.

În același timp, raportul F.M.I. subliniază că în lume se întărește opinia că inflația constituie un dezechilibru deosebit de grav, care duce nu numai la instabilitate ci, în perspectivă, și la frînarea creșterii economice și a posibilităților de utilizare a forței de muncă. În consecință, pentru realizarea unui sistem monetar internațional mai stabil, inclusiv pentru realizarea unei stabilități corespunzătoare a cursurilor de schimb, raportul considera ca obiectiv prioritar promovarea unei politici consecvente de combatere a inflației, cu atît mai mult, cu cît rata de creștere a prețurilor are tendința de accentuarea (conform prognozelor OCDE, rata inflației pe ansamblul zonei se va accentua la 9% în 1980, față de 8% în 1979).

3. Sistemul monetar vest-european. În 1979, noul sistem monetar vest-european (inaugurat în martie 1979) a funcționat fără momente de tensiune internă, în ciuda evenimentelor de pe piața aurului și a presiunilor speculative asupra dolarului. Sistemul indicatorilor de alarmă a permis efectuarea în avans, înainte de acumularea presiunilor speculative a două modificări ale cursurilor centrale : în septembrie 1979 s-a procedat la revalorizarea mărcii vest-germane în cadrul sistemului cu 2% și la devalorizarea coroanei daneze cu 3%; în noiembrie 1979 s-a efectuat o nouă devalorizare a coroanei daneze cu 5%.

Cu toate că a avut un start promițător, în cercurile de specialitate se consideră că funcționarea sistemului ridică probleme, care vor ieși mai puternic în relief în 1980 și 1981 cînd, conform planului inițial, vor trebui întreprinse noi acțiuni (constituirea Fondului Monetar European, crearea rezervelor oficiale comune etc.). În primele zece luni de funcționare a sistemului, disparitățile economice dintre țările membre s-au accentuat, în loc să se atenueze, mărind dificultățile în ceea ce privește instituirea unei discipline monetare comune ; astfel, dacă în martie 1979 ratele inflației în țările participante variau între 3% și 12%, în ianuarie 1980 marja de variație era între 5% și 17%. Asemenea disparități nu vor putea fi multă vreme depășite, oricît de sofisticate ar fi mecanismele de funcționare ale sistemului. De aceea, în cercurile de specialitate se manifestă mai mult pesimism în legătură cu viitorul noului

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 20, 1980

sistem monetar vest-european (se are în vedere și faptul că Anglia nu a arătat, pînă în prezent, nici un semn conform căruia ar dori să adere la sistem), iar unii comentatori consideră că perioada de tranziție se va prelungi după primăvara anului 1981, Fondul Monetar European urmînd să se înființeze, probabil, nu în 1981, ci în 1982.

Pe un plan mai larg, așa cum remarca H. Matthoefer, ministrul de finanțe al R. F. Germania, sistemul monetar vest-european nu este mai mult decît o încercare de soluționare regională a instabilității monetare; el poate contribui la atenuarea unor dificultăți, dar nu constituie rezolvarea problemelor care confruntă ansamblul relațiilor monetare internaționale, de exemplu, a problemelor care rezultă din criza dolarului.

4. Dezechilibrele balanțelor de plăți și reciclarea fondurilor petroliere. Majorarea prețului țițeiului în vara anului 1979 a determinat o nouă agravare de amploare a dezechilibrelor din plățile internaționale. În balanța plăților curente, țările capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. au trecut de la un excedent de 9 miliarde dolari în 1978, la un deficit de cca. 30 miliarde dolari în 1979 și probabil, la un deficit mai mare în 1980 (33—40 miliarde dolari). Situația țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței este cea mai critică, deficitul cumulat al plăților curente ale acestor țări majorîndu-se de la 36 miliarde dolari în 1978 la 47 miliarde dolari în 1979 și — probabil — 60—65 miliarde dolari în 1980. În schimb, excedentul plăților curente ale țărilor membre ale OPEC a crescut de la 7 miliarde dolari în 1978 la 65 miliarde dolari în 1979 și peste 75 miliarde dolari în 1980 (pentru acest ultim an se avansează chiar suma de 100—110 miliarde dolari). În aceste condiții, se pune problema dacă, în actuala organizare, sistemul monetar-financiar internațional va face față unor dezechilibre de asemenea amploare (în cifre absolute, sînt depășite nivelurile înregistrate în 1974—1975). Cum vor fi finanțate deficitele, ce destinație vor lua excedentele?

Opinia dominantă în rîndul cercurilor de specialitate este că în 1980 sistemul monetar-financiar internațional va putea manevra fondurile necesare pentru corectarea acestor dezechilibre, dar că în anii următori această sarcină va fi tot mai greu de realizat, dată fiind cumularea unor sume tot mai mari. În aceste condiții, așa cum au subliniat oficialitățile mai multor țări, singura soluție satisfăcătoare pe termen lung este reducerea consumului și dependenței de țiței.

Cercurile de specialitate consideră, însă, că pentru evitarea unor momente de tensiune, încă din 1980 este necesar ca în reciclarea excedentelor plăților curente ale țărilor membre ale OPEC, alături de băncile comerciale, să fie implicate într-o măsură mai mare decît în anii 1974—1975, oficialitățile monetare (F.M.I., Banca Mondială sau agențiile guvernamentale).

Piața eurovalutelor va rămîne principalul canal al reciclării, dar se așteaptă ca țările excedentare să mențină o proporție mai mică din disponibilități sub forma depozitelor bancare în eurodolari, efectuînd plasamente tot mai importante în active pe termen lung (de exemplu, prin cumpărări de acțiuni la bursele de valori) sau în proprietăți imobiliare. Deși vor fi degrevate pe această cale de o parte din excedentele țărilor exportatoare de petrol, băncile comerciale nu vor reuși să manevreze singure sumele implicate, deoarece în prezent ele sînt într-o poziție mult mai fragilă decît în 1974. Împrumuturile acordate de băncile comerciale occidentale țărilor în curs de dezvoltare au ajuns în 1979 la 250 miliarde dolari, nivel dublu față de 1974. Pe de altă parte, datoria publică externă a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a ajuns în 1978 la 285 miliarde dolari. În cercurile financiare se apreciază că s-a ajuns în apropierea limitei rezonabile în activitatea de creditare a băncilor occidentale, reciclarea excedentelor OPEC și finanțarea deficitelor țărilor în curs de dezvoltare trebuind să fie preluată într-o mai mare măsură de autorități (de exemplu, prin crearea unei facilități a F.M.I. care să dirijeze spre țările în curs de dezvoltare o parte din excedentele țărilor membre ale OPEC).

Trebuie, de asemenea, avut în vedere că prin cumularea excedentelor din ultimii ani, țările exportatoare de petrol dețin în prezent active financiare externe de peste 250 miliarde dolari; circa 60 miliarde dolari sînt plasați pe piața americană, în principal sub forma depozitelor bancare și în efecte financiare ale guvernului S.U.A., restul de aproximativ 200 miliarde dolari găsindu-se pe piața eurovalutelor, sau pe piețele de capital ale țărilor vest-europene (Anglia, Elveția, R. F. Germania).

Manevrarea unor sume de asemenea amploare poate rapid perturba piețele valutare și de capital internaționale; de exemplu, diversificarea spre alte valute sau spre aur a numai 10% din disponibilitățile în dolari ale acestor țări ar însemna apariția unei oferte suplimentare de dolari pe piețele valutare de cel puțin 20 miliarde dolari, ceea ce poate determina scăderea puternică a cursului monedei americane. În prezent, se estimează că cca. 80% din disponibilitățile totale ale țărilor membre ale OPEC sînt nominalizate în dolari și scăderea cursului dolarului ar determina deprecierea corespunzătoare a activelor deținute de aceste țări. Din aceste considerente, cercurile de specialitate apreciază că plasarea excedentelor sau diversificarea se vor face de așa manieră încît să producă cît mai puțină dezordine pe piețele valutare, deoarece este în interesul țărilor exportatoare de petrol să mențină stabilitatea cursului dolarului. Există, deci, ca și în anii 1974—1975, un concurs de interese care face ca reciclarea importantelor fonduri care rezultă din plățile petroliere să decurgă fără perturbări.

5. Procesul diversificării. Procesul de diversificare a disponibilităților lichide, respectiv de transferare a activelor în dolari în active nominalizate în alte monede (mărci vest-germane, franci elvețieni) care a luat amploare odată cu accentuarea crizei dolarului, a continuat în 1979, conturîndu-se cîteva tendințe definitorii.

În primul rînd, se remarcă tendința de a pune sub control procesul diversificării, pentru a se evita transferul haotic al unor sume importante prin intermediul piețelor valutare și modificările substanțiale ale cursurilor de schimb care rezultă de aici. În acest sens, se înscriu eforturile pentru crearea unui cont de substituire în cadrul Fondului Monetar Internațional. De asemenea, autoritățile vest-germane și elvețiene favorizează transformarea mărcii și francului în monede de rezervă pe o cale ordonată, controlată, prin înțelegeri la nivelul băncilor centrale.

În al doilea rînd, amploarea diversificării depinde de climatul conjunctural. Există tendința unei diversificări mai accentuate a rezervelor în perioadele de incertitudine, așa cum s-a întîmplat în semestrul II 1979 cînd situația politică încordată din Orientul Mijlociu a accentuat fuga de dolar. De asemenea, în alegerea monedelor de diversificare se iau în considerare mai multe aspecte. Astfel, alături de marca vest-germană și francul elvețian, o monedă tot mai des utilizează, în special în plasamentele țărilor membre ale OPEC, este lira sterlină, ca urmare a nivelului ridicat al dobînzilor oferite de piața monetară engleză și perspectivelor energetice mai favorabile ale Angliei.

În al treilea rînd, reducerea disponibilităților în dolari are limite evidente. Dolarul este moneda cea mai cunoscută și utilizată în plățile internaționale, cea mai ușor de folosit. Practic este imposibil să înlocuiești cele peste 1 000 miliarde dolari aflați în circuitul internațional, cel puțin pentru motivul că nu există alt mijloc de plată sau de rezervă disponibil într-o asemenea cantitate. Din acest considerent, este improbabil ca țările membre ale OPEC să încerce înlocuirea dolarului ca monedă de efectuare a plăților petroliere (deși este posibilă încercarea de a înlocui dolarul ca monedă de evaluare a prețului țițeiului, dar în acest ultim caz efectele pe plan financiar sînt mai puțin importante). Pe de altă parte, autoritățile monetare vest-germane și în special cele elvețiene acceptă cel mult ca monedele lor naționale să devină active de rezervă adiționale, marginale. În nici un caz nu se are în vedere ca marca vest-germană și francul elvețian să înlocuiască în totalitate dolarul din funcțiile sale internaționale.

Mugur ISĂRESCU

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Răspunderea în contractul de transport internațional feroviar

Contractul de transport internațional feroviar este reglementat de două convenții.

— Convenția internațională de mărfuri — C.I.M. — încheiată în 1896, reformulată în 1961 la Berna, formă la care țara noastră a aderat în 1962; convenția are următoarele înțelegeri suplimentare: acordul privind transporturile internaționale de mărfuri pe căi ferate; regulamentul uniform pentru transporturile internaționale de mesagerii pe căile ferate; prescripțiile comune de expediere în traficul internațional de mărfuri pe căi ferate; regulamentul pentru folosirea reciprocă a vagoanelor de marfă în traficul internațional;

— Convenția internațională pentru traficul direct de mărfuri — S.M.G.S. — încheiată în 1948 la conferința de la Varșovia de către delegații căilor ferate ale țăriilor socialiste; a fost revizuită în 1953 și a intrat în vigoare în forma revizuită în 1954, formă la care au aderat căile ferate ale R.P. Chineze, R.P.D. Coreene și R.P. Mongole, R.S. Vietnam; alte revizuiri: în 1959 și în 1964 cu intrarea în vigoare în 1966; cuprinde reglementări general aplicabile tuturor căilor ferate semnatare; reglementările suplimentare se referă numai la unele relații de serviciu; regulamentul pentru folosirea reciprocă a vagoanelor în traficul internațional; regulamentul pentru decontări la convenții; regulamentul privind transportul mărfurilor în containere; instrucțiunea de serviciu la convenție; traficul unic de tranzit la convenție.

Convenția S.M.G.S. se aplică în țările socialiste, iar convenția C.I.M. tuturor țărilor europene, mai puțin U.R.S.S., care nu a aderat la ea.

Convențiile internaționale S.M.G.S. și C.I.M. prevăd pentru calea ferată obligația să transporte toate mărfurile care i se prezintă în vederea transportării lor, dacă: predătorul se conformează dispozițiilor convenției respective; la efectuarea transportului nu se opun anumite împrejurări pe care calea ferată nu le poate evita sau preveni și a căror înlăturare nu depinde de ea.

Ambele convenții prevăd eliberarea temporară a căii ferate de obligația de a transporta, în cazurile în care autoritățile competente iau anumite măsuri restrictive cu privire la: suspendarea temporară, totală sau parțială a traficului; suspendarea temporară a primirii unor mărfuri, excluderea unor mărfuri de la transport sau admiterea lor la transport numai în anumite condiții. Calea ferată căreia i s-a impus o anumită restricție la transport are însă obligația să informeze căile ferate ale celorlalte state în timp util.

1. RĂSPUNDEREA PREDĂTORULUI

În raport direct cu contractul de transport, predătorul răspunde pentru faptele ce-i sînt proprii cu privire la: mențiunile făcute în scrisoarea de trăsură, starea mărfurilor și a ambalajelor, insuficiența marcajului coletelor și pentru pagubele aduse din vina însoțitorilor mărfurilor.

Sancțiunile care se aplică predătorului pentru mențiunile inexacte, incomplete sau neregulate diferă. Astfel, în condițiile convenției S.M.G.S., dacă au fost făcute declarații inexacte cu privire la primirea pentru transport a obiectelor excluse de la transport sau a celor admise condiționat fără respectarea condițiilor prescrise, calea ferată percepe de la predător o amendă egală cu de cinci ori taxele de transport calculate după tariful care se aplică pe căile ferate ale țării unde s-a constatat neregula. Pentru declarații inexacte cu privire la primirea pentru transport a obiectelor admise condiționat, convenția C.I.M. prevede dreptul pentru calea ferată de a percepe o suprataxă de 2 franci pe kilogram brut de marfă, iar pentru declarații inexacte în ceea ce privește obiectele excluse de la transport, percepe o suprataxă de 3 franci pe kilogram brut de marfă.

Dacă declarațiile inexacte ale predătorului sînt cu privire la natura mărfurilor sau greutăților, se aplică dublul diferenței dintre taxa de transport, ce ar fi trebuit să fie percepută de la stația de destinație, dacă declarația ar fi fost făcută în regulă, și taxa de transport ce a fost calculată după declarația trecută de predător în scrisoarea de trăsură. Convenția S.M.G.S. prevede în asemenea caz numai perceperea taxelor de transport reale.

Pentru suprаîncărcare, convenția S.M.G.S. prevede perceperea de trei ori a taxelor de transport, iar convenția C.I.M. de cinci ori taxele de transport. Amenda nu se percepe însă dacă predătorul a solicitat în scrisoarea de trăsură cîntărirea vagonului cu cîntarele căii ferate sau în cazul în care cîntărirea mărfurilor de către calea ferată este obligatorie potrivit normelor în vigoare la stația de predare.

Predătorul este răspunzător și pentru toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului. El răspunde față de destinatar de lipsurile și avariile ivite pe parcurs din cauza folosirii unor ambalaje necorespunzătoare; în același timp răspunde și față de calea ferată pentru prejudiciul pe care aceasta l-a suferit din cauza transportului unor mărfuri în ambalaje necorespunzătoare. În lipsa menționii în scrisoarea de trăsură, proba lipsei sau a stării defectuoase a ambalajului, prevede convenția C.I.M., cade în sarcina căii ferate.

2. RĂSPUNDEREA CĂRĂUȘULUI

În contractul de transport internațional de mărfuri pe calea ferată, contractul încheiat de predătorul mărfurilor cu stația de predare, obligă și stațiile de cale ferată succesive. Primind mărfurile pentru transport, stația de predare acționează, atît în nume propriu, cît și în numele celorlalte stații care participă la executarea transportului. Participarea căilor ferate următoare și luarea asupra lor a obligațiilor ce decurg din contractul de transport, prin însuși faptul luării în primire a mărfurilor, sînt prevăzute în mod expres în convențiile internaționale. Unitatea juridică contractuală stabilită în transporturile internaționale de mărfuri, determină răspunderea colectivă a tuturor căilor ferate participane. Sub forma unor exprimări diferite, atît convenția S.M.G.S., cît și convenția C.I.M., stabilesc această răspundere colectivă în sensul unei participări a tuturor stațiilor de cale ferată, acestea fiind răspunzătoare de executarea transportului pe întregul parcurs, printr-o răspundere unică față de cel păgubit.

Calea ferată este răspunzătoare pentru executarea transportului în bune condiți și în termenul prevăzut, pînă la eliberarea mărfurilor la destinație sau pînă la transmiterea mărfurilor în țările ale căror căi ferate nu participă la convenție. Astfel, calea ferată răspunde pentru: depășirea termenului de executare a contractului de transport; paguba ce rezultă din pierderea parțială sau totală a mărfurilor; avariile suferite de mărfuri din momentul primirii pentru transport; neexecutarea cu culpă a modificării contractului de transport etc.

Dovadă că pierderea, avaria sau depășirea termenului de executare a contractului de transport, au avut drept cauză unul din faptele prevăzute în mod expres în convențiile internaționale au drept efect eliberarea de răspundere; făcînd dovada lipsei sale de culpă, calea ferată este scutită de răspundere. În cazul daunelor provocate din cauza naturii transportului și a riscurilor speciale ale acestuia, există prezumția că daunele au rezultat din aceste cauze, rămînînd însă pentru predător sau destinatar posibilitatea să facă proba contrară. Intră în această categorie riscurile care rezultă din: transportul mărfurilor în vagoane descoperite; transportul în ambalaje defecte sau transport de mărfuri neambalate deși ambalajul era obligatoriu; natura unor mărfuri; predarea pentru transport a unor mărfuri sub o denumire inexactă, neregulată sau incompletă; predarea pentru transport a unor mărfuri excluse de la transport sau admise condiționat; transportul animalelor vii; transportul mărfurilor cu însoțitor.

Cel îndreptăţit păstrează totuşi dreptul să facă dovada că daunele n-au avut drept cauză unul din aceste riscuri; totuşi ambele convenţii internaţionale stabilesc că o prezumţie privind producerea daunelor nu poate fi primită în cazul pierderii unor colete sau a unei lipse cantitative anormală dintr-un transport efectuat în vagoane descoperite.

3. CULPA — DOVADA PAGUBEI

Răspunderea căii ferate (cărăuşul) pentru avariile, pierderile sau accidentele suferite de mărfuri în timpul transportului este de natură contractuală, derivînd din neîndeplinirea ori îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor ce şi-a asumat. În sarcina sa există o prezumţie de culpă pe care nu o poate înlătura decît făcînd dovada că pierderea, avariile ori accidentele suferite de mărfuri se datoresc unor cauze străine, precum forţei majore, culpei predătorului sau unui viciu al lor. Astfel, operează o prezumţie de pierdere a mărfurilor, în situaţia în care acestea n-au fost eliberate destinatarului sau n-au fost puse la dispoziţia lui în termen de 30 de zile de la împlinirea termenului pentru executarea contractului de transport. De asemenea, operează o prezumţie de culpă şi în cazul în care un transport a fost repredat, iar după repredare se constată o pierdere parţială sau o avarie; în acest caz, prevede convenţia C.I.M., se prezumă că pagubele s-au produs în cursul ultimului contract de transport, dacă sînt îndeplinite condiţiile ca transportul să fi rămas tot timpul în paza căii ferate şi să fi fost repredat în aceeaşi stare în care a sosit la staţia de repredare.

În cazul unor lipsuri parţiale dovada se face prin procesul verbal comercial despre care am vorbit, care se întocmeşte de regulă în staţia de destinaţie; dacă însă o lipsă parţială din mărfurile transportate a fost constatată de o staţie de pe parcurs, care a întocmit înştiinţarea de lipsă prin care se confirmă felul şi cantitatea mărfurilor lipsă, această dovadă odată făcută, nu mai face necesară constatarea lipsei şi printr-un proces-verbal comercial ce s-ar încheia la destinaţie; potrivit prevederilor Intrucţiunii de serviciu la cvonvenţia S.M.G.S., procesul-verbal comercial se întocmeşte de către staţiile de cale ferată, fie în staţiile de frontieră, fie în toate celelalte staţii; staţia de cale ferată de pe parcurs are deci obligaţia să încheie proces-verbal comercial pentru neregularităţile constatate pe timpul derulării transportului; ca urmare, un asemenea proces-verbal face dovada deplină cu privire la neregularităţile constatate, fără să mai fie nevoie de întocmirea la destinaţie a unui alt asemenea proces-verbal pentru neregularităţile odată constatate.

Cuantumul despăgubirilor pe care le datorează calea ferată pentru fiecare caz arătat este detaliat stabilit, atît prin C.I.M., cît şi prin S.M.G.S.

4. EXONERAREA DE RĂSPUNDERE

Prin convenţiile internaţionale, calea ferată este eliberată de răspundere, dacă face dovada că pierderea, micşorarea greutăţii sau avaria mărfurilor se datorează unor cazuri expres prevăzute, pe care le vom enumera în cele ce urmează:

a) Din cauza unor împrejurări pe care calea ferată nu le-a putut preîntîmpina şi a căror înlăturare nu a depins de ea; în acest caz trebuie să fie vorba de o imposibilitate de executare neimputabilă căii ferate, deci de cauze străine activităţii căii ferate, cauze care îmbracă caracter de forţă majoră.

b) Din cauza însuşirilor proprii ale mărfurilor, care au provocat autoaprinderea, sfărîmarea, ruginirea, alterarea interioară sau alte consecinţe asemănătoare; din această enumerare nelimitativă rezultă că exonerarea de răspundere a căii ferate se întemeiază pe situaţii de pierderi sau avarii care-şi au originea în substanţa sau forma mărfurilor care determină pentru predător un anumit risc. Enumerarea de mai sus, prevăzută de convenţia S.M.G.S., o regăsim şi în convenţia C.I.M., care se referă la natura anumitor mărfuri expuse din cauze inerente însăşi acestei naturi, îndeosebi prin spargere, ruginire, deteriorare interioară şi spontană, uscare, scădere.

c) Din vina predătorului sau a destinatarului, sau ca urmare a dispoziţiilor acestora, datorită cărora vina nu poate fi pusă în sarcina căii ferate; un fapt culpabil al predătorului sau destinatarului poate consta în menţiuni greşite în scrisoarea de trăsură, în ordine (contraordine) date în timpul transportului, în descărcarea defectuoasă a mărfurilor de către destinatar în condiţii necorespunzătoare sau cu un personal necalificat.

d) Din cauze legate de încărcarea sau descărcarea mărfurilor, dacă aceste operaţii s-au efectuat cu mijloacele predătorului sau ale destinatarului; astfel, prevede C.I.M., calea ferată este exonerată de răspundere dacă s-a făcut o încărcare defectuoasă, în cazul cînd această încărcare a fost efectuată de către predător potrivit dispoziţiilor aplicabile sau înţelegerilor încheiate cu predătorul şi menţionate în scrisoarea de trăsură; este vorba de un risc în operaţiile de încărcare sau descărcare, efectuate de predător sau de destinatar, pentru care calea ferată nu poate răspunde atît timp cît ea nu are nici o contribuţie la efectuarea acestor operaţii.

e) Ca urmare a transportului în vagoane descoperite ale mărfurilor pentru care acest mod de transport este admis, conform dispoziţiilor căii ferate de predare; în acest caz, exonerarea de răspundere a căii ferate se întemeiază pe riscul inerent unui astfel de transport, în care mărfurile se pot avaria din cauze naturale (datorită aerului, ploii, soarelui, zăpezii etc.); riscul priveşte numai mărfurile admise la transport în vagoane descoperite, aşa încît dacă mărfurile au fost încărcate de calea ferată în vagoane deschise, cu toate că potrivit dispoziţiilor aplicabile în staţia de predare sau înţelegerii încheiate cu predătorul şi menţionate în scrisoarea de trăsură nu era permis transportul în asemenea vagoane, răspunderea căii ferate nu este înlăturată. În această situaţie, este totuşi necesar să se analizeze — în caz de litigiu — cauza care a determinat pierderea sau avaria mărfurilor, pentru a se stabili dacă aceasta a constat exclusiv în riscurile transportului în vagoane descoperite.

f) Din cauză că însoţitorul predătorului sau destinatarului care însoţeşte mărfurile nu a luat măsurile necesare pentru integritatea mărfurilor; exonerarea de răspundere a căii ferate pe acest temei porneşte de la faptul că, pentru unele mărfuri, însoţirea este obligatorie; convenţia C.I.M. prevede în această problemă specificaţia expresă că absolvirea de răspundere operează numai în măsura în care însoţirea are drept scop să înlăture riscul pierderii sau avariei. Calea ferată va trebui să dovedească numai că mărfurile respective fac parte din categoria acelora a căror însoţire este obligatorie; dacă însă predătorul sau destinatarul va reuşi să probeze că lipsurile sau avariile nu se datoresc culpei însoţitorului, ci altor cauze neimputabile acestuia, calea ferată va fi răspunzătoare; convenţia C.I.M. prevede o clauză specială privind absolvirea de responsabilitate privind transportul de animale vii, ceea ce presupune obligaţia pentru predător de a lua măsuri pentru însoţirea lor.

g) Datorită lipsurilor de împachetare interioară sau exterioară, care nu au putut fi observate după aspectul exterior, la primirea mărfurilor la transport; convenţia C.I.M., în alţi termeni, se referă la lipsa sau defectuozitatea ambalajului pentru mărfurile care prin natura lor sînt expuse la scăzăminte sau avarii, dacă nu sînt ambalate sau sînt rău ambalate; primirea mărfurilor pentru transport face să se presupună că ele au fost ambalate corespunzător, astfel că lipsurile şi avariile constatate la destinaţie se prezumă că au intervenit pe parcursul transportului şi sînt în principiu imputabile căii ferate. Pentru a fi absolvită de răspundere, calea ferată trebuie să dovedească că, deşi ambalajul prezenta, după aspectul exterior, o suficientă asigurare a integrităţii mărfurilor, totuşi el a avut anumite defecte care n-au putut fi observate. De asemenea, calea ferată este exonerată de răspundere dacă dovedeşte că în interiorul ambalajului, mărfurile n-au fost protejate şi aşezate corespunzător de către predător, fapt care a determinat avaria din cauza operaţiilor inerente transportului (încărcare, manipulare, manevră, descărcare etc.).

h) Datorită faptului că predătorul a predat mărfuri excluse de la transport, sub denumire falsă, inexactă sau incompletă ; în acest caz, căii ferate îi revine obligaţia să dovedească că mărfurile au fost prezentate de predător pentru transport prin indicarea în scrisoarea de trăsură a unei denumiri care nu corespunde cu denumirea reală a lor. Dacă însă predătorul este în măsură să dovedească, la rîndul său, că prejudiciul suferit nu este datorat menţiunii nereale din documentul de transport, ci altor cauze, imputabile căii ferate, răspunderea rămîne în sarcina acesteia din urmă.

i) Datorită faptului că predătorul a predat mărfuri admise la transport în condiţii speciale, sub denumirea falsă, inexactă în convenţie ; convenţia S.M.G.S. reluînd, într-o oarecare măsură, unele situaţii de la punctul de mai sus, stabileşte că predătorul n-a indicat în documentele de transport, şi eventual pe ambalaje, particularităţile specifice mărfurilor care reclamau condiţii speciale sau anumite măsuri de siguranţă în timpul transportului, calea ferată nu răspunde.

j) În urma scăderii naturale a greutăţii mărfurilor în limita normelor indicate prin convenţii, precum şi în urma scăderii umidităţii în timpul transportului sau în urma altor însuşiri naturale ale mărfurilor care au produs micşorarea greutăţii peste aceste norme ; în această situaţie calea ferată este răspunzătoare, indiferent de distanţa parcursă, numai pentru partea de lipsă care depăşeşte scăzămîntul legal prevăzut de cele două convenţii.

Potrivit Convenţiei S.M.G.S. :

— 2% din greutatea mărfurilor lichide sau predate la transport în stare proaspătă sau umedă, precum şi pentru următoarele mărfuri : minereuri de mangan, magneziu şi alte materii prime chimice, încărcate de-a valma, sare provenită din evaporare sau depunere, legume proaspete, piei prelucrate şi piei umede sărate, fructe proaspete, tutun carne proaspătă ;

— 1,5% din greutatea următoarelor mărfuri : lemne de foc, material lemnos, bambus şi cărbuni de lemn, material de construcţii de provenienţă minerală, grăsimi, peşte sărat, îngrăşăminte agricole ;

— 1% din greutate următoarelor mărfuri : combustibil mineral, cocs petrolier, minereu de fier, coji de arbori, lînă nespălată, hamei, săpun, rădăcini, carne congelată ;

— 0,50% din greutate pentru toate celelalte mărfuri uscate supuse pierderii din greutate în timpul transportului;

— la transportul mărfurilor în trafic cu transbordare, încărcate de-a valma, în vrac, precum şi al mărfurilor lichide în cisterne, normele de pierdere specificate la literele a—d, se majorează cu 0,3% pentru fiecare transbordare.

Potrivit convenţiei C.I.M. :

— 2% din greutate pentru mărfurile lichide sau predate la transport în stare umedă, precum şi pentru următoarele mărfuri : lemn de reglisă, lemn colorant, sfărîmat sau măcinat, ciuperci proaspete, cărbuni şi cocs, coarne şi copite, păr, piei tăbăcite, rămăşiţe de piei netăbăcite, coji, frunze proaspete de tutun, blănuri, hamei, grăsimi, fructe proaspete, uscate sau opărite, lînă, legume proaspete, chit (mastic) proaspăt, oase întregi sau măcinate, peşti uscaţi, piei netăbăcite, rădăcini, săpunuri şi unsori consistente, sare, păr de porc, tutun tăiat, zbîrcituri de animale, turbă ;

— 1% pentru toate celelalte mărfuri uscate supuse de asemenea pierderii din greutate în timpul parcursului.

Ambele convenţii internaţionale stabilesc principiul — în ceea ce priveşte pierderile normale din greutate — potrivit căruia limitarea răspunderii căii ferate operează numai dacă la destinaţie transportul se prezintă intact şi dacă pierderea din greutate rezultă din cauzele care justifică toleranţa ; dacă dimpotrivă, această pierdere rezultă din culpa căii ferate, nu se poate admite o restrîngere a răspunderii acesteia ; în cazul în care mai multe colete sînt transportate cu o singură scrisoare de trăsură, toleranţa admisă se calculează separat pentru fiecare colet, cînd greutatea fiecărui colet a fost specificată pe scrisoarea de trăsură la predarea mărfurilor.

În caz de pierdere totală a mărfurilor sau pierderea unor colete, la calculul despăgubirii nu se face nici o scădere pentru pierderea de greutate din cauză transportului ; într-un asemenea caz acela care reclamă nu mai are posibilitatea să facă dovada că micşorarea este datorată altei cauze decît acelea prezumate natural, astfel cum se poate în cazul unei pierderi parţiale şi deci calea ferată urmează să răspundă pentru întreaga valoare a mărfurilor.

k) Calea ferată este eliberată de răspundere şi pentru unele cazuri de nerespectare a termenului de executare a contractului de transport ; convenţia C.I.M. se referă în general la împrejurări pe care calea ferată nu putea să le evite; convenţia S.M.G.S. enumeră următoarele două cazuri:

— în caz de înzăpeziri, inundaţii, surpări de terenuri şi alte calamităţi ale naturii, pentru un termen de pînă la 15 zile, pe baza dispoziţiilor organelor centrale ale căilor ferate din ţara respectivă ;

— în cazul altor împrejurări care ar provoca suspendarea temporară sau restricţii în circulaţie, pe baza dispoziţiilor guvernului ţării respective.

5. CĂILE DE VALORIFICARE A DREPTURILOR LA DESPĂGUBIRI

În cadrul contractelor de transport internaţional de mărfuri pe cale feroviară, valorificarea drepturilor la despăgubiri pentru pagubele provocate în timpul transportului se face pe calea reclamaţiilor administrative şi prin acţiuni judiciare.

a) **Reclamaţia administrativă.** Dreptul la reclamaţii se valorifică de către predător sau de destinatar prin cereri adresate căii ferate pe cale extrajudiciară. Problema reclamaţiilor administrative este reglementată diferit de convenţiile internaţionale. Astfel în condiţiile convenţei C.I.M. reclamaţia nu este obligatorie pentru valorificarea dreptului pretins. În consecinţă se poate formula paralel împotriva căii ferate atît o reclamaţie cît şi o acţiune judecătorească. Totuşi convenţia amintită stabileşte că în cazul în care a fost introdusă o acţiune, fără ca în prealabil să fi fost introdusă şi respinsă o reclamaţie administrativă, iar calea ferată este de acord să plătească daunele pretinse prin acţiune, reclamantul nu mai are dreptul la restituirea cheltuielilor de judecată.

În condiţiile convenţiei S.M.G.S. problema reclamaţiilor este reglementată în sensul că nu poate fi formulată o acţiune împotriva căii ferate decît numai dacă s-a făcut mai întîi o reclamaţie administrativă care să nu fi fost rezolvată într-un anumit termen sau să fi fost respinsă.

Cazurile pentru care poate fi formulată o reclamaţie administrativă împotriva căii ferate pot privi :

— plata unor sume plătite fără drept în temeiul contractului de transport ;

— pierderea parţială, avaria sau stricăciunea (degradarea) mărfurilor ;

— pierderea totală a mărfurilor ;

— depăşirea termenului pentru executarea contractului de transport ;

— plata unor ramburse care grevează transportul ;

Dreptul de a formula reclamaţia administrativă împotriva căii ferate o are predătorul sau destinatarul mărfurilor după cum aceştia au dreptul de a face acţiune. Deci reclamaţia administrativă o poate face numai unitatea care poate face şi acţiune. Exprimările din cele două convenţii amintite sînt diferite, însă sub aspectul conţinutului ele coincid. Astfel C.I.M. prevede că dreptul de a face reclamaţie aparţine persoanelor care au dreptul de a acţiona calea ferată, iar S.M.G.S. prevede că dreptul la reclamaţie aparţine predătorului sau destinatarului mărfii.

Potrivit convenţiei S.M.G.S. prezentarea reclamaţiei către calea ferată se face de :

— predător sau destinatar, în cazul pierderii totale a mărfurilor, precum şi în cazul pierderii parţiale, avariei, stricăciunii mărfurilor ;

— destinatar, în cazul depăşirii termenului pentru executarea contractului de transport ;

— predător sau destinatar, în cazul percepерii de către calea ferată a unor taxe de transport în plus, pentru sumele plătite de fiecare.

Pentru ca reclamaţia administrativă să-şi poată produce efectele trebuie, printre altele, să fie adresată căii ferate competente a o rezolva.

Convenţia S.M.G.S. prevede pentru predător posibilitatea prezentării reclamaţiei la calea ferată de predare a mărfurilor, iar pentru destinatar posibilitatea de a o prezenta căii ferate de destinaţie. Prin cale ferată de predare şi calea ferată de destinaţie se înţeleg ministerele căilor ferate din ţările respective care răspund de neexecutarea corespunzătoare a contractului de transport internaţional.

Potrivit convenţiei C.I.M. reclamaţia administrativă se poate adresa oricăreia din căile ferate de predare, de pe parcursul căreia s-a produs faptul care face obiectul reclamaţiei administrative. De la această regulă se prevăd următoarele 2 excepţii :

— pentru restituirea unei sume plătite în temeiul contractului de transport reclamaţia trebuie să se adreseze fie căii ferate care a încasat suma ce se reclamă, fie căii ferate în folosul căreia s-a încasat această sumă ;

— pentru rambursare reclamaţia nu se poate formula decît căii ferate de predare.

Ambele convenţii prevăd că o reclamaţie administrativă trebuie să îndeplinească următoarele condiţii : să fie formulată în scris ; să fie motivată ; să fie prezentată pentru fiecare expediţie separat (potrivit convenţiei S.M.G.S., reclamaţiile se pot prezenta şi pentru grupuri de expediţii în cazul în care se solicită restituirea taxelor de transport percepute în plus şi în cazul cînd pentru mai multe expediţii s-a întocmit un singur proces-verbal comercial) ; să fie prezentată personal de predător sau destinatar (ambele convenţii prevăd posibilitatea prezentării reclamaţiei şi de către altă persoană ; într-un asemenea caz, potrivit convenţiei S.M.G.S. persoana împuternicită trebuie să prezinte o procură care să corespundă legilor şi regulamentelor acelei ţări de care depinde calea ferată, iar potrivit convenţiei C.I.M. declaraţia de împuternicire trebuie, de asemenea, făcută conform prescripţiilor legale ale statului de care aparţine administraţia căii ferate însărcinată cu plata sumei ce se pretinde) ; să fie însoţită de documentele socotite utile în rezolvarea reclamaţiei.

Actele care se anexează sînt următoarele :

— Potrivit convenţiei C.I.M. : originalul scrisorii de trăsură, dacă cererile se referă la sume plătite de către destinatar ; duplicatul scrisorii de trăsură, dacă cererile se referă la sume plătite de către predător şi toate documentele susceptibile de a justifica temeinicia cererii, mai ales decontul de cheltuieli întocmit pentru plata sumei reprezentînd plata anticipată a taxelor către calea ferată de predare.

— Potrivit convenţiei S.M.G.S. : scrisoarea de trăsură (duplicatul), destinatarul putînd prezenta şi unicatul ; procesul verbal comercial eliberat destinatarului de calea ferată în staţia de destinaţie ; documentul care confirmă valoarea mărfii pierdute sau avariate ; orice alte documente pe care se bazează reclamaţia.

În ceea ce priveşte termenul de introducere a reclamaţiei, prevederile convenţiilor internaţionale diferă. În condiţiile convenţiei S.M.G.S. reclamaţiile precum şi acţiunile împotriva căilor ferate, izvorîte din contractul de transport şi cererile acestora faţă de expeditori şi destinatarii mărfurilor privind plata taxelor de transport, a amenzilor şi a despăgubirilor pentru pagubele pricinuite, termenul este de 9 luni, cu excepţia reclamaţiilor şi acţiunilor privind depăşirea termenului de executare a contractului de transport pentru care termenul de prezentare a reclamaţiei este de 2 luni. În condiţiile convenţiei C.I.M. termenul general este de 1 an, cu excepţia reclamaţiilor şi acţiunilor privind plata unui ramburs încasat de către calea ferată de la destinatar, plata unei pagube pricinuită prin culpă, în cazul unei fraude sau în cazurile izvorîte din contractele de transport anterioare repredării în condiţiile prevăzute de art. 29 paragr. 1 din convenţie ; în toate aceste excepţii termenul este de 3 ani.

Ambele convenţii stabilesc principiul că o reclamaţie administrativă odată introdusă, suspendă cursul prescripţiei. Pentru ca o reclamaţie administrativă să suspende cursul prescripţiei, se cere ca să îndeplinească cele 3 condiţii de admisibilitate şi anume :

— să fie formulată în scris ;

— titularul reclamaţiei să fie şi titularul dreptului pretins. Legitimarea se face de regulă (sînt şi unele excepţii) de către predătorul mărfii cu duplicatul scrisorii de trăsură, iar de către destinatarul mărfii, cu unicatul acesteia ; dacă predătorul sau destinatarul au transmis unui terţ dreptul de a acţiona calea ferată, sînt obligaţi să facă dovada cesiunii intervenită. În această privinţă practica arbitrală a respins acţiunile în care reclamantul n-a putut prezenta actul doveditor al cesiunii, cu alte cuvinte n-a putut face dovada calităţii sale procesuale ;

— identificarea căii ferate căreia urmează să i se adreseze reclamaţia.

Potrivit convenţiei S.M.G.S. prescripţia se suspendă numai faţă de calea ferată împotriva căreia a fost formulată reclamaţia (deoarece reclamaţia este obligatorie, iar acţiunea nu poate fi îndreptată decît împotriva căii ferate căreia i s-a adresat reclamaţia).

După convenţia C.I.M. reclamaţia administrativă nefiind obligatorie şi putîndu-se adresa oricăreia din căile ferate competente, efectul suspensiv al reclamaţiei se produce faţă de oricare din căile ferate împotriva cărora s-ar putea face acţiunea.

Ambele convenţii prevăd că suspendarea operează pînă în ziua cînd calea ferată respinge în scris reclamaţia şi comunică rezultatul celui care a formulat-o. Potrivit convenţiei C.I.M. o condiţie în plus este aceea de a înapoia documentele anexate la reclamaţie (aceste două condiţii sînt cumulative în convenţia C.I.M.).

În regimul S.M.G.S., după trecerea termenului de rezolvare a reclamaţiei (180 zile) prescripţia îşi reia cursul. În regimul C.I.M. nefiind prevăzut, astfel cum am arătat, un termen limită înlăuntrul căruia calea ferată trebuie să rezolve reclamaţia, se poate spune că suspendarea durează pînă la comunicarea soluţionării reclamaţiei. Este necesar însă să se observe dispoziţiile art. 47 parag. 5 din C.I.M. potrivit cărora suspendarea şi întreruperea prescripţiei sînt reglementate de legile şi regulamentele statului unde acţiunea este pornită, consacrîndu-se astfel regula „lex fori". Faţă de această prevedere, urmează să se aplice dispoziţiile din Decretul nr. 167/1958 potrivit cărora prescripţia este suspendată pînă la rezolvarea reclamaţiei, însă cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni socotit de la data cînd a fost prezentată ; practica arbitrală este de asemenea în acest sens.

Calea ferată care a primit o reclamaţie, este obligată ca în termen de 180 zile, din ziua prezentării reclamaţiei confirmată prin ştampila poştei de expediere sau prin adeverinţa căii ferate de primire directă a reclamaţiei, să examineze reclamaţia şi să dea răspuns reclamantului ; în cazul recunoaşterii, să-i plătească suma cuvenită. Dacă în convenţia S.M.G.S. este prevăzut termenul de mai sus, în convenţia C.I.M. nu este însă stabilit un termen de rezolvare a reclamaţiilor sau de plată a despăgubirilor.

b) **Acţiunea civilă.** În condiţiile convenţiei S.M.G.S. dreptul de a introduce acţiunea aparţine acelei persoane care are dreptul să formuleze reclamaţie împotriva căii ferate ; acţiunea poate fi introdusă numai după prezentarea reclamaţiei ; în caz contrar acţiunea se respinge ca inadmisibilă. Potrivit convenţiei C.I.M. acţiunea se poate introduce tot de persoana care a efectuat plata, fără însă ca această introducere să fie condiţionată de formularea în prealabil a unei reclamaţii administrative. Celelalte acţiuni aparţin, potrivit convenţiei C.I.M. : predătorului pînă în momentul în care destinatarul a scos de la casă scrisoarea de trăsură sau şi-a valorificat drepturile în sensul că a cerut staţiei de destinaţie să-i predea documentul de transport şi să-i elibereze marfa ; destinatarului din momentul în care a scos de la casă scrisoarea de trăsură sau şi-a valorificat drepturile sale. Pentru a putea introduce acţiunea, predătorul trebuie să prezinte duplicatul scrisorii de trăsură ; convenţia S.M.G.S. precizează că duplicatul trebuie pre-

zentat numai în original ; în lipsa duplicatului, trebuie să solicite consimţămîntul destinatarului sau să facă dovada că acesta a refuzat mărfurile la destinaţie. Acţiunea privind rambursele nu aparţine decît predătorului.

Potrivit convenţiei S.M.G.S. acţiunea aparţine : predătorului sau destinatarului pentru daune provenite din pierderea totală a mărfurilor sau pentru daune provenite din pierderi parţial sau avarii ; totuşi introducerea acţiunii de către predător constituie o excepţie şi pentru realizarea ei este necesar acordul destinatarului, deoarece acesta din urmă devine titularul dreptului de a acţiona calea ferată, prin scoaterea scrisorii de trăsură de la staţia de destinaţie; destinatarului pentru daune provenite din depăşirea termenului de executare a contractului de transport.

Convenţia C.I.M. stabileşte că acţiunea pentru restituirea unei sume plătite în temeiul contractului de transport poate fi exercitată fie împotriva căii ferate care a încasat suma, fie împotriva căii ferate în folosul căreia s-a încasat suma. Celelalte acţiuni izvorîte din contractul de transport se pot introduce, potrivit acestei convenţii, numai împotriva unei singure căi ferate, indiferent că aceasta este calea ferată de predare, cea de destinaţie sau o cale ferată intermediară, pe parcursul căreia s-a produs faptul care a dat naştere acţiunii. Acţiunea privind rambursele se poate introduce numai împotriva căii ferate de predare. O caracteristică a convenţiei C.I.M. este aceea că se poate introduce acţiune împotriva căii ferate de destinaţie chiar dacă aceasta n-a primit nici mărfurile nici scrisoarea de trăsură. Dreptul de opţiune pe care-l are reclamantul de a alege între mai multe căi ferate se stinge însă prin pornirea acţiunii împotriva uneia din aceste căi ferate.

Convenţia S.M.G.S. stabileşte că acţiunea nu poate fi introdusă decît împotriva căii ferate căreia i s-a prezentat reclamaţia administrativă şi numai după ce se constată că calea ferată n-a respectat termenul pentru tratarea reclamaţiei sau că aceasta nu a înştiinţat pe reclamant, înăuntrul acestui termen, despre respingerea totală sau parţială a reclamaţiei.

Competenţa de a soluţiona acţiunea revine, potrivit convenţiei S.M.G.S., instanţei judecătoreşti competente a acelei ţări la ale cărei căi ferate a fost prezentată reclamaţia. Convenţia C.I.M. prevede de asemenea că acţiunile pot fi pornite numai în faţa judecătorului competent al statului de care depinde calea ferată chemată în judecată. Rezultă deci că instanţa competentă este aceea a ţării de care depinde calea ferată pîrîtă.

6. PRESCRIPŢIA

În transporturile internaţionale de mărfuri pe calea ferată termenele de formulare a acţiunilor diferă în raport de convenţia internaţională ale căror dispoziţii se aplică transportului respectiv de mărfuri. Astfel, în condiţiile convenţiei S.M.G.S. reclamaţiile şi acţiunile împotriva căilor ferate, precum şi cererile şi acţiunile căilor ferate împotriva predătorilor şi destinatarilor mărfurilor se pot formula în termen de nouă luni ; excepţie fac reclamaţiile şi acţiunile privitoare la depăşirea termenului de executare a contractului de transport, pentru care termenul de prezentare este de două luni.

În condiţiile convenţiei C.I.M. termenul general de introducere a acţiunilor este de un an ; fac excepţie următoarele acţiuni pentru care termenul este de trei ani : pentru plata unui ramburs încasat de către calea ferată de la destinatar ; pentru plata unui rest din preţul unei vînzări efectuate de către calea ferată ; acţiunea prin care se pretinde o pagubă pricinuită prin dol sau prin fraudă ; acţiunea întemeiată pe unul din contractele de transport anterioare repredării.

Termenele de prescripţie a dreptului la acţiune menţionate mai sus se calculează astfel :

— în cazul acţiunilor de despăgubiri pentru pierdere parţială, avarie sau depăşire a termenului de executare a contractului de transport, din ziua eliberării mărfurilor ;

— în cazul acţiunilor de despăgubiri pentru pierderea totală a mărfurilor, după trecerea a 30 de zile de la expirarea termenului de executare a contractului de transport;

— în cazul acţiunilor de plată sau restituire a taxelor de transport, a taxelor accesorii, suprataxelor, amenzilor sau de rectificare în caz de aplicare neregulată a tarifului sau de greşeli de calcul, din ziua plăţii dacă s-a făcut plata, iar dacă nu s-a făcut plata, din ziua eliberării mărfurilor ; dacă plata incumbă predătorului, din ziua primirii mărfurilor la transport ;

— în cazul acţiunilor pentru plata sumelor rămase de la vînzarea mărfurilor, din ziua vînzării mărfurilor ;

— în toate celelalte cazuri, din ziua stabilirii împrejurărilor care au servit de bază pentru prezentarea reclamaţiei (convenţia C.I.M. prevede pentru toate celelalte cazuri că termenul curge din ziua în care dreptul poate fi exercitat).

Ambele convenţii internaţionale stabilesc că ziua în care începe să curgă prescripţia, nu se include în termenul de prescripţie. De asemenea, în ambele convenţii prezentarea reclamaţiei scrise întrerupe curgerea termenului de prescripţie. De asemenea, în ambele convenţii prezentarea reclamaţiei scrise întrerupe curgerea termenului de prescripţie care reîncepe să curgă din ziua în care reclamaţia a fost parţial sau integral respinsă sau a rămas fără răspuns (după expirarea celor 180 de zile în condiţiile convenţiei S.M.G.S.). În cazul acceptării parţiale a reclamaţiei, prevede în mod expres convenţia C.I.M., prescripţia nu reîncepe să curgă decît pentru partea de reclamaţie, care a rămas în litigiu. Dovada primirii reclamaţiei sau a răspunsului precum şi aceea a înapoierii documentelor sînt în sarcina părţii care invocă acest fapt.

Răspunderea în termen prevăzută de Decretul nr. 167/1968, nu îşi găseşte reglementarea în convenţiile internaţionale.

dr. Al. DETEŞAN

drept şi uzanţe internaţionale

Clauza de „despatch" opozabilă exportatorului

O operaţiune de export de mărfuri, deşi unitară din punct de vedere economic, se materializează totuşi pe plan juridic în cuprinsul mai multor contracte de-sine-stătătoare. Astfel contractul de vînzare internaţională de produse se completează în mod necesar, printre altele, ca un contract de transport terestru, maritim sau aerian.

În vederea derulării operaţiunii de comerţ exterior în bune condiţii se impune să existe o deplină concordanţă între contractele care o reglementează. Corelarea dintre contractul de vînzare internaţională şi cel de transport al mărfurilor se realizează în genere fără dificultăţi, datorită faptului că una dintre părţi, fie vînzătorul, fie cumpărătorul, figurează în ambele acte juridice. În adevăr, în ipoteza unui export cu clauza FOB, navlosirea o asigură cumpărătorul, iar în cazul clauzelor CIF sau C and F, vînzătorul. Acestora sau persoanelor care îi reprezintă le revine obligaţia elementară de a veghea să existe o perfectă corelare între stipulaţiile din contractul de vînzare internaţională şi cele ale navlosirii **(charter-party).**

În practică se ivesc totuşi uneori, nepotriviri între unele clauze ale actelor juridice arătate, aşa cum rezultă — printre altele — din hotărîrea nr. 57 din 31 mai 1977, pronunţată de C.A.B.

În speţa menţionată s-au livrat la export, în baza unui contract de vînzare internaţională FOB, încheiat cu o firmă din Paris, anumite mărfuri de masă destinate unui beneficiar cu sediul la Havana. Transportul maritim dintre porturile Constanţa şi Havana s-a efectuat pe baza mai multor contracte de **charter-party,** intervenite între cumpărătorul din Paris şi diverşi armatori străini. Încărcarea mărfii pe navă în portul Constanţa s-a realizat, potrivit datelor înscrise în **time-sheet,** într-un interval de timp

mai scurt decît cel prevăzut în acest scop prin contractul de vînzare internaţională. În consecinţă, vînzătorul a cerut cumpărătorului să-i plătească prima de rapiditate **(despatch)** la care s-a socotit îndreptăţit. Cumpărătorul însă a refuzat această pretenţie, susţinînd că în conformitate cu modul de calcul stabilit prin **charter-party** nu s-a realizat nici un devans în efectuarea operaţiunii de îmbarcare a mărfii în portul de execuţie, astfel încît nu poate fi vorba despre **despatch.**

Neînţelegerea semnalată s-a datorat deosebirilor existente între clauza de **despatch** inserată în contractul de vînzare internaţională şi cea prevăzută în diferitele charter-party încheiate de cumpărător pentru navele care au transportat marfa de la Constanţa la Havana.

În situaţia arătată, organul arbitral a trebuit să decidă care anume dintre cele două variante ale clauzei de **despatch** era operantă în raporturile dintre vînzător şi cumpărător (armatorii nefiind angajaţi în această dispută ca părţi litigante). Prin hotărîrea nr. 57/1977 a fost exclusă din discuţie clauza de **despatch** din contractele de navlosire invocate de către cumpărătorul din Paris, ajungîndu-se la concluzia că poate fi luat în considerare numai contractul de vînzare internaţională.

Soluţia citată s-a întemeiat pe următoarea motivare: „Suma dobîndită cu titlul de **despatch** a fost calculată de vînzător în baza prevederilor contractului de vînzare internaţională. Susţinerea cumpărătorului că la acest calcul trebuia să se ţină seama şi de prevederile înscrise în **charter-party** (care erau diferite de ale contractului de vînzare internaţională) nu poate fi reţinută, deoarece raporturile dintre părţile în litigiu au fost stabilite prin contractul de vînzare internaţională şi în condiţiile acestuia". În continuare, C.A.B. a precizat că „principiul relativităţii efectelor pe care le produce contractul impune ca prevederile din **charter-party,** la care vînzătorul nu este parte, să nu-i poată fi opuse. Între părţile din litigiu, vînzător şi cumpărător — a conchis organul arbitral — drepturile şi obligaţiile lor sînt stabilite în mod exclusiv de prevederile contractului de vînzare internaţională. Ca atare, numai prin referire la acest contract se poate examina comportarea părţilor din litigiu. Or este incontestabil că în raport cu contractul de vînzare internaţională, suma obţinută cu titlu de **despatch** a fost corect calculată".

Argumentul principal pe care s-a întemeiat hotărîrea citată l-a constituit, aşa cum s-a putut vedea, principiul relativităţii efectelor ce decurg dintr-un contract valabil încheiat. Organul arbitral nu a precizat însă dispoziţia legală care în speţă dă expresie principiului semnalat.

În această privinţă este de reţinut că regimul juridic al eventualelor efecte pe care un contract le produce faţă de terţi nu poate decurge decît din legea care îl guvernează, aşa-numita **lex contractus.**

În speţă, întrucît actul de vînzare a fost încheiat la Bucureşti, competenţa legislativă aparţinea în mod firesc legislaţiei române, potrivit normelor de drept internaţional privat ale forului (cu alte cuvinte ale C.A.B.). În conformitate cu art. 973 din Codul civil român, „convenţiile nu au efect decît între părţile contractante". Textul citat anunţă în termeni neîndoielnici principiul relativităţii efectelor pe care le generează orice contract, aşadar şi cele de comerţ exterior.

În litigiul ce ne preocupă nu era totuşi suficient să se stabilească, prin referire la contractul de vînzare internaţională, limitarea efectelor sale între părţile în cauză. Din acest punct de vedere nu se poate contesta că prevederile pe care le cuprinde (inclusiv clauza de **despatch)** obligau atît pe vînzător, cît şi pe cumpărător în raporturile reciproce dintre ei.

Adevărata dificultate pe plan juridic a izvorît din împrejurarea că, în litigiul ce ne preocupă, trebuia demonstrată inopozabilitatea faţă de vînzătorul român a contractelor de **charter-party** încheiate de cumpărător cu diverşi armatori. În consecinţă, ar fi fost necesar să se verifice dacă, în conformitate cu legea aplicabilă acestor contracte de transport, ele produceau efecte numai între părţi sau şi faţă de anumite terţe persoane.

Organul arbitral a omis totuşi să examineze şi aspectul arătat. Nefiind identificată sub nici o formă **lex contractus** aplicabilă navlosirii, hotărîrea C.A.B. nr. 57/1977 a pornit de la premisa subînţeleasă că impozabilitatea contractului faţă de terţi constituie un postulat cu valabilitate juridică în orice sistem de drept. Putem considera că această presupunere corespunde realităţii, fiind o soluţie impusă de raţiune.

Independent însă de cele de mai sus, ne întrebăm dacă în sprijinul hotărîrii arbitrale în discuţie nu ar putea să fie invocat şi un alt argument.

În adevăr, din moment ce cumpărătorul acceptase modul de calcul al timpului de îmbarcare stabilit prin contractul de vînzare internaţională, trebuie să nu se contrazică stipulînd prevederi diferite în **charter-party,** act pe care, de asemenea, l-a semnat, personal sau prin reprezentant. Consimţind prin **charter-party** alte criterii decît cele iniţiale referitor la **despatch,** cumpărătorul şi-a încălcat o obligaţie fermă asumată faţă de vînzător, angajîndu-şi astfel răspunderea faţă de acesta. În consecinţă, pretenţiile vînzătorului la plata de **despatch** nu puteau fi combătute de către cumpărător invocînd propria sa culpă, care a constat în consimţirea unei clauze neconcordantă cu stipulaţiile contractului de vînzare internaţională.

Deşi incomplet motivată, hotărîrea organului arbitral de care ne-am ocupat consacră o soluţie exactă. Aceasta este dealtfel valabilă nu numai în vînzarea cu clauza FOB, care a fost special avută în vedere de C.A.B., ci **mutatis mutandis** şi în vînzarea CIF sau C. and F. Generalizînd, aşadar, soluţia arbitrală în discuţie, putem conchide că în operaţiunile de export de mărfuri vînzătorul sub condiţia CIF sau C. and F., respectiv cumpărătorul sub condiţia FOB sînt obligaţi, pe proprie răspundere civilă, să asigure concordanţa desăvîrşită dintre clauzele referitoare la transportul maritim al mărfurilor, înserate în contractul de vînzare internaţională şi cele stipulate în **charter-party.** Dacă această obligaţie este totuşi încălcată, prevederile din charter-party ,diferite de cele referitoare la transportul mărfurilor din contractul de vînzare internaţională, sînt inopozabile vînzătorului sub condiţia CIF sau C. and F., respectiv cumpărătorului sub condiţia FOB.

Dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

Invocarea forţei majore

În raporturile comerciale internaţionale, pentru exonerarea de răspundere, forţa majoră este invocată cu cea mai mare frecvenţă. Cazul pe care îl prezentăm, în cele ce urmează, scoate în evidenţă elementele pe care trebuie să le prezinte evenimentele invocate drept forţă majoră şi consecinţele neîntrunirii lor.

În baza contractului extern de vînzare-cumpărare, o firmă franceză se obligă să procure marfă din continentul australian şi să o livreze unei întreprinderi româneşti de comerţ exterior în condiţia de livrare franco vagon, punctul de plecare convenit fiind Hamburg. Termenul de livrare al mărfii nefiind stabilit pe zile calendaristice, ci în decursul unei luni, rezultă că livrarea trebuia să fie efectuată pînă în ultima zi a respectivei luni inclusiv. Elasticitatea termenului de livrare astfel fixat constituie o măsură în favoarea vînzătorului debitor al livrării, dat fiind faptul că durata transportului mărfii la mare distanţă vla mare prezintă întotdeauna un anumit grad de incertitudine din cauza diverşilor factori care pot interveni în cursul călătoriei. Cu toate acestea, din documentele de transport care atestă data expedierii mărfii pe vagoane, conform condiţiei de livrare contractuale, rezultă că vînzătorul nu a respectat termenul de livrare. Dealtfel, întîrzierea în livrarea mărfii nici nu este contestată de firma franceză, fiind expres recunoscută.

Avînd în vedere că prin contractul extern de vînzare-cumpărare s-a convenit atît o clauză de arbitraj în temeiul căreia litigiile ce se vor ivi pe parcursul executării sale vor fi de competenţa exclusivă a Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de comerţ şi industrie a R.S. România din Bucureşti, cît şi o clauză prin care se desemnează

legea română ca lege competentă a cîrmui condițiile de fond și efectele contractului, întreprinderea românească de comerț exterior cumpărătoare a acționat pe calea arbitrajului firma franceză vînzătoare pentru plata penalizărilor aferente cazului constatat de întîrziere în livrarea mărfii. Firma franceză pîrîtă a susținut în apărarea sa că nu poate fi ținută responsabilă pentru plata de penalizări întrucît nici o culpă nu îi este imputabilă pentru întîrzierea în livrarea mărfii, această întîrziere datorîndu-se unei situații de forță majoră care o exonerează de orice răspundere.

Legea română fiind legea contractului, în conformitate cu dispozițiile art. 1082 și 1083 din Codul Civil român, răspunderea debitorului pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contract încetează dacă aceasta se datorează unui caz de forță majoră. Potrivit principiului astfel formulat, pentru a putea fi exonerat de răspundere, cazul de forță majoră invocat trebuie să întrunească următoarele condiții :

— să nu poată fi imputat sau imputabil debitorului ;

— să constituie un eveniment care în mod normal nu este previzibil ;

— să fi fost de natură a opune un obstacol de neînvins în executarea obligației datorate de debitor.

Caracterele definitorii ale cazului de forță majoră sînt deci neimputabilitatea sa debitorului, imprevizibilitatea și invincibilitatea sa, în sensul că atrage o imposibilitate absolută în executarea obligației asumate prin contract. Nu există prin urmare caz de forță majoră decît în situațiile în care debitorul este pus în imposibilitatea absolută de a-și executa obligația asumată prin contract de un eveniment imprevizibil și irezistibil. Imprevizibilitatea fiind un caracter definitoriu esențial, dacă evenimentul invocat poate fi în mod normal prevăzut, acesta nu constituie un caz de forță majoră.

În speța supusă prezentei analize, atestarea companiei de transport australiene certificată de Camera de Comerț din Sidney confirmă că nu s-a putut încărca toată cantitatea de marfă pe nava navlosită din lipsă de spațiu maritim, fiind expediată ulterior pe un al doilea vas care s-a prezentat cu întîrziere la încărcare, deoarece acest vas „a fost întîrziat în Europa în timpul descărcării sale în voiajul anterior". În ce privește ambele vase, prin această atestare se arată că în drum spre Hamburg „au prins o furtună foarte mare în Golful Biscaya ajungînd cu întîrziere în portul de destinație".

Ca atare, în lumina principiilor sus-menționate, lipsa de spațiu maritim pentru încărcarea completă a mărfii pe navă nu întrunește nici unul din caracterele definitorii ale unui caz de forță majoră. Nici starea rea a vremii și nici furtuna pe mare nu reprezintă prin ele însele cazuri de forță majoră, fiind evenimente normal previzibile. De asemenea, nici întîrzierea vasului într-o călătorie anterioară nu poate constitui un caz de forță majoră, neîntrunind nici una din trăsăturile definitorii ale acesteia.

Așadar rezultă că împrejurările socotite caz de forță majoră și invocate ca atare de firma franceză vînzătoare s-au produs în cadrul raporturilor economice ale acesteia cu furnizorii mărfii și compania de transport australiană. Poziția acestora este aceea a unor terțe persoane atrase de firma franceză vînzătoare la îndeplinirea obligației asumate prin contractul extern față de întreprinderea românească de comerț exterior cumpărătoare. Vînzătorul este deci direct răspunzător față de cumpărător pentru executarea necorespunzătoare a obligației asumate prin contractul extern de vînzare-cumpărare, după plata penalităților aferente avînd desigur dreptul la acțiune în regres împotriva terților persoane din a căror culpă nu a fost capabil să expedieze marfa în termenul de livrare convenit.

Avînd în vedere că împrejurările invocate de firma franceză vînzătoare drept caz de forță majoră sînt prin urmare fără relevanță juridică față de întreprinderea românească de comerț exterior cumpărătoare, Comisia de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S. România — prin hotărîrea nr. 240/1979 — a considerat acțiunea reclamantei ca fiind pe deplin întemeiată.

Florin ALEXANDRU

CONSECINȚELE NEVERIFICĂRII ACREDITIVELOR

Creditul documentar irevocabil, atît sub formă de acreditiv, cît și de scrisoare de credit comercial (L/C) este modalitatea de plată care prezintă cel mai înalt grad de siguranță cu privire la plata mărfurilor exportate, sub condiția ca elementele pe care le conține să fie verificate și confruntate cu prevederile din contractul comercial de vînzare internațională, în baza căruia a fost deschis.

Confruntarea menționată își are explicația în faptul că creditul documentar este un contract independent de cel de vînzare, încheiat de cumpărător cu banca sa comercială, în beneficiul vînzătorului ; așa fiind, băncile nu iau în considerare prevederile contractului de vînzare, ci numai prevederile din documentul de deschidere a creditului comercial (acreditivul sau L/C). Ca urmare, orice nepotriviri dintre clauzele din contractul comercial de vînzare și creditul documentar deschis nu pot fi invocate de beneficiar în fața băncii plătitoare.

Practica comercială dovedește că neverificarea elementelor pe care le conțin creditele documentare deschise în beneficiul exportatorilor poate duce la importante consecințe negative, care, în unele cazuri, se pot solda cu importante pagube valutare, așa cum s-a întîmplat în speța pe care o prezentăm în cele ce urmează.

O întreprindere de comerț exterior a încheiat un contract comercial internațional pentru vînzarea unor produse, cumpărător fiind o firmă din Anglia ; modalitatea de plată: 15% avans, iar restul prin acreditiv.

La 19 septembrie 1977 cumpărătorul a făcut cunoscute vînzătorului că a deschis acreditivul la valoarea sumei de plată, solicitînd livrarea urgentă a mărfii ; în baza acestei comunicări, vînzătorul a dispus producătorului intern — la 3 octombrie 1977 — expedierea mărfii în cauză.

După livrare, întreprinderea de comerț exterior vînzătoare a constatat, cu surprindere, că acreditivul a fost deschis pentru o valoare mult mai mică ; cu toate intervențiile făcut la cumpărător, vînzătorul nu a reușit, pe cale amiabilă să încaseze diferența dintre valoarea acreditivului și prețul mărfii livrate, fapt care l-a determinat să introducă cerere de arbitrare la Comisia de arbitraj București (organ arbitral investit prin clauza compromizorie), obținînd astfel un titlu definitiv prin Hotărîrea nr. 5/1980.

Chiar dacă în final, titlul executor dobîndit va fi valorificat, urmările negative produse de neverificarea creditului documentar deschis sînt indiscutabile : a) întîrzierea cu aproape doi ani a încasării prețului pentru o marfă exportată în bune condiții, fără reclamații privind calitatea; b) cheltuieli suplimentare bănești și de timp pentru încasarea unei sume pentru care s-a prevăzut cea mai sigură modalitate de plată — creditul documentar — modalitate însă neverificată ; c) eroziunea capitalului (a diferenței de preț neîncasate) în cei doi ani, care nu mai poate fi recuperată, la care se adaugă diferența de dobîndă între cea admisă prin hotărîre și dobînda pieței.

Al. D.

vademecum

STRATEGII DE MARKETING

(IV) Din cadrul strategiilor de produs pe care o întreprindere le poate adopta pentru pătrunderea și menținerea poziției pe piața externă am prezentat „strategia de dezvoltare a cererii primare" (Supliment nr. 16/1980), ca alternativă strategică față de dezvoltarea cererii selective sau de lărgire a cererii pentru produsele introduse.

Continuăm în acest număr prezentarea strategiilor de marketing ale produsului prin exemplificarea pe piața tutunului a modului de aplicare a „strategiei de dezvoltare

a cererii selective" şi pe piaţa maselor plastice a „strategiei de lărgire a cererii pentru produsele introduse".

Foarte multe întreprinderi trec repede, poate uneori prea repede, de la opţiunea făcută pentru strategii de dezvoltare a cererii primare (ofensivă) la strategia de dezvoltare a cererii selective pentru produsele lor (defensivă).

Consecinţele acestui comportament sînt : reducerea preţului (pentru produsul care nu mai este considerat nou) şi încercarea de a genera o fidelitate faţă de o anumită firmă, dar nu pe calea unei diferenţieri reale a produsului în sine, ceea ce conduce la proliferarea de mărci care produc confuzii. Foarte elocventă este în acest sens desfăşurarea bătăliei mărcilor de ţigarete. Pe această piaţă cea mai mare parte a fondurilor nu se cheltuiesc pentru diversificarea selectivă a produsului, ci pentru campanii de publicitate selectivă. Diferenţierea reală a produsului priveşte numai forma, dimensiunea (lungimea) şi marca ţigaretelor. Se cheltuiesc în schimb sume considerabile pentru a încerca să se creeze în mintea fumătorilor diferenţieri subtile sau imaginare privind aroma, gustul şi alte satisfacţii foarte subiective. În acelaşi scop planificatorii de produs combină diverse produse şi sortimente. Astfel apar variantele : mentolat, cu filtru sau fără filtru, scurte sau lungi (king size), filtru cu cărbune, filtru extra-long ;

O altă cale este variaţia ambalajelor — de exemplu : cutia deschisă în partea superioară (flip-top) a fost şi ea un mijloc de a diferenţia marca. Frica de cancer a avut, de asemenea, un serios impact asupra politicii produsului. Pe ambalaje se scrie acum un avertisment privind nocivitatea fumatului. Nici o firmă nu a părăsit însă piaţa, cele mai multe firme mari orientîndu-se către mărci cu filtru care înlătură într-un procent în creştere gudronul şi nicotina. Sau în dorinţa de diferenţiere se orientează spre alte produse. Astfel :

— American Tabaco Co. ce deţine mărcile : Lucky, Strike, Pall Mall, Tareyton şi Montclair a cumpărat firmele Sunshine Biscuit Co şi J.B. Beam Distilling Corporation ;

— Ligett & Myers Tobacco Co, ce deţine mărcile : Chesterfield, L & M, Lark şi Oasis a achiziţionat o instalaţie de preparare a hranei pentru cîini şi o societate comercială de băuturi ;

— P. Lorillard. Co. Inc. ce deţine mărcile: Old Gold Kent, New-port, Spring şi True a achiziţionat un concern de dulciuri şi bomboane ;

— Philip Morris Inc. ce deţine mărcile : Philip Morris, Marlboro, Alpine, Parlament, şi Benson & Hedeges are, de asemenea, în nomenclator lame de ras şi articole de toaletă, gumă de mestecat, produse de hîrtie şi ambalaj, chimicale şi adezivi .

Cazuri de succes în utilizarea strategiei de dezvoltare a cererii selective pentru produse ale construcţiilor de maşini le constituie, spre exemplu, lansarea automobilelor „Volvo", proiectate să ofere un plus de performanţe tehnice şi utilitare (de confort) unor segmente cu venituri superioare sau introducerea motocicletelor „Honda" pe piaţa americană.

O altă strategie din grupa : „cerere primară versus cerere selectivă" o constituie cea de dezvoltare a cererii primare pentru produsele exportate în mod curent. Un exemplu de astfel de strategie oferă firma Du Pont în dezvoltarea pieţei nylonului.

● Nylonul a fost utilizat iniţial în scopuri militare în anul 1940 pentru parașute, tricouri circulare şi apoi a început să fie utilizat pentru galanterie de damă.

● Tendinţa de creştere a veniturilor, de modă sezonieră a condus pe Du Pont la promovarea galanteriei în culori nuanţate, cu modele, şi textură fină.

● Nylonul intră în 1944 pe piaţa ţesăturilor (tafta, marquisette) şi din 1945 pentru tricotaje împletite (de urzeală).

● Prevăzînd reducerea cererii la toate aceste domenii au fost căutate noi utilizări : în 1948 pentru cord de anvelope ; fibre texturate pentru pulovere şi pantaloni bărbăteşti — 1955 ; covoare din 1959.

Fără această înoxare în valuri succesive, nylonul ar fi rămas la utilizarea sa militară şi eventual pentru tricotaje circulare, ceea ce ar fi însemnat declinul său total prin 1950.

Evoluţia ciclică a utilizării şi renunţării la nylon pentru diferite scopuri a fost determinată nu numai de modificări în structura cererii (cum a fost cazul cu galanteria de damă), dar şi de apariţia concurenţei cu alte tipuri de fibre sintetice care au invadat pieţele create de Du Pont pentru nylon.

I. GEORGESCU

În actualitate

ACTIVITATE COMERCIALĂ INTENSĂ LA EDIŢIILE DIN ACEST AN ALE TIBCO ŞI SALONULUI INTERNAŢIONAL AL CHIMIEI

Între 7 şi 15 mai a.c. s-au desfăşurat la Bucureşti ediţiile '80 ale Tîrgului Internaţional de Primăvară şi Salonului Internaţional al Chimiei, manifestări expoziţionale ce contribuie la profilarea Capitalei noastre ca important centru al comerţului şi cooperării economice internaţionale. România, ca principal exportant a prezentat prin standurile şi pavilioanele a 27 de întreprinderi specializate de comerţ exterior cele mai noi şi performante produse realizate de peste 300 de unităţi industriale, de cercetări, proiectări şi inginerie tehnologică din întreaga ţară. În special s-au remarcat prin înalta tehnicitate şi competitivitate a exponatelor, maşinile şi utilajele destinate industriei uşoare şi celei textile, instalaţiile în gamă variată, din domeniul chimiei ce sînt exportate azi la cheie prin intermediul firmei Industrialexportimport, noile modele de autoturisme de teren ARO şi Dacia „1310" şi „1302", produsele electronice şi electrotehnice.

Oferta oaspeţilor de peste hotare a fost prezentată în standurile a peste 500 de firme producătoare şi comerciale din 26 de ţări : Anglia, Austria, Bangladesch, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Danemarca, Elveţia, Franţa, R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, Italia, Iugoslavia, Japonia, Libia, Olanda, Polonia, Senegal, Spania, S.U.A., Turcia, Ungaria şi U.R.S.S. Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei a fost prezentă cu un stand.

În cadrul celei de a VII-a ediţii a TIBCO şi a IV-a ediţie a Salonului internaţional al chimiei s-au încheiat importante tranzacţii de export şi import, încă din primele zile ale tîrgului. La închiderea ediţiei noastre, pe principalele grupe de mărfuri se încheiaseră următoarele tranzacţii de întreprinderile româneşti de comerţ exterior.

— Întreprinderile exportatoare din domeniul construcţiilor de maşini : contracte privind livrarea de televizoare, aparate electrocasnice, lustre, maşini unelte, aparataj de joasă tensiune, în R.F.G., U.R.S.S., R.P.U., R.P.B., Egipt ;

— Întreprinderile exportatoare de produse chimice : contracte privind livrarea de anvelope, cauciuc sintetic, mase şi fibre plastice, coloranţi, îngrăşăminte chimice, alte produse chimice şi petroliere în Anglia, Austria, Brazilia, Dubai, Egipt, Elveţia, Franţa, Grecia, R.G.D., R.F.G., Japonia, Olanda, Portugalia, Ungaria, U.R.S.S. ;

— Întreprinderile exportatoare din domeniul industriei uşoare şi alimentare : contracte privind livrarea de confecţii, tricotaje, încălţăminte, ţesături şi fibre tehnice, produse alimentare, în R.D.G., R.S.C., R.F.G., U.R.S.S., Iordania, Israel, Irak ;

— Întreprinderile exportatoare din domeniul materialelor de construcţii şi economiei forestiere : contracte privind livrarea de materiale pentru amenajări interioare, produse din lemn, mobilă, în R.P.U., Cipru, Suedia, R.D.G., R.F.G.

Contracte de import s-au încheiat cu firme din R.D.G., R.P.U., U.R.S.S. pentru : aparate electrocasnice (frigidere, picup-uri, magnetofoane), ceasuri, cu firme din U.R.S.S., aparate medicale şi electronice din R.D.G., R.F.G. şi R.P.U., materiale foto din R.D.G., produse chimice şi alte materiale industriale (celuloză, azbest, in, materiale refractare) din R.F.G., R.P. Chineză, S.U.A., Austria, Franţa, U.R.S.S., maşini unelte din Bulgaria, U.R.S.S., R.D.G., cafea boabe şi solubilă din Brazilia, ş.a.

I. G

contract economic

Răspunderi pentru neefectuarea decontărilor în termen

Art. 154 din Legea nr. 9/1972, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, prevede că, — în raporturile dintre unitățile socialiste — plățile trebuie efectuate la data exigibilității lor, debitorul fiind obligat să le efectueze iar creditorul fiind dator să le ceară.

Neîndeplinirea obligației de mai sus este sancționată prin plata de penalități care se datorează unității socialiste creditoare, ca și prin plata de daune în vederea reparării prejudiciului cauzat prin neîndeplinirea conformă a obligației de plată a prețului.

Unitățile beneficiare, pentru a obține exonorarea de răspundere, invocă unele împrejurări la care ne vom referi în continuare.

Se susține, relativ frecvent, că neîndeplinirea în termen a obligației de plată a prețului s-a datorat greutăților financiare cauzate de neîndeplinirea planului de producție și a celui de desfacere.

În legătură cu o asemenea susținere, s-au reținut următoarele prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2279/1979:

„În speță, se constată că procesele verbale invocate de petiționar dovedesc doar nerealizarea unei părți din producția planificată ca urmare a întîrzierii probelor tehnologice și a neterminării instalației de nitrocalcar și de uscare a clorurii de potasiu.

Această împrejurare nu justifică însă întîrzierea plății produselor livrate de reclamantă și nici blocarea contului, pe de o parte, iar pe de altă parte se constată că pîrîtul nu a solicitat credite pentru asigurarea disponibilităților bănești necesare în vederea efectuării plăților în termen, așa cum avea posibilitatea în conformitate cu prevederile Legii finanțelor".

În alte cazuri, pentru a justifica întîrzierea cu care s-a îndeplinit obligația de plată a prețului, unitățile beneficiare invocă împrejurarea că banca, din eroare, nu a efectuat decontarea în termen.

O asemenea apărare a fost înlăturată, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2204/1979, cu următoarea motivare: „Împrejurarea invocată nu întrunește elementele unui caz de forță majoră, pîrîta avînd obligația să verifice modul în care organul său bancar și-a îndeplinit obligațiile sale de mandatar inclusiv în ce privește operațiunea în cauză".

Soluția adoptată corespunde cu acele dispoziții ale Normelor metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, potrivit cărora, „titularii de cont sînt obligați să verifice temeinicia operațiilor înregistrate în conturi și să semnaleze băncii orice omisiune sau eroare în cel mult 10 zile lucrătoare de la data stabilită pentru ridicarea sau expedierea extrasului de cont.

Răspunderea băncii încetează dacă pînă la expirarea termenului stabilit nu este sesizată cu reclamație scrisă despre neînregistrarea sau înregistrarea eronată a operațiilor în conturi, soldurile și operațiile din acestea considerîndu-se confirmate" (pct. 22).

Considerăm că rezolvarea care se impune, în raportul dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară, trebuie să fie aceeași și în cazul în care această din urmă unitate semnalează băncii, în termen, omisiunea de a efectua decontarea sumei care reprezintă prețul datorat, iar banca nu dă urmare sesizării.

Într-adevăr, unitatea furnizoare apare ca terț față de raportul dintre bancă și unitatea beneficiară, raport stabilit prin contractul de cont încheiat. Deci, consecințele neefectuării decontării la termen se vor localiza — și în acest caz — la unitatea beneficiară. Cît privește răspunderea băncii în cadrul contractului de cont, aceasta funcționează în limitele statutului său. Așa cum s-a relevat în literatura de specialitate, „banca răspunde numai pentru sume eronat eliberate sau înregistrate (cazuri limitative de răspundere). Înseamnă că pentru neefectuarea plății, acceptate de titularul contului, banca nu răspunde, cu toate că și această eroare poate provoca bagube (de exemplu, penalitățile datorate... pentru întîrzierea plății prețului produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate). Soluția se explică prin faptul că organizațiile socialiste sînt obligate să ia măsurile necesare în vederea efectuării plății după preluarea și recepția produselor, respectiv după recepția lucrărilor sau serviciilor, iar unitățile bancare răspund, ca principiu, numai pentru debitarea nejustificată a conturilor sau neînregistrarea sumelor în cont, dar nu și pentru neefectuarea plăților în cont".

I. ICZKOVITS

Precizări privind aplicarea unor penalități

Legea contractelor economice, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, reglementează, cu prioritate, contractele de lungă durată care se încheie între unitățile socialiste (art. 15), fără să excludă, în același timp, posibilitatea încheierii contractelor economice și pe perioade mai scurte.

Articolul 16 din aceeași lege prevede că în cazul unor acțiuni noi stabilite pe parcursul îndeplinirii planului cincinal, contractele economice se vor încheia la data aprobării acțiunii, pe durata corespunzătoare îndeplinirii sarcinii de plan respective.

În contextul dispozițiilor normative citate și a altora — la care se va face referire mai jos — s-a pus problema modului în care se răspunde cu penalități pentru nerespectarea obligațiilor contractuale asumate pe baza unei repartiții emise numai pe trimestrul II.

Sarcina de plan astfel stabilită trebuie îndeplinită pînă la finele trimestrului respectiv sau — mai precis — la data scadenței termenului contractual stabilit de către părți cu respectarea indicației obligatorii din repartițiile privind perioada de executare.

Aceasta nu înseamnă însă că executarea nu se poate efectua — desigur, cu întîrziere — la o dată ulterioară sfîrșitului trimestrului II, dar în cadrul anului de plan.

Prin urmare, în cazul în care ne referim, penalitățile de întîrziere se datorează, așa cum prevede art. 47 pct. 1 lit. a din legea amintită, pînă la data executării în natură a prestației, renunțării de către beneficiar la aceasta potrivit art. 40 sau imposibilității executării obligației din cauză de forță majoră.

Penalitățile de 8% prevăzute de art. 47 pct. 3 se datorează la data expirării duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual, adică la 31 decembrie.

În consecință, chiar dacă repartiția s-a emis exclusiv pentru trimestrul II, dreptul la acțiune privind penalitățile de 8% devine actual la sfîrșitul anului, afară de cazul în care unitatea beneficiară, anterior acestei date, renunță în condițiile art. 40 la primirea produselor care nu au fost livrate la termenul contractual. Pe aceeași dată începe să curgă prescripția dreptului la acțiune privind plata penalităților respective.

Soluția este identică pentru situația în care se emit, în cursul anului de plan, repartiții succesive pentru fiecare trimestru, repartiții care privesc aceleași unități executante și au ca obiect același produs.

Prin cele de mai sus am răspuns întrebărilor tov. director comercial V. Giurgiu de la Centrala industriei bumbacului București.

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● **GHIMEȘ AUREL, Bacău** — Din fila de plan privind producția fizică pe sortimente transmisă de Centrala industrială a lînii, Întreprinderii de postav „Proletarul" Bacău cu nr. 15565/21.XII.1979, rezultă că au fost cuprinse și următoarele poziții :

— piese de schimb — mii lei,

— reparații capitale ale utilajelor și mijloacelor de transport proprii executate în regie proprie — mii lei,

— reparații curente, mijlocii și lucrări de întreținere pentru utilaje și mijloace de transport proprii executate în regie proprie — mii lei.

În sensul prevederilor Decretului nr. 100/1979, fiecare poziție din planul producției fizice nominalizată de organul ierarhic superior, constituie sortiment. Această precizare este făcută și de Ministerul Muncii cu scrisoarea nr. 15075/31.III.1980 adresată Băncii Naționale a R.S. România. Determinarea nivelului de realizare a producției fizice pe sortimente în vederea acordării retribuției este reglementată prin Decretul nr. 100/1979, anexa 7, pct. 2. La determinarea nivelului de îndeplinire a planului producției fizice pe sortimente, Sucursala județeană a Băncii Naționale a R.S. România din Bacău a ținut seama de aplicarea prevederilor din decretul menționat, potrivit căruia, dacă unele sortimente nu au fost realizate conform prevederilor din plan, gradul de îndeplinire a producției fizice se determină prin scăderea, din valoarea totală a tuturor sortimentelor planificate, a valorii corespunzătoare nerealizărilor de la fiecare sortiment în parte.

În cazul Întreprinderii de postav „Proletarul" — Bacău modul de calcul este următorul :

$$\frac{511.779 - 2476}{511.779} = 99{,}5\%$$

Acest calcul este valabil numai în cazul cînd reparațiile planificate fizic nu au fost realizate.

Dacă planul fizic al reparațiilor curente sau al reparațiilor capitale s-a realizat, însă valoric, ca urmare a reducerii costurilor, apare nerealizat, pozițiile respective se iau în calcul la nivelul planului.

Sucursala județeană a Băncii Naționale din Bacău a solicitat Întreprinderii de postav „Proletarul" informații referitoare la modul de realizare a planului fizic la reparațiile capitale și la reparațiile curente. În funcție de modul în care acestea au fost realizate se va proceda așa cum se arată mai sus.

În ce privește prelevarea sumelor necesare plății unor drepturi aferente trim. IV al anului 1979, potrivit indicațiilor Ministerului de Finanțe nr. 150233/1979 este necesar să se constituie rezerve pentru cheltuieli preliminate. În timpul anului aceste sume se înregistrează în cheltuieli, cu respectarea prevederilor legale, în perioada în care se plătesc. În situația în care drepturile cuvenite sînt superioare prelevărilor, organele bancare nu pot elibera sumele solicitate în plus decît numai în cazul în care întreprinderea are avizul Ministerului de Finanțe de includere a acestor sume în costurile anului în care se face plata.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ TÎRGOVIȘTE,** se interesează de modul în care se contractează legal lucrările de investiții. Art. 96 din Legea finanțelor (nr. 9/1972) este clar în acest sens și dv. îl cunoașteți. În calitate de furnizoare, unitatea dv. are obligația de a se asigura că beneficiarul este în poziția de a contracta în mod legal lucrările de investiții. Scrisoarea acestuia sau menționarea aprobărilor legale în contractul economic sînt suficiente. Dacă eventual datele comunicate sau înserate în contract de către beneficiar nu corespund realității, răspunderea sa este angajată pentru fapta ilicită.

● **RĂDOI NELU, I. P. Informația, București** — arată că, fiind încadrat la această unitate din anul 1972, cu începere de la data de 20 septembrie 1978 și pînă la 10 iunie 1979 a îndeplinit obligații militare. Reîncadrîndu-se în muncă în termenul legal la aceeași unitate, întreabă dacă are dreptul la concediul legal de odihnă pe anul 1979.

Răspunsul este afirmativ. Într-adevăr, potrivit prevederilor Legii nr. 26/1967, au dreptul la concediu de odihnă în fiecare an calendaristic persoanele cu vechime neîntreruptă în muncă. Or, din coroborarea prevederilor art. 10 lit. a cu cele ale art. 9 lit. e din Legea nr. 1/1970, rezultă expres că personalul muncitor care a îndeplinit obligații militare se consideră că are vechime neîntreruptă în muncă.

În cazul dv. nu sînt aplicabile prevederile art. 12 alin. 5 din Legea nr. 26/1967 care se referă exclusiv la persoanele reîncadrate a căror vechime în muncă a fost întreruptă, dat fiind că satisfacerea obligațiilor militare nu întrerupe nici vechimea neîntreruptă în muncă și nici vechimea neîntreruptă în aceeași unitate (art. 9 și 10 din Legea nr. 1/1970).

În consecință, pentru anul 1979 aveți dreptul la 17 zile concediu de odihnă, indiferent de faptul că în perioada 1 ianuarie — 10 iunie din acel an ați fost militar. Modul de calcul al drepturilor bănești este prevăzut prin art. 17 din Legea nr. 26/1967, text care stabilește cum se procedează în cazul în care în perioada de 12 luni pentru care urmează să se calculeze drepturile cel în cauză a fost absent de la serviciu.

● **ANTON VLADAR, Gherla** — În cazul transferării — în interesul serviciului — precum și al promovării concomitente în funcție, trebuia să vi se asigure o retribuție majorată cu o clasă (art. 33 din Legea nr. 57/1974). Conform art. 176 din Codul Muncii aveți dreptul ca în termen de trei ani de la încadrarea dv. prin transfer să cereți rectificarea retroactivă a încadrării. Vă puteți adresa în acest sens și Comisiei de judecată din întreprindere (art. 208 al. 1 din Legea nr. 57/1974).

● **FLAVIU CIȘMAȘIU, Turda** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați avut o vechime efectivă în muncă și în specialitate de peste doi ani (la 1 martie 1980). Cu începere de la împlinirea acestei vechimi ați avut dreptul să ocupați funcția de șef atelier de gr. IV, astfel cum prevede art. 32 din Legea nr. 12/1971. Faptul că sînteți în al treilea an de stagiu nu poate determina plata unei retribuți mai mici decît aceea cuvenită pentru funcția de șef atelier — la nivel de bază. În ce privește aplicarea art. 67 din Codul Muncii (persoana trecută temporar în altă muncă are dreptul la remunerația corespnzătoare) trebuie să verificați dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 74 din Legea nr. 57/1974.

● **THEODORA ANASTASIU, București** — Mama, încadrată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, este beneficiară a alocației de stat pentru copii, în cazul în care — nefiind divorțată — i s-a stabilit, prin Hotărîre judecătorească — dreptul la o pensie pentru întreținerea copilului. Alocația se acordă în funcție de retribuția tarifară a beneficiarei de alocație.

● **GHEORGHE ENACHE, Agigea** — În cazul promovării în funcție, vechimea minim necesară pentru acordarea unei gradații se calculează de la data promovării, cînd cel în cauză a beneficiat de prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974. În cazul transferării într-o funcție similară, dar într-o unitate cu niveluri de retribuire mai mici, personalul transferat beneficiind de menținerea retribuției tarifare avute, fiind trecut (conform relatării dv.) de la gradația I la gradația a IV-a (Decretul nr. 100/1979), vechimea necesară pentru acordarea unei gradații superioare (a V-a) se calculează de la data cînd persoana respectivă a fost încadrată la gradația I.

● **CONSTANTIN M. CREȚU, Tecuci** — Art. 68 din Legea nr. 12/1971 se referă la posibilitatea menținerii, în continuare, a funcțiilor deținute la aplicarea legii, respectiv a unor funcții echivalente. Funcția de revizor contabil principal este o funcție de execuție, în timp ce funcția de contabil șef face parte din categoria personalului de conducere. Funcțiile respective nu sînt echivalente și nu este deci posibilă — în cazul arătat — aplicarea prevederilor art. 68 din legea sus-menționată

● **PETRE P. CURELEA, Căzăneşti, Mehedinţi** — Perioada cît aţi lucrat în C.A.P. în calitate de membru al cooperativei de producţie şi nu în calitate de încadrat cu contract încheiat în condiţiile prevăzute de legislaţia muncii, nu se include în vechimea în muncă în raport de care se acordă dreptul de pensie pe linia asigurărilor sociale de stat.

● **ION ORIŢA, Focşani** — Potrivit art. 109, alin. 5, din Codul Muncii urmărirea pentru acoperirea pagubelor se poate îndrepta şi împotriva altei persoane decît cea care a provocat direct paguba, în cazurile prevăzute de lege. Răspunderea persoanelor care au înlesnit producerea pagubei este o răspundere subsidiară, deoarece intervine numai după epuizarea posibilităţii de recuperare de la autorul prejudiciului şi totodată o răspundere de excepţie. Între răspunderea principală şi cea subsidiară există o unitate indisolubilă, în sensul că nu poate exista răspundere materială subisidiară fără preexistenţa unei răspunderi principale. În vederea apărării avutului obştesc şi spre a se evita pierderea termenului de stabilire a răspunderii materiale subsidiare, este recomandabil ca răspunderea materială subisidiară să fie stabilită pe cale de decizii de imputare, odată cu constatarea pagubei produse de autorul direct. În acest sens s-a pronunţat şi Plenul Tribunalului Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 5 din 26 iunie 1974. Dealtfel, precizăm că răspunzătorul în subsidiar răspunde pentru o faptă proprie, nu pentru fapta altuia. Mai menţionăm că în cazul cînd prin hotărîrea definitivă a organului de jurisdicţie s-a anulat decizia de imputare iniţială ca fiind emisă greşit, ori paguba nu a putut fi recuperată decît parţial, un nou termen pentru emiterea deciziei de imputare începe să curgă de la această dată împotriva celor vinovaţi în cadrul celei de a doua răspunderi distincte intervenite.

● **GHEORGHE MOISA, Băluseşti, Neamţ** — Aspectele ridicate în scrisoarea dv. sînt în curs de soluţionare la Arbitrajul UJCAP Neamţ, fapt rezultat din însăşi scrisoarea trimisă. În această situaţie să aşteptăm rezolvarea problemei pe plan jurisdicţional.

● **GHEORGHE ŞERB, Oradea** — Prevederile art. 68 (alin. 1) pct. a şi b din Legea nr. 27/1976 a retribuirii muncii în unităţile agricole cooperatiste, au fost modificate şi completate de Legea nr. 4/1978, art. 187 alin. 4, 5, 6 şi 7. La determinarea gradului de realizare a producţiei fizice şi nete, în C.A.P., potrivit actualelor reglementări, nu se include valoarea producţiei calamitate. Nu există temei legal pentru a majora realizarea indicatorilor — producţie fizică şi netă — cu valoarea calamităţilor.

● **EMILIAN DOBRESCU, Constanţa** — Conform instrucţiunilor nr. 36/1975 aprobate cu Ordinul ministrului turismului nr. 402/1975 şi avizate de Banca Naţională şi Banca Română de Comerţ Exterior, turiştii străini pot achita contravaloarea prestaţiilor de cazare şi în lei proveniţi din schimb valutar, numai dacă prezintă borderoul de schimb emis de unităţile autorizate. În aceste cazuri lucrătorul de la unitatea de cazare este obligat să înscrie pe nota de plată numărul borderoului de schimb. Încasarea cazării în lei la tariful stabilit pentru turiştii străini se consideră realizări valutare ale unităţii de turism. În cazurile în care prestaţia de cazare se încasează în lei, dar se omite să se înscrie pe nota de plată 'hotel numărul borderoului de schimb valutar, conform Instrucţiunilor nr. 36/1975, unităţile bancare nu o înregistrează drept încasare în valută, ceea ce face să se diminueze volumul realizărilor valutare ale unităţii de turism. De aceea, o asemenea situaţie poate fi asimilată cu o lipsă în gestiunea de valută.

În conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 373/1976 art. 1, pct. d, lipsurile în gestiunea persoanelor care manipulează sume în valută la unităţile economice autorizate să efectueze operaţiuni cu mijloace de plată străine, se impută persoanei vinovate.

● **VALERIU VOINEA, Brăila** — Potrivit prevederilor Legii Finanţelor (art. 152) „plăţile din conturile unităţilor socialiste se efectuează cu consimţămîntul acestora, cu excepţia acelor plăţi care privesc obligaţii constatate prin titluri executorii, precum şi a plăţilor pentru efectuarea cărora dispoziţiile legale prevăd că se vor deconta fără consimţămîntul unităţilor plătitoare".

● **G. PUŞCAŞU, Bacău** — La stabilirea preţurilor actuale de producţie pentru energia termică produsă în regim de termoficare s-a avut în vedere o rentabilitate de circa 7%. Rentabilitatea realizată în anul 1979 de unităţile de producere a energiei electrice şi termice, din subordinea Ministerului Energiei Electrice, a fost de 5,42% la energia electrică şi de 2,6% la energia termică.

● **ION DANCIU, GHEORGHE BABUT, Sighetul Marmaţiei** — Potrivit art. 5 din statut, cooperativa recunoaşte dreptul de proprietate personal avut la înscrierea în C.A.P. în limita prevăzută în statut. În temeiul art. 6 din statut, cooperativa poate atribui loc de casă în perimetrul construibil al localităţilor. Neacordarea autorizaţiei de construire în oraşe şi restrîngerea locului de casă la 100 mp sînt probleme ce cad în competenţa Comitetului pentru problemele consiliilor populare, iar modul de dovedire a dreptului de proprietate în cazurile menţionate sînt de competenţa notariatelor de stat care vă pot da relaţii legale. În unele judeţe, în astfel de cazuri, s-a folosit acţiunea în constatare. Cooperativa nu poate pretinde plata terenurilor din proprietatea personală extratabulară.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ULEI, Roşiorii de Vede** — Consumul de motorină pentru tractoarele U—650 cu 2 remorci este normat în broşura „Norme de producţie şi de consum de motorină" (pag. 88—111) revizuite în anul 1978 de către Direcţia generală economică pentru modernizarea agriculturii din cadrul Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare (M.A.I.A.). Broşura tipărită în anul 1979 poate fi găsită şi la S.M.A. Roşiorii de Vede.

Menţionăm că, în scopul raţionalizării consumurilor de motorină pentru transporturi în cadrul M.A.I.A. tractoarele U—650 trebuie echipate cu cîte 2 remorci de 4 sau 5 tone fiecare. Folosirea tractorului fără remorcă sau cu o singură remorcă este interzisă.

● **ION SECARĂ, Bucureşti** — Normele de structură şi organismele tip aprobate prin anexele la Decretul nr. 162/1973, au caracter maximal şi, ca atare, constituirea altor compartimente decît cele prevăzute în organigrame nu este permisă. În cazul cînd numărul de personal este sub limitele minime prevăzute pentru constituirea serviciilor sau birourilor menţionate în organismele tip, se pot constitui colective de muncă, nefiind deci posibilă comasarea unor compartimente funcţionale.

● **ALEXANDRU BOIŞOREANU, Avrig, Sibiu** — Punctul dv. de vedere este întemeiat pe prevederile anexei nr. 14 la Decretul nr. 100/1979, în sensul că la stabilirea indemnizaţiei pentru concediul anual de odihnă nu se includ nici premiile ocazionale şi nici cele anuale.

● **IOAN BERGHEANU, Alba Iulia** — Termenul pentru prezentarea contestaţiei împotriva angajamentului de plată luat de către personalul muncitor, este de 30 de zile de la data cînd cel în cauză a luat cunoştinţă de împrejurarea care poate determina anularea angajamentului. Din literatura de specialitate rezultă că, aplicîndu-se o lege specială (Codul muncii), nu sînt aplicabile prevederile art. 167/1958 privitor la prescripţie şi deci termenul de 180 de zile, la care s-a referit răspunsul publicat în nr. 3/1980).

● **CASANDRA JUREA, Forăşti Suceava** — Conform art. 42 din Legea nr. 3/1977, pensionara C.A.P. care este şi titulara unei pensii de urmaş trebuie să opteze pentru una dintre aceste două pensii. În cazul dv. s-a procedat conform legii.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

INTREPRINDEREA DE AGREMENT ŞI PRODUCŢIE INDUSTRIALĂ PENTRU TURISM
Str. Luterană nr. 9 Sector 1
Cod 70741
Bucureşti
Telefon 13.78.60

— Bară inox ∅ 12 kg. 58
— idem ∅ 12 kg. 329
— idem ∅ 12 kg. 3
— idem ∅ 14 kg. 204
— Bucşe distanţiere buc. 16100
— Bile metalice buc. 667
— Coroană rep. 31.980 buc. 5
— Cuie 80×3,5 kg. 100
— idem 100×4 kg. 96
— idem 70×3,5 kg. 5
— idem 100×4 kg. 2
— Electrozi inox ∅ 2,5 kg. 550
— Folie aluminiu kg. 100
— Închizător ufatap buc. 20
— Inele bronz Sinterizate buc. 1079
— idem buc. 8572
— idem buc. 500
— Kiplinguri 4×10 buc. 5000
— idem 4×20 buc. 540
— idem 4×15 buc. 8150
— idem 5×20 buc. 800
— Holtşurub kg. 1
— Maşini pa cmic buc. 10
— idem mare buc. 4
— Nituri 4×10 kg. 47
— idem 4×18 kg. 41
— idem 4×10 kg. 28
— idem 3×12 kg. 3
— Oţel C 120 ∅ 20 kg. 56
— idem C 120 ∅ 25 kg. 74
— Piuliţe M 14 kg. 6
— Reductor secundar buc. 2
— Sîrmă sudură ∅ 4 kg. 237
— Sîrmă arc ∅ 7 kg. 143
— idem ∅ 7 kg. 77
— idem cromenar kg. 98
— idem kg. 322
— Şaibe plate 14 mm kg. 141
— Şuruburi 8×16 CM buc. 14000
— idem 8×16 CZ buc. 15000
— idem 8×20 CM buc. 3000
— idem 12×40 CM buc. 30000
— idem 12×50 CM buc. 750
— idem 12×100 CM buc. 360
— idem 12×80 CM buc. 2310
— idem 12×120 CM buc. 350
— idem 14×80 CM buc. 6500
— idem 14×100 CM buc. 500
— idem 14×120 CM buc. 2990
— idem 16×50 CM buc. 170
— idem 16×80 CM buc. 100
— idem 20×70 CM buc. 537
— idem 20×80 CM buc. 300
— Oţel C 120 ∅ 18 kg. 53
— Acumulator MOBRA buc. 53
— Bară bronz ∅ 25 kg. 60
— Bară inox ∅ 25 kg. 53
— Bară alamă ∅ 12 kg. 45
— Bară alamă ∅ 16 kg. 10
— Bară alamă pătrată kg. 8
— Bară alamă HF ∅ 8 kg. 8
— Bară alamă ∅ 10 kg. 11
— Cutii miez buc. 2
— Saltea semifinită 1900/900 buc. 23
— idem 1900×1000×300 buc. 23
— idem 1900×900×270 buc. 22
— idem 1900×1250 buc. 23
— idem 1900×1900 buc. 7
— Hîrtie carbon siliciu buc. 300
— Hîrtie telex kg. 50
— Hîrtie carbon siliciu buc. 86
— Bandaje cauciuc buc. 35
— Broască Yale buc. 2
— Balama UFA buc. 20
— Coloane plastic buc. 2
— Clei oase măcinat kg. 3
— Casetă vacumată buc. 15
— Cilindri sticlă buc. 84
— Curele trapezoidale buc. 166
— Deşeuri folie kg. 12
— Furci cărucior buc. 880
— Furtuni pînză ml. 30
— Elemente amortizor kg. 92
— Geam TFA sec. 5 mm mp 4
— Keder kg. 11
— Keder kg. 121
— Keder kg. 19
— Nacele vacuumate buc. 19
— Pastă lustruit plite kg. 10
— Furnir stejar mp 866
— Furtun cu extracţie ∅ 16 ml. 59
— Oţel aliat scule 2080×200×15 kg. 332
— Profil OL 37 50×20 kg. 30000
— Tablă neagră 25×1600×6500 kg. 500
— idem 45×1700×3050 kg. 1160
— Tablă aluminiu kg. 40
— Tablă aluminiu de 3 mm kg. 88
— Tablă alamă 1×500×2000 kg. 42
— Arcuri oţel ∅ 9 buc. 1800
— Curea ventilator buc. 6
— Cuzinet palier buc. 1
— Cablu tracţiune ∅ 8 kg. 300
— Ceas kilometraj buc. 25
— Condensatori auto buc. 64
— Fulie compresor buc. 2
— Garnitură chiloasă buc. 2
— Hape buc. 7
— Cuvă fontă buc. 35
— Genţi roate ax buc. 170
— Geantă disc minicar buc. 291
— Contor convorbiri buc. 1
— Motor reductor buc. 1
— Releu semnalizare buc. 40
— Lagăr fier (sector melcat) buc. 22
— Piston compresor buc. 2
— Piuliţe ghidon buc. 26
— Placă cauciuc 180×90 kg. 518
— Rame cap pat buc. 255
— Rame cap pat tapisate buc. 210

MATERIALE ELECTRICE

— Bec 6 V 6 W buc. 1953
— Bec 6 V 5 W buc. 1355
— Bec 6 V 5 W buc. 1349
— Bec 8 V×0,2W buc. 1506
— Bec 8 V×0,2W buc. 1283
— Bec 12 V×0,2W buc. 517
— Bec 6 V×1 W buc. 8769
— Comutator cumpănă buc. 185
— Cleme racord buc. 1948
— Comutatori contactori C 400×220001 buc. 29
— idem buc. 40
— idem buc. 19
— idem buc. 21
— Conductori FY 1 mm ml. 2680
— idem 2,5 mm ml. 872
— idem 4 mm ml. 182
— idem 6 mm ml. 200
— Întrerupător cumpănă buc. 928
— idem automat scară buc. 16
— Moto reducator HP 22 buc. 17
— Profile ceramice kg. 128
— Ramificaţii fontă buc. 5
— Reductoare LPU 616911.001 buc. 2
— idem 121 P 413 buc. 8
— Robineţi trecere buc. 449
— idem canale buc. 365
— Ventil preaplin 1301 buc. 100

TEXTILE

— Aţă batir buc. 64
— Aţă cusut buc. 540
— Aţă colorată buc. 1953
— Catarame de amoniu buc. 730
— Dispozitiv galerie ml. 244
— Extrafor ml. 100
— Franjuri perdea ml. 63
— Lînă bleumarin kg. 3
— Lînă albă kg. 3
— Pînză albă lat. 2,20 ml. 1
— Pînză Dril lat 0,90 ml. 7
— Pînză căptuşeală ml. 117
— Pînză Damast ml. 14
— Pînză Dril ml. 26
— Pînză albă lat 0,90 ml. 19
— Pînză Călăraşi ml. 1280
— Perdea Terilenă ml. 25
— Pînză vele ml. 265
— Pled monton buc. 6
— Stofă mobilă colorado de 1,40 lat ml. 4
— Stofă mobilă Columbia de 1,40 lat ml. 16
— idem Cozma 0,90 lat ml. 190
— Stofă Intim de 140 lat ml. 190
— Sită mătase ml. 4
— Stofă Galir kg. 3
— Ţesătură mucava ml. 2459

PIESE DE SCHIMB AUTO

— Arbore cardanic buc. 3
— Arc spirală buc. 1
— Ax cardanic buc. 2

— Ax cubulator buc. 10
— Ax pompă buc. 1
— idem buc. 5
— idem buc. 2
— Ax tren buc. 2
— Axă planetară buc. 6
— Baie ulei buc. 1
— Bielă rotor buc. 4
— Bielete antirul buc. 1
— Bolți arc buc. 20
— Braț inferior buc. 3
— Braț inferior aro buc. 1
— Bucșă pivot buc. 8
— idem cauciuc buc. 7
— Bucșă bronz buc. 12
— idem casetă buc. 6
— idem cauciuc buc. 6
— idem suspensie buc. 1
— Bujii 225 buc. 226
— Bulon buc. 2
— Bulon arc buc. 12
— Butuc roată buc. 2
— Cablu direcție buc. 10
— Carcasă placă pres. buc. 1
— Casetă satelit buc. 3
— Colector admisie buc. 1
— idem evacuare buc. 1
— Cruce cardan buc. 1
— Cruci satelit buc. 10
— Curea ventilator buc. 6
— Disc ambreaj buc. 3
— idem buc 3
— Dispersor auto buc. 1
— Element filtru buc. 1
— Filtru aer buc. 2
— idem buc. 1
— idem motorină buc. 5
— idem ulei buc. 2
— idem buc. 1
— idem buc. 2
— Planșă mecanică buc. 3
— Fulie pompă apă buc. 1
— Furcă cutie viteză buc. 2
— Garnituri simering buc. 53
— idem chiloas ăbuc. 8
— Geam far buc. 2
— Întrerupător buc. 2
— Lame ștergător buc. 8
— Lampă față buc. 1
— Lampă semnalizare buc. 3
— Lampă număr spate buc. 4
— Lanț distanțier buc. 2
— Macara ușă geam buc. 2
— Macara geam buc. 3
— Magnetou buc. 4
— Manșon cuplaj buc. 2
— Ornament prag dreapta buc. 2
— idem stînga buc. 2
— Paletă ventilator buc. 1
— Pinion planetar buc. 8
— idem buc. 4
— idem pompă buc. 2
— idem satelit buc. 4
— idem nit a II-a buc. 2
— Placă presiune buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Pompă benzină buc. 1
— idem injecție buc. 1
— idem ulei buc. 1
— idem buc. 2
— Prezon roată buc. 4
— Protector cauciuc buc. 1
— Radiator buc. 1
— idem buc. 1
— idem aerotermă buc. 2
— Ramă far buc. 3
— Releu alternativ buc. 2
— idem electromotor buc. 4
— Resort frînă buc. 16
— idem sabot buc. 7
— Rezervor lichid frînă buc. 1
— Rotor buc. 4
— Rotor dinam buc. 2
— Rotor pompă ulei buc. 4
— Sabot față buc. 2
— Sabot roată spate buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Satelit buc. 1
— Simering buc. 7
— idem buc. 13
— idem buc. 7
— idem buc. 20
— idem planetar buc. 6
— Semicuzinet bielă buc. 1
— Semiinel oscial buc. 1
— Semicuzinet palier buc. 1
— Sondă monograd buc. 2
— Sincron nit 3—4 buc. 2
— Suport ambreaj buc. 2
— Tamponi cauciuc buc. 2
— Tamburi roată TV buc. 6
— Tampon cauciuc roată buc. 10
— Tobă eșapament buc. 1
— Tampon cauciuc buc. 8
— Transmisie cardan buc. 2
— Tub frînă buc. 2

PIESE DE SCHIMB

— Bielă 6000 Kcal/h buc. 4
— Disc fricțiune 6000 buc. 4
— Robinet flanșe 6000 buc. 6
— Bielă 3000 Kcal/h buc. 4
— Ventil 3000 Kcal/h buc. 5
— Claviatură maș. îngheț. buc. 5
— idem buc. 7
— Calotă Cupru buc. 5
— Condensator electrolit. buv. 15
— Corp cilindru buc. 1
— Disp. reglaj termic buc. 5
— Întrerup. RHT buc. 20
— idem buc. 5
— Întrerup. magnetic buc. 3
— idem buc. 18
— Bobină vană magnetică buc. 2
— Cuțit plastic răzător buc. 1
— Balama îngropată buc. 100
— Balama aparentă buc. 80
— Condensator pornire buc. 8
— idem 1918040 buc. 3
— Presostat WPTVS buc. 21
— idem complet buc. 16
— Ampermetru 0—400 A buc. 1
— Valvă solenoid buc. 3
— idem presos. term. TF12 buc. 1
— idem termică buc. 10
— idem buc. 22
— idem buc. 68
— idem buc. 106
— idem buc. 70
— idem buc. 8
— idem buc. 30
— idem buc. 34
— Termostat buc. 100
— Corp robinet BRASS buc. 2
— Grătar spate buc. 1
— Electromagnet buc. 1
— Releu programator buc. 3
— Releu AOMPP buc. 81
— Presostat expresou buc. 10
— Vizor sticlă expresou buc. 2
— Rezistență 1300 W buc. 15
— idem 2500 W buc. 8
— idem 1800 W buc. 1
— idem 1300 W buc. 2
— idem 13/64 buc. 1
— Rezistență MR buc. 1
— Rezistență 2000 W buc. 4
— Sită cafea buc. 11
— Suport sită buc. 25
— Sită filtru buc. 3
— Sită apă buc. 16
— Sită 69 buc. 3
— Siguranță supapă buc. 20
— Supapă buc. 40
— Manetă expresou buc. 1
— Miner buc. 8
— Conductor răcire buc. 5
— Filtru sită buc. 18
— Garnitură expresou buc .112
— Grup ventil buc. 2
— Plăcuță ventil buc. 63
— Arc presiune expresou buc. 150
— Lagăr spate 3000 buc. 7
— Lagăr față 3000 buc. 4
— Lagăr cuzinet buc. 9
— Dop întărire expresou buc. 19
— Arc presiune buc. 3
— Transformator buc. 95
— Transformator MB—20 A buc. 2
— idem 220 V—12—24 V buc. 12
— Termostat prostovoi buc. 3

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE, PIESE SCHIMB ȘI REPARAȚII IAȘI

are în stoc și vinde imediat

- *cupe excavator E 0,6 mc*
- *ferăstrău panglică tip FP 8*
- *ferăstrău panglică tip FP 6,3*

Vă prezentăm

CENTRALA DE PRELUCRARE A LEMNULUI – BUCUREŞTI

Centrala de prelucrare a lemnului — Bucureşti are în componenţa 53 de întreprinderi specializate şi un institut de cercetare-proiectare. În cadrul acestui complex productiv, industrializarea lemnului se face astăzi în mod diversificat — începînd de la cuie de lemn cizmăreşti, scobitori, chibrituri, cherestea de răşinoase, fag şi alte specii, placaje din lemn, furnire, plăci aglomerate şi fibrolemnoase (inclusiv înnobilate), pînă la uşi, ferestre, semifabricate din lemn pentru mobilă, panouri pentru construcţii, ambalaje din lemn de construcţie specială şi la comandă, case prefabricate, baracamente, căsuţe de camping, mobilier, instrumente muzicale ş.a.

Sufrageria „Dunărea" produsă la Brăila

Producţia de mobilă, cu o pondere în acest an de peste 58% din valoarea producţiei globale pe centrală, reprezintă una din formele superioare de valorificare a lemnului. Cîteva modele noi de mobilă, dintre care unele prezentate în fotografiile alăturate, sînt: „Nina 625", „Viorela" garnitura „Narcisa", „Colentina", „Madrigal", precum şi garniturile stil Regency, Ludovic al XVI-lea, „Paloma", „Crinul" şi „Felicia". Toate aceste produse se găsesc în magazinele de mobilă specializate. De reţinut că fiecare întreprindere de mobilă din ţara noastră îşi are magazinul său de prezentare. În Bucureşti, de pildă, în afara numeroaselor magazine similare ale reţelei comerciale de profil, Centrala de prelucrare a lemnului are o întreprindere proprie de prezentare şi desfacere a mobilei, cu o expoziţie permanentă în Pavilionul H din parcul Herăstrău.

Solicitatorii vizitează expoziţia, îşi aleg mobila preferată şi, în maximum 60 de zile de la efectuarea comenzii, o primesc la domiciliu. Alte două magazine de prezentare se află în str. Gara Herăstrău nr. 2—4 şi şos. Pipera nr. 48.

Faţă de ponderea planificată de 34,4%, în 1979 produsele noi şi reproiectate au reprezentat 39,9% din totalul producţiei marfă. Între acestea camera de zi „Rubin", sufrageria „Diamant", camera de lucru „Oxana", camera combinată „Timişana", camera de tineret „Cristian", bucătăria S.B. 517.

Mobila românească este mult solicitată şi în numeroase ţări ale lumii. 50% din producţie este destinată exportului.

Ion VASILESCU

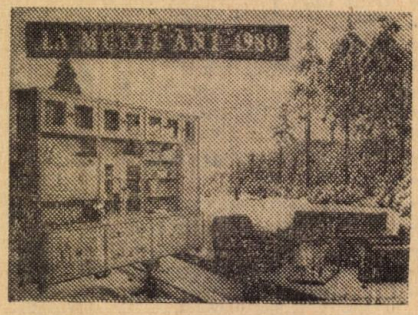

Biblioteca „Tirol" fabricată la Caransebeş

În cursul acestui an întreprinderile din cadrul Centralei de prelucrare a lemnului vor fabrica: 200 000 garnituri pentru dormitoare, 130 000 sufragerii — camere de zi, 235 000 bucătării şi 120 000 holuri.

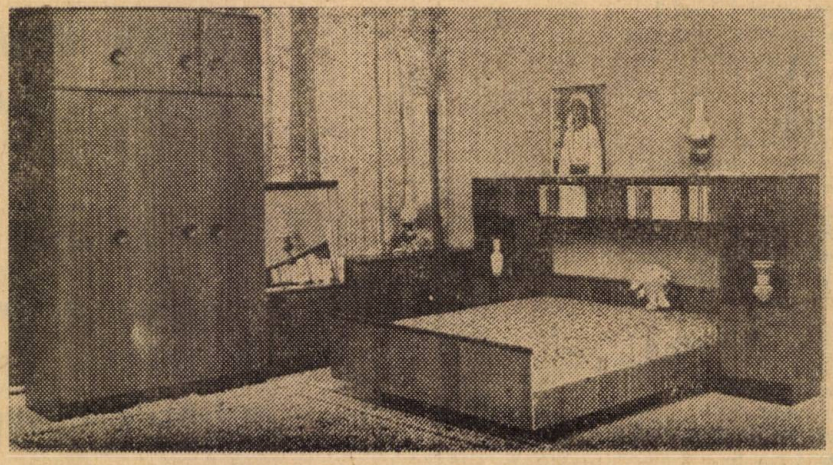

Dormitorul „Claudia" realizat la Tîrgu Mureş

LUCRĂRILE CONSFĂTUIRII COMITETULUI POLITIC CONSULTATIV AL STATELOR PARTICIPANTE LA TRATATUL DE LA VARȘOVIA

Pe aeroportul din Varșovia

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE ȘI SPORIREA PRODUCȚIEI NETE

ECONOMISIREA și valorificarea superioară a resurselor materiale este de o stringentă actualitate pentru dezvoltarea dinamică și eficientă a economiei naționale, pentru reducerea sistematică a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale pe fiecare produs. În același timp, prin utilizarea superioară a resurselor materiale se înglobează în produse o cantitate mai mare de muncă de înaltă complexitate, care dă o valoare mult mai mare producției, deci se realizează un plus de venit net, ceea ce pe ansamblul economiei înseamnă un venit național mai ridicat — baza creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului. În legătură cu aceste probleme, la marea adunare populară din Capitală din 6 martie 1980, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„O atenție deosebită va trebui acordată creșterii eficienței întregii activități economice, realizării producției nete, reducerii cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale".**

Pe prim plan — micșorarea normelor de consum

ÎNTREPRINDEREA de mașini agricole **„Semănătoarea"** din București, unitate producătoare de mijloace pentru mecanizarea agriculturii, a obținut în decursul anilor, rezultate importante în reducerea cheltuielilor materiale, prin gospodărirea și valorificarea superioară a metalului care, în acest an, de pildă, are o pondere de 72% în totalul costurilor materiale. Introducerea din a doua jumătate a anului 1978 a indicatorului producției nete a imprimat, la toate nivelele și în toate sectoarele — concepție, proiectare, execuție — o optică economică nouă, a mobilizat mai larg energiile creatoare, pentru găsirea de metode și soluții care să ducă la o mai intensă valorificare a resurselor materiale și, în primul rînd, a metalului. În grafic sînt prezentate cîteva date semnificative pentru ridicarea calitativă a întregii activități economice.

La baza acestor realizări a stat, în primul rînd, preocuparea pentru **reducerea normelor de consum și sporirea coeficientului de utilizare a metalului** prin mai buna gospodărire și valorificare a acestuia. Printr-un sistem exact de evidență a consumurilor, bazat pe mijloace electronice de calcul, întreprinderea este în măsură să urmărească atent evoluția acestora și să intervină operativ atunci cînd se constată abateri de la normele de consum planificate. Așa se explică faptul că, în perioada actualului cincinal, normele de consum la principalele produse au cunoscut o scădere simțitoare și, odată cu aceasta, a crescut coeficientul de utilizare a metalului (tabelul). Numai prin reducerea normelor de consum s-a putut realiza, în primul trimestru al acestui an, o economie de metal de 94 tone.

● prin reproiectarea sistemului de echilibrare a masei de tăiere de la aceeași combină se realizează încă o economie de 6 kg metal pe mașină.

Evoluția normelor de consum și a coeficientului de utilizare a metalului

— tone/mașină —

Produsul		1977	1978	1979	1980 (trim. I)
Combina pentru pante	n.c. *)	9,750	9,517	9,038	8,933
C.P. 12	c.u.**)	0,820	0,840	0,855	0,859
Combina autopropulsată	n.c.	7,136	7,045	6,549	6,421
C. 12 R	c.u.	0,851	0,853	0,859	0,865
Culegător de știuleți	n.c.	2,210	2,181	2,105	—
C.S. 4 M	c.u.	0,837	0,848	0,850	—
Echipament de depănușare	n.c.	1,978	1,763	1,751	1,746
E.D.R.	c.u.	0,783	0,822	0,828	0,830
Echipament pentru	n.c.	1,243	1,231	1,223	1,181
floarea soarelui R.I.F.S.	c.u.	0,824	0,832	0,838	0,867

*) n.c. = norma de consum realizată.
**) c.u. = coeficientul de utilizare a metalului.

Reducerea normelor de consum la principalele produse a influențat pozitiv reducerea cheltuielilor materiale în primul trimestru al acestui an cu 2,2 lei la 1 000 lei producție-marfă. În același timp, a crescut valoarea producției obținută dintr-o tonă de metal. Dacă în 1976, de pildă, s-a realizat dintr-o tonă de metal o valoare a producției de 30 875 lei, în primul trimestru din 1980, din aceeași cantitate de metal, s-a realizat o producție în valoare de 38 178 lei.

Aportul creației tehnice

CEA MAI IMPORTANTĂ cale de reducere a cheltuielilor materiale și, deci, de sporire a valorii nou create, a constituit-o **promovarea largă a progresului tehnic**, pe baza stimulării puternice a efortului propriu de creație, a implementării ideilor novatoare ale specialiștilor din compartimentele de concepție și ale specialiștilor și muncitorilor din sectoarele de producție. A fost pus un accent deosebit pe **modernizarea produselor pe baza diferitelor soluții constructive și tehnologiilor avansate de fabricație**, deoarece numai prin realizarea de produse cu parametri înalți tehnico-funcționali și calitativi se creează premise favorabile pentru obținerea din aceeași cantitate de metal a unui volum sporit de produse, care să încorporeze o cantitate mai mare de inteligență tehnică. Iată, în acest sens, cîteva din măsurile întreprinse :

● prin reproiectarea corpului cadru de la puntea din față a combinei și prin adoptarea de soluții tehnologice mai ușoare și cu un consum de metal mai mic, se economisesc circa 8 kg metal pe mașină ;

Introducerea de tehnologii avansate de turnare a avut și are o înrîurire pozitivă atît asupra calității pieselor, cît și asupra consumului de metal, prin reducerea adaosului de prelucrare, ca de exemplu :

● degetele aparatelor de tăiere de la combine și cositori se realizează în prezent prin turnare de precizie. Piesele respective sînt mai suple, mai rezistente, asigurînd astfel condiții mai bune de exploatare a mașinilor respective ; în plus, prin aplicarea acestui procedeu de turnare se economisesc aproximativ 25 tone de metal anual ;

● prin extinderea execuției unor piese din elemente sudate, în loc de laminate pline sau forjate, se realizează o economie de metal de 30 tone. Totodată, se elimină adaosurile de prelucrare și se înlătură în acest fel unele cheltuieli inutile, cum ar fi : uzajul mașinilor și al sculelor, cheltuieli de regie și de energie electrică etc.

În acțiunea de gospodărire și valorificarea într-un grad mai înalt a metalului — ca factor important de sporire a producției nete — **au fost readuse în circuitul productiv importante cantități de resurse refolosibile** care, cu mulți ani în urmă, luau calea retopirii. Se poate spune că, ținînd seama de acuitatea și actualitatea problemei valorificării cu o mai mare eficiență a resurselor refolosibile, la „Semănătoarea" procesul tehnologic este astfel gîndit și elaborat încît conține și mijloace necesare valorificării acestora. De exemplu, în prezent se execută un număr de 51 de repere din straifuri și căzături de tablă, rezultînd o economie de 42 kg pe combină. De altfel, toate reperele din tablă se debitează potrivit planurilor de croire combinată.

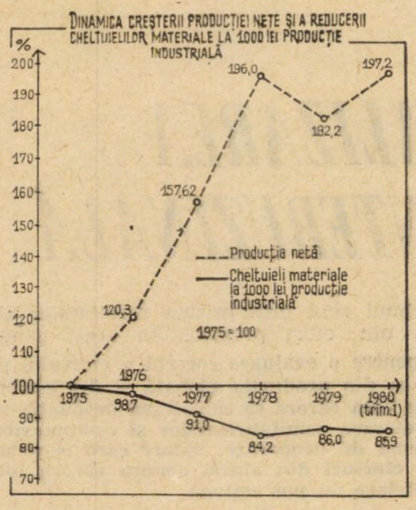

Obiective prioritare

LA RECENTA VIZITĂ DE LUCRU făcută în întreprindere, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a accentuat din nou necesitatea și a indicat ca specialiștii, întregul colectiv, cu sprijinul Institutului de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii, să-și orienteze eforturile spre sporirea preocupărilor pentru creșterea complexității produselor, mărirea parametrilor funcționali și ridicarea gradului de valorificare a metalului. Firește, orice efort de gîndire creativă și de organizare se reflectă direct în sporirea producției din aceeași cantitate de metal și, prin aceasta, în mărirea valorii nou create cu cheltuieli reduse. Acest lucru este de altfel atestat de următorul calcul :

reducerea cu numai 1% a consumului de metal, ar echivala cu materia primă necesară fabricării în acest an a circa 80 combine C-12 R sau 27 combine de pantă CP-12.

Din investigația întreprinsă și din dialogul purtat cu unii specialiști din întreprindere, au rezultat numeroase direcții în care se cer orientate, în continuare, eforturile întregului colectiv :

● **recondiționarea în mai mare măsură a unor piese cu abateri față de documentația de execuție,** în vederea reutilizării acestora în locul retopirii lor. În acest scop s-au prevăzut măsuri pentru micșorarea coeficientului de piese din fontă și din fontă cenușie turnate necorespunzător, prin revizuirea periodică a ramelor de turnare, îmbunătățirea și respectarea tehnologiilor de fabricație și asigurarea unei calități corespunzătoare a materialelor de turnare ;

● **o mai eficientă utilizare a materialelor refolosibile.** Pe baza unor studii și experimente au fost prevăzute noi măsuri pentru reutilizarea pe scară mai largă decît pînă în prezent a unor componente de la matrițele de ștanțat, de la sculele aşchietoare uzate etc. care, toate, sînt executate din oțeluri speciale, costisitoare. În acest fel, se vor realiza mari economii de metal care, nu de puține ori, provine din import ;

● **crearea unor condiții corespunzătoare pentru depozitarea și conservarea materiilor prime.** În prezent sînt situații cînd unele materiale (bare trase, tablă decapată, electrozi, țevi speciale pentru instalația hidraulică de la mașinile agricole etc.), datorită depozitării lor necorespunzătoare, se oxidează sau se degradează. De aceea, vor fi luate măsuri pentru eliminarea acestui neajuns, prin crearea de spații corespunzătoare de depozitare, astfel ca toate materialele să aibă condiții optime de conservare și manipulare ;

● **organizarea mai bună a relațiilor de colaborare și cooperare.** „Semănătoarea" întîmpină în prezent serioase neajunsuri în executarea lamelor cuțit de la aparatele de tăiere ale mașinilor agricole, din cauză că banda care sosește de la întreprinderea „Oțelul Roșu" prezintă abateri de la grosime, de la planeitate etc., necesitînd operații suplimentare de rectificare a acestor piese.

> Specialiștii de la „Semănătoarea" apreciază că prin cheltuielile care se fac în 4 ani cu aceste remanieri, s-ar putea amortiza investiția de la „Oțelul Roșu" pentru ca ea să poată realiza banda respectivă în mod corespunzător și fac această sugestie factorilor în drept.

TOATE ACESTE MĂSURI, ca și intensificarea preocupărilor pe linie de concepție pentru creșterea complexității produselor, mărirea parametrilor funcționali și sporirea gradului de valorificare a metalului, vor permite colectivului întreprinderii să-și realizeze în cele mai bune condițiuni angajamentul luat în întrecerea socialistă de a realiza în acest an o economie de 500 tone de metal.

L. ȚĂRANU

NOTE

Economie de energie prin evitarea mersului în gol a mașinilor

LA MAȘINILE-UNELTE, în marea majoritate a cazurilor, există un timp de mers în gol tehnologic în care motorul, învîrtindu-se singur sau antrenînd și o parte a mașinii, consumă energie electrică fără să producă. Consumul respectiv variază în funcție de tipul motorului și de valoarea cuplului rezistent în limitele unor valori cuprinse între 15 și 30% din curentul absorbit la plină sarcină, fapt ce conduce la o încărcare nerațională a rețelei de transport și la pierderi însemnate de energie electrică. Adesea aceste pierderi devin mai mari de o pătrime din consumul total de energie electrică al motoarelor calculat pe un anumit interval de timp (o lună sau un an).

In cazurile amintite reducerea consumului de energie electrică se poate obține prin folosirea de deconectoare *(limitatoare de mers în gol). Utilizarea lor este, în general, eficientă atunci cînd perioadele de mers în gol între operații sînt cel puțin de ordinul a 10 secunde. Temporizarea trebuie să aibă în vedere timpul minim permis de procesul tehnologic, dar chiar o temporizare de 30 secunde conduce la reducerea cu circa 50% a energiei consumate la mersul în gol.*

În unele întreprinderi din țara noastră au fost făcute o serie de experimente în privința realizării și utilizării unor deconectoare soldate cu bune rezultate. Specialiștii de la întreprinderea „Autobuzul"—București *au realizat, de pildă, 3 scheme de astfel de limitatoare pentru aparate de sudură și mașini-unelte, pe care le folosesc cu deplin succes. După unele calcule se apreciază că* dacă aceste deconectoare ar fi utilizate în toate unitățile din țară care dispun de aparate de sudură și mașini-unelte s-ar putea obține într-un an economii de peste 500 de milioane kWh energie electrică. *Desigur, aceasta nu epuizează vastul domeniu în care asemenea limitatoare pot contribui la diminuarea consumului de energie electrică (avem în vedere motoarele care pun în mișcare războaiele de țesut, ringurile și alte utilaje din industria ușoară și alte ramuri).*

Pentru a se ajunge la asemenea rezultate este însă necesar ca specialiștii din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să analizeze tipurile de limitatoare realizate în diferitele unități și să dispună omologarea și fabricarea în serie a celor ce se dovedesc de cea mai mare eficiență — în funcție de utilajul pe care vor fi aplicate. *Este adevărat că în ultima vreme la întreprinderea „Electroaparataj" — București s-a trecut la proiectarea și execuția unor tipuri de deconectoare pentru mașinile-unelte. Operațiunea se desfășoară însă anevoios și fără a cuprinde diversitatea tipurilor de utilaje și instalații. Întrucît cerințele pentru diversele mașini, utilaje și instalații sînt numeroase, ar trebui găsite noi posibilități prin antrenarea și altor unități în execuția unor tipuri de limitatoare. Ar fi totodată necesar* să se ia măsuri pentru ca unitățile Centralei industriale de mașini-unelte să fie obligate de a nu mai livra la beneficiari utilaje și mașini noi care nu au fost prevăzute cu deconectoare.

Interesele întreprinderilor, ale economiei naționale în ansamblu, impun rezolvarea cît mai rapidă a problemei — de ea depinzînd economisirea unor mari cantități de energie electrică pentru producerea căreia se consumă anual milioane de tone de combustibil convențional.

B. VASILE

Pîrghii ale creșterii eficienței economice

PRODUCȚIA NETĂ, SPECIALIZAREA PRODUCȚIEI ȘI COOPERAREA INTERUZINALĂ

PRIVIT PRIN PRISMA specializării producției și cooperării dintre întreprinderi, noul mecanism economico-financiar creează, prin intermediul indicatorilor valorici și fizici, dar mai ales prin cel al producției nete, condiții favorabile de adîncire și lărgire a acestor procese, întrucît între producția netă ca indicator principal de plan și gradul mai mare sau mai mic de specializare și cooperare există o relație de intercondiționare reciprocă. Ceva mai mult, prin intermediul producției nete se creează condiții favorabile așezării pe principii economice a specializării și cooperării, în opoziție cu indicatorul producției globale care se afla la baza vechiului mecanism, indicator care stimula în mod artificial procesul de specializare și cooperare pe baza unei eficiențe aparente, mai mult scriptice decît economice.

Factori acceleratori ai procesului specializare — cooperare

AȘA CUM ESTE BINECUNOSCUT, în condițiile vechiului mecanism economic principalul indicator de plan fiind producția globală, întreprinderile erau tentate să apeleze la cooperare deoarece, prin aceasta, își majorau fără prea mare efort valoarea cheltuielilor materiale, atît prin creșterea volumului cooperărilor, cît și pe seama prețului — de cele mai multe ori mai ridicat — al componentelor achiziționate din afară față de costul celor produse în unitatea proprie. Datorită umflării cheltuielilor materiale, sporeau artificial toate costurile de producție prin aplicarea cotelor de regie la valori absolute mai mari, iar pe această bază, aplicarea cotelor de beneficii ducea la includerea în prețuri a unor valori mai mari de venituri nete.

Aceste fenomene negative sînt înlăturate în condițiile aplicării corecte a prevederilor noului mecanism economico-financiar ; producția netă deschide calea pentru stimularea largă a specializării și cooperării pe fundamente economice. Desigur, datorită avantajelor economice incontestabile ale specializării și cooperării, în mod normal ar trebui ca, odată cu extinderea gradului de specializare și cooperare, să crească producția netă și invers. Or, așa cum rezultă din practica a două centrale industriale constructoare de mașini — Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant (C.I.U.T.M.R.) București și Centrala industrială de tractoare de mașini agricole (C.I.T.M.A.) Brașov — indicatorul producției nete utilizat în condițiile vechiului mecanism nu stimulează specializarea și cooperarea, acestea manifestînd tendința de scădere. Aceasta înseamnă că la ambele nivele (centrale și întreprinderi) s-a manifestat prudență față de lărgirea cooperărilor, ele preferînd să execute în unități proprii orice piesă sau subansamblu pentru care au condiții tehnice și economice create.

La nivelul C.I.U.T.M.R., spre exemplu, la o scădere cu 11,7% a gradului de specializare și cooperare în 1978 comparativ cu 1976, a corespuns o creștere a producției nete cu 65,7%. Același fenomen s-a manifestat și la nivelul întreprinderilor din cadrul centralei cu excepția Întreprinderii de vagoane Caracal, la care a crescut atît gradul de specializare și cooperare, cît și producția netă. În ceea ce privește Centrala industrială de tractoare și mașini agricole Brașov, pe ansamblu, tendința producției nete a fost de creștere continuă (cu 49,5% în 1977 și cu 30,6% în 1978 comparativ cu 1976), în timp ce evoluția gradului de specializare și cooperare a fost diferită, de scădere cu 3,2% în 1977 comparativ cu 1976 și de creștere cu 1,3% în 1978. Același fenomen de creștere a producției nete și de oscilație a gradului de specializare și cooperare s-a manifestat și la nivelul întreprinderilor din cadrul centralei, cu excepția Întreprinderii mecanice Codlea, unde la o creștere a gradului de specializare cu 25,1% a avut loc o scădere a producției nete cu 17,6%.

Punînd pe primul plan producția netă, noul mecanism economico-financiar a fundamentat, totodată, necesitatea aprecierii producției nete în primul rînd prin prisma rezultatelor obținute de întreprinderi din efort propriu. În acest context,

> **considerăm că pentru o evaluare corectă a efortului propriu, ar trebui ca din producția globală și din cheltuielile materiale pe baza cărora se calculează producția netă să se elimine valoarea semifabricatelor și componentelor primite sub formă de cooperare, valori care reprezintă rezultatul unor eforturi din afară, asupra cărora întreprinderile beneficiare nu pot acționa.**

Așa cum practica însăși o demonstrează, în aplicarea acestui indicator apar și anumite deficiențe care se răsfrîng și asupra specializării și cooperării în producție și care sînt corelate, în special, cu unele particularități ale sistemului de prețuri practicat la livrarea componentelor produsului final. În acest context apreciem că, **în vederea aplicării cu bune rezultate a indicatorului producție netă în industria constructoare de mașini, să se ia anumite măsuri care să țină seama de specificul proceselor economice,** pentru a se evita dificultățile ce ar putea rezulta dintr-o aplicare mecanică. În esență, avem în vedere următoarele :

1) prin eliminarea din valoarea producției globale a valorii cheltuielilor materiale, **sursa principală de creștere a producției nete rămîne sporirea producției fizice.** Acest fapt orientează întreprinderile către asimilarea în producția proprie a cît mai multe componente, cu scopul de a putea însuma în valoarea producției nete partea de producție netă cuprinsă în valoarea acestor componente. Problema care se pune este de

> **a aplica în așa fel indicatorul valoarea producției nete încît întreprinderea să-și mențină nealterat și chiar să-și sporească interesul pentru specializare, iar mărirea continuă a producției fizice să aibă loc pe baza produselor de profil, sau cît mai apropiate ;**

2) **reducerea accentuată a cheltuielilor materiale.** Ca urmare, întreprinderile ar putea fi determinate să integreze în producția proprie cît mai multe componente, pe de o parte pentru că costul de producție al acestora în unitatea beneficiară este adeseori mai redus decît prețul de livrare al subfurnizorilor, iar pe de altă parte pentru că reducerea componentelor în fabricația proprie permite să se acționeze cu forțe proprii pentru reducerea cheltuielilor materiale. În acest caz, se pune problema de

> **a utiliza în așa fel pîrghiile noului mecanism economico-financiar — în primul rînd prețurile de livrare ale componentelor — încît achiziționarea acestora prin cooperare să fie mai avantajoasă decît integrarea lor în producția proprie, cheltuielile materiale reducîndu-se tocmai pe baza cooperării și nu împotriva ei.**

O pîrghie stimulatoare — dimensionarea prețurilor de livrare a componentelor

TENDINȚA unor întreprinderi de reducere a gradului de specializare și cooperare în favoarea extinderii procesului de integrare, cu implicații directe asupra indicatorului producției nete, a fost generată în principal de faptul că subansamblele și produsele din cooperare se livrează la prețuri care, de multe ori, depășesc pe cele realizate în cazul în care produsele respective s-ar realiza în întreprinderile care asamblează produsul final. În legătură cu această problemă menționăm că în condițiile noului mecanism economico-financiar toate unitățile sînt obligate să dea beneficii și să opteze pentru soluțiile de maximă valorificare a resurselor de care dispun. În aceste condiții, **problema prețurilor la componentele procurate prin cooperare capătă un caracter decisiv pentru opțiunea furnizorului principal.** Alegerea unor soluții de reducere a gradului de integrare și de folosire a cooperării în producție este în prezent posibilă din punct de vedere economic **numai** dacă prețul de procurare a componentelor de la subfurnizori este mai mic sau cel mult egal cu costul de producție al ace-

lorași componente realizate în regia proprie a furnizorului principal. Dacă dimpotrivă, o piesă costă mai scump cînd este procurată prin cooperare, furnizorul principal nu poate — în spiritul și litera mecanismului perfecționat — să opteze pentru o soluție mai costisitoare decît integrarea în producția sa proprie și astfel procesul de adîncire a specializării și cooperării în producție este frînat. Iată de ce considerăm că **una din problemele esențiale care se pun în fața reglementării prețurilor la produsele construcțiilor de mașini, este stabilirea măsurilor menite să ducă la un astfel de nivel al prețului de livrare la componente, care să facă din cooperare o soluție mai avantajoasă decît producția integrată** — cum dealtfel și este în realitate, dacă producția de componente este specializată și concentrată în întreprinderi dotate în mod corespunzător Față de aceste cerințe, situația de fapt se prezintă în linii generale astfel :

a) **există încă unități subfurnizoare ale căror condiții obiective de producție și dotare nu le permit să livreze componentele produse la prețuri avantajoase pentru beneficiarii lor, deoarece înseși costurile de producție la subfurnizori sînt mai mari decît cele ale producției integrate.** Spre exemplu, Întreprinderea „Tractorul"-Brașov produce reperul „batiu superior" la costul de producție de 173,5 lei, în timp ce subfurnizorul său specializat îl produce la 229,0 lei ; pentru repere „disc II" — nivelurile de costuri sînt 44,5 și respectiv 79,3 lei ; pentru reperul „carter II" —1 346,6 și respectiv 2 029,7 lei etc. În asemenea cazuri, **se simte nevoia unei reglementări mai concrete** a acțiunilor pe care ministerul de resort, centralele și întreprinderile respective trebuie să le întreprindă pentru mai buna dotare a unităților subfurnizoare de componente, pentru specializarea profilului lor în vederea trecerii la producere pe scară mare, și pentru modernizarea tehnologiilor lor, în așa fel încît acestea să-și poată reduce cheltuielile de producție ;

b) **sînt dese cazurile cînd prețurile de livrare ale componentelor sînt ridicate nu atît din cauza costurilor care le stau la bază, cît mai ales datorită modului lor de determinare, adică a sistemului de prețuri.** Este vorba, în primul rînd, de faptul că prețurile la componente sînt prea mult timp fixe, în timp ce condițiile de producție ale multor subfurnizori se îmbunătățesc an de an, costurile lor scad, iar rezultatele lor financiare cresc, datorită prețurilor de livrare fixate. Astfel, reperul „carter" este produs de Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova la costul de 1 574,3 lei, mai ieftin decît în producția integrată a întreprinderii „Tractorul" Brașov, care îl realizează la 1 661,2 lei. Cu toate acestea, prețul de livrare al acestui reper este de 2 230,0 lei, reprezentînd o rentabilitate calculată ca raport între beneficiul brut și costul total al producției, de aproape 42% ; reperul „bazin interior" este produs de subfurnizorul I.M. Buzău la costul de lei 250,4 față de 260,0 lei în producția integrată a întreprinderii „Tractorul"-Brașov, în timp ce prețul de livrare a rămas 636,0 lei, cu o rentabilitate nefirească de circa 146%. etc.

c) **prețurile de livrare conțin rentabilități mari chiar și la unele din ansamblele cu costuri mai ridicate la subfurnizori** (decît în producția integrată), **punînd astfel mai bine în evidență faptul că nu numai costurile de producție explică prețurile ridicate ale componentelor, ci și sistemul de determinare a prețului de livrare.** Ca urmare, furnizorii principali de produse finale care apelază la cooperare suportă prețuri de livrare foarte mari, datorate în parte unor costuri ridicate la subfurnizori. Astfel, la reperul „carter II", care are un cost de producție la subfurnizor de 2 024,75, lei bucata, este livrat Întreprinderii „Tractorul"-Brașov cu 2 875 lei bucata, iar reperul „bazin superior", față de costul său de producție de 229,07 lei bucata, este livrat la un preț aproape dublu (443,05 lei bucata). În același timp, sînt destul de numeroase cazurile în care la costurile ridicate ale subfurnizorilor se adaugă cote de rentabilitate nejustificat de mari, ajungînd pînă la 98,4% la reperul „disc" la 93,0% la reperul „bazin superior", 70,2% la reperul „roată" etc.

Costul produsului final — barometru în așezarea prețurilor de livrare a semifabricatelor

PROBLEMA PREȚURILOR la componentele de mașini se pune deopotrivă pe două planuri : al costurilor efective la subfurnizori și al sistemului propriu-zis de determinare a prețurilor de livrare. În reglementarea actuală a prețurilor la produsele industriei construcțiilor de mașini (Decretul nr. 200/1975) se reflectă ambele laturi ale problemei. Cu toate acestea, dat fiind faptul că decretul amintit a fost elaborat cu circa trei ani înainte de intrarea în vigoare a noului mecanism economico-financiar, el nu a putut avea în vedere toate cerințele mecanismului perfecționat și ca atare se impun unele adaptări. Astfel :

1 În privința acțiunilor necesare pentru reducerea costurilor de producție în unele unități producătoare de componente în cooperare decretul prevede că : „Programele de cooperare și specializare în producție vor asigura executarea produselor în condiții tehnologice și de costuri mai avantajoase decît în cadrul fabricării acestora în unități nespecializate" (art. 11). Apreciem că în **mod just decretul** 200/1975 consacră principiul că **elementele componente procurate prin cooperare, trebuie să coste mai ieftin decît în cazul producției lor integrate și acest principiu trebuie menținut, ca o condiție indispensabilă pentru activitatea unităților integrate în favoarea specializării și cooperării.** În același timp însă, **sîntem de părere că textul citat este prea general și redă doar obiectivul de realizat, iar subiectul sarcinii respective este determinat vag prin „programele de cooperare".**

Credem că eficiența decretului ar crește dacă textul ar prescrie totodată și unele **măsuri concrete,** precum și **organe responsabile pentru întărirea unităților subfurnizoare,** cum ar fi : priorități în repartizarea fondurilor de investiții pentru crearea și modernizarea de capacități la subfurnizori, sprijinirea acestora din urmă în procurarea și formarea de cadre, asigurarea aprovizionării lor tehnico-materiale cu sprijinul centralelor sau al unităților beneficiare, sarcini ale ministerului de resort în privința profilării în perspectivă a ramurii în așa fel încît să crească în mod corespunzător capacitățile de producție de elemente componente etc.

2 Apreciem că **ar fi important ca sistemul de prețuri să fie orientat spre stimularea interesului pentru cooperare al furnizorului final, deoarece aceasta este organul care ia decizia de opțiune între cooperare sau integrare.** În actualul decret însă (art. 10) se prevede că subfurnizorul final trebuie să-și determine prețurile de producție și de livrare fără a calcula cota de beneficii asupra produselor aprovizionate prin cooperare. Conform acestei prevederi, unitățile subfurnizoare își încasează integral beneficiile cuvenite (adeseori exagerate, cum s-a arătat), dar furnizorul final — tocmai veriga asupra căreia prețul ar trebui să acționeze ca un stimulent — își vede reduse beneficiile, prin aplicarea cotei legale la valori mai mici decît valorile pe care le-a suportat în realitate. După părerea noastră, **ar fi necesar ca sistemul de prețuri să evite umflarea prin beneficii a prețurilor de livrare la unitățile subfurnizoare, contribuind astfel la ieftinirea componentelor și la stimularea comenzilor în cooperare,** ceea ce ar duce în final la creșterea reală a eficienței și la acumulări reale. În acest scop se cere acționat în următoarele direcții :

- pentru ca sporirea anuală a productivității muncii și reducerea costurilor de producție la subfurnizori să se reflecte corespunzător asupra prețului de livrare al componentelor, **ar trebui legiferat principiul reducerii periodice obligatorii a acestor prețuri de livrare, într-o proporție apropiată de sarcina planificată de reducere a costului de producție sau de sarcina realizată, dacă aceasta o depășește pe cea dintîi ;**
- pentru a evita umflarea prețurilor de livrare ale componentelor care se prelucrează succesiv de către mai mulți subfurnizori, **ar putea fi legiferat principiul ca fiecare subfurnizor să aplice cota sa de beneficiu numai la valoarea adăugată prin activitatea sa proprie** (valoarea nou creată plus amortizările aferente produsului), **nu și la întreaga valoare a produsului achiziționat de la subfurnizorul precedent** (ceea ce ar implica calcularea de beneficii la beneficii) ;
- **cotele de beneficii luate în calcul la stabilirea prețurilor de livrare ale componentelor ar putea avea ca limită maximă rata medie a rentabilității pe ramură sau departament ;**
- **prevederile referitoare la reducerea prețurilor la componentele livrate în cooperare să nu se limiteze la o listă redusă de componente mari, deoarece în costul unui produs complex intră un număr important de repere de valori mici și mijlocii, care însumate reprezintă ponderi importante în volumul cheltuielilor materiale și al căror preț de livrare conține adesea rate ridicate de acumulări ;**
- **evoluția prețurilor de livrare a semifabricatelor din cooperare să fie privită prin prisma eficienței produsului final, iar planificarea reducerii costurilor la produsul final să se facă prin intermediul reducerii prețurilor la semifabricatele și piesele componente furnizate în cadrul cooperării ;**
- **la cooperările care reprezintă numai lucrări cu materialul beneficiarului, să se practice un sistem de prețuri și tarife din care să fie exclusă valoarea materialului ;**
- **la acele piese sau semifabricate la care cooperarea deține o pondere mai mare de 30% din cheltuielile materiale, sarcina de reducere a costurilor de producție netă și de beneficii să se dea numai la efortul propriu.**

Grigore CORLAN
cercetător științific principal
Institutul de Economie Socialistă

CHIMIZAREA - factor esențial al sporirii producției agricole

LUMEA CONTEMPORANĂ este confruntată cu una din cele mai acute probleme ale existenței sale, asigurarea hranei necesare unei populații în continuă creștere. Acest obiectiv este considerat de numeroși factori de decizie, instituții internaționale și savanți de renume, drept o prioritate stringentă a epocii actuale, înfăptuirea sa avînd drept prim scop să elimine foametea și malnutriția care au cuprins o bună parte a globului pămîntesc.

În pofida unor afirmații pesimiste, actuala situație agricolă și alimentară în lume nu trebuie privită ca o fatalitate a zilelor noastre. Mulți savanți contemporani afirmă cu argumente că pînă la sfîrșitul acestui mileniu nu va fi necesar să se apeleze la rezervele terestre și marine nefolosite, pentru că există încă posibilități mari de intensificare a producției agricole, care ea singură poate asigura o hrană îndestulătoare. În acest scop, utilizarea rațională a fondului funciar, organizarea unor programe de irigații și hidroameliorații, dezvoltarea chimizării și mecanizării, crearea de noi soiuri de plante și rase de animale etc. atît la scară mondială, cît și în cadrul fiecărei țări, sînt numai cîteva din orientările de bază în creșterea producției agricole și rezolvarea problemei alimentare.

În ansamblul măsurilor menite să contribuie la intensificarea producției agricole, chimizarea prezintă un loc de primă dimensiune, așa cum o dovedește și politica agrară a partidului și statului nostru. În anii construcției socialiste, au fost alocate fonduri însemnate pentru dezvoltarea industriei producătoare de îngrășăminte chimice și alte produse chimice destinate agriculturii. Numai în ultimul deceniu au fost alocate în acest scop circa un sfert din totalul investițiilor destinate industriei chimice, asigurîndu-se astfel creșterea continuă a producției și a consumului de substanțe chimice pentru agricultură. În acest context, cea mai rapidă creștere a cunoscut-o producția de îngrășăminte chimice, ca bază indispensabilă pentru creșterea consumului intern de asemenea produse, urmărindu-se și asigurarea unor excedente pentru export. Începînd cu anul 1961, balanța producție-consum, pe total îngrășăminte chimice, a devenit favorabilă producției, ceea ce a creat condiții pentru creșterea exportului de astfel de produse *).

Dacă în anul 1960 agricultura consuma 3.500 tone îngrășăminte chimice substanță activă în plus față de producția totală indigenă de îngrășăminte, în anul 1978 consumul total de îngrășăminte era de 1111,1 mii tone, adică doar 45% din volumul producției naționale de îngrășăminte chimice (vezi tabelul).

Evoluția și structura producției și a consumului de îngrășăminte chimice

— mii tone substanță activă —

	1950	1960	1965	1970	1975	1978
Producție						
Total	0,6	71	293	895	1729	2461
din care:						
— cu azot	—	19	166	647	1292	1723
— cu fosfor	0,6	52	127	244	404	660
Consum pentru agricultură						
Total	5,9	74,5	266,4	594,3	928,7	1111,1
din care:						
— cu azot	0,6	24,7	144,5	366,9	571,8	632,8
— cu fosfor	1,6	46,8	110,1	203,2	314,4	398,0
— cu potasiu	1,7	3,0	11,8	24,2	42,5	80,3

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., DCS, 1979, p. 184—185, 247.

În legătură cu aceasta se pune problema unor analize complexe pentru a stabili dacă este mai avantajos, din punct de vedere economic, să se exporte intens îngrășăminte chimice, sau prin alocarea lor agriculturii să se obțină unele sporuri de produse agroalimentare destinate exportului. Desigur că participarea României la circuitul economic mondial de valori materiale este o necesitate obiectivă și în acest context vom continua exportul de îngrășăminte chimice și în viitor ; totodată nu poate fi neglijată contribuția exportului acestui produs la echilibrarea balanței de plăți externe. **Credem însă că este necesară o analiză mai complexă și mai detaliată pentru o corelare mai judicioasă a exportului de îngrășăminte chimice cu necesitățile reale ale agriculturii, mai ales în etapa actuală.** În primul rînd, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că prețurile produselor agricole manifestă o tendință de creștere continuă pe piața mondială ca urmare a cererii crescînde de asemenea produse, fapt ce marchează necesitatea intensificării exportului nostru de produse agroalimentare.

În al doilea rînd, în domeniul producției mondiale de îngrășăminte chimice, mai ales la cele cu azot, în prezent se manifestă o tendință de utilizare incompletă a capacităților de producție sau chiar de desființare a unor capacități, datorită majorării costurilor de producție, majorări determinate în cea mai mare măsură de criza energetică. Această tendință determină oferte externe nu prea mari, apreciindu-se că multe țări, chiar cu industrie dezvoltată, vor importa în viitor cantități sporite de îngrășăminte chimice.**)

În al treilea rînd, după calculele noastre, folosirea îngrășămintelor de către agricultură, determină un aport valutar mai mare în raport cu exportul direct al acestor produse. Astfel, în timp ce pentru o tonă de îngrășăminte cu azot (100% substanță activă) se pot obține la export 140—150 dolari, valorificarea acestora de către agricultură poate determina sporuri de producție de 4—5 kg cereale pentru 1 kg substanță activă, ceea ce înseamnă 520—540 dolari pentru producția agricolă obținută cu respectiva tonă de îngrășăminte chimice.

CHIMIZAREA agriculturii are un rol important și în domeniul combaterii buruienilor, bolilor și dăunătorilor plantelor de cultură prin utilizarea pesticidelor. În ultimii ani, industria noastră chimică produce o gamă tot mai largă de produse chimice pentru protecția plantelor. În anul 1978, producția de antidăunători (100% substanță activă) a fost de peste 46,0 mii tone, față de numai 5,5 mii tone în 1950.

O dezvoltare puternică a cunoscut utilizarea în agricultură și a altor produse ale industriei chimice cum sînt : foliile de polietilenă, conducte din material plastic, diverse ambalaje etc. Aceste produse găsesc un debușeu important în agricultură, ele fiind folosite pentru dirijarea microclimatului, transportul produselor agricole, pentru irigații etc. și răspunzînd tot mai bine sub raport funcțional și economic cerințelor unei agriculturi moderne.

Pentru aprecierea gradului de chimizare a producției agricole sub raportul utilizării îngrășămintelor chimice, o importanță deosebită prezintă cantitatea de îngrășăminte ce revine la unitatea de suprafață:

Evoluția cantităților de îngrășăminte chimice (kg s.a.) ce revin la 1 ha suprafață agricolă

	1960	1965	1970	1975	1978
Total agricultură	5,1	18,0	40,4	62,1	74,2
din care : — I.A.S.	26,8	64,1	98,2	122,4	143,7
— C.A.P.	4,4	13,7	52,1	64,4	77,6

Sporirea producției de îngrășăminte chimice, a consumului acestora pe total agricultură, pe forme de proprietate și mai ales la unitatea de suprafață se manifestă ca o trăsătură caracteristică pentru țara noastră, demonstrînd capacitatea economiei românești de a produce și aloca mijloace cu rol hotărîtor în procesul complex de intensificare a producției agricole. Totuși, se remarcă diferențe încă mari în nivelul de chimizare pe cele două forme de proprietate, ceea ce impune luarea unor măsuri pentru reducerea acestui decalaj. În această ordine de idei **considerăm deosebit de oportună măsura recentă, de înființare a centrelor unice de chimizare în cadrul fiecărui consiliu unic agroindustrial, urmărind o mai rațională utilizare a produselor chimice destinate agriculturii, indiferent de forma de proprietate.**

conf. dr. Vidu BIDILEAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 20)

*) Pe sortimente, România este principalul exportator de îngrășăminte chimice cu azot din Europa. Țara noastră exportă, mai ales uree granulată (46% N_2), azotat de amoniu (33,5% N_2) și nitrocalcar (26—28% N_2), în țări ca : R.P. Chineză, Franța, R.F.G., Țările Scandinave, India, Egipt, Algeria ș.a.

**) Conjunctura economiei mondiale. București 1979, p. 282—287.

CREȘTEREA VENITURILOR DIN COMERȚUL INVIZIBIL (III)

OPERAȚIUNILE de comerț exterior și de cooperare industrială internațională înglobează întotdeauna o gamă mai mult sau mai puțin variată de servicii. Spre exemplu, o simplă operațiune de export presupune: servicii de transport și expediții internaționale, asigurări internaționale, control al mărfurilor, decontări internaționale, publicitate pe piața de destinație. În unele cazuri, la acestea se adaugă operațiuni de asistență tehnică la montaj, în exploatare, service, instruirea personalului beneficiarului, operațiuni de credit furnizor sau cumpărător, asigurarea creditului, forfaiting, switch, factoring.

În măsura în care o țară are capacitatea de a desfășura astfel de operațiuni, la nivelul cerut de comerțul său exterior, ea nu mai este obligată să plătească unor prestatori externi aceste servicii și poate să-și sporească corespunzător încasările valutare.

Din prețul de contract, care la prima vedere ar trebui încasat integral de exportator, în cazul în care acesta nu dispune de nave pentru transportul mărfii la destinație se deduce contravaloarea navlului plătit casei străine de transporturi; în cazul în care nu poate realiza dispersia riscului între societățile de asigurare proprii, va apela la societăți străine, fapt ce va diminua din nou prețul obținut cu prima de asigurare; dacă în contract nu s-a prevăzut ca suportarea costurilor bancare la prezentarea și negocierea documentelor să se facă de către ambele părți, în mod echitabil, din prețul de contract se deduc și plățile pentru aceste servicii financiare. Dimpotrivă, în cazul în care contractul este corect încheiat, iar negocierea documentelor și, eventual, acordarea de credit cumpărătorului se fac printr-o societate bancară mixtă cu participare românească, operațiunea nu numai că nu va diminua încasările valutare, dar va contribui la creșterea veniturilor din servicii bancare prestate în străinătate. Iată de ce azi, în condițiile unui acces tot mai dificil la aprovizionarea cu materii prime, se ridică problema creșterii eficienței comerțului exterior prin desfășurarea cu forțe proprii a unei părți tot mai mari din serviciile de transport internațional, financiare, comerciale — inclusiv rețea de distribuție proprie, service, depozitare în străinătate, astfel ca încasările valutare să nu mai fie grevate de plata acestor servicii altor prestatori.

În același timp, dezvoltarea ofertei externe de astfel de servicii și, respectiv, creșterea încasărilor valutare din exportul invizibil se adaugă la încasările din exportul de mărfuri, contribuind la echilibrarea balanței de plăți a țării. Dezvoltarea cooperării economice internaționale presupune, de asemenea, transferul unei mari varietăți de servicii — începînd cu transferul de know-how, engineering, asistență tehnică în producție, organizare, gestiune, marketing și pînă la transferul de licențe și tehnologii.

Forma concretă de cooperare industrială și/sau comercială, mergînd pînă la constituirea de societăți mixte, este aleasă în funcție de obiectivele strategice avute în vedere la un moment dat de parteneri. Protecția acestor „mărfuri" prin contractul de societate mixtă constituie o obligație a părților, după cum ele pot fi evaluate în însăși cota-parte de capital adusă de părți. De asemenea, în contractele externe, mai ales atunci cînd este vorba de livrări complexe, nu se face întotdeauna o suficientă diferențiere între livrările de mărfuri și livrările de servicii (know-how, engineering, consulting, asistență tehnică etc.) și, respectiv, nu sînt prevăzute ca poziții distincte în calculația prețului de contract.

Avînd în vedere caracteristicile acestei mărfi specifice — „inteligența", valoarea și importanța sa tot mai mare în cadrul comerțului internațional, în cea de-a III-a parte a studiului privind comerțul invizibil al țării noastre*) ne propunem să analizăm posibilitățile și căile de intensificare a exportului de inteligență, direct sau în cadrul acțiunilor de cooperare industrială.

*) În primele două părți ale acestui studiu (vezi R.E. nr. 40/1979 și nr. 61980) am analizat căile de creștere a veniturilor din comerțul invizibil prin dezvoltarea turismului internațional, a transportului și expedițiilor de mărfuri, a serviciilor financiare pentru comerțul exterior.

Exportul de tehnologii și echilibrul balanței tehnologice

EXPORTUL de intelgiență constituie unul din domeniile ce pot cunoaște o anvergură deosebită în structura schimburilor economice ale României. Revoluția științifico-tehnică ce se desfășoară în zilele noastre generează o adevărată explozie a invențiilor. Pe plan mondial se înregistrează anual circa 400 000—450 000 de invenții, selecționate din circa 800 000 de cereri de brevet prezentate.

În țara noastră se primesc, anual, de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (O.S.I.M.) peste 3 000 de cereri de brevete de invenții. La sfîrșitul anului 1979 se aflau în vigoare 17 500 de invenții naționale, iar 5 000 de cereri de brevete erau în curs de soluționare. Un procent în creștere din portofoliul de invenții se aplică în cadrul economiei naționale — circa 40% în prezent, respectiv, 7 000 de invenții. Se ridică în mod firesc întrebarea : ce se întîmplă cu restul de 60% ? Ideal ar fi să se realizeze o dezvoltare industrială în țară pentru un procent cît mai ridicat din fondul de invenții, ca un factor important de creștere a competitivității nomenclatorului de export — mai ales că de cele mai multe ori titulari de brevet sînt întreprinderi sau institute de stat. Totuși, faptul că descoperirile cu caracter de premieră mondială, străpungerile în frontul științei se pot face azi, în special, în domenii de vîrf ale științei, în care dezvoltarea și transpunerea lor industrială este foarte costisitoare, conduce la limitarea posibilităților de aplicare în țară.

Spre exemplu, portofoliul de invenții din catalogul O.S.I.M. are o structură pe domenii ale producției materiale de următoarea configurație : I. chimia, industria medicamentelor și maselor plastice — circa o treime ; II. construcții de mașini — 28% ; III. electronică și electrotehnică — 14%.

Pentru a valorifica integral acest potențial economic important, cu o durată de viață apreciată azi la numai 6—7 ani (pentru invenții), se impune o participare crescîndă la transferul de tehnici. De Solla Price a descoperit o corelație cu caracter de legitate statistică între avuția unei națiuni (exprimată ca pondere în produsul mondial brut) și dimensiunea efortului științific (exprimată prin numărul lucrărilor științifice originale publicate) — vezi tabelul — care demonstrează și sub

Corelația între avuția unei națiunii și dimensiunea efortului său științific

Țara	Cota parte din produsul mondial brut	Lucrări publ. în „Physics Abstracts" %	Lucrări publ. în „Chemical Abstracts" %	Cota parte din populația globului
S.U.A.	32,8	31,5	28,5	5,9
U.R.S.S.	15,6	15,6	20,7	7,0
R.F. Germania	5,2		6,3	1,8
R.D. Germană	0,8	6,2	2,2	0,5
Anglia	4,8	13,6	6,7	1,6
Franța	4,5	6,3	4,5	1,4
Japonia	3,6	7,8	7,3	2,9
Italia	2,6	3,4	2,7	1,5
Canada	2,2	1,1	2,0	0,6
India	2,2	1,8	2,2	14,4
Polonia	1,6	1,5	2,9	0,9
Australia	1,1	0,5	1,2	0,3
România	1,0	0,6	0,9	0,5
Spania	0,9	0,7	0,9	0,2
Suedia	0,9	0,7	0,9	0,2

Sursa : D. J. De Solla Price „Știință mică, știință mare" Ed. Științifică, Buc., 1971, pag. 191 (datele se referă la perioada 1961—1965).

aspect cantitativ contribuția științei, ca forță de producție, la creșterea economică.

Considerînd prima caractertsică a fenomenului inovațional din zilele noastre — volumul mare al investițiilor necesare dezvoltării, ce acționează în sensul limitării, la nivelul unei economii naționale, a posibilităților de aplicare industrială a invențiilor, și cea de-a doua caracteristică, și anume accelerarea ritmului înnoirii produselor și tehnologiilor (de exemplu : scurtarea progresivă a ciclului de viață al generațiilor de calculatoare electronice), se impune o extrem de mare mobilitate și profesionalism în comercializarea drepturilor de proprietate intelectuală, indiferent de forma concretă de realizare a acesteia.

Organizarea și planificarea exportului de invenții

PORNIND de la aceste cerințe ale promovării exportului de tehnologie începînd cu anul 1967 exportul de licențe este planificat în U.R.S.S. Propuneri pentru proiectul de plan de export sînt formulate de grupuri științifice și industriale, centre de cercetări, birouri de studii, universități, întreprinderi. Comitetul de stat pentru invenții și descoperiri al U.R.S.S. examinează propunerile primite prin ministere și departamente și în urma analizei Comitetului de stat pentru știință și tehnică și Ministerului Comerțului Exterior prezintă proiectul de plan Comitetului de Stat al Planificării.

Controlul și analiza îndeplinirii planului de stat de vînzare de licențe sovietice în străinătate se efectuează anual de către Comitetul de stat pentru invenții și descoperiri al U.R.S.S. contribuind astfel la promovarea exporturilor de asemenea produse intelectuale. În ultimul timp responsabilitățile ministerelor pentru calitatea și oportunitatea ofertei de invenții pentru export ca și pentru luarea tuturor măsurilor necesare executării planului au fost sporite. Prin fondarea Centralei de comerț exterior specializate Licensintorg s-a dat un puternic impuls promovării comerțului sovietic cu licențe.

Înțelegerea specificului comerțului cu licențe a condus, în Anglia, la crearea — prin Legea de dezvoltare a invențiilor din 1948 — a Societății naționale de dezvoltare a cercetării (National Research Development Corporation — N.R.D.C.). Aceasta acționează ca firmă independentă de finanțare a cercetării-dezvoltării acoperindu-și cheltuielile pe baza încasărilor din vînzări de licențe și redevențe. Obiectul său de activitate îl constituie dezvoltarea invențiilor create în universități și institute de cercetări guvernamentale pînă la un stadiu comercial viabil, sprijinirea financiară a firmelor britanice în aplicarea propriilor invenții sau a invențiilor N.R.D.C., în realizarea de proiecte de dezvoltare, a unor noi produse și tehnologii. În Ungaria, societatea cu răspundere limitată pentru dezvoltarea și comercializarea invențiilor Novex funcționează ca societate pe acțiuni, avînd ca acționari întreprinderi de stat ungare interesate în activități de cercetare-dezvoltare și transfer de tehnologii din și spre Ungaria. Obiectivul principal al întreprinderii este facilitarea contactului dintre produsele activității de cercetare-dezvoltare din diferite ramuri și beneficiarii săi potențiali din țară sau din străinătate. În același timp, firma preia de pe umerii inventatorilor sarcinile dificile privind afirmarea drepturilor de proprietate intelectuală, canalizîndu-le energia exclusiv spre activități de creație tehnico-științifică. Unitățile de cercetare și industriale, acționari ai Novex, în special din domeniul construcțiilor de mașini semnează cu firma contracte vizînd un singur proiect sau contracte de cooperare pe termen lung privind valorificarea rezultatelor cercetării-dezvoltării, realizarea industrială a invențiilor, contribuind astfel la transpunerea lor cît mai rapidă în practică, prin profesionalism în organizarea atestării, selecției și îmbunătățirii invențiilor și proceselor tehnologice noi, pînă la stadiul de brevet valorificabil industrial.

Exemplele menționate, la care s-ar putea adăuga multe altele, evidențiază necesitatea existenței unei întreprinderi specializate în dezvoltarea și comercializarea invențiilor Multe idei tehnico-științifice nu se pot desăvîrși altfel, pînă la faza apariției interesului industrial sau comercial, prin forțele proprii ale autorului — sau sînt recunoscute prin brevete abia după apariția uzurii morale, din lipsa unui cadru organizatoric de genul celui mai sus prezentat. De asemenea, sînt cazuri în care apar idei tehnice originale în unități ce nu le pot dezvolta tehnic. În aceste cazuri, societatea poate prelua sarcina de a oferi suportul material și tehnic perfecționării succesive a inovației, pînă la structurarea elementelor necesare recunoașterii prin brevet ca invenție. Practica internațională dovedește că toate aceste întreprinderi sînt viabile și rentabile, cu un impact important asupra accelerării inovației tehnice în întreaga economie națională și asupra potențialului de export de inteligență.

Funcționarea unor asemenea structuri în valorificarea potențialului tehnico-științific a permis ca în Ungaria firma de import-export produse intelectuale Licencia, să realizeze o rată anuală a exportului de 5—7% din totalul licențelor înregistrate. De asemenea, în U.R.S.S. trecerea la planificarea exportului de invenții și funcționarea unei centrale specializate „Licenzintorg" a condus la dublarea ofertei de invenții în cursul celui de-al 9-lea cincinal și la triplarea exportului.

Dispersia preocupărilor de export-import de licențe între diferite întreprinderi de exporturi-importuri complexe, includerea lor în valoarea totală a livrărilor fac să nu se poată urmări în prezent o balanță tehnologică clară la nivelul economiei naționale, cu influențe negative asupra politicii de brevete.

Pentru fiecare brevet de invenție trebuie efectuată o cercetare de piață, pentru a identifica și selecta piețele pe care acestea pot face obiect de export și unde, în consecință, trebuie protejate. Această activitate trebuie văzută în dinamică, permanetizată, în sensul eliminării concomitente de pe lista brevetelor protejate a celor care au intrat în uzură morală și nu mai justifică plata taxelor respective. În același timp, protecția pe piețele externe a brevetelor de invenții fără o politică de comercializare activă, bine organizată, de genul celei desfășurate de Increst-București, se poate solda cu minusuri în balanța de plăți.

În cincinalul viitor, fondurile pentru finanțarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică vor fi majorate cu circa 50 la sută comparativ cu cincinalul 1976—1980, astfel încît cercetarea să poată rezolva integral nu numai problemele concepției tehnologice, ci și pe cele legate de introducerea în producție a rezultatelor cercetării. Printre principalele rezultate ale acestui nou mod de abordare a problemelor cercetării-dezvoltării se vor înscrie introducerea și extinderea a 1 300 de tehnologii avansate în economie. Iată un potențial extraordinar ce se creează și pentru extinderea exportului de inteligență.

Prețul la care poate fi valorificată o invenție crește cu cît aceasta este oferită într-un stadiu mai avansat de dezvoltare, respectiv fază de laborator, stație pilot, exploatare semiindustrială sau industrială, întrucît riscul licențiatului se reduce în mod proporțional. Iată de ce posibilitatea de a oferi la export tehnologii verificate industrial constituie un potențial economic cu atît mai valoros, care se cere corespunzător comercializat pe piața externă.

În prezent, conform Decretului nr. 276/1979 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității de comerț exterior, toate întreprinderile specializate pentru comerț exterior în domeniul construcțiilor de mașini — în număr de 14 — au primit atribuții pe linia exportului și importului de licențe, studii, proiecte konw-how, engineering și alte servicii inginerești.

Asemenea atribuții au : în domeniul agriculturii și industriei alimentare, I.C.E. Romagrimex ; în domeniul minelor, petrolului și geologiei, întreprinderile de cooperare economică cu străinătatea „Geomin" și „Rompetrol" ; în domeniul economiei forestiere și materialelor de construcții, „Forexim" ; în domeniul energiei electrice, „Romelectro" ; pentru lucrări de construcții-montaj și instalații în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, „Contransimex" ; în domeniul construcțiilor industriale și civile, „Arcom" — la care se adaugă activitatea Institutului Român de Consulting.

În fața acestor unități stă sarcina de a desfășura o politică activă de promovare a potențialului de export de inteligență de care dispun ramurile economice respective, în vederea realizării unei balanțe tehnologice cît mai echilibrate a țării.

dr. Ioan GEORGESCU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Puncte de vedere

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI AL MAISTRULUI ÎN CONSTRUCȚII

UNUL DIN INSTRUMENTELE DE BAZĂ utilizate pentru înfăptuirea autogestiunii economico-financiare și urmărirea eficienței activității de construcții-montaj este **bugetul de venituri și cheltuieli.** Acesta se întocmește anual de către centrale, trusturi și întreprinderi de construcții-montaj organizate pe principiile gestiunii economice, cu personalitate juridică, cu defalcare pe trimestre.

Structurat în trei capitole, bugetul de venituri și cheltuieli asigură cunoașterea pe de o parte a veniturilor și cheltuielilor întreprinderii, iar pe de altă parte a fondurilor întreprinderii pe destinații (producție, investiții, introducerea tehnicii noi), precum și a indicatorilor de eficiență (beneficii la 1 000 lei mijloace fixe totale, beneficii la 1 000 lei mijloace totale de producție, rata rentabilității, viteza de rotație a mijloacelor circulante în zile).

În primul capitol sînt stabilite veniturile organizației de construcții-montaj din realizarea producției și alte activități și cheltuielile planificate în limita cărora trebuie realizată producția planificată și beneficiu ca rezultantă între venituri și cheltuieli. Bugetul de venituri și cheltuieli întocmindu-se numai la nivelul organizației de construcții-montaj cu personalitate juridică, atît veniturile cît și cheltuielile cuprinse în capitolul întîi al acestuia nu întotdeauna sînt defalcate pe subunități (grupuri de șantiere, șantiere, loturi, secții de producție auxiliară etc.). Din această cauză, în activitatea de fundamentare a indicatorilor economici nu sînt atrași cei care organizează, coordonează și conduc efectiv execuția lucrărilor de construcții-montaj. Planificarea, evidența și urmărirea costurilor producției de construcții-montaj se face **numai pînă la nivel de lucrare și nu și pe responsabili ai executării lucrărilor,** respectiv ai îndeplinirii planului de producție în anumite condiții de efort.

Evidența și urmărirea costurilor pe locuri consumatoare

PRACTICA a demonstrat că planificarea și urmărirea costurilor producției de construcții-montaj pe obiecte sau lucrări, loturi sau șantiere, prezintă multe inconveniente și neajunsuri, prin aceea că nu întotdeauna costurile efective pot fi delimitate și evidențiate în mod corect pe locurile consumatoare.

Pentru aceste considerente **propunem ca bugetele de venituri și cheltuieli în construcții-montaj (capitolul venituri și cheltuieli) să se întocmească pe sectoare de maiștri,** respectiv pe responsabili de lucrări și nu pe obiecte, lucrări, loturi sau șantiere ; **evidența și urmărirea costurilor să se facă pe responsabili de lucrări ;** abaterile între costurile efective și cele planificate să fie stabilite în timp oportun pe responsabili și comunicate acestora precum și factorilor de decizie pentru inițierea măsurilor ce se impun.

Argumentăm această propunere și prin faptul că maistrul este acela care conduce și organizează formațiile de lucru, conduce și supraveghează procesele de execuție ale lucrărilor, de construcții, semnează și răspunde pentru consumul de materiale și prefabricate, răspunde de utilizarea mijloacelor de muncă ; el este primul factor ce trebuie să asigure realizarea unui regim sever de economii, să contribuie la reducerea costurilor de producție. Aceste deziderate nu pot fi realizate fără întocmirea unui buget de venituri și cheltuieli la nivelul maistrului.

Pentru a fi posibilă întocmirea acestui buget, trebuie mai întîi soluționate unele probleme de ordin organizatoric, cum ar fi : întocmirea listei lucrărilor repartizate fiecărui sector de lucrări din subordinea maistrului ; codificarea lucrărilor repartizate și a maiștrilor ; stabilirea sarcinilor și atribuțiilor ce revin fiecărui responsabil al sectorului de lucrări cu privire la nivelul costurilor de producție, responsabilitățile organizatorice și materiale care le revin, precum și avantajele materiale în caz că se va reuși realizarea sau depășirea veniturilor (producției realizate) în limita cheltuielilor prevăzute în buget ; defalcarea devizelor pe categorii de lucrări și a devizelor pe obiecte pe sectoare de maiștri, în funcție de delimitarea zonelor de activitate; organizarea contabilității și postcalculului pe sectoare de maiștri ; asigurarea prelucrării datelor cu mijloace moderne de calcul ; asigurarea stabilității pe șantiere a personalului de supraveghere, coordonare, organizare și conducere a lucrărilor, de la începutul și pînă la terminarea acestora ; adaptarea unui sistem informațional și chiar și a organigramei întreprinderii la necesitățile specifice aplicării bugetului de venituri și cheltuieli propus.

În cele ce urmează vom încerca să prezentăm sintetic posibilitățile aplicării practice a metodei de întocmire a bugetului de venituri și cheltuieli al maistrului în construcții-montaj.

Tabelul nr. 1
— în mii lei —

Denumirea lucrării	Valoarea devizului general	Denumirea obiectului din cadrul lucrării	Valoarea devizului pe obiect	Denumirea categoriei de lucrări din cadrul obiectului	Valoarea categoriei de lucrări	Responsabil executant
1	2	3	4	5	6	7
Fabrica de unelte și piese schimb	37 800	Hala nr. 1	10 800	Construcții	8 500	Maistrul A
				Inst. electrică	830	Maistrul B
				Inst. încălzire	470	Maistrul C
				Mont. utilaje	620	Maistrul D
				Izolații	380	Maistrul E
		Hala nr. 2	7 800	Construcții	6 340	Maistrul A
				Inst. electrică	460	Maistrul B
				Inst. încălzire	350	Maistrul C
				Mont. utilaje	400	Maistrul D
				Izolații	250	Maistrul E
		Corp fabricație	14 500	Construcții	11 860	Inginer F
				Inst. electrică	630	Maistrul B
				Inst. încălzire	520	Maistrul C
				Mont. utilaje	1 200	Maistrul D
				Izolații	240	Maistrul E
		Atelier întreținere și magazie	2 800	Construcții	2 120	Inginer F
				Inst. electrică	310	Maistrul B
				Inst. încălzire	190	Maistrul C
				Izolații	180	Maistrul E
		Împrejmuiri drumuri și platforme	1 900	Construcții	1 760	Maistrul A
				Izolații	140	Maistrul E
Extinderea uzinei mecanice	19 100	Secția prelucrări	19 100	Construcții	14 500	Maistrul G
				Inst. electrică	2 150	Maistrul B
				Inst. încălzire	300	Maistrul C
				Mont. utilaje	1 450	Maistrul D
				Izolații	200	Maistrul E
Depozit legume-fructe	12 100	Depozit	10 300	Construcții	6 800	Inginer H
				Inst. electrică	750	Maistrul B
				Inst. sanitară și frigorifică	2 350	Maistrul C
				Izolații	400	Maistrul E
		Corp administrativ	1 200	Construcții	900	Inginerul H
				Inst. electrică	100	Maistrul B
				Inst. încălzire	200	Maistrul C
		Împrejmuiri drumuri și platforme	600	Construcții	500	Inginer H
				Izolații	100	Maistrul E
Total șantier	69 000		69 000		69 000	

Delimitarea valorilor de deviz

PRIVITOR LA DETERMINAREA VENITURILOR DIN BUGETUL MAISTRULUI, o primă problemă privește delimitarea valorilor de deviz pentru lucrările din sectorul de activitate al maistrului.

Să considerăm că în cadrul unui șantier se execută lucrările prevăzute în tabelul nr. 1. Din datele tabelului rezultă

Tabelul nr. 2

— în mii lei —

Sectorul de maiştri			Lucrările ce se execută în cadrul sectorului		
Cod	Denumire	Venit de realizat total	Cod	Denumire	Valoare
1	2	3	4	5	6
100	Maistrul A	16 600	10010	Fabrica de unelte şi piese schimb	
			100101	— Construcţie Hala 1	8 500
			100102	— Construcţie Hala 2	6 340
			100103	— Construcţie împrejmuiri şi drumuri	1 760
200	Maistrul B	5 280	20010	— Fabrica de unelte şi piese schimb	
			200101	— Instalaţie electrică Hala 1	830
			200102	— Instalaţie electrică Hala 2	460
			200103	— Instalaţie electrică Corp fabricaţie	680
			200104	— Instalaţie electrică atelier întreţinere şi magazii	310
			20020	— Extinderea uzinei mecanice	
				— Instalaţie electrică	2 150
			20030	Depozit legume-fructe	
			200301	— Instalaţie electrică Depozit	750
			200302	— Instalaţie electrică corp administrativ	100
600	Inginerul F	13 980	60010	Fabrica de unelte şi piese schimb	
			600101	Construcţii la corp fabricaţie	11 860
			600102	Construcţii la atelier întreţinere şi magazie	2 120

că lucrările de construcţii-montaj ce se execută de către şantierul luat în exemplul nostru au fost repartizate la un număr de 8 responsabili simbolizaţi cu iniţialele A la H. Producţia totală ce urmează a fi realizată de fiecare din aceştia se identifică cu veniturile din bugetul de venituri şi cheltuieli al fiecăruia.

Spre exemplificare, determinăm producţia ce urmează a fi realizată de către maiştrii A, B şi F (inginerii F şi H conduc în acest caz procesul de execuţie substituind activitatea maistrului), întocmind în acest scop tabelul nr. 2.

Factori cu influenţă asupra cheltuielilor planificate

ÎN CONTINUARE, **se procedează la determinarea cheltuielilor planificate în limita cărora trebuie să se realizeze producţia din sectorul fiecărui maistru.**

Pe baza devizelor pe categorii de lucrări se determină costurile de deviz pe articole de calculaţie, influenţate apoi cu economiile predeterminate din reducerea consumurilor specifice, îmbunătăţirea sistemelor constructive şi a altor căi de reducere a costurilor stabilite prin programele de măsuri tehnico-organizatorice.

Spre exemplificare, vom determina costurile planificate pentru lucrările din sectorul maistrului A, întocmind tabelul nr. 3.

Pentru verificare se urmăreşte ca totalul costurilor planificate să fie echivalent cu preţul de deviz (16 600 mii lei), din care se deduc economiile prevăzute a se realiza (2 295 mii lei) şi beneficiul de deviz (167 mii lei) adică :

14 138 = 16 600 — (2 295 + 167)

La nivelul sectorului de maiştri, costurile indirecte de deviz au fost diminuate corespunzător cu cota de cheltuieli ce se realizează la şantier sau întreprindere. Volumul cheltuielilor indirecte al sectorului de maiştri se poate determina, în practică, cu certitudine prin însumarea tuturor elementelor de cheltuieli indirecte ce se ocazionează de sector (cheltuieli cu protecţia muncii, întreţinerea şi amenajarea şantierului, retribuţiile suplimentare ale muncitorilor direct productivi din cadrul sectorului, impozitul şi CAS asupra acestor retribuţii, cheltuieli în legătură cu predarea lucrărilor etc.). De asemenea, în exemplul nostru, au fost reduse în totalitate cheltuielile prevăzute în deviz pentru cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic, considerînd că acestea se efectuează numai la nivel de întreprindere.

După delimitarea lucrărilor ce urmează a se executa în sectorul unui maistru şi fundamentarea costurilor în limita cărora se realizează aceste lucrări, se procedează la întocmirea „Bugetului de venituri şi cheltuieli al maistrului", în cazul nostru maistrul „A". Acesta poate fi prezentat sub forma unui tablou în care să se înscrie la venituri producţia la preţ de deviz ce urmează a se realiza, iar la cheltuieli costurile planificate cu defalcare pe articole de calculaţie, precum şi beneficiul total (ca rezultantă între volumul realizărilor şi costuri), producţia netă şi cheltuieli la 1 000 lei producţie în preţuri de deviz.

Tabelul nr. 3

— în mii lei —

Cod atribuit	Specificaţia Denumirea categoriei de lucrări	Valoarea totală de deviz*	Materiale	Manoperă	Utilaje	Cheltuieli indirecte	Cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi	Beneficii	Valoarea producţiei nete**
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10 010	Fabrica de unelte şi piese de schimb								
100 101	— Construcţii Hala 1	8 500	4 845	1 360	850	1 275	85	85	1 645
100 102	— Construcţii Hala 2	6 340	3 614	1 014	634	951	63	64	1 263
100 103	— Construcţii împrejmuiri şi drumuri	1 760	1 003	282	176	264	17	18	417
*	Total preţ de deviz	16 600	9 462	2 656	1 660	2 490	165	167	3 325
	Se scad economiile prevăzute a se realiza prin :								
	— Folosirea unor materiale mai ieftine şi a prefabricatelor	—340	—240	—100				+ 340	+ 340
	— Utilizarea unor noi procedee de execuţie	—200	— 50	—200	+ 100	— 50		+ 200	+ 200
	— Economii ce se vor obţine prin aplicarea altor măsuri	—340	—180	— 50	—100	—10		+ 340	+ 340
	— Cheltuieli ce se efectuează de şantier sau întreprindere	—1 415				—1 250	—165	+ 1 415	+ 1 415
*	Total economii	—2 295	—470	—350		—1 310	—165	+ 2 295	+ 2 295
	Total costuri planificate	14 138	8 992	2 306	1 660	1 180		*	*

*) Se înscrie valoarea deviz pe categorii de lucrări întocmit conf. Normativ indicativ P 90—77 aprobat cu decizia nr. 106/12 aug. 1977 a Institutului Central de Cercetare, Proiectare şi Directivare în Construcţii.

**) Valoarea producţiei nete stabilită de proiectant în devizul pe categorii de lucrări.

În tabelul nr. 4 prezentăm sub formă de machetă acest buget, utilizînd datele din tabelul nr. 3.

În macheta bugetului am introdus şi indicatorul producţia

ec. N. SCORŢARIU
Timişoara

(Continuare în pag. 20)

SELECȚIA ȘI ORIENTAREA PROFESIONALĂ

cale însemnată de ridicare a eficienței utilizării forței de muncă

PROGRESUL neîntrerupt al economiei socialiste românești — marcat an de an de semnificative realizări în planul creației materiale, al valorilor spirituale —, afirmarea sa tot mai viguroasă și activă pe arena mondială au la bază dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție. Un rol deosebit în acest proces de dimensiuni istorice revine forței de muncă, factorul hotărîtor al forțelor de producție. Descătușînd talentul și forța creativă a maselor largi populare, socialismul a creat condiții stimulative pentru ridicarea nivelului de cultură și a competenței profesionale a fiecărui om al muncii, deopotrivă cu valorificarea acestui potențial, practic inepuizabil, în folosul societății, al creșterii avuției acesteia.

Efecte de amploare ale creșterii cantitative și calitative a forței de muncă

FORȚA DE MUNCĂ, respectiv creșterea sa în plan cantitativ și calitativ, structura demografică, nivelul pregătirii profesionale, evantaiul profesiunilor practicate, repartizarea judicioasă în teritoriu și pe domenii de activitate, utilizarea eficientă în economie etc. — s-au situat statornic în centrul strategiei dezvoltării elaborată de Partidul Comunist Român. Înfăptuirea obiectivelor economico-sociale, tot mai complexe cu fiecare nouă etapă a construcției socialiste, a fost condiționată în mod obiectiv de posibilitatea de a asigura necesarul de forță de muncă, ca volum și structură. Semnificativă pentru acest proces de amploare este evoluția creșterii numărului locurilor de muncă create în economia națională : în perioada 1950—1978, de exemplu, au fost create aproape 5 milioane noi locuri de muncă, din care aproape 2 milioane în industrie, în timp ce pentru cincinalul viitor se prevede o sporire cu circa un milion a numărului de locuri de muncă pe economie.

Evoluțiile menționate — rezultat nemijlocit al numeroaselor obiective de investiții finalizate în acești ani —au impus și impun asigurarea unui volum corespunzător de forță de muncă. În această direcție un rol important revine politicii demografice pronataliste promovată de partidul și statul nostru, măsurilor de atragere largă în activitatea productivă a persoanelor apte de muncă, deopotrivă cu alte acțiuni inițiate atît pe ansamblul economiei cît și la nivel local. Tocmai în aceste condiții s-au concretizat sporurile însemnate ale populației ocupate : de la 8337,2 mii persoane în anul 1950 la 9875,0 în anul 1970 și la 10 290,0 în 1978. Orientate cu prioritate spre industrie și construcții (o creștere de 3,5 ori și respectiv 5 ori), sporurile respective au înregistrat valori semnificative, practic în toate domeniile vieții economico-sociale (desigur, cu excepția agriculturii, unde creșterea productivității muncii a permis reducerea relativă a populației ocupate în această ramură) : 617,6% în circulația mărfurilor, 276% în transporturi, 499% în sectorul științei și al deservirii științei, 218% în învățămînt, cultură și artă, 304% în domeniul ocrotirii sănătății. Sînt date care ilustrează convingător dezvoltarea impetuoasă economico-socială a țării, prefigurată de partidul nostru și transpusă în practică prin eforturile întregului popor.

Remarcăm, totodată, că forța de muncă este implicată funciar în sporirea productivității muncii, și, ca atare, în creșterea pe această cale a avuției naționale și a venitului național. În condițiile amplificării nivelului de înzestrare tehnică a muncii, a tehnicității utilajelor, ale mutațiilor de amploare intervenite în structura economiei etc. — forța de muncă participă, deci, activ la creșterea valorii nou create în societate. Pe un plan sintetic, acest proces este pus în evidență de corelațiile semnificative ce se stabilesc între creșterea numărului populației ocupate, dinamica numărului mediu al populației ocupate în industrie, dinamica creșterii productivității muncii și a venitului național (vezi tabelul).

Alături de sporirea considerabilă a numărului de personal, analiza datelor cuprinse în tabel ne permite să detașăm elemente importante, reflectînd tocmai aportul însemnat al amplificării dimensiunilor calitative ale forței de muncă pentru progresul economico-social al țării. Astfel, în perioada

Dinamica unor indicatori ai forței de muncă și ai dezvoltării
1950 = 100

Anii	1960	1965	1970	1975	1976	1977	1978
Populația ocupată	113,9	115,6	117,9	121,2	122,1	122,5	122,8
Număr mediu de personal muncitor în industrie	154	206	254	344	357	372	382
Productivitatea muncii în industrie	237	343	488	666	722	785	838
Venitul național	238	354	482	784	864	930	991

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, p. 27 și 112.

1960—1975 creșterilor însemnate ale productivității muncii în industrie și ale venitului național — de 2,7 ori în cazul primului indicator și de 3,02 ori în cazul celui de al doilea — le corespunde o creștere cu mult mai mică a populației ocupate (de numai 6%); mai departe, în primii trei ani ai actualului cincinal, populația ocupată a sporit nesemnificativ față de o creștere importantă a celorlalți doi indicatori — 16% la productivitate și 14% pentru venitul național. Evoluțiile respective, diferențiate pe etapele luate în calcul, vădesc accentuarea componentelor calitative ale forței de muncă — ridicarea gradului de calificare, repartizarea judicioasă a personalului și utilizarea superioară a timpului de lucru — comparativ cu o reducere relativă a creșterii în volum a persoanelor ocupate.

Factorul calitativ, după cum se subliniază în documentele programatice adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, va constitui în viitorul cincinal elementul definitoriu al întregii activități economico-sociale. În acest cadru forța de muncă, prin calitatea pregătirii sale, adaptată noilor exigențe ale producției moderne, prin nesecatele rezerve de creativitate și inventivitate, prin însăși elementul conștient pe care îl susține în calitatea sa de proprietar, producător și beneficiar al avuției socialiste, dobîndește hotărîtor rolul de factor intensiv al dezvoltării.

Înfăptuirea obiectivelor de importanță istorică prevăzute pentru cincinalul 1981—1985, a cărui exprimare sintetică este reflectată de sporurile planificate la o serie de indicatori de bază ai dezvoltării — la productivitatea muncii în industrie se prevede un ritm mediu anual de creștere de 7,0—7,5, la venitul național de 6,7—7,4 etc. — impune noi exigențe în asigurarea pregătirii și utilizării cu eficiență ridicată a potențialului forței de muncă. Acest proces dobîndește în condițiile radical noi în care se desfășoară activitatea de producție — progresul tehnic tot mai accentuat, criza mondială energetică, de materii prime, financiară etc. — un caracter tot mai complex, implică acțiunea unei serii largi de factori de natură educațională, instructiv-formativă și organizațională. Între acești factori, apreciem că un rol tot mai însemnat urmează să-l joace selecția și orientarea profesională[1]), realizată și ca

[1]) Acțiunea de selecție și orientare profesională presupune două aspecte distincte : pe de o parte, determinarea solicitărilor specifice, pe care anumite meserii sau chiar anumite locuri de muncă le impun celui care efectuează munca respectivă; pe de altă parte, stabilirea, în urma unor examinări psihologice, a aptitudinilor și a principalelor trăsături de personalitate ale fiecărui individ. Scopul urmărit este de a realiza, pe cît posibil, o identitate între cele două seturi de valori.

urmare a utilizării unor criterii și a unor tehnici de natură psihologică. Vom căuta să expunem în continuare unele argumente privind oportunitatea utilizării în mai mare măsură a selecției și orientării profesionale în economie deopotrivă cu relevarea acelor căi de sporire a eficienței acestor metode, de adaptare, a lor rapidă la exigențele noi ce le ridică, în etapa actuală și în perspectivă, industria, utilizarea judicioasă, rațională și cu maximum de eficiență a forței de muncă.

Domenii prioritare în aplicarea tehnicilor de selecție

PRACTICA activității de selecție și orientare profesională din țara noastră[2]) ca și din alte țări a detașat o serie de domenii în care acest gen de activitate se dovedește util, uneori chiar indispensabil. Un prim domeniu, primul și în ordine istorică, îl constituie selecția profesională în meserii care presupun un înalt grad de periculozitate sau în care sînt gestionate instalații și utilaje costisitoare — șoferi, aviatori, lucrători la căile ferate, operatori etc. O altă sferă de activitate în care tehnicile psihologice s-au dovedit utile o constituie selecția cadrelor de conducere din întreprindere pe diferite niveluri, cu deosebire prin punerea în evidență a trăsăturilor de personalitate.

Domeniul cel mai fertil — și care oferă, totodată, cele mai largi posibilități de aplicare a metodelor psihologice — îl constituie însă învățămîntul, diferitele forme de pregătire și calificare a forței de muncă. Acest fapt este pe deplin explicabil dacă ne gîndim la amploarea și complexitatea procesului de calificare, pe de o parte, iar pe de altă parte la valențele calitative ale acestui proces. Așa cum este cunoscut, în perspectivă, pornind de la realizările de pînă acum, ponderea personalului calificat în totalul personalului muncitor va crește, în perioada de plan cincinal 1981—1985, de la 82 la 86 la sută, iar a muncitorilor calificați de la 85 la circa 90 la sută ; în ramurile de vîrf ale industriei aceasta va reprezenta peste 95%. Ori, partea covîrșitoare a acestui personal va fi calificată prin procesul de învățămînt.

Oricum, este neîndoielnic că selecția și organizarea profesională completează la nivel micro-economic — și prin mijloacele specifice — planificarea forței de muncă ce se realizează pe plan macrosocial (considerăm oportun să subliniem faptul că elementele psihologice care fundamentează orientarea și selecția profesională nu trebuie contrapuse altor examene de selecție practicate curent în învățămînt — examenele de admitere, de exemplu — și care se bazează pe teste de cunoștințe ; elementele menționate au un caracter complementar).

Ce avantaje aduce economiei naționale utilizarea criteriilor și tehnicilor psihologice în orientarea, selecția și pregătirea personalului muncitor ? Trebuie subliniat din capul locului că determinarea aptitudinilor, a înclinațiilor, cunoașterea ansamblului de trăsături de personalitate deopotrivă cu aspirațiile și registrul atitudinal ale fiecărui individ integrat într-o formă sau alta de pregătire profesională, contribuie nemijlocit la ridicarea nivelului calitativ al procesului de instruire. Prin armonizarea calităților individuale cu cerințele viitoarei profesiuni se face un pas important în direcția valorificării cît mai depline a capacității de muncă, în direcția stimulării creativității. Aceste elemente, asigurînd un suport motivațional temeinic și reale satisfacții în muncă, influențează pozitiv însușirea cunoștințelor de specialitate și a deprinderilor practice, influențează însăși calitatea muncii ce va fi prestată pe parcursul unei îndelungate activități profesionale.

Să mai notăm un fapt. Realizîndu-se înaintea integrării într-o anumită formă de instruire, și la un cost social redus, investigația de tip psihologic sau psiho-sociologic asigură însemnate economii. O serie întreagă de studii de specialitate întreprinse în țara noastră — ca și cele realizate în alte țări — arată că prin utilizarea selecției și orientării profesionale se reduc semnificativ cazurile de abandon școlar, sau de abandon al meseriei, se diminuează fluctuația forței de muncă în plan profesional; în cazul meseriilor care comportă riscuri de accidente sau a locurilor de muncă care gestionează importante bunuri și valori, criteriile psihologice de selecție și orientare au devenit, practic, indispensabile.

Repere ale unui amplu proces de perfecționare

AȘA CUM arătam, viitorul cincinal va consemna, ca urmare a sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, importante transformări calitative în planul pregătirii forței de muncă, al utilizării sale cu maximă eficiență. Asigurarea corelației optime între pregătirea profesională și meseria exercitată, între nivelul calificării lucrătorilor și gradul de complexitate al muncii, adaptarea rapidă a cunoștințelor și deprinderilor profesionale la procesul tot mai alert de modernizare a producției sub influența progresului tehnico-științific contemporan constituie puncte de vedere fundamentale pentru procesul de pregătire profesională în perspectivă. Este evident că între căile și metodele chemate să contribuie la transpunerea în practică a acestor proiecte se înscriu și tehnicile psihologiei.

Pentru a răspunde cît mai bine sarcinilor viitorului considerăm că această activitate trebuie să cunoască, ea însăși, o împrospătare, un reviriment. Acest fapt este impus de restructurările profunde pe care le va cunoaște „obiectul" său — profilul viitorului specialist pregătit multilateral, într-un registru de cunoștințe cît mai larg, capabil să se adapteze rapid și eficient la mutațiile ce se produc în sfera mijloacelor de muncă. Principiile de bază care orientează învățămîntul românesc — legarea organică cu practica, principiul politehnizării, al policalificării, al reciclării permanente a cunoștințelor profesionale — determină, din perspectiva selecției și orientării profesionale, o veritabilă reorientare metodologică : de la efortul depus în a distinge cît mai nuanțat particularitățile unei meserii sau a alteia — cum ar fi, în construcția de mașini, de exemplu, pe cea de strungar de cea de lăcătuș sau rectificator — instrumentarul psihologic va trebui să asigure cunoașterea complexă — în plan aptitudinal, atitudinal cît și al trăsăturilor de personalitate a fiecărui individ. Aceste elemente ar putea constitui, după opinia noastră, o bază reală de fundamentare a procesului de pregătire profesională, urmărindu-se formarea și cultivarea, în fiecare caz particular, a profilului lucrătorului modern, muncitorul de mîine. Mutații importante vor putea fi înregistrate, totodată, și în ce privește aria de cuprindere și aplicare a metodelor psihologice de selecție și orientare profesională ; de la domeniul devenit tradițional al meseriilor industriale, la profesiuni mai complexe care încorporează în mai mare măsură activități intelectuale, de concepție, pentru personalul tehnic — ingineresc ca și pentru personalul de conducere.

O sarcină de care psihologia industrială s-a achitat numai în mică măsură, deși tehnicile sale, atît de selecție cît și de stimulare, de cultivare, au o importanță funciară, o reprezintă determinarea potențialului creator al personalului la nivelul fiecărei unități industriale. Modificările structurale profunde ce se produc în economie, accentuarea exigențelor pe linia promovării progresului tehnic, al înnoirii rapide și eficiente a producției în vederea creșterii competitivității produselor românești atribuie măsurilor de stimulare a creativității, de valorificare a ideilor noi cît mai operativ în producție un caracter practic. Dobîndesc o tot mai mare însemnătate — alături de afirmarea în plan general, a potențialității creatoare — aplicarea unor metode științifice, în principal psihologice, care să permită, în cazul concret al fiecărui colectiv de muncă, depistarea indivizilor creativi deopotrivă cu orientarea, cultivarea și valorificarea acestui potențial, organizarea în fapt a ceea ce metaforic poate fi numită o „industrie de idei".

Ne permitem, în finalul acestor considerații, să remarcăm, unele aspecte ce condiționează însăși eficiența activității de selecție și orientare profesională. Ele sînt în principal de natură organizatorică și privesc necesitatea elaborării unui cadru unitar de îndrumare — atît metodologică cît și organizatorică — a numeroaselor laboratoare de psihologie ce funcționează în economia națională, utilizarea eficientă a personalului de specialitate care acționează în acest domeniu[3]).

prof. dr. Petre PUFAN

[2]) În țara noastră, odată cu anul 1930 au fost instituite examenele psihologice regulate pentru conducătorii de vehicule și ulterior pentru acari, impiegați de mișcare și mecanici de locomotivă. În perioada 1938—1940 au funcționat laboratoare psihologice pe lîngă Uzinele Reșița, Astra-Română, Astra-Brașov etc. Activitatea de selecție și orientare profesională a dobîndit însă un caracter organizat, autentic științific, în anii construcției socialiste — cînd au luat ființă un important număr de laboratoare psihologice în diferite ramuri ale industriei.

[3]) Un rol deosebit revine în perspectiva amintită asigurării unei dotări corespunzătoare cu aparatură psihotehnică : pe un alt plan, o asemenea acțiune ar putea determina dezvoltarea unei producții indigene de aparate de examinare psihologică, activitate care, așa cum o dovedește experiența altor țări, este rentabilă.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicator

RAPORTÎND volumul cheltuielilor bugetare – ale unor localități – la numărul populației din colectivitatea respectivă am ajuns la constatarea că cheltuielile bugetare pe un locuitor sînt mult diferite la localități cu aproximativ același număr de locuitori (reamintim că din bugetele locale se efectuează cheltuielile social-culturale). Considerăm că diferența se datorește felului cum s-a soluționat problema competențelor pe trepte ale administrației locale. Sînt județe în care se manifestă o evidentă tendință de centralism excesiv, preluîndu-se în competența județeană o diversitate de acțiuni și prin aceasta cea mai mare parte de mijloacele bugetare. O rezolvare cît mai uniformă a repartizării competențelor în sensul descentralizării va stimula inițiativele locale, folosirea cît mai eficientă a potențialului comunelor, precum și dezvoltarea capacității de organizare și a gîndirii economice a cadrelor ce acționează în aceste unități administrativ-teritoriale.

Pentru a putea caracteriza nivelul de dezvoltare a unor localități, propunem folosirea indicatorului cheltuieli social-culturale pe un locuitor, *care credem că exprimă mai bine acest proces, inclusiv creșterea nivelului de trai al locuitorilor respectivi pe seama fondurilor sociale, decît indicatorul utilizat în prezent* – cheltuieli pe o familie. *Luînd ca bază de raportare familia, rezultatele nu sînt destul de concludente, avînd în vedere că familia poate fi compusă dintr-un diferit număr de membri.*

Ioan MUREȘAN
Cluj-Napoca

Garnituri

ÎNTREȚINEREA unor mașini, utilaje, instalații întîmpină dificultăți datorită rezolvării necorespunzătoare a unei probleme doar aparent minore : aprovizionarea cu garnituri și semeringuri de etanșare. Pe de o parte, cantitățile fabricate – fie în întreprinderi specializate, fie în diferite cooperative meșteșugărești – sînt insuficiente, iar unele tipuri speciale, îndeosebi pentru utilaje din import, nici nu se produc. Pe de altă parte, calitatea lasă uneori de dorit, mai ales în cazul celor confecționate pe plan local. Ca urmare au loc pierderi importante de lubrefianți, gaze, fluide tehnologice, uzuri rapide și avarii, poluarea spațiului de lucru și a mediului. Este o risipă ce ar putea fi înlăturată prin asigurarea unor capacități de producție judicios distribuite în teritoriu și dotate corespunzător, cărora să li se repartizeze spre fabricație tipurile de garnituri și semeringuri cuprinse într-un catalog general elaborat pe baza specificațiilor diferitelor ministere – asigurîndu-se și un stoc de rezervă, inclusiv pentru nevoile populației.

Vasile PENCIU
Constanța

Sondaj

VENIND în întîmpinarea cerințelor unui cerc larg de cumpărători, în cadrul librăriei „Dacia" din București, funcționează din acest an un birou de informare asupra titlurilor existente în librărie sau în curs de apariție. Scopul acestui nou serviciu de informare bibliografică, introdus în librării este de a facilita informarea specialiștilor asupra ultimelor noutăți din știință și tehnică. Atît elevii liceelor de specialitate, cît și studenții și specialiștii din uzine sau institute de cercetare pot cunoaște exact lucrările de profil aflate în librărie. În afară de ultimele noutăți, informații se pot da și asupra lucrărilor existente în librărie care prin specificul lor pot fi încă utile, nefiind depășite din punct de vedere științific.

Interesul cu care a fost primit acest nou serviciu de către cititori ar justifica extinderea acestei inițiative, văzută ca un instrument de sondaj al cererii de carte.

M. TEODORESCU
București

ECOURI

Tehnologii

BAZAȚI pe o experiență îndelungată în promovarea sistemelor industrializate tipizate, dorim să ne exprimăm unele opinii în legătură cu articolul „Înfăptuirea integrală a programului de construcții de locuințe", apărut în nr. 3 al „R.E.".

În ceea ce privește ideea organizării combinatelor de case în care să se cuprindă și nuclee de cercetare și proiectare, menționăm că această măsură ar conduce la fărîmițarea și slăbirea forțelor de proiectare și cercetare. După părerea noastră, tipizarea consecventă se poate face în condiții de mai mare eficiență în unități centralizate, care bineînțeles să conlucreze foarte strîns cu tehnologii și cu producătorii.

Preocuparea pentru un grad mărit de industrializare al unor alte părți ale construcțiilor din elemente spațiale (fundații, pereții subsolului și panourile de timpane) există și în institutul nostru. S-a dovedit însă că prefabricarea elementelor de subsol conduce la un spor de oțel și de ciment (în special la clădiri cu puține niveluri) peste limitele normate, necesită o investiție pentru o linie tehnologică specială în care se produc un număr relativ redus de elemente dar mai multe tipodimensiuni, și nu se realizează în aceeași măsură monolitismul infrastructurii necesare preluării eventualelor tasări diferențiate.

În legătură cu perfecționarea celorlalte tehnologii, în special generalizarea introducerii elementelor de fațadă complet finisate, a pereților despărțitori prefabricați din alte materiale decît beton sau b.c.a. (de exemplu din ipsos etc.), sîntem de aceeași părere cu autorul articolului. În ceea ce privește însă elementele din beton de granulit trebuie să arătăm că acesta este un material energo-intensiv, din această cauză aria de utilizare a acestuia s-a redus. Structura din elemente spațiale are avantajele ei arătate în articol, dar ca orice sistem are și unele dezavantaje în comparație cu sistemul din panouri mari prefabricate. Dat fiind faptul că sistemul cu elemente spațiale are multe avantaje prioritare, considerăm că poate să fie oportună studierea unor elemente de greutate redusă prin care se elimină o serie de dezavantaje.

F. LISSAI
M. DRIMER
Institutul de proiectare pentru construcții tipizate — București

Prețuri

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Îndeplinirea ritmică, exemplară a planului la producția fizică și netă, din nr. 7 al „R.E." în care se ridică și problema unificării prețurilor la unele motoare electrice arătăm că în urma verificării datelor care au stat la baza formării prețurilor la întreprinderile producătoare, a rezultat că acestea au fost stabilite conform Legii nr. 19/1971.

Potrivit precizărilor făcute de producători și confirmate de beneficiarul „Steaua Roșie", rezultă că motoarele electrice fabricate de cele două întreprinderi diferă constructiv. De asemenea, din confirmarea și discuțiile cu beneficiarul a reieșit că aprovizionarea acestei întreprinderi cu motoarele respective a fost acceptată potrivit planificării făcute de M.I.C.M. în calitate de organ tutelar, întrucît la produsele finite în care se montează se pot utiliza tehnic ambele tipuri de motoare.

Față de cele arătate, considerăm că repartizarea la „Steaua Roșie" de motoare electrice în carcase diferite este o deficiență de planificare, a cărei eliminare trebuie avută în vedere pe viitor de M.I.C.M.

I. URSEA
șef serviciu în Comitetul de stat pentru prețuri

Poliservire

ARTICOLUL „Extinderea poliservirii utilajelor – factor de bază în realizarea sarcinilor de plan", apărut în R.E. nr. 5, aduce o contribuție pozitivă pe linia aplicării măsurilor de extindere a acestei metode de organizare a muncii. În cadrul M.I.C.M. sînt întreprinse măsurile necesare de asigurare a gamei de scule necesare industriei, noutățile din acest domeniu putînd fi aflate prin Centrul de cercetare și proiectare mecanică fină și scule București. Inexistența unor tehnologii corespunzătoare specifice unor repere complexe face ca exploatarea acestor produse să nu fie economică. În acest domeniu, a fost elaborat un nomenclator de piese care se pretează a fi realizate pe centre de prelucrare, nomenclator care ar putea fi consultat și de alte întreprinderi. Referindu-ne la folosirea mașinilor-unelte cu comandă numerică și la execuția pieselor mai mici, precizăm că integrarea acestor mașini în prelucrarea pieselor din toate domeniile se va face treptat pe baza experienței și în conformitate cu asigurarea unui service corespunzător de către întreprinderile specializate. De menționat este faptul că în prezent s-a constituit un colectiv care urmărește activitatea acestor genuri de mașini importate sau executate în țară (conform Ordinului M.I.C.M. nr. 89/1979).

Pe linia poliservirii, prin măsurile întreprinse, a fost creată baza de elemente și indicații care să permită aplicarea și extinderea acestei metode de organizare a muncii, printr-o abordare unitară de către toate întreprinderile.

Șerban TEODORESCU
director general în M.I.C.M.

Concluzii ale unei cercetări în 8 întreprinderi

Cerințe actuale în perfecționarea pregătirii maiștrilor

POTRIVIT PREVEDERILOR Legii nr. 6/1977, **maistrul este organizatorul și conducătorul nemijlocit al formației de lucru încredințate, răspunzînd de realizarea sarcinilor de plan ale acesteia.** Prin poziția sa în procesul de producție, maistrul reprezintă factorul-prim al organizării și conducerii activității productive ; el este veriga care realizează legătura nemijlocită între colectivele de muncitori și conducerea întreprinderii, exercitînd, la nivelul locului său de muncă, atribuțiile acesteia.

Ca atare, el trebuie să întrunească trăsături morale, calități politice și profesionale deosebite, să fie un bun organizator, să aibă un simț practic dezvoltat. Este necesar ca maistrul să cunoască toate aspectele tehnice și economice ale activității în sectorul său, poziția sa în ierarhia conducerii întreprinderii respective, de la cine primește și cui poate da dispoziții, care sînt limitele responsabilității sale ; să-și cunoască subalternii, să știe să le cîștige încrederea în scopul de a-și asigura colaborarea lor atît în situații normale cît și excepționale, să aibă capacitatea de a le transmite corect, clar și precis dispozițiile, să manifeste interes pentru organizarea și perfecționarea muncii lor.

Un rol important în exercitarea de către maiștri a competențelor și atribuțiilor lor revine conducerii întreprinderii, care este datoare să controleze îndeaproape modul în care sînt selecționați, pregătiți și mai ales felul cum se lucrează cu maiștrii, dacă aceștia sînt consultați în toate problemele care privesc formația lor de lucru și dacă se fac eforturi pentru a li se întări autoritatea și prestigiul în fața colaboratorilor.

PORNIND de la aceste considerații, în cele ce urmează dorim să evidențiem cîteva concluzii degajate dintr-o cercetare întreprinsă în unele întreprinderi ale industriei construcțiilor de mașini — la solicitarea organelor de partid și cu ajutorul acestora — asupra modului cum se aplică prevederile legii cu privire la rolul și atribuțiile maistrului în producție.

Avînd la bază un test care ținea seama de reglementările în vigoare, de cerințele mereu sporite ale activității de producție, cercetarea a urmărit să evidențieze : nivelul de pregătire și competența profesională a maistrului, gradul de cunoaștere a legislației care reglementează organizarea și funcționarea unităților economice și propriile sale sarcini, atribuții și responsabilități, locul pe care-l ocupă în ierarhia conducerii, stilul de muncă cu subordonații, gradul de încărcare cu sarcini obștești ș.a. Testul a fost aplicat în 8 întreprinderi din București și județul Constanța ; concluziile formulate la această oră și pe care dorim să le comunicăm se bazează pe prelucrarea datelor unui eșantion de 41 de maiștri (dintr-un total de 350) și au în vedere răspunsurile la trei grupe de probleme :

— **cunoașterea legislației care reglementează locul maistrului în ierarhia conducerii ;**

— **cunoașterea competențelor și atribuțiilor ;**

— **cunoștințe profesionale.**

● Grupînd subiecții după valoarea răspunsurilor la întrebările legate de **cunoașterea legislației,** am înregistrat următoarele rezultate (punctajul maxim posibil fiind 21) :

Nr. subiecților	Nr. de puncte obținute	În % față de punctajul posibil
6	19	90
11	17	80
5	15	71
7	13	61
1	12	57
2	11	50
5	10	47
2	9	42
1	8	38
1	7	33

Prima constatare : nici un subiect nu a realizat punctajul maxim posibil la aceste întrebări. Apreciind ca răspunsuri bune pe cele care au întrunit cel puțin 80% din acesta, se constată că într-o asemenea situație se află doar 17 subiecți din 41, ceea ce reprezintă 41% ; 11 subiecți (26% din total) au realizat 50% și mai puțin din punctajul maxim posibil.

A doua constatare : mai mult de jumătate dintre maiștrii testați nu cunosc legislația care le reglementează atribuțiile și competențele. Astfel, numai 20% din subiecți (48%) au răspuns corect la întrebarea : cui îi este subordonat maistrul ?, iar 17 (41%) la întrebarea : care sînt sancțiunile, prevăzute de Legea nr. 6/1977, pe care le poate da maistrul și cu cine trebuie să se consulte înainte de aplicarea lor ?

● În legătură cu **cunoașterea competențelor și atribuțiilor,** rezultatele sînt cele din tabelul următor (punctajul maxim posibil fiind 23).

Nr. subiecților	Nr. de puncte obținute	În % față de punctajul posibil
1	19	82
7	17	73
17	15	65
2	14	60
5	13	56
1	11	47
5	10	43
1	9	39
1	7	30
1	5	21

Și în acest caz, nici un subiect nu a realizat punctajul maxim ; un singur maistru, care a dat cele mai multe răspunsuri corecte, a realizat totuși numai 82% din acesta. În schimb, numărul celor care au întrunit doar 50% și mai puțin a fost de 14, adică 34% din totalul celor testați. Un rezultat ceva mai bun față de cel de la prima grupă de probleme, dar foarte slab, dacă ne gîndim că un maistru nu poate desfășura o activitate rodnică dacă nu cunoaște limitele competențelor sale și atribuțiile ce-i revin. Întrebările cu cele mai puține răspunsuri corecte au fost : care este principala atribuție a maistrului în legătură cu organizarea locului de muncă ? — la care a răspuns corect un singur subiect ; ce trebuie să facă maistrul pentru întărirea ordinii și disciplinei la locul de muncă ? — cu 3 răspunsuri corecte.

● Răspunsuri ceva mai bune s-au obținut la întrebările privind **cunoștințele profesionale.** Rezultatele sînt următoarele (punctajul maxim posibil fiind 51) :

Nr. subiecților	Nr. de puncte obținute	În % față de punctajul posibil
3	51	100
1	47	92
9	43	84
1	40	78
8	39	76
2	36	70
5	35	68
3	32	62
1	28	54
4	27	52
3	24	47
1	10	19

Se constată că 3 subiecți au realizat punctajul maxim posibil (100%), iar alți 10 — peste 80% din punctajul posibil ; în total 31%. Numărul celor care au întrunit 50% și mai puțin este ceva mai mic decît în primele două cazuri, respectiv, numai 8 din 41 de subiecți (19%). Dacă raportăm însă aceste rezultate la cerințele ce se pun în prezent în fața ramurii industriale la care ne referim, ele nu pot satisface.

MEDIA punctajului obținut pe fiecare grupă de probleme, în % din punctajul maxim posibil, este :

— cunoștințe profesionale : 71,72 ;
— cunoașterea legislației : 67,80 ;
— competențe, atribuții : 60,21.

Analizate global, aceste rezultate atestă un nivel mediu de pregătire a maiștrilor testați la cele 3 grupe de probleme menționate.

Deși parțiale, ele pun în evidență cîteva concluzii ce pot constitui punctul de pornire în elaborarea, de către comitetele de partid și conducerile întreprinderilor respective, a unor măsuri care să ducă la îmbunătățirea situației.

Un nivel mediu de pregătire a maiștrilor nu poate satisface cerințele sporite ce se pun în prezent industriei construcțiilor de mașini, în lumina documentelor Congresului al XII-lea al partidului, mai ales dacă ținem seama

de locul și rolul maistrului în procesul de producție.

Mulți dintre maiștrii testați au absolvit școlile cu peste 10 ani în urmă, fără ca în acest interval de timp să fi urmat vreun curs de reciclare. În exercitarea competențelor și atribuțiilor ce le revin, unii dintre ei se bazează mai mult pe rutină și experiență, decît pe legislația în vigoare și pe metodele moderne de organizare și conducere. Acest fapt subliniază un interes prea scăzut pentru perfecționarea maiștrilor, din partea conducerilor întreprinderilor respective — care, sub pretextul urgențelor legate de realizarea sarcinilor de plan, nu acționează cu consecvență în direcția formării maiștrilor ca conducători moderni și direcți ai procesului de producție.

Referindu-se la necesitatea perfecționării proceselor de producție, întăririi ordinii și disciplinei și a rolului maistrului în producție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, încă la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1978, că este necesar **„să asigurăm desfășurarea la cel mai înalt nivel a cursurilor de maiștri, a școlilor de maiștri, să organizăm în mod special reciclarea maiștrilor"**. Cu acel prilej, secretarul general al partidului atrăgea atenția : **„Dacă în cîțiva ani nu se va asigura împrospătarea cunoștințelor atît ale muncitorilor cît și ale maiștrilor și inginerilor, întreprinderile nu vor putea ține pasul cu tehnica nouă, cu exigențele ce se pun în domeniul calității produselor"**.

Situația nesatisfăcătoare semnalată este și o consecință a structurii după vechime a corpului de maiștri din întreprinderile unde s-a făcut investigație. Aproape jumătate (18 din 41) dintre maiștrii testați au o vechime între 1 și 3 ani în această funcție, deci de un timp insuficient pentru o pătrundere de profunzime în tainele muncii specifice. Este meritorie promovarea cadrelor tinere ; aspectul negativ al problemei constă, după opinia noastră, în faptul că nu pretutindeni se manifestă toată grija pentru ridicarea nivelului de cunoștințe al acestora — prin instruire, schimburi de experiență, consfătuiri ș.a.

Desigur, nici eșantionul relativ restrîns al cercetării, nici situația reală pe ansamblul ramurii și al economiei nu justifică o generalizare a concluziilor menționate. Totuși, ele merită să fie luate în considerație chiar și acolo unde nu se regăsesc decît parțial.

MĂSURILE ce se impun rezultă cu claritate nu numai din aceste concluzii, ci și din sugestiile făcute de către unii maiștri, cu ocazia testării lor.

Menționăm cîteva dintre ele, cu convingerea că prin aplicarea lor vor crește nivelul de pregătire a maistrului, competența și contribuția lui la procesul de organizare și conducere a producției:

— organizarea de cursuri cu maiștrii, pentru reîmprospătarea cunoștințelor lor profesionale și completarea celor de legislație ;

— creșterea numărului de programe pentru maiștri, organizate direct în unități de către Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini ;

— multiplicarea instructajelor cu caracter tehnic, în vederea informării maiștrilor asupra noutăților în domeniul lor de activitate ;

— factorii ierarhici din întreprinderi să respecte autoritatea și atribuțiile maistrului la locul de muncă, să nu ia măsuri privind activitatea din sectorul acestora fără să-i consulte în prealabil ;

— îmbunătățirea stilului de muncă cu maiștrii, al cadrelor de conducere de la nivelul sectoarelor, secțiilor, întreprinderilor ;

— pregătirea politică a maiștrilor să fie astfel structurată în ce privește conținutul, încît să-i ajute să înțeleagă și să-și realizeze sarcinile ce le revin în folosirea optimă a potențialului uman, tehnic și material al întreprinderilor, ca o contribuție la creșterea eficienței economice, a venitului național.

dr. Radu LUNGU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Adaptări în relațiile om-muncă

STUDII psihofiziologice și sociologice efectuate în întreprinderi industriale din diferite țări au demonstrat că organizarea muncii, în condițiile producției mecanizate și automatizate, poate fi îmbunătățită în sensul reducerii tensiunii nervoase pe care o provoacă muncitorului executarea diferitelor operații, prin mai buna adaptare a omului la sarcina de producție și a sarcinii la om.

În cadrul unui amplu program privind „umanizarea muncii", în Polonia au fost abordate teoretic și experimental problemele legate de adaptarea condiții de muncă — om, om — condiții de muncă și om — om. Aceste probleme sînt clasificate în două categorii : umanizarea „mare" — considerația ce se acordă oricărei munci ce creează valori pentru societate, atenuarea diferențelor privind caracterul muncii în diferite ramuri și sectoare ale economiei naționale, democratizarea mai accentuată a conducerii întreprinderilor, antrenarea oamenilor muncii la luarea deciziilor ; umanizarea „mică" — îmbunătățirea condițiilor de lucru la locul de muncă, eliminarea factorilor care determină monotonia muncii, ameliorarea igienei, raționalizarea proceselor de producție, ridicarea nivelului de cultură al oamenilor muncii, respectarea principiilor de conviețuire. O importanță deosebită se acordă creșterii conținutului de creație al activității omului. Rezolvările privesc perfecționarea relațiilor om — tehnică și tehnologie, om — mediu fizic, om — condiții economice, om — organizare, om — condiții sociale, om — om.

Forme noi de organizare au apărut în Statele Unite și, ulterior, în Europa occidentală :

● rotația sarcinilor. *Pentru reducerea monotoniei muncii, operatorii din cadrul unui grup de lucru sau de la o bandă (de montaj, de fabricație) își schimbă, periodic ,între ei posturile. Avantajele sînt însă limitate, deoarece alternarea de sarcini simple și nemotivante nu este suficientă pentru a mări interesul față de muncă ;*

● lărgirea sarcinilor. *Este vorba de o prelungire a timpului ciclului, fără a antrena și o modificare a naturii muncii de executat. Pe lîngă diminuarea oboselii nervoase a operatorilor, se obține și micșorarea numărului de posturi. Dar, ca și în cazul rotației, însumarea de sarcini simple nu introduce un plus de motivație reală ;*

● îmbogățirea sarcinilor. *Principiul este de a integra, în sarcinile de execuție, operații din amonte (pregătire : reglare, aprovizionare ș.a.) și din aval (control) ale fluxului tehnologic — deseori concomitent cu o nouă amenajare a spațiului și distribuire a posturilor de lucru, care ameliorează securitatea și confortul muncitorilor. De regulă aceasta are ca efect o creștere a calificării, a retribuției ; muncitorul este stimulat prin responsabilitatea sporită, prin măsura mai mare în care regăsește în produsul finit aportul muncii sale ;*

● echipe semiautonome. *Grupe de muncitori își asumă colectiv răspunderea pentru realizarea unei producții, avînd, în limite mai mult sau mai puțin largi, latitudinea de a-și stabili ei înșiși sarcinile individuale. Și în acest caz intervin condiții pentru un spor de calificare, pentru avantaje materiale. Lucrul în echipe semiautonome — deși supus riscului de tensiuni și conflicte inter personale sau interechipe — răspunde unor nevoi fundamentale ale omului în procesul muncii : inițiativă, responsabilitate, relații. Desigur însă, el necesită o pregătire destul de îndelungată — inclusiv selecția membrilor echipelor după criterii de afinitate — și se limitează la procese de producție ce permit constituirea unor astfel de formații cu componență redusă.*

ÎN FRANȚA, pornindu-se de la teoria comportamentului uman, a fost elaborată metoda analizei conceptuale a muncii. *Pentru a se cunoaște constrîngerile psihice care intervin în activitatea operatorului, aceasta este descompusă în mișcări (apropie mîna, apucă, deplasează, orientează, plasează, depune, menține, dă drumul etc.), iar fiecare mișcare este descompusă, la rîndul său, în concepte — semnalele necesare executării ei. Informațiile conceptuale — atît fizice, cît și neuropsihice — din care se alimentează mișcarea sînt inventariate, atribuindu-li-se grade ; pe această bază se poate calcula cu un grad ridicat de precizie timpul de lucru corespunzător sarcinii de lucru și încărcăturii mentale a acesteia. Aplicațiile sînt multiple, mergînd de la simpla clasificare a sarcinilor pe „nivele conceptuale" pînă la intervenții în probleme de pregătire profesională, de îmbunătățire a modului de lucru potrivit cerințelor psihomotricității.*

La secția de forjă a uzinelor Peugeot, dotată cu utilaje avînd o cadență de 100 piese pe minut, sarcina mentală este legată de problema prinderii pieselor, dintre care unele cădeau într-o poziție ce-l obliga pe operator să-și modifice mișcarea. Diagnosticul și analiza teoretică au dus la o adaptare logică a sistemului de prindere și la o reamenajare a benzii, astfel încît piesa să se prezinte întotdeauna într-o poziție perpendiculară față de operator. La aceeași uzină, studierea cu ajutorul magnetoscopului a operației de vopsire cu pistolul a permis descompunerea diferitelor mișcări și elaborarea unei metode logice de însușire rapidă a gesturilor, folosită în instruirea noilor muncitori (traseul de vopsit este desenat pe un carton ; ucenicul repetă mișcarea, în sală, pînă cînd și-o însușește — iar pistolul este prevăzut cu o lampă electrică ce se aprinde în momentul cînd mișcarea se abate de la logică, ori cînd nu se respectă unghiul și distanța de la care trebuie executată vopsirea).

Gîndirea economică contemporană cu privire la cuantificarea eficienței progresului tehnic (II)*

2) ABORDAREA MICROECONOMICĂ

Cuantificarea eficienței progresului tehnic la nivel microeconomic cunoaște multiple abordări prin prisma criteriilor de eficiență adoptate și a sferei de cuprindere a cheltuielilor și efectelor ocazionate de o schimbare tehnologică. Menționăm că unele metode pot fi utilizate și la nivel macroeconomic, față de funcțiile de producție ele avînd un caracter complementar în elucidarea problemelor cu care este confruntată cuantificarea eficienței progresului tehnic.

Expresia cantitativă cea mai generală a eficienței progresului tehnic la nivel microeconomic, este raportul între suma diferitelor categorii de rezultate (materiale, economice, informaționale) și a diferitelor categorii de cheltuieli (de muncă, de fonduri fixe, materiale, informaționale). În vederea transformării acestora în mărimi însumabile se propune ponderarea lor cu coeficienți de transformare.

În funcție de nevoile analizei economice efectuate la nivel de întreprindere, precum și de specificul progresului tehnic ce urmează a fi introdus, specialiștii propun pentru determinarea eficienței economice a tehnicii noi atît indicatori cu caracter mai general, cît și indicatori așa-zișI „parțiali", care sînt chemați să pună în evidență unul sau altul din aspectele eficienței progresului tehnic și care, din punct de vedere al capacităților analitice, se pot completa reciproc.

În vederea cuantificării eficienței activității de cercetare științifică, se propune un indicator care exprimă raportul între creșterea producției nete (PN) pe seama utilizării rezultatelor cercetării științifice și suma cheltuielilor anuale pentru cercetare științifică, studii și asimilarea lor (SN), actualizate după formula : $SN\ (1 + E\tilde{N}T)\ \tau$ în care ENT este coeficientul normativ al eficienței și τ este lagul între efectuarea cheltuielilor pentru știință și obținerea rezultatelor.

Formula propusă poate fi completată adăugîndu-se la numitor valoarea actualizată a investițiilor pentru înzestrarea tehnică suplimentară a muncii, în acest caz folosindu-se mărimea lagului investițiilor.

În locul indicatorului producției nete (PN) din raportul de eficiență a progresului tehnic se propune a fi introdusă suma creșterilor de beneficii (15) la întreprinderile producătoare și consumatoare de tehnică nouă.

În foarte multe cazuri la nivel microeconomic, efectul introducerii tehnicii noi (E) se calculează sub forma unei diferențe între cheltuielile implicate de folosirea tehnicii în funcțiune și a mai multor variante de tehnică nouă (dacă este cazul), după următoarea formulă :

$$E = B_N\,[(I_b + E_N K_b) - (T_N + E_N K_b + Y_N)]$$

unde:

B_N — volumul producției obținute cu tehnica nouă

I_b, I_N — cheltuieli curente pentru exploatarea pe unitatea de producție ;

K_b, K_N — investiții suplimentare în fonduri fixe necesare producției în perioada de bază și după introducerea tehnicii noi ;

E_N — coeficientul normativ al eficienței economice a investițiilor ;

Y_b, Y_N — mărimea pierderilor de muncă vie și de materii prime datorită influențelor negative ale utilizării tehnicii de bază și a tehnicii noi.

Formula lui — E — este susceptibilă de modificări sau completări, în funcție de caracterul noilor mijloace de muncă, de folosință îndelungată sau cu termen de funcționare mai mic de 1 an, utilizate în producția intermediară sau în diferite sfere ale consumului.

Printre indicatorii parțiali propuși în literatura de specialitate, pentru determinarea efectelor introducerii tehnicii noi în întreprinderi, enumerăm : creșterea beneficiului, scăderea prețului de cost, reducerea necesarului de forță de muncă, economia de investiții, de materii prime și materiale, creșterea productivității muncii, reducerea importului, creșterea exportului etc.

Una din implicațiile economice ale introducerii tehnicii noi o reprezintă deci economia de investiții (Δk_e), care implicit, comparativ cu tehnica existentă, presupune o sporire a eficienței acestora. În acest scop se calculează :

$$\Delta k_e = \left(k_1 \cdot \frac{V_2}{V_1} - k\,\frac{2}{2}\right) A_2$$

unde : k_1 și k_2 — investiția specifică ; V_1 și V_2 — volumul producției din perioada de bază și după introducerea tehnicii noi ; A_2 — volumul producției în varianta tehnicii noi în unități naturale.

O metodă generală de calcul a eficienței unor proiecte economice, cu aplicabilitate și în domeniul progresului tehnic este analiza „cost-cîștig", cunoscută în limba engleză sub denumirea de **„Cost-Benefit Analysis"**. În esență, este o metodă de determinare a eficienței bazate pe compararea rezultatelor față de cheltuieli, astfel definită : „Analiza cost-cîștig este o cale practică de a evalua dezirabilitatea proiectelor asupra cărora este important să existe atît o viziune pe termen lung (în sensul de a cunoaște repercusiunile în viitorul îndepărtat, ca și în cel apropiat), cît și o viziune lărgită în (sensul de a determina efecte parțiale de diferite tipuri asupra mai multor persoane, ramuri industriale, regiuni etc.) ceea ce implică enumerarea și evaluarea tuturor costurilor și cîștigurilor relevante" (16).

Scopul analizei „cost-cîștig" este de a maximiza valoarea actualizată a tuturor cîștigurilor din care s-au dedus toate costurile în expresie bănească, conform unor restricții specifice realizării unui anumit proiect. Un alt criteriu de maximizare poate fi stocul de capital. La efectuarea acestei analize se pun următoarele întrebări :

1. care sînt costurile și cîștigurile care trebuie să fie incluse ?
2. cum trebuie să fie acestea evaluate ?
3. cu ce rată a dobînzii trebuie acestea să fie actualizate ?
4. care sînt restricțiile relevante ?

Răspunsurile la aceste întrebări pot fi astfel sintetizate :

a) **Enumerarea costurilor și cîștigurilor** nu prezintă dificultăți deosebite acestea rezultînd, de regulă, din însuși conținutul proiectului. Influența schimbărilor de preț este eliminată, presupunîndu-se prețuri constante. Se ridică problema așa-numitelor **„externalități"** (efecte externe, efecte conexe). În acest context se face distincția între efecte tehnologice și cele pecuniare, luîndu-se în considerație numai efectele din prima categorie ; efectele pecuniare sînt ignorate deoarece sînt cauzate de mișcarea prețurilor. De asemenea, cîștigurile de ordinul al doilea se preconizează să fie înlăturate din analiză.

Ciclul de viață al proiectului este o mărime care nu poate fi omisă.

b) **Evaluarea costurilor și cîștigurilor** se face pe baza prețurilor de piață. Dificultățile apar atunci cînd proiectele de investiții sînt de o asemenea amploare încît ele afectează aceste prețuri. Unele costuri și cîștiguri nu pot fi cuantificate, iar altele, deși pot fi cuantificate, nu pot fi evaluate în formă bănească (de pildă, o reducere în pierderile de vieți omenești) ; toate acestea au fost denumite costuri și cîștiguri **intangibile.** Întrucît aceste elemente nu pot fi incluse în aritmetica analizei „cost-cîștig", se sugerează ca ele să fie prezentate factorului de decizie în textul care însoțește analiza.

c) **Alegerea ratei dobînzii** pentru proiectul cu caracter public ridică numeroase probleme. O rată a dobînzii determinată de piață nu este considerată, în general, acceptabilă. Așa-numita „rata de preferință a timpului social" este considerată superioară celei a timpului particular, deoarece indivizii sînt lipsiți de o preocupare pe termen lung, în timp ce organele de stat trebuie să acorde o pondere adecvată bunăstării generațiilor încă nenăscute. Există opinia ca rata socială de actuali-

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 17 din 25 aprilie a.c.

zare să fie egală cu productivitatea marginală a investițiilor (17).

Introducerea incertitudinii în analiza „cost-cîștig" impune corectări în : 1) evaluările nivelelor anuale ale costurilor și cîștigurilor ; 2) ipotezele despre lungimea vieții proiectului ; 3) nivelul ratei de actualizare.

d) În ceea ce privește restricțiile, s-a propus următoarea clasificare a lor (18).

1) restricții fizice ; funcția de producție, care stabilește o corelație între „input-urile" și „output-urile" fizice ale unui proiect este considerată forma cea mai generală a acestui tip de restricții ;

2) restricții legale determinate de legislația în vigoare ;

3) restricții administrative ;

4) restricțiile care pot introduce incertitudinea în analiză :

5) restricții privind efecte nefavorabile asupra distribuției veniturilor ;

6) restricții bugetare.

Selecționarea proiectelor care maximizează valoare actualizată a tuturor cîștigurilor minus cea a tuturor costurilor poate fi exprimată în oricare din următoarele căi echivalente :

1) Selecționarea tuturor proiectelor la care valoarea actualizată a cîștigătorilor depășește valoarea actualizată a costurilor ;

2) Selecționarea tuturor proiectelor la care raportul dintre valoarea actualizată a cîștigurilor și valoarea actualizată a costurilor depășește unitatea ;

3) Selecționarea tuturor proiectelor la care anuitatea constantă, cu aceeași valoare actualizată ca și cea a cîștigurilor, depășește anuitatea constantă (pe aceeași durată) cu aceeași valoare actualizată ca și cea a costurilor ;

4) Selecționarea tuturor proiectelor la care rata internă a veniturilor depășește rata aleasă de actualizare.

În pofida limitelor sale, analiza „cost-cîștig" poate fi considerată ca o metodă utilă de evaluare a eficienței economice a unor proiecte. Ceea ce nu înseamnă a exagera adevărata ei valoare metodologică, cum face P. Hall (19).

Un mare avantaj al acestei analize constă în faptul că obligă factorii de decizie să cuantifice, pe cît este posibil, costurile și cîștigurile, în loc să se mulțumească cu judecăți calitative vagi sau intenții personale. Evident, orice informație este mai bună decît nimic. Chiar dacă analiza cost-cîștig nu poate da totdeauna un răspuns corect, ea poate îndeplini uneori un rol de negație, în sensul orientării spre selectarea proiectelor și respingerea acelora care sînt în mod evident cele mai puțin promițătoare.

3) ABORDAREA NORMATIVĂ

Abordarea normativă a eficienței progresului tehnic (20) se bazează pe prezumția că activitatea de C și D[x]) va avea loc într-o manieră optimă, coincizînd cu nevoile și obiectivele sociale. Problema constă, deci, în a formula o funcție obiectiv W avînd ca argumente o mulțime de nevoi x_i (i = 1,....,n) la sfîrșitul perioadei de plan, a căror satisfacere va depinde de o cheltuială specifică de C și D sau de programe Y_j (j = 1,.., m) avînd loc în întreaga perioadă de plan în disciplina științifică j sau în categoria C și D.

Se presupune că y_j sînt cheltuieli de C și D, și că pentru perioada de plan este alocată de către factorii de decizie o cheltuială totală de Y pentru C și D, $\Sigma y_j \leqslant Y$. Atunci, în condițiile în care se pune accentul pe funcția obiectiv **terminală W,** problema de planificare se poate formula astfel :

Să se maximizeze funcția obiectiv :

$$W = w(x_1, \ldots x_i \ldots, x_n) \qquad (a.)$$

supusă restricțiilor

$$g_i(y_1, \ldots, y_m, x_i) = 0 \quad i = 1, \ldots, n \qquad (b.)$$

$$\sum_j y_j \leqslant Y \qquad (c.)$$

$$y_j \geqslant 0 \qquad j = 1, \ldots, m \qquad (d.)$$

manipulînd variabelele de decizie y_j. Atunci cînd restricțiile (b.) sînt de forma:

$$g'_i(y_1, \ldots y_m) = x_i \qquad i = 1, \ldots, n \qquad (b'.)$$

ele pot fi direct substituite în (a.) și atunci problema se reduce la o maximiza funcția obiectiv :

$$W = w'(y_1, \ldots, y_f, \ldots, y_m) \qquad (a'.)$$

supusă restricțiilor

$$\sum_j y_j \leqslant Y \qquad (c.)$$

$$y_j \geqslant 0 \qquad j = 1, \ldots, m \qquad (d.)$$

care este o problemă de programare nonliniară — sau poate liniară — cu o singură restricție și condiții de graniță.

În ultima formă, problema este pregătită pentru introducerea incertitudinii și a elementelor stohastice.

Factorii de decizie care exercită controlul asupra activității de C + D vor programa cheltuielile într-un astfel de mod încît să maximizeze o funcție obiectiv, suspusă unei mulțimi de restricții tehnologice și, eventual, de cost implicînd activitatea de C + D ca un input exogen sistemului, precum și procese și produse care satisfac nevoile ca output-uri, în care ritmul de activitate științifică nu poate fi negativ. Această abordare presupune că, pe o bază globală, activitatea de C + D și progresul tehnologic se vor produce, de fapt, ca și cum ar fi fost programate în mod conștient, în prealabil. În condițiile acestei abordări, este vorba despre o schimbare tehnologică planificată în care fiecare proiect de C + D este tratat întocmai ca o investiție iar tehnologia viitoare este determinată ca parte a unui program global de investiții.

Ecuațiile (a.) — (c.) definesc o problemă de programare matematică. Toate tehnicile normative pot fi exprimate sub forma programării matematice. Singura problemă reală de rezolvat aici este tehnica de programare specifică de utilizat, sau forma în care să se încadreze problema. Aceasta va depinde în special de calitatea datelor, și anume dacă ele permit un model complex sau un model relativ simplu.

Dificultățile care apar în specificarea unei funcții — obiectiv, ca și problemele care stau la baza determinării restricțiilor structurale sînt cunoscute. Ultimele probleme sînt îndeosebi supărătoare în contextul prezent deoarece nu există o bază empirică extinsă pentru stabilirea parametrilor în fiecare din ecuațiile structurale. Astfel, datele istorice nu pot fi de regulă, utilizate pentru a determina o relație funcțională între diferiții y_j — activitatea științifică într-o disciplină dată — și un anumit nivel de satisfacere a nevoilor în categoria I a produsului sau procesului.

Este lipsit de sens să se combine un model matematic sofisticat cu date statistice nesemnificative. Abordările relativ simple ale problemei de programare sînt cel puțin tot atît de adecvate ca și alternativele mai complexe. De pildă, modelele simple de programare liniară sau în numere întregi precum și modelele de programare dinamică, ca și modelele care ordonează în mod simplu proiectele prospective pe baza unor criterii, cum sînt : rata estimativă a venitului sau valoare actualizată, sînt deseori utilizate pentru a prognoza tipurile de programe sau proiecte care vor fi transpuse în realitate. Totuși, deoarece datele sînt insuficiente, iar modelele dinamice complexe sînt dificil de rezolvat din punct de vedere matematic, aceste „previziuni" normative tind să fie prin însăși natura lor — pe termen scurt sau mediu.

În general, se poate constata că diferitele concepte și teorii privind eficiența progresului tehnic converg către ideea că determinarea cantitativă a acestei eficiențe trebuie să cuprindă întregul ansamblu de compartimente ale economiei naționale în care se creează, se experimentează și se aplică direct în producție sau alte domenii de activitate progresul tehnic și științific. Totodată, s-a detașat cu claritate necesitatea de a comensura efectele cu cheltuielile în procesul de producere și aplicare a unor tehnologii noi în comparație cu tehnologiile existente cu cei mai buni parametri tehnico-economici, atît pentru cazul producătorilor de progres tehnic cît și al consumatorilor acestuia.

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
St. SANDU
M. CIUMARA
I. RESTEMAN
M. POP

*) C=cercetare ; D=dezvoltare

15. V. Felizenbaum : „Determinarea efectului de plan al tehnicii noi" în Voprosî ekonomiki, 1/1978, p. 116.

16. A R. Prest and P. Turvey, Cost-benefit Analysis : A. Survey, 11 — Economic Journal, december 1965, vol. LXXV, p. 663.

17. S. A. Marglin, The Social Rate of Discount and Optimal Rate of Investment, Quaterly Journal of Economics, vol. LXXVII, February 1963.

S.A. Marglin, The Opportunity Costs of Public Investment, Quarterly Journal of Economics, vol. LXXVII, May 1963.

Press, 1961.

18. Otto Eckstein, opera citată.

19. P Hall, Labour's New Frontier, London, Andre Deutsch, 1964, p. 17.

20. N. Spulber, I. Horovitz, „Quantitative Economic Policy and Planning", New York, 1976.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii ale economiştilor transilvăneni la relevarea unităţii de interese ale poporului român (II)

SITUAŢIA industriei din Regatul Român a constituit deseori obiect de studiu şi reflecţii pentru presa românească din Transilvania. Intensificarea legăturilor economice intercarpatice a accentuat şi mai mult necesitatea informării întreprinzătorilor ca şi a populaţiei cu privire la starea industriei din România. În presa transilvăneană apăreau astfel numeroase ştiri privind înfiinţarea peste Carpaţi a noi fabrici de textile, bere, zahăr, cherestea, privind starea industriei de petrol (nivelul producţiei petroliere, depistarea unor noi terenuri petrolifere, concesii acordate unor societăţi străine, evaluarea exportului) şi altele.

Dezvoltarea industriei capitaliste a sporit şi mai mult dependenţa unor ramuri ale industriei transilvănene de porturile dunărene şi maritime ale ţării. Referindu-se la importanţa portului Galaţi, transilvăneanul George Maior scria : „Galaţii au devenit Centrul comercial de lemnărie al României, Bucovinei, Transilvaniei" [1]. Aprecierea era fundamentată pe faptul că aici se colecta lemnul din toate părţile locuite de români şi apoi era trimis în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii. Dealtfel, despre exploatarea unor resurse naturale într-o parte a ţării şi valorificarea lor în altă parte a ţării, indiferent de hotarele politice vremelnic despărţitoare, s-a scris mult în presa transilvăneană de la începutul secolului nostru.

Strînsele legături economice dintre Regatul Român şi Transilvania, dependenţa ridicată a industriei acesteia de materiile prime aduse din România s-au reflectat şi în atenţia acordată de presa transilvăneană problemelor comerţului exterior românesc. Modificările survenite în cuantumul vămilor româneşti, prohibiţiile sau stimularea în ţară a exportului grîului, vitelor, porumbului, pieilor, petrolului şi altele aveau o influenţă directă, nemijlocită asupra conjuncturii economice în Transilvania. Numai aşa se explică de ce în „Revista economică" din perioada 1899–1918 apar ştiri despre „Exportul de cucuruz din România", „Comerţul exterior al României", „Comerţul României cu Austro-Ungaria" ş.a. După începerea primului război mondial apar ştiri ca „Războiul european şi comerţul de export al României", „Autorizări de export din România" care reflectau în fond greutăţile pe care le întîmpina comerţul exterior al ţării în acele condiţii. Comerţul intern, transporturile, poşta şi telegraful României cu problemele lor s-au reflectat şi ele în literatura economică transilvăneană. La acestea se adaugă ştiri despre mişcarea populaţiei României, Transilvaniei, Bucovinei şi altele.

O atenţie deosebită au acordat-o numeroşi militanţi pe tărîm social activităţii băncilor populare din România, ale căror succese şi organizare au constituit un însemnat model pentru mişcarea cooperatistă din Transilvania. În numeroase studii din presa social-economică şi în broşuri sînt analizate astfel aspecte ale legislaţiei privitoare la băncile populare, istoricul lor, preocupări de îmbunătăţire a reţelei băncilor populare, cifra de afaceri şi capitaluri de care dispuneau. Justificînd atenţia deosebită acordată băncilor populare din ţară, un publicist scria : „Va fi bine ca nu numai în Regat, ci şi aici la noi să se ţină cont cu toată seriozitatea de stările de astăzi ale poporului român – în multe privinţe identice dincoace şi dincolo de Carpaţi – şi de condiţiunile indispensabile pentru consolidarea asociaţiunilor de credit în asemenea stări" [2]. Mai mult decît atît, pornind de la identitatea de condiţii de pe ambele versante ale Carpaţilor „Revista economică" reproducea a-

FIŞE

Dezbatere privind tratarea în presă a problematicii economice actuale

● *Cu sprijinul Comitetului judeţean Braşov al P.C.R. şi în colaborare cu redacţiile ziarelor din localitate, Consiliul ziariştilor – Asociaţia ziariştilor economişti a organizat la Braşov, în zilele de 9–10 mai a.c., o dezbatere cu tema: „Direcţii de acţiune pentru creşterea eficienţei aplicării în practică a noului mecanism economico-financiar; modalităţi publicistice de abordare în presă a acestor probleme". Au participat cadre de conducere şi redactori ai secţiilor economice de la ziare şi reviste centrale, de la Radioteleviziune şi de la organele de presă din 11 judeţe, precum şi activişti de la Secţia presă şi radioteleviziune a C.C. al P.C.R. Ca invitaţi au luat parte specialişti din Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, Institutul central de cercetări economice, Academia „Ştefan Gheorghiu" şi din organe judeţene de sinteză economică.*

Problematica abordată constituie un domeniu important al sarcinilor ce revin mijloacelor de informare în masă din ţara noastră, în lumina orientărilor şi obiectivelor din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., a indicaţiilor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

La Comitetul judeţean al P.C.R. au fost prezentate rezultatele obţinute şi preocupările de perspectivă privind dezvoltarea economico-socială a judeţului pe coordonatele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

În cadrul dezbaterii, care a avut loc la Centrala industrială de tractoare, pe temele : „Concluzii după un an de aplicare generalizată a noului mecanism economico-financiar; noi direcţii şi căi de acţiune pentru aplicarea cu eficienţă a prevederilor noului mecanism" şi „Probleme pe care le ridică procesul de transformare a unor întreprinderi economice în unităţi model", au fost analizate problematica şi experienţa întreprinderii „Tractorul" în aplicarea noului mecanism economico-financiar şi au fost reliefate elemente de principiu şi rezolvări concrete ale întreprinderii pe linia realizării indicatorilor economico-financiari, a creşterii productivităţii muncii prin folosirea raţională a personalului muncitor, ca şi legăturile strînse ce există între aplicarea cu eficienţă sporită a mecanismului economic şi buna organizare a conducerii, producţiei şi a muncii.

A fost relevată, de asemenea, necesitatea de a se acţiona pe multiple planuri, inclusiv în domeniul publicisticii economice, pentru generalizarea elementelor pozitive ale experienţei acumulate, perfecţionarea în continuare a tuturor laturilor activităţii productive, adîncirea autoconducerii muncitoreşti, a autogestiunii şi autofinanţării.

De ce descreşte productivitatea

● *Economiştii sînt departe de a realiza un consens în ce priveşte cauzele care au determinat, la mijlocul deceniului şase, întreruperea tradiţiei istorice a economiei americane în ce priveşte creşterea productivităţii. Singurul element unanim acceptat îl constituie – potrivit opiniei exprimate de* William Bowen *în studiul* „Productivity: a vital indicator" *(Productivitatea: un indicator vital) publicat în numărul 2/1980 al revistei* ECONOMIC IMPACT – *existenţa a două perioade de regres a productivităţii: înainte şi după anul 1973. Diversitatea de opinii asupra regresului respectiv poate fi explicată, consideră W. B., prin însăşi seria mare şi deosebit de complexă a factorilor care influenţează evoluţia acestui indicator de bază al dezvoltării. În perioada 1966–1973, de exemplu, nivelul creşterii productivităţii a fost influenţat negativ de unele schimbări în structura forţei de muncă (în speţă încorporarea în sfera activităţilor economice a unui număr mare de tineri – generaţia născută imediat după război şi ajunsă la maturitate –, a cărei experienţă profesională era mai redusă); potrivit părerilor exprimate în articol un efect similar a avut integrarea în muncă, în perioada 1973–1978 a unui număr sporit de femei.*

Deopotrivă cu adîncirea analizei influenţei unor factori bine cunoscuţi – volumul investiţiilor de capital productiv, mutaţiile intervenite în structura economiei etc. – cercetătorii economişti din S.U.A. urmăresc să depisteze noi elemente menite să lărgească cadrul explicativ. În această perspectivă, subliniază

deseori articole şi studii din revistele bucureştene „Economia naţională", „Creditul" etc. cu specificaţia „fără nici un adaus", considerînd că din ele se pot trage concluzii însemnate pentru orientarea mişcării cooperatiste transilvănene. În acest sens, Vasile C. Osvodă scria în anul 1907 în prefaţa la broşura „Băncile populare din România" : „Se întrevede cu siguranţă, că în apropiatul viitor rolul principal în viaţa economică o să-l aibă tovărăşiile... Convingerea că de la fraţi mai cu drag înveţi, căci mai cu drag îi ai — m-a îndemnat să dau publicului nostru prin broşura aceasta pur informativă, unele date, din cari sper că va putea cunoaşte cît de cît începuturile (şi) organizaţia... ajunse de instituţia Băncilor populare din România — mult superioară muncii de felul acesta ce facem noi şi peste tot ce se face în Ungaria" [3].

În perioada 1910–1914 au fost publicate în continuare numeroase ştiri despre mişcarea băncilor populare din România, despre creşterea puterii lor economice, considerîndu-se model de urmat pentru ţărănimea transilvăneană. Pe de altă parte, însăşi existenţa unor neajunsuri în mişcarea băncilor populare din România a fost folosită ca argument de către cei ce se opuneau dezvoltării unei largi mişcări cooperatiste în Transilvania ; se exprima în acest sens punctul de vedere al unor vîrfuri ale burgheziei bancare transilvănene. Acestea ar fi dorit mai degrabă înfiinţarea de bănci sub formă de societăţi pe acţiuni, ca instituţii de natură capitalistă purtătoare de profituri şi nu întreprinderi cooperatiste. Oricum, însă, tendinţa dominantă a fost aceea de folosire a experienţei activităţii băncilor populare din România.

Dacă românii de la începutul secolului al XX-lea n-au mai elaborat o „Replică" sau un „Memorand", în schimb numeroşi publicişti şi scriitori şi-au intensificat eforturile de elaborare şi publicare a unor lucrări în afara graniţelor Transilvaniei, în care era oglindită situaţia socială, politică, culturală şi economică necorespunzătoare a românilor de sub dominaţia Imperiului austro-ungar. Astfel, în anul 1904, de exemplu, publicistul Ioan Rusu-Şirianu a editat la Bucureşti lucrarea „Românii de peste Carpaţi", reeditată în 1908 ; în Biblioteca Minerva s-a publicat în numărul 86 din 1910 cartea lui Ioan Slavici „Românii din Ardeal". Iar Ion şi Iuliu Enescu au publicat, în anul 1915, lucrarea „Ardealul, Banatul şi Crişana" ajunsă, în anul 1920, la a treia ediţie. În aceste cărţi au fost publicate şi făcute cunoscute lumii întregi date despre teritoriul etnic românesc, despre greutatea specifică determinantă a populaţiei româneşti în Transilvania, despre puterea sa economică, despre situaţia culturală, şcolară etc.

Exemplele amintite sînt edificatoare în a releva faptul că economiştii transilvăneni, prin activitatea lor teoretică şi acţiunile practice, au adus o însemnată contribuţie la afirmarea — şi realizarea — unităţii naţionale a poporului român. Reprezentanţii gîndirii economice transilvănene au analizat starea economică a întregii ţări cu precădere, bineînţeles a Transilvaniei. Ca şi P. S. Aurelian, Dionisie Pop Marţian, Ioan Ghica, A. D. Xenopol şi alţii, ei s-au străduit să fundamenteze multilateral necesitatea progresului economic, să arate căile ce trebuie parcurse în acest scop. Ca o recunoaştere a meritelor reprezentanţilor gîndirii economice transilvănene trebuie relevat că George Barţiu, apreciat ca cel mai de seamă economist al Transilvaniei secolului trecut, a fost ales membru al Academiei române încă de la înfiinţarea sa în 1866, iar Visarion Roman, care şi el are merite deosebite în crearea reţelei moderne bancare a românilor de sub dominaţia Imperiului austro-ungar, a fost şi el ales ca membru corespondent al aceluiaşi înalt for ştiinţific (13 septembrie 1877).

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

1) Dr. G. M., Galaţii, în : Gazeta Transilvaniei, anul LXVII, nr. 11 din 16 (29) ianuarie 1904.

2) Băncile populare în România, în „Revista economică", anul I, nr. 30 din 10 ian. 1903, pp. 11—12.

3) Vasile C. Osvodă, Băncile populare din România, 1907, prefaţă.

W. B., o opinie care dobîndeşte o audienţă tot mai largă este cea exprimată de economiştii Paul Samuelson şi Herbert Stein. Cei doi specialişti înclină să explice declinul productivităţii muncii în ultimele decade în economia americană — cel puţin în parte — şi prin anumite schimbări care se remarcă în atitudinea faţă de muncă, în sensul slăbirii disciplinei şi a diminuării responsabilităţii personalului faţă de rezultatele obţinute.

Tendinţe originale în urbanismul african

● *Extrapolînd actualele tendinţe de dezvoltare, cele mai multe oraşe de pe continentul african îşi pot practic dubla, într-un interval de zece ani, suprafaţa şi populaţia — constată Jacques Bugmicourt — în studiul* „Which Urban Alternative for Africa?" *(Ce alternative urbanistice sînt previzibile pentru Africa?) publicat în numărul din martie 1980 al revistei* VIERTEL JAHRESBERICHTE. *Este oare de dorit ca oraşele africane să preia şi să dezvolte în procesul lor de creştere numeroasele disparităţi şi fenomene marginale cu care se confruntă marile oraşe contemporane? Pentru a formula un răspuns util şi a detaşa alternative viabile de dezvoltare, opinează I. B., este necesară analiza structurii specifice a acestor oraşe.*

Oraşele din Africa — atît cele mari cît şi cele în plină dezvoltare — reunesc practic două tipuri distincte de structuri economice: o economie urbană de tip modern, similară aglomerărilor urbane din ţările industrializate, şi o economie urbană de tranziţie. Aşa cum se arată în studiu între cele două structuri se stabilesc relaţii deosebit de complexe de tipul fluxurilor de producţie, financiare, de bunuri şi servicii, de modele culturale. Un rol deosebit în acest cadru, subliniază autorul, revine structurii urbane de tranziţie a cărei bază economică o constituie, în principal, revalorificarea subproduselor scoase din uz sau risipite de „economia urbană modernă". Acest tip de structură îndeplineşte şi alte funcţii sociale importante — între acestea asigură legătura cu mediul rural constituindu-se totodată ca principal mediu de integrare a noilor contingente ce se stabilesc în oraş. Alternativele de dezvoltare pentru oraşele continentului african afirmă I. B. se dovedesc judicioase numai în măsura în care pornesc de la aceste realităţi. Pe baza lor trebuie să se ofere căile practice de realizare a unei integrări sui generis pe de o parte a celor două sectoare ale economiei urbane, iar, pe de altă parte, a economiei oraşului cu cea a zonelor rurale.

Sesiune ştiinţifică

● *În zilele de 9 şi 10 mai, în cadrul Academiei de Studii Economice, s-a desfăşurat sesiunea anuală a cercurilor ştiinţifice studenţeşti. Constituind un prilej de afirmare a pregătirii şi capacităţii de creaţie a studenţilor economişti, sesiunea a oferit deopotrivă prilejul întocmirii unui bilanţ al realizărilor obţinute în procesul de integrare a învăţămîntului cu producţia şi cu cercetarea în actualul an universitar. Programul sesiunii a inclus peste 1 000 de lucrări studenţeşti, grupate în 41 de secţiuni, la elaborarea lor participînd circa 1 500 de studenţi. Au fost prezentate numeroase lucrări de economie politică, filozofie, socialism ştiinţific, economie mondială, drept.*

Cele mai multe dintre lucrări tratează probleme de economie concretă cum sînt : perfecţionarea metodelor şi tehnicilor de planificare şi prognoză, îmbunătăţirea conducerii şi gestiunii întreprinderilor, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii în cadrul unor unităţi industriale, sporirea eficienţei economice a investiţiilor, normarea şi calculaţia costurilor, modelarea proceselor economice, perfecţionarea sistemului informaţional economic etc. De asemenea, au fost abordate probleme de actualitate ale comerţului intern şi internaţional, ale turismului şi alimentaţiei publice, ale marketingului. Ca o noutate se impune atenţiei organizarea şi prezentarea unor serii de comunicări în întreprinderi industriale şi comerciale, tratînd teme izvorînd din realităţile unităţilor respective, elaborate cu participarea largă a unor specialişti din producţie.

FIŞE

CHIMIZAREA

(Urmare din pag. 6)

AMPLELE OPȚIUNI pe linia intensificării chimizării agriculturii s-au reflectat direct în obținerea unor producții tot mai mari, atît vegetale cît și animale. Astfel, în cincinalul 1971—1975 producțiile medii la grîu, orz, porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr etc., s-au dublat față de primul cincinal 1951—1955. Numai în anul 1979 producția de cereale boabe a fost de 19 281 mii tone, mai mult cu 4,4 milioane de tone față de media anuală 1971—1975. În același an, producțiile medii la hectar au fost de 2 204 kg la grîu și secară, 3 715 kg la porumb boabe, 2 641 kg la orz-orzoaică, 23 203 kg la sfecla de zahăr, 1 711 kg la floarea-soarelui etc., producții medii substanțial sporite față de trecut, dar încă departe de exigențe și nevoi justificate.

Rezultate importante au fost obținute și în sectorul creșterii animalelor. Astfel, în cincinalul 1971—1975 producția totală de carne în greutate vie (medie anuală) a fost de 1 653 mii tone, față de 751 mii tone obținută în primul cincinal, la lapte producția a crescut de la 23 476 mii hl la 42 327 mii hl, la lînă de la 18 218 tone la 30 559 tone etc. Au sporit puternic efectivele la principalele specii de animale, care au ajuns, la începutul anului 1980, la 6 513,4 mii capete la bovine, 10 899,3 mii capete la porcine, 16 194,7 la ovine.

Realizările obținute în creșterea producțiilor agricole în anul 1979 au determinat obținerea unei producții globale de 134 miliarde lei, cu 5% mai mare decît în anul precedent, asigurîndu-se satisfacerea nevoilor de consum ale populației și alte cerințe ale economiei naționale. În perioada 1976—1978 s-a obținut în medie pe an o producție cu circa 24% mai mare medie anuală a cincinalului 1971—1975.

Deși contribuția îngrășămintelor chimice la sporirea producțiilor agricole este incontestabilă, totuși unitățile agricole n-au beneficiat în măsură suficientă de acest factor activ de producție, cel puțin la nivelul sarcinilor stabilite prin documentele de partid și de stat. De aceea, considerăm că pentru a garanta înfăptuirea unei noi revoluții agrare în România, un rol de seamă îl are de jucat și industria chimică, care trebuie să pună la dispoziția agriculturii cel puțin cantitățile planificate de îngrășăminte și alte substanțe chimice.

Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că și în cadrul agriculturii se manifestă deficiențe serioase în procesul utilizării produselor chimice, ceea ce scade eficiența cheltuielilor făcute cu aceste produse. De aceea, sînt necesare astfel de măsuri care, în condițiile sporirii cantităților de îngrășăminte chimice consumate, să asigure creșterea eficienței economice a folosirii lor.

RĂSPUNZÎND cerințelor tot mai mari ale agriculturii, aflată în plin proces de modernizare și intensificare, industria chimică va produce și în viitor cantități sporite și un sortiment variat de îngrășăminte și alte substanțe chimice care să permită creșterea în ritmuri tot mai intense a producției agricole. La sfîrșitul cincinalului 1981—1985, producția de îngrășăminte chimice va ajunge la 4,8—5,0 milioane tone (100% substanță activă), ceea ce va contribui la creșterea gradului de chimizare a agriculturii, preconizîndu-se ca în anul 1985 consumul să ajungă la 325 kg s.a. la hectarul de teren arabil, vii și livezi.

Producția de îngrășăminte va fi diversificată și orientată prioritar spre sortimente bogate în substanță activă (uree, superfosfatul concentrat, îngrășăminte complexe etc.). În anul 1985, în cadrul îngrășămintelor cu azot, cea mai mare pondere o va deține ureea, după care vor urma azotatul de amoniu, nitrocalcarul etc. La îngrășămintele cu fosfor, superfosfatul simplu încetează de a mai fi precumpănitor, locul lui fiind luat de superfosfatul concentrat, care va deține aproape 25% din total. Semnificativ este faptul că îngrășămintele complexe vor cunoaște dinamica cea mai accentuată, ajungîndu-se ca în anul 1985 producția acestui sortiment să se tripleze față de 1980. În același timp, se va îmbunătăți raportul NPK, care pînă în 1985 va ajunge la cca. 1 : 0,5 : 0,3. Se remarcă, de asemenea, orientarea fermă spre o corelare mai judicioasă între producția internă și consumul propriu de îngrășăminte chimice. Făcînd abstracție de eventualele importuri (nesemnificative, chiar și în prezent) în anul 1985 agricultura noastră va beneficia de peste 80% din producția națională de îngrășăminte chimice. Această orientare este determinată, pe de o parte, de nevoile tot mai mari ale economiei naționale pentru produse agricole, iar pe de altă parte de cerința valorificării superioare a celorlalți factori activi de creștere a producției agricole (irigațiile, soiuri cu potențial ridicat de producție etc.) ce se vor introduce pe scară tot mai largă în unitățile de producție agricole.

Paralel cu creșterea producției de îngrășăminte chimice se vor intensifica eforturile pentru îmbunătățirea parametrilor tehnico-calitativi. În acest scop, **trebuie să se extindă cercetările vizînd obținerea îngrășămintelor complexe, cu conținut variabil în elemente nutritive, și cu adaos de microelemente în funcție de cerințele fiecărei plante de cultură.**

Un rol de seamă va avea industria noastră chimică în domeniul producerii substanțelor destinate combaterii bolilor, dăunătorilor și buruienilor din culturile agricole. Preocupările vor fi axate cu precădere pe lărgirea sortimentului actual de antidăunători, în scopul tratării prioritare a culturilor care dețin o pondere mare în totalul suprafeței cultivate și, mai ales, pentru apărarea acelor culturi la care acțiunea de distrugere a insectelor, bolilor și buruienilor ridică probleme economice deosebite, provocîndu-se pierderi însemnate de producție.

Bugetul de venituri și cheltuieli

(Urmare din pag. 10)

netă, ca fiind indicator de bază al activității de construcții-montaj și asupra realizării căruia maistrul este în măsură să-și aducă un aport deosebit. În funcție de îndeplinirea acestui indicator se calculează drepturile de retribuție pentru maistru și formațiile de lucru din subordinea sa, fapt ce impune determinarea și urmărirea acestuia la nivelul sectorului de lucrări condus de maistru.

Urmărirea realizării bugetului de venituri și cheltuieli al maistrului nu mai ridică probleme odată ce lucrările de construcți-montaj au fost grupate pe sectoare de maiștri și codificate corespunzător. Se impune însă conducerea postcalculului pe fiecare sector de maistru în parte cu defalcarea costurilor efective pe structura costurilor prevăzută în buget (pe articolele de calculație : materiale, manoperă, utilaje, indirecte etc.) și adaptarea corespunzătoare a unui program de prelucrare automată a datelor.

Periodic (lunar și trimestrial) trebuie stabilite abaterile între prevederile bugetului și realizările efective, acestea să fie transmise din timp și analizate cu maistrul responsabil pentru a cunoaște cauzele lor, în ce limite se mai poate cheltui și ce măsuri operative trebuie să se întreprindă pentru a recupera eventualele depășiri ale costurilor planificate și a preîntîmpina apariția altora sau a nerealizării producției.

Multiplele avantaje ale bugetului de venituri și cheltuieli al maistrului în construcții-montaj propus mai sus vor fi conturate mai bine după aplicarea acestuia în practică.

Tabelul nr. 1

Bugetul de venituri și cheltuieli al maistrului A pe anul...

— în mii lei —

Venituri		Cheltuieli					
Specificația	sume	Specificația	Total an din care :	trimestre I	trimestre II	trimestre III	trimestre IV
1	2	3	4	5	6	7	8
Realizări din executarea lucrărilor de construcții-montaj, total din care :	16 600	Costuri totale din care :	14 138	3 450	3 550	3 638	3 450
		— materiale	8 992	2 175	2 255	2 387	2 175
		— manoperă	2 306	570	580	586	570
		— utilaj	1 660	410	420	420	410
		— indirecte	1 180	295	295	295	295
Trim. I	4 000						
Trim. II	4 200						
Trim. III	4 400						
Trim. IV	4 000						
		— Beneficiu	2 462	550	650	712	550
		— Producția netă	5 620	1 400	1 410	1 410	1 400
Indicatori economici		— Cheltuieli la 1000 lei din care :	352	863	845	838	863
		— materiale	542	544	537	543	544

16 ESENȚA ȘI FORMELE EXPLOATĂRII CAPITALISTE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MODUL de producție capitalist se caracterizează prin dominația proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție și exploatarea muncitorilor salariați. Proprietatea privat-capitalistă exprimă relațiile sociale care apar în legătură cu însușirea de către clasa capitalistă a mijloacelor de producție și a rezultatelor muncii și cu excluderea proletariatului de la însușirea mijloacelor de producție. În evoluția ei istorică, proprietatea privat-capitalistă a cunoscut următoarele forme : a) proprietatea capitalistă individuală ; b) proprietatea capitaliștilor asociați ; c) proprietatea capitalistă de stat. În imperialism, dominante sînt : proprietatea privat-monopolistă, proprietatea monopolistă de stat și proprietatea monopolistă mixtă. Caracteristica fundamentală a proprietății capitaliste constă în faptul că ea exprimă separarea producătorilor de mijloacele de producție, constituind astfel baza exploatării muncii salariate. Proprietatea privat-capitalistă exprimă în esență relații de producție bazate pe muncă salariată, **relații de exploatare.** Pe baza unei analize amănunțite a relațiilor de producție capitaliste, K. Marx a dezvăluit esența exploatatoare a capitalului, sursa și mecanismul producerii plusvalorii, căile intensificării exploatării.

Prin natura lor, banii și mijloacele de producție nu sînt capital. Acestea devin capital atunci cînd se folosesc pentru exploatarea muncitorilor salariați. **Capitalul este deci o relație socială de producție între capitaliști,** proprietari ai mijloacelor de producție și **muncitorii proletari,** adică lipsiți de mijloace de producție, obligați să-și vîndă forța de muncă primilor, **o relație de exploatare a muncitorilor salariați de către capitaliști.**

Procesul de producere a plusvalorii

MOBILUL producției capitaliste îl constituie însușirea de către capitalist a unei cantități cît mai mari de plusvaloare. Desfășurarea procesului de producție presupune unirea forței de muncă cu mijloacele de producție. Partea de capital folosită pentru cumpărarea mijloacelor de producție și care, în procesul de producție, nu își modifică mărimea valorii se numește **capital constant.** Partea de capital utilizată pentru cumpărarea forței de muncă și care, în procesul de producție, își sporește mărimea valorii se numește **capital variabil.**

Forța de muncă devine marfă în capitalism pentru că în această orînduire se creează condițiile necesare acestei transformări : 1) muncitorul este liber din punct de vedere juridic și poate să-și vîndă pe un timp determinat forța de muncă ; 2) muncitorul nu dispune de mijloace de producție proprii și, pentru a-și putea procura mijloace de subzistență, trebuie să-și vîndă singura sa avere — forța de muncă. Ca orice altă marfă și forța de muncă are valoare și valoare de întrebuințare.

Valoarea mărfii forță de muncă este dată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea și reproducerea ei. Ea cuprinde valoarea mijloacelor de subzistență necesare pentru muncitor și familia lui, cheltuielile pentru calificare și transport, cheltuielile culturale, etc. Mărimea valorii forței de muncă este diferită de la o țară la alta, de la o perioadă la alta a dezvoltării capitalismului, în funcție de nivelul forțelor de producție și al productivității muncii, de condițiile social-istorice specifice de formare a proletariatului, de condițiile concrete ale fiecărei țări etc.

Dinamica valorii forței de muncă este influențată de o serie de factori, unii acționînd în direcția creșterii ei, iar alții în cea a reducerii. Creșterea productivității muncii sociale este principalul factor care acționează în sensul scăderii valorii forței de muncă. Alți factori, printre care creșterea necesităților de consum, a cheltuielilor cu calificarea, a intensității muncii, sporesc valoarea forței de muncă. În perioada actuală, în țările capitaliste dezvoltate predominanți sînt factorii care determină creșterea valorii mărfii — forță de muncă.

Valoarea forței de muncă exprimată în bani reprezintă prețul ei, care spre deosebire de celelalte mărfuri îmbracă forma **salariului. Valoarea de întrebuințare a mărfii forță de muncă constă în proprietatea specifică ei de a crea în procesul de producție o valoare mai mare decît propria sa valoare, de a crea deci un plus de valoare, o plusvaloare. Diferența dintre valoarea nou creată de forța de muncă și valoarea forței de muncă reprezintă plusvaloarea.**

Împărțirea capitalului în constant și variabil are la bază modul cum participă diferitele sale elemente la formarea valorii. **Capitalul variabil** este acela care asigură **producerea valorii noi,** deci și a **plusvalorii.** Deși capitalul constant nu constituie sursa plusvalorii, el constituie o condiție a producerii și însușirii ei.

Să presupunem că un capitalist care produce un anumit produs folosește zilnic pentru desfășurarea procesului de producție un capital de 22 000 dolari din care : capital constant (materii prime, materiale, combustibil, energie, uzura mașinilor, clădirilor) 20 000 dolari (facem ipoteza că se consumă integral) ; capital variabil (folosit pentru angajarea a 100 de muncitori) 2 000 dolari. Valoarea forței de muncă pe o zi este de 20 dolari. Considerăm ziua de lucru de 8 ore. La nivelul dat al forței productive a muncii, valoarea nou creată de un muncitor într-o oră presupunem că este de 10 dolari. În valoarea produsului vom regăsi valoarea mijloacelor de producție consumate (în exemplul nostru 20 000 dolari). Cei 100 muncitori vor crea echivalentul valorii forței de muncă în 2 ore (10×2 ore $\times$ $100 = 2\,000$ dolari). Durata zilei de muncă fiind de 8 ore în celelalte 6 ore muncitorii vor crea o valoare nouă egală cu 6 000 dolari ($10 \times 6 \times 100$). Deci valoarea producției obținute va fi de :

$20\,000\ (c) + 2\,000\ (v) + 6\,000\ (p) = 28\,000$

Dar capitalistul a utilizat doar un capital de 22 000 dolari. Diferența de 6 000 dolari va fi însușită în mod gratuit de către capitalist sub formă de plusvaloare. În concluzie, valoarea mărfii (M) este formată din : capitalul constant consumat pentru producerea mărfii (c), valoarea nou creată de muncitori, echivalentă cu capitalul variabil (v) și plusvaloarea (p) ; $M = c+v+p$.

Capitalul constant și cel variabil consumat formează costul capitalist al mărfii sau **cheltuielile capitaliste de producție.**

Din analiza procesului de producere a plusvalorii rezultă că ziua de muncă se poate împărți în : 1) timpul de muncă necesar — acea parte în care muncitorul creează o valoare nouă egală cu valoarea forței sale de muncă ; 2) timpul de supramuncă — acea parte în care muncitorul creează plusvaloarea. În exemplul nostru timpul de muncă necesar pentru un lucrător este de 2 ore, iar timpul de supramuncă de 6 ore.

Așadar, plusvaloarea este partea din valoarea nou creată de muncitorii salariați în procesul de producție peste valoarea forței de muncă și însușită în mod gratuit de către capitaliști în virtutea proprietății lor asupra mijloacelor de producție. Ea exprimă esența exploatării capitaliste și sursa îmbogățirii clasei capitaliștilor.

Rata plusvalorii

FIECARE capitalist este interesat în obținerea de cît mai multă plusvaloare. Scopul producției capitaliste și mijloacele pentru realizarea lui sînt sintetizate de legea economică fundamentală proprie acestui mod de producție : **legea plusvalorii.**

Gradul de exploatare al muncitorilor este exprimat prin **rata plusvalorii (p').** Ea se determină ca raport procentual între plusvaloare (p') și capitalul variabil (v). $p' = \frac{p}{v} \cdot 100$. În exemplul nostru $p' = \frac{6000}{2000} \cdot 100 = 300\%$.

Rata plusvalorii se mai poate determina și ca raport procentual între timpul de supramuncă (tsm) și timpul de muncă necesar (tmn) $p' = \frac{t \cdot s \cdot m}{t \cdot m \cdot n} \cdot 100$. În exemplul nostru $p' = \frac{6 \text{ ore}}{2 \text{ ore}} \cdot 100 = 300\%$. Aceasta înseamnă că din valoarea

nou creată capitaliștii își însușesc în mod gratuit de 3 ori mai mult comparativ cu ceea ce le revine muncitorilor. De-a lungul dezvoltării capitalismului, rata plusvalorii a cunoscut o creștere continuă.

Creșterea gradului de exploatare a clasei muncitoare se asigură prin două metode : 1) metoda plusvalorii absolute și 2) metoda plusvalorii relative.

Metoda plusvalorii absolute constă în sporirea timpului de supramuncă menținînd neschimbat timpul de muncă necesar. Aceasta poate avea loc prin : a) creșterea duratei zilei de muncă și b) intensificarea muncii. Să presupunem că ziua de muncă este de 8 ore în care 4 ore timp de muncă necesar și 4 ore timp de supramuncă. Rata plusvalorii este de 100%, adică $p' = \frac{4 \text{ ore}}{4 \text{ ore}} . 100 = 100\%$. Dacă durata zilei de muncă sporește de la 8 ore la 10 ore, sau intensificîndu-se munca se cheltuiește în 8 ore o cantitate de forță de muncă ce, în condiții normale, s-ar cheltui în 10 ore, timpul de muncă necesar rămînînd 4 ore, timpul de supramuncă va crește de la 4 ore la 6 ore. Rata plusvalorii va fi : $p' = \frac{6 \text{ ore}}{4 \text{ ore}} . 100 = 150\%$. În prezent plusvaloarea absolută se obține mai ales prin intensificarea muncii care nu este altceva decît o prelungire deghizată a zilei de muncă.

Metoda plusvalorii relative constă în obținerea unei plusvalori mai mari prin creșterea timpului de supramuncă și menținerea neschimbată a duratei zilei de muncă. Aceasta are loc prin reducerea timpului de muncă necesar. Pornind de la exemplul de mai înainte, să presupunem că timpul de muncă necesar se reduce de la 4 ore la 2 ore, iar timpul de supramuncă crește corespunzător de la 4 ore la 6 ore. Rata plusvalorii va fi de 300%. $p' = \frac{6 \text{ ore}}{2 \text{ ore}} . 100 = 300\%$.

Pentru a reduce timpul de muncă necesar se impune reducerea valorii forței de muncă, însă timpul de muncă necesar se reduce și atunci cînd sporesc componentele care determină valoarea forței de muncă, dar productivitatea muncii lucrătorului crește într-o asemenea proporție încît dă naștere la o diferență între valoarea socială și valoarea individuală a produsului care exprimă mărimea timpului de supramuncă.

O variantă a plusvalorii relative este **plusvaloarea suplimentară.** Ea se obține în acele întreprinderi în care productivitatea muncii este mai ridicată decît în celelalte întreprinderi, ca urmare a înzestrării tehnice, organizării superioare a muncii. In aceste întreprinderi timpul de muncă individual la care s-au produs mărfurile este mai mic decît timpul de muncă social-mente necesar la care sînt vîndute pe piață. Plusvaloarea suplimentară apare ca diferență între valoarea socială mai mare a mărfii și valoarea ei individuală mai mică. Plusvaloarea suplimentară este o variantă a plusvalorii relative, deoarece și aceasta se obține ca urmare a creșterii productivității muncii.

Plusvaloarea — baza veniturilor tuturor categoriilor de exploatatori

PLUSVALOAREA creată în producția materială constituie unica sursă a veniturilor tuturor categoriilor de exploatatori, îmbrăcînd următoarele forme : profit industrial, profit comercial, dobîndă, profit bancar, profitul arendașilor și renta funciară capitalistă.

Profitul este plusvaloarea creată de muncitorii productivi considerată însă drept rezultat al funcționării întregului capital avansat. Profitul este, deci, formă transformată a plusvalorii.

Rata profitului (pr') reprezintă raportul în care plusvaloarea se află față de întreg capitalul. $pr' = \frac{P}{c + v} . 100$

Ea ne arată gradul de rentabilitate a întreprinderii capitaliste.

Capitaliștii industriali obțin un profit egal la același capital avansat, indiferent de ramura și de raportul în care este împărțit în capital constant și variabil. Are loc un proces legic de egalizare a ratei profitului (de redistribuire a plusvalorii între capitaliștii din diferitele ramuri) și de formare a **profitului mijlociu.**

Datorită procesului de egalizare a profitului, mărfurile nu se vînd la valoarea lor, ci la ceea ce K. Marx a numit **preț de producție** (care nu este altceva decît forma transformată a valorii mărfii). Prețul de producție este egal cu costul capitalist (c+v) al mărfii plus profitul mijlociu (prm.). Deci : preț de producție = c+v+prm.

Capitalistul industrial, pentru faptul că este ajutat să-și desfacă marfa de capitalistul comercial, cedează acestuia o parte din plusvaloarea obținută, care îmbracă astfel forma de **profit comercial.** Sursa profitului comercial o constituie deci plusvaloarea creată în procesul de producție. Împărțirea plusvalorii între capitaliștii industriali și cei comerciali are loc în focul luptei de concurență.

La împărțirea plusvalorii participă și deținătorii capitalului de împrumut. Aceștia pun la dispoziția capitaliștilor industriali importante sume de bani necesare desfășurării activității lor, în schimbul unei dobînzi. Dobînda este partea de plusvaloare pe care o plătește capitalistul-debitor către cel creditor (de obicei banca) pentru capitalul împrumutat.

Valoarea nou creată în procesul de producție agricol se împarte între cele trei clase existente în agricultura capitalistă : marii proprietari funciari, care de obicei nu se ocupă ei înșiși de agricultură ; capitaliștii care arendează pămînt de la proprietarul funciar și organizează pe această bază procesul de producție ; muncitorii agricoli salariați.

Împărțirea plusvalorii create de proletarii agricoli se face, înainte de toate, între capitaliștii arendași, și proprietarii funciari. Capitaliștii arendași își însușesc profitul, iar proprietarul funciar își însușește **renta funciară capitalistă.** Aceasta din urmă este partea din plusvaloarea obținută prin exploatarea muncitorilor agricoli și dată de capitalistul arendaș proprietarului funciar, drept plată pentru terenul pe care acesta i l-a dat în folosință pe timp limitat. Agricultura capitalistă se caracterizează prin existența unor condiții specifice : **monopolul proprietății private asupra pămîntului** (adică, concentrarea fondului funciar în principal în mîinile marilor proprietari particulari și dreptul exclusiv al acestora de a dispune de el) ; **monopolul asupra pămîntului ca obiect al economiei** și mecanismul formării prețurilor produselor agricole.

Pămîntul este limitat ca suprafață, ca fertilitate și poziție față de piețele de desfacere diferite. În condițiile în care nevoile societății de produse agricole sînt mai mari decît producția obținută de pe parcelele cele mai bune, vor fi atrase în circuitul agricol și terenuri mai puțin bune din punctul de vedere al fertilității sau poziției față de piețele de desfacere. Capitaliștii arendași care își investesc capitalurile pe aceste terenuri vor obține produse cu o cheltuială mai mare pe unitate de produs. Ei vor trebui să-și vîndă produsele la un preț care să le asigure recuperarea costurilor (care la ei sînt mai mari) plus profitul mijlociu, fără de care ei nu și-ar investi capitalurile în agricultură. Prețul de producție regulator al produselor agricole se formează diferit de acela din industria prelucrătoare, fiind reglat de condițiile de producție cele mai grele, dar justificate de nevoia socială. Capitaliștii arendași care își investesc capitalurile pe terenurile mai bune sau mai bine așezate vor avea costuri de producție mai mici, vor obține un profit suplimentar. În virtutea proprietății sale private asupra pămîntului, proprietarul funciar va pretinde acest profit suplimentar pentru el. În aceste condiții profitul suplimentar se transformă în rentă funciară diferențială.

Renta diferențială capitalistă reprezintă excedentul de profit față de profitul mijlociu, ce se realizează în gospodăriile cu condițiile de producție mai bune și se însușește de către proprietarul funciar pe baza proprietății private asupra pămîntului.

Renta diferențială are două forme : renta diferențială I și renta diferențială II.

Renta diferențială I — este obținută datorită productivității comparativ mai mari a muncii lucrătorilor agricoli pe terenurile mai bune. Ea este caracteristică agriculturii extensive.

Renta diferențială II — este obținută datorită diferențelor de randament ale investițiilor suplimentare de capital pe una și aceeași suprafață de teren. Excedentul de profit obținut pe această cale este însușit de către arendaș în perioada desfășurării contractului de arendă. Proprietarul funciar va pretinde acest profit suplimentar și-l va însuși sub forma rentei diferențiale II. Ea este legată de dezvoltarea intensivă a agriculturii.

Indiferent dacă terenurile sînt bune sau nu, proprietarii funciari nu vor permite capitaliștilor arendași să folosească terenurile lor (chiar și cele mai rele) fără o anumită plată. În virtutea proprietății private asupra pămîntului, proprietarii funciari își însușesc astfel **renta absolută.** Obținerea unui asemenea excedent de profit se explică prin aceea că în agricultură există o rată a profitului mai mare decît în industrie (ca urmare a raportului mai mic între capitalul constant și variabil în agricultură față de industrie), iar monopolul proprietății private asupra pămîntului împiedică participarea întregului profit produs în agricultură la egalizarea ratei profitului.

Renta absolută este egală cu diferența dintre valoarea produselor agricole și prețul de producție. Sursa rentei absolute este plusvaloarea creată de muncitorii agricoli, monopolul proprietății private asupra pămîntului fiind numai baza însușirii ei de către proprietarul funciar.

asist. univ. dr. Coralia ANGELESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce exprimă rata plusvalorii ?

2. Care sînt principalele căi de mărire a gradului de exploatare a forței de muncă-marfă ?

3. În ce constă valoarea și valoarea de întrebuințare a mărfii forță de muncă ?

4. Ce exprimă rata profitului și cum se determină ea ?

5. Care sînt diferitele categorii de capitaliști între care se împarte plusvaloarea ?

6. Definiți renta funciară capitalistă. De cîte feluri este ea ?

Eliminarea forței din relațiile internaționale – condiție esențială a promovării destinderii, păcii și securității

ANUL TRECUT s-au cheltuit pentru forțele armate ale diferitelor state, pentru arme, în general în cadrul cursei înarmărilor, 450 miliarde de dolari. Aceasta în timp ce an de an mor, din inaniție și din lipsă de medicamentație, milioane de copii, zeci de milioane de copii sînt arieraţi fizic sau mintal, 500 milioane de oameni suferă cronic de foame.

Armele disponibile azi în lume întrec puterea de distrugere de care dispuneau armatele ce se înfruntau în al doilea război mondial de zeci și sute de ori. Cele mai multe dintre aceste arme sînt, după cum se știe, instalate în Europa — continentul unde au izbucnit ambele războaie mondiale, care au cauzat omenirii pierderi și suferințe nespuse — sau sînt îndreptate asupra Europei. O singură salvă de rachete nucleare trasă de la bordul unui singur submarin purtător de arme nucleare ar fi suficient pentru a pustii o suprafață de trei ori mai vastă decît a Europei. A ajuns evident că un nou război mondial, o conflagrație în care ar fi angrenate puterile nucleare ar putea însemna sfîrșitul speței umane, distrugerea oricărei ființe pe planeta noastră.

Deși necesitatea dezarmării este recunoscută de multă vreme — o conferință „pentru dezarmare" se întrunise încă înainte de al doilea război mondial, sub egida Ligii Națiunilor, și prima rezoluție adoptată la prima sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite se ocupă de problematica dezarmării — nu numai că nu a fost distrusă pînă în prezent nici o armă, în scopul promovării cauzei dezarmării, dar cursa înarmărilor a continuat neîncetat, ajungînd la crearea unei situații extrem de periculoase.

În această situație desigur „calitatea" relațiilor internaționale, tendința spre înțelegere sau spre vrajbă, spre destindere sau spre încordare, capătă o însemnătate deosebit de mare. Mai mult decît fiecare fapt „în sine" importă deslușirea semnificației sale din punct de vedere al direcției de dezvoltare a relațiilor dintre state pe care se înscrie faptul respectiv. Un dicton ne pune în gardă împotriva primejdiei ca din cauza copacilor să nu mai vedem pădurea. Ziarele, celelalte mijloace de informare, în special radioul și televiziunea, abundă în știri privind luări de atitudini și acțiuni ale diferitelor guverne. Există însă primejdia ca, preocupați de diferitele „fapte diverse", „oamenii simpli" să neglijeze o chestiune esențială : ne îndreptăm spre un climat de pace sau, din contra, spre o atmosferă de tensiune, propice provocării și dezlănțuirii unui nou război ? Nu poate fi uitat faptul că prăbușirea lumii în abisul celui de-al doilea război mondial s-a datorat într-o mare măsură și pasivității opiniei publice după agresiunea hitleristă împotriva Cehoslovaciei și a Poloniei. Este ușor de văzut că dacă opinia publică, factorii de decizie ar fi dat atenția necesară nu faptelor izolate, ci tendinței generale pe care o ilustrau, ar fi fost posibil să se evite omenirii catastrofa sîngeroasă din anii 1939—1944, care a costat-o 50 de milioane de vieți omenești, fără a mai vorbi de pagubele materiale cauzate popoarelor.

Ceea ce este esențial de reținut în actuala situație este că de cîtva timp firmamentul internațional a început să fie întunecat. Se adună nori amenințători, atmosfera începe să fie tot mai încărcată, se vădesc tendințe de întoarcere a lumii spre anii „războiului rece", gîndit și atunci și astăzi ca un preludiu al unui al treilea război mondial, război care astăzi nu ar mai putea să nu fie nuclear.

Dincolo de convingerile politice, părerile filozofice, credințele religioase, există un fond de convingeri morale, de poziții esențiale comune mai tuturor oamenilor, tuturor popoarelor și care pornește de la cerința rațională, general umană, de a se asigura oamenilor, popoarelor dreptul la viață, dreptul la libertate, ceea ce legitimează credința în posibilitatea și necesitatea unirii tuturor popoarelor, a tuturor forțelor progresiste, pentru ca prin eforturile lor comune să îndepărteze primejdia care astăzi amenință omenirea întreagă. Mai toată lumea recunoaște că ar fi o naivitate să se creadă că în cazul unui nou război mondial un popor sau o anumită categorie de oameni, sau măcar un singur om anume ar putea să se mențină „în afară de pericol".

Trăim — aceasta a ajuns un loc comun — într-o lume a interdependențelor. Statele, popoarele, sînt reciproc dependente unele de celelalte — într-o lume ce devine zilnic mai mică, în care din cauza uriașelor progrese ale științei și tehnicii moderne distanțele terestre au încetat, practic, să conteze și în care, deci, „cu toții sîntem vecini" — și fiecare acțiune a unei țări, a unui guvern produce efecte — fie în sensul dorit de cei care au pregătit-o și întreprins-o, fie în alt sens, uneori chiar și în sens contrar — și asupra celorlalte țări, provocînd, nu arareori, reacțiuni din partea acestora, care la rîndul lor pot declanșa noi luări de poziții, noi confruntări, pot genera noi probleme. Este ceea ce determină răspunderea deosebit de mare a fiecărui stat, a fiecărui guvern, în fond a fiecărui om, de a lua poziție împotriva a tot ceea ce ar fi de natură să pericliteze pacea și securitatea internațională, de a promova în schimb tot ce este de natură și menit să întărească aceste bunuri comune ale întregii omeniri ; astăzi pacea și securitatea sînt indivizibile.

Cu cît este mai grea sarcina istorică ce apasă asupra generației noastre, de a împiedica înrăutățirea în continuare a situației internaționale, de a-i imprima cursul spre mai bine, spre destindere, spre pace, pentru securitatea fiecărui popor, a fiecărei țări și astfel a întregii lumi, cu atît devine mai stringentă necesitatea unirii eforturilor tuturor forurilor social-politice democratice și progresiste de pretutindeni — a partidelor comuniste și muncitorești, a partidelor socialiste și social-democrate, a mișcărilor de eliberare națională, a partidelor progresiste din țările în curs de dezvoltare, a organizațiilor de femei, de tineret, a mișcărilor pacifiste, cu caracter laic sau religios, într-un cuvînt a tuturor oamenilor și grupărilor de oameni care își dau seama de interesul lor vital în apărarea și realizarea dreptului lor la pace, la viață, la libertate și, ca atare, în promovarea unei politici de înțelegere, colaborare și bună vecinătate între popoare.

După cum se cunoaște, aceasta este linia politicii Partidului Comunist Român, a Republicii Socialiste România, politică dusă cu deosebită autoritate, cu mult prestigiu de secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. După cum arăta președintele țării noastre : **„Viața demonstrează cu putere că masele populare, popoarele au rolul determinant în înfăptuirea unei noi politici internaționale. De aceea, se impune să intensificăm colaborarea și solidaritatea internațională cu toate forțele progresiste și antiimperialiste, cu toate popoarele lumii care se pronunță pentru destindere, independență națională și pace".**

FIREȘTE, dragostea de pace, hotărîrea de a combate recurgerea la forță ca mijloc de a rezolva problemele internaționale, nu poate implica, în condițiile actuale, slăbirea preocupărilor pentru întărirea capacității de apărare a patriei. **Vim vi repellere licet** sună un străvechi dicton : este licit să respingi forța cu forță. Mai mult, în condițiile de astăzi ar fi insuficient să ne rezumăm la a recunoaște popoarelor doar dreptul de a lupta pentru apărarea integrității lor teritoriale, a intangibilității frontierelor de stat, a independenței și suveranității patriei. Cît timp se menține pericolul unor agresiuni, popoarele sînt nu numai în drept, dar și **datoare** să pregătească tot ceea ce este necesar pentru a respinge atacul, pentru ca cel de la care vine primejdia să înțeleagă că va fi combătut și, în cele din urmă, nimicit. Faptul că un popor împotriva căruia s-ar îndrepta, în planurile viitorului agresor, atacul, nu ar fi pregătit să respingă, cu arma în mînă, agresiunea, ar constitui un imbold pentru cei ce plănuiesc și pregătesc asemenea

acțiuni, ducînd politica „de pe poziții de forță", de a trece la executarea planurilor lor criminale, de a dezlănțui războiul. Astăzi, cînd tot ceea ce se întîmplă într-o parte a globului se răsfrînge aproape instantaneu asupra celorlalte state și popoare, constituie o îndatorire morală, deci și politică, de solidaritate umană și de apărare a intereselor proprii, de securitate, pace și libertate, de a opune rezistență agresorului, deci de a acționa și pe planul politicii externe, cu toate mijloacele puse la dispoziție de legalitatea internațională, pentru contracararea acțiunilor și planurilor îndreptate împotriva drepturilor fundamentale ale oamenilor, ale popoarelor : viața, pacea, libertatea. Aceasta implică firește atît pregătirea militară adecvată, cît și întărirea unității politice a poporului, întărirea forței economice, contribuție esențială la apărarea independenței, a libertății, a securității poporului. Și aceasta implică, de asemenea, dreptul și obligația acțiunii comune, a tuturor celor care înțeleg necesitatea menținerii păcii, a vieții propriului popor, de a acționa uniți pentru preîntîmpinarea acțiunilor menite să cufunde lumea în hăul apocaliptic al unui cataclism nuclear.

Multe și diferite sînt căile care pot și trebuie folosite spre a ajunge la acest țel. În primul rînd se impune o acțiune de lămurire a opiniei publice asupra pericolului înrăutățirii situației internaționale și, în primul rînd, asupra necesității de a elimina forța din relațiile internaționale. Nespecialistul nu se interesează de normele dreptului internațional și, de obicei, nu le cunoaște conținutul. Or, legalitatea internațională contemporană se caracterizează tocmai prin încriminarea războiului de agresiune, prin tendința de a elimina recurgerea la forță — amenințarea cu folosirea forței nu este decît una din modalitățile de a recurge la forță — din instrumentarul politicii externe a statelor. Toate principiile de bază ale dreptului internațional în vigoare tind să excludă forța din raporturile dintre state, dintre popoare. Oamenii sînt egali în drepturi : această idee, acceptată de toate popoarele, implică egalitatea în drepturi a tuturor popoarelor — popoarele sînt alcătuite din oameni —, a tuturor statelor — statele sînt formate de popoare. Forța este prin esență inegală, la oameni, la popoare, la state. Forța este un element esențial de inegalitate. Dacă vrem — și popoarele vor — ca în viața internațională să domnească principiul egalității în drepturi, forța trebuie eliminată din relațiile interstatale.

Popoarele au dreptul la autodeterminare, au dreptul de a-și hotărî singure destinele, fără nici un amestec din afară. În mod corespunzător, statele au dreptul la suveranitate și la independență. Recurgerea la folosirea forței ca mijloc de a tranșa problemele internaționale este incompatibilă cu aceste principii de bază ale legalității internaționale contemporane. Cel mai tare încearcă să impună, prin forță, celui mai slab soluții pe care acesta din urmă nu le-ar dori, le-ar respinge, dacă nu ar fi silit de forța adversarului.

Strîns legat de dreptul popoarelor la autodeterminare, de dreptul statelor la independență este principiul neintervenției în treburile altor state. Statele sînt datoare să-și rezolve diferendele, divergențele de interese și poziții, litigiile, prin mijloace pașnice, politice, de preferință prin tratative directe, iar nu pe calea folosirii forței.

În acest sens sînt principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite — care poate fi socotită drept acel minimum de legalitate internațională a cărui respectare constituie condiția necesară și suficientă pentru menținerea păcii ; în acest sens sînt toate celelalte documente ce-și propun să reglementeze sistemul relațiilor internaționale, inclusiv Declarația cu privire la edificarea unei noi ordini economice internaționale și Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (ambele datează din 1974) precum și „Decalogul" cu care începe Actul Final al Conferinței de la Helsinki pentru securitate și cooperare în Europa (1975). Se înțelege de la sine — dar după cum se spune, ceea ce se înțelege de la sine se înțelege și mai bine dacă este spus — că este permisă folosirea forței numai împotriva agresorului.

DACĂ din punct de vedere strict juridic folosirea forței pentru a rezolva neînțelegerile internaționale este interzisă statelor, iar recurgerea la forță în acest scop constituie o fărădelege internațională, cu atît mai gravă cu cît în condițiile actuale poate duce la o catastrofă mondială, morala condamnă și ea „politica de pe poziții de forță" ; ea cere ca în relațiile dintre state să domnească nu dreptul forței, ci — după cum spunea Titulescu — forța dreptului. Timp de secole și de milenii forța a domnit în viața internațională, pentru care se potrivea caracterizarea dată de Plaut relațiilor umane în general — **homo homini lupus** (omul este lup pentru om). Morala cere ca relațiile umane în general, și în primul rînd raporturile dintre popoare, dintre state să fie ridicate la un nivel demn de oameni, de ființe raționale. Astăzi, în condițiile interdependenței mereu în creștere a tuturor statelor, cerințele vieții internaționale impun părăsirea tradiționalei neîncrederi și uri împotriva „celuilalt" — la romani același cuvînt, **hostis**, desemna și pe străin și pe dușman —, cere statornicirea între toate popoarele, indiferent de distanța care le separă pe glob, a unor raporturi de bună vecinătate — bun este o noțiune de etică — raporturi care pornesc de la necesitatea de a-l privi pe celălalt nu ca pe un concurent, un rival, un dușman, ci drept potențialul și, în viitor, realul partener la eforturi comune, în condițiile cînd fără aceste eforturi pînă și cele mai puternice state nu mai sînt în măsură să rezolve sarcinile noi, cu care le confruntă prezentul, sarcinile și mai mari pe care vor trebui să le înfrunte în viitorul apropiat.

Printre aceste sarcini, cele de ordin economic se înscriu la loc de frunte. Terra numără astăzi 4 400 de milioane de locuitori. În anul 2000 populația globului va fi, presupunînd că va fi menținută pacea, de 6 000 de milioane. Iar oamenii vor trăi la un nivel de civilizație mult mai înalt decît acela care caracterizează astăzi viața locuitorului „mediu" al planetei noastre — să nu uităm că sute de milioane de oameni sînt încă analfabeți, să nu uităm mizeria care caracterizează existența a sute de milioane de ființe umane în țările cele mai sărace dintre cele în curs de dezvoltare — în Africa, în Asia, în America de Sud. Chiar și aceste cîteva date sînt suficiente spre a îndevera că vor crește uriaș, în deceniile ce vin, nevoile de consum ale omenirii, deci și nevoile de producție, inclusiv nevoile de a produce energia necesară. Va fi nevoie de colaborarea activă a tuturor țărilor, a tuturor popoarelor, de un schimb de valori, servicii și cunoștințe în care fiecare — inclusiv cel mai mic, cel mai slab — va avea ce „da" și în în care fiecare — inclusiv cel mai mare, cel mai puternic dezvoltat — va avea ce „cîștiga". Or cooperarea, în primul rînd cooperarea economică a statelor, este de natură să contribuie în măsură hotărîtoare la întărirea păcii și securității internaționale. Nu întîmplător Conferința de la Helsinki a fost numită Conferința pentru securitate și cooperare în Europa. După cum cursa înarmărilor constituie, împreună cu neîncrederea și insecuritatea, un cerc vicios — „nu am securitate pentru că celălalt nu dezarmează, și celălalt nu dezarmează pentru că nu se simte în securitate" — tot astfel există un cerc „binefăcător" între cooperare, securitate și pace. Cu cît statele vor coopera mai strîns, cu atît se va dezvolta, subiectiv și obiectiv, securitatea lor, și cu cît se vor simți și se vor afla statele mai mult în securitate cu atît se va consolida pacea internațională, cooperarea între popoare.

În lumina celor de mai sus și care, firește, sînt departe de a epuiza un subiect atît de vast, ce domină epoca noastră atît de multilateral, apare limpede necesitatea politică de a se elimina forța din viața internațională. Tot ceea ce este de natură a îngreuna îndeplinirea acestei sarcini istorice a generației contemporane trebuie combătut și îndepărtat de pe drumul pe care popoarele, toate popoarele, toți oamenii, au posibilitatea și deci chemarea de a acționa, unindu-și eforturile îndreptate spre același țel : pacea. Tot ceea ce este de natură a folosi acestei cauze esențialmente umane, pentru că este indispensabilă supraviețuirii omenirii și singura demnă de om, trebuie folosit. Se încearcă uneori să fie pusă în discuție utilitatea și oportunitatea reunirii Conferinței proiectate să înceapă în noiembrie a.c. la Madrid, afirmîndu-se că „va fi un dialog al surzilor". Dar pentru ca unii să-i audă pe ceilalți, în primul rînd trebuie creată această posibilitate, adică trebuie întrunită reuniunea. Iar dacă popoarele își vor face auzit glasul, aceasta va lecui, fără îndoială, „surzenia" celor ce astăzi încă „nu vor să audă". În condițiile actuale prima sarcină a luptei pentru pace constă în revenirea la cursul spre destindere, în părăsirea căii tot mai primejdioase a întoarcerii la climatul „războiului rece". Nu trebuie pierdută nici o ocazie de „a sta de vorbă împreună", după cum, în general, trebuie create și folosite toate posibilitățile de a colabora pașnic și în vederea păcii.

Partidul și statul nostru își exprimă deplina încredere că stă în puterea popoarelor, a maselor largi de pretutindeni să oprească accentuarea încordării, să împiedice revenirea la războiul rece, să asigure reluarea și dezvoltarea politicii de destindere, promovarea unei politici de respect al independenței, de colaborare și pace.

prof. dr. doc. Edwin GLASER

Date de prognoză

Producţia de oţel

RECENT, Secretariatul O.C.D.E. a realizat un studiu asupra perspectivelor mondiale la producţia de oţel, pînă la nivelul anului 1985. Studiul apreciază că, în ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, producţia acestora va creşte

Producţia mondială de oţel

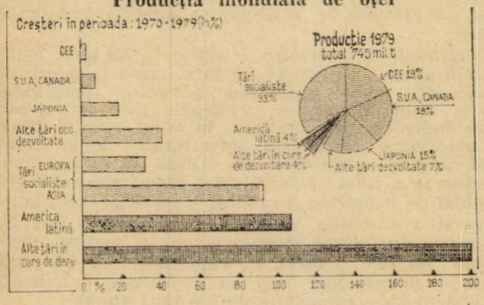

cu 8,1% pe an pînă în 1985, astfel că producţia totală în cadrul grupului va creşte la 96 mil. t faţă de 56 mil. t. Creşterile principale sub aspectul capacităţilor de producţie şi al producţiei vor fi datorate — în proporţie de 4/5 — unor ţări ca Brazilia, Mexic, Venezuela, Iran, Nigeria, Arabia Saudită, Coreea de Sud, Algeria. În cazul celor mai multe din ţările citate, creşterile de producţie se vor realiza printr-o mai eficientă exploatare a minereului de fier.

La nivel mondial, studiul apreciază că cererea totală de oţel va creşte, în medie, cu 3% pe an în perioada 1980—1985, respectiv 2,5% în ţările O.C.D.E. şi 8% în afara acestei zone. Capacitatea oţelăriilor din O.C.D.E. se prevede să crească de la 515 mil. t. în prezent, la 526 mil. t, cu uşoare reduceri pe ansamblul Pieţei comune. În măsura în care previziunile studiului citat se vor realiza, ţările O.C.D.E. vor produce, în 1985 cu 90—95% din capacitatea efectivă a oţelăriilor, respectiv la nivelul atins în perioada de prosperitate de la începutul deceniului şapte sau în anii 1973—1974, cînd apăruse o penurie cvasimondială de oţel. Pe de altă parte, cunoscuta revistă britanică „The Economist" apreciază că aceste previziuni vor fi atenuate de efectul creşterii economice din ţările în curs de industrializare care vor înregistra creşteri sporite în ce priveşte producţia şi exportul către sfîrşitul deceniului 8 — creşteri de natură să afecteze lărgirea pieţei ţărilor tradiţionale exportatoare.

Se impune, de asemenea, problema eforturilor cu care vor fi confruntate acestea din urmă pentru a reuşi să-şi reutileze industriile naţionale în sensul modernizării, apreciindu-se că numai în cazul State-lor Unite cheltuielile se vor ridica la circa 7 miliarde dolari anual.

Reorganizarea industriei oţelului va presupune, în următorii ani trecerea — de la producţia de oţel în bare, tablă, profile — la produse care, pentru a fi livrabile la export trebuie să aibă un grad înalt de prelucrare. Din acest punct de vedere se pare că avantajul revine ţărilor în curs de industrializare ce îşi profilează de la început industriile naţionale spre realizarea de produse prelucrate, chiar în condiţiile unor importuri sporite de oţel brut ce poate fi valorificat superior în vederea exportului de produse electronice, automobile, nave, avioane etc.

Ţări occidentale dezvoltate
Ponderea producţiei în capacitatea efectivă

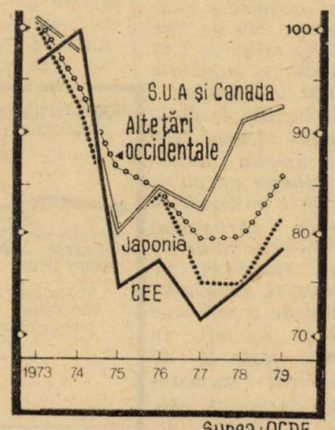

Sursa: OCDE

Liniile generale ale acestor previziuni sînt confirmate şi de prognoza realizată de Institutul american al fierului şi oţelului, care are în vedere, la nivelul anului 1990 faţă de 1980 exporturi mult mai mari provenind din ţările în curs de dezvoltare (şi în special cele aflate în curs de industrializare) — în condiţiile creşterii inclusiv a consumului intern — în comparaţie cu majorarea mai puţin semnificativă a exporturilor de oţel ce vor fi realizate de către ţările occidentale industrializate.

Prognoze americane (în mil. t echivalent oţel brut

	1980				1990			
	prod.	import	export	consum	prod.	import	export	consum
S.U.A.	144	24	4	164	157	27	5	179
Japonia	123	1	46	78	153	1	53	101
C.E.E.	165	14	46	133	181	17	45	153
Alte ţări nesocialiste	147	79	26	200	247	108	55	300
Total ţări nesocialiste	579	118	122	575	738	153	158	733
Ţări socialiste	296	30	26	300	395	40	35	400
Total mondial	875	148	148	875	1 133	193	193	1 133

Sursa : American Iron & Steel Institute

Priorităţi şi orientări în politica economică

Polonia în deceniul al optulea

CE ANUME evidenţiază trecerea în revistă a orientărilor de politică economică, promovate în Polonia în cursul deceniului ce se încheie, precum şi a rezultatelor, obţinute în dezvoltarea social-economică ? Într-o analiză succintă pe această temă), cunoscutul economist polonez, prof. dr. Jozef Pajestka, preşedintele Societăţii economice poloneze, relevă că este vorba de o perioadă bogată în experienţe utile în privinţa strategiei de dezvoltare a ţării, cît şi a rezultatelor — scontate ori neprevăzute — ale aplicării sale. Situaţia obiectivă de la începutul deceniului reclama desfăşurarea unei iniţiative deosebite în domeniul politicii de dezvoltare, în scopul obţinerii unor efecte economice superioare şi în termen mai scurt, fapt care a generat noi orientări strategice.*

Sintetic, aceste orientări constau în : axarea strategiei de dezvoltare pe principiul „pentru om şi prin om" şi intensificarea dinamismului forţelor social-economice ale progresului; participarea largă la diviziunea internaţională a muncii, cu utilizarea importului pe credit de bunuri de investiţii şi de tehnologii de pe piaţa mondială ; extinderea şi modernizarea tehnică a întregii baze de producţie, inclusiv accelerarea considerabilă a dezvoltării industriilor de bunuri de consum, a agriculturii şi producţiei alimentare, ca şi a construcţiei de locuinţe (concomitent cu ridicarea gradului de satisfacere a necesităţilor interne, această ultimă orientare urmărea să asigure o cantitate sporită şi un sortiment mai variat de mărfuri pentru export). Accelerarea investiţiilor în prima jumătate a deceniului al optulea a făcut posibilă — pe ansamblul acestuia — sporirea cu peste 50 la sută a dotării cu echipament a economiei naţionale, modernizarea şi ridicarea nivelului său tehnic. Totodată, arată dr. J. Pajestka, în cursul deceniului s-au manifestat şi o serie de fenomene negative, cum sînt dezechilibrele pe piaţa bunurilor de consum şi în domeniul investiţiilor, disproporţii între dezvoltarea unor ramuri ale economiei naţionale, frecvenţa recoltelor scăzute în agricultură, deficienţe în organizarea şi funcţionarea mecanismului economic, influenţe defavorabile ale conjuncturii internaţionale.

Ca atare, se apreciază că realizarea obiectivelor politicii social-economice a statului polon în anii '80 va necesita eforturi considerabile, avîndu-se în vedere menţinerea şi chiar întărirea priorităţii acordate industriei energetice, celei miniere, agriculturii, construcţiilor de locuinţe, transporturilor şi protecţiei mediului înconjurător — ramuri de activitate care necesită importante investiţii. Este de aşteptat o încetinire a ritmului de creştere economică (respectiv de la un spor al venitului naţional de peste 7 la sută în medie anuală pe deceniul trecut, la circa 3 la sută în cincinalul 1981—1985). Un rol esenţial în transpunerea în viaţa a opţiunilor stabilite sînt chemate să joace mai buna utilizare a potenţialului de producţie existent, ridicarea eficienţei producţiei, perfecţionarea organizării muncii şi a gestiunii, de mobilizarea rezervelor nevalorificate încă în aceste domenii depinzînd într-o măsură fundamentală perspectivele dezvoltării economiei naţionale a Poloniei în perioada imediat următoare.

*) Vezi „L'economie polonaise : acquis, difficultés et perspectives", La Pologne contemporaine, nr. 3/1980.

Rezerve mondiale de cărbune

Biroul Internațional al Muncii apreciază că rezervele mondiale de cărbune, exploatabile din punct de vedere economic sînt suficiente pentru aproape 250 de ani.

De la 2,5 miliarde t în 1978, producția mondială va ajunge la aproape 4 miliarde în 1985, la peste 5,5 miliarde în anul 2000 iar la nivelul anilor 2020 producția ar putea ajunge la 9 miliarde t.

Industria cărbunelui dispune în prezent de 4,7 milioane lucrători pe plan mondial, perspectivele fiind de 6 milioane în 1985 și 8,4 mil. în anul 2000. Peste 40 de ani, numărul muncitorilor din industria cărbunelui va atinge 11,6 milioane, ceea ce va reprezenta o creștere cu 164 000 noi locuri de muncă pe an în următoarele patru decenii, cea mai mare creștere (92 la sută) fiind preconizată în principalele zece țări producătoare.

Prognoze britanice

RAPORTUL specialiștilor din cadrul E.I.U. (Economic Intelligence Unit) prevede o înrăutățire a situației economice britanice în perioada 1980—1981.

Pentru 1980 specialiștii prevăd o reducere cu 2,5% a P.I.B., diminuare care depășește chiar și situația critică din perioada crizei din 1973—74, iar pentru 1981 raportul consideră că reducerea creșterii va marca încă 0,75 puncte procentuale. Alte coordonate ale anului 1981 : șomajul va afecta 2,25 milioane persoane, se vor diminua exporturile

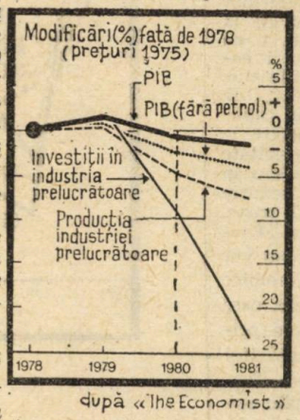

după «The Economist»

și investițiile publice și private în sectorul industriei prelucrătoare, prețurile cu amănuntul vor fi cu 12,5% ori mai mari la sfîrșitul anului financiar 1981—82 față de 1980—1981.

Producția mondială de sirop din porumb — în creștere

POTRIVIT rezultatelor unor analize recent efectuate la Londra, producția mondială de sirop de porumb cu conținut ridicat de fructoză se va ridica, spre sfîrșitul anilor '80, la 5,1 milioane tone pe an (calculat în zahăr brut), de la 2,5 mil. t în prezent. Pe țări, se așteaptă ca S.U.A. să ajungă la o producție anuală de 2 mil. t în 1979 — 80,3 mil. t în 1984—1985 și 3,6 mil. t în 1989—90 ; în Japonia este prognozată o producție de 750 mii t în 1985 și 1,2 mil. t în 1990 față de 340 mii t în prezent. O creștere importantă este prevăzută și în cazul Canadei (275 mii t la sfîrșitul deceniului, față de 75 mii t în prezent). Nu sînt așteptate creșteri semnificative în țările C.E.E. (55 mii t față de 45 mii t în prezent) datorită măsurilor Pieței comune de dezvoltare a producției de sfeclă de zahăr.

Potrivit prognozelor, deși siropul de porumb cu conținut ridicat de fructoză va înlocui — în 1990 — doar 8,2 la sută din necesitățile mondiale de produse pentru îndulcit, creșterea cererii pentru înlocuitori poate avea o influență importantă asupra prețurilor zahărului. Pe de altă parte, se apreciază că sporirea cererii de produse pentru îndulcit va fi determinată în proporție de 80 la sută de țările în curs de dezvoltare, în timp ce consumul va scade în multe țări industrializate.

Programe de dezvoltare

Qatar — reducerea dependenței de petrol

ECONOMIA statului Qatar (independent din 1971; suprafața — 11 347 km² ; populația — 50 mii loc.) depinde în mare măsură de pe urma încasărilor din petrol și gaze naturale : în 1979, producția petrolieră s-a cifrat la 25 mil. t. Rezervele de petrol sînt estimate la 400 mil. t, iar cele de gaze naturale și asociate — 70—100 mrd. picioare cubice — sînt printre cele mai mari din lume.

Incertitudinile în legătură cu valoarea reală a rezervelor de petrol exploatabile, precum și dependența de importul de produse prelucrate au determinat, începînd din 1977, reorientarea priorităților guvernului de la Doha în direcția industrializării.

Programul de investiții — cifrat la 5,9 mrd. rupii în 1978 și care va atinge 8,5 mrd. rupii în acest an — acordă astfel, industriei ponderea principală (34 la sută). Eforturile principale sînt îndreptate către industria petrochimică, în acest context fiind de menționat complexul petrochimic de la Oum Said, pentru producerea de etilenă și polietilenă, precum și o primă fabrică cu o capacitate de 50 000 barili/zi de lichefiere a gazului și de obținere a benzinei și a anumitor subproduse. În 1978 a fost de asemenea inaugurat primul combinat pentru producția de fier și oțel, cu capacitate de 400 mii tone/an. A mai fost dată în exploatare o fabrică de ciment cu o capacitate de 330 000 t anual.

In industria ușoară sînt în studiu o serie de proiecte pentru fabrici de hîrtie, detergenți, uleiuri, sticlărie, cauciuc, baterii etc.

Se acordă, de asemenea, atenție agriculturii, urmărindu-se creșterea suprafețelor cultivabile (la 28 mii ha față de 7 mii în prezent), extinderea folosirii îngrășămintelor, dezvoltarea șeptelului.

Eforturi însemnate — 30 la sută din programul de investiții — sînt îndreptate către realizarea infrastructurii necesare : urmează a fi realizat un program de construcții de locuințe (6 200 locuințe în timp de 10 ani), construcții rutiere, extinderea electrificării și a alimentării cu apă potabilă pe toată suprafața țării.

La realizarea programului de electrificare va contribui în bună parte intrarea în producție, în acest an, a centralei electrice de la Ras Abu Fontas, cu o capacitate totală de 828 MW la un nivel actual al cererii de 618 MW (dar care urmează să atingă 1 400 MW în 1984, inclusiv dată fiind cererea în creștere — o treime din totalul producției de energie electrică — pentru industrie).

Guvernul are în vedere ca, prin aceste măsuri industria să contribuie în următorii ani cu 20—30 la sută la formarea venitului național, să asigure locuri de muncă pentru circa 10 mii persoane (față de 1 000 cît reprezintă în prezent forța de muncă autohtonă) și să creeze disponibilități pentru export, în special la produse petrochimice și siderurgice.

Gh. ALBU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 5—9 mai 1980 **dolarul S.U.A.** a avut o evoluție descendentă față de ansamblul valutelor occidentale atenuată în ultima parte a intervalului sub efectul unor date economice noi ca : reducerea ritmului de creștere a prețurilor cu ridicata în S.U.A. pe luna aprilie a.c. — numai 0,5% în termeni anuali față de 1,4% în luna precedentă ; înregistrarea unei reduceri mai accentuate a masei monetare în circulație la care a contribuit și hotărîrea Sistemului Federal de Rezervă de a elimina suprataxa de 3% aplicată plafoanelor de reescont. În acest interval s-a înregistrat o continuare a tendinței de scădere a dobînzilor pe piața internă din S.U.A., prime rate ajungînd la 17,5%, unele bănci aplicînd chiar nivelul de 17%.

Lira sterlină a atins un maxim al intervalului de circa 2,2885 dolari/1 liră, cu circa 1% peste cursul de referință și a cotat în final la circa 2,2780 dolari. **Francul elvețian** a înregistrat la rîndul său un maxim cu 1,7% peste cursul de referință și a închis în final în regres la un nivel de 1,6710 franci/1 dolar față de nivelul anterior de 1,6770. **Marca vest-germană** a avut o evoluție asemănătoare cotînd la închiderea de 1,8080 mărci/1 dolar la circa 0,4% sub închiderea precedentă. **Francul belgian** a oscilat între cursuri extreme de 28,65 franci și respectiv 29,17 franci/1 dolar cotînd la închidere la un curs de circa 29,10 franci/1 dolar. **Francul francez** și **lira italiană** au avut o evoluție asemănătoare și, după ce au atins un maxim de circa 4,1750 franci și respectiv 839,80 lire/1 dolar au cotat la închiderile de 4,2190 franci și 850 lire/1 dolar cu numai 0,1% peste nivelurile anterioare. **Yenul japonez** a continuat să manifeste o tendință fermă față de restul valutelor occidentale și ca urmare a hotărîrii autorităților nipone de a menține în vigoare măsurile de sprijinire a cursului valutei lor în viitor. În raport cu dolarul S.U.A. yenul a înregistrat în acest interval o repreciere de circa 4% la un curs de circa 230,60 yeni și s-a situat la închidere la un curs de circa 232,50 yeni/1 dolar.

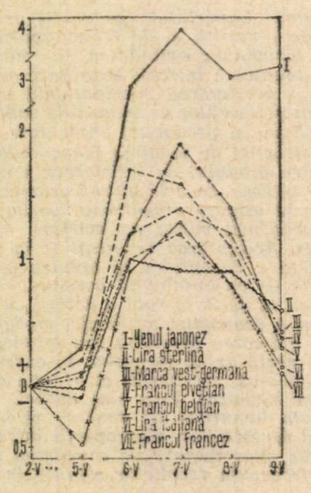

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5—9.V., luîndu-se ca bază cursurile din 2.V. a.c.

Pe **piața eurodepozitelor** s-a înregistrat o scădere deosebit de accentuată a dobînzilor în special la eurodolari care au atins la perioada de 6 luni, un nivel de circa 11 5/8% cu peste 2% sub nivelul anterior. Dobînzile la eurofrancii elvețieni la șase luni au înregistrat o scădere pînă la un nivel de circa 5,875% în timp ce euromărcile vest-germane se tranzacționau la circa 9,375%.

Prețul aurului a înregistrat un maxim al intervalului de 515,75 dolari/uncie (fixing Londra) și a închis la circa 508,25 dolari uncie (fixing Londra).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

R. P. BULGARIA

CREȘTEREA EFICIENȚEI ÎN AGRICULTURĂ – O PRIORITATE A DEZVOLTĂRII

DEZVOLTAREA în ritmuri susținute a economiei Republicii Populare Bulgaria, ilustrată elocvent de însemnatele realizări obținute în anul 1979 — sporirea venitului național cu 6,5% față de anul precedent (aproape întregul spor fiind obținut prin creșterea productivității muncii), realizarea în proporție de 100,9% a planului la producția industrială, creșterea cu 10,1 procente a producției de cereale etc. — are la bază progresele marcate an de an, cincinal de cincinal, în opera de edificare a socialismului. O atenție deosebită în strategia dezvoltării a fost acordată agriculturii, ramură cu vechi tradiții, al cărei profil și structură s-au schimbat însă, în ultimele trei decenii și jumătate, în chip radical.

Este adevărat că în anul 1979 agricultura bulgară participa cu numai 24% la crearea venitului național — față de 65% cît reprezenta ponderea sa în anul 1939 ; această schimbare de pondere s-a realizat însă în condițiile creșterii continue a producțiilor obținute în acest important sector al economiei. Într-un interval de timp istoricește scurt au fost consemnate creșterii însemnate ale producției de cereale, deopotrivă cu accentuata dezvoltare a sectorului zootehnic. Tendința amintită va continua și în viitor : pentru anul 1980 se prevede o creștere a producției globale agricole de 3,7%, iar pentru anul 1981 de 3,1%.

ANUL 1956 a consemnat înființarea complexelor argroindustriale concepute ca mari unități agricole ; aceste complexe (în 1978, numărul lor era de 178) dispuneau de o însemnată suprafață de teren — circa 35 000 ha — și o bază tehnico-materială puternică, fiind organizate de ferme specializate în cultura plantelor, zootehnie, activități cu caracter industrial. Principiul general care a stat la baza organizării complexelor agroindustriale îl constituie integrarea verticală, principiu care presupune închiderea ciclului de producție de la materia primă la produsul finit*). O altă formă de organizare în agricultura bulgară o constituie uniunile științifico-productive. Acestea reprezintă unități mari, specializate pe diferite activități cum sînt creșterea animalelor, a păsărilor, producția de furaje etc., cu activitate mixtă — de cercetare și producție — menite să asigure transpunerea rezultatelor științifice în producție cu mai mare operativitate.

Importantele acumulări cantitative, progresele obținute în plan calitativ au creat premisele și au impus totodată realizarea de noi salturi în procesul continuu de modernizare a agriculturii bulgare, obiectivul strategic fundamental fiind creșterea producției agricole, sporirea eficienței și a competitivității. (În perspectiva materializării acestor orientări, în cursul anului 1979 au fost inițiate o serie de măsuri, care urmăresc, în principal, perfecționarea cadrului economic de desfășurare a activităților din agricultură, prin instituirea autofinanțării și a rentabilității ca principii fundamentale ; se întărește pe această cale rolul unităților productive și li se acordă noi atribuții). Participarea și mai activă a produselor agricole bulgărești pe piețele externe, sporirea competitivității lor sînt nemijlocit legate, în actuala conjunctură, de rapiditatea cu care sînt sesizate tendințele ce se manifestă pe piață și posibilitatea de a răspunde cît mai prompt acestor cerințe, de maleabilitatea aparatului de producție.

Un element important care acționează în direcția creșterii capacității de adaptare a unităților productive îl constituie simplificarea sistemului de conducere și planificare. Spre deosebire de o etapă anterioară în care se utilizau cîteva sute de indicatori obligatorii, în prezent s-a optat pentru limitarea numărului acestora : la nivelul complexului agroindustrial — circa zece indicatori, și anume aceia care asigură principalele balanțe materiale și proporțiile economiei naționale, iar la nivel de județ — 16—17. Atribuția de a stabili ceilalți indicatori de plan — culturile, suprafețele, volumul producției, productivitatea muncii etc. — revine unităților. Pe această bază și pentru a impulsiona orientarea producătorilor spre produsele mai intens solicitate pe piață, a fost transpus în practică un sistem de prețuri stimulativ, care să asigure — pe plan financiar — rentabilitatea introducerii produselor noi.

În direcția sporirii producției agricole, a ridicării calității acesteia acționează însă și alți factori. Un prim element îl constituie mărirea eficienței cu care este utilizată puternica și moderna bază tehnico-materială — peste 150 000 de tractoare fizice, 23 000 de combine, sisteme de irigații pe circa 1,1 milioane ha, agricultura dispunînd anul trecut de fonduri fixe productive de 7 425 milioane leva —, deopotrivă cu reducerea susținută a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. O importanță deosebită dobîndesc utilizarea unor specii de plante de înaltă productivitate, precum și dublarea — pe suprafețele neirigate — și triplarea — în condiții de irigare — a numărului culturilor anuale. Prin așezarea mai fermă a activității din agricultură pe baze economice se urmărește, totodată, gospodărirea rațională a fondului funciar prin atragerea în circuitul productiv a unor însemnate suprafețe de teren (circa 200 000 ha), în prezent neutilizate, precum și valorificarea superioară a resurselor materiale și financiare existente în zootehnie. În acest amplu proces de perfecționare a agriculturii bulgare, de sporire a producției și creștere a eficienței și competitivității, cercetarea științifică este implicată funciar, ea constituind o sursă fecundă de soluții noi, de tehnologii perfecționate, mai productive, mai economicoase.

ÎNTRE ACTIVITATEA din agricultură, structura socio-profesională și specificul așezărilor rurale se stabilesc relații de adîncă intercondiționare. Dezvoltarea complexelor agroindustriale, asimilarea în măsură tot mai mare a unor activități cu profil industrial, se răsfrîng asupra profilului socio-profesional al populației ocupate, influențează nemijlocit nivelul de trai al acesteia ; pe de altă parte, volumul, calitatea forței de muncă, stabilitatea sa constituie condiții de bază ale unei activități eficiente. În perspectiva unei cît mai depline armonizări a componentei economice cu cea socială, în procesul dezvoltării rurale din R.P. Bulgaria a fost instituit așa-numitul „sistem de localități" ; acesta reprezintă un sistem de organizații economice și sociale unice în care localitățile sînt unite prin activități productive și sociale comune și printr-un sistem unic de transport. Prin cadrul organizatoric nou creat — impus de însăși accentuarea procesului de integrare rurală, s-a urmărit cu prioritate valorificarea superioară a resurselor demoeconomice existente, atragerea și stabilizarea necesarului de personal calificat, simplificarea sistemului de conducere și, în același timp, au fost create condiții mai bune pentru realizarea autoaprovizionării populației din aceste unități economico-administrative cu produse alimentare de bază.

Ampla acțiune de perfecționare a agriculturii bulgare — în care un rol deosebit revine mecanismului economic — urmărește creșterea eficienței și sporirea competitivității producției agricole, participarea și mai intensă a acestui important sector de activitate la progresul general al economiei. Implicînd deopotrivă resorturi materiale și financiare, dar solicitînd în tot mai mare măsură, tuturor oamenilor muncii, o înaltă conștiință și spirit gospodăresc, eforturile desfășurate în acest sens vor contribui nemijlocit la ridicarea nivelului de trai al poporului bulgar, vor marca noi pași pe calea progresului său social.

Cristian POPESCU

*) Un exemplu sugestiv în acest sens îl constituie industria zahărului. Prin integrarea verticală a activităților de producție se urmărește ca, în cadrul unor astfel de complexe, să se cultive sfecla de zahăr care, într-o fază ulterioară, să fie prelucrată pe loc prin uzine specializate ; mai departe, zahărul să fie prelucrat în fabricile de produse zaharoase amplasate în același perimetru, iar pe baza subproduselor rezultate să se obțină spirt și să se dezvolte ferme de creștere a animalelor.

ASPECTE ALE MĂSURĂRII DECALAJELOR INTERNAȚIONALE (I)

UNUL DINTRE CELE MAI RECENTE STUDII cu privire la evoluția economiei mondiale, după ce pune în evidență agravarea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ajunge la concluzia că problema centrală a procesului dezvoltării economice a țărilor mai puțin avansate rămîne aceea a asigurării creșterii venitului național și înlăturării sărăciei absolute [1]).

Adîncirea decalajelor, subliniată în documentele partidului nostru, în operele tovarășului Nicolae Ceaușescu [2]), pune, în mod imperios, și problema măsurării acestor discrepanțe pentru a putea aprecia mărimea distanței existente în economia mondială între cele două grupuri principale de țări, și, pe această bază, găsirea căilor adecvate pentru atenuarea și, apoi, lichidarea lor. Așadar, măsurarea cantitativă și evaluarea calitativă a decalajelor internaționale au o deosebită importanță pentru elucidarea esenței și formelor de manifestare ale acestui fenomen grav al economiei mondiale contemporane.

Determinarea cantitativă și calitativă a distanțelor dintre nivelele diferite ale dezvoltării economice a națiunilor prezintă în momentul de față evidente dificultăți metodologice. Acestea provin chiar și din faptul că măsurarea cantitativă constituie obiectul unor controverse ce țin de însăși recunoașterea sau nerecunoașterea existenței decalajelor. La aceasta se adaugă numeroase aspecte ce decurg din felul în care sînt alcătuite în prezent statisticile internaționale, din greutățile legate de asigurarea comparabilității lor, din caracterul complex al fenomenelor și proceselor ce nu se lasă cuprinse în indici simplificatori fără primejdia de a avea o imagine deformată sau chiar denaturată.

Numeroși economiști marxiști au adus, de-a lungul anilor, o importantă contribuție la elaborarea unei metodologii științifice de investigare a realităților complexe ale economiei mondiale și îndeosebi de măsurare a decalajelor internaționale [3]). Dintre cele mai recente în acest sens trebuie citate studiile lui M. V. Glazacev, N.A. Simonia [4]) și V. Kossov [5]).

În literatura internațională de specialitate s-a purtat o discuție controversată referitoare la indicatorii statistici meniți să evidențieze decalajele internaționale. În cursul acestor dezbateri s-a ajuns chiar să se formuleze întrebarea: în fond ce vrem să măsurăm ? [6]) deoarece s-a considerat că sarcina este aceea de a măsura nivelul de trai al populației și nu pur și simplu nivelul dezvoltării economice. Unii cercetători [7]) au opinat că este necesară elaborarea unui sistem de indicatori ai dezvoltării, care să cuprindă, în afara venitului mediu pe locuitor, și indicatori cum sînt: distribuirea veniturilor în interiorul țărilor, natalitatea și mortalitatea, analfabetismul, consumul alimentar pe locuitor, consumul anumitor produse etc. Un astfel de sistem de indicatori reflectă, de fapt, efectele nivelului dezvoltării economice și nu baza materială a acestui nivel. Totuși, în fața dificultăților cuantificării nivelului dezvoltării, o serie de economiști [8]) s-au mulțumit să se limiteze la măsurarea creșterii economice prin intermediul venitului mediu pe locuitor. Dealtfel, aspectul cantitativ al măsurării decalajelor — în special prin compararea veniturilor naționale, a produselor naționale brute sau a produselor interne brute pe locuitor — s-a bucurat și continuă să se bucure de favoare în rîndul economiștilor, inclusiv al multor economiști din țara noastră [9]).

Două erori posibile

ÎN UTILIZAREA indicatorilor amintiți pot fi semnalate două erori posibile : fie negarea capacității acestora de a oferi o imagine asupra nivelului dezvoltării economice, fie ignorarea imperfecțiunilor și limitelor utilizării venitului național sau a produsului brut ca indicator al nivelului de dezvoltare.

Pentru aprecierea nivelului dezvoltării economice, venitul național pe locuitor, indicator sintetic de mare generalitate, are avantajul de a permite unele comparații internaționale relativ mai precise decît în cazul altor indicatori. Avantajul decurge în primul rînd din faptul că el este o expresie valorică relativ omogenă și oarecum directă a nivelului productivității muncii sociale. Or, după cum este cunoscut, productivitatea muncii sociale depinde atît de nivelul dezvoltării forțelor materiale de producție, cît și de cel al componentelor umane ale procesului de producție.

Cele mai multe dintre țările nesocialiste folosesc în mod precumpănitor nu indicatorul venitului național, ci pe acela al produsului intern brut (P.I.B.), care cuprinde venitul național sau produsul intern net, plus amortizările, ceea ce face ca în compararea P.I.B. al țărilor nesocialiste cu venitul național al țărilor socialiste să apară o diferență în defavoarea acestora din urmă. Pentru ansamblul țărilor dezvoltate nesocialiste diferența medie de mărime dintre venitul național și produsul intern brut este de circa 11%. În S.U.A., diferența aceasta este de 12%, Canada 12,5%, Anglia 10%, R.F.G. 12,2%. Prin analogie, după opinia mea, putem aprecia că la venitul național al țărilor socialiste ar trebui adăugat un procent de 11—12% pentru a obține o mărime oarecum comparabilă, plus o marjă de 15—20% datorată serviciilor necuprinse în statistică. Așadar, P.I.B. al țărilor socialiste ar fi — în termeni **aproximativ** comparabili — cu circa 25% mai mare decît venitul lor național.

La dificultățile de acest gen se adaugă cele care provin din extrem de complicata problemă a evaluării valorice și a convertirii acestor produse într-o singură monedă luată drept unitate comună de comensurare, problemă întîlnită în cazul comparațiilor internaționale cu indicatori nefizici. De altfel, aceste dificultăți atrag atenția asupra faptului că nivelul venitului național, respectiv al P.I.B. trebuie luat în considerație cu multă prudență din cauza multiplelor deformări pe care le implică orice comparare a indicatorilor sintetici [10]).

Această problemă este deosebit de importantă pentru a putea fi trecută pur și simplu cu vederea. Rolul pe care dolarul Statelor Unite l-a jucat multă vreme, în perioada postbelică, în schimburile internaționale datorită locului S.U.A. în economia mondială și al dolarului în sistemul monetar internațional, a făcut ca el să fie utilizat, de regulă și în comparațiile internaționale. Pentru a converti toate celelalte mo-

---

1) World Development Report, 1979, Washington. The World Bank. 1979, p. 110

2) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 110—115; vezi și volumul Din Gîndirea social-politică a președintelui României **Nicolae Ceaușescu,** Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre, București. Ed. politică, 1979

3) Economia mondială, Tipologia economiilor naționale. Coord. Cornel Burtică, București, Ed. politică, 1977

4) Vezi volumul Ekonomika razvivaiuşcihsia stran. Teorii i metodî issledovania, Moscova, Ed. Nauka, 1979, care cuprinde, între altele, studiile: M. V. Glazacev, Nekotorie matematiceskie metodî analiza ekonomiceskogo razvitia osvobodivşihsia stran ; N. A. Simonia. Metodologhiceskie problemi analiza ekonomiceskogo rasvitia v osvobodivşihsia stranah.

5) V. Kossov, Indicators of Growth and Economic Development în „Economic Growth and Resources", Moscova, USSR Academy of Sciences, nr. 52, 1979, p. 122 ș.u.

6) D. Seers, What are we trying to measure? în „Journal of Development Studies", vol. 8, nr 3, aprilie 1972, p. 21 și u.

7) N. Baster, Development Indicators: An Introduction, în „Journal of Development Studies", vol. 8, nr. 3, aprilie 1972, p. 1 și u.

8) S. Kuznets, Problems in Comparing Growth Rates for Developed and Less Developed Countries, în „Economic Development and Cultural Change", vol. 20, nr. 2, ianuarie 1972, p. 185 ș.u. ; J Tobin și Will Nordhaus, Economic Growth, New York, Columbia University Press and the National Bureau of Economic Research, General Series, nr. 96, vol. 5, 1972

9) Vezi N. Belli, Decalajele economice dintre state: dimensiuni și tendințe, în „Era socialistă" nr. 8/1978; S. Sava, Lichidarea subdezvoltării și a decalajelor în edificarea unei noi ordini economice internaționale, în vol. Căi și strategii de lichidare a subdezvoltării, București, Ed. politică, 1979. p. 32 ș.u.

10) Vezi D. Morawetz, Twenty-five years of economic development, 1950 to 1975, Washington, The World Bank, 1977, p. 4.

nezi în dolari se pune însă o problemă deloc simplă: la care curs de convertire trebuie făcută această operațiune? Unele țări au un curs flotant de convertire, curs care oscilează uneori de la o zi la alta. Alegerea momentului modifică deci apreciabil mărimea venitului național sau a P.I.B., după cum media aritmetică, geometrică sau ponderată a cursurilor care au oscilat de-a lungul anului poate să ne spună foarte puțin dacă oscilațiile au avut amplitudini mari sau dacă pe parcursul respectivei perioade au avut loc devalorizări sau, dimpotrivă, revalorizări ale uneia sau ale ambelor monede. În cazul a numeroase țări există paralel mai multe cursuri de convertire: oficial de schimb la bănci al unei sume limitate de bani naționali; curs comercial — pentru schimburile de mărfuri; turistic — pentru schimburile necomerciale limitate; curs liber de piață sau chiar cursuri ale bursei negre etc. Între toate aceste cursuri există mari diferențe, uneori de la 1 la 5. Este clar că alegerea unuia sau altuia dintre cursurile de schimb face ca termenii comparațiilor să fie complet diferiți. De aceea, problema determinării cursurilor de convertire este o chestiune extrem de importantă și ea poate fi rezolvată numai în măsura în care se ține seama de puterea reală de cumpărare a monedelor respective, de ponderea diverselor categorii de cheltuieli luate în considerație atunci cînd se fac comparații internaționale ale puterii de cumpărare ș.a.m.d. Luarea în considerație a unui singur capitol de cheltuieli din bugetul familial sau determinarea cursurilor pe baza prețurilor unui număr redus de produse agricole sau industriale duce la rezultate eronate care deformează realitatea și fac imposibilă orice estimare a decalajelor.

Încă din 1954, M. Gilbert și I. Kravis au atras atenția asupra discrepanțelor și deformărilor pe care le generează calcularea produsului național sau a produsului intern în funcție de cursul de schimb al monezilor naționale în dolari [11]). Aceste cercetări au fost continuate și aprofundate de-a lungul anilor de o serie de economiști cunoscuți cum sînt G. Haberler [12]) și B. Balassa [13]). Colective de experți au lucrat diferite faze ale unor proiecte finanțate de O.N.U. și Banca Mondială [14]), interesate într-o calculare cît mai corectă a nivelurilor veniturilor naționale ale țărilor lumii.

Mărimile produsului național brut pe locuitor din 1973 în funcție de cursul de convertire a dolarului

Țările	La cursul mediu ponderat al dolarului	În dolari „internaționali" pe baza puterii de cumpărare	Raportul dintre cele două mărimi 3 : 2	Nivelul relativ față de S.U.A.=100	
				la curs mediu ponderat	la dolari „internaționali"
1	2	3	4	5	6
Kenya	183	378	2,1	2,9	6,0
India	112	404	3,6	1,8	6,5
Filipine	294	763	2,6	4,7	12,2
Columbia	452	1 126	2,5	7,3	18,0
Malaezia	609	1 185	1,9	9,8	19,0
Italia	2 398	2 889	1,2	38,5	46,3
Japonia	3 760	4 022	1,1	60,4	64,1
Belgia	5 121	4 538	0,9	82,2	72,7
R.F.G.	5 690	4 789	0,8	91,4	76,7
S.U.A.	6 224	6 240	1,0	100,0	100,0

SURSA : Rapport sur le développement dans le monde, Washington, Banque mondiale, 1978, p. 115.

În prezent, metodologia pusă la punct de un colectiv ce lucrează la un studiu al Națiunilor Unite de calculare a produsului național brut pleacă de la prețurile a 152 de categorii de mărfuri și servicii ce compun cheltuielile curente ale populației. Pentru evitarea supraestimării sau subestimării este calculată media ponderată a prețurilor pe perioade de trei ani. Așa, de pildă, datele ediției din 1979 a Atlasului Băncii Mondiale referitoare la P.N.B. al țărilor lumii au la bază prețurile perioadei 1976—1978. Suma astfel obținută, în monezi naționale, este convertită la cursul mediu ponderat al dolarului din perioada respectivă, corectat cu indicele deflaționist înregistrat în S.U.A. Calculele colectivului au arătat că, de regulă, produsul național brut al țărilor sărace ar fi subestimat, în timp ce acela al țărilor bogate ar fi supraestimat. Tabelul nr. 1 ne dă o imagine asupra devierilor de calcul puse în evidență prin metoda colectivului proiectului Națiunilor Unite.

Se poate observa că în cazul celor mai sărace țări diferențele reprezintă un multiplu de 1,9 pînă la 3,6 ori, ceea ce nu este neglijabil. Aceste diferențe provin din mai multe surse. Astfel, sectorul economiei naturale, cu atît mai extins cu cît o țară este mai puțin dezvoltată, apare de regulă subestimat în calcularea venitului național după metodologiile obișnuite. La aceasta se adaugă marja de eroare provenită din cursul de convertire a monezilor naționale în dolari S.U.A. De aici s-a tras concluzia că decalajul real ar fi mai redus decît cel ce reiese deobicei din cifrele publicate de Națiunile Unite. Chiar dacă luăm în considerație toate aceste argumente și considerăm ca fiind corecte metodele de ajustare a produsului național pe baza așa zișilor „dolari internaționali", trebuie să constatăm că decalajul de venit mediu pe locuitor între S.U.A. și Kenya se reduce într-adevăr de la 34 : 1 la 16,5 : 1 fără însă să dispară ca decalaj esențialmente calitativ. Tot astfel, decalajul dintre S.U.A. și India scade de la 55,6:1 la 15,4:1. Or, chiar și o asemenea distanță între veniturile medii pe locuitor nu reprezintă o simplă diferență cantitativă mai mult sau mai puțin neglijabilă, ci o adevărată prăpastie.

Îndoielile unor economiști occidentali [15]) în privința caracterului realist al estimării produsului național pe locuitor au fost formulate uneori sub forma întrebării: cum poate trăi un indian, de exemplu, cu un venit mediu de 180 dolari anual, iar în urmă cu cîțiva ani cu numai 120 de dolari, cînd în S.U.A. sau Europa occidentală o astfel de sumă nu acoperă nici măcar cheltuielile medii anuale de transport pe locuitor? Însăși întrebarea arată o trecere cu vederea a situației de fond din țările sărace, ignorarea gradului de mizerie absolută a majorității populației unora dintre aceste state, structurile consumului neputînd fi comparate în nici un fel cu cele din țările dezvoltate. Referirea la cheltuielile de transport este, prin ea însăși, semnificativă. Sute de milioane de oameni din țările cele mai sărace ale lumii nu călătoresc niciodată în viața lor dincolo de hotarele localității rurale în care s-au născut. Milioane și milioane de oameni din aceste țări nu cuprind la capitolul cheltuielilor lor nici un kilowatt de electricitate, nici un gram de petrol, de detergent sau benzină, pentru a enumera numai cîteva din produsele consumului curent din țările dezvoltate. Dat fiind analfabetismul de masă, aceste populații nu consumă hîrtie de scris, cărți etc. Nivelul și structura alimentației — numărul de calorii, gramele de proteine, cantitatea de vitamine etc — sînt de asemenea natură încît studiile empirice au demonstrat că milioane de oameni nu cunosc de-a lungul vieții lor alimente cum sînt carnea, zahărul, laptele sau brînzeturile, iar vegetalele consumate sînt de o calitate nutritivă submediocră. La aceasta trebuie adăugat și faptul că o parte considerabilă a consumurilor nu provine din circuitul pieței și ca atare produsele respective, nefiind mărfuri, nu apar înregistrate în statistica venitului național. În aceste condiții este pe deplin posibilă „existența" a multe sute de milioane de oameni la un nivel mediu de venit pe locuitor de sub 200 dolari anual. De aceea, se poate aprecia că ajustările efectuate în studiile citate mai înainte pleacă de la prejudecata unei structuri oarecum asemănătoare a consumului în diversele grupuri de țări ale lumii, ca și de la prejudecata, la fel de nerealistă, că mărfurile sînt mai scumpe în țările dezvoltate decît în cele sărace.

N. S. STĂNESCU

[11]) M. Gilbert și I. Kravis, An International Comparison of National Products and the Purchasing Power of Currencies, Paris, OCDE, 1954.

[12]) G. Haberler, A Survey of International Trade Theory. Special Paper in International Economics, nr. 1, Princeton University, 1971

[13]) B. Balassa, The Purchasing Power Parity Doctrine : A Reappraisal, în „Journal of Political Economy", vol. 72, nr. 6, decembrie 1964. Just how misleading are official Exchange Rate Conversions? A Comment, în „Economic Journal", vol. 83, nr. 332, decembrie 1974

[14]) I. Kravis ș.a. A System of International Comparisons of Gross Product and Purchasing Power, O.N.U., International Comparison Project, Phase I ; International Comparison of Real Product and Purchasing Power, O.N.U., International Project, Phase II, Washington, World Bank, 1975 și 1978

[15]) Vezi D. Usher, Price Mechanism and the Meaning of National Income Statistics, Oxford, Clarendon Press, 1968 ; M. Hulsman-Vejsova, Misleading Official Exchange Rate Conversions, în „Economic Journal" vol. 85, nr. 337, martie 1975 ; Ch. Clague și V. Tanzi, Human Capital Natural Resources and the Purchasing Power Parity Doctrine : Some Empirical Results, în „Economia Internazionale", vol. 25, nr. 1, februarie 1972.

R.D.G. : asigurarea bazei furajere

PRODUCȚIA de furaje și nutrețuri cunoaște o dezvoltare susținută în R.D.G. în ultimii ani, valoarea fondului de furaje destinat zootehniei fiind evaluată anul trecut la 11 miliarde mărci. Aceasta constituie o premisă a asigurării creșterii intensive a animalelor, costul furajelor ajungînd să reprezinte 45—60% din cheltuielile totale pentru producția animalieră. Două

(Sursa: Sozialistische Finanzwir .schaft)

treimi din suprafața agricolă cultivată (de circa 6,3 mil. ha) sînt utilizate pentru cultura unor plante cu destinație furajeră, iar 65% din producția vegetală globală este folosită drept furaj și nutrețuri (vezi graficul).

Confruntări între industria americană și cea vest-europeană

TENDINȚA cercurilor de afaceri și a Administrației S.U.A. de a îmbunătăți situația balanței comerciale externe și de a întări poziția Statelor Unite în comerțul internațional (ținîndu-se seama de faptul că ponderea lor în volumul total al exporturilor țărilor nesocialiste s-a redus de la 15% în 1970 la 12% anul trecut) provoacă vădite îngrijorări în țările Europei Occidentale, care înregistrează și așa deficite apreciabile în comerțul lor cu S.U.A.

În actuala lor ofensivă, monopolurile americane mizează pe o serie de atuuri importante, cum sînt devalorizarea dolarului, costul relativ mai scăzut al forței de muncă în unele ramuri, studierea atentă a cerințelor pieților externe etc.

Presa de specialitate apreciază că măsurile de expansiune pe piața vest-europeană, promovate de industriile americane competitive (cum sînt cele producătoare de îngrășăminte chimice, de mase plastice, fibre sintetice, confecții, încălțăminte ș.a.), cuplate cu aplicarea de politici protecționiste (cum este în cazul importurilor de produse siderurgice din Piața comună) acolo unde industria S.U.A. nu este capabilă să facă față concurenței vest-europene sau japoneze, sînt susceptibile să declanșeze în viitorul apropiat o serie de confruntări, care ar putea compromite aplicarea prevederilor de liberalizare a schimburilor comerciale, stabilite în cadrul G.A.T.T.

Vocațiile încălzirii prin planșeu

PERSPECTIVELE extinderii încălzirii clădirilor prin planșeu, pe baza încorporării în acesta (la turnarea betonului) a unei rețele de cabluri, se anunță a fi favorabile — după opinia specialiștilor — îndeosebi în cazul construcțiilor industriale și al posibilității de a efectua încălzirea în afara orelor de vîrf ale consumului de energie electrică. Acest sistem oferă anumite avantaje sub aspectul investițiilor, al costului exploatării și chiar al confortului.

Se apreciază că în cazul localurilor în care se dorește menținerea temperaturii în jur de 16°C planșeele încălzitoare pot acoperi integral necesarul termic. Sistemul este recomandabil pentru depozitele în care trebuie menținută o temperatură constantă, întrucît produsele depozitate se degradează în cazul unor variații considerabile ale temperaturii. În clădiri cu alte destinații, acest sistem de încălzire, care permite acumularea căldurii în anumite ore și cedarea ei mediului ambiant în altele, precum și „personalizarea" zonelor de încălzit (de pildă, prin amplasarea rețelelor de cabluri numai în planșeul încăperilor periferice ale clădirii) ,poate fi cuplat — în funcție de nevoi — cu alte sisteme.

Exigențele profesiei de vînzător

CE APTITUDINI, ce calități profesionale se cer de la un vînzător „model" ? După ce criterii trebuie apreciat un tînăr sau tînără care se prezintă spre angajare sau care lucrează deja în rețeaua comerțului cu amănuntul ? Un răspuns la această întrebare încearcă să furnizeze o anchetă realizată de Centrul internațional de desfacere Heinz Goldmann, în rîndurile a 850 de șefi de raion vînzări (din șase țări capitaliste), avînd în subordinea lor zece mii de vînzători, și a cărei sinteză este prezentată în tabelul alăturat.

Numerele cu zecimale din prima coloană (pentru fiecare țară) reprezintă raportul dintre nota acordată de șefii de raion pentru fiecare însușire — pe de o parte vînzătorilor considerați a fi cei mai buni, iar pe de altă parte celor apreciați a fi cei mai slabi.

Cele mai mari decalaje între vînzători se constată în privința unor calități profesionale, cum sînt dinamismul și inițiativa, intuiția și simțul psihologic, tehnica vînzării ș.a., în timp ce printre calitățile la care se întîlnesc diferențe minime între vînzători figurează aspectul general — prezentarea și capacitatea de a stabili contacte.

Cifrele de 1 la 12 din a doua coloană (pentru fiecare țară) reflectă ordinea importanței acordate de șefii de raion uneia sau alteia dintre aptitudinile sau calitățile profesionale ale vînzătorilor. Se observă că — exceptînd preferințele specifice unor anumite țări — cele mai „căutate" aptitudini sînt tocmai acelea la care se întîlnesc și diferențe mai ridicate între vînzătorii considerați drept buni și cei apreciați ca fiind slabi.

Punctajul însușirilor vînzătorului

Însușirea	Anglia		Franța		R.F.G.		Olanda		S.U.A.		Suedia		Media pe șase țări	
Aspectul general – prezentarea	1,26	10	1,43	12	1,52	9	1,33	11	1,5	11	1,27	11	1,37	11
Capacitatea de a stabili contacte	1,95	4	1,75	8	1,69	7	1,71	8	1,88	7	1,61	9	1,77	8
Capacitatea retorică	1,95	4	2	6	2,04	4	2,34	1	1,97	4	1,70	6	1,98	4
Intuiție, psihologie	2,23	1	1,96	7	1,65	8	2,18	3	2,49	1	1,63	8	1,89	7
Echilibrul emotiv	...	..	1,66	9	1,35	11	1,48	9	1,64	9	1,68	7	1,56	9
Dinamism – simțul inițiativei	2,2	2	2,39	3	2,64	1	2,09	5	1,74	8	2,56	1	2,26	1
Simțul afacerilor	2,10	3	2,66	1	1,71	6	2,18	3	1,89	6	2,29	2	2,12	2
Capacitatea organizatorică	1,45	8	2,12	5	2,02	5	2	6	1,96	5	2,08	3	1,92	6
Disciplină în muncă	0,94	11	1,63	10	1,33	12	1,26	12	1,56	10	1,54	10	1,31	12
Cunoașterea produselor	1,41	9	1,63	10	1,44	10	1,42	10	1,47	12	1,14	12	1,40	10
Tehnica vînzării	1,79	6	2,53	2	2,27	2	2,26	2	2,02	2	1,81	5	2,09	3
Ambiția de a vinde și argumentarea în vînzare	1,5	7	2,22	4	2,21	3	1,87	7	2,02	2	1,85	4	1,93	5

Sursa : „L'Usine Nouvelle", nr. 9/1980.

GLOSAR

Depreciere — devalorizare [I]

DEPRECIEREA MONETARĂ este procesul în cursul căruia banii își pierd din puterea de cumpărare, pierderea fiind exprimată prin creșterea prețurilor și tarifelor. Acest proces este specific actualei etape de dezvoltare a capitalismului, în cadrul căreia toate monedele țărilor capitaliste se depreciază, într-un ritm mai rapid sau mai lent. Deprecierea se produce față de mărfuri și servicii în general, față de anumite categorii de valori materiale sau față de aur. Deprecierea generală este sinonimă cu creșterea tuturor prețurilor și tarifelor : cu aceeași sumă de bani se poate cumpăra o cantitate mai mică de mărfuri, se obțin mai puțin servicii. Banii se depreciază și în cursul așa numitei creșteri invizibile a prețurilor, de pildă atunci cînd o marfă oarecare rămîne cu același preț, însă calitatea ei slăbește.

Există de asemenea o formă de depreciere monetară atunci cînd numai anumite mărfuri și servicii înregistrează creșteri de prețuri și tarife cu caracter definitiv sau sezonier. În cazul menționat, banii se depreciază în raport cu aceste produse, deși își pot menține neschimbată puterea de cumpărare față de alte mărfuri. Într-un asemenea caz, se consideră că deprecierea monetară este **parțială** sau **localizată**.

Cele de mai sus se referă la deprecierea **internă**, adică la un proces care se desfășoară în cadrul economiei naționale respective. Există și o depreciere monetară **externă**, în raport cu valuta străină. Aceasta, bineînțeles, într-un regim de negociere liberă a valutelor la bursă, de formare a cursurilor valutare prin efectul cererii și ofertei.

Ca urmare a pierderii puterii de cumpărare în interior, a dezechilibrului balanței plăților curente sau a altor factori, cursul valutei străine crește, deci este necesar să se cheltuiască o sumă mai mare în monedă națională pentru a se obține o sumă echivalentă în valută.

Deprecierea monetară este provocată în general de existența în circulație a unei mase excesive de bani în raport cu nevoile reale ale economiei. Cu alte cuvinte, deprecierea rezultă din acțiunea legii circulației banilor, potrivit căreia valoarea fiecărui semn bănesc este invers proporțională cu cantitatea totală de semne bănești aflată în circulație.

Deprecierea internă se măsoară prin indicele prețurilor. Ea este cu atît mai mare, cu cît indicele general al prețurilor crește mai mult. Atunci cînd interesează numai deprecierea în raport cu mărfurile și serviciile necesare reproducerii forței de muncă (așa numita „coșniță"), aceasta va fi exprimată prin creșterea indicelui costului vieții. Deprecierea față de o singură marfă, de exemplu aurul, se măsoară în funcție de prețul acelei mărfi. Pentru reflectarea corectă a gradului deprecierii, indicii prețurilor trebuie să fie suficient de reprezentativi, să fie ponderați, să nu ignoreze mișcările invizibile ale prețurilor etc. Deprecierea externă se reflectă în evoluția ascendentă a cursurilor valutare.

Deprecierea are efecte economice și sociale importante. Creșterea prețurilor stimulează pe producători și avantajează pe exportatori. În schimb, ea reduce veniturile reale ale maselor populare. Din această cauză, perioadele de depreciere monetară mai intensă cunosc mari mișcări revendicative ale oamenilor muncii.

C.K.

Prognoză

Karina Steierdorf, Timișoara — 1) Potrivit unui scenariu mult dezbătut în prezent în R.F.G. elaborat de Institutul de ecologie aplicată din Freiburg, acoperirea necesarului de energie al acestei țări din anul 2025 ar fi posibilă fără aportul petrolului, gazelor naturale și energiei nucleare, numai pe baza cărbunelui, biomasei, energiei solare, eoliene și hidraulice. La baza acestui scenariu relatat în revista hamburgheză **Der Spiegel** stă constatarea cercetătorilor institutului că actualul necesar de consum de energie al R.F.G. ar putea fi redus cu circa 40% numai pe baza utilizării tehnicilor cunoscute de economisire. Pe domenii de utilizare, posibilitățile de reducere a consumului de combustibil și energie sînt estimate de institutul din Freiburg la 70% în încălzirea locuințelor, 65% la aparatele electrocasnice, 60% la automobile, 30% în procesele industriale de prelucrare la cald și 30% în cazul motoarelor electrice.

2) Cu doi sau trei ani în urmă puțini oameni de știință estimau la peste 2% ponderea energiei solare în totalul consumului de energie primară al S.U.A. în anul 2000 În prezent experții de la Harvard Business School consideră pe deplin posibilă atingerea unei cote de 20% în anul respectiv. Se estimează că încă la jumătatea acestui deceniu în California vor fi în funcțiune circa 1,5 milioane instalații solare, iar industria energiei solare va număra 30 000 de angajați.

Sărăcie persistentă

Prof. Sabin Mănăilă, Iași — Un articol intitulat „Sărăcia persistentă din țările industriale cu economie de piață", apărut în **Revue internationale du travail** (vol. 118, nr. 6, noiembrie-decembrie 1979), sub semnăturile lui W.van Ginneken, L. Join-Lambert și J. Lecaillon, prezintă unele concluzii pe marginea unui seminar organizat sub egida Biroului internațional al muncii (B.I.T.), pe tema sărăciei din țările dezvoltate, care vin în întîmpinarea observațiilor dumneavoastră. Autorii relevă că potrivit datelor B.I.T., după criteriul mai mult sau mai puțin comparabil al veniturilor, în țările membre ale O.C.D.E. existau în 1973 circa 60 milioane de săraci, ceea ce reprezenta 12% din totalul populației acestor țări. Ei constată însă că criteriul veniturilor nu este suficient pentru definirea situației de sărăcie persistentă, fiind necesară completarea lui cu alți indicatori precum gradul de participare la muncă, nivelul pregătirii școlare, situația familială etc. Cei mai mulți oameni aflați în situația de sărăcie absolută, atunci cînd reușesc să găsească de lucru, au un loc de muncă nesigur și prost remunerat, adeseori în întreprinderi marginale, din ramuri în pierdere de viteză, astfel încît venitul lor este nu numai scăzut, ci și neregulat și imprevizibil. Fenomenul de respingere a acestor oameni de către societate, semnalează autorii, nu este rezultatul unui „accident" economic, ci adeseori al unei situații moștenite. Majoritatea „sărăcilor permanenți" provin dintr-un mediu foarte sărac, fiind de aceea respinși de societatea capitalistă încă din copilărie. Sărăcia și ignoranța generează o mare instabilitate a vieții familiale, care conduce la rîndul ei la situații administrative complexe, de natură să îngreuneze accesul lor chiar la drepturile de asigurări sociale de care ar putea beneficia. Dimensiunea de grup a problemei sărăciei persistente este fundamentală, concluzionează autorii, de aceea orice abordare comportînd măsuri care s-ar adresa numai individului este din capul locului sortită eșecului.

Întreprinderi mici și mijlocii

Tănase Frîncu, Azuga — Cifrele referitoare la ponderea întreprinderilor mici și mijlocii în producția industrială, forța de muncă, exportul și investițiile din șase țări capitaliste dezvoltate, apărute în nr. 14 din 4 aprilie 1980 al revistei noastre la rubrica „Mondorama", provin dintr-un raport publicat anul trecut de Federația internațională a întreprinderilor mici și mijlocii, din care au fost reluate de publicația italiană menționată ca sursă. Federația respectivă, care numără circa 3 milioane de întreprinderi din 18 țări europene, este inițiatoarea a numeroase sondaje și anchete privind situația și perspectivele acestei categorii de întreprinderi.

Organizații similare au fost create și pe alte continente. Astfel, în 1978 a luat ființă în capitala Ecuadorului Organizația latino-americană a întreprinderilor mici și mijlocii. „Carta de la Quito", semnată la înființarea organizației, precizează caracterul instituțional neguvernamental și scopul acesteia : promovarea schimburilor de informații și experiență pentru facilitarea introducerii tehnicii moderne în producție, comerț, servicii și accelerarea integrării întreprinderilor mici și mijlocii în programele naționale de dezvoltare. La această organizație au aderat și asociațiile întreprinderilor mici și mijlocii din Spania, Portugalia și Italia.

Ca urmare a acțiunilor coordonate ale asociațiilor naționale și internaționale ale întreprinderilor mici și mijlocii au fost luate o serie de măsuri de sprijinire a acestor întreprinderi. Menționăm astfel înființarea unor agenții guvernamentale pentru aceste întreprinderi (Japonia și Franța), programe urmărind înlesnirea accesului la rezultatele unor cercetări (R.F.G., Elveția), reglementări financiare și fiscale de încurajare a înființării de întreprinderi noi (Franța, R.F.G.), modificarea legii creditului în favoarea întreprinderilor mici (Belgia), programe speciale de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii (Finlanda), înființarea de burse de subfurnizare (Portugalia), constituirea de consorții pentru export (Italia), crearea de foruri de informare și îndrumare (Franța) ș.a.

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

În numărul din 30 mai a.c. Suplimentul „Revistei economice" va fi consacrat integral publicării de consultații pe teme asupra cărora se vor axa convorbirile recapitulative

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 16 mai 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea cheltuielilor materiale și sporirea producției nete **(L. Țăranu)** 2

— Pîrghii ale creșterii eficienței economice. Producția netă, specializarea producției și cooperarea interuzinală **(Grigore Corlan)** 4

— Chimizarea — factor esențial al sporirii producției agricole **(conf. dr. Vidu Bidilean)** 6

— Creșterea veniturilor din comerțul invizibil (III) **(dr. Ioan Georgescu)** 7

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli al maistrului în construcții **(N. Scorțariu)** 9

— Selecția și orientarea profesională — cale însemnată de ridicare a eficienței utilizării forței de muncă **(prof. dr. Petre Pufan)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cerințe actuale în perfecționarea pregătirii maiștrilor **(dr. Radu Lungu)** 14

TEORII ● IDEI

— Gîndirea economică contemporană cu privire la cuantificarea eficienței progresului tehnic (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 16

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții ale economiștilor transilvăneni la relevarea unității de interese ale poporului român (II) **(conf. dr. Toader Ionescu)** 18

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Esența și formele exploatării capitaliste **(asist. univ. dr. Coralia Angelescu)** 21

ECONOMIE MONDIALĂ

— Eliminarea forței din relațiile internaționale — condiție esențială a promovării destinderii, păcii și securității **(prof. dr. doc. Edwin Glaser)** 23

— Date de prognoză. Producția de oțel 25

— Tendințe-conjuncturi 26

— R.P. Bulgaria. Creșterea eficienței în agricultură, o prioritate a dezvoltării **(Cristian Popescu)** 27

— Aspecte ale măsurării decalajelor internaționale (I) **(N.S. Stănescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The revenue and expenditure budget of the building construction master **(N. Scorțariu)** 9

— Selection and professional orientation — an important way to growing efficiency in using the labour force **(Prof. Dr. Petre Pufan)** 11

— The economic contemporary thought on quantifying the efficiency of the technical progres (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 16

— Schools ● trends ● economists. Contributions of the Transylvanian economists to point out the unity of interests of the Romanian people (II) **(Reader Dr. Teoader Ionescu)** 18

— Clear away the use of force from the international life — essential condition for promoting the détente, peace and security **(Prof. Dr. Edwin Glaser)** 23

— The P.R. of Bulgaria. Growing efficiency in agriculture, a development priority **(Cristian Popescu)** 27

— Aspects of measuring up the international disparities (I) **(N.S. Stănescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le budget des revenus et des dépenses du contremaître dans le bâtiment **(N. Scorțariu)** 9

— La sélection et l'orientation professionnelle — voie importante pour accroître l'efficience de l'utilisation de la main d'oeuvre **(prof. dr. Petre Pufan)** 11

— La pensée économique contemporaine sur la quantification de l'efficience du progrès technique (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop)** 16

— Ecoles ● courants ● économistes. Contributions des économistes transylvains à la mise en évidence de l'unité des intérêts du peuple roumain (II) **(maître de conférences dr. Toader Ionescu)** 18

— L'élimination de la force dans les rélation internationales — condition essentielle pour promouvoir la détente, la paix et la sécurité **(prof. dr. Edwin Glaser)** 23

— La R.P. Bulgarie. L'accroissement de l'efficience dans l'agriculture, une priorité du développement **(Cristian Popescu)** 27

— Aspects de la mensuration des décalages internationaux (I) **(N. S. Stănescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Приходо-расходный бюджет мастера в строительстве **(Н. Скорцарну)** 9

— Профессиональная селекция и ориентация — важный путь роста эффективности использования рабочей силы **(проф. др. Петре Пуфан)** 11

— Современное экономическое мышление относительно квантификации эффективности технического прогресса (II) **(М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду, М. Чумара, И. Рестеман, М. Поп)** 16

— Школы ● течения ● экономисты. Вклад трансильванских экономистов в выявление единства интересов румынского народа (II) **(ст. преп. выс. шк. др. Тоадер Понеску)** 18

— Исключение силы в области международных отношений — существенное условие обеспечения разрядки, мира и безопасности **(проф. др. Едвин Глазер)** 23

— Н.Р. Болгария. Рост эффективности в сельском хозяйстве — приоритет в развитии **(Кристиан Попеску)** 27

— Аспекты измерения международных разрывов в уровне развития (I) **(Н.С. Стэнеску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

„GHIDUL... MĂSURILOR EXCEPȚIONALE SÎNTEM NOI!“

...afirmă lucrătorii comerciali ai magazinelor de confecții, lenjerie și încălțăminte, amplasate în centrul Capitalei :

str. Lipscani nr. 55 — Magazinul „FAMILIA“ (confecții pentru FEMEI și bărbați)

str. Lipscani nr. 56 — Magazin pentru încălțăminte de damă

Bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 8 — Magazinul „MODERN“ (confecții pentru FEMEI și bărbați)

str. Doamnei nr. 1-3 — Magazinul de prezentare a Centralei Confecțiilor (confecții pentru FEMEI și bărbați)

sau în alte zone cu vad comercial tradițional

PIAȚA UNIRII

Magazinul „UNIREA“ — etaj IV (articole de confecții și încălțăminte pentru FEMEI și bărbați)

PIAȚA OBOR

Magazinul „BUCUR-OBOR“ — (articole de confecții și încălțăminte pentru FEMEI și bărbați, la raioanele respective)

GARA DE NORD

Magazinul „CERBUL“ — Calea Griviței nr. 163 (încălțăminte pentru FEMEI și bărbați)

Magazinul de confecții din Bd. Duca nr. 3-5 (vis-à-vis de magazinul „Sora“) — confecții pentru FEMEI și bărbați

În magazinele comerțului de stat, situate la adresele menționate, găsiți o bogată și diversificată gamă de articole vestimentare, destinată cumpărătorilor care poartă măsuri excepționale, la :

confecții (între 56—60)

lenjerie (între 45—47)

încălțăminte femei (de la 22—23,5 și de la 26—27,5)

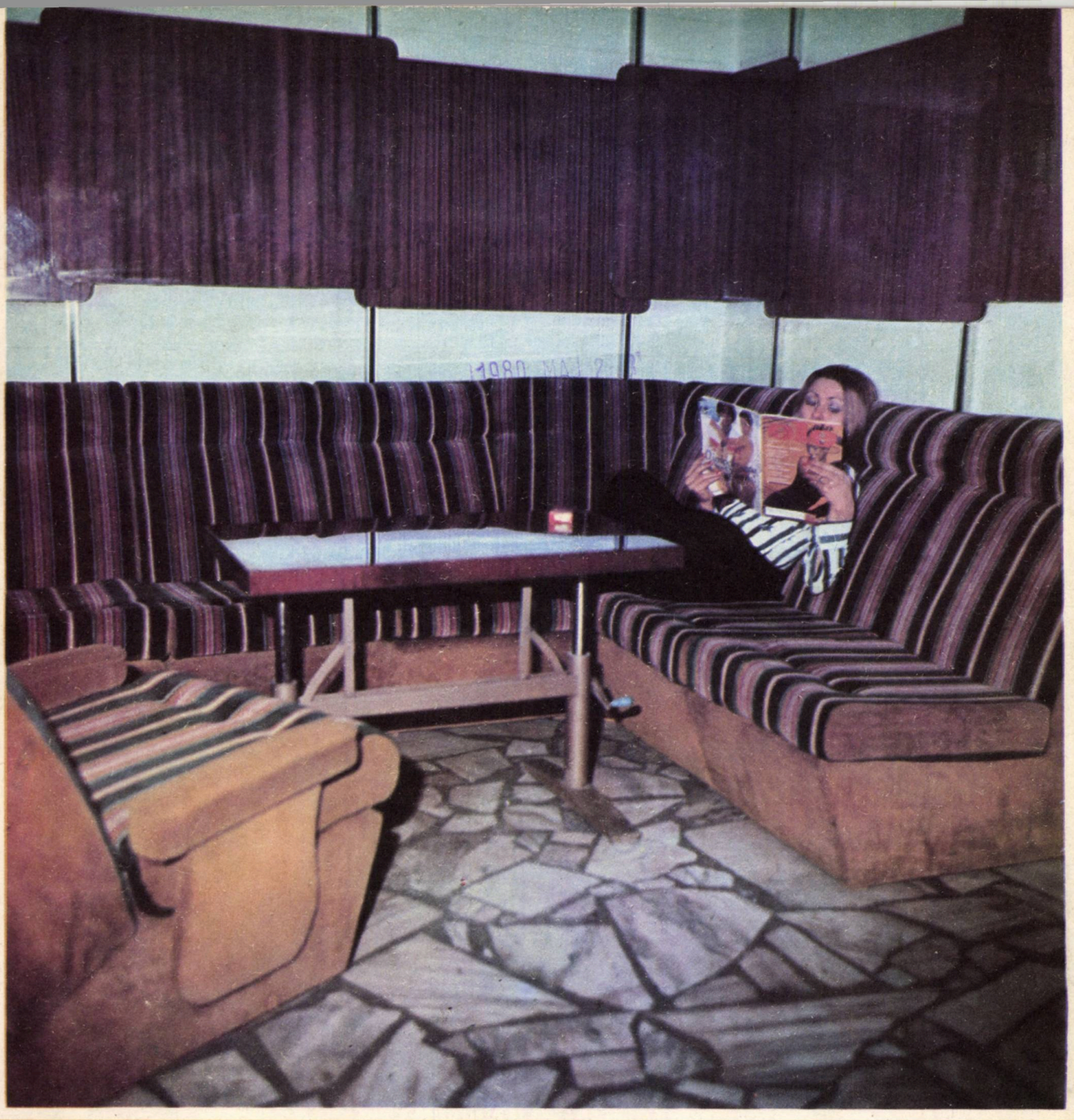

Vă plac interioarele moderne ?
Cele stil ? Mobilierul lucios ?
Mobilierul mat ? Cu elemente rustice ? Cu tapiserie somptuoasă ? Cu împletituri din papură sau bambus ? Doriți garnituri complete ? Piese disparate ? Și, în plus, doriți să aveți garanția unei execuții ireproșabile, a unui material de cea mai bună calitate ?
În acest caz, adresați-vă

ÎNTREPRINDERII PENTRU PRELUCRAREA LEMNULUI - CONSTANȚA

care vă pune la dispoziție :

- Dormitoare
- Sufragerii
- Mobilă de hol
- Mic mobilier stil
- Taburete
- Mobilier hotelier
- Etajere, baruri, combine muzicale, măsuțe, cuiere ș.a.

Nu uitați :

ÎNTREPRINDEREA PENTRU PRELUCRAREA LEMNULUI

e gata oricînd să contribuie la înfrumusețarea interiorului Dv.

CONSTANȚA — ROMÂNIA

str. Industriilor nr. 6 tel. 916/2 10 10
telex : 214—270

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

DIMENSIUNI ALE ÎNTREPRINDERILOR MODEL

POLISERVIREA UTILAJELOR, FACTOR DE CREŞTERE A PRODUCTIVITĂŢII ŞI EFICIENŢEI

Numărul 21 ● Vineri 23 mai 1980

UN PROCES DINAMIC DE ÎNNOIRE A TEHNOLOGIILOR ŞI PRODUSELOR

Asimilarea de produse noi

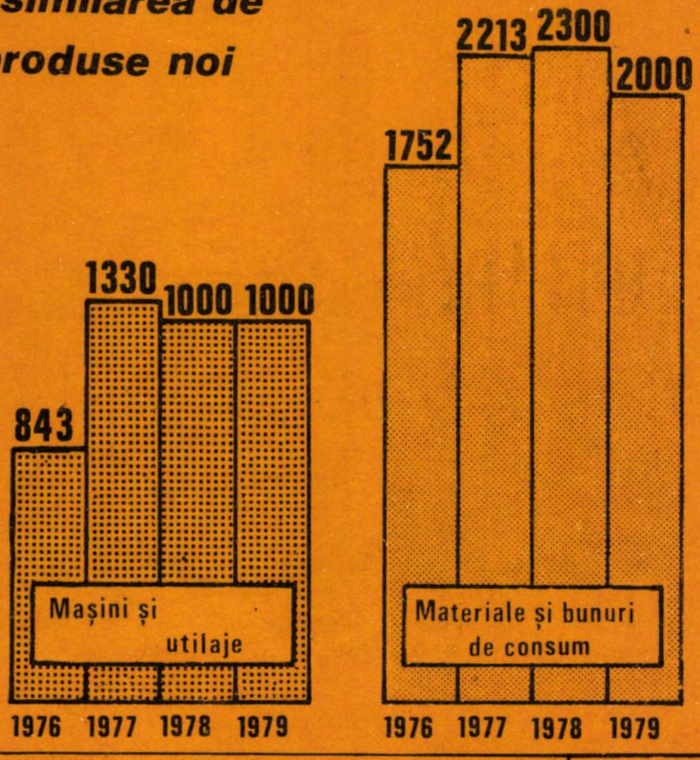

Introducerea de tehnologii moderne

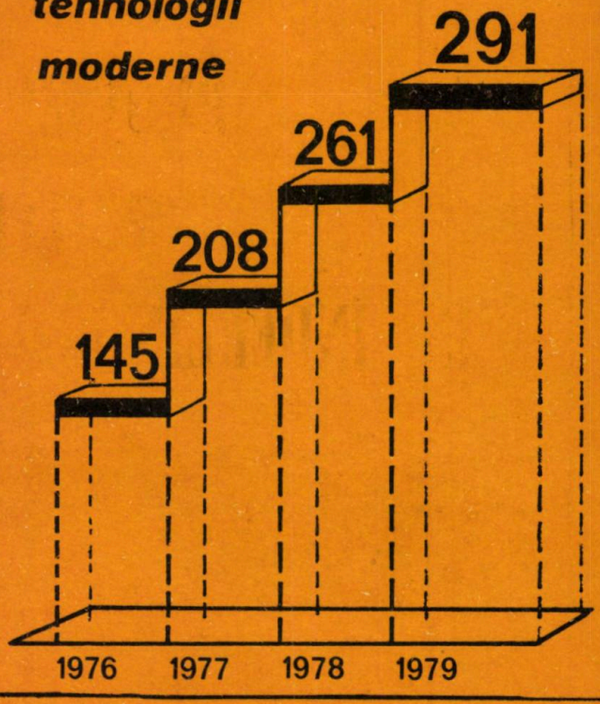

Contribuția concepției proprii în asimilarea de produse noi și introducerea de tehnologii moderne — 1976 - 1979 —

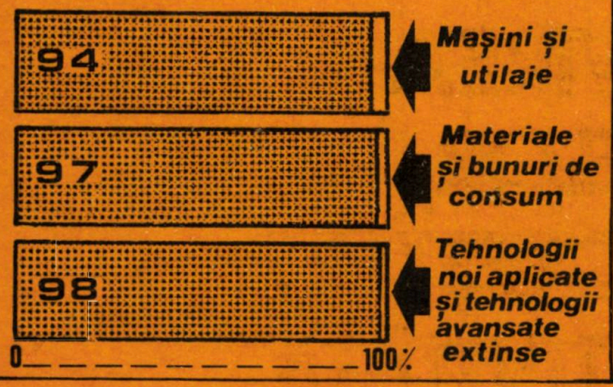

Ponderea valorii produselor noi și reproiectate în producția marfă din industria prelucrătoare

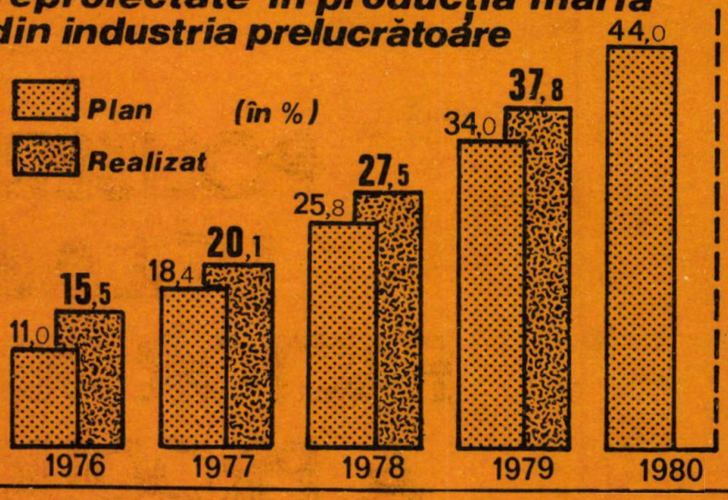

Gradul de innoire a producției (în %)

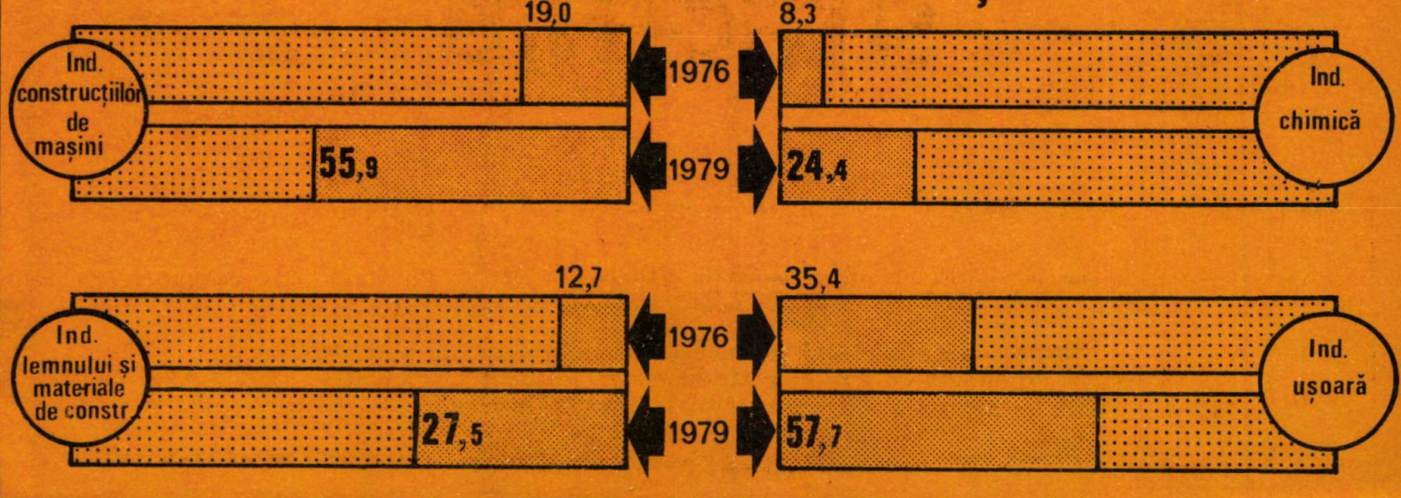

D 646

curier
economic legislativ

autoconducere

Finanțarea și creditarea investițiilor unităților agricole cooperatiste și creditarea investițiilor realizate de populație

În aplicarea măsurilor hotărîte de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 [1], Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, aduce unele îmbunătățiri și reglementărilor privind finanțarea și creditarea investițiilor unităților agricole cooperatiste și creditarea investițiilor realizate de populație.

UNITĂȚILE AGRICOLE COOPERATISTE

1. Finanțarea și creditarea unităților agricole cooperatiste prezintă unele **particularități specifice**. Proprietatea cooperatistă de grup, ca una din formele proprietății socialiste, determină formarea fondurilor de producție și de circulație a cooperativelor agricole de producție din surse diferite față de unitățile economice de stat. Aceasta face ca principala modalitate de constituire a fondurilor să fie autofinanțarea. ceea ce impune resurselor și rezervelor interne de creștere a fondurilor proprii și respectarea cu strictețe a sarcinilor de plan [2]).

Din anul 1980 și cooperativele agricole de producție, ca urmare a intrării în vigoare și în ce privește aceste unități a Legii nr. 29[2]1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor își vor constitui fondurile proprii de care au nevoie în realizarea activității economico-financiare, ținînd seama de trăsăturile caracteristice finanțării și creditării acestor unități. Astfel, printre alte fonduri, cooperativa agricolă de producție, își constituie din o parte a beneficiului obținut fondul de dezvoltare economică, care are principala destinație pentru reproducția lărgită a fondurilor fixe.

În aceste condiții, cooperativele agricole de producție realizează investițiile, potrivit statutului lor din resurse proprii ,adică din fondul de dezvoltare economică (din partea destinată creării, constituirii, reconstituirii, achiziționării și montării mijloacelor fixe), încasările din lichidarea mijloacelor fixe, plata despăgubirilor primite de la ADAS, dobînzile acordate de bancă pentru depunerile în contul de investiții, încasările de la debitorii din investiții. Ponderea covîrșitoare a resurselor proprii ale cooperativelor pentru investiții o asigură fondul de dezvoltare.

2. În completarea resurselor proprii, cooperativele agricole de producție pot obține **credite bancare**.

Creditele pot fi acordate ținînd seama de prevederile din planul național unic și din bugetul de venituri și cheltuieli.

Legea finanțelor autorizează Banca pentru Agricultură și Industrie alimentară să acorde cooperativelor agricole de producție credite pentru realizarea de : a) acțiuni și obiective noi ; b) dezvoltări și modernizări la cele existente, care să asigure creșterea capacităților de producție ; c) prestări de servicii și executări de lucrări, în vederea obținerii unor sporuri corespunzătoare aie valorii producției nete și creșterii eficienței întregii activități a unităților.

Este de observat că Legea nr. 2/1979 aduce îmbunătățiri credite „în completarea fondurilor proprii", care se acordă potrivit „prevederilor din planul național unic și din care bugetul de venituri și cheltuieli" lărgind sfera creditării și cu privire la scopul creditării, adică unor sporuri „corespunzătoare ale valorii producției nete și creșterea eficienței întregii activități a unităților". Prin aceste completări, textul legii ține seama mai bine de necesitățile reale de creditare în C.A.P.-uri.

De asemenea, C.A.P.-urile, în acord cu dezvoltarea cadrului organizatoric al unităților cooperatiste și extinderea posibilităților de colaborare între unități agricole, pot beneficia de credite și pentru acțiuni sau obiective de investiții ce se execută prin asociere sau cooperare.

Asociațiile economice intercooperatiste pot beneficia de credite pentru introducerea mecanizării, modernizarea utilajelor și instalațiilor existente, îmbunătățirea tehnologiei de producție și dezvoltarea activităților de prelucrare a produselor agricole. În reglementaea anterioară din Legea finanțelor (art. 118) astfel de credite erau acordate „unităților economice ale asociațiilor intercooperatiste", nu asociațiilor însăși.

3. **Acțiunile și obiectivele creditate și termenele maxime de rambursare** sînt stabilite în Anexa nr. 2 a Legii finanțelor. Astfel, se prevede că cooperativele agricole de producție (investiții noi, dezvoltări, modernizări) pot primi credite pentru :

Acțiuni de investiții	Termen maxim de rambursare (în ani)
a. — Îmbunătățiri funciare	25
b. — Plantații de vii	10
c. — Plantații de pomi fructiferi, duzi, hamei, arbuști fructiferi și alte asemănătoare	10
d. — Construcții cu caracter productiv activitatea de și anexă (legumicultură, zootehnie,depozitarea produselor agricole, activități anexe, lucrări de alimentări cu apă și electrificări, alte obiective cu caracter productiv)	12
e. — Construcții agrozootehnice de tip industrial, din care :	
— complexe pentru creșterea porcilor	18
— complexe avicole	15
— îngrășătorii pentru tineret taurin	16
— ferme de vaci pentru lapte	20
— sere pentru producerea de legume și fructe	20
— solarii încălzite	15
f. — Locuințe pentru specialiști agricoli	15
g. — Mașini, instalații, utilaje, autocamioane și remorci	8
h. — Animale de producție și de muncă	8
i. — Introducerea mecanizării, îmbunătățirii tehnologiei producției și dezvoltarea activității de prelucrare a produselor agricole	8

Creditele pentru dezvoltări și modernizări de utilaje și instalații existente, introducerea mecanizării, îmbunătățirea tehnologiei producției și dezvoltarea activității de prelucrare a produselor agricole ce se pot acorda și asociațiilor intercooperatiste așa cum am arătat mai sus, au aceleași termene maxime de rambursare ca și cele privind cooperativele agricole de producție.

4. **Planificarea creditelor ce se acordă.** C.A.P.-urile și asociațiile economice intercooperatiste au obligația de a participa la acțiunile și obiectivele de investiții pentru care se acordă credite, **cu mijloace proprii, în proporție de cel puțin 30½ din valoarea investiiilor.** La propunerea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară poate aproba, în cazuri deosebite, acordarea de credite și peste limita de 70% din valoarea investiției. Astfel de aprobări se pot acorda numai pentru acțiuni și obiective productive care condiționează însăși realizarea sarcinilor de plan și în cadrul volumului de credite aprobat pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile intercooperatiste.

Pentru cooperativele agricole de producție mai puțin consolidate, B.A.I.A. poate să le acorde **credite** pentru realizarea acțiunilor și măsurilor tehnice, organizatorice și economice prevăzute în programele **de redresare**, pentru completarea și aducerea în stare de funcționare a investițiilor realizate anterior și îmbunătățirea procesului de producție. Acordarea de credite de redresare este posibilă însă numai dacă există condiții de realizare a programelor de creștere a producției și veniturilor care să asigure rambursarea la termenele stabilite, Aceste credite se pot acorda pe o perioadă de maximum 5 ani. La acțiunile creditate în aceste condiții cooperativele participă cu mijloace proprii pe măsura posibilităților pe care le au, fără a fi stabilit un plan procentual legal.

Plafonarea valorii creditelor ce se pot acorda C.A.P.-urilor și asociațiilor economice intercooperatiste a fost ridicată la nivel de lege, prin cuprinderea ei în Legea finanțelor. Totodată, față de reglementarea anterioară facultatea de depășire a plafonului de 70% este prevăzută nu numai pentru creditele acordate C.A.P.-urilor, ci și pentru cele ce se aprobă asociațiilor economice intercooperatiste.

5. **Planificarea creditelor.** Volumul total al creditelor de care pot beneficia C.A.P.-urile pentru efectuarea investițiilor se stabilește anual prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat. Plafonul de credite astfel stabilit se repartizează pe principalele acțiuni și pe județe, în cadrul politicii generale a statului de dezvoltare a agriculturii, de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare împreună cu Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară. Nevoile reale de credite ale cooperativelor se examinează de către direcțiile agricole și uniunile cooperatiste județene, înainte de întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli și le repartizează, în mod orientativ, pe cooperative agricole. Pe această bază, cooperativele agricole își stabilesc în bugetele lor venituri și cheltuieli, atît obiectivele de investiții ce le pot realiza cît și sursele de finanțare (fondurile proprii și creditele repartizate orientativ). M.A.I.A. și B.A.I.A., definitivează repartizarea pe acțiuni și județe a plafoanelor de credite, după stabilirea la nivelul fiecărui județ a volumului de credite pe acțiuni de care au nevoie cooperativele. La definitivarea plafoanelor se au în vedere sarcinile planului de investiții din agricultură, volumul lucrărilor de îmbunătățiri funciare și alte obiective însemnate, precum și repartițiile de materiale și utilaje prevăzute în planul național unic.

Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară poate **redistribui, în cursul anului, plafoanele de credit** de la o acțiune la alta cînd unele cooperative au nevoie de un volum mai mare de credite decît cel planificat, iar creditele repartizate nu sînt utilizate de alte cooperative.

Este de observat că în ultimii ani (din 1978) plafonul de credite stabilit prin plan nu este alocat în întregime de la bugetul de stat. Aceasta deoarece, ca urmare a participării țării noastre la Fondul Monetar Internațoinal și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (ca membru), o parte din planul de credite se acoperă din credite acordate și puse la dispoziție de către Banca Mondială (B.I.R.D.).

6. **Condiții legale minime pentru acordarea creditelor** pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste : a) fondul de dezvoltare economică prevăzut a se constitui de către acestea să asigure rambursarea creditelor solicitate în cadrul termenelor maxime aprobate ; b) să existe certitudinea realizării producției și veniturilor prevăzute în documentația tehnico-economică ; c) să fie asigurată participarea cu fonduri proprii în proporțiile stabilite și exploatarea rațională a mijloacelor de producție ; d) să existe condiții pentru executarea și punerea în funcțiune la termen a obiectivelor, iar producția prevăzut a se realiza să aibă desfacere asigurată ; e) documentațiile tehnico-economice să fie întocuite, avizate și aprobate potrivit legii.

În vederea obținerii creditului cooperativele sînt obligate să prezinte băncii și un angajament că vor valorifica prin unitățile socialiste contractante producția marfă agricolă obținută la obiectivele creditate, pînă la restituirea integrală a acestuia.

Banca este autorizată a refuza aprobarea creditului cerut dacă, în urma analizei, constată că nu sînt întrunite condițiile de creditare și nu există garanția rambursării împrumutului.

Cooperativele și asociațiile beneficiare a creditului au obligația de a **garanta creditul** cu valori materiale, mijloace bănești prevăzute a se realiza și cu orice alte venituri în bani și în natură, precum și cu cesiunea în favoarea băncii a drepturilor ce le au de încasat. Bunurile ce constituie gaj rămîn la beneficiarele de credit, care însă au datoria de a le păstra și conserva în condiții corespunzătoare.

Legea finanțelor instituie dreptul B.A.I.A. de a **sista creditarea** sau de a recupera înainte de termen creditele acordate, în următoarele cazuri :

a) schimbarea destinației creditelor acordate sau deficiente în executarea investițiilor creditate, de natură să pericliteze punerea în funcțiune la termen a obiectivelor și realizarea indicatorilor tehnico-economici în documentația de creditare ;

b) neparticiparea cooperativelor cu fondurile proprii cu care s-au angajat la executarea obiectivelor de investiții creditate ;

c) folosirea mijloacelor de producție în alte scopuri decît cele pentru care au fost creditate, înstrăinarea, gospodărirea necorespunzătoar a acestora, degradarea sau scoaterea lor din producție ;

d) neluarea de măsuri pentru înlăturarea deficiențelor semnalate de unitățile bancare.

Aceste atribuții conferă băncii posibilitatea exercitării unui control eficient și luarea de măsuri corespunzătoare.

7. **Rambursarea creditelor.** La acordarea creditului, în contractul de credit, se stabilesc și condițiile de rambursare a acestuia. Perioada de rambursare și mărimea ratelor pe ani se stabilesc în funcție de situația economico-financiară și perspectiva de dezvoltare a unității beneficiare, ratele de plată la creditele acordate în anii anteriori și data de la care obiectivele creditate vor aduce venituri.

Ratele scadente se rambursează din mijloacele bănești constituite pentru investiții, adică din fondul de dezvoltare economică a cooperativei. Cînd disponibilitățile din fondul de dezvoltare nu sînt suficiente pentru a plăti ratele scadente, diferența neacoperită se achită din celelalte disponibilități bănești ale cooperativelor agricole de producție, adică din sumele aflate în contul curent de producție sau contul pentru retribuirea muncii. Dacă nici aceste disponibilități aflate în conturile curente nu acoperă rata scadentă, diferențele se trec la restanță și se rambursează în ordinea de preferință stabilită de lege, pe măsura creării de disponibilități în conturile curente de investiții și de producție.

Ținînd seama de evoluția formelor de asociere, Legea finanțelor, modificată în 1979, prevede că pentru investițiile care se realizează în asociere intercooperatistă sau între unități cooperatiste și unități de stat, în cazurile cînd beneficiile cuvenite cooperativelor agricole asociate nu asigură rambursarea creditelor și plata dobînzilor aferente acestora, se folosesc și disponibilitățile din fondul de dezvoltare economică al asociațiilor economice intercooperatiste sau al asociațiilor economice dintre unitățile de stat și cele cooperatiste.

FINANȚAREA INVESTIȚIILOR REALIZATE DE POPULAȚIE

8. **Credite pentru investiții productive.** În acord cu politica agrară a statului nostru, pentru sprijinirea producătorilor persoane fizice, Legea finanțelor prevede posibilitatea acordării de credite de investiții prin intermediul Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară.

Creditele de investiții sînt destinate dezvoltării producției membrilor cooperativelor agricole de producție și producătorilor cu gospodărie individuală în vederea procurării de animale de producție, material săditor, în scopul realizării de plantații pomiviticole, precum și pentru alte destinații de natură agrozootehnică.

Acordarea creditelor de investiții este **plafonată la cota maximă de 70%** din valoarea acțiunilor și obiectivelor de investiții și condiționată de contractarea cu unitățile socialiste a livrării de produse și produși, din valorificarea cărora să se asigure rambursarea la termen a acestora. Plafonarea la 70% a creditelor reprezintă o dispoziție preluată în Legea finanțelor în anul 1979, din H.C.M. nr. 886/1971 privind acordarea de credite pe termen lung membrilor cooperativelor agricole de producție și producătorilor cu gospodărie individuală (B. of. 89 din 29 iulie 1971), prin ridicarea la nivel de lege, în cadrul politicii legislative a statului nostru a unei reglementări ce și-a dovedit justețea prin aplicarea ei practică timp de mai mulți ani.

Ținînd seama de noua reglementare instituită de statul nostru prin Statutele de asociere a producătorilor din localitățile necooperativizate, aprobate prin Decretul nr. 245/1978 [3]) și pentru a se pune de acord Legea finanțelor cu aceste dispoziții legale importante, prin Legea nr. 2/1979 s-a autorizat acordarea **creditelor de investiții și pentru producătorii cu gospodărie individuală din localitățile necooperativizate,** dacă sînt constituiți în asociații, pentru realizarea unor obiective de interes comun. Creditele de investiții li se acordă cu condiția să se contracteze cu unitățile socialiste produsele și produșii din valorificarea cărora să fie asigurată rambursarea la termen a creditelor și plata dobînzilor.

De asemenea, Legea finanțelor a ridicat la nivel de lege și reglementările privind natura acțiunilor și obiectivelor de investiții pentru care se admite acordarea de credite populației și termenele de rambursare a acestora, incluzîndu-le în Anexa nr. 2.

Acțiunile de investiții	Termen maxim de rambursare (în ani)
1. Membrii cooperatori și producătorii cu gospodărie individuală	
a) — colonii de albine, stupi și remorci pavilionare	5
b) bovine de producție (vaci, juninci și viței). din care : pentru membrii cooperatori (maximum 3 cap. — afară de cazul că, potrivit statutului cooperativei agricole de producție, adunarea generală aprobă ca, în funcție de condițiile și posibilitățile locale, cooperatorii să dețină pe o familie un număr mai mare de bovine și ovine)	5
c) — ovine de producție (oi și mioare), cu mențiunea de la lit. b privind pe membrii cooperatori	5
d) — porcine de reproducție :	
— scroafe și vieri	3
— scrofițe și vierași	4
e) — material săditor pentru plantații pomicole arbuști fructiferi, material de susținere pe suprafața de 0,3—3,0 ha la producători cu gospodărie individuală	5
f) — material de construcții pentru lucrări noi și reparații spații de cazare a animalelor.	5
2 .Membrii asociațiilor producătorilor cu gospodărie individuală din localitățile necooperativizate pentru realizarea investițiilor de interes comun :	
a) colonii de albine, stupi și remorci pavilionare	5
b) bovine de producție	5
c) ovine	5
d) plantații de pomi fructiferi	10
e) plantații de arbuști fructiferi, de zmeură, coacăz negru, trandafir pentru dulceață	3
f) construcții pentru depozitare și preluare a fructelor	10
g) lucrări de alimentare cu apă	10
h) lucrări de îmbunătățiri a pajiștilor	6
i) construcții zootehnice	10
j) utilaje și mijloace mecanice pentru	
— pomicultură	8
— zootehnie	8
— producție vegetală	8
— lucrări de îmbunătățiri funciare	10

9. **Credite pentru construirea de locuințe proprietate personală.** Principiile generale ale reglemtnării în materia acordării populației de credite pentru construirea de locuințe proprietate personală și în alte cazuri prevăzute de lege, au rămas înscrise în Legea finanțelor, realizîndu-se astfel cuprinderea, în acest cod al finanțelor, a principalelor prevederi în domeniul creditării tuturor categoriilor de beneficiari. În alte acte normative, dintre care citãm Legea nr. 4/1973, sînt reglementate condițiile concrete de acordare și rambursare creditelor pentru construirea de locuințe proprietate personală.

În Legea finanțelor se prevede că aceste credite pot fi acordate de către Casa de Economii și Consemnațiuni pe bază de **contracte de împrumut,** acte care au valoare de înscrisuri autentice și constituie titluri executorii. Această prevedere facilitează executarea silită a debitorilor care nu-și respectă obligațiile prevăzute de lege și cele asumate prin contractul de împrumut.

Totodată Legea finanțelor stabilește că aceste **credite sînt garantate** prin constituirea de ipotecă asupra locuinței construită cu sprijinul statului în credit.

10. **Garantarea creditelor de investiții și cele pentru construirea de locuințe proprietate personală** este asigurată de către beneficiarii acestora pentru întreaga lor valoare prin gaj de valori materiale, garanții personale și cesiuni de drepturi de creanțe. Modul de constituire a acestor garanții sînt prevăzute în Codul civil și actele normative ce reglementează în detaliu acordarea și rambursarea creditelor de investiții și a celor pentru construirea de locuințe proprietate personală.

O măsură de garanție distinctă constă în **interdicția de înstrăinare** a locuințelor proprietate personală și a altor bunuri dobîndite de populație prin folosirea de credite, pînă la rambursare integrală a împrumuturilor fără acordul prealabil al unităților care au aprobat creditele respective.

drd. **Ioan CONDOR**

[1] **Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare,** publicată în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 56 din 12 iulie 1978.

[2] D. Tudorache, **Mecanismul finanțării și creditării unităților agricole,** Edit. politică, 1979, p. 164.

[3] **Statutul asociației crescătorilor de bovine și ovine din localitățile necooperativizate,** publicate în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 59 din 13 iulie 1978.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Lucrarea „LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE" – comentată și adnotată cu practica arbitrală – fiind epuizată, este în pregătire o nouă ediție.

Pentru stabilirea tirajului, cei interesați sînt invitați să remită redacției comenzi ferme, care vor fi executate cu plata ramburs.

Prețul unui exemplar este de 20 lei.

comerț exterior

Determinarea prin contract a părților componente a utilajelor

În contractele comerciale de vînzare internațională precizarea prin clauze exprese, precis formulate, a obiectului, sub toate aspectele sale — cantitate, calitate, părți componente, mod de ambalare etc. — este de natură să înlăture eventuale litigii, iar în cazul în care totuși apar, să înlăture interpretarea lui arbitrală. Dacă în cazul mărfurilor standardizate, tipizate sau fungibile acest lucru — determinarea obiectului — se poate realiza cu oarecare ușurință, altfel se pune problema în cazul mașinilor și a utilajelor, care se compun din mai multe părți, unele componente fără de care nu pot să funcționeze, iar altele accesorii sau cu valoare de piese de schimb. Importanța determinării cu precizie a părților componente care intră în prețul utilajului vîndut, și consecințele înscrierii lor echivoce, a fost relevată în cadrul unui litigiu soluționat de Comisia de arbitraj din București (C.A.B.).

Întreprinderea română exportatoare a încheiat un contract pentru livrarea unui număr de instalații de foraj cu un număr suplimentar de sape. Termenul de livrare a instalațiilor de foraj a fost respectat, dar sapele au fost expediate cu întîrziere.

Cumpărătoarea — o întreprindere dintr-o țară membră a C.A.E.R. — a introdus acțiune la C.A.B., solicitînd penalizări de întîrziere la valoarea integrală a utilajului, inclusiv sapele în cauză, motivînd că acestea făceau parte integrantă din obiectul contractului încheiat, care numai în ansamblul lui putea fi utilizat, cu eficiența scontată la data perfectării lui.

Pîrîta — întreprinderea română exportatoare —, prin întîmpinarea formulată, recunoaște că a întîrziat cu livrarea numărului de sape contractat, dar susține că acestea constituie piese de schimb și, ca urmare, penalitățile urmează să fie calculate numai la valoarea acestora. Cu alte cuvinte, arată pîrîta, „sapele livrate cu întîrziere nu constituie parte integrantă a instalațiilor și nu afectează punerea lor în funcțiune, respectiv funcționarea lor; că în completul de livrare nu intră și sapele, care constituie un material opțional, la alegerea partenerului, material consumabil și neacoperit de garanție, care ar putea fi oricînd comandat separat și la alți furnizori, ceea ce nu e cazul cu instalația de foraj".

Pentru a se da soluția cuvenită s-a recurs la **analiza modului în care s-a formulat prin contract obiectul contractului.** Din anexa la contract a rezultat că la pct. 1 au fost enumerate elementele componente ale instalației de foraj, sapele fiind înscrise distinct la pct. 3 „Așa fiind — se menționează în Hotărîrea nr. 19/1980 a C.A.B. —, în lumina modului în care părțile au determinat în anexa 1 la contract volumul livrărilor, prin indicarea separată a acelor 4 puncte, rezervînd pct. 1 pentru instalații de foraj, rezultă că sapele (menționate separat la pct. 3) nu pot fi considerate ca părți inseparabile a completului instalației. Dacă părțile contractante ar fi urmărit să facă din piesele accesorii, menționate separat la pct. 3, parte integrantă a instalației de foraj, ele ar fi prevăzut aceasta în mod expres în contract".

În baza raționamentului arătat — care este dedus din modul de formulare a obiectului în contractul în cauză — acțiunea reclamantei a fost admisă parțial, în sensul că penalitățile de întîrziere au fost acordate numai la valoarea sapelor și nu la valoarea instalației de foraj.

dr. Al DETEȘAN

contract economic

Implicațiile unor lipsuri cantitative

Refuzul unităților beneficiare de a achita contravaloarea produselor furnizate, dar pe care nu le-au primit efectiv la destinație, ridică, deseori, problema răspunderii cărăușului.

În situația în care răspunderea pentru lipsurile totale sau parțiale revine cărăușului, posibilitatea obținerii despăgubirilor de la acesta este condiționată de acționarea lui în termenul legal de prescripție, de către unitatea căreia îi revine calitatea de a reclama lipsurile la cărăuș.

Omisiunea unităților socialiste de a-și valorifica în termen pretențiile față de calea ferată, dă loc unor consecințe prejudiciabile, așa cum va rezulta din cele ce urmează.

Din factura emisă pentru încasarea contravalorii îngrășămintelor chimice expediate în două vagoane, unitatea I.A.S. beneficiară a refuzat plata unei sume pe considerentul că nu a primit un vagon facturat anterior de către aceeași unitate furnizoare. Adică, deși a primit cele două vagoane cu îngrășăminte indicate în factura în cauză, unitatea beneficiară a manifestat un refuz parțial de plată pe motivul neprimirii anterioare a unui vagon care fiind facturat la timpul său, factura a fost acceptată la plată.

Avînd de rezolvat litigiul ocazionat de acest refuz de plată, Arbitrajul de Stat interjudețean Craiova, prin Hotărîrea nr. 4036/1978, a reținut că, în raporturile dintre unitățile socialiste, fiind interzisă compensația ca mijloc de stingere a obligațiilor, a obligat unitatea beneficiară să achite integral factura în cauză, considerînd că în mod nelegal s-a practicat refuzul de plată pe motivul neprimirii produselor dintr-o factură anterioară, care fusese, la timpul său, integral achitată.

Totodată, pentru aceeași sumă, arbitrajul s-a sesizat din oficiu cu o cerere reconvențională avînd ca obiect obligarea unității furnizoare — reclamantă în acțiunea principală — la plata valorii produselor neprimite la destinație.

Analizînd această cerere, arbitrajul a reținut că, în speță, este vorba de netransmiterea în totalitate a unor produse, că marfa facturată a fost predată spre transport cărăușului și că sînt aplicabile dispozițiile art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, față de care dreptul la acțiune privind cererea reconvențională este prescris.

De asemenea, s-a constatat că pretențiile reclamantei — furnizoare față de cărăuș sînt și ele prescrise potrivit dispozițiilor art. 4 lit .e din același decret.

Din cuprinsul Deciziei primului arbitru de stat nr. 699/1979, prin care a fost desființată hotărîrea de mai sus, ne-au reținut atenția două aspecte :

1. Cele două facturi în discuție s-au emis pentru livrări efectuate în cadrul aceluiași contract. Faptul că livrările au avut loc la interval de două luni nu infirmă caracterul lor de livrări succesive.

Or — se arată în decizie — în atare situație nu se poate vorbi de o compensare, ca mijloc de stingere a obligației de plată, ci de o reglementare a debitelor în cazul unor livrări succesive, privind același contract și aceeași categorie de produse — îngrășăminte chimice.

Prin urmare, unitatea beneficiară a fost îndreptățită să practice la a doua factură refuz de plată pentru cantitatea de îngrășăminte constatată lipsă la primirea produselor din prima factură.

2. Cît privește partea din vina căreia s-a prescris acțiunea față de cărăuș și care urmează deci, să suporte consecințele imposibilității obținerii despăgubirilor de la calea ferată, decizia a reținut următoarele :

Fiind vorba de neprimirea unui vagon pentru care s-a întocmit scrisoarea de trăsură distinctă, dreptul la acțiune împotriva C.F.R. putea fi exercitat numai de către reclamanta-furnizoare, în calitate de unitate expeditoare.

Este adevărat că dreptul reclamantei de a-l acționa pe cărăuș pentru pierderea mărfurilor în timpul transportului era prescris la data cînd a introdus acțiunea, dar acest fapt nu poate fi imputat părții-beneficiare care din timp i-a făcut cunoscut reclamantei neprimirea vagonului, precum și a documentului de transport.

Reclamanta, în calitatea sa de expeditoare, era singura îndreptățită să acționeze calea ferată, conform art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R. Ea a pierdut termenul de prescripție, deși a fost încunoștințată în timp util de către unitatea beneficiară asupra neprimirii transportului la destinație.

În aceste condiții, pentru neacționarea cărăușului în termenul legal de prescripție de către reclamanta-expeditoare nu poate fi făcută răspunzătoare pîrîta-destinatară. Cît privește pe reclamanta-furnizoare, aceasta, datorită nerespectării dispozițiilor legale de mai sus, nu a putut recupera de la calea ferată daune în sumă de 32.930 lei.

I. ICZKOVITZ

investiții

Precizări privind răspunderea unității de construcții

Nevoia de a se asigura calitatea lucrărilor de construcții-montaj a determinat reglementarea specifică a răspunderii unităților de construcții pentru lucrările necorespunzător executate.

Această răspundere îmbracă mai multe forme, subordonate toate necesității de a aduce lucrarea de construcții-montaj executată la parametrii calitativi corespunzători.

Astfel, pct. 12 din anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970 prevede că, în cazul în care la recepția preliminară sau finală a lucrărilor de construcții-montaj, se constată unele deficiențe care se datoresc faptei culpabile a antreprenorului, se retrage din contul acestuia contravaloarea lucrărilor respective.

Se observă că suma care se retrage din contul antreprenorului este egală cu valoarea lucrărilor necorespunzător executate ; ea nu se limitează deci, la costul lucrărilor de înlăturare a deficiențelor.

Măsura retragerii sumei are caracter provizoriu, unitatea de construcții urmînd să reintre în posesia acelei sume după ce a procedat la înlăturarea deficiențelor.

Reglementarea la care ne referim are, alături de caracterul sancționar, propriu oricărei forme de răspundere, un puternic efect mobilizator, unitatea de construcții fiind stimulată în direcția efectuării remedierilor pentru a obține restituirea sumei ce i s-a retras din cont.

Ar fi greșit să se considere că măsura retragerii din cont a sumei reprezentînd contravaloarea lucrărilor necorespunzătoare epuizează răspunderea unității de construcții pentru calitatea lucrărilor executate.

Așa cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3163/1979 „obligarea la restituirea contravalorii unor lucrări care prezintă deficiențe calitative nu scutește pe antreprenor de obligația de a executa în natură completările și remedierile necesare pentru a asigura utila folosință a obiectivelor de investiții".

Deci, pe lîngă forma de răspundere la care ne-am referit mai sus, unitatea de construcții răspunde și pentru executarea remedierilor care se impun în vederea înlăturării deficiențelor calitative.

După cum rezultă din considerentele deciziei citate, este indicată obligarea, prin hotărîre arbitrală, atît la restituirea valorii lucrărilor necorespunzător executate, cît și la executarea în natură a remedierilor.

Obligația de a executa remedierile nu este susceptibilă de executare silită, întrucît, în mod practic, unitatea de construcții nu poate fi constrînsă să îndeplinească această obligație de a face.

Prin urmare, dacă măsura retragerii din cont a contravalorii lucrărilor necorespunzătoare se dovedește a fi insuficient de stimulatoare pentru a determina executarea de

către unitatea de construcții a lucrărilor de remediere, se pune problema modului în care aceste lucrări vor fi aduse la parametrii calitativi corespunzători.

Această problemă constituie un important aspect practic, deoarece interesele unității beneficiare și chiar cele ale economiei naționale nu sînt satisfăcute prin măsura retragerii din cont a valorii lucrărilor necorespunzător executate. Este necesar ca viciile de calitate să fie cît mai grabnic înlăturate pentru ca obiectivul de investiții să poată funcționa conform destinației planificate.

Ca atare, dacă unitatea de construcții nu îndeplinește în natură obligația de remediere stabilită în sarcina sa, unitatea beneficiară este îndreptățită să se adreseze unui terț pentru executarea remedierilor. În acest scop, unitatea beneficiară va folosi, desigur, suma retrasă din contul unității de construcții pentru lucrările necorespunzător executate.

Măsura retragerii sumei amintite își păstrează, și în acest caz, caracterul provizoriu. În consecință, după efectuarea remedierilor printr-un terț, unitatea beneficiară va achita unității de construcții diferența dintre suma retrasă drept contravaloarea lucrărilor calitativ necorespunzătoare și suma cheltuită pentru efectuarea remedierilor.

Este însă posibil ca soldul dintre cele două sume să nu fie pozitiv, ci negativ. Adică — suma retrasă din contul unității de construcții să nu acopere costul remedierilor efectuate printr-un terț. Într-o asemenea situație, diferența urmează să fie suportată de către unitatea de construcții cu titlu de daune.

În acest sens, prin decizia amintită, s-au reținut următoarele: „În măsura în care pîrîta nu va înțelege să execute remedierile dispuse prin hotărîre, iar reclamanta va face dovada că le-a executat printr-o terță unitate de antrepriză, cheltuind o sumă superioară aceleia stabilite prin hotărîre (62.772 lei), pentru repararea integrală și definitivă a pagubei cauzate se va putea solicita, printr-o nouă acțiune arbitrală, diferența neacoperită".

În acest fel se realizează, pe lîngă aducerea obiectului de investiții la parametrii calitativi corespunzători, dezdăunarea integrală a unității beneficiare.

H. MATEI

Organizare

Sistem privind optimizarea distribuției

Necesitatea utilizării metodelor matematice moderne în cercetările economice, în planificare și în analiza fenomenelor economice, pentru a stabili soluții și concluzii utilizabile în procesul decizional al conducerii, care să contribuie la creșterea eficienței activității, nu mai trebuie demonstrată.

O astfel de problemă ne propunem să tratăm în acest articol, anume, necesitatea și posibilitatea raționalizării transportului unor produse în centrele urbane. Distribuția pîini, a laptelui, a berii și băuturilor răcoritoare, a buteliilor de aragaz etc., este un proces care în centrele urbane capătă o amploare tot mai mare și care în condițiile actuale de trafic intens și de economisire a carburanților se cere optimizat. Sporirea permanentă a producției și a consumului pentru toate ramurile economiei naționale, determină o extindere a nevoilor și solicitărilor de transport. Dar satisfacerea deplină a nevoilor de transport, la timp, în condiții bune și cu cheltuieli cît mai scăzute, presupune depășirea unor dificultăți multiple ale procesului de transport, generate de complexitatea problemelor și desigur de mulțimea soluțiilor posibil a fi aplicate.

Procesului de distribuție a produselor amintite îi sînt specifice cîteva aspecte: numărul mare al centrelor de desfacere care se constituie într-un sistem de puncte unite între ele printr-o rețea de comunicații ce presupune un număr foarte mare de relații de transport între puncte, cît și soluții de transport multiple, pentru toate relațiile.

Rezolvarea acestor aspecte, corespunzător unor exigențe sporite, se poate face prin înlocuirea soluțiilor stabilite empiric, cu procedee raționale, sau modele economico-matematice adecvate — de optim, econometrice etc. În acest sens s-au conturat și se aplică tot mai mult procedee diferite de organizare modernă a activității în acest domeniu, fie în cadrul unor modele parțiale, fie pentru unele modele globale.

Pe baza acestor considerente am întreprins un studiu într-un sistem parțial, anume, optimizarea distribuției pîinii și produselor de panificație la Întreprinderea de pîine „Pajura" din București. Pentru stabilirea unor rute optime în condițiile unui număr de restricții — distanțe minime, viteza și capacitatea vehiculelor, durata maximă a timpului de lucru pentru parc, cerințele specifice fiecărui centru etc., s-a utilizat programul de bibliotecă VSP (VEHICLE SCHEDULING PROGRAM/360, I.B.M.).

Concluziile acestui studiu sînt interesante și deosebit de utile, ele înscriindu-se în preocupările privind reducerea consumurilor de combustibili, folosirea maximă a capacităților vehiculelor, eliminarea timpului de lucru suplimentar efectuat zilnic de lucrător. Astfel, la un parc de 22 vehicule, prin aplicarea sistemului proiectat, se realizează economii de combustibili și lubrefianți de cca. 218.500 lei anual datorită reducerii distanțelor de parcurs și a numărului de curse; timpul de lucru zilnic al șoferilor și distribuitorilor scade cu 2—3 ore, iar livrările ritmice efectuate, asigură centralelor și punctelor de distribuție sortimentele și cantitățile necesare în perioadele de vîrf. De asemenea, sistemul realizează o repartizare uniformă a numărului de tone x x km. între vehicule, aceasta influențînd asupra volumului retribuțiilor lucrătorilor (vezi graficul nr. 1, de la pag. 7).

Avînd în vedere prevederile documentelor de partid și de stat privind atît reducerea consumurilor de combustibil și a cheltuielilor materiale și ținînd seama de implicațiile economice și sociale ale optimizării procesului de distribuție din studiul efectuat, propunem proiectarea unui sistem la nivelul tuturor unităților de fabricare a pîinii din municipiul București. Trebuie studiate corelațiile între optimul parțial la nivel de unitate și optimul global la nivel de sistem.

Astfel de sisteme globale se pot proiecta și pentru distribuția altor produse — lapte, bere, carne, răcăritoare, butelii de aragaz etc. Se realizează un sistem al distribuției acestor produse la nivelul centrelor urbane (figura 2).

Sistemul coordonator, în colaborare cu un centru de calcul, dotat cu un calculator I.B.M. sau un calculator FELIX pentru care s-a elaborat un program de rezol-

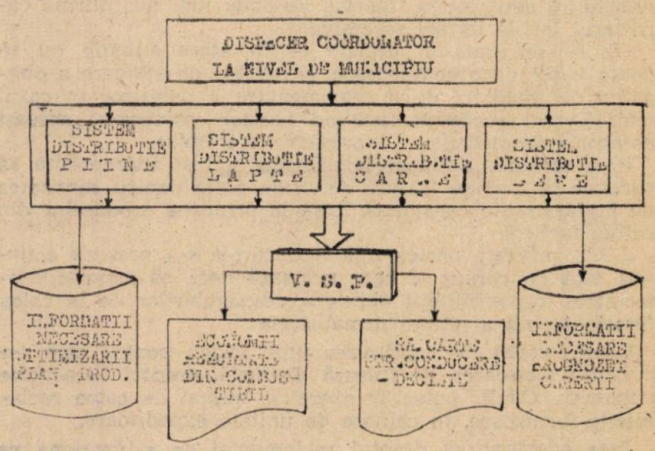

Fig. 2

vare a problemelor de distribuție, va întreține baza de date necesară fiecărui subsistem, corelîndu-se permanent informațiile referitoare la optimizarea planurilor de producție, a rețelelor de fabricație, a simulării pe rampele de încărcare etc. În aceste condiții are loc o armonizare a cererii cu planurile de producție ale unităților aferente sistemului.

Se cere și elaborarea unui model de armonizare care să „niveleze" oscilațiile cererii în concordanță cu sarcinile de plan ale unităților — figura 3 —, unde intervalul de timp luat în calcul este de un an, iar „nivelarea" se face lunar.

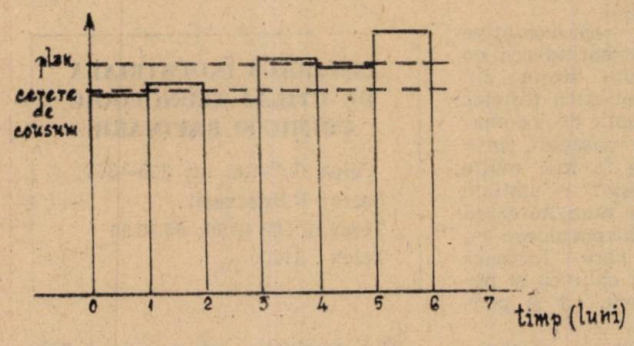

Fig. 3

Implementarea acestui sistem unitar la nivelul municipiului București, pune la dispoziția sistemului de comerț (Direcția generală comercială a Capitalei) informații privind cererea acestor produse — unele fiind caracterizate de o sezonalitate puternică — astfel că se pot crea fișiere cu istoric pentru perioade de cel puțin cinci ani.

Rezultatele obținute vor contribui atît la elaborarea unor strategii orare de transport, cît și la urmărirea unor indicatori economici de eficiență — utilizarea parcului de vehicule, costurile de transport etc.

Implementarea modelului privind distribuția acestor produse, presupune cu necesitate cîteva măsuri organizatorice și tehnice. Astfel, trebuie acționat pentru :

— pregătirea celor care au răspunderi directe în acest proces — factori de răspundere și personalul de deservire ;

— însușirea sistemului proiectat în toate detaliile ;

— folosirea fișelor-taloanelor pe vehicul care să cuprindă : rutele pe o zi, centrele deservite, itinerariul, timpul de circulație, încărcătura — nr. navete — etc.

— reorganizarea efectivă a sistemului de distribuție după noile rute.

La anumite intervale de timp — un semestru — se vor revedea datele pentru că pot apare modificări, înființarea/desființarea unor centre, anumite restricții pe unele artere etc.

Apreciem că sistemul proiectat se înscrie în prevederile documentelor de partid și de stat privind perfecționarea activității în toate domeniile și sectoarele activității economico-sociale.

Niculae BICA

GRAFIC AL DISTRIBUȚIEI ZILNICE

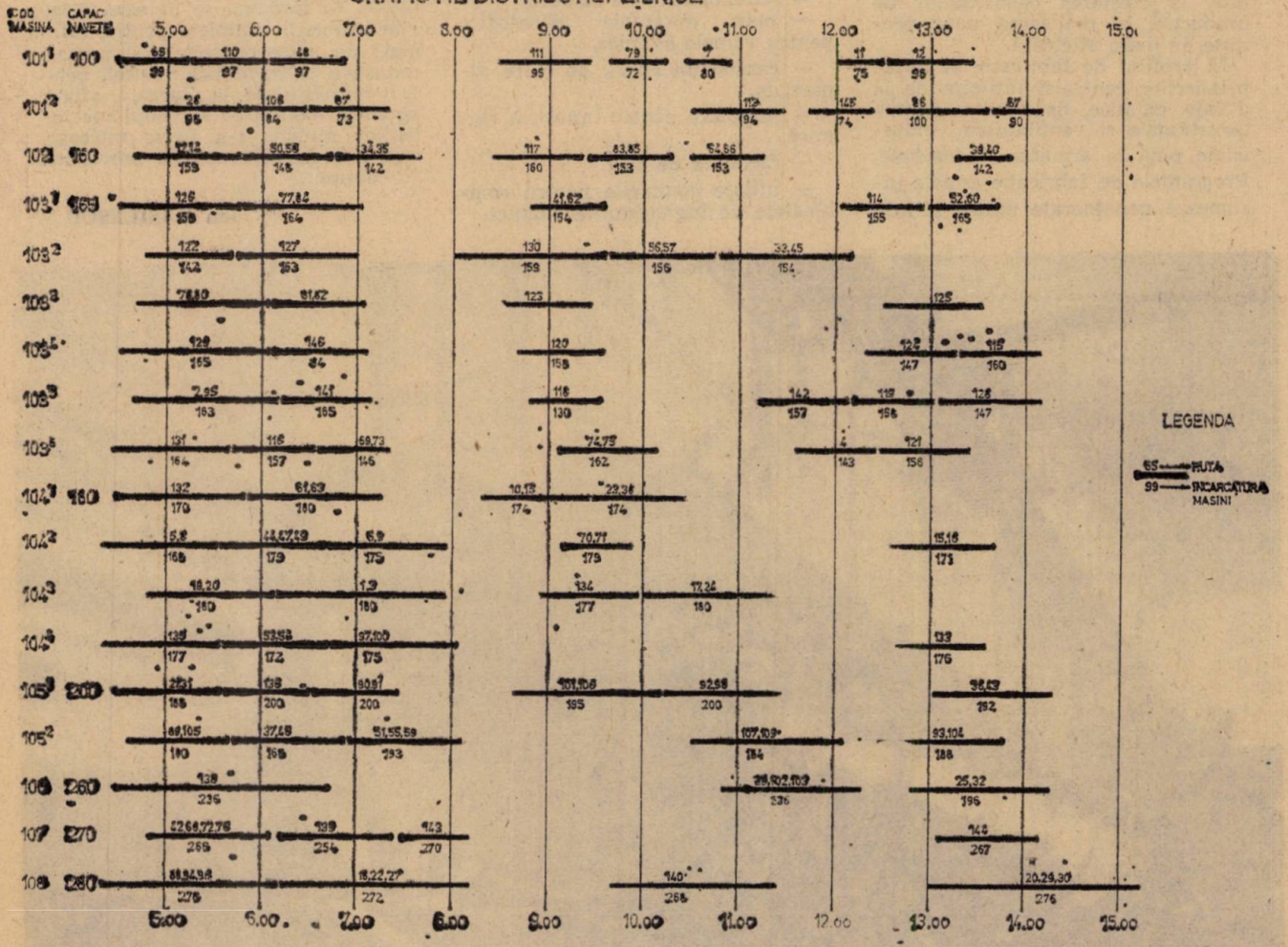

VĂ PREZENTĂM:

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ TEHNOLOGIC, CHIMIC ȘI RAFINĂRII — BUCUREȘTI

Șase întreprinderi de utilaj tehnologic pentru industria chimică și rafinării, trei întreprinderi de utilaje și mașini pentru industria alimentară, patru întreprinderi de armături industriale, una de pompe și alta de ventilatoare sînt coordonate de Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării din București. Un centru de calcul electronic, un centru de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru pompe și ventilatoare, altul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru fabricație la „Griviția Roșie" precum și un institut de cercetare științifică și inginerie tehnologică de mașini și instalații pentru industria alimentară și frigorifică la Cluj-Napoca pentru mașinile și utilajele executate în întreprinderile componente contribuie la asimilarea în producție a unor tehnologii de mare productivitate, la creșterea capacităților de producție, la realizarea unor produse de mare eficiență.

În profilul de fabricație al întreprinderilor centralei întîlnim de la utilaje chimice de proces, pompe centrifugale și ventilatoare industriale pînă la armături industriale. Programele de fabricație anuale însumează nenumărate utilaje și mașini cu un înalt grad de tehnicitate, care, prin performanțele pe care le realizează, sînt comparabile cu tipurile similare produse de țări cu o industrie avansată.

Una din unitățile reprezentative ale centralei este Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" din București. Prin reprofilarea fostelor ateliere pentru reparații de locomotive și vagoane de pasageri, prin dezvoltări efectuate în mai multe etape, „Griviția Roșie" — unitate cu o veche tradiție muncitorească — a ajuns azi o întreprindere cu tehnicitate ridicată, care lucrează atît pentru industria chimică și petrochimică românească, cît și pentru livrări la export.

Iată cîteva din produsele de bază ale întreprinderii :

— instalații pentru rafinării de petrol,

— schimbătoare de căldură,

— mari ansamble tehnologice pentru uzinele chimice,

— cazane de aburi, de mare capacitate,

— reactoare pentru industria chimică,

— răcitoare de aer,

— utilaje complexe pentru combinatele de îngrășăminte chimice,

— recuperatoare de căldură cu reactor,

— utilaje pentru producerea firelor și fibrelor sintetice.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ TEHNOLOGIC CHIMIC ȘI RAFINĂRII

Calea Griviței nr. 335—357
Sector I București
Telefon : 65 40 90; 65 50 90
Telex : 11250

Din producția întreprinderii 35% este destinată exportului, livrîndu-se pînă în prezent în circa 25 de țări, ca : U.R.S.S., R.D.G., Ungaria, Iugoslavia, Pakistan, Siria și altele. În Iordania se livrează diferite instalații complete pentru rafinării de mare capacitate și pentru industria petrochimică ; astfel, pentru rafinăria de la Zarga, aflată acum în montaj cu sprijinul specialiștilor români, s-a livrat întreaga cantitate de echipamente prevăzută în contract.

Ion VASILESCU

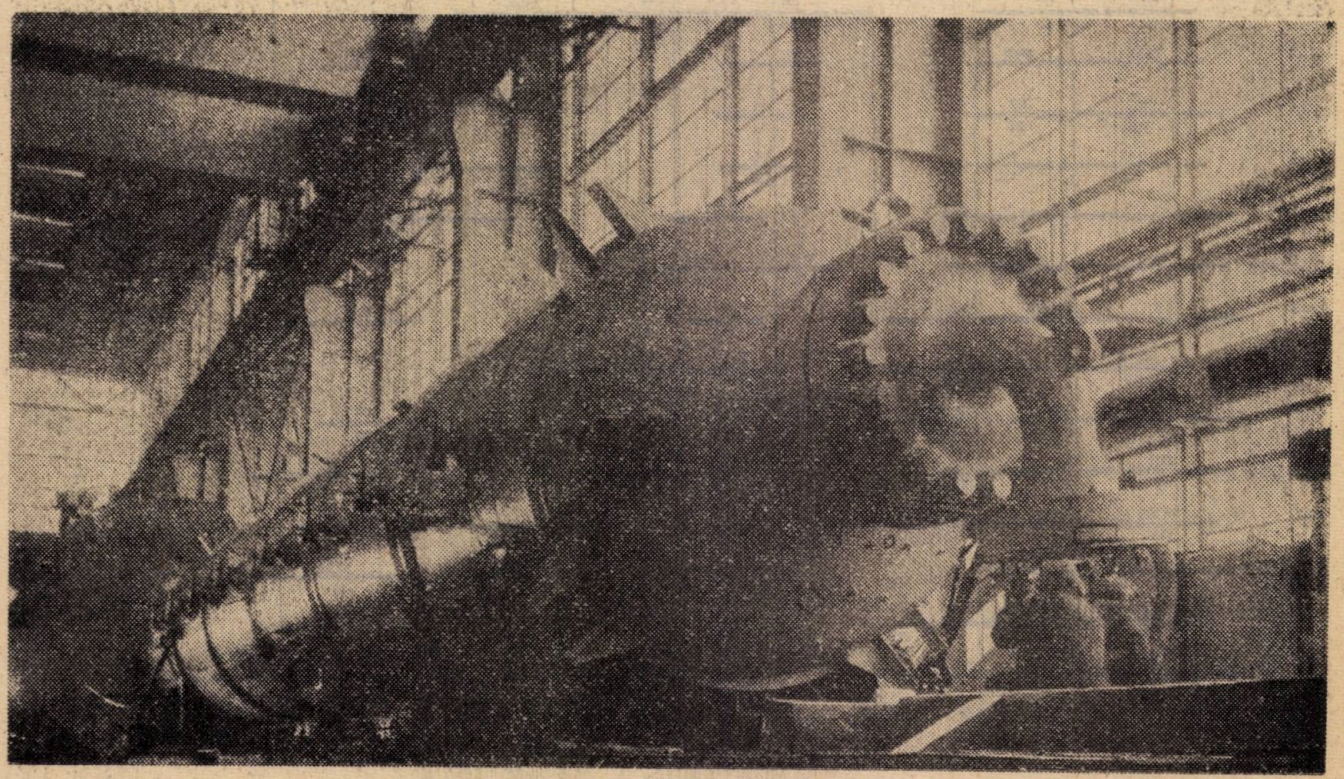

Vă prezentăm

INSTALAȚIA AUTOMATĂ DE JUCAT POPICE

Colectivul de muncă de la Întreprinderea de agrement și producție industrială pentru turism din București, realizează, printre alte produse necesare dotării unităților turistice din țara noastră, și o instalație automată de jucat popice. Amatorii acestui sport, în număr din ce în ce mai mare — sportivii români au obținut de-a lungul anilor numeroase titluri mondiale la această disciplină sportivă — au posibilitatea de a juca în săli de sport sau cluburi muncitorești dotate cu această instalație nouă de jucat popice realizată la nivelul tehnicii de vîrf.

Instalația automată de jucat popice poate fi folosită la toate cele trei programe de joc, respectiv lansările la „pline", „izolate" și „figuri impuse". Este asigurată, totodată, și returnarea automată a bilelor lansate.

Atît instalația automată cît și pistele aferente respectă ultimele indicații ale Federației române de popice, precum și normele internaționale de concurs. Poate fi utilizată însă și în cadrul unor săli de sport mai mici, în cluburile din întreprinderi. Instalația are un panou care afișează numărul de bile lansate, numărul bilelor greșite, al popicelor doborîte la o lansare, precum și numărul total de popice doborîte. De la pupitrul de comandă se pot alege programele de joc la cele trei stiluri. Afișajul poate fi modificat sau anulat.

Timpul mediu de așezare a popicelor este de 10 secunde, iar timpul maxim între două ridicări de bile cînd sînt puse la baza elevatorului este de 4 secunde. Instalația sesizează popicele încurcate și rezolvă automat aranjarea lor.

Toate ansamblele echipamentului sînt individualizate și livrabile separat. Atît livrarea instalației, cît și asistența tehnică la montaj se face de către întreprinderea producătoare la comandă.

Informații suplimentare:
Întreprinderea de agrement și producție industrială pentru turism — București
Strada Luterană nr. 9
Telefon: 13.78.60
Telex: 10.093

Echipamentul specific al popicăriei automate cu sfori se execută cu următoarele componente:

— instalație mecanică de așezare automată a popicelor;
— panoul de alimentare;
— panoul de relee;
— panoul de semnalizare popice doborîte;
— pupitrul de comandă.

Instalația mecanică de așezare automată a popicelor are rolul de a ridica cele nouă popice în dispozitivul de liniștire și apoi de a le așeza la locul lor pe pistă în cadrul programelor de lansări la pline, izolate și în conformitate cu figura cerută la lansările specifice de figuri. Are, de asemenea, rolul de a returna bilele lansate cu ajutorul unui elevator.

Instalația mecanică are în componența sa: **sesizoarele de popice coborîte**, care trebuie să închidă contactul electric corespunzător popicului doborît; **frînele de sfori**, care blochează popicele la lansările la izolate sau figuri în dispozitivul de lansare, așezînd pe pistă doar popicele a căror sfoară nu a fost blocată de frîna proprie; **sesizorul electromecanic de descurcare** automată a popicelor încurcate prin scuturarea lor înainte de ridicarea în clopote; **elevatorul de bile**, care ridică bilele lansate și le depune în jgheabul de întoarcere cu ajutorul unor palete antrenate de un lanț legat de un motor electric; **lămpile de iluminare a popicelor; limitatoare de sens**, care transmit informațiile de poziții extreme ale popicelor.

Panoul de alimentare are rolul de a asigura o tensiune continuă nestabilizată pentru comanda frînelor, alimentarea releelor și sesizoarelor de popice doborîte, precum și pentru sesizoarele de bile trase și greșite; o tensiune alternativă nestabilizată pentru comanda motoarelor de acționare a elevatorului de bile și respectiv a celui de acționare a instalației mecanice de așezare a popicelor; de alimentare a lămpilor fluorescente de iluminat popicele și panoul de afișaj; precum și de a alimenta becurile de la panourile de semnalizare a popicelor doborîte, de permisiune a lansării bilelor, a becurilor de semnalizare a lansărilor greșite și a contactoarelor de comandă.

Condițiile generale ce caracterizează mediul în care se poate utiliza instalația automată de jucat popice sînt: temperatură între 15 și 30 grade Celsius, umiditate relativă 55%, medii lipsite de vapori corosivi, inflamabile, fără pulberi conducătoare de electricitate, aburi, gaze sau alte substanțe chimice.

Toate elementele constructive și organele de asamblare sînt protejate împotriva oxidării prin acoperiri galvanice sau prin vopsire.

Z. EMIL

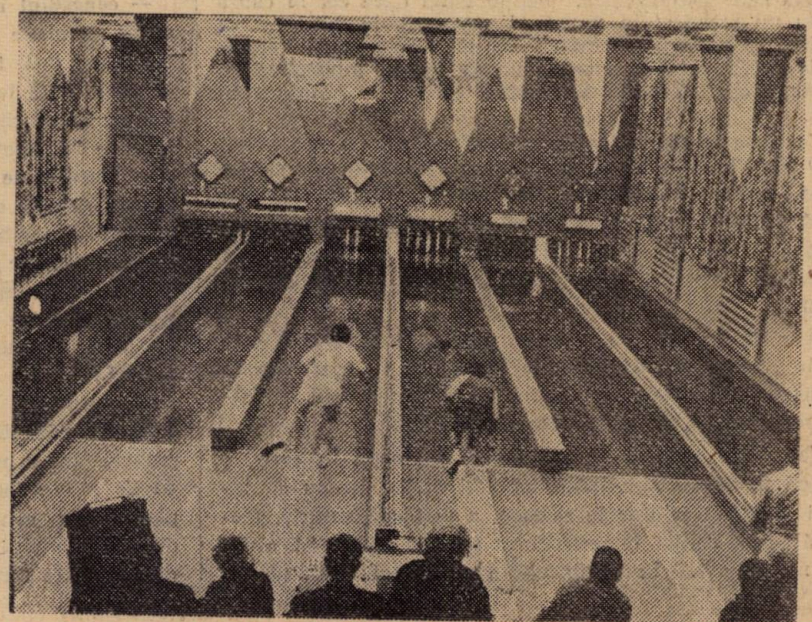

raporturi de muncă

VECHIMEA ÎN MUNCĂ ŞI ÎN SPECIALITATE

În Legislaţia noastră unele drepturi ale personalului muncitor (încadrat cu contract de muncă) se nasc ori se stabilesc în funcţie de: vechimea în muncă; vechimea în specialitate; vechimea neîntreruptă în muncă; vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate.

Alteori, cuantumul bănesc al unor drepturi este determinat de existenţa vechimii (în muncă, în specialitate, ori a vechimii neîntrerupte). Vechimea în muncă, sub toate aspectele sale sus arătate, este necesar a fi dovedită, nefiind suficientă numai existenţa ca atare. Pentru aceste motive, prezentăm conţinutul fiecăreia din aceste noţiuni şi drepturile pe care le determină.

Vechimea în muncă

În conformitate cu art. 137, alin 1 din Codul muncii „timpul cît o persoană a desfăşurat activitatea pe baza unui contract de muncă constituie vechime în muncă". De asemenea, constituie vechime în muncă şi alte perioade de timp prevăzute de lege. Actul normativ care completează şi adînceşte prevederea — cadru din Codul muncii este Legea nr. 3/1977. În art. 9 alin. 1 din această lege se repetă prevederea din codul muncii precizîndu-se că vechimea în muncă este timpul cît o persoană a fost încadrată în baza unui contract de muncă. În virtutea art. 20 din Legea nr. 3/1977 se consideră vechime în muncă şi alte intervale de timp anume precizate în alin. 1—4 din acest text.

În regulă generală, vechimea în muncă reprezintă timpul lucrat în baza unui contract de muncă. Contractul de muncă poate fi scris sau nescris, pe durată nedeterminată ori determinată (pentru munci temporare sau sezoniere), fiind indiferentă şi forma de retribuire (retribuţie tarifară de încadrare ori pe bază de cotă procentuală). Este firesc ca legea să se refere la contractele de muncă ce se încheie şi se execută pe teritoriul ţării. Totuşi, prin excepţie, se consideră vechime în muncă şi timpul lucrat în străinătate, dacă s-a contribuit la asigurările sociale de stat ori dacă există astfel de reglementări în convenţiile încheiate de ţara noastră cu statele respective (art. 49 alin. 4 din Legea nr. 3/1977).

a) Se consideră vechime în muncă, potrivit art. 20 alin.1 lit. a şi intervalul pe timp în care persoana a fost deţinută în lagăre sau închisori, pentru activitate revoluţionară, antifascistă sau democratică, neinteresînd dacă cel în cauză era sau nu încadrat în muncă. Fiecare an de deţinere se consideră ca vechime în muncă un an şi şase luni. Perioadele de detenţie mai scurte de un an se vor multiplica tot cu acelaşi coeficient de 1,5 pentru calculul vechimii în muncă.

b) Vechime în muncă se consideră — în baza prevederii art. 20 alin. 1 lit. b din citata lege — şi perioada în care o persoană a fost îndepărtată din serviciu pentru activitate politică, revoluţionară, antifascistă, sau democratică, înainte de 23 August 1944, ori ca urmare a persecuţiilor rasiale sau naţionale, în perioada ianuarie 1938 — decembrie 1945.

c) Potrivit art. 20 alin. 1 lit. c, din legea nr. 3/1977, este luată în considerare ca vechime în muncă şi perioada în care persoana a desfăşurat activitate revoluţionară antifascistă, recunoscută de către organele în drept.

d) Constituie vechime în muncă şi perioada în care o persoană încadrată şi-a întrerupt activitatea pentru a îndeplini serviciul militar în termen, a fost concentrată, mobilizată sau s-a aflat în prizonierat (art. 20 alin. 2 lit. a din legea nr. 3/1977). În conformitate cu textul citat, pentru ca perioada respectivă să constituie vechime în muncă este necesar ca persoana în cauză să fi fost titulara unui contract de muncă (pe durată nedeterminată sau determinată) — respectiv să fi fost încadrată în muncă, sau contractul să fi încetat cu cel mult 90 zile înainte de începerea perioadei precizate de lege (concentrare, mobilizare etc.).

e) Constituie vechime în muncă şi perioada în care o persoană încadrată este suspendată din funcţie, ori i s-a desfăcut contractul de muncă, dacă aceste măsuri au fost anulate ulterior ca fiind ilegale (art. 20 alin. 2 lit. b din lege).

f) Se consideră vechime în muncă, potrivit art. 504 din codul de procedură penală, şi timpul în care o persoană fiind încadrată în muncă, a fost arestată în baza unei condamnări definitive şi ulterior se stabileşte că nu a săvîrşit fapta ori fapta nu există.

g) De asemenea, se consideră vechime în muncă şi perioada în care o persoană încadrată în muncă este deţinută preventiv şi ulterior încetează acţiunea penală, în condiţiile legii.

h) Art. 20 alin. 3 din legea nr. 3/1977 consideră vechime în muncă şi perioada în care o persoană încadrată în muncă urmează cursuri de pregătire profesională sau politică.

i) În conformitate cu prevederile art. 20 alin. 4 din acest lege se consideră vechime în muncă perioadele pentru care s-a cotizat la fostele asigurări sociale, ori la casele de pensii preluate de stat.

● **Calculul vechimii în muncă.** Perioadele de activitate prestată cu o normă întreagă se iau în întregime în calculul vechimii în muncă, iar, în baza art. 20 alin. 5 din legea nr. 3/1977, pentru persoanele care au lucrat, potrivit legii, cu program redus, vechimea în muncă se ia în considerare proporţional cu timpul lucrat. De la această regulă generală, art. 20 alin. 6 din actul normativ citat şi art. 158 din codul muncii consacră o excepţie prevăzînd că perioada în care o femeie a fost încadrată cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 6 ani, se socoteşte ca timp integral. Prin copii urmează a se înţelege copiii fireşti şi cei înfiaţi, precum şi copiii primiţi în plasamentul familiei ori încredinţaţi în conformitate cu prevederile art. 2 şi art. 3 al legii nr. 3'1970. Copiii soţului dintr-o căsătorie anterioară dacă nu sînt înfiaţi de femeia încadrată în muncă nu pot fi incluşi în categoriile de mai sus pentru a căror îngrijire legea acordă beneficiul său.

● **Drepturile care se stabilesc în raport de vechimea în muncă.** În legislaţia existentă anumite drepturi sau uneori cuantumul lor se stabilesc în raport de vechimea în muncă. Aceste drepturi sînt:

— **concediul de odihnă** (cu deosebire durata acestuia) în afară de unele excepţii şi anume tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani (art. 1 alin. 2 din legea nr. 26/1967) şi persoanele se încadrează în dispoziţiile art. 11 alin. 1 din aceeaşi lege. Pentru categoriile sus arătate durata concediului de odihnă nu este în funcţie de vechimea în muncă:

— **pensiile de asigurări sociale de stat** şi anume: pentru munca depusă şi limită de vîrstă (art. 9 alin. 1 din Legea nr. 3/1977), pentru pierderea capacităţii de muncă din cauză de accident de muncă sau boală profesională ori în afara procesului de muncă (art. 20, art. 33 şi art. 38 din aceeaşi lege). Pensiile invalizilor şi accidentaţilor de război şi ale urmaşilor acestora nu sînt condiţionate de vechimea în muncă;

— **încadrarea (promovarea)** în unele posturi pentru care dispoziţiile legale cer îndeplinirea unei anumite vechimi în muncă, fără a preciza şi specialitatea (astfel anexa 2 poziţia 69 lit .c din legea nr. 12/1971 prevede că în funcţiile de planificator, contabil, merceolog şi statistician pot fi încadraţi absolvenţii liceelor de cultură generală care au 2 ani de activitate fără a indica şi o anume specialitate);

— **stabilirea retribuției tarifare în anumite situații** indicate de lege cînd nu se pretinde decît existența unei activități retribuite fără a cere și o altă condiție privind funcția, meseria, profesia, specialitatea (exemplu: art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974).

Vechimea în specialitate

Codul muncii, în art. 137 alin. 2, face referire la vechimea în funcție, meserie sau profesie fără a defini expresiile respective. Fiind o lege-cadru este firesc să nu aducă o reglementare de amănunt și să facă trimitere la alte prevederi legale, ceea ce impune căutarea definiției legale în actele normative specifice materiei. Legea nr. 12/1971, în anexa nr. 2 (pct. 2 al notei), definește vechimea în specialitate ca fiind perioada de timp în care o persoană a lucrat într-o activitate corespunzătoare funcției în care urmează să fie încadrată sau promovată. Deși definiția legală are în vedere numai vechimea în specialitate cu privire la funcție, este evident că nu se referă și la vechimea în meserie. Aceasta rezultă din coroborarea prevederilor anexei I cu cele suscitate, cuprinse în nota din anexa 2.

Astfel vechimea în specialitate reprezintă, după caz, o vechime **în meserie pentru muncitori și în funcție pentru personalul TESA.**

Din cele de mai sus rezultă că vechimea în specialitate constituie o specie (o varietate) a vechimii în muncă, nefiind de conceput ca o perioadă de timp să fie considerată ca vechime în specialitate dar să nu reprezinte în același timp și vechime în muncă.

● **Calculul vechimii în specialitate.** La determinarea vechimii în specialitate se pot lua în considerare, potrivit pct. 2 din nota de la finele anexeinr. 2 a legii nr. 12/1971, și perioadele lucrate în specialități înrudite.

Stabilirea specialităților înrudite funcției se face prin acte normative, iar în lipsa unor atari prevederi, în conformitate cu pct. 1 al notei la anexa nr. 2, determinarea acestora este de competența ministerelor, altor organe centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Stabilirea specialităților înrudite meseriei este precizată prin indicatoarele tarifare de calificare ale diferitelor meserii.

În principiu, la determinarea vechimii în specialitate legea are în vedere timpul efectiv lucrat în acea specialitate (meserie sau funcție) ceea ce impune următoarele consecințe:

— se consideră vechime în specialitate și perioada în care o persoană a lucrat în meseria sau funcția respectivă fără a îndeplini condițiile legale pentru încadrarea sau menținerea în acel post;

— se vor putea considera — potrivit opiniei majoritare din literatura juridică, vechime în specialitate și perioadele în care, în timpul serviciului militar în termen ori în timpul concentării, cel în cauză a prestat efectiv o activitate corespunzătoare unei anumite specialități din economie sau administrație, cum ar fi de pildă: zidar, mecanic auto, medic, șofer etc. Practica administrativă este însă contrară acestei opinii.

Prevederile legale la care ne-am referit mai sus, definind vechimea în specialitate, au în vedere perioadele lucrate efectiv, ceea ce aduce în discuție dacă intervalele de timp în care contractul de muncă a fost suspendat pot sau nu să fie luate în considerare drept vechime în specialitate. Ne raliem opiniei exprimate în literatura de specialitate (Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, tratat, Editura Științifică și enciclopedică București 1978, p. 452), potrivit căreia, în măsura în care nu există reglementări speciale exprese în sens contrar, perioadele de suspendare a contractului de muncă se pot include în vechimea de specialitate, dar numai cu condiția ca intervalul de timp respectiv să constituie și vechime în muncă, iar suspendarea contractului să nu fi fost consecința inițiativei sau culpei persoanei încadrate.

Potrivit prevederii art. 20 alin. 5 din legea nr. 3/1977, care socotim că se aplică și în materia de față, timpul lucrat cu o normă întreagă se ia în întregime în calculul vechimii în specialitate (funcție sau meserie), iar la cei care, potrivit legii, au fost încadrați cu program redus, vechime a se ia în considerare proporțional cu timpul lucrat.

Tot astfel, în baza art. 20, alin. 6 din legea nr. 3/1977, socotim că perioada în care o femeie a fost încadrată, cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 6 ani, se socotește integral ca vechime în specialitate.

Prin noțiunea de copil se va înțelege atît cel firesc cît și cel înfiat, precum și cel primit în plasament sau încredințat, art. 2 și art. 3 din legea nr. 3/1970).

● **Drepturile și situațiile condiționate de vechime în specialitate.** Legile nr. 12/1971 și 57/1974 se referă la vechimea în specialitate ori de cîte ori prevăd că vechimea minimă constituie o condiție pentru:

— încadrarea în muncă (într-un anumit post);

— promovarea în muncă, adică încadrarea într-o funcție superioară pentru personalul TESA sau într-o categorie superioară pentru muncitorii calificați;

— acordarea unei trepte superioare în cadrul meseriei (pentru muncitorii calificați);

— acordarea unei gradații superioare în cadrul funcției (pentru personalul TESA).

Vechimea neîntreruptă în muncă

Din coroborarea prevederilor art. 8—10 din legea nr. 1/1970, rezultă că noțiunea de vechime neîntreruptă în muncă are o sferă mai mare și un conținut mai cuprinzător decît vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Se poate afirma că vechimea neîntreruptă în muncă reprezintă genul, iar vechimea neîntreruptă în aceeași unitate constituie specia. Înadevăr, în conformitate cu art. 10 din legea citată, vechimea neîntreruptă în muncă include toate cazurile prevăzute de art. 8 și art. 9, adică toate situațiile care mențin continuitatea în aceeași unitate și în plus următoarele situații:

— cînd persoana încadrată s-a transferat la cererea sa (art. 10 lit. b din legea nr. 1/1970);

— dacă persoana încadrată care și-a încetat activitatea s-a reîncadrat în termen de 90 de zile în altă localitate, pentru a-și urma soțul care are locul de muncă în acea localitate (art. 10 lit. c din legea nr. 1/1970);

— atunci cînd o persoană se încadrează într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperator, cu acordul conducerii cooperativei (art. 10 lit. d din legea nr. 1/1970). În situația dată, în vechimea neîntreruptă în muncă pe care cel în cauză o are de la data încadrării în unitatea socialistă de stat se include și perioada care, potrivit dreptului cooperatist (art. 9 — în hotărîrea nr. 1/1970 a Consiliului Central al Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești), este considerată ca vechime neîntreruptă în muncă;

— dacă o persoană s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la încetarea contractului de muncă încheiat cu o persoană fizică sau juridică (alta decît o unitate socialistă) art. 10, lit. d, fraza finală din legea nr. 1/1970)).

● **Modul de calcul.** Și în cazul de față, în calculul vechimii neîntrerupte în muncă se iau în considerare numai perioadele de timp lucrate efectiv. Perioadele de timp lucrate efectiv, separate de împrejurările precizate în art. 10 din lege, se cumulează, considerîndu-se că situația respectivă nu a întrerupt activitatea celui în cauză.

Perioadele anterioare și cele posterioare întreruperii se cumulează, fără a se lua în calcul termenul de 90 zile (sau perioada mai scurtă în care nu s-a lucrat).

Timpul în care s-a prestat activitatea cu o normă întreagă se ia în calcul în întregime, iar perioadele lucrate cu program redus, potrivit legii, se iau în considerare proporțional cu timpul lucrat. Perioada în care o femeie a fost încadrată cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 6 ani, se socotește ca timp integral.

● **Drepturile care se stabilesc în funcție de vechimea neîntreruptă în muncă.** În legislația actuală, vechimea neîntreruptă în muncă condiționează nașterea, stabilirea sau menținerea următoarelor :

— dreptul la alocație de stat pentru copii și cuantumul acesteia ;

— dreptul la indemnizația de maternitate și pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boală sau de accident, cu unele excepții ;

— dreptul la concediul de odihnă ;

— dreptul de a ocupa în continuare posturile în care se aflau încadrate în momentul apariției legii nr. 12/1971, persoanele care îndeplinesc condițiile legale înainte de această dată, dar care nu le-au mai îndeplinit ulterior (a se vedea art. 68 alin. 2 din legea nr. 12/1971);

— facultatea de a primi, în termen de 30—90 zile de la reîncadrare, treptele sau gradațiile avute anterior, în situațiile și condițiile prevăzute de art. 200, alin. 2 din legea nr. 57/1974.

Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate

În mod general se poate afirma că vechimea neîntreruptă în aceeași unitate este perioada de timp în care o persoană prestează munca într-o anumită unitate (unitate socialistă de stat, organizație cooperatistă și obștească), pe baza aceluiași contract de muncă pe durată nedeterminată. Prin efectul legii, se consideră că vechimea în aceeași unitate nu a fost întreruptă și în anumite situații expres prevăzute de actele normative, și deci, persoanele în cauză sînt socotite că au vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

Pentru stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate trebuie avute în vedere următoarele prevederi legale :

— pentru situațiile survenite după 26 martie 1970 (data Legii nr. 1/1970), se aplică art. 8 și art. 9 din sus citata lege ;

— pentru situațiile anterioare datei de 26 martie 1970 se aplică anexa VII la HCM nr. 914/1968;

— art. 72 alin. 1 din codul muncii;

— art. 2 alin. 3 și 4 din Decretul Consiliului de Stat nr. 233/1974;

— art. 17 din Decretul Consiliului de Stat nr. 95/1975 ;

— art. 504 alin. 4 din codul de procedură penală;

— dispozițiile cuprinse în diverse acte normative referitoare la reorganizarea unităților socialiste de stat care prevăd expres situațiile în care personalul muncitor se bucură de vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

a) Potrivit prevederilor legale citate mai sus constituie vechime neîntreruptă în unitate, perioada în care o persoană încadrată a lucrat într-o unitate pe baza aceluiași contract de muncă încheiat pe durată nedeterminată (art. 8 alin. 1 din legea nr. 1/1970 și art. II din anexa nr. VII la HCM nr. 914/1968). Și în situația în care contractul de muncă este nul, fiind încheiat cu încălcarea dispozițiilor imperative ale legii, perioada în care cel în cauză a prestat munca în baza acestui contract se va considera ca vechime neîntreruptă în unitate, dat fiind că, în dreptul muncii, nulitățile produc consecințe numai de la data declarării lor, neavînd efect retroactiv.

b) Vechimea în aceeași unitate este socotită ca neîntreruptă și în situațiile expres și limitativ arătate de prevederile legale pe care le citățm mai jos.

Cînd persoana încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată a lucrat în două sau mai multe unități, ca urmare a transferării sale în interesul serviciului (art. 8 lit. a din legea nr. 1/1970). Menționăm faptul că, transferul fiind o cesiune de contract, aprobarea acestuia de către unitatea de origină și începerea raportului de muncă la noua unitate trebuie să fie simultane. Totuși, organele Ministerului Muncii au considerat că în cazul în care între cele două date nu există un interval mai mare de 90 zile, vechimea în aceeași unitate se consideră neîntreruptă. Este de precizat că transferul în interesul serviciului al unei persoane de la o cooperativă meșteșugărească la o unitate de stat poate avea loc numai dacă cel în cauză era încadrat la cooperativă meșteșugărească în baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată. Dacă persoana a avut — anterior încadrării sale cu contract de muncă pe durată nedeterminată, calitatea de membru cooperator, vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se socotește numai de la data schimbării calității sale de membru cooperator, în aceea de titular al unui contract de muncă.

În cazul în care persoana încadrată a fost trecută de la o unitate la alta prin actul de numire al organului superior competent, situație care constituie — prin efectul legii — un transfer în interesul serviciului (art. 11 alin. 2 din legea nr. 1/1970).

În situația în care persoana încadrată în muncă este trecută la o altă unitate ca efect al unei fuziuni sau absorbunei părți din acesta. Toate aceste situații sînt consideunei părți din aceasta. Toate aceste situații sînt considerate de art. 11 alin. final din legea nr. 1/1970 ca transferări în interesul serviciului avînd ca efect menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate.

Atunci cînd o persoană încadrată cu contract de muncă pe durată determinată a lucrat în fiecare an, în funcție de necesitățile serviciului, cel puțin 6 luni în aceeași unitate sau în unități diferite unde a trecut în mod organizat, la indicația unui organ competent (art. 8 lit. b din legea nr. 1/1970).

c) De asemenea, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, persoana încadrată cu contract de muncă, pe durată nedeterminată care s-a reîncadrat în termen de 90 zile de la încetarea motivului pentru care nu a mai lucrat, dacă încetarea contractului a fost determinată de unul din următoarele motive expres și limitativ precizate de lege :

— a fost trimisă să urmeze o școală, un curs de calificare, de perfecționare sau de specializare (art. 9 alin. 1 lit. a din legea nr. 1/1970);

— a îndeplinit sarcini cu caracter permanent în cadrul organizațiilor obștești, cu aprobarea conducătorului organului competent (art. 9 alin. 1 lit. b din legea nr. 1/1970). Prevederea citată se aplică indiferent de natura sarcinilor îndeplinite (politică, tehnică, productivă, administrativă);

— a îndeplinit o funcție electivă cu caracter de continuitate pentru care a fost retribuit (art. 9 alin 1 lit. c din legea nr. 1/1970);

— a fost trimisă să lucreze într-o organizație internațională (art. 9 alin. 1 lit. d din legea nr. 1/1970);

— a îndeplinit obligații militare sau a încetat activitatea ca militar în cadrele permanente ale armatei ori ca personal militarizat în Ministerul de Interne (inclusiv unitățile subordonate), în condițiile Decretului nr. 407/1953 (art. 9 alin. 1 lit. e din legea nr. 1/1970). De la 1 martie 1973, data intrării în aplicare a codului muncii, încorporarea celui încadrat în muncă nu mai atrage desfacerea contractului de muncă; ci suspendarea acestuia potrivit prevederii art. 72 alin. 1 din cod, care precizează că perioada îndeplinirii serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate ;

— i s-a desfăcut contractul de muncă de către unitate din cauză că a lipsit mai mult de 3 luni de la serviciu, fiind în incapacitate temporară de muncă, constatată prin certificat medical (art. 9 alin. 1 lit. f din legea nr. 1/1970). Această prevedere se corela cu dispozițiile art. 20 alin. 1 lit h și i din codul muncii anterior ; drept urmare un asemenea motiv de desfacere a contractului de muncă și nici o altfel de împrejurare nu mai poate exista după 1 martie 1970 ;

— a fost eliberată dintr-o funcție pe care a ocupat-o ca urmare a numirii sale de către organul superior competent (art. 9 alin 1 lit. g din legea nr. 1/1970);

— i s-a desfăcut contractul de muncă și ulterior s-a stabilit definitiv, de organele competente, că motivele care au stat la baza acestei măsuri au fost neîntemeiate (art. 9 alin. 1 lit. h din legea nr. 1/1970) ;

— a încetat activitatea din cauza stării sănătății sale, constatată prin certificat medical, care a făcut necesară schimbarea locului de muncă, în cazul cînd unitatea nu i-a putut oferi altă muncă corespunzătoare (art. 9 alin. 1 lit. i din legea nr. 1/1970. Încetarea activității poate avea loc atît prin acordul părților cît și din inițiativa persoanei încadrate ;

— a fost pensionată pentru invaliditate (art. 9 alin. 1 lit. j din legea nr. 1/1970). De la data aplicării actualului cod al muncii — 1 martie 1973 — și al legii nr. 3/1977 prevederea citată din legea nr. 1/1970 nu se aplică decît pensionarilor pentru invaliditate de gradul I sau II ;

— unul din soți îl urmează pe celălalt, care a fost transferat în interesul serviciului sau mutat împreună cu unitatea în altă localitate, a fost trimis în misiune permanentă în străinătate sau să lucreze într-o organizație internațională (art. 9 alin. 1 lit. k din legea nr. 1/1970). Încetarea contractului de muncă al soțului care îl urmează pe celălalt în toate ipotezele prevăzute de norma citată, poate avea loc prin acordul părților, din inițiativa celui în cauză ori prin obținerea unui transfer la cerere) ;

— femeia încadrată care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a-și crește un copil pînă la vîrsta de 7 ani (art. 9 alin. 2 din legea nr. 1/1970). Textul este aplicabil și femeilor care au înfiat un copil ori care au primit în plasament familial sau li s-a încredințat un copil în baza art. 2 și art. 3 din legea nr. 3/1970. De asemenea, prevederea cuprinsă în art. 9 alin. 2 din legea nr. 1/1970 se aplică atît în cazul în care desfacerea contractului de muncă a avut loc prin acordul părților sau din inițiativa femeii. În această din urmă ipoteză se prezumă — pînă la proba contrarie — că denunțarea contractului de către femeia încadrată s-a făcut din motivele precizate în lege, dacă la data încetării activității se afla întruna din situațiile prevăzute de text (era gravidă sau mamă a unui copil sub 7 ani). Dacă după încetarea activității pentru creșterea unui copil sub 7 ani, femeia mai dă naștere altuia, perioada de inactivitate se prelungește pînă cînd împlinește vîrsta de 7 ani și al doilea copil cu condiția ca de la data respectivă să se reîncadreze în termen de 90 zile. Soluția este identică și dacă înfiază, ori primește un copil în baza art. 2 și art. 3 din legea nr. 3/1970. Întrucît prevederea legală la care ne referim este edictată exclusiv în favoarea celor în cauză, este de la sine înțeles că femeia poate solicita oricînd încadrarea, nefiind obligată a aștepta pînă cînd copilul împlinește 7 ani.

d) Beneficiază, de asemenea, de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, potrivit art. 9 alin 3 din legea nr. 1/1970 și persoana care s-a încadrat în termen de 90 zile de la desfacerea contractului de muncă dacă această măsură a avut loc :

— din cauza încetării activității unității, potrivit art. 130 alin. 1 lit. b din codul muncii ;

— pentru reducerea de personal, potrivit art. 130 alin. 1 lit. a din codul muncii ;

— alte motive neimputabile celui în cauză. În reglementarea actuală aceste motive sînt prevăzute în codul muncii alin. 1 lit. c (unitatea se mută în altă localitate, și are posibilitatea să-și asigure pe plan local cadrele necesare); lit. d (unitatea se mută în altă localitate, iar cel încadrat nu acceptă să o urmeze) ; lit. e (persoana nu corespunde sub raport profesional, postului în care a fost încadrată); lit. f (în postul ocupat de cel în cauză este reintegrat, pe baza hotărîrii organelor competente, cel care a deținut anterior acest post); lit. g (persoana neîncadrată în muncă se pensionează pentru limită de vîrstă ori pentru invaliditate de gradul I sau II) ; lit. h (cel menținut sau reîncadrat în muncă după pensionarea sa pentru limită de vîrstă nu mai este necesar); precum și în cazurile și sub condițiile mai jos precizate, lit. j (cel în cauză este arestat mai mult de 60 zile, dacă ulterior se stabilește prin hotărîrea definitivă că cei în cauză nu a săvîrșit fapta ori că aceasta nu există); lit. k (persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, iar condomnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține, dacă ulterior se stabilește prin hotărîre definitivă că persoana nu a săvîrșit fapta sau aceasta nu există) ; lit. l (instanța penală a pronunțat interdicția de exercitare a profesiei, temporar sau definitiv și apoi s-a constatat prin hotărîre definitivă că fapta nu a existat sau nu a fost săvîrșită de cel în cauză). Pentru motive de echitate, aderăm la părerea că prevederea cuprinsă în art. 9 alin. 3 din legea nr. 1/1970 care reglementează situațiile de mai sus, se aplică, prin analogie, și în cazul în care raportul de muncă încetează ca urmare a constatării nulității contractului de muncă cu condiția ca temeiul nulității să nu fie imputabil celui în cauză.

În conformitate cu art. 9 alin. 4 final din legea nr. 1/1970, în situațiile prevăzute de același articol în alin. 1 lit. a-f și în alin. 2 pentru menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, pe lîngă condițiile arătate, este necesar ca reîncadrarea celui în cauză în termen de 90 zile să se facă la unitatea în care a lucrat anterior, pînă la încetarea contractului de muncă ; numai dacă acolo nu este necesar — fapt confirmat în scris de unitatea în cauză — reîncadrarea poate avea loc într-o altă unitate.

În toate situațiile de mai sus, avute în vedere de art. 8 și art. 9 ale legii nr. 1/1970, reîncadrarea trebuie să se facă pe baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată, astfel cum rezultă din coroborarea prevederilor legale citate.

● **Modul de calcul.** Calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate se face prin însumarea perioadei lucrate într-o unitate în baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată, cu perioadele lucrate în alte unități și în baza altor contracte de muncă, dacă persoana în cauză s-a aflat într-unul din cazurile prevăzute de art. 8 și art. 9 din legea nr. 1/1970. Altfel spus, art. 8 și art. 9 din legea nr. 1/1970, au drept efect înlăturarea întreruperilor în muncă, asigurînd astfel posibilitatea cumulării perioadelor lucrate, anterioare și posterioare acestor întreruperi. De pildă, perioadele cît o persoană nu a lucrat urmîndu-și soțul care a fost trimis în misiune permanentă în străinătate sau a fost transferat în interesul serviciului, ori timpul cît femeia care și-a încetat activitatea spre a-și crește un copil pînă la vîrsta de 7 ani, nu se adună la vechimea în aceeași unitate, singurul efect al prevederilor legale incidente în materie constînd în posibilitatea jonctiunii perioadei lucrate anterior împrejurării vizate de lege cu perioada ulterioară (după reîncadrare în muncă).

De asemenea, termenul de 90 zile nu se ia în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, ci numai perioadele despărțite de acest termen, dacă sînt îndeplinite condițiile legii.

Perioadele lucrate cu o normă întreagă se iau în considerare integral, iar cele lucrate cu program redus, potrivit legii, se iau în calcul proporțional cu timpul lucrat. De asemenea, perioada în care o femeie a fost încadrată cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor de pînă la 6 ani, se socotește ca timp integral.

● **Drepturile care se stabilesc în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.** În legislația actuală, un singur drept al personalului muncitor și anume sporul de retribuire este condiționat de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Acest spor este reglementat de art. 66 din legea nr. 57/1974. Înainte de intrarea în vigoare a acestei legi — 1 ianuarie 1975 — sporul de retribuție se acorda potrivit prevederilor cuprinse în anexa nr. VII la H.C.M. nr. 914/1968.

Grupaj realizat de :
MIRCEA GORNEANU, C. JORNESCU, GRIGORE LUNGAN

Întrebări și răspunsuri

● **SORICA DUMITRU, Tecuci** — Unitatea căreia i s-a cerut transferul personalului poate refuza acest transfer sau poate să-l acorde numai la cererea persoanei interesate. Dacă, înainte de acordarea transferului, această persoană și-a luat angajamentul scris să restituie — pro rata temporis — cheltuielile de școlarizare, unitatea are obligația să urmărească recuperarea acestor cheltuieli. În lipsa acestui angajament, pînă la acordarea transferului — în interesul serviciului sau la cerere — persoana transferată nu mai poate fi obligată să-și ia angajamentul de plată și nici nu mai poate fi urmărită pentru cheltuielile respective.

● **GHEORGHE GH. SPÎNACHE, Constanța** — Din scrisoarea dv. rezultă că pînă la absolvirea învățămîntului superior de subingineri ați avut o vechime în muncă de cel puțin 12 luni. (Perioada lucrată cu 1/2 normă se ia în considerare numai pe jumătate). În această situație, odată cu prezentarea dovezii că ați promovat examenul de diplomă (de stat), ați avut drept să fiți retribuit corespunzător anului II de activitate. La încheierea unui an de activitate ca subinginer trebuie să fiți trecut la retribuirea prevăzută pentru funcția ocupată, la nivelul de bază.

● **JANA LUPESCU, Brașov** — Comisia de încadrare din unitatea unde lucrați poate să ia în considerare, ca perioadă lucrată într-o specialitate înrudită, perioada lucrată ca primitor-distribuitor cu gestiune cu aceea de magazioner, pentru a putea fi încadrată în funcția de șef depozit.

● **MIRCEA GÎRBACEA, București** — Art. 102 alin. (1) din Codul muncii prevede în mod expres că personalul muncitor răspunde **numai** pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor. Din cele relatate în scrisoarea dv. rezultă că încadrarea eronată a persoanelor la care vă referiți s-a făcut într-o perioadă cînd la conducerea unității se aflau alte persoane decît cele cărora li se impută plata diferenței de retribuție și care n-au participat la emiterea deciziilor eronate de încadrare.

Precizarea Curții superioare de control financiar se întemeiază pe prevederile Codului muncii sus menționate.

è **AUREL CĂLDĂRUȘ, Galați** — Legea nr. 3/1977 privind acordarea pensiei pe linia asigurărilor sociale de stat nu prevede posibilitatea recalculării pensiilor în ipoteza în care, pensionarul fiind încadrat în muncă, plata pensiei se suspendă (Decizia de pensie rămîne în vigoare, suspendîndu-se numai plata drepturilor de pensie pînă la data cînd încetează contractul de muncă respectiv). Legea nr. 3/1977 instituind contribuția pentru plata pensiei suplimentare ca o asigurare mutuală a celor încadrați în muncă, nu este posibilă restituirea acestei contribuții în cazul pensionarilor care continuă activitatea după pensionare.

● **HORIA MIHAI, București.** — Pentru a ocupa funcția de contabil șef, secție de gradul I, se cere condiția exclusivă a absolvirii învățămîntului superior de specialitate și 8 ani vechime. Funcțiile de contabil șef secție de gr. II, III, IV pot fi ocupate și de absolvenții învățămîntului mediu cu 10 și respectiv 9 ani vechime în specialitate.

● **GHEORGHE STOIAN, Ploiești** — Conform Decretului nr. 100/1979, pentru a putea fi menținută retribuția pe care ați avut-o în funcția de contabil șef școală, era necesar să fi avut o vechime în această funcție de cel puțin trei ani (sau într-o funcție echivalentă). Neîndeplinind această condiție, la trecerea în funcția de contabil principal, beneficiați numai de prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974, respectiv de o clasă de retribuire în plus față de aceea avută în funcția de contabil. În cazul în care de la data încadrării în gradația a 5-a avută pînă la data transferării din funcția de contabil, au trecut mai mult de trei ani (inclusiv perioada lucrată la școală) puteți să beneficiați și de o gradație în plus, în condițiile prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1979.

● **IOAN STANCIU, Deva** — Persoana încadrată în muncă la 1 aprilie 1960 primește — odată cu plata chenzinei a 2-a pentru luna aprilie 1980 — sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate de 10½ din retribuția tarifară. Sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate nu se calculează și asupra sumelor primite pentru prestarea orelor suplimentare.

● **ÎNTREPRINDEREA FILATURA DE LÎNĂ, Mizil** — Într-o familie în care tatăl este membru C.A.P., iar mama îndeplinește condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977, beneficiară a dreptului la alocație de stat pentru copii este mama. Soției căreia i s-a stabilit — prin hotărîre judecătorească — pensie pentru întreținerea copilului, i se recunoaște implicit și dreptul la alocație de stat pentru copii.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare** — Prin scrisoarea nr. 65009/7 ianuarie 1980 Centrala industrială de rețele electrice a transmis tuturor întreprinderilor furnizoare de energie electrică „Precizări" privind alocarea cotei de energie electrică pentru plitele electrice de gătit — Decret al Consiliului de Stat al R.S.R. nr. 283/1979, Cap. II art. 13, pct. 12.

Cota de 120 KWh lunar cu tariful de 0,55 lei/KWh pentru prepararea hranei cu plită electrică se acordă consumatorilor din categoria iluminat și utilizări casnice care au plită electrică pentru prepararea hranei, nu au deținut și nu dețin nici-o sursă de combustibil pentru prepararea hranei (gaze naturale, butelie de gaze lichefiate, lampă sau plită de gătit cu petrol, etc.), iar spațiul destinat pentru prepararea hranei nu este dotat prin construcție cu coș de fum care să permită utilizarea pentru prepararea hranei a unor sobe sau altor mijloace pe bază de lemne, cărbune sau alți combustibili.

Evident, Întreprinderea furnizoare a energiei electrice din Baia Mare nu are calitatea de a abroga textul unui decret.

● **CRIȘANA CIOCÎRLIE, Oravița** — La stabilirea indemnizației de concediu anual de odihnă, respectiv a retribuției medii zilnice din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu, se iau în considerare retribuțiile tarifare lunare primite în această perioadă inclusiv retribuțiile primite, conform art. 74 din Legea nr. 57/1974, în perioada înlocuirii unei colege bolnave. În anexa XIV la Decretul nr. 4/1979 se precizează că în calculul cîștigului mediu se iau retribuțiile tarifare lunare primite fără să se excludă retribuțiile primite în perioada înlocuirii.

● **ANDREI ANDREESCU, Galați** — Copilul beneficiar al unei pensii de urmaș se bucură — în continuare — de acest drept dacă părintele supraviețuitor se recăsătorește. În noua familie se poate bucura de același regim cu cel al copiilor ce se vor naște din noua căsătorie numai dacă este înfiat de soțul părintelui său, în condițiile de păstrare a legăturilor de familie anterioare înfierii. În cazul unei înfieri care exclude asemenea legături nu mai are dreptul la pensia de urmaș.

● **EVA ȘERBAN, Șimleu Silvaniei** — În baza art. 24 din Legea nr. 1/1977 se exceptează de la obligația de plată a contribuției prevăzute la art. 22 din legea menționată mai sus, persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora, pe timpul cît durează invaliditatea dovedită cu acte eliberate de comisia de expertizare a capacității de muncă. Invaliditatea de gradele I sau II se referă la incapacitatea de a munci, nu la incapacitatea de a avea copii. Boala respectivă nu se încadrează în prevederile menționate mai sus.

•capacitati de producție •produse noi

FABRICA DE PIESE AUTO ȘI PRODUSE METALICE — PITEȘTI
Secția Curtea de Argeș
Tel. 12308

— Conectori 4 m/m buc. 5000
— Motoare electrice ASI 3y 1500 buc. 40
— Plăci presate PVC 10 m/m kg. 3000

RULMENȚI SERIA :

— 1308 buc. 10
— 2210 buc. 10
— 2212 buc. 10
— 3207 buc. 25
— 6213 buc. 20
— 6306 buc. 30
— 6307 buc .35
— 30208 buc. 10
— 30208 buc. 10
— 32213 buc. 50
— 51110 buc. 10
— 32311 buc. 160
— 51204 buc. 150
— 32210 buc. 800
— Reductoare 2BH rap. 1/50 buc. 150
— Tablă aluminiu 0,5—1 mm/mm buc. 200
— Tablă plumb 5 mm/mm buc. 200
— Tub panțer ∅ 28,5 m/m ml. 100
— idem ∅ 18 m/m ml. 200
— idem ∅ 20,5 m/m ml. 200
— Tablă neagră OL—37 15 m/m to. 20
— Țevi construcții 48×4 OL32 ml. 1500
— idem 57×3 OL32 ml. 6000
— idem 70×5 OLT 35 ml. 2000
— idem 70×8 OLT 335 ml. 1000
— idem 140×18 ml. 60
— idem 146×20 ml. 40
— idem 152×6 ml. 100

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA, JUDEȚUL SIBIU
telefon : 924/17927
sau 925/50421 interior 125

— Anvelope 400×15,5 buc. 1061

PROFILE GRELE

— Oțel rotund aliat ∅ 130 38 SC 15 kg. 990
— idem ∅ 120 15.CN 15 kg. 1927
— Oțel patrat aliat 140×140 18 CrNi8 kg. 2928
— Oțel rotund inox ∅ 190 W 4541 kg. 769
— idem ∅ 180 H.18 M.95 kg. 520
— idem ∅ 160 W 4571 kg. 665
— idem ∅ 150 W 4541 kg. 834
— idem ∅ 140 W 4571 kg. 617

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE

— Oțel cornier L65×50×9 OL 37 kg. 200
— Oțel rotund aliat ∅ 13 21.MOMC 12 kg. 720
— idem ∅ 16 41.MOC 11 kg. 200
— idem ∅ 16 35. M.16 kg. 11485
— Oțel rotund inox ∅ 38 W 4571 kg. 84

BARE TRASE

— Oțel hexagonal H.14 41. MOC 11 kg. 472
— idem H.14 40 C. 10 kg. 1000
— idem H.46 OL 50 kg. 20000
— Oțel hexagonal H.38 OL 50 kg. 6653
— Oțel rotund aliat tras ∅ 38 40.C.10 kg. 3557
— Oțel rotund tras aliat ∅ 17 25.MOC 11 kg. 415
— idem ∅ 14 35.M.16 kg. 130
— idem ∅ 13 35.CN 35 kg. 50
— idem ∅ 12 41.MOC 11 kg. 200
— Oțel rotund tras ∅ 2,9 OL 5? kg. 284

TABLĂ GROASĂ INOX

— Tablă 8 mm V.2.A kg. 88
— idem 30 mm W 4306 kg. 198

ȚEVI CONSTRUCȚII

— țeavă ∅ 178×10 St. 2 ml. 130
— idem ∅ 178×8 ml. 373
— idem ∅ 178×8 St. 4 ml. 370
— idem ∅ 108×11 OLT 35 ml. 127
— idem ∅ 108×11 OLT 45 ml. 620
— idem 89×3,5 OLT 35 ml. 1314
— idem 48,3×2,6 St. 35 ml. 2669
— idem ∅ 48×12 OLT 35 ml. 344
— idem ∅ 48×4 OLT 35 ml. 154
— idem ∅ 42,4×6,3 St. 35 ml. 2359
— idem ∅ 38×11 40. C.10 ml. 134
— Țevi rectangulare 50×30×3 OL 32 kg. 157
— idem 100×100×5 OLT 45 kg. 908

ȚEVI INSTALAȚII

— Țeavă 4"×4,5 OL 34 ml. 177

PROFILE ÎNDOITE

— Profil cornier L. 40×40×2,5 OL 37 kg. 18220
— idem L. 45×45×3 OL 37 kg. 2058
— idem L. 50×50×3 OL 37 kg. 135
— Profil U. 240×120×5 OL 37 kg. 7367
— idem U. 230×40×4 OL 37 kg. 200
— idem U. 180×70×6 OL 37 kg. 72984
— idem U. 140×60×7 OL 37 kg. 88330
— idem U. 120×100×5,5 OL 37 kg. 57710
— idem U. 120×100×4,65 OL 37 kg. 61650
— idem U. 120×80×5,5 OL 37 kg. 5160
— idem U. 120×60×5,5 OL 37 kg. 26000
— idem U. 110×80×5 OL 37 kg. 36500
— idem U. 100×100×5 OL 37 kg. 23590
— idem U. 100×80×5,5 OL 37 kg. 19350
— idem U. 100×80×4 OL37 kg. 4755
— idem U. 100×50×6 OL 37 kg. 9060
— idem U. 60×40×2,5 OL 37 kg. 2575
— Profil U. 40×40×5 OL 37 kg. 4290
— idem U. 40×40×4 OL 37 kg. 3322

BENZI OȚEL

— Bandă 32×1,5 OL 37 kg. 55
— Bandă 20×1,5 OL 37 kg. 183

OȚEL DE SCULE

— Oțel rotund ∅ 160 N.19.A kg. 1520
— idem ∅ 150 N.12 kg. 1185
— idem ∅ 80 N.15 kg. 110
— idem ∅ 70 Poldy Tem. kg. 2082
— idem ∅ 22 W 2080 kg. 153
— idem ∅ 18 W 3343 kg. 157
— idem ∅ 16 W 2080 kg. 353
— idem ∅ 16 W 3355 kg. 142
— idem ∅ 14 W 3343 kg. 48
— idem ∅ 14 W 1530 kg. 100
— idem ∅ 12 W 3355 kg. 58
— idem ∅ 11 W 3343 kg. 50
— Oțel patrat 14×14 W 3355 kg. 38
— Oțel lat 500×110 W 2080
— idem 500×60 W2080 kg. 835
— idem 400×120 W 2080 kg. 1780
— idem 400×100 W 2080 kg. 1792
— idem 400×400 W 2080 kg. 3189
— Oțel patrat 220×220 W 2080 kg. 1206
— idem 180×180 W 2080 kg. 385
— idem 160×160 C. 120 kg. 470
— idem 150×150 C. 120 kg. 465
— Oțel lat 150×75 W. 1525 kg. 2641
— idem 110×30 W 2080 kg. 295
— idem 100×30 C. 120 kg. 1520

MATERIALE NEFEROASE

— Bară alamă ∅ 5 Ab. 63 kg. 17
— Țesătură alamă ∅ 0,45 kg. 60
— Bară cupru ∅ 70 Cu.5 kg. 28
— aBră cupru ∅ 180 Cu.5 kg. 111
— Bară cupru crom 50×50 Cu.5 kg. 379
— idem 70×70 Cu.5 kg. 463

— Calupuri zinc electrolitic Cu.5 kg. 84
— Aliaj aluminiu ATO Cu.5 kg. 620
— Aliaj aluminiu AT Si.7 kg. 2880
— Aliaj aluminiu AT Si.12 kg. 1630
— Țesătură sîrmă zincată ∅ 2,5 kg. 58

MATERIALE CHIMICE

— Parafină transparentă kg. 573
— Clorură de calciu kg. 2520
— Formol kg. 264
— Litargă de plumb kg. 550
— Sulfat de sodiu kg. 1500
— Lichid steol 4/1—76 kg. 51
— Polistiren kg. 227
— Lac 16/23—76—1/6 kg. 41
— Lac polizant lemn kg. 88
— Poli lac kaki 5/3—76—8/2 kg. 43
— Vopsea termo spumoasă kg. 46
— parafină opacă kg. 600

ÎNTREPRINDEREA
DE UTILAJ CHIMIC — GĂEȘTI

— Bobină TCA 400A—380V buc. 20
— idem buc. 5
— Cuplă AG 25 A buc. 10
— Comutator C40 buc. 90
— idem C63 buc. 24
— Cutii comandă cu întrerup. buc. 3
— Controlier 9 poziții buc. 35
— Cablu MCG 2×10 ml. 330
— Cablu funie S 358 mmp ml. 48
— Izolatori 20009 buc. 50
— Contactori MC 80 A buc. 20
— idem 100 A buc. 12
— Papuci Al. pt. branșament ∅ 16 buc. 167
— Papuci 25 mm buc. 57
— idem 35 mm buc. 23
— Rezistențe 2,7 M buc. 5745
— Reostat RA 1,1 buc. 18
— Siguranțe lamelare 300 A buc. 50
— idem 350 A buc. 50
— Bandă rigolă ml. 20
— Baterii încălzire abur A.11 buc. 2
— Bec ceramic BCS.8 kg. 3
— Convectoradiator 7×600 buc. 10
— idem 8×1100 buc. 8
— idem 10×1100 buc. 7
— Indicatori de nivel din fontă ∅ 20 buc. 3
— idem buc. 2
— Lanț gall dublu 1/2 ml. 2
— idem triplu 1" ml. 3
— idem dublu 1" 1/4 ml. 23
— idem triplu 1,1/4 ml. 13
— Paliestiren antișoc kg. 300
— Placă PVC 15 mm kg. 540
— Sîrmă cupru ∅ 0,8 kg. 103
— idem cromnichel ∅ 12,5 kg. 25
— idem ∅ 10 kg. 48
— idem ∅ 8 kg. 296
— idem ∅ 20 kg. 77
— idem cupru ∅ 4 kg. 75
— idem ∅ 2,47 kg. 249
— idem ∅ 3 kg. 80

ÎNTREPRINDEREA DE PĂRURI „PARPLAST"

Sighetu Marmației, strada Avram Iancu nr. 22

Execută și livrează pe bază de comandă fermă :

● PERII INDUSTRIALE cu montura din lemn plantată mecanic sau manual cu păr natural sau fire sintetice ; cu montura din alte materiale livrată de beneficiar ;

● ȘNUR DIN FIRE PLATE POLIPROPILENICE cu diametrul de 5 mm și frînghie din fire plate polipropilenice cu diametrul de 6, 8, 10, 12 și 14 mm.

Informații suplimentare la telefon 1.16.76 ; 1.16.77 ; 1.10.43.

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE, PIESE SCHIMB ȘI REPARAȚII
IAȘI

are în stoc și vinde imediat

● *cupe excavator E 0,6 mc*
● *ferăstrău panglică tip FP 8*
● *ferăstrău panglică tip FP 6,3*

FABRICA METALURGICA SIBIU
Str. Abatorului nr. 2
Telex : 69278

Execută și livrează, eșalonat, în trimestrul II—IV. 1980 :

● Foarfecă cu pîrghie pentru bancuri de lucru caracteristici tehnice :

— Tablă oțel — mm.	3	4	5
— Oțel lat — mm.	50×4	50×5	70×5
— Oțel rotund — mm.	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg.	8	13	16
Preț de vînzare — lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tone — lei 72
● Containere pentru manipularea și depozitarea produselor solide și de dimensiuni mici (CT) cu următoarele caracteristici :

— Tip CT. 1 — dimens. 300×200×200 lei	61
— Tip CT. 2 — dimens. 400×300×200 — lei	80
— Tip CT. 4 — dimens. 600×400×200 — lei	110
— Tip pliabil — dimens. 800×1200×985 pt. 1000 kg. — lei	2325
● Mașini frecat mozaic	3850
● Lopeți rabatabile pentru gărzi patriotice	37

APROVIZIONAREA RITMICĂ — CONDIȚIE HOTĂRÎTOARE ÎN ÎNDEPLINIREA PLANULUI DE INVESTIȚII

REALIZAREA integrală a planului de investiții pe acest an și pe întregul cincinal are ca o cerință de bază aprovizionarea ritmică a șantierelor cu materialele de construcții necesare, în cantitățile și la termenele prevăzute în contractele încheiate cu furnizorii. Experiența Întreprinderii de construcții speciale industriale și montaj (I.C.S.I.M.) din București ilustrează elocvent influența considerabilă a calității operațiunii de aprovizionare asupra scurtării duratei de execuție și accelerării punerii în funcțiune a noilor capacități de producție.

Unitatea de construcții amintită execută în acest an lucrări de construcții-montaj la noile obiective de investiții ale industriei construcțiilor de mașini situate în special pe platforma Berceni, „23 August", în cadrul întreprinderilor „Aversa", Timpuri Noi, „Steaua Roșie" din București ; precum și la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila, Șantierul naval Oltenița ș.a. Pe primele 4 luni a.c. planul de construcții-montaj a fost realizat numai în proporție de circa 80% înregistrîndu-se, alături de obiectivele puse în funcțiune, și unele rămîneri în urmă față de prevederi la darea în exploatare a noilor capacități de la Oltenița ș.a.

După aprecierea specialiștilor întreprinderii, **circa 50% din totalul nerealizărilor se datorește greutăților înregistrate în asigurarea bazei materiale a planului.** Dată fiind influența însemnată a acestui factor, o importanță deosebită o capătă identificarea — pe baza analizei neajunsurilor semnalate în aprovizionarea cu materiale de construcție — a modalităților concrete de acțiune capabile să contribuie, printr-o mai bună aprovizionare, la recuperarea restanțelor și încadrarea în prevederile planului de construcții-montaj. Printre ele cele mai importante sînt:

● **realizarea prevederilor din contractele de aprovizionare nu numai la tonaj, dar și la sortimente.** Acestea deoarece pe primele 4 luni a.c. mari greutăți au creat furnizorii de agregate (Întreprinderea de exploatare și aprovizionare cu materiale de construcții din Drăgășani de pildă), care, deși depășesc planul de livrare al agregatelor la tonaj, nu-l respectă și la sortimente, ceea ce creează în prezent la depozitul din Berceni al întreprinderii I.C.S.I.M. mari disproporții între cantitatea de nisip și cea de balast disponibilă. Ținînd seama că toate componentele „rețetei" de fabricare a betonului sînt necesare constructorului în proporțiile specificate în contracte, toți furnizorii de agregate trebuie să depună eforturi sporite pentru onorarea pe sortimente a solicitărilor beneficiarilor;

● **sporirea operativității cu care se asigură și se dimensionează repartițiile de materiale.** La cărămidă, de exemplu, față de cerințele întreprinderii, s-au primit abia în luna decembrie a anului trecut cote de 2,3 milioane bucăți, cantitate suplimentată de către Ministerul Aprovizionării tocmai în luna aprilie a anului de plan la circa 6,8 milioane bucăți.

Desigur, este bine că s-au redimensionat resursele alocate mai aproape de cerințele fundamentate de către beneficiar, dar nu este bine că acest lucru s-a realizat așa de tîrziu, afectînd realizările primului trimestru ;

● **respectarea mai judicioasă a termenelor din contractele încheiate, recuperarea restanțelor în livrarea de către furnizori a anumitor materiale.** Este vorba, între altele, de 100 000 blocuri ceramice neprimite în semestrul I de la Întreprinderea de materiale de construcție din Buzău, de cîte 200 000 bucăți neprimite de la Întreprinderea de materiale de construcții din Urziceni și de la cea din Galați, de circa 300 m^3 blocuri din beton celular autoclavizat nelivrați de către Întreprinderea de materiale de construcții din Călărași, furnizori care trebuie să acționeze mult mai consecvent pentru a-și onora obligațiile care condiționează direct punerile în funcțiune din acest an ;

● **stabilirea mai riguroasă în cadrul repartițiilor, a furnizorilor și a posibilităților lor reale de livrare** printr-o analiză mai aprofundată efectuată de către coordonatorul de balanță. O asemenea acțiune este necesară pentru a se înlătura apariția unor neajunsuri generate de faptul că, în acest an, de pildă, Centrala materialelor de construcții a dat I.C.S.I.M., de la începutul anului, o repartiție de 6 000 m^3 prefabricate, prevăzînd ca furnizor unitatea „Granitul" Bucu-

rești, care însă nu a contractat decît 1 800 m^3, motivînd că pentru restul nu are capacitate. Același coordonator a prevăzut în repartiții ca furnizor și Întreprinderea de prefabricate din Giurgiu pentru 1000 m^2 fîșii de prefabricate, dar această unitate nu a avut create condiții pentru intrarea în funcțiune și deci nu a livrat nimic din cantitățile prevăzute.

SÎNT ȘI ALTE DOMENII, tot atît de importante, unde se cere acționat pentru a sprijini eforturile constructorului în realizarea ritmică a prevederilor de plan, în respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective. Între acestea amintim:

● **sporirea preocupărilor proiectanților pentru continua actualizare a cunoștințelor despre materialele pe care le introduc în proiecte.** Pentru că, în cadrul proiectelor de execuție primite de către unitatea analizată, mai există materiale (garduri de prefabricate, sau anumite fîșii de prefabricate) care nu se mai fabrică. La fel de importantă se conturează, totodată, necesitatea ca producătorii să facă mai cunoscute noile produse (înlocuitoare) pe care le fabrică, prin intermediul unor cataloage mereu actualizate și să depună eforturi consecvente pentru a accelera înnoirea nomenclatorului de produse fabricate, cu sorturi mai rezistente, mai ușoare, mai ieftine, cu o productivitate sporită la punerea în operă;

● **atunci cînd apare necesitatea devansării față de prevederile inițiale a termenului de punere în funcțiune a unor noi capacități de producție, să se realizeze și o devansare mai operativă a asigurării bazei materiale a planului.** Date fiind noile priorități apărute în acest semestru, cerințele economiei naționale de a se scurta durata planificată la unele obiective, I.C.S.I.M. solicită întreprinderilor furnizoare de materiale de construcții din Pleașa și Azuga, de pildă, o devansare a termenelor inițiate de livrare din contracte ;

● **asigurarea de către beneficiari a documentației de execuție care să stea la baza specificațiilor de materiale elaborate de constructor.** Pentru că trebuie arătat că, dacă anumite materiale sînt livrate cu întîrziere în anul de plan, aceasta se datorește și faptului că I.C.S.I.M. elaborează necesarul de materiale pe baza unor indici evolutivi de consum și a unor estimații statistice dat fiind că planul este acoperit cu documentație în proporție de 50% abia în luna noiembrie a anului anterior. Avînd în vedere că cealaltă jumătate a documentației continuă să sosească pînă în luna aprilie a anului de plan (așa cum s-a întîmplat și în 1980) reiese clar că unitatea de construcții cunoaște cu foarte mare întîrziere necesarul real pe sorturi și dimensiuni și își prezintă tîrziu cerințele la furnizor, care, la rîndul lui, nu se mai poate încadra cu livrările la termenul necesar stabilit în graficul de execuție inițial.

Din toate asepectele prezentate reiese că se impun, în continuare, măsuri la nivelul tuturor factorilor implicați — constructor, furnizor, coordonator de balanță și titular de investiții — pentru o mai bună conjugare a eforturilor de a asigura la nivelul tuturor șantierelor baza materială necesară desfășurării ritmice a lucrărilor, recuperării restanțelor și încadrării în sarcinile de plan.

Șerban STELU
Academia de Studii Economice — București

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Dimensiunea realizării normelor

ÎN TRIMESTRUL I 1980, la întreprinderile Ministerului Industriei Chimice au fost urmărite prin planul de stat un număr de 122 norme de consum pentru cele mai importante materiale. Din acestea, 65 norme de consum au fost realizate la nivelul planificat, iar 31 s-au situat sub prevederile de plan, obținîndu-se economii substanțiale de materiale. Astfel, numai la cele patru norme de consum situate sub plan prezentate în grafic s-au economisit peste 1 000 t sulf 100%, peste 170 t propilenă 100%, peste 120 t rețele cord textile, aproape 100 t acid clorhidric. La toate normele de consum urmărite prin planul de stat, economiile valorice, per sold, s-au ridicat la peste 1,8 mil. lei.

Aceste economii ar fi putut fi mai substanțiale dacă la un număr de 26 norme de consum nu s-ar fi înregistrate depășiri, unele inadmisibil de mari. În această situație se află, de exemplu, norma de consum de acid sulfuric oleum 20% SO_3 pentru detoxan 100%, cu o depășire de 30%, norma de consum de concentrate de fosforite exprimate în 100% P_2O_5 pentru acid fosforic din fosforite în 100% cu o depășire de 10% etc. Între cauzele care au dus la depășirea consumurilor, pe prim plan se situează deficiențele în funcționarea unor instalații. Astfel, la Combinatul petrochimic Borzești, coroziunea accentuată la unele instalații și aparate de măsură și control la producția de detoxan a dus la elaborarea de șarje cu concentrații variabile și instabile. De asemenea, ca urmare a defecțiunilor la instalațiile de acid fosforic, s-a utilizat fosfogips cu aciditate ridicată în procesul tehnologic de obținere a sulfatului de sodiu, ceea ce a dus la depășirea consumului de sodă calcinată cu peste 630 tone.

Evitarea unor asemenea situații impune acordarea unei atenții sporite exploatării, întreținerii și reparării corespunzătoare a tuturor utilajelor și instalațiilor aflate în funcțiune, urmărirea pe bază de grafice zilnice a consumurilor pentru fiecare produs ; de asemenea, ar fi utilă pregătirea din vreme a unor subansamble și piese de schimb pentru ca intervențiile pentru repararea diferitelor instalații să aibă loc într-un termen mai scurt, cît și desfășurarea unor acțiuni de ridicare mai rapidă a nivelului calificării cadrelor care își desfășoară efectiv activitatea la instalațiile unde au loc defecțiuni și opriri accidentale.

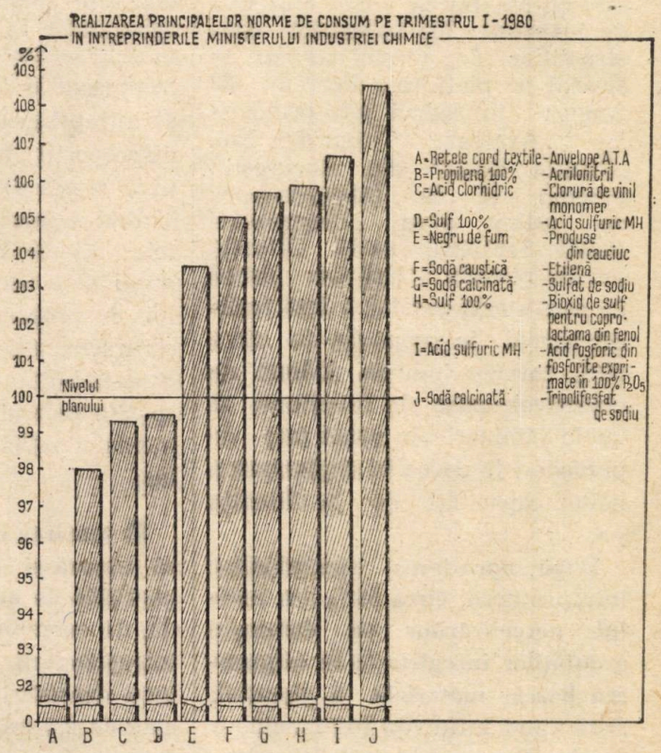

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

Diminuarea consumului de energie în industria cimentului

PRODUCȚIA DE CIMENT, material de construcție indispensabil creării, menținerii și dezvoltării cadrului material al vieții sociale și economice, presupune un însemnat consum de energie. Pe plan mondial se consumă în acest scop circa 2% din totalul energiei electrice produse, această formă de energie reprezentînd la rîndu-i 15—20% din energie totală înglobată în produs.

Sînt pe deplin justificate în aceste condiții preocupările factorilor de răspundere din minister, centrale și întreprinderi, ca și din cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru industria lianților și azbocimentului din țara noastră pentru identificarea căilor și mijloacelor de reducere a consumului specific de combustibil, precum și pentru elaborarea unor noi și eficiente tehnologii. Aceasta cu atît mai mult cu cît România este exportatoare nu numai de ciment, ci și de tehnologie și utilaje pentru întreprinderile de profil.

Promovarea tehnologiilor eficiente

ÎN PRODUCȚIA CIMENTULUI, în ultimul deceniu și jumătate, s-a realizat o modificare structurală cu importante efecte economice ; anume, a scăzut ponderea producției de clincher obținută prin procedeul umed, mare consumator de energie (de la 89,1% în 1965 la 32,5% în 1979), crescînd în mod corespunzător ponderea celei obținute prin procedeul uscat, mult mai avantajos din acest punct de vedere. În urma acestei modificări de ponderi și a altor măsuri aplicate, consumul specific mediu de combustibil a scăzut de la 1 680 kcal/kg clincher în 1965, la 1 154 kcal/kg în 1979 (graficul nr. 1).

GRAFICUL NR. 1

Consumul specific de combustibil la producerea clincherului în perioada 1957—1979

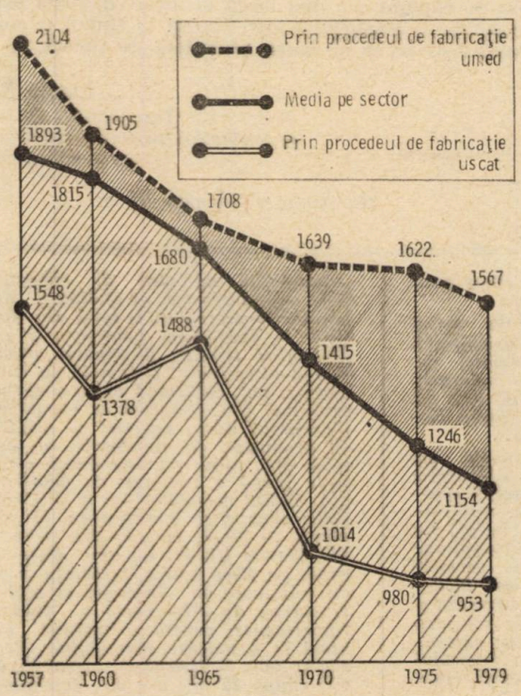

Ținînd seama de efectele economice favorabile pe care procedeul uscat îl are față de cel umed în fabricarea cimentului, Directivele Congresului al XII-lea au prevăzut continuarea măsurilor de extindere a acestuia, prin punerea în funcțiune a noi linii tehnologice de 3 000 t/zi.

Există însă în continuare importante posibilități de reducere a consumului de combustibil pe tona de ciment. Cercetările efectuate în acest scop s-au concretizat în elaborarea unei **tehnologii originale de producere a clincherului prin procedeul uscat cu fracționarea alimentării cu combustibil,** tehnologie ce se poate aplica atît la cuptoarele noi ce se vor construi, cît și la modernizarea unor instalații vechi. Noua tehnologie aplicată la un cuptor de 800 t/zi de la combinatul din Tg. Jiu cît și la cuptorul de 3 000 t/zi de la Fieni, care funcționează pe procedeul uscat, a condus la reducerea consumului de combustibil cu 15%, la prelungirea duratei de funcționare a căptușelilor refractare și la diminuarea consumului specific de cărămizi cu pînă la 40%. O altă cercetare în curs de valorificare permite creșterea cu aproape 10% a capacității de producție a cuptoarelor de 800 t/zi procedeu uscat, prin dotarea lor cu exhaustoare cu caracteristici îmbunătățite, fără să crească consumurile specifice de energie.

Un aspect principal al dezvoltării tehnologiei de fabricație, cu implicații favorabile asupra consumului specific de combustibil, îl constituie **creșterea capacității unitare de producție a cuptoarelor** (menționăm că în lume sînt de acum în funcțiune unități cu o producție anuală de 4 milioane tone ciment). Posibilități noi și remarcabile pentru creșterea capacității unitare de producție a instalațiilor de clincherizare a adus asocierea, la fracționarea procesului de clincherizare, a alimentării cu combustibil, procedeu cunoscut și sub denumirea cu precalcinare. Corespunzător desfășurării procesului tehnologic, căldura necesară se produce prin arderea a circa 40% din combustibil în cuptorul rotativ și a restului de aproape 60% în ultima treaptă a schimbătorului de căldură — în care este înglobat și calcinatorul — ceea ce face posibilă realizarea unor **capacități de producție cel puțin duble cu cuptoare rotative avînd aceleași dimensiuni.** Din punctul de vedere al reducerii consumului specific de combustibil, creșterea capacității de producție a cuptoarelor rotative acționează prin reducerea pierderilor specifice de căldură în mediul ambiant prin tola cuptorului, ca urmare a reducerii suprafeței acesteia raportate la producția realizată. Astfel, prin trecerea de la capacitatea de 800 t/zi la cea de 3 000 t/zi suprafața specifică a tolei scade de la 1,01 m^2/t zi la 0,59 m^2/t zi, iar consumul specific proiectat se reduce cu 30 kcal/kg clincher.

Valorificarea resurselor energetice secundare

DIN INSTALAȚIILE de prelucrare a cimentului fac parte și răcitoarele, care concomitent cu efectuarea răcirii clincherului, permit și recuperarea căldurii lui prin preîncălzirea aerului de combustie utilizat în cuptorul rotativ. La liniile de fabricație a cimentului după procedeul uscat din țara noastră s-au adoptat răcitoarele grătar, la care debitul specific de aer necesar răcirii este mai mare decît cel posibil de utilizat în cuptor și excesul este evacuat în atmosferă. Pentru a evita aceste pierderi și pentru recuperarea căldurii respective sînt în curs de realizare și experimentare **instalații în concepție proprie pentru valorificarea căldurii acestui aer la uscarea zgurii utilizate ca adaos la producerea cimentului,** fiind posibilă pe această cale o **economie de pînă la 30 kcal/kg clincher.** La cele două linii tehnologice de a Întreprinderea de ciment Tașca, de exemplu, aceasta înseamnă o economie anuală de aproape 8 600 tone combustibil convențional.

Creșterea randamentului de recuperare a căldurii clincherului se obține și **prin dotarea cuptoarelor cu arzătoare fără aer primar.** S-au realizat asemenea arzătoare pentru gaze naturale la cuptoarele de 300 t/zi și 800 t/zi procedeul umed și pentru

GRAFICUL NR. 2

Ponderea procedeului uscat și a consmului specific de combustibil din producția de clincher pentru perioada 1979—1985

— ÎN PROCENTE —

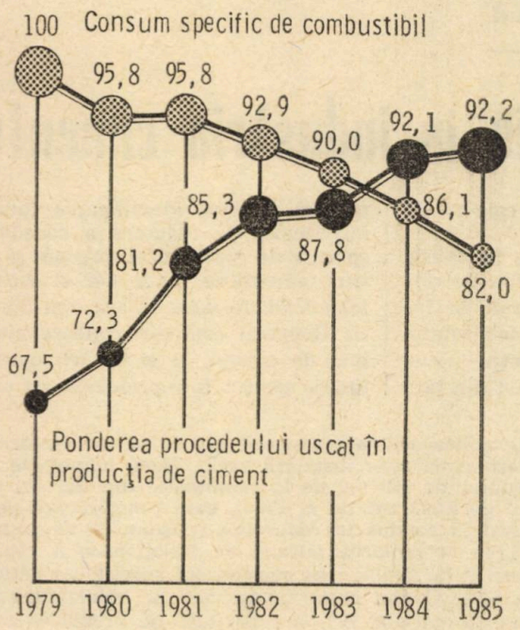

cuptoarele de 800 t/zi și 3 000 t/zi procedeul uscat. În afara **economiei de combustibil — circa 10 kcal/kg clincher** — se realizează și o economie de energie electrică prin eliminarea ventilatoarelor de aer primar. Aceste arzătoare sînt aplicate la toate cuptoarele de la Tîrgu Jiu și Fieni și parțial la cele de la Cîmpulung. Pentru extinderea utilizării lor, deocamdată la Turda și Bicaz — s-a elaborat și se desfășoară în cadrul Centralei cimentului București un program concret cu termene și responsabilități bine definite.

Pe de altă parte, **procedeul uscat cu fracționarea procesului a creat condiții favorabile pentru ca o parte din căldura necesară să fie produsă cu combustibili inferiori.** În acest scop s-au întreprins cercetări pentru înlocuirea parțială a păcurii și gazelor naturale cu cărbuni bruni și ligniți la producerea clincherului, analizîndu-se implicațiile înglobării cenușii rezultate din ardere în amestecul de materii prime și modul de preparare a cărbunilor respectivi. Pînă în prezent s-a experimentat în stația pilot aplicarea procedeului la materiile prime ale Combinatului de lianți Cîmpulung pentru care, în acest an, este prevăzută proiectarea unei instalații industriale și urmează să se experimenteze aplicarea lui la materiile prime de la Aleșd.

Printre factorii de primă importanță care determină nivelul de realizare a performanțelor optime de producție, consum specific de combustibil și calitate la cuptoarele de clincher se numără și alimentarea lor cu amestec de materii prime măcinate fin, corespunzător naturii și structurii lor și avînd compoziția chimică prescrisă și cu variații în timp în limite foarte strînse. Pentru realizarea acestei cerințe întreprinderile au fost dotate cu sisteme de dozare și omogenizare a căror perfecționare constituie obiectul unor teme de cercetare și dezvoltare tehnologică. Dintre acestea bune rezultate dau îmbunătățirea algoritmului de calcul al dozării automate a materiilor prime cu calculator electronic de proces la liniile de 3 000 t/zi și crearea unei tehnologii de omogenizare cu eficiență tehnică și economică superioară.

Prin dotarea cu aparatură de măsură și control prevăzută de proiectele întocmite de institutul nostru se asigură personalului de specialitate din exploatare informațiile necesare luării de decizii corecte în activitatea de conducere a procesului tehnologic. Pe baza cercetărilor efectuate s-au proiectat și **s-au realizat instalația de reglare automată a funcționării răcitorului grătar de 3 000 t/zi și o priză de prelevat gaze de la capul cald al cuptorului pentru analiză automată în vederea reglării combustiei,** dispozitiv care a fost omologat și este în curs de valorificare. De altfel, toate liniile de 3 000 t/zi sînt dotate cu sisteme de analiză și dozare automată cu calculator electronic a materiilor prime. Începînd cu prima linie de la Hoghiz s-a introdus și instalația de reglare automată a răcitoarelor grătar, iar întregul sistem de dotare al acestei linii, conceput de cercetătorii din institut, se aplică la toate liniile de producere a cimentului de la întreprinderea Tașca.

Materiile prime refolosibile — în circuitul productiv

O SURSĂ IMPORTANTĂ de diminuare a cheltuielilor materiale (inclusiv a celor pentru combustibil) o constituie **folosirea în fabricarea cimentului a unor materii prime refolosibile** rezultate din procesele de fabricație a altor industrii. Dintre cele care au căpătat cea mai largă utilizare, datorită proprietăților deosebite și a ușurinței introducerii în fluxul tehnologic al cimentului face parte și **zgura granulată de furnal.** În tabelul

Marin ȘTOIAN

directorul Institutului de cercetări și proiectări pentru industria lianților și azbocimentului

(Continuare în pag. 7)

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● *Folosind un volum important de date obținute din măsurători și analize, elaborînd pe această bază modele matematice și recurgînd la simularea pe calculator, firma franceză Heurtey a pus la punct o metodă complexă pentru perfecționarea construcției și funcționării cuptoarelor de oțel din turnătorii, în vederea reducerii consumului de gaz metan. Pe lîngă utilizarea unor materiale și echipamente noi (refractare ușoare, arzătoare cu flacără plată), pentru fiecare cuptor se trasează, cu ajutorul calculatorului electronic, o curbă de funcționare teoretică, prin care se urmărește creșterea gradului de eterogenitate termică, adică a diferenței între punctul cel mai cald și cel mai rece al metalului la ieșirea din cuptor ; de exemplu, mărirea acestei diferențe de la 10% la 30% corespunde unei reduceri totale a consumului de energie cu 10%. Calculatorul comandă în timp real și stingerea diferitelor șiruri de arzătoare din diversele zone de încălzire, putîndu-se obține randamente de 60% și chiar mai mari.*

● *La Olkara, în Nigeria, va intra în funcțiune în anul viitor o centrală electrică avînd o putere instalată de 15 MW, bazată pe utilizarea energiei geotermice. Se prevede ca în 1982 să înceapă lucrările pentru dublarea capacității centralei.*

● *Specialiști din Cehoslovacia au pus la punct o metodă și aparatura necesară pentru evaluarea sarcinii efective la utilajele din industria materialelor de construcții. Metoda, bazată pe măsurători la nivelul principalelor părți funcționale ale utilajului, permite preselectarea întregii game de încărcări pentru materialul ce urmează a fi prelucrat. În acest mod se reglează automat încărcarea la întreaga capacitate, ceea ce influențează favorabil eficiența consumului de energie electrică.*

● *Controlul computerizat al consumurilor de energie se dovedește o investiție rentabilă. Într-o fabrică din Statele Unite, un calculator de proces se află în legătură cu 630 de mașini, reglînd automat balanța consumului; astfel, dacă solicitările de energie electrică depășesc posibilitățile de alimentare, el deconectează mașinile neesențiale. Computerul stă la baza „sistemului automat al clădirilor", care supraveghează și dirijează după parametri prereglați o serie de funcțiuni — încălzirea, ventilația și condiționarea aerului, iluminatul, programarea întreținerii, sistemele de comunicație, ș.a., eliminînd orice consumuri excesive. (Se apreciază că numai prin iluminatul peste necesar al clădirilor de producție, de depozitare, al incintelor etc., industria americană cheltuiește inutil 2 miliarde de dolari pe an). Costul calculatorului și al instalațiilor conexe se amortizează, din economii, în 10—14 luni. O altă realizare din Statele Unite : un nou dispozitiv, bazat pe fibre optice, sesizează nivelul de iluminare în încăperi și reglează tensiunea de alimentare a tuburilor fluorescente, pentru a menține acest nivel la o valoare prestabilită. Reglarea se face în funcție de vîrsta fiecărui tub (după 25 mii ore de funcționare, intensitatea luminoasă a tuburilor este cu 20% mai redusă decît la începutul utilizării lor), de aportul luminii naturale, de nevoile funcționale ale încăperii respective. Se realizează astfel economii de energie electrică de cel puțin 40%. Congresul S.U.A. a preconizat instalarea în clădirile administrative a noului dispozitiv, al cărui preț este de circa 20 de dolari.*

Dimensiuni ale întreprinderilor model

DEZBATERE „R. E."

EXTINDEREA POLISERVIRII UTILAJELOR — factor de creștere a productivității

PENTRU unitățile model, esențială este — în desfășurarea procesului de producție — cunoașterea și asimilarea operativă a tuturor elementelor pe care le generează experiența înaintată în cele mai diferite planuri de activitate. Concomitent, pentru celelalte unități economice, pentru întreaga economie, este vitală cunoașterea și valorificarea fluxului de experiență înaintată pe care-l generează, la rîndul lor, întreprinderile model.

*În contextul cerinței majore de cunoaștere și generalizare a experienței înaintate în toate unitățile economice, de dezbatere a diferitelor aspecte pe care le comportă promovarea unor noi metode și tehnici de conducere și organizare se înscrie și preocuparea revistei noastre de a contribui la accelerarea extinderii poliservirii utilajelor — ca sursă eficientă de sporire a producției fizice, de utilizare productivă, rațională a personalului muncitor, de folosire mai completă a timpului de lucru și de creștere pe această cale a productivității muncii. În încheierea dezbaterii *) desfășurate la întreprinderea de reparații auto „Grivița" din Capitală — cu ocazia schimbului de experiență între unele unități constructoare de mașini, organizat de către Comitetul de partid al sectorului 1 al municipiului București — discuțiile au pus în evidență corelația poliservire-productivitate-normarea muncii, precum și cîteva concluzii privind propuneri și măsuri concrete de acțiune necesare a fi luate în considerare pentru o extindere eficientă a lucrului simultan la mai multe mașini.*

Experiența acumulată operativ generalizată

— „PENTRU OBȚINEREA unor rezultate economice superioare este necesar ca extinderea poliservirii să se efectueze cu maximum de raționalitate. Pentru că **dacă poliservirea conduce într-adevăr la o creștere a productivității muncii** (în special sub influența reducerii relative de personal), tot atît de adevărat este că ea poate determina — **dacă nu este rațional aplicată — un minus de producție fizică** la locurile de muncă și secțiile la care se aplică. Dacă poliservirea permite realizarea unei economii de personal prin faptul că un singur om lucrează la două sau mai multe mașini, nu în toate cazurile însă un muncitor realizează și două norme fizice inițiale de producție pe fiecare utilaj aflat în sistemul poliservirii.

O astfel de situație poate apărea atunci cînd poliservirea nu se desfășoară după sau concomitent cu asigurarea unor măsuri organizatorice adecvate care să permită ca nivelul producției fizice realizate pe fiecare dintre mașinile poliservite să se apropie cît mai mult de nivelul normei realizate anterior (stabilirea unor norme mai riguros fundamentate pe condițiile specifice de lucru pe care le implică poliservirea, policalificarea muncitorilor, mecanizarea și automatizarea unor operațiuni de execuție și a transportului ș.a.). Alteori, rezultate mai slabe pe mașini poliservite, comparativ cu alte întreprinderi, se înregistrează acolo unde poliservirea este privită ca o soluție pentru lipsa de cadre calificate la anumite utilaje și se apreciază că este mai necesar ca instalațiile tehnologice să funcționeze prin poliservire (chiar dacă nu sînt create condiții să fie utilizate la cel mai înalt nivel) decît să nu fie utilizate deloc.

Aplicarea eficientă a acestui sistem de lucru face necesar un efort mult mai amplu care să aibă în vedere reorganizarea amplasării în flux a mașinilor, elaborarea unor noi norme de muncă care să țină seama de specificul poliservirii dar și schimbarea mentalității lucrătorului care să înțeleagă că, dacă o anumită operațiune are „timpi morți", în acest interval de timp este de datoria lui să execute și alte operațiuni tehnologice, așa cum la locurile de muncă cu procese tehnologice continue lucratorul muncește fără întreruperi în întreg timpul zilei de muncă" **(Bogdan PĂDURE).**

— „Această schimbare a mentalității a constituit o problemă abordată cu maximă responsabilitate în cadrul **întreprinderii de reparații auto „Grivița".**

Intensa activitate desfășurată a urmărit să contribuie la extinderea poliservirii, lămurind muncitorii, toate cadrele implicate că, **dacă este adevărat că un om lucrează la două și trei mașini, tot atît de adevărat este că s-au creat condiții ca efortul depus să nu fie și el proporțional sporit, ca munca fizică să fie diminuată, iar munca corespunzător ușurată.** Practic, prin mecanizare și automatizare muncitorii de pe mașinile-unelte au fost degrevați de problema spanului, de asigurarea cu scule și materiile prime respective. Mai mult decît atît : preluarea acestor operații din sarcina muncitorilor din sistemul poliservirii a fost compensată cu lucrul la alte mașini, deci cu sarcini la nivelul calificării superioare pe care o posedă. Dealtfel, **toate perfecționările aduse sistemului organizatoric** — ilustrate în prima parte a dezbaterii — **au degrevat pe lucrători de niște eforturi fizice grosiere, iar activitatea pe care o desfășoară în prezent la mai multe mașini poate fi privită ca o înlocuire avan-**

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT: Marin VOINEA secretar cu probleme economice și **Lixandru MIRICĂ** activist, de la Comitetul de partid al sectorului I al municipiului București; **Ștefan LECH** director, **Aurel CRISTACHE,** secretarul comitetului de partid, **Marin MĂTĂCHIȚĂ,** președintele comitetului sindicatului ; **Ion ȘERBĂNESCU,** inginer-șef și **Cornel CIAUȘU,** secretarul comitetului U.T.C. de la întreprinderea de reparații auto „Grivița" ; **Constantin RAICU,** inginer proiectant la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în telecomunicații președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor din sectorul 1 al Capitalei ; **Pompiliu MOLDOVAN,** președintele Comisiei economice și pregătirii profesionale, membru în Biroul executiv al Consiliului sindicatelor din sectorul 1 ; **Gheorghe PÎRVU,** director și **Gheorghe ROZOLEA** responsabil cu capacitățile de producție la Întreprinderea de elemente de automatizare ; **Voicu ALDEA,** director tehnic și **Dan COSMIN,** șef de secție cercetare-proiectare la întreprinderea „Automatica" ; **Radu ALEXANDRESCU,** inginer-șef la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie" ; **Dan A. POPESCU** inginer principal, secretar cu probleme economice al Comitetului de partid la întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița Roșie" ; **Petre DOBRE,** maistru principal, secretar al Comitetului de partid al întreprinderii „Tehnometal" ; **Florin PAȘA,** șef birou la Centrala industrială de reparații auto.

Din partea redacției, la discuții a participat **Bogdan PĂDURE.**

*) Dezbaterea continuă problematica pe această temă prezentată în „R.E." nr. 51/1978, nr. 10 și 17/1979 și 5 și 10/1980.

tajoasă a unor munci fizice care trebuiau făcute înainte și care erau mai puțin calificate.

Poliservirea a cîștigat teren și deoarece prin normele de muncă științific stabilite, în funcție de specificul poliservirii, am stimulat pe muncitori să treacă la poliservire. Rezultatele bune pe care le-am obținut în acest fel în creșterea producției fizice și a productivității au făcut ca în întreprinderea noastră cîștigul mediu să fie de peste 2 500 lei". **(Ștefan LECH).**

— „În cadrul **întreprinderii mecanice de material rulant „Griviția Roșie"** normarea activității de poliservire a avut la bază metodologia de normare elaborată de Ministerul Muncii și s-a realizat prin aplicarea unor coeficienți care țin seama de gradul de ocupare a executantului, de timpii săi „de așteptare" tehnologică, acțiune combinată cu pregătirea muncitorilor antrenați în acțiunea de poliservire (utilizînd pentru aceasta o parte din economiile realizate la forța de muncă economisită prin poliservire).

Cointeresarea realizată în acest fel a determinat rezultate bune nu numai în procesul de execuție propriu-zis. S-a înfăptuit o auto-ordonare a întregului flux al fabricației începînd de la aprovizionarea cu scule, cu materiale și pînă la activitatea propriu-zisă de reparații a utilajelor. Muncitorul care lucrează la 2-3-4 mașini simultan, are acum o motivație în plus ca să nu stea mașina fără să producă și de aceea remediază el singur unele mici defecțiuni care pînă în momentul de față se făceau numai la intervenția sectorului mecanic-șef al întreprinderii". **(Dan POPESCU).**

— „Dacă adăugăm și experiența **Întreprinderii de utilaj chimic „Griviția Roșie"** la aspectele prezentate pînă acum, se poate aprecia că, practic, în fiecare dintre unitățile economice participante, există, în domeniul poliservirii un „stil" de muncă și de organizare propriu, în funcție de posibilitățile existente. Avînd în vedere că peste tot s-a căutat ca acest lucru să fie făcut pe o bază științifică și rațională propunerea mea este ca **institutele specializate în domeniul prelucrării informației, în domeniul organizării, Academia „Ștefan Gheorghiu", Academia de studii economice, Institutul politehnic ș.a., să organizeze în forme mai complexe și mai concrete ca pînă în prezent o temeinică popularizare și cunoaștere a celor mai bune experiențe din întreprinderi. Un schimb de experiență mai fructuos s-ar putea realiza prin organizarea de cursuri pe problema poliservirii, bogat ilustrate cu exemple concrete din practica celor mai semnificative întreprinderi,** trecute desigur prin filtrul unitar al organizării științifice a activității și al maximizării eficienței producției". **(Radu ALEXANDRESCU).**

— **„Dată fiind diversitatea modalităților de acțiune existente în problema poliservirii și bogata experiență practică acumulată în întreprinderi, consider necesar să se treacă la o unificare în ceea ce privește normarea muncii și cointeresarea celor ce lucrează în sistemul poliservirii în toate unitățile din construcția de mașini.** Elaborarea și utilizarea unor normative de timp unificate pentru poliservire ar facilita schimbul de experiență, ar permite elaborarea unei strategii și tactici de introducere a acestui mod de lucru la nivel de centrală și ramură industrială, ar înlesni o urmărire și evaluare mai operativă a rezultatelor obținute și generalizarea experienței înaintate" **(Petre DOBRE).**

Un sistem complex de organizare și conducere a producției

— „AȘA după cum a reieșit din întreaga dezbatere, pentru o aplicare și o extindere eficientă a **poliservirii** în care sporul de productivitate să se realizeze concomitent cu creșterea corespunzătoare a producției fizice în condițiile utilizării mașinilor la întreaga lor capacitate — **este necesar ca ea să fie gîndită și aplicată ca un sistem complex de organizare și conducere a producției** și nu ca un instrument care poate acționa separat, ca o metodă independentă pentru a cărei aplicare sînt suficiente anumite dorințe sau doar anumite dispoziții — ale centralelor industriale de pildă — de a se lucra la mai multe mașini. În concluzie, pentru obținerea unei eficiențe înalte și a unor rezultate superioare consider că, în întreprinderi, trebuie avute în vedere următoarele considerente :

● **poliservirea trebuie gîndită și începută din faza de concepție, de proiectare a unui nou obiectiv industrial — și nu abia din faza de producție —** pentru că în acest mod se poate realiza un maxim în utilizarea optimă a personalului. Desigur, deosebit de importantă rămîne necesitatea de a aplica și extinde poliservirea în întreprinderile existente, totuși, pot fi puse clar în evidență însemnatele economii de eforturi financiare, organizatorice și umane care s-ar putea realiza prin luarea în considerare — din faza de cercetare — proiectare — a necesității lucrului unui om la mai multe mașini.

Pentru aceasta este simultan necesară o schimbare și în modul de a concepe produsele noi, pentru că ele vor trebui special proiectate pentru ca, în procesul execuției, să poată fi poliservită o secție sau un grup de mașini — unelte. Acest lucru poate fi realizat prin adîncirea problemelor de tipizare, de proiectare și de codificare constructivă și tehnologică a pieselor componente ;

● **poliservirea nu trebuie privită ca un scop în sine ci ca un mijloc de creștere a productivității și a producției fizice. Ca atare, poliservirea nu trebuie aplicată ca un panaceu universal pentru creșterea eficienței și extinsă automat, neglijînd alți factori de producție, a căror acțiune ar putea avea, în anumite cazuri, efecte favorabile superioare.** În acest context, se poate aprecia de pildă ca interesantă de studiat alternativa ca, în loc de a promova poliservirea pe utilaje ce execută operații de așchiere, să fie introduse în producție tehnologii moderne de prelucrare (sinterizare, electrochimice etc), care ar putea elimina complet operația de așchiere, ceea ce ar conduce la un spor substanțial mai mare al eficienței ;

● aplicarea eficientă a poliservirii în întreprinderile existente, atunci cînd acest lucru a fost demarat din faza „de producție" a unui obiectiv industrial trebuie să nu scape din vedere **necesitatea reorganizării amplasării mașinilor, trecîndu-se mai hotărît de la criteriile de grupare a lor după tonaj și caracteristici tehnice la o recombinare a operațiunilor tehnologice care să permită o ocupare cît mai eficientă a timpului de lucru** al muncitorului care le poliservește. Alegerea mașinilor grupate se cere făcută luînd în considerare structura timpului operațiunilor în așa fel ca lucrările să se deosebească cît mai puțin ca durată, iar amplasarea lor să fie efectuată cît mai dens ;

● **mai multă atenție ca pînă în prezent se cere acordată și problemei aprovizionării cu scule și piese a grupului de mașini deservite de un singur lucrător.** Dacă acest proces nu este bine organizat, există posibilitatea ca să nu mai producă un întreg grup de mașini, dat fiind că, în noile condiții de lucru, muncitorul nu mai are efectiv posibilitatea de a se autoaproviziona eficient. Ca urmare, automatizarea și mecanizarea aprovizionării locului de muncă și a transportului intern capătă o importanță deosebită. Deși este adevărat că, în acest sens, există experiențe bune în unele întreprinderi (la „Tehnometal", unde se aplică sistemul „Disrom" pentru asigurarea S.D.V.-isticii necesare și la I.R.A. „Griviția" unde aprovizionarea, se realizează cu ajutorul unor linii în sistem conveier etc.), totuși se poate aprecia faptul că în acest sector se cer depuse, în continuare, eforturi substanțial sporite ;

● **policalificarea** reprezintă o altă cerință de bază și în poliservire și, de aceea, în fiecare întreprindere aceste două acțiuni se cer mai unitar îmbinate. Nu numai pentru ca un muncitor să poată lucra și supraveghea activitatea la mai multe mașini ci și pentru ca el să poată interveni operativ în cazul unor dereglări curente a utilajelor și a le remedia fără a mai aștepta intervenția celor din serviciul mecano-energetic. De aceea ne gîndim să extindem metoda ca fiecare lucrător, înainte de a deveni calificat într-o anumită meserie, de prelucrare spre exemplu, să facă un anumit stagiu în secția de întreținere a uzinei, care să-i permită dobîndirea unor cunoștințe temeinice de mecanică.

Dat fiind că pentru generalizarea experienței bune acumulate, pentru materializarea în practică a propunerilor și măsurilor amintite de extindere a poliservirii se depun în unitățile noastre eforturi deosebite, finalizate, prin sporirea producției fizice și a productivității muncii, se poate aprecia că — și pe această cale — au fost și sînt în continuare consolidate premisele necesare pentru realizarea exemplară a planului de producție pe acest an și pe întregul cincinal **(Marin VOINEA).**

Reflecții

MAXIMIZAREA EFICIENȚEI CONSTRUCȚIILOR (I)

CONTINUA DEZVOLTARE a țării noastre, cît și influențele contextului internațional – agravat, începînd din preajma jumătății deceniului '70, de reducerea ofertei de țiței și în general de scumpirea materiilor prime – au început să evidențieze limitele modului de a privi programul de construcții numai prin prisma cheltuielilor inițiale.

Într-adevăr, urmărirea numai a acestui aspect și preocuparea numai pentru **minimizarea cheltuielilor inițiale** nu spun nimic în legătură cu implicațiile pe care clădirile astfel realizate le au asupra economiei naționale pe toată durata lor normată de exploatare, durată în care exploatarea clădirii **costă,** iar suma acestor costuri este o funcție directă nu a cheltuielilor inițiale ci, mai ales, a concepției de realizare și implicit a materialelor folosite. Un timp ne-a venit greu să acceptăm că, odată realizată, o construcție continuă să antreneze cheltuieli, că prevederea unor ferestre și luminatoare mari conduce la mărirea consumurilor energetice în perioadele reci ale anului într-o măsură mult mai mare decît economia de energie electrică făcută prin reducerea duratei de funcționare a instalației de iluminat artificial. Încă nu sîntem pregătiți să asigurăm în totalitatea cazurilor o întreținere corespunzătoare a construcțiilor, mai ales în domeniul industrial și acceptăm greu ideea că o clădire cu ferestrele și luminatoarele neîngrijite produce pagube mai ales în timpul iernii, deoarece pierderile de căldură mari sînt amplificate de un consum ridicat de energie electrică. Această situație a făcut și face încă necesar un efort de înțelegere și adaptare la rigorile perioadei, impune să se acționeze cu luciditate pentru fundamentarea științifică a unui punct de vedere în legătură cu modul în care trebuie concepute construcțiile, cu materialele recomandabile a fi utilizate, cu modul de organizare a producerii lor și stadiul de echipare în momentul livrării, cu tehnologiile și sistemele de realizare pe șantier, ca și cu modul în care trebuie acționat în perioada de exploatare pentru conservarea performanțelor proiectate ale clădirii.

Spunem aceasta pentru că nu trebuie să uităm că, definind în general eficiența unei activități prin raportul efect/efort, mărirea valorii raportului se poate face în sensul cel mai complet acționînd atît asupra numărătorului – în sensul măririi valorii lui cît și asupra numitorului – în sensul minimizării acestuia. În preocuparea de esență calitativă de **maximizare a eficienței,** construcțiile pot interveni atît prin minimizarea generalizată a implicațiilor pe care acestea le transmit activității productive și, în final, produselor, cît și prin mărirea productivității ca urmare a condițiilor bune de lucru pe care le pot oferi.

Aceasta înseamnă realizarea celei mai ieftine clădiri, care se realizează cu cel mai redus consum de materiale și energie, cu consumuri reduse de forță de muncă etc., dar – pentru că apare și acest **dar** de care trebuie să ținem seama – acest minim din perioada de realizare nu trebuie să fie contrazis de consumuri mari de energie în perioada de exploatare, de activități de întreținere numeroase și care ar perturba activitatea productivă, de durabilități reduse ale materialelor și alcătuirilor constructive utilizate sau de disconfort care ar afecta randamentul activității productive.

Aceste premise stau la baza unui concept unitar, original, în curs de cristalizare ce urmărește sporirea contribuției construcțiilor – mai ales în cazul clădirilor de producție din industrie – la creșterea eficienței generalizate a activităților productive, denumit de noi **conceptul implicațiilor minime.**

Urmărind abordarea sistemică a implicațiilor construcțiilor, se propune și o metodologie de apreciere – prin prisma minimizării implicațiilor transmise în afara sistemului – a modului în care ar urma să se acționeze la nivelul producătorilor, al amplasării acestora în teritoriu, al organizării transportului de la producător la șantier, al constructorului ca și al beneficiarului pentru atingerea scopului enunțat. Prin prisma acestui concept trebuie privite în mod unitar atît clădirile noi, cît și cele existente, care reprezintă un volum important ce nu trebuie să scape analizei și preocupărilor de optimizare.

De un real folos în stimularea preocupărilor de optimizare considerăm că poate fi instituirea practicii de a evidenția modul în care participă la formarea costului și la consumurile energetice clădirea în care se desfășoară activitatea productivă, urmărind minimizarea acestei participări și utilizarea acestei practici ca element principal pentru fundamentarea alcătuirilor constructive.

Gh. POLIZU

Consumul de energie

(Urmare din pag. 4)

alăturat este evidențiat efectul favorabil (reducerea consumului de combustibil la tona de ciment între 14—47%) pe care-l are utilizarea zgurii granulate de furnal asupra consumului energetic total (combustibil + energie electrică) la producerea diferitelor sortimente de ciment.

Reducerea consumului energetic prin utilizarea zgurii granulate de furnal

Sortiment	Consum energetic total	
	t cc/t ciment	%
Ciment fără adaos (P 40)	0,228	100
Ciment cu 15 % zgură (Pa 35)	0,196	85,9
Ciment cu 30 % zgură (M 30)	0,163	71,4
Ciment cu 50 % zgură (F 25)	0,120	52,63

Cercetările efectuate în scopul creșterii procentului de zgură la producerea cimentului au dus la concluzia că la sortimentele Pa 35 și M 30 acest procent poate fi ridicat la maximum 20% și respectiv 35%, printr-o măcinare mai fină, fără ca proprietățile să se schimbe. De asemenea, în cazul sortimentului F 25, prin activarea sulfatică a zgurii și printr-o măcinare avansată (la circa 4 000 cm^2/g față de circa 3 000 cm^2/g), procentul de zgură adăugată poate fi mărit de la 50% la 80%. Prin aplicarea acestor soluții, consumul energetic total, în cazul celor trei sortimente, scade după cum urmează :

— Pa 35 cu maximum 20% zgură : 0,185 t cc/t ciment față de 0,195 t cc/t ciment ;
— M 30 cu maxim 35% zgură : 0,155 t cc/t ciment față de 0,160 t cc/t ciment ;
— F 25 cu maxim 80% zgură : 0,070 t cc/t ciment față de 0,120 t cc/t ciment.

Cercetări cu rezultate favorabile s-au efectuat și în scopul utilizării unui procent mic de zgură (circa 5%) la producerea cimenturilor cu rezistențe inițiale mari (P 40 și P 45), folosite în special în industria prefabricatelor la betoane de marcă B 300—B 500. Avînd în vedere că aceste sortimente se produc la un nivel de circa 1 milion tone pe an, introducerea unui procent de 5% zgură contribuie, de asemenea, la realizarea unei reduceri importante a consumului de energie în industria cimentului. De asemenea, a rezultat din diferite experimente posibilitatea ca la o cantitate importantă de beton prefabricat de marcă B 250 să se extindă utilizarea cimentului Pa 35 în detrimentul sortimentului P40 folosit în prezent, ceea ce are drept consecință o reducere a consumului specific total de energie, dată fiind diferența de circa 0,1 tcc existentă între consumurile specifice ale celor două sortimente.

Pentru realizarea ritmului propus în creșterea ponderii procedeului uscat în producția de ciment și reducerea consumului specific de combustibil pe tona de produs este necesar :

- **să se depună eforturi susținute și concertate pentru respectarea termenelor prevăzute în graficele de realizare a indicatorilor proiectați la toate liniile de 3 000 t/zi date în funcțiune și pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune a celor în curs de execuție ;**
- **realizarea programului de transformare a unor linii de pe procedeul umed pe procedeul uscat și de trecere în rezervă a unor cuptoare care realizează consumuri specifice de energie ridicate ;**
- **implementarea mai operativă a noilor tehnologii și însușirea cunoștințelor necesare de către personalul de execuție, în vederea valorificării optime a posibilităților tehnice ale instalațiilor.**

RENTABILIZAREA ACTIVITĂȚII ÎN TOATE COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE *)

Semnificațiile economice ale îmbunătățirii calității produselor

O ANALIZĂ, chiar și sumară, a activității economico-financiare din cooperativele agricole evidențiază calitatea produselor agricole ca unul din factorii principali care condiționează rentabilitatea producției. Este logic să fie astfel, deoarece îmbunătățirea calității produselor este una din urmările directe ale măsurilor de accelerare a procesului de intensificare a producției agricole.

Efectul utilizării raționale a resurselor suplimentare alocate pentru intensificarea producției se manifestă nu numai în creșterea randamentului — la hectar sau pe animal — ci și în sporirea calității produsului obținut, exprimată sintetic — independent de diversitatea criteriilor de apreciere — prin capacitatea produsului de a satisface într-un grad mai înalt nevoile de consum. Corelată cu mărimea randamentului fizic, calitatea se exprimă prin cantitatea de substanță utilă (gluten, proteină, ulei, amidon, zahăr etc.) care se obține la unitatea de suprafață. Prin urmare, îmbunătățirea calității produselor agricole are o mare semnificație socială, deoarece la aceeași unitate de suprafață se obține un volum mai mare de substanță utilă.

Fiind un efect al intensificării, îmbunătățirea calității produselor presupune însă și cheltuieli mai mari la unitatea de suprafață, pentru aplicarea strictă a tehnologiilor moderne, care permit obținerea unor produse de calitate superioară. Totodată, prin sistemul de prețuri, statul cointeresează unitățile agricole în obținerea unor produse de calitate superioară. Prin sporul procentual la prețul de bază, acordat producției care îndeplinește condițiile de calitate fixate (de exemplu la cereale), prin transformarea întregii producții în producție la nivelul standardelor (la laptele de vacă, după procentul de grăsime) sau prin diferențierea directă a prețului în funcție de calitatea produsului (ca la legume sau la carnea de la toate speciile de animale), statul urmărește cointeresarea cooperativelor în îmbunătățirea calității produselor, pentru satisfacerea mai bună a nevoilor de consum, a gusturilor și preferințelor consumatorilor.

Din punctul de vedere al cerințelor de rentabilizare a activității tuturor cooperativelor agricole, îmbunătățirea calității prezintă avantajul primordial că, de regulă, sporul de preț obținut pentru un produs superior, depășește cheltuielile suplimentare necesitate de atingerea unei clase mai înalte de calitate. În felul acesta, îmbunătățirea calității produselor agricole contribuie direct la obținerea unor beneficii suplimentare.

Practica extinsă a cooperativelor agricole din țara noastră pune în evidență rolul dinamic, iar în unele cazuri chiar determinant pe care calitatea produselor îl deține în rentabilizarea și creșterea rentabilității lor. Concluzia generală care se degajă din analiza activității economico-financiară a cooperativelor agricole este că, la toate produsele agricole, prețul mediu de realizare pe unitatea de produs este mai mare în grupa cooperativelor rentabile decît în cea a cooperativelor nerentabile. Raportată la beneficiul obținut pe unitatea de produs de către cooperativele rentabile, această diferență de preț este cuprinsă între 10 la sută și 20 la sută la grîu, orz, sfeclă-de-zahăr și roșii de toamnă, între 20 la sută și 30 la sută la porumb boabe, soia, carne de porc și lînă, între 30 la sută și 50 la sută la tutun, cartofi de toamnă și lapte de vacă, între 50 și 80 la sută la cînepă, floarea-soarelui, în pentru ulei și carne de tineret bovin, peste 80 la sută la carne de bovine adulte și în pentru fibră.

Chiar dacă luăm în considerare și influența altor factori care concură la stabilirea prețului de vînzare, cum sînt cantitatea vîndută, sezonul de valorificare ș.a., este totuși evidentă marea influență a calității produsului asupra nivelului de rentabilitate al întregii producții — mai ales că, la produsele la care diferența de preț este mai mare de 50 la sută din beneficiul pe unitatea de produs obținut de unitățile rentabile, influența calității asupra rentabilității este determinantă.

Se impune firesc întrebarea : ce trebuie făcut pentru a obține produse de calitate superioară, din a căror valorificare să se obțină venituri suplimentare, ca surse de rentabilizare și de dezvoltare pe scară tot mai largă ?

Soluția generală este una singură — cunoscută și accesibilă oricărei cooperative : accelerarea procesului de intensificare a producției, sub multiplele lui aspecte — și, mai ales, prin ridicarea pe o treaptă superioară a activității de organizare a producției, a autoconducerii și autogestiunii. Așa cum am văzut mai înainte, la aproape toate produsele agricole, în grupa unităților rentabile (care obțin și un preț mediu de realizare mai mare pe unitatea de produs) cheltuielile de producție pe unitatea de suprafață sau pe animal sînt mai mari decît în grupa unităților nerentabile. De aici legătura directă dintre mărimea cheltuielilor de producție la hectar sau pe animal și calitatea producției, reflectată în mărimea prețului mediu de realizare, care influențează într-o măsură chiar hotărîtoare rentabilitatea cooperativei agricole de producție.

Dar nu este important doar să știi că trebuie să cheltuiești, ci mai cu seamă cînd și cum să fie efectuate cheltuielile de producție. Iată numai cîteva exemple : cheltuielile pentru lucrările de pregătire a terenului și de semănat pot fi aproximativ egale, dar calitatea produsului obținut va depinde într-o măsură hotărîtoare de respectarea epocii optime de semănat pentru zona respectivă. Același lucru în cazul întîrzierii recoltatului la grîu sau chiar la porumb boabe, cînd pierderilor cantitative li se adaugă și o depreciere a producției. Sau, la un nivel aproximativ egal al cheltuielilor de producție la hectar, calitatea producției va depinde de însușirile calitative ale soiului sau hibridului folosit sau chiar de calitatea seminței folosite. Aceeași apreciere este valabilă pentru ramurile creșterii animalelor, producătoare mai ales de carne, unde calitatea producției depinde de însușirile rasei sau liniei de animale folosite. Toate acestea sînt însă probleme care — pe lîngă o direcționare globală — necesită soluții locale, în funcție de particularitățile fiecărei zone, ale fiecărei cooperative și, mai ales, în funcție de capacitatea de gestiune a aparatului de conducere. De aceea, pe bună dreptate, putem afirma că îmbunătățirea calității produselor agricole urmează îndeaproape, pas cu pas, însăși îmbunătățirea activității de producție, pentru că nu trebuie uitat un lucru : deși calitatea produsului se evidențiază în procesul de valorificare, ea se obține în procesul de producție.

Dar, în noile condiții de dezvoltare a agriculturii noastre, procesul de producție din cooperativele agricole dobîndește noi valențe : activitatea agricolă se îmbină cu cea industrială și cu sfera serviciilor. Din această îmbinare rezultă noi rezerve de rentabilizare.

Integrarea activităților — factor de valorificare superioară a resurselor și creștere a rentabilității

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ, cu eficiență sporită, a tuturor resurselor de producție din agricultură impune integrarea organică a producției agricole cu activitățile industriale și cu prestările de servicii.

Organizarea activității industriale la sate are o mare semnificație socială și economică. În primul rînd, sînt integrate în circuitul productiv și valorificate superior resurse de producție care rezultă din activitatea agricolă sau care nu pot fi valorificate prin activitatea agricolă. Acesta este cazul activităților de prelucrare industrială a materiilor prime agricole sau a unor resurse neagricole. Aportul lor la sporirea avuției naționale este amplificat prin evitarea unor pierderi sau deprecieri calitative ale materiilor prime care, prelucrate la locul

*) Articolul de față încheie seria celor publicate în „Revista economică" nr. 14 din 4 și nr. 16 din 18 aprilie a.c.

de producție sînt incluse în consumul alimentar sau productiv al populației și contribuie la îmbunătățirea condițiilor de aprovizionare.

În al doilea rînd, aceste activități se dovedesc un domeniu de valorificare superioară, cu eficiență ridicată, a însemnatelor resurse de forță de muncă de care dispun multe cooperative agricole de producție. Ele asigură, înainte de toate, o folosire a forței de muncă, în cursul anului, mai completă — prin atragerea de noi efective în acest domeniu, și mai uniformă — prin aceea că tocmai întreprinderile industriale cu activitate sezonieră lichidează sezoanele „moarte" din activitatea agricolă. În ultimă instanță, productivitatea muncii în aceste activități — apreciată atît prin intermediul producției globale, cît mai ales al producției nete — este superioară celei din producția agricolă. Iată cum se prezintă lucrurile în mod concret, pe ansamblul cooperativelor agricole : față de activitatea agricolă, producția globală pe normă convențională este cu 46% mai mare în activitățile industriale și cu 70,5% în domeniul prestărilor de servicii, iar producția netă — cu 143%, respectiv cu 128,5%. În asemenea condiții, dezvoltarea activităților industriale și a prestărilor de servicii la sate duce la creșterea forței productive a muncii.

Un prim rezultat al utilizării mai eficiente a forței de muncă în aceste domenii de activitate economică este schimbarea raportului dintre cheltuielile materiale și producția netă, în favoarea acesteia din urmă. Astfel, în timp ce la fiecare sută de lei producție globală agricolă se obțin 38 de lei producție netă, în domeniul prestărilor de servicii aceasta crește la 52 de lei, pentru a ajunge la 65 de lei în domeniul activităților industriale. Așa se face că, participînd la formarea producției globale cu numai 6%, activitățile industriale și prestările de servicii participă la crearea producției nete în proporție de aproape 10%. Prin urmare, chiar în această fază de integrare a producției agricole cu activitățile industriale și prestările de servicii, fiecare al zecelea leu producție netă provine din aceste activități. Iar capacitatea ridicată de a produce o valoare nouă (respectiv producție netă) superioară — tocmai datorită valorificării unor resurse de producție locale și ieftine — imprimă acestor activități un deosebit dinamism în rentabilizarea tuturor cooperativelor agricole de producție.

Tocmai de aceea, în cadrul consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist — ca unitate integrată — se vor dezvolta activitățile de industrializare și semiindustrializare a produselor agricole din unitățile de pe raza consiliului, prin crearea unor capacități dimensionate corespunzător. În același mod se va acționa pentru producerea furajelor combinate, pentru morărit sau alte activități de prelucrare, în vederea punerii în valoare a resurselor existente, potrivit cu specificul zonei de producție.

Pentru propriile dezvoltări sau pentru realizarea unor obiective din planul de investiții al unităților de pe teritoriul respectiv în cadrul consiliilor unice agroindustriale se va organiza activitatea de construcții, în care vor fi antrenați atît lucrători din unitățile agricole de stat, cît și membri ai cooperativelor agricole de producție.

Asocierea — cadru nou pentru gestionarea mai rațională a resurselor și sporirea beneficiilor

ÎN ACTUALA etapă de dezvoltare a forțelor de producție din agricultură, folosirea lor rațională, pentru a spori rentabilitatea producției, impune asocierea între cooperativele agricole, precum și între acestea și unități de stat și ale cooperației de consum, în întreaga activitate integrată care se desfășoară în cooperativele agricole.

Utilizarea cu eficiență maximă a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și a forței de muncă din cooperativele agricole, în vederea rentabilizării tuturor cooperativelor și sporirii rentabilității producției agricole, este condiționată de accentuarea procesului de integrare în agricultură. De aceea, asocierea amintită, în producția agricolă, în prelucrarea și valorificarea superioară a acesteia, precum și în domeniul activităților industriale, al executării lucrărilor de construcții și al prestărilor de servicii este o problemă de mare interes economic.

Asocierea corespunde stadiului actual al dezvoltării forțelor de producție în întreaga economie, precum și exigențelor sporite ce se pun în prezent și în perspectivă în fața agriculturii, în vederea realizării unui salt calitativ în întreaga activitate economico-financiară a cooperativelor agricole de producție.

Asocierea în producție favorizează accentuarea procesului de concentrare a acesteia, cu toate avantajele economico-financiare care rezultă. Unirea forțelor materiale, de muncă și bănești ale mai multor cooperative din raza aceluiași consiliu unic agroindustrial permite organizarea unor întreprinderi și ramuri de producție de dimensiuni mai mari, propice aplicării pe scară mai largă a tehnicii și tehnologiei moderne. Este semnificativ faptul că, în medie pe o asociație economică cu profil agricol, revin fonduri fixe în valoare de peste 11,2 mil. lei, adică cu circa 40% mai mult decît posedă, în medie, o cooperativă agricolă de producție. Fiecare asociație economică intercooperatistă de profil concentra la sfîrșitul anului 1978, un efectiv de 1 990 bovine, sau 20 873 porcine, sau 8 912 ovine, sau 133 598 păsări.

În asemenea condiții, în mod firesc, la multe categorii de animale randamentul pe animal este mai mare, iar rentabili-

Oprea PARPALĂ

(Continuare în pag. 17)

NOTE

De ce risipă de milioane kwh energie electrică?

AERUL COMPRIMAT, ca purtător de energie, și-a găsit o largă utilizare în industrie ; pentru obținerea lui se consumă o mare cantitate de energie electrică. Gospodărirea rațională a acestuia se poate solda anual cu economii de ordinul a milioane kilowați-oră de energie electrică. Care este situația în acest domeniu ?

Centralizarea excesivă a instalațiilor de producere a aerului comprimat a condus, în multe întreprinderi, la dezvoltarea exagerată a rețelei de distribuție a acestuia. Fiind foarte întinsă, și în plus, exploatate și întreținute în mod necorespunzător, prin asemenea rețele se pierd 20—25% și uneori chiar jumătate din cantitatea de aer comprimat produs (în schimburile sau perioadele de timp în care cererea de aer comprimat este mai redusă).

La această situație mai contribuie și alți factori. Pentru producerea aerului comprimat se folosesc, în majoritatea cazurilor, compresoare cu debit constant, astfel încît reglajul economic al acestuia se poate face numai prin opriri și porniri. Reglajul fin al presiunii se rezolvă, în general, neeconomic, prin eșaparea aerului comprimat în atmosferă. O asemenea stare de lucruri este confirmată și de unele analize efectuate recent în mai multe unități, între care Întreprinderea de mașini grele și „23 August" din București. Prima dispune de 2 turbocompresoare tip K250 (a 1 500 kW fiecare), iar cea de a doua de 4 turbocompresoare de același tip și putere.

Prin fișa tehnică de funcționare a acestor turbocompresoare se prevede oprirea lor de două ori pe an pentru schimbarea uleiului ; dar se mai recomandă ca oprirea lor să se facă — în caz de necesitate — cel mult o dată pe lună. În această situație, cu excepția perioadelor de revizii și reparații, turbocompresoarele funcționează permanent la sarcină nominală, chiar în cazurile în care necesarul de aer comprimat al întreprinderilor respective este mai redus, ceea ce conduce la eșaparea în atmosferă a surplusului. În acest fel, numai în schimburile II și III ale zilelor de duminică din cursul unui an, în care în mod cert nu se lucrează, se consumă inutil peste 3 500 000 kWh, necesare pentru comprimarea aerului care este eșapat în atmosferă.

Dealtfel, risipa de aer comprimat apare nu numai în unități constructoare de mașini, ci și în cele siderurgice și de metalurgie prelucrătoare. La nivel republican, pentru producerea acestuia se consumă energie electrică de ordinul mai multor sute de milioane de kWh pe an. Utilizarea unor asemenea compresoare care nu pot fi oprite periodic, în condițiile cerute de exploatare, este de neconceput. Trebuie găsită modalitatea de oprire a lor în vederea reglării debitului și interzisă cu desăvîrșire eșaparea aerului comprimat în atmosferă. *Dealtfel, unii specialiști de la I.P.C.M. afirmă că, deoarece motoarele electrice ale turbocompresoarelor K 250 montate la noi au fost prevăzute cu bobine de șoc, este posibilă oprirea fără pericol a turbocompresoarelor ori de cîte ori cererea de aer comprimat nu impune funcționarea lor. Există și o altă soluție și anume :* fiecare întreprindere producătoare de aer comprimat să fie dotată cu cel puțin un compresor cu debit variabil, dimensionat în mod corespunzător, astfel încît să poată realiza un reglaj economic fin al presiunii. *Pentru aceasta este imperios necesar ca M.I.C.M. să asimileze neîntîrziat în fabricație produsul respectiv, iar pînă atunci, prin calcule tehnico-economice comparative, să se studieze eficiența importului unor asemenea compresoare.*

B. VASILE

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Evidența și controlul operativ al cheltuielilor de producție în „sistemul costurilor normate"

Concluziile unei experiențe la nivel de întreprindere *)

ANTECALCULAREA detaliată, pe bază de norme și normative, a costurilor unitare și totale de producție, precum și menținerea lor într-o permanentă actualitate față de condițiile concrete, reale ale producției momentului dat creează premisele necesare pentru un nou mecanism de **organizare a evidenței** sistematice a **cheltuielilor de producție** de așa manieră încît procesul de informare economică să fie mai complet, mai simplu, mai operativ.

Sistemul costurilor normate este pînă la urmă unic și predeterminarea în acest mod a costului produselor și a normativelor de cheltuieli este o cerință firească a noului mecanism economico-financiar în care fundamentarea științifică — pe această bază — a bugetului de venituri și cheltuieli constituie un important prilej pentru descoperirea rezervelor interne de creștere a rentabilității unităților.

Oricît de corect însă ar fi elaborată calculația costurilor normate, acestea trebuie urmărite zi de zi, și sintetizate periodic, într-o concepție metodologică la fel de novatoare, care să permită o bază informațională cît mai operativă cu privire la felul cum sînt utilizate resursele materiale și de muncă.

Modele perfecționate de organizare a evidenței costurilor

ÎN FUNCȚIE de modul de organizare a evidenței cheltuielilor, pornindu-se întotdeauna de la existența unui cost normat antecalculat, de la fiecare produs pînă la nivelul întregii producții marfă a întreprinderii s-au conturat, în timp, două sisteme de normare complexă și control operativ cunoscute sub denumirea de : metoda normativă și metoda standard-cost (sau a costurilor standardizate). Între ele deosebirile încep după antecalcularea costurilor pe bază de norme, fiind date deci de sistemul intim de urmărire a cheltuielilor efective, de evidența și controlul abaterii diverselor categorii de consumuri față de cele normate.

Potrivit **metodei normative** se instituie un sistem combinat de urmărire directă a abaterilor de la costurile prestabilite care, în concepția metodei, trebuie să asigure calcularea analitică, la sfîrșitul fiecărei luni gestionare a costului unitar efectiv al fiecărui produs, pe articole de calculație și secții de producție, pe baza următorului raționament :

$$c_l = c_n \pm \Delta_m \pm \Delta_n$$

în care :

c_l — costul unitar efectiv ;
c_n — costul unitar normat ;
Δ_m — abateri cauzate de modificarea obiectivă a normelor, prețurilor și tarifelor ;
n — abateri de la normele de consum.

Aplicațiile practice ale metodei normative în întreprinderile industriale au scos în evidență o serie de probleme „grele" în legătură cu realizarea concretă a sistemului de evidență analitică a abaterilor, deoarece pentru obținerea rezultatelor scontate este necesară : întocmirea de documente separate pentru toate abaterile cantitative de materiale, manoperă etc. localizate pe produse și locuri de cheltuieli ; urmărirea diferențiată a tuturor abaterilor (deci atît a celor datorate consumului cît și celor provocate de modificarea normelor, prețurilor și tarifelor) ; efectuarea unei minicalculații pentru obținerea totalului abaterilor pe fiecare produs în parte și apoi corectarea corespunzătoare a costului normat spre a ajunge la un cost efectiv.

*) Vezi articolul „Calculația normativă a costurilor de producție", „Revista economică" nr. 17/1980.

Dar, toate acestea înseamnă un volum de muncă enorm, prea mare pentru utilizarea ulterioară a informațiilor obținute, greu accesibil mecanizării și automatizării datorită nerepetabilității fenomenelor economice și a numărului extrem de mare de operații simple care trebuie introduse în sistemul de prelucrare. Pe acest considerent aplicațiile metodei normative, mai ales în unitățile mari, nu sînt decît aplicații parțiale, combinații „hibride", de cele mai multe ori în afara sistemului contabil de evidență a costurilor, cele mai frecvente cazuri fiind caracterizate prin existența unui sistem de urmărire a normelor numai pentru anumite consumuri de materiale și eventual de manoperă, de regulă extracontabil, concomitent cu urmărirea integrală a tuturor cheltuielilor, și apoi calcularea postoperativă a costului efectiv ca și pînă acum, ceea ce înseamnă, de asemenea, un volum mare de muncă pentru o informare de fapt incompletă.

Cu toate acestea metoda normativă poate servi la urmărirea cheltuielilor de producție și calculația costurilor conform procedeelor sale specifice, în acele unități economice a căror producție are caracter individual (construcții industriale și civile, șantiere navale etc.) sau de masă-individual (extracția minereurilor și cărbunelui, transporturi de mărfuri etc.) și pentru care determinarea postoperativă a costului unitar efectiv este foarte ușoară și chiar necesară.

Metoda costurilor standard este de fapt o concepție nouă („concepția standard") care „sparge" pur și simplu tiparele calculației tradiționale și aduce în prim planul procesului de informare economică principiul conform căruia „promptitudinea este mai importantă decît exactitatea", armonizînd perfect necesitățile de informații ale conducerii cu complexitatea întreprinderilor moderne, cu economia de timp și exercitarea dirijării „din mers" a proceselor economice productive.

Concepția fundamentală a metodei costurilor standard este aceea că singura calculație a costului unitar al produselor este cea efectuată pe bază de norme (standarde), înaintea începerii unei perioade de gestiune (de regulă la începutul anului), eliminînd astfel total operațiile de postcalculație tipice metodelor absorbante (utilizate la fundamentarea costurilor unitar normate).

În aceste condiții centrul de greutate al muncii curente se deplasează în sfera urmăririi cît mai detaliate a cheltuielilor pe feluri și pe locuri de producție generatoare de cheltuieli, făcînd abstracție de produsul, comanda etc. care le-a ocazionat, fie direct sub forma de consumuri integrale, fie sub forma excepțiilor adică al consumurilor ce se abat de la cele programate.

Această idee determină o nouă viziune asupra modului de organizare a evidenței analitice și a contabilității cheltuielilor de producție. Ea pornește de la corelația fundamentală, permanentă, care se naște între cheltuielile normate, cheltuielile efective și abaterile acestora adică :

$$Ch_n - Ch_l = \pm\Delta \quad (1)$$

$$Ch_n \pm \Delta = Ch_l \quad (2)$$

în care :

Ch_n — cheltuieli antecalculate pe bază de norme ;
Ch_l — cheltuieli efective ;
Δ — abateri.

Se pune deci problema, dacă avînd prin antecalculație cheltuielile normate, ce vom urmări în continuare : cheltuielile efective pentru a determina abaterile, sau abaterile pentru a deduce, din relațiile amintite, cheltuielile efective ?

Așa s-au conturat cele două variante fundamentale ale metodologiei costurilor standard : sistemul standard tranzitoriu (evidența cheltuielilor) și sistemul standard total (evidența abaterilor), între care opțiunile nu se pot pune decît eventual din

punct de vedere istoric, deoarece a doua soluție, adică urmărirea abaterilor (deci a excepțiilor) este cea mai indicată și reprezintă, în final, raționamentul sistemelor de control operativ al costurilor de producție, numai că, pentru aceasta este necesară o anume experiență în procesul de elaborare a antecalculației normative, astfel încît abaterile de la norme să constituie într-adevăr excepții.

Conform sistemului „standard-tranzitoriu", acceptînd evidența cheltuielilor pe **componente omogene** ale acestora și **locuri de cheltuieli**, făcînd abstracție de orice obiect de calculație, contabilitatea cheltuielilor efective de producție se poate organiza cu ajutorul unui sistem de conturi așa cum este înfățișat în anexa nr. 1.

După colectarea tuturor cheltuielilor efectuate în cursul lunii, la sfîrșitul acesteia are loc decontarea lor după tehnologia „absorbției" spre contul 500 „Cheltuielile producției de bază" deschis pe fiecare secție în parte fără nici un fel de operații de repartizare, el determinînd costul efectiv de secție al întregii producții fabricate (din care se va separa producția neterminată) și urmărind astfel modul de îndeplinire a bugetului de cheltuieli al secției.

Costurile de secție astfel obținute se centralizează la secția finală adică pe total întreprindere, separat pe cele patru articole de cheltuieli, cărora li se adaugă cheltuielile generale ale întreprinderii, tot fără operații de repartizare.

Producția neterminată se evaluează la costul normat, iar prin deducerea ei din totalul cheltuielilor de fabricație se obține **costul efectiv al producției finite**, cost care comparat cu normele și normativele de cheltuieli prestabilite permite determinarea și contabilizarea abaterilor pe feluri și cauze care le-au generat, și aceasta într-un proces de analiză etapizată : cheltuielile directe — în cursul lunii, cele indirecte — la finele acesteia, precum și pe locuri de producție — cu ajutorul execuției bugetelor de cheltuieli ale secțiilor.

Anexa nr. 1

Sistemul conturilor necesar organizării evidenței cheltuielilor în varianta „standard tranzitoriu"

500 — „Cheltuielile producției de bază"	
500.01 „Materiale"	Analitice pe fiecare secție de producție în parte
500.02 „Manoperă"	
500.03 „Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului"	
500.04 „Cheltuieli generale ale secției"	
500.05 „Cheltuieli generale ale întreprinderii"	
520 — „Cheltuieli comune ale secției"	Analitice pe fiecare secție de producție în parte iar în cadrul său pe fiecare fel de cheltuială
520.03 „Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului"	
520.04 „Cheltuieli generale ale secției"	
521 — „Cheltuieli generale ale întreprinderii" (analitice pe fiecare fel de cheltuială)	
510 — „Cheltuielile activităților auxiliare" (analitice pe secții, feluri de cheltuieli, chiar comenzi)	
501 — „Cheltuieli de desfacere"	

Existența unui sistem complex de norme și normative de cheltuieli și urmărirea respectării lor prin intermediul standardului tranzitoriu oferă suficiente argumente pentru a o considera „o șansă" deocamdată, capabilă să răspundă exigențelor autogestiunii întreprinderilor în care comparabilitatea permanentă a consumurilor de muncă vie și materializată ocazionate de activitatea productivă cu rezultatele acestei activități și aprecierea pe această bază a eficienței economice, rămîne o problemă fundamentală.

Sistematizînd cheltuielile de producție pe tipuri omogene foarte detaliate, precum și pe centre de responsabilitate, comparîndu-le „din mers" cu nivelul lor programat prin norme și determinînd mărimea și natura abaterilor, standardul tranzitoriu oferă oricînd o bogată sursă informațională pentru autoconducerea eficientă a tuturor unităților (și chiar subunităților) economice productive.

Și totuși, aspirațiile cercetătorilor în domeniul calculației costurilor sînt mai mari. Obiectivul de bază al acestor eforturi îl formează găsirea unui model economic care să permită nu deducerea ulterioară a abaterilor, ci descoperirea și sistematizarea, înainte de toate, a abaterilor de costuri și abia de aici pornind să se ajungă la volumul cheltuielilor efective, satisfăcînd astfel cerințele „conducerii prin excepție" și în domeniul costurilor de producție.

Pentru realizarea evidenței abaterilor conform variantei „standard total" contabilitatea cheltuielilor de producție devine mai complexă, păstrînd concepția de bază a standardului tranzitoriu, adică existența unor conturi sintetice și analitice pe fiecare secție și fel de cheltuială în parte, dar adîncind desfășurarea fiecărui articol de calculație pe următoarea structură :

/01 — normativul inițial (costul normat al producției planificate a se fabrica) ;

/02 — abateri de volum (de producție sau din recalculare) ;

/03 — abateri de consum (cantitative ; de timp de muncă) ;

/04 — abateri de prețuri și tarife ;

/05 — abateri conjuncturale (o abatere de rezervă pentru anumite situații deosebite ; reevaluări, comenzi speciale de export etc.).

Însumarea algebrică a acestor analitice, respectiv „normativul inițial" corectat cu abaterile ne conduce la suma cheltuielilor efective ce reprezintă un anume articol de calculație defalcat pe fiecare secție de producție și în final pe ansamblul activității întreprinderii.

Conform concepției standard total, în sistemul de conturi, astfel deschis, orice abatere se determină, se individualizează și se înregistrează ca atare încă din momentul apariției sale ce constituie un important pas înainte pe linia urmăririi operative a tuturor normativelor de cheltuieli și a producției corespunzătoare.

În rezolvarea problemei : soluții diferențiate

ESTE EVIDENT deci că fiecare din metodele prezentate presupune anumite performanțe organizatorice din partea întreprinderilor, între care un loc important îl deține nivelul atins în acțiunea de normare atotcuprinzătoare a cheltuielilor și determinarea costurilor unitare normate. De asemenea, trebuie să se mai țină seama de specificul producției, de accesul la tehnica de calcul, de experiența acumulată etc. În aceste condiții **sistemul costurilor normate** își poate propune, după părerea noastră, o rezolvare complexă și în același timp diferențiată, în care organizarea evidenței cheltuielilor și controlul operativ al abaterilor s-ar realiza în trepte, de la simplu la complex, și anume :

a) Într-o primă etapă, concomitent cu elaborarea calculației pe bază de norme, cheltuielile de producție efective se vor urmări în continuare ca și pînă acum și se vor finaliza postcalculațiile trimestriale, ceea ce va permite remedierea și compararea calculațiilor normate deja elaborate și îmbunătățirea lor permanentă pînă la aducerea acestora la nivelul „costurilor tipice" necesare concepției standard. În acest timp, extracontabil, se va urmări operativ încadrarea diferitelor tipuri de cheltuieli în limitele normate, la început pentru principalele categorii de consumuri, materii prime, materiale, manoperă, apoi pentru toate costurile de producție ;

b) Odată cu normarea atotcuprinzătoare a costurilor de producție și așezarea lor pe baze științifice se poate trece la aplicarea modelului standard tranzitoriu, adică contabilizarea cheltuielilor efective și determinarea abaterilor de la cele normate în conformitate cu codul bugetelor de cheltuieli ale secțiilor, respectiv pe locuri de producție și feluri de cheltuieli, renunțîndu-se treptat la postcalculația costului unitar, mai ales pentru producția de masă sau de serie mare. Aceasta este posibil deoarece bugetul de cheltuieli și costul normat constituie veritabile instrumente ale eficientizării muncii unei echipe, formații de lucru, întreprinderi.

Cheltuielile directe de producție (care reprezintă de fapt substanța costurilor) vor fi urmărite zilnic, iar prin comparație cu cele normate se vor determina abaterile pe locuri și cauze, mergîndu-se pînă la întocmirea separată a bonurilor de consum, bonurilor de lucru etc. pentru abateri. Acest lucru se poate realiza cel mai bine printr-o concepție de evidență tehnico-operativă rulată pe calculator și care, la nivelul consiliului oamenilor muncii să dea situații informative sintetice în fiecare săptămînă.

Cheltuielile indirecte pot fi ținute în limitele normate prin

C. M. DRĂGAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 28)

O sursă a eficienței economice: RECONDIȚIONAREA PIESELOR UZATE

ÎN FRECVENTE CAZURI, cu prilejul demontării utilajelor pentru reparații se constată că o bună parte din piesele componente, deși datorită uzurii nu-și mai pot îndeplini destinația funcțională (în urma alterării formei geometrice, a preciziei inițiale etc.), pot fi refolosite, după o reparație, o recondiționare.

Decretul Consiliului de Stat nr. 456/1979 a instituit în acest sens obligații legale ale unităților economice, pentru orice fel și tipuri de utilaje, în baza anumitor criterii tehnice și economice.

Criterii tehnice și economice

O CONDIȚIE de aplicare a recondiționării pieselor în cadrul lucrărilor de reparații este **starea constructivă** a pieselor uzate : gradul de uzură (dimensională, geometrică și în greutate), proprietățile fizico-mecanice și de rezistență structurală. O altă condiție — de această dată de ordin **tehnologic** — este existența unor procedee tehnologice eficiente, prin care piesa respectivă să poată fi readusă în starea calitativă de dinaintea uzurii, sau chiar îmbunătățită ca rezistență la uzură, precizie și funcționalitate, în comparație cu piesa originală. În același timp, recondiționarea pieselor trebuie justificată și sub aspect **economic.**

Extinderea **tehnologiilor noi, convenționale, a metodelor industriale de recondiționare a pieselor uzate** are o deosebită importanță în prelungirea duratei de funcționare a utilajelor, reducerea duratei și costului reparațiilor și îmbunătățirea calității lor.

Procesul de uzură a pieselor care funcționează în utilaje se desfășoară conform unor legi fizice și chimice în general cunoscute. Acest lucru face posibil ca piesele de diferite forme geometrice și dimensiuni, dar fabricate după procedee tehnologice similare sau identice și supuse unor uzuri de aceeași natură, să fie **grupate** în mod rațional, în vederea determinării **principiilor comune** de recondiționare, a tehnologiilor și instalațiilor specifice necesare.

Un aspect deosebit de important al problematicii recondiționării îl constituie **stabilirea duratei de funcționare a pieselor.** Verificarea comportării lor presupune evidență riguroasă, prin colectarea și ordonarea datelor ce caracterizează funcționarea piesei pînă la limita de uzură stabilită și proporția (mărimea) uzurii. Luarea unor decizii judicioase, sub aspect tehnic și economic, privind recondiționarea necesită cunoașterea dispersării duratei de funcționare a pieselor, a cărei mărime se poate exprima prin raportul între durata maximă și cea minimă de funcționare în cadrul unui grup (lot) de piese examinat. Practica industrială ne arată că dispersarea uzurii pieselor de mașini în condiții reale, uzinale, este totdeauna mai mare decît la examinările de laborator (ecartul situîndu-se între 1 : 3 și 1 : 10), datorită influenței factorilor tehnologici și de exploatare.

După cum rezultă din cele de mai sus, casarea ori repararea pieselor sau utilajelor pe baza unei planificări stabilite dinainte în mod rigid presupune că o parte însemnată a duratei de viață nu se folosește, deoarece : nu se poate determina cu precizie durata de funcționare a unor piese de mașini ; nu se pot concepe, proiecta și fabrica mașini, utilaje sau piese ale acestora, care să aibă durate de funcționare identice sau multiple între ele.

În condițiile actualelor procedee tehnologice și principii de proiectare a mașinilor, sub aspect tehnic se pot lua trei feluri de decizii : **a)** cerințele tehnice se pot asigura numai prin **aplicarea unei anumite metode** de recondiționare ; **b)** aceste cerințe pot fi satisfăcute prin **mai multe metode** de recondiționare ; **c)** recondiționarea **nu se poate executa.**

Sub aspect economic, decizia trebuie elaborată pornind de la următoarele considerente : **a) costul** recondiționării (în toate variantele tehnice posibile) **și durata** ei ; **b) posibilitățile de achiziționare a pieselor de schimb noi** (costul și termenul de livrare) sau de fabricare prin comandă la altă unitate, prin cooperare tehnologică ori cu forțe proprii ; **c) durata** comparativă **de funcționare** a piesei recondiționate, față de piesa nouă ; **d) urmările casării** definitive a pieselor deteriorate.

Se consideră **optim** acel procedeu de recondiționare (la o cantitate concretă de piese) care satisface toate condițiile tehnice de exploatare și care, dintre toate procedeele de valoare tehnică identică aplicabile, se poate realiza cu **cel mai redus consum de muncă socialmente necesară.**

Organizarea centralizată a recondiționării

PREGĂTIREA fabricației și elaborarea operațiilor tehnologice, în cazul recondiționării, necesită o profundă cunoaștere a destinației funcționale și condițiilor de exploatare ale mașinilor și pieselor — ceea ce impune deseori cunoștințe mai vaste decît cele necesare proiectării pieselor noi și elaborării tehnologiei pentru fabricarea lor. Recondiționarea pieselor nu mai poate fi rezolvată în condițiile rudimentare ale unei producții individuale ; ea devine **o activitate desfășurată pe scară industrială,** ale cărei baze teoretice și metode tehnologice trebuie studiate și dezvoltate, în ritm rapid, atît în cadrul întreprinderilor industriale, cît și de către institutele de cercetări specializate.

Forma cea mai eficientă pentru această activitate se consideră a fi **recondiționarea centralizată a pieselor, în unități specializate.**

Asigurarea cu lucru a acestor unități se poate realiza prin :

— comenzi directe, primite din partea întreprinderilor care execută centralizat reparațiile de utilaje, mașini și instalații ;

— recondiționarea pieselor uzate sau deteriorate, colectate de către unitățile (baze, depozite) de desfacere a pieselor de schimb. La aprovizionarea beneficiarilor cu piese de schimb se poate stabili, ca o condiție contractuală, predarea pieselor uzate — care, recondiționate în întreprinderile specializate, pot fi redate în circuitul economic ;

— predarea, la unitățile specializate în recondiționări, a unor subansamble de mașini, utilaje și instalații casate, în vederea refolosirii unor părți componente ;

— organizarea unor echipe de recondiționare, care să se deplaseze la unitățile beneficiare pentru a executa la fața locului lucrările speciale de reparații (de exemplu, batiuri fisurate la mașini-unelte grele, cu excepția ghidajelor).

Procedeele tehnologice care ar urma să fie aplicate în cadrul unor asemenea unități specializate sînt, în general, similare cu acelea folosite în întreprinderile constructoare de mașini, dar au și o serie de particularități (astfel, forma geometrică, cotele dimensionale, duritatea etc. a pieselor trebuie readuse la valorile inițiale nu prin reducerea greutății, ci — în cele mai frecvente cazuri — prin adăugirea de material pentru completarea cantității pierdute în urma uzurii sau deteriorării). Pe lîngă o **proiectare adecvată a tehnologiilor,** la controlul final trebuie asigurate cele mai moderne metode de **cercetare a calității.**

Situația actuală în 20 de întreprinderi

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE întreprinderile din județul Bihor, din investigațiile efectuate în 20 de unități productive rezultă că ele folosesc în proporții foarte diferite, dar — în general — relativ modeste, calea recondiționării pentru acoperirea necesarului de piese de schimb.

În lipsa unei evidențe statistice, pentru stabilirea **gradului de acoperire a necesarului de piese de schimb prin utilizarea de piese recondiționate** (în %) am recurs la aprecieri empirice ale specialiștilor din unitățile respective, rezultînd următoarele date orientative referitoare la anul 1979 : „Metalica" — Oradea 41,8, Țesătoria Salonta 21,9, „Înfrățirea" — Oradea 21,8, „Mecanica" — orașul dr. Petru Groza 20,0, „Mecanica" — Oradea 19,1, Combinatul de prelucrare a lemnului și întreprinderea de tricotaje „Miorița" — Oradea 18,5, Întreprinderea de bere-spirt-drojdie — Oradea 18,4, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport — Oradea 17,9, Întreprinderea de materiale de construcții — Oradea 15,0, Întreprinderea de încălțăminte „Solidaritatea" — Oradea 13,1, întreprinderea chimică „Sinteza" — Oradea 12,5, Combinatul de lianți și azbociment — Aleșd 10,0, întreprinderea textilă „Crișana" — Oradea 7,7, întreprinderea de mase plastice „Viitorul" — Oradea 7,5, „Refractar" — Aștileu 7,2, Întreprinderea minieră — Dobrești 4,1, Întreprinderea de confecții — Oradea 2,5, Întreprinderea zahărului — Oradea 2,4, „Alumina" — Oradea 2.0.

Rezultă că gradul cel mai mare de acoperire a necesarului de piese de schimb prin piese recondiționate îl au întreprinderile constructoare de mașini — desigur, datorită și dotării tehnice specifice acestei ramuri. Oricum însă, părerea aproape unanimă a specialiștilor consultați — oameni cu experiență îndelungată în activitatea de întreținere și reparații — este că, folosind metode de înaltă precizie în constatarea stării de uzură a pieselor și tehnologii adecvate de recondiționare, **acest grad ar putea să se situeze cel puțin între 30 și 40%.**

Unele unități aparținînd ramurilor extractivă, metalurgică, industriei ușoare și alimentare au înregistrat în anul trecut, din acest punct de vedere, rezultate cu mult sub nivelul posibilităților. În același timp, exemplul unor unități cum sînt Țesătoria Salonta, „Miorița", „Solidaritatea", Întreprinderea de bere-spirt-drojdie arată că, pînă la urmă, **practicarea cu succes a recondiționării depinde nu de apartenența unității la o ramură sau alta, ci, în mod prioritar, de receptivitatea și capacitatea organizatorică a cadrelor de conducere și a compartimentelor de specialitate.**

În ce privește **cooperarea tehnologică teritorială** pentru recondiționarea pieselor uzate de mașini, utilaje și instalații, rezultatele sînt de asemenea modeste, ponderea în totalul pieselor recondiționate fiind de 37% la Întreprinderea de materiale de construcții, 23,9% la I.F.E.T., 16,4% la Combinatul de lianți și azbociment — Aleșd, 14,3% la „Refractar" — Aștileu, 2,9% la Întreprinderea minieră — Dobrești și 1% la C.P.L. — Oradea — celelalte 14 unități prezentînd cifre de-a dreptul neînsemnate.

O explicație a acestei situații o constituie și faptul că la majoritatea întreprinderilor, **din volumul total al pieselor susceptibile de recondiționare nu sînt identificate decît 25—35%.**

Eficiența recondiționării nu poate fi pusă la îndoială. La unitățile menționate au fost examinate 83 de repere recondiționate reprezentative, cu o greutate de la 0,3 kg pînă la 9,8 kg de metal pe bucată și cu un consum anual (seria anuală de recondiționare) între 1 și 30 000 de bucăți. Din studierea costurilor, a consumurilor de materii prime, materiale și energie rezultă **o înaltă eficiență economică a recondiționării,** chiar și în condițiile executării ei fără o tehnologie specifică modernă, folosind metode tradiționale, nu rareori în condiții tehnico-organizatorice modeste și la un număr redus (pînă la unicate) anual. Iată cîteva exemple : la „Refractar" — Aștileu, bucșa excentrică pentru granulatorul giratoriu (consum anual : 12 buc.) costă, recondiționată, **12,4% din prețul unei piese similare noi ;** la „Sinteza", șnecul (14 buc) — **9,5%** ; la „Înfrățirea", axul principal la mașina de alezat-frezat (10 buc.) — **10%** ; la „Mecanica", rotorul ventilatorului de la hidrociclon (2 buc.) — **13,3%** ; la I.L.A. — Aleșd, rotorul concasorului de calcar (1 buc.) — **9,7%** ; la „Miorița", inversorul de rotație (16 buc.) — **18,5%** ; la Întreprinderea zahărului, rotorul pompei de vid (6 buc.) — **3,2%.** Cu atît mai mult vor crește economiile în situația unei **organizări superioare** și unei **dotări tehnice corespunzătoare** acestei activități, realizîndu-se importante **reduceri ale consumurilor de metal și energie, creșterea productivității muncii și a producției nete.**

Măsuri preconizate și eficiența lor

ÎN VEDEREA DEZVOLTĂRII activității de recondiționare a pieselor uzate, în condiții de eficiență economică, s-au preconizat numeroase măsuri, printre care :

● LA NIVELUL ÎNTREPRINDERILOR ANALIZATE :

— în vederea aplicării Decretului nr. 465/1979 cu privire la recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, se vor forma **colective multidisciplinare de specialiști** (întrucît recondiționarea pieselor pune probleme nu numai tehnice, dar și economico-financiare), pe întreprindere, secții și sectoare de activitate, avînd sarcini proprii specifice, cu termene și responsabilități precizate ;

— **extinderea și intensificarea cooperării tehnologice la nivel teritorial,** îndeosebi pentru recondiționarea unor piese de dimensiuni mari și de înaltă precizie, cu întreprinderea „Înfrățirea", Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport, Întreprinderea mecanică și de piese de schimb din Oradea, Întreprinderea mecanică din orașul dr. Petru Groza ș.a. ;

— compartimentele de aprovizionare vor intensifica eforturile pentru **asigurarea materialelor specifice folosite la recondiționare** (de exemplu, material de adaus pentru sudare, de sortul și marca corespunzătoare) ;

— elaborarea, pînă la sfîrșitul lunii iulie, a unui program de **dotare cu aparatura minim necesară constatării gradului de uzură a pieselor,** punîndu-se un accent deosebit pe autodotare și cooperare tehnologică teritorială ;

— **executarea centralizată, la nivelul întreprinderii, a recondiționărilor** (în prezent, în frecvente cazuri, această activitate se desfășoară atît în cadrul formațiilor de întreținere ale secțiilor productive, cît și de către secțiile mecano-energetice) ;

— organizarea și specializarea unor **echipe policalificate** pentru activitatea de recondiționare ;

— organizarea unei **evidențe primare, contabile, statistice a recondiționărilor,** pentru a se putea urmări economicitatea lor ca volum, repere, costuri și performanțe calitative.

● LA NIVELUL JUDEȚULUI :

— în colaborare cu Academia „Ștefan Gheorghiu", cu Școala interjudețeană de partid Oradea și cu Inspectoratul teritorial pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe, Cabinetul de organizare economico-socială Bihor va organiza curînd o **întîlnire cu caracter de consfătuire de lucru** — cu autorii volumului apărut recent : „Organizarea și conducerea activităților de întreținere și reparații" *), cu participarea specialiștilor din compartimentele mecano-energetice, secțiile și atelierele de întreținere și reparații ale întreprinderilor industriale din județ ;

— la Întreprinderea de alumină — unitate model — va fi organizat un **schimb de experiență** privind problematica recondiționării pieselor uzate de mașini, la care vor participa muncitori, ingineri și tehnicieni, economiști din compartimentele de producție, întreținere și proiectare tehnologică ale întreprinderilor constructoare de mașini ;

— cu sprijinul Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale Bihor și al Institutului de cercetări terotehnice din București, Cabinetul județean de organizare economico-socială, în colaborare cu Inspectoratul teritorial pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe vor organiza, pînă la finele anului, un **centru** (județean sau interjudețean) **de terotehnică aplicată pentru recondiționarea pieselor de schimb,** cu un nucleu de cercetare și subunități de execuție a recondiționării în cadrul unităților de învățămînt superior și industriale din municipiul Oradea, fără investiții și personal suplimentar.

Măsurile menționate vor avea ca rezultate economice, în 1980 : **beneficii suplimentare** pe seama perfecționării activității de recondiționare a pieselor de schimb, **de 11,6 milioane de lei** (cu 54% mai mult decît în 1979) ; **reducerea costurilor de producție cu peste 11 milioane de lei ; reducerea importurilor** de piese de schimb **cu 900 mii de lei valută** (cu cca. 40% mai mult decît în anul trecut).

Acest nivel de eficiență economică este considerat ca minim. Atragerea tuturor întreprinderilor industriale din județ la intensificarea activității de recondiționare economicoasă a pieselor uzate de mașini, utilaje și instalații va putea aduce importante economii materiale și valorice, contribuind la reducerea staginării utilajelor și la realizarea, pe această cale, a unei producții suplimentare.

T. VESSELENYI
Cabinetul de organizare economico-socială Bihor

*) O prezentare a acestei lucrări a fost publicată în Suplimentul nr. 19/1980 al „Revistei economice".

Probleme energetice actuale şi teoria economică (I)

CRIZA ENERGETICĂ şi efectele sale asupra vieţii economice şi sociale constituie astăzi subiectele cele mai frecvent analizate şi discutate în literatura economică. Din problematica vastă supusă discuţiei, noi vom încerca în cele ce urmează să desprindem unele trăsături ale crizei energetice pe plan mondial, precum şi modul cum se reflectă în teoria economică problemele energetice contemporane şi căile de soluţionare a acestora.

Perioada de tranziţie către noi structuri energetice

NU SE EXAGEREAZĂ cu nimic cînd se afirmă că astăzi problema energetică se află într-o perioadă de răscruce în care au loc mutaţii structurale cu consecinţe dramatice pentru multe economii naţionale ca şi pentru întreaga economie mondială. Dezvoltarea economică precum şi întreaga viaţă socială nu numai că încep să fie strîns determinate ci şi tot mai stînjenite, ba uneori chiar paralizate de lipsurile sau de neajunsurile din domeniul energetic. Penuria efectivă de combustibili în tot mai multe ţări sau scumpirea brutală a hidrocarburilor în ultimii ani au paralizat economii naţionale şi ramuri de producţie, mai ales în ţările sărace.

Preţurile suplimentare plătite, transformate în deficite bugetare, din cauza scumpirii petrolului, au însumat pentru ţările în curs de dezvoltare peste 40 miliarde de dolari în 1979, concomitent cu realizarea unor excedente ale balanţelor de plăţi de 43 miliarde dolari de către ţările exportatoare de petrol şi de 10 miliarde dolari pentru ţările dezvoltate [1]. Multe economii ale ţărilor în curs de dezvoltare au ajuns într-o situaţie economică gravă din cauza scumpirii energiei. Ţările capitaliste au trecut printr-o puternică criză economică, în bună parte provocată şi împletită cu cea energetică, cu influenţă puternică asupra scăderii venitului naţional şi a gradului de ocupare a forţei de muncă. Economiile multor ţări, inclusiv ale celor socialiste importatoare de petrol, au fost afectate destul de puternic de criza energetică, unele din acestea ajungînd chiar la realizarea unor ritmuri scăzute sau chiar negative de dezvoltare economică.

Încheindu-se perioada de abundenţă şi de mare risipă de energie şi deschizîndu-se perspectiva perioadei de declin a rezervelor de combustibili clasici, omenirea se află surprinsă, nepregătită pentru a intra în perioada de tranziţie către noi structuri energetice. Tocmai aceasta face ca energetica să treacă prin momentele sale istorice cele mai critice, cu urmări de multe ori dureroase pentru viaţa economică şi socială. Pe scurt, este vorba de următoarele aspecte mai semnificative atît pe plan mondial cît şi pe plan naţional :

a) Întreaga viaţă economică din industrie, agricultură, transporturi etc. ca şi viaţa socială şi culturală a lumii civilizate se bazează pe un sistem tehnologic care consumă resurse cu înaltă concentrare de energie — petrol, gaze, cărbune — şi care multiplică de zeci, sute sau chiar de mii de ori forţa fizică a omului, acesta putînd folosi cu ajutorul energiei aşa-numitele unelte exosomatice [2] create de el. Aceasta face ca în condiţiile economiei moderne, întreaga activitate productivă în ramurile economice, viaţa culturală, ştiinţifică şi socială, viaţa fiecărui individ să devină total dependente de sistemul energetic bazat pe resursele cu o înaltă concentrare de energie.

b) Creşterea economică este strînsă legată de sporirea consumului de energie. De altfel, este de la sine înţeles că în ţările în curs de dezvoltare unde consumul de energie este foarte redus comparativ cu ţările dezvoltate, trecerea la mecanizarea proceselor de producţie din toate ramurile şi la chimizarea agriculturii determină o creştere rapidă a consumului de energie. Potrivit observaţiilor statistice şi a unor date din studiile de prognoză în ţările în curs de dezvoltare coeficientul de elasticitate a consumului energetic în raport cu creşterea venitului naţional este supraunitar. De la un anumit nivel de dezvoltare economică însă coeficientul de elasticitate devine şi trebuie să devină subunitar. Dar din cauza unei false imagini a abundenţei de resurse energetice în care ne-am complăcut timp îndelungat, precum şi din cauza preţului foarte scăzut al energiei consumate, toată lumea, aproape fără excepţie, a devenit risipitoare cu această inestimabilă bogăţie.

c) Cererea de energie pe plan mondial creşte foarte mult. În ultimii 30 de ani, de pildă, rata medie anuală de creştere a consumului energetic, a fost de aproape 5%, ridicînd cantitatea consumată anual de la circa 2,5 miliarde tcc în 1950 la aproape 8 miliarde tcc în 1977. În viitor deşi ratele de creştere a cererii se prevăd a fi mai mici, totuşi volumul absolut al consumului energetic va continua să crească în special datorită sporului populaţiei, nevoilor crescînde ale industriei şi ale agriculturii de apă pentru irigaţii şi de îngrăşăminte, precum şi dorinţei şi necesităţii de dezvoltare economică a ţărilor subdezvoltate, tinzînd şi ele să devină cu timpul mari consumatoare de energie. Calcule sumare arată că un ritm anual de creştere a consumului de energie de 4%, ar însemna la nivelul anului 2020 un consum total de energie de aproape 50 miliarde tcc., iar o rată de 5% ar însemna un consum de aproape 80 miliarde tcc, ceea ce ar fi imposibil de realizat. Prognozele elaborate în ultimul timp, care au în vedere noile fenomene şi perspective ale resurselor, prevăd rate anuale de creştere a consumului mult mai mici, ceea ce va avea ca efect următoarele niveluri : 16 miliarde tcc. în anul 2010 şi 25 miliarde tcc. în anul 2050. Deşi în perspectivă problemele energetice sînt rezolvabile, totuşi ele rămîn complicate ţinînd seama de persistenţa unor concepţii care nu se pot schimba atît de rapid, de existenţa unui eşafodaj tehnic bazat pe consum intensiv de energie, de existenţa unui sistem energetic bazat pe surse epuizabile, ca petrolul, gazele naturale, şi, în parte, cărbunele, precum şi pe un sistem de exploatare a rezervelor cu un grad foarte mic de recuperare. De exemplu, în ţara noastră, datorită atît tehnologiilor cît şi sistemului actual de normative, rezervele de lignit cu exploatare în mină sînt recuperate în proporţie de numai 17%, iar ţiţeiul în proporţie de numai 32—34%.

d) Cererea crescîndă de energie va continua să fie satisfăcută în următoarele 3—4 decenii preponderent cu combustibili fosili în rîndul cărora vor începe să joace un rol mai important cărbunii şi şisturile bituminoase, iar în balanţa energetică primară vor începe să capete o importanţă sporită noile surse de energie. Potrivit cercetărilor geologice efectuate în ultimul timp, reiese că pînă la mijlocul secolului următor însă se scontează pe cantităţi importante de combustibili fosili care vor acoperi principalele cereri de energie. Totuşi se apreciază că fără introducerea de noi sisteme de producţie şi de aprovizionare cu energie, ţinînd seama de rata de creştere prevăzută a consumului, sau chiar de rate mai mici, o penurie periculoasă a tuturor resurselor de energie s-ar putea produce pe la mijlocul secolului următor [3].

e) Din punctul de vedere al consumatorului de energie care este nevoit să cumpere energia, calculele globale cu privire la termenele finale de epuizare

[1] I.M.F. Survey, 17 septembrie 1979, p. 287.
[2] N. Georgescu-Roegen foloseşte termenii de unelte endosomatice ale omului pentru organele sale de muncă şi unelte exosomatice pentru unelte propriu-zise de muncă. Vezi de exemplu, N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei şi procesele economice, Bucureşti, Ed. politică, 1979.
[3] O. Gabor, şi U. Colombo, Beyond the Age of Waste, New York, Pergamon Press, 1978.

a rezervelor, mai ales pentru țările importatoare, nu spun mare lucru, deoarece sursele energetice convenționale sînt distribuite foarte inegal pe glob și cu mari diferențe în ce privește condițiile și costurile de exploatare a rezervelor. Un număr mic de țări, dețin rezerve mai importante de combustibili și, în general, acele țări care au teritorii mai întinse. De exemplu, clasificînd țările în ordinea mărimii rezervelor, primele patru țări — S.U.A., R.P. Chineză, U.R.S.S., Anglia — dețin circa 72% din rezervele mondiale de combustibili fosili. În ceea ce privește rezervele de petrol, ele se află de asemenea puțin răspîndite pe glob. În afară de U.R.S.S., care deține cca 11% din rezervele mondiale, de S.U.A. cca. 5,5% și de R.P. Chineză cca. 2,5%, rezervele cele mai importante sînt concentrate în Arabia Saudită (18,4% din rezervele mondiale), Iran (10,5%), Kuweit (11,3%), Irak (5,7%), Emiratele Arabe Unite (5,2%), Qatar (1,1%), Oman (1,0%), Libia (4,3%), Nigeria (3,3%), Venezuela (2,5%), Indonezia (1,8%), Anglia (1,8%) ș.a. Numai țările din Golful Persic și din apropierea acestuia dețin peste 53% din rezervele mondiale de petrol[6]). Din păcate tocmai din aceste motive țările Golfului Persic au devenit astăzi principala piesă în jocul intereselor strategice ale marilor puteri de redistribuire a sferelor lor de influență.

f) Resursele energetice, și în primul rînd cele de petrol, devin tot mai mult armele strategice, economice și politice, cele mai eficace și cele mai disputate folosite de deținătorii de rezerve, de marile puteri sau de monopolurile internaționale. Dacă creșterea prețurilor petrolului de către țările producătoare au fost justificate pentru a realiza venituri echitabile în raporturile lor cu monopolurile internaționale, cu timpul aceasta a degenerat în urcări nejustificate și brutale ale prețurilor pe piața mondială a țițeiului, ca și a celorlalți combustibili (gaze naturale, cărbune). Astfel, dacă în 1970 o tonă de țiței importată costa 12—13 dolari, în 1979 tona de țiței a ajuns la 177—206 dolari. În decembrie-1979 — ianuarie 1980 tona de motorină vîndută pe piața mondială a ajuns la 350 de dolari. Confuzia a atins apogeul cu jocul „primelor" de toate felurile pe care societățile internaționale le aplică petrolului cumpărat la prețuri oficiale din țările OPEC și îl revînd cu profituri considerabile[5]). Dezordinea în domeniul prețurilor a fost accentuată în ultimul timp de mărirea considerabilă a stocurilor de țiței, de supraprofiturile impuse de companiile internaționale ce au acces la petrolul OPEC și care profită de psihoza penuriei, de factorul psihologic creat de fragilitatea echilibrului dintre cerere și ofertă rezultată din neputința țărilor dezvoltate de a frîna risipa de energie și de a reduce importurile. În ultimul timp însuși rolul OPEC în fixarea prețurilor petrolului și în determinarea unui preț indicativ al energiei a început să fie alterat. În special, în ultimul timp, se pare că prețul petrolului nu mai are nevoie de intervenția OPEC pentru a crește. Rolul a fost oarecum schimbat: mecanismele pieței libere acționează în direcția sporirii accelerate a prețurilor pe cînd OPEC se află adeseori în limitele unui preț plafon situat sub prețul pieței libere[6]).

Prețul petrolului ca și al altor combustibili va continua să crească. Acest lucru este dedus din însăși intențiile O.P.E.C. de protejare a puterii de cumpărare a veniturilor obținute din vînzarea petrolului față de inflația și deprecierea dolarului și creșterea cu circa 5% pe an a prețului petrolului în termeni reali, pînă la atingerea nivelului costurilor de producție ale surselor substituibile de energie.

Reflectarea implicațiilor energetice în teoria economică

ȘTIINȚA ECONOMICĂ făcînd parte din clasa așa numitelor științe reale, prin însăși definiția sa, nu poate și nu trebuie să rămînă de o parte față de fenomenele declanșate de criza energetică. Dacă pentru clasa științelor logico-matematice adevărul este un criteriu logic, acest adevăr putînd fi dovedit pe calea pur logică, pentru clasa științelor reale, deci și a științelor economice, criteriul adevărului este confruntarea cu realitatea, în acest caz teoria constituind descrierea sistematică a legăturilor esențiale dintre variabilele realității, precum și în teze, legități, constatări etc. care, fiind deduse din premise ce nu contrazic realitatea, oglindesc în mod aproximativ această realitate, căutîndu-i explicația, descifrîndu-i tendințele și chiar evoluția viitoare și, în final, fundamentînd moduri de soluționare a problemelor reale. Tocmai în acest scop se folosește, pe de o parte, teoria care pune întrebarea și caută explicația, iar pe de altă parte, metoda care constituie instrumentul adecvat de a da răspuns sau chiar de a face predicții [7]).

Pe planul teoriei economice sînt însă prea puține abordări care să dea explicații necesare suficient de consistente și, mai ales, să dea răspunsuri satisfăcătoare la soluționarea problemelor energetice în prezent și în perspectivă. Explicații pot fi multe. Una însă este sigură. Prea adesea am căzut pradă unor dogme, mai ales în activitatea teoretică. Uneori aceasta se datorește lipsei de curaj în fața unor realități prea dure, cărora, multă vreme, nu li s-a spus pe nume sau au fost prezentate într-un mod deformat din cauza necunoașterii sau a unor interese înguste de moment. În legătură cu aceasta este necesar să ne amintim de îndemnurile secretarului nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a aborda problemele teoretice curajos ținînd seama de realitățile vieții economice și sociale, chiar cu riscul unor eventuale greșeli.

În această ordine de idei mă voi referi la cîteva probleme de mare interes teoretic menite să înlăture unele mituri economice [8]) și să dea explicații la unele aspecte privind schimbările structurilor energetice în perspectiva creșterii populației și a creșterii economice. În legătură cu relația de dependență dintre creșterea economică și epuizarea resurselor de materii prime și de energie, mult timp, aproape tot focul criticii s-a îndreptat împotriva concepțiilor lui Malthus, iar în zilele noastre împotriva susținerilor lui Jay Forrester și a lui D. Meadows care apar tulburător de alarmante, apocaliptice. Ca exemple tipice de reacții violente pot fi amintite cele cuprinse în editorialul „Limitele concepției greșite" [9]) al revistei britanice „The Economist" care a calificat raportul „Limitele creșterii economice" al lui Meadows ca fiind punctul culminant al nonsensului de modă veche, precum și cele cuprinse în cadrul unei conferințe inaugurale a lui Beckerman care a caracterizat raportul menționat ca „o mostră de nonsens, de obrăznicie și lipsă de pudoare a unei echipe de copii gălăgioși de la M.I.T." [10]). Însă un anumit sentiment de jenă trebuie să aibă și unii economiști matematicieni — părinți spirituali ai acestor copii gălăgioși, întrucît, în fapt, concluziile raportului atît de criticat și hulit constituie în oarecare măsură testarea gîndirii și a metologiei artimomorfice conținute în modele de creștere economică ale unora din cei mai aplaudați și influenți economiști ai ultimelor decenii (Harrod, Domar, Leontief, Solow ș.a.). Pe de altă parte, aceasta constituie un prilej de satisfacții pentru N. Georgescu-Roegen ca și pentru alți economiști care deja atrăseseră atenția, cu mult timp înainte, asupra limitelor abordării după o concepție aritmomorfică a evoluției fenomenelor economice și asupra necesității luării în considerare, a laturilor calitative ale acestora [11]).

Toate aceste împrejurări nu pot scuza cu nimic însă încercările acelor critici de a deplasa argumentele și concluziile lor la extrema opusă, adică în a vedea perspectiva situației energetice într-un mod prea optimist, nemobilizator sau contemplativ, după care natura dispune de resurse inepuizabile, sau după care omul înzestrat cu forța inteligenței și a tehnologiei moderne trebuie să smulgă bogățiile naturii și că el, omul va găsi cu siguranță soluțiile pentru asigurarea resurselor energetice în viitor. În ultimul deceniu, dar mai cu seamă după declanșarea crizei energetice, o asemenea atitudine atotîncrezătoare și în același timp brutală față de mediul înconjurător a început să se schimbe radical. S-a adunat și sistematizat un material documentar și informativ atît de bogat încît pe această bază, cercetarea economică din țară și din străinătate a făcut un adevărat salt în interpretarea problemelor curente și de perspectivă ale resurselor energetice în corelația cu cele economice și sociale. Modul de abordare, precum și concluziile trase din analiza crizei energetice, din observațiile asupra datelor privind cauzele și efectele crizei și perspectiva

dr. Aurel IANCU

(Continuare în pag. 24)

[4]) Pentru țările membre OPEC s-au folosit datele din : Oil and Gas Journal, 27 decembrie 1976, iar pentru celelalte țări datele din: U.N. Statistical Yearbook, 1977.

[5]) Nicolas Sarkis, Le prix et la crise, „Le monde". 18.XII.1979.

[6]) Nikolas Sarkis, op. cit.

[7]) Kornai Janos, Antiequilibrium, București, Ed. științifică, 1974, p., 34—35 ; A. Iancu, Creșterea economică și mediul înconjurător, București, Ed. politică, 1979. Foarte frecvent se face afirmația că o disciplină devine cu adevărat știință numai atunci cînd ea este capabilă să facă predicții ce se verifică de realitate.

[8]) N. Georgescu-Roegen, Energy and Economic Myths, New York, Pergamon Press, 1972.

[9]) „Limits to Misconception", The Economist, 11, martie, 1972, p. 20—22.

[10]) W. Beckerman, Economists, Scientists, and Environmental Catastroph, Oxford Economic Papers, noiembrie 1972, p. 327.

[11]) N. Georgescu-Roegen face observația justă că asemenea critici violente pot fi îndreptate deopotrivă și împotriva acelor părinți spirituali ai echipei de la M.I.T., adepți ai teoriei creșterii economice exponențiale (N. Georgescu-Roegen, Energy and Economic Myths, p. 21).

PUNCTE DE VEDERE

De la întreprinderea tradiţională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (II)*

Strategia inovării

NOUA OPTICĂ a întreprinderilor creativ-inovative diferă fundamental de cea a întreprinderilor tradiţionale, fiecare din ele dezvoltîndu-se pe baza unor strategii distincte :

— **strategia întreprinderii tradiţionale : întreprinderea se dezvoltă în virtutea inerţiei** şi în ipoteza că vor exista în continuare aceleaşi produse şi servicii, aceleaşi pieţe şi reţele de desfacere, aceleaşi tehnologii şi procese şi aceleaşi activităţi. Principalul obiectiv al strategiei tradiţionale este să perfecţioneze ceea ce există şi este stabil ;

— **în contrast, strategia întreprinderii creativ-inovative presupune că orice lucru existent este supus degradării şi va trebui curînd modificat sau înlocuit.**

Deviza strategiei întreprinderii tradiţionale este „mai bine mai mult şi mai ieftin". Deviza strategiei întreprinderii creativ-inovative este de a produce mereu ceva nou şi diferit şi de a înlătura ceea ce este vechi, perimat, depăşit. Întreprinderea creativ-inovativă nu cheltuieşte nici timp şi nici resurse pentru a menţine ceea ce aparţine trecutului şi consideră că numai abandonarea sistematică a acestuia poate elibera resursele şi îndeosebi cadrele capabile (pe care le consideră cea mai preţioasă dintre resurse), pentru a lucra în direcţia noului. Experienţa arată că întreprinderile, chiar cele mari, care n-au ştiut sau nu au avut tăria de a aplica perseverent strategia inovării au avut eşecuri.

Principiul de bază al strategiei întreprinderii creativ-inovative este că **„nu putem niciodată planifica viitorul pornind de la trecut"** şi deci întreprinderea trebuie să vizeze departe. Strategia inovării îşi propune mai curînd să creeze un nou tip de activitate decît un produs nou în cadrul unui sortiment deja stabilit şi aceasta deoarece urmăreşte să realizeze ceva substanţial diferit.

În strategia întreprinderii creativ-inovative aprecierea oricărei inovaţii se face în funcţie de efectul pe care-l va determina produsul sau serviciul în care se materializează asupra mediului ambiant, în general şi, în special asupra segmentului de piaţă deservit. Dacă nu ar fi această permanentă raportare la cerinţele mediului ambiant s-ar putea realiza „miracole" ale tehnicii şi tehnologiei, dar acestea nu ar duce la efecte sociale utile şi la avantaje pentru întreprindere şi societate ; aşadar, **ceea ce contează în strategia inovării, este efectul asupra mediului, asupra pieţei, asupra utilizatorilor.** Pentru că aceştia decid în ultima instanţă dacă avem de-a face cu un produs cu adevărat nou şi util. Aventura avionului de tip Concorde ni se pare semnificativă.

În strategia inovării se ia în consideraţie faptul că o inovaţie nu este simpla urmare a desfăşurării unui proces liniar, rapid, cu reuşită sigură, deci fără risc. În realitate pentru fiecare inovaţie reuşită într-un timp scurt, se apreciază că există încă cinci inovaţii care vor cunoaşte şi ele, în cele din urmă, succesul, dar abia după ce ani de-a rîndul au progresat descurajator de încet. Un exemplu elocvent îl constituie vaporul cu aburi care şi-a dovedit superioritatea încă din 1835, dar nu a reuşit să se substituie corăbiei cu pînze decît cu 50 de ani mai tîrziu. Deci aşa cum se exprimă P. Drucker[1]) jumătate de secol vaporul nu a încetat să fie „Ziua de mîine" dar părea că nu va deveni niciodată „astăzi".

În strategia întreprinderii creativ-inovative domeniile care solicită inovare privesc produsele şi serviciile destinate segmentului de piaţă în care se manifestă o cerere crescîndă şi nu există capacitatea de a o satisface. Un asemenea domeniu este **susceptibil** inovării oferind condiţii de succes sigur. Inovarea poate să aibă ca obiect fie domeniul tehnologic, calitatea produselor, reţeaua de desfacere, fie dezideratele consumatorilor. Un alt domeniu care stimulează favorabil inovaţia este cel în care se manifestă discrepanţe frapante între diferitele niveluri ale unei economii sau pieţe. Avem în vedere în primul rînd existenţa decalajelor economice care implică şi existenţa decalajelor în domeniul creativităţii şi inovării. De asemenea un alt domeniu prielnic inovaţiei se referă la exploatarea consecinţelor unor evenimente care s-au produs, dar care nu şi-au manifestat încă efectele pe plan economic. Avem în vedere îndeosebi creşterea populaţiei, ca număr şi structură, fenomen mai uşor de prevăzut. Trebuie luate în consideraţie şi inovaţiile care nu se încadrează într-un model stabilit, dar care pot duce la transformarea lumii existente fără ca iniţial să aibă în vedere un beneficiu imediat. Un exemplu îl oferă ideile lui H. Ford privind producţia de masă a automobilului atunci cînd nimeni nu prevedea aşa ceva. Unor astfel de idei novatoare nu li se pot prevedea şi calcula consecinţele, fiind dintre cele mai riscante ; dealtfel pentru fiecare inovaţie de acest gen, care reuşeşte, există probabil alte 99 care rămîn fără efect. Acestea pot fi luate în consideraţie, dar nu pot constitui obiectul unei activităţi sistematice în cadrul întrepriderii creativ-inovative neputînd fi planificate şi dirijate.

ELEMENTE DE COMPARAŢIE ÎNTRE ÎNTREPRINDEREA TRADIŢIONALĂ ŞI CEA CREATIV-INOVATIVĂ

ELEMENTE DE COMPARAŢIE	ÎNTREPRINDEREA TRADIŢIONALĂ	ÎNTREPRINDEREA CREATIV-INOVATIVĂ
TIPUL DOMINANT DE OBIECTIVE	curente, rutiniere	noi, de perspectivă
TIPUL STRUCTURILOR DE CONDUCERE	stabile	flexibile, dar puternic coordonate cu: o latură stabilă / o latură glisantă (dinamică)
MODALITĂŢILE DE REALIZARE	metode tradiţionale	-conducerea prin proiecte; -conducerea prin produs; -conducerea prin echipe de obiective etc.
PRINCIPIUL DE FUNCŢ. A SISTEM. INFORM. — INTERN / EXTERN	principiul tratării nediferenţiate a informaţiilor	principiul excepţiilor / principiul sesizării şi evaluării noului concurent

Structura de conducere şi sistemul informaţional al întreprinderii creativ-inovative

EXPERIENŢA întreprinderilor creativ-inovative din ţările avansate arată că pentru a promova inovaţia, conducerea întreprinderii trebuie să separe activitatea de inovare de cea curentă, deoarece nu este posibil ca aceleaşi cadre de conducere să se ocupe concomitent de ambele aspecte. (de realizarea obiectivelor deja asumate). Constatarea este valabilă şi pentru unităţile şi organizaţiile cu caracter neproductiv. Includerea în cadrul aceluiaşi organism a activităţilor creativ-inovatoare şi a celor curente, a unor activităţi noi şi a altora vechi, duce de regulă la declanşarea unui „război al elementelor conservatoare împotriva

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în „Revista economică" nr. 17 din 25 aprilie a.c.

[1]) Peter F. Drucker : Management: Tasks, responsabilities, practices, ed. Harper & Row New York, 1975.

modernilor", în care noul este combătut ca o amenințare pentru statu-quo și pentru rutină statornicită. Trebuie ținut seama că noul prin el însuși, la început, este lipsit de resursele necesare propriei promovări. Chiar și cel mai capabil dintre tinerii cercetători va fi supus unor mari presiuni pentru a se îndrepta spre domeniile tradiționale care oferă șanse mai sigure de promovare și solicită în același timp eforturi de creativitate mai reduse.

Toate acestea ridică problema tipului de structuri organizatorice de conducere care să promoveze creativitatea și inovativitatea în întreprinderi, separînd-o de activitatea de rutină. De exemplu Decretul 162/1973 a creat posibilitatea ca anumite unități de cercetare din învățămînt (laboratoare, centre de cercetări, etc.) să fi scoase din subordonarea catedrelor sau chiar a facultăților și să fie subordonate conducerii superioare a unității de învățămînt. Evident că posibilități asemănătoare sînt create și în unitățile din rețeaua ministerelor economice.

Structurile statice din întreprinderi nu promovează creativitatea și inovativitatea, ele ajută doar la realizarea obiectivelor curente, cu caracter preponderent repetitiv, rutinier, Aceste structuri sînt specifice întreprinderii tradiționale.

Întreprinderile creativ-inovative solicită structuri dinamice de conducere, structuri elastice, deci glisante, ușor adaptabile la schimbările ce survin în mediul ambiant, structuri raportate la obiective pentru a ajuta la realizarea lor care să contribuie la înnoirea continuă atît a activității întreprinderii, cît și a mediului ambiant.

Nu toate sectoarele de activitate din Întreprinderea creativ-inovativă solicită însă schimbări și reînnoiri în același ritm. Există sectoare de activitate cum ar fi cel de contabilitate unde schimbările sînt mai lente, survin la intervale mai lungi. În afară de aceasta în întreprinderea creativ-inovativă coexistă deregulă două tipuri de obiective și deci două tipuri de activități. Obiective și activități noi care impun schimbări, solicitînd multă muncă de analiză, de creație și de proiectare pentru asimilarea ideilor noi și, totodată, obiective care se mențin și care presupun procese cunoscute și omologate, fiind continuări din trecut, care solicită o muncă rutinieră, repetitivă și deci structuri stabile. Dacă cele două tipuri de obiective, activități și procese coexistă și în întreprinderea creativ-inovativă, **ritmul schimbării noului în vechi sau altfel spus procesul de învechire a noului este însă foarte rapid, în timp ce în întreprinderea tradițională este foarte lent.**

În astfel de condiții structura de conducere a întreprinderii creativ-inovative trebuie să răspundă, pe de o parte, unor cerințe de asigurare a continuității și stabilității proceselor, iar pe de altă parte cerințelor schimbării provocate prin dezvoltarea și implementarea noului. Modalitățile de realizare a unei asemenea structuri ambivalente sînt numeroase, între ele enumerăm : conducerea prin proiecte, conducerea prin produs și conducerea prin echipe de obiective cu caracter permanent.

Conducerea prin proiecte presupune constituirea unor colective temporare formate din oameni aparținînd compartimentelor structurii stabile a întreprinderii, cărora li se dă să studieze și să rezolve o problemă complexă cu caracter intercompartimental, solicitînd mult efort de imaginație și creație. După terminarea misiunii membrii colectivului de proiect se întorc în compartimentele de unde au venit fiind reîncadrați în structura stabilă.

Conducerea de produs presupune încredințarea sarcinii de a gestiona un produs important al întreprinderii unei persoane cu o pregătire complexă, care trebuie să urmărească și să răspundă de produsul respectiv în toate fazele acestuia : proiectare, asimilare, reclamă, vînzare, inclusiv de obținerea beneficiului și rentabilității scontate, precum și să propună sistarea fabricării produsului respectiv atunci cînd devine nerentabil. Conducătorul pe produs lucrează în afara structurii stabile colaborînd însă cu compartimentele acesteia. Motivele care justifică apariția conducătorului pe produs decurg din faptul că în compartimentele funcționale din structura întreprinderii numeroasele produse din nomenclatorul de fabricație sînt tratate în mod egal neputîndu-se ține seama de influența pozitivă sau negativă mai mică sau mai mare pe care o are fiecare dintre ele asupra rentabilității întreprinderii. Acest tip de structură de conducere se practică la produsele care au foarte mare importanță pentru întreprindere.

Conducerea prin echipe de obiective cu caracter permanent, este o metodă promovată în țara noastră de Dr. T. Zorlențan[2]) prin care se realizează o formă de organizare permanentă, în afara structurii stabile existente. Echipa este alcătuită din membri specializați în funcțiile solicitate de realizarea anumitor obiective importante și care cooperează între ei, în vederea realizării acestora.

Nu ne propunem în acest articol să descriem și să analizăm avantajele și limitele metodelor enumerate înainte, prin care se asigură dinamismul și elasticitatea structurilor de conducere. Menționăm doar că prin toate acestea se urmărește o corelare permanentă a structurii organizatorice cu obiectivele asumate de întreprindere, ceea ce justifică coexistența celor două laturi ale structurii, una stabilă (statică) și alta dinamică.

Structurile conducerii dinamice imprimă același caracter și sistemelor informaționale, care în întreprinderea creativ-inovativă — spre deosebire de întreprinderea tradițională — trebuie, să fie de asemenea adaptabile (glisante) și concentrate asupra obiectivelor majore.

Principiul de bază în organizarea sistemului informațional **intern** în întreprinderea creativ-inovativă este cel al excepțiilor, în sistem circulînd numai informații care permit cunoașterea, de către diferitele niveluri ierarhice, a abaterilor de la norme sau de la plan survenite pe parcursul desfășurării activității de realizare a obiectivelor. Aceste abateri obligă diferitele niveluri de conducere să ia măsuri de corectare potrivit competențelor pe care le au.

În ceea ce privește sistemul informațional **extern** acesta își concentrează efortul de cunoaștere asupra domeniilor care solicită inovare, îndeosebi în vederea stabilirii tendințelor ce se manifestă în mediul economic ambiant care să permită întreprinderii adaptarea din timp la schimbările ce se prevăd. De asemenea, sistemul informațional extern trebuie să mai realizeze informarea asupra întreprinderilor concurente pentru a le cunoaște performanțele și implicit nivelul la care ea însăși se situează, informarea asupra efectelor pe care le determină produsele livrate și serviciile prestate la utilizatori etc. Prin informațiile interne și externe, conducerea întreprinderii creativ-inovative își fundamentează optim deciziile strategice, putînd să desfășoare o activitate eficientă și competitivă.

prof. dr. C. PINTILIE

[2]) Dr. Zorlențan Tiberiu „Crearea condițiilor tehnice și organizatorice necesare implementării unor metode și tehnici moderne de conducere". Teză de doctorat A.S.E.

RENTABILIZAREA ACTIVITĂȚII ÎN TOATE C.A.P.

(Urmare din pag. 9)

tatea este superioară celei din cooperativele agricole de producție. Să luăm un singur exemplu, care ni se pare cel mai elocvent : creșterea vacilor de lapte. Față de un randament mediu anual pe vacă furajată de 1 393 litri, cît au obținut cooperativele agricole, asociațiile economice intercooperatiste au obținut 2 843 litri. Din cele 61 de asociații economice intercooperatiste crescătoare de vaci de lapte, 13 au obținut un randament mediu anual (lapte pe vacă furajată) cuprins între 3 000 și 4 000 de litri, iar alte 8 au obținut peste 4 000 de litri. În asemenea condiții, un număr de 20 de asociații au produs laptele la un cost mai mic de 200 lei hectolitrul. Așa se face că, dacă pe ansamblul cooperativelor agricole, producția de lapte de vacă este nerentabilă pe ansamblul asociațiilor economice intercooperatiste ea dă beneficii.

Pot fi citate ca exemplu și alte produse animaliere, eficiența economică mai ridicată a producției în asociațiile economice intercooperatiste evidențiindu-se în toate cazurile. În egală măsură însă pot fi reliefate mari rezerve de sporire a rentabilității producției în asociațiile economice intercooperatiste, mai ales că cea mai mare parte dintre ele — în proporție de aproape 80% — sînt specializate în diferite ramuri zootehnice, a căror rentabilizare prezintă un grad deosebit de dificultate.

Cu toate acestea, în anul 1978, asociațiile economice intercooperatiste au repartizat cooperativelor agricole de producție asociate un beneficiu de aproape 12 milioane de lei, pe fiecare cooperativă asociată revenind, în medie, beneficii de peste 65 000 de lei. Aceasta arată capacitatea superioară a asociațiilor economice intercooperatiste de a valorifica eficient resursele de producție, pe care bază au posibilitatea să asigure atît propria dezvoltare economică (prin beneficiile repartizate la fondul de dezvoltare al asociației), cît și repartizarea unor beneficii sporite cooperativelor asociate, proporțional participării lor la fondul social. Numai în decurs de un an — 1978 — fondul social, subscris din fonduri proprii, al asociațiilor economice intercooperatiste a crescut cu circa 730 milioane de lei, inclusiv pe seama beneficiului obținut.

Toate acestea motivează accelerarea procesului de asociere dintre unitățile agricole socialiste în vederea obținerii unei rentabilități superioare — baza dezvoltării economice din resurse proprii a fiecărei unități agricole socialiste, în concordanță cu principiile autoconducerii și autogestiunii.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Inconsistența unor concepții burgheze cu privire la teoria marxistă a profitului

ÎNTR-UN ARTICOL publicat anterior în „Revista economică" *) ne-am referit la modul în care teoria egalizării ratei profitului este interpretată și negată direct sau voalat de unii economiști burghezi. În articolul de față ne vom opri asupra atitudinii acelorași economiști față de problema dinamicii ratei profitului. Contestînd valabilitatea acțiunii legii tendinței de scădere a ratei profitului, Paul Fabra, de exemplu, afirmă, pasămite, că „pretinsa lege a scăderii tendențiale a ratei profitului expusă sub diverse forme pe de o parte de economiști burghezi, începînd cu Smith, apoi Malthus și Keynes și pe de altă parte de Marx, nu are nici un temei"[1]). La rîndul său Jean Ullmo arată : „introducerea chiar a noțiunii de marjă beneficiară ne impune considerarea cantității produse... marja beneficiară pe unitatea de produs nu are tendință definitivă... ea urmează... fluctuațiile conjuncturii... rata profitului are același profil conjunctural și nici o tendință fundamentală". El mai adaugă că Marx a tratat nu tendința de scădere a ratei profitului ci a marjei beneficiare, datorită confundării capitalului total cu cel consumat[2]).

În legătură cu asemenea observații notăm, mai întîi, că Marx n-a așezat pe același plan capitalul total și capitalul consumat ; dimpotrivă el a atras atenția asupra deosebirii dintre aceste două noțiuni, precizînd că rata profitului se calculează prin raportarea plusvalorii la capitalul avansat. Este adevărat însă că în multe exemple cifrice, pentru simplificarea calculelor, Marx a presupus în mod deliberat că întregul capital avansat se consumă într-un an, cele două mărimi fiind considerate egale. Interesant este că, emițînd ideea necesității judecării marjei beneficiare deosebită de rata profitului, Jean Ullmo pune totuși semnul echivalenței între ele, cel puțin în privința comportamentului lor.

Notăm apoi că mărimea profitului nu urmează consecvent mărimea producției, că prima nu crește de regulă în aceeași proporție cu cea de a doua. Încă Ricardo în „Principiile de economie politică și impunere" atrăgea atenția că nu trebuie confundată bogăția cu valoarea acesteia, că o bogăție în creștere poate fi însoțită de o valoare constantă ori chiar în scădere, datorită sporirii forței productive a muncii ; ca urmare, valoarea unitară a produsului — de o calitate dată — valoarea nouă și plusvaloarea cuprinse în el, scad inevitabil. Pe de altă parte trebuie amintit și faptul că fluctuațiile conjuncturale ale profitului și ale marjei beneficiare nu neagă — așa cum considera Jean Ullmo — tendința de scădere a ratei profitului și în genere conturarea unei mișcări dominante a proceselor și fenomenelor din economia capitalistă.

Referindu-se la rata profitului, Jean Ullmo ia în discuție, justificat, și relația dintre aceasta și rata plusvalorii. Dar cum o face ? „O altă latură a dilemei — afirmă J. U. — apare atunci cînd rata plusvalorii crește, astfel că munca plătită se diminuează dar într-un fel care menține același salariu real, sau îi interzice creșterea, munca gratuită sporind la fel ca plusvaloarea, atunci demonstrația reducerii ratei profitului nu mai este întemeiată[3]). O asemenea opinie are mai multe puncte nevralgice. Să ne referim la ele.

Așa cum este cunoscut, în analiza tendinței ratei profitului, Marx pornește de la creșterea compoziției organice a capitalului, concretizată în creșterea relativă a capitalului constant și scăderea corespunzătoare a capitalului variabil, care implică o scădere a masei de muncă vie angajată cu un capital de o anumită mărime. Cantitatea totală de valoare nouă și plusvaloare creată cu acest capital, la un grad constant de exploatare a muncii, se reduce în consecință, rata profitului scăzînd astfel inevitabil. „Rata profitului — scrie Marx — scade nu pentru că munca devine mai puțin productivă, ci pentru că ea devine mai productivă. Ambele, atît ridicarea ratei plusvalorii, cît și scăderea ratei profitului, sînt numai forme deosebite prin care se exprimă în mod capitalist productivitatea crescîndă a muncii"[4]).

În tratarea factorilor care conturează tendința ratei profitului, Marx n-a făcut abstracție însă de influența ratei plusvalorii. Lăsînd la o parte detaliile care ar complica expunerea, amintim că din volumul al treilea al „Capitalului" reiese că sporirea forței productive a muncii are un dublu efect : pe de o parte creșterea ratei plusvalorii iar pe de altă parte scăderea masei de muncă vie pusă în mișcare de un anumit capital. Cele două efecte, fără a fi continue și lineare, nu au aceeași intensitate în evoluția lor. Tot Marx arată că masa de muncă vie scade mai repede decît crește rata plusvalorii, rezultatul necesar fiind reducerea ratei profitului, întrucît în evoluția ratei profitului scăderea masei de muncă vie folosită de un capital dat nu poate fi compensată de creșterea ratei plusvalorii.

Încă un fapt. Rata profitului este influențată în dinamica sa și de viteza de rotație a capitalului. Datorită sporirii eficienței producției, în ramurile de producție existente, se mărește viteza de rotație a capitalului circulant dar nu același lucru se întîmplă obligatoriu cu capitalul total, căci odată cu înaintarea în timp sporesc considerabil dimensiunile capitalului fix a cărui durată de rotație este mare. Concomitent, o parte din ramurile noi de producție, cu pondere crescîndă în economie,

FIȘE

● *Catedra de Istorie a economiei naționale din cadrul Academiei de Studii Economice a editat recent cursul de* ISTORIE ECONOMICĂ. *Autorii volumului* — Nicolae Marcu, care asigură și redacția, I. Puia, V. Bozga, A. Cherciu și R. Vasile — *au sistematizat materialul informativ în patru secțiuni. Sînt analizate în acest cadru problemele specifice fazei de început a dezvoltării capitalismului în România, procesul consolidării economiei capitaliste românești pînă în anii premergători celui de al doilea război mondial, maturizarea și declinul capitalismului în țara noastră în perioada interbelică. Secțiunea finală a lucrării este consacrată procesului istoric de făurire a economiei socialiste românești, urmărit în etapele sale cele mai semnificative — constituirea bazei economice și a bazei tehnico-materiale a noii orînduiri, consolidarea economiei socialiste unitare și etapa pe care o parcurgem în prezent, a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Volumul se adresează cu prioritate studenților economiști. Prin problematica pe care o abordează însă — etapele și momentele de referință ale istoriei economiei naționale, prin bogăția informațiilor pe care le prezintă cititorilor și prin încadrarea cît mai nuanțată a dezvoltării economiei românești în contextul evoluției economice mondiale, și în primul rînd europene, lucrarea se înscrie ca un veritabil act de cultură, de largă respirație.*

Pîrghii economice

● *Însemnătatea promovării progresului tehnico-științific, ca factor de bază al dezvoltării intensive a economiei este unanim recunoscută — opinează* Petr Soukup *și* Hana Brydlova *în articolul* Ekonomica stimulace vedeckotecnihickeho Pokroku *(Stimularea economică a progresului tehnico-științific) în numărul 3/1980 al revistei* EKONOMICKY CASOPIS. *Cu mult mai complex se vădește însă a fi procesul de materializare a noutăților tehnico-științifice în practică, în cadrul unei economii cu caracter planificat. Potrivit opiniei autorilor, un domeniu prioritar în direcția creșterii eficienței promovării progresului tehnic în economie îl constituie perfecționarea continuă a sistemului de planificare. Practica economică pune tot mai mult în evidență importanța pîrghiilor economice în procesul de înnoire — în condiții de rentabilitate și competitivitate — tot mai ridicată — a producției întreprinderilor ; în acest cadru fundamentarea activității de promovare a progresului tehnic pe criterii economice trebuie să cuprindă, potrivit opiniei exprimate de P.S. și H.B., deopotrivă procesul im-*

au prin natura specifică a produselor create, perioade de fabricație lungi. Construcția de mașini grele, de nave fluviale și maritime, de mijloace auto de mare tonaj, de drumuri, lucrările de construcții și de amenajare a teritoriului, sînt doar cîteva exemple. De aceea, pe ansamblul economiei naționale viteza de rotație a capitalului se încetinește, ea acționînd în sensul reducerii ratei profitului.

Jean Ullmo mai subliniază că „această scădere tendențială (a ratei profitului – n.n.) este în aparență o consecință internă a axiomaticii (lui Marx – n.n.), dar ea nu este un fenomen de necontestat în realitatea economică. Judecata ar trebui să se exercite mai întîi la nivelul faptelor, cercetînd dacă această scădere e efectiv constatată" [3]. Să vedem, deci, cum stau lucrurile și în acest sens. Este drept, fără să opereze cu date preluate din viața economică, Marx a demonstrat, doar teoretic, tendința de scădere a ratei profitului. Această tendință este însă logic dedusă din analiza temeinică a problemelor privind dinamica necesară a dezvoltării forțelor de producție concretizată în creșterea compoziției organice a capitalului, în evoluția valorii mărfii și modificarea structurii ei interne. Amintim și faptul că Jean Ullmo, care cere altora fapte în sprijinul teoriei, nu face uz nici măcar de o singură cifră pentru a susține punctul de vedere pe care-l enunță.

Evitînd datele cu care se poate argumenta orice în măsura în care ele vizează perioade mici de timp și sînt preluate ca atare din statistici – Marx a preferat să folosească drept temeiuri faptice, procesele și fenomenele economice care rezultă din tendința de scădere a ratei profitului. Este vorba de apariția și creșterea – în virtutea acestei tendințe – a surplusului de capital și a exportului de capital, îndreptat către economii mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, unde se produce cu același capital o cantitate mai mare de plusvaloare. Firesc exportul de capital e corelat organic și cu agravarea problemelor pieților de desfacere (în țările dezvoltate) care merge mînă în mînă cu tendința de scădere a ratei profitului [6].

Trebuie să spunem că negarea de către economia politică burgheză a tendinței de scădere a ratei profitului și mai larg a teoriei marxiste a profitului, nu este de dată recentă ; într-o formă sau alta, ea dăinuie de la apariția volumului al III-lea al Capitalului. Reprezentanții acestei economii au fost și sînt deranjați nu de pretinsa contradicție dintre volumul I și III al Capitalului, ci de consecvența pe care Marx a dovedit-o în tratarea problemelor valorii și plusvalorii, în evidențierea contradicțiilor inerente ale modului capitalist de producție, a limitelor sale istorice. „...Scăderea ratei profitului – scria Marx – încetinește formarea de noi capitaluri de sine stătătoare și pare astfel să amenințe dezvoltarea procesului de producție ; ea favorizează supraproducția, specula, crizele, apariția capitalului excedentar alături de populația excedentară. De aceea economiști care, asemenea lui Ricardo, consideră modul de producție capitalist ca fiind absolut, simt aici că acest mod de producție își creează singur limite... modul de producție capitalist nu este modul absolut de producere a avuției, ci mai degrabă, pe o anumită treaptă, el intră în conflict cu dezvoltarea sa" [7].

În afară de economiștii care neagă, în genere, tendința de scădere a ratei profitului, sînt și economiști care consideră că în perioada postbelică ea nu mai are cîmp de acțiune. Împărtășind părerea lui Gillman care susține că în această perioadă a avut loc o creștere a ratei profitului în economia privat capitalistă [8] Richta Radovan scrie : „Teluri asemănătoare urmărește politica modernă de stat în domeniul amortizărilor, impozitelor și creditelor, mergînd pînă la aplicarea de injecții cererii solvabile și la crearea unei noi conjuncturi artificiale de înarmare. Toate aceste intervenții apropie în mare măsură stimulentele profitului de nevoile ce rezultă din noua dezvoltare a forțelor de producție ; pe de o parte capitalul găsește condiții gata pregătite, create de intervenția statului, pentru o dezvoltare științifică rapidă; pe de altă parte, statul acoperă toate pierderile cauzate de progresul tehnic rapid. Dorința de supraprofituri pe bază de inovații ajunge, în aceste împrejurări, să precumpănească asupra intereselor statornicite. Se ajunge chiar la o inversare a tendinței seculare de scădere a ratei profitului" [9].

La o privire atentă a argumentelor de mai sus, observăm că ne aflăm în prezența unei erori de ordin metodologic sub dublu aspect. 1) Rata profitului e tratată nu la nivelul economiei naționale, ca rată medie, așa cum este normal, ci la nivelul întreprinderilor care beneficiază de înlesniri financiare, de producție și de desfacere. 2) Tendința ratei profitului e așezată pe același plan cu mișcarea ei pe o durată limitată de timp.

Constantin SÎRBU

*) Vezi „Revista economică" nr. 27 și 28/1978

[1]) Paul Fabra, L'Anticapitalisme. Essai de réabilitation de l'economie politique, p. 153.

[2]) Jean Ullmo, Sur quelques concepts marxistes, Revue économique nr. 1, 1973, p. 125—126.

[3]) Jean Ullmo, Sur quelques concepts marxistes, Revue economique, 1, 1973, p. 11

[4]) Marx-Engels, Opere, vol. 25, Ed. politică, 1969, p. 243

[5]) Jean Ullmo, Sur quelque concepts marxistes, Revue economique, 1, 1973, p. p. 123

[6]) Problema relației necesare dintre exportul capital și tendința de scădere a ratei profitului este larg abordată de Charles Albert Michalet în lucrarea „Le capitalisme mondial", 1976.

[7]) Marx-Engels, Opere, vol. 25, Ed. politică, p. 244—245.

[8]) Vezi The Falling Rate of Profit : Marx's Law and its significance, Century capitalism, Londra 1957, p. 67

[9]) Richta Radovan, Civilizația la răscruce, Ed. politică, 1970, p. 87

---

plementării ideilor noi cît și sistemul de stimulare a activității de inovație.

Serviciile : + 27 miliarde

● *Cu toate că a înregistrat, în cursul anului 1979, un deficit de peste 10 miliarde de franci la balanța comercială propriu-zisă (bunuri și produse), balanța globală de bunuri și servicii a Franței este excedentară. Factorul care a determinat această situație financiară favorabilă – se subliniază în articolul „Produits: –10 miliards ; Services : +27 miliards" publicat în numărul din mai 1980 al revistei „SCIENCE ET VIE", îl constituie excedentul de circa 27 miliarde de franci, înregistrat la poziția „Servicii". O analiză retrospectivă pune în evidență evoluții semnificative, rezultat al atenției ce se acordă dezvoltării acestui însemnat sector al economiei apt să recupereze deficite înregistrate în alte domenii: pentru anii 1977 și 1978, de exemplu, excedentul amintit a cunoscut o dublare, iar pentru ultimii cinci ani o mărire de circa zece ori ; pe de altă parte, ca pondere în volumul total al exportului de bunuri, exportul de servicii a crescut de la 38 la sută în 1975 la 43 la sută în 1978, pentru perspectivă estimîndu-se un nivel de 45 la sută. Un interes deosebit prezintă, de asemenea, după cum se subliniază în articol, analiza structurii exportului de servicii pe tipuri de servicii. Astfel, 80 la sută din excedent este realizat prin activitatea de construcții și cooperare tehnică (12,5 miliarde franci), ca și prin turism (8,5 miliarde), cu toate că aceste două tipuri de activități reprezintă numai 30 la sută din încasările în materie de servicii.*

Orînduirea tributală

● *Lucrarea profesorului* Henri H. Stahl *publicată recent la Editura Științifică și Enciclopedică,* „TEORII ȘI IPOTEZE PRIVIND SOCIOLOGIA ORÎNDUIRII TRIBUTALE", *supune atenției cercetătorilor din domeniul științelor sociale – istorici, sociologi, economiști, etnologi, filozofi etc. – valențele euristice ale conceptului de „mod de producție asiatic" (în terminologia autorului – orînduirea tributală). Elaborat de întemeitorii materialismului dialectic și istoric, conceptul amintit, opinează autorul, nu s-a bucurat pînă în prezent, de atenția cuvenită; importanța investigației aspectelor deosebit de complexe și interdependente pe care le incumbă acest tip istoric de formațiune social-economică, depășește cadrul unor ierarhizări tipologice ale evoluției civilizației umane; ea se dovedește de real interes și utilitate practică – științifică, în studiul istoriei naționale. În această viziune conceptul de orînduire tributală subliniază profesorul H. H. Stahl, poate oferi un cadru explicativ nou și poate permite elaborarea de ipoteze originale, nuanțate asupra unor etape însemnate ale genezei și evoluției poporului român: perioada premergătoare și ulterioară cuceririi Daciei, invaziile popoarelor migratoare, întemeierea principatelor etc.*

FIȘE

DEMOGRAFIA — obiect și metode de cercetare

DIN LITERATURA ECONOMICĂ deosebit de bogată ce caracterizează acești ani editoriali, ani ce au consemnat apariția a numeroase lucrări valoroase, de reală contribuție științifică, ne vom opri în însemnările de față asupra volumului „Demografia", semnat de dr. Vladimir Trebici [1]), apărut recent în librării. Așa cum se desprinde din lucrare, asemeni celor mai multe științe sociale și fiind cu deosebire orientată spre analize cantitative, demografia a străbătut în procesul său de constituire un drum lung și dificil în care au predominat cînd latura biologică cînd cea socială în studierea și explicarea fenomenelor. Demografia se prezintă astăzi ca o știință închegată, cu un loc bine definit în ierarhia disciplinelor moderne, dispunînd de instrumente puternice de cercetare, avînd un rol de seamă în cadrul științelor care studiază societatea sub multiplele ei aspecte.

În acest cadru, să ne referim la unele dintre problemele tratate în lucrare. Se subliniază că politica demografică activă a țării noastre, parte integrantă a politicii economice, pune în centrul atenției ridicarea bunăstării populației în condițiile asigurării creșterii acesteia și menținerii echilibrelor demografice, a tinereții poporului român. În acest scop demografia este investită cu o mare răspundere — aceea de a studia populația, fenomenele demografice, relațiile dintre populație și alte sisteme.

Subiectul principal al cărții este axat asupra problemelor demografice propriu-zise, incluzînd însă și alte laturi interesante din imediata vecinătate a demografiei — relațiile sale cu societatea și economia — cum ar fi habitatul, educația, populația școlară, populația activă, populația urbană și rurală, mobilitatea populației etc. Concepția care se află la baza lucrării este profund inspirată din politica socială a Partidului Comunist Român elaborată în contextul general al dezvoltării noastre economice, al situării omului pe primul plan în cadrul societății noastre socialiste. Ca metodă de cercetare autorul utilizează tehnici de largă circulație : cunoscuta lege a numerelor mari, legea statistică, care surprinde realitatea nu în primul rînd prin cazurile individuale ci prin cele cumulate într-un număr mare de evenimente.

Sprijinindu-se în principal pe metodele de cercetare cantitative, statistico-matematice, autorul examinează populația într-o viziune sistemică complexă, integrată profund în contextul dezvoltării economico-sociale, ca un sistem cu multe dimensiuni și conexiuni încorporat în marele sistem social. Acestea sînt dealtfel și concluziile care s-au desprins din lucrările Conferinței mondiale a populației organizată de Națiunile Unite în anul 1974 la București, forum internațional care a subliniat în mod hotărît ideea că singura abordare eficientă a studiului populației este plasarea acesteia în contextul general social-economic. În acest sens apreciem că unul din meritele importante ale lucrării constă tocmai în tratarea complexă, multilaterală a reproducției populației cu variabilele ei binecunoscute — natalitate, fertilitate, căsătorie, durata medie a vieții — sub aspectul mobilității teritoriale și într-o proiecție de largă perspectivă, elemente pe care autorul le integrează și le explică în funcție de prioritatea dezvoltării economice. Concluzia justă la care se ajunge susține pe deplin necesitatea aplicării strategiilor de dezvoltare social-economică și a tacticilor necesare care să asigure progresul economic și creșterea nivelului de trai al populației prin armonizarea tendințelor demografice cu cele social-economice.

O problemă ce se bucură de o justificată atenție în carte, și care este abordată dintr-o largă perspectivă o constituie analiza fertilității populației feminine, a caracterului diferențiat al acestei fertilități — uneori vădind evoluții contradictorii, analiză care se bazează pe studiul unei largi serii de indicatori proiectați în structuri și medii diferite cum ar fi mediul de viață socială, structura teritorială, categoriile socio-profesionale, zone istorice etc. Este evident că investigarea acestui fenomen demografic, care solicită angajarea unui număr mare de factori, economici, sociali, culturali, psihologici etc., relevînd eforturi laborioase din partea autorului, este deosebit de importantă, pentru că judecînd mai profund, problemele de azi și de mîine ale demografiei românești sînt în ultimă analiză probleme ale evoluției fertilității ca izvor fundamental al reînnoirii populației.

Ca și în studiul altor fenomene demografice, autorul demarează analiza fertilității prin cîteva variabile demografice cum ar fi vîrsta femeilor, vîrsta la prima căsătorie, durata căsătoriei, structura populației feminine de vîrstă fertilă etc. Sînt examinate în acest context variabilele care caracterizează puterea sau capacitatea de reproducere, intensitatea reproducerii, excedentul sau sporul natural al populației etc.

Lucrarea profesorului Vladimir Trebici cuprinde soluții și interpretări originale, întemeiate pe calcule statistice, și în ce privește un alt domeniu de o însemnătate deosebită pentru studiul populației — proiectările demografice, metode folosite în scopul deslușirii sensului evoluției unor fenomene demografice în măsură să furnizeze o imagine cît mai reală a caracteristicilor populației în orizontul de timp al anilor ce vin. Literatura de specialitate, îndeosebi cea străină, a introdus și teoretizat pe larg ceea ce a fost denumită „explozia populației" sau „bomba populației". S-au făcut chiar unele calcule privind evoluția populației pe baza metodei de extrapolare, cu rezultate care căutau să ne convingă că dacă tendințele din ultima perioadă ar continua, populația planetei noastre ar ajunge în circa 700 de ani la un om pe m^2. O asemenea concluzie, ca și altele formulate în aceeași manieră, bazate exclusiv pe extrapolări pe cît de simplificatoare pe atît de nerelevante sînt infirmate de evoluția fenomenelor reale.

Cu atît mai demnă de remarcat este ținuta științifică a analizei pe care autorul volumului o întreprinde asupra proiectărilor demografice, diversitatea unghiurilor de observație a metodelor de proiectări globale și analitice, a metodelor matriciale, abordarea normativă și metoda scenariilor precum și analiza unor implicații social-economice ale unei populații proiectate.

Ca opțiune autorul aderă fără rezervă la prognoza de tip explorativ și prognoza normativă, subliniind, totodată, necesitatea abordării sistematice, cu ajutorul sintezei integratoare, în care atitudinea istoricistă trebuie înlocuită cu cea prospectivă, iar optica tendențială cu metode normative. În locul extrapolării simple se afirmă în carte, este pe deplin justificat să se adopte conceptul de „creare" a viitorului, de „inventare" a acestuia, ceea ce presupune o „detașare" de trecut și înțelegerea viitorului ca o pluralitate de posibilități și nu ca un viitor univoc. Optînd pentru metodele explorativ tendențiale, prof. Vladimir Trebici nu contestă însă de plano analiza tendențială și chiar extrapolarea, metode pe care le circumscrie cu prudență, în anumite condiții, în trei clase : variabile conjuncturale, utilizate în evaluarea unei predicții pe termen scurt, variabile tendențiale, valabile pe un termen mediu și variabile structurale utile în proiectările pe termen lung.

Să mai subliniem și o altă idee. În izvoarele bibliografice și în ideile evocate în lucrare, alături de personalități binecunoscute ale demografiei naționale și a celei de peste hotare, sînt citați cu idei originale autori foarte tineri care nu sînt altcineva decît studenți ai facultății de Cibernetică Economică și Planificare, proaspeți absolvenți care și-au elaborat lucrări de diplomă în demografie sub conducerea autorului cărții. Această îndrumare a tinerilor vlăstare către cercetare în domeniul științei, preocuparea de încurajare și de evidențiere a tineretului în realizarea progresului științei, ni se par demne de toată lauda. Închei modestele considerații asupra volumului în discuție, subliniind modul îngrijit, ținuta generală remarcabilă în care Editura Științifică și Enciclopedică a prezentat această lucrare de o largă arie de utilitate.

Mircea BULGARU

[1]) **Vladimir Trebici, „Demografia", Editura Științifică și Enciclopedică**, București, 1979

17 IMPERIALISMUL. CAPITALISMUL MONOPOLIST DE STAT

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Apariția imperialismului

ORÎNDUIREA CAPITALISTĂ a cunoscut, în dezvoltarea sa două mari stadii : stadiul dominației liberei concurențe sau stadiul premonopolist și stadiul monopolist sau imperialismul. Trecerea de la capitalismul premonopolist la imperialism a avut loc în ultimele trei decenii ale secolului al XIX-lea. La baza acestui proces au stat, în principal, două fenomene : a) dezvoltarea forțelor de producție care au cunoscut un avînt deosebit în ultima treime a secolului trecut și b) extinderea relațiilor de producție capitaliste pe tot globul.

a) Dezvoltarea forțelor de producție a determinat modificări în cadrul relațiilor de producție și, în primul rînd, în relațiile de proprietate. Aplicarea în producție a noilor cuceriri ale tehnicii nu putea fi realizată de către capitalurile mici și în cadrul unor întreprinderi de mici dimensiuni : pe de altă parte, întreprinderile mici și mijlocii nu pot face față concurenței marilor întreprinderi. S-a accentuat astfel procesul concentrării și centralizării capitalului.

Concentrarea capitalului reprezintă, în esență, procesul de creștere al capitalului ca urmare a acumulării capitaliste, adică a adăugării unei părți din plusvaloare la capital ; **centralizarea capitalului** reprezintă procesul sporirii proporțiilor acestuia prin unirea mai multor capitaluri într-un capital mai mare. Centralizarea are loc fie pe baza asocierii unor capitaluri, fie prin „înghițirea" unor capitaluri mai mici de către altele mai puternice — ca rezultat al luptei de concurență, fie pe baza apariției și extinderii societăților pe acțiuni *). Concentrarea și centralizarea capitalului au dus la concentrarea producției în mari întreprinderi industriale în care sînt reunite mari cantități de mijloace de producție și un volum mare de forță de muncă.

Formarea, în diferite ramuri industriale, a unui număr relativ redus de întreprinderi mari, care dau cea mai mare parte a producției ramurii respective, precum și lupta îndîrjită de concurență care are loc între ele fac posibilă și necesară stabilirea, între aceste întreprinderi, a unor înțelegeri cu caracter de monopol, înțelegeri privind piețele de desfacere, prețurile, volumul producției etc. Astfel apar monopolurile. Apariția monopolurilor și instaurarea dominației acestora au impulsionat dezvoltarea forțelor de producție și au determinat asemenea modificări în cadrul relațiilor de producție, care au conturat un nou stadiu în dezvoltarea capitalismului — imperialismul sau capitalismul monopolist.

b) Un alt fenomen care a determinat trecerea de la capitalismul liberei concurențe la capitalismul monopolist a fost răspîndirea relațiilor de producție capitaliste pe tot globul și formarea sistemului mondial capitalist. Parte integrantă a acestui proces este și formarea sistemului colonial al imperialismului — alcătuit din colonii, semicolonii și țări dependente asupra cărora își exercită dominația economică și politică țările imperialiste.

Trăsăturile imperialismului

IMPERIALISMUL nu este o nouă orînduire, deosebită de capitalism ci doar un stadiu nou, deosebit al orînduirii capitaliste. Imperialismul reprezintă o continuare a trăsăturilor esențiale ale orînduirii burgheze. Forma de proprietate predominantă asupra mijloacelor de producție rămîne proprietatea capitalistă deși, în cadrul acesteia, apar forme noi : proprietatea monopolistă, proprietatea monopolistă de stat.

Și în imperialism, ca și în capitalismul premonopolist, acționează, în esență, aceleași legi economice. Legea plusvalorii constituie legea economică fundamentală, dezvăluind scopul nemijlocit pe care-l urmărește producția capitalistă și căile pentru înfăptuirea acestui scop. Deci esența relațiilor de producție capitaliste — exploatarea forței de muncă salariate — se menține ca trăsătură esențială și în acest stadiu. Plusvaloarea îmbracă însă forma profitului de monopol.

Contradicțiile specifice capitalismului — în primul rînd contradicția fundamentală a acestei orînduiri și anume contradicția dintre caracterul tot mai social al producției și caracterul privat al însușirii rezultatelor muncii, se mențin și în imperialism, dar se adîncesc, dobîndind forme noi de manifestare.

Acest nou stadiu în dezvoltarea capitalismului a fost analizat de V. I. Lenin într-o serie de lucrări, dintre care cea mai importantă este „Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului", apărută în 1917. În această lucrare Lenin formulează cinci trăsături principale ale imperialismului :

1 Concentrarea producției și a capitalului, concentrare care a atins o treaptă de dezvoltare atît de înaltă încît a creat monopolurile care au un rol hotărîtor în viața economică.

Monopolul reprezintă o întreprindere capitalistă foarte mare sau o uniune de întreprinderi, care concentrează o parte atît de mare a producției și desfacerii unei anumite mărfi, încît are posibilitatea să îngrădească libera concurență, să domine piața și să impună astfel de prețuri încît să obțină profituri ridicate de monopol. Apărute inițial în industrie, monopolurile s-au extins apoi în domeniile: comercial, transporturi, bancar, în sfera serviciilor și în agricultură. Monopolul capitalist exprimă relații de exploatare mai cuprinzătoare și mai complexe decît întreprinderile nemonopoliste. Profitul de monopol se obține pe calea exploatării nu numai a proletariatului ci și a altor categorii de oameni ai muncii : micii producători, intelectualii, atît din propria țară cît și din alte țări. Apariția monopolurilor și instaurarea dominației lor constituie **trăsătura esențială a imperialismului.**

2 Contopirea capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial și formarea — pe această bază — a capitalului financiar și a oligarhiei financiare. Concentrarea producției în industrie determină concentrarea și centralizarea capitalului în domeniul bancar. Acordînd întreprinderilor industriale credite importante, băncile ajung să cunoască situația întreprinderilor creditate, se amestecă în activitatea acestora, influențînd-o și pătrund cu capitalul lor în acele ramuri industriale care sînt mai rentabile.

Concomitent cu acest proces, se produce și fenomenul invers : pătrunderea capitalului industrial în domeniul bancar pe calea achiziționării de acțiuni sau înființarea unor noi bănci. Are loc, astfel, o împletire a capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial, proces care ajunge pînă la contopirea lor și apariția unei noi forme a capitalului monopolist — **capitalul financiar.** Posesorii capitalului financiar poartă denumirea de **oligarhie financiară ;** aceasta este formată dintr-un grup restrîns de mari capitaliști care nu mai sînt numai industriași sau numai bancheri, ci și una și alta — mari magnați financiari care domină întreaga viață economică și politică din țările imperialiste.

3 Preponderența exportului de capital față de exportul de mărfuri. În stadiul premonopolist al capitalismului, predomina exportul de mărfuri. În imperialism, exportul de capital, spre deosebire de exportul de mărfuri, capătă o însemnătate deosebit de mare. Volumul capitalului investit într-o anumită ramură are anumite limite determinate de cererea existentă pe piață pentru produsele respective. Ca urmare, posibilitatea de a spori acumularea într-o anumită ramură este și ea limitată. Profitul care nu se poate transforma în capital devine „prisos de capital". Acesta se exportă în țările ce oferă condiții mai avantajoase de plasare și asigură o rată mai ridicată a profitului. În prima jumătate a secolului nostru, exportul de capital avea loc mai ales în colonii și semicolonii, în principal sub două forme : împrumuturi și investiții. În perioada contemporană, exportul de capital s-a extins și în țările dezvoltate și este efectuat fie de firme particulare — export de capital privat — fie de către stat — export de capital de stat.

4 Împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste internaționale. Procesul concentrării și centralizării capitalului are loc nu numai la nivel național, ci și pe scară mondială. Între cele mai mari monopoluri din diferite țări imperialiste se stabilesc înțelegeri cu privire la împărțirea piețelor, la volumul producției, la politica prețurilor etc. Se formează astfel uniunile

*) Societățile pe acțiuni sînt întreprinderi capitaliste al căror capital este format prin contribuția acționarilor sub forma unor înscrisuri reprezentînd fracțiuni de capital social, numite acțiuni

monopoliste internaţionale care împart între ele lumea, din punct de vedere economic. Înţelegerile care se stabilesc între monopoluri reflectă raportul de forţe existent la un moment dat. Acesta nu rămîne însă neschimbat ci se modifică continuu, determinînd o luptă permanentă pentru împărţirea economică a lumii.

5 Terminarea împărţirii teritoriale a lumii între cele mai mari puteri imperialiste şi lupta pentru reîmpărţirea ei. În perioada trecerii de la capitalismul liberei concurenţe la imperialism, ţările capitaliste puternice intensifică lupta pentru acapararea de teritorii cît mai întinse în Africa, Asia, America Latină etc. şi transformarea acestor teritorii în colonii. La începutul secolului al XX-lea procesul era încheiat, nemaiexistînd teritorii „fără stăpîn", fiind posibilă doar reîmpărţirea teritoriilor deja ocupate în funcţie de schimbarea raportului de forţe între puterile imperialiste. În perioada contemporană, fostele imperii coloniale s-au destrămat şi pe ruinele lor s-au format zeci şi zeci de state suverane care luptă pentru o dezvoltare social-economică de sine stătoare.

Capitalismul monopolist de stat

ÎN EVOLUŢIA SA, imperialismul cunoaşte, ca o treaptă distinctă, capitalismul monopolist de stat. Acesta reprezintă împletirea forţei monopolurilor cu forţa statului în scopul sporirii profiturilor de monopol şi menţinerii relaţiilor de producţie capitaliste.

Capitalismul monopolist de stat a apărut în perioada primului război mondial. În anii ce au urmat războiului, rolul economic al statului şi măsurile monopolist-statale s-au diminuat, pentru a se accentua din nou în perioada crizei economice de supraproducţie din 1929—1933 şi în anii celui de al doilea război mondial. În perioada postbelică procesul împletirii forţei monopolurilor cu forţa statului, al sporirii proporţiilor şi multiplicării formelor intervenţiei statale în viaţa economică se intensifică în asemenea măsură încît **capitalismul monopolist de stat devine formă de existenţă a capitalismului în ţările imperialiste.**

Cauza principală care stă la baza apariţiei capitalismului monopolist de stat rezidă în contradicţia fundamentală a capitalismului. Numeroşi factori au determinat, în perioada postbelică accentuarea dezvoltării capitalismului monopolist de stat. Dintre aceşti factori cei mai importanţi sînt următorii:

a) **Gradul înalt de monopolizare a economiei.** Au apărut întreprinderi uriaşe care deţin un volum mare de capital, un număr mare de muncitori şi a căror producţie reprezintă o pondere însemnată şi uneori chiar întreaga producţie a ramurii respective. Capitalul iniţial, necesar înfiinţării unor astfel de întreprinderi şi volumul acumulării depăşesc uneori posibilităţile chiar ale unor monopoluri puternice. Statul intervine în aceste ramuri făcînd mari investiţii din buget. De asemenea, gradul înalt de monopolizare este strîns legat de creşterea puterii oligarhiei financiare de crearea unei „uniuni personale" între reprezentanţii acesteia şi guvern.

b) **Influenţa exercitată de revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană asupra forţelor de producţie.** În prezent, ştiinţa se transformă într-o forţă de producţie nemijlocită. Dezvoltarea întregii economii depinde de amploarea activităţii de cercetare ştiinţifică. Dar aceasta cere investiţii enorme care nu pot fi realizate numai prin activitatea monopolurilor private. Bugetul de stat devine din ce în ce mai mult sursa principală de finanţare a lucrărilor de cercetare ştiinţifică. Revoluţia tehnico-ştiinţifică determină de asemenea o adîncire a diviziunii sociale a muncii. Aceasta implică în mod obiectiv organizarea producţiei pe ansamblul economiei, respectarea anumitor proporţii între diferite ramuri, între producţie şi consum etc. O asemenea organizare, în forme noi, a producţiei necesită intervenţia statului.

c) **Militarizarea economiei naţionale.** O parte tot mai mare din venitul naţional al multor ţări capitaliste este cheltuită în scopuri militare. Comenzile de armament aduc profituri uriaşe marilor monopoluri care sînt interesate astfel în susţinerea militarizării. Politica de militarizare creează legături strînse între stat şi marile monopoluri.

d) **Adîncirea contradicţiilor pe plan social şi, în primul rînd, a contradicţiei între proletariat şi burghezie.** Clasa muncitoare este în prezent mai bine organizată are o conştiinţă politică mai ridicată, reprezentînd o forţă socială în stare să se impună burgheziei ca o forţă uriaşă. Pentru menţinerea exploatării, oligarhia financiară recurge permanent la ajutorul statului.

e) **Schimbările pe plan internaţional.** Formarea sistemului mondial socialist, creşterea forţelor mondiale ale socialismului, procesul destrămării sistemului colonial, au restrîns sfera de dominaţie a capitalismului. Exploatarea în forme noi a popoarelor din ţările recent eliberate de sub dominaţia colonială determină intervenţia statului.

Formele capitalismului monopolist de stat

FORMELE capitalismului monopolist de stat nu au apărut toate deodată. Ele s-au conturat treptat de-a lungul evoluţiei acestui proces, una sau alta dintre aceste forme dobîndind în anumite perioade şi în anumite ţări o amploare mai mare. Principalele forme sub care se înfăţişează, în perioada actuală, capitalismul monopolist de stat sînt următoarele :

1 Proprietatea monopolistă de stat reprezintă o formă a proprietăţii capitaliste în ţările imperialiste. În cadrul acestei forme, proprietarul bunurilor materiale este statul capitalist. Proprietatea monopolistă de stat se extinde asupra unor întreprinderi din industrie (de armament şi civilă), transport, bănci, institute de cercetare ştiinţifică etc.). Apariţia şi dezvoltarea proprietăţii de stat sub forma întreprinderilor aparţinînd statului a avut loc pe următoarele căi principale : a) construcţia de întreprinderi noi, căi ferate autostrăzi, institute de cercetare etc. din bugetul statului ; b) naţionalizarea burgheză ; c) formarea societăţilor mixte la care participă cu capital atît statul cît şi întreprinderile particulare. Proprietatea monopolistă de stat este o formă a proprietăţii capitaliste asupra mijloacelor de producţie ; ea nu desfiinţează caracterul de capital al acestora, menţine caracterul relaţiilor de producţie burgheze.

2 Redistribuirea pe cale bugetară a venitului naţional. În afara întreprinderilor din diferite domenii ale economiei, în proprietatea statului se află o parte uriaşă din valoarea nou creată în societate. Statul dispune astfel de baza financiară pentru a interveni direct în economie în favoarea monopolurilor, acordînd marilor companii private împrumuturi, avantajoase, subvenţii pentru înfiinţarea unor întreprinderi, pentru stimularea şi garantarea exportului de mărfuri şi de capital etc.

3 Măsuri statale de reglementare a economiei. Statul influenţează dezvoltarea unor ramuri, procesul de concentrare a producţiei, realizarea produsului social etc., prin diferite măsuri privind investiţiile, creditele, impozitele, preţurile, salariile etc.

În cadrul măsurilor de reglementare şi control a economiei un loc important îl ocupă **încercările de planificare şi programare a proceselor economice la nivelul economiei.** Planificarea capitalistă influenţează, într-o anumită măsură, dezvoltarea economiei fie prin intermediul sectorului de stat, fie prin intermediul unor pîrghii economice folosite de stat : consumul de stat, sistemul de impozite şi dobînzi, creditele etc. Eficienţa planificării capitaliste este însă limitată de existenţa proprietăţii privat-capitaliste, care împiedică efectuarea anumitor cercetări necesare elaborării planurilor, precum şi realizarea obiectivelor stabilite prin plan întrucît, aceste obiective nu au pentru întreprinderile private, un caracter obligatoriu ci doar orientativ. În aceste condiţii, planificarea capitalistă nu poate înlătura instabilitatea economică, contradicţiile capitalismului, nu poate rezolva unele probleme acute ale societăţii burgheze cum sînt, de pildă crizele economice de supraproducţie, şomajul, etc.

4 Complexul militar-industrial. Intensa politică de militarizare desfăşurată de unele ţări capitaliste dezvoltate, creşterea uriaşă a cheltuielilor militare se reflectă direct asupra economiei acestor ţări. Între stat, monopoluri şi aparatul militar există o strînsă legătură concretizată, pe de o parte, în faptul că producţia de armament precum şi cercetarea ştiinţifică legată de aceasta sînt efectuate, în mare parte, în întreprinderi civile, iar pe de altă parte, în faptul că reprezentanţi ai conducerii superioare militare aparţin oligarhiei financiare. Această formă a dominaţiei monopolist-statale în care se întrepătrund interesele celor mai reacţionare vîrfuri ale oligarhiei financiare, ale conducerii armatei şi ale aparatului de stat reprezintă complexul militar-industrial.

5 Sprijinirea expansiunii economice externe a monopolurilor. Statele capitaliste iniţiază măsuri concrete prin care, pe de o parte, se urmăreşte apărarea pieţei interne de penetraţia monopolurilor şi a capitalului monopolurilor străine concurente iar, pe de altă parte, sprijinirea exportului de mărfuri şi al exportului de capital al propriilor monopoluri.

Apărut ca o consecinţă a adîncirii contradicţiilor orînduirii burgheze, capitalismul monopolist de stat are scopul de a atenua aceste contradicţii, de a adapta relaţiile de producţie burgheze la forţele de producţie dezvoltate. Prin diversele sale forme, capitalismul monopolist de stat creează condiţii pentru dezvoltarea în continuare a forţelor de producţie. Drept consecinţă însă, se accentuează şi mai mult contradicţiile capitalismului, apar contradicţii noi, care sapă treptat temeliile capitalismului pregătind condiţiile revoluţiei socialiste.

conf. dr. S. LINTARU

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă concentrarea şi centralizarea capitalurilor ?

2. Ce este imperialismul şi care sînt trăsăturile lui caracteristice ?

3. Ce este capitalismul monopolist de stat şi care sînt factorii care în perioada postbelică au contribuit la dezvoltarea lui ?

4. Care sînt formele capitalismului monopolist de stat ?

PENTRU UN PROGRAM CONCRET DE DEZANGAJARE MILITARĂ ŞI DEZARMARE ÎN EUROPA

APROPIEREA datei fixate pentru întrunirea viitoarei reuniuni general-europene de la Madrid este de natură să stimuleze atît inițiativele și acțiunile factorilor politici din țările participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, cît și analizele oamenilor de știință și curentul opiniei publice europene în favoarea unui **program concret** de realizare a unor progrese reale pe calea dezangajării militare și dezarmării în Europa, de respectare și aplicare efectivă în viață a principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, program ce ar trebui să figureze între problemele prioritare de pe agenda negocierilor dintre reprezentanții celor 35 de state participante. Convergența crescîndă a opiniilor și pozițiilor în favoarea unui asemenea program, în favoarea depășirii fazei discuțiilor generale și a măsurilor minore și a trecerii la negocierea chestiunilor esențiale ale dezangajării și dezarmării, la măsuri efective, convingătoare, în acest domeniu vital al securității europene și mondiale, este fără îndoială rezultatul îngrijorării profunde suscitate de agravarea periculoasă a situației internaționale între ale cărei cauze adînci, un loc de prim ordin îl ocupă intensificarea cursei irațională a înarmărilor pe continentul european.

Aprecierea făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea ținută cu prilejul Sesiunii solemne comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale consacrată sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului unitar român — apreciere potrivit căreia **„Fenomenul cel mai grav în Europa îl constituie (...) continuarea, în proporții nemaiîntîlnite pînă în prezent, a cursei înarmărilor, acumularea de arme din ce în ce mai perfecționate, inclusiv nucleare, care împovărează tot mai greu popoarele și sporesc primejdiile la adresa securității lor, constituind, totodată, un factor de accentuare a crizei economice și instabilității internaționale“** — își păstrează nealterată valabilitatea. Așa cum își amplifică rezonanța chemarea solemnă adresată de repetate ori de președintele României socialiste guvernelor, parlamentelor, partidelor politice, forțelor democratice de pretutindeni de a acționa ferm și neobosit pentru salvgardarea păcii, pentru încetarea neîntîrziată a cursei înarmărilor în Europa și în lume și trecerea la înfăptuirea dezarmării — deziderat suprem al tuturor popoarelor lumii.

Poziția țării noastre în acest domeniu, inițiativele lansate cu diferite prilejuri de șeful statului român și reafirmate de reprezentanții României în reuniunile unor foruri internaționale, rezultate din analiza atentă a fenomenelor complexe cu care este confruntată realitatea politică europeană, sînt expresia unei politici profund științifice, pe baza căreia țara noastră și-a dobîndit astăzi nenumărați prieteni pe toate meridianele. Propunerea organizării unei Conferințe europene de dezarmare și încheierii unui pact general de renunțare la forță și la amenințarea cu forța, de nefolosire a armamentelor nucleare și clasice, avansată de la înalta tribună a celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român și reiterată recent la Conferința interparlamentară asupra problemelor securității și cooperării în Europa de la Bruxelles, are astfel în vedere eliminarea cauzei fundamentale a cursei înarmărilor și anume politica de forță și amenințare cu forța. La nivel european, rezultatul actual al fundamentării securității pe forță este concepția potrivit căreia cuantumul „securității“ ar fi direct proporțional cu nivelul așa-numitului „echilibru de forțe eurostrategic“. Această concepție a antrenat o creștere dinamică și exponențială a potențialelor militare naționale, iar recent a condus la hotărîrea țărilor membre ale N.A.T.O. de a amplasa noi mijloace rachetonucleare cu rază medie de acțiune pe solul european. Asigurarea securității europene implică țări avînd forțe militare mari, mijlocii și mici, cu niveluri diferite de dezvoltare economică, state membre ale principalelor blocuri militare ale lumii contemporane și state neutre și nealiniate, state cu sisteme socialpolitice diferite, antrenate, în grade diferite, în irațională cursă a înarmărilor. Ponderea țărilor participante la C.S.C.E. în totalul cheltuielilor militare mondiale depășește 80%, procent revelator pentru acumularea uriașă de mijloace de distrugere în perimetrul european. Un bilanț la fel de îngrijorător rezultă din analiza creșterii înregistrate de cheltuielile militare în intervalul 1960—1978. Astfel, în vreme ce cheltuielile militare mondiale au crescut în această perioadă de la 156 miliarde de dolari la 279 miliarde de dolari (în prețuri constante), deci cu circa 123 miliarde dolari, creșterea cheltuielilor militare ale țărilor participante la C.S.C.E. a fost de 67 miliarde dolari, adică de circa 55%. Criteriul cheltuielilor militare situează Europa între principalele focare ale cursei înarmărilor în sistemul internațional pentru întreaga perioadă postbelică. Efortul dramatic al cheltuielilor militare a fost resimțit inclusiv de către țările neutre și nealiniate care, în perioada analizată, și-au sporit alocațiile în scopuri militare cu 88,2%.

Accentul pus de România pe prioritatea măsurilor de dezarmare nucleară, pe crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei, pe desființarea bazelor militare, în primul rînd a celor nucleare, de pe teritoriile altor state, sublinierea urgenței găsirii unor soluții pentru împiedicarea amplasării de noi rachete nucleare pe continent, își vădesc deplina îndreptățire dacă avem în vedere că începînd cu anii '60, cursa verticală a înarmărilor europene s-a deplasat dinspre cantitate spre calitate, accentuîndu-se în anii '70 la nivelul eurostrategic, odată cu apariția unor arme nucleare „destinate special“ unui război eurostrategic — deci general-european. În această categorie de arme intră rachetele eurostrategice dotate cu focoase nucleare inclusiv focoase multiple , rachetele de croazieră, capabile să lovească cu maximum de eficacitate orice punct de pe continent și bombardierele eurostrategice. Salturi notabile au fost realizate și în materie de arme nucleare destinate unor teatre de operațiuni „limitate“ la diferite teritorii ale unor țări europene, între care de o mare publicitate s-a bucurat „bomba cu neutroni“. Dar, strategice ori tactice, armele nucleare amplasate în Europa nu numai că nu au sporit, ci au redus potențial securitatea statelor de pe continent. Simulările unor conflicte nucleare limitate de genul așa-numitului exercițiu „Carta Albă“ efectuat sub egida N.A.T.O. au arătat că în decursul a numai 48 de ore pot fi detonate peste 330 de încărcături nucleare tactice, iar numărul victimelor potențiale din rîndul populației a fost estimat la aproximativ 1,5—1,7 milioane de morți și 3,5 milioane de răniți! Distrugerile provocate de un conflict global ar fi, se înțelege, incalculabile și s-ar produce doar în cîteva ore. Confruntați cu o asemenea „perspectivă“, numeroși oameni po-

litici europeni au declarat cu îndreptățire că armele nucleare nu vor apăra, ci vor distruge Europa.

Perfecționarea armelor nucleare, datorată între altele, așa-numitei strategii „antiforță" ce presupune dezvoltarea unor arme care să asigure cîștigarea războiului, inclusiv a celui nuclear, face ca riscurile unui conflict nuclear să crească amenințător, odată cu pericolul recurgerii la forță și la amenințarea cu forța în relațiile dintre state. Efectele negative ale escaladei înarmărilor nucleare sînt, însă, mult mai diverse. Amintim doar „coborîrea pragului nuclear", mergînd pînă la „ștergerea" acestuia, adică creșterea riscurilor utilizării armamentelor nucleare încă din stadiul inițial al unui conflict european, „perspectivă" cu consecințe dezastruoase oferită de miniaturizarea armelor nucleare tactice, ori dificultățile tot mai greu surmontabile ale barierelor tehnice atunci cînd este vorba de compararea armamentelor din ce în ce mai complexe ca urmare a evoluției tehnologiilor militare și care au un efect dintre cele mai negative asupra negocierilor de dezarmare.

PROPUNÎND ca reuniunea de la Madrid să decidă începerea imediată de negocieri asupra unor măsuri de dezangajare militară, obiectiv căruia i-ar răspunde angajamentul de a nu mai instala noi baze militare, inclusiv arme nucleare, de a nu mai fi dislocate noi trupe pe teritoriul altor state din Europa, retragerea tuturor trupelor străine în limitele frontierelor naționale, înghețarea bugetelor și efectivelor militare, crearea de zone de securitate la frontierele dintre statele europene și între cele două blocuri militare și desființarea concomitentă a acestora, România are în vedere insuficiența pe care o prezintă abordarea limitată la aspectele legate de măsurile de sporire a încrederii între statele europene atunci cînd este vorba de o structură atît de complexă cum este cea a relațiilor intereuropene. Stoparea și diminuarea cursei înarmărilor în Europa nu poate fi realizată fără luarea în considerare a consecințelor perioadei războiului rece cum sînt structurile multilaterale de „securitate" — cele două blocuri militare opuse, N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia —, cu întregul lanț de interdependențe propriu unor asemenea structuri : baze militare amplasate pe teritoriile altor state, dislocarea de trupe străine pe teritoriile naționale, concentrări de trupe și echipament militar la frontierele lor, extinderea înarmărilor și la statele nemembre ale blocurilor, escalada înarmărilor la nivelul blocurilor ca efect al principiului acțiunii — reacțiunii/suprareacțiunii. Edificator pentru locul pe care blocurile militare îl ocupă în dinamica cheltuielilor militare ale țărilor participante la C.S.C.E., este faptul că în intervalul analizat de noi, 1960—1978, ponderea cea mai mare (95,6%) din totalul creșterii cheltuielilor militare a revenit țărilor membre ale N.A.T.O. și ale Tratatului de la Varșovia.

Imperativul adoptării de către reuniunea de la Madrid a unui **program concret** pentru realizarea dezarmării, care să includă reducerea cheltuielilor și efectivelor militare, crearea unor zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei, desființarea bazelor militare, în primul rînd a celor nucleare, de pe teritoriile altor state, așa cum se pronunță țara noastră, ar fi de natură să exercite un efect pozitiv asupra procesului edificării securității și cooperării europene în sens larg. Un asemenea program, realizat prin voința politică comună a celor 35 de state participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa — singura capabilă să conducă la depășirea dificultăților care există, dificultăți de multe ori exagerate de tehnocrații militari — ar putea stopa, diminua și, în final, elimina dezvoltarea periculoasă a insecurității militare ce amenință să submineze întregul eșafodaj al relațiilor intereuropene, creează bariere artificiale în calea dezvoltării relațiilor normale economice, științifice, culturale și de altă natură între țările europene. Alocarea în scopuri pașnice a fondurilor economisite prin reducerea exorbitantelor cheltuieli militare actuale, așa cum a propus România, ar stimula progresul economic și social al statelor europene, cu precădere al țărilor în curs de dezvoltare confruntate cu dificilele probleme ale creării unor economii moderne. Efectul benefic al opririi și diminuării cursei înarmărilor europene s-ar extinde și asupra unor țări în curs de dezvoltare din alte regiuni, dat fiind că majoritatea țărilor implicate în securitatea și cooperarea europeană sînt țări dezvoltate, iar asistența tehnologică, financiară și de altă natură acordată de ele ar putea fi sporită în mod substanțial. Prin reducerea sumelor afectate în prezent înarmărilor de către țările dezvoltate — de 15 ori mai mari decît cele destinate ajutorului oficial acordat țărilor în curs de dezvoltare — s-ar putea constitui fonduri suplimentare însemnate ce ar stimula procesul atenuării decalajelor și ar consolida, implicit, stabilitatea politică a lumii contemporane.

Înscriindu-se în contextul convergenței crescînde a pozițiilor în favoarea unor măsuri practice privind aspectele militare și politice ale securității europene la reuniunea de la Madrid, documentul final adoptat de Conferința interparlamentară în problemele securității și cooperării europene de la Bruxelles, adresîndu-se parlamentelor și guvernelor țărilor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, subliniază o dată mai mult necesitatea de a se întreprinde **măsuri efective** de natură să conducă la încetarea cursei alarmante a înarmărilor, la adoptarea de **măsuri practice** privind dezangajarea militară și dezarmarea pe continent, precum și la noi măsuri care să facă efectivă respectarea și aplicarea în viață a principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța să devină o latiile dintre statele continentului. Reafirmînd în mod plenar validitatea absolută a principiilor și obiectivelor cuprinse în Actul final de la Helsinki, se subliniază în același timp responsabilitatea guvernelor, parlamentelor și popoarelor țărilor participante la C.S.C.E. de a evita ca actuala stare de încordare din viața internațională să ducă la înrăutățirea relațiilor intereuropene, la încetinirea sau oprirea procesului edificării securității și dezvoltării cooperării în Europa.

Cerințele tot mai hotărîte pentru conferirea unui loc prioritar pe agenda viitoarei reuniuni general-europene de la Madrid problemelor militare, pentru negocieri de fond asupra unor măsuri efective de încetare a cursei absurde a înarmărilor, de dezangajare militară și dezarmare, în așa fel încît principiul nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța să devină o realitate a vieții politice a continentului, vin să confirme, încă o dată, justețea și valabilitatea poziției României, poziție exprimată consecvent încă de la începutul procesului edificării securității și cooperării europene, potrivit căreia nu se poate vorbi de o securitate reală pe continent fără adoptarea unor măsuri hotărîte, practice, de dezarmare și dezangajare militară.

Leon TALPĂ

Probleme energetice actuale

(Urmare din pag. 15)

acesteia au constituit adevărate mutații în gîndirea economică în acest domeniu.

În primul rînd, s-a trecut de la analiza și interpretarea unor date, fapte și fenomene izolate, locale și neconcludente la o tratare globală sistematică a problemelor energetice. Ele au început să fie analizate în strînsă corelație cu evoluția demografică, economică și ecologică ; problemele privind resursele energetice naționale sînt analizate și tratate în contextul evoluției situației resurselor regionale și mondiale ; situația actuală a resurselor este analizată împreună cu evoluția în perspectivă a cererii de resurse și cu evoluția rezervelor de combustibil și a altor surse de energie disponibile și accesibile.

În al doilea rînd, au început să fie relevați principalii factori care vin să soluționeze în perspectivă problemele energetice. În acest scop, se iau în considerare schimbările structurale în domeniul energetic. Acestea se referă la substituția resurselor deficitare cu altele abundente, care încep să devină competitive din punctul de vedere al prețului și al utilității. De asemenea, se ia în considerare rolul cercetării științifice și dezvoltării în folosirea pe scară industrială a noilor surse de energie, prin producerea unor noi combustibili din surse inepuizabile, prin producerea energiei electrice din combustibili nucleari și prin căutarea soluțiilor eficiente de conservare a energiei. Un însemnat progres în interpretarea problemelor privind epuizarea și conservarea resurselor energetice s-a realizat prin folosirea legii entropiei în explicarea și analizarea proceselor economice și energetice.

În al treilea rînd, s-a trecut la o analiză amplă, privind necesitatea punerii, pe baze noi, a relațiilor internaționale în domeniul resurselor de materii prime și energetice. Acestea au în vedere realizarea independenței și suveranității depline asupra propriilor resurse, precum și necesitatea practicării unui sistem echitabil de prețuri pe piața mondială și a înlăturării discriminărilor și a barierelor în domeniul comerțului mondial cu combustibil.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în aprilie 1980

INTERESUL relativ limitat pentru achiziții de pe piața internațională, a determinat și în luna aprilie a.c. o scădere, în continuare, a prețurilor la majoritatea produselor de bază (cu excepția combustibililor) tendință care a fost însă mult mai moderată decît în luna anterioară.

Potrivit indicelui agregat I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România s-au redus în aprilie a.c. cu 0,3%, comparativ cu scăderea de 3,0% înregistrată în luna precedentă.

În cadrul produselor alimentare, prețurile au înregistrat scăderi mai accentuate la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—5,0%) sub influența nivelului ridicat al stocurilor mondiale de boabe soia estimat pentru finele actualului sezon, precum și la cereale (—3,6%), ca urmare a condițiilor meteorologice favorabile din principalele zone de cultură ale lumii: S.U.A., Argentina, Canada și U.R.S.S. De asemenea, prețurile au scăzut la produse tropicale (—6,2% la cafea și —5,2% la cacao), datorită creșterii producției braziliene de cafea și a ofertelor ridicate de cacao din Ghana și Nigeria, precum și la carne și produse animaliere (—1,1%) Prețurile au crescut la zahăr (+3,6%) datorită deficitului producției mondiale din acest sezon și perspectivelor de reducere substanțială a stocurilor mondiale.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *au scăzut în ansamblu cu 1,7% în special sub influența diminuării interesului de cumpărare, inclusiv în scopuri speculative, situație care a urmat după achizițiile importante efectuate la începutul anului. Astfel, prețurile au înregistrat scăderi mai accentuate la piei brute (—11,9%), cauciuc natural (—4,6%) și fibre textile (—2,8%), în timp ce la celelalte produse scăderile au fost mai puțin semnificative și anume: lemn și produse din lemn (—1,2%), metale (—1,2%) și minereuri (—0,7%).*

În cadrul grupei de combustibili, *prețurile au scăzut la cărbuni și cocs (—1,0%) și au crescut la produsele petroliere (+3,6%). Revirimentul prețurilor la produse petroliere, care a urmat după scăderea cu 3% în luna martie, s-a datorat în special achizițiilor efectuate în avans, avînd în vedere incertitudinile privind livrările de țiței din Iran către țările occidentale.*

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1978-1979 ȘI MARTIE-APRILIE 1980

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	martie	aprilie
INDICE GENERAL	1978	247,7	236,6	239,0
	1979	338,6a)	306,3	314,6a)
	1980		376,1a)	375,0a)
1. Produse alimentare	1978	191,8	188,0	193,1
	1979	223,2	207,5	208,0a)
	1980		241,9a)	237,5
- cereale	1978	187,7	178,5	197,8
	1979	231,1	209,2	264,3
	1980		236,0	227,4
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1978	201,6	193,3	198,8
	1979	237,0	235,5	234,8a)
	1980		210,1	199,6a)
- anim., carne și produse animaliere	1978	175,5	176,4	172,8
	1979	200,1	187,8a)	193,2a)
	1980		215,4a)	213,0a)
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	229,4	230,7
	1979	250,0	216,7	214,0a)
	1980		374,8	381,6a)
2. Combustibili	1978	442,0	429,5	431,7
	1979	759,7	626,2	660,3a)
	1980		886,2	901,8a)
- cărbuni și cocs	1978	356,2	352,1	349,0
	1979	403,2	391,5	382,7
	1980		461,3	456,5a)
- țiței	1978	548,0	551,1	547,0
	1979	839,3	595,0	716,5
	1980		1407,2	1407,2a)
- produse petroliere	1978	479,6	454,3	463,4
	1979	1049,6	840,8	881,5
	1980		1073,4	1112,1
3. Materii prime industriale	1978	211,5	198,3	199,8
	1979	258,2a)	249,2	252,8a)
	1980		276,7a)	272,0a)
- minereuri	1978	137,1a)	132,7	133,1
	1979	160,1a)	148,3	150,4a)
	1980		180,6a)	179,4a)
- metale	1978	202,8	189,0	191,2
	1979	250,8	245,5	246,9a)
	1980		266,0a)	262,8a)
- cauciuc	1978	279,2	247,3	245,4
	1979	357,9	327,5	353,4
	1980		415,7	396,4
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	238,2	237,2
	1979	304,4	275,4	286,6
	1980		333,2a)	329,2a)
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	205,2	207,5
	1979	252,1	226,3	221,8
	1980		278,9	271,1
- piei	1978	247,7	203,6	214,0
	1979	389,7	479,1	488,7
	1980		227,7	200,5

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, huilă, cocs de furnal, țiței, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, vite vii, porci vii, șuncă, picnic, ouă.

Programe de dezvoltare

India — priorități economice ale noului guvern

NOUL GUVERN instalat în ianuarie 1980 și-a propus să pună în aplicare „Programul în 20 de puncte", care prevede profunde transformări social-economice, stimularea dezvoltării marii industrii, finanțarea sectorului agricol, lupta pentru stăvilirea inflației, a creșterii prețurilor, sporirea alocațiilor și ajutoarelor pentru păturile sărace etc.

Sarcina principală a noului guvern este depășirea într-un termen cît mai scurt a serioaselor dificultăți economice, urmărindu-se în mod deosebit creșterea producției de cărbune (în anul 1988 producția de cărbune urmează să acopere 45% din consumul energetic, față de numai 23% în prezent), aprovizionarea ritmică cu combustibili a termocentralelor și satisfacerea într-o măsură sporită a necesarului intern de energie electrică (pînă în anul 1983 urmînd a fi date în folosință noi capacități de producție, totalizînd 18 500 MW). De asemenea, a fost elaborat un plan de lungă durată pentru creșterea producției de țiței prin intensificarea prospecțiunilor petroliere în statele Assam, Tripura, Manipur, Senegalul de Vest și în bazinele riurilor Mahanadi și Godavari.

În sectorul industrial, vor fi înlocuite capacitățile de producție uzate, prevăzîndu-se satisfacerea consumului intern de oțel (în anul 1990) și stimularea producției ramurilor destinate exportului. Agricultura va primi în acest context o atenție deosebită fiind prevăzute lucrări de irigații, creșterea considerabilă a producției de cereale alături de culturile tradiționale (iuta și ceaiul). În ceea ce privește dezvoltarea transporturilor, se prevede ca, în anul 1982, să fie transportate pe calea ferată 320 milioane tone de mărfuri — cifră cu 60% superioară celei din prezent. Paralel cu aceasta se va construi un nou port la Nhava Sheva, în vederea descongestionării portului Bombay, luîndu-se măsuri și pentru extinderea și modernizarea celorlalte porturi.

Programul de stimulare a exporturilor prevede un ritm mediu anual de creștere de 18%, crescînd ponderea produselor prelucrate industrial — care vor deține în anul 1990 o pondere de 46,5% din volumul valoric total al exportului).

Se apreciază că în anul financiar 1980—81 (care a început la 1 aprilie a.c.) prin transpunerea în viață a acestui program, produsul intern brut va crește într-un ritm de 2,5% iar rata inflației va fi redusă la 9%.

Relațiile economice dintre țara noastră și India au cunoscut o permanentă dezvoltare, România exportînd diverse mașini, utilaje industriale, mijloace de transport, produse chimice etc. și importînd minereuri de fier, ceai, fibre tari etc. Totodată au fost inițiate acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică cum sînt construirea rafinăriei de la Gauhati, anumite instalații în cadrul rafinăriei Barauni, fabrica de asamblat tractoare de la Hyderabad, blocul de ulei la rafinăria Haldia etc.

Mihail POPA

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 12—16.V.1980 s-a caracterizat prin continuarea evoluției descendente a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Punctul maxim al deprecierii dolarului a fost înregistrat la 13 mai a.c., cînd principalele bănci nord-americane au redus din nou dobînda preferențială „prime rate" de la 17,5 la 16,5%.

Yenul japonez a înregistrat nivelul cel mai accentuat de repreciere față de dolar, situîndu-se la închiderea perioadei analizate la cca. 227,25 yeni/1 dolar, cu 2,3% peste închiderea din 5.V.1980 de 232,50 yeni/1 dolar. Banca Japoniei a fost obligată să intervină pe piață cumpărînd dolari, pentru oprirea reprecierii prea accentuate a monedei naționale. **Francul belgian** era cotat pe 16.V. la cca. 28,90 franci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 29,10 franci/1 dolar închiderea de referință (repreciere cu 0,7%). Beneficiind de un nivel destul de ridicat al dobînzilor, cu perspective de menținere și în viitorul apropiat, **lira sterlină** a atins pe 15.V. un nivel de 2,30 dolari/1 liră, pentru ca să încheie săptămîna la 2,29 dolari/1 liră, nivel cu 0,5% peste cel din 9.V. de 2,2780 dolari/1 liră. **Lira italiană** și **marca vest-germană** erau tranzacționate la închiderea intervalului la un nivel apropiat de repreciere față de dolar, respectiv la cca. 0,4% (846,25 lire/1 dolar, față de 850 lire/1 dolar cu o săptămînă în urmă) și 0,3% (1,7375 mărci/1 dolar, comparativ cu 1,8030 mărci/1 dolar). **Francul francez** era tranzacționat pe 16.V. la un nivel de cca. 4,21 franci/1 dolar comparativ cu închiderea de referință de 4,2190 franci/1 dolar (repreciere cu 0,2%). După o redresare maximă de 1% față de închiderea din 9.V. respectiv pînă la nivelul de 1,6550 franci/1 dolar — pe 13.V. **francul elvețian** a pierdut apoi permanent teren în relația cu dolarul, situîndu-se la închiderea săptămînii la 1,6725 franci/1 dolar (depreciere cu 0,1%).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție contradictorie: scădere cu 0,25% la eurodolari (respectiv la 11,375% pe 15.V.1980), și creștere cu 0,375% la eurofrancii elvețieni și euromărcile vest-germane, ale căror nivele de închidere se situau la cca. 6,25% p.a. și respectiv 9,75% p.a.

Prețul **aurului** la Londra a crescut brusc pe 14.V.1980 pînă la nivelul de 525 dolari/uncie (al doilea fixing), scăzînd apoi spre sfîrșitul perioadei pînă la 516,50 dolari/uncie — al doilea fixing din 16.V.80 — nivel cu 8,25 dolari/uncie peste cel corespunzător din 9.V.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

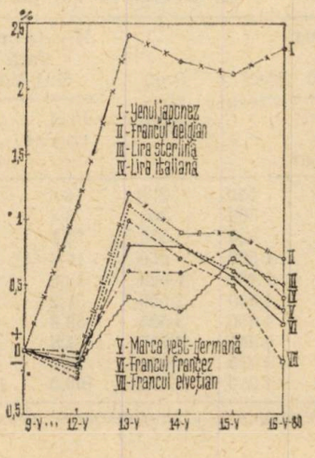

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 12—16.V., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 9.V. a.c.

ASPECTE ALE MĂSURĂRII DECALAJELOR INTERNAȚIONALE (II)

DIFICULTĂȚILE metodologice de calculare a produsului național se amplifică dacă se iau în considerare diversele sisteme de prețuri existente în țările celor două grupuri. Mărimea prețurilor naționale diferă considerabil nu numai în funcție de nivelul productivității muncii, dar și ca urmare a diversității sistemelor de impozitare indirectă, de percepere a taxelor de import, a impozitelor și taxelor locale etc. Evident, nu putem face abstracție de asemenea elemente materializate în structurile diferite ale prețurilor atunci cînd urmărim să determinăm cursul real de convertire a unei monezi în alta. Cunoscutul economist american care a cercetat în profunzime problemele creșterii în economiile naționale ale țărilor occidentale avansate, Simon Kuznets, a demonstrat că în funcție de structura prețurilor luate în calcularea mărimilor sau indicilor sintetici diferențele de mărime cresc considerabil. Astfel, el arăta că pe baza sistemului american de prețuri, decalajul dintre S.U.A. și media țărilor din Asia era de 10,5 :1 în anii '60 în privința venitului național pe locuitor ; dacă se ține seama de sistemul de prețuri din țările asiatice în curs de dezvoltare, atunci decalajul crește la 25,8 : 1, cu alte cuvinte de 2,5 ori[16]). Lucrările cele mai recente ale colectivului pentru studiul O.N.U. privind paritatea puterilor de cumpărare[17]), arată că venitul național al celor mai sărace țări este modificat cu un multiplu de trei dacă se ține seama de puterea de cumpărare și sistemul de prețuri din diversele țări. Un cercetător sovietic, B. Bolotin[18]), a calculat recent produsul intern brut al țărilor nesocialiste pentru perioada 1950—1976 în prețurile constante ale anului 1970 atît la cursurile oficiale cît și la cele ce rezultă din puterea de cumpărare a monezilor naționale în comparație cu dolarul. În tabelul nr. 2 am calculat, pe baza datelor lui B. Bolotin, decalajele ce rezultă atît în prețuri constante cît și în cele curente la cursurile oficiale și la puterea de cumpărare. În toate cazurile, P.I.B. al țărilor dezvoltate apare la puterea de cumpărare ceva mai redus decît pe baza cursurilor oficiale, pe cînd, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, această situație se inversează.

Din toate motivele arătate mai înainte, orice comparație în unități valorice trebuie luată în considerare cu multă precauție, ceea ce, desigur, nu anulează utilitatea unor astfel de măsurări care folosesc banii, singura unitate relativ omogenă pe care statistica o are la îndemînă. Pe bună dreptate remarca un economist englez care s-a ocupat îndeaproape de imperfecțiunile statisticilor privitoare la decalajele internaționale : „principalul efect al unei statistici mai bune nu este să ne modifice concepțiile despre dimensiunile sărăciei în țările subdezvoltate, ci mai degrabă să ne facă să înțelegem diferitele trepte ale sărăciei și bogăției"[19]).

Cert este că perfecționarea metodelor de calculare întărește concluziile referitoare la existența decalajelor economice internaționale. Chiar la proporții relativ mai reduse, discrepanțele rămîn considerabile și nu pot fi minimalizate, așa cum face Th. Kristensen[20]) și cu atît mai puțin tăgăduite, așa cum procedează economistul american E. Hagen[21]).

Utilizarea venitului național, a produsului intern sau a produsului național brut pe locuitor ca indicatori care reflectă nivelul dezvoltării economice al țărilor, este curentă în documentele Națiunilor Unite, ale organizațiilor sale specializate. Se pune însă problema mărimilor între care se încadrează diversele grupuri de țări ale lumii. Declarația României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, difuzată la cea de a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din 1975, clasifica în momentul respectiv, țările în curs de dezvoltare în patru subgrupe, considerînd ca limită superioară a categoriei de țară în curs de dezvoltare un venit național pe locuitor de 1 500 dolari[22]). Această limită a variat în timp. Prin anii '50, se poate considera că linia despărțitoare dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare se situa la circa 600 dolari, ea ridicîndu-se în anii '60 la aproximativ 1 000 dolari pe locuitor. Pentru perioada următoare această limită va crește, probabil, la cel puțin 1 800 dacă nu chiar la 2 000 dolari. Principala cauză a acestei „mobilități" în sus a liniei de demarcație dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare derivă îndeosebi din devalorizarea dolarului, a cărui putere de cumpărare s-a deteriorat considerabil din 1950 încoace. În plus, datorită creșterii generale a forțelor de producție, ca urmare a revoluției științifico-tehnice, nivelul mondial mediu al produsului nou creat pe locuitor are o tendință de sporire. Deci, linia despărțitoare dintre aceste țări și cele cu o economie avansată nu mai poate fi egală cu cea dintr-o perioadă anterioară.

Mărimea venitului național, respectiv a produsului intern sau național brut pe locuitor, este puternic influențată atît de dinamica venitului național, a produsului, cît și de cea a populației. Dacă vom lua cazul a patru țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Japonia, R.F.G. și Marea Britanie) între 1950 și 1978 vom constata că în timp ce primele două țări — S.U.A. și Japonia — au cunoscut o creștere continuă a numărului populației de-a lungul acestei perioade de 28 de ani, în celelalte două are loc o scădere absolută a numărului locuitorilor începînd din 1975 în R.F.G. și din 1976 în Marea Britanie. Evident, volumul total sporit al produsului în aceste două state raportat la o populație în scădere duce la o sporire mai rapidă a produsului pe locuitor decît în primele două state.

Totodată, cursurile de convertire joacă un rol important în determinarea mărimii produselor pe locuitor exprimate în dolari. Astfel, Marea Britanie are o fluctuație a cursului monezii sale de la 0,357 lire = 1 dolar în 1950 la 0,587 lire în 1976 — punct deosebit de scăzut —, pentru ca în 1978 cursul dolarului să atingă 0,491 lire. În funcție de anul pentru care este ales cursul de convertire, mărimea produsului pe locuitor variază foarte mult.

Un factor hotărîtor este cel al prețurilor în care se face calculul produsului intern brut. Din cauza că inflația s-a generalizat în ultimii 10—15 ani în toate țările capitaliste dezvoltate, apar deosebiri mari între produsele calculate în prețuri constante și cele exprimate în prețuri curente, deosebiri influențate considerabil de ritmul diferit al inflației în diversele țări.

Produsul intern brut pe locuitor al S.U.A. pe anul 1978 este de 9 550 dolari în prețuri curente, dar numai de 6 400 dolari în prețuri constante ale anului 1970 ; produsul intern brut pe locuitor al R.F.G., pentru același an 1978 este de 20 856 mărci în prețuri curente și de 13 618 mărci în prețuri constante 1970.

Tabelul nr. 2

Produsul intern brut al unor țări nesocialiste în anul 1976, în dolari constanți și curenți la cursuri oficiale și la puterea reală de cumpărare a dolarilor S.U.A.

Țările	La cursul oficial				La puterea de cumpărare			
	Preț curent	Preț constant	Nivelul relativ față de S.U.A.=100		Preț curent	Preț constant	Nivelul relativ față de S.U.A.=100	
			Preț curent	Preț constant			Preț curent	Preț constant
Kenya	250	150	3,2	2,8	540	370	6,8	6,8
India	215	160	2,7	2,9	500	300	6,3	5,5
Filipine	420	230	5,3	4,2	880	575	11,1	10,6
Columbia	620	400	7,8	7,4	1 500	960	18,9	17,7
Malaezia	790	515	10,0	9,5	1 425	1 020	18,0	20,0
Italia	3 040	1 960	38,4	36,2	4 050	2 660	51,2	49,2
Japonia	4 935	2 410	62,4	44,5	4 650	3 525	58,8	65,1
Belgia	6 870	3 300	86,8	61,0	5 360	3 715	67,8	68,7
R.F.G.	7 250	3 500	91,6	64,7	6 025	4 060	76,2	75,0
S.U.A	7 910	5 410	100,0	100,0	7 910	5 410	100,0	100,0

SURSA : Calculat pe baza datelor din „Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodnie Otnoșenia" nr. 5, mai 1979, p. 154 ș.u.

Tabelul nr. 3

Corelația dintre mărimea P.N.B. și a extracției de țiței pe locuitor în raport cu Venezuela = 100

	Venezuela = 100		
	P.N.B.	Țiței extras	Ponderea țițeiului și a altor combustibili în export, în %
Emiratele Arabe Unite	544	4 208	99,9
Qatar	443	2 307	97,1
Kuweit	602	1 023	91,2
Brunei	237	607	99,8
Arabia Saudită	174	306	94,5
Libia	245	288	99,9
Oman	104	217	99,9
Gabon	101	209	45,2
Bahrein	94	115	77,0
Trinidad Tobago	87	101	85,0
Venezuela	**100**	**100**	94,7
Irak	54	98	98,9
Canada	292	30	13,8
Algeria	38	23	82,0
Statele Unite	307	19	3,7
Australia	237	15	11,9
Nigeria	15	14	55,2
Siria	30	13	53,2
Ecuador	25	12	53,2
Angola	13	10	51,6
Argentina	60	8	0,5
Tunisia	33	8	42,4
Mexic	42	6	4,2
Indonezia	9	5	74,8
Columbia	24	3	7,2
Austria	207	3	1,8
Peru	31	2	0,6

SURSA : Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.R., 1979 ; Statistical Yearbook, New York, O.N.U., 1978 ; World Bank Atlas, Washington, 1979 ; Handbook of International Trade and Development Statistics, Supplement 1978, New York, O.N.U./U.N.C.T.A.D., 1978 ; U.N. Monthly Bulletin of Statistics, colecția 1979.

Cu alte cuvinte, în prețuri curente, P.I.B. pe locuitor este de circa 1,5 ori mai mare decît în prețuri constante atît în cazul S.U.A. cît și cel al R.F.G.

Exprimat în prețuri curente, P.I.B. pe locuitor a crescut, între 1950 și 1978, în S.U.A. de 5 ori, în Japonia de 52,5 ori, în Marea Britanie de 8,1 ori, în R.F.G., de 23,4 ori. În legătură cu cifrele referitoare la mărimea P.I.B. pe locuitor în prețuri curente se poate face observația că datorită creșterii puternice a cursului mărcii în raport cu dolarul în anii 1977 și 1978, în acești doi ani P.I.B. pe locuitor în prețuri curente al R.F.G. ajunge să depășească pe cel al S.U.A.

Dacă ne referim însă la dinamica volumului **real** al produsului intern brut pe locuitor, exprimat în prețuri constante, atunci constatăm că în fapt creșterea acestui indicator în intervalul 1950—1978 a fost de 2 ori pentru Statele Unite, de 8,4 ori pentru Japonia, de 1,8 ori pentru Marea Britanie și de 3,4 ori pentru R.F.G.

Așadar, prețurile pe baza cărora este calculat P.I.B. conjugate cu oscilațiile cursurilor fac ca raportul dintre P.I.B. pe locuitor exprimat în prețuri curente și respectiv, în prețuri constante să fie în 1978 de 2,5 : 1 în cazul S.U.A., de 6,3 : 1 în cazul Japoniei, de 4.5 : 1 în cel al Marii Britanii și de 6,8 : 1 în cel al R.F.G.

Concluzia cea mai directă care se poate trage din cele spuse mai sus este că utilizarea indicatorului P.I.B. pe locuitor pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a unei țări sau a unui șir de țări trebuie să aibe întotdeauna aceleași criterii : prețuri și cursuri constante, pe baza aceluiași an de referință. În felul acesta se înlătură **una** din sursele de amplificare a posibilelor, am spune chiar a inevitabilelor, erori de calcul și mai ales de interpretare a complexelor fenomene economice ce se reflectă în decalajele economice internaționale.

Pe de altă parte, trebuie ținut seamă de faptul că mărimea venitului sau produsului brut pe locuitor nu poate servi drept criteriu unic pentru a aprecia dacă o țară este mai avansată din punct de vedere economic decît alta, dat fiind că există situații specifice care prezintă abateri asemănătoare cu „anomaliile" magnetice ale globului. Astfel, unele țări monoproducătoare de petrol, ca și unele teritorii aflate încă sub statut colonial au un P.N.B. mai mare decît unele țări dezvoltate economicește și, în orice caz, disproporționat de mare față de nivelul lor real de dezvoltare economică. Acest grup de țări nu cuprinde toate țările ce extrag și exportă petrol brut ci numai pe acelea a căror structură economică poartă amprenta monoextracției și monoexportului de țiței. Unele dintre țările petroliere, de exemplu Venezuela, pierd din ce în ce mai mult caracterul de monoproducător, își diversifică producția și exportul, dezvoltă agricultura, industria, serviciile. De altfel, aceasta se poate constata dintr-o comparare a P.N.B. pe locuitor cu extracția de petrol pe locuitor a unor țări ale lumii, așa cum se face în tabelul nr. 3. După cum se poate vedea, cu cît este mai pronunțată monoproducția și mai exclusiv monoexportul, cu atît distanța dintre mărimea produsului național și cea a extracției de țiței pe locuitor este mai pronunțată în favoarea extracției petroliere. La o producție de țiței pe locuitor de 42,1 ori mai mare în Emiratele Arabe Unite decît în Venezuela, se obține un produs național pe locuitor de numai 5,4 ori mai mare. Invers, în cazul Austriei, de exemplu, deși producția de petrol pe locuitor reprezintă abia 3% din cea a Venezuelei, P.N.B. pe locuitor este de peste 2 ori mai mare în Austria decît în patria petrolului sud-american.

De aceea ,pe astfel de țări ca Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Brunei, Arabia Saudită etc, deși au un P.N.B. pe locuitor mai mare decît al multor țări avansate economicește, sîntem îndreptățiți să le cuprindem în grupul țărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, concluzia ce poate fi trasă de aici este și aceea că lichidarea decalajelor internaționale nu poate fi redusă la simpla apropiere sau egalizare a venitului național sau a produsului național pe locuitor. Problemele dezvoltării economice nu pot fi reduse deci la creșterile cantitative concretizate în sporirea produsului nou creat. În mod necesar se cer înfăptuite schimbări calitative, de mare profunzime, transformări calitative care să-și găsească expresia în modernizarea întregii economii naționale, modernizare echivalentă cu mutații calitative în structura economiei, a industriei, agriculturii pe ramuri și subramuri, în structura și nivelul pregătirii forței de muncă, în dinamism și echilibru dinamic, în eficiență economică superioară prin valorificarea la un nivel apreciabil mai înalt a tuturor resurselor materiale și umane disponibile.

Din toate aceste motive trebuie să considerăm că fără să fie ignorată sau minimalizată utilitatea indicatorului venit sau produs național pe locuitor, la clasificarea țărilor după nivelul dezvoltării lor trebuie luate în considerare și alte criterii, de ordin calitativ, cum sînt structurile producției și utilizării forței de muncă, și, totodată, o serie de indicatori cantitativi ce reflectă structurile economiei — mărimea producției industriale și agricole pe locuitor, producția și consumul pe locuitor la unele produse esențiale și specifice civilizației tehnologice actuale — energie electrică, oțel, chimicale etc, ca și unii indicatori social-culturali. Dar acesta este un aspect care merită o tratare separată pe care nu ne-am propus-o în articolul de față.

N. S. STĂNESCU

[19]) S. KUZNETS, **Modern Economic Growth. Rate, Structure and Spread**, New Haven și Londra, Yale University Press, 1969, p. 385

[20]) I. KRAVIS, AL. HESTON, R. SUMMERS, **Real G.D.P. per capita of 116 Countries**, Department of Economics Discution Papers nr. 391, Philadelphia, University of Pennsylvania, 1979

[21]) Revista „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnie otnoșenia", nr. 5, mai 1979, p. 154 ș.u.

[22]) D. USHER, **Rich and Poor Countries**, Londra, Institute of Economic Affairs, 1966, p. 40 ; vezi și cartea sa citată mai înainte

[23]) TH. KRISTENSEN, **Development in Rich and Poor Countries. A General Theory with Statistical Analysis**, New York, Praeger, 1976

[24]) E. HAGEN, **The Economics of Development**, Homewood, Illinois, R. D. Irwin, 1975

[25]) **Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale**, în vol. **Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane**, București, Editura politică, 1975, p. 10

DATE DE PROGNOZĂ

Industria extractivă: necesităţi de extindere şi posibilităţi de finanţare

CONFORM calculelor oamenilor de ştiinţă sovietici, în decursul unui secol (1876—1975) din adîncurile Terrei au fost extrase 137 mld. tone de cărbune, aproape 47 mld tone de petrol, circa 25 mld tone de minereu de fier, peste 20 trilioane mc de gaze naturale, multe miliarde tone de materiale de construcţii, de săruri sodice, potasice şi fosfatice, zeci de milioane tone de metale neferoase ş.a. Dar, din întreaga cantitate extrasă menţionată, ultimului sfert de veac (1951—1975) i-au revenit la cărbune circa 47%, la minereu de fier 58%, la petrol 81%, la gaze naturale 85%.

Se apreciază că pînă în anul 2000 (respectiv în perioada 1976—2000) necesităţile mondiale de materii prime şi combustibili de origină minerală vor continua să sporească în ritm susţinut. Astfel, după estimaţii publicate de O.N.U., necesarul de cărbune ar urma să crească de 5 ori, cel de gaze naturale — de 4,5 ori, de minereu de fier — de 4,7 ori, de bauxită — de 4,2 ori, de cupru — de 5 ori, de plumb — de 5,3 ori, de nichel — de 4,2 ori ş.a.m.d.

Este firesc ca în rîndurile specialiştilor din diferite ţări să se ridice întrebarea : oare va fi capabilă industria extractivă să furnizeze necesarul sporit de materii prime şi combustibili, considerat indispensabil pentru asigurarea continuităţii creşterii economice ? Întrebare cu atît mai legitimă, cu cît condiţiile de exploatare a resurselor minerale devin din ce în ce mai oneroase, ceeace determină majorarea volumului investiţiilor necesare pentru asigurarea dezvoltării corespunzătoare a industriei extractive, evaluate — pe plan mondial — numai pentru perioada 1975—1985 între 120 miliarde dolari (estimaţie publicată în „Financial Times") şi 180 miliarde dolari (fără industria petrolului şi gazelor), conform aprecierii specialiştilor O.N.U.

Or, aprecierile privind investiţiile ţărilor capitaliste industrializate indică o reducere continuă, pînă la jumătatea deceniului al optulea, a ponderii industriei extractive în ansamblul acestora, iar în ultima perioadă incertitudinea evoluţiei conjuncturii economice determină pe mulţi deţinători de capital să se abţină de la investiţii pe termen lung (construcţia unei mine poate dura 5—10 ani) şi să se îndrepte cu precădere către domeniile de activitate care necesită investiţii specifice mai reduse şi asigură recuperarea acestora şi obţinerea de profituri, într-un termen mai scurt. Aceasta, în condiţiile creşterii necesarului de investiţii pentru o unitate minieră nouă (deoarece imperativul eficienţei conduce către construirea tot mai frecventă de combinate mari, cu procese tehnologice integrate) şi a datoriilor contractate de întreprinderile miniere, îndeosebi de cele din ţările în curs de dezvoltare. De aceea, în cercurile de afaceri din Occident se apreciază că volumul preconizat al investiţiilor (de 120—180 mlrd. dolari) nu va putea fi realizat, încît

Repartiţia unor resurse minerale în lumea nesocialistă (total = 100)

	ţări capitaliste industrializate	ţări în curs de dezvoltare
Petrol	10,5	89,5
Cărbune	89,0	11,0
Gaze naturale	42,0	58,0
Minereu de fier	37,5	62,5
Bauxită	41,4	58,6
Minereu de cupru	40,8	59,2
Minereu de mangan	3,0	97,0
Minereu de zinc	77,0	23,0
Minereu de plumb	68,5	31,5
Minereu de cositor	8,6	91,4
Minereu de nichel	33,0	67,0

Sursa : B.I.K.I., nr. 10/1980.

în perspectivă ar putea să se manifeste fenomene de penurie la o serie de produse ale industriei extractive.

În ceea ce priveşte orientarea geografică a investiţiilor efectuate în lumea nesocialistă pentru prospectarea şi exploatarea resurselor minerale existente, situaţia apare destul de contradictorie. Se ştie că în cazul majorităţii mineralelor utile existente în lumea nesocialistă, resursele provenite din ţările în curs de dezvoltare depăşesc net volumul celor din ţările capitaliste industrializate (vezi tabelul). Şi totuşi, în ultima perioadă fluxul investiţiilor companiilor occidentale în activitatea de prospectare şi exploatare a resurselor minerale ale ţărilor în curs de dezvoltare scade ; dacă în 1961 de pildă, cheltuielile companiilor miniere vest-europene pentru lucrări de prospectare a zăcămintelor se îndreptau în proporţie de 57% către ţările în curs de dezvoltare, în 1975 ponderea respectivă era de numai 12,5%. Constatare valabilă îndeosebi în cazul companiilor transnaţionale care, în faţa poziţiei tot mai hotărîte a ţărilor în curs de dezvoltare de a-şi valorifica bogăţiile naturale în folosul propriei lor dezvoltări, reclamă crearea unui „climat favorabil" pentru investiţiile lor. Refuzînd asemenea cereri (de pildă, în cadrul dezbaterilor UNCTAD-V), ţările în curs de dezvoltare se pronunţă totodată pentru sporirea fluxului de capital particular în domeniul minier, în condiţiile menţinerii nivelului ajutorului acordat de către state şi organizaţii internaţionale, în scopul de a se evita scăderea ritmului de activitate în acest important sector al economiei lor naţionale.

N. P.

Evidenţa cheltuielilor de producţie

(Urmare din pag. 11)

exercitarea cu severitate a controlului preventiv, în mod deosebit la nivelul secţiilor de producţie, dar şi al compartimentelor de aprovizionare, desfacere, administrarea generală etc.

Postcalculul pe produse în accepţiunea de astăzi se mai poate face, extracontabil desigur, fie pentru produsele noi sau pentru cele cu valori individuale foarte mari, fie la anumite perioade în vederea controlului periodic al viabilităţii costurilor normate existente. Dar la controlul efectiv se poate ajunge la fel de bine prin corectarea costului normat pe produs cu coeficienţii reali ai abaterilor determinaţi pe fiecare articol de calculaţie sau chiar per total.

c) În sfîrşit, atunci cînd abaterile vor începe să devină excepţii, — aşa cum arătam detaliat mai înainte — se poate ajunge la modelul standard total cu contabilizarea zilnică a tuturor abaterilor de costuri, pe feluri, pe locuri, pe cauze etc., dar pentru aceasta nu trebuie neglijată necesitatea accesului total la tehnica de calcul. Detalierea totală şi operativă a abaterilor ca şi caracterul lor de excepţie fac inoportună orice calculaţie postoperativă pe produs, astfel că lucrările se simplifică din ce în ce mai mult.

În această scară a performanţelor indiferent de treapta pe care ne situăm în controlul producţiei şi costurilor, este necesar a se avea în vedere că reliefarea **abaterilor** de costuri într-o manieră cît mai operativă constituie cheia succesului costurilor normate. De aceea, sistemul de evidenţă operativă şi apoi contabilitatea costurilor trebuie să individualizeze toate cheltuielile de producţie şi abaterile corespunzătoare pe centre de responsabilitate (secţii, sectoare, fabrici), pe feluri de consumuri (articole de calculaţie) precum şi pe cauze generatoare de abateri (feluri de abateri). O sistematizare a abaterilor în funcţie de fenomenele care le-au generat trebuie să ţină seama de natura fiecărui articol de calculaţie în parte, şi poate îmbrăca forma unui „nomenclator" unic în care unele dintre ele se identifică încă din momentul apariţiei, altele la sfîrşitul lunii, unele sînt favorabile, altele nefavorabile, unele depind de factori externi unităţii, alţii de mecanismul său intim de funcţionare, etc. astfel că principala lor cale de depistare rămîne analiza operativă şi controlul preventiv al costurilor de producţie.

Este totuşi important de reţinut că posibilităţile de analiză detaliată şi tratare a abaterilor de costuri sînt extrem de mari şi se consideră ca fiind „centrul de greutate al contabilităţii costurilor" şi, în acelaşi timp, o cale foarte sigură pentru prefigurarea aproximativă şi chiar prevenirea depăşirii fiecărui fel de cheltuială pentru ca, odată apărute, urmează identificarea cauzelor şi iniţierea măsurilor menite să asigure reducerea continuă a cheltuielilor de producţie şi încadrarea oricărui consum în limitele raţionale ale bugetului de cheltuieli al fiecărei formaţii de lucru.

În munca practică de evidenţă şi analiză a costurilor se poate ajunge la un moment dat la persistenţa unor abateri sensibile şi cu acelaşi sens, fie la anumite secţii sau feluri de cheltuieli, fie pe ansamblul unităţii. Astfel de situaţii nu trebuie să determine revenirea la postcalculaţia efectivă pe produse, pentru că şi ea conţine multe convenţionalisme, întrucît problema se rezolvă printr-o acţiune mai amplă de revedere a normelor şi normativelor din punct de vedere al fundamentării (şi astfel implicit se ajunge, dacă e cazul, la un alt cost normat pe unitatea de produs), ori se iniţiază măsuri energice în vederea încadrării fiecărui tip individual sau grup omogen de cheltuieli în limita maximă admisă de normativele prestabilite cu un temeinic fundament ştiinţific. Prin aceasta, ne apare astfel ca evident faptul că instituirea unui sistem complex de normare a costurilor şi urmărirea operativă a abaterilor aduce o contribuţie esenţială la asigurarea utilizării raţionale a resurselor materiale şi de muncă, cu economicitate a fiecărui leu, reducerea permanentă a costurilor de producţie prin asigurarea prevenirii oricăror cheltuieli inutile şi creşterea pe această bază a eficienţei economice în toate compartimentele de producţie.

U.R.S.S.

Preocupări privind perfecționarea mecanismului economic

DUPĂ CUM ARĂTA recent Vadim Kiricenko, directorul Institutului de cercetări științifice în economie de pe lîngă Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S., necesitatea modernizării mecanismului economic în această țară a fost dictată înainte de toate de creșterea proporțiilor economiei și sporirea complexității sale. Obiectivul esențial urmărit fiind ridicarea eficienței producției sociale, măsurile de perfecționare a mecanismului economic întăresc rolul factorilor intensivi ; ca atare, în condițiile folosirii concomitente a căilor extensivă și intensivă de dezvoltare, creșterea economică se va axa preponderent pe utilizarea cît mai deplină a resurselor deja atrase în sfera producției.

În cadrul complexului de măsuri menționate, o aplicare tot mai largă va cunoaște metoda elaborării de programe orientate către atingerea unui țel precis, care pot fi de tip social-economic, tehnico-științific sau regional. Asemenea programe (GOELRO, valorificarea ținuturilor înțelenite, a regiunilor bogate în petrol și gaze din partea de vest a Siberiei ș.a.) au fost chemate la viață de necesitatea rezolvării într-un termen cît mai scurt și cu investiții minime a unor probleme economice de amploare. Producția modernă ridică, însă, tot mai des în fața economiei, probleme pentru soluționarea cărora nu sînt suficiente pîrghiile organizatorice în funcțiune, deoarece este vorba de probleme cu caracter interregional sau interramuri, astfel încît metoda elaborării de programe devine un instrument permanent de lucru. În prezent sînt proiectate cinci programe prioritare : economisirea metalelor, valorificarea industrială a zonei în care se construiește magistrala feroviară Baikal-Amur, reducerea folosirii muncii manuale și mărirea producției de mărfuri noi destinate consumului populației.

Măsurile stabilite de perfecționare a conducerii economiei naționale a U.R.S.S. constituie rezultatul experimentării diferitelor propuneri (de pildă, privind noile criterii de apreciere a activității întreprinderilor, noul sistem de finanțare a lucrărilor de cercetări științifice, noile forme de organizare și de remunerare a muncii). Complexul de măsuri, care va fi aplicat în totalitate începînd din 1981, se corelează organic cu acțiunile de perfecționare adoptate anterior (îmbunătățirea structurii organizatorice a industriei, crearea uniunilor de producție, a celor științifice și de producție) ; este vorba aici de un proces dinamic, permanent, ca răspuns la noile probleme și cerințe care apar pe măsura dezvoltării economiei.

P. N.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА

ÎN EDITURA „Pravda" din Moscova a apărut în acest an ediția a II-a, adăugită, a lucrării **Soverșenstvovanie boziaistvennogo mehanizma** (Perfecționarea mecanismului economic), scrisă de un colectiv de autori sub redacția comună a lui B.I .Gostev și A.F. Rumiantev. Față de prima ediție, cartea cuprinde noi materiale, elaborate în lumina directivelor Plenarei din noiembrie (1979) a C.C. al P.C.U.S., precum și noi acte normative adoptate de organele economice centrale vizînd perfecționarea mecanismului economic în Uniunea Sovietică. Cele 13 capitole ale lucrării tratează despre : mecanismul economic al socialismului dezvoltat ; direcțiile principale de perfecționare a planificării economiei ; creșterea gradului de fundamentare și eficiență a planului ; sistemul de indicatori de plan și criteriile de apreciere a colectivelor de muncă ; stimulentele economice de accelerare a progresului tehnico-științific ; orientarea mecanismului economic spre îmbunătățirea calității producției ; aspecte noi în aprovizionarea tehnico-materială ; mecanismul economic în construcții, finanțele, în cadrul mecanismului economic ; pîrghiile creditului în sistemul de conducere ; finanțele și creditul în construcțiile capitale ; mecanismul economic și conducerea în domeniul muncii ; întrecerea în cadrul sistemului socialist de conducere.

În partea finală a lucrării sînt publicate o serie de articole privind rezultatele aplicării unor experimente economice într-o serie de ramuri și domenii de activitate. Între acestea, se cuvine a fi subliniat articolul „Abordarea complexă a conducerii progresului tehnico-științific" semnat de V. Astafiev, care tratează despre experiența centralelor și întreprinderilor din Ministerul industriei electrotehnice. Ideea centrală care se degajă din articol este aceea că în cadrul ramurii în procesul perfecționării planificării s-au operat o serie de modificări în sistemul de finanțare, în sensul că finanțarea se face pentru întregul ciclu „știință—tehnică—producție" dintr-un fond unic, constituit în minister, pe seama beneficiului obținut, fapt care a permis renunțarea definitivă la alocațiile din buget.

Priorități și orientări în dezvoltare

Japonia: deplasări în structura economiei

UN STUDIU publicat anul trecut de revista japoneză „Sangyo ritchi" prezintă o analiză a modificărilor survenite în economia țării în cursul actualului deceniu, îndeosebi sub impactul recesiunii economice din lumea occidentală și al „crizei" energetice". Se apreciază, între altele, că principalii factori cu influență structurală în procesul dezvoltării economiei sînt modificările în structura tehnologiilor, în structura cererii finale și în cea a pieței, în timp ce un factor ca politica economico-financiară a statului nu influențează structura economiei, decît în cazul aplicării ei metodice și de lungă durată. Totodată, modificările — fie ele și considerabile — în structura cererii finale nu determină restructurarea imediată, adecvată a economiei.

Structura cererii finale, care s-a constituit în perioada dezvoltării economice rapide, bazate mai ales pe o politică activă de investiții în sectorul privat, a suferit schimbări sensibile după izbucnirea „crizei" petrolului, în esență, a crescut ponderea cheltuielilor pentru consumul personal, cea a cheltuielilor și investițiilor statului, precum și importanța exporturilor, în condițiile reducerii ponderii investițiilor private în capital fix, a celor destinate formării stocurilor. Asemenea mutații în structura cererii finale au influențat negativ asupra situației construcțiilor navale, a industriei constructoare de mașini-unelte, de mașini textile, de utilaje electrotehnice grele, asupra situației siderurgiei, industriei chimice și celei a ramurilor conexe — situație caracterizată prin criză sau stagnare. Alte ramuri, însă, în care producția bunurilor de consum deține o pondere importantă sau care se bucură de o competitivitate înaltă pe plan internațional, au cunoscut o conjunctură favorabilă, cum este cazul industriei electronice, al celei producătoare de aparatură optică sau de ceasuri, al constructiilor de automobile, al producției de articole electronice de uz casnic ș.a.

Ca urmare, în ultimii ani, în structura economiei japoneze a sporit ponderea construcțiilor de automobile, cea a ramurilor furnizoare de produse cu un înalt grad de prelucrare, a producțiilor bazate pe operații de montaj complex, precum și cea a sectorului terțiar. Pe de altă parte, au slăbit pozițiile deținute în cadrul economiei japoneze de industria textilă, de cea a celuloziei și hîrtiei, de industria chimică, de siderurgie și metalurgia neferoasă, modificările menționate reflectînd — în general — tendința de ridicare a eficienței economiei. Modificările respective s-au repercutat, corespunzător, și asupra structurii exporturilor japoneze.

Se scontează că aceleași tendințe se vor menține și în perspectiva apropiată, printre ramurile care-și vor întări în continuare poziția în cadrul economiei japoneze, antrenată într-un efort permanent de ridicare a competitivității sale, urmînd să se numere producțiile care înglobează multă „materie cenușie", industria informaticii, sectorul terțiar etc. Se apreciază, de asemenea, că în perspectivă dezvoltarea economiei japoneze va avea loc nu atît pe baza extinderii în continuare a exporturilor, cît, mai ales, pe seama lărgirii cererii pe piața internă.

Epidemia tendințelor inflaționiste

ACCENTUAREA tendințelor inflaționiste în economia occidentală preocupă factorii de răspundere din diferite țări, confruntați în același timp cu fenomene ale unei recesiuni prelungite. Apreciată a fi o adevărată epidemie, inflația și-a afirmat constant permanența în cursul ultimelor trei decenii, după cum se poate vedea din graficul alăturat, elaborat de specialiști din R.F.G. În pofida variatului arsenal de măsuri antiinflaționiste, aplicate în diferite țări capitaliste și în diverse perioade, ritmul creșterii inflaționiste a prețurilor s-a accelerat treptat din a doua jumătate a deceniului al șaptelea, la mijlocul anului 1979 nivelul lor mediu fiind de peste 5,1 ori mai ridicat decît în 1949.

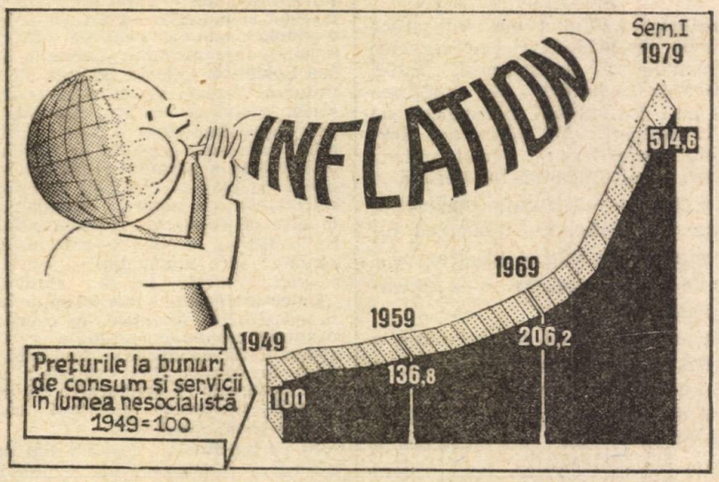

C.A.E.R.: dezvoltarea transporturilor reciproce

CA URMARE a adîncirii continue a diviziunii internaționale socialiste a muncii, a extinderii relațiilor reciproce în domeniul colaborării economice și al schimburilor comerciale, crește an de an și volumul transporturilor de mărfuri și persoane între țările membre ale C.A.E.R. Se apreciază, de pildă, că în acest an traficul de mărfuri va fi cu 26% superior celui înregistrat în 1975, iar traficul de pasageri — cu 27% ; se prognozează că în anul 1990 volumul transporturilor comerciale reciproce între aceste țări va reprezenta dublul celui din 1970.

Au loc, totodată, unele mutații structurale în cadrul transporturilor menționate. După cum se vede din datele tabelului de mai jos, asemenea mutații au fost mai sensibile în deceniul care se încheie (caracterizîndu-se îndeosebi prin scăderea ponderii transporturilor feroviare, în condițiile creșterii ponderii celor efectuate prin conducte și pe căi maritime), în timp ce în deceniul următor se prevede o evasistabilitate a structurii traficului comercial reciproc pe genuri de transport.

Structura volumului transporturilor reciproce pe genuri de transport (în % din total)

Genul de transport	1970*)	1980**)	1990**)
Feroviar	65,6	49-50	45-50
Prin conducte	17,8	26-27	25-30
Maritim	12,0	19-20	20-21
Fluvial	4,4	4-5	4-5
Autorutier	0,2	0,2-0,3	0,3-0,5

*) Realizări **) Prevederi
Sursa : B.I.K.I. nr. 45/1980

Japonia — balanță excedentară în comerțul cu licențe

JAPONIA, țară cu un ridicat nivel tehnic și tehnologic, rămîne un important importator de licențe, cheltuielile sale în acest scop (inclusiv plățile pentru licențele achiziționate anterior) ridicîndu-se în 1978 la peste un miliard de dolari. Mai mult de 80% din cele 1527 de licențe achiziționate în anul respectiv proveneau din patru țări capitaliste dezvoltate — S.U.A. (cu 54% din total), Franța (11%), R.F.G. (10%) și Anglia (7%).

Din totalul amintit, cele mai multe licențe — 370 — reveneau construcțiilor de mașini propriu-zise (151 de licențe fiind cu destinație generală, 4,6 pentru sectorul de mecanică fină și instrumente de precizie etc.) ; după acestea urmau sectorul comunicațiilor și producția de alte echipamente electrice — cu 339 de licențe, industria de textile și confecții — cu 200 ș.a.

În același timp Japonia desfășoară și o tot mai intensă activitate de export de licențe, în primul rînd prin intermediul filialelor diferitelor companii japoneze amplasate cu predilecție în țări din Extremul Orient (în Coreea de Sud, Hong Kong, Singapore ș.a.). Conform aprecierilor Agenției japoneze pentru știință și tehnologie, în 1978 s-a ajuns la o balanță excedentară în acest domeniu, cu toate că valoarea achizițiilor de tehnologii străine a sporit cu 11,8% față de anul precedent.

R. P. D. Coreeană : extinderea producției de îngrășăminte

STATISTICILE privind producția și utilizarea îngrășămintelor în R.P.D. Coreeană arată că — în această privință — ea s-a apropiat, ori a atins nivelul din agricultura țărilor dezvoltate: în anul 1977, de pildă, cantitatea de îngrășăminte chimice folosită în agricultura coreeană a fost de 1,3 tone/ha în cultura orezului și de 1,2 tone/ha în cultura porumbului.

Se prevede dezvoltarea în continuare a producției de îngrășăminte chimice care urmează să atingă 5 mil. t. la sfîrșitul actualului plan septenal (în 1984), ceea ce reprezintă de 1,6 ori nivelul producției din 1975. Aceasta se realizează pe baza reconstrucției uzinelor chimice existente, a extinderii capacităților lor de producție, precum și prin construcția unui nou complex pentru producerea de superfosfat și a unor uzine de îngrășăminte potasice din materii prime autohtone. În acest mod, paralel cu creșterea cantitativă și calitativă a producției de îngrășăminte chimice, se va lărgi și gama lor, sporînd îndeosebi ponderea celor fosfatice și potasice.

Orientări ale investițiilor particulare în țări capitaliste dezvoltate

CONFORM estimărilor O.C.D.E., anul trecut s-a înregistrat o creștere reală a investițiilor particulare cu 17,5% în Japonia, 9,5% în R.F. Germania și aproximativ 9% în Italia și Canada. În condițiile unor previziuni pesimiste, în S.U.A. s-a înregistrat o creștere a investițiilor particulare de 5% în 1979 (față de 8,5% în 1978), iar în Anglia creșterea a fost de 8% în 1978. Numai în Franța s-a manifestat în continuare o stagnare, înregistrîndu-se, totuși, o creștere mică.

Cu toate acestea, în nici una din țările menționate nu s-a construit un număr suficient de fabrici noi, care să anunțe o nouă perioadă de creștere susținută a producției. Aceasta se datorește faptului că firmele din țările respective nu au urmărit atît sporirea capacității de producție, cît înlocuirea utilajelor învechite și raționalizarea procesului de producție. Astfel, în Japonia de pildă, investițiile în economie au crescut cu 20% în perioada sem. II 1978 — sem. I 1979, în timp ce capacitatea de producție a crescut — potrivit studiilor O.C.D.E. — numai cu 1%. După cum se poate vedea din tabelul de mai sus, ponderea mașinilor și utilajelor în totalul investițiilor particulare a crescut în mod constant în toate țările analizate (datele respective nu sînt comparabile între țări).

Ponderea mașinilor și utilajelor în totalul investițiilor particulare (%)

Țara	1968	1973	1978
Anglia	46,7	51,3	52,3
Franța	46,1	50,3	52,5
R.F.G.	39,1	42,9	48,6
Japonia*)	51,7	59,7	55,6
S.U.A.	43,8	44,9	46,0

*) Datele se referă la anul fiscal

GLOSAR

Depreciere — devalorizare [II]

ÎN TIMP CE deprecierea monetară este un proces economic, devalorizarea monetară este o măsură luată de stat, prin care valoarea paritară (definiția legală) a monedei naționale este redusă.

Fiind un act juridic, devalorizarea monetară se efectuează în general la intervale mai mari de timp, în vreme ce deprecierea monetară se poate produce în fiecare zi și chiar la fiecare oră. De exemplu, începind cu 1914, francul francez a suferit în 41 de ani 13 devalorizări, care au amputat valoarea monedei, față de cea din 1914, cu 99,45%. Un franc „germinal" era definit legal prin 290,322 mg aur fin, în timp ce un franc tip 1969 era definit prin 1,6 mg aur fin.

Devalorizarea poate constitui : (1) o operație de omologare oficială a pierderii puterii de cumpărare a monedei în urma unei inflații, sau (2) o măsură de stimulare pe cale monetară a exportului. Distincția dintre aceste două motivări nu este întotdeauna ușor de făcut.

Devalorizarea monetară poate fi totală sau parțială. Devalorizarea **totală** se practică în cazul în care nivelul puterii de cumpărare a monedei a scăzut atît de mult, încît constituie o piedică pentru îndeplinirea corectă a funcțiilor monetare și implicit pentru desfășurarea vieții economice. În acest caz, legea înlocuiește moneda veche cu o alta nouă. De exemplu : la 30 august 1924, vechea marcă germană, total depreciată în urma inflației galopante, a fost înlocuită, după un scurt interludiu al Rentenmark, cu noua monedă denumită Reichsmark. Raportul de preschimbare a fost : 1 miliard mărci = 1 Reichsmark. Vechea marcă a suferit deci o devalorizare totală.

Devalorizarea **parțială** reduce numai în parte vechea valoare paritară a monedei. De exemplu, în Franța, guvernul Poincaré a devalorizat francul „germinal" la 25 iunie 1928 cu patru cincimi.

Devalorizarea mai poate fi **fățișe**, atunci cînd statul înlocuiește banii vechi cu mai puțini bani noi (de exemplu stabilizarea de la 15 august 1947 din România), sau **camuflată**, atunci cînd banii de hîrtie se preschimbă în proporție de 1 la 1 cu noi semne bănești, a căror valoare paritară a fost însă micșorată.

Efectele devalorizării sînt următoarele : (1) în interior, debitorii sînt avantajați. Statul poate fi din această cauză tentat să recurgă la devalorizare pentru a micșora povara datoriei publice. Devalorizarea efectuată la sfîrșitul unui proces inflaționist poate stabiliza situația, ajustînd moneda, la noul nivel al costurilor, prețurilor și veniturilor, asigurînd astfel o redresare economică într-o atmosferă psihologică asanată. Asupra prețurilor interne, devalorizarea are un efect întîrziat și indirect. (2) În exterior, devalorizarea are un efect direct asupra comerțului cu străinătatea, echivalînd cu micșorarea prețurilor de export pentru deținătorii de valută străină, deci sporind exportul, precum și cu mărirea prețurilor de import, deci reducînd importul. Condițiile reușitei : menținerea prețurilor interne la nivelul anterior și existența unei ușoare subutilizări a mijloacelor de producție și a forței de muncă, astfel încît aparatul productiv să poată „răspunde" sporirii cererii externe ca urmare a devalorizării.

În cazul în care țara este foarte dependentă de comerțul exterior, devalorizarea riscă să provoace o creștere a nivelului prețurilor interne prin efectul creșterii prețurilor produselor importate. Stimulentul la export nu va dura astfel decît intervalul de timp dintre devalorizare și momentul în care creșterea nivelului general al prețurilor interne va distruge avantajul inițial.

În condițiile actuale ale flotării generalizate a cursurilor valutare, devalorizarea a pierdut importanța din trecut.

C. K.

Comerț cu arme

Gheorghe Cotună, Mizil — Ultimul anuar al Institutului internațional de cercetări asupra păcii, din Stockholm (cunoscut sub inițialele SIPRI) estimează valoarea totală a comerțului mondial cu arme la cel puțin 20 miliarde dolari. Potrivit aceleiași surse, 95% din exportul mondial de arme provenea în anul 1978 din numai șase țări.

Creșterea rapidă a valorii comerțului cu arme în ultimii ani reflectă nu numai accelerarea inflației, ci și creșterea producției de arme sofisticate, din ce în ce mai scumpe și, în același timp, cu o perioadă operațională înregistrînd o tendință de diminuare (ceea ce presupune înlocuirea lor mai frecventă). Astfel, un avion de luptă care în anii '50 costa 1 milion dolari, costă 3—4 milioane dolari în anii '60 și 8 milioane dolari în ultimul deceniu. SIPRI relevă perspectiva ca un avion de luptă din următoarea generație să coste între 16 și 24 milioane dolari.

Circa 70% din valoarea comerțului cu arme — și anume circa 14 miliarde dolari — reprezintă importurile de arme ale țărilor în curs de dezvoltare, în condițiile în care pe ansamblu această grupă de țări își satisface necesarul în proporție de circa 50% din producția internă.

Importurile de arme ale lumii a treia au sporit în medie cu 25% pe an în perioada 1974—1978 față de un ritm de 15% la începutul anilor '70, adică mult mai rapid decît venitul lor național sau decît ansamblul importurilor lor.

Energia valurilor

I. Vlad, Tîrgoviște — 1) Primul grup, intrat în funcțiune spre sfîrșitul lunii aprilie a.c., al centralei nuclearo-electrice „Kurceatov" pe bază de neutroni rapizi, de la Beloiarsk (U.R.S.S.) are o putere instalată de 600 MW, fiind — așa cum precizează agenția TASS — cel mai mare de acest gen din lume.

2) Țările care au trecut pînă acum la construirea de centrale bazate pe energia valurilor sînt Marea Britanie, Japonia și S.U.A. În Marea Britanie costul energiei electrice obținute în prima generație de prototipuri a unor asemenea centrale variază între 20 și 50 pence per kilowatt-oră, costul instalațiilor situîndu-se între 4 000 și 9 000 lire sterline per kW instalat. Comparativ, costul centralelor clasice sau al celor nucleare este în Anglia de ordinul a 500—1000 lire per kW instalat, iar costul unui kW de energie electrică de circa 2 pence. Din acest motiv Departamentul Energiei din Marea Britanie a hotărît ca din 1981 să nu mai finanțeze decît proiectele care permit obținerea energiei electrice la un cost de pînă la 10 pence per kWh. În Japonia, centrala instalată pe o navă, menită să utilizeze energia valurilor, nu a funcționat la primele încercări decît la o șeptime din capacitatea proiectată. Cercetările pentru utilizarea acestei surse noi de energie continuă, inclusiv în S.U.A., unde a fost alocată pînă acum acestui scop suma de un milion de dolari.

Consum de energie

Aftenie Bostan, Tulcea — Plafonul de 500 milioane t de petrol fixat ca obiectiv pentru consumul de anul trecut al țărilor membre ale Pieței comune a fost depășit cu circa 5%, această depășire fiind pusă de un recent studiu al Comisiei C.E.E. pe seama iernii mai aspre decît în alți ani. Totuși importul de petrol al C.E.E. a sporit anul trecut cu numai 3%, la 475 milioane t, dat fiind saltul de 40% al extracției proprii de petrol în Marea Nordului. În prezent țările C.E.E. își acoperă pe ansamblu 16% din necesarul de petrol din producție proprie, astfel încît în anul în curs importul lor urmează să se reducă la 460 mil. t. În ce privește gazele naturale și cărbunele, consumul a sporit mai rapid decît producția internă, pe baza majorării importurilor cu 23% și respectiv 20%. Importul de cărbune din afara C.E.E., mai ieftin decît producția comunitară, va continua să crească, urmînd să atingă în acest an 65 mil. t. Tot în acest an centralele nucleare vor furniza 13% din totalul producției de energie electrică a C.E.E.

Conferință

Cornel Leonte, București — Conferința administrativă mondială a radiocomunicațiilor (CAMR) care s-a desfășurat la Geneva între 24 septembrie și 6 decembrie 1979, cu participarea reprezentanților a 152 de țări ale lumii, are loc o dată la 20 de ani ; precedenta conferință avusese loc în anul 1959, adică într-o vreme în care multe țări în curs de dezvoltare se aflau încă sub jugul colonial. Organizatoarea ei este Uniunea internațională a telecomunicațiilor, organism specializat al O.N.U. a cărui origine se află într-un acord semnat la Paris în 1865 între administrațiile telegrafice europene.

Documentul final semnat la Geneva la sfîrșitul anului trecut, după 11 săptămîni de negocieri, prevede, între altele, convocarea în cursul acestui deceniu a unor conferințe privind planificarea benzilor de unde decametrice atribuite serviciilor de radiodifuziune, precum și utilizarea sateliților aflați pe o orbită geostațională.

Se apreciază că în lume există circa 24 000 de emițătoare și mai multe miliarde de receptoare radio, din care 160 milioane în țările în curs de dezvoltare. În aceste din urmă țări revin în medie 80 receptoare radio la 1 000 locuitori, față de 676 receptoare la 1 000 locuitori în țările industrializate (în S.U.A. există chiar 1882 receptoare la 1 000 locuitori). În foarte multe zone ale lumii a treia radioul constituie încă unica sursă de informații.

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

În numărul din 30 mai a.c. Suplimentul „Revistei economice" va fi consacrat integral publicării de consultații pe teme asupra cărora se vor axa convorbirile recapitulative

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 21 din 23 mai 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Aprovizionarea ritmică condiție hotărîtoare în îndeplinirea planului de investiții **(Șerban Stelu)** 1

— Diminuarea consumului de energie în industria cimentului **(Marin Stoian)** 3

— Dezbatere „R.E." Extinderea poliservirii utilajelor — factor de creștere a productivității 5

— Reflecții. Maximizarea eficienței construcțiilor (I) **(Gh. Polizu)** 7

— Rentabilizarea activității în toate cooperativele agricole de producție **(Oprea Parpală)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Evidența și controlul operativ al cheltuielilor de producție în „sistemul costurilor normate" **(C.M. Drăgan)** 10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O sursă a eficienței economice : recondiționarea pieselor uzate **(T. Vesselényi)** 12

TEORII ● IDEI

— Probleme energetice actuale și teoria economică (I) **(dr. Aurel Iancu)** 14

— De la întreprinderea tradițională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (II) **(prof. dr. C. Pințilie)** 16

— Școli ● curente ● economiști. Inconsistența unor concepții burgheze cu privire la teoria marxistă a profitului **(Constantin Sîrbu)** 18

— Demografia — obiect și metode de cercetare. **(Mircea Bulgaru)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Imperialismul. Capitalismul monopolist de stat **(conf. dr. S. Lintaru)** 21

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru un program concret de dezangajare militară și dezarmare în Europa **(Leon Talpă)** 23

— Tendințe-conjuncturi 25

— Aspecte ale măsurării decalajelor internaționale (II) **(N.S. Stănescu)** 26

— Date de prognoză. Industria extractivă : necesități de extindere și posibilități de finanțare 23

— U.R.S.S. Preocupări privind perfecționarea mecanismului economic 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Cutting down the energy consumption in the cement industry **(Marin Stoian)** 3

— Economic efficiency resources: reshaping old tools **(T. Vesselényi)** 12

— Current energy problems and the economic theory (I) **(Dr. Aurel Iancu)** 14

— From the traditional enterprise to the creative-innovating socialist enterprise (II) **(Prof. Dr. C. Pintilie)** 16

— Schools ● trends ● economists. Inconsistency of some bourgeois concepts as regards the Marxist theory of profit **(Constantin Sîrbu)** 18

— For a concrete program of military disengagement and disarmament in Europe **(Leon Talpă)** 23

— Aspects of measuring up the international disparities (II) **(N. S. Stănescu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— La diminution de la consommation d'énergie dans l'industrie du ciment **(Marin Stoian)** 3

— Une source d'efficience économique: la réparation des pièces usées **(T. Vesselényi)** 12

— Les problèmes énergétiques actuels et la théorie économique (I) **(dr. Aurel Iancu)** 14

— De l'entreprise traditionelle à l'entreprise socialiste créative et novatrice (II) **(prof. dr. C. Pintilie)** 16

— Ecoles—courants—économistes. Inconsistance de quelques conceptions bourgeois concernant la théorie marxiste du profit **(Constantin Sîrbu)** 18

— Pour un programme concret de desangagement et desarmament en Europe **(Leon Talpă)** 23

— Aspects de la mensuration des décalages internationaux (II) **(N. S. Stănescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Уменьшение расхода энергии в цементной промышленности **(Марин Стоян)** 3

— Источник экономической эффективности: восстановление изношенных деталей **(Т. Весселени)** 12

— Актуальные энергетические проблемы и экономическая теория (I) **(др. Аурел Янку)** 14

— От традиционного предприятия к социалистическому творческо-новаторскому предприятию (II) **(проф. др. К. Пынтилие)** 16

— Школы ● течения ● экономисты. Несостоятельность некоторых буржуазных концепций относительно марксистской теории прибыли **(Константин Сырбу)** 18

— За конкретную программу военной разрядки и разоружения в Европе **(Леон Талпэ)** 23

— Аспекты измерения международных разрывов в уровне развития (II) **(Н.С. Стэнеску)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. : nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1. București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

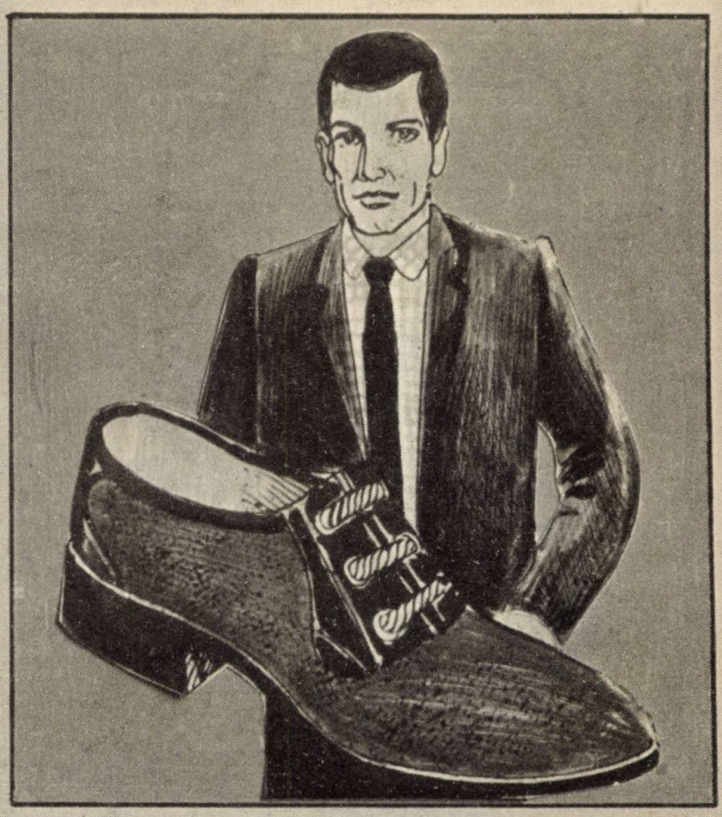

ULTIMA MODĂ,
PANTOFII CU FEŢE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate vîrstele, în magazinele comerţului de stat au apărut noi modele de pantofi cu feţe de material textil, executat în contexturi asemănătoare materialelor din care sînt realizate confecţiile.

- **Au un grad sporit de purtabilitate, sînt uşori, comozi, practici.**
- **Pantofii cu feţe de material textil sînt la modă în toată lumea !**

aRecom

1980 MAJ 3 0

TRICOTAJE NOI, FRUMOASE ŞI PRACTICE

Jachetele, bluzele, vestele, rochiile şi costumele din 2 piese, tricotate din fire de bumbac, P.N.A., poliester şi fire combinate, permit compunerea unor ansambluri vestimentare elegante.

Tricotajele pe care vi le oferă raioanele şi magazinele de specialitate ale comerţului de stat sînt confortabile şi uşor de întreţinut.

ZECI DE MODELE destinate vestimentaţiei de zi, de după amiază sau sport

ZECI DE CULORI alese din cromatica adoptată de creatorii de modă pentru acest sezon

aRecom

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

O COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A EFICIENŢEI ÎN CONSTRUCŢII

TIPIZAREA

Numărul 22 ● Vineri 30 mai 1980

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE — IMPERATIV AL CREŞTERII EFICIENŢEI

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE FATA DE 1975 IN INDUSTRIA REPUBLICANA

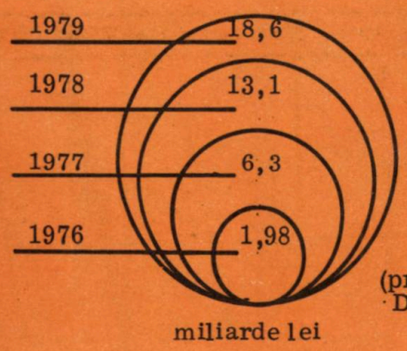

DINAMICA SI STRUCTURA PRODUSULUI SOCIAL

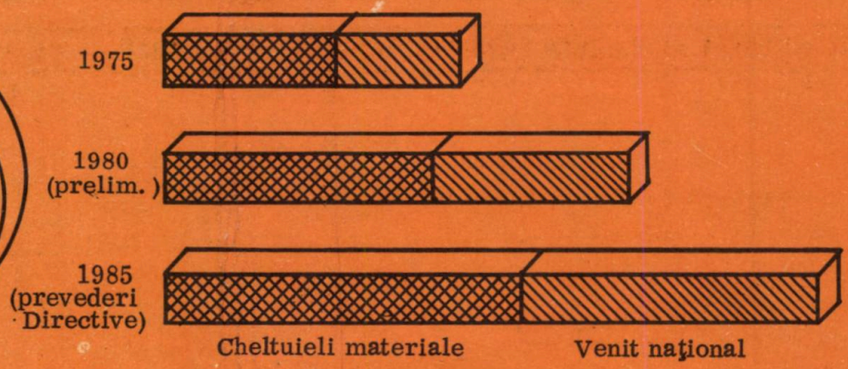

STRUCTURA COSTULUI PRODUCTIEI MARFA IN INDUSTRIA REPUBLICANA

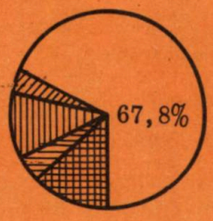

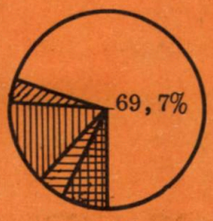

STRUCTURA COSTULUI PRODUCTIEI MARFA IN UNELE RAMURI ALE INDUSTRIEI

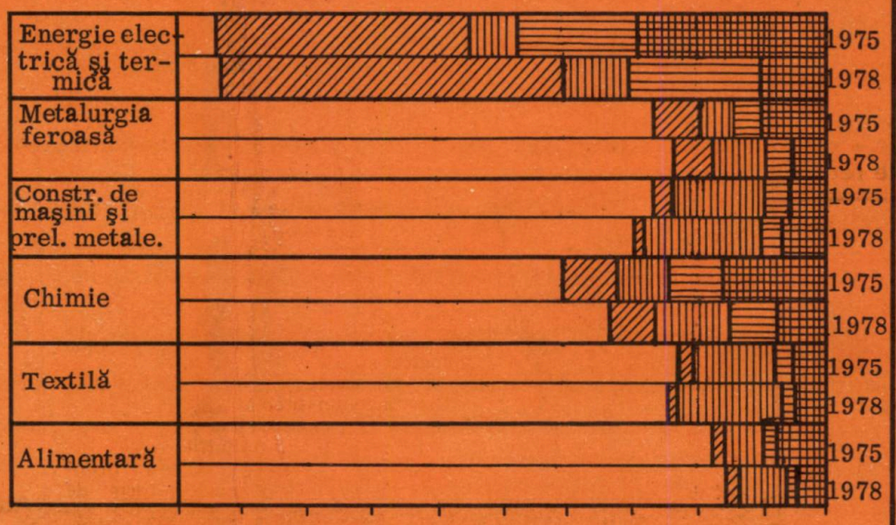

PREVEDERI DIN DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XII-lea AL PCR - 1981-1985 -

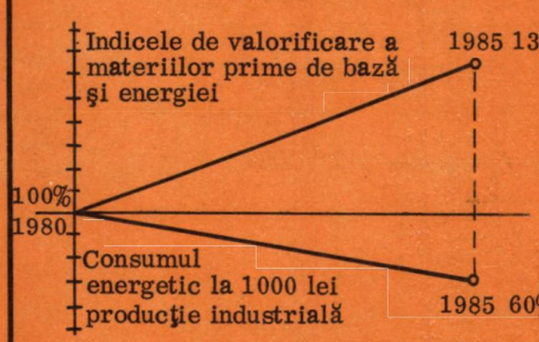

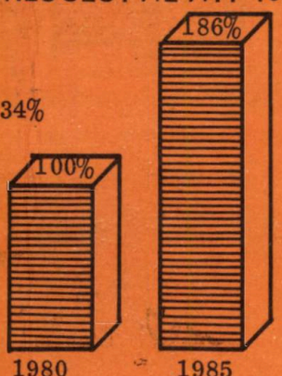

Coeficientul de scoaterea metalului la producţia de laminate

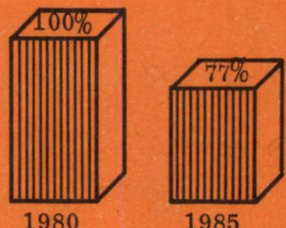

Consumuri normate de metal în industria construcţiilor de maşini

D 646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Un imperativ vital pentru progresul economiei:

REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE, COMBUSTIBILI, MATERII PRIME ȘI MATERIALE

Pe primul plan al preocupărilor pentru perfecționarea activității productive se află, ca obiectiv esențial, sporirea productivității muncii sociale, valorificarea la un nivel cît mai înalt a resurselor materiale și energetice. În stadiul actual de dezvoltare susținută a economiei, în condițiile crizei mondiale de resurse materiale și energie, și a caracterului relativ limitat al acestora, creșterea eficienței economice, creșterea economiei însăși, sînt direct condiționate de folosirea rațională a muncii înmagazinate în materii prime și materiale, de sporirea volumului de produse obținute dintr-o cantitate dată de resurse materiale intrate în producție. Or, faptele, datele statistice, atestă că în economia noastră volumul resurselor materiale și energetice consumate este relativ ridicat în comparație cu producția obținută. Din această cauză, paralel cu preocupările pentru creșterea producției fizice în sortimentele necesare economiei naționale și creșterea calității, conducerea partidului, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o importanță deosebită imperativului de a scădea costul producției prin reducerea substanțială a consumurilor materiale și de energie. În condiții date acestea se realizează prin îmbunătățirea structurii producției, prin creșterea ponderii subansamblelor și produselor cu un grad superior de tehnicitate, care consumă puțină materie primă, dar înmagazinează prin complexitatea lor, o cantitate considerabilă de muncă de înaltă tehnicitate. Graficele din fig. 1 și 2 ilustrează semnificativ modul în care crește valorificarea resurselor materiale și respectiv energetice în funcție de gradul de tehnicitate al produselor. Rezultatul acestor preocupări se concretizează în creșterea mai rapidă a venitului național comparativ cu cea a produsului social, creîndu-se premise pentru accelerarea progresului economic, pentru ridicarea mai substanțială a nivelului de trai material al poporului muncitor, obiectivul fundamental al politicii economico-sociale a partidului și statului nostru.

Congresul al XII-lea al partidului a adoptat măsuri concrete, urmărind limitarea la strictul necesar a nivelului de producție la produsele mari consumatoare de materiale și

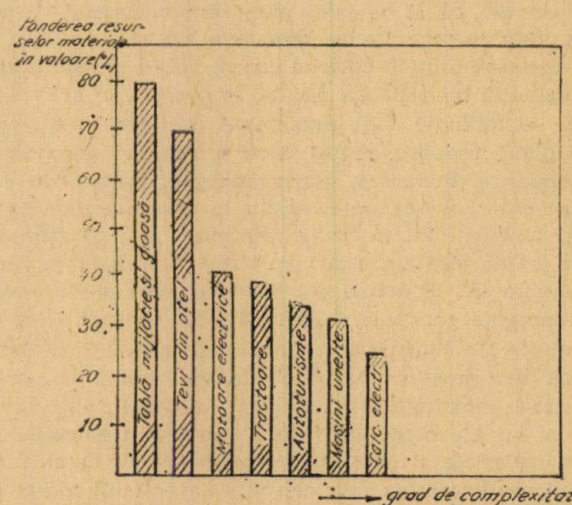

Fig. 1. Ponderea resurselor materiale în valoarea unor produse.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 22 1980

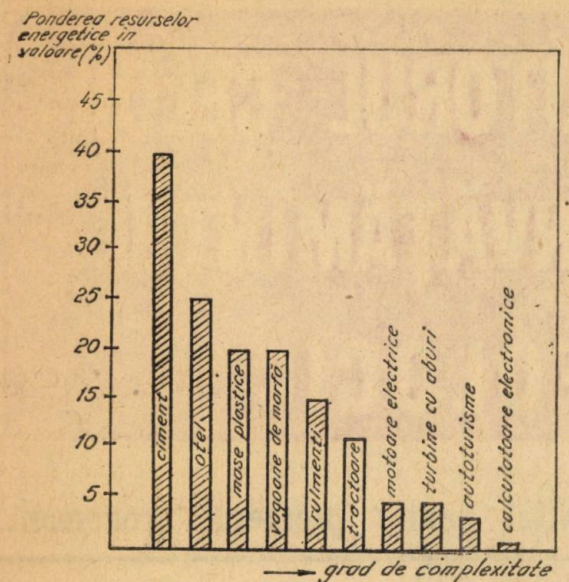

Fig. 2. Scăderea ponderii conținutului energetic în valoarea produselor în funcție de complexitatea lor.

energie, creşterea producţiei la produsele de tehnicitate ridicată şi cu desfacere asigurată, raţionalizarea folosirii materialelor deficitare şi scumpe, provenite îndeosebi din import. Mari posibilităţi de economisire a resurselor materiale şi energetice se găsesc în **întreprinderi,** ceea ce impune, aşa cum ne-a cerut-o de nenumărate ori secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, intensificarea eforturilor pentru identificarea şi valorificarea rezervelor existente în industrie, construcţii, transporturi şi agricultură, pentru accentuarea şi extinderea metodelor de reducere a consumurilor materiale şi energetice, atît pe calea diminuării consumurilor de materii prime, materiale, combustibili şi energie, cît şi pe calea micşorării volumului de materiale utile încorporate în produsele finite.

Este necesară o luptă hotărîtă contra risipei şi pentru apărarea calităţii, întrucît, din păcate, în prezent, în activitatea noastră se întîlnesc încă numeroase exemple care relevă mai degrabă prezenţa risipei decît a simţului gospodăresc de economisire. Bunăoară, supraambalarea, întîlnită în numeroase cazuri — ca de exemplu la unele sortimente de biscuiţi ambalaţi într-o hîrtie pergament sau cerată peste care se aşază încă un strat de hîrtie metalizată cu folie de aluminiu sau la textile artificiale şi unele produse electrice concepute pentru o durată de viaţă limitată (ceea ce se numeşte „în limbaj tehnic", rată de uzură programată, preluată din practica ţărilor capitaliste industrial dezvoltate şi care constituie şi un canal de risipă), nu este necesară şi nu are drept efect decît creşterea consumului de resurse materiale şi energetice. Trebuie să se ia atitudine necruţătoare împotriva unor obişnuinţe menite să perpetueze risipa, să se urmărească schimbarea mentalităţii existente astăzi în rîndul celor ce concep produsele — proiectanţi şi tehnologi — astfel ca aceştia să treacă la elaborarea unor produse cu durate sporite de exploatare, uşor de întreţinut şi reparat, care să consume puţină energie pentru acţionarea lor şi care după scoaterea din uz să permită recuperarea şi refolosirea celor mai multe dintre elementele componente ; este necesară mărirea duratei vieţii produselor numite de folosinţă îndelungată, deoarece creşterea cu numai 10% a acesteia determină reducerea consumului de materiale şi energie cu cel puţin 25% faţă de energia necesară înlocuirii acestor produse. Toate cele arătate conduc la concluzia că una din şansele cele mai sigure pentru realizarea dezvoltării noastre economico-sociale rezidă în intensificarea spiritului de economie, în accentuarea reducerii consumurilor materiale şi energetice, concomitent cu valorificarea cît mai largă a materialelor recuperabile şi reciclabile.

OPŢIUNI ŞI ACŢIUNI PRIORITARE

Este rodul clarviziunii şi înţelegerii profunde de către conducerea partidului şi statului nostru, personal de către secretarul general al partidului, a fenomenelor şi tendinţelor politico-sociale şi economice prezente pe plan mondial faptul că încă înainte de declanşarea crizei energetice şi de materii prime, au fost luate în ţara noastră **măsuri radicale şi eficiente** pentru valorificarea superioară, pe toate căile, a resurselor materiale şi energetice, pentru folosirea intensivă a potenţialului de rezerve de care dispune România, pentru reducerea substanţială şi continuă a consumurilor materiale şi eliminarea oricăror forme de pierderi şi risipă. Acţiunea angajată, încă din anul 1973 a avut şi are drept **teme majore :** utilizarea cît mai raţională a materiilor prime şi energiei în producţie şi în consum ; reciclarea optimă a subproduselor şi materialelor refolosibile şi promovarea în consum a produselor astfel obţinute.

Problema este deosebit de complexă şi laborioasă ; în adevăr, ea se referă la un număr foarte important de substanţe (o sută cel puţin), priveşte toate sectoarele productive, implică stăpînirea unei diversităţi considerabile de tehnici şi metode şi necesită acţionarea operativă cu rezultate imediate, dar şi în perspectivă.

Lista **materialelor** utilizate în economie este lungă, ea consemnînd numeroase materii prime şi materiale. Priorităţile în ceea ce priveşte economisirea lor sînt stabilite în funcţie de dificultăţile de obţinere, precum şi de conţinuturile energetice şi în devize. În acest cadru distingem : combustibili şi energie ; feroaliaje şi elemente de aliere ; materiale metalice feroase şi neferoase ; lemnul şi hîrtia ; bumbacul şi lîna ; pielea naturală. Economisirea materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei în producţie şi în consum impune studierea cu grijă a diverselor stadii de exploatare a produselor de la darea lor în folosinţă şi pînă la scoaterea din uz, cu scopul de a releva toate nivelurile posibile de intervenţie. În această perspectivă, apare indicat ca eforturile să se concentreze îndeosebi asupra :

Concepţiei produselor. Într-adevăr, în faza de concepţie a produselor şi construcţiilor sînt determinate, într-un mod aproape ireversibil — odată cu calităţile şi performanţele acestora, necesare îndeplinirii în bune condiţii a necesităţilor sociale pentru care urmează să fie realizate — pe de o parte datele fundamentale ale întrebuinţării resurselor, mai ales sortimentele şi cantităţile materialelor încorporate, iar pe de altă parte procedeele de fabricaţie, mai mult sau mai puţin economice, materialele auxiliare, durata de viaţă, piesele de schimb şi intervalele la care trebuie înlocuite,

modalitatea de întreținere, aptitudinea de a fi recuperate și refolosite după recondiționare etc. Se impune, deci, ca încă de pe planșeta de desen, proiectantul să se preocupe și să realizeze corelarea optimă între utilizarea resurselor materiale și energetice și necesitățile de consum.

În acest cadru trebuie avut cu prioritate în vedere: 1) utilizarea de materiale tipizate, în limitele normelor de consum aprobate; 2) utilizarea materialelor eficiente produse în țară, mai ales a celor existente pe plan local, în locul celor scumpe, deficitare, provenite îndeosebi din import; 3) ușurarea rațională și miniaturizarea produselor, astfel ca încorporînd cantități mai reduse de materiale și energie în produse, să se asigure funcțiile și calitățile corespunzătoare necesare utilizării lor; 4) promovarea, extinderea și generalizarea procedeelor de fabricație cele mai economice din punct de vedere al materialelor și energiei; 5) optimizarea duratei de viață a produselor în strînsă corelare cu cantitatea de materiale și energie încorporată; 6) tipizarea produselor și elementelor componente ale acestora, urmărind utilizarea materialelor și a procedeelor tehnologice cele mai eficiente; 7) întrebuințarea pe scară cît mai largă a materialelor recuperabile și reciclabile rezultate atît în procesul productiv cît și după scoaterea din uz a produselor respective.

Toate aceste probleme au fost, recent, amplu dezbătute — cu referire la lucrările de investiții și construcții, precum și la producerea și folosirea materialelor de construcții — în cadrul unei consfătuiri de lucru, organizată la C.C. al P.C.R. din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu participarea unui număr mare de specialiști, proiectanți și tehnologi, și de cadre cu munci de răspundere în ministere, organe centrale de sinteză, centrale, întreprinderi, institute și aparatul central al partidului. Cu această ocazie, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea de a încheia, într-o perioadă cît mai scurtă, acțiunea de tipizare a tuturor construcțiilor și a materialelor de construcții, pornind de la necesitatea reducerii simțitoare a consumurilor materiale și energie. Criticînd exagerările ce s-au făcut simțite în activitatea de proiectare a noilor obiective industriale și a construcțiilor de locuit și social-culturale care, prin supradimensionări nejustificate și promovarea unor materiale de construcții cu conținuturi energetice ridicate, au determinat creșterea rapidă a costului investițiilor și implicit reducerea simțitoare a volumului fizic al investițiilor realizate din fondurile inițial planificate, s-a subliniat necesitatea acționării fără întîrziere pentru scoaterea din consum a materialelor de construcții mari consumatoare de combustibili și energie la toate lucrările de investiții, unde acest lucru este posibil, și limitarea la strictul necesar a utilizării acestora, în cazurile în care condițiile de lucru necesită — în mod indispensabil — utilizarea unor astfel de materiale; aceasta, cu atît mai mult, cu cît — după cum este cunoscut — costul petrolului a crescut, în cîțiva ani, de aproape 25 ori, tendință ce se va menține și în viitor.

În același scop, atît în realizarea construcțiilor de locuințe cît și a celor industriale și agricole, trebuie să ne reîntoarcem la folosirea materialelor tradiționale, ce pot fi realizate cu consumuri energetice reduse din materiale existente pe plan local în fiecare județ, optică la care s-a renunțat cu prea multă ușurință.

În vederea creșterii eficienței consumurilor materiale și energetice în lucrările de construcții și investiții, s-au trasat, cu ocazia amintită, sarcini și răspunderi concrete pentru adîncirea tipizării și normării materialelor de construcții pentru fiecare tip de construcție, aceasta decurgînd din proiectele tip ale construcțiilor, ce vor trebui mult reduse ca număr. În viitor, nici un obiectiv nu va fi aprobat și finanțat decît pe baza unui proiect tip, care să stabilească sortimentele și cantitățile materiale și energetice maxime ce pot fi foolsite la realizarea obiectivului respectiv.

TIPIZAREA ȘI NORMAREA CONSUMURILOR

Tipizarea și normarea consumurilor, care constituie principala modalitate de a directiva utilizarea rațională și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, influențează direct — în sensul reducerii — nivelul costurilor de producție și a stocurilor de materii prime și materiale și contribuie substanțial la îmbunătățirea calității materialelor prin creșterea fiabilității, concomitent cu mărirea productivității muncii atît în sectoarele productive cît și în cele consumatoare. De asemenea, tipizarea are influențe pozitive asupra întrebuințării și exploatării mașinilor, utilajelor și agregatelor industriale prin reducerea sortimentului de piese de schimb și amplificarea posibilităților de a recondiționa piesele uzate prin tehnologii de mare randament.

Analizele efectuate în unitățile productive și consumatoare relevă o **diversitate nerațională** a sortimentului de materiale folosite, întrebuințarea unor materiale scumpe și deficitare în cazuri în care condițiile de lucru nu justifică decizia adoptată. Se pot da exemple numeroase de utilizări necorespunzătoare a materialelor. Esențial este să reținem că trebuie să acordăm mai multă atenție acestei alegeri a materialelor, decizie cu implicații majore asupra eficienței utilizării resurselor materiale și energetice. Trebuie să ne obișnuim ca luarea deciziei în ceea ce privește alegerea materialelor s-o fundamentăm pe un volum mai mare și mai larg de informații decît pînă în prezent, în afara proprietăților de întrebuințare și tehnologice fiind necesar să analizăm conținuturile energetice și în devize ale materialelor intrate în competiție, disponibilitatea și proveniența lor, prețul materialelor și al principalelor operații de punere în formă. Întrucît o asemenea decizie cere un număr imens de informații, se impune ca în viitor aceasta să se facă cu ajutorul metodelor moderne de care dispunem pentru prelucrarea automată a datelor.

Normarea științifică a consumurilor materiale și energetice înseamnă de fapt planificarea utilizării optime a acestor resurse pentru fabricarea unui anumit produs, ținîndu-se seama de condițiile concrete de lucru din fiecare întreprindere, de resursele de care dispunem și de cerințele promovării largi a unor tehnologii eficiente de fabricație; normarea are, deci, un rol stimulator al spiritului de economisire a materialelor și energiei de către fiecare colectiv (de proiectare, execuție sau consum).

Între normarea consumurilor și tipizare există o strînsă legătură. Pe baza unor proiecte tipizate se pot stabili riguros cantitățile de materiale necesare pentru fabricarea

produselor respective, devenind posibilă o normare științifică a consumurilor. În plus, tipizarea materialelor și produselor, asigurînd mărirea seriei de fabricație, permite aplicarea unor tehnologii avansate cu pierderi cît mai mici de materiale și cu consumuri energetice mai reduse, condiții de care se ține seama la normarea consumurilor. Practic, în acțiunea de intensificare a tipizării și normării consumurilor, care s-a desfășurat la nivelul tuturor întreprinderilor, institutelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică, al centralelor industriale și ministerelor, în aria analizelor au fost cuprinse toate materialele și produsele fabricate și consumate în țară. Pînă în prezent au fost investigate peste 700 mii de sortimente și tipodimensiuni, propunîndu-se în medie o reducere cu cca. 50% a acestora. De asemenea, din studierea a peste 1 500 proiecte de construcții, s-a concluzionat că acestea pot fi reduse la jumătate.

În ceea ce privește **activitatea de normare a consumurilor materiale și energetice**, menționăm faptul că în prezent planul normelor de consum, aprobate la nivel central pe anul 1980, cuprinde un număr de peste 13 mii norme și normative de utilizare rațională și economică a resurselor materiale și energetice, prin care sînt normate integral principalele materii prime, materiale, combustibili și energie consumate pentru producție și exploatare, cum sînt : oțelul lingou și semifabricatele turnate continuu pentru laminare, cocsul metalurgic de furnal, laminatele din oțel, combustibilii și energia electrică.

În ceea ce privește cincinalul viitor, 1981—1985, concomitent cu extinderea nomenclatorului de materiale normate prin indicatorii cuprinși în planul de stat, se acționează pentru fundamentarea nivelurilor normelor de consum printr-un program special de reducere a consumurilor de materii prime și materiale, care stabilește, pentru fiecare grupă de produse prevăzute în plan și material propus normării, cota de reducere a normelor de consum pe principalele căi de acționare, cum sînt : reducerea greutății proprii, îmbunătățiri tehnologice, perfecționarea structurii de producție și extinderea înlocuitorilor. Deopotrivă acest program special pentru reducerea consumurilor materiale directivează activitatea de cercetare și proiectare destinată reducerii consumurilor materiale, prin stabilirea sarcinilor ce revin sectoarelor de concepție și pregătire a fabricației.

În cadrul acțiunii de tipizare și normare trebuie urmărită cu precădere înlocuirea materialelor mari consumatoare de energie și materii prime din import sau cu consumuri mari în execuție, prin materiale ce pot fi realizate cu consumuri energetice minime, din materii prime existente pe plan local, **în fiecare județ**. Aceasta constituie una din problemele esențiale ale utilizării raționale și valorificării superioare ale resurselor materiale și energetice căreia trebuie să-i acordăm toată atenția. Așa cum indica, la consfătuirea amintită, secretarul general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, va trebui să se studieze rocile de care dispunem, ca pe baza substanțelor pe care acestea le conțin să creăm noi surse de materii prime și din acestea să realizăm noi materiale prin tehnologii cît mai ieftine și cu consumuri energetice cît mai reduse. Materialele noi, astfel realizate, să le omologăm și să le introducem în nomenclatorul materialelor tipizate, care trebuie încontinuu completat, îmbunătățit și ținut la zi prin introducerea unor noi materiale eficiente și prin renunțarea la altele devenite deficitare și scumpe în comparație cu cele nou asimilate. Tipizarea și normarea trebuie înțeleasă, deci, ca o activitate continuă, supusă permanent unui proces de perfecționare.

CERINȚA VALORIFICĂRII TUTUROR COMPONENTELOR DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE

Valorificarea subproduselor și a materialelor recuperate. Necesitatea de a utiliza mai rațional materiile prime și de a reduce cît mai mult consumul lor, impune ca nici o sursă de materii prime să nu fie neglijată. În aceste condiții, o mai bună reciclare a subproduselor și materialelor industriale refolosibile, a resturilor menajere și a materialelor rezultate din dezmembrarea produselor scoase din uz este tehnic posibilă și economic justificată. Conducerea partidului, prin secretarul său general, a atras atenția, în numeroase ocazii, asupra importanței pe care o prezintă aceste resurse naționale care trebuie exploatare la maximum, astfel încît prin valorificarea lor să se acopere cel puțin jumătate din necesarul de materii prime și materiale, aceasta cu atît mai mult cu cît ele înglobează un volum însemnat de resurse enrgetice care se pierd în cazul în care nu sînt reciclate.

Unul din aspectele concrete importante ale reciclării, asupra căruia trebuie să ne concentrăm în mod deosebit atenția, îl constituie economia de energie pe care o determină. Obținerea de aluminiu secundar din materiale recuperate, bunăoară, se face cu un consum energetic care reprezintă cca. 3% din energia consumată pentru a obține aluminiu primar din bauxită. Elaborarea oțelului plecînd de la fier vechi determină o economie de 55% energie, iar a cuprului electrolitic din material recuperat de 90%. Alături de recuperarea și reciclarea metalelor, ar trebui extinsă și generalizată noțiunea, încă insuficient cunoscută, a stocurilor de metal „în folosință" sau „fondul de metal" al țării. Trebuie făcute eforturi pentru cunoașterea fondului existent, a stadiului său de îmbătrînire, de reînnoire etc., pentru ca pe această bază să fundamentăm mai temeinic volumele de recuperat și valorificat. În legătură strînsă cu aceasta este necesar să se precizeze cota pierderilor nerecuperabile la scara societății : uzură, arderi, coroziune etc.

Proiectanții trebuie dirijați pentru adoptarea unor scheme de tratare a minereurilor și a materiilor prime în industriile primare, precum și a unor fluxuri de fabricație în industriile prelucrătoare, care să permită să se recupereze aproape integral sub-produsele sau co-produsele ce în prezent nu-și găsesc valorificarea și adesea se pierd pentru totdeauna. Exemplele sînt numeroase : vanadiul din zăcă-

mintele de magnetită, fluorul, vanadiul, uraniul şi pămînturile rare din fosforite, cadmiul şi bismutul din minereurile de plumb, metalele conţinute în cenuşele de centrale. În această direcţie se impune adoptarea organizării producţiei pe baza **principiilor procesului circular activ.** Ţinînd seama de importanţa economică a acestei surse de asigurare a unei părţi însemnate din resursele materiale necesare dezvoltării noastre social-economice, trebuie dusă o luptă continuă contra discriminării arbitrare, de care dau încă dovadă numeroşi „specialişti", realizată între materialele noi şi cele recuperabile sau rezultate prin valorificarea de materiale refolosibile.

La sfîrşitul anului trecut, cadrul legislativ şi organizatoric al valorificării materialelor refolosibile a fost perfecţionat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 465 din 28 decembrie 1979, care stabileşte sarcini şi răspunderi concrete referitoare la punerea în valoare a acestei importante resurse şi pune bazele unei reţele corespunzătoare pentru colectarea, gospodărirea, prelucrarea şi livrarea materiilor prime vechi şi a materialelor şi produselor refolosibile, prin înfiinţarea în fiecare judeţ de întreprinderi cu acest profil reunite în cadrul unei centrale subordonată Ministerului Aprovizionării.

Valorificarea materiilor prime vechi şi a materialelor şi produselor refolosibile, această a doua mare direcţie de acţiunea a politicii de economisire a resurselor materiale şi energetice, alături de **utilizarea raţională şi valorificarea superioară a resurselor materiale şi energetice noi,** ridică patru probleme de mare complexitate şi efort tehnico-organizatoric : reîntrebuinţarea lor ca atare, recondiţionarea pieselor, elementelor componente şi produselor uzate, reciclarea materialelor şi materiilor prime refolosibile şi colectarea acestora. Cazul cel mai cunoscut al **reintrebuinţării ca atare** îl constituie reutilizarea ambalajelor. Este drept, în acest domeniu ţara noastră dispune de experienţă, de mulţi ani fiind organizată recircularea sticlelor şi borcanelor, lăzilor, navetelor şi a altor ambalaje. Cu toate acestea, sînt nenumărate exemple de ambalaje care astăzi se pierd odată cu utilizarea produsului deşi, cu puţin efort şi bunăvoinţă, ele ar putea fi colectate şi reutilizate. Este cazul tuturor buteliilor din mase plastice pentru lubrifianţi, al flacoanelor tip spray, al cutiilor de cremă, al tuburilor tip pastă de dinţi, al flacoanelor de medicamente şi multe altele.

În domeniul ambalajelor supuse reciclării, Decretul nr. 465 stabileşte sarcini concrete privind circulaţia ambalajelor cu mărfuri şi a ambalajelor goale pînă la locul de reutilizare, aducînd importante simplificări în acest domeniu. În îndeplinirea unei prevederi din acest decret au fost stabilite pentru ambalajele întrebuinţate repetat, normative privind duratele de serviciu şi numărul minim de cicluri de utilizare, care au fost aprobate prin Decretul nr. 146 din 5 mai 1980.

Recondiţionarea, adică reînnoirea pieselor şi produselor uzate, ridică probleme de cost şi calitate, care pot fi rezolvate, precum şi unele bariere mai mult de natură psihologică din partea consumatorilor, care trebuie convinşi că piesele şi produsele recondiţionate prezintă aceleaşi garanţii de siguranţă în exploatare ca şi cele noi. Cele mai elocvente exemple în această privinţă sînt pneurile reşapate, uleiurile regenerate şi piesele de schimb recondiţionate. Pentru învingerea barierei psihologice este necesar şi un efort din partea producătorilor pentru asigurarea unei calităţi ireproşabile a operaţiilor de recondiţionare, căci cele mai mici defecţiuni amplifică rezistenţa consumatorilor.

Reciclarea sau transformarea produselor uzate prin reintroducerea lor în procesele de fabricaţie, deşi intrată în uz pentru multe produse, cum sînt îndeosebi metalele şi unele textile, se află la început ; cîmpul de aplicare este încă nelimitat în domeniul hîrtiei, textilelor, sticlăriei, materialelor de construcţii, maselor plastice etc. O mare resursă, în această privinţă, este constituită de resturile menajere care conţin importante cantităţi de fier, aluminiu, hîrtie, staniu etc.

Reîntrebuinţarea, recondiţionarea şi reciclarea sînt toate condiţionate, în cel mai înalt grad, de **colectarea** materiilor prime vechi şi a materialelor şi produselor refolosibile. Centrala pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile, nou înfiinţată, constituie forma organizatorică prin care să se realizeze politica statului nostru în acest domeniu.

În concluzie, trebuie subliniat din nou că reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili şi energie, dezvoltarea bazei de materii prime a resurselor din fiecare judeţ şi valorificarea materialelor şi produselor refolosibile constituie principalele direcţii de acţiune pentru materializarea politicii partidului nostru privind economisirea şi valorificarea superioară a resurselor materiale şi energetice. Deopotrivă, acestea se înscriu ca o condiţie fundamentală a asigurării dezvoltării economico-sociale a ţării în ritmurile adoptate de Congresul al XII-lea al partidului.

dr. ing. Aurel CONSTANTINESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt principalele domenii de acţiune pentru reducerea consumurilor energetice şi materiale ?
2. Cum se acţionează în propria unitate pentru respectarea consumurilor specifice ?
3. Ce căi utilizaţi pentru a asigura integrarea utilă în circuitul productiv a aşa-numitelor subproduse şi materiale deja folosite ?

ANUNŢ !

În numărul viitor al Suplimentului : **Breviar de noţiuni şi termeni în comerţul nternaţional**

MOBILIZAREA ÎNTREGULUI POTENȚIAL PENTRU REALIZAREA EXEMPLARĂ, LA INDICII CANTITATIVI ȘI CALITATIVI, A SARCINILOR DE PLAN

Îndeplinirea cu succes a obiectivelor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980 — cel de-al doilea plan cincinal al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, care se bazează deopotrivă pe rezultatele obținute în cei 4 ani care au trecut ca și pe înfăptuirea sarcinilor planificate pe anul 1980, se înscrie ca un important pas înainte al economiei românești, ferm angajate pe drumul creșterii economico-sociale, pentru situarea României, la finele anului 1985, în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. Munca plină de abnegație, disciplinată, a colectivelor de oameni ai muncii — stimulată de documentele de partid și de stat, de cuvîntările și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prilejuite de plenarele C.C. al P.C.R. și vizitele de lucru la diverse unități industriale și agricole din țară, transpune cu însuflețire în viață sarcinile cantitative și calitative de plan, ale acestui ultim an al cincinalului în curs. Este și trebuie să fie tot mai caracteristică pentru această etapă mobilizarea amplă a întregului potențial uman și material din toate unitățile pentru realizarea prevederilor pe anul 1980 la nivelurile stabilite, în condițiile aplicării măsurilor adoptate cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Astăzi, cînd criza materiilor prime și energiei domină viața economică în întreaga lume, problematica dezvoltării economico-sociale are ca imperativ absolut utilizarea cît mai eficientă a tuturor resurselor materiale în întreaga economie, economisirea acestora pe toate căile. În acest scop, măsurile hotărîte de partid și de stat pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, valorificarea lor superioară ținînd seama de progresul tehnic și îmbunătățirea structurii producției, utilizarea optimă a capacităților de producție, recuperarea resurselor refolosibile rezultate din procesele de producție și de consum și reintroducerea lor în circuitul economic reclamă o intensificare a preocupărilor și acțiunilor în aceste direcții, în toate unitățile din economie, pentru accentuarea laturilor calitative și creșterea, pe această bază, a eficienței economice, atît în fiecare ramură economică în parte, cît mai cu seamă în subramurile industriei, înfăptuirea exemplară a sarcinilor respective.

Intensificarea preocupărilor și acțiunilor în direcțiile susarătate este imperios necesară dacă ne gîndim atît la unele lipsuri manifestate în cursul anului trecut, dar mai ales la ritmurile de creștere ce trebuie realizate la principalii indicatori ai dezvoltării în anul 1980 față de 1979, respectiv de 8,8 la sută la venitul național, de peste 11 la sută la producția industrială, de 4,9 la sută în investiții, de 14,8 la sută în comerțul exterior și de peste 8 la sută la productivitatea muncii. Asemenea ritmuri au menirea să asigure încheierea cincinalului actual atît cu realizarea prevederilor planului inițial, cît și a prevederilor suplimentare, asigurînd astfel o bază temeinică pentru perioada 1981—1985.

NECESITATEA INTENSIFICĂRII PREOCUPĂRILOR PENTRU CREȘTEREA CALITATIVĂ A ACTIVITĂȚII

Una din direcțiile de mare însemnătate în care s-a acționat și se acționează în etapa actuală o constituie **accelerarea procesului de modernizare a structurii economiei și industriei, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale.** Esențială pentru făurirea unei economii moderne, de mare productivitate și eficiență, această orientare stă astăzi deopotrivă la baza opțiunilor la nivel național privind optimizarea proporțiilor economiei naționale, precum și a deciziilor ce se iau la nivelul întreprinderilor pentru perfecționarea continuă a producției. Ca atare, ea direcționează întreaga activitate de cercetare, proiectare și execuție, de pregătire și ridicare a calificării cadrelor, reprezintă factorul hotărîtor pe seama căruia țara noastră și-a propus să realizeze, într-o perioadă relativ scurtă, creșterea de cîteva ori a productivității muncii, reducerea substanțială a costurilor de producție, ridicarea parametrilor tehnico-funcționali și economici ai produselor la nivelul posibilităților oferite de tehnica contemporană.

În acest context este de evidențiat, de exemplu, că în **industria energetică** s-a accentuat procesul de restructurare a consumului de purtători de energie în sensul creșterii ponderii cărbunilor (cca. 54,1 mil. tone în 1980) — îndeosebi a lignitului. În **industria metalurgică,** în condițiile creșterii producției de oțel la cca. 15,6 mil. tone în 1980 se impune să se acționeze pentru valorificarea metalului în produse metalurgice finite cu grad avansat de prelucrare. Modernizarea în continuare a structurii producției, creșterea economicității și ridicarea nivelului calitativ al produselor **industriei constructoare de mașini și industriei chimice** are o însemnătate deosebită în etapa actuală.

Aceste ramuri, atît prin ponderea lor în producția industrială a țării, cît și prin natura produselor fabricate, au un rol determinant în înzestrarea tehnică a întregii economii și lărgirea bazei proprii de materii prime, în creșterea volumului și eficienței exportului țării noastre.

Construcțiile de mașini sînt orientate spre realizarea de produse cu parametrii tehnico-funcționali și economici ridicați și promovarea fermă a proceselor moderne de prelucrare a metalului, acordîndu-se prioritate electrotehnicii, electronicii, mecanicii fine și opticii, producției de mașini-unelte, utilaje complexe și linii complete de mare capacitate. Industria chimică, creată în anii construcției socialiste, ca rezultat al unor mari eforturi, și care s-a dovedit un factor de mare însemnătate pentru ridicarea calității activității economice, a calității vieții oamenilor își va spori producția în actualul cincinal în condițiile accelerării proceselor de modernizare a structurii acesteia și diminuării consumului respectiv de energie. Sarcini sporite sînt prevăzute în domeniile : valorificării complexe a resurselor de țiței și gaze prin adîncirea gradului de chimizare, în scopul lărgirii bazei naționale de materii prime și sporirii exportului de produse cu un grad avansat de prelucrare ; realizării de sortimente superioare de cauciuc sintetic, de fibre și fire sintetice cu proprietăți fizico-mecanice cît mai apropiate de cele ale produselor naturale ; îmbunătățirii structurii materialelor plastice ; dezvoltării și diversificării produselor de sinteză fină și de mic tonaj. Totodată, sporirea și diversificarea producției de îngrășăminte și pesticide reflectă preocuparea pentru intensificarea chimizării agriculturii, pentru ridicarea calității muncii și productivității în această ramură de bază a economiei naționale.

În **industria lemnului** creșterea producției se bazează integral pe sporirea gradului de valorificare a masei lemnoase, iar în industria materialelor de construcții este de subliniat accentul care se pune pe materialele ușoare și ieftine în scopul extinderii soluțiilor constructive moderne și eficiente. În **industria ușoară** sporește cu precădere producția de țesături fine și tricotaje cu un grad înalt de finisaj producția de încălțăminte de calitate, iar în industria alimentară sporesc tot mai mult produsele cu valoare nutritivă ridicată, sînt însușite tehnologii noi care permit îmbogățirea gamei sortimentale, precum și prelucrarea integrală a subproduselor rezultate din procesul de fabricație.

Cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și progresul tehnic sînt integrate tot mai organic cu proiectarea, învățămîntul și producția, **potențialul științific** fiind orientat spre amplificarea substanțială a aportului la accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, la obținerea unor noi materiale cu caracteristici superioare, la fabricarea de mașini și utilaje de înaltă productivitate, de calitate tot mai bună, la aplicarea de noi tehnologii care să conducă la reducerea consumurilor materiale de toate categoriile, la creșterea mai rapidă a productivității muncii. Creșterea mai accelerată a indicilor de folosire a forței de muncă, a resurselor materiale, a mașinilor, utilajelor și suprafețelor de producție reprezintă un obiectiv indisolubil legat de sporirea substanțială a productivității muncii, scop în care toate unitățile economice trebuie să-și mobilizeze toate eforturile.

ACȚIUNI FERME PENTRU ÎNCADRAREA RIGUROASĂ ÎN NORMELE DE CONSUM

Trecerea cu hotărîre la aplicarea măsurilor stabilite și luarea altora ce se dovedesc necesare pentru realizarea în întregime a planului pe acest an, pentru încheierea cu succes a planului cincinal actual în toate unitățile economice, trebuie să aibă în vedere faptul că **în dimensionarea bazei materiale pentru acest an s-a luat în considerare accentuarea reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică, creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și extinderea colectării și valorificării resurselor refolosibile, că determinarea consumurilor de toate categoriile s-a făcut pe baza normelor fizice pe produse și grupe de produse. De asemenea, nu trebuie omis că asigurarea echilibrului balanței energiei primare s-a asigurat prin accentuarea reducerii consumurilor specifice de energie în toate sectoarele de activitate.**

Astfel, pe ansamblul industriei, atît indicele mediu de consum energetic cît și cel de consum de energie electrică sînt prevăzute să scadă sensibil, iar în plan s-au prevăzut sarcini importante pentru recuperarea resurselor energetice secundare — combustibile și termice. Deoarece în construcția de mașini s-a prevăzut diminuarea consumurilor specifice de laminate în condițiile unui grad mai ridicat de folosire a metalului, precum și o reducere substanțială a consumurilor de țevi din oțel, oțeluri de scule, bare trase ș.a., respectarea consumurilor de metal stabilite reclamă **eforturi sporite** în toate întreprinderile de profil pentru revizuirea proiectelor de execuție a unor mașini și utilaje, în scopul reducerii greutății acestora, diminuării adaosurilor și pierderilor de prelucrare, extinderii tehnologiilor moderne, concomitent cu îmbunătățirea structurii producției în această ramură. De asemenea, trebuie avut în vedere faptul că reducerile prevăzute obligă întreprinderile să acționeze ferm pentru extinderea tipizării materialelor, a mașinilor, instalațiilor și utilajelor tehnologice, a unor repere și subansamble din componența acestora, precum și a utilajelor, aparatelor și ansamblelor standardizate de uz general.

În activitatea de construcții reducerile prevăzute la consumurile de materiale implică extinderea tipizării soluțiilor constructive, precum și a utilizării proiectelor tip, în special în domeniul construcțiilor industriale, la lucrările hidroenergetice și în transporturi și telecomunicații. În acest scop, pe baza indicațiilor conducerii superioare, organele de specialitate cu atribuții în acest domeniu, ca și Ministerul Construcțiilor Industriale, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, consiliile populare județene, ministerele care au în subordine organizații de construcții-montaj și institutele de proiectare au acționat în direcția definitivării soluțiilor constructive îmbunătățite, a normativelor de utilizare, precum și introducerea acestora în proiecte încă din acest an. De asemenea, în asigurarea bazei materiale a planului a sporit participarea materialelor refolosibile, prevăzîndu-se introducerea în circuitul economic în anul 1980 a unor materii prime recuperate care vor contribui la obținerea producției de oțel, de cupru de convertizor, a resurselor de masă lemnoasă.

Se desprinde, deci, cu acuitate una din cele mai importante direcții în care trebuie orientate eforturile tuturor unităților economice și anume către **reducerea cheltuielilor materiale, utilizarea cu randamente superioare a tuturor resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie.** În acest context, o semnificație deosebită are sublinierea făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la direcțiile în care trebuie acționat pentru accelerarea dezvoltării țării noastre în actualul cincinal: **„Un obiectiv important al planului suplimentar este creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, realizarea unor produse de mai mare tehnicitate, de calitate superioară. În țara noastră, care importă cea mai mare parte a materiilor prime industriale, această sarcină este esențială pentru modernizarea economiei și ridicarea bunăstării întregului popor".** Acționîndu-se în direcția reducerii cheltuielilor materiale prin diminuarea sistematică, fundamentată, a consumurilor specifice, introducerea și aplicarea pe scară largă a progresului tehnic și tehnologiilor avansate în toate ramurile, extinderea utilizării materialelor moderne, eficiente, cu caracteristici superioare și a înlocuitorilor, se creează condiții pentru ridicarea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

Accentuarea creșterii indicilor de valorificare în procesul realizării planului, la țițeiul supus prelucrării și chimizării, oțelului în producția de laminate, metalului în construcția de mașini, masei lemnoase, firelor de bumbac pentru țesături, pieilor pentru încălțăminte asigură realizarea de economii suplimentare, contribuie la creșterea valorii producției nete, a eficienței economice în întreprinderile producătoare. În ce privește gospodărirea rațională a energiei primare și energiei electrice, ținînd seama atît de problemele concrete ale țării noastre, cît și de fenomenele prezente pe plan mondial, trebuie intensificate măsurile pentru sporirea randamentelor energetice, modernizarea instalațiilor consumatoare, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, reducerea consumurilor tehnologice în centralele electrice și a pierderilor în rețelele de transport și distribuție. Amplificarea preocupărilor cu privire la creșterea permanentă a eficienței fondurilor fixe, al căror volum sporește continuu ca urmare a programelor de investiții, contribuind la îmbunătățirea gradului de înzestrare a muncii cu mijloace moderne, asigură ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității în toate ramurile, reprezintă una din cerințele esențiale ale accelerării procesului de dezvoltare și modernizare a economiei naționale. Prin toate acestea se răspunde unor comandamente de prim ordin ale progresului economiei noastre, apte să evidențieze posibilități însemnate pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării.

REALIZAREA INTEGRALĂ ȘI RITMICĂ A PLANULUI ÎN UNITĂȚI FIZICE ȘI LA EXPORT

În etapa actuală, potrivit măsurilor luate cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, eforturile trebuie îndreptate cu toată energia pentru **realizarea planului în unități fizice în toate sectoarele,** începînd cu sectoarele extractive de materii prime și combustibili, respectiv de cărbune, minereuri și țiței. Se impune să se acționeze printr-o organizare riguroasă a producției în toate ramurile producătoare de produse prelucrate, de mașini, utilaje și instalații, în sortimentele stabilite, pentru livrarea acestora la termen sectoarelor extractive, precum și altor beneficiari. Pentru realizarea produselor trebuie depuse toate eforturile ca ele să fie de calitate superioară, să corespundă exigențelor beneficiarilor. Numai realizarea producției fizice în sortimentele planificate și contractate cu beneficiarii justifică eforturile depuse în întreprinderi, asigură condiții pentru creșterea eficienței economice. Ținînd seama de dotarea întreprinderilor noastre cu utilaje tot mai complexe, eforturile se impun mobilizate și pentru asigurarea pieselor și subansamblelor necesare, dar tot atît de important este ca și întreprinderile dotate cu astfel de mijloace să-și intensifice preocupările pentru recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor, mașinilor și utilajelor în funcțiune în întreprinderile respective.

Pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan devine imperios necesar ca întreprinderile să se preocupe în cel mai înalt grad de organizarea activității productive asigurînd o **ritmicitate riguroasă a producției, decadă de decadă, lună de lună, zi de zi.** Aceasta permite, nu numai îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan decadale, lunare, trimestriale, anuale, dar elimină cu desăvîrșire munca în asalt, care cauzează mari neajunsuri atît întreprinderilor respective cît și beneficiarilor lor.

În ceea ce privește **exportul produselor economiei noastre** se impun intensificate preocupările pentru producerea de sortotipodimensiuni solicitate de beneficiari ; este necesar ca produselor să li se asigure competitivitatea cu cele existente pe plan mondial. Deopotrivă, trebuie avute în vedere schimbările calitative intervenite în comerțul nostru exterior. Acțiunile tuturor întreprinderilor se impun orientate cu precădere către creșterea constantă a exportului planificat, prin prospectarea piețelor externe și asigurarea cu contracte a produselor pe care le fabrică, ținînd o legătură permanentă cu întreprinderile de comerț exterior și cu beneficiarii externi.

Toți factorii implicați în această activitate este necesar să aibă în vedere că evoluția exportului în ritmurile și volumele prevăzute în plan este strîns legată de îmbinarea unor acțiuni complexe care se asigură, în primul rînd, prin conlucrarea care trebuie să existe între întreprinderile din țară care concură la fabricarea produselor, care condiționează pînă la urmă calitatea și competitivitatea produselor noastre în confruntare cu piața externă. Pe această cale, se poate asigura produselor noastre un grad ridicat de prelucrare, un nivel tehnic superior, ca ele să încorporeze o înaltă concepție și creativitate proprie. Sarcinile mari pe care le avem la export atît în acest an cît și în cincinalul viitor, în special în ramura construcțiilor de mașini, obligă la **schimbări esențiale în activitatea productivă a întreprinderilor.**

Organizațiile de partid din unități au consemnate în agenda lor de lucru toate aceste imperative, mobilizînd eforturile colectivelor de muncă pentru ca la sfîrșitul fiecărei perioade de plan să nu se înregistreze nici un fel de restanțe față de prevederi.

Toma MELINTE

ÎNTREBĂRI :

1. În ce direcții trebuie să se desfășoare preocupările în propria unitate pentru ridicarea calitativă a activității ?
2. În ce constă imperativul înfăptuirii integrale a sarcinilor de plan, a celor privind producția fizică și exportul ?

Un obiectiv de cea mai mare însemnătate:

INVESTIȚIILE TREBUIE SĂ PRODUCĂ LA TERMEN ȘI LA CALITATEA CERUTĂ

Dezvoltarea dinamică și complexă a economiei naționale a demonstrat pe deplin legătura indisolubilă ce există între politica investițiilor și creșterea economică. Ritmurile înalte de dezvoltare economică, promovarea unor noi și importante mutații structurale în economie, sporirea avuției naționale și a venitului național nu ar fi fost posibile fără înfăptuirea unor ample programe de investiții (tabel nr. 1).

Tabel nr. 1

Volumul investițiilor în economia națională în perioada 1950—1985

— miliarde lei —

Perioada	Volumul investițiilor în economia națională
1951—1955	62
1956—1960	100
1961—1965	200
1966—1970	330
1971—1975	549
1976—1980	970
1981—1985	1300—1350

Transpunînd în viață orientările și indicațiile partidului și statului nostru, personal ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în primii patru ani ai actualului cincinal au fost înregistrate în continuare progrese simțitoare în dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, prin realizarea anuală a unor volume de investiții importante ; pînă în prezent au fost realizate investiții al căror volum se ridică la peste 720 mld. lei. Cele aproape 970 mld. lei care se prelimină a fi înfăptuite în cel de-al 6-lea plan cincinal de dezvoltare economico-socială a României socialiste, reflectă, încă o dată, amploarea activității constructive, uriașa desfășurare a unui front larg al investițiilor pe întregul cuprins al țării.

Materializarea acestui potențial investițional va permite o creștere puternică a fondurilor fixe — cea mai importantă componentă a avuției noastre naționale. De exemplu, dacă în anul 1975 fondurile din economie reprezentau 1200 mld. lei, la sfîrșitul anului 1980 ele vor ajunge la aproape 2000 mld. lei. Dincolo de aceste valori absolute se regăsesc noi și moderne capacități de producție puse în funcțiune, al căror număr se va ridica la aproape 2800, fiecare dintre ele lărgind zestrea tehnică aflată în dotarea și administrarea unităților economice și a colectivelor de oameni ai muncii în calitatea lor de proprietari, producători și consumatori.

După cum este cunoscut anul 1980 este nu numai anul final al actualului cincinal, ci și o bază puternică pe care urmează să se edifice economia țării în cincinalul 1981—1985. Tocmai în această lumină este necesar să apreciem tot ceea ce a realizat pînă acum și ceea ce urmează să înfăptuim în cursul acestui an, în anul 1981 și mai departe în ceilalți ani ai celui de-al 7-lea plan cincinal. Potrivit prevederilor, în acest an va continua desfășurarea de amploare a activităților constructive. Prin plan s-a prevăzut realizarea unui volum de investiții în economia națională care se ridică la 244,5 mld. lei, aproape egal cu tot ceea ce s-a investit în perioada 1966—1969, (tabel nr. 2). Aceste fonduri sînt chemate să susțină dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei noastre naționale, să implementeze pe o scară tot mai largă progresul tehnic în toate sectoarele de activitate economică și socială. În acest ultim an al cincinalului actual urmează a fi puse în funcțiune încă 670 noi capacități de producție industriale și agrozootehnice mai importante care vor mări simțitor avuția țării noastre.

Tabel nr. 2

Volumul investițiilor în economia națională în anul 1980

	mld. lei	%
Investiții în economia națională	244,5	100,0
din care :		
Industrie	133,1	54,4
Agricultură și silvicultură	29,9	12,2
Construcții	8,0	3,3
Transporturi și telecomunicații	27,4	11,2
Cercetare științifică și dezvoltare tehnologică	2,1	0,9
Comerț, alimentație publică etc.	5,9	2,4
Învățămînt, cultură, sănătate etc.	6,1	2,5
Construcții de locuințe	23,7	9,7
Gospodărie comunală	6,7	2,7

O EFICIENȚĂ SPORITĂ DE LA FIECARE LEU INVESTIT

Întreaga strategie a politicii economice a partidului și statului nostru în domeniul investițiilor, **este concepută în condițiile obținerii unei eficiențe sporite de la fondurile alocate de către societate.** Pentru fructificarea eforturilor făcute pentru investiții, printre alte criterii se are în vedere și **materializarea lor în termene cît mai scurte în fon-**

duri fixe, obținerea de la fiecare leu investit și de la fiecare unitate de fond fix a unor nivele maxime de producție, de producție netă, de beneficii și de venit național. Așa de exemplu, prin planul național unic pe anul 1980 s-a avut în vedere o devansare a ritmului de creștere a investițiilor și a fondurilor fixe, de către cel al producției nete și al venitului național (tabel nr. 3). Sînt prevederi pe care realizarea progresului de amploare al economiei noastre le impune a fi înfăptuite în mod exemplar.

Tabel nr. 3

Dinamica principalilor indicatori care caracterizează dezvoltarea economică în anul 1980

— în procente —

Indicatorii	1980 / 1979
Volumul investițiilor în economia națională	104,9
Volumul fondurilor fixe	105,8
Valoarea producției nete	111,5
Venitul național	108,8

Desigur, în înfăptuirea programelor de investiții din cei patru ani care au trecut din acest cincinal, cît și pentru acest an s-au obținut realizări. Cu toate succesele consemnate, așa cum adeseori s-a apreciat în documentele de partid, rezultatele din acest sector important de activitate al economiei noastre naționale nu sînt întrutotul satisfăal economiei noastre naționale nu sînt întru totul satisfăanteriori, unele din rezultatele ce le-am obținut s-au situat sub prevederile planului. Iată numai un singur exemplu: dintr-un număr de 1 300 capacități de producție care s-au urmărit la nivel central în anul 1979, 580 din ele nu au fost realizate ca urmare, în principal a dispersării forțelor de construcții pe un număr prea mare de obiective de investiții, începerii concomitente, fără a fi asigurate condițiile de execuție, a mai multor lucrări de investiții, nesprijinirii constructorilor de către unii beneficiari ai investițiilor, nelivrării la termenele contractuale prevăzute a unor mașini și utilaje și altele.

În aprecierea rezultatelor desigur că nu pot fi ignorate unele greutăți obiective cu care a fost confruntată și este confruntată economia noastră națională. Fenomenele ce se manifestă pe plan mondial au avut și au, evident, o serie de implicații și asupra producției din economia noastră, întîmpinîndu-se greutăți care au generat neajunsuri și întîrzieri în domeniul investițiilor. Totuși, cauzele principale ale acestor neajunsuri și deficiențe se datoresc **în cea mai mare parte** proiectanților, beneficiarilor de investiții, constructorilor și unor furnizori de utilaje, care nu au acționat în toate cazurile pentru: folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor de investiții prin eliminarea oricăror forme de risipă și de cheltuire nerațională a acestor fonduri; ieftinirea lucrărilor de investiții pe toate căile și instaurarea în întregul proces investițional a unui sever regim de economii; punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor de investiții la termenele prevăzute; atingerea parametrilor proiectați; promovarea unei înalte responsabilități în înfăptuirea sarcinilor planificate în domeniul investițiilor, obținerea unor rezultate finale cît mai bune.

Situînd pe un prim plan toate aceste probleme, din inițiativa secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au avut loc, mai cu seamă în ultimul timp, consfătuiri de lucru cu proiectanții, cu constructorii, cu beneficiarii marilor programe de investiții, printre care și cea din aprilie a.c. Cu acest prilej, conducerea partidului și statului nostru a apreciat că în domeniul activității de investiții, **s-a dovedit ca fiind deosebit de negativă practica nejustificată a extinderii investițiilor într-o serie de sectoare fără a fi acoperite mijloacele materiale și de forță de muncă; prelungirea cu mult peste termenele planificate a duratelor de realizare a unor obiective de investiții; dezvoltarea unor capacități de producție în mod anarhic ș.a. De asemenea, fondurile de investiții, mijloacele tehnice și forța de muncă ce stau la îndemîna constructorilor nu au fost dirijate și îndreptate către marile șantiere și obiective de importanță, către acelea care au reprezentat maximum de urgență.**

Recent, a avut loc Ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România în cadrul căreia, pe lîngă o serie de probleme de ordin politic și internațional, au fost examinate și cîteva domenii majore, de mare actualitate ale activității economice interne. Printre aceste domenii economice pe un prim plan s-a înscris și cel al investițiilor. Pe baza unei analize minuțioase întreprinse asupra rezultatelor obținute în acest domeniu important de activitate economică și a concluziilor desprinse, s-a indicat ca, **organele centrale și locale, organele de partid, organizațiile de masă și obștești să ia toate măsurile în direcția: concentrării tuturor forțelor pe obiectivele care au create condițiile de a fi puse în funcțiune în acest an și în anul viitor; reducerea numărului obiectivelor de investiții și în primul rînd a celor neproductive și de dimensiuni mici; oprirea începerii unor noi lucrări de investiții care nu au pregătite toate condițiile realizării lor în termene cît mai scurte ș.a.** Sînt orientări și indicații ale partidului și statului nostru care au o mare însemnătate economică și socială.

CONCENTRAREA FORȚELOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

În continuare vom încerca să analizăm cîteva din aspectele relevate în lumina acestor recente orientări și indicații. În ce anume constă esența acestor măsuri în domeniul investițiilor, prin ce anume căi principale pot fi ele aduse la îndeplinire? În economia noastră națională noi am investit și investim, — așa cum s-a arătat, — fonduri însemnate. Anual pentru investiții se dirijează din fondul național de dezvoltare între 80—85%. De modul în care se stabilesc și folosesc aceste investiții, de modul în care ele se materializează și se pun în funcțiune, de modul în care este utilizat întregul potențial tehnic al economiei, depind ritmurile susținute de creștere a producției materiale, creșterea venitului național și pe această bază însăși sporirea continuă a nivelului de trai al poporului. Societatea investește mult, eforturile sînt mari. Dacă în anul 1975, de exemplu, volumul investițiilor ce a revenit pe un locuitor a fost de circa 6 570 lei, în 1980 acest volum se ridică la aproape 11 000 lei.

În procesul dezvoltării noastre economice, important este ca volumele tot mai sporite și diversificate ale producției de bunuri materiale și servicii, să fie obținute în primul rînd prin **încărcarea completă a tuturor capacităților de producție existente,** prin folosirea integrală a timpului efectiv de lucru a mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în dotarea și administrarea fiecărei unități economice, și **numai după aceea pe seama unor noi capacități de producție care reclamă eforturi suplimentare, de investiții din partea societății.** Înainte de a cere alocarea unor noi fonduri de investiții, unitățile economice, colectivele de oameni ai muncii, au datoria de a cunoaște și de a valorifica toate posibilitățile de creștere a producției pe baza capacităților existente, de a identifica orice rezerve potențiale ale bazei tehnice ce o au în dotare. De asemenea, creșteri mai mari ale producției de bunuri materiale și servicii trebuie obținute pe calea unei utilizări mai raționale a diferitelor spații neeconomicos întrebuințate, prin procurarea și montarea de noi mașini și utilaje cu cheltuieli de investiții din fondurile proprii mult mai reduse.

În fața unor cereri sporite de investiții de la bugetul statului, va trebui să existe mai multă exigență din partea organelor centrale de sinteză față de „presiunea" exercitată de spiritul departamental al ministerelor, de un anume „patriotism local" al consiliilor populare județene, față de toți beneficiarii investițiilor, care solicită importante fonduri de investiții și care, odată primite, în parte nu se mai materializează la termenele prevăzute în fonduri fixe de care are absolută nevoie economia națională. Apărînd interese generale ale statului și urmărind o gospodărire cît mai rațională a potențialului investițional, este, deci, necesar să se manifeste mai multă fermitate, să nu se slăbească sub nici o formă exigența în procesul de însușire a propunerilor de investiții.

Pornind de la rațiuni economice ale prezentului cît și ale viitorului, potrivit hotărîrilor adoptate în Ședința amintită a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în anii 1980 și 1981 cît și în anii viitori se are în vedere **reducerea numărului obiectivelor noi de investiții și în primul rînd a celor neproductive, urmînd ca forțele bănești, materiale, tehnice și umane să fie concentrate în direcția realizării obiectivelor de investiții care au toate condițiile create de a fi puse în funcțiune în acest an sau în anul viitor.** Nu mai este admisă deschiderea unor șantiere dacă acestea nu dispun de utilajele, materialele și forța de muncă necesare, dacă nu au asigurate condițiile necesare continuității lucrărilor și dacă nu se poate scurta simțitor durata de punere în funcțiune a noilor obiective de investiții.

În spiritul recentelor analize și hotărîri se înscriu și cele referitoare la răspunderea care revine pentru **punerea în funcțiune a noilor capacități de producție la termenele planificate.** Așa cum este cunoscut, cu prețul unor mari eforturi se începe construcția unor importante obiective industriale, agrozootehnice, dar ele nu sînt date la termen în funcțiune. Societatea investește mult, eforturile sînt mari, dar durata construcțiilor este tergiversată, volumul construcțiilor neterminate ajungînd să depășească cu mult limitele stabilite, limitele normale. Ca urmare, pe diferitele fronturi de lucru se află volume mari de investiții neterminate, de stocuri de utilaje ce necesită montaj — atît din producția internă cît și din import — peste normativele legale, sînt imobilizate importante fonduri materiale și bănești. Pe șantierele noastre de construcții, la sfîrșitul anului 1979, se aflau de pildă, utilaje nemontate care depășeau durata de staționare în valoare de circa 5,5 miliarde lei. Acesta este numai un aspect al unei gospodăriri nerationale a fondurilor de investiții. Un altul îl constituie crearea unor perturbații, a unor disproporții cu serioase efecte negative în producție: lipsa unor materii prime și produse, dereglări în lanț în procesul de aprovizionare tehnico-materială, producție fără desfacere asigurată, exporturi mai mici, rezultate, economico-financiare necorespunzătoare.

APORTUL SOLICITAT LA CREȘTEREA AVUȚIEI NAȚIONALE

În fața unor astfel de situații și acționînd în lumina acelorași orientări și indicații ale partidului și statului nostru, **începînd din anul 1981 și în anii viitori, orice începere de investiție nouă nu mai poate fi acceptată și introdusă în planul național unic fără a fi stabilite din timp și precis tehnologiile corespunzătoare, fără a răspunde necesităților reale ale economiei naționale, fără a fi pregătite toate condițiile realizării ei în termene cît mai scurte, fără a fi asigurată desfacerea producției ei.** Toate obiectivele de investiții, inclusiv dezvoltările, vor fi deci, incluse, în planul național unic numai pe baza unei temeinice justificări a necesităților, a unei cunoașteri în detaliu a tuturor posibilităților care pot permite punerea lor în funcțiune în timp cît mai scurt. Ca urmare, începînd cu anul 1981, se va reduce simțitor numărul obiectivelor noi de investiții, urmînd a fi depuse maximum de eforturi pentru punerea în funcțiune a noilor obiective aflate într-un stadiu final de realizare. Prin urmare, toate forțele tehnice, materiale și umane trebuie concentrate spre **acele obiective care întrunesc condițiile de a fi puse în funcțiune în acest an și în anul viitor.**

În același context al alocării și folosirii cu maximă eficiență a fondurilor de investiții, a unei cheltuiri raționale a acestora, se înscriu și măsurile adoptate cu privire la **reducerea investițiilor neproductive, a investițiilor mici.** Acest proces vizează, deopotrivă, atît prevederile din programul de investiții pe anul 1980 cît și cele pe anii viitori. În ceea ce privește diferitele obiective de investiții cu caracter social-cultural pe un prim plan se va situa, în continuare, **asigurarea tuturor condițiilor de îndeplinire integrală a planului construcțiilor de locuințe.**

Transformarea cantității într-o nouă calitate presupune, desigur, un salt calitativ și în organizarea și desfășurarea activității de investiții. Problema alocării fondurilor de investiții și a utilizării lor raționale, constituie o problemă esențală a dezvoltării noastre economice prezente și viitoare. Ca urmare, toate organele care concură direct sau indirect la proiectarea, pregătirea și execuția obiectivelor de investiții, care angajează banii poporului, sînt chemate să nu mai aloce și să admită nici un fel de cheltuieli fără a fi asigurată maximum de economicitate și eficiență în planificarea și utilizarea acestor fonduri de investiții.

Proiectanții au datoria de a elabora la timp și la nivel calitativ corespunzător documentațiile tehnico-economice și proiectele de executare; **beneficiarii** trebuie să acționeze operativ pentru lansarea comenzilor și încheierea contractelor; **furnizorii** sînt chemați să-și însușească temeinic fabricația produselor și să pregătească livrarea lor la ter-

menele stabilite ; **constructorii** trebuie să asigure în modul cel mai corespunzător baza tehnico-materială și forța de muncă necesare execuției integrale și la termenele prevăzute a tuturor lucrărilor de investiții. Numai printr-o acțiune simultană a tuturor acestor factori interesați se vor putea asigura premisele creșterii eficienței investițiilor în acest an, în anul 1981 și în anii viitori, se vor scurta duratele de execuție și se vor pune mai rapid în funcțiune noile obiective economice și social-culturale, se va putea obține producția materială, producția netă și venitul național de la această însemnată zestre tehnică de care dispun și vor dispune unitățile economice.

IMPERATIVUL ÎMBUNĂTĂȚIRII ACTIVITĂȚII ÎN CONSTRUCȚII

Pentru a asigura creșterea eficienței investițiilor este necesar **un aport mai mare al cercetării și proiectării din sectorul construcții la analiza și rezolvarea mai rapidă a unor probleme legate de elaborarea de soluții investiționale mai eficiente,** asigurînd reducerea consumurilor de metal, ciment, energie și combustibili. Este necesară promovarea unor structuri care să folosească elemente și materiale de construcții ușoare, utilizarea unor materiale de construcții noi precum și aplicarea unor tehnologii avansate în procesul de execuție a lucrărilor. Soluțiile constructive adoptate, supuse unui permanent proces de îmbunătățire, trebuie să conducă la micșorarea consumurilor materiale, la reducerea costurilor construcțiilor, la ridicarea calitativă a întregii activități de construcții. Aceasta cu atît mai mult cu cît este cunoscut că, în această ramură, începînd din acest an și în anii viitori se va renunța la unele capacități de producție existente din categoria celor mari consumatoare de petrol și energie; în același timp, fondurile de investiții vor fi cu prioritate orientate către acele ramuri care permit dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie. Se impune, de asemenea, și o participare mai directă a constructorilor alături de proiectant și beneficiar la stabilirea de soluții constructive apte să asigure un grad mai înalt de industrializare și de mecanizare a procesului de execuție a lucrărilor, să scurteze duratele de execuție, să crească calitatea construcțiilor, gradul lor de siguranță și economicitate.

O direcție însemnată de acțiune în domeniul realizării integrale și la termenele prevăzute a lucrărilor de investiții, a dării la timp în funcțiune a noilor capacități de producție, o constituie **ridicarea continuă a productivității muncii pe șantierele de construcții,** domeniu care, în lumina noilor orientări și sarcini, reclamă o reconsiderare a atitudinii din partea constructorilor, promovîndu-se o activitate ritmică, disciplină fermă, spirit gospodăresc. Sporurile de producție trebuie obținute la nivelul eforturilor făcute de către economia noastră națională pentru dotarea și modernizarea continuă a sectorului de construcții.

Căile și mijloacele de asigurare a unei productivități sporite a trusturilor, șantierelor și unităților cu activitate de construcții presupun **o mai bună organizare tehnologică în execuția lucrărilor de construcții,** utilizarea intensivă a utilajelor și mijloacelor de transport, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, executarea ritmică a lucrărilor pe tot parcursul anului, accentuarea procesului de transformare a șantierelor în locuri de montaj, aplicarea largă a acordului global în acest sector important de activitate. Fiecare proces de producție în construcții trebuie să se bazeze tot mai mult pe folosirea de tehnologii și metode care împreună să transforme întreaga activitate de execuție a construcțiilor într-un flux continuu, capabil să asigure o utilizare cît mai rațională a mijloacelor tehnice și a forței de muncă din dotarea fiecărei unități de construcții.

Vor trebui introduse pe o scară mai largă tehnologiile moderne adoptate și aplicate mai rapid soluțiile constructive de mare productivitate, va trebui stabilit și extins gradul de tipizare a construcțiilor. Numai prin acordarea unei atenții deosebite întregului proces de organizare a muncii pe șantierele de construcții vor putea fi create premisele grăbirii dării în folosință a noilor capacități prevăzute. Fiecare dintre aceste măsuri trebuie aplicate în raport direct cu particularitățile producției de construcții-montaj executate, cu diversitatea și complexitatea muncii, cu tipurile de mașini și utilaje folosite.

O altă problemă care se cere a fi abordată și soluționată o constituie **producerea și asigurarea livrării utilajelor într-o strînsă concordanță cu nevoile noilor obiective de investiții, cu graficele de eșalonare a investițiilor.** În spiritul unei înalte responsabilități din partea tuturor producătorilor de mașini și utilaje față de dotarea și punerea în funcțiune corespunzătoare a noilor obiective de investiții, așa cum s-a indicat recent, toate întreprinderile constructoare de mașini sînt chemate să ia măsuri și să acționeze hotărît pentru realizarea pînă la sfîrșitul sem. I al acestui an a tuturor utilajelor și instalațiilor necesare dării în funcțiune a obiectivelor de investiții cu termene în anul 1980 ; urmează ca în continuare să realizeze cu prioritate utilajele aferente obiectivelor anului 1981.

★

Transpunerea în viață a măsurilor adoptate de către conducerea partidului și statului nostru pe linia instaurării în întregul proces investițional a unei cît mai bune organizări a producției și a muncii, presupun **răspunderi sporite,** începînd de la concepție și pînă la execuția și recepția fiecărui obiectiv de investiții. Cercetătorilor, proiectanților, beneficiarilor, ministerelor cu activitate de construcții, trusturilor și grupurilor de șantiere le revin sarcini de cea mai mare însemnătate pentru pregătirea și realizarea întocmai și la termenele prevăzute a fiecărui program de investiții, materializarea acestora contribuind la dezvoltarea mai rapidă a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, la progresul general al societății noastre.

Gheorghe OBREJA

ÎNTREBĂRI

1) În ce constă actualitatea problemei investițiilor în procesul dezvoltării economico-sociale a țării ?

2) Ce priorități esențiale se impun în prezent în activitatea de investiții ? — referiți-vă la aspectele concrete ale activității de investiții din unitatea dumneavoastră.

3) În ce direcții se impune îmbunătățirea activității în sectorul de construcții-montaj ?

PREGĂTIREA ŞI UTILIZAREA EFICIENTĂ A FORŢEI DE MUNCĂ — COORDONATĂ FUNDAMENTALĂ A DEZVOLTĂRII

Forţa de muncă constituie factorul hotărîtor al forţelor de producţie. Oamenii, prin pregătirea lor, prin capacităţile creatoare de care dispun sînt aceia care inventează şi pun în mişcare mijloacele de producţie, lărgesc şi diversifică necontenit aria activităţii lor, sporind totodată posibilităţile de satisfacere a propriilor trebuinţe. Aceste atribute specifice fiinţei umane în genere — diferenţiate pe diferite trepte ale evoluţiei istorice, dobîndesc noi sensuri, îşi îmbogăţesc semnificaţiile în condiţiile socialismului. Proprietari, producători şi beneficiari ai avuţiei sociale oamenii muncii sînt chemaţi să participe nemijloct la rezolvarea tuturor problemelor fundamentale ale societăţii socialiste româneşti, la însăşi conducerea sa.

Implicarea tot mai largă a factorului conştient în procesul dezvoltării economico-sociale, decurge, deci, nemijlocit din esenţa noii orînduiri ; ea este însă deopotrivă condiţionată de sporirea complexităţii proceselor economice — sub influenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, a restricţiilor severe în domeniul utilizării materiilor prime, a energiei etc., — şi a problemelor noi pe care le ridică dirijarea acestor procese. Continuînd pe o treaptă superioară importantele realizări obţinute în anii construcţiei socialiste, în cincinalul 1981—1985 atenţia factorilor de conducere din economia noastră, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii urmează să fie orientată cu prioritate asupra componentelor calitative ale activităţii. Este o acţiune de amplă perspectivă, menită să asigure utilizarea şi valorificarea cît mai eficientă a resurselor de care dispune societatea — materiale şi, desigur, de forţă de muncă, să asigure sporirea neîntreruptă a avuţiei naţionale.

O CERINŢĂ ACTUALĂ — ASIGURAREA NECESARULUI DE PERSONAL

Forţa de muncă, constituie principala forţă de producţie care prin structura sa, prin distribuţia în teritoriu şi pe ramuri ale economiei, prin nivelul de instruire şi registrul profesiunilor practicate, prin judiciozitatea cu care este folosită influenţează procesul dezvoltării pe coordonatele de bază.

Partidul şi statul nostru socialist au acordat şi acordă în continuare o deosebită atenţie **asigurării necesarului de forţă de muncă pe ansamblul economiei.** Un domeniu principal de acţiune în acest sens îl constituie politica demografică, componentă esenţială a strategiei dezvoltării. Politica demografică exprimă ansamblul unitar de măsuri, acţiuni, acte normative cu ajutorul cărora societatea influenţează variabilele demografice — natalitatea, reducerea mortalităţii, sporul populaţiei etc. — în corelaţie cu obiectivele strategiei generale a dezvoltării economico-sociale. Obiectivul central al politicii demografice promovate de partidul nostru îl constituie creşterea susţinută a populaţiei ţării. Rezultat al interacţiunii unui număr mare de factori cu influenţă de lungă durată, creşterea demografică se reflectă în raportul a doi indicatori principali : natalitate şi mortalitate. Evident, creşterea demografică presupune o mortalitate scăzută şi o natalitate ridicată.

Efect nemijlocit al măsurilor pronataliste iniţiate de partid, al îmbunătăţirii condiţiilor de trai ale maselor largi de oameni ai muncii — cu deosebire în planul asistenţei medicale — populaţia României a înregistrat în ultimul timp anumite sporuri, exprimate sintetic de valoarea de 1% a ratei medii anuale de creştere a populaţiei. Această valoare procentuală exprimă, la nivelul populaţiei ţării noastre, evoluţii semnificative : de la 22 135 mii locuitori la sfîrşitul anului 1979, nivel cu aproximativ 182 mii mai mare decît cel de la sfîrşitul anului precedent, la circa 23,4—23,7 milioane cît se estimează că va ajunge populaţia României în 1985 şi la aproximativ 25 milioane de locuitori în 1990.

Creşterea demografică ca indicator macroeconomic nu reflectă însă direct nivelul utilizării populaţiei ţării în economie, ca forţă de muncă. Pentru a reflecta acest proces în practica economică sînt folosiţi o serie de alţi indicatori — populaţia activă (totalitatea persoanelor ocupate în procesul muncii sociale în diferite activităţi profesionale), populaţia ocupată (categorie ce nu include, în comparaţie cu cea anterioară, militarii în termen, elevii şi studenţii, şi personalul în curs de schimbare a locului de muncă), numărul personalului mediu muncitor (indicator ce cuprinde personalul ocupat în unităţile de stat) etc. Sporirea resurselor de forţă de muncă ale societăţii, ca volum, este legată direct de creşterea valorilor la indicatorii amintiţi prin încadrarea într-o activitate utilă a unui număr cît mai mare de persoane apte de muncă, prin participarea, în forme adecvate, a celorlalte categorii ale populaţiei active — militari în termen, studenţi, elevi etc. — la activitatea economică ş.a. Considerată pe o perioadă mai îndelungată de timp, evoluţia unor indicatori ai ocupării populaţiei, şi, deci, a creşterii în volum a forţei de muncă, evidenţiază o tendinţă constantă de creştere (vezi tabelul).

Tabel

Dinamica unor indicatori ai forței de muncă

1950=100

	1960	1965	1970	1975	1978
Populația ocupată	114	116	118	121	123
Numărul personalului muncitor (total)	153	203	241	297	328
din care :					
● industrie	154	206	254	344	382
● construcții	213	293	390	421	473
● transporturi	154	213	251	297	317
Numărul mediu al muncitorilor (total)	187	254	314	408	457
din care :					
● industrie	167	225	283	399	444
● construcții	229	318	433	476	542
● transporturi	176	255	316	388	420

Aportul forței de muncă la progresul social-economic nu este condiționat numai de volumul său, ci, într-o măsură tot mai însemnată, de distribuția pe ramuri și subramuri ale economiei, de domeniile de desfășurare a activităților, de specificul și ponderea fiecărei ramuri de producție. În această perspectivă, în viitorul cincinal, din populația ocupată în economia națională — de aproape 11,5 milioane de locuitori — circa 78% vor lucra în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură. Aceste proporții reflectă elocvent procesul de modernizare a economiei naționale. Sporirea productivității muncii în agricultură a permis eliberarea unui important volum de forță de muncă și redistribuirea sa în alte domenii ale activității economico-sociale. În cadrul sectorului neagricol, industria, construcțiile și transporturile vor reprezenta aproape 74% din totalul respectiv al populației ocupate, învățămîntul, cultura, știința și sănătatea peste 10%, iar serviciile și alte activități circa 16%, ceea ce indică o repartiție relativ echitabilă a populației ocupate pe domenii de activitate economico-sociale. Forța de muncă are astfel un rol esențial în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății prin contribuția hotărîtoare pe care o aduce la înfăptuirea programului de investiții, la repartizarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție, la afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, coordonate ce pun pregnant în evidență virtuțile sale de factor intensiv al dezvoltării.

EXIGENȚE ALE RIDICĂRII ȘI PERFECȚIONĂRII PREGĂTIRII PROFESIONALE

O cale fundamentală de sporire a contribuției forței de muncă la progresul general al economiei și societății românești o constituie **ridicarea și perfecționarea susținută a pregătirii profesionale.** Pregătirea și perfecționarea forței de muncă în țara noastră dobîndesc valențe noi și o importanță deosebită datorită intensificării progresului tehnic, modificărilor structurale din economie, accentuării laturilor calitative ale creșterii economice etc. În concepția partidului nostru pregătirea și perfecționarea forței de muncă se caracterizează printr-o serie largă de elemente care definesc un concept strategic științific, original.

Un prim aspect al acestei strategii constă în faptul că pregătirea și perfecționarea forței de muncă constituie un proces de interes general, ce se înfăptuiește de societate în mod planificat și pentru a cărui realizare societatea alocă fonduri importante. Planul pregătirii forței de muncă constituie o componentă esențială a planului național unic de dezvoltare economico-socială, menit să asigure forța de muncă necesară tuturor ramurilor economiei naționale și localităților țării, în cantitatea, calitatea și structura corespunzătoare. Valoarea fondurilor alocate pentru pregătirea forței de muncă a atins, an de an, cincinal de cincinal, cote tot mai înalte. Astfel, cheltuielile finanțate de la bugetul de stat pentru învățămînt, vor crește în cincinalul 1981—1985, față de cincinalul precedent, cu peste 36%, asigurîndu-se pe această cale fondurile necesare pentru pregătirea tinerei generații în strînsă legătură cu cerințele dezvoltării economiei naționale, a tuturor activităților sociale.

Totodată, prin plan se asigură, în corelație cu fondurile pe care societatea le poate aloca pregătirii și cu intensitatea și diversitatea cerințelor de forță de muncă calificată, proporțiile optime între contingentele de cadre calificate prin diferite forme de instruire. La determinarea acestor proporții ca și a formei de instruire, un accent tot mai mare se va pune pe extinderea formelor complexe de calificare — școli profesionale și licee de specialitate — în concordanță cu sporirea nivelului de pregătire generală a noilor generații și diminuarea relativă a ponderii calificării prin cursuri de scurtă durată.

Un element fundamental în politica de pregătire a forței de muncă îl reprezintă **caracterul său anticipativ.** Menită să preceadă intrarea în funcțiune a noilor obiective economice, să devanseze, în planul cunoștințelor și al deprinderilor de muncă, dezvoltarea ramurilor economiei, procesul de calificare trebuie să încorporeze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, să asigure fiecărui lucrător posibilități largi de adaptare la o gamă cît mai diversificată și complexă de activități. În această lumină apare limpede însemnătatea principiilor care călăuzesc actualmente și vor orienta pentru o perioadă mai mare de timp învățămîntul românesc, pregătirea forței de muncă : politehnizarea, policalificarea, reciclarea periodică a cunoștințelor profesionale, pe fondul general al ridicării nivelului de cultură al tinerelor generații, al întregului popor.

Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, avîndu-se în vedere nevoile de forță de muncă actuale și mai ales cele de perspectivă, va fi cuprinsă în treapta I de liceu, întreaga generație de absolvenți ai clasei a VIII-a, aproape 90% din elevii treptei I urmînd să fie cuprinși în liceele industriale și agroindustriale ; va crește totodată, gradul de cuprindere a elevilor în treapta a II-a de liceu, la circa 70% din absolvenții treptei I, creîndu-se condiții pentru pregătirea generalizării învățămîntului liceal. De

asemenea, se va extinde învățămîntul superior, îndeosebi învățămîntul tehnic, pentru ramurile cu cea mai puternică dezvoltare. Adăugînd la cele menționate și faptul că spre sfîrșitul deceniului 1981—1990 se va asigura prin școală circa 70% din necesarul total de personal calificat, vom dobîndi o imagine cuprinzătoare a acestui proces cu profunde semnificații economice și sociale.

În soluționarea problemei pregătirii și perfecționării forței de muncă se impune luarea în considerație a conținutului concret-istoric al calificării, a caracterului său dinamic, determinat de factorii materiali ai producției, de esența relațiilor de producție și acțiunea tot mai importantă a factorilor de conștiință. Transpuse în planul procesului de instrucție, aceste exigențe se concretizează în necesitatea de a asigura lucrătorilor un profil larg, care să permită pregătirea forței de muncă în meserii complexe, corespunzătoare cerințelor progresului tehnico-științific contemporan. Ele corespund amplelor mutații ce se conturează în structura calificării forței de muncă ce vor interveni în cincinalul 1981—1985 sub aspect cantitativ și, mai ales, calitativ. Astfel, prin pregătirea în cincinalul viitor, a unui număr de 1 750 000 de muncitori calificați și 300 000 de tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate, ponderea personalului calificat în totalul personalului muncitor va crește de la 82% la 86% ; în ce privește muncitorii, ponderea muncitorilor calificați va spori de la 85% la circa 90%, în ramurile de vîrf ale industriei ajungînd la peste 95%.

O atenție deosebită va fi acordată, potrivit prevederilor înscrise în documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., pregătirii muncitorilor calificați în meseriile de bază pentru construcția de mașini, industriile metalurgică, minieră, petrolieră, chimică, a materialelor de construcții, construcții-montaj, precum și în meseriile specifice agriculturii. De asemenea, muncitorii specializați în meserii ca prelucrător prin așchiere, lăcătuș mecanic, miner, petrolist, oțelar, furnalist, operator, constructor de structuri etc., vor reprezenta în cincinalul următor o pondere de peste o treime din necesarul total de muncitori calificați. Trebuie subliniat și faptul că în cincinalul 1981—1985, circa 17% din necesarul de muncitori calificați vor fi pregătiți prin treapta a II-a a liceului, pentru ca în a doua parte a deceniului viitor această pondere să crească la peste 33%.

Un alt aspect ce decurge din amploarea și semnificațiile revoluției tehnico-științifice și care se cere încorporat în însăși strategia pregătirii și perfecționării forței de muncă constă în faptul că progresul tehnico-științific determină sporirea interdependențelor dintre activitățile diferitelor categorii de personal muncitor. Mecanizarea complexă, automatizarea și cibernetizarea producției, folosirea unor procedee moderne de organizare, conducere și gestiune sporesc dependența și determină o colaborare tot mai strînsă între muncitorii din producția materială nemijlocită, oamenii de știință, inginerii, tehnicienii, maiștrii, proiectanții, programatorii și organizatorii procesului de producție, personalul de conducere etc. Aceste procese trebuie să-și găsească o reflectare corespunzătoare în conținutul și formele calificării. Un rol deosebit revine în acest sens și acțiunii de reciclare a cunoștințelor profesionale, acțiune care va cuprinde în viitorul cincinal circa două milioane de persoane.

Participarea maselor muncitoare la elaborarea, dezbaterea și adoptarea deciziilor privind dezvoltarea întreprinderilor, la perfecționarea organizării și conducerii activității lor, la gospodărirea judicioasă a resurselor materiale și financiare necesită ca fiecare om al muncii să posede atît cunoștințe de specialitate cît și cunoștințe economice. Astăzi, mai mult ca oricînd, fiecare lucrător trebuie să aibă cunoștințe despre sensul, importanța și căile de reducere a costurilor de producție, de valorificare superioară și economisire a energiei și combustibilului, materiilor prime, ridicarea calității produselor și creșterea competitivității produselor pe piața externă, să dobîndească o imagine clară asupra însemnătății participării sale, la locul său de muncă, pentru progresul social general.

Toate aceste elemente contribuie la sporirea eficienței activității depuse în diverse domenii social-economice, au capacitatea de a ridica competența oamenilor în cadrul organelor colective de conducere a unităților economice. Iată de ce organizațiile de partid și consiliile oamenilor muncii din întreprinderi au îndatorirea să intensifice propaganda tehnico-economică, să se preocupe de ridicarea cunoștințelor economice, pe baza unor demonstrații practice strîns legate de situațiile din întreprinderi. În aceeași perspectivă calificarea oamenilor muncii în economia noastră presupune nu numai un ansamblu de cunoștințe teoretico-științifice și deprinderi practice, ci deopotrivă și un act de conștiință, de responsabilitate comunistă. Îmbunătățirea activității politico-ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, așezarea fermă a relațiilor din societatea noastră pe temelia principiilor eticii și echității socialiste și comuniste constituie pîrghii de formare și consolidare a conștiinței socialiste avansate. În acest proces, școala, cercetarea științifică, mijloacele de comunicare în masă sînt și trebuie să devină tot mai mult factori permanenți care să-și aducă o contribuție sporită în realizarea acestor cerințe și pe care organizațiile de partid trebuie să le folosească din plin.

IMPERATIVUL FOLOSIRII MAI BUNE A FORȚEI DE MUNCĂ

Îndeplinirea cu succes a sarcinilor privind dezvoltarea și modernizarea economiei naționale în cincinalul 1981—1985 este condiționată nu numai de asigurarea necesarului de forță de muncă și perfecționarea pregătirii ei, ci în aceeași măsură, și de modul în care ea este utilizată. Utilizarea rațională a forței de muncă — însemnat factor intensiv în procesul dezvoltării — se realizează într-un proces dinamic de instituire și menținere a unor raporturi optime la nivelul economiei naționale, la nivel de județ și la nivelul fiecărei unități în ceea ce privește orientarea, pregătirea, repartizarea, organizarea și folosirea propriu-zisă a forței de muncă. Folosirea deplină a forței de muncă presupune: a) atragerea într-o activitate utilă, socialmente necesară a tuturor resurselor de muncă — populația aptă de muncă,

transformarea forței de muncă potențiale în forță de muncă în acțiune ; b) folosirea integrală a fondului de timp din cadrul zilei de muncă prin eliminarea întîrzierilor, a întreruperilor tehnologice și de altă natură în cadrul procesului de producție, a absențelor — nemotivate și motivate, a încetării lucrului înainte de programul stabilit, prin întărirea disciplinei în muncă și respectarea riguroasă a regulamentelor de ordine interioară etc. ; c) asigurarea unei stabilități optime a forței de muncă, prin diminuarea fluctuației ; numeroase studii sociologice concrete au pus în evidență influența pozitivă pe care un grad mai înalt al stabilității forței de muncă o are asupra sporirii indicelui de utilizare a capacităților de producție, prin înlăturarea risipei de timp generate de plecarea spre alt loc de muncă (angajare, acomodare etc.), știut fiind că cel ce se gîndește la părăsirea locului de muncă obține, de regulă, rezultate slabe în producție.

Din perspectiva folosirii eficiente a forței de muncă se desprind o serie de aspecte. Un prim aspect se referă la asigurarea concordanței între calificare și meseria exercitată, ceea ce impune ca fiecare lucrător să efectueze acel tip particular de muncă pentru care s-a pregătit, valorificarea, pe această cale, a ansamblului de cunoștințe teoretico-științifice și a deprinderilor practice dobîndite în procesul instruirii. Utilizarea eficientă a forței de muncă presupune totodată asigurarea corelației optime între nivelul calificării lucrătorilor și gradul de complexitate al muncii prestate (lucrări, operații etc.). În acest sens întreprinderile trebuie să urmărească stabilirea, pentru fiecare om al muncii, a lucrărilor corespunzătoare calificării lui și a nivelului tehnic al mașinilor. Un al treilea aspect se referă la utilizarea eficientă a forței de muncă prin realizarea unei concordanțe între nivelul progresului tehnic, gradul de înzestrare tehnică a muncii, organizarea și conducerea producției pe de o parte, și structura, nivelul și conținutul calificării forței de muncă, pe de altă parte. În această perspectivă, fiecare întreprindere trebuie să se preocupe pentru stabilirea raporturilor optime între numărul și sarcinile diferitelor categorii de lucrători, între cadrele cu pregătire superioară din cercetare, concepție și execuție, între numărul de ingineri și cel de economiști, între aceștia și numărul de cadre tehnice și economice cu pregătire medie, între numărul de maiștri și cel al muncitorilor, între muncitori cu calificare superioară, cei specializați și cei necalificați, între muncitorii productivi și lucrătorii considerați neproductivi etc.

Utilizarea eficientă a forței de muncă presupune, de asemenea, concordanța între intensitatea normală a muncii, cerută de folosirea în condiții socialmente necesare a tehnicii, și consumul efectiv de energie nervoasă, musculară etc. al fiecărui lucrător în unitate de timp.

Materializarea amplelor obiective pe care le pune în fața poporului nostru ansamblul documentelor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, accentuarea cu prioritate a laturilor calitative în procesul dezvoltării atribuie noi funcții și semnificații factorului forță de muncă, pregătirii sale calitative și utilizării sale eficiente. Deopotrivă cu creșterea gradului de ocupare a populației, proiectată pe fundalul major al creșterii susținute a populației țării, a repartizării sale judicioase în teritoriu și pe domenii ale activității economico-sociale, pregătirea profesională tot mai înaltă are menirea să pună în valoare — în folosul întregii societăți — resursele, practic inepuizabile, de progres, capacitatea unică a forței de muncă de a crea, de a realiza lucruri noi, mai perfecționate. Tocmai de aceea, pregătirea și utilizarea judicioasă a forței de muncă constituie o sarcină de mare însemnătate pentru organele și organizațiile de partid, pentru toți oamenii muncii, chemați să gestioneze cu chibzuință această bogăție de preț a națiunii.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

Întrebări

1. În ce constă rolul forței de muncă, ca principală forță de producție a societății ?

2. Care sînt conținutul și direcțiile principale ale pregătirii și perfecționării forței de muncă în țara noastră ?

3. Care sînt direcțiile de utilizare rațională a forței de muncă (să se exemplifice cu situații corecte din unitatea respectivă).

ÎN ATENȚIA CITITORILOR REVISTEI ECONOMICE :

Costul unei reviste cumpărate la chioșc este de 5 lei. Reducerea la jumătate a acestui preț se asigură prin abonarea la revistă : pentru participanții la învățămîntul politico-ideologic costul unui abonament anual este de 130 lei (față de 260 lei, prețul la chioșc a 52 reviste). Abonamente se pot face și semestrial, costul respectiv fiind de 65 lei.

Abonați-vă din timp la Revista economică !

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

DIVERSIFICAREA SORTIMENTALĂ A PRODUCȚIEI ÎN CONDIȚII DE REDUCERE A COSTURILOR

EXIGENȚELE IMPUSE de funcționarea optimă a mecanismului asigurării bazei materiale a planului de producție în toate sectoarele economiei și de satisfacerea nevoilor de consum ale populației necesită înfăptuirea ritmică, la toate sortimentele și la parametri calitativi corespunzători, a producției fizice planificate. În acest context realizarea nivelurilor prevăzute pe cele 4 luni trecute din acest an la producția fizică, la ceilalți indicatori a constituit o preocupare esențială și continuă în cadrul unităților Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei (C.I.P.C.I.).

Dimensiuni și determinante ale realizării producției fizice

ÎN ACEST AN planul producției fizice în unitățile centralei prezintă creșteri substanțiale față de realizările din 1979. Astfel, producția de încălțăminte crește cu 13,1%, ceea ce înseamnă un spor de peste 12 milioane perechi, din care 7 milioane se realizează pe seama ridicării productivității și numai 5 milioane datorită capacităților nou intrate în funcțiune. Trebuie menționat că, în 1980, la această grupă de produse, dar și la altele, au intervenit mutații substanțiale în dimensionarea sarcinilor fizice determinate de schimbarea structurii producției și, în primul rînd, a resurselor de materii prime și materiale. A crescut substanțial producția de încălțăminte cu fețe din înlocuitori din piele și textile (cu 35% și respectiv dublă, față de 1979), într-o gamă foarte variată și în concordanță cu cerințele de modă și sezon. Schimbarea aceasta are o importanță deosebită în reducerea aprovizionării cu piei naturale (dependență de import) cît și în ce privește reducerea costului pe unitatea de produs. Tot în scopul realizării ritmice, la nivelurile prevăzute, a sarcinilor de plan s-a corelat și se realizează în mod corespunzător și producția de semifabricate din cauciuc și mase plastice (piele sintetică și artificială, talpă din cauciuc, poliuretan și PVC) necesară sutelor de sortimente de încălțăminte și confecții care se livrează la fondul pieței și la export.

Utilizarea mai deplină a capacităților de producție existente și a forței de muncă, organizarea la un grad superior a producției și a muncii, identificarea și mobilizarea mai largă a resurselor interne au condus la obținerea în lunile ianuarie-aprilie a unor rezultate superioare prevederilor : producția marfă 101,1%, producția netă 102,3%, productivitatea muncii — 102%, livrări la fondul pieței 116% etc.

Dacă majoritatea întreprinderilor au adus o contribuție însemnată în această privință, altele însă, și e vorba din păcate de **capacități nou puse în funcțiune,** au rămas datoare în aceste luni cu însemnate cantități de produse. În rîndul acestora, întreprinderile de încălțăminte din Hunedoara și Cîmpulung Moldovenesc și cea de calapoade din Lugoj nu și-au realizat planul decît în proporție de 61—90%. De ce ?

Cauza principală rezidă atît în **organizarea deficitară a proceselor tehnologice, cît și în nivelul nesatisfăcător al calificării cadrelor.** Se cuvine a fi subliniat faptul că aceste unități, intrate în funcțiune în ultimii doi ani, nu au reușit încă să-și sudeze colectivele de muncă, să-și organizeze formații de lucru stabile, să imprime o disciplină tehnologică și de muncă corespunzătoare. Parte din aceste neajunsuri se datorează insuficientei preocupări pentru recrutarea și pregătirea din timp a forței de muncă. Pentru unitățile respective centrala industrială a luat ce-i drept unele măsuri de asigurare a forței de muncă, nu însă pe măsura nevoilor. De aceea, odată intrate în funcțiune, noile unități au trebuit să recurgă la recrutarea de tineri necalificați pentru completarea necesarului de personal.

În asemenea condiții sarcinile lunare de plan nu au putut fi îndeplinite, rămînînd restanțe importante. Încercările făcute de către centrală de a sprijini aceste unități în realizarea planului prin trimiterea de delegați permanenți și personal tehnic din unitățile cu experiență nu s-au soldat pînă în prezent cu rezultatele scontate. Pentru crearea unor condiții propice de realizare a sarcinilor de plan în noile unități, considerăm necesar ca atenția compartimentelor de resort să fie orientată spre :

- sprijinirea acestor întreprinderi prin **pregătirea în școlile profesionale ale M.I.U. din timp, corelat cu programele de investiții, a personalului de execuție recrutat din localitățile unde se creează sau se dezvoltă noile capacități de producție.** Totodată, este nevoie ca întreprinderile respective să ia măsuri socioprofesionale corespunzătoare pentru atragerea și stabilizarea personalului calificat pentru toate locurile de muncă, la nivelul tehnicii cu care sînt dotate ;
- **corelarea mai judicioasă a indicatorilor de plan, în concordanță cu posibilitățile reale ale întreprinderilor componente,** astfel încît să se evite încordarea planului de producție la unele unități (îndeosebi la cele noi) în favoarea altora ;
- **sprijinirea multilaterală, efectivă a colectivelor noi de către cadre cu experiență și competență din centrală și din întreprinderile cu tradiție,** astfel încît acestea să poată să se ridice în cel mai scurt timp la nivelul sarcinilor și răspunderilor ce le sînt atribuite.

Se cere subliniat, de asemenea, că o mare însemnătate pentru realizarea producției fizice în industria de încălțăminte are **aprovizionarea la nivelul contractelor cu diferite materii prime și materiale.** Va trebui, de pildă, ca unii furnizori, mai ales din cadrul Ministerului Industriei Chimice să asigure la timp și integral cantitatea de PVC — emulsie contractată, iar Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să livreze ritmic cota de piei brute alocate pentru producția din lunile următoare.

Adaptarea la cerințele consumatorilor

SE CUNOAȘTE cît de supusă modei sezoniere este, alături de industria confecțiilor, cea a încălțămintei. Adaptarea la cerințele de gust, vîrstă, anotimp, regiune geografică etc., la posibilitățile reale de satisfacere a acestora nu este deloc simplă. Ca urmare, o mare parte din producție se reînnoiește anual, mii de specialiști fiind antrenați în acțiunea de creație și readaptare a produselor. La nivelul acestui an 59% din valoarea producției marfă a centralei o reprezintă produsele noi și reproiectate (80% la încălțăminte). Pe primele 4 luni nivelul propus a fost depășit (62%), aceasta însemnînd aproape 4 500 produse noi, dintre care 3 500 la încălțăminte.

Procesul de diversificare și modernizare a producției a avut rezultate favorabile și asupra calității și eficienței economice. Ele au la bază realizarea de noi sortimente din piei de porcine pen-

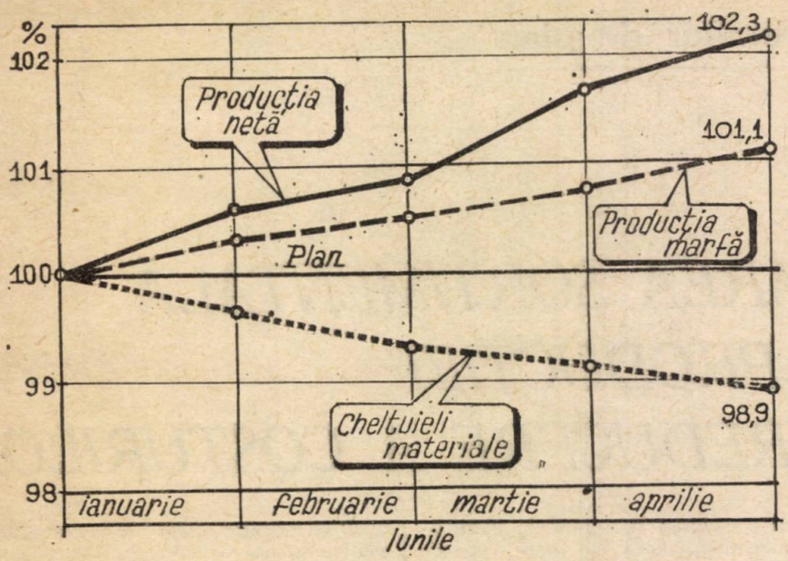

tru fețe de încălțăminte și marochinărie, spalturi din piei de bovine prelucrate superior, noi sortimente de piele sintetică neporomerică, modele noi de tălpi din cauciuc, granule de cauciuc injectabil din pvc, poliuretan etc. Alături de acestea, cele aproape 650 modele de încălțăminte cu fețe textile, circa 100 realizate din materiale refolosibile și alte 150 cu fețe combinate din piele sintetică și naturală, prezentate recent la Tîrgul internațional de primăvară de la București, au permis ridicarea sensibilă a gradului de valorificare a resurselor disponibile. Măsura respectivă are ca efect creșterea producției marfă, reducerea față de plan a cheltuielilor materiale (cu 6,1 lei la 1 000 lei producție marfă în tim. I) și sporirea peste prevederi cu 2,3% a producției nete (graficul). **Considerăm, totuși, că producția de încălțăminte din înlocuitori, și mai ales textile, nu se situează la nivelul cerințelor actuale și a celor ce se conturează în perspectivă.** Centrala și ministerul tutelar ar trebui să folosească prompt momentul de interes creat în rîndul cumpărătorilor de pe mai multe meridiane. Efectele economice ar putea fi, de asemenea, amplificate prin coordonarea și intensificarea eforturilor în cel puțin două direcții :

1 **Realizarea unei producții de calitate și diversificate de materiale textile specifice producerii încălțămintei, mai ales a celei sezoniere din lunile de primăvară, vară și toamnă.** Aceasta ar fi posibilă printr-un impuls mai accentuat al conlucrării dintre centrala de resort și ce a industriei bumbacului, a tricotajelor, a inului și cînepei din cadrul Ministerului Industriei Ușoare. Printr-o colaborare mai operativă și fructuoasă a acestora s-ar putea organiza producerea unor materiale durabile, diversificate și în texturi variate din care s-ar putea realiza încălțăminte atît pentru piața internă cît și la export, unde acest gen de încălțăminte cîștigă și ar putea cîștiga și mai mult teren. În acest fel s-ar realiza și reducerea efortului valutar al țării pentru importul de piei brute;

2 **Folosirea operativă și adecvată a unor posibilități de cunoaștere a cererilor de noi modele, și de pătrundere în masele de beneficiari potențiali, îndeosebi a celor de încălțăminte cu fețe din textile.** Dacă magazinul specializat și Tîrgul de primăvară de la București au confirmat interesul pentru asemenea produse, ar trebui ca astfel de magazine sau standuri cu vînzare să funcționeze și în alte orașe mari ale țării și, neapărat, din acest sezon, pe litoral, în mai multe stațiuni unde se perindă atîția turiști români și străini. Desigur pentru aceasta centrala trebuie să accelereze acțiunile de colaborare cu rețeaua comercială și, în funcție de cererea ce se va înregistra, să organizeze producția și aprovizionarea promptă la nivelul cerințelor.

Gh. DRĂGHICI

NOTE

Corelări optime între actualizarea planului și a contractelor

REALIZAREA unei corelări optime între actualizarea planului și a contractelor reprezintă o problemă esențială pentru asigurarea ritmică, din vreme, a bazei tehnico-materiale a activității productive.

In prezent, Legea *nr. 1/1979 prevede că definitivarea, respectiv actualizarea, contractelor se face în decursul a 90 de zile de la apariția decretului de actualizare a planului, iar Legea 3/1979 — pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice — stipulează faptul că contractele economice se actualizează în decurs de 90 zile de la data primirii repartițiilor.* Or, *nu trebuie uitat faptul că* există un număr de trei activități de bază care, în mod obligatoriu, se interpun între perioada de promulgare a planului actualizat și cea de emitere a repartițiilor. *Acestea sînt: transmiterea cotelor, transmiterea desfășurătoarelor cu specificații, elaborarea balanței analitice — inclusiv programul de fabricație și optimizarea transporturilor pe an și trimestre, fără de care după părerea noastră, nu este posibilă emiterea repartițiilor.*

In schimb, Legea 3 include în calculul timpului și rezolvarea neînțelegerilor și timpul de restituire a actului adițional la contract, acestea însumînd 40 zile. De asemenea, se acordă 20 de zile pentru emiterea comenzilor — timp care, după opinia mea, este prea mare, dat fiind că repartițiile nu sosesc toate o dată, ci la intervale de timp în raport de complexitatea balanțelor analitice (prin complexitate înțelegîndu-se un număr mare de sortimente, de furnizori și de beneficiari).

Aprecierea noastră este că, dacă s-ar reduce la numai 10 zile timpul afectat în prezent pentru emiterea comenzilor și s-ar scoate din calcul activitatea de rezolvare a neînțelegerilor — precum și timpul pentru restituirea actului adițional — și s-ar aloca numai 20 de zile (în loc de 30) pentru emiterea actelor adiționale de către furnizori — *pe considerentul că și acestea se emit pe măsura primirii repartițiilor* — s-ar putea corela mai bine Legea 1 cu Legea 3 și respectiv actualizarea planului cu cea a contractelor economice. *Consider că realizabilă această idee, deoarece :*

- *neînțelegeri contractuale apar numai la balanțele care — din cauze obiective sau subiective — nu reflectă uneori cu destulă fidelitate nevoile economiei și, de regulă, acestea sînt cazuri izolate;*

- *în intervalul de 90 zile afectat actualizării contractelor, termenele propuse reprezintă limite maxime, pentru produsele de complexitate ridicată, cu balanțe analitice mari și cu transporturi optimizate. Pentru că, de fapt, în intervalul acestor termene, repartițiile, comenzile și actele adiționale ale produselor de complexitate medie și care sînt în volum mare, se emit pe măsura elaborării balanțelor analitice;*

- *în vederea elaborării mai operative a balanței analitice de către coordonatorul de balanță este posibil — după părerea noastră — ca centralele beneficiare să depună desfășurătoarele cu specificații la ministerul tutelar, acesta să le verifice dacă au respectat cotele alocate pe an și pe trimestre, apoi, fără nici o centralizare, să le depună pe toate odată la coordonatorul de balanță. În acest fel s-ar cîștiga un timp substanțial, dat fiindcă în prezent, coordonatorul de balanță consumă un timp apreciabil cu urmărirea primirii și verificarea desfășurătoarelor, care, fie că nu sosesc la termen, fie că se abat de la cotele alocate, mai ales pe trimestre.*

Stelu ȘERBAN

TIPIZAREA – O COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A EFICIENȚEI ÎN CONSTRUCȚII

• Importantă acțiune în sprijinul reducerii consumurilor de materiale și energetice • Creșterea gradului de utilizare a proiectelor tip de la 50 – 60% în 1979, la 90 – 95% în 1980 • Măsuri ce se impun pentru generalizarea tipizării la toate construcțiile industriale

PRACTICA a dovedit pe deplin că una din căile cele mai eficiente pentru realizarea în termene scurte și cu consumuri materiale substanțial reduse a investițiilor o constituie tipizarea maximă a construcțiilor. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din aprilie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a indicat să se treacă fără întîrziere la tipizarea construcțiilor și materialelor de construcții, pentru a se evita în acest fel proiectele supradimensionate, consumurile exagerate de materiale, și a se reduce substanțial costul investițiilor.

În lumina acestor indicații, organele implicate au trecut la luarea unor măsuri concrete pe multiple planuri, astfel ca acțiunea de tipizare a construcțiilor să capete, încă în acest an, o generalizare maximă. Dacă pînă în 1976—1977 procentul mediu de utilizare a proiectelor tip de nivel republican în proiectarea investițiilor industriale nu depășea 20—25,% **începînd din iulie 1979 curba gradului de utilizare a proiectelor tip a urcat brusc la 50—60%, datorită sporirii substanțiale a numărului de proiecte tip departamentale.** Pentru acest an se poate aprecia că, începînd cu data de 1 iulie, acest procent se va ridica la 90—95%.

Realizarea în fapt a acestui procent de utilizare a proiectelor tip republicane și departamentale, considerat ca principalul mijloc capabil să conducă la o mai rațională utilizare a forței de muncă și a mijloacelor de producție, la eliminarea risipei în realizarea investițiilor industriale, presupune, la rîndul său, asigurarea unor condiții între care: tipizarea tehnologiilor, a materialelor și produselor pentru construcții, inclusiv a materiilor prime și a materialelor auxiliare care intră în alcătuirea lor, stabilirea materialelor ce pot fi folosite pentru realizarea investițiilor industriale, pe tipuri de construcții și zone geografice, elaborarea de cataloage de materiale și de cataloage de proiecte tip, inclusiv pentru normele de consumuri materiale.

Corelarea între proiectarea departamentală și cea republicană

CUNOSCÎND FAPTUL că proiectele tip republicane cuprind rezolvări și soluții constructive și de instalații comune mai multor ramuri industriale, iar proiectele tip departamentale rezolvă integral problemele investițiilor industriale specifice fiecărei ramuri în parte, vom încerca să prezentăm modul în care aceste două categorii de proiecte tip se corelează între ele, precum și felul în care diferitele soluții constructive tipizate au acoperire în producția de materiale tipizate de construcții.

În decursul anilor s-a modelat un anumit mecanism în rezolvarea sarcinilor de tipizare a construcțiilor. Practic institutele de proiectare ale departamentelor transmit la I.P.C.T. sau forului său tutelar I.C.C.P.D.C. — cerințele de a se tipiza anumite obiecte, soluții, subansamble, elemente și detalii de execuție pentru construcții și instalații. Apoi I.P.C.T. și forul său tutelar analizează și seriază aceste necesități și parametrii lor și, în măsura în care constată un grad ridicat de generalizare și repetabilitate a acestora, trece la tipizarea lor pe fluxul „proiect tehnic — proiect experimental — experimentare-cercetare (prin INCERC) — proiect de execuție și detalii de execuție". În final, proiectele tip republicane revin proiectanților de investiții care le prevăd în proiectele de investiții, respectiv în proiectele-tip departamentale, cu adaptările corespunzătoare amplasamentului geografic și condițiilor specifice respectivei tehnologii sau fără adaptări — în cazul detaliilor tip de execuție.

Colaborarea devenită tradițională dintre elaboratorii de proiecte tip și proiectanții de investiții a atins în prezent un asemenea nivel încît specialiști din circa 20 de institute de proiectare din București și filiale din provincie ale acestora pot transmite și pot primi date tehnico-economice, observații și sugestii reciproce care asigură o rezolvare corespunzătoare și în timp foarte scurt a diferitelor probleme. Acest mod de a colabora a dat rezultate bune și el trebuie păstrat și în continuare. Apreciem însă că **se impune din ce în ce mai acut implementarea unui sistem organizat de informație permanentă și continuă care să cuprindă — pe lîngă tipizator și proiectant de investiții — toți factorii implicați în activitatea de investiții-construcții, respectiv beneficiarii, producătorii de materiale, cercetarea, execuția, directivarea.** Ar fi totodată util ca Institutul de directivare a construcțiilor **să organizeze o bancă de date** pentru informații necesare în domenii care să dea posibilitatea adoptării operative de decizii în tipizarea construcțiilor corespunzător ritmului cerut de dezvoltarea economică a țării. Organizarea și implementarea unui astfel de sistem, evident, nu se poate face de azi pe mîine. Dar rezolvarea sa nu poate fi prea mult amînată.

Proiectele tip și materialele necesare

DIN UNELE date privind construcțiile industriale realizate în anii anteriori, rezultă că, anual, se execută cca. 4—5 milioane m^2 hale și clădiri industriale (arie desfășurată) care înseamnă o suprafață echivalentă de acoperișuri și planșee, hale și clădiri care se închid cu 2—2,5 milioane m^2 pereți exteriori parțial vitrați — parțial opaci și în care se prevăd cca. 1—1,5 milioane m^2 compartimentări interioare. Separat de acestea, se construiesc sute de construcții cu caracter ingineresc sau tehnologic ca: rezervoare, coșuri de fum, estacade, turnuri de răcire etc. Aproape toate aceste obiecte industriale (90—95% cum arătam mai înainte) necesită, a fi realizate în baza proiectelor tip republicane și departamentale, proiecte care trebuie definitivate pînă la sfîrșitul acestui semestru. Care este deci stadiul elaborării acestor proiecte-tip?

Din septembrie 1979 și pînă în prezent au fost elaborate și aprobate peste 200 de proiecte tip republicane, din care aproape 100 sînt elaborate de I.P.C.T., proiecte tip care se referă la două categorii de construcții industriale : obiecte comune mai multor ramuri (rezervoare, decantoare, case poartă, clădiri pentru formații PCI etc.) și module asamblabile comune mai multor ramuri (hale parter, clădiri etajate de producție, clădiri anexe și de depozitare, pereți interiori și exteriori). În prezent se lucrează la verificarea acestor proiecte și completarea lor în conformitate cu indicațiile primite și se continuă activitatea de elaborare a detaliilor tip de execuție. În aceeași perioadă, institutele de proiectare investiții industriale au elaborat cca. 800 de proiecte-tip departamentale pentru obiective și obiecte specifice ramurilor respective, proiecte în a căror rezolvare sînt cuprinse atît soluțiile din proiectele tip republicane, cît și soluții specifice respectivului departament. De asemenea, atît I.C.C.P.D.C. cît și departamentele economice au elaborat și defintivează „măsurile-directive" care vor sta la baza activităților specifice și realizării investițiilor proprii.

Pentru transpunerea în fapt a acestor proiecte tip este necesară **asigurarea bazei materiale și a forței de muncă.** Dacă în privința forței de muncă, prin sistarea unor lucrări și prin concentrarea a aproape 1 milion persoane ocupate în ramura construcții la obiectivele industriale de primă importanță și la locuințe, se creează condiții favorabile executării investițiilor, unele aspecte privind asigurarea cu materiale și produse pentru construcții sînt, cel puțin pînă în prezent, total sau parțial neclarificate.

O serie de proiecte tip, de pildă, **nu au rezolvată problema materialelor și nici a produselor tipizate cu care trebuie termoizolate construcțiile avînd în vedere măsurile de economisire a combustibilului consumat în exploatare.** Se pun probleme legate de stabilirea unor materiale ce se pot folosi în locul polistirenului și vatei minerale, a căror utilizare este strict limitată. De asemenea, cu ce materiale tipizate se vor termoizola acoperișurile și pereții exterior ai halelor și clădirilor industriale ? Care vor fi producătorii acestor materiale și ce zone geografice vor acoperi ? Care vor fi capacitățile de producție pe care se va conta și începînd de cînd ? Care este sau va fi costul acestor materiale ? Ce parametri fizico-mecanici, de durabilitate, de energie înglobată caracterizează aceste materiale ? Cum trebuie ele puse în operă și în ce condiții specifice anume ? Există resurse de materii prime și materiale auxiliare necesare producerii acestor materiale termoizolatoare ?

Să nu se înțeleagă că, în așteptarea răspunsurilor la aceste întrebări, nu s-a acționat în nici un fel. Din partea proiectării și cercetării, cît și din a executantului — deopotrivă de interesați în a găsi răspunsuri și rezolvări corespunzătoare acestor întrebări — au fost prezentate numeroase propuneri de materiale termoizolatoare. Institutul de cercetare și proiectare pentru industria materialelor de construcții, Institutul de cercetare și proiectare pentru industria lemnului, Trustul de izolații pentru lucrări industriale București, Trustul de lucrări speciale București, Institutul de cercetare pentru construcții tipizate au făcut un inventar și dispun de unele mostre cuprinzînd cîteva zeci de astfel de materiale atît dintre cele folosite în trecut cît și materiale noi posibil a fi realizate cu resurse existente în țară, precum și soluții de principiu privind modul și domeniul lor de utilizare.

Faptul că există însă acest inventar nu înseamnă că problema este rezolvată. Se cer desfășurate acțiuni legate de trierea materialelor inventariate ca posibile să înlocuiască pe cele energointensive (deșeuri de piele și de poliuretan de la confecțiile de marochinărie și încălțăminte, deșeuri din lemn și lemn declasat, talaș, deșeuri textile, puzderie de in și cînepă, turbă, stuf amestecat cu alte plante de deltă, perlit și ceramică expandate, coajă de copac etc). Urmează după aceasta faza în care se cer stabilite procedeele tehnologice de realizare a noilor materiale și, în paralel, să se elaboreze norme interne care să caracterizeze aceste produse.

Firește, nu mai puțin importantă este și faza în care ar urma să fie stabilite prețurile de livrare. Indicația este ca aceste materiale să fie foarte ieftine, la prețuri mult mai reduse decît ale polistirenului și vatei minerale, fapt ce implică multe căutări de soluții care să asigure această măsură.

Cu materialele termoizolatoare noi care vor putea fi utilizate în tipizarea construcțiilor industriale vor putea fi menținute și chiar îmbunătățite consumurile de ciment, oțel și energie înglobată în elementele de structură, dar aceste materiale vor trebui ca, pe lîngă condițiile de preț și energie înglobată, să îndeplinească cel puțin și următoarele deziderate :

- greutatea lor să nu depășească 30 kg/m^2 la acoperișuri și 60 kg/m^2 la pereții exteriori, în condițiile asigurării unei protecții termice minime care să prevină apariția condensului;
- alcătuirea și consistența lor să permită să fie utilizate, de regulă, fără a necesita protecție cu diferite tipuri de plăci pe ambele fețe ;
- gradul lor de industrializare să fie suficient de ridicat pentru a nu necesita volume suplimentare de manoperă pe șantiere.

Ținînd seama de faptul că proiectele-tip de toate felurile trebuie în curînd definitivate (pînă la 30 iunie a.c.) și că ele trebuie să cuprindă și lista de materiale care intră în alcătuirea soluțiilor, precum și consumurile fizice de materiale, rezultă că, pînă în acest moment, **proiectanții și departamentele ar fi trebuit să fie în posesia listelor și cataloagelor cu toate materialele tipizate de construcții care pot fi utilizate.** Deși aceste liste și cataloage nu au fost încă primite, totuși multe proiecte-tip pot fi elaborate și fără aceste liste, pentru că se știe ceea ce se poate utiliza în mod curent (elemente de structură din beton armat și precomprimat, produse din azbociment și beton celular autoclavizat, din sticlă, din PAS, din profile cu pereți subțiri, unele materiale locale pentru zidării, cenușă de termocentrală și zgură de furnal sau turnătorie și multe altele). Se știe, de asemenea, și ceea ce nu este admis a se utiliza deloc sau se admite doar în cîteva cazuri speciale și în cantități reduse (polistiren, vată minerală, azbopan, confecții metalice și tablă cutată — în general materiale energointensive sau dependente de importuri).

Eforturile comune ale specialiștilor din institutele de specialitate, ale producătorilor de materiale cît și ale constructorilor — sînt de natură să asigure realizarea în practică a sarcinii trasate de conducerea partidului ca încă în acest an marea majoritate a noilor obiective de investiții să fie realizate după proiecte tip și cu materiale tipizate.

Ștefan BARTHON
Institutul de proiectare pentru construcții tipizate

Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe din unitățile zootehnice de tip industrial

RITMUL accelerat al modernizării zootehniei noastre în ultimul deceniu s-a realizat și ca urmare a dezvoltării fără precedent a fondurilor fixe, factor hotărîtor în acțiunea de concentrare și specializare a producției agricole.

Așa cum a fost prevăzut în **Programul național de dezvoltare a zootehniei și creșterea producției animaliere**, la baza procesului de intensificare a zootehniei stau trei orientări fundamentale: industrializarea producției, concentrarea efectivelor de animale în complexe ce asigură aplicarea unor tehnologii de producție moderne și intensive, sprijinul material și organizatoric al statului. Numărul mare de obiective de tip industrial cu profil zootehnic realizate de întreprinderile agricole de stat, de cooperativele agricole și asociațiile economice intercooperatiste au contribuit substanțial la sporirea volumului producției animaliere în țara noastră.

Extinderea în continuare a sistemului industrial de producție în zootehnie constituie o caracteristică a dinamismului imprimat întregii noastre agriculturi de către conducerea partidului și un temei sigur pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru cincinalul care urmează.

În importanta cuvîntare rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c. a fost subliniată încă odată necesitatea transformării unor activități din agricultură, inclusiv a zootehniei, în variante ale muncii industriale: **„De fapt, activitatea din zootehnie, ca de altfel și din alte ramuri ale agriculturii, trebuie să capete un caracter industrial".**

O opțiune fermă: dezvoltarea și modernizarea

PARTE INTEGRANTĂ a importantului volum de investiții pentru agricultură în cincinalul următor (155 miliarde lei), eforturile investiționale pentru zootehnie trebuie să se materializeze nu numai în sporuri însemnate ale producției animaliere, ci și prin ridicarea gradului de eficiență a utilizării fondurilor fixe. Aceasta constituie una din laturile esențiale ale eficienței în zootehnie, fiind în același timp o condiție hotărîtoare pentru accelerarea ritmului dezvoltării avînd la bază procesul de intensificare și modernizare — a acestui important sector al agriculturii.

Înfăptuirea amplului program de investiții agricole prevăzute pentru cincinalul viitor va determina accelerarea creșterii, modernizării și reînnoirii fondurilor fixe, atît în producția vegetală cît și în zootehnie. Totodată, pornind de la faptul că în zootehnie majoritatea fondurilor fixe aflate în funcțiune sînt relativ noi, bazate pe cuceririle științei și tehnicii din acest domeniu, se impune acordarea unei atenții speciale utilizării cît mai eficente a acestor valori materiale capitale, studiindu-se și generalizîndu-se experiența pozitivă a unor unități fruntașe în gospodărirea judicioasă a fondurilor fixe.

Comparativ cu creșterea tradițională a animalelor, în zootehnia industrială alocarea de fonduri pentru investiții asigură obținerea unor însemnate sporuri de producție cu cheltuieli minime și, totodată, scurtarea timpului de muncă și producție.

În condițiile actualei crize a energiei și materiilor prime, industrializarea zootehniei și continuarea acestui proces deține un loc aparte. El trebuie apreciat prin prisma efectelor pozitive (materiale, valorice și sociale) generate de creșterea bazei tehnico-materiale a zootehniei. Creșterea continuă a efectivelor de animale, a producțiilor și a contribuției zootehniei la realizarea fondului central de produse agroalimentare, ca și implicațiile profunde în mutațiile calitative ale structurilor de producție din agricultură sînt în strînsă și directă corelație cu creșterea ponderii sistemului industrial de producție în zootehnie.

Este semnificativ faptul că în anul 1978, producția totală de carne în viu a fost de 2,5 ori mai mare decît cea realizată în anul 1960, producția de lapte a crescut în aceeași perioadă de 1,7 ori, cea de lînă de 1,6 ori, iar cea de ouă de 2,8 ori. În acest fel, în anul 1978 zootehnia a atins o pondere de 44,3% în totalul producției globale agricole, față de numai 33% în anul 1960. Este cert că sistemul industrial de producție a fost acela care a contribuit la dinamizarea ritmurilor de creștere a producției și eficienței în toate sectoarele de activitate ale zootehniei.

În prezent, complexele zootehnice de tip industrial furnizează întreaga producție avicolă, peste 90 la sută din carnea de ovină, 83 la sută din carnea de porc și 65 la sută din carnea de bovină, ce se obține în sectorul socialist al agriculturii.

Aportul factorilor intensivi la creșterea producției se concretizează, și în zootehnie, nu numai în sporirea volumului de produse agroalimentare (crescînd implicit și rolul acestui sector în ridicarea bunăstării întregului popor), ci și prin îmbunătățirea parametrilor care exprimă eficiența economică, deci economisirea muncii sociale.

Sporirea eficienței economice în zootehnie cere ca în primul rînd să **sporească gradul de utilizare a fondurilor fixe**; obținerea unei producții maxime la fiecare leu investit trebuie să constituie condiția elementară a saltului către o nouă calitate în zootehnia industrială.

Secretarul general al partidului a atras atenția că, deși a fost creat un număr mare de complexe și că la unele dintre acestea se obțin rezultate foarte bune, care pot fi comparate cu rezultatele obținute pe plan mondial, încă nu se generalizează suficient de hotărît și continuu experiența pozitivă existentă pe plan național: **„Avem unități de stat și cooperatiste de tot felul, care sînt un model; dacă generalizăm experiența lor, într-un an, doi vom face din agricultura noastră o agricultură exemplară".**

În producția zootehnică de tip industrial, un loc bine stabilit îl ocupă sectorul asociațiilor economice intercooperatiste, care înglobează pînă în prezent activitatea a 572 de unități zootehnice. Complexele industriale specializate ale asociațiilor realizează un volum important de produse agroalimentare de origine animală. Dacă ne referim numai la producția de carne, asociațiile economice intercooperatiste contribuie cu cca. 15% la producția totală de carne în viu și dețin aproape 60% din totalul cărnii livrate de către agricultura cooperatistă la fondul de stat.

O primă cale de acțiune: îmbunătățirea structurii fondurilor fixe

URMÎND indicațiile și recomandările prețioase făcute de secretarul general al partidului cu ocazia vizitelor de lucru efectuate în complexele zootehnice, de a fi găsite cele mai bune soluții pentru reducerea investiției specifice, creșterea producției nete și a venitului net la o mie de lei fonduri fixe, unitățile economice intercooperatiste cu profil zootehnic, și-au propus ca, odată cu sporirea producției, să asigure ridicarea gradului de utilizare a fondurilor fixe.

O primă reorientare a fost aceea de a se **îmbunătăți structura fondurilor fixe,** care în zootehnie este caracterizată prin ponderea ridicată a clădirilor și construcțiilor speciale, cerute de natura predominant biologică a producției.

Această acțiune s-a orientat spre extinderea în continuare a capacităților de producție pe modulul obiectivului inițial, dar utilizîndu-se cu maximum de raționalitate și randament construcțiile speciale, mașinile și agregatele, centralele termice și mijloacele de transport deja existente. De subliniat că prin mărirea capacităților de producție, într-o serie de unități zootehnice s-a realizat o mai bună utilizare a tuturor resurselor materiale și financiare, s-au redus consumurile specifice la combustibil și carburanți, au crescut indicele de utilizare a mașinilor și agregatelor și eficiența muncii personalului tehnic-administrativ.

Alocarea de noi fonduri pentru mărirea capacităților direct productive a avut loc numai în acele unități care au realizat producția și au asigurat gospodărirea fondurilor fixe cu un grad ridicat de eficiență economică pe în-

Tabelul nr. 1

Premisele și efectele creșterii capacităților de producție la asociația economică intercooperatistă Orăștie — Hunedoara.

— % —

Specificare	Proiectant	Realizări după 5 ani de funcționare	+/− față de proiect	Realizări după extindere	+/− față de proiect
Fonduri fixe — total	100	136	+ 36	240	+ 148
Capacitatea de producție (nr. de locuri)	100	100	0	185	+ 85
Structura fondurilor fixe % — total	100	100	×	100	×
din care :					
— clădiri	68,0	69,0	+ 1,0	61	— 7,0
— construcții speciale	19,0	18,0	— 1,0	22	+ 3,0
— mașini și utilaje	4,5	4,5	0	8,3	+ 3,8
— aparate și instrumente de măsură și control, unelte accesorii	1,0	1,5	+ 0,5	0,7	— 0,3
— mijloace de transport	7,5	7,0	— 0,5	0,7	+ 0,5
Capacitatea de producție :					
— număr de locuri	100	100	0	200	100
Prod. marfă fizică	100	111	+ 11	155	+ 55
Venitul net	100	207	+ 107	240	+ 140
Durata de recuperare a investiției — ani	9,5	4,3	5,2	6,5	— 3
Eficiența fondurilor fixe	15	22	+ 7	17	+ 2
Venit net la 1000 lei fonduri fixe	100	148	+ 48	115	+ 15
Producția netă la 1000 lei fonduri fixe	100	150	+ 50	121	+ 21

treaga perioadă de funcționare a complexului zootehnic respectiv.

Exemplul asociației economice intercooperatiste Orăștie — jud. Hunedoara, unitate cu tradiție în aplicarea riguroasă a tehnologiei intensive de îngrășare a bovinelor, cu preocupări permanente pentru asigurarea bazei furajere și cu rezultate financiare constant pozitive și menținute la un nivel superior demonstrează că buna organizare a producției și gospodărirea judicioasă a fondurilor fixe poate asigura rentabilitatea producției pe o perioadă îndelungată, chiar și în condițiile unor creșteri inevitabile ale prețurilor la o serie de materii prime și materiale. Într-o perioadă de numai șapte ani, această unitate a livrat la fondul de stat peste 15 000 tone carne în viu, obținînd un volum însemnat de beneficii. Exploatîndu-se rațional capacitățile de producție, aplicîndu-se măsuri tehnico-economice ce au dus la indici superiori de utilizare a suprafețelor construite, aici s-au realizat însemnate sporuri de producție. Ca urmare a unei înzestrări tehnice corespunzătoare și a realizării unor randamente superioare (cca. 1 kg spor în greutate pe zi și pe animal), productivitatea muncii a crescut an de an, atingînd anul trecut nivelul de 450 mii lei pe un muncitor.

Coeficientul mediu de eficiență a fondurilor fixe a fost în primii 5 ani de la intrarea în funcțiune de 0,22, investiția inițială fiind recuperată în numai 4,3 ani, față de 9,5 ani, cît era proiectat.

În aceste condiții, extinderea capacităților de producție a fost considerată ca o cale sigură de creștere a eficienței economice și de sporire a volumului producției marfă.

Premisele și efectul punerii în practică a acestei soluții de creștere economică se reflectă în nivelul și dinamica principalilor indicatori de eficiență economică a producției și investițiilor (tabelul nr. 1). Rezultatele obținute de complexul Orăștie încă din primul an după intrarea în funcțiune a capacităților suplimentare de producție sînt o garanție sigură pentru sporirea în continuare a volumului producției nete, a producției marfă și a veniturilor. De altfel, la sfîrșitul anului 1979, din volumul total al investițiilor destinate producției de carne de bovine la această asociație se recuperaseră 77%.

Gospodărirea rațională a fondurilor fixe și cheltuielilor materiale

PORNIND de la aceleași cerințe și măsuri — și anume, scurtarea perioadei de recuperare a investiției inițiale prin gospodărirea eficientă și rațională a tuturor fondurilor fixe existente și a cheltuielilor materiale, în structura cărora principalul loc îl ocupă furajele (tabelul nr. 2) — și alte unități au realizat capacități noi, pentru obținerea unui volum sporit de producție. Astfel, asociația economică intercooperatistă Lumina (județul Constanța), care a creat o puternică unitate economică specializată în producția de ouă, realizează, după numai 4,5 ani de funcționare la întreaga capacitate recuperarea investiției inițiale și începe construcția unui complex pentru creșterea puilor broiler, cu o capacitate anuală de 863 tone de carne. O altă asociație, Mihail Kogălniceanu—Constanța, specializată în producția cărnii de ovine, realizînd anual în medie 2 500 tone carne în viu și un nivel ridicat de eficiență a producției și a utilizării fondurilor fixe, recuperează valoarea inițială a investiției în primii 5 ani de funcționare ; ulterior își extinde activitatea, realizînd o fermă de elită pentru ovine din rasa Merinos de Stavropol, cu o capacitate de 5 000 locuri.

Creșterea capacităților de producție pe baza reproducției lărgite a mijloacelor de producție și **îmbunătățirea pe această cale a structurii fondurilor fixe constituie trecerea la o nouă calitate în activitatea unităților zootehnice de tip industrial.** Alocarea de noi fonduri pentru dezvoltare, numai după testarea prealabilă a capacității organizatorice și a condițiilor de realizare a producției este un act de conducere cu adevărat științifică, deciziile luate avînd drept scop, exclusiv creșterea economică eficientă.

În situațiile analizate, o importanță deosebită are semnificația amortizării mijloacelor fixe. Funcția amortizării depășește aici limita reproducției simple a mijloacelor de producție și contribuie nemijlocit la realizarea reproducției lărgite, datorită reducerii perioadei de recuperare și prelungirii duratei de funcționare a fondurilor fixe. Prin îmbunătățirea structurii fondurilor fixe, în sensul creșterii ponderii mașinilor și utilajelor și ridicării gradului de înzestrare tehnică a muncii, se creează premise pentru sporirea în continuare a producției și productivității muncii.

Tabelul nr. 2

Structura cheltuielilor de producție în complexe diferit specializate — realizat % —

Categoriile de cheltuieli	Complexe industriale pentru				
	Porcine carne	Ovine carne	Păsări carne	Vaci lapte	Bovine carne
Cheltuieli de producție — total	100	100	100	100	100
din care :					
Forța de muncă	6,0	7,5	5,4	18,2	7,5
Furaje	72,2	69,5	70,5	60,2	64,5
Medicamente	1,8	0,8	1,2	0,5	1,0
Amortizări	1,7	1,5	2,1	1,3	2,8
Reparații curente + capitale	1,1	1,8	2,3	1,2	1,3
Carburanți, lubrifianți	0,5	2,3	1,5	0,3	2,5
Alte cheltuieli directe	6,2	5,8	5,2	9,2	8,7
Cheltuieli indirecte	10,5	10,8	11,8	9,3	11,7

Maria STROE
Ștefan DANCIU
Gheorghe IOSIF

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Îndeplinirea indicatorilor economico-financiari, condiție a aplicării principiilor autogestiunii

● Realizarea ritmică și integrală a producției nete și fizice la baza constituirii fondurilor proprii ● Valorificarea superioară a întregului potențial material și uman ● Participarea oamenilor muncii la beneficii în funcție de rezultatele obținute și realizarea sarcinilor de plan.

APLICAREA noului mecanism economico-financiar presupune în primul rînd realizarea sarcinilor de plan privind producția netă și producția fizică, a beneficiilor planificate; numai pe această bază se pot constitui fondurile pentru dezvoltarea societății, pentru participarea oamenilor muncii la beneficii. Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și implicit creșterea posibilităților pentru personalul muncitor de a avea cîștiguri mai mari **sînt legate nemijlocit de munca depusă și rezultatele obținute în realizarea sarcinilor de producție, în reducerea cheltuielilor materiale, asigurarea corespunzătoare a exportului și creșterea eficienței întregii activități economice.**

Transformarea cantității într-o nouă calitate, obiectiv central al activității economico-sociale în etapa actuală, presupune în mod obiectiv situarea pe prim plan a criteriului eficienței economice, funcționarea în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar. Un rol important în acest context îl ocupă creșterea rolului beneficiului în întreaga viață economică și socială.

CA PARTE din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice, beneficiul se determină prin deducerea din rezultatele financiare ale acestora a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete în condițiile stabilite de lege, precum și a cheltuielilor ce se suportă direct din rezultate. În esență, rezultatele financiare depind de veniturile și cheltuielile pe care le are fiecare unitate într-o anumită perioadă. Veniturile fiecărei unități se formează din încasările acesteia din producția marfă realizată, lucrările de construcții-montaj, prestări de servicii, desfaceri de mărfuri sau alte activități, iar cheltuielile reprezintă totalitatea consumurilor materiale și bănești — costuri de producție sau de circulație — efectuate pentru realizarea încasărilor respective.

Valoarea producției nete, cuprinzînd valoarea nou creată în activitatea productivă, are ca elemente principale : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea nou creată, retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia, cheltuielile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, impozitul pe fondul total de retribuire, contribuția pentru asigurări sociale și alte cheltuieli cu munca vie, beneficiul. În mod practic, valoarea producției nete reprezintă diferența dintre valoarea producției globale și cheltuielile materiale.

Se desprinde în mod clar că, prin conținut și elemente componente, **producția netă sintetizează efectul creșterii producției fizice și cel al folosirii resurselor materiale pentru obținerea acestei producții fizice.** În aceste condiții căile de realizare și sporire a producției nete se concretizează în creșterea eforturilor pentru :

● **sporirea cantităților suplimentare de produse fizice destinate unor nevoi sociale concrete :** fondul pieții, asigurarea materiilor prime și a materialelor necesare producției, asigurarea materialelor și utilajelor necesare realizării investițiilor, export ;

● **economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și combustibililor, folosirea cît mai intensivă a fondurilor fixe.**

Pe lîngă sporirea cantităților de produse fizice fabricate, adică realizarea producției marfă, un rol important în creșterea producției nete îl au o serie de alți factori, care sînt de natura creșterii calitative a muncii și anume : folosirea judicioasă a forței de muncă și creșterea productivității muncii, calitatea înaltă a produselor și serviciilor, promovarea progresului tehnic și aplicarea rezultatelor cercetării științifice în scopul modernizării producției; respectarea normelor și normativelor de consum; reducerea continuă a costurilor de producție și a cheltuielilor de circulație, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și bănești, asigurarea unui regim strict de economii și întărirea disciplinei de plan și financiare în toate sectoarele de activitate.

Exprimînd volumul de activitate utilă, creatoare de valoare din fiecare unitate, valoarea producției nete constituie un instrument al autogestiunii și autofinanțării deoarece :

— scoate în evidență, pentru fiecare colectiv de muncă aportul la crearea venitului național, la sporirea avuției naționale ;

— constituie sursa de acoperire a unor cheltuieli ale întreprinderii, cum sînt cele privind plata retribuțiilor.

— reprezintă sursa de formare a fondurilor proprii ale întreprinderii, a unor fonduri ale societății, precum și a celor de cointeresare a oamenilor muncii în desfășurarea unei activități eficiente și rentabile. Beneficiul, ca element component al valorii producției nete, sintetizează această sursă.

FOLOSIREA indicatorilor valoarea producției nete și a producției fizice, ca indicatori de bază pentru urmărirea unei eficiențe superioare reclamă, ca în activitatea lor, unitățile să acorde, în acest context, o atenție deosebită indicatorilor : producția marfă, producția de construcții-montaj, volumul prestărilor de servicii, desfacerilor de mărfuri, care sînt destinați să măsoare volumul produselor, lucrărilor și serviciilor executate pentru circuitul economic național, pentru export. În aceste condiții **determinant pentru fiecare unitate economică în desfășurarea cît mai eficientă a activității economice îl constituie faptul că în folosirea potențialului economic de care dispune, în concordanță cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, să stabilească și să realizeze producția și serviciile în structura fizică corespunzătoare cerințelor pieței interne și externe, determinate prin contracte economice sau comenzi ferme.**

Urmărirea realizării încasărilor, a producției marfă vîndută și încasată, care în final — împreună cu nivelul cheltuielilor efectuate — determină concret beneficiul realizat, trebuie să constituie de asemenea un obiectiv central al activității organelor de conducere din fiecare unitate economică. Încasările, indicatorul producția marfă vîndută și încasată, permit comensurarea sintetică a activității economice a fiecărei unități, recunoscută ca social-mente utilă.

Beneficiul exprimă în mod sintetic rezultatele muncii desfășurate de unitățile economice, modul de gospodărire a fondurilor, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea productivității muncii, eforturile depuse pentru sporirea continuă a valorii nou create. El reprezintă resursa de bază pentru formarea fondului de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social. **Realizarea unui volum sporit de beneficii, corespunzător eforturilor făcute pentru dotarea tehnico-materială a unităților economice constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea economico-socială a țării.**

Expresie sintetică a rezultatelor economico-financiare ale fiecărei unități economice, **beneficiul exprimă eforturile colectivului de muncă în domeniul realizării producției fizice, a calității acesteia,** a organizării aprovizionării tehnico-materiale, producției, desfacerii și încasării, a progreselor obținute în creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și promovarea progresului tehnic.

Prin funcțiile sale de-: resursă principală a reproducției lărgite, a autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării întreprinderilor, mijloc de cointeresare a colectivelor de muncă în folosirea cît mai eficientă a fondurilor încredințate de societate, indicator sintetic de apreciere a eficienței activității desfășurate și instrument de control asupra modului de conducere a activității și gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, **beneficiul constituie, la nivel macroeconomic sau microeconomic, indicatorul care reflectă modul de îndeplinire a sarcinilor ce decurg din aplicarea noului mecanism economico-financiar.**

Beneficiul determină în principal conținutul noțiunii de autogestiune economico-financiară, potrivit căreia unitățile economice trebuie să-și desfășoare activitatea pentru îndeplinirea sarcinilor prevăzute în planul național unic și în bugetul de stat, astfel în cît să-și acopere cheltuielile din venituri proprii și să aibă beneficii din care să restituie sumele avansate de societate, să asigure fondurile necesare propriei dezvoltări, să asigure cointeresarea materială a personalului muncitor și să contribuie la formarea resurselor centralizate ale statului, destinate finanțării unor obiective și acțiuni de interes general.

Prin modul de reglementare a repartizării beneficiului se asigură înfăptuirea obiectivelor urmărite prin creșterea rolului acestuia în dezvoltarea economică și socială. Astfel, beneficiile realizate în cadrul planului se repartizează, în principal, pentru fondul de dezvoltare economică al întreprinderii; fondul mijloacelor circulante; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; fondul pentru acțiuni sociale; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii; vărsăminte la bugetul de stat.

O PARTE însemnată din beneficiul peste plan se repartizează pentru fondul de dezvoltare al întreprinderii și pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Unitățile economice sînt obligate ca o parte din beneficiile realizate în cadrul planului să fie vărsate pentru restituirea sumelor primite de la societate. Vărsămintele la buget și cele în contul sumelor primite de la societate corespund cerinței ca fiecare unitate economică să aducă o contribuție sporită la formarea fondurilor generale de dezvoltare economică.

În această concepție, promovată de partidul și statul nostru, **beneficiul devine un mijloc de dezvoltare a societății și de creștere a veniturilor fiecărui om al muncii** din unitatea economică, **reflectînd o armonizare a intereselor generale cu cele ale fiecărei întreprinderi, precum și cu cele directe ale participanților la realizarea beneficiilor.** Constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii din beneficiile realizate în cadrul planului și peste plan, precum și sporirea veniturilor directe ale oamenilor muncii pe seama beneficiilor realizate de întreprinderea în care își desfășoară activitatea determină întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, a cointeresării întreprinderilor și colectivelor de muncă în bună organizare a producției, în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești.

Stimulativă pentru colectivele de oameni ai muncii s-a dovedit instituționalizarea participării la beneficii a acestora, ca o cale de sporire directă a veniturilor lor.

Atît fondurile întreprinderilor cît și fondul de participare la beneficiile realizate se constituie integral în cazul realizării sarcinilor de plan privind producția fizică și producția netă, a volumului de încasări planificat, precum și în condițiile realizării integrale a beneficiului planificat. Nerealizările se reflectă în mărimea fondului de participare. Depășirea sarcinilor stabilite conduc la majorarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii pe seama beneficiului realizat peste plan.

Ca instrument de bază la îndemîna organelor de conducere colectivă din fiecare unitate economică pentru întărirea autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării, pentru planificarea și urmărirea realizării beneficiului a fost introdus **bugetul de venituri și cheltuieli,** care reprezintă o sinteză, în expresie bănească, a activității economice și sociale din fiecare unitate, a modului de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, a rezultatelor obținute și a gradului de eficiență a activității desfășurate.

Bugetul de venituri și cheltuieli trebuie folosit de către fiecare unitate socialistă ca instrument de planificare a activității financiare, ca instrument de analiză a execuției financiare și a echilibrului financiar, a echilibrului între încasări și plăți, ca instrument de control și conducere a activității economico-financiare. Analiza periodică în cadrul organelor de conducere colectivă a modului de îndeplinire a prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să conducă la luarea măsurilor necesare pentru recuperarea eventualelor rămîneri în urmă în activitatea compartimentelor unității și îndeosebi la producția fizică, producția netă, costuri și beneficii.

Gh. BOULESCU
director în Ministerul Finanțelor

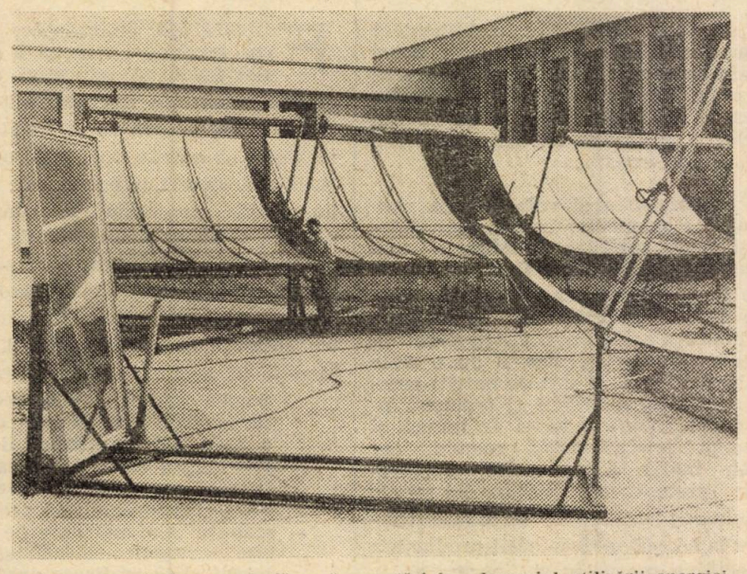

Printre colectivele care desfășoară cercetări în domeniul utilizării energiei solare se numără și cel al catedrei de Termotehnică și mașini termice, de la Facultatea de mecanică a Institutului politehnic București. Instalația de captare din fotografie, realizată la politehnica bucureșteană, este prevăzută cu oglinzi parabolice totalizînd o suprafață de 40 m p.

Cum putem promova relații directe, eficiente între producători și comerț

UNA DINTRE CERINȚELE creșterii eficienței activității comerciale și realizării funcției sale sociale, de satisfacere a normelor raționale de consum ale populației, o constituie reducerea perioadei de timp dintre momentul lansării în fabricație a unui produs și desfacerea lui cumpărătorilor prin rețeaua comercială. În acest sens, perfecționarea relațiilor industrie-comerț, presupune între altele și dezvoltarea tranzitului de mărfuri direct de la producător la unitatea comercială.

Problema dimensionării volumului și ponderii optime a tranzitului în totalul fondului de marfă devine, în contextul actual, un aspect de strategie comercială ce trebuie să aibă permanent în vedere situația internă și externă, prezentă și de perspectivă a întreprinderii. În cuvîntarea la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„trebuie să asigurăm aprovizionarea directă de la producție la magazinul de desfacere"** — iar în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. preciza : **„este necesar ca toți oamenii muncii, toate organizațiile de partid să facă totul pentru ca întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență, asigurind creșterea continuă a bogăției naționale, baza sigură — și singura bază — pentru dezvoltarea continuă a patriei, ridicarea bunăstării poporului".**

În acest sens, prin recentul Decret al Consiliului de Stat privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor (nr. 465/1979) au fost luate o serie de măsuri care obligă ministerele, celelalte organe centrale sau locale, centralele, întreprinderile, toate unitățile socialiste, să asigure circulația mărfurilor ambalate și a ambalajelor după utilizare în relații de transport optimizate, cu reducerea la strictul necesar a operațiilor de manipulare și depozitare și cu eliminarea verigilor intermediare. Ne-am propus ca pentru I.C.S. Romarta să analizăm în profunzime, științific, această problemă, complexitatea sa depășind cadrul dat de indicatorul rabat comercial a cărui creștere poate fi asigurată prin simpla majorare a volumului de mărfuri aprovizionat în tranzit.

Vom încerca să delimităm atît cauzele care, în contextul activității întreprinderii Romarta, au determinat diminuarea ponderii tranzitului în totalul fondului de mărfuri aprovizionat în perioada 1973—1979 comparativ cu anii 1955—1965, cît și măsurile necesare pentru continua creștere a volumului și ponderii acestuia în anii următori în condiții de asigurare a unei eficiențe economice înalte.

Dimensionarea optimă a tranzitului direct

EXPERIENȚA întreprinderii noastre arată că pentru dimensionarea volumului și ponderii optime a tranzitului direct în totalul fondului de mărfuri aprovizionat trebuie avute în vedere o serie de elemente (factori) și anume : capacitatea de depozitare ; necesitatea asigurării unui fond de marfă cu parametrii superiori, a unui sortiment comercial complet, într-o structură corespunzătoare cererii ; necesitatea asigurării la timpul optim a fondului de marfă, în general și a celui cu caracter sezonier, în special ; reducerea cheltuielilor de circulație.

Înainte de a trece la analiza acestor elemente pentru perioada 1973—1979 (pe baza suportului de informații din tabelul nr. 1) vom preciza că în perioada 1955—1965 ponderea tranzitului în totalul fondului de mărfuri era de circa 65% (la sectorul textile-încălțăminte de 75%) ; la încălțăminte și tricotaje aprovizionarea se realiza aproape 100% de la fabricile producătoare, iar acestora ajungînd în anul 1979 la un raport între suprafața depozitelor de repartizare și suprafața de vînzare de 34,2%, superior majorității magazinelor universale din țară. Că asigurarea capacității de depozitare este o condiție necesară, dar nu și suficientă, o dovedește dinamica desfacerilor de mărfuri, inferioară dinamicii aprovizionării. Deși suprafața de vînzare crește în ultimii patru ani cu 22% (+1158 mp) desfacerile sînt la nivelul anului 1975. Ca urmare, se înregistrează fenomenul de creștere mai accentuată a stocurilor, iar viteza de circulație se încetinește de la 93,1 de zile în 1974, la 104,3 în 1976, la 134,8 în 1977 și 98,3 în 1979. Ponderea cea mai mare a stocurilor se află în depozitele de repartizare (aceasta a oscilat în perioada 1973—1979 între 61,5% și 54,5%) evidențiind faptul că reducerea tranzitului se datorează numai structurii mărfurilor primite și nu a fost o orientare subiectivă a întreprinderii.

Tabelul nr. 1

Evoluția suprafeței de depozitare și volumului mărfurilor aprovizionate în tranzit ; pe total I.C.S. Romarta, în perioada 1973—1979

Anii	Volumul desfacerii	Suprafața de depozitare	Volumul total al aprovizionării	Volumul aprovizionării în tranzit	Ponderea (%) tranzitului în totalul aprovizionării
1973	100,0	100,0	100,0	100,0	47,4
1974	101,0	99,6	109,3	111,1	48,2
1975	110,0	113,6	111,7	115,4	49,0
1976	107,0	114,4	114,5	125,8	52,1
1977	96,0	117,5	101,3	97,8	45,8
1978	108,0	121,8	105,4	99,7	44,9
1979	110,0	128,3	109,8	120,1	51,9

la confecții și galanterie în proporție de 85—90%. La atingerea acestor niveluri un rol deosebit de important l-a avut asigurarea de către unele fabrici, prin secțiile lor de calitate (fostele fabrici Guban și Arta Modei, Dîmbovița și Tricotajul Roșu etc.) a întregului volum de mărfuri, specific firmei Romarta, cu caracter de unicat, serie scurtă, exclusivitate.

Capacitatea de depozitare reprezintă unul din elementele principale ale angajării fondului de marfă prin tranzit. În majoritatea cazurilor, întreprinderile comerciale cu amănuntul nu dispun de spații de depozitare care să le permită o aprovizionare sporită prin tranzit. I.C.S. Romarta și-a dezvoltat paralel cu rețeaua de unități și pe cea a depozitelor de repartizare, suprafața

Mărfuri adecvate imaginii comerciale a firmei „Romarta"

ASIGURAREA unui fond de marfă cu parametrii calitativi superiori, cel de al doilea factor considerat, apare din analiză ca o cerință prioritară în dimensionarea proporției de acoperire cu mărfuri a planului de desfacere prin tranzit.

Ceea ce am încercat să stabilim este pînă la ce punct aprovizionarea în

tranzit răspunde scopului de îmbunătățire a fondului de marfă și de unde ea începe să influențeze negativ promovarea vînzărilor și asigurarea eficienței economice. Contribuie sau nu tranzitul la asigurarea unui fond de marfă cu parametrii calitativi superiori și implicit la promovarea vînzărilor ? Răspunsul este afirmativ ; lăsînd la o parte unele neajunsuri, se poate arăta că a existat străduința factorilor comerciali să selecteze în cadrul aprovizionării prin tranzit unele din cele mai bune produse, cu caracteristici calitative superioare, sigur, în limitele în care a găsit înțelegere din partea producătorilor.

Parametrii calitativi ai ofertei prezentate în unitățile întreprinderii noastre depind în bună măsură și de asigurarea unui sortiment comercial complet în cadrul profilului stabilit, într-o structură corespunzătoare cererii segmentului de cumpărători care se adresează pieței Romarta. În îndeplinirea acestei cerințe acționează în prezent o serie de factori restrictivi și anume : suprafața limitată de depozitare, improprie pentru desfășurarea unei munci de asortare ; (în condițiile I.C.S. Romarta putem considera că actuala suprafață de depozitare reprezintă și o limită maximă, apreciere justificată de raportul acesteia față de suprafața de vînzare și de amplasarea întreprinderii în centrul capitalei) ; posibilitățile limitate ale industriei de a realiza în ultimii ani, produse în serii scurte și exclusivități potrivit cerințelor comerțului, în general, și ale Romartei, în special. În același timp, potențial există numeroase direcții de îmbunătățire a servirii consumatorilor pe care le generează relațiile directe ale întreprinderii cu producătorii. Menționăm numai realizarea pentru prima dată în 1979 de Romarta în colaborare cu Centrala pielăriei și încălțămintei, cu sprijinul nemijlocit al MCI, a unor livrări de încălțăminte și articole de marochinărie (poșetă, cordon, mănuși) constituie în seturi (același material, culoare, design), ceea ce înseamnă deja un nou mod de abordare a cererii populației. Dar evoluția volumului desfacerilor demonstrează că preponderente în prezent sînt limitele, cu consecința firească : se reduce numărul de articole achiziționate, multiplicîndu-se cantitățile oferite din același produs. Tendința continuă în structura detaliată a produselor : se acceptă astfel și o gamă limitată de sortimente (modele, poziții coloristice, mărimi etc.). Această tendință determină ca tranzitul, în aceste condiții, să comporte următoarele riscuri : achiziționarea unui sortiment limitat de produse față de gama largă oferită de industrie ; nu mai poate fi vorba deci de formarea unui sortiment comercial complet ; probabilitatea neconcordanței dintre cerințele cumpărătorilor și produsele oferite de întreprinderea comercială cu amănuntul, crește materializîndu-se în ultimă instanță, în creșterea stocurilor (fie prin dezasortări, fie ca urmare a cantităților achiziționate supradimensionat) ; creșterea valorii dobînzilor pentru mărfurile aflate în stoc sau a cheltuielilor neeconomicoase pentru dobînzile penalizatoare la mărfurile greu vandabile, din această categorie. Numai în trei ani (1975—1977) dobînzile penalizatoare s-au ridicat la două milioane lei :

Putem aprecia, deci, că în activitatea din ultimii ani a întreprinderii riscurile semnalate mai sus privind aprovizionarea în tranzit nu au fost numai potențiale, ci s-au manifestat în realitate. Diminuarea ponderii tranzitului în anii 1977—1978 a fost o consecință firească a condițiilor prezentate, ca de altfel în întreaga perioadă analizată față de perioada 1955—1965.

S-ar putea afirma că aceste riscuri apar oricum : și în cazul aprovizionării de la întreprinderile comerțului cu ridicata ; și pentru faptul că fenomenul de uzură morală a unor produse. îndeosebi a celor cu un pronunțat caracter de modă, este obiectiv și că el ar constitui cauza principală a stocurilor supranormative ; și pentru că dezasortările sînt inerente în activitatea comercială. Proporțiile de manifestare a riscurilor respective sînt însă diferite de la o formă de aprovizionare la alta : dacă aprovizionarea de la comerțul cu ridicata se realizează în partizi mici și cu o frecvență ridicata, avînd astfel posibilități sporite de a se realiza concordanța între cerere și ofertă, cantitativ și structural, în condițiile tranzitului nu pot fi operate modificări substanțiale ale contractelor practicate în prezent. Astfel, în cazul achiziționării unor produse în cantități supradimensionate apare concomitent necesitatea restrîngerii sortimentale și a volumului aprovizionării la o serie de alte sortimente, unele chiar cu caracter de noutate. Asemenea cazuri nu numai că au existat, dar s-au mai repetat la confecții bărbați și confecții femei. Putem conchide deci, că uneori fenomenul de uzură morală, de demodare a unor produse este accentuat prin cadrul dat de aprovizionare în tranzit, dacă aceasta nu este dimensionată corespunzător în volum și structură. La fel dezasortările se produc, este adevărat inerent, dar proporțiile diferă de la o formă de aprovizionare la alta; stocurile provenite din dezasortări în cazul produselor achiziționate în tranzit predomină.

Fără a ignora avantajele economice ale aprovizionării în tranzit, rezultă că nerespectarea anumitor condiții și proporții poate deveni o cauză a diminuării desfacerilor, frînînd procesul de promovare al vînzărilor.

Marfă potrivită, la momentul potrivit

UN AL TREILEA FACTOR determinant pentru eficiența tranzitului este asigurarea ritmicității aprovizionării cu mărfuri, în general, și cu produse de sezon, în special. Prin contractele încheiate se stabilesc, de comun acord, termene de livrare care să satisfacă o aprovizionare ritmică și la timp. În practică, în procesul de realizare a contractelor, apar unele fenomene cu consecințe nefavorabile, printre care : — industria nu livrează la termenul stabilit un articol sau altul, în gama de mărimi și poziții coloristice stabilite, din motive obiective ce țin de organizarea procesului său de producție și a materiilor prime și materialelor asigurate, dereglîndu-se astfel corelarea stabilită cu alți furnizori pentru asigurarea sortimentului comercial în vînzarea produselor; — pentru unele produse industria efectuează livrări în avans, cu sau fără consimțămîntul întreprinderii comerciale, fenomen care declanșează creșterea stocurilor și plata unor dobînzi neplanificate; — produsele ajung la destinație cu întîrziere din vina cărăușului; — unele produse livrate fără respectarea condițiilor contractuale, de calitate necorespunzătoare sau chiar necontractate, blochează spațiile de depozitare pînă la soluționarea divergențelor cu furnizorii, îngustînd astfel posibilitățile de aprovizionare cu alte produse (volumul mărfurilor din această categorie se ridică la peste două milioane lei trimestrial); sînt cazuri în care unele produse se epuizează la vînzare înainte de termenele stabilite, iar reasortarea se poate realiza mai repede prin comerțul cu ridicata decît din producția curentă (prin tranzit).

Iată deci alte riscuri manifestate în tranzitul direct cu aceleași consecințe: diminuarea volumului vînzărilor, afectarea eficienței, atît pe calea dobînzilor suplimentare cît și pe calea realizării unui volum scăzut al vînzărilor și în final, dar nu fără importanță, nesatisfacerea corespunzătoare a cererii cumpărătorilor.

Considerăm că pentru asigurarea unei eficiențe maxime a tranzitului, în condițiile de activitate ale anilor imediat următori, aceasta trebuie să se situeze la aproximativ 48—50% din totalul fondului de mărfuri (61—65% la sectorul textile-încălțăminte). Comparativ cu ponderea tranzitului la sectorul textile-încălțăminte pe comerț socialist, de circa 23%, la ICS Romarta aceasta este de 2,6 ori mai mare.

Desigur, însă, că în condițiile în care propunerile făcute privind obiectul tranzitului (cu precădere articolele în serii scurte, unicate și exclusivități întrunind parametri ridicați de calitate și înnoire fiind permanent diminuat tranzitul la produsele de serie mare și de masă care au caracter complementar pentru Romarta, a căror aprovizionare să rămînă în sarcina întreprinderilor comerciale cu ridicata) se vor aplica în practică, volumul și ponderea tranzitului vor fi reanalizate în spiritul unei tendințe de creștere accentuată.

Constantin TUDOSE

Considerații privind utilizarea rațională a timpului de lucru

ÎN FIECARE moment al dezvoltării, progresul economico-social, creșterea avuției naționale, a valorilor sociale, producția bunurilor de orice fel, desfășurarea activităților sociale utile nemateriale au fost și continuă să fie influențate, într-o măsură tot mai mare, de modul în care societatea folosește timpul de care dispune. Timpul, ca o coordonată majoră a existenței și activității oamenilor, prezintă o mărime determinată obiectiv, este ireversibil și instocabil. Orice irosire a sa afectează posibilitățile de progres. Multilateralitatea dezvoltării, atît pentru societate cît și pentru individ, depinde de felul în care se utilizează eficient întreaga cantitate de timp existentă.

Așa cum este cunoscut, reducerea timpului pe unitatea de activitate se obține pe seama creșterii productivității muncii, a eficienței utilizării întregului timp social. Eficiența utilizării timpului, la rîndul său, evoluează sub influența conjugată a unui sistem de factori, între care : nivelul dezvoltării mijloacelor de muncă, resursele de materii prime și energie, amploarea descoperirilor în știință și tehnică, volumul populației apte de muncă, gradul de instruire și calificare a producătorilor, natura relațiilor de producție și îndeosebi a proprietății asupra mijloacelor de producție și a sistemului de interese economice generat de aceasta etc.

În prezent, sub influența factorilor tehnico-economici semnificația factorului de timp crește considerabil pentru toate țările lumii. Iar pentru țara noastră, care are de lichidat decalajul ce o desparte de țările dezvoltate din punct de vedere economic și care este angajată plenar în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, factorul timp capătă o importanță excepțională. În actele decizionale, la nivel macro și microeconomic timpul este luat în considerație în toată complexitatea sa. Cu ajutorul planului național unic de dezvoltare economico-socială, se urmăresc stabilirea corectă a dimensiunilor și structurii timpului total de care societatea dispune, repartizarea și utilizarea judicioasă a acestuia pe diferitele compartimente de activitate, astfel încît sistemul nevoilor de consum să poată fi cît mai bine satisfăcut.

Asigurînd o triere rațională a sistemului de nevoi, adoptînd toate măsurile menite să sporească eficiența cheltuirii timpului social, partidul și statul au imprimat un dinamism deosebit economiei românești. În acest cincinal se estimează realizarea unui ritm mediu anual de creștere de 11,0% la producția industrială, de 5,4—6,0% la producția agrară, de 15% la volumul comerțului exterior, de 8,8% la productivitatea muncii în industria socialistă, de 10,4% la venitul național, o creștere de 30—32% la retribuția reală, de circa 30% la veniturile reale ale țărănimii din producția agricolă. Pe baza unei asemenea intense creșteri, la finele noului cincinal, țara noastră va depăși stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare economică, în deceniul următor urmînd să se asigure realizarea, în linii generale, a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Creșterea eficienței folosirii timpului de muncă

STRUCTURAREA timpului pe cele două mari componente ale sale — timp de muncă și timp liber, conținutul și rolul acestora în procesul dezvoltării se prezintă diferit de la o etapă la alta a progresului societății. Nivelul și caracterul dezvoltării forțelor de producție constituie factorul hotărîtor care determină posibilitatea membrilor societății de a afecta o parte, mai mare sau mai mică din timpul total, timpului de muncă sau celui din afara muncii. Pe măsura creșterii productivității muncii sociale apare posibilitatea ca nevoile materiale de trai ale producătorilor să poată fi satisfăcute într-o parte mai mică a zilei lor de muncă și implicit se creează premisa obiectivă a constituirii unui timp sporit în afara muncii.

Timpul din afara muncii se înscrie ca o coordonată a calității vieții numai în strînsă legătură cu timpul de muncă. La baza progresului societății noastre, a dezvoltării armonioase a personalității umane nu poate sta decît munca. Așa cum adeseori a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fără o dezvoltare economică susținută nu pot fi satisfăcute nici nevoile primare și cu atît mai mult cele menite să contribuie la dezvoltarea plenară a personalității. Trebuie ținut seama de însuși faptul că omul și colectivitatea se realizează ca atare prin muncă, prin inventivitate și creativitate aplicată, fructificată în procesul muncii.

În economia noastră socialistă, natura și conținutul muncii se modifică în mod obiectiv. Timpul de muncă încetează a fi numai o sursă de existență socială și individuală și devine, treptat, principalul cîmp al realizării umane. Lichidînd exploatarea, antrenînd mutații radicale în condițiile de muncă, în starea diviziunii sociale a muncii, în atitudinea omului față de muncă, partidul și statul nostru au asigurat cadrul obiectiv ca munca să devină tot mai mult, pentru fiecare, nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci și o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane, o sursă de satisfacție și bucurie. Așa cum arăta secretarul general al partidului în Raportul la cel de al XII-lea Congres, **„munca este uriașul laborator în care se plămădesc personalitățile cu adevărat proeminente, se afirmă talentele autentice, se nasc geniile, se făuresc capodoperele — atît pe planul creației materiale, cît și al culturii“.**

În perspectiva cincinalului 1981-1985 în țara noastră sînt prevăzute noi măsuri menite să îmbunătățească în continuare condițiile de muncă, să sporească și mai mult eficiența economică și socială a timpului de muncă. Crearea sau modernizarea unui număr important de capacități de producție pînă în 1985; încorporarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii; ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției în toate ramurile economiei naționale și îndeosebi în agricultură; remodelarea structurii economiei naționale prin dezvoltarea prioritară a ramurilor industriale purtătoare ale progresului tehnic și deopotrivă mici consumatoare de energie, apte să valorifice superior resursele materiale și umane ale țării — toate acestea în condițiile înfăptuirii unui amplu program de investiții; ridicarea pregătirii profesionale corelat cu adîncirea democratismului economic sînt principalele direcții ce jalonează îmbunătățirea condițiilor de producție, creșterea randamentului timpului de muncă — componentă majoră a ridicării calității vieții întregului popor. Tocmai în acest cadru se înscriu măsurile de reducere a duratei săptămînii de lucru în condițiile creșterii productivității muncii, accentul pe care partidul îl pune pe valorificarea tuturor rezervelor respective existente în unitățile economice ; această acțiune este menită să contribuie la eliminarea, în domeniul productivității, a decalajelor care ne separă încă de țările dezvoltate economic, la crearea unor disponibilități de timp ce urmează să primească o altă destinație socială.

Desigur, prin timp liber nu se înțelege pur și simplu timpul de inactivitate. El constituie timpul de odihnă al membrilor societății, dar și de satisfacere a unor nevoi social-culturale, de lărgire a orizontului de cunoaștere, de participare conștientă, activă la rezolvarea problemelor de interes obștesc etc. În timpul liber se creează condiții pentru dezvoltarea pe un plan superior a aptitudinilor individuale ale membrilor societății, crearea unei forțe de muncă cu înalte calități morale și profesionale, a unor cetățeni capabili de o mare creativitate și responsabilitate socială, interesați plenar în cunoașterea legităților și contradicțiilor societății în care trăiesc, în măsură să acționeze în consens cu tendințele progresului. Participarea responsabilă a majorității membrilor societății noastre la actul de decizie economică și social-politică este rezultatul atît al perfecționării diviziunii sociale a muncii, a formelor instituționale de conducere, cît și al creșterii nivelului de cultură și conștiință a poporului.

Multiple valențe ale timpului liber

NIVELUL ȘI CONȚINUTUL timpului liber în țara noastră sînt astfel direcționate, încît să permită îmbinarea

armonioasă a intereselor generale ale societății cu cele colective și personale. Politica partidului de generalizare, pînă în 1985, a săptămînii de lucru de 44 de ore se înfăptuiește, așa cum arătam, în condițiile unui înalt dinamism economic, în contextul unui complex de măsuri menite să asigure creșterea substanțială a productivității muncii. Orice creștere a timpului liber fără sporirea corespunzătoare a eficienței timpului de muncă este de natură să afecteze negativ nivelul producției materiale și spirituale și implicit calitatea vieții poporului. În procesul reducerii săptămînii de lucru, creșterea productivității orare a muncii trebuie să devanseze reducerea timpului de muncă. Nivelul devansării permite — pe lîngă compensarea efectelor reducerii timpului de muncă — și sporirea producției sociale.

În paralel cu măsurile de reducere a timpului de lucru săptămînal, societatea organizează condițiile necesare în vederea folosirii raționale a timpului liber al oamenilor muncii, atît pentru odihnă cît și pentru educație, pentru acumularea unei bogate informații științifice și de cultură generală, pentru lărgirea continuă a orizontului lor de cunoaștere. Dimensiunea diferitelor componente ale timpului din afara muncii depinde în mod hotărîtor de starea dezvoltării economiei naționale ; fiecare stadiu al dezvoltării impune cerințe diferite membrilor societății și le asigură premise obiectiv determinate pentru utilizarea timpului liber.

În acest cadru trebuie remarcat că în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane apare tot mai pregnantă nevoia unui timp sporit pentru știință, cultură și informație. Tendinței deteriorării rapide a cunoștințelor i se poate face față numai printr-o informare constantă, susținută și de masă. Realizarea acțiunilor necesare de reciclare și policalificare, ca trăsături calitative ale formării și dezvoltării profesionale — la Congresul al XII-lea al partidului s-a stabilit cuprinderea în programele de reciclare a peste 2 milioane de persoane anual, astfel ca în cursul unui cincinal fiecare om al muncii să participe cel puțin o dată la o formă organizată de perfecționare a pregătirii profesionale și tehnice — necesită evident un timp sporit în afara muncii.

Mai trebuie amintit că mecanizarea complexă a producției, automatizarea, cibernetizarea etc., ca principale căi ale progresului tehnic, schimbă structura consumului de energie umană în procesul muncii, în sensul creșterii ponderii energiei nervoase și reducerii celei fizice. În aceste condiții, refacerea capacității de muncă impune, ca o componentă majoră, timpul pentru activități deconectante, recreative ; menținerea stării de sănătate fizică și psihică a oamenilor muncii necesită tot mai mult mișcarea în aer liber, participarea la activități sportive, cultural-artistice, în politica partidului nostru prevăzîndu-se ample acțiuni spre a se fundamenta material aceste cerințe.

Implicarea activă și eficientă a masei mari a oamenilor muncii în mecanismul democrației noastre socialiste necesită de asemenea, folosirea unei părți sporite din timpul din afara muncii. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **„Făurirea socialismului și comunismului presupune lărgirea continuă a orizontului politic și ideologic al oamenilor muncii, înțelegerea tot mai aprofundată de către aceștia a legităților obiective ale dezvoltării sociale astfel ca fiecare cetățean să se poată manifesta plenar ca un factor activ, pe deplin conștient, în realizarea țelurilor și idealurilor noii societăți"**.

Îngrijirea și educarea copiilor, aprovizionarea, transportul populației, viața de familie ș.a. sînt și ele cerințe obiective ce acționează asupra volumului și tendințelor structurii timpului liber. Ponderea cu care aceste cerințe influențează asupra structurii utilizării efective a timpului liber depinde de posibilitățile societății în fiecare moment al dezvoltării. La un nivel scăzut al forțelor de producție și implicit al productivității muncii sociale, sectorul terțiar din economie este relativ slab dezvoltat. În activitățile de aprovizionare și transport, de întreținere a gospodăriei casnice, populația trebuie să consume astfel o parte însemnată a timpului liber. Această tendință este în contradicție cu nevoia societății de a progresa pe baza folosirii unui timp sporit pentru dezvoltarea vieții spiritual-umane a membrilor săi. În procesul rezolvării acestei contradicții, trebuie adoptate toate măsurile necesare pentru a reduce dimensiunea timpului cheltuit pentru aprovizionare și transport, pentru activități casnice obositoare, pentru a spori timpul destinat educării tinerei generații, culturii și autoinstruirii, valorificării tuturor talentelor și aptitudinilor ce ne sînt solicitate prin specificul meseriei.

În acest cadru este de menționat că Programul-directivă de creștere a nivelului de trai, adoptat de cel de al XII-lea Congres al partidului, prevede, ca o sarcină majoră, sporirea volumului prestărilor de servicii și îmbunătățirea calității activităților acestora ; se va extinde și moderniza baza tehnico-materială a comerțului socialist, paralel cu aplicarea pe scară largă a unor forme de servire de mare productivitate. Se va îmbunătăți transportul în comun prin lărgirea dotării cu vehicule de mare capacitate. Pentru extinderea sistemului de educație preșcolară, se vor da în folosință circa 100 000 locuri în grădinițe, urmînd ca pînă în 1985 să fie cuprinși în grădinițe practic toți copiii de vîrstă preșcolară. Se va continua echiparea tehnico-edilitară a localităților în concordanță cu dezvoltarea economică și creșterea populației urbane, precum și alte măsuri menite să asigure folosirea tot mai eficientă a timpului din afara muncii.

Omogenizarea crescîndă a societății noastre socialiste, valorificarea eficientă a resurselor, democratismul vieții social-economice, sistemul stimulentelor materiale și morale, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar se realizează și perfecționează în strînsă legătură cu corelarea judicioasă a timpului de muncă și a celui în afara muncii, cu utilizarea eficientă a întregului timp de care dispune economia națională.

Viorica NICOLAU

Produse noi

● Constructorii navali din Brăila au lansat la apă vasul „Parîng" de 5 280 tdw, prima navă de pescuit oceanic construită în țara noastră. Vasul — avînd lungimea de 102 metri, lățimea de 15 m, înălțimea de 10 m — dezvoltă o viteză de aproape 17 noduri pe oră. Nava poate îndeplini simultan mai multe activități : pescuiește, prelucrează și congelează peștele, iar peștele necomestibil îl transformă în făină de ulei.

● Colectivul Întreprinderii mecanice Codlea a trecut la **fabricația de serie a tractorului special U—550—IF cu încărcător frontal.** Noul tractor, rod al creației tehnico-științifice a specialiștilor din Brașov, este dotat cu un motor de 55 CP și cu diferite echipamente care execută o gamă variată de operațiuni privind mecanizarea lucrărilor de zootehnie.

● La Întreprinderea metal-lemn Craiova a fost realizat **primul stivuitor hidraulic pentru ridicat, transportat și stivuit automat** mobilă, elemente, diferite alte subansamble. Destinat dotării tehnologice a întreprinderilor producătoare de mobilă, el a fost conceput de un grup de specialiști de la Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului din București și executat de colectivul secției mecanice a întreprinderii craiovene. Utilajul este primul de acest fel din industria noastră de profil.

● Întreprinderea „Refractara" din Aleșd a furnizat recent oțelăriilor țării primele cantități de **plăci silicioase**, nou produs refractar, fabricat pentru prima dată în țara noastră. Prin realizarea acestuia se reduce efortul valutar al oțelăriilor țării, în 1980, cu peste 12 milioane lei.

● Întreprinderea mecanică din Drobeta-Turnu Severin a lansat în fabricație de serie **vagonul cisternă de 60 mc pentru transportul produselor chimice.** Noul vagon — un produs reproiectat — cu parametri funcționali superiori, necesită un consum de metal mai redus cu 212 kg.

● La Combinatul de prelucrare a lemnului Arad au fost introduse în producție **noi modele de mobilă de artă :** sufrageria „Romeo", bogat ornamentată cu sculptură în relief și vitrine stil baroc, diferite măsuțe placate cu furnire exotice, scaune curbate și alte piese de mobilier. Noile produse, prezentate la mai multe tîrguri și expoziții internaționale, unde au întrunit aprecieri favorabile, s-au înscris în planul de export al unității pe anul în curs, fiind solicitate de firme din Anglia, Belgia, Olanda și din alte țări.

De la 1 iunie a.c.

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE RETRIBUȚII MAJORATE

REALIZĂRILE tot mai mari obținute în economie, ritmul înalt de dezvoltare a producției materialc, profundele mutații calitative intervenite în structura economiei naționale stau la baza măsurilor succesive preconizate și puse în practică de către partidul și statul nostru pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii. În acest context, adoptarea Programului pentru ridicarea nivelului de trai în anii 1976—1980 se înscrie ca o acțiune fără precedent în ceea ce privește creșterea veniturilor populației, cu deosebire a celor obținute pe calea retribuției.

Începînd cu luna iunie a acestui an, conform Hotărîrii Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, se trece la creșterea, în cadrul celei de a doua etape de majorare, a retribuțiilor personalului muncitor din **industria celulozei și hîrtiei.** În medie, retribuțiile oamenilor muncii din această industrie, ramură cu vechi tradiții în țara noastră, cu un rol important în valorificarea superioară și integrală a materiei prime lemnoase, vor crește cu 14,7%, procent superior mediei pe întreaga economie națională (13,6%).

Așa cum reiese din tabel — în care se redau cîștigurile obținute de unele categorii de personal muncitor — și în cadrul celei de a doua etape de majorare procentele de majorare sînt diferențiate în concordanță cu principiile eticii și echității socialiste, urmărindu-se creșteri mai mari pentru personalul operativ, asigurarea unei mai bune corelări a retribuțiilor diferitelor categorii de personal etc.

Sporurile de venit realizate de oamenii muncii din industria celulozei și hîrtiei în cea de a doua etapă a majorării permit achiziționarea unui volum sporit de bunuri. Cîteva exemple în acest sens sînt deosebit de semnificative. Astfel, mașinistul care lucrează la deshidratat pastă-celuloză (vezi tabelul), cu venitul suplimentar realizat la nivelul unui an de 4 764 lei, ar putea să achiziționeze, de exemplu, un televizor cu circuite integrate „Sirius", un aspirator de praf „Ajax", un costum de haine ; din sporul de venit anual realizat în urma majorării, de 5 136 lei, șeful de atelier ar putea să cumpere un radio-portabil „Gloria", o mașină de spălat Alba Lux 8, un picup stereo.

Creșterea substanțială a veniturilor din muncă ale personalului muncitor din industria celulozei și hîrtiei, accentuată și de măsurile de îmbunătățire a Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, ce se aplică odată cu majorarea retribuțiilor în etapa a doua, vor oferi un nou și important impuls în îndeplinirea în cele mai bune condiții a obiectivelor înscrise în planurile anuale și de perspectivă ale acestei ramuri.

	Retribuția tarifară netă						
	actuală	majorată la 1 iunie 1980	Diferența în plus lunar, față de retribuția nemajorată		Diferența în plus la sporul de vechime (lei)	Diferența în plus la adaos acord (lei)	Total venit lunar suplimentar (lei)
			(lei)	(%)			
Muncitor albitor pastă-celuloză, categoria a 5-a, treapta a II-a, spor vechime 7%, adaos acord 6%	1928	2275	347	18,0	24	21	392
Mașinist la deshidratat pastă celuloză, categoria a 6-a, bază, spor vechime 10%, adaos acord 8%	2009	2346	337	16,3	34	26	397
Maistru, gradația a 6-a, clasa 24, spor vechime 7%, adaos acord 10%	2640	2910	270	10,2	19	27	316
Șef atelier, gradația a 5-a, clasa 32, spor vechime 7%	3830	4230	400	10,4	28	—	428
Inginer, gradația a 6-a, clasa 27	3030	3350	320	10,6	16	—	336

Elena BADEA
Institutul de economie socialistă

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mașini de filat pentru industria ușoară

PREOCUPAREA permanentă a întreprinderii clujene „Unirea" de a pune la dispoziția fabricilor de textile mașini care să asigure semifabricatelor o calitate și o finețe remarcabile a fost concretizată, în ultima vreme, prin punerea la punct a unor mașini de filat cu performanțe deosebite. Este vorba, în acest caz, de o întreagă familie de mașini — simbolizată F.I.S. — destinată atît filării firelor de in uscat din bandă, cît și amestecurilor acestuia cu fibre sintetice, în diferite procente, corespunzătoare gamei de finețe cuprinsă în limitele Nm 5 — Nm 25.

Aceste mașini fabricate în prezent în două tipodimensiuni (100 F.I.S. — cifra indicînd pasul în mm — recomandată pentru filarea firelor cu finețea cuprinsă în limitele Nm 16 și Nm 25 și 120 F.I.S. pentru filarea firelor cu finețea de Nm5 — Nm 14) se situează la nivelul celor mai bune realizări cunoscute pe plan internațional. Ele răspund exigențelor beneficiarilor prin productivitate înaltă, calitatea superioară a firelor, ungerea automată a inelelor, automatizarea sfîrșitului de levată, densitatea mare de fuse pe unitatea de suprafață, construcția suplă și aspectul modern.

Structura acestor mașini de mare performanță — recunoscută și atestată și la Tîrgul internațional de la Zagreb, unde tipodimensiunii 100 F.I.S. i-a fost acordată Medalia de aur — este menită să creeze filatoarelor condiții de muncă optime prin centralizarea tuturor elementelor de comandă și de antrenare ale organelor în capul de antrenare, întreținerea ușoară și simplă, posibilitatea de controlare continuă a timpului de pornire și de oprire, care reduc la minimum numărul firelor rupte, grad ridicat de automatizare cu posibilitatea unui control programat și o geometrie de filare optimă a firelor.

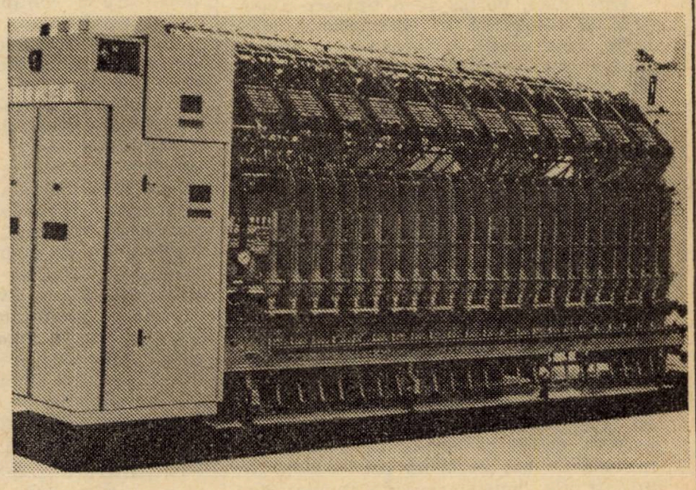

Anchetă pe urmele unei propuneri a revistei

TEHNOLOGIA DE GRUP: INIȚIATIVE CARE CER O COORDONARE UNITARĂ

IN CONVERSAȚIE cu calculatorul, proiectantul care are de rezolvat conceperea unui produs nou trasează pe ecranul catodic conturul unei piese și introduce coduri semnificînd calitatea materialului, unii parametri constructivi și de funcționare obligați. Computerul oferă în replică, din banca de date asupra documentațiilor existente, 2—3 schițe finisate, prezentînd un grad ridicat de similitudine cu modelul indicat — și, cînd proiectantul optează pentru una din ele, furnizează codificat elementele de pregătire a fabricației la seria avută în vedere : necesar de materiale, tehnologie de prelucrare, grupa de mașini adecvată execuției.

Ceea ce poate părea o posibilitate ipotetică devine o perspectivă apropiată, grație cuplului modern tehnologii de grup-informatică. O perspectivă pe care trebuie să o pregătim și în industria noastră, punînd de pe acum în valoare, la nivelul cerințelor și condițiilor existente, măcar elementele sale cele mai generale.

CU APROAPE trei luni în urmă (R.E. nr. 5/1980), un articol publicat la această rubrică semnala posibilitatea de a apropia producția de serie mică și unicate, în construcția de mașini, de nivelul de eficiență al seriilor mari, prin extinderea **tehnologiei de grup** — definită ca o modalitate de a utiliza optim capacitatea de concepție și de execuție a pieselor, exploatînd judicios condițiile pe care le oferă similitudinile dintre ele sub raport morfodimensional și al gamei operațiilor de uzinare. Amintim că setul de metode corespunzător se referă la gruparea în familii (după diverse criterii, constructive și tehnologice) a pieselor din fabricația curentă sau recentă, codificarea lor, stocarea informațiilor respective în vederea regăsirii acestora și refolosirii documentației existente la proiectarea unui produs nou, determinarea tehnologiei optime de fabricație pentru piesele reprezentative din fiecare familie, elaborarea SDV-urilor și reorganizarea parcului de mașini de prelucrare prin gruparea lor potrivit cerințelor de execuție a familiilor de piese.

Este, deci, vorba de **o tipizare avansată și complexă** în concepție și execuție, care poate fi folosită și numai parțial ori introdusă etapizat, în funcție de condiții și cerințe. Implementarea necesită un efort considerabil, care este însă multiplu compensat de beneficiile ce se obțin prin creșterea productivității muncii, folosirea mai bună a capacității de proiectare și execuție.

Ce ecouri au trezit propunerile noastre și, mai cu seamă, ce condiții există pentru o reală afirmare a metodelor evoluate ale tehnologiei de grup ?

Rezolvări fragmentare

PENTRU a se menține la ștacheta eficienței, modernizarea trebuie să fie un proces continuu și cuprinzător. Tehnologia de grup, așa cum a fost introdusă cu ani în urmă într-o serie de unități ale construcției de mașini din țara noastră, în mare parte **s-a uzat moral**, lipsită fiind de reazimul unei **concepții unitare** și de aportul **principiilor moderne de organizare.**

Nu putem și nu vrem să contestăm meritul unor inițiative care au soluționat, oricum mai bine decît în sistemul tradițional, unele nevoi locale. Cu atît mai mult cu cît efortul a fost în întregime propriu. Iată două exemple din industria Capitalei. La „Timpuri noi" se lucrează în mod curent după o variantă simplificată a tehnologiei de grup, pentru biele și alte grupe de repere, inclusiv S.D.V.-urile corespunzătoare. Un caz particular la „Autobuzul", unde prelucrarea a circa 6 000 tone/an de profile închise, într-o gamă de 28 de secțiuni pentru peste 300 de repere la o unitate de produs din fiecare model aflat în fabricație, este organizată pe baza unei documentații și tehnologii tipizate, realizîndu-se centralizat la mașini semiautomate ; clasificarea reperelor pe grupe de secțiuni, unghiuri și lungimi de debitare asigură un grad ridicat de folosire a materialului, estimîndu-se — în comparație cu sistemul folosit anterior — o economie anuală de circa 50 tone de țeavă.

Am găsit, în investigația noastră, și alte astfel de rezolvări fragmentare — fără îndoială utile, dar care nu se ridică la nivelul amplului efort de modernizare a echipamentului, tehnologiilor, produselor.

În aplicarea indicațiilor conducerii de partid și de stat, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini desfășoară în prezent o acțiune de mare anvergură în vederea **tipizării produselor și subansamblelor.** Este, credem, un moment propice și un teren favorabil pentru a aduce și tehnologia de grup la plafonul de conținut și eficiență pe care-l impune economia modernă, pe de o parte completîndu-se cu elementele specifice parametrilor tipizării, pe de altă parte organizîndu-se în consecință parcul de mașini de prelucrare pentru serii mici. Nu știm în ce măsură această oportunitate este avută în vedere de către M.I.C.M., care încă n-a dat curs invitației noastre de a-și exprima opinia asupra articolului menționat.

Modularea — o nouă deschidere spre eficiență

O CONTRIBUȚIE cu caracter original la lărgirea conceptului și ariei de cuprindere a tehnologiilor de grup au adus-o cercetările întreprinse de catedra Tehnologia construcțiilor de mașini din Institutul politehnic București. Interpretînd experiența mondială prin prisma condițiilor industriei noastre, colective din cadrul catedrei au abordat problema S.D.V.-isticii prin prisma rezolvării contradicției între diversitatea extrem de mare a cerințelor tehnologice de prelucrare și control al pieselor și imperativul eficienței tehnico-economice, care presupune serie mare. Soluția — ne relatează șeful catedrei, **prof. dr. ing. Alexandru Rădulescu** — a fost găsită într-o tipizare adusă pînă la esența universalității : **modularea.**

Astfel, pentru **dispozitivele de prelucrare** a fost conceput, prin descompunere, un set de elemente constitutive cu caracter universal. Dispozitivul adecvat prelucrării unei piese date se asamblează din astfel de elemente, iar după încheierea operației la seria necesară se demontează, componentele fiind returnate la magazie. Un prim set a fost omologat la o întreprindere din Băicoi a M.I.C.M., care va putea să-l reproducă în vederea dotării întregului sector.

În ce privește **echipamentele de control** al parametrilor dimensionali ai pieselor ce se prelucrează, varianta modulară — ce ia locul laborioasei măsurări cu șublerul și micrometrul — constă din montarea, pe o placă de bază, a unor elemente componente, în funcție de caracteristicile piesei respective și de parametrii ce urmează să fie prelevați (operație ce durează cîteva minute). Ansamblul realizat permite controlul simultan al mai multor parametri de precizie într-o anumită plajă de dimensiuni, pentru piese din aceeași familie sau din familii diferite.

Pe baza contractelor cu catedra, o serie de întreprinderi beneficiază deja de noile sisteme ori sînt în curs de implementare a lor. O posibilă și necesară generalizare presupune și în acest caz coordonarea nu numai sub aspectul confecționării centralizate a seturilor, ci și în ce privește editarea de cataloage cu variante de asamblare a elementelor, pe grupe de caracteristici ale pieselor, adaptarea și completarea în timp etc.

Revenind la problematica de ansamblu a tehnologiilor de grup, redăm, în cele ce urmează, informațiile pe care ni le-au furnizat unele ministere economice care au și activitate de construcții de mașini.

M.I.U. ; premise favorabile

PUNCTUL DE VEDERE al Centralei industriei articolelor casnice, din cadrul Ministerului Industriei Ușoare, este exprimat într-o scrisoare sub semnătura directorului tehnic **ing. Gh. Ionescu :**

„Avînd în vedere remarcabila dez-

voltare a tehnicii și științei românești în ultimul deceniu, ca și măreţele planuri de perspectivă ale țării noastre, datoria tuturor specialiștilor este de a prelua și aplica cele mai avantajoase metode de lucru practicate cu succes în țări dezvoltate, cu tradiție în tehnică.

Despre tehnologia de grup s-a mai vorbit și se vorbește tot mai mult ca fiind generatoarea unor importante avantaje materiale.

Ne însușim punctul de vedere al autorului articolului, care schițează unele propuneri pentru extinderea tehnologiei de grup în întreprinderile cu profil de construcții de mașini și prelucrare a metalelor — și în special cu propunerea ca sub egida C.N.S.T. să se elaboreze o metodologie, adecvată obiectivelor și condițiilor industriei noastre. De asemenea, reținem ca interesantă ideea testării acestei metodologii în unități-pilot, înainte de generalizare.

Celelalte propuneri făcute, cum ar fi asigurarea însușirii metodologiei de către nuclee de specialiști din unități industriale, precum și perfecționarea acesteia în timp constituie premise favorabile pentru implementarea tehnologiei de grup."

M.I.Ch. : o primă analiză

DIN PARTEA Ministerului Industriei Chimice ne-a răspuns **ing. M. Paraschiv,** directorul Direcției mecanică, energetică și de automatizare :

„Articolul din R.E. a fost difuzat de noi la centrala industrială cu profil de construcții de mașini — C.U.P.S.I.C. — și la Centrul de calcul, cu care s-au analizat apoi posibilitățile de aplicare în întreprinderi.

Principiile teoretice ale tehnologiilor de grup, eficiența și greutățile implementării acestui procedeu sînt cunoscute de către sectoarele noastre de specialitate.

În prezent, în cadrul unităților M.I.Ch. se acționează pentru întocmirea unor nomenclatoare ale tuturor pieselor de schimb, pe tipuri de utilaje, care se folosesc în mod curent la lucrările de întreținere și reparații. Apreciem că pe baza datelor ce vor fi obținute în urma întocmirii acestor nomenclatoare, se va putea trece la gruparea pieselor de schimb pe familii, la codificarea lor și, astfel, se va putea acționa pentru introducerea tehnologiilor de grup.

Întrucît în industria chimică se lucrează cu sute de mii de repere diferite de piese de schimb, problema comportă însă o muncă laborioasă și de durată. Din acest motiv, realizarea lucrării este etapizată pe o durată de timp mai îndelungată."

M.A.I.A. : s-a trecut la acțiune

UTILITATEA metodei a fost recunoscută și în sectorul de construcții de mașini al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. **Ing. Ioan Seserman,** șeful secției, și ing. **Teodor Damșa,** șef de atelier, de la Secția de proiectare și prototipuri Brașov din cadrul Centralei de mecanizare a agriculturii și producției de utilaje pentru agricultură și industria alimentară, ne informează:

„Secția noastră are ca activitate de bază proiectarea și execuția de utilaje și S.D.V.-uri — necesare mecanizării lucrărilor agricole și industriei alimentare — în faza de prototip, deci de unicate sau serii foarte mici. Pentru proiectarea utilajelor și pregătirea tehnologică minimă necesară realizării lor se consumă mult timp și se fac cheltuieli materiale considerabile.

Printre metodele și căile de reducere a acestor cheltuieli se numără aplicarea tehnologiei de grup și execuția S.D.V.-urilor din elemente modulate.

Ținînd seama de avantajele acestor metode, **care ar trebui generalizate și aplicate în mod unitar în întreprinderile constructoare de mașini,** pentru introducerea lor în unitatea noastră am încheiat un contract de colaborare cu Institutul politehnic București — Colectivul de cercetare și proiectare DISROM.

Obiectivele principale ale acțiunii sînt :

— codificarea reperelor pe familii, clase și grupe și a piesei reprezentative, în scopul refolosirii organelor de mașini și subansamblelor în proiectarea utilajelor ;

— întocmirea, pentru fiecare piesă reprezentativă, a tehnologiei de fabricație cadru ;

— proiectarea rațională a S.D.V.-urilor, prin metoda SEFA-DISROM și folosirea elementelor modulare în execuția lor ;

— încărcarea corespunzătoare a mașinilor-unelte, prin reorganizarea fluxului tehnologic ;

— specializarea personalului tehnic în vederea însușirii metodologiei de lucru.

Începutul introducerii metodei este destul de anevoios și lent, fiind greu de eliminat vechiul sistem de lucru și, în special, rutina oamenilor.

Avantajele evidente ale tehnologiei de grup — ca: reducerea ciclului de proiectare și a duratei de fabricație, micșorarea efortului de proiectare, tipizarea pieselor componente, utilizarea completă a materiilor prime și materialelor, reducerea consumului de energie, încărcarea optimă a mașinilor, creșterea productivității muncii etc. — sînt argumente care ne întăresc opinia privind necesitatea introducerii și aplicării metodei în întreprinderile cu producție de unicate și serie mică".

M.E.F.M.C. : demaraj hotărît

CA ȘI CU ALTE PRILEJURI, remarcăm interesul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții față de noutățile în domeniul organizării tehnologice. Iată ce ne comunică **ing. I. Vasilescu,** directorul Direcției tehnice :

„Articolul a fost citit cu atenție și discutat cu un larg colectiv de specialiști din aparatul Centralei de utilaje și piese de schimb și din institutul de proiectare al acesteia. Caracterul producției majorității unităților centralei — utilaje și piese de schimb de serie mică și unicate — conduce de multe ori la o programare nejudicioasă a mașinilor-unelte, la crearea artificială a unor locuri înguste. Acest fenomen nedorit a provocat de multe ori greutăți în desfășurarea activității de producție, constituind obiectul unor căutări de soluții pentru remediere.

Rezultatul analizelor a relevat, ca soluție optimă, tehnologia de grup. Dorind ca aplicarea ei să se facă în mod corespunzător, ne-am adresat catedrei de Tehnologia construcțiilor de mașini, din cadrul Institutului politehnic București, cu sprijinul căreia — pe baza unui contract de colaborare — un colectiv a început implementarea sistemului SEFA-DISROM în cadrul unităților producătoare de utilaje și piese de schimb ale centralei.

La această dată s-a terminat complet codificarea tuturor reperelor din fabricație la două unități : I.U.P.S. Suceava și I.U.P.S. București, realizîndu-se gruparea lor analogică. Este în curs de realizare baza de dispozitive de la Suceava, urmînd ca în etapa imediat succesivă să se realizeze o asemenea bază și la Alba Iulia. Se preliminează trecerea la aplicarea tehnologiei de grup încă în acest an la I.U.P.S. Suceava, iar în anul următor, extinderea ei și la alte unități.

Prin aplicarea tehnologiei de grup la secțiile de prelucrări mecanice scontăm **o reducere a ciclului de fabricație cu circa 30%, creșterea productivității muncii cu 15%, îmbunătățirea calității produselor."**

RĂSPUNSURILE sînt unanime în aprecierea că tehnologia de grup merită să fie inclusă în inventarul curent al căilor pentru raționalizarea muncii de concepție și pentru exploatarea judicioasă a potențialului productiv. Rezultă, de asemenea, necesitatea unei coordonări organizatorice, care să rezolve atît cadrul metodologic, (cercetările din învățămîntul superior s-au dovedit în acest sens un punct de pornire ce merită să fie luat în considerație), cît și acțiunea unitară la nivel de ramură.

Sperăm că M.I.C.M. va recepționa acest al doilea semnal.

Dan CONDREA

INFORMATICA ÎN METALURGIE

LA începutul săptămînii trecute, centrul de calcul al Combinatului metalurgic Cîmpia Turzii a găzduit primul Simpozion de informatică în metalurgie, la care au participat peste 80 de specialiști de la centrele, oficiile și stațiile de calcul din întreprinderi și institute ale ramurii. Această manifestare a prilejuit o sinteză a progreselor realizate și un util schimb de idei privind problematica unei mai bune și eficiente utilizări în viitor a tehnicii electronice de calcul în metalurgie. Cele 35 de comunicări au fost grupate în două secțiuni : produse informatice cu prelucrare pe loturi și produse informatice interactive. Cu un interes deosebit au fost urmărite de către participanți prezentările demonstrative în regim de teleprelucrare, făcute pe echipamente moderne românești, privind sistemele on-line și în timp real — în domenii cum sînt : conducerea operativă a producției, controlul proceselor tehnologice, urmărirea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil, controlul stocurilor ș.a.

Dinamica dezvoltării şi calitatea vieţii în socialism (I)

TRANSFORMĂRILE revoluţionare care au avut loc în România, în decursul construcţiei socialismului, sînt reflectate pregnant de schimbarea radicală a condiţiilor de muncă şi viaţă ale tuturor membrilor societăţii, de creşterea gradului de satisfacere a nevoilor materiale şi spirituale ale întregului popor. Un rol hotărîtor în evoluţia ascendentă a societăţii româneşti pe calea socialismului revine Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român care, prin analizele retrospective efectuate, orientările de perspectivă şi hotărîrile adoptate, a inaugurat deschiderea celei mai fertile etape din istoria patriei noastre, confirmată pe deplin de realizările obţinute în toate domeniile de activitate, în cei 15 ani parcurşi de la acest eveniment istoric.

Documentele programatice aprobate de Congresul al XII-lea al P.C.R. exprimă, prin conţinutul şi dimensiunile lor, o nouă contribuţie a partidului nostru la dezvoltarea creatoare a teoriei şi practicii construcţiei socialismului, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a progresului şi civilizaţiei contemporane.

În acest context Programul-Directivă de creştere a nivelului de trai şi de ridicare continuă a calităţii vieţii, elaborat din iniţiativa şi cu participarea directă a secretarului general al partidului — tovarăşul Nicolae Ceauşescu —, prezintă semnificaţii deosebite pentru gîndirea economică şi acţiunea socială din ţara noastră.

Subliniind că scopul suprem al întregii politici a Partidului Comunist Român, de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecere la comunism, este asigurarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor şi dezvoltarea multilaterală a omului, acest program cuprinde noi teze şi orientări cu privire la nivelul de trai şi calitatea vieţii din societatea noastră. Analiza realizărilor şi perspectivelor modului de viaţă din ţara noastră pe fondul concepţiei novatoare a Partidului Comunist Român este şi obiectivul studiului pe care-l publicăm.

Calitatea vieţii în socialism

ÎN CADRUL FORŢELOR MOTRICE care au determinat şi determină acţiunea socială, satisfacerea necesităţilor (nevoilor, trebuinţelor) de trai ale oamenilor ocupă un loc primordial.

Într-o formulare succintă, **necesităţile de trai sînt forme concrete de manifestare a condiţiilor vieţii materiale, spirituale şi sociale care, în mod obiectiv, trebuie să fie satisfăcute pentru desfăşurarea normală a activităţilor sociale şi dezvoltarea aptitudinilor fizice şi intelectuale ale personalităţii umane.**

Complexitatea condiţiilor vieţii sociale determină şi diversitatea necesităţilor (trebuinţelor) oamenilor. Astfel, existenţa omului — ca fiinţă vie — presupune, în primul rînd, satisfacerea nevoilor fiziologice (materiale), de alimentaţie, îmbrăcăminte, locuinţă. De asemenea, acţiunea conştientă a omului impune satisfacerea unui complex de necesităţi spirituale, de instruire, cultură, artă, ştiinţă etc. Totodată, activitatea socială „presupune nu numai satisfacerea trebuinţelor vieţii fizice ci şi satisfacerea unor anumite nevoi generate de condiţiile sociale în care se află şi se dezvoltă oamenii" [1]. În cadrul acestor condiţii sociale rolul hotărîtor revine atît relaţiilor de producţie cît şi sistemului politic existent într-o societate, specificitatea lor determinînd conţinutul, dimensiunile şi tendinţele trebuinţelor sociale şi politice ale oamenilor.

Fiecare categorie de trebuinţe (nevoi) prezintă diferite caracteristici. Astfel, din punct de vedere al menţinerii şi reproducţiei vieţii oamenilor, **trebuinţele materiale** (fiziologice) ocupă locul primordial în acţiunea socială, gradul de satisfacere al acestora fiind determinat — în principal — de nivelul de dezvoltare al producţiei materiale. Totodată, caracteristic pentru trebuinţele materiale este şi faptul că ele au un anumit prag de saturaţie, (o anumită limită fiziologică), ceea ce face ca, după atingerea acestuia, volumul şi structura nevoilor de hrană, îmbrăcăminte şi locuinţă **să cunoască o relativă stabilitate. Nevoile spirituale** ale oamenilor sînt determinate atît de cerinţele producţiei materiale — un anumit nivel al dezvoltării mijloacelor de muncă presupunînd şi o pregătire corespunzătoare a forţei de muncă —, cît şi de procesul neîntrerupt al dezvoltării gîndirii şi conştiinţei umane. Spre deosebire de trebuinţele materiale, **nevoile spirituale nu pot avea un prag de saturaţie**, ci ele se amplifică neîntrerupt sub impulsurile cunoaşterii şi creaţiei umane, pe traiectorii infinite. Totodată, important este şi faptul că **gradul de satisfacere a nevoilor spirituale depinde, în primul rînd, de caracterul orînduirii social-economice şi al sistemului politic existent. Nevoile sociale** sînt determinate de caracterul social al acţiunii umane, de interdependenţele organice dintre individ şi colectivitate. Aceste nevoi sînt extrem de eterogene şi acţionează simultan atît asupra individului cît şi asupra societăţii. Astfel, nevoile privind integrarea şi ocuparea forţelor de muncă în producţia materială sau în alte activităţi utile, cele referitoare la condiţiile de muncă şi durata ei, la recuperarea forţelor de muncă — prin acţiuni special organizate, sau cele privind evoluţia populaţiei şi asigurarea sănătăţii acesteia, etc., vizează direct atît pe fiecare membru al societăţii cît şi întreaga colectivitate. Deosebit de important este faptul că unele dintre aceste nevoi sociale au un rol primordial în sistemul de trebuinţe. De exemplu, gradul de ocupare a forţelor de muncă — (apte de a munci) — în producţia socială determină direct evoluţia nevoilor materiale şi spirituale ale membrilor societăţii, şi nivelul de satisfacere a acestora. Trebuinţele (nevoile) **de natură politică** izvorăsc din interdependenţele — obiective — dintre economic şi politic, din relaţiile dintre partide — clase — mase şi funcţiile suprastructurii politice. Această categorie de nevoi **se caracterizează prin conţinutul şi dimensiunile specifice fiecărei orînduiri sociale.** În capitalism, de exemplu, societate bazată pe proprietatea privată şi exploatarea forţei de muncă ca marfă, nevoile politice ale oamenilor muncii se referă, îndeosebi, la organizarea şi desfăşurarea luptei împotriva clasei exploatatoare, pentru apărarea şi respectarea drepturilor economice, sociale şi politice — care li se cuvin în calitate de producători direcţi, pentru asigurarea securităţii individului şi a familiei. Opus acestora se manifestă acţiunile claselor deţinătoare ale puterii economice şi politice, pentru apărarea şi dezvoltarea proprietăţii private, creşterea profiturilor şi menţinerea statului capitalist. Se cuvine a se sublinia că acţiunile claselor exploatatoare nu sînt determinate de nevoile obiective ale progresului social, ci de interesele acestor clase care folosesc constrîngerea economică şi forţa coercitivă a statului pentru realizarea lor. Totodată, aceste acţiuni au efecte negative directe asupra evoluţiei şi gradului de satisfacere a tuturor categoriilor de nevoi (trebuinţe) ale populaţiei. Radical deosebite sînt nevoile politice din societatea socialistă. Tripla calitate a oamenilor muncii — proprietari, producători şi beneficiari direcţi ai rezultatelor muncii lor —, unitatea economică, socială şi politică a întregii societăţi, rolul conducător al partidului oamenilor muncii în întreaga viaţă socială, natura funcţiilor statului socialist — ca exponent al intereselor întregii societăţi — determină un complex de trebuinţe politice, integrat organic în sistemul de nevoi individuale, ale fiecărui om al muncii, cu semnificaţii multiple pentru întreaga societate. Astfel, **participarea tuturor oamenilor muncii la organizarea şi conducerea societăţii, creşterea contribuţiei fiecărui membru al societăţii la întărirea şi perfecţionarea autoconducerii muncitoreşti, ridicarea continuă a nivelului politic şi ideologic** sînt domeniile majore ale evoluţiei şi satisfacerii nevoilor politice ale fiecărui om al muncii din societatea socialistă.

Dimensiunile şi structura nevoilor (trebuinţelor) populaţiei depind nu numai de geneza specifică a fiecărei categorii (tip) de nevoi ci şi de **legităţile generale ale sistemului de trebuinţe**, determinat de interdependenţele organice dintre toate condiţiile vieţii sociale. Factorul principal care defineşte volumul, conţinutul, evoluţia şi tendinţele sistemului de nevoi este **producţia materială,** deoarece funcţionarea acesteia presupune, în primul rînd, satisfacerea nevoilor de existenţă şi de pregătire a forţelor de muncă. Totodată, producţia, prin rezultatele sale, asigurînd satisfacerea unui volum determinat de trebuinţe permite apariţia de noi nevoi care, la rîndul lor, impun multiplicarea mijloacelor materiale pentru satisfacerea lor. „Însăşi prima nevoie satisfăcută, acţiunea satisfacerii şi instrumentul dobîndit pentru această satisfacere duc la noi necesităţi, iar această creare de noi necesităţi este primul act istoric [2]. Cu alte cuvinte, reluarea continuă a procesului de producţie înseamnă nu simpla reproducere **a nevoilor, ci şi o creştere continuă a lor această fiind una dintre legile principale care guvernează producţia indiferent de natura ei social-economică.**

[1] K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 16 Bucureşti, Ed. politică, 1963, p. 175.

[2] Karl Marx, Fr, Engels, Opere vol. 3, Ed. politică, 1962, p. 29.

Interacțiunea dintre producție și nevoi prezintă și o altă relație esențială. **Producția „creează" nevoile prin produsele pe care le pune la dispoziția oamenilor — mai întîi, din punct de vedere calitativ. Odată însușite noile produse de către consumatori devine tot mai presantă satisfacerea cantitativă a noilor nevoi, ceea ce constituie un factor principal al dezvoltării producției materiale.** Această dinamică a raporturilor dintre producție și nevoi determină totodată **și o continuă elasticitate, diversitate și înlocuire reciprocă a nevoilor.**

Dar, categoria de nevoie sau trebuință de consum nu poate și nu trebuie considerată ca simplă rezultantă dintre mecanismul producției, condițiile materiale sau climatice, pe de o parte, și omul ca simplu deținător al forței de muncă, pe de altă parte. Omul acționează atît în calitate de producător cît și de consumator, sub impulsul gîndirii și conștiinței sale și al factorilor care definesc diferitele trepte ale progresului și civilizației. **Pentru fiecare etapă de dezvoltare a societății necesitățile oamenilor se prezintă într-un volum și cu o structură bine definite, iar individualizarea lor se face sub acțiunea factorilor obiectivi și subiectivi.** Chiar factori de natură psihologică, ca dorințele, gusturile, preferințele, intenția, voința, imitația, au la bază necesitățile obiective de consum, care imprimă acestora varietate în modul de manifestare precum și impulsuri în dezvoltarea lor.

Toate aceste elemente definitorii ale genezei și evoluției nevoilor de trai exprimă și conținutul esențial al uneia din legile obiective, generale ale progresului economico-social corespunzător căreia **dinamica și volumul nevoilor de trai al oamenilor devansează evoluția producției sociale.** De aceea, acțiunea socială pentru organizarea și funcționarea unei producții care să corespundă tot mai mult nivelului și structurii nevoilor de trai ale oamenilor, care să asigure deci micșorarea decalajelor dintre nevoi și producție, este **o altă lege obiectivă a progresului economico-social.**

Rolul determinant asupra evoluției întregului sistem de nevoi (trebuințe) dar, mai ales, asupra proceselor de satisfacere a acestora revine însă **relațiilor de producție, structurii sociale, conținutului și funcțiilor politicului din fiecare orînduire social-economică.** Caracterul relațiilor de producție dintr-o orînduire dată definește însuși conținutul legilor obiective specifice ale acestei orînduiri, care acționează și au efecte în toate domeniile vieții sociale. Structura de clasă, specificitatea raporturilor dintre clasele sociale, caracterul și funcțiile statului, conținutul politicii claselor, care dețin puterea economică și politică într-o societate, determină direct atît volumul, structura și tendințele nevoilor (trebuințelor) de trai ale populației cît și gradul și modul de satisfacere a acestora.

Acțiunea unitară a factorilor economici, sociali și politici determină nu numai legitățile evoluției nevoilor (trebuințelor) populației ci și nivelul de trai și calitatea vieții din fiecare orînduire social-economică.

Cele două concepte — nivelul de trai și calitatea vieții se găsesc într-o strînsă interdependență, dar ele nu pot fi confundate. În ce privește **nivelul de trai,** există aproape o unanimitate de opinii ale specialiștilor (teoreticieni și practicieni) corespunzător cărora acesta exprimă gradul de satisfacere a nevoilor (trebuințelor) membrilor societății. De asemenea, procesele reale ale vieții sociale, demonstrează — fără mari dificultăți, evoluția ascendentă a nivelului de trai în decursul dezvoltării societății omenești — ca reflectare a superiorității unei orînduiri sociale față de cele precedente.

O mare diversitate de opinii există însă în gîndirea economică și social-politică contemporană cu privire la conceptul de **calitate a vieții.** După opinia noastră **calitatea vieții sintetizează interdependențele organice dintre nivelul și calitatea tuturor condițiilor vieții sociale, gradul de satisfacere a nevoilor (trebuințelor) membrilor societății și trăsăturile calitative esențiale ale existenței, dezvoltării și perfecționării personalității individuale și colectivităților umane.**

După cum se observă, în concepția noastră **calitatea vieții este un circuit complex de procese economice, sociale și politice în cadrul căruia gradul de satisfacere a nevoilor (nivelul de trai) reprezintă „liantul" (veriga) dintre nivelul și calitatea condițiilor vieții sociale și efectele asupra modului de viață a întregii societăți și a individului.** Fără îndoială că nivelul de trai prin locul pe care-l ocupă în acest circuit, are semnificații multiple în determinarea calității vieții, acesta reflectînd, parțial, și schimbările calitative ale bunurilor sau serviciilor utilizate pentru satisfacerea nevoilor. Dar, **nivelul de trai, în general, reflectă numai starea de fapt a raportului dintre volumul nevoilor ce trebuiesc satisfăcute și gradul de satisfacere a acestora.**

Calitatea vieții, care este determinată **de calitatea tuturor condițiilor economice, sociale și politice** exprimă, în primul rînd, volumul, structura și tendințele nevoilor (trebuințelor) obiective ale întregii societăți și ale individului, gradul de cuprindere și intensitate al acestora asupra membrilor societății, raporturile dintre nevoile generale și individuale. Totodată, calitatea vieții exprimă **formele și mijloacele** prin care membrii societății își satisfac nevoile de trai. Iar **esența calității vieții constă în reflectarea efectelor tuturor acestor procese asupra realizării și afirmării personalității individului și asupra conținutului și dimensiunilor modului de viață al tuturor membrilor societății.**

Analiza calității vieții în societatea socialistă prin prisma componentelor sale esențiale, reliefează trăsăturile distinctive ale acesteia, noile dimensiuni pe care le imprimă progresului și civilizației contemporane.

Generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga viață socială, **desființarea exploatării omului de către om, însemnă înlăturarea limitelor sociale, de clasă, ale dinamicii și structurii nevoilor populației muncitoare.** În aceste condiții, trebuințele tuturor membrilor societății se constituie, în socialism, **într-un sistem de importanță generală,** iar satisfacerea continuă a acestora reprezintă una din coordonatele majore ale evoluției și structurii întregii producții sociale. Totodată, caracteristic este faptul că în socialism ritmul, volumul și structura nevoilor de trai și, ca urmare, evoluția gradului de satisfacere a acestora, cunosc dimensiuni și modificări calitative deosebite față de orînduirile precedente. În socialism, omul nu reprezintă simpla unitate a însușirilor de producător și consumator, ci o ființă socială complexă a cărei conștiință, gîndire, psihic presupune în primul rînd, cunoaștere, creație, responsabilitate și înțelegerea sensului existenței sale. Realizarea deplină a aptitudinilor omului, dezvoltarea sa multilaterală în concordanță cu posibilitățile oferite de civilizația contemporană, manifestarea sa plenară ca proprietar, producător și beneficiar al rezultatelor muncii sale înseamnă amplificarea continuă, mai ales, a nevoilor de ordin spiritual și, totodată, a condițiilor pe care societatea trebuie să le dețină pentru satisfacerea acestor nevoi.

Conținutul și dimensiunile calității vieții în socialism sînt determinate, totodată, de **specificitatea surselor care asigură satisfacerea crescîndă și continuă a nevoilor de viață ale tuturor membrilor societății.** Așa după cum se știe, oricare ar fi forma socială a producției, de la un anumit stadiu al dezvoltării forțelor de producție și un anumit nivel al productivității muncii, atunci cînd producătorul direct poate să creeze mai mult decît consumă el și familia sa, a apărut posibilitatea și necesitatea împărțirii produsului nou creat în două părți: produs necesar și plusprodus. Categoriile economice generale de produs necesar și plusprodus evidențiază ceea ce este comun tuturor modurilor de producție de la un anumit nivel al productivității muncii. Ele nu sînt categorii ale orînduirilor bazate pe proprietatea privată. Nu proprietatea privată a creat plusprodusul ci, invers, plusprodusul a dus la apariția proprietății private. Modurile de producție se disting nu prin existența sau inexistența împărțirii produsului nou creat în produs necesar și plusprodus, ci prin conținutul social — economic diferit al acestora în funcție de relațiile de producție ale fiecărei orînduiri, prin formele specifice și rolul acestor categorii în fiecare societate.

Bazele generale ale împărțirii produsului nou creat se mențin și în socialism deoarece diferitele părți ale muncii productive și, prim urmare, ale produsului creat, îndeplinesc diferite roluri în procesul reproducției, cu circuite economice deosebite. Categoriile economice generale de produs necesar și plusprodus îmbracă însă forme de manifestare specifice socialismului, corespunzătoare relațiilor de producție caracteristice acestei orînduiri. **O parte din produsul nou creat reprezintă produs pentru sine, iar o altă parte produs pentru societate.**

Fiecare parte din produsul nou creat în socialism are funcții proprii care se găsesc într-o strînsă interdependență. **Produsul pentru sine reprezintă principala sursă de obținere a mijloacelor necesare pentru satisfacerea necesităților individuale din perioada prezentă.** Caracteristic pentru produsul necesar este faptul că limitele sale cresc pînă la acel volum pe care, pe de o parte, îl îngăduie forța productivă existentă a societății, iar pe de altă parte îl cere deplina dezvoltare a individului.

Produsul pentru societate este sursă permanentă care asigură lărgirea continuă a reproducției dar, în același timp el este **izvor al creșterii posibilităților de satisfacere a nevoilor viitoare ale populației.** Adică, partea din produsul pentru societate destinată dezvoltării economice într-o anumită perioadă de timp permite ca în etapele următoare să se obțină un volum mai mare de produse și diversificarea acestora care să corespundă noilor necesități ale populației. Mărimea acumulării din produsul pentru societate, într-o anumită etapă, determină chiar dinamica, volumul și tendințele produsului pentru sine. **Totodată, produsul pentru societate este sursă princi-**

pală de satisfacere a necesităților social-culturale ale întregii societăți.

Calitatea vieții în societatea socialistă este determinată de caracterul deosebit al scopului producției și al funcțiilor politicului din această orînduire. În socialism, pentru prima dată în istoria societății omenești, **satisfacerea continuă a necesităților de trai ale întregii societăți reprezintă scopul direct al producției sociale.** Totodată, acest scop este centrul gravitațional al întregii politici economice elaborată pentru oricare perioadă a construcției socialismului. Sintetizînd specificitatea scopului orînduirii socialiste, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, menționează : „În determinarea direcțiilor și volumului producției materiale pornim nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății atît pentru asigurarea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea necesităților consumului". [3])

Caracterul deosebit al condițiilor economice, sociale și politice din socialism precum și acțiunea permanentă a societății pentru satisfacerea continuă și pe un plan superior a nevoilor populației determină **trăsăturile distinctive ale calității vieții** în această orînduire care, succint, pot fi grupate și prezentate astfel :

I. Calitatea mediului social-politic

— egalitatea deplină dintre membrii societății ca proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii prestate ;

— egalitatea deplină dintre toți membrii societății, indiferent de sex și naționalitate ;

— participarea largă a maselor de oameni ai muncii la conducerea întregii societăți ; adîncirea continuă a democratismului ;

— asigurarea de către societate a realizării drepturilor social-politice și a condițiilor pentru înfăptuirea obligațiilor care revin fiecărei persoane.

II. Evoluția demografică

— familia — celulă de bază a societății ; stabilitatea familiei ;

— echilibrul dinamic dintre creșterea populației și dezvoltarea economiei ;

— armonizarea modificărilor în structura populației pe medii cu schimbările în economie ;

— politica, curentă și de perspectivă, a statului pentru prosperitatea demografică.

III. Asigurarea condițiilor de muncă ; pregătirea și perfecționarea forței de muncă

— folosirea deplină și rațională a tuturor resurselor de muncă ;

— creșterea numărului locurilor de muncă corespunzător evoluției potențialului de forțe de muncă ;

— perfecționarea condițiilor de muncă ; protecția muncii ;

— pregătirea și perfecționarea continuă a forței de muncă în funcție de cerințele progresului tehnico-științific ; asigurarea de către stat a locurilor de muncă corespunzător numărului și profilului forței de muncă ;

— mobilitatea planificată a forței de muncă.

IV. Nivelul și evoluția veniturilor populației

— creșterea venitului național — sursă principală a ridicării nivelului de trai și calității vieții ;

— repartizarea venitului național pentru fondul de acumulare și fondul de consum — corelație fundamentală a progresului social-economic ;

— repartizarea veniturilor populației pe baza principiilor eticii și echității socialiste ; micșorarea decalajelor dintre veniturile cele mai mari și cele mai mici ;

— creșterea veniturilor reale ale întregii populații.

V. Nivelul și structura consumului populației

— așezarea pe baze științifice a consumului populației ;

— armonizarea creșterii fondului individual de consum cu creșterea fondului social de consum, pentru satisfacerea nevoilor generale ale societății și a nevoilor individuale ;

— creșterea și modificarea structurală și calitativă a consumului de bunuri (alimentare, nealimentare, de folosință îndelungată) și a serviciilor pentru populație.

VI. Condițiile de locuit

— creșterea continuă a fondurilor statului destinate construcției de locuințe ;

— construcția de locuințe — proprietate personală din veniturile proprii ale populației și cu sprijinul statului ;

— ridicarea gradului de confort al locuințelor ;

— folosirea de către o mare parte a populației a locuințelor proprietate de stat în condiții avantajoase (chirie, întreținere etc) ;

VII. Instruirea și educația continuă ; ridicarea nivelului de cultură al întregii populații

— organizarea de către stat a unui sistem de instruire și educație continue ;

— accesul gratuit al întregii populații la oricare formă de instruire și educație ;

— creșterea gradului de instruire a întregii populații ;

— extinderea și diversificarea mijloacelor de informare a populației și dezvoltarea activităților culturale-artistice în toate zonele țării ;

— creșterea gradului de participare a populației la viața și creația cultural-artistică.

VIII. Protejarea și amenajarea mediului înconjurător

— protejarea mediului natural; acțiunea socială pentru dezvoltarea factorilor naturali biologici (resurse hidrografice, fondul forestier, flora și fauna etc) ;

— sistematizarea teritoriului și modernizarea așezărilor omenești ;

— combaterea poluării mediului înconjurător.

IX. Starea de sănătate a populației

— așezarea pe baze științifice a folosirii fondului total de timp de către populație (fondul de timp destinat activităților profesionale, fondul de timp pentru activități cultural-artistice și sportive, fondul de timp pentru activități familiale etc) ; reducerea duratei săptămînii de lucru ;

— refacerea capacității de muncă prin sistemul concediilor de odihnă ;

— organizarea de către stat a sistemului de asistență sanitară ; accesul gratuit al populației la serviciile de asistență sanitară preventivă și curativă ;

— creșterea duratei medii de viață a întregii populații.

ÎN LEGĂTURĂ cu sinteza prezentată mai sus sînt necesare cîteva precizări. **În primul rînd,** procesele și corelațiile care exprimă conținutul și trăsăturile calității vieții în socialism sînt, în realitate, mult mai complexe decît cele prezentate. Totodată, pentru fiecare categorie de procese există un sistem de indicatori care permite cunoașterea, analiza și evaluarea schimbărilor cantitative și calitative ale vieții în socialism precum și stabilirea direcțiilor principale de acțiune pentru ridicarea pe un plan superior a acesteia. **În al doilea rînd,** gruparea proceselor și corelațiilor din sinteză s-a făcut ținîndu-se seama atît de structura condițiilor vieții sociale cît și din considerente de ordin metodologic, pentru a ușura analiza laturilor calitative ale macrosistemului. În realitate, între aceste grupe de procese există o interdependență organică și numai unitatea lor exprimă trăsăturile definitorii ale calității vieții în socialism. **În al treilea rînd,** procesele și corelațiile care definesc calitatea vieții în socialism se găsesc într-o continuă evoluție, dezvoltare și perfecționare, în funcție de transformările care au loc în producția socială, în baza și suprastructura societății socialiste. **În al patrulea rînd,** deosebit de important este faptul că toate aceste procese și caracteristici ale calității vieții în socialism constituie — în unitatea lor organică — **scopul suprem al acțiunii sociale : bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului.**

Ioan V. TOTU

În numărul viitor al revistei studiul va continua cu analiza unor dimensiuni și tendințe ale calității vieții în România.

[3]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, 1975, p. 98.

PUNCTE DE VEDERE

De la întreprinderea tradiţională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (III)

Sistemul gestiunii globale

VOM URMĂRI în continuare să caracterizăm elementele de bază ale sistemului de gestiune al întreprinderii creativ-inovative şi, în legătură cu acesta, să avansăm unele consideraţiuni privind finanţarea inovării şi dezvoltarea în întreprindere a unui climat propice noului.

Gestiunea globală a întreprinderii creativ-inovative impune luarea sistematică în consideraţie, a tuturor factorilor şi activităţilor implicate în procesul de dezvoltare şi valorificare a inovaţiei. În ordinea lor de succesiune factorii implicaţi sînt :

— **Documentarea** (D) în domeniul în care se desfăşoară eforturile de cercetare şi inovaţional.

— **Cercetarea** (C) propriu-zisă, adică desfăşurarea procesului de creaţie.

— **Proiectarea** (P) în vederea materializării ideilor noi, rezultate din cercetare, pe care conducerea a hotărît să le pună în aplicare.

— **Asimilarea** (A) ideilor noi proiectate, ceea ce presupune activităţi de verificare şi omologare (prototip, staţie, pilot, serie 0, etc.), organizarea pregătirilor pentru producţia curentă etc.), în unele cazuri şi intervenţia unităţilor de construcţie şi montaj care realizează obiectivele de investiţii (întreprinderi sau secţii noi). Toate aceste activităţi au ca punct final darea în funcţiune şi realizarea parametrilor tehnico-economici proiectaţi.

— **Exploatarea** (E) obiectivului dat în funcţiune pentru obţinerea produselor şi serviciilor pentru care a fost creat.

— **Comercializarea** (C) sau difuzarea rezultatelor, respectiv livrarea produselor prin intermediul pieţii la utilizatorii finali, precum şi efectuarea de prestaţii de servicii către aceştia.

Fiecare din cei şase factori sau faze implicate are propriile ei activităţi şi procese specifice care se află însă într-o strînsă legătură de succesiune în cadrul sistemului gestiunii globale a întreprinderilor creativ-inovative.

Prima fază (documentarea) determină şi o ajută pe a doua. Înainte de a începe o cercetare este necesar să se ştie dacă problema care face obiectul acesteia nu este deja rezolvată ceea ce impune o bună documentare. Din acelaşi motiv documentarea trebuie continuată pe parcursul celorlalte etape ale corelaţiei, oferind informaţii asupra eventualelor schimbări în tendinţele pieţii, asupra stadiului în care se găsesc competitorii virtuali etc.

Cercetarea (C) propriu-zisă poate să se refere la crearea unui nou produs ce urmează să fie proiectat şi asimilat sau numai la know-how-ul acestuia, în cazul cînd fazele următoare au în vedere o licenţă achiziţionată. Cercetarea implică un consum de resurse, ceea ce impune o analiză temeinică a eficienţei ei prin aprecierea avantajelor pe care le poate aduce transferul rezultatelor cercetării în produse sau servicii şi difuzarea acestora la utilizatori.

Proiectarea face aplicabile (asimilabile) rezultatele cercetărilor. În condiţiile întreprinderii creativ-inovative se impune trecerea de la proiectarea de tip hartware, limitată la problemele tehnice, la proiectarea de tipul software, în care proiectantul trebuie să aibă în vedere şi crearea condiţiilor necesare ca produsul sau întreprinderea proiectată să funcţioneze optim în cadrul unui anumit mediu ambiant. Avem în vedere ca pe lîngă proiectarea tehnică să se proiecteze şi structurile organizatorice, sistemele informaţional-decizionale interne şi externe, care să permită întreprinderii să se adapteze cît mai elastic la cerinţele mediului economic şi pieţii. În cazul acestui tip de proiectare un rol important îl au studiile de marketing care infirmă sau confirmă prevederile iniţiale asupra oportunităţii şi eficacităţii realizării obiectivelor proiectate.

Asimilarea este faza care urmează proiectării solicitînd cel mai mare volum de resurse, care vor fi imobilizate în tot timpul duratei asimilării. În consecinţă decizia de asimilare implică cea mai mare responsabilitate. Înainte de a o lua se impune o reconsiderare, printr-o sistematică documentare, a deciziei iniţiale spre a se vedea dacă produsele sau serviciile ce se vor obţine prin darea în funcţiune a întreprinderii (secţiei etc.), mai sînt solicitate de piaţă. O eventuală decizie de a sista asimilarea atunci cînd este cazul apare eficientă deoarece va limita pierderile la nivelul resurselor consumate în fazele anterioare.

Exploatarea obiectivului dat în funcţiune verifică calitatea proiectării precum şi calitatea activităţilor desfăşurate de cei care au participat la asimilare. Realizarea parametrilor tehnico-economici proiectaţi depinde, desigur, şi de calitatea exploatării obiectivului care implică de asemenea calitatea organizării, gestiunii, planificării, a sistemelor informaţionale şi de evidenţă, nivelul de calificare a oamenilor, oglindind în final calitatea conducerii.

Scopul final este însă satisfacerea cerinţelor utilizatorilor ceea ce se realizează prin **comercializare sau difuzare.** Importanţa acestei ultime faze, derivă nu numai din faptul că se realizează scopul propus încă din faza iniţială, dar şi din faptul că în cadrul acestei faze se recuperează toate cheltuielile efectuate în fazele anterioare obţinîndu-se beneficiile şi rentabilitatea scontată.

Considerăm că această optică asupra sistemului global al gestiunii întreprinderii creativ-inovative, impune trecerea la un nou tip de conducere presupunînd o întărire a **planificării coordonatoare** care să ia în consideraţie permanent activităţile din cele şase faze implicate.

Sistemul global de gestiune se împarte de fapt în două subsisteme, primul cuprinde patru faze : documentarea, cercetarea, proiectarea şi asimilarea. În cadrul acestui subsistem se fac eforturi de creativitate şi inovare în vederea satisfacerii unor cerinţe de viitor, cerinţe depistate prin studiile de marketing care se întocmesc în cadrul proiectării. Al doilea subsistem care cuprinde exploatarea şi comercializarea are în vedere satisfacerea efectivă a acestor cerinţe, aşa cum se arată în schema nr 1.

Schema nr. 1

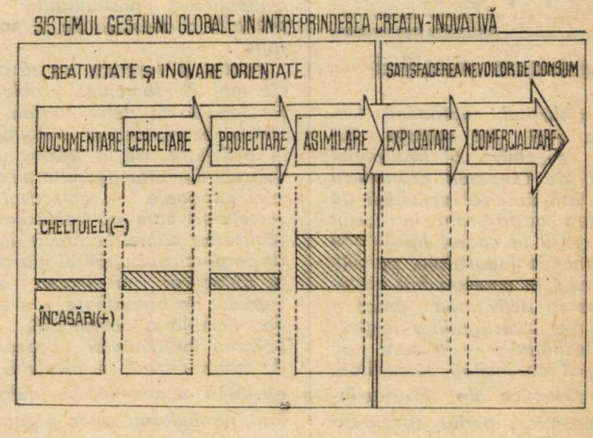

In sistemul planificării coordonatoare ca factor esenţial apare **timpul de realizare** a celor şase faze, grupate în cele două subsisteme. O nerespectare a timpului de realizare în cazul primului subsistem prin prelungirea duratei lui duce la pierderi pentru întreprindere şi societate, iar reducerea acestui timp duce la avantaje concretizate în creşterea volumului producţiei şi acumulărilor, inclusiv a beneficiului. Dacă timpul de realizare a fazelor din primul subsistem se reduce timpul de exploatare şi comercializare se măreşte corespunzător şi odată cu aceasta sporesc beneficiile şi rentabilitatea. În caz contrar dacă durata

dr. C. PINTILIE

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții ale gîndirii progresiste și revoluționare românești: Tudor Vladimirescu (I)

SE ÎMPLINESC 200 de ani de la nașterea lui Tudor Vladimirescu, organizatorul și conducătorul revoluției de la 1821, revoluție care, după cum se apreciază în Programul partidului, a constituit un moment de cotitură în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român. Deși a fost înfrîntă, ea a zdruncinat puternic vechea orînduire, vestind transformările revoluționare viitoare. Din documentele acestei revoluții – proclamații și scrisori, emanate de la T. Vladimirescu, se degajă o serie de idei și teze a căror valabilitate a fost și continuă să fie confirmată de dezvoltarea istorică. Deși nu sînt expuse sistematic, și, ca atare pot apărea ca răzlețe și sumare, în fapt ele exprimă o concepție clară cu privire la lupta de eliberare socială și națională, la căile și mijloacele de realizare a acestui dublu obiectiv, de făurire a unui destin mai bun poporului român. Ideile și tezele cuprinse în proclamațiile și scrisorile lui T. Vladimirescu se înscriu ca o componentă esențială a moștenirii spirituale românești și, totodată, ca o contribuție la dezvoltarea gîndirii social-economice universale despre mișcarea revoluționară, națională și socială.

Una dintre ideile care se degajă cu pregnanță din gîndirea și acțiunea lui T. Vladimirescu este aceea potrivit căreia libertatea, deopotrivă socială și națională, a poporului român nu poate fi realizată fără o luptă susținută. Dînd expresie acestei realități, în prima sa proclamație revoluționară adresată la 23 ianuarie 1821 locuitorilor Țării Românești, T. Vladimirescu sublinia : „Nici o pravilă nu oprește pe om de a întîmpina răul cu rău... Dar pe balaurii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre zic, atît cele bisericești cît și cele politicești, pînă cînd să-i suferim... Pînă cînd să le fim robi?... Veniți dar, fraților, cu toții, cu rău să pierdem pe cei răi, ca să ne fie nouă bine... veniți în grabă cu toții : care veți avea arme cu arme ; iar care nu veți avea arme cu furci de fier și cu lănci..."[1]).

În concepția revoluționarilor de la 1821 înlăturarea asupririi poporului putea avea loc, deci, numai prin lupta tuturor celor care aspiră la o viață mai bună, mai dreaptă. Numai în acest mod puteau fi obținute libertatea și dreptatea socială, precum și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român. În acest sens, în proclamația adresată locuitorilor județelor, în martie 1821, T. Vladimirescu sublinia : „cu glasul norodului celui năpăstuit am urmat și urmez, spre dobîndirea dreptăților... și să ocîrmuiesc pe toți cei ce au încins arme din partea a tot norodului, spre zdrobirea și încetarea a vericăruia jaf și nedreptate ce ați cercat pînă acum din pricina obrăduitorilor domni ce au stătut, carii întru desăvîrșită nemilostivire , aflîndu-se, au aplecat oricîte chipuri de mijloace s-au îndeletnicit și v-au supt sîngele aducîndu-vă într-această mare dărăpănare și proastă stare întru care vă aflați"[2]).

Denunțarea viguroasă a stării grele în care se afla țara, a mizeriei în care trăiau masele largi ale poporului, datorate deopotrivă exploatării feudale și jugului fanariot, străbate cu vigoare întreaga gîndire și acțiune a lui T. Vladimirescu. Într-o scrisoare către N. Văcărescu el subliniază că „tagma jefuitorilor... a ridicat arme de moarte asupra patriei și a ticălosului ei norod". Iar într-o altă scrisoare către pașa Vidinului arată că „domnii țării dimpreună cu boierii greci și români, unindu-se cu toții ne-au prădat și ne-au despuiat, încît am rămas numai cu sufletele"[3]). „Dușmanii împotriva cărora poporul este chemat la arme sînt desemnați pe nume, constată în acest sens L. Pătrășcanu, referindu-se la documentele perioadei lui Tudor Vladimirescu. Aceștia sînt boierii, tiranii, indiferent dacă sînt români sau greci. Împotriva lor și a stăpînirii cu care împilau poporul, se ridică pandurii"[4]). T. Vladimirescu era conștient că în acea vreme exploatarea feudală crîncenă la care era supus norodul – „cu al cărui sînge, cum se exprima el, s-a hrănit și s-a poleit tot neamul boieresc" – se împletea cu asuprirea străină, țara fiind împovărată de obligații față de Poartă, jefuită de domnii fanarioți, care prin dările stoarse își plăteau tronul.

Înțelegînd că o cauză esențială a stării grele în care se află țara și norodul o constituia jugul fanariot, el își exprimă

FIȘE

Dezbatere științifică

● *La sfîrșitul săptămînii trecute a avut loc ședința Biroului executiv al Institutului Central de Cercetări Economice consacrată analizei activității de cercetare desfășurată în cursul anului 1979 în cadrul Institutului de Economie Industrială, precum și modului în care au fost materializate în activitatea practică rezultatele investigațiilor respective. Dezbaterile – la care au participat ca invitați cercetători, cadre didactice din învățămîntul economic superior, specialiști din producție, redactori din presa de specialitate – s-au axat în principal asupra unor aspecte metodologice și a concluziilor cuprinse în două dintre lucrările importante elaborate în cadrul institutului în anul 1979: „Problemele eficienței economice a autoutilării în condițiile noului mecanism economico-financiar", și „Estimarea cantitativă și structurală a materialelor obținute prin scoaterea din uz a unor bunuri de folosință îndelungată și evidențierea posibilităților de preluare a acestora de la populație".*

Pentru a formula un răspuns cît mai fundamentat problemelor legate de determinarea eficienței economice a autoutilării – activitate de o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economiei naționale –, colectivul de cercetători care au colaborat la realizarea primei lucrări a urmărit pe parcursul analizei mai multe obiective: precizarea conceptului de autoutilare și a celui de eficiență a autoutilării, elaborarea indicatorilor economici de caracterizare a nivelului de eficiență economică a autoutilării, formularea unor propuneri menite să asigure creșterea eficienței economice în acest sector. Cea de a doua temă, a cărei importanță pentru economie nu mai trebuie subliniată, a solicitat la rîndul său, din partea cercetătorilor, investigații aprofundate. Au fost evaluate în acest context, locul și rolul reciclării resurselor și, în mod deosebit, a bunurilor scoase din uz de către populație. Deopotrivă s-au urmărit: estimarea – pe baza unei metodologii originale – a cantității și tipurilor de bunuri ce vor fi scoase din uz, în cincinalul viitor; analiza unor aspecte ale eficienței economice a recuperării și ale diferitelor forme de valorificare a unor asemenea bunuri – recondiționare, reutilizarea unor componente, cu durată mai mare de serviciu, întrebuințarea materialelor refolosibile, separarea substanțelor în vederea alimentării bazei de materii prime etc.

Reciclarea materialelor

● *Evoluții economice recente au pus în evidență strînsa interconditionare ce se stabilește între procesul de reproducție și procesul reproducției naturale, opinează* Horst Paucke *și* Günter Streibel *în studiul „Zur Verflechtung von Naturprozessen und volkswit schaftlichem Reproduktiosprozess" publicat în numărul din aprilie al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. O idee centrală a autorilor este aceea că în tot mai mare măsură dezvoltarea economico-socială este dependentă de posibilitățile autoregenerative ale naturii ; iar pentru a armoniza cele două procese care, în anumite limite, urmează legi specifice de dezvoltare se impune dirijarea acestora prin metode adecvate de organizare și planificare. H.P. și G.S. arată că dacă în planul realizării practice, elementul principal îl constituie progresul tehnic – factor ce poate influența atît procesele naturale propriuzise, cît și pe cele economice –, în plan conceptual se resimte nevoia unei strategii eficiente de economisire a resurselor materiale – problemă insuficient abordată de teoria și practica economică. În această optică dobîndește o tot mai largă apreciere necesitatea conceperii de cicluri de producție închise, pe baza reciclării produselor secundare, a substanțelor deja utilizate. Avantajele acestui mod de organizare a producției, subliniază autorii, se concretizează în valorificarea superioară a substanțelor utilizate în producție, în protecția reală și eficientă a echilibrului ecologic, realizîndu-se condiții necesare pentru creșterea eficienței sociale.*

în repetate rînduri hotărîrea fermă de a lupta împotriva domniilor fanariote. Într-o scrisoare către marele vistier sublinia : „ieu nu caut cevasi pentru mine, ci țara își caută dreptățile cele robite de fanarioți". Conștient că asupritorii interni și străini nu vor ceda de bună voie în fața revendicărilor poporului și că prin urmare acestea vor putea fi transpuse în viață numai prin luptă, inclusiv lupta armată, T. Vladimirescu solicită la 5 aprilie 1821, mitropolitului și marelui vistier să dispună recrutarea de oameni din toate județele țării pentru oștire, „că precum se vede lucru, făr' dă arme nu o să ne putem izbăvi țara din mîinile celor ce au mîncat-o atîția ani, pînă cînd au adus-o într-această stare ticăloasă și în deznădăjduirea cea mai după urmă" [5]).

O asemenea credință în puterea armată a poporului a fost exprimată de T. Vladimirescu cu mulți ani înainte de revoluția inițiată și condusă de el. Astfel, în anul 1815, în scrisori adresate boierului N. Glogoveanu arăta că „stăpînii țării noastre" de la care „ni se pricinuiește" atîta „prăpădenie", „vor lua plată dumnezeiască !". „Eu numai cu pandurii țării, făr' de nici un ostaș străin, voi face de a nu să va mișca o iarbă din pămîntul țării" [6]).

Punînd în lumină dublul obiectiv al mișcării sale revoluționare — național și social, T. Vladimirescu își exprimă în repetate rînduri hotărîrea fermă de a promova prin toate mijloacele și cu consecvență drepturile țării. Astfel în proclamația menționată, adresată locuitorilor județelor el sublinia : „Iar cea mai de temei hotărîre a mea, însoțită cu glasul norodului, iaste ca nici într-un chip să nu încetez din cererea dreptăților țării, pe care și de nu le voi vedea dobîndite prin-acele destoinice cuvinte care s-au făcut cunoscute pînă acum pă unde s-au cuvenit, vă făgăduiesc sufletește că să vor dobîndi negreșit prin vărsare de sînge împotriva vericăruia vrăjmaș să va arăta călătoriu acestor dreptăți, de care întîi voi aveți să vă bucurați". Rezultă din cele de mai sus o concepție, confirmată de întreaga desfășurare ulterioară a evenimentelor, potrivit căreia eliberarea socială și națională nu poate fi decît opera voinței și forței poporului român, rodul luptei susținute, al eforturilor și sacrificiilor lui. Această concepție, însoțită de optimismul viguros al încrederii în victoria cauzei în care se angajase cu toată ființa sa, se întemeiază pe convingerea nestrămutată potrivit căreia oricărui român îi revine îndatorirea sacră de a lupta, chiar cu prețul jertfei de sine, pentru binele patriei sale. O asemenea convingere este exprimată și într-o scrisoare a lui T. Vladimirescu în care subliniază că „sîntem datori să ne jertfim pentru patria noastră, pentru care și sînt eu venit dinpreună cu norodul" [7]).

Gîndirea și acțiunea lui T. Vladimirescu se întemeiază, totodată, pe înțelegerea de către el a locului și rolului mișcării revoluționare în dezvoltarea socială, a căilor de înfăptuire a revoluției. În viziunea lui, punctul de plecare, condiția de bază pentru înfăptuirea unor transformări înnoitoare, în folosul maselor largi populare, îl constituie cucerirea de către ele a puterii politice. El vedea realizarea acestui fapt prin chemarea maselor la viața politică a țării, prin înlăturarea regimului politic existent. În prima sa proclamație revoluționară el arată: „...să vă faceți degrabă, și să veniți unde veți auzi că se află Adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara. Și ceea ce vă va povățui mai marii Adunării, aceia să urmați, și unde vă vor chema ei, acolo să mergeți. Că ne ajunge, fraților, atîta vreme de cînd lacrămile de pe obrazele noastre nu s-au mai uscat !". Așa cum sublinia Nicolae Bălcescu, revoluția de la 1821 a fost democratică, deoarece ea „a strigat *dreptate* și a vrut ca tot românul să fie liber și egal, ca statul să se facă românesc", a cerut „domnirea democrației" [8]).

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

---

[1]) Documente privind istoria României. Răscoala din 1821. Documente interne. Vol. I, Ed. Academiei, 1959, p. 207—208.

[2]) Ibidem, p. 386.

[3]) Ibidem, p. 258, 210.

[4]) L.D. Pătrășcanu, Un veac de frămîntări sociale 1821—1907, Ed. politică, 1969, p. 74.

[5]) Documente..., vol. II, p. 28, 34.

[6]) Ibidem, vol. I, p. 89, 91.

[7]) Ibidem, vol. II, p. 22.

[8]) N. Bălcescu, Scrieri alese, Ed. Minerva, București, 1973, p. 109, 114.

● *Recent, a văzut lumina tiparului în Franța o lucrare consacrată evoluției economiei românești în perioada postbelică :* CROISSANCE D'UNE ÉCONOMIE SOCIALISTE. LA ROUMANIE *(Editions Horvath, 1979), semnată de* LÉON LAVALLÉE. *Autorul, specialist în probleme de economie socialistă, a sintetitzat în lucrarea sa rezultatele unor investigații aprofundate asupra economiei românești în anii construcției socialiste ; totodată, pe baza unor analize și observații de finețe el a căutat să contureze specificul dezvoltării economiei noastre naționale în procesul general al făuririi economiilor de tip socialist.*

Într-un prim capitol de carte L. L. analizează coordonatele fundamentale ale procesului creșterii economice deopotrivă cu evoluția unor indicatori ai dezvoltării : rata de creștere, dinamica venitului național, eficiența acumulării, productivitatea muncii etc. O atenție deosebită este acordată surprinderii elementelor definitorii și a factorilor care jalonează trecerea economiei românești, îndeosebi în perioada de după 1965, de la tipul extensiv la cel intensiv de creștere. Sînt analizate în această optică efectele promovării progresului tehnic, mutațiile survenite în structura economică, adaptarea la restricțiile energetice și de materii prime. O altă secțiune a volumului cuprinde o analiză de tip sectorial ale cărei obiective sînt industria și procesul de industrializare, contribuția agriculturii la creșterea economică, participarea comerțului exterior la valorificarea superioară a avuției naționale. În final, Léon Lavallée oferă cititorului de limbă franceză posibilitatea cunoașterii direcțiilor și obiectivelor de dezvoltare ale economiei românești la orizontul anului 2000, chipul de mîine al unei țări angajate ferm pe drumul progresului și al bunăstării.

Aurul verde

● *Resursele forestiere ale S.U.A. vor putea contribui în viitor, într-o măsură mai importantă, la reducerea dependenței energetice a țării față de hidrocarburile de import — opinează* Kathleen K. Wiegner *în studiul „Forests : green gold" publicat în numărul 2/1980 al revistei* ECONOMIC IMPACT. *Potrivit unor calcule, arată autoarea, masa lemnoasă exploatabilă va putea furniza, spre sfîrșitul acestui secol, circa 10% din consumul energetic al Statelor Unite față de numai 2% cît este în prezent. Din această perspectivă, două sînt problemele principale ce urmează să fie rezolvate, și în care cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică sînt implicate fundamental. Un prim aspect se referă la determinarea soluțiilor celor mai avantajoase care să permită utilizarea energetică a masei lemnoase fără a afecta celelalte utilizări din economie. Investigațiile întreprinse pînă acum opinează K. M. — au pus în evidență unele direcții posibile de acțiune : utilizarea lemnului în construcții și ca înlocuitor al unor materiale energointensive — aluminiul, cărămida, betonul ; prelucrarea așchiilor de lemn sau a așa-numitelor „plantații de biomasă" (plantații de diverse specii de arbori și arbuști cu densitate mare și repede crescători) în vederea obținerii de combustibil ; gazeificarea lemnului, procedeu care se dovedește mai ieftin și mai simplu decît gazeificarea cărbunelui ; substituirea petrolului ca materie primă în ramuri ale industriei chimice pentru obținerea unor produse de bază etc. Un alt aspect, care condiționează însăși realizarea obiectivelor amintite, îl constituie sporirea susținută a volumului masei lemnoase exploatabile. În acest sens, subliniază K.W., eforturile cercetării sînt orientate prioritar spre scurtarea ciclului de regenerare a pădurilor, deopotrivă cu perfecționarea tehnologiilor de prelucrare și exploatare a masei lemnoase.*

FIȘE

De la întreprinderea tradiţională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (III)

(Urmare din pag. 19)

fazelor din primul subsistem este depăşită rămîne un timp mai scurt pentru fazele de exploatare şi comercializare, sporind riscul de a reduce şi chiar de a nu avea beneficii şi uneori de a nu mai recupera în întregime nici cheltuielile făcute. Efectele uzurii morale se vor repercuta şi ele negativ.

Din punct de vedere al rezultatelor, faza cea mai importantă este ultima, adică comercializarea şi difuzarea deoarece aşa cum s-a arătat, prin ea se realizează scopul final urmărit de întreprinderea creativ-inovativă. Realizarea acestui scop şi însăşi decizia de angajare în procesul de inovare depinde de calitatea răspunsurilor date la cîteva întrebări care trebuiesc puse chiar înainte de a începe documentarea şi cercetarea. Aceste întrebări se vor repeta şi în celelalte faze ale corelaţiei, îndeosebi în faza de proiectare, înainte de a începe asimilarea noilor idei proiectate. Aceste întrebări sînt :

— Care va fi cantitatea produselor ce se va putea livra prin utilizarea capacităţilor de producţie date în funcţiune şi care va fi preţul de vînzare al produselor livrate ?

— Care va fi costul de fabricaţie a acestor produse ?

— Care va fi volumul investiţiilor ce se vor efectua în faza de asimilare, precum şi cheltuielile ce vor fi necesare în celelalte trei faze ale subsistemului ?

Cu ajutorul unor răspunsuri cît mai precise la aceste întrebări, putem să calculăm indicatori de eficienţă cum sînt : termenul de recuperare a cheltuielilor avansate, investiţia specifică, eficacitatea unui leu învestit, curs de revenire etc. Toate aceste calcule de eficienţă este necesar să se repete la fiecare fază din primul subsistem mărindu-se treptat gradul de fundamentare a deciziilor de a continua procesul de inovare pe măsura primirii de informaţii sigure la cele trei întrebări. Răspunsul cel mai dificil este la prima întrebare, deoarece orizontul previzional este îndepărtat şi factorii ce trebuie luaţi în considerare în prezent pot să dispară în viitor, să-şi reducă sau să-şi amplifice importanţa. Cu cît viitorul este mai îndepărtat informaţiile ce-l privesc sînt mai rare, mai greu de obţinut, mai puţin sigure.

Acestea impun ca în sistemul gestiunii globale a întreprinderii creativ-inovative să se accepte riscul sub toate formele acestuia, căutînd însă să-l minimizăm pe cît posibil. Una din modalităţile de reducere a riscurilor este efectuarea unui efort mai mare în fazele de documentare, cercetare şi proiectare, deci şi acceptarea unui volum mai mare de cheltuieli în aceste faze, îndeosebi în cea de proiectare, pentru a obţine în acest fel o creştere a gradului de certitudine previzională asupra rezultatelor finale, a scurta faza de asimilare şi a mări durata fazei de exploatare.

Aspecte specifice sistemului gestiunii globale a întreprinderii creativ-inovative prezintă şi finanţarea inovării. Strategia dezvoltării întreprinderii creativ-inovative solicită un mod diferit de finanţare, de control şi de estimare a eficienţei, care să ţină seama de riscurile care există în activitatea de inovare. Riscul apare chiar şi atunci cînd inovaţia reuşeşte, deci atunci cînd prototipul este omologat şi staţia pilot atestă valabilitatea reţetei de fabricaţie. Riscul în acest caz constă în schimbarea, între timp, a cererii pieţii sau satisfacerea acesteia de către un alt competitor care a reuşit să ofere pieţei mai repede produsele cerute. Riscul apare şi atunci cînd volumul de resurse necesare imobilizate este disproporţionat de mare în raport cu rezultatele ce scontăm să le obţinem. În acest caz diminuarea riscului presupune o corelare mai bună între capacităţile de producţie proiectate şi volumul vînzărilor scontate. În caz contrar vor apare supradimensionări ale capacităţilor de producţie şi deci o angajare nejustificată de resurse, devenite investiţii moarte prin neutilizarea completă a capacităţilor date în funcţiune. Acest risc creşte mult în cazul cînd producţia este destinată exportului, dar contractele pe termen lung contribuie la reducerea riscurilor de această natură.

Deci criteriile specifice de evaluare a eficienţei activităţii de inovare se concretizează în următorii trei factori : 1) şansele finale de reuşită ; 2) riscurile eşecului ; 3) efectul şi cheltuielile necesare. Din analiza corelată a acestor factori va rezulta decizia de **a începe** procesul de inovare, decizia de **a-l amîna**, de **a-l continua** sau de **a-l opri** atunci cînd perspectivele de succes sînt reduse şi riscul insuccesului este foarte mare. Schema nr. 2 ilustrează natura deciziilor în conducerea proceselor creativ-inovative.

Schema nr. 2

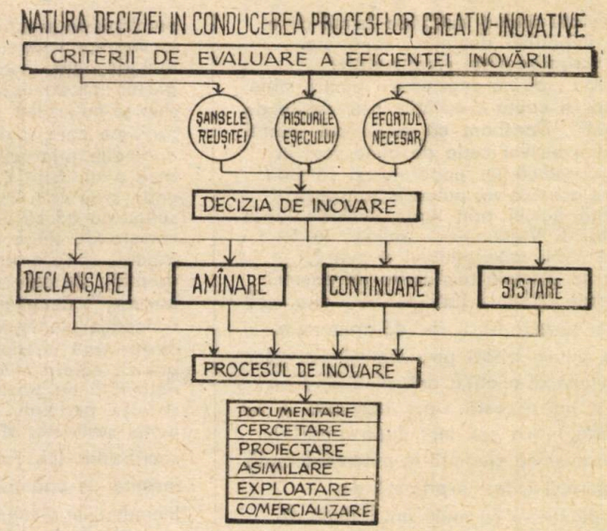

În procesul de conducere, implicit de planificare, coordonare şi dirijare a inovaţiei întotdeauna trebuie să se ţină seama de finalitatea concretă urmărită, eşalonată în timp, avînd mereu în vedere că toate anticipările făcute pot fi modificate de evenimente, de factorii noi apăruţi care la început nu au putut fi luaţi în considerare. Totodată trebuie asigurate măsurile pentru a sista la timp procesul de realizare a inovaţiei, atunci cînd împrejurările o impun. Procedînd astfel se înlătură ceea ce se numeşte un pseudo-succes care este un risc mai grav, deoarece înseamnă continuarea procesului de inovare şi deci de consum al resurselor pentru a realiza un produs care din punct de vedere tehnic poate însemna un succes, dar din punct de vedere economic să fie un insucces, deoarece nu mai este cerut.

Conducerea întreprinderilor care pun la baza succeselor lor inovarea trebuie să-şi propună ca principal obiectiv stimularea şi dezvoltarea unui permanent climat propice creaţiei şi inovării care să cuprindă întregul personal. Modelul optim este ca la perioade scurte de timp fiecare membru al personalului întreprinderii să facă o propunere, o sugestie de perfecţionare a activităţii din compartimentul lui sau activităţile care privesc întreprinderea în ansamblul ei, considerînd aceasta ca o obligaţie elementară pentru el.

În întreprinderea creativ-inovativă conducerea nu poate să se limiteze numai să încurajeze ideile noi, ci ea trebuie să conducă şi să gestioneze întregul proces de creativitate şi inovare, să asigure transferul ideilor noi în soluţii practice, realiste, eficiente. Menirea acestei conduceri este să nu descurajeze, ci să stimuleze şi să dea atenţie chiar şi acelor idei care aparent sînt fanteziste, insuficient de coapte. Aceasta deoarece în procesul de creativitate odată cu ideile bune, realizabile se nasc şi altele proaste, irealizabile. Dintre toate, pînă la urmă, ideile bune se vor afirma. La început însă, în faza incipientă nu se pot distinge ideile greşite de cele bune. De regulă, ambele apar la început la fel de importante sau la fel de lipsite de importanţă. Conducerea unei întreprinderi creativ-inovative trebuie să-şi dezvolte capacitatea de a provoca şi dezvolta noul util ce poate fi transpus într-o soluţie practică, realistă, eficientă. Chiar din idei care par eronate, pot fi depistate elemente de utilitate.

Dezvoltarea climatului efervescent de creativitate şi inovare într-o întreprindere, presupune intensificarea relaţiilor între conducere şi toţi cei care virtual pot produce idei noi. Aceasta se poate realiza prin întîlniri frecvente nonformale, prin discuţii decontractate cu aceştia, prin formularea de întrebări de genul „Ce posibilităţi noi întrezăriţi ?". Cointeresarea morală şi materială poate de asemenea să ajute mult la dezvoltarea climatului de creativitate şi inovare în întreprinderi şi pentru realizarea acestui deziderat, deosebit de important, considerăm că este necesar să utilizăm toţi factorii favorizanţi.

Am încercat în cele de mai sus să prefigurăm trăsăturile, problemele şi cerinţele întreprinderii creativ-inovative în contrast cu întreprinderea tradiţională. Trecerea la noul tip de întreprindere, pentru care noul mecanism economico-financiar creează condiţii favorabile, este, totodată, procesul de trecere la o nouă calitate şi la un nivel mai înalt de eficienţă în toate sferele de activitate. Dar problema conceptului de eficienţă în noile condiţii solicită o tratare separată.

18 CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROCESUL ISTORIC al adîncirii contradicției dintre forțele de producție și relațiile de producție burgheze a generat intrarea capitalismului în criza sa generală, perioadă în care legitățile obiective ale dezvoltării societății „cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general" [1])

I. Conținutul crizei generale a capitalismului

EPOCA CONTEMPORANĂ se caracterizează prin profunde transformări cu caracter revoluționar în structura economico-socială a lumii, atît pe plan național, cît și pe plan mondial, ea este epoca istorică ce cuprinde perioada revoluțiilor socialiste, a revoluțiilor de eliberare națională, precum și a revoluționării forțelor de producție pe baza științei și tehnicii noi, epoca trecerii omenirii la socialism, a triumfului socialismului și comunismului pe plan mondial.

Începutul epocii contemporane a fost marcat de victoria primei revoluții socialiste din lume — Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917 în Rusia — care a pus capăt existenței sistemului capitalist ca sistem atotcuprinzător. Ea se va încheia atunci cînd socialismul va deveni atotcuprinzător, cînd revoluția socialistă victorioasă se va înfăptui în toate țările lumii.

Una din componentele (laturile) distinctive ale epocii contemporane o formează apariția și accentuarea crizei generale a capitalismului, adîncirea caracterului perimat al orînduirii burgheze în ansamblul ei. **Criza generală a capitalismului reprezintă procesul istoric complex și multilateral al prăbușirii efective a capitalismului, în ansamblul său, și al nașterii societății socialiste.**

Pentru înțelegerea deplină a conținutului crizei generale a capitalismului este necesar să fie subliniate cîteva caracteristici ale procesului.

Esența crizei generale a capitalismului este **unică.** Aceasta înseamnă că prăbușirea capitalismului și nașterea socialismului, luate împreună, definesc pretutindeni și întotdeauna procesul, indiferent de formele concrete prin care ele se manifestă.

În al doilea rînd, procesul crizei generale a capitalismului este **ireversibil.** Acest caracter decurge logic, din adîncirea continuă a contradicțiilor proprii capitalismului, care reprezintă cauza principală și directă a apariției și dezvoltării crizei generale.

În al treilea rînd, criza generală are un **caracter complex și multilateral,** ea cuprinzînd toate laturile vieții sociale și afectînd profund economia, activitățile social-politice și ideologice, relațiile dintre țările capitaliste, sistemul mondial capitalist în ansamblul lui.

Criza generală a capitalismului are **anumite trăsături** care, de fapt, sînt identice cu acele fenomene specifice crizei, prezente într-o formă sau alta, în toate fazele existenței acesteia. Trăsăturile principale sînt următoarele :

— restrîngerea progresivă a sferei de dominație a capitalismului pe plan mondial ;

— criza sistemului colonial al imperialismului, destrămarea și prăbușirea acestui sistem sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională, lupta tinerelor state suverane pentru dobîndirea și consolidarea independenței lor economice și politice ;

— adîncirea instabilității economice capitaliste, atît pe planul intern al fiecărei țări, cît și în planul relațiilor internaționale ;

— criza politicii imperialiste de dictat, de folosire a forței și de amenințarea cu forța ;

— criza ideologiei burgheze, criza tuturor componentelor suprastructurii burgheze, în special, a celei politice etc.

Criza generală a capitalismului reprezintă **un proces istoric,** ceea ce înseamnă că aceasta a început la un moment dat, în anumite condiții istorice, că ea se adîncește continuu pe baza modificării condițiilor care au determinat-o și că se va încheia atunci cînd toate popoarele lumii vor trece la socialism. În desfășurarea sa, criza generală a capitalismului a parcurs, pînă în prezent, două faze, în anii '70 ea intrînd într-o fază nouă.

II. Noua fază a crizei generale a capitalismului. Documentele P.C.R. despre conținutul și formele noii faze

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție remarcabilă la clarificarea unor probleme fundamentale ale societății burgheze, ale lumii contemporane în ansamblul ei. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie teza adoptată la Congresul al XI-lea al Partidului nostru, conform căreia la începutul deceniului al VIII-lea, sistemul capitalist a intrat într-o nouă fază a crizei sale. „O caracteristică a epocii noastre — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o constituie noua fază a crizei vieții economico-sociale, ascuțirea tot mai accentuată a contradicțiilor în cadrul lumii capitaliste"** [2]).

Pornind de la trăsăturile generale, permanente ale crizei generale a capitalismului și ținînd seama de manifestările lor noi în ultimii ani, formele actuale de manifestare a crizei generale pot fi grupate astfel :

— restrîngerea progresivă a sferei capitaliste pe plan mondial, îngustarea bazei de acțiune a imperialismului ;

— dezvoltarea mișcării de eliberare națională și socială, intrarea luptei tinerelor state suverane într-o nouă etapă ;

— adîncirea și diversificarea fără precedent a instabilității economice în țările capitaliste ;

— criza capitalismului monopolist de stat ;

— criza politicii și ideologiei burgheze ;

— intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii ;

— criza vechii ordini economice și politice internaționale ;

— apariția unor probleme mondiale grave, a căror cauză ultimă se află în relațiile de producție burgheze, în politica imperialistă și neocolonialistă.

a) Restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial.

Capitalismul a încetat de a mai fi un sistem unic și atotcuprinzător. Alături de sistemul mondial capitalist, aflat în declin, a apărut socialismul, în continuă dezvoltare. După al doilea război mondial, revoluția socialistă a învins într-o serie de alte țări din Europa, Asia și America Latină, țările respective ieșind pentru totdeauna din sfera de exploatare a capitalismului. Ele au încetat deci să mai fie folosite pentru scopurile de profit ale marilor monopoluri sau ca sfere de influență politică ale puterilor imperialiste.

În ultimii ani, au survenit unele schimbări de ordin calitativ în raportul dintre dezvoltarea țărilor socialiste și a celor capitaliste. În întreaga perioadă 1973—1979 ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în țările socialiste a fost de peste 3 ori mai înalt decît în țările capitaliste. În anii 1973—1975, țările capitaliste dezvoltate economic au înregistrat scăderi de producție. Tendința proprie imperialismului de a se dezvolta în lărgime a încetat în ultimele decenii, el pierzîndu-și poziția predominantă în economia mondială. **Capitalismul în general nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, el nu mai oferă soluții acceptabile problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană.** Socialismul

[1]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în Congresul al XI-lea al P.C.R., București, Ed. politică, 1975, p. 729.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, București, Editura politică, 1976, p. 475.

s-a dovedit a fi singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unei vieți economice internaționale cu adevărat echitabile.

b) **Noua fază a luptei tinerelor state suverane.**

Criza sistemului colonial al imperialismului a început încă din timpul primului război mondial și s-a manifestat sub diferite forme și intensități în toți anii interbelici.

După al doilea război mondial, procesul respectiv a intrat într-o nouă fază, manifestîndu-se prin **destrămarea și prăbușirea sistemului colonial** sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională. Pe fondul agravării contradicțiilor dintre metropole și colonii, dintre popoarele care trăiesc în țările și teritoriile slab dezvoltate economic și marile monopoluri internaționale, lupta eroică a acestor popoare a luat o mare amploare, ele fiind sprijinite politic, diplomatic, moral și material de țările socialiste, de toate forțele progresiste contemporane.

În deceniul al 8-lea, lupta popoarelor din fostele colonii, semicolonii și teritorii dependente a intrat într-o nouă fază ; caracteristica ei principală constă în **prioritatea luptei pentru independență economică în ansamblul eforturilor acestor țări și popoare pentru dezvoltarea de sine stătătoare.** În acest sens, forțele progresiste din aceste țări promovează programe complexe menite să ducă la înlăturarea exploatării lor necolonialiste de către marile monopoluri internaționale, de către puterile imperialiste, la valorificarea resurselor materiale și umane, de care dispun, în concordanță cu interesele naționale etc. Unele dintre popoarele acestor țări, în frunte cu forțele revoluționare, se orientează spre calea necapitalistă de dezvoltare.

Pe plan internațional țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate, se afirmă tot mai puternic ca națiuni libere și independente, ridicîndu-se cu hotărîre împotriva vechilor relații de inechitate, pentru o nouă ordine economică și politică internațională. Toate aceste aspecte confirmă teza conform căreia criza generală a capitalismului a intrat într-o nouă fază a evoluției sale, lupta tinerelor state suverane îngustînd posibilitățile imperialismului de a ieși din criză prin asuprirea și jefuirea altor popoare.

c) **Adîncirea instabilității economiei capitaliste.**

În ultimii ani, s-au accentuat asemenea fenomene, care evidențiază caracterul perimat al relațiilor de producție burgheze : o nouă fază a instabilității economiei capitaliste, roadele revoluției tehnico-științifice sînt folosite cu precădere de către o minoritate monopolistă, se irosesc cantități enorme de resurse pentru înarmări ; ia proporții deosebite dezvoltarea inegală ; se manifestă cu deosebită ascuțime problema pieței ; apar o multitudine de crize economice ciclice și neciclice ; folosirea incompletă a capacităților de producție ; marea risipă de resurse neregenarabile, de mijloace de muncă perfecționate ; șomajul cronic de masă; amploarea fără precedent a inflației în anii de pace ; crizele financiar-valutare etc.

În ultimii ani, **capitalismul s-a confruntat cu una dintre cele mai puternice crize economice ciclice din istoria sa.** Masa produsului național brut al țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut, în anul 1975, cu 2,4%, comparativ cu anul precedent. Pentru prima dată în perioada postbelică, producția materială a lumii capitaliste a înregistrat stagnări și scăderi doi ani consecutiv. Criza economică ciclică respectivă a cuprins aproape toate țările capitaliste dezvoltate, ceea ce nu a permis unora dintre aceste țări să iasă din criză pe seama altora, cum s-a întîmplat de cîteva ori în perioadele postbelice anterioare. Inflația nu a reușit să susțină creșterea investițiilor și a producției, așa cum sperau factorii guvernamentali din aceste țări.

Un alt aspect al noii faze a crizei sistemului capitalist, cu efecte deosebit de grave pentru masele de oameni ai muncii, îl constituie **șomajul cronic —total și parțial — de mare amploare.** În ultimii ani, numărul șomerilor a crescut considerabil în țările capitaliste dezvoltate, cu toate pronosticurile optimiste ale oficialităților burgheze și în pofida măsurilor întreprinse de statele respective. Se apreciază că, în anul 1975, au existat peste 25 milioane de șomeri în țările capitaliste dezvoltate față de aproximativ 14 milioane în anul 1970. În ultimii ani, șomajul s-a menținut la cote mult mai ridicate decît în anii '50 și '60. La această imensă armată industrială de rezervă din țările capitaliste dezvoltate, se adaugă șomerii totali și parțiali din țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate. Numai în țările din America Latină au existat în 1977 circa 20 de milioane șomeri. Se lărgește baza socială a șomajului. Crește ponderea tineretului în totalul șomerilor. Asemenea fapte atestă, fără putință de tăgadă, că orînduirea burgheză nu poate asigura satisfacerea unui drept elementar și, în același timp, fundamental al omului — dreptul la muncă.

Inflația, de o amploare fără precedent în anii de pace, constituie o altă componentă principală a instabilității economiei capitaliste contemporane. În unele țări capitaliste dezvoltate, ritmul anual al inflației a fost, în ultimii ani, de peste 20%. Amploarea deosebită a inflației, împletirea laturilor și determinărilor ei naționale cu cele internaționale sînt aspecte distincte ale noii faze a crizei sistemului capitalist, ale instabilității economiei țărilor capitaliste. Departe de a fi un factor de creștere economică, inflația actuală înrăutățește climatul conjunctural, grăbește apariția crizelor economice. Inflația este folosită de statul burghez ca instrument de redistribuire a venitului național în avantajul capitaliștilor. Creșterea prețurilor bunurilor de consum și scumpirea serviciilor, corelate cu menținerea salariilor nominale sau cu o creștere mai lentă și întîrziată a lor, duc la creșterea costului vieții și la înrăutățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii.

Deși, se mențin și se agravează contradicțiile și disfuncționalitățile structurale ireductibile ale economiei capitaliste, totuși ele nu duc în mod obligatoriu la o stagnare absolută a producției. De altfel, clasa muncitoare, toate păturile de oameni ai muncii nu sînt interesate, în nici un fel, într-o soluție catastrofică a crizei, ci într-o depășire a ei pe cale democratică și progresistă care să asigure satisfacerea revendicărilor lor economice și sociale, să limiteze puterea marilor monopoluri și să deschidă calea transformărilor revoluționare în perspectivă.

d. **Intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii.**

Ultimii ani marchează tendința cercurilor imperialiste de a ieși din criză prin intensificarea exploatării maselor populare din propriile țări și, totodată, prin aruncarea consecințelor acesteia pe seama altor popoare, prin aservirea economică mai ales a statelor în curs de dezvoltare. Se poate afirma — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că lupta pentru reîmpărțirea lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante a intrat acum într-o etapă nouă, ducînd la ascuțirea extremă a contradicțiilor dintre diferite state și grupuri de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie.**

În promovarea politicii de reîmpărțirea a lumii se folosesc tot felul de mijloace — atît pașnice cît și militare, inclusiv amestecul în treburile interne ale popoarelor, învrăjbirea între state, stimularea directă sau indirectă a stării de tensiune și chiar a conflictelor militare.

La agravarea acestor stări de lucruri contribuie într-o însemnată măsură, **continuarea și accentuarea cursei înarmărilor,** pentru care se cheltuiesc anual peste 450 miliarde dolari. Aceasta constituie o grea povară ce apasă pe umerii tuturor popoarelor, un obstacol imens în calea normalizării vieții internaționale, a depășirii crizei instabilității economice și politice mondiale. Cu toate acestea, datorită schimbării raportului de forțe pe arena mondială, al revoluționării tehnicii militare, cercurile agresive ale burgheziei nu mai pot folosi războiul mondial ca mijloc de diversiune internă și de expansiune externă, de reîmpărțire a sferelor de influență, fără riscul real al dispariției civilizației.

Analiza științifică a faptelor atestă că există deja forțe sociale progresiste capabile să lichideze cu desăvîrșire politica imperialistă de reîmpărțire a lumii în zone de influență și dominație, să determine oprirea cursei înarmărilor și soluționarea unor anomalii economice, sociale și politice care întrețin și adîncesc diferitele stări de criză și conflicte, să impună promovarea în lume a unei politici noi, democratice, bazate pe echitate și dreptate socială, să asigure pacea pe planeta noastră.

e) **Criza ordinii economice și politice internaționale.**

Noua fază a crizei sistemului capitalist este marcată și de criza ordinii economice și politice internaționale generate de imperialism. Ea cuprinde întreg ansamblul de schimburi economice dintre statele capitaliste, sistemul monetar internațional, mecanismul formării prețurilor pe piața mondială, schimburilor internaționale de mărfuri și servicii, toate gravele perturbații din relațiile interțări, care vin în contradicție flagrantă cu cerințele și avantajele cooperării internaționale.

Domeniul valutar este terenul celor mai evidente manifestări a crizei respective. Sistemul valutar capitalist, bazat pe eta-

prof. dr. Nițâ DOBROTĂ

(Continuare în pag. 26)

Dezechilibrele balanţelor de plăţi internaţionale – factor de incertitudine şi instabilitate

BALANŢELE de plăţi internaţionale reflectă în mare măsură evoluţia şi starea relaţiilor economice dintre state, consecinţele crizei economice cu toate aspectele de manifestare — criza energetică, de materii prime, criza monetară — precum şi agravarea decalajelor între nivelurile de dezvoltare ale statelor. Dezechilibrele balanţelor de plăţi exprimă o accentuare a stării de instabilitate, de nesiguranţă care periclitează realizarea planurilor de dezvoltare ale majorităţii ţărilor lumii, contribuind astfel la perpetuarea stării de subdezvoltare în care se află o mare parte a omenirii.

Cauzele acestor dezechilibre sînt multiple, variabile de la ţară la ţară, de la o perioadă la alta, iar măsurile adoptate sau propuse a fi adoptate pentru remediere sînt diferite şi ca posibilitate şi ca rezultat. Ceea ce a dovedit însă experienţa ultimilor ani este că măsurile izolate, acţiunile forţate de conjunctură nu pot da decît rezultate parţiale, unele agravînd chiar problemele generale, deşi aparent par a soluţiona temporar, aspecte locale şi imediate.

Concepţia tradiţională a echilibrului balanţelor de plăţi şi a disciplinei impuse asupra dezvoltării relaţiilor economice externe cere ca deficitele din balanţa de plăţi curente să fie acoperite din rezervele monetare ale ţării sau prin atragere de fonduri care se reflectă într-un excedent al balanţei mişcărilor de capital. Această atragere de capital, de obicei sub formă de credite pe termen mijlociu, de 3—5 ani, acoperă deficitul unui an, urmînd ca prin măsuri economice să se ajungă la creşterea exportului, reducerea importului etc., astfel încît să se redreseze balanţa plăţilor curente şi să se realizeze un excedent necesar acoperirii creditelor.

Un deficit prelungit al balanţei de plăţi curente impune adoptarea unor măsuri de restructurare a economiei. Atunci cînd este vorba de ţări în curs de dezvoltare se poate ajunge la oprirea creşterii economice şi concesionarea bogăţiilor naturale. În cazul unei ţări dezvoltate se reduc rezervele monetare, se devalorizează moneda pentru a creşte competitivitatea externă a mărfurilor de export şi se apelează la credite pe termen mijlociu şi lung pe piaţa internă şi internaţională.

Cazul ţărilor în curs de dezvoltare

ACEASTĂ CONCEPŢIE nu ţine însă seama de condiţiile specifice şi de necesităţile dezvoltării în ritm accelerat ale ţărilor sărace, rămase în urmă ca urmare a politicii imperialiste şi colonialiste duse de cercurile interesate. Marea majoritate a ţărilor în curs de dezvoltare au nevoie de capitaluri, de tehnologie modernă pentru valorificarea resurselor lor naturale şi diversificarea producţiei lor, de condiţii avantajoase de comerţ pentru a putea progresa şi a reduce din decalajul ce le desparte de ţările dezvoltate. De aceea, balanţele de plăţi curente ale ţărilor în curs de dezvoltare arată o creştere continuă a operaţiilor de comerţ exterior cu menţinerea pentru o perioadă mai îndelungată a unui deficit în balanţa de plăţi curente rezultat din importul de utilaje şi tehnologie care ar trebui, însă, să fie acoperit dintr-un excedent al balanţei capitalurilor provenit din împrumuturi pe termen lung, dar cu dobînzi mici.

În fapt, balanţele de plăţi curente ale ţărilor în curs de dezvoltare au suferit şi suferă mult din cauza raportului inechitabil între preţurile mărfurilor lor de export (produse primare) şi preţurile produselor industriale pe care le importă. De asemenea, o influenţă negativă au multe din măsurile adoptate de statele dezvoltate pentru redresarea balanţelor lor de plăţi, aşa numitele măsuri de ajustare, îndeosebi în perioade de criză. Asemenea măsuri ca frînarea importurilor, în principal de produse manufacturate, stimularea producţiei interne de bunuri importate din ţările în curs de dezvoltare, creşterea preţurilor la utilaje, tehnologii şi alte produse industriale ce sînt necesare funcţionării economiilor ţărilor în curs de dezvoltare pot duce la redresarea balanţelor ţărilor dezvoltate, dar agravează situaţia — prin creşterea deficitelor — ţărilor în curs de dezvoltare. Un alt efect negativ este produs de scăderea fluxului de capitaluri şi, mai ales, de creşterea dobînzilor.

Redăm spre exemplificare în tabelul nr. 1 efectele asupra balanţelor comerciale ale variaţiilor de volum şi preţuri în 1977 şi 1978 (cifre estimative, în miliarde dolari).

După cum evidenţiază Raportul Anual al Băncii Reglementelor Internaţionale din Basel, analizînd cifrele de mai jos, în 1977 excedentul de balanţă comercială (excluzînd S.U.A.) s-a datorat sporirii volumului exportului, în timp ce în 1978 a provenit din majorarea preţurilor. Accentuarea avantajelor, ca urmare a condiţiilor comerţului tot mai favorabile ţărilor industriale contribuie însă la adîncirea decalajelor faţă de ţările în curs de dezvoltare.

În balanţele de plăţi curente pe anul 1978 această situaţie a avut ca rezultat o creştere globală a excedentului la 33 miliarde dolari pentru ţările industrializate care, în cea mai mare parte, s-a reflectat prin agravarea poziţiei ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. O explicaţie este şi scăderea relativă a preţurilor produselor de bază. În acelaşi timp s-a redus substanţial excedentul înregistrat de ţările exportatoare de petrol.

Ceea ce a preocupat îndeosebi ţările dezvoltate industrial au fost însă dezechilibrele balanţelor de plăţi curente între ele, respectiv deficitul mare înregistrat de S.U.A. faţă de excedentele importante ale R.F. Germania, Japoniei şi celorlalte ţări din grupul celor zece plus Elveţia. Dacă la această situaţie se are în vedere că S.U.A. înregistrează şi un deficit la balanţa capitalurilor de ordinul a 13 miliarde în 1976, 18,6 miliarde în 1977, 15,3 miliarde în 1978, se poate uşor imagina efectul destabilizator avut asupra cursului dolarului, contribuţia la inflaţia globală şi complicaţiile aduse problemei echilibrării balanţelor.

Cu toate că statisticile globale pe grupe de ţări nu pot oglindi preocupările şi divergenţele dintre ţările din acelaşi grup, ele dau totuşi imaginea problematicii de ansamblu din acest domeniu. În acest scop prezentăm evoluţia balanţelor de plăţi curente pe grupe de ţări membre ale Fondului Monetar Internaţional, ţări al căror număr a ajuns la 138, folosind denumirile şi gruparea făcută de Raportul anual al F.M.I. din 1979 (în miliarde dolari).

Tabelul nr. 1

Ţara şi zona	Variaţii globale în raport de anul precedent		datorate: variaţiilor în volum		variaţiilor în condiţiile schimbului		efectelor modificărilor în nivelul general al preţurilor în dolari	
	1977	1978	1977	1978	1977	1978	1977	1978
Un grup de 11 ţări dezvoltate	— 3,3	15,3	5,1	—10	—5,8	25,0	—2,6	0,3
Acelaşi grup, fără S.U.A.	18,5	18,4	18,2	— 5,2	—0,1	20,9	0,4	2,7
Alte ţări dezvoltate	— 1,6	7,9	0,6	9,4	1,0	2,1	—3,2	—3,6
Ţări exportatoare de petrol	— 3,5	—19,5	—15,0	— 9,5	1,0	—12,0	5,5	2,0
Ţări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	1,5	—12,5	— 1,5	— 2,0	4,5	— 7,0	—1,5	—3,5

Sursa : Banque des Réglements Internationaux, 49-e rapport annuel, Bâle, 1979.

Așa cum rezultă din tabelul nr. 2, țările industrializate reușesc să depășească perioadele de criză prin creșterea prețurilor la produsele manufacturate și să-și redreseze balanțele lor de plăți curente, povara crizei căzînd asupra țărilor în curs de dezvoltare și a țărilor cu producție primară relativ mai dezvoltată.

Este adevărat că principalii beneficiari apar a fi țările exportatoare de petrol, dar beneficiile acestora sînt temporare, ele depinzînd de cererea de petrol, pe care toate țările importatoare se străduiesc să o reducă, de scăderea puterii de cumpărare (ca urmare a inflației) a dolarului S.U.A. (moneda în care se plătește petrolul), de rezervele de petrol de care dispun și de capacitatea de asigurare a unui ritm ridicat de dezvoltare necesar lichidării subdezvoltării în care se află.

O problemă deschisă

PROGNOZELE ce se efectuează în diverse țări, ca și analizele de ansamblu ale economiei mondiale, arată că dezechilibrele balanțelor de plăți curente se vor accentua în cursul anului 1980, rămînînd o problemă deschisă pentru viitor. Așa de exemplu, Japonia care în 1978 a înregistrat un excedent mare al balanței de plăți curente și a încurajat o politică de investiții de capitaluri în străinătate, în anul 1979 a înregistrat un deficit. De menționat că pentru a combate apariția unui deficit mai mare, s-a dus o politică de influențare și stimulare a scăderii cursului yenului (de la 183 yeni pentru 1 dolar S.U.A. în octombrie 1978 s-a ajuns la 239,70 yeni pentru un dolar la 31 decembrie 1979), cu scopul stimulării exporturilor. Totuși, exportul nu a crescut în suficientă măsură pentru a acoperi și sporul la prețurile petrolului, astfel că anul 1979 s-a încheiat cu un deficit de circa 8,5 miliarde dolari. Pentru anul 1980 se prevede un deficit mai mare, ca urmare a imposibilității sporirii exportului în condițiile stagnării economice din lumea capitalistă.

În R.F. Germania, pentru prima oară în 31 de ani s-a înregistrat un deficit al balanței de plăți curente de aproximativ 5,5 miliarde dolari în 1979 și după afirmațiile președintelui Băncii Centrale (Bundesbank), Karl Otto Pöhl, deficitul balanței de plăți curente a R.F.G. în 1980 ar putea atinge 10 miliarde dolari. Totuși, a spus K.O. Pöhl, „în contrast cu situația din 1974, nu este de prevăzut că deficitele balanțelor de plăți curente ale țărilor industriale vor ridica vreo problemă de finanțare, dar situația țărilor în curs de dezvoltare este de departe mult mai puțin bună". În adevăr un deficit previzibil de 60 miliarde dolari pe 1980 al țărilor în curs de dezvoltare, care urmează să se adauge la deficitul cumulat din 1974—1979 de circa 191 miliarde dolari — după aprecierile buletinului „World Financial Markets" editat de Morgan Guaranty Trust Company of New York — nu va fi ușor de finanțat. Băncile comerciale nu pot și nu vor să se mai angajeze în reciclarea excedentelor de „petrodolari", astfel că se aud tot mai multe voci care cer ca organismele internaționale să fie antrenate în operațiile de finanțare a deficitelor țărilor în curs de dezvoltare. Problema este însă complicată de faptul că — așa cum se spune într-un comunicat de presă din 15 februarie 1980 al Secretariatului GATT, „din 1974 procentul investițiilor față de venit luat global (pentru țările capitaliste cu economie de piață) a scăzut în loc să crească. Aceasta arată că o mare parte din împrumuturile care au reciclat primul excedent (din 1974) a fost folosită pentru a se menține consumul, ori astfel de împrumuturi nu pot fi justificate prin definiție. Împrumuturile se justifică pe termen lung numai dacă sînt susținute de investiții noi, adecvate pentru a crea o producție suplimentară necesară acoperirii datoriei".

În aceste condiții problema dezechilibrelor balanțelor de plăți devine tot mai complicată, soluționarea ei reală putîndu-se realiza doar printr-un consens general în cadrul unor măsuri globale, prin instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

dr. Dorel OPRESCU

Tabelul nr. 2

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979 *)
I. Țările industrializate (14)	19	— 4	25	7	4	33	— 7
II. Țările cu producție primară cele mai dezvoltate (13)	1	—14	—15	—14	—13	— 6	— 8
III. Principalele țări exportatoare de petrol (12)	3	68	35	40	32	6	60
IV. Țările în curs de dezvoltare, altele decît principalele țări exportatoare de petrol (99) :	—10	—28,7	—38	—25,5	—21,2	—31,4	—45
— țări africane (43)	— 1,6	— 2,4	— 6,2	— 5,9	— 6,5	— 8,4	—10,5
— țări asiatice (21)	— 2,0	— 9,1	— 8,6	— 2,3	— 1,6	— 5,9	— 9,3
— țări din Orientul Apropiat (9)	— 2,0	— 4,0	— 6,7	— 5,4	— 4,5	— 5,8	— 7,6
— țări din America latină și zona Caraibilor (26)	— 4,4	—13,2	—16,5	—11,9	— 8,6	—11,3	—17,6

*) Estimații. Sursa : Rapoartele anuale F.M.I. pe anii respectivi

Criza generală a capitalismului

(Urmare din pag. 24)

lonul aur și devize, a încetat să mai funcționeze. Efectele ample generate de criza valutar-financiară asupra comerțului internațional, asupra relațiilor dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și disputele înverșunate cu privire la reorganizarea sistemului valutar internațional au scos în evidență că această criză are la bază contradicții antagoniste, agravate continuu de adîncirea crizei generale.

Din cele arătate mai sus rezultă că în lumea contemporană continuă să se mențină stări de lucruri anacronice care contravin noilor forțe de producție, intereselor forțelor sociale și naționale progresiste. Rezolvarea de fond a tuturor acestor probleme este posibilă în socialism. De aceea „nădejdea omenirii se îndreaptă tot mai mult către idealul comunismului a cărui misiune istorică este eliberarea popoarelor, a întregii omeniri de exploatare și asuprire socială și națională, realizarea unei lumi a dreptății și egalității pe plan național și internațional".[3])

[3]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în Congresul al XI-lea al P.C.R., București, Ed. politică, 1975, p. 729.

Aceasta nu înseamnă că trebuie să se aștepte pînă se vor crea structuri socialiste pentru a lupta împotriva manifestărilor crizei generale, că forțele progresiste trebuie să acționeze doar în direcția unor asemenea transformări structurale. Este necesară o acțiune convergentă a tuturor forțelor progresului chiar în condițiile actuale. Instaurarea unei politici internaționale noi, democratice și echitabile, oprirea cursei înarmărilor și orientarea resurselor tuturor popoarelor spre progres economico-social, intensificarea eforturilor pentru destindere, colaborare și pace — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al partidului — constituie singura alternativă la agravarea continuă a crizei mondiale, singura cale ce poate deschide o perspectivă luminoasă de pace viitoriului omenirii.

Întrebări

1. **În ce constă conținutul crizei generale a capitalismului ?**
2. **Enumerați trăsăturile principale ale crizei generale a capitalismului.**
3. **Care sînt formele de manifestare a noii faze a sistemului capitalist ?**
4. **Analizați principalele fenomene social-economice care marchează și caracterizează adîncirea instabilității economiei capitaliste în noua fază a crizei generale.**
5. **Prin ce se caracterizează lupta pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență în etapa actuală ?**
6. **În ce constă criza ordinii economice și politice internaționale?**

Perspective contradictorii pentru țările industrializate

STUDII recente ale O.C.D.E., pornind de la analiza stocurilor la producători apreciază că în următorii ani se poate aștepta o oarecare revenire din situația de recesiune ce caracterizează în prezent situația economică a țărilor industrializate.

În acest sens, sursa citată menționează cazul anilor de criză din 1973—74, cînd cererea de bunuri și servicii a fost satisfăcută pe seama stocurilor și nu dintr-o producție majorată, fără a mai atinge situația ante-criză.

Pentru perioada următoare, O.C.D.E. prevede un oarecare reviriment în ceea ce privește producția de bunuri, în special în vederea refacerii stocurilor.

În Japonia, stocurile depășeau în 1974 cu 29% nivelul vînzărilor și se așteaptă ca revenirea să fie lentă, astfel că doar spre sfîrșitul anului în curs cifra respectivă ar putea să revină aproape de 25%. În cazul Angliei se așteaptă ca stocurile să fie în continuare descompletate ca urmare a vînzărilor masive efectuate de producători din lipsă de lichidități. În S.U.A., acoperirea pasivelor prin

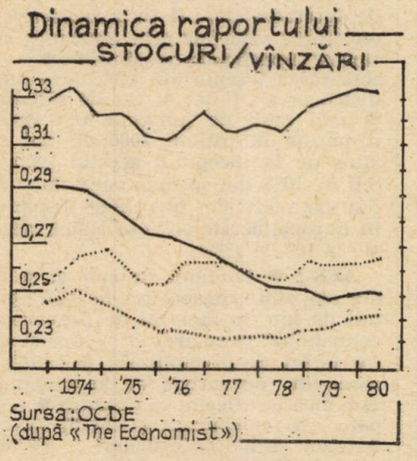

cu rezultate negative în ce privește productivitatea și utilizarea forței de muncă. Procesul a început să se modifice ca tendință începînd cu anii următori, (în 1976 productivitatea crescuse cu 4% față de 1975), dar active s-a realizat numai în proporție de 29% în prima jumătate a anului trecut (deși în creștere — de la 25% — față de anul 1973) în timp ce în R.F.G. balanța s-a echilibrat față de o acoperire de numai 88% în anul de referință. Ca urmare, și stocurile se află într-o situație dificilă, cu mici excepții, printre care automobilele de mare litraj, anumite tipuri de oțel.

În ceea ce privește încadrarea forței de muncă perspectivele sînt diferite. Într-o situație ceva mai bună se vor mai afla, încă pentru un timp, R.F.G. și Japonia, unde primele luni ale anului indică reduceri ale șomajului. Statele Unite și Franța se pare că vor avea în continuare dificultăți legate de accentuarea șomajului, în aceste țări încercîndu-se ca stimularea cererii — cel puțin pentru refacerea stocurilor — și deci și a producției să se facă pe baza utilizării unei forțe de muncă mai redusă. Pe ansamblul țărilor dezvoltate, nivelul șomajului este, în 1980, dublu față de 1974. Dacă tendințele actuale se mențin, aceasta va face ca pînă în 1982, în unele țări (Belgia, Canada) șomajul să depășească 10% din populația ocupată, iar pe total O.C.D.E. numărul șomerilor să depășească 20 de milioane.

Specialiștii O.C.D.E. se pronunță, în aceste condiții, pentru adoptarea unei noi strategii printr-o mai atentă manevrare a stocurilor de producție, respectiv acțiuni mai lente, fără inițiative pur speculative, de natură să permită creșterea cererii, a producției și a productivității, în contextul unui grad mai ridicat de folosire a forței de muncă existente.

Programe de dezvoltare

Birmania — priorități industrial-agrare

FĂCÎND parte din grupul statelor cele mai puțin dezvoltate, cu un venit pe locuitor de 150 dolari în 1979, Birmania dispune de mari resurse forestiere (50% din suprafața țării fiind acoperită de păduri) și unele rezerve minerale (cupru, zinc, plumb, cositor și chiar țiței) a căror exploatare este încă insuficient dezvoltată.

Eforturile de dezvoltare economică ale actualului guvern materializate prin realizarea a două planuri pe cite patru ani și continuate în prezent prin al treilea plan cvadrienal (1978—81), au avut ca principală preocupare dezvoltarea cu prioritate a sectorului agricol (domeniu în care sarcinile stabilite s-au realizat în proporție de 98%). Amplul program de revitalizare a agriculturii prevede printre altele, integrarea de noi suprafețe (cca. 10 mil ha) în suprafața agricolă a țării, sporirea recoltelor, în special de orez — principalul produs (cultivarea lui ocupînd 60% din forța de muncă a țării și asigurînd peste 40% din valoarea exportului), introducerea unor soiuri superioare și îmbunătățirea dotării tehnico-materiale (mașini, îngrășăminte etc.). De asemenea, se prevede că pînă în 1994 să se realizeze cooperativizarea aproape integrală a agriculturii, ponderea fermelor cooperatiste la crearea PNB urmînd a se majora de la 8%, în prezent, la 26%.

Începînd cu al treilea plan de dezvoltare, se acordă un accent sporit și dezvoltării celorlalte ramuri economice, stabilindu-se ritmurile cele mai rapide de dezvoltare pentru industria prelucrătoare (12,2%) industria extractivă (12,2%) și construcții (11,8%). Dezvoltarea se realizează prin mobilizarea eforturilor financiare interne și externe, acestea din urmă reprezentînd circa 50% din volumul investițiilor stabilite pentru 1979/80.

Printre principalele proiecte menite să contribuie la progresul sectorului industrial (atît ramura prelucrătoare cît și extractivă) putem menționa: construirea unei rafinării de cupru cu o capacitate de prelucrare de 60 mii tone concentrate, extinderea unei fabrici de tractoare, construirea unei fabrici de anvelope, o nouă rafinărie de țiței cu o capacitate de 300 mii tone/an (avîndu-se în vedere o producție de țiței de 2,2 mil. tone în 1981 și un export de 700 mii tone), construirea unor rețele de conducte pentru transportul țițeiului în porturi, construirea unei fabrici de ciment etc.

În ce privește relațiile dintre România și Birmania, cele două țări pornesc de la convingerea că există posibilități de identificare și punere în valoare a unor noi căi și mijloace de natură să contribuie la extinderea schimburilor comerciale, a colaborării tehnico-economice româno-birmaneze.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 19—23 V 1980, **dolarul S.U.A.** a continuat să evolueze pe o linie descendentă față de majoritatea valutelor occidentale.

Reducerea din nou a dobînzii preferențiale „prime rate" de către principalele mari bănci nord-americane de la 16,5 %, la 14,5—15,5%, anunțarea deficitului bugetar majorat al S.U.A. pe primul trimestru al acestui an au determinat noi presiuni „à la baisse" asupra monedei nord-americane, care, în ciuda intervențiilor băncilor centrale, se situa pe 23.V.1980 la nivele inferioare față de închiderea săptămînii precedente în relația sa cu toate celelalte valute occidentale.

Lira sterlină a înregistrat în acest interval nivelul cel mai ridicat din mai 1975, față de dolar. Perspectivele creșterii prețului la țițeiul extras din Marea Nordului, precum și anunțarea situării Angliei pe primul loc la plasamentele fondurilor unor țări O.P.E.C. au influențat favorabil cursul lirei pe piață, care era la sfîrșitul intervalului analizat la 2,34 dolari/1 liră, comparativ cu 2,29 dolari/1 liră pe 16 V 1980 (repreciere de 2,2%). După o „cădere" în prima parte a săptămînii, urmare a situației politice din Japonia (votul de neîncredere în actualul guvern) **yenul japonez** recuperează accentuat din terenul pierdut, astfel că la închiderea din 23 V 1980 era cotat la 222,5 yeni/1 dolar, cu 2,1% sub nivelul de referință de 227,25 yeni/1 dolar. Deficitul comercial al Elveției pe luna trecută de 1 263 milioane franci — în ușoară creștere față de martie a.c. — a avut un impact nefavorabil de scurtă durată asupra **francului elvețian**, care era tranzacționat la închiderea perioadei analizate la 1,65 franci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,6725 franci/1 dolar pe 16 V 1980 (repreciere cu 1,4%). **Francul francez** a terminat săptămîna la 4,1550 franci/1 dolar, cu 1,3% peste cotația de închidere din 16 V 1980 de 4,21 franci/1 dolar, nivel de repreciere apropiat, înregistrat și de **francul belgian** — 28,55 franci/1 dolar pe 23 V 1980, comparativ cu 28,90 franci/1 dolar nivelul de referință. **Lira italiană**, după o evoluție în jurul a 846 lire/1 dolar în prima parte a săptămînii, se situa la închiderea din 23 V 1980 la 838 lire/1 dolar, cu 1% peste nivelul din 16.V de 846,25 lire/1 dolar.

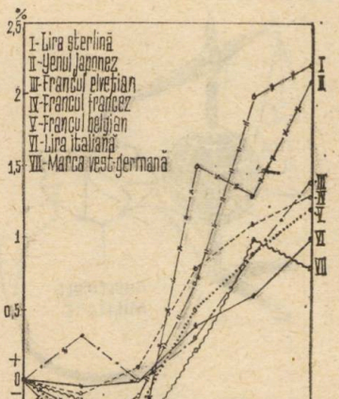

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere, mai accentuată la eurodolari — de la 11.375 la 10.125%, urmată de eurofrancii elvețieni — de la 6,25 la 5,75% și euromărcile vest-germane — de la 9,75 la 9,5%.

Prețul **aurului** la Londra a fluctuat între 500 și 515 dolari/uncie, al doilea fixing din ziua de 23 V fiind de 511,25 dolari/uncie, cu 4,25 dolari/uncie sub cel corespunzător din 16 V 1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEANU

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23 V 1980 avînd ca bază cursurile din ziua de 16 V 1980

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea unor specialiști

CONCERTAREA EFORTURILOR, CONDIȚIE A CONSERVĂRII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

PROBLEMĂ de importanță covîrșitoare pentru însuși viitorul omenirii, conservarea mediului înconjurător preocupă în cel mai înalt grad pe specialiști, este prezentă, mai mult decît oricînd, în conștiința lumii, impunîndu-se ca un obiectiv ce reclamă măsuri concrete și imediate. Ceea ce s-a făcut pînă în prezent este, fără îndoială, un început bun — dar a ne limita la acest stadiu nu mai poate fi considerat suficient pe fondul implicațiilor profunde și chiar imprevizibile pe care le poate genera lipsa unor acțiuni concertate la nivel mondial.

Potrivit raportului pe acest an al Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător[1]), deceniul actual se încheie cu un bilanț pozitiv în privința unor efecte specifice — reducerea mortalității, morbidității, ameliorarea productivității terenurilor agricole și a muncii, îmbunătățirea raportului dintre consum și resursele energetice, dintre gradul de poluare și producție. Se consideră însă că rezultatele sînt încă infime față de răspunderile pe care le implică o tratare adecvată a acestei probleme, în interdependență cu creșterea economică. Continuă să fie îngrijorătoare și să constituie obiect de studiu situația din domenii cum sînt aprovizionarea și calitatea apei potabile și industriale, efectele nocive ale utilizării necontrolate a îngrășămintelor, incidența diseminării poluanților atmosferici pe suprafețe întinse asupra ecosistemelor, poluarea aerului cu poluanți recent recunoscuți ca atare, poluarea fonică relația dintre sănătate și degradarea mediului.

Iată cîteva dintre domeniile a căror situație este considerată de specialiști ai P.N.U.E. și O.C.D.E.[2]) ca fiind „deosebit de critică".

APA : ● Micropoluanții (compuși organici, metale grele) din rîuri — proveniți din industrie, agricultură sau consum menajer — rămîn încă netratabili prin metodele actuale de epurare a apelor ; ● poluanții specifici (compuși ai fosforului și azotului) au determinat degradarea rapidă a ecosistemelor acvatice pe mari întinderi de apă (lacurile alpine elvețiene, Marile Lacuri din S.U.A.) ; ● a crescut concentrația de nitrați în apele rîurilor și în estuarele fluviilor ; ● apa insalubră, asociată cu condiții de viață neigienice constituie cauza principală a unor boli ca febra tifoidă care, potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, afectează sănătatea a peste un milion de copii din întreaga lume.

SOL : ● în ultimii 20 de ani s-au extins suprafețele ocupate de orașe pe seama celor destinate agriculturii ; ● terenuri agricole de bună calitate au fost distruse prin construirea de aeroporturi, autostrăzi, extinderea zonelor de agrement etc. ; ● se accentuează deteriorarea solurilor prin eroziunea straturilor superficiale de pămînt ; ● supraslicitarea terenurilor agricole a dus la distrugerea florei și faunei sălbatice ; ● mai mult de jumătate din speciile dispărute în ultimii 2000 de ani s-au stins de la începutul acestui secol (în S.U.A., 10% din speciile vegetale și 90% din mamifere sînt pe cale de dispariție ; în Europa, aceste cifre se ridică respectiv la 10% și 23%).

AER : ● bioxidul de sulf și sulfații din aer sînt transportați la distanțe de mii de km de la locul de proveniență, contribuind la acidizarea ploilor și a altor forme de precipitații ; ● emisia de monoxid de carbon de la automobile este încă insuficient controlată ; ● crește poluarea fotochimică (datorită oxidului de azot și hidrocarburilor), aflată la originea degradării stratului protector de ozon din atmosferă ; ● acumularea îngrijorătoare de bioxid de carbon în atmosferă are efecte încă imprevizibile pentru viața pe planeta noastră ; încălzirea excesivă a aerului ar putea determina modificarea climatului, topirea calotelor de gheață și schimbarea regimului ploilor.

POLUARE FONICĂ : 15—20% din populația O.C.D.E., respectiv peste 100 milioane persoane trăiesc în condiții de zgomot depășind 65 decibeli, nivel considerat ca fiind limita superioară acceptabilă ; ● în ultimii 15 ani s-a dublat energia acustică totală emisă în țările O.C.D.E., cu urmări directe asupra sănătății populației (creșterea tensiunii arteriale, treceri de hormoni în sînge, accelerarea ritmului cardiac etc.).

De fapt, sănătatea omului este tot mai periclitată datorită multiplicării factorilor care pot provoca îmbolnăviri greu de controlat cu mijloacele existente în prezent : astfel s-a constatat că unele produse chimice pot provoca — în absența unui control adecvat asupra producției, transportului, utilizării și eliminării acestora — efecte pe termen lung asupra omului, cum ar fi modificările genetice și cancerul (vezi măsura luată în S.U.A. în legătură cu evacuarea a

[1]) „Etat de l'environnement 1980", raport al Directorului executiv al P.N.U.E., dr. M. K. Tolba. Din aceeași sursă provin și graficele prezentate. Vezi „l'Observateur de l'O.C.D.E." nr. 98/1979.

5 iunie — Ziua mondială pentru mediul înconjurător

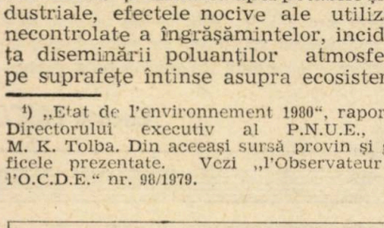

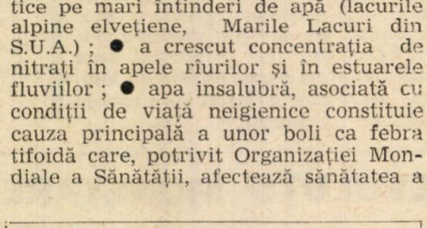

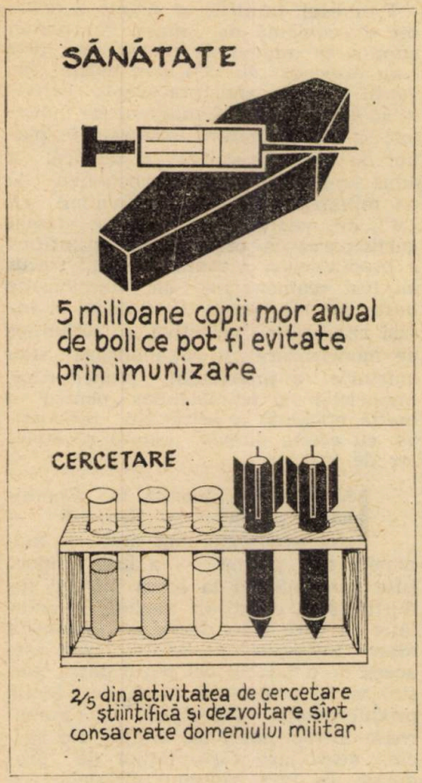

numeroase familii din orașul Niagara Falls, ca urmare a faptului că locuințele lor se află construite pe un teren poluat cu produse chimice deosebit de nocive).

Prezența metalelor grele în corpul uman poate determina apariția unor afecțiuni renale, neurotice sau chiar a cancerului. Plumbul, unul dintre metalele grele cele mai nocive și mai răspîndite, poate genera — prin acumulări excesive în sînge — leziuni ale creierului, afectînd în special organismele mai fragile ale copiilor. Pătrunzînd în corp prin respirație sau alimentație aceste metale pot rezista timp îndelungat în organism, de la 70 zile mercurul pînă la 20 de ani cadmiul. Aceasta, în condițiile în care producția mondială de cadmiu este în continuă creștere, de la cîteva zeci de tone la începutul secolului, la circa 15 mii t în prezent.

Primii și cei mai vulnerabili la toate aceste pericole rămîn copiii. Iar în primele rînduri ale acestora se află cei 350 milioane care nu au acces la condiții elementare de hrană, îngrijire medicală, locuință etc. Statisticile arată că, în timp ce în țările industrializate se înregistrează o medie de 15 decese la 1 000 de nașteri, această cifră se ridică la 129/1 000 în cazul națiunilor cele mai sărace din Asia și Africa — o astfel de situație fiind generată de lipsa unor condiții de igienă și alimentație adecvate, malnutriția maternă, serviciu medical necorespunzător.

Dificultățile continuă odată cu concentrarea unui număr mare de copii în centre industriale puternic poluate sau în cartiere periferice lipsite de condiții normale de viață, educație, atît de necesare unei dezvoltări fizice și morale sănătoase pentru tinerele generații.

După cum rezultă din raportul amintit, se impun acțiuni urgente, atît la scară națională cît și pe plan mondial, pentru coroborarea eforturilor vizînd împiedicarea degradării în continuare a mediului înconjurător, pentru a evita situații care ar putea să pună în pericol însăși existența omenirii. Iată cîteva din domeniile asupra cărora P.N.U.E. consideră că ar trebui concentrate eforturile în prezent :

● **Examinarea corelațiilor dintre cererea viitoare de energie și climă, precum și dintre climă și populație** ; ar fi util să se inițieze un program climatologic mondial care să analizeze ciclul carbonului în aer, apă și sol, precum și interdependența efectelor acțiunilor acestuia asupra omului și, în general, asupra vieții pe pămînt. Ar fi, de asemenea, util să se treacă de urgență la programe de împăduriri pentru menținerea microclimatului actual în zonele respective. Se impun acțiuni concertate pentru stabilirea de criterii în ce privește securitatea utilizării metalelor grele și a substanțelor toxice, corespunzător gradului de toleranță al organismului.

● În ce privește **transporturile,** P.N.U.E. consideră că trebuie majorate fondurile destinate cercetării vizînd reducerea poluării fonice, diminuarea consumului de carburant și a emisiei de gaze poluante, creșterea securității în utilizarea transportului de substanțe chimice, petrochimice, radioactive etc., cît și pentru lupta împotriva poluării mărilor și oceanelor, împotriva distrugerii florei și faunei sau a terenurilor agricole prin extinderea căilor de comunicații etc.,

● Specialiștii P.N.U.E. insistă asupra importanței ce trebuie acordată creării, pentru tînăra generație, a unui mediu ambiant care să îi permită să se dezvolte în condiții de viață normale, cît mai ferite de griji. În acest scop se impun măsuri din partea tuturor țărilor, a organizațiilor internaționale pentru realizarea obiectivelor prioritare din punct de vedere social sau relativ la mediul înconjurător, printre acestea fiind de menționat: asigurarea alimentării cu apă potabilă a tuturor popoarelor lumii cel tîrziu pînă în 1990 ; sprijin efectiv pentru reducerea mortalității infantile și eradicarea bolilor specific infantile, fonduri majorate pentru sănătate și educație, pentru lupta împotriva folosirii și traficului de droguri, pentru crearea unor condiții de muncă corespunzătoare tinerei generații.

Desigur, realizarea în fapt a acestor preocupări necesită fonduri și eforturi materiale însemnate din partea colectivităților naționale și a organizațiilor internaționale. Alături de toate forțele progresiste mondiale, de toți cei preocupați de soarta viitoarelor generații P.N.U.E. atrage atenția asupra necesității de a consacra acestor scopuri de neînlocuit și urgente **fondurile uriașe irosite în prezent pentru înarmare.** În acest context, raportul P.N.U.E. pune în evidență distrugerile și pierderile cu urmări greu de calculat pe care le provoacă înarmarea și angajările militare asupra omenirii, asupra sistemelor naturale de care depinde însăși existența tuturor formelor de viață pe planeta noastră. Iată numai cîteva exemple : puterea arsenalelor militare care s-au acumulat în ultimii treizeci de ani ar putea, în cazul unui conflict mondial să distrugă de mai multe ori globul pămîntesc ; încercările și exercițiile militare, conflictele din diferite zone ale lumii sînt tot atîtea elemente ce prejudiciază grav mediul înconjurător ; consumul de hidrocarburi în scopuri militare echivalează cu dublul consumului civil al întregului continent african. Pentru a ne opri aici cu această listă este suficient să arătăm că omenirea cheltuiește astăzi, în fiecare minut, aproape un milion de dolari pentru înarmare.

Odată cu aceasta, uriașe sume, o mare parte din potențialul de cercetare științifică este deturnat de la obiectivele sale firești, rezolvarea unor probleme stringente care se află în prezent în fața omenirii — identificarea unor noi surse de energie sau a soluțiilor pentru păstrarea și apărarea mediului înconjurător — fiind folosite pentru multiplicarea aberantă a mijloacelor de distrugere a omenirii. Forțe ce ar putea și ar trebui să revină în slujba umanității pentru a favoriza dezvoltarea și progresul general în condiții de pace și neamenințare cu forța.

Em. STANCU

R. D. GERMANĂ

COORDONATE ALE UNEI INDUSTRII MODERNE, COMPETITIVE

DIN BILANȚUL pe 1979 al industriei Republicii Democrate Germane:

- producția marfă, cu 4,8% mai mare decît în anul precedent, a fost realizată cu un spor de numai 1,3% al consumului principalelor materii prime și fără creșterea consumului de energie;
- prin măsuri de organizare și raționalizare s-a economisit un volum de manoperă echivalent cu munca, timp de un an, a 200 mii de persoane;
- mai mult de a zecea parte din producția globală au reprezentat-o produsele superioare, purtînd marca de calitate „Q", la realizarea cărora au contribuit în mod special cele 448 de „întreprinderi ale muncii de calitate".

Sînt elemente definitorii pentru actuala orientare a industriei R.D.G. spre o dezvoltare intensivă și o competitivitate înaltă, în parametrii stabiliți de Congresul al IX-lea al P.S.U.G., care prevăd ca — valorificîndu-se avantajele economiei socialiste planificate și progresul tehnico-științific — să se obțină o eficiență economică superioară, optimizarea raportului între cheltuieli și beneficiu, prin creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, utilizarea mai bună a fondurilor fixe, îmbunătățirea calității produselor, sporirea rentabilității.

SÎNT opțiuni fundamentale ce corespund unor necesități obiective. Pe de o parte, industria R.D.G. duce lipsă de forță de muncă, din care cauză în anul trecut, echipamentul de producție a lucrat în medie doar 14,9 ore pe zi — nivel considerat necorespunzător cerințelor unei utilizări intensive. Soluții: creșterea în continuare a gradului de automatizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor (în 1979 s-a ajuns la 47%) și pe această bază, ca și prin raționalizarea muncilor auxiliare, eliberarea numărului de muncitori necesar funcționării noilor capacități (pentru acest an se prevede să se realizeze un disponibil de 18—20 mii de persoane).

Pe de altă parte aprovizionarea cu materii prime, tributară importului, este afectată de creșterea rapidă a prețurilor lor. Petrolul, gazele naturale, lignitul trebuie să-și găsească valorificări superioare, ca eficiență economică, celei pe care le-o dă utilizarea energetică. Dacă anul trecut, stimulată și de noile prețuri industriale, reducerea consumurilor la principalele forme de energie și materii prime a atins 4%, nivelul stabilit pentru 1980 este, în medie, de 4,5—4,7%. Fabricarea de produse mai bune, în cantități mai mari, utilizînd mai puțină energie și materiale este considerată ca problema fundamentală a industriei.

În sfîrșit, concentrarea efortului de creație spre dezvoltarea și introducerea de procedee de vîrf, care să corespundă nivelului internațional, lărgirea considerabilă a volumului producției de mașini, aparate și bunuri de consum care se încadrează deja în acest nivel sînt menite să contribuie atît la satisfacerea cerințelor interne, cît și la creșterea eficienței exportului.

CONCEPTUL de intensivizare și raționalizare socialistă, pe care este construit planul de dezvoltare economică, vizează în mod integrat obiectivele productivitate-economii-calitate, rezemînd înfăptuirea lor pe îmbinarea aportului științei și tehnicii cu inițiativa creatoare a oamenilor muncii. În acest sens sînt stabilite sarcini concrete pentru fiecare minister industrial, pentru fiecare din cele 129 de combinate și cele peste șase mii de întreprinderi grupate în cadrul acestora, urmărindu-se ca prin legarea strînsă a activităților de cercetare, dezvoltare, investiții și producție să se reducă la minimum termenele de introducere în practică a celor mai noi cuceriri ale științei. Caracterul din ce în ce mai cuprinzător al planurilor anuale de știință și tehnică are în vedere valorificarea mai rapidă a rezervelor existente pentru modernizarea accentuată a producției, blocarea tendințelor — legate adesea de un exces de muncă operațională — de a subestima activitățile tehnico-științifice.

Un exemplu sugestiv îl oferă ofensiva microelectronicii, care deschide calea automatizării evoluate și robotizării proceselor de producție. În timp ce în centrele de cercetare ale Academiei de științe și celorlalte academii din R.D.G., în învățămîntul superior continuă intens munca pentru obținerea unui avans științific în acest domeniu important al economiei, la startul anului '80 s-au aliniat noi capacități de fabricare a microprocesoarelor și a circuitelor integrate la Erfurt, Neuhaus, Berlin; producția de semiconductori și componente electronice, înregistrînd anul trecut cel mai mare ritm de creștere în ansamblul industriei: +23,8% (cu contribuția deosebită a combinatelor „Mikroelektronik" „Carl Zeiss" și „Robotron"), a luat o serioasă opțiune pentru noile sarcini din 1980 privind dezvoltarea roboților industriali, a comenzilor numerice și nenumerice. Iar o serie de noi mașini automate de înaltă performanță, trecînd cu succes testele de funcționare, au fost înscrise pe lista ofertei pentru propria industrie și pentru export*).

*) De pildă : Uzina de mașini-unelte din Auerbach, colaborînd cu institutele de învățămînt superior din Leipzig și Dresda, a realizat centrul de prelucrare orizontală CFKrW 250/1, din generația a 4-a de mașini cu comandă numerică, dotat cu noul sistem de comandă liber programabilă bazat pe microprocesoare — CNC 600 ; construit la întreprinderea „Numerik" Karl-Marx-Stadt, acest sistem, care permite folosirea unui număr mare de subprograme, echipează și mașinile speciale și unicate de mare randament fabricate de combinatul „Fritz Heckart". Mașina automată de prelucrare în etaje PAUSC 100.3, construită la Zaulenrode, utilizează noul sistem de comandă numerică Ursalog 4 000/5 010, pentru executarea după program a unei game largi de operații. Combinînd sistemul convențional de automatizare Ursamat K 4 000 cu microprocesoarele, Întreprinderea de aparate de măsură și control Teltow a rezolvat eficient automatizarea proceselor de control în industria celulozei, cu efecte importante în economisirea materiei prime, energiei, manoperei.

Progresul științific și tehnic a devenit o problemă de masă. Nu numai amploarea muncii de creație (în 1979 s-au brevetat cu 17% mai multe invenții decît în anul precedent; activitatea celor peste 1,7 milioane de inovatori și raționalizatori, încadrată în planul de stat de știință și tehnică, a adus economiei naționale beneficii de 4,4 miliarde de mărci, echivalînd cu 2,6% din venitul național), nu numai participarea la organizarea științifică a producției și a muncii (anul trecut au fost reamenajate sau reorganizate peste 232 mii locuri de muncă), ci însăși rezolvarea colectivă a acțiunilor de modernizare și raționalizare stau mărturie a interesului muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor pentru o înaltă eficiență a activității productive, cu efecte directe asupra nivelului lor de trai.

INIȚIATIVA pornită la Combinatul petrochimic Schwedt — „Să producem mai mult cu manoperă mai puțină" — a luat proporțiile unei mișcări la scara întregii industrii și a constituit mediul de emulație în care s-au dezvoltat germenii altor inițiative socialiste, cum este aceea de a înlocui cel puțin patru mașini vechi printr-una nouă, de înaltă productivitate. Colectivele a numeroase întreprinderi iau asupra lor sarcina dezvoltării capacităților de producție. În 1979, volumul utilajelor și echipamentelor realizate prin autoutilare a atins 2 miliarde de mărci, iar al lucrărilor de construcții executate în regie proprie de către unitățile industriale — 1,3 miliarde. Angajamentele asumate la nivelul întreprinderilor și combinatelor, privind valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, deschid pentru acest an perspectiva ca produsele noi și modernizate să se realizeze cu reduceri de 20—30% ale consumurilor specifice, iar prin utilizarea judicioasă a materialelor refolosibile (fier vechi, hîrtie, uleiuri uzate, resturi de lemn, de materiale plastice etc. — colectate de la populație și din industrie) să se acopere a zecea parte din necesarul de materii prime importante pentru economia națională.

Astfel de inițiative dețin un rol important în înfăptuirea sarcinilor economice din 1980, punct de plecare pentru dezvoltarea din cincinalul 1981—1985, ale cărui obiective vor fi stabilite, în aprilie viitor, de Congresul al X-lea al P.S.U.G.

ÎN MARTIE, peste 4200 de combinate și întreprinderi industriale și de comerț exterior din R.D.G. au prezentat, la Tîrgul de la Leipzig, o vastă ofertă de produse, între care circa 5200 noi și modernizate, demonstrînd potențialul înalt, competitiv al unei industrii orientată spre eficiența înaltă atît la producător, cît și la utilizator. Comerțul exterior, care anul trecut a însumat un volum de 109 miliarde de mărci, constituie o bază solidă a creșterii economice a țării. România — al 6-lea partener comercial al Republicii Democrate Germane — dezvoltă schimburile comerciale și cooperarea economică reciproc avantajoasă cu țara prietenă, în folosul ambelor popoare, al cauzei păcii și socialismului.

Dorin CONSTANTINESCU

Prognoza minereului de fier

VA PUTEA oare producția de minereu de fier să acopere, în perspectivă, necesarul industriei siderurgice ? Răspunsul pe care-l dau specialiștii în materie este determinat de faptul că în ultimii ani, scăderea și apoi stagnarea prețurilor la minereul de fier pe piața mondială a frînat efectuarea de noi investiții pentru lărgirea exploatării zăcămintelor din țările nesocialiste.

Tendința de majorare a prețurilor manifestată în acest an (cu circa 20 la sută a prețurilor F.O.B.) este apreciată de specialiști ca fiind încă insuficientă pentru a asigura o extindere a producției de minereu de fier conform creșterii previzionate a cererii pe termen mediu din partea siderurgiei. După cum se vede din graficul alăturat, în varianta mijlocie a expansiunii producției mondiale de oțel, din anul 1983 ar putea să apară un decalaj sensibil între necesarul de consum de minereu de fier și disponibilitățile existente pe plan internațional.

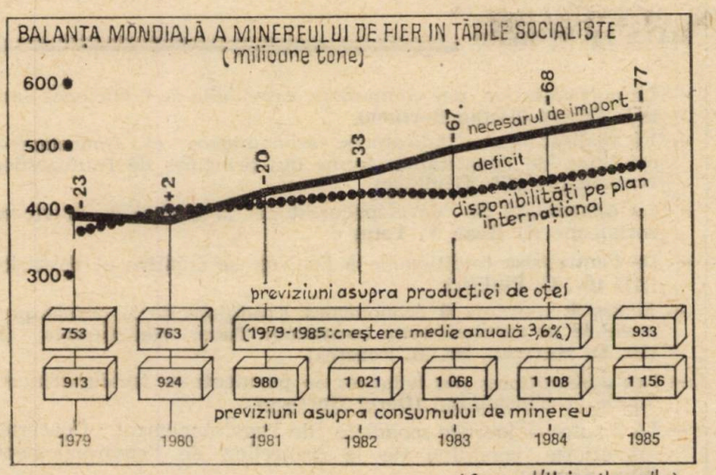

(Sursa: L'Usine Nouvelle)

Ungaria: intensificarea participării la diviziunea internațională a muncii

ÎN ULTIMA perioadă de timp — informează agenția **Hungaropress** — ținîndu-se seama de rolul important pe care-l joacă comerțul exterior în dezvoltarea social-economică a Ungariei și de evoluțiile de pe piața mondială, politica de finanțare și de creditare a economiei a fost orientată cu prioritate către intensificarea participării țării la diviziunea internațională a muncii, în special către întărirea potențialului său de export. Astfel, în cadrul programului său de promovare a exporturilor Banca Națională a Ungariei a acordat aproape jumătate din creditele cu caracter investițional acelor întreprinderi care s-au angajat să realizeze — în baza lor — un spor al exporturilor care să asigure nu numai rambursarea creditului și a dobînzilor, ci și un excedent de încasări în devize. Suma totală acordată în condițiile amintite pînă la finele anului în curs se ridică la aproximativ 3,4 miliarde dolari (la cursul actual de schimb).

În același timp, Ungaria și-a reconsiderat concepția asupra echilibrului schimburilor comerciale externe, acordîndu-se preferință obiectivelor unui echilibru dinamic, în funcție de necesitățile de import a unor tehnici de vîrf, care vor permite lărgirea în viitor a exporturilor. Totodată, a fost reevaluată poziția față de obținerea de credite din străinătate, cu condiția ca acestea să fie folosite pentru modernizarea economiei ungare și ridicarea competitivității sale, pentru adîncirea cooperării economice între întreprinderi ungare și firmele străine, pentru extinderea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, intensificîndu-se concomitent participarea Băncii Naționale a Ungariei la activitatea bancară internațională.

Biomasa — posibilități de utilizare energetică

ÎN CĂUTAREA unor surse de energie, care să constituie o alternativă la utilizarea petrolului și gazelor, atenția cercetătorilor se oprește, între altele, asupra diferitelor variante de utilizare a biomasei. Deficiențele acesteia (volum mare la un tonaj echivalent, temperatura relativ scăzută de ardere ș. a.) sînt compensate atît de caracterul ei de resursă regenerabilă, cît și de faptul că prin arderea biomasei poluarea atmosferei (cu bioxid de carbon, sulf etc.) este mult mai redusă, ceea ce conduce la aprecierea rentabilității folosirii sale îndeosebi în zonele ecuatoriale și tropicale.

Se preconizează, de pildă, realizarea unor plantații de biomasă, printre cele mai potrivite plante în acest scop figurînd trestia de zahăr, maniocul, eucaliptul ș. a. Experiențele efectuate au evidențiat că, în cazul tăierii rase a pădurilor, este rentabilă prelucrarea pe loc a întregii biomase, reprezentată de deșeurile provenite din procesul exploatării, precum și de lemnul de calitate necorespunzătoare pentru a servi ca materie primă în industria lemnului. Se consideră că o asemenea prelucrare se poate efectua în condiții de eficiență cu ajutorul unor instalații mobile, care realizează fie brichetarea biomasei, fie piroliza acesteia.

Un mijloc de transport economicos: dirijabilul

„CRIZA" energetică a determinat, între altele revitalizarea unor mijloace de transport considerate anterior ineficiente și abandonate, cum este cazul dirijabilului. Progresul tehnic permite realizarea unor nave de acest tip cu totul diferite de dirijabilele din perioada antebelică: ele vor utiliza un gaz inert (heliul), ceea ce va asigura eliminarea pericolului de incendiu, vor fi mai suple și mai rezistente, vor fi dotate cu aparatură electronică pentru controlul navigației, vor consuma (zburînd, ce-i drept, mai încet) de circa zece ori mai puțin combustibil decît avioanele (la încărcătură egală), nu vor polua practic atmosfera și nu vor necesita instalații complicate de infrastructură (la sol).

În cercurile de specialitate se apreciază că dirijabilele vor găsi aplicație îndeosebi în domeniul observării aeriene (a traficului maritim, a focarelor de incendii din păduri etc), la transportul de mărfuri sau de piese mari și grele, în special în zonele în care este greu de construit și de întreținut o rețea rutieră modernă. De asemenea, ele ar putea fi folosite pentru transportul persoanelor, deschiderea primei linii de acest gen fiind anunțată pentru anul 1984, între Paris și Londra. În prezent, specialiștii lucrează la variate prototipuri de dirijabil, cu o capacitate de transport variind între 1,5 și 100 de tone (vezi figura alăturată).

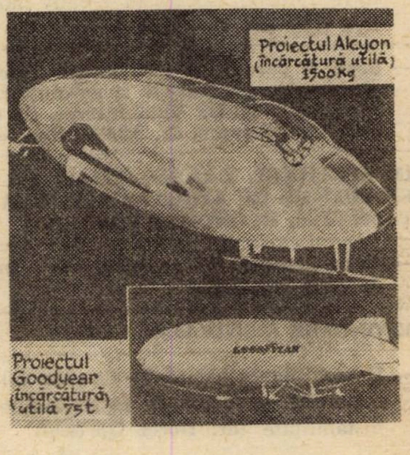

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 30 mai 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Diversificarea sortimentală a producției în condiții de reducere a costurilor **(Gh. Drăghici)** 1

— Tipizarea o componentă esențială a eficienței în construcții **(Ștefan Barthon)** 3

— Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe din unitățile zootehnice de tip industrial **(Maria Stroe, Ștefan Danciu, Gheorghe Iosif)** 5

— Îndeplinirea indicatorilor economico-financiari, condiție a aplicării principiilor autogestiunii **(Gh. Boulescu)** 7

— Cum putem promova relații directe, eficiente între producător și comerț **(Constantin Tudose)** 9

— Considerații privind utilizarea rațională a timpului de lucru **(Viorica Nicolau)** 11

— De la 1 iunie a.c., noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de retribuții majorate **(Elena Badea)** 13

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Tehnologia de grup : inițiative care cer o coordonare unitară **(Dan Condrea)** 14

TEORII—IDEI

— Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (I) **(Ioan V. Totu)** 16

— De la întreprinderea tradițională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (III) **(dr. C. Pintilie)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții ale gîndirii progresiste și revoluționare românești: Tudor Vladimirescu (I) **(dr. Dumitru Mureșan, dr. Mircea Rozorea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Criza generală a capitalismului **(prof. dr. Nițã Dobrotă)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezechilibrele balanțelor de plăți internaționale — factor de incertitudine și instabilitate **(dr. Dorel Oprescu)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— 5 iunie — Ziua mondială pentru mediul înconjurător. Concertarea eforturilor, condiție a conservării mediului înconjurător **(Em. Stancu)** 28

— R. D. Germană. Coordonate ale unei industrii moderne, competitive **(Dorin Constantinescu)** 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI: Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic. **În numărul viitor:** Breviar de termeni de comerț exterior

IN THIS ISSUE

— Typifying — an essential constituent of the efficiency in construction **(Ștefan Barthon)** 3

— Carrying out the economic and financial indicators — condition for firmly setting up the principles of the economic self-management **(Gh. Boulescu)** 7

— Dynamics of the development and the life quality in socialism (I) **(Ioan V. Totu)** 16

— From the traditional enterprise to the creative-inovative socialist enterprise (III) **(Dr. C. Pintilie)** 19

— Schools ● trends ● economists. Traditions of the Romanien progressist an revolutionary thinking: Tudor Vladimirescu (I) **(Dr. D. Mureșan, Dr. M. Rozorea)** 20

— Unbalanced current accounts — element of uncertainty and instability **(Dorel Oprescu)** 25

— June 5th — the international day of the environment. Well-concerted efforts, condition for environment conservation **(Em. Stancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La normalisation, une composante essentielle de l'efficience dans le bâtiment **(Ștefan Barthon)** 3

— La réalisation des indicateurs économiques et financiers — condition de l'application ferme des principes de l'autogestion économique **(Gh. Boulescu)** 7

— La dynamique du développement et la qualité de la vie en socialisme (I) **(Ioan V. Totu)** 16

— De l'entreprise traditionelle à l'entreprise créative et novatrice (III) **(dr. C. Pintilie)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions de la pensée progressiste et revolutionaire roumaine: Tudor Vladimirescu (I) **(Dr. D. Mureșan, Dr. M. Rozorea)** 20

— Les déséquilibres des balances de payments — facteur d'incertitude et d'instabilité **(Dorel Oprescu)** 25

— Le 5 juin — journée mondiale de l'environnement. Concerter les efforts, condition de la protection de l'environnement. **(Em. Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Типизация — основная составная часть эффективности в строительстве **(Штефан Бартон)** 3

— Выполнение экономико-финансовых показателей — условие твердого проведения в жизнь принципов экономического хозрасчета **(Г. Боулеску)** 7

— Динамика развития и качество жизни при социализме (I) **(Иоан В. Тоту)** 16

— От традиционного предприятия к социалистическому творческо-новаторскому предприятию (III) **(др. К. Пинтилие)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Традиции прогрессивного и революционного мышления в Румынии: Тудор Владимиреску (I) **(др. Д. Мурешан, др. М. Розоря)** 20

— Нарушения равновесия платежных балансов — фактор неопределенности и неустойчивости **(Дорел Опреску)** 25

— 5-ое июня — Мировой день окружающей среды. Согласование усилий, условие сохранения окружающей среды **(Ем. Станку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.5O2.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

TRICOTAJE NOI, FRUMOASE ŞI PRACTICE

Jachetele, bluzele, vestele, rochiile şi costumele din două piese, tricotate din fire de bumbac, PNA, poliester şi fire combinate, permit compunerea unor ansambluri vestimentare elegante.

Tricotajele pe care vi le oferă raioanele şi magazinele de specialitate ale comerţului de stat sînt confortabile şi uşor de întreţinut.

Zeci de modele **destinate vestimentaţiei de zi, de după-amiază sau sport.**

Zeci de culori **alese din cromatica adoptată de creatorii de modă pentru acest sezon.**

O LUME MINUNATĂ, CU MII DE JUCĂRII PENTRU COPII

În LUNA DESFACERII DE MĂRFURI PENTRU COPII, o lume minunată cu mii de jucării se află în oricare magazin specializat al comerțului de stat. Vă stau la dispoziție jucării și jocuri diferite, pentru vîrste diferite :

- jucării mecanizate (vehicule lunare, trenuleț electric monorai, tractor Titan etc.) ;
- jocuri de montaj (șasiuri cu telecomandă, autoutilitare etc.) ;
- jocuri din carton poligrafiat („Roza vînturilor", „Dacii și romanii", „Să ne orientăm pe hartă" etc.) ;
- jocuri de îndemînare („Am învățat să cos", „Să țesem frumos" etc.) ;
- iepurași, elefanți, căței, urși, pisici etc.

Alese cu grijă, jucăriile și jocurile pot fi mai mult decît obiecte de joacă ; ele pot avea și un rol important în educarea copiilor, în dezvoltarea orizontului de cunoștințe, a perspicacității și îndemînării lor. Deci, dăruiți copiilor dv. jucăriile și jocurile de care au nevoie !

Cel mai bun prilej pentru a face astfel de cumpărături este LUNA DESFACERII DE MĂRFURI PENTRU COPII, organizată în toate magazinele comerțului de stat între 15 mai și 15 iunie.

Recom

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

TEHNOLOGIILE MODERNE

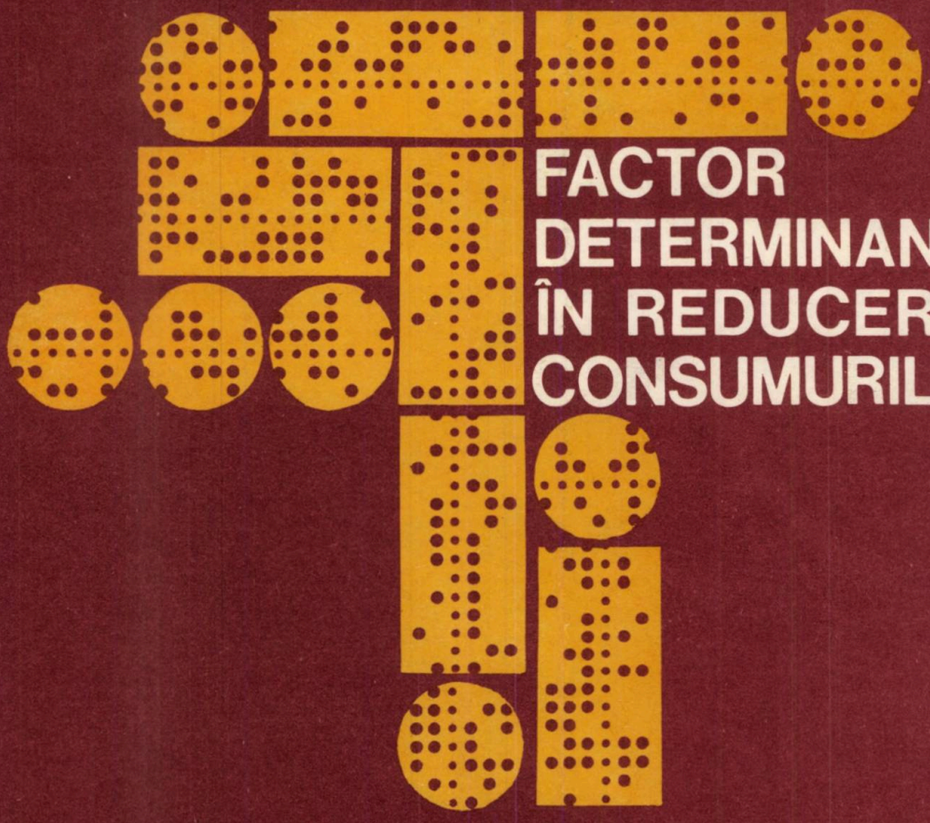

FACTOR DETERMINANT ÎN REDUCEREA CONSUMURILOR

Numărul 23 ● Vineri 6 iunie 1980

LA INVITAŢIA TOVARĂŞULUI
NICOLAE CEAUŞESCU,
A C.C. AL P.C.R., A CONSILIULUI DE STAT

VIZITA TOVARĂȘULUI TODOR JIVKOV ÎN FRUNTEA DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI DE STAT A REPUBLICII POPULARE BULGARIA

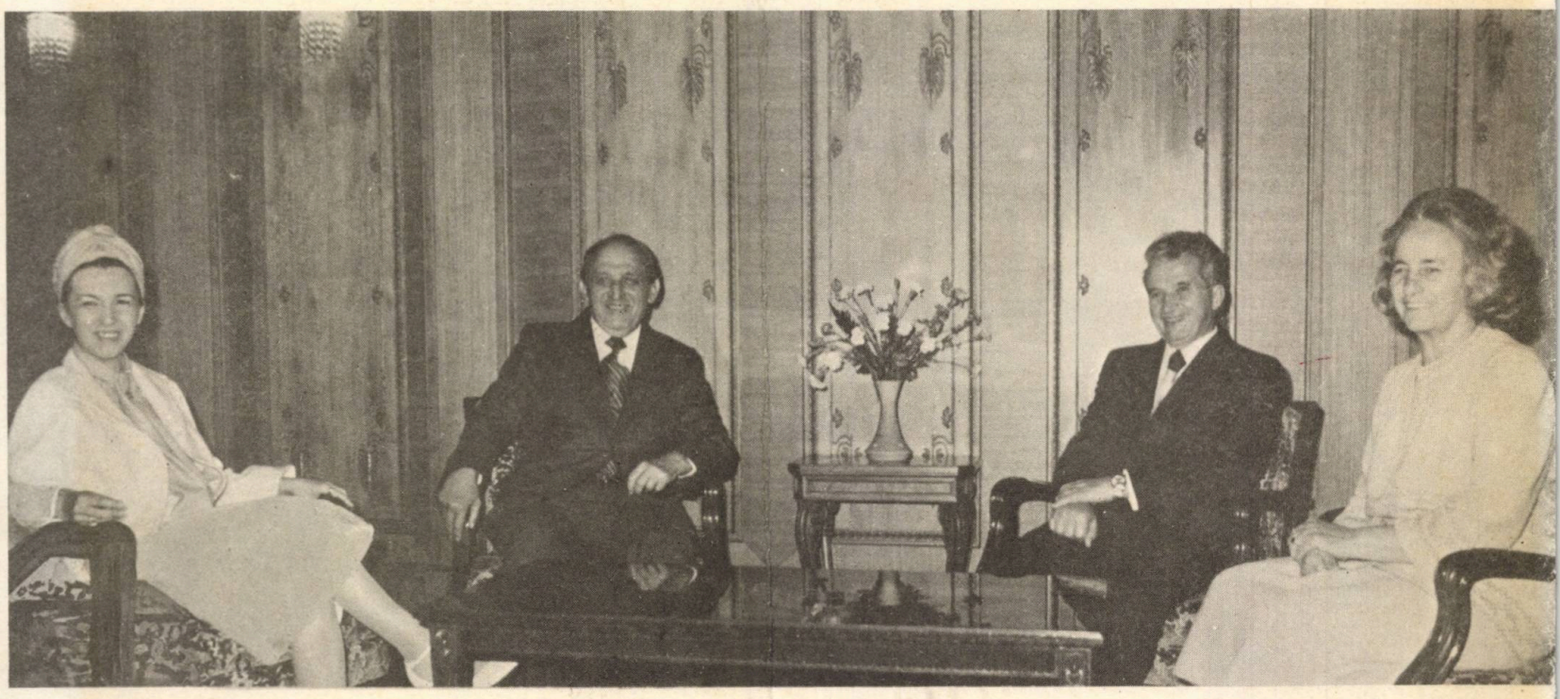

D 646

BREVIAR
de noțiuni și termeni în comerțul internațional

comercianți — persoane juridice

În statele cu economie capitalistă, dobîndește calitatea de comerciant, în principiu, orice persoană — fizică sau juridică — care înregistrează o firmă, potrivit reglementărilor din dreptul național, în registrul de comerț. Cu alte cuvinte, exteriorizarea poziției de comerciant — persoană fizică se realizează prin firma comercială adoptată. În raporturile juridice contractuale de comerț, firma comercială conține numele pe care comerciantul îl folosește în exercitarea actelor de comerț și cu care semnează. Firma comercială este reglementată de legislația națională a țării titularului ei.

a) **Comercianți — persoane juridice.** Pe plan internațional comerciantul-persoană fizică și-a redus în ultimul timp rolul său ca parte în raporturi juridice comerciale, locul său fiind luat de comerciantul-persoană juridică, care îmbracă forme și structuri diferite, corespunzător cadrului juridic ce le reglementează.

Pentru a-și putea îndeplini funcțiile ei economice, societatea comercială este tratată în diverse legislații ca persoană juridică, avînd o denumire (firma socială), un domiciliu (sediul social) și o naționalitate. Ea are un patrimoniu propriu, distinct de cel al asociaților. Valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale, adică valoarea aporturilor reprezintă capitalul social al unei societăți comerciale și figurează în bilanțul societății la pasivul acesteia. Societatea comercială își exercită drepturile prin intervenția persoanelor fizice. Gestiunea unei societăți comerciale este condusă de consiliul de administrație, de un directorat sau de geranți, conform cu tipul de societate comercială adoptat.

b) **Clasificarea societăților comerciale.** După forma lor de constituire și funcționare, societățile comerciale pot fi :

— **societate în nume colectiv** — cu număr redus de asociați, capital restrîns, operațiuni limitate și răspundere solidară și nemărginită pentru datoriile neacoperite din patrimoniu.

— **societate în comandită simplă** — compusă din comanditați ce răspund solidar și nemărginit și comanditari ce răspund cu aportul propriu, neamestecîndu-se în treburile societății.

— **societate în comandită pe acțiuni** — în care părțile comanditarilor sînt exprimate în acțiuni.

— **societate în participare** — care nu capătă personalitate juridică, avînd obiect de scurtă durată.

— **societate cu răspundere limitată** — în care capitalul și afacerile sînt de mai mari proporții și în care părțile asociaților nu sînt transmisibile, iar răspunderea lor este limitată la plafonul capitalului subscris.

— **societate anonimă (pe acțiuni)** — în care asociații se numesc acționari, iar părțile sociale sînt reprezentate prin cote fixe de capital, numite acțiuni, care sînt transmisibile, iar răspunderea asociaților se rezumă la valoarea acțiunilor subscrise.

Potrivit dreptului englez, societățile se împart în două mari grupe : partnership și company. Prima grupă se divide la rîndul ei în : general partnership, similară societăților în nume colectiv și limited partnership, care are drept corespondent societatea în comandită simplă.

Grupa de company cunoaște ca subdiviziuni :

— **company limited by shares**, care se caracterizează prin răspunderea limitată, sub aspect organizatoric, putînd fi : public company și avînd trăsăturile funcționale ale societății pe acțiuni, ori private company, similară societății cu răspundere limitată, din dreptul european continental;

— **unlimited company**, de importanță secundară în raport cu grupa precedentă și a cărei trăsătură esențială, așa cum arată și denumirea, este răspunderea nelimitată a asociaților.

sub tipar!

Trei lucrări într-un singur volum :

corespondență comercială internațională

engleză • franceză • germană

Riscul privind epuizarea lucrării înainte ca dvs. să o cumpărați poate fi evitat prin comandă fermă, transmisă din timp la redacție, care va fi executată cu plata ramburs.

Prețul unui exemplar — 20 lei.

SUPLIMENT LA nr. 23 1980 **Revista ECONOMICA**

Dreptul S.U.A. se caracterizează prin aceea că asociații pot constitui și alte societăți decît cele prestabilite legislativ, prin combinarea normelor legale ajungîndu-se la un număr foarte mare de astfel de subiecte colective de drept. Societăților pe acțiuni le corespund, în mod aproximativ cele desemnate sub numele de corporation, business corporation sau business stock corporation.

La constituirea oricărui tip de societate comercială sînt necesare a fi îndeplinite două categorii de condiții: condiții de fond și condiții de formă.

c) **Condițiile de fond ale contractului de societate.** Condițiile de fond sînt: acordul de voință a două sau mai multe persoane de a constitui o societate, subscrierea și aducerea efectivă a aportului, stabilirea obiectului activității, participarea la beneficii sau pierderi, îndeplinirea formalităților de publicitate și înscriere în registrul de comerț, care dau personalitate juridică.

Aportul părților poate fi în bani, în natură (imobile, mașini, utilaje, materiale, fond de comerț, brevete de invenții, marcă de fabrică etc.), în industrie (servicii, muncă și cunoștințe profesionale) și prin creditul personal sau comercial al unuia dintre asociați.

Prin încălcarea condițiilor de fond contractul de societate este lovit de nulitate. Viciile de fond care conduc la nulitate sînt legate de faptul că obiectul comercial lipsește, e ilicit sau imoral; consimțămîntul uneia din părți a fost viciat prin eroare, violență sau dol; unul dintre asociați nu a avut capacitatea de a contracta (de exemplu un minor).

d) **Condițiile de formă ale contractului de societate.** Orice contract de societate pentru a lua naștere trebuie să îndeplinească două condiții de formă:

— redactarea și semnarea unui înscris (statutul societății) care cuprinde precizarea formei de societate, numele și prenumele, profesia și adresa asociaților, obiectul societății, denumirea și sediul social al societății, capitalul social și repartizarea pe asociați, modul de conducere și gestionare a societății, repartizarea beneficiului și a pierderii, modul de executare a controlului contabil, clauze referitoare la încetarea societății, lichidarea ei, etc.

— întocmirea formelor de publicitate care vizează inserarea unui anunț cu privire la viitoarea societate într-un ziar de mare tiraj (în unele state și pentru anumite tipuri de societate și în buletinul oficial național), depunerea la grefa tribunalului comercial a declarației de conformitate (înscris semnat de membrii fondatori și de membrii cu funcții administrative și de conducere) și în final înscrierea în registrul de comerț. Din acest moment societatea capătă personalitate juridică.

e) **Transformarea, fuzionarea, scindarea societăților comerciale** este impusă de unele necesități de ordin economic, situație în care este necesară încunoștințarea terților persoane prin publicarea modificărilor aduse statutului.

Fuzionarea vizează în general două aspecte: absorbirea unei societăți de către altă societate; contopirea a două societăți.

Scindarea constă în desființarea unei societăți și atribuirea patrimoniului mai multor societăți.

O formă mai complexă o reprezintă dubla operațiune de fuzionare cînd o societate cedează, ca aport, patrimoniul său altor societăți existente sau participă cu acestea la constituirea unor societăți noi.

f) **Dizolvarea și lichidarea societăților comerciale.** Societățile comerciale încetează să existe în următoarele cazuri:

— la desființarea contractului prin care au luat naștere

— și/sau ca urmare a unor condiții prevăzute în dreptul național al societăților.

Dizolvarea societăților comerciale are loc în următoarele condiții: împlinirea timpului, înscris în statutul de înființare, pentru care a fost înființată societatea; realizarea sau imposibilitatea realizării obiectului; prin acordul de voință al asociaților; prin hotărîrea tribunalului comercial competent, în cazuri temeinic motivate; prin falimentul societății.

Actul de dizolvare atrage în mod automat intrarea în faza de lichidare. Societatea comercială intrată în faza de dizolvare își păstrează personalitatea juridică, păstrîndu-și denumirea și sediul social, putînd sta în justiție, putînd fi declarată falită, pe tot parcursul lichidării. Societatea dizolvată nu mai poate efectua operații de comerț. Firma comercială va cuprinde mențiunea „societatea în lichidare". Odată cu ultimul act de lichidare încetează și personalitatea juridică.

Pentru lichidarea unei societăți comerciale se numesc unul sau mai mulți lichidatori. Pe parcursul operațiilor de lichidare aceștia au ca atribuții conservarea patrimoniului, urmărirea judiciară a tuturor debitorilor societății, transformarea patrimoniului în disponibilități lichide și plata creditorilor societății. Activitatea de lichidare a societății se încheie după plata integrală a creditorilor, urmată de împărțirea activului net între asociați (acționari). Hotărîrea de lichidare a societății se înserează într-o publicație de anunțuri. Activitatea lichidatorilor este controlată de către cenzorii societății și/sau de controlorii activității de lichidare numiți de tribunalul comercial competent.

falimentul

Instituția falimentului este reglementată în dreptul național al tuturor statelor capitaliste, constituind un mijloc de a atenua efectele încetării de plăți pentru debitor și de a repartiza riscul între creditori printr-o proporțională despăgubire din activul patrimonial al firmei. Falimentul reprezintă starea de încetare a plăților unui comerciant (persoană fizică sau societate comercială), la cererea creditorilor, uneori din oficiu de către tribunalul comercial competent.

Consecințele falimentului sînt următoarele:

— dizolvarea întreprinderii și executarea silită asupra bunurilor debitorului,

— distribuirea produsului lichidării activelor patrimoniale, egalitar către toți creditorii,

— sancționarea falitului sau a organelor de conducere a societății comerciale (chiar penală).

Tribunalul competent poate pronunța două soluții diferite (în unele state chiar patru soluții): a. reglementarea judiciară; b. lichidarea bunurilor; c. concordatul preventiv — care reprezintă o înțelegere între societatea comercială și majoritatea creditorilor asupra modurilor și termenelor de plată a creanțelor pe care aceștia le dețin; concordatul postfalimentar pune capăt stării de faliment, creînd pentru fiecare creditor un nou drept de creanță; d. moratoriul.

Poate fi declarat în stare de faliment și un comerciant încetat din viață cu condiții de a fi fost în stare de încetare de plăți în momentul decesului.

În situația în care o întreprindere de comerț exterior a vîndut mărfurile unei firme comerciale declarată în stare de faliment, iar mărfurile nu au fost plătite ea poate să refuze livrarea mărfurilor. Dacă mărfurile vîndute de întreprinderea de comerț exterior n-au intrat în posesia firmei respective, ea le poate revendica, oprindu-le chiar în cursul transportului (cerînd să revină la bază sau să fie livrate unui alt cumpărător); în situația în care unele mărfuri au fost vîndute cu rezervarea dreptului de proprietate, acestea vor fi revendicate de vînzător.

activitatea de intermediere

Recurgerea la forma de vînzare internațională prin folosirea intermediarilor este impusă fie de necesitatea de a fi introduse mărfuri noi pe anumite piețe, fie de majorarea substanțială a volumului de exporturi, datorită rețelei comerciale de care dispun aceștia. În unele țări, potrivit dreptului național, folosirea intermediarilor autohtoni este obligatorie.

Intermediarii în vînzarea internațională pot fi atît persoane fizice care au calitatea de comerciant, cît și persoane juridice — societăți comerciale (inclusiv societăți mixte de naționalitate străină, cu participare românească).

Noțiunea de intermediari cuprinde o mare varietate de agenți și reprezentanți comerciali cu regim juridic și tehnici comerciale diferite.

Intermediarul este un comerciant — persoană fizică sau juridică — care are ca obiect al activității sale specializate

mijlocirea încheierii unor afaceri comerciale, între doi parteneri interesaţi, contra unei retribuiri. Natura afacerilor mijlocite de intermediari este foarte diversă : vînzări, cumpărări de mărfuri pe calea tranzacţiilor directe, operaţuni de bursă de mărfuri şi de valori mobiliare, licitaţii, navlosiri, asigurări, expediţii şi transporturi internaţionale, licenţieri de brevete de invenţii, transfer de know-how, acţiuni de cooperare, operaţiuni complexe de swich etc.

Modalităţile clasice de realizare a operaţiunii de intermediere (pure şi simple) :

— cu reprezentare perfectă în care intermediarul activează în numele şi în contul celui în favoarea căruia mijloceşte operaţiunea comercială (contractul de mandat comercial).

— cu reprezentare imperfectă (indirectă) în care intermediarul îndeplineşte actele de comerţ pe care le mijloceşte în nume propriu, dar în contul, respectiv pe seama altuia, care este beneficiarul tranzacţiei şi care l-a împuternicit să o perfecteze (contractul de comision).

Intermedierile improprii conţin elemente specifice operaţiunilor clasice împletite cu elemente aparţinînd unor genuri distincte de acte şi fapte de comerţ. Printre ele se numără : operaţiunile de factoring, concesiune, franchising.

agent comercial

Este numele curent dat intermediarului — persoană fizică sau juridică care desfăşoară o activitate independentă, permanentă, cu caracter profesional, constînd în negocierea de afaceri comerciale în numele şi contul unei alte firme, de care este legată printr-un contract de mandat.

Agentul comercial se caracterizează prin aceea că : acţionează ca un comerciant independent (nu este în raporturi de subordonare de natura celor rezultate printr-un contract de muncă) ; afacerile pe care le negociază se perfectează în numele şi contul firmei reprezentate, în baza contractului de mandat încheiat ; serviciile prestate sînt retribuite, de regulă, printr-un procent calculat asupra valorii tranzacţiei.

Agentul comercial poate acţiona :

— ca mandatar cu reprezentare (finalizează operaţiunile negociate prin încheierea raportului juridic în numele şi în contul mandantului pe care îl reprezintă) ;

— ca mandatar fără reprezentare (se rezumă să obţină comenzi sau oferte pe care le transmite firmei reprezentate, raportul juridic urmînd a fi încheiat de către aceasta, cu terţa persoană, care a lansat comanda sau oferta), numiţi curieri.

comisionarul

Intermediar care are calitatea de comerciant, exercitînd profesia în mod independent, negociază tranzacţii în nume propriu dar în contul unei persoane numite comitent, pe care o reprezintă indirect.

Această formă de intermediere are o mare răspîndire în: vînzări cumpărări de mărfuri, transporturi interne şi internaţionale, operaţii de bursă de valori mobiliare.

Deosebirea între comisionar şi agent comercial constă în modul de reprezentare a firmei pentru care lucrează. Comisionarul lucrează în nume propriu, în contul comitentului — reprezentare imperfectă (indirectă). Agentul comercial lucrează în numele şi contul mandantului — reprezentare perfectă.

Particularităţile operaţiunilor de comision : cei doi parteneri finali ai tranzacţiei perfectate de comisionar pot să nu se cunoască, iar ca urmare, orice acţiune a acestora se îndreaptă împotriva agentului comisionar.

Comisionarii se numesc **consignatari** în cazul în care, pentru a-şi desfăşura mai bine activitatea de intermediari, li se încredinţează în depozit (în posesie şi control) un anumit stoc de mărfuri pentru a fi vîndute.

brokerul

În dreptul anglo-american noţiunii de agent comercial îi corespunde aceea de broker. Acesta lucrează în numele mandantului fiind mijlocitor între acesta şi terţa persoană interesată în încheierea unei anumite tranzacţii.

Cu toate că lucrează ca reprezentant al mandantului (numit principal) brokerul nu apare ca parte în contractul încheiat, el neavînd posesie şi control, asupra mărfurilor care se negociază. După încheierea tranzacţiei, sub aspect juridic, brokerul dispare, părţi în contract fiind numai vînzătorul şi cumpărătorul.

Activitatea depusă de broker se numeşte brokerage şi se calculează asupra valorii afacerii negociate în numele şi contul principalului.

tipuri de contracte de intermediere

a) **Contractul de mandat comercial.** Mandatul comercial poate fi definit ca fiind contractul prin care o persoană fizică sau juridică numită mandatar se obligă către o altă persoană numită mandant să îndeplinească însărcinarea primită în numele şi în contul acestuia. Iată deci că trăsătura esenţială este faptul că mandatarul nu îndeplineşte operaţiunile de comerţ în numele său, deşi, în cele mai frecvente cazuri, este un comerciant, ci în numele şi în contul mandantului.

b) **Contractul de comision.** Este forma de intermediere mult utilizată într-o serie de domenii comerciale, fiind reglementată de codurile comerciale ale ţărilor capitaliste care au adoptat sistemul francez şi cel german. Trăsătura esenţială a contractului de comision, care îl deosebeşte de contractul de mandat constă în faptul că comisionarul efectuează operaţiunile comerciale încheind actele juridice în numele său, dar în contul comitentului. Ca şi la contractul de mandat, contractul de comision prezumă existenţa a două persoane : comitentul — persoana reprezentată ; comisionarul — persoana care reprezintă pe comitent şi care este un comerciant independent.

c) **Contractul de consignaţie.** Adeseori, condiţiile pieţei necesită ca, îndeosebi, comisionarul din ţara importatoare să dispună de un stoc din mărfurile cu vînzarea cărora este însărcinat. În acest caz, comisionarul devine consignatar, iar comitentul care-i trimite mărfurile se numeşte consignant. Prin crearea de depozite de consignaţie se tinde la accelerarea desfacerii, deoarece comisionarii-consignari din ţara importatoare au o reţea proprie de desfacere.

Contractul de consignaţie, ca o formă particulară a contractului de comision, este reglementat de legislaţia comercială a ţărilor capitaliste cu scopul de a apăra interesele consignantului, de a-i asigura dreptul de proprietate asupra mărfurilor pe care le-a expediat, pînă în momentul vînzării lor, iar după aceea asupra contravalorii lor.

d) **Contractul de agency.** Dreptul anglo-american nu cunoaşte contractul de mandat comercial şi cel de comision ; corespunzător acestor instituţii juridice în dreptul la care ne referim există instituţia juridică numită agency, care reglementează toate formele de intermediere.

În mod curent, prin agency se înţelege raportul juridic care ia naştere şi în virtutea căruia o persoană numită the agent acţionează, încheind anumite acte juridice sau îndeplinind prestaţii materiale, din împuternicirea unei alte persoane numită the principal. Menţionăm că reprezentarea nu este de esenţa contractului de agenţie, ci de natura lui. În afară de cîteva cazuri de speţă, în care purtarea agentului lasă să se vadă că a lucrat pe contul lui, practica judiciară engleză admite însă întotdeauna dovada — chiar în lipsa oricărei menţiuni în acest sens — că un contract a fost încheiat de către una din părţi în calitate de agent al unei terţe persoane, fie în numele şi pentru aceasta, fie numai în contul ei.

conceptul de titluri de credit

În literatura de specialitate, înscrisurile, care permit titularului să-şi realizeze, la scadenţă drepturile literale şi autonome menţionate în cuprinsul lor poartă diferite denumiri, printre care cea mai frecventă este aceea de titlu de credit.

O definire a titlului de credit acceptată de toți doctrinarii este următoarea, care este pe cît de sintetică, pe atît de cuprinzătoare : „Titlul de credit este un document necesar pentru a exercita dreptul literal și autonom, care este menționat în el".

Această definiție scoate în evidență caracteristicile esențiale ale unui titlu de credit :

— în primul rînd este un document — necesar pentru exercitarea dreptului pe care-l creează ;

— dreptul născut din titlu de credit este literal — nu poate fi exercitat decît în limitele exprimate scriptic ;

— dreptul pe care îl constată documentul cu valoare de titlu de credit este autonom — desprins de raportul fundamental care l-a generat.

Titlul de credit este prin el însuși constitutiv de drepturi. Dreptul nu se poate transmite fără trecerea posesiunii documentului, ce e indisponibil, indiferent dacă aceasta trebuie sau nu să fie însoțită de îndeplinirea vreunei alte formalități. Titlul de credit, conferă oricărui posesor legitim al său un drept invulnerabil ce nu este expus, în principiu, excepțiunilor ce ar fi invocate contra posesorilor precedenți, rezultînd din raporturi intervenite între ei.

Clasificarea titlurilor de credit :

a) Titlurile de credit, după modul în care este desemnat posesorul-creditor, se împart în : nominative, la ordin și la purtător. Titlurile nominative — au indicat în cuprinsul textului numele subiectului de drept. Ele circulă prin transfer, (dacă emitentul este o societate comercială) ; prin cesiune — după normele dreptului comun. Titlurile la ordin — au indicat numele posesorului, la care se adaugă clauza potrivit căreia acesta poate dispune de titlu dînd ordin ca plata să se facă unei alte persoane ; asemenea titluri circulă prin gir (andosare), constînd din înscrierea de către posesor a ordinului de plată și numele celui căruia i se transmite titlul, după care semnează. Titlurile la purtător — nu cuprind nici o mențiune cu privire la posesorul creditor ; legitimarea creditorului se rezumă la însăși posesia titlului.

b) Titluri de credit după natura prestației : propriu-zise, reprezentative și titlul de participație.

Titluri de credit propriu-zise, au ca obiect al prestației, plata unei sume de bani, subscriitorul se obligă să dea o sumă determinată de bani (cambia și biletul la ordin ; titlurile datoriei publice, obligațiile emise de societățile comerciale anonime, cecul etc.).

Titlurile de credit reprezentative conferă posesorului un drept real de proprietate, sau de posesiune, cu titlu de gaj, asupra cantității de mărfuri menționate în titlul, care au fost depozitate în depozite generale, sau sînt predate pentru a fi transportate. Prestațiunea, constă în toate cazurile în mărfuri, posesorul titlului avînd posesia acestora prin intermediul reprezentantului său, iar documentul îi conferă un drept de dispoziție asupra mărfurilor respective. Din această categorie fac parte : conosamentul, recipisa de depozit și warantul.

Titlurile de credit de participație, atribuie posesorului calitatea de component al unei întreprinderi, ca de exemplu, aceea de asociat al unei societăți comerciale. Prototipul acestui gen de titluri este acțiunea.

acțiuni

Capitalul social al unei societăți anonime este constituit din fracțiuni de capital, în mod obligatoriu, de o valoare egală, denumite acțiuni.

Acțiunile unei societăți anonime pot fi : **nominative,** cînd individualizarea se face prin înscrierea numelui acționarului ; **la purător,** situație în care individualizarea se realizează printr-un număr (seria acțiunii).

Privite din unghiul de vedere al prețului, distingem : **acțiuni la preț egal,** respectiv emise la valoarea lor nominală ; **acțiuni cu primă,** emise la o valoare mai mare decît aceea înscrisă în cuprinsul ei.

Deținătorii de acțiuni — denumiți acționari au dreptul să participe, prin votul lor, la conducerea societății, cît și de a încasa cota parte din beneficiu, denumit **divident.**

În principiu o societate comercială anonimă nu poate să-și cumpere propriile acțiuni ; cu toate acestea, adunarea generală, în cazul în care hotărăște reducerea capitalului din cauza unor pierderi suferite poate autoriza consiliul de administrație de a cumpăra un număr determinat de acțiuni pentru a le anula ; de asemenea, o societate poate să-și cumpere propriile sale acțiuni în scopul de a le repartiza între salariații săi.

Acțiunile constituie titluri de credit și fac obiectul unor intense negocieri în cadrul burselor de valori.

obligațiuni

Constituind o formă de finanțare, obligațiunile sînt titluri de credit emise, de regulă, de mari întreprinderi organizate sub forma de societăți pe acțiuni, constituind în totalitatea lor un împrumut colectiv acordat întreprinderii de o masă de creditori, pe termen lung. O obligație se prezintă sub forma unui titlu de credit (negociabil), putînd să fie, ca și acțiunile, nominativă sau la purtător.

Făcînd parte dintr-un împrumut colectiv, fiecare obligatar este individual un creditor al societății comerciale emitente, însă creanța sa nu este decît o fracțiune dintr-unul și același împrumut contractat de societatea în cauză.

De regulă, emiterea obligațiunilor se realizează prin intermediul băncilor comerciale, pe două căi diferite : fie că acestea cumpără ferm obligațiile emise și le revînd ; sau servesc numai ca intermediari între subscriitori și societățile comerciale emitente.

Pentru ca o societate comercială să poată emite obligațiuni se cere : să fi împlinit un anumit număr de ani de existență ; de la un anumit cuantum al împrumutului se cere o autorizare prealabilă de organele statale competente.

cambia

Cambia este un titlu de credit formal și complet, susceptibil a circula pe calea girului, cuprinzînd ordinul abstract dat de o persoană numită trăgător către o persoană numită tras, de a plăti necondiționat o sumă de bani, determinată la scadența și locul menționat în cuprinsul titlului.

Elementele esențiale ale cambiei sînt : 1) denumirea de cambie înscrisă în textul ei ; 2) ordinul pur și simplu de a plăti o sumă determinată ; 3) numele persoanei care trebuie să plătească — trasul ; 4) scadența, care poate fi la vedere, la un anumit termen de la vedere, la un anumit termen de la data emiterii sau la o zi fixă, calendaristică ; 5) locul unde trebuie efectuată plata ; 6) numele beneficiarului ; 7) data și locul emiterii ; 8) semnătura trăgătorului.

Funcțiile economice ale cambiei :

a) **Funcția de instrument de credit.** În țările cu economie capitalistă, funcția de credit pe termen scurt a cambiilor s-a dezvoltat considerabil, datorită avantajelor pe care le prezintă, atît pentru creditor, cît și pentru debitor. Un exemplu va fi concludent. Un producător, pentru a fi mai competitiv, acceptă încheierea unui contract de vînzare cu plata prețului la șase luni de la livrare, condiție avantajoasă pentru cumpărător care poate în acest timp să le comercializeze și să plătească astfel datoria, fără să facă vreun efort financiar inițial. Pentru a nu cere cumpărătorului nici o garanție materială cu privire la creditul acordat — cum ar fi gajul sau ipoteca —, vînzătorul emite o cambie de valoarea mărfurilor în care include și dobînda corespunzătoare, indicînd ca tras pe cumpărătorul din contractul de vînzare (deci din raportul fundamental). Singura măsură de garanție pe care o ia este semnătura de acceptare a cumpărătorului, devenit tras, prin care se obligă să plătească suma înscrisă în cambie, la scadență. În situația în care vînzătorul are nevoie de numerar, de disponibilități lichide în contul său pentru a face unele plăți urgente, vinde cambia **(o scontează)** băncii comerciale la care își are contul curent, care îi va plăti valoarea ei, mai puțin o sumă de bani numită **scont,** ce reprezintă dobînda pe zilele rămase pînă la scadență, precum și, eventual, un comision.

Din exemplul prezentat rezultă din plin avantajele pe care le prezintă cambia ca intrument de credit : cumpără-

torul obține credit, putînd astfel să-și finanțeze afacerile fără vreun efort deosebit, doar obligîndu-se cambial, prin semnarea de acceptare a cambiei ; vînzătorul avînd acceptul de plată pe cambie al cumpărătorului deține un titlu de credit perfect care îi dă dreptul la scadență, în cazul în care nu este plătit, să execute pe cumpărător printr-o procedură simplă și sigură prevăzută de dreptul cambial ; de asemenea, poate transforma vînzarea pe credit, într-o vînzare cash, prin scontarea cambiei către o bancă comercială, operațiune care este substanțial facilitată de mecanismul girului, prin care se transmite, cu multă ușurință, proprietatea dreptului pe care îl conține de la primul posesor legitim — **girant** — la cel de-al doilea — **giratar.**

Banca comercială, scontînd un număr mare de cambii, facilitează mobilizarea creditelor de către industriași și de comercianți, realizînd și ea un beneficiu din scontul reținut și dobînda plătită pentru creditele puse la dispoziția sa de către deponenți în conturi de depozit sau pe alte căi ; în situația în care are nevoie de lichidități, la rîndul ei vinde o parte din portofoliul de cambii (le **rescontează)** către banca centrală, care potrivit politicii de mobilizare a creditelor adoptată în numele statului, reține din valoarea lor un procent, care se numește **taxa de scont** (și care este inferior scontului aplicat de banca comercială la prima cumpărare a cambiei).

Alături de gir, o altă instituție de drept, specifică dreptului cambial, vine să sporească garanția de plată a cambiei : începînd cu trăgătorul (emitentul cambiei, în exemplul nostru vînzătorul mărfurilor), trasul acceptant (cumpărătorul din raportul fundamental) și toți giranții ulteriori (în exemplu, banca comercială) **rămîn garanți** pentru plata cambiei, față de ultimul posesor (banca centrală) ; cu alte cuvinte, dacă debitorul principal — trasul acceptant — nu va plăti cambia la scadență, ultimul posesor legitim, printr-o procedură extrem de simplă se poate îndrepta pentru plată împotriva posesorului anterior, care urmărește la rîndul lui pe giranții anteriori, dacă există, sau direct pe trăgător. Trasul acceptant este interesat să plătească datorită faptului că protestul de neplată îi poate atrage declararea în stare de faliment.

Pentru ca tabloul garanților pe care le prezintă cambia să fie complet, menționăm o altă instituție juridică proprie acesteia : **avalul ;** dreptul cambial prevede că plata unei cambii poate fi garantată de către o terță persoană prin indicarea de către aceasta a numelui celui pentru care garantează, urmată de semnătura sa, operație care este denumită **avalizare ;** prin avalul dat, avalistul se obligă să plătească necondiționat cambia în situația în care debitorul pentru care a garantat a refuzat plata. Iată deci că în mod practic o cambie care este acceptată de tras și pentru care există un aval serios — de regulă o bancă comercială — nu poate rămîne neplătită. Este motivul pentru care este unanim preferată în operațiunile comerciale pe credit pe termen scurt, în prezent fiind calea principală de mobilizare a acestui gen de credite.

În relațiile comerciale ale întreprinderilor noastre de comerț exterior cambiile se utilizează în cadrul vînzărilor pe credit, avînd funcția de a exprima sub formă cambială creanța exportatorului român, ce urmează a fi încasată la scadența stabilită ; în același timp, prin semnarea cambiei de către cumpărătorul extern și avalizarea ei de către o bancă străină de prim ordin, vînzarea pe credit prezintă un grad ridicat de garanție cu privire la încasarea ei.

b) **Funcția de instrument de plată.** Funcția de instrument de plată se realizează prin predarea de debitor, către creditorul său, a unei cambii de valoare egală cu suma datorată ; la rîndul său, creditorul poate să-și procure suma în numerar prin predarea cambiei unei bănci, pe calea scontului, așa cum am arătat mai sus.

În mecanismul nostru de plăți internaționale cambia se utilizează în cazul modalității de plată prin credit documentar, sub forma **scrisorii de credit comercial,** avînd următorul mecanism :

— scrisoarea de credit se emite de o bancă, prin care se olbigă să efectueze plata, în condițiile stabilite în cuprinsul ei ; ea este adresată întotdeauna exportatorului și, de regulă, remisă direct acestuia, fie de banca emitentă, fie de către firma importatoare ;

— este utilizabilă numai prin cambii trase de către exportator asupra băncii emitente, însoțite de documentele de expediție cerute prin scrisoarea de credit, care dovedesc expedierea mărfii ;

— cambiile la vedere sînt plătibile la primarea lor de către banca emitentă a scrisorii de credit fără să mai fie nevoie ca ea să le accepte ;

— cambiile la termen sînt trase la un număr oarecare de zile, luni sau ani de la vedere sau de la alte momente stabilit prin contract și trebuie acceptate de banca emitentă a L/C, la prezentare ; după acceptare, cambia devine liber negociabilă și achitarea ei la scadență nu mai depinde de scrisoarea de credit, ci este garantată de semnătura și renumele băncii acceptante și de prevederile legislației cambiale din țara respectivă.

biletul la ordin

Biletul la ordin este un titlu de credit la ordin, formal și complet, susceptibil să circule pe calea girului, cuprinzînd promisiunea unei persoane, numită beneficiar, să plătească o sumă de bani determinată, la data și locul indicat în titlul însuși.

Trăsura esențială a biletului la ordin, în antiteză cu cambia, este faptul că, chiar din faza creării lui, sînt implicate numai două persoane :

— **emitentul,** care se obligă să plătească la scadență suma înscrisă în document și,

— **beneficiarul,** care devine astfel creditor pentru suma respectivă.

Această diferență de structură are o serie de consecințe, dintre care cea mai importantă este suprimarea procedurii privind acceptarea.

Elementele esențiale ale biletului la ordin sînt aceleași ca la cambie, mai puțin prezența trasului.

În activitatea comercială a întreprinderilor române de comerț exterior, biletul la ordin, în raport cu cambia, ocupă un loc secundar în mecanismul de credit și de plăți internaționale.

cecul

Cecul, ca și toate titlurile de credit, este document literal și autonom, cuprinzînd ordinul adresat de o persoană numită trăgător, unei persoane numită tras — care nu poate fi decît o instituție de credit — de a plăti la vedere, posesorului, o sumă determinată.

Între cele două titluri de credit principale — cambia și cecul — există o strînsă conexiune, ambele fiind în slujba vieții comerciale moderne, dar, în același timp le separă o trăsătură esențială : cambia este în primul rînd un instrument de credit, pe cît vreme cecul este, prin excelență, **un instrument de plată** (de compensație și lichidare).

Sub acest aspect — instrument de plată — rolul economic al cecului este mult mai important decît al cambiei și al biletului la ordin. Funcția de instrument de plată rezultă și din faptul că cecul, ca și biletul de bancă este plătibil în toate cazurile la vedere, sau la un termen foarte scurt de la vedere.

Caracteristic cecului este **proviziunea** (acoperirea), respectiv disponibilul financiar din care urmează să se facă plata la scadență și care se constituie, fie dintr-un depozit bancar, fie dintr-un credit bancar acordat de tras, trăgătorului. În ambele cazuri, normele de drept și practica impune ca convenția, respectiv contractul de depozit sau de credit, să fie perfectată înainte de emiterea primului cec și să se constituie un disponibil suficient să acopere cecurile emise de trăgător.

Plata este supusă următoarelor reguli principale :

— este plătibil la vedere și orice altă mențiune contrară este considerată ca nescrisă ;

— cecul emis și plătibil în aceeași țară trebuie prezentat la plată în termen de opt zile. Cecul emis într-o altă țară decît aceea unde trebuie încasat urmează a fi prezentat la plată într-un termen variind între 20 și 60 de zile, după cum locurile de emisiune și de plată sînt situate în aceeași zonă geografică, ori în zone depărtate una de alta ;

— decesul trăgătorului ori declararea sa ca incapabil din punct de vedere legal nu ating efectele ceculuí ;

— beneficiarul nu poate refuza plata parțială a ceculuí, respectiv încasarea parțială a valorii lui ; în cazul unei asemenea plăți, trasul poate face mențiune despre această plată pe cec, solicitînd de la beneficiar o chitanță referitoare la suma achitată ;

— dacă suma de plată prevăzută în cec este într-o valută care nu este cotată pe piața unde urmează a se efectua plata, suma poate fi achitată în termenul de prezentare a ceculuí, în moneda proprie a țării plătitoare după cursul pe care îl are în ziua plății ; dacă plata nu a fost făcută la prezentare, beneficiarul poate să ceară ca valoarea ceculuí să-i fie achitată în moneda țării respective la cursul avut fie în ziua prezentării la plată, fie în ziua plății.

conosamentul

Conosamentul (în engleză **bill of lading** sau prescurtat **B/L**, în germană **Konnossement**, în franceză **connaissement**, în rusă **conosament**, în spaniolă **conocimiento**) este documentul eliberat de comandantul navei pe care se transportă mărfurile, prin care acesta recunoaște că a primit mărfuri pentru transport. El nu are o funcție paralelă cu aceea a contractului de navlosire **charter-party**, ci constituie dovada începutului executării acestui contract. Deoarece orice contract de navlosire charter party presupune și întocmirea conosamentului, completarea acestui document dovedește și existența contractului. În cazul în care transportul mărfurilor se desfășoară fără existența prealabilă a unui contract de navlosire — charter party — în cursele de linie cînd se predau pentru transport mărfuri cu bucata — armatorul eliberează un conosament prin care recunoaște primirea mărfurilor pentru transport ; într-un asemenea caz conosamentul constituie însuși contractul de transport.

Pentru a se înlătura neajunsurile create de practica unor clauze mult diferite de la un conosament la altul, și în acest domeniu s-a manifestat tendința de unificare a acestora, pe plan internațional. Astfel, prin Regulile de la Haga **(Hague rules)** din 1921, modificate la **Bruxelles**, în 1924 (modificat prin Protocolul semnat la Bruxelles, în 1968), s-a realizat o importantă unificare a normelor care guvernează conosamentele. Este suficient ca într-un conosament să se înscrie clauza **paramount**, pentru ca el să fie supus Regulilor de la Haga. De asemenea, în charter party se poate înscrie o clauză potrivit căreia conosamentul care urmează a fi eliberat va fi guvernat de Regulile de la Haga.

Conosamentul are două funcții principale :

— **titlu probatoriu**, făcînd dovada pentru încărcător că marfa a fost încărcată pe navă, armatorul fiind obligat față de orice dobînditor de bună credință, în limitele conținutului literar al conosamentului ; în funcție de cele înscrise și la locul de descărcare, încasează sumele ce se datoresc pentru transport, precum și alte cheltuieli. În cazul cînd respectivul conosament este un conosament nominativ, el indică comandantului și cine este destinatarul încărcăturii; tot pe baza conosamentului, destinatarul are dreptul să reclame predarea mărfii potrivit celor înscrise în acest document ;

— **titlu de credit reprezentativ** în sensul că conosamentul reprezintă marfa care se transportă, fiind astfel și un instrument de credit, putînd circula prin girare (andosare). Așa fiind, cel care are în posesia legitimă un conosament este considerat ca fiind proprietarul mărfii ; dacă posesorul conosamentului transmite proprietatea acestui document, prin aceasta se transmite și proprietatea mărfii menționată în cuprinsul său.

Conosamentul poate fi întocmit în oricare din formele titlurilor de credit : nominativ, la purtător, la ordin ; se recomandă, în cazul exporturilor noastre, emiterea lui la ordinul încărcătorului (exportatorului) și apoi girarea documentului de către acesta la ordinul băncii plătitoare, sau al cumpărătorului, în funcție de modalitatea de plată adoptată prin contractul comercial de vînzare internațională.

recipisa-warant

Pentru mărfurile predate unui depozit general, depozitarul eliberează deponentului o **recipisă-warant** care constituie titlu de credit reprezentativ, posesia lor legală echivalînd cu dreptul de proprietate ; așa fiind, transmiterea acestora înseamnă vînzarea mărfurilor pe care le reprezintă. Pentru ca recipisa de depozit și warantul să poată fi negociate ca titluri de credit, ele trebuie să conțină următoarele mențiuni obligatorii : denumirea și domiciliul depozitului general ; numărul curent din registrul în care au fost înscrise mărfurile depozitate și data emiterii ; numele și domiciliul deponentului ; natura, calitatea și greutatea mărfurilor depuse ; plata taxelor de import sau export, precum și polița de asigurare ; termenul de păstrare a bunurilor depozitate.

Transmiterea acestor titluri se face prin gir ; în cazul în care au fost girate ambele titluri — recipisa de depozit și warantul — proprietatea mărfurilor depozitate se transferă asupra girantului ; girul warantului conferă girantului numai un drept de gaj asupra mărfurilor, iar girul recipisei de depozit — dreptul de a dispune de ele, însă cu respectarea dreptului posesorului warantului.

Facem precizarea că dreptul englez nu cunoaște sistemul titlului dublu. În Anglia, depozitele generale emit numai recipisa de depozit, gajarea mărfurilor făcîndu-se prin girarea acestei recipise 1.

În comerțul nostru internațional recipisa-warant poate fi folosită cu certe rezultate în următoarele situații : cînd din diverse motive un lot expediat nu mai este indicat să fie eliberată destinatarului (care, bunăoară, a intrat în faliment), mărfurile respective se predau unui depozit general care va emite o recipisă warant la ordinul întreprinderii de comerț exterior predătoare ; în baza acestui titlu de credit mărfurile pot fi negociate unui alt cumpărător, care va deveni proprietarul lor, după plata prețului, prin simpla girare a recipisei-warant la ordinul acestuia. De asemenea, recipisa-warant îndeplinește o funcție similară în cazul vînzărilor cu plata prin incaso documentar ; mărfurile se expediază pe adresa unui depozit general (antrepozit) care eliberează recipisa-warant la ordinul băncii corespondente a B.R.C.E., care urmează să încaseze prețul ; după efectuarea plății, cumpărătorul extern intră în posesia mărfurilor prin primirea recipisei-warant girată la ordinul lui.

oferta — comanda — funcții

Dintre instrumentele comerciale un loc preponderent îl deține **oferta**, avînd funcții economice multiple, printre care două sînt esențiale : promovarea vînzărilor, prin încunoștiințarea beneficiarilor potențiali asupra calităților și condițiilor de vînzare a mărfurilor ofertate ; facilitarea încheierii contractelor comerciale internaționale prin manifestarea acordului de a vinde mărfurile oferite în condițiile înscrise în ofertă.

Prima funcție se realizează prin **oferta publicitară**, denumită și oferta fără angajament, care nu este altceva decît o comunicare emisă de către o întreprindere vînzătoare către persoane nedeterminate (public sau firme cu un anumit profil de activitate) fără să fie însă individualizate. Acest tip de ofertă devine publică prin diferite moduri : publicarea în reviste străine de specialitate sau reviste românești editate pentru străinătate ; prin remiterea beneficiarilor prezumtivi a unor cataloage, prospecte, oferte-circulari, facturi pro forma ; prin expuneri la tîrguri și expoziții internaționale ; prin filme documentare, conferințe de presă etc. Privite din punct de vedere al dreptului național al majorității statelor, ofertele fără angajament și, în special, cele adresate unor persoane nedeterminate, nu constituie decît simple invitații pentru viitoare negocieri.

Cea de a doua funcție se realizează prin intermediul **ofertei ferme**, prin care se înțelege comunicarea ce se adresează unei persoane fizice sau juridice determinate. Această categorie de ofertă se deosebește de oferta publicitară (ofertă fără angajament) prin aceea că prin ea ofer-

tantul adresează o propunere unei persoane individuale, în legătură cu încheierea fermă a unui contract.

Constituind manifestarea de voință a ofertantului de a încheia ferm contractul privind obiectul ofertat, consecința principală a unei astfel de oferte este fundamentală : dacă este acceptată întrutotul de către destinatarul ei înseamnă contract încheiat ; cu alte cuvinte, odată manifestat prin acceptare acordul de voință al destinatarului, cele două documente comerciale — oferta și confirmarea — valorează, potrivit tuturor sistemelor de drept național, contract perfectat în mod legal.

Ca urmare a faptului că oferta fermă prin confirmarea ei de către destinatar devine contract comercial internațional, acesta trebuie să cuprindă toate elementele necesare pentru valabilitatea unui contract ; în cazul contractelor de vînzare-cumpărare, oferta trebuie să conțină : marfa oferită, prețul, modalitatea de decontare, condițiile de livrare etc. Potrivit art. 53, alin. final, din Legea contractelor economice, o ofertă emisă de către o întreprindere română de comerț exterior trebuie să conțină **„și termenul în care poate să fie acceptată"**. Importanța înscrierii în ofertă a acestui termen este evidentă : destinatarul este informat pe această cale că se găsește în fața unei oferte ferme, asupra căreia are timpul necesar să se pronunțe pînă la expirarea termenului acordat, timp în care ofertantul nu-și va revoca oferta făcută.

Ca regulă, revocarea ofertei se poate face în perioada acordată pentru acceptare numai în cazul în care revocarea ajunge la destinatar înaintea ofertei.

În practica comercială internațională — în special în cazurile în care între parteneri sînt relații comreciale tradiționale — inițiativa încheierii contractului o are cumpărătorul, fie prin emiterea unei cereri de ofertă sau, direct, prin emiterea unei comenzi, care echivalează, în acest caz, cu o ofertă. Așa fiind, confirmarea comenzii sau executarea ei întocmai, imediat după primirea ei, echivalează cu contract încheiat.

De asemenea, comanda are și funcția de a detalia și pune în executare a unor contracte cadru sau convenții încheiate între partenerii de afaceri.

contracte comerciale internaționale — categorii

Plecînd de la actele și faptele de comerț care pot constitui obiectul de activitate a întreprinderilor de comerț exterior, prin art. 61 din Legea contractelor economice se enumeră, enunțiativ, tipurile de contracte comerciale internaționale care pot fi încheiate în desfășurarea activității de comerț exterior. Evident, un tablou complet care să cuprindă toate tipurile de contracte comerciale internaționale este greu de întocmit și nici nu ar avea o importanță practică deosebită, aceasta cu atît mai mult, dacă avem în vedere faptul că în funcție de obiectul concret al fiecărei tranzacții în parte contractul ce se perfectează poate include elemente proprii ale altor tipuri de contracte. Astfel, bunăoară, un contract de vînzare a unui anumit utilaj poate să cuprindă și elementele contractului de licență a brevetului de invenție după care se va fabrica produsul în cauză cu utilajul cumpărat. Cu toate acestea, plecînd de la practica comercială internațională și ținînd seama de prevederile art. 61 din Legea contractelor economice o grupare a principalelor tipuri de contracte comerciale internaționale poate fi făcută (cu tot riscul de subiectivism care poate să se manifeste, datorat punctului de vedere de la care se pleacă).

a) **Contracte comerciale internaționale care au ca obiect transferul proprietății bunurilor.** Din această categorie de contracte — care predomină comerțul internațional — fac parte contractele clasice de vînzare-cumpărare de bunuri fungibile și nefungibile, precum și cele denumite în dreptul și practica noastră comercială contracte de exporturi complexe.

În dreptul modern vînzarea-cumpărarea este definită drept contractul prin care vînzătorul se obligă să strămute proprietatea unui anumit bun, iar cumpărătorul să plătească prețul, constînd dintr-o sumă de bani.

Caractere juridice ale contractului de vînzare-cumpărare: a) este un contract bilateral : dă naștere la obligații atît pentru vînzător cît și pentru cumpărător ; b) este un contract cu titlu oneros : fiecare dintre părți urmărește obținerea unui avantaj patrimonial ; c) este un contract translativ de proprietate : vînzătorul are obligația să transmită cumpărătorului dreptul de proprietate.

În funcție de natura și căile de realizare a vînzărilor internaționale, în practică întîlnim mai multe tipuri de contracte de vînzare-cumpărare : a) contractele de vînzare-cumpărare încheiate ca rezultat al negocierii dintre doi parteneri (tipul clasic) ; b) contractele de vînzare-cumpărare încheiate în cadrul burselor ; c) cele încheiate în cadrul licitațiilor și d) contractele de exporturi complexe.

b) **Contractele comerciale internaționale privind transferul propriu-zis de tehnologie și activități adiacente.** Includem în această grupă :

— contractele de cesiune de brevete de invenție, care se caracterizează prin trecerea dreptului de proprietate asupra invenției de la cedent la cesionar, contra unui preț ;

— contractul de licențiere de brevete de invenție, care are ca obiect acordarea de către licențiator, licențiatului a dreptului de folosință a invenției, prețul fiind, de regulă, o sumă fixă inițială și o redevență calculată periodic în raport cu volumul produselor fabricate sau comercializate sub licența respectivă ;

— contractul de transfer de know-how prin care deținătorul cunoștințelor nebrevetate necesare fabricării unui produs le cedează beneficiarului, prețul fiind constituit fie dintr-o sumă fixă, fie dintr-o redevență care se calculează periodic potrivit regulilor stabilite de părțile contractante ;

— contractul de consulting-engineering are ca obiect prestarea unor servicii de specialitate constînd din studii de fundamentare, proiectare și coordonare a unor lucrări privind realizarea de obiective industriale sau civile, modalitățile de plată fiind multiple : o sumă forfetară, în funcție de timpul utilizat, prin procentaj asupra valorii lucrării etc.

Caracteristica contractelor din această grupă o constituie faptul că pot fi încheiate separat fiecare, sau pot fi incluse în contractele de exporturi complexe.

c) **Contracte de finanțare a comerțului internațional.** Această grupă cuprinde, la rîndul ei, un număr însemnat de tipuri de contracte, dintre care semnalăm :

— contractele de împrumuturi bancare, ale căror particularități proprii sînt determinate de natura creditelor acordate, durata lor, formele de garanție etc. ;

— contractul de leasing — specific de finanțare pe termen lung — prin care finanțatorul pune la dispoziția beneficiarului mijloace de producție determinate, pe care le-a achiziționat în acest scop, uneori cu concursul tehnic al beneficiarului ; plata dreptului de folosință a acestor mijloace de producție se face prin rate periodice, fiecare rată incluzînd cota de amortisment plus beneficiul finanțatorului;

— contractul de forfaiting — modalitate de mobilizare a creditelor pe termen scurt și mediu — are ca obiect scontarea de titluri de credit, în special, sub formă de cambii emise în baza unor operațiuni comerciale de export ;

— contractul de factoring — modalitate de mobilizare a creditelor numai pe termen scurt — are ca obiect cesiunea dreptului de creanță rezultat din facturi comerciale de către întreprinderea industrială furnizoare, către o instituție financiară specializată în încasarea lor de la clienți, contra unui comision (rabat scăzut din valoarea facturilor).

d) **Contracte comerciale internaționale de prestări de servicii.** Din această grupă fac parte un număr mare de tipuri de contracte, determinate de natura diversificată a genurilor de servicii care se prestează pe plan internațional și care prin finalitatea urmărită au caracter comercial. Sînt cuprinse în această grupă : contractul de turism ; contractele bancare privind prestarea unor servicii specifice printre care cele legate de plățile internaționale dețin o pondere importantă ; contractele de transporturi, expediții și asigurări internaționale ; contractul de depozit de mărfuri; contracte de asistență tehnică etc.

Cunoscute în literatura de specialitate sub denumirea generică de comerț invizibil, în unele țări aceste activități comerciale constituie o sursă importantă de valută, contribuind la îmbunătățirea balanței de plăți externe.

e) **Contractele comerciale internaționale de intermediere.** La baza diverselor forme de intermediere în activitatea comercială internațională stau, de regulă, contractul de mandat comercial, de comision și, în dreptul englez, contractul de agenție (vezi mai sus tratarea lor).

f) **Contractele de cooperare economică și tehnico-științifică internațională.** Cooperarea economică internațională se desfășoară atît în baza unor contracte specifice cît și prin intermediul unor alte contracte comerciale, dintre cele enumerate mai sus, care sînt adaptate, căpătînd un profil propriu, în funcție de natura acțiunii de cooperare în realizarea căreia se încheie.

Printre contractele comerciale internaționale specifice acțiunilor de cooperare economică se numără, cu precădere, contractele de înființare de societăți mixte în țară și în străinătate; de asemenea, au un pronunțat caracter de cooperare contractele încheiate în domeniul cercetării științifice.

formarea contractelor comerciale internaționale

Legat de formarea contractului, de încheierea lui, două aspecte prezintă importanță: momentul și locul formării.

a) **Momentul formării contractului.** Evident, în cazul contractelor care se formează între prezenți problema determinării momentului formării lor nu prezintă nici o dificultate, acesta fiind data semnării actului constatator al acordului de voință al celor două părți. În situația în care părțile nu sînt prezente pentru a perfecta contractul prin semnătura lor simultană, momentul formării realizîndu-se **inter absentes** urmează unele reguli diferite. În doctrina de specialitate, bazată pe sistemele de drept național, s-au formulat patru teorii cu privire la momentul formării contractului: teoria emisiunii sau declarației, teoria expedierii, teoria recepției, teoria informării. Dintre aceste teorii două prezintă importanță practică, respectiv teoria expedierii și aceea a recepției.

Potrivit teoriei **expedierii,** contractul este considerat format în momentul în care destinatarul ofertei a expediat ofertantului acceptarea sa. Această teorie o găsim în sistemul **Common Law** și S.U.A.

Potrivit teoriei **recepției** contractul este considerat format nu în momentul în care destinatarul a expediat ofertantului acceptarea sa, ci în acela în care acceptarea destinatarului a ajuns la ofertant. După această teorie, ofertantul (destinatarul acceptării) este obligat să ia cunoștință de acceptarea în momentul în care a primit-o. Această teorie este adoptată de toate țările continental-europene și de alte state, fiind predominantă.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, adoptînd teoria recepțiunii prevăd că, contractul se consideră încheiat între cei absenți în momentul primirii de către ofertant a comunicării cu privire la acceptarea fără obiecțiuni a ofertei în limitele termenului indicat în ofertă, iar dacă în ofertă nu este prevăzut un astfel de termen, în decurs de 30 zile, din ziua expedierii ofertei. Condițiile generale C.E.E./O.N.U au adoptat, în majoritatea lor teoria recepției.

b) **Locul formării contractului.** Determinarea locului formării contractului prezintă importanță în cazurile în care părțile nu au ales printr-o clauză expresă **lex contractus,** iar contractul s-a format **inter absentes.** În adevăr, în asemenea situații norma conflictuală **lex loci actus** nu poate fi folosită, mai înainte ca punctul geografic unde s-au întîlnit consimțămintele să fie identificat, deoarece teoretic, el poate coincide atît cu domiciliul (sediul) ofertantului, cît și cu cel al acceptantului; ca urmare, o alegere prealabilă între aceste puncte de legătură se impune.

Pentru comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior cunoașterea criteriilor de stabilire a locului unde se formează contractul prezintă importanță sub un dublu aspect: făcînd aplicarea art. 35 din Codul comercial, în cazul ofertelor de export acceptate de destinatar fără rezerve, contractului astfel încheiat urmează să i se aplice dreptul țării ofertantului, deci dreptul român; în cazul ofertelor externe privind importuri, pe care le acceptă, fără precizarea dreptului aplicabil, lex contractus va deveni dreptul național al partenerului extern — vînzător.

obiectul prestației vînzătorului — marfa

Pentru ca bunurile să poată constitui obiectul unui contract de vînzare-cumpărare internațională trebuie să îndeplinească anumite condiții: a) să poată fi transmise de la vînzător la cumpărător; b) să fie determinabile (prin descriere, precizarea anumitor calități, sortimente, cantități etc.); c) să fie fabricate, sau să existe posibilitatea de fabricare în viitor; d) să existe în momentul încheierii contractului, sau să poată exista în viitor; e) exportul bunului respectiv să nu fie interzis.

Observație: Vînzătorul comerciant nu este obligat să posede toate mărfurile pe care le vinde, el jucînd uneori rolul de intermediar, are obligația să-și procure lucru vîndut pentru a-l preda cumpărătorului.

Clasificarea bunurilor care fac obiectul vînzării:

a) **Bunuri fungibile:** acele bunuri care sînt interschimbate prin măsurare, numărare, cîntărire și socotire. Exemple: cerealele, produsele petroliere, cafeaua, bumbacul, biletele de bancă. Aceste bunuri se pot schimba unele cu altele, raportul de echivalență stabilindu-se prin: cîntărire, numărare sau măsurare.

b) **Bunuri nefungibile:** sînt bunurile care au caracteristici proprii, cu calități intrinseci, nu se pot înlocui unele pe altele. Exemple: un utilaj unic, un tablou original.

Astăzi este din ce în ce mai greu de clasificat strict bunurile în fungibile și nefungibile. Produsele de serie mare, cu aceleași caracteristici tehnico-funcționale care se deosebesc doar prin numărul de serie nu sînt deloc mai puțin fungibile decît aceleași soi de grîu (produs în ferme diferite) etc. Aprecierea fungibilității sau a nefungibilității este uneori subiectivă, dacă în concepția celui care trebuie să primească o plată, de exemplu, două bunuri care nu aparțin aceleiași specii îi procură aceeași utilitate în condiții economice similare. (Exemplu: două automobile cu mărci diferite dar care au aceleași caracteristici tehnice).

Este de semnalat că bunurile fungibile se vînd prin intermediul burselor sau sub directa influență a acestora (în cazul tranzacțiilor directe dintre vînzător și cumpărător).

O clasificare a bunurilor ca obiecte a contractelor comerciale de vînzare internațională este și următoarea: a) bunuri mobile corporale: toate mărfurile destinate exportului; b) bunuri incorporabile: exportul de inteligență (brevete de invenții, mărci de fabrică, know-how etc.); c) bunuri imobile: construcții la cheie, nave etc.

În comerțul clasic de vînzare-cumpărare, care are ca obiect mărfuri de masă fungibile sau nefungibile, căile frecvent utilizate pentru determinarea calității mărfurilor prin clauze generalizate sînt următoarele:

— **văzut-plăcut,** prin care părțile convin ca marfa ce se contractează să fie aceea care a fost văzută de cumpărător, iar verificarea calității a fost făcută în cursul negocierilor de contractare;

— **după încercare,** potrivit căruia încheierea contractului este condiționată de acceptarea calității după anumite încercări făcute asupra mărfii;

— **model** (etaloane, mostre) potrivit căruia calitatea mărfii va trebui să fie ca aceea pe care o întrunește etalonul sau mostra prezentată clientului. Mostra poate fi „de oferta" cînd este prezentată clientului de către întreprinderea furnizoare, sau „de comanda" cînd este prezentată de beneficiar. Prin încheierea contractului mostra devine mostră contractuală, de referință și va putea fi păstrată de una din părți sau de o terță persoană, pînă la derularea completă a contractului, în scopul evitării unor litigii privind clauza de calitate;

— **tip,** prin care se convine să corespundă calitatea mărfii cu un anumit tip de marfă convenit de părți; în acest caz părțile convin asupra unei calități prestabilite.

— **norme,** potrivit cărora se convine ca marfa să cores-

pundă unor caracteristici care fac obiectul unor codificări la client sau furnizor, la nivel național sau internațional;

— **de descriere**, prin care părțile descriu în contract caracteristicile mărfii, iar această descriere se va face prin definirea caracteristicilor esențiale astfel încît să nu fie nevoie de multe comentarii sau instrucțiuni;

— **degustare**, pe gustate, folosit în anumite mărfuri alimentare, în asemenea cazuri contractul nu se consideră încheiat decît după ce cumpărătorul a gustat mărfurile declarînd că-i convin.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R., prevăd în privința calității mărfii, că aceasta trebuie să corespundă unor anumite caracteristici, convenții tehnice, sau unui aumit standard, ori unei mostre convenite de părți, iar în cazul în care părțile nu au stabilit ca mărfurile să corespundă unei anumite calități, vînzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită existentă în țara sa.

În cazul exportului de mașini-utilaje și echipamente industriale, în funcție de complexitatea obiectului, acesta este descris în anexe la contract, în care se arată parametrii tehnici, se descriu părțile componente, calitatea fiecăruia.

Un document care se practică curent și constituie anexă la contract este caietul de sarcini în care se înscriu toate prevederile convenite cu privire la calitatea mărfii contractate.

Oricare ar fi modalitatea de determinare a obiectului și calităților pe care trebuie să le prezinte, în contract trebuie formulate clauze clare și precise care să evite orice sursă de litigii viitoare.

garantarea calității mărfurilor — căi de soluționare a reclamațiilor

Practica comercială internațională a dovedit că cumpărătorii au preferință să contracteze acele mărfuri a căror calitate este garantată de către vînzător, care se angajează să remedieze și să înlocuiască orice articol defect, precum și să mențină mărfurile în mod constant la același nivel, prin controale în uzină și în rețeau comercială, efectuate ulterior eliberării certificatului de calitate și a celui de garanție.

Odată cu înscrierea acestei clauze se înscriu succesiv și alte prevederi prin care cei doi parteneri își asumă anumite obligații și anume:

— cumpărătorul să asigure folosirea normală a mărfii, potrivit destinației și să creeze condiții pentru o normală folosire; cînd este necesar, asemenea condiții pot fi înserate și în caietul de sarcini;

— vînzătorul să remedieze orice defecțiune, indicîndu-se și modalitățile de remediere, returnarea mărfii furnizorului, trimiterea unor specialiști pentru efectuarea remedierii, livrarea unei noi mărfi sau a unei piese, acestea urmînd să fie expediate pe cheltuiala vînzătorului.

Clauza de garanție implică în mod necesar stabilirea unei perioade de garanție înăuntrul căreia vînzătorul răspunde pentru vicii. Stabilirea acestei perioade în contracte se poate face prin folosirea unor criterii legale sau a unor criterii convenționale fixate prin acordul părților.

În cazul în care au fost livrate mărfuri necorespunzătoare condițiilor de calitate convenite în contract, cumpărătorul are dreptul să reclame vînzătorului că mărfurile livrate au anumite vicii. În perioada de garanție vînzătorul răspunde pentru calitate indiferent dacă viciile sînt aparente sau ascunse și are obligația să înlăture defectul constatat în cursul termenului de garanție. În unele condiții generale de vînzare sau contracte tip se prevede în mod expres ce garantează vînzătorul și în ce condiții răspunde sau nu în perioada de garanție.

Scopul reclamației este găsirea unei soluții amiabile de rezolvare și evitarea unui litigiu. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 prevăd pentru formularea reclamațiilor un termen de 6 luni de la data livrării mărfurilor, iar în cazul mărfurilor în care se acordă garanție, termenul de 30 de zile de la expirarea acesteia, cu condiția ca lipsurile să fi fost descoperite în cadrul perioadei de garanție. Neprezentarea reclamației în formă scrisă în termenele stabilite privează pe cumpărător de dreptul de a se adresa arbitrajului.

Vînzătorul are obligația să confirme reclamațiile în cel mult 7 zile lucrătoare de la data prezentării acesteia. Trebuie să analizeze reclamația și să comunice cumpărătorului hotărîrea sa în maximum 1—2 luni de la primirea reclamației, termen ce se recomandă a fi stabilit prin contract, în funcție de obiectul contractului. Dacă acest termen nu se respectă, în caz de litigiu, indiferent de soluția acestuia, taxele de arbitraj vor fi suportate de vînzător.

Soluționarea reclamațiilor privind calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate se poate face prin :

a) Recondiționarea mărfurilor — se realizează prin înlăturarea deficiențelor calitative constatate la destinație, prin repararea acestora de către vînzător sau de către cumpărător sau de o terță persoană specializată, trecînd în contul vînzătorului cheltuielile normale pe care le-a suportat. Executarea reparațiilor nu înlătură dreptul cumpărătorului de a pretinde penalități pentru eventuala întîrziere a livrării. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 prevăd o penalitate de 0,05%/zi din prețul total al contractului pentru primele 30 de zile, 0.08%/zi pentruu rmătoarele 30 de zile și 0,12%/zi în continuare, fără ca totalul penalităților să poată depăși 8% din valoarea contractului.

Dacă nici după remediere calitatea nu corespunde, marfa poate fi refuzată, vînzătorul suportînd toate cheltuielile.

c) Restituirea mărfurilor în scopul înlocuirii lor poate fi solicitată de vînzător într-un termen convenabil ambilor parteneri, stabilit în contract. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 prevăd că nerespectarea acestei obligații poate duce la denunțarea contractului și restituirea de către vînzător a sumelor eventual plătite de cumpărător.

d) Dacă mărfurile primite cu defecțiuni de calitate pot fi folosite, se pot solicita bonificații în următoarele cazuri: mărfuri necorespunzătoare condițiilor de calitate, prezentare, ambalaj, sortimente, specificații etc. ; lipsuri cantitative constatate la destinație ; deprecieri sau deteriorări în timpul transportului ; cheltuieli făcute de cumpărător în privința calității, ambalajului, marcării etc. ; contravaloarea pieselor de schimb etc.

obiectul prestației cumpărătorului — prețul

Ca element esențial al contractului de vînzare-cumpărare, prețul constituie obiectul prestațiunii cumpărătorului, acesta fiind obligat ca în schimbul lucrului a cărui proprietate i se transferă prin efectul contractului să plătească un preț. În acest sens, obiectul contractului îl constituie lucrul vîndut, pentru vînzător și prețul plătit, pentru cumpărător; existența prețului este deci necesară pentru însăși formarea contractului. Nu este însă suficient ca prețul să existe, cerîndu-se ca el să îndeplinească următoarele trei condiții: să consiste într-o sumă de bani ; să fie serios ; să fie determinat sau cel puțin determinabil.

În literatura de specialitate se evidențiază regula generală, potrivit căreia prețurile mondiale se formează pe piața caracteristică, unde are loc cel mai mare volum de tranzacții de export și import și unde plățile se efectuează, de regulă, în valută convertibilă. În vînzarea externă, mărfurile au, în afară de valoarea lor națională și o valoare internațională, determinată de nivelul productivității muncii pe plan mondial. Mărimile medii ale acesteia în principalele țări producătoare formează o scară pe baza căreia se stabilește productivitatea medie internațională. Ca atare, prețul mondial nu se formează în funcție de valoarea produsului într-o singură țară, ci are la bază o valoare medie internațională.

Metodologia de formare a prețurilor adoptată în cadrul tranzacțiilor încheiate de țara noastră, cu țările membre ale C.A.E.R. poate fi astfel sintetizată : prețurile de tranzacte au în vedere prețurile mondiale, pe una sau mai multe piețe caracteristice și accesibile atît pentru cumpărător, cît și pentru vînzător ; pentru a se evita influențele conjuncturale, se iau în considerare mediile prețurilor mondiale pe ultimii cinci ani premergători anului pentru care se calculează.

Categoriile de prețuri practicate, în special, în raporturile cu parteneri din state cu economie capitalistă sînt : prețurile de tranzacție — cele mai frecvent întîlnite — se stabilesc pe calea tratativelor, pentru fiecare operațiune în parte, fiind influențate de o serie de factori (cotații de bursă, volumul afacerilor, condițiile de plată etc); cotațiile de bursă, sînt prețuri mondiale stabilite la bursele de mărfuri fungibile și standardizate internațional, pe baza raportului direct dintre cerere și ofertă ; prețuri de licitație, se stabilesc pentru anumite produse prin licitații organizate în cadrul unor centre comerciale tradiționale din diferite state sau de organizații autorizate de stat, pentru achiziționarea de utilaje, tehnologii etc.

a) **Prețul de tranzacție** se înscrie, ca regulă generală, atît pe unitatea de măsură a mărfii, cît și cu valoarea lor totală, exprimată în valuta convenită (care se numește valuta tranzacției, spre deosebire de valuta în care se face plata și care se numește valuta de decontare).

Cotațiile de bursă sînt folosite de întreprinderile noastre de comerț exterior în toate cazurile în care mărfurile care constituie obiectul lor de activitate sînt cotate la burse, pe piața accesibilă din punct de vedere comercial (produse petroliere, zahăr, grîu, bumbac, ulei etc.). Astfel, într-un contract încheiat de „PETROLEXPORT" întîlnim următoarea formulare a clauzei privind prețul pentru benzină 98/99 CO „Prețul de vînzare este cel cotat în condiția de livrare F.O.B. Rotterdam, din ziua corespunzătoare datei conosamentului, mai puțin... dolari S.U.A., reprezentînd navlul, condiția de livrare fiind F.O.B. Constanța".

Exemplul de mai sus ilustrează practica internațională, potrivit căreia prețul în anumite contracte comerciale de vînzare poate fi nu numai precis determinat, ci și determinabil, evident cu referințe la anumite situații de viitor, care sînt necontestabile.

b) **Prețurile de licitație** pentru achiziționarea de utilaje, echipamente industriale, tehnologii etc. se caracterizează prin aceea că sînt fixe : odată trecută în ofertă clauza privind prețul, aceasta nu mai poate fi modificată, iar în caz de adjudecare, urmînd să fie înscrisă întocmai în contract. Ca urmare, la stabilirea lor este necesar să se aibă în vedere toate elementele care pot să-l influențeze din momentul înscrierii lui în ofertă și pînă la termenul probabil de încasarea totală a prețului, care poate fi peste 3—4 ani. Printre aceste elemente nu pot fi neglijate : eroziunea capitalului, nivelul dobînzilor practicate pe piața valutară de finanțare a investiției, coeficientul probabil de majorarea prețurilor și manoperei. Operațiunea apare cu atît mai dificilă, dacă avem în vedere că paralel cu urmărirea unei anumite rentabilități finale a tranzacției, trebuie avut în vedere și gradul de competitivitate, deoarece oferta noastră intră în concurs cu alte oferte formulate de furnizori similari din diverse țări, iar orice negociere ulterioară asupra prețului nu este posibilă.

Așadar, particularitatea acestor genuri de prețuri constă în faptul că prin contractul care se încheie posterior adjudecării nu se poate face nici o deviere de la prețul înscris în oferta de participare la licitație.

clauze privind consolidarea prețului

Consecințele negative ale fluctuațiilor valutare au condus la căutări în practica comerțului internațional de a găsi soluții corespunzătoare care să le preîntîmpine sau, cel puțn să le atenueze. O aplicare tradițională a cunoscut-o clauza aur și clauza valută.

Ambele clauze au ajuns să nu mai prezinte valoare practică, datorită renunțării la definirea în aur a monedei naționale și a trecerii la flotarea cursurilor monedelor naționale ale țărilor cu economie capitalistă.

Actualmente, soluția optimă o reprezintă raportarea cursului valutei de plată la media cursurilor mai multor valute, conturînd trei variante.

— **Clauza multivalutară bazată pe un coș restrîns de valute** — care constă din adoptarea de către părțile contractante și alegerea a 3—5 valute considerate mai stabile care să constituie cursul de referință.

— **Clauza multivalutară bazată pe unitatea de cont a F.M.I. — Drepturile speciale de tragere** (Clauză multilaterală D.S.T.), leagă moneda de plată de D.S.T. (care este unitatea de cont a Fondului Monetar Internațional). Este considerată cea mai stabilă unitate monetară de referință, valoarea ei calculîndu-se zilnic pe baza unui coș valutar compus din 16 valute ale statelor cu o pondere importantă în comerțul internațional, publicate zilnic în Buletinul F.M.I., exprinat în fiecare din cele 16 valute. În mod practic toate monedele convertibile pot fi raportate la Dreptul Special de Tragere, acesta servind astfel ca o unitate de cont stabilă pentru referință.

— **Clauza multivalutară bazată pe alte unități de cont,** pe baza înființării unor serii de alte unități de cont, cu aplicație regională, care pot să constituie tot atîtea clauze multivalutare de preîntîmpinare a riscurilor decurgînd din fluctuația valutară. Astfel avem, U.U.R.C.O. (unitatea de cont a țărilor pieței comune) ; E.U.A. (unitatea europeană de cont) ; U.R.C.R.U. (unitatea monetară asiatică), A.M.U. (unitatea de cont a Fondului Monetar Arab — Dinar arab = 3 D.S.T.).

O modalitate extracontractuală de a contracara urmările fluctuațiilor valutare, o reprezintă și o variantă a operațiunilor valutare la termen, operațiuni de hadging valutar, prin care exportatorul trece „jocul" fluctuațiilor valutare, inclusiv consecințele, asupra unui organ financiar specializat în operațiuni valutare — banca sa comercială.

Revizuirea prețului. Datorită fenomenelor inflaționiste, se constată și scumpirea materiilor prime și a manoperei care se încorporează în echipamentele industriale complexe, respectiv al contractelor internaționale de realizarea de mari ansambluri industriale. Datorită acestor fenomene, care se reflectă în costurile finale ale unor asemenea exporturi, devenind nerentabile în raport cu prețul inițial stabilit la data perfectării contractului, practica internațională a impus folosirea unor modalități de înlăturare totală sau cel puțin parțială, a consecințelor pe care le are scumpirea materiilor prime și a manoperei. Cea mai cunoscută cale de evitare a unor asemenea riscuri o constituie adoptarea prin contract a formulei de recalculare a prețului elaborată de C.E.E./O.N.U., prin Condițiile generale pentru furnizări și montaje de echipamente de import și export (model 574 A). Iată o aplicare practică a formulei de recalculare înscrisă într-un contract încheiat de o întreprindere de comerț exterior cu un partener extern, pentru importul de cazane de la o firmă din R.F.G.

„Prețurile prevăzute în prezentul articol se recalculează pentru a fi aduse la nivelul prețurilor la data livrării, după următoarea formulă :

$$P_1 = \frac{P_0}{100}\left(a + b\,\frac{M_1}{M_0} + c\,\frac{S_1}{S_0}\right)$$, în care :

P_1 = prețul final de calculat,
P_0 = prețul inițial prevăzut în contract,
M_0 = prețul acestui oțel în ziua încheierii contractului ;
M_1 = prețul valabil în R.F.G. pentru oțelul Thomas la data revizuirii :
S_0 = salariul mediu pentru un muncitor necăsătorit, în industria metalurgică din regiunea Rinul de Nord ;
S_1 = idem, la data revizuirii prețului".

garanții privind încasarea prețului la vînzările pe credit

Căile de garantare a încasării prețului la vînzările pe credit sînt multiple : asigurarea creditelor, scrisori de garanții bancare, avalul bancar, ipoteca și rezervarea dreptului de proprietate.

a) **Asigurarea creditelor** se realizează prin încheierea contractelor de asigurare în care asigurătorul (o bancă) preia obligația de a rambursa asiguratului (vînzător) creditul nerestituit de cumpărător, expresie a riscului comercial (necomercial) avut în vedere de părțile contractante. Pentru

stimularea exporturilor, statele capitaliste dezvoltate au instituții de asigurare specializate numai pe credite pentru export. Asigurări privind creditele de export încheie și societățile de asigurări, de regulă, numai pentru riscuri comerciale și numai pentru credite pe termen scurt sau mijlocii. Executarea silită a debitorului neplatnic revine creditorului. Primele de asigurare sînt plătite de asigurat (vînzătorul) care le transferă cumpărătorului majorînd prețurile de vînzare. Asigurarea nu exclude **garanția bancară**, furnizorul-asigurat — beneficiind de o dublă acoperire a riscului de neplată.

Creditele se asigură numai în proporție de 70—80%, diferența pînă la 100% constituind riscul creditorului. Insolvabilitatea debitorului trebuie stabilită în mod cert, ca urmare a deschiderii unei acțiuni juridice sau extrajuridice. În R.S. România, ADAS asigură pretențiile băneștí referitoare la credite numai pentru cazuri de insolvabilitate comercială.

b) Băncile comerciale îndeplinesc și operațiunea comercială de a garanta sub forma **scrisorilor de garanție bancară** executarea obligațiilor asumate de un comerciant ca parte într-un contract comercial internațional. Prin asemenea scrisori băncile garantează : deschiderea unui acreditiv documentar pînă la o anumită dată ; că vor plăti contravaloarea documentelor primite la incaso, a ratelor aferente unor vînzări pe credit, să avalizeze și să plătească cambii referitoare la operațiunile respective ; executarea de către furnizor a contractului în bune condițiuni ; restituirea avansului acordat furnizorului — cumpărătorului străin — în cazul în care furnizorul nu a livrat din vina sa mărfurile din contract ; participarea la licitație a întreprinderii garantate ; îndeplinirea contractelor de consignație ;

În toate aceste cazuri băncile nu garantează anumite fapte ci preiau o obligație de plată pentru situația cînd cel garantat nu și-a îndeplinit obligația contractuală, la valoarea înscrisă în scrisoarea de garanție.

Elementele esențiale ale scrisorii de garanție bancară sînt : denumirea și adresa băncii garante ; denumirea și adresa persoanei fizice și juridice garantate ; numele și adresa beneficiarului garanției ; obiectul și valoarea garanției, cu termenul ei de plată ; clauzele de renunțare la beneficiul disențiunii, diviziunii, etc. ; valabilitatea garanției ; clauze speciale referitoare la prelungirea termenului de valabilitate, la reducerea valorii garanției ; condițiile în care garantul va fi solicitat la plată.

Sub aspectul naturii juridice a angajamentului băncii garante deosebim : garanții bancare simple — în care banca garantă cere beneficiarului să urmărească mai întîi pe debitorul principal ; garanții bancare solidare — caz în care beneficiarul poate executa în mod egal pe debitorul propriu-zis sau banca garantă.

c) **Avalul bancar** reprezintă de asemenea un instrument eficient și comod de garantare. În ipoteza că prin contractul internațional de vînzare-cumpărare importatorul se obligă să accepte cambiile trase de exportator pe baza documentelor de livrare iar banca garantă acceptă să avalizeze pentru el cambiile respective, exportatorul obține următoarele avantaje : intră în posesia unui titlu de credit imediat după livrare, reprezentînd o valoare intrinsecă, deci imediat negociabilă ; pe măsura nevoii de disponibilități financiare imediate, are posibilitatea scontării titlurilor respective.

Spre deosebire de scrisoarea de garanție bancară, avalul și consecințele care decurg din acordarea lui sînt supuse dreptului cambial, cu proceduri proprii de executare, avînd un caracter operativ.

Cambia fiind un titlu de credit autonom, obligațiile asumate de semnatari se execută independent de contractul comercial care a generat-o ; astfel avalul bancar prezintă un grad de securitate ridicat pentru beneficiarul cambiei.

d) **Ipoteca** constituie o altă modalitate de consolidare a încasării ratelor creditului, cu aplicabilitate mai ales la vînzările de nave și la exporturi complexe, fiind admisă de mijloc de garanție și prin H.C.M. nr. 1682/1970.

Valoarea comercială a ipotecii constă în faptul că proprietarul imobilului ipotecat își păstrează toate atributele dreptului de proprietate pînă în momentul deschiderii procedurii de execuție silită. Mecanismul ipotecii decurge astfel :

— comerciantul încheie un contract de credit (pe termen mediu sau lung) ;

— rambursarea creditului este garantată prin instituirea unei ipoteci asupra unui bun imobil, proprietate a debitorului ;

— procedura — constînd în înscrierea ipotecii în registrul de proprietăți imobiliare — îl asigură pe creditor împotriva înstrăinării mobilului înaintea rambursării creditului acordat.

— dacă la scadență creanța nu este onorată, imobilul se scoate la licitație urmînd ca din suma obținută să se onoreze creanța, dobînzile și cheltuielile aferente.

Ipoteca poate fi utilizată ca modalitate de garantare a exporturilor și în cazul unor bunuri mobile, instituindu-se asupra unor imobile pe care le deține cumpărătorul. Din partea exportatorului român o importanță deosebită trebuie acordată cercetării bunului ce va fi ipotecat pentru a obține ipoteca de rangul I.

e) **Rezervarea dreptului de proprietate**, clauză suspensivă din punct de vedere juridic este și ea o modalitate de garantare. Formularea acestei clauze se face în sensul că marfa livrată rămîne proprietatea vînzătorului atît timp cît contractul nu a fost plătit. Avantajoasă pentru cumpărător, clauza prezintă dezavantaje importante pentru vînzător pentru că un cumpărător de rea credință aflat în posesia documentelor și de multe ori și a mărfii o poate înstrăina.

În unele țări rezervarea dreptului de proprietate se înscrie în registrul de comerț.

Unele bănci condiționează acordarea avalului de cesiunea de către vînzător a rezervării dreptului de proprietate.

Față de inconvenientele pe care le prezintă această formă de garantare a rambursării creditului acordat, se recomandă circumspecție la adoptarea ei.

clauze privind modalitățile de plată

Actul final al oricărui contract comercial internațional îl constituie plata prețului de către beneficiarul mărfurilor primite sau a serviciilor executate de furnizor. Dacă pe plan intern mecanismul decontărilor este bine reglementat și se realizează relativ simplu, prin virarea sumei din contul debitorului în cel al creditorului, cu totul altfel se pune problema în cazul plăților internaționale ; în asemenea plăți, mecanismul se complică cel puțin datorită următorilor trei factori : una din părți — creditor sau debitor — este străină ; în toate cazurile intervine și o bancă străină, de regulă corespondentă a Băncii Române de Comerț Exterior ; plata se face într-o monedă străină, ceea ce impune pentru debitor obligația de a-și procura din timp valuta necesară de pe piețele valutare cele mai convenabile. Toți acești factori determină alegerea acelor modalități de plată care prezintă un grad ridicat de garanție a încasării prețului și formularea unor clauze adecvate, cu un grad ridicat de eficiență.

a) **Clauze privind creditul documentar.** Este bine cunoscut că dintre toate modalitățile de plată primul loc îl ocupă **creditul documentar.** Această modalitate de plată este adoptată în peste 80% din totalul schimburilor economice internaționale, datorită gradului înalt de siguranță pe care îl are vînzătorul (furnizorul) cu privire la încasarea prețului mărfurilor livrate. Așa fiind în cadrul negocierii vînzărilor internaționale se impune să se acorde o importanță deosebită, pentru creșterea rentabilității exporturilor, următoarelor aspecte privind un credit documentar irevocabil : domicilierea creditului, data de deschidere — daune pentru nedeschidere, suportarea comisioanelor etc.

Prin domicilierea creditului se înțelege locul, respectiv țara, orașul, iar în ultimă instanță banca la ghișeele căreia trebuie să aibă loc plata definitivă a contravalorii documentelor prezentate în baza unui acreditiv, sau achitarea unei cambii ; domicilierea creditului documentar, prezintă importanță pentru determinarea termenului de încasare și de plată a documentelor de export-import. Sub acest aspect, distingem :

— **creditul domiciliat în țara vînzătorului,** care prezintă avantajul pentru exportator că poate încasa contravaloarea mărfii, în principiu, imediat după ce documentele de export au fost depuse la banca sa și aceasta a controlat și a găsit documentele în strictă concordanță cu prevederile acreditivului ; exportatorul mai are și avantajul că nu va avea de suportat nici un fel de cheltuială sub formă de comisioane sau speze bancare, acestea fiind suportate (dacă contractele nu prevăd altfel) de către cumpărător ;

— **creditul domiciliat în țara cumpărătorului,** situație în care exportatorul va putea încasa contravaloarea mărfurilor exportate numai după ce documentele vor ajunge la banca străină, și, după ce aceasta le-a controlat și le-a găsit în regulă.

Dacă datorită unor anumite împrejurări nu poate fi promovat, în cazul exporturilor noastre acreditivul domiciliat la București, comercialistul care negociază vînzarea-cumpărarea trebuie să se preocupe pentru înscrierea în contract a clauzei de ramburs telegrafic ; prin această clauză se înțelege dreptul pentru banca exportatorului (B.R.C.E.) de a fi rambursată, de către banca ordonatoare, pe baza unui aviz telegrafic prin care prima (B.R.C.E.) îi confirmă acesteia din urmă că a primit și a expediat (de regulă prin avion) documentele prevăzute de acreditiv în strictă concordanță cu prevederile acestuia.

Data deschiderii creditului documentar prezintă importanță pentru exportator, deoarece numai după deschiderea lui are certitudinea că vor fi plătite mărfurile care urmează să le livreze. Așa fiind, se impun a fi înscrise în contract clauze exprese, în lipsa cărora nu operează condiția suspensivă de executarea obligațiilor ce revin vînzătorului. Pentru ca angajamentul de deschidere a creditului să fie respectat de cumpărător, în practica internațională se folosește calea înscrierii în contracte a unor penalități de întîrziere sau dreptul vînzătorului de a cere daune interese, constînd din diferența între prețul din contract și prețul comercial al pieței la data cînd livrarea ar fi avut loc, dacă creditul ar fi fost deschis la timp.

Termenul de validitate a creditului documentar prezintă, de asemenea, importanță pentru exportator, deoarece în funcție de perioada rămasă de la data ultimei expediții și pînă la întocmirea documentelor trebuie să fie un timp suficient pentru încasarea prețului. Acest termen poate expira atît în țara cumpărătorului, cît și în țara vînzătorului ; în cazul în care nu se indică, în mod expres, locul de expirare, el este determinat de locul de plată, prevăzut în acreditiv.

Un alt aspect privind stabilirea condițiilor creditului îl constituie problema comisioanelor bancare. Este indicat ca acest aspect să intre în preocuparea negociatorului român, în scopul de a se promova o clauză în contractele de export, potrivit căreia acestea urmează să fie suportate de cumpărător — ordonatorul creditului documentar.

b) **Clauze care se impun a fi promovate privind incaso documentar.** Avem în vedere în cele ce urmează numai plata prin incaso documentar în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională cu parteneri din țări cu economie capitalistă. Este bine cunoscut că în anumite condiții modalitatea de plată prin incaso documentar nu poate fi evitată ; de regulă, asemenea situații pot fi: cumpărătorul extern prezintă o bonitate recunoscută pe plan internațional ; marfa care face obiectul exportului este mai puțin solicitată pe piața externă ; legislația din țara cumpărătorului impune, pentru unele mărfuri, utilizarea incasoului, ca modalitate de decontare etc. Practica o dovedește că riscul de neplată care există în cazul folosirii ca modalitate incaso documentar poate fi înlăturat, sau cel puțin substanțial atenuat prin combinarea pe calea unor clauze contractuale a mecanismului cu unele elemente privind alte modalități de plată, sau pur și simplu prin modificarea acestui mecanism. Printre cele mai frecvente și eficiente căi de evitarea riscului de neplată arătăm : garanția bancară, folosirea cambiei, a poliței de asigurare, vinculația etc. Evident, toate aceste forme trebuie promovate încă din faza negocierilor și înscrise în contracte prin clauze adecvate.

Garanția bancară, de care ne-am ocupat într-o secțiune precedentă poate consolida substanțial mecanismul incasoului documentar, sub condiția ca în cuprinsul ei să se prevadă expres că banca emitentă a scrisorii se obligă să plătească prețul, **renunțînd la beneficiul de diviziune și discuțiune,** dacă documentele atestă îndeplinirea întocmai a obligațiilor contractuale ale vînzătorului.

Observăm că incaso documentar dedublat de o scrisoare de garanție bancară se apropie ca eficiență de creditul documentar, sub forma scrisorii comerciale de credit. Evident, la promovarea în contractele comerciale internaționale a acestei modalități combinate de plată, comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior pot întîlni opunerea partenerilor străini, motivată pe împrejurarea că prețul mărfii crește cu comisioanele pe care le percep băncile pentru emiterea scrisorilor de garanție.

Cambia poate fi cu succes folosită la consolidarea incasoului documentar, sub următoarea formă : odată cu remiterea Băncii Române de Comerț Exterior a documentelor de plată, întreprinderea de comerț exterior exportatoare trage o cambie asupra cumpărătorului extern, la vedere, cu valoarea debitului de încasat. Utilizarea cambiei sporește considerabil siguranța în ce privește achitarea contravalorii mărfii de către cumpărător, cunoscut fiind faptul că un refuz de acceptare sau de plată a cambiei declanșează procedura prevăzută în legislația cambială (protest, executarea silită etc.), inclusiv efectele psihologice colaterale pe care orice firmă comercială caută să le evite pentru a nu-și prejudicia reputația.

Subliniem că pentru folosirea cu succes a cambiei în cadrul modalității de plată de care ne ocupăm este imperios necesar ca să se dea instrucțiuni precise băncii cu privire la o sumă de aspecte hotărîtoare cu privire la întinderea mandatului dat, cum sînt : dacă banca corespondentă trebuie sau nu să facă protest în cazul unui refuz de plată sau acceptare, indicarea eventualului reprezentant al exportatorului din țara importatorului etc.

Legat de utilizarea cambiei în cadrul incasoului documentar încă o precizare se impune : înserarea în cadrul contractului comercial internațional a dreptului ce revine vînzătorului de a prezenta cumpărătorului, prin banca corespondentă odată cu documentele de expediere a mărfii și a cambiei trase asupra lui, facilitează folosirea acestei formule, partenerul extern fiind legat prin raportul fundamental izvorît din contractul comercial internațional de vînzare-cumpărare și nu va fi surprins cînd odată cu documentul de livrare i se va prezenta și titlul de credit.

Vinculația se situează printre cele mai eficiente căi de evitare a riscului de neplată, în cazul incasoului documentar. Este o modalitate combinată de plată care poate fi astfel sintetizată :

— expedierea mărfurilor se face pe adresa unei bănci corespondente a B.R.C.E. cu acordul prealabil al acesteia ; în cazurile în care banca nu acceptă asemenea operațiuni expedierea se face pe adresa unor case de expediții sau depozite generale indicate de către Romtrans ;

— documentele și mărfurile se predau cumpărătorului extern de către banca corespondentă numai contra plata prețului ; în ipoteza în care mărfurile se expediază pe adresa unor case de expediție exportatorul român trebuie să transmită prin Romtrans, instrucțiuni acestora, potrivit cărora eliberarea mărfurilor nu se va face decît pe baza prezentării dovezii bancare de achitarea prețului.

condiții de livrare

In cadrul negocierilor privind încheierea unei tranzacții internaționale un loc important, care influențează direct prețul și obligațiile vînzătorului și ale cumpărătorului îl prezintă condițiile de livrare. Pe bună dreptate se afirmă în literatura de specialitate că modul în care sînt stabilite, condițiile de livrare determină o anumită fizionomie fiecărui contract comercial de vînzare internațională, conturînd prin modalitatea aleasă adevărate tipuri distincte de contracte, cu efecte total diferite, de la o condiție la alta. Ca regulă generală, prin condiții de livrare care se stabilesc prin contracte, se înțeleg o sumă de activități legate de transferare a mărfurilor vîndute, de la vînzător la cumpărător ; printre acestea enumerăm obligațiile părților privind controlul calității mărfurilor, ambalarea, transportul intern, încărcarea pe nave, asigurarea, transportul pe parcurs extern, descărcarea din mijlocul de transport, cheltuieli privind autorizațiile de export-import, taxe vamale etc.

Pentru a se stabili, fără echivoc, în sarcina căreia din părțile contractante revine fiecare din operațiunile enumerate și altele, în cadrul contractelor se formulează clauze, potrivit voinței cocontractanților ; pentru simplificarea formulării lor pe planul dreptului comercial internațional au fost formulate o serie de uzanțe uniforme, printre care, așa cum vom vedea, Regulile INCOTERMS 1953 ocupă un loc de frunte.

a) Caracterul de uzanțe internaționale a Regulilor **Incoterms**, a căror aplicare este facultativă în funcție de voința părților, este subliniat și în preambul : „Prevederile acestor reguli nu sînt obligatorii cînd partenerii înserează în contract alte dispoziții speciale. Astfel, cele două părți se pot referi la Incoterms ca bază a contractului lor, dar pot prevedea anumite modificări sau adăugiri în funcție de natura mărfurilor care fac obiectul contractului". Așa cum am arătat, adoptarea condițiilor de livrare tratate de aceste uzanțe se face prin simpla înscriere în contractul comercial de vînzare internațională a clauzei alese, urmată de precizarea denumirii prescurtate a regulilor. Exemplu : „FOB — Incoterms 1953". Dacă părțile doresc să înlocuiască unele prevederi din clauza aleasă sau să le completeze vor înscrie în continuare formulările convenite.

Incoterms—1953 tratează 11 tipuri fundamentale de livrare : Ex works — franco fabrică ; FOR—FOT (free on rail, free on truck) — franco vagon sau camion (punct de plecare convenit) ; FAS (free alongside ship) — franco de-a lungul vasului (port de îmbarcare convenit) ; FOB (free on board) — franco la bord (port de încărcare convenit) ; C and F (cost and freight) — cost și navlu (port de destinație convenit) ; CIF (cost, insurance, freight) cost, asigurare și navlu (port de destinație convenit) ; Freight or Carriage Paid to... — Navlu sau porto plătit la... (punct de destinație convenit ; se utilizează numai pentru transporturi terestre pe trafic intern și internațional, precum și pe căile fluviale navigabile) ; Ex Ship... — pe navă la... (port de destinație convenit) ; Ex Quay... — pe chei... (port convenit, vămuit) ; Delivered at frontier... — livrat la frontieră... (locul convenit) ; Delivered... — livrat... (loc de destinație convenit în țara de import).

Din înșirarea condițiilor de livrare de mai sus, rezultă că autorii Regulilor Incoterms au avut drept criteriu modul de dozare a obligațiilor care revin părților, începînd cu clauza **Ex Works**, potrivit căreia obligațiile vînzătorului sînt la limita lor minimă — să pună marfa la dispoziția cumpărătorului la locul de depozitare stabilit, în cadrul întreprinderii sale — și pînă la clauza **Ex Quay** sau **Delivered**, în care obligațiile acestuia sînt maxime, în sensul că el suportă toate cheltuielile pînă la locul de destinație din țara importatorului. Evident, în cadrul prețurilor de vînzare se vor lua în calcul toate cheltuielile suplimentare, față de cheltuielile franco fabrică, în funcție de condiția de livrare stabilită în cadrul negocierii. Pentru ca lucrătorii din comerțul exterior să poată evalua just aceste cheltuieli în funcție de condițiile concrete ale tranzacției — modalitatea de transport, portul de încărcare, cel de descărcare, ruta folosită etc. —, trebuie să dispună de o temeinică documentare privind : navlul, tarifele în transport terestru, cheltuielile de încărcare și descărcare, taxele portuare, vamale etc., din țara noastră și a cumpărătorului, taxele de asigurare FPA etc.

Dintre condițiile de livrare enumerate mai sus, în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior frecvent adoptate sînt FOB, CIF, Ex Works, FOR—FOT. Este greu de formulat soluții universal valabile, deoarece condiția de livrare se adoptă în funcție de o serie de elemente : natura mărfii, mijlocul de transport folosit, distanța, calea de transport etc., etc.

De remarcat faptul că Regulile Incoterms 1953 nu se limitează numai la stabilirea obligațiilor care revin părților din contractul de vînzare-cumpărare cu privire la suportarea cheltuielilor de livrare, ci stabilesc cu precizie ce activități trebuie să desfășoare fiecare din ele în vederea transferării efective a mărfurilor de la vînzător la cumpărător. Astfel, dacă analizăm condiția FOB, cea mai frecvent uzitată, constatăm că prima obligație a vînzătorului este „Să livreze marfa conform termenilor din contractul de vînzare, furnizînd orice atestare de conformitate cerută de contract". Această obligație fundamentală care este de esența însăși a vînzării-cumpărării, se regăsește în toate celelalte condiții de livrare tratate de Incoterms. În continuare, în cadrul fiecărei condiții sînt stabilite activitățile concrete pe care trebuie să le desfășoare atît vînzătorul cît și cumpărătorul, precum și partea care suportă cheltuielile cu aceste activități ; tocmai aceste activități, care diferă considerabil de la condiție la condiție dau fizionomia proprie fiecărei vînzări internaționale. Pe bună dreptate se arată în literatura de specialitate că dacă Ex Works este forma de vînzare cea mai simplă pentru vînzător, în cazul vînzării CIF, el se află în fața a trei contracte diferite : contractul de vînzare-cumpărare, contractul de navlosire și contractul de asigurare.

Corespunzător obligației de livrare a vînzătorului, toate condițiile Incoterms conțin o obligație fundamentală a cumpărătorului de a prelua marfa și de a plăti prețul, obligație care în cazul condiției Ex Works este astfel formulată : „Să preia mărfurile de îndată ce acestea sînt puse la dispoziția sa la locul și data prevăzută în contract și să plătească prețul prevăzut în contract".

O ultimă precizare se impune. Regulile Incoterms—1953, contrar unor opinii exprimate în unele lucrări de specialitate, nu prevăd nimic cu privire la **momentul transferării proprietății** de la vînzător la cumpărător, pentru considerente pe care le arătăm în continuare, rezumîndu-se să stabilească numai obligațiile care revin părților privind livrarea efectivă a mărfurilor și a cheltuielilor legate de aceste operații în funcție de clauzele adoptate, precum și **momentul trecerii riscurilor.**

b) Regulile Incoterms nu sînt unice pe plan internațional, deși au o mare răspîndire și aplicare. În Statele Unite ale Americii sînt bine cunoscute, fiind în mod frecvent folosite de negociatorii comerciali americani The Revised American Foreign Trade Definitions — 1941 (prescurtată R.A.F.T.D. — 1941), care tratează șase termeni uzuali în vînzarea comercială internațională și anume :

— Ex Point of Origin (ex Factory, ex Plantation, ex Mine, ex Mill, ex Warehse), care corespunde condiției franco fabrică din Incoterms—1953 și potrivit căruia prețul stabilit se înțelege la punctul de origine, vînzătorul avînd obligația să pună mărfurile la dispoziția cumpărătorului, la locul convenit și la data sau înăuntrul perioadei fixate ;

— FOB (named inland carrier at named inland point of departure), care corespunde condiției franco vagon sau camion din Incoterms—1953, și potrivit căreia prețul este stabilit la punctul de încărcare intern, vînzătorul avînd obligația să încarce mărfurile în vagoane, camioane, șalande, șlepuri, avion sau alte vehicule stabilite prin contract ;

— FAS (Free Along Side) și FAS VESSEL (named port of shipment), care corespunde condiției FAS din Incoterms—1953, și prin care în preț se includ și cheltuielile

de livrare a mărfurilor lîngă bordul navei maritime şi pînă ajung la palancul de încărcare ;

— FOB VESSEL (named port of shipment), care corespunde condiţiei FOB din Incoterms—1953, potrivit căreia în preţul stabilit sînt incluse toate cheltuielile de livrare pînă pe bordul navei maritime navlosite de către sau pentru cumpărător în portul fixat pentru îmbarcare ;

— C and F (Cost and Freight, named point of destination) care corespunde aceleiaşi condiţii din Incoterms—1953 şi potrivit căreia în preţul stabilit se include şi costul transportului pînă la punctul de destinaţie fixat ;

— CIF (Cost, Insurance, Freight — named point of destination), care corespunde aceleiaşi condiţii din Incoterms—1953, şi potrivit căreia în preţul mărfii este inclusă asigurarea maritimă şi orice cheltuieli de transport pînă la punctul de destinaţie fixat ;

— FOB (named inland point in country of importation), care corespunde condiţiei Ex ship din Incoterms—1953, şi potrivit căreia în preţul de vînzare sînt incluse şi toate cheltuielile pînă la punctul intern fixat în ţara de import;

— Ex Dock (named port of importation), care corespunde clauzei Ex quay din Incoterms—1953, preţul de vînzare incluzînd orice cheltuieli adiţionale necesare pentru livrarea mărfurilor pe doc, în portul de import fixat, cu taxe vamale plătite.

c) Livrările de mărfuri în raporturile contractuale dintre organizaţiile ţărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc sînt reglementate prin dispoziţiunile C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, realizîndu-se astfel în domeniul acestor raporturi o uniformizare care tinde să excludă conflictele de interpretare a normelor aplicabile.

transferul dreptului de proprietate şi al riscurilor de la vînzător la cumpărător

Transferul dreptului de proprietate şi transferul riscurilor de la vînzător la cumpărător sînt momente care nu se suprapun întotdeauna în timp. Mai mult decît atît, din considerente economice părţile (îndeosebi vînzătorul) sînt chiar interesate uneori ca aceste două momente să fie separate în timp.

a) În ceea ce priveşte transferul proprietăţii, în afara C.G.L.—CAER, nici un document de creaţie internaţională nu sugerează soluţii uniforme complete. Aceasta se explică prin faptul că, în practică, părţile contractante au interesul să soluţioneze prin clauze formulate prin acordul comun momentul cînd se produce transferul dreptului de propritate, în raport cu specificul contractului respectiv. Astfel, de exemplu, unul va fi momentul transferului proprietăţii în cazul livrării unui bun existent şi identificabil la data încheierii contractului şi cu totul altul în cazul livrării unei linii tehnologice a cărei construcţie şi montaj poate dura mai mulţi ani. De asemenea, la livrarea anumitor utilaje pe credit, prin contract, vînzătorul poate să-şi rezerve dreptul de proprietate pînă la plata ultimei rate (deci peste cîţiva ani) deşi, dacă livrarea a fost FOB, riscurile au trecut asupra cumpărătorului în momentul în care marfa a trecut bordul vasului.

În situaţia în care într-un contract de vînzare internaţională părţile nu au stabilit momentul în care se transferă dreptul de proprietate de la vînzător la cumpărător se aplică prevederile din dreptul ales de părţi să constituie **lex contractus.**

După modul cum soluţionează problema transferului dreptului de proprietate, legislaţiile naţionale ale statelor pot fi împărţite în două mari grupe (desigur, cu diferenţele de nuanţă de la o ţară la alta) :

1. Translaţia proprietăţii este înfăptuită prin efectul consimţămîntului părţilor. Proprietatea este transmisă de la vînzător la cumpărător în momentul cînd părţile s-au învoit asupra lucrului vîndut şi a preţului acestuia, nefiind necesară simultaneitatea transmiterii bunului sau a plăţii preţului (R.S. România, R.P. Polonă, Franţa ş.a.).

2. Transmiterea proprietăţii asupra mărfii ce formează obiectul contractului este condiţionată, în principiu, de predarea ei materială către cumpărător (Austria, Italia, Grecia, R.F. Germania, Elveţia, Olanda, Spania, R.S. Cehoslovacă, U.R.S.S.).

b) Dacă transferul proprietăţii nu constituie, aşa cum s-a arătat, obiectul unor reglementări internaţionale, trecerea riscului de la vînzător la cumpărător îşi găseşte soluţii în numeroase uzanţe. Astfel, Legea uniformă asupra vînzării internaţionale de obiecte mobiliare corporale de la Haga consacră transferului riscurilor un capitol distinct ; de asemenea, atît Incoterms—1953 cît şi RAFTD—1941 dau soluţii precise privind momentul în care riscul se transferă de la vînzător la cumpărător.

Potrivit acestor uzanţe, sînt cinci momente în care poate fi transferat riscul de la vînzător la cumpărător.

— în condiţia Ex Works la locul de depozitare al vînzătorului în condiţia franco fabrică sau momentul cînd lotul respectiv a fost individualizat (în eventualitatea că marfa nu a fost preluată de cumpărător la termenul stabilit) ;

— în condiţia FAS la locul de îmbarcare, momentul fiind acela cînd marfa a fost efectiv livrată de-a lungul vasului ;

— în condiţia FOR—FOT, FOB, C and F şi CIF — pe vas, în vagon sau în camion, momentul fiind acela cînd marfa a trecut bordul vasului sau cînd a fost predată transportatorului terestru ;

— în condiţia **Delivered at frontier**... la punctul de frontieră stabilit de părţi ;

— în condiţia **Ex Ship şi Ex Quay** la locul stabilit din ţara importatorului.

Importanţa stabilirii momentului transferării riscului de la vînzător la cumpărător rezultă cu claritate din art. 96 al Legii uniforme de la Haga : „Cînd riscurile au fost transferate cumpărătorului, acesta este obligat să plătească preţul, indiferent de pierderea sau deteriorarea lucrului, cu condiţia ca aceste evenimente să nu se datoreze unui fapt al vînzătorului sau al unei persoane pentru care el răspunde".

c) Cînd părţile contractante sînt din ţări membre CAER, se determină potrivit C.G.L.—CAER 1968/75.

Momentul de trecere a proprietăţii şi riscurilor de la vînzător la cumpărător este, corespunzător fiecărei situaţii, după cum urmează :

— la livrările franco vagon frontiera ţării vînzătorului — momentul predării mărfii către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului ;

— la livrările prin transporturi auto : a) momentul primirii mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului din cele ale vînzătorului ; b) în cazul în care marfa este transportată dincolo de frontiera de stat a ţării sale — momentul controlului mărfii de către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului ;

— la livrările FOB şi CIF — momentul trecerii mărfii peste balustrada navei în portul de încărcare ;

— la livrările prin transporturile aeriene — momentul predării mărfii către organizaţia de transport aerian din ţara vînzătorului ;

— la livrările prin expediţii poştale — momentul predării mărfii către oficiul poştal din ţara vînzătorului.

Corespunzător acestor cinci situaţii, momentul transferului dreptului de proprietate şi al riscurilor se constată prin : ştampila cu data aplicată pe scrisoarea de trăsură de către staţia de frontieră la care calea ferată predă marfa (1) ; data documentului care confirmă primirea mărfii pe mijloacele de transport ale cumpărătorului (2a); data controlului mărfii de către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului (2b) ; data conosamentului sau a scrisorii de trăsură fluviale (3) ; data scrisorii de transport aerian (4) ; data recipisei poştale (5).

contracte de transfer de tehnologie – noțiune

De regulă, în noțiunea de tehnologie sînt incluse trei componente — mijloacele tehnice, procedeele și cunoștințele de specialitate —, necesare pentru fabricarea unui anumit produs, în pas cu dezvoltarea științei și tehnicii moderne. Instrumentele juridice care asigură trecerea unor tehnologii de la deținătorul lor la beneficiarul potențial, interesat în a le obține, sînt contractele care au ca obiect transferul de mijloace tehnice, procedee tehnologice, protejate sau nu prin brevet, brevetabile sau nebrevetabile, precum și cunoștințele legate de aplicarea lor.

Așadar, contractele de transfer de tehnologie pot avea, sub aspectul obiectului, o aplicație largă ; ele pot cuprinde linii de fabricație, uzine complete, utilaje-mașini, licențe de brevete, know-how, consulting-engineering, service sub diverse forme etc. Ca urmare, transferul de tehnologie, așa cum o dovedește practica, îmbracă forma juridică a unor contracte cu conținut diferit : poate forma singur obiectul unui contract principal ; al unui contract adiacent, subsecvent sau componenta unui contract de export complex sau de cooperare economică.

La rîndul lor, în cazul în care sînt contracte principale, de-sine-stătătoare, avînd ca obiect numai transferul de tehnologie, se pot limita numai la licențierea unui brevet de invenție, la transferul unui know-how sau așa cum se întîmplă frecvent, la o licențiere combinată cu know-how-ul necesar aplicării în practică a invenției licențiate.

Referindu-ne la transferul internațional de tehnologie trebuie să arătăm că, privit din punct de vedere al naturii juridice a actului prin intermediul căruia se realizează, căile sînt următoarele :

— cesiunea (cu titlu oneros) a brevetului de invenție, operație comercială prin care titularul unui drept de invenție, avînd calitatea de vînzător, transferă cumpărătorului toate drepturile patrimoniale care decurg din brevetul pe care îl deține în mod legal (dreptul exclusiv de folosință a invenției, dreptul de a acorda licențe, dreptul de a urmări contrafacerile) ; cesiunea brevetului de invenție poate fi totală, situație în care cumpărătorul dobîndește toate drepturile, fără nici o excepție, și parțială, situația în care vînzătorul își rezervă o parte din drepturile sale (limitarea în timp, la un anumit teritoriu, sau la o anumită modalitate de folosire a invenției) ;

— licențierea brevetului de invenție, operație comercială prin care titularul unui brevet de invenție transmite, total sau parțial, beneficiarului contractual dreptul de folosință a invenției ;

— transmiterea know-how-ului ;

— locația (prestarea) de servicii specializate (consulting-engineering).

brevete de invenție

Proprietatea industrială, în conceptul ei modern de astăzi, își are geneza în activitățile meșteșugărești și intelectuale desfășurate de oameni cu multe secole și chiar milenii în urmă. Pe măsură ce au apărut forme organizatorice ale producției (bresle, ghilde etc.) activitatea de inventivitate, de inovare, de perfecționare a metodelor de producție (la început meșteșugărești și apoi industriale), concretizate în invenții sau simple procedee aplicate în practică, a devenit un drept de proprietate a acelor ce le realizau pentru prima oară. În scopul protejării lor împotriva uzurpatorilor au fost luate măsuri, printre care prima a fost păstrarea secretului, urmată de edictarea de legi care sancționau încălcarea neloială a acestor drepturi.

Prima lege privind apărarea dreptului de inventator, a fost edictată în Anglia, în anul 1623. Prin acest act normativ s-a legiferat instrumentul juridic denumit **patent** — sinonim cu denumirea de brevet de invenție —, care conferă titlu de proprietate asupra unei invenții, persoanei care a realizat-o. Legea amintită — datorită căreia titularul unui patent avea garanția dreptului de folosință exclusivă pe o perioadă limitată de timp asupra invenției realizate — a însemnat un puternic impuls dat activității de cercetare, avînd drept consecință accelerarea progresului tehnic.

În prezent, mai toate statele lumii au o legislație națională privind brevetele de invenție.

Pe plan internațional încă în anul 1883 a fost instituit un drept uniform, prin Convenția Uniunii de la Paris privind proprietatea industrială, revizuită în mai multe rînduri și la care au aderat pînă în prezent peste 80 de țări.

Plecînd de la reglementările naționale și internaționale, precum și de la funcțiile tehnico-economice pe care le îndeplinesc, brevetele de invenții sînt clasificate din multiple puncte de vedere. Sub aspectul independenței sau a interdependenței care există între ele, brevetele cunosc următoarea grupare :

— brevete de invenții principale, care se acordă pentru invenții care pot fi transpuse în practică în mod independent de alte invenții ;

— brevete de perfecționare sau complementare, care se acordă în cazul invențiilor care perfecționează o invenție principală înregistrată, ridicîndu-i valoarea tehnico-economică ; dependența care există între aceste două genuri de invenții face ca pentru aplicarea celei de perfecționare sau complimentare să fie necesar acordul titularului de brevet privind invenția principală ;

— brevete adiționale, care se acordă titularului unui brevet de invenție principală și au aceeași perioadă de valabilitate ;

— brevete de importațiune, care se acordă numai în unele țări ca Belgia, Turcia etc. chiar dacă invenției respective i s-a făcut anterior publicitatea legală într-o altă țară.

Brevetele de invenții, pe lîngă garantarea dreptului de proprietate industrială, mai au și alte funcții importante, dintre care evidențiem :

— funcția de informare cu privire la progresul științei și a tehnicii, concretizat în invențiile brevetate (în arhivele oficiilor de invenții din diferite țări, în anul 1978, erau legal depozitate aproximativ 18 milioane de invenții, care cresc într-un ritm anual de 800.000—1.000.000) ;

— funcția de facilitare a transferărilor de invenții de la un deținător la altul, ceea ce constituie un puternic stimulent pentru comerțul internațional și pentru dezvoltarea copoerării internaționale în acest domeniu ;

— funcția de comercializare a produselor realizate pe baza invențiilor brevetate, care urmează a fi exportate.

contractul de licență de brevete

Prin contractul de licență se înțelege acel contract prin care se transmite dreptul de folosință al unui brevet de invenție. În limbaj curent, juridico-economic, acest contract este frecvent întîlnit sub denumirea de licență de exploatare și se poate încheia sub două forme principale :

— contract de licență simplă, prin care beneficiarul nu are dreptul de folosință, fără alte drepturi adiacente (ex. dreptul de a interzice folosirea invenției de către alte persoane) ;

— contractul de licență exclusivă, îngrădește dreptul titularului de a acorda alte licențe, acordînd beneficiarului dreptul de folosire a invenției în exclusivitate.

În practică, contractul de licență cunoaște o serie de îngrădiri privind dreptul de folosință a invenției, care dau, o fizionomie proprie și destul de variată acestui tip de contract.

Contractul de licență (ca și cel de know-how) prezintă importante avantaje, pentru ambele părți — licențiator și licențiat —, printre care :

— pentru licențiator — repartizarea între parteneri a zonelor de desfacere ; stimularea exporturilor de utilaje, mașini etc ; valorificarea maximă a rezultatelor cercetării etc. ;

— pentru licențiat — realizarea de economii valutare prin reducerea importurilor de mărfuri similare, introducerea rapidă a unor tehnici avansate ; promovarea exporturilor produse sub licență etc.

Clauze proprii contractelor de licență : clauza teritorială; clauze privind asistența tehnică și comercială ; durata contractului ; condițiile în care poate fi extinsă și reînnoită ; garanțiile și răspunderea reciprocă a părților, condițiile de forță majoră, risc etc.

Practica, arată că în contractele de licență se adoptă un sistem combinat de plata prețului constînd din :

— o sumă globală inițială :

— un procent (royalty) calculat asupra valorii producției sau a vînzărilor (o plată periodică).

Contractul comercial internațional de licență este supus normelor generale de drept internațional privat al contractelor. Se consideră ca lege aplicabilă pe baza obligațiilor caracteristice ale contractului de licență, Legea țării unde își are domiciliul sau sediul licențiatorul.

know — how

Ce înseamnă de fapt „know-how" și care este sfera de cuprindere a acestei noțiuni ? La această întrebare încercăm să răspundem prin redarea unor descrieri sau formulări date de două organisme internaționale.

Prin „Ghidul privind redactarea de contracte în transfer internațional de know-how în industria mecanică", elaborat de C.E.E./O.N.U., la art. 4, se precizează, printre altele, că un know-how poate fi constituit pentru un produs sau pentru o categorie de produse determinate dintr-un ansamblu sau o parte din cunoștințele tehnice necesare pentru elaborarea, fabricarea sau funcționarea și eventual ,comercializarea acelor produse. Printr-un alt document al C.E.E./O.N.U. — Proiectul de Ghid privind elaborarea contractului de cesiune de know-how — se arată că noțiunea de know-how comportă ansamblul formulelor, definițiilor tehnice, documentelor, desenelor și modelelor, rețetelor tehnice, procedeelor, experienței de producție și a altor elemente analoage, care servesc la fabricarea unui produs dat.

În raportul Comisiei Camerei de Comerț Internațional cu sediul în Paris, privind protejarea proprietății industriale din 17—18 octombrie 1957, know-how-ul a fost formulat drept „ansamblul de noțiuni, de cunoștințe și de experiență, de operațiuni și procedee necesare fabricării unui produs ; poate fi numit „arta de fabricație", ceea ce este egal cu „know-how".

Elementele definitorii ale unui know-how pot fi astfel sintetizate :

— elementul esențial este existența unor tehnologii, procedee de fabricație sau cunoștințe de specialitate (tehnice, organizatorice sau comerciale) care, brevetate sau nu, permit deținătorului lor să obțină un rezultat final mai bun decît al altora ;

— tehnologia, procedeul de fabricație sau cunoștințele de specialitate respective să prezinte caracterul de noutate protejabilă, în special, prin păstrarea secretului de către deținător, cît și de beneficiarul contractual ;

— rezultatul tehnologiei, procedeului sau ale cunoștințelor de specialitate trebuie să se detașeze de rezultatele celor îndeobște cunoscute, numai astfel putînd să determine interesul comercial (interes care este stîrnit de eficacitatea și utilitatea practică a acestora) ;

— caracteristic know-how-ului este faptul că el se poate materializa sub multiple forme, printre care : o perfecționare tehnică ; un model nou realizat ; o formulă sau un simplu plan ; note scrise (detaliate sau mai restrînse) de aplicare a unui procedeu sau al unei tehnologii ; cunoștințe tehnologice în măsură să conducă prin aplicarea lor la traducerea în fapt a unei invenții ; o formulă nouă organizatorică sau de comercializare etc.

Așadar, din cele expuse mai sus, se desprind două trăsături esențiale ale know-how-ului — noutatea și secretul —, noțiuni care capătă un conținut propriu, diferit de cel pe care îl au în cazul unui brevet de invenție sau secret de fabricație. În cazul brevetului, noutatea trebuie să fie obiectivă, absolută, în raport cu stadiul tehnicii la data înregistrării invenției, pe cînd în cazul know-how-ului noutatea este subiectivă, ea se apreciază în raport cu stadiul de dezvoltare a tehnicii în cadrul întreprinderii care dorește să achiziționeze know-how-ul respectiv.

contractul de transfer de know—how

Obiectul unui contract de know-how, constă în transmiterea documentației tehnice a informațiilor și cunoștințelor tehnice necesare pentru punerea în aplicare a procedeelor sau tehnologiilor achiziționate. Specific acestui tip de contract este transferul cunoștințelor ; titularul unui know-how își asumă o obligație **de a face** (să comunice beneficiarului cunoștințele pe care le deține). Eronat se utilizează denumirea de „licență de know-how", licențierea fiind forma specifică de transmitere a dreptului de folosință a unui brevet de invenție.

În practică se pot întîlni o mare varietatea de operațiuni de transfer printr-un contract de know-how :

— contracte care au ca obiect transferul de know-how relativ la o tehnologie sau procedeu în stadiul determinat de momentul încheierii contractului (ex. vizionarea procesului de fabricație la uzina furnizorului de know-how cu dreptul de a se documenta, de a face fotografii, etc.);

— contracte care au ca obiect operațiile de transfer prin acte mai complexe și succesive stabilite prin contract în timp (ex. obligația furnizorului de know-how să asigure punerea în fabricație) ;

— contracte care prin obiectul lor asigură transferul de know-how privind procesele și procedeele tehnice dintr-un anumit domeniu de activitate, care au rezultat din cercetări sau vor rezulta într-o perioadă de timp stabilită.

În practică contractele de know-how pot fi independente sau asociate cu alte contracte, dat fiind faptul că există în cele mai multe cazuri o interferență a operațiunilor de licență, know-how, consulting și engineering. Astfel se cunosc :

— contracte de know-how pur, cînd transferul nu este legat sau condiționat de nici o altă operațiune tehnico-economică ;

— contracte de know-how combinat, cînd se realizează și transferul prin cesiune sau licență a unei invenții etc.

Una dintre problemele specifice și deosebit de importante în perioada negocierii o prezintă apărarea secretul asupra cunoștințelor care fac obiectul contractului. În acest sens sînt necesare angajamente reciproce (beneficiar-furnizor) scrise, sau unele garanții (scrisori de garanții bancare, cauțiuni etc.).

Clauzele specifice, inclusiv cele privind stabilirea prețului, sînt la fel ca în cazul contractului de licență de brevete, cu precizarea că în frecvente cazuri prețul este stabilit printr-o sumă globală.

Între contractul de know-how și cel de licență de brevete există unele interferențe. Astfel prin contractul de licență, titularul brevetului de invenție acordă beneficiarului dreptul de folosință a invenției sale brevetate, fără a avea obligația de a împărtăși beneficiarului toate informațiile necesare pentru valorificarea în practică a licenței obținute. Prestarea serviciilor care, în ansamblul lor (informații tehnice, documentări tehnologice, școlarizarea personalului etc.) asigură aplicarea practică a procedeelor sau a tehnologiilor achiziționate, constituie obiectul contractului de know-how.

(continuare în numărul următor)

DOCUMENTAR REALIZAT DE CURSANȚII CURSULUI POSTUNIVERSITAR DE COMERȚ EXTERIOR ȘI COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ — 1980

COORDONATOR : DR. AL. DETEȘAN

„Avem tot ce este necesar pentru realizarea planului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Hotărîtoare este acum munca organizatorică, luarea tuturor măsurilor pentru înfăptuirea în viață a acestui program".

NICOLAE CEAUȘESCU

REALIZAREA ÎN CONDIȚII DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ A PLANULUI — OBIECTIV CENTRAL AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE

STRĂBATEM o perioadă în care țara noastră se află angajată cu toate forțele în realizarea unei noi calități a muncii și vieții, în creșterea puternică a producției, a bogăției naționale, în ridicarea necontenită a bunăstării și fericirii întregii națiuni. Este o perioadă de puternică efervescență creatoare, de afirmare plenară a inițiativei maselor largi de oameni ai muncii, de concentrare a tuturor energiilor în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan pe 1980, an care încheie o etapă de importante realizări în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

În acest context Consfătuirea de lucru care a avut loc săptămîna trecută la C.C. al P.C.R. se înscrie în preocupările constante, sistematice ale conducerii partidului și statului pentru găsirea celor mai potrivite soluții de rezolvare a problemelor cu care se confruntă societatea noastră în mersul ei ascendent, pentru valorificarea eficientă a întregului potențial material și uman de care dispunem. În ampla cuvîntare rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins o analiză profundă a unor probleme fundamentale ale activității economice și ale creșterii rolului organelor de partid și de stat în conducerea întregii societăți, a modului de realizare a planului pe primele luni ale acestui an în industrie, agricultură, în celelalte sectoare economice. În spiritul unei înalte responsabilități față de destinele patriei, al exigenței comuniste ce-i este proprie, pornind de la lipsurile care s-au manifestat în această perioadă, secretarul general al partidului a stabilit o serie de sarcini concrete, direcțiile principale de acțiune, căile de urmat, soluțiile practice pentru perfecționarea activității, pentru realizarea riguroasă a obiectivelor economico-sociale.

ÎN POFIDA unor dificultăți create de condițiile climatice nefavorabile, de iarna lungă și grea, ca și de situația economică internațională, de adîncirea crizei economice mondiale, de criza energetică și financiară, în primele cinci luni ale anului au fost obținute o serie de rezultate de seamă în toate ramurile de activitate. În industrie, volumul producției nete a crescut cu peste 9%, ritmul acesteia depășind creșterea producției globale (8%) ; unele rezultate pozitive s-au înregistrat în activitatea de investiții, de promovare a cuceririlor științei și tehnicii moderne, în ridicarea calității.

Aceste realizări nu se situează însă întotdeauna la nivelul sarcinilor de plan, al posibilităților actuale ale economiei noastre, al gradului de dotare tehnică și umană a producției, și aceasta pentru că, așa cum s-a arătat la consfătuire, în economie ca și în conducerea activității economico-sociale s-au manifestat o serie de neajunsuri. **Adoptarea măsurilor necesare pentru lichidarea acestor lipsuri, mobilizarea tuturor forțelor pentru realizarea integrală, la un înalt nivel calitativ, a planului în toate ramurile constituie sarcina fundamentală pe care partidul o pune în prezent în fața organelor și organizațiilor de partid, a cadrelor din economie.** Aceasta cu atît mai mult cu cît de modul în care se realizează planul pe acest an depinde crearea condițiilor pentru trecerea la realizarea viitorului plan cincinal, a unei etape noi, superioare de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Problemele asupra cărora trebuie să se acționeze energic îmbrățișează, practic, toate domeniile și laturile activității economice : în industrie — realizarea producției fizice la toate sortimentele planificate, a producției nete, micșorarea cheltuielilor materiale ; în agricultură — întreținerea culturilor și pregătirea campaniei de recoltare a cerealelor, realizarea, printr-o largă conjugare a eforturilor, a unei profunde revoluții agrare care să asigure obținerea unor recolte bogate, stabile ; în investiții — restrîngerea lucrărilor la obiectivele neproductive și concentrarea lucrărilor pe capacitățile de mare importanță în economie ; la export — livrarea produselor la termenele stabilite și în conformitate cu prevederile contractelor. Dincolo de aspectele cantitative, foarte importante de altfel, pe care le ridică realizarea planului, se pune cu acuitate problema accentuării laturilor calitative ale dezvoltării economice, a îmbunătățirii calității muncii, a sporului de inteligență și creativitate care trebuie să se concretizeze într-o creștere substanțială a eficienței economico-sociale. Pentru că astăzi, mai mult poate decît oricînd, nivelul eficienței este hotărîtor pentru realizarea programelor de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării maselor, pentru poziția pe care o ocupă țara noastră în cadrul diviziunii internaționale a muncii, cu toate consecințele care decurg din aceasta.

REDUCEREA cheltuielilor materiale de producție, a consumurilor de materii prime și energie are o însemnătate deosebită pentru creșterea eficienței, pentru dezvoltarea economiei. După cum se știe, țara noastră face eforturi mari, deosebit de costisitoare, pentru punerea în valoare a unor noi surse de materii prime și energie, pentru asigurarea bazei materiale a producției. Resursele interne nu acoperă însă în întregime necesitățile, România fiind obligată să importe cantități însemnate de materii prime și energie, ceea ce, în condițiile escaladei prețurilor de pe piața internațională, presupune cheltuirea unor importante mijloace valutare. Pe de altă parte, datorită structurii producției și unor tehnologii cu randament scăzut, avem încă un consum mare de materii prime și energie pe unitatea de venit național în comparație cu țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Pornind de la cerința vitală a reducerii cheltuielilor materiale, consumurile de materii prime și energie sînt dimensionate prin norme pe fiecare produs, pe fiecare întreprindere. Aceasta înseamnă că producția fizică trebuie realizată în conformitate cu consumurile stabilite și chiar în condițiile reducerii acestora. Cadrele din economie, colectivele din întreprinderi trebuie să înțeleagă că economia națională nu dispune de resurse destinate acoperirii unor consumuri suplimentare determinate de depășirea normelor sau de nerealizarea resurselor planificate. Iată pentru ce trebuie luate măsuri fundamentate științific în stare să contribuie la realizarea planului de dezvoltare a bazei materiale, în primul rînd a celei energetice, la micșorarea consumurilor și ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, obținerea din fiecare unitate de materie primă a unor valori superioare prin îmbunătățirea structurii producției, reproiectarea și modernizarea produselor și tehnologiilor, realizarea integrală a programului de asimilare a noilor produse și materiale. În această privință o contribuție importantă este chemată să aducă cercetarea științifică, care — orientată cu prioritate spre soluționarea problemelor imediate ale realizării prevederilor din plan — trebuie să asigure introducerea într-un termen scurt în producție a unor tehnologii noi care să permită micșorarea cu pînă la 50% a consumurilor actuale de energie pe unitatea de produs.

Sporirea substanțială a productivității muncii, la nivelul gradului de înzestrare tehnică al întreprinderilor, al pregătirii personalului constituie un obiectiv de seamă în procesul dezvoltării noastre economice. Valorificarea importantelor rezerve care există în acest domeniu necesită să se acționeze cu hotărîre în direcția organizării superioare a producției și a muncii, introducerii rapide a mecanizării și automatizării, reducerii personalului neproductiv și trecerii lui în producție, organizării mai bune a schimburilor de lucru, pornind de la cerința de a asigura, în primul rînd, două schimburi complete de lucru ; pentru reducerea cheltuielilor, înainte de toate pentru micșorarea consumului de energie, cel de-al treilea schimb va fi organizat numai în unitățile care au asigurate comenzi și toate celelalte condiții necesare realizării producției, inclusiv forța de muncă. În același timp, traducerea în viață a indicației de a se dimensiona mai riguros numărul personalului în strictă concordanță cu volumul activității întreprinderilor va contribui la reducerea consumului de muncă, la mai buna acoperire cu forță de muncă a cerințelor unor sectoare.

Ritmul susținut al creșterii noastre economice se

bazează pe alocarea unor fonduri importante pentru investiții. Realizarea în cele mai bune condiții a acestor investiții, la termenele stabilite, dotarea noilor capacități cu utilaje și tehnologii perfecționate, cu un randament ridicat, au o însemnătate primordială pentru eficiența cu care se cheltuiesc fondurile, cît și, ulterior, pentru obținerea unei eficiențe ridicate în activitatea productivă. În ultima vreme au fost luate o serie de măsuri pentru evitarea fărămițării forțelor în investiții, pentru oprirea lucrărilor la o serie de obiective și concentrarea tuturor mijloacelor materiale și umane în direcția realizării capacităților care au condiții de a fi puse în funcțiune în acest an sau în anul viitor, adică au asigurate proiectele, utilajele, baza materială corespunzătoare. Totodată, la consfătuire s-a subliniat că începerea de lucrări de către centrale, ministere și întreprinderi se va face numai pe baza unor aprobări prealabile, analizîndu-se dacă noile obiective sînt necesare, avîndu-se în vedere capacitățile existente, comenzile de produse și posibilitățile de a asigura baza materială și forța de muncă. Sînt măsuri întemeiate pe solide raționi economice, care vor determina micșorarea sensibilă a duratei de realizare a unei investiții, diminuarea considerabilă a imobilizării fondurilor în lucrări neterminate.

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, edificarea și dezvoltarea noii societăți, înfăptuirea cu succes a obiectivelor planului, a marilor sarcini stabilite de Congresul al XII-lea pentru dezvoltarea economico-socială a țării presupun perfecționarea continuă a muncii organizatorice, a activității de conducere, pe baza cunoașterii permanente, aprofundate, la fața locului a realităților concrete din orice domeniu, a schimbărilor ce se produc în societatea noastră, cît și a celor ce intervin pe plan mondial. Luarea în considerare a tuturor acestor elemente este menită să contribuie la adoptarea unor decizii de înaltă eficiență, în primul rînd în sfera economiei, a producției materiale, la elaborarea soluțiilor corespunzătoare pentru rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică procesul construcției socialiste.

Conducerea științifică a societății este strîns legată de creșterea rolului partidului în toate sectoarele, ceea ce presupune îmbunătățirea activității fiecărei organizații, întărirea spiritului de responsabilitate al fiecărui comunist. În același timp, stabilind direcțiile de perfecționare a conducerii științifice a societății, în concordanță cu legitățile economico-sociale, cu cerințele practicii, partidul militează pentru îmbunătățirea activității consiliilor oamenilor muncii, a tuturor organelor democratice, de la unități pînă la organele centrale. După cum se știe, societatea noastră dispune în prezent de un sistem bine articulat de organe democratice de conducere, de un cadru adecvat de patricipare a maselor la procesul de conducere ; problema care se pune acum este ca acestea să-și exercite pe deplin atribuțiile cu care au fost investite, să-și îndeplinească în cele mai bune condițiuni sarcinile care le revin.

Precizările cu privire la modul în care trebuie înțeleasă esența noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii capătă în acest context o importanță aparte. Este cît se poate de clar că problemele noului mecanism nu se pot reduce numai la participarea la beneficii, la obținerea unor venituri suplimentare, ci presupun, înainte de toate, realizarea integrală a tuturor indicatorilor de plan — a producției fizice și nete, a rentabilității și beneficiilor și asigurarea pe această bază a fondurilor pentru dezvoltare și pentru participarea la beneficii. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea, ca elemente componente definitorii ale noului mecanism economico-financiar, semnifică în fapt asumarea efectivă de către colectivele de oameni ai muncii a răspunderii pentru gospodărirea eficientă a mijloacelor pe care le au în administrare, cheltuirea cu chibzuință a fondurilor, evitarea risipei, a pierderilor de orice natură, obținerea de beneficii. Fiecare membru al societății noastre este chemat să gîndească, să simtă și să acționeze zi de zi ca proprietar al mijloacelor de producție, ca producător și beneficiar al rezultatelor muncii, ca om care răspunde în cel mai înalt grad, direct, nemijlocit de soarta întreprinderii.

De altfel, nivelul veniturilor, al consumului în general, se află într-o strînsă și nemijlocită interdependență cu calitatea muncii, cu rezultatele obținute în activitatea productivă. **„Trebuie să fie clar tuturor,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual se poate realiza numai în condițiile dezvoltării continue a forțelor de producție, ale creșterii eficienței și rentabilității întregii noastre activități economice. În toate sectoarele trebuie să se țină seama că nu se poate consuma din venitul național decît atît cît este posibil la un moment dat, ca rezultat al dezvoltării generale a forțelor de producție, a mijloacelor de care dispune societatea noastră".**

Din lucrările consfătuirii s-a desprins cu claritate cerința de a promova ferm, pretutindeni un stil de muncă comunist, revoluționar, de înaltă exigență, de a combate birocratismul și formalismul, lipsa de răspundere, de a lupta pentru înfăptuirea hotărîrilor, a acționa energic împotriva a tot ceea ce este vechi, perimat și nu mai corespunde cerințelor noii etape de dezvoltare, de a milita cu toată fermitatea pentru promovarea noului. În aceeași măsură trebuie acționat pentru întărirea ordinii și disciplinei în toate domeniile, pentru respectarea legilor, pentru efectuarea unui control riguros, eficient, care să abordeze fondul problemelor și să fie urmat de măsuri imediate, menite să contribuie la lichidarea lipsurilor constatate, la sprijinirea unităților economico-sociale, la îmbunătățirea în practică a activității. Sînt cerințe legice, obiective ale dezvoltării societății noastre, menite să concentreze energiile individuale și colective pe făgașul luptei pentru progres general.

Avem un program clar de acțiune, avem planuri ambițioase tocmai pentru că vrem ca România să se înscrie mai puternic și mai repede pe o nouă treaptă de progres și civilizație, să depășească într-o perioadă istorică scurtă stadiul de țară în curs de dezvoltare. Întregul popor este hotărît să muncească fără preget pentru a da viață acestor planuri.

Stere GIOGA

Concentrarea investițiilor, factor de bază al eficienței

Scurtarea termenelor de intrare în funcțiune a obiectivelor de investiții prioritare

În obiectivul revistei: noile capacități de la Întreprinderea „Republica" din Capitală

● Accelerarea livrării instalațiilor tehnologice — problemă esențială pentru grăbirea punerilor în funcțiune ● Cauze și remedii ale restanțelor în asigurarea utilajelor ● Documentația de execuție, depusă mult mai operativ la producător

CREȘTEREA eficienței întregii activități desfășurate în investiții, realizarea integrală a prevederilor din planul de producție și de export pe acest an și pe întregul cincinal, impun cu necesitate, ca o sarcină de importanță majoră, concentrarea eforturilor, orientarea întregului potențial uman, material și financiar disponibil spre accelerarea punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare, a celor care au asigurate toate condițiile pentru finalizare și conectare rapidă la circuitul producției. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., **este deosebit de negativă extinderea nejustificată a frontului de lucru în investiții în unele sectoare, începerea lucrărilor fără o pregătire temeinică, fără asigurarea proiectelor, a utilajelor, a bazei materiale corespunzătoare. Pentru ca noile capacități de producție principale să poată fi puse cît mai grabnic în funcțiune în acest an, se cer concentrate — într-o acțiune unitară — toate forțele, materialele, utilajele de construcții și forța de muncă disponibilă.**

În lumina acestor sarcini, **Revista Economică** își propune să continue și să amplifice acțiunea întreprinsă pe problemele **concentrării eforturilor în investiții pe obiectivele prioritare din economie** (vezi R.E. nr. 21, 23, 27, 30, 37 din 1979 și nr. 1, 9 și 19 din 1980). De astădată acțiunea va cuprinde un număr de mari șantiere ale unor capacități de producție prioritare, urmărindu-se :

● concentrarea cu operativitate, de către organizațiile de construcții, a forței de muncă, a utilajelor, a mecanismelor de construcții și a mijloacelor de transport la obiectivele prioritare la care sînt asigurate condiții pentru obținerea unor ritmuri înalte de construcții și montaj și scurtarea duratei de dare în exploatare a capacităților principale cu termene în acest an ;

● urgentarea livrării, de către furnizori a utilajelor tehnologice restante și a celor din planul pe acest an care condiționează punerile în funcțiune ;

● accelerarea de către proiectanți a elaborării și asigurării complete a documentațiilor tehnico-economice de execuție, prin aplicarea creativă și operativă a însemnatelor sarcini care le revin pe linia tipizării construcțiilor și a materialelor de construcții, utilizarea de materiale cu consum energetic redus existente în țară și reducerea substanțială a consumurilor materiale în construcții, a costului investițiilor concomitent cu sporirea funcționalității construcțiilor ;

● intensificarea acțiunii beneficiarilor pentru organizarea și desfășurarea mai eficientă, în strînsă colaborare cu antreprenori, a montajului stocurilor de utilaje aprovizionate pe șantiere și care condiționează punerile în funcțiune.

Pe această linie o primă analiză a fost desfășurată pe **șantierul întreprinderii de țevi „Republica" din Capitală.**

Eliminarea decalajelor între durata normată și cea efectivă de execuție

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a producției metalurgice, la întreprinderea bucureșteană este prevăzută **punerea în funcțiune a două mari noi capacități :** ● Uzina de țevi din oțel aliat (în trei etape : la 31 mai, la 31 iulie, la 10 decembrie a.c.) și ● Dezvoltarea capacității de țevi de extracție și prăjini de foraj cu racorduri sudate (etapa I la 10 decembrie a.c.). Racordarea lor în acest an la circuitul producției aduce o contribuție însemnată la diminuarea importurilor de țevi din oțel aliat necesare pentru industria chimică și cea constructoare de mașini, precum și la lărgirea exporturilor de utilaj petrolier.

Pînă în prezent, pe șantierele acestor obiective s-au depus eforturi însemnate. Ele s-au soldat, la **Uzina de țevi din oțel aliat,** cu realizarea a 75% din totalul investiției planificate, iar pe primele cinci luni din 1980 cu îndeplinirea a 48% din planul anual și cu îndeplinirea sarcinilor valorice de investiții aferente acestei perioade în proporție de 123%. **La cea de a doua capacitate nouă însă (țevi de extracție și prăjini de foraj), din totalul investițiilor planificate s-a realizat 13% ; în perioada 1 ianuarie—30 mai 1980 a fost îndeplinit planul anual abia în proporție de 20%, iar cel aferent primelor 5 luni se situează la 80% din prevederi.**

Aspectele semnalate pun în evidență necesitatea intensificării preocupării tuturor factorilor implicați pentru onorarea responsabilităților care le revin la aceste obiective.

Eforturi sporite pentru asigurarea utilajelor tehnologice pe șantiere

ÎN CONTEXTUL cerinței de desfășurare a unor acțiuni conjugate, pe multiple planuri, pentru impulsionarea finalizării lucrărilor pe șantierele întreprinderii „Republica", **se detașează în prim-plan** — după opinia specialiști-

lor de aici — **problema asigurării utilajelor tehnologice.**

1) Pentru rezolvarea ei **un prim apel se cere făcut pe adresa furnizorilor de utilaje tehnologice care sînt în restanță** cu livrările față de prevederile din contracte, **pentru ca aceștia să-și concentreze, la rîndul lor, efortul productiv în vederea realizării mașinilor și instalațiilor care condiționează punerile în funcțiune,** și pentru recuperarea rămînerilor în urmă în livrare.

Pentru Uzina de țevi din oțel este vorba în principal de următorii furnizori : întreprinderea „23 August" București (58 t piese de turtit inele și utilaje auxiliare la cuptoarele de spriţuit, restante din anul 1979), „Independența"-Sibiu (28 t cuptoare și băi de săruri, restante din anul trecut), „Unio" Satu Mare (160 t mașini de șanfrenat și bancuri de tras țevi, comandate din 1977), precum și Întreprinderea metalurgică Aiud (350 t — o presă de expandare și unele utilaje auxiliare pentru diverse mașini).

Pentru asigurarea livrării ritmice, în ordinea cerută de graficele de execuție, a utilajelor tehnologice complexe **se cere totodată acționat în vederea stabilirii de furnizori generali de mașini și utilaje,** care să aibă răspunderea de a acorda asistență tehnică la montaj și a supraveghea asamblarea în întregime a utilajelor. O răspundere unică va putea evita apariția unor neajunsuri generate în prezent de faptul că, uneori, mai multe întreprinderi constructoare de mașini trimit subansamble dispersate și nu utilaje întregi, piese care de multe ori sînt primite în altă ordine decît cea necesară la montaj.

2) **La modul în care se rezolvă problema asigurării utilajelor tehnologice, și întreprinderea beneficiară trebuie să aducă însă o contribuție substanțială și calitativ sporită, asigurînd mai din vreme primirea de către furnizor a documentațiilor tehnico-economice de execuție.** Pentru dezvoltarea capacității de țevi de extracție și prăjini de foraj cu racorduri sudate, de pildă, întreprinderea beneficiară, „Republica", a depus uneori cu întîrziere — la sfîrșitul anului 1979 și chiar și în 1980 — documentația la producător — Întreprinderea mecanică Aiud, la „23 August" București, care, la acea perioadă, aveau deja acoperite cu alte comenzi capacitățile de producție, pentru o bună perioadă din acest an. Rezultatul a fost că furnizorii nu au putut oferi ca termene de livrare decît perioada de sfîrșit a anului 1980, iar beneficiarul a fost nevoit să le accepte, deși ele erau mai greu de corelat cu cele ale altor lucrări de construcții-montaj care erau terminate încă din semestrul I a.c.

Dat fiind că asupra cauzelor care au determinat proiectantul (Centrul de cercetări-proiectări pentru fabricarea de țevi și trefilate) să întîrzie elaborarea documentației ne propunem să revenim într-un viitor articol din această serie — dedicat exclusiv asigurării proiectelor de execuție — subliniem că **este de datoria beneficiarului să depună mai multă stăruință pentru trimiterea documentației la furnizor cu cel puțin 1 an înainte de execuția respectivelor utilaje.** Mai ales în cazul utilajelor unicate complexe, a căror pregătire la producător se cere temeinic efectuată, dacă se urmărește primirea ritmică a instalațiilor tehnologice pe șantiere.

O acțiune mult mai eficientă **de coordonare, control și sprijin concret în asigurarea utilajelor tehnologice a obiectivelor analizate va trebui să desfășoare însă Centrala de țevi și trefilate,** dat fiind că atît beneficiarul, cît și proiectantul, precum și anumiți furnizori de instalații fac parte constitutivă din ea. Actuala situație — cînd constructorul a început uneori construcția fără documentație asigurată și utilajele tehnologice contractate, doar pe baza unor asigurări ale beneficiarului, cînd acesta din urmă a primit „pe bucățele" și a transmis uneori tîrziu detaliile de execuție la furnizor — se cere înlocuită în viitor cu o organizare riguroasă a muncii în și între toate întreprinderile centralei. Centrala industrială, ministerul de resort, organele bancare de finanțare pot și trebuie să controleze și să sprijine mai mult desfășurarea în flux continuu a lucrărilor de construcții-montaj, după aprobarea proiectelor, în vederea elabroării operative a detaliilor de execuție, desfășurării muncii după o programare științifică pe baza unor drumuri critice care să permită valorificarea superioară a potențialului disponibil, un optim de cheltuieli și o durată scurtă de execuție.

B. PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

PRODUCȚIE CU CHELTUIELI CÎT MAI REDUSE

ÎN ACEST AN, toate centralele din subordinea Ministerului Industriei Ușoare au obținut rezultate bune în ce privește îndeplinirea planului de costuri, înregistrînd economii substanțiale atît la cheltuielile totale, cît și la cele materiale. Astfel, în trimestrul I, de pe urma reducerilor costurilor totale la 1 000 lei producție marfă cu 3,7 lei și a costurilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 4,2 lei, s-au diminuat cheltuielile planificate cu peste 130 mil. lei. Economii mari au fost obținute de Centrala industriei confecțiilor — peste 57 mil. lei și Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei — aproape 30 mil. lei.

Cele mai mari economii (peste 72 mil. lei) se datorează **reducerii normelor de consum,** ceea ce vădește faptul că atunci cînd există preocuparea pentru gospodărirea judicioasă a materiilor prime a materialelor, combustibililor, energiei, se pot obține rezultate meritorii. Economii substanțiale la **cheltuieli cu munca vie** (peste 37 mil. lei) au fost obținute prin creșterea productivității muncii ca urmare a mai bunei utilizări a forței de muncă, reducerea ponderii muncitorilor indirect productivi, auxiliari și a personalului TESA, îmbunătățirea asistenței tehnice în schimburile II și III, extinderea organizării lucrului în acord, promovarea tehnologiilor de înalt randament ș.a. Alte economii au rezultat din **creșterea gradului de valorificare a materiilor prime** prelucrate în produse finite : bumbac, lînă, piele, sticlă, in, cînepă, cauciuc etc. Aceasta înseamnă că din fiecare unitate de măsură a materiilor prime respective, s-au obținut valori din ce în ce mai mari pe calea ridicării calității produselor, diminuării proporției deșeurilor, atragerii în consum a resurselor refolosibile.

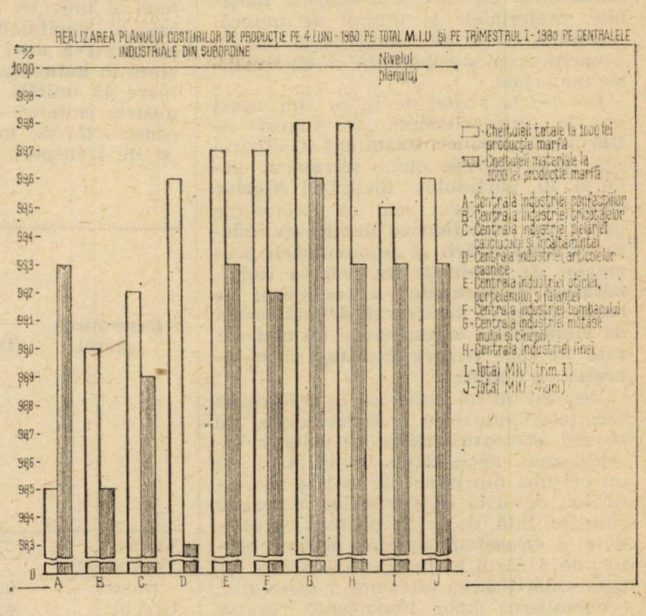

Pîrghii ale creșterii eficienței

Tehnologiile moderne — factor determinant în reducerea consumurilor

ÎN PREZENT, poate mai mult ca oricînd, tehnologiile înaintate se cer promovate pe scară cît mai largă în producție, întrucît de nivelul lor depinde diminuarea consumurilor materiale și energetice pe unitatea de produs, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de fabricație.

La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., un loc important în dezbaterile avute l-au ocupat și problemele privitoare la promovarea tehnologiilor înaintate, ca mijloc de bază în reducerea consumurilor de materii prime și energetice. **„În principal** — a subliniat cu acest prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să mergem pe noi tehnologii — și există asemenea tehnologii — care pot conduce în toate sectoarele, la reducerea pînă la 50 la sută a consumurilor actuale pe tonă sau pe unitatea respectivă de produs".**

Elemente pentru alegerea soluției optime de realizare a produsului

DINAMIZATOARE a progresului tehnic în economie, industria construcțiilor de mașini trebuie să promoveze în toate sectoarele sale de activitate tehnologii care să permită realizarea în condiții de înaltă economicitate și competitivitate a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, agregatelor și pieselor de schimb. Între acestea, tehnologiile bazate pe folosirea procedeelor moderne de turnare, forjare, tratamente termice, matrițare etc. reduc volumul de prelucrare, sporesc eficacitatea cu care sînt folosite mașinile, materialele și timpul de muncă, scurtează ciclul de fabricație și duc la economisirea substanțială a cheltuielilor materiale.

Cu ocazia vizitei de lucru din acest an la întreprinderea „23 August" — București, cînd s-a examinat și situația din turnătoria de oțel, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a cerut ca în sectoarele calde **„să se acționeze pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție în vederea îmbunătățirii permanente a condițiilor de lucru astfel ca acestea să devină locuri de muncă bine organizate și cît mai curate în care fiecare lucrător să muncească cu plăcere".**

Deși au un rol însemnat în rezolvarea cerințelor industriei constructoare de mașini, sectoarele calde nu satisfac întotdeauna necesitățile cantitative și uneori nici din punct de vedere al costurilor, datorită consumurilor materiale ridicate. Iată, de ce, în prezent se atribuie o deosebită atenție acestui sector, de a cărui activitate este strîns legată valorificarea eficientă a metalului, economisirea unor importante resurse energetice, sporirea rentabilității întreprinderilor.

Faptul că mai bine de jumătate din totalul metalului folosit în industria construcțiilor de mașini îl reprezintă volumul pieselor turnate și forjate, atestă importanța economică excepțională a extinderii tehnologiilor avansate în aceste sectoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît realizarea pieselor prin astfel de metode este mult mai avantajoasă decît confecționarea lor din laminate. Bunăoară, prelucrările mecanice la piesele matrițate și turnate, în comparație cu cele confecționate din laminate, costă cu circa 70% mai puțin, de unde rezultă importanța economică a dezvoltării sectoarelor calde și perfecționării tehnologiilor folosite, astfel încît ele să confere pieselor forme preliminare cît mai apropiate de forma geometrică finală și de dimensiunile necesare. Prin aceasta se reduc considerabil pierderile de metal și se obțin economii de energie, combustibil și manoperă. Calculele arată, de pildă, că **dacă se înlocuiește prelucrarea prin așchiere a 100 000 t metal cu prelucrarea prin forjare și matrițare se economisesc 25 000 t laminate și se disponibilizează 2 500 muncitori și 1 500 mașini-unelte așchietoare.**

Ponderea costului prelucrărilor la cald în comparație cu prelucrările mecanice prin așchiere depinde, firește, de caracterul producției. În construcția de mașini, unde predomină caracterul de masă al producției și se folosesc pe scară largă tehnologii moderne ca: deformarea plastică, turnarea de precizie etc. costurile prelucrărilor mecanice sînt de pînă la 3 ori mai mici față de subramurile unde predomină seriile mici și unicate. Astfel, potrivit unor calcule, **cheltuielile necesare pentru prelucrarea unei tone de metal reprezintă în industria de automobile și tractoare 45 unități, la utilajul pentru industria chimică — 51 unități, iar în construcția de mașini grele, energetice și de transport — 117 unități.**

Problema economisirii materialelor și combustibililor, devenită extrem de acută în zilele noastre, obligă cercetarea științifică și ingineria tehnologică din domeniul construcțiilor de mașini ca, pe lîngă criteriile în genere cunoscute, care determină varianta optimă constructivă a produselor și a proceselor lor de execuție, să țină seama într-o mai mare măsură de consumurile energetice solicitate de o soluție sau alta. În multe cazuri acestea pot chiar să prevaleze față de alte elemente, în special în condițiile creșterii accelerate de la o zi la alta a prețului combustibililor și energiei pe piața mondială și, drept urmare, asemenea factori ca energointensivitatea și consumul de metal pot să conducă la revizuirea sau chiar modificarea structurală a unor concepte încetățenite de-a lungul anilor.

Eficiența procedeelor înaintate în turnătorii

INDUSTRIA noastră constructoare de mașini dispune în prezent, în cazul turnătoriilor, de o anumită specializare a producției, în funcție de care sînt aplicate diferite tehnologii. Astfel, Întreprinderea mecanică Sinaia, „Aversa" și „Semănătoarea" din București, Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, Întreprinderea de autocamioane Brașov și altele au extins realizarea unui mare număr de piese prin turnarea lor în modele ușor fuzibile (de ceară). Avînd o eficiență ridicată, îndeosebi la piesele mici și foarte mici cu configurație complicată, metoda s-a dovedit deosebit de economicoasă la o gamă variată de produse în componența cărora intră piese confecționate din oțel și fontă.

Desigur, metoda respectivă își etalează o mare eficiență mai ales în cazul cînd producția este organizată pe

Tabelul nr. 1

Costul pieselor matrițate și al celor turnate

Denumirea piesei	Piese matrițate			Piese turnate în modele ușor fuzibile			Raportul dintre costul pieselor turnate și al celor matrițate		
	Total *	Din care la %		Total *	Din care la %		Total *	Din care la %	
		semifabricat	prelucrarea mecanică		semifabricat	prelucrarea mecanică		semifabricat	prelucrarea mecanică
Console	0,69	51	49	0,24	60	40	34,5	41	28
Papuci de arcuri	0,30	37	63	0,22	68	32	73	136	25
Urechi	0,42	33	67	0,31	87	13	73	192	28,5
Tacheți	0,81	62	38	0,40	65	35	50	52	45
Colțari	0,47	94	6	0,17	77	23	36	30	126

*) În unități convenționale.

Tabelul nr. 2

Eficiența turnării pieselor în coji cu lianți din rășini sintetice în comparație cu procedeul clasic

Indicatorul	Turnare în forme		
	nisip	coji de bachelită	3/2 (%)
1	2	3	4
Nr. pieselor turnate (mii buc.)	1 288	1 288	100
Producția de piese (tone)	1 866	1 500	78
Nr. muncitori	31	20	64,5
Costul manoperei de turnare (unități convenționale)	39,9	27,3	68,4
Costul manoperei de prelucrare mecanică (unități convenționale)	115,1	53,3	46,3
Costul pieselor turnate (unități convenționale)	278,2	310,2	111,1
Costul pieselor în stare finită (unități convenționale)	565,0	426,0	75,0

serii mari de repere și piese de același fel sau pe familii de piese cu caracteristici tehnologice asemănătoare. Ea permite obținerea de piese cu suprafețe curate care nu mai au nevoie decît de mici prelucrări mecanice, ridicarea calității și diminuarea rebuturilor, sporește productivitatea muncii în raport cu materialele clasice cu 40—50%. Dar cel mai important avantaj îl constituie reducerea consumului specific de metal — care reprezintă 25—40% din greutatea pieselor în faza de semifabricat. Ca urmare costul pieselor realizate pe această cale este mult mai mic (tabelul nr. 1).

Referindu-ne la metoda respectivă, trebuie spus însă că ea are condiții să fie mai larg extinsă. De astfel de posibilități dispun o serie de unități cum sînt îndeosebi cele din Centrala industrială de tractoare și mașini agricole (Întreprinderea mecanică de echipamente hidraulice Galați, Întreprinderea mecanică Oradea, Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia, „Ceahlăul" — Piatra Neamț și chiar „Tractorul" — Brașov). Evident, nu în toate unitățile ar trebui consumate fonduri de investiții pentru procurarea de instalații specifice în vederea aplicării metodei respective. **Ar fi util însă să fie inventariate toate piesele și reperele mărunte, apropiate ca tehnologie și configurație, care au serii mai mari pentru a fi trecute spre execuție la capacitățile existente.** Ar trebui folosită experiența Întreprinderii mecanice din Sinaia sau a întreprinderii „Aversa" — București, care au găsit soluții menite să conducă chiar la depășirea capacității proiectate a instalațiilor printr-o încărcare rațională, organizarea judicioasă a muncii, ridicarea calificării cadrelor etc.

O înaltă eficiență are și turnarea în forme-coji cu lianți din rășini sintetice. Prin realizarea cu ajutorul acestui procedeu a unei game largi de piese turnate se asigură, o precizie ridicată dimensională și geometrică a acestora, deformații minime și formă curată a suprafețelor, ceea ce reduce la minimum sau exclude chiar necesitatea unor prelucrări mecanice (tabelul nr. 2).

Deși extinderea procedeului este frînată de costul materialelor de formare, totuși creșterea preciziei dimensionale a pieselor, reducerea adausurilor de prelucrare și a cheltuielilor generale de fabricație indică rentabilitatea economică superioară a acestuia, concretizată în economii de manoperă și diminuarea cantităților de metal transformate în așchii în procesul de prelucrare. Turnarea în forme-coji reduce costul oțelului sau fontei turnate cu circa 30% și mărește, în anumite condiții, productivitatea de cîteva ori față de turnarea în forme de nisip, unde numai costul materialelor de turnare reprezintă circa 30% din costul pieselor turnate. În prezent, metoda este folosită pentru realizarea unui număr important de piese turnate la Întreprinderea de autocamioane din Brașov, „Unirea" — Cluj, Întreprinderea metalurgică Sibiu etc. Prin extinderea mai largă a acestui procedeu (pentru aceasta există condiții în majoritatea turnătoriilor mari de oțel și fontă), s-ar obține importante economii de metal, energie, s-ar reuși să se realizeze piese și repere cu adaosuri reduse de prelucrare.

În multe unități („23 August" și „Grivița Roșie" din București, „Unio" Satu Mare, Întreprinderea de autocamioane și „Tractorul" din Brașov, Întreprinderea mecanică Reșița etc.), se folosește pe larg, în mod curent, metoda de turnare cu forme întărite cu bioxid de carbon. Eficacitatea procedeului amintit constă în sporirea productivității muncii și scăderea cheltuielilor de fabricație, datorită reducerii de 4—5 ori a timpului de pregătire a miezurilor și eliminarea cuptoarelor de uscare a acestora. Totodată, datorită faptului că pocedeul respectiv permite înlocuirea unor lianți organici (ulei de in, dextrină, moliftare) cu silicați de sodiu, avînd un preț de cîteva ori mai mic, se asigură și o reducere importantă a costurilor de producție pe tona de piese turnate.

Nu poate fi însă justificată atitudinea altor unități, care deși au condiții pentru introducerea procedeului respectiv, acționează totuși cu încetineală. Faptul că nu totdeauna ele se pot aproviziona cu lianți corespunzători, că lipsesc la bazele de aprovizionare unele materiale necesare, nu poate acoperi deficiențele proprii în organizarea activității de așa natură încît tehnologiile noi să fie introduse și extinse.

Nu ne propunem să prezentăm o situație privind nivelul de aplicare a fiecărei metode în parte. Ceea ce dorim să subliniem este faptul că **se impun, la nivelul ministerului analize sistematice, aprofundate asupra modului în care tehnologiile înaintate din turnătorii sînt aplicate în mod constant, a cauzelor care frînează încă introducerea și extinderea lor, a măsurilor ce se impun** (mai ales în aprovizionare) **pentru ca în viitor ele să devină metode curente de lucru. Poate ar fi necesară o adîncire a specializării turnătoriilor de oțel și fontă,** încît ele să devină nu numai furnizoare de semifabricate pentru unitatea din care fac parte, ci și pentru majoritatea celor care au nevoie de asemenea semifabricate.

Valorificarea rezervelor din sectoarele de forjă

UTILIZAREA tehnologiilor înaintate și în domeniul forjării pieselor asigură la rîndul ei deosebite avantaje economice. Astfel forjarea în matrițe permite, în raport cu forjarea liberă, sporirea productivității muncii între 70—90%, economii de 20—30%, prin reducerea numărului de om/ore de prelucrare, în condițiile ridicării calității produselor.

În anii din urmă forjarea în matrițe simple și în matrițe cu figuri multiple a căpătat o extindere considerabilă. S-a ajuns în prezent ca peste 50% din totalul pieselor bune forjate din industria construcțiilor de mașini să fie confecționate după procedeele amintite. O bogată experiență în domeniu au căpătat întreprinerile „23 August" și „Semănătoarea" din București, „Autocamioane" și „Tractorul" din Brașov, Întreprinderea mecanică Reșița etc. În aceste unități au fost găsite, în decursul anilor, o serie de elemente noi în aplicarea tehnologiilor de forjare în matrițe (eliminarea încălzirii repetate a metalului, realizarea de matrițe cu figuri multiple, care permite executarea a 2—3 operațiuni dintr-o singură încălzire, forjarea în matrițe fără bavuri, forjarea prin ciocănire rotativă etc.).

Ținînd seama de eficiența pe care o reprezintă aceste tehnologii, cît și altele care s-au dovedit economicoase dar sînt aplicate în condiții restrînse, se impun măsuri pentru extinderea și generalizarea lor. Sigur, și în aceste cazuri, de o importanță deosebită este mărimea seriei de piese, specializarea unor unități și secții de forjă — situație care permite obținerea unei înalte productivități, reducerea consumurilor materiale și, în general, a costurilor de producție. Există și în această privință posibilități de extindere a experienței întreprinderilor respective în toate unitățile în care procedeele de producție se pretează și unde investițiile necesare nu devin costisitoare. În general vorbind, dacă s-ar trece la o mai largă activitate de unificare a pieselor care necesită tratamente, s-ar putea ajunge la concentrarea acestora în numai cîteva unități care posedă instalații corespunzătoare, ceea ce s-ar solda cu o economie însemnată la nivelul ramurii.

Considerăm că tendința actuală de dezvoltare a producției în industria construcțiilor de mașini pe module este propice pentru o mai largă adîncire a specializării producției și în domeniul sectoarelor calde — cu largi posibilități de dezvoltare a cooperării interuzinale. De altfel, aceasta o impune necesitatea utilizării maxime a capacităților existente, gospodărirea mai rațională a metalului și energiei, economisirea fondurilor de investiții.

Ioan Hera BUCUR
Sever ȘONTEA
Vasile BOESCU

(Continuare în pag. 15)

DEZBATERE „R. E."

ÎNTREPRINDERILE SPECIALIZATE PENTRU PRODUCȚIA DE EXPORT (I)

Sarcini și atribuții sporite

ÎN PREZENT pe pieţele internaţionale persistenţa recesiunii economice şi întîrzierea ieşirii din faza depresionară conduc la o instabilitate pronunţată. Această evoluţie îşi pune o puternică amprentă asupra relaţiilor economice externe impunînd o şi mai eficientă organizare a întregului sistem de comerţ exterior, o şi mai dinamică adaptare la evoluţia pieţei, capacitatea de a reacţiona rapid faţă de perturbaţiile frecvente de pe pieţele externe.

Poziţia specifică a ţării noastre faţă de o serie de materii prime importante importate cum sînt : minereu de fier (89%), cărbune cocsificabil (48%), cocs 42%, petrol 40%, bauxită 68% alte materii prime pentru industria chimică şi industria uşoară, reclamă o stabilitate cît mai ridicată a fluxului de încasări din exporturi necesară pentru a asigura capacitatea : de aprovizionare cu materiile prime amintite a economiei, de dezvoltare de noi capacităţi de producţie şi de efectuare de importuri de completare pentru produsele care nu se realizează integral în ţară.

O măsură importantă adoptată pe linia creşterii capacităţii de reacţie a întreprinderilor la impactul pieţei internaţionale a fost desemnarea prin Decretul nr. 153/1979 a unităţilor specializate pentru producţia pentru export. Criteriul de bază în desemnarea acestor întreprinderi, cu ponderi covîrşitoare în realizarea exporturilor româneşti l-a constituit dotarea peste media pe ramură a acestora în ceea ce priveşte : nivelul tehnologiilor de producţie, tradiţia şi experienţa în producţia de export, calificarea forţei de muncă etc.

Pentru a analiza modul în care întreprinderile specializate îşi duc la îndeplinire sarcinile prioritare ce le revin pe linia realizării exporturilor, Revista economică *împreună cu* Comitetul judeţean P.C.R. — Arad *a organizat o dezbatere cu principalii exportatori specializaţi din judeţ. Dezbaterea a urmărit identificarea problematicii cu care sînt confruntate aceste întreprinderi în îndeplinirea sarcinilor date şi atribuţiile sporite pe care trebuie să le preia în vederea executării în bune condiţii a sarcinilor. Din partea redacţiei a participat* Ioan Georgescu.

Mircea Roman, secretar cu probleme economice, Comitetul judeţean al P.C.R., Arad :

Judeţul nostru dispune în prezent de un puternic potenţial economic exprimat, între altele, prin faptul că : în domeniul construcţiei de maşini se situează pe locul 9 pe ţară, asigurînd întreaga producţie de vagoane de călători şi 44% din producţia de vagoane de marfă a ţării, 65% din producţia de strunguri, un volum important de utilaj agrozootehnic, în domeniul industriei uşoare realizează 10% din producţia de ţesături de bumbac şi tip bumbac (locul 3), 11,4% din producţia de tricotaje de bumbac (locul 5) şi 3% din producţia de confecţii textile, industria chimică aproape inexistentă în trecut în judeţul Arad a beneficiat în actualul cincinal de aproape 40% din totalul investiţiilor industriale ale judeţului, fiind în prezent reprezentată de Combinatul de îngrăşăminte chimice, industria exploatării şi prelucrării lemnului realizează o gamă largă de produse de mare complexitate, apreciate pe plan mondial pentru calitate şi originalitate, în industria alimentară a judeţului s-a realizat în 1979 3,2% din producţia ţării. Creşterea de circa 4 ori a producţiei globale industriale în intervalul 1965—1980 s-a produs în condiţiile modernizării structurii pe ramuri, industria constructoare de maşini ajungînd la o pondere de 40% în totalul producţiei judeţului. Concomitent cu aceste mutaţii calitative a sporit şi ponderea produselor exportate în totalul producţiei industriale a judeţului : de la 16% în 1965 la peste 30% în 1979. În structura producţiei industriale exportate ponderea cea mai ridicată o deţineau în 1979 construcţiile de maşini 66%, urmată de produsele industriei alimentare cu 15,5%, industria prelucrării lemnului şi industria uşoară cu peste 8% fiecare, treptat crescînd livrările la export şi de produse chimice (îngrăşăminte complexe) preliminate să ajungă la peste 10% în 1980.

Tradiţia industrială bogată a judeţului nostru, creşterea de peste 6 ori a volumului exportului în anii '70, ca şi prevederile ca în 1985 să livrăm la export circa 40% din producţia marfă a judeţului au făcut ca multe din întreprinderile arădene să fie desemnate ca întreprinderi specializate pentru producţia de export.

Anul 1980 marchează o creştere importantă — cu 36% — a exportului faţă de 1979, înregistrînd astfel o dinamică de 2 ori mai mare decît cea a producţiei industriale. Desigur că în aceste condiţii în faţa întreprinderilor noastre exportatoare stau sarcini de mare răspundere pentru realizarea planului de export pe ansamblul ramurilor respective ca şi pe ansamblul ţării. Apreciem în acest context iniţiativa Revistei economice care şi-a propus să supună dezbaterii modul de realizare concretă a funcţiei de producător specializat pentru export în unităţile judeţului nostru, dezbatere de natură să furnizeze concluzii şi propuneri importante pentru consolidarea acestei funcţii în economia noastră.

Dintre întreprinderile specializate pentru producţia de export am invitat 5 întreprinderi, cu pondere majoră în planul de export al judeţului : Întreprinderea de vagoane, Întreprinderea textilă U.T.A., Combinatul de prelucrare al lemnului, întreprinderea „Tricoul Roşu" şi Întreprinderea de confecţii, să prezinte modul în care îşi realizează funcţia de exportator.

Mihai Scorţeanu, director export, Întreprinderea de vagoane Arad :

Întreprinderea de vagoane Arad (I.V.A.) unitate de bază a construcţiei de maşini din România şi una din cele mai mari întreprinderi de vagoane din lume, beneficiază de o tradiţie neîntreruptă de 87 de ani în construcţia de material rulant. Dacă în 1948 se produceau în uzină 5 tipuri de vagoane, astăzi numărul lor este de aproape 10 ori mai mare. Se produc 30 de tipuri de vagoane de marfă, din care jumătate merg la export şi 15 tipuri de vagoane de călători din care peste jumătate se livrează la export. Şi în acest an cea mai mare parte a capacităţilor de producţie, peste 80% au fabricat şi fabrică produse pentru export, îndeplinindu-se şi depăşindu-se sarcinile privind asigurarea fondului de marfă prin specializare.

Dintre efectele ce decurg din specializare trebuie evidenţiată, în primul rînd, creşterea eficienţei exporturilor, prin mai buna organizare a producţiei şi a muncii, prin valorificarea superioară a materiilor prime încorporate în produse cu grad ridicat de complexitate tehnică, prin creşterea productivităţii muncii. În cazul întreprinderii noastre creşterea eficienţei şi a gradului de valorificare a materiilor prime are ca principală cale de înfăptuire creşterea ponderii vagoanelor de complexitate ridicată, în defavoarea celor simple de marfă, ceea ce permite ca la o creştere a consumului de metal de maximum dublu, valoarea exportului per vagon să crească de 4—5 ori. Pentru a exporta material rulant în peste 20 de ţări întreprinderea noastră a făcut eforturi să-şi însuşească norme şi uzanţe specifice administraţiei de cale ferată din fiecare ţară parteneră, organizîndu-şi în acest scop ample relaţii de cooperare cu firme din ţară şi din străinătate. O preocupare constantă în activitatea întreprinderii noastre a constituit-o creşterea gradului de integrare a fabricaţiei prin asimilarea unor componente importante. Desigur că pe linia preocupărilor de raţionalizare a importurilor, deşi întreprinderea noastră are o balanţă export-import

exedentară, am căutat furnizori interni pentru o serie de repere ce se pot fabrica în țară. Seriile mici din aceste elemente de echipare (tîmplărie metalică, tablouri electrice, geamuri termoizolante, profile de aluminiu, instalații electrice și sanitare etc.) care se contractează într-o execuție specifică potrivit normelor de administrație de cale locale nu au găsit întotdeauna executant în țară. De cele mai multe ori refuzul a fost justificat prin perturbarea indicatorilor economici la furnizorii interni, prin lansarea în fabricație de serii prea mici față de seria minimă a acestor întreprinderi. Alternativa ce se ridică în aceste cazuri pentru întreprinderea noastră este fie să-și despecializeze profilul prin dezvoltarea de secții proprii pentru toate aceste elemente pe care nu le poate obține în cooperare, fie să recurgă la import. Poate mai economic însă ar fi înființarea de mici întreprinderi sau secții pentru astfel de comenzi speciale, secții bine dotate din punct de vedere tehnic, cu personal de înaltă calificare, care să poată asimila cu ușurință produse de serie mică conform documentației tehnice a beneficiarului extern. Aceste mici întreprinderi sau secții vor putea funcționa numai dacă modul de calcul al indicatorilor de productivitate a muncii, cheltuieli materiale etc. vor fi adaptați la specificul muncii. Ele ar putea funcționa fie pe lîngă marea unitate producătoare de profil (întreprinderi de sticlă, de tîmplărie metalică, de aparate de automatizări și aparatură electrică etc.) fie ca unități de microproducție pe lîngă institute de inginerie tehnologică, unități de învățămînt-cercetare, fie chiar pe lîngă furnizorul general — cum este în cazul vagoanelor la întreprinderea noastră.

O altă problemă pe care aș dori să o ridic, legat de prioritatea pe care întreprinderea specializată în producția de export trebuie să o acorde în activitatea compartimentelor sale (cercetare-dezvoltare, plan-producție, aprovizionare-cooperare) realizări în cele mai bune condiții a sarcinilor de export, este faptul că în prezent calitatea produsului nostru finit depinde de calitatea subansamblelor primite din cooperare. Deși calitatea și performanțele produselor noastre sînt apreciate de beneficiarii externi, atunci cînd se mai întîmplă să avem reclamații, circa 70% din acestea se referă tocmai la aceste subansamble. Propunerea care o formulăm în cadrul acestei dezbateri este ca furnizorii indirecți la export (prin cooperare să acorde aceeași prioritate și grijă față de calitatea subansamblelor ca și furnizorul direct la export, sarcină ce, de altfel, le revine ca obligație din articolul 5 al decretului nr. 153/1979.

Furnizorul la export, respectiv Întreprinderea de vagoane poate organiza controlul de calitate al subansamblelor primite din cooperare pentru calitate de conformitate cu comanda, însă în cazul în care fiabilitatea unor repere este inferioară cerințelor, amplitudinea problemei depășește posibilitățile noastre de control. Asemenea aspecte sînt cunoscute de Inspectatorul general pentru controlul calității produselor și în prezent stabilim soluții împreună.

Cred că prerogativele întreprinderilor specializate pentru export trebuie să includă instrumentele necesare concentrării eforturilor tuturor factorilor implicați în producția de export, astfel încît să-și poată îndeplini atribuțiile fără sesizarea și intervenția unei multitudini de foruri. Noi ne desfășurăm activitatea adeseori în condiții de aspră competiție, de licitații la care cîștigă cel ce poate da o ofertă cu termene de livrare mai scurte. Dacă ar fi să luăm numai cazul echipamentului electric, care în decurs de cîteva luni trebuie proiectat, testat, omologat și produs prin conlucrare între Centrul de proiectare de vagoane — Institutul de proiectări pentru automatizări — Întreprinderea producătoare de echipament — Institutul de atestare din țară. De multe ori se întîmplă ca delegații diverselor foruri să-și intensifice vizitele tocmai cînd întreprinderea face eforturile cele mai mari de a-și rezolva problemele și, ca urmare, atenția este distrasă de la problemele reale spre întocmirea de situații și note explicative care într-adevăr lărgesc sfera de cunoaștere a problemelor uzinei, dar nu se materializează întotdeauna și prin decizii de soluționare a problemelor cu care sîntem confruntați.

Practica arată că în cazul întreprinderilor cu producție specializată pentru export tutela măruntă, canalele foarte ocolite între producător și piața externă aduc întîrzieri de termene cu prejudicii importante asupra competitivității și eficienței operațiunilor.

Alexandru Aromănesei, director al Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică-vagoane Arad :

Luînd în dezbatere problemele specializării producției de export, aș dori să mă refer la preocupările pe care sectorul de cercetare-dezvoltare al industriei noastre de vagoane le-a avut în acest cincinal pentru alinierea cu produsele noastre la cerințele pieței mondiale, de altfel o primă condiție pentru îndeplinirea în condiții de eficiență a funcției de exportator specializat.

În perioada actualului cincinal producția de vagoane de călători a crescut cu 100%, iar cea a vagoanelor de marfă cu cca. 5%. Această creștere a permis ca România să ocupe un loc fruntaș și în rîndul țărilor exportatoare de vagoane, numai în anul 1979 exportîndu-se 4 190 vagoane marfă și 503 vagoane de călători. Creșterea exportului s-a datorat în primul rînd posibilităților mari de adaptare a industriei românești de vagoane la cererile beneficiarilor din diferite zone ale lumii. Astfel, la ora actuală industria românească produce vagoane în toată gama de ecartamente de la 760 mm la 1 676 mm, vagoane cu tampoane sau vagoane cu cuple automate, de la vagoane pe 2 osii la vagoane pe 26 de osii pentru transportul mărfurilor agabaritice. Producem de asemenea orice tip de vagoane de călători de la vagoane de clasa III-a cu bănci de lemn la vagoane de dormit sau vagoane salon cu cel mai înalt grad de confort. Producem pentru export vagoane cu viteze de la 160 km/oră și pînă la 200 km oră.

Toate vagoanele fabricate se încadrează în normele internaționale și sînt comparabile ca performanțe tehnice cu vagoanele fabricate în oricare din țările dezvoltate, spre exemplu în ceea ce privește tara vagoanelor dăm mai jos un tabel comparativ :

	Prescripții	Realizat
	U.I.C.	România
Vagon acoperit	25 t	24 t
Vagon descoperit	22 t	22 t
Vagon platformă	24 t	24 t

Majoritatea vagoanelor fabricate de industria românească sînt executate după documentație proprie întocmită pe baza studiilor și cercetărilor efectuate la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică Vagoane Arad. Dintre ultimele realizări ale C.C.S.I.T.V.A. amintim : Vagon pentru transportat cereale ; Boghiu cu frîna înglobată ; Vagon de călători tip Z cu viteze de 160 km/oră pentru export; Adaptarea tehnologică de sudare prin puncte a carcaselor vagoanelor de călători ; Noi tipuri de planșee din materiale sintetice cu caracteristici de protecție sporite etc.

Activitatea de cercetare se preocupă de realizarea în viitor a unor produse cu caracteristici și performanțe ridicate prin : încercarea și adaptarea în construcția de vagoane a unor noi materiale cu caracteristici superioare, cu greutate specifică mică (consum de metal redus și consum de energie redus ; realizarea unor subansamble și aparatură pentru vagoane vizînd creșterea gradului de confort, perfecționarea tehnologiilor de încărcare — descărcare, a siguranței în circulație și evitarea unor importuri de completare ; încercarea și verificarea vagoanelor prototip pentru îndeplinirea performanțelor tehnice în comparație cu cerințele fișelor U.I.C. și a altor norme internaționale.

În activitatea de proiectare preocupările principale sînt în domeniul : realizării unor vagoane cu performanțe ridicate în conformitate cu cerințele beneficiarilor externi ; executarea unor produse cu posibilități de aplicare a unor tehnologii de vîrf ; extinderea tipizării pieselor pe familii de vagoane ; reducerea consumurilor de materiale și energie prin reproiectarea produselor aflate în fabricație. Prin asimilarea unor noi subansamble pentru vagoanele de export am realizat economii valutare de peste 8 milioane lei valută, în prezent fiind în curs pregătirea fabricației pentru alte elemente ce elimină importurile.

În vederea stipulării în contractele cu beneficiarii externi a unor clauze care să fie cît mai apropiate de posibilitățile tehnologice ale întreprinderii de vagoane la fiecare contractare de vagoane participă un specialist din partea C.C.S.I.T.V.A. care analizează posibilitățile de oferire și adaptare a produselor executate la cerințele beneficiarilor.

În vederea reducerii ciclului de cercetare, proiectare și asimilare a produselor noi destinate exportului se impune ca atunci cînd oportunitatea importurilor de completare este economic justificată ele să fie asigurate înainte de începerea activității de proiectare, pentru a putea corela tehnologia proprie cu cea a furnizorului și a ne încadra în ciclul de proiectare-execuție-livrare foarte strîns pe piața mondială.

De asemenea pentru informarea specialiștilor institutului este necesară participarea din partea C.C.S.I.T.V.A. a unui specialist la fiecare tîrg și expoziție internațională de material rulant. Este necesară, de asemenea, mărirea posibilităților de abonare a institutului la reviste de specialitate și îndeosebi la normativele internaționale editate de U.I.C. și A.A.R.

Considerăm că prin dezvoltarea în continuare a activității de cercetare și dezvoltare tehnologică se vor putea mări posibilitățile de export pe piața mondială putînd oferi de la an la an produse din ce în ce mai competitive fapt ce va duce la creșterea exportului și a prestigiului tehnic al României pe piața mondială.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Planificarea, normarea și urmărirea costurilor de producție

SPORIREA eficienței economice, cerință și necesitate legică obiectivă de dezvoltare a societății noastre în etapa actuală și viitoare, se concretizează în devansarea creșterii produsului social total de către venitul național. **Principala cale pentru realizarea acestui obiectiv o constituie reducerea costurilor de producție, în special a celor materiale.** Reducerea cheltuielilor materiale determină în mod direct majorarea producției nete, a beneficiului și implicit a venitului național.

Activitatea de planificare, normare și urmărire a costurilor prezintă aspecte deosebit de complexe și aplicarea în practică ridică probleme de mare dificultate, din care unele nu au fost rezolvate nici pînă în prezent într-o formă unitară. Iată motivul pentru care relatarea experienței în acest domeniu, efectuată la întreprinderea „Textila"-Iași, începînd din anul 1978, poate fi utilă.

Planificarea și normarea costurilor de producție are ca obiectiv **dimensionarea optimă a cheltuielilor necesare realizării producției fizice, sortimentale și calitative prevăzute în plan.** Această activitate are o importanță deosebită, deoarece ne indică drumul care trebuie parcurs pentru atingerea scopului propus. Aceeași importanță o are și activitatea de urmărire a costurilor de producție, care are ca obiectiv **supravegherea permanentă, continuă, operativă și critică a modului cum se realizează cheltuielile în vederea încadrării lor în normele prevăzute de plan.** Iată, deci, două activități distincte ca formă, care se condiționează reciproc; este deosebit de important **să sesizăm această interdependență, care ne face să înțelegem că este necesar să planificăm costurile de producție de așa manieră încît să le putem urmări, în vederea realizării lor în limitele stabilite prin plan.**

La baza planificării și normării costurilor de producție, am considerat că trebuie aplicate următoarele principii:

● În general, orice întreprindere producătoare de bunuri cuprinde patru mari sectoare de activitate și anume: sectorul producției de bază, sectorul activităților auxiliare, sectorul administrativ-gospodăresc și sectorul social. **Toate sectoarele amintite efectuează consumuri de materiale, energie, muncă și alte cheltuieli. Planificarea și urmărirea cheltuielilor nu se pot realiza în general pe întreprindere, ci din contră se efectuează numai prin localizarea costurilor. Iată de ce am considerat că este deosebit de important ca începutul activităților amintite să se facă prin stabilirea în detaliu a subiectelor de planificare, care sînt: secțiile, atelierele și alte locuri de muncă cuprinse în cele patru sectoare la care ne-am referit mai sus.**

● Planul de costuri anual cu defalcarea pe trimestre este supus deseori la modificări ca urmare a schimbărilor care au loc pe parcurs la producția fizică, la structura sortimentală a producției, ca urmare a înlocuirilor de materie primă, a transferurilor de utilaje, apariției unor noi măsuri tehnico-organizatorice etc. Pentru acest considerent planul costurilor de producție care trebuie adus la cunoștința fiecărei secții, atelier sau altor locuri de muncă (subiecte de planificare) **s-a întocmit lunar, cu cel mult 10 zile înainte de începerea lunii respective. În felul acesta, planul lunar al costurilor cuprinde defalcarea analitică a indicatorilor cuprinși în planul anual și trimestrial, adaptat condițiilor concrete ale lunii respective, cu încadrarea în sarcinile globale primite.**

● **În vederea realizării integrale și în bune condițiuni a planului de costuri, acesta este adus la cunoștința oamenilor muncii organizați pe secții, ateliere, și alte locuri de muncă.**

Pentru realizarea acestor cerințe, planificarea costurilor și urmărirea îndeplinirii lor se efectuează **pe elemente primare de cheltuieli, care caracterizează conținutul lor economic, întrucît așa se produc într-o întreprindere și numai în felul acesta se poate acționa asupra lor în mod direct și eficient.** Am considerat că planificarea lunară a cheltuielilor nu este indicat să se facă pe articole de calculație, **întrucît acestea sînt categorii de costuri complexe formate din mai multe elemente, care nu se pot urmări în mod operativ zi de zi, evidența lor necesitînd în prealabil calcule și prelucrări speciale.**

Pentru a justifica mai bine punctul nostru de vedere, să luăm ca exemplu analiticul articolului de calculație „cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului", intitulat: „cheltuieli cu reviziile tehnice, reparațiile curente și întreținerea utilajelor și mijloacelor de transport ale secției". Această poziție cuprinde toate elementele primare de cheltuieli, atît cele efectuate direct în secțiile producției de bază, cît și cele efectuate în secțiile activităților auxiliare și care sînt virate ulterior pe bază de postcalcul, în contul de costuri ale secției de bază pentru care s-au executat lucrările de revizii și reparații respective. Este ușor de înțeles cît de complicat apare să planificăm și mai ales să urmărim operativ, zi de zi, o asemenea poziție de cheltuieli formată din elemente primare de o atît de mare diversitate, ceea ce practic nici nu se poate realiza. De asemenea, nu sîntem de acord cu punctul de vedere exprimat în articolul „Calculația normativă a costurilor de producție",*) potrivit căruia la baza activității de normare a costurilor ar sta stabilirea costului normat al fiecărui produs. Ordinea firească, și logică, prevăzută de altfel și în Normele de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției (pct. 103), este aceea că inițial, pe baza documentației tehnice și economice, se stabilesc costurile normate în cifre absolute și, în funcție de acestea, costul normat al fiecărui produs. Totodată, cunoașterea de către oamenii muncii a indicatorului la care ne-am referit nu poate constitui o bază de acțiune în vederea realizării lui, întrucît costul normat al fiecărui produs reprezintă rezultanta unor calcule complexe, o sinteză care nu-și dezvăluie structura, căile și modalitățile pentru încadrarea în limitele sale. Urmărirea operativă a costurilor pe fiecare produs în parte, de asemenea, nu se poate realiza în mod practic, întrucît cheltuielile de producție se efectuează global pe secții, ateliere și alte locuri de muncă, fiind deseori comune multor feluri de produse, repartizarea lor pe produs efectuîndu-se la finele perioadei respective, pe bază de „chei de repartizare" și de calcule.

Iată considerentele care ne-au determinat să planificăm și să urmărim costurile de producție **pe elemente primare de cheltuieli, localizate pe fiecare secție, atelier sau alt compartiment de muncă. Dimensionarea cheltuielilor se face în funcție de volumul și structura sortimentală a producției de bază și auxiliară și de normele de consum, determinate în mod științific, pe fiecare unitate de produs în parte. De asemenea, stabilirea costurilor planificate se face și în funcție de celelalte norme și normative de cheltuieli ce se cuprind în documentația tehnologică, economică și financiară aprobată legal.**

Din cele de mai sus rezultă clar că s-a determinat cantitatea și valoarea planificată a se consuma în fiecare secție sau alt compartiment de muncă, **pentru anumite materiale, identificate ca tip și dimensiune, care se utilizează la toate produsele fabricate în perioada respectivă și tot astfel am realizat și urmărirea încadrării în plan.** În mod practic, nu se poate proceda altfel. Să luăm ca exemplu materia primă denumită „fir de in Nm 2", care se utilizează la fabricarea țesăturilor A, B și C, bineînțeles în proporții diferite. Desigur că este posibil să calculăm cantitatea și valoarea acestei materii prime planificate a se consuma, în aceiași secție de producție, pentru fiecare produs în parte. Urmărirea operativă a consumului nu se va putea însă efectua, pentru că eliberarea de la magazie se face în mod global și chiar dacă s-ar elibera separat, pe parcursul procesului de producție, cantitățile se amestecă. Procedînd în felul cum s-a arătat, rezultă în mod logic că dacă am planificat și normat consumul unui anumit material în mod global și dacă urmărirea se face în același fel, **în mod implicit am acționat pentru încadrarea în consumul normat pentru fiecare produs.**

*) Vezi Revista economică nr. 17/1980, p. 11.

De asemenea, se poate trage concluzia că dacă urmărim încadrarea în planul de costuri pe elemente primare de cheltuieli (pentru că **în mod practic numai așa se poate face), în mod implicit am acționat și în vederea încadrării în planul de costuri pe articole de calculație, ambele categorii exprimînd aceiași valoare.**

● Avînd în vedere principiile enunțate, am remis la începutul fiecărei luni — secțiilor, atelierelor sau altor locuri de muncă din activitatea de bază și auxiliară, inclusiv sectorului administrativ-gospodăresc (cheltuieli generale ale întreprinderii), **care sînt subiecte de planificare :** planul costurilor de producție, pe luna respectivă, care se prezintă astfel :

Costurile de producție ale secției, atelierului etc. pe luna... anul....

Nr. crt.	Denumirea elementelor primare de cheltuieli (din afară)	U/M	Cantitatea prevăzută a se consuma	Prețul unitar de aprovizionare	Valoarea prevăzută a se consuma Col. 4 x Col. 5 (mii lei)
1	2		3	4	5	6

Planul costurilor de producție pentru sectorul administrativ-gospodăresc se intitulează „Planul cheltuielilor generale ale întreprinderii" și se întocmește trimestrial, avînd în vedere că aceste cheltuieli au un caracter relativ constant.

Elementele de cheltuieli : materii prime și materiale directe se **nominalizează integral cu indicarea denumirii și a altor date de identificare.** Pentru celelalte elemente de cheltuieli materiale, nominalizarea se face în funcție de cerințe, iar valoarea cheltuielii pentru elementele nenominalizate se înscrie într-o poziție globală intitulată „diverse".

Calcularea și fundamentarea consumului cantitativ de materii prime și materiale nominalizate în planul costurilor se face cu ajutorul formularului al cărui model se indică mai jos și care de asemenea se remite la începutul lunii, sectoarelor respective :

Centralizator și calcul analitic al consumului cantitativ planificat pe materii, materiale directe, etc. pentru secția (atelierul)..... pe luna . .. anul...

Nr. crt.	Denumirea sortimentelor de produse	U/M	Cantitatea de produse prevăzute a se fabrica	Consum cantitativ planificat pe feluri de materiale					
				Norma de consum, pe unitate de produs	Cantitatea prevăzută a se consuma Col. 4 x Col. 5	Norma de consum pe unitate de produs	Cantitatea prevăzută a se consuma Col. 4 x Col. 7	Norma de consum pe unitate de produs	Cantitatea prevăzută a se consuma Col. 4 x Col. 9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Coloanele 6, 8 și 10 se totalizează, iar cantitățile respective se înscriu în col. 4 din planul costurilor. **Aceste cantități constituie limite de consum care se înscriu în fișele limită emise în mod corespunzător.**

Pentru a se asigura simplificarea operațiilor și mai multă operativitate, **urmărirea încadrării în normele de consum la materii și materiale, se realizează din punct de vedere fizic, cantitativ — pe feluri și dimensiuni, — cunoscînd că încadrarea în norma fizică determină de regulă și încadrarea în norma de cheltuieli valorică.** Coloana de valori (col. 6) din planul costurilor este destinată verificării dacă planurile emise asigură realizarea sarcinilor de nivel cost pe total întreprindere, așa cum se va arăta în continuare.

Sînt sectoare de producție, subiecte de planificare a costurilor, care nu primesc materii prime din afară, ci semifabricate, aflate în diverse stadii de fabricație, transferate de la alt sector de bază. În asemenea cazuri, planul costurilor se completează numai în coloana 4 (cantități prevăzute a se consuma) și nu se completează col. 6 de valori. **Consumul acestor materiale se urmărește numai cantitativ potrivit principiului enunțat anterior.**

Fondul de retribuire a muncii înscris în planul costurilor de producție este calculat și fundamentat de către compartimentele funcționale specializate, pe baza documentațiilor tehnice și a celorlalte normative de muncă, organizare și retribuire. **În final, prin calcul și fundamentare, se ajunge la numărul mediu de personal planificat pe locuri de muncă, la retribuția medie lunară și la fondul de retribuire corespunzător. Prin acest procedeu se stabilesc indicatori concreți și precișI a căror realizare se poate urmări cu multă ușurință.**

Planificarea și urmărirea fondului de retribuire pe fiecare produs ni se pare a fi simple deziderate, fără posibilitate de a fi traduse în practică și care nu sînt nici măcar utile.

Pozițiile „alte cheltuieli materiale" și „alte cheltuieli de muncă vie" cuprind puține elemente care în totalitate sînt nominalizate. Totalul cheltuielilor din planul costurilor de producție reprezintă **suma costurilor din afară,** care se planifică pentru sectorul respectiv (subiect de plan) în luna la care ne referim. Desigur că este necesar să verificăm dacă aceste planuri asigură încadrarea întreprinderii în sarcinile de plan și dacă nu se realizează acest obiectiv să se ia măsuri de încadrare. Acest lucru se obține prin întocmirea unui plan centralizat al costurilor de producție pe întreprindere, conform modelului din pagina 17.

Planificînd și normînd costurile potrivit principiilor enunțate mai sus, urmărirea operativă a realizărilor pentru încadrarea în plan **a devenit o acțiune ce se integrează organic în ansamblul activității de producție și nu a devenit o preocupare distinctă a unor specialiști.**

Urmărirea operativă a realizărilor se efectuează astfel :

● Secțiile de producție și compartimentul de plan urmăresc zilnic realizarea producției fizice în structura sortimentală stabilită, luînd măsuri operative în caz de necesitate. Compartimentul de plan are obligația ca în cazul neîndeplinirii planului de producție — fizic și sortimental — să ia măsuri de sistare corespunzătoare a eliberării cantităților de materii și materiale planificate ;

● Eliberarea din magazii a materiilor prime, materialelor directe și a celorlalte materiale pentru care s-a emis fișă limită se face numai **respectînd limitele prevăzute.** Urmărirea încadrării în limitele valorice stabilite pentru materialele nenominalizate, prevăzute sub denumirea „diverse" **se face prin evaluarea tuturor documentelor de consum, care poartă viză de eliberare din magazie, numai după ce sînt înscrise într-o situație de cumulare a valorilor acestor documente și după ce se verifică încadrarea în limita valorică stabilită.** Suplimentarea limitelor prevăzute se aprobă de organul competent numai pe bază de justificare scrisă și cu indicarea măsurilor care se vor lua pentru încadrarea în nivelul de cheltuieli planificat.

● Consumul de energie și apă se urmărește cu ajutorul aparatelor de măsură existente în acest scop, în fiecare sector de producție, acționîndu-se pentru reducerea lui continuă.

● Elementul de costuri „amortizarea fondurilor fixe" nu se urmărește zilnic, întrucît valoarea planificată este de obicei realizată fără abateri importante.

● Valoarea retribuțiilor și în mod corespunzător a impozitului pe fondul de retribuire, precum și a contribuției pentru asigurări sociale **se urmăresc prin verificarea încadrării în numărul de personal planificat pe locuri de muncă și prin urmărirea realizării normelor de producție.**

H. LAZAROVICI
contabil șef la „Textila" Iași

(Continuare în pag. 17)

GESTIUNEA CALITĂȚII
— modalități de aplicare —

ACTIVITATEA DE CONDUCERE pentru menținerea și ridicarea nivelului calitativ al produselor se poate constitui într-un subsistem numit **gestiunea calității**, componentă a gestiunii economico-financiare. Dată fiind valoarea cheltuielilor cu calitatea, care din calcule estimative oscilează în jurul a 12% din cheltuielile de producție, reiese clar importanța reducerii acestor cheltuieli — în condițiile asigurării parametrilor calitativi stabiliți — reducere asigurată prin aplicarea gestiunii calității.

Elemente ale sporirii eficienței întregii activități de producție

INTRODUCEREA gestiunii calității într-o întreprindere nu implică un nou sistem informațional, un nou mecanism contabil. Gestiunea calității se grefează pe activitatea de autogestiune curentă a întreprinderii, luîndu-și toate informațiile necesare asupra procesului de producție din sistemul informațional existent, urmînd a prelucra însă aceste informații după un algoritm propriu. Adaptarea acestui algoritm la modalitățile contabile și la sistemul informațional existent a condus la o complicare relativă a mecanismului de calcul. Avîndu-se în vedere (pentru viitorul apropiat) prelucrarea pe calculator a gestiunii calității, o dată cu întreaga gestiune a întreprinderii, se consideră imperios necesară aplicarea gestiunii calității, date fiind avantajele considerabile pe care le asigură.

Interdependența funcțională între gestiunea calității și activitatea de autogestiune economico-financiară a întreprinderii rezultă și din utilizarea pentru evaluare și analiză (din cadrul gestiunii calității) a datelor existente în circuitul informațional, măsurile ce rezultă fiind de fapt cele pe care întreprinderea, prin natura și funcțiile ei (cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar-contabil, personal), trebuie să le aplice. Astfel, această gestiune a calității punctează locurile din procesul tehnologic în care trebuie aduse modificări, modalitățile de realizare a acestora, toate în vederea obținerii unui nivel optim al calității produsului cu cheltuieli minime de muncă vie și trecută.

Printre unitățile care au trecut la introducerea gestiunii calității se numără și **Întreprinderea Optică Română din București.** În vederea introducerii și aplicării gestiunii calității a fost elaborată o lucrare amplă, care a constituit totodată materialul orientativ al întreprinderilor din departament, fiind expus și analizat într-o întrunire de lucru la Brașov în aprilie 1980. Cîteva din **măsurile preliminare activității de introducere a gestiunii calității :** formarea unui colectiv mixt de tehnologi, economiști și lucrători din compartimentul de control tehnic al calității, aplicarea gestiunii calității la început pe un singur produs sau familie de produse, într-o secție, atelier, pînă este rulat și adaptat algoritmul la situația specifică procesului tehnologic respectiv. În cadrul colectivului mixt a fost precizat rolul deosebit al tehnologilor care sînt chemați să analizeze și să propună soluții tehnice eficiente pentru operațiile tehnologice (etapele tehnologice) generatoare de rebuturi.

În alegerea produsului sau secției în care s-a introdus gestiunea calității s-a început cu produsele al căror flux tehnologic este compact, cu produsele de serie mare, cu produsele ale căror procese tehnologice sînt organizate distinct și bineînțeles cu produsele ce au rebuturi mai mari. Produsele alese pentru aplicarea gestiunii calității la I.O.R. au fost o familie de trei microscoape (MD-1M, MD-2M, ML-4M).

Instrumentul de lucru al gestiunii calității l-a constituit **bilanțul calității**, care în pasiv reflectă ansamblul cheltuielilor determinate de deficiențele produselor la beneficiari, adică costurile lipsei de calitate, iar în activ reflectă economiile realizabile prin eliminarea deficiențelor calitative, micșorate cu cheltuielile efectuate pentru obținerea unei calități superioare.

O altă formă de evidențiere a economiilor obținute și a situației cheltuielilor cu defectele o reprezintă **situația comparativă a cheltuielilor cu calitatea**, între anul de bază (considerat referință) și anul analizat. Cheltuielile cu calitatea au fost grupate în trei categorii distincte de costuri: **costul prevenirii defectelor și realizării fiabilității** (cost realizat de regulă în faza pregătirii procesului de fabricație), **costul identificării defectelor** și **costul defectelor** (costul noncalității) simbolizate prin C_A, C_B, C_C.

Principalele activități și lucrări necesare

PRINCIPALELE ACTIVITĂȚI și lucrări care formează costurile celor trei categorii specificate au impus :

A. **Stabilirea costurilor prevenirii defectelor și realizării fiabilității:** a_1 — verificarea calității proiectării (concepția constructivă și tehnologică) prin încercarea prototipurilor și a seriei zero, a calității materialelor și a justeței toleranțelor prevăzute în desene; a_2 — ridicarea calificării personalului pentru ca în procesul de fabricație să se realizeze condițiile de calitate prescrise de documentațiile tehnice; a_3 — elaborarea planurilor și instrucțiunilor de control ; a_4 — dotarea întreprinderii cu aparatele de măsură și control, standurile de probă, pistele și utilajele de încercare necesare; a_5 — mecanizarea și automatizarea operațiilor manuale în procesul de producție și control; a_6 — dotarea întreprinderii și secțiilor cu utilaje de manipulare mecanice și containere pentru protejarea componentelor pe fluxul de fabricație și în timpul transporturilor la postul de control; a_7 — realizarea ambalajelor de protecție pentru produsele finite adecvate cerințelor de transport; a_8 — realizarea spațiilor adecvate pentru depozitare, stocare.

B. **Determinarea costurilor identificării defectelor :** b_1 — recepția materiilor prime, materialelor, reperelor aprovizionate înainte de introducerea lor în procesul de fabricație ; b_2 — controlul tehnic al procesului de fabricație și al produsului finit ; b_3 — încercări de fiabilitate ; b_4 — verificarea periodică a preciziei mașinilor, utilajelor, sculelor, dispozitivelor, verificatoarelor, mijloacelor de măsură și control, întreținerea acestora pentru a fi menținute în precizia necesară ; b_5 controlul periodic al produselor finite în condițiile cerute de beneficiari, refacerea probelor de tip; b_6 — încercări pentru punerea la punct a tehnologiei.

C. **Stabilirea costurilor defectelor :** c_1 — rebuturi, materiale și manoperă irosite; c_2 — remanieri, materiale și manoperă; c_3 — resortare, manoperă; c_4 — reinspecție și probe repetate; c_5 — pagube rezultate din micșorarea prețului de vînzare la produsele de calitate sub prevederi; c_6 — cheltuieli cu service-ul în perioada de garanție (personal, piese de schimb etc.); c_7 — pierderi datorită scăderii volumului desfacerii, facturi neachitate la termen, pierderea încrederii beneficiarilor; c_8 — cheltuieli cu manipulări, ambalări și transporturi duble; c_9 — bonificații și alte cheltuieli zise comerciale pentru stingerea reclamațiilor făcute de beneficiari.

Pentru fiecare activitate sau lucrare în parte a fost dedusă o formulă matematică sintetică cu ajutorul căreia se acoperă cvasitotalitatea situațiilor specifice din întreprinderile Ministerului Construcțiilor de Mașini. De asemenea, pentru fiecare formulă s-au indicat compartimentele de unde se obțin datele necesare calculării cheltuielilor cu activitatea sau lucrarea respectivă.

Să prezentăm, spre exemplificare, secțiunea b_3.

1) În cadrul acestei secțiuni sînt evidențiate cheltuielile cu utilările specifice probelor de fiabilitate, cheltuielile cu personalul pentru efectuarea acestor probe și cheltuielile cu materialele auxiliare necesare.

2) Formula de calcul:

$$C_f = \sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{m} N_{ij} S_j + \sum_{i=1}^{m}\sum_{k=1}^{p} \frac{1}{Tk} \frac{PP}{TPi} \cdot \cdot Mik\ V_k \sum_{i=1}^{n} Ri$$

în care N_{ij} — numărul de ore necesare realizării probei tip „i" pentru categoria de retribuire „j" într-un an; S_j — valoarea în lei a retribuției orare pe categorii de retribuire; M_{ik} – numărul de aparate de tip „k" utilizate în proba de tip „i"; V_k — reprezintă valoarea apartului de tip „k"; T_k — reprezintă numărul de ani de funcționare al aparatului de tip „k" ; PP — reprezintă valoarea producției marfă într-un an din produsul analizat; TP_i — reprezintă valoarea producției marfă a produselor ce sînt încercate la fiabilitate prin pro-

ba de tip „i"; R_i — reprezintă valoarea materialelor auxiliare utilizate în proba de tip „i".

Totalul cheltuielilor (Ct) cu secțiunea b_3 ponderată prin numărul de unități fizice (NPE) realizate într-un an din produsul respectiv reprezintă cheltuielile pe unitatea fizică notate cu $C \cdot \frac{C_t}{NPE}$

3) Compartimentele din întreprindere solicitate pentru obținerea datelor necesare sînt: Serviciul personal-învățămînt-retribuirea muncii, Serviciul plan-dezvoltare, Laboratorul fiabilitate, Laboratorul metrologie, Atelierele de autoutilări, Investiții, Proiectare tehnologică.

După calcularea costurilor fiecărei secțiuni a urmat analiza acestor cheltuieli, activitate ce a presupus în primul rînd stabilirea compartimentelor cărora le revine responsabilitatea cheltuielilor cu defectele (categoria C_C). În cadrul fiecărui compartiment au fost stabilite tipurile de defecțiuni, frecvența lor de apariție, cauzele tehnice care au determinat apariția defectelor, consecințele fiecărui tip de defecte exprimate în costuri.

Pe baza acestor date au fost determinate măsurile necesare remedierii defectelor, estimîndu-se costurile aplicării lor (se au în vedere în special măsurile care înlătură defectele a căror valoare este mai mare decît costurile aplicării măsurii în sine). S-a stabilit astfel pentru fiecare compartiment un bilanț al cheltuielilor cu măsurile previzionate și economiile rezultate în urma aplicării acestor măsuri.

După aceste operațiuni a urmat centralizarea pe produs sau secție (întreprindere) a acestor costuri previzionale cu măsurile preconizate, realizîndu-se un bilanț comparativ al anului de bază cu anul următor (unitatea de măsură a timpului a fost luată anul).

Un studiu de caz și efectele sale

DESIGUR, pot apărea mai multe situații, dintre care, în cele ce urmează, vom analiza trei tipuri limită (valorile au fost alese special pentru exemplificare).

(I)

Costuri totale în mii lei		An de referință		An analizat	
	C_A	14 400	16%	16 000	20%
	C_B	12 600	14%	15 200	19%
	C_C	63 000	70%	48 800	61%
Total	C_T	90 000	100%	80 000	100%

Creșterea cu 1,6 mil. lei a costurilor cu prevenirea defectelor (C_A) și o creștere cu 2,6 mil. lei a costurilor cu identificarea defectelor (C_B) au drept consecință o scădere a cheltuielilor cu defectele (C_C de 14,2 mil. lei și a celor totale (C_T) de 10 mil. lei. Creșterea costurilor C_A și C_B reflectă măsurile suplimentare luate de conducerea întreprinderii pe linia calității.

(II)

Costuri totale în mii lei		An de referință		An analizat	
	C_A	14 400	16%	21 000	21%
	C_B	12 600	14%	19 000	19%
	C_C	63 000	70%	60 000	60%
Total	C_T	90 000	100%	100 000	100%

În acest caz se desprinde concluzia că întreprinderea, prin măsurile preconizate, a sporit nejustificat (deoarece costurile cu defectele s-au redus cu numai 3 mil. lei) costurile cu C_A și C_B. Investițiile pentru aceste măsuri au fost nejustificat de scumpe, nerealizîndu-se reduceri proporționale în costurile C_C.

(III)

Costuri totale în mii lei		An referință		An analizat	
	C_A	14 400	16%	19 800	20%
	C_B	12 600	14%	19 800	20%
	C_C	63 000	70%	53 400	60%
Total	C_T	90 000	100%	89 000	100%

Situația prezentată în ultimul exemplu indică conducerii întreprinderii că măsurile, chiar dacă nu au ca rezultat economii substanțiale (numai un mil. lei), sînt eficiente reducînd cheltuielile cu defectele (au scăzut cu 9,6 mil. lei) și ridicînd astfel calitatea produselor.

Dacă însă prin măsurile luate nu se mai reduc cheltuielile cu defectele, iar economiile sînt minime, se consideră atingerea unui optim (relativ) și se impune reanalizarea condițiilor de bază ale procesului tehnologic încît să fie înlăturate deficiențele semnalate de gestiunea calității. Spre exemplificare sînt prezentate în anexa 1 costurile secvențelor din cele trei categorii pentru produsele analizate la I.O.R. Din tabelul acestor cheltuieli se detașează ca fiind mari cheltuielile secvențelor B_2, B_5 și C_1 —C_4.

Compartimentele în care sînt înregistrate cele mai multe dintre aceste cheltuieli sînt secțiile de prelucrări optice și montaj. Legat de inventarierea defecțiunilor în urma analizei lor tehnice rezultă următoarele repere cu frecvența defecțiunilor specifice (s-a analizat un eșantion reprezentativ de produse).

1. Masă	30	defecțiuni
2. Mecanism mișcare	22	„
3. Braț	16	„
4. Cap revolver	13	„
5 Ansamblu oglindă	8	„
6. Monocular	7	„

Cauzele apariției defectelor menționate pot fi de material sau de prelucrare. Se desprind din prima categorie mai importante rebuturile datorate materialului AtSi 12. Rezultă ca măsură de prevenire a defectelor întărirea controlului la recepția materialului sau înlocuirea acestuia pentru anumite repere (de exemplu brațul).

Deoarece o mare parte a cheltuielilor secvențelor C_1, C_2 și în totalitate cheltuielile secvențelor C_3 și C_4 se datoresc montării unor repere optice necorespunzătoare, se propune ca măsură **investirea** sumei de 50 000 de lei anual în secvențe B_2 (reprezintă retribuția a doi controlori categoria 4 III). Acești controlori vor efectua preluarea (sortarea) reperelor optice și mecanice ce urmează a fi montate, realizînd recepția pentru secția montaj.

O altă măsură prevede **investirea** a 9 000 de lei în secțiunea A_2 pentru remunerarea activității de perfecționare la locul de muncă a muncitorilor și controlorilor (se au în vedere metodele de montaj, control și utilizare a aparaturii din dotare).

Ultima măsură propusă constă în **alocarea** a 9 000 de lei (retribuția unui inginer tehnolog pe 3 luni) în secțiunea A_3 în vederea adaptării planurilor și instrucțiunilor de control pentru introducerea formelor de control prin sondaj, statistice, la operațiile care verifică calitatea reperelor primite de la secțiile mecanică și optică.

Prin luarea acestor măsuri se preliminā reducerea la zero a cheltuielilor din secțiunile C_3, C_4, și cu 10% a cheltuielilor din secțiunile C_1 și C_2 (adică economii de 199 928 lei). Revederea și modificarea planurilor și instrucțiunilor de control au drept scop reducerea cu 50% a cheltuielilor din secțiunea B_2, adică economii de 291 970 lei.

Reducerea numărului de repere defecte primite de la secțiile mecanică și optică implică și reducerea numărului operațiilor de verificare și montare-demontare care vor diminua cheltuielile din secțiunea B_5 cu circa 30% adică cu 179 648 lei. Ca urmare a aplicării acestor măsuri situația preliminată pentru anul 1980 față de anul 1979 va fi :

Cheltuieli		Anul de bază 1979 Val. chelt. în lei	Anul de bază 1979 % din total chelt.	Anul analizat 1980 Val. chelt. în lei	Anul analizat 1980 % din total chelt.	Procentual chelt. an 1980 față de 1979
	C_A	23 207	1,4	41 207	3,6	2,4
	C_B	1 299 262	74,7	877 644	77,3	50,2
	C_C	415 924	23,9	215 996	19,1	12,4
Total	C_T	1 738 293	100,0	1 134 847	100,0	65,0

Se observă o scădere a cheltuielilor cu defectele și o scădere de 35% a cheltuielilor cu calitatea, procent ce reprezintă economii în valoare de 603 546 lei.

Acest algoritm de elaborare a gestiunii calității în modul în care a fost conceput se pretează ușor la implementarea pe calculator. Dat fiind faptul că aplicarea gestiunii calității pentru întreaga producție a unei întreprinderi presupune un volum de calcul deosebit de mare, prelucrarea datelor cu ajutorul calculatorului devine obligatorie. Programul care va rezolva pe calculator (în curs de elaborare la IOR) gestiunea calității impune existența în memoria acestuia a unor bănci de date cu informații din toate compartimentele existente în cadrul secțiunilor.

Extinderea aplicării gestiunii calității în toate întreprinderile și apoi implementarea pe calculator creează premisele realizării unor importante economii în paralel cu ridicarea continuă a nivelului calitativ al produselor.

Dan Anghel CONSTANTINESCU
I.O.R. — București

CERINȚE ALE UNEI MAI BUNE FOLOSIRI A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN CONSTRUCȚII

ESTE BINE CUNOSCUTĂ atenția pe care partidul nostru o acordă construcției de locuințe. Componentă de bază a ridicării nivelului de trai al poporului, prioritate absolută în ansamblul construcțiilor cu destinație social-culturală, construcțiile de locuințe — a căror pondere în totalul lucrărilor de construcții-montaj era, la nivelul anului 1978, de 17,3% — au cunoscut an de an o dezvoltare susținută. Astfel, față de 297 135 de apartamente realizate din fondurile statului și ale organizațiilor cooperatiste precum și cu sprijinul statului în cincinalul 1966—1970, în cincinalul următor — 1971—1975 — au fost construite 309 185 mii de apartamente, în timp ce planul pentru actualul cincinal prevede realizarea unui număr sporit de apartamente în condiții de confort și de dotare edilitară superioară.

În acest proces, a cărui complexitate este accentuată de restricțiile tot mai severe ce se manifestă în domeniul consumurilor energetice și de materii prime, se impune o atenție susținută și un înalt spirit gospodăresc din partea tuturor factorilor economici pentru asigurarea resurselor necesare — materiale, financiare și umane, desfășurării ritmice a lucrărilor.

O problemă de o însemnătate practică capitală și a cărei soluționare nu se realizează întotdeauna corespunzător — fapt care determină nu numai o folosire necorespunzătoare a bazei tehnico-materiale din construcții, dar și nerealizări la planul fizic de apartamente — o constituie asigurarea cu forță de muncă a șantierelor în volumul, nivelul de calificare și structura pe meserii. Cît de reală este penuria de forță de muncă în construcții? Urmărind datele cuprinse în tabel se poate cu ușurință observa creșterea mare a numărului personalului muncitor care, an de an, a încorporat noi contingente de muncitori. În fapt, chiar în condițiile creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor, construcțiile au cel mai înalt ritm de sporire a volumului de forță de muncă utilizat pe ansamblul economiei (în perioada 1975—1978, de exemplu, creșterea numărului mediu al personalului muncitor în acest domeniu a fost de 473% față de 382% în industrie și de 328% pe economia națională). De ce totuși, uneori, volumul forței de muncă de pe șantiere apare ca insuficient în raport cu cerințele? Evidențierea cauzelor respective, detașarea unor posibilie direcții de acțiune — iată obiectivele principale pe care le-am urmărit de-a lungul investigației noastre.

Analiza am întreprins-o asupra resurselor și utilizării forței de muncă în construcțiile edilitare din municipiul București, ea sintetizînd rezultatele unei investigații mai ample desfășurate timp de cîțiva ani în cadrul Laboratorului de sociologie al I.P.C.T.

Care sînt cauzele care generează fluctuația

PRINCIPALELE puncte de reper în măsură să ofere o imagine reală și nuanțată a personalului muncitor ocupat în construcții privesc: aria sa de proveniență, gradul de stabilitate, nivelul și structura de calificare și repartizarea forței de muncă pe meserii. Concret, din totalul personalului muncitor al municipiului București, ponderea celor angajați în construcții reprezintă 4%; raportat la întreaga populație a orașului se obține un raport de un muncitor în construcții la 46 de locuitori. Comparînd aceste valori cu cele stabilite pentru unele metropole europene — Berlin, Roma, Budapesta — se poate constata că ele se apropie de o valoare medie. Din această perspectivă este îndreptățită concluzia potrivit căreia nivelul de ocupare a populației în construcții ar fi optim.

Cu toate acestea, cele patru procente din personalul muncitor al municipiului nu reprezintă decît aproximativ un sfert din forța de muncă utilizată la realizarea construcțiilor de locuințe în București [1]). Trei pătrimi este recrutată din alte zone — în principal din bazinul demografic al Munteniei și parțial din Moldova. Această stare de fapt poate constitui, după opinia noastră, deopotrivă cauză și efect a lipsei de forță de muncă ce apare în construcții. Și iată de ce. Prin nivelul relativ scăzut de calificare ce a caracterizat aceste activități un număr de ani, prin volumul tot mai mare de muncă și cererea practic nesatisfăcută de forță de muncă, prin retribuția relativ stimulativă ca și prin posibilitatea cuprinderii, pe un același șantier, a unor „echipe" mai mari de oameni veniți din același sat sau comună și care își păstrau coeziunea de grup, domeniul construcțiilor a constituit — și mai constituie încă — o modalitate de integrare a noilor contingente de rurali în oraș. Principala caracteristică socio-profesională a acestei populații este însă mobilitatea: a) mobilitate teritorială: navetismul și fluctuația; b) mobilitate profesională: reorientarea unei părți a forței de muncă spre alte meserii sau spre alte activități urbane, după un anumit stagiu efectuat în construcții. Este evident că în aceste condiții intensificarea preocupărilor urmărind să asigure stabilitatea forței de muncă poate contribui nemijlocit la crearea premiselor pentru o mai bună acoperire a necesarului de personal.

O imagine completă a problemei asigurării forței de muncă trebuie să cuprindă, deopotrivă cu aceste caracteristici globale și fenomenele specifice care se manifestă la nivelul unităților productive, în fapt cele care resimt concret lipsa de personal. Investigații efectuate în cadrul Laboratorului amintit au pus în evidență faptul că aspectul caracteristic celor mai multe șantiere de construcții este fluctuația muncitorilor. Cu unele variații nesemnificative, datele obținute la nivel empiric arată că pentru a spori efectivul de personal cu o persoană sînt necesare șase angajări sau chiar mai mult.

Analiza fluxurilor de migrație au relevat anumite tendințe semnificative. Proporția cea mai însemnată a fluctuației — circa 80% — afectează muncitorii necalificați. O mare parte a personalului fluctuant se deplasează între unitățile de construcții și într-o anumită măsură, și cu deosebire cei calificați, spre alte activități din industrie sau sectorul terțiar. Se constată, de asemenea, și întoarcerea unei părți a forței de muncă în zona rezidențială; acest fenomen, care a dobîndit valențe noi în ultimul timp sub forma așa-numitei „migrații de retur", mișcare ce cuprinde un personal deja stabilizat în București — de regulă calificat și chiar înalt calificat, — implică schimbarea rezidenței pentru întreaga familie și chiar pentru grupuri mai mari de concetățeni.

O altă concluzie care s-a desprins pe parcursul investigației noastre o constituie gradul diferit în care sînt afectate de lipsă de forță de muncă meseriile practicate în construcții. Există o listă destul de mare de meserii deficitare cronic. Acestea privesc cu deosebire meseriile care se practică în condiții grele, mai puțin calificate, care asigură venit mai mic sau cele care sînt legate strict de economia șantierului și nu pot fi practicate altfel [2]).

Posibilități de acțiune operativă

ÎN PERSPECTIVA cincinalului viitor asigurarea cu forță de muncă ri-

Dinamica unor indicatori ai activității de construcții-montaj

1950=100

Anii	1955	1960	1965	1970	1975	1976	1977	1978
Producția de construcții-montaj	240	389	600	10 ori	14 ori	15 ori	16 ori	17 ori
Productivitatea muncii	149	200	261	340	495	526	567	622
Investiții	238	435	792	13 ori	23 ori	25 ori	28 ori	33 ori
Populația ocupată	210	213	293	390	421	428	444	473

[1]) Datele culese din centralizări statistice pentru trimestrul I 1979 indicau un procent de 73% populație nelocalnică.

[2]) Iată un exemplu sugestiv: în practică se constată o mare discrepanță între profesiunea de zidar și cea de zugrav, ultima fiind mult mai căutată. Cauzele sînt cele pe care le-am amintit: condiții mai bune de lucru (se lucrează în încăperi închise), muncă mai ușoară fizic, modalități de exprimare și în afara șantierului etc.

dică probleme noi, complexe. În condițiile sporirii în continuare a volumului de lucrări în municipiul București, se vor construi, potrivit sarcinilor înscrise în documentele adoptate la cel de al XII-lea Congres al partidului, circa 240 000 de apartamente. Se prevede, totodată, necesitatea sporirii absolute a numărului personalului muncitor utilizat în construcții: potrivit unor estimări volumul forței de muncă noi integrate se situează, la nivelul anului 1985, la 9 000 de persoane, din care 90% muncitori; în condițiile menționate de fluctuație spre a asigura acest nivel ar fi necesară, deci angajarea a mult mai multe persoane.

Această stare de lucruri ridică probleme din punct de vedere social: un volum tot mai mare de trafic, îndeosebi rutier, devenit total neeconomic în condițiile creșterii prețurilor la hidrocarburi; risipirea unui important volum de muncă socială; asigurarea de locuințe stabile (cămine) sau provizorii pentru această populație; accentuarea lipsei de mînă de lucru în agricultură; sporirea presiunii alimentare și de servicii asupra municipiului București etc. Dealtfel, ținînd seama de oferta de forță de muncă tot mai redusă din partea zonelor rurale — efect nemijlocit al industrializării acestor zone — există motive să credem că actualul tip de asigurare cu forță de muncă nu mai este valid. La aceste elemente se adaugă și prevederile care urmăresc o limitare a creșterii Capitalei, a dimensiunilor de personal și de suprafață ale acesteia în următorii ani. Cum ar putea fi atunci concepută asigurarea cu forță de muncă în construcții?

După opinia noastră, un rol tot mai însemnat revine municipiului București în a-și asigura, el însuși, în cît mai mare măsură, necesarul de personal. O primă direcție în acest cadru, asupra căreia conducerea superioară de partid, a atras atenția în nenumărate rînduri, o constituie economisirea de forță de muncă prin creșterea **tot mai accentuată a productivității muncii.** În acest sens, există încă importante rezerve. Cu toate că a cunoscut o accentuată creștere în ultimul cincinal, dinamica productivității muncii în construcții este inferioară celei din industrie — față de o creștere de 838 % în perioada 1950—1978 în industrie, același indicator a cunoscut o sporire de numai 622% în construcții-montaj; se poate aprecia că ea nu se situează încă la nivelul condițiilor tehnice create în această însemnată ramură a economiei. Calea principală de sporire a productivității muncii o constituie, desigur, promovarea cu hotărîre a progresului tehnic în toate activitățile de construcții, extinderea mecanizării lucrărilor, restrîngerea în cît mai mare măsură a lucrărilor de șantier și efectuarea lor în cadrul unor întreprinderi profilate; dar, în același timp și o mai bună organizare a activității urmărindu-se **folosirea intensivă a timpului de muncă și a utilajelor din dotare,** desfășurarea activităților pe șantiere de așa manieră încît să se evite stagnările, imobilizările de utilaje și personal, deplasarea lor inutilă, păgubitoare de la un front de lucru la altul.

Un rol deosebit și care condiționează însăși utilizarea superioară a bazei tehnico-materiale, posibilitatea de introducere rapidă și generalizată a progresului tehnic revine **ridicării calificării forței de muncă.** Reducerea ponderii muncii necalificate, acțiune cu efecte pozitive deopotrivă asupra duratei și calității execuției, cît și asupra nivelului veniturilor muncitorilor, perfecționarea profesională a tuturor categoriilor de personal constituie, dealtfel, și o pîrghie eficientă de stabilizare a lucrătorilor. Cu efecte similare și în strînsă legătură cu ridicarea nivelului de calificare se evidențiază problema eliminării discrepanțelor ce există între diferitele meserii de constructor. Pîrghia cea mai însemnată în acest sens o constituie asigurarea unei pregătiri complexe, multilaterale a tuturor muncitorilor din construcții. Desigur, policalificarea este un principiu care trebuie să diriguiască procesul formativ-educativ în toate domeniile de activitate. În construcții însă, acest principiu relevă o aplicabilitate practică și o importanță aparte. Cunoașterea meseriilor practicate pe un șantier, de către toți membrii unei formațiuni de lucru ar crea posibilitatea, pe de o parte, a eliminării discrepanțelor dintre diferite meserii, iar pe de altă parte ar permite utilizarea integrală a forței de muncă a echipei, în funcție de succesiunea fazelor și operațiilor impuse de activitatea ca atare, eliminîndu-se astfel însemnate pierderi de timp de muncă.

De asemenea se poate aprecia că în asigurarea cu forță de muncă, sporul natural al populației ar putea constitui o sursă însemnată.

Potrivit unor previziuni se estimează un spor al populației globale a orașului de circa 70 000 de persoane la nivelul anului 1985 și trebuie acționat ca o parte din acest spor să se îndrepte spre domeniul construcțiilor.

Să amintim, în final, și o serie de alte măsuri care ar putea contribui la stabilizarea forței de muncă, măsuri desprinse pe baza anchetelor sociologice pe care le-am întreprins. Avem în vedere, în această perspectivă, necesitatea asigurării unui climat psihosocial optim pentru noii angajați și stimularea coeziunii de grup și a spiritului de echipă; îmbunătățirea condițiilor de muncă; îmbunătățirea condițiilor sociale etc.

Alin TEODORESCU

Factor determinant în reducerea consumurilor

(Urmare din pag. 7)

Domenii susceptibile de perfecționare

DIN ANALIZAREA SITUAȚIEI sectoarelor calde ale întreprinderilor constructoare de mașini se desprind unele constatări și propuneri:

● Dotarea cu mijloace tehnice a sectoarelor calde din majoritatea întreprinderilor este, în medie, comparabilă cu cea existentă în alte țări industrializate. Se impune însă o preocupare sporită pentru **folosirea potențialului de producție instalat,** întreținerea tehnicii existente, creșterea gradului de utilizare a utilajului, pregătirea personalului de exploatare și întreținere, confecționarea din timp a pieselor și subansamblelor de schimb (eventual centralizat), pentru repararea utilajelor în timp minim ș.a.

● O mai mare **concentrare a producției de piese turnate și forjate și realizarea unor serii de fabricație optime** ar permite folosirea procedeelor tehnologice noi și a liniilor mecanizate de fabricație, a căror eficientă economică ridicată s-a concretizat la: turnătoriile și forjele pentru autocamioane și tractoare din Brașov, turnătoria de la „Semănătoarea" — București, turnătoria de la Cîmpina, Întreprinderea de utilaj chimic și piese forjate din Rîmnicu-Vîcea ș.a.

● În turnătoriile clasice, unde seria de fabricație nu permite modificări ale fluxurilor, **să se extindă procedeul turnării în cochilă, și să se perfecționeze procedeele clasice de turnare în nisip.** Piesele turnate din aliaje neferoase, posibile a fi turnate prin presiune, să fie concentrate într-un număr limitat de întreprinderi.

● Intensificarea și dezvoltarea cercetării și a producției **materialelor de bază și auxiliare pentru turnătorii** reprezintă astăzi una din problemele de primă importanță pentru asigurarea calității pieselor turnate (nisipuri și lianți de calitate care să nu permită aderența miezurilor cu metalul). Producerea acestor materiale în cantitățile și calitățile necesare este de stringență actualitate întrucît condiționează nu numai aplicarea tehnologiilor noi, ci determină însăși desfășurarea normală a proceselor de producție din turnătorii.

● Controlul tehnic în sectoarele calde să fie activizat (atît cel interfazic cît și final), recurgîndu-se cu mai mult curaj la metode moderne nedistructive, care în mod obiectiv pun în evidență respectarea îndicațiilor tehnologice și de calitate.

● Întreprinderile să fie obligate să-și organizeze ateliere proprii de reparații pentru piesele turnate cu defecte, stabilindu-se metodele tehnologice de recondiționare cele mai adecvate și reglementîndu-se această activitate prin norme tehnice.

● **Extinderea metalurgiei pulberilor prezintă avantaje incontestabile pentru realizarea unor piese ca robineți, lagăre, inele, contacte electrice** ș.a. Spre exemplu, în turnătoriile de neferoase se realizează curent lagăre din bronz cu coeficient de utilizare a metalului de circa 40—50%. Executate prin metalurgia pulberilor, lagărele vor avea o durată de exploatare de circa 4—6 ori mai mare, ca urmare a efectului de autolubrifiere, iar coeficientul de utilizare al metalului ar ajunge la 90—95%.

Instrumente ale conducerii eficiente

FUNDAMENTAREA FINANCIARĂ A DECIZIILOR DE PRODUCȚIE

REALIZAREA deciziilor de producție — atît a celor obișnuite, curente, cît și a celor fundamentale pentru evoluția viitoare a întreprinderii, — începe cu proiectarea și realizarea acțiunii financiare. Mai întîi se determină necesarul de fonduri bănești pentru acțiunea economică declanșată de decizie, se precizează sursele de acoperire, se mobilizează și repartizează fondurile bănești ; numai după aceasta începe realizarea acțiunii economice propriu-zise.

Angajarea de cheltuieli reprezintă un act de mare răspundere al autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării ; ea trebuie întotdeauna să fie bine fundamentată, pentru a se obține eficiența maximă. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., **„bugetele de venituri și cheltuieli nu sînt ceva formal, ci un mijloc prin care conducerea fiecărei întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii pot acționa pentru a obține maximum de eficiență economică, o reducere substanțială a cheltuielilor materiale și de producție, creșterea substanțială a producției nete, a beneficiilor, a rentabilității în general"**.

Orice decizie economică, dar mai ales cele fundamentale (cum ar fi, spre exemplu, asimilarea în fabricație a unui produs cu totul nou în ceea ce privește atît tehnologia de fabricație, cît și caracteristicile sale tehnico-funcționale) provoacă, în sistemul întreprinderé, o tendință de a depăși echilibrul financiar existent, prin modificarea nivelului cheltuielilor și veniturilor financiare, impunînd un nivel nou de realizare a acestui echilibru, superior celui anterior. Depășirea acestor dezechilibre potențiale, echilibrarea cheltuielilor financiare (și valutare) cu venituri corespunzătoare este principala contribuție a finanțelor unităților economice la fundamentarea și realizarea deciziilor economice. În procesul de stabilire a necesarului de fonduri pentru realizarea deciziei, în procesul de mobilizare, repartizare și control al utilizării fondurilor bănești necesare au loc analize privind economicitatea acțiunii productive declanșate de decizia economică, posibilitățile sistemului întreprindere de a realiza această decizie, eficiența economico-financiară a acțiunii respective.

● **UN MODEL DE FUNDAMENTARE A NECESARULUI DE FONDURI BĂNEȘTI.** Planificarea necesarului de resurse bănești solicitate de realizarea deciziilor economice (vom face referire la decizia de asimilare în fabricație a unui produs nou) este, în cele din urmă, un proces de prelucrare a informațiilor, îndeosebi financiare, utilizînd algoritme de planificare specifice finanțelor (calculul normativelor de mijloace circulante, calculul devizelor de cheltuieli etc.), dar și algoritme ale planificării economice (normarea stocurilor materiale, planificarea capacităților de producție etc.).

Fiind vorba de o asimilare în fabricație a unui produs nou, necesarul de fonduri bănești va fi determinat de creșterea cantitativă și calitativă a elementelor structurii de producție a întreprinderii (fonduri fixe noi, stocuri și cheltuieli de producție suplimentare, forță de muncă suplimentară, calificată corespunzător, tehnologii noi de fabricație).

Problema care se pune în legătură cu planificarea necesarului de fonduri este ca mărimile estimate prin utilizarea algoritmilor de calcul ai planificării economice și financiare să fie verificate cu capacitatea sistemului întreprindere de a răspunde unor astfel de solicitări și să fie corelate cu structura existentă a elementelor de producție ale întreprinderii. Propunem, în acest scop, utilizarea modelului funcției exponențiale : $y=a \cdot x^b$, în care factorul **b** dobîndește, în analiza noastră, o importanță deosebită prin aceea că el va reprezenta coeficientul de degresivitate a necesarului de fonduri (**y**) în raport cu volumul fiecărui element al structurii de producție (**x**) (capacități de producție, mijloace circulante, forță de muncă, știință și tehnologie aplicate în întreprindere), factorul **a** fiind o mărime constantă. Calculul parametrilor **a** și **b** se face prin logaritmarea funcției amintite și prin aplicarea metodei celor mai mici pătrate.

● **UTILIZAREA INTENSIVĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE.** În ce privește fundamentarea oportunității necesarului de fonduri pentru investiții în raport cu capacitatea de producție proiectată pentru realizarea produsului nou, în literatura de specialitate [1]) s-a făcut deja mențiunea că ritmul de creștere a cheltuielilor de investiții trebuie să fie mai mic decît ritmul de creștere a capacităților de producție, dat fiind că noile puneri în funcțiune beneficiază de investițiile conexe realizate anterior. Această tendință se manifestă pînă la atingerea unei anumite limite, care se datorează unei dezvoltări mai de amploare a capacității de producție și care face necesară, la rîndul ei, realizarea de construcții conexe noi.

La o întreprindere constructoare de mașini, unde am efectuat fundamentarea financiară a deciziei de asimilare în fabricație a unui produs nou, am obținut — prin aplicarea modelului funcției exponențiale asupra unei serii de date pe ultimii cinci ani consecutivi, privind corelația dintre investiții și capacitățile de producție — un coeficient de degresivitate : $b=0{,}82$, ceea ce atestă o creștere a capacității de producție într-un ritm mai mare decît cel al creșterii investițiilor. Pentru parametrul **a** rezultă: $\log a = -0{,}2679$. Pentru a observa dacă în viitor se respectă corelația dintre investiții și capacitățile de producție, se introduc în modelul funcției exponențiale și mărimile planificate privind investițiile și capacitatea de producție proiectate pentru asimilarea în fabricație a produsului nou și se calculează din nou coeficientul **b** de degresivitate. Astfel, adăugarea la seria de date pe cei cinci ani a investițiilor planificate de 335 mil. lei și a capacității de producție proiectate de 2 850 mil. lei ne conduce la un coeficient de degresivitate de : $b=0{,}8$, ceea ce arată că întreprinderea dispune încă de rezerve în utilizarea intensivă a capacităților de producție existente, chiar și în condițiile realizării noilor obiective de investiții. Intensitatea corelației investiții-capacități de producție este evidențiată de coeficientul de corelație **r**, care, în cazul unității analizate, este de : $r=0{,}72$, ceea ce indică o corelație strînsă între investiții și capacități ; acest lucru este de natură să valideze rezultatele calculelor noastre.

Pentru a fundamenta nivelul de 335 mil. lei prevăzut în devizele de cheltuieli pentru investiții, se extrapolează corelația investiții-capacități de producție, prin introducerea în modelul funcției exponențiale a coeficienților **a** și **b**, calculați mai înainte, la o capacitate de producție de : $x=2\,850$ mil. lei. Obținem un nivel al cheltuielilor de investiții de : $y=356$ mil. lei, valoare ce nu o depășește cu mult pe cea prevăzută și care va constitui, de altfel, limita maximă dată de coeficientul de degresivitate $b=0{,}82$ (folosit aici și ca normă de eficiență a investițiilor).

● **ELIMINAREA STOCURILOR ȘI CHELTUIELILOR SUPRANORMATIVE.** Fundamentarea necesarului de fonduri pentru suplimentarea stocurilor de mijloace circulante și a altor cheltuieli de producție, solicitate de asimilarea în fabricație a aceluiași produs nou, poate avea la bază corelația ce trebuie să existe între ritmul de creștere a producției (mai mare) și ritmul de creștere a normativelor sau a soldurilor de mijloace circulante (mai mic), corelație ce determină preocuparea conducerii întreprinderii în ce privește accelerarea rotației mijloacelor circulante.

La aceeași întreprindere constructoare de mașini, analiza corelației producție-mijloace circulante cu ajutorul funcției exponențiale amintite asupra unei serii de date pe cinci ani consecutivi privind producția marfă (**x**) și soldul mediu al mijloacelor circulante (**y**) a condus spre următoarele mărimi ale parametrilor funcției : $\log a = -1{,}9$, $b=1{,}37$ și $r=0{,}77$. Coeficientul **b** de degresivitate a devenit, de fapt, un coeficient de progresivitate a volumului mijloacelor circulante față de cel al producției, fiind supraunitar, ca urmare a constituirii în întreprindere de stocuri de producție și a angajării de cheltuieli cu mult peste normativul stabilit în unii ani și care nu și-au găsit echivalentul material în creșterea producției. Viteza de rotație, în acești ani, s-a încetinit considerabil, iar imobilizările financiare în stocuri supranormative au atins nivele îngrijorătoare, datorită, în principal, dificultăților întîmpinate în desfacerea unor produse și neritmicităților în aprovizionare. Ca atare coeficientul **b**, rezultat în aceste condiții care nu trebuie să caracterizeze activitatea întreprinderii, nu poate fi utilizat la fundamentarea necesarului de mijloace circulante determinat de asimilarea în fabricație a unui produs nou — căci ar însemna să admitem de la început existența de stocuri și cheltuieli supranormative, ceea ce contravine bunei gospodăriri a mijloacelor circulante.

Pentru a obține o bază obiectivă de analiză și extrapolare a corelației dintre volumul producției și cel al mijloacelor circulante, datele efective se vor „curăța" de influența stocurilor și a cheltuielilor supranormative. Recalcularea parametrilor **a** și **b** ai funcției exponențiale pe baza noilor date a condus spre următoarele valori : $\log a = 0{,}4595$ și $b = 0{,}6$. Extrapolînd, cu ajutorul acestor parametri noi, necesarul de mijloace circulante cerut de decizia analizată la o producție marfă planificată de : $x=1\,213$ mil. lei, se obține un volum al mijloacelor circulante de : $y=204{,}1$ mil. lei, rezultat apropiat de cel stabilit prin calculul normativelor de mijloace circulante, utilizînd metodologia în vigoare.

[1]) I. Olteanu, R. Dootz — Dimensionarea optimă a întreprinderilor industriale, Ed. politică, București, 1974, pag. 197.

● **FORȚA DE MUNCĂ, SINGURA CREATOARE DE VALOARE NOUĂ.** În ce privește elementul personal muncitor, prin fundamentarea necesarului suplimentar de mijloace circulante s-a dat aceeași fundamentare și cheltuielilor cu retribuția etc., care se includ în normativul de mijloace circulante. Sarcina fundamentării necesarului de fonduri pentru elementul personal muncitor se restrînge numai asupra cheltuielilor cu calificarea forței de muncă pentru însușirea și aplicarea tehnologiei de fabricație a noului produs — cheltuieli care, potrivit legii, se suportă direct din rezultate și nu intră, deci, în calculul normativului. Pentru fundamentarea nivelului acestor cheltuieli se poate folosi corelația ce trebuie să existe între cheltuielile cu acțiunile de calificare-perfecționare și volumul producției nete obținut în urma lor ; forța de muncă fiind singura creatoare de valoare nouă, aceste acțiuni trebuie să aibă ca efect imediat creșterea producției nete.

Din analiza acestei corelații la întreprinderea luată în studiu rezultă următorii parametri ai funcției exponențiale : log **a** = 0,25 și **b** = 0,91. Coeficientul de degresivitate **b** indică un ritm de creștere a cheltuielilor cu calificarea forței de muncă, apropiat de cel al volumului producției nete și, deci, existența de rezerve în utilizarea eficientă a forței de muncă, ceea ce poate să orienteze conducerea întreprinderii spre măsuri noi pentru creșterea productivității muncii calculată la producția netă.

La nivelul acestor parametri ai funcției exponențiale rezultă, prin extrapolare, un nivel al cheltuielilor suplimentare cu calificarea forței de muncă în vederea asimilării în fabricație a noului produs : **y** = 308 mii lei la o producție netă planificată de : **x** = 284,2 mil. lei.

● **INTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC, FACTOR DE CREȘTERE A EFICIENȚEI ECONOMICE.** Fundamentarea eforturilor financiar pentru cercetarea științifică și proiectarea tehnologică în vederea asimilării în fabricație a noului produs se poate face pe baza corelației ce trebuie să existe între ritmul de creștere a cheltuielilor cu introducerea progresului tehnic (de cercetare și proiectare) — mai mic — și ritmul de creștere a valorii produselor noi și modernizate sau a celor obținute cu tehnologii noi sau modernizate. Studiul dinamicii celor doi factori ai corelației de mai sus cu ajutorul funcției exponențiale, la întreprinderea analizată, ne-a condus la aflarea următorilor parametri ai funcției : log **a** = 0,4109, **b** = 0,38 și **r** = 0,95. Coeficientul de degresivitate astfel obținut indică o eficiență foarte bună a cheltuirii fondurilor în acțiuni de cercetare și proiectare, în vederea asimilării de produse și tehnologii noi.

Evaluarea în acest mod a eficienței cheltuielilor cu introducerea progresului tehnic trebuie privită în perspectivă, pentru ca la un ritm constant de creștere a cheltuielilor de cercetare și proiectare să nu rezulte o încetinire a ritmului de creștere a volumului produselor noi sau obținute cu tehnologii noi — ceea ce ar arăta un potențial de cercetare și proiectare sub cel cerut de respectarea corelației amintite.

● **ÎNTĂRIREA AUTOFINANȚĂRII, INDICATOR DE CALITATE AL MECANISMULUI FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII.** Expresie a exercitării de către finanțe a funcției de repartiție, planificarea resurselor de acoperire a necesarului de fonduri bănești reprezintă, în continuare, un bun prilej de analiză și fundamentare a deciziilor economice, prin multiplele legături ce se realizează în procesul repartiției financiare și prin controlul financiar ce se exercită concomitent cu repartiția financiară.

Pentru stabilirea surselor de fonduri bănești, planificarea financiară utilizează metode de repartiție cunoscute : autofinanțarea, finanțarea centralizată și creditarea bancară. Raportul dintre fondurile constituite prin fiecare din aceste metode reprezintă o opțiune de mare însemnătate pentru viața economică-financiară a întreprinderii, pentru conducerea acesteia, în care sens perfecționarea mecanismului economic-financiar a adus un important progres calitativ.

Contribuția autofinanțării la acoperirea necesarului de fonduri este expresia cea mai sintetică a posibilității întreprinderii de a se baza pe forțele proprii în adoptarea deciziilor economice viitoare, a capacității și mobilității mecanismului său economic-financiar de a face față unor decizii obișnuite, curente sau unor decizii fundamentale, cum este cea privind asimilarea în fabricație a unui produs nou.

Pentru fundamentarea nivelului autofinanțării apreciem ca deosebit de utilă analiza corelației dintre ritmul de creștere a fondurilor din autofinanțare și ritmul de creștere a participării întreprinderii la formarea fondurilor financiare centralizate, acesta din urmă trebuind să-l devanseze pe primul, pentru a indica o valorificare maximă a fondurilor financiare intrate în procesul productiv al întreprinderii.

Din analiza și extrapolarea acestei corelații, cu ajutorul funcției exponențiale, a rezultat o contribuție a autofinanțării la asimilarea în fabricație a noului produs de 87,7% pentru acoperirea necesarului de fonduri pentru investiții și a necesarului de mijloace circulante, în completare întreprinderea urmînd să solicite credite bancare.

În concluzie, utilizarea, în cadrul mecanismului financiar, a corelațiilor analizate mai sus și respectarea lor în procesul de determinare a necesarului de fonduri și de stabilire a resurselor de acoperire a acestuia constituie, după părerea noastră, demersuri necesare și utile pentru fundamentarea financiară a deciziilor de producție. Coeficientul de degresivitate determinat în cadrul fiecărei corelații poate reprezenta un indicator destul de expresiv pentru eficacitatea funcționării mecanismului economic-financiar al întreprinderii.

Ion STANCU

Planificarea, normarea și urmărirea costurilor de producție

(Urmare din pag. 11)

● Costurile cuprinse în elementele „alte cheltuieli materiale" sau „alte cheltuieli de muncă vie" se realizează deobicei la nivelul întreprinderii și foarte rar la nivelul secțiilor de producție. Indiferent de situație, aceste costuri sînt urmărite de compartimentul de costuri, atît la angajarea lor, cît și la plată, cu ajutorul unui document cumulativ deschis pentru fiecare fel de cheltuială, în care se indică în partea de sus limita valorică și în cuprinsul său : data, felul actului și suma angajată sau cheltuită.

Din cele de mai sus, se desprinde ideia că sistemul relatat de planificare, normare și urmărire a costurilor de producție **se realizează prin metode simple, ușor accesibile chiar persoanelor nespecializate, fără a mai fi în consecință necesare școlarizări speciale. Abaterile de la normele de costuri se evidențiază automat în activitatea de producție și sînt soluționate operativ de persoanele competente.** (Neobținerea aprobării pentru depășirea de costuri înregistrată are drept consecință sistarea eliberării de materii, materiale sau alte valori). Pentru aplicarea metodei s-a instituit un sistem ierarhizat de răspunderi cu privire la planificarea (normarea) costurilor, evidența și urmărirea operativă a realizărilor în vederea încadrării în sarcina de plan.

Experiența efectuată la întreprinderea noastră a dat rezultate bune, care s-au concretizat în reducerea sistematică începînd cu anul 1978 a indicatorului „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă.

Planul centralizat al costurilor de producție pe întreprindere, pe luna..... Anul.....
Val. mii lei

Nr. crt.	Denumirea elementelor primare de cheltuieli (din afară)	Costurile secțiilor de bază				Costurile secțiilor auxiliare			
		secția nr. 1	secția nr. 2	secția nr. 3	secția nr. 4	Cheltuieli generale ale întreprinderii	Cheltuieli de desfacere	Total pe întreprindere	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
I.	Total cheltuieli								
II.	Producție marfă la preț producție								
III.	Valoarea producției nete								
IV.	Cheltuieli la 1000 lei producție marfă (lei)								
V.	Din care : cheltuieli materiale (lei)								

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Dinamica dezvoltării şi calitatea vieţii în socialism (II)

DIMENSIUNI ŞI TENDINŢE ALE CALITĂŢII VIEŢII ÎN ROMÂNIA

SINTETIZÎND interdependenţele organice dintre nivelul şi calitatea tuturor condiţiilor vieţii sociale, gradul de satisfacere a nevoilor de trai ale membrilor societăţii şi trăsăturile calitative, esenţiale, ale existenţei, dezvoltării şi perfecţionării personalităţii individuale şi colectivităţilor umane calitatea vieţii cunoaşte dimensiuni şi caracteristici proprii fiecărei orînduiri social-economice. **Specific pentru societatea socialistă este faptul că pentru prima dată în istoria omenirii, calitatea vieţii se obiectivizează în scopul suprem al acţiunii sociale — bunăstarea întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a personalităţii individului.**

În legătură cu conţinutul şi modul de realizare a acestui scop, ca formă specifică a calităţii vieţii din socialism, este necesar să facem cîteva consideraţii preliminare. Ca scop al politicii partidului revoluţionar al clasei muncitoare, respectiv al politicii Partidului Comunist Român, bunăstarea întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului au fost înscrise în programul de acţiune al acestui partid de la înfiinţarea sa. În întreaga perioadă de luptă împotriva orînduirii burghezo-moşiereşti din România, acest scop a mobilizat şi dinamizat masele de oameni ai muncii la acţiuni revoluţionare, pentru înlăturarea relaţiilor bazate pe exploatare, trecerea la construirea unei noi orînduiri şi înfăptuirea unui nou mod de viaţă. Declanşarea proceselor care, prin conţinutul şi efectele lor, definesc transformarea acestui scop programatic în realitate efectivă a avut loc însă odată **cu cucerirea deplină a puterii politice de către clasa muncitoare, aceasta fiind, deci, premisa politică hotărîtoare pentru înfăptuirea bunăstării întregii societăţi şi afirmarea plenară a personalităţii.** În condiţiile existenţei acestei premise şi pe fondul transformărilor radicale din baza economică, baza tehnico-materială şi în suprastructura societăţii s-au realizat şi procesele care definesc conţinutul bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului. Aceasta înseamnă, deci, că de la cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare şi pînă la înfăptuirea tuturor proceselor care exprimă existenţa efectivă a bunăstării întregii societăţi, este necesară o anumită perioadă de timp, a cărei durată depinde de complexitatea transformărilor revoluţionare care trebuie să se realizeze, de condiţiile istorice — concrete ale fiecărei ţări, de gradul de dezvoltare economică şi de nivelul de trai al maselor muncitoare în momentul trecerii la construcţia socialismului.

Analiza retrospectivă a transformărilor revoluţionare care au avut loc în ţara noastră în decursul construcţiei socialismului permite să evidenţiem principalele procese care, în unitatea şi intercondiţionarea lor, au însemnat realizarea bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane. Totodată, prospectarea evoluţiei societăţii noastre, pe coordonatele înscrise în Programul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, oferă posibilitatea cunoaşterii proceselor care vor marca ridicarea neîntreruptă a calităţii vieţii, în condiţiile existenţei bunăstării întregii societăţi şi afirmării multilaterale a omului.

1. Calitatea mediului social-politic

PROCESUL social-politic esenţial care a determinat existenţa principalilor factori obiectivi şi subiectivi pentru înfăptuirea bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului a fost **desfiinţarea claselor exploatatoare, a exploatării omului de către om, în condiţiile lichidării proprietăţii private asupra principalelor mijloace de producţie şi generalizării relaţiilor de producţie socialiste.** Acest proces a însemnat practic **trecerea efectivă la o nouă calitate a vieţii** determinată de situaţia producătorilor direcţi de a fi şi proprietari şi beneficiari ai rezultatelor muncii prestate. El a asigurat unitatea organică dintre interesele generale ale societăţii şi interesele individuale, înlăturarea limitelor de clasă ale evoluţiei nevoilor şi nivelului de trai, egalitatea deplină între toţi membrii societăţii atît în ce priveşte drepturile cît şi îndatoririle pe care le au. Totodată, acest proces a creat posibilitatea reală a folosirii de către societate a produsului (valorii) nou creat atît pentru reproducţia lărgită cît şi pentru satisfacerea continuă a necesităţilor de trai ale populaţiei. În aceste condiţii, diferitele forme ale repartizării produsului nou creat au devenit surse şi **componente ale fondului bunăstării întregii societăţi şi dezvoltării multilaterale a omului.**

Un alt proces care defineşte rolul deosebit al mediului social-politic din ţara noastră în realizarea bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului este **unitatea organică dintre activitatea de producţie şi activitatea de conducere,** exercitate de producătorii direcţi, ca principalii factori decizionali. Participarea directă a producătorilor la conducerea societăţii înseamnă, stabilirea efectivă de către aceştia a căilor şi formelor de creştere ale producţiei, precum şi a modalităţilor de folosire şi repartizare a produsului nou creat. Totodată, aceasta înseamnă **cunoaşterea profundă atît a posibilităţilor** (resursele materiale şi umane) **reale** de care dispune societatea **cît şi a necesităţilor de trai ale populaţiei,** precum şi armonizarea cerinţelor progresului social-economic cu cele ale creşterii nivelului de trai şi ridicării calităţii vieţii. Se cuvine să se menţioneze, în acelaşi timp, că largul democratism reprezentativ al oamenilor muncii, prin participarea lor în organele de conducere ale societăţii la toate nivelurile, asigură unitatea de acţiune socială pentru ridicarea nivelului economic al tuturor zonelor (judeţe, localităţi) ţării, şi a calităţii vieţii pe întreg teritoriul ţării, în condiţiile **valorificării nu numai a resurselor materiale şi umane locale, dar şi a tradiţiilor şi particularităţilor zonale ale modului de trai al diferitelor colectivităţi.**

În ce priveşte desfăşurarea în timp a acestor procese, realitatea demonstrează că în ţara noastră ele au apărut odată cu trecerea la construirea socialismului. **Generalizarea şi constituirea lor ca latură definitorie a bunăstării întregii societăţi au fost marcate de lichidarea ultimelor forme ale exploatării omului de către om,** care s-a încheiat la sfîrşitul deceniului şase al secolului actual. În deceniile următoare toate aceste procese au cunoscut o continuă dezvoltare şi perfecţionare, ceea ce a determinat creşterea rolului factorilor sociali-politici în realizarea bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului. Noi dimensiuni au cunoscut şi cunosc aceste procese după Congresul al IX-lea al partidului şi mai ales în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Aşa după cum se menţionează în Programul aprobat de Congresul al XI-lea al partidului, „schimbările în structura socială a ţării vor duce la creşterea şi mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viaţă socială, la o şi mai mare apropiere între clasele şi categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omo-

genizarea și întărirea unității întregului popor"[1], toate acestea imprimînd noi aspecte calității vieții. Totodată, „dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice vor deschide în cîmp tot mai larg de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacităților creatoare ale întregului popor, de afirmare plenară a personalității umane"[2], vor asigura valorificarea pe un plan superior a resurselor materiale și umane ale țării, creșterea fondului bunăstării întregii societăți și, pe baza acestora, ridicarea calității vieții întregului popor.

2. Evoluția demografică

LOCUL ȘI ROLUL hotărîtor al omului în societatea socialistă fac ca evoluția demografică să devină o componentă esențială a calității vieții din România „în vederea asigurării unui spor demografic normal, realizării unei proporții juste de vîrstă a populației, menținerii tinereții poporului nostru"[3]. Prin specificul lor aceste obiective situează **familia** ca celulă de bază a societății noastre și, de aceea, s-a creat și un sistem de forme și mijloace materiale menit să contribuie la îndeplinirea funcțiilor complexe care revin familiei.

Datorită politicii demografice elaborată de Partidul Comunist Român, populația țării noastre a cunoscut o creștere continuă, în perioada construcției socialismului evoluînd de la 15,873 milioane locuitori în 1948 la peste 22 milioane locuitori în 1979. Deosebit de importante sînt **modificările calitative ale unor indici demografici.** Astfel, mortalitatea a scăzut de la 15,6‰ de locuitori în 1948 la 9,7‰ de locuitori în 1978; mortalitatea infantilă a scăzut, în aceeași perioadă de la 142,7‰ la 30,3‰ de copii născuți vii. Complexul de măsuri inițiat și aplicat de statul nostru, îndeosebi din a doua jumătate a deceniului șapte, a făcut ca indicele de natalitate din perioada 1971—1978 să crească substanțial față de anii 1961—1965, ajungînd la cca. 20 de născuți vii la mia de locuitori. Este semnificativ să menționăm că în perioada 1951—1978 ritmul mediu anual de creștere a populației din țara noastră a fost de 1,1%, ceea ce situează România printre țările care au cea mai rapidă evoluție demografică din Europa. Totodată, durata medie de viață a crescut neîntrerupt, ajungînd în 1978 la 69,89 ani față de 42,01 ani în 1932.

În condițiile dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre, a desfășurării neîntrerupte a industrializării țării, s-a **modificat substanțial și structura pe medii a populației.** Dacă în 1948 populația din mediul rural avea ponderea de 76,6% din totalul populației, în 1978 aceasta a fost de 51,4%. În legătură cu modificarea structurii populației pe medii se cuvine a se menționa că, în concepția partidului nostru ea trebuie să se realizeze nu prin creșterea migrației populației, de la sate spre orașele existente, sau prin depopularea mediului rural. Calea principală o constituie **ridicarea gradului de urbanizare a așezărilor rurale, transformarea acestora în localități de tip nou, în care să existe o populație stabilă care să asigure desfășurarea neîntreruptă a activităților agro-industriale și a celorlalte activități și care, în unitatea lor, asigură valorificarea eficientă a resurselor materiale și umane din toate zonele țării, echilibrul dinamic al dezvoltării întregii economii naționale, creșterea veniturilor populației și, pe baza acestora, ridicarea gradului de civilizație.** În acest context, o deosebită semnificație prezintă măsurile aprobate de Plenara C.C. al Partidului Comunist Român, din februarie 1979, cu privire la crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste precum și prevederile Programului directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial pentru perioada 1981—1985, aprobat de Congresul al XII-lea al P.C.R. care, prin întregul lor conținut, vor determina noi modificări calitative în dinamica și structura populației din țara noastră, cum sînt: reducerea indicelui de migrare a populației, creșterea coeficientului de întinerire a populației din toate zonele țării, lărgirea gamei de activități social-economice și, deci, creșterea gradului de valorificare a potențialului demografic din toate localitățile, întărirea familiei și altele.

Ridicarea continuă a nivelului de dezvoltare economică a țării, politica demografică elaborată și aplicată de Partidul Comunist Român asigură, pentru o perspectivă îndelungată, creșterea în continuare a numărului populației, sporirea rolului său ca factor principal al progresului social-economic multilateral, prosperitatea neîntreruptă a acesteia. Corespunzător prevederilor Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în anul 1990 populația țării va atinge numărul de 25 milioane locuitori, iar în anul 2000 de circa 30 milioane locuitori. În condițiile dezvoltării echilibrate a tuturor zonelor și județelor țării se va realiza o evoluție dinamică și armonioasă a populației pe diferite structuri, (medii, vîrstă), se va ridica gradul de instruire și pregătire a acesteia, va crește nivelul de satisfacere a nevoilor de trai ale tuturor colectivităților sociale, ceea ce va însemna ridicarea pe un plan superior a bunăstării întregii societăți și a dezvoltării multilaterale a personalității umane.

3. Asigurarea condițiilor de muncă; pregătirea și perfecționarea forței de muncă

ROLUL ACESTOR procese în ce privește exprimarea și reflectarea bunăstării întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului este, de asemenea, complex. În primul rînd se cuvine menționată capacitatea societății noastre de a asigura condițiile necesare pentru **funcționarea continuă a tuturor forțelor de muncă, existente,** care este, după cum se știe, condiția de bază pentru realizarea mijloacelor necesare satisfacerii cerințelor de trai. Acest aspect este unul dintre procesele esențiale care fac ca bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului să fie realizabilă numai în societatea socialistă. După cum dovedește realitatea, în societatea capitalistă, chiar și în țările care au un nivel economic ridicat, nefolosirea cronică a unei părți însemnate din totalul forțelor de muncă, creșterea ratei șomajului sînt procese permanente ale acestei orînduiri sociale.

Folosirea rațională și completă a întregului potențial de forță de muncă din țara noastră a fost asigurată atît de generalizarea relațiilor de producție socialiste și lichidarea proprietății privat capitaliste, cît și de dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei naționale, pe fondul continuării neîntrerupte a industrializării. Astfel, în perioada 1951—1978, pe întreaga economie, volumul investițiilor a crescut de 31 ori, iar al fondurilor fixe de peste 7 ori. În același timp, odată cu sporirea populației ocupate cu 23%, numărul personalului muncitor a crescut de 3,2 ori. Semnificativ este faptul că în condițiile creșterii continue a costului unui loc de muncă, îndeosebi din industrie, numărul noilor locuri de muncă a cunoscut o dinamică rapidă și continuu ascendentă. Dacă în perioada 1955—1960 numărul personalului muncitor a crescut cu cca. 300 de mii, în cincinalul 1970—1975 acesta a crescut cu peste un milion, iar în cincinalul actual creșterea este de peste 1,1 milioane. În cincinalul 1981—1985 numărul personalului muncitor va crește cu 930 000, iar în cincinalul 1986—1990 cu cca. 900 000.

Existența bunăstării întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului în țara noastră sînt exprimate pregnant de **modificările calitative în structura forței de muncă, ridicarea gradului de pregătire și perfecționare a acesteia.** În acest sens este deosebit de elocventă creșterea ponderii populației ocupate în ramurile neagricole în totalul populației ocupate în perioada 1950—1978, de la 25,9% la 67,5%, ceea ce demonstrează amplificarea continuă a condițiilor asigurate de societatea noastră pentru pregătirea forței de muncă la dimensiunile complexe ale noii diviziuni sociale a muncii. Totodată, creșterea în aceeași perioadă de timp, a ponderii populației ocupate în industrie de la 12% la 33,5%, principala ramură purtătoare a celor mai noi tendințe ale progresului tehnico-științific contemporan, a însemnat lărgirea continuă a nomenclatorului de profesii și meserii, creșterea gradului de complexitate a muncii, valorificarea pe un plan superior a aptitudinilor fiecărui lucrător, sporirea capacității creatoare a personalității umane. Corespunzător orientărilor dezvoltării economiei naționale, în anul 1985, cca. 79% din totalul populației ocupate va lucra în ramuri neagricole, din care, mai mult de jumătate în activități industriale și de construcții. În anul 1990 forța de muncă care va lucra în ramurile neagricole va deține peste 85% din totalul populației ocupate.

Dimensiunile calitative ale pregătirii forței de muncă sînt exprimate și de mutațiile care au avut loc în raportul dintre forța de muncă calificată și cea necalificată. Dacă în anul 1950 numai 40% din muncitori erau calificați, în 1980 ponderea muncitorilor calificați reprezintă în totalul muncitorilor cca. 85%. În industrie, ponderea este și mai mare — de 87%, iar într-o serie de subramuri ale acesteia reprezintă: circa 95% în industria electrotehnică, în industria energiei electrice și termice, în industria petrolului și gazului metan, 92% în metalurgia feroasă, 91% în industria construcțiilor de mașini și chimică. Organizarea și funcționarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani (din care ultimii doi de liceu), racordat la nevoile practicii sociale și receptiv la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii con-

[1] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, 1975, p. 69.

[2] **Nicolae Ceaușescu.** Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1979, p. 55—56.

[3] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, 1975, p. 92.

temporane, asigură, din toate punctele de vedere, ridicarea gradului de instrucție a populației școlare, și de pregătire profesională a viitoarelor eșaloane ale personalului muncitor.

4. Nivelul și evoluția veniturilor populației

CA ELEMENTE componente ale proceselor ce definesc bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului, mărimea și evoluția veniturilor populației reflectă, în principal, interdependențele organice dintre nivelul dezvoltării economice, eficiența producției sociale, rezultatele concrete ale fiecărui om al muncii și necesitățile generale ale dezvoltării societății și ale membrilor săi. Aceste corelații fac ca mărimea venitului național și repartizarea lui pentru fondul de acumulare, în scopul dezvoltării economico-sociale, și pentru fondul de consum să reprezinte coordonatele majore ale evoluției veniturilor populației. Criteriile principale care stau la baza repartizării venitului național din țara noastră între cele două fonduri sînt, în rezumat, următoarele :

a) Atît dezvoltarea economică cît și creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții să se realizeze ca procese continue și nu în salturi, în cicluri sau conjunctural ;

b) Proporțiile în care se repartizează venitul național între cele două fonduri să reflecte nu numai mărimea și structura nevoilor prezentate, dar și evoluția și nivelul acestora în viitor. Acest criteriu exprimă relația obiectivă după care mărimea și structura materială a fondului de consum dintr-o anumită perioadă sînt determinate de dimensiunile reproducției imprimate de întreaga evoluție a acumulării din perioadele precedente. Sau, într-o optică prospectivă, aceasta înseamnă că mărimea părții din venitul național alocată pentru dezvoltarea economică în perioada prezentă determină scara reproducției lărgite, dar și nivelul și structura fondului de consum din etapele următoare ale societății.

c) Ridicarea continuă a bunăstării întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului să se realizeze, în fiecare etapă, în funcție de transformările cantitative și calitative care au loc în sistemul condițiilor vieții social-economice și pe fondul cunoașterii și determinării științifice a necesităților ce trebuie satisfăcute.

Rezultatele obținute de țara noastră pînă în prezent, ca și studiile prospective pe o perioadă îndelungată demonstrează atît conținutul științific al acestor criterii, cît și rolul deosebit al acțiunii conștiente a societății în stabilirea proporțiilor dintre cele două fonduri, corespunzător progresului multilateral al socialismului. În acest sens cîteva cifre sintetice privind raporturile dintre fondul de consum și fondul de acumulare din țara noastră sînt edificatoare.

Tabelul nr. 1

— în procente —

Indicatori	Perioadele			
	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980 *)
1. Cota din venitul național destinată fondului de dezvoltare (rata acumulării)	24,3	28,8	34,1	33—34
2. Creșterea fondului de consum în ultimul an al perioadei față de anul de bază	28,3	35,3	46	47
3. Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum	6,1	6,3	7,6	8

Sursa : Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, Ed. politică, 1979, pag. 6 și Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, p. 97.
*) Prevederile planului cincinal.

După cum se observă sporirea cotei din venitul național destinată pentru fondul național de dezvoltare de la 24 la sută la 33—34 la sută a fost însoțită de o creștere însemnată a fondului de consum. Este important de relevat că, potrivit analizelor, dacă în perioada 1966—1980 s-ar fi menținut o rată a acumulării de circa 25 la sută, ritmul de creștere a venitului național ar fi fost de circa 7%, în loc de aproape 10% pe an, iar ritmul de creștere anuală a fondului de consum de numai 4% față de 7,4%. Pe întreaga perioadă, fondul de consum ar fi fost mai redus cu circa 600 miliarde lei.

Sintetizînd principalele direcții și obiective ale evoluției României pe o perspectivă îndelungată (15—20 ani), Programul partidului nostru prevede ca optim necesar pentru reproducția lărgită, progresul multilateral al economiei și creșterea nivelului de trai al populației, alocarea a 68—70 la sută pentru fondul de consum și 30—32 la sută pentru fondul de acumulare. Previzionarea unor asemenea proporții ale repartizării venitului național pentru cele două fonduri are semnificații teoretice și practice deosebite. În concepția partidului ridicarea ratei acumulării nu este singura cale de creștere a fondului de consum. Ea se justifică în condițiile cînd în perioadele precedente ale construcției socialismului s-a repartizat o cotă parte

Tabelul nr. 2

	1950	1965	1975	1978	1978 față de 1950
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei, lunar	337	1 028	1 595	2 011	6 ori
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă — lei, lunar	167	493	990	1 268	7,6 ori
Veniturile ce revin pe o familie din fondurile sociale de consum — lei, anual	772	3 858	8 783	10 051	13 ori

Sursa : **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură. Ed. politică, 1979, p. 13. Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, p. 120.

din venitul național pentru fondul de dezvoltare sub nivelul optim necesar. Odată cu atingerea proporțiilor optime ale repartizării venitului național pentru cele două fonduri, **calea principală de creștere a venitului național și deci și a fondului de consum devine ridicarea eficienței economice,** prin sporirea valorii obținută la fiecare procent alocat pentru fondul național de dezvoltare economico-socială.

Pe fondul dezvoltării dinamice a economiei românești a avut loc și procesul de creștere rapidă a veniturilor populației. Astfel, în perioada 1950—1978, în condițiile creșterii venitului național de circa 13 ori, veniturile globale ale populației, au sporit de 9,5 ori. Evoluția diferitelor forme de venituri ale populației în această perioadă este prezentată în tabelul nr. 2.

Semnificațiile evoluției veniturilor populației în ce privește calitatea vieții din societatea noastră sînt date nu numai de dimensiunile creșterilor acestora dar și de **procesul micșorării decalajelor dintre nivelul cel mai mare și cel mai mic al retribuției,** în condițiile creșterii retribuțiilor tuturor categoriilor de personal muncitor. Astfel, dacă în anul 1965 raportul dintre retribuția minimă și maximă pe economie era de 1 la 9,7 în 1978 acesta a ajuns de 1 la 5,5. Totodată, prezintă o deosebită importanță faptul că acest proces a avut loc în condițiile **creșterii ponderii personalului muncitor cu retribuții apropiate de retribuția medie netă și peste aceasta.** Principalele modificări în repartizarea personalului muncitor, pe grupe de retribuții nete realizate, sînt reflectate în tabelul nr. 3.

După cum se observă, în decursul a 13 ani, odată cu creșterea retribuției medii nete — aproape de două ori — s-a modificat radical și structura pe grupe de retribuții a personalului muncitor. Dacă în 1965 — cca. 80% din personalul muncitor aveau o retribuție egală sau mai mică decît retribuția medie (1028 lei), în 1978 cca. 40% din personal au obținut retribuții mai mari decît retribuția medie pe economie. Semnificațiile creșterii veniturilor nominale ale personalului muncitor sînt amplificate și de faptul că aceasta s-a realizat în condițiile evoluției prețurilor bunurilor de consum în limitele prevederilor din planurile anuale și cincinale, ceea ce a permis creșterea

Ioan V. TOTU

(Continuare în pag. 25)

Probleme energetice actuale şi teoria economică (II)

Epuizabilitatea energiei şi accesibilitatea la noi surse energetice

ÎN TUMULTUL discuţiilor provocate de criza energetică şi, în speţă, de necesitatea şi posibilitatea măsurilor privind conservarea energiei, printre numeroasele probleme ce se ridică sînt şi acelea referitoare la **caracterul epuizabil al energiei** şi la **accesibilitatea la surse energetice disponibile.**

Situaţia tot mai grea a problemei energetice şi, mai ales, caracterul cu totul special al energiei produse şi consumate au îndemnat pe unii cercetători să introducă şi să folosească noţiunea de entropie în interpretarea teoretică a dezvoltării în perspectivă a energeticii, a conservării şi a epuizării unor resurse de energie aflate în stoc[1]), ceea ce constituie un eveniment important atît pentru o mai bună cunoaştere şi explicare a fenomenelor cît şi pentru o îmbogăţire a instrumentarului metodologic de lucru. Este cunoscut că legea entropiei este o măsură a căldurii, care se scurge în decursul unui proces termodinamic. Toate felurile de energie sînt transformate în căldură care treptat se degradează şi se disipează în aer, aşa încît, în final, ea nu mai poate fi utilizată. O creştere generală a entropiei măsoară o pierdere în capacitatea de a face un lucru. Entropia are o valoare caracteristică pentru fiecare stare a sistemului. Dacă procesul este considerat ireversibil (cu pierderi de energie în cursul transformării acesteia) entropia creşte întotdeauna. Rata entropiei serveşte ca indice de măsurare a ireversibilităţii proceselor, ca indice al disipării energiei. Întrucît tendinţa generală a entropiei este de a creşte, aceasta duce, în mod inevitabil, la situaţia ca, după utilizarea energiei, transformarea sa în lucru util să nu mai fie posibilă. Energia se degradează treptat, îşi pierde capacitatea de lucru. Oricare ar fi originea energiei sau forma primară a acesteia, prin procesele de conversie şi de utilizări, treptat ea îşi pierde calitatea, se degradează. Problema sugerată de definirea legii entropiei este de a studia şi căuta soluţii pentru a încetini ritmul de depreciere a calităţii căldurii prin ridicarea randamentelor energetice în toate domeniile şi fazele de transformare şi utilizare, numite măsuri antientropice. Un mare interes teoretic şi practic îl are de pildă analiza pierderilor de energie care are loc pe tot fluxul sistemului energetic, ca şi măsurile ce pot fi întreprinse pentru a spori partea de energie utilă în consumul total de energie şi pentru a recupera căldura rezultată din generatoare şi din instalaţiile termoenergetice. În acest caz este vorba de a analiza eficienţa cu care se folosesc resursele energetice pe întregul flux energetic din economia naţională, făcînd, în acest scop, bilanţul dintre outputul de energie materializat în lucru util şi inputul de energie utilizat.

Din acest bilanţ putem şti cuantumul soldului energetic în urma prelucrării şi consumului energetic şi în urma cheltuirii de energie pentru evitarea pierderilor calitative. Trebuie calculat dacă prin măsurile antientropice nu se cheltuieşte mai multă energie decît se foloseşte efectiv în scop util. Astăzi, de pildă, datorită urmărilor nefavorabile ale crizei energetice, cînd se pune tot mai acut problema ridicării gradului de valorificare a rezervelor, sporirea randamentelor şi recuperarea căldurii, un calcul bilanţier energetic devine absolut necesar pentru a evita situaţiile de violare a principiilor eficienţei. Trebuie evitate eventualele situaţii în care consumul de energie pentru ridicarea randamentelor sau a gradului de recuperare să fie mai mare decît suplimentul de energie obţinut.

La întrebarea dacă resursele energetice sînt suficiente pentru acoperirea nevoilor crescînde ale omenirii, nu se poate răspunde simplu prin afirmaţie sau negaţie ori luînd în considerare numai rezultatele cercetărilor şi interpretărilor fenomenelor fizice şi tehnologice. Fenomenele naturale şi în speţă cele energetice fiind strîns legate de interesele şi de barierele societăţii umane şi, ca atare, analizate şi soluţionate de oameni, ele capătă un profund conţinut social-economic. În această privinţă se ridică, de pildă, problema disponibilului de energie, iar în raport cu aceasta, problema accesibilităţii din punct de vedere al eficienţei la energia disponibilă. În natură energia disponibilă sub toate formele şi tipurile se află în cantităţi imense. Dar cea mai mare parte din aceste rezerve disponibile nu au nici o valoare pentru omenire întrucît ea nu este accesibilă omului. Pentru ca energia disponibilă să fie făcută accesibilă, omul trebuie să depună eforturi pentru a o capta, transforma şi consuma în scopuri utile. În acest sens au loc diferite cheltuieli ce pot fi grupate în două categorii principale : a) valorice şi b) energetice.

a) Pentru a face accesibilă cantitatea necesară de energie şi a o folosi în mod util, omul cheltuieşte un volum de muncă fie în mod direct sub formă de muncă vie, fie sub formă de muncă materializată (fonduri fixe, materii prime etc.). În asemenea condiţii, el trebuie să verifice dacă se respectă următoarea cerinţă : volumul de muncă cheltuită pentru a face accesibilă o cantitate de energie trebuie să nu depăşească volumul de muncă înlocuită sau economisită prin folosirea în procesul economic a cantităţii respective de energie accesibilă. Dacă volumul de muncă pentru obţinerea energiei este mai mare decît economia obţinută în procesul economic prin folosirea ei, atunci are loc violarea principiului eficienţei economice.

b) Pe de altă parte, pentru a face accesibilă energia, este necesar să se consume o anumită cantitate de energie de acelaşi tip sau de tipuri diferite. Cînd inputul de energie pentru asigurarea funcţionării şi pentru întreţinerea sistemului energetic respectiv este mai mic decît outputul de energie livrat în afara sistemului, deci cînd se realizează o cantitate netă de energie este asigurată şi eficienţa energetică a transformării ei din starea disponibilă în cea accesibilă. Se înţelege de la sine că în situaţia inversă sursa respectivă de energie nu mai este accesibilă din punct de vedere energetic. Ea rămîne doar în stare disponibilă, fără valoare pentru omenire.

Cazul de la punctul (a) se referă la condiţia de eficienţă economică iar cazul de la punctul (b) la condiţia de eficienţă energetică. O analiză completă privind trecerea unei surse din **starea disponibilă în cea accesibilă** poate fi considerată numai atunci cînd se determină atît eficienţa economică cît şi cea energetică.

La proiectarea pe termen lung se pare că singura fezabilă este determinarea eficienţei energetice. Dar chiar şi în acest caz trebuie avut în vedere faptul că progresele ştiinţifice şi tehnologice contribuie la trecerea treptată a unor tipuri, surse sau rezerve de energie din starea disponibilă în cea accesibilă, precum şi la trecerea unor surse de energie cu entropie ridicată în categoria surselor energetice disponibile.

Problema alocării rezervelor de energie între generaţii

UNA din problemele cruciale, pusă tot mai acut în faţa omenirii, este aceea a prezervării viitoare a rezervelor de energie prin distribuţia echitabilă între toate generaţiile a zestrei naturale, limitată, de resurse energetice. Faptul că generaţiile prezente smulg naturii într-un an surse energetice în cantităţi echivalente cu cele formate în natură în mai multe secole, în condiţiile cînd progresul tehnic nu se arată încă prea promiţător privind trecerea în curînd pe scară largă a resurselor energetice din categoria celor disponibile în categoria celor accesibile, înseamnă o frustrare a drepturilor generaţiilor viitoare la moştenirea resurselor. La întrebarea dacă ştiinţa economică este preocupată de această problemă atît de serioasă şi dacă ea a întreprins acţiuni eficiente pe tărîmul unor explicaţii teoretice, N. Georgescu-Roegen răspunde pe un ton de reproş la adresa acesteia în sensul că ea nici nu visează la rezolvarea problemei, întrucît obiectul său este doar gestiunea resurselor deficitare numai pen-

dr. Aurel IANCU
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 24)

[1]) Vezi N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei şi procesul economic, Bucureşti, Ed. politică, 1979. El împarte toate sursele de energie în două categorii : stocurile formate din rezervele de combustibili şi fluxul de energie care este primit de la soare.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții ale gîndirii progresiste și revoluționare românești: Tudor Vladimirescu (II)

REALIZAREA obiectivelor de dreptate națională și socială presupunea, desigur, înfăptuirea unor schimbări înnoitoare, doborîrea sistemului feudal de organizare a societății și alungarea asupritorilor străini. Ca țintă social-economică revoluția de la 1821 urmărea luarea unor averi ale boierilor și ocrotirea avutului burgheziei și al țăranilor. Astfel, în prima sa proclamație T. Vladimirescu arăta: „Și iar să știți că nimenea dintre noi nu e slobod, în vremea aceștii Adunări – obștii folositoare – ca să se atingă măcar de un grăunte de binele (bunurile – n.n.) sau de casa vreunui negustor, orășan sau țăran, sau de al vreunui locuitor, decît numai binele și averile cele rău agonisite ale tiranilor boieri să se jărtfească : însă al cărora nu vor urma nouă – precum sînt făgăduiți – numai al acelora să se ia, pentru folosul de obște". Dar T. Vladimirescu este ostil nu numai față de „averile cele rău agonisite ale tiranilor boieri", ci față de intregul sistem al organizării societății din vremea sa, al rînduielilor prin care fanarioții și boierii au intensificat exploatarea maselor populare, a țărănimii indeosebi și care împiedicau desfășurarea normală a vieții economice. El denunță consecințele nefaste pe care le au pentru țară și poporul muncitor vinderea cu bani a funcțiilor, fiscalitatea excesivă, abuzurile și jafurile de tot felul, privilegiile boierești, vămile și taxele feudale care împiedicau desfășurarea comerțului ș.a. și propune o serie de măsuri pentru înlăturarea lor.

Problema socială fundamentală a timpului era problema țărănească. Înțelegerea de către T. Vladimirescu a acestui fapt și dorința lui de a-i vedea pe țărani emancipați rezultă și din proclamația adresată de el locuitorilor județelor în care arăta : „fiți încredințați... că nu veți rămînea fără dobîndirea dreptăților voastre" și „mai la urmă veți înțelege și rodurile fericirii voastre". „Să știți fără îndoială, continua el, că mare ușurință are să vi se facă, nu numai întru răspunderea dăjdiilor, ci și întru toate celelalte dări și orînduieli, cum și jafurile vor lipsi cu totul și veți înțelege însivă scăparea robiei întru care v-ați aflat pînă acum"[9]).

Concepția lui T. Vladimirescu se sprijină și pe ideea că elementul de bază al unei națiuni îl reprezintă poporul, cei ce muncesc, aceștia fiind scutul de nădejde al ființei și progresului patriei. În scrisoarea menționată deja, adresată lui N. Văcărescu, el îi reproșează acestuia că numai pe jefuitori îi numește patrie și subliniază că *„patrie să cheamă popolul, iar nu tagma jefuitorilor..."* A fi patriot, a vrea binele patriei, înseamnă deci a vrea binele poporului, a înlătura asuprirea de orice fel. În proclamația către locuitorii Bucureștilor, din 16 martie 1821, T. Vladimirescu arăta în acest sens : „Căci oricare va fi la un glas și întru unire cu creștinescul norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot. Iar vericare se va împotrivi binelui obștesc, acela ca un vrăjmaș se va socoti"[10]).

În concepția lui Tudor Vladimirescu, îmbunătățirea stării poporului și implicit progresul patriei presupuneau, înainte de toate, satisfacerea revendicărilor formulate de norod. De aceea, el cheamă toate clasele și categoriile sociale, inclusiv pe boieri, să sprijine mișcarea revoluționară inițiată și condusă de el, în scopul afirmării și apărării intereselor patriei. Fără a renunța la critica vehementă la adresa boierilor, la 4 februarie 1821 el se va adresa astfel acestora : „Să vă faceți patrioți adevărați, iar nu vrăjmași ai patriei, precum ați fost pînă acuma, să urmați precum au urmat strămoșii noștri, adică să vă învoiți cu norodul la cererile ce fac", pentru că, continua T. Vladimirescu, norodul nu cere „vreun lucru necuviincios sau care să nu-l fi avut, ci... o dreptate care poate fi dumneavoastră dă mai mare folos, iar într-alt chip nu va ieși lucrul la căpătîi bine"[11]). Libertatea și dreptatea socială, asigurarea unei vieți mai bune norodului sînt deci cerințe legitime ale acestuia iar grija pentru satisfacerea lor o dovadă a adevăratului patriotism.

Realizarea unei largi solidarități a tuturor claselor și categoriilor sociale era considerată de T. Vladimirescu drept o condiție esențială pentru cucerirea libertății și dreptății sociale și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român. De aceea, proclamația către locuitorii județelor începe astfel : „De la slugerul Tudor Vladimirescu, Către toți locuitorii orașelor și satelor... de orice treaptă, adică neamuri, postelnicei,

FIȘE

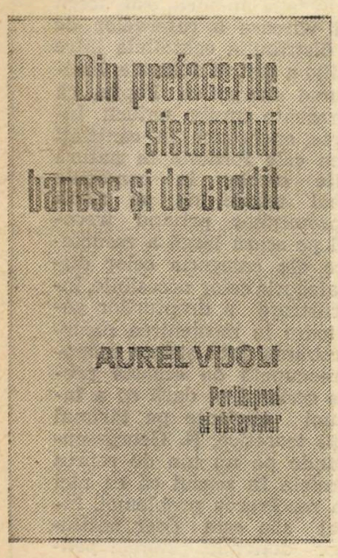

● *Sub semnătura lui Aurel Vijoli a fost tipărită de curînd la* Editura Științifică și Enciclopedică *lucrarea* „DIN PREFACERILE SISTEMULUI BĂNESC ȘI DE CREDIT. PARTICIPANT ȘI OBSERVATOR". *Volumul, conceput în manieră cronologică, sintetizează îndelungata experiență a autorului acumulată în domeniul activității bancare. Prima secțiune înmănunchează o serie de însemnări care redau, prin optica participantului direct la evenimente, momente importante din evoluția sistemului bănesc și de credit din perioada interbelică și anii celui de al doilea război mondial : încercările de stabilizare a leului; lichidarea „portofoliului putred"; „asanarea" datoriilor urbane și rurale; evaziuni valutare etc. Referindu-se la perioada făuririi orînduirii socialiste în țara noastră, cea de a doua secțiune pune în evidență procesul de realizare și fortificare a noului sistem financiar, rolul lui deosebit de însemnat în procesul dezvoltării. Sînt evocate în acest cadru momentul etatizării Băncii Naționale, reformele bănești din anii 1947 și 1952, organizarea finanțării, creditării și decontărilor în economie etc.*

Sesiune de comunicări

● *La mijlocul lunii mai s-a desfășurat la inițiativa Facultății de finanțe-contabilitate din cadrul Academiei de Științe Economice o sesiune de comunicări științifice sub genericul „Contribuția științei financiar-contabile la înfăptuirea noii calități". În cadrul dezbaterilor – la care au participat cadre didactice de la facultățile de finanțe-contabilitate din București și de la facultățile de științe economice din Iași, Cluj-Napoca și Timișoara, cercetători de la Institutul de cercetări financiare, circulație monetară și prețuri și cercetători de la Centrul de calcul A.S.E., lucrători din cadrul unor ministere economice și unități de producție – au fost prezentate circa 90 de comunicări. Concepute în manieră multidisciplinară, comunicările s-au axat asupra unor domenii privind gestiunea valorilor materiale, gestiunea resurselor financiare, calculația, calculul economic și rentabilitatea, informatica financiar-contabilă. Dezbaterile au prilejuit un util schimb de opinii privind unele aspecte ale teoriei finanțelor și contabilității, deopotrivă cu discutarea unor modalități de perfecționarea procesului aplicării noului mecanism economico-financiar în economie.*

Științele sociale

● *Pot fi desprinse, pe baza unei activități practice de aproape patru decenii, concluzii valide asupra locului și funcționalității științelor sociale în orînduirea socialistă? – se întreabă* Jan Szczepanski *în articolul „Le developpement des sciences sociales en Pologne" publicat în numărul 1/1980 al revistei* „PERSPECTIVES POLONAISES". *Potrivit opiniei autorului, efectele activității desfășurate de cercetătorii polonezi din domeniul științelor sociale s-au manifestat, cu precădere, în trei direcții. Un prim domeniu – cel economic, în care rezultatele investigațiilor de factură economică, sociologică, istorică, etnologică etc., au contribuit la perfecționarea conduce-*

mazili, breslași, ruptași, birnici, scutelnici, poslușnici și slujitori, și către toți străinii birnici..." iar în proclamația din 20 martie către locuitorii din București, el subliniază: „...vă chiem pe toți ca să vă uniți cu norodul". „Să ne unim dar cu toții, mici și mari, și ca niște frați, fii ai uneia maici, să lucrăm cu toții împreună, fieștecare după destoinicia sa, cîștigarea și nașterea a doua a dreptăților noastre"[12]).

Este subliniat aici faptul că drepturile istorice ale poporului român au fost încălcate, dar și ideea că o largă solidaritate națională ar asigura realizarea deziderateloг lui sociale și naționale. Iar apelul la toți locuitorii — „frați locuitori ai Țării Românești, veri de ce neam veți fi !" — pentru a se alătura la „Adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara", precum și apelul adresat, în proclamația din 16 martie către locuitorii Bucureștilor, la „toți mici și mari, parte bisericească și mirenească, veri din ce neam și lege va fi" de a da răspuns în scris „ca să știm de voiți binele de obște sau nu", vădesc înțelegerea și promovarea de către T. Vladimirescu a ideii respectului libertății și egalității tuturor naționalităților și a solidarității lor în lupta cu asupritorii. În acest sens, L. Pătrășcanu, referindu-se la latura socială a revoluției din 1821, observa că încă din primele proclamații „apelul la popor se face indiferent de neamul căruia el ar aparține. Proclamația lui Tudor nu se adresează numai țăranului român... Însuși Tudor se adresează *tuturor* asupriților și împilaților, împotriva *tuturor* asupritorilor și împilatorilor"[13]).

O coordonată esențială a gîndirii și acțiunii lui T. Vladimirescu o constituie și ideea necesității de a realiza, în ciuda vremelnicelor granițe despărțitoare, solidaritatea poporului român în lupta pentru afirmarea drepturilor lui naționale. Astfel, într-o scrisoare către mitropolit și marele vistier el arăta : „mai cu dinadins trebuința urmează să aveți corespondențe cu dumnealor boieri moldoveni, ca uni ce sîntem de un neam, de o lege... Așadar, urmează să știm cele ce să fac acolo și să le vestim ceste de aici ca, fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova, să putem cîștiga deopotrivă dreptățile acestor prințipaturi, ajutorîndu-ne unii pe alții". De aceea, conchidea el, este necesară o permanentă „corespondență între otcîrmuitori acestor două țări"[14]). Se dă astfel glas dorinței și voinței seculare a românilor de a fi solidari în lupta pentru redobîndirea și afirmarea drepturilor lor naționale.

Înscrise organic în moștenirea spirituală a poporului român, ideile și tezele din gîndirea lui T. Vladimirescu au fost preluate, dezvoltate și completate la un nivel superior și în alte condiții de către patrioții revoluționari, prin a căror luptă, cu timpul, au prins viață. Dezvoltarea socialistă a României a dat și dă gîndirii și acțiunii lui T. Vladimirescu o lumină nouă, prin confirmarea practică a unor convingeri izvorîte din adînca dragoste pentru poporul său, căruia și-a dedicat, cu prețul jertfei de sine, întreaga sa viață.

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

[9]) Documente... ,vol. I, p. 387
[10]) Idem, p. 373
[11]) Idem, p. 230
[12]) Idem, p. 385
[13]) L. D. Pătrășcanu, op. cit. p. 74—75
[14]) Documente..., vol. III, p. 33

Consfătuire științifică

ÎN zilele de 26–30 mai a.c., la Academia „Ștefan Gheorghiu" s-au desfășurat lucrările celei de-a XV-a consfătuiri a Comisiei de colaborare multilaterală dintre academiile de științe ale țărilor socialiste participante la Comisie, pe problema „Cercetarea capitalismului contemporan". Au participat delegați din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România, Ungaria, Uniunea Sovietică.

Cu acest prilej a avut loc o sesiune științifică internațională cu tema „Criza imperialismului și a sistemului capitalist în etapa actuală și consecințele ei asupra relațiilor economice internaționale", organizată de Academia de Științe Sociale și Politice și Academia „Ștefan Gheorghiu" la care au luat parte oamenii de știință veniți la consfătuirea comisiei.

Cercetătorii și cadrele didactice din România care au prezentat referatul principal al sesiunii și au intervenit activ în cadrul dezbaterilor, au înfățișat pe larg concepțiile partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la problemele ce au făcut obiectul sesiunii științifice.

Participanților la consfătuire li s-a prezentat o informare cu privire la stadiul dezvoltării economiei românești și orientările stabilite de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român.

Comisia a adoptat programul de colaborare dintre academiile de științe din țările respective în cercetarea privind capitalismul contemporan pentru perioada 1981–1985.

rii economiei, la fundamentarea orientărilor și opțiunilor de dezvoltare. Un alt aspect privește elaborarea de teorii și acumularea de cunoștințe asupra societății, a mecanismelor sale de funcționare. În sfîrșit, subliniază J. S., științele sociale s-au manifestat activ pe plan ideologic, prin surprinderea mutațiilor intervenite la nivelul conștiinței sociale deopotrivă cu elaborarea de metode adecvate, suple, de promovare la nivelul maselor a concepției materialist-istorice, a valorilor civilizației socialiste.

Agricultură

● *Poate fi apreciată ca realistă rezolvarea problemei alimentare în țările în curs de dezvoltare prin importul de produse agroalimentare ? Potrivit opiniei exprimate de* Miguel S. Wionczeck *în articolul „Des problèmes, mais une oisis de croissance", publicat în numărul din 16 mai a.c. al ziarului* LE MONDE, *chiar și o țară bogată în resurse naturale cum este Mexicul (în ianuarie 1980, de exemplu, rezervele de hidrocarburi erau estimate la 45,8 miliarde de barili) nu își poate concepe strategia alimentară numai, sau în mod prioritar, pe import. Potrivit unor calcule, afirmă M.W., dacă se continuă actualele producții obținute în agricultura mexicană, între anii 1980–2000 Mexicul va trebui să cheltuiască pentru importurile alimentare întregul echivalent al vînzărilor de petrol. O asemenea situație ar afecta resursele destinate dezvoltării altor sectoare și ramuri ale economiei, perpetuînd totodată, o anumită dependență față de țările furnizoare. În această viziune, opinează autorul, singura cale justă de acoperire a cererii tot mai mari de produse agroalimentare o constituie dezvoltarea corespunzătoare a propriului sector agricol. Investițiile orientate spre creșterea productivității în agricultură, pentru o mai bună organizare a structurilor productive se vădesc a fi eficiente pe o perioadă mare de timp, contribuind direct la economisirea altor resurse, la progresul general.*

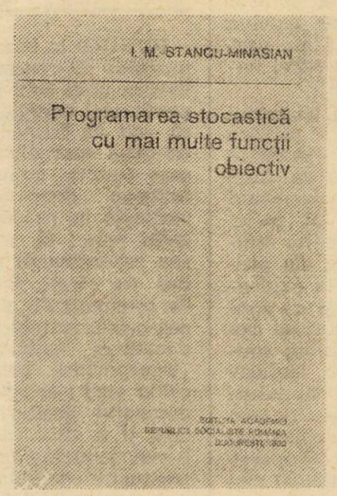

● *Complexitatea tot mai mare a proceselor economico-sociale impune, în planul conducerii, adoptarea unor decizii care să țină seama nu numai de un singur obiectiv, ci de o serie mai largă de obiective. Adaptîndu-se acestor cerințe ale practicii, teoria deciziei urmărește, prin mijloacele sale specifice, să ofere metode utile de fundamentare a actului decizional. Tocmai în această arie de preocupări se înscrie și lucrarea recent apărută la* Editura Academiei „Programarea stocastică cu mai multe funcții obiective", *semnată de* I.M. Stancu-Minasian. *Pe parcursul volumului autorul a căutat să prezinte elementele de bază ale unei metodologii noi în teoria deciziilor care să permită încorporarea în strategia decizională și a altor elemente decît cele cuantificabile — elemente de natură psihologică, juridică, politică etc. Lucrarea conține note originale, relevă o metodologie cu virtuți practice urmărind să contribuie la edificarea unei teorii matematice ca una din premisele fundamentării actelor de decizie socială.*

FIȘE

PROBLEME ENERGETICE ACTUALE ȘI TEORIA ECONOMICĂ [II]

(Urmare din pag. 21)

tru o singură generație. Și nici chiar aceste lucruri nu se realizează într-o formă satisfăcătoare, întrucît preocupările științei economice sînt de a desprinde legitățile creșterii economice și de a folosi eficient resursele naturale energetice și de muncă în vederea atingerii scopului fundamental într-un timp cît mai scurt, creșterea nivelului de trai și a calității vieții populației. Realizarea acestor obiective solicită consumuri tot mai mari de resurse energetice. Deci sub acest aspect apare o anumită contradicție între obiectivul general al științelor economice, acela de a atrage în circuitul economic cantități crescînde de resurse energetice pentru a realiza obiectivele creșterii economice, și cerințele privind prezervarea rezervelor și asigurarea distribuției lor echitabile între generații. Nu există nici preocupări teoretice și nu sînt create nici instrumentele necesare de acțiune pentru a asigura tuturor generațiilor viitoare rezervele necesare de resurse.

Preocupările pentru determinarea duratei de menținere a rezervelor de resurse energetice sînt legate mai cu seamă de durata de existență a fondurilor fixe pînă la scoaterea lor din funcțiune sau pînă la amortizarea lor. Aceasta înseamnă, de regulă, nu mai mult de 20—30 de ani. Dacă dincolo de acest orizont vor mai exista sau nu suficiente resurse de care să se bucure și generațiile următoare nu se caută răspunsuri. De altfel la asemenea observații, la criticile adresate primului raport al lui Meadows ca și în răspunsul la aceste critici s-a menționat într-o manieră superficială, fără argumente consistente, că luarea în considerare a costului epuizării resurselor sau a costului deteriorării mediului înconjurător, precum și luarea în considerare a prețurilor la construcția modelelor de creștere economică pe termen lung, ar putea contribui la o reprezentare mai corectă a problemelor energiei și ar rezolva problema participării generațiilor prezente și viitoare la folosirea zestrei naturale a solului și subsolului.

Părerea că prețul ar putea contribui la conservarea resurselor și ar asigura totodată alocarea optimă a resurselor între generații este calificată ca fiind falsă, întrucît intervine mecanismul pieței capitaliste, inclusiv al pieței mondiale care atenuează sau chiar anulează efectele pe termen lung ale prețurilor. Într-adevăr, trecerea la exploatarea unor rezerve mai mici și cu condiții mai grele, paralel cu sporirea sau menținerea cererii de combustibili contribuie la creșterea prețurilor, inclusiv a profiturilor. Ca urmare, noi capitaluri pătrund în ramură pentru intensificarea cercetărilor geologice și a exploatării rezervelor, se intensifică preocuparea pentru căutarea unor noi tehnologii mai eficiente care să asigure trecerea la exploatarea resurselor în condiții mai grele și diminuarea cheltuielilor de cercetare și exploatare. Aceste acțiuni precum și ascuțirea concurenței, contribuie la o anumită atenuare a creșterii prețurilor. În felul acesta, mecanismele de piață grăbesc epuizarea rezervelor.

Problema asigurării echității între generații în ce privește folosirea zestrei energetice poate fi soluționată coroborînd între ele mai multe căi și metode cum sînt, de exemplu : a) conservarea rezervelor de energie prin conceperea și folosirea unor pîrghii și mecanisme economice adecvate și stăpînirea mecanismelor economice și conducerea lor prin plan cu folosirea pîrghiilor valorice ; b) promovarea pe plan universal a unei noi etici în legătură cu conservarea energiei în concordanță cu cerințele alocării optime, din punct de vedere nu numai economic ci și ecologic și moral, a resurselor între generații ; c) concentrarea eforturilor de creație științifică și tehnologică din partea generației prezente spre căutarea și deschiderea unor noi orizonturi în soluționarea problemei energetice, dincolo de cercul limitat al tipurilor de combustibili convenționali, în felul acesta pregătindu-se în timp util punctul de cotitură în domeniul substituției surselor energetice convenționale epuizabile cu cele noi neconvenționale inepuizabile — energia solară, energia nucleară obținută prin procesul de fuziune, precum și hidrogenul și metanolul obținuți prin procese chimice eficiente din materiale inepuizabile. La fiecare din cele trei căi și metode se ridică numeroase probleme. Totuși, în cele ce urmează ne vom opri pe scurt doar la discutarea cîtorva aspecte privind evoluția din punct de vedere al eficienței economice a acțiunilor de conservare, precum și stimularea economică a conservării energiei în faza de extracție a combustibililor din rezervele existente cunoscute și în faza de consum a energiei.

Conservarea energiei și unele discuții privind folosirea unor elemente valorice de stimulare a acesteia

PUNÎND la baza motivațională a termenului de conservare a energiei, realizarea unui sold nenegativ între costul producerii energiei și costul conservării ei, atît în termeni economici cît și în termeni energetici, L. Schipper dă un sens restrîns noțiunii de conservare. El înțelege doar economiile de energie realizate în procesele de consum energetic prin : a) schimbări, modernizări sau reconstrucții mai puțin costisitoare dar cu efecte imediate și importante de economii de energie ; b) schimbarea comportamentului consumatorului din domeniul activităților energointensive (transporturi, încălzire, folosirea apei calde etc.) ; c) schimbări structurale în domeniul producției industriale, agricole și a altor ramuri, inclusiv schimbarea tehnologiilor și a aparatului de producție energointensive cu altele mici consumatoare de energie. Această cale se realizează pe termen lung și necesită însemnate cheltuieli [12]).

Dintr-o aprofundare a problemelor economice și o punere a acestora într-un cadru conceptual mai larg, rezultă că pentru realizarea conservării energiei ar trebui incluse următoarele direcții de acțiune : a) ridicarea gradului de recuperare a rezervelor de resurse energetice prin crearea și folosirea unor elemente valorice stimulative adecvate ; b) substituția resurselor energetice deficitare și rapid epuizabile cu altele inepuizabile sau mai puțin deficitare, folosind, pentru motivarea și stimularea economică a acesteia, calcule și unele pîrghii economice corespunzătoare ; c) atenuarea cererii de energie din partea tuturor consumatorilor, descurajînd în acest scop consumul unor combustibili valoroși în scopuri energetice, precum și acele produse și procese energointensive în favoarea celor cu consumuri mai mici.

Asemenea direcții de acțiune concrete, menite să contribuie la realizarea pe scară mai largă a conservării energiei, trebuie susținute pe linia unor pîrghii economice adecvate în care operatorii (întreprinderile, personalul muncitor) să fie cointeresați. Asemenea pîrghii trebuie astfel concepute încît ele să constituie un sistem închegat — coerent și eficient — care să asigure un cadru unitar pentru desfășurarea fenomenelor cu o tendință de același sens în vederea realizării obiectivelor economice privind conservarea energiei care să producă efecte în perioada curentă și de perspectivă, înlăturînd sau evitînd crearea sau promovarea acelor pîrghii economice cu efecte contradictorii. În această privință, de exemplu, se pune problema de a stimula sau a cointeresa sectorul minier (întreprinderi, trusturi etc.) să folosească cu mai multă grijă bogățiile subsolului, protejarea lor prin păstrarea unei producții limitate și prin ridicarea gradului de recuperare a rezervelor exploatate. În acest scop, s-ar putea, de exemplu acredita ideea introducerii și folosirii rentei absolute ca principala cale de realizare a proprietății socialiste asupra bogățiilor subsolului [13]).

Firește, aceasta va influența urcarea costului producției cu suma corespunzătoare, ceea ce ar constitui una din obiecțiile de fond față de o atare propunere. O asemenea obiecție pare să fie cu atît mai justificată cu cît se are în vedere faptul că pentru anumite resurse prețul de livrare nu acoperă în întregime volumul cheltuielilor unitare și, ca atare, o parte din cuantumul cheltuielilor este acoperită de la buget. În condițiile în care prețurile de livrare a resurselor se păstrează la același nivel, deci rămîn fixe, întreprinderea devine un simplu mînuitor al acestor fonduri pe care, pe de o parte, le procură de la buget, iar pe de altă parte le plătește la buget. Totuși, chiar și în acest caz, aceasta ar constitui o cale de a se reflecta în evidența întreprinderilor și a ramurii extractive și mai ales în calculele de eficiență a producției, obligațiile și responsabilitatea generațiilor actuale față de generațiile viitoare în legătură cu consumul unor bogății epuizabile. Totuși renta absolută și-ar putea îndeplini, într-o anumită măsură, rolul

→

[12]) Lee Schipper, Another Look at Energy Conservation, American Economic Review, mai 1979, pag. 362.

[13]) Vezi, de exemplu, N. N. Constantinescu, Economia protecției mediului natural, București, Ed. politică, 1976 ; A. Iancu, Creșterea economică și mediul înconjurător. București, Ed. politică, 1979.

Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism

(Urmare din pag. 20)

veniturilor reale totale ale populației, în perioada 1950—1978, de 5,95 ori.

O însemnătate deosebită prezintă pentru evoluția veniturilor populației din țara noastră Programul de creștere mai accentuată a nivelului de trai, aprobat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977. Înfăptuirea acestui program are ca rezultat creșterea retribuției medii reale a personalului muncitor în decursul actualului cincinal, cu 30—32%. Prin măsurile aplicate, încă în decursul anilor 1976—1978 au fost înfăptuite prevederile inițiale ale Congresului al XI-lea de creștere a retribuției reale a personalului muncitor, cu circa 20%. De asemenea, pe baza aceluiași program au fost majorate pensiile, alocațiile de stat pentru copii, diferitele ajutoare ; s-a lărgit sistemul de pensionare al țărănimii, prin introducerea unei forme adecvate și pentru țărănimea necooperativizată. Pînă în anul 1980 veniturile ce vor reveni pe o familie din fondurile sociale de consum vor ajunge la cca. 11 800 lei.

Tabelul nr. 3

	martie 1965	iunie 1970	martie 1974	iunie 1978
Retribuția medie netă (total personal muncitor) lei	1028	1289	1595*	2011
Grupele de retribuții nete realizate	Ponderea personalului muncitor (în %)			
— Total personal muncitor	100,0	100,0	100,0	100,0
— din care :				
Pînă la 1300 lei	83,8	61,5	48,9	3,7
1301—1500 lei	8,0	14,1	17,7	9,6
1501—1700 lei	3,6	8,8	11,3	15,2
1701—2000 lei	2,5	7,3	10,1	25,9
2001—2500 lei	1,6	5,4	7,7	27,2
Peste 2500 lei	0,5	2,9	4,3	18,4

* anul 1975

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, pag. 120.

Corespunzător prevederilor Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, aprobat de Congresul al XII-lea al P.C.R., fondul total de retribuire va crește cu 43,3%, retribuția medie nominală va spori cu 25,1 la sută, iar veniturile totale ale țărănimii cu 25%. Nivelurile medii ale retribuțiilor personalului muncitor și ale veniturilor țărănimii vor fi următoarele:

Creșterea retribuțiilor în perioada 1981—1985 se va realiza în proporție de circa 80 la sută prin majorarea retribuțiilor tarifare și prin efectul extinderii la un an întreg a majorării din perioada 1979—1980, iar restul prin acordarea de trepte, gradații și a sporului de vechime. În cincinalul viitor se va păstra raportul de 1 la 5,5 între retribuția netă minimă și maximă din economie. Retribuția tarifară minimă netă va ajunge în anul 1985 la 1630 lei, față de 1425 lei în anul 1980. De asemenea, prin dezvoltarea producției vegetale și animale, în condițiile reducerii consumului de forță de muncă la strictul necesar și diminuării cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, se va asigura creșterea cu 28,7% a veniturilor în bani și în natură ale membrilor cooperatori. Veniturile țărănimii cooperatiste vor spori și pe seama producției de legume, cartofi, fructe, furaje, carne, lapte și ouă obținută din gospodăria și loturile personale.

Tabelul nr. 4

	1980 lei lunar	1985 lei lunar
— Retribuția medie nominală	2 261	2 830
— Retribuția medie reală	2 261	2 670
— Veniturile nete ale membrilor cooperatori	1 388	1 787
— Veniturile reale ale membrilor cooperatori	1 388	1 741
— Veniturile nete ale țăranilor cu gospodării individuale	1 340	1 690
— Veniturile reale ale țăranilor cu gospodărie individuală	1 340	1 650

Sursa : Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, Ed. Politică, 1979, pag. 19, 21.

Paralel cu creșterea veniturilor directe, în funcție de cantitatea și calitatea muncii prestate și a rezultatelor din producție, vor spori **veniturile** membrilor societății obținute din fondurile sociale de consum. Astfel, cheltuielile totale pentru acțiuni social-culturale vor însuma pe întreaga perioadă 1981-1985, cca. 479 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere cu circa 37% față de perioada 1976-1980. Totodată, în cincinalul viitor volumul investițiilor suportate de către stat pentru locuințe și unități social-culturale va fi de 137,5 miliarde lei. Ca urmare, veniturile obținute din fondurile sociale de consum, de către o familie vor ajunge în 1985 la cca. 14 000 lei. Dimensiunile previzionate ale fondului social de consum pentru cincinalul viitor asigură creșteri însemnate de venituri pentru toate categoriile de populație. Volumul pensiilor de asigurări sociale de stat se prevede să crească cu 38 la sută față de cincinalul actual, ca urmare a majorării pensiilor precum și a creșterii numărului de pensionari. În cincinalul viitor, pensia medie nominală pentru limită de vîrstă cu vechime integrală va spori de la 1265 lei lunar în anul 1980, la peste 1500 lei lunar în 1985. De asemenea, pensiile membrilor cooperativelor agricole de producție vor crește, în medie, cu 23%, majorîndu-se într-o proporție mai mare pensiile mai mici. Pentru sprijinirea familiilor cu copii și susținerea sporului natural al populației, se prevede o creștere a cheltuielilor pentru alocația de stat pentru copii, pentru ajutoarele ce se acordă mamelor cu mai mulți copii și pentru alte ajutoare, cu aproape 45% în cincinalul 1981-1985 față de perioada 1976-1980. De asemenea, cheltuielile pentru asistență socială vor crește cu peste 16%, fondurile alocate urmînd a fi utilizate pentru finanțarea căminelor de invalizi, bolnavi cronici, copii infirmi și bătrîni. Totodată, cheltuielile pentru finanțarea învățămîntului, ocrotirea sănătății și pentru dezvoltarea culturii, artei și sportului vor crește cu peste 32 la sută față de perioada 1976-1980.

(În numărul viitor va fi continuată analiza principalelor dimensiuni și tendințe ale calității vieții din România).

←

de pîrghie economică numai dacă evoluția prețului de livrare a resurselor ar reflecta evoluția cheltuielilor de producție și aceea a cererii și ofertei.

Tot pe linia creării unui mecanism economic adecvat de conservare a rezervelor de energie se pune problema luării în calcul a tuturor cheltuielilor legate de cercetarea geologică, de descoperirea, punerea în evidență și pregătirea pentru exploatare a rezervelor de resurse. Faptul că această categorie de cheltuieli aflate în creștere rapidă sînt suportate de la buget și nu sînt evidențiate pentru a fi recuperate prin prețul resurselor de materii prime exploatate, pe de o parte, creează o imagine falsă asupra eforturilor generale de procurare din surse interne a resurselor energetice și de materii prime, prin diminuarea lor, iar pe de altă parte, nu creează condițiile favorabile pentru stimularea căutării unor soluții tehnologice de reducere a cererii de energie și, pe această linie, de descurajare a consumului de resurse.

Însă luarea în calcul și utilizarea rentei absolute și a cheltuielilor cu cercetarea geologică atunci cînd întreprinderile miniere trebuie să îndeplinească sarcinile privind cantitatea de minerale extrase și cheltuielile la 1 000 de lei producție în condițiile unor prețuri de livrare fixe aflate la un nivel inferior cheltuielilor unitare de producție, au o influență defavorabilă asupra gradului de recuperare a rezervelor. Pentru îndeplinirea sarcinilor planificate de producție și de costuri, întreprinderile miniere, în general, sînt nevoite să recurgă la exploatarea rezervelor cu conținut util cel mai bogat sau cele mai productive și mai puțin costisitoare la care gradul de recuperare este mai scăzut, sau pentru care nu se fac cheltuieli suplimentare în vederea ridicării gradului de recuperare a rezervelor. Este evident faptul că soluționarea problemei fundamentale impune totuși tăierea nodului gordian : aducerea prețului de livrare la un nivel care să permită includerea în structura acestuia a tuturor categoriilor de cheltuieli.

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea unor specialiști

DEZARMAREA — necesitate fundamentală a omenirii

TENDINȚELE ACTUALE de revenire la perioada războiului rece ridică cu o acuitate crescîndă în fața omenirii problemele stringente ce se cer rezolvate la scară globală, cu soluții concrete și urgente în ceea ce privește dezarmarea. Accentuarea încordării între diferite state și grupări de state, politica imperialistă bazată pe folosirea forței, lupta pentru consolidarea și reîmpărțirea zonelor de influență sînt tot atîția factori care pun în pericol pacea omenirii, generînd pericolul unor noi războaie, mai ales în condițiile actualei goane acerbe pentru acumularea masivă de arme, din ce în ce mai sofisticate și cu putere uriașă de distrugere. Deziderat de prim ordin al zilelor noastre, dezarmarea se impune ca un proces a cărei rațiune rezidă, în primul rînd, în însăși asigurarea condițiilor pentru instaurarea păcii și evitării unor războaie nimicitoare, precum și pentru reorientarea unor fonduri materiale și umane uriașe către destinația lor firească, pentru dezvoltarea și progresul nestînjenit al omenirii, pentru reducerea gravelor decalaje existente în lume.

Aceste probleme fac în mod legitim obiectul preocupărilor a numeroase organizații internaționale, agenții neguvernamentale, a numeroși oameni de știință din diferite domenii, în contextul eforturilor pentru eliminarea pericolelor ce amenință omenirea, pentru găsirea celor mai bune soluții, legat de realizarea efectivă a dezarmării în lume și asigurarea dezvoltării. În acest context se înscriu și problemele care au făcut obiectul unui raport, întocmit în urma concluziilor Grupului de lucru referitor la demilitarizare în cadrul proiectelor de modele pentru o nouă ordine internațională — *probleme din care prezentăm principalele opinii în cele ce urmează.*)*

IN ACTUALA etapă războiul a devenit o problemă globală, cu implicații catastrofale pentru viitor. În era nucleară, războiul devine o piedică în calea realizării deziderateloor fundamentale ale omenirii. Există de mai multe decenii propuneri de dezarmare, se fac dezbateri asupra valabilității acestor propuneri, asupra posibilității de a se ajunge la formule îmbunătățite. Dar nici teama unui adevărat holocaust nuclear nu i-a împins pe liderii politici către dezangajare sau către distrugerea mașinii de război. Iar pericolul persistă și se amplifică. Consecința de ansamblu o constituie o militarizare dinamică ce influențează procesele și structurile politice interne și internaționale. Demilitarizarea trebuie concepută ca un proces și nu ca un eveniment, ca un drept umanitar fundamental. De fapt, prin scopul și efectele sale, militarizarea este un abuz la adresa drepturilor umanitare, iar demilitarizarea constituie o schimbare de direcție, în sensul respectării acestor drepturi.

Prin demilitarizare, autorii raportului au în vedere anumite aspecte specifice:

1. Controlul armelor este în principal o reflectare a procesului de militarizare, lăsînd la discreția liderilor naționali folosirea chiar a armelor nucleare ; acordurile privind controlul armelor pot sau nu pot să contribuie suficient la obiectivele de demilitarizare, astfel încît să asigure realizarea în fapt a acestora : controlul asupra armelor este numai o abordare parțială în sensul că nu distruge structurile și procesele militarizării — abordare ce nu poate fi considerată drept o cale principală de acțiune ;

2. Dezarmarea, ca o abordare realistă a capacităților de război, nu este suficientă în vederea demilitarizării ; nu există un climat care să permită unui segment de opinie suficient de mare conștientizarea în legătură cu fezabilitatea procesului de dezarmare concomitent cu eradicarea sărăciei și inegalității ;

3. Militarizarea distorsionează și reduce procesul de dezvoltare în toate domeniile de activitate ; pentru realizarea procesului dezirabil de dezvoltare pentru fiecare societate națională se impune un progres substanțial către demilitarizarea vieții politice pe planeta noastră ;

4. Militarizarea și demilitarizarea sînt strîns legate de o mare varietate de valori și de sisteme de accepțiune, incluzînd chiar idei antagonice asupra a ceea ce este posibil și dezirabil în viitor ; ca atare, problema deciziei este cu precădere de natură politică, în măsura în care calea convingerii nu poate depăși prăpastia dintre pozițiile contrare existente astăzi în lume ;

5. Eforturile sînt bazate pe convingerea că demilitarizarea trebuie concepută într-un context de colaborare, indiferent de spațiul politic; în plus militarizarea are efecte dintre cele mai variate, iar condiții de demilitarizare există în orice cadru social, politic, economic și cultural.

Structura dinamicii înarmărilor

PROBLEMA dezarmării trebuie tratată atît din perspectiva securității militare dar și, mai ales, ca o problemă politică — arată autorii studiului. Aceasta implică examinarea structurii politice a dinamicii dezarmării, precum și înțelegerea diferitelor sale funcții economice și politice. În înarmare se include procesul de cercetare, dezvoltare, experimentare, producție, desfășurarea și folosirea armelor, precum și structurile incluse în acest cadru. Pe ansamblu autorii disting cinci niveluri de exercitare a funcțiilor economice și politice ale sistemului de înarmare.

Considerînd sistemul înarmărilor ai întregii lumi ca un sistem, la nivel superior se situează sistemele naționale de putere cunoscute sub denumirea de „complexe militar-industriale", cu un imens aparat birocratic, cu diferite componente de ordin „militar", „industrial", dar și „științific", „academic" sau de „relații publice".

Pe al doilea nivel se situează cursa înarmărilor. Cele mai multe dintre dezbaterile privind acumularea armelor, cursa înarmărilor sau dezarmare sînt concentrate asupra problemelor sau pericolelor înarmării în contextul raportului de putere între diferite state.

Pe un al treilea nivel se situează funcția politică îndeplinită de înarmare în ce privește fluxul de arme provenind din țările industrializate și îndreptat către țări mai puțin dezvoltate sub raport militar — de natură să creeze astfel o rețea internațională ierarhizată de transfer de arme.

Principala rețea de acest gen o constituie realizarea de alianțe în scopul unor presupuse necesități de securitate; alt tip de rețea implică relații neinstituționalizate — de diferite grade — de securitate colectivă, care leagă țările de la periferie de cele din centru. Printr-o astfel de rețea, armele fabricate în Statele Unite, de exemplu, se scurg către Europa Occidentală, Orientul Mijlociu, America Latină, Asia de est și de sud-est etc. O asemenea rețea de transfer de arme duce nu numai la dependență militară, dar și la dependență politică — sau cel puțin tehnologică — pentru națiunile beneficiare ale armelor respective.

---

*) Raportul a apărut în Dosarele I.F.D.A. (Fundația internațională pentru o alternativă a dezvoltării în numărul din sept. 1979, Elveția.

Al patrulea nivel este constituit de cursa înarmărilor între țările lumii a treia, fenomen care devine din ce în ce mai evident. Furnizarea de arme de o anumită calitate unei țări declanșează rivalități și încercări de a obține cantități sporite de arme din aceeași sursă sau din surse alternative competitive.

La un al cincilea nivel sînt incluse armele ca mijloc de menținere a sistemelor politice bazate pe represiune internă. Armele îndeplinesc funcția politică de întărire a ierarhiilor interne, modernizarea sectorului militar cu prioritate față de alte sectoare avînd rolul de a induce o abordare militară în forma de guvernare. În multe cazuri există o legătură între sistemele de dominare internațională menținute de statele industrializate pe de o parte și sistemul de represiune al elitei interne privilegiate, pe de altă parte.

Una dintre caracteristicile proeminente ale sistemului global — apreciază autorii — constă în aceea că cele cinci niveluri prezentate se află în strînsă legătură, dînd naștere unui sistem integrat de înarmare care cuprinde întreaga lume și generează o realitate socială în care poate fi identificat un potențial „sistem de război".

Tendințe în înarmare

EVOLUȚIA istorică de după cel de al doilea război mondial relevă cîteva tendințe mai importante. Inițial, dinamica înarmărilor era concentrată pe primul și al doilea nivel. Transferul de arme, cel de al treilea nivel, deși existent, nu a devenit o problemă acută pînă către sfîrșitul deceniului '60. De atunci, dezbaterile în legătură cu înarmarea și dezarmarea au început să se concentreze pe probleme ținînd de nivelul patru și cinci, odată cu apariția în această perioadă, a multipolarizării politice.

Atenția a început să treacă de la nivelele superioare către cele inferioare. Dar cel mai important este faptul că, pe fiecare din cele cinci niveluri natura problemelor s-a schimbat în decursul timpului. Începînd cu deceniul 6 și mai ales din al șaptelea deceniu au fost exacerbate problemele fiecărui nivel. Iată cîteva considerații în acest sens ale autorilor studiului.

Reducerea controlului asupra complexelor militar-industriale. Această caracteristică a fost identificată — pentru prima dată în 1961, în legătură cu apariția „complexului militar-industrial". Acest complex a fost interpretat ca o amenințare la adresa societății democratice iar sublinierea acestui avertisment a dat o imagine clară asupra organismului birocratic uriaș care se întindea ca un cancer în cadrul instituțiilor politice. Reacția împotriva complexelor militar-industriale a împiedicat, într-o anumită măsură, dezvoltarea acestuia care a fost compensată prin factori calitativi. A început să se pună un accent deosebit pe cercetare și dezvoltare în domeniul noilor sisteme de arme. De asemenea, au început să cîștige teren justificările economice pentru niveluri ridicate ale producției de apărare ca răspuns la deficitele comerciale. În al doilea rînd, și în ce privește competiția în comerțul cu arme au apărut schimbări în sensul unei orientări mai accentuate către calitate.

Structura transferului de arme

ÎNCEPÎND cu anii '70 s-a conturat tendința de a nu se mai exporta arme uzate moral, ci arme dintre cele mai moderne. Cauza acestei schimbări este legată de o a doua caracteristică, și anume faptul că transferul de arme s-a transformat treptat din ajutor militar în export de arme. Unul dintre efecte constă în creșterea dependenței statutului beneficiar de statul care îi furnizează arme, în măsura în care beneficiarul nu poate produce piese de schimb. Apare, astfel, obligația aprovizionării în continuu de la principalii furnizori care își pot permite să ceară prețuri mari în condiții de dependență tehnologică și influență politică. O altă consecință constă în faptul că transformarea transferului de arme într-un tip de afacere comercială deosebit de profitabilă determină invadarea pieței de armament cu arme moderne, cu capacitate mare de distrugere.

După al doilea război mondial, transferul de arme a început să fie din ce în ce mai mult asociat aparatului de stat. Aparatul de stat, mai mult decît negustorii de arme tinde să devină instrument al transferului de arme. Legături cu aparatul de stat există și în diferitele etape ale cercetării, și în ce privește exportul — prin licențele de export — astfel că se poate spune că dinamica înarmărilor este strîns integrată în sistemul politic, dinamica înarmărilor devenind o problemă esențial politică.

Către inițiative concrete pentru dezarmare

TOATE ANALIZELE duc la concluzia că, la toate nivelurile situația se deteriorează și dacă nu este controlată atrage după sine consecințe grave. Apare în mod evident concluzia că dezarmarea este o problemă **urgentă.** Este totodată imperios necesar să examineze structurile politice ale evoluției înarmării la scară globală pentru a putea înțelege implicațiile reale ale problemei.

Problema înarmării și a dezarmării este esențialmente politică, ea nu ține numai de arme sau tehnică de luptă. Abordarea politică este singura în măsură să stabilească care sînt beneficiarii dinamicii înarmării. Este, de asemenea, vital ca relația înarmare-dezarmare să fie privită ca o problemă umană, în special atunci cînd este vorba de identificarea victimelor sistemului înarmărilor. Perspectivele actuale ale demilitarizării țin, într-o anumită măsură, de gradul în care ele au în vedere sub aspect uman tragedia celor uciși în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Pe de altă parte, nu pot fi neglijate aspecte ce țin de nivelul cheltuielilor militare. Ultimul raport al Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător arată că în lume se cheltuiesc în prezent aproape un milion de dolari în fiecare minut pentru înarmare, ceea ce revine la 100 dolari pe an pentru fiecare locuitor al globului (vezi graficele).

Cum pot fi controlate aceste perspective ? O cale simplă — subliniază raportul — este ca principalele puteri militare să înceteze intensificarea înarmărilor în condițiile controlului asupra armelor și să treacă la acțiune în sensul reducerii înarmărilor. Iar primii pași trebuie făcuți imediat.

În același timp, toate țările vor trebui să răspundă prin frînarea voluntară a acumulărilor de arme, încurajînd puterile militare industrializate să procedeze la reducerea înarmărilor. Fără o bună coordonare a acestor două tipuri de inițiative se poate ajunge la situații periculoase. Demilitarizarea, ca proces, este operațională la toate nivelurile avînd capacitatea de a eroda și dizolva structurile de dominare și securitate bazate pe înarmare. Ceea ce se impune sînt modificări fundamentale în comportament și viziune, care să permită înlăturarea militarizării și a cursei înarmărilor, înlăturarea forței și a amenințării cu forța în relațiile internaționale în epoca actuală.

Em. S.

DOCUMENTAR

Fierul vechi – o importantă materie primă

CONSIDERAT pînă nu demult ca un material de rezervă al cărui grad de recuperare varia în funcție de fluctuațiile conjuncturii economice, fierul vechi a devenit treptat o materie primă din ce în ce mai importantă pentru industria siderurgică.

În producția mondială de oțel se utilizează — în părți uneori aproape egale — atît minereu de fier cît și fier vechi; la rîndul său, acesta din urmă provine în proporții de aproximativ două treimi din rebuturile și deșeurile înregistrate în însăși industria siderurgică și în cea de prelucrare a metalelor, restul provenind din casarea și recuperarea obiectelor conținînd metale feroase.

Dependența siderurgiei de fierul vechi tinde să se accentueze mai ales sub efectul mutațiilor tehnologice în curs de desfășurare în productia de oțel : înlăturarea procedeului Thomas, un recul pronunțat al procedeului Martin, sporirea numărului și a capacității cuptoarelor electrice, creșterea numărului oțelăriilor care folosesc procedeul insuflării de oxigen ș.a. De aceea, nu este de mirare că evoluția actuală și în perspectivă a cererii și cerințelor de fier vechi ale siderurgiei sub influența extinderii ultimelor două procedee, îndeosebi în ceea ce privește fierul vechi rezultat din recuperarea obiectelor casate (nave, automobile și material feroviar rulant, mașini și utilaje, echipament agricol, aparate electrocasnice etc. — scoase din uz), din demolări ș.a., tendințele de pe piața mondială a fierului vechi constituie obiectul unor studii aprofundate ; printre acestea se numără și studiul realizat nu demult de **Comitetul oțelului de pe lîngă Comisia Economică O.N.U. pentru Europa**, ai cărui autori și-au propus să furnizeze o imagine mai clară asupra evoluției în perspectivă a tendințelor menționate, în vederea orientării optime a investițiilor *).

Tabelul nr. 1

Consumul de fier vechi și repartiția acestuia într-o serie de țări cu o siderurgie dezvoltată

Țara	Consumul total de fier vechi (mii tone)			Repartiția consumului (în 1975, în %)	
	1965	1970	1975	în uzine siderurgice	în alte sectoare**)
U.R.S.S.*)	56 900	67 660	81 900	...	...
S.U.A.	82 538	77 619	74 690	80	20
Japonia	19 946	39 467	32 910	88	12
R.F.G.	20 386	23 673	20 403	82	18
Anglia	20 362	20 864	15 725	75	25
Italia	9 418	12 480	14 767	92	8
Polonia	6 180	8 016	10 865	82	18
Franța	9 580	11 451	10 070	79	21
Cehoslovacia	...	6 227	7 302	88	12
Spania	2 045	4 972	7 046	95	5

*) Numai în siderurgie ; **) Indeosebi topitorii de fontă.
Sursa : C.E.E./O.N.U., Doc. ECE/STEEL/24, New York, 1979, pag. 119.

Consumuri și destinații

DUPĂ CUM este și firesc, principalii consumatori ai fierului vechi sînt țările cu o industrie siderurgică dezvoltată, uzinele producătoare de oțel consumînd între 75% și 95% din întreaga cantitate de fier vechi utilizată anual de una sau alta dintre țările respective. Datele din tabelul nr. 1 evidențiază că într-o perioadă mai recentă consumul de fier vechi a crescut considerabil în Uniunea Sovietică (care a trecut sub acest aspect pe primul loc în lume), în Polonia și Cehoslovacia ; în marea majoritate a țărilor capitaliste industrializate, ca S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia, Italia, Franța, Belgia, Olanda ș.a., după declanșarea recesiunii economice asistăm însă la o răsturnare a tendinței de extindere a consumului global de fier vechi, în principal ca urmare a restrîngerii cererii și producției de oțel, a reducerii gradului de utilizare a capacităților de producție din siderurgie.

În ceea ce privește evoluția consumului de fier vechi în cadrul siderurgiei, aceasta este determinată atît de modificarea structurală a producției sale, a procedeelor tehnologice utilizate, cît și de orientările proprii diferitelor uzine siderurgice. Referitor la modificarea tehnologiilor de fabricare a oțelului, în perioada examinată în majoritatea țărilor producătoare se constată o progresie dinamică a ponderii procedeelor bazate pe insuflarea de oxigen și celei a cuptoarelor electrice, concomitent cu scăderea continuă a ponderii cuptoarelor Martin (în producția globală de oțel).

Or, în cazul țărilor menționate în tabele, față de un consum specific mediu de fier vechi (per tona de oțel produs) variind în 1975 între 282 kg în Japonia și 594 kg în Spania, consumul acestuia în cuptoarele Martin era cuprins între 415 kg/t în Cehoslovacia și 801 kg/t în Franța, cel înregistrat în cuptoarele electrice — între 931 kg/t în Cehoslovacia și 1 116 kg/t în Spania, iar cel realizat în convertizoarele cu oxigen — între 123 kg/t în Japonia și 326 kg/t în S.U.A. Avîndu-se în vedere diferențierea pregnantă a consumului specific de fier vechi de la un procedeu la altul, rezultă că orice modificare sensibilă a structurii — pe procedee de fabricație — a producției de oțel atrage după sine și o schimbare, într-un sens sau altul, a cererii de fier vechi din partea acestei ramuri.

Evoluția binomului cerere-ofertă

LĂSÎND la o parte deșeurile care se formează în cursul proceselor tehnologice din industria siderurgică și de pre-

→

*) Vezi : Commission économique pour l'Europe, La ferraille — son importance et son influence sur l'évolution de l'industrie siderurgique, Doc ECE/STEEL/24, Nations Unies, New York, 1979.

Tabelul nr. 2

Structura consumului de fier vechi în uzine siderurgice (mii tone, în 1975)

Țara	Total	Din care :		Repartiția pe procedee de fabricare a oțelului					
		în furnale înalte	în producția de oțel brut	topitorii de oțel	cuptoare Martin	cuptoare electrice	convertizoare cu oxigen	convertizoare Thomas/Bessemer	Alte procedee
U.R.S.S.	70 200	2 600	67 600	...	45 700	13 400	8 400	100	...
S.U.A.	59 883	3 566	56 317	2 879	10 586*	20 875	21 221	...	757
Japonia	28 851	12	28 839	...	803	17 655	10 381	—	—
R.F.G.	16 764	477	16 287	641	4 829	4 405	6 336	76	—
Italia	13 539	37	13 502	104	1 066	10 044	2 228	—	—
Anglia	11 733	737	10 996	...	2 826	5 516	2 623	...	27
Polonia	8 948	124	8 824	723	5 465	1 240	988	—	398
Franța	7 906	163	7 743	403	1 224	2 676	3 160	278	—
Spania	6 696	21	6 675	...	741	4 528**	1 406	—	—
Cehoslovacia	6 454	165	6 289	...	3 819	1 454	1 016	—	—

*) Inclusiv consumul convertizoarelor Thomas/Bessemer ; **) Inclusiv consumul topitoriilor de oțel.
Sursa : C.E.E./O.N.U., Doc. ECE/STEEL/24, New York, 1979, pag. 178—186.

Priorităţi şi orientări în politica economică

Bulgaria: dezvoltarea susţinută a electronicii

ŢINÎND seama de tendinţele tehnice actuale, Bulgaria depune eforturi susţinute pentru dezvoltarea tehnicii de calcul electronic în cooperare cu alte ţări socialiste. În prezent, în diferite ţări din lume se efectuează trecerea de la utilizarea diverselor calculatoare la crearea de reţele şi sisteme de maşini care permit optimizarea folosirii tehnicii electronice de calcul. Dezvoltînd cercetarea în acest domeniu, Institutul pentru tehnicile de calcul electronic a pus la punct un complex de dispozitive tehnice de programare, integrate în sistemul de telematică ESTEL, încît Bulgaria se afirmă ca singurul producător de sisteme telematice complexe printre ţările socialiste europene.

Luînd în considerare faptul că în lume capătă o extindere tot mai mare utilizarea diferitelor sisteme de minicalculatoare, în domenii ca industria, agricultura, transporturile, precum şi în sectorul evidenţă-gestiune, Bulgaria este pe cale de a lansa producţia primelor sisteme de minicalculatoare pentru automatizarea gestiunii în unităţi comerciale şi în serviciile comunale. Totodată, pornind de la un număr de 600 module de bază destinate sistemelor şi dispozitivelor pe bază de microprocesoare, industria bulgară construieşte maşini pentru tratarea textelor, dispozitive pentru elaborarea datelor, instalaţii terminale ş.a. Se estimează că pînă în anul 1990 ponderea maşinilor electronice va ajunge la 85% în telecomunicaţii, la 79% în domeniul cercetării ştiinţifice şi al proiectării, la 55% în activitatea comercială etc.

O orientare fundamentală a electronicii de calcul din Bulgaria o constituie dispozitivele de memorizare cu discuri şi benzi magnetice, ca — de exemplu — cele avînd o capacitate de memorizare de 100 şi 200 de megabiţi. În general, industria bulgară urmăreşte în perspectivă sporirea densităţii şi fiabilităţii tehnicii electronice de calcul, reducerea gabaritelor calculatoarelor.

Într-un domeniu cu ample perspective de aplicare a electronicii cum sînt roboţii industriali, Bulgaria se situează printre principalii producători dintre ţările socialiste, fiind elaborat chiar un program special de construire şi implantare în producţie a roboţilor industriali. Industria bulgară produce în serie două tipuri de roboţi industriali, o parte din producţie fiind exportată; se prevede că în anul 1985 Bulgaria va fabrica roboţi industriali adaptabili, din cea de a treia generaţie, care-şi vor găsi aplicarea înainte de toate în domeniul montajului automat.

Roboţii industriali constituind o sinteză a realizărilor obţinute în diferite domenii ale ştiinţei şi tehnicii, ca mecanica şi construcţiile de maşini, electronica şi tehnica de calcul, teoria gestiunii şi programarea matematică, activitatea de elaborare a unor modele perfecţionate de roboţi este desfăşurată de Institutul de mecanică şi biomecanică al Academiei bulgare de ştiinţe, în colaborare cu alte instituţii de specialitate, ca — de pildă — Institutul de cibernetică tehnică. Se apreciază că în viitor realizarea şi aplicarea unei familii de roboţi industriali, corespunzători cerinţelor specifice ale diverselor sectoare de activitate, va aduce o contribuţie însemnată la optimizarea producţiei în R.P. Bulgaria.

N.P.

←

lucrare a metalelor feroase (ponderea deşeurilor fiind mai ridicată în subramuri ca: industria aparatelor de precizie şi optice, producţia de automobile şi alte vehicule, construcţia de maşini electrice, secţiile de forjat şi presat etc.) şi care, în general, cunosc un circuit închis de reutilizare, celelalte componente ale fierului vechi parcurg un drum mai mult sau mai puţin lung (depozitarea la locul de formare-colectarea-prelucrarea-stocarea-expedierea la consumator), circulînd pe piaţă ca orice fel de materie primă. Şi totuşi piaţa mondială a fierului vechi prezintă unele caracteristici, legate de faptul că el se găseşte (în cantităţi diferite) practic în toate ţările lumii, că — deşi este în general interşanjabil — fierul vechi prezintă importante diferenţieri calitative prin prisma utilizărilor sale, că este un material relativ uşor de transportat pe distanţe lungi, că preţul său pe piaţă se formează sub influenţa celui stabilit de principalul exportator (Statele Unite, cu 42% din exportul total de fier vechi al ţărilor capitaliste, în 1978), că evoluţia structurală a cererii este de regulă lentă, iar contractele de livrare se încheie de cele mai multe ori pe termene scurte. În ceea ce priveşte dinamica preţurilor la fier vechi pe piaţa capitalistă, în cercurile de specialitate se apreciază că în prima jumătate a secolului XX acestea au urmat — în linii mari — evoluţia preţurilor la oţel, în timp ce în deceniile următoare preţurile la fier vechi au cunoscut o creştere mai lentă decît cele ale produselor de oţel, înregistrînd totodată ample oscilaţii, uneori în decurs de cîteva luni.

Comerţul internaţional cu fier vechi a atins volumul maxim de 22,4 mil. tone în anul 1973; în perioada următoare acesta s-a restrîns întrucîtva, paralel cu reducerea producţiei industriei siderurgice în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate. Printre regiunile exportatoare nete de fier vechi se numără America de Nord (îndeosebi S.U.A.), cu 9,6 mil. tone în 1973, ţările socialiste din Europa, cu peste 2 mil. tone (numai în comerţul lor cu ţările membre ale O.C.D.E.), unele ţări din Africa şi Oceania. Deşi cifrele privind importul de fier vechi înregistrează variaţii considerabile de la un an la altul, principalele regiuni importatoare nete rămîn Europa Occidentală (cu peste 4 mil. tone în 1973), Asia de est şi Extremul Orient, îndeosebi Japonia (cu peste 7,6 mil. tone), America Latină (cu circa 1,3 mil. tone).

La seminarul organizat la începutul acestui an în S.U.A. de Asociaţia consumatorilor de fier vechi s-a subliniat tendinţa de creştere continuă a necesarului mondial la acest produs. În ceea ce priveşte însă oferta de fier vechi, aceasta se află într-o relativă stagnare în ultima perioadă, ca rezultat al micşorării cantităţii de deşeuri rezultate din industria siderurgică şi de prelucrare a metalelor feroase, al înlocuirii treptate a oţelului cu alte metale sau cu mase plastice într-o serie de utilizări (de exemplu în industria automobilelor), al prelungirii duratei de exploatare a diferitelor maşini şi echipamente ş.a.

Încercînd să efectueze o prognoză asupra evoluţiei pieţei mondiale a fierului vechi în cursul următorului deceniu, autorii studiului amintit al C.E.E.O.N.U. relevă că aceasta se va dezvolta în funcţie atît de conjunctura economică generală, cît şi de mutaţiile previzibile — ca volum şi structură — din însăşi industria siderurgică. Or, se apreciază că pînă în anul 1990 în ţările capitaliste dezvoltate va prevala tendinţa de modernizare a industriei prin restructurarea ei tehnologică în vederea sporirii competitivităţii sale, în timp ce extinderea propriu-zisă a producţiei de oţel, prin construirea de noi unităţi de producţie, se va produce îndeosebi în ţările în curs de dezvoltare.

Conform estimaţiilor cantitatea potenţială de fier vechi colectat ar putea creşte cu aproape 50% în deceniul 1980—1990, ceea ce ar fi de natură să satisfacă cererea previzibilă — pe plan intern şi de import — a acest produs. Autorii studiului consideră — cu unele rezerve — că, pe plan regional, Statele Unite vor rămîne şi în 1990 un important exportator de fier vechi, Piaţa comună vest-europeană (în componenţa sa actuală) şi ţările socialiste din Europa vor constitui zone cu un anumit echilibru între cerere şi ofertă, în timp ce o serie de ţări mediteraniene (Spania, Grecia, Turcia) şi din Extremul Orient vor fi purtătoarele unei cereri active de fier vechi.

P. N.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Prognoze agricole

DEPARTAMENTUL *agriculturii al S.U.A. apreciază la 1 525—1 605 mil. t. producția agricolă a anului 1980—81, față de recolta anului trecut estimată la 1 523,6 mil. t. Iată cîteva din previziunile globale ale sursei menționate, date prezentate comparativ cu rezultatele anului agricol anterior :*

La grîu, producția mondială se va cifra la 420—460 mil. t (față de 420 mil. t anterior), din care circa 58 mil. t în Europa occidentală (55,5 mil. t), 57—66,5 mil. t în S.U.A. (58,3 mil. t). 32 mil. t în India (35 mil. t), 17,5—21,5 mil. t în Canada (față de 17,7 mil. t anul trecut).

Recolta mondială de cereale furajere va atinge 720—765 mil. t (față de 729,7 mil. t anterior), contribuția americană fiind estimată la 196—236 mil. t.

La orez, recolta ar urma să ajungă la 378—392 mil. t (față de 373,9 mil. t în 1979—80), prevăzîndu-se o producție de 6,1—6,9 mil. t în S.U.A. și în general creșterea suprafețelor cultivate în majoritatea țărilor producătoare.

Perspective ale industriei miniere ungare

INTENSIFICAREA preocupărilor pentru punerea în valoare a resurselor naturale are drept obiectiv ca bogățiile subsolului să ajungă la o pondere de aproximativ 20 la sută în avuția națională a R.P. Ungare.

În ce privește cărbunele — rezervele fiind apreciate ca suficiente pentru 130—140 de ani în condițiile actualului nivel de extracție și prelucrare — prin extracția zăcămintelor subterane de cărbune brun, precum și prin dezvoltarea extracției de lignit la suprafață se preconizează dublarea, în următoarele decenii, a producției.

Specialiștii maghiari apreciază că în condițiile actualului nivel de extracție a petrolului și gazelor poate fi asigurată aprovizionarea pentru cel puțin 20 de ani pe baza exploatării zăcămintelor deja cunoscute, a prospectării de noi zăcăminte și introducerii de metode noi care să sporească eficiența extracției. În acest an se prevede ca producția de petrol să atingă 2,1 mil. t și 6 miliarde mc gaze naturale. Potrivit sarcinilor privind prospectarea și exploatarea zăcămintelor de hidrocarburi, în 1981 vor fi finalizate experiențele tehnologice vizînd îmbunătățirea exploatării rezervelor de țiței.

Prin extracția rezervelor proprii de cărbune, țiței și gaze, precum și a minereului de uraniu, pînă la sfîrșitul secolului necesarul de energie al economiei naționale ungare va putea fi satisfăcut în proporție de 50—60%.

Piața mondială a uraniului

RAPORTUL Agenției Internaționale pentru Energie (A.I.E.) apreciază că resursele mondiale de uraniu vor fi disponibile cel puțin pînă la sfîrșitul secolului. Rezervele occidentale de minereu de uraniu sînt estimate în prezent la 3,33 mil. t exploatabile la un cost de 80 dolari per kg, la care se adaugă 1,71 mil. t exploatabile la costul de 80—130 dolari per kg.

Producția, care a atins 38 000 t în 1979 (la o capacitate maximă potențială de 44 000 t) se apreciază că va ajunge, către 1990, la 119 000 t pe an. Odată cu anul 2000 se pare că producția va începe să scadă, ceea ce va face necesar impulsionarea activității de prospectare, descoperire și exploatare a unor noi resurse.

În ce privește cererea, în țările occidentale aceasta este evaluată pentru 1980 la 28—30 mii tone, respectiv un nivel maxim inferior producției efective. Pentru sfîrșitul deceniului, raportul prevede o cerere cuprinsă între 60 și 80 mii tone. După 1990 prognozele sînt încă greu de stabilit datorită incertitudinilor privind viitorul reactoarelor nucleare, creșterea puterii nucleare instalate. Primele aprecieri situează cererea la circa 100 mii (ipoteză minimă) sau 200 mii, în ipoteza unei cereri maxime.

Programe de dezvoltare

Malaezia: preocupări pentru industrializare

FĂCÎND parte dintre țările din sud-estul Asiei mai dezvoltate din punct de vedere economic și social (un nivel al P.I.B./locuitor estimat la 1 500 dolari S.U.A. în 1979 și circa 1 700 dolari în 1980) Malaezia a îmbinat avantajele unei conduceri pe bază de plan — pe parcursul a trei planuri cincinale — cu eforturile pentru crearea unei industrii diversificate, pentru valorificarea superioară a bogatelor și variatelor resurse naturale (cauciuc natural — 1,68 mil. t sau 43% din producția mondială, cositor — 62 mii t concentrate sau o treime din producția mondială, și ulei de palmier — 2,1 mil. t sau jumătate din producția globului).

Politica de dezvoltare industrială este susținută în principal de veniturile substanțiale de pe urma exportului. Cheltuielile statului alocate dezvoltării economice în actualul plan cincinal (1976—1980) s-au concretizat pînă în prezent în investiții destinate consolidării bazei industriale, fapt ilustrat atît prin majorarea ponderii sectorului industrial în crearea P.I.B. de la 25% în 1975 pînă la 30% în 1980 (din care industria prelucrătoare — 21%), cît și în creșterea ponderii produselor prelucrate în structura exportului.

În prezent se elaborează prevederile celui de al patrulea plan cincinal (1981—1985), direcțiile viitoare încadrîndu-se în liniile strategiei „Noii politici economice". Pe lista priorităților figurează creșterea ponderii elementului național în activitatea economică (pînă la 30%), dezvoltarea industrializării, dezvoltarea rurală și îmbunătățirea infrastructurii. În viitorii 5 ani, în domeniul industrial se va acorda prioritate ramurilor care utilizează resursele naturale ale țării, printre principalele proiecte figurînd valorificarea cauciucului natural, valorificarea gazului metan prin construirea în zonele cu zăcăminte a unei instalații de rafinare și a unei rafinării de aluminiu (la Bintulu) și a unei termocentrale de 450 MW la Trenganu, construirea unui complex petrochimic și pînă în 1984 a unei a treia rafinării de țiței. Vor fi încurajate, de asemenea, ramurile industriei siderurgice și a construcțiilor de mașini, în special în direcția construirii de motoare de mică putere. Pe lista priorităților mai figurează și construirea de centrale electrice, dezvoltarea sistemelor de distribuție a apei, electricității și dezvoltarea sistemului național de telecomunicații.

Între România și Malaezia, potrivit acordurilor comerciale și de cooperare economică și tehnică încheiate, schimburile bilaterale s-au dezvoltat rapid cu precădere în ultimii ani, structura schimburilor conținînd la exporturile românești, produse chimice (îngrășăminte, produse sodice), produse ale industriei construcțoare de mașini, produse metalurgice și ale industriei ușoare, importurile constînd în principal din materii prime.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 26—30 MAI 1980 **dolarul S.U.A.** a înregistrat o revenire parțială în raport cu restul valutelor occidentale. Această evoluție a dolarului a avut loc pe fondul continuării reducerii accentuate a dobînzilor pe piața internă din S.U.A. (prime rate-ul s-a generalizat în acest interval la nivelul de 14%, existînd cazuri izolate în care a fost fixat de unele bănci la 13% pe o tendință care anticipă diminuarea lui la circa 12% în următoarele intervale).

Lira sterlină a continuat să înregistreze o creștere în raport cu restul valutelor occidentale și a atins un curs maxim de circa 2,3660 dolari/1 liră. Nivelul înalt la care s-a situat lira în acest interval o situează pe poziția cea mai bună pe care a avut-o în ultimii 5 ani pe piața de schimb. Se apreciază că la această evoluție a monedei britanice au contribuit efectul favorabil al recentei majorări a prețului petrolului brut, precum și nivelul mai ridicat al dobînzilor la depozitele în lire sterline. **Francul elvețian** a avut o evoluție mai accentuat descendentă față de dolarul S.U.A., în raport cu care a atins la închiderea de 1,6640 franci/1 dolar o depreciere de circa 0,8% comparativ cu închiderea de referință de 1,6500 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a înregistrat un recul relativ lent, accentuat de anunțarea unei creșteri lunare a costului vieții de 0,5% fapt care a determinat înregistrarea unei creșteri pe ultimele 12 luni a acestui indicator cu 6,1%, nivel deosebit de ridicat pentru această țară. La cursul de închidere de 1,7865 mărci/1 dolar, moneda vest-germană se afla cu circa 0,2% sub cursul de referință. **Francul belgian** a evoluat asemănător situîndu-se la închiderea de 28,60 franci pentru un dolar pe o poziție apropiată mărcii vest-germane. **Francul francez** a avut un moment de creștere în care a atins un maxim situat cu circa 0,8% peste nivelul anterior, la cursul de 4,1235 franci/1 dolar, după care a închis practic la nivelul anterior de 4,1550 franci/1 dolar. **Lira italiană** a avut în acest interval o evoluție mai destinsă în cadrul sistemului monetar vest-european și a înregistrat la închiderea de 837 lire/1 dolar o repreciere de numai 0,14% față de cursul anterior. **Yenul japonez** a înregistrat un recul, apreciat de unii observatori ca fiind „tehnic" în urma reprecierii înregistrate în ultima perioadă. La închidere, yenul a cotat la un nivel de 224,40 yeni pentru un dolar S.U.A.

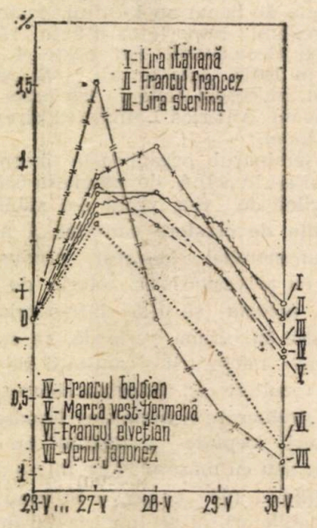

Nivelul dobînzilor la eurodepozite a înregistrat o scădere generală. La perioadele de șase luni, eurodolarii S.U.A. au fost negociați la circa 10,4375%, eurofrancii elvețieni la circa 5,5% și euromărcile vest-germane la circa 9,12%.

Prețul aurului a realizat în această săptămînă o creștere continuă, fiind stabilit la primul fixing la Londra din 30 mai a.c. la 531,40 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27—30.V.1980. Bază : cursurile din 23 mai 1980.

Căi ale exploatării țărilor în curs de dezvoltare

EXAMINÎND formele și căile de exploatare a țărilor în curs de dezvoltare de către capitalul monopolist din țările capitaliste dezvoltate, publicația **I.P.W.—Berichte** din R.D.G. apreciază că în primul rînd aceasta se realizează prin intermediul „foarfecelui" prețurilor, al schimbului neechivalent. Calculele arată că, în urma evoluției diferențiate a prețurilor pe piața mondială la materii prime, produse alimentare și articole finite, puterea de cumpărare a exportului realizat de țările în curs de dezvoltare (fără petrol) s-a redus în perioada 1970—1976 cu 8%. Pe aceeași linie se situează și pierderile pe care le înregistrează țările în curs de dezvoltare ca efect al modificării cursurilor valutelor principalelor țări capitaliste industrializate, cele mai mari pierderi fiind înregistrate în acest sens de țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

O altă cale importantă de exploatare o constituie transferul — oficial sau mascat — al profiturilor realizate de capitalul străin investit în țările în curs de dezvoltare. Se estimează — între altele — că numai profiturile realizate de pe urma investițiilor directe ale firmelor din S.U.A. și transferate din aceste țări s-au majorat de la 2,3 miliarde dolari în 1970 la 5,5 miliarde în 1977.

În sfîrșit, o cale însemnată o constituie emigrarea „materiei cenușii", respectiv atragerea de tehnicieni, de specialiști cu înaltă calificare din țările în curs de dezvoltare, ceea ce le provoacă anual pierderi evaluate la multe miliarde de dolari.

Progresul tehnic și reparațiile curente

EXAMINÎND efectele introducerii progresului tehnico-științific, cercetători din R.D.G. relevă că acesta — în cadrul perfecționării bazei tehnico-materiale a producției — conduce la creșterea valorii fondurilor fixe în toate ramurile economiei naționale. Sporirea fondurilor fixe influențează în mod corespunzător și asupra necesarului lucrărilor de raparații, în timp ce intensificarea activității economice reclamă ca ritmul de creștere a acestor fonduri să devanseze pe cel al cheltuielilor pentru reparații curente. Respectiv, se impune ca productivitatea muncii în domeniul reparațiilor curente să evolueze astfel încît ponderea lucrătorilor ocupați cu reparații curente — în ansamblul personalului — să înregistreze doar o creștere nesemnificativă. Se apreciază că în perioada 1971—1975 productivitatea muncii personalului ocupat cu reparațiile curente din industrie a crescut în R.D.G. cu 20%, iar ponderea sa a sporit în același interval cu 5%.

Printre măsurile care contribuie la reducerea relativă a cheltuielilor pentru reparații curente figurează: accelerarea proceselor de înnoire a mașinilor și utilajelor, crearea unor elemente de construcție care să corespundă cerințelor de efectuare a reparațiilor curente, îmbunătățirea calității muncii. în acest domeniu, executarea metodică a reparațiilor curente ș.a. Pregătirea complexă a reparațiilor curente permite reducerea volumului cheltuielilor respective, ridicarea productivității muncii în acest domeniu, micșorarea timpilor morți în funcționarea utilajelor, îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe prin asigurarea corelației optime între procesele de producție și efectuarea reparațiilor.

Combustibilul sintetic: o alternativă la petrol

ÎN DORINȚA de a reduce treptat importul lor de petrol, Statele Unite studiază de mai mulți ani posibilitățile și oportunitățile substituirii acestuia cu alți purtători de energie. Unul dintre aceștia îl constituie combustibilul sintetic obținut din șisturi bituminoase sau din cărbune; se preconizează ca în 1990 să se obțină pe această cale echivalentul a 125 mil. tone de petrol, fondurile de investiții necesare urmînd a fi realizate în baza legii votate nu de mult, privind impunerea fiscală a supraprofiturilor realizate de companiile petroliere americane.

Dar în calea acestui proiect stau încă numeroase obstacole, mai puțin de ordin tehnic, cît de natură social-ecologică, știut fiind — de pildă — că pentru a se obține pe bază de cărbune 60% din cantitatea de petrol menționată mai sus va fi necesar să se extragă suplimentar 250 mil. tone de cărbune pe an, fapt care necesită punerea în valoare a unor noi zăcăminte, construirea de noi mine etc. În ceea ce privește competitivitatea petrolului sintetic, experiența dobîndită în cadrul uzinei Synecrude (aparținînd companiei Exxon), care prelucrează nisipurile asfaltice din Canada, arată că prețul de cost al unui baril de petrol sintetic se va situa în jurul a 20 dolari, respectiv la un nivel care-i permite să concureze cu succes pe piață alte tipuri de combustibil.

Întreprinderile mici

TRECÎND în revistă evoluția activității în domeniul meșteșugurilor și al artizanatului din R.F.G. revista **La tribune d'Allemagne** arată că, după ce în anii 1950—1970 numărul întreprinderilor de specialitate a scăzut cu 300 de mii, în perioada următoare acest proces s-a încetinit întrucîtva, în condițiile cvasistabilității personalului ocupat (vezi graficul). În timp ce în diferite ramuri industriale efectivele persoanelor angajate scad continuu în ultimii ani, în acest sector de activitate se constată o ușoară creștere a efectivului persoanelor angajate în 1979, comparativ cu 1975, precum și o sporire considerabilă a cifrei de afaceri.

Această evoluție se datorește faptului că — deși întîmpină dificultăți de ordin financiar sau tehnic mai ample decît marile întreprinderi industriale — întreprinderile de tip artizanal se dovedesc a fi mult mai flexibile, mai receptive față de modificarea cerințelor pieței. Astfel, de pildă, în condițiile crizei energetice de o situație bună se bucură întreprinderile mici și mijlocii producătoare de instalații de încălzit, de materiale pentru izolații termice (sau care efectuează lucrările de izolare a clădirilor), cele care execută amenajări ale unor imobile mai vechi, atelierele pentru repararea și întreținerea autovehiculelor, întreprinderile care execută comenzi (ca subcontractanți) pentru unele ramuri industriale etc., la o asemenea evoluție contribuind și ajutorul financiar acordat de stat.

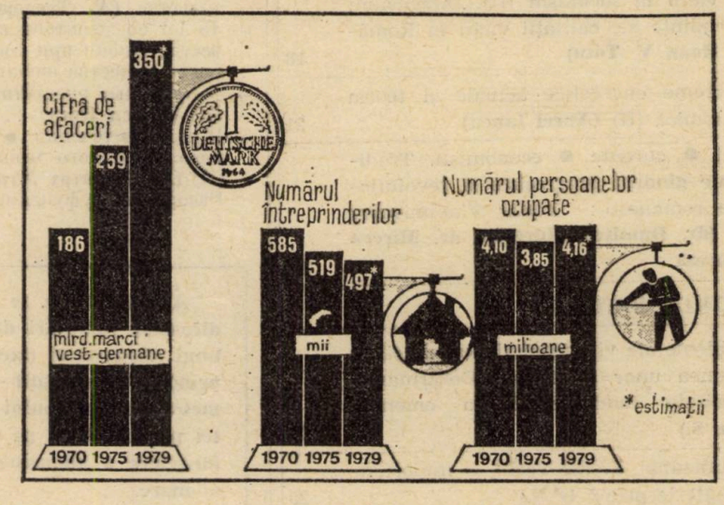

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 6 iunie 1980

— Realizarea în condiții de înaltă eficiență a planului — obiectiv central al activității economice **(Stere Gioga)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea investițiilor, factor de bază al eficienței. Scurtarea termenelor de intrare în funcțiune a obiectivelor de investiții prioritare **(B. Pădure)** 4

— Comentariu la un grafic. Producție cu cheltuieli cît mai reduse 5

— Pîrghii ale creșterii eficienței. Tehnologiile moderne — factor determinant în reducerea consumurilor **(Ioan Hera Bucur, Sever Șontea, Vasile Boescu)** 6

— Dezbatere R.E. Întreprinderile specializate pentru producția de export (I) 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Planificarea, normarea și urmărirea costurilor de producție **(H. Lazarovici)** 10

— Gestiunea calității — modalități de aplicare **(Dan Anghel Constantinescu)** 12

— Cerințe ale unei mai bune folosiri a forței de muncă în construcții **(Alin Teodorescu)** 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Instrumente ale unei conduceri eficiente. Fundamentarea financiară a deciziilor de producție **(Ion Stancu)** 16

TEORII—IDEI

— 15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (II). Dimensiuni și tendințe ale calității vieții în România **(Ioan V. Totu)** 18

— Probleme energetice actuale și teoria economică (II) **(Aurel Iancu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții ale gîndirii progresiste și revoluționare românești : Tudor Vladimirescu (II) **(dr. Dumitru Mureșan, dr. Mircea Rozorea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Dezarmarea, necesitate fundamentală a omenirii **(Em. S.)** 26

— Documentar. Fierul vechi, o importantă materie primă **(P.N.)** 28

— Priorități și orientări în politica economică. Bulgaria : dezvoltarea susținută a electronicii **(N.P.)**. 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

IN THIS ISSUE

— Highly efficient achievment of the Plan — central objective of the economic activity **(Stere Gioga)** 1

— Modern technologies — basic factor in cutting down the industrial consumption **(Ioan Hera Bucur, Sever Șontea, Vasile Boescu)** 6

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Planning, rate-setting and control over the production costs **(H. Lazarovici)** 10

— Requirement for a better administration of the labour force in construction **(Alin Teodorescu)** 14

— 15 years since the 9th Congress of the R.C.P. Dynamics of the development and life quality un socialism (II). Dimensions and trends in the quality of life in Romania **(Ioan V. Totu)** 18

— Current energy problems and the economic theory (II) **(Aurel Iancu)** 21

— Schools ● trends ● economists. Traditions of the Romanian progressist and revolutionary thinking : Tudor Vladimirescu (II) **(Dr. Dumitru Mureșan, Dr. Mircea Rozorea)** 22

— Disarmament, a basic human need **(Em. S.)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Haute efficience dans la réalisation du Plan — objectif central de l'activité économique **(Stere Gioga)** 1

— Les technologies modernes — élément déterminant dans la réduction des consommations de matériaux **(Ioan Hera Bucur, Sever Șontea, Vasile Boescu)** 6

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement et efficience. Planifier, normaliser et controler les coûts de production **(H. Lazarovici)** 10

— Exigences d'une meilleure utilisation de la main d'oeuvre dans le bâtiment **(Alin Teodorescu)** 14

— 15 ans depui le 9-e Congrès du P.C.R. La dynamique du développement et la qualité de la vie en socialisme (II). Dimensions et tendances dans la qualité de la vie en Roumanie **(Ioan V. Totu)** 18

— Problèmes énergétiques actuels et la théorie économique (II) **(Aurel Iancu)** 21

— Ecoles ● courrants ● économistes. Les traditions de la pensée progressiste et révolutionnaire roumaine : Tudor Vladimirescu (II) **(dr. Dumitru Mureșan, dr. Mircea Rozorea)** 22

— Le désarmament, nécessité fondamentale de l'humanité **(Em. S.)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Выполнение плана в условиях высокой эффективности — центральное задание экономической деятельности **(Стере Джога)** 1

— Современные технологии — определительный фактор сокращения расходов **(Иоан Хера Букур, Север Шонтя, Василе Боеску)** 6

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Планирование, нормирование и контроль производственных затрат **(Х. Лазарович)** 10

— Требования улучшения использования рабочей силы в строительстве **(А. Теодореску)** 14

— 15-лет со девятого сьезда Р. К. П. Динамика развития и качество жизни при социализме (II). Масштабы и направления роста качества жизни в Румынии **(Иоан В. Тоту)** 18

— Актуальные энергетические проблемы и экономическая теория (II) **(Аурел Янку)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Традиции прогрессивного и революционного мышления в Румынии: Тудор Владимиреску (II) **(др. Думитру Мурешан, др. Мирча Розоря)** 22

— Разоружение, фундаментальная потребность человечества **(Ем.С.)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.5O2.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

NOUTĂȚI ÎN LINIA MODEI, NOUTĂȚI ÎN MAGAZINELE DE CONFECȚII

Inventivitatea creatorilor se remarcă la întreaga colecție de sezon, existentă în magazinele comerțului de stat.

● La sugestia cumpărătoarelor, **rochiile, bluzele, costumele — alcătuite din mai multe piese complementare (blezere, salopete, pantaloni, fuste, veste), sînt realizate frecvent pe principiul coordonării materialelor și croielilor, permițînd crearea unor ansambluri vestimentare practice și de un rafinament deosebit.**

● Costumele bărbătești **ale acestui an se prezintă cu cîteva modificări :**

● **sacoul este mai scurt cu 2—4 cm, reverele sînt îngustate și alungite, lățimea umerilor este naturală, iar spatele este executat cu un șliț sau fără ;**

● **pantalonul, cu sau fără manșetă, are lărgimea de 23 cm ;**

● **cămașa are gulerul îngust**

● Confecțiile pentru copii **au o mare varietate de modele adecvate vîrstei, reflectînd, totodată, modificările apărute în moda pentru adulți. Efectele deosebite sînt obținute, în general, din croială, subliniată cu tighele, crețuri, pliseuri, bordaje etc.**

Confecții elegante, de bună calitate și la prețuri avantajoase găsiți în toate magazinele de specialitate ale comerțului de stat.

1980 JUN 17

Pînă la 15 iunie,
LUNA DESFACERII DE MĂRFURI PENTRU COPII.
Vizitaţi acum magazinele comerţului de stat
şi alegeţi darurile pentru copiii dumneavoastră!

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

FOLOSIREA JUDICIOASĂ A PERSONALULUI ÎN ÎNTREPRINDERI

Numărul 24 ● Vineri 13 iunie 1980

1965 – 1980

15 ANI DE REALIZĂRI ISTORICE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

INDICATORI SINTETICI AI DEZVOLTARII ECONOMIEI NATIONALE

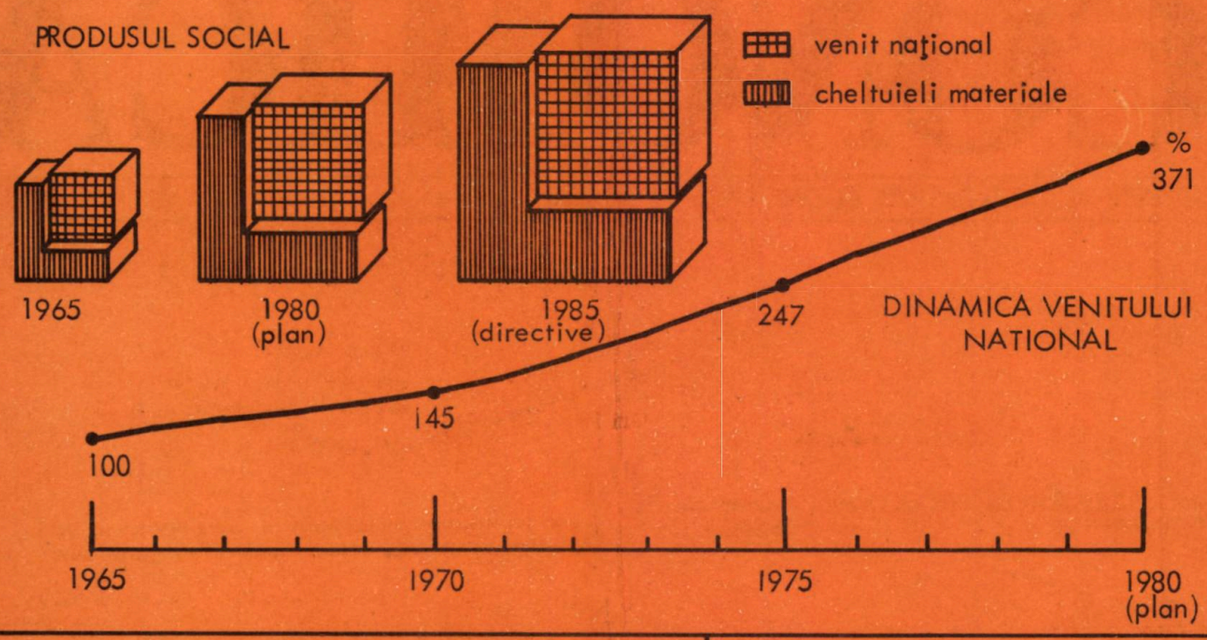

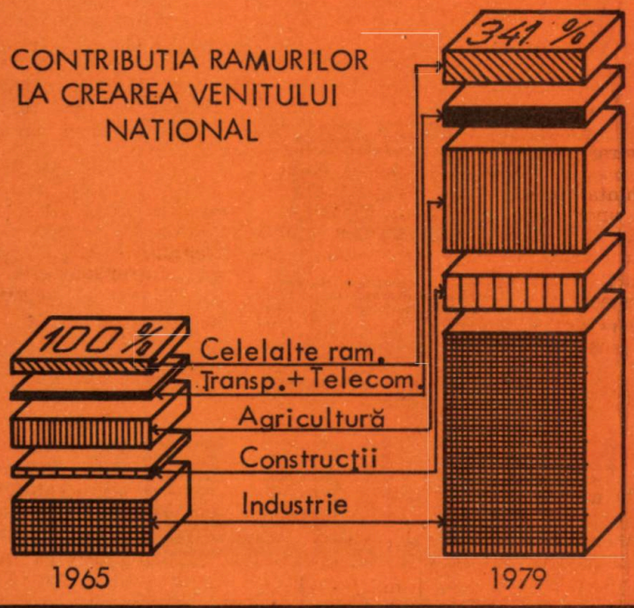

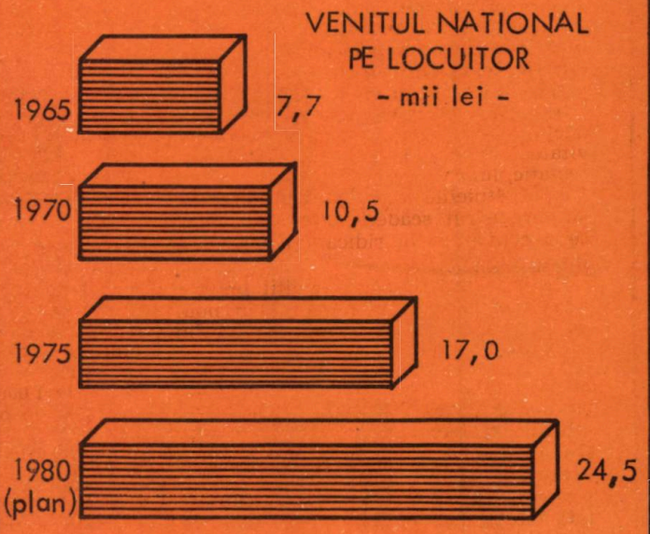

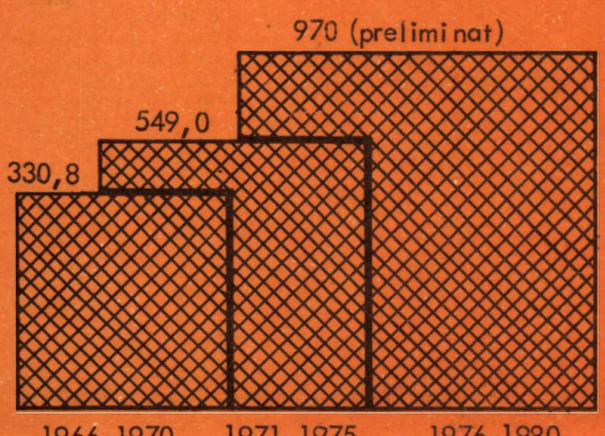

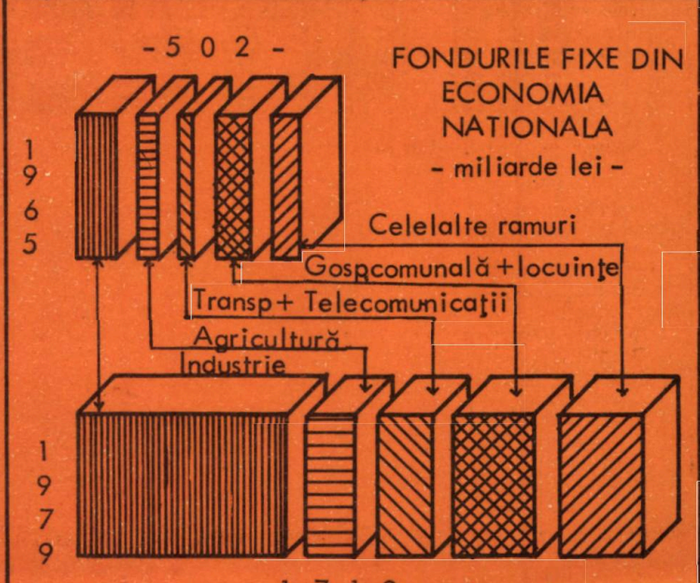

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PROBLEME ALE MICROECONOMIEI MUNCII

Creația și risipa de valoare

DINTRE CONSECINȚELE dezvoltării industriale și ale progresului tehnic contemporan, aceea care face ca acțiunile muncitorului (pe care îl vom denumi în continuare operator), la locul său de muncă, să fie din ce în ce mai dependente de acțiunile unui număr mereu mai mare de alți operatori, aduce în actualitate cerința ca **organizarea științifică a muncii să-și lărgească domeniul disciplinelor sale,** depășind sfera proprie timpului de muncă aferentă operației analizate și **să cerceteze și modul în care rezultatele procesului de muncă sînt consumate de beneficiarii lor.** Încercînd o asemenea ieșire din făgașul clasic, ne vom întîlni, în cele ce urmează, cu fenomene prea puțin studiate pînă acum și cărora, pentru a le putea caracteriza mai intuitiv, am fost adesea nevoiți să le atribuim denumiri neuzuale.

● MICROECONOMIA MUNCII

Acțiunea constructivă a disciplinelor organizării muncii poate să facă abstracție de micile greutăți pe care operatorul le mai întîmpină în munca sa, deoarece el reușește în mod sistematic să le depășească, cu ajutorul organizatorilor muncii sale, al conducătorilor nemijlociți ai proceselor de producție. Astfel, respectîndu-se condițiile de livrare, conținutul util al minereului de fier folosit de furnalist poate să fie cu un procent sau două mai mic la o livrare decît la precedenta, ceea ce înseamnă mai puțină fontă la aceeași muncă ; lanțul de cote aferente pieselor unui ansamblu se poate însuma uneori nefavorabil (deși fiecare cotă în parte a fost tolerată corect), implicînd mai multă muncă de ajustaj; înnodarea firelor rupte din urzeala țesătoarei nu numai că îi ocupă aproape cea mai mare parte a timpului de muncă, dar se mai și suprapune cu stagnări în avansul țesăturii.

Pentru analiza economică aceste mici greutăți sînt nesemnificative, deoarece ele se compensează cu facilități care generează economie de muncă, iar rezultatele finale gravitează în jurul unor medii stabile, socialmente determinate în raport cu perioadele obișnuite de analiză — luna de decontare, trimestrul sau anul de plan. Operatorului însă, aceleași mici greutăți îi apar cu semnificații mult sporite, atît pentru că el le privește foarte de aproape, cît și datorită frecvenței lor, care este foarte mare : mici, dar multe. Independent de caracterul subiectiv al unei asemenea atitudini, să coborîm și noi cu analiza economică la nivelul activității aceluiași operator care în fiecare moment răspunde nemijlocit de munca pe care o prestează — cu obiectivul final de a contura aria fenomenelor pe care vom ajunge să le cunoaștem și de a elabora propuneri de măsuri pentru valorificarea eventualelor rezerve interne pe care le-ar putea ascunde.

Începem prin a marca natura analizei pe care ne propunem să o facem, caracterizînd-o pentru uzul nostru ca fiind de micronivel, diferențiind-o în felul acesta atît de analiza macroeconomică (care se referă prin consens la întreaga economie națională, la ramurile ori la subramurile ei), cît și de analiza economică a activității întreprinderii. Întrucît ne-am propus să urmărim numai reflectarea valorică a micilor greutăți întîmpinate de operator în munca sa la locul său de muncă, considerăm că domeniul nostru de preocupări se poate circumscrie în mod adecvat prin expresia de **microeconomie a muncii.** [1])

● PERFORMANȚA ȘI MICROINCERTITUDINEA

Pentru ușurința analizei microfenomenelor în sfera cărora încercăm să pătrundem, vom începe prin a utiliza expresii specifice categoriilor care intră în jocul lor. Prima asemenea categorie o constituie **performanța,** care va reprezenta pentru noi mănunchiul de însușiri adăugate unui anume obiect al muncii, prin acțiunea desfășurată de operator la locul său de muncă, executînd operația prescrisă de tehnologie. Fierul a fost izolat de minereu, firele urzite și canetate au fost împletite în contextura solicitată. În fiecare mănunchi de însușiri care constituie performanța **globală** distingem cîteva însușiri pure, **componente elementare,** caracterizate prin cîte o anume dimensiune tehnică. Fierul izolat de minereu este o fontă lichidă în care conținutul de carbon se ridică la 4% ; țesăturii i se prescrie o desime a bătăturii de 20 fire pe cm etc.

Nici cea mai modernă și mai riguroasă tehnologie nu poate pretinde însă ca precizia dimensională a performanțelor prescrise să fie absolută — ci este nevoită, prin natura lucrurilor, să permită abateri admisibile de la nivelurile lor nominale, în marja cărora se vor înscrie dimensiunile reale ale performanțelor aferente lucrului de bună calitate. Conținutul real de carbon în fonta lichidă se va situa între 3,8 și 4,2% ; desimea bătăturii — între 19 și 21 fire pe centimetru etc. Cele de mai sus ne conduc la o a doua categor[illegible] specifică analizei microeconomice a muncii : **microincertitu[illegible]inea,** prin care vom înțelege, în fiecare caz

[1]) O lucrare pe această temă se află în pregătire la Editura științifică și enciclopedică — București.

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 24 1980

concret în parte, diferența dintre dimensiunea reală a performanței elementare și dimensiunea ei nominală, optimă în raport cu tehnologia dată. Orice performanță elementară este întotdeauna asociată cu o microincertitudine, constituind perechi.

● MOBILITATEA MICROINCERTITUDINILOR

Perechea constituită din asocierea unei performanțe elementare cu o microincertitudine circulă pe suportul obiectului muncii, pînă la beneficiarul ei, care o consumă. În cazul consumului productiv, această pereche constituie pentru utilizator premisa pe care se va sprijini pentru a realiza propria sa performanță. Meritul operatorului care realizează o performanță la nivelul **absolut** prevăzut ca optim de tehnologie va fi cu atît mai mare, cu cît microincertitudinea asociată premisei sale va fi fost plasată mai dezavantajos și invers. În consecință, vom folosi expresia de performanță **relativă** pentru cantitatea de valoare de întrebuințare nou creată prin acțiunea prestației de muncă. Performanța relativă a unui zidar va fi fost mai mare decît cea medie, atunci cînd a executat din cărămizi obișnuite o zidărie aparentă cu rosturi regulate, dar mai mică dacă din cărămizi de placaj a executat un finisaj submediocru.

Deși de la un obiect la altul, microincertitudinile uneia și aceleiași performanțe iau în mod aleator dimensiuni diferite, mai multe măsurători practice au arătat că, în ansamblul lor, ele se supun în mod sistematic unei distribuții statistice normale, posedînd frecvența maximă la nivelul performanței nominale și o dispersie care exprimă media amplitudinilor lor. Se înțelege că distribuția microincertitudinilor unei anume performanțe se ameliorează pe măsură ce locul frecvenței ei maxime se apropie de optimul tehnologic și pe măsură ce dispersia ei se reduce.

Circulația microincertitudinii asociate unei performanțe elementare nu se oprește decît foarte rar la primul ei consumator. În frecvente cazuri, microincertitudinea circulă **în tranzit** prin operațiile succesive ale fluxurilor tehnologice, împreună cu performanța cu care este asociată — cum sînt porțiunile slabe din firele de bumbac care tranzitează ca atare operațiile de bobinat, urzit, încleiat, nevedit și, în sfîrșit, țesut. Circulația unei microincertitudini nu se oprește neapărat nici la operația care i-a absorbit performanța, ci își continuă adesea parcursul, transformîndu-se într-o altă microincertitudine asociată altei performanțe, așa cum fac porțiunile slabe din fir — după ce au produs mici greutăți țesătoarelor care le-au consumat — atunci cînd se transformă în neregularități în țesătură, pentru ca acestea, la rîndul lor, să conducă la un consum sporit de țesătură la croit. Întrucît sensul de circulație al unei microincertitudini poate fi orientat și în contracurent față de fluxul tehnologic de operații, constituind conexiuni inverse prin care se reglează dimensiunile cerute altor performanțe, ne putem imagina cît de împletite pot fi rețelele tuturor acestor parcursuri.

● MICROCREAȚIA DE VALOARE

Pînă să-și fi epuizat parcursul circulației sale, microincertitudinea a produs utilizatorilor ei facilități sau greutăți — după cum s-a arătat, de la început, favorabil sau nefavorabil față de nivelul nominal al performanței căreia îi este asociată. Facilitățile sau greutățile se pot traduce uneori prin economii, respectiv prin sporuri la consumul de timp de muncă al utiliatzorilor, cum a fost cazul cu țesătoarea nevoită să înnoade firele rupte din urzeală și din bătătură. Ele se pot traduce alteori prin economii sau surplusuri la costurile materiale, cum a fost cazul neregularităților din contextură, a căror frecvență a influențat consumul specific de țesătură la croit. Timpul de muncă al operatorului și costurile materiale sînt principial comensurabile, deoarece valoarea mărfurilor este dată de timpul de muncă socialmente necesar pentru a le produce. În mod practic comensurarea se poate face, de exemplu, prin adoptarea valorii drept măsură comună, considerînd ora de muncă la nivelul creației medii de venit național — nivel care, calculat după datele statistice publicate, s-a ridicat la circa 25 lei în anul 1979.

Dacă în sfera elementelor comensurate mai introducem și munca prestată de operatorul care a produs performanța, putem trece la descrierea mecanismului **microcreației de valoare**, adică al **creației de valoare la nivelul locului de muncă**. Microcreația de valoare include, în primul rînd, termenul aferent valorii create de timpul de muncă socialmente necesar pentru a produce performanța relativă, indiferent de timpul real consumat de operator în fiecare caz în parte și, iarăși, indiferent de mărimea și sensul microincertitudinii cu care performanța absolută a operatorului a fost asociată. Poziția concretă a unei microincertitudini **induce** însă economii sau surplusuri de timp în timpul de muncă total al societății, reprezentată aici prin colectivul tuturor utilizatorilor înșirați pe parcursul circulației microincertitudinii respective. Creația de valoare a operatorului văzută din perspectiva întregii societăți va include acum și inducția, ca un al doilea termen, foarte diferit de la un operator la altul sau de la un exemplar la altul al aceluiași tip de produs ieșit din mîinile aceluiași operator.

Economia politică nu are nevoie să opereze cu acest al doilea termen al creației de valoare la locul de muncă, deoarece la nivelul ei inducția este nulă, avînd prin definiție o distribuție echilibrată în jurul unei dimensiuni medii a muncii utilizatorilor, socialmente determinată. Pentru microeconomia muncii, analiza inducției oscilante este însă esențială, deoarece deschide perspective promițătoare de influențare a însăși dimensiunii medii, socialmente determinate a muncii utilizatorilor performanțelor analizate.

Cît de amplă poate să fie această inducție putem să sesizăm urmărind, spre exemplu, consecințele microincertitudinilor aferente becului cu incandescență de 75 W, în valoare de 5 lei, pentru care se prevăd 800—1200 ore de funcționare. Dacă mai adăugăm și intervalul de eficacitate luminoasă inițială, cuprins între 11 și 15 lumen pe watt, precum și pe cel de scădere a eficacității luminoase pe parcursul exploatării, cuprins între 10 și 20%, avem suficiente elemente ca să putem calcula costul milionului de lumen-oră ce se obține pe întreaga durată de funcționare a unui asemenea bec și care se situează într-un interval cuprins între 35 și 56 lei (fig. 1). Consumul bilelor de măcinare din oțel destinate morilor de ciment variază cu pînă la 100 t, respectiv 600 mii lei lunar, în funcție de pozițiile parametrilor tehnologici ai fabricației lor în limitele toleranțelor admisibile, în timp ce operațiile care constituie sursa acestor diferențe însumează costuri de circa 200 mii lei. Alte diferite măsurători efectuate pînă acum arată și ele că exemplele noastre sînt reprezentative pentru ordinul de mărime al acestui gen de inducție.

Coborînd analiza sub nivelul obiectului finit, pînă la momentele instantanee în care se manifestă performanța elementară, constatăm că ordinul de mărime al inducției poate fi încă și mai mare. Să considerăm exemplificativ

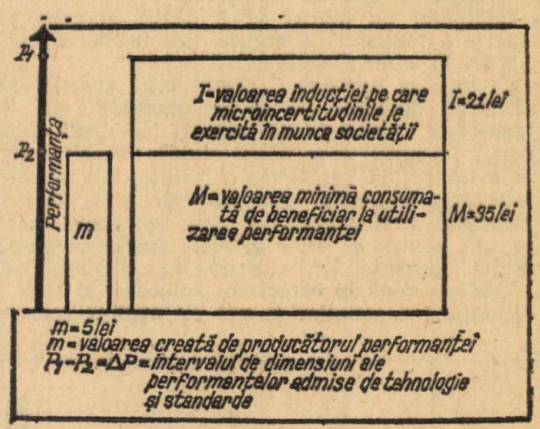

Fig. 1 : Inducția

operația atît de banală executată de un ștanțator care la fiecare zece secunde debitează, dintr-o bară de oțel, cîte un calup de 2 kg și căruia la terminarea fiecărei bare îi rămîne cîte un rest în medie de 1 kg metal, care merge la topit ca fier vechi, cu valoare mică. De la o bară la alta restul oscilează întîmplător între plus și minus pînă la 1 kg față de restul mediu care ilustrează **momentul de echilibru**; la prețul oțelului de 3 lei pe kg, amplitudinea maximă a inducției are în ambele sensuri o valoare de peste 40 ori mai mare decît creația de valoare a timpului de 10 sec. din care a izvorît performanța analizată. La fiecare terminare de bară putem surprinde mereu alte **momente ale creației de valoare, care se înșiră de la creativitate** — cînd operatorul, lucrînd fără rest de bară, dă societății mult mai mult decît poate primi de la ea — pînă la **risipă** sau chiar **fagie, cînd dimensiunea maximă** a restului de bară obligă societatea, datorită inducției pronunțat negative, să acopere pagube care întrec de multe ori valoarea pe care o poate produce operatorul. Mai menționăm aici, în sfîrșit, și împrejurarea că amplitudinea maxim posibilă a inducției aferente unei performanțe elementare este o caracteristică tehnologică; **de aceea** microeconomia muncii clasifică performanțele **pe ranguri**, venind în întîmpinarea construcției **viitoarelor măsuri de influențare a activității operatorului.**

● CU PRIVIRE LA PRODUCTIVITATEA MUNCII

În conformitate cu obiectivul **microeconomiei muncii**, de a contribui prin instrumente proprii **la sporirea creației** de valoare nouă, apare cerința de a aduce și **categoria** economică a productivității muncii, la nivelul locului de muncă — iar acolo, la nivelul distinct al fiecărui moment al creației de valoare nouă.

Oricît de temerară pare să fie această cerință, vom vedea îndată cît de accesibilă se dovedește a fi soluția pe care practica de toate zilele ne-o oferă cu generozitate. Să folosim împrejurarea că obiectele muncii circulă între deținătorii lor succesivi de la o operație la alta, pe fluxurile tehnologice ale producției, însoțite în mod sistematic de documente purtătoare ale informațiilor de identificare, cum sînt notele de predare-primire, etichetele sau fișele de însoțire; acestea se întocmesc — după cum e cazul — bucată cu bucată, șarjă cu șarjă sau lot cu lot. Este suficient ca printre informațiile de identificare să fie inserate și dimensiunile microincertitudinilor cu ranguri mari, pentru a se crea posibilitatea dimensionării performanțelor relative ale operatorilor, ca expresie a creației de valoare care va figura la numărătorul fracției $W = Q/T$, formula de principiu a productivității muncii. Timpul nu mai trece acum atît de nemilos peste semnificația momentelor sale. Mai menționăm, de asemenea, că și efortul administrativ de explicitare a microincertitudinilor nu poate fi prea mare, deoarece atît predătorul, cît și primitorul le evaluează oricum, pentru a se convinge — unul dacă merge, iar celălalt, că obiectele sînt acceptabile pentru el.

Este natural ca microincertitudinea, odată produsă, să circule la beneficiarul ei, indiferent că are o dimensiune pozitivă sau negativă, dar nimic nu justifică nerecunoașterea meritelor creatorilor celor pozitive sau ale consumatorilor celor negative (fig. 2). Prin inserarea performanței relative în documentele de evidență se evită, în consecință, și aceste migrații neechivalente de valori, pe care le denumim **microdrenaj natural.**

● INSTRUMENTE

Singurul izvor al creației de valoare rămîne tot operatorul, activitatea sa socială utilă la locul său de muncă. Instrumentele pe care le-am putea propune pentru a o spori vor fi chemate, în consecință, să-l influențeze pe operator în sensul de a accentua ponderea momentelor sale de creație și de a o dilua pe aceea a momentelor de risipă care intervin în munca sa, ridicînd pe această cale ștacheta momentului de echilibru socialmente determinat ca expresie a productivității muncii sale. Dată fiind mulțimea practic infinită a momentelor asupra cărora se cere

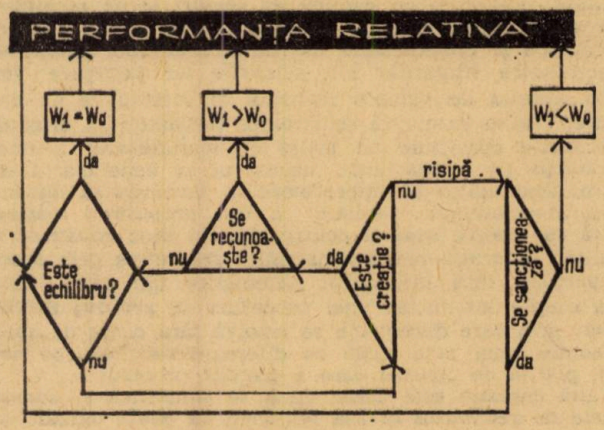

Fig. 2 : **Momentele creației**

a se acționa, se înțelege că instrumentele noastre nu se vor putea ocupa de fiecare performanță și de fiecare moment în parte, ci vor trebui să fie de natura așa-numitelor **cîmpuri propulsoare și directoare** ale activității social utile, așa cum prin analogie cîmpul magnetic al pămîntului îndreaptă spre nord acele tuturor busolelor. Mai facem de la început precizarea că asemenea cîmpuri funcționează oricum în practica de toate zilele, de aceea noi nu vom inventa și nu vom propune cîmpuri inedite, ci ne vom mărgini să elaborăm cîteva sugestii de perfecționare în continuare a celor existente, specifice relațiilor de producție socialiste, existente în economia noastră.

Dintre cîmpurile capabile să-l facă pe operator să poată distinge semnificația momentelor sale de creație, mai semnificative ne apar **calificarea** și **puterea de muncă**, iar dintre cele motivaționale, care să-l facă să vrea să-și deplaseze ponderea momentelor în direcția celor de creație, vom considera **interesul material, afirmarea în muncă** și **considerația socială.**

Sugestiile noastre din cîmpul calificării privesc explicitarea performanțelor cu ranguri mari, specifice diferitelor profesii, răspîndirea cunoașterii lor prin reciclare, explicitarea preformanțelor cu ranguri mari specifice produselor curente și menționarea lor în documentele pregătirii tehnologice a fabricației. Cu toate că puterea de muncă a fost mai puțin studiată în contextul microeconomiei muncii, o temă ce pare să se profileze în mod promițător este legată de rolul creator al gîndirii care însoțește orice proces de muncă.

Analiza microeconomică a cîmpurilor motivaționale duce la concluzia unei intercondiționări asimetrice. Forța propulsoare a interesului material acționează numai în măsura în care, pînă la urmă, considerația socială își atrage seva din valoarea creată de operator în procesul muncii sale, astfel încît însuși caracterul stimulativ al cointeresării materiale acționează prin latura sa morală. Nu însă și invers — ceea ce explică de ce **fisurile** din reglementările procedurale ale cîmpurilor motivaționale mai prilejuiesc uneori manifestări de atitudini antisociale, a căror reflectare economică poate fi denumită microdrenaj **nociv**, ocolindu-se efortul creației de valoare din calea atingerii considerației sociale. Închiderea sistematică a acestor fisuri, în vederea maximizării creației de valoare în folosul întregii societăți, este posibilă numai în condițiile proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, ceea ce conferă considerația socială maximă omului muncii ce întrunește calitățile de proprietar, producător și beneficiar colectiv al roadelor muncii sale.

Pentru a face ca funcționarea cîmpurilor motivaționale să fie orientată în direcția maximizării creației de valoare nouă, au fost proiectate o serie de măsuri. Prima dintre ele constă în delimitarea concordantă a locurilor de muncă unde lucrează microcolective solidare pentru rezultatele comune ale muncii lor, cu locurile de cheltuieli din con-

tabilitate, prevăzute cu **conturi de costuri și de rezultate.** Dacă documentele care se îndreaptă spre aceste conturi vor include și dimensiunile microincertitudinilor implicate în activitatea titularilor lor, soldurile lor periodice vor oglindi creația de valoare realizată în intervalele de decontare. Ținînd seama că schimbarea deținătorului oricărei performanțe constituie un prilej de manifestare a unei **contradicții de esență** între furnizorul și beneficiarul ei, fiecare fiind tentat să interpreteze în favoarea sa dimensiunea incertitudinii asociate, a fost propusă o măsură menită să rezolve această contradicție în mod constructiv, garantînd determinarea dimensiunilor respective prin acordul părților, fără intervenții sistematice din afară. Este vorba despre instituirea unei proceduri de **arbitraj descurajator,** prin care divergența se rezolvă fără drept de apel, dar contra unei taxe egală cu diferența solicitată pe nedrept, plătită de „partea care a pierdut procesul".

O altă sugestie este aceea de a se simplifica și adapta formele de retribuire în așa fel, încît să poată oglindi cît mai bine valoarea nou creată de titularul contului de costuri și de rezultate.

Ultima dintre principalele măsuri propuse este menită să încurajeze eforturile proprii ale operatorilor individuali sau constituiți în microcolective, pentru acceleraerea progrsului tehnic sau organizatoric la locurile lor de muncă; anume, dezvoltîndu-se o procedură practicată astăzi doar embrionar, prin care să se reglementeze cu multă precizie cadrul în care operatorul individual sau colectiv să poată proiecta, finanța și realiza o **microinvestiție,** beneficiind în continuare, un timp (limitat după criterii tehnologice, la perioade cuprinse în șase luni și doi ani) de o parte (de pildă 40%) a sporului de valoare rezultat din aplicarea ei.

Pentru ușurința finanțării microinvestițiilor de către operatori, s-ar putea reglementa și un sistem de credite, rambursabile din sporul de valoare ce revine investitorilor. Considerăm că un asemenea sistem ar putea aduce societății avantaje chiar mai mari decît creditele pentru achiziționarea obiectelor de uz îndelungat, deoarece microinvestițiile ar contribui la punerea în valoare a unor rezerve interne foarte mari, dar totodată foarte pulverizate la toate locurile de muncă și care nu ar putea fi valorificate cu aceeași ușurință în mod centralizat.

● PERSPECTIVE

Folosirea instrumentelor adecvate specificului domeniului de activitate abordat este de natură să mijlocească valorificarea în practica producției curente a concluziilor rezultate din analiza microeconomică a muncii. Recunoașterea socială poate să încurajeze repetarea momentelor de creație, iar sancționarea convingătoare a momentelor de risipă le poate atenua frecvența. Obiectivele sînt promițătoare atît pe planul sporirii productivității muncii în unitățile producătoare, cît și pe cel al competitivității produselor livrate beneficiarilor lor.

Aplicarea în practică a propunerilor rezultate din analiza microeconomică a muncii presupune însă derularea unor acțiuni prealabile și sistematice de experimentare pe viu în întreprinderi, începînd cu eșantioane relativ mici ale acestora, astfel încît detaliile procedurale necesare să poată fi precizate pe parcurs, în mod treptat. Cu toată anvergura relativ restrînsă a acțiunilor preconizate, ne putem aștepta totuși ca desfășurarea lor nestingherită să fie condiționată de **dezlegări** date de organele de resort care administrează diferitele domenii procedurale adiacente.

Analizînd în repetate rînduri posibilitățile existente și perspectivele de dezvoltare a economiei noastre naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat concluzia că putem realiza dublarea producției industriale cu actualele mijloace, dublarea, iar în multe întreprinderi chiar triplarea producției nete, același lucru fiind valabil și în ceea ce privește productivitatea muncii. Considerăm că microeconomia muncii este capabilă ca, trecînd de la faza de explorare la cea de exploatare a filonului descoperit, să-și aducă și ea partea ei de contribuție la însuflețitorul obiectiv conturat de secretarul general al partidului nostru.

W. M. MENDELSOHN

Autorul studiului de mai înainte ridică probleme de semnificație deosebită în contextul unor asemenea obiective centrale, de mare actualitate ale economiei noastre naționale, subliniate la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., cum sînt : reducerea în continuare a consumrilor materiale, îmbunătățirea calității producției,

OPINII

creșterea productivității muncii în toate sectoarele de activitate. Fiind vorba de abordări principial noi, pentru a defini mai bine gradul lor de utilitate, impactul lor posibil și eventualele căi de implementare, ne-am adresat unor specialiști în organizarea producției și a muncii și unor cadre din unitățile economice, solicitîndu-le opinia. Redăm, în cele ce urmează, răspunsurile primite.

Pe linia progresului organizatoric

Performanța, respectiv valoarea nou creată are multiple origini în procesul muncii, propagîndu-se de la o fază la alta a procesului. Cunoașterea de către operatorii și organizatorii proceselor de producție a mecanismului realizării și propagării valorii noi, precum și identificarea momentelor de reglare a debitului de valori este de natură să orienteze activitatea acestora în sensul sporirii eficienței muncii lor. Valoarea nou creată putem să o privim ca o mărime algebrică, ce poate lua valori pozitive (acesta fiind cazul normal), dar și valori negative, ceea ce echivalează cu o diminuare a valorii, respectiv risipă de valoare. Creația de valoare începe cu însuși momentul apariției ideii — și, mai concret, cu momentul cercetării-proiectării produsului, serviciului, activității etc. ce prezintă o utilitate socială. Consumurile de muncă vie și cu deosebire de muncă materializată sînt dictate în proporție de 70—75% de proiectare, ca urmare a deciziilor privind complexitatea produsului, toleranțele dimensionale, calitatea materialelor etc. Apare deci necesitatea evaluării pe ansamblu a activității productive prin prisma proiectării, în sensul valorificării superioare și complete a resurselor de care dispun întreprinderea, economia națională.

Uneori, sistemul de toleranțe stabilit pentru o verigă a procesului de producție poate contraveni cerințelor verigilor următoare. De exemplu, la tablă și profile, toleranțele sînt pozitive sau negative față de grosimea standard. Intreprinderile metalurgice livrează însă produsele în cauză, de regulă, numai în toleranțe pozitive. De ce? Pentru că producția lor se cuantifică în tone de metal — și le este mai ușor, chiar mai rentabil să producă un profil de un tonaj dat, decît două profile de același tonaj. Aceasta are însă repercusiuni în verigile următoare ale producției ; de exemplu Intreprinderea mecanică Nicolina-Iași înregistrează anual cca. 2 000 tone de metal consum suplimentar, ca urmare a primirii tablei și profilelor în toleranțe pozitive. Ar merita ca analiza să fie extinsă și, pe baza elementelor relevate și la alte unități, să se acționeze eventual în sensul revizuirii normativelor de livrare.

Omul — productivitatea muncii sale — este factorul principal al creației de valoare, iar aceasta este cu atît mai ridicată cu cît operatorul, indiferent de locul său de muncă, acționează mai intens asupra momentelor de creație. De altfel, volumul resurselor materiale, financiare și umane necesare pentru o producție planificată tinde întotdeauna să fie invers proporțional cu efortul intelectual prealabil furnizat. Necesitatea proiectării unor cîmpuri propulsoare și directoare ale activității social-utile a operatorului este de necontestat. Considerăm că se impun continuate cercetările, în sensul adîncirii unor elemente și indicatori, precum și al evidențierii unui evantai de probleme, la nivelul operatorului și, respectiv, al locului de muncă în sensul creșterii productivității muncii și a eficienței.

Dr. Ion UNGURU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Performanța reală și cea nominală

Surprinderea și punerea în valoare a diferențelor admise în mod curent între nivelurile parametrilor tehnico-economici (performanțelor) considerate optime sau nominale, și nivelurile reale ale acelorași parametri prezintă un interes practic aparte. Aceste diferențe, în aparență lipsite de importanță, din care cauză sînt tratate cu indiferență, dau implicații economice deosebite, atît la nivelul fiecărui operator în aparte, care poate fi avantajat sau dezavantajat, cît și prin cumularea lor, care duce la valori de însemnătate deosebită pentru economia națională.

Fiecare operator primește și transferă mai departe obiecte ale muncii, aflate în diferite stadii de prelucrare, cu performanțe mai apropiate sau mai depărtate de performanța nominală. Sarcina lui constă în a asigura, pe cît posibil, apropierea performanței reale de performanța nominală a obiectului muncii pe care îl transmite mai departe, după ce l-a prelucrat.

Munca prestată de șirul de operatori situați în succesiunea operațiilor va fi cu atît mai productivă, cu cît diferențele dintre performanțele nominale și cele reale, la fiecare transmitere, vor fi mai mici. Deosebirile calitative dintre muncitori pot produce rupturi în acest lanț, cei slabi calitativ transferînd diferențe greu de remediat de către lucrătorii de la următoarele locuri de muncă. Aceștia din urmă vor fi obligați să-și mărească eforturile pentru realizarea performanței reale cît mai aproape de cea nominală, remediind deficiențele muncitorilor anteriori. Din această cauză, timpul lor de muncă prelungindu-se pentru remedierile respective, afectează atît productivitatea muncii lor individuale, cît și a întregului șir. În mod obișnuit diferențele în limitele admisibile nu afectează retribuția muncitorilor, deși, așa cum am văzut, între ei sînt deosebiri în ce privește eforturile depuse și calitatea muncii prestate. Aplicarea măsurilor stimulative și sancțiunilor preconizate, prin sporirea, respectiv diminuarea retribuției — ca pîrghii regulatoare favorizante pentru micșorarea diferențelor între performanțele nominale și cele reale — este, însă, condiționată de completarea datelor privind performanțele pe documentele care însoțesc obiectele muncii în drumul lor de la un loc de muncă la altul. Efortul cerut pentru completarea acestor date ar fi, cu prisosință, compensat de eficiența economică a măsurii însăși.

Propunerile făcute ar fi indicat să fie aplicate, cu prioritate, în ramurile industriale în care volumul de muncă manuală și manual-mecanică este important, — de exemplu, în industria constructoare de mașini, a lemnului, ușoară, în construcții ș.a. Aplicarea nu comportă dificultăți de ordin tehnic, ci numai întărirea disciplinei în muncă și în urmărirea calității muncii prestate.

prof. Petre BURLOIU
Academia de studii economice București

Experimentare pe eșantioane reduse

Intreprinderea noastră este interesată să pună în aplicare în mod experimental, pe baza unui material documentar suplimentar și începînd cu eșantioane reduse de operatori, unele din ideile care fac obiectul dezbaterii.

Soluțiile propuse pentru înlăturarea microincertitudinilor, pentru stimularea participării operatorilor la procesul de creare a valorilor, deși interesante — sînt însă, cred, numai parțial aplicabile în unitățile economice, în actualul cadru normativ. Ar apărea, de pildă, necesară o prevedere potrivit căreia sursele de formare a fondurilor pentru microinvestiții să se încadreze în beneficiul suplimentar sau în fondul pentru tehnică nouă.

Interesantă mi se pare propunerea de a se identifica locurile de muncă cu locurile de cheltuieli din contabilitate, prin deschiderea unor conturi de costuri și rezultate, al căror sold să oglindească valoarea realizată. Această metodă, deși ar duce la creșterea volumului documentelor și al operațiilor efectuate pe baza lor în contabilitatea analitică, s-ar justifica din punct de vedere economic. Contul de cheltuieli și rezultate ar trebui în acest caz să îndeplinească rolul contabil de cont bifuncțional, soldul debitar sau creditor oglindind beneficiile sau pierderile din perioada de decontare.

Una dintre măsurile propuse este aplicată — ce-i drept, sporadic — și în întreprinderea noastră : arbitrajul descurajator. Anume, turnătorilor vinovați de abateri dimensionale ale pieselor li se impută manopera suplimentară ce trebuie acordată în asemenea cazuri la prelucrarea mecanică prin așchiere. Arbitrajul descurajator s-ar putea practica, la noi, cel puțin la două mari verigi ale fluxului tehnologic : turnare-prelucrare și prelucrare-montaj.

Paul IANCU
tehnolog la Întreprinderea
de pompe București

Efectele negative ale microincertitudinilor

La o serie de produse, documentația tehnică, standardele admit anumite toleranțe de fabricație. Acestea sînt gîndite și conștient stabilite, astfel încît să nu dăuneze satisfacerii nevoilor utilizatorului. Toleranțele tehnice nu pot fi însă confundate cu incertitudinile, pentru că incertitudinea înseamnă nesiguranță — iar tolerarea „microincertitudinii" ar putea duce, prin efecte multiplicate, însumate ca un bulgăre de zăpadă, la fenomene macroeconomice cu totul nedorite : nerealizarea unui volum de produs social, respectiv de venit național, investiții neterminate și utilaje pe șantiere nemontate la termen, stocuri de mijloace circulante peste cele normate, refuzuri la export, acumulări bănești nerealizate, credite restante, plăți neonorate etc.

În condițiile tehnicii moderne, „microincertitudinea" se poate datora cercetătorului, proiectantului și operatorului. Cînd microincertitudinea este permanent de sens pozitiv, vina aparține categoric institutelor de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, care au dimensionat greșit efortul. Cînd incertitudinea la nivelul operatorului are sensuri pozitive și negative, acestea se datoresc, de regulă (cu excepția cazului cînd vinovatul este furnizorul), diferențierii de calificare a operatorului sau dotării sale diferențiate cu mijloace tehnice. Iar cînd incertitudinea este constant de sens negativ, vina poate să fie ori a cercetătorului și proiectantului, care au supraevaluat posibilitățile, ori a operatorilor, care nu au calificarea și înzestrarea tehnică necesare.

Părerea mea personală este că în toate cazurile **trebuie să luptăm împotriva oricăror forme de „microincertitudine" care pot genera „macroincertitudini"** inadmisibile în sistemul nostru de planificare riguroasă, centralizată a dezvoltării economice-sociale.

Propunerile formulate prezintă, desigur, interes ; aplicarea lor va fi însă posibilă pe măsură ce se va completa dotarea cu calculatoare electronice, pentru a dispune de o informație foarte detaliată, pe baza căreia să se poată lua decizii operative.

Alexandru ȘESAN

Microinvestiția, formă de cointeresare

În ultimă instanță, valoarea — ca rezultat al muncii socialmente necesare — reflectă un nivel la care a ajuns dotarea tehnico-productivă a economiei și prițeperea cu care este folosită această zestre. Acest nivel însă nu este lipsit de rezerve — sau, dacă vrem, de „microrezerve" — care, descoperite și valorificate, fac ca în unele locuri să se lucreze mai eficient, să se realizeze o valoare mai mare, să se producă mai multe și mai bune valori de întrebuințare.

Cred că prin îmbunătățirea relațiilor om-mașină, om-obiect al muncii și om-organizare, aceste microrezerve pot constitui realmente un punct prețios de plecare în creșterea cantitativă și calitativă a producției, fără a se apela la noi resurse materiale și umane.

„Microinvestiția" o înțeleg ca o nouă metodă de cointeresare a muncitorilor în rezultatul muncii lor. Ideea este interesantă și merită a fi studiată, deși îmi pare deocamdată prematur să vorbim de fixarea exactă a participării (de 40%) la sporul de valoare obținut sau a perioadei de prelevare a sumelor respective (6 luni — 2 ani). Se cunoaște că și în prezent, în întreprinderile unde mișcarea de inventii-inovații este îmbrățișată și are o bază de masă, sînt descoperite multe rezerve („microrezerve"), se aduc multe îmbunătățiri tehnice, se economisesc fonduri importante, nu rareori valută. Reglementările în vigoare cu privire la premierea muncitorilor pentru economiile de materii prime, materiale și manoperă realizate sînt, de asemenea, concepute în ideea descoperirii și folosirii microrezervelor existente. (Păcat că nu prea se face uz de aceste reglementări !) Sînt convins că alături de aceste forme existente, și microinvestiția, aplicată chibzuit și rațional, ar putea contribui — prin pîrghia economică a cointeresării — la creșterea eficienței activității economice.

dr. ec. Alexandru ADAMEK
directorul Cabinetului județean de organizare economico-socială Maramureș

Corelația cu alte domenii de analiză

Dacă pentru procesul de producție și de muncă al unei întreprinderi, luat în ansamblul său, toleranțele admise întregii producții și tuturor locurilor de muncă ajung în mod curent să se compenseze, totuși la nivelul fiecărui produs în parte, al fiecărei activități și loc de muncă, toleranțele au semnificația lor atît din punct de vedere tehnic, respectiv economic, cît și din punct de vedere organizatoric, mai ales la o producție de serie, la activități repetitive sau la locuri de muncă de același fel.

Analiza toleranțelor admise, pornind de la anumite premise spre aflarea cu o certitudine mai mare a modului cum se vor realiza, respectiv spre cunoașterea momentelor și a cauzelor compensatoare, constituie, desigur, o cale bună spre realizarea unei eficiențe sporite atît pe linia stabilirii de noi performanțe ale produsului, cît și pe linia eliminării unor cheltuieli materiale și de timp de muncă ineficiente. Iată deci că „microeconomia muncii" vine să se coreleze și să conlucreze cu domeniul analizei valorii, al analizei costurilor, al organizării ergonomice a muncii, al normării și retribuirii muncii.

Economiile de materiale, energie fizică și energie umană, alături de noile produse, ce se pot obține pe calea urmăririi riguroase, pînă la detaliu, a proceselor de producție și de muncă, constituie elemente de sprijin pentru promovarea metodelor și tehnicilor pe care ni le propune „microeconomia muncii". Dacă la acestea se adaugă influența favorabilă ce se poate exercita prin aceste acțiuni asupra creșterii productivității muncii, obținem o imagine suficient de convingătoare, care pledează pentru caracterul aplicativ al lucrării.

Luat în ansamblul său, domeniul „microeconomiei muncii" constituie, după părerea noastră, un sprijin pentru analiștii din proiectare, precum și pentru cei din aprovizionare, producție, desfacere. Trecerea din domeniul teoriei în cel al practicii va putea scoate la iveală în mod obiectiv noi aspecte, va putea ameliora și consolida noțiunile din domeniul „microeconomiei muncii", dînd posibilitatea să se contureze din ce în ce mai bine și să se perfecționeze instrumentarul de lucru.

dr. ec. Emil I. NICOLAU

Implicații în organizarea tehnologică

Ideile pe care se fundamentează „microeconomia muncii" reprezintă segmentul teoretic al unui complex de studii efectuate de către autor asupra organizării locurilor de muncă, unele dintre ele elaborate în cadrul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcțiile de mașini.

Punctul de plecare al acestor studii îl reprezintă o serie de observații practice asupra inegalității performanțelor obținute de un anumit om al muncii, pe un anumit loc de lucru, în comparație cu alți muncitori pe locuri de muncă identice, similare sau amplificate prin înscrierea operațiilor într-un proces tehnologic. Dimensiunile importante ale acestor inegalități justifică încercarea de a identifica, pe bază științifică, factorii care le determină, căutînd totodată mijloacele de sporire a creației de valoare nouă la nivelul fiecărui loc de muncă. Aceste căutări se înscriu în mod pertinent în ansamblul cercetărilor orientate asupra creșterii eficienței în economie, ca o contribuție la definirea calității noi a proceselor tehnologice. Totodată, preocuparea de sistematizare a principiilor și mijloacelor de creștere a randamentului individual, în ideea egalizării performanțelor la nivelul cel mai înalt, se înscrie de asemenea în cadrul larg al încercărilor de asigurare a unui fundament teoretic pentru soluțiile de organizare tehnologică a producției.

Evident, o cuprindere sintetică a mulțimii factorilor aleatori care influențează productivitatea individuală a muncii și cuantificarea influenței lor întîmpină dificultăți, care persistă și în faza de identificare a mijloacelor de maximizare a creației individuale de valori. Îmi exprim însă părerea că abordarea științifică a acestei probleme poate duce la concluzii utile. În concepția modernă de tehnologie-sistem, rolul omului în sistemul tehnologic rămîne esențial, chiar dacă se realizează grade superioare de automatizare. În cadrul unor astfel de sisteme evoluate, participarea individuală a omului, deși lipsită de efort fizic, poate determina blocări extrem de costisitoare ale procesului tehnologic. O „analiză microeconomică" de felul celei inițiate ar putea să identifice erorile de integrare a omului în sistem, care stau la baza unor astfel de accidente. S-ar putea ca rezultatele acestei analize să scoată în evidență importanța „micii automatizări" în raport cu dotarea de ansamblu a sistemului automat, după cum nivelul de „încărcare informațională" a omului în timpul procesului ar putea explica oscilații în productivitate. Astfel de reflecții sînt de natură să stimuleze continuarea cercetărilor pe această linie.

Ing. Ion CRIȘAN
directorul I.C.T.C.M.

Între teorie și instrument de lucru

Abordarea unor aspecte puțin studiate ale problematicii atît de actuale a consumurilor de resurse materiale și de muncă în producția de bunuri, străduința de a lărgi sfera de cuprindere și domeniul de preocupări al organizării științifice a muncii, trecînd dincolo de timpul de muncă aferent operației executate și cercetîndu-se modul în care rezultatele procesului de muncă sînt consumate de beneficiarii lor prezintă interes atît pentru cunoașterea și înțelegerea microfenomenelor ce se manifestă în domeniul microeconomiei muncii, cît și pentru dirijarea acestora în folosul societății.

Consider însă că tratarea teoretică, didactică a lucrării nu este suficientă, cîtă vreme nu se definește un instrument practic simplu, accesibil tuturor specialiștilor din economie, pentru aplicarea propunerilor formulate. Pe de altă parte, nu văd necesitatea de a introduce termeni noi, înlocuind denumiri consacrate, care sînt mult mai explicite și mai clare (parametri, cotă nominală, abatere, toleranță etc.).

Nu pot fi de acord cu unele idei prezentate, de exemplu aceea ca „operatorul" individual sau colectiv să proiecteze, să finanțeze și să realizeze o microinvestiție, după care să beneficieze, un anumit timp, de o parte a sporului de valoare, rezultat din aplicarea ei ; pe de o parte, aplicarea unei astfel de măsuri ar presupune mai întîi elaborarea unui sistem eficace de urmărire riguroasă a acestor microinvestiții, a eficienței acestora și a gradului de participare a operatorilor la sporul de valoare nou creată, iar pe de altă parte, ar impune creșterea numărului personalului TESA însărcinat cu asemenea atribuții.

De altfel, trebuie să fim deosebit de atenți în aprecierea efectelor posibile ale unor concepte insuficient adîncite în toate implicațiile lor. Nu este exclus pericolul de a se crea o inechitate, în sensul că unii oameni ai muncii (cu anumite posibilități materiale sau mai bine „orientați") ar realiza un plus de venituri ce nu ar corespunde în totalitate cu sporul în cantitatea și calitatea muncii prestate.

Ing. Ion PĂDURARU
directorul Cabinetului județean
de organizare economico-socială
Bacău

Etape de pregătire a implementării

Am analizat posibilitățile de implementare și am ajuns la concluzia că pentru pregătirea corespunzătoare a acesteia, în vederea unei experimentări la început pe eșantioane relativ mici, sînt necesare următoarele etape de lucru :

1. stabilirea valorilor optime ale microincertitudinilor care au influențe asupra valorii și asigură maximizarea creației de valoare a momentelor de muncă ale operatorilor :

1.1. analiza produsului, a reperelor componente, a operațiilor tehnologice și stabilirea :
— pieselor (cu caracteristicile lor) și operațiilor tehnologice care au influențe asupra performanței produsului,
— operațiilor de montaj și reglaje care influențează performanța produsului ;

1.2. descompunerea operațiilor pe executanți ;

1.3. stabilirea dimensiunii optime a fiecărei microincertitudini, care să asigure creația maximă de valoare a momentului de muncă respectiv ;

2. pregătirea tehnică : îmbunătățirea condițiilor tehnice prevăzute pentru execuția produsului (și a reperelor componente), prin detalierea, completarea sau modificarea (îmbunătățirea) lor, corespunzătoare momentelor de creație stabilite pe operații, prin includerea dimensiunilor optime ale microincertitudinilor, cu influențele lor ;

3. elaborarea unor norme de muncă operative, care să țină seama de toate elementele cantitative, dar și calitative ce rezultă din conținutul microincertitudinii optime. Noul conținut al normelor de muncă va determina, în unele cazuri, stabilirea modului de retribuire în concordanță cu noii parametri ai normelor de muncă, astfel încît să se asigure retribuirea pentru fiecare moment, în corelare cu creația de valoare obținută.

Încercînd să extind analiza la unele probleme specifice, m-am orientat asupra unui produs simplu ; bilele forjate din oțel, care se folosesc drept corpuri de măcinare în industria cimentului și al căror consum specific (kg corpuri de măcinare la tona de ciment) reprezintă un indicator tehnico-economic ce se urmărește insistent. Caracteristica de calitate care determină performanța este duritatea bilei, al cărei nivel poate fi influențat prin următoarele operații tehnologice : încălzirea semifabricatului (temperatura la care se scoate semifabricatul din cuptor și se predă pentru forjare, ținînd seama totodată și de influența duratei de așteptare), forjarea (temperatura finală) și răcirea (durata de menținere în mediul de răcire). Întrucît pe acest parcurs tehnologic consider că nu se poate realiza operativ măsurarea temperaturii sau a variației față de optim pentru fiecare operație, cred că se poate accepta soluția de a considera operațiile ca legate între ele, urmînd ca verificarea finală să se refere la duritatea produsului (microincertitudinea efectivă fiind variația durității efective față de cea optimă). Trecînd peste etapa de pregătire tehnică, va fi necesar ca actualele norme de muncă operative să fie modificate, pentru a se introduce influența obținerii durității optime a bilei în consumul de muncă și pentru a-l cointeresa pe executant în obținerea calității dorite a produsului — toate, însă, corelate cu creația de valoare efectivă. Spre exemplu : dacă operatorul realizează bile care au duritatea cuprinsă în cîmpul de toleranță prevăzut, înseamnă că s-a reușit asigurarea calității produsului și, respectiv, a performanței ; dar pentru început va fi mai dificil de stabilit variația cantității de muncă a operatorului pentru ca microincertitudinea să se situeze cît mai favorabil față de duritatea optimă, respectiv în raport cu variația performanței produsului sau a valorii create.

Ca dispersie față de optim, microincertitudinile efective se pot situa în trei cîmpuri :

1. microincertitudini în cadrul cîmpului de toleranță prevăzut de documentațiile tehnice actuale și care garantează performanța produsului ; în raport cu gradul lor favorabil față de optim, ele permit îmbunătățirea performanței și, respectiv, maximizarea creației de valoare ;

2. microcertitudini în afara cîmpului de toleranță, care nu mai permit remanieri — reprezentînd rebutul sau risipa de valoare ;

3. microincertitudini în afara cîmpului de toleranță, care admit însă remanieri și care, prin acțiunea operatorului, se vor situa — cu muncă suplimentară efectuată, deci cu risipă de valori — în unul din cîmpurile de mai sus.

Consider că în unele cazuri, un anumit efort de pregătire îl va necesita determinarea dimensiunilor optime pentru microincertitudini — dar un grad mai ridicat de dificultate va implica stabilirea variației valorii în funcție de microincertitudinea efectivă.

Trecerea la aplicarea practică va presupune un nou mod de abordare, începînd cu faza de proiectare constructivă și tehnologică, continuînd cu munca operatorului și ajungînd la prospectarea cerințelor beneficiarului.

Michael ZALMAN

Necesitatea unor proceduri adecvate

Dintr-un sondaj efectuat pe fluxul de fabricație al unei unități de confecționat compleuri pentru femei, în care s-a urmărit întregul șir de operații prin care trec materialele textile pentru a fi transformate în produse de îmbrăcăminte, s-au desprins cîteva cazuri de inducție :

— defectele pe care le prezintă materialele textile determină creșterea consumului de țesături și un consum suplimentar de timp pentru înlăturarea lor la croire. Transmiterea unor repere cu defecte de țesătură în procesul de prelucrare și montaj și punerea lor în evidență abia la recepția finală pot genera produse declasate ;

— cerințele tehnologiei privind parametrii operației de coasere (liniaritatea, continuitatea, simetria etc.) sînt uneori încălcate, la repere izolate ; trimiterile inevitabile la retuș induc în activitatea întregii unități un volum de timp suplimentar, cu influențe negative asupra productivității muncii și a calității produselor ;

— manipulările, depozitările și transporturile necorespunzătoare de la un loc de muncă la altul ale reperelor și subansamblelor determină șifonarea acestora și consumuri suplimentare de timp la călcatul final al produsului ;

— tehnologia de confecționare prevede, la fiecare operație, tăierea ațelor rezultate din coasere ; respectarea numai parțială a acestei obligații se răsfrînge negativ în activitatea controlorului, care își irosește o parte din timpul de muncă, în dauna controlului riguros al calității produsului ;

— atunci cînd nota de predare-primire întocmită de către secția de producție și destinată magaziei de expediție, pentru un anumit lot de produse, nu corespunde exact cu conținutul real al acestuia, în activitatea administrativă a în-

treprinderii şi a beneficiarului apar semnalări telefonice, corespondenţa suplimentară, acţiuni de regularizare în contabilitate, care toate reprezintă un efort atît de mare încît nu poate suferi nici o comparaţie cu micul efort de atenţie care ar fi putut evita nepotrivirea respectivă.

Unele fenomene de inducţie depăşesc cadrul întreprinderii producătoare şi îl privesc în exclusivitate pe beneficiar. Astfel, întreprinderea de comerţ cu ridicata pentru textile şi încălţăminte receptează aceste inducţii pe calea uşurinţelor sau greutăţilor în desfacerea produselor ; magazinul de desfacere — pe calea retuşurilor şi recălcărilor ; purtătorul produsului — pe calea duratei de folosinţă fără cerinţe de reparaţii. Aceste fenomene se repercutează indirect şi asupra producătorului, pe canalul competitivităţii produselor.

Dorim, în principiu, să trecem la aplicaţii practice ale ideilor „microeconomiei muncii". Obţinerea unor performanţe nu poate fi însă imediată, deoarece lipsesc procedurile şi tehnicile de amănunt adecvate condiţiilor noastre concrete de fabricaţie, la care se poate ajunge numai pe calea unui proces migălos de cercetare şi experimentare.

ing. V. LIVIANU
director tehnic al Centralei industriei confecţiilor

În sprijinul perfecţionării pregătirii profesionale a cadrelor din întreprinderi

• CAZURI • TESTE • JOCURI

Rubrică realizată de : **Bogdan FADURE**, **lector dr. Ovidiu NICOLESCU**

Inaugurăm în acest număr **o nouă rubrică, al cărei conţinut urmăreşte să contribuie la formarea şi perfecţionarea pregătirii economice a cadrelor din unităţile productive**, prin utilizarea unor forme şi modalităţi moderne cum sînt testele de cunoştinţe de specialitate, cazurile şi jocurile de întreprindere. **Oportunitatea utilizării unor asemenea metode active** de perfecţionare în perioada actuală este determinată de :

— exigenţele impuse de perfecţionarea mecanismului economico-financiar în modul de a gîndi şi a acţiona al cadrelor de conducere, ceea ce solicită un volum sporit de cunoştinţe şi necesitatea amplificării capacităţii de investigare a proceselor economice, precum şi un potenţial decizional din ce în ce mai ridicat ;

— dezvoltarea autoconducerii, care se reflectă în amplificarea continuă a numărului de oameni ai muncii implicaţi în procesele de conducere, a căror pregătire trebuie continuu ridicată, astfel încît să-şi aducă aportul scontat la soluţionarea problemelor complexe cu care sînt confruntate unităţile economice.

Prin intermediul instrumentelor de perfecţionare ce vor fi utilizate — dealtfel larg folosite pe plan mondial şi, în ultimele decenii, introduse în programele institutelor de învăţămînt şi al centrelor de perfecţionare a cadrelor din ţara noastră — se **urmăreşte** : ● ridicarea nivelului de cunoaştere de către personalul din întreprinderi şi centrale industriale a unor probleme de actualitate ale producţiei industriale, cu accent pe relevarea dependenţelor cauză-efect ● dezvoltarea aptitudinilor oamenilor muncii de a analiza şi formula decizii optime şi a concepe soluţii operative şi eficiente unor procese economice, organizatorice, de conducere din unităţile economice ● dezvoltarea capacităţii cadrelor de conducere, a specialiştilor ş.a. de a-şi autoevalua potenţialul de cunoştinţe în domeniul conducerii unităţilor economice şi, pe această bază, de a-şi direcţiona cu un grad sporit de raţionalitate eforturile de perfecţionare.

Testele prezentate în continuare au fost realizate şi selectate pe baza bateriilor de teste utilizate de către **Laboratorul de conducere a unităţilor industriale** din cadrul Academiei de studii economice din Bucureşti, precum şi la Centrul de perfecţionare a cadrelor din M.I.C.M. ş.a. Ele sînt publicate pentru a oferi cadrelor din întreprinderi un mijloc de autoverificare şi îmbogăţire a cunoştinţelor economice, în care scop în numerele viitoare vom prezenta şi răspunsurile corecte la cazurile şi jocurile publicate.

1 Se dă următorul caz : directorului adjunct al unei întreprinderi i se comunică oprirea parţială a activităţii la atelierul de prelucrări mecanice, întrucît un utilaj de bază, strungul multiplex 2, a avut o cădere (accidentală). Şeful atelierului tehnic, care-i comunică evenimentul, sugerează două soluţii :

1. schimbarea sortimentelor de producţie timp de 4 zile, necesare reparării strungului, astfel ca celelalte utilaje să poată fi utilizate din plin ;

2. continuarea producţiei, trecînd la folosirea — în locul strungului defect — a 2 strunguri tip FB aflate în rezervă, ceea ce reclamă însă folosirea unui număr mai mare de oameni. Directorul adjunct optează pentru soluţia 1, care i se pare că ridică mai puţine probleme tehnice pentru realizare şi care permite continuarea activităţii tuturor persoanelor din cadrul atelierului.

Indicaţi dacă decizia luată este :

a) fundamentată economic ;

b) nefundamentată economic.

De ce ?

2 Se dă următorul caz :

Biroul de conducere al unei centrale industriale hotărăşte să se elaboreze un studiu privind profilarea unităţilor componente în următorii zece ani. La elaborarea studiului participă directorul general şi cele 8 compartimente subordonate, directorul adjunct cu cele 3 servicii dependente de el şi contabilul-şef cu cele 2 compartimente pe care le conduce nemijlocit. Pentru elaborare, colectivul are la dispoziţie 30 de zile. Indicaţi care dintre principiile organizării structurale nu este respectat în situaţia prezentată :

a) economia de comunicaţii ;

b) repartizarea raţională a sarcinilor, competenţelor şi responsabilităţilor între cadrele de conducere ;

c) supremaţia obiectivelor.

De ce ?

3 O analiză efectuată într-o centrală industrială a relevat că deciziile luate, timp de un an, de consiliul oamenilor muncii aveau următoarea structură : 61% curente, 30% tactice, 9% strategice.

Indicaţi care din următoarele elemente ar trebui să constituie, în acest caz, perfecţionări ale procesului decizional :

a) axarea într-o măsură mai mare asupra aspectelor curente ;

b) orientarea, într-o măsură sporită, asupra aspectelor strategice şi tactice ;

c) diminuarea ponderii problemelor de perspectivă.

De ce ?

4 Pentru a stimula găsirea şi aplicarea de noi soluţii concrete la problemele majore ale producţiei din întreprinderi, vă propunem în continuare un test la care aşteptăm răspunsurile dv. Ideile şi propunerile pe care le vom primi vor fi analizate, publicate şi trimise la forurile competente (ministerele economice, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci etc.), pentru a fi studiate şi eventual aplicate.

● **TEST DE CREATIVITATE :** Ce idei (soluţii) noi şi propuneri concrete de perfecţionare şi de înnoire aveţi (în domeniul metodelor de conducere şi organizare, al indicatorilor de plan, al formularisticii, al soluţiilor tehnice şi tehnologice utilizate în producţie ş.a.) pentru a stimula **REDUCEREA CONSUMULUI ENERGETIC ?**

contract economic

Livrarea produselor cu anticipație

Condițiile în care unitățile socialiste pot efectua livrările cu anticipație față de termenele prevăzute în contractele de furnizare au suferit două modificări importante prin efectul Legii nr. 3/1979.

În primul rînd, s-a consacrat cerința acordului dat de către unitatea beneficiară pentru fiecare livrare anticipată în parte. Prin urmare, un acord global, dat în acest sens, cu prilejul încheierii contractului, nu produce efecte juridice, o atare clauză fiind nulă, întrucît încalcă prevederile imperative ale art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979.

Relevăm, de asemenea, că părțile nu ar putea conveni la efectuarea unor livrări anticipate cu condiția ca plata prețului să se facă abia la scadența termenului de livrare stabilit cu ocazia încheierii contractului de furnizare. Contrar, s-ar admite creditarea unității beneficiare de către cea furnizoare, ceea ce nu este în acord cu exigențele disciplinei financiare și contractuale. Prin urmare, acordul dat în privința livrărilor anticipate vizează obligațiile ambelor părți contractante : a unității furnizoare de a preda produsele și a unității beneficiare de a achita prețul.

Unitățile furnizoare care livrează produsele contractate cu anticipație fără să respecte prevederile art. 40 lit. a din legea citată se expun riscului de a nu putea încasa — la data livrării — prețul produselor și de a suporta eventualele daune survenite ca urmare efectuării livrării în condițiile date.

Nu mai puțin adevărat este că și unității beneficiare care a primit produse livrate în avans, fără acordul său, îi revin anumite îndatoriri.

Ne referim la obligația constînd în păstrarea produselor respective la dispoziția unității furnizoare. Contrar se produc repercusiuni patrimoniale negative pentru unitatea beneficiară, așa cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 3083/1979 :

„Susținerile petiționarei în legătură cu data la care trebuia efectuată plata în cazul de față erau valabile numai dacă marfa primită în avans ar fi fost preluată în custodie și ținută la dispoziția furnizorului pînă la termenul contractual.

Cum petiționara nu face dovada că a preluat produsele în custodie, susținerile sale în legătură cu plata în termen a facturilor din luna martie se înlătură".

Cu alte cuvinte, unitatea beneficiară care nu ține produsele livrate anticipat — fără acordul său — la dispoziția unității furnizoare, are îndatorirea de a achita neîntîrziat prețul, în caz contrar fiind pasibil de plata penalităților.

Într-adevăr, folosind produsele — în loc să le țină la dispoziția unității furnizoare — unitatea beneficiară manifestă acordul în privința livrării efectuate anticipat și nu este îndreptățită să refuze plata prețului.

Asemenea consecințe nu se produc însă, în cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor destinate obiectivelor de investiții.

Întemeiem această susținere pe acele dispoziții ale art. 40 pct. a citat mai sus care, privitor la aceste produse, condiționează efectuarea anticipată a livrărilor și de acordul băncii finanțatoare.

Prin urmare, acordul dat de unitatea beneficiară asupra livrărilor anticipate în modul arătat, nu poate să producă efecte în lipsa încuviințării băncii finanțatoare.

Așa fiind, faptul folosirii mașinilor, utilajelor sau instalațiilor înainte de scadența termenului de livrare contractual nu va face să devină actuală obligația de plată.

Se va putea pune, eventual, problema daunelor produse prin folosirea mașinilor, utilajelor sau instalațiilor livrate în condițiile respective. Aceste daune se vor suporta în funcție de culpa care se va reține în sarcina unității furnizoare care a efectuat livrarea cu încălcarea dispozițiilor art. 40 lit. a din legea amintită și în sarcina unității beneficiare care a nesocotit obligația de a ține la dispoziția unității furnizoare ceea ce i s-a livrat.

I. ICZKOVITS

financiar

Consecințe ale neprimirii produselor facturate

Art. 158 din Legea finanțelor, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, consacră dreptul unităților beneficiare de a practica refuzuri în situația în care produsele facturate de către unitățile furnizoare nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă.

După cum am învederat și cu alt prilej, acest drept de refuz nu poate fi exercitat fără considerare la alte dispoziții normative incidente în cadrul contractului de furnizare sau de comision. De asemenea, cu ocazia exercitării refuzului, de plată, unitățile beneficiare trebuie să aibă în vedere că, în realizarea procesului economic de aprovizionare tehnico-materială, raportului juridic de furnizare sau de comision i se adaugă, de regulă, un alt raport juridic, cel derivat din încheierea și executarea contractului de transport.

Din această cauză, temeinicia refuzurilor de plată exercitate pentru motivul neprimirii produselor se impune a fi analizată în prisma ansamblului dispozițiilor normative care sînt incidente.

Este un aspect uneori neglijat, așa cum va rezulta din cele ce urmează.

În privința produselor provenite din import, simplul fapt al neprimirii unor cantități nu justifică, întotdeauna, refuzul de plată. Se impune efectuarea constatării lipsurilor cantitative în condiții de opozabilitate față de furnizorul extern, așa cum rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 2894/1979:

Reclamarea lipsurilor cantitative către furnizorul extern la transportul produselor sosite în trafic internațional nu se poate face decît în condițiile existenței unor acte de constatare opozabile încheiate la destinație, respectiv procesului verbal tip comercial.

În ce privește întocmirea acestui act prin art. 16 par. 3 din Convenția S.M.G.S. se prevede că dacă calea ferată, ca rezultat al verificării stării mărfii efectuată de ea din proprie inițiativă sau la cererea destinatarului, va stabili pierderea totală sau parțială a mărfii, atunci este obligată să întocmească un proces verbal comercial și să înmîneze o copie destinatarului.

După eliberarea mărfii, destinatarul nu poate cere căii ferate încheierea procesului verbal comercial.

Ca atare, la primirea vagonului, destinatara avea obligația să procedeze la verificarea acestuia prin sondaj și, în situația în care constata existența unor deficiențe cantitative, să solicite cărăușului să participe la constatarea lipsurilor și să încheie proces verbal comercial, conform dispozițiilor legale sus-citate.

Beneficiara-destinatară nu a procedat astfel, ci a preluat transportul fără obiecțiuni, iar verificarea mărfurilor a efectuat-o în depozitul său după ce a trecut mai mult de o lună de la preluarea transportului.

Într-o asemenea situație, chemarea cărăușului la constatare trebuia să se facă la data preluării transportului, iar

nu după eliberare, caz în care, potrivit art. 16 par. 3, alin. ultim din convenţia amintită, nu se mai poate cere căii ferate încheierea procesului verbal comercial.

Ca urmare, arbitrajul a fost îndreptăţit să reţină că neîncheierea procesului verbal comercial şi nerecuperarea lipsurilor cantitative de la furnizorul extern este imputabilă beneficiarei-destinatare, astfel că în mod justificat a fost angajată răspunderea acesteia.

În alte situaţii lipsa de temeinicie a refuzului de plată se datorează faptului că neprimirea produselor este imputabilă exclusiv căii ferate iar dreptul de a obţine despăgubiri de la aceasta aparţine unităţii beneficiare. Într-o atare situaţie, cînd unitatea furnizoare nu poate recupera de la cărăuş suma aferentă lipsurilor cantitative survenite în timpul transportului, refuzul de plată nu se justifică. Sugestive sînt, în această privinţă, următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 2927/1979 :

„Destinatara a achitat taxele de transport, situaţie în care, potrivit prevederilor art. 85 pct. 2 lit. b din Regulamentul de transport C.F.R., avea calitatea să acţioneze pe cărăuş pentru neprimirea mărfurilor din documentul de transport.

Petiţionara nu a procedat în acest mod, deşi era singura în măsură să o facă şi abia după ce a fost acţionată a început să întreprindă cercetări în legătură cu transportul în cauză.

Este adevărat că în conformitate cu prevederile pct. 90, lit.c din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977, beneficiarul este în drept să refuze plata dacă nu a primit marfa înlăuntrul termenului de acceptare, dar, în cazul în care a aderat la contractul de transport, avînd calitatea să reclame lipsa cărăuşului, petiţionara nu se mai poate prevala de prevederile textului menţionat.

Faţă de cele de mai sus, arbitrajul a fost îndreptăţit să oblige pe petiţionară la penalităţi".

Rezultă din cele expuse, necesitatea ca unităţile beneficiare, cu ocazia exercitării refuzurilor de plată, să aibă în vedere toate dispoziţiile normative ce reglementează raporturile juridice la care participă; contrar, ele se expun la consecinţe economice constînd în plata de penalităţi ori daune.

H. MATEI

transporturi

Nulitatea clauzelor privind eludarea aplicării tarifelor de transporturi

O recentă soluţie a Arbitrajului de Stat al municipiului Bucureşti (hotărîrea nr. 845 din 11 februarie 1980) priveşte o problemă de actualitate în domeniul optimizării transporturilor, prezentînd din acest punct de vedere un deosebit interes. În speţă, instanţa arbitrală, a fost chemată să se pronunţe asupra admisibilităţii unei clauze contractuale potrivit căreia părţile au căzut de acord ca transportul unor produse — deşi se efectua cu mijloace auto — să fie decontat la tariful aplicabil transportului pe calea ferată.

Din considerentele hotărîrii se desprinde că o asemenea clauză este lovită de nulitate, instanţa motivînd soluţia după cum urmează : „În principal, furnizoarea este obligată să folosească mijloacele cele mai economice de transport, respectiv C.F.R., dar în măsura în care părţile au stabilit ca acesta să se facă cu mijloace auto, furnizoarea a fost îndreptăţită să factureze cheltuielile de transport efective, iar faptul că la articolul citat din contract se prevede că plata se va face la tarif C.F.R. este lipsit de relevanţă, o atare clauză fiind lovită de nulitate, plata prestaţiunilor neputînd fi făcută altfel decît la tariful legal, aferent prestaţiunii respective".

Considerăm hotărîrea ca fiind legală. Este adevărat că, prin ea însăşi, această soluţie nu reprezintă o noutate, practica arbitrală chiar anterioară modificării legii contractelor economice prin Legea nr. 3/1979, pronunţîndu-se constant pe linia inadmisibilităţii de principiu a decontării transportului cu mijloace auto la tariful de transport pe calea ferată. În acest sens semnalăm — cu titlu exemplificativ — soluţia publicată în Repertoriul de practică arbitrală pe anii 1965—1969 la pagina 396. Semnificaţia soluţiei apare însă în altă lumină dacă o raportăm la normele în vigoare care vizează sporirea eficienţei economice în toate domeniile de activitate, deci şi a transporturilor.

Obligaţia părţilor contractante de a prevedea în contractele economice relaţii de transport optimizate, este cuprinsă în art. 22 lit. f din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979. Această optimizare are în vedere, printre altele, şi costul transporturilor ce se efectuează în cadrul executării obligaţiilor contractuale. Din acest punct de vedere este evident că principalul interesat în utilizarea celor mai ieftine mijloace de transport va fi partea care urmează să suporte cheltuielile respective, în raport de condiţia de preţ (franco) prevăzută în actele normative corespunzătoare. Dar, astfel cum a reţinut instanţa arbitrală, pornind de la principiul utilizării mijloacelor de transport celor mai ieftine, nu se poate totuşi admite ca, prin invocarea acestuia, să se eludeze dispoziţiile imperative care guvernează materia preţurilor şi tarifelor. Cu alte cuvinte, stabilirea prin contract a decontării cheltuielilor de transport efectuate cu mijloace auto, la tarifele prevăzute pentru transportul pe calea ferată, nu poate fi justificată prin necesitatea optimizării transporturilor, cu toate că ambele tarife — C.F.R. şi auto — sînt legale.

Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, împărtăşim ideea că o atare clauză este lovită de nulitate şi încă de nulitate absolută. Deşi instanţa arbitrală nu s-a oprit asupra naturii nulităţii clauzei în discuţie, caracterul ei absolut se desprinde din prevederile Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor. Într-adevăr, aceste prevederi apărînd interese de ordin general, chiar în lipsa unui text expres ,orice încălcare a legii va fi lovită de nulitate absolută. Or, este evident că utilizarea tarifelor pe calea ferată pentru plata transporturilor auto constituie o asemenea încălcare.

Dacă mai avem în vedere şi faptul că potrivit art. 22 lit. d, din legea contractelor economice modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979, părţile sînt obligate să cuprindă în contracte „preţurile şi tarifele în vigoare la data încheierii contractului, aprobate de organele în drept" şi că potrivit art. 23 din aceeaşi lege „clauzele prin care se încalcă prevederile legale sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederi corespunzătoare legii", putem conchide că instanţa arbitrală a făcut o corectă aplicare a textelor menţionate obligînd pe beneficiarul prestaţiei la plata acesteia în concordanţă cu tariful aferent transportului cu mijloace auto. Nu este suficient ca tarifele în discuţie să fie legale şi aprobate de organele în drept, ele trebuie să şi corespundă prestaţiei executate în fapt, întrucît altfel nu ar acoperi cheltuielile avute în vedere la stabilirea tarifelor respective.

Speţa la care ne-am referit prezintă importanţă şi sub raportul angajării unei eventuale răspunderi materiale în sarcina celor care — semnînd contractul — au admis înscrierea clauzei în discuţie. O astfel de răspundere apare în situaţiile în care s-ar dovedi că pentru produsele contractate părţile aveau posibilitatea utilizării transportului pe calea ferată dar, în loc să convină în acest sens, au preferat mijloacele auto cu decontarea prestaţiei la tarif de cale ferată. Diferenţa dintre cele două tarife constituind în mod cert un prejudiciu pentru unitatea obligată la plata prestaţiei, va trebui să fie suportată de cei vinovaţi de înscrierea în contract a unei clauze nule absolut.

Gheorghe DAN

breviar – comerț exterior

consulting-engineering

Nevoia conducătorului de întreprindere de a face față competitivității mondiale îl obligă să-și asigure încă de la începutul activității din faza de investiție, consultanța și asistența unor specialiști care să dispună de o vastă experiență, astfel încît obiectivul industrial, tehnologia de fabricație adoptată, parametrii funcționali stabiliți etc. să conducă la o eficiență maximă. Acest imperativ al unei economii moderne, la care se adaugă și alți factori, a determinat apariția unei activități distincte, de natură intelectuală, cu o largă paletă de specialități cunoscută sub denumirea de consulting-engineering care, pe parcursul anilor a primit o armătură juridică proprie conturîndu-se, totodată, un contract comercial distinct — contractul de consulting-engineering.

Activitatea de consulting-engineering nu cunoaște o definiție unanim acceptată, ea constituind, în fapt, o activitate specifică de concepție, studiu și coordonare a diferitelor discipline sau specialități exercitate de către un grup de specialiști care acționează, în general, în cadrul unei echipe, avînd ca obiectiv, realizarea unui proiect sau punere în stare de funcționare a unei lucrări (sau ansamblu de lucrări) industriale sau civile.

Engineering-ul a devenit o activitate de-sine-stătătoare, în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, ca urmare a tendinței unor întreprinderi de a se degaja sau de a evita să se angajeze în probleme de concepție și coordonare a lucrărilor de construcție-montaj. Astfel, au luat ființă birouri independente de studii tehnice, al căror obiect de activitate îl constituie conceperea de studii complete pentru instalații sau unități de producție, în care sînt cuprinse totalitatea problemelor impuse de realizarea acesora, mergînd pînă la coordonarea și executarea montajului. Această activitate este solicitată de beneficiarii de investiții care realizează astfel un dublu scop : randament maxim, costuri minime.

În paralel, s-a dezvoltat consulting-ul, care satisface necesități similare, cu deosebirea că el se orientează cu precădere spre efectuarea de studii de cercetare și proiectare. În prezent, cele două activități sînt strîns împletite, neputîndu-se face o distincție netă între ele. Totuși, obiectul activității de consulting constă, în principal, în cercetarea în contul beneficiarului a posibilităților tehnice, economice și comerciale de realizare a unei activități sau investiții, ținîndu-se seama de progresele realizate de știință, într-un anumit domeniu determinat.

Pe măsură ce îngemănarea dintre consulting și engineering s-a integrat, forma sa inițială de consulting-engineering a evoluat spre **commercial engineering**, care desfășoară o gamă largă de activități, începînd cu operații de concepții și pînă la o serie de acțiuni operaționale — prestări de servicii privind alegerea furnizorilor, mijlocirea obținerii licențelor de fabricație, controlul executării construcțiilor și a montajului etc. — motiv pentru care este forma cea mai răspîndită în practica americană.

După specificul lor, lucrările și operațiunile care formează obiectul activității întreprinderilor de consulting-engineering pot fi grupate astfel : executarea de studii tehnice și economice pentru fundamentarea investițiilor destinate unor obiective industriale, cu luarea în considerare a factorilor economici și financiari din țara beneficiarului ; alegerea și recomandarea furnizorilor pentru echiparea diverselor proiecte industriale de ansamblu ; coordonarea livrărilor de utilaje și materiale necesare pentru construirea obiectivelor industriale ; urmărirea, îndrumarea și controlul modului de realizare și de punere în funcțiune a instalațiilor care se construiesc pe baza proiectelor livrate ; urmărirea și coordonarea executării de lucrări de construcții ; activitatea de cercetare, crearea de procedee industriale noi și exploatarea brevetelor ce rezultă din acestea ; optimizarea proceselor de producție prin aplicarea de metode moderne de calcul ; studierea și proiectarea de utilaje și aparate noi pentru îmbunătățirea proceselor de producție sub raport tehnic și economic ; adaptarea de procedee noi la scară industrială.

Dezvoltarea acestei forme de comerț exterior stimulează exportul de mașini și utilaje, instalații și echipamente, determinînd comenzi importante din partea beneficiarilor lucrărilor de consulting-engineering. Supletea furnizorilor de materiale și utilaje de a se adapta pieței este, în cazul acestei activități, un element fundamental care de multe ori avantajează societățile de engineering.

În activitatea internațională, cît și în cea a organizațiilor economice internaționale, activitatea de consulting este solicitată, folosită și apreciată atunci cînd dovedește obiectivitate în sfatul dat și independența față de furnizorii de utilaje sau față de antreprenori. Banca Mondială acordă împrumuturi pe termen lung pentru realizarea de proiecte, numai după primirea studiilor tehnico-economice de tip consulting, executate de firme independente și competente, specializate în consulting-engineering (acestea nu pot participa și ca consultant și ca antreprenor, trebuind să opteze ori pentru elaborarea proiectului, ori pentru executarea lui).

contractul de consulting-engineering

Contractul de consulting-engineering, în sistemul de organizare a activității de comerț exterior din țara noastră, poate să facă parte integrantă dintr-un contract de exporturi complexe sau poate fi încheiat pentru o acțiune care se limitează fie la o activitate de consulting, fie la una de engineering sau pentru ambele aceste activități.

Prin natura sa complexă, acest tip de contract prezintă unele particularități care vizează, în special : ofertarea, stabilirea obiectului, modalitatea de execuție, modalitatea de stabilire a prețului și răspunderea părților.

a) **Oferta**, operație premergătoare încheierii contractului de engineering, ridică probleme dificile, în special cînd serviciile respective constituie obiect de export.

Pentru a se preîntîmpina riscul unor eventuale oferte nefinalizate, din cauză că firmele de engineering nu prezintă suficiente documentații în susținerea lor datorită cheltuielilor mari pe care le implică, în unele state s-a inițiat posibilitatea acoperirii acestor cheltuieli prin organisme financiare de stat și cu aportul marilor societăți industriale și bancare interesate în promovarea exporturilor de utilaje, mașini, echipamente și, frecvent, la livrarea de obiective industriale „la cheie".

b) **Obiectul contractului** de consulting-engineering, constă în prestațiuni succesive, a căror gamă este foarte largă, mergînd de la simplă consultație inginerească pînă la terminarea proiectului sau acțiunii întreprinse de client. De aceea, este necesară stabilirea cu exactitate a serviciilor ce urmează a fi prestate de către societatea de engineering.

Contractul trebuie să unifice programul de realizare a acțiunii sub conducerea firmei de engineering și să permită luarea măsurilor menite să conducă la finalizarea acesteia, conform proiectului, luînd în considerare necesitățile de viitor ale clientului.

Limitarea serviciilor firmei de engineering numai la faza de proiectare și de întocmire a specificațiilor, lăsînd problema aplicării ideilor sale în mîinile clientului, care de cele mai multe ori este lipsit de experiență, ar duce la concurarea puternică a intereselor ei de către întreprinderile furnizoare și antreprenoare. De aceea, firmele de engineering se obligă, de obicei, pe lîngă întocmirea studiilor preliminare, să furnizeze documentația impusă de contract, inclusiv planurile de construcție, să primească

propunerile de oferte, să le analizeze și să efectueze sau să supravegheze activitățile în timpul construcției.

După terminarea lucrărilor, firma de engineering trebuie să supravegheze și, uneori, pune chiar ea în funcțiune echipamentul și efectuează probele de încercare. În cazul în care răspunde numai pentru proiectarea unei părți a obiectivului ea va participa numai la punerea în funcțiune a echipamentului respectiv. După efectuarea controlului, firma de engineering confirmă acceptarea lucrării și face recomandări clientului pentru plățile finale ale furnizorilor și constructorilor, acestea fiind ultimele servicii pe care firma se obligă să le execute. La cererea clientului sau dacă lucrările necesită aceasta, ea poate să efectueze controale după terminarea și punerea în funcțiune a obiectivului.

c) **Prețul.** Modalitatea de plată a prețului depinde în mare măsură de obiectul contractului de engineering. Prețul stabilit prin contract trebuie să acopere toate cheltuielile făcute cu transmiterea informațiilor de engineering, cu transportul, cu comunicațiile etc., pînă la finalizarea lucrării, plus beneficiul corespunzător.

În contract pot fi prevăzute una sau mai multe modalități de determinare a prețului și a modului de plată : în funcție de timpul folosit ; după metoda cost plus onorariu; printr-o sumă forfetară ; prin procentaj asupra valorii lucrărilor ; printr-un preț maxim garantat — în Franța, înscris sub formă prescurtată P.M.G., iar în S.U.A. sub denumirea de **target price** — situație în care se remunerează numai serviciile, comanda și plata furniturilor revenind clientului.

d) **Stabilirea responsabilităților** constituie clauze importante ale contractului de engineering, care trebuie formulate cu multă claritate și precizie. În mod obișnuit, răspunderea firmei de engineering este limitată la întinderea misiunii pe care a acceptat-o, în sensul că dacă s-a angajat numai pentru o parte din ansamblu, va răspunde numai pentru întocmirea studiilor, proiectelor și calculelor întreprinse în legătură cu partea respectivă. Ea poate să fie supusă plății de despăgubiri atunci cînd se constată un prejudiciu suferit de client din cauza unor erori ale ei, mărimea acestora nedepășind, însă, maximum-ul indemnizației pe care urma să o primească conform contractului.

Firma de engineering nu este răspunzătoare pentru angajamentele asumate de furnizori, constructori și antreprenori, care răspund, în mod direct, în funcție de contribuția lor la realizarea obiectivului sau lucrării.

Clientul răspunde, la rîndul său, de respectarea dreptului de proprietate industrială și intelectuală ale firmei de engineering, asupra tuturor lucrărilor sale de studii și proiectări.

contractul de exporturi complexe

În preambulul ghidului pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, elaborat de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite, referindu-se la acest gen de contracte se arată că ele „constituie un element important în cooperarea economică și tehnică, care acoperă furnizarea și montarea instalațiilor industriale, precum și lucrările de construcții și de inginerie civilă. Aceste contracte generează, de obicei, relații mai îndelungate și mai diversificate decît contractele uzuale referitoare la furnizarea de instalații și mașini".

Noțiunii de **realizări de ansambluri (obiective) industriale** și de furnizări de materiale de echipament, mașini și utilaje, precum și montajul acestora, folosită de uzanțele internaționale, îi corespunde în dreptul nostru denumirea de **exporturi complexe.** Prin actul normativ care reglementează asemenea exporturi (Decretul nr. 242/1974) se atribuie acestei noțiuni următorul cuprins : „Prin exporturi complexe, în sensul prezentului Decret se înțeleg exporturile unor ansamble de furnituri, instalații sau părți de instalații, realizate pe bază de cercetări, studii sau proiecte tehnologice pentru un anumit obiectiv, împreună cu tehnologii, licențe, know-how, asistență tehnică la lucrări de proiectare, construcții-montaj, punere în funcțiune și recepție, cu garantarea parametrilor tehnologici, precum și piesele de schimb și unele materiale aferente. De asemenea, sînt exporturi complexe lucrările geologice de prospectare-exploatare și lucrările de exploatare pentru substanțe minerale utile, solide și fluide, prelucrarea produselor miniere, executarea în totalitate sau parțial a lucrărilor de construcții montaj pentru obiectivele prevăzute în aliniatul 1, executarea în străinătate de foraje de sonde, construcții de schele, de instalații și conducte magistrale de transport, depozitare și distribuire a produselor petroliere și gazelor naturale, precum și realizarea de obiective în domeniul agriculturii, amenajărilor hidrotehnice, lucrări silvice, organizarea exploatărilor forestiere și alte asemenea" (art. 2).

Realizarea de obiective industriale, care implică furnizarea și montarea instalațiilor tehnologice, precum și lucrări de montaj, construcții și inginerie civilă, presupune un număr mare și variat de activități care pot avea la bază unul sau mai multe contracte comerciale internaționale, cu un conținut diferit, în funcție de activitățile pe care le acoperă fiecare din ele. Legat de multitudinea formelor pe care le poate îmbrăca un contract de exporturi complexe pentru realizarea de ansambluri industriale, subliniem faptul că uzanțele internaționale au consacrat trei tipuri principale de contracte : contractele separate, contracte globale și contracte cu predarea la cheie ; în cadrul ultimelor două tipuri de contracte, prezintă importanță și tehnica subcontractării.

a) **Contracte separate.** În cazul în care clientul adoptă această formulă de realizare a obiectivului industrial, el încheie contracte separate pentru : furnituri de utilaje, tehnologii etc., contracte pentru transferul de brevete și know-how, contracte pentru construcții și lucrări de geniu civil ; aceste contracte se caracterizează prin faptul că răspunderea față de cumpărător revine fiecărui contractant pentru prestația datorată în cadrul unor contracte obișnuite de vînzare sau prestare de servicii etc., încheiate separat. Vînzătorul (prestatorul) este răspunzător în limita contractului direct încheiat cu cumpărătorul, răspunderea coordonării lucrărilor aparținînd acestuia din urmă.

b) **Contracte globale.** Aceste contracte au ca obiect atît furnituri cît și construcții, furnizorul general asumîndu-și răspunderea ansamblului livrărilor și serviciilor, avînd dreptul să încheie contracte de subantrepriză. Caracteristicile acestor contracte pot să fie astfel sintetizate : cumpărătorul încheie un contract principal cu furnizorul general, care este vînzătorul instalațiilor industriale ; se încheie un contract separat cu antreprenorul construcțiilor de clădiri și lucrările de geniu civil, care joacă un rol subsidiar ; rolul furnizorului și antreprenorului se inversează, în special cînd valoarea construcțiilor este predominantă (construirea unui baraj, a unui metro, a unui spital etc.) ; furnizorul și antreprenorul se pot asocia într-o grupare care încheie cu clientul un contract unic, situație în care, alături de răspunderea globală a grupului, membrii săi pot accepta să fie ținuți solidar răspunzători față de cumpărător. În unele țări această soluție derivă, în baza legii, din forma juridică aleasă de părți pentru asocierea lor, în altele este necesar un acord special, în care se delimitează atribuțiile și răspunderile fiecăruia față de client și față de ceilalți membri. În orice caz, se va stabili, în această din urmă idee, cine va prezenta grupul față de client, sau cel puțin cine își asumă coordonarea lucrărilor și legătura între cumpărător și grup ; în cazul în care subcontractantul este desemnat de cumpărător, este totuși posibil pentru vînzătorul principal, după ce se asigură de calificarea subcontractantului, să preia răspunderile acestuia față de cumpărător. Uneori, vînzătorul principal cooperează cu subcontractantul (furnizîndu-i, de exemplu, asistență tehnică pentru executarea lucrărilor de subcontractare) și în acest caz, este posibil să preia o răspundere mai mare față de client.

c) **Contracte cu predare la cheie** (în franceză **clef en main** iar în engleză, de unde își are originea, **turn-key**) înseamnă realizarea de ansambluri industriale de către vînzător, care este în acest caz furnizor general și care

își asumă obligația de a le preda cumpărătorului în stare de exploatare, potrivit prevederilor contractuale, în baza unui preț forfetar prestabilit. Acest gen de activitate s-a dezvoltat considerabil în ultimul timp, în special, în raporturile cu țările în curs de dezvoltare, constituind forma cea mai complexă a activității de engineering, combinată cu aceea de furnizor general extern.

Ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, elaborat de C.E.E./O.N.U. face precizarea întemeiată că un contract cu predare la cheie include, uneori, aranjamente suplimentare privind asigurarea asistenței tehnice în etapele inițiale de funcționare, pregătirea personalului sau alte forme de cooperare industriale. Aranjamentele de acest fel pot fi stabilite, de asemenea, prin acorduri separate. Scopul tuturor acestor aranjamente suplimentare este de a-l ajuta pe client să conducă singur, în mod corect, ansamblul industrial ce i se livrează. Ca urmare, ghidul recomandă ca prin contract să se stabilească obligația furnizorului general să supravegheze organizarea și coordonarea lucrărilor, deoarece el va trebui să suporte consecințele oricărei lacune la coordonare.

În cazul unui contract cu predare la cheie furnizorul general este cel ce trebuie să accepte consecințele oricărei nepotriviri care poate exista între responsabilitatea totală pe care și-o asumă față de client și responsabilitățile separate pe care le poate trece asupra subcontractanților săi, în conformitate cu regulile normale privind răspunderea, aplicabile diferitelor tipuri de lucrări subcontractate.

Față de faptul că obiectivele industriale cu predarea la cheie se realizează, de regulă în țara clientului, ghidul arată că asemenea contracte îl fac în mod frecvent pe acesta responsabil pentru asigurarea forței de muncă angajate în funcționarea fabricii și a materiilor prime, serviciilor și a articolelor de primă utilitate necesare pentru testele de acceptare și pentru funcționarea fabricii în perioada de garanție. În unele contracte, clientul își asumă, de a semenea, responsabilitatea pentru alegerea amplasamentului.

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE RUSU, Tîrgu Mureș** — Premiile din fondul de 1%, constituit de unitățile economice în confirmitate cu prevederile art. 59 din Legea nr. 57/1974, urmează să fie aprobate de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii (Cap. IV din Normele tehnice cu caracter metodologic privind premierea pentru economii de materii prime, materiale, combustibili, energie și forță de muncă), cadrul orientativ-metodologic cu privire la premierea pentru realizări deosebite, potrivit art. 59 și 60 din Legea retribuirii.

● **VOINEA VALERIU, Brăila** — 1). Legea nr. 7/1971 este în vigoare, dar nu se mai aplică în cooperația meșteșugărească. 2). Contractele încheiate de unitățile cooperației meșteșugărești cu unitățile de stat pentru lucrări de construcții, reparații în construcții și întreținere conform H.CM. nr. 394/1971 nu pot depăși valoarea manoperei de 200 000 lei pe obiectiv. 3). Unitățile cooperației meșteșugărești cu activitate de construcții nu pot încheia contracte cu unitățile de stat decît numai pentru lucrările ce sînt prevăzute în H.C.M. nr. 394/1971. 4). Contractele încheiate cu unitățile de stat cu depășirea manoperei de 200 000 lei pe obiectiv, sau avînd ca obiect o altă lucrare decît cele stabilite prin H.C.M. nr. 394/1971 nu se plătesc deoarece se încalcă prevederile acestei hotărîri. 5). Statutul aprobat prin Decretul nr. 72/1978 nu se referă la problema în cauză. 6). Formularele de contract sînt cele prevăzute în legislația în vigoare pe linie de construcții.

● **OCTAVIAN R. ZAHARIA, Brăila** — Avînd pregătirea corespunzătoare absolvirii școlii generale și vechimea în muncă relatată, puteți ocupa — între altele — funcțiile de casier principal și casier, calculator principal, facturist, arhivar, funcționar, registrator, administrator imobil etc.

● **EMANOIL STERESCU, Curtea de Argeș** — Din datele transmise rezultă că la transferarea dv. la Consiliul orășenesc pentru educație fizică și sport trebuia să fiți încadrat la clasa 24 de retribuire. Ulterior, cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974, inclusiv a prevederilor lit. c din anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975 — pe atunci în vigoare — vi se putea acorda o gradație în plus.

● **MARIA CIREȘ, Sascut** — Funcțiile de dactilografă și de statisticiană nu sînt echivalente. Nivelul lor de retribuire este diferit. În consecință, la trecerea din funcția de dactilograf în aceea de statistician sînt aplicabile prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974.

● **PASCU BĂBEANU, București** — Din cele relatate de dv. rezultă că ați contractat cu cooperativa Prestarea realizarea unor servicii la blocul pe care-l administrați. Persoana care a efectuat aceste servicii a fost încadrată, în continuare, cu o jumătate de normă, fiind plătită cu îndemnizație de către Asociația blocului. Acest procedeu nu are bază legală. Munca fiind prestată, nu se pot recupera sumele plătite.

● **FLOREA BIBESCU, Alexandria** — Dispoziția Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești Teleorman, la care vă referiți, reprezintă — într-adevăr — o modificare unilaterală a contractului individual de muncă. Ținînd seama însă de prevederile art. 1 lit. b din Legea nr. 1/1971 privind organizarea și disciplina muncii, care dau competență organelor de conducere ale unităților să „repartizeze personalul pe locuri de muncă și să le precizeze atribuțiile și răspunderile lor", unitatea vă putea propune preluarea sarcinilor suplimentare la care vă referiți, iar în cazul în care dv. n-ați fi acceptat, avea posibilitatea să vă desfacă contractul de muncă.

● **GHEORGHE MANEA, Galați** — Reglementarea la care vă referiți a fost aplicată odată cu H.C.M. nr. 919/1968 cît și în continuare, în sensul că în cazul în care în cartea de muncă nu s-a precizat natura transferului efectuat pînă la 1 ianuarie 1967, acesta s-a considerat efectuat în interesul serviciului. Această reglementare a avut în vedere faptul că pînă la apariția H.C.M. nr. 914/1968, care a generalizat în economie acordarea sporului de vechime, retribuția nu era influențată de natura transferului, astfel că unitățile au neglijat adeseori să noteze în carnetele de muncă natura transferurilor efectuate. Prin H..CM. nr 914/1968 s-a creat o prezumție legală în favoarea personalului.

● **ADRIAN HÎNCU, Iași** — Încadrarea dv. corespunde reglementărilor legale. Retribuția colegilor la care vă referiți se explică prin aceea că au avut o vechime mai mare în funcție decît dv., în această perioadă beneficiind de acordarea unor gradații în plus.

● **TOMA RĂCĂREANU, Craiova** — Atunci cînd veți absolvi învățămîntul superior la curs seral, nu veți fi repartizat de comisia guvernamentală și nu veți fi obligat la stagiul de trei ani. Funcția de lucrător comercial nu este considerată funcție economică. La timpul său, dacă aceasta nu va fi posibil, unitatea unde lucrați vă va reîncadra ca economist sau vă va transfera la altă unitate.

● **ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE CONSTRUCȚII-MONTAJ, Tulcea** — Prevederile Decretului nr. 175/1973 fiind de strictă interpretare, personalul din compartimentele funcționale de la nivelul întreprinderii trebuie să asigure realizarea sarcinilor ce le revin în cadrul programului normal de lucru.

● **PAUL JUHASZ, Tîşnad** — Retribuţia primită în acord global se include în calculul retribuţiei medii, în baza căreia se stabileşte indemnizaţia pentru concediul anual de odihnă, astfel cum prevede în anexa XIV la Decretul nr. 100/1979.

● **EMIL MITROŞCA, Oradea** — Perioada cît aţi lucrat ca tehnician în construcţii de maşini se ia în considerare ca vechime în meserie. În consecinţă, în condiţiile prevăzute de art. 22 din Legea nr. 12/1971 puteţi solicita prezentarea la proba practică pentru promovarea la categoria a IV-a, iar după trecerea perioadei minime prevăzute de dispoziţia legală sus-menţionată, puteţi solicita prezentarea la proba practică pentru promovarea în categoria a V-a.

● **TRUSTUL DE CONSTRUCŢII ARGEŞ, ŞANTIERUL NR. 5 INSTALAŢII, Piteşti** — În perioada efectuării serviciului militar contractul de muncă fiind supendat, militarul nu primeşte de la unitate retribuţia avută. În consecinţă, întrucît el continuă să beneficieze — prin efectul legii — de alocaţia de stat pentru copii, aceasta i se acordă în cuantumul stabilit pentru cea mai mică grupă de venituri. În acest sens au avizat permanent şi organele centrale competente (Ministerul Muncii).

● **AUREL I. CEPREAGĂ, Botoşani** — Atît funcţia de recepţioner cît şi aceea de lucrător comercial care fac parte din categoria personalului operativ, nu se consideră funcţii economice. Perioadele lucrate în aceste funcţii nu pot fi luate în considerare la stabilirea vechimii minim necesare pentru promovarea în funcţia de contabil principal.

● **IOAN POPA, Sibiu** — În temeiul pct. 2 la Nota anexă nr. 2 la Legea nr. 12/1971, Comisia de încadrare a personalului unde lucraţi are competenţa ca, ţinînd seama de atribuţiunile pe care le-aţi avut în perioada cît aţi ocupat funcţia de organizator competiţii la clubul sportiv muncitoresc, să considere că aţi lucrat într-o specialitate înrudită cu activitatea economică. Funcţia de şef depozit face parte din categoria personalului administrativ.

● **ION PUFU, Piteşti** — Perioada 20 iunie 1944 — 25 mai 1945, cînd — fiind concentrat — aţi primit solda corespunzătoare gradului de sublocotenent se ia în calculul vechimii în muncă. Perioada cît aţi urmat şcoala de ofiţeri nu se ia în acest calcul.

● **NICOLAE VOICU, Bucureşti** — Perioada cît aţi funcţionat ca secretar şef şcoală nu se include în vechimea în funcţii economice. Această funcţie face aparte dintr-o altă categorie de personal.

● **ZAVA PĂTRAŞCU, Vaslui** — În cazul în care omul muncii la care vă referiţi avea stabilit dreptul la alocaţie la unitatea de la care s-a transferat, el beneficiază în continuare de acest drept, chiar dacă cererea a fost depusă mai tîrziu. Dacă — pentru prima oară — dosarul de alocaţie a fost alcătuit la noua unitate, acest drept se acordă de la întîi ale lunii următoare depunerii cererii, cu actele necesare, chiar dacă ar fi avut drept la alocaţie mai înainte.

● **VIOREL IGNAT, Suceava** — Conform Decretului nr. 100/1979, în cazul trecerii dv. prin transfer în interesul serviciului într-o altă unitate şi într-o funcţie cu niveluri de retribuire mai mici, conducerea unităţii vă poate stabili o retribuţie tarifară apropiată sau cel mult egală cu aceea avută.

● **VASILE CÎNDEA, Singeorgiu de Mureş** — Ca urmare a desfacerii contractului dv. de muncă din motive ce vă sînt imputabile, vechimea în muncă şi în aceeaşi unitate a fost întreruptă. În situaţia dv. vechimea neîntreruptă se socoteşte de la data reîncadrării în muncă, respectiv din anul 1976.

● **VASILE TOŢE, Zimnicea** — Perioada 1958—1960 se include în vechimea în muncă, întrucît înainte de efectuarea serviciului militar aţi fost încadrat. Această vechime nu se ia însă în considerare la stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate, deoarece aţi efectuat stagiul militar, înainte de anul 1973 — data aplicării Codului Muncii — care a reglementat această problemă.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ●

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ GREU PENTRU CONSTRUCŢII
Şos. Smîrdan nr. 1
GALAŢI
Telefon 35079—32613/124
Telex 51315

PIESE DE SCHIMB
Excavator Voronej E 1252 B
— Roată ghidaj buc. 19
Macara RDK 160
— Bloc cilindru buc. 5
Excavator Zemag UB 162
— Roată motrică buc. 6
Excavator Skoda
— Placă şenilă buc. 50
Autogreder
— Duze buc. 90
Buldozer Diesel electric DET 250
— Mufă buc. 4
— Disc cu dinţi interiori buc. 15
— Disc buc. 31
— Coroană buc. 11
— Zale buc. 162
— Sateliţi buc. 24
— Placă buc. 420
— Pinion buc. 18
— Cuzineţi buc. 26
— Saboţi buc. 24
— Contactori buc. 8
— Arbore buc. 4
— Ax buc. 10
— Garnituri buc. 8
— Presetupă buc. 4
— Mecanism buc. 8
— Corp buc. 6
— Distribuitor buc. 6
Weller
— Coroană reductor buc. 6
Macara Rapier
— Element filtru buc. 28
Macara Coles 152 t
— Cilindru MICI buc. 12
— Pistoane complete MID16 buc. 28
— Suport filetat M. 1.554 buc. 04
— Suport filetat M 1.554 buc. 40
— Motor electric 65/9 kw buc. 4
— Curele trapezoidale 2650×22×14 buc. 389
— Idem 2500×22×14 buc. 127
— Idem 4500×25×16 buc. 91
— Idem 4500×25×16 buc. 142
— Idem 1425×32×40 buc. 88
— Idem 1300×12,5×20 buc. 444
— Lanţ Gali 3/4"x127 m 410,910
— Lanţ Triplex 3/4"x127 m 92,300
— Lanţ Gali 1/2 m 52,100
— Idem 2" simplu m 116,160
— Idem 1/x15,88 m 146,224
— Lanţ cu role 3 simplu m 44,844
— Idem 1/2" simplu m 31,958
— Lanţ Gali 1 1/2" dublu m 53
Maşini unelte electromecanice
— Cuţite buc. 53
— Cuţite buc. 53
S. 1300—1500
— Arc mare suspensie buc. 7
— Foaie arc m2 buc. 12
— Idem mare ml buc. 9
— Idem mare m2 buc. 15
— Ax pinion Z=12 buc. 8
— Element site cilindru buc. 479
S. 8—100
— Cuzineţi buc. 452
— Bucşă bielă CN buc. 136
— Rolă superioară buc. 104
— Placă şenilă buc. 222
— Presetupă rolă buc. 513
— Coroană volant buc. 4
— Element ppă. injecţie buc. 440
— Supapă refulare buc. 228
— Bandă filtru buc. 592
— Arc mare buc. 7
— Pompă alimentare buc. 13
— Element pompă buc. 194

— Şaibă siguranţă buc. 610
— Roţi dinţate buc. 11
Rulou compresor
— Pinion 3306166 buc. 10
— Idem 23.106.1.173 buc. 23
— Arbore 1401 buc. 8
— Pinion inversor 1402 buc. 11
Castor
— Trompă 040001002 buc. 1
Locomotive 23 August
— Coroană reductor buc. 7
— Roţi dinţate vit. II Z 27/18 buc. 9
L.D.H.
— Pompă 2K 160 buc. 1
— Rotor combinat buc. 1
— Bielă 4303000 buc. 2
— Grup cilindru pompă injecţie buc. 1
— Bobină PM 35934 buc. 2
Macara MT 40
— Coroană Z=61 buc. 8
— Cercel arc supensie spate T 148 buc. 21
— Braţ reglabil stg. T 148 buc. 22
— Suport metalic bară torsiune stg. buc. 11
— Idem dr. buc. 9
— Consolă dr. faţă stg. T 148 buc. 24
— Idem cabină şi direcţie buc. 14
— Lonjeron faţă stg. T 138 buc. 11
— Idem dr. T 148 buc. 10
— Butuc roată punte spate şi int. buc. 15
— Carter punte spate T 148 buc. 9
— Caretă sateliţi punte spate buc. 9
— Pinion antrenare casetă sateliţi buc. 16
— Flanşă arbore planetar butuc roată buc. 98
— Butuc roată faţă dr. + stg. buc. 96
— Cruce articulaţie faţă simplă buc. 9
— Bucşe cruce articulaţie faţă buc. 112
— Carcasă interm. cruce articulaţie buc. 8
— Coroană interm. antrenare buc. 48
— Arbore antrenare roată faţă T 148 buc. 11
— Idem planetar articulaţie faţă buc. 10
— Idem buc. 39
— Arbore planetar articulaţie faţă buc. 39
— Bandă exterioară semiaxă buc. 30
— Bandă manşon rulment buc. 80
— Manşon rulm. simplu punte f.S. buc. 40
— Manşon dinţat cupl. casetă sateliţi buc. 20
— Casetă sateliţi punte faţă buc. 58
— Arbore transm. pt. faţă T 138 buc. 26
— Arbore pinion vitezometru T 138 buc. 77
— Cutie comandă reductor goală buc. 10
— Manşon cuplare pinion mers normal buc. 17
— Arbore (primar) tran. faţă reductor buc. 30
— Pinion vit. III arbore sec. Z=39 buc. 74
— Carter punte intermediară buc. 4
— Ghid supapă motor std. T 138 buc. 571
— Piston motor ∅ 120 T 148 buc. 95
— Idem ∅ 120,5 T 148 buc. 111
— Idem ∅ 121 T. 148 buc. 136
— Idem ∅ 120 T 138 buc. 71
— Idem ∅ 120,5 T 138-813 buc. 292
— Bucşă bielă motor T 148 buc. 88
— Arbore c-dă. ppă. injecţie buc. 18
— Pinion intermediar mers înapoi buc. 12
— Arbore intermediar cutie viteze buc. 7
— Pinion viteza III intermediar buc. 9
— Idem buc. 17
— Pinion dublu priză forţă buc. 68
— Idem condus priză forţă buc. 34
— Levier camă frînă roată spate buc. 185
— Camă frînă roată faţă spate buc. 87
— Tambur frînă roată spate buc. 77
— Pastilă sup. cap. bară şi cilindru buc. 483
— Pastilă inf. cap. bară şi cilindru buc. 670
— Casetă direcţie simplă buc. 13
— Pinion pompă servodirecţie buc. 33
— Jantă roată T 813 buc. 6
— Element ppă. injecţie buc. 360
— Coroană planetară spate Z=45 buc. 11
SR 131 + FAMILIA
— Colector admisie SR-TV buc. 42
— Ghidul supapei adm. + evacuare buc. 1.363
— Segmenţi piston motor R. 2 buc. 117
— Segment piston motor R. 3 buc. 75
— Fulie arbore cotit buc. 66
— Pompă ulei asamblat buc. 66
— Presetupă ansamblată buc. 947
— Carcasă pompă apă buc. 63
— Ventilator cu 4 şi 6 paleţi buc. 776
— Cilindru principal ambreiaj cpl. buc. 85
— Pinion arbore intermediar V. IV buc. 44
— Pinion angrenare buc. 88
— Semicarcasă dif. ans. stg. + dr. buc. 9
— Coroană reductor dif. buc. 28
— Pinion reductor buc. 22
— Bolţ sferic buc. 258
— Butuc roată faţă buc. 20
— Tambur frînă roată faţă buc. 11
— Disc frînă ansamblat buc. 57
— Bucşă arc suspensie spate buc. 498
— Supapă refulare robinet c-dă. fr. buc. 150
— Colector electromotor asamblat buc. 81
— Element antiparazitar bobină opr. buc. 620
— Perie dinam buc. 3.643
— Bobină stator dinam buc. 95
— Colector dinam buc. 65
— Aparat bord dreapta buc. 93
— Bobină stator demaror buc. 226
— Bielă compresor buc. 75
— Piston compresor ans. buc. 53
— Chiulasă motor ans. buc. 44
— Ghidul supapei admisie buc. 220
— Ghidul supapei evac. buc. 220
— Capac chiulasă buc. 8
— Colector evacuare buc. 7
— Idem buc. 2
— Idem admisie faţă buc. 39
— Idem spate buc. 36
— Idem faţă buc. 25
— Idem spate buc. 15
— Volant motor buc. 22
— Bolţ piston motor buc. 1099
— Amortizor de turaţie buc. 18
— Fulie arbore cotit buc. 8
— Bolţ piston motor buc. 247
— Filtru de aer cu baie ulei buc. 29
— Sită ansamblată buc. 106
— Pompă de apă ansamblată buc. 131
— Burduf pirghie debraiere buc. 72
— Arbore intermediar buc. 53
— Pinion pt. manşon cuplare buc. 54
— Carcasă cutie viteză buc. 6
— Bucşă superioară + inf. fuzetă buc. 114
— Arbore planetar buc. 95
— Tambur roată faţă buc. 104
— Bară direcţie long. buc. 31
— Lonjeron stg. Dac buc. 9
— Carter compresor buc. 51
— Placă de presiune ambreiaj buc. 32
— Cuplaj magnetic 24 VD buc. 10
— Element filtru aer buc. 31
— Bucşă super. fuzetă buc. 364
— Butuc roată faţă buc. 36
DACIA 1.300
— Supape admisie + evacuare buc. 214
KRAZ 255
— Cuzineţi palier ∅ 109,25 R. 3 set. 8
— SINA KP 80 kg. 1.840
— SINA KP 100 kg. 3.652
— OL 37 ∅ 16 kg. 1.500
— OL 70 IK ∅ 70 buc. 1.590
— Aliaj AT Cu 10 kg. 2.365
—Aliaj AT Cu 4 kg. 2.380
—Alia AT Cu 4 RT2kg kg. 475
— Ţeavă constr. ∅ 219×25 ml. 22.440
— Oţel arc lat. 65×10 kg. 10.480
— Oţel lat 120×40 kg. 10.470
— Sîrmă AL ∅ 6 kg. 10.385
— Curea textilă 160 mm ml. 151
— Idem 180 mm ml. 150
— Săpun rufe kg. 863
— Burghie ∅ 13,7 buc. 6
— Idem ∅ 19 buc. 67
— Tarozi G 3/4 buc. 47
— Idem SR 1/4 buc. 30
— Idem Gl 1/2 buc. 20
— Idem G2 buc. 15
— Idem M 42 buc. 85
— Idem M 36 buc. 91
— Idem M 30 buc. 82
— Pile late 350 mm buc. 116
— Idem 300 mm buc. 1.074
— Freze M 100×14 buc. 16
— Idem Md 14 buc. 11
— Idem Md 12 buc. 12
— Idem M 250×3 buc. 13
— Idem Md 6 buc. 11
— Plăcuţe VIDIA buc. 30
— Filiere M 36 buc. 27
— Idem M 22 buc. 93
— Idem M 12 buc. 200
— Burghie ∅ 39 buc. 70
— Idem ∅ 37,5 buc. 90
— Idem ∅ 35,5 buc. 96
— Idem ∅ 34,5 buc. 22
— Idem ∅ 32 buc. 96
— Idem ∅ 31,5 buc. 97
— Idem 29,5 buc. 76
— Idem ∅ 25,5 buc. 122
— Idem ∅ 18,5 buc. 100
— Idem ∅ 19,5 buc. 87
— Idem ∅ 20,5 buc. 115
— Idem ∅ 22,5 buc. 17
— Idem ∅ 23,5 buc. 88

Vă prezentăm

O NOUTATE INDUSTRIALĂ TÎRGOVIȘTEANĂ

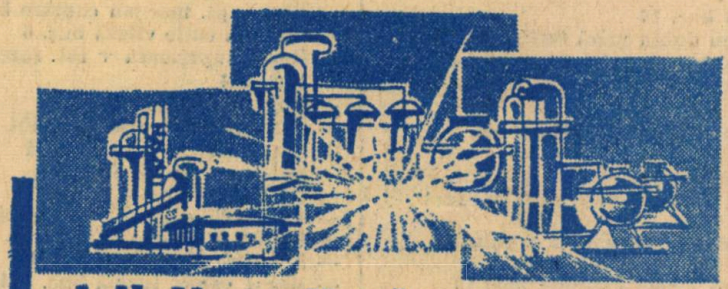

Inhibitorii de coroziune de tip I.C.A.R.

Întreprinderea chimică „Victoria" din Tîrgoviște are un program de producție complex. Printre principalele sale produse se numără și INHIBITORII DE COROZIUNE DE TIP ICAR, care se folosesc pentru combaterea coroziunii în circuitele de răcire cu apă recirculată.

Inhibitorii de coroziune de tip ICAR sînt o noutate industrială tîrgovișteană. Prin intrarea lor în fabricație s-au înlocuit cu succes importurile de produse similare.

Principalele produse, în funcție de amestecul sinergetic, sînt :

— **Polidiazur 6121**
— **Trizin 7111**
— **Hexazin 523**

Toate aceste trei produse conțin, de asemenea, substanțe chimice dispersate și biacide.

Modul de utilizare și timpul inhibitorului se stabilesc în funcție de calitatea apei — pH, duritate, tratare cu acizi minerali, hidroxid de calciu etc.

Inhibitorul **Polidiazur** se utilizează în circuitele cu ape dedurizate prin schimbători cationici în domeniul de duritate 0,1—2° și, în cazuri speciale, cu ape netratate cu duritate pînă la 7°.

Inhibitorii **Trizin** și **Hexazin** se folosesc în circuitele de răcire alimentate cu ape industriale decarbonate cu acizi minerali în domeniul de pH 6,8—7,5 sau cu lapte de var.

Unitatea tîrgovișteană mai are în programul de producție din acest an, peste 30 de produse fabricate la nivelul exigențelor industriei și populației. Acestea sînt : **vopsele pe bază de ulei, nitroemailuri, chituri pe bază de ulei, grunduri pe bază de ulei, grunduri alchidice anticorosive, firnis artificial, brunolină, lac expres, diluanți pentru lacuri și emailuri pe bază de derivați celulozici, lac de polizat, produse din sticlă, produse prelucrare din polietilenă, pigmenți anorganici, albastru ultramarin, anvelope și camere pentru biciclete, piese de schimb auto și articole tehnice din cauciuc, rășini dure, factis brun, anhidridă cromică, creolină, esențe și arome alimentare, insecticide lichide, săpun de rufe 60%, aurolac, lac pentru bronz, aracetin, lumînări, raticide, apret pentru textile, frigodor și Molitox.**

Produsele de sticlă sînt, în principal, butelii de 0,5 și 1 litru, ca și izolatori de mai multe tipuri — SO 1, SO 2, SO 3, SL 1 și SL 2 — utilizați la montarea cablurilor electrice pe suporți de lemn sau de metal.

Produsele prelucrate din polietilenă se prezintă sub formă de flacoane, butelii, dopuri și bușoane, realizate din polietilenă de joasă sau înaltă densitate, prin injecție și extrudare. Ele sînt folosite ca ambalaje pentru produse chimice și medicamente. La cerere, aceste produse pot fi prevăzute cu accesorii de susținere și purtare (grile, curele), executate tot din material plastic.

Pigmenții anorganici au un domeniu larg de întrebuințare în fabricarea vopselelor de apă, în industria lacurilor și vopselelor, la materiale de construcții (pentru colorarea cimentului, plăcilor aglomerate, tencuielilor decorative), la articole tehnice din cauciuc și rășini sintetice, în industria hîrtiei etc.

Ultramarinul este un pigment de culoare albastră care conține aluminiu, siliciu, sodiu și sulf și are o structură cristalină. Cu albastru ultramarin, în combinație cu lianți, se protejează contra coroziunii diverse materiale ; el este utilizat, de asemenea, în scopuri decorative, ca înălbitor optic la lucrări de zugrăvit, în masa de amestec la fabricarea hîrtiei, a zahărului, la fabricarea vopselelor de ulei pentru pictură. În amestec cu alți pigmenți, este folosit la fabricarea lacurilor și vopselelor pentru linoleum, cauciuc, tapițerie, hîrtie lucioasă și plăci de ciment.

Piesele de schimb auto și articole tehnice din cauciuc sînt executate prin vulcanizare din amestec de cauciuc rezistent la produse petroliere. Sînt confecționate garnituri cu destinații diferite și repere de serie mare ce se folosesc în instalațiile petroliere, miniere, la mașini și utilaje diverse, la tramvaiele silențioase etc. Forma și dimensiunile lor se realizează conform documentațiilor tehnice proprii sau pe baza celor puse la dispoziție de către beneficiari.

Anhidrida cromică are o largă utilizare în industrie și în special în chimie. Ea este folosită în cromajul ornamental, la obținerea suprafețelor dure în poligrafie, în industria ușoară, ca și la fabricarea catalizatorilor.

Z. EMIL

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

PRODUCȚIA FIZICĂ ÎNDEPLINITĂ RITMIC, ÎN SORTIMENTELE PLANIFICATE

FUNCȚIONAREA în condiții optime a mecanismului economic, acoperirea la termenele stabilite a cerințelor economiei naționale, și livrarea promptă în conformitate cu prescripțiile contractelor a produselor la export impun, ca o cerință de prim ordin, întronarea în fiecare întreprindere a unei riguroase discipline de plan, realizarea sistematică, decadă cu decadă și lună cu lună, a producției fizice în sortimentele planificate. Experiența dovedește că nerespectarea acestor cerințe, întîrzierea în realizarea și livrarea diferitelor sortimente pot provoca serioase perturbări în mecanismul aprovizionare-desfacere. Totodată, pentru atingerea nivelului eficienței economice planificate este imperios necesar să se realizeze, în aceeași cadență, producția netă — sursa de bază a dezvoltării în ritm accelerat a economiei, a sporirii venitului național și a ridicării, pe această cale, a nivelului de trai al poporului. La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. s-a subliniat din nou cu tărie că trebuie să se înțeleagă în toate unitățile economice că aplicarea noului mecanism economico-financiar presupune îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan privind producția fizică la toate sortimentele, a producției nete, precum și a beneficiilor planificate.

Acțiuni riguros fundamentate

ÎNTREPRINDEREA „Electroaparataj" din Capitală, unitate de bază a industriei electrotehnice, a obținut în primele 4 luni ale anului rezultate notabile în realizarea principalilor indicatori de plan. Din datele prezentate în tabelul nr. 1 rezultă că :

a) indicatorii principali de plan (producția fizică, producția netă, productivitatea muncii) au fost îndepliniți sistematic, lună de lună ;

b) cheltuielile totale și cele materiale au înregistrat scăderi importante, fapt ce a contribuit la ridicarea eficienței întreprinderii.

Pentru crearea unor condiții propice bunei desfășurări a activității în noul an de muncă, s-au întocmit, încă din 1979, programe prioritare care au îmbrățișat laturile principale ale activității, toate avînd ca scop realizarea producției fizice în sortimentele planificate, sporirea productivității muncii și obținerea de economii, într-un cuvînt executarea de produse de calitate superioară cu cheltuieli cît mai reduse. Iată cîteva din măsurile luate :

● **introducerea de mașini și mecanizarea unor operațiuni care solicită efort fizic mai mare.** Bazîndu-se pe condițiile create cît și pe experiența proprie — o măsură principală stabilită a fost aceea ca, prin efort propriu, să fie dotate sectoarele deficitare cu mașini de înalt randament. Astfel, prin executarea după concepție proprie a unor mașini de filetat semiautomate, productivitatea muncii la operația de filetare a sporit cu 30% ; totodată, prin executarea unor dispozitive semiautomate pentru debavurat repere din mase plastice, a sporit cu 50% productivitatea la operația de debavurare etc. De asemenea, au fost mecanizate și automatizate operațiile de montaj prin proiectarea și executarea unor dispozitive specializate pentru operațiile de înșurubat, nituit și sudat. Pe această bază, sporește productivitatea muncii la efectuarea operațiilor respective cu 22% ;

● **extinderea acțiunii de poliservire.** Ca urmare a unei intense activități de calificare și ridicare a calificării muncitorilor (cursurile de perfecționare a măiestriei profesionale sînt frecventate de peste 1 000 muncitori), s-a extins și acțiunea de poliservire. În prezent, 108 muncitori lucrează simultan la mai multe mașini. Aceasta a contribuit ca, în primele 4 luni din acest an, să se obțină un indice de utilizare a mașinilor de 86,5% (față de 86% plan) ;

● **gospodărirea mai judicioasă a materiei prime, energiei și combustibilului.** Pentru mai buna utilizare a energiei și combustibilului, încălzirea cuptoarelor din atelierul de modele ușor fuzibile se face numai cînd este asigurată încărcarea la sarcina maximă și pentru cel puțin 3 zile în schimburi consecutive.

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori de plan pe perioada 1 ianuarie — 30 aprilie 1980

%

Indicatorul	ianuarie	februarie	martie	aprilie	cumulat 4 luni
Producția marfă	100,8	101,7	101,7	101,7	101,5
Producția netă	100,6	100,4	100,9	100,4	100,6
Producția fizică la produsele industriei electrotehnice	101,6	101,9	101,2	101,3	101,7
Productivitatea muncii (calculată la producția netă)	100,6	100,4	101,0	100,4	100,5
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă (lei)	—2,5	—3,2	—2,9	—3,1	—2,9
din care :					
Cheltuieli materiale (lei)	—1,7	—1,0	—1,4	—1,9	1,5

Ritmicitatea — un obiectiv imediat

INVESTIGAȚIA efectuată demonstrează că în întreprindere există încă importante rezerve a căror mobilizare ar aduce o contribuție de seamă la îmbunătățirea rezultatelor economice. Este vorba mai ales de faptul că aici se înregistrează lunar o sistematică neritmicitate a îndeplinirii producției-marfă, o discrepanță mare între volumul de producție realizat pe decade, fapt ce influențează negativ și realizarea unor sortimente. Așa cum rezultă din tabelul nr. 2 (vezi pag. 6) realizarea producției-marfă în prima decadă se ridică între 13,6% și 22,3%, pentru ca în ultima decadă să se înregistreze realizări de 38,7% și chiar 53,5%. O asemenea „ritmicitate" a condus și conduce de fapt la îngreunarea activității în sectorul de montaj, creînd dificultăți în realizarea și livrarea la termen a unor produse către diverși beneficiari (de exemplu întîrziere în realizarea și livrarea întrerupătoarelor automate cu motoare electrice pentru „Automatica" București, „Electroputere" Craiova și Întreprinderea de panouri și tablouri electrice Alexandria — restanțele se situează la cote mari etc.).

O primă cauză care determină această situație constă în aceea că, **în unele perioade de timp, nu se păstrează decalajul cuvenit între secțiile prelucrătoare și cele de montaj.** Fie că, uneori, se ignorează executarea unor repere în timpul planificat și, deci, acestea nu mai pot ajunge în timp util — potrivit graficului — la montaj, fie că, datorită unor absențe nemotivate, lipsește pur și simplu forța de muncă necesară pentru executarea unor piese. Este concludent în acest sens faptul că, în primele 4 luni ale anului, s-au înregistrat 276 om-zile pierdute prin absențele nemotivate numai la atelierul prese mase plastice, contacte sinterizate și ajustaj.

O a doua cauză — și cea hotărîtoare în generarea neritmicității producției pe decade — constă în neajunsurile din domeniul aprovizionării tehnico-materiale. Sînt unii furnizori ca, de pildă, Întreprinderea de aparate electrice de măsurat Timișoara care, pe perioada analizată, a rămas restantă cu 454 bucăți ampermetri și 1 167 voltmetri. La rîndul ei, Întreprinderea de motoare electrice Pitești nu a livrat 1 050 bucăți motoare electrice Ai-1 și Ai-2, iar

L. TĂRANU

(Continuare în pag. 6)

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

VALORIFICAREA DEPLINĂ ȘI EFICIENTĂ A RESURSELOR MATERIALE REFOLOSIBILE

Iulian PLOȘTINARU,
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

GOSPODĂRIREA cu înaltă responsabilitate a tuturor materiilor prime, atragerea în circuitul economic a materialelor refolosibile, a pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe casate, a bunurilor de folosință îndelungată și de uz personal uzate, a tuturor materialelor rezultate din procesul de producție și de la gospodăriile populației, reprezintă, pentru întreaga economie națională, o acțiune de maximă importanță deoarece determină direct repunerea în circuitul economic a unor însemnate resurse materiale, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și a energiei, reducerea eforturilor valutare ale țării, sporirea eficienței economice. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., la sfîrșitul lunii mai, **„trebuie să acordăm atenția corespunzătoare programului de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor și subansamblelor, care pot reprezenta o sursă foarte importantă de piese și subansamble. ...Trebuie să facem în așa fel încît să asigurăm recuperarea și refolosirea materialelor care în multe sectoare merg pînă aproape de 50 la sută din necesarul de materii prime".**

Pentru traducerea în viață a sarcinilor de însemnătate deosebită privind valorificarea tuturor resurselor refolosibile, și în județul Mehedinți au fost temeinic organizate și se desfășoară intens ample acțiuni care vizează recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile. Pe baza programelor de măsuri stabilite, în fiecare întreprindere, secție, atelier, loc de muncă și localitate, se acționează pentru valorificarea superioară a materiilor prime, pentru identificarea, strîngerea, sortarea, depozitarea, predarea și prelucrarea tuturor categoriilor de resurse materiale refolosibile.

Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime de bază

ÎNTRE RESURSELE materiale principale, în județul nostru, rolul preponderent revine **metalului,** datorită faptului că cea mai mare parte din producția industrială se bazează pe prelucrarea acestuia sub diferite forme. **În anul 1979, coeficientul de utilizare a laminatelor finite în întreprinderile constructoare de mașini din județul nostru a fost de 86% față de 82% în 1978, iar pentru acest an este stabilit să ajungă la 90%.**

O cale importantă de acțiune pentru creșterea gradului său de valorificare o reprezintă **reducerea volumului de materiale refolosibile care rezultă din procesul de prelucrare prin introducerea în producție a tehnologiilor care utilizează în grad înalt materia primă** — realizarea de piese prin sinterizare, forjarea în matriță, turnarea pieselor după tehnologii moderne (în construcțiile de nave și de vagoane).

Potrivit măsurilor stabilite (conform Decretului nr. 465 din 1979) **capetele, streifurile, cupoanele de tablă, țevi, profile laminate și alte materii prime metalice refolosibile ce rezultă din procesele de producție sînt selecționate, sortate și secționate pentru reutilizarea lor,** pentru executarea din ele a unor repere pe dimensiuni mai mici. De exemplu, pe baza extinderii trasajului optic, a croirii și debitării, pornind de la mare spre mic, a forjării în matriță, a sudurilor automate, numai la Șantierul naval din Drobeta-Turnu Severin se vor valorifica prin reintroducerea în circuitul productiv propriu a peste 730 tone oțel și 15 tone aluminiu și aliaje de aluminiu. De asemenea, pe baza măsurilor stabilite, la Întreprinderea de vagoane, toate SDV-urile de dimensiuni mari vor avea elemente active executate din segmenți, pastile sau bucșe, asigurîndu-se ca peste 10% din norma de laminate pentru SDV-uri să se realizeze din materiale recuperabile, iar la Șantierul naval din Orșova s-a introdus confecționarea pieselor mărunte cît și a unor piese de schimb — cum sînt șaibele de egalizare și penele de siguranță pentru bolțuri de la drăgile maritime și fluviale — din capete, ștraifuri și cupoane rămase de la profilele laminate.

Pe această bază, unitățile economice din județul nostru (în special șantierele navale din Drobeta-Turnu Severin și Orșova, Întreprinderea de vagoane, Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de armături industriale din oțel Strehaia) s-au angajat ca, în acest an, prin reducerea consumului normat și valorificarea materialelor rezultate din procesul tehnologic, deci prin creșterea gradului de folosire a metalului (tabelul nr. 1), să facă o economie de metal de aproape 1 000 tone.

Și în ceea ce privește **lemnul** — o altă resursă materială prețioasă — preocupările din unitățile noastre vizează creșterea gradului de valorificare. Prin realizarea de către colectivul de muncă de la Combinatul de celuloză și hîrtie Drobeta-Turnu Severin a unei instalații de recuperare a fibrei din apele reziduale de la stația de recuperare fizico-economică, numai într-un interval de două luni din 1980 au fost recuperate circa 100 tone fibră, pe întregul an preconizîndu-se recuperarea a 660 tone de material fibros, care va înlocui fibra din rețelele de fabricație a cartoanelor duplex și hîrtiei de ambalaj în valoare de peste un milion lei. Totodată, se acționează pentru dezvoltarea instalației de recuperare a fibrei, ajungîndu-se la o capacitate de circa 2 000 tone fibră pe an în valoare de peste 3 milioane lei. Rezultate bune s-au obținut și în cadrul Combinatului de prelucrare a lemnului din acest oraș, unde gradul de utilizare industrială a lemnului trece de 72% (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Indicele de folosire a metalului la unele produse fabricate în județul Mehedinți

Denumirea produsului	1977	1978	1979	1980 planificat
Vagoane recipienți pentru transportat ciment în vrac pe 2 osii	79,50	80,09	80,88	81,94
Vagoane cisternă de 60 mc pentru M.T.Tc.	80,23	83,20	83,39	86,85
Cargou pentru transportat mărfuri generale de 2 400 tdw	87,60	88,90	89,40	x)
Șalandă autopropulsată de 500 mc	88,90	94,40	94,60	x)

x) Produsele de la pozițiile 3 și 4 nu se fabrică în acest an.

Tabelul nr. 2

Evoluția utilizării resurselor lemnoase refolosibile la C.P.L. Drobeta-Turnu Severin

(procente)

	1978	1979	1980 (4 luni)
TOTAL RESURSE REFOLOSIBILE din care:	100	100	100
— reutilizat industrial	71,8	67,1	72,5
— utilizat sub formă de combustibil în centralele termice proprii	14,3	19,7	15,7
— distribuit drept combustibil la fondul pieței	13,9	13,2	11,8

Atingerea nivelurilor superioare, prevăzute pentru acest an, face necesar însă ca **alături de eforturile întreprinderilor din județ pentru a înlătura o serie de neajunsuri existente în propria activitate** (în ce privește introducerea

mai operativă a tehnologiilor moderne de prelucrare, a unor sisteme moderne, preventive, de evidență a consumurilor de metal pe muncitor și produs ș.a.), **să se manifeste o preocupare sporită la toți factorii implicați în vederea :**

● **livrării de către furnizori a materialelor la dimensiunile cerute.** Pentru că, altfel, întreprinderile beneficiare, din necesitatea asigurării continuității producției și din cauză că furnizorii de materii prime nu le asigură necesarul în funcție de prevederile din contracte, sînt nevoite să accepte aprovizionarea cu materiale la dimensiuni mai mici decît cele specificate inițial în contracte, ceea ce influențează negativ activitatea de producție prin pierderile pe care le implică, prin creșterea volumului de metal și lemn neutilizat direct în fabricație. La Întreprinderea de vagoane și la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald din Drobeta-Turnu Severin, de pildă, în foarte multe cazuri tablele groase sosesc neformatizate la dimensiunile prevăzute în STAS, din care cauză se produc pierderi mari la debitare, iar profilele U, și în special U 24, depășesc dimensiunile necesare. Și cum întreprinderile respective folosesc o cantitate foarte mare din asemenea materiale, volumul produselor secundare rezultate din prelucrare crește mult, iar coeficientul de utilizare al metalului scade. Numai în trim. I din acest an, Întreprinderea de vagoane, ca urmare a toleranțelor pozitive ce provin din fabricația profilelor U și, în special, U 24, produse de Combinatul siderurgic Hunedoara, a pierdut 7,5 tone metal, cantitate care s-a încorporat în plus în produsele fabricate. De asemenea, datorită tablei groase primită de la Combinatul siderurgic Galați cu margini naturale, neformatizate, în aceeași perioadă întreprinderea a fost păgubită cu aproape 164 tone metal. La toate acestea se adaugă și cheltuielile de transport, depozitare, manipulare și cele ulterioare de recirculare a materialelor refolosibile ;

● **accelerării procesului de creare a unor tehnologii perfecționate capabile să separe din amestecuri eterogene, substanțele utile,** la costuri comparabile cu cele determinate de obținerea acestora din surse clasice ;

● **stabilirii mai operative,** de către Întreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea resurselor materiale, **a prețurilor pentru colectarea anumitor sortimente de materiale refolosibile,** în așa fel ca preocupările privind recuperarea oțelurilor, de exemplu, să vizeze în mai mare măsură nu numai reducerea consumului de minereu de fier, ci și valorificarea maximă a elementelor de aliere (cupru, crom, nichel, molibden, vanadiu etc.), încorporate în diferitele tipuri de oțeluri, contribuind astfel la reducerea efortului valutar necesitat de importul unor astfel de resurse ;

● **fundamentării mai riguroase a sarcinilor pentru predarea materialelor refolosibile.** Pentru că, de exemplu, Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald are de predat pe anul 1980 o cantitate de cupru și bronz mai mare decît nivelul prevăzut în planul său de aprovizionare. Este adevărat că în întreprinderi, an de an există un anumit număr de fonduri fixe care se casează și care reprezintă posibile surse noi de metale recuperabile. Desigur, pe această bază și în întreprinderea amintită va trebuie să se facă un efort sporit de a preda cantități sporite de metale refolosibile. Totuși, dat fiind că uneori este mai eficient de a reutiliza un întreg subansamblu, decît de a preda metalul la topit, poate că ar fi necesar ca nivelurile stabilite de către centrala industrială pentru unitățile sale în ce privește planul de predare să fie însoțite de studiile de fundamentare care au stat la baza lor, de calcule riguroase ale surselor care trebuie valorificate pentru recoltarea cantităților ridicate ;

● **creării unor condiții mai adecvate de depozitare, sortare și transport a resurselor secundare preluate de la producător** pînă la preluarea lor de către utilizator.

Refolosirea pieselor de la mașinile uzate

ÎN CONTEXTUL existenței în unitățile noastre a unui volum mare de de fonduri fixe, precum și al scoaterii din uz a unor importante mijloace de muncă, în toate întreprinderile din județ se intensifică preocupările în vederea **recondiționării și refolosirii subansamblelor și pieselor rezultate din dezmembrarea mașinilor și a utilajelor scoase din funcțiune după expirarea duratei de serviciu normate,** ceea ce permite să se obțină importante economii de materiale și de muncă și o soluționare mai rapidă a problemei aprovizionării cu piese de schimb. **Acțiunile** s-au desfășurat pe multiple planuri :

— **Comisiile** pentru verificarea reparațiilor fondurilor fixe și a celor propuse pentru casare au acordat o atenție sporită mașinilor, utilajelor și instalațiilor ce urmează a fi dezmembrate, asigurîndu-se printr-o selectivă triere și analiză în detaliu a fiecărui component, reținerea acelor părți care se pot refolosi ca atare sau prin recondiționare.

— **Au fost executate ample lucrări de recondiționare** la Întreprinderea de transporturi auto, care au permis reutilizarea unei serii întregi de agregate printre care : 56 bucăți cutii de viteză, 198 bucăți pompe alimentare, 32 bucăți ambreiaje pentru autovehicule SR 113, 28 bucăți grupuri diferențiale, 43 bucăți pompe apă, 562 bucăți saboți și altele, care au contribuit la obținerea de importante economii și scoaterea din imobilizare a unui număr însemnat de autovehicule. La Șantierul naval Orșova au fost luate măsuri pentru ca marea majoritate a pieselor din oțel uzate de la nave să fie recondiționate prin procedee de metalizare, preconizîndu-se ca respectivul procedeu să fie extins în viitor și la piesele de bronz și alamă. S-au introdus registre de evidență a recondiționării pieselor la Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin, de exemplu, în care este specificat, potrivit analizelor de detaliu, procedeul tehnologic de recondiționare și materialul din care sînt executate, ceea ce permite recuperarea unor importante materiale deficitare cum sînt oțelurile speciale, bronzul, alama, cuprul, aluminiul și altele.

— **În agricultură, unde există un număr însemnat de tractoare și mașini agricole tipizate, cu posibilitate mare de recuperare, s-a inițiat organizarea unei expoziții la S.M.A. Obîrșia de Cîmp, cu piesele și subansamblele care se pot refolosi însoțite de o descriere a proceselor tehnologice ce se folosesc pentru recondiționarea lor.** Dezbaterile inițiate cu acest prilej, cu participarea specialiștilor de la atelierele de reparații ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, au reliefat că, la scoaterea din uz a unui tractor folosit în agricultură, se poate recupera, după unele calcule, circa 40% din valoarea tractorului nou, iar la utilajele agricole proporția de recuperare este și mai mare.

Acțiunea de recondiționare a pieselor uzate pentru mașini agricole și tractoare din județ a fost organizată în 4 centre S.M.A. profilate pe : recondiționări de piese de motor (S.M.A. Simian), recondiționări de piese pentru șasiuri de tractoare și instalații hidraulice la tractoare și combine (S.M.A. Vînju Mare), recondiționări de piese pentru combinele autopropulsate C-12 (C.M.A. Obîrșia de Cîmp), și recondiționări de piese pentru remorci mașini fito-sanitare și prese de balotat (S.M.A. Strehaia). **La nivelul județului, pe primul trimestru al acestui an s-au recondiționat piese pentru mașini agricole în valoare de peste 5 milioane lei și piese pentru tractoare de peste 7 milioane lei,** evidențiindu-se în această acțiune S.M.A. Simian, Strehaia, Gogoșu, Vînju Mare și altele.

Și în aceste domenii însă se pot obține în continuare rezultate superioare. De aceea, în întreprinderile industriale din județ, dar și la nivelul celorlalte unități economice implicate, alături de măsurile adoptate pînă în prezent, se cer desfășurate noi acțiuni care să armărească :

● **amplificarea cooperării tehnologice la nivel județean și interjudețean, îndeosebi pentru recondiționarea unor piese complexe,** de înaltă precizie ;

● **executarea centralizată a recondiționărilor :** 1) într-o primă etapă la nivelul întreprinderii (și nu separat sau concomitent în cadrul formațiilor de întreținere a secțiilor productive și în cadrul secțiilor mecano-energetice), 2) într-o a doua etapă — să se acorde asistență tehnică și să se execute recondiționările la unicate sau subansamble complexe ;

● **sporirea priorității pe care o dețin în prezent materialele specifice folosite la** recondiționare (adaus de sudare etc.), pe listele necesarului de aprovizionat care stau în atenția compartimentelor de aprovizionare din întreprinderi ;

● **organizarea unei evidențe fizice și contabile mai riguroasă a pieselor de recondiționat și a recondiționărilor efectiv efectuate,** dotarea cu aparatură necesară constatării gradului de uzură a pieselor ;

● **elaborarea operativă a tehnologiilor necesare activității de recondiționare,** acțiune la care eforturile întreprinderilor din județ se cer mai bine coordonate cu cele ale institutelor de cercetare.

URMĂRIREA CONSECVENTĂ în continuare a recuperării și valorificării tuturor resurselor refolosibile, sporirea eforturilor în toate întreprinderile noastre pentru creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei constituie premise temeinice ale desfășurării unei activități economice eficiente în acest an și în întregul cincinal, bazate pe o gospodărire rațională, cu multă responsabilitate, a resurselor disponibile.

O importantă acțiune pentru pregătirea planului pe 1981

ÎNTOCMIREA JUDICIOASĂ A BILANȚURILOR MATERIALE

LEGISLAȚIA economică a țării noastre obligă toate întreprinderile, în vederea pregătirii planului pe anul următor, să întocmească bilanțuri materiale, care să cuprindă, în esență, cantitățile de materii prime și materiale care vor fi introduse în procesele de producție, cîte din acestea se regăsesc în produsele finite, precum și cantitățile și structura resurselor materiale refolosibile. Rațiunea economică a instituirii acestei măsuri este aceea de a pune la îndemîna cadrelor de specialiști din unitățile economice un instrument eficient de planificare și de conducere, prin care se asigură atingerea principalelor obiective. Utilitatea practică a întocmirii și a urmăririi modului în care se realizează bilanțurile materiale constă în următoarele:

— asigură o fundamentare judicioasă a necesarului de materii prime și de materiale, pornind de la producția fizică planificată și contractată, de la normele de consum și coeficienții de utilizare a materialelor stabiliți prin plan;

— permite identificarea tehnologiilor, reperelor și produselor la care materialele sînt slab utilizate și, în consecință, luarea măsurilor necesare în proiectare și în fabricație;

— dă posibilitatea identificării cantităților de materiale rezultate din debitări, croiri, prelucrări și care pot fi reutilizate ca atare sau prin prelucrări simple în propria unitate și de către alte unități, ceea ce asigură o creștere a gradului de valorificare a materiei prime;

— pe baza bilanțurilor materiale se determină și fundamentează în propunerile de plan cantitățile de materiale refolosibile, rezultate în fiecare unitate economică;

— se evită formarea de stocuri supranormative generatoare de penalizări care afectează eficiența economică.

ACCENTUL DEOSEBIT care se pune în economia noastră pe reducerea consumurilor materiale, creșterea gradului de valorificare a acestora, identificarea și recuperarea tuturor resurselor materiale refolosibile constituie, în afara celor arătate, argumentul hotărîtor pentru aplicarea întocmai a obligației de a asigura o planificare și un control riguros asupra utilizării resurselor materiale. Experiența dobîndită într-o perioadă de peste 6 ani în elaborarea bilanțurilor energetice pe instalații, secții și întreprinderi poate fi și trebuie extinsă și valorificată și în privința celorlalte categorii de resurse materiale.

Reține atenția faptul că situația actuală a întocmirii bilanțurilor de materii prime și materiale nu este satisfăcătoare. Verificări efectuate în întreprinderi din principalele ramuri industriale au relevat că, în marea majoritate a acestora, nu s-au întocmit bilanțurile sau acestea nu sînt corespunzător elaborate. Formularele pentru propunerile de plan de aprovizionare privind înscrierea corectă a cifrelor de bilanț pe fiecare material trebuie să aibă la bază calcule analitice care, în multe cazuri, nu se întocmesc, înscriindu-se în tabelele de sinteză cifre estimate global. La această situație contribuie și faptul că întreprinderilor le lipsește o metodologie unitară de lucru corelată cu sistemul de evidență primară (metodologie care trebuia elaborată de către centralele și ministerele de ramură), care ar elimina căutările și soluțiile mai mult sau mai puțin reușite pe care le încearcă o unitate sau alta. Un asemenea mod unitar de analiză trebuie, evi-

Tabel

Bilanțul

pe anul ... pentru materialul ..... cod ..... U.M. .....

Produsele, subansamblele și reperele	U/M	Pe unitatea de produs					Pe total producție							
		norma de consum tehnologică	Din care:				coeficientul de utilizare a materialului	producția anuală	total consum normei tehnologice	Din care:				
			se regăsește în produsul finit net/consum	pierderi nerecuperabile	materiale refolosibile					în produsele finite	pierderi	materiale refolosibile		
					ca atare, fără prelucrări	rest materiale refolosibile						Total	ca atare fără prelucrări	rest materiale refolosibile
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Produsul A total din care:														
1.1. Subansamblul a_1 din acesta														
1.1.1. reperul $a_{1.1}$														
1.1.2. reperul $a_{1.2}$														
1.2. Subansamblul a_2 din acesta														
1.2.1. reperul $a_{2.1}$														
1.2.2. reperul $a_{2.2}$														
2. Produsul B total din care:														
2.1. Subansamblul b_1 din acesta														
2.1.1. reperul $b_{1.1}$														
2.1.2. reperul $b_{1.2}$														
3. Produsul C total din care: etc. etc.														
TOTAL MATERIAL														

dent, să țină seama de specificul tehnologic al fiecărei ramuri și sector de producție, dar, în final, trebuie să asigure obținerea elementelor stabilite de lege.

Elaborarea bilanțurilor materiale se poate face pe mai multe căi. În cele ce urmează, dorim să prezentăm două metode de bază și anume : **metoda pe materiale și produse, și metoda pe secții și ateliere de fabricație.** Prima metodă are la bază analiza consumurilor materiale pe fiecare produs, ținînd seama de tehnologia de fabricație folosită și este în general recomandat să fie folosită în industriile prelucrătoare, în timp ce metoda pe secții sau ateliere de fabricație este specifică industriilor primare, extractive și industriilor de transformare prin procedee chimice, dar trebuie subliniat că poate fi utilizată în orice domeniu al producției.

LA ELABORAREA BILANȚULUI pe materiale și produse, se pornește de la normele de consum tehnologice, determinîndu-se consumurile nete, pierderile și materialele recuperabile. În acest caz poate fi utilizată de exemplu, macheta de tabel.

După cum se remarcă, în acest caz se lucrează pe fiecare materie primă și material, analizîndu-se desfășurat pe fiecare produs și pînă la reper, care este bilanțul utilizării materialului respectiv. Pentru aceasta se folosesc fișele tehnologice și planurile de operații care conțin consumul specific ce reprezintă de fapt norme de consum tehnologic total, precum și greutatea netă a reperului. Ca element nou, este necesar să se introducă în fișele respective datele cu privire la pierderile nerecuperabile (de exemplu, sub formă de praf, fier, arderi, evaporări etc.) și cantitățile de materiale refolosibile care să fie recuperate. În conformitate cu prevederile decretului 465/1979, trebuie făcută distincție între materialele care pot fi refolosite ca atare sau prin prelucrări simple (prin curățire, debitare în forme regulate, îndreptare etc.). Este de subliniat faptul că în tabel se vor înscrie materialele refolosibile care se folosesc în alte secții sau ateliere ale aceleiași întreprinderi sau se livrează altor unități economice, în ambele cazuri cu trecerea și înregistrarea materialului returnat prin magazia centrală a unității respective. Materialele refolosibile care se utilizează la fabricarea altor repere în cadrul aceleiași secții sau aceluiași atelier se înregistrează direct în consum la reperul pentru care au fost efectiv refolosite.

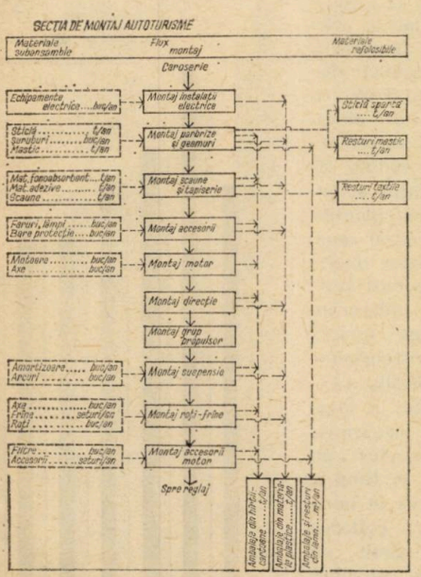

Fig. 1 — Schema bilanțului material pentru o secție de montaj

Trecerea la întocmirea bilanțurilor necesită și alte măsuri pregătitoare, și anume : cîntărirea reperelor, pieselor, subansamblelor și produselor pentru a determina greutatea medie efectivă, precum și cîntărirea resturilor de materiale, șpanului, prafului altor reziduri de prelucrare spre a putea înscrie în documentația tehnologică cifrele respective. Determinarea greutății calculate, pe baza dimensiunilor și a greutății volumetrice, acolo unde este făcută, se poate utiliza la bilanțuri, dar trebuie ținut seama că, pe de o parte, pe această cale nu se pot determina pierderile nerecuperabile, iar, pe de altă parte, greutățile reale pot fi sensibil diferite de cele calculate. Trebuie remarcat că, în multe cazuri, volumul de lucrări este foarte mare și aplicarea în practică necesită antrenarea atît a unităților de proiectare tehnologică, cît și a compartimentelor tehnice de producție, aprovizionare etc.

O cale mai puțin centralizată pentru echilibrarea bilanțurilor o constituie întocmirea acestora pe ateliere și pe secții. În principiu, metoda constă în înregistrarea tuturor intrărilor de resurse materiale, precum și a ieșirilor de produse și de resurse materiale refolosibile. În fig. nr. 1 și fig. nr. 2 sînt redate două exemple de întocmire a bilanțurilor materiale, în care sînt prezentate fazele succesive ale proceselor de producție, precum și sortimentele și cantitățile de materiale sau, după caz, semifabricate utilizate în secția sau atelierul respectiv. În partea dreaptă a schemei se înregistrează toate resursele materiale refolosibile rezultate în fiecare fază a procesului de producție. Pentru întocmirea bilanțurilor materiale pe această cale se utilizează, ca date primare, în principal, următoarele date:

— cifrele de plan de producție ale secției sau atelierului;

— planul de aprovizionare tehnico-materială al secției sau atelierului pentru toate categoriile de materii prime, materiale, combustibili, piese, semifabricate etc.;

— datele privind resursele materiale refolosibile rezultate în secție sau atelier.

Stabilirea acestei ultime categorii de date necesită unele precizări. Pentru materialele refolosibile rezultate din prelucrarea materiilor prime, materialelor, semifabricatelor se pot utiliza atît datele din documentația tehnologică, cît și date statistice globale privind cantitățile totale de asemenea resurse rezultate în anii precedenți. În acest mod se pot determina coeficienți privind resursele refolosibile, cum ar fi, de exemplu, volumul de resturi metalice rezultate în medie la 1 tonă de

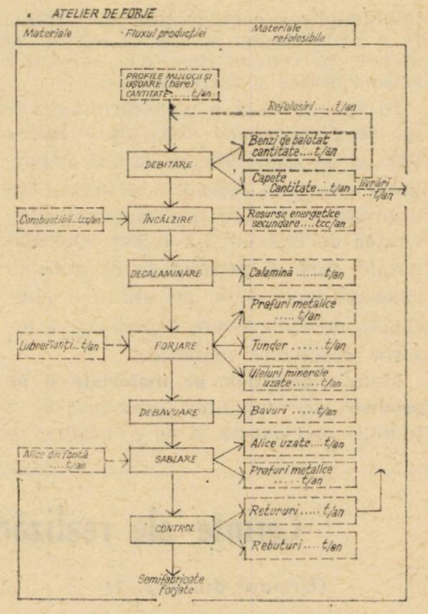

Fig. 2 — Schema bilanțului material pentru un atelier de forjă

material sau de semifabricate prelucrate etc.

Pentru ambalaje și materiale de ambalare se stabilesc cantitățile exacte, conform normativelor de ambalare ce însoțesc unitatea de material sau semifabricat intrat în secție, rezultînd astfel de fapt niște norme de recuperare. În ce privește spărturile, rebuturile și alte asemenea resurse refolosibile se vor utiliza date statistice, calculate sub formă de procente raportate la cantitățile totale aprovizionate. Un asemenea mod de lucru poate fi adoptat și folosit cu ușurință pentru orice proces de fabricație, atît de prelucrare, cum sînt cele din industriile metalurgică, materialelor de construcții, anvelope, mase plastice, textile, confecții, încălțăminte, conserve, cît și în industria minieră, petrochimică, a cimentului etc.

INDEPENDENT de metoda folosită, în final bilanțurile trebuie să asigure obținerea centralizată pe întreprindere a datelor privind utilizarea materialelor înscrise în planul de aprovizionare, date ce vor fi înscrise în fișele de fundamentare a planului de aprovizionare tehnico-materială, conform machetelor tipizate și aprobate. Merită scoase în evidență cîteva elemente de comparație, avantajele și dezavantajele fiecăreia dintre cele două căi de întocmire a bilanțurilor materiale.

Metoda **bilanțurilor pe secții și ateliere,** din care apoi se obțin datele centralizate pe întreprindere și materiale, prezintă cîteva avantaje esențiale, care o recomandă spre a fi folosită cu precădere:

— relativa simplitate și posibilitatea de a fi aplicată descentralizat;

— asigură o mai bună evidențiere a resurselor refolosibile rezultate din materialele auxiliare și de la ambalaje;

— permite stabilirea sarcinilor de recuperare, respectiv a celor privind

îmbunătățirea coeficienților de utilizare a materialelor pe fiecare secție și atelier, în conformitate cu structura organizatorică a întreprinderii.

În faza actuală a elaborării lucrărilor de plan pentru cincinalul 1981—1985 și pe anul 1981, o sarcină importantă este de a organiza în fiecare întreprindere în mod corespunzător activitatea de elaborare a bilanțurilor materiale, care să permită să fie puse în evidență toate căile de utilizare judicioasă, de valorificare superioară a tuturor resurselor materiale.

Metoda **analitică, pe materiale și pe produse,** are avantajul principal de a fi mult mai exactă și de a asigura o corelare judicioasă între datele din bilanț și proiectarea tehnologică, dar complexitatea ei este foarte mare și aplicarea în practică este în cele mai multe cazuri condiționată de prelucrarea automată a datelor. Îmbinarea, chiar în cadrul aceleiași întreprinderi, a celor două metode, poate fi avută în vedere, în funcție de situația concretă.

Efectul economic al recuperării sistematice și valorificării complete a resurselor materiale refolosibile nu este apreciat în multe cazuri la adevărata sa valoare. În afară de faptul că prin refolosirea în propria unitate a unor asemenea resurse se realizează economisirea unor materiale noi, însăși prin vînzarea materialelor refolosibile neutilizate în întreprindere se pot obține rezultate economice importante. În acest sens nu este lipsit de interes nici bilanțul valoric al utilizării resurselor materiale.

Cifre medii pentru întreprinderi cu profil de prelucrare arată că la un volum de aprovizionări anuale de 100 mil. lei se pot obține venituri de circa 5 mil. lei anual, care reprezintă în medie 3% din valoarea producției marfă. Evident că acest proces trebuie condus în mod planificat și urmărit nu doar global, ci și pe secții și ateliere, ceea ce va stimula o mai bună organizare și realizare a sa.

M. PÎRJOL
director M.A.T.M.C.G.F.F.

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

(Urmare din pag. 1)

BATMMB (filiala metal) a rămas datoare cu 1 000 kg țevi construcții. Mai sînt și alte aspecte în domeniul aprovizionării tehnico-materiale: repartizarea cu întîrziere sau în cantități sub nivelul necesarului a diferite materiale (bare trase late, laminate din bronz, șuruburi, ulei hidraulic etc.), materiale comandate dar necontractate pînă la ora actuală — rezistențe bobinate (Întreprinderea pentru produse electrice și electrotehnice Argeș), sau corpuri frînă Ø 200 (furnizor Întreprinderea minieră de utilaj tehnologic Moreni); materiale din import contractate și nelivrate sau contractate cu termene necorespunzătoare procesului de producție sau chiar necontractate — furnizori: I.C.E. „Electronum", „Tehnoforest" și „Electroexportimport".

Tabelul nr. 2

Realizarea producției-marfă pe decade

%

Luna	Decada I	Decada II	Decada III	Cumulat pe lună
ianuarie	17,2	30,1	53,5	100,8
februarie	13,6	49,4	38,7	101,7
martie	21,2	20,4	60,1	101,7
aprilie	22,3	33,3	46,1	101,7
Cumulat 4 luni	18,6	33,3	49,6	101,5

Pentru a se preîntîmpina în viitor consecințele negative pe care le generează o asemenea stare de lucruri și a se realiza producția fizică la toate sortimentele, în condiții de ritmicitate optimă, în întreprindere eforturile întregului colectiv sînt orientate spre cîteva direcții prioritare:

- **elaborarea de grafice judicioase și mai ales urmărirea zilnică a respectării lor de către secțiile prelucrătoare, în așa fel încît piesele și subansamblele să ajungă la montaj în ordinea succesiunii lor și la termenele planificate;**
- **realizarea a 6 mașini-agregat prin autoutilare** (pentru efectuarea simultană a mai multor operații). **În afară de îmbunătățirea ritmicității producției, se estimează realizarea unei economii relative de circa 60 000 ore;**
- **intensificarea eforturilor compartimentelor de aprovizionare a întreprinderii pentru ca furnizorii să livreze la timp toate pozițiile și sortimentele de materiale necesare asigurării realizării producției fizice.** O atenție deosebită se cere acordată și de către centrală și ministerul de resort asigurării cît mai grabnice a materialelor din țară și din import.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În industria metalurgică

PRODUCȚIA FIZICĂ LA NIVELUL PLANULUI

PE PRIMELE 4 LUNI DIN 1980 întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au realizat și depășit producția fizică la unele sortimente planificate: fontă (peste 44 mii tone), profile laminate la rece din benzi de oțel (peste 3 mii tone), feroaliaje (peste 200 tone), cocs metalurgic (peste 38 mii tone) ș.a. Alături de aceste rezultate bune sînt de semnalat însă și unele nerealizări ale producției la o serie de produse ca: oțel, laminate grele finite, laminate mijlocii și ușoare finite, table și benzi laminate la rece, sîrmă trasă la rece, plase sudate ș.a.

O analiză a cauzelor care au determinat această situație arată că la unele întreprinderi s-au înregistrat **întîrzieri la punerea în funcțiune a unor capacități de producție** (instalația de turnare continuă și laminorul de tablă groasă la Combinatul siderurgic Galați, trăgătoria de oțel la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii) sau defecțiuni generatoare de întreruperi în procesul de producție (la cuptoarele electrice și la mașinile de turnare continuă de la Întreprinderea Oțelul Roșu, la presa de refulare de la Întreprinderea de țevi „Republica" etc. Aceste defecțiuni vădesc faptul că nu **peste tot se acordă atenția cuvenită reparării și întreținerii în bune condițiuni a utilajelor din dotare,** ceea ce duce la stagnarea lor temporară sau chiar la „căderea" lor neașteptată. În această situație nedorită se ajunge deseori și datorită faptului că se neglijează asigurarea din timp, în cantități și calități corespunzătoare, a pieselor de schimb, cu care să se facă reparațiile și întreținerile la termenele planificate sau imediat, în cazul unor avarii. De pe urma lipsei pieselor de schimb s-a resimțit producția la Combinatul siderurgic Galați, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, întreprinderea „Laminorul" — Brăila ș.a.

Eliminarea pe viitor a unor atari situații necesită asigurarea cu prioritate a pieselor de schimb, efectuarea la timp a reparațiilor, întreținerea în bune condițiuni a mașinilor, evitarea lucrului în asalt la sfîrșit de perioadă, ceea ce va contribui la realizarea integrală a planului fizic.

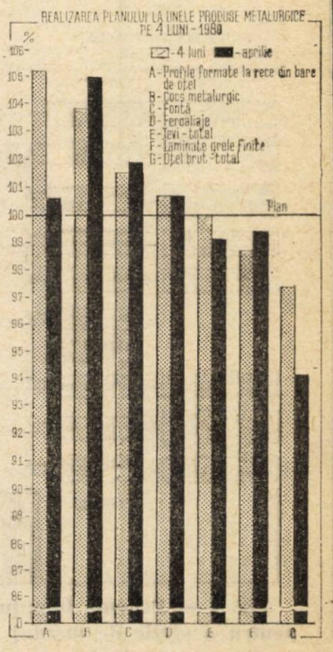

Generalizarea experienței înaintate în sprijinul eficienței

Programe operative vizînd sporirea sistematică a efectivelor și producțiilor animaliere

EFECTIVELE și producția animalieră la specia bovine constituie, azi, una din problemele-cheie ale dezvoltării zootehniei în țara noastră.

În acest cadru, **creșterea și îngrijirea în condiții optime a vițelelor și junincilor reprezintă premisa esențială a sporirii și îmbunătățirii efectivelor de vaci de lapte în special și a efectivului matcă de bovine în general.**

Realizarea producțiilor animaliere la nivelul programului stabilit de conducerea de partid și de stat pentru anul 1980 și următorul cincinal sînt legate nemijlocit de sporirea continuă a efectivelor de animale și a potențialului productiv al acestora.

În cuvîntarea rostită la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras în mod deosebit atenția asupra importanței ce o prezintă pentru realizarea sarcinilor din zootehnie intensificarea eforturilor pentru sporirea efectivelor de animale și în special a bovinelor.

Analizînd măsurile ce trebuie luate în mod prioritar pentru realizarea planului la efectivul de bovine secretarul general a subliniat încă odată necesitatea de a se trece imediat la măsuri speciale pentru creșterea și îngrijirea în condiții corespunzătoare a efectivelor de vițele și de juninci, efective de care depinde sporirea numerică a vacilor de lapte și a randamentului productiv al acestora.

Reproducția animalelor — condiție a realizării efectivelor planificate

ORGANIZAREA reproducției în condițiile aplicării tehnologiilor avansate și a rezultatelor cercetării științifice determină în mare măsură procesul de ameliorare și creștere a potențialului productiv al animalelor.

Încă de la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că îngrijirea animalelor, a vacilor de lapte „înseamnă și lapte mai mult, dar și asigurarea reproducției", și a trasat sarcina de a se lua „măsuri imediate pentru realizarea natalității planificate pentru acest an".

Unitățile agricole socialiste dețin 1 774,9 mii capete (respectiv 55,7%) din totalul de 3 186,4 mii capete vaci și juninci existente în țara noastră la începutul anului 1979, ceea ce marchează faptul că aici trebuie concentrate eforturile principale vizînd dezvoltarea sectorului creșterii taurinelor. Se are în vedere realizarea programului de reproducție a animalelor, respectarea prevederilor Legii nr. 40/1975 privind creșterea și ameliorarea animalelor, echilibrarea rațiilor furajere în funcție de starea fiziologică a animalelor etc.

Totodată, o atenție deosebită trebuie acordată desfășurării în bune condițiuni a acțiunilor de selecție și reproducție a efectivelor de vaci și juninci din gospodăriile membrilor C.A.P. și ale crescătorilor individuali. Organele agricole de specialitate asigură asistența și îndrumarea tehnică necesare pentru aplicarea și în sectorul gospodăriilor populației, a măsurilor de selecție și ameliorare a efectivelor. Prin oficiile județene de reproducție și selecție se realizează controlul diversificat al producției și certificarea calității animalelor de reproducție disponibile la gospodăriile populației în vederea achiziționării acestora de către unitățile agricole socialiste.

Preocupîndu-se de bunul mers al zootehniei, în cadrul căreia creșterea taurinelor ocupă un loc aparte, atît prin ponderea însemnată în realizarea producției de lapte și carne cît și prin posibilitatea utilizării resurselor naturale de bază furajeră și a producției vegetale secundare de către această specie de animale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat în cadrul Consfătuirilor de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie și mai a.c. cele două căi de sporire a efectivelor de vaci de lapte:

- îmbunătățirea activității de reproducție a animalelor;
- creșterea și îngrijirea în condiții optime a vițelelor și junincilor pentru prăsilă.

Organizarea unor sectoare distincte de creștere și îngrijirea vițelelor și junincilor, în toate fermele de vaci, răspunde unor cerințe reale de care depinde funcționarea în bune condițiuni a sectorului creșterii taurinelor. Măsurile de asigurare a spațiilor de cazare pentru vițele pe perioada de creștere, pînă la instalarea gestației, urmăresc rezolvarea unor probleme de bază, cum ar fi:

1. Înlăturarea consecințelor nefavorabile ale creșterii necorespunzătoare a tineretului femel de prăsilă, manifestate în acele unități agricole în care acestei categorii de animale nu i s-a acordat atenție specială, considerîndu-se că nu sînt justificate eforturile deosebite pentru animalele reintrate în producție. Aceste consecințe se manifestă prin înregistrarea unor costuri ridicate pe junincă, trecerea la efectivul — matcă a numai 60—65% din numărul vițelelor ajunse pînă la vîrsta de reproducție, dezvoltarea corporală necorespunzătoare și, în consecință, indici de reproducție inferiori, producție de lapte redusă și reformare rapidă după prima fătare.

2. O a doua cerință constă în asigurarea junincilor pentru popularea noilor complexe industriale de creșterea vacilor de lapte cu **loturi „pachet"** de animale de vîrste și în stadii de gestație diferențiate, la datele programate. Numai astfel se poate asigura stabilitatea producției ridicate și eșalonarea ritmică a fătărilor. De asemenea, în aceste unități de mari dimensiuni, trebuie introduse exclusiv animale sănătoase și din grupe cu producții și origine cunoscute.

3. Recuperarea, în cadrul acestor ferme, a întregului material femel apt pentru prăsilă, atît cel din unitățile agricole socialiste cît și cel de la gospodăriile populației.

4. Rentabilizarea activității de creștere a tineretului femel prin aplicarea unor variante tehnologice superioare, concomitent cu folosirea judicioasă a tuturor pîrghiilor economice, în special cele legate de regimul prețurilor.

În prima etapă, această acțiune se va realiza prin utilizarea tuturor capacităților disponibile, **efectuîndu-se amenajările strict necesare cu cheltuieli minime,** în scopul asigurării spațiilor de cazare destinate pentru vițele.

În a doua etapă se are în vedere construirea cu „mijloace locale" (fără consum de ciment, beton, vată de sticlă și a altor materiale din fondul central) a unor construcții noi, destinate creșterii și îngrijirii corespunzătoare a vițelelor și junincilor pînă la montă, respectiv pînă la fătare.

În acest fel nici o viță sau junincă nu va mai fi reformată, acțiunea de selecție urmînd a se realiza numai după prima fătare.

Tabelul nr. 1

Rezultate obținute în aplicarea tehnologiei intensive de creșterea vițelelor *)

Fazele de producție	Greutatea medie la începutul perioadei	Durata de furajare	Spor pe zi și pe animal	Spor total la sfîrșitul fazei	Greutatea medie la sfîrșitul fazei
U/M	kg	zile	g	kg	kg
Perioada I (15—20 zile pînă la 90—95 zile)	45—50	70	600	42	87
Perioada a II-a (3—18 luni)	87	450	740	333	420
Perioada a III-a (18—21 luni)	420	90	767	69	489
Total flux tehnologic	45—50	610	720	439	489

*) La A.E.I. Tortomanu

Trebuie subliniat faptul că acțiunea de concentrare a tineretului taurin femel și specializarea unor ferme în acest scop, s-a intensificat în ultima perioadă, îndeosebi ca urmare a accentuării procesului de concentrare a vacilor de lapte în unități industriale. Conturarea tendințelor în ce privește creșterea tineretului femel este în strînsă legătură cu definirea strategiei de creștere și exploatare a vacilor de lapte în unități industriale cu circuit „închis" sau cu circuit „deschis", în a doua situație urmînd a fi eliberat din aceste unități, în întregime, tineretul femel.

Oportunitatea fermelor specializate în creșterea tineretului taurin femel fiind o problemă deja însușită, rămîne de stabilit

numai forma de organizare a fermelor specializate, care pot integra efective din toate sectoarele (inclusiv gospodăriile populației), și adoptarea tehnologiei optime.

Între unitățile care au adoptat, de mai mulți ani, concepția organizării fermelor specializate pentru creșterea tineretului taurin femel, elemente edificatoare oferă cooperativele agricole de producție dintr-o serie de județe în care această modalitate a fost deja experimentată. Această metodă trebuie consolidată și urmărită nu numai în direcția organizării de sectoare și ferme specializate, ci în mod obligatoriu și pe linia perfecționării continue a tehnologiilor utilizate. Fiecare variantă tehnologică aplicată și observațiile efectuate prezintă interes, deoarece contribuie la fundamentarea soluției optime, științifice de creștere a tineretului femel de prăsilă.

Fermele de creștere a tineretului femel de prăsilă organizate pînă în prezent se pot grupa în trei categorii, după sistemul de creștere practicat :

a) Creșterea în ferme de tip gospodăresc, care au fost amenajate cu cheltuieli minime. În aceste ferme s-a realizat mecanizarea totală sau parțială a furajării, a adăpatului și a evacuării gunoiului. Aceste ferme au fost organizate în spațiile disponibile din sectoarele zootehnice, în care s-au introdus vițele în vîrstă de 4—6 luni, în număr de 500—1 000 capete.

b) Creșterea de tip semiintensiv, în ferme modernizate prin amenajarea unor adăposturi disponibile (grajduri gospodărești rămase libere pe măsura construirii complexelor de tip industrial pentru vacile de lapte). Cu un volum redus de cheltuieli, aceste spații de cazare au fost reamenajate pentru a permite aplicarea unei tehnologii semiintensive. Concret, unele cooperative agricole de producție au construit cîte un grajd nou (capacitate 300—500 locuri) destinat primei faze de creștere a vițelelor sau 1—2 grajduri pentru perioada a II-a (cîte 880 locuri). Sistemul de întreținere în aceste grajduri este liber, în boxe colective, numărul animalelor ajungînd pînă la 1 800—2 000 vițele. În aceste unități s-a asigurat hrănirea rațională în ambele faze, în prima perioadă aplicîndu-se tehnologia de creștere intensivă. După diagnosticul gestației, junincile trec în adăposturi de tip gospodăresc cu întreținere legată, livrarea efectuîndu-se după un program judicios întocmit, respectarea condițiilor de livrare permițînd încasarea sporurilor de preț prevăzute de lege.

c) Creșterea intensivă, în ferme de tip industrial a fost și ea aplicată. În județul Constanța, în mod experimental, Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea tineretului taurin Tortomanu a luat măsura ca, după predarea de către constructor a primelor obiective de producție (de la faza I), să se introducă în grajdurile respective un efectiv de 2 000 vițele (în vîrstă de 15—20 zile și greutate medie de 45—50 kg), provenind de la unități cu producții de lapte superioare. La preluare, fiecărui animal i s-a întocmit o fișă de atestare a originii. În ferma de tip intensiv creată în cadrul complexului aflat încă în curs de realizare a investiției, tineretul femel a fost crescut după principiile sistemului „baby-beef" în prima și a doua perioadă. Animalele au fost rulate în grajdurile de perioada a II-a atîta timp cît acestea au fost disponibile. Pentru cazarea junincilor gestante s-au folosit în continuare adăposturile de tip gospodăresc, cu padocuri, ale fostei ferme de vaci a cooperativei agricole de producție, situată în imediata vecinătate a complexului. Experiența începută în martie 1977 la complexul Tortomanu a avut la bază studii asupra adaptabilității vițelelor la sistemul intensiv de creștere, efectuate de specialiști din unitățile de tip industrial din județ, din care a rezultat că tineretul taurin femel răspunde pozitiv la acest sistem de creștere, atît prin sporul în greutate, cît și prin precocitatea la reproducție (tabelul 1).

Avantajele fermelor specializate

INDIFERENT de varianta tehnologică aplicată în asemenea ferme specializate, urmărirea rezultatelor obținute și compararea acestora permite observații concludente asupra avantajelor acestei forme de organizare a creșterii tineretului femel de prăsilă.

Principalii indicatori tehnici și economici realizați în fermele de tip gospodăresc și în cele semiintensive, dar mai ales cei obținuți prin aplicarea tehnicii intensive (prin creșterea vițeilor de la 15—20 zile în sistem intensiv) pledează pentru aplicarea unor tehnologii perfecționate în creșterea tineretului femel de prăsilă (tabelul 2).

Urmărirea rezultatelor experienței de la Tortomanu, dincolo de complex, în fermele de vaci, pentru stabilirea producției de lapte și a comportamentului vacilor provenite din junincile crescute în sistem intensiv, poate oferi observații concludente pentru etapa actuală a procesului de concentrare și specializare a producției în domeniul creșterii tineretului

Tabelul nr. 2

Principalii indicatori tehnico-economici în fermele specializate de creșterea tineretului taurin femel de prăsilă

Specificare	U/M	Sistem gospodăresc	Sistem semiintensiv	Sistem intensiv
		Perioada 1973—1976	Perioada 1974—1977	Perioada 1977—1978
Faze tehnologice	nr.	2	2	3
Vîrsta la preluare	zile	150 —180	100 —150	15— 20
Greutatea la preluare	kg.	95 —105	85 —110	15— 50
Durata de furajare	zile	545 —575	575 —625	610
Spor mediu în greutate pe zi pe cap	g	430 —450	500 —525	720
Greutate medie la vîrsta de 24 luni	kg.	330 —350	370 —425	489
Coeficient de reformă	%	12,5— 15	10,5— 11	5,5
Mortalități + sacrificări	%	5	6,5— 7	12,5
Gestante luna a III-a și a IV-a la vîrsta de 24 luni	%	65	75	80,5
Animale negestante la vîrsta de 24 luni	%	14 — 15	7	2,0
Beneficiu pe animal livrat	%	100	159	189

de prăsilă. Investițiile ce se vor realiza în acest scop vor fi amortizate nu numai pe seama rezultatelor financiare pozitive ale fermelor de vițele ci și din rezultatele tehnice și economico-financiare obținute de fermele de vaci beneficiare ale acestor juninci.

În ceea ce privește experiența generală de modernizare a unor ferme gospodărești și aplicarea unei tehnologii semiintensive, ea rezolvă o serie de nevoi imediate. Experiența unor cooperative agricole de producție din județul Constanța (Cotu Văii, Osmancea, Fîntînele) a dovedit că în 2—3 ani de producție sînt recuperate în întregime cheltuielile efectuate cu amenajarea acestor ferme.

Beneficiile realizate pe animal livrat ca junincă gestantă este cu 59% mai mare în fermele modernizate de tip semiintensiv, respectiv cu 89% mai mare în cazul aplicării tehnologiilor intensive, față de creșterea vițelelor în sistem gospodăresc.

Experiența unităților care au acordat o atenție deosebită creșterii tineretului taurin femel s-a materializat într-o serie de rezultate calitative și cantitative deosebit de importante pentru bunul mers al sectorului creșterii taurinelor :

- creșterea sensibilă a efectivelor matcă de taurine ;
- scurtarea perioadei de creștere, atingîndu-se greutatea optimă pentru reproducție la 16—17 luni în cazul vițelelor crescute în fermele specializate de tip industrial ;
- creșterea fecundității pînă la 85%—95% ;
- creșterea posibilităților de înlocuire a animalelor a căror vîrstă depășește optimul productiv, în scopul obținerii unei producții de lapte sporite, stabile și eficiente ;
- popularea noilor obiective de producție cu loturi „pachet" de juninci gestante, astfel încît să se imprime de la început ritmicitatea și continuitatea producției de lapte ;
- crearea unor premise practice de fundamentare a noilor investiții pentru ferme specializate de creștere a tineretului femel, sector care devine tot mai distinct în cadrul activității complexe de creștere a taurinelor.
- sub raport economic, indicatorii realizați, corelați cu rezultatele tehnice obținute pledează pentru dezvoltarea și extinderea fermelor și sectoarelor specializate de tineret femel de reproducție, care vor trebui să devină pepiniere de sporire a efectivelor de bovine și a producțiilor animaliere la această specie.

Dacă în perioada 1951—1979, efectivul de vaci și juninci a crescut de 1,5 ori (de la 2,2 mil. la 3,2 mil.) în perioada care urmează, creșterea cu peste un milion de vaci și juninci (respectiv, tot de 1,5 ori) trebuie să se realizeze în numai 6 ani, ajungîndu-se în 1985 la un efectiv de circa 4,1 mil. vaci și juninci. O asemenea condiție va putea fi realizată numai prin generalizrea fermă a experiențelor înaintate, prin aplicarea unor tehnologii moderne cu producție ridicată și a unor măsuri organizatorice și gospodărești de eficiență maximă.

Maria STROE
Institutul de economie agrară

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

CREȘTEREA EFICIENȚEI CONTROLULUI BANCAR

COMPONENTĂ de bază a conducerii societății, controlul are menirea să asigure o legătură dialectică între actul de decizie și înfăptuirea acestuia, pe de o parte și urmărirea sistematică și exigentă a gospodăririi mijloacelor materiale și bănești în economie, pe de altă parte. Tocmai ținînd seama de rolul important pe care îl exercită, partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită perfecționării permanente a controlului, creșterii eficienței sale. În cuvîntarea rostită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o critică severă neajunsurilor existente în exercitarea controlului, mai ales în ceea ce privește organizarea și eficiența cu care se soluționează problemele constatate.

Gospodărirea rațională a fondurilor, obiectiv central al controlului

DIN ACEASTĂ APROFUNDATĂ analiză, apare în mod clar necesitatea intensificării controlului în toate domeniile de activitate din țara noastră, a ridicării sale pe o treaptă superioară prin înlăturarea tuturor neajunsurilor care în prezent îi slăbesc eficiența.

În ceea ce privește controlul bancar considerăm că este necesar, în primul rînd, să se accentueze latura sa **preventivă,** cunoscînd faptul că oprirea — înainte de a se efectua — a unor operațiuni și plăți care nu sînt necesare, oportune sau care se abat de la lege conferă eficiență controlului ; controlul preventiv are un rol de seamă în utilizarea cît mai corespunzătoare a mijloacelor materiale și bănești, în apărarea integrității avutului obștesc.

Dacă din punct de vedere metodologic controlul bancar a fost înzestrat în ultimul timp cu pîrghii tot mai eficiente, în domeniul organizării lui există încă unele posibilități de îmbunătățire. Actuala organizare a acestui control ,care se practică de peste trei decenii, în cadrul căreia unitățile economice sînt repartizate pe inspectori pe baza unor norme de muncă, iar verificările se fac individual de către fiecare inspector la unitățile repartizate, apare depășită, după părerea noastră, deoarece imprimă activității aparatului de control bancar o anumită rigiditate, îi îngustează posibilitățile de manevră și de acționare operativă pe teren.

În același timp, îndeplinirea obligatorie a tuturor obiectivelor de control ulterior prevăzute în normele metodologice ale băncii apare, în unele cazuri, neoportună și neeficientă, irosindu-se astfel o parte din fondul de timp al inspectorilor băncii. Este cazul, de pildă, al verificării scriptice a garanției creditelor. Pe baza unor analize efectuate în 1979 la unitățile Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară din cîteva județe (Bihor, Constanța, Ilfov, Hunedoara) a rezultat că numai o parte dintre unitățile verificate au prezentat minusuri de garanție, iar procentul de credite negarantate a fost relativ redus. Aceasta dovedește că controlul trebuie efectuat îndeosebi în unitățile în care persistă deficiențe atît pe linia controlului preventiv cît și în cazul controlului ulterior al utilizării fondului de retribuire, al disciplinei operațiunilor de casă și al plăților fără numerar. Din analiza efectuată la sucursala Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară Ilfov, rezultă că întreprinderile agricole de stat cu cont la această bancă au avut în anul 1979, în legătură cu cele trei forme de control menționate, următoarea situație :

Forma controlului	% din total	
	unități cu deficiențe	unități fără deficiențe
Controlul utilizării fondului de retribuire	35	65
Controlul respectării disciplinei operațiunilor de casă	60	40
Controlul respectării disciplinei plăților	65	35

Aspectele arătate se regăsesc și la alte unități ale băncii și apar în condițiile în care aparatul de inspecție utilizează cea mai mare parte din fondul de timp pentru controlul ulterior. De exemplu, din analiza utilizării fondului de timp pe luna septembrie 1979, lună în care se fac de regulă diferite sondaje privind încărcătura aparatului, apare că cei 12 inspectori existenți în serviciul creditării și finanțării unităților agricole de stat din cadrul sucursalei Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară Ilfov au utilizat fondul de timp astfel :

Nr. inspectori	Din care, după utilizarea fondului de timp pentru control ulterior :			
	Pînă la 50%	Între 50—60%	Între 60—70%	Peste 70%
12	1	6	1	4

Rezultă că accentul s-a pus pe controlul ulterior, cea mai mare parte din fondul de timp fiind utilizată în acest scop. Aspectul nu se circumscrie numai în perimetrul activității acestui compartiment de lucru și numai la unitatea bancară la care s-a efectuat analiza.

Prioritate controlului preventiv

EXERCITAREA controlului trebuie să se realizeze potrivit necesităților dintr-un anumit moment dat. Pentru că, în prezent, uneori, inspectorii, în loc să-și concentreze eforturile la unitățile cu greutăți și probleme pentru a le sprijini efectiv în înlăturarea și respectiv rezolvarea acestora, colectează diferite date și aspecte din activitatea organizațiilor economice cu cont la bancă, care, în unele cazuri, sînt nesemnificative și nu ajută la îmbunătățirea situației de pe teren.

Față de aceste aspecte **considerăm indicat ca la începutul fiecărui an activitatea de control bancar să fie reorientată în funcție de rezultatele economice și financiare obținute de întreprinderi în anul expirat și nu numai pe criterii care țin de normele de muncă ale inspectorilor.** Unitățile cu rezultate negative să fie repartizate pentru control pe inspectori, ca și în prezent, urmînd ca verificarea acestora să se facă pe toate obiectivele prevăzute în normele metodologice. La unitățile cu rezultate bune ar urma să se efectueze numai controlul preventiv, iar controlul ulterior doar în cazul în care, pe baza documentelor depuse de bancă, a dărilor de seamă contabile și a evoluției indicatorilor bancari, acesta apare necesar. În acest fel, controlul ulterior va constitui tot mai mult o continuare a controlului preventiv. Cu cît numărul unităților cu rezultate pozitive în anul precedent va fi mai mare, cu atît se va putea diferenția mai mult controlul ulterior în favoarea celui preventiv.

Accentuarea diferențierii controlului ulterior va disponibiliza o parte din inspectori, înlăturînd unele fenomene de încărcare care apar în prezent, cu influență negativă asupra calității con-

trolului, va înlătura unele aspecte de automatism în îndeplinirea obiectivelor controlului ulterior și va crea condiții mai bune de extindere și întărire a controlului preventiv, a cărui eficiență este recunoscută, precum și de adîncire a controlului pe teren la unitățile cu rezultate negative, unde acesta apare necesar.

În condițiile create, **controlul preventiv ar putea cuprinde tot mai mult și într-un cadru mai organizat lucrările care prefigurează actul creditării și celelalte operațiuni din relațiile cu banca** (lucrarea de întocmire a contractelor economice, a planurilor economice și bugetelor de venituri și cheltuieli, a planurilor de credite). Prin aceasta, pe lîngă descoperirea unor rezerve interne și factori cu influență negativă din activitatea unităților economice, s-ar asigura controlului bancar criterii, puncte de sprijin mai corespunzătoare de exercitare pentru tot anul de plan.

Acoperirea cu contracte a două faze funcționale ale procesului economic — aprovizionarea și desfacerea — creează premisele desfășurării în condiții normale a întregii activități economice și financiare din anul de plan. Aceasta cunoscînd faptul că, potrivit legii, contractele economice sînt instrumente de planificare și de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială și că ele se încheie înainte de începerea perioadei de plan în funcție de specificul producției.

Întărirea controlului bancar privind asigurarea unor relații contractuale cît mai corespunzătoare ar preveni multe din neajunsurile care mai există în legătură cu modul în care unitățile economice își îndeplinesc obligațiile una față de cealaltă în anul de plan. și care au fost puse în evidență cu prilejul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai a.c.

Un moment-cheie al controlului bancar preventiv îl constituie **întocmirea planului de producție și a bugetului de venituri și cheltuieli.** Este cunoscut că întregul proces de creditare și de plăți prin bancă ,de încasare a veniturilor de stat, de plăți pentru retribuirea muncii., operațiuni supuse controlului bancar, se derulează pe fondul sarcinilor de plan. În această fază, **inspecția bancară are posibilitatea să cunoască modul de fundamentare a fiecărei surse de venituri și categorii de cheltuieli și să determine asigurarea echilibrului financiar și mobilizarea tuturor resurselor interne.** De asemenea, poate să determine utilizarea în mod cît mai corespunzător a unuia din instrumentele de bază ale noului mecanism economico-financiar, bugetul de venituri și cheltuieli.

Importanța controlului în faza de elaborare a planului este atestată de faptul că, acolo unde acesta s-a exercitat în mod cuprinzător și adîncit, inspectorii Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară au constatat numeroase cazuri de prevederi exagerate de cheltuieli, de stabilire a veniturilor sub posibilitățile existente, necorelări între indicatorii de plan sau între indicatorii unor unități cu relații economice importante și frecvente (de exemplu, între planurile cooperativelor agricole de producție și cele ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii)și altele pentru care s-au luat măsuri de remediere.

Lucrarea de întocmire a planului trimestrial de credite se efectuează pe fondul indicatorilor din planul economic și bugetul de venituri și cheltuieli și este menită să actualizeze necesarul de mijloace circulante de împrumutat stabilit la începutul anului de plan. Ea constituie un prilej de analiză cu privire la modul de realizare a indicatorilor economici și financiari în trimestrele expirate, mai ales în agricultură unde influența unor factori naturali poate determina decalări de lucrări în ramura culturii plantelor și modificări în mișcarea planificată a efectivelor de animale, și permite acționarea pe calea creditului pentru înlăturarea unor neajunsuri din activitatea întreprinderilor.

Efectuarea unui control mai exigent cu prilejul întocmirii planurilor de credite apare cu atît mai necesară cu cît multe întreprinderi, trusturi etc. nu-i acordă încă importanța cuvenită, în sensul că nu antrenează în suficientă măsură la stabilirea necesarului de credite și cadrele tehnice care cunosc direct, mai îndeaproape modul de desfășurare a procesului economic în cursul anului, fapt ce creează unele greutăți în dimensionarea creditelor, cu consecințe negative asupra desfășurării procesului de creditare și a exercitării controlului prin credit.

Control bancar ulterior diferențiat în funcție de rezultatele obținute

ÎNTĂRIREA CONTROLULUI asupra operațiunilor cu banca s-ar realiza prin exercitarea acestuia de către controlorii de ghișeu ajutați efectiv și perma-

Constantin GRIGORESCU
Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

(Continuare în pag. 27)

NOTE

PRIORITĂȚI ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR PRECONTRACTUALE

PRACTICA a demonstrat cu argumente convingătoare că modul de desfășurare a activităților precontractuale este hotărîtor pentru derularea în bune condițiuni a aprovizionării tehnico-materiale în anul de plan. *În acest context, legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a țării prevede necesitatea elaborării planului de producție actualizat pînă la 30 iunie și definitivarea, respectiv actualizarea contractelor, pînă la 30 septembrie ale fiecărui an pentru anul următor. Alte termene mai de amănunt legea nu stabilește și nici nu este necesar.*

Dar, dat fiind numărul mare de verigi care concură și colaborează la elaborarea planului, cît și numărul mare de activități interdependente ce se desfășoară pînă la încheierea contractelor, se resimte, după părerea mea, necesitatea elaborării unei metodologii cu termene precise pentru fiecare activitate și verigă.

Pentru că nu se poate actualiza calculul necesarului de aprovizionat fără ca serviciul de aprovizionare să primească, în prealabil, un proiect al planului de producție actualizat și normele de consum în vigoare. De asemenea, nu se pot emite repartiții înainte de elaborarea balanței analitice care, la rîndul ei, trebuie să aibă la bază o balanță sintetică actualizată și aprobată printr-un decret al Consiliului de Stat. Reamintim că balanțele analitice și repartițiile pentru anul de plan din cincinal, cuprind cantitățile numai la nivel de an, iar la actualizarea planului, pentru anul de plan, acestea prevăd cantitățile pe an și pe trimestre.

Ținînd seama de prevederile legii și de experiența acumulată apreciaz că ar fi util ca în metodologia pentru actualizarea planului anual al aprovizionării tehnico-materiale să fie prevăzute următoarele activități și termene precontractuale, situate în anul anterior celui de plan :

- elaborarea și desfășurarea nivelurilor orientative actualizate *pînă la unitate — cînd este cazul — pînă la data de 1 aprilie ;*
- actualizarea planului de producție *la nivel de întreprindere* — 15 aprilie ;
- actualizarea calculului și fundamentării necesarului de aprovizionat *pe baza planului de producție actualizat pe an și trimestre* — 30 aprilie ;
- *analiza și corelarea la nivel de centrală industrială*, centralizarea și fundamentarea necesarului de aprovizionat-actualizat — *și înaintarea acestuia la ministerul tutelar și la C.S.P. împreună cu proiectul planului de producție actualizat* — 15 mai ;
- *analiza și corelarea la nivel de minister*, centralizarea și fundamentarea necesarului de aprovizionat, *actualizat și înaintarea acestuia la C.S.P., M.A.C.F. și coordonatorii de balanță. Totodată, la C.S.P. se înaintează și proiectul planului de producție actualizat* — 30 mai;
- *transmiterea proiectului planului de producție actualizat, de către unitățile coordonate la coordonatorii de balanță* — 30 mai ;
- elaborarea proiectelor balanțelor sintetice actualizate *de către coordonatorii de balanță, analiza lor împreună cu C.S.P., M.A.C.F. și centrale industriale și corelarea la nivel național, apoi prezentarea la Consiliul de Miniștri* — 20 iunie ;
- elaborarea prevederilor planului anual actualizat — 30 iunie;
- transmiterea cotelor la beneficiarii titulari de plan *și a balanțelor sintetice la coordonatorii de balanță — 7 iulie ;*
- transmiterea desfășurătoarelor cu specificații la coordonatorii de balanță — 20 iulie ;
- *elaborarea, de către coordonatorii de balanță, a balanțelor analitice — inclusiv a programelor de fabricație și optimizarea transporturilor — pe an și trimestre, emiterea repartițiilor și a extraselor de balanță* — 31 august ;
- emiterea comenzilor de către beneficiari — 10 septembrie ;
- *trimiterea, de către coordonatorii de balanță, a specificațiilor la organizațiile importatoare pentru cantitățile ce se importă* — 15 septembrie ;
- *emiterea actelor adiționale la contracte cu nivelul cotelor actualizate pe an și trimestre* — 30 septembrie.

Adoptarea unui astfel de program de acțiune, consider că contribuie la respectarea prevederilor legii privind actualizarea contractelor, respectiv a planului de aprovizionare, pînă la 30 septembrie a anului premergător celui din plan.

Cornel SUCIU
Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice

EFICIENȚA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A STIMULĂRII CREATIVITĂȚII

RIDICAREA sistematică — în conformitate cu Programul-directivă de creștere a nivelului de trai, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. —, a calității vieții, generează, pe planul cererii de consum a populației, importante modificări în comportamentul de cumpărare, în nivelul exigențelor față de oferta de produse.

Segmentul pieței confecțiilor resimte din plin aceste mutații intervenite în consum, căpătînd un tot mai pronunțat caracter de piață a cumpărătorului. Implicațiile acestui fenomen depășesc cu mult sfera comercializării mărfurilor respective, determinînd o modificare de optică, în sensul antrenării unor eforturi mai largi, conjugate, din partea tuturor participanților la procesul realizării tehnice și economice a confecțiilor.

Posibilitatea oferită de procesul integrării învățămîntului superior cu producția ne-a creat condiții favorabile suplimentare pentru cunoașterea în detaliu a problematicii introducerii în fabricație a noilor confecții, evidențiind necesitatea unui cadru organizatoric bine stabilit și a unei concepții clare asupra etapelor ce trebuie parcurse de la ideea de noutate la produsul finit destinat pieței. Succesiunea corectă a acestor etape, dar mai ales încadrarea strictă în timpul destinat pentru fiecare dintre ele în parte este o condiție hotărîtoare pentru viitorul succes de piață al articolelor vestimentare.

Specificul acestei piețe — așa cum a rezultat dintr-o serie de cercetări de marketing asupra unor largi colectivități (5 cercetări pe eșantioane de cîte 3 000 de subiecți) — îl constituie necesitatea unui ritm alert de înnoire a structurii producției. Caracterul sezonier destul de pronunțat al consumului de confecții, asociat cu o creștere continuă a gradului de exigență a consumatorului intern și extern în ce privește calitatea și diversitatea vestimentației, solicită un ritm alert în cadrul muncii de creație. Pentru ca oferta de confecții să răspundă plenar exigențelor cererii interne și mai ales celei internaționale, munca de creație trebuie fundamentată pe studii de marketing capabile să asigure un cadru informațional riguros asupra mutațiilor intervenite în ierarhia nevoilor, gusturilor și preferințelor purtătorilor cererii, numai astfel putîndu-se orienta producția spre necesitățile reale ale pieței interne și externe, așa cum prevede noul mecanism economic și criteriile eficienței economice și sociale.

Problematica acestor studii se cere orientată spre cunoașterea tendințelor mondiale în privința calității confecțiilor (privită ca sinteză a parametrilor tehnologici, funcționali, economici și estetici ai produsului), spre găsirea celor mai adecvate căi de valorificare a specificului nostru național în creația de modă, precum și spre delimitarea principalelor segmente de consumatori potențiali și a comportamentului lor de cumpărare.

Cerințe față de cercetare și creație

SARCINILE înscrise în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al partidului privitoare la creșterea calității vieții impun activității de creație din domeniul articolelor vestimentare un substanțial salt calitativ pe linia satisfacerii la un nivel tot mai ridicat, prin produsele realizate, a nevoilor de îmbrăcăminte ale populației.

Munca de creație în domeniul confecțiilor are un cîmp mult mai larg de cuprindere decît transpunerea în practică a rezultatelor prospectării liniei modei vestimentare. Dacă anumite componente ale liniei modei pot fi rezultatul fanteziei creatoare, ar fi greșit și foarte dăunător să extindem această apreciere asupra procesului de creație vestimentară în ansamblul său. Dimpotrivă, activitatea de creație trebuie să valorifice întregul instrumentar științific destinat producerii de idei de noi produse, evaluării și analizei lor complexe. Mai mult decît atît, și în domeniul confecțiilor sînt conturate o serie de tendințe generale, cu o durată mai mare de acțiune, de care trebuie să țină seama în orientarea creației. Încercăm a le sistematiza, cu convingerea că manifestarea lor se va resimți și în cincinalul viitor, urmînd să reprezinte puncte de reper în munca creatorilor.

Activitatea de creație în industria confecțiilor trebuie privită ca parte integrantă a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice desfășurate la scară națională. Potrivit prevederilor „Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", în industria textilă rezultatele activităților de cercetare trebuie să-și găsească expresia în realizarea de produse mai ușoare și, totodată, mai durabile, de tot mai bună calitate.

Astfel, **o cerință prioritară în creația din domeniul confecțiilor trebuie să o reprezinte creșterea gradului de funcționalitate** al acestora. Acest lucru necesită sporirea gradului de confort igienic și termic al confecției, precum și creșterea ușurinței în întreținerea produselor (prin aplicarea tratamentelor umido-termice). Aceste caracteristici calitative trebuie realizate nu atît pe fondul creșterii consumului de materiale și durabilității produsului (avînd în vedere manifestarea în proporție de masă, la majoritatea segmentelor populației, a fenomenului de modă), cît mai ales pe seama reducerii greutății specifice a confecției. Specialiștii sînt de părere că greutatea optimă a îmbrăcămintei, pentru ca aceasta să asigure confortul fiziologic, trebuie să reprezinte 1—1,5% din cea a corpului omenesc pe care îl îmbracă. Dezideratului creșterii funcționalității confecțiilor i se răspunde în prezent și prin sporirea semnificativă a ponderii îmbrăcămintei din stofă tricotată.

În creația confecțiilor trebuie, de asemenea, să se aibă în vedere **sporirea capacității de refolosire a materialului textil** prin reintroducerea sa în circuitul economic productiv. În cincinalul 1981—1985, o tendință pentru întreaga subramură a industriei textile o va reprezenta sporirea ponderii materialelor recuperabile și refolosibile, urmînd ca acestea să reprezinte 48,7% din totalul materialelor pentru consumul intern. Acest lucru va permite reducerea importului, în așa fel încît în anul 1985, peste 70% din necesarul de materii prime textile să fie acoperit din țară. Pentru realizarea acestui obiectiv considerăm că va fi necesară regîndirea întregii activități de recuperare a materialelor textile la nivel național, și mai ales a tehnologiilor de valorificare a materialelor recuperate.

Creatorii de confecții vor trebui să țină seama și de rolul în continuă creștere al accesoriilor în vestimentație, fie ca obiecte independente, fie ca elemente de ornament ale produselor de bază. Spre exemplu, la realizarea unui costum bărbătesc contribuie peste 20 de întreprinderi, nu numai din industria ușoară.

O altă coordonată de bază în orientarea eforturilor de înnoire trebuie să o constituie faptul — tot mai mult pus în evidență de practică — că **activitatea de creație a confecțiilor trebuie să se circumscrie unei concepții unitare asupra întregului ansamblu vestimentar.** Aceasta presupune o colaborare

permanentă între creatorii de confecții și cei de țesături, tricotaje, galanterie, încălțăminte și marochinărie. Ea trebuie să îndrepte eforturile tuturor spre realizarea unei asortări estetice depline a componentelor ce alcătuiesc ansamblul vestimentar — premisă a bunului gust și a eleganței ținutei omului contemporan, o nouă calitate în satisfacerea acestor cerințe. Cercetările selective pe piață ale cererii pentru articolele textile-încălțăminte, efectuate în ultimii ani, au relevat creșterea substanțială a nivelului de exigență al consumatorului nostru. Paralel cu sporirea gradului său de informare cu privire la evoluția modei, el devine tot mai pretențios față de oferta industrială în ceea ce privește posibilitățile de asortare a componentelor vestimentare pe care le poartă. În cadrul unei recente anchete pe piață, pe care am realizat-o în Capitală pe un eșantion reprezentativ de peste 3 000 de persoane, a reieșit interesul ridicat manifestat de consumatori pentru combinații vestimentare de genul : bluză — jachetă ; fustă + bluză + pantalon + pelerină (pentru femei) ; cămașă + pulovăr + cravată ; sacou + două perechi de pantaloni (pentru bărbați). Astfel, pantalonul + jacheta și fusta + jacheta sînt preferate de 38,2% din consumatoare, iar pentru combinația sacou cu două perechi de pantaloni de nuanțe coloristice diferite optează 32,7% din clientela masculină.

Una din principalele carențe ale ofertei noastre o reprezintă posibilitatea relativ redusă pentru consumator, de a achiziționa un ansamblu vestimentar conținînd totalitatea pieselor („de la pantof la pălărie") într-o deplină armonie a formelor și coloritului, pentru o anumită destinație în folosință. Este semnificativ, în acest sens, faptul că la contractarea fondului de mărfuri între industrie și comerț, creatorii din domeniile menționate mai sus vin fiecare cu o colecție proprie, existînd prea puține puncte comune în direcția realizării de ansambluri vestimentare unitare.

În structurarea ofertei de confecții — o a treia coordonată a muncii de creație — va trebui **să se considere orientarea actuală a fizionomiei comerțului spre unități specializate pe segmente de consumatori** (unități pentru nou-născuți, copii, adolescenți, sport-turism, tip Romarta, case de modă), specializare ce răspunde unor cerințe reale ale populației — și ca atare, producătorii vor trebui să asigure acestor unități un fond de marfă corespunzător. Așa cum a reieșit și din cercetările selective efectuate, oferta noastră este încă, în bună măsură, deficitară în raport cu cererea la capitolele : confecții pentru copii mici (2—7 ani), îmbrăcăminte pentru viitoarele mame, îmbrăcăminte pentru interior, confecții pentru gama largă de activități desfășurate în timpul liber (pentru sport, turism, diverse activități gospodărești — mecanică, tîmplărie, grădinărit etc.), îmbrăcăminte de protecție. Atenția de care ar trebui să se bucure confecțiile respective e necesar să fie proporțională cu locul ocupat de aceste destinații în timpul total al populației și cu frecvența solicitării pe piață a componentelor vestimentare în cauză.

În creația vestimentară se cere o preocupare mai susținută pentru **dezvoltarea unei îmbrăcăminți modulate.** Consumatorul este tot mai interesat în lărgirea posibilităților de combinare a componentelor vestimentare. Această intersanjabilitate a confecțiilor, în special în cazul pieselor mici, duce la diversificarea ținutei vestimentare a omului, la o mai bună adaptare a acesteia față de situațiile în care este purtată. Cercetările amintite mai înainte au relevat că piața ar fi receptivă la primirea unor combinații vestimentare de genul celor amintite (bluză + jachetă; fustă + bluză + jachetă + pantalon + pelerină ; cămașă + pulover + cravată și/sau papion ; sacou + două perechi de pantaloni + vestă etc.). În toate aceste situații ar urma să se folosească, pentru modulele ansamblului vestimentar, fie același material și culoare, fie materiale compatibile între ele, în nuanțe coloristice ce se asortează.

O nouă calitate utilizînd noi mijloace

ACTIVITATEA de creație vestimentară în industria confecțiilor este concentrată, în principal, la Centrul de creație și proiectare a îmbrăcămintei (C.C.P.I.) din cadrul Centrului industriei confecțiilor București. Alături de activitatea acestuia, la cca. 20 de întreprinderi din cele 37 existente în prezent în subordinea C.I.C. există „nuclee de creație" în cadrul serviciilor tehnice.

Referindu-ne la potențialul uman creativ al C.C.P.I., trebuie să remarcăm că în organigrama sa sînt prevăzute 83 de posturi ce solicită încadrarea de personal cu studii superioare (40 în cercetare și 43 în proiectare). Față de acest necesar în concordanță cu sarcinile încredințate C.C.P.I.-ului, în prezent activează 31 de specialiști cu studii superioare (22 ingineri, 9 licențiați în arte plastice).

Un studiu atent asupra muncii de creație ne dezvăluie persistența unui caracter pronunțat meșteșugăresc a acestei activități. În condițiile unei producții de masă, specifică actualului stadiu de dezvoltare al industriei românești de confecții se cere și din partea creației — locul de geneză al noilor articole vestimentare — o abordare metodică, riguros științifică a fenomenului înnoirii. Considerăm că rolul hotărîtor în acest domeniu trebuie să-l joace grupul format din inginerul tehnolog (specialist în industria confecțiilor, care să cunoască posibilitățile tehnologice de realizare), designerul (licențiat în arte plastice, care să aducă viziunea integratoare asupra încadrării funcționale estetice a obiectelor de îmbrăcăminte în mediu), și specialistul în marketing (care să dea imaginea reală a configurației cerințelor de consum). Nu putem vorbi azi de o creație care să răspundă pe deplin comandamentelor menționate ale realizării industriale a confecțiilor atît timp cît ea nu se aliniază, ca preocupări, personal și dinamică a înnoirii orientărilor menționate. Se impun în acest sens o modificare de optică privitor la munca de creație și o întărire a acestui sector de activitate cu personal adecvat. Stimularea creativității în centrele și nucleele de creație se poate realiza prin introducerea în practica curentă a metodelor de creativitate intuitivă și rațională, cum sînt : brainstormingul, analiza morfologică, creativitatea operațională, tehnica relațiilor impuse, în aplicarea cărora catedra de Marketing a Academiei de studii economice poate acorda sprijinul necesar.

Pentru scurtarea la minim a duratei totale a ciclului pe care-l parcurge confecția de la idee la piață, am propus aplicarea cu titlu experimental a metodei drumului critic în urmărirea termenelor programate pentru diferitele activități (cercetare pe piață și tehnologică, crearea modelului, realizarea prototipului ,testarea acestuia, contractarea, producția de serie, lansarea comercială).

Informarea creatorilor noștri trebuie să dobîndească un caracter sistematic. Această caracteristică privește deopotrivă ritmicitatea obținerii informațiilor, structura acestora, aria geografică de proveniență și procedeele de prelucrare a datelor. Realizarea în cadrul C.C.P.I. a unui fișier sistematic al proiectelor (desene realizate la scară) și al schițelor (crochiuri) privitoare la totalitatea articolelor de modă ar fi foarte utilă. Acest fișier ar urma să înmagazineze informația structurată pe destinații ale articolelor vestimentare, pe sexe și pe grupe de vîrste, reprezentînd o „bancă de date a creației vestimentare", care să fie periodic actualizată. În același timp s-ar cere lărgită colaborarea pe linia schimbului organizat, periodic, de informații între creatorii noștri și colegii lor din alte țări.

Ce perspectivă va avea moda vestimentară la noi în țară ? Este hazardat a da un răspuns net la această întrebare. Considerăm însă că perspectivele ei vor fi legate strîns de cele ale creației articolelor de îmbrăcăminte în general. Creșterea calității vieții, obiectiv central al politicii partidului și statului nostru, va determina o sporire a timpului liber al cetățeanului și o multiplicare a posibilităților practice de petrecere a acestuia. Faptul acesta va antrena o diversificare a destinațiilor articolelor vestimentare. În același timp considerăm că îmbrăcămintea se va structura mult mai net pe două mari direcții : o îmbrăcăminte cu funcționalitate sporită, destinată activităților profesionale ale omului și una pentru petrecerea timpului liber, aceasta din urmă cu valențe estetice superioare, puternic ancorată în ultimele tendințe ale modei. Dacă prima categorie va fi reprezentată de confecțiile de serie mare, realizate în condiții de înaltă productivitate a muncii, în cea de-a doua vor intra confecțiile de serie scurtă sau chiar unicate, destinate nuanțării gusturilor și preferințelor consumatorilor.

Nu trebuie pierdut din vedere nici specificul folcloric românesc în creația de modă, precum și rolul ce trebuie să-l joace creatorul nostru în educarea gustului estetic al consumatorului român. Toate aceste elemente trebuie să conducă la formarea și fundamentarea unei concepții proprii românești, care să se materializeze într-un program de perspectivă privind evoluția modei.

Nicolae POP

OPINII *Rezerve de raționalizare a utilizării personalului muncitor*

Organizații teritoriale specializate în efectuarea de servicii industriale

O posibilitate de sporire a eficienței în executarea lucrărilor de reparații și în folosirea personalului auxiliar

EXECUTAREA la timp și de calitate bună a reparațiilor la mașinile, utilajele, instalațiile tehnologice ale întreprinderilor ; reducerea numerică a personalului auxiliar ocupat în activitatea de reparații și trecerea în munci direct productive a celor deveniți disponibili — iată două din comandamentele majore ale etapei actuale, care vizează creșterea accelerată a productivității muncii și a eficienței economice. Aparent, între ele există o contradicție care ar împiedica rezolvarea lor concomitentă: căci cum să se execute un volum de lucrări în continuă creștere (pe măsură ce sporește înzestrarea cu fonduri fixe a industriei), cu efective care și așa, în unele unități și perioade de vîrf, par subdimensionate ?

Soluții există, în largul domeniu al factorului comun — organizarea.

In acest sens, Directivele Congresului al XII-lea al partidului prevăd, printre măsurile pentru organizarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de întreținere și reparație : ● extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în repararea diverselor categorii de utilaje ; ● efectuarea centralizată — *pe zone geografice, ministere, centrale industriale sau grupe de întreprinderi* — a reparațiilor de mașini-unelte și utilaje de uz general.

Adîncind această idee, autorul articolului de mai jos avansează propuneri privind o formă de organizare a serviciilor auxiliare pentru unitățile industriale, pe care o supunem forurilor în drept, spre studiu și o eventuală experimentare.

ÎN ÎNTREPRINDERILE industriale, activitățile auxilare și de servire — deși intră în calculul productivității muncii — nu au o contribuție directă la realizarea producției de bază, ci se apropie, prin natura lor, de sfera serviciilor efectuate pentru unitățile respective.

Faptul că în multe întreprinderi mici și mijlocii nu se poate asigura o încărcare uniformă și constantă a acestor unități determină o serie de aspecte negative : nivel de ocupare scăzut al muncitorilor auxiliari, comparativ cu muncitorii din activitatea de bază (problemă ce nu poate fi rezolvată satisfăcător prin policalificare, atunci cînd profesia muncitorilor auxiliari nu este înrudită cu meseriile de bază ale unității) ; folosirea incompletă a utilajelor și mașinilor-unelte din dotarea activităților auxiliare ; stocuri mari de piese de schimb și materiale, producînd imobilizări importante.

În cele mai multe cazuri, aceste neajunsuri ar putea fi înlăturate prin **desprinderea organizatorică de întreprindere a activităților auxiliare din domeniul reparațiilor și trecerea lor în răspunderea unor organizații teritoriale, specializate în efectuarea de servicii industriale.***)

Forma de organizare prezentată în schemă ar asigura, cred, condiții pentru sporirea eficienței activităților auxiliare, în condițiile creșterii siguranței în funcționare a mașinilor și utilajelor din dotarea activităților de bază deservite. Ea are în vedere și unele aspecte ale producției și recondiționării pieselor de schimb.

Modelul prezentat urmărește punerea în valoare nu numai a rezervelor importante de raționalizare a activităților auxiliare din cadrul întreprinderilor, dar și a avantajelor specializării. De asemenea, el presupune **concentrarea specialiștilor cu calificare superioară** din activitatea de reparații **în ateliere de cercetare-proiectare,** ceea ce ar permite mai buna valorificare a cunoștințelor și experienței lor în studierea și aplicarea promptă a posibilităților de modernizare a utilajelor.

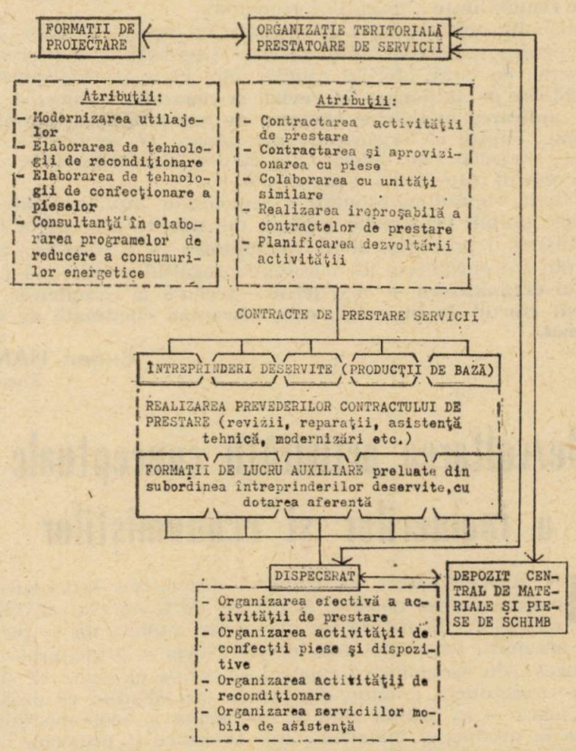

Model de distribuire teritorială a activităților auxiliare din unitățile economice

Evident, activitatea de bază a unei astfel de organizații teritoriale (la nivel de platformă industrială, oraș, județ) va consta în realizarea, pentru unitățile economice servite, a unor **prestații de servicii auxiliare,** plătite la un nivel cel mult egal, dar de regulă mai scăzut decît cheltuielile pe care unitățile economice le fac în acest scop în organizarea actuală.

Rezervele ce pot fi mobilizate pentru funcționarea cu o eficiență superioară constau în îmbunătățirea parametrilor funcționali ai fiecărui sector auxiliar preluat, ca și în valorificarea posibilităților pe care le oferă sistemul în ansamblu, prin : ● **sporirea gradului de ocupare a muncitorilor auxiliari** (completînd activitatea acestora cu operațiuni de confecții și recondiționări de piese și subansamble) ● **utilizarea completă, în mai multe schimburi a mașinilor-unelte** din dotarea sectoarelor auxiliare ● **reducerea masivă a volumului de mijloace circulante imobilizate în stocuri de piese și materiale,** prin îmbunătățirea normativelor de stocaj și prin costul mai redus al pieselor recondiționate ● **creșterea calității forței de muncă,** prin orientarea perfecționării și a policalificării în meserii înrudite ● **posibilitatea reală de a aplica operativ modernizări și perfecționări** în unitățile deservite etc.

Luată ca un tot, organizația teritorială prestatoare de servicii auxiliare apare ca o uzină — ce-i drept, foarte dispersată, dar acest inconvenient poate fi atenuat prin perfecționarea comunicațiilor (radiotelefon, telefoane directe etc.). Dar să precizăm că o astfel de uzină ar oferi posibilitatea de a se depăși o serie de probleme care afectează unitățile economice — aprovizionarea greoaie cu piese de schimb, timpul îndelungat de aplicare a perfecționărilor și modernizărilor, imobilizările de durată în reparații etc. — și de a se obține **producții suplimentare fără investiții.** Aceste avantaje ar influența pozitiv **productivitatea muncii, producția netă, eficiența în general.**

PRELUAREA sectoarelor auxiliare din subordinea întreprinderilor industriale le-ar permite acestora să reducă din complexitatea legăturilor și a problemelor ce decurg din acestea. Astfel, în locul a zeci de contracte de aprovizionare pentru piese de schimb și materiale auxiliare, ar exista **un singur contract** de prestare de servicii, care să garanteze satisfacerea la un nivel superior a cerințelor activității de bază (în prezent, de regulă, soluționarea problemelor din sectoarele auxiliare ocupă mult timp, iar problema găsirii unui rulment, a unei piese devine uneori prioritară, pînă la nivelul conducerii întreprinderii).

*) Ideea unei asemenea specializări nu este nouă. Astfel, este cunoscută amploarea pe care au luat-o în unele țări cu industrie avansată firmele specializate în „leasing", „factoring", „engineering" și activitățile de service. Acest proces de adîncire a diviziunii sociale a muncii, accelerat de revoluția tehnico-științifică contemporană și influențat de criza de energie s-a dovedit eficient sub raport economic.

Faptul că prin preluarea sectoarelor auxiliare se are în vedere o înghețare și, în continuare, o scădere a cheltuielilor ocazionate de aceste activități va conduce la **îmbunătățirea indicilor de rentabilitate** a unităților economice.

Existența unui contract de prestare va angaja, de fapt, două forțe pentru realizarea unei servirі ireproșabile a proceselor producției de bază, oferind condiții mai bune pentru **scurtarea perioadelor de staționare în revizii și reparații**, reducerea avariilor, **aplicarea metodelor moderne de reparații** prin schimb de agregate. Faptul că organizația prestatoare de servicii va răspunde material de defecțiunile care îi sînt imputabile o va cointeresa în respectarea contractului.

Actuala supradimensionare a sectoarelor auxiliare din numeroase unități economice reflectă dorința de a se evita orice risc. Sistemul prezentat oferă posibilitatea de a transfera acest risc, din întreprindere, la o unitate pregătită pentru a-l evita. **Efortul organizatoric — mai ieftin — trebuie să completeze permanent efortul de investiții, care înseamnă cheltuială de venit național.**

Eugen HANCA
Suceava

Dezvoltarea activității conceptuale a inginerilor și economiștilor

ÎN REALIZAREA obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, formulate de Congresul al XII-lea al P.C.R., un rol de tot mai mare importanță — pe măsura afirmării revoluției tehnico-științifice, a principiilor noului mecanism economico-financiar — revine efortului de mobilizare conceptuală, creator, din partea specialiștilor cu pregătire superioară — în primul rînd al inginerilor și economiștilor din ramurile producției materiale, din cercetare și proiectare.

Eficiența muncii de creație tehnică și economică presupune însă cunoștințe la zi, deoarece ideile necesare rezolvării unor probleme concrete din unitățile economice pot apare în primul rînd în condițiile înțelegerii și însușirii orientărilor politicii partidului — pe un fond de cunoștințe temeinice și permanent împrospătate în domeniul respectiv, dublat de pasiune în muncă.

Conceptul învățămîntului continuu, promovat cu începere din anul 1971 prin programul național de perfecționare și reciclare periodică a cadrelor cuprinde ca un element de bază și pe acela că învățătura se însușește și de unul singur, cu cartea în față. Cartea permite diversificarea ritmului învățării de la om la om — și cu cît omul are un mai bogat fond de cunoștințe, cu atît învață mai personal. (Aceasta înseamnă, totodată, că avem nevoie de tot mai multe cărți tehnice și cărți economice adecvate realității românești.)

Lucrînd, aproape un sfert de veac, nemijlocit în producție, am constatat încă destul de multe cazuri în care cadre cu pregătire superioară — ingineri, economiști — citesc puțin sau cu totul sporadic literatură tehnică și economică, mulțumindu-se cu cunoștințele căpătate în facultate, care, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, se erodează cu mare rapiditate.

LIPSA DE MOTIVARE în realizarea unui studiu permanent este, cred, direct legată de faptul că promovarea treptelor de la inginer (sau economist) pînă la inginer principal I — care înseamnă tot atîtea gradații cîștigate la retribuție — se face în primul rînd după criteriul vechimii în specialitatea respectivă și mai puțin după cunoștințele căpătate și capacitatea de a le aplica în producție.

În cazul cadrelor didactice, al medicilor ș.a., promovarea se face pe bază de **examene, concursuri, susținere de lucrări.** Adoptarea unui sistem similar pentru cadrele cu pregătire superioară din unitățile economice le-ar obliga la **studiu permanent,** la cunoașterea noutăților tehnice și economice la zi din domeniul respectiv, la realizarea unor **studii și experimentări proprii** și, desigur, la **introducerea rezultatelor lor** în practica domeniului în care lucrează — mai ales dacă unele grade de economist sau inginer s-ar obține prin susținerea nu numai a unor examene (organizate pe centrale, departamente, institute de cercetări și proiectări, de învățămînt superior), dar și a unor lucrări aplicative (studii, proiecte etc.).

Eventual, însăși **promovarea în funcții de conducere** — în unitatea respectivă sau în alte unități — ar putea fi condiționată de obținerea în prealabil a unor grade, inclusiv pe baza participării la stagii în instituțiile de formare și perfecționare a cadrelor de conducere.

PRIN LEGE, întreprinderilor li s-au stabilit atribuții grupate în așa fel, încît să răspundă realizării tuturor funcțiunilor unei unități economice (planificare, cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar-contabil, personal). Realizarea acestor obiective este mult ușurată dacă în organizarea întreprinderii, în repartizarea de atribuții pe compartimente și oameni se pune un accent deosebit pe **activitatea conceptuală** (de studii, cercetare, proiectare).

Faptul că întreprinderea reprezintă o unitate de producție nu înseamnă nicidecum ca toți inginerii și economiștii să fie neapărat masați în secții și ateliere. Adevărata problemă care se pune în cadrul unei întreprinderi este aceea de a organiza în așa fel, încît formațiilor de muncă, atelierelor, secțiilor să li se asigure forță de muncă bine pregătită, materii prime corespunzătoare, utilaje în perfectă stare de funcționare, o documentație tehnică și tehnologică detaliată, măsuri care să ușureze munca și o organizare superioară a producției și a muncii, ca și a conducerii proceselor de producție.

Dacă s-ar crea și menține permanent astfel de condiții, sarcina conducătorilor de formații de muncă (maiștri, subingineri, ingineri), a șefilor de ateliere și de secții s-ar limita la a lua măsuri pentru respectarea disciplinei de muncă și tehnologice, pentru buna folosire a utilajelor, a materiilor prime.

Pentru a se ajunge însă în situația de a putea concentra forțe serioase de specialiști în compartimentele conceptuale — înțelegînd prin acestea nu numai cele de proiectare produse-prototipuri, proiectare tehnologică-autoutilare, dar și oficiile de calcul, precum și compartimentele de organizarea producției și a muncii — **o parte din cadrele cu pregătire superioară din întreprinderi ar trebui disponibilizate și orientate către aceste compartimente,** în scopul de a rezolva punctele critice din ateliere, secții și întreprindere.

La Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, unde specialiștii din compartimentele funcționale participă la activitatea de cercetare-proiectare, realizînd fiecare din ei cîte un studiu (proiect) pe trimestru, în vederea soluționării eficiente a unor probleme concrete, s-a constatat că rezultatele sînt considerabil mai bune decît atunci cînd își foloseau în întregime timpul în ateliere și secții, pentru asistarea personalului existent.

Pe de altă parte, este un fapt cunoscut că în multe întreprinderi a avut loc un proces de „ridicare" a atribuțiilor de la șefii de echipe către maiștri, de la maiștri către ingineri sau către șefii de secții și ateliere. Preluarea de către factorii de conducere superiori a unor atribuții ale colaboratorilor lor, determinînd „coborîrea" preocupărilor inginerilor și economiștilor, a dus în unele cazuri și la o blocare a activității conceptuale a acestora, legată de problemele de perspectivă în sectorul pe care-l conduc.

ÎN ACEASTĂ ETAPĂ a transformării cantității într-o nouă calitate, consider că ar trebui ca **fiecare unitate economică să-și reorienteze folosirea specialiștilor.** Dacă maiștrii își vor realiza cu adevărat atribuțiile date prin lege, dacă subinginerii vor prelua în mare parte conducerea formațiilor de muncă, a atelierelor, a secțiilor, atunci inginerii și economiștii vor putea fi folosiți mai bine în conceperea de produse și tehnologii noi, de modernizări, în implementarea tehnicii de calcul, perfecționarea organizării, a pregătirii profesionale, în studii de piață ș.a.

În același timp se resimte stringent necesitatea unei ample vehiculări a informațiilor privind realizările din țara noastră, în vederea **generalizării metodelor de muncă, procedeelor tehnologice, metodelor de organizare** aplicate în diverse unități economice și care și-au dovedit valabilitatea și eficiența, ceea ce ar evita irosirea de muncă pentru căutarea de soluții unor probleme deja rezolvate.

De asemenea, ar fi foarte util dacă activitatea conceptuală din întreprinderi ar fi mai bine **coordonată** de către institutele de cercetare-proiectare, centrele de calcul, compartimentele de organizare a producției și a muncii din centrale și departamente. Pe această cale, **potențialul de gîndire tehnică și economică ar putea fi integrat într-un program unitar la nivel de subramură,** care ar evita căutări și abordări în paralel la diverse întreprinderi, pentru rezolvarea unora și acelorași probleme.

Organizarea orientată spre dezvoltarea activităților conceptuale prin mai buna folosire a specialiștilor cu pregătire superioară, care să se autoperfecționeze permanent, ar putea constitui unul din pilonii calității și eficienței în următoarea etapă de dezvoltare a economiei noastre.

Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Dinamica dezvoltării şi calitatea vieţii în socialism (III)

DIMENSIUNI ŞI TENDINŢE ALE CALITĂŢII VIEŢII ÎN ROMÂNIA

5. Nivelul şi structura consumului de bunuri şi servicii

SEMNIFICAŢIILE consumului asupra calităţii vieţii din socialism decurg atît din funcţiile sale generale ca fază a reproducţiei cît, mai ales, din specificitatea condiţiilor şi proceselor sociale, economice şi politice ale acestei orînduiri.

Ca fază a reproducţiei, consumul absoarbe produsul producţiei şi impune reluarea continuă a acesteia. Prin actul de utilizare de către oameni a bunurilor create de producţia materială şi de folosire a diferitelor servicii are loc procesul efectiv de satisfacere a diferitelor trebuinţe materiale şi spirituale. Volumul şi mai ales calitatea bunurilor şi serviciilor destinate consumului au efecte directe asupra calităţii vieţii, concretizate atît în asigurarea echilibrului biologic şi fiziologic necesar existenţei şi reproducţiei normale a fiinţei umane cît şi în dezvoltarea aptitudinilor fizice şi intelectuale, amplificarea complexităţii şi creativităţii muncii sociale — factori principali ai dinamismului şi eficienţei progresului social.

Condiţiile vieţii economice, sociale şi politice din socialism, radical schimbate faţă de orînduirile precedente, asigurînd realizarea funcţiilor generale ale consumului ca fază a reproducţiei imprimă acestuia noi valenţe şi dimensiuni. Tripla calitate a membrilor societăţii — de proprietari asupra principalelor mijloace de producţie, de producători de bunuri şi servicii şi de participanţi direcţi la organizarea şi conducerea întregii societăţi — determină ca volumul şi structura nevoilor de consum ale acestora să devină coordonate principale ale întregii acţiuni sociale. În acest context, **organizarea şi desfăşurarea producţiei de bunuri şi servicii dar şi a consumului acestora de către populaţie în funcţie de nevoile obiective — ştiinţific determinate — este una din legităţile specifice ale reproducţiei şi calităţii vieţii din socialism.** Referindu-se la importanţa acestei legităţi, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** — secretarul general al P.C.R., sublinia : **„Întreaga dezvoltare trebuie să pornească de la necesitatea asigurării unei producţii materiale în stare să satisfacă cerinţele de consum ştiinţific determinate, dar care să excludă risipa sub orice formă, consumul de dragul consumului"** [1]. Este important să subliniem că organizarea şi desfăşurarea producţiei şi consumului de bunuri şi servicii, în funcţie de necesităţile obiective — ştiinţific determinate, presupune o continuă **dezvoltare şi perfecţionare** a acestora **corespunzător transformărilor care au loc în toate condiţiile vieţii sociale** şi promovarea continuă a tendinţelor moderne ale producţiei şi consumului menite să contribuie la ridicarea calităţii vieţii întregii populaţii. Totodată, dezvoltarea producţiei şi consumului în funcţie de trebuinţele — ştiinţific determinate — **nu înseamnă uniformizarea stilului de viaţă al oamenilor** ci, dimpotrivă, lărgirea posibilităţilor de satisfacere a nevoilor de consum pe fondul diversificării produselor şi serviciilor, ridicării calităţii acestora şi valorificării tradiţiilor de consum ale poporului nostru.

Caracteristic pentru consumul de bunuri şi servicii din societatea noastră este şi faptul că funcţiile şi formele concrete ale acestuia se realizează în **cadrul sistemului unitar al condiţiilor şi mijloacelor care definesc calitatea vieţii din socialism.** De aceea, atît producţia cît şi consumul de bunuri şi servicii sînt concepute şi se desfăşoară în funcţie de un sistem de criterii economice, sociale şi politice, ca reflectare a cunoaşterii şi folosirii tuturor legilor obiective ale socialismului. În acest sens, organizarea şi dezvoltarea — armonioasă a producţiei bunurilor de consum şi a serviciilor pe întreg teritoriul ţării, pe zone, şi localităţi, precum şi creşterea consumului de bunuri şi servicii, **simultan**, la **toate categoriile de populaţie**, sînt trăsături esenţiale ale ridicării nivelului de trai al întregii societăţi. Totodată, în determinarea dimensiunilor şi formelor concrete de realizare a producţiei şi consumului de bunuri şi servicii din ţara noastră se ţine seama nu numai de cheltuielile şi rezultatele economice obţinute de producători ci şi de efectele social-economice pentru beneficiarii individuali şi pentru întreaga societate.

Toate aceste procese determină ca evoluţia consumului de bunuri şi servicii din ţara noastră **să nu reprezinte copierea sau imitarea vreunui model de consum existent într-o altă ţară — oricît de dezvoltată ar fi din punct de vedere economic.** Încadrat organic în sistemul condiţiilor economice, sociale şi politice care definesc calitatea vieţii din socialism, **consumul de bunuri şi servicii în ţara noastră va evolua pe baza nevoilor obiective — ştiinţific determinate, în corelaţie cu tendinţele moderne imprimate de progresul tehnico-ştiinţific contemporan şi prin păstrarea şi valorificarea corespunzătoare a tradiţiilor specifice poporului român.** Analiza retrospectivă a evoluţiei consumului de bunuri şi servicii în anii construcţiei socialismului, precum şi orientările şi obiectivele înscrise în Programul directivă de creştere a nivelului de trai şi ridicare a calităţii vieţii — aprobat de Congresul al XII-lea al partidului, permit evidenţierea modificărilor substanţiale care au avut loc pînă în prezent în această sferă a calităţii vieţii din ţara noastră cît şi perspectivele sale viitoare.

Unul din indicatorii care exprimă dinamismul consumului populaţiei este evoluţia **cumpărărilor de mărfuri** cu amănuntul din comerţul socialist. În perioada 1950—1978 volumul total al vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist a crescut de 14,0 ori, din care : mărfuri alimentare de 13,0 ori, prin alimentaţia publică de 16 ori, iar mărfuri nealimentare de 14 ori. Analiza evoluţiei vînzărilor de mărfuri pe medii dezvăluie cîteva aspecte calitative deosebite. În mediul urban, pînă în anul 1965 necesităţile de consum alimentar au avut o intensitate dominantă asupra întregului consum al populaţiei. După această perioadă, în condiţiile satisfacerii crescînde a necesităţilor de consum alimentar, **a apărut tendinţa de creştere mai rapidă a consumului de produse nealimentare, ceea ce exprimă orientarea consumului pe coordonatele moderne ale nivelului de trai.** În mediul rural se menţine şi după anul 1965 creşterea mai rapidă a volumului şi ponderii mărfurilor alimentare faţă de evoluţia mărfurilor nealimentare. Această tendinţă exprimă procesul de **trecere de la consumul alimentar al ţărănimii bazat prin excelenţă pe produsele primare ale agriculturii la consumul de produse prelucrate industriale**, ceea ce înseamnă diversificarea şi îmbunătăţirea calorică şi nutritivă a alimentaţiei populaţiei din acest mediu. În ambele medii volumul vînzărilor prin alimentaţia publică cunoaşte o dinamică foarte rapidă, ceea ce exprimă extinderea formelor de consum în unităţi specializate care **permite aşezarea alimenta-**

[1] **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Editura Politică, 1975, pag. 61.

ției pe baze rațional-științifice și realizarea unor economii de timp și muncă pentru fiecare consumator.

Prezintă o deosebită importanță faptul că aceste modificări s-au realizat pe fondul creșterii continue a consumului pe locuitor la principalele produse, reflectată sintetic în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Consumul mediu anual de bunuri alimentare și industriale pe un locuitor

	U.M.	1950	1965	1970	1978	1980*)
Carne și produse din carne	kg.	16,7	26,6	45,7	54,9	62,4
Lapte și produse din lapte (exclusiv untul)	litri	107,6	105,0	132,6	153,0	220,0
Ouă	buc.	59	115	214	254	270
Zahăr și produse din zahăr	kg.	6,9	15,0	20,3	26,4	30,0
Legume și produse din legume	kg.	65,6	75,3	112,6	133,5	143,6
Produse din cereale, în echivalent făină	kg.	130,5	208,0	189,3	186,5	183,3
Țesături (inclusiv confecții)	mp.	13,19	16,26	24,19	27,2	29,10
Încălțăminte	per.	0,62	1,97	3,06	3,3	4,10

*) Prevederi plan

Sursa : Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Editura politică, 1979, pag. 9—10.

Dinamica consumului de produse alimentare și industriale pe locuitor reflectă pregnant transformările radicale în modul de trai al populației. În decursul a 30 de ani de construcție a socialismului consumul pe locuitor a crescut la carne de 3,7 ori, la lapte — de peste 2 ori, la ouă — de 4,5 ori, la zahăr — de 4,3 ori, la încălțăminte de 6,6 ori etc. În această perioadă în România nu numai că s-au lichidat fenomenele de subalimentație, moștenite de la vechea orînduire socială, dar s-a modificat radical și structura calitativă a consumului alimentar, indicii realizați depășind cu mult media mondială. În acest sens datele comparative cu privire la realizările din țara noastră și proiecțiile Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) sînt deosebit de expresive.

Tabelul nr. 2

Indicatori comparativi ai consumului alimentar pe locuitor

Nr. crt.	Indicatori ai consumului alimentar	U.M.	Aria de referință	Nivelul zilnic consumului pe locuitor		
				1970	1975	1980
0	1	2	3	4	5	6
1.	Calorii total	număr	Mondial	2422	2457	2499
			România	3004	3012	3240
2.	Calorii de origine animală	număr	Mondial	410	420	433
			România	623	693	765
3.	Proteine, total	grame	Mondial	66,8	67,7	69,0
			România	87,2	87,6	88,1
4.	Proteine de origine animală	grame	Mondial	21,7	22,3	23,2
			România	29,9	33,3	36,7
5.	Grăsimi, total	grame	Mondial	56,7	58,3	60,1
			România	77,4	84,4	92,4
6.	Grăsimi de origine animală	grame	Mondial	31,5	32,3	33,3
			România	48,3	54,0	59,9

Sursa : Organisation des Nations Unies pour l'Alimentation et l'Agriculture, Rome, 1971 F.A.O. pag. 129—133, 163, 274, 290.

Ritmul evoluției consumului alimentar pe locuitor din țara noastră în decursul celor 3 decenii care au trecut — **unul dintre cele mai mari din lume** — exprimă modificările radicale care au avut loc în această sferă a calității vieții. Este important să menționăm, totodată, că acest ritm s-a realizat în condițiile creșterii rapide a populației urbane — de la 3,7 milioane în 1948, la 10,6 milioane de locuitori în 1978, (respectiv — ca pondere — în populația totală — de la 23,4% la 48,6%) care, după cum se știe este în majoritatea covîrșitoare numai consumatoare de produse agro-alimentare și nu producătoare de astfel de produse. În același timp, remarcăm că Proiectul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții, aprobat de Congresul al XII-lea prevede : „În domeniul consumului alimentar în concordanță cu cerințele științific determinate pentru menținerea capacității vitale și îmbunătățirea stării de sănătate a populației se va pune accentul pe îmbunătățirea structurii și ridicarea calității produselor, asigurîndu-se aprovizionarea populației cu produse cu conținut nutritiv ridicat și în sortimente diversificate“ [2]).

Modificări însemnate s-au produs și în ce privește consumul **de bunuri nealimentare.** Principala tendință care se manifestă în consumul acestor produse este reflectată de **creșterea mai rapidă a vînzărilor de mărfuri de folosință îndelungată și de cultură față de vînzările de articole de uz strict personal.** Astfel, în perioada 1950—1978, în timp ce volumul total al vînzărilor de mărfuri nealimentare a crescut de 14 ori, desfacerile de țesături și confecții au sporit de 2,1 ori, de încălțăminte de circa 8 ori, iar vînzările de produse metalo-chimice și electronice au crescut de peste 16 ori, de mobilă de circa 120 ori, de articole de librărie de circa 13 ori. Știut fiind faptul că satisfacerea necesităților de îmbrăcăminte și încălțăminte ocupă un loc primordial în consumul nealimentar al oricărui om, creșterea mai rapidă a cumpărărilor de **mărfuri de folosință îndelungată și de cultură exprimă o nouă treaptă calitativă a ridicării nivelului de trai al populației din țara noastră.** Evident că, această tendință se realizează, ca mărime și ritm, în mod diferit, în funcție de specificul colectivităților și de nivelul consumului general al acestora. Pentru familiile din mediul urban, de exemplu, creșterea cheltuielilor pentru bunuri de cultură, mobilă și obiecte electrice de uz casnic este mai mare decît în cazul familiilor din mediul rural. În același timp, în totalul cheltuielilor pentru produse nealimentare ale familiilor din mediul rural ponderea cea mai mare o dețin cheltuielile pentru materiale de construcții și mobilă.

Intensificarea tendinței de creștere în ritm rapid a consumului de produse nealimentare se reflectă și în **evoluția gradului de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată,** prezentată în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Înzestrarea populației cu obiecte de folosință îndelungată (număr la 1 000 de locuitori)

	1965	1975	1980*)
Aparate de radio	123,9	206,6	247,0
Televizoare	28,2	144,9	203,0
Frigidere	21,3	95,5	157,0
Mașini de spălat rufe	22,9	67,9	100,0
Autoturisme	1,2	13,7	28,0

*) Prevederi plan

Sursa : Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Ed. politică, 1979, p. 10.

În aprecierea semnificațiilor evoluției consumului populației de bunuri nealimentare și a înzestrării cu obiecte de folosință îndelungată se impun unele considerații. Se remarcă și în cazul acestor forme ale consumului populației **ritmul rapid** al evoluției acestora. Față de normele — rațional științifice — — elaborate de specialiștii din țara noastră nivelurile pe locuitor la unele produse nealimentare (încălțăminte și unele țesături) au atins aceste norme, iar la alte produse (tricotaje, confecții) sînt foarte aproape de normele respective. În ce privește gradul de înzestrare a populației cu unele obiecte de folosință îndelungată decalajele față de nevoile — științific determinate — sînt încă sensibile. De aceea și Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și ridicare a calității vieții prevede un complex de măsuri și obiective pentru ridicarea gradului de înzestrare a populației cu obiecte de folosință îndelungată. Trebuie, totodată, să subliniem că semnificația realizărilor obținute și în domeniul înzestrării populației cu o serie de bunuri de

[2]) Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioad 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Ed. politică, 1979, pag. 26.

folosință îndelungată (televizoare, frigidere, mașini de spălat autoturisme) este deosebită. **Toate aceste realizări reflectă saltu calitativ pe care l-a cunoscut industria bunurilor de consum din țara noastră în anii socialismului.** Căci este un adevăr d necontestat, că în timp ce crearea și dezvoltarea sectoarelo industriale — producătoare de obiecte de folosință îndelungat (aparate de radio, televizoare, frigidere, mașini de spălat, auto turisme) în țările cu un nivel economic ridicat au avut o evo luție lentă — în decursul unui număr mare de decenii în con cordanță cu progresul tehnico-științific din fiecare etapă, — ș în raport cu aceasta s-a desfășurat și evoluția înzestrării popu lației cu astfel de bunuri. în România majoritatea acestor sec toare ale industriei s-au înființat în ultimele două decenii — în contextul unor complexe procese menite să lichideze gradul de înapoiere economică moștenit de la vechea orînduire social-economică. Existența acestor sectoare, dezvoltarea și perfecționarea lor pe coordonatele înscrise în Programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate vor asigura ridicarea, în ritm rapid a gradului de înzestrare a populației din țara noastră cu astfel de bunuri la nivelul normelor științific determinate.

Modificările cantitative și calitative în consumul populației din țara noastră sînt exprimate și de extinderea și diversificarea continuă a **serviciilor.** Odată cu dezvoltarea serviciilor gratuite asigurate de societate pe seama fondului social — în domeniile învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și în altele — a sporit volumul serviciilor prestate către populație în schimbul unei părți din veniturile bănești ale acesteia. Astfel, în perioada 1966—1978, cînd tendințele moderne ale consumului de bunuri alimentare și nealimentare menționate s-au conturat tot mai mult, ritmul mediu anual de creștere a cheltuielilor populației pentru servicii a fost cu mult mai mare decît cel al cumpărărilor de mărfuri, respectiv de 11—12% față de 8,2%. Ca urmare, deși nivelul absolut al cheltuielilor pentru cumpărările de mărfuri a sporit continuu, proporția lor — în totalul cheltuielilor bănești ale populației a înregistrat o scădere, de la aproximativ 3/4 în 1965 la 2/3 în 1978 și, totodată, ponderea cheltuielilor pentru servicii a crescut de la cca 10% la 12%. In decursul dezvoltării serviciilor către populație un ritm deosebit de creștere au cunoscut transporturile și telecomunicațiile, activitățile cultural-artistice, furnizarea de energie electrică, gaze naturale și apă potabilă.

Corespunzător liniilor directoare ale evoluției economiei românești pînă în anul 1990 producția industriei bunurilor de consum, alimentar și nealimentar, va crește la produsele principale de 2,5—3,5 ori. Industria alimentară va fi organizată în așa fel încît să asigure prelucrarea superioară a produselor agricole **pentru deplina satisfacere a cerințelor de alimentație rațională a întregii populații.** În condițiile repartizării științifice a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării se vor dezvolta subramurile industriei și ale agriculturii astfel încît **fiecare județ să poată asigura, din resurse proprii, aprovizionarea populației cu principalele produse necesare consumului alimentar.** Pentru satisfacerea deplină a necesităților de produse de folosință îndelungată se **vor dezvolta și moderniza principalele subramuri ale industriei și, în special, sectoarele producătoare de obiecte electrotehnice și electronice** (radiouri, televizoare, articole de uz gospodăresc) și de mijloace de transport personal. De asemenea, se va asigura un ritm mai **rapid de creșterea ramurilor și subramurilor industriale producătoare de mijloace de muncă și instalații necesare unităților prestatoare de servicii.** Toate aceste modificări se vor realiza pe fondul unei noi structuri ale producției industriale, definită nu numai de diversificarea producției sectorului producător de bunuri de consum dar și de creșterea numărului **subramurilor producătoare de mijloace de producție și a celor purtătoare ale progresului tehnic contemporan, care vor participa direct, cu o parte din producția lor, la dezvoltarea bazei tehnico-materiale destinată producției bunurilor de consum.**

Pe fondul acestor modificări în producția materială consumul populației din țara noastră va cunoaște noi dimensiuni. Corespunzător Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare a calității vieții, consumul mediu anual pe locuitor la principalele bunuri și servicii va avea următoarea evoluție, în perioada 1981—1985 (tabelul nr. 4).

Nivelurile proiectate pentru anul 1985 marchează apropierea **consumului alimentar de pragul fiziologic necesar — științific determinat și, odată cu aceasta, intensificarea tendinței de sporire mai rapidă a consumului de produse nealimentare.** Va avea loc, **îndeosebi creșterea mai rapidă a înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată și a volumului de prestări de servicii pentru populație.** Aceste tendințe sînt reflectate și de ritmul mediu anual al creșterii desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii : 4,9% — pentru produse alimentare, 7,3% — pentru produse nealimentare și 13% — pentru servicii.

Tabelul nr. 4

	U.M.	1980	1985	1985/1980%
0	1	2	3	4
Produse alimentare :				
Carne și produse din carne	kg.	62,4	68 — 72	109,0—115,4
Lapte și produse din lapte (exclusiv untul)	litri	220	230 —240	104,5—109,1
Grăsimi total	kg.	19	20,5— 21,4	107,9—112,6
Zahăr și produse din zahăr	kg.	30	33 — 35	110,0—116,7
Ouă	buc.	270	275 —280	101,9—103,7
Cereale, echivalent făină	kg.	183,3	155 —160	84,6— 87,3
Legume și produse din legume	kg.	143,6	150 —160	104,5—111,4
Fructe și produse din fructe	kg.	63,0	75 — 85	119,0—134,0
Produse nealimentare :				
Țesături (inclusiv confecții)	mp.	29,1	35,9	123,4
Tricotaje	buc.	9,9	14,2	143,4
Încălțăminte	perechi	4,1	4,1	100,0
Înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată la 1 000 locuitori				
Aparate de radio	buc.	247	300	121,5
Televizoare	„	203	245	120,7
Frigidere	„	157	220	140,1
Mașini de spălat	„	100	153	153,0
Autoturisme de oraș	„	28	57	203,6
Volumul serviciilor (total pe țară)	mil. lei	48 350	74 600	154,3

Sursa : Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Ed. politică 1979, p. 27—29.

6. Condițiile de locuit

ÎMBUNĂTĂȚIREA continuă a condițiilor de locuit constituie unul din procesele principale ale creșterii nivelului de trai și ridicarea calității vieții din țara noastră. Dimensiunile acestuia, durata sa în timp, pînă la rezolvarea deplină a problemei locuințelor sînt imprimate, în principal de situația precară a fondului de locuințe moștenit de la vechea orînduire socială. Distrugerile războiului, faptul că peste 50% din locuințele existente în 1944 erau construite din materiale cu o slabă rezistență, volumul redus al spațiului de locuit ce revenea pe o familie, (cca 65% din familii aveau în folosință o cameră și o bucătărie), slaba dotare sanitar-edilitară a celei mai mari părți a fondului de locuințe **a pus practic în fața revoluției socialiste din țara noastră problema construirii unui nou fond de locuințe pentru populație.**

Pentru rezolvarea acestei probleme, în țara noastră construcția de locuințe reprezintă unul din domeniile principale ale producției socialiste, încadrat în sistemul unitar de organizare și conducere planificată a economiei naționale. În aceste condiții progresul continuu și multilateral al economiei românești, pe fondul unui ritm rapid de industrializare, a fost concretizat și în creșterea continuă a fondului de locuințe nou con-

Ioan V. TOTU

(Continuare în pag. 25)

Probleme energetice actuale şi teoria economică (III)

Conservarea energiei. Necesitatea determinării corecte a consumului de energie şi a eficienţei acestuia

LEGĂTURA dintre energie — ca fenomen fizic — şi economie apare prin intermediul preţului. Acesta constituie un instrument important pentru realizarea obiectivelor economico-sociale în domeniul gospodăririi energiei. Astfel, momentul critic de cînd începe să fie rentabilă substituţia unor combustibili deficitari cu alţi combustibili nedeficitari însă cu condiţii tehnice şi economice mai grele de producţie este indicat de nivelul relativ al preţului, aşa încît elasticitatea cererii pentru combustibili depinde de nivelul preţului acestora, de nivelul venitului, precum şi de alţi factori caracteristici. Probleme privind substituţia se ridică şi între resursele de energie şi celelalte resurse — fonduri fixe, materii prime, forţă de muncă — realizate prin intermediul tehnologiilor şi a structurii producţiei. În această privinţă, aşa cum subliniază L. Schipper, costurile energiei joacă un rol important în determinarea balanţei optime dintre energie şi alte resurse [14]).

Concluzia principală ce se impune pe linia necesităţii soluţionării problemelor arătate mai sus impune aşezarea preţurilor resurselor energetice şi de materii prime pe baze noi luîndu-se în considerare limita maximă a cheltuielilor de producţie pe unitatea de produs realizabilă la întreprinderea cu condiţiile cele mai grele de producţie a cărei producţie este necesară economiei naţionale. De asemenea, din punctul de vedere al cerinţei realizării substituţiei resurselor deficitare cu altele nedeficitare apare necesitatea corelării preţurilor interne a resurselor cu nivelul preţurilor pieţei mondiale. Firește, o asemenea acţiune ar avea o influenţă defavorabilă asupra pieţei interne, deoarece ar provoca o ridicare generală a nivelului preţurilor şi ar introduce în economia naţională unele dintre elementele de instabilitate şi inflaţioniste existente pe piaţa mondială, înlăturînd această cale ca fiind nerealistă şi dăunătoare apare însă ca absolut necesare anumite evaluări care să stea la baza elaborării unor normative de calcul pentru fundamentarea planurilor de dezvoltare economică, a obiectivelor de investiţii şi a celor de modernizări în domeniul capacităţilor de producţie şi a produselor, cu efecte asupra reducerii consumului energetic, normative care să fie folosite, de asemenea la calculul substituţiei tipurilor de resurse deficitare cu altele nedeficitare sau abundente.

Răspunsul la urmările crizei energetice şi la decarajul ce se conturează în perspectivă între cerere şi ofertă în domeniul energiei trebuie să-l dea nu numai dezvoltarea sistemului energetic şi a structurii acestuia ci şi conservarea energiei, ţinînd seama atît de starea actuală de accentuată risipă a energiei cît şi de potenţialul de eficienţă, în general, mai ridicat pe care îl are conservarea în comparaţie cu producerea energiei din noile surse [15]).

La o ofertă tot mai restrînsă de energie, la care se poate face faţă tot mai greu în condiţiile rezervelor cunoscute, descreşterea cererii, considerată conservare, se înscrie ca una din soluţiile cele mai eficiente şi mai la îndemînă. Într-adevăr, aceasta este o soluţie convenabilă chiar şi pentru acele ţări care dispun de rezerve energetice, inclusiv pentru acelea unde sînt disputate probleme privind substituţia între surse alternative ca, de exemplu, uraniu, cărbune. De aceea, se consideră că sursa principală şi condiţia hotărîtoare a dezvoltării în continuare a economiei naţionale este asigurarea unei creşteri substanţiale a eficienţei economice în utilizarea energiei, întregul sistem energetic — de producţie şi de consum — oferind însemnate posibilităţi în acest sens.

Una din căile importante se referă la perfecţionarea structurii producţiei, promovarea dezvoltării acelor ramuri şi a acelor producţii care au consum redus de energie şi un grad înalt de prelucrare şi de tehnicitate, concomitent cu limitarea la strictul necesar a produselor energointensive.

Pentru orientarea eforturilor în atare direcţii şi pentru operaţionalizarea acestora se pune tot mai insistent problema unei reconsiderări a determinării consumului de energie, precum şi a necesităţii introducerii unor metodologii îmbunătăţite de calcul privind eficienţa economică a consumului de resurse energetice, folosibile în lucrările de motivare economică a îmbunătăţirii structurii producţiei, a comerţului exterior, a folosirii capacităţilor de producţie mari consumatoare de energie, a modernizării acestora, precum şi a investiţiilor.

O privire critică asupra sistemului actual de evidenţă, calcul şi analiză a consumului de energie şi a sistemului de evaluare a acestuia evidenţiază faptul că adeseori aceste sisteme încurajează sau nu sînt în măsură să contribuie la evitarea acelor decizii care au drept urmare realizarea unor consumuri mari şi ineficiente de energie.

Se ajunge la atare situaţie deoarece sistemul de evidenţă a costurilor de producţie contabilizează consumurile energetice doar în fazele respective de fabricaţie numite consumuri directe. Consumul din fazele anterioare şi din producţia conexă se contabilizează în mod obişnuit prin intermediul costului general şi amorf de „materii prime şi materiale", pierzîndu-se astfel identitatea fizică a resurselor energetice. Aşadar, din evidenţele curente, consumul total de energie încorporat în produse apare eronat. La acestea se mai adaugă adeseori diferite elemente care influenţează formarea preţurilor — taxe, subsidii, măsuri de protejare a unor categorii de consumatori etc —, preţurile energiei şi combustibililor fiind în felul acesta distorsionate.

Realizarea acţiunilor de politică energetică în domeniile substituţiei şi a exportului de produse energointensive, precum şi a investiţiilor care au ca obiectiv economisirea energiei, trebuie să aibă la bază un calcul şi o motivaţie economică corectă, ceea ce implică folosirea unor tehnici de calcul adecvate şi a unor noţiuni cum sînt consum direct şi consum încorporat (total) de energie exprimat valoric şi în unităţi naturale pe ramuri şi indicatori şi metodologii de calcul al eficienţei economice a producţiei substituibile şi a exportului de produse energointensive.

Necesitatea folosirii unor metodologii şi indicatori adecvaţi decurge din următoarele considerente şi observaţii : a) în România precum şi în alte ţări se va accentua caracterul deficitar al resurselor energetice, această situaţie implicînd iniţierea unor măsuri severe de economisire a energiei ; b) preţurile pe piaţa mondială cresc în ritmuri ridicate ; c) existînd o largă cooperare între întreprinderi se pierde posibilitatea identificării fizice a resurselor încorporate în produsele finale ; d) sistemul actual de preţuri interne nu este suficient de sensibil la accentuarea laturii deficitare a energiei, preţurile interne neputînd fi operativ corelate cu cele existente pe piaţa mondială. Ca urmare, calculele de eficienţă a producţiei în exprimarea valorică apar deformate, neconcludente.

Pentru a înlătura asemenea neajunsuri şi a realiza premisele unui calcul corect al indicatorilor folosiţi la motivarea orientării structurii producţiei în vederea minimizării consumului de energie şi atingerii altor obiective economice importante, în cadrul Institutului Central de Cercetări Economice s-au efectuat unele investigaţii în acest sens. În cadrul cercetărilor realizate a fost folosită metodologia şi datele disponibile din analiza input-output pentru a fi calculaţi coeficienţii consumului total sau încorporat de energie pe ramuri agregate. Aceşti coeficienţi sînt exprimaţi valoric (lei energie/leu producţie). Ei pot fi exprimaţi şi în unităţi natural — convenţionale (în kg combustibil convenţional pentru 1000 de lei producţie sau pentru obţinerea unei cantităţi de energie echivalentă cu 1 kg de combustibil convenţional în ramurile energetice). Pentru trecerea de la exprimarea valorică la exprimarea în unităţi natural-convenţionale pot fi folosite preţurile medii ale energiei din anii respectivi.

Dat fiind faptul că tablourile input-output disponibile au un grad ridicat de agregare, iar cerinţele pentru funda-

[14]) Lee Schipper, Another Look at Energy Conservation, American Economic. Review, mai 1979, p. 366—367.

[15]) Lee Schipper, Another Look at Energy Conservation, The American Economic Review, mai 1979, p. 362 ; G. N. Hatsopoulos, E. P. Gyftopoulos, R. W. Sant, T. F. Widner, Capital Investments to Save Energy, Harvard Business Review, martie-aprilie 1978.

Tabelul nr. 1

Energia incorporată în diferite produse substituibile potrivit informațiilor furnizate de firma BASF—R.F. Germania publicate în revista „The Economist" și a datelor Institutului de economie industrială — România

(în Kg echivalent petrol)

	R.F. Germania	România
Pentru a produce un dmc de :		
— aluminiu	16	15 *)
— cupru	11	13 **)
— oțel	8	8 ***)
100 saci pentru ambalarea îngrășămintelor confecționați din :		
— hîrtie	39	
— polietilenă de joasă densitate	36	
100 m țevi rezistente la presiune (cu diametrul de 25 mm) din :		
— oțel	500	
— cupru	96	
— polietilenă de înaltă densitate	38	
100 m conducte de drenare (cu diametrul de 11 mm) din :		
— fontă	1 970	
— ceramică	275	
— policlorură de vinil	154	
100 butelii de 1 litru din :		
— sticlă	23	
— polietilenă de înaltă densitate	12	
— policlorură de vinil	8	

*) aluminiu electrolitic
**) cupru de convertizor
***) oțel electric aliat

Sursa : The Economist, 3 noiembrie, din datele furnizate de firma BASF — R. F. Germania ; Pentru România, datele sînt calculate în Institutul de economie industrială și publicate în caietul de studii industriale nr. 7/1979.

mentarea economică a deciziilor nu pot fi satisfăcute cu asemenea date globale, în cadrul cercetărilor efectuate s-a determinat consumul cumulativ de energie de-alungul itinerarului tehnologic de fabricație a produsului pînă la sursa inițială de obținere a materiei prime. Rezolvarea problemei s-a făcut pe baza rețelelor PERT, avînd cunoscute pentru fiecare produs rețeaua tehnologică de prelucrare, normele de consum de materiale și normele de consum de energie pentru materialele respective. Rezultatele obținute s-au dovedit a fi satisfăcătoare din punctul de vedere al gradului de precizie și al detaliilor necesare analizei eficienței substituției produselor și tehnologiilor, a investițiilor pentru economisirea energiei și a relațiilor de comerț exterior.

Conservarea energiei prin ameliorarea structurii producției, a exportului și a importului

DIN investigațiile efectuate, s-a desprins faptul că pentru condițiile României, cele mai importante și mai fezabile căi de ameliorare a structurii producției cu efecte mari asupra conservării energiei se referă la substituția unor materii prime și produse destinate consumului intermediar, precum și la substituția produselor destinate exportului.

În ce privește substituția reciprocă a unor materii prime și produse destinate consumului intermediar, după criteriul minimizării consumului energetic fără modificarea volumului producției finale, acesta constituie un obiectiv specific important care trebuie să ia în considerare următoarele : identificarea listei materialelor substituibile cu caracteristicile lor de rezistență la forța de tracțiune, la presiune sau temperatură, greutate, volum etc. ; determinarea consumului încorporat de energie pe produse în diferite stadii de prelucrare a acestora cu exprimarea acestui consum în kgce pe o unitate de produs, pe o tonă, pe o unitate de volum (dmc) sau pe o unitate valorică (la 1 000 de lei producție) etc. în funcție de caracteristica materialelor supuse analizei și de scopurile acesteia.

În mod frecvent se pune problema substituției diferitelor materiale în fabricarea diferitelor produse ca, de exemplu, înlocuirea cuprului cu aluminiul, a betonului cu oțelul, a oțelului cu masele plastice. Mult timp s-a crezut, de pildă, că folosirea maselor plastice în locul metalelor este defavorabilă din punctul de vedere al energiei încorporate în cele două categorii. Atît pe unitatea de volum cît și pe unitatea de măsură a obiectelor confecționate, folosirea maselor plastice apare mai avantajoasă din punct de vedere al consumului de energie. În tabelul nr. 1 se dau unele date comparative privind consumul de energie exprimat în kg. echivalent petrol (kgep) pe diferite produse substituibile cu grade diferite de energointensivitate.

O analiză cuprinzătoare privind substituția produselor în scopul conservării energiei, implică luarea în considerare a consumului energetic nu numai în stadiile de producere a materiilor prime și de prelucrare a acestora ci și în stadiile folosirii produselor la beneficiar, precum și în stadiul recirculării materialelor din bunurile uzate. De exemplu, în construcția caroseriei automobilelor unde se pot folosi în mod preponderent oțel, aluminiu sau mase plastice trebuie luate în considerare unele proprietăți ca greutate, durabilitate, grad de recuperare a materialelor prin reciclare etc. Se știe că o greutate mai mare, datorită folosirii tablei de oțel solicită în timpul exploatării automobilului un consum suplimentar de energie. Totodată atît oțelul cît și aluminiul sînt reciclabile, ceea ce înseamnă realizarea unei economii nu numai de materiale ci în special de energie. Într-adevăr, așa cum se poate vedea din datele tabelului nr. 2, diferențele între consumul de energie pentru obținerea materiilor prime și consumul pentru materialele reciclate sînt substanțiale.

Totodată, este necesar **să fie luată în considerare durata optimă de funcționare a produselor** după criteriul economisirii energiei ținînd seama de energia încorporată și **de consumul pentru funcționarea produsului analizat în comparație cu consumurile antrenate de alte produse noi ce urmează a fi introduse în fabricație.**

O posibilitate de conservare a energiei, mai ales pentru o țară deficitară în resurse energetice, o oferă și adoptarea unei politici comerciale externe care să aibă în vedere un asemenea obiectiv în orientarea structurii atît a exporturilor cît și a importurilor de produse. Pe această linie, pentru România se ridică cu multă acuitate problema substituirii treptate a produselor cu un nivel de energointensivitate ridicat cu altele care au un nivel mai redus. În cercetările efectuate de noi în legătură cu aceste aspecte s-au ridicat și numeroase probleme metodologice de determinare a eficienței economice a exportului de produse prin prisma consumului de energie întrucît exportul de produse și servicii înseamnă implicit export de resurse energetice încorporate [16]).

În condițiile cînd prețurile interne au anumite distorsiuni și nu sînt corelate cu prețurile externe ale energiei, gradul de recuperare a energiei încorporate în produsele exportate prin prețul încasat din exportul acestor produse, s-a

Tabelul nr. 2

Economia de energie realizabilă în cazul reciclării unor metale de bază față de producerea lor din minereu

	Nevoia de energie pentru producție (Kcal/g)		Economia de energie (Kcal/g)
	materii prime	materiale reciclate	
Aluminiu	44,2	1,7	42 5
Cupru	11,6	1,5	10,1
Fier	3,7	1,4	2,3
Magneziu	78,1	1,6	76,5
Titan	108,5	45,1	63,4

Sursa : D. Gabor, U. Colombo, Beyond the Age of Waste, New York, Pergamon Press, 1978.

putut măsura prin folosirea unor indicatori specifici ca de exemplu : a) compararea prețului extern al unui produs exportat cu prețul extern al energiei, încorporate în acel produs, în ipoteza că toată energia se importă. Diferența dintre prețul extern al produsului exportat și valoarea consumului energetic încorporat trebuie să acopere toate celelalte elemente ale prețului, în afară de energie ; b) gradul de recuperare a energiei prin vînzarea produsului calculat ca raport între prețul net încasat din vînzarea la export a produsului, în dolari (după scăderea părții ce revine celorlalte resurse de materii prime, de muncă [17]) și amortisment) și prețul ener-

dr. Aurel IANCU

(Continuare în pag. 25)

[16]) Firește, același lucru este valabil și pentru import.

[17]) Partea ce revine resursei de muncă se compune din retribuții, adaosuri la retribuții, beneficii și alte cheltuieli cu forța de muncă.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

IPOSTAZE APOLOGETICE ŞI PRAGMATICE ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ BURGHEZĂ (I)

ÎN CONTEXTUL puzderiei curentelor, şcolilor şi teoriilor mai mult sau mai puţin recent apărute, de nuanţă economică, filozofică, politologică sau istorică, exprimate, între altele, de „noua stîngă" sau de „noua dreaptă", se vădeşte un curent al „noilor economişti" ; fără a-şi preciza cu claritate poziţia, acesta încearcă să susţină posibilitatea eradicării racilelor capitalismului contemporan pe seama reabilitării unor elemente ale teoriei liberalismului.

„Noii economişti" americani sînt grupaţi în jurul unor universităţi din S.U.A. dar mai ales a celei din Chicago. Educaţi în spiritul „şcolii keynesiene" şi convinşi fiind în anii de tinereţe de oportunitatea intervenţiei statului în economia capitalistă, ei retractează astăzi părerile lor de atunci, găsindu-se însă în faţa unui mare număr de dileme. Reţin atenţia în acest sens atît probleme mai vechi, ca cele determinate de recesiune, şomaj, inflaţie, preţuri, ca şi altele mai noi de genul „stagflaţiei" şi al „slumpflaţiei" ; la acestea se adaugă implicaţiile crizelor sectoriale actuale deopotrivă în plan economic, social, dar şi politic ce duc, în tot mai mare măsură, la compromiterea teoriilor „societăţii de consum". „Noii economişti" americani urmăresc identificarea unor modele apte să revitalizeze capitalismul ca mod de producţie, să asigure mascarea antagonismelor acestuia făcînd apologia orînduirii ca atare prin arborarea unui „liberalism" sui generis.

Susţinut atît de economişti clasici burghezi, A. Smith şi D. Ricardo, cît şi de cei utilitarişti, J. Benthan şi J. Mill „liberalismul" economic a apărut, după cum se ştie, în secolul al XVIII-lea, militînd pentru înlocuirea autorităţii arbitrare prin forme instituţionale care să asigure libera concurenţă. Acestuia i s-a opus însă, mai ales în perioada şi după marea criză din anii "33, keynesiştii, adepţii intervenţiei statului capitalist în economie. Primele atitudini „neoliberaliste", primele studii consacrate „adaptării" liberalismului economic la condiţiile capitalismului monopolist de stat au fost făcute de „şcoala de la Freiburg" avîndu-l ca promotor pe W. Eucken, iar între reprezentanţii de seamă pe W. Röpke în R.F.G., M. Allais în Franţa, L. Robins în Anglia, U. Papi în Italia. Şcoala de la Freiburg nu exclude dirijismul, dar, spre deosebire de keynesişti, acceptă doar o intervenţie limitată.

Neavînd încă obiective şi direcţii unanim acceptate, nici măcar o doctrină unitară, mişcarea americană respectivă, căreia H. Lepage [1]) îi acordă eticheta de „noii economişti", iar alţii o denumesc „şcoala de la Chicago", abordează un alt gen de „neoliberalism", am putea spune mai evoluat.

Mişcarea cuprinde în fapt patru grupuri şi orientări convergente şi anume : 1) curentul „monetarist" 2) cel bazat pe aşa numita teorie a „capitalului uman", 3) curentul care îşi fundamentează elaboratele pe acţiunea „drepturilor de proprietate" şi 4) şcoala „Public Choice" ; fiecare din acestea vizează laturi diferite ale scenariului capitalist contemporan dar, în fond, se situează pe poziţii apropiate în interpretarea lor.

Între altele, poziţia apropiată este atestată de faptul că toate cele patru grupuri urmăresc să „actualizeze" — la condiţiile anilor noştri — teoriile consacrate vitalizării întreprinderii capitaliste abordînd deci sfera microeconomicului, asupra căreia au existat studii anterioare şi pe care mişcarea încearcă să le depăşească pe seama unor radicale înnoiri. Teoriile noilor economişti americani urmăresc în fapt să demonstreze inconsistenta concepţiei keynesiste, căreia îi impută incapacitatea de a soluţiona marile probleme cu care se confruntă economia de piaţă în actuala etapă a multiplelor crize orizontale şi verticale generate pe fondul crizei generale a capitalismului şi, în acelaşi timp să relanseze concepţiile liberaliste ; pe acestea din urmă ei le grefează pe structurile actuale, pe realităţile contemporane. În acelaşi timp, fiecare grup se distinge prin „segmentele" economico-sociale analizate.

Curentul **„monetarist"**, surprinde tabloul marilor oscilaţii monetare din ultimele decenii însoţit de analiza detaliată a căderii şi urcării preţului aurului, de valorizarea şi devalorizarea dolarului, a celorlalte monede, de fenomenele inflaţioniste şi de consecinţele dezastruoase pe planul vieţii sociale, care se răsfrîng în mod deosebit asupra bugetului consumatorului de rînd. Totodată, este analizată aici eficienţa pîrghiilor monetare din perioada liberalismului şi posibilitatea relansării acestor mijloace în dominarea pieţei, în reglarea ra-

FIŞE

Dezbatere

● *La Academia de studii economice Bucureşti a avut loc, la finele săptămînii trecute, o dezbatere în legătură cu problemele ce se desprind din acţiunea în curs de desfăşurare într-un număr de întreprinderi industriale reprezentative, pentru perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii şi raţionalizarea utilizării personalului muncitor — acţiune în sprijinirea căreia sînt antrenate şi colective ale unor catedre din A.S.E. În lumina indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C al P.C.R., privind realizarea planului de creştere a productivităţii muncii, au fost evidenţiate domeniile, în care se înscriu analizele efectuate şi măsurile stabilite în unele din aceste unităţi, rezultatele scontate. Participanţii — cadre didactice, specialişti din producţie şi cercetare — au relevat modalităţi de intervenţie în continuare în acest domeniu, de perfecţionare pe baze ştiinţifice a clasificării personalului muncitoresc din întreprinderi, de determinarea multicriterială a eficienţei măsurilor de raţionalizare a folosirii forţei de muncă, precum şi implicaţii ale acestei acţiuni în contextul noului mecanism economico-financiar.*

● *Tipărit la* Editura Politică *sub egida Institutului de studii istorice şi social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., volumul* „ROMÂNIA ÎN ANII SOCIALISMULUI 1948–1978" *(coordonator dr.* Gheorghe Surpat) *constituie o sinteză ştiinţifică reprezentativă a istoriei dezvoltării socialiste a patriei. În paginile cărţii sînt evocate momente marcante ce au jalonat instituirea şi dezvoltarea noii orînduiri — anii revoluţiei popular-democratice (1944–1947), etapa construirii bazelor societăţii socialiste (1948–1965), perioada care a urmat consemnînd anii de consolidare a bazei tehnico-materiale a socialismului şi etapa de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Un spaţiu larg este acordat în lucrare problemelor construcţiei economice — domeniu hotărîtor al progresului general al societăţii — relevîndu-se originalitatea şi consecvenţa cu care partidul şi statul nostru au proiectat şi au condus, potrivit condiţiilor specifice fiecărei etape de dezvoltare, procesul făuririi economiei naţionale ca un complex armonios, dinamic, eficient. Volumul evidenţiază deopotrivă însemnătatea istorică a celui de al IX-lea Congres al partidului, eveniment remarcabil din viaţa poporului nostru, care a deschis noi orizonturi de progres şi civilizaţie pentru societatea socialistă românească ; se relevă contribuţia de inestimabilă valoare teoretică şi practică a secretarului general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la fundamentarea liniilor directoare, de pregnantă originalitate ale făuririi socialismului în România.*

Studii de marketing.

● *Informaţiile obţinute în activităţile de marketing au devenit de mai mult timp elemente încorporate organic în deciziile de organizare economică, de proiectare a structurilor şi fundamentare a politicii economice, opinează* Dusan Petkovski *în studiul* „Accès à la determination de la recherche du marketing" *publicat în* ANUARUL FACULTĂŢII DE ŞTIINŢE ECONOMICE DIN SKOPLIJE, *1979. Potrivit părerii autorului, sporirea eficienţei marketingului necesită însă, delimitarea cu precizie (în funcţie de capacitatea lor de a furniza informaţii) a trei tipuri distincte de activităţi : studiul pieţii, ca urmare a utilizării datelor primare de preţuri, oferte, etc. ; sistemul informaţional al pieţei înglobînd toate canalele de informare şi decizie ; studiul pro-*

porturilor dintre cerere și ofertă. Așa zisa teorie a **„capitalului uman"**, urmărește o analiză a utilizării capitalului, încercînd, păsămite, să demonstreze că în afara investițiilor capitale, și o serie de cheltuieli familiale îmbracă același caracter, ceea ce pe ansamblu ar imprima capitalului un aspect tot mai „uman". Se susține faptul că cheltuielile familiale pentru instrucție, cpărarea și refacerea sănătății, ridicarea gradului de cultură ar fi, vezi bine, similare investițiilor efectuate de întreprinderi pentru lărgirea producției și prin care, finalmente se constituie profitul capitalist. „Baza teoriei capitalului uman – arată astfel M. Blang – rezidă în aceea că se consideră că oamenii nu-și limitează activitatea economică la opțiuni între diferitele produse marfare pe care le oferă piața, ci efectuează simultan o serie de opțiuni între consumurile imediate și satisfacțiile viitoare de ordin pecuniar și nepecuniar" [2]).

Desigur, atît Marx, cît și economiștii contemporani au evidențiat faptul că, în condițiile cînd forța de muncă este singura capabilă să producă noi valori în procesul muncii, ridicarea gradului de instrucție și pregătire profesională determină unul din cele mai mari „cursuri de revenire". Economistul sovietic S.G. Strumilin [3]) argumentează, spre exemplu, că fiecare unitate monetară cheltuită pentru instrucție asigură un curs de revenire de cel puțin 6 ori mai mare ; în aceeași categorie putem înscrie o bună parte din cheltuielile consacrate refacerii sănătății, menținerii condiției fizice, a forței de muncă pentru deplina sa afirmare în procesul de producție etc.

Modul în care se încearcă să fie „umanizat" capitalul deformează însă și denaturează în fapt realitățile. Promovarea unor asemenea teze a fost urmată de preluarea în analiza economică a unor categorii noi, între care se înscrie cea a „ciclului vieții" ; în acest cadru se are în vedere că un om cheltuiește mai mult pentru instrucție la începutul vieții, iar pentru sănătate spre sfîrșitul ei ; în ansamblu, pe măsura înaintării în vîrstă ar scade interesul pentru investiții viitoare, amplificîndu-se însă cerințele pentru consumul curent. Pe baza unor asemenea constatări realiste noii economiști americani au elaborat explicații neconvingătoare privind repartiția veniturilor și încearcă să justifice așa-zisul „șomaj voluntar" [4]).

Exeget al acestui grup, G. Becker consideră, între altele, în cadrul teoriei familiei, „căsătoria drept rezultatul deciziei celor doi parteneri care urmăresc optimizarea satisfacțiilor în raport cu stările anterioare de celibatari", apoi tratarea fertilității și a planificării familiale în funcție de factorii economici și, în ansamblu, tratarea problemelor demografice, a familiei în special, prin prisma exclusiv a condițiilor economice. Becker operează atît cu probleme certe și cuantificabile, ca cele privind investițiile familiei pentru instrucție, sănătate, dinamica recuperării lor cît și cu probleme incerte cum sînt numărul de copii și opțiunea lor profesională, ori cu aspecte afective, incomensurabile cum sînt dragostea, credința, altruismul, filantropia. Întrucît G.B. vine în întîmpinarea unor preocupări de studiere a fenomenelor de microgrup teoria respectivă ca și autorul ei, se bucură de o anumită audiență în S.U.A.

În ce privește problema economiei relațiilor nemarfare G.B. vizează tocmai aspecte ale raporturilor umane, familiale în principal, care, deși definesc sau influențează procese economice, nu sînt însoțite de acte marfare, de vînzare-cumpărare, așa cum se petrec lucrurile în cazul filantropiei sau dragostei. Și acestea se transpun însă în limbaj exclusiv economic. Se cuvine să subliniem și faptul că G. Becker reia teoria consumatorului și duce mai departe analiza tezelor stimulării cererii, încercînd să dea răspuns celor care consideră reală subjugarea consumatorului de către producător, îndeosebi pe calea reclamei care creează false nevoi ; el ajunge la concluzia că „cel mai mare pericol pentru societatea capitalistă îl constituie apariția de noi producători", care stimulează artificial consumul. Dincolo de caracterul apologetic al unor interpretări, interesantă ni se pare preocuparea de a extinde cîmpul analizei economice, utilizarea tehnicilor și practicilor noi de marketing, precum și folosirea instrumentarului nou, specific pînă nu de mult sociologiei, statisticii sau altor științe sociale.

dr. Alecu Al. FLOAREȘ
Iași

---

[1]) H. Lepaée, «Les „nouvels économistes" americains. Une révolution scientifique et idéologique», Diogène, nr. 100, 1977.
[2]) M. Blang, „Journal of Economic Literature", Paris, 1976.
[3]) S. S. Strumilin, „Știința și productivitatea muncii" în lucrarea „Scrieri economice alese", Ed. științifică, București, 1972, p. 64.
[4]) În rîndul adepților acestor teorii se înscriu printre alții : M. Friedman, T. Schultz, J. Mincer, Y. E. Ponath, G. Cain, F. Welch, R. Michail. Din acest grup, o anumită distincție înregistrează Gary Becker, autorul a numeroase lucrări printre care : „Human Capital" și „Economic Theory", de numele căruia se leagă : teoria familiei, abordarea economiei relațiilor nemarfare și noua teorie a consumatorului.

---

priu zis de marketing pe care ar trebui să se pună în mai mare măsură accentul și care include și elemente de psihologie a cumpărătorului strategiile de promovare a unor produse. Această delimitare nu presupune o separare a metodelor de investigare, metode care în practică se completează reciproc. Opțiunea pentru dezvoltarea studiilor de marketing, de o complexitate și cuprindere cît mai mare, se justifică în viziunea autorului, prin necesitatea îmbogățirii teoretice și lărgirea cadrului explicativ care să permită integrarea fenomenelor de piață într-un sistem conceptual mai larg, articulat cît mai nuanțat cu teoria economică generală.

Suporturile competitivității

● *Prin implicațiile sale tot mai profunde asupra posibilităților de valorificare a rezultatelor proceselor economice competitivitatea se situează constant în atenția factorilor de decizie, a cercetătorilor din domeniul economiei. Această problemă – descifrarea resorturilor competitivității în industrie – a constituit obiectul unei investigații desfășurate în 17 țări sub egida Forumului european de conducere, ale cărei concluzii sînt expuse în articolul* „Une enquête sur la competitivité de l'industrie en Europe occidentale" *inserat în numărul 1/1980 al publicației* „BULLETIN D'INFORMATION SOCIALE". *Pentru o cît mai fidelă exprimare a competitivității – concept a cărui definire ridică numeroase dificultăți datorită caracterului său complex și dinamic –, cercetătorii au utilizat zece criterii, atît cantitative cît și calitative : dinamismul economiei, eficacitatea industrială și costurile de producție, dinamica pieței, dinamica financiară, resursele umane, rolul statului, calitatea infrastructurilor, deschiderea spre exterior, orientarea spre viitor și stabilitatea politică. În fruntea unei ierarhii a competitivității realizată pe baza criteriilor enunțate se situează R. F. Germania și Elveția. Între factorii care susțin competitivitatea economiilor respective, se subliniază în studiu, se înscriu nivelul ridicat de calitate a produselor, capacitatea producătorilor de a efectua livrările în termen, posibilitatea de a asigura o calitate corespunzătoare a serviciilor după vînzarea produselor, etc.*

dr. EUGEN DIJMĂRESCU

PREFERINȚE VAMALE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

EDITURA ȘTIINȚIFICA ȘI ENCICLOPEDICA
București, 1980

● *Relațiile comerciale internaționale constituie o pîrghie tot mai importantă a dezvoltării economiilor naționale, a participării active a fiecărei țări la diviziunea mondială a muncii. Pentru a pune în valoarea posibilitățile largi pe care le oferă acest tip de relații – se subliniază în volumul* „PREFERINȚE VAMALE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL" *apărut de curînd la Editura Științifică și Enciclopedică sub semnătura lui* Eugen Dijmărescu –, *raporturile comerciale se cer fundamentate pe principii ferme de echitate și egalitate. Ele trebuie deopotrivă să țină seama de tabloul extrem de divers – sub aspect politic, social, economic etc. – pe care îl oferă lumea de astăzi, de necesitatea de a susține și pe această cale progresul mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare. În acest cadru, lucrarea își fixează drept principal obiectiv determinarea rolului sistemului vamal generalizat – element al noii ordini economice internaționale –, posibilitățile sale de a stimula exporturile țărilor în curs de dezvoltare, evidențierea obstacolelor ce se ridică în fața acestui proces de mare complexitate. O atenție deosebită se acordă în volum efectelor aplicării sistemului generalizat de preferințe vamale asupra exporturilor românești, posibilitățile de utilizare cu rezultate cît mai bune a cadrului juridic și economic creat.*

FIȘE

CONVORBIRI ECONOMICE cu JOHAN GALTUNG

O viziune multilaterală asupra dezvoltării

DE MULTE ori oaspete al țării noastre, profesorul norvegian Johan Galtung este întemeietorul și primul director al Institutului de cercetări asupra păcii din Oslo. În prezent este coordonatorul proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare", realizat sub egida Universității Națiunilor Unite.

— Care apreciați că este rolul Universității Națiunilor Unite în conștientizarea omenirii asupra crizei multiple în care se află economia mondială ?

— Universitatea Națiunilor Unite este unul din organismele cel mai recent create în sistemul O.N.U. Cred că trebuie să dăm dovadă de modestie vorbind de importanța actuală a acestei universități, mai întîi pentru că ea nu are studenți, ceea ce după părerea mea este o greșeală, dar pînă acum s-a hotărît ca ea să se ocupe cu cercetarea și cu răspîndirea cunoștințelor, nu și cu învățămîntul. În al doilea rînd, există o idee pozitivă în ce privește această universitate și anume aceea de rețea : ea nu are un local, o clădire, ci numai un sediu administrativ, la Tokio. Universitatea Națiunilor Unite reprezintă deci o rețea de cercetare, iar această rețea poate juca un anumit rol, dacă sînt respectate trei condiții : 1) să se integreze cu celelalte organisme ale Națiunilor Unite, 2) să asigure libertatea academică, 3) să aibă o perspectivă, o optică mai curînd holistică, adică să încerce să vadă ansamblul. Proiectul „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare" pe care îl coordonez reprezintă un efort de a realiza cele trei principii; el este o rețea cuprinzînd unități de cercetare din 25 de țări, dezvoltate și în curs de dezvoltare, inclusiv țări socialiste, între care sîntem mîndri să numărăm și România. Dorim să utilizăm întreaga bogăție a gîndirii, dacă nu a întregii lumi, cel puțin a cîtorva continente, civilizații, sisteme economice și politice. În afara diviziunii geografice a proiectului există și o diviziune în subproiecte. Unul dintre ele privește trebuințele de bază, altul modurile alternative de viață, altul viziunea unei societăți dezirabile ; alte subproiecte se referă la procesele de exploatare, de eliberare, de militarizare, altele la indicatori, la metodologie, de exemplu la metoda dialogului. În total avem 29 de teme de cercetare și încă o temă — a 30-a — care este acest efort de a vedea totalitatea, ansamblul.

În centrul conceptului nostru de dezvoltare se află dezvoltarea personalității umane, iar aceasta înseamnă, într-o primă etapă, satisfacerea trebuințelor de bază. Termenul de dezvoltare umană și socială a fost ales tocmai pentru a sublinia că sensul dezvoltării trebuie să rezide nu numai în creșterea economică, ci în elementul uman.

— Ce loc ocupă raritatea crescîndă a unor resurse în acest proces ?

— Pentru satisfacerea necesarului de resurse există desigur două soluții : descoperirea de noi resurse sau diminuarea apetitului de resurse. După părerea mea, ceea ce va trebui să se producă în lume prin instaurarea noii ordini economice internaționale va fi nu numai un nivel mai ridicat de satisfacere în rîndul lumii sărace, ci și un nivel relativ mai puțin ridicat al consumului în rîndul lumii bogate, oarecum la fel cu modul în care într-o serie de țări au fost reduse decalajele excesive dintre diferitele categorii ale populației.

În legătură cu raporturile care există între satisfacerea diferitelor trebuințe de bază pe care le-am menționat, problema care se pune este una mai generală, și anume de a ști unde trebuie să te oprești, de a găsi calea de mijloc : nici prea mult, nici prea puțin.

Cînd consumul este prea mic avem de-a face cu subdezvoltare, cînd este prea mare — cu supradezvoltare. Există deci limite ale consumului în raport cu gradul de satisfacere a trebuințelor. Desigur, intervalul optim nu este același pentru toți, el variază în timp și spațiu.

— Din expunerile pe care le-ați ținut la București cu ocazia actualei dumneavoastră vizite în țara noastră am înțeles că acordați o deosebită însemnătate indicatorilor sociali...

— Spuneam că mi-ar place să văd indicatori pe care să-i poată înțelege și utiliza oamenii de rînd pentru a măsura calitatea vieții lor, nu indicatori utilizabili numai de către birocrați și de oficiile de statistică. De exemplu, astăzi populația unui sat poate oarecum măsura situația alimentară și starea de sănătate din satul respectiv, dar îi este foarte greu să măsoare calitatea vieții sub raportul gradului de fericire, al sentimentului că viața are un sens etc. Personal cred că aceasta este direcția în care trebuie dezvoltați indicatorii.

— Ați afirmat că „economistul este întotdeuna un om surprins" și în același timp orgolios, sau cel puțin așa era pînă nu demult.

— Vroiam să spun că ceea ce mi se pare tipic pentru preocupările cercetării economice în general este înclinația ei de a privi ființa omenească doar sub latura ei de forță de muncă și de consumator.

— Ce soluție vedeți pentru îndreptarea acestei situații ?

— Trebuie început cu școala, dar nu în sensul de a acorda economistului o nouă diplomă universitară. Trebuie să se înțeleagă faptul că în formarea economiștilor este necesar să se apeleze și la alte discipline, bunăoară la psihologie, care poate să contribuie la relevarea unor efecte negative ale societății noastre moderne, care ar putea să le arate foarte concret cum a fost maltratată natura, în cursul a ceea ce se numește dezvoltare. Adică — în chip de metodă generală — activitatea în echipe interdisciplinare. Desigur că afirmația este valabilă pentru ambele părți : oamenii cu alte specialități trebuie să-și însușească și ei cunoștințele economice.

— Aveți între altele la bază o formație matematică. Cu toate acestea sau poate tocmai de aceea avertizați împotriva riscului matematizării excesive.

— Riscul la care vă referiți conduce la o anumită osificare a structurii teoretice, pentru că în metodologia matematică cu piramidă deductivă idealul de axiomatizare conduce la o construcție matematică foarte bine făcută în care este greu de schimbat vreun element, pentru că dacă se schimbă ceva, acest lucru este întotdeauna legat cu acțiunea printr-o deducție corect făcută. Aceasta înseamnă că în realitate construcția respectivă nu poate fi atinsă fără a se modifica acțiunea. Iar a schimba acțiunea este întotdeauna mult mai greu pentru că există alte deducții care depind de acțiunea respectivă și aceasta conduce la o anumită ambiguitate, la o ambivalență față de construcția respectivă.

După părerea mea există cîteva măsuri care se pot întreprinde. Una este matematizarea pe scară mică, pe piramide mici care pot fi combinate în diferite moduri. O a doua este dezvoltare a unei noi matematici, în care deducția să nu fie considerată nici exclusiv valabilă nici nevalabilă, ci ceva între cele două. Mă gîndesc la o nouă formalizare, diferită și care să corespundă mai bine situației. În al treilea rînd, este vorba de posibilitatea de a avea mai multe teorii coexistente, adică mai multe piramide bine construite, care să ofere un număr cît mai mare posibil de optici și nu de a le reduce pe toate la una singură.

— Cum vedeți rolul Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării de la București, ca nucleu pluridisciplinar, ce funcționează sub egida Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului, al cărei președinte ați fost un timp ?

— În cadrul acestui centru au fost de exemplu publicate două volume privind aplicarea matematicii în științele social-politice. Cel de-al doilea volum a apărut de curînd, sub redacția lui Mircea Malița, a lui Hayward Alker și a mea. El cuprinde exact tipul de matematizare modestă pe care eu îl apreciez foarte mult.

După părerea mea, Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării ar trebui să organizeze mai multe conferințe și să funcționeze ca un centru de formalizare simplă în științele sociale și ca o punte de legătură între studiile asupra viitorului, asupra dezvoltării și a păcii.

Dacă ar exista și posibilitatea de a avea stagiari și cercetători străini care să vină să studieze aici cu colegii lor români, ar fi cu atît mai bine, căci așa cum se știe — școala românească de aplicare a metodelor matematice în științele sociale este poate una din cele mai bune din lume, dispunînd de o mare putere de imaginație.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

19 NOUA ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ, IMPERATIV AL CONTEMPORANEITĂȚII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎNTREAGA EVOLUȚIE a vieții economice internaționale evidențiază că stabilitatea economică, progresul general al tuturor națiunilor, pacea și securitatea sînt nemijlocit condiționate de lichidarea subdezvoltării, de instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Necesitatea și posibilitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale

PRIN ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ **se înțelege acea structură a economiei mondiale determinată de un anumit tip al diviziunii internaționale a muncii și al relațiilor economice internaționale, de esența și trăsăturile fundamentale ale mecanismelor economice internaționale** (comerț, prețuri, mecanism monetar-financiar etc.) **și cadrul instituțional al relațiilor internaționale** (state, organisme, instituții internaționale) **care acționează într-o etapă sau alta.**

Spre deosebire de structura materială, de pildă, a economiei mondiale, ordinea economică are la bază un anumit tip de relații economice internaționale, istoricește determinat. Practic, ordinea economică internațională este în același timp și ordine politică internațională.

Privită prin prisma componentelor sale de bază, înțelegem că actuala ordine economică internațională — produs al sistemului mondial capitalist, bazată pe relații de exploatare, inegalitate, oprimare a altor popoare, purtînd pecetea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a dus la împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace, a creat mari decalaje în nivelul dezvoltării economice a statelor, a contribuit la accentuarea perturbațiilor în viața economică internațională, cu consecințe profund negative asupra condițiilor de viață ale popoarelor, pentru pacea și securitatea internațională.

Deși în ultimele decenii în structura social-politică a lumii au intervenit importante schimbări, generate de victoria socialismului în mai multe țări din Europa, Asia și America Latină, de dobîndirea unor succese remarcabile de către tinerele state independente, care au pășit pe calea afirmării economice și social-politice de sine stătătoare, de intensificarea luptei maselor populare, a forțelor progresiste împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, tabloul economic al lumii de astăzi înfățișează o imagine deosebit de îngrijorătoare.

Țările de curînd eliberate prin prăbușirea sistemului colonial, cu toate că dețin peste 50% din resursele naturale cunoscute, 70% din terenurile cultivabile și 2/3 din populația activă a omenirii, realizează numai circa 10% din producția industrială mondială și aproximativ 1/3 din producția agricolă. Țările dezvoltate, cu mai puțin de 1/3 din populația lumii, consumă 1/4 din resursele planetei, controlează aproape 90% din produsul mondial brut, 80% din invenții și tranzacțiile comerciale internaționale, 93% din capacitățile industriale și aproape întreaga cercetare științifică.

Menținerea în condiții de subdezvoltare, de sărăcie și foamete a unei mari părți a omenirii, împărțirea lumii în țări bogate și sărace, pe lîngă consecințele grave pe care le generează pentru țările în curs de dezvoltare, afectează toate națiunile lumii, nu pot asigura o dezvoltare echilibrată a economiei mondiale, favorizează apariția și dezvoltarea unor grave fenomene de criză, duc la ascuțirea contradicțiilor dintre state, la încordare în viața politică internațională.

Toate acestea dovedesc deosebit de concludent caracterul perimat, dăunător pe care îl are actuala ordine economică internațională, incompatibilitatea acesteia cu cerințele progresului general al umanității.

Referindu-se la această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, sublinia că ea **„nu mai corespunde nici intereselor țărilor dezvoltate și, cu atît mai puțin, intereselor țărilor în curs de dezvoltare. Viața dovedește cît de nejustă a devenit această veche ordine, dacă se poate spune că ea a fost vreodată justă. Desigur fiecare epocă a avut relațiile sale economice, juridice și morale, dar lumea s-a schimbat și deci aceste relații trebuie schimbate. Oamenii se transformă, popoarele și-au cucerit independența politică și doresc să devină stăpîne pe bogățiile naționale, să le folosească în scopul ridicării bunăstării lor, al consolidării independenței și suveranității naționale".** [1])

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă, determinată legic de schimbările petrecute în configurația lumii contemporane, de caracterul total perimat al vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, de imperativele lichidării politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de cerințele stringente ale lichidării subdezvoltării, înlăturării fenomenelor de criză — economică, energetică, monetară — care au consecințe profund negative asupra evoluției tuturor statelor, dezvoltării echilibrate a economiei mondiale, destinderii, păcii și colaborării internaționale.

În același timp, **instaurarea noii ordini economice internaționale este posibilă,** avînd în vedere capacitatea crescîndă a popoarelor, a forțelor progresului, de a influența decisiv cursul fenomenelor și proceselor noi din economia și politica mondială, caracterizate prin tendințe de participare tot mai activă a tuturor țărilor și popoarelor la schimburile internaționale de valori materiale și spirituale, ceea ce corespunde intereselor dezvoltării și progresului fiecărei națiuni, ca și comunității internaționale.

Concepția P.C.R. cu privire la noua ordine economică internațională

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU **îi revine meritul istoric de a fi elaborat o concepție închegată, teoretică și practică, cu privire la trăsăturile definitorii, obiectivele și căile instaurării noii ordini economice internaționale.** Din opera secretarului general al P.C.R., din alte documente ale partidului și statului nostru, desprindem :

1. **Trăsăturile definitorii ale instaurării noii ordini economice internaționale :**

a) **Instaurarea noii ordini economice internaționale este un proces revoluționar,** care presupune o **revoluționare a relațiilor dintre state,** lichidarea cu desăvîrșire a raporturilor de inegalitate și asuprire, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste și instaurarea unor raporturi cu adevărat democratice și echitabile între state, bazate pe deplina egalitate în drepturi între toate națiunile lumii, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială, fără nici un amestec din afară, și de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe obligația tuturor statelor de a nu utiliza forța sau amenințarea cu forța împotriva altui stat, precum și de a nu impune opțiuni cu caracter politic și economic.

b) **Instaurarea noii ordini economice internaționale este un proces dialectic,** care se realizează prin eforturi susținute din partea forțelor progresiste, în confruntare cu forțe și tendințe retrograde, ceea ce presupune învingerea unor greutăți inerente, dar și perspectiva soluționării unor probleme fundamentale de care depind progresul și pacea omenirii.

c) Lupta pentru instaurarea noii ordini economice internaționale se desfășoară în contextul existenței în lume a unor grupări de țări cu orînduiri sociale diferite — realitate istorică ce va dăinui încă o îndelungată perioadă de timp. Din acest punct de vedere, **instaurarea unor raporturi noi, echitabile constituie expresia însăși a realizării în viață a principiilor coexistenței pașnice.**

d) **Creșterea interdependențelor** între economiile naționale **imprimă procesului de edificare a noii ordini economice inter**

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare rostită în cadrul ceremoniei prilejuită de înmînarea medaliei de aur a Institutului pentru noua ordine economică internațională. Scînteia, 28 februarie 1980.

naționale un caracter de universalitate, determină necesitatea participării tuturor statelor — dezvoltate și în curs de dezvoltare, mari, mijlocii și mici — la acest proces care devine unul din cele mai arzătoare imperative ale timpurilor noastre.

2. **Obiectivul prioritar al noii ordini economice internaționale îl constituie lichidarea subdezvoltării,** care — pe baza dezvoltării mai accelerate a țărilor în curs de dezvoltare trebuie să ducă la lichidarea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate și la apropierea nivelului de dezvoltare economico-socială a tuturor țărilor. **„Cînd vorbim de noua ordine economică internațională,** subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, avem în vedere, în primul rînd, problema lichidării subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări sărace și țări bogate... Prin noua ordine înțelegem crearea condițiilor pentru lichidarea subdezvoltării".** [2])

Hotărîtor în această direcție este **efortul propriu** al țărilor în curs de dezvoltare, folosirea la maximum a resurselor interne materiale și umane, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, precum și **amplificarea colaborării dintre ele, a întrajutorării** în lupta pentru formarea unei baze tehnico-materiale noi, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și ridicarea nivelului de trai al maselor.

Pe de altă parte, eliminarea decalajelor presupune ca țările rămase în urmă să beneficieze de **un ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic** și, în primul rînd, din partea acelora care secole de-a rîndul le-au menținut în stare de dependență colonială.

3. **Căile de instaurare a noii ordini economice evidențiază un larg evantai de mijloace de acțiune** atît **asupra mecanismelor economice internaționale,** cît și **asupra cadrului instituțional,** fără de care nu s-ar putea vorbi de un proces real de edificare a noii ordini :

a) **În privința mecanismelor :**

— asigurarea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate, între costurile combustibililor și energiei și ale celorlalte produse, pentru a se evita crearea unor dificultăți economice, care afectează în ultimă instanță țările în curs de dezvoltare ;

— asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime, la sursele de energie, pe baza unei ample cooperări internaționale, în vederea punerii în valoare a resurselor de materii prime și energetice, a utilizării lor raționale, a eliminării risipei, precum și la elaborarea unor programe menite să reunească eforturile statelor pentru descoperirea și folosirea a noi surse de materii prime și de energie ;

— convenirea unor măsuri care să permită dezvoltarea fără restricții și bariere a exportului de produse industrializate și de alte produse ale țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială, la prețuri avantajoase ;

— deschiderea accesului larg la tehnologiile moderne, adoptarea de măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate, de furnizare a marilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase ;

— în sistemul monetar-financiar internațional trebuie să se opereze modificări importante care să ducă la creșterea mijloacelor financiare transferate țărilor în curs de dezvoltare, în condiții care să corespundă mai bine obiectivelor dezvoltării și situației lor economice, la facilități în acordarea creditelor ; mai buna repartizare a fondurilor prin intermediul Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale etc. ;

b) **În ceea ce privește cadrul instituțional,** care trebuie să aibă la bază democratizarea relațiilor și instituțiilor internaționale :

— asigurarea participării, în deplină egalitate în drepturi, a tuturor țărilor la soluționarea problematicii complexe a noii ordini economice internaționale ;

— în întreaga activitate îndreptată spre edificarea noii ordini. O.N.U. și organismele și instituțiile sale trebuie să aibă un rol mult mai activ ; ele trebuie să-și perfecționeze în continuare activitatea, pe baza democratizării și universalizării acesteia ;

— asigurarea creșterii în ansamblu a rolului țărilor în curs de dezvoltare în activitatea și conducerea instituțiilor internaționale.

În ansamblu, în concepția partidului și statului nostru, căile și direcțiile de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale trebuie să ducă la stimularea considerabilă a activității economice, la întărirea stabilității economiei mondiale, la consolidarea securității și păcii mondiale.

Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

PORNIND de la propria experiență a României, de la faptul că eforturile țărilor în curs de dezvoltare, sprijinul comunității internaționale, două decenii ale dezvoltării, diferite tratative și dialoguri pe plan mai larg sau mai restrîns nu au marcat progresele așteptate pe calea reducerii decalajelor și lichidării subdezvoltării și făcînd dovada unei profunde înțelegeri, pe baza contactelor nemijlocite cu realitățile din cele mai diverse zone geografice, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a relevat cu deosebită fermitate **„necesitatea de a se ajunge la lichidarea vechilor relații de inechitate, la realizarea unei noi ordini economice internaționale". Încă în 1965,** evidențiind modificările care au avut loc în lume în favoarea forțelor progresului și păcii, dar și pericolul agravării subdezvoltării, — datorită politicii imperialiste — **tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat noile principii care trebuie să stea la baza relațiilor economice și politice dintre state.**

Remarcabilă este activitatea deosebit de bogată și multilaterală pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o desfășoară pe plan internațional, în scopul transpunerii în viață a noii ordini economice internaționale, activitate ce se concretizează într-un număr impresionant de întîlniri și convorbiri cu șefi de state și guverne, lideri ai unor partide politice, conducători ai organizațiilor internaționale ș.a., în documente de importanță majoră adoptate cu prilejul acestor întîlniri. În spiritul viziunii largi, de perspectivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra fenomenelor și proceselor vieții economice și politice internaționale, **România dezvoltă o amplă colaborare și cooperare economică și tehnică cu toate țările lumii, participă activ și constructiv la lucrările organizațiilor și instituțiilor internaționale,** aducînd contribuții de valoare, larg recunoscute și prețuite pe toate meridianele globului.

România a sprijinit activ adoptarea Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea noii ordini economice internaționale de către cea de-a VI-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., în mai 1974. Totodată, țara noastră a contribuit la elaborarea și adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U., în decembrie 1974, a Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor. În septembrie 1975, la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., țara noastră a prezentat documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", difuzat ca Declarație ; la 12 noiembrie 1975, la sesiunea ordinară a Adunării Generale a O.N.U., a difuzat documentul „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U., la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice", iar la sesiunea specială a Adunării Generale O.N.U. din iunie 1978, consacrată problematicii dezarmării, a prezentat documentul „Poziția României și problemele dezarmării" și în primul rînd dezarmării nucleare", documente în care s-a afirmat poziția partidului și statului nostru în problematica amplă a noii ordini economice internaționale, ca și în alte probleme internaționale de importanță majoră.

România a participat activ la importante reuniuni internaționale, a găzduit asemenea reuniuni, la care au fost dezbătute diverse aspecte ale instaurării noii ordini economice internaționale.

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România participă activ la reuniunile „Grupului celor 77" și cu statut de invitat la reuniunile mișcării nealiniaților. La inițiativa României și a altor țări în curs de dezvoltare, a fost convocată, pentru perioada 25 august — 5 septembrie 1980, o sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U., care urmează să proclame cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1981—1990) și să adopte strategia internațională a dezvoltării pentru acest deceniu, strategie care trebuie să contribuie la instaurarea noii ordini economice internaționale.

În prezent, țara noastră participă activ la acțiunile ce se desfășoară în cadrul unor organisme, cum sînt Comitetul plenar O.N.U. pentru noua ordine economică internațională sau Comitetul pregătitor pentru noua strategie internațională a dezvoltării, însărcinate să pregătească lucrările și documentele ce vor fi dezbătute de către sesiunea specială a Adunării Generale O.N.U. Țara noastră, ca și alte țări în curs de dezvoltare, apreciază că ar fi deosebit de util ca sesiunea să se desfășoare cu participarea șefilor de stat și guvern. Aceasta ar stimula pregătirea temeinică a sesiunii și ar asigura adoptarea unor decizii majore în scopul întăririi cooperării economice internaționale.

conf. dr. George MARIN

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin ordine economică internațională ?

2. În ce constă necesitatea obiectivă și posibilitatea unei noi ordini economice internaționale ?

3. Care sînt elementele definitorii ale concepției P.C.R. cu privire la noua ordine economică internațională ?

4. Care sînt principalele acțiuni întreprinse de România pentru instaurarea noii ordini economice internaționale ?

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. Politică, București, 1975, p. 775.

Calitatea vieții în România

(Urmare din pag. 17)

struite. În perioada 1951—1978 numărul de locuințe date în folosință pe total și pe medii, a evoluat astfel :

Tabelul nr. 5

ANII	Numărul locuințelor		
	Total	Mediul urban	Mediul rural
1951 — 1955	433 061	116 302	316 759
1956 — 1960	860 649	269 413	591 236
1961 — 1965	905 624	348 999	556 625
1966 — 1970	647 668	386 934	260 734
1971 — 1975	751 896	562 437	189 459
1976	139 443	115 234	24 209
1977	145 039	126 489	18 550
1978	166 750	152 310	14 440

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, p. 434

În decursul a 28 de ani **s-au construit peste 4 milioane locuințe, ceea ce înseamnă că aproximativ 70% din populația țării beneficiază de locuințe noi.** Atrage atenția și faptul că acest fond nou de locuințe s-a construit, aproape în aceeași proporție în ambele medii, ceea ce exprimă caracterul atotcuprinzător al procesului de îmbunătățire a condițiilor de locuit. Prezintă o deosebită importanță a se sublinia și **creșterea gradului de confort al locuințelor date în folosință.** Astfel, în perioada 1966—1977, după datele recensămintelor, suprafața camerelor de locuit pe o persoană a crescut, pe total medii, de la 7,9 m.p. la 8,8 m.p., iar în municipii și orașe de la 8,4 m.p. la 9,6 m.p. În același timp, numărul locuințelor dotate cu instalații de energie electrică s-a dublat, iar al celor cu încălzire centrală termică sau termoficare a crescut de 4,4 ori.

Interesul întregii societăți pentru rezolvarea cît mai rapidă a problemei locuințelor din țara noastră este reflectată și de structura surselor de finanțare a noilor construcții. În primul rînd trebuie menționată **creșterea fondurilor alocate pentru locuințe de către stat.** Dacă în 1951 numai 12% din fondul de locuințe a fost finanțat de către stat, în 1978 peste 40% din fondul total de locuințe s-a construit din fondurile statului sau cu sprijinul acestuia. În mediul urban, proporția finanțării de către stat a construcției de locuințe a fost cu mult mai mare — în 1951 de 58%, în 1965 de 87,5%, în 1978 peste 90%. În al doilea rînd, construcția unui mare număr de locuințe din fonduri proprii ale populației, îndeosebi în mediul rural, reflectă și confirmă atît creșterea veniturilor bănești ale populației cît și lărgirea continuă a producției de materii prime și materiale necesare construcției de locuințe.

Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare a calității vieții, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului, prevede continuarea în ritm susținut a construcției de locuințe, creșterea suprafeței locuibile, ridicarea gradului de confort a locuințelor. În perioada 1981—1985 urmează să se construiască 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care 440 000 destinate vînzării către populație. Numărul mediu de camere pe un apartament la locuințele de stat va fi de 2,5, iar suprafața medie locuibilă pe o persoană va crește la 10,6 m.p. Înfăptuirea acestor prevederi, continuarea în același ritm a construcțiilor de locuințe și în cincinalul 1986—1990 vor asigura, la **finele deceniului nouă, rezolvarea — în linii generale — a problemei locuințelor.**

În numărul viitor analiza va fi continuată asupra celorlalte domenii ale calității vieții.

Probleme energetice actuale

(Urmare din pag. 19)

giei, în dolari, obtenabil pe piața mondială. Un raport supraunitar ridicat arată o recuperare eficientă a energiei încorporate în produsele exportate.

Relațiile de export/import trebuie puse în concordanță cu cerința nu numai de a conserva energia ci și de a realiza o corelație strînsă cu gradul de înzestrare a economiei cu factori de producție. Sub acest aspect, potrivit teoremei Heckscher-Ohlin, apare rațională promovarea acelor exporturi de produse și servicii care încorporează resurse abundente nedeficitare și importate acele produse și servicii care încorporează resurse deficitare pentru economia națională [18]).

De obicei factorii de producție se grupează în următoarele categorii : forța de muncă, fonduri fixe, materii prime, energie. Prin analiza input-output se determină volumul resurselor încorporate în produsele exportate, iar în mod convențional și în cele importate [19]). Metoda elaborată de W. Leontief și aplicată în cazul celor doi factori de producție — munca și capitalul [20]) se poate extinde și asupra altor factori de producție cum sînt energia și resursele de materii prime [21]). Calculînd volumul resurselor încorporate în produsele exportate și în cele importate și făcînd comparații între rapoartele celor două categorii de relații (export și import) pe fiecare factor de producție în parte, se determină raportul în care se află fluxul de scurgere a resurselor (factorilor de producție) spre exterior față de fluxul de scurgere a acelorași resurse spre interior [22]). La asemenea calcule și analize sînt construiți și utilizați următorii indicatori [23]).

L^e și L^m — volumul de muncă încorporată în produsele exportate și respectiv importate ;

K^e și K^m — volumul de fonduri fixe solicitate de fabricarea produselor exportate și importate ;

R^e și R^m — volumul de resurse de materii prime încorporate în produsele exportate și importate ;

E^e și E^m — volumul de resurse energetice încorporate în produsele exportate și importate.

Gradul în care se exportă resurse într-un volum mai mare decît se importă rezultă din raportul supraunitar dintre volumul total al resurselor exportate și ale celor importate încorporate în produsele și serviciile care fac obiectul comerțului exterior. În ipoteza similară situației din România, în care energia și unele materii prime constituie resursele cele mai deficitare în raport cu celelalte categorii de factori, iar comparația rapoartelor dintre volumul exportului și cel al importului pe fiecare factor ar reprezenta următoarea relație :

$$E^e / E^m > R^e / R^m > K^e / K^m > L^e / L^m,$$

este evident că situația reală apare diferită față de principiul sau cerința generală de a promova cu prioritate exportul acelor categorii de produse și servicii care încorporează factori nedeficitari și importul produselor și serviciilor, care încorporează factori deficitari [24]). Firește, pentru resursele energetice și de materii prime în ipoteza în care acestea sînt deficitare, apare rațională existența unor rapoarte subunitare, iar pentru resursele de muncă și de fonduri fixe — nedeficitare — apar ca normale rapoarte supraunitare. Ordonarea rapoartelor dintre factori, într-o asemenea ipoteză ar fi următoarea :

$$L^e / L^m > K^e / K^m > R^e / R^m > E^e / E^m,$$

Firește, această relație trebuie interpretată doar ca o ipoteză ce ar putea fi normală cînd se au în vedere laturile cantitative ale factorilor. Pot interveni factori calitativi necuantificabili, care să schimbe aceste rapoarte [25]). De exemplu, influența hotărîtoare în evoluția unor factori și a unor relații între aceștia o are progresul tehnico-științific. Acesta poate determina realizarea unor economii, a unor substituții de factori sau de produse, sau poate provoca stimularea unor categorii de exporturi care să schimbe ordonarea de mai sus a rapoartelor dintre factori chiar dacă ipotezele rămîn aceleași.

---

[18]) Eli Hackscher, The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income. Economisk Tidskrift, vol. 21/1919, reprinted in H. S. Eilis, L. A. Metzler (eds.), Readings in the Theory of International Trade, Blakiston, 1949 ; Bertil Chlin, Interregional and International Trade, Revised Edition, Mass., Harvard University Press, 1967.

[19]) Se presupune că toate produsele importate se consideră substituibile cu cele produse în țară. De aceea, se ia în calcul consumul de resurse ca și cum aceste produse ar fi fabricate în țară.

[20]) W. W. Leontief, Domestic Production and Foreign Trade : the American Capital Position Re-Examined, Proceeding of the American Philosophical Society, September, 1953 ; Masahiro Tatemoto, Shinichi Ichimura, Factor Disproportions and Foreign Trade : the Case of Japan, The Review of Economics and Statistics, nr. 4/1959.

[21]) J. Vanek, The Natural Resource Content of United States Foreign Trade, 1870—1955, Mass, Cambridge, M.I.T., 1963 ; Seiji Naya, Natural Resources, Factor Mix and Factor Reversal in International Trade, The American Economic Review, vol. LVII, mai 1967 ; A. Iancu, Factor Endowmens and Structural Modifications of the Economy in the Process of Socio-Economic Development, University Press, Bucharest, 1980.

[22]) A. L. Hillman, C. W. Bullard, Energy, the Heckscher-Ohlin Theorem and U.S. International Trade, The American Economic Review, 1978.

[23]) Sînt incluse importurile și exporturile directe și indirecte de resurse. De exemplu, dacă este vorba de exportul de energie, aici se include exportul de energie pentru producerea de energie precum și energia încorporată în toate celelalte produse care fac obiectul exporturilor.

[24]) A. Iancu, R. Burbea ș.a., Consumul energetic și structura producției, București, Ed. Academiei, 1979, Al. Hillman, C. W. Bullard, op. cit.

[25]) Cel mai bun exemplu îl oferă în această privință paradoxul Leontief. W. W. Leontief op. cit.

Deceniul trei al dezvoltării

MOBILIZAREA RESURSELOR ŞI A EFORTURILOR PENTRU DIMINUAREA DECALAJELOR (I)

ACTUALA ordine economică internaţională, prin esenţa ei, este incompatibilă cu cerinţa dezvoltării tuturor ţărilor lumii, cu o evoluţie echilibrată. **„Una din cele mai grave probleme nesoluţionate ale lumii de astăzi este perpetuarea stării de subdezvoltare în care se mai află o mare parte a omenirii, ca rezultat al vechii politici imperialiste şi colonialiste ce a dus la împărţirea lumii în ţări sărace şi bogate"** [1]) reliefa tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la cel de al XII-lea Congres al partidului.

În ultimele două decenii, ţările în curs de dezvoltare au reuşit să înregistreze o serie de progrese. În general, aşa cum rezultă din datele tabelului 1, ritmurile medii anuale de creştere a producţiei industriale, agricole, a P.N.B., a investiţiilor brute, au fost superioare celor din ţările capitaliste dezvoltate. Dar, diferenţele de ritm favorabile ţărilor în curs de dezvoltare, insuficiente pentru disproporţiile puternice existente, ca şi creşterea mai rapidă a populaţiei în ţările rămase în urmă, au făcut ca decalajele economico-sociale să se adîncească în continuare.

Analizînd evoluţia situaţiei economice a lumii şi punînd în evidenţă marele decalaj absolut existent între cele două grupe de ţări, Raportul Băncii Mondiale pe 1978 arăta că, chiar dacă ţările nesocialiste în curs de dezvoltare ar reuşi să-şi dubleze ritmul de creştere pe locuitor înregistrat în deceniul 70, iar ţările industrializate şi l-ar păstra pe al lor, ar trebui aproape un secol pentru a dispare diferenţa absolută, atît de profunde sînt deosebirile care caracterizează echiparea bazei tehnologice de care dispun cele două grupe de ţări.

Tabelul nr. 1 — Ritmul mediu anual de creştere a unor indicatori economici (%)

Indicatori	1961-1965		1966-1974		1975		1976		1977		1978 (p)	
	TI*	TCD**	TI	TCD	TI	TCD	TI	TCD	TI	TCD	TI	TCD
P.N.B. total	5,6	5,5	4,9	6,2	— 0,7	4,9	5,2	5,7	3,7	5,5	3,6	5,2
Producţia agricolă	2,0	2,9	2,1	2,9	4,0	5,0	0,5	2,3	1,0	3,0	2,8	3,2
Producţia ind. prelucr.	6,3	8,5	6,0	9,0	— 9,2	2,8	10,0	8,9	3,7	6,9	4,0	—
Populaţia	1,2	2,4	1,0	2,4	0,8	2,4	0,8	2,3	0,6	2,4	0,7	2,4
Investiţii brute	7,6	7,7	6,0	9,0	—14,4	4,2	11,1	6,4	4,8	8,0	—	—

Sursa : Banque Moudiale, Rapport annuel 1979, p. 130—131
*) TI — ţări capitaliste industrializate
**) TCD — ţări nesocialiste în curs de dezvoltare
p) — preliminat

Discrepanţe în repartizarea produsului naţional brut

GRADUL de dezvoltare economică al unei ţări se apreciază cu ajutorul unor indicatori printre care, fără a avea valoare absolută, la loc de frunte se situează venitul naţional pe locuitor. Compararea acestui indicator, pe baza informaţiilor oferite de Banca Mondială pentru 184 de ţări, arată că cea mai mare parte a omenirii se află în situaţia de subdezvoltare *) sau în curs de dezvoltare şi că decalajele faţă de grupul ţărilor dezvoltate sînt deosebit de puternice (vezi tabelul 2).

Dacă luăm ca linie de demarcaţie între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare produsul naţional brut pe locuitor de 2 000 de dolari, constatăm că prima grupă de ţări deţine 27,7% din populaţia globului şi realizează 82,4% din produsul mondial brut, în timp ce a doua grupă, în care trăieşte 72,3% din populaţia lumii, realizează doar 17,6% din produsul mondial brut. Înseamnă că la un procent din populaţia lumii cuprinsă în ţările dezvoltate revin 2,97 procente din produsul mondial brut, în timp ce tot la un procent din populaţia mondială, dar din ţările în curs de dezvoltare, revin doar 0,24 procente din produsul mondial brut, adică de 12,4 ori mai puţin.

Ţinînd seama de eterogenitatea situaţiei existente în interiorul fiecărei grupe mari de state şi luînd în considerare extremele, respectiv ţările cele mai sărace — cu un P.N.B. pe locuitor de pînă la 200 de dolari — şi cele mai bogate — cu peste 7 000 dolari pe locuitor **) — constatăm că decalajele sînt deosebit de grave. Astfel, 11 ţări industrializate care deţin doar o zecime din populaţia lumii realizează 45,5% din produsul mondial brut, în timp ce 21 din cele mai sărace ţări, cu o populaţie de peste două ori mai mare (21,2% din populaţia globului), obţin doar 1,6% din produsul mondial brut. Prima grupă de ţări are un P.N.B. mediu pe locuitor de 8 502 dolari, iar ţările cele mai sărace de numai 146 dolari. Rezultă că, între extreme partea din produsul mondial brut care revine la un procent din populaţie este în raport de 1:58,2.

Tabelul nr. 2 — Situaţia repartizării P.N.B. * în lume în 1977

P.N.B. pe locuitor	Ponderi (%) în :			Produsul naţional brut mediu pe locuitor (dolari S.U.A. 1977)
	Nr. de ţări	Populaţia mondială	Produs mond. brut	
Pînă la 200	12	21,2	1,6	150
200— 499	23	34,9	6,9	380
500—1 999	31	16,2	9,1	1 080
2 000—4 999	18	13,6	24,0	3 390
5 000 şi peste	16	14,1	58,4	7 950

Sursa : Calculat după „1979 World Bank Atlas Population, Per Capitala Product and Growth Rates".
*) P.N.B. calculat în statistica O.N.U. cuprinde producţia finală totală de bunuri şi servicii din economia naţională, la care se adaugă veniturile provenite din exterior (venituri ale investiţiilor, fonduri trimise de muncitorii emigraţi etc.) şi se scad veniturile pe care economia naţională le varsă către străinătate.

Structura producţiei şi a populaţiei ocupate

DECALAJELE în P.N.B. sînt în cea mai mare parte însoţite de deosebirile existente în structura şi nivelul tehnic al producţiei. Elocventă din acest punct de vedere este structura de ramură a produsului intern brut (tabel 3).

Din datele tabelului 3 se desprind cel puţin două concluzii : 1) structura net diferită a producţiei, raportul deficitar industrie — agricultură, în defavoarea industriei pentru ţările în curs de dezvoltare. Compararea ponderii ramurilor în P.I.B. şi în populaţia ocupată arată, chiar şi numai pentru aceste ţări, rodnicia mult mai ridicată a activităţii din industrie comparativ cu cea din agricultură, demonstrînd încă o dată, dacă mai este nevoie, necesitatea şi însemnătatea industrializării ţărilor respective pentru valorificarea resurselor lor na-

[1]) **Nicolae Ceauşescu** — Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, Bucureşti, 1979, p. 110—111.
*) Considerăm că în prezent pot fi incadrate în grupa ţărilor subdezvoltate statele ce realizează un P.N.B. pe locuitor de pînă la 500 dolari. Ele formează pătura de jos a ţărilor în curs de dezvoltare şi, în acelaşi timp, cea mai groasă, cuprinzînd aproape 4/5 din populaţia lor. Raportat la nivel mondial, în situaţia de subdezvoltare se găseşte peste 56% din populaţia globului care obţine numai 8,5% din produsul mondial brut.
**) Din calcul am exclus ţările O.P.E.C. cu un P.N.B. pe locuitor de peste 7 000 de dolari, deoarece structura lor economico-socială nu le situează în rîndul ţărilor dezvoltate.

Tabelul nr. 3 — Structura de ramură a produsului intern brut (P.I.B.) și a populației ocupate (Po) în 1976 (%)

Țara sau grupa de țări	Agricultură		Industrie		Servicii	
	P.I.B.	Po	P.I.B.	Po	P.I.B.	Po
Bangladesh	55	78	13	7	32	15
Etiopia	52	81	15	7	33	12
Mali	38	89	17	5	45	6
Zair	25	76	25	13	50	11
India	37	73	25	11	38	16
Mozambic	56	68	12	20	32	12
Angola	49	61	23	16	28	23
Honduras	32	63	27	15	41	22
Paraguai	35	51	22	19	43	30
Brazilia	12	42	37	20	51	38
Algeria	8	35	57	18	35	47
S.U.A.	3	3	34	33	63	64
Canada	4	6	31	30	65	64
Austria	5	11	42	41	53	48
Suedia	4	5	33	37	63	58
Franța	5	10	37	41	58	49
Belgia	2	4	36	43	60	53
Japonia	5	14	41	37	54	49
Țări sărace *)	37	73	25	11	38	16
Alte țări în curs de dezvoltare**)	15	46	36	22	49	32
Țări capitaliste industrializate***)	4	7	37	38	59	55

Sursa : Rapport sur le développement dans le monde 1979. Banque Mondiale, Washington 1979, p. 146—147, 178—179.
*) sînt incluse 37 de state subdezvoltate
**) sînt incluse 55 de state în curs de dezvoltare
***) sînt incluse 18 state capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E.

turale și de muncă, pentru creșterea lor economică. Dacă se ia în considerare situația de mai sus, dar, pe baza numai a industriei prelucrătoare, decalajele devin și mai evidente ; 2) discrepanța accentuată dintre productivitatea muncii în agricultura celor două grupe de state. Dacă pentru țările industrializate ponderea ramurilor în producție este, în general, apropiată de cea în populația ocupată, în țările în curs de dezvoltare partea populației este aproape dublă față de participarea ramurii la P.I.B., reflectînd o productivitate mult scăzută. În intervalul 1960—1976 ritmul mediul anual de creștere a productivității muncii în agricultură a fost pentru țările capitaliste dezvoltate de 5,4%, iar pentru țările în curs de dezvoltare, cuprinse în prima grupă din tabelul de mai sus, de numai 0,8%. Cauza trebuie căutată în slaba înzestrare tehnică a agriculturii. Un exemplu este semnificativ : țările în curs de dezvoltare din Africa folosesc doar 2,2% și cele din Asia 5,9% din totalul mondial al tractoarelor în funcțiune. Întregul continent african utilizează de 10,2 ori mai puține tractoare decît cele în funcțiune în S.U.A. [2]).

Decalajele accentuate care există între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în privința dotării tehnice a producției în general, rezultă în bună măsură din faptul că primei grupe de state îi revine aproape 3/5, iar celei de a doua 3,8% din consumul energetic mondial. Dacă în țările cele mai sărace consumul de energie pe locuitor era, în 1976, de 166 kg echivalent cărbune și în celelalte țări în curs de dezvoltare de 916 kg, în țările capitaliste dezvoltate era de 7 079 kg.

Eforturile de diversificare și creștere a industriei făcute pînă în prezent de o serie de țări în curs de dezvoltare au permis un anumit spor al producției industriale globale și pe locuitor. Dar dacă se ia mărimea absolută a producției industriei prelucrătoare pe locuitor, se constată adîncimea reală a prăpastiei care le separă de țările industrializate. În 1976 (exprimat în dolari S.U.A. 1970) valoarea acestui indicator era de 9 în Bangladesh, 13 în Etiopia, 31 Indonezia, 98 în Senegal, 134 în Bolivia, 142 în Libia, 144 în Irak, 206 în Peru, 247 în Turcia etc., în timp ce în țările industrializate era de 2 866 în S.U.A., 2 611 în Suedia, 2 366 în Canada, 2 470 în Japonia, 2 430 în R.F.G., 2 234 în Austria, 2 245 în Franța, 2 057 în Finlanda, 2 047 în Danemarca etc. [3]) Multe dintre țările cele mai sărace nici nu sînt prinse în procesul de creare a unei industrii proprii. Se cere accentuarea eforturilor de industrializare atît pentru punerea în valoare a propriilor resurse naturale, pentru ocuparea forței de muncă disponibile, cît și pentru intensificarea agriculturii. Este necesar să se inițieze măsuri mai pronunțate și stabile pentru eficientizarea corelației industrie — agricultură.

Georgeta MACARIE
Ionel COBZARU
Iași

[2]) Calculat după Statistical Yearbook 1978, New York 1979, p. 100—103.
[3]) Rapport sur le développement dans le monde, 1979. Banque Mondiale, Washington, 1979, p. 152—153.

Creșterea eficienței controlului bancar

(Urmare din pag. 10)

nent de inspectorii disponibilizați prin diferențierea controlului ulterior. Prin aceasta controlul bancar ulterior ar deveni tot mai mult o prelungire pe alt plan a controlului financiar preventiv din unitățile economice, ar căpăta noi valențe menite să asigure supravegherea operațiunilor la toate unitățile și depistarea nu numai a neajunsurilor privind legalitatea, ci și oportunitatea și necesitatea economică a acestora. S-ar crea posibilitatea întăririi controlului preventiv privind finanțarea și decontarea investițiilor care la băncile specializate dau loc la numeroase operațiuni de mare importanță pentru activitatea acestora.

Întărirea acestui control se impune cu atît mai mult ținînd seama că în cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** se arăta în legătură cu neajunsurile privind investițiile că **„În această direcție o vină au și băncile și aparatul nostru financiar care nu și-au îndeplinit atribuțiile ce le revin pe linia controlului".**

Concomitent cu întărirea controlului preventiv, unele acțiuni de control ulterior necesare și mai deosebite s-ar putea realiza în echipe de 2—3 inspectori, ceea ce ar accentua caracterul diferențiat al controlului ulterior și l-ar situa pe un plan calitativ superior, mai ales sub raportul cuprinderii, adîncirii analizei fenomenelor economice și operativității în luarea măsurilor ce se impun.

În scopul accentuării diferențierii controlului bancar ulterior consider că ar fi util să se acorde competențe corespunzătoare directorilor de unități bancare, în sensul de a putea concentra acest control pe anumite obiective și la anumite unități și a se renunța la altele.

În condițiile diferențierii controlului bancar ulterior, **ar trebui să se revadă și tematicile de control, deoarece aparatul — pe lîngă urmărirea obiectivelor din normele de creditare a producției și finanțarea investițiilor — mai efectuează în prezent și unele acțiuni care îi consumă din fondul de timp.** În măsura în care, din experiența căpătată, rezultă că astfel de acțiuni mai îndepărtate de obiectul muncii bancare nu au avut o eficiență care să justifice efortul făcut, să fie scoase din sfera controlului bancar.

În scopul asigurării finalizării controlului în condiții de eficiență, **considerăm necesară urmărirea mai atentă pe verticala verigilor aparatului bancar — centrală, sucursală, filială — a modului cum se rezolvă problemele ieșite din control.** „Agenda problemelor în curs de rezolvare" să fie cunoscută și urmărită de la inspector și pînă la directorul unității bancare, cunoscînd și faptul că continuitatea controlului bancar îi conferă posibilități mai mari de acționare în această direcție.

Deplasarea centrului de greutate al controlului bancar către **latura sa preventivă**, prin diferențierea controlului ulterior i-ar spori eficiența, ar asigura o utilizare mai rațională a aparatului de control bancar și ar răspunde în mai mare măsură cerințelor Legii finanțelor,care pune un accent deosebit pe tratarea diferențiată a unităților în relațiile cu banca potrivit rezultatelor economice și financiare pe care le obțin acestea.

PERENITATEA ŞOMAJULUI ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ

ANALIZÎND evoluţia relaţiilor de muncă în ţările vest-europene în cursul ultimului deceniu, un articol cuprinzător publicat nu de mult de **International Herald Tribune** evidenţiază că pînă acum cîţiva ani şomajul în rîndurile tineretului nu era recunoscut — în majoritatea ţărilor respective — ca o problemă majoră, care ar necesita o tratare deosebită faţă de şomajul în general. Or, în prezent, problema tinerilor şomeri se situează în centrul scenei politice, cele mai multe guverne vest-europene iniţiind programe de urgenţă pentru a stăvili sau a modifica fluxul şomajului printre tineri. Aceasta, deoarece la începutul anului curent în ţările vest-europene existau peste 6 milioane de şomeri, 40% din aceştia avînd sub 25 de ani. În Italia, de pildă, şomajul în rîndurile tineretului este de nouă ori mai frecvent decît printre adulţi.

Economiştii occidentali formulează opinii divergente asupra cauzelor acestui fenomen ; unii susţin că el se datoreşte în primul rînd eşecului redresării în urma recesiunii înregistrate la mijlocul deceniului al optulea, în timp ce alţii consideră că şomajul — în special cel din rîndul tineretului — are un caracter structural, întrucît, pe de o parte, mecanizarea proceselor de producţie are loc într-un ritm mai rapid decît crearea de noi locuri de muncă, iar pe de altă parte sistemele de învăţămînt n-au reuşit să furnizeze lucrători cu calificare corespunzătoare posturilor oferite.

Dar, dacă muncitorii vest-europeni trec printr-o perioadă grea, situaţia este şi mai dificilă în cazul femeilor. Un raport publicat de O.I.M. asupra angajării femeilor în Anglia, Belgia, Franţa şi Suedia arată că sporirea, în ultimele două decenii, a numărului femeilor aflate în cîmpul muncii n-a determinat o lărgire însemnată a gamei orientărilor lor profesionale, care rămîn în continuare fixate îndeosebi în sferele tradiţionale ale activităţii feminine (funcţionare, lucrătoare în comerţ ş.a.).

Se constată că femeile şomere întîmpină mai multe dificultăţi în găsirea unui nou loc de muncă decît bărbaţii, rămînînd neangajate un timp mai îndelungat. Drept consecinţă în Anglia, de pildă, numărul femeilor care caută o slujbă a sporit în cursul ultimilor patru ani la dublu faţă de cel al bărbaţilor ; în Belgia în cea de-a doua jumătate a deceniului al optulea rata şomajului la bărbaţi a atins punctul culminant de 5,4% pe cînd la femei aceeaşi rată a ajuns la 15%; în Franţa, deşi femeile însumează mai puţin de 40% din forţa de muncă, ele constituie mai mult de jumătate din cei 1,3 milioane de şomeri.

O altă categorie de lucrători care sînt afectaţi cu predilecţie de şomaj o reprezintă muncitorii străini (se evaluează că din această categorie fac parte peste 7,5 milioane de lucrători şi 5,5 milioane de membri de familie), emigraţi în majoritatea lor din Orientul Mijlociu, din Africa, din sudul Europei şi din Asia de sud. Se apreciază că, deşi muncitorii străini acceptă, în general, munci mai puţin calificate şi mai prost plătite, în numeroase ţări vest-europene rata şomajului în rîndurile lor este de aproape două ori mai ridicată decît rata globală a şomajului din aceleaşi ţări.

EXAMINÎND, între altele, perspectivele evoluţiei gradului de ocupare a populaţiei active în ţările Europei occidentale, autorii unui studiu publicat de Secretariatul Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa*) relevă că este puţin probabil să se poată reveni la rate ale şomajului anterioare izbucnirii crizei economice din 1973—1974. Iar pentru a menţine şomajul în 1985 la nivelul înregistrat în 1977 ar fi necesar ca într-un număr de douăsprezece ţări vest-europene examinate (Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franţa, R.F.G., Irlanda, Italia Norvegia, Olanda şi Suedia) să se creeze zece milioane de noi locuri de muncă în sectoarele neagricole.

Se estimează că atingerea unui asemenea obiectiv reclamă, pînă în 1985, o rată medie anuală de creştere a producţiei în sectoarele neagricole de circa 4—4,5% în Anglia, Danemarca, Finlanda şi Norvegia, de 4,5—5,5% în Belgia, Franţa, R.F.G., şi Italia, de aproape 6% în Austria şi Olanda şi de peste 6% în Irlanda. Numai în Suedia, unde se prevede o ofertă stabilă pe piaţa muncii, creşterea necesară este evaluată în jur de 3%. Or, cifrele de mai sus depăşesc, în cazul majorităţii ţărilor menţionate, previziunile analiştilor occidentali asupra ritmului creşterii lor economice în următorii ani.

Începînd din 1974, evidenţiază autorii studiului, rata creşterii economice a fost inferioară celei necesare pentru crearea unui număr suficient de locuri de muncă pentru a absorbi sporul populaţiei active, ceea ce a influenţat şi influenţează asupra gradului de ocupare a acesteia din urmă. În ultimă analiză, se ajunge la situaţia că numeroase persoane în căutare de lucru nu se mai adresează agenţiilor de plasare a forţei de muncă, ceea ce revine — menţionează studiul — la substituirea şomajului recenzat cu un şomaj deghizat.

Principalul mijloc de a spori gradul de ocupare a populaţiei active îl constituie dinamizarea producţiei, înlăturarea anumitor constrîngeri care frînează creşterea acesteia — opinează autorii studiului. Ca atare, ar fi necesar să se promoveze politici guvernamentale mai active şi mai originale, orientate nu spre susţinerea unor ramuri industriale în declin (în care nivelul relativ al productivităţii şi cel al salariilor sînt, de regulă, scăzute), ci pentru a atenua dificultăţile pe care le întîmpină lucrătorii, prin orientarea lor către munci mai productive şi mai bine remunerate. Întrucît şomajul este mai frecvent în rîndurile tineretului şi îndeosebi printre muncitorii mai puţin calificaţi, se simte nevoia imperioasă a unor programe de formare profesională, corespunzătoare acestei părţi potenţialmente cea mai flexibilă şi mai maleabilă din întreaga populaţie activă.

Apreciind că programele de acest gen existente în diferite ţări vest-europene au defectul de a fi întocmite în grabă, sub presiunea recesiunii economice, unele dintre ele servind doar pentru „îmbunătăţirea" cifrelor referitoare la şomaj, autorii studiului recomandă elaborarea unor programe de formare profesională pe termen lung, care să ţină seama şi de modificările ce intervin în repartiţia resurselor pe plan internaţional. Tocmai pentru că nu se poate prevedea cu exactitate evoluţia viitoare a cererii pentru diverse competenţe profesionale, se cuvine să se dea extindere orientării — în formarea de bază a cadrelor — către cunoştinţe utilizabile în diferite locuri de muncă sau către cunoştinţe capabile să se constituie într-un ansamblu comun pentru o serie de grupuri profesionale. Şi totuşi, afirmă în încheiere autorii studiului, asigurarea unui ritm corespunzător de creştere economică rămîne factorul indispensabil nu numai pentru rezolvarea problemei ocupării forţei de muncă, ci şi pentru uşurarea reorganizării structurilor industriei vest-europene.

ÎN SITUAŢIA creată — se arată în articolul menţionat la început — atît afirmaţiile cercurilor industriale că simpla redresare a creşterii economice în ţările occidentale va contribui la resorbirea şomajului, cît şi aplicarea unor paliative ca pensionarea lucrătorilor înainte de atingerea vîrstei prevăzute prin lege, iniţierea unor programe de stimulare a angajării tinerilor, limitarea efectuării de ore suplimentare de muncă de către salariaţi, încurajarea muncitorilor imigranţi să se întoarcă în ţările de origine şi alte măsuri sau acţiuni similare nu reuşesc cîtuşi de puţin să risipească neîncrederea în ziua de mîine, devenită un leit-motiv al existenţei a zeci de milioane de oameni ai muncii din ţările vest-europene.

Nicolae TABĂRĂ

*) Vezi Nations Unies, Bulletin économique pour l'Europe, vol. 30, nr. 2, New York, 1979.

Reciclarea metalelor

SPECIALIȘTII prognozează o viitoare perioadă dificilă pentru economia S.U.A., concluziile fiind bazate și pe studierea cererii pentru materiale secundare. În acest sens, Asociația națională pentru industriile de reciclare apreciază că un prim semnal al declinului în afaceri îl constituie anularea, de către industrie, a comenzilor de materiale reciclabile : în momentul începerii relansării economice de regulă atenția se îndreaptă în primul rînd asupra materialelor secundare — în cazul analizat fiind vorba de cupru — și numai ulterior se efectuează comenzi de metal nou. Or, în prezent pe piața americană a cuprului se înregistrează — în primele luni ale anului — reduceri în cererea de metal recuperabil provenit atît din producția S.U.A. cît și din import, cu repercusiuni în sensul diminuării prețului.

Este simptomatic faptul că reducerea cererii are loc la interval de numai un an după ce se înregistrează comenzi sporite de metal vechi, ceea ce pune și mai clar în evidență incertitudinile din economia americană. Specialiștii speră ca această scădere să nu aibă totuși dimensiuni și consecințe importante în condițiile în care stocurile de cupru refolosibil reprezintă circa 53% din totalul producției înregistrate anul trecut în S.U.A.

De fapt, „barometrul" metalelor reutilizabile apare evident în graficul alăturat din care rezultă reducerea cererii la mai multe metale neferoase în perioada de criză 1974—75 și o revenire importantă în perioada următoare.

Nu trebuie neglijată, însă, așa cum rezultă și din grafic, ponderea ridicată a metalului vechi în totalul utilizărilor industriale în economia americană, fapt datorat — așa cum apreciază sursa citată — cheltuielilor de energie care sînt mult mai scăzute în cazul reciclării decît la obținerea de metal din minereu.

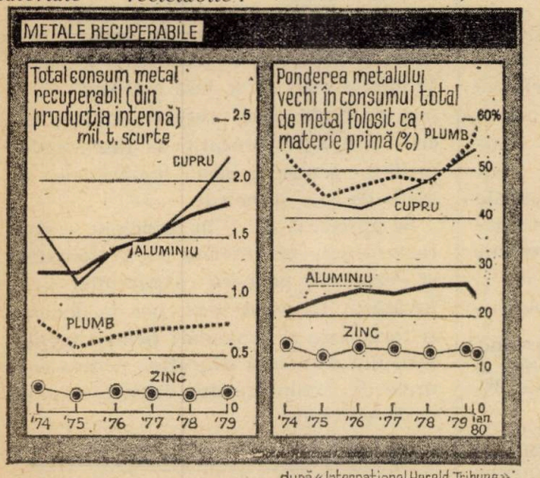

după «International Herald Tribune»

Iugoslavia: dezvoltarea agriculturii

POTRIVIT prevederilor în domeniul agriculturii, la nivelul anului 1985 Iugoslavia urmează să producă 20 mil. t cereale, respectiv 6—6,3 mil. t grîu, 12—12,5 mil. t porumb, 200 000 t secară, 970 000 t orez și 540 000 ovăz. Se apreciază că aceste cantități vor acoperi integral necesarul de consum intern și, parțial, exporturile (în special la porumb).

Media la grîu va crește de la 3 200 kg/ha în ultimii șase ani, la 3 700 kg/ha în 1985, iar producția totală de 6,3 mil. t grîu realizată în 1974 pe o suprafață de peste un milion hectare va fi realizată în 1985 de pe numai 200 mii hectare. Producția totală de grîu nu va fi majorată, urmînd ca o parte mai mare a suprafețelor agricole să fie folosite pentru însămînțare cu plante tehnice. Potrivit planului, se vor extinde culturile de porumb, iar recolta medie la ha, de 4 200 kg în prezent va crește la 5 100—5 200 kg în 1985.

Programe de dezvoltare

Nigeria: relansarea activității economice

CEL de-al patrulea plan cincinal al Nigeriei, prevăzut să înceapă în 1981 își propune drept obiective prioritare — în condițiile atingerii unui ritm anual de creștere a P.N.B. de 8,3% — stimularea producției industriale, relansarea agriculturii chemată să asigure autoaprovizionarea țării în produse alimentare, inițierea unei noi politici energetice și rezolvarea problemei șomajului.

Plecînd de la limitarea severă a importurilor — condiție a reducerii datoriilor externe — Nigeria își propune să realizeze un proces de industrializare rapidă, încurajînd sectorul privat în dezvoltarea infrastructurii și alocînd însemnate investiții pentru proiecte care vizează dezvoltarea industriei grele și a construcțiilor de mașini. În acest sens sînt prevăzute a se realiza proiecte în domeniul siderurgiei (complexul de la Ajaokuta și laminoarele de la Oshogbo, Katsina și Jos), chimiei (combinatele de la Izoko și Sapele, ce vor folosi ca materie primă sarea) și construcțiilor de mașini (liniile de asamblare a vehiculelor de la Ibadan, Bauchi, Kano, Ebugu ; fabrica de mașini-unelte de la Oshogbo) etc.

Participînd în prezent cu 20% la formarea P.N.B. (în special prin producția de arahide, ulei de palmier și cacao) agricultura reprezintă unul dintre cele mai importante sectoare economice ale Nigeriei — fapt care a determinat decizii ce țin de creșterea importantă a alocațiilor bugetare, măsuri fiscale (scutiri de taxe, anularea debitelor etc.), extinderea cu 10% a suprafețelor cultivate. Ca urmare, previziunile autorităților nigeriene se îndreaptă către realizarea de producții agricole sporite, astfel încît în perioada următorului plan țara să poată renunța la importurile de produse agricole.

Aceste obiective sînt cuplate în timp cu realizarea de transformări în sectorul energetic — în special exploatarea petrolului și gazelor naturale. Autoritățile nigeriene prevăd reducerea producției de petrol la 2,1—2,4 mil. barili/zi (față de 3 mil. barili cît reprezenta nivelul planului cincinal anterior). Compania națională petrolieră nigeriană, urmînd să participe în proporție de circa 60% la exploatare, iar restul de 40% să fie alocat întreprinderilor locale cu capital mixt și companiilor petroliere străine. O importantă rezervă o constituie gazele naturale a căror exploatare se va amplifica în următorii ani, producția (8 mrd. mc în 1988) fiind destinată atît exportului cît și utilizării în folosul economiei naționale. În 1982 vor intra în funcțiune primele instalații ale fabricii de lichefiere a gazelor naturale.

Relațiile comerciale dintre R.S. România și Nigeria se desfășoară în baza Acordului de cooperare economică și tehnică semnat la Lagos în 1971, a Protocolului de cooperare tehnico-științifică din 1975, a acordului comercial semnat în martie 1976 la București. România livrează autovehicule, tractoare, instalații de foraj, produse chimice, produse siderurgice, etc. Cooperarea vizează : lărgirea activității societăților mixte de producție SEROMWOOD și NIROWI (reprezentare-desfacere pentru produse românești din sectorul lemn-forestier, inclusiv mașini de prelucrare a lemnului) ; înființarea Centrului național de mecanizare a agriculturii de la ILORIN.

Gh. ALBU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 2—6.VI.1980, evoluția economiei S.U.A., care a intrat într-o fază accentuată de recesiune, a influențat evoluția **dolarului S.U.A.** pe piața de schimb determinînd un recul parțial al acestuia față de restul valutelor occidentale.

Lira sterlină a înregistrat în această săptămînă un recul față de valutele occidentale, cu excepția dolarului S.U.A., în raport cu care, după ce a atins un nivel minim de circa 2,3120 dolari pentru o liră (cu 1% sub cursul de referință) s-a situat în final la un nivel apropiat închiderii precedente de 2,3355 dolari/liră. **Francul elvețian** a avut o tendință de repreciere mai accentuată în raport cu dolarul și a închis la circa 1,6460 franci pentru un dolar cu circa 1,1% peste cursul de referință. **Marca vest-germană** a înregistrat o repreciere încetinită la finele intervalului în raport cu dolarul S.U.A. cînd a cotat la circa 1,7745 mărci/1 dolar, cu aproximativ 0.7% peste cursul anterior. **Francul belgian** a avut o evoluție asemănătoare cotînd la închidere la circa 28,40 franci/1 dolar S.U.A. **Francul francez** a evoluat în limite cuprinse între 4,12 — respectiv 4,1480 franci/1 dolar S.U.A. **Lira italiană** a continuat să înregistreze o ușoară rămînere în urmă față de monedele vest-europene partenere în sistemul monetar vest-european. În raport cu dolarul, lira a atins un nivel minim de 838,25 lire/1 dolar situat sub cursul de referință și a închis la circa 834,50 lire pentru un dolar cu circa 0,3% peste nivelul respectiv. **Yenul japonez,** bazîndu-se pe hotărîrea autorităților monetare de a continua politica monetară restrictivă promovată în ultima perioadă, precum și pe perspectivele realizării unei creșteri a produsului național brut de circa 4,8% pe anul financiar în curs în condițiile limitării creșterii inflației la un nivel de maximum 6,4% p.a., a continuat mișcarea ascendentă în raport cu dolarul S.U.A., realizînd la cursul de 221,50 yeni/1 dolar o repreciere de circa 1,3%.

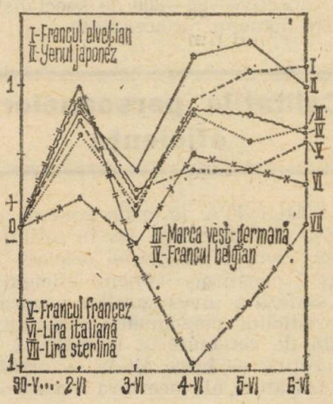

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6.VI.1980, luînd ca bază cursul din 30.V.1980

Nivelul dobînzilor la eurodepozite a evoluat în mod diferit. La perioadele de șase luni au continuat scăderile dobînzilor la eurodolari care s-au negociat în final la circa 9,8125%, în timp ce eurofrancii elvețieni și euromărcile vest-germane s-au negociat la nivele în ușoară creștere de circa 5,625% și, respectiv, 9,1875%.

Pe **piața aurului** se resimte o reținere a deținătorilor față de eventuale vînzări care, pe fondul încertitudinilor ce planează asupra economiilor principalelor țări capitaliste dezvoltate și în condițiile reducerii accentuate și de perspectivă a dobînzilor, pare a alimenta o cerere suplimentară. Aceasta a determinat o creeștere accentuată a prețului metalului galben care, după ce a atins un maxim de peste 600 dolari pe uncie, a fost cotat la ultimul fixing al săptămînii la Londra la 597 dolari/uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Erodarea unor monede naționale

Sub efectul intensificării, în cursul deceniului încheiat, a creșterii inflaționiste a prețurilor la bunuri de consum și servicii în cvasitotalitatea țărilor capitaliste dezvoltate, puterea de cumpărare a monedelor lor naționale a scăzut sensibil. Dar, după cum evidențiază graficul alăturat, ca și în alte domenii, și în cel al deprecierii banilor există diferențe considerabile; de pildă, în timp ce francul elvețian și marca vest-germană au pierdut în perioada 1970—1979 „doar" 38% din puterea lor de cumpărare (pe piața internă) lira italiană și cea sterlină s-au depreciat — în același interval — în proporție de peste două-treimi. Evoluție, care reflectă — în mare măsură — însuși comportamentul economiilor naționale respective în condiții de recesiune economică.

Deprecierea unor monede naționale ca urmare a creșterii prețurilor (în %, între anii 1970—1979)

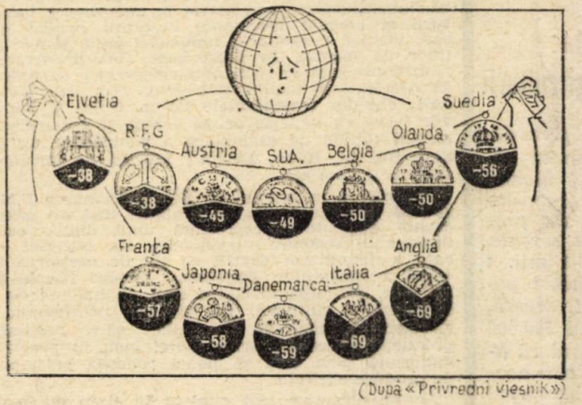

(După «Privredni vjesnik»)

Logistica în economie

LOGISTICA — termen consacrat inițial în domeniul militar — își face tot mai mult simțită prezența și în domeniul economiei, fiind definită de specialiști ca ansamblul activităților prin care o anumită cantitate de produse poate ajunge, cu cheltuieli minime, la locul și în momentul în care există cerere pentru ele.

Necesitatea promovării logisticii se explică prin faptul că în țările industrializate raționalizarea activității a atins rezultate remarcabile în domeniul producției, în timp ce alte activități ale întreprinderilor industriale, cum sînt aprovizionarea, transportul și manipularea produselor, ambalarea și stocarea lor, gestiunea stocurilor și a produselor intermediare în cursul procesului de fabricație, activitatea de service etc., au constituit într-o măsură mult mai mică obiectul raționalizării. Or, experiența întreprinderilor din S.U.A., țară în care această nouă preocupare a căpătat cea mai mare răspîndire, evidențiază că cheltuielile legate de activitățile care pot constitui obiectul logisticii reprezintă între 20 și 45 la sută din costul produselor.

În condițiile menționate, se apreciază că logistica va deveni treptat un element important al strategiei întreprinderii, fiind menită să asigure reducerea cheltuielilor de transport, optimizarea implantării structurilor de distribuire a produselor, a gestiunii stocurilor ș.a.m.d.

Cehoslovacia: schimburile cu țările în curs de dezvoltare

ANUL trecut comerțul Cehoslovaciei cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare a însumat 8,6 miliarde coroane, respectiv 7% din volumul global al schimburilor sale comerciale (peste 8% la export și 5% la import).

Exportul cehoslovac în acest grup de țări cuprinde un vast sortiment de produse finite, de la articole pentru munca de birou și pînă la produse complexe ale construcțiilor de mașini. Ponderea mașinilor, utilajelor și instalațiilor industriale complete a fost, în ultimii ani, de aproape 60%, aici figurînd — între altele — echipament pentru centrale termice și hidroelectrice, mașini și instalații pentru industria petrolului, pentru industria textilă și a încălțămintei, pentru industria alimentară ș.a.

Importul cehoslovac din țările în curs de dezvoltare cuprinde, în esență, materii prime și produse alimentare, ca minereu de fier, cositor, fosfați, cauciuc natural, bumbac și lînă, cafea, cacao ceai, carne, orez ș.a.

În cadrul cooperării tehnico-științifice partea cehoslovacă elaborează — pentru diferite țări în curs de dezvoltare — studii și proiecte, prestează servicii de engineering, oferă asistență tehnică, trimițînd în fiecare an în țările respective 700—800 de specialiști în variate domenii de activitate.

Calitățile persoanelor eficiente

O EXIGENȚĂ de ordin general a activității este eficiența, iar în ultima instanță, izvorul eficienței oricărei activități îl constituie oamenii eficienți.

O sinteză a investigațiilor asupra caracteristicilor persoanelor eficiente, realizată de cercetătorul irlandez J. Raven, reține — între altele — următoarele trăsături ale acestora : reacționează intens atît la reușită cît și la eșec ; se gîndesc la ceea ce vor și își formulează clar voința, fără să se lase duși de evenimente ; se asigură de concursul altora pentru a-și atinge scopurile, preferînd să lucreze cu persoane competente decît cu persoane doar amabile ; întocmesc planuri pentru a-și atinge scopul și încearcă să depășească obstacolele pe care le ridică lumea externă sau propriile lor limite ; își fixează scopuri precise, stimulatoare, dar realiste și măsurabile, nici prea ușor, nici prea greu de atins ; își evaluează progresele, cercetează prin feedback calitatea acțiunii lor ; au încredere în capacitatea lor de a face față problemelor ; caută situații în care își pot pune la încercare aptitudinile, iar dacă apar dificultăți își formează capacitatea de a domina situația ; caută să se dezangajeze de munci plicticoase și rutiniere care nu-i apropie de scopul urmărit ; pot persevera îndelung în aceeași direcție și pot suporta frustrările inerente unui succes ce se lasă așteptat ; dispun de numeroase resurse inventive, creatoare, sînt pregătiți să răscolească mediul pentru a găsi materialele și ideile de care au nevoie.

Se apreciază că — în principiu — caracteristicile menționate pot fi formate și dezvoltate pe baza experienței și a învățării. În acest sens, pot fi deduse și formulate recomandări pentru lucrătorii din domeniul educației, pentru cadrele de conducere din diferite sectoare de activitate ș.a.

„Boom"-ul instalațiilor de încălzit

PRODUCȚIA de instalații de încălzit cu destinație industrială face parte dintre subramurile industriale care beneficiază de o conjunctură favorabilă de pe urma „crizei" energetice. Majorarea repetată a prețurilor la petrol, cerințele crescînde de economisire a energiei în vederea scăderii ponderii sale în cadrul cheltuielilor de producție, exigențele sporite privind protecția mediului înconjurător ș.a. au determinat o cerere susținută pentru instalații de încălzire moderne, îndeosebi pentru cele care funcționează pe baza energiei electrice. În ceea ce privește concepția instalațiilor înseși, se urmărește în primul rînd reducerea coeficientului pierderilor neproductive de energie, ținîndu-se seama de faptul că înainte de „criza" energetică doar 20—30% din energia totală consumată de instalațiile respective era utilizată în procesele de încălzire.

Se apreciază că în Statele Unite valoarea globală a instalațiilor respective livrate pe piață a crescut de circa 2,5 ori între anii 1972 și 1979 (din care, în acest ultim an, ponderea instalațiilor exportate a reprezentat 23%), iar pentru anul în curs se prevede o nouă creștere, în prețuri curente, de 28%.

GLOSAR

Eurodolari, eurobănci, euroobligații, europiețe [I]

PRIN EURODOLARI se înțeleg disponibilitățile în cont bancar exprimate în dolari, aflate la bănci comerciale care își au sediul în Europa. Prin extindere, orice disponibilități exprimate într-o monedă străină, aflate în bănci care funcționează în afara statului emitent al acestei monede, se numesc de asemenea eurodolari. De exemplu, disponibilitățile de franci francezi aflate în cont la o bancă din Frankfurt intră în categoria eurodolarilor (sinonime : eurovalute, xenovalute). Așadar, termenul de eurodolari nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective și nici o precizare asupra provenienței valutare, ci o categorie financiară. În această privință, nici naționalitatea titularului contului nu este luată în considerație.

Eurodolarii nu sînt o monedă în sensul care se atribuie acestei noțiuni. Tot ce apare ca avînd caracter monetar derivă de fapt din dolarul S.U.A. sau dintr-o altă monedă. Din această cauză, eurodolarii urmează vicisitudinile dolarilor S.U.A. : puterea lor de cumpărare scade sau crește odată cu aceea a dolarilor propriu-ziși.

Deschiderea unui cont bancar în eurodolari poate fi motivată prin rațiuni fie de profit, fie de comoditate sau securitate. Întrucît dobînda la eurodolari poate fi superioară celei încasate la disponibilitățile de dolari, o societate sau un particular este în drept să prefere un cont în eurodolari. De asemenea, pentru un deținător de dolari poate apărea mai comodă plasarea acestora în forma și locul care transformă dolarii în eurodolari. În sfîrșit, deținătorii de dolari se vor putea simți mai în siguranță dacă știu că banca la care depun acești dolari nu este plasată direct sub jurisdicția autorităților americane, așa cum s-ar întîmpla dacă banii ar fi depuși la o bancă din S.U.A. Operațiile cu eurodolari nu sînt supuse nici chiar dispozițiilor legale care reglementează circuitele monetare naționale din țara unde aceștia circulă. De aceea, operatorii cu eurodolari au o libertate mai mare în tranzacții decît cei care operează cu moneda națională respectivă.

Proveniența disponibilităților în eurodolari este diferită : străinii care primesc în plată dolari — cecuri, cambii, ordine de plată plătibile în dolari — depun sumele încasate, exprimate în dolari, la banca lor, în loc să convertească dolarii în moneda lor națională ; străinii cu depuneri la băncile din S.U.A. le transferă la o bancă din afara S.U.A. etc. Majoritatea eurodolarilor nu provin însă din depunerile inițiale ale clienților unei bănci, ci din creditele în eurodolari pe care această bancă le acordă pe baza depunerilor inițiale și datorită cărora volumul eurodolarilor este multiplicat. S-a spus în această privință că disponibilitățile de dolari în conturile eurobăncilor sînt în cea mai mare parte „produsul peniței contabililor".

De aici, caracterul inflaționist care este atribuit adeseori operațiilor cu eurodolari, considerîndu-se că aceste instrumente contribuie la permanentizarea fenomenelor inflaționiste din Occident. În legătură cu această situație, s-a mai afirmat că piața eurodolarilor „este cel mai recent exemplu despre aspectul derutant pe care îl capătă fenomenele de creare a banilor" în țările capitaliste cu economie de piață. Există însă și afirmații potrivit cărora eurodolarii sprijină dezvoltarea economică, constituind un factor important de creștere a lichidității internaționale.

C.K.

Eficiența UNCTAD

Stere Popescu, Oltenița — De sporirea eficienței activității Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) se ocupă între altele un Comitet interguvernamental special creat în cadrul acestei organizații. Comitetul respectiv își propune — obiectivul rezultă și din denumirea sa — „raționalizarea mecanismului UNCTAD". La ultima sesiune a acestui comitet, Gamani Corea, secretarul general al UNCTAD, a subliniat dubla funcție a Conferinței și anume cea de lansare a unor idei noi și cea de organism în care trebuie să se ajungă la acorduri concrete. În prezent, a subliniat G. Corea, procesul de negociere necesită prea mult timp, nefiind organizat în modul cel mai eficient. Negocierile din cadrul UNCTAD vor dura întotdeauna o perioadă mai lungă de timp, a subliniat el, ținînd seama de caracterul complex al acordurilor — unele cu caracter obligatoriu — cu care ele trebuie să se finalizeze. Totuși, a afirmat secretarul general al UNCTAD, progresul negocierilor ar putea fi mult accelerat dacă reuniunile ar fi mai bine pregătite și dacă ar exista mai multe schimburi de vederi și consultări nu numai între Secretariatul UNCTAD și guvernele statelor membre, ci și între acestea din urmă. Guvernele, spunea G. Corea, și-ar putea îmbunătăți considerabil modul în care pregătesc examinarea problemelor înainte de negocieri. În prezent o mare parte din timpul inevitabil limitat alocat negocierilor este utilizat pentru definirea pozițiilor comune în cadrul grupurilor, rămînînd în schimb un timp insuficient pentru negocierile propriu-zise.

Alte sugestii citate, vizînd sporirea eficienței UNCTAD prevăd ca prezentarea unor propuneri sau proiecte de rezoluție să se facă înainte de întrunirea conferinței propriu-zise (uneori s-a întîmplat ca ele să fie depuse numai cu o zi înainte de sfîrșitul conferinței, de pildă la UNCTAD V de la Manila), pentru ca guvernele să aibă timp să le studieze și să-și definească poziția. O altă sugestie se referă la participarea miniștrilor și altor personalități din țările membre în faza finală a negocierilor și în cea esențială a adoptării deciziilor, și nu la începutul negocierilor, ca pînă acum.

Consum casnic

Anca Preda, Brașov — Ponderea aparatelor electrocasnice în totalul consumului de energie electrică variază de la o țară la alta. Pe ansamblul celor nouă țări membre ale C.E.E. se apreciază că aparatele electrocasnice consumă anual circa 200 mii GWh. Experții apreciază însă că randamentul acestor aparate poate fi sporit, pentru reducerea consumului lor. Pentru a stimula îmbunătățirea în continuare a acestui randament, în țările respective se află în dezbatere propunerea de a se fixa niveluri maxime admisibile ale consumului de energie pentru fiecare tip de aparat, care să aibă caracter obligatoriu pentru producătorii lor. Pînă acum a fost adoptată recomandarea ca prospectele tuturor aparatelor electrocasnice să indice cumpărătorilor consumul specific de energie electrică al aparatelor respective.

Studiile întreprinse au evidențiat posibilitatea construirii de frigidere care să utilizeze numai jumătate din consumul de energie electrică al frigiderelor actuale. Potențialul de economisire este estimat la 25 la sută în cazul mașinilor de spălat vase, 30 la sută în cel al mașinilor de spălat rufe, 40 la sută în cel al sobelor electrice și 30—50 la sută în cazul uscătoarelor electrice.

Comerț latino-american

I. Vlad, Tîrgoviște — 1) Țările membre ale Grupului Andin sînt în număr de cinci : Bolivia, Columbia, Ecuador, Peru și Venezuela. Argentina nu este membră a acestei organizații. Totuși, schimburile comerciale dintre Argentina și țările membre ale Grupului Andin sînt în plină dezvoltare, ele sporind de la 171 milioane dolari în 1969 la 760 milioane în 1978. Țările Grupului Andin exportă în Argentina materii prime și combustibili, importînd în schimb produse finite, în special autovehicule, mașini-unelte, tuburi metalice, ca și produse alimentare cu un grad înalt de prelucrare, produse farmaceutice, cărți etc.

2) Împrumutul în valoare de 80 milioane franci elvețieni (34,8 milioane unități de cont) pus de Banca europeană de investiții la dispoziția a două societăți de producere și distribuire a energiei electrice din Austria a beneficiat de o autorizație specială din partea autorităților acestei instituții a Pieței comune, Austria nefiind membră a C.E.E. Centralele electrice care vor fi construite pe baza acestui împrumut vor permite îmbunătățirea aprovizionării cu energie electrică a țărilor membre ale C.E.E. și implicit reducerea dependenței lor de importul de petrol.

Krill

Aftenie Bostan, Tulcea —1) În ciuda speranțelor puse în crustaceul „krill" care se găsește din abundență în apele internaționale antarctice, el ar fi în realitate lipsit de calitățile care păreau să-l indice drept o bogată resursă alimentară neexploatată. Deși krillul are un conținut bogat în proteine, utilizarea sa a rămas restrînsă din cauza puternicului său miros. Se reamintește că în general tentativele de a introduce proteinele concentrate extrase din produse ale mării în alimentația unor populații neobișnuite cu ele nu au fost pînă acum încununate de prea mult succes.

2) Despre activitatea Băncii Internaționale a Europei Centrale din Budapesta am relatat la rubrica „Glosar" din nr. 15 (11 aprilie 1980) al revistei noastre, în care ne-am ocupat și de noțiunea de bancă „off-shore".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 13 iunie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică îndeplinită ritmic, în sortimentele planificate **(L. Țăranu)** 1

— Valorificarea deplină și eficientă a resurselor materiale refolosibile **(Iulian Ploștinaru)** 2

— O importantă acțiune pentru pregătirea planului pe 1981. Întocmirea judicioasă a bilanțurilor materiale **(M. Pirjol)** 4

— Programe operative vizînd sporirea sistematică a efectivelor și producțiilor animaliere **(Maria Stroe)** 7

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Creșterea eficienței controlului bancar **(dr. Constantin Grigorescu)** 9

— Eficiența economică și socială a stimulării creativității **(Nicolae Pop)** 11

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Opinii. Organizații teritoriale specializate în efectuarea de servicii industriale **(Eugen Hancă)** 13

— Dezvoltarea activității conceptuale a inginerilor și economiștilor **(Ionel Dumbravă)** 14

TEORII—IDEI

— 15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (III). Dimensiuni și tendințe ale calității vieții în România **(Ioan V. Totu)** 15

— Probleme energetice actuale și teoria economică (III). **(dr. Aurel Iancu)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Ipostaze apologetice și pragmatice în gîndirea economică burgheză (I) **(dr. Alecu Al. Floareș)** 20

— Convorbiri economice cu **Johan Galtung** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Noua ordine economică internațională, imperativ al contemporaneității **(conf. dr. George Marin)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Deceniul trei al dezvoltării. Mobilizarea resurselor și a eforturilor pentru diminuarea decalajelor (I) **(Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru)** 26

— Perenitatea somajului în Europa occidentală **(Nicolae Tabără)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

● În SUPLIMENTUL REVISTEI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Probleme ale microeconomiei muncii.

IN THIS ISSUE

— An important action for getting ready the 1981 Plan. Judicious setting up of the material balance **(M. Pirjol)** 4

— Economic and social efficiency of fostering creativeness **(Nicolae Pop)** 11

— 15 years since the 9th R.C.P.'s Congress. Development dynamics and the quality of life in socialism (III). Dimensions and trends of the quality of life in Romania **(Ioan V. Totu)** 15

— Current energy problems and the economic theory (III) **(Dr. Aurel Iancu)** 18

— Schools ● trends ● economists. Apologetical and pragmatic hypostasis in the bourgeois economic thought (I) **(Dr. Alecu Al. Floareș)** 20

— Economic talks with **Johan Galtung** 22

— The 3rd development Decade. Mobilise resources and efforts for cutting down disparities (I) **(Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Une importante action pour la préparation du plan pour l'année 1981. L'élaboration judicieuse des bilans des materiaux **(M. Pirjol)** 4

— L'efficience économique et social de la stimulation de la créativité **(Nicolae Pop)** 11

— 15 ans depuis le IXe Congrès du P.C.R. La dynamique du développement et la qualité de la vie en socialisme (III). Dimensions et tendances de la qualité de la vie en Roumanie **(Ioan V. Totu)** 15

— Les problèmes énergétiques actuels et la théorie économique (III). **(dr. Aurel Iancu)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Hypostases apologétiques et pragmatiques dans la pensée économique bourgeoise (I) **(dr. Alecu Al. Floares)** 20

— Discussions économiques avec **Johan Galtung** 22

— La IIIe Décennie du développement. La mobilisation des ressources et des efforts pour diminuer les décalages (I) **(Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важное действие для подготовки плана на 1981 год. Умелая подготовка материальных балансов **(М. Пыржол)** 4

— Экономическая и социальная эффективность поощрения творчества **(Николае Поп)** 11

— 15-лет от девятого сьезда Р. К. П. Динамика развития и качество жизни при социализме (III). Масштабы и направления роста качества жизни в Румынии **(Иоан В. Тоту)** 15

— Актуальные энергетические проблемы и экономическая теория (III). **(др. Аурел Яику)** 18

— Школы ● Течения ● экономисты. Апологетические и прагматические положения в буржуазном экономическом мышлении (I) **(др. Алеку Флоареш)** 20

— Экономические беседы с **Иоганом Галтунгом** 22

— Третье десятилетие развития. Мобилизация ресурсов и усилий для уменьшения разрывов (I) **(Джорджета Макарие, Ионел Кобзару)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.5O2.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

§

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

– asigurarea bunurilor din gospodărie ;

– asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

– asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare – pentru 20% din suma asigurată – și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

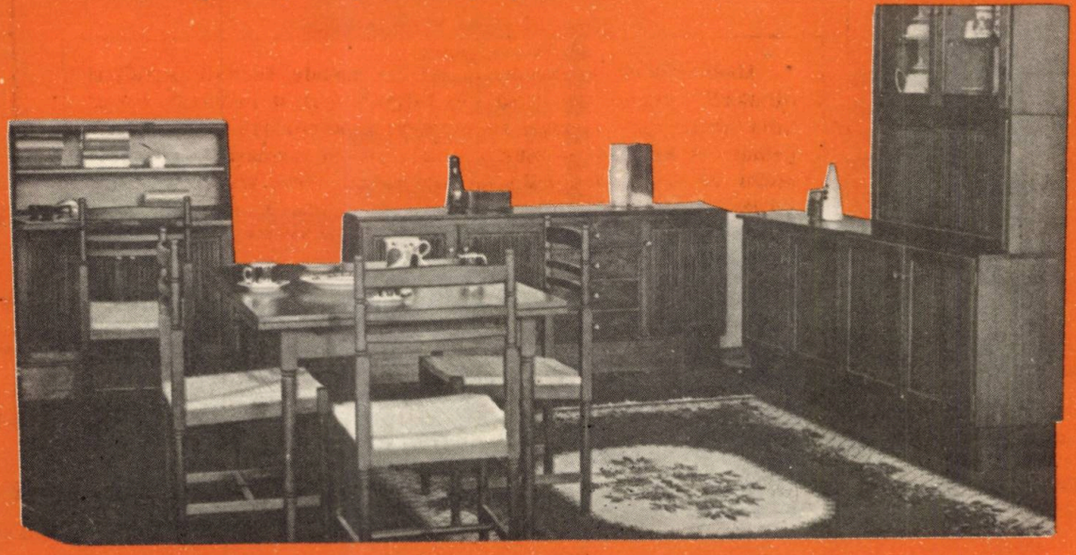

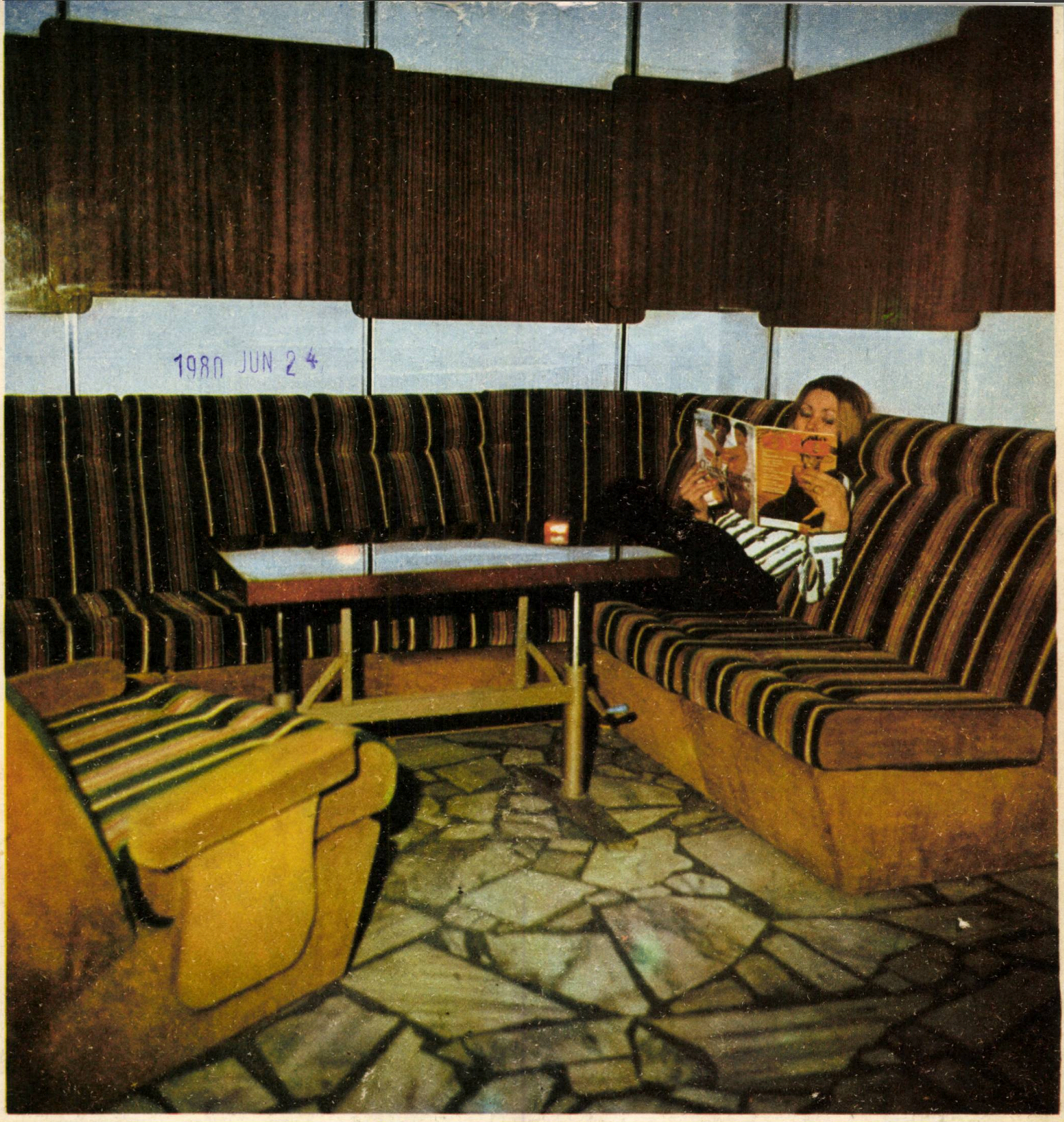
1980 JUN 24

Vă plac interioarele moderne ?
Cele stil ? Mobilierul lucios ?
Mobilierul mat ? Cu elemente rustice ? Cu tapiserie somptuoasă ? Cu împletituri din papură sau bambus ? Doriți garnituri complete ? Piese disparate ? Și, în plus, doriți să aveți garanția unei execuții ireproșabile, a unui material de cea mai bună calitate ?
În acest caz, adresați-vă

ÎNTREPRINDERII
PENTRU PRELUCRAREA
LEMNULUI - CONSTANȚA

care vă pune la dispoziție :
- Dormitoare
- Sufragerii
- Mobilă de hol
- Mic mobilier stil
- Taburete
- Mobilier hotelier
- Etajere, baruri, combine muzicale, măsuțe, cuiere ș.a.

Nu uitați :
ÎNTREPRINDEREA PENTRU PRELUCRAREA LEMNULUI
e gata oricînd să contribuie la înfrumusețarea interiorului Dv.
CONSTANȚA — ROMÂNIA
str. Industriilor nr. 6 tel. 916/2 10 10
telex : 214—270

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

15 ANI DE LA CONGRESUL al IX lea AL P.C.R.

DIMENSIUNI ŞI TENDINŢE ALE CALITĂŢII VIEŢII ÎN ROMÂNIA

Numărul 25 ● Vineri 20 iunie 1980

ŞEDINŢA PLENARĂ LĂRGITĂ A CONSILIULUI NAŢIONAL AL OAMENILOR MUNCII

„Avem hotărîri bune, dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea tuturor sarcinilor planului de dezvoltare economico-socială. Trebuie să luăm toate măsurile pentru realizarea lor. Clasa noastră muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, au demonstrat prin munca lor de zi cu zi că înfăptuiesc neabătut politica partidului, că sînt în stare să asigure dezvoltarea continuă a forţelor de producţie, a societăţii noastre socialiste, să transpună cu succes în viaţă programul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, să asigure ridicarea ţării pe noi culmi de progres şi civilizaţie."

NICOLAE CEAUŞESCU

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Venituri în valută din operațiuni de intermediere în comerțul internațional

Îmbunătățirea rețelei de comercializare poate deveni sursa unor încasări în valută rezultate din derularea unor operațiuni de aport valutar (reexport, switch etc.).

Un argument îl poate constitui faptul că în general furnizorii la import oferă cantități mari din produsele pe care le fabrică în mod curent, consumatorii interni dorind sortimente variate în cantități limitate, uneori complementare cu nevoile unor consumatori externi. Studiul permanent al acestei complementarități a nevoilor beneficiarilor interni cu cele ale unor consumatori externi, cît și a discrepanțelor de sortiment și cantități între mărfurile oferite de producătorii externi și cererea unor beneficiari interni și externi fac necesară intervenția operațiunilor de intermediere în comerțul internațional.

CORELAȚIA DISTRIBUȚIE — INTERMEDIERE

Operațiile de intermediere sînt strîns legate de structura rețelei și canalelor de distribuție.

În cadrul comerțului internațional distribuția apare tot mai mult ca fiind constituită dintr-un flux de mărfuri fizice sau servicii de la producător la consumatorul final, un flux de mijloace de plată de la acesta din urmă la producător și un flux de informații în ambele sensuri.

Distribuția se poate desfășura în 2 modalități : 1. de la producător, direct către beneficiarii finali ; 2. prin intermedierea unor întreprinderi, firme comerciale între producători și utilizatorii finali. Activitățile de distribuire necesare ce pot avea loc de la producător la consumator :

a) unul sau mai multe acte de vînzare-cumpărare de pe piața externă (cu derularea normală a unor operațiuni de comerț internațional) ;

b) activități de finanțare ;

c) operațiuni tehnice legate de marfă : stocare, clasificare pe calități și tipuri, repartizare pe clienți, prelucrări primare, transport etc. ;

d) activități de aprovizionare — desfacere ;

e) activități de promovare

f) furnizare de informați despre clientelă și nevoile ei.

Fiecare din aceste activități constituie în sine sursa unor profituri însemnate pentru firme comerciale specializate pe domenii de activitate, fiind însăși rațiunea existenței acestor firme.

a) **Actele de vînzare-cumpărare efectivă** au consacrat două modalități de obținere a unor beneficii în valută, în funcție de gradul de implicare sau control al intermediarului la punctul de achiziție respectiv de desfacere :

— prin cumpărarea unor cantități la prețuri engros și revînzarea la prețuri cu detail către mai multe firme ;

— prin obținerea unor comenzi pentru cantități mari de marfă și transferarea lor eșalonat în timp la mai mulți furnizori în funcție de momentul conjunctural.

Deși la prima vedere poate părea surprinzător activitatea de achiziționare a unor cantități mari de marfă nu este legată neapărat de crearea unor mari baze de depozitare (respectiv centre de achiziții).

Corelarea este determinată de organizarea unui bun sistem informațional asupra posibilităților de desfacere, de specificul mărfii și al organizării producției la furnizor.

Considerînd spre exemplu experiența grupului KAUFMANN — Olanda specializat în comercializarea pieilor se observă că spre deosebire de celelalte cîteva grupuri împreună cu care domină piața pentru acest produs, nu are organizat un sistem propriu de depozitări la achizițiile din S.U.A. avînd în schimb baze de depozitare bine organizate în Africa, Australia etc. Explicația constă în existența unor unități producătoare ce asigură regularitatea ofertelor în timp, organizarea sitemului de transport și conservare pentru S.U.A. și care nu mai fac necesar controlul propriu asupra acestei activități.

Valorile achiziționate și respectiv comenzile obținute pot atinge uneori cifre spectaculoase pentru fiecare gen de marfă.

În domeniul bumbacului spre exemplu, grupul RALLI BROTHERS AND CONEY — Londra, s-a făcut remarcat în 1972 cînd a reușit să obțină o comandă importantă de 500.000 baloturi de bumbac în valoare de circa 150 milioane US $, din partea unui singur beneficiar. Demn de menționat este faptul că retransferarea comenzilor către furnizorii reali și chiar grupuri concurente ale firmei s-a făcut în acest caz fără a se produce disturbări importante în prețurile de piață (inclusiv în cotațiile de bursă), și cu beneficii importante pentru firma intermediară ce acumulase de pe piață o mare parte a potențialului de livrări la termen.

b) **Activitățile de finanțare** — sînt legate în primul rînd de acordarea unor credite comerciale la dobînzi aparent sub rata normală a pieței.

În acest domeniu este de menționat sistemul de firme comerciale create pe lîngă marile bănci care își asigură profiturile în cazul unor operațiuni de intermediere tocmai prin acordarea unor credite comerciale în condiții aparent avantajoase.

Exemple în acest sens le constituie : SOGEXPORT — Franța, societate comercială acționînd pe lîngă SOCIÉTÉ GÉNÉRALE — Franța, cu prioritate în finanțări în dome-

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 25 1980

niul petrolului. A.W.T. — Austria, acționînd pe lîngă CREDIETANSTALT — BANKVEREIN — Viena etc.

Dată fiind apartenența acestor firme la băncile respective ele asigură totodată finanțări prin operațiuni specifice (switch, forfaiting etc.).

Existența unor bănci sau firme cu profil de finanțare în cadrul unor grupuri este folosită totodată ca sursă de expansiune spre noi domenii de activitate.

Grupul PHILIPP BROTHERS și-a dezvoltat activitatea în domeniul comercializării avioanelor spre exemplu, pornind tocmai de la rentabilitatea pe care a dovedit-o finanțarea unor proiecte de investiții în domeniul industriei aviației în S.U.A.

O mențiune specială se cuvine a fi făcută pentru comercializare în consignație care constituie un caz tipic de finanțare a desfacerii produselor prin oferirea lor la firme de detail și încasarea contravalorii după vînzarea lor către cumpărătorul final. Această formă de comercializare este practicată îndeosebi în momentul introducerii pe o piață nouă, îndeosebi la bunurile de consum. Încă din secolul trecut vînzarea în consignație a fost legată de existența posibilităților de comercializare în porturile libere de unde și denumirea „saylor sale". În prezent se derulează un volum important de afaceri de acest gen în cadrul unor porturi și zone libere (spre exemplu Port-Saïd).

c) **Operațiunile tehnice legate de marfă** — sînt determinate de dotarea intermediarului cu anume bază materială specifică, simultan cu apropierea lui de unul din polii rețelei de comercializare.

Efectuarea acestor operațiuni de stocare, clasificarea pe calități, repartizare pe clienți și prelucrări primare ține seama de tehnici de piață aparținînd merchandisingului.

Ele vizează adaptarea distribuției la piața potențială prin:

— oferirea mărfii pentru care există cerere;

— prezența mărfii la locul cererii;

— prezentarea și comercializarea mărfii conform cu tipologia cererii;

— rezervarea spațiului de vînzare adecvat fiecărei categorii de articole;

— prezentarea mărfii în perioadele cerute;

— propunerea unor prețuri în concordanță cu posibilitățile financiare ale cumpărătorilor.

Evantaiul de exemple în acest sens este foarte larg dată fiind foarte marea diversitate a operațiunilor intermediare ce pot fi executate:

— grupul UNILEVER — Olanda își asigură o parte din profituri prin sortarea, clasificarea și ambalarea unor mărfuri ca: săpunuri, detergenți, ceaiuri etc.;

— firma EMOGA — Elveția realizează profituri de circa 10% din investițiile făcute în operațiuni de sortare — cruponare piei.

Prin aceste prelucrări care nu necesită muncă de calificare superioară se menține marfa în cadrul aceluiași canal de comercializare.

Prelucrările intermediate pot determina însă în unele cazuri trecerea mărfii dintr-un canal de comercializare în altul, operațiunile fiind cu atît mai rentabile. Un studiu recent al revistei Science et vie arată spre exemplu că în cazul comercializării cărnii de vită în Franța între etapa vînzării animalelor vii și etapa comercializării cărnii către consumatorul final prețul crește cu circa 400%.

d) **Activități de aprovizionare-desfacere**

Permanența în activitatea de aprovizionare de la anumiți furnizori și respectiv în activitatea de desfacere către anumiți beneficiari asigură succesul în activitatea oricărei firme comerciale de intermediere (trading).

Pe plan mondial se manifestă tot mai mult tendința de corelare a activității firmelor de intermediere cu a firmelor producătoare, respectiv consumatoare.

Domeniul principal de concurență al firmelor intermediare a devenit la ora actuală obținerea exclusivității în aprovizionarea — respectiv desfacerea producției unor firme industriale chiar cu beneficii minime.

Siguranța continuității aprovizionării cu materii prime — respectiv a desfacerii producției reprezintă argumentele principale pe care firmele intermediare le oferă în cooperare cu producătorii.

În același timp această cooperare constituie însăși sursa de existență pentru intermediari (trader). Este perfect plauzibil ca firmele de intermediere cele mai puternice să fie cele ce au asigurată exclusivitatea în raport cu un număr cît mai ridicat de producători puternici.

Exemple edificatoare constituie grupurile Philipp Brothers, Mitzubishi, Mitzui, Unilever etc.

În același timp un exemplu aparte îl constituie grupurile de firme iugoslave: Generalexport, Interexport, Astra etc., care pentru piața iugoslavă au dezvoltate rețele proprii de producție, transport, bănci, magazine, servicii etc. Aceste rețele fiind rezultatul acumulărilor în timp ce au pornit de la activități pur comerciale de aprovizionare cu materii prime pentru industria iugoslavă și desfacere la export a producției iugoslave de mărfuri.

Efectuarea de operațiuni sporadice de intermediere este limitată tot mai mult de necesitatea asigurării continuității fluxurilor de producție, respectiv a celor de desfacere.

Însăși activitatea agenților comerciali negrupați în cadrul unor firme comerciale — cunoscuți pentru mobilitatea deosebită pentru o anumită piață — limitîndu-se tot mai mult la depistarea unor goluri în aprovizionare și respectiv depistarea unor stocuri suplimentare la producător.

Principalele determinante ale simbiozei tot mai accentuate a activității producător-trader-consumator sînt:

— necesitatea elaborării împreună a unor planuri de acțiune — marketing și suportarea în comun (respectiv controlul) a campaniilor publicitare și de promovare;

— sporirea numărului produselor puse în circulație și a mărcilor de fabrică necesită supravegherea stocurilor și accelerarea rotației lor (conform dictonului de bază al oricărui intermediar: „transformarea cît mai rapidă a mărfii în bani și menținerea magaziilor curate" — fără stocuri n.n.);

— odată cu creșterea tehnicizării produselor, se pune cu necesitate problema formării unui personal calificat pentru vînzare;

— în timp ce la scară națională, numărul producătorilor tinde să se reducă, încheierea de acorduri comerciale internaționale duce la creșterea numărului de furnizori potențiali ai întreprinderilor de distribuție, de unde interesul acestora de a se grupa, formîndu-și servicii comune de aprovizionare și desfacere;

— creșterea productivității muncii determină apariția unor distribuitori specializați.

e) **Activitățile de promovare și expansiune** — constituie o altă condiție sine qua non a existenței firmelor de trading. În prezent datorită costurilor ridicate cît și necesității controlului producătorului asupra comercializării, campaniile publicitare sînt tot mai mult efectuate în comun de producători și firmele comerciale. Acest lucru se manifestă prin deplasarea centrului de concentrare a activității de comercializare de la export merchant și jobber (intermediari cu control asupra întregii distribuții de la producător la consumator final cu posibilitate de decizie în toate problemele importante de marketing) spre „combination export manager" (firme intermediare specializate ce acționează ca servicii de export la mai mulți produ-

tori neconcurenți, deciziile lor asupra prețurilor, termene de livrare, companii publicitare fiind luate numai cu acordul prealabil al producătorilor), organizații cooperatiste de desfacere, (intermediari ce asigură comercializarea produselor unor firme prin intermediul rețelei altei firme ce distribuie mărfuri complementare, oferind o gamă mai largă și în sfîrșit asociațiile de export (asigurînd desfacerea în comun a produselor mai multor firme pe piața externă în scopul de a o domina).

Expansiunea activității de comercializare a traderilor are loc cel mai adesea în mod progresiv de la un domeniu de activitate spre cele imediat înrudite sau de la activități de finanțare la activități de comercializare.

Pentru primul caz este ilustrator spre exemplu cazul grupului NICHIMEN care și-a început activitatea în 1892 ca firmă de import pentru bumbac, ulterior extinzîndu-se spre țesături bumbac, fibre și fire sintetice etc.

În prezent organigrama grupului încorporează departamente de import-export, aprovizionare piață internă, proiectare-construcții, mașini, avioane, vapoare și vehicule, diverse instalații industriale și echipament, minereuri feroase și produse oțel, minereuri metalice-neferoase și produse rezultate, chimicale-îngrășăminte și materiale plastice ; produse petroliere și gaze naturale ; materiale textile-țesături ; materiale forestiere — celuloză și hîrtie; cereale, uleiuri comestibile și produse alimentare, diverse mărfuri, investiții externe, cooperări societăți mixte, dezvoltarea resurselor natuarle.

Pentru cazurile de expansiune a activității pornind de la domeniul financiar reamintim exemplul firmei PHILLIP BROTHERS cît și a societăților comerciale dezvoltate pe linia marilor bănci vest-europene.

f) **Furnizarea de informații despre clientelă și nevoile ei.** Argumentul viabilității activității oricărui grup de trading în fața firmelor producătoare este constituit de promptitudinea cu care se oferă informațiile asupra oricăror tipuri de cereri de oferte și respectiv clienți eventuali .

Indicatorul cel mai utilizat de reflectare a acestui potențial informațional îl constituie rețeaua de filiale, reprezentanți și agenți în străinătate. În consecință, cartea de vizită a oricărei firme de trading va cuprinde la loc de cinste filialele și reprezentanții în străinătate ai firmei respective. Numărul acestora reflectînd implicit și potențialul firmei (el mergînd pînă la existența unor birouri de reprezentare în marea majoritate a țărilor lumii — vezi cazul Philipp Brothers Mitsubishi, Nichimen etc.).

Alături de activitatea comercială efectivă, filialele și reprezentanții externi sînt principalele surse ale alimentării băncii de date a firmei. Alături de informațiile tradiționale (Reuter, Moody etc.) rețele permanente de telex asigură concentrarea informațiilor uzuale (oferte și cereri de ofertă, tranzacții, acțiuni comerciale ale concurenței etc.) în cadrul unor computere centralizatoare aflate la sediul societăților mamă, care retransmit aceste informații birourilor din cadrul grupului cu activități pe domeniul respectiv. Astfel procedează spre exemplu grupul Philipp Brothers în concentrarea de informații la sediul său central din S.U.A. și retransmiterea operativă către filiale pe domenii de activitate sau grupul Marshall Producers and Brokers prin concentrare și redistribuire de informații de la sediul societății mamă din Londra.

INFLUENȚA MARJELOR DE DISTRIBUȚIE ASUPRA PREȚURILOR DE DESFACERE

La o analiză cît mai succintă a costurilor comercializării și formării prețului cu amănuntul pe diverse piețe, remarcăm costul ridicat al distribuției. Costurile diferă în funcție de produse și piețe. Uneori aceasta duce la dublarea sau chiar triplarea prețului încasat de exportator. După unele estimări care mi se par realiste (Frederic Neveau — Nivelle — La distribution des produits — structures et methodes, Dunot — Paris 1973) acestea variază spre exemplu pentru Franța după cum urmează :

Forma de comerț

Comerț cu ridicata	**Marjă brută de profit** %
Alimente	10—12
Textile	12—15
Încălțăminte	15—17
Furnituri industriale	15—18
Centrale de cumpărare	
— ale marilor magazine	2—5
— ale grupurilor de cumpărare	3—6
Comerț de detaliu	
— mari magazine	29—32
— societăți cu sucursale	
alimentare	24—28
încălțăminte	35—38
supermarketuri	22—24
— magazine mari cu suprafețe discount	10—14
Comerț specializat	
— alimentare	19—21
— încălțăminte	30—33
— electromecanice și radio	28—32
— haine, confecții	28—32
— cămăși, galanterie	29—33

Marjele de profit nu diferă prea mult nici pentru alte țări membre ale C.E.E., nivelul fiind cu aproximație, același și fiind impus de legile concurenței.

Pentru R.F.G. la confecții de exemplu, prețul este estimat a se forma după următorul mecanism :

— prețul C.I.F	100%
— taxe vamale	eventual scutire
— impozit pe circulația produselor	11%
— comision agent, independent de vînzare	4—7%
— angrosist	10—15%
— detailist	80—120%

Costurile de distribuție la radioreceptoare și TV se estimează la 130—190% din prețul inițial de vînzare, la electromotoare 80—90%, mașini-unelte 70% etc.

Aceste costuri ridicate de intermediere pun în discuție problema scurtării canalelor de distribuție. Dar orice scurtare a canalelor trebuie să țină seamă de faptul că niciuna din activitățile de distribuție exemplificate anterior nu pot fi eliminate. De exemplu : depozitarea la intermediarul angrosist. Cînd se reduce această verigă, trebuie avut în vedere că intermediarul din veriga precedentă (eventual Întreprinderea de comerț exterior românească) trebuie să-și asigure baza materială de depozitare și să suporte riscul unor costuri mai mari. Stocarea lor la un intermediat ce nu este în contact permanent cu piața este amenințată de uzura morală a mărfii sau chiar deteriorarea fizică atunci cînd nu e corelată cu o rotație a stocurilor.

Într-un cuvînt orice act comercial de intermediere, comercială internațională va trebui să țină seama de necesitatea asigurării bunei desfășurări a ansamblului de acțiuni expuse.

Florin POGONARU

fișier

TENDINȚE ÎN COMERȚUL MONDIAL CU MAȘINI ȘI UTILAJE (I)

Comerțul internațional reflectă profundele modificări din structura producției mondiale din ultimii 25 de ani, datorate pe de-o parte dinamicilor interne ale creșterii economice, pe de altă parte — dezvoltării tehnologice din țările industrializate.

Creșterea economică din țările dezvoltate a fost caracterizată de creșterea rapidă a sectorului serviciilor, extinderea moderată a pieților naționale pentru alimente și bunuri de consum necesare, creșterea lentă a forței de muncă calificată și tendința spre specializarea industrială în interiorul unor ramuri date.

Pentru țările în curs de dezvoltare, pot fi menționate drept trăsături specifice: sporirea ponderii investițiilor în venitul total, expansiunea cererii pentru bunurile de consum durabile și pentru bunurile de investiții, virtuala explozie a forței de muncă de la orașe și specializarea într-un număr restrîns de ramuri industriale.

Dinamicile interne ale creșterii economice au condus la modificări ale prețurilor produselor finale ale materiilor prime și materialelor, ale salariilor și profiturilor. S-au produs modificări și în structura cererii și consumuri, atît în țările dezvoltate, cît și în cele în curs de dezvoltare.

Progresul tehnic din țările dezvoltate a atras modificări importante în structura producției industriale mondiale, căci modificările tehnologice s-au concentrat în cîteva ramuri. În țările dezvoltate, cercetarea și dezvoltarea au fost concentrate în construcțiile de mașini, în special în producția bunurilor de investiții, mașinilor electrice, aerospațială și a automobilelor. Se estimează că în ultimii zece ani aceste ramuri au absorbit între 76—92% din cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare din Franța, R.F.G., Italia, Japonia, Anglia, S.U.A. etc. A crescut considerabil ponderea cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare în valoarea totală a producției, în perioada 1950—1975: în R.F.G. de la 8 la 27%, în Japonia de la 1 la 48%, iar în S.U.A. de la 22 la 50% [1].

Tabelul Nr. 1
Dezvoltarea exportului total mondial și a exportului de produse ale industriei construcțiilor de mașini în perioada 1963—1978

Anul	Export mondial total (mild $ SUA)	Export grupa a 7-a (mld $ SUA)	Ponderea grupei a 7-a în total export (%)
1963	154,7	36,0	23,3
1968	237,8	65,4	27,5
1970	312,2	89,5	28,7
1971	348,1	103,1	29,6
1972	412,3	122,9	27,8
1973	574,3	160,1	27,9
1974	835,6	203,1	24,3
1975	872,5	240,5	27,6
1976	991,0	271,9	27,4
1977	1122,0	311,5	27,8
1978	1308,0	370,7	28,3

În țările dezvoltate a sporit eficiența industriilor caracterizate prin contribuția ridicată a cercetării științifice. Celelalte industrii, care au fost depășite din acest punct de vedere, își găsesc localizare în tot mai mare măsură în țările în curs de dezvoltare.

Aceste tendința în dezvoltarea producției s-au reflectat în structura comerțului internațional, în cadrul căruia a crescut considerabil importanța mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport.

a) **Dinamica**

Exporturile mărfurilor din această grupă au cunoscut o dezvoltare mai rapidă decît ansamblul exportului mondial. Astfel în perioada 1963—1978 exporturile de mașini și utilaje au sporit de 10,3 ori, față de totalul exporturilor mondiale care au sporit de 8,46 ori.

Devansarea exporturilor totale de către cele. de mașini și utilaje s-a accentuat între anii 1970—1972 și apoi din nou, după 1975.

Exporturi de mașini și utilaje au întrecut ca ritm, de asemenea, producția industriei construcției de mașini pe plan mondial (vezi graficul), determinînd totodată tendința pentru grupa produselor manufacturate pe plan mondial de devansare a producției de către exporturi sintetizată în relația:

Exporturi = 0,1+1,52 Producție

stabilită pentru perioada 1960—1979 [2]

Cu excepția anului 1977 cînd ritmul exporturilor și al producției mondiale de manufacturate au fost aproximativ egale, în întreaga perioadă menționată modificările relative ale exporturilor au fost superioare producției.

b) **Structura exporturilor**

Exporturile mondiale de mașini și utilaje constau din punct de vedere valoric din mașini neelectrice în proporție 40%, echipamente de transport 39% și mașini electrice 21% din totalul grupei.

Această structură diferă de cea din anul 1972, cînd mașinile neelectrice reprezentau 42%, cele electrice 19%, iar echipamentul de transport 39% din totalul grupei.

Ritmul mediu anual de creștere a exporturilor în perioada 1972—1977 a diferit la cele trei categorii de mașini cuprinse în această grupă, astfel:

Subgrupa	Rim mediu anual (%) [2]
— mașini neelectrice	18
— mașini electrice	22
— echipament de transport	19,8

Sursa datelor: UN — Bulletin of Statistics on World Trade in Engineering Products, New York, 1974, pag. 18 și Ediția 1979, pag. 26.

Ovidiu RUJAN

Graficul nr. 1

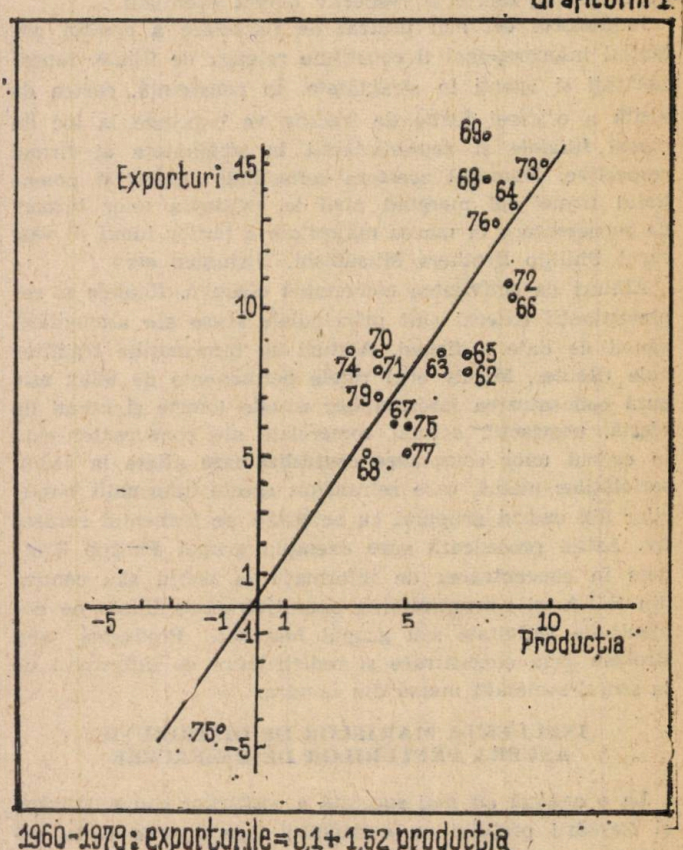

1960-1979: exporturile = 0,1 + 1,52 producția

drept și uzanțe internaționale

Aspecte privind probele în acțiunile de arbitraj

Potrivit regulilor de procedură, situațiile de fapt invocate în cadrul soluționării acțiunilor introduse la arbitrajele comerciale internaționale se dovedesc, de regulă, cu acte emanate de la părțile în litigiu, sau de la terțe persoane. Cum conținutul și, în unele cazuri, data emiterii lor prezintă importanță deosebită în soluțiile care urmează să dea litigiilor în cauză, în practică se întîmplă ca părțile interesate să conteste primirea unor corespondențe comerciale. În cele ce urmează vom invedera practica Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.) cu privire la asemenea situații.

Într-un dosar aflat pe rolul C.A.B., pîrîta — o întreprindere română de comerț exterior — a contestat primirea cererii de pretenții pentru plata penalităților, care, cum bine se știe, este o condiție pentru a se introduce acțiune la arbitrajul comercial internațional competent. Pîrîta a susținut, în apărarea sa, că prezentarea de către reclamantă a registrului poștal de expediere nu constituie o dovadă concludentă că, în fapt, a fost expediată cererea de pretenții pentru plata penalităților (denumită și notă de debitare).

Comisia de arbitraj, prin Hotărîrea nr. 17/1980, analizînd apărarea pîrîtei, reține următoarele: „Reclamanta a făcut dovada cu registrul poștal că scrisoarea de debitare cu data de 22 februarie 1978 a fost expediată recomandat prin poștă, la 28 februarie 1978, sub nr. 593. Susținerea pîrîtei că reclamanta nu a putut dovedi ce anume act i-a expediat la 28 februarie 1978 nu este întemeiată, întrucît data expediției odată stabilită, pîrîtei îi revenea sarcina să probeze că la acea dată i s-a expediat alt document, dovadă pe care însă nu a făcut-o".

Într-un alt dosar (nr. 195/1979) al Comisiei de arbitraj de la București, care a avut ca obiect tot o cerere de penalități pentru întîrziere, a fost reținută următoarea situație de fapt:

— pentru livrarea unor produse neexpediate la termen părțile contractante — reclamanta, o întreprindere importatoare din R.D.G. și pîrîta, o întreprindere română de comerț exterior exportatoare — au convenit printr-un protocol decalarea termenelor inițiale, sub condiția ca această decalare să fie confirmată de reclamantă ulterior;

— reclamanta, printr-un telex, expediat în timp util, a confirmat protocolul, dar pîrîta nu a respectat nici noile termene astfel stabilit, livrînd marfa cu întîrziere;

— Pîrîta, prin întîmpinare și în ședință, a susținut că nu a primit telexul de confirmare a protocolului semnat, prezentînd, pentru a face dovada susținerilor sale, registrul de evidență a telex-urilor, în care telexul în cauză nu este menționat.

Comisia de arbitraj, prin Hotărîrea nr. 29/1980, reține că „obiecția pîrîtei este neîntemeiată. Într-adevăr, faptul că în registrul de evidență al telex-urilor, prezentat de pîrîtă, nu este menționat telexul în chestiune, nu reprezintă o dovadă concludentă a neprimirii telexului din 11.05.1978, aflat la dosar și din care rezultă că reclamanta a confirmat termenele modificate prin protocol, o omisiune din neglijență fiind posibilă. Pe de altă parte, telexul prezentat de reclamantă cuprinde toate mențiunile, inclusiv criteriile de identificare a pîrîtei, necesare în mecanismul de transmitere. În fine, în logica desfășurării operațiunilor implicate în executarea contractului și protocolului, ar apare lipsită de sens simularea telexului. Prin protocol pîrîta a convenit, în interesul său, modificarea termenelor și, prin aceasta, obligația de livrare la termenele astfel modificate s-a născut pentru ea în chiar momentul semnării protocolului. Confirmarea modificării joacă rolul unei condiții suspensive care afecta obligația de livrare la noile termene. Îndeplinirea ei era în avantajul exclusiv al pîrîtei, care, în raport de noile termene de livrare convenite, era absolvită de răspundere pentru neexecutarea la termenele inițiale a livrărilor, respectiv de plata penalităților de întîrziere".

Așadar, în ambele dosare sîntem în fața unei situații comune: reclamantele au făcut dovada expedierii unei corespondențe comerciale, iar pîrîtele au contestat primirea lor. Observăm că în ambele cazuri completele arbitrale au apreciat ca fiind făcută dovada comunicării mesajului prin corespondențele în discuție; în primul caz, considerînd că revenea ca obligație pîrîtei să facă dovada conținutului neconform al scrisorii care i-a fost cert expediate; în cel de al doilea, reținîndu-se, de asemenea, că corespondența (sub formă de telex) a fost expediată, s-a prezumat că numai dintr-o neglijență nu a fost luată în evidența sa de către pîrîtă.

dr. Al. DETEȘAN

Recuperarea valorii contrastaliilor de la cumpărător în condițiile clauzei C and F

În vînzarea C.I.F. sau C and F, raporturile juridice referitoare la transportul maritim se stabilesc între exportatorul care angajează nava corespunzătoare — direct sau printr-o agenție specializată de brokeraj, precum Navlomar — și armator. Cumpărătorul, deși beneficiar al transportului, deține poziția de terț, față de contractul de **charter party.**

În situația arătată, dacă în portul de destinație se produc întîrzieri la descărcarea mărfurilor, care se soldează cu contrastalii, armatorul nu se poate adresa pentru a fi despăgubit cumpărătorului, cu toate că nava a acostat în portul de sediu al acestuia. În lipsa unor raporturi contractuale reciproce, armatorul nu are calitatea juridică necesară spre a obține de la destinatarul mărfurilor contravaloarea reclamată. Inevitabil, deci, armatorul se va întoarce împotriva navlositorului (exportator) cu pretenția de a suporta daunele echivalente contrastaliilor.

Un asemenea risc nefiind deloc improbabil, exportatorul (navlositor) trebuie să-și ia măsurile adecvate de ocrotire, prin clauzele contractului de vînzare internațională de mărfuri. Ținînd seama de considerațiunea că prejudiciile cauzate de contrastalii sînt legate de desfășurarea transportului ce se efectuează în interesul cumpărătorului-destinatar, este firesc ca ele să cadă în final în sarcina sa, în vînzările CIP sau C and F.

În asemenea operațiuni de comerț exterior, vînzătorul obișnuiește mai întîi să se degraveze de orice obligație de a suporta costul prestațiilor de descărcare a mărfurilor în portul de destinație, stipulînd în contractul extern clauza **free out** (F.O.).

În ce privește contrastaliile ivite la destinație, practica de comerț exterior nu ne oferă deocamdată clauze tipizate, cu valoarea de uzanțe internaționale unificate, care să apere preventiv pe vînzător de obligația suportării lor. Revine ca atare inițiativei exportatorilor să configureze formulele contractuale cele mai avantajoase în scopul arătat.

Un exemplu instructiv în acest domeniu îl constituie contractul de vînzare internațională C and F **free out**, încheiat la 28 martie, 1974 de o întreprindere română de comerț exterior cu o firmă din Libia. Printr-una din clauze s-a convenit că, în vederea plății eventualelor contrastalii ivite în portul de descărcare, cumpărătorul din străinătate va obține prin banca sa o scrisoare comercială de credit (L/C) de o anumită valoare, în dolari S.U.A., în favoarea vînzătorului. Acesta era autorizat să dezintereseze pe armator, cu acte justificative, pînă la concurența efectivă a contrastaliilor, prin decontare din suma înscrisă în L/C. Prin contractul de vînzare internațională s-a precizat totodată că

valabilitatea L/C durează 90 de zile, cu începere de la data cînd s-a terminat descărcarea mărfii în portul de destinație din Libia.

În fapt, scrisoarea comercială de credit a fost emisă în modul stabilit de părți, iar exportul de mărfuri a fost integral adus la îndeplinire. În portul de descărcare Benghazi (Libia) nava angajată de vînzător prin intermediul Navlomar a înregistrat însă contrastalii de o valoare însemnată. Armatorul din Pireu (Grecia) a obținut de la arbitrajul maritim din Londra o hotărîre prin care Navlomar a fost obligată la plata sumei respective. Dauna menționată a fost ulterior recuperată de Navlomar de la întreprinderea română de comerț exterior care efectuase operațiunea de vînzare internațională. Exportatorul român, la rîndul său, s-a adresat în scris la 17 februarie 1975 cumpărătorului din Benghazi pentru lichidarea pe cale amiabilă a pretențiilor decurgînd din acoperirea contrastaliilor. Cumpărătorul a refuzat plata, cu motivarea că de la data de 1 octombrie 1974 cînd, potrivit mențiunilor înscrise în **time-sheet**, se terminase descărcarea mărfii în portul de destinație, trecuse din neglijența vînzătorului un interval de timp mai mare de 90 zile, iar L/C expirase încă de la data de 1 ianuarie 1975.

În situația arătată, exportatorul român a introdus acțiune arbitrală la C.A.B., solicitînd ca daunele pe care le suferise să fie acoperite de cumpărătorul din străinătate. Organul arbitral de la București, competent în virtutea clauzei compromisorii din contractul de vînzare internațională, a admis acțiunea prin hotărîrea nr. 110 din 12 aprilie 1978, dealtfel fără să discute neglijența imputată vînzătorului de către cumpărătorul din străinătate. Soluția C.A.B. s-a întemeiat pe următorul considerent : „Deschiderea unei L/C în raporturile dintre părți nu reprezenta altceva decît constituirea unei **garanții** pentru asigurarea plății eventualelor contrastalii. Constituirea acestei garanții era făcută în favoarea vînzătorului-navlositor, în calitatea sa de creditor contractual al acestor contrastalii".

În consecință, C.A.B. a decis că, „deschiderea L/C nu exonerează pe cumpărător de obligația sa contractuală de a plăti contrastaliile și nici nu decade pe vînzătorul-navlositor din dreptul de a-și valorifica creanța sa pe calea unei acțiuni arbitrale".

Soluția arbitrală citată socotim că poate fi împărtășită, deoarece din circumstanțele speței se desprinde neîndoielnic concluzia că importatorul libian și-a recunoscut și confirmat explicit calitatea de debitor al eventualelor contrastalii, asumîndu-și angajamente corelative. Scrisoarea comercială de credit a constituit o **înlesnire de plată** oferită vînzătorului. Expirarea termenului prevăzut de L/C nu putea însă în nici un caz să invalideze obligațiile cumpărătorului, să-l exonereze pe acesta de răspundere. Numai că, odată cu expirarea L/C, vînzătorul a pierdut definitiv regimul privilegiat pe care acest document bancar i-l asigurase, trebuind să recurgă la căile de drept comun (acțiunea arbitrală), desigur mult mai dificile, spre a-și valorifica pretențiile.

Vocația vînzătorului de a sesiza organul arbitral de comerț exterior ni se pare în afară de orice discuție, întrucît potrivit legislației române decăderile din drepturi — inclusiv din dreptul material la acțiune — trebuie să fie expres prevăzute de o dispoziție normativă sau de o reglementare contractuală, care nu poate fi interpretată decît restrictiv. În speță însă, o asemenea prevedere sancționatoare nu a fost defel atestată prin probe corespunzătoare sau măcar invocată.

Nu este mai puțin adevărat că neglijența vînzătorului de a folosi la timp L/C a făcut inutilă și inoperantă, în raporturile dintre părți, clauza contractuală stipulată cu destulă ingeniozitate, care consacrase în favoarea sa posibilitatea unei decontări prompte a valorii contrastaliilor ivite în portul de destinație, fără vreo debursare din patrimoniul propriu.

Independent însă de situația concretă la care ne-am referit, clauza contractuală examinată merită să fie reținută ca o soluție practică și eficientă în exportul de mărfuri realizat în condițiile vînzării internaționale C.I.F. sau C. and F.

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

conjunctura pe piața valutară și de capital

Ce se poate aștepta de la un dolar în apreciere ?

Îngrijorate de „slăbiciunea" dolarului chiar după punerea în aplicare a programelor antiinflaționist și energetic ale președintelui Carter din noiembrie 1978, autoritățile monetare ale S.U.A. au recurs, în octombrie 1979, la noi măsuri de susținere a monedei americane constînd în principal dintr-un control sever al masei monetare și majorarea nivelului dobînzilor preferențiale. Efectele acestor măsuri au fost „palpabile" în primul trimestru al anului 1980, dolarul ajungînd să coteze, în martie a.c., aproape 4,6 franci francezi, 1,98 mărci vest-germane, peste 260 yeni japonezi și aproape 1,90 franci elvețieni. Iată însă, că după aproape trei luni de întărire lentă, dar sigură a poziției dolarului, cursul monedei americane pare să se înscrie, în luna aprilie a.c., într-o nouă tendință de scădere. Ceea ce surprinde în opinia specialiștilor este faptul că, în actualele circumstanțe, noile scăderi ale cursului dolarului nu mai inspiră teamă ci chiar o foarte puțin ascunsă senzație de „respiro" pentru cei specialiști în afaceri cu bani, întrucît întărirea monedei americane din primul trimestru a.c. se pare că a creat noi presiuni financiare.

În general, se vehiculează ideea că dolarul își va menține poziția bună cîștigată în prima parte a anului și în următoarele luni, ceea ce reprezintă însă un pericol iminent pentru actuala situație a economiei mondiale în declin. Întrucît prețurile materiilor prime de bază, inclusiv țițeiul continuă să fie exprimate în dolari, un dolar puternic înseamnă în condițiile prezente prețuri de import sporite pentru toți partenerii S.U.A. și o creștere a presiunilor inflaționiste interne chiar în condițiile unor ritmuri de creștere economică reduse. Ori, în toate țările occidentale industrializate, principalul obiectiv al politicii economice al autorităților de resort, pe anul 1980, îl constituie combaterea inflației prin menținerea unei creșteri economice reduse.

Aprecierea cursului dolarului, în cazul în care ipoteza se verifică ar avea ca efecte imediate următoarele :

— țările industrializate occidentale, partenere ale S.U.A., vor fi determinate să-și stimuleze exporturile în paralel cu o tendință spre vitalizarea protecționismului comercial, cel puțin pe perioadele de dificultate ;

— recesiunea care începe să se întroneze în economia S.UA. s-ar putea transforma într-o recesiune globală de amploare, avînd în vedere că toate țările capitaliste dezvoltate vor recurge la măsuri restrictive de luptă împotriva inflației de import ;

— în ciuda teoriei că un dolar puternic ar trebui să ieftinească importurile S.U.A., impactul asupra inflației americane rămîne nesemnificativ față de presiunile inflaționiste induse în celelalte țări occidentale de importurile deînne de luat în seamă de țiței și de alte materii prime de bază — a căror prețuri sînt exprimate în dolari.

Teama față de un dolar în apreciere (al cărui curs rămîne în prezent totuși mai mic, comparativ cu situația de acum 4 ani, cu 15% față de yenul japonez și cu 20% față de marca vest-germană) că însă multă bătaie de cap chiar cercurilor de afaceri americane. De exemplu, continuarea tendinței de apreciere a dolarului față de yenul japonez ar putea să „inspire" Japoniei o nouă ofensivă a exporturilor nu numai în S.U.A. dar și în Europa de Vest. În fața acestei ofensive este puțin probabil ca Adminis-

tratia S.U.A. să nu reacționeze prin măsuri protecționiste. De asemenea, faptul că dolarul rămîne totuși depreciat față de acum patru ani a creat avantajul unor exporturi americane competitive. Acest avantaj însă se poate eroda substanțial în cazul unei aprecieri rapide a dolarului, influențînd negativ expansiunea exporturilor S.U.A. (necesară dealtfel), singurul element care a mai rămas dinamic în economia S.U.A., după cum se exprima recent vicepreședintele lui Foreign Credit Insurance Association.

In situația în care inflația în lume persistă, cererea externă (de export în general) va cunoaște o slăbire la scară internațională. Țările Europei de Vest și Japonia în lupta împotriva inflației generate de evoluția ascendentă a prețurilor la țiței, vor recurge la măsuri monetare restrictive de natura celor care au determinat și cea mai profundă recesiune din perioada postbelică (1974—1975). La acea dată S.U.A. au ieșit din recesiune cu o monedă puternică (dar care nu a rezistat în timp), ceea ce a avut ca efect creșterea prețurilor internaționale a mărfurilor americane și înregistrarea unor deficite comerciale în creștere pînă anul trecut. Dacă în prezent dolarul se va menține relativ puternic, cînd peste tot în țările occidentale industrializate activitățile economice se restrîng, este posibil ca istoria pentru S.U.A. să se repete. Dacă acest raționament se dovedește adevărat, apreciază economiștii occidentali, atunci „revenirea dolarului constituie mai degrabă un factor de îngrijorare și nu o binecuvîntare".

N. POP
I.E.M.

noțiuni, termeni, operațiuni

Sistemele de cursuri de schimb

Scena monetară internațională din zilele noastre se caracterizează printr-o largă varietate de regimuri de funcționare ale cursurilor de schimb. Analiza acestora prezintă o deosebită importanță teoretică și practică, avînd în vedere rolul central jucat de cursul de schimb ca pîrghie de legătură între unitățile care participă — la nivel macroeconomic și microeconomic — la schimbul de pe piața mondială.

1. Scurt istoric [1])

Sistemul Bretton Woods, inaugurat după al doilea război mondial, prevedea măsuri concrete pentru a asigura cursuri de schimb fixe, stabilitate și ordine pe piețele valutare, în condițiile controlului exercitat de F.M.I. Țările membre ale F.M.I. trebuiau să definească monedele naționale în etaloanele sistemului, stabilindu-se **valori paritare** pentru fiecare monedă, în aur și dolari. Din aceste valori paritare rezultau parităților (raporturile fixe) dintre monedele țărilor membre ale F.M.I. Sistemul paritar — respectiv toate raporturile valorice dintre monede — putea fi sintetizat într-un tabel. Cursurile de schimb se puteau abate pe piețele valutare cu cel mult ±1% de la paritățile, sistemul Brettan Woods împrumutînd regulile etalonului aur, rezultate din mecanismul punctelor-aur. Datorită acestei marje reduse, aproape imperceptibilă în practica de comerț exterior, sistemul era considerat unul de **cursuri fixe.**

Oficialitățile monetare ale țărilor membre ale F.M.I. (în principal băncile centrale) erau obligate să mențină cotațiile monedei naționale pe piețele de schimb în limita marjelor permise de ±1%, atît prin asigurarea condițiilor economice necesare, cît și prin intervenții curente pe piețele de schimb pentru regularizarea raportului cerere-ofertă. Intervențiile în monede străine (în special în dolari) erau finanțate din rezervele oficiale ale țării și cu ajutorul creditelor F.M.I.

Valorile paritare și paritățile nu erau imuabile, ele putînd fi modificate în condițiile unui **dezechilibru fundamental** al balanței de plăți; de aici și denumirea completă a sistemului de „cursuri fixe dar ajustabile". Totuși, pentru a evita folosirea monedei ca instrument de „dumping valutar" (devalorizări concurențiale, de tipul celor din perioada interbelică) modificările de paritate erau permise numai în condiții determinate și cu aprobarea F.M.I.

Deși sistemul Bretton Woods a funcționat relativ bine cca. două decenii (din 1949, cînd s-au stabilit valorile paritare, pînă în 1970) el conținea unele deficiențe structurale care au dus în final la renunțarea treptată, în perioada 1970—1973, la politica cursurilor fixe. Cauza imediată a prăbușirii sistemului Bretton Woods a fost erodarea continuă a încrederii în dolar în urma dezechilibrelor exagerate ale balanței de plăți a S.U.A. și imposibilitatea menținerii parităților.

În august 1971, S.U.A. — care atunci aveau rezerve oficiale de aur de numai 10 miliarde dolari (la prețul de 35 dolari pe uncie), comparativ cu datorii pe termen scurt de 60 miliarde dolari, sub forma rezervelor oficiale de dolari ale celorlalte țări — au hotărît să suspende convertibilitatea în aur a dolarului. Din august 1971 pînă în decembrie 1971, cursurile de schimb ale principalelor monede occidentale au fost lăsate să floteze liber. În decembrie 1971, prin Acordul Smithsonian, s-a stabilit un nou sistem de cursuri relativ fixe raportate la dolar, cu marje mai largi de flotare, de ± 2,25%, numit sistemul **cursurilor centrale.** Concomitent s-au efectuat modificări importante în raporturile valorice dintre monedele occidentale, printre care devalorizarea-aur a dolarului și revalorizarea celorlalte monede occidentale.

În aprilie 1972, țările membre ale C.E.E. au hotărît să reducă marja de fluctuare dintre monedele lor, la ±1,125, rezultînd sistemul denumit figurativ **„șarpele în tunel"** (tunelul fiind constituit din marjele largi față de dolar, de ±2,25%). În februarie 1973, ca urmare a crizelor repetate de pe piețele valutare, dolarul a fost devalorizat din nou față de aur. În martie 1973, cursurile centrale stabilite prin Acordul Smithsonian nu au mai putut fi menținute și principalele țări occidentale au trecut la **politica de flotare** a cursurilor de schimb, renunțînd la orice punct fix de intervenție și lăsînd ca raportul cerere-ofertă de pe piețele de schimb să determine nivelul cursului. Țările membre ale C.E.E. au hotărît menținerea unor raporturi fixe între monedele lor, concomitent cu flotarea față de terți **(sistemul vest-european de flotare concertată** sau, figurativ **„șarpele comunitar").** În martie 1979, sistemul vest-european de flotare concertată a fost dezvoltat în direcția integrării, inclusiv prin crearea unei unități monetare comune (E.C.U.), rezultînd **noul sistem monetar vest-european.**

2. Situația actuală a sistemelor de schimb

Evenimentele menționate anterior au schimbat configurația sistemelor de cursuri de schimb. Cîteva caracteristici dominante se manifestă în prezent:

● Renunțarea în condiții de criză, sub presiunea evenimentelor, la politica cursurilor fixe și proliferarea dezordonată a unei diversități de politici de curs, în special a flotării, constituie o primă explicație a caracterului hibrid al situației actuale. S-a ajuns, în prezent, la o diversitate de politici de curs: **cursuri legate de o monedă pivot**

(dolar, franc francez etc.) ; **cursuri legate de un coș de monede** (de exemplu DST) ; **cursuri glisante** („crawling peg") ; **flotare concertată** față de terți (sistemul monetar vest-european) ; **cursuri flotante** ; sisteme de **cursuri multiple** (cursuri oficiale ; cursuri cu primă ; cursuri comerciale etc.).

Deoarece principalele monede occidentale — de care sînt legate, într-o formă sau alta, celelalte monede — au regim de cursuri flotante, se poate spune în același timp, că, în prezent, s-a generalizat politica de flotare a cursurilor de schimb.

Datele statistice disponibile pentru sfîrșitul anului 1978 arată că din cele peste 120 monede ale țărilor membre ale F.M.I. [2] :

— 15 erau legate de D.S.T. (printre acestea monedele Iranului și Arabiei Saudite) ;

— 17 erau legate de alte tipuri de coșuri valutare ;

— 42 erau legate de dolarul S.U.A., în diferite forme și regimuri de schimb ;

— 5 erau legate de lira sterlină ;

— 14 erau legate de francul francez ;

— 6 flotau concertat în cadrul sistemului vest-european de flotare concertată (în fapt, erau legate de marca vest-germană ; în prezent, cele 8 monede ale noului sistem monetar vest-european sînt legate de E.C.U.) ;

— 38 evoluau izolat, în diferite regimuri de schimb, majoritatea dintre ele — cele ale țărilor dezvoltate — avînd regim de cursuri flotante (în această categorie sînt incluse și sistemele de cursuri glisante ca în cazul Braziliei).

● În al doilea rînd — și pentru rațiuni care vor fi prezentate ulterior — autoritățile din majoritatea țărilor nu au putut să neglijeze starea monedelor lor și au continuat să influențeze, într-o formă sau alta, inclusiv prin intervenții masive pe piețele valutare, cursurile de schimb. Chiar în cazul principalelor țări occidentale care au adoptat politica de flotare, situația reală este foarte departe de „flotarea pură" imaginată de teoreticieni (în care cursul fiecărei monede ar rezulta din raportul liber al cererii și ofertei pe piețele valutare). Astfel, în 1976, înainte de a hotărî să se retragă din sistemul vest-european de flotare concertată, autoritățile franceze au pierdut, în cîteva zile, aproximativ 3 miliarde dolari din rezervele oficiale. În 1977, urmărind să împiedice creșterea cursului lirei și scăderea competitivității exporturilor britanice, autoritățile Angliei au acumulat rezerve în valoare de peste 15 miliarde dolari. În noiembrie 1978, autoritățile monetare americane, pînă atunci recunoscute ca adepte ale flotării libere, au mobilizat în sprijinul dolarului fonduri în valoare totală de cca. 30 miliarde dolari. Flotarea prezentă este, deci, **impură și controlată** [3]).

● În al treilea rînd, aplicarea principiului „libertate de alegere, dar nu libertate de comportament" și în acest context preocuparea F.M.I. de a preveni proliferarea experienței triste din perioada interbelică (fluctuațiile eratice de curs și devalorizările concurențiale) a dus la instituirea supravegherii de către Fond a politicilor de curs promovate de țările membre. În conformitate cu articolul 4 al statutului amendat al F.M.I., fiecare membru se angajează să colaboreze cu Fondul și cu ceilalți membri pentru a se respecta „regulile de conduită" ale flotării și a promova un sistem stabil al cursurilor de schimb, în care scop fiecare țară membră se angajează :

— să se abțină de la manevrarea cursului de schimb al monedei sale ;

— să evite orice măsură care împiedică ajustarea efectivă a balanței sale de plăți (intervenții prelungite pe piața valutară, împrumuturi externe excesive, restricții la schimbul valutar etc) ;

— să intervină pentru a contracara fluctuația pe termen scurt a cursului monedei sale.

Eficacitatea supravegherii exercitate de F.M.I. depinde însă, în largă măsură de mijloacele de presiune și de sancțiunile de care acest organism poate dispune, dar acestea au rămas, de regulă, invers proporționale cu mărimea și importanța țărilor contravenient. Din acest motiv, nu se poate spune că, așa cum este practicată în prezent, supravegherea de către F.M.I. constituie un element de omogenizare a politicilor de curs de schimb.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

---

[1] *Analiza istorică a sistemelor de cursuri de schimb în perioada postbelică este efectuată în multe lucrări de specialitate. Autorul a urmat în linii mari varianta din documentele Fondului Monetar Internațional. Vezi în acest sens colecția I.M.F. Survey și lucrarea Reform of the International Monetary System ; A Report by the Executive Directors to the Board of Governars, I.M.F. Washington, 1971.*

[2] *După Richard Erb „Central Bank Intervention" în lucrarea „Exachange Rate Outlook", Charles Fulton with Gower Press, Londra 1979.*

[3] *O analiză pe multiple planuri a situației actuale în domeniul sistemelor de cursuri de schimb este efectuată în lucrarea „Les resultats du flottement des monnaies en regard des craintes et des espoirs qu'l avait suscite", în Problemes économiques nr. 1587 din 6 septembrie 1978.*

breviar — comerț exterior

rezilierea contractelor

Prin rezoluțiune se înțelege desființarea cu caracter retroactiv a unui contract sinalagmatic pentru neexecutarea culpabilă de către debitor a obligațiilor sale. Întocmai ca nulitatea, rezoluțiunea desființează efectele contractului nu numai pentru viitor, dar și pentru trecut. Spre deosebire de nulitate, care intervine pentru cauze anterioare sau contemporane încheierii contractului, rezoluțiunea operează pentru fapte intervenite ulterior formării sale valide și anume pentru neexecutarea obligațiilor de către debitor. În contractele sinalagmatice cu prestațiuni succesive rezoluția produce însă efecte numai pentru viitor, lăsînd neatinsă executarea prestațiilor anterioare. O asemenea rezoluțiune se numește reziliere.

În conformitate cu art. 1020 și 1021 din Codul civil o parte dintr-un contract bilateral are dreptul de a cere în justiție desființarea cu efect retroactiv a contractului, întrucît cealaltă parte nu și-a executat obligația, concomitent cu executarea în natură a obligației dacă aceasta mai este posibilă sau executarea prin echivalent. Judecătorul are libertatea de a pronunța sau nu rezoluțiunea, în funcție de circumstanțele cauzei. El poate, deci, acorda și un termen de grație pentru executarea obligației de către debitor ; deoarece neexecutarea se datorează culpei debitorului, odată cu pronunțarea uneia sau alteia din soluțiile menționate, instanța va putea să oblige pe debitor și la daune interese pentru prejudiciile cauzate creditorului.

Dreptul național al statelor cunoaște o reglementare similară cu unele particularități de la un sistem de drept la altul.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Puterile maxime ce se pot folosi în orele de vîrf

Folosirea judicioasă a energiei electrice de către unităţile economice consumatoare a determinat reglementarea stabilirii puterilor maxime totale pe care acestea le pot absorbi în timpul orelor de vîrf de dimineaţă şi în timpul orelor de vîrf de seară ale sisitemului energetic.

Potrivit art. 11 din Regulamentul pentru furnizarea şi utilizarea energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1978, orele de vîrf ale sistemului energetic se fixează anual prin ordin al ministrului energiei electrice şi se comunică ministerelor şi celorlalte organe centrale, precum şi comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, cel mai tîrziu pînă la 30 septembrie al anului anterior celui la care se referă ordinul.

În acelaşi articol se prevede că puterile maxime ce pot fi absorbite de consumatori în orele de vîrf se stabilesc pentru fiecare consumator în parte de către inspecţia energetică regională, cu consultarea consumatorilor şi pot fi modificate oricînd, la cererea părţilor contractante sau din iniţiativa inspecţiei energetice regionale.

În prezent, atribuţiile fostelor inspecţii energetice regionale sînt îndeplinite de către întreprinderile de reţele electrice care sînt, în acelaşi timp, unităţi furnizoare ale energiei. Cu alte cuvinte, în raporturile cu unităţile consumatoare, aceste întreprinderi acţionează în dubla lor calitate de părţi contractante şi de unităţi investite cu atribuţii administrative în scopul utilizării raţionale a energiei electrice.

Modificarea puterilor maxime stabilite se face după aceeaşi procedură. Citãm, în acest sens, următoarele considerente din Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 5375/1979 :

„Potrivit art. 11 alin. 5 din Regulamentul pentru furnizarea şi utilizarea energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968... puterile maxime ce pot fi absorbite în orele de vîrf de seară de un consumator industrial se vor stabili de I.R.E. cu consultarea consumatorilor, în acelaşi fel procedîndu-se şi la modificarea lor.

Iniţiativa modificării ori stabilirii unor puteri pentru orele de vîrf aparţine părţilor din contract, dar aprobarea acestor puteri este de resorul unităţilor furnizoare care sînt singurele în măsură să cunoască balanţa dintre energia produsă şi cea consumată în orele de vîrf, în funcţie de care se stabilesc puterile.

Deci, potrivit dispoziţiilor legale, I.R.E. este obligată să consulte consumatorul la stabilirea puterii în orele de vîrf, dar nu este ţinută de poziţia acestuia faţă de puterea ce se aprobă".

Regulamentul citat mai prevede, la art. 11 alin. 7 că pentru consumatorii noi sau consumatorii a căror putere instalată se măreşte cu mai mult de 20%, se pot fixa, cel mult pentru primele 2 luni de la intrarea în funcţiune a noilor instalaţii, puteri maxime cu caracter provizoriu.

Pentru Direcţia Tehnică din Ministerul Energiei Electrice este prevăzută posibilitatea de a majora, cu efect retroactiv, puterile stabilite de întreprinderile de reţele electrice în cazuri de calamităţi ca inundaţii, viituri, incendii şi altele asemenea. Această posibilitate este reglementată şi pentru alte cazuri (art. 11 alin. 9).

Neînţelegeri cu privire la puterile maxime ce pot fi absorbite se ivesc şi în alte cazuri decît cele la care s-a făcut referire mai înainte.

Care este procedura de urmat pentru rezolvarea acestor neînţelegeri ?

Aşa cum se arată în hotărîrea citată, „în situaţia în care consumatorul nu este de acord cu puterea aprobată poate sesiza, prin forul său tutelar, Direcţia Tehnică din Ministerul Energiei Electrice care este obligată a rezolva în 10 zile cererea iar împotriva hotărîrii Direcţiei Tehnice consumatorul urmează a sesiza organul său central pentru a lua legătura cu conducerea M.E.E...."

Cele de mai sus sînt în concordanţă cu prevederile par. 5 alin. 5 din instrucţiunile date de M.E.E. în aplicarea regulamentului citat, cu menţiunea că, potrivit Ordinului M.E.E. nr. 602/1977, atribuţiile fostei Inspecţii generale energetice au fost preluate şi se exercită (după desfiinţarea acestei inspecţii) de către Direcţia Tehnică din cadrul Ministerului Energiei Electrice.

Rezultă deci, că unitatea consumatoare, nemulţumită de puterile maxime stabilite pentru orele de vîrf, nu poate invoca insuficienţa acestor puteri faţă de necesităţile sale spre a fi exonerată de plata majorărilor tarifare pentru depăşirea puterii aprobate la orele de vîrf. Asemenea nemulţumiri pot forma obiectul sesizărilor la care s-a făcut referire mai sus.

De asemenea, în cazul depăşirii puterilor aprobate pentru orele de vîrf, organele arbitrale nu pot pronunţa soluţii de exonerare de plata majorărilor pe motivul existenţei unor cazuri de forţă majoră. Se poate ajunge, indirect, la această rezolvare numai prin majorarea retroactivă a puterilor aprobate de către Direcţia Tehnică din Ministerul Energiei Electrice în exercitarea atribuţiilor care i-au fost conferite prin art. 11 alin. 8 şi 9 din regulamentul citat.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Îndemnizaţia tarifară (sporul) de şef de echipă sau de brigadă

Se acordă şefului de echipă sau de brigadă care, pe lîngă activitatea sa de muncitor, conduce o formaţie de lucru. Reprezintă cel mult 10% din retribuţia tarifară realizată.

În funcţie de specificul şi complexitatea proceselor de producţie, prin normative unificate pe ramuri, subramuri sau activităţi, se stabileşte numărul minim al membrilor formaţiei de lucru care îndreptăţeşte acordarea indemnizaţiei precum şi cuantumul acesteia de pînă la cel mult 10%.

Numărul şefilor de echipă (brigadă) se stabileşte de conducerea unităţii cu respectarea limitelor prevăzute în normativele aprobate.

Au drept la indemnizaţia (sporul) de şef de echipă sau de brigadă şi muncitorii specialişti care conduc o formaţie de lucru.

Pentru acordarea acestei indemnizaţii tarifare este necesar ca şeful formaţiei să îndeplinească cumulativ următoarele condiţii : să fie încadrat ca muncitor şi să presteze o activitate corespunzătoare specialităţii şi nivelului său de calificare ; să exercite efectiv sarcinile de conducător al formaţiei ; să aibă calitatea de şef de echipă sau de brigadă, stabilită de unitate printr-o dispoziţie scrisă, la începutul perioadei şi, în mod excepţional, în cursul perioadei. În lipsa dispoziţiei scrise (ordin, decizie), se consideră că această calitate de şef de formaţie este recunoscută dacă muncitorul în cauză conduce efectiv formaţia de lucru, forma scrisă nefiind o cerinţă pentru validitatea calităţii respective, ci numai pentru dovedirea ei.

Șeful de formație încadrat în meseria la care indicatorul tarifar de calificare prevede, la ultima categorie, sarcina conducerii formației de lucru, nu poate primi această indemnizație.

Indemnizația poate fi redusă mergînd pînă la anulare, în situațiile în care sarcinile de conducere a formației nu au fost îndeplinite corespunzător.

De regulă indemnizația se acordă la retribuția tarifară realizată în regim normal de lucru. Pentru unele activități specifice, cuantumul acestei indemnizații este reglementat în modul următor :

— în industria minieră 2—16 lei/zi, diferențiat pe categorii de mine, activități, genuri de lucrări (abataje, înaintări), pe baza regulamentului întocmit de Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, împreună cu uniunea sindicatelor de ramură, cu acordul Ministerului Muncii și al Consiliului Central al U.G.S.R. ;

— în exploatările forestiere pînă la 1,3% din retribuția realizată de formația condusă, fără a depăși 400 lei lunar în cazul șefului de brigadă și 250 lei lunar pentru șeful de echipă și pentru șeful de coloană hipo sau tractoare ;

— șeful de echipă, de stație și ajutorul de șef stație, la echipele de salvare minieră și la platformele de foraj marin primește o indemnizație de 20% din retribuția tarifară pentru timpul efectiv lucrat ;

— în activitatea de încărcări-descărcări de vagoane de cale ferată și mijloace de transport rutier, cuantumul indemnizației este de pînă la 10% din retribuția realizată în acord ;

— pentru conducătorul formației de lucru de docheri cuantumul indemnizației este de pînă la 10% din retribuția tarifară în acord, iar pentru docherul vincier este de 5% din retribuția realizată în acord.

Se include în calculul retribuției medii pentru stabilirea indemnizației de concediu de odihnă, precum și în calculul despăgubirii datorate de unitate în cazul anulării desfacerii contractului de muncă ori a suspendării din funcție potrivit art. 17 din Legea nr. 1/1970. De asemenea, se include în calculul retribuției supusă reținerilor în baza deciziei de imputare, potrivit art. 109 alin. 1 Codul muncii precum și în alte cazuri în care se ia drept calcul retribuția medie tarifară.

Reglementare : art. 70 Legea nr. 57/1974, anexa IV a Legii nr. 57/1974 cu modificările aduse prin Legea nr 4/1978.

Dr. C. JORNESCU

Indemnizația de conducere

Funcțiile de conducere a unităților — director, inginer șef, contabil șef și alte funcții echivalente prevăzute în anexele Legii nr. 57/1974 — au dreptul la o indemnizație de conducere care se adaugă la retribuția tarifară. Indemnizația de conducere se stabilește în mod diferențiat, pe ramuri și activități, după mărimea unității și complexitatea sarcinilor.

La încadrarea în funcții de conducere prevăzute cu indemnizație se acordă indemnizația minimă. La promovarea personalului care a ocupat asemenea funcții, în funcții de conducere imediat superioare, se stabilește o indemnizație mai mare cu 5% decît cea avută anterior. Indemnizația de conducere se poate majora treptat, între limitele prevăzute de lege, ținîndu-se seama de calitățile personale și de vechimea în funcții de conducere. Legea nu fixează nici un termen între aceste majorări ale indemnizației de conducere. Se pot acorda indemnizații spre limita maximă reprezentînd peste 90% din indemnizația cea mai mare la cel mult 25% din numărul cadrelor cu aceleași funcții sau cu funcții echivalente, calculat separat pe total unități subordonate și separat pentru aparatul ministerelor, celorlalte organe centrale și consiliilor populare județene și al municipiului București.

Aprobarea indemnizațiilor de conducere este de competența organelor administrative ierarhic superioare unității în care este încadrat personalul de conducere.

Indemnizația de conducere nu face parte din retribuția tarifară. Fiind stabilită și acordîndu-se pentru timpul efectiv lucrat în regim normal de lucru, prestarea de ore suplimentare nu determină modificarea acesteia în mod corespunzător.

Indemnizația de conducere se acordă în funcție de nivelul de depășire sau de nerealizare a indicatorilor care condiționează acordarea retribuției tarifare, asupra acesteia calculîndu-se, după caz, adaos sau diminuare.

Indemnizațiile de conducere sînt specificate în anexele nr. IV—VI și VIII ale Legii nr. 57/1974 modificată prin Legea nr. 4/1978.

În afara tipurilor de indemnizații de conducere prevăzute în anexa I, în celelalte anexe ale legii figurează și alte indemnizații ce se acordă cadrelor didactice, cadrelor artistice, pentru îndeplinirea unor funcții de conducere în unitățile de artă și cinematografie, în afara obligațiilor de serviciu, directorilor de cămine cu norma întreagă transferați din învățămînt etc.).

În organizațiile cooperatiste și cele obștești, indemnizația de conducere este mai mică cu 20% decît cea prevăzută pentru funcțiile respective din unitățile economice de stat (anexa IV, capitolul I).

Indemnizația de conducere se include în calculul retribuției medii, luîndu-se în considerare la stabilirea indemnizației pentru concediul de odihnă și a despăgubirilor cuvenite în cazul reintegrării, în urma anulării desfacerii contractului de muncă sau a suspendării din funcție.

Se include în sumele supuse reținerilor în baza deciziei de imputare sau angajamentului de plată scris. Pentru abateri disciplinare, indemnizația de conducere poate fi redusă împreună cu retribuția tarifară pe durata de 1—3 luni, cu 5—10 la sută.

Reglementare : art. 30 și 39 din Legea nr. 57/1974 modificată prin Legea nr. 4/1978, anexa I a legii și nexele 7 și 14 la Decretul nr. 100/1979.

J. COSTIN

Întrebări și răspunsuri

● **AUREL BONTE, Seini** — În sumele prevăzute drept alocație de stat pentru copii, prin Decretul nr. 359/1979 este cuprinsă și suma de 10 lei care s-a acordat prin Decretul nr. 69/1979, astfel că această sumă nu se mai acordă separat.

● **TRUSTUL I.A.S., Tg. Mureș** — Personalul care a fost menținut în funcția de contabil șef, prin derogare de la condițiile de studii, conform H.C.M. nr. 914/1969 și Legii nr. 12/1971, nu poate ocupa, avînd studii medii, postul de economist pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior.

● **G. SIBICEANU, București** — Desfacerea contractului în urma demisiei duce la pierderea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate. Față de prevederile exprese ale legii nu este posibil să se reconsidere — după 10 ani — condițiile în care a avut loc desfacerea contractului de muncă din inițiativa dv.

● **MIRCEA D., Brașov** — Întrucît ocupați în prezent funcția de contabil șef la un șantier de gradul I, puteți ocupa — prin transfer — aceeași funcție la un grup de șantiere, art. 68 din Legea nr. 12/1971 nepreîzînd nici o restricție în acest sens.

● **VASILE KUN, Oradea** — Organele competente au reexaminat problema ridicată în scrisoarea dv. și au stabilit că în cazul transferării n-are

loc o nouă stabilire a dreptului la alocația de stat pentru copii, acest drept fiind confirmat de unitatea de la care personalul a fost transferat. În consecință, cererea de a primi alocația și pentru lunile cînd aceasta n-a fost acordată — nefiind solicitată la timp — nu echivalează cu o cerere de stabilire a dreptului, ci cu o revendicare a unui drept cuvenit și stabilit anterior. Desigur că petiționarul trebuie să dovedească că pînă în luna transferării, precum și în lunile următoare n-a lipsit mai mult de 12 zile (art. 12 din Decretul 246/1977), în luna în care a depășit această condiție pierzînd dreptul la alocație.

● **ȘTEFAN POPESCU, Ploiești** — Din scrisoarea dv. rezultă că în unitatea unde lucrați, în urma aplicării reducerii săptămînii de lucru, n-a putut fi organizat un schimb în plus. În asemenea situații personalul care lucrează peste programul normal de lucru are dreptul la plata orelor suplimentare, astfel cum se prevede în art. 119 din Codul muncii și în art. 120 din Cod ; retribuția orară luată în considerare este aceea corespunzătoare la 195,5 ore. Prestarea orelor suplimentare trebuie aprobată de organele prevăzute de art. 118 din Codul muncii.

● **MARIOARA BANU, Deva** — La data aplicării Legii nr. 12/1971 ați îndeplinit funcția de contabil principal, respectiv de revizor contabil principal. Ulterior ați fost promovată în funcția de contabil șef. Conform art. 68 din Legea nr. 12/1971 puteți ocupa prin transfer funcția deținută în anul 1971 sau o funcție echivalentă, faptul că ați fost promovată între timp neputînd duce la pierderea dreptului recunoscut prin lege.

● **IOAN HENZEL, Săsar** — Sumele încasate din activitatea de salvare minieră (exerciții și operații de salvare) reprezintă retribuții tarifare cuvenite pentru timpul lucrat în această activitate. Ca urmare, aceste sume intră în calculul retribuției medii zilnice în vederea stabilirii indemnizației la care au dreptul persoanele încadrate în muncă pe perioada de concediu, sau pentru alte drepturi ce se acordă pe baza retribuției medii.

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț ; SAVEL MUSTEAȚĂ, Suceava** — Problemele ridicate de dv. în legătură cu aplicarea Decretului nr. 283/1979 au fost soluționate prin anexa nr. 3 la Decretul nr. 153/1980.

● **MIRCEA VOLOVEI, Sibiu** — Potrivit art. 22 din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat, persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani plătesc o contribuție fixă lunară diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare. Persoanele care nu pot avea copii, indiferent din ce motive (sterilitate, vîrstă înaintată) nu sînt exonerate de la plata contribuției fixe lunare. Prevederea de la art. 24 din aceeași lege, prin care se menționează că se exceptează de la obligația de plată a contribuției persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea, se referă la invaliditatea de muncă. În acest sens sînt și precizările făcute de Ministerul Muncii cu adresa nr. 84206/18 iunie 1979 pentru persoanele care nu sînt pensionari de invaliditate, însă se încadrează într-unul din gradele de invaliditate de muncă prevăzute de lege.

● **UZINA ELECTRICĂ, Govora** — În legătură cu modalitatea de plată a transportului delegațiilor la adunările generale ale oamenilor muncii, trebuie să remiteți Ministerului Finanțelor date concrete. Numai acest minister poate să interpreteze normele date în aplicarea H.C.M. nr. 822/1959 și pe care organele bancare trebuie să le aplice potrivit normelor nr. 33/1977.

● **DUMITRA TOADER, Brăila** — Potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 22/1969, privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste, o persoană este gestionar dacă are ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri, funcțiile prin a căror ocupare aceasta dobîndește calitatea de gestionar fiind stabilite de ministere și celelalte organe centrale. De asemenea, potrivit prevederilor art. 10 alin. 4 din aceeași lege, ministerele și celelalte organe centrale pot extinde, în funcție de natura și valoarea bunurilor, obligația de a constitui garanție și asupra altor categorii de angajați care mînuiesc bunuri, cu excepția celor ce primesc bunuri spre a le folosi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

Avînd în vedere aceste dispoziții legale, întreprinderile care nu au în schemă post distinct pentru biblioteca tehnică, operațiile în legătură cu aceasta fiind efectuate de persoane încadrate pe alte posturi, neavînd frecvență și nici caracter patrimonial, însemnează de principiu că în astfel de situații nu este cazul a se constitui garanție materială. Întrucît însă, potrivit prevederilor legale menționate, ministerele, celelalte organe centrale stabilesc funcțiile de gestionari și constituirea garanției și cum scrisoarea dv. nu cuprinde elementele necesare (funcția, unitatea etc.) vă recomandăm să solicitați lămuririle necesare organului central de care aparține unitatea în care sînteți încadrată.

● **OCTAVIAN IONESCU, București** — Absolvenții învățămîntului superior — cursuri de zi — sînt obligați să lucreze întreaga perioadă de stagiu (2 sau 3 ani, după caz) la unitatea la care au fost repartizați de Comisia guvernamentală. Dacă — din motive temeinice — această unitate nu vă poate încadra trebuie să vă asigure transferarea, în interesul serviciului, la o altă întreprindere unde să lucrați în specialitatea pentru care v-ați pregătit. Încadrarea în muncă la o altă unitate decît aceea precizată prin repartizare, în afara transferului în interesul serviciului, este interzisă.

● **DAN SAVU, Constanța** — În ipoteza în care întreprinderea în care veți lucra face parte din grupa IV de ramuri (transporturi-telecomunicații), în primul an de activitate veți avea dreptul la retribuția corespunzătoare clasei a 14-a de retribuire. În al doilea an veți fi încadrat la clasa a 18-a de retribuire. Întrucît majorarea retribuțiilor este în curs și se va încheia pînă la sfîrșitul acestui an, vă comunicăm retribuția corespunzătoare celei de a doua etape a majorării și anume 2060 lei lunar în anul I de activitate și 2310 lei lunar în al doilea an. (Legea nr. 57/1974 cu modificările ulterioare). În ce privește încadrarea în altă întreprindere, vă rugăm să citiți răspunsul comunicat tov. Octavian Ionescu din București.

● **ION IONIȚĂ, Ploiești** — Oamenii muncii trimiși în străinătate pe durate mai mari de un an, pentru acordarea de asistență tehnică, au dreptul la participarea la beneficii de la unitatea care îi retribuie. La stabilirea dreptului ce li se cuvine se ia în considerare media retribuției tarifare lunare pe ultimele 12 luni premergătoare plecării, precum și media sporului de vechime pe aceeași perioadă. Nu se includ în calcul adaosul de acord, gratificația acordată pentru anul anterior plecării, precum și sporul de climă.

● **TITU ROCȘOREANU, Timișoara** — Pentru a se putea răspunde la întrebările ce ne-ați adresat este necesar să ne comunicați întreprinderea la care lucrați, ramura din care face parte, precum și categoria de personal care vă interesează (muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști, de altă specialitate etc.). Întrebarea dv. fiind prea generală, nu ține seama de faptul că indemnizațiile și sporurile se acordă diferențiat pe anumite ramuri ale economiei, în raport cu specificul activității.

● **MARIANA BERNOVICI, Focșani** — Perioadele lucrate ca muncitor specialist, muncitor de înaltă calificare sau ca muncitor încadrat cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, nu se iau în considerare la stabilirea vechimii în funcții tehnice, utilă pentru promovarea în funcția de tehnician principal. Verificați dacă nu sînt aplicabile, în situația relatată, prevederile Legii nr. 12/1971 anexa 2, pozițiile 66 și 67.

● **S.U.G.T.C. Brăila** — H.C.M. nr. 2105/1969 a fost abrogată și urmează să apară un nou act normativ care să reglementeze drepturile persoanelor aflate la cursuri de calificare cu scoatere din producție.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

AEROPORTUL BUCUREȘTI OTOPENI SERVICIUL APROVIZIONARE

MATERIALE DE CONSTRUCȚII

— Element tablă (rămase de la constructori) buc. 245
— Tub fontă ∅ 70 buc. 50
— Furnir stejar mp. 14
— Eclise tip 49 buc. 10
— Axe flexibile buc. 8
— Azbest fir ∅ 2 mm kg. 49
— Cărămidă silica kg. 465
— Tablă inox 4 mm kg. 128
— idem 6 mm kg. 99
— idem 4 mm kg. 182
— Chit de stropit kg. 600
— Rotor pompă ACV—50 6117 buc. 7
— Căptușeală capac ACV—50 6115 buc. 5
— idem carcasă 6118 buc. 7
— Bucșe 6145 ACV—50 buc .5
— Azbest fir ∅ 2 mm kg. 54
— Reducții PVC 40—20 buc. 42
— idem 32—20 buc. 62
— idem 25—20 buc. 42
— Coturi negre 1 1/4" buc. 10
— idem 1 1/2" buc. 8
— idem 2" buc. 4
— Niple negre 1" buc. 4
— Cot olandez 2" buc. 10
— Reducții PVC 32—25 buc. 48
— idem PVC 4—32 buc. 28
— Ramificații PVC 50×50×45 buc. 27
— Cot PVC 50×45 buc. 26
— idem 50×67 buc. 27
— Ramificații PVC 110×50×67 buc. 18
— idem PVC 100×110×45 buc. 12
— Cot PVC 110×45 buc. 36
— Tablă cupru 2 mm kg. 345
— idem 1 mm kg. 244
— idem 2 mm kg. 329
— idem 2 mm kg. 217

MATERIALE ELECTRICE

— Contactori TSA 0,55 buc. 2
— Furci siguranță 350 A buc. 20
— Bloc releu termic TSA 1 A buc. 5
— Hîrtie uleiată kg. 50
— Releu curent 0,4—380 buc. 1
— idem 70/33 A buc. 2
— idem 105/50 A buc. 1
— idem 90/33 A buc. 1
— idem 125/33 A buc. 1
— idem 50/33 A buc. 1
— idem 175/33 A buc. 1
— Contactor 40 Kw 205 buc. 1
— Bobină contact buc. 3
— Furci siguranță 350 A buc. 10
— Contact mobil AC—3 40 A buc. 60
— Bec 220/300 W buc. 200
— DITU 220/63 A buc. 1
— Siguranțe IP 5 A buc. 131
— „T" din oțel profilat separatori buc. 4
— Patroane MPR 425—500 V buc. 56
— Proiector MP—1 4111 cu apărător buc. 2
— Condensator 2222—25 mf. buc. 10
— Luvre buc. 2
— Conductor 0"—50" buc. 1
— Cheie aparat buc. 1
— Patroane MPR 425 A buc. 50
— idem MPR 500 A buc. 50
— Prize pardoseală buc. 13
— Releu clipitor fără contact buc. 1
— Papuci aluminiu 35 buc. 100
— Bobină AC—3 220/25 buc. 10
— idem 220/24 buc. 10
— idem 63/48 buc. 20
— idem 63/24 buc. 7
— idem 220 V búc. 20
— idem 40/48 buc. 18
— idem 220/40 buc. 6
— Papuci 90 mm buc. 100
— Bobină AC/3 10 A/380 V buc. 3
— Subansamblu bobină 220 V buc. 17
— idem 38 A buc. 2
— idem contact fix buc. 36
— idem bobină 22 A buc. 6
— Cablu televizor 241 b buc. 3139
— Elemenți TL 25 A buc. 128
— Subansamblu contact mobil buc. 90
— Lămpi LVF 400 W buc. 36
— Subansamblu bobină 380 V buc. 2
— idem contact fix buc. 13
— Bec 230 V/500 W buc. 28
— Releu protecție motor buc. 1
— Motor electric tip M-905 buc. 1
— Releu PE 6—220 V buc. 16
— Masă galbenă buc. 100
— Soclu siguranță LS 100 A buc. 2
— Suport metalic cu 2 prize BEGA buc. 20
— Suport sig. SFI 6 Kw buc. 6
— Condensatori CV 0,38—15—3 IPRS 6 mf/250 V buc. 3
— Separatori STI—6 Kw buc. 1
— idem STIP—6Kw buc. 1
— idem STIP—15 Kw buc. 1
— Releu TSA 10 A buc. 2
— Separatori STIP—15 Kw buc. 1
— Releu TSA 10 A — 6 buc. 2
— idem 10 A buc. 3
— Releu 200 A/380 V și 630/380 V buc. 2
— Contactor USOL 100/63 buc. 10
— Carton prespan 70×100/0,25 buc. 100
— Izolatori becuri baterie buc. 166
— Siguranțe fuzibile 4 A buc. 14
— Contact auxiliar pt. AC—3 buc. 5
— Subansamblu contact fix buc. 52
— Papuci aluminiu 16×23/5 buc. 67
— idem 25 mm buc. 200
— Subansamblu contact fix buc. 4
— idem bobină 380 V buc. 5
— Bobină AC—3 48 V buc. 6
— idem 380 V buc. 1
— Subansamblu bobină 48 A buc. 7
— Contact mobil buc. 13
— Separatori cu minere 3 KE 200 A buc. 4
— Releu 3 UA 12—02 buc. 30
— Siguranțe MPR 630 A buc. 8
— idem 400 A buc. 12
— Bobină AC—3 63 A buc. 1
— Miner cheie comutator buc. 2
— Siguranțe lamelare 100 A buc. 400
— Contact mobil buc. 20
— Buton comandă DITU 63 A buc. 3
— Lampă semnalizare fără trafo. buc. 2
— Subansamblu bobină 48 V buc. 1
— Comutator CSB 12 buc. 3
— Contact fix buc. 26
— idem 47.432 buc. 30
— Papuci Al 50 mm buc. 70
— Condens. tip 380—51—1 buc. 5
— Releu maximal buc. 1
— Separatori III 600 A 0,4 KV buc. 1
— Reductor curent CIPT 15,5 buc. 4
— Contact fix DITU 25 A buc. 100
— idem 63 A buc. 70
— Contact mobil DITU 63 A buc. 100
— Paletă DITU 100 A buc. 2
— Bobină DITU 220 V/63 A buc. 2
— Buton comandă DITU 100 A buc. 9
— Tijă fără DITU 100 A buc. 4
— idem buc. 2
— Soclu LFY 100 A buc. 15
— Siguranțe lamelare 125 A buc. 139
— idem 200 A buc. 200
— idem 350 A buc. 200
— Întrerup. aux. DITU 25 A buc. 5
— Cupă amortizor 1—4—72 buc. 3
— Contactor CSR 12 buc. 3
— Contact mobil DITU buc. 80
— Bobină 220 V/100 A buc. 11
— Întrerup. automat ANT 220/100 A buc. 1
— Subansamblu fără DITU buc. 2
— idem pantzer DITU 100 A buc. 4
— Contact fix AC—3 100 A buc. 100
— Motor inductiv buc. 1
— Autotransformator 500 V buc. 1
— Cleme CLPN 50 mm buc. 30
— idem 10 mm buc. 90
— idem 25 mm buc. 100
— Conductor TY c-dă 35 V 4010DD buc. 1
— idem 35 V 40730NA buc. 1
— idem 35 V 40260NA buc. 1
— idem 35 V 40010C4 buc. 1
— idem 35 V 40010 CA buc. 1
— idem 35 V 4023 buc. 1
— idem 35 V 40010CC buc. 1
— idem 35 V 4026 OBA buc. 1
— idem 35 V 4001 OBA buc. 1
— idem 35 V 4001 OBA buc. 1
— Ceas înregistrare 7KT5—255—2 buc. 1

— Sig fuzibile 55D—610—50 A buc. 50
— idem 603—6 A buc. 50
— Opritor MR-2-3-1-5-5 buc. 2
— Placă opritor 1-5-6 buc. 3
— Cleme antișoc buc. 3000
— Cheie c-dă 35 V buc. 1
— Corp lampă NLA 850 V buc. 2
— Bobină 24 V buc. 3
— idem 24 V/40 A buc. 4
— idem 380 V/63 A buc. 4
— idem 380 V/25 A buc. 3
— Contact fix 10 A buc. 20
— idem mobil 10 A buc. 20
— Bobină 48 V/10 A buc. 5
— Contact mobil 25 A buc. 15
— Bobină 220 V/10 A buc. 4
— Contact mobil 100 A buc. 20
— Bobină 38 V/25 A buc. 5
— idem 24 V/25 A buc. 5
— Contactor USOL 100/63 buc. 10
— Condensator 25 mf. buc. 70
— Contact mobil. buc. 10
— Contactor USOL buc. 1
— Bloc releu buc. 2
— Subansamblu contact fix 10 A buc. 20
— idem DITU TCA 25 A buc. 25
— Contactor aromax 1000/220 buc. 2
— idem buc. 2
— Sub. transf. AC—3 100 A buc. 2
— idem 200 A buc. 1
— Bobină 380 V AC—3 2577 buc. 5
— Întrerup. tablou capsat 200 A buc. 1
— Deget cont. 1-4-71 buc. 998
— Ans. contact mobil 10-630-377 buc. 30
— Sens. contact mobil 10-1250 A buc. 17
— Întrerupător pachet 1.030 buc. 10
— Contacte contactor 63 A buc. 11
— idem 63 A buc. 6
— idem 10 A buc. 81
— idem 40 A buc. 44
— idem 25 A buc. 59
— Contacte laterale buc. 38
— El. magnet 5 KV/380 buc. 3
— Bec 24/0,050 buc. 470
— Preșpan 20×100/0,25 kg. 102
— Izolator suport IUP—10/600 buc. 1
— Cupă amortizor ∅ 222 buc. 3
— Bec 12/40 buc. 496
— Întrerup. USOL 100/63 A buc. 9
— idem 250/200 A buc. 5
— idem 500/400 A buc. 3
— idem 800/700 A buc. 4
— Garnituri 400 A buc. 15
— idem 400 A buc. 15
— idem B18 buc. 15
— Bec 230/40 W buc. 500
— Bec 220/15 W 2P buc. 500
— Pereți despărțitori de partinax buc. 8
— Bec 220/40 W buc. 213
— Bec 12 V/40 W buc. 200
— Șaibă 10P 10/600 A buc. 10
— Releu TSA 10/1,3 A buc. 5
— Tub de nivel ulei buc. 10
— Garnituri M—18 buc. 15
— Transformator sonerie buc. 90
— Izolator suport 15/00043201 buc. 3
— Bec 24 V/40 W buc. 100
— Cont. sub. 400 A buc. 3
— Releu termic TSA 10/0,4 A buc. 5
— idem 0,55 A buc. 2
— Bec telef. 24/0,050 buc. 500
— Bec 220/25 W buc. 190
— Contactor AC—3 220/100 A buc. 4
— idem TSA 11 A buc. 28
— idem TSA 10 A buc. 3
— idem TSA 630 A buc. 1
— idem TSA 400 A/220 buc. 1
— idem TCA 40/220 V buc. 2
— idem AC—3 63 A/380 buc. 20
— Releu TSA 32 buc. 8
— Contactor AC—3 100 A/380 buc. 19
— Comutator el. caloric. buc. 11
— Soclu sig. LF 100 A buc. 9
— Contact mobil 630 A buc. 24
— idem 630 A — 1471 buc. 18
— Suport 34013 buc. 50
— Placă 64016 buc. 60
— Capac 24015 buc. 20
— Contactor TCA 200/380 buc. 10
— idem TCA 400/380 buc. 15
— idem AC—3 380/40 buc. 15
— Lampă 1×40 W buc. 15
— Comutator PT buc. 100
— Contact fix TCA 40 buc. 30
— Punte contact TCA 40 buc. 10
— Contact fix TCA 63 buc. 80
— Punte contact fix TCA 63 A buc. 40
— Contact fix TCA 125 buc. 20
— Punte contact fix TCA 125 buc. 10
— Contact fix TCA 200 buc. 60
— idem mobil TCA 200 buc. 200
— Pertinax MSI ∅ 0,5 kg. 50
— Textolit STI ∅ 1,5 kg. 40
— idem ST3 ∅ 25 kg. 36
— Ramă cu releu AEU 9070461AA buc. 1
— Piston P2 25000181 buc. 10
— Inel P2 250002P1 buc. 10
— idem 250004P1 buc. 10
— Inel P2 25000 buc. 10
— Bolț piston P2 250005P1 buc .16
— Cuzinet bielă P2 25006 buc. 16
— Bandă 65229 buc. 4
— Tub A2 200 neon buc. 8
— Contact 6560490003/6560500007 buc. 10
— Idem 6560480018/6560480018 buc. 10
— idem 123343007/123343007 buc. 10
— idem mobil 1239380074 buc. 18
— Condensatori 12—18 BV 4701 buc. 16

PIESE DE SCHIMB

AUTO SR—113

— Indicator curent tip vechi buc. 31
— idem pres. ulei buc. 36
— idem benzină buc. 18
— idem ulei buc. 17
— Oglindă far ceață buc. 15
— idem buc. 10
— Manșon amortizor cardan buc. 99
— Membrană frină buc. 25
— Element filtru aer buc. 29
— Perii dinam buc. 114
— Flanșă elastică buc. 26
— Fulie II buc. 5
— idem buc. 3
— Încălzitor parbriz buc. 40
— Melc kilometraj buc. 9
— Perii electrom. cu cablu buc. 237
— Cuzinet bielă set 12
— idem palie set 90
— idem set 13
— idem bielă motor set 23
— Bobină stator electrom. set 14
— idem dinam set 25
— Arbore principal cu clapeetă buc. 14
— Arbore intermediar buc. 10
— Segmenți motor set 22
— Pinion satelit buc. 43
— Tub flexibil pompă benzină buc. 100
— Perii dinam buc. 800
— Pinion pompă ulei buc. 10
— Piston motor R1, R2, R3 buc. 60
— Pompă dublă ulei buc. 18
— Perii electromotor buc. 763
— Bucșe cauciuc amortizor față buc. 200

AUTO M—461

— Amortizor telescopic buc. 61
— Cuzinet bielă buc. 27
— Bucșe cauciuc arc buc. 73
— Pivot asamblat buc. 16
— Carter pivot buc. 16
— Ax cu came buc. 10
— Segmenți motor set 27
— Cap bară buc. 34

AUTO SR—131

— Disc ambreiaj buc. 68
— Element filtru ulei buc. 335
— Piston compresor buc. 43
— Grup conic buc. 3
— Carcasă pompă apă buc. 6
— Corp inf. carburator buc. 3

AUTO SR—101

— Grup conic buc. 2
— Tub frînă buc. 19
— Ghid supapă buc. 104
— Grup conic buc. 1
— Fulie compresor buc. 2

AUTO GAZ—51

— Element filtru ulei buc. 113
— Șurub chiulasă buc. 100
— Ghid supapă motor buc. 32
— Cuzinet palier set 20
— Bucșe arc buc. 34

AUTO TV—20

— Piston motor R1, R2, R3 buc. 60
— Pompă dublă ulei buc. 18
— Bucși pivoți buc. 150
— Presetupe buc. 50
— Pivoți fuzetă buc. 60
— Pinion reductor buc. 41
— Ax sateliți buc. 69
— Flanșe arbore primar buc. 10
— Arbore flexibil buc. 42
— Grup conic buc. 17

AUTO IMS

— Placă cercel arc buc. 22
— Grup conic spate buc. 3
— Pinion arbore secundar buc. 3
— Segmenți motor set 24
— Tachet reglabil buc. 20
— Arbore camă motor buc. 3
— Ax pîrghie comandă buc. 5
— Levier fuzetă buc. 2
— Flanșe opritoare ax came buc. 7
— Fulie dinam buc. 15
— Furcă mers înapoi buc. 2
— idem buc. 3
— Arbore cardan spate buc. 2
— Arc față buc. 1

OFERTE

AUTO TRACTOR U—650

— Cruce cardan buc. 91
— Arc supapă motor buc. 32
— Butuc roată buc. 5
— Duze buc. 17
— Disc ambreiaj buc. 6
— Rotor pompă apă buc. 2
— Disc ambreiaj buc. 6
— Ghiară buc. 20
— Plăci ferodou ambreiaj buc. 14
— Perii dinam buc. 30
— Perii electromotor buc. 30
— Cărbuni electromotor buc. 56
— Cărbuni dinam buc. 54

AUTO WARSZAWA

— Cuzinet bielă buc. 20
— Cercel arc spate buc. 4
— Chiuvetă cap bară buc. 4 z
— Ghid supapă motor buc. 50
— Pîrghie pompă benzină buc. 4
— Disc ambreiaj buc. 1
— Rotor pompă apă buc. 1
— Suport rulment arbore buc. 3
— Suport cercel arc buc. 6
— Flanşe cruce cardan buc. 4
— Bucşe cauciuc diferite buc. 62
— Camă distribuţie buc. 1

AUTO VOLGA M—21

— Pîrghie fuzetă dreapta buc. 1
— Suport arc spiral buc. 2
— Supapă admisie buc. 8
— Ax pompă apă buc. 1
— Contact presiune ulei buc. 3
— Casetă direcţie simplă buc. 1
— Manşon rulment buc. 4

AUTO POBEDA

— Ax planetar buc. 1
— Cab bară direcţie buc. 6
— Cruce articulaţie faţă buc. 2
— Manşetă cilindru frînă buc. 12
— Flanşe arbore planetar buc. 1
— Scaun supapă evacuare buc. 12
— Pinion mers înapoi buc. 1

AUTO POPEDA

— Piston pompă buc. 2
— Casetă simering cardan buc. 2
— Lagăr bielă buc. 1

AUTO MOTOCOSITOARE

— Corp sferic buc. 1
— Corp cositor buc. 1
— Cărbuni electromotor, FIAT—1300 buc. 4

AUTO ZIL—157

— Indicator presiune lei buc. 16

AUTO IAZ

— Diafragmă frînă spate buc. 20
— Cap ajutaj elastic buc. 3

ÎNCĂLZITOR MP—44

— Calorifer buc. 7
— Cap cilindru buc. 7

ELECTROCAR EP—011

— Fuzetă dreapta buc. 3
— Simering butuc buc. 47
— Bobină stator electrom. 11323 buc. 2
— Placă specială 011200 buc. 6
— Perii electromotor buc. 102
— Segmenţi compresor buc. 26
— Segmenţi MP—44 buc. 5
— idem RII buc. 20
— Ax arc lamelar buc. 64
— Arc lamelar cărbuni buc. 42
— Apărători flamă 011712 buc. 34
— Bornă 011808 buc. 2
— Buton 011182 buc. 2
— Butor F 8120—00 A buc. 6
— Buton 011182 buc. 8
— Buton KMZ încălzitor buc. 2
— Carter antrenare 011052 buc. 10
— Coroană diferenţiar buc. 8
— Arc bolţ fuzetă dreapta buc. 5
— Capac 011020 buc. 4
— Corp cil. frînă 011248 buc. 14
— Coroană diferenţiar buc. 2
— Coroană 011099 buc. 9
— Clichet 011216 buc. 2
— Clemă 011861 III buc. 2
— Consolă dreapta buc. 4
— idem 011015 buc. 2
— Carcasă sateliţi 011098 buc. 1
— Coroană dinţată buc. 5
— Carcasă casetă direcţie buc. 4
— Carcasă sateliţi 011098 buc. 5
— Corp pompă centrală buc. 2
— Evaporator F 4000—14 buc. 2
— Fuzetă dreapta buc. 3
— Levier buc. 7
— Levier stînga 011027 buc. 5
— Lagăr palier buc. 6
— Levier stînga buc. 3
— idem 011136 buc. 19
— Maieu roată spate 011051 buc. 2
— Oală bridă arc 011110 buc. 5
— Manetă pornire buc. 3
— Pinion porni3o 5naiată2r5
— Pinion satelit buc. 7
— idem atac planetar 011087 buc. 6
— Piuliţă cu nituri buc. 1
— Pinion atac buc. 9
— idem buc. 9
— Racord CB—4 buc. 14
— Rotor bobinat 011324 electromotor buc. 4
— Roată dinţată 011218 buc. 5
— Semicarter spate buc. 10
— Apărători flamă buc. 190
— Segment contact 011399 buc. 75
— Geantă cu cerc buc. 6
— Semicarter spate buc. 2
— idem buc. 3
— idem buc. 1
— Tambur frînă spate buc. 9
— Taler faţă buc. 8
— Ventil complet buc. 2
— Filtru oxigen SB 58—34 buc. 2

AUTO SR—113

— Indicator curent buc. 1
— idem buc. 2
— Carcasă pinion atac buc. 1
— Membrană frînă buc. 14
— Manşon cauciuc buc. 3
— idem cardan buc. 4
— Duză aer carburator buc. 11
— Garnituri membrană buc. 22
— Grup conic spate buc. 1
— Carcasă cutie cu reductor buc. 1
— Grup conic spate buc. 1
— Cuzinet bielă set 5
— Bobină stater buc. 1
— Pinion broască uşă buc. 6
— Pinion intermediar buc. 11
— Ventilator buc. 6
— Pinion delcou buc. 30
— Pinion bendix buc. 15
— Grup conic spate buc. 3
— Rotor electromotor buc. 10

AUTO GAZ—51

— Indicator apă buc. 4
— Macara geam uşă buc. 14
— idem dreapta, stînga buc. 5
— Melc acţionare buc. 10
— Piston motor R—1 buc. 13
— Grup conic buc. 1
— Cuzinet bielă set 6
— Cruce cardan buc. 9
— Corp pompă apă buc. 1
— Cuzinet palier set 6
— Element filtru buc. 6
— idem benzină buc. 6
— Taler arc supapă buc. 24
— Mecanism direcţie buc. 2
— Ax planetar buc. 1
— Arbore volan direcţie buc. 2

AUTO GAZ—66

— Cuzinet bielă set 7
— idem set 9

AUTO M—461

— Indicator curent buc. 1
— Amortizor telescopic buc. 43
— Cruce cardan buc. 6
— Corp pompă ulei buc. 7
— Carcasă casetă dir. buc. 2
— Cap bară buc. 17
— idem dreapta-stînga buc. 13
— Capac cutie viteze buc. 2
— Carcasă cutie transmis. buc. 1
— Bobină stativ electrom. buc. 1
— Bucşi ax camă buc. 11
— Bridă arc faţă buc. 11
— idem arc spate buc. 31
— Arbore intermediar buc. 4
— Arc supapă buc. 36
— Capac cutie viteze buc. 1
— Pastile sprijin buc. 30
— Sector dinţat carburator buc. 9
— Pinion planetar buc. 2
— Placă presiune buc. 10
— Pîrghie debraiere buc. 24
— Opritor ulei faţă buc. 10
— Pompă ulei buc. 8
— Furcă glisantă buc. 6
— Carcasă casetă direcţie buc. 1
— Pivot fuzetă buc. 19
— Tampon elastic buc. 25
— Ventilator buc. 7
— Volan direcţie buc. 2
— Foaie arc I buc. 5
— Foaie arc II spate buc. 3
— Foai arc III faţă buc. 5
— Foaie arc I faţă buc. 9
— Carcasă casetă direcţie buc. 2

AUTO ZIL—130

— Indicator benzină buc. 9
— Corp comandă distrib. buc. 3
— Element filtru ulei buc. 10

— Segmenți motor set 7
— Pinion mers înapoi buc. 3
— Tije tachet buc. 32
— Filtru arc buc. 6
— Filtru ulei buc. 4
— Chiulasă compresor buc. 3
— Corp comandă distribuție buc. 3
— Corp de amestec buc. 2
— Cărbuni electromotor buc. 20
— Cuzinet bielă buc. 4
— Bucși arc spate buc. 20
— Bulon arc față buc. 18
— Bulon arc spate buc. 19
— Ax distribuitor buc. 5
— Arc supapă motor buc. 23
— idem buc. 12
— Arbore cardan spate buc. 1
— Flanșe cardan buc. 4

AUTO ZIL—157

— Indicator apă buc. 3
— Radiator calorifer buc. 1
— Pompă apă buc. 2
— Macara geam față buc. 2
— Pinion bendix. buc. 5
— Braț ștergător parbriz buc. 20

AUTO ZIL—164

— Arc ambreiaj buc. 3
— Garnitură chiulasă buc. 2
— Manșon sincron buc. 1
— Radiator calorifer buc. 2
— Pastilă cap bară buc. 10

AUTO TRACTOR U—650

— Disc ambreiaj buc. 2
— idem buc. 2
— Dispozitiv tractor buc. 4
— Fuzetă buc. 1
— Bulon cap bară buc. 4
— Dinam buc. 5
— Disc ferodou ambreiaj buc. 3
— Disc ambreiaj buc. 1
— Cuzinet palier set 4
— Duze buc. 4
— Cap bară buc. 1
— Colier mare electromotor buc. 1
— Baie ulei buc. 2
— Geantă roată buc. 2
— Filtru motorină buc. 5
— Geantă roată buc. 2
— Bobină stator electromotor buc. 2

AUTO M—408

— Geam lampă semnalizare buc. 2

AUTO M—407
— Cuzinet palier buc. 1

AUTO IMS

— Pirghie comandă buc. 11
— Pinion viteza II buc. 8
— Casetă sateliți buc. 1
— Flanșe arbore cardan buc. 1

AUTO TV—20

— Carter cutie viteze buc. 2
— Semiplanetară buc. 4
— Pinion reductor buc. 1
— Coroană reductor buc. 1
— Bridă arc spate buc. 26
— Capac cutie viteze buc. 4

AUTO SR—101

— Grup conic buc. 1
— Pinion atac buc. 3

AUTO VOLGA —M—21
— Segmenți motor set 12
— Casetă direcție buc. 1

AUTO SR—131
— Element filtru ulei buc. 194
— Con exterior sup admisie buc. 13
— Arbore secundar buc. 5

AUTO IAZ
— Bobină stator electrom. buc. 11
— Diafragmă cameră față buc. 4
— Arbore cardan buc. 1

AUTO MAZ
— Bobină stator dinam buc. 1
— Cuzinet bielă buc. 2

AUTO SANOS
— Carter cutie viteze buc. 2

AUTO ROMAN

— Element filtrant buc. 26

AUTO SR—211
— Bloc motor buc. 1

AUTO TV—4
— Bucși cauciuc aer buc. 2

AUTO TATRA
— Piston compresor buc. 1

AUTO KRAZ

— Placă presiune buc. 1

AUTO WARSZAWA

— Carcasă rulment buc. 1

AUTO AD—155

— Întrerupător buc. 3
— Lanț gall 1 1/2 m. 5

FABRICA METALURGICA SIBIU
Str. Abatorului nr. 2
Telex : 69278

Execută și livrează, eșalonat, în trimestrul II—IV. 1980 :

● Foarfecă cu pîrghie pentru bancuri de lucru caracteristici tehnice :

— Tablă oțel — mm.	3	4	5
— Oțel lat — mm.	50 × 4	50 × 5	70 × 5
— Oțel rotund — mm.	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg.	8	13	16
Preț de vînzare — lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tine — lei
● Containere pentru manipularea și depozitarea produselor solide și de dimensiuni mici (CT) cu următoarele caracteristici :

— Tip CT. 1 — dimens. 300 × 200 × 200 lei	61
— Tip CT. 2 — dimens. 400 × 300 × 200 — lei	80
— Tip CT. 4 — dimens. 600 × 400 × 200 — lei	110
— Tip pliabil — dimens. 800 × 1200 × 985 pt. 1000 kg. — lei	2325
● Mașini frecat mozaic	3850
● Lopeți rabatabile pentru gărzi patriotice	37

INTREPRINDEREA DE PĂRURI „PARPLAST"

Sighetu Marmației, strada Avram Iancu nr. 22

Execută și livrează pe bază de comandă fermă :

● PERII INDUSTRIALE cu montura din lemn plantată mecanic sau manual cu păr natural sau fire sintetice ; cu montura din alte materiale livrată de beneficiar ;

● ȘNUR DIN FIRE PLATE POLIPROPILENICE cu diametrul de 5 mm și fringhie din fire plate polipropilenice cu diametrul de 6, 8, 10, 12 și 14 mm.

Informații suplimentare la telefon 1.16.76 ; 1.16.77 ; 1.10.43.

Vă prezentăm

UN PRODUS CU MULTIPLE ÎNTREBUINȚĂRII

NISIPUL CUARȚOS DE IARĂȘ

Aproape de rîul Olt și de gara CFR Feldioara se află cariera de nisip Iarăș. Aici, specialiștii Întreprinderii de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții din Sf. Gheorghe au descoperit un depozit de nisip cuarțos valoros, cu multiple întrebuințări.

Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca a stabilit că nisipul de la Iarăș conține cuarț în proporție de 98—99%.

Cariera de nisip cuarțos Iarăș se află la nord de limita perimetrului satului cu același nume.

Perimetrul Iarăș conține un nisip grob, cu fracțiunea de bază cuprinsă între 0,4—3 mm ; în perimetrele Araci și Hăghig se găsește un nisip și mai fin, respectiv între 0,06—0,3 mm.

Din analiza granulometrică s-a constatat că ponderea cea mai mare, circa 75%, o reprezintă fracțiunile între 0,4—3,15 mm. Restul de 25% este constituit din fracțiunile 3,15—7 mm. Conținutul în părți levigabile variază între 0.4—2%.

Nisipul cuarțos sub diferitele sale forme de prezentare, este una din materiile prime cu largi utilizări. Nisipul cuarțos de la Iarăș poate fi folosit :

— **în turnătorii la turnarea pieselor mari** (lingotiere, poduri de turnare din fontă) a căror greutate depășește 20 tone/buc. Fiind din punct de vedere calitativ comparabil cu cuarțul măcinat de Orșova, mai poate fi folosit **în industria chimică, metalurgică și poligrafie și ca material refractar anticoroziv ;**

— **în industria constructoare de mașini** este folosit la sablare ;

— are o largă întrebuințare **în lucrările de drumuri.** Este utilizat ca nisip pentru **calmatarea macadamului, pentru mixturi bituminoase și pentru îmbrăcămintea din beton ;**

— este utilizat **la construcții pentru betoane și mortare.**

Are, de asemenea, o largă întrebuințare **în industria sticlei,** precum și la **filtrarea apei potabile și industriale.** În industria materialelor de construcții este întrebuințat **ca material mineral de presărare.** Corespunde la **presărarea cartonului bituminat, ca material pentru blindarea cartoanelor perforate, pentru presărarea împîsliturii din fibre de sticlă bituminată,** precum și la **obținerea țevilor din rășini poliesterice în industria materialelor anticorozive.**

Carierele de nisip cuarțos din punctele Iarăș, Araci și Hăghig dispun de rezerve foarte mari. Utilaje de mare capacitate sînt folosite la dislocarea nisipului, existînd posibilitatea să fie livrate zilnic cantități importante. Sînt livrate anual peste 150 000 de mc de nisip cuarțos.

Pentru probele tehnologice întreprinderea livrează orice cantitate solicitată de beneficiari.

Nisipul cuarțos, fiind liber la contractare, este livrat imediat. Se manipulează și expediază prin gara C.F.R. Feldioara. Alte informații la telefoanele 12876 — 13127 ; telex 68281.

Unitate economică cu o activitate diversă, Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții din Sf. Gheorghe are în componența sa :

— **cariere de piatră (CALCAR, ANDEZIT, GRESIE) ;**

— **cariere de nisip (NISIP CUARȚOS PENTRU INDUSTRIA METALURGICĂ ȘI SIDERURGICĂ, NISIP PENTRU CONSTRUCȚII) ;**

— **balastiere** cu exploatare și sortare a balastului de rîu :

— **cariere de turbă** (un cărbune inferior folosit la reglarea PH, afînarea solurilor, în scopuri terapeutice pentru împachetări în boli reumatismale, în serele legumicole) **și de diatomită ;**

— **secții de prefabricate din beton armat** (se confecționează picioare de fundații pentru liniile de înaltă tensiune, tuburi de diferite dimensiuni ∅ 150—600 mm, alte comenzi pentru gabarite mari) ;

— **fabrici de cărămizi normale ;**

— **fabrică de teracotă ;**

— **fabrică de lăzi** (navete și palete pentru produse refractare) :

CERAMICĂ DECORATIVĂ

Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții din Sf. Gheorghe are o secție de ceramică decorativă. Utilul și frumosul se îmbină armonios în confecționarea unor piese de ceramică pentru construcții.

Se execută piese variabile de dimensiuni medii pentru interioarele sălilor de spectacole, pentru holuri etc.

La cerere se execută și alte diferite piese conform modelelor solicitanților sau ale creatorilor întreprinderii.

Z. EMIL

UN PROGRAM REALIST DE ACȚIUNE PENTRU ÎNFĂPTUIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ a avut loc un eveniment important în ansamblul preocupărilor conducerii partidului și statului nostru pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare economico-socială a țării adoptat de cel de-al XII-lea Congres al partidului. Este vorba de Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, desfășurată sub președenția tovarășului Nicolae Ceaușescu, și care a reunit peste 6 000 participanți.

Această manifestare a fost precedată și urmată de consfătuiri de lucru ale unor cadre, specialiști, oameni ai muncii din ministere, centrale industriale, unități, din diferite sectoare ale economiei, unde au fost avansate mii de propuneri pentru înfăptuirea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor actualului cincinal, precum și pentru pregătirea temeinică a cincinalului următor și în special a planului pe 1981. Ea se înscrie ca o nouă și grăitoare expresie a politicii profund democratice, inițiată de secretarul general al partidului încă de la Congresul al IX-lea și promovată ferm de către partid, de a asigura participarea largă a întregului popor la conducerea societății. Tocmai o asemenea participare o ilustrează stabilirea în colectiv a celor mai bune soluții pentru punerea în valoare a resurselor de creativitate și a capacităților productive, în condițiile de criză cu care se confruntă lumea de astăzi și care afectează și dezvoltarea noastră.

Prin cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la Ședința plenară lărgită, ca și prin cuvîntul său, de la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. se întreprinde o analiză științifică, aprofundată, o analiză exigentă și obiectivă a activității desfășurate în economie. Pornind de la sarcinile pe care le avem de înfăptuit, de la realități care caracterizează economia mondială — criza energetică, de materii prime, accentuarea competitivității, precum și de la nevoile economiei noastre de a importa în aceste împrejurări materii prime, materiale și combustibili, secretarul general al partidului a relevat cerințe și exigențe, orientări, sarcini și măsuri de importanță esențială pentru îndeplinirea hotărîrilor adoptate.

În analiza asupra problemelor din economie, întreprinsă de secretarul general al partidului la Ședința plenară lărgită, se evidențiază **necesitatea imperioasă a eforturilor pentru adaptarea la restricțiile de criză** amintite. Din cuvîntare se desprinde faptul că în condițiile actuale de dezvoltare a economiei, indicatori de felul producției globale, care promovează consumuri energetice și materiale mari, s-au dovedit păgubitori, au efecte de frînă asupra desfășurării activității; trebuie promovați indicatori izvorîți nemijlocit din realitățile economice, realități dinamice, fundamental modificate în prezent față de c le din trecut. În acest cadru au fost clar degajate căi concrete și imediate pentru depășirea unor dificultăți și neajunsuri din diferite sectoare ale economiei, au fost preconizate acțiuni care să permită economiei să țină pasul cu competiția ce se desfășoară în lume, să asigure creșterea venitului național și a avuției țării, sporirea neîntreruptă a bunăstării întregului popor.

Cu remarcabilă clarviziune au fost definite **prioritățile esențiale** în această perioadă pentru toate unitățile economice, pentru fiecare om al muncii. Astfel, s-a subliniat necesitatea acordării unei atenții sporite înfăptuirii integrale a prevederilor pe 1980, realizării producției fizice cu consumuri materiale și energetice cît mai reduse, creșterii rapide a producției nete și deci a valorii nou create — singura care asigură mijloacele necesare pentru dezvoltarea generală în continuare a societății cît și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Deopotrivă a fost evocată necesitatea imperioasă a trecerii la aplicarea măsurilor stabilite privind obținerea în primul rînd a producției pentru export, potrivit contractelor stabilite și cerințelor. În condițiile în care în economie se importă o mare parte a materiilor prime și materialelor, numai o activitate rodnică de export poate asigura constituirea resurselor valutare necesare importurilor; desigur, și acestea se impune să fie cît mai bine drămuite, pentru a se putea asigura desfășurarea normală a producției, dezvoltarea forțelor de producție și creșterea nivelului de trai. **„Trebuie să înțelegem**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că problemele producției pentru export, ale calității, ale asigurării exportului cu un curs de revenire cît mai bun, cu o valorificare superioară a materiilor prime constituie una din problemele fundamentale ale activității economice...".**

Se pot releva cîteva măsuri însemnate ce au fost preconizate pentru perfecționarea activității în domeniul comerțului exterior. Între acestea, cointeresarea tuturor unităților care contribuie la realizarea produselor de export și nu numai a întreprinderilor ce montează pentru a livra în afară produse ale căror componente sînt realizate de alte unități; așezarea activității de comerț exterior, inclusiv a retribuției lucrătorilor de aici, pe principii economice; trecerea în acest sector, de la 1 ianuarie anul viitor, la cursul unic, măsură urmărind în prim plan stimularea întreprinderilor în creșterea exporturilor deopotrivă cu atenuarea solicitării din partea acestora, adeseori mai puțin justificată, de importuri. Acționînd pe fondul cerinței ca unitățile din economie să considere sarcinile de export ca minimale, iar importurile să fie reduse la strictul necesar, ca întreprinderile să se ocupe continuu de o bună echilibrare a acestor sarcini, toate măsurile menționate sînt menite să permită excedente mai pronunțate ale balanței comerciale și de plăți, constituirea mijloacelor pentru a lichida pînă în 1990 orice datorie externă.

ÎN RÎNDUL CELOR MAI VITALE priorități a fost reamintită cerința instituirii, la scara întregii economii, a unui **sever regim de economisire materială și a energiei.** Economia națională nu mai poate admite spiritul de proastă gospodărire, risipa în activitatea de concepție și execuție. În acest context a fost relevat imperativul acoperirii din resurse interne a unei proporții cît mai mari din necesarul material al dezvoltării, ceea ce solicită intensificarea atît a preocupărilor de impulsionare a activității în domeniul geologic, pentru descoperirea rezervelor, cît și a celor de elaborare de tehnologii apte să valorifice complex, integral toate materiile prime. Numai prin această **„valorificare complexă**, arăta secretarul general al partidului, **putem asigura o eficiență economică corespunzătoare, chiar dacă unele din resursele noastre au un conținut mai redus de substanțe utile".** Este limpede că nu ne putem permite luxul — pentru că realmente în ziua de astăzi constituie un lux — de a risipi materiile prime și materialele intrate în circuitul economic, că trebuie depus tot efortul ca intrările respective să se regăsească integral în produse de utilitate pentru economie.

Deopotrivă au fost reamintite necesitatea reducerii neîntîrziate a consumurilor materiale din toate sectoarele de activitate și a încadrării riguroase în normele de consum stabilite științific, necesitatea intensificării acțiunilor de recuperare, colectare și refolosire a materialelor — acțiuni care pot și trebuie să dea o cotă ridicată, de 50% și chiar mai mult, în acoperirea necesarului de resurse. Însuși prin plan au fost alocate investiții pentru elaborarea de tehnologii și dezvoltarea capacității de prelucrare a materialelor recuperate.

În mod deosebit secretarul general al partidului a insistat asupra cerinței de a se reduce consumul de energie primară, consum încă ridicat la noi, depășind sensibil pe cel al unor țări dezvoltate. Diminuarea necesarului în această direcție impune, așa cum dealtfel s-a stabilit și cu alte prilejuri, ca ministerele să ia măsuri ferme pentru înlocuirea tehnologiilor risipitoare de energie cu altele noi, mult mai economicoase, care deja există, impune intensificarea cercetării pentru elaborarea de noi tehnologii. În aceeași ordine de însemnătate se înscriu orientarea hotărîtă a dezvoltării spre sectoarele și produsele mici consumatoare de energie, atenția mai mare care trebuie acordată dezvoltării rapide a noilor surse de energie. **„Este necesar să se înțeleagă că nu mai putem merge în continuare cu risipa, cu tehnologii mari consumatoare de energie"**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, relevînd, odată mai mult, condiționarea hotărîtoare dintre consumul de energie și dezvoltarea în continuare a țării. Mai mult decît oricînd unitățile din întreaga economie trebuie să se acționeze acum, în domeniul economisirii energiei nu cu vorbe, ci cu fapte, cu cît mai multe realizări efective.

Întreaga cuvîntare amintită constituie o strălucitoare pledoarie pentru **trecerea la o nouă calitate în toate sectoarele de activitate**, detaliindu-se căile și măsurile cele mai potrivite în acest sens. Noua calitate necesită utilizarea judicioasă a potențialului material al economiei. În același timp ea presupune creșterea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției — obținerea unor produse depășite, cu utilitate scăzută sau inapte să pătrundă pe piața externă însemnînd risipă de materii prime, materiale și energie. În această lumină produsele viitorului se impun realizate nu la nivelul de performanță tehnică și economică corespunzător exigențelor actuale ci, la cel care se configurează pentru perspectivă, numai în acest fel se poate răspunde rigorilor competitivității.

Noua calitate necesită, de asemenea, productivitate sporită, randament în activitate corespunzător nivelului mijloacelor din dotarea economiei care nu sînt, încă, utilizate corespunzător. Căile de acces la acest obiectiv au fost, odată mai mult, investigate de secretarul general al partidului cu prilejul cuvîntării la care ne referim : reducerea la nivelul nevoilor reale a personalului auxiliar care deservește producția, acolo unde acesta se află în exces ; utilizarea mai bună a forței de muncă, asigurîndu-se nevoile tuturor sectoarelor din economie ; perfecționarea fluxurilor tehnologice și creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției. Trebuie să se pună capăt încărcării neraționale a schimburilor de producție, neajuns care, între altele, generează o mare risipă de energie. Apare necesitatea concentrării forțelor în schimburi care să lucreze din plin, care să aibă asigurată asistența tehnică corespunzătoare, care să dea produse de calitate. Un rol însemnat dobîndesc astfel creșterea nivelului de pregătire a forței de muncă, instaurarea în muncă a unei ordini și discipline desăvîrșite ; maistrul, selectat cu grijă dintre oameni cu pricepere și experiență, este chemat să devină un personaj tot mai de seamă pe scena producției.

ÎN FAPT, ÎN ÎNTREAGA ECONOMIE **trebuie obținut mai mult de la ceea ce avem**, acest imperativ constituind una din expresiile esențiale de creștere a eficienței economice. În cazul fondurilor fixe, bunăoară, numai cu mici dezvoltări ale mijloacelor existente se pot realiza sarcini de producție pe întreg cincinalul. Pentru aceasta însă, larghețea și detașarea cu care unele ministere și unități solicită investiții trebuie operativ înlăturate și înlocuite cu preocuparea permanentă pentru a asigura buna întreținere și funcționare a fondurilor din dotare, realizarea, la termenele planificate, a reparațiilor capitale, obținerea pieselor de schimb necesare. Pornind de la faptul că lipsa unor piese de schimb, adeseori în valoare de cîteva zeci de lei, generează imobilizarea de utilaje și instalații în valoare de sute de mii și milioane de lei, secretarul general al partidului a indicat asigurarea unui raport corespunzător, de circa 30%, diferențiat pe ramuri, între producția de piese de schimb și volumul producției finite dintr-o ramură sau alta. Așa cum s-a arătat, proporția va putea acoperi în bune condițiuni necesarul pentru intern și export de astfel de piese dacă o parte din acesta va fi preluată de activitatea, deosebit de eficientă, de recondiționare și refolosire a pieselor de schimb. În acest scop, se impune renunțarea totală la practicile, din păcate pe cît de păgubitoare, pe atît de adesea întîlnite, de a se arunca la fier vechi, trimite la topit sau distrugere piese și subansamble care se pot recondiționa și refolosi chiar de 2—3 ori.

Numai după epuizarea tuturor posibilităților de creștere a producției unitățile sînt îndrituite să solicite investiții — sector în care de asemenea se localizează rezerve pentru înfăptuirea întocmai a sarcinilor de sporire a eficienței. În acest cadru, concentrarea forțelor pe obiectivele principale, efortul de a scurta durata de realizare a obiectivelor, asigurarea din timp a documentației tehnico-economice, cît și a contractelor pentru livrarea mașinilor și utilajelor, trebuie să prevină imobilizarea pe șantiere de mijloace materiale și de forță de muncă, proces ce antrenează efecte în lanț, dintre cele mai nocive pentru economie.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, este necesar ca noul mecanism economico-financiar să răspundă nemijlocit cerinței de a așeza activitatea — întreaga activitate, din toate domeniile — **„pe baza principiului eficienței maxime"**. În această lumină, în condițiile îmbunătățirii cantitative și mai ales calitative a parametrilor tehnico-economici ai produselor, precum și ale instituirii unui sistem de prețuri realist fundamentat, se impune, pentru toate unitățile, acoperirea integrală a cheltuielilor cu veniturile obținute, înlăturîndu-se cu desăvîrșire practica dotărilor bugetare. **„Unitățile economice care lucrează fără rentabilitate**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu trebuie să fie ajutate să-și îmbunătățească munca, iar acolo unde condițiile obiective împiedică realizarea acestei cerințe, unitatea respectivă să-și înceteze activitatea, muncitorii fiind trecuți în altă muncă. Nimeni nu va rămîne fără muncă"**. De o maximă însemnătate se înscrie în acest context și cointeresarea, legarea tot mai strînsă a retribuției, a veniturilor, de îndeplinirea sarcinilor pe care le are fiecare.

Cadrul necesar pentru desfășurarea tuturor acestor acțiuni și măsuri impune **îmbunătățirea în continuare a planificării economiei și conducerii societății.** De o mare importanță se vădește în acest sens articularea mai bună a conducerii unitare cu autoconducerea și autogestiunea economică din întreprinderi; angajarea mai activă a maselor în dezbaterea problemelor, ca și în aplicarea hotărîrilor, contactele directe — și nu prin intermediul hîrtiilor — între factorii din unități ; deplasarea hotărîtă a activității din birouri în cîmpul generos al producției, înfăptuirea autocontrolului ca și a unui control exigent.

PRIN TOATE ACESTE ORIENTĂRI, prin inițierea a numeroase acțiuni și măsuri de mare însemnătate, colectivele de muncă din economie ,întregul personal muncitor au la îndemînă un program realist, un program riguros și imediat de acțiune, în scopul înfăptuirii exemplare a sarcinilor, un program în deplină concordanță cu exigențele etapei pe care o parcurgem. Esențială devine acum munca energică, în toate unitățile, pentru transpunerea în viață a acestor hotărîri, pentru obținerea celor mai bune rezultate în acest an de confluență între cincinale.

Dan POPESCU

Concentrarea investițiilor,

factor de bază al eficienței

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE PRIORITARE

CONCENTRAREA eforturilor, a întregului potențial uman, material și financiar disponibil, reprezintă coordonata majoră de acțiune în investiții a cărei materializare operativă reprezintă o necesitate imperioasă pentru scurtarea termenelor de punere în funcțiune a capacităților de producție prioritare. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, pentru ca noile obiective de investiții prioritare din planul acestui an să poată fi grabnic puse în funcțiune se cer concentrate, într-o acțiune unitară, toate forțele, materialele, utilajele de construcții și forța de muncă disponibilă.**

Avînd în vedere aceste sarcini de o însemnătate deosebită pentru întreaga economie națională, **Revista economică** continuă în acest număr acțiunea întreprinsă pe problemele concentrării eforturilor în investiții pe obiectivele prioritare din economie (vezi R.E. nr. 21, 23, 27, 33, 37 din 1979 și nr. 1, 9, 19 și 23 din 1980) cu o analiză care urmărește să evidențieze sugestii de acțiuni capabile să contribuie la scurtarea duratelor de execuție a capacităților principale.

Dimensiuni noi, mai eficiente, ale fronturilor de lucru

MĂSURILE energetice și perseverente luate în acest an de către conducerea partidului și analizele aprofundate care vizează concentrarea frontului de lucru în investiții efectuate de către organele de conducere colectivă din întreprinderi, centrale industriale, ministere titulare, furnizoare și executante ale obiectivelor de investiții, precum și de către organele locale și centrale de planificare, aprovizionare tehnico-materială și finanțare sînt menite să contribuie la îmbunătățirea sensibilă a activității de investiții pe acest an. Prin măsurile luate de scoatere din plan a unui număr de obiective reprezentînd aproape 1/3 din numărul prevăzut inițial să fie în execuție în anul 1980, se operează o puternică concentrare a tuturor forțelor angrenate în activitatea complexă de realizare a investițiilor pentru îndeplinirea principalului indicator al planului de investiții: punerile în funcțiune.

Trebuie arătat totodată, că **majoritatea obiectivelor la a căror începere în acest an s-a renunțat sînt tocmai acelea înscrise în plan fără o pregătire corespunzătoare** prevederilor legii : fără tehnologii definitivate, fără amplasamente stabilite, fără asigurarea prin grafice a livrării corelate a utilajelor cu stadiile prevăzute pentru realizarea lucrărilor de construcții-montaj și fără existența aprobărilor legale în ceea ce privește documentația tehnico-economică, utilizarea terenurilor de construcții, utilizarea combustibililor ș.a. **S-a renunțat și la unele obiective deja începute la finele anului 1979, dar la care, tot datorită unei pregătiri insuficiente, desfășurarea lucrărilor este necorespunzătoare, stadiile fizice atinse fiind cu totul reduse** și neputînd asigura respectarea termenelor de punere în funcțiune.

Scoaterea din planul pe anul 1980 a unor asemenea obiective și alocarea mijloacelor tehnico-materiale și a resurselor financiare astfel disponibilizate la obiective care au condiții de execuție asigurate și premise de îndeplinire a srcinilor de punere în funcțiune în acest an sînt de natură să sporească eficiența utilizării fondurilor prevăzute în planul de investiții atît prin asigurarea valorilor de întrebuințare pe care le va primi economia de pe urma noilor capacități, cît și prin grăbirea repunerii în circuitul productiv a fondurilor dezafectate și imobilizate în investiții în curs de execuție.

● Reducerea duratei de regrupare a forțelor pe obiectivele prioritare ● Accelerarea fabricării utilajelor tehnologice care condiționează punerile în funcțiune în acest an ● Intensificarea aportului beneficiarilor la montajul mașinilor și instalațiilor productive sosite pe șantiere.

Pe această bază s-a realizat o concentrare deosebită — prin planul de investiții astfel îmbunătățit — îndeosebi în chimie și în construcția de mașini la centrale industriale cu număr mare de capacități cu punere în funcțiune în acest an (vezi tabelul).

(%)

Centrala industrială	Reducerea numărului de obiective din planul pe 1980 față de cel prevăzut inițial	Creșterea valorii de plan pe un obiectiv
— de rafinării și petrochimie	22	24
— de desfacere a produselor PECO	36	30
— de autovehicule pentru transport Brașov	21	27
— de autoturisme Pitești	50	230
— de mașini unelte, mecanică-fină și scule București	28	20

Cerințe pentru o valorificare mai operativă a cadrului organizatoric perfecționat

ÎMBUNĂTĂȚIREA prevederilor de plan creează cadrul necesar pentru o mai bună organizare a activității de investiții-construcții. **Pentru valorificarea sa deplină și accelerarea punerilor în funcțiune în aceste noi condiții organizatorice perfecționate se impune** în continuare desfășurarea — de către factorii implicați în procesul investițional — a unor acțiuni concrete în vederea :

● transmiterii operative la centralele industriale și de către centrale la întreprinderile beneficiare de investiții **a listelor cu obiectivele și valorile de plan de investiții rămase a se executa în acest an** (mai sînt centrale industriale din chimie și industria lemnului și materialelor de construcții care nu au transmis aceste liste) și concomitent și pe linia organizațiilor de construcții și a băncilor finanțatoare pentru a se cunoaște cu precizie, la fiecare șantier și punct de lucru, obiectivele rămase în plan;

● **modificarea** — pe această bază — începînd de la nivelul întreprinderii, **a bugetelor de venituri și cheltuieli și a planurilor de finanțare și creditare a investițiilor, astfel ca acestea să reflecte schimbările aduse prin acțiunea de restringere a frontului de lucru.** Această măsură este deosebit de urgentă în vederea asigurării resurselor necesare finanțării neîntrerupte a lucrărilor executate și furniturilor livrate și a evitării plăților restante și altor consecințe financiare negative ;

● **executarea lucrărilor strict necesare pentru conservarea lucrărilor executate la obiectivele începute care au fost scoase din plan și transferarea fără nici o întîrziere a materialelor, utilajelor de construcții, mijloacelor de transport și echipelor de muncitori la cele mai apropiate obiective în execuție,** reducînd la minimul posibil durata de regrupare a forțelor și încadrarea în activitatea de pe noile șantiere ;

● **concentrarea eforturilor în uzinele producătoare de utilaje și aparataje pentru investiții** — în principal din cadrul M.I.C.M. — **pentru a se acorda prioritate fabricării și livrării echipamentelor care condiționează montarea utilajelor** aflate deja pe numeroase șantiere, precum și a acelora de care depinde punerea în funcțiune și recuperarea restanțelor, la punerea în funcțiune a capacităților prevăzute cu termene în acest an ;

● corelarea mai adecvată a activității întreprinderilor producătoare de materiale, prefabricate și construcții metalice pentru investiții cu necesitățile șantierelor, trecerea operativă la producerea materialelor noi și sprijinirea îndeplinirii planului de investiții prin livrări ritmice pe șantiere a materialelor și prefabricatelor contractate ;

● utilizarea de către șantiere, în mult mai mare măsură, a resurselor locale, apropiate de obiectivele de investiții, în principal pentru asigurarea cu materiale de masă : piatră, nisip, pietriș și alte produse de balastieră ;

● îmbunătățirea substanțială a activității sectoarelor de exploatare a utilajelor de construcții și mijloacelor de transport din cadrul organizațiilor de construcții pentru **creșterea indicilor de folosire a acestui important potențial tehnic** care este utilizat în prezent la mai puțin de 50% din capacitate și care poate contribui la accelerarea ritmului de lucru în execuția construcțiilor și a montajelor ;

● **intensificarea de către beneficiarii de investiții și organizațiile de construcții a montării importantelor stocuri de utilaje acumulate pe unele șantiere** în special din metalurgie (pe șantierele obiectivelor siderurgice din cadrul Combinatului siderurgic Galați), minerit și chimie ;

● creșterea exigenței beneficiarilor de investiții în efectuarea recepțiilor, a probelor tehnologice și în urmărirea atingerii parametrilor la noile capacități.

Aducerea la îndeplinire a tuturor acestor măsuri menite să accelereze transformarea în fonduri fixe productive a importantelor valori afectate investițiilor trebuie să fie dominată de o calitate nouă a interrelațiilor dintre toți factorii participanți la procesul investițional (beneficiarii, constructorii, proiectanții, furnizorii, organe de avizare și finanțare) care să conducă la scurtarea duratelor de execuție, la punerea mai rapidă în funcțiune a obiectivelor prioritare ale planului pe acest an.

Gh. RUSCANU

Noi resurse în circuitul economic

VALORIFICAREA PRAFULUI DE CĂRBUNE

RECUPERAREA și utilizarea integrală a materialelor refolosibile rezultate din procesele de producție sau de consum, reglementată unitar prin Decretul 465/1979, constituie o sursă importantă în aprovizionarea tehnico-materială a producției. În prezent există încă numeroase resurse materiale sub formă de reziduuri rezultate din procesele tehnologice de bază, care sînt valorificate numai în parte sau chiar deloc. De pildă, din procesul tehnologic de spălare a huilei la Preparația Coroești, din cadrul Combinatului minier Valea Jiului, prin decantarea apelor reziduale în iazuri rezultă un praf de cărbune sub forma de șlam în amestec cu steril grosier. *Acest reziduu de cărbune are putere calorică de circa 700—1 400 kcal/kg, iar cantitatea existentă în iazuri este de circa 60 mii tone (echivalentă cu 10 mii—12 mii tone combustibil convențional), care poate să crească anual cu aproape 20—25 mii tone.*

Pînă în prezent praful de cărbune respectiv nu este utilizat ca sursă energetică ; datorită proprietăților sale fizice și chimice, atestate prin calcule tehnice și economice, el poate fi însă consumat, ca adaos de combustibil, la producerea ceramicii brute pentru construcții, prin înglobarea lui în masa argiloasă. Recuperarea și valorificarea în acest scop a prafului de cărbune din iazurile de decantare a apelor de spălare a huilei la Preparația Coroești permite obținerea unor economii de combustibil (gaz metan și păcură) de circa 6,5% față din consumul anual al Centralei materialelor de construcții pentru producerea ceramicii brute de construcții (circa 10 mii tone/an c c).

În vederea introducerii în circuitul economic a acestei resurse, factorii interesați ar trebui să acționeze operativ în următoarele direcții :

● *Combinatul minier și, respectiv, Întreprinderea de preparare a cărbunelui Valea Jiului să creeze condiții de încărcare și expediere pe calea ferată a cantităților solicitate de beneficiari (utilaje de excavare, de transport și încărcare în vagoane C.F.R. și echipe de lucru la nivelul cerințelor etc.) ;*

● *Institutul de cercetări pentru materiale de construcții să definitiveze tehnologia de producere a ceramicii brute pentru construcții cu adaus de combustibil praf de cărbune din iazurile de la Preparația Coroești ;*

● *Centrala materialelor de construcții să stabilească și să transmită întreprinderilor producătoare de ceramică brută pentru construcții tehnologia consumului de combustibil cu adaos de praf de cărbune înglobat în masa argiloasă și, împreună cu furnizorul, să întocmească graficul de livrare a acestei resurse energetice la întreprinderile beneficiare.*

C. NĂSTASE URSU

REDUCEREA SISTEMATICĂ A CONSUMULUI ENERGETIC INDUSTRIAL

CRIZA ENERGETICĂ MONDIALĂ, caracterul limitat al resurselor și creșterea galopantă a prețurilor la hidrocarburi impun măsuri hotărîre de utilizare rațională și cît mai eficientă a acestor substanțe. În acest sens, orientările privind economisirea combustibilului și energiei cuprinse în documentele adoptate la Congresul al XII-lea al partidului prevăd reducerea consumurilor specifice energetice în întreaga economie, drept principală sursă menită să conducă la stabilirea unui raport cît mai echilibrat între consumul energetic și valoarea nou creată în societate, exprimată prin raportarea consumului respectiv la unitatea de venit național. Acest fapt are o importanță vitală pentru susținerea ritmurilor înalte de dezvoltare a economiei, avînd în vedere că, actualmente, România, pentru obținerea unui procent de creștere a venitului său național consumă mai multă energie electrică și primară decît țările dezvoltate industrial.

Este evident că economisirea combustibilului și energiei se impune ca un obiectiv de maximă importanță pentru toți factorii din economie — din industrie, transporturi, agricultură, consumatorii casnici și servicii. Privită însă prin prisma efectelor asupra reducerii consumului total de energie, **domeniul prioritar de acțiune îl constituie industria, ponderea consumului energetic al acesteia în cel al economiei situîndu-se la peste 70%.** Pentru aceasta pledează și faptul că din totalul pierderilor pe circuitul de producere, transport, distribuție, utilizare referitor la industrie, excluzînd randamentele primare de recuperare a combustibilului) în prezent 31,3% revine producerii, transportului și distribuției, iar 68,7% la nivelul consumatorului industrial.

În acest cadru se înscrie ca deosebit de actuală problema analizei aprofundate a eficienței utilizării energiei în industrie, proiectată pe de o parte asupra proceselor tehnologice noi ce urmează a fi utilizate — problemă care privește deopotrivă și relația dintre structura producției și consumul energetic — iar pe de altă parte, asupra proceselor tehnologice existente care urmează a fi modernizate din punct de vedere al echipamentelor și al regimurilor de funcționare. Cerința unui astfel de demers analitic este evidențiată și de unele neajunsuri ale actualului mod de analiză a consumurilor energetice industriale, care nu permite relevarea dimensiunilor reale ale unor consumuri, a rezervelor existente, o stabilire riguroasă a priorităților privind modernizarea unor tehnologii. În mod concret, după opinia noastră, actualul sistem de calcul și urmărire a consumurilor energetice pe economia națională este deficitar în ce privește: a) nivelul nesatisfăcător de detaliere a consumurilor energetice industriale; b) imposibilitatea de a evalua cu precizie ponderea diferitelor procese tehnologice în consumul energetic industrial ținînd seama de frecvența acestora, de consumurile specifice etc.; c) neîncadrarea proceselor tehnologice pe tipuri de agenți energetici consumați (energie electrică, combustibil ars direct, combustibil transformat în abur, apă fierbinte etc.), ceea ce nu permite aprecierea corectă a resurselor utilizate ; d) lipsa unei concepții unitare privind structura sistemelor informatice și informaționale în întreprinderile industriale.

Or, eficiența programelor de economisire a energiei și combustibilului la nivel național sporește considerabil — așa cum rezultă și din analiza unor tendințe existente pe plan mondial — dacă soluțiile în domeniul conservării energiei se judecă în concepție sistemică și dacă în domeniul elaborării și aplicării măsurilor concrete se are în vedere strategia „orizontală" — respectiv a măsurilor aplicabile la un număr mare de cazuri de același gen. În acest sens considerăm că apare utilă **elaborarea unei metode generale, aplicabile consumatorului energetic industrial**, care să permită mai buna fundamentare a programelor concrete de măsuri privind creșterea eficienței utilizării resurselor energetice, în industrie și evaluarea eficienței reale a acestor programe. Avem în vedere metoda **analizei sistemice** a consumului energetic industrial, care constă în conceperea unui model general al subsistemelor energetice industriale și apoi în aplicarea unui ansamblu de măsuri, conform strategiei orizontale, care să conducă la creșterea eficienței utilizării energiei la un mare număr de consumuri industriale.

Subsistemul energetic industrial poate fi privit pe de o parte ca o componentă a sistemului energetic național, constituit din subsistemele de producere, transport, distribuție și consum, iar pe de altă parte ca o componentă a sistemului pe care-l constituie întreprinderea sau platforma industrială. Timp îndelungat în analiza sistemelor energetice atenția a fost orientată în mod deosebit spre subsistemele de producere, transport și distribuție. Acest tip de analiză, pe care s-a fundamentat o concepție unitară privind conducerea subsistemelor energetice industriale, a putut fi considerat eficient în condițiile unui nivel încă modest al tehnologiilor aplicate, ale costurilor relativ reduse ale combustibilului, ale unei structuri informaționale constituîte. Actualul profil al structurii consumului energetic și respectiv al bilanțului energetic al economiei naționale, care cuprinde categoriile de consumatori grupate pe: industrie, transport și consumator casnic, nu mai corespunde, după părerea noastră, gradului de detaliere pe care îl impune nivelul prezent și de perspectivă al dezvoltării industriei. Mai mult, structura consumului energetic industrial desfășurată numai pe ramuri industriale și evidențierea ponderii industriilor așa-zis „energofage" nu este în măsură să releve toate direcțiile în care se poate acționa eficient pentru conservarea energiei utilizate în industrie.

DIN PUNCT DE VEDERE al structurii claselor de consumatori, orice subsistem energetic industrial conține : surse de transformare de agenți energetici (Ti), procese tehnologice — agregate, linii tehnologice omogene — alimentate cu diverși agenți energetici (Thi), instalații pentru asigurarea condițiilor de muncă (CMi), industriale. După cum este cunoscut, în prezent, consumurile energetice se determină la nivelul întreprinderii sau platformei industriale. La nivelul fiecărei întreprinderi consumurile pe diferite procese tehnologice se eviden-

ține în mare parte prin aplicarea unor „chei de repartiție" (procedeu care asigură determinarea consumurilor prin metode statistice care țin seama de puterile instalate și de anumiți coeficienți statistic determinați), în timp ce măsurile de economisire a energiei se stabilesc prin bilanțurile energetice întocmite pe agregate.

Analiza sistemică a consumurilor energetice industriale pe care ne propunem să o prezentăm în acest articol urmărește ordonarea informațiilor de consum obținute din întreprinderile industriale, astfel încît consumul energetic industrial să se structureze diferențiat pe : a) surse de transformări energetice de același tip din toate unitățile industriale; b) procese tehnologice (agregate sau linii tehnologice) caracteristice, de același tip din toate întreprinderile și platformele industriale; c) instalații care asigură condițiile de muncă necesare desfășurării acitivităților de producție (încălzire și iluminat). *)

Un asemenea mod de analiză permite evidențierea ponderii în consumul industrial a surselor de transformări de agenți energetici din întreprinderile industriale, a eficienței energetice a proceselor tehnologice și a instalațiilor ce asigură condițiile de muncă, care se regăsesc la nivelul mai multor ramuri industriale.

Pentru fundamentarea programelor de economisire a energiei și combustibilului, în spiritul analizei sistemice se impune respectarea unei serii de condiții: identificarea și alegerea (după criteriul ponderii la nivelul economiei) a surselor de transformări de agenți energetici, a proceselor tehnologice (agregate-linii complexe) și a instalațiilor pentru asigurarea condițiilor de muncă din unitățile industriale; stabilirea indicatorilor de consum pentru structura propusă; stabilirea punctelor de măsură și a tipurilor de aparate de măsură necesare determinării indicatorilor de consum specific stabiliți; determinarea factorilor de influență și a funcțiilor de randament; determinarea indicatorilor reali de consum specific pe consumatori diferențiați conform structurii și stabilirea unor indicatori de referință pe tip de consumator la nivelul industriei; stabilirea măsurilor aplicabile în baza strategiei orizontale la toți consumatorii similari din structura propusă.

Structura consumatorilor diferențiați conform criteriilor metodei analizei sistemice

Clasa	Nominalizare consumator	Agent energetic: Combustibil	Agent energetic: Energie electrică
Surse de transformări agenți energetici din întreprinderile industriale	— Centrale termice industriale	+	+
	— Centrale electrice industriale	+	+
	— Stații de producere aer comprimat	+	+
	— Stații de producere oxigen		
	— Stații centrale de pompare apă	+	+

APRECIEM CĂ APLICAREA metodei propuse presupune un efort conjugat ,unitar coordonat al energeticienilor și tehnologilor din industrie și că ea se poate realiza numai eșalonat. Consumul energetic industrial urmează a fi structurat pe un număr de surse distincte, tehnologii distincte și instalații de asigurare a condițiilor de muncă, or această operațiune nu se poate realiza decît succesiv. Potrivit metodologiei propuse sistemul informațional și, corespunzător, realizarea sistemului informatic în energetica industrială este o prioritate absolută pentru toate unitățile industriale ale economiei naționale. După cum reiese din modelul general, sistemul informatic trebuie realizat în fiecare unitate industrială pe cele 3 categorii de consumuri, evitîndu-se practicarea așa-numitelor „chei de repartiție" și urmărindu-se cu prioritate ca mărimile de intrare și ieșire, caracteristice indicatorului de consum specific să fie obiectiv măsurabile.

Indicatorul de performanță al sistemului determină autenticitatea informației obținute privind consumurile. Prezintă astfel un deosebit interes analiza acestui indicator separat pe sistemul electric și neelectric, urmînd a se constata necesitatea imperioasă a obținerii informațiilor obiective din sistemul neelectric. În tabel este dată ca exemplu structura consumatorilor diferențiați pentru sursele de transformare Tij în industrie metalurgică și prelucrătoare. Pe baza identificării făcute urmează a se stabili pentru fiecare consumator diferențiat indicatorul de consum specific ; punctele de măsură și tipul de aparate necesare pentru determinarea indicatorului; relevarea situației existente la toți consumatorii diferențiați similari din industrie și determinarea indicatorului IAMS de obiectivare a informației de consum ; determinarea indicatorilor de consum real, în exploatare ; stabilirea indicatorului de referință ; factorii de influență și determinarea funcției de randament pentru fiecare consumator diferențiat ; fundamentarea economiilor realizabile prin aplicarea măsurilor pe orizontală la toți consumatorii similari din industrie.

Ca urmare a aplicării acestui model vor rezulta, pentru structura energiei electrice, a combustibilului și a resursei primare diagrame care relevă consumul energetic nediferențiat și diferențiat, fiecare tranșă fiind caracterizată prin : a) tipul consumatorului ; b) indicator mediu de consum specific realizat ; c) indicator de referință de consum specific ; d) randamentul energetic mediu; e) randamentul energetic de referință.

AȘA CUM AM CĂUTAT să arătăm pe parcursul acestui articol aplicarea analizei sistemice a consumului energetic industrial oferă o serie de avantaje față de practica curentă. Avem în vedere în primul rînd posibilitatea de a realiza comparabilitatea, la nivelul economiei naționale, a diferitelor moduri de exploatare reală a instalațiilor existente, similare. Pe de altă parte, se poate determina un indicator de consum specific de referință pe fiecare tip de consumator diferențiat și fundamentarea tehnico-economică a măsurilor menite să conducă la atingerea acestuia la toate instalațiile similare conform strategiei orizontale. Un alt aspect privește analiza dinamicii consumului energetic industrial în perspectivă ținînd seama de necesitățile previzibile în domeniul tehnologiilor de fabricație, a realizării platformelor industriale integrate etc. Trebuie să ținem seama, totodată, de determinarea unor relații de calcul privind influența structurii producției asupra consumului energetic industrial și elaborarea, pe baza aplicării strategiei orizontale, a unui program național unic de conservare a energiei în industrie – cu largi aplicații în profil teritorial. Se constituie astfel premise certe apte să asigure reducerea sistematică a consumului energetic industrial.

Cezar MEREUȚĂ

*) Analiza sistematică a consumurilor energetice industriale are în vedere ordonarea informațiilor obținute din unitățile industriale sub forma :

$$Wi - {}_{k-1}W_{Tik} + {}_{j-1}W_{Thij} + W_{CMi} + W_{ri}$$

$${}^{m}_{i-1}W_i = {}^{m}_{i}W_{Ti1} + {}^{m}_{i}W_{Ti2} + \ldots + {}^{m}_{i}W_{Tie} + {}^{m}_{i}W_{Thi1} + {}^{m}_{i}W_{Thi2} + \ldots + {}^{m}_{i}W_{Thin} + {}^{m}_{j}W_{CMi} + {}^{m}_{i}W_{ri}$$

unde :

Wi = consumul energetic al întreprinderii industriale „i".

WTik = consumul energetic al sursei de transformare agent energetic „k" din conturul industrial „i"

Wthi = consumul energetic al procesului (agregatului sau liniei) tehnologic „j" din întreprinderea industrială „i"

WCMi = consumul energetic al ansamblului instalațiilor de asigurare a condițiilor de muncă din întreprinderea industrială „i"

Wri = rest consum energetic din întreprinderea industrială „i"

O importantă sursă de creștere a producției și eficienței

UTILIZAREA INTENSIVĂ A FONDURILOR FIXE

● O sursă de sporire a producției fără investiții suplimentare ● Producția realizată prin amînarea sau neefectuarea reparațiilor planificate ale mașinilor — un fals cîștig ● Perfecționarea activității organizatorice pentru modernizarea utilajelor concomitent cu repararea lor

REALIZAREA integrală a ritmurilor de creștere ale producției fizice și nete prevăzute în planul pe acest an și pe întregul cincinal fac imperios necesară utilizarea intensivă, în grad ridicat, a tuturor fondurilor fixe din dotarea întreprinderilor. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în toate unitățile economice **se cer intensificate eforturile pentru exploatarea și întreținerea corespunzătoare a mijloacelor de muncă, pentru repararea operativă și de calitate a mașinilor și utilajelor și asigurarea pieselor de schimb necesare, pentru modernizarea fondurilor fixe** lui cincinal la nivelul județului au fost puse în funcțiune noi capacități productive mașini, utilaje și instalații a căror valoare reprezintă un coeficient mediu anual de reînnoire a fondurilor fixe de circa 12 la sută. Au fost reutilate și dezvoltate pe baze moderne o serie de întreprinderi cu rol important în economia județului și în economia națională (Întreprinderea mecanică Mîrșa, „Independența" și „Balanța" Sibiu, „Automecanica" Mediaș, „Textila" Cisnădie, Fabrica de relee Mediaș ș.a.).

Atît în acest an cît și în viitorul cincinal din fondurile de investiții alocate diferitelor ramuri ale industriei jude-

Producția industrială la 1000 lei fonduri fixe

Indicatori	U/M	Anii				
		1977	1978	1979	1980	1985
Producția industrială la 1000 lei fonduri fixe	lei	2197	2205	942*	1030*	1172*

*) Calculată după valoarea producției nete.

concomitent cu efectuarea reparațiilor capitale.

În lumina acestor sarcini, și în întreprinderile industriale din județul Sibiu, în centrul preocupărilor se situează creșterea calificării și policalificarea cadrelor, poliservirea utilajelor, efectuarea de calitate înaltă a reparațiilor concomitent cu sporirea valorii lor de întrebuințare și recuperarea pieselor și subansamblelor din utilajele uzate.

Exigențe ale creșterii producției pe unitatea de fonduri fixe

ÎNTREPRINDERILE județului dispun în prezent de un potențial modern de producție, care se mărește în continuare ca urmare a însemnatelor eforturi de investiții ale statului, a politicii științifice de dezvoltare teritorială a forțelor de producție. Numai în primii patru ani ai actualu-

ului peste 80 la sută sînt destinate dotării actualelor capacități de producție cu mașini, utilaje și instalații moderne, de mare productivitate și randament.

1 În vederea utilizării la niveluri tot mai ridicate a capacităților de producție, în întreprinderile din județ s-au desfășurat acțiuni susținute de **elaborare și aplicare a unor programe speciale**, de măsuri tehnico-organizatorice, cu termene și responsabilități precise, care au condus realmente la ridicarea producției obținute pe unitatea de fonduri fixe (vezi tabelul) prin acțiunile pe care le-au determinat în vederea : ● utilizării intensive a capacităților de producție (mașini, utilaje instalații și suprafețe de producție) ● redării circuitului productiv a celor nefolosite la ora actuală ● încărcării mai bune cu lucrări a fiecărui utilaj, lucrului la mai multe mașini ● aprovizionării ritmice a locurilor de muncă ● asigurării forței de muncă în numărul și de calificarea corespunzătoare ● întreținerii corespunzătoare a mașinilor.

2 **Prin perfecționarea organizării fluxurilor de fabricație și aplicarea unor procedee tehnologice moderne**, a fost realizată în multe întreprinderi utilizarea mai judicioasă a suprafețelor de producție. La „Balanța" Sibiu, de pildă, în cadrul secției de elemente hidropneumatice, în urma unor reamplasări și reorganizări a mașinilor și utilajelor în funcție de necesitățile fluxului tehnologic, productivitatea muncii a crescut cu 3 000 lei pe fiecare om al muncii, iar indicii de utilizare a mașinilor s-au mărit sensibil.

3 Importante rezerve de creștere a indicelui de folosire a capacităților de producție în actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre sînt puse în valoare și prin **efectuarea reviziilor și a reparațiilor la timp și de calitate înaltă** (în special la întreprinderile „Victoria", „Steaua roșie" și „Libertatea").

Preocupările și experiența bună acumulate în acest domeniu se cer însă continuate și amplificate, dat fiind că mai există întreprinderi („Independența", Întreprinderea mecanică Mîrșa ș.a.), unde datorită unor neajunsuri de ordin organizatoric (în special lipsa unor materii prime și materiale, piese din colaborare ș.a.) adeseori, la sfîrșitul perioadelor de plan (decadă, lună, trimestru, an), mașinile și utilajele sînt suprasolicitate și neglijate din punct de vedere al întreținerii, fenomen care conduce de multe ori la „căderea" lor „accidentală", la imobilizarea lor mai îndelungată pentru remedieri decît cea necesară pentru întreținerea normală, cu influențe negative asupra îndeplinirii ritmice a planului. **Datorită perioadelor de lucru „în asalt", generate de neritmicitatea în aprovizionare sau de dorința unor întreprinderi de a recupera nerealizarea ritmică a producției fizice, numeroase mașini și utilaje planificate a intra în reparații sau revizii generale au fost amînate săptămîni și chiar luni de zile.**

Nu trebuie uitat însă că **producțiile suplimentare obținute cu acest preț reprezintă un fals cîștig.** Un asemenea mod de a gîndi și acționa conduce de

fapt la pierderi mult mai mari pentru economie datorită „căderii" rapide și deseori definitive a unor subansamble și piese ce puteau fi menținute în funcțiune și reparate în condițiile unei exploatări raționale, afectării securității în exploatare a acestor mașini și realizării uneori a unor produse de o calitate mai redusă.

Pentru a evita astfel de situații, **este necesar ca cei care se ocupă de planificarea și realizarea reparațiilor în întreprinderile amintite :**

- **să asigure din timp piesele de schimb și subansamblele necesare** reparațiilor ;
- să stabilească **echipe complexe,** bine pregătite profesional care să execute aceste reparații ;
- să nominalizeze riguros prin planurile anuale reparațiile capitale necesare, conform normativelor de funcționare și întreținere a fondurilor fixe ;
- **să se respecte cu strictețe termenele de realizare a reparațiilor prevăzute și graficele privitoare la reviziile tehnice și reparațiile curente.** Elaborarea și respectarea întocmai a planului de reparații a capacităților de producție, a normelor tehnice de întreținere și exploatare, organizarea și desfășurarea fiecărei reparații în condiții de bună calitate trebuie să constituie o sarcină de primă importanță, orice mașină, orice utilaj urmînd să fie scos un timp cît mai redus din procesul de producție.

Modernizarea mașinilor concomitent cu repararea lor

PROBLEMATICA utilizării raționale și eficiente a fondurilor fixe este desigur foarte vastă. În acest context considerăm însă că o atenție aparte trebuie acordată modernizării, a înnoirii fondurilor fixe, concomitent cu reparația lor.

Din ansamblul întreprinderilor din județ care au numeroase preocupări în acest sens — ca sursă de creștere a producției fizice, a productivității, a economisirii fondurilor de investiții și a materialelor — se distinge experiența înaintată acumulată la **Întreprinderea de piese auto Sibiu.** La această unitate, odată cu reparațiile capitale la mașini și utilaje se execută și un volum considerabil de operații de modernizare ce au drept scop îmbunătățirea parametrilor și caracteristicilor funcționale ale fondurilor fixe. Ele au avut o eficiență înaltă manifestată în :

1. **Reducerea importurilor.** La strungurile SNA și SNB ale întreprinderii, de exemplu, s-au aplicat dispozitive de copiat, ceea ce a condus la disponibilizarea a două strunguri DF din import (fiecare dintre ele costă 240 000 lei), care au fost redistribuite în alte secții. În cadrul reparațiilor la agregatele de strunjit carcase pentru direcții metalice s-au executat panouri hidraulice cu elemente tipizate, înlocuindu-se panourile atipice (cu elemente din import).

2. **Creșterea capacității de producție.** La instalația de cromat tije amortizoare telescopice s-a realizat concomitent cu reparația și o modernizare constînd din suplimentarea cu încă 2 băi a instalației, ceea ce a determinat creșterea capacității de producție cu 20 la sută.

3. **Economisirea combustibilului și energiei.** La cuptoarele cu pășitor pentru arcuri lamelare, odată cu reparațiile capitale, au fost aplicate schimbătoare de căldură și s-a realizat automatizarea reglării și supravegherii arderii, de unde rezultă o economie de gaz metan de 15 la sută din consumul respectivelor instalații (ceea ce însumează 70 000 mc gaz metan economisit pe 1980).

4. **Creșterea productivității muncii.** La o instalație de rabotat 7 210, prin aplicarea unor dispozitive de rectificat batiuri s-a realizat o creștere a productivității cu 15% și o îmbunătățire substanțială a calității produselor fabricate.

Concomitent cu aceste rezultate, trebuie subliniat însă că realizările obținute pînă în prezent nu constituie decît un început. **Generalizarea experienței înaintate în acest domeniu și amplificarea în toate unitățile a preocupărilor și mai ales a eficienței obținute s-ar realiza mai rapid dacă** ar exista mai multă preocupare pentru :

- **perfecționarea colaborării și cooperării în producție** cu întreprinderile constructoare de mașini din afara județului **în vederea realizării mai operative și de calitate mai înaltă a unor AMC-uri, contoare de căldură, regulatoare cu acționare electrică,** dispozitive de automatizare a funcționării mașinilor din import ;
- **tipizarea mai accentuată a recuperatoarelor de căldură la nivel național,** ceea ce ar economisi eforturile depuse în prezent pentru modernizarea utilajelor prin elaborarea și atașarea unor recuperatoare de tipuri foarte diferite ;
- completarea cunoștințelor profesionale predate la cursurile de pregătire a mecanicilor, electricienilor și tehnicienilor de întreținere cu mai multe noțiuni aprofundate de electronică și automatizare ;
- **obligarea tuturor furnizorilor de a trimite la beneficiar, odată cu utilajele tehnologice, și a schemei de montaj,** ceea ce ușurează considerabil eforturile de cunoaștere și încercările de perfecționare și modernizare ale respectivelor mașini ;
- aprovizionarea mai operativă a materialelor necesare pentru efectuarea modernizărilor (în special oțelurilor înalt aliate, turnate, finite speciale ș.a.).

Nicolae BLAGA
Sibiu

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Elici navale cu diametrul pînă la 9,5 metri și greutate de 65 de tone

DE TREI ANI, țara noastră se numără printre puținele state din lume care dispune de posibilitatea de a construi elici pentru nave, rezistente la cavitație și la coroziune, cu diametrul pînă la 9,5 metri și cu greutate de pînă la 65 tone. Aceste elici gigantice sînt fabricate de una dintre cele mai moderne unități specializate în asemenea construcții din lume : **Întreprinderea navală de elici, piese turnate din neferoase, piese turnate și forjate din oțel din Galați.**

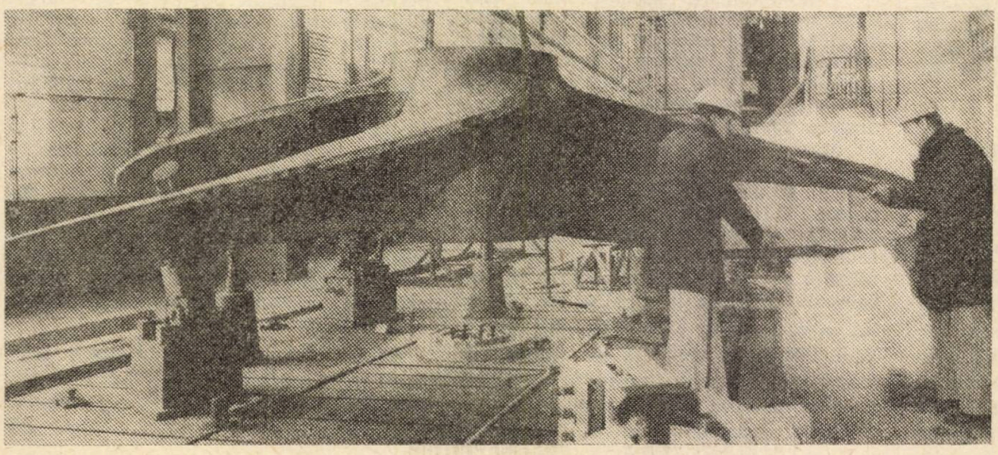

Întreprinderea dispune de o dotare ultramodernă, care-i permite fabricarea elicelor pentru toate tipurile de nave de mărfuri generale, nave tehnice, auxiliare, speciale etc.

Parametrii tehnici și funcționali ai acestor produse te situează astfel la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial.

Întreprinderea din Galați acoperă în prezent necesitățile de elice ale șantierelor noastre navale, ale căror produse sînt și exportate în peste 15 țări, printre care Japonia, Hong Kong, Norvegia, Uniunea Sovietică, R.P. Chineză Polonia, Cehoslovacia.

DEZBATERE R.E.

ÎNTREPRINDERILE SPECIALIZATE PENTRU PRODUCȚIA DE EXPORT (II)

Sarcini și atribuții sporite

*CONTINUĂM în acest număr *) și publicarea dezbaterii dedicată rolului specific ce revine unităților specializate pentru producția de export, în cadrul noului mecanism economic, pentru a asigura fondul de marfă necesar dezvoltării schimburilor economice ale țării noastre. Prin noul cadru organizatoric creat, prin atribuțiile sporite acordate acestor întreprinderi se urmărește creșterea capacității lor de a reacționa cu promptitudine la dinamica pieței internaționale, creșterea responsabilității și calității deciziilor în activitatea de comerț exterior, orientarea cu prioritate spre căile intensive de creștere a exporturilor și eficienței lor.*

ing. Ion Marinescu, director Combinatul de prelucrare a lemnului, Arad :

Meșteșugul prelucrării lemnului are o tradiție multiseculară pe meleagurile arădene. Încă la începutul acestui secol întreprinderea Lengyel, nucleul de bază al combinatului nostru era furnizor al celor mai selecte cercuri europene, fiind printre întreprinderile medaliate la Expoziția universală de la Paris din 1900.

La această primă întreprindere s-au adăugat în anii socialismului alte 9 secții, astfel că pe platforma combinatului nostru avem în prezent 10 secții, practic 10 fabrici, specializate pe diverse tipuri de mobilier și pe diverși furnizori. În ultimii ani am preluat o serie de fabrici din alte orașe ale județului Arad, centre de asemenea cu tradiție în prelucrarea lemnului (de exemplu fabrica din Pîncota are o activitate de peste 100 de ani). În acest fel producția de mobilă și produse lemnoase a crescut în intervalul 1965—1979 de peste 3 ori. În prezent, combinatul nostru exportă mobilă în 24 de țări avînd relații permanente cu 79 de firme importatoare, ponderea exportului în totalul producției fiind de circa 70%, depășind fondul de marfă prevăzut prin specializare.

Principiul specializării producției de export a fost promovat în cadrul întreprinderii noastre conform indicațiilor secretarului general al partidului și înainte de apariția decretului 153/1979, fiind unicul mod de organizare ce ni s-a părut eficient în vederea satisfacerii în cele mai bune condiții a contractelor externe. Astfel, avem secții de producție specializate pe țări și tipuri de mobilier, care prin acest mod de organizare și-au putut crește an de an performanțele produselor, atingînd un înalt grad de măiestrie. Această specializare este prezentă și în cadrul Centralei industriale de prelucrare a lemnului existînd o anumită tradiție a conlucrării unor anumite combinate cu firmele de pe anumite piețe. Am continuat specializarea și în cadrul serviciilor funcționale, astfel încît la proiectare, plan, aprovizionare — desfaceri, export avem un om sau o grupă ce se ocupă în mod permanent de o țară sau zonă, care cunoaște în acest fel foarte bine cerințele partenerilor externi de pe o anumită piață, pe întregul flux al derulării operațiunii : aprovizionare cu materiale și accesorii, lansare în fabricație, control pe flux, finisaj, ambalare, expediere, documente uzinale pentru plată. Spre exemplu, proiectanții noștri de mobilă stil pentru Olanda s-au documentat la fața locului asupra particularităților cererii în această țară, au creat pe această bază modele noi, care în urma testării și-au dovedit deosebita apreciere din partea partenerilor olandezi — poate una din cele mai pretențioase piețe din lume la mobilă stil.

În 1979 s-au produs peste 150 de modele de mobilier în garnituri și piese separate, din care 44 s-au introdus în fabricație, ceea ce reprezintă o rată foarte ridicată de înnoire. Anul acesta, pînă în prezent, am realizat 94 de modele prototip de garnituri : sufragerii, dormitoare, holuri, ca și piese separate : comode, combine muzicale, biblioteci, stil, clasic, rustic, modern multifuncțional. În acest fel ne propunem să realizăm o pondere a produselor noi de 60% în totalul producției marfă pe 1980. În ultimii ani organizăm de două ori pe an expoziții de modele originale la care sînt invitați principalii clienți externi, ocazie pentru a verifica-testa noile noastre modele și de a realiza un schimb de experiența pe linia creației cu celelalte combinate din țară. Avantajul lansării de modele originale este considerabil în domeniul mobilei pentru că spre deosebire de modelele preluate de la partener, care în cel mai bun caz se află în faza de maturitate a ciclului de viață, este mult mai rentabil să pregătești fabricația pentru un model nou, original care are în fața sa un ciclu complet de viață. Atît în proiectare, cît și în distribuția propriu-zisă a produselor, pe piața mobilei — o piață în care se manifestă cu pregnanță fenomenul de modă — apropierea de beneficiarul final — fie prin documentare, fie prin canalele proprii de distribuție potențează spectaculos rezultatele economice. Din păcate, ambele aceste direcții — atît posibilitățile de documentare, de abonamente la materiale documentare, cît și de diversificare a canalelor de distribuție sînt foarte modeste.

În prezent, România este cotată a patra țară exportatoare de mobilă din Europa și a 6-a din lume. Cu toate acestea, pe piața S.U.A., unul din principalii noștri parteneri, nu am reușit să ne introducem la un nivel comparabil, de exemplu cu firmele iugoslave. Cauza o constituie deosebirile în dezvoltarea canalelor de distribuție proprii. Pe uriașa piață americană firmele iugoslave și-au creat cîteva societăți comerciale mixte pe profil, ce dispun de rețele proprii de magazine, au linii maritime regulate pentru aprovizionare cu marfă, au echipe de montaj care asigură ca marfa să ajungă în cele mai bune condiții la beneficiarul final și în acest fel reușesc să vîndă de 8 ori mai mult ca noi. Eficiența acestui mod de distribuție a fost verificat de noi pe piața franceză, unde cu sprijinul societății mixte „Dacomex", a realizat un aranjament de lansare a produselor noastre în rețeaua unei societăți ce dispune de magazine în întreaga Franță, ceea ce a condus la o majorare importantă a volumului vînzărilor.

În general, activitatea de promovare este încă insuficientă. Sîntem uneori puși în situația de a prezenta partenerilor străini prospecte realizate de alte firme străine beneficiare, în catalogul cărora se pot regăsi și produsele românești. Este o economie prost înțeleasă, mai ales că un catalog nu presupune cheltuieli valutare, ci numai o mai mare atenție dată problemelor de export. Este păcat ca după ce se depun eforturi pentru a realiza, fără falsă modestie, printre cele mai frumoase modele de mobilă stil din lume, să nu putem să le și prezentăm într-un catalog propriu tipărit corespunzător.

Pe linia sarcinilor și atribuțiilor sporite ce revin întreprinderilor specializate în promovarea exporturilor aș dori să mai ridic o problemă, și anume cea a dezvoltării exportului de mobilă tapițată. În momentul de față în structura comerțului mondial de mobilă, mobila tapițată deține o pondere de 30%, în timp ce în structura exporturilor românești mobila tapițată deține o pondere de numai 1,4%. În același timp, mobila tapițată permite economisirea a aproape două treimi din cantitatea de lemn utilizată pentru a produce mobilă clasică de valoare similară. Întrucît nu avem probleme tehnologice deosebite pentru fabricarea acestui gen de mobilă, este și foarte solicitată la export, se ridică o singură problemă a cărei rezolvare este tergiversată de multă vreme — asigurarea ștofei de mobilă. Este vorba de o investiție la fabrica de stofe de mobilă din București care s-ar amortiza într-un timp foarte scurt, efortul inițial fiind neglijabil față de expansiunea pe care ar da-o unui întreg sector al exportului de mobilă, dintre cele mai eficiente, după cum arătam.

ec. Ioan Fărcaș, director comercial — Întreprinderea „Tricoul Roșu" — Arad :

Deși denumirea întreprinderii este nouă, avem o activitate neîntreruptă de peste 60 de ani, ca una din cele mai vechi fabrici din țară specializată în tricotaje de bumbac.

Cred că acțiunea de specializare pentru producția de export a avut un rol deosebit în realizarea unui salt calitativ important în acest sector de activitate de către întreprinderea noastră în anul 1980. Dacă în anii precedenți comenzile externe repartizate întreprinderii noastre erau greu de adaptat tehnologiilor existente, în prezent pe de o parte am ameliorat tehnologiile, iar pe de altă parte comenzile externe acceptate sînt mai adecvate posibilităților de execuție. Statutul de exportator specializat ne-a permis să facem unele opțiuni la încheierea contractelor de livrare pentru export, să participăm mai activ

*) Partea I-a a dezbaterii a fost publicată în Revista economică nr. 23/1980

la negocierile comerciale, inclusiv în cadrul întreprinderii. În cadrul secțiilor de producție specializarea s-a materializat în delimitarea unor „zone de producție de export", care includ un număr de mașini corespunzător mărimii comenzii de export.

La aceste mașini lucrează muncitorii cei mai bine pregătiți, cu experiență, testați asupra performanțelor individuale. De curînd am preluat și o secție la Ineu, pentru care am obținut o comandă externă cu 70% mai mare decît planul său de export, pentru care nu avem nevoie de materie primă din import. De circa 5 luni solicităm majorarea planului pentru a putea executa această comandă în lohn și nu am reușit să obținem aprobările.

Orientarea de ansamblu a perfecționării tehnologiilor de fabricație a fost spre ușurarea produselor, prin realizarea de tricotaje cu o finețe mai mare — care asigură un grad superior de confort și în același timp au indici de consum specific mai buni (gradul de valorificare a unității de materie primă a crescut cu circa 5% față de anul precedent).

De fapt gradul de valorificare al materiei prime depinde în mod hotărîtor de structura comenzii primite de la Întreprinderea de comerț exterior — Românoexport, respectiv prețul mediu obținut pe produs. În măsura în care acest preț mediu coboară sub cel planificat, eforturile întreprinderii noastre trebuie să fie intensificate pentru a compensa prin cantitate diferențele de preț unitare.

Pe linia preocupărilor de asigurare cu prioritate a fondului de marfă pentru export în cadrul întreprinderii noastre funcționează o comisie de import-export ce urmărește realizarea sarcinilor de export, analizează fiecare comandă sub aspectul pregătirii fabricației, aprovizionării cu materii prime și materiale, posibilităților de încadrare în termenul prevăzut și ia măsuri în acest sens. Rezultatele, materializate în depășirea planului de export pe trimesrtul I, se datoresc în bună măsură activității desfășurate în acest cadru privind mai buna corelare între structurile comenzilor și tehnologiile proprii, selecția materiei prime, verificării utilajelor din „zonele specializate", controlul de calitate pe flux, discutarea din timp a colecțiilor de modele cu partenerii externi.

Sperăm că eforturile întreprinderii noastre pe linia realizării exporturilor să poată fi recompensate prin aplicarea prevederilor noului mecanism pe linia stimulării depășirilor planului de export.

dr. Ioan Georgescu, Revista economică :

Spațiul nu ne permite reproducerea integrală a punctelor de vedere exprimate de reprezentanții tuturor întreprinderilor invitate, însă în cadrul concluziilor pe care încercăm să le schițăm mai jos vom include și aspectele ridicate de aceștia.

Obiectivul principal al specializării de întreprinderi pentru producția de export fiind asigurarea fondului de marfă necesar schimburilor comerciale externe, se poate face o primă precizare, și anume:

Dacă în ce privește dezvoltarea economiei naționale se pune problema de a avea o structură armonioasă pe toate ramurile economiei naționale, ar fi greșit să facem din toate subramurile economiei neapărat un exportator, indiferent de nivelul productivității muncii pe care a atins-o față de nivelul pieței mondiale. Teoria marxistă a arătat că pentru a participa eficient în diviziunea internațională a muncii trebuie să exporți produse la care productivitatea muncii este mai mare decît media pe piața mondială și să cumperi produse la care productivitatea este mai mică în țară decît pe piața mondială — aceasta desigur ca tendință, ca orientare generală. Vorbind la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii despre necesitatea valorificării superioare a produselor la export, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Și în acest domeniul dorim să aplicăm ferm principiile noului mecanism economic și legile economice, inclusiv ale cointeresării în raport cu activitatea pentru o valorificare superioară a produselor la export. Este necesar să aplicăm cu toată fermitatea legile economice obiective — care sînt cerințe obligatorii pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru afirmarea superiorității sale în lume".

Instrumentele noului mecanism economic creat, printre care balanța de import-export a centralei și întreprinderii, urmăresc să orienteze în direcția sprijinirii expansiunii întreprinderilor viabile, care pot să-și asigure fonduri pentru investiții din rezultate proprii, care pot fi retribuite suplimentar pentru depășirea planului de export.

Dezbaterea a demonstrat că întreprinderile nu au cele mai mari dificultăți în asigurarea contractelor pe piața externă, ci mult mai multe dificultăți apar în organizarea cooperării și aprovizionării interne. Apare astfel tendința ca cu cît un produs este mai complex — cu atît dificultățile în aprovizionare și cooperare să fie mai mari, și respectiv dificultățile de respectare a termenelor de livrare din contractele externe. Aceasta datorită a cel puțin doi factori :

— Întreprinderile subfurnizoare au propriul lor plan de export și cu toate că este mai eficient să exporți produse de complexitate ridicată din punct de vedere al intereselor economiei naționale — ele acționează pe linia priorității exportului propriei întreprinderii, (subfurnizarea la export fiind considerată livrare internă).

— Întreprinderile subfurnizoare la export nu au întotdeauna tradiția și experiența necesară pentru a asigura calitatea cerută de livrările la export. Poate ar fi necesar ca și pentru subfurniturile la export să se facă o selecție — de specializare — a capacităților de producție compatibile cu acestă sarcină. De altfel sînt cazuri, nu în județul Arad, dar în țară cînd centralele, ministerele nu respectă prevederile decretului 153/1979 privind unitățile nominalizate pentru producție de export, dînd sarcinile de export altor unități.

Constatăm că delimitarea foarte netă între funcția de exportator direct și indirect (prin cooperare, subfurnitură) la export poate crea în practică și o serie de contradicții între obiectivele întreprinderii și optimul economic global, de eficiență la nivelul ansamblului economiei naționale. De aceea, specializarea producției de export nu trebuie să genereze optica unor pereți impermeabili spre exemplu între exportul de laminate de oțel sau aluminiu și posibilitatea exportului acestora încorporate în produse manufacturate, între exportul de îngrășăminte chimice și posibilitatea exportării lor încorporate în produse agricole vegetale sau animale, între exportul de cherestea și posibilitatea exportului cherestelei încorporată în mobilă ș.a.m.d. Revederea anuală a listei întreprinderilor specializate pentru export trebuie să aibă în vedere, ca tendință, trecerea unei părți a fondului de marfă din prima categorie (produse de bază) în cea de-a doua (încorporate, manufacturate), fără însă a prejudicia în vreun fel interesele unităților economice începînd de la întreprindere și pînă la minister, ba dimpotrivă cointeresîndu-le să devină subfurnizori de acest gen (pentru exporturi de o complexitate ridicată).

Forurile coordonatoare ale exportului nu ar trebui să se lase antrenate în probleme minore, cum sînt asigurarea unor accesorii pentru producție sau de vagoane pentru încărcarea mărfurilor, ci să se ocupe prioritar de modificarea dinamică a structurii ofertei de export în funcție de posibilitățile de producție și evoluția cererii externe.

De exemplu, dacă există cerere mai mare decît cea prevăzută pentru mobilă stil poate apare eficient să se renunțe la o cantitate din exportul de cherestea brută și să se exporte mobilă stil. Sau, în loc de producerea de carpete kitch cu căprioare și alte animale exotice pe războaiele Jacquard să se producă stofă de mobilă necesară dezvoltării exportului de mobilă tapițată.

Ritmul alert al dezvoltării exporturilor românești face ca în prezent o întreprindere industrială de talia celei de vagoane din Arad să aibă singură un plan de export mai mare decît unele întreprinderi specializate de comerț exterior în ansamblu. Prima însă are posibilități de informare, documentare, legătură cu piața externă mult mai reduse. Dacă ar fi să luăm cazul unei comenzi speciale de vagoane, la care unele dispozitive se proiectează după documentația beneficiarului extern, circuitul corespondenței urmează următoarea filieră : 1. centrul de cercetare-proiectare; 2. uzină; 3. întreprindere de comerț exterior; 4. agenție comercială; 5. partener extern și retur. Pentru fiecare detaliu tehnic de care proiectantul are nevoie se reia această mișcare în 10 timpi, care uneori mai alterează și mesajul transmis, fapt ce își pune desigur amprenta asupra întregului flux de fabricație, de asimilare.

În ceea ce privește posibilitățile de elaborare a materialelor publicitare de producător se vădește încă o neînțelegere a mecanismelor pieței externe, a rolului activității de promovare, a importanței unor materiale publicitare executate în condiții corespunzătoare asupra imaginii pe care și-o creează exportatorul pe piața externă. Spre exemplu, fondurile de publicitate ale combinatelor de prelucrare a lemnului nu sînt puse la dispoziția unităților de către Centrala de prelucrare a lemnului, astfel că un combinat de talia celui din Arad, cu circa 500 de produse în nomenclator nu-și poate scoate un catalog propriu. Cu atît mai puțin va putea rezolva centrala această problemă pentru cele aproape 10 000 de produse și modele din nomenclator.

Am reținut, de asemenea, din dezbatere propunerile ca aprovizionarea cu materii prime, repere, materiale necesare întreprinderilor specializate pentru producția de export să se facă de centrale și coordonatori de balanță în ordinea ponderii fondului de marfă pe care-l livrează la export.

În ceea ce privește utilizarea pîrghiilor de cointeresare în îndeplinirea și depășirea planului de export se propune aplicarea cu mai multă fermitate a prevederilor noului mecanism economic, în sensul stimulării fruntașilor și penalizării codașilor.

Noul mecanism economico-financiar: funcționalitate-eficiență

ÎNTĂRIREA RESPONSABILITĂȚII PENTRU APLICAREA FERMĂ A PRINCIPIILOR AUTOGESTIUNII, AUTOFINANȚĂRII, AUTOCONDUCERII

REALIZĂRILE obținute în dezvoltarea economico-socială a țării în anul 1979 și primele luni din acest an demonstrează justețea măsurilor adoptate pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, faptul că cele mai multe unități economice au aplicat în condiții corespunzătoare prevederile noului mecanism, au acționat pentru obținerea unei eficiențe ridicate. În același timp însă, neajunsurile constatate în activitatea unor întreprinderi demonstrează că nu au fost înțelese pe deplin principiile noului mecanism, faptul că acesta constituie un tot unitar, inseparabil și, în consecință, aplicarea numai a unor prevederi nu poate asigura obținerea de rezultate maxime.

● Creșterea mai accentuată a producției nete

ÎN CADRUL noului mecanism, în centrul indicatorilor de plan a fost situată valoarea producției nete, care reflectă cel mai real eforturile făcute de fiecare unitate pentru creșterea eficienței economice, aportul la crearea venitului național.

Renunțarea la indicatorul producția globală, care stimula realizarea de produse cu consumuri materiale ridicate, a constituit o măsură importantă, cu implicații deosebite în stimularea colectivelor de oameni ai muncii, în obținerea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, cu consumuri de materii prime, materiale, energie, combustibili cît mai reduse.

Multe întreprinderi nu au înțeles că sporirea producției nete nu constituie un scop în sine, ci trebuie să fie rezultatul realizării producției fizice care să satisfacă cerințele pieței interne și ale exportului, cu costuri minime. Îndeosebi în întreprinderi din industria chimică și industria construcțiilor de mașini, nerealizarea valorii producției nete este o consecință directă a faptului că nu s-a acordat atenția cuvenită factorilor de bază care condiționează îndeplinirea acestui indicator, respectiv producția fizică și costurile de producție. Este semnificativ de arătat că cele mai multe produse fizice nerealizate se localizează la unitățile aparținînd ramurilor menționate, la care, de asemenea, se înregistrează și depășiri ale costurilor planificate.

Deși o prevedere importantă a noului mecanism o constituie contractarea din timp a producției pentru intern sau export, care să dea posibilitatea stabilirii măsurilor necesare organizării procesului de aprovizionare și producție, nu în puține cazuri nu se acordă importanța cuvenită încheierii contractelor, rămîneri în urmă existînd la unități din industria ușoară, chimică, constructoare de mașini. În consecință, în loc ca planul de producție să fie fundamentat pe baza contractelor încheiate, se fac aprovizionări neraționale și se produce fără a se cunoaște dacă desfacerea este asigurată. Apar astfel imobilizări importante de fonduri în stocuri de materii prime sau produse finite, care determină apelarea la credite bancare și respectiv la plata de dobînzi majorate, ceea ce afectează rezultatele financiare, autogestiunea economico-financiară. Este cazul, îndeosebi, al unor unități din industria construcțiilor de mașini, economiei forestiere și materialelor de construcții, ușoară, chimică, care au un volum mai ridicat de imobilizări.

Dificultățile care apar în activitatea unităților economice ca urmare a nerealizării sarcinilor de plan la producția netă și fizică, consecințele negative asupra îndeplinirii obligațiilor față de bugetul de stat și constituirea fondurilor proprii de dezvoltare și cointeresare obligă la stabilirea de măsuri care să asigure creșterea mai accentuată a valorii producției nete, realizarea producției fizice la toate sortimentele cu costuri cît mai reduse.

● Programe fundamentate de reducere a costurilor

ÎNTĂRIREA autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare presupune mai multă ordine și disciplină în efectuarea cheltuielilor, mai multă responsabilitate în gospodărirea rațională, eficientă a materiilor prime, combustibililor și energiei.

Această cerință majoră a economiei noastre derivă din necesitatea scăderii, cu prioritate, a cheltuielilor materiale, încă ridicate la multe produse, acțiune care capătă o importanță deosebită în condițiile creșterii neîncetate a prețurilor externe la materiile prime de bază, îndeosebi la țiței. Reducînd consumurile materiale, mijloc sigur de creștere a valorii producției nete, se realizează în același timp o scădere a efortului valutar al economiei pentru efectuarea importurilor. De aceea, reducerea costurilor de producție și în special a celor materiale constituie o problemă hotărîtoare pentru creșterea eficienței activității economice, pentru aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar. Așa cum s-a arătat, unele unități nu au acordat atenția cuvenită acestei probleme, au depășit costurile planificate nu au urmărit modul cum se realizează normele de consum, ceea ce a avut consecințe negative asupra realizării valorii producției nete, a beneficiului și rentabilității, asupra îndeplinirii obligațiilor atît față de societate cît și față de colectivele de oameni ai muncii din unitățile respective.

În acțiunea de reducere a costurilor de producție o importanță maximă trebuie acordată fundamentării temeinice a măsurilor care să asigure realizarea de economii„ la nivelul planificat. Au fost situații cînd unele unități din industria chimică, constructoare de mașini și alimentară au fundamentat într-o proporție redusă programele de scădere a costurilor, au depășit normele de consum de materii prime, materiale, combustibili și energie, nu realizează sarcinile privind introducerea de noi tehnologii, iar productivitatea muncii nu se realizează la nivelul prevăzut în plan. Unele din aceste neajunsuri au generat un volum ridicat de cheltuieli neeconomicoase, care afectează beneficiul și rentabilitatea.

Subliniind importanța pe care o au pentru țara noastră scăderea costurilor, cu prioritate a celor materiale, în cuvîntarea la recenta ședință plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„este necesar să dăm mai multă atenție reducerii consumurilor materiale în toate sectoarele de activitate. Noi avem încă o producție netă mică. Consumurile materiale sînt încă prea mari. Trebuie să facem totul pentru a obține realizarea de produse noi, cu o reducere simțitoare a consumurilor materiale".** Secretarul general al partidului a indicat o serie de măsuri pentru scăderea

costurilor, dintre care cele mai importante se referă la : înlocuirea tehnologiilor vechi cu cele mai avansate, cu un consum mai redus de energie și combustibil ; normarea științifică a consumurilor energetice și materiale, pe baza celor mai noi realizări ; încheierea tipizării produselor ; creșterea mai susținută a productivității muncii ; organizarea rațională, științifică a producției, reducerea personalului neproductiv și trecerea acestuia în secțiile productive ; organizarea mai bună și încărcarea completă a schimburilor de producție. În același timp, s-a atras atenția asupra necesității de a recupera, colecta și refolosi materialele și subansamblele vechi, potrivit prevederilor de plan, această acțiune aducînd o contribuție importantă, în multe sectoare de pînă la 50% și chiar peste acest procent, în asigurarea materiilor prime și materialelor necesare activității de producție.

● Gospodărirea mai judicioasă a fondurilor de investiții

NOUL MECANISM economico-financiar sporește răspunderea unităților în realizarea la termen a investițiilor, reducerea fondurilor imobilizate în investiții în curs de execuție, atingerea la termen a parametrilor proiectați, lichidarea stocurilor de utilaje nepredate la montaj. Măsurile luate pentru reducerea numărului obiectivelor de investiții vor da posibilitatea concentrării tuturor forțelor pentru predarea la termen a obiectivelor importante pentru economia națională, îmbunătățirea raportului între investițiile în curs de execuție și cele efectiv realizate, lichidarea stocurilor de utilaje nemontate, ceea ce va contribui la obținerea mai rapidă de produse, deci producție netă și acumulări. În același timp, gospodărirea mai judicioasă a fondurilor de investiții prin reducerea lucrărilor de construcții-montaj și folosirea fondurilor respective pentru dotări cu mașini și utilaje productive va asigura sporirea producției fizice și nete, a beneficiilor.

Aplicarea cu fermitate a noului mecanism economic presupune o preocupare constantă din partea tuturor unităților economice pentru gospodărirea cu eficiență a fondurilor de investiții, orientarea acestora spre dotări cu mașini și utilaje, obținerea unei producții maxime de la fondurile fixe existente. De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită eliminării imobilizărilor de fonduri de investiții, în care scop se impun măsuri pentru scurtarea duratei de execuție a noilor obiective de investiții și realizarea într-o perioadă cît mai scurtă a parametrilor tehnico-economici proiectați cu consecințe favorabile în obținerea unor sporuri de producție și acumulări.

● Realizarea exemplară a sarcinilor de export

ÎN CADRUL RĂSPUNDERILOR sporite care revin unităților economice în aplicarea noului mecanism economico-financiar, problemele legate de participarea acestora la activitatea de comerț exterior ocupă un loc aparte, în care exportul se situează pe prim plan. Aceasta derivă din faptul că practic, nu există întreprindere care direct sau indirect să nu beneficieze de importuri și în consecință trebuie să contribuie într-o proporție sporită la creșterea producției de export. Deși aceasta este o cerință importantă a noului mecanism, unele întreprinderi nu au luat toate măsurile pentru asigurarea cu contracte a producției destinate exportului, nu au acordat atenția cuvenită îmbunătățirii calității producției, obținerii unor prețuri externe superioare, nu urmăresc cursurile de revenire, aportul valutar, eficiența pe care o obțin la export. Totodată, se efectuează încă importuri neraționale, nu se iau măsuri pentru asimilarea și producerea în țară a unor produse, pentru scăderea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, care să reducă importurile și deci efortul valutar.

Acordînd o importanță deosebită echilibrului balanței comerciale și de plăți, la recenta plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, secretarul general al partidului sublinia că nu se poate importa mai mult decît exportăm, că în mod obligatoriu importurile din domeniul construcțiilor de mașini trebuie compensate cu exportul de produse din același domeniu. Aceasta impune realizarea exemplară a sarcinilor de export, problemele producției de export, ale calității, ale asigurării exportului cu un curs de revenire cît mai bun constituind probleme fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism. În același timp, fiecare unitate economică trebuie să ia toate măsurile pentru reducerea la maximum a importurilor.

Trecerea de la 1 ianuarie 1981 la cursul comercial unic de 15 lei/$ sau rublă atît pentru importuri cît și pentru produsele exportate, reflectarea în gestiunea unităților economice a activității de comerț exterior vor avea ca efect întărirea autogestiunii economico-financiare, sporirea responsabilității în realizarea exporturilor în condițiile unei eficiențe financiar-valutare sporite. De aceea, fiecare unitate trebuie să acționeze pentru realizarea planului de export pe acest an, pentru pregătirea tuturor condițiilor ca trecerea la cursul comercial unic să fie însoțită de sporirea contribuției la activitatea de export și a eficienței acestuia.

● Echilibru financiar permanent

UN PRINCIPIU de bază al noului mecanism, al autoconducerii muncitorești și al autogestiunii îl constituie acoperirea cheltuielilor din venituri proprii și totodată participarea la constituirea fondurilor necesare dezvoltării generale a societății, ceea ce obligă la cunoașterea permanentă a cheltuielilor pentru obținerea producției, încasărilor din valorificarea acesteia și a rezultatelor financiare. În beneficiul realizat și rentabilitate se reflectă în mod sintetic rezultatele activității economice, preocuparea pentru realizarea producției nete și fizice, reducerea costurilor, ridicarea calității producției. În aceste condiții, realizarea beneficiului planificat, asigurarea echilibrului financiar, a capacității de plată constituie sarcini de mare răspundere ale fiecărei unități economice.

Autogestiunea economico-financiară înseamnă, înainte de toate, desfășurarea unei activități rentabile, astfel că este nejustificată economic acordarea de subvenții de la buget sau înregistrarea de pierderi, fenomen negativ, criticat în repetate rînduri de conducerea de partid. Înlăturarea acestei situații anormale, cu totul necorespunzătoare unei economii dinamice, moderne cum este aceea a țării noastre, impune ca toate unitățile economice să ia măsuri hotărîte pentru reducerea costurilor de producție, pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație, mai buna organizare a producției și a muncii, pentru ridicarea calității producției.

Unele unități nu au acordat importanța cuvenită problemei beneficiului, a rentabilității, deși prin mecanismul economico-financiar s-a introdus constituirea, de fiecare întreprindere, din beneficiile realizate, a fondurilor de dezvoltare și participare a oamenilor muncii la beneficii. Unitățile care nu și-au realizat producția — au depășit costurile planificate, au obținut beneficii mai mici. Consecințele unei astfel de situații sînt multiple : nu pot fi efectuate vărsămintele față de buget, fondurile proprii nu se pot constitui la nivelul planificat, se apelează la credite cu dobînzi majorate, se plătesc importante penalități pentru neexecutarea contractelor, apare blocajul în lanț datorită lipsei de disponibil pentru efectuarea plăților către furnizori etc. Aceste consecințe afectează atît unitatea în ansamblu, cît și pe fiecare om al muncii, fondul de participare la beneficii constituindu-se în raport de rezultatele obținute. Se impune deci ca realizarea beneficiilor să devină o preocupare de prim ordin a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, să crească răspunderea pentru modul de îndeplinire a indicatorilor financiari.

Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, care îmbină în mod armonios interesele generale cu cele ale fiecărei unități economice, ale colectivelor de oameni ai muncii, creează condiții pentru mai buna realizare a producției nete și fizice, a livrărilor la intern și export, a beneficiilor și a rentabilității, pentru îndeplinirea obligațiilor față de bugetul de stat și constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii, pentru asigurarea echilibrului bugetar și întărirea finanțelor întreprinderii, dă posibilitatea creșterii fondului de participare la beneficii și sporirii părții care revine fiecărui om al muncii din beneficiile realizate.

G. NICOLESCU
Ministerul Finanțelor

PUNCTE DE VEDERE

CONTRIBUȚIA CERCETĂRII LA PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

Un sistem de calculare a eficienței cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic

ÎN POLITICA de promovare a științei și progresului tehnic, partidul pornește de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii. Tocmai în acest sens, măsurile pentru integrarea activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în procesul creșterii economice, care apare tot mai pregnant ca o creștere de tip intensiv, constituie obiectul unui program-directivă pentru perioada 1981—1990 și a direcțiilor de dezvoltare pînă în anul 2000. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „activitatea de cercetare și proiectare trebuie să aibă drept obiectiv creșterea contribuției acesteia la dezvoltarea societății, la creșterea venitului național, a avuției naționale, la creșterea bunăstării întregului popor"**.

Să urmărim în acest cadru, cîteva elemente asupra modalității de apreciere a eficienței economice a activității de cercetare științifică (CS), dezvoltare tehnologică (DT) și introducere a progresului tehnic (IPT).

Calculul economic, ca instrument de așezare pe baze științifice a politicii de priorități în orice domeniu al activităților economico-sociale, a pătruns și pătrunde tot mai adînc în preocupările factorilor de decizie, fiind impus de necesitatea gospodăririi cît mai raționale a resurselor (umane, materiale și financiare), care au un caracter limitat.

Cum considerăm că ar trebui să se prezinte o asemenea metodologie în domeniul abordat ?

Așa cum este cunoscut, orice activitate care se realizează în scopul satisfacerii unei nevoi sociale este pe de o parte consumatoare de resurse, iar, pe de altă parte, generatoare de efecte. Or, societatea, structurile ei decizionale sînt profund interesate ca resursele intrate în circuitul economic — pe care le dividem în : a) resurse avansate și b) resurse consumate — să conducă la efecte maxime din punctul de vedere al economiei naționale. Totodată, activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică trebuie să privească și gospodărirea rațională a resurselor neintrate în circuitul economic (resursele naturale). Deci, **criteriul eficienței economice are — și trebuie să aibă — rolul decisiv în orientarea activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic**, în dimensionarea eforturilor pe care le face sau trebuie să le facă societatea, precum și a efectelor obtenabile prin utilizarea fondurilor alocate.

Calculul economic se înscrie, astfel, ca indispensabil în fundamentarea oricărei decizii de antrenare a resurselor umane, materiale și financiare în activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în activitatea de orientare prioritară a resurselor spre domeniile de mare însemnătate în condițiile revoluției tehnico-științifice, în fundamentarea evaluării contribuției științei la creșterea venitului național, a avuției naționale și bunăstării întregului popor. În acest cadru, în elaborarea metodologiei de determinare și prognoză a eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice am urmărit recomandarea unor metode și tehnici unitare.

S-a mai avut în vedere realizarea cîtorva funcții esențiale prin care metodologia elaborată să se constituie ca un instrument indispensabil deciziilor în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic. Între acestea, amintim că metodologia propusă permite evaluarea eforturilor și efectelor economice în vederea determinării în mod unitar a eficienței activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică desfășurată în toate ramurile economiei naționale ; deopotrivă ea furnizează organelor de conducere criterii de bază necesare selectării obiectivelor și stabilirii necesităților de cooperare tehnico-științifică în raport cu cerințele valorificării superioare a resurselor în activitatea de prognoză și planificare. Metodologia amintită furnizează factorilor de decizie, la scară micro și macroeconomică, criterii pentru adoptarea celei mai judicioase strategii privind alocarea fondurilor pentru ramura știință și pentru fixarea priorităților în alocarea fondurilor pe ramuri, domenii și obiective de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic ; ea oferă organelor de decizie criterii fundamentate pentru cointeresarea unităților de cercetare și a cercetătorilor. În sfîrșit, permite determinarea contribuției activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic la creșterea venitului național și la dezvoltarea economico-socială a țării.

CA SUPORT al acestei metodologii se înscriu o serie de principii sau coordonate de bază. Astfel, una dintre ideile esențiale avute în vedere în desfășurarea construcției metodologice urmărește asigurarea gospodăririi raționale atît a resurselor intrate în circuitul economic, cît și a celor neintrate în acest circuit (resursele naturale sau potențiale). Pe această idee au fost construite categorii speciale — indicatori — care să pună în evidență efortul și efectele respective.

Pentru resursele consumate a fost ales ca indicator principal — în calculul efectelor economice — **venitul net.** Pe această bază se poate realiza determinarea contribuției activității de CS, DT și IPT la creșterea venitului național. Pentru resursele avansate și naturale considerăm că nu se poate pune problema unei influențe directe asupra venitului net, ci numai a unei influențe indirecte sau potențiale. Comparabilitatea și însumarea efectelor ridică problema echivalării efectelor de natura economiei de resurse avansate sau naturale cu cele de natura economiei de resurse consumate. Această problemă credem că se poate soluționa prin aplicarea coeficientului normat de eficiență (0,15 în țara noastră) asupra economiei de resurse avansate sau naturale, transformîndu-le în acest fel în venit net. Cu alte cuvinte, avem în vedere că utilizarea acestor resurse va produce ca efect un venit net echivalent cu rata medie a eficienței pe economie.

Determinarea eficienței economice a activității de CS, DT și IPT trebuie realizată într-o viziune **sistemică**, luîndu-se în considerare implicațiile acestei activități asupra tuturor unităților care beneficiază de rezultatele cercetării. Se impune deci abordarea eforturilor și efectelor economice ce se manifestă atît la unitatea de cercetare, cît și la beneficiarii direcți și indirecți ai rezultatelor cercetării (producători și utilizatori de tehnică nouă). În privința obiectivelor de introducere a progresului tehnic este necesar să se aibă în vedere posibilitatea realizării lor din mai multe surse și anume : a) ca rezultat al unuia sau mai multor obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică realizate în unitățile de cercetare din ramura respectivă sau din alte ramuri ale economiei naționale sau în unitățile proprii ; b) ca rezultat al importului de tehnologii, documentații, mijloace de muncă etc.

Urmărindu-se principiul unității de scop este necesar ca aprecierea eficienței economice a obiectivelor de CS, DT și IPT să se facă prin compararea situației create ca urmare a aplicării rezultatelor cercetării cu situația existentă anterior. Numai în aceste condiții va fi posibilă departajarea și evidențierea efectelor economice ale aplicării rezultatelor CS și DT de efectele economice datorate influenței altor factori care contribuie la obținerea rezultatelor economice totale într-o unitate economică.

Pentru a fixa locul efectelor economice și raporturile de condiționare cu alte genuri de efecte avem în vedere elaborarea unei **grupări unitare a tu-**

turor categoriilor de efecte astfel : informaționale (științifice), tehnice, sociale, ecologice și economice. Ca prag final de verificare a tuturor celorlalte categorii apar efectele economice și, în legătură cu aceasta, se naște atît problema unei grupări cuprinzătoare a efectelor economice (în care să se regăsească toate celelalte categorii de efecte), cît și a modului de convertire a efectelor extraeconomice în efecte economice. Convertirea efectelor extraeconomice (tehnice, sociale, ecologice) în efecte economice a fost concepută avînd în vedere raporturi de condiționare specifice pe un termen mai scurt sau mai lung, eficiența economică figurînd ca funcție obiectiv (scop). În tehnica convertirii trebuie ținut seama și de faptul că nu toate efectele extraeconomice sînt sesizabile ca efecte economice prin intermediul prețului, întrucît această categorie economică poate să nu se modifice odată cu anumite schimbări calitative ale produselor activității de C+D, datorită unor considerente de politică economică, care au prioritate. În asemenea situații se pot utiliza tehnici adecvate bazate pe analiza valorii pentru a pune în evidență **efectele economice nereflectate în preț.**

Calculul economic folosit în determinarea și prognozarea eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice trebuie să aibă în vedere tipologia activităților social-economice. În acest sens pentru sectorul primar se consideră util calculul marginal (costul sporului de venit național) ; pentru sectorul secundar : analiza cost-beneficiu-punctul critic ; pentru sectorul terțiar : sesizarea și comensurarea efectelor indirecte, a efectelor sociale, comparativ cu costurile.

În scopul asigurării unui criteriu de apreciere a eficienței economice a activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică apare necesară **elaborarea de normative de eficiență pe ramuri și domenii care să reflecte atît tendințele pe plan mondial, cît și posibilitățile proprii ale economiei naționale ;** în legătură cu aceasta credem că se impune elaborarea de durate de viață normată a produselor și tehnologiilor pe ramuri și domenii. Considerăm, de asemenea, necesară **includerea în calculele de prognoză a factorului timp,** utilă pentru echivalarea la o anumită dată a efectelor și eforturilor ; coeficienții de actualizare s-ar putea calcula ținînd cont de coeficientul normat de eficiență (0,15). De asemenea, credem că este necesară în calcule **admiterea unui coeficient de risc.**

În analiza efectelor economice în prognozele de cercetare și creștere se impun avute în vedere particularitățile calculului economic în acest domeniu, respectiv efectele indirecte care se manifestă pe perioade lungi de timp (spre deosebire de calculele pe termene scurte). Calculul economic trebuie să includă, ca date de intrare, baza de materii prime și condițiile tehnologice necesare realizării și aplicării rezultatelor activității în cauză, asigurarea cadrelor necesare, aria de aplicare a rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice.

PORNIND de la concepția generală a metodologiei și pentru a realiza o ordonare riguroasă a calculului s-a socotit oportună o structurare unitară a efectelor și eforturilor implicate în determinarea și prognozarea eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Structura unitară a efectelor economice se prezintă astfel :

A. **Efecte de bază** (spor de venit net) din care : a) Efecte directe (ca urmare a economiei de resurse consumate), unde se includ : spor de beneficiu ; spor de prelevări pentru societate din valoarea producției nete — în cazul în care se operează cu un preț care nu include acest element; spor de impozit pe circulația mărfurilor ; b) Efecte indirecte (ca urmare a economiei de resurse avansate sau naturale), unde se cuprind : economia de fonduri de producție (fixe și circulante) ; economia de valută ; economii nereflectate în preț ; economii de resurse naturale (prin măsuri de combatere a poluării mediului ambiant) ; economii ca urmare a măsurilor de ocrotire a sănătății populației.

B. **Efecte complementare,** care se referă la spor fizic de producție ; spor valoric de producție globală, din care : datorită creșterii productivității muncii ; spor de producție netă, din care : datorită creșterii productivității muncii ; reducerea costurilor de producție, din care : datorită creșterii productivității muncii, prin diminuarea costurilor materiale, prin diminuarea costurilor cu energia ; aportul valutar, din care : încasări valutare și economii valutare.

C. **Efecte care nu se reflectă în venitul net,** unde s-ar include sporul de venituri bănești indirecte la populație (stabilite prin tehnicile analizei valorii).

Pentru **eforturi,** gruparea adoptată este : a) cheltuieli de investiții și b) cheltuieli curente (privind mijloace circulante). Această grupare se adîncește pe cele trei verigi — unitate de cercetare, unitate producătoare de tehnică nouă și unitate utilizatoare de tehnică nouă — în funcție de natura specifică a eforturilor (cheltuielilor).

Eficiența economică a activității de CS și DT exprimată în cifre absolute reprezintă avantajele economice obținute ca urmare a aplicării în producție a obiectivelor de CS și DT sau a realizării obiectivelor de IPT, în raport cu mijloacele alocate pentru desfășurarea acestor activități. În cifre relative, eficiența economică se exprimă sub formă de raport sau coeficienți.

Indicatorii eficienței economice se obțin ca raport între diferitele categorii de efecte economice rezultate și eforturile economice necesare desfășurării activităților de CS și DT sau IPT. Ca indicatori de bază ai eficienței economice am avut în vedere coeficientul eficienței economice globale ; coeficientul aportului direct la creșterea venitului național ; coeficientul eficienței economice determinat pe baza aportului de beneficiu ; durata de recuperare a eforturilor totale de CS, DT sau IPT. Între indicatorii complementari menționăm : coeficientul sporului producției globale ; coeficientul sporului producției nete ; coeficientul reducerii costurilor de producție ; coeficientul eficienței valutare.

În utilizarea diferiților indicatori de eficiență este necesar să se țină seama de selectarea obiectivelor, determinarea aportului la creșterea venitului național, alocarea fondurilor, cointeresarea materială. De pildă, la selectarea obiectivelor intră în calcul toate categoriile de efecte, pe cînd la determinarea aportului la creșterea venitului național pe perioade scurte de timp, intră în calcul numai efectele directe. Problema selectării și utilizării diferiților indicatori de eficiență se impune și din punct de vedere al corelării scopului cu momentele determinării eficienței economice a activității de CS, DT și IPT. Astfel, selectarea obiectivelor de CS, DT și IPT are loc cu ocazia elaborării prognozelor și a fundamentării înscrierii în plan a obiectivelor, pe cînd cointeresarea materială este condiționată de aplicarea rezultatelor activității de CS, DT și IPT.

Metodele de prognoză utilizate pentru toate elementele calculului de eficiență au fost grupate în trei categorii (în funcție de natura lor) : a) explorative, b) normative și c) intuitive. Metodologia de prognozare trebuie să pornească de la stabilirea direcțiilor de cercetare, a necesarului de produse noi, scheme constructive și principii tehnologice noi, de la evoluția parametrilor tehnici, indicatorii activității economice etc. În acest cadru considerăm necesară extinderea metodelor normative în prognoză avînd în vedere specificul economiei socialiste și posibilitățile largi pe care le oferă sistemul socialist în prefixarea obiectivelor dezvoltării.

În cadrul premiselor de realizare a modelului agregat al eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării economice am avut în vedere :

a) gruparea ramurilor și domeniilor științei și dezvoltării tehnologice în concordanță cu clasificarea ramurilor economiei naționale pentru a sesiza legăturile de intercondiționare ; b) operarea la nivel de ramură sau domeniu al științei cu modele sectoriale care sintetizează efectele și eforturile pe obiective de cercetare și dezvoltare ; c) stabilirea indicatorilor care poziționează cercetarea și dezvoltarea tehnologică în ramurile economico-sociale corespondente ; d) corelarea indicatorilor parțiali de eficiență pe ramuri și domenii ale științei și tehnologiei cu indicatorii sintetici la scara științei și tehnologiei ca sistem.

În final, ca model global de prognoză a eficienței economice a CS și DT la nivelul de ansamblu al economiei naționale a fost adoptat următorul :

$$K^{st} = \frac{VN^{st}\ *)}{C_T}$$

Modelul arătat rezultă prin agregarea modelelor sectoriale, agregare făcută printr-un sistem de ecuații de trecere (avînd în vedere teoria sistemelor mari). Metodologia elaborată o înscriem ca o propunere în direcția asigurării unor instrumente utile în conducerea activității complexe de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în economia României socialiste.

Alexandru GHEORGHIU

K^{st} — coeficientul eficienței economice a activității de C + D, care reflectă sporul de venit național obținut ca urmare a activității de C + D și a aplicării rezultatelor cercetării, ce revin pe o unitate de efort (pe un leu cheltuieli de C + D și aplicare a rezultatelor cercetării la scara economiei naționale) ;

VN^{st} — sporul de venit național ce se obține pe seama contribuției activității de C + D ;

C_T — cheltuieli totale în sfera activității de C + D pentru desfășurarea activității la nivelul prognozat.

Analiza factorială în fundamentarea măsurilor de creştere a productivităţii

DETERMINAREA REZERVELOR DE ÎMBUNĂTĂŢIRE A FOLOSIRII FORŢEI DE MUNCĂ ÎN ÎNTREPRINDERI

PRINTRE PROBLEMELE de deosebită actualitate ale economiei noastre, subliniate de către secretarul general al partidului la Şedinţa plenară lărgită a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c., pe un loc de seamă se situează şi necesitatea unor măsuri mai hotărîte în direcţia realizării prevederilor referitoare la creşterea productivităţii muncii. **„Este necesar** — a arătat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** cu acest prilej — **să înţelegem că buna organizare a muncii şi productivitatea muncii sînt factori hotărîtori pentru desfăşurarea în bune condiţii a activităţii noastre."**

În aprecierea rezervelor existente în acest sens şi în determinarea căilor de acţiune, este necesar ca organele de conducere colectivă ale unităţilor industriale să pornească de la **o analiză factorială a folosirii muncitorilor la nivelul locurilor de muncă, al secţiilor şi al întreprinderii.**

Nivelul productivităţii muncii este rezultatul acţiunii concomitente a unui complex de factori — fenomene, procese de natură tehnico-economică şi psiho-socială care măresc capacitatea forţei de muncă de a crea, în aceeaşi unitate de timp, o cantitate sporită de bunuri materiale. Aceştia se grupează în: factori **direcţi** de creştere a productivităţii muncii (vizînd munca vie) şi factori **indirecţi** (vizînd munca materializată).

Organizarea ergonomică a muncii se încadrează în grupa factorilor direcţi, legaţi de dezvoltarea forţei de muncă.

Complexitatea organizării ştiinţifice a muncii impune adîncirea gradului de detaliere; ajungem astfel la următorii factori parţiali de influenţă: 1) diviziunea şi cooperarea în muncă; 2) organizarea raţională a locului de muncă; 3) elaborarea şi aplicarea de norme de muncă ştiinţifice; 4) mediul ambiant al muncii; 5) utilizarea deplină şi productivă a timpului de lucru.

Urmărind aspectele cantitative ale influenţei fiecărui factor parţial, am încercat să le cuantificăm, pentru a scoate în evidenţă aportul lor asupra dinamicii reale a productivităţii muncii. Relaţiile de calcul pot fi utilizate — în condiţiile metodologice în vigoare — la **fundamentarea pe factori de influenţă a planului de creştere a productivităţii muncii în unităţile industriale.** Reprezentarea grafică a influenţei organizării muncii asupra creşterii productivităţii este redată în schema de mai jos:

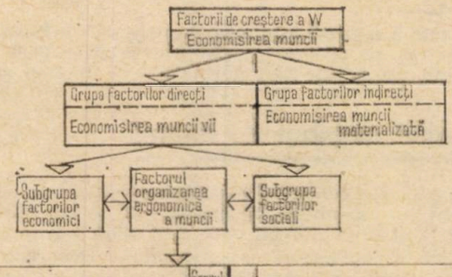

Nr	Factori parţiali	Sporul W%
1	Diviziunea şi cooperarea în muncă	ΔW_1
2	Organizarea raţională a locului de muncă	ΔW_2
3	Elaborarea şi aplicarea de norme de muncă ştiinţifice	ΔW_3
4	Mediul ambiant în muncă	ΔW_4
5	Utilizarea deplină şi productivă a timpului de lucru	ΔW_5

Nr	Factori parţiali de ordinul II	Sporul W %
1.1	Diviziunea în muncă	ΔW (div.)
1.2.	Cooperarea în muncă	ΔW (coop)
2.1.	Organizarea ergonomică a locului de muncă	ΔW (erg.l.m)
2.2.	Poliservirea	ΔW (poliserv.)
3.1.	Realizarea indicilor indepl. Nm	ΔW (indicepl.n.)
3.2.	Revizuire norme şi normative	ΔW (revizuire n.)
4.1.	Ambianţa fizică a muncii	ΔW (med.f.)
5.1.	Utilizarea deplină a T_L	ΔW (T_L)
5.2.	Utilizarea productivă a T_L	ΔW (T_L optimă)

1. Diviziunea şi cooperarea în muncă

DEOARECE organizarea ştiinţifică a muncii presupune repartizarea judicioasă a potenţialului uman pe activităţi şi relaţii optime de cooperare între executanţi, delimităm următorii factori parţiali de ordinul II (vezi relaţiile de calcul din tabelul din pag. 16).

1.1. **Diviziunea în muncă.** Sporul relativ de productivitate se poate determina folosind relaţia (1.1.), unde: **t a. ni** reprezintă timp consumat pentru activităţi nespecifice locului de muncă. ce limitează productivitatea (depăşiri la timpul de servire a locului de muncă — **T DL**, la timpul de pregătire şi încheiere — **T pî** faţă de normative şi efectuarea de munci cu caracter neproductiv — **T mn**).

Datele necesare se pot obţine prin fotografieri ale timpului de lucru, observări instantanee, analiza concordanţei dintre calificarea muncitorului şi lucrarea executată. Concordanţa influenţează depăşirile (la **T DL** şi **T pî**) dacă lucrările executate sînt de categorii superioare categoriei de încadrare a lucrătorului, sau apariţia de consumuri neproductive (**T mn** de natura rebuturilor, remanierilor).

Aceeaşi sursă de date se utilizează şi pentru calculul influenţei procentuale a factorului:

1.2. **Cooperarea în muncă,** folosind relaţia (1.2), unde **t pi** reprezintă timp pierdut la locul de muncă din cauza aprovizionării neritmice (aşteptări ale executantului, independente de acesta), iar **i** — numărul de locuri de muncă analizate.

Calculele se pot extinde la nivel de secţie sau la nivel de întreprindere, prin ponderare. În primul caz se înmulţeşte influenţa procentuală determinată cu raportul dintre numărul muncitorilor investigaţi şi numărul muncitorilor din secţie (**N m.i/N m.s**), iar în situaţia a doua, influenţa procentuală se ponderează cu raportul dintre numărul muncitorilor investigaţi şi numărul muncitorilor din întreprindere (**N m.i/N m.t**).

2. Organizarea raţională a locului de muncă

2.1. **Organizarea ergonomică a locului de muncă** se realizează efectuînd cele şase etape ale studiului metodelor [1]), iar determinarea consumului de timp de muncă necesită şi parcurgerea celor două etape specifice măsurării muncii. Se realizează astfel un studiu complet al muncii.

În prima fază se determină economia de timp de muncă (**E tm**) prin organizarea ergonomică, ca diferenţă între timpul de muncă pe produs după aplicarea studiului (**t ml**) şi timpul de muncă pe produs dinainte de efectuarea studiului (**t mo**) — conform formulei (2.1.1.). Economia de timp de muncă în procente (**E tm%**) se calculează după formula (2.1.2.). Creşterea procentuală a productivităţii muncii se obţine utilizînd formula (2.1.3.) [2]).

Calculele se pot extinde la nivel de secţie sau întreprindere. prin ponderare. Influenţa procentuală determinată în modul arătat se înmulţeşte cu raportul dintre numărul locurilor de muncă de acelaşi tip (**i**) la care s-a făcut organizarea ergonomică şi numărul total de locuri de muncă din secţie sau întreprindere (**L m.i./L m.s.**; **L m.i./L m.t.**). Influenţa factorului parţial analizat asupra creşterii productivităţii muncii, avînd în vedere locurile de muncă de tip diferit organizate ergonomic, se determină cu relaţia (2.1), unde **i** reprezintă tipul de loc de muncă.

2.2. **Poliservirea.** În secţiile sau sectoarele cu procese de producţie mecanizate sau automatizate se impune introducerea sau extinderea lucrului la mai multe maşini (poliservirea), formă avansată de organizare a muncii. Pentru aceasta

	factori parțiali de ordinul II	Relația de calcul	Calcule auxiliare
1	1.1. Diviziunea în muncă	$\Delta W(div)=\frac{\sum_{(i)} tə\cdot n_i}{100-\sum_{(i)} tə\cdot n_i}\,100$ (1.1)	ponderare cu Nmi/N/Nm·s sau Nm·i/Nm·t
	1.2. Cooperarea în muncă	$\Delta W(coop)=\frac{\sum_{(i)} tp_i}{100-\sum_{(i)} tp_i}\,100$ (1.2)	Idem
2	2.1. Organizarea ergonomică a locurilor de muncă	$\Delta W(erg.l.m)=\sum_{(i)}\Delta W_i$ (2.1)	$E/tm=tm_1-tm_0$ (2.1.1)
			$E/tm(\%)=\frac{tm_1-tm_0}{tm_0}\,100$ (2.1.2)
			$\Delta W_i=\frac{E/tm(\%)\cdot 100}{100-E/tm(\%)}$ · ponderare (2.1.3)
	2.2. Polideservirea	$\Delta W(polides)=\sum_{(i)}\Delta W_i$ (2.2)	$tt_o=t/mec-t/oc\cdot m$ (2.2.1)
			$\theta_i=\frac{t.mec}{toc.m}=2,3,\dots,n$ (2.2.2)
			$\Delta W_i=\frac{100-p(t_i/t_o)}{p(t_i/t_o)}\,100$ ponderare: Li/Ls ; Pi/Ps (2.2.3)
3	3.1. Realizarea indicelui de îndeplinire a normei de către muncitori	$\Delta W(indepl.n)=\frac{P_1\cdot 150+P_2\cdot 110+P_3\cdot 100}{100}-100$ (3.1)	- ponderare Nm·a/Nm·s sau Nm·a/Nm·t
	3.2. Revizuirea normelor și normativelor de muncă	$\Delta W(reviz.n)=\sum_{(i)}\Delta W_i$ (3.2)	$Etm(\%)=\frac{NT_1-NT_0}{NT_0}\,100$ (3.2.1)
			$\Delta W_i=\frac{100\cdot Etm(\%)}{100-Etm(\%)}$ -ponderare: Nm·n/Nm·s sau Nm·n/Nm·t (3.2.2)
4	4.1. Ambianța fizică a muncii	$\Delta W(med.f)=\frac{1-K.med.f}{K.med.f}\,100$ (4.1)	$Kmed.P_i=\frac{\sum_{(j)} Lj\cdot Nij}{\sum_{(j)} Lj}$ (4.1.1)
			$Kmed.f=\frac{\sum_{(i)} Kmed\cdot f_i\cdot l_i}{\sum_{(i)} l_i}$ ponderare: Nm·s/Nm·t (4.1.2)
5	5.1. Utilizarea deplină a T_t	$\Delta W(T_t)=\frac{Ku\cdot T_t\ (1)}{Ku\cdot T_t\ (0)}\,100-100$ (5.1)	$Ku\cdot T_t=1-\frac{Tnef}{Tma}$; ponderare: Nm·s/Nm (5.1.1)
	5.2. Utilizarea productivă a T_t	$\Delta W(T_t\text{-schimb})=\frac{\sum_{t} t\cdot inut_t}{t-\sum_{t} t\cdot inut_t}\,100$ (5.2)	- ponderare: Nm·s/Nm·t

este necesar ca timpul mecanic de funcționare a mașinii **(t mec)** să fie mai mare față de timpul de ocupare a muncitorului la o mașină **(t oc. m)**, deci să avem întrerupere condiționată de tehnologie **(t to)**. Durata acestei întreruperi se determină prin diferență, potrivit relației (2.2.1). Felul poliservirii se obține cu relația (2.2.2). Creșterea productivității muncii pentru un anumit tip (fel) de poliservire se determină conform relației (2.2.3)[3]), unde : **p(t to)** reprezintă ponderea în timpul mecanic a lui **t to**, luat ca mărime întreagă în funcție de felul poliservirii (2, 3, ,..., n utilaje).

Calculele extinse la nivel de secție sau întreprindere au ca element de ponderare raportul dintre locurile de muncă la care s-a introdus tipul respectiv de poliservire și numărul total de locuri de muncă din secție sau întreprindere **(Li/Ls ; Li/Lt)**, dacă procesele de producție sînt omogene — sau producția valorică, pentru procese eterogene **(Pi/Ps ; Pi/Pt)**. Influența factorului parțial analizat asupra creșterii productivității muncii, avînd în vedere tipurile de poliservire introduse sau extinse, se determină cu relația (2.2), unde **i** reprezintă tipul de poliservire (2, 3, ,..., n mașini deservite simultan de un executant).

3. Elaborarea și aplicarea de norme de muncă științifice

ȘI ÎN CAZUL acesta putem distinge doi factori parțiali de influență de gradul doi. Datele necesare calculului se obțin din situațiile statistice privind îndeplinirea normelor de muncă și din prevederile din domeniul normării muncii, cuprinse în planul unic de măsuri al unității.

3.1. **Realizarea indicelui de îndeplinire a normelor de muncă de către toți muncitorii.** Productivitatea muncii vii (sau pe lucrător) se determină prin raportarea timpului necesar (normat) de muncă la consumul efectiv de timp de muncă, deci prin raportul **Tn/Te** [4]). Acest raport reprezintă, de fapt, indicele de îndeplinire a normei de timp, forma principală de exprimare a normei de muncă.

Admițînd deci o relație directă între productivitatea muncii și indicele de îndeplinire a normelor de muncă, sporul relativ de productivitate — obținut prin aducerea muncitorilor care nu își realizează norma la un indice de realizare de 100% — se determină folosind relația (3.1), unde : P_1 reprezintă ponderea (%) a muncitorilor cu realizări de normă sub 70%, P_2 — ponderea (%) a muncitorilor cu realizări de normă între 70% și 100%, P_3 — ponderea (%) a muncitorilor cu realizări de normă de 100% și peste ; **130** — creșterea medie a indicelui de realizare a normelor la grupa P_1 pentru a ajunge la nivelul de 100% de îndeplinire a normelor de muncă, **110** — idem pentru grupa P_2, **100** — menținerea nivelului de realizare a normelor de muncă la grupa P_3.

Desigur, $P_1 + P_2 + P_3 = 100$, iar distribuirea muncitorilor după indicele de realizare a normelor este considerată ca o distribuție normală.

Pentru analiza acestui factor parțial este indicat să se cerceteze analitic și concordanța dintre categoria de calificare a executanților și categoriile lucrărilor. Considerăm normale, pe lîngă egalitatea între categorii, și diferențele de o categorie, indiferent de sens. Pentru evaluarea corectă a aportului acestui factor este necesar să eliminăm din calcule situațiile de neconcordanță de două sau mai multe categorii. O calificare a executantului superioară cu 2—3 categorii față de lucrare înseamnă, pe lîngă o folosire nejudicioasă a muncii vii calificate, și o sursă de depășire exagerată a normelor de muncă, fără a avea totuși o bază reală pentru revizuirea acestora, iar o calificare inferioară cu 2—3 categorii față de categoria lucrării se poate transforma într-o sursă nejustificată de nerealizare a normelor și de diminuare a calității produselor obținute (aspect analizat și în paragraful 1.1).

Extinderea calculelor la nivel de secție sau întreprindere are în vedere, ca element de ponderare, raportul dintre numărul muncitorilor care lucrează pe bază de norme de timp sau producție (acord) și totalul muncitorilor **(N m.a/N m.s ; N m.a/N m.t)**.

3.2. **Revizuirea normelor și normativelor de muncă.** Deoarece norma de muncă exprimă timpul acordat pentru executarea unei lucrări sau operații în condiții tehnico-organizatorice precizate ale locului de muncă, atunci cînd se modifică aceste condiții — sub acțiunea tehnicii, organizării, calificării etc. — ea trebuie revizuită. Reexaminarea normelor locale se face la nivelul întreprinderii, pe bază de plan anual. Normele unificate și normativele de muncă se revizuiesc la intervale de timp mai mari, de către organul ce le-a elaborat. Stabilirea influenței pe care revizuirea normelor și normativelor de muncă o are asupra creșterii procentuale a productivității muncii se poate face pe baza economiei de timp de muncă (vezi paragraful 2.1), folosind relația (3.2.1), unde NT_1 și NT_0 reprezintă norma de timp pe produs revizuită, respectiv în vigoare. Creșterea productivității muncii se calculează potrivit relației (3.2.2), unde **i** reprezintă tipul de normă revizuită.

Pentru generalizarea influenței la nivel de secție sau întreprindere, se ia ca element de ponderare raportul dintre numărul muncitorilor care lucrează cu norme noi și totalul muncitorilor **(N m.n/N M.s ; N m.n/N m.t)**. Dacă revizuirea normelor de muncă are loc odată cu organizarea ergonomică a locului de muncă și deci se îmbunătățește metoda de muncă, se va evita dublarea calculelor (și cf. paragrafului 2.1, și cf. paragrafului 3.2).

Creșterea totală a productivității muncii, sub influența acestui factor parțial, se obține cu ajutorul relației (3.2), unde **i** reprezintă tipul de norme sau normative de muncă revizuite.

4. Mediul ambiant de muncă

ORGANIZAREA ergonomică a muncii — urmărind adaptarea muncii la om și a omului la meseria sa — are cîmpul de investigare în ambianța muncii, sub cele două forme ale sale : ambianța fizică și ambianța psiho-socială. Deoarece factorii parțiali ai ambianței psiho-sociale sînt mai greu de cuantificat și (cel puțin în parte) au fost luați în considerare prin relația productivitate-îndeplinirea normelor de muncă (vezi paragraful 3.1), ne oprim la factorii parțiali ai ambianței fizice a muncii.

Datele necesare pentru efectuarea calculelor se obțin din normativele de tehnica securității muncii valabile în unitate, din măsurători efectuate de organele Inspecției sanitare de stat, din investigațiile compartimentului de organizare al întreprinderii.

Factorii mediului fizic ambiant — avînd în vedere legătura mai directă, caracterul lor de compensare și complementaritate — sînt cuprinși în trei grupe: zgomote, vibrații; microclimat (temperatură, umiditate, puritatea aerului) ; iluminatul, colorîtul industrial.

[1]) **C. Hidoș, P. Isac :** Studiul muncii, vol. II. Ed. tehnică, București, 1971, p. 10—12.
[2]) **P. Vagu, A. Manolescu :** Organizarea științifică a muncii. Ed. politică, București, 1978, p. 296.
[3]) **E. Kerekeș, D. Purdea :** Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a productivității muncii. Revista economică, nr. 34, 1978.
[4]) **V. Cornescu :** Productivitatea muncii și factorul uman. Ed. politică, București, 1977, p. 89.

În prima etapă se calculează coeficienții parțiali ai mediului fizic ambiant **(K med. f)** pe cele trei grupe de factori, cu relația (4.1.1), unde : **L i** reprezintă numărul locurilor de muncă din secție la care s-a analizat factorul de mediu fizic **i** ; **N ej** — nivelul efectiv al factorului de mediu **i** avînd aceeași mărime la locurile de muncă **j** ; **N nj** — nivelul normat al aceluiași factor de mediu (după normativele în vigoare) ; total **L j = L s** — numărul locurilor de muncă din secție. Dacă **N ej** este mai mare decît **N nj**, raportul se inversează.

Prin agregarea celor trei coeficienți parțiali, cu ajutorul coeficienților de importanță stabiliți de specialiști în domeniu se obține coeficientul mediului fizic ambiant **(K med. f)**. Relația de calcul este (4(1.2), unde **Ii** reprezintă un coeficient de importanță corespunzător factorului parțial de mediu fizic **i**.

Creșterea relativă a productivității muncii, sub influența mediului fizic ambiant, se determină cu relația (4.1.).

Se admite, deci, o relație directă între sporul de productivitate și îmbunătățirea factorilor ambianței fizice a muncii. Eventual, se pot introduce coeficienți de corecție subunitari.

Stabilirea influenței la nivel de de întreprindere se obține prin ponderare, folosind raportul dintre muncitorii secției și totalul muncitorilor, ori producția **(N m.s/N m.t** sau **Ps/Pt)**.

5. Utilizarea deplină și productivă a timpului de lucru

FOLOSIREA cît mai rațională a timpului de lucru de către personalul muncitor constituie o rezervă de mare importanță pentru sporirea productivității. Se pot distinge următorii doi factori parțiali de ordinul II:

5.1. Utilizarea deplină a timpului de lucru. Datele necesare se obțin din balanțele statistice ale utilizării timpului de lucru pe întreprindere și secții. Ele reflectă prezența zilnică la muncă a personalului. Sînt analizate concediile de boală, cele fără plată, învoirile, absențele nemotivate, stagnările de zile întregi.

În prima etapă, pornind de la datele din balanță, se determină coeficientul utilizării timpului de lucru **(Ku. TL)**, conform relației (5.1.1.), unde : **T nef** reprezintă timpul nefolosit, exprimat în om-ore, în funcție de cauze ; **T md** — timpul maxim disponibil, în om-ore. Sporul relativ al productivității muncii, determinat de influența unui factor parțial, se determină cu relația (5.1), unde 0, 1 reprezintă perioada (bază, plan).

5.2. **Utilizarea productivă a timpului de lucru.** Se cercetează modul concret în care este folosit timpul de lucru în cadrul schimbului, utilizînd tehnicile de studiu și observare (fotografierea timpului de lucru, fotocronometrarea, observările instantanee).

Deoarece unele consumuri nejustificate de timp de muncă au fost analizate anterior (vezi paragrafele 1,1 și 1.2), pentru a nu avea înregistrări repetate se vor lua în calcul numai timpii de întreruperi în muncă dependente de executant și depășirile la timpul de odihnă sau la timpul întreruperilor condiționate de tehnologie și organizare, față de normative.

Relația de calcul pentru influența procentuală asupra creșterii productivității muncii este (5.2), unde **t inut. i** reprezintă timp inutil, consumat la locul de muncă **i**. El cuprinde întreruperile în muncă dependente de executant și depășirile față de valori admise prin normative la întreruperile reglementate.

Pentru a determina influența factorului parțial asupra creșterii productivității muncii la nivelul secției sau întreprinderii, se folosește pentru ponderare raportul dintre numărul muncitorilor analizați și numărul muncitorilor din secție sau întreprindere **(N m.i/N m.s ; N m.i/N m.t)**.

DETERMINAREA factorilor parțiali și cuantificarea aportului lor la dinamica productivității muncii se bazează pe economia de timp de muncă. Stabilirea influențelor sub formă procentuală permite însumarea contribuției factorilor parțiali. Luînd în calcul și elementele de ponderare prezentate, se poate determina influența asupra creșterii productivității muncii, pînă la nivelul întreprinderii. Sursa informațională necesară pentru fiecare factor parțial se bazează pe tehnici de lucru și documente cunoscute nu numai de specialiștii în organizarea muncii.

Alegerea căilor și identificarea rezervelor de creștere a productivității muncii specifice factorului neinvestițional de influență, care este organizarea științifică a muncii, vor contribui la realizarea sarcinii stabilite de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 14 iunie a.c., de a se asigura corelarea strictă a normelor cu dotarea tehnică superioară și îmbunătățirea organizării producției în întreprinderi, de a se reduce personalul auxiliar și neproductiv, de a se promova mai larg în toate sectoarele munca pe bază de norme și în acord global.

Eugen KEREKES
Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

Pentru utilizarea mai rațională a personalului și a mașinilor

Redimensionarea schimburilor

TRUSTUL de construcții Cluj a realizat cu 7 luni mai devreme întregul număr de apartamente fizice programat pe actualul cincinal, contribuind la îmbunătățirea condițiilor de locuit a zeci de mii de cetățeni din municipiul Cluj-Napoca și din alte localități ale județului. Un factor important al scurtării duratelor de execuție l-a constituit creșterea gradului de industrializare a construcțiilor, prin realizarea — în baza de producție industrială și ateliere centralizate, amplasate în centrele de greutate ale lucrărilor — a unui volum sporit de prefabricate din beton, tîmplărie, confecții metalice, armături geamuri tăiate la dimensiuni etc., precum și prin extracția agregatelor din balastiere locale, amenajate pe cursuri de apă în apropierea șantierelor.

În organizarea activității de producție industrială au fost introduse, în etape succesive, măsuri de **raționalizare complexă a utilizării personalului și a instalațiilor și mașinilor.** Astfel, pe baza analizei corelate a capacității și a necesarului șantierelor, rezultat din graficele de execuție, repartizarea pe schimburi a efectivelor de muncitori s-a modificat, în sensul unei **încărcări mai complete și uniforme a primelor două schimburi**, rămînînd pentru schimbul III doar unele lucrări strict necesare și doar în perioadele în care acestea sînt cerute. Ponderea schimbului III în totalul muncitorilor s-a redus la 11,4% în 1979, față de 18% în anul precedent și se acționează pentru diminuarea sa în continuare. Pentru aceasta s-a reanalizat graficul de livrări, conform contractelor, s-a reorganizat în consecință fluxul de aprovizionare, au fost redistribuite unele mașini și utilaje, s-au redus operațiile neproductive și s-a dimensionat în mod corespunzător forța de muncă, organizată în echipe și brigăzi puternice, s-au inițiat noi cursuri de policalificare.

Efectele economice sînt importante. **Productivitatea muncii a crescut cu 6,3%**; au fost create condiții mai bune pentru aplicarea acordului global, pentru îndrumarea și controlul activității, pentru întreținerea utilajelor; **s-a redus consumul de combustibil și energie,** prin eliminarea mersului utilajelor în gol, a iluminatului și încălzirii spațiilor de producție în timpul nopții. Nu sînt neglijabile nici efectele sociale, nu numai în ce privește sporirea cîștigului muncitorilor, ci și rezolvarea mai bună a transportului acestora (mai cu seamă al navetiștilor), posibilitatea unei folosiri mai judicioase a timpului liber.

Această experiență confirmă o dată mai mult justețea indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c., privind organizarea mai bună a schimburilor prin asigurarea, în primul rînd, a două schimburi complete de lucru.

Gheorghe LĂZANU
Cluj-Napoca

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

Dinamica dezvoltării şi calitatea vieţii în socialism (IV)

DIMENSIUNI ŞI TENDINŢE ALE CALITĂŢII VIEŢII ÎN ROMÂNIA

*ÎN PRIMELE trei părţi ale studiului *) au fost analizate esenţa şi conţinutul complex al conceptului de calitate a vieţii în socialism, evidenţiindu-se interdependenţele organice dintre nivelul şi calitatea tuturor condiţiilor vieţii sociale, gradul de satisfacere a nevoilor (trebuinţelor) membrilor societăţii şi trăsăturile calitative esenţiale ale existenţei, dezvoltării şi perfecţionării personalităţii individuale şi colectivităţilor umane. Totodată, în cadrul studiului au fost analizate dimensiunile şi tendinţele calităţii vieţii în România privind : calitatea mediului social-politic, evoluţia demografică, asigurarea condiţiilor de muncă ; pregătirea şi perfecţionarea forţei de muncă, nivelul şi evoluţia veniturilor populaţiei, nivelul şi structura consumului de bunuri şi servicii, condiţiile de locuit.*

În acest număr sînt analizate principalele aspecte ale calităţii vieţii reflectate în procesele de instruire şi educaţie, de ridicare continuă a nivelului de cultură al maselor, de protejare a mediului şi de asigurare a sănătăţii populaţiei.

7. Instruirea şi educaţia continuă; ridicarea nivelului de cultură al întregii populaţii

PRIN CONŢINUTUL şi dimensiunile lor aceste procese determină şi reflectă atît progresul social-economic cît şi dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane. De aceea, aşa cum sublinia secretarul general al partidului — tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „Partidul nostru pune în centrul atenţiei făurirea omului nou, folosirea deplină a tuturor mijloacelor de care dispune societatea pentru ridicarea continuă a nivelului general de cultură — profesional, politic, ştiinţific — al maselor largi populare, pentru înarmarea temeinică a constructorilor socialismului cu cele mai avansate cuceriri ale geniului uman, cu cunoaşterea legilor obiective ale dezvoltării sociale“** [1]).

Sistemul complex al instruirii, educaţiei şi ridicării nivelului de cultură al întregii populaţii din ţara noastră prezintă caracteristici cu semnificaţii multiple.

a. Pe prim plan se impune a fi menţionat **caracterul accesibil, de masă şi gratuit, al instruirii şi educaţiei** tuturor membrilor societăţii prin sistemul de învăţămînt. Din acest punct de vedere o retrospectivă asupra evoluţiei gradului de cuprindere a populaţiei în diferite forme de învăţămînt evidenţiază modificări deosebit de importante.

După cum se observă (tabelul nr. 1), mai mult de o pătrime din populaţia ţării este cuprinsă într-una din formele de învăţămînt. Se remarcă, totodată, creşterile considerabile la toate categoriile de învăţămînt, comparativ cu anul 1938/1939.

b. O trăsătură fundamentală a învăţămîntului din ţara noastră o reprezintă **caracterul formativ şi creşterea efectului util al fiecărei trepte de instruire.** Astfel, reflectîndu-se cerinţele reale ale procesului de pregătire a tineretului, învăţămîntul preşcolar a fost integrat în sistemul complex de instruire şi educaţie continuă, pe baza unor programe de activităţi specifice vîrstei copiilor — care să **asigure dezvoltarea pe baze ştiinţifice a aptitudinilor fizice şi intelectuale ale acestora.**

Pentru ridicarea calitativă a gradului de pregătire a întregii populaţii şcolare, **învăţămîntul obligatoriu s-a extins de la 8 la 10 ani, prin generalizarea primei trepte a învăţămîntului liceal** (cu durata de 2 ani) şi, totodată, s-au stabilit forme complexe de instruire care asigură pregătirea elevilor atît pentru activităţi productive, cît şi pentru continuarea studiilor pe treptele următoare ale învăţămîntului. Pornindu-se de la cerinţele actuale şi de perspectivă ale forţei de muncă, învăţămîntul liceal **a devenit principala formă de pregătire a muncitorilor calificaţi,** în 1980 cca 89 la sută din totalul absolvenţilor clasei a VIII-a fiind cuprinşi în licee industriale, de chimie şi agroindustriale. Fiecare din tipurile de licee are ca obiectiv principal pregătirea generală ştiinţifică şi tehnică a elevilor, astfel încît, după absolvire aceştia să poată desfăşura o activitate concretă, cu prioritate în producţia materială, şi să continue studiile în învăţămîntul superior. Pentru asigurarea forţei de muncă cu pregătire superioară s-a dezvoltat îndeosebi învăţămîntul superior tehnic, prin creşterea numărului de instituţii de profil, înfiinţarea unor secţii politehnice în mari unităţi industriale şi, evident, creşterea numărului de studenţi.

c. Caracteristic pentru întregul sistem de pregătire a tinerelor generaţii este **integrarea instruirii cu producţia şi cercetarea ştiinţifică.** Dimensiunile, formele şi conţinutul acestui proces deşi sînt diferite pentru fiecare treaptă de învăţămînt, au obiective comune, dintre care menţionăm :

— perfecţionarea continuă a procesului instructiv-educativ pe baza celor mai noi realizări ale ştiinţei şi tehnicii precum şi ale practicii sociale ;

— cultivarea, formarea şi dezvoltarea dragostei faţă de munca utilă şi, îndeosebi, a îndemînărilor şi deprinderilor tehnico-productive ;

— dezvoltarea gîndirii, a capacităţii de investigare a elevilor şi studenţilor precum şi pregătirea acestora pentru aplicarea în practică a celor învăţate ;

Tabelul nr. 1

	ANII ŞCOLARI 1938—1939	1979—1980
Populaţia ţării	15 601 000 *)	22 100 000 *)
Populaţia şcolară	1 781 290	6 038 000
Ponderea populaţiei şcolare în totalul populaţiei, în %	11,4	26,9
Copii în învăţămînt preşcolar	90 787	920 000
Elevi în învăţămîntul primar şi gimnazial	1 575 477	3 626 000
Elevi în învăţămîntul liceal	49 287	1 104 000
Elevi în învăţămîntul profesional tehnic şi de maiştri	39 250	183 000
Studenţi	26 489	205 000

*) Anii 1938, 1979.

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România 1979, pag. 532—533 şi date M.E.I.

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 13 Ed. politică, 1977, pag. 63.

*) Vezi „R.E.“ nr. 22, 23, 24.

— participarea efectivă a tineretului școlar, în funcție de capacitățile sale, la înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a țării ;

— creșterea aportului corpului didactic la cercetarea științifică, la soluționarea problemelor ridicate de practica socială și de dezvoltarea viitoare a societății.

După cum rezultă, în concepția și practica societății românești integrarea instruirii cu producția și cercetarea științifică nu înseamnă simpla lărgire a informațiilor transmise elevilor sau studenților din diferitele domenii ale științei, tehnicii sau practicii sociale. În același timp, această integrare nu presupune pregătirea îngustă, „meșteșugărească" a forțelor de muncă, oricare ar fi specialitatea sau meseria acestora. Dimpotrivă, **integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică este un proces complex care trebuie să asigure pregătirea membrilor societății pentru activități cu un profil larg, în raport cu cerințele concrete ale vieții sociale, pe fondul dezvoltării multilaterale a personalității umane, în forme și cu un conținut adecvat fiecărei trepte de învățămînt, gradat și armonios eșalonate.** Această integrare presupune, totodată, **transformarea învățămîntului într-un factor de creație științifică și de producție materială efectivă,** astfel încît funcțiile sale instructiv-educative să se realizeze atît pe fondul asimilării și transmiterii cunoștințelor furnizate de practica socială și cercetarea științifică națională și mondială, cît și pe baza rezultatelor concrete proprii, obținute de fiecare unitate de învățămînt.

d. Procesul de instruire și educare din țara noastră se distinge și prin caracterul său continuu și atotcuprinzător vizînd perfecționarea multilaterală a tuturor membrilor societății apți de muncă. **„Lărgirea continuă a orizontului politic, profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii constituie o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce ne stau în față, o latură esențială a învățămîntului, a întregii activități de pregătire a cadrelor"** [2]).

Pentru înfăptuirea acestui obiectiv statul nostru a organizat un **sistem național de perfecționare a pregătirii forței de muncă** care cuprinde următoarele forme concrete :

— **reciclarea :** împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază; însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii, culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite ;

— **policalificarea :** obținerea unei calificări suplimentare pe lîngă profesia de bază ;

— **recalificarea :** recalificarea forțelor de muncă în noi profiluri, în cazurile cînd profesia de bază a acestora nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne și structurii producției sau nu mai poate fi exercitată din cauza unor modificări ale capacității de muncă la unele persoane ;

— **perfecționarea în domeniul gestiunii și conducerii :** însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii, organizării și gestiunii producției ;

— **perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrație.**

În acest sistem de perfecționare, în perioada 1976—1980 au fost cuprinși cca 8,7 milioane persoane (cca 85% din totalul populației ocupate), din care 6,7 milioane muncitori calificați, 120 mii maiștri, peste 1,1 milioane tehnicieni și personal cu pregătire medie și peste 630 mii ingineri, economiști și alți specialiști cu studii superioare.

e. Pentru dezvoltarea multilaterală a omului un rol principal revine **sistemului de activități cultural-artistice,** care cuprinde o diversitate de forme și asigură participarea largă a maselor de oameni ai muncii la aceste activități. În anul 1978 existau în țara noastră 264 case de cultură, 7 974 cămine culturale, 21 280 biblioteci, 5 862 cinematografe, 147 teatre și instituții muzicale, 396 muzee. Principalii indicatori, care exprimă activitatea unităților de cultură și artă și creșterea continuă a participării oamenilor muncii la această activitate, sînt selectați în tabelul nr. 2.

Dimensiunile și evoluția acestor **indicatori** sintetizează atît lărgirea continuă a condițiilor materiale ale activității cultural-artistice cît și caracterul de masă al acestor activități. În legătură cu acest aspect se cuvine a se menționa că statul nostru, situînd ridicarea nivelului de cultură al întregii populații pe prim plan, în raport cu eficiența economică a unităților de cultură și artă, duce o politică consecventă de asigurare a accesului larg al acesteia la activitățile cultural-artistice. În acest sens este elocvent faptul că nivelurile prețurilor la cărți, reviste și ziare precum și ale tarifelor la spectacolele de cinematograf, teatru sau concerte sînt printre cele mai scăzute, în comparație cu situația din alte țări. Totodată, este semnificativ și faptul că pentru dezvoltarea continuă a activității cultural-artistice statul nostru alocă din buget subvenții anuale, care au evoluat de la 230 milioane lei în anul 1950 la peste un miliard în anul 1978, ceea ce reprezintă o creștere de 4,6 ori.

[2]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura Politică, București, 1975, pag. 95.

Tabelul nr. 2

	1950	1965	1978
1. Spectacole cinematografice	285	1 910	1 787
2. Reprezentații de teatru și concerte	10 845	34 075	34 514
3. Cărți și broșuri editate			
— titluri	2 921	5 692	7 562
— tiraj (mii exemplare)	60 526	69 684	97 349
4. Reviste și alte publicații periodice			
— titluri	199	432	431
— tiraj anual (mii exemplare)	49 062	140 300	212 993
5. Spectatori (mii)			
— cinematograf	52 361	204 739	187 883
— teatre și concerte	5 540	13 316	12 681
6. Abonamente (mii)			
— radio	313	2 790	3 141
— televizoare	—	501	3 409
7. Vizitatori la muzee (mii)	670	8 028	16 262

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România , 1979, pag. 573—588.

Corespunzător Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., cu privire la dezvoltarea economico-socială, pînă în anul 1985 se va înfăptui generalizarea învățămîntului preșcolar, cuprinderea în învățămîntul liceal a tuturor promoțiilor clasei a VIII-a, cu deosebire în liceele industriale și agroindustriale, în cadrul cărora vor studia 90% din totalul elevilor primei trepte de liceu. Va crește gradul de cuprindere în treapta a II-a de liceu la circa 70% din absolvenții treptei I. Se vor crea condiții ca pînă la sfîrșitul deceniului următor să fie generalizat învățămîntul de 12 ani, 65—70% din absolvenții treptei I urmînd să frecventeze învățămîntul de zi și 30—35% învățămîntul seral. Cheltuielile pentru instruire și educație — prin sistemul de învățămînt — vor crește cu 36% față de volumul celor din perioada 1976—1980, asigurîndu-se lărgirea bazei materiale, a laboratoarelor și atelierelor școlare și a condițiilor de viață ale elevilor și studenților.

Totodată, corespunzător cerințelor progresului tehnico-științific contemporan și conducerii și organizarii științifice a producției și muncii se vor perfecționa formele și activitățile de ridicare continuă a nivelului de pregătire profesională a muncitorilor și de lărgire a orizontului cultural-științific al tuturor oamenilor muncii. În perioada 1981—1985, anual, peste 2 milioane de persoane vor participa la activitățile de reciclare, special — organizate, astfel ca, în cursul unui cincinal fiecare om al muncii să realizeze îmbogățirea cunoștințelor profesionale — pe baza noilor realizări ale științei, tehnicii și culturii de specialitate, sistematic și cu metodele cele mai moderne.

Pentru satisfacerea cerințelor sporite de ridicare a nivelului de cultură al întregii populații, cheltuielile financiare de la buget vor crește în cincinalul 1981—1985 cu 26% față de perioada 1976—1980. Se va lărgi baza materială a activităților cultural-educative de masă, se va extinde centrul de televiziune prin programe color, se va dezvolta rețeaua de radio-televiziune, va crește producția de filme, editorială și a presei.

8. Protejarea și amenajarea mediului înconjurător

CONȚINUTUL și semnificațiile acestor procese au determinat ca în țara noastră ele să reprezinte atît obiective majore ale acțiunii sociale cît și ale politicii economico-sociale. Sintetizînd necesitatea, direcțiile și importanța protejării mediului înconjurător secretarul general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — arăta : **„Ținînd seama de ritmul înalt în care se dezvoltă industria, de introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne, o problemă de importanță vitală pentru națiunea noastră este protejarea mediului înconjurător. Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinarea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, riurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocoro-**

tirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România" [3]). Reprezentînd o problemă de interes general, statul nostru a inițiat și aplică un complex de măsuri menit să asigure protecția mediului înconjurător, la înfăptuirea căruia participă toți membrii societății. Astfel, a fost elaborat regimul juridic al protecției mediului înconjurător [4]), s-a înființat un organism special — Consiliul Național pentru protecția mediului înconjurător, în județe funcționează comisii speciale pentru acest domeniu, se asigură, anual, fonduri pentru protecția mediului a căror mărime ajunge pînă la 1,5—2% din venitul național.

În același timp are loc și un proces continuu de amenajare a mediului înconjurător, care se desfășoară în mai multe direcții cum sînt: sistematizarea teritoriului și a localităților, amenajarea bazinelor hidrografice și folosirea rațională și complexă a apelor, dezvoltarea fondului de păduri, îmbunătățirea solului, etc. Prin procesul de sistematizare a teritoriului și a localităților se asigură folosirea rațională a fondului funciar, ridicarea gradului de urbanizare a țării, dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, satisfacerea crescîndă a necesităților materiale și spirituale ale populației din toate localitățile. În acest sens este semnificativ să menționăm că numai în perioada cuprinsă între recensămintele din anii 1966 și 1977 au apărut 53 de orașe noi, iar populația urbană a crescut cu 40,1%. Totodată, în mediul rural s-a realizat electrificarea localităților, s-a dezvoltat rețeaua unităților social-culturale și de servicii pentru populație (în fiecare comună există unități de învățămînt, sănătate, de cultură, magazine), s-a trecut la construcția de locuințe moderne, s-au extins și îmbunătățit căile de comunicație.

Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului înscrie noi direcții și obiective ale protecției și ameliorării mediului înconjurător. Astfel, se va acorda o atenție deosebită lărgirii bazei tehnico-materiale pentru purificarea și valorificarea gazelor reziduale, epurarea apelor și valorificarea resurselor secundare, se vor crea noi tehnologii și instalații pentru combaterea poluării aerului și a zgomotului pentru epurarea apelor uzate încărcate cu metale grele, coloranți, pesticide și detergenți, se vor extinde instalațiile de reciclare a apelor industriale reziduale. Pe baza unor tehnologii noi, adecvate, se vor executa lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului, salinizării și excesului de umiditate, de menținere și ameliorare a funcțiilor pe care le are vegetația forestieră în protecția calității mediului și de rectificare a torenților care provoacă eroziuni ale solului. O atenție deosebită se va acorda îmbunătățirii mediului din localitățile urbane prin extinderea spațiilor verzi crearea de rezervații naturale, locuri de agrement și zone recreative. Totodată, se vor întreprinde lucrări pentru conservarea și ameliorarea calității ecosistemelor reprezentative din țara noastră — Delta Dunării, masivul Retezat, platoul Bucegi și altele. Prin măsurile preconizate, odată cu sporirea contribuției factorilor naturali la creșterea economică, se vor asigura menținerea echilibrului factorilor biologici necesar existenței, funcționării și dezvoltării personalității umane.

9. Starea de sănătate a populației

DATORITĂ locului și rolului hotărîtor al omului în societatea socialistă, starea de sănătate a populației exprimă o latură esențială a bunăstării generale și a dezvoltării multilaterale a personalității. De aceea, creșterea continuă a gradului de sănătate a populației este unul din obiectivele majore ale politicii Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea căruia statul nostru folosește mijloace și forme specifice acestui scop, care se găsesc într-o strînsă interdependență cu întregul sistem al organizării și funcționării vieții sociale.

O caracteristică dominantă a progreselor obținute în starea de sănătate a populației din țara noastră o constituie **creșterea rolului factorilor de ocrotire a sănătății, îmbunătățirea continuă a tuturor condițiilor de muncă și de viață pe baze științifice, astfel încît să se asigure menținerea normală a întregii capacități fizice și intelectuale a fiecărui om pe o durată de timp cît mai lungă. În** acest context, o deosebită importanță prezintă dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a proceselor de muncă din toate ramurile economiei naționale care se concretizează atît în creșterea eficienței economice cît și în îmbunătățirea condițiilor de muncă. Este de menționat, totodată, că în întregul proces de proiectare, experimentare și aplicare în producție a noilor procedee tehnice și tehnologice, respectarea normelor sanitare, conceperea unor soluții pentru prevenirea și contracararea eventualelor efecte negative asupra stării de sănătate a lucrătorilor sînt condiții obligatorii ale progresului tehnico-științific din țara noastră. În același timp, în unitățile economice și în instituții funcționează un sistem de protecția muncii, reglementat prin lege, pentru care societatea noastră asigură fondurile bănești și mijloacele materiale necesare.

Pe fondul dezvoltării economiei naționale, și în raport cu specificul condițiilor de muncă și al activităților din diferite ramuri sau sectoare ale acestora a avut loc așezarea pe baze științifice a fondului total de timp al populației. În acest sens, pentru munca în schimbul de noapte durata este de 7 ore, iar pentru unele munci cu regim de lucru special, din unele ramuri, durata este de 6 ore pe zi și chiar mai redusă. De asemenea, pentru personalul care lucrează în condiții deosebite (zgomot continuu, mediu cu noxe), pentru adolescenți, femei cu copii mici și unele categorii de lucrători suferinzi durata zilei de muncă este redusă cu una sau mai multe ore. Preocuparea permanentă a Partidului Comunist Român pentru îmbunătățirea regimului muncii din țara noastră este pregnant reflectată de hotărîrile Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 cu privire la reducerea duratei săptămînii de lucru. Astfel, începînd cu anul 1978 s-a trecut la reducerea treptată a săptămînii de lucru de la 48 de ore la 44 de ore, diferențiat pe ramuri și în timp, urmînd ca pînă în 1985 această măsură să se generalizeze.

În cadrul fondului total de timp al populației ocupate o importanță deosebită prezintă perioada concediului de odihnă, garantată și plătită pentru toate categoriile de oameni ai muncii și din toate ramurile economiei naționale. Mărimea concediului de odihnă variază în funcție de vechimea în producție și specificul ramurilor, între 15—24 zile lucrătoare, iar pentru persoanele care lucrează în condiții deosebite se acordă în plus 3—12 zile lucrătoare. Totodată, statul asigură persoanelor bolnave concediu plătit pentru refacerea sănătății. Pentru folosirea cît mai eficientă a concediilor și refacerea forței de muncă statul finanțează dezvoltarea condițiilor materiale din domeniile turismului, sportului, odihnei și tratamentului.

O trăsătură esențială a condițiilor de ocrotire a sănătății în societatea noastră este **caracterul lor profilactic, atotcuprinzător și gratuit.** În acest sens, pe baza unor programe speciale, se desfășoară în permanență acțiuni menite să depisteze diferitele boli în faza incipientă —, preclinică, se efectuează vaccinări preventive, controale medicale periodice obligatorii, se acordă asistență medicală specială mamelor și copiilor.

Dimensiunile condițiilor asigurate de societatea noastră pentru ocrotirea sănătății populației sînt exprimate pregnant de **creșterea continuă a fondurilor alocate de către stat în acest scop, de extinderea rețelei sanitare și creșterea personalului medical.** Evoluția indicatorilor, care sintetizează modificările principale ale condițiilor materiale și umane din domeniul sanitar, în perioada 1950—1978, este prezentată în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

	1950	1965	1978
Cheltuieli de la bugetul de stat pentru sănătate (milioane lei)	644,5	4 794,6	12 358,3
Paturi de asistență medicală	69 221	144 054	203 536
Numărul medicilor	15 583	27 900	36 838
Numărul locuitorilor ce revin la un medic	1 047	682	593
Personal mediu sanitar	60 648 *)	77 819	130 261
Numărul locuitorilor ce revin la un cadru mediu sanitar	303 *)	245	168
Numărul persoanelor la odihnă și tratament în stațiuni balneoclimatice, tabere de elevi și preșcolari	202 211	629 025	1 845 212

*) — 1960

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, pag. 526—527 ; 591—597.

Toate aceste procese au permis nu numai o îmbunătățire radicală a stării de sănătate a populației față de situația existentă pînă la declanșarea revoluției socialiste, dar și situarea

Ioan V. TOTU

(Continuare în pag. 25)

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7 București, Editura Politică, 1973, p. 511.
[4]) Legea nr. 9 din 20 iunie 1973.

Determinarea eficienței economice

EFICIENȚA economică constituie o problemă cardinală a dezvoltării economiei naționale. Exprimînd raportul dintre efort și efecte, eficiența constituie categoria economică în măsură să releve sintetic modul în care sînt utilizate resursele de care dispune societatea — materiale, umane, financiare etc. — atît pentru fiecare moment al producției cît și într-un orizont larg de timp. Sporirea susținută a eficienței economice în toate sectoarele de activitate, îndatorire civică și patriotică ce revine — după cum se arată în documentele partidului nostru — fiecărui om al muncii, nu poate fi abordată și soluționată corect numai dintr-o perspectivă nemijlocit practică, concretă. Prin implicațiile vădite atît la nivel micro cît și macroeconomic, prin efectele sale imediate și, adesea, mult depărtate în timp, eficiența ridică numeroase probleme de ordin teoretic ; de asemenea în planul determinării unui ansamblu de indicatori care să o exprime cît mai autentic, în dinamică, precum și în perspectiva decalării influenței diverșilor factori de producție și sociali. Se relevă astfel, pe deplin, însemnătatea analizării conceptului de eficiență economică din cît mai multe unghiuri de vedere, îmbinarea armonioasă a opticii teoretice cu cea metodologică și practică, arie de preocupări căreia i se subsumează și recentul volum „Determinarea eficienței progresului tehnico-științific și a calificării"*).

Lucrarea semnată de Petre Jica constituie un efort de a fundamenta o teorie generală a eficienței economice și de a determina, pe această bază, o serie de indicatori de exprimare a eficienței ; indicatorii respectivi sînt concepuți să incorporeze un număr cît mai mare de factori și să redea cu acuratețe caracterul evolutiv al fenomenelor economice, dovedindu-se astfel utili în practica economică curentă. Orientarea analizelor spre determinarea eficienței progresului tehnic, a eficienței calificării și a eficienței perfecționării organizării — triadă căreia îi corespunde, de altfel, și structura cărții — se fundamentează, în optica autorului, pe însemnătatea acestor factori în procesul dezvoltării. Un alt argument îl constituie complexitatea intrinsecă a influenței factorilor amintiți asupra proceselor economice deopotrivă cu dificultățile proporționale pe care le implică alcătuirea unui sistem de indicatori care să surprindă veridic eficiența alocării de resurse în aceste domenii de activitate.

Demersul analitic vădește pe parcursul întregului volum un caracter unitar, fapt cu atît mai însemnat dacă ținem seama de diversitatea factorilor investigați. Principalele elemente analizate privesc fixarea riguroasă a conținutului fiecărui factor fundamental — progres tehnic, calificare, organizare — determinarea cheltuielilor directe și indirecte pentru crearea, perfecționarea și introducerea în producție a acestora (inclusiv a „costurilor de oportunitate") determinarea efectelor economice directe și indirecte, în prezent și în perspectivă, propagate sau conexe și determinarea indicatorilor de eficiență atît la nivelul eficienței integrale cît și al celei parțiale (calculele efectuate includ : sporul de productivitate, economicitatea și sporul de rentabilitate a cheltuielilor).

În structura lucrării atenția este orientată cu prioritate asupra problematicii eficienței progresului tehnico-științific. Sînt examinate în acest context noțiunile de progres tehnic și nivel tehnic a căror clarificare metodologică condiționează demersurile analitice ulterioare. Se impun, de asemenea, subliniate eforturile autorului în direcția elaborării de indicatori care să permită comensurarea cît mai exactă a efectelor economice ale progresului tehnic, a eficienței introducerii progresului tehnic, (să amintim cu acest prilej distincția pertinentă pe care o face autorul între eficiența perfecționării sau a introducerii tehnicii noi — atribut al resurselor avansate, al investițiilor — și eficiența exploatării curente a tehnicii noi introduse, însușire a resurselor consumate) precum și eficiența cercetării științifice.

O altă problemă asupra căreia autorul se oprește pe larg o constituie dedeterminarea eficienței calificării. Demersul analitic operează din capul locului distincția între învățămîntul de calificare și învățămînt în general, absolut indispensabilă pentru determinarea cheltuielilor și, mai apoi, a eficienței economice. Urmărind să detașeze valoarea euristică a principalilor indicatori ai nivelului de calificare — categoria medie de calificare, categoria medie de retribuire, durata medie de școlarizare, numărul mediu de clase pe absolvent, etc., în volum se afirmă necesitatea conceperii unui indicator sintetic al nivelului de calificare. În această optică este susținută ideea oportunității determinării în viitor a unor coeficienți de corelație sau a unor elasticități cu ajutorul cărora s-ar apropia calculele de eficiență a calificării de acelea caracteristice progresului tehnic, prin includerea calității forței de muncă în cadrul funcțiilor de producție.

Un element de primă însemnătate în calculul eficienței calificării forței de muncă îl constituie cheltuielile : de calificare propriu-zise (pentru absolvirea școlilor profesionale, a liceelor de specialitate, a școlilor de maiștri, a școlilor postliceale și cursurilor universitare) ; cheltuielile pentru formarea unei persoane productive („cost al formării") ; cheltuielile pentru producerea și reproducerea forței de muncă ; cheltuielile pentru pregătirea unui lucrător etc. Pentru evaluarea eficienței învățămîntului autorul propune să se ia în calcul cheltuielile de bază cît și cele speciale, cheltuielile totale pentru învățămînt, defalcate pe cicluri, pe cursant, pe absolvent-ciclu și absolvent calificat. În acest sens considerăm de real interes determinarea coeficienților de transformare a muncii calificate în muncă simplă, necalificată, pe baza cheltuielilor pe absolvent și a duratei învățămîntului. Urmărindu-se exprimarea cît mai fidelă a efectelor în plan economic ale calificării forței de muncă, în volum se face distincție între efectele directe și cele indirecte, stăruindu-se, în mod justificat asupra importanței deprinderilor și experienței de muncă, a uzurii morale a cunoștințelor. Efectele sînt măsurate în două planuri : cel al creșterii productivității muncii și cel al influenței calificării asupra creșterii venitului național. Acest din urmă aspect, opinează autorul, poate fi comensurat prin intermediul productivităților parțiale : a muncii vii, a mijloacelor fixe și a materialelor, precum și a investițiilor.

Întreaga lucrare este subordonată unei finalități majore — aceea a perfecționării metodologiei de calcul a eficienței economice, obiectiv de o importanță deosebită pentru progresul economiei naționale, pentru creșterea competitivității sale. Prin elementele noi și analizele de profunzime desfășurate pe parcursul volumului autorul contribuie atît în plan teoretic cît și practic la elaborarea unui sistem unitar și cît mai flexibil de indicatori ai eficienței economice. Apreciem în același timp, că în această amplă dezbatere a problemelor de eficiență economică se poate dovedi utilă folosirea unor concepte și metode ale demografiei potențiale, cum ar fi piramida economică a vîrstelor, determinarea producției venitului național și a consumului ca funcție de vîrstă, asociată cu calificarea; aplicarea pe scară mai largă a metodelor ergonomiei. Sub raport metodologic, de asemenea, aparatul analitic poate fi nuanțat prin aplicarea unor scheme de analiză factorială, formularea unor modele care să folosească și în prognoză, încercarea de a integra calificarea („stocul de învățămînt") în funcțiile de producție, la nivel macro și microeconomic. Apreciind lucrarea lui Petre Jica drept un autentic eveniment științific, am dori în încheiere, să amintim și admirabilele condiții grafice pe care le-a asigurat Editura Politică.

Vladimir TREBICI

*) Petre Jica, „Determinarea eficienței progresului tehnico-științific și a calificării", Editura Politică, 1979.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

IPOSTAZE APOLOGETICE ŞI PRAGMATICE ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ BURGHEZĂ (II)

AŞA-NUMITA „Mişcare a drepturilor de proprietate", curent în cadrul doctrinei „noilor economişti" americani îşi leagă existenţa de Ronald Coase şi revista fondată de acesta în 1958 : „Journal of Lawend Economics". În optica respectivă, pornind de la costul tranzacţiilor într-o economie de piaţă şi de la elemente de drept economic, de la reactualizarea rolului analizei istorice în teoria economică sînt avansate mai multe constatări privind evoluţia întreprinderii ca unitate a economiei precum şi statutul proprietăţii private. În accepţia amintită, revoluţia industrială ar trebui tratată ca efect al mişcării unui „sistem de tipuri de proprietate care au evoluat de la feudalism încoace şi care asigură orientarea capitalului spre activităţi cu rezultate economice sporite" ; întreprinderea ar constitui un mijloc de substituire a pieţei, cu condiţia ca această substituire să se justifice prin efecte economice ca şi prin modificarea comportamentului uman. Interesantă apare şi încercarea de reînnoire a analizei istorice prin folosirea teoriei economice, aşa cum face D. North, de exemplu, în „Les origines du monde occidentale".

Numeroşi ideologi ai acestui curent, printre care Evsey Domar, Erik Turibolon, Svetosar Pejovich şi alţii urmăresc să evidenţieze capacitatea de control a întreprinderilor asupra deciziilor managerilor, subliniind faptul că în zilele noastre pentru marii capitalişti prezintă interes nu atît modul în care sînt exprimate în întreprinderi diversele drepturi de proprietate, ci măsura în care structurile existente asigură însuşirea părţii corespunzătoare din venitul firmei, în proporţie similară cu contribuţia la constituirea capitalului. Se avansează concluzia că revitalizarea orînduirii capitaliste cere întoarcerea la proprietatea individualizată, la întreprinderea particulară de dimensiuni mai reduse, care ar favoriza maximum de eficacitate faţă de firma publică unde deţinătorii capitalului nu sînt preocupaţi de soarta unităţii, ci de venitul încasat.

„Şcoala Public Choice", avînd ca mentori pe plan ideologic pe James Buchanan şi Coordo-Tullock, efectuează o analiză asupra problemelor de „economie publică", urmărind modalităţile în care se folosesc banii statului, cît şi un studiu asupra premiselor şi condiţiilor care determină veniturile acestuia. „Public Choice" studiază raporturile dintre instituţiile politice — în componenţa şi dimensiunile lor — şi optimul economic, în ce măsură un sistem de vot, spre exemplu, favorizează obţinerea unei maxime eficacităţi, impactul birocratismului asupra mecanismelor alocării resurselor, interdependenţele dintre sistemele politice şi reprezentarea parlamentară ; deopotrivă sînt abordate probleme ca „logica" noţiunii de stat, teoria modernă a „Contractului social", conceptul de „Dreptate" etc.

Ca şi „capitalul uman" sau „mişcarea drepturilor de proprietate", „Public Choice" promovează aplicarea metodologiei economice în domeniul opţiunilor nemarfare. Bazîndu-se pe cercetarea economică (elaborarea modelelor econometrice), pe ştiinţa politică (studiul comparat al sistemelor de vot), pe sociologie (examinarea motivărilor de comportament) şi pe reflecţia filozofică (analiza bazelor logice ale categoriei de „libertate"), şcoala „Public Choice" exprimă orientarea actuală a teoriei economice spre domenii noi. J. Buchanan arată că : «„Public Choice" nu este altceva decît un efort de formulare a unei teorii generale a economiei publice care permite să se facă, în domeniul opţiunilor colective, ceea ce s-a făcut de mult la nivelul microeconomiei pieţelor» *).

O privire de ansamblu asupra celor patru curente, relevate în articol, scoate în evidenţă faptul că promotorii lor observă — şi nu pot nega — racile ale capitalismului, cum sînt inflaţia, şomajul, inegalităţile, mişcările contestatare etc., pe care le consideră însă cauzate de intervenţia statului în economie, încercînd să escamoteze rolul instituţiilor politice şi mai ales al naturii relaţiilor sociale. Drept urmare, soluţiile oferite pentru depăşirea actualei stări de lucruri ţin, în concepţia lor, de noi „tehnologii politice" şi nu de modificarea orînduirii, aşa cum cer legile obiective ale progresului societăţii. În acest cadru, ca obiectiv esenţial al acestei mişcări din gîndirea economică, se demarcă

FIŞE

Cercetarea interdisciplinară

● *Abordarea interdisciplinară constituie o notă originală şi definitorie a cercetării ştiinţifice contemporane, deopotrivă în ştiinţele naturii şi în ştiinţele sociale. Această tendinţă reflectă însăşi logica realităţii studiate, în sine complexă şi dinamică, care nu poate fi înţeleasă şi explicată decît ca un ansamblu ce depăşeşte în implicaţii şi profunzime analiza sectorială proprie unei discipline sau alteia. Acestui domeniu deosebit de complex al scienticii îi este consacrat cel de al XVIII-lea volum al seriei „Materialismul dialectic şi ştiinţele moderne" — „INTERDISCIPLINARITATEA ÎN ŞTIINŢA CONTEMPORANĂ (coordonatori acad. Ştefan Milcu şi dr. Virgil Stancovici) apărut recent la* Editura Politică. *Un număr de studii înmănunchiate în lucrare abordează problemele teoretice-metodologice ce jalonează demersul interdisciplinar în ştiinţa contemporană : opinii asupra genezei ştiinţelor multi si interdisciplinare, interdisciplinaritate şi integralitate în cercetarea ştiinţifică ; premise şi modalităţi ale interdisciplinarităţii etc. Altele privesc unele aspecte particulare ce izvorăsc din specificul domeniilor de investigaţie — interdisciplinaritatea managementului, ştiinţele istorice în perspectivă interdisciplinară, interdisciplinaritatea în proiectare ş.a.*

Complexul economiei naţionale

● *Complexul unic al economiei naţionale constituie o formaţie economică extrem de vastă şi de complexă — scrie* G. Sazontov, *în articolul* O politiko-ekonomiceskih aspektah edinogo narodnohozeaistvennogo kompleksa strani *(Cu privire la aspectele politico-economice ale complexului unic al economiei naţionale), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI *(nr. 5/1980). El cuprinde toate fazele reproducţiei sociale la scara întregii ţări — producţia, repartiţia, schimbul şi consumul ; toate ramurile economiei naţionale, respectiv atît sfera productivă cît şi cea neproductivă ; toate componentele regionale ale economiei ţării. Interacţiunea şi orientarea către acelaşi ţel a tuturor elementelor, diferite prin proporţiile şi caracterul lor, ale complexului economiei naţionale a U.R.S.S. este asigurată — arată G.S. — pe baza dezvoltării planice a întregii economii, determinată de relaţiile socialiste de producţie.*

În cadrul articolului, autorul examinează trei probleme-cheie din multitudinea aspectelor politico-economice ale complexului economiei naţionale. Este vorba aici de evidenţierea premiselor obiective, fundamentale ale formării complexului, a locului său istoric în dezvoltarea generală a economiei ; de unele trăsături şi particularităţi esenţiale ale complexului ; în fine, de principalele sarcini privind realizarea posibilităţilor vaste pe care le oferă complexul economiei naţionale pentru creşterea economico-socială.

Alternative

● Jean Boissonat *consemnează în numărul din 25 mai-6 iunie a.c. al revistei* L'EXPANSION *o amplă dezbatere a unor reputaţi specialişti în domeniul asupra viitorului energetic al Franţei ; titlul articolului :* „Energie — le vrai debat". *Rezolvarea problemelor de asigurare cu energie în următoarele decenii, se subliniază în articol, nu se reduce la a substitui pur şi simplu o sursă energetică cu alta — petrolul cu cărbunele sau cu energia nucleară, de exemplu ; tot mai acut se pune problema gestionării cu chibzuinţă a unei alte resurse devenită tot atît de rară — capitalul — pe care promovarea noilor tehnologii energetice îl solicită intens. Potrivit opiniei specialiştilor, arată J. B., ne aflăm într-o situaţie similară cu cea a declanşării crizei petroliere în care „toate ouăle fuseseră puse în acelaşi coş". De această dată însă este vorba de modul în care sînt orientate investiţiile. Miezul problemei constă în a determina echilibrul optim între două alternative aparent incompatibile : pe de o parte dezvoltarea centralelor nuclearo-electrice — extrem de costisitoare, ridicînd anumite probleme în funcţionare şi, în cazul Franţei, perpetuînd o dependenţă externă în ce priveşte aprovizionarea cu materie primă ; pe de altă parte, orientarea resurselor financiare în direcţia energiilor neconvenţionale ca şi spre dezvoltarea de tehnologii care să permită economisirea energiei — prin izolarea mai bună a locuinţelor, prin implementarea de utilaje şi tehnologii mic consumatoare de energie în industrie şi consumul energetic neconvenţionale.*

TEORII-IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

încercarea de înnoire şi depăşire a teoriei microeconomice neoclasice ; ea se desfăşoară nu atît sub incidenţa mecanismului de formare şi stabilire a preţurilor în condiţiile economiei de piaţă, ci în lumina opţiunilor şi comportamentelor umane într-un sistem de interacţiune socială.

„Noii economişti" americani încearcă în fapt să pună de acord „realităţile vieţii, respectiv demersul dedicat asigurării viabilităţii proprietăţii individualizate cu teoria economică sau, mai exact, cu modele microeconomice, urmărind, între altele, să argumenteze încă odată, dacă mai era nevoie, necesitatea studiilor interdisciplinare pentru fundamentarea acestui tip de model. În acest cadru mişcarea de la Chicago se pare însă că orientează în principal demersul discipolilor săi spre dezvoltarea ideologiei puterii, dînd o nouă dimensiune teoriilor şi concepţiilor liberale ; mai trebuie spus şi faptul că o bună parte din autorii acestor teorii au fost în tinereţea lor simpatizanţi ai tezelor socialiste, marxiste.

Folosind cele mai moderne mijloace de analiză, urmărind în planuri diferite raportul „costuri-avantaje", autorii elaborează unul din cele mai viguroase proteste împotriva intervenţiei statului capitalist în economie, ironizînd preocupările providenţiale ale acestuia. Dar în concepţia „noilor economişti" relele societăţii capitaliste n-ar fi generate de „excesul de capitalism", ci de „insuficienţa de capitalism", insuficienţă automat legată de reglementările şi îngrădirile juridice şi politice îndreptate împotriva întreprinderii din economia americană. Concluzia dominantă a acestor economişti este că „procesul" intentat capitalismului, respectiv economiei de piaţă, ar trebui închis, urmînd a fi intentat un adevărat proces statului capitalist care se face vinovat de exces de dirijism. Mai mult, ei — ca apologeţi ai capitalismului, avertizează asupra „pericolului" pentru societatea respectivă pe care îl reprezintă faptul că masele populare ar putea mai uşor să-şi asigure stăpînirea acestui stat care a dus la creşterea gradului de socializare şi la înlăturarea proprietăţii individualizate, oferind astfel cîmp larg de afirmare victoriei revoluţiei socialiste.

Desigur, chiar în rîndul economiştilor mişcării de la Chicago întîlnim poziţii contradictorii unii acuzînd caracterul prea deschis al opţiunilor libertarienilor mai ales atunci cînd se abordează problematica statutului funcţional al statului. În egală măsură se impune distincţie între cei care abordează problematica de pe poziţii pur economice faţă de cei în concepţia cărora domină, în fapt, substratul de ordin ideologic. Ceea ce îi uneşte, însă, pe aceşti economişti se pare a fi speranţa redescoperirii unei concepţii generale noi, capabile să revitalizeze capitalismul.

Criza capitalismului monopolist de stat îşi pune o puternică amprentă asupra gîndirii economice burgheze. Amplele crize sectoriale, şomajul, recesiunea au zdruncinat definitiv mitul „supravieţuirii" fără limite a orînduirii burgheze, mitul virtuţilor keynesismului. Dacă la data înfloririi acestui mit, imensa majoritate a economiştilor s-au raliat keynesismului, aşa cum observa şi P. A. Samuelson, zguduirile produse economiei capitaliste în ultimii ani, adîncirea contradicţiilor acestei orînduiri, au stimulat apariţia unei mare număr de „dezidenţi" care încearcă să reînvie tezele capitalismului amendat de cîteva decenii de ideea intervenţiei statului în economie. „Noii economişti" intensifică critica keynesismului acuzînd lipsa de mobilitate a acestei teorii faţă de condiţiile noi care au apărut în ultimii 10–15 ani, de cînd asistăm la accentuarea crizei „societăţii de consum" în economia capitalistă, în ţările industrializate. Criticînd intervenţia statului în economie, noii economişti ,printre care, Stigler, Pesner, Brozen, Peltzman — acuză acest procedeu drept vinovat de „stagnarea producţiei şi jefuirea resurselor".

Dincolo de fondul neştiinţific al teoriei „noilor economişti", de apologia manifestă a elaboratelor lor, nu numai „Succes" de public al tezelor respective este generat de un real curaj de a vedea şi de a supune unei analize exhaustive unele stări reale din lumea capitalului de azi, infirmînd tezele răsunătoare cu privire la posibilităţile nelimitate ale doctrinei keynesiste. Cu toate limitele ideologice pe care le prezintă acest curent în ansamblu, pe grupuri sau fiecare ideolog în parte, analiza tezelor şi concepţiilor promovate de acesta oferă o radiografie bine detaliată asupra stărilor de lucruri din ţările capitaliste industrializate, în speţă din Statele Unite ale Americii, o radiografie care pune la îndemîna marxiştilor o bază documentară importantă asupra mişcării proceselor şi fenomenelor contemporane.

dr. Alecu Al. FLOAREŞ
Iaşi

*) J. Buchman, citat după H. Lepage, Les „nouveaux économistes americans",. Diogène, nr. 100, pag. 243.

Stabilitatea exportului şi structura economiei

● *Într-un studiu publicat în numărul 4/1979 al revistei* WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV — „Export Instability and Economic Structure: an East-West Comparison" — David A. Brodsky şi Gary P. Sampson *îşi propun să evidenţieze posibilele legături între gradul de stabilitate a exportului şi structura economică. Cercetarea a cuprins date referitoare la economiile a 26 de state europene — atît cu economie planificată central cît şi cu economie de piaţă — urmărite pe o perioadă de 14 ani (1960–1974). Pentru a asigura comparabilitatea datelor şi a obţine corelaţii semnificative între structura economică şi stabilitatea exportului autorii au utilizat o serie mai largă de indicatori : specializarea economiilor pe realizarea de produse prelucrate, specializarea geografică, profilarea pe bunuri alimentare, profilarea pe exportul de bunuri alimentare, produsul intern brut (P.I.B.), valoarea totală a exporturilor etc.*

În urma unor prelucrări statistice, afirmă autorii, se desprinde tendinţa potrivit căreia ţările cu o structură complexă a exporturilor de bunuri prelucrate au o mai mare putere de a-şi menţine echilibru faţă de fluctuaţiilor preţurilor la produsele de export şi faţă de schimbarea condiţiilor economice pe pieţele de import. Din punct de vedere al profilării geografice, structura exporturilor vădeşte o evoluţie contradictorie : pe de o parte o dependenţă strînsă faţă de condiţiile economice dintr-un număr mic de ţări, iar pe de altă parte o anume continuitate în condiţiile stabilităţii economiilor principalilor parteneri. D.B. şi G.S. opinează, că, în general exportul de produse alimentare şi materii prime a fost testat ca asociindu-se semnificativ cu o mai mare instabilitate la export.

Dezbateri ştiinţifice

● *În ziua de 14 iunie a.c. la Academia de Studii Economice din Bucureşti a avut loc o dezbatere consacrată modului în care se reflectă problematica noului mecanism economico-financiar în conţinutul procesului de învăţămînt, în lumina cuvîntărilor rostite de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29 — 30 mai 1980 şi la Şedinţa plenară a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c.*

Participanţii la dezbatere — cadre didactice, specialişti din producţie şi cercetare — au evidenţiat noi modalităţi de acţiune vizînd perfecţionarea întregului proces de învăţămînt, pentru o pregătire temeinică a viitorilor specialişti în concordanţă cu cerinţele şi exigenţele noului mecanism, pentru realizarea unei noi calităţi în domeniul activităţii economice.

În cadrul dezbaterilor a fost subliniată necesitatea valorificării în condiţii mai bune a potenţialului ştiinţific al cadrelor didactice şi studenţilor pentru rezolvarea problemelor ridicate de aplicarea corectă şi integrală a principiilor noului mecanism economico-financiar, a intensificării sprijinului acordat unităţilor economice în vederea realizării indicatorilor privind producţia netă, producţia fizică, beneficiile, rentabilitatea etc.

De asemenea, s-a stabilit că în perioada imediat următoare conducerea Academiei împreună cu reprezentanţii ministerelor, ai organelor centrale de sinteză să întreprindă acţiuni concrete în vederea traducerii în viaţă a indicaţiilor date cu privire la înţelegerea corectă şi aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în unităţile economice şi integrarea acestora cît mai organic în conţinutul şi metodica disciplinelor de studiu, a activităţilor de integrare şi cercetare ale cadrelor didactice şi ale studenţilor.

FIŞE

● *La sfîrşitul lunii mai, a avut loc, la Iaşi, dezbaterea ştiinţifică cu tema* „Probleme ale perfecţionării metodologiei de calcul şi analiză a productivităţii în industrie". *Organizată de Institutul central de cercetări economice — Institutul de economie industrială şi Centrul teritorial de cercetări economice Iaşi, dezbaterea a întrunit, timp de două zile, numeroşi specialişti din cercetare-învăţămînt şi din producţie.*

În cele aproape 30 de comunicări prezentate în plen şi pe secţiuni au fost aprofundate subiecte privitoare la creşterea accelerată a productivităţii muncii — bază a progresului economico-social al ţării ; raportul între intensitatea muncii şi productivitatea acesteia în condiţiile progresului tehnico-ştiinţific ; maximizarea productivităţii muncii local ; influenţa unor factori ergonomici asupra creşterii productivităţii muncii ; elemente metodologice şi aspecte noi ale aplicării metodei indicilor în calculul productivităţii muncii.

20

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII ȘI LUPTA PENTRU INDEPENDENȚA ECONOMICĂ A TINERELOR STATE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MIȘCAREA de eliberare națională este una din marile forțe care acționează hotărît pentru transformări revoluționare în lumea contemporană. În esență mișcarea de eliberare națională constă în înlăturarea rămășițelor sistemului colonial al imperialismului care constituie o încălcare a drepturilor omului și normelor de convietuire internațională. În faza actuală mișcarea de eliberare națională urmărește consolidarea independenței politice și obținerea independenței economice pentru statele care s-au format prin destrămarea imperiilor coloniale, precum și obținerea dreptului la autodeterminare, la independență, a teritoriilor și popoarelor care se mai află sub dominația colonială.

Consolidarea independenței politice și obținerea independenței economice pentru statele constituite în urma prăbușirii imperiilor coloniale presupun transformări social-eoconomice deosebit de complexe în cadrul cărora lichidarea subdezvoltării are cea mai mare importanță.

1. Conținutul și cauzele subdezvoltării

STATELE din Africa, Asia și America Latină formate prin eliberarea de sub dominația colonială au astăzi o situație foarte diferită din punct de vedere economic și politic. Cvasitotalitatea acestora se caracterizează însă prin anumite trăsături comune care pun în evidență subdezvoltarea lor economică : a) nivelul scăzut al forțelor de producție ; b) în structura economiei naționale agricultura ocupă un loc foarte important sau predomină ; c) relațiile de producție bazate mai ales pe proprietatea privată reprezintă împletirea unor puternice rămășițe feudale sau prefeudale cu relații capitaliste care îmbracă rareori forma celor din țările dezvoltate; d) economia continuă să se afle în sfera exploatării capitalului monopolist ; e) nivelul de trai al celei mai mari părți a populației acestor state este scăzut, rezultatele creșterii economice fiind însușite de clasele și păturile sociale înstărite ,precum și de capitalul străin.

Criteriul cel mai important pe baza căruia se apreciază că statele formate prin destrămarea sistemului colonial sînt subdezvoltate economic este nivelul scăzut al forțelor de producție. Discrepanțele între nivelul dezvoltării forțelor de producție în diferite țări se reflectă în decalajele economice. Acestea pot fi ilustrate ca diferențe între volumul produsului social, venitului național și producției sau consumului celor mai importante produse sau, ca diferențe între nivelurile pe locuitori la acești indicatori.

Astăzi există foarte mari decalaje între țările capitaliste industrializate și cele subdezvoltate economic. Venitul național pe locuitor în primul grup de țări este de cel puțin 14 ori mai mare decît în celelalte ; exprimată în cifre absolute această diferență reprezintă mai mult de 3 150 de dolari. În ultimele decenii datorită diferențelor de ritm dintre cele două grupuri de țări, decalajele au marcat o ușoară tendință de micșorare, dar acest fenomen nu a fost destul de puternic pentru a împiedica adîncirea decalajelor dintre ele la principalii indicatori pe locuitor.

Un rol deosebit de important pentru agravarea acestor decalaje l-a avut slaba dezvoltare a industriei și structura inadecvată a economiei țărilor subdezvoltate economic. Dominația colonială și menținerea acestor țări în sfera exploatării capitalului monopolist a frînat crearea și dezvoltarea unei industr naționale în concordanță cu nevoile lor. În cea mai mare parte a acestor țări industria grea lipsește sau se află la începuturile sale, iar agricultura este puțin diversificată și de mică productivitate.

Există decalaje economice și între tinerele state, decalaje care scot în relief în ce măsură acestea sau pe subgrupe — au rămas în urmă față de țările dezvoltate. În cadrul tinerelor state se pot distinge : țări slab dezvoltate caracterizate printr-o rămînere în urmă mai accentuată cum sînt : Ciad, Ruanda, Mali, Laos, Nepal etc., și țări în curs de dezvoltare aflate mai aproape de pragul care face demarcația de țările mediu dezvoltate cum sînt Mexic, Brazilia, Argentina, Algeria etc.

Programul P.C.R. subliniază că starea de subdezvoltare este rezultatul nemijlocit al politicii imperialste, colonialiste și neocolonialiste, de jefuire a bogățiilor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile. Continuarea acestei politici stă la baza perpetuării subdezvoltării și agravării ei. Referindu-se la aceasta în mesajul adresat celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Manila (7 mai 1979) tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Constituie o gravă anomalie a realității social-politice contemporane faptul că în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice, a cuceririlor științei și civilizației, ale cunoașterii umane o mare parte a omenirii trăiește în condiții de subdezvoltare, de sărăcie și foamete, că lumea continuă să fie împărțită în țări sărace și țări bogate, ca rezultat al politicii imperialiste și colonialiste de exploatare și asuprire".**[1])

2. Structura economică și socială a țărilor recent eliberate

STATELE care s-au format în urma prăbușirii sistemului colonial au moștenit din trecut nu numai forțe de producție, înapoiate, ci și relații de producție extrem de eterogene care-și pun amprenta asupra structurii economice și sociale a acestor state.

Principalele componente ale acestor structuri sînt :

a) proprietatea capitalului străin, burgheziei naționale și compradore întemeiată pe relații de producție capitaliste. Capitalul străin deține într-o serie de țări subdezvoltate poziții importante în industria extractivă, ușoară, în transporturi și în agricultură. De regulă acesta joacă un rol de frînă în dezvoltarea economico-socială independentă a tinerelor state. Pozițiile burgheziei autohtone sînt în funcție de gradul de dezvoltare a capitalismului în aceste țări și de raporturile în care se află cu capitalul monopolist internațional. În cadrul acestora burghezia națională este cea care participă la cucerirea și consolidarea independenței economice și politice. În asemenea împrejurări, burghezia națională poate juca un rol progresist. Ea are însă un caracter dublu : pe de o parte este obiectiv interesată în desfășurarea mișcării de eliberare, iar pe de altă parte, pe măsură ce contradicțiile sociale se adîncesc, anumite grupuri ale ei înclină spre conciliere cu imperialismul sau alte forțe reacționare. Burghezia compradoră este partea cea mai reacționară a burgheziei din aceste țări care favorizează expansiunea capitalului străin, jefuirea bogățiilor țării și exploatarea populației de către imperialism.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, Ed. Politică, București, 1979, p. 260—270.

Corespunzător gradului de dezvoltare a capitalismului există în țările recent eliberate forță de muncă salariată, respectiv proletari. Ponderea acestora în totalul populației este mai scăzută în Asia și Africa și mai ridicată în America Latină. Ca urmare a politicii de industrializare dusă de multe dintre țările subdezvoltate economic, proletariatul este în creștere. El reprezintă o forță care militează consecvent pentru progres.

b) Sectorul de stat apărut pe calea naționalizărilor (mai ales prin plata de despăgubiri), confiscarea unor întreprinderi aparținînd fostelor administrații coloniale, absenteiștilor, cît și prin investiții făcute de stat. Relațiile de producție proprii acestui sector și natura lui socială depinde de clasa dominantă, de esența puterii politice, de rolul progresist sau nu pe care îl joacă în dezvoltarea economiei naționale. În multe din fostele colonii, sectorul de stat s-a dezvoltat mult avînd o importanță deosebită în lupta împotriva monopolurilor străine, pentru cucerirea independenței economice.

c) Mica producție de mărfuri, constituită din mici meșteșugari și mai ales din țărănime, formează cea mai numeroasă parte a populației în majoritatea tinerelor state. În general țărănimea acestor state dispune de pămînt puțin, suferă exploatarea burgheziei autohtone și capitalului străin. De aceea, ea formează o imensă forță care acționează pentru reforme agrare și transformări democratice.

d) Proprietatea feudală are o mare însemnătate în agricultura unor țări, împletindu-se adesea cu elemente ale relațiilor capitaliste. Elementele feudale împreună cu burghezia compradoră constituie sprijinul monopolurilor internaționale în economia țărilor subdezvoltate economic.

În afară de acestea se mai întîlnesc relații tribale, patriarhale, gentilice, sub forma proprietății obștiilor sătești asupra pămîntului, pozițiilor pe care le dețin șefii de trib, a servituților care se formează pe această bază.

3. Căile înlăturării subdezvoltării

CUCERIREA independenței politice de stat constituie premisa cea mai importantă pentru obținerea independenței depline a tinerelor state. Lupta popoarelor din aceste țări continuă însă pînă la cucerirea independenței economice. În cursul acestei etape istorice trebuie lichidată subdezvoltarea economică și înfăptuite prefaceri în viața economică, politică și socială menite să conducă la restrîngerea și lichidarea influenței negative a capitalului străin în economie, crearea și dezvoltarea unei industrii naționale, creșterea sectorului de stat, transformarea structurii agrare în interesul țărănimii muncitoare, lichidarea marilor decalaje care separă tinerele state de țările dezvoltate, realizarea unui progres mai rapid al fiecărei țări.

Lichidarea cît mai grabnică a subdezvoltării constituie o problemă a întregii planete pentru că de rezolvarea ei depinde asigurarea unor condiții corespunzătoare de viață pentru 2/3 din omenire, progresul și colaborarea între toate țările.

Fără îndoială, așa cum s-a arătat și la Congresul al XII-lea al partidului, rezolvarea acestei probleme constituie în primul rînd sarcina tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării. Aceasta impune concentrarea tuturor forțelor umane și mijloacelor materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. Dezvoltarea echilibrată și în ritm înalt a întregii economii este condiția hotărîtoare pentru înfăptuirea acestui scop.

De asemenea, un rol de cea mai mare însemnătate pentru lichidarea subdezvoltării îl are lărgirea colaborării internaționale bazată pe echitate, avantaj reciproc, și sprijin multilateral acordat tinerelor state. În cadrul colaborării internaționale țara noastră apreciază că este deosebit de important să se realizeze următoarele acțiuni : elaborarea unui program de dezvoltare a țărilor rămase în urmă pînă în anul 2000 cu prevederi corespunzătoare pentru agricultură, industrie și pregătirea cadrelor ; constituirea unui fond comun de dezvoltare prin participarea țărilor industrializate, precum și prin utilizarea a jumătate din sumele care se economisesc ca urmare a reducerii cu 10—15% de către toate statele a cheltuielilor militare ; stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și produselor industrializate ; accesul larg al țărilor rămase în urmă la tehnologiile moderne și cuceririle științei ; reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate capitalul străin ; întărirea unității și solidarității țărilor subdezvoltate economic.

Obținerea independenței economice presupune, de asemenea, lupta împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă acțiuni economice, politice, ideologice și militare întreprinse de forțele imperialiste cu scopul, direct sau indirect, de a limita independența țărilor care s-au eliberat de sub dominația colonială și continuarea exploatării lor în forme mai vechi sau mai noi.

Țara noastră, a cărei rămînere în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine și al exploatării marilor monopoluri imperialiste, este legată de tinerele state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. România s-a ridicat în ultimele decenii de la situația de țară slab dezvoltată cu un venit național de circa 100 dolari pe locuitor în anul 1950 — la aceea de țară în curs de dezvoltare, avînd în 1975 un venit național de aproape 1 000 dolari pe locuitor. Dezvoltînd economia în ritmuri dintre cele mai înalte în lume, înscriindu-se în tendințele progresului contemporan, țara noastră se găsește într-un stadiu de dezvoltare care-i va permite într-o perioadă istorică relativ scurtă, ca la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să atingă nivelul țărilor cu o dezvoltare medie.

conf. univ. dr. Ghiță Paul TĂNASE

ÎNTREBĂRI :

1. **Prin ce se caracterizează conținutul subdezvoltării ?**
2. **Ce este decalajul economic și care sînt principalele tendințe ale decalajelor dintre țările subdezvoltate economic și țările capitaliste avansate ?**
3. **Care este cauza subdezvoltării economice ?**
4. **Care sînt principalele forțe sociale existente în cadrul tinerelor state și prin ce se caracterizează ele ?**
5. **Pe ce căi trebuie să acționeze tinerele state și ce mijloace trebuie să folosească pentru a înlătura subdezvoltarea ?**
6. **Care este rolul efortului propriu și al industrializării în lichidarea subdezvoltării ?**

DIMENSIUNI ȘI TENDINȚE ALE CALITĂȚII VIEȚII ÎN ROMÂNIA

(Urmare din pag. 20)

țării noastre printre țările cele mai dezvoltate din punct de vedere al ocrotirii sănătății. Deosebit de expresivă pentru starea de sănătate a populației din România socialistă este și creșterea continuă a duratei medii de viață, în 1978 atingînd 69,89 ani, față de 42,01 ani în 1932.

Corespunzător Programului—Directivă de creștere a nivelului de trai, în cincinalul 1981—1985 cheltuielile pentru sănătate vor crește cu aproape 32% față de perioada 1976—1980. Se va pune un accent deosebit pe organizarea acțiunilor profilactice, de identificare și prevenire a cauzelor care au efecte negative asupra sănătății publice precum și pentru dezvoltarea bazei materiale, prin construirea de noi spitale, dispensare urbane și rurale, stații de salvare și creșe.

Dezvoltarea sistemului de asistență și ocrotire a sănătății tuturor membrilor societății, în contextul ridicării nivelului economic al țării va fi însoțită de noi modificări calitative în starea de sănătate a întregii populații, care vor amplifica potențialul de acțiune, creație, robustețe, vigurozitate al poporului român.

ANALIZA, chiar și sumară, a proceselor care definesc calitatea vieții în România socialistă demonstrează **realizarea efectivă a scopului suprem al orînduirii noastre — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului.** În deceniul viitor înfăptuirea obiectivelor aprobate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român **„va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului“** [5]).

[5]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura politică, 1979, pag. 52—53.

35 de ani de la semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite

În ziua de 26 iunie 1945, în clădirea, devenită celebră, denumită „War Memorial Opera House" din San Francisco, reprezentanții celor 50 de state participante la „Conferința Națiunilor Unite pentru Organizația Internațională" semnau Carta Organizației Națiunilor Unite, exprimîndu-și dorința de a izbăvi generațiile viitoare de flagelul războiului. Ei își reafirmau credința în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei umane, hotărînd să creeze condițiile pentru menținerea justiției și respectul obligațiilor decurgînd din tratate, pentru promovarea progresului social și pentru instaurarea unor condiții mai bune de trai, într-o mai mare libertate.

Necesitatea creșterii rolului și contribuției O.N.U. în viața internațională

EVENIMENT ISTORIC în viața popoarelor, semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite a reprezentat un moment esențial pe drumul afirmării voinței de a înfăptui relații internaționale pașnice între popoare, de a promova principii de drept și de moralitate în viața națiunilor, de a deschide perspectivele noi ale colaborării tuturor statelor în condiții de deplină egalitate. Organizația Națiunilor Unite este chemată să devină un important forum internațional avînd sarcina menținerii păcii și securității internaționale, adoptării unor măsuri eficace împotriva oricăror acte de agresiune, promovării unor relații pașnice și prietenești între popoare, înfăptuirii unei cooperări internaționale multilaterale în domeniile economic, social, cultural și umanitar.

Principiile generoase ale Cartei O.N.U. au constituit și constituie, în perspectiva istoriei, un adevărat cod de comportament internațional al statelor, definind reguli internaționale de bază ale relațiilor dintre acestea, în spiritul păcii, prieteniei și colaborării și statornicind norme de conduită imperative, exprimînd standardul unei noi morale internaționale, chemată să guverneze activitatea statelor în raporturile lor reciproce și în relațiile cu organizația. Principiile egalității depline în drepturi, autodeterminării, soluționării pașnice a diferendelor internaționale, abținerii de a recurge la forță sau la amenințarea cu forța, neamestecului în treburile internaționale și-au dovedit, pe parcursul timpului, importanța, impunîndu-se ca singurele norme pe care se puteau construi raporturi de încredere și colaborare între națiuni, în spiritul respectului reciproc, încrederii și colaborării.

În cei 35 de ani care au trecut de la semnarea Cartei, O.N.U. a jucat un important rol pozitiv pe arena mondială. Ea a asigurat un dialog permanent al tuturor statelor lumii, indiferent de sistemul lor social sau politic, a permis atenuarea unor conflicte sau preîntîmpinarea altora, a adoptat hotărîri importante de natură să faciliteze rezolvarea unor diferende soldate cu folosirea forței armate. În cadrul Organizației Națiunilor Unite au fost adoptate remarcabile documente internaționale care au întregit și accentuat concepția ce șade la baza organizației. Este suficient a menționa „Declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale", document avînd o profundă semnificație, care a facilitat obținerea independenței de către numeroase țări și popoare, a stimulat lupta anticolonialistă și a permis integrarea noilor națiuni cu drepturi depline în comunitatea mondială, „Declarația referitoare la principiile de drept internațional al relațiilor prietenești și cooperării dintre state" „Definiția agresiunii", „Declarația cu privire la întărirea securității internaționale", „Declarația cu privire la inadmisibilitatea intervenției în afacerile interne ale statelor și protejarea independenței și suveranității lor", „Pactele drepturilor omului", „Declarația internațională pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială", „Declarația cu privire la noua ordine economică internațională", „Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor".

Aceste documente, ca și numeroase altele, adoptate pe măsură ce în cadrul organizației s-au afirmat cu tot mai multă putere forțe noi, democratice, revoluționare, precum statele socialiste, tinerele țări independente, statele în curs de dezvoltare, au marcat un curs ascendent al potențialului organizației, de sporire a capacității sale de a dezbate problemele majore ale epocii într-un spirit de înaltă responsabilitate și au permis realizarea unor înțelegeri între state, concretizate în documente juridice internaționale.

Evoluțiile pozitive constatate în activitatea Organizației Națiunilor Unite și care au permis afirmarea sa ca un prestigios forum internațional, depășirea încercărilor de a transforma organizația într-un instrument al „războiului rece", pledează tocmai în direcția adaptării continue a O.N.U. la realitățile lumii contemporane.

Este neîndoielnic un fapt pozitiv, de mare notorietate, că O.N.U. joacă un rol tot mai important în abordarea problemelor internaționale, că nu există astăzi în lume un alt forum mai cuprinzător și mai reprezentativ, dar este o realitate la fel de evidentă că înfăptuirea marilor principii și scopuri enunțate prin Cartă întîmpină încă serioase dificultăți. Dacă, așa cum arăta profesorul Louis Henkin, „principala dezvoltare a dreptului internațional al epocii noastre este dreptul Cartei Națiunilor Unite, care scoate în afara legii folosirea forței în relațiile internaționale" [1]), este din păcate greu de contestat că forța și amenințarea cu forța continuă încă să fie practicate pe scară largă în relațiile dintre popoare.

DEȘI IMPORTANTE DOCUMENTE internaționale au definit și definesc cu claritate principiile de acțiune ale statelor în domeniul dezarmării, cursa înarmărilor își desfășoară mai departe spirala ei ascendentă, atingînd proporții necunoscute în istorie și afectînd profund desfășurarea relațiilor dintre popoare. Cu toate că au fost adoptate de către comunitatea internațională a statelor documente programatice ce definesc în mod categoric cerința edificării unei noi ordini economice și politice mondiale, acțiunile practice pentru înfăptuirea acestui obiectiv nu au reușit să întrunească adeziunea tuturor membrilor Organizației Națiunilor Unite și în primul rînd a statelor puternic industrializate. Numeroase rezoluții ale O.N.U. în domeniul decolonizării continuă încă să fie nerespectate.

Structurile Organizației Națiunilor Unite și mecanismul său de funcționare reflectă prea puțin adaptarea la condițiile unei epoci în care noi și importante probleme se pun cu stringență în fața popoarelor și în care însăși compoziția organizației s-a schimbat radical [2]). Încetarea cursei înarmărilor și adoptarea unor măsuri efective în domeniul dezarmării, cerințele lichidării stării de subdezvoltare în care se găsesc astăzi numeroase țări și popoare, problemele populației, energiei, habitatului, înfăptuirea cooperării internaționale în spații noi, precum spațiul submarin, spațiul cosmic, apărarea mediului de viață, promovarea cuceririlor științei și tehnicii în interesul tuturor popoarelor sînt numai cîteva din problemele noi care se află cu prioritate pe agenda Organizației Națiunilor Unite în ultimii ani și care reclamă în mod imperios o rezolvare echitabilă în spiritul aspirațiilor tuturor națiunilor și popoarelor. Aceste probleme, ca și numeroase altele, cărora Organizația Națiunilor Unite trebuie să le facă față, pun în lumină cu deosebită evidență necesitatea întăririi organizației sub aspectul eficienței sale, al metodelor folosite, al capacității de mobilizare a popoarelor în realizarea sarcinilor actualei epoci istorice, dar și cerința adaptării structurilor, a mecanismului său la condițiile unei epoci în care deciziile se impun a fi adoptate — pentru a fi efective — cu participarea egală, pe deplin suverană a tuturor statelor și a tuturor popoarelor.

PROMOVÎND O CONCEPȚIE NOUĂ cu privire la relațiile internaționale, România socialistă, președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o însemnătate esențială Organizației Națiunilor Unite, rolului său în lumea contemporană, văzînd în această organizație cel mai important forum în care urmează să se concentreze forțele reprezentative ale con-

[1]) Louis Henkin, **How Nations Behave. Law and Foreign Policy**, second edition, published for the Council of Foreign Relation by Columbia University Press, New York, 1979, p. 135.

[2]) Față de 51 state membre originare, organizația cuprinde în prezent 152 țări, dintre care peste 100 sînt tinere state independente, formate în procesul decolonizării.

temporaneității, în scopul soluționării problemelor ce prezintă un interes stringent pentru toate popoarele. Așa cum sublinia cu deosebită vigoare tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al XII-lea Congres al Partidului, **„Acordăm o mare importanță Organizației Națiunilor Unite, cel mai reprezentativ for mondial, chemat să asigure participarea tuturor statelor la dezbaterea și soluționarea marilor probleme contemporane. De aceea, considerăm necesar să se facă totul pentru perfecționarea activității Organizației Națiunilor Unite, pentru democratizarea sa continuă, pentru sporirea rolului și contribuției sale în viața internațională"** [3]).

Cei 15 ani de cînd la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cei mai prestigioși ani din istoria poporului nostru, au reprezentat și anii unei permanente afirmări a României în cadrul organizației internaționale. Ei au fost marcați de importante inițiative românești care au învederat nu numai atașamentul deplin al țării noastre față de obiectivele și scopurile organizației, dar și dorința fermă a României de a contribui la întărirea rolului său în lume, în pas cu cerințele democratizării vieții internaționale, ale participării neîngrădite a tuturor popoarelor la viața internațională, ale soluționării marilor probleme pe care omenirea este chemată să le rezolve în folosul și cu contribuția egală a tuturor popoarelor. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 1970 a oferit un strălucit prilej de afirmare a poziției țării noastre față de Organizația Națiunilor Unite, a evidențierii direcțiilor majore și de importanță esențială asupra cărora organizația trebuie să se concentreze pentru a deveni într-adevăr eficientă, pentru a răspunde așteptărilor popoarelor și a aduce o contribuție reală și efectivă la soluționarea problemelor internaționale. De la înalta tribună a Organizației Națiunilor Unite, președintele României socialiste aprecia că prezintă **„o importanță primordială ca toate statele să-și ia obligația de a-și întemeia relațiile dintre ele pe deplina egalitate în drepturi, pe respectarea reciprocă a independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne și pe avantajul reciproc. Numai apărarea și respectarea cu strictețe de către toate statele a acestor principii poate asigura o colaborare și cooperare internațională sănătoasă, poate oferi deplina garanție de securitate fiecărui stat"** [4]).

Traducerea în viață a marilor principii pe care se întemeiază Carta Organizației Națiunilor Unite impune, în concepția României, o participare deplină a tuturor popoarelor la activitatea organizației, o prezență crescîndă a statelor noi, a țărilor în curs de dezvoltare în mecanismele organizației, depășirea unor forme și structuri învechite [5]), eliminarea unor prevederi ale Cartei care amintesc o epocă de mult depășită, adoptarea unui sistem ferm de garanții care să ducă la întărirea eficienței și capacității de influență pe care le are organizația în lume. În cunoscutul document prezentat la Națiunile Unite în 1975, **„Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice"**, document care reflectă cu pregnanță concepția pe care țara noastră, președintele său o au cu privire la rolul Organizației Națiunilor Unite în viața internațională, sînt cuprinse o serie de propuneri valoroase menite să întărească rolul O.N.U. în soluționarea problemelor mondiale, să contribuie la adaptarea mecanismului său de acțiune la noile cerințe ale luptei pentru pace, destindere, colaborare, pentru o nouă ordine economică și politică mondială. Așa, de pildă, prin acest document au fost propuse elaborarea și adoptarea în cadrul O.N.U. a unui cod de conduită cu caracter universal, în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor. A fost propusă, de asemenea, crearea unei comisii permanente a Adunării Generale O.N.U. care să îndeplinească funcții de mediere, bune oficii și conciliere, creșterea atribuțiilor și a competenței Adunării Generale, organul principal deliberativ cel mai reprezentativ al O.N.U., consacrarea producerii consensului pentru adoptarea hotărîrilor în problemele esențiale ce privesc pacea și securitatea internațională, îmbunătățirea structurilor și democratizarea activității organismelor O.N.U. în concordanță cu noile realități ale epocii pe care o trăim și cu schimbarea raportului de forță în cadrul organizației.

PE parcursul anilor, România socialistă s-a manifestat cu putere ca promotoare a unor inițiative de larg răsunet internațional. După cum se cunoaște, țara noastră a promovat importante rezoluții privind afirmarea relațiilor de pace și bună vecinătate între state aparținînd unor sisteme social-politice diferite, a inițiat măsuri constructive pe linia sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, a militat cu fermitate pentru înfăptuirea principiului universalității organizației, pentru afirmarea deplină a drepturilor tuturor națiunilor și popoarelor la autodeterminare, pentru educarea tinerei generații în spiritul păcii, prieteniei și respectului reciproc între popoare.

Prin inițiativa României și a altor state, a fost convocată sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării, documentele adoptate de această sesiune încorporînd un număr apreciabil de propuneri și idei avansate de România. Tot ca urmare a unei inițiative românești a fost elaborat Raportul privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, prezentat și difuzat ca document al Adunării Generale a O.N.U. Datorită inițiativei țării noastre și a altor state a fost creat „Comitetul special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Națiunilor Unite", organism în care România a avansat numeroase propuneri și idei constructive.

Militînd cu fermitate pentru o nouă ordine economică și politică mondială, pentru făurirea unor relații economice întemeiate pe deplina egalitate în drepturi, pe recunoașterea cerințel imperioase a lichidării subdezvoltării, a sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare, România a promovat, în cadrul O.N.U. și altor organisme, un număr important de inițiative avînd drept scop să fundamenteze necesitatea adoptării unor măsuri concrete și efective în acest domeniu. După cum se cunoaște, la sesiunea extraordinară a Adunării Generale O.N.U. din 1975, consacrată problematicii dezvoltării și cooperării economice internaționale, România a adus contribuții esențiale la adoptarea prin consens a documentului final. Tot din inițiativa țării noastre s-a desfășurat la Viena Conferința Națiunilor Unite pentru Știință și Tehnologie, în anul 1979, și urmează să fie convocată în acest an o sesiune specială a O.N.U. consacrată noii ordini economice mondiale.

În istoricul mesaj adresat celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, președintele Nicolae Ceaușescu a enunțat ideea creării unui organism special al O.N.U., format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate, care să elaboreze programele concrete pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice mondiale.

Contribuția de valoare pe care o aduce România la afirmarea tot mai puternică a Organizației Națiunilor Unite în viața internațională, dinamismul, originalitatea poziției politice internaționale a țării noastre, care militează cu consecvență pentru relații internaționale noi, întemeiate pe principii de înaltă echitate și justiție internațională au atras stima și prețuirea unor importante personalități politice, aprecierea unor oameni de stat, a oamenilor de știință, a forurilor internaționale. După cum arăta Secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, „Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt în mod eminent ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state".

Împlinirea a 35 de ani de la semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite constituie un moment de evaluare a drumului parcurs de organizație în acești ani, de evidențiere a importantelor rezultate aduse pentru cauza păcii și colaborării popoarelor, dar și de configurare a direcțiilor importante în care este absolut necesar ca activitatea organizației să se concentreze cu și mai multă consecvență în viitor. Marile probleme care stau în fața întregii umanități și care solicită imperios rezolvarea, precum eliminarea stării de subdezvoltare și edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale, înfăptuirea dezarmării și folosirea în interesul popoarelor a uriașelor valori care sînt irosite în cheltuieli militare, extinderea și diversificarea colaborării internaționale, întemeierea fermă a relațiilor dintre țări pe principii de drept și de morală internațională, fac necesar ca Organizația Națiunilor Unite să se ridice la înălțimea așteptărilor pe care popoarele și le pun în ea, să devină cu adevărat un cadru adecvat de colaborare a națiunilor lumii, care să contribuie efectiv la soluționarea problemelor majore. Este convingerea fermă a României, a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că Organizația Națiunilor Unite poate și trebuie să îndeplinească acest rol în lumea de astăzi și de mîine, că eforturile popoarelor trebuie să găsească în Organizația Națiunilor Unite cadrul cel mai propice pentru elaborarea unor decizii în concordanță cu interesele depline ale păcii și colaborării între toate popoarele de pe planeta noastră.

conf. dr. Victor DUCULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român București, 1979, Ed. politică, p. 114.

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, București, 1971, Ed. politică, p. 162.

[5]) Așa cum observă cunoscuții comentatori ai Cartei O.N.U., Leland M. Goodrich, Edvard Hambro și Anne Patricia Simons, „Carta, privită ca o constituție și chiar ca un tratat nu reprezintă un lucru static. Ea și organizația pe care a creat-o trebuie să fie adaptate circumstanțelor noi și în schimbare, dorințelor și așteptărilor membrilor" (Charter of the United Nations, ed. a III-a, Columbia University Press, New York, London, 1969, p. 13).

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Materiile prime între criză și recesiune

DUPĂ o creștere cvasi-generală a prețurilor în 1979, materiile prime vor înregistra în ansamblu o stagnare în anul viitor — apreciază Institutul Asociației institutelor europene de conjunctură economică (H.W.W.A.), — stagnare care se pare că nu va depăși vara anului 1981 cu condiția ca lumea occidentală, să nu fie zguduită de noi manifestări ale recesiunii, mai ample decît cele înregistrate în 1979. Sursa citată consideră că nu vor avea loc nici căderi sensibile ale prețurilor, așteptîndu-se o perioadă caracterizată printr-o mai bună coordonare a cererii cu oferta pe piețele occidentale.

Totuși, această stagnare, va afecta, desigur, producătorii de materii prime și va face și mai dificil pentru ei achitarea facturii petroliere în continuă creștere, accentuînd astfel disparități economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

CURSUL MATERIILOR PRIME (Calcule în dolari, exprimate procentual)

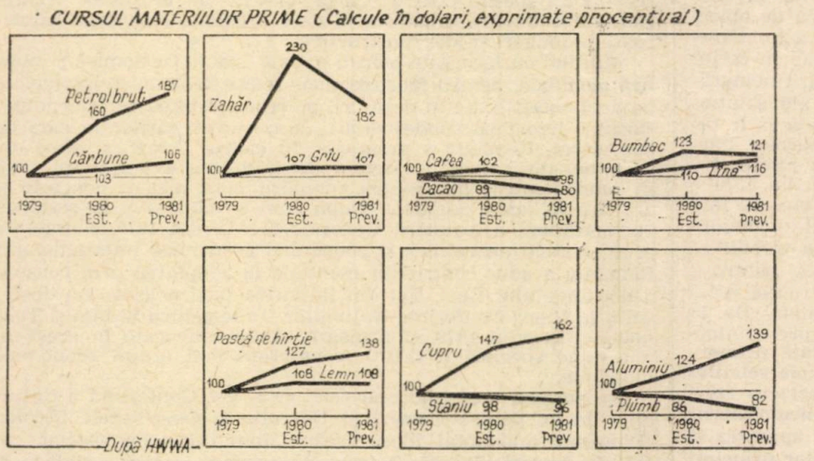

Cacao — producție sporită în 1980

ESTIMĂRI britanice situează la 134 mii t. surplusul de cacao pe plan mondial în sezonul 1979—1980, în condițiile unei recolte de 1 586 mii t. (față de 1 481 mii t. în sezonul trecut).

Aprecierile specialiștilor britanici nu au în vedere o sporire considerabilă a consumului de cacao iar în ce privește prețurile acestea ar putea fi influențate în mare măsură de propunerile cumpărătorilor dat fiind lipsa de valută cu care sînt confruntate în prezent multe din țările producătoare.

În ceea ce privește principalii producători, în cazul Ghanei, producția este estimată la 295 mii t. față de 250 mii t. în sezonul anterior ; sînt anticipate creșteri și în Nigeria — de la 137 mii t. la 175 mii t. O recoltă deosebit de ridicată se așteaptă în Coasta de Fildeș, respectiv 350 mii t. (312 mii t. în 1979) în timp ce pentru Brazilia se pare că recolta va fi staționară la nivelul de 237 mii t. înregistrat cu un an în urmă.

Specialiștii britanici mai au în vedere reducerea activității de prelucrare în țările dezvoltate importatoare de cacao, diminuări sensibile fiind așteptate, printre altele, în S.U.A. și Franța iar în R.F.G. — un nivel egal celui din anul trecut.

Programe de dezvoltare

Algeria — priorități pentru industrializare

CEL DE-AL TREILEA PLAN CINCINAL al Algeriei (1980—1984) vizează, în principal, consolidarea structurii industriale, reorientări în domeniul energetic și creșteri calitative și în ce privește nivelul de trai.

În industrie (care participă cu 70% la formarea venitului național) investițiile sînt orientate către realizarea programelor nefinalizate în cadrul planului anterior, în condițiile unei dezvoltări mai echilibrate sub aspect regional. O atenție prioritară se va acorda sectorului petrochimic, de îngrășăminte chimice (pentru a corespunde sarcinilor de creștere intensivă a producției agricole cît și pentru livrări la export) materiale plastice (prin construirea a trei noi obiective la Skidda, Setaf și El-Asnam se speră să se acopere cererea prin posibilități interne) și sectoarelor siderurgic și metalurgic. Complexul metalurgic de la El Hadjar va ajunge în 1980 la o producție de 2 mil. t oțel iar un viitor complex ce urmează a fi construit la Macta va da 10 mil. t/an — cantitate apreciată drept suficientă pentru acoperirea necesităților interne. Vor mai fi date în funcțiune obiective industriale pentru aparate și componente pentru telecomunicații, transformatoare, instalații de iluminat, fabrici textile și de încălțăminte, vopsele, detergenți etc.

Sectorul petrolier, care asigură aproape 90% din încrările valutare ale țării (1,2 mil. barili/zi producție și 6,3 miliarde barili rezerve de petrol) se bucură în continuare de atenție, în Algeria fiind, totodată în curs de pregătire condițiile pentru trecerea la perioada postpetrolieră (la consumul actual, rezervele sînt suficiente numai pentru următorii 14 ani). Pe baza rezervelor de gaze naturale (3 000 mrd. mc) exporturile vor trebui să ajungă în 1985 la 73 mrd. mc față de 6,4 mrd. în 1978 — ceea ce va transforma Algeria în principalul exportator de gaze naturale din lume, cu efecte și în sensul redresării balanței de plăți a țării. În perioada 1979—2005, investiții de 22 mrd. dolari vor fi destinate dezvoltării producției de gaze naturale și 11 mrd. dolari pentru exploatarea petrolului.

Producția agricolă (7,5 mil. ha cultivate) contribuie cu 7,1% la formarea P.N.B. fără a acoperi necesitățile interne, ceea ce determină eforturi în vederea creșterii suprafețelor cultivate și a celor irigate, în special pentru produse agroalimentare, urmărindu-se creșterea în viitorul cincinal de 5 ori a producției agricole actuale.

Planul mai prevede dezvoltări și în ce privește sistemul educațional, pregătirea profesională și construcții de locuințe, corespunzător obiectivelor industriale și din agricultură avute în vedere a fi realizate în perioada următoare.

Relațiile româno-algeriene sînt caracterizate de preocuparea pentru creșterea schimburilor reciproce de mărfuri, extinderea și diversificarea domeniilor de cooperare. În domeniul energetic, specialiștii români participă la executarea de lucrări de foraj petrolier, recent fiind stabilite noi posibilități de cooperare în industria petrolieră, petrochimică, precum și în domeniul formării de cadre de specialitate.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

SEMNELE accentuării fazei recesioniste în care se află economia S.U.A. au continuat să apară și în intervalul 9—13 iunie 1980 : anunțarea reducerii producției industriale în luna mai cu circa 2,1%, precum și scăderea în continuare a nivelului dobînzilor pe piața internă ca urmare a reducerii taxei oficiale a scontului de la 12% p.a. la 11% p.a. Totodată, marile bănci din S.U.A. au continuat politica de reducere a dobînzii preferențiale „prime rate", care a fost fixată la un nivel minim de 12% p.a. În aceste condiții, **dolarul S.U.A.** a înregistrat o depreciere generală față de restul valutelor occidentale.

Lira sterlină a profitat de nivelul ridicat al dobînzilor precum și de concluzia analizelor asupra scăderii sensibile în viitor a ritmului inflației în Anglia. În aceste condiții lira a terminat intervalul cu un nivel de 2,35 dolari pentru o liră, cu circa 0,6% peste cursul de referință, rămînînd totuși un recul destul de mare față de restul valutelor occidentale, în special față de francul elvețian și yenul japonez.

Francul elvețian a manifestat o tendință fermă față de majoritatea valutelor și a cotat la închidere 1,6125 franci pentru un dolar, cu aproape 2,0% peste cursul de referință de 1,6460 franci. **Marca vest-germană** a avut o evoluție ascendentă, terminînd intervalul la circa 1,740 mărci pentru un dolar. **Francul belgian** și **francul francez** au avut evoluții asemănătoare, terminînd intervalul la un curs de 28,08 franci belgieni și de circa 4,0785 franci francezi pentru un dolari, cu circa 1,1% și, respectiv, 1,3% peste nivelul precedent.

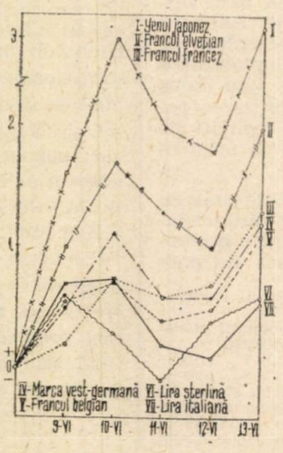

Lira italiană a înregistrat din nou o rămînere în urmă față de partenerii din sistemul monetar vest-european, situîndu-se la închiderea de 829,40 lire pentru un dolar cu numai 0,6% peste cursul anterior. **Yenul japonez** a continuat să evolueze ferm și a atins nivele maxime pentru perioada ultimelor 11 luni, respectiv o repreciere de circa 3,1% față de dolar (la cursul de închidere de 215,40 yeni).

Dobînzile la eurodepozite au înregistrat o scădere generală, mult accentuată la eurodolari unde — la perioada de șase luni — dobînda a atins nivelul de 8,875%p.a., în timp ce la euromărcile vest-germane s-a situat la circa 8,9375% p.a., iar la eurofrancii elvețieni la 5,5% p.a.

Prețul aurului a cunoscut o nouă creștere la un maxim de 627,50 dolari/uncie (fixing Londra), urmată de un recul. Observatorii apreciază că nivelul prețului aurului s-a aliniat la nivelul minim de șase sute dolari/uncie, cu șanse de creștere în perioadele următoare.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolaru S.U.A. în săptămîna 9—13 iunie a.c. Bază : cursurile di 6 iunie 1980

Deceniul trei al dezvoltării

MOBILIZAREA RESURSELOR ŞI A EFORTURILOR PENTRU DIMINUAREA DECALAJELOR (II)

Participarea la comerţul mondial

DECALAJELE dintre ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare îşi găsesc reflectarea pe plan mondial şi în partea deţinută de fiecare grup de state în comerţul mondial. Dacă în 1960 ţărilor în curs de dezvoltare le reveneau 29% din exporturile mondiale şi ţărilor industrializate 59%, 17 ani mai tîrziu partea ţărilor în curs de dezvoltare a rămas aproximativ constantă (28%) şi acesta numai datorită creşterii exporturilor unor ţări producătoare de petrol. Pentru restul ţărilor în curs de dezvoltare ea s-a redus cu trei puncte. În schimb, ponderea ţărilor industrializate a crescut la 63%. Datorită revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi a mutaţiilor pe care le antrenează în diviziunea internaţională a muncii curentele comerţului mondial s-au deplasat spre produsele industriei prelucrătoare, în special ale construcţiei de maşini, chimiei şi bunurilor industriale de consum. Aceasta a făcut să sporească rolul ţărilor industrializate. Creşterea inegală a producţiei ţărilor dezvoltate, accentuarea protecţionismului şi instabilitatea tarifelor vamale au redus, în ultimii ani tendinţa de creştere a comerţului mondial, afectînd în special ţările în curs de dezvoltare. Dacă între 1965—1973 ritmul mediu anual de creştere a volumului comerţului mondial a fost de 9%, pentru anii 1973—1977 el s-a redus la puţin peste 4%. Evoluţia contradictorie şi instabilitatea preţurilor de export nu sînt, în general, în interesul ţărilor în curs de dezvoltare.

Mutaţiile produse în structura pe grupe de mărfuri a comerţului mondial îşi găsesc reflectarea şi în structura sa geografică în sensul că, aşa cum rezultă din datele tabelului 4, ponderea cea mai mare o deţin ţările capitaliste dezvoltate, iar principalele fluxuri comerciale se desfăşoară între ele. Creşterea vertiginoasă a preţurilor la ţiţei a antrenat o uşoară sporire a ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial, dar numai pentru grupul producătorilor şi exportatorilor de petrol. Totodată, se constată că 72% din exporturile ţărilor în curs de dezvoltare se îndreaptă către ţările capitaliste dezvoltate care, în 1976 de exemplu, au cumpărat 69% din carburanţi, 65% din alte produse de bază şi 61% din produsele manufacturate exportate de ţările în curs de dezvoltare. În asemenea condiţii există o puternică dependenţă a lor faţă de ţările industrializate, ceea ce contribuie la menţinerea inechităţilor flagrante în schimb. Dificultatea situaţiei este accentuată şi de faptul că prevederile pentru anii imediat următori nu întrevăd modificări sensibile în fluxurile geografice de mărfuri.

Dependenţa este cu atît mai puternică cu cît multe din ţările în curs de dezvoltare participă la circuitul mondial în mod unilateral, pe baza cîtorva produse primare. Deşi faţă de perioadele anterioare structura exporturilor pe grupe de mărfuri a ţărilor în curs de dezvoltare s-a ameliorat întrucîtva, totuşi produsele primare continuă să predomine net, deţinînd 73% în 1976 faţă de 89% în 1960. După 1973 creşterea exporturilor lor de produse primare a fost depăşită de cea a exporturilor de produse manufacturate. Totuşi, ritmul mediu anual de creştere al exporturilor de manufacturate s-a redus de la cca. 15% în perioada 1965—1973 la cca. 11% în 1974—1977. Explicaţia trebuie căutată în criza economică manifestată în lumea capitalistă precum şi în accentuarea fenomenelor de protecţionism al ţărilor industrializate. Produsele manufacturate provenind din ţările în curs de dezvoltare au reprezentat pentru ţările capitaliste industrializate, în 1976, numai 9,9% din importuri şi 1,6% din consum.

Tabelul nr. 4

Ponderea diferitelor grupe de ţări în comerţul mondial şi structura fluxurilor comerciale (%) *

Proveniența	Destinaţia	Ţări capitaliste dezvoltate	Ţări nesocialiste în curs de dezvoltare	Ţări socialiste
Total mondial	1967—1972	70,5	18,7	10,4
	1973—1978	67,7	22,0	9,7
Ţări capitaliste dezvoltate	1967—1972	76,4	18,9	4,1
	1973—1978	71,6	22,6	5,3
Ţări nesoc. în curs de dezvoltare	1967—1972	73,9	20,0	5,2
	1973—1978	71,9	22,7	4,2
Ţări socialiste	1967—1972	24,3	15,0	60,1
	1973—1978	28,4	16,3	54,7

Sursa : Banque Mondiale, Rapport annuel 1979, p. 132—133

*) Cifrele reprezintă medii anuale. Diferenţa pînă la 100% este formată din unele exporturi speciale, aprovizionarea navelor, combustibili de cală pentru vase etc. a căror destinaţie nu a putut fi determinată. Nu sînt cuprinse schimburile dintre ţările socialiste din Asia.

Din datele tabelului 4 se desprinde şi ponderea mică a schimburilor dintre ţările în curs de dezvoltare. Extinderea acestora este o condiţie importantă a progresului lor mai rapid, economic şi social, deoarece le asigură o mai mare stabilitate şi o perspectivă mai îndelungată în comerţ. Unele dificultăţi apărute în relaţiile cu ţările capitaliste dezvoltate pot fi depăşite prin intensificarea colaborării şi întrajutorării reciproc avantajoase, tendinţă care se impune tot mai mult în ţările în curs de dezvoltare.

Situaţia precară a acestor ţări în producţie şi comerţ, precum şi insuficienţa resurselor interne pentru dezvoltare, au determinat creşterea permanentă a datoriei lor externe, care, exprimată în preţuri comparabile, a crescut mai mult decît dublu faţă de 1970. O analiză a surselor împrumuturilor externe arată o creştere a ponderii creditorilor particulari, de la 46% în 1970, la 60% în 1977, ceea ce a dus la înrăutăţirea condiţiilor de rambursare, prin creşterea ratei dobînzii şi reducerea scadenţelor. În consecinţă, aceste ţări sînt nevoite să apeleze la noi împrumuturi pentru a face faţă serviciului datoriei externe. Pentru ţările neproducătoare de petrol, înrăutăţirea situaţiei economice internaţionale după 1973 a determinat creşterea mai rapidă a datoriei externe faţă de exporturile lor, astfel încît în 1977 serviciul datoriei externe reprezenta 11,8% din exporturile de bunuri de servicii. Prognozele existente prevăd o înrăutăţire a acestei situaţii încît serviciul datoriei publice se va ridica în 1985 la 18,1% din exporturile ţărilor în curs de dezvoltare.

În lichidarea subdezvoltării rolul hotărîtor îl au popoarele din ţările respective, accentuarea solidarităţii şi colaborării dintre ele. **„În acelaşi timp**

Tabelul nr. 5 — Indicatori ai nivelului de trai pe grupe de state *

Indicatori / Grupa de state	Cele mai sărace țări	Alte țări în curs de dezv.	Țări capitaliste industrial.
P.N.B. pe locuitor în 1977 (dolari)	170	1 140	6 980
Consumul de calorii pe locuitor în 1974	2 036	2 557	3 342
Nr. de locuitori la un medic în 1976	10 300	4 470	630
Rata alfabetizării (%) din populația adultă (1975)	36	69	99
Ponderea populației școlare din pop. pertinentă (%, 1976) :			
— în învăț. primar	73	92	100
— „ secundar	24	36	82
— „ superior	5	10	34
Gradul de urbanizare în totalul populației (%, 1975)	19	47	74
Speranța de viață în 1977	50	60	74

Sursa : Rapport sur le développement dans le monde, 1979. Banque Mondiale, Washington 1979, p. 142—143, 180—181.
*) Grupele de state sînt cele de la tabelul nr. 3

România consideră că o însemnată răspundere în sprijinirea țărilor rămase în urmă revine statelor dezvoltate, care, după cum se știe, și-au asigurat progresul și pe seama exploatării coloniale a altor popoare" [4]. Însă pînă acum țările dezvoltate nu și-au onorat această obligație morală. Ajutorul public pentru dezvoltare provenind din 17 țări ale O.C.D.E. *, s-a diminuat în valoare reală de la 0,35% în 1975 la 0,32% în 1978 din produsul lor național brut, ceea ce reprezintă mai puțin de jumătate din obiectivul celui de-al doilea deceniu al dezvoltării, aprobat de Adunarea Generală a O.N.U. în 1970.

Nivele de trai diametral opuse

CU TOATE că țările în curs de dezvoltare au cunoscut în ultimele două decenii unele progrese în evoluția lor economică și în principalii indicatori ai nivelului de trai totuși amploarea și profunzimea sărăciei nu au fost atenuate. Cifrele cuprinse în tabelul 5 oglindesc suficient de pregnant ideea în discuție. Ele ne scutesc de comentarii. Adăugăm totuși că o mare parte a populației din statele în curs de dezvoltare nu-și găsește utilizarea în propria țară, fiind nevoită să emigreze. Așa de exemplu, Africa de nord și Europa de sud furnizează țărilor capitaliste din Europa de vest și de nord mai mult de șase milioane de muncitori temporari, în S.U.A. lucrează ilegal mai multe milioane de imigranți proveniți din Mexic și alte țări ale Americii Latine, în unele țări exportatoare de petrol (cum ar fi Kuweitul și Arabia Saudită) lucrează în construcții peste două milioane de muncitori proveniți din țările arabe neproducătoare de petrol și din Asia de sud. Totodată, în aprecierea nivelului de trai al populației din țările în curs de dezvoltare trebuie să se țină seama de ritmurile medii anuale ridicate ale inflației. O comparare a acestora pentru perioada 1970—1977 arată, pentru cvasitotalitatea statelor, creșteri puternice. De exemplu, cifrele corespunzătoare sînt pentru Bangladesh 3,7% și 17,4%, Birmania 2,7% și 15%, Tanzania 1,8% și 12%, Angola 3,3% și 22%, Nigeria 2,6% și 15%, Bolivia 3,5% și 24,3%, India 6,9% și 8,9%, Peru 9,9% și 18,3%, Algeria 2,3% și 13,7%, Mexic 3,5% și 16,5%.

Concluziile ultimului raport al Băncii Mondiale, desprinse pe baza analizei evoluției economiei mondiale pînă la mijlocul anului 1979, se referă în principal la faptul că : 1) progresele realizate de țările în curs de dezvoltare nu sînt suficiente pentru a reduce numărul de persoane care trăiesc în mizerie; 2) dificultățile economice ale țărilor industrializate, instabilitatea ritmurilor de schimb și climatul de incertitudine care domnește relativ la creșterea comerțului internațional și fluxurile viitoare de capital prezumează că țările în curs de dezvoltare vor avea în deceniul următor mai multe dificultăți în a-și asigura expansiunea economică, decît în ultimii 25 de ani ; 3) chiar pentru a-și menține ritmurile actuale de creștere țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie de un aport mai important de capital străin, precum și de eforturi pentru a rezista presiunilor protecționiste cît și pentru a stimula productivitatea sectorului lor agricol.

Calea de urmat

ÎN CONDIȚIILE menținerii actualei ordini economice mondiale nu este posibilă o schimbare radicală a situației țărilor în curs de dezvoltare. Prognoze ale organizațiilor internaționale, în primul rînd ale O.N.U., nu prevăd pentru deceniul 80 o îmbunătățire în acest sens. Se impune ca unică modalitate viabilă și de mare stringență pentru rezolvarea gravelor decalaje existente, pentru asigurarea nu numai a unor efecte cantitative, ci și calitative, pentru a pune cît mai deplin în valoare resursele existente și capacitatea de creație a popoarelor, trecerea la o nouă ordine economică internațională. Un document al O.N.U., printre multe altele, recunoaște că „țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie de o ordine mondială stabilă și echitabilă, de pace și securitate internațională pentru a putea promova, în mod eficient politici interne dinamice" [5].

Noua ordine economică internațională trebuie să promoveze principiile egalității și echității în relațiile dintre toate statele, să permită țărilor în curs de dezvoltare accesul neîngrădit la cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane, să favorizeze progresul lor rapid și multilateral, asigurîndu-se astfel toate condițiile pentru o evoluție echilibrată a economiei mondiale.

Atenuarea deosebirilor marcante existente în gradul de dezvoltare a diferitelor națiuni cere o perioadă foarte îndelungată de timp. De subliniat este însă faptul că, evoluția în viitor a situației economico-sociale a celei mai mari părți a populației globului, care trăiește în țările în curs de dezvoltare, depinde de opțiunile ce se fac în prezent. Ca urmare, se impune adoptarea unor măsuri urgente și eficace care să creeze terenul favorabil unei veritabile creșteri economice în perspectivă, a tuturor economiilor naționale. Cel de-al treilea deceniu al dezvoltării trebuie să marcheze, cu adevărat, un proces de reducere a decalajelor imense ce separă țările bogate de cele sărace și, aceasta cu atît mai mult cu cît orice întîrziere poate aduce prejudicii ireparabile pentru viitorul societății omenești.

De o mare valoare științifică și practică, sînt în acest sens, tezele cuprinse în Raportul prezentat de secretarul general al partidului la Congresul al XII-lea al P.C.R. referitoare la : necesitatea întăririi unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru promovarea intereselor lor vitale ; crearea unui organism permanent al acestora care să trateze în mod organizat și în condiții de deplină egalitate, pe baza unor platforme comune, cu țările dezvoltate ; organizarea unor tratative la care să participe țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, precum și țările socialiste în scopul elaborării unui program concret de acțiune care să fie supus Adunării Generale a O.N.U. din acest an.

Contextul politic și economic actual, impasul în care se găsește omenirea în rezolvarea gravelor discrepanțe generate de ordinea economică mondială impusă de imperialism, dovedesc că nu există o altă alternativă decît calea unei noi ordini economice și politice internaționale, deoarece, așa cum sublinia, cu multă limpezime și clarviziune științifică secretarul general al partidului nostru **„Omenirea, popoarele nu vor mai putea suporta adîncirea în continuare a decalajelor, concentrarea la un pol al lumii a bogăției și la celălalt, a mizeriei și sărăciei. Pacea și colaborarea nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără instaurarea noii ordini economice internaționale"** [6].

Georgeta MACARIE
Ionel COBZARU

4) **Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1979, p. 111.
5) Doc. E/1978/48 — E/ESCAP/97
6) **Nicolae Ceaușescu** — Opera citată, p. 112
*) Sînt țările care formează Comitetul de Ajutorare a Dezvoltării al O.C.D.E. : Anglia, Austria, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Italia, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, R.F.G., S.U.A., Suedia.

1990: accentuarea decalajelor

ÎN CONDIȚIILE actualei ordini economice mondiale decalajele existente în lumea nesocialistă dintre țările bogate și cele sărace nu numai că nu se atenuează, ci tind să se agraveze pe măsura trecerii timpului. Această tendință este pregnant ilustrată de graficul alăturat, elaborat pe baza calculelor analiștilor occidentali ; din el rezultă că — în timp ce în 1960 decalajul absolut în ceea ce privește produsul național brut pe locuitor realizat în țările capitaliste dezvoltate și în țările cu un nivel mediu de dezvoltare era de ordinul a trei mii de dolari, în 1990 acest decalaj ar urma să ajungă la circa 8,5 mii de dolari. Evoluția apare și mai îngrijorătoare în cazul grupului țărilor subdezvoltate al căror P.N.B./loc. ar putea să stagneze în perioada 1975—1990.

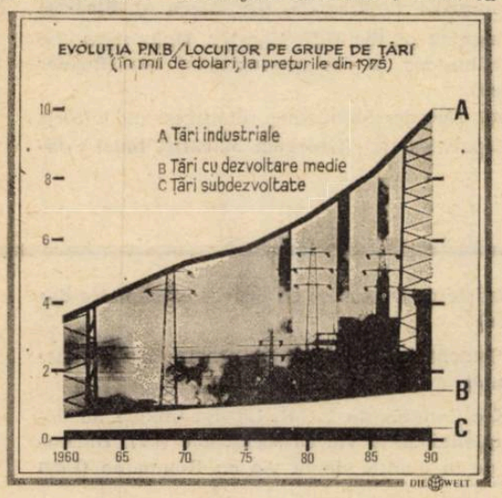

R.D.G. — orientări în investiții

DUPĂ ce, în intervalul 1960—1970, ponderea lucrărilor de construcții în valoarea totală a investițiilor realizate în economia națională a R.D. Germane a scăzut de la 45% la 40,6%, a urmat un proces invers, ajungîndu-se din nou la aproape 44%. Pentru frînarea acestei tendințe și asigurarea unei eficiențe înalte, au fost luate măsuri care au în vedere ca fiecare marcă investită să contribuie, în termenul cel mai scurt, la o creștere maximă a venitului național. Prin planul pe 1980, volumul investițiilor a fost plafonat la nivelul realizărilor din anul trecut (cu 21% superioare celor din 1975), iar în cadrul lui, partea alocată industriei s-a mărit cu 2,4%. Capacitatea organizațiilor de construcții se concentrează asupra terminării și punerii în funcțiune cît mai grabnice a obiectivelor la care se lucrează în continuare ; o serie de obiective noi, al căror raport cost-rezultat apărea ca nesatisfăcător, au fost amînate în vederea restudierii soluțiilor sau chiar s-a renunțat la ele. Se acordă proritate investițiilor destinate modernizării producției în întreprinderile existente, prin înzestrarea cu mașini de înaltă performanță, ceea ce prezintă și avantajul că reduce consumurile de materiale de construcții și duratele de execuție.

Progresul tehnic și economisirea energiei

DUPĂ OPINIA cercetătorilor sovietici, prin aplicarea consecventă a celor mai de seamă orientări și măsuri de introducere a progresului tehnico-științific numai în industria constructoare de mașini din Uniunea Sovietică s-ar putea economisi, în perspectivă, 65—75 milioane t.c.c. În ceea ce privește contribuția pe care principalele măsuri o pot aduce la ridicarea eficienței utilizării combustibililor și energiei, aceasta este evaluată în tabelul de mai jos astfel :

Contribuția la realizarea economiilor scontate (în % din total)

Orientarea	Economii la		
	combustibil	energie termică	energie electrică
Introducerea tehnicii noi	33	26	34
Perfecționarea tehnologiilor	28	10	32
Automatizarea, îmbunătățirea regimurilor de prelucrare a produselor	7	31	20
Modernizarea instalațiilor în funcțiune	11	11	4
Utilizarea resurselor energetice secundare	17	18	—
Alte măsuri	4	4	10

Sursa : „Planovoie hozeaistvo", nr. 12/1979

Franța: valorificarea energiei cursurilor mici de apă

POTENȚIALUL hidroenergetic al Franței este evaluat la 270 miliarde kWh pe an, din care numai 70 mlrd. kWh sînt utilizabile în prezent în condiții de economicitate. Pînă acum întreprinderea de stat Electricité de France a amenajat 90% din potențialul economicește exploatabil, furnizînd pe această cale aproape o treime din producția de energie electrică a țării.

Urmărindu-se reducerea importului de petrol, atenția factorilor de răspundere se îndreaptă către cursurile mici de apă, a căror energie poate fi utilizată, prin atragerea unor investiții particulare, pentru acoperirea îndeosebi a unor nevoi locale. Se apreciază, de pildă, că pe 2 000 de cursuri mici de apă pot funcționa grupuri cu o putere de 4 000 kW, ceea ce reprezintă un potențial suplimentar de 8 mlrd. kWh pe an. Actualmente se elaborează prevederile legislative menite să stimuleze construirea de microcentrale, în condițiile protejării mediului înconjurător, industria de specialitate efectuînd concomitent studiile de proiect ale unor asemenea instalații cu o gamă a puterii instalate cuprinsă între 2 000 și 4 500 kW.

Îngrășăminte organice, după metode rapide

DUPĂ cum informează revista **L'Usine Nouvelle**, societatea franceză Cévennes Compost aplică un procedeu de compostare accelerată a deșeurilor agricole, care prezintă o serie de avantaje comparativ cu metodele tradiționale. Deșeurile vegetale sînt mărunțite și stivuite pe grile de aerisire, iar apoi „însămînțate" cu culturi speciale de bacterii (fixate pe suporturi de ceramică).

Pe această cale operațiunea de compostare se reduce de la 18 luni cît durează în mod obișnuit, la 33 de zile, consumul de apă scade la jumătate, eliminîndu-se totodată necesitatea răsturnării masei în vederea aerisirii. În plus, compostul se autopasteurizează în virtutea reacțiilor exotermice care au loc în el, temperatura ajungînd la 80°C. Se apreciază că procedeul menționat are o largă aplicare : în horticultură, în cultura zarzavaturilor, în cea a porumbului ș.a.

Argintul: substituire sau recuperare ?

CREȘTEREA prețului la argint pe piața mondială a ridicat multiple probleme pentru utilizatorii săi de seamă, în ale căror cheltuieli de producție costul argintului deține o pondere importantă, cum este cazul producătorilor de peliculă fotosensibilă (industrie, căreia îi revin 35% din întreaga cantitate de argint consumată în industrie). Căutarea unor soluții de economisire a argintului se desfășoară în următoarele direcții principale : găsirea unor substituenți, reducerea consumului specific de argint la prepararea peliculei sensibile, recuperarea parțială a argintului folosit în procesul de fabricare a peliculei.

În ceea ce privește prima cale, cercetări efectuate concomitent în S.U.A. și în Japonia au condus la realizarea unor materiale sensibile la lumină, avînd alte componente decît argintul (de pildă, pe bază de acrilați). Cea de a doua cale a permis deja reducerea cu 30% a cantității de argint necesare pentru fabricarea emulsiei fotosensibile. În sfîrșit, pe cea de-a treia cale o firmă de specialitate cum este Kodak speră, prin aplicarea unor măsuri sistematice în laboratoarele sale, să recupereze aproape 40% din cele 1 400 tone de argint, pe care le consumă anual.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 20 iunie 1980

— Un program realist de acțiune pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor **(Dan Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea investițiilor, factor de bază al eficienței. Accelerarea punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare **(Gh. Ruscanu)** 3

— Noi resurse în circuitul economic. Valorificarea prafului de cărbune **(C. Năstase-Ursu)** 4

— Reducerea sistematică a consumului energetic industrial **(Cezar Mereuță)** 5

— O importantă sursă de creștere a producției și eficienței. Utilizarea intensivă a fondurilor fixe **(Nicolae Blaga)** 7

— Dezbatere R.E. Întreprinderile specializate pentru producția de export (II). Sarcini și atribuții sporite 9

— Noul mecanism economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Întărirea responsabilității pentru aplicarea fermă a principiilor autogestiunii, autofinanțării, autoconducerii **(G. Nicolescu)** 11

— **Puncte de vedere.** Contribuția cercetării la promovarea pregresului tehnico-științific **(Alexandru Gheorghiu)** 13

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Analiza factorială în fundamentarea măsurilor de creștere a productivității. Determinarea rezervelor de îmbunătățire a folosirii forței de muncă în întreprinderi **(Eugen Kerekes, Dumitru Purdea)** 15

— Redimensionarea schimburilor **(Gh. Lăzanu)** 17

TEORII—IDEI

— 15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (IV). Dimensiuni și tendințe ale calității vieții în România **(Ioan V. Totu)** 18

— Determinarea eficienței economice **(Vladimir Trebici)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Ipostaze apologetice și pragmatice în gîndirea economică burgheză (II) **(dr. Alecu Al. Floareș)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Lichidarea subdezvoltării și lupta pentru independență economică a tinerelor state **(conf. univ. dr. Ghiță Paul Tănase** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— 35 de ani de la semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite. Necesitatea creșterii rolului și contribuției O.N.U. în viața internațională **(conf. dr. Victor Duculescu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— Deceniul trei al dezvoltării. Mobilizarea resurselor și a eforturilor pentru diminuarea decalajelor (II) **(Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A realistic plan of action towards exemplarly carrying out the tasks **(Dan Popescu)** 1

— Systematic cut down in industrial energy consumption **(Cezar Mereuță)** 5

— 15 years since the IX-th R.C.P. Congress. Dynamics of development and quality of life in socialism (IV). Dimensions and trends of the quality of life in Romania **(Ioan V. Totu)** 18

— Schools ● trends ● economists. Apologetical and pragmatic hypostasis of the bourgeois thinking (II) **(Dr. Alecu Al. Floareș)** 22

— 35 years since the signing of the U.N. Charter. Upgrowing the U.N. role and contributions to the international life **(Reader Dr. Victor Duculescu)** 26

— The 3rd development Decade. Mobilising resources and efforts for cutting down disparities (II) **(Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru)** 29

DANS LE NUMERO

— Un plan d'action réaliste pour la mise en oeuvre exemplaire des taches **(Dan Popescu)** 1

— Réduire systématiquement la consommation energetique industrielle **(Cezar Mereuță)** 5

— 15 ans depuis le IX-e Congrès du P.C.R. La dynamique du développement et la qualité de la vie en socialisme (IV). Dimensions et tendences de la qualité de la vie en Roumanie **(Ioan V. Totu)** 18

— Ecoles ● courrants ● économistes. Hypostases apologétiques et pragmatiques de la pensée bourgeoise (II) **(dr. Alecu Al. Floareș)** 22

— 35 ans depuis la signature de la Charte de l'O.N.U. Accroitre le rôle et la contribution de l'O.N.U. dans la vie internationale **(Maître de conférences dr. Victor Duculescu)** 26

— La III-e Décennie du developpement. Mobiliser les ressources et les efforts pour réduire les décalages (II) **(Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Реалистическая программа действий для примерного выполнения заданий **(Дан Попеску)** 1

— Систематическое сокращение промышленного потребления энергии **(Чезар Мереуцэ)** 5

— 15 лет от девятого съезда Р.К.П. Динамика развития и качество жизни при социализме (IV). Масштабы и направления роста качества жизни в Румынии **(Иоан В. Тоту)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Апологетические и прагматические положения в буржуазном экономическом мышлении (II) **(др. Алеку Ал. Флоареш)** 22

— 35 лет от подписания Хартии Организации Объединенных Наций. Необходимость увеличения роли и вклада О.О.Н. в международную жизнь **(ст. прен. выс. шк. др. Виктор Дукулеску)** 26

— Третье десятилетие развития. Мобилизация ресурсов и усилий для уменьшения разрывов (II). **(Джорджета Макарие, Ионел Кобзару)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.5O2.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii". §

Magazinul universal „UNIREA" BUCUREŞTI
PIAŢA UNIRII NR. 1
vă stă zilnic la dispoziţie între orele 8 – 21,
duminica între 8 – 13

UNICATE	ETAJ V COFETĂRIE
NOUTĂŢI	ETAJ IV PENTRU APARTAMENTUL NOSTRU
INEDIT	ETAJ III PENTRU TIMPUL NOSTRU LIBER
RAPID	ETAJ II GARDEROBA BĂRBAŢILOR ŞI TINERETULUI
ELEGANŢĂ	ETAJ I TOTUL PENTRU FEMEI ŞI COPII
AMBIANŢĂ	PARTER CADOURI ŞI ARTICOLE DE CERERE CURENTĂ
	SUBSOL ALIMENTARA ŞI BABY-BAR

ULTIMA MODĂ – PANTOFI CU FEŢE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate vîrstele, în magazinele comerţului de stat au apărut noi modele de pantofi cu feţe din material textil, executat în contexturi asemănătoare materialelor din care sînt realizate confecţiile.

- **Au un grad sporit de durabilitate, sînt uşori, comozi, practici**
- **Pantofii cu feţe din material textil sînt la modă în toată lumea !**

1980 JUN 27

Lei

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Mecanismul economico-financiar

BUGETUL DE VENITURI ŞI CHELTUIELI

instrument pentru creşterea eficienţei

Numărul 26 ● Vineri 27 iunie 1980

CONSFĂTUIRI DE LUCRU ORGANIZATE DIN INIȚIATIVA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Într-o atmosferă de profundă răspundere, de hotărire fermă pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite de partid, săptămîna trecută au avut loc Consfătuirea de lucru cu cadre din zootehnie și Consfătuiri de lucru ale cooperației de consum, cooperației meșteșugărești, cooperației agricole de producție și consiliilor populare pe probleme de mică producție și servicii către populație.

D 646

curier
economic legislativ

raporturi de muncă

Aspecte privind soluționarea unor litigii de muncă de către organele administrative

In statul nostru socialist sarcina de soluționare a litigiilor de muncă este încredințată unor organe speciale de jurisdicție. Un rol important revine comisiilor de judecată, cărora legea le recunoaște plenitudinea de jurisdicție în materia litigiilor de muncă (art. 173 din Codul muncii).

Există însă unele litigii a căror soluționare temeinică nu ar putea fi realizată de către organele obștești de jurisdicție întrucît rezolvarea lor implică o reapreciere a măsurilor luate de către unitățile socialiste. Din această categorie fac parte și unele litigii privitoare la retribuirea muncii.

Potrivit art. 175 lit. d din Codul muncii, sînt de competența organelor de conducere colectivă sau a organului ierarhic superior „contestațiile în legătură cu acordarea de trepte și gradații de retribuire, împotriva diminuării retribuției tarifare pentru neîndeplinirea integrală a sarcinilor de serviciu, precum și cu privire la acordarea premiilor și gratificațiilor".

Inlegătură cu dispozițiile art. 175 lit. d. din Codul muncii se impune o primă observație, în sensul că prin edictarea acestora legiuitorul nu a urmărit ca toate litigiile privitoare la retribuirea muncii să fie soluționate de către organele menționate în textul citat. De aceea, prevederile art. 175 lit. d din Codul muncii nu trebuie interpretate izolat, ci în concordanță cu dispozițiile cuprinse în Legea nr. 57/1974 privitoare la retribuirea muncii.

În conformitate cu prevederile art. 208 din Legea nr. 57/1974: „Soluționarea contestațiilor personalului în caz de greșită aplicare a legii, în ceea ce privește retribuirea muncii, este de competența organelor de jurisdicție a muncii. Soluționarea contestațiilor împotriva modului în care au fost acordate treptele de retribuire ori gradațiile, a modului în care a fost stabilită majorarea sau diminuarea retribuției tarifare în cazul depășirii sau nerealizării integrale a sarcinilor, precum și cu privire la acordarea premiilor, este de competența organului de conducere colectivă al unității sau al organului ierarhic superior dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ".

Textul citat face o importantă distincție în legătură cu competența de soluționare a litigiilor privitoare la retribuirea muncii. Această distincție vizează litigiile care au ca obiect contestații privitoare la aplicarea greșită a legii și litigiile care au ca obiect contestarea unor măsuri ce implică o apreciere din partea unității.

Ori de cîte ori, prin intermediul unei contestații, se susține că s-a procedat la o aplicare greșită a legii, competența va reveni comisiei de judecată sau instanței judecătorești, în funcție de valoarea litigiului. În consecință, într-o asemenea împrejurare organul de jurisdicție va exercita un veritabil control asupra legalității măsurilor luate de către unitate (v. S. Ghimpu și Gh. Mohanu, Litigiul de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București 1975, p. 119). Dimpotrivă, oragnul de conducere colectivă sau organul administrativ ierarhic superior este competent să soluționeze numai litigiile limitativ prevăzute de lege și care implică o apreciere din partea unității (acordarea gradațiilor, premiilor, etc.). Astfel, în legătură cu diminuarea retribuției trebuie să arătăm că organul de conducere colectivă sau, după caz, organul administrativ ierarhic superior va avea competența de a soluționa un atare litigiu ori de cîte ori măsura respectivă s-a luat pentru neîndeplinirea sarcinilor de serviciu (v. Trib. Suprem, secț. civ. dec. nr. 1509 din 2 septembrie 1975, în C.D. pe anul 1975, pp. 206—207).

Pentru identitate de rațiune Legea nr. 57/1974 (art. 208) dispune că și litigiile privitoare la majorarea retribuției pentru depășirea sarcinilor de serviciu, sînt de competența organului colectiv de conducere, respectiv a organului ierarhic superior.

Contestația împotriva modului în care a fost stabilită majorarea sau diminuarea retribuției în cazul depășirii ori nerealizării integrale a sarcinilor de serviciu reprezintă o acțiune (v. în acest sens, dr. C. Jornescu, M. Goruneanu și C. Răchitan, în Retribuirea muncii, Cartea întreprinderii vol. VII, 1975, p. 304; D. Radu, Competența și procedura de soluționare a litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești, Iași 1978, pp. 116—121), pusă de lege la dispoziția persoanelor față de care s-au luat asemenea decizii.

Această acțiune nu poate fi exercitată, după părerea noastră, de alte persoane decît acelea față de care unitatea a dispus majorarea, respectiv diminuarea retribuției. Dacă, în privința contestațiilor privitoare la diminuarea retribuției această soluție nu face nici-o îndoială, ce ar putea genera opinii diferite atunci cînd contestația se referă la majorarea retribuției pentru depășirea sarcinilor de serviciu.

Într-adevăr, se poate susține că de vreme ce unitatea a dispus majorarea retribuției pentru depășirea sarcinilor de serviciu persoana în cauză nu mai poate justifica un interes ocrotit de lege pentru promovarea contestației. O asemenea susținere nu ar fi însă întemeiată. Mijlocul procedural menționat — contestația — este pus la dispoziția persoanei care a beneficiat de majorarea retribuției dacă aceasta nu este mulțumită de cuantumul majorării respective. O soluție contrară ar face practic inaplicabile dispozițiile art. 208 din legea nr. 57/1974, prevederi care acordă organelor administrative menționate competența de a soluționa contestațiile privitoare la modul în care a fost stabilită majorarea retribuției. Aceasta deoarece alte persoane

SUPLIMENT LA Revista ECONOMICA
nr. 26 1980

decît titularul majorării retribuției, pentru depășirea sarcinilor de serviciu ar putea justifica un interes pentru promovarea contestației.

Din formularea legii (art. 175 lit. d din Codul muncii și art. 208 al. 2 din Legea nr. 57/1974) rezultă că obiectul contestației poate privi atît măsura luată de către unitate cît și cuantumul diminuării sau al majorării retribuției (v. C. Jornescu, M. Goruneanu și C. Răchitan, op. cit., p. 306).

În ceea ce privește contestațiile în legătură cu acordarea de trepte și gradații se ridică problema de a ști dacă acest mijloc procedural — contestație — poate fi folosit de către persoanele care nu au profitat de sporul respectiv sau, dimpotrivă, el poate fi exercitat numai de către beneficiarii unor asemenea măsuri.

În literatura de specialitate s-a opinat că ne aflăm în prezența unei căi de atac deschisă numai persoanelor promovate într-o nouă treaptă sau gradație, dar cărora nu li s-au acordat complet drepturile aferente (v. în acest sens, J.R. Urs, Gh. Tigăeru și C. Jornescu, Raporturi de muncă, vol. 3, editată de Revista economică, 1979, pp. 277—278). S-a argumentat în această privință că art. 175, lit. d din Codul muncii vizează o cale de atac — contestația — prin care se urmărește desființarea unei măsuri luate de către unitate față de contestator. Or, se remarcă că acordarea treptelor și gradațiilor de retribuire nu constituie un drept subiectiv pentru persoana încadrată în muncă. Într-adevăr, acordarea unei trepte sau gradații de retribuire reprezintă o simplă facultate asupra căreia sînt chemate să aprecieze organele de conducere ale unității. Așa fiind, se susține că nu ne aflăm în prezența încălcării unui drept subiectiv față de persoanele care au vocație pentru acordarea unor trepte sau gradații de retribuire.

În consecință, în opinia menționată persoanele care nu au beneficiat de acordarea unor trepte sau gradații de retribuire nu au calitatea necesară pentru exercitarea contestației.

După opinia noastră legiuitorul a deschis calea contestației tocmai în favoarea persoanelor care avînd vocație la gradații sau trepte de retribuire nu au beneficiat totuși de aceste măsuri.

Într-adevăr, în această materie, legea circumscrie competența organelor de conducere colectivă sau a organului ierarhic superior la contestațiile privitoare la modul „...în care au fost acordate treptele de retribuire ori gradațiile" (art. 208 al. 2 din Legea nr. 57/1974). Aceste organe sînt chemate să facă o reapreciere asupra persoanelor care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege pentru a beneficia de trepte sau gradații.

Persoanele cărora li s-au acordat trepte sau gradații nu au deschisă calea contestației întrucît nu pot justifica un interes pentru promovarea acesteia. Facem precizarea că avem în vedere contestația reglementată în art. 175 lit. d din Codul muncii.

Se susține totuși că aceste persoane ar putea promova o atare contestație atunci cînd nu li s-au acordat integral drepturile aferente treptei sau gradației respective. În realitate, în acest caz este vorba de o aplicare greșită a legii deoarece persoanele în cauză au beneficiat de gradații sau trepte la retribuție dar nu au primit drepturile aferente. Observăm că într-o asemenea situație nu se mai pune problema unei aprecieri a organelor de conducere colectivă sau a organului ierarhic superior în legătură cu acordarea unei trepte sau gradații.

Așa fiind, în conformitate cu prevederile art. 208 al. 1 din Legea nr. 57/1974 competența de soluționare a contestației revine în acest caz instanței judecătorești sau comisiei de judecată, în funcție de valoarea litigiului (v. în acest sens, C. Bejenaru și O. Ionescu, Codul muncii pe înțelesul tuturor, Editura politică, ediția a II-a 1976, p. 214).

Soluția este identică și atunci cînd contestația are ca obiect menținerea treptei sau gradației obținute și apărarea de obligația de a restitui unele diferențe bănești (v. Trib. Suprem, secț. civ. dec. nr. 1958 din 5 septembrie 1974, în R.R.D., nr. 7/1975, pp. 69—70).

Iată de ce persoanele cărora li s-au acordat trepte sau gradații nu pot formula contestații în fața organelor de conducere colectivă sau a organului administrativ ierarhic superior.

În consecință, așa cum am subliniat deja, contestația la care se referă art. 175 lit. d din Codul muncii constituie un mijloc procedural pus numai la dispoziția persoanelor care nu au beneficiat de trepte ori gradații de retribuire (deși îndeplineau condițiile prevăzute de lege).

Socotim că legea este destul de clară în această privință și aceasta rezultă tocmai din formularea potrivit căreia sînt de competența organelor de conducere colectivă sau a organului administrativ ierarhic superior contestațiile în legătură cu **acordarea de trepte și gradații de retribuire.** Cu alte cuvinte legea se referă la măsura ce urmează a fi luată de către unitate (acordarea treptei sau gradației) nu și la drepturile aferente acesteia (sporul de retribuție).

Interpretarea preconizată în rîndurile de față este în concordanță cu principiile procedurale în materie. Într-adevăr, legea ocrotește nu numai drepturile subiectiv ci și interesele legitime ale cetățenilor. Iată de ce, contestația poate fi promovată de către persoanele care nu au beneficiat de trepte ori gradații de retribuire deși acestea nu sînt titulare ale unor drepturi subiective. Interesul acestora de a acționa este însă incontestabil.

Adoptarea unui punct de vedere contrar ar conduce la concluzii inacceptabile. Într-o astfel de interpretare persoanele care nu au beneficiat de trepte ori gradații n-ar avea la dispoziție nici-o cale procedurală pentru a ataca măsurile luate de către unitate în această materie. O asemenea soluție nu ar fi de natură să promoveze principiile de echitate socială în activitatea organelor de conducere ale unităților socialiste. S-ar deschide astfel calea exercitării arbitrare a unor atribuții ale unității cunoscut fiind faptul că persoanele care nu au beneficiat de trepte ori gradații nu au la dispoziție nici-un mijloc procedural pentru a solicita desființarea acestor măsuri.

Cît privește procedura de soluționare a litigiilor mai susmenționate este necesar să subliniem că organele de conducere colectivă și organul administrativ ierarhic superior, sînt investite cu atribuții jurisdicționale și fac parte, sub acest aspect, din același sistem cu instanțele judecătorești (v. Trib. Suprem, secț. civ. dec. nr. 167 din 21 ianuarie 1974 în C.D. pe anul 1974, p .228 ; decizia de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, în C.D. pe anul 1976, p. 31). Caracterizarea făcută de către Tribunalul Suprem, cu referire specială la organele administrative ierarhic superioare, este valabilă pentru identitate de rațiune și în privința organelor de conducere colectivă. Așa fiind, organele menționate au unele drepturi și obligații similare celor care revin instanțelor judecătorești.

Prima obligație a organelor de conducere colectivă și a organului ierarhic superior în legătură cu contestațiile promovate de către persoanele interesate este aceea de a-și verifica competența. În ipoteza în care aceste organe nu sînt competente ele urmează să se desesizeze și să trimită contestația instanței de judecată sau organului competent potrivit legii. Precizăm în acest sens că hotărîrea de declinare a competenței se pronunță de către organul colectiv de conducere sau, după caz, de către organul administrativ ierarhic superior iar nu de către conducătorul acestora.

De asemenea, organele de conducere colectivă sau organul administrativ ierarhic superior au obligația de a verifica dacă contestația a fost introdusă în termenul prevăzut de lege. Potrivit art. 176 din Codul muncii organele de jurisdicția muncii trebuie sesizate, de către persoanele interesate, în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul.

Procedînd la soluționarea contestației organul competent va urmări respectarea principiilor fundamentale privitoare la înfăptuirea justiției : stabilirea adevărului, legalitatea socialistă, respectarea dreptului de apărare etc. (v. S. Ghimpu, și Gh. Mohanu, op. cit., p. 108).

Art. 175 al. 2 din Codul muncii statornicește un termen de 30 de zile pentru soluționarea contestațiilor. Socotim că acest termen începe să curgă de la data înregistrării contestației la registratura generală a unității. Sub aspectul

naturii sale juridice termenul de 30 de zile este un termen de recomandare, el fiind prevăzut de lege pentru soluționarea operativă a litigiilor de muncă. Nerespectarea acestui termen nu poate produce consecințe procedurale cu privire la soluționarea contestațiilor.

Hotărîrea urmează a fi adoptată de către organul competent cu majoritate simplă de voturi. Ea constituie un act cu caracter jurisdicțional. Așa fiind, organele de conducere colectivă și organele ierarhic superioare trebuie să-și motiveze hotărîrile pronunțate în litigiile de muncă. În fine, hotărîrile pronunțate de organele menționate se bucură de autoritatea lucrului judecat, fiind definitive.

dr. Ioan LEȘ

Drepturi și obligații decurgînd din contractele de muncă

sporul de vechime neîntreruptă în unitate

Persoanele încadrate în muncă din toate sectoarele de activitate ,muncitori (calificați și necalificați) și personal TESADP, cu excepția categoriilor prevăzute în art. 66 alin. 2 din Legea nr. 57/1974, beneficiază, în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, de un spor la retribuție astfel :

între 5—10 ani	3%
de la 10—15 ani	5%
de la 15—20 ani	7%
peste 20 ani	10%

Conf. art. 66 alin. 2, pentru personalul unităților din industria minieră, pentru muncitorii, mecanicii de locomotivă și personalul operativ din unitățile de exploatare a căilor ferate subordonate M.T.Tc. a căror activitate este direct legată de siguranța circulației, precum și pentru docheri, conducători de utilaje portuare și operatori de dană, sporul se calculează astfel :

Personalul din unități miniere ce lucrează la suprafață		Pentru restul personalului
între 1—5 ani	2%	3%
de la 5—10 ani	3%	5%
de la 10—15 ani	5%	7%
de la 15—20 ani	7%	9%
peste 20 ani	10%	12%

Personalul din alte sectoare de activitate, retribuit pe baza rețetelor tarifare din industria minieră, beneficiază, după caz, de sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, după cum lucrează la suprafață sau în subteran.

Persoanele, care în cursul unei luni, au una sau mai multe absențe nemotivate, pierd sporul de vechime neîntreruptă pentru acea lună.

Sporul de vechime se calculează asupra retribuției tarifare cuvenite pentru timpul efectiv lucrat în regim normal de lucru (6—10 ore pe zi, în raport de reglementările respective) .

Dacă o persoană lipsește motivat (se află în incapacitate temporară de muncă, în concediu de odihnă etc.) primește numai o parte din retribuția tarifară lunară iar sporul se acordă proporțional cu aceasta.

Pentru femeile care beneficiază de pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului, potrivit art. 156 Codul muncii, sporul se calculează asupra retibuției tarifare (pentru timpul lucrat efectiv la care se adaugă timpul pauzelor acordate). Dacă ele lucrează cu program de lucru redus, la cererea lor (6 ore pe zi), sporul se calculează asupra întregii retribuții, nefiind afectat de durata muncii. Cele care lucrează cu 1/2 normă, avînd copii pînă la 6 luni (art. 158 Codul muncii) sporul se va acorda în proporție de 50%, ca și retribuția.

Pentru orele nelucrate, fără voia personalului unității, care se plătesc în proporție de 75% din retribuția tarifară de încadrare în baza art. 86 Codul muncii, sporul se calculează și asupra retribuției corespunzătoare orelor nelucrate, acestea neavînd consecințe asupra sporului de vechime.

Sporul de vechime nu este influențat nici de adaosul sau de diminuarea retribuției, în raport de depășirea sau nerealizarea indicatorilor de plan sau sarcinilor proprii.

În calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate se includ toate perioadele care, potrivit legii sînt considerate vechime în muncă (timpul cît este în incapacitate temporară de muncă, în concediu de odihnă, de studii, în concedii fără plată de pînă la 30 zile în cursul unui an calendaristic, efectuează serviciul militar, se află în concediu fără plată prevăzut de Decretul nr. 283/1974).

Sporul de vechime nu se aplică și asupra drepturilor realizate prin efectuarea orelor suplimentare deoarece nu se calculează spor la spor.

Sporul de vechime neîntreruptă se ia în calculul ajutoarelor materiale pentru incapacitate temporară de muncă, în stabilirea indemnizației pentru concedrul de odihnă și în calculul despăgubirii ce se acordă ca o consecință a anulării desfacerii contractului de muncă sau după încetarea suspendării din funcție.

Este inclus în totalul veniturilor supuse urmăririi prin reținere, în cadrul răspunderii materiale.

Sporul de vechime fiind condiționat de cuantumul retribuției tarifare, orice diminuare a acesteia ca urmare a aplicării unei sancțiuni disciplinare în baza art. 100 alin. 1 lit. c—e Codul muncii, are ca rezultat și reducerea corespunzătoare a sporului.

Vechimea neîntreruptă se calculează în ani împliniți, sporul plătindu-se cu începere din prima zi a lunii următoare. În cazul cînd dreptul se naște la 1 al lunii, se plătește chiar din luna respectivă.

Se plătește la finele lunii, chiar dacă plata retribuției se face săptămînal sau chenzinal.

Încasarea necuvenită a sporului pentru vechimea neîntreruptă în unitate naște obligația beneficiarului de a restitui sumele în termen de 1 an de la fiecare încasare, angrenînd totodată răspunderea materială a celor vinovați de efectuarea plății.

Reglementare : art. 88 Codul muncii, art. 66 și 196 Legea 57/1974, anexa 14 a Decretului nr. 100/1979.

prezentarea absolvenților învățămîntului superior — cursuri de zi — la unitatea unde au fost repartizați

Absolvenții învățămîntului superior — cursuri de zi — sînt obligați a se prezenta la unitățile socialiste în termen de o lună de la data repartizării, cu excepția celor repartizați în învățămînt, care se vor prezenta la 1 septembrie al anului în care au fost repartizați.

Absolvenții care îndeplinesc serviciul militar vor înștiința despre aceasta, în scris, unitatea socialistă și se vor prezenta la posturi în cel mult 20 de zile de la data la care a încetat îndeplinirea obligațiilor militare.

Absolvenții care nu se prezintă la unitatea socialistă la care au fost repartizați, în termenul legal, sînt obligați la plata unei penalități civile de 5 000 lei, în cazul absolvenților facultăților cu durata studiilor mai mică de 4 ani, sau 8 000 lei, în cazul absolvenților cu durata studiilor de cel puțin 4 ani. În cazul efectuării parțiale a stagiului, penalitatea se reduce proporțional cu perioada de stagiu efectuată. Plata penalității nu scutește absolventul de efectuarea stagiului.

Neprezentarea la unitatea socialistă la care au fost repartizați sau întreruperea efectuării stagiului se constată și penalitatea civilă se stabilește prin proces-verbal încheiat de conducerea acesteia.

Procesul verbal se comunică absolventului. Acesta poate fi contestat în termen de 15 zile de la comunicare.

În cazul cînd absolventul se prezintă în termen de 30 de zile de la rămînerea definitivă a procesului verbal de aplicare a penalității civile (prin necontestare sau prin respingerea contestației), la unitatea socialistă la care a fost repartizat, el este scutit de plata penalității.

Reglementare : art. 11, 20, 21 Decretul nr. 54/1975.

rambursarea cheltuielilor de transport absolvenților învățămîntului superior cursuri de zi

Absolvenții învățămîntului superior — cursuri de zi — care la data repartizării au domiciliul în altă localitate decît aceea în care funcționează unitatea socialistă la care au fost repartizați, primesc, la prezentare, la cerere sau din oficiu, costul transportului de la domiciliu la locul de muncă pentru ei, membrii familiei și gospodăria lor Membrii familiei, în înțelesul legii sînt soțul sau soția copiii, precum și părinții aflați în întreținerea absolventului. Dovada situației familiei trebuie făcută de absolvent.

Obligația unității de a suporta cheltuielile de transport se consideră îndeplinită în total sau în parte, după caz, în măsura în care aceasta i-a pus la dispoziție în mod gratuit mijloacele de transport necesare (inclusiv benzină, conducător auto etc.).

În cazul în care este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport, se vor rambursa cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp sau bani (pct. 21 Norme 11850/1963).

Reglementare: art. 14 Decretul nr. 54/1975.

indemnizația de instalare a absolvenților învățămîntului superior — cursuri de zi

Absolvenții învățămîntului superior cursuri de zi, cu examen de diplomă, repartizați în comune rurale sau suburbane, care au avut domiciliul în alte localități, au dreptul să primească, la prezentarea la post, o indemnizație de instalare egală cu retribuția tarifară lunară, fixată pentru primul an de activitate în funcția îndeplinită.

Indemnizația de instalare se acordă cu condiția ca absolvenții să-și stabilească domiciliul efectiv în localitățile în care au sediul unitățile la care au fost repartizați.

Indemnizația nu se restituie în cazul în care cel încadrat își efectuează stagiul în unitatea la care a fost repartizat.

Absolvenții care au încasat indemnizația de instalare și părăsesc în timpul stagiului unitățile socialiste la care au fost repartizați sînt obligați a restitui integral indemnizația încasată. Această obligație nu o au cei ce sînt transferați în interesul serviciului.

Indemnizația nu este inclusă în retribuția medie care se ia în calculul drepturilor pentru concediul de odihnă și nici în despăgubirea cuvenită celui suspendat în funcție și ulterior reintegrat sau în cazul anulării desfacerii contractului de muncă. Nu se include nici în suma supusă reținerilor pe baza deciziei de imputare ori a angajamentului de plată.

Urmărirea silită a indemnizației de instalare sau a ratelor nerestituite se efectuează în baza procesului verbal întocmit de conducerea unității prin care se constată că cel în cauză a părăsit unitatea. Procesul verbal necontestat în termenul legal sau cel rămas definitiv prin respingerea contestației constituie titlu executor.

Reglementare: art. 14, 20 și 21 din Decretul nr. 54/1975.

avansul în numerar pentru deplasare, detașare și transferare în interesul serviciului

● **Avansul pentru deplasare și detașare.** Persoanele încadrate în muncă, pe baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată sau determinată, ori aflate în perioada de încercare (înăuntrul termenului de încercare), au dreptul ca să primească la plecarea în delegare sau detașare un avans în numerar care nu poate depăși totalul drepturilor ce li se cuvin pe maximum o lună (plata transportului, diurna, indemnizația și cazarea).

Avansul poate fi acordat cu cel mult 2 zile lucrătoare înainte de plecare, cu excepția sumelor solicitate pentru procurarea biletelor de călătorie cu mijloace de transport cu locuri rezervate, care se eliberează cu cel mult 10 zile înainte de data plecării.

Nu se poate acorda un nou avans persoanelor care nu au justificat integral avansul primit anterior cu următoarele excepții: cînd durata delegației prevăzute inițial a fost prelungită, cînd avansul a fost acordat pentru procurarea biletelor de călătorie cu mijloace de transport cu locuri rezervate sau a cazurilor prevăzute prin normele elaborate de organele centrale competente.

Avansul nu se poate transmite de la titular la o altă persoană.

Sumele necheltuite din avans se depun la casierie cel mai tîrziu în cursul zilei lucrătoare următoare înapoierii din delegație, iar justificarea cheltuielilor trebuie făcută în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la sosirea din deplasare, exclusiv ziua sosirii.

Pentru acordarea și justificarea avansurilor se folosește formularul „Ordin de deplasare" sau alte documente legale.

Titularul de avans este obligat ca în termenul de mai sus să întocmească și să depună, la compartimentul financiar-contabil al unității, decontul de cheltuieli în care să fie înscrise toate documentele justificative pe care le va anexa.

În cazul în care titularul de avans întocmește și prezintă deconturi incomplete sau anexează documente nevalabile, avansurile se consideră justificate numai cu valoarea documentelor valabile.

Titularii de avans care nu depun în termen deconturile pentru justificarea avansurilor, împreună cu documentele justificative, sau nu restituie în termen sumele rămase necheltuite, sînt obligați a plăti o penalizare de 0,50% asupra avansului primit sau asupra sumelor nerestituite în termen, după caz, pentru fiecare zi de întîrziere.

Suma percepută ca penalizare nu poate depăși debitul datorat.

Penalizarea de 0,50% pe zi de întîrziere se calculează și asupra sumelor primite drept avans, în cazul în care nu au fost restituite cel mai tîrziu a doua zi de la data cînd titularul de avans a fost înștiințat că deplasarea a fost aminată sau revocată.

În cazul în care decontarea cu întîrziere a avansului se datorează unor cauze cum sînt: suspendarea circulației mijlocului de transport, îmbolnăvirea titularului de avans sau altor asemenea cazuri în care nu se poate reține culpa celui în cauză, conducătorul unității, pe baza propunerii făcute de conducătorul compartimentului financiar-contabil, va stabili că nu este cazul să se aplice penalizări de întîrziere.

Dacă titularul de avans nu a justificat avansul primit sau nu a depus sumele rămase necheltuite la termenele stabilite ori pînă la data întocmirii statului de retribuții, acestea, inclusiv penalizarea aferentă, se reține din retribuția celui în cauză, fie pe baza dispoziției conducătorului compartimentului financiar-contabil, fie a unei decizii de imputare emisă în condițiile legii. Dacă titularul de avans a părăsit unitatea, datoria se va urmări și pe baza unui titlu executor notarial.

Avansurile cuvenite pentru perioadele de deplasare sau detașare care depășesc primele 30 de zile, pot fi trimise prin poștă.

Reglementare: art. 29—32 și 34—38 din Regulamentul operațiilor de casă ale unităților socialiste aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 209/1976.

● **Avansul în numerar în cazul transferului în interesul serviciului.** Personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate, precum și personalul mutat în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate are, printre alte drepturi și dreptul la rambursarea costului transportului pentru el și membrii familiei sale, precum și pentru gospodăria sa. Costul transportului se avansează persoanei transferate — la cerere sau din oficiu — de unitatea de la care se transferă cel în cauză. Rambursarea sumei se efectuează de către unitatea la care are loc transferul.

Nerestituirea avansului de către titular în cazul în care transferul nu se mai efectuează sau nejustificarea în termen a sumelor cheltuite, nu determină aplicarea de penalităţi de 0,50% pe zi de întîrziere, prevăzute expres de Regulamentul aprobat prin Decretul nr. 209/1976 numai în cazul avansului pentru deplasare (Trib. Supr. sect. civ. nr. 371/1971 în C.D. pe anul 1971, pronunţată în perioada aplicării H.C.M. nr. 858/1957, dar care îşi păstrează valabilitatea şi sub actuala reglementare).

Reglementare: art. 75 din Legea nr. 57/1974.

echipamentul de lucru

Persoanele încadrate în muncă au dreptul, în raport cu condiţiile în care se desfăşoară activitatea, la echipament de lucru, potrivit legii. Echipamentul de lucru are rolul de a preveni uzura prematură sau murdărirea excesivă, în procesul de muncă, a îmbrăcămintei şi a încălţămintei personale.

În normativul republican aprobat prin Ordinul ministrului muncii nr. 9 din 21 ianuarie 1972, cu aplicare de la 1 ianuarie acelaşi an, sînt stabilite meseriile, specialităţile, funcţiile şi condiţiile de muncă care dau dreptul la echipament de lucru, precum şi durata de folosire a acestuia.

Acordarea unui anumit sortiment de echipament nu este obligatorie decît în măsura în care condiţiile de desfăşurare a muncii la locul de producţie justifică dotarea personalului cu echipament de lucru. Atunci cînd o persoană nu-şi desfăşoară activitatea în mod permanent în condiţii care impun acordarea echipamentului, de exemplu execută lucrări întîmplătoare sau de intervenţie, echipamentul i se acordă în mod temporar. În asemenea cazuri, echipamentul va fi cel adecvat, în aşa fel ca executarea lucrărilor să aibă loc în condiţii de securitate deplină. Acordarea temporară a echipamentului se stabileşte de conducerea unităţii, respectiv a secţiilor şi sectoarelor de producţie. Echipamentul de lucru se foloseşc numai în timpul programului.

Nu este permisă înlocuirea echipamentului de protecţie cu cel de lucru. Echipamentul de lucru se pune la dispoziţia personalului permanent din prima zi de activitate la locurile de muncă în care a fost repartizat sau i s-a permis accesul. Prima zi de activitate se consideră după încheierea perioadei de probă.

Brigadierii şi şefii de echipă chiar neprevăzuţi în mod distinct în normativ, primesc, de asemenea, echipamentul de lucru stabilit pentru meseria şi condiţiile în care lucrează, fiind dotaţi ca şi ceilalţi membri ai echipei.

În cazul în care unele meserii sau funcţii nu sînt prevăzute de normativul republican (urmare a apariţiei lor ulterioare sau a unor noi condiţii de muncă), unităţile au obligaţia să se adreseze organului tutelar, în vederea completării Normativului de către Ministerul Muncii. Instrucţiunile prevăd ca pînă la primirea aprobării, unităţile pot acorda asemenea echipament, în mod temporar, maximum 3 luni.

Dacă unele meserii se exercită în condiţii care duc la o murdărire excesivă a echipamentului de lucru se pot acorda două bucăţi din sortimentele respective, cazuri în care se dublează durata de folosire prevăzută pentru o singură bucată. Dacă o persoană execută permanent două meserii care se desfăşoară în condiţii diferite, urmează să fie dotată cu echipamentul prevăzut, pentru meseria de bază, urmînd să primească în plus eventualele sortimente suplimentare de echipament prevăzut pentru cealaltă meserie.

Este normal ca în acele cazuri în care personalul lucrează cu program prelungit, să se modifice şi durata de folosire a echipamentului. De aceea, prin instrucţiuni se prevede că durata normală se reduce proporţional cu timpul lucrat în plus, după următorul calcul: numărul de ore lucrate în plus săptămînal se raportează la 48 de ore, obţinîndu-se procentul de reducere a duratei. Prevederea de mai sus nu se aplică însă acelor unităţi care obţin aprobări pentru efectuarea unui număr limitat de ore suplimentare.

Echipamentul de lucru se procură de către unitate şi se distribuie personalului permanent, acesta urmînd să suporte 50% din preţul de achiziţie, în cel mult 6 rate lunare.

La cererea personalului permanent şi a ucenicilor care se califică la locul de muncă al căror echipament de lucru s-a degradat înainte de termen, unitatea va putea procura şi distribui un alt echipament la preţ cu amănuntul, reţinînd integral valoarea în cel mult 3 rate lunare. Persoanei căreia îi încetează activitatea i se va reţine diferenţa neamortizată din contribuţia unităţii la achiziţionarea echipamentului de lucru, acesta devenind proprietatea sa. Suma neamortizată se va calcula pe baza diferenţei între timpul normat şi cel scurs pînă la încetarea activităţii. Cheltuielile pentru echipament vor fi diminuate cu sumele astfel recuperate. În caz de necesitate unitatea va putea reţine echipamentul de lucru a cărui durată de utilizare nu a expirat, compensîndu-se persoanei diferenţa neamortizată din contribuţia proprie la procurarea acestuia.

Întreţinerea şi repararea echipamentului de lucru se face de beneficiari. În locurile de muncă în care echipamentul de lucru se murdăreşte cu substanţe care nu permit spălarea la domiciliu, curăţarea acestuia se asigură gratuit de către unitate. Cazurile respective se stabilesc de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, cu acordul comitetului sindicatului.

Nerespectarea obligaţiilor privind acordarea echipamentului de protecţie şi a echipamentului de lucru, precum şi nerespectarea obligaţiilor privind corecta folosire, păstrare, întreţinere, denocivizare şi reparare a acestuia, constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 200 la 500 lei.

Reglementare: art. 141 Codul muncii, art. 1 lit. g, art. 4 lit. f, Legea nr. 1/1970, H.C.M. nr. 304/1975 şi H.C.M. nr. 2494/1969, art. 4 lit. i.

echipamentul de protecţie

Persoanele încadrate în muncă au dreptul, în raport cu condiţiile în care îşi desfăşoară activitatea, la echipament de protecţie gratuit. Echipamentul de protecţie constituie unul din mijloacele individuale de prevenire a accidentelor de muncă şi a îmbolnăvirilor profesionale.

Personalul nu poate renunţa la folosirea echipamentului de protecţie pentru ca, utilizînd echipament propriu, să solicite unităţii contravaloarea acestuia.

Meseriile, specialităţile, funcţiile şi condiţiile de muncă care dau dreptul la echipament de protecţie sînt stabilite prin normativul republican pentru acordarea echipamentului de protecţie şi de lucru, aprobat de Ministerul Muncii, prin Ordinul nr. 9 din 21 ianuarie 1972 cu consultarea Consiliului Central al U.G.S.R. intrat în vigoare de la 1 ianuarie 1972. Unităţile nu pot acorda echipament de protecţie persoanelor care exercită alte meserii, specialităţi sau funcţii, ori lucrează în alte condiţii de muncă decît cele prevăzute de Normativ, în caz contrar vinovaţii suportînd contravaloarea.

Unităţile sînt obligate să pună la dispoziţia persoanelor îndreptăţite echipament de protecţie din prima zi de activitate, la locurile de muncă în care au fost repartizate, sau li s-a permis accesul. El se utilizează numai în timpul programului de lucru. Prezenţa la lucru sau încredinţarea de sarcini este interzisă persoanelor îndreptăţite la echipament de protecţie, fără echipamentul corespunzător. Se utilizează exclusiv în timpul programului de lucru.

Primesc echipament de protecţie, ca şi muncitorii:

— maiştrii, tehnicienii, inginerii şi alte persoane care conduc direct sectoarele de producţie şi care-şi desfăşoară activitatea în aceleaşi condiţii de lucru cu muncitorii. Ei primesc echipamentul de protecţie al meseriei, specialităţii sau funcţiei de la locul de muncă unde lucrează;

— brigadierii şi şefii de echipă, neprevăzuţi în mod distinct în normativ, dacă lucrează în condiţiile de muncă, în specialităţile sau în meseriile pentru care se prevede echipament de protecţie;

— personalul de cercetare și din învățămînt care efectuează lucrări practice de laborator, dacă pentru respectiva meserie de profil se prevede echipament de protecție.

Beneficiază de echipament de protecție și personalul de îndrumare și control, din afară și din cadrul unității, în raport cu condițiile de la locurile de muncă în care urmează să-și desfășoare activitatea.

Elevii și studenții în perioada de practică în producție beneficiază de echipament de protecție, corespunzător condițiilor în care urmează să lucreze, precum și ucenicii care se califică la locul de muncă.

Persoanele delegate și detașate au dreptul la echipament de protecție în raport cu condițiile de muncă în care activează.

Echipamentul de protecție este proprietatea unității și se acordă în folosință gratuită persoanelor îndreptățite, care sînt obligate să-l întrebuințeze numai la efectuarea lucrărilor pentru care a fost acordat, să-l întrețină în mod corespunzător și să-l restituie la încetarea activității în unitate sau la trecerea în alt loc de muncă unde nu este prevăzut un asemenea echipament.

Durata fiecărui sortiment de echipament de lucru este stabilită în Normativul citat. Unitatea nu poate scurta durata de folosire.

În cazurile în care personalul lucrează cu program prelungit, durata normală se reduce proporțional cu timpul respectiv. Durata normală a echipamentului nu se reduce în unitățile care obțin aprobări pentru efectuarea unui număr limitat de ore suplimentare.

În cazul cînd echipamentul de protecție a devenit inutilizabil înainte de expirarea termenului de folosință prevăzut în normativ, datorită unor cauze neimputabile, unitatea va pune la dispoziție un alt echipament. Dacă degradarea echipamentului de protecție s-a produs din vina persoanei beneficiare, unitatea va acorda imediat un alt echipament, imputîndu-i contravaloarea după scăderea uzurii normale, pînă în momentul înlocuirii. În același mod se procedează și în cazul pierderii acestui echipament.

În cazul apariției unor meserii neprevăzute în normativul republican, precum și a unor noi condiții de muncă ce ar îndreptăți acordarea echipamentului de protecție, pînă la rezolvarea cererii de completare a normativului de către organele competente, unitățile pot acorda echipamentul necesar cu caracter temporar, dar nu mai mult de 3 luni.

Tot temporar trebuie acordat echipament de protecție în cazul efectuării unor intervenții pentru remedierea avariilor, accidentelor tehnice sau pentru lichidarea unor contaminări cu substanțe radioactive sau germeni patogeni.

Este interzisă înlocuirea echipamentului de protecție cu echipament de lucru.

Nerespectarea obligațiilor privind acordarea echipamentului de protecție și a celor referitoare la corecta folosire, păstrare și reparare, constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 200—500 lei.

Reglementare: a art. 141, Codul muncii, art. 1 lit. g și art. 4, lit. f Legea nr. 1/1970, H.C.M. nr. 304/1975, Normativul aprobat prin ordinul ministrului muncii nr. 9 din 21 ianuarie 1972 și H.C.M. nr. 2494/1969 art. 4, lit. i.

acordarea materialelor igienico-sanitare

Materialele igienico-sanitare constituie mijloace necesare igienei individuale și pentru protecția pielii în vederea prevenirii îmbolnăvirilor profesionale la personalul care lucrează în activități unde se produce contaminarea pielii și mucoaselor cu substanțe toxice, pulberi sau agenți patogeni.

Unitățile sînt obligate să acorde gratuit materialele igienico-sanitare, pe baza criteriilor stabilite de Ministerul Sănătății.

Beneficiază:

— personalul propriu, indiferent de durata contractului de muncă, precum și cei ce se află în perioada (termen) de încercare și în perioada de probă;

— persoanele delegate sau detașate în vederea efectuării unor lucrări temporare;

— elevii și studenții în perioada de practică în producție;

— tinerii care se califică prin ucenicie la locul de muncă.

Fac parte din categoria materialelor igienico-sanitare:

— unguente, alifii și alte substanțe folosite pentru protecția pielii împotriva agenților agresivi la locul de muncă (acizi, baze etc.);

— materialele pentru igiena corporală (săpun, perii de unghii, pastă și periuțe de dinți, prosoape etc.);

— aparatura și substanțele necesare pentru dezinsecția și deratizarea unităților.

Neacordarea materialelor igienico-sanitare de către persoanele cu astfel de atribuții constituie abatere disciplinară.

Reglementare: art 1. lit. g și art. 4 lit. f din Legea nr. 1/1970, H.C.M. nr. 304/1975, anexa la H.C.M. nr. 1672/1974, cap. III, lit. B

instructajul de protecție a muncii

Conducerile unităților au obligația să ia măsuri ca persoanele încadrate în muncă să cunoască temeinic normele de securitate și igienă a muncii, pe care trebuie să le respecte în desfășurarea activității lor.

Persoanele încadrate în muncă sînt obligate să urmărească și să respecte integral normele de securitate și de igienă a muncii la locurile unde își desfășoară activitatea.

Instructajul de protecție a muncii constituie în același timp un drept și o obligație a persoanelor încadrate în muncă. Instructajul este necesar atît noilor încadrați, cît și celor cu experiență înaintată în cîmpul muncii. Instruirea este obligatorie și necesară pentru toate categoriile de personal, cu condiția ca ea să se facă diferențiat, în raport cu calificarea și locul de muncă.

Instructajul de protecție a muncii cuprinde 3 faze: instructajul introductiv general, instructajul la locul de muncă și instructajul periodic.

Instructajul introductiv general se face: persoanelor nou încadrate; celor transferați, detașați; ucenicilor, elevilor și studenților repartizați pentru efectuarea practicii în producție; celor care au suferit accidente de muncă, cu incapacitate temporară; persoanelor care fac vizite cu caracter didactic în unități productive; oricărei persoane care nu este încadrată în unitate și i se permite accesul.

Instructajul introductiv general se face de către cadre tehnice de specialitate, stabilite prin decizie de conducerea unității și poate dura de la 8 ore pînă la 2 zile sau chiar mai mult, dacă necesitățile o cer.

În prima parte a instructajului se arată regulile de protecție a muncii și contribuția pe care aceste reguli o au în prevenirea accidentelor și îmbolnăvirilor; de asemenea, li se prelucrează dispozițiile respective din Codul muncii și din regulamentul de ordine interioară, cu scopul ca cel în cauză să cunoască îndatoririle pe care le au în legătură cu protecția muncii, precum și drepturile statornicite în favoarea lor. În partea a doua a primei faze se expun regulile tehnice de protecție a muncii din ramura respectivă de producție, în legătură cu: circulația în incinta fabricii, a secției și sectoarelor, trecerile peste liniile de cale ferată, cunoașterea și respectarea semnelor convenționale (indicatoare de informare, avertizare, întîrziere, siguranță etc.), interzicerea staționării sau trecerii pe sub macarale, trolii, poduri rulante, respectarea normelor de pază contra incendiilor, manipularea materialelor obișnuite, manipularea materialelor inflamabile, explozibile și toxice, transportul mecanizat al unor asemenea materiale, obligația și modul de purtare a echipamentului de protecție, regulile ungerii, curățirii și reparării utilajelor în timpul funcționării, modul de stivuire a materialelor, interzicerea circulației de la o secție la alta sau de la un loc de muncă la altul, respectarea curățeniei la locul de muncă, dîndu-se noțiuni de igiena muncii și igiena corporală.

În ultima parte a primei faze a instructajului se accentuează asupra obligației de respectare a regulilor de protecție a muncii, de participare la ședințele și acțiunile ce se organizează în unitate în acest scop. Prima fază a in-

structajului se încheie prin verificarea cunoștințelor acumulate și prin completarea fișei de instructaj. Pentru cei care n-au acumulat, din diferite motive, cunoștințele necesare, această fază a instructajului se va repeta.

Instructajul la locul de muncă reprezintă a doua fază și se efectuează la locul de muncă noilor încadrați sau acelora trecuți de la un loc de muncă la altul. Acest instructaj durează cel puțin 8 ore și se face de maistrul locului de muncă, sau, în lipsă, de inginerul sau tehnicianul respectiv. Instructajul la locul de muncă are scopul să instruiască personalul cu privire la procesul tehnologic la care va participa, felul utilajelor, instalațiilor, mecanismelor, dispozitivelor, sculelor etc., pe care le va folosi, modul de organizare a locului de muncă, transportul și depozitarea materialelor cu care va fi aprovizionat locul de muncă, ordinea și descongestionarea căilor de acces, cauzele care pot genera accidente de muncă, părțile periculoase ale mașinilor și utilajelor, sistemul de lucru al acestora, modul de montare a apărătorilor și dispozitivelor de protecție, modul de folosire al unor substanțe inflamabile sau toxice, felul de purtare al echipamentului de protecție și al celui de lucru, modul de folosire a materialelor pentru combaterea unor eventuale incendii etc. Și în această fază este necesară o verificare a cunoștințelor însușite.

A treia fază o constituie instructajul periodic, care are scopul să reamintească personalului regulile de protecție a muncii, la anumite intervale de timp. Aceste intervale depind de locul de muncă respectiv și sînt reglementate prin normele departamentale de protecție a muncii și apoi prin deciziile date de conducerile unităților cu privire la periodicitatea, durata și persoanele care execută acest instructaj. Instructajul periodic se mai efectuează și în următoarele cazuri : cînd o persoană a lipsit un anumit timp din producție ; cînd persoana a suferit un accident de muncă, cînd s-au modificat procesul tehnologic, condițiile de muncă, utilajele etc. ; în cazul unor lucrări ocazionale sau speciale. Intervalul între două instructaje periodice poate fi : la șantiere — 30 zile ; la secții și ateliere anexe — 60 zile ; la autobaze — 60 zile ; la baza de utilaj — 90 zile ; la depozite, magazii etc. — 30 zile. În general, un instructaj periodic nu durează mai mult de 30 de minute, punîndu-se accentul pe aplicații demonstrative la locul de muncă și pe mijloace de propagandă audio-vizuale (placarde, afișe, fotomontaje filme, diafilme, emisiuni prin stații de amplificare etc.).

Neefectuarea instructajului de protecție a muncii sau efectuarea acestuia în mod necorespunzător, precum și necompletarea sau completarea neconformă a fișelor de instructaj, constituie atît o abatere disciplinară cît și contravenție și se sancționează cu amendă de la 200 la 500 lei.

avansul în contul retribuției

De regulă, avansul asupra retribuției este interzis. Unitățile nu pot acorda avansuri în contul retribuției, existînd interdicții exprese în acest sens (art. 30, fraza finală din Regulamentul operațiilor de casă ale unităților socialiste aprobat prin Decretul nr. 209/1976). Principiul cunoaște o singură derogare. În baza art. 14, lit. f din Decretul nr. 54/1975, absolvenții cu diplomă a instituțiilor de învățămînt superior — cursuri de zi — repartizați în producție, care nu beneficiază de indemnizații de instalare, primesc de la unitatea la care au fost repartizați, la cerere, la prezentarea la post, o jumătate din retribuția tarifară ca avans, cu obligația restituirii în șase rate lunare consecutive, începînd cu a doua lună de funcționare. În cazul cînd, din motive independente de voința lor (satisfacere serviciu militar, a altor obligații militare, incapacitate de muncă temporară, dar prelungită, concediu de maternitate etc.), nu primesc retribuție în următoarele șase luni, reținerile se vor face din retribuțiile cuvenite în lunile imediat următoare.

Reținerea se efectuează fără a fi necesar vreun titlu executor și se va opera direct în statele de retribuire. Creanța unității pentru suma acordată cu titlu de avans este privilegiată, trecînd înaintea altor datorii ale absolventului.

Avansul din retribuire se acordă cu condiția ca absolvenții să-și stabilească domiciliul efectiv în localitatea în care se află unitatea socialistă la care au fost repartizați.

În caz de transfer în interesul serviciului în această perioadă de 6 luni, absolventul este obligat a restitui în continuare — pînă la achitare — avansul primit. Nerestituirea la termene determină unitatea creditoare a emite decizie de imputare, a o comunica datornicului și a o pune apoi în executare, remițînd-o unității în care se află încadrat absolventul, pentru efectuarea reținerilor din retribuție.

Reglementare : art. 14 din Decretul nr. 54/1975.

rambursarea cheltuielilor de transport a personalului detașat căruia i se acordă concediul de odihnă

Persoanele încadrate, detașate în altă localitate, cărora li se acordă concediul de odihnă în timpul detașării, au dreptul la rambursarea cheltuielilor de transport dus și întors din localitatea unde sînt detașate în localitatea unde se află, potrivit contractului, locul lor obișnuit de muncă.

În cazul în care este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport se rambursează cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp sau bani.

Rambursarea cheltuielilor de transport se face potrivit prevederilor art. 8 și 9 din H.C.M. nr. 822/1959.

Reglementare : art. 18 (1). Legea nr .26/1967.

contestația împotriva procesului verbal de stabilire a penalității civile

Împotriva procesului verbal încheiat de conducerea unității la care a fost repartizat absolventul învățămîntului superior — cursuri de zi — prin care se constată că nu s-a prezentat la unitate sau a întrerupt stagiul, și se stabilește totodată penalitatea civilă legală, cel în cauză poate face contestație, în termen de 15 zile de la primirea comunicării la comisia de contestații care funcționează la Ministerul Muncii. Contestația se formulează în scris. Termenul fiind de prescripție poate fi suspendat sau întrerupt în condițiile Decretului nr. 167/1958. Contestațiile se rezolvă de comisie în termen de 30 zile.

Reglementare : art. 21, Decret nr. 54/1975.

sporul de șantier

Poate primi spor de șantier :

personalul nelocalnic (numai muncitori calificați, personal tehnic, economic și de specialitate) care își desfășoară activitatea la lucrări de prospecțiuni și explorări geologice, studii și cercetări hidrologice, topografice, în unele unități petroliere noi sau în dezvoltare, ori din alte unități cu condiții similare ; personalul nelocalnic de pe șantierele de construcții montaj ; personalul aparținînd altor unități care este trimis să execute lucrări de montaj, punere în funcțiune la obiective de importanță deosebită.

Prin personal nelocalnic se înțelege personalul care își are domiciliul la o distanță de peste 10 km de localitatea unde lucrează și nu are posibilitatea să se înapoieze zilnic la domiciliul său după orele de program, fiind cazat prin grija unității în baracamente ori clădiri ale unității sau închiriate de aceasta. Distanța de 10 km se calculează între centrele celor două localități. Prin domiciliu se înțelege locul unde persoana are așezarea sa reală, unde locuiește în mod legal și efectiv. Cei care nu posedă ordin de repartizare sau contract de închiriere dar care totuși locuiesc

efectiv ca tolerați în localitatea unde se află locul de muncă au calitatea de localnici și nu beneficiază de acest spor.

Posibilitatea persoanelor respective de a se înapoia zilnic la domiciliu, după orele de program, se stabilește de conducerea fiecărei unități în funcție de distanță și de orarul mijloacelor de transport existente. Aprecierea este de atributul exclusiv al administrației și nu intră sub controlul organelor de jurisdicție a muncii. În cazul cînd personalul nelocalnic are posibilitatea să se întoarcă zilnic la domiciliul său, nu primește spor de șantier.

Sporul se acordă indiferent de durata contractului de muncă (determinată sau nedeterminată), precum și în perioada de încercare.

Unitățile, cuantumul net al acestui spor de categorii de personal, precum și numărul maxi de personal muncitor care poate primi spor de șantier, se stabilesc anual prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Sporul de șantier se ia în calculul retribuției medii în baza căreia se stabilește indemnizația pentru concediul de odihnă. Nu este inclus în retribuția medie ce servește drept bază de calcul pentru stabilirea despăgubirilor în cazul anulării, suspendării din funcție sau a anulării desfacerii contractului de muncă. Nu se ia în calculul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă. Nu poate forma obiect al reținerii în cadrul răspunderii materiale.

Sporul de șantier rămîne neschimbat și nu este influențat de adaosul sau diminuarea retribuției și nici în cazul cînd s-a redus retribuția în baza art. 100 alin. 1 lit. c din Codul muncii ca sancțiune disciplinară.

Se plătește lunar fie în sume fixe (lei/zi), caz în care se calculează în raport de numărul de zile calendaristice în care beneficiarul a fost prezent în unitate, fie în anumite procente din retribuția tarifară, situație în care sporul se stabilește în raport de timpul efectiv lucrat în cursul lunii respective, corespunzător duratei legale a timpului de muncă.

Reglementare : art. 69 Legea nr. 57/1974, modificată prin Legea nr. 4/1978.

sporul pentru munca prestată în mod curent peste programul normal de lucru

Personalul cu funcție de execuție și cel operativ, care prin natura muncii, lucrează peste programul normal de lucru poate primi, fie un spor pentru orele suplimentare potrivit legii, fie o retribuție tarifară mai mare cu 5—25% care se stabilește în raport cu timpul prevăzut a fi prestat, în medie lunară, peste programul normal de lucru. Beneficiază de acest spor întregul personal de execuție și cel operativ indiferent de calificarea sau de durata contractului de muncă, inclusiv cei aflați în perioada de încercare.

În unitățile în care se lucrează fără întrerupere (tură continuă), munca efectuată se plătește ca ore normale, dacă n-a fost introdus graficul în patru schimburi. Munca efectuată de personalul care lucrează în tură peste schimbul normal se va plăti ca ore suplimentare.

În situația cînd evidența timpului de lucru se ține lunar (turnus sau program de exploatare C.F.R. ,I.T.B., auto), se consideră ca muncă suplimentară toate orele efectiv lucrate peste numărul de ore normale din luna respectivă.

Timpul suplimentar lucrat într-o lună, care nu depășește două ore, înmulțit cu numărul de zile lucrătoare din lună, se plătește cu un spor de 50% din retribuția tarifară în regie, iar orele lucrate în plus se plătesc cu un spor egal cu retribuția tarifară în regie, independent de repartiția orelor lucrate în cursul lunii.

Sporul se ia în considerare la calcularea indemnizației pentru concediul de odihnă și la stabilirea veniturilor supuse reținerilor în cadrul răspunderii materiale.

Nu se include în calculul retribuției medii ce servește la stabilirea despăgubirii în cazurile de încetare a suspendării din funcție sau de anulare a desfacerii contractului de muncă.

Reglementare : art. 122 din Codul munci, art. 71 (4) din Legea nr. 54/1974 H.C.M. 1505/1954, art. 1 și 2, anexa nr. 14 Decretul nr. 100/1979.

sporul pentru orele suplimentare prestate ocazional peste programul normal de lucru

Orele în care o persoană prestează muncă peste durata normală a timpului de lucru sînt denumite ore suplimentare. Unitățile socialiste au, în principal, obligația de a organiza astfel activitatea și procesul de producție, încît întreg personalul care prestează muncă peste durata normală a zilei de lucru să fie compensat cu timp liber corespunzător în următoarele 30 de zile. Personalul care lucrează peste durata normală a zilei de muncă sau în zilele de repaus săptămînal ori în alte zile în care, potrivit legii nu se lucrează are dreptul să fie retribuit cu un spor, dacă nu i s-a asigurat, în compensare, timpul liber corespunzător.

Acordarea sporului constituie o modalitate subsidiară care poate fi aplicată numai în cazul cînd măsura principală (compensarea cu timpul liber) nu a fost sau nu a putut fi luată, în următoarele 30 de zile.

Prestarea muncii peste durata normală de lucru poate fi cerută și efectuată în două categorii de situații prevăzute distinct în art. 118 și respectiv art. 119 din Codul muncii. Din prima categorie fac parte acele situații imprevizibile cu caracter excepțional și grav, asimilabile forței majore precum : calamități, defecțiuni ale instalațiilor, căilor de transport, incendii, inundații etc., prevăzute exemplificativ și nu limitativ — în art. 118 din Codul muncii.

Din a doua categorie fac parte acele situații ori împrejurări necesitate de interesele producției și ale muncii, prevăzute în mod general de art. 119 din Codul muncii.

Cuantumul sporului pentru plata orelor lucrate peste program este stabilit astfel :

— 50% din retribuția tarifară de încadrare pentru primele 2 ore de depășire a duratei normale a zilei de lucru;

— 100% din retribuția tarifară de încadrare pentru orele următoare și pentru orele prestate în zilele de repaus săptămînal, zilele de sărbătoare legală și în celelalte zile în care, potrivit dispozițiilor legale, nu se lucrează.

Pentru muncitorii care lucrează în acord avînd tarife diferențiate pentru acord și pentru regie, plata muncii efectuate în ore suplimentare se face după cum urmează ;

— producția realizată se plătește pe baza tarifului de acord stabilit pentru lucrarea respectivă ;

— sporul de 50% sau 100% pentru munca în ore suplimentare se calculează la retribuția tarifară de regie în condițiuni normale sau vătămătoare, stabilite pentru meseria sau funcția muncitorului respectiv.

De regulă, sporul pentru orele efectuate peste programul de lucru se acordă tuturor persoanelor indiferent de durata contractului de muncă (inclusiv în perioada de încercare) și în toate cazurile în care s-a prestat muncă în ore suplimentare. De la această regulă sînt cunoscute două excepții.

Persoanele cu funcții de conducere precum și cele a căror activitate — datorită specificului muncii — nu se pot încadra în programul normal de lucru, ce prestează muncă peste program nu primesc sporuri pentru orele suplimentare, deoarece beneficiază de o retribuire sporită, în raport cu răspunderea și obligațiile ce le revin, precum și, după caz, cu indemnizații și concedii suplimentare. Depășirea programului de lucru nu le conferă dreptul la sporul pentru orele suplimentare.

Orele prestate de persoanele încadrate în muncă, peste programul de lucru, în scopul asigurării servicitului pe unitate — cu excepția conducătorilor de unități — se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 60 de zile, neavînd dreptul la plata sporului pentru orele respective.

Munca prestată în zilele de repaus săptămînal sau în alte zile în care, potrivit legii, nu se lucrează, se compensează în principal și de regulă cu timp liber cores-

punzător. Prevederea legală are în vedere în primul rînd posibilitatea refacerii și restabilirii capacității de muncă a persoanelor în cauză. In asemenea cazuri, conducerea unității, cu acordul comitetului sindicatului, stabilește o altă zi din săptămînă, ca zi de repaus, cu condiția ca cel puțin odată la două luni fiecărei persoane să i se asigure ziua de repaus săptămînal duminica. In cazuri excepționale, impuse de condițiile în care se desfășoară activitatea pe șantiere cu greutăți în aprovizionare, repausul săptămînal poate fi acordat, prin cumulare, într-o perioadă mai lungă, cu consimțămîntul persoanelor încadrate în muncă.

In cazurile în care compensarea cu timpul liber nu a putut avea loc, munca prestată în aceste zile se retribuie cu un spor de 100 la sută din retribuția tarifară de încadrare. Imposibilitatea compensării cu timp liber se apreciază la concret, în raport de activitățile prestate și de condițiile specifice ale unității ori ale locului de muncă. In aceste cazuri nu se pot utiliza criterii uniforme de apreciere.

Sporul se ia în considerare la calcularea indemnizației pentru concediul de odihnă și la stabilirea veniturilor supuse reținerilor în cadrul răspunderii materiale.

Nu se include în calculul retribuției medii ce servește la stabilirea despăgubirii în cazurile de încetare a suspendării din funcție sau de anulare a desfacerii contractului de muncă,

Reglementare: art. 120, 121, 123 din Codul muncii, art. 71 din Legea nr. 57/1974, anexa nr. 14 Decretul nr. 100/1979.

sporul pentru munca de noapte

Personalul care lucrează în schimburi de noapte și are program de 7 ore primește retribuția cuvenită pentru 8 ore. Atunci cînd programul de lucru în timpul nopții este de 8 ore, pentru munca prestată se acordă un spor de 15% din retribuția tarifară de încadrare, dacă lucrul de noapte a fost prestat cel puțin jumătate, între orele 22—6. Se consideră muncă în timpul nopții aceea care se prestează în intervalul cuprins între orele 22—6, cu posibilitatea abaterii, în cazuri justificate, cu o oră în minus sau în plus față de aceste limite.

De sporul pentru munca de noapte, beneficiază și persoanele al căror timp de lucru se stabilește în condițiile art. 113 din Codul muncii, adică au program de lucru redus pentru că lucrează în condiții de muncă vătămătoare, grele sau periculoase. Pentru aceste categorii de personal sporul pentru munca de noapte se acordă dacă cel puțin jumătate din programul redus de lucru se încadrează între orele 22—6.

Beneficiază de sporul de noapte personalul permanent, cel încadrat cu contract de muncă pe durată determinată, cît și personalul aflat în perioada de probă (maiștrii timp de 30 zile).

Se include în calculul retribuției medii în vederea stabilirii indemnizației pentru concediul de odihnă. Nu este inclus în retribuția medie ce servește ca bază de calcul pentru stabilirea despăgubirilor în cazul anulării suspendării din funcție sau a anulării desfacerii contractului de muncă. Nu se ia în calculul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă.

Nu este supus reținerii în cazuri de răspundere materială.

Reprezentînd un procent fix din retribuția tarifară de încadrare nu este influențat de adaosul sau diminuarea retribuției, sporul de noapte rămînînd același. Se diminuează însă proporțional în cazul cînd se aplică sancțiunea disciplinară a reducerii temporare a retribuției, în baza art. 100 alin. 1 lit. c Codul muncii.

La unele întreprinderi, sporul pentru munca în timpul nopții poate fi de pînă la 25% din retribuția tarifară.

Reglementare: art. 114 alin. 2 din Codul muncii, art. 72 din Legea nr. 57/1974.

uniformele personalului care asigură paza proprie a unităților socialiste

Personalul de pază care asigură paza proprie a unităților socialiste este obligat a purta uniformă, care se acordă potrivit baremului prevăzut în anexa nr. 2 a H.C.M. nr. 295/1973.

Uniforma se acordă gratuit. Personalul de pază, care din vina sa, degradează uniforma înainte de expirarea duratei de folosință, primește o nouă uniformă, fiind obligat să plătească cota-parte, corespunzătoare perioadei rămasă pînă la expirarea duratei normate. Vinovăția trebuie dovedită de unitate. Dacă uniforma sau unele din articole componente au devenit inutilizabile datorită unor cauze neimputabile, înlocuirea se face gratuit.

La încetarea contractului de muncă, la transferarea sau trecerea în altă muncă, personalul de pază este obligat să restituie uniforma în starea corespunzătoare duratei legale de folosință. În cazul în care uniforma restituită se prezintă într-o stare de uzură mai avansată decît acea corespunzătoare duratei de folosință, personalul de pază este obligat să suporte cheltuielile necesare pentru aducerea uniformei în stare corespunzătoare. Dacă uniforma este inutilizabilă, personalul de pază suportă cota-parte din valoarea uniformei corespunzătoare perioadei rămase pînă la expirarea perioadei normate.

Uniformele restituite se dau în folosința altor paznici, durata lor de folosință diminuîndu-se în funcție de uzură.

Sortimentele de echipament de protecție sau de lucru, prevăzute în normele legale, nu se acordă dacă sortimente similare sînt prevăzute în compunerea uniformei.

Reglementare: H.C.M. nr. 295/1973.

uniforme pentru unele categorii de personal care deservește parcul auto public

Personalul care deservește parcul auto public aparținînd Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și care ocupă funcțiile prevăzute în anexa 1 a H.C.M. nr. 1628/1970 este obligat să poarte uniformă în timpul serviciului.

Costul uniformelor se suportă de beneficiari și de întreprinderile de transporturi auto astfel:

— 50% din preț unitatea, iar cealaltă jumătate impegatul de mișcare, controlorul de trafic și manipulantul de bagaje;

— 75% din preț este suportat de unitate pentru toate celelalte funcții, în afară de șeful de autobază și adjunctul său care plătesc integral costul acesteia.

Cota din costul uniformelor ce se suportă de beneficiari este reținută din drepturile bănești ale acestora, în 24 rate lunare.

Persoana care a primit uniformă și se transferă la cerere în altă unitate, unde nu există obligația de a purta această uniformă, sau al cărei contract de muncă se desface la cererea sa sau din cauze ce-i sînt imputabile, cel în cauză va suporta costul integral al uniformei, corespunzător valorii rămase neachitate, indiferent de categoria de uniformă.

Datoriile provenite din costul uniformelor celor încorporați, pensionați sau decedați se anulează, uniformele nerestituindu-se.

Persoanele care urmează să se pensioneze nu primesc uniforme în ultimele 24 de luni premergătoare pensionării, iar cele ce urmează să se încorporeze, în ultimele 6 luni premergătoare încorporării.

În cazul degradării uniformelor înainte de termenul stabilit, indiferent din ce cauze, beneficiarii suportă în continuare notele rămase neachitate.

Reglementare: H.C.M. 1628/1970 art. 1—4 și anexa 1 din H.C.M.

uniformele personalului care deserveşte staţiunile PECO

Personalul staţiunilor PECO, care îndeplineşte funcţiile de şef staţiune I—III, vînzător I—III şi ajutor vînzător, este obligat să poarte uniforme în timpul serviciului.

Costul acesteia se suportă în cote egale de întreprinderi (din cheltuielile de circulaţie) şi de beneficiari (în 6 rate lunare egale).

Persoanele care au primit uniformă şi se transferă la cerere, sau al căror contract de muncă se desface din cauze ce le sînt imputabile, ori încetează din iniţiativa lor înainte de expirarea duratei de uzură, suportă integral ratele rămase neachitate precum şi cota întreprinderii pentru partea neamortizată, uniforma rămînîndu-le în proprietate.

Debitele celor încorporaţi, pensionaţi sau decedaţi provenite din costul uniformelor se anulează, iar uniformele nu se restituie.

În cazul degradării uniformei înainte de termenul stabilit, din cauze imputabile beneficiarilor, se acordă o nouă uniformă în aceleaşi condiţii ca prima, urmînd a achita integral ratele restante cît şi cota rămasă neamortizată a întreprinderii pentru vechea uniformă.

În cazul degradării uniformei din motive neimputabile, beneficiarul nu mai suportă ratele neachitate.

Personalul căruia i se acordă această uniformă nu beneficiază de echipament de lucru.

Reglementare : art. 1—5 şi anexa 1 la H.C.M. nr. 844/1971.

uniformele personalului din cadrul M.T.Tc.

Persoanele încadrate în muncă în întreprinderile, organizaţiile economice şi bugetare subordonate M.T.Tc., care îndeplinesc una din funcţiile prevăzute în anexa nr. 1 a H.C.M. nr. 239/1967, sînt obligate să poarte uniformă în timpul serviciului.

Articolele care compun uniforma şi durata lor de uzură sînt prevăzute în anexa nr. 2 a H.C.M.

Costul uniformelor se suportă de unităţile socialiste în proporţie de 100%, 75% şi 50%, în raport de natura funcţiei şi categoria de uniformă potrivit anexei nr. 1, diferenţele fiind suportate de beneficiari. Directorii regionali, directorii regionali adjuncţi, şefii de servicii şi adjuncţii acestora, din direcţiile regionale C. F., şeful de serviciu şi adjunctul său din serviciul transporturi speciale, suportă integral costul uniformelor.

Cota din costul uniformelor ce se suportă de beneficiari va fi reţinută din drepturile băneşti ale acestora, prin statele de plată, în rate lunare egale, în timp de 24 luni, nefiind necesară existenţa unui titlu executor în acest scop.

În cazul transferării la unităţi din afara sistemului M.T.Tc., precum şi în cazul desfacerii contractului de muncă, beneficiarii vor suporta valoarea neachitată din costul uniformelor, indiferent de categoria de uniformă.

Debitele provenite din costul uniformelor acordate personalului care se pensionează ulterior, celor decedaţi sau încorporaţi se anulează, iar uniformele nu se restituie.

De asemenea, se anulează ratele rămase neachitate în cazul cînd uniforma se degradează înainte de termen, fără vina beneficiarului. Dovada vinovăţiei trebuie făcută de unitate.

Reglementare : H.C.M. nr. 239/1967.

Grupaj realizat de :
dr. C. JORNESCU, M. LUNGAN, M. GORUNEANU

contract economic

Indicarea scopului de utilizare a produselor

Art. 27 lit. j din Legea nr. 7/1977 stabileşte, în sarcina centralelor industriale, a întreprinderilor şi celorlalte unităţi economice obligaţia să prevadă, în contractele economice pe care le încheie, caracteristicile „de calitate ale produselor, corespunzătoare scopului şi procesului de prelucrare".

Traducerea în viaţă a acestor prevederi legale prezintă o importanţă deosebită în etapa actuală cînd se pune atît de hotărît problema utilizării cu maximă eficienţă a materiilor prime, ca şi normarea consumurilor materiale.

Nu este suficient să contractezi un anume produs, după cum eficienţa finală a livrării nu este asigurată prin simplul fapt al corespunderii produsului cu cerinţele legale şi convenţionale de calitate.

Produsele se contractează pentru satisfacerea unor nevoi concrete rezultate din planul de producţie, de investiţii sau de desfacere, în cazul unităţilor comerciale. Utilitatea economică a contractării şi livrării se realizează numai atunci cînd produsele corespund nevoilor la care ne-am referit.

Pînă la adoptarea Legii nr. 7/1977, scopul pentru care se contractau produsele de către unităţile socialiste nu constituie un element a cărui prezenţă în contractul economic să fie impusă pe cale normativă. În prezent însă, părţile sînt îndatorate să stipuleze clauze în acest sens, iniţiativa trebuind să revină, după părerea noastră, unităţii beneficiare.

Întemeiam această opinie pe constatarea că unitatea beneficiară cunoaşte destinaţia produselor contractate şi numai ea poate preciza caracteristicile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească produsele în raport cu destinaţia lor.

Determinarea cuprinsului contractului, sub aspectul la care ne referim, trebuie să se facă corect şi complet, altfel se produc consecinţe prejudiciabile, astfel cum rezultă din speţa la care ne vom referi în continuare.

Întreprinderea A a contractat cu întreprinderea B furnizarea unor semifabricate din oţel pe care le-a folosit la fabricarea arborilor motor pe care, la rîndul său, le livrează în stare brut forjată întreprinderii C. Această din urmă întreprindere, prelucrînd arborii primiţi de la întreprinderea A, i-a rebutat datorită necorespunderii materialului din care au fost confecţionaţi arborii.

În rezolvarea litigiului, Arbitrajul de Stat Central, prin Hotărîrea nr. 4752/1979, a stabilit că semifabricatele din oţel livrate de întreprinderea B au corespuns standardelor de stat înscrise în contractul încheiat cu întreprinderea A.

Pentru a evita producerea rebuturilor, întreprinderea A trebuia să solicite contractarea semifabricatelor cu clauza efectuării unor probe suplimentare care să garanteze că ele corespund confecţionării arborilor motor pentru tractoare.

Întreprinderea A nu a făcut însă o asemenea solicitare, astfel că s-a încheiat contractul dintre părţi fără să se prevadă obligativitatea efectuării probelor respective.

Această întreprindere a susţinut însă că a făcut în comandă menţiunea „A T" din care întreprinderea B trebuia să deducă că semifabricatele se vor folosi pentru confecţionarea pieselor componente ale autoturismelor şi tractoarelor, astfel că trebuia să asigure realizarea condiţiilor de calitate corespunzătoare chiar şi în lipsa unei prevederi contractuale în acest sens.

Această susţinere a fost înlăturată cu următoarea motivare :

„Faptul că în comanda făcută de beneficiarul-reclamant către unitatea pîrîtă s-a înscris şi menţiunea A T (autoturisme, tractoare) nu putea suplini indicarea tuturor elementelor tehnice necesare livrării unui oţel de calitate superioară cu efectuarea probei de segregaţie sau amprentei Bauman, deoarece atît la autoturisme, cît şi la tractoare, din oţel se produc diferite piese, iar furnizorul nu avea de unde să cunoască atîta timp cît nu i s-a indicat ce pie-

se anume voia reclamanta-beneficiară din fiecare lot livrat şi ce calităţi trebuie să îndeplinească acel lot. Reclamanta nu a făcut nici o menţiune că ar accepta plata unui adaos de preţ care este de 720 lei/tonă pentru ca pîrîta să efectueze proba de segregaţie.

În atare situaţie, dovedindu-se că oţelul livrat de pîrîtă a corespuns condiţiilor impuse de stas, rezultă că rebutarea nu s-a datorat calităţii necorespunzătoare faţă de stas, ci faţă de destinaţia greşită dată de beneficiara-reclamantă.

Oţelul din litigiu s-a folosit la producerea arborilor motor, piese care necesitau un oţel cu calităţi speciale, iar beneficiarul nu a indicat în comenzile sale nici un element care să îndrituiască furnizorul-pîrît să-i livreze oţel care să prezinte o calitate superioară după efectuarea probei de segregaţie şi nici nu a cerut expres, în condiţiile plăţii unui adaos de preţ, efectuarea probelor tehnice care să asigure o calitate superioară".

Soluţia de mai sus confirmă opinia pe care am exprimat-o în sensul că unităţii beneficiare îi revine iniţiativa înscrierii în contract a caracteristicilor de calitate corespunzătoare scopului şi procesului de prelucrare a produselor. Ea răspunde de consecinţele neînscrierii în contract a acestor caracteristici, în condiţiile în care, unitatea a livrat produsele cu respectarea condiţiilor de calitate contractuale.

I. ICZKOVITS

comerţ exterior

Inadmisibilitatea erorii asupra calităţii mărfii, ca viciu de consimţământ

În speţa supusă prezentei analize, societatea comercială italiană A, reclamantă în litigiul arbitral, a concesionat societăţii comerciale spaniole B, pîrîtă în acelaşi litigiu, vînzarea pe piaţa spaniolă a unora din produsele pe care le fabrica. Printr-o clauză înscrisă în contractul dintre părţi se stipula transformarea concesiunii de vînzare în concesiune de fabricaţie, dacă importul respectivelor produse din Italia în Spania ar deveni imposibil sau obiectiv dificil. În acest din urmă caz, pîrîta se obliga să plătească reclamantei o redevenţă egală cu un procent de 10% din valoarea vînzărilor.

În urma dificultăţilor întîmpinate, societatea comercială spaniolă B a revocat în mod unilateral executarea contractului şi a trecut direct la fabricarea respectivelor produse. Prin acţiunea sa arbitrală, societatea comercială italiană A a pretins ca pîrîta să-i plătească penalităţi contractuale corespunzătoare achiziţiilor minime pe care era ţinută să le facă pînă în momentul expirării contractului. În plus, reclamanta a cerut ca cifra acestor penalităţi să fie sporită în raport cu devalorizarea monedei spaniole intervenită posterior încheierii contractului.

În apărarea sa, pîrîta a invocat nulitatea ab initio a contractului ca fiind lovit de viciu de consimţămînt, lipsindu-l de validitate, precum şi faptul că situaţia pieţei interne şi devalorizarea monedei spaniole au făcut executarea acestui contract imposibilă. Pîrîta a susţinut că în momentul în care a consimţit la încheierea contractului s-a aflat în eroare atît referitor la calitatea mărfurilor obiect al acestui contract, cît şi la condiţiile de desfacere existente pe piaţa spaniolă. Privit din acest punct de vedere, viciul de consimţămînt invocat ar reprezenta în opinia pîrîtei credinţa falsă sau neconformă cu realitatea în care s-a găsit cînd şi-a dat acordul pentru încheierea contractului, împrejurare fără de care manifestarea sa de voinţă nu s-ar fi produs.

Ca viciu de consimţămînt, eroarea implică deci o lipsă de concordanţă între voinţa internă şi voinţa declarată. Astfel, concepută, eroarea nu constituie un viciu de consimţămînt de natură să provoace anularea contractului decît atunci cînd este substanţială, existînd probe decisive că respectiva parte nu şi-ar fi dat consimţămîntul fără existenţa acesteia. Eroarea este substanţială atunci cînd poartă asupra obiectului contractului, înglobînd toate calităţile acestuia pe care partea contractantă le-a avut în vedere ca fiind determinante pentru ea la încheierea contractului. Deci calităţile care au fost esenţiale pentru determinarea manifestării de voinţă a părţii contractante constituie substanţa obiectului contractului.

În principiu, diversele sisteme de drept naţional împărtăşesc un punct de vedere aproape identic asupra înţelesului noţiunii de eroare substanţială. În sistemul dreptului germano-elveţian eroarea constituie cauză de nulitate a contractului atunci cînd se referă la acele însuşiri ale obiectului acestuia care pot fi considerate esenţiale. În sistemul dreptului anglo-saxon, eroarea asupra însuşirilor esenţiale ale obiectului contractului viciază consimţămîntul cu condiţia însă de a nu fi fost provocată de neglijenţa respectivei părţi.

În domeniul raporturilor de drept civil, sfera noţiunii de eroare substanţială apare astfel a fi foarte largă, aprecierea făcîndu-se în ultimă analiză, în funcţie de intenţia părţilor contractante. În toate sistemele naţionale, reglementările de drept comercial au modelat însă acest principiu, adaptîndu-l exigenţelor circuitului economic de asigurare a stabilităţii şi celerităţii tranzacţiilor comerciale. Ca urmare, deşi în principiu reglementarea materiei a rămas identică aceleia din dreptul civil, o nouă concepţie se afirmă tot mai ferm în literatura de specialitate, în jurisprudenţa instanţelor judecătoreşti şi în practica arbitrală, în sensul că este totuşi, greu de admis că un comerciant poate fi în eroare asupra substanţei mărfurilor pe care le negociază. Într-adevăr, orice comerciant este sau cel puţin ar trebui să fie un profesionist al schimbului de mărfuri care în mod obişnuit fac obiectul activităţii sale.

Făcînd explicaţia acestui mod de a vedea lucrurile, comisia de arbitraj din speţa supusă prezentei analize a înlăturat motivaţiile pîrîtei, considerînd că aceasta este suficient de versată în operaţiunile comerciale pe care le tratează. Dacă pîrîta nu avea un interes comercial să obţină concesiunea vînzării produselor oferite de reclamantă şi dacă nu era de acord cu condiţiile tranzacţiei, nu era obligată să consimtă la încheierea contractului. Hotărîrea arbitrală pronunţată în cauză formulează principiul potrivit căruia eroarea asupra substanţei obiectului contractului nu poate duce la anularea acestuia, decît dacă poate fi acuzabilă în raport cu persoana celui care a comis-o. Principiul astfel formulat corespunde doctrinei sistemului de drept anglo-saxon expusă anterior.

Evident, dacă înainte de a semna contractul, pîrîta nu a studiat situaţia existentă pe piaţa spaniolă privind desfacerea produselor a căror vînzare se concesiona, ea a comis o neglijenţă sau imprudenţă nescuzabilă. A oferi mărfuri spre vînzare pe o piaţă fără a cunoaşte amănunţit parametrii, evoluţia şi caracteristicile acestei pieţe reprezintă în sine o activitate făcută orbeşte, cu o marjă foarte ridicată de risc pe care pîrîta l-a asumat în momentul consimţirii la încheierea contractului. Orice comerciant care îşi asumă obligaţia desfacerii unor produse pe o anumită piaţă este de presupus să-şi fi conceput un program iniţial de acţiune în vederea realizării obiectivelor urmărite, ţinînd cont de evoluţia previzibilă a respectivei pieţe pînă în momentul atingerii efectelor contractului încheiat.

Prin hotărîrea pronunţată, comisia de arbitraj din speţa supusă prezentei analize a considerat că nici situaţia existentă pe piaţa de desfacere a produselor a căror vînzare a fost concesionată şi nici devalorizarea monedei spaniole intervenită posterior încheierii contractului nu pot justifica desfiinţarea acestuia printr-o revocare unilaterală. O asemenea revocare este posibilă numai dacă în contract există înscrisă o clauză expresă în acest sens. În lipsa unei asemenea clauze, contractul nu poate fi revocat decît prin consimţămîntul mutual sau în cazurile prevăzute de lege. Practica Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerţ şi Industrie a R.S. România este similară (hotărîrea nr. 90 bis/1976). Astfel fiind, contractul continuă să-şi

producă efectele sale, chiar împotriva părții contractante care și-a manifestat voința unilaterală de a-l revoca.

Comisia de arbitraj din speța supusă prezentei analize a respins însă cererea reclamantei de majorare a sumei penalităților contractuale pentru a se compensa pierderea provocată de devalorizarea monedei spaniole. Devalorizarea acestei monede nu poate determina modificarea clauzelor contractului care exprimă voința părților privind sumele ce urmează a fi plătite cu titlu de penalități în caz de executare necorespunzătoare a obligațiilor asumate. Nu se mai poate adăuga nimic altceva la voința clar exprimată a părților care au stipulat prin contract plata în monedă spaniolă fără nici o garanție de schimb.

Pretențiile reclamantei ar fi fost întemeiate, dacă părțile ar fi înțeles să convină în contract o clauză menită să evite consecințele fluctuației valutare. În acest sens, ar fi fost recomandabil ca reclamanta să stipuleze în contract una din variantele clauzei D.S.T., legînd astfel fluctuațiile previzibile ale monedei spaniole de drepturile speciale de tragere, care actualmente reprezintă cea mai stabilă unitate monetară de referință.

În practica Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, o problemă similară s-a pus într-un litigiu în care prin contractul dintre părți se stipula ca plata să se efectueze în moneda țării creditorului. S-a decis că acesta nu-și asumă prin contractul încheiat nici un fel de risc valutar ca urmare a alegerii monedei naționale drept instrument de plată, fluctuațiile acestei monede rămînînd pînă în momentul plății în sarcina debitorului (hotărîrea nr. 141/1977).

Dr. N. GHIMPA
Florin ALEXANDRU

Dreptul părților de a modifica termenele de livrare după expirarea lor — consecințe

Condițiile generale de livrare a mărfurilor între organizațiile țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc prevăd că raporturile dintre părți privind livrările de mărfuri sînt supuse în subsidiar dreptului material al țării vînzătorului. Una din problemele care se pun în legătură cu această reglementare o constituie stabilirea limitelor aplicabilității normei conflictuale.

Prin hotărîrea nr. 179 din 1 noiembrie 1977, Comisia de Arbitraj București (C.A.B.) a admis acțiunea unui cumpărător dintr-o țară membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc prin care s-a solicitat obligarea unei întreprinderi de comerț exterior românești la plata unor penalități pentru nerespectarea termenului de livrare stabilit prin contract (trimestrul II 1975), **deși la 5 noiembrie 1976 între părți a intervenit un protocol prin care, pentru o parte din produse s-a convenit în scris modificarea termenului de livrare, la 30 iunie 1977.**

În motivarea soluției s-a reținut că, prin protocolul din 5 noiembrie 1976, părțile nu au adus o modificare a termenului de livrare stabilit prin contract, întrucît acel termen inițial convenit era expirat la data încheierii protocolului și nerespectarea lui produsese efecte juridice, în sensul prevederilor paragrafului 83 din CGL—CAER 1968/75. Prin urmare, expirarea termenului de livrare face să se nască dreptul cumpărătorului de a cere penalități și, corelativ, obligația vînzătorului de a le plăti. Evident, acest efect al nerespectării termenului poate fi suprimat prin renunțarea creditorului obligației, respectiv a cumpărătorului de a pretinde plata penalităților. Cum însă renunțarea la un drept nu poate fi decît expresă și întrucît în termenii protocolului din 5 noiembrie 1976 nu se găsește o renunțare a reclamantei la penalitățile cerute conform notei sale de debit, o asemenea renunțare nu poate fi prezumată ca urmare a modificării termenului de livrare".

Hotărîrea s-a luat prin votul majorității membrilor completului de arbitraj, existînd opinie separată pentru respingerea acțiunii potrivit căreia, prin protocolul încheiat, în formă scrisă, la 5 noiembrie 1976, părțile contractante au convenit expres modificarea termenului de livrare, din modul de exprimare folosit în protocol rezultînd „intenția univocă a părților de a modifica însuși contractul intervenit între ele în unul din elementele sale, modificare îngăduită de prevederile paragrafului 2 A, punctul 1 din CGL—CAER 1968/1975". Aceasta are drept consecință și faptul că penalitățile se calculează numai în raport de ultimul termen, neputîndu-se da semnificații deosebite aceleiași prevederi de modificare, respectiv aceleiași clauze contractuale.

Motivele de drept ale hotărîrii nu sînt indicate (art. 45, litera e din Regulamentul privind organizarea și funcționarea C.A.B.), acestea, după cum se arată și în motivarea opiniei separate, regăsindu-se în „principii deduse din legislația economică internă, neaplicabile în relațiile comerciale internaționale...".

Conchidem că norma de trimitere nu poate fi aplicată decît pentru soluționarea problemelor nereglementate sau incomplet reglementate prin contract sau prin Condițiile generale de livrare CAER 1968/75 (paragraful 110, punctul 1). Ori, în soluționarea litigiului se impunea să fie luat în considerație pe de o parte principiul consacrat de convenție potrivit căruia contractul poate fi modificat prin acordul părților (paragraful 2 A, punctul 1), voința acestora fiind suverană, indiferent în ce moment intervine modificarea, iar pe de altă parte, să se stabilească intenția comună în momentul semnării protocolului din 5 noiembrie 1976 (art. 977 Cod civil român).

Chiar dacă am fi în situația unei probleme incomplet reglementate, norma națională ce se aplică trebuie să fie concordantă cu principiile normei uniforme, internaționale.

De asemenea, regula **lex venditoris**, în acest caz permitea aplicarea normelor generale de drept civil, excluzîndu-se normele speciale, destinate reglementării relațiilor între organizațiile și întreprinderile socialiste ale țării vînzătorului (paragraful 110 punctul 2).

Virgil P. SĂVULESCU

Răspunderea pentru lacunele contractului extern

Lipsa unor clauze în contractul extern poate avea consecințe variate, în funcție de gravitatea lacunei. Astfel dacă părțile au omis determinarea unui element esențial, cum ar fi prețul vînzării și nici nu au convenit criterii pentru calcularea lui ulterioară, sancțiunea constă — în caz de dezacord — în nevaliditatea contractului respectiv. Dacă însă absența de reglementare generează daune pentru unul dintre parteneri, fără să afecteze însăși existența actului juridic, se pune problema de a individualiza subiectul răspunderii civile contractuale. Trebuie stabilit, cu alte cuvinte dacă prejudiciul care s-a produs din cauza lacunei urmează să fie localizat în patrimoniul vînzătorului, al cumpărătorului sau, eventual, repartizat între aceștia, într-o anumită proporție.

O asemenea problemă a fost soluționată de către Comisia de arbitraj pentru comerțul exterior de la București prin hotărîrea nr. 102 din 27 martie 1979.

Obiectul litigiului l-au format daunele suferite de către un cumpărător cu sediul la Leeds (Anglia), în cadrul executării contractului încheiat la București, la 8 decembrie 1976, cu o întreprindere română de comerț exterior. Aceasta s-a obligat să exporte un număr determinat de scaune fabricate în țară, dar care trebuiau făcute de către unitatea producătoare cu materialul clientului din străinătate. În scopul arătat, cumpărătorul a trimis o anumită cantitate de lac catalictic — dintr-un sortiment special, nefo-

losit în procesele de producție în România — pe care, potrivit baremurilor sale, l-a socotit îndestulător pentru comanda în discuție. În fapt, producătorul din țară a reușit să lăcuiască cu această cantitate numai aproximativ jumătate din totalul scaunelor livrate. Restul de circa jumătate din obiecte au fost predate nelăcuite, deoarece cumpărătorul a refuzat să suplimenteze cantitatea de lac catalitic. În momentul cînd a luat în primire marfa, beneficiarul din străinătate a efectuat pe contul vînzătorului român lăcuirea necesară, imputîndu-i acestuia cheltuielile corespunzătoare în valută. Întrucît vînzătorul a refuzat să le suporte valoarea, considerîndu-le nedatorate, cumpărătorul le-a solicitat cu titlu de daune pe cale arbitrală.

În cursul litigiului s-a făcut dovada, pe bază de testări certificate de O.C.M. că utilajul folosit în țară se deosebește de cel englez, pistolul de lăcuit și duzele aferente avînd un grad diferit de pulverizare. S-a reținut așadar că în mod obiectiv cantitatea de lac catalitic trimis de cumpărătorul din străinătate a fost insuficientă, calculul referitor la consumul acestui material fiind impropriu în condițiile utilajului pe care l-a avut la dispoziție producătorul din România. S-a exclus astfel — potrivit constatărilor organului arbitral — culpa vînzătorului la executarea contractului și ca atare obligația sa de a suporta întreg prejudiciul suferit de cumpărătorul din străinătate.

Organul arbitral a reținut totodată că diferendul dintre părți referitor la cantitatea de lac catalitic necesar procesului de producție a izvorît dintr-o lacună a contractului pe care l-au încheiat. În adevăr, nici una dintre clauze nu precizase normele maxime de consum per unitate, cum ar fi fost necesar.

În această situație, hotărîrea arbitrală nr. 102 din 27 martie 1979 a stabilit că „atît cumpărătorul, cît și vînzătorul trebuiau să specifice în contract, în mod amănunțit, toate datele necesare pentru folosirea acestui lac, precum și aparatura ce trebuia utilizată în vederea lăcuirii, ambele părți știind de la început că un astfel de lac nu este folosit în mod curent în procesele de producție din România". În fapt însă, a adăugat organul arbitral, „nici cumpărătorul, nici vînzătorul nu s-au preocupat să se precizeze în contract aceste date esențiale, care, dacă ar fi fost specificate pe baza unor testări prealabile, acceptate de ambele părți, se puteau evita neînțelegerile ce s-au produs cu privire la cantitatea de lac necesară pentru lăcuirea întregului stoc de scaune comandate".

În temeiul considerentelor citate, organul arbitral a conchis că „ambele părți erau datoare să prevadă greutățile ce se puteau ivi în executarea contractului, prin înserarea unor clauze cît mai explicite. Astfel fiind, se află în culpă, în egală măsură, atît cumpărătorul, cît și vînzătorul pentru neînserarea acestei clauze esențiale în contract". În consecință, organul arbitral a decis că daunele reclamate de către cumpărător urmează să fie suportate în mod egal de ambele părți litigante.

Soluția citată poate fi privită ca judicioasă. Organul arbitral a hotărît, pe drept cuvînt, că în circumstanțele speței ar fi fost inechitabil să se atribuie furnizorului (exportator) întreaga răspundere pentru omisiunea contractuală care a generat prejudiciul. Este adevărat, că în domeniul vînzării comerciale internaționale, formularul de contract îl propune în mod obișnuit vînzătorul, care trebuie să-i asigure plenitudinea de reglementări, purtînd și răspunderea corespunzătoare.

În speță însă ne găsim în ipoteza unei operațiuni de comerț exterior mai complexe, cumpărătorul deținînd și poziția de beneficiar al unor prestații de servicii executate cu materialul său. Însușirile specifice acestui material și tehnologia corespunzătoare fiind cunoscute în mod desăvîrșit numai de către cumpărător, acesta avea obligația elementară de a-i facilita utilizarea fără pierderi — deci cu maximum de productivitate — de către prestatorul de servicii din România. Omisiunea unor clauze contractuale destinate finalității arătate îi este ca atare pe drept cuvînt imputabilă cumpărătorului — așa cum a decis organul arbitral — chiar dacă în ansamblul ei operațiunea respectivă de comerț exterior a fost concretizată în tiparul unei vînzări internaționale de mărfuri.

Totodată, nici exportatorul român nu putea fi degrevat de răspundere pentru neînserarea clauzelor contractuale adecvate, pasivitatea sa fiind neîndoielnic culpabilă. Unitățile socialiste din țară, participante la activitatea de comerț exterior, nu se pot pune la adăpost de orice răspundere patrimonială, invocînd ignorarea unor tehnici de producție practicate în străinătate și pe care s-au angajat să le folosească la rîndul lor. Un minimum de inițiativă și de diligență le obligă, în toate cazurile, așa cum o demonstrează speța analizată, să obțină datele informative necesare și să le integreze ca atare în contractele pe care le semnează.

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Zone libere

Prin Zonă liberă se înțelege, în principiu, un teren bine delimitat, îngrădit și păzit, în cadrul cărula se pot face operațiuni de descărcare, depozitare, prelucrare și expediere a mărfurilor, fără a fi supuse formalităților vamale ale țării pe teritoriul căreia se află zona liberă.

Scopul înființării unei zone libere este de a favoriza dezvoltarea economică a unei anumite regiuni, sau de a facilita și mări traficul de mărfuri, în special a celor de tranzit. Pentru a corespunde scopului în care sînt înființate, zonele libere sînt amplasate, de obicei, în porturi, dar ele pot există și în aeroporturi, stații importante de cale ferată sau în alte puncte din interiorul sau de la frontiera unei țări.

Zonele libere erau cunoscute sub denumirea de porturi libere, dar originea lor nu este bine datată.

Cartagina, a fost primul port liber fondat în 814 î.e.n., apoi au fost stabilite alte porturi libere în zona Mediteranei, pe coasta de vest a Africii și a Feniciei.

Mai tîrziu, în secolul al XIII-lea, au apărut porturi libere în orașele Ligii Hansiatice. În alte țări, aceste zone au fost denumite „Zone libere de comerț". Astfel, s-au înființat în mai mult de 70 de orașe din nordul Europei, asemenea porturi în care se operau mișcări de bunuri și capital.

În Italia se înființează porturi franco la Toscana 1547, Livorno 1696, Civita-Vecchie 1732.

În Franța, Marsilia este declarat port franco în timpul lui Ludovic al XIV-lea prin edictul din 26 martie 1669, din inițiativa lui Colbert. Apoi, în 1860, la 12 iunie, prin lege, se declară Zonă liberă Haute-Savoie.

Italia va declara la Genova zonă liberă, Danemarca în 1894 declară zonă liberă portul Copenhaga, Grecia în 1925 declară zonă liberă la Salonic.

În conceptul modern, **zona liberă, este în mod general acceptată ca un serviciu de utilitate publică, în virtutea unei concesiuni guvernamentale printr-o antrepriză publică sau particulară.** Dacă aceste reglementări interioare în materie de magazinaj, inspecție, control, expunere și mișcarea mărfurilor trebuie să aibă un caracter liberal, ele trebuie să satisfacă în același timp unele cerințe obligatorii de igienă, de securitate și de vamă, exterioare impuse de țara în care aceste zone funcționează.

Toate mărfurile de origine străină sau națională, cu excepția celor care sînt prohibite, pot fi introduse în zonă, înmagazinate, expuse, vîndute, dezambalate și recondiționate, triate, amestecate cu mărfuri străine sau naționale sau supuse altor manipulări și transformări industriale autorizate, fără a fi supuse legislației vamale a țării respective.

În cazul cînd pentru înnobilarea unor mărfuri se utilizează materii prime și materiale din țara de reședință a zonei libere, în proporție de pînă la 30—40%, exportatorii mărfurilor astfel înnobilate pot beneficia de prime de export proporționale cu valoarea materiilor prime și materialelor folosite.

Mărfurile stocate în zona liberă pot fi prezentate în magazine sau expoziții special amenajate în scopul vînzării în țara respectivă sau pentru export în alte țări. Asemе-

nea expoziții pot fi organizate uneori, cu aprobarea autorităților competente, în orașul de reședință al zonei libere, deci în afara teritoriului scutit de vamă.

O caracteristică esențială a zonelor libere este aceea că ele sînt excluse din teritoriul vamal al țării în care sînt create.

Administrarea zonei libere este asigurată, de regulă, de către o întreprindere sau altă organizație economică aparținînd administrației de stat sau unei administrații locale. În multe țări capitaliste, la administrarea zonelor libere participă și capitalul privat.

În zonele libere pot fi introduse orice mărfuri de origine străină — cu excepția celor prohibite — fără efectuarea controlului vamal și fără a fi supuse la plata taxelor vamale. Expedierea mărfurilor din zona liberă se face în aceleași condiții.

În cazul importului din zona liberă, mărfurile străine sînt supuse legilor și reglementărilor vamale ce se aplică tuturor mărfurilor importate de țara pe teritoriul căreia se află zona liberă (taxe vamale, licențe etc.). Taxele vamale se plătesc numai în momentul introducerii mărfurilor pe teritoriul țării importatoare. Este de menționat faptul că, în unele țări, s-a stabilit practica de a se plăti taxele vamale la nivelul valorii importate în starea în care se găsea înainte de prelucrarea ei în zona liberă (semifabricate, materii prime, mărfuri în vrac etc.) ceea ce constituie un avantaj însemnat pentru importatorii respectivi.

Operațiunile efectuate în zonele libere prezintă o serie de avantaje, atît pentru țara pe teritoriul căreia sînt amplasate, cît și pentru clienții străini.

În ceea ce privește avantajele țării pe teritoriul căreia se află zona liberă sînt următoarele :

— prima categorie de avantaje valutare se referă la rezultatele prestațiilor oferite de zona liberă ; atragerea și dezvoltarea traficului de tranzit ; manipularea mărfurilor străine (descărcare, încărcare, transbordare) ; depozitarea mărfurilor în magazii și pe platforme ; executarea operațiilor de ambalare, dezambalare, asamblare, sortare, curățire, prelucrări etc. ; închirierea de spații și terenuri ; utilizarea forței de muncă autohtone calificate pentru efectuarea diverselor operațiuni caracteristice activităților din zona liberă respectivă ;

— folosirea în măsură mai mare a mijloacelor de transport naționale, ceea ce contribuie la creșterea încasărilor în valută și permite aplicarea unor măsuri menite că accelereze dezvoltarea parcului autohton de mijloace de transport ;

— dezvoltarea economică a regiunii în care este amplasată zona liberă ;

— realizarea unor stocuri de marfă, necesare economiei naționale, din care să se poată aproviziona în mod rațional consumatorii interni, fără a fi necesare importuri masive în perioadele cînd conjunctura pieței externe este nefavorabilă.

În ceea ce privește avantajele exportatorilor care utilizează zona liberă acestea sînt : — eliminarea obligației de a consemna la vamă contravaloarea taxelor vamale, evitîndu-se astfel blocarea unor sume importante ; posibilitatea de a răspunde prompt la cererile pieților apropiate și de a vinde mărfurile în momentul conjunctural optim : posibilitatea de a organiza în zonă magazine-expoziții permanente, în vederea vînzării ; posibilitatea depozitării mărfurilor în zonă, fără limită și fără plata taxelor vamale, pînă în momentul realizării exportului ; scutirea de import pe cifra de afaceri pentru mărfurile care se vînd în zonă și se reexportă ; obținerea de beneficii importante din diferența de taxe de transport pentru mărfurile aduse în vrac și reexportate din zonă, după prelucrare ; obținerea certificatului de origine al țării pe teritoriul căreia se află zona liberă, pentru marfa prelucrată în zonă și care s-a încorporat un anumit procent din produsele țării respective ; posibilitatea de a aduce subansamble și părți componente din diferite țări, de a le prelucra în zonă și de a le reexporta ca produs finit ; dreptul de a contribui la amenajarea, dotarea, utilizarea zonei, pe bază de cooperare, urmînd ca investițiile să fie recuperate prin serviciile prestate de administrația zonei.

De asemenea, pentru importatorii care aduc mărfurile prin zona liberă, există o serie de avantaje ca : apropierea mărfurilor de piața proprie ; posibilitatea de a cumpăra diverse mărfuri din zonă, după ce au fost supuse unor prelucrări care le sporesc valoarea și le fac mai adecvate beneficiarilor interni ; posibilitatea de a avea stocuri de mărfuri în apropiere, pentru situațiile cînd conjunctura pieței internaționale este defavorabilă, fără a mai fi obligați să plătească prețuri majorate subfurnizorilor și fără a face eforturile bugetaree necesare în legătură cu plata mărfii și a taxelor vamale aferente importului de loturi mari.

Dr. Toma GEORGESCU

Întrebări și răspunsuri

● **I. PRELIPCEANU (Iași)** se interesează de posibilitatea recuperării taxei de timbru aferente pretențiilor la care unitatea reclamantă a renunțat în intervalul dintre restituirea acțiunii pentru completare și reintroducerea ei la arbitraj. În situația expusă există dreptul de a obține restituirea taxei de timbru respective, întrucît restrîngerea pretențiilor poate fi asimilată cu retragerea parțială a cererii de arbitrare, intervenită într-un moment cînd sînt întrunite condițiile legale pentru restituirea taxei de timbru.

● **G. DUMITRAȘCU (București)** dorește unele detalii privind măsurile prin care se dispune efectuarea expertizelor contabile și tehnice. Potrivit art. 44 din Decretul nr. 79/1971, organul care dispune efectuarea expertizei contabile sau tehnice este obligat să indice în scris, prin ordonanță sau încheiere, după caz, obiectul expertizei și întrebările la care exptertul trebuie să răspundă, să stabilească data depunerii raportului de expertiză, să fixeze remunerația expertului și să comunice biroului local pentru expertize contabile numele expertului numit.

● **N. IONESCU (Prahova)** întreabă dacă este legal ca unitatea socialistă pîrîtă să fie obligată la suportarea cheltuielilor de arbitrare, deși contractul pe baza căruia s-au cerut penalitățile a devenit nul prin efectul anulării sarcinii de plan, împrejurare de care s-a ținut seama la rezolvarea litigiului, neacordîndu-se, pe acest motiv, penalitățile pretinse. Soluția la care vă referiți este, fără îndoială, legală dacă sarcina de plan a fost anulată la cererea unității pîrîte. Nu era cazul obligării pîrîtei la plata cheltuielilor de arbitrare constînd în taxa de timbru aferentă acțiunii dacă nulitatea contractului este consecința modificării sarcinii de plan prin efectul unei legi, unui decret sau a unei hotărîri a Consiliului de Miniștri intervenite în cursul arbitrării litigiului. În astfel de situații se procedează la avizarea restituirii taxei de timbru.

● **G. ARMEANCA (București)** întreabă dacă organele arbitrajului de stat sînt competente să rezolve litigiile ivite între asociațiile de locatari și unitățile socialiste furnizoare de energie termică. Potrivit art. 67 din Legea nr. 5/1973, asemenea litigii se soluționează de către instanțele judecătorești, cu excepția celor date, în mod expres, în competența altor organe. Atît din prevederile legii menționate, cît și din cele ale Statutului privind organizarea și funcționarea asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, rezultă că asociațiile de locatari nu sînt organizații obștești.

Ca atare, organele arbitrajului de stat nu sînt competente, conform art. 1 din Legea nr. 5/1954, să rezolve litigiile în care una dintre părți este o asociație de locatari. Competența rezolvării acestor litigii revine instanțelor judecătorești.

● **G. NEGREA (Maramureș)** întreabă dacă o unitate socialistă care contractează, în calitate de furnizoare, livrarea unui produs care nu face parte din categoria acelora care se planifică prin repartiții poate invoca nulitatea contractului pe motiv că nu a obținut repartiții pentru materia primă necesară fabricării acestui produs. Răspunsul este negativ. Din relatarea dv. reiese că produsul putea fi contractat fără repartiție. În aceste condiții, contractul încheiat prin acordul părților este valabil. Lipsa repartițiilor de materii prime nu afectează validitatea contractului.

● **I. BASARAB (Cluj-Napoca)** solicită unele lămuriri cu privire la tranzitul organizat și în legătură cu răspunderea care poate reveni verigii intermediare în cadrul acestei modalități de livrare. Tranzitul organizat se realizează prin prevederea concordantă în cele două contracte pe care le încheie veriga intermediară a clauzei potrivit căreia atît livrarea produselor, cît și decontarea prețului are loc nemijlocit între furnizorul efectiv și beneficiarul efectiv. Contrar celor arătate de dv., tranzitul organizat nu poate rezulta din modul cum au avut loc, în fapt, livrările. În cazul unor neconcordanțe între cele două contracte încheiate de veriga intermediară, consecințele acestor neconcordanțe se suportă cu titlu de daune de către veriga aflată în culpă pentru necorelarea corespunzătoare a contractelor.

● **V. ROMAȘCANU (Olt)** se interesează de răspunderea care revine întreprinderii furnizoare de energie electrică în cazul întreruperii nejustificate în furnizarea energiei. Potrivit art. 88 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968, pentru furnizarea insuficientă a energiei electrice se datorează o penalitate egală cu de 8 ori valoarea energiei nefurnizate. În conformitate cu dispozițiile art. 91 din același regulament, prin achitarea penalității către consumatori pentru furnizarea insuficientă a energiei electrice, furnizorul este absolvit de orice alte răspunderi față de consumatori.

● **R. FINKLER (Arad)** se interesează de regimul juridic al notelor de comandă suplimentară care se emit în cursul executării lucrărilor de construcții-montaj. Asemenea note se emit în legătură cu contractele de antrepriză în situația în care lucrările nu au fost contractate la preț ferm. Ele trebuie să se încadreze în valoarea totală a documentației tehnico-economice aprobate și să fie acceptate de antreprenor. Acesta din urmă poate formula obiecțiuni la notele de comandă suplimentare, iar obiecțiunile se rezolvă în cadrul procedurii aplicabile soluționării neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului de antrepriză.

● **C. ZILIERU (Galați)** solicită lămuriri cu privire la obligațiile care revin unității socialiste căreia cărăușul, din greșeală, i-a predat mărfuri care nu-i erau destinate. Preluînd asemenea produse, unitatea socialistă trebuie să le recepționeze spre a stabili dacă ele corespund din punct de vedere cantitativ cu cele înscrise în documentul de transport. Apoi, produsele trebuie păstrate în condiții de pază și bună conservare la dispoziția unității expeditoare. Unitatea respectivă este în drept să obțină acoperirea cheltuielilor pe care le-a făcut pentru îndeplinirea celor de mai sus.

● **P. NÉMETH (Satu Mare)** întreabă dacă unitățile beneficiare sînt în drept să obțină penalitățile prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. a din Legea nr. 71/1969 aferent acelor produse care, deși au fost livrate în termen, nu au putut fi folosite conform scopului destinat din cauza apariției unor vicii ascunse. Răspunsul este negativ. Asemenea produse nu pot fi considerate nelivrate din moment ce la data cînd a operat transmiterea dreptului de proprietate sau de administrare directă de la unitatea furnizoare la cea beneficiară nu s-au ridicat obiecțiuni în ceea ce privește calitatea lor. Drept urmare, livrarea fiind considerată efectuată, nu se datorează penalitățile la care vă referiți pe motiv că ulterior au apărut vicii ascunse.

● **M. BĂRBIERU (Vrancea)** întreabă dacă este admisibilă clauza contractuală potrivit căreia unitatea furnizoare răspunde cu penalități numai dacă cantitatea de oțel nelivrată depășește toleranța de ±3% față de cantitatea contractată. Asemea clauze sînt nelegale, deoarece lipsesc obligațiile de caracterul ferm care le este propriu în cazul contractelor economice, afectînd, în același timp și cantitatea de oțel repartizată prin actul de planificare. Clauza ar fi admisibilă numai în ipoteza în care s-ar dovedi în concret că, potrivit tehnologiei aprobate, oțelurile se produc cu unele toleranțe care nu se pot acoperi la livrările succesive.

● **N. PLOIEȘTEANU (București)** cere să i se indice textul legal din care rezultă nulitatea contractelor economice încheiate fără ca părțile să fie în posesia repartițiilor. Potrivit art. 3 din H.C.M. nr. 1270/1975, „coordonatorii de balanță sînt obligați să emită repartiții la toate produsele din nomenclatorul prevăzut la art. 1, fiind interzise între unitățile socialiste, vînzarea și cumpărarea acestora fără repartiție". Deci, produsele prevăzute în nomenclatorul menționat nu pot fi contractate fără repartiție. Nesocotirea acestei interdicții atrage sancțiunea nulității contractului încheiat cu nesocotirea dispozițiilor legale citate.

● **R. FILIMONESCU (Ilfov)** solicită lămuriri în privința pretențiilor pe care unitatea socialistă comitentă le poate formula împotriva întreprinderii de comerț exterior comisionare în cazul neprimirii la timp a produselor din import. În acest caz unitatea comitentă poate formula pretenții la daune numai dacă întreprinderea comisionară nu-i transmite cota cuvenită din penalitățile încasate de la furnizorul extern sau dacă omite, în mod culpabil, să îndeplinească actele juridice necesare pentru obținerea acestor penalități.

● **VASILE CHIRILOVICI, Timișoara** — Pentru perioada de întrerupere a activității mamei pentru creșterea copilului pînă la 7 ani, încetează obligația recuperării cheltuielilor de școlarizare. La împlinirea vîrstei de 7 ani a copilului și reluarea activității de către mama copilului se reia urmărirea recuperării cheltuielilor de școlarizare dacă respectiva mamă nu-și continuă activitatea în aceeași unitate sau s-a încadrat într-o altă unitate sau s-a încadrat într-o altă unitate fără acordul unității cu care a încheiat contractul de școlarizare.

● **MARTIN VASS, Tasnad, Satu Mare** — Prețurile de producție și de livrare pentru rolele de la transportoare sînt publicate în catalogul CM.5 vol. V, ediția 1976, paginile 219—221, 255—257 și 261. Aceste prețuri sînt unice, indiferent de destinația rolelor ca piese de schimb sau pentru producție ca piese de montaj. În privința unei diferențe de preț de 30%, menționăm că nu există nici o prevedere legală care să permită această majorare. În ceea ce privește catalogul CM.5, vol. I ediția 1976, la care faceți referire, acesta cuprinde numai prețuri de producție și de livrare pentru reductoare de turație mecanice, pompe și piese de schimb ale acestora, fără role.

● **L. ODANGIU, București** — În cazul în care la efectuarea reparațiilor planificate, alături de muncitorii de întreținere și reparații, participă și muncitorii care realizează producția pe utilajul respectiv, aceștia pot fi retribuiți în regie pe perioada respectivă, cu condiția realizării sarcinilor proprii de muncă specifice acestei activități. Este de menționat că prevederile legale existente nu interzic retribuirea în acord și în regie în aceeași lună. Trebuie reținut însă că în cazul în care se lucrează atît în acord cît și în regie într-o anumită lună, unitățile au obligația de a lua măsuri pentru înregistrarea strictă a timpului lucrat în acord și respectiv în regie și a lucrărilor efectuate.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „AUTOBUZUL" – BUCUREȘTI

Autobuzul articulat, tip 117—UDA, 150 pasageri, din care 39 pe scaune. Viteză 65 km/h, echipat cu motor Diesel de 192 C.P.

Întreaga producție de autobuze pentru transportul urban și interurban, troleibuze și o mare parte din cea de autoutilitare din țara noastră este asigurată astăzi de Întreprinderea „Autobuzul" din București. Profilată la crearea sa — în 1953 — pentru producția de mașini agricole și remorci, cunoscuta întreprindere bucureșteană a trecut prin mai multe etape de dezvoltare și modernizare.

Din anul 1957 livrează autobuze urbane și interurbane, iar în 1958 a produs primele tipuri de autoutilitare (furgonete, camionete, autosanitare, microbuze și autoșasiuri pentru carosări speciale). Tot atunci a început și fabricația primelor troleibuze de concepție românească.

Întreprinderea s-a dezvoltat an de an, și-a mărit capacitățile de producție, a fost utilată cu echipamente și utilaje moderne pentru fabricația de caroserii auto. Menționăm în acest sens secția de presaj greu, dotată cu prese de mare tonaj și de mare suprafață pentru execuția elementelor de caroserie; secția de construcții șasiuri și caroserii, înzestrată cu echipamente moderne de sudură (în mediu de gaze protectoare și prin presiune), dispozitive speciale de asamblare ș.a. Două secții cu instalații moderne de vopsire și uscare asigură o calitate superioară finisajului. Asamblarea generală se face pe două linii de montaj, organizate în flux tehnologic și dotate cu mijloace care asigură mecanizarea complexă a operațiilor.

La „Autobuzul" lucrează un colectiv de muncitori cu o înaltă calificare profesională, un valoros corp tehnic de ingineri și tehnicieni care se ocupă de modernizarea continuă a fabricației, de asimilarea de noi produse și diversificarea celor existente.

În anul 1975 s-a trecut la echiparea cu motoare Diesel a autobuzelor, iar în 1978 a început dieselizarea și la clasa de autoutilitare. Începutul lunii mai a.c. a marcat inițierea fabricației de serie a noului tip de troleibuz articulat, cu parametri tehnico-economici ridicați.

Linia constructivă suplă și elegantă, robustețea și performanțele superioare fac ca mijloacele de transport realizate la „Autobuzul" să se bucure de o largă apreciere, inclusiv pe piața externă; ele străbat șoselele a 20 de țări, între care Cuba, Guatemala, Singapore, Cipru, Grecia, precum și țări cu o industrie proprie de profil — R.D. Germană, R.P. Ungară, Anglia, Austria ș.a.

Pentru perioada 1981—1985 se prevede asimilarea în fabricație a noi tipuri de autoutilitare, cu un consum redus de carburanți și cu o capacitate și volum de transport mărit. De asemenea se vor introduce în fabricație noi tipuri de autobuze pentru transport interurban și de turism, cu un grad de confort și securitate sporit.

Ion VASILESCU

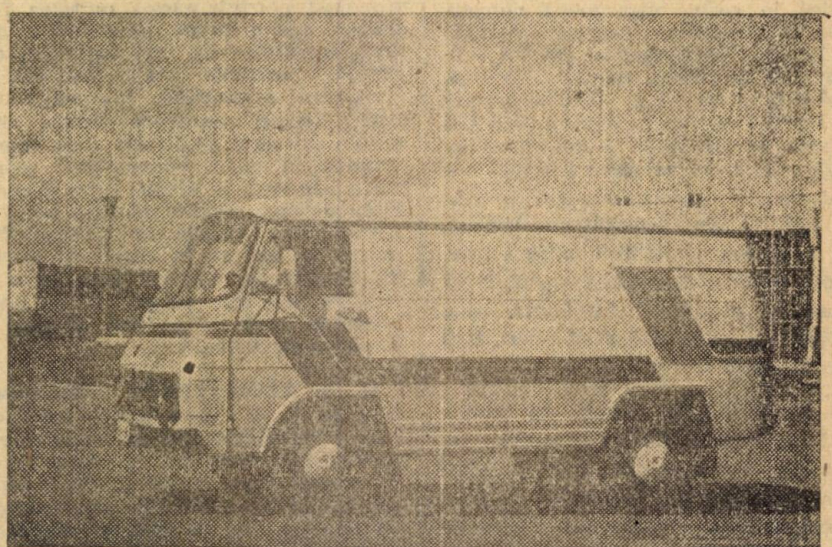

Autofurgonetă TV—12 și TV—14—F. Se poate echipa cu motor cu benzină, sau cu motor cu motorină.

Puternica dezvoltare a forțelor de producție – rezultat al politicii științifice a partidului

PARTIDUL NOSTRU, consecvent învățăturii marxist-leniniste, a pus în centrul politicii sale de edificare a noii orînduiri în România dezvoltarea rapidă a forțelor de producție prin intermediul industrializării socialiste.

Ca urmare a politicii de industrializare socialistă promovată cu fermitate, și în mod creator de către Partidul Comunist Român, țara noastră a reușit să înlăture înapoierea economică moștenită de la vechiul regim, depășind stadiul de țară slab dezvoltată la sfîrșitul cincinalului 1966—1970, iar la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, s-a arătat la cel de-al XII-lea Congres al partidului, România va depăși stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă mediu dezvoltată [1]).

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție în țara noastră se reflectă în extinderea sferei productive și modificarea structurii pe ramuri a economiei și în modul de utilizare a resurselor umane și materiale ale producției. În cadrul acestei dezvoltări, perioada de după Congresul al IX-lea este cea mai dinamică marcînd un salt calitativ în dezvoltarea forțelor de producție la începutul actualului deceniu creîndu-se treptat, condițiile pentru un nou salt calitativ la jumătatea deceniului următor.

În perioada 1950—1978, populația ocupată în sfera productivă a crescut de 1,16 ori, din care : în industrie de 3,44 ori, în construcții de 4,95 ori, în transporturi și telecomunicații de 2,84 ori, în timp ce în agricultură, prin accentuarea laturii calitative a utilizării forței de muncă, populația ocupată s-a redus la 54% [2]). În cadrul acestei creșteri, care a determinat modificări în structura populației ocupate pe ramuri, se constată ritmuri diferite între cele două perioade demarcate de Congresul al IX-lea. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a populației ocupate în industrie a fost de 4,23% în prima parte și de 7,97% în a doua parte a perioadei analizate ; în agricultură ritmul mediu anual de reducere a populației ocupate a fost de 0,86% în prima parte a perioadei analizate și de 3,86% în a doua parte. În perioada 1978—1985, ritmul mediu anual de creștere a populației ocupate în industrie va fi de circa 3,27%, iar ritmul mediu anual de reducere a populației ocupate în agricultură va fi de 4,21%. Aceste ritmuri vor modifica în continuare structura populației ocupate în industrie de la 33,5% în 1978 la circa 37,5% în 1985 iar în agricultură de la 32,5% la circa 21,6% [3]).

Sub aspect material, dezvoltarea forțelor de producție a impus eforturi investiționale în continuă creștere. În graiul cifrelor, aceste eforturi se concretizează în sporirea volumului investițiilor de la 61,9 miliarde lei în 1951—1955 [4]) la 970 miliarde lei în cincinalul actual, adică o creștere de 15,67 ori cu un ritm mediu de la un cincinal la altul de 73,5%. Fiind efectul aceleiași cauze — politica de industrializare socialistă — ca și modificarea structurii populației ocupate, investițiile au cunoscut o evoluție impresionantă după 1965. În cincinalul 1966—1970 volumul investițiilor a fost cu numai 9,3% mai mic decît totalul investițiilor făcute în cei 15 ani anteriori, iar investițiile actualului cincinal sînt mai mici cu numai 27,9% decît totalul investițiilor celor cinci cincinale anterioare.

Pe ramuri, investițiile s-au repartizat în funcție de nivelul dezvoltării fiecăreia și de cerințele impuse de dezvoltarea rapidă și armonioasă a întregii economii. Ca urmare a eforturilor investiționale făcute, fondurile fixe au crescut în perioada 1950—1978 în industrie de 15,28 ori, în construcții de 44,06 ori, în agricultură de 4,09 ori, iar în transporturi și telecomunicații de 6,19 ori. Această creștere s-a concretizat în sporirea continuă a gradului de înzestrare tehnică a muncii, care a creat condiții mai ușoare de muncă și posibilități de creștere a productivității muncii. Semnificativ în acest sens este evoluția fondurilor fixe pe o persoană ocupată, prezentată în tabelul nr. 1.

înzestrare tehnică a muncii cu un ritm mediu anual de 8,12%. O situație asemănătoare a cunoscut agricultura unde gradul de înzestrare tehnică a muncii a crescut de 7,60 ori. În această ramură noile relații de producție au creat cadrul social favorabil extinderii mecanizării lucrărilor agricole, sporirii suprafețelor pe care s-au făcut lucrări de îmbunătățiri funciare, a suprafețelor irigate, a fondului pomiviticol, ca și a sectorului zootehnic. Toate acestea au avut ca efect creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii cu un ritm mediu anual de 7,5%. Ritmurile medii anuale de creștere, diferențiate pe cele două subperioade analizate scot în evidență caracterul deosebit de dinamic al dezvoltării forțelor de producție după Congresul al IX-lea. Pătrunderea masivă a progresului tehnic în construcții, agricultură, transporturi și telecomunicații imprimă activității desfășurate în aceste ramuri un caracter industrial tot mai pronunțat.

Sub aspect calitativ, dezvoltarea forțelor de producție se exprimă în principal prin modul de utilizare a elementelor producției : forța de muncă și mijloacele de producție. Indicatorii care reflectă modul de utilizare a acestor elemente sînt productivitatea muncii sociale și eficiența utilizării mijloacelor de producție.

Nivelul productivității muncii sociale, exprimat prin intermediul venitului național creat de un lucrător al sferei productive în medie pe an, este prezentat în tabelul nr. 2.

În perioada analizată, productivitatea muncii sociale a crescut de 11,3 ori. Această creștere reflectă dezvoltarea rapidă a forțelor de producție atît prin gradul de înzestrare tehnică a muncii de 7,2 ori, cît și prin capacitatea forței

Tabelul nr. 1

Fondurile fixe pe o persoană ocupată în principalele ramuri ale producției materiale (în lei) și dinamica acestora

				Ritmul mediu anual de creștere în perioada	
	1950	1965	1978	1950—1965	1965—1978
Economia națională	26 924	38 073	153 654	4,45	8,72
Industrie	44 627	85 686	198 177	4,43	6,67
Construcții	8 471	19 743	75 495	5,80	10,86
Agricultură	6 902	12 360	52 473	3,96	11,76
Transporturi și telecomunicații	163 838	156 633	355 931	— 0,20	6,51

Sursa : Calculat din Anuarul statistic al R.S.R., 1971, p. 125 și Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 91, 102, 11 .

Expresia valorică a gradului de înzestrare tehnică a muncii, fondurile fixe pe o persoană ocupată a înregistrat creșteri însemnate în toate ramurile prezentate. Cea mai rapidă creștere a fost determinată de sarcinile tot mai mari care au stat în fața construcțiilor, de tendința tot mai pronunțată de industrializare a acestei ramuri care a impus creșterea rapidă a gradului de de muncă de a asimila și aplica pe scară tot mai largă în producție progresul tehnico-științific. Dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție după Congresul al IX-lea este reflectată și de ritmul mediu anual de creștere mai ridicat decît în prima parte a perioadei analizate.

Pe ramuri productivitatea muncii a crescut diferențiat, ceea ce a permis

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raportul C.C. cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. pol. 1979, p. 26.

[2]) Calculat din Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 111. Populația ocupată în sfera productivă am determinat-o folosind metodologia propusă de C. Sîrbu în „Munca productivă și neproductivă" Ed. pol. 1976.

[3]) Calculat din Raport la Congresul al XII-lea al P.C.R., 1979, p. 8—9, 25, 46 și Revista economică nr. 46 din 1979, p. 16.

[4]) Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 369.

Tabelul nr. 2

Nivelul productivității muncii sociale pe un lucrător, în lei

Indicatori	1950	1965	1978	Ritmul mediu anual de creștere în perioada 1950—1965	Ritmul mediu anual de creștere în perioada 1965—1978
Economia națională	4 550	16 516	51 457	8,97	9,13
Industrie	15 605	37 966	77 990	6,10	5,69
Construcții	11 430	18 990	51 393	3,44	7,95
Agricultură	1 589	7 632	21 240	11,03	8,20
Transporturi și telecomunicații	8 092	16 580	50 965	4,89	9,02
Celelalte ramuri	29 651	32 088	64 289	0,52	5,49

Sursa : Calculat din Anuarul statistic al R.S.R., 1971, p. 125 și Anuarul statistic al R.S.R, 1979, p. 87, 88, 91, 92, 111.

dezvoltarea mai rapidă a ramurilor rămase în urmă. În industrie productivitatea muncii sociale a crescut de 5 ori, creștere care, împreună cu sporirea populației ocupate, au conferit industriei rolul de ramură conducătoare în economie. Ca urmare a acestui fapt, industria și-a mărit contribuția la producerea venitului național de la 46% în 1950 la 57% în 1978. Prin măsurile care se iau pentru creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii și de introducere mai intensă în producție a cuceririlor tehnicii și științei contemporane se estimează că nivelul productivității muncii va ajunge la 124 960 lei în 1985 [5]) ceea ce ar reprezenta o creștere de 8 ori față de 1950. Determinată în principal de această creștere, industria își va accentua rolul de ramură conducătoare în economie, rol care se exprimă și prin creșterea contribuției industriei la producerea venitului național la 65% în 1985 și a produsului social la aproape 70% [6]). Ritmul mai redus de creștere al productivității muncii sociale în a doua parte a perioadei analizate se explică prin ritmul mai ridicat de creștere a populației ocupate în industrie, și prin baza de comparare mult mai ridicată. În perioada 1978—1985 cînd populația ocupată în industrie va avea o creștere mai lentă, rîtmul mediu anual de creștere al productivității muncii sociale va fi de 6,96%.

În construcții, ca urmare a creșterii gradului de înzestrare tehnică a muncii de 8,9 ori, productivitatea muncii sociale a crescut de 4,5 ori. Creșterea mult mai rapidă a gradului de înzestrare tehnică a muncii față de productivitatea muncii sociale este determinată, după părerea noastră, de două cauze mai importante. Prima, în perioada analizată s-au realizat acumulări cantitative care nu au avut timp să se reflecte corespunzător în nivelul productivității muncii. A doua, venitul național realizat în construcții este mai mic decît cel creat ca urmare a redistribuirii acestuia prin preț. Datele din tabel indică aproape o dublare a ritmului de creștere a productivității muncii sociale din această ramură în a doua parte a perioadei analizate ca urmare a dublării ritmului de creștere a gradului de înzestrare tehnică a muncii.

Agricultura cunoaște cea mai spectaculoasă creștere a productivității muncii sociale, de 13,3 ori. Această creștere rapidă a fost determinată de înlocuirea radicală a mijloacelor de muncă rudimentare cu mijloace moderne, de aplicarea pe scară tot mai largă a cuceririlor științei și tehnicii înaintate și datorită transformărilor revoluționare care au avut loc în viața satului românesc. Creșterea productivității muncii sociale a compensat reducerea forței de muncă cu 46% și a asigurat creșterea venitului național creat în agricultură de 7,2 ori. Politica partidului nostru de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii va avea ca efect ridicarea productivității muncii sociale la circa 42 482 lei în 1985, ceea ce va determina o creștere față de 1950 de 26,74 ori. Această creștere va compensa reducerea forței de muncă cu 60,33% în 1985 față de 1950 și va asigura creșterea părții din venitul național creat în această ramură de 10,6 ori. Ritmul mai redus de creștere a productivității în a doua parte a perioadei analizate este determinat în cea mai mare parte de ritmul ridicat de reducere a populației ocupate.

În transporturi și telecomunicații productivitatea muncii sociale a crescut de 6,3 ori. Această creștere a fost determinată de modernizarea tuturor mijloacelor de transport și telecomunicații, de folosirea tot mai completă și eficientă a forței de muncă din această ramură. Din datele tabelului 2 rezultă că și în această ramură perioada după Congresul al IX-lea a fost cea mai dinamică.

Sub incidența politicii economice a partidului nostru, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție a fost însotită și de tendința evidentă de apropiere a nivelului de dezvoltare din fiecare ramură a producției materiale. Această tendință este reflectată de reducerea decalajelor între nivelul productivității muncii sociale din industrie și celelalte ramuri. Reducerea cea mai spectaculoasă a decalajului s-a înregistrat între nivelul productivității muncii sociale din industrie și agricultură de la circa 10 ori în 1950 la numai 3,67 ori în 1978 și va ajunge la 2,94 ori în 1985. Această tendință reflectă procesul de ștergere treptată a unora din deosebirile esențiale dintre muncile prestate pe ramuri, care au ca efect tendința de omogenizare a oamenilor sub aspectul aportului la producerea venitului național.

Tot sub aspect calitativ, dezvoltarea forțelor de producție se reflectă și prin eficiența consumului de mijloace de producție. Această formă a eficienței o vom exprima prin venitul național creat la 1 000 lei cheltuieli cu mijloacele de producție.

Din datele tabelului nr. 3 rezultă că eficiența economică a consumului de mijloace de producție, în cadrul scăderii generale pe perioada analizată cu 33,7%, a manifestat două tendințe. Pînă în 1970 se constată o scădere a eficienței cu 35% după care se manifestă tendința de creștere a eficienței cu 2,06%. Această situație reflectă anumite etape în dezvoltarea forțelor de producție din țara noastră. În perioada 1950—1970 a a fost etapa de început a industrializării care a creat premisele materiale și umane ale introducerii progresului tehnic. În această etapă au predominat factorii extensivi ai creșterii producției care au avut ca efect tendința de reducere a valorii nou create pe unitatea de muncă materializată. După 1970, ca urmare a orientărilor stabilite de Congresul al X-lea și al XI-lea, procesul industrializării intră într-o nouă etapă, caracterizată prin introducerea pe scară tot mai largă a progresului tehnic. În această etapă își fac tot mai mult simțită prezența factorii intensivi ai creșterii producției, determinînd tendința de sporire a valorii nou create pe unitatea de muncă materializată. Din documentele Congresului al XII-lea rezultă că această tendință se va accentua tot mai mult în viitor : pentru 1980 se prelimină o eficiență de 733 lei venit național la 1 000 lei cheltuieli cu mijloacele de producție, iar pentru anul 1985 o eficiență de 802 lei.

Eficiența mai redusă în industrie se datorează faptului că în perioada 1950—1975 industria s-a găsit în etapa acumulărilor cantitative necesare creării cadrului material de manifestare a factorilor intensivi ai creșterii producției. În actualul cincinal, ca urmare a măsurilor de reducere a consumurilor specifice și a accentuării laturii calitative, eficiența consumului de mijloace de producție a crescut în perioada 1975—1978 cu 3,5%. În 1980 venitul național creat la 1 000 lei cheltuieli materiale se estimează la 625, ceea ce înseamnă o creștere a eficienței consumului de mijloace de producție pe întreg cincinalul cu 8,32%. În cincinalul următor, conform prevederilor documentelor Congresului al XII-lea, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă se vor reduce cu 5.5—6%. Alături de această reducere, creșterea gradului de complexitate a muncii vii încorporate în fiecare unita-

Tabelul nr. 3

Venitul național creat la 1 000 lei cheltuieli cu mijloacele de producție

Indicatori	1950	1965	1970	1975	1978
Economia națională	1 049	960	681	681	695
Industrie	938	926	639	577	597
Construcții	721	639	637	658	642
Agricultură	1 242	1 178	890	842	927
Transporturi și telecomunicații	1 105	1 247	1 075	1 326	1 174

Sursa : Calculat din Anuarul statistic al R.S.R., 1979, p. 93.

Gh. RĂDUCANU

(Continuare în pag. 26)

[5]) Calculat din Raport la Congresul al XII-lea al P.C.R. Ed. pol. 1979, p. 8—9, 25, 46, Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 111 și Revista economică nr. 46 din 1979, p. 15 și 16.
[6]) Revista economică nr. 46, p. 10.

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII — CONDIŢIE HOTĂRÎTOARE PENTRU PROGRESUL ECONOMICO-SOCIAL AL ROMÂNIEI (I)

DINAMISMUL economiei româneşti, accentuarea puternică a laturilor calitative în procesul creşterii economice, obiectivele măreţe pe care întregul nostru popor este chemat să le înfăptuiască în perspectivă — toate acestea au la bază o concepţie ştiinţifică, novatoare a partidului privind dezvoltarea economico-socială a ţării. Această concepţie s-a manifestat cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — remarcabil eveniment politic, de la a cărui desfăşurare vom sărbători în curînd un deceniu şi jumătate; în elaborarea ei un rol de excepţională însemnătate l-a avut şi îl are secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, al cărui spirit pătrunzător a deschis noi orizonturi pentru punerea în valoare a potenţialităţilor economiei.

Componentă a concepţiei novatoare despre dezvoltarea economiei

SPORIREA productivităţii muncii se înscrie ca o componentă de seamă a concepţiei amintite, ca un factor hotărîtor în obţinerea marilor succese înregistrate de ţara noastră în decursul ultimelor trei cincinale. Considerînd-o ca un element decisiv pentru manifestarea superiorităţii socialismului faţă de capitalism pe tărîm economic, pentru înfăptuirea unui progres calitativ al economiei şi constituirea resurselor necesare îmbunătăţirii continue a vieţii maselor, încă în raportul prezentat la cel de al IX-lea Congres al partidului tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia limpede necesitatea imperioasă a creşterii productivităţii. Cu atît mai acut se impunea această necesitate cu cît economia ţării preluase o grea moştenire în domeniul respectiv de la vechiul regim, faţă de nivelul de productivitate din ţările dezvoltate economic ţara noastră înregistrînd în acel timp decalaje foarte mari.

Pornind de la această realitate, în anii care au urmat după Congresul al IX-lea al partidului s-au întreprins numeroase acţiuni pentru creşterea gradului de dotare tehnică a economiei, pentru organizarea superioară a activităţii; s-a avut şi se are permanent în vedere o valorificare cît mai înaltă a potenţialului din dotare şi a resurselor — sporirea productivităţii muncii fiind concepută în condiţiile unei reduceri hotărîte a efortului material pentru dezvoltare; o mai bună utilizare a forţei de muncă şi amplificarea susţinută a calificării personalului. S-a urmărit astfel obţinerea de rezultate concrete, a acelor realizări apte să reducă continuu decalajele amintite de productivitate, să pregătească condiţiile pentru progrese sensibile pe mai departe.

Mai mult decît oricînd, în etapa actuală sporirea productivităţii se înscrie ca o cale sigură de reducere în continuare a decalajelor economice care ne despart de ţările dezvoltate ale lumii. În repetate rînduri secretarul general al partidului a reafirmat această condiţionare: **„Fără a realiza o productivitate a muncii la nivelul ţărilor dezvoltate**, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, nu vom putea spune că am depăşit stadiul de ţară în curs de dezvoltare. Productivitatea muncii nu este o problemă de cursuri, de economie politică generală predată la catedră, ci o problemă de viaţă — aş spune — o cerinţă vitală a însăşi afirmării superiorităţii socialismului, a victoriei comunismului în lume".**

Care sînt coordonatele care definesc realizările şi obiectivele în domeniul creşterii productivităţii, prin ce mijloace s-a acţionat şi se acţionează pentru înfăptuirea lor, ce direcţii de acţiune sînt concepute în perspectivă în acest domeniu — iată cîteva probleme la care vom căuta să ne referim în continuare.

Cale de sporire susţinută a venitului naţional

ÎN ANII construcţiei socialiste productivitatea muncii a crescut sistematic, în ritm înalt, o evoluţie reprezentativă în acest cadru putînd fi remarcată în industrie (tabelul nr. 1). În

Tabelul nr. 1

Dinamica productivităţii muncii pe o persoană

Anii Sectorul	1950	1965	1970	1975	1978	1979
Industrie	100	343	488	666	838	887
		100	142	194	244	258
Construcţii-montaj în antrepriză	100	261	340	495	622	252
		100	130	189	238	249
Transport feroviar	100	180	254	324	361	369
		100	141	180	201	206

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 87; alte documente oficiale.

perioada 1951—1979, productivitatea muncii pe o persoană ocupată în industrie a sporit de aproape 9 ori (într-un ritm mediu anual de 7,8%), creşteri consistente în acest interval manifestîndu-se în anii de după cel de al IX-lea Congres al P.C.R.; sînt reprezentative astfel nu numai creşterile de productivitate pe total industrie, ci şi cele pe ramuri industriale de bază (tabelul nr. 2)

Tabelul nr. 2

Ritmuri de creştere a productivităţii pe total industrie şi unele ramuri

Perioada Ramura	1966—1979	1976—1979
Total industrie	7,0	7,5
din care:		
— metalurgie feroasă	8,4	8,7
— construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	8,5	8,9
— materiale de construcţii	7,9	9,2

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1979, şi alte documente oficiale

În condiţiile acestor ritmuri ridicate, pe calea sporirii productivităţii a fost obţinută o parte tot mai mare din venitul naţional — desigur, trebuie ţinut seama de scăderea în paralel a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Acest proces se poate ilustra semnificativ, de pildă, prin creşterea volumului de producţie industrială realizată pe seama sporirii productivităţii muncii, ponderea acestui volum în totalul creş-

terii producției industriale amplificîndu-se continuu, de la 64,5% în perioada 1961—1965 la circa 70% în cincinalul 19[illegible]—19[illegible] și circa 80% în cincinalul 1981—1985 (tabelul nr. 3) ; acest

Tabelul nr. 3

Ponderea sporului de producție industrială obținută pe seama creșterii productivității muncii

Perioada	Ponderea sporului producției pe seama creșterii productivității muncii (%)
1965/1960	64,5
1970/1965	69,0
1980/1975	70,0
1985/1980	80,0

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, și alte documente oficiale.

proces vădește, o dată mai mult, preocuparea statornică a partidului pentru afirmarea puternică a factorilor calitativi ai reproducției lărgite.

Legat de amplificarea sporului de producție industrială obținut pe seama creșterii productivității muncii, este interesant de urmărit efectul acestei creșteri, măsurat nu numai prin plusul de producție industrială, respectiv prin creșterea de venit național, ci bunăoară, prin intermediul economiei de personal față de numărul de personal care ar fi trebuit să fie antrenat în procesul de producție pentru a realiza sporul de producție obținut într-o anume perioadă în condițiile în care nivelul productivității nu s-ar fi modificat ; astfel, la nivelul anului 1979, comparativ cu 1965, numărul personalului din industrie ar fi trebuit să crească de circa 4 ori pentru a realiza nivelul actual al producției adică ar fi atins aproximativ nivelul de 7 370 mii persoane, față de 3 227 mii cît este numărul existent, în condițiile de sporire a productivității realizîndu-se, deci o economie relativă de 4 143 mii persoane.

În deceniul 1981—1990 productivitatea muncii va constitui în mai mare măsură una din pîrghiile esențiale pentru realizarea noii calități în economie. Între altele, pledează în această direcție ritmurile ridicate în continuare de sporire a productivității, în speță din industrie, sector pe care îl analizăm cu deosebire în cele de față. Potrivit estimațiilor elaborate pînă în prezent, în cincinalul 1981—1985 productivitatea muncii în industrie (calculată sub forma producției globale pe o persoană va crește într-un ritm mediu anual de 6,8%, iar pe întreg deceniul viitor se va obține o creștere de 1,9 ori.

Analiza creșterii productivității pe ramuri ale industriei relevă însă faptul că în unele dintre acestea — și anume în cele aflate în avangarda progresului tehnico-științific — se vor realiza ritmuri care depășesc simțitor productivitatea muncii pe ansamblul industriei. Considerînd productivitatea muncii din industrie egală cu 1, indicele respectiv de devansare în cincinalul 1981—1985 va fi de 1,33 în construcții de mașini, 1,19 în chimie și 1,03 în metalurgia feroasă, în perioada 1986—1990 indicele respectiv urmînd să fie în continuare îmbunătățit.

Imperativul economisirii muncii sociale în contextul sporirii productivității

TREBUIE remarcat, desigur, și un alt fapt. Procesul de valorificare superioară a resurselor materiale și energiei, de folosire tot mai completă a timpului de lucru, de utilizare tot mai bună a forței de muncă din industrie se dezvăluie plenar urmărind evoluția productivității muncii calculată pe baza producției nete. Întrucît în această perioadă cît și în perspectivă una din sarcinile prioritare o constituie reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul global din industrie (în cincinalul 1981—1985, aceasta urmează să se reducă cu 5,5—6,0%), productivitatea muncii calculată pe baza producției nete înregistrează și va înregistra o creștere mai accentuată decît cea pe baza producției globale, atît pe ansamblul industriei, cît și pe ramurile sale. Astfel, în cincinalul 1981—1985, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii calculată pe baza producției nete, pe ansamblul industriei, va fi de 7,5%, (6,8% la productivitatea muncii pe baza producției globale), creșteri mai accentuate fiind prevăzute în ramura construcțiilor de mașini — 10,6 față de 9,0%, chimie 9,5% față de 8,1% și industria alimentară — 7,8% față de 5 9%. Asemenea prevederi impun să se acționeze susținut pentru promovarea largă a progresului tehnic și economisirea riguroasă a resurselor materiale, de combustibil și de energie, utilizarea intensivă a mijloacelor din dotarea fiecărei unități, ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale, organizarea superioară a producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei în toate întreprinderile și la toate locurile de muncă.

În condițiile acestor dinamici mobilizatoare, sînt semnificative și cifrele care indică echivalentul valoric al unui procent din ritmul de creștere a productivității. Astfel, dacă în 1965 valoarea unui procent amintit era de circa 1,7 mld. lei, în 1975 a atins 5,5 mld., în 1978 — 7,6 mld., în 1980 cca 9 5 mld lei, pentru ca în 1985 să ajungă la aproximativ 14,7 mld., lei. Cum creșterea productivității este însoțită de diversificarea producției, de sporirea valorilor de întrebuințare create pe ansamblul economiei prin valorificarea superioară a resurselor de materii prime, aceste procese determină o mărire a volumului valorii create în economie ; într-adevăr, în condițiile creșterii productivității muncii, pe fondul prelucrărilor succesive, din aceeași cantitate de materii prime și materiale, în produse se regăsește o cantitate mai mare de muncă vie, ceea ce are ca efect sporirea odată cu cincinalul 1971—1975 a venitului național într-un ritm mai ridicat decît cel al produsului social.

Deși susținute eforturile pe linia creșterii productivității muncii nu sînt încă de natură să ne satisfacă pe deplin. Este tocmai ceea ce a avut în vedere tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cînd a subliniat că **„sînt necesare noi măsuri în vederea creșterii mai accentuate a productivității muncii. Să nu ne mulțumim cu ceea ce am realizat în direcția productivității muncii"**. Accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii este impus și de faptul că decalajele existente pe planul dezvoltării economice între țara noastră și țările avansate ale lumii își au determinarea obiectivă în persistența decalajelor pe planul productivității, care, deși diminuate mereu, continuă să se mențină în urma nivelurilor de productivitate atinse într-o seamă de țări avansate din punct de vedere economic.

Cu toate dificultățile în ceea ce privește compararea nivelului productivității muncii între diferite țări, datele disponibile ne indică evident că nivelul productivtății muncii din industria noastră era la începutul actualului cincinal de 2—4 ori mai mic decît în țările avansate. Apropierea de nivelul țărilor dezvoltate impune, deci, realizarea unui ritm cît mai înalt al productivității muncii, economia noastră avînd create în acest scop toate condițiile tehnico-materiale și sociale.

Rezultă limpede că mărimea productivității muncii este direct proporțională cu gradul de dezvoltare al economiei naționale. În perspectiva acestei corelații este imperios necesară păstrarea în continuare a ritmurilor înalte de creștere a productivității muncii, a eficienței economice în ansamblu, procese înscrise ca necesități vitale pentru progresul țării. Tocmai în acest scop sînt concepute măsurile de perfecționare continuă a structurii economiei naționale și a industriei, de promovare largă a progresului tehnic, de îmbunătățire a structurii forței de muncă concomitent cu perfecționarea profesională a lucrătorilor, a întregului personal muncitor, organizarea științifică a producției și a muncii.

ESTE NECESAR CA PREVEDERILE de creștere a productivității muncii să fie considerate ca sarcini minime, aceasta constituind un răspuns angajant din partea tuturor oamenilor muncii față de marile realizări obținute în perioada de 15 ani care a trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., față de politica înțeleaptă și plină de umanism a partidului. Asigurarea ritmurilor înalte de creștere a productivității muncii impune intensificarea preocupărlor ministerelor, centralelor și ale fiecărei unități, participarea directă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii la elaborarea și realizarea măsurilor de introducere a progresului tehnic, de perfecționare a organizării producției și a muncii, de îmbunătățire a structurii forței de muncă și ridicarea continuă a nivelului ei de pregătire. Oamenii muncii au înalta îndatorire patriotică de a acționa permanent pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan privind creșterea productivității muncii, de sporirea acesteia în toate ramurile producției materiale fiind nemijlocit legată ridicarea generală a nivelului de trai al poporului.

Barbu Gh. PETRESCU

„Sînt nelimitate posibilitățile de a pune în valoare și de a spori contribuția micii producții și micii exploatări în dezvoltarea bazei materiale și energetice".

NICOLAE CEAUȘESCU

Antrenarea plurivalentă a micii industrii și a serviciilor în valorificarea resurselor materiale și creșterea calității vieții

CONSFĂTUIRILE de lucru cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, organizate la sfîrșitul săptămînii trecute, au dezbătut activitatea desfășurată de uniunile cooperatiste și industria locală pe primele 5 luni ale anului curent, direcțiile de dezvoltare a micii industrii de bunuri de consum și artizanale, valorificarea materialelor din resurse locale și a celor refolosibile, economisirea de combustibil și energie, creșterea producției destinate exportului, dezvoltarea și diversificarea prestărilor de servicii pentru populație, aplicarea noului mecanism economico-financiar.

În condițiile în care se gîndește o restructurare a întregii industrii, confruntate cu noile restricții economice — dificultățile de procurare a materiilor prime și energiei — o deosebită atenție trebuie acordată acelor structuri industriale simple, deosebit de flexibile, care pot să se integreze cu ușurință în procesul circular al recuperării și refolosirii materiilor prime, cu cheltuieli de energie comparativ mult reduse față de marea industrie. Actualele preocupări pentru revitalizarea acestui sector al economiei au în vedere tocmai rolul de neînlocuit ce revine micii industrii în structura economiei naționale, atît sub aspectul valorificării resurselor materiale și de forță de muncă, cît și al satisfacerii la un nivel superior a cerințelor de consum ale populației.

Așa cum a arătat secretarul general al partidului în cadrul consfătuirii, nu este vorba de a executa în cadrul micii industrii numai produse de mică complexitate, ci și produse de serie mică și unicate, ce pot fi comercializate, cu prețuri corespunzătoare, către segmente ale pieței receptive la asemenea articole. Dacă ar fi să luăm numai cazul articolelor de modă, unde o producție flexibilă, de serie mică are toate șansele să înregistreze o rentabilitate superioară, vedem contribuția specifică pe care atelierele mici pot s-o aducă — prin produse la modă, de calitate și bun gust — la mai buna satisfacere a cererii. Chiar în țările dezvoltate din punct de vedere economic nu dispare rolul micii industrii, capabilă să asigure produse unicat sau de serie mică. Sînt cazuri — așa cum s-a arătat în cadrul consfătuirii — în care întreprinderile românești au făcut comenzi de import pe piețele externe, pentru unele produse de serie mică, la unități de mică producție — nu pentru că aceste produse n-ar fi putut fi realizate în țară, ci pentru că nu era organizată la noi o astfel de fabricație.

Pentru a veni în întîmpinarea acestor cerințe ale economiei noastre, în cadrul lucrărilor consfătuirii, dar în primul rînd în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost formulate o serie de direcții de acțiune prioritare :

● creșterea ponderii micii industrii în totalul producției industriale a țării, acționîndu-se în special pe seama creșterii productivității muncii în acest sector ;

● atragerea în circuitul economic a unor resurse materiale insuficient utilizate în prezent și care pot fi valorificate productiv pe plan local. Exemplificăm prin posibilitatea folosirii în mai mare măsură a unor materiale ca : răchita, paiele (de orz, orez, ovăz, sorg), papura, pentru realizarea de împletituri în cadrul unităților cooperatiste ; a realizării unor produse de carieră (argilă, pietriș, roci calcaroase, balast), ce pot fi extrase prin organizarea de mici exploatări, a confecționării de articole mărunte de uz casnic din căzături de lemn, a folosirii plantelor medicinale și altor plante din flora spontană, ca materii prime pentru medicamente, uleiuri și coloranți, esențe, arome. Valorificarea unor asemenea materii prime după tradițiile locale (de exemplu : ceramică țărănească, cu multiple forme de utilizare ; obiecte și mobilier sculptate în lemn ; obiecte casnice sau de artizanat din piatră, marmură, chihlimbar, alte pietre semiprețioase ; olane sau cahle etc.) poate determina, pe ansamblul economiei naționale, o diversificare a ofertei și, în același timp, importante economii de materiale de bază — metal, lemn, sticlă, ciment ;

● continuarea procesului de prelucrare succesivă, în aval, a materiilor prime ce pot fi preluate ca materiale refolosibile de la marea industrie : deșeuri de tablă, lemn, piele, mase plastice, țesături textile, cauciuc ș.a. Din acestea, se pot realiza articole mărunte de uz casnic, la care în prezent, necesarul comerțului nu este acoperit (funduri de lemn, linguri, umerașe de lemn, tăvi, tigăi, fărașe, pîlnii, bidoane, presuri, cîrpe pentru uz casnic sau întreținerea automobilului, jucării, obiecte de artizanat) ;

● creșterea contribuției la economisirea de materii prime și energie, prin preluarea spre recondiționare a unor piese și materiale din diferite sectoare economice. Se au în vedere, în primul rînd, unele piese înlocuite periodic la autoturisme, articole de uz casnic și gospodăresc (frigidere, aspiratoare, mașini de spălat rufe, fiare de călcat, ventilatoare, aparate de radio și televizoare). Spre exemplu, Întreprinderea de autoturisme Pitești retopește însemnate cantități de aripi și capote cu defecțiuni infime, care ar putea fi preluate și recondiționate de cooperație, mărindu-se deci oferta la astfel de repere. În mod similar se pune problema și pentru alte produse ca : mobilă, aparataj, sticlă, mase plastice etc. ;

● dezvoltarea producției de artizanat într-o viziune artistică specific locală, bazată pe modele autentice, care respectă formele și coloritul local ;

● cooperarea cu marea industrie — ce va rămîne în continuare unul din sectoarele cele mai rentabile ale activității cooperației, dar realizată nu prin produse de serie (cantitate mare), ci prin produse de calitate, de serie mică și comandă specială — ce pot contribui la realizarea unor mărfuri pentru export sau la reducerea unor importuri de

cantități mici, costisitoare, sau care prin seria mică a necesarului nu prezintă interes pentru marea industrie.

Pentru a asigura continuitatea în realizarea unor funcții ale cooperației de consum — cum ar fi : aprovizionarea din resurse proprii a rețelei sale comerciale, în special cu produse alimentare și unele articole de uz casnic ; achiziția de la populație a unor produse pentru fondul pieței și export — se au în vedere extinderea preocupărilor pentru organizarea de gospodării agricole anexe cu profil zootehnic (păsări, ovine, porcine, cabaline, animale pentru blană, viermi de mătase, melci etc.) și intensificarea achizițiilor de la gospodăriile populației

Transpunerea în viață a acestor direcții de perfecționare a activității necesită un mod nou de a concepe și organiza mica producție de mărfuri, atît la nivelul organelor centrale coordonatoare, cît și la nivelul conducerii operative locale. Tendința cooperației de a prefera relațiile de subfurnizare pentru marea industrie a generat fenomenul de gigantism pentru a asigura producția de mare serie, prin utilizarea de materiale dirijate prin balanțe, lăsînd pe plan secundar mica producție de bunuri de consum, bazată pe resurse locale. Or, atributul principal al micii producții de mărfuri este tocmai eficiența și flexibilitatea ei deosebită, bazată pe organizarea simplă, pe posibilitatea satisfacerii prompte, adaptării operative la evoluția cererii de consum.

Supleţea și receptivitatea la cerere trebuie să se fundamenteze pe informații operative, veridice cu privire la resursele de materii prime refolosibile existente în teritoriu și facilitatea accesului direct la ele. Or, în prezent achiziționarea de materiale refolosibile este condiționată, de către organele bancare, de avizul bazelor de aprovizionare județene, ceea ce provoacă mari întîrzieri în procurarea unor asemenea materiale.

Orientarea producției se poate îmbunătăți printr-o preocupare mai intensă a colectivelor de creație, atît la nivelul UCECOM și CENTROCOOP, cît și la cel al uniunilor județene, pentru elaborarea unor elemente de îndrumare, precum și pentru documentarea sistematică a lucrătorilor din mica producție asupra tendințelor pe piața internă și externă. În producția de articole de artizanat se impune intervenția mai activă a comisiilor de avizare, la care să fie antrenați în mai mare măsură artiști plastici, creatori, designeri, pentru a se evita tendințele de uniformizare sau cele de „poluare" a autenticității artei populare.

Pentru continuarea tradiției meșteșugărești, ar fi necesar ca în învățămîntul general și liceal să se acorde o mai mare atenție cunoașterii elementelor specifice ale artei populare locale, prin teme teoretice și activități practice la secții de producție ale cooperației. Aceluiași scop i-ar răspunde lărgirea utilizării muncii la domiciliu pentru cusături, dantelărie, broderie, împletituri, sculpturi, ceramică etc., care permite potențarea capacității de creație și producție de valori existente în fiecare localitate. În ceea ce privește formele de cointeresare materială, cele mai adecvate se dovedesc a fi retribuția în acord global și cota-parte din încasări, care leagă direct cuantumul cîștigului de cantitatea și calitatea muncii.

DEZVOLTAREA și diversificarea prestărilor de servicii constituie o latură tot mai importantă a nivelului de trai, a calității vieții, o dimensiune calitativă a dezvoltării economico-sociale a țării.

Asupra cererii de prestări de servicii acționează în prezent factori cum sînt : restructurarea ocupării populației pe ramuri de activitate, creșterea populației urbane, mobilitatea socială, creșterea gradului de dotare cu bunuri de folosință îndelungată și a locuinței cu instalații ce asigură confortul, creșterea gradului de ocupare a femeilor în activități economico-sociale, modificări în utilizarea timpului liber ș.a. — toți conducînd la fenomenul de denaturalizare a consumului de servicii.

În prezent, ponderea medie a cheltuielilor pentru servicii în totalul cheltuielilor populației este încă relativ mică — circa 15% ; o creștere a acesteia este condiționată și de o creștere cantitativă, dar mai ales calitativă și ca varietate de profiluri a ofertei, din partea principalilor prestatori — unitățile UCECOM și ale consiliilor populare pentru localitățile urbane, cooperația de consum și cooperația agricolă de producție pentru localitățile rurale.

Pentru satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor populației și lichidarea lipsurilor și neajunsurilor care se mai manifestă în acest sector, în cadrul consfătuirii, s-a conturat necesitatea sporirii volumului de servicii pe locuitor, atît în mediul urban, cît și în cel rural.

Cooperația meșteșugărească, ce dispune de unități pentru peste 250 de profile de servicii, a înregistrat în unele județe (Teleorman, Hunedoara, Prahova, Iași, Caraș-Severin, Dîmbovița) un volum de încasări pe locuitor cu pînă la 50% sub media pe țară. Rețeaua de prestări la unele profile — ca : vopsitorie, confecții de lenjerie, unități de curățat și călcat pălării, blănării, reparații de mobilă, tapițerie, lăcătușerie pentru chei și broaște, reparații de frigidere și alte aparate electrocasnice, servicii casnice și gospodărești la domiciliu — este neuniform și insuficient dezvoltat față de volumul cererii.

În mediul rural, cooperația de consum înregistrează un volum valoric al prestărilor pe locuitor inferior circa 10% față de media pe țară, iar în unele județe (Bacău, Gorj, Iași, Vaslui) nivelul este și mai mic.

Profilele rețelei sînt insuficient dezvoltate la activități ca : dărăcit, tăbăcit-argăsit, vopsitorie, panificație, croitorie, reparații de încălțăminte, de aparate casnice, coafură.

O preocupare prioritară în organizarea prestărilor de servicii va fi apropierea serviciului de locuința cetățeanului. În acest scop se poate apela la soluții simple, economice, ce și-au demonstrat viabilitatea — cum sînt : funcționarea de ateliere mobile în noile cartiere, care să ofere toată gama de servicii necesară punerii la punct a locuințelor (lăcătușerie, tîmplărie, instalații sanitare, zugrăveli-vopsitorie etc.) și care să staționeze în cartier pînă la darea în funcțiune a unităților permanente. Ulterior se poate avea în vedere organizarea comenzii prin telefon, la un dispecerat de cartier care să trimită la domiciliu lucrători de specialitate.

Pentru mediul rural se poate avea în vedere echiparea ca ateliere mobile a unor autovehicule ARO sau microbuze, dotate cu aparatura necesară, care să se deplaseze pe un itinerariu cu orar fix pentru depanarea unor aparate casnice, repararea de instalații etc.

Atît cooperația meșteșugărească, cît și cea de consum pot organiza recondiționarea unor piese de autoturisme sau aparate de uz casnic, pentru a putea asigura prin forțe proprii o parte din piesele de schimb necesare. Noi posibilități de lărgire a volumului de prestări și a profilelor de servicii oferă cadrul juridic creat prin Decretul nr. 101/1980 privind funcționarea micilor unități pe bază de procent din încasări. De remarcat că procesul de preluare se desfășoară încă greoi — din unitățile selecționate pentru preluare de cooperația meșteșugărească au fost preluate circa o cincime, iar din rețeaua cooperației de consum circa o zecime. Rezultă necesitatea unei activități susținute pentru a populariza noile reglementări privind dezvoltarea prestărilor de servicii în rîndul pensionarilor și cooperatorilor, pentru transpunerea cît mai rapidă în viață a hotărîrilor adoptate.

Lucrările consfătuirilor au prilejuit un util schimb de experiență între cooperatorii din diferite județe, un prilej de analiză a modului în care unitățile din acest sector pot și trebuie să-și aducă contribuția la sarcinile ce stau în fața economiei noastre naționale. Participanții s-au angajat să acționeze cu fermitate în spiritul indicațiilor și orientărilor din Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială, în vederea dezvoltării și înfloririi tuturor localităților țării.

Gh. TEODORAȘCU

„Trebuie să obținem o schimbare pozitivă radicală în activitatea din zootehnie, asigurînd ridicarea acestui sector la nivelul de ramură principală a agriculturii, de ramură importantă a economiei naționale în ansamblu".

NICOLAE CEAUȘESCU

MĂSURI RADICALE ÎN VEDEREA TRECERII LA O NOUĂ CALITATE ÎN SECTORUL ZOOTEHNIC

DIN INIȚIATIVA și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, săptămîna trecută a avut loc Consfătuirea de lucru, pe țară, în problemele creșterii și îngrășării animalelor. Pornind de la sarcinile stabilite în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., care prevăd ca zootehnia să dețină, pînă în 1985, o pondere de 50% din producția agricolă totală, cei aproape 1 200 de participanți la consfătuire au analizat și dezbătut în spirit critic și autocritic problemele actuale ale producției animaliere și au făcut importante propuneri de măsuri care să conducă la realizarea integrală a sarcinilor de plan pe 1980 și asigurarea bazei materiale și organizatorice necesare îndeplinirii planului pe 1981.

În prezent, producția zootehnică reprezintă 42% din producția globală agricolă, aducînd o contribuție tot mai însemnată la constituirea fondului de produse agroalimentare destinate consumului intern, satisfacerii nevoilor industriei prelucrătoare ca și a unor disponibilități pentru export.

În ultimul deceniu dezvoltarea zootehniei a avut la bază o concepție nouă, modernă, de concentrare și specializare a producției, aplicîndu-se tehnologii industriale de creștere și exploatare a animalelor. În prezent producția de carne se realizează în proporție de 70% în sectorul socialist, iar producția de ouă în cvasitotalitate în complexe de tip industrial.

Aceste realizări au fost posibile datorită sprijinului permanent acordat de partid și de stat, concretizat în investiții însemnate în sectorul zootehnic care numai în actualul cincinal se ridică la 37 miliarde lei. Totodată, în ultimul deceniu s-a dezvoltat o importantă industrie a furajelor combinate, s-a creat un cadru organizatoric nou care să favorizeze ameliorarea unor mari suprafețe de pajiști, s-au modernizat o serie de fabrici și laboratoare pentru producerea biostimulatorilor și medicamentelor și au fost aduse din import nuclee de animale cu un ridicat potențial de producție și reproducție.

Aplicarea acestui program de măsuri a determinat, în actualul cincinal, creșterea efectivelor de animale, cu 106% la bovine, cu 123% la porcine și 113% la ovine și caprine. De asemenea, au crescut și producțiile de carne total (cu 126%), ouă (cu 131%) și lapte (cu 127%).

Raportul prezentat la consfătuire de către conducerea Ministerului Agriculturii a scos în evidență, pe lîngă realizările obținute, o serie de lipsuri și stări de lucruri necorespunzătoare care mai dăinuie în zootehnie. Astfel, în raport cu prevederile de plan, efectivele de animale realizate în primii 4 ani ai cincinalului și pe primele 5 luni ale acestui an sînt sub posibilități, aceasta reprezentînd una din cele mai mari deficiențe a activității lucrătorilor din zootehnie de la toate nivelele. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la consfătuire, această neîndeplinire a determinat atît neajunsuri în asigurarea aprovizionării populației cu unele produse agroalimentare, dar mai ales a creat implicații nefavorabile la exportul de produse agroalimentare, cu consecințe în dezechilibrul balanței de plăți externe.

În legătură directă cu nerealizarea efectivelor de animale trebuie să arătăm că principalele cauze au fost, pe de o parte obținerea an de an a unei natalități sub indicele planificat, iar pe de altă parte, a unor procente mari de mortalitate și tăieri de necesitate. La baza acestor rezultate nesatisfăcătoare au stat o serie de neajunsuri, între care : neurmărirea planurilor de montă și fătări, întreținerea necorespunzătoare a femelelor din efectivul matcă (datorită carențelor în furajare), nerespectarea regulilor sanitar-veterinare de prevenire a îmbolnăvirilor, neasigurarea condițiilor de zooigienă și întreținere a tineretului. Un alt aspect care s-a desprins din dezbaterile consfătuirii îl reprezintă nerealizarea sarcinilor de plan la producția de carne, ca urmare a slabei preocupări în asigurarea efectivelor-stoc la finele anului, ca bază materială indispensabilă pentru anul următor, livrarea de taurine la greutăți medii sub prevederile stabilite, nerealizarea programului de investiții, neintrînd în funcțiune la timp 30 obiective pentru îngrășarea porcilor (cu o capacitate totală de 120 000 tone carne anual).

Nerealizările în primele 5 luni ale acestui an la carnea de pasăre se datoresc atît întîrzierii punerii în funcțiune a noilor capacități cît și insuficientei preocupări pentru pregătirea unui efectiv matcă care să asigure (cu o rezervă) necesarul de ouă pentru producția de pui de carne. Rezultate nesatisfăcătoare s-au înregistrat și în ce privește producția de lapte. La nerealizarea programului de livrări a contribuit, în principal, nivelul scăzut al producției medii de lapte pe cap de vacă furajată, consecință a neasigurării cantităților necesare de furaje, a nerealizării planului la fătări și la efectivul-matcă, la care se adaugă un procent însemnat de vaci infecunde.

O problemă de mare importanță, care constituie elementul de bază în sporirea efectivelor și a producțiilor, o constituie asigurarea necesarului de furaje, problemă larg dezbătută și aspru criticată de secretarul general al partidului la recenta consfătuire.

S-a scos în evidență că la marea majoritate a fermelor și complexelor de animale, an de an balanța furajeră a fost deficitară, atît din punct de vedere cantitativ, dar mai ales calitativ. Au fost înregistrate producții medii scăzute pe unitatea de suprafață, atît la culturile furajere, cît și pe pajiști, ca urmare a slabei preocupări a conducerilor unităților pentru punerea în aplicare a tehnologiilor avansate de producere a nutreturilor. Totodată nu s-a acționat cu fermitate și răspundere pentru strîngerea, depozitarea și folosirea în hrana animalelor a produselor secundare din sectorul vegetal. Sînt încă destule unități care cer incontinuu terea arabil pentru culturi furajere, în timp ce resursele existente sînt în mare măsură neglijate, iar producțiile medii realizate sînt cu mult sub cele normale.

Am trecut în revistă aspectele de stringentă actualitate în producția animalieră, atît realizările cît și deficiențele, pentru că ele reprezintă punctul de plecare obligatoriu pentru măsurile ce se impun a fi luate în etapa imediată și cea de perspectivă, așa cum a reieșit cu pregnanță din analiza profund științifică făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R. la încheierea lucrărilor consfătuirii.

Conducerile unităților zootehnice, ale consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, organele agricole județene, lucrătorii din Ministerul Agriculturii, ca dealtfel toți oamenii muncii din zootehnie, trebuie să-și concentreze eforturile atît pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe acest an, cît și în vederea asigurării condițiilor materiale de producție pentru anul viitor.

Sarcina principală în domeniul sporirii efectivelor de animale trebuie să aibă în vedere ca și nerealizările din perioada 1976—1980 să fie integral recuperate în cincinalul următor, existînd toate condițiile pentru aceasta, mai ales prin măsuri hotărîte vizînd sporirea natalității. Astfel, în anii 1981—1982, natalitatea la bovine va trebui să atingă un coeficient de 80—82%, urmînd ca pînă la sfîrșitul cincinalului să obținem 85—90 de viței la suta de vaci. La ovine, de la 90% natalitate cît trebuie să se obțină în anul 1981—1982, trebuie ajuns în anul 1985 la peste 95%.

O altă cale de creștere a natalității și reducere a pierderilor o constituie organizarea și conducerea judicioasă a fătărilor, așa încît acestea să se realizeze grupat în primăvară, în proporție de 70% la bovine și de 80% la ovine, fiind binecunoscute avantajele dezvoltării organismelor tinere în timpul verii. În acest

sens, trebuie să se acționeze pe baza unui plan concret de reproducție la femele, care să fie urmărit permanent, să se prevină infertilitatea și să se recupereze femelele infecunde.

În scopul reducerii pierderilor prin mortalitate și tăieri de necesitate se va acționa cu hotărîre pentru a îmbunătăți asistența sanitar-veterinară. Se impune mai multă exigență în aplicarea tehnologiilor sanitar-veterinare în complexele zootehnice, acordîndu-se o atenție deosebită condițiilor de zooigienă în maternități, profilactorii și creșe, în general la creșterea tineretului, în rîndul căruia se înregistrează cele mai mari pierderi.

O problemă de importanță majoră o reprezintă profilaxia bolilor. În acest sens, cercetării veterinare și Institutului Pasteur le revin sarcini majore pe linia lărgirii gamei de vaccinuri și seruri pentru prevenirea și combaterea îmbolnăvirilor.

În toate fermele de animale, acolo unde pînă în prezent nu s-au organizat maternități, creșe și profilactorii, pe baza unui plan clar de acțiune, se va trece de urgență la elaborarea și punerea sa în aplicare, astfel ca pînă la sfîrșitul lunii septembrie din acest an să fie realizat întregul necesar.

Pentru asigurarea realizării efectivelor matcă, se impune ca tineretul femel în totalitate să fie destinat reproducției, eliminarea animalelor necorespunzătoare făcîndu-se numai după prima fătare. În acest sens, în fiecare județ se vor organiza ferme specializate pentru creșterea viețelor de reproducție, care vor constitui o bază sigură pentru creșterea mătcii și înlocuirea femelelor necorespunzătoare.

Îndeplinirea programului producției de carne pentru anii 1980—1981 este direct condiționată și de ridicarea greutății medii la tăiere. Astfel, la bovine aceasta va trebui să ajungă la 400 kg în 1980 și la 410 kg în 1981. La porcine greutatea de livrare va fi de minim 110 kg, iar la păsări nu se vor face livrări sub 1,300 kg. În ce privește greutatea medie de livrare la ovine, tineretul la îngrășare trebuie să ajungă la 35 kg, iar adulțele recondiționate la 45 kg.

Totodată, în atenția permanentă a tuturor unităților de îngrășare a animalelor trebuie să stea folosirea rațională a furajelor și reducerea consumului specific pe kilogramul de spor în greutate, condiții indispensabile pentru creșterea producției și a eficienței sale.

Creșterea producției medii de lapte, care va duce implicit la sporirea livrărilor de lapte la fondul de stat se pot și trebuie realizate chiar din lunile imediat următoare, prin măsuri de furajare diferențiată și stimulativă a vacilor în prima parte a lactației, folosind cu precădere masa verde, care în acest an se găsește din abundență. Paralel cu îmbunătățirea furajării trebuie să se acționeze atît de către organele agricole județene cît și de conducerile de unități pentru generalizarea modernizării treptate a fermelor de vaci, pe linia adoptării sistemului de întreținere în stabulație liberă și introducerii mulsului mecanic. De asemenea, va trebui rezolvată pînă la sfîrșitul anului 1981, în toate unitățile, mecanizarea evacuării dejecțiilor și adăpatului animalelor.

În activitatea de asigurare a furajelor, **o sarcină imediată** și de maximă importanță constă în recuperarea rămînerilor în urmă la recoltarea și însilozarea furajelor verzi. Pentru materializarea acestei sarcini se vor organiza formații specializate cu mijloace mecanice de recoltat și transportat, strîngerea și depozitarea tuturor cantităților de paie de orz și de grîu și însilozarea lor în amestec cu furaje verzi. Pentru echilibrarea balanței furajere ,după eliberarea terenului cultivat cu păioase se va proceda la însămînțarea acestuia cu porumb în cultură pură sau porumb în amestec cu floarea-soarelui, iar pentru prelungirea perioadei de pășunat, pînă toamna tîrziu, se va însămînța rapiță furajeră. O atenție deosebită se va acorda raigrasului aristat, care va trebui însămînțat în epoca optimă, cu respectarea strictă a tehnologiei de cultură ; este necesar să se asigure toate măsurile tehnologice în vederea creării siguranței în reușita culturilor duble și anume : fertilizarea, pregătirea optimă a patului germinativ și condiții de irigare. În ce privește structura culturilor furajere în ogor propriu, aceasta se va baza numai pe plantele de mare randament cum sînt : leguminoasele perene, sfecla și guliile furajere, precum și raigrasul.

O altă sursă de furaje o constituie grosierele (paiele de cereale, cocenii și ciocălăii de porumb), care împreună cu nutrețurile suculente pot și trebuie valorificate în totalitate. Însilozarea și tratarea grosierelor trebuie practicată în tot timpul anului, devenind astfel un furaj important în hrănirea animalelor la îngrășat și a vacilor de lapte ; pentru aceasta, în cadrul fermelor se vor organiza bucătării furajere pentru pregătirea grosierelor după tehnologiile stabilite de Institutul de cercetări pentru nutriția animalelor.

Deosebit de important pentru creșterea producției de furaje este punerea neîntîrziată în aplicare a măsurilor și sarcinilor stabilite de conducerea partidului de a se însămînța și reînsămînța pajiștile din zona de șes și deal, o dată la 3—4 ani. Pentru asigurarea fondului de semințe în scopul regenerării pajiștilor se vor organiza, cu sprijinul institutelor de cercetări, cîmpuri pentru producerea seminței super-elită și elită, iar întreprinderile de pajiști, încă din acest an, își vor dimensiona suprafețele de loturi semincere pentru înmulțirea I și a II-a. Fondurile de investiții centralizate se vor folosi cu prioritate în acest scop, asigurîndu-se plata îngrășămintelor chimice și a lucrărilor de creare a pajiștilor semănate. Fiecare hectar va trebui fertilizat cu cel puțin 200 kg îngrășăminte (s.a.) și cu mari cantități de îngrășăminte organice disponibile în marile unități zootehnice. Mijloacele mecanice necesare vor fi asigurate prin înființarea de formațiuni specializate pe aceste lucrări, care vor fi dirijate de cadrele tehnice din întreprinderile județene de ameliorare a pajiștilor.

Furajele concentrate, începînd încă din acest an, vor trebui mai bine gospodărite, în sensul că fiecare complex zootehnic își va amenaja spații de depozitare unde să le păstreze pînă la noua recoltă. De asemenea, unitățile vor trebui să-și asigure morile de măcinat în raport de consumul zilnic de furaje, precum și instalațiile necesare amestecării acestor furaje cu premixurile ce vor fi furnizate de unitățile specializate.

Folosind experiența pozitivă din unitățile fruntașe, Institutul pentru nutriția animalelor va trece imediat la elaborarea rețetelor furajere pe specii și categorii de animale în baza cărora unitățile să-și poată crea propriul furaj combinat. Pentru a cunoaște cu exactitate calitatea furajelor și a principiilor nutritive ce le conțin ca și pentru întocmirea unor rații furajere în raport de necesitățile de producție din fiecare județ, se va organiza un laborator de control al furajelor care va analiza toate furajele ce urmează a fi administrate în hrana animalelor.

O sarcină importantă ce s-a desprins din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu este aceea a pregătirii foarte serioase a cadrelor care, după cum se cunoaște, hotărăsc soarta producției. În acest sens, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului, vor revizui programele de pregătire încă din acest an, atît pentru învățămîntul superior, cît și pentru învățămîntul mediu de specialitate, punînd accent pe mărirea duratei practicii. În mod obligatoriu, primul an de învățămînt zootehnic sau veterinar va trebui să înceapă cu o perioadă de practică în fermă și numai după cunoașterea procesului de producție să înceapă cursurile de învățămînt, care vor cuprinde, de asemenea, în fiecare an o perioadă de practică.

Cadrele tehnice care lucrează în producție, și în mod special cei din rețeaua de reproducție, vor fi reciclate în fiecare an pentru îmbogățirea cunoștințelor cu tot ce a apărut nou în creșterea animalelor. Totodată, Ministerul Agriculturii va elabora un program special de pregătire a cadrelor de specialiști din fermele și marile complexe zootehnice.

Pentru recuperarea rămînerilor în urmă a programului de investiții se va trece de urgență la examinarea amănunțită a fiecărui obiectiv și se vor concentra forțele umane și materiale la acelea care au posibilități mai mari de punere în funcțiune în acest an.

În anul 1980 vor trebui terminate toate complexele zootehnice prevăzute în plan, prin organizarea de asociații economice intercooperatiste pentru construcții, care vor trebui să asigure predarea acestor obiective la termenele planificate.

Pentru anul 1981 sînt prevăzute măsuri speciale pentru încheierea modernizării grajdurilor pentru vaci de lapte și oi.

În etapa imediat următoare se va trece la aplicarea unor soluții constructive simple, cu folosirea largă a materialelor locale și la organizarea activităților industriale atît în asociații cît și în unități care să producă unele materiale de construcții.

Cercetarea științifică, prin institutele de profil trebuie să-și orienteze prioritar activitatea în direcția ameliorării raselor autohtone, întrucît acestea sînt adaptate condițiilor din țara noastră, avînd și un potențial de producție ridicat.

Aceste sarcini, împreună cu cele ce se vor stabili la nivelul județelor, vor fi dezbătute pe larg cu toți lucrătorii și specialiștii din unitățile de producție zootehnice, ele devenind sarcini obligatorii în cadrul programului zilnic de lucru al acestora.

Considerăm că există toate condițiile ca, trecînd imediat la aplicarea indicațiilor prețioase reieșite din cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să recuperăm încă din acest an o însemnată parte ,din restanțele existente și să asigurăm o bază solidă pentru programul anului următor.

Em. PETRACHE
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE PRIN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV

Elena NAE
prim secretar al Comitetului de partid al sectorului 6 al municipiului București

REALIZAREA ritmurilor înalte de creștere economică, a sarcinilor însemnate de sporire a eficienței prevăzute în planul pe acest an și pe întregul cincinal face necesară, în fiecare unitate economică, amplificarea eforturilor pentru valorificarea superioară, în grad ridicat, a valorosului potențial productiv existent — uman, tehnic material și financiar. Așa după cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru ridicarea nivelului muncii organizatorice de amplificare a gradului de mobilizare și punere în valoare a însemnatelor resurse materiale și umane din întreprinderi la înălțimea cerințelor impuse de creșterea eficienței producției și a muncii în toate sectoarele de activitate din economie.**

În lumina acestor comandamente majore, în întreprinderi și centrale industriale, în întreaga economie, se intensifică eforturile pentru ca, printr-o organizare superioară a activității să se creeze condițiile capabile să asigure

Graficul nr. 1

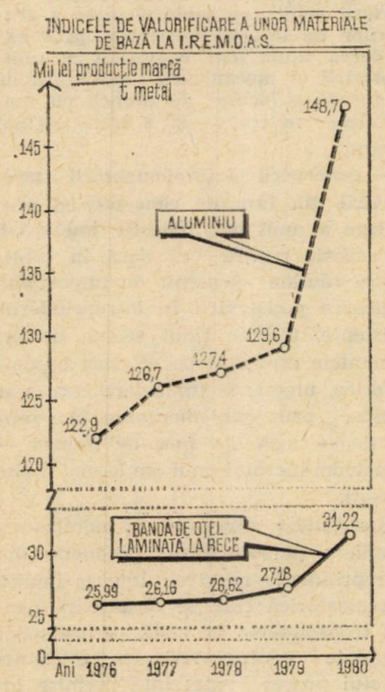

sporirea în ritm înalt a producției fizice și nete, a productivității muncii, reducerea consumului și creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice.

Sporirea accelerată a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei

EFORTURILE ample desfășurate în întreprinderile sectorului s-au soldat, **în primul semestru al acestui an, cu o depășire de ansamblu a planului producției nete de circa 100 de milioane lei.** În ce privește întregul cincinal, trebuie arătat că planul pe primii patru ani a fost realizat la data de 2 noiembrie 1979, ceea ce a permis obținerea unei producții industriale suplimentare de 3,1 miliarde lei, sumă echivalentă angajamentului asumat pe întreaga perioadă 1976—1980. **În planul producției fizice aceste preocupări s-au concretizat în realizarea unui volum însemnat de produse și tehnologii** de o deosebită importanță pentru economia națională: utilaje pentru industria materialelor de construcții și pentru industria alimentară, produse electrotehnice, confecții și produse textile, obiecte sanitare din porțelan, produse lactate etc.

Alături de creșterile cantitative, **un accent deosebit s-a pus pe sporirea eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei.** Astfel, la IREMOAS (graficul nr. 1) indicele de valorificare a benzii de oțel laminate la rece a ajuns în acest an la 31,22 mii lei/t față de 25,99 mii lei/t în anul 1976. Creșteri importante s-au obținut în cadrul întreprinderii și la aluminiu (de la 122,9 mii lei/t în 1976 la 148,7 mii lei/t în 1980) și la alamă (87 mii lei/t în 1980 față de 76,5 mii lei/t în 1976). La fabrica de mobilă „Militari" valoarea producției realizate dintr-un metru cub de lemn industrial a crescut — numai într-un an — cu peste 500 de lei. Pe total sector, preocupările pe această linie, înmănuncheate în acțiunea „Să folosim cu spirit de răspundere metalul, combustibilul, energia și celelalte materii prime", de pildă, s-au soldat cu găsirea unor soluții de valorificare superioară, cu eficiență de peste 35 milioane lei.

Pentru obținerea unor indici mai înalți de valorificare a materiilor prime și energiei, paralel cu reducerea continuă și substanțială a consumurilor materiale (care au ajuns la 535,6 lei la 1 000 lei producție marfă), în întreprinderile sectorului o atenție sporită se acordă ● ridicării performanțelor produselor în paralel cu menținerea sau micșorarea greutății lor ● refolosirii în producție a resurselor materiale consumate ● creșterii duratei de folosință a produsului la beneficiar ● micșorării dimensiunii și greutății unor repere păstrînd caracteristicile produselor ● creării de noi produse care încorporează mai multă inteligență tehnică ș.a.

În cadrul acestui ansamblu de preocupări, **un accent deosebit se pune pe crearea unor produse noi și modernizate** (vezi tabelul) **care să încorporeze cît mai multă inteligență tehnică și cît mai puțină substanță și energie** și care să fie astfel concepute încît, încă din faza de proiect, să permită refolosirea în producție a resurselor materiale consumate cu fabricarea produsului (sub formă de piese, subansamble, deșeuri) după încheierea ciclului normal de utilizare.

La nivelul sectorului ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției marfă este în acest an de 58% față de 42,4% realizat în anul 1976 (graficul nr. 2).

Graficul nr. 2

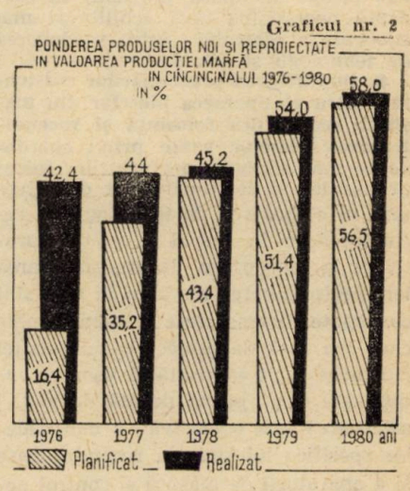

În creșterea și mai susținută a gradului de valorificare a materiilor prime pe căile arătate, apar anumite obstacole, generate de unele neajunsuri proprii sau din afara întreprinderilor sectorului. Pentru înlăturarea lor se cer avute în vedere următoarele **cerințe:**

● **respectarea de către furnizori a prevederilor din contractele de livrare a materialelor, nu numai la tonaj ci și**

1976=100%

	Anii :				
	1977	1978	1979	1980	1985
Ponderea produselor noi și reproiectate în producția marfă					
— pe total sector:	129,5	155,9	206,6	233,0	259,7
— IMEB :	148,6	208,2	339,0	350,7	394,5
— Electrotehnica :	138,3	248,4	382,8	629,9	674,5
— IREMOAS :	687,9	763,1	1 119,3	1 671,5	2 037,4

la sortimentele solicitate de către beneficiari. Aceasta pentru că la întreprinderea „Cesarom", de pildă, faptul că sortimentele de argilă livrate de Întreprinderea mecanică Cluj au avut un conținut de fier mai mare decît cel prevăzut în contracte, a determinat creșterea pierderilor la prelucrare și un consum sporit de materii prime. De asemenea, faptul că anumiți furnizori nu livrează Întreprinderii de mașini electrice din București materialele de aprovizionat la lungimi fixe și multiple a condus și în acest an la creșterea consumului și scăderea gradului de valorificare;

● **orientarea în mai mare măsură spre elaborarea și promovarea de tehnologii moderne.** Desigur, pentru o întreprindere este mai rentabil și evident mai ușor să asimileze produse decît să înlocuiască tehnologiile de fabricație, mai ales că efortul făcut pentru realizarea unui produs nou se valorifică mai ușor decît cele care au ca obiectiv o nouă tehnologie. Pentru a spori însă eficiența în întreaga economie națională, înnoirea tehnologiilor ar trebui să se bucure după părerea noastră, de o atenție sporită. Aceasta nu numai fiindcă tehnologiile existente — concepute înainte de criza energetică și adesea energofage — se cer schimbate cu altele noi cu consum material și energetic redus, ci și deoarece ofertele de tehnologii moderne sînt mai mult căutate și mai bine plătite la export. Desigur, deosebit de importantă rămîne și înnoirea produselor, dar începe să apară pregnant în evidență necesitatea unei echilibrări mai adecvate a efortului între producerea de tehnologii și cea de produse noi;

● **amplificarea preocupărilor existente pentru recuperarea pieselor din mașinile scoase din folosință și recondiționarea pieselor uzate prin :** coordonarea mai adecvată a eforturilor întreprinderilor și ale institutelor de cercetare în elaborarea de tehnologii de recondiționare în sensul scurtării duratei de la concepere la implementarea lor; perfecționarea modului în care sînt concepute diverse piese și subansamble care din fază de proiect trebuie astfel elaborate încît să poată fi ușor recondiționate după prima durată de viață ; asigurarea mai operativă a materialelor specifice folosite la recondiționare și a aparaturii de măsură și control necesară constatării gradului de uzură al pieselor. În acest scop au fost și vor fi în continuare intensificate eforturile în compartimentele de aprovizionare pentru asigurarea adaosului de sudare de sortul și marca corespunzătoare la termenele necesare, precum și preocupările pentru realizarea prin autodotare și cooperare tehnologică corespunzătoare a standurilor și A.M.C.-urilor pentru stabilirea uzurii.

Productivitate înaltă prin organizarea științifică a producției și a muncii

SPORURILE de producție obținute în acești ani, precum și creșterile prevăzute pentru anii următori se realizează și se vor realiza, în primul rînd, pe seama creșterii productivității muncii. Acțiunea „Productivitate, calitate, progres tehnic", de exemplu, care se desfășoară în 26 de unități economice și care va fi continuată și extinsă în viitor, a condus la obținerea în anul

Graficul nr. 3

DINAMICA POLISERVIRII PE SECTOR

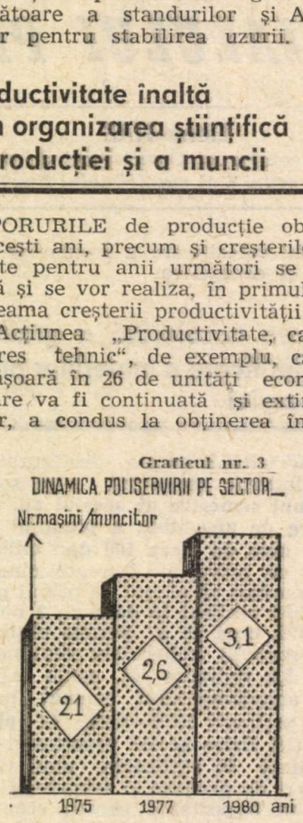

1979 a unui spor de producție de aproape 250 milioane lei.

O componentă principală a noii calități în activitatea productivă este creșterea mai rapidă a productivității prin organizarea științifică a producției și muncii în toate întreprinderile. În acest context, dat fiind că prin eforturile statului în unitățile economice din sector a fost constituită o puternică bază tehnico-materială, în cadrul preocupărilor de realizare a sarcinilor însemnate de creștere a productivității se acordă o atenție sporită activizării factorilor de organizare superioară a producției și a muncii și anume: folosirea rațională a timpului de lucru, generalizarea muncii la mai multe mașini, asigurarea unei ritmicități sporite în aprovizionarea tehnico-materială, folosirea metodelor moderne în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență și, pe această bază, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc, trecerea în producție a unor muncitori auxiliari etc.

În cadrul ansamblului de preocupări care determină sporirea aportului organizării, **extinderea policalificării și poliservirii mașinilor** și utilajelor constituie surse prețioase de reducere relativă a necesarului de forță de muncă pentru realizarea producției fizice planificate și deci de sporire a productivității. **La nivelul sectorului sînt cuprinse în sistemul poliservirii un număr de circa 2 000 de utilaje, cu o „intensitate" de circa trei mașini pentru un muncitor** (graficul nr. 3). Desigur, există numeroase întreprinderi în care media poliservirii pe sector este depășită ca, de exemplu, la „Relon" Panduri (4,7 mașini pe un muncitor), la I.R.E.M.O.A.S. (cu 3,3 mașini pe un muncitor), la „Electrotehnica" (cu 3,2 mașini pe muncitor) ș.a.

Trebuie arătat însă că **în extinderea poliservirii** apar încă o serie de obstacole, pentru a căror înlăturare **va trebui să se acționeze mai consecvent cu prioritate în direcția :**

— **policalificării cadrelor.** În anul 1979 au fost ținute pe total sector un număr de 210 cursuri de calificare, în care au fost cuprinși peste 5 600 de oameni ai muncii necalificați sau din sfera activităților neproductive și de deservire (care a făcut posibil ca, alături de extinderea poliservirii, să scadă și numărul muncitorilor indirect productivi în totalul personalului muncitor la circa 15 la sută). În anul 1980 ne propunem să amplificăm aceste realizări, nu numai numeric — sporind numărul muncitorilor capabili să poată lucra și supraveghea activitatea la mai multe mașini — ci și calitativ, pentru ca ei să poată interveni operativ în cazul unor dereglări curente a mașinilor și a le remedia, fără a mai aștepta intervenția specialiștilor din serviciul mecano-energetic. Aceasta se va realiza prin metoda ca lucrătorii, înainte de a se califica într-o anume meserie (strungar, frezor etc.), să facă o anumită specializare în secția de întreținere;

— **perfecționării aprovizionării cu materii prime, cu scule și piese a grupurilor de utilaje poliservite prin extinderea mult mai operativă a automatizării și mecanizării** activității de asigurare a locului de muncă cu materialele necesare și a transportului intern;

— **conceperii și implementării poliservirii din faza de concepție și proiectare a unui nou obiectiv industrial.** Și aceasta pentru că dacă în continuare rămîne deosebit de importantă aplicarea poliservirii în întreprinderile existente, trebuie ținut seama de însemnatele economii de eforturi organizatorice, umane și financiare care s-ar realiza prin implementarea în producție — încă din faza de proiect — a metodei lucrului unui om la mai multe mașini.

Rezultatele obținute în mobilizarea amplă a potențialului productiv din întreprinderile noastre, intensa muncă organizatorică care se desfășoară pentru transpunerea în viață a măsurilor adoptate pentru creșterea eficienței acestui proces reprezintă premise însemnate de realizare exemplară a sarcinilor din planul pe acest an și pe întregul cincinal.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument pentru creșterea eficienței

BUGETUL de venituri și cheltuieli este conceput ca un instrument la îndemîna organelor de conducere colectivă din unitățile economice pentru urmărirea modalităților de obținere a unei eficiențe cît mai mari.

Realizările remarcabile obținute în anul 1979 — primul an de aplicare generalizată a măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare — precum și cele din primele luni ale acestui an constituie o confirmare a viabilității noului mecanism, a bugetelor de venituri și cheltuieli. În 1979 la dispoziția unităților economice au fost lăsate, pentru formarea fondurilor proprii, circa 28% din beneficiile realizate; peste 1/3 din cheltuielile de investiții au fost acoperite din resursele proprii ale unităților economice. Din bugetul pe 1980 rezultă că în acest an au fost prevăzute, în bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților economice, fonduri de aproape 418 miliarde de lei, pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică. Peste 53% din acestea urmează să fie finanțate din fondurile proprii. Față de anul precedent, resursele pentru fondul de dezvoltare economică urmează să crească cu peste 57%, iar cele pentru fondul mijloacelor circulante cu 29%. Peste 34% din beneficiile planificate sînt prevăzute ca resurse de alimentare a fondurilor proprii ale întreprinderilor și centralelor industriale.

În prezent, cînd se are în vedere extinderea autogospodăririi și autogestiunii în toate unitățile economico-sociale, se pune cu tărie problema creșterii rolului bugetului de venituri și cheltuieli. Aceasta presupune printre altele:

1 Stabilirea de răspunderi concrete pe parcursul elaborării și execuției bugetului.

În acest scop trebuie să se înfăptuiască o serie de măsuri care să asigure:

- cunoașterea principalelor prevederi ale bugetului de venituri și cheltuieli, de către toți oamenii muncii din unitatea respectivă;
- precizarea clară a îndatoririlor, competențelor și răspunderilor, în elaborarea și execuția bugetului, pe subunități, în așa fel încît nici un indicator să nu rămînă în afara controlului direct al factorilor de răspundere din secții, ateliere, formații de lucru, compartimente funcționale, al comisiilor pe domenii, al membrilor consiliului oamenilor muncii, în funcție de atribuțiile și competențele stabilite;
- funcționarea unui sistem informațional operativ, în legătură cu realizarea sarcinilor de care depinde execuția bugetului de venituri și cheltuieli, cît și cu influențele eventualelor abateri asupra indicatorilor din buget.

Or, practica arată că bugetul de venituri și cheltuieli nu este utilizat, în unele cazuri, în concordanță cu aceste cerințe. Trebuie eliminate cu desăvîrșire situații ca cele întîlnite în acest an la unele întreprinderi din cadrul ministerelor: Industriei Metalurgice; Industriei Ușoare; Minelor, Petrolului și Geologiei; Agriculturii și Industriei Alimentare, constînd din abateri de la îndatorirea legală de a defalca pe secții, ateliere, șantiere etc., sau de a eșalona pe trimestre și luni unii indicatori de plan și de buget. Nu întîmplător majoritatea acestor unități înregistrează rămîneri în urmă în realizarea sarcinilor stabilite pe acest an.

2 Sporirea răspunderii organelor de conducere colectivă din unitățile economice în fundamentarea indicatorilor de plan și de buget.

Secretarul general al partidului a atras în nenumărate rînduri atenția asupra necesității de a înlătura cu desăvîrșire formalismul din activitatea adunărilor generale, de a stabili un singur punct la ordinea de zi a acestora, atunci cînd se supun dezbaterii planul și bugetul unităților, pentru ca oamenii muncii să poată într-adevăr să discute, să analizeze, să hotărască în mod corespunzător.

Aplicarea neabătută a acestei indicații va da o viabilitate mai mare bugetului de venituri și cheltuieli, deoarece în prezent una din cauzele care o afectează este pornirea în execuție fără fundamentarea integrală a unor indicatori. În evidență ies, de regulă, neîncadrări sau încadrări formale în sarcina de reducere a costurilor de producție, dar de fapt aceasta este o consecință a modului cum se elaborează celelalte programe speciale, care stau la baza indicatorilor de plan (programele privind creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale, calitatea producției, introducerea progresului tehnic). Aceasta creează greutăți în execuție, așa cum a fost cazul pe primele 4 luni din acest an la unele combinate de îngrășăminte chimice (Tr. Măgurele Bacău), la unele unități din industria cărbunelui etc.

Fundamentarea corelată a întregului sistem de indicatori, cu măsuri certe de realizare, permite ca pe parcursul execuției, să se poată acționa în cunoștință de cauză, atunci cînd bugetul semnalizează anumite rămîneri în urmă în realizarea veniturilor și în încadrarea în cheltuieli.

De aceea, la elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli și cu ocazia dezbaterilor în organele de conducere colective este necesar să se pună accentul pe stabilirea unor măsuri reale de realizare a fiecărui indicator de plan, să se estimeze cît mai corect influențele acestor măsuri asupra prevederilor înscrise în buget.

3 Folosirea mai intensă a pîrgiilor economico-financiare care acționează prin intermediul bugetului.

Bugetul de venituri și cheltuieli este conceput cu un mecanism propriu de influențare a colectivelor de oameni ai muncii în direcția realizării imperativelor noului mecanism — producție fizică, producție netă, rentabilitate, beneficii — arătate în repetate rînduri de conducerea partidului nostru. Fiecare indicator înscris în buget constituie un punct de control asupra influențelor pe care acesta le preia din activitatea economică. În cadrul acestui sistem de indicatori există liante de bază, pe care le urmăresc statul, unitatea economică, fiecare om al muncii din unitatea economică respectivă. În buget, acestea se concretizează sub forma fluxurilor bănești reprezentînd încasări din vînzarea producției, cheltuieli materiale, valoarea producției nete pe elemente de formare, între care un rol deosebit îl au — ca pîrghii de influențare a intereselor economice — retribuirea muncii și beneficiile. Din experiența de pînă în prezent rezultă că pîrghiile economico-financiare care acționează în cadrul noului mecanism, prin intermediul bugetului de venituri și cheltuieli, sînt folosite insuficient pentru stimularea realizării indicatorilor de bază ai planului. Un exemplu l-ar putea constitui controlul ce trebuie efectuat asupra fluxurilor bănești reprezentînd retribuirea muncii, în corelare cu realizarea producției fizice și a producției nete.

Depășirile necorespunzătoare ale plăților pentru retribuirea muncii au afectat beneficiile în anul 1979 (gradul de realizare

a acestora a fost inferior celui privind realizarea valorii producției nete) în cazul unui număr însemnat de întreprinderi. În mod obiectiv, efectuarea unor asemenea plăți a afectat rolul bugetului de venituri și cheltuieli, deoarece după satisfacerea intereselor individuale, a slăbit reacția față de influențele negative corespunzătoare, preluate asupra beneficiilor. Aceasta constituie o încălcare a funcțiilor economice ale indicatorilor valoarea producției nete și beneficiile, care afectează, în final, nu numai echilibrul financiar al unităților economice în cauză, ci și echilibrul general economic. Aceasta deoarece plățile pentru astfel de „retribuiri" reprezintă fluxuri bănești ce nu au corespondent în fluxuri reale, sub forma produsului pentru sine.

Un control mai riguros se impune a fi efectuat, prin bugete și asupra modului de formare a valorii producției nete pe elemente componente ale acesteia. Legarea directă a retribuirii muncii de gradul de realizare a producției nete sporește rolul de pîrghie al acesteia din urmă numai în măsura în care este corect stabilită și bine fundamentată cu ocazia elaborării planului. În legătură cu aceasta există uneori tendința, din partea unor unități economice, de a solicita prin plan cît mai multe cheltuieli materiale, lăsînd neacoperite cheltuielile cu munca vie, în cadrul nivelului total de cheltuieli stabilit. Este evident că în execuție fenomenul se va reflecta în sens invers : unitățile se vor încadra mai ușor în nivelul cheltuielilor materiale, dar vor depăși cheltuielile cu munca vie (element al producției nete). În acest fel, producția netă se realizează într-o structură care afectează beneficiile. Exemple de această natură au fost în 1979 la mai multe întreprinderi, iar pe 1980 o situație mai deosebită prezintă unele unități din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei. Pe trimestrul I a.c. acestea au influențat situația pe ansamblul activității industriale din cadrul ministerului respectiv, în sensul că gradul de depășire a unor cheltuieli cu munca vie (altele decît plățile legate de retribuirea muncii) reprezintă circa 300%, în timp ce realizarea cheltuielilor materiale se situa aproximativ în limita planului. Situația arătată a influențat negativ rezultatele financiare cu peste 100 mil. lei pe perioada 1 ianuarie — 31 martie a.c.

Prin conținutul său bugetul de venituri și cheltuieli, permite încă din faza de elaborare să fie cunoscute situațiile în care elementele valorii producției nete sînt bine sau insuficient fundamentate și, ca urmare, el poate orienta conducerile întreprinderilor în aprofundarea posibilităților de ordin tehnic și organizatoric pentru reducerea consumurilor materiale și defalcarea după principii economice a nivelului total de cheltuieli, prevenind în acest fel și greutățile ce se pot ivi în execuție în realizarea beneficiilor planificate.

4 Disciplină, ordine, respectarea legilor — la baza unei activități eficiente, rentabile.

Așezarea activității fiecărei unități economice pe principiile noului mecanism presupune ca fiecare om al muncii, în domeniul său de activitate, să lupte în primul rînd pentru creșterea eficienței și rentabilității. Acestea sînt, de altfel, și liantele de bază ale conducerii activității financiare, pe baza bugetului de venituri și cheltuieli. Printre problemele legate de aplicarea principiilor noului mecanism, secretarul general al partidului a menționat existența unor întreprinderi și activități nerentabile, înfățișînd în mod clar atît măsurile pe care le întreprinde statul în prezent pentru reașezarea unor prețuri, cît și măsurile ce trebuie luate în unele sectoare de activitate pentru înlăturarea dezordinii, risipei și indisciplinii.

Practica acordării subvențiilor de la buget arată că unitățile în cauză nu sînt cointeresate într-o conducere financiară eficientă. Spre deosebire de unitățile care lucrează rentabil, unitățile cu subvenții planificate nu sînt puse în situația de a-și realiza prin efort propriu resursele de bază ale formării fondurilor instituite în cadrul noului mecanism. Primind aceste resurse de la bugetul statului, ani de-a rîndul unitățile miniere și alte unități cu subvenții planificate n-au simțit în mod direct pînă în prezent urmările unor activități nesatisfăcătoare. Totodată, unităților planificate cu beneficii li s-au acoperit în final de la buget, pierderile de mijloace circulante, pentru a-și putea continua activitatea, în cazurile cînd au înregistrat astfel de pierderi. Evident această stare de lucruri trebuie depășită într-un termen cît mai scurt, toate întreprinderile fiind obligate să adopte măsuri fundamentate pentru desfășurarea unei activități eficiente, rentabile.

Prin bugetul de venituri și cheltuieli poate fi ținută permanent sub observație, încă din perioada de elaborare, respectarea prevederilor legale cu privire la corelarea indicatorilor financiari cu cei economici ; contractarea integrală a producției prevăzută a fi livrată în perioada respectivă ; includerea în costuri a unor cheltuieli și efectuarea plăților ce se suportă din rezultate ; încadrarea în normele de muncă și de consumuri materiale aprobate etc.Or, se constată că bugetul nu este folosit în toate cazurile pentru întărirea legalității, eficienței și disciplinei. În practică sînt aspecte din cele mai diverse. Cu ocazia controlului cheltuielilor indirecte, planificate pe 1980 de către unele întreprinderi din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, s-au constatat prevederi de cheltuieli peste normele și normativele legale, neeconomicoase sau neoportune, în sumă de aproape 250 mil. lei. Situații similare s-au constat și la unități din cadrul celorlalte ministere.

La unele întreprinderi, veniturile din încasări prevăzute în bugetul pe 1980 nu erau dimensionate corelat cu indicatorii economici din care derivă acestea, fiind, de regulă subevaluate (la Combinatul chimic Valea Călugărească, veniturile erau mai mici cu 50,4 mil. lei).

Cu ocazia elaborării planului și bugetului conducerile întreprinderilor nu obligă și nu atrag în suficientă măsură cadrele tehnice, de proiectare și de cercetare în găsirea soluțiilor optime pentru realizarea produselor cu consumuri reduse de materii prime și energie, înlocuirea tehnologiilor și utilajelor învechite, iar în execuție există o preocupare insuficientă a acestora în urmărirea consumurilor materiale. Aceasta explică în mare măsură depășirea nivelului de costuri la unele combinate chimice, la centrale termoelectrice, la unități din industria extractivă, etc. pe primele 4 luni din acest an.

ÎN STATORNICIREA legalității, ordinei și disciplinei organele financiare din unități trebuie să ajute mai mult conducerile întreprinderilor, consiliile oamenilor muncii. Sarcina principală a organelor financiar-bancare este, în prezent, să aplice neabătut indicațiile secretarului general al partidului, cu privire la întărirea controlului preventiv în respectarea legalității și eficienței oricărei cheltuieli și plăți ; să efectueze propuneri fundamentate economic pentru rentabilizarea unor întreprinderi activități și produse ; pentru soluționarea tuturor problemelor legate de trecerea la cursul unic de 15 lei/$ și rublă și de reflectare directă în activitatea unităților producătoare sau beneficiare a rezultatelor din operațiunile de export și import ; pentru așezarea pe principiile autogestiunii economice a tuturor unităților cu activitate economico-socială.

Răspunderi deosebite revin în continuare organelor Ministerului Finanțelor, tuturor organelor financiar-bancare, în legătură cu întărirea rolului bugetului de venituri și cheltuieli. Acestui scop i-ar corespunde, printre altele, urmărirea mai organizată a modului cum este utilizat bugetul de venituri și cheltuieli în unitățile economice, ca instrument de conducere ; simplificarea circuitului unor resurse de alimentare a fondurilor constituite la dispoziția unităților ; accelerarea decontărilor între unități ; studierea în continuare a eficienței utilizării unor pîrghii economico-financiare în vederea intensificării puterii lor de influențare asupra conștiinței intereselor economice, determinării unei activități mai susținute a oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și de buget.

N. SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

De la 1 iulie a.c.

Noi beneficiari ai majorării retribuțiilor

SPORIREA retribuției celor 283 mii persoane ocupate în industria chimică, industria prelucrării petrolului, industria săpunurilor și cosmeticelor, în cadrul celei de a doua etape de majorare, începînd cu 1 iulie a.c. cu un procent de 14,6%, superior mediei pe economie de 13,6%, constituie o consecință firească a rezultatelor obținute în acest cincinal în producția de bunuri materiale în general și o recunoaștere a contribuției deosebite pe care întregul personal din aceste sectoare de activitate a avut-o la sporirea volumului și eficienței producției, la ridicarea calității acesteia.

Oamenii muncii din aceste ramuri ale economiei naționale, unii dintre ei cu o îndelungată tradiție socialistă, unii oameni ai muncii vor primi prin majorarea retribuției lunare sume mai mari de 300 lei și chiar peste 400 lei, iar alții sume mai mici, aceasta în funcție de o serie de criterii, printre care amintim : cantitatea și calitatea muncii depuse, nivelul de instrucție și de calificare atins, experiența în muncă, rolul jucat în producție, rezultatele obținute. De pildă, odată cu majorarea retribuțiilor din etapa a II-a, maiștrii, în conformitate cu rolul important pe care îl au în producție, vor putea beneficia, conform prevederilor Legii retribuirii, de o nouă funcție — maistru specialist principal.

Cu prilejul aplicării celei de-a II-a etape de majorare, s-a introdus în plus o nouă categorie de încadrare (categoria a 7-a), astfel încît cei mai buni muncitori, care dovedesc inițiativă și care au experiență și vechime mare în producție au posibilitatea de a promova în noua categorie și ulterior în cea de muncitor specialist. De asemenea, prin reducerea numărului de trepte de la 3 la 2 în cadrul fiecărei categorii de încadrare se creează diferențe mai mari și mai stimulative pe planul retribuției. Totodată, în etapa a II-a de majorare a retribuției se realizează și o mai bună diferențiere a retribuțiilor prin trecerea muncitorilor de la o categorie de încadrare la alta. Cu suma anuală obținută ca diferență în urma majorării retribuției, un operator chimist își poate procura, de exemplu, un frigider cu compresor „Arctic" și un aparat de radio sau alte bunuri de folosință îndelungată necesare gospodăriei.

Majorarea importantă a retribuțiilor de care beneficiază acum personalul

Meseria (funcția)	Rețeaua de retribuire (Grupa de ramuri)	Categoria/ treapta (clasa gradația)	Retribuția tarifară (lei) actuală	Retribuția tarifară (lei) după 1 iulie 1980	Diferență la retribuție tarifară (lei)	Diferență la spor vechime (lei)	Total diferență (lei) lunară	Total diferență (lei) anuală
Operator chimist la fabricarea îngrășămintelor chimice, 3% spor vechime	Chimie A	2/II	1 683	1 979	296	9	305	3 660
Operator chimist produse cloro-sodice, 10% spor vechime	Chimie A	6/II	2 285	2 723	438	44	482	5 784
Operator chimist la prelucrarea maselor plastice, 5% spor vechime	Chimie B	4/I	1 785	2 091	306	16	322	3 864
Maistru, 3% spor vechime	Chimie B	20/II	2 220	2 470	250	7	257	3 084
Maistru principal, 5% spor vechime	Chimie A	24/III	2 640	2 910	270	14	284	3 408
Inginer, 7% spor vechime	Grupa IV de ramură	25/IV	2 760	3 050	290	21	311	3 732
Inginer principal, 10% spor vechime	Grupa IV de ramură	30/VI	3 480	3 840	360	36	396	4 752
Inginer, 5% spor vechime	Grupa V de ramură	23/III	2 520	2 780	260	13	273	3 276
Inginer principal, 10% spor vechime	Grupa V de ramură	27/V	3 030	3 350	320	32	352	4 224

S-a calculat că veniturile suplimentare obținute de personalul muncitor din sectoarele menționate în următoarele 6 luni ale anului 1980 — ca urmare a aplicării etapei a II-a de majorare a retribuției — se vor ridica la suma de aproximativ 505 mil. lei. Ca urmare a majorării, retribuția lunară a oamenilor muncii din industriile amintite va spori în medie cu aproape 300 de lei. Menționăm însă că în conformitate cu cerințele principiului socialist de repartiție, majorarea retribuției nu se face prin sume egale. În conformitate cu principiile stimulării materiale și echitații socialiste, unii oameni ai muncii vor primi prin majorarea retribuției lunare sume mai mari de 300 lei și chiar peste 400 lei, iar alții sume mai mici, aceasta în funcție de o serie de criterii, printre care amintim : cantitatea și calitatea muncii depuse, nivelul de instrucție și de calificare atins, experiența în muncă, rolul jucat în producție, rezultatele obținute. De pildă, odată cu majorarea retribuțiilor din etapa a II-a, maiștrii, în conformitate cu rolul important pe care îl au în producție, vor putea beneficia, conform prevederilor Legii retribuirii, de o nouă funcție — maistru specialist principal. În felul acesta, de exemplu, un maistru specialist principal din industria îngrășămintelor chimice (clasa 28 gradația a VI-a) cu 10% spor vechime, va avea o retribuție lunară de 3 850 lei, adică va putea chiar depăși retribuția medie a unui inginer cu vechime mică în producție.

Se creează astfel stimulente puternice pentru ca maiștrii să se ridice la nivelul adevăratului rol pe care trebuie să-l aibă în producție, acolo unde ei lucrează nemijlocit.

Pe linia lărgirii posibilităților de promovare a muncitorilor, odată cu aplicarea celei de-a II-a etape de majorare, s-a introdus în plus o nouă categorie de încadrare (categoria a 7-a), astfel încît cei mai buni muncitori, care dovedesc inițiativă și care au experiență și vechime mare în producție au posibilitatea de a promova în noua categorie și ulterior în cea de muncitor specialist. De asemenea, prin reducerea numărului de trepte de la 3 la 2 în cadrul fiecărei categorii de încadrare se creează diferențe mai mari și mai stimulative pe planul retribuției. Totodată, în etapa a II-a de majorare a retribuției se realizează și o mai bună diferențiere a retribuțiilor prin trecerea muncitorilor de la o categorie de încadrare la alta. Cu suma anuală obținută ca diferență în urma majorării retribuției, un operator chimist își poate procura, de exemplu, un frigider cu compresor „Arctic" și un aparat de radio sau alte bunuri de folosință îndelungată necesare gospodăriei.

Majorarea importantă a retribuțiilor de care beneficiază acum personalul muncitor din ramura chimie, prelucrarea petrolului, săpunuri și cosmetice, reprezintă o puternică motivație pentru organizarea științifică a producției și a muncii, pentru o creștere și mai susținută a productivității muncii, pentru ridicarea continuă a nivelului calitativ și tehnic al produselor, în esență pentru realizarea sarcinii primordiale puse de Congresul al XII-lea — trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate.

Lucia MIHĂILESCU
Institutul de Economie Socialistă

Produse farmaceutice româneşti exportate în 100 de ţări

ROMÂNIA, care se află în prezent printre primele 10 ţări din lume în ceea ce priveşte dezvoltarea industriei chimice, şi-a creat un puternic sector al chimiei de mic tonaj, domeniu în care medicamentele deţin un rol însemnat. Se realizează azi peste 1 100 de medicamente condiţionate, care acoperă practic toate grupele terapeutice cunoscute pe plan mondial. Întreprinderile de medicamenete, situate în centre cu o bogată tradiţie medicală universitară şi de cercetare (Bucureşti, Iaşi, Cluj-Napoca), realizează produse ce acoperă în mare parte necesarul intern şi, totodată, sînt exportate în numeroase ţări ale lumii.

Pentru a răspunde interesului crescînd, manifestat de numeroase firme străine, de a cunoaşte oferta completă de export a ţării noastre, centrala industrială de profil a editat recent, în limba engleză, lucrarea „Romanian Drugs" (Medicamente româneşti), în care sînt prezentate realizările la zi ale industriei naţionale farmaceutice.

O caracteristică a perioadei ultimelor decenii, în patologia umană, a fost desfăşurarea unui efort susţinut de cercetare în vederea identificării cauzelor ce determină apariţia unor boli şi elucidării mecanismelor de producere a acestora. Aceste noi descoperiri au fost posibile datorită dezvoltării impetuoase a bazei ştiinţifice şi tehnologiilor noi introduse în cercetarea şi definirea bolilor. Progresele în ştiinţa şi tehnica autohtonă, precum şi cele realizate pe baza colaborării cu firme de renume internaţional în industria farmaceutică au dus la apariţia unui număr mare de medicamente noi, realizate la nivelul celor mai riguroase standarde internaţionale şi avînd o eficienţă curativă ridicată. Faptul că industria de profil colaborează strîns cu cercetarea şi practica medicală imprimă seriozitate atît în alegerea pentru fabricare a acelor sorturi realmente necesare în tratamentul anumitor maladii, cît şi în desfăşurarea procesului de fabricaţie. În afara produselor ce se înscriu în gama terapeutică răspîndită pe plan mondial, s-a reuşit îmbogăţirea farmacopeii noastre originale, prin valorificarea, sub formă de medicamente cu eficienţă terapeutică ridicată, a unei serii de cercetări autohtone, pornite de la experiment ştiinţific sau avînd o bază empirică de observaţie.

Printre acestea şi-au cîştigat prestigiu pe plan internaţional produse ca : Aslavital, Gerovital, Boicil forte, Covalitin, Distonocalm, ETO. Folcisteină U, Trofopar, Ulcosilvanil şi altele.

În momentul de faţă în ţara noastră se produc medicamente care abordează orice aspect de patologie, fiind produse cu maximă eficienţă în boala respectivă şi la nivelul celor mai riguroase standarde internaţionale.

Medicaţia necesară tratării unor maladii amplu răspîndite în epoca noastră, ca cele ale aparatului cardiovascular este reprezentată de produse de bază în tratament, ca digitalicele (digitalină, digoxină şi produşi injectabili — deslanosid, lanatosid C şi strofantină), antiaritmice (propanolol şi xilină) şi antianginoase (nitroglicerină şi nitroglicerină R, dipiramidanol, agazol, carbocromenă). Medicaţia antihipertensivă este reprezentată, în afara propranololului, de hipopresol şi hipazin, hiposerpil (cu forma lui injectabilă pentru urgenţe : raunervil), grimerdin, guanetidină etc. Substanţele antianemice sînt bine reprezentate prin : glubifer, fier polimaltazat, acid folic, vitamina B_{12}, hemostaticele — prin acid aminocaproic, fitomenadian, vitamina K_3, hemostat, adrenastazin, iar anticoagulantele — prin heparină, trombostop. Medicaţia aparatului digestiv introduce o serie de produse de mare eficienţă şi notorietate : antiacide (calmogastrin, dicarbocalm, tristilicalm, ulcerotrat, ulcomplex), Ulcosilvanil, coleretice (anghirol, carbicol, colebil, fiobilin), antispastice (scobutil, papaverină, foladon, atropină, lizadon, distonocalm), precum şi antiemetice (emetiral, metocloramid, torecan) sau purgative (galcorin, cortelax, etc.). Din medicaţia aparatului respirator amintim antitusivele (codenal, tusan, tusomag), expectorantele şi bronchodilatatoarele (miofilin, astmofug). Medicaţia anabolică este foarte diversificată (decanofort, norbetalon, clafibrat, clofenat, vitamina PP, soiodin, arginimă-sorbitol, multiglutin probencid, Covalitin 1, 2 şi 3). Farmacopeea românească oferă diverse soluţii pentru reechilibrarea electrolitică, analgezice foarte diverse (acid acetilsalicilic, salicilamid, fenibutazonă, indometacin, aminofenazonă, paracetamol, codamin, fasconal, antinevralgic, antimigrin etc.) sau produsele originale Boicil, Pell-Amar, Pelox etc.

De apreciere deosebită se bucură în ţară şi în străinătate produsele din sfera antibioticelor (diverse tipuri de penicilină, cloxacilină, meti şi oxacilină, ampi şi carbenicilină, eritromicină, tuberculostatice, negamicină, tetraciclină, cloramfenicol, polimixine, antimicotice), sulfamide de diverse tipuri, precum şi medicamentele cu efecte trofice tisulare ca : Aslavital, folcisteină, Gerovital H_3, Hemineran ; hepatotrope : mecopar forte, multiglutin şi metaspar. Au fost realizate, de asemenea, aparatură şi soluţii pentru perfuzii, ca şi înlocuitori de plasmă şi diverse soluţii injectabile, precum şi materiale pentru sutură chirurgicală.

Această medicaţie foarte nuanţată pune la îndemîna medicului aproape tot ce-i trebuie pentru practica medicală curentă.

Iniţiativa realizării unui catalog sistematic, ce prezintă şi beneficiarilor din alte ţări această gamă variată de produse de calitate, este lăudabilă. Acurateţa ştiinţifică a clasificării, condiţiile grafice deosebite în prezentarea lucrării fac ca ea să se înscrie la nivelul exigenţelor actuale ale pieţei internaţionale de specialitate.

Lucrarea face parte, de altfel, dintr-un program de promovare mai amplu, care include, din cîte sîntem informaţi, realizarea unor monografii detaliate ale medicamentelor originale româneşti. Alături de caracteristicile produselor prezentate şi în catalog, în monografii vor fi evocate etapele succesive ce au condus la descoperirea şi realizarea noilor medicamente, rezultatele experimentărilor clinice — uneori îndelungate — ce au atestat eficienţa terapeutică a noilor medicamente româneşti.

prof. dr. Simion PURICE

Pentru creșterea mai susținută a productivității muncii

Promovarea largă, în toate sectoarele, a lucrului în acord global

ACORDUL GLOBAL se aplică acolo unde caracteristicile procesului tehnologic impun participarea colectivă pe echipe a oamenilor muncii la realizarea sarcinilor de producție și unde prin măsuri tehnico-organizatorice specifice acestei forme de retribuire se asigură o productivitate a muncii mai mare. În spiritul Legii nr. 4/1978, aceste condiții — definite destul de elastic — sînt mai degrabă stimulative decît restrictive, păstrînd totuși posibilitatea unei diferențieri după particularitățile procesului de producție pe ramuri, subramuri și întreprinderi și frînînd proliferarea unor practici anterioare, de a detașa nivelul retribuției de realizarea sarcinilor de plan. S-a demonstrat însă, cu nenumărate exemple, ceea ce este general valabil : **acordul global, aplicat corect, înseamnă spor de productivitate și spor de cîștig pentru membrii formației.**

Atunci, cum se explică tendința — criticată cu prilejul analizei făcute, în ședința din 14 iunie a.c., de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — de limitare a acordului global ?

Nu o cauză directă, dar o condiție favorizantă o putem identifica în faptul că, începînd din anul trecut, s-a renunțat la stabilirea prin plan, pe ministere (și de aici pe unități), a nivelului minim obligatoriu de extindere a acordului global. Într-adevăr, selecționarea formelor de retribuire cele mai adecvate specificului fiecărei unități este de competența organului de conducere colectivă al acesteia ; dar practica a arătat că nu în toate cazurile, între competență și decizie se realizează echivalența necesară sub raportul corespondenței stricte cu obiectivele urmărite pe planul eficienței. Dovada o furnizează un număr însemnat de unități în care preocuparea pentru extinderea muncii pe bază de norme — și în special a acordului global — a scăzut, uneori îngrijorător, determinînd, la nivelul mediu, al ramurilor respective, evoluția ilustrată în graficele alăturate.

Ca să fim mai clari : scăpînd de sub presiunea cifrei de plan, conducerile respectivelor unități au cedat contrapresiunilor interne din partea celor ce erau direct datori să asigure — și n-au făcut-o — condițiile tehnico-organizatorice necesare desfășurării normale a procesului de muncă, defalcarea pe secții sau ateliere a cheltuielilor de producție și a normelor de consum, aplicarea unor normative de personal auxiliar cît mai strînse. Așa încît, fără ca vreo modificare cît de cît importantă în

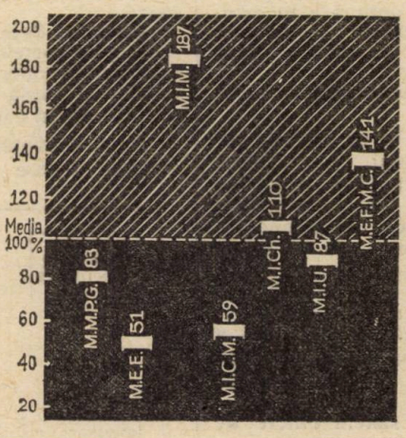

● **Pe ansamblul industriei, în trimestrul I 1980 acordul global a deținut o pondere de 31,5% în totalul orelor lucrate (față de 58,4% în ultimul trimestru din 1978) ; graficul de mai sus redă abaterile față de această medie ale diferitelor ministere.**

structura, tehnologia, dotarea, organizarea procesului de producție să fi impus acest lucru, locuri de muncă unde pînă mai ieri acordul global funcționa bine au devenit „improprii" pentru această formă de retribuire.

COMITETUL **Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit sarcina de a se promova mai larg în toate sectoarele munca în acord global,** urmînd să se stabilească nivelele minime de extindere, pentru fiecare minister. Considerăm că în acest sens, **consiliile oamenilor muncii sînt datoare :**

● **să analizeze cît mai grabnic** (inclusiv la nivelul centralelor industriale) **situația cantitativă și calitativă a acordului global, să stabilească măsuri de îmbunătățire și nivele ce trebuie atinse :**

● **să îndrume și să controleze activitatea în acest sens a compartimentelor de personal, învățămînt, retribuire și a celor de organizare, a conducerilor de secții și ateliere ;**

● **să mobilizeze comisiile pe domenii pentru ca, împreună cu reprezentanții oamenilor muncii în C.O.M., să identifice locurile de muncă apte pentru aplicarea acordului global, să ducă muncă de lămurire și să contribuie la constituirea în compoziție optimă a formațiilor de lucru ;**

● **să organizeze, împreună cu sindicatele, propaganda avantajelor acestei forme de retribuire și a rezultatelor obținute ;**

● și, mai presus de toate, **să creeze toate condițiile necesare lucrului în acord global,** care nu sînt altele decît **condițiile indispensabile unei activități ritmice, orientată spre realizarea producției fizice în conformitate cu planul, reducerea cheltuielilor de muncă și a celor materiale, asigurarea unei calități superioare a produselor.**

Dan CONDREA

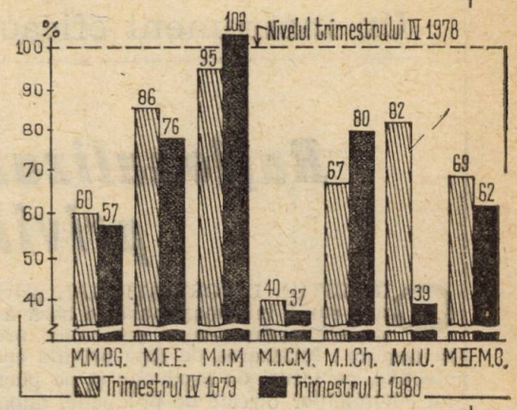

● **Cu excepția Ministerului Industriei Metalurgice, la toate celelalte ministere — și îndeosebi la cel al construcțiilor de mașini — gradul de extindere a acordului global a scăzut considerabil în 1979, iar la unele dintre ele, mai cu seamă în industria ușoară, tendința a continuat în primul trimestru din acest an.**

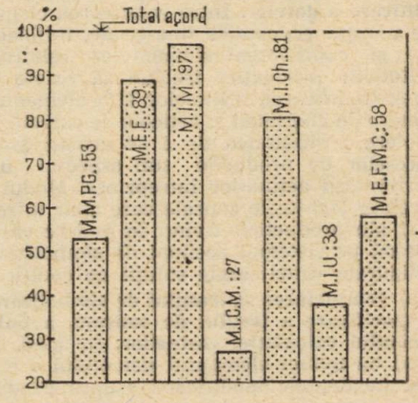

● **Coloanele graficului simbolizează ponderea acordului global în totalul muncii în acord la ministerele industriale, în primul trimestru din anul în curs. Problema este : celelalte forme de acord, aplicate prioritar în construcția de mașini și industria ușoară, au determinat oare o productivitate a muncii mai mare ?**

● LA MAJORITATEA ministerelor industriale s-a manifestat, în ultimul an, tendința de extindere a muncii în regie, de restringere a ponderii muncii normate. Primul trimestru din acest an a adus o ușoară ameliorare insuficientă însă :

	Ponderea muncii în regie, în % din total ore lucrate	
	Trim. IV 1978	Trim. I 1980
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	42,4	50,3
Ministerul Energiei Electrice	77,9	81,8
Ministerul Industriei Metalurgice	34,4	31,5
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	28,5	30,7
Ministerul Industriei Chimice	52,9	57,3
Ministerul Industriei Ușoare	23,3	27,6
Min. Ec. Forest. și Mat. de Constr.		
Ministerul Economiei Forestiere	19,4	23,7
TOTAL INDUSTRIE	29,7	34,4

Nelegînd direct retribuția de cantitatea și calitatea muncii prestate, **lucrul în regie nu oferă un stimulent pentru creșterea productivității muncii, facilitează folosirea necorespunzătoare a potențialului uman al întreprinderilor.** De aceea, așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în recenta ședință, **va trebui să se promoveze mai larg, în toate sectoarele, munca pe bază de norme.**

Un instrument eficace al autogestiunii

Raționalizarea circuitului informațional privind costurile producției

CIRCUITUL INFORMAȚIONAL privind costurile producției, sursă informațională de bază asupra eficienței funcționării organismelor economice productive, este menit să asigure : furnizarea de date privind consumurile normate și efective, pe locuri de producție și pe purtători de cost ; calculul cheltuielilor directe de producție, după natură, și repartizarea celor indirecte, după criterii de cauzalitate, pe purtători de cost ; informarea operativă și oportună a conducerii asupra modului de formare a costului ; soluționarea optimă a modelelor economico-financiare, corelarea indicatorilor economico-financiari cu indicatorii tehnici ; integrarea conducerii prin costuri în conducerea ansamblului economic.

Pentru îndeplinirea acestor funcțiuni se impune raționalizarea circuitului informațional, prin :

● **sporirea calității** informației economice, în ce privește reflectarea stării și a funcționării mecanismului reproducției socialiste ; ● **îmbunătățirea circulației** informațiilor, asigurînd continuitatea fluxurilor de tratare a datelor și legăturile inverse în reglarea traiectoriei sistemului ; ● **creșterea economicității** în circulația informației, eliminîndu-se paralelismele de informare, prelucrările repetate, stagnările în circuit etc. ; ● **asigurarea finalizării informației** într-o decizie sau acțiune utilă prin prisma efectului rezultat ca urmare a efortului depus; ● îmbinarea tratării manuale cu **tratarea mecanizată și automată a datelor** privind costurile producției ; ● **elaborarea unor principii și norme metodologice** generale, unitare, ce să poată fi adoptate în orice unitate economico-productivă.

Premisa raționalizării este **existența unui sistem unitar de codificare a datelor.** Între codificarea elementelor privind resursele unității economice (materiale, mijloace fixe, produse finite etc.) și codificarea elementelor relative la consumurile și cheltuielile producției trebuie să existe o strînsă interdependență. Codificarea resurselor și a elementelor de cost (elemente primare de cheltuieli și articole de calculație a costului) urmează să ofere posibilitatea de a se urmări și controla desfășurarea proceselor de producție sub aspectul utilității, legalității și oportunității acțiunilor întreprinse. Modul de codificare trebuie să releve legăturile cauzale care apar între intrări-transformări-ieșiri ale producției. Avînd în vedere că evidența contabilă se bazează pe sistemul zecimal de simbolizare a conturilor, pot fi prefigurate următoarele soluții de codificare :

a) **completarea sistemului de simbolizare a conturilor cu cifre de specificare a locului de consum, a naturii cheltuielilor și a obiectului calculației costurilor.** În acest mod, prin cod se surprind nu numai elementul sistemului a cărui stare se modifică, ci și incidențele modificării asupra produselor finale. De asemenea, se pot cunoaște natura consumului și executantul sau grupul de executanți care îl realizează ;

b) **recodificarea completă a conturilor și completarea codurilor rezultate cu cifre de prevedere a tuturor celorlalte aspecte de semnalat prin cod**, atunci cînd prima soluție duce la coduri de lungime mare, dificil de interpretat și actualizat. În acest caz, **codificarea elementelor pe grupe** asigură condiții propice de prelucrare automată și de sistematizare a datelor după criterii utilitare.

Adoptarea unui sistem unitar de codificare trebuie să răspundă cerințelor de calcul și integrare a indicatorilor analitici și sintetici potrivit cerințelor conducerii. În același timp, sistemele de coduri rezultate trebuie să se remarce prin corectitudine, completitudine, simplitate, flexibilitate și adaptabilitate a simbolizării.

Esența acțiunii propuse, de raționalizare a circuitului informațional privind costurile producției, este reprezentată prin figura alăturată.

După completarea documentelor primare cu date de consemnare a desfășurării operațiilor (cod și date de identificare a mărimii fenomenului sau procesului care a avut loc), înregistrarea datelor în fișierele sistemului economic se poate face diferențiat : cele privind consumuri directe ale producției, din documente cu caracter de masă, după verificare și contare sînt perforate pe cartele ; datele din documente diverse de evidență a unui volum mare de operații cu caracter repetitiv sînt supuse prelucrărilor intermediare pe mașini de facturat și contabilizat. Rezultatele prelucrărilor se consemnează, concomitent, în centralizatoare și pe benzi perforate. Centralizatoarele servesc informării operative a conducerii pe sectoare de activitate, iar banda perforată asigură introducerea datelor pentru prelucrarea automată, în scopul efectuării calculelor de sinteză ; pentru datele provenind din documente de mare diversitate se întocmesc foi de perforare, care înlocuiesc notele contabile și asigură pregătirea datelor pentru tratare automată. De pe foile de operare, datele sînt preluate (prin perforare-verificare) pe cartele.

Periodic, datele introduse în prelucrare automată, prin cititoarele de cartele și pe bandă perforată, sînt redate cu ajutorul borderoului operațional — document de control în validarea datelor și sursă de informare a conducerii asupra operațiilor desfășurate în cursul perioadei.

După conversia și validarea datelor pe suport magnetic, se creează fișiere de date operaționale privind consumurile și

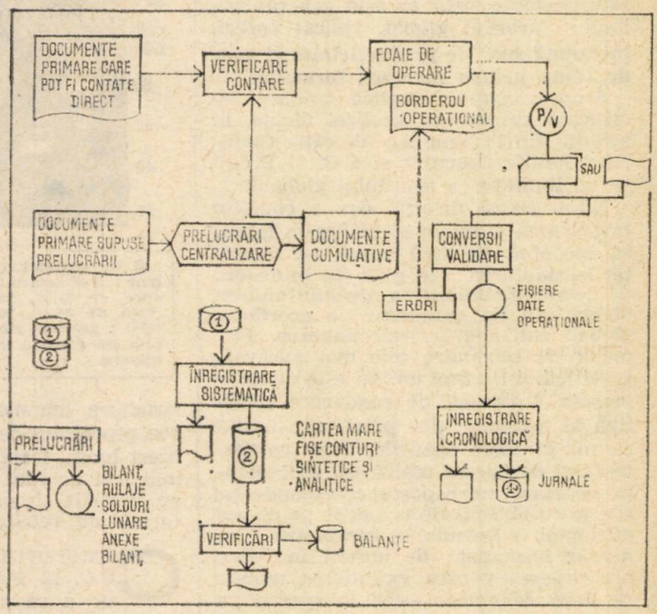

cheltuielile de producție. În continuare, aceste fișiere sînt supuse prelucrării automate pentru consemnarea datelor în documente de evidență contabilă (jurnale, Cartea Mare, fișe de conturi) și întocmirea situațiilor finale de gestiune (balanțe de verificare, dări de seamă contabile).

Tratarea automată a datelor de evidență este eficientă dacă asigură : ● **accesul la orice cont în momente diferite ale producției.** Cerința poate fi îndeplinită prin amplasarea de terminale ale calculatorului în compartimentele contabile sau prin listarea periodică a situației conturilor ; ● **furnizarea,** la intervale scurte de timp, a **situației abaterilor** consumurilor și ale cheltuielilor de producție de la datele cu caracter normativ ; ● **vizualizarea,** la cerere, a **conținutului operațiilor consemnate în conturi** și **obținerea situațiilor contabile periodice** cu respectarea termenelor legale ; ● **arhivarea datelor** pe perioade mai mari de timp.

Fișierele /(1), (2)/, constituite și actualizate în fluxul prelucrărilor contabile, conțin majoritatea datelor necesare calculației costurilor. Prin conceperea de programe adecvate rezultă modele de bugetare, urmărire, analiză și control al cheltuielilor de producție. La toate nivelele conducerii, deciziile vor primi o fundamentare științifică, contribuind la maximizarea producției nete și la mobilizarea rezervelor interne în realizarea cu eficiență sporită a obiectivelor unității.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Cluj-Napoca

2050 de ani de la făurirea primului stat dac centralizat și independent

FUNDAMENTUL ECONOMIC AL CONTINUITĂȚII DACO-ROMANE ȘI ROMÂNEȘTI

ARHEOLOGIC, intrarea Daciei lui Burebista și Decebal în sfera de civilizație a imperiului roman este atestată cu două secole înainte de cucerire. (Firește, nu este vorba de un raport politic hegemonic al Romei asupra Daciei). Fenomenul nu se putea stabili, însă, nici în mod spontan, nici în mod fatal.

O primă problemă care se ridică este aceea de a descifra particularitățile progresului social în Dacia antică, societate neinhibată de contradicțiile unei dezvoltări sclavagiste tîrzii, aflată însă, în contact strîns cu lumea romană.

Dacă se compară dezvoltarea imperiului roman cu dezvoltarea Daciei, constituită în stat centralizat în anul 70 î.e.n., reiese că concursul particular de împrejurări, care au determinat ulterior evoluția societății daco-romane are, fără îndoială, un caracter unic, excepțional, fără să constituie însă o excepție istorică absolută. Nu se poate admite însă că numai simpla antrenare a Daciei în mișcarea istorică a Romei, cu două secole înainte de cucerire, a făcut ca momentul cuceririi să nu devină un moment al distrugerii, ci al unui proces complex de simbioză. În acest proces complex, transferul de civilizație, vitalitate tehnologică, organizatorică și militară romană s-a grefat pe civilizația geto-dacă, caracterizată prin spirit tehnic inventiv și deschis inovațiilor, o deosebită mobilitate socială, organizare statală, instituțională, ș.a.

Osmoza daco-romană s-a realizat la capătul unei evoluții în cursul căreia progresul social-economic s-a manifestat în multiple direcții. Această evoluție s-a datorat, fără îndoială, unei conjuncturi particulare, unor condiții istorice favorabile. Avem în vedere apariția sclavagismului — prezent în rîndul societății geto-dacice, pînă la cucerirea romană, doar într-o formă incipientă.

Organizarea sclavagistă în Dacia preromană s-a dezvoltat în mod spontan, fiind un produs organic al evoluției societății geto-dacice. Acest aspect este fundamental pentru înțelegerea mecanismului constituirii statului centralizat independent sub conducerea lui Burebista, cît și a evoluției ulterioare, după impactul cu Roma. Existînd într-un stadiu incipient înainte de cucerirea romană, organizarea sclavagistă a Daciei nu a ajuns nici după cucerirea romană la un grad înalt de dezvoltare.

Analiza modurilor de producție precapitaliste — sclavagismul și feudalismul — ca forme de evoluție inferioare, presupune, printre altele, și luarea în considerare a rolului deosebit pe care îl joacă tradiția, mediul geografic, ca și alți factori (migrațiile, cuceririle etc.). Care a fost situația Daciei din acest punct de vedere ?

Cercetările arheologice întreprinse în numeroase așezări deschise și mai cu seamă în localitățile fortificate geto-dacice din toate regiunile țării demonstrează că, în perioada clasică din vremea lui Burebista și pînă în cea a lui Decebal, cultura materială de pe cuprinsul Daciei are continuitate și prezintă un caracter unitar. Aceasta explică un fapt esențial — și anume că statul dac s-a constituit, în mod centralizat, avînd la bază o evoluție organică, în sînul confederațiilor de comunități agrare. Aceste comunități agrare erau dotate cu o aristocrație de căpetenii războinice, capabile să organizeze și să conducă, în lupta de apărare, o oaste numeroasă împotriva celui mai mare imperiu antic — imperiul roman.

Structura economică a Daciei antice implica cerințe pe care le putea satisface și care-și găseau expresia în raporturile de producție specifice sclavagismului incipient.*).

Obștea sătească dacică a apărut încă în secolul I î.e.n., atingînd forma deplină a dezvoltării sale la începutul secolului I e.n., în timpul domniei lui Decebal. În cadrul obștii se lucra independent, pe familii, pămîntul fiind dat în posesiune, în funcție de puterea de muncă. Membrii obștei se comportau față de condițiile obiective ale muncii lor — pămîntul și uneltele — ca față de proprietatea lor, instituindu-se astfel o unitate între muncă și premisele ei materiale. Obștea sătească apărea ca o unitate, cu o existență economică reală, întrunind o serie de caracteristici comune cu cele ale formei antice de proprietate. Existența lui **ager publicus**, sub forma de pămînt al statului dac — ce cuprindea terenurile de vînătoare, pășunile, pădurile, respectiv acea parte din pămînturi care nu puteau fi împărțite — apare ca garanție a existenței proprietății comunitare din obște și a egalității între membrii care o compun.

Capacitatea jurisdicțională a obștilor sătești libere se întindea direct de la vatra satului la moșia satului și, indirect, de la satul de baștină la satele componente din microzonă (țară) sau macrozonă (județ) [1]. Toate acestea explică, între altele, și eroismul în timpul bătăliilor purtate de daci împotriva diverșilor invadatori. Faptele lor de arme erau ale unor oameni care își apărau pămîntul și cetățile, libertatea și neatîrnarea, obiceiurile și idealurile.

O importanță deosebită în procesul înfloririi civilizației autohtone l-a avut faptul că intensificarea comerțului cu Roma coincidea cu răspîndirea, în Dacia, a prelucrării pe scară largă a fierului. Producerea de unelte agricole, răspîndirea largă a cuțitului de plug și a brăzdarului de fier în cultură au permis un asemenea spor de producție încît creșterea populației nu a provocat tensiuni în raporturile comunitare de proprietate. Surplusul de produse, în condițiile unui schimb intens în interior, ca și în exterior, desăvîrșea și impulsiona procesul de producție. Exista în Dacia preromană o circulație intensă de bunuri economice și culturale, care depășea spațiul sud-est european propriu-zis.

Din secolul I e.n., contactul cu Roma începea să înregistreze noi forme ; în cadrul raporturilor de schimb — care între timp crescuseră ca volum și structură — se recurge direct la experiența inginerilor și arhitecților, a constructorilor și meșteșugarilor [2]). Se înmulțesc și se răspîndesc pe tot teritoriul Daciei așezările și cetățile construite din piatră sau fortificate cu valuri și palisade. Un indiciu al gradului înalt de dezvoltare a civilizației geto-dacilor îl constituie calendarul de la Sarmizegetusa, organizat pe baza unor înaintate cunoștințe de astronomie, matematică și mecanică cerească. Maurice Chatelain, al doilea secretar al N.A.S.A., îl aprecia ca făcînd parte dintre instrumentele antice de observare, de măsurare și de calcul dintre cele mai avansate, care amintesc de cel de la Stonehenge [3]). Nivelurile comparabile de civilizație și cultură au făcut posibilă stabilirea unei interdependențe romano-dace cu mult timp înainte de Traian, încît la data cuceririi Daciei de către Romani „daco-geții nu erau surprinși de nimic nou" (V. Pârvan).

Dacii s-au apărat cu strășnicie în cele două războaie succesive duse împotriva invadatorilor romani. Una din explicațiile acestei eroice rezistențe rezidă în faptul că permanenta amenințare din afară jucase un important rol de catalizator al energiilor tuturor păturilor sociale din cadrul statului geto-dac, sensibilizîndu-le în mod deosebit față de pericolul ocupației romane, care se profilase de secole la hotarele acestui stat.

Pe de altă parte, trebuie avut în vedere și faptul că la rîndul lor, organele statului geto-dac nu se transformaseră încă în instrumente de sine stătătoare, de dominare și împilare a unor clase și pături de către altele. În această fază, setea de bogăție nu devenise încă un scop în sine al aristocrației mili-

* Vezi mai pe larg studiul nostru : Village community in ancientsacia, Ethnologica II 1978

[1]) Valentin Georgescu, **Preemțiunea în istoria dreptului românesc**, București, 1965, p. 32—33, 113—117

[2]) C. Daicoviciu, **Istoria românilor**, vol. I, p. 338 și H. Daicoviciu, **Dacii**

[3]) Maurice Chatelain, **Le temps et l'espace**, Édition Robert Laffont, S.A. Paris, 1979, p. 102—106

tare ,iar deosebirile de proprietate în cadrul formelor comunitare nu transformaseră încă „unitatea de interese într-un antagonism între membrii săi (K. Marx).

Organizarea politică statală pe teritoriul Daciei implica concentrarea de așezări pe o anumită suprafață de teren și existența unor legături între acestea. Cel mai răspîndit tip de așezare l-a constituit cel rural — satul deschis, inclusiv cel agrar, pastoral, pescăresc, minier, portuar, complexul monastic. O prezență numeroasă a populației apărea în lumea antică drept factorul esențial care oferea satului posibilități suplimentare pentru existența sa. Despre puterea economică și militară a statului dac vorbește elocvent cifra de 200 000 de ostași pe care o indica Strabon drept potențial maxim de luptă al lui Burebista. Deși uriașă pe vremurile acelea, această cifră nu este de neconceput pentru un popor atît de numeros. În timpul lui Decebal, statul și puterea sa militară se dezvoltaseră considerabil dacă eroul rege a cutezat să poarte două bătălii cu cel mai mare imperiu al antichității. Armata Daciei trebuie să fi fost, la acea dată, foarte numeroasă ; numai prizonierii luați de Traian atingeau — după afirmația scriitorului Ioannes Lydus, care se baza pe datele din Getica lui Criton — cifra de 50 000 de oameni [4]).

Datele recente ale ecologiei și agro-ecologiei privind suprafața necesară de teren, suficientă pertru a întreține viața unui om pe timp de un an, permit estimarea populației potențiale a Daciei, înainte și după cucerire ,la 2 500 000 — 3 000 000 locuitori [5]). Cifrele sînt în concordanță cu cele întîlnite în descrierea lui Strabon, precum și cu estimările lui V. Pârvan [6]).

Formele de proprietate funciare au evoluat, firește, după cucerirea romană, spre sclavagism, fără a se înregistra însă mari latifundii. Considerat ca o pradă a poporului roman (ager publicus), pămîntul provinciei a fost cadastrat de împăratul Traian, în vederea fixării noilor tipuri de proprietate și pentru stabilirea impozitelor. Partea cea mai importantă a devenit **domenium imperial** care s-a distribuit veteranilor sub forma împroprietăririi fără plată, se arenda sau se vindea. Proprietatea privată a cunoscut o largă consacrare, fiind extinsă, pe plan juridic, și în cazul concesionării din pămîntul rezervat statului. Fenomenul a fost ușurat de raporturile stabilite între autoritățile militare și localnici, care constau în stabilirea unui impozit și a unei contribuții (annona militaris), fixate odată pentru totdeauna, fără nici o ingerință de alt ordin. Impozitul pe sol avea caracter general în imperiu și rareori se acordau imunități.

Romanii n-au venit în Dacia atrași exclusiv de perspective economice, numai din dorința de a acapara bogățiile existente aici, ci și constrînși de inexorabile necesități politice și militare, între care fortificarea cursului Dunării pentru a o transforma într-o linie de apărare. Caracterul special al acestor obiective a conferit un important rol constructiv și organizatoric dominației romane. Construirea a numeroase edificii militare și civile (thermae, amfiteatre, villae rosticae, schole), care se înscriu în procesul de urbanizare a provinciei, a contribuit, printre altele, la ritmul rapid și caracterul profund al romanizării, făcînd ca stăpînirea romană să însemne o reală dezvoltare economică și culturală. Avîntul forțelor de producție se sprijinea, firește, pe raporturi sociale care le favorizau, decurgea din însești natura și mobilurile cuceririi romane.

Condițiile asigurate de dominația romană, pacea și siguranța, unitatea monetară, libertatea circulației, o rețea de șosele dublată de o navigație fluvială intensă — au permis înflorirea activității comerciale. Apariția orașelor, construcția de drumuri pietruite, amploarea exploatărilor miniere, introducerea în agricultură și meșteșuguri a unei tehnici și a unor unelte de lucru superioare, răspîndirea sculpturii și a scrierii au favorizat, de asemenea, dezvoltarea vieții economice și culturale.

Fără a stărui aici asupra tuturor amănuntelor legate de stabilirea colonilor romani în Dacia și de cauzele complexe ale atașamentului lor față de noua patrie, am vrea să arătăm că procesul era de altă natură decît cel al stabilirii grecilor pe litoralul Mării Negre din secolele VII—VI î.e.n. Deși era emigrare definitivă pe pămînt străin, „stabilire departe de propria casă", cum o numeau grecii înșiși, colonizarea romană s-a făcut într-un context statal unitar, în cadrul căruia între instituția colonatului din provinciile supuse de imperiul roman și situația din imperiu în ansamblu exista o legătură funcțională. Prin extinderea colonatului în provinciile de graniță, imperiul roman soluționa temporar contradicțiile proprii sistemului sclavagist din centru, întîrziind provizoriu lichidarea formelor acute ale acestuia. În regiunile periferice ale imperiului, însă, se creau condițiile unor transformări în adîncime, mai rapide și mai libere

Colonatul s-a extins pe seama sclaviei într-o mai mare măsură la periferia imperiului, prefigurînd relațiile de producție feudale. Astfel, în cazul dezvoltării social-economice a Daciei romane nu s-a produs un progres liniar, în sensul că relațiile sclavagiste din imperiul roman s-au extins pur și simplu în noua provincie cucerită, ci au avut loc și modificări care, la rîndul lor, au creat condițiile unor transformări ulterioare mai profunde.

Un rol însemnat în desfășurarea vieții social-economice în noua provincie a imperiului roman l-a avut armata. Veteranilor li se acordau scutiri de impozite, precum și sume de bani cu care își puteau cumpăra pămînt. Dintre ei se recrutau, adesea, magistrații satelor și o parte din decurionii orașelor.

Unele documente epigrafice menționează așezări colective, cu titlul roman de **vicus**, ca Buteridavenisis, ceea ce indică existența unei stăpîniri în devălmășie a ogoarelor statului. Firește, se presupune că membrii obștii nu au rămas numai localnicii, ca pe vremea cînd localitatea fusese o Buteridava băștinașe și din romani. În obștea daco-romană, membrii ei continuă să se raporteze la pămînt, unelte ca și la munca însăși ca la momente obiective care le condiționează producția, ca față de ceva ce le aparține.

Modul de organizare a obștilor locale în această perioadă îl putem desprinde pe baza datelor lingvistice. Obștea era condusă de un **jude** sau **judec** (latinul judex), ajutat de adunarea „oamenilor buni și bătrîni" sau a „oamenilor cu bărbi albe". Conducerea obștei soluționa problemele curente ale activității în comun, precum și conflictele ivite între membrii obștei. Potrivit legislației romane, în unele cazuri obștea putea fi condusă de doi juri. Pentru membrii de rînd, apar consacrate denumirile de **vecini**, de la latinul **vecinus ; părtași** de la latinul **pars ; moșneni** sau **frate de funie**, de la latinul **funis** [7]). Așezările în care lucrau membrii obștii s-au numit **cătune** după o tradiție mai veche și **sat**, de la latinescul **satum** desemnînd așezări întărite cu șanțuri de apărare și garduri [8]).

Asupra existenței formei comunitare de proprietate a obștei sătești întîlnim dovezi în scenele Columnei lui Traian (CXXIII—CXXIV). În acestea se arată cum populația dacă a fost evacuată din pămînturile mai fertile spre regiunile mai puțin fertile din interior sau cele mărginașe ale provinciei. Dacii astfel transplantați ocupau așa-zisul **ager stiperdiarius** pe care l-au lucrat în aceeași formă comunitară. Firește, ei își achitau sarcinile fiscale cu caracter general și prestau diferite munci la construcția de drumuri ș.a.

În timpul stăpînirii romane, obștile locale, ca forme de organizare a populației băștinașe, au avut de suferit, în urma reîmpărțirii pămîntului și a mutării populației. Obștea sătească a continuat să se mențină, însă, deoarece noile condiții istorice nu-i afectau natura, esența sa.

În epoca post-romană, pe teritoriul fostei provincii, asistăm la o revitalizare a obștei daco-romane. În aceasta rezidă, credem și explicația faptului că termenul tradițional de „legea țării" sau „obiceiul pămîntului" — aplicat pe un teritoriu organizat politicește ca „țară", forma de stat a românilor în perioada feudală — prezintă trăsături unitare, care nu se găsesc în țări în care formarea statului unitar se realizase deja. De asemenea, așa se explică menținerea formelor de organizare a satelor în obștii teritoriale și menținerea lui „jus valachium" ca drept aplicabil în teritoriu, încă în feudalismul timpuriu, cînd românii trăiau sub autoritate străină. Firește, fondul latin al dreptului românesc — expresie a continuității istorice a poporului român — este demonstrat nu numai de terminologia juridică referitoare la proprietatea funciară devălmașă, structurile sociale izvorîte din stăpînirea neîntreruptă a pămîntului, lege, drept, ci și de permanența unor instituții și obiceiuri.

Aceleași practici juridice, aceleași tradiții de muncă și luptă, alături de limbă și credință, neîntreruptele legături economice, politice și culturale au reprezentat, de-a lungul timpului, elementele unei desăvîrșite unități a tuturor provinciilor locuite de români.

Aneta SPIRIDON
Institutul de Economie Socialistă

[4]) De magistr. II, 21
[5]) V. Soran, Ioan Puia și Ana Fabrian, **Estimations by agroecology of the potential population in Dacia,** Ethnologica, vol. I, 1979
[6]) V. Pârvan, **Dacia,** București, 1967, ed. IV-a
[7]) Maria Comșa, **Nouvelles Etudes d'Histoire,** 4, București, 1970, p. 31—45
[8]) Vasile Bogrea, **Pagini istorico-filologice,** Cluj, 1971, p. 256—259

Probleme energetice actuale și teoria economică (IV)*)

O CALE importantă de conservare a energiei și de sporire a eficienței folosirii ei se referă la măsurile de ordin tehnologic menite să asigure reducerea consumurilor specifice, recuperarea resurselor energetice termice și combustibile și valorificarea acestora, ceea ce permite reducerea cererii de energie primară.

Potențialul de conservare a energiei în funcție de eficiența acesteia

EXISTĂ însemnate posibilități de economisire a energiei, mai ales în domeniul proceselor industriale care consumă peste 80% din totalul energiei. Mărimea potențialului teoretic de conservare a energiei prin măsuri de ordin tehnologic poate fi apreciată prin diferența dintre modul în care se utilizează în mod real energia primară și limita termodinamică pînă la care este posibil, din punct de vedere tehnologic, să fie utilizată energia. Potrivit calculelor efectuate, gradul de utilizare a energiei primare, exprimat prin randamentul general pe întreaga economie, se ridică la 38—40% din cantitatea totală de energie introdusă în sistemul economic, peste 60% este pierdută, în primul rînd, în cursul transformării diferitelor forme de energie primară sau intermediară în energie mecanică, termică, chimică etc. în agregate și instalații cu randamente scăzute, în al doilea rînd sub formă de căldură[26]) în procesele economice în special datorită faptului că la proiectarea și construcția mijloacelor tehnice și a tehnologiilor disponibile nu a fost luată în considerare cerința economisirii energiei sau a recuperării ei, întrucît energia era abundentă, iar prețul său scăzut. În felul acesta erau mai rentabile pierderile de energie decît adoptarea unor tehnologii sau efectuarea unor investiții care să ducă la economisirea ei.

Astăzi, cînd prețurile combustibililor au sporit enorm a devenit evidentă necesitatea de a găsi soluțiile corespunzătoare pentru a spori substanțial acea parte din cantitatea totală de energie care să fie folosită în mod util la efectuarea unor lucrări sau servicii. Cu alte cuvinte ,trebuie găsite soluțiile pentru a se ajunge la o folosire maximă a energiei.

Întrebarea este dacă trebuie acceptate și soluțiile de folosire completă a energiei, adică pînă la pragul la care energia își pierde calitățile de a mai face un lucru util, deci pînă la limita termodinamică .Înfăptuirea măsurilor de recuperare a energiei solicită cheltuieli de investiții și curente cu creșteri exponențiale la creșteri constante ale economiei de energie. Deci acea limită termodinamică trebuie completată cu limita economică, aceasta din urmă constituind un criteriu care elimină tocmai acele acțiuni de recuperare care sînt prea costisitoare în raport cu rezultatele obținute.

În practica economică există numeroase preocupări pe linia ridicării gradului de folosire a energiei. Un exemplu semnificativ în această privință îl oferă folosirea extinsă a coproducției de energie electrică și termică, aceasta dovedind deja un avantaj economic substanțial față de sistemul de producere, separată a celor două forme de energie[27]).

Tot pe linia ridicării gradului de folosire a energiei se înscriu și acțiunile de recuperare a energiei secundare. Potrivit unor aprecieri în economia României, potențialul de resurse energetice secundare înregistrate în categoria celor care pot fi valorificate în mod eficient se ridică la aproximativ 4 milioane tcc. anual. Firește, acest potențial va spori pe măsura creșterii prețurilor la combustibilii de import și pe măsura perfecționării tehnologiilor de recuperare.

Înlocuirea tehnologiilor energointensive în toate ramurile industriale cu altele noi constituie o cale însemnată de economisire a energiei. Exemple sînt numeroase și concludente în acest sens, mai ales în domeniile privind : electroliza aluminiului, reducerea fierului din minereu, în diferite procese chimice ș.a. Se consideră, de altfel, că domeniul tehnologiilor oferă unul din cele mai vaste terenuri de economisire a energiei în toate ramurile economiei naționale.

Din ilustrările cuprinse mai sus, rezultă că evaluarea potențialului de conservare se efectuează avînd în vedere limita de eficiență economică și care în mod practic se substituie limitei termodinamice. Evaluarea conservării poate fi imaginată ca o operație de a așeza într-o sită toate locurile și variantele tehnologice, care pot realiza o economie de energie. În sită rămîn numai acele locuri și variante care asigură un nivel minim de eficiență economică a economiei de energie. Toate cele aflate sub acest nivel nu pot prezenta interes economic.

Modalități de fundamentare economică a măsurilor de economisire a energiei

CONSERVAREA energiei se realizează pe baza deciziilor la fiecare din obiectele individuale de investiții, modernizări sau reutilări, schimbări de tehnologii etc. care trebuie justificate economic. Firește, în acest scop, se impune a se adopta și utiliza raționamentele și indicatorii cei mai potriviți. Propunerea lui L. Schipper, de exemplu, de a pune la baza motivațională a realizării unor acțiuni de conservare a energiei obținerea unui sold nenegativ între costul producerii energiei și costul conservării ei, atît în termeni economici cît și în termeni energetici, rămîne neconcludentă atîta timp cît nu se iau în considerare și alte elemente caracteristice[28]). Este vorba, în primul rînd, de costul investițiilor de capital. În legătură cu aceasta însă se ridică problema dacă cei doi factori — energie și capital — sînt substituibili sau sînt complementari. Analizele efectuate au dovedit că cei doi factori sînt într-adevăr, în cele mai frecvente cazuri, substituibili[29]), ceea ce implică existența unor relații de dependență între economisirea energiei și mărimea investițiilor de capital[30]). Asemenea corelații apar suficient de strînse tocmai din cauză că sînt luate în considerare acele locuri ale economiei unde, prin amenajări investiționale — reconstrucții, adaptarea de noi tehnologii neenergointensive etc. se obțin economii semnificative de energie.

Două elemente sînt de importanță primordială pentru a decide asupra oportunității unei anumite investiții sau reutilări : economii de energie și costul complet (inclusiv cel de investiții)[31]) pe care acesta îl implică. Într-adevăr, tehnologiile de conservare duc la o scădere a cantității de energie folosită în condițiile menținerii aceluiași volum de producție, iar economisirea energiei este o funcție a investițiilor de capital în condițiile menținerii celorlalți factori de producție (muncă, materii prime) constanți. Investigîndu-se numeroase activități de conservare a energiei pe calea investițiilor și încercîndu-se o generalizare a acestora, se poate constata existența a numeroase relații între economisirea energiei și diferite variabile ale sistemului economic[32]). În cele ce urmează vom sublinia cîteva din aceste relații :

dr. Aurel IANCU

(Continuare în pag. 22)

*) Primele părți ale acestui studiu au apărut în numerele 21, 23, 24 ale R. E.

26) În necesarul de energie utilă din România, căldura intervine cu o pondere de circa 70% (N. Liciu, Gospodărirea rațională a căldurii, sursă de economisire a energiei ; Revista economică nr. 44, noiembrie, 1979, pag. 6). În industria S.U.A. energia termică în totalul energiei consumate reprezintă circa 70% (Sara Wood Boercker, Characterization of Industrial Process Energy Services. Institute for Energy Analysis, Oak Ridge Associated, University ORAU — 70—9 (R), 1979,

27) Efectele economice se referă la următoarele : economii de combustibili de 12—18% în cazul consumului urban și de 22—30% în cazul consumului industrial ; reducerea investiției specifice, reducerea costurilor de producție. (N. Niculescu, N. David, C. Corcodel. Economisirea combustibililor și energiei electrice în sistemul de termoficare. Revista economică, nr. 28, iulie, 1979, pag. 22).

28) L. Schipper, Another Look at Energy Conservation, The American Economic Review, mai 1979, pa.. 362

29) J. Griffin, P. Gregory, In Intercountry Translog Model of Energy Substitution Responses, The American Economic Review, decembrie 1976 ; S. Özatalay, S. Grubaugh, T-V. Long II, Energy Substitution and National Energy Policy, The American Economic Review, mai 1979.

30) W. an Gool, Fundamental Aspects of Energy Conservation Policy, Institute for Energy Analysis, Oak Ridge Associated Universities, 1978. (ORAU — 78—20 (M).

31) În continuare, prin costuri vom înțelege costuri complete, inclusiv investiții în cazul cînd nu se precizează altceva.

32) O contribuție de seamă în lămurirea și formularea matematică a principalelor relații în acest domeniu, inclusiv în interpretarea funcției de producție cu factorii „capital și energie" o aduce Willem van Gool în studiile : Fundamental Aspects of Energy Conservation Policy, ORAU/IEA — 78—20 (M) ; Constraints on Energy Conservation, ORAU — 78—17 (M), Limits to Energy Conservation in Chemical Processes, ORAU/IEA — 78—6 (M), publicate în Institute for Energy Analysis, Oak Ridge Associated Universities, 1978.

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti: concepţia lui George Maior (I)

DORINŢA arzătoare de ridicare economică a poporului român l-a stimulat iar capacitatea şi pregătirea i-au permis lui George Maior să trateze cu competenţă problemele dezvoltării economiei ţării într-o concepţie valoroasă pentru timpul respectiv. „Critic pătrunzător al stărilor de fapt din viaţa economică a României din acel timp – aprecia economistul G. Dobre – G. Maior a văzut, ca şi alţii, înapoierea economică în care se afla poporul român, în special românii din Transilvania în epoca de după dualism. Mai mult ca numeroşi alţii din epocă, el a analizat cauzele acestei înapoieri : menţinerea în economia ţării a rămăşiţelor feudale şi racilele noului sistem – capitalismul" [1]. G. Maior [2] a militat cu multă dăruire pe tărîmul ştiinţelor economice şi agronomice, de pe poziţii democratice, pentru emanciparea economică a românilor.

Ca dascăl, G. Maior a contribuit la pregătirea multor generaţii de agronomi. Ca om de ştiinţă şi publicist, el a lăsat o bogată operă scrisă şi publicată sub formă de cursuri, lucrări independente sau studii şi articole în periodicele vremii [3]. Despre opera lui George Maior ca agronom s-a scris adesea, despre cea de economist însă s-a scris cu mult mai puţin. G. Maior a fost economistul transilvănean care, trăind în România, n-a uitat nici o clipă Transilvania cu problemele ei. Tot el a fost printre cei mai de seamă militanţi în favoarea întregirii României în hotarele ei firesti. Pentru Maior... „Plămînii de răsuflare a Transilvaniei trebuie îndreptaţi spre Marea Neagră şi spre porturile cele mai apropiate de la Dunărea de Jos, şi în legătură nemijlocită cu marea : Brăila şi Galaţi, azi Constanţa" [4]. Dar alături de considerentele comerciale la Maior pledau în favoarea întregirii României un ansamblu de considerente economice, sociale şi naţionale.

Pentru orice gînditor român burghez al perioadei, gînditor de factură democratică, a cerceta „cauzele înavuţirii naţiunilor" echivala cu a căuta explicarea mai întîi a cauzelor înapoierii economice, spre a găsi apoi căile generale dar şi pe cele specifice ale ieşirii ţării din înapoiere şi ale scoaterii poporului din sărăcie. Întocmai aşa a procedat şi G. Maior. De aceea, gîndirea sa economică relevă tenta unui democratism viguros, el nu dă interesele ţării şi ale poporului la o parte pentru îmbogăţirea cu orice chip a burgheziei. El n-a strigat burgheziei : „enrichissez-vous" ; ci s-a adresat poporului cu chemarea : să lucrăm cu toţii la lichidarea înapoierii economice a ţării, să ne debarasăm de modalităţile învechite de lucru şi să trecem la o gestiune modernă, să scoatem poporul din sărăcie şi să-l ducem pe tărîmurile unde să-şi valorifice munca, talentul, priceperea şi perspicacitatea. Industrie modernă şi agricultură raţională, comerţ, bănci, transporturi, căi de comunicaţie, exploatare cu judecată a fondului forestier, a minelor de metale ca şi a altor bogăţii ale subsolului – toate acestea se înscriu drept componente ale concepţiei sale despre o economie modernă, apţă să lichideze înapoierea şi să asigure înlăturarea sărăciei maselor. Dar o economie modernă, releva G Maior, nu se poate face cu o populaţie neinstruită. Tocmai în acest sens, iluminarea, pregătirea şi instruirea poporului se înscriau şi ele drept componente ale concepţiei sale despre progresul economic.

George Maior a înţeles bine sensul şi direcţiile prefacerii lumii din secolul trecut, continuate în secolul nostru. O revoluţie industrială a prefăcut stări, a schimbat structuri, a modificat mentalităţi, a relevat noi mijloace şi metode de lucru. „Timpul nostru, cu sclavul său, aburul – scria economistul G. Maior a produs pe toate tărîmurile vieţii politice şi private una din revoluţiile cele mai mari ce au văzut vreodată omenirea.

Întreaga viaţă socială, politică şi economică azi e schimbată în contrariul din ceea ce era cu 50 de ani în urmă. Mobilitatea şi progresul în toate : iată semnul caracteristic al timpului modern, atît în comerciu cît şi în industrie şi în agricultură" [5]. Maior a mai înţeles că de această revoluţie sînt legate anumite rînduieli interne şi internaţionale în care ţara trebuie să se încadreze cît mai avantajos ca să nu rămînă în urmă altor

FIŞE

Eastern Europe and the New International Economic Order
Representative Samples of Socialist Perspectives

Edited by
Ervin Laszlo
Joel Kurtzman

A Volume in the New International Economic Order (NIEO) Library
Published for UNITAR and the Center for Economic and Social Studies of the Third World (CEESTEM)

● *Sub egida Institutului Naţiunilor Unite pentru Formare şi Cercetare (UNITAR), a fost publicat de curînd, la* Editura Pergamon Press, *volumul* „EASTERN EUROPE AND THE NEW INTERNATIONAL ECONOMIC ORDER". *Studiile înmănuncheate în volum, purtînd semnături de prestigiu, prezintă poziţiile unor ţări socialiste europene în problemele fundamentale ale instaurării noii ordini economice internaţionale. Sînt aprofundate, în acest cadru larg de referinţă, aspecte ale transferului de tehnologie spre ţările în curs de dezvoltare, probleme ale cooperării economice între statele socialiste şi ţările „Lumii a treia". Alte studii realizează o prezentare de ansamblu a concepţiei unor ţări socialiste asupra multiplelor probleme privind făurirea noii ordini economice internaţionale ; o secţiune a volumului, sub titlul :* The New International Economic Order : a Romanian Perspective, *este consacrată concepţiei şi iniţiativelor româneşti în direcţia instaurării unei ordini economice internaţionale echitabile – contribuţiei majore, de marcantă originalitate a preşedintelui Nicolae Ceauşescu la fundamentarea acestui concept, deopotrivă cu eforturile neobosite depuse pentru transpunerea sa în practică.*

Industria chimică

● *Concepută să asigure, în principal materii prime pentru industrie şi în mod deosebit pentru industria uşoară, deopotrivă cu aprovizionarea cu îngrăşăminte a agriculturii şi sporirea astfel a producţiilor în acest important sector al economiei, industria chimică a R.P.D. Coreene s-a dezvoltat continuu. Bunăoară, arată* Baik Oun Sik *în articolul* „L'industrie chimique et le niveau de vie du peuple", *publicat în numărul 5/1980 al revistei* „LA CORÉE D'AUJOURD'HUI", *se estimează că producţia de îngrăşăminte chimice va spori în intervalul 1978–1984 de 1,6 ori, raportat la cele 3 milioane tone obţinute în perioada 1971–1976. Potrivit opiniei autorului, procesul de dezvoltare a industriei chimice din această ţară poate fi definit prin două elemente de bază : pe de o parte orientarea spre acele subramuri care permit prelucrarea resurselor existente şi asigurarea unei cît mai largi autonomii faţă de importuri ; pe de altă parte diversificarea continuă a gamei de produse chimice deopotrivă cu asigurarea unui grad cît mai înalt de prelucrare.*

Cointeresare

● *Accentuarea stării de criză a economiei mondiale a adus în atenţia conducătorilor de întreprinderi necesitatea revitalizării tuturor pîrghiilor care să asigure o gestiune superioară a resurselor ; între acestea, subliniază* Jaques Dubois *în interviul pe care l-a acordat revistei* L'USINE NOUVELLE *nr. 13 a.c. – titlul articolului :* „Comment remunerer les cadres selon leur efficacité" – *se detaşează perfecţionarea sistemului de cointeresare a personalului, a muncitorilor, mijloc care, după cum se apreciază în euforia declanşată de boomul economic de la începutul anilor '70 trecuse pe un plan secundar. Pentru a se dovedi eficient însă, subliniază J. D., sistemul de stimulente trebuie să fie adecvat noilor condiţii de desfăşurare a activităţii în întreprinderi. În primul rînd s-ar impune necesitatea conjugării sistemului de stimulente cu un ansamblu de sarcini complexe – care să depăşească însă etaloanele actuale de natură preponderent cantitativă şi unilaterală, cum ar fi sporirea volumului producţiei, şi care să fie orientate cu precădere asupra obiectivelor de perspectivă. Pe de altă parte pot fi concepute metode suple de implementare a pîrghiei cointeresării şi în domenii pînă acum neluate în calcul, prin conştientizarea întregului personal asupra exigenţelor competitivităţii ca o condiţie a supravieţuirii. Elementul fundamental, însă, subliniază autorul, care asigură viabilitatea oricărui sistem de stimulente îl constituie continua sa perfecţionare, practica dovedind că în acest cadru „uzura morală" se produce într-un interval de pînă la cinci ani.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

state. „Nici un singur popor, nici o țară, continuă el, fie oricît de mică, oricît de mare, nu se poate sustrage acestei influențe, sau a o evita cu totul ci, vrînd nevrînd, trebuie să participe la ea activ" [6]).

Se mișcaseră țările române potrivit unor asemenea curente ? Progrese s-au făcut, arăta G. Maior, avînd în vedere Unirea Principatelor, reforma agrară din 1864, efectele pozitive ale unor asemenea memorabile acte. „Sub raporturile schimbate, și poporul nostru a făcut, de la ștergerea iobăgiei încoace, progres binișor, ca să nu zicem chiar bun, pe diferite tărîmuri ale vieții publice și private : producțiunea și bunăstarea morală și materială a lui a progresat într-un mod destul de vizibil [7]). Dar progresele nu pot și nu trebuie judecate în sine, numai în raport cu trecutul – aprecia economistul amintit ; ele se cer comparate mai întîi de toate cu nevoile de consum și dezvoltare, dar și cu progresele înregistrate de alte țări. Judecate în această lumină progresele poporului român, „nimeni nu va putea afirma că el (respectiv cercurile politice conducătoare ale timpului n.n.) ar fi făcut totul și n-ar mai fi nimic de îndreptat și de făcut din nou ; din contră, multe chestiuni vitale ale lui au fost neglijate aproape total și, pe lîngă aceasta, se ivesc zilnic nouă cerințe și necesități care el încă trebuie să le preîntîmpine" [8]).

Nevoile unui stat modern și cerințele vieții moderne ale oamenilor sînt incomparabil mai mari decît în trecutul feudal – sublinia G. Maior ; economia de schimb capitalistă nu mai limita nevoile la valorile de întrebuințare necesare pînă atunci, ci le încadra în sfera goanei după înavuțire. Sistemele de producție existente pînă atunci, se cereau, deci, înlocuite în toate domeniile. Luînd în discuție agricultura, G. Maior ținea să consemneze „dacă cu sistema extensivă de pînă aci plugarul nostru abia mai poate răsufla, și numai cu mari greutăți și privațiuni a-și conserva moșioara părintească, cu atît mai dificil îi va fi de aci înainte, după ce birurile cresc, iar productele solului, sub presiunea concurenței Americii, au scăzut în preț în anii din urmă. Viitorul lor este mai nesigur decît oricînd" [9]).

Nevoia-l determină și pe țăranul nostru să părăsească deprinderile rutiniere, să renunțe la cultura extensivă a pămîntului cu sistemele sale bienale și trienale, „să se treacă la alte sisteme de cultură mai sistematică sau chiar intensive, cari pot mai ușor suporta și acoperi cheltuielile avute și să lase și un beneficiu... pentru subzistența familiei" [10]). Dar această trecere n-o putea face țăranul de la sine, fără un sprijin și o îndrumare. Din partea statului ? Era de dorit și de așteptat, menționa G.M., fiindcă statul încasa multe dări de la țăran. Dar statul se arăta indiferent ; țăranii trebuiau atunci luminați și îndrumați să se ajute singuri, deși nici rolul instituțiilor neguvernamentale – de pildă cel al cooperației – nu era de neglijat.

prof. dr. Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

[1]) G. Dobre, George Maior — economist, „Viața economică", VII, nr. 6/14 febr. 1969, p. 12.

[2]) Originar din Șercaia-Făgăraș, profund atașat poporului (1855—1927) își începe pregătirea superioară la Universitatea din București și și-o continuă în Germania, unde studiază agronomia la Halle și Berlin. Posesor al titlului de doctor în științe agronomice, el se întoarce în țară, unde, în 1877, devine profesor la Seminarul Veniamin din Iași. Numai după un an părăsește Iașul pentru București aici stabilindu-se definitiv; predă agronomia la Seminarul Nifon și la Școala superioară agricolă de la Herăstrău.

[3]) Din vasta-i operă amintim : „Manualul de agricultură rațională", în 4 volume (vol. I : „Agrobiologia", Brașov, 1897 ; vol. II : „Fitotehnia", București, 1898 ; vol. III: „Zootehnia", București, 1899; vol. IV : „Economia rurală", București, 1900) — o adevărată enciclopedie de cunoștințe teoretice și practice pentru ceea ce se înțelegea la sfîrșitul secolului trecut prin „agricultură rațională" ; „România agricolă" cunoaște două ediții în timpul vieții la Brașov, în 1895, și la București, în 1911. Nu pot fi omise spre a fi citate lucrări istorico-economice ale lui Maior, cu caracter monografic cum sînt : „Politica agrară la români...", București 1906; „La Hotară" — Descrierea regiunii munților noștri din punct de vedere economice", București 1913; „Valea Lotrului și importanța ei economică în trecut și în prezent", București 1913. Din numeroasele studii și articole presărate în periodicele vremii nu putem să nu menționăm: „Invitare la prenumerațiune" ; „Progrese și progrese"; „Organizațiuni economice și școale profesionale"; „Probleme economice" ; „Căile noastre de comunicațiune, cele vechi și nouă" ; „Către un nou avînt", „O nouă orientare în cele economice" ; „Autonomia Transilvaniei" — toate publicate în „Gazeta Transilvaniei" al cărei colaborator asiduu a fost mulți ani de zile.

[4]) G. Maior, Căile noastre de comunicație, cele vechi și noi, Gazeta Transilvaniei, LXVII, nr. 56, martie 1904, p. 1.

[5]) G. Maior, Invitare la prenumerațiune, Gazeta Transilvaniei, LIX, nr. 140/iulie 1896, p. 2.

[6]) Idem.

[7]) Idem.

[8]) Idem.

[9]) Ibidem p.3.

[10]) Idem.

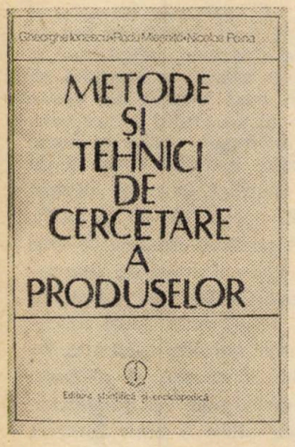

● *Afirmarea revoluției tehnico-științifice contemporane ca factor fundamental al dezvoltării economico-sociale nu are un caracter abstract ; știința și tehnica se dovedesc a fi autentice forțe ale progresului în condițiile în care amplele resurse umane, materiale, financiare mobilizate se convertesc în efecte economice utile, îmbrăcînd, cel mai adesea, forma concretă a produselor și tehnologiilor noi. Acestui din urmă aspect, fundamentării strategiilor de promovare a noilor produse îi este consacrată și recenta lucrare* „METODE SI TEHNICI DE CERCETARE A PRODUSELOR" – *autori : Gheorghe Ionescu,* Radu Mlești și Nicolae Paina *tipărită recent de la* Editura Științifică și Enciclopedică. *Utilizînd în măsură însemnată instrumentul statistico-matematic, volumul caută să surprindă procesul complex al conceperii și realizării noilor produse pe principalele sale etape. Sînt astfel analizate probleme legate de cercetare și inovare (politica produselor noi, studiul pieței, pîrghiile de stimulare a creativității etc.), planificarea înnoirii producției, estimarea duratei de viață și a evoluției rentabilității la produsele noi etc.*

O opțiune necesară

● *Poate fi considerat sectorul „nonstructurat" – sector ce încorporează activitățile de dimensiuni restrînse, ca mici ateliere și unități, comerțul de micgros etc și care cuprinde în orașele din America Latină, Asia și Africa, între 30 și 60 la sută din forța de muncă urbană –, drept o cale viabilă de ridicare a nivelului de civilizație pentru categorii largi de populație ? – se întreabă* Paul Harisson *în articolul* „Un potentiel à développer: le secteur non structure" *(Un potențial ce poate fi dezvoltat : sectorul nonstructurat) inserat în numărul din februarie a.c. al publicației* „INFORMATIONS O.I.T.". *Potrivit opiniei autorului, în condițiile prezente, cadrul restrîns de desfășurare, implicînd cel mai adesea ocuparea unui număr mic de persoane, tehnicile simple, productivitatea scăzută și organizarea rudimentară, conferă acestui sector de activități mai degrabă caracterul unui mijloc de subzistență, o alternativă de preferat șomajului. Din perspectiva bazei sale economice însă – sectorul respectiv este apt să valorifice la maximum resursele locale, el poate fi specializat în reciclarea deșeurilor, a recondiționării unor mașini scoase din uz, sau a unor componente ale acestora –, activitățile respective se dovedesc de o reală utilitate socială. Valorificarea în mai mare măsură a rezervelor însemnate de care dispune sectorul „non structurat", opinează autorul, impune însă o schimbare de optică : racordarea acestui domeniu la progresul tehnic de ansamblu, al asigurării resurselor materiale și financiare corespunzătoare, în condițiile diversificării registrului de activități.*

Polemologie

● *Reflectînd preocuparea unor cercuri tot mai largi pentru problemele păcii, pentru sublinierea implicațiilor nefaste ale cursei înarmărilor și ale unor posibile conflagrații, literatura din acest domeniu se îmbogățește continuu. Potrivit datelor cuprinse în lucrarea* BIBLIOGRAPHY ON WORLD CONFLICT AND PEACE, *publicată de* WESTVIEW PRESS BOULDER, *Colorado 1979, în ultimii ani au fost înregistrate peste 1 000 de titluri. Aria tematică este, la rîndul său, vastă: deopotrivă cu probleme de tehnică militară sînt abordate probleme politice, de ecologie, de economie, de sociologie și psihologie, de cercetare științifică, de legislație etc., maniera de tratare vădind în tot mai mare măsură un caracter interdisciplinar. Trebuie remarcată atenția de care se bucură în cadrul cercetărilor de polemologie (așa este intitulat domeniul de studiu respectiv) fenomenele și procesele economice. Din lucrările inventariate o parte sînt dedicate impactului militar asupra relațiilor economice internaționale – comerț, investiții, credit –, unor probleme organizatorice și de politică economică.*

FIȘE

Probleme energetice actuale

(Urmare din pag. 19)

1. Pentru a realiza economii de energie sînt necesare cheltuieli de energie, de investiţii şi curente (materiale şi de muncă). Tocmai de aceea, pentru a putea compara variantele tehnologice este necesar să se calculeze, pe traiectoria economisirii energiei, pe de o parte, volumele de cheltuieli (curente, de investiţii şi totale) ce revin pe fiecare unitate de produs, iar pe de altă parte, consumul de energie de proces, încorporat în mijloacele de investiţii şi total, calculat pe o unitate de produs.

2. O ordonare a variantelor de investiţii în funcţie de mărimea economiilor de energie şi de costul acestora, rezultă că economiile iniţiale sînt puţin costisitoare iar cele finale, apropiate de limita termodinamică[33]) sînt foarte costisitoare.

3. Pe traiectoria economiei de energie apare un moment cînd cantitatea de energie economisită prin investiţia efectuată este egală cu cantitatea de energie necesară pentru a produce şi a asigura funcţionarea obiectivului investit. De asemenea, pe traiectoria costurilor pentru economisirea energiei[34]) apare un moment cînd o creştere a acestor costuri nu mai aduce nici un efect pe linia reducerii consumului de energie directă şi încorporată. Corelînd variaţia costului total (de proces şi încorporat) al economisirii energiei (lei/kg cc) cu variaţia economisirii energiei (în %), rezultă că consumul minim de energie diferă de costul minim al economisirii energiei, aşa cum se poate desprinde din graficul din fig. 1

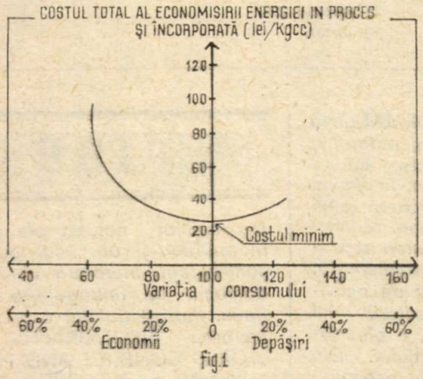

fig.1

Încercînd soluţii tehnologice de reducere a consumului spre limita termodinamică, încep să crească costurile unitare de investiţie şi de exploatare. O scădere iniţială a consumului de energie duce la o scădere a costurilor unitare pînă la un anumit punct, după care acestea încep să crească.

4. Punînd în corelaţie costurile pentru economisirea energiei cu creşterea procentuală a conservării energiei, rezultă că în cazul realizării primelor procente de economisire a energiei, costurile unitare de conservare cresc foarte lent. Numai la o creştere importantă a economisirii energiei, spre limita termodinamică, are loc o creştere foarte rapidă a costurilor (graficul din fig. 2)

De aceea, soluţiile care ating grade de economisire a energiei ce tind spre limita termodinamică devin tot mai ineficiente.

5. La alegerea variantelor de investiţii pentru conservarea energiei comparative cu cele de investiţii pentru lărgirea producţiei de energie trebuie cunoscută cantitatea de energie pe care societatea o poate obţine la fiecare unitate monetară investită în fiecare variantă din cele două categorii menţionate. În felul acesta se poate face comparaţia între costul marginal al economisirii faţă de costul marginal al sporirii producţiei de energie. Presupunînd că preţul marginal al economisirii

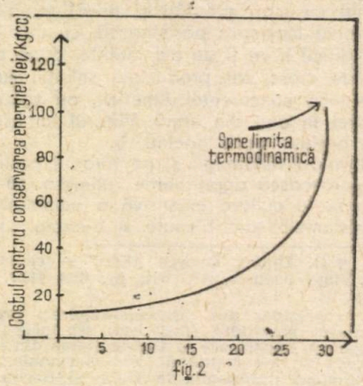

fig.2

energiei este mai ridicat decît în cazul sporirii producţiei, se pune întrebarea dacă cea de-a doua soluţie este sau nu raţională. Soluţia a doua ar putea fi considerată normală atunci cînd trebuie ţinut seama de ritmul de epuizare a resurselor energetice. Este în fond ceea ce trebuie să plătească generaţia actuală pentru generaţiile viitoare în scopul prezervării resurselor naturale. Aici adevărata problemă este aceea de a stabili cuantumul diferenţei dintre preţurile marginale ale celor două categorii de proiecte sau, cu alte cuvinte, cît de mari pot fi acceptate aceste diferenţe. Răspunsul depinde de doi factori : gradul în care generaţia actuală este dispusă să-şi sacrifice o parte din venituri pentru generaţiile viitoare ; care este ritmul actual şi cel în perspectivă previzibilă în care cercetarea poate aduce soluţii convenabile pentru schimbarea structurii energetice prin aducerea în circuitul economic a noilor surse de energie, abundente şi inepuizabile.

6. Pentru a determina eficienţa imobilizărilor de fonduri dacă este vorba de valoarea investiţiilor sau eficienţa cheltuielior efectuate dacă este vorba de cantitatea de energie încorporată în investiţii şi energia de proces, trebuie aflat în cît timp acestea pot fi recuperate din economiile de energie realizate prin aplicarea proiectelor supuse analizei. Aşa cum se cunoaşte din simplul raport între valoarea investiţiilor sau cantitatea de energie cheltuită şi cantitatea anuală de energie economisită (exprimată valoric în primul caz şi cantitativ în cel de-al doilea) rezultă timpul în care cheltuielile pot fi recuperate din economiile anuale ce se vor realiza.

Intensificarea conservării energiei prin măsuri de politică economică

SISTEMUL de autoconducere facilitează unităţilor economice luarea deciziilor pentru efectuarea unor lucrări de reconstrucţii, modernizări, reutilări şi investiţii în vederea economisirii energiei. Pentru motivarea economică a variantelor tehnologice trebuie făcut, în primul rînd, un calcul al economiei nete de energie (care să aibă în vedere şi consumul de energie înglobată în mijloacele investite), iar, în al doilea rînd, un calcul valoric care să arate timpul de recuperare a cheltuielilor de investiţii din economiile de energie (exprimate valoric). Dacă din punctul de vedere al economiei nete de energie, acţiunile pot fi justificate, din cel al costurilor, acestea pot apărea neraţionale, neputîndu-se recupera într-un termen acceptabil. Asemenea situaţii pot apărea nu întotdeauna ca urmare a soluţiilor tehnologice. Aşa cum s-a mai menţionat, una din cauze poate fi menţinerea nivelului scăzut al preţului energiei pe piaţa internă în comparaţie cu cel de pe piaţa mondială. Însă chiar dacă nivelul preţurilor interne s-ar ridica la nivelul celor externe, fie în mod real fie în mod fictiv (ca mijloc de calcul), problema în sine nu se rezolvă dacă ţinem seama de faptul că preţul energiei creşte în perspectivă în ritm rapid, deoarece aceasta înseamnă că punctele de optim se schimbă spre acele locuri care indică economii de energie cantitativ mici însă valoric relativ mari. În felul acesta soluţiile care astăzi apar ineficiente, din punct de vedere al economiei de energie, pot deveni mai tîrziu eficiente. Deci apare o reacţie în timp la creşterea preţului energiei, în sensul de a accepta şi variante care vor aduce în perspectivă economii de energie tot mai mici. Totuşi întreprinderile nu pot accepta asemenea variante întrucît ele sînt călăuzite de obţinerea beneficiilor şi de realizarea altor indicatori nu peste un orizont de timp mai îndepărtat ci în mod curent. În acest caz, finanţarea de la buget a investiţiei acelor obiective a căror eficienţă în folosirea energiei poate fi asigurată doar în viitor, după anumite creşteri de preţuri ale energiei, devine soluţia cea mai sigură.

Cunoscînd cu aproximaţie traiectoria pe termen lung a preţului energiei, deciziile privind lucrările de economisire a energiei pot fi eşalonate în timp şi susţinute de stat prin finanţarea lor de la buget. În felul acesta, adaptarea la situaţiile de scumpire a energiei se poate face în mod treptat. Se poate considera raţional ca statul să suporte cu fonduri de la buget chiar şi acele lucrări de folosire a noilor surse şi de conservare a energiei care ar deveni rentabile de abia peste 10—20 de ani[35]). De altfel, rolul politicii economice este şi acela de a preveni anumite discontinuităţi sau dezechilibre în economie care nu pot fi soluţionate prin mecanismele economice curente existente. În acest scop trebuie create şi utilizate fie elemente economice şi financiare directe (de tipul alocării unor fonduri de investiţii), fie anumite pîrghii sau elemente indirecte de politică economică.

---

[33]) Potrivit celei de-a doua legi a termodinamicii, pierzîndu-şi din calitate, energia se află aproape de starea de degradare, deci de starea în care nu mai poate fi utilizată.

[34]) Acestea se referă la cheltuielile de investiţii I şi la cele de prelucrare (proces) C. Însumarea acestor categorii de costuri presupune o omogenizare în prealabil a lor, folosind în acest scop coeficientul de eficienţă normativ en. În acest fel se obţine indicatorul „cheltuieli de calcul" : C+Ien. Omogenizarea celor două elemente însumabile se poate face şi prin sistemul de actualizare a valorilor lor.

[35]) W. van Gool, Fundamental Aspects of Energy Conservation Policy, Institute for Energy Analysis, Oak Ridge Associated Universities, 1979, pag. 30.

21 ROMÂNIA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

În acest număr încheiem publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior. Aceste consultații au fost elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Programul partidului despre participarea activă a României la schimburile de valori și la cooperarea economică internațională

ÎNTREAGA EXPERIENȚĂ INTERNAȚIONALĂ demonstrează că progresul economic al unei țări depinde, înainte de toate de gradul de mobilizare și de utilizare a resurselor sale naționale. Acest adevăr a devenit un postulat fundamental al politicii P.C.R., promovat cu consecvență de-a lungul întregului proces de edificare a socialismului. Totodată, participarea la schimburile internaționale de valori este de natură să potențeze eforturile proprii ale unui popor. Cu cît mai puternică și mai diversificată este economia națională, cu atît mai eficientă este și participarea țării la schimbul internațional, care, la rîndul său, se transformă într-o condiție indispensabilă a progresului multilateral al fiecărei economii naționale.

Programul adoptat de Congresul al XI-lea, ca și hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., evidențiază necesitatea lărgirii schimburilor economice și cooperării în producție cu alte state, a participării active la diviziunea internațională a muncii ca o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. De aceea, partidul nostru acționează pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu toate celelalte popoare. **„O orientare de bază a viitorului cincinal** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XII-lea — **o constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei...“**

Transformările profunde care au avut loc în epoca contemporană, printre care revoluția tehnico-științifică a jucat un rol decisiv, au impus tot mai mult tendința obiectivă de creștere a interdependenței dintre națiuni. Posibilitățile de care dispun cele mai multe țări au devenit insuficiente pentru a satisface din producția proprie, la un nivel tehnic și economic corespunzător, cerințele tot mai diverse ale consumului productiv. Exigențele organizării moderne a producției, ale automatizării, ale asimilării în producție a unor tehnologii avansate, pot căpăta o rezolvare optimă chiar și în țări cu o piață internă de dimensiuni reduse, atunci cînd sînt considerate și prin prisma pieței mondiale. Devine din ce în ce mai evident că dezvoltarea multilaterală a economiilor naționale, nu numai că nu împiedică, dar creează premise mai favorabile lărgirii schimburilor internaționale. La rîndul lor, acestea au încetat să se limiteze la sfera circulației mărfurilor, pătrunzînd în sferele producției, cercetării științifice și a serviciilor. Apare cooperarea economică și tehnico-științifică internațională care contribuie la adîncirea interdependenței între națiuni.

Tendința tot mai accentuată de creștere a interdependenței economiilor naționale este însoțită de tendința, la fel de caracteristică epocii contemporane, de afirmare a națiunilor, a statelor naționale. Dezvoltarea țărilor socialiste, eliberarea de colonialism a zeci de popoare și formarea unor state noi, care pășesc pe drumul dezvoltării lor libere și independente, confirmă viabilitatea și caracterul progresist al existenței statelor naționale. Economia națională — ca celulă de bază a economiei mondiale contemporane — reprezintă cadrul firesc al înfăptuirii proporțiilor reproducției sociale, cîmpul de acțiune a legilor economice specifice orînduirii social-economice dominante într-o țară sau alta. Așadar, tendința de afirmare a națiunilor, a economiilor naționale independente nu este opusă celei de sporire a interdependenței dintre țări. Ele se presupun reciproc, se interconditionează.

Economia mondială este formată din totalitatea economiilor naționale ale statelor lumii, privite în interdependența complexă a relațiilor lor economice. Temelia materială a legăturilor economice dintre popoare și, implicit, a formării economiei mondiale este dată de diviziunea internațională a muncii. Datorită faptului că procesul de creare a economiei mondiale a avut loc în condițiile capitalismului, formele și direcțiile fundamentale ale specializării internaționale au fost dominate de relațiile capitaliste. Consecințele acestei situații se mai resimt și azi în configurația diviziunii internaționale a muncii. Odată cu trecerea la socialism a unor popoare din Europa, Asia și America Latină, cu dezvoltarea multilaterală a economiilor lor naționale s-a modificat radical poziția lor în diviziunea internațională a muncii. Această tendință este caracteristică și pentru țările eliberate de sub dominația colonială, care înfăptuiesc programe complexe de dezvoltare economică.

În aceste condiții, în care fiecare țară are de primit și de oferit ceva din patrimoniul universal de valori, între țările lumii există un permanent schimb de valori materiale și spirituale, care reprezintă circuitul mondial. În cadrul acestuia, locul principal îl ocupă circuitul economic mondial. **Prin circuit economic mondial înțelegem totalitatea legăturilor economice dintre țările lumii, prin care sînt vehiculate valorile materiale și rezultatele creației tehnico-științifice între popoare.** Elementele componente ale circuitului economic mondial sînt **fluxurile internaționale** de mărfuri, de investiții, monetare, cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, turismul internațional etc. Participarea tuturor țărilor la circuitul economic mondial, indiferent de orînduirea lor socială, este o necesitate obiectivă determinată de o serie de factori. Între aceștia se înscriu : stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, gradul de adîncire a diviziunii internaționale a muncii, structura internă a economiilor naționale, nivelul și structura economiei mondiale, precum și relațiile social-politice dintre state. Stadiul actual de dezvoltare a economiei mondiale demonstrează, o dată mai mult, că nici o țară nu poate promova o politică de autarhie, de izolare de circuitul economic al lumii, pentru că s-ar condamna la înapoiere economică.

Pentru ca participarea la circuitul economic mondial să devină cu adevărat un factor al progresului fiecărei țări în parte și al omenirii în ansamblu, Partidul Comunist Român consideră că în cadrul relațiilor de colaborare internațională trebuie să fie promovate și strict respectate **principiile deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta potrivit voinței și aspirațiilor proprii.** Țara noastră situează cu consecvență aceste principii la baza relațiilor sale cu toate statele lumii.

În întreaga perioadă de construire a socialismului, România a manifestat tendința de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial, reflectînd prin aceasta sporirea potențialului său economic. O expresie a acestei tendințe o constituie și creșterea mai rapidă a comerțului exterior românesc față de cea a produsului social și de cea a producției industriale, în special în perioada 1966—1978. Unor ritmuri medii anuale de creștere a produsului social de 9,4% și a producției industriale de 12,1% i-a corespuns un ritm mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior de 14,7%. În viitorul cincinal se va menține corelația pozitivă între acești idicatori.

Pe lîngă creșterea cantitativă remarcabilă a schimburilor

noastre externe trebuie însă relevate și progresele de ordin calitativ. Față de perioada interbelică, în care exporturile românești erau formate din trei grupe principale de mărfuri — produse agricole vegetale și animale, produse petroliere și material lemnos — în ultimii 20—25 de ani a sporit într-o măsură însemnată ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare, astfel că numai construcțiile de mașini și industria chimică dețin în prezent o pondere de 45% din totalul exporturilor. Congresul al XII-lea al P.C.R. a subliniat necesitatea îmbunătățirii în continuare a structurii comerțului nostru exterior promovînd la export produse cu un înalt grad de prelucrare, sporind mai accentuat ponderea mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, îndeosebi din domeniile construcțiilor de mașini, metalurgiei, industriei chimice, prelucrării lemnului și industriei ușoare. Participarea României la circuitul economic mondial, din punct de vedere al ariei de cuprindere, este ilustrată de faptul că țara noastră întreține în prezent relații economice cu peste 140 de state.

Relațiile economice și de cooperare cu țările socialiste

ÎN ANSAMBLUL LEGĂTURILOR sale economice, România socialistă, în mod firesc, atribuie locul principal țărilor socialiste, de care o leagă apartenența la aceeași orînduire socială, unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale. Țara noastră a acționat și va acționa consecvent și în viitor în direcția extinderii relațiilor sale economice și a cooperării în producție cu toate statele socialiste. Partidul Comunist Român pornește de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică reprezintă un factor al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a tuturor țărilor socialiste, al propășirii generale a socialismului. Schimburile economice ale României cu țările socialiste s-au extins an de an, ajungînd în 1977 să dețină 47% din totalul comerțului nostru exterior și urmînd ca în viitorul cincinal să atingă 48%.

Colaborarea economică cu țările socialiste îmbracă diferite forme și se desfășoară pe multiple planuri. O importanță deosebită o prezintă cooperarea în producție prin care România participă alături de alte țări socialiste la construirea unor obiective economice (industriale, agricole, de transporturi, turistice etc.). Ea permite accelerarea fabricării unor produse de înaltă tehnicitate, competitive pe piețele externe, utilizarea mai rațională a capacităților de producție și a forței de muncă a fiecărui partener. Totodată, pe această cale, este stimulată specializarea în producție, sporirea schimbului de mărfuri pe o perioadă îndelungată și economisirea mijloacelor de plată, întrucît rambursarea cheltuielilor fiecărui participant se face în principal prin livrări din produsele fabricate în obiectivele realizate.

Țara noastră participă la numeroase acțiuni de cooperare bilaterală sau multilaterală cu țările socialiste, dintre care marea majoritate o reprezintă acțiunile de specializare și cooperare în producție. Pot fi citate numeroase exemple, cum sînt : interconectarea sistemelor energetice ale României, părții de vest a R.S.S. Ucrainiene, R.S. Cehoslovace, R.P. Ungare, R.P. Polone și R.D. Germane, înfăptuirea în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia a marilor complexe hidroenergetice de la Porțile de Fier, participarea alături de Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, Ungaria și U.R.S.S. la specializarea și cooperarea în producția chimică, de mic tonaj, prin intermediul organizației „Interchim", participarea la activitatea unor uniuni economice internaționale, realizarea prin cooperare cu Bulgaria a complexului hidroenergetic de la Turnu-Măgurele-Nicopole și împreună cu U.R.S.S. a complexului hidroenergetic de la Stînca-Costești pe Prut ș.a.m.d.

Relațiile economice ale țării noastre cu țările în curs de dezvoltare

O EXTINDERE ÎNSEMNATĂ au cunoscut, mai ales în ultimii ani, relațiile noastre economice cu țările în curs de dezvoltare. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România are cu aceste țări numeroase preocupări comune, legate de eforturile pentru edificarea unei economii avansate, de eliminare a decalajelor economice, de instaurare a unei ordini economice internaționale. În prezent, România întreține relații cu circa 100 de state din această categorie. Ponderea schimburilor noastre economice cu aceste țări în comerțul exterior al României a crescut de la 10 la sută în 1970 la circa 21 la sută în 1976, urmînd ca în cincinalul următor să ajungă la circa 25 la sută. Țara noastră își intensifică permanent legăturile economice externe cu statele în curs de dezvoltare, văzînd în acestea o modalitate activă de dinamizare a eforturilor reciproce pentru realizarea obiectivelor de progres urmărite, această colaborare putînd contribui efectiv la sprijinirea reciprocă a eforturilor de valorificare superioară a potențialului economic. Pe lîngă livrări complexe de echipamente, efectuarea în comun de prospecțiuni geologice, România a constituit cu diferite țări în curs de dezvoltare numeroase societăți mixte în domenii de interes comun, cum sînt construcțiile de mașini, industria minieră, industria chimică, industria lemnului și a materialelor de construcții, agricultură etc. De asemenea, peste 15 000 de specialiști români își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare, acordînd asistență în diferite domenii. Cursul ascendent al relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare își găsește expresia și în colaborarea cu aceste țări în cadrul unor organizații ca U.N.C.T.A.D., O.N.U.D.I., „Grupul celor 77" ș.a.

Schimburile economice și cooperarea cu celelalte state

PORNIND DE LA PRINCIPIILE coexistenței pașnice, de la necesitatea participării active la circuitul economic mondial, a promovării unei politici neîngrădite de colaborare între toate popoarele, România a amplificat relațiile sale economice cu toate țările, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate. Un volum mai însemnat îl dețin țări ca : R.F. a Germaniei, S.U.A., Italia, Franța, Anglia, Austria, Elveția, Japonia ș.a., cu care relațiile de cooperare îmbracă forme variate, în special în ramurile economice de înaltă tehnicitate. Prin încheierea acordurilor de lungă durată, prin acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate și obținerea de preferințe vamale din partea unor țări, în prezent, produsele românești au un acces mai bun decît în anii trecuți pe aceste piețe, rămînînd însă în continuare actuală preocuparea de a se ajunge la înțelegeri privind eliminarea obstacolelor practicate încă de unii parteneri.

Intensificarea participării României la circuitul economic mondial, extinderea cooperării în producție cu alte state, se manifestă și prin faptul că, în prezent, diferitele acțiuni de cooperare economică, industrială și tehnică care se află în curs de derulare dețin circa 25 la sută din volumul total al comerțului exterior al țării noastre, fiind constituite 82 societăți mixte de producție, comerciale, bancare etc. În următorii ani — după cum se arată la Congresul al XII-lea al P.C.R. — va trebui să ținem seama permanent de fenomenele de instabilitate și criză care se manifestă pe plan mondial, să acționăm pentru eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Extinderea schimburilor comerciale, a cooperării cu toate statele lumii reprezintă o necesitate obiectivă și, totodată, un proces care răspunde imperativului coexistenței pașnice. Țara noastră acționează consecvent în direcția intensificării relațiilor economice cu toate statele lumii și, astfel, contribuie la promovarea tendințelor de destindere pe arena mondială, de colaborare între națiuni, la cauza securității și păcii mondiale.

conf. dr. Iosif MĂRGINEANU

ÎNTREBĂRI

1) Care este raportul dintre tendința de afirmare a națiunilor suverane și aceea de creștere a interdependenței dintre națiuni ?

2) Ce se înțelege prin economie mondială și ce reprezintă circuitul economic mondial ?

3) Cum se manifestă tendința României de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial ?

4) Care sînt principalele aspecte ale relațiilor economice și cooperării României cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu țările capitaliste dezvoltate ?

Înfăptuirea unei securități reale și durabile în Europa – obiectiv fundamental al politicii externe a României socialiste

ÎN CONSENS deplin cu hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., cu interesele poporului român ca și ale cauzei generale a socialismului, păcii, destinderii și colaborării, politica externă promovată cu consecvență de partidul și statul nostru reprezintă o contribuție de preț — larg recunoscută și apreciată pe arena mondială — la lupta pentru înfăptuirea unei securități reale și durabile, la realizarea unei politici noi, de deplină egalitate, încredere și respect între națiuni, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Eforturile susținute pentru oprirea evoluției primejdioase a situației internaționale au devenit imperativul cel mai urgent al salvgardării păcii și securității, în condițiile în care se constată o accentuare a încordării și se amplifică tendințele de revenire la politica și practicile războiului rece. Ca urmare a nerezolvării unor conflicte și a apariției altora noi, a adîncirii crizei economice mondiale, a crizei energetice și financiare, a continuării cursei înarmărilor, a luptei pentru reîmpărțirea sferelor de influență, a intensificării politicii de forță, dominație și amestec în treburile interne ale statelor, în ultimii ani a sporit pericolul unor noi confruntări militare.

În același timp însă, s-a intensificat lupta popoarelor împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru consolidarea independenței naționale, pentru destindere, pace și securitate. Tocmai în acest context complicat al situației pe plan mondial, la recenta ședință comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România s-a subliniat că „țărilor socialiste le revine o mare răspundere față de menținerea păcii în lume, că trebuie făcut totul pentru oprirea agravării vieții internaționale, pentru soluționarea problemelor conflictuale numai și numai pe calea tratativelor, pentru **reluarea și dezvoltarea politicii de destindere, colaborare și pace, bazată pe respectul neabătut al independenței și suveranității naționale a tuturor popoarelor**".

În scopul realizării acestor deziderate, vitale, o importanță determinantă o capătă promovarea consecventă a cauzei destinderii, dezarmării, securității și păcii în Europa, a colaborării și păcii între popoare. Pornind de la aprecierea principială că o securitate reală și durabilă, în interesul tuturor popoarelor, nu se poate edifica în condițiile existenței blocurilor și a politicilor de bloc, în cadrul ședinței comune a conducerii de partid și de stat a fost exprimată satisfacția față de orientarea de bază a conținutului Declarației statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care se pronunță din nou împotriva împărțirii Europei în blocuri militare, pentru lichidarea simultană a N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia, pentru dezangajare militară și dezarmare, pentru unirea eforturilor tuturor statelor în vederea promovării unui climat de încredere, securitate și colaborare pașnică.

De asemenea, partidul și statul nostru acordă o înaltă apreciere faptului că Declarația afirmă cu putere principiile noi ale vieții internaționale — deplina egalitate în drepturi, respectarea riguroasă a independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța — singurele pe care pot fi edificate raporturi trainice între state, pacea și securitatea mondială. Au fost de asemenea apreciate propunerile statelor participante la Tratatul de la Varșovia de a se întreprinde acțiunile necesare pentru convenirea unui acord între statele europene care să prevadă hotărîrea de a nu spori efectivele forțelor armate în zona geografică delimitată de Actul final de la Helsinki, de a se respecta neabătut prevederile acestui acord.

În concepția României socialiste, întemeiată pe o analiză lucidă, responsabilă, a realităților europene și mondiale, problematica militară, sau, cum mai este uneori denumită, componenta militară a securității, reprezintă cheia de boltă a sistemului european de securitate și cooperare. În această optică, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** declara, în Cuvîntarea la marea adunare populară, cetățenească din Capitală de la 6 martie 1980, că: **„Pe primul plan la Madrid trebuie pusă trecerea la măsuri de dezangajare militară, de dezarmare — cerințe esențiale pentru destinderea și securitatea în Europa, ca și în întreaga lume"**.

România a subliniat permanent și cu fermitate ideea că un sistem real de securitate europeană nu poate fi edificat decît pe fundamentul trainic al unor măsuri concrete, eficiente, de dezangajare militară și dezarmare. Cursa înarmărilor a devenit, prin aria de cuprindere cu implicațiile social-economice și prin perspectiva sumbră a distrugerii omenirii și a întregii civilizații umane, un fenomen global, evoluînd, desigur în ritmuri diferite, pe „verticală" și „orizontală", cum este în cazul Europei înregistrîndu-se o suprasaturare ilogică și irațională cu arme nucleare și convenționale și cu trupe. După cum relevă anuarul S.I.P.R.I. pe anul 1979, țărilor semnatare ale Actului final de la Helsinki, și în special țărilor membre ale celor două blocuri, le revin constant peste 80% din cheltuielile mondiale în scopuri militare. Potrivit aceleiași surse statele respective ocupă o pondere și mai ridicată în exporturile mondiale de armament și sisteme de arme, flux care se orientează de regulă spre zone potențial sau realmente conflictuale, respectiv 86,72%, cu precizarea că șase state mari și foarte mari dețin 85% din aceste exporturi. Uriașa concentrare de arsenale distructive și trupe în Europa, dinamica accelerată a creșterii cheltuielilor militare în această zonă geografică, precum și perspectiva intensificării cursei înarmărilor materializată în hotărîrea țărilor N.A.T.O. de a amplasa noi sisteme de arme nucleare pe continent, toate acestea nu numai că măresc gama riscurilor declanșării unui conflict nuclear mondial, dar dovedesc, cu forța logicii istoriei, diminuarea periculoasă nu numai a a securității naționale a fiecărui stat, dar și a continentului în ansamblu. În aceste condiții, singura măsură rațională ar fi menținerea unui echilibru militar, capabil să garanteze securitatea tuturor statelor, realizat însă nu prin creșterea nivelurilor înarmărilor, ci prin coborîrea acestora, prin adoptarea de măsuri concrete, reale, de creștere a încrederii și întărire a stabilității și securității statelor, prin acțiuni efective și autentice de dezangajare militară și dezarmare în Europa.

Toate aceste probleme vitale pentru destinele continentului, pentru securitatea și pacea internațională trebuie să se situeze în centrul atenției dezbaterilor pe care le va prilejui reuniunea de la Madrid. Este însă totodată evident că reuniunea respectivă, în ansamblul abordării chestiunilor specifice cooperării multilaterale între țările participante la C.S.C.E., nu va putea dezbate și elabora soluții tuturor problemelor militare, atît de complexe, ale continentului. Pornind tocmai de la aceste considerente, România a formulat inițiativa convocării unei conferințe speciale pentru dezangajare militară și dezarmare în Europa, propunere ce se regăsește și în Declarația adoptată de Consfătuirea de la Varșovia.

Devine tot mai limpede că numai prin adoptarea de măsuri ferme de dezangajare militară și dezarmare se poate asigura transformarea destinderii într-un proces ireversibil, se poate da securității europene un conținut real. Țara noastră are astfel în vedere ca, pe lîngă măsuri de creștere a încrederii și stabilității pe continent, cum sînt notificarea manevrelor și mișcărilor de trupe și invitarea de observatori la asemenea demonstrații militare, să fie dezbătute și acțiuni concrete privind retragerea trupelor de pe teritorii străine în interiorul frontierelor naționale, reducerea efectivelor armatelor și armamentelor fiecărui stat participant, a alocațiilor bugetare în

scopuri militare, diminuarea activității blocurilor militare, mergîndu-se spre lichidarea lor simultană.

Pe un alt plan, evoluția situației europene relevă că, în perioada care a urmat conferinței de la Helsinki, au persistat iluzii care au alimentat o atmosferă de autoliniștire și de reducere a vigilenței față de unele acțiuni ostile spiritului securității și cooperării europene. Astfel, a existat iluzia potrivit căreia cursul spre destindere nu numai că s-ar fi consolidat, dar ar fi devenit chiar ireversibil. O altă iluzie a fost acea că destinderea politică și destinderea militară ar putea evolua în ritmuri diferite, ambele avînd o autonomie sporită. Deși unele state au inițiat propuneri valoroase sau au adoptat măsuri unilaterale extrem de importante — printre care reține atenția decizia României de a reduce cheltuielile militare din bugetele anilor 1979 și 1980 în vederea sporirii alocațiilor pentru copii, precum și hotărîrea — potrivit datelor accesibile — a unor țări europene neparticipante la blocurile militar-politice, în majoritatea lor state neutre și nealiniate, de a nu spori alocațiile bugetare militare în 1976 și 1977, totuși, multe state, dar în special țările mici și mijlocii, nu au mai acționat ferm pentru consolidarea și adîncirea politicii de colaborare, securitate și pace. Evenimentele care s-au produs după Helsinki, rezultatele nesatisfăcătoare cu care s-a soldat reuniunea de la Belgrad a reprezentanților țărilor participante la C.S.C.E. au relevat faptul că nu s-a desfășurat o acțiune hotărîtă pentru mobilizarea popoarelor europene, încît acestea, prin conjugarea eforturilor lor, să-și impună mai ferm voința lor de securitate, cooperare și pace. Deteriorarea climatului european, agravarea situației internaționale în ansamblu impun întreprinderea de eforturi și mai susținute din partea statelor, forțelor democratice și progresiste, a popoarelor pentru a se preîntîmpina sau evita evoluții neconforme cu prevederile Acordului de la Helsinki, cu aspirațiile justificate ale statelor și popoarelor europene. Din acest punct de vedere, fără îndoială că cea mai bună pregătire a reuniunii de la Madrid ar constitui-o înlăturarea obstacolelor apărute în calea destinderii, eliminarea a însești surselor de încordare, vechi sau noi.

Este unanim recunoscut că, în lumea interdependențelor, edificarea unui sistem de securitate reală și cooperare în Europa va servi ameliorării climatului internațional în ansamblu, păcii și securității mondiale, după cum diminuarea focarelor de tensiune din diferite părți ale lumii ar înlesni în mod cert revitalizarea cursului spre destindere și securitate în Europa. În același timp, nu ar fi o dovadă de logică și rațiune politică încercarea de a condiționa procesul de edificare a securității europene transplantînd în raporturile intereuropene toate stările de tensiune și conflict care există fie în anumite zone, fie în anumite subsisteme ale relațiilor internaționale, între anumite state sau grupări de state. În fapt, o asemenea poziție ar echivala cu plasarea, într-un raport de dependență, a raporturilor intereuropene de alte subsisteme ale relațiilor internaționale. Asemenea încercări sînt inspirate direct de anumite cercuri ostile reluării cursului destinderii internaționale, care favorizează revenirea la politica și practica războiului rece.

Situația europeană ca de altfel și cea internațională în ansamblu pun în evidență faptul că în prezent este mai necesar ca oricînd să se dea dovadă de o poziție activă, militantă din partea statelor, popoarelor, a tuturor forțelor politice înaintate, progresiste ale timpurilor noastre — a partidelor comuniste și muncitorești, socialiste, social-democrate, a organizațiilor obștești ale femeilor și tineretului, a tuturor forțelor social-politice interesate în edificarea unui sistem real de securitate și cooperare în Europa, în reducerea tensiunii și a stărilor de încordare. Acționînd strîns, în unitate, colaborare și solidaritate, în vederea unor obiective comune — pace, securitate, destindere — aceste forțe pot să-și aducă contribuția la crearea unui climat general de încredere reciprocă, de stimă și respect, de înțelegere, menit să asigure desfășurarea cu succes, a lucrărilor apropiatei reuniuni de la Madrid.

De aceea, recent România socialistă și-a reafirmat hotărîrea de a face totul pentru a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea unei securități reale și durabile în Europa, la promovarea unei largi și neîngrădite colaborări pe continentul nostru și în întreaga lume, la realizarea unei politici noi, de deplină egalitate, încredere și respect între națiuni, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Politica externă a României, elaborată și transpusă consecvent în practica relațiilor internaționale cu participarea directă, hotărîtoare, a președintelui Nicolae Ceaușescu, este fermă și consecvent orientată spre edificarea unei reale securități europene, spre adoptarea unor măsuri hotărîte de dezangajare militară și dezarmare pe continent. Bucurîndu-se de o înaltă recunoaștere și prestigiu pe plan internațional, această politică corespunde întru totul intereselor fundamentale și aspirațiilor poporului român, aderiunii sale plenare la politica partidului și statului, este o expresie a unității sale de nezdruncinat în jurul conducerii de partid și de stat, al președintelui Nicolae Ceaușescu.

Nicolae CĂLINA

Puternica dezvoltare a forțelor de producție

(Urmare din pag. 2)

te de muncă materializată va determina un nivel al venitului național creat la 1 000 lei cheltuieli cu mijloacele de producție de 713 lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 23,57% față de 1975. Această evoluție arată că în actualul cincinal și în cincinalul următor factorii intensivi ai creșterii producției au o pondere tot mai mare, indicînd trecerea la o etapă calitativ superioară în dezvoltarea industriei.

În construcții și agricultură ar trebui să folosim o serie mai mare de date pentru a analiza eficiența consumului de muncă materializată deoarece aceste ramuri prezintă fluctuații de la un an la altul datorită modificărilor în volumul și structura lucrărilor de construcții-montaj executate și a variației factorilor de mediu, analiză ce ar depăși scopul propus în acest articol. Oricum, tendința de creștere a eficienței economice a consumului de muncă materializată este evidentă și în aceste ramuri după 1970.

Sub aspectul consumului de muncă materializată, transporturile și telecomunicațiile au înregistrat în perioada analizată o creștere a eficienței economice de 6,24%. Și în această ramură distingem două etape. Prima etapă 1950—1970 se caracterizează printr-o scădere a eficienței consumului de muncă materializată cu 2,71%. A doua etapă 1970—1978 se caracterizează prin creșterea eficienței consumului de muncă materializată cu 9,21%.

Ca urmare a politicii partidului nostru de dezvoltare în ritm rapid a forțelor de producție, venitul național creat a crescut în perioada analizată de 13 ori, cu un ritm mediu anual de 9,7%, volumul producției industriale a crescut de 29 ori, iar volumul producției agricole de 3,44 ori. [7]) Economia noastră națională era capabilă în 1978 să producă întreg venitul național din 1950 în numai 28 zile iar producția industrială în cca. 12 zile. În conformitate cu documentele Congresului al XII-lea, în 1985 venitul național va crește față de 1950 de 23—24 ori, producția industrială de 52—54 ori iar producția agricolă de cca. 5 ori. Această creștere considerabilă a forțelor de producție va permite României anului 1985 să producă venitul național din 1950 în cca. 15 zile, producția industrială în cca. 7 zile, iar producția agricolă în cca. 73 zile.

Se poate conchide deci că, în anii industrializării socialiste, Congresul al IX-lea se detașează ca un moment hotărîtor în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție din țara noastră, dezvoltarea mai rapidă a producției materiale, modificarea structurii economiei în favoarea ramurilor care asigură un grad ridicat de prelucrare fiecărei unități de materie primă, creșterea eficienței economice a cheltuielilor cu mijloacele de producție după 1970 fiind rezultate directe ale politicii originale și creatoare promovată de partid, de secretarul său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, în perioada de după Congresul al IX-lea. Toate aceste elemente obiective fac ca această perioadă să fie cea mai rodnică din întreaga noastră istorie.

[7]) Anuarul statistic al R.S.R., 1979, p. 87

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Prețurile internaționale ale produselor de bază în mai 1980

PIAȚA internațională a produselor de bază s-a caracterizat printr-o activitate tranzacțională relativ calmă și o creștere a prețurilor determinată, în principal, de scăderea cursului dolarului american față de celelalte valute occidentale. Potrivit indicelui agregat I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut, în luna mai 1980, cu 3,0% față de lună precedentă.

Creșterea cea mai importantă a avut loc la produsele alimentare *(+8,6%, în special la zahăr și produse tropicale (+27,3%).*

Creșteri de prețuri au mai avut loc la cereale (+3,5%), la semințe oleaginoase, produse, derivate, grăsimi animale și vegetale (+3,6%), precum și la animale, carne și produse animaliere (+2,8%).

Creșterea prețurilor pe ansamblul grupei combustibili *(+3,2%) a fost determinată de majorarea prețurilor la țiței (+5,6%), efectuată în luna mai a.c. de către unele țări membre ale O.P.E.C. Aceasta a determinat și creșterea prețurilor la produsele petroliere (+1,7%).*

Slăbirea cursului dolarului american în raport cu celelalte valute occidentale a dus la majorarea prețurilor cărbunilor și cocsului (+4,4%).

În cadrul grupei materii prime industriale *prețurile au avut o evoluție diferențiată, înregistrînd în medie o creștere de +1,1%. Au fost înregistrate creșteri la lemn și produse din lemn (+5,7%) și minereuri (+4,5%).*

Prețurile au scăzut la piei (—13,3%) sub influența cererii slabe din partea întreprinderilor de prelucrare, care nu pot absorbi oferta existentă, cauciuc (—5,0%, datorită nivelului redus al cererii principalilor importatori), fibre animale și vegetale (—2,0% și metale (—0,1%).

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1978-1979 SI APRILIE-MAI 1980

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Apr.	Mai
INDICE GENERAL	1978	247,7	239,0	238,6
	1979	338,6[a]	314,6	332,9[a]
	1980		374,7[a]	385,9
1. Produse alimentare	1978	191,8	193,1	190,0
	1979	223,2	208,0	213,6[a]
	1980		237,2[a]	257,7
- cereale	1978	187,7	197,8	196,2
	1979	231,1	204,3	217,1[a]
	1980		227,4	235,4
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim și veg.	1978	201,6	198,8	201,0
	1979	237,0	234,8	235,4[a]
	1980		199,6	206,8
- anim.,carne și produse animaliere	1978	175,5	172,8	167,1
	1979	200,1	193,2	195,9[a]
	1980		212,4[a]	218,4
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	230,7	223,7
	1979	250,0	214,0	221,9[a]
	1980		381,6	485,6
2. Combustibili	1978	442,0	431,7	422,7
	1979	759,7	666,3	750,7[a]
	1980		891,3	919,5
- cărbuni și cocs	1978	356,2	349,0	338,2
	1979	403,2	382,7	380,0[a]
	1980		434,8	475,0
- țiței	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	839,5	716,5	767,4[a]
	1980		1344,5	1420,4
- produse petroliere	1978	479,6	463,4	452,7
	1979	1049,6	881,5	1047,8[a]
	1980		1112,1	1130,7
3. Materii prime industriale	1978	211,5	199,8	202,8
	1979	258,2[a]	252,8	254,9[a]
	1980		274,6[a]	277,7
- minereuri	1978	137,1	133,1	132,2
	1979	160,1[a]	150,4	152,4[a]
	1980		179,4[a]	187,4
- metale	1978	202,8	191,2	197,2
	1979	256,8	246,9	248,3[a]
	1980		263,0[a]	262,8
- cauciuc	1978	279,2	245,4	254,6
	1979	357,9	353,4	368,2[a]
	1980		396,4	376,6
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	237,2	233,6
	1979	304,4	286,6	288,1[a]
	1980		340,8[a]	360,2
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	207,5	211,3
	1979	252,1	221,8	226,1[a]
	1980		271,1[a]	265,6
- piei	1978	247,7	214,0	216,6
	1979	389,7	488,7	492,7[a]
	1980		200,5	173,9

a) Date previzorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, huilă, cocs de furnal, țiței, cherestea de rășinoase, celuloză, zahăr, iută, miere, ulei de ricin, vite vii, porci vii, șunci, picnic, duș.

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Coasta de Fildeș — valorificarea superioară a resurselor interne

DUPĂ obținerea independenței în 1960, Coasta de Fildeș a realizat o creștere medie anuală de 7,5 la sută pînă în 1978 astfel că în această perioadă s-a reușit să se obțină o creștere a venitului pe locuitor de la 180 la peste 1 000 dolari. În prezent guvernul ivorian acordă prioritate dezvoltării mai echilibrate a principalelor sectoare ale economiei naționale în condițiile reducerii pe cît posibil a datoriilor externe și în general a împrumuturilor externe și a trecerii la autofinanțarea dezvoltării pe bază de resurse financiare rezultate în special din livrările de produse agricole. Astfel, în „strategia dezvoltării" un loc important îl are agricultura care asigură locuri de muncă pentru 80 la sută din populația țării și 60 la sută din exporturile țării (în special prin livrările de cafea, cacao, banane și ananas), orientările pentru perioada următoare vizînd: creșterea producției agricole și în special a produselor alimentare neglijate pînă în prezent, dezvoltarea sectorului agroindustrial pentru a se realiza în țară o mai mare cantitate de produse prelucrate și o valorificare superioară la export, mecanizarea și modernizarea agriculturii (inclusiv pe calea cooperării externe).

Eforturile în domeniul industriei (care a crescut de 15 ori de la obținerea independenței) urmăresc crearea unei industrii prelucrătoare, în condițiile unei mai bune amplasări teritoriale a obiectivelor pentru dezvoltarea mai echilibrată a tuturor regiunilor țării. Un loc aparte îl deține sectorul energetic, chemat să contribuie la realizarea acestor sarcini.

Dezvoltarea viitoare a producției de energie electrică se axează pe substituirea progresivă a energiei termice cu energia hidraulică. Termocentralele vor fi menținute pentru asigurarea aprovizionării fără perturbații a marii zone consumatoare Abidjan și pentru compensarea insuficienței producției hidroelectrice în perioada de scădere a debitului apelor. Potențialul hidroenergetic, exploatabil la un cost inferior energiei termoelectrice se estimează pentru 1990 la o producție previzibilă de 8 000 GWh (4 000 GWh în 1985).

De fiecare dată, pe lîngă energia electrică proiectele au în vedere acțiuni complementare pentru dezvoltarea economică a zonei înconjurătoare. La Buyo, barajul hidrocentralei va permite amenajarea unei suprafețe de 400 ha pentru cultura orezului și un vast program de introducere a tehnologiei și metodelor noi de cultură ; pe baza experienței acumulate la hidrocentrala Kossou, și lacul de acumulare de la Buyo, în suprafață de 900 kmp, va da o producție de peste 6 000 tone pe an. Un alt proiect, cel al hidrocentralei Soubre de 250 MW (producție 1 500 GWh) va fi lansat tot în 1980 și va face parte din viitorul complex de exploatare a minereului de fier de la Klakoyo. În pregătire se află proiectul barajului Koubv care pe lîngă hidrocentrala vizează valorificarea de terenuri în valea Bandama prin amenajări agroindustriale, zootehnice și piscicole.

Referitor la relațiile româno-ivoriene, există posibilități de diversificare a cooperării în extracția de hidrocarburi, geologie, minerit, agricultură și industrie. România exportă echipamente agricole, electrice, produse chimice și bunuri industriale de larg consum, importînd din Coasta de Fildeș mai ales cacao, lemn exotic și produse lemnoase.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 16—20.VI.1980 s-a caracterizat printr-o redresare generală a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Ușoara creștere a dobînzilor la depozitele în eurodolari, precum și o anumită reacție tehnică la scăderile cursului dolarului S.U.A. din intervalele anterioare au determinat o inversare a trendului acestei valute pe piețele valutare, ale cărei nivele se situau pe 20.VI peste închiderea de referință din 13.VI.1980.

Francul elvețian a fost cel mai puternic supus presiunilor tehnice „a la baisse", pierzînd în relația sa cu dolarul circa 1,2% pe ansamblul intervalului analizat (1,6310 franci/1 dolar pe 20.VI., față de 1,6125 franci/1 dolar pe 13.VI.1980). Mișcările speculative de fonduri, antrenate și de unele aprecieri privind o scădere a dobînzilor în Elveția au creat această situație, operatorii de devize considerînd că francul va continua să înregistreze mișcări caracteristice unei valute prin care „banii fierbinți" caută permanent poziții cît mai avantajoase.

Scăderea deficitului balanței comerciale a Angliei la nivelul de 18 mil. lire în luna mai a.c., comparativ cu 264 mil. lire cu o lună în urmă a avut un impact destul de redus asupra situației **lirei sterline,** care se situa la sfîrșitul săptămînii la 2,3275 dolari/1 liră, față de 2,35 dolari/1 liră — închiderea din 13.VI.1980 — respectiv o depreciere de 1%.

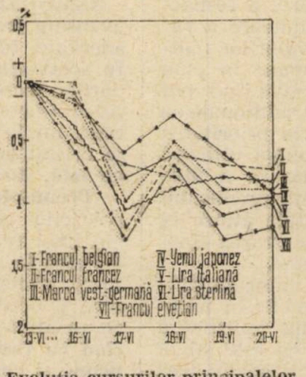

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20.VI.1980, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 13. VI.1980

Lira italiană și **yenul japonez** au înregistrat un nivel apropiat de depreciere — 0,9% — fiind cotate pe 20.VI. la 836,59 lire/1 dolar (829,40 lire/1 dolar închiderea de referință) și respectiv 217,30 yeni/1 dolar (215,40 yeni/1 dolar pe 13.VI.1980).

Deteriorarea puternică a situației balanței comerciale franceze în luna mai a.c. a fost contracarată de Banca Franței prin intervenții directe pe piață, prin cumpărări de franci, precum și prin creșterea dobînzilor „jour-au jour", astfel că **francul francez** înregistra pe 20.VI. o depreciere de 0,8% (4,11 franci/1 dolar, comparativ cu 4,0785 franci/1 dolar închiderea de referință).

Francul belgian era tranzacționat la închiderea săptămînii la cca. 28,28 franci/1 dolar, respectiv cu 0,7% sub închiderea din 13.VI de 28,08 franci/1 dolar, iar **marca vest-germană** la 1,7690 mărci/1 dolar (1,7540 mărci/1 dolar pe 13.VI.1980).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au evoluat în jurul a 8,9375% la eurodolari și euromărcile vest-germane și la 5,5% la eurofranci elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a oscilat în jurul a 600 dolari/uncie, al doilea fixing din 20.VI. fiind de 602,90 dolari/uncie, cu 5,6 dolari/uncie sub cel corespunzător din 13.VI.1980 de 608,50 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEANU

Probleme ale viitorului în viziunea unor specialişti

MODELE ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE

ÎN ULTIMII 10 ani de istorie economică, o dată cu evidenţierea creşterii interdependenţelor, cu declanşarea crizelor structurale, cu accentuarea fazelor ciclului economiei capitaliste, proliferează — în plan cognitiv — modele globale.

Semnalele de alarmă lansate de aceste abordări sînt urmate de o mare varietate de soluţii pentru modelarea viitorului, începînd cu măsuri imediate care să transforme prezentul într-o perioadă de tranziţie către transformări socio-economice radicale.

În această arie de preocupări ar putea fi situate şi opiniile autoarei americane HAZEL HENDERSON, *opinii de curînd adunate într-o colecţie de eseuri referitoare la modelele alternative de dezvoltare* *).

Asumîndu-şi distanţa faţă de şcoli şi curente, autoarea transcede evenimentul imediat prin judecăţi de valoare de o incontestabilă atractivitate sau prin semne de întrebare ce urmăresc sensibilizarea opiniei publice la probleme majore ale societăţii capitaliste industrializate, în general ale realităţii contemporane.

Ori de cîte ori integrează societatea capitalistă sistemului mondial sau se ocupă de alternativele creşterii în ţările în curs de dezvoltare, Hazel Henderson postulează o nouă ordine internaţională. Pledoaria autoarei pentru reformulări structurale în ţările occidentale industrializate aduce argumente interesante pentru validitatea noilor concepte şi structuri.

Pentru o redistribuire a resurselor

ECONOMIA ţărilor capitaliste puternic industrializate, apreciază autoarea, prezintă la ora actuală semnele evidente ale epuizării modelelor tradiţionale de creştere, semne ca şomaj cronic, stagflaţie, recesiune, poluare, scumpire a inputurilor de energie şi materii prime, de multe ori urmate de inflaţie. În aceste condiţii au loc fenomene alarmante, cu atît mai alarmante cu cît percepţia lor este îngreunată de oscilaţiile artificiale provocate de aplicarea măsurilor tradiţionale de politică economică, inflaţioniste sau deflaţioniste, ce pot estompa pe termen scurt relieful unor dezechilibre cum sînt creşterea permanentă a costului social al producţiei şi consumului — greu de delimitat în preţ şi de multe ori incuantificabile — sau randamentul în scădere al investiţiilor. Acesta din urmă apare ca reflex atît al creşterii costului resurselor naturale şi energetice, cît şi al diferenţierii lor în resurse epuizabile şi reînnoibile, îngustînd opţiunile de substituire ale producătorilor. Consumul investiţional şi individual este sistematic stimulat prin măsuri adoptate la nivelul central al companiilor private. Se perpetuează astfel, ceea ce autoarea numeşte, un model de creştere risipitor şi costisitor.

Opinia publică este sumar informată în problema mediului ambiant, iar accesul indivizilor la opţiunea tehnologică — foarte îngust. În schimb, în societatea capitalistă puternic dezvoltată industrial, simbolul succesului este achiziţia materială.

În aceste condiţii, în viziunea autoarei, se impune o percepţie globală a unei realităţi interdependente, deci o modificare a priorităţilor şi obiectivelor consacrate ale dezvoltării, a restricţiilor procesului de creştere, o reevaluare şi multiplicare a variabilelor modelului de creştere, redimensionarea valorilor individuale. Redistribuirea resurselor materiale şi umane în plan naţional, proces treptat, punctat de măsuri şi obiective intermediare, ar opune într-un viitor posibil, formulelor tradiţionale un model de creştere esenţial deosebit caracterizat prin prioritatea conservării mediului ambiant şi a energiei, a deplinei utilizări a forţei de muncă, a atenuării inflaţiei. Ca măsură a dezvoltării, creşterea cantitativă, exprimată în termenii produsului naţional brut ar putea fi înlocuită cu performanţele atinse în procesul de optimizare a costurilor sociale, în concentrarea eforturilor asupra creşterii calitative a resurselor umane.

Esenţială în construirea acestei alternative de viitor se consideră că ar fi atingerea, în plan individual şi public, a nivelului percepţiei globale : „Viziunea pe termen lung, holistică, a interdependenţei planetare trebuie să prevaleze ; ea este ştiinţific valabilă. Conceptele noastre înguste în timp şi spaţiu trebuie extinse astfel încît să vedem... că interesele noastre individuale sînt identice şi convergente cu interesul comunităţii şi al speciei".

Abordarea vieţii socio-economice în cadrul orînduirii capitaliste în termeni dichotomici prin separarea sectorului public de cel privat, a sectorului primar şi secundar de cel terţiar, opinează autoarea, ascunde legătura dintre profiturile private şi costurile publice. Depăşirea acestei percepţii ar face posibilă în opinia sa ameliorarea costurilor sociale. Totodată abandonarea viziunii dichotomice ar însemna trecerea de la o supraevaluare a rolului concurenţei la recunoaşterea importanţei cooperării în optimizarea alocării resurselor.

Reamenajările structurale la scară naţională le găsim integrate reamenajărilor la scară planetară : „Ne aşteptăm la o redistribuire geografică a producţiei astfel încît materiile prime ale ţărilor în curs de dezvoltare să poată dobîndi mai multă valoare adăugată ca exporturi, concomitent cu creşterea capacităţii proprii de aprovizionare, în timp ce ţările industriale pot renunţa la acele industrii bazate predominant pe materii prime importate pe măsură ce acestea devin mai rare şi mai scumpe".

Necesitatea restructurării la scară planetară apare presantă atunci cînd este considerată problema alimentară. Ţările în curs de dezvoltare posesoare ale unor structuri agricole puţin evoluate induse în perioada colonizării — sînt dependente de importul unei game largi de produse agro-alimentare, iar o serie de bariere, în primul rînd de natură socială, fac inefective ajutoare externe de tipul metodelor proliferate prin Revoluţia verde. În acest timp, în ţările industriale producţia agricolă este activizată, de multe ori exagerat, cu mijloace care degradează mediul ambiant. Intensificarea excesivă a dezvoltării industriilor alimentare de aici, motivată de maximizarea profitului, generează înalte costuri sociale, în parte transferate asupra importatorilor — ţări în curs de dezvoltare. Faptul că optimizarea, pornind de la criteriile consacrate în prezent, a activităţii unor corporaţii poate avea loc numai cu condiţia suboptimizării sistemului face evidentă necesitatea modificărilor structurale la scară internaţională.

Concepte şi metode depăşite de complexitatea realităţilor

REMODELAREA inevitabilă a economiilor ţărilor industrial-avansate trebuie, pentru a fi urmărită prin politici economice adecvate, fundamentată teoretic — consideră Hazel Henderson. În acest sens autoarea apreciază drept limitat caracterul abordărilor teoretice care orientează la ora actuală opţiunile de politică economică ale unei ţări capitaliste, dezvoltînd o argumentaţie amplă în majoritatea eseurilor sale. Argumentele autoarei se cristalizează pornind de la componentele teoriei: **premise, metodă, variabile.**

Premisele modelelor de creştere — aflate, în prezent la baza politicilor economice — îngustează posibilităţile de investigare ale unei realităţi complexe şi dinamice. Construcţii logice riguroase în sine, modelele de creştere neoclasice sînt simplificatoare, statice, oferind imaginea echilibrului controlabil prin cerere şi ofertă. În prezent însă, în viziunea autoarei **economiile ce au atins maturitatea industrială sînt confruntate în primul rînd cu restricţia impusă de resursele epuizabile de materii prime şi energie aflîndu-se, deci, într-un proces de tranziţie de la epoca maximizării producţiei şi consumului la cea a minimizării inputurilor materiale.** Teoria keynesistă sau neokeynesistă,

→

*) Hazel Henderson, „Creating alternative futures", Berkley Publishing Corp.,

Priorităţi şi orientări în politica economică

R. D. Germană: utilizarea intensivă a resurselor

UNA dintre sarcinile de bază formulate de cel de-al IX-lea Congres al P.S.U.G. în faţa întregii economii naţionale a R.D.G. o constituie utilizarea mai intensivă a energiei, materiilor prime şi materialelor şi a timpului de lucru, respectiv sporirea producţiei pe baza resurselor existente, în condiţiile reducerii consumurilor specifice. În acest scop, pentru modernizarea, înnoirea şi extinderea volumului fondurilor fixe în perioada 1976—1980 au fost alocate peste 240 miliarde mărci, cu circa 60 de miliarde mai mult decît în cincinalul precedent.

Accentul se pune pe mobilizarea resurselor autohtone de materii prime şi energie, obiectivul fixat pentru cel de-al nouălea deceniu fiind acoperirea necesarului de materii prime în proporţie de 40 la sută pe seama extracţiei interne. Avîndu-se în vedere că investiţiile specifice în sectorul extractiv manifestă o tendinţă continuă de creştere, o atenţie tot mai mare se acordă reciclării, reutilizării diferitelor deşeuri, subproduse, materiale secundare ş.a., cantitatea lor totală care urmează a fi prelucrată în acest an în industrie fiind de 21 mil. tone. Astfel, în prezent 46 la sută din producţia de hîrtie a R.D.G. se obţine pe baza maculaturii colectate, necesarul de materii prime feroase al siderurgiei este satisfăcut în proporţie de 70 la sută cu fier vechi, iar necesarul de ambalaje de sticle al industriei alimentare este asigurat în proporţie de circa 60 la sută prin reutilizarea sticlelor şi borcanelor.

În ceea ce priveşte indicatorul „consumul de energie, materii prime şi materiale la 1 000 de mărci producţie-marfă" (industrială), în perioada 1970—1978 nivelul său a fost redus cu peste 21 la sută, iar în prezent au fost stabilite sarcini şi mai mobilizatoare. Realizarea lor necesită, însă, efectuarea unor importante modificări structurale, orientarea investiţiilor către implantarea unor noi procese tehnologice, către lansarea în fabricaţie de noi produse şi scoaterea altora, depăşite, precum şi asigurarea ridicării nivelului de calificare a forţei de muncă. Se apreciază că, în acest context, un rol deosebit revine dezvoltării şi aplicării tehnologiilor bazate pe microelectronică, aceasta din urmă putînd fi folosită în toate ramurile economiei naţionale.

În vederea asigurării unor premise optime pentru realizarea obiectivelor menţionate, în cadrul perfecţionării conducerii şi planificării economiei în aproape întreaga industrie de subordonare centrală şi în sectorul construcţiilor din R.D.G. au fost create combinate — verigi complexe, care cuprind întreprinderi, instituţii de cercetări ştiinţifice, unităţi pentru fabricarea mijloacelor de raţionalizare şi servicii de desfacere ; ele permit organizarea unui proces relativ închis de reproducţie, care furnizează o anumită categorie de produse pentru economia naţională.

În faţa fiecărui combinat a fost pusă sarcina sporirii contribuţiei sale la dezvoltarea economiei naţionale, îndeosebi prin reducerea substanţială a termenelor de implantare a realizărilor tehnico-ştiinţifice, prin concentrarea executării acelor investiţii care permit să se obţină în intervale de timp cît mai scurte producţia-marfă necesară. Pe primul plan al activităţii lor figurează elaborarea şi producerea acelor articole de export, care asigură o înaltă rentabilitate valutară, precum şi a unor cantităţi importante de articole de calitate superioară, destinate consumului populaţiei.

N. P.

←

inspiratoare — pe scară largă — a măsurilor de politică economică, nu este capabilă să explice dezechilibre de tipul inflaţiei structurale, al stagflaţiei sau al şomajului în condiţii de expansiune a producţiei.

Atîta timp cît premisele unui model concentrează investigaţia strict asupra manifestărilor economice şi nu includ restricţii de ordin social sau al mediului ambiant, ele nu vor permite fundamentarea de măsuri în spiritul restructurării necesare a economiilor naţionale. Astfel, acreditînd caracterul perimat al viziunii strict economice, autoarea avansează explicaţii în afara celor tradiţional oferite de economie cum ar fi, pentru inflaţie, creşterea costului social al activităţii economice şi erodarea raportului populaţie/resurse naturale.

Lărgirea cîmpului de cercetare înseamnă totodată şi o **nouă metodă** care să facă posibilă înlocuirea percepţiei fragmentare, neintegrate, cu percepţia globală, singura capabilă să ofere soluţii pentru dezvoltarea unei lumi interdependente. Abordărilor analitice, pe care le consideră „reducţioniste", autoarea le opune abordarea sistemică semnalînd totodată dificultatea extinderii acestei percepţii asupra tuturor nivelurilor de interese. Astfel, dacă măsurile de politică economică vor fi elaborate pe baza unui model global, ele nu vor putea stimula o alocare raţională a resurselor decît în măsura în care se va modifica orientarea întreprinderilor. Este deci esenţială, în remodelarea economiilor naţionale, trecerea la nivel microeconomic de la viziunea „producţiile sînt entităţi ce determină strategia de ansamblu" la viziunea sistemică, şi anume „configuraţia întregului determină condiţia producţiilor".

Un model global care să ofere soluţii în planul politicii economice pentru o distribuţie raţională a venitului trebuie să multiplice **variabilele** abordărilor consacrate în prezent, incluzînd în primul rînd factorul social şi mediul ambiant. Autoarea atrage atenţia asupra semnificaţiei unui termen, astăzi, în general, neglijat în modelarea economică, şi anume „externalities". Termenul, propus de Alfred Marshall, în accepţia sa originară descria creşterea nivelului de educaţie al lucrătorilor şi sporirea serviciilor publice de care beneficiază întreprinderile fără să aibă o contribuţie proprie. Revăzut de William Kapp, „externalities" exprimă procesul prin care maximizarea venitului net al unei unităţi, la nivel microeconomic, reduce venitul altor unităţi, în general al societăţii. Extins, termenul poate defini atît costul social, cît şi presiunea asupra mediului ambiant datorate comportamentului întreprinderii.

O abordare globală care consfinţeşte noi criterii ale dezvoltării înseamnă şi o reconsiderare şi îmbogăţire a termenilor de specialitate, a indicatorilor ce exprimă performanţele atinse în proiectul dezvoltării.

Autoarea propune revederea unor concepte de bază ale ştiinţei economice, pornind de la caracterul social al producţiei. Astfel, definiţia eficienţei, a profitului sau a maximizării ar trebui completată cu răspunsuri la întrebările „eficienţă — la ce nivel social"?, „profit — pentru cine?", „maximizare — în ce interval de timp ?".

Intenţia declarată a oficialităţilor japoneze de a înlocui pe lista indicatorilor macroeconomici produsul naţional brut/locuitor cu „bunăstarea naţională netă" este privită ca o încercare oportună de rafinare a exprimării rezultatelor efortului naţional de creştere, acest indicator trebuind să reducă din PNB anumite costuri sociale ale creşterii economice şi anume congestia traficului, poluarea, diminuarea facilităţilor publice.

Şi productivitatea ar trebui să capete o nouă dimensiune, în viziunea autoarei, astfel încît abordarea la nivel micro — care evidenţiază creşterea spectaculoasă pe muncitor în condiţii de utilizare intensivă a capitalului şi energiei — să fie completată cu imaginea maselor de şomeri, sau a celor care trăiesc în condiţii de viaţă inacceptabile.

Opţiunile de ieri nu mai sînt valabile astăzi subliniază Hazel Henderson. Opţiunile de astăzi implică o multitudine de elemente noi ce nu mai pot fi ignorate : nivel tehnologic ridicat, evitarea riscurilor mai mari decît oricînd la adresa omenirii, politici energetice raţionale, condiţii de transport adecvate, stabilirea de raporturi cît mai corecte între consumul productiv şi neproductiv, opţiuni în ce priveşte specializarea societală şi diviziunea muncii versus costurile sociale, între centralizarea şi descentralizarea capitalului şi a populaţiei, între capital şi consum intensiv de energie versus muncă intensivă şi cu considerarea impactului social. Poate că a venit timpul — remarcă autoarea — să recunoaştem că adevăraţii factori de producţie sînt energia, materia şi cunoaşterea, iar rezultatul îl constituie omul. Omul, ca scop al eforturilor conjugate într-o lume mai bună a unui viitor care trebuie să devină cît mai curînd prezent.

Mădălina OLTEANU

Reducerea investițiilor în infrastructuri

DIFICULTĂȚILE întîmpinate în ultimii ani de numeroase țări în curs de dezvoltare au determinat, între altele, și revizuirea — în sensul reducerii — a volumului investițiilor preconizate în domeniul lucrărilor de infrastructură. Ceea ce — cum relevă revista **l'Usine Nouvelle** — a condus la ascuțirea concurenței dintre firmele specializate în lucrările publice, îndeosebi între cele din principalele țări capitaliste și dintr-o serie de țări asiatice. Graficul alăturat evidențiază că — deși în a doua jumătate a actualului deceniu valoarea comenzilor de lucrări publice obținute de firmele din S.U.A. în străinătate a scăzut continuu — acestea din urmă păstrează în acest domeniu un avans considerabil față de firmele corespunzătoare din principalele țări vest-europene.

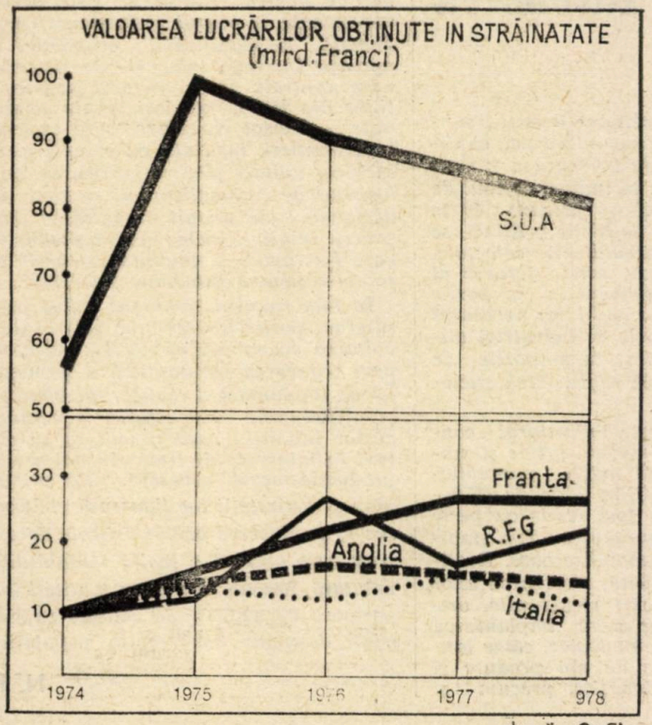

după «Sefi»

Costul eradicării șomajului

CONFORM aprecierii unui raport publicat recent de Biroul Internațional al Muncii, două treimi din persoanele apte de muncă existente în lume trăiesc în țările nesocialiste în curs de dezvoltare, unde 455 milioane de persoane sînt afectate de șomaj (total sau parțial). Această cifră este de 27 de ori mai mare decît efectivul șomerilor din țările capitaliste dezvoltate.

Estimînd că ritmul mediu anual de creștere a forței de muncă pe plan mondial este de 1,8%, dar că în țările în curs de dezvoltare acest ritm se ridică la 2,5%, autorii studiului consideră că pentru a se lichida treptat șomajul este necesar ca numărul de locuri de muncă din acest ultim grup de țări să sporească cu 3,9% pe an, în timp ce în țările capitaliste dezvoltate este suficient un ritm de 1%.

Aceasta înseamnă ca în țările în curs de dezvoltare să fie create 26 milioane de noi locuri de muncă în 1980, cifră care va trebui să sporească la 37 mil. în 1990 și la 52,4 mil. în anul 2000. Întrucît costul mediu al creării unui loc de muncă în țările în curs de dezvoltare este, în prezent, de 6 250 dolari, investițiile totale necesare pentru lichidarea șomajului și folosirea eficientă a forței de muncă în țările respective sînt evaluate la 163 miliarde de dolari în 1980, la 231 mlrd. în 1990 și la 328 mlrd. la sfîrșitul secolului. Este vorba aici de un efort financiar considerabil — recunosc autorii studiului — dar, dacă nu se adoptă măsurile preconizate pierderile țărilor în curs de dezvoltare vor fi și mai mari.

Iugoslavia — repere ale politicii energetice

MAI BINE de jumătate (51%) din veniturile care vor fi obținute anul acesta de Iugoslavia din export urmează a fi cheltuite pentru importul de petrol și derivate din petrol, la care se adaugă importante cantități de cărbune și gaze naturale. După cum se arată în „Programul de măsuri pe termen lung pentru raționalizarea, substituirea și economisirea energiei" adoptat nu demult de Consiliul Executiv Federal, în ultima perioadă s-a afirmat tendința negativă de reducere a ponderii energiei primare din producție internă, respectiv de la 68% din consumul total în 1975 la 59% în acest an. De aceea, programul subliniază necesitatea ca în toate planurile pe termen lung și în toate acțiunile curente să fie incluse măsuri ferme de raționalizare și economisire a energiei, de substituire a unor surse de energie cu altele. Se preconizează, între altele, ridicarea gradului de valorificare a zăcămintelor de cărbune, extinderea mecanizării în exploatarea cărbunelui ; sporirea (de la 50% în prezent) a utilizării potențialului hidroenergetic din țară ; intensificarea lucrărilor de prospectare a unor noi zăcăminte de purtători de energie și urgentarea punerii lor în valoare ; folosirea energiei nucleare (prima centrală atomoelectrică urmînd să intre în funcțiune în octombrie 1981).

Industria chimică în căutarea alternativei la petrol

CUM VA EVOLUA structural baza de materii prime a industriei chimice în condițiile „crizei" petrolului, ale perspectivelor epuizării treptate a resurselor de hidrocarburi fosile — lichide și gazoase ? Chestiune pe deplin justificată, ținîndu-se seama de faptul că în ultimele trei decenii volumul producției de chimicale organice a sporit în țările nesocialiste de peste zece ori, iar baza de materii prime a industriei respective a ajuns să fie constituită în proporție de 95% din petrol și gaze.

După cum s-a arătat la sesiunea din 1979 a Societății pentru industria chimică, avîndu-se în vedere că în prezent doar circa 6% din întreaga cantitate de petrol extrasă este utilizată — după prelucrare — ca materie primă pentru industria chimică, este de presupus că orientarea de bază în perioada următoare o va constitui restrîngerea utilizării petrolului ca sursă de energie în vederea asigurării disponibilităților pentru industria chimică. Aceasta, deoarece cercetările au evidențiat că folosirea unor materii prime alternative (de pildă, a hidrocarburilor de origine vegetală) se dovedește a fi, de regulă, nerentabilă atît din punct de vedere economic, cît și din cel al consumului specific de energie.

Pe de altă parte, presa de specialitate din Uniunea Sovietică relatează despre lucrările care se efectuează la nivel de laborator sau de stație pilot privind obținerea în condiții de eficiență economică, a petrolului sintetic din cărbune, folosirea unor fermenți perfecționați pentru sinteza organică pornind de la celuloză, realizarea pe cale artificială a unor minerale cu proprietăți superioare celor naturale ș.a.

CURIER

GLOSAR

Eurodolari, eurobănci, euroobligațiuni, europiețe [II]

EUROBĂNCILE sînt bănci situate atît în Europa, cît și pe alte continente care, pe lîngă operațiile bancare clasice în monedă națională, efectuează operații — primiri de depuneri, acordări de credite — în valută străină, denumită generic eurodolari (vezi Revista economică nr. 24 din 13 iunie 1980).

Începutul activității eurobăncilor se situează în anii '50, cînd unele bănci engleze au trecut pe o scară largă la primirea de depuneri în dolari, deci într-o monedă străină, și la acordarea de credite de asemenea în dolari, lucru care nu era de conceput înainte. Între timp, rețeaua de asemenea bănci s-a extins pe toate continentele, îndeosebi în regiunea Mării Caraibilor și în Extremul Orient. Centre de eurobănci există azi, pe lîngă cel de la Londra, în insulele Bahamas și Cayman, în Panama, Bahrein, Hongkong și Singapore, unde funcționează mai ales afiliate ale unor bănci americane, după cum în Luxemburg — care în ultima vreme s-a dezvoltat mult ca centru financiar internațional — funcționează o serie de afiliate ale băncilor din R.F.G. Indiferent de continent, toate aceste bănci sînt cunoscute sub denumirea de eurobănci.

În același timp s-a lărgit paleta de valute în care se efectuează tranzacțiile eurobăncilor : potrivit datelor Băncii Reglementelor Internaționale, alături de dolar, care continuă să aibă un rol de frunte, a apărut marca vest-germană (D.M.), a doua valută în ordine după dolar, cu o participare de 15%, francul elvețian cu o participare de 5% și yenul japonez. Ca volum de afaceri, circa 75% din total se derulează în Europa (din care Londra 35%), iar restul de 25% în centrele „exotice".

Rațiunea creării și dezvoltării eurobăncilor este complexă. La această creare se apreciază că au participat și unele țări socialiste și îndeosebi Uniunea Sovietică, care din motive de siguranță nu și-au mai păstrat disponibilitățile de dolari S.U.A., ci au preferat să le depună la bănci europene. Înseși S.U.A. au contribuit la apariția și dezvoltarea eurobăncilor, prin politica lor de stabilire a unui plafon pentru dobînzile creditoare și a unor restricții temporare asupra exportului de capital. Alte state au avut și ele partea lor de contribuție, prin măsurile de frînare a exportului de capital pentru investiții, de creare a unor rezerve bancare obligatorii, de limitare a dreptului nerezidenților de a avea depuneri bancare în monedele respective etc.

Activitatea eurobăncilor, care își stabilesc sediul de preferință în țări în care controlul asupra activității bancare este mai mult formal, care nu sînt obligate să respecte prescripțiile legale cu privire la rezervele obligatorii, la circulația capitalurilor și altele decît pentru operațiile în monedă națională, are un cîmp aproape nelimitat, ceea ce încurajează atît aprovizionarea cu fonduri, cît și cererea de eurodolari. În sfîrșit, la prosperitatea eurobăncilor a contribuit deficitul permanent al balanței plăților curente a S.U.A., care a determinat umflarea lichidității mondiale, o parte din ea canalizîndu-se spre eurobănci.

Opiniile cu privire la efectele economice și financiare ale activității eurobăncilor sînt împărțite. Unele sînt pozitive, considerîndu-se că operațiile cu valută au avantaje nu numai pentru bănci, ci și pentru depunătorii nebancari și pentru împrumutații din numeroase părți ale globului. Altele sînt negative, apreciindu-se că eurobăncile contribuie la inflație, la instabilitatea piețelor valutare, la creșterea nocivă a rezervelor valutare oficiale. Este cert că eurobăncile manevrează o parte importantă a fluxurilor de fonduri din economia mondială și că fără o conducere responsabilă, ele pot provoca mari neajunsuri.

C.K.

Telematică

Anca Preda, *Brașov* — *Telematica (prelucrarea la distanță a datelor) ca orientare de mare perspectivă în aplicarea în viața economică și socială a cuceririlor industriei electronice a fost inclusă de guvernul francez între prioritățile naționale în ce privește promovarea ramurilor de vîrf ale progresului tehnic. Lista acestor priorități mai include între altele producerea de echipament pentru centrale nucleare, industria aerospațială, ansamblul industriei electronice, prelucrarea superioară a produselor agricole.*

Programul privind dezvoltarea telematicii prevede introducerea în birouri și locuințe a unor terminale simple și ieftine, legate prin linii telefonice cu un calculator central. Prin simpla apăsare a unor clape de pe claviatura terminalului, pe baza unui cod, beneficiarii vor putea obține afișate pe un ecran diverse informații aflate în memoria calculatorului : orice număr de telefon pe care înainte îl căutau în cartea de telefon, programul filmelor la cinematografe, sau vor putea transmite altui abonat conținutul unui mesaj scris sau chiar alerta poliția în caz de furt. Pentru fiecare informație solicitată abonații vor trebui să plătească o anumită taxă, în schimb terminalele vor fi gratuite.

Programul amintit urmează unei intense acțiuni de modernizare a rețelei telefonice (în Franța ea este monopol de stat), care a permis mărirea numărului abonaților telefonici de la 6 milioane în anul 1974 la circa 15 milioane în prezent. Noul sistem urmează a fi experimentat anul viitor cu 250 000 abonați.

Venituri din alpinism

Sever Tențu, *Rucăr* — *Încasările de pe urma escaladării de către alpiniștii străini a Himalaiei au devenit principala sursă de venituri a Nepalului, țară pe teritoriul căreia se află opt din cele mai înalte zece piscuri muntoase de pe planeta noastră. Numai în toamna anului trecut statul nepalez — unul din cele mai puțin dezvoltate ale lumii — a cîștigat 1,2 miliarde dolari de pe urma taxelor de acces plătite de 26 de expediții internaționale. La veniturile reprezentate de aceste taxe de acces (care se apreciază că sînt totuși mai reduse decît cele solicitate de India și Pakistan), se adaugă cheltuielile pentru procurarea de hrană și pentru angajarea de ghizi și hamali locali — renumiți șerpași dintre care cel mai celebru, și anume Tensing Norkey, a fost, alături de neozeelandezul Hillary, primul cuceritor al vîrfului Everest (8848 m) în mai 1953.*

În total costul unei expediții de anvergură pe versantul nepalez al Himalaiei este estimat la circa 500 000 dolari, sumă din care jumătate se cheltuiește în Nepal. Potrivit legii nepaleze, organizatorii expediției trebuie să asigure șerpașilor același echipament cu al alpiniștilor străini.

Cel mai solicitat pisc muntos este Everestul. În ritmul de două expediții pe sezon Everestul este programat ferm pentru escaladare pînă în anul 1987, cererile în curs de aprobare acoperind de pe acum restul de ani din acest deceniu. Pentru a face față numeroaselor cereri, Nepalul a început să permită și ascensiunile de iarnă, care sînt mult mai dificile. Astfel, în luna aprilie a.c., un grup de alpiniști polonezi a întreprins cu succes prima ascaladare pe timp de iarnă a celui mai înalt pisc al lumii.

La rîndul său R.P. Chineză a deschis alpiniștilor străini accesul la o serie de piscuri de pe teritoriul său, între care versantul nord-estic al Everestului. Pe acest versant două expediții chineze atinseseră vîrful în 1960 și respectiv 1975. În luna mai a.c. un alpinist japonez a devenit primul străin care a ajuns la vîrf escaladînd acest versant.

Satul olimpic

V. Bulat, *Galați* — *„Satul" olimpic construit la Moscova în vederea celei de a XXII-a ediții a Olimpiadei de vară cuprinde patru blocuri de locuit cu 16 nivele fiecare, putînd găzdui în total 14 000 de oameni (vezi fotografia). După cum relatează Agenția Novosti, clădirile respective dispun de apartamente cu două și trei camere, în fiecare cameră urmînd a fi cazați cîte doi participanți la Jocurile olimpice. Satul olimpic dispune de un mare centru comercial și de cantină restaurant cu 4 000 locuri, precum și de o sală de concerte, două cinematografe, o sală de biliard și jocuri distractive, piscine, saune etc.*

Proiectul satului olimpic a fost elaborat de un colectiv de 150 arhitecți moscoviți, sub conducerea lui Evgheni Stamo, laureat al Premiului Lenin, arhitect emerit al R.S.F.S.R.

Importante alte amenajări edilitare s-au realizat atît la Moscova, cît și în celelalte orașe ale U.R.S.S. care vor găzdui întreceri sportive în cadrul Olimpiadei : Tallin, Leningrad, Kiev și Minsk.

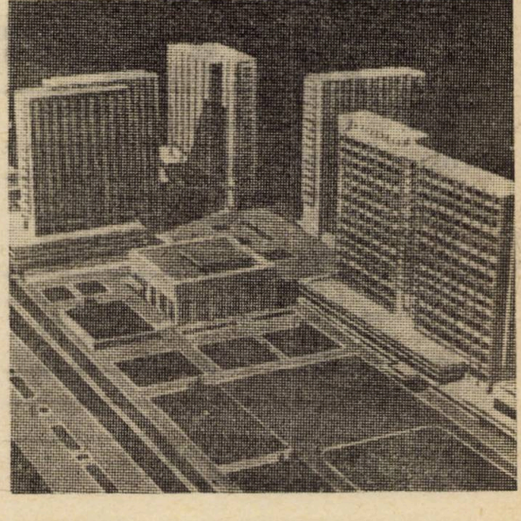

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 27 iunie 1980

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

— Puternica dezvoltare a forțelor de producție — rezultat al politicii științifice a partidului . **Gh. Răducanu)** 1

— Creșterea productivității muncii — condiție hotărîtoare pentru progresul economico-social al României (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Antrenarea plurivalentă a micii industrii și a serviciilor în valorificarea resurselor materiale și creșterea calității vieții **(Gh. Teodorașcu)** 5

— Măsuri radicale în vederea trecerii la o nouă calitate în sectorul zootehnic **(Em. Petrache)** 7

— Creșterea eficienței economice prin valorificarea superioară a potențialului productiv **(Elena Nae)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument pentru creșterea eficienței **(N. Săvoiu)** 11

— De la 1 iulie a.c. Noi beneficiari ai majorării retribuțiilor **(Lucia Mihăilescu)** 13

— Produse farmaceutice românești exportate în 100 de țări **(prof. dr. Simion Puricc)** 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Pentru creșterea mai susținută a productivității muncii. Promovarea largă, în toate sectoarele a lucrului în acord global **(Dan Condrea)** 15

— Un instrument eficace al autogestiunii : Raționalizarea circuitului informațional privind costurile producției **(Victoria Oprean, Dumitru Oprean)** 16

TEORII—IDEI

2050 de ani de la făurirea primului stat dac centralizat și independent
— Fundamentul economic al continuității daco-romane și românești **(Aneta Spiridon)** 17

— Probleme energetice actuale și teoria economică (IV) **(dr. Aurel Iancu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești : concepția lui George Maior (I) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— România în circuitul economic mondial **(conf. dr. Iosif Mărgineanu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Înfăptuirea unei securități reale și durabile în Europa — obiectiv fundamental al politicii externe a României socialiste **(Nicolae Călina)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Probleme ale viitorului în viziunea unor specialiști. Modele alternative de dezvoltare **(Mădălina Olteanu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : **Curier economico-legislativ.**

IN THIS ISSUE

— Powerful development of the production forces — rezult of the scientific policy of the party (. **Gh. Răducanu)** 1
— Labour productivity upgrow — a decisive condition for Romania's economic and social progres (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3
— Pluripotential involvment of the small industry and services in turning into account the material resources and the upgrowing of the quality of life **(Gh. Teodorașcu)** 5
— Radical measures for a high quality leap in zootechnics **(Em. Petrache)** 7
— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The revenue-expenditure budget — an instrument for efficiency rising **(N. Săvoiu)** 11
— 2050 years since the creation of the first centralised and independent Dacian state. Economic basis of the Daco-Roman and Romanian continuity **(Aneta Spiridon)** 17
— Current energy problems and the economic theory (IV) **(Dr. Aurel Iancu)** 19
— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic policy. George Maior's conception (I) **(Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20
— A real and lasting security in Europe — basic goal of socialist Romania's foreign policy **(Nicolae Călina)** 25
— Creating alternative futures **(Mădălina Olteanu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Puissant développement des forces productives — résultat de la politique scientifique du parti (. **Gh. Răducanu)** 1
— Accroître la productivité du travail — condition decisive pour le progres economique et social de la Roumanie (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3
— Engagement pluripotentiel de la petite industrie et des services pour une meilleure mise en oeuvre des ressources materielles et pour accroître la qualité de la vie **(Gh. Teodorașcu)** 5
— Mesures radicales pour un bond qualitif dans la zootechnie **(Em. Petrache)** 7
— Le méchanisme economique et financiar : bon fonctionnement et efficience. Le budget de revenues et dépenses — instrument d'accroissement de l'efficience **(N. Săvoiu)** 11
— 2050 ans depuis la formation du premier état Dace centralisé et indépendent. Le fondement économique de la continuité Daco-Romane et Roumaine **(Aneta Spiridon)** 17
— Problemes énergétiques actuels et la théorie économique (IV) **(dr. Aurel Iancu)** 19
— Ecoles ● courrants ● économistes. Traditions progressistes de la politique économique roumaine. La conception de George Maior (I) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20
— L'accomplissement d'une sécurité réelle et durable en Europe — objectif fondamental de la politique étrangère de la Roumanie socialiste **(Nicolae Călina)** 25
— Modèles alternatifs de développement **(Mădălina Olteanu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Сильное развитие производительных сил — результат научной политики партии (. Г. Рэдукану) 1
— Рост производительности труда — решительное условие для социально-экономического прогресса Румынии (I) **(Барбу Г. Петреску)** 3
Многовалентное вовлечение мелкой промышленности и услуг в использовании материальных ресурсов и в улучшении качества жизни **(Г. Теодорашку)** 5
— Радикальные меры для совершения качественного скачка в зоотехнической деятельности **(Ем. Петраке)** 7
— Экономическо-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Бюджет доходов и расходов — средство для роста эффективности **(Н. Сэвою)** 11
— 2050 лет со для образования первого централизованного и независимого дакского государства
Экономическое основание дако-римской и румынской непрерывности **(Анета Спиридон)** 17
— Актуальные энергетические проблемы и экономическая теория (IV) **(др. Аурел Янку)** 19
— Школы — Течения — Экономисты ● Прогрессивные традиции румынской экономической политики. Концепция Георге Маиора (I) **(проф. др. Иванчу Николае Вэляну)** 20
— Осуществление действительной и прочной безопасности в Европе — основная цель внешней политики социалистической Румынии **(Николае Кэлина)** 25
— Альтернативные модели развития **(Мэдэлина Олтяну)** 28

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.5O2.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

„GHIDUL MĂSURILOR EXCEPȚIONALE SÎNTEM NOI !"

...afirmă lucrătorii comerciali ai magazinelor de confecții, lenjerie și încălțăminte, amplasate în centrul Capitalei :

str. Lipscani nr. 55 – Magazinul „FAMILIA" (confecții pentru femei și bărbați)
str. Lipscani nr 56 – Magazin pentru încălțăminte de damă
bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 8 – Magazinul „MODERN" (confecții pentru femei și bărbați)
str. Doamnei nr. 1–3 – Magazinul de prezentare a Centralei Confecțiilor (confecții pentru femei și bărbați)

sau în alte zone cu vad comercial tradițional

PIAȚA UNIRII

Magazinul „UNIREA" – etaj IV (articole de confecții și încălțăminte pentru femei și bărbați)

PIAȚA OBOR

Magazinul „BUCUR-OBOR" – (articole de confecții și încălțăminte pentru femei și bărbați, la raioanele respective)

GARA DE NORD

Magazinul „CERBUL" – Calea Griviței nr. 163 (încălțăminte pentru femei și bărbați)
Magazinul de confecții din Bd. Duca nr. 3–5 (vis-a-vis de magazinul „Sora") – confecții pentru femei și bărbați

În magazinele comerțului de stat, situate la adresele menționate, găsiți o bogată și diversificată gamă de articole vestimentare, destinată cumpărătorilor care poartă măsuri excepționale, la :

confecții (între 56–60)
lenjerie (între 45–47)
încălțăminte femei (de la 22–23,5 și de la 26–27,5)

M.I.C.M. — C.I.T. — BRAŞOV 1980 nr. 7

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ

BRAŞOV, STRADA TRAIAN GROZĂVESCU NR. 7, TELEFON: 11431
TELEX NR. 012229

1

30 (ANI) = 8 000 (PRODUSE)

Peste puţin timp **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ BRAŞOV** va aniversa 30 de ani de existenţă. În aceşti ani întreprinderea a fabricat peste 8 000 de produse, printre care : articole destinate industriei bunurilor de larg consum (parte dintre ele surprinse în fotografia nr. 1) ; produse destinate sectorului zootehnic (bateriile şi adăpătorile realizate în secţia care apare în clişeul nr. 2) ; o multitudine de repere, piese, ansamble şi subansamble destinate industriei de tractoare şi, în general, industriei construcţiilor de maşini (genţi pentru tractor — foto nr. 3), ca să ne rezumăm doar la cîteva categorii mari de produse fabricate de **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ BRAŞOV**.

2

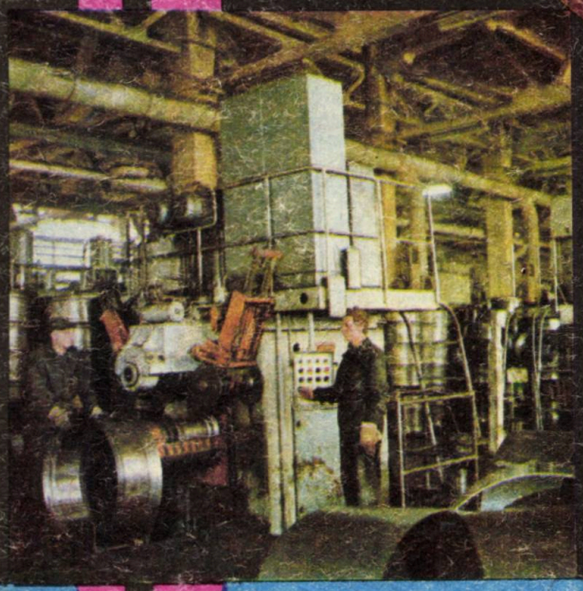

3